PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

1

ANUL IX NR 1 (383)
VINERI 1 IANUARIE 1971
24 PAGINI 2 LEI

viața economică

LA MULTI ANI 1971!

PREZENȚE ÎN ACEST NUMĂR

Henri COANDĂ, Grigore C. MOISIL, Florin CIORĂSCU, V. E. SAHINI, G. ZANE, Em. DOBRESCU, V. PÎRVU, Cornel HIDOȘ, Radu CONSTANTINESCU, M. C. BOTEZ, G. GUSTI, precum și D. GVIȘIANI (U.R.S.S.), K. W. BOULDING, Peter F. DRUCKER (S.U.A.), Klaus BROCKHOFF (R.F.G.)

prezent și viitor

în

- dezvoltarea țării
- conducere și organizare
- evoluția științei
- anchete, reportaje, recenzii
- capitalismul in '70

ANUL IX **viata economica**

săptămînal editat de Societatea de Ştiinţe Economice din România

REDACŢIA şi ADMINISTRAŢIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • Bucureşti

SUMARUL

nr. 1 din 1 ianuarie 1971

■ ECONOMIE NAŢIONALĂ

— Economia României în 1971
de **Virgil Pîrvu,** vicepreşedinte al C.S.P.
— Trepte ale progresului ţării
(pag. 3)
— Cercetarea ştiinţifică generatoare de înnoiri: Nu simplă sursă de servicii curente
de prof. **Florin Ciorăscu,** membru corespondent al Academiei, directorul Institutului de fizică
(pag. 5)
— Sistematizarea generalizată a teritoriului ţării
de prof. arh. **G. Gusti**
— În discuţie: Urbanizare trafic rutier şi circulaţia în Capitală
Convorbire realizată **de Modesto Ferarini**
(pag. 6—7)

■ CONDUCERE ŞI ORGANIZARE

— Directorii de centrale scrutează viitorul
(pag. 9)
— Conducerea şi organizarea, azi... mîine
Anchetă internaţională la care răspund: ing. **Cornel Hidoş,** adjunct al ministrului muncii, preşedintele Consiliului de conducere I.C.O.P.; dr. **D. Gvişiani,** vicepreşedinte al Comitetului de stat pentru ştiinţă şi tehnică de pe lîngă Consiliul de miniştri al U.R.S.S., prof. dr. **Klaus Brockoff,** Universitatea din Kiel; prof. dr. **Peter F. Drucker,** Universitatea din New York

★

— Două oraşe, acelaşi destin: Alexandria-Tîrgovişte
de **Mihai Coleşiu**
— A venit rîndul Oltului
de **Mircea Postelnicu**
(pag. 12—13)

■ TEORII • IDEI

— Cărţi
I. Rachmuth: „Teorie şi practică în domeniul preţurilor"
de prof. univ. dr. **Em. Dobrescu**
(pag. 14)

■ ISTORIE ECONOMICA

— Concepţii noi: Istoria economică cantitativă
de **G. Zane**
(pag. 16)

■ ŞTIINŢA ŞI SOCIETATEA

prof. **K. W. Boulding:** Asimptota cunoaşterii
acad. **Henri Coandă:** „Cît timp va exista omul va gîndi"
prof. dr. docent **V. E. Sahini:** „Nu se poate prevedea o slăbi[illegible] a [illegible]ului"
conf. dr. **M. C. Botez:** „O îndrăzneală nejustificată"
(pag. 19)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— Dezvoltarea continuă a relaţiilor de colaborare şi cooperare economică şi tehnică ale României cu ţările socialiste
de **Radu Constantinescu,** vicepreşedinte al Comisiei guvernamentale de colaborare şi cooperare economică şi tehnică

Din economia ţărilor socialiste
(pag. 20—21)
— Conjunctura 1970 în ţările capitaliste: Numitor comun — inflaţia
de **I. Pădureanu**
(pag. 22)

Redactor şef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informaţia" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40470

INCREDERE ÎN VIITOR

Cu rezultate bune în toate domeniile, cu un sentiment de puternică încredere în forţa economiei şi societăţii noastre şi, mai presus de orice, în unitatea noastră în jurul partidului nostru comunist încheiem un an, încheiem un cincinal, încheiem un deceniu. Păşim peste hotarul lui '71, mai puternici prin ceea ce am obţinut, mai căliţi prin încercările pe care le-am avut de învins, mai înţelepţi prin experienţa pe care am dobîndit-o.

Perioada cincinală expirată a adus o creştere substanţială a potenţialului nostru economic, tehnic şi ştiinţific. Înainte de toate ea înseamnă însă îmbogăţirea politicii noastre de creştere, bazată pe ritmuri înalte şi pe primatul industrializării, cu noi coordonate, rezultate din deplasarea centrului de greutate al preocupărilor noastre spre laturile calitative, spre factorii intensivi ai dezvoltării. Această perioadă a fost străbătută de suflul inovator al Congresului al IX-lea şi îşi va prelungi influenţa departe în viitor prin hotărîrile Conferinţei Naţionale din 1967, ale Congresului al X-lea al P.C.R. În nici una din perioadele precedente nu am avut o concepţie atît de clară despre necesitatea şi căile modernizării economiei, nu am pus atît de mult accent pe ramurile şi producţiile cu adevărat cheie, pe ridicarea nivelului tehnic al producţiei şi al produselor. În condiţii cînd obiectivele planului cincinal au fost urmărite cu o consecvenţă şi o tenacitate inegalabile în trecut, ne-am întors cu adevărat faţa spre ţelurile eficienţei, am început să gîndim şi să acţionăm cu energie în funcţie de rezervele rentabilităţii, ale calităţii, ale reducerii cheltuielilor materiale.

Planul a rămas pentru noi principiul diriguitor suprem, îndeplinirea sarcinilor decurgînd din el — o lege. Dar cîtă insistenţă se depune acum pentru ca întreaga producţie să corespundă unor nevoi reale, pentru folosirea cît mai economică a tuturor resurselor, pentru calitatea produselor. În această nouă optică neajunsurile şi lipsurile apar într-o lumină crudă. Am învăţat să le identificăm mai bine şi ne-am sporit intoleranţa faţă de ele. Desigur, încă nu toate se desfăşoară aşa cum am dori. Esenţial este însă că ne străduim să gîndim şi să acţionăm într-un stil nou, ceea ce constituie o garanţie a îmbunătăţirii continue a muncii noastre.

Acest stil nou este desigur o chestiune de experienţă, de formare, de educaţie. Dar el este şi o exigenţă a noului cadru instituţional. Centralele noastre încă nu au întreaga încărcătură de atribuţii pe care ar trebui să o aibă şi încă nu sînt create toate premisele funcţionării lor optime. Dar ele au fost create, acţionează, şi este indiscutabil că marchează un mare pas înainte în perfecţionarea conducerii producţiei. Prin apropierea deciziei de locul executării ei, prin distribuirea mai raţională a deciziei pe verticală am creat o situaţie în care în fiecare post de conducere se cere mult mai multă răspundere decît în trecut. Acelaşi lucru se poate spune despre exigenţele noului sistem al contractelor, ca şi despre alte şi alte măsuri care au fost concepute şi adoptate în aceşti ani.

Măsurile înseşi, ca şi modul de a gîndi şi acţiona al cadrelor trec, prin experimentare, printr-un proces de decantare, ceea ce va permite ca, în cincinalul pe care îl începem roadele lor să sporească necontenit.

În retrospectiva cincinalului încheiat ne apare cu deosebită limpezime faptul că dezvoltarea noastră economică, industrializarea ţării constituie instrumentul sigur al îmbunătăţirii vieţii poporului. Cum altfel decît, în primul rînd, prin industrializare am putea pune în valoare resursele în vederea sporirii avuţiei şi venitului ţării? Cum altfel decît, în primul rînd, prin industrializare am putea răspîndi roadele socialismului, ale dezvoltării pe întregul teritoriu, în rîndurile tuturor oamenilor muncii? Răspunsul la această întrebare îl constituie modificările în harta economică a ţării, creşterea şi diversificarea producţiei de bunuri de consum, sporirea cu 800 000 a numărului persoanelor salariate.

Este limpede, pentru a rămîne, de pildă, la acest aspect din urmă că într-o ţară cu o asemenea populaţie rurală ca a noastră, însăşi modernizarea şi dezvoltarea agriculturii implică o industrializare intensă. Ea este necesară şi pentru a furniza agriculturii mijloacele tehnice indispensabile şi pentru a absorbi forţa de muncă ce se eliberează ca rezultat al modernizării acestei importante ramuri a economiei naţionale. Este lesne de văzut legătura strînsă care există între complexul de măsuri elaborate în vederea ridicării agriculturii şi ierarhizarea priorităţilor viitorului cincinal.

Filoanele noului care au impregnat dezvoltarea noastră în aceşti cinci ani sînt prea numeroase pentru a putea fi reamintite toate acum. Intre ele se numără şi noile noastre orientări în domeniul salarizării şi căile pe care urmărim încadrarea mai eficientă a României în circuitul economic mondial şi mai ales antrenarea tot mai largă a maselor la conducere, dezvoltarea democraţiei noastre economice. În contextul noii structuri organizatorice a industriei, al cursului spre elaborarea planurilor de jos în sus, al mecanismelor stimulentelor şi răspunderii în îndeplinirea planurilor, conducerea colegială cuprinzînd reprezentanţi ai oamenilor muncii şi adunările generale ale salariaţilor devin noi instrumente pentru şi mai puternica ancorare în realitate a opţiunilor politicii economice, pentru buna funcţionare a principiului vaselor comunicante între partid şi popor.

Construcţia socialismului nu este o operă uşoară. Această idee, subliniată nu o dată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, este valabilă nu numai pentru trecut, dar şi pentru viitor. Întregul nostru popor priveşte însă cu încredere viitorul. Sursa acestei încrederi o constituie faptul că Partidul Comunist Român nu are comandament mai înalt decît slujirea intereselor înfloririi ţării, asigurarea prosperităţii tuturor oamenilor muncii.

La hotarul dintre două decenii, dintre două cincinale, în preajma jubileului de 50 de ani al arhitectului întregii construcţii socialiste — partidul nostru comunist, poporul român îşi regăseşte întărite marile sale certitudini, Da, angajarea pe drumul revoluţiei socialiste a fost cel mai mare act al creaţiei sale istorice! Da, Partidul Comunist Român se situează cu onoare la înălţimea misiunii care i-a fost încredinţată! Da, societatea socialistă multilateral dezvoltată, pe care o făurim după concepţia şi sub conducerea partidului răspunde deplin aspiraţiilor de progres, de civilizaţie, de bunăstare şi cultură ale tuturor şi ale fiecăruia dintre noi.

Gheorghe DOLGU

ECONOMIA ROMÂNIEI în 1971

Virgil PÎRVU
Vicepreședinte al Comitetului de Stat al Planificării

RECENT, plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român și sesiunea Marii Adunări Naționale, au adoptat planul de dezvoltare a economiei naționale pe anul 1971. Elaborat pe baza Directivelor Congresului al X-lea și a multiplelor studii și analize ulterioare, a dezbaterilor largi ce au avut loc în vara acestui an în toate întreprinderile, centralele și ministerele, planul pe anul 1971 asigură ritmuri ridicate de dezvoltare, continuarea procesului de creștere și modernizare a economiei noastre naționale.

Caracteristica principală a planului pe anul 1971 — așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenara Comitetului Central al P.C.R. — este, **punerea în centrul preocupării organelor de partid și de stat, a tuturor oamenilor muncii, a obiectivului ridicării calitative a activității economice în toate domeniile**". *Aceasta impune ca încă din primele zile ale anului 1971 problemelor eficienței economice, îmbunătățirii calității produselor, sporirii productivității muncii și reducerii cheltuielilor materiale să li se acorde o maximă atenție; spre intensificarea acestor laturi ale activității economice trebuie să conveargă eforturile colectivelor de muncă.*

PREVEDERILE planului pe 1971 au la bază succesele obținute în dezvoltarea economiei noastre în anul 1970, care se înscriu pe linia dinamică și echilibrată a realizărilor dobîndite în întreaga perioadă a cincinalului actual. Cu toate greutățile provocate de calamitățile naturale prin care am trecut în acest an, datorită măsurilor deosebite luate de partid, eforturilor depuse de oamenii muncii, există certitudinea realizării integrale a planului producției industriale. Prin utilizarea mai bună a fondurilor productive, perfecționarea organizării producției și a muncii, creșterea eficienței economice, producția anului 1970 va spori cu 11,5% față de anul 1969, comparativ cu 11,3% cît era prevăzut în plan. Se prelimină realizarea programului de investiții, care este cu 5,6 miliarde lei mai mare decît în 1969 și se asigură un spor al venitului național de circa 7%. Se prevede realizarea sarcinii de creștere a productivității muncii, obținîndu-se pe această cale circa 70% din sporul producției industriale. Datele preliminare arată, de asemenea, că vor fi îndeplinite sarcinile privind reducerea cheltuielilor de producție. Pe baza rezultatelor obținute în dezvoltarea economiei a fost posibil să se realizeze o creștere a salariului real de cca 8%, iar a desfacerilor de mărfuri către populație de cca 8,6%.

Privită în ansamblu, economia României a cunoscut în 1970 ritmuri susținute în dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție. Rezultatele ar fi fost mai bune dacă nu am fi avut de suferit urmările calamităților, care s-au reflectat în producția agricolă și a industriei alimentare, cu implicații asupra veniturilor țărănimii și a întregului venit național. Au trebuit cheltuite importante fonduri pentru repunerea în funcțiune a mijloacelor de producție distruse sau avariate de inundații, pentru refacerea unui mare număr de locuințe. Efectele calamităților se reflectă într-o oarecare măsură și în prima parte a anului 1971, în ceea ce privește producția animalieră și resursele care se prelucrează în industriile alimentară și ușoară. Pentru a diminua cît mai mult aceste consecințe, a menține în continuare o dezvoltare echilibrată, în ritm rapid a economiei și pentru a asigura o bună aprovizionare a populației, s-au prevăzut în plan o serie de măsuri de mobilizare suplimentară a resurselor și de creștere a eficienței în toate sectoarele, care să suplinească în cea mai mare parte lipsurile provenite din recolta anului 1970.

Prevederile planului pe anul 1971 reflectă, atît în liniile sale generale, cît și în aspectele sale concrete, orientarea spre ritmuri susținute de creștere a economiei, continuarea procesului de modernizare a ramurilor legate de revoluția tehnico-științifică contemporană, valorificarea superioară a resurselor materiale, accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării și ridicarea nivelului de trai. Planul are asigurat echilibrul material, financiar și valutar, este corelat în toate secțiunile sale și se bazează pe o strictă gospodărire a resurselor, pe respectarea riguroasă a disciplinei de plan și contractuale, și desfășurarea ritmică a activității în toate sectoarele de activitate.

AȘA CUM REZULTĂ din Legea pentru adoptarea planului de stat, producția globală industrială va fi în anul 1971 de 321,5 miliarde lei, depășind cu 26,6 miliarde lei, respectiv cu 9%, nivelul preliminat a se realiza în acest an. In cadrul acestei dezvoltări, industria mijloacelor de producție va spori cu 9,2%, iar producția bunurilor de consum cu 8,5%.

Creșterea susținută a industriei, condiție esențială pentru progresul multilateral al țării, va asigura în anul viitor crearea unui număr de circa 51 mii noi locuri de muncă. Sporirea aportului acestei ramuri la dezvoltarea întregii economii se reflectă în creșterea ponderii industriei în produsul social, care se va ridica la 64%, față de 60% (în prețuri comparabile 1963) cît a fost în primul an al cincinalului 1966—1970.

În 1971, industria va acoperi circa 68% din necesarul de utilaje al economiei; va crește simțitor, exportul produselor industrializate; industria va pune la dispoziția populației cantități mult sporite de mărfuri.

Sînt prevăzute sporuri de producție în toate ramurile industriale și la toate produsele de bază, planificîndu-se ritmuri mai înalte de creștere cu deosebire în sectoarele de importanță majoră, care asigură baza materială a dezvoltării economiei, satisfacerea nevoilor sporite ale pieței interne și resurse valoroase pentru export. Între aceste sectoare se numără industria construcțiilor de mașini, a materialelor de construcții, energiei electrice, industria chimică.

Ca și pînă acum, dezvoltarea în ritm susținut a întregii economii naționale și în primul rînd a industriei necesită creșterea accentuată a producției de energie electrică, care va ajunge la 39 miliarde kWh, cu peste 11% mai mult decît în anul 1970. Aceasta se bazează pe o mai bună utilizare a capacităților existente și sporirea substanțială a aportului energiei

⟶

TREPTE ALE PROGRESULUI ȚĂRII

AM schițat pentru Dvs., dragi cititori, cîteva din itinerariile trecute și viitoare ale economiei românești. Seci în sine, cifrele devin grăitoare, ordonîndu-se ca adevărate trepte ale progresului României.

DINAMICA ȘI UTILIZAREA VENITULUI NAȚIONAL (Prevederi 1971–1975)

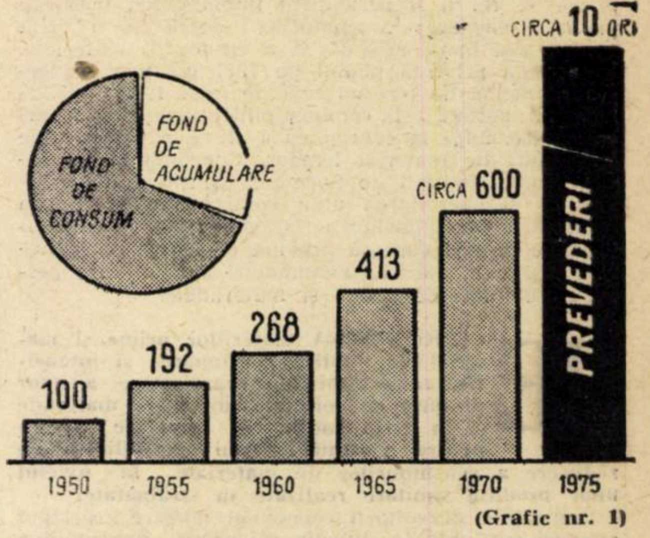

(Grafic nr. 1)

Cele 540 miliarde lei în cinci ani reprezintă mai mult decît întregul volum de investiții realizat în zece ani anteriori (1961—1970).

Investiția medie anuală pe locuitor: în 1961—1965 circa 2000 lei; 1966—1970 aproape 3150 lei; în 1971—1975 circa 5150 lei.

INVESTIȚII ÎN ECONOMIA NAȚIONALĂ

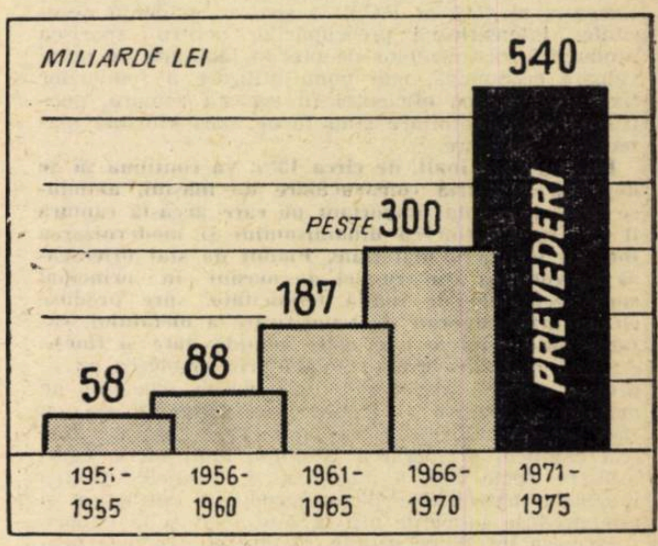

(Grafic nr. 2)

PRODUCȚIA GLOBALĂ INDUSTRIALĂ

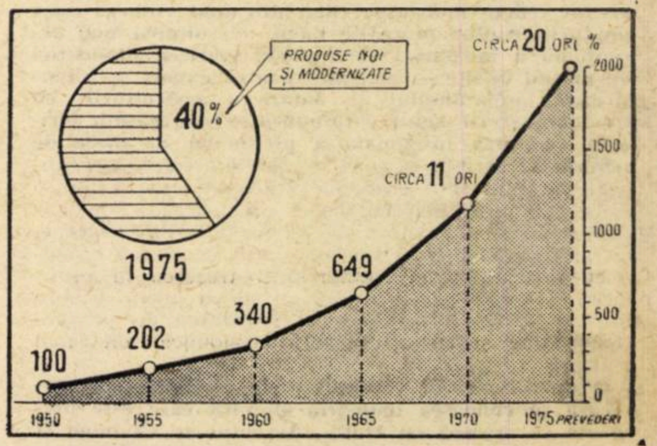

(Grafic nr. 3)

Industria anului 1975 va produce zilnic 1,4 miliarde lei bunuri materiale, de circa 25 de ori mai mult decît într-o zi din 1938. Aceasta înseamnă că în numai două săptămîni se va obține o producție echivalentă cu întreaga producție industrială a României din 1938.

(Continuare în pag. 4)

(Urmare din pag. 3)

hidroelectrice, ca urmare a faptului că în anul viitor, sistemul hidroenergetic de la Porțile de Fier va funcționa la capacitatea proiectată.

O atenție deosebită urmează a se acorda dezvoltării bazei proprii de materii prime, satisfacerii în proporție tot mai mare din resurse interne a necesităților de materii prime și materiale. În acest scop planul prevede creșterea însemnată, față de anul 1970, a extracției de cărbuni, gaz metan, țiței, minereuri neferoase ș.a.

Pe linia dezvoltării mai accentuate a resurselor interne și reducerii pe această cale a efortului valutar pe care-l facem cu importul unor materii prime și materiale, **urmează să se elaboreze, în continuare, potrivit indicațiilor conducerii studii, cercetări, prospectări, care să ducă la punerea în valoare mai intensă și mai rapidă a resurselor de care dispune economia noastră. Concomitent cu intensificarea cercetărilor geologice, vor fi studiate și puse în aplicare procedee tehnologice îmbunătățite care să permită mai buna utilizare a materiilor prime din țară, diminuarea importurilor.**

De o mare importanță pentru asigurarea economiei naționale cu materiile prime necesare sînt acțiunile de cooperare cu alte țări, domenii în care există largi posibilități, ținînd seama de experiența de care dispun unitățile noastre economice în ceea ce privește prospecțiunile geologice, proiectările, construcțiile și acordarea de asistență tehnică.

Preocupările pentru lărgirea bazei de materii prime se cer a fi permanent îmbinate cu măsurile privind reducerea consumurilor specifice, cu grija pentru mai buna gospodărire a resurselor materiale. În această privință planul pe 1971 prevede reducerea normelor de consum față de anul 1970 cu 5,3% la metal, peste 2% la combustibilii utilizați în scopuri energetice, 2,4% la cocs și cu 4—10% la principalele consumuri de material lemnos. Concomitent cu intensificarea acțiunii de normare științifică a consumurilor și exercitarea unui control riguros asupra respectării consumurilor normate, se prevede stabilirea de măsuri care să prevină depășirea consumurilor normate, mărirea răspunderii acelora care gospodăresc materiile prime și materialele.

ECONOMISIREA materiilor prime și materialelor implică continuarea și intensificarea acțiunii de reproiectare a unor produse cu consum ridicat de materiale și în acest cadru, o cercetare atentă pentru a identifica noi posibilități de reducere a consumurilor de materiale, la nivelul unor produse similare realizate în străinătate.

Proporțiile dezvoltării economiei noastre reclamă eforturi susținute în direcția asigurării necesităților crescînde de metal. De aceea planul prevede să se ajungă la o producție de oțel de 6,7 mil. tone; o pondere însemnată o va deține producția de oțeluri aliate, care va fi în anul viitor de 400 mii tone, ceea ce reprezintă o dezvoltare calitativă a industriei noastre siderurgice. Prin intrarea în funcțiune a laminorului de benzi la rece și a laminorului de benzi la cald, se creează condiții pentru o valorificare mai bună a metalului la Combinatul Siderurgic Galați, precum și pentru acoperirea în măsură sporită a necesarului de tablă și benzi subțiri al industriei construcțiilor de mașini.

Recenta analiză a proiectului de plan la Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. a scos în evidență necesitatea intensificării preocupărilor pentru sporirea producției sortimentelor de oțel și laminate de mare valoare economică, mai buna utilizare a fondurilor fixe și creșterea eficienței în această ramură, pentru a cărei dezvoltare s-au făcut mari eforturi materiale și valutare.

Într-un rimt înalt, de circa 13%, va continua să se dezvolte industria constructoare de mașini, avîndu-se în vedere rolul important pe care această ramură îl are în menținerea dinamismului și modernizarea întregii producții materiale. Planul de stat orientează dezvoltarea construcției de mașini în principal spre sectoarele de înaltă tehnicitate, spre produse cu un grad superior de valorificare a metalului, caracterizate printr-o mai mare complexitate și finețe. Această orientare este ilustrată prin creșterea cu aproape 29% a producției de aparate electrice de măsură și control și mijloace de automatizare, cu 35% a producției de utilaje tehnologice pentru industria chimică, prelucrarea țițeiului, stuf, hîrtie celuloză, cu peste 28% a mașinilor și utilajelor pentru industria materialelor de construcții și refractare și alte produse solicitate atît la intern cît și la export.

Pe baza sarcinilor trasate, nivelul și structura producției industriei construcțiilor de mașini vor trebui să fie mult îmbunătățite încă în cursul anului 1971. Sînt în curs de efectuare, în centrale și întreprinderi, analize pentru determinarea rezervelor de capacitate, a volumului de producție suplimentară ce se poate obține și pe această bază, a plusului de export sau a reducerilor de import.

Printr-o mai bună folosire a materialelor și utilajelor, mici investiții pentru înlăturarea locurilor înguste și dotarea cu utilaje a spațiilor existente se are în vedere realizarea chiar din anul viitor a unor producții suplimentare de nave, dezvoltarea mai accentuată a industriei electronice, sporirea producției de mașini unelte — mai ales pentru export — intensificarea programului de dotare a agriculturii cu tractoare și cu setul corespunzător de mașini agricole, creșterea însemnată a producției de piese de schimb. O cerință majoră în dezvoltarea acestei importante ramuri a economiei noastre naționale o constituie profilarea industriei construcțiilor de mașini corespunzător nevoilor și posibilităților interne, cît și cerințelor unei tot mai largi cooperări economice internaționale. Numai prin trecerea la profilarea și specializarea producției se va putea asigura într-un termen cît mai scurt realizarea de produse competitive și cu o eficiență economică cît mai ridicată.

O dezvoltare, în continuare, în ritm susținut urmează să cunoască industria chimică care este prevăzută să crească cu 11,0%. Accentul se va pune și în anul viitor pe sporirea producției de îngrășăminte chimice, materiale plastice și rășini sintetice, fibre și fire chimice, anvelope, antidăunători, biostimulatori și altele. Pe această bază se asigură agriculturii cantități mult mai mari de îngrășăminte (cu 27% în creștere față de 1970), se creează condiții pentru înlocuirea din consum a unor materii prime naturale (metal, lemn) și se asigură cantități importante de materiale pentru industria ușoară și alte ramuri, precum și resurse sporite pentru export.

De o mare însemnătate pentru realizarea producțiilor planificate este urgentarea punerii în funcțiune a tuturor instalațiilor la nivelul parametrilor proiectați. Industria chimică are de realizat în anul 1971 un program de investiții care este cu 58% mai mare decît în 1970. Înfăptuirea acestui program, care creează baza materială a dezvoltării în continuare a chimiei impune măsuri de urgentare a elaborării documentațiilor, pregătirea în cele mai bune condiții a începerii investițiilor pentru intrarea la timp în producție a noilor capacități.

Amploarea programului de investiții și cererile crescînde ale populației impun realizarea unor cantități tot mai mari de materiale de construcție; în această direcție, planul prevede un spor însemnat al producției de 13,3% față de anul 1970. Pentru a satisface nevoile economiei, creșterea cantitativă a producției materialelor de construcție, va trebui să fie însoțită de asimilarea de noi produse cu calități îmbunătățite, menită să ieftinească costul construcțiilor și să asigure creșterea rezistenței acestora.

Pornind de la grija deosebită pe care partidul și statul o acordă asigurării aprovizionării populației cu bunuri de consum, satisfacerii în condiții superioare a nevoilor acesteia, planul prevede o creștere de 8,8% a producției industriei ușoare și de 7,8% a industriei alimentare.

Un obiectiv de seamă pentru industria bunurilor de consum, reieșit din sarcinile trasate în ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a guvernului din 25 noiembrie a.c. îl constituie ridicarea rapidă a calității producției, diversificarea sortimentelor, fabricarea de noi produse corespunzător exigențelor sporite ale populației. În acest domeniu vor trebui să acționeze mai intens colectivele de cercetare, sectoarele de creație, extinderea producției de serie mică mai ales în industria de textile-încălțăminte, îmbunătățirea relațiilor dintre industrie și comerț, studierea mai atentă a cererilor și gustului populației.

Posibilități mari de creștere a producției industriale cu deosebire în domeniul bunurilor de consum, a produselor de serie mică, a materialelor de construcții, o are industria locală de stat și cooperatistă care este chemată să realizeze sporuri însemnate de producție în anul 1971 și o cooperare mai largă cu industria republicană.

O PROBLEMĂ de importanță esențială pentru creșterea eficienței economiei noastre este accentuarea procesului de modernizare a producției și de ridicare a calității mărfurilor fabricate. În această privință planul prevede ca în 1971 valoarea produselor noi și modernizate să reprezinte 11,5% în producția totală a industriei. Se are în vedere începerea fabricației a peste 200 produse și grupe de produse noi în întreprinderile constructoare de mașini, a circa 100 de noi materiale și 110 sortimente de bunuri de consum. Se va sista producția unor produse depășite din punct de vedere tehnic și se va intensifica activitatea de revizuire a standardelor și normelor interne de calitate a produselor fabricate.

Programul de modernizare și înnoire a întregii economii va fi susținut prin realizarea unui număr sporit de cercetări științifice. Planul pe anul viitor prevede a se efectua, în domeniile cele mai importante, 640 teme de cercetare științifică și a se valorifica aproape 230 teme. Numai din valorificarea temelor de cercetare încheiate se contează pe realizarea unei producții de 2,4 miliarde lei.

Ridicarea nivelului calitativ al producției, evitarea refuzurilor de calitate care se mai înregistrează încă la o serie de mărfuri, impune măsuri deosebite pentru executarea unui control mai exigent de calitate pe toate fazele procesului de producție. Va trebui procedat în așa fel, ca nici o întreprindere să nu lase să iasă pe poartă produse a căror calitate să nu-i facă cinste. Eforturile făcute pe linia dotării cu utilaje moderne a economiei, a specializării și pregătirii cadrelor, crează condiții deosebit de favorabile pentru ca în toate ramurile să se realizeze produse de un înalt nivel calitativ.

În condițiile sporirii continue a exigențelor pieței interne și externe și a lărgirii atribuțiilor unităților productive pentru desfacerea produselor, este necesar să crească preocuparea tuturor întreprinderilor pentru studierea mai atentă a pieței, pentru fabricarea de produse competitive, cerute de clienți. Pornind de la concepția că producția nu este un scop în sine, fiecare producător are obligația de a organiza de așa natură programul de producție, încît ceea ce realizează să fie util și rentabil, să asigure realizarea într-un timp cît mai scurt a contravalorii produselor fabricate.

După cum a subliniat recenta plenară a C.C. al P.C.R., ministerele, centralele și întreprinderile industriale trebuie să facă din problema ridicării continue a performanțelor calitative ale produselor românești o problemă principală a întregii activități economice.

SARCINI MARI sînt prevăzute în planul pe 1971 pentru dezvoltarea agriculturii, ramură de mare importanță pentru progresul economiei naționale, pentru satisfacerea nevoilor de consum al întregului popor. În vederea creșterii producției agricole, se asigură prin plan lărgirea și modernizarea bazei tehnice materiale. În anul 1971 se alocă în acest scop investiții din fondurile centralizate ale statului de aproape 10 miliarde lei, cu circa 16% mai mult decît realizările din 1970, la care se adaugă 4,5 miliarde lei investiții din fondurile proprii ale cooperativelor agricole de producție.

Agricultura va primi în 1971 peste 14.800 tractoare, cu 34% mai multe dcît în 1970, precum și alte mașini și utilaje care vor asigura creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor agricole.

În domeniul îmbunătățirilor funciare urmează să se dea în folosință amenajări pentru irigații pe o suprafață de 217 mii ha., îndiguiri și desecări pe circa 73 mii ha., precum și lucrări de combatere a eroziunii solului pe 41,3 mii ha.

Un spor însemnat se prevede în ceea ce privește cantitățile de îngrășăminte chimice destinate fertilizării solului. Creșterea cantităților de îngrășăminte chimice ce se vor folosi în agricultură permite ca pentru producția anului 1971 să se administreze la un hectar o cantitate de 80 kg. îngrășăminte (substanță activă) față de 55 kg în 1970.

În condiții climatice normale se estimează că în 1971 se vor obține producții de grîu și porumb cu 30%, respectiv 17% mai mari decît s-a recoltat în

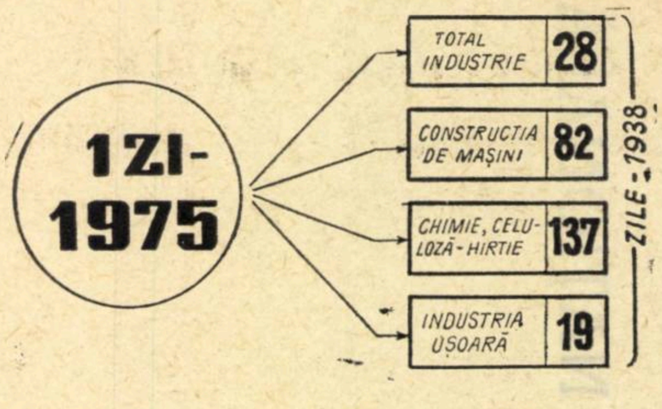

(Grafic nr. 4)

(Urmare din pag. 3)

● Perspectivele de dezvoltare a industriei românești sînt ilustrate de faptul că în viitorul deceniu siderurgia va asigura aproape în întregime necesarul de metal al țării; în 1975, România va depăși cifra de 10 milioane tone la producția de oțel, în timp ce înaintea sfertului nostru de veac produceam ceva mai mult de un sfert de milion tone.

● În cincinalul următor producția industriei construcțiilor de mașini va crește de peste 1,7 ori, în cadrul acesteia dezvoltîndu-se cu prioritate subramurile moderne cum sînt: industria electrotehnică și electronică, mecanica fină, fabricația de mașini unelte (grafic nr. 5).

INDUSTRIA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI

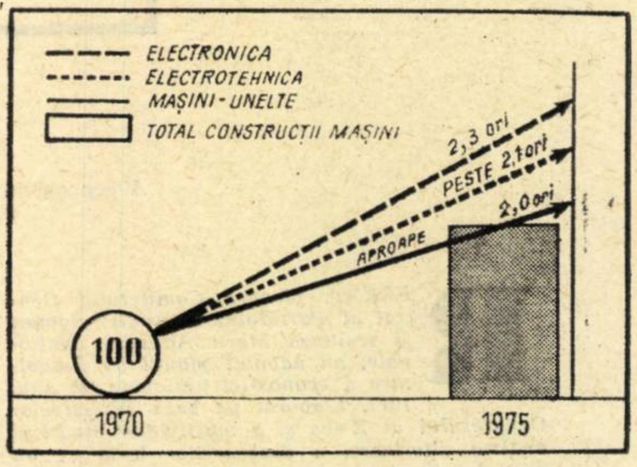

(Grafic nr. 5)

● Chimia va continua și în viitorul cincinal să realizeze cel mai înalt ritm de dezvoltare din industria țării, producția acestei ramuri crescînd în 1975 față de 1970 de circa 1,9 ori, îndeosebi pe baza chimizării gazului metan, a produselor petroliere și a valorificării resurselor de sare.

● În contextul sarcinilor viitorului cincinal, industria dispune de toate condițile pentru desfășurarea, într-o mai mare măsură, a unei activități intensive. Productivitatea muncii pe un salariat va spori în acest interval în medie pe an cu 6,7—7,5%, ceea ce înseamnă că în 1975 un salariat va realiza o producție de circa 7 ori mai mare decît în anul 1950.

● Anul 1975 înseamnă cote mai înalte și calitativ superioare la: energie electrică, oțel, laminate, tractoare, locomotive, autovehicule, îngrășăminte, materiale plastice, ciment.

Totodată înseamnă mai multe țesături, tricotaje, încălțăminte, carne, ulei, zahăr și multe, multe alte produse. Producția de energie elec-

→

medie anual în cincinalul actual. Paralel cu sporirea producției de cereale, planul acordă o atenție deosebită culturii legumelor, urmărindu-se satisfacerea în condiții tot mai bune a aprovizionării populației și industriei alimentare cu aceste produse.

Avînd în vederea însemnătatea zootehniei pentru dezvoltarea și ridicarea eficienței agriculturii în ansamblul ei, sînt create condiții de sporire a efectivelor de animale la toate speciile, de promovare în continuare a sistemelor moderne de creștere a acestora, precum și pentru îmbunătățirea bazei furajere, astfel încît să se obțină sporuri de producție la toate produsele animaliere.

Realizarea importantelor sarcini ce revin agriculturii impun aplicarea cu perseverență și operativitate, în funcție de condițiile locale, a întregului complex de măsuri hotărîte de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la îmbunătățirea organizării, planificării și conducerii agriculturii.

Anul 1971 va fi marcat de realizarea unui mare program de investiții, care depășește cu aproape 13% volumul investițiilor din 1970. Aceste investiții sînt menite să asigure dinamismul și progresul permanent al economiei noastre. Prin plan se acordă prioritate în continuare ramurilor producției materiale, pentru care s-au prevăzut aproape 90% din volumul total al investițiilor. În anul 1971 se prevede punerea în funcțiune a unor importante capacități în industria energetică, siderurgică, construcții de mașini, chimie, materialelor de construcții, bunurilor de consum etc.

Asigurarea intrării la timp în producție a noilor capacități, pregătirea cadrelor necesare și a tuturor condițiilor pentru realizarea producției planificate constituie sarcini cărora va trebui să li se acorde

(Continuare în pag. 17)

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ — GENERATOARE DE ÎNNOIRI

NU SIMPLĂ SURSĂ DE SERVICII CURENTE

prof. Florin CIORĂSCU
membru corespondent al Academiei
directorul Institutului de fizică

În epoca contemporană, cînd tehnologia industrială a devenit deosebit de complexă, cercetările trebuie să fie orientate în direcții care concură către un scop util, bine definit. Fixarea acestei ținte finale implică o cooperare strînsă între cercetători, tehnologi și economiști. Această cooperare cere o înțelegere deplină din partea fiecărui factor cointeresat a punctelor de vedere proprii celorlalți. Interesul general, progresul permanent al societății trebuie să domine discuțiile dintre ei.

ÎN LUMEA CERCETĂRILOR se discută azi considerabil despre relația știință-producție. Din păcate, în această discuție intervin mai rar persoane investite cu răspundere directă în procesele de producție — lucru ușor de observat și în presa noastră — motiv pentru care pare drept să ne întrebăm dacă nu cumva problema îi lasă rece.

În această atitudine — să-i zicem rezervată — a celor ce ar trebui să fie beneficiarii foarte interesați ai cercetării științifice, unii oameni de știință — de obicei mai vîrstnici — găsesc argumente de perseverare în necorelarea obiectivelor cercetării cu nevoile producției sau, mai obișnuit, în lăsarea pe seama întîmplării a acestei corelări, așa cum a fost vreme îndelungată. Unii merg mai departe, afirmînd pur și simplu că nu se poate decît așa. Iată-l, de pildă, pe cunoscutul economist D.J. de Solla Price, care — cu autoritatea pe care o consideră el însuși că trebuie să i se acorde în această problemă — scrie următoarele: **„În calitatea mea de istoric al științei, știu bine** că progresele cele mai mari și cele mai folositoare în **domeniul tehnic** nu au venit din cercetările aplicative ale unor persoane specializate care încercau să se facă folositoare societății, ci mai ales din cercetări orientate pe dezvoltarea înțelegerii și a curiozității și sprijinite de ultimele mijloace tehnice pe care le-au inventat oamenii“ *).

Regret că trebuie să scot în evidență o anumită neconcordanță între această afirmație și multe dintre progresele cele mai mari realizate în domeniul tehnic în ultimele două secole. De pildă James Watt, inventatorul mașinii cu abur, a lucrat și a reușit într-o vreme cînd știința nu putea nimic în domeniul său de activitate și nici pe el nu-l interesau problemele teoretice. Mai mult, o lege de bază a termodinamicii actuale a rezultat din studii ulterioare asupra funcționării mașinii cu abur. La fel, Grame, unul dintre inventatorii primelor mașini electrice rotative, n-a aflat decît după mulți ani care erau principiile științifice de funcționare a motoarelor sale. Aceștia, mulți alții din secolul al XIX-lea, între ei și Edison, au acționat în mod conștient în direcții care „îi făceau folositori societății“.

Ce infirmă teza lui Price?

DESIGUR însă că acum vremea inventatorilor lipsită de cunoștințe științifice profunde este de mult trecută. Totuși, exemplele contrare tezei lui Solla Price sînt, în ultimii 30 de ani, mai mult decît cele care o sprijină. Citez doar cîteva. Este știut că primul reactor nuclear realizat de Fermi în 1942 a rezultat dintr-o comandă ce i-a fost făcută de guvernul american pentru a se obține o dovadă asupra posibilităților de realizare a reacțiilor nucleare în lanț, prevăzute de Joliot și colaboratorii săi. La rîndul lor, aceștia lucraseră în cel mai mare secret (războiul începuse), conștienți fiind că urmăresc o cale de obținere a unei noi surse de energie primară care putea fi folosită și spre binele și spre răul societății. A fost o nenorocire faptul că prima utilizare a acestei mari descoperiri a constituit-o bomba atomică, dar este perfect adevărat că cei numiți, și mulți alții după ei, au lucrat cu bună știință la o aplicație practică în care scop au descoperit multe proprietăți și fenomene specifice nucleelor atomice. Alte cunoștințe noi din același domeniu au fost acumulate ulterior cu intenția de a ușura realizarea diverselor genuri de reactori nucleari energetici.

O situație asemănătoare o întîlnim în cazul tranzistorilor, a căror invenție a fost cerută unui grup de fizicieni, în frunte cu Shockley, de către un manager de la Bell, devenit conștient că progresul tehnicii tuburilor electronice ajunsese la saturație. Practic, aproape tot ce s-a făcut ulterior, nu numai în tehnologia semiconductorilor, dar chiar în fizica acestor materiale, a fost pus mai ales în slujba diversificării și perfecționării din diferite puncte de vedere a produselor de acest gen. Și exemplele pot continua.

Cele ce preced nu vor să spună însă că Solla Price nu are chiar de fel dreptate. De exemplu, marii părinți ai electricității, de la Coulomb la Maxwell, au fost mînați desigur de ambiția care le-o insufla setea de cunoaștere; tot așa nici Newton, Fresnel, Einstein, Curie, Rutherford, sau toți acei care se străduiesc de 30—40 de ani să descopere secretele particulelor elementare nu pot fi bănuiți că au avut pe primul plan al preocupărilor lor realizarea de mașini, tehnologii sau produse noi. Mai mult, deși aceștia din urmă trăiesc într-o vreme cînd obiectivele practice ale unei cercetări ușurează alocarea fondurilor necesare desfășurării ei — și asemenea cercetări sînt astăzi printre cele mai scumpe — cercetătorii la care mă refer s-au aflat mereu în situația de a nu fi în stare să enunțe concret vreun obiectiv practic al strădaniilor lor. Stadiul în care se găsesc ei acum poate fi comparat oarecum cu acela în care se aflau precursorii lui Maxwell sau Einstein în perioadele premergătoare extraordinarelor sinteze ale acestora, sinteze care au deschis drumuri noi și în știință și în tehnică. De altfel materialul faptic strîns pînă acum în domeniul fizicii particulelor este enorm, după cum sînt foarte numeroase și încercările de explicare mai mult sau mai puțin cuprinzătoare a înlănțuirii logice a acestor fapte de experiență.

Totuși, dacă aceste cercetări scumpe au găsit susținători interesați se explică prin speranțe, sprijinite pe multe exemple din trecut, că orice mare sinteză științifică nouă — cum ar trebui să fie cea așteptată în domeniul fizicii particulelor — deschide cu certitudine noi posibilități de dezvoltare a tehnologiei. Dar iată că — deocamdată cel puțin — nu s-a reușit. Acest „deocamdată“ ține însă de 25 de ani. Ca urmare încep să se audă voci care explică nereușita de pînă acum și prin inexistența unui obiectiv practic, care să canalizeze eforturile. În lipsa lui preocupările s-au diseminat atît încît chiar stabilirea unui obiectiv științific important, dar mai apropiat decît cel final — cunoașterea naturii și legile forțelor nucleare — reprezintă ea însăși o problemă deschisă. Toate acestea conduc, după părerea multora, la concluzia că **cercetările actuale, fie ele și într-un domeniu de avangardă cum a fost și rămine încă fizica, trebuie să fie orientate în direcții care concură către un scop util, bine definit.** Ghidajul practicii pare cu atît mai necesar cu cît cercetările folosesc metode noi abstracte, situație specifică fizicii moderne.

Este însă evident că nu sîntem în fața unei probleme simple. În faza actuală, atît de complexă a tehnologiei industriale, fixarea acestei ținte finale implică o **cooperare strînsă între cercetători, tehnologi și economiști.** Este la fel de evident că această cooperare cere o înțelegere deplină din partea fiecărui factor cointeresat a punctelor de vedere proprii celorlalți. În plus, interesul general, progresul permanent al societății, trebuie să domine discuțiile dintre ei.

Pe aceste principii se bazează, desigur, și orientarea dată în ultimul timp cercetării științifice în țara noastră, prin cointeresarea acesteia în problemele tehnologiei industriale cu ajutorul sistemului contractelor. Deși a trecut numai un an de aplicare a noilor reglementări, se poate spune, fără tăgadă, că succesele au și început să apară. Presa noastră consemnează multe rapoarte de acest gen ale institutelor de cercetări. Nu-i mai puțin adevărat însă că interesul industriei pentru ceea ce fac și mai ales pentru ceea ce pot face pentru ea cercetătorii noștri, rămîne pe un plan secundar. De fapt, factorii de răspundere din industrie mai continuă să vadă în cercetare nu un generator de înnoiri, ci doar o sursă de servicii curente care să-i ofere analize, adesea banale, sau cel mult rețete de repunere în stare de funcționare normală a unei faze dintr-un proces tehnologic care, pentru motive diverse, nu mai dă satisfacție la un moment dat. Nu totdeauna este așa, dar excepțiile sînt destul de rare.

Cota interesului industriei... staționară

CEEA CE MI SE PARE a fi mai grav este că ori de cîte ori cercetătorii se arată gata să pregătească, de pildă, introducerea în fabricație a unui produs nou, pentru care ei posedă deja o anumită experiență la scară de laborator, cunosc bine elementele științifice pe care se bazează și pot dovedi utilitatea lui pentru tehnica anilor următori — ei întîlnesc de obicei din partea beneficiarilor prezumtivi o rezistență demnă de o cauză mai bună. Bineînțeles că nimeni nu poate contesta necesitatea luării tuturor precauțiilor de asigurare a rentabilității unui produs nou. Mi se pare însă exagerat să constituie un motiv de respingere a unei asemenea propuneri faptul că produsul respectiv nu a ajuns încă pe piață în alte țări sau că, chiar dacă îndeplinește această condiție, experiența pieței nu este suficient de îndelungată. Nu vreau să dau exemple concrete — mă obligă la aceasta păstrarea cu orice chip a unor relații bune între cercetători și colegii din industrie — dar dacă le-aș da s-ar vedea că produsele respective nu sînt din categoria acelora care implică cheltuieli de investiție prea mari și nici nu se adresează unei piețe interne incertă, fapte care ar putea justifica aceste suprapreacauții. O socoteală făcută împreună — de noi și de ei — arată că diferența în timp între apariția unui produs nou pe piața externă și livrarea lui de către industria noastră, ar fi, în aceste condiții de 5—6 ani. Cum vom ajunge atunci să ne situăm pe poziții înaintate în economia mondială?

Dar dacă lucrurile stau așa, nu trebuie să ne mire rezistența care se mai manifestă în rîndurile cercetătorilor noștri față de o colaborare mai intensă cu industria, cînd aceasta nu le dă posibilitatea să-și îndeplinească rostul lor normal, adică să facă știință, deci să se situeze cu preocupările lor la granița cunoașterii, iar puncte de vedere ca acela exprimat de Solla Price să continue să întrunească adepți.

Părerea mea este că majoritatea — marea majoritate a cercetătorilor noștri — au înțeles bine rolul care le este atribuit în cadrul politicii generale economice a țării. În întîmpinarea lor trebuie să vină acum cu mult mai puține reticențe colegii lor din industrie. Nu se poate spune că sînt doar așteptați s-o facă, ci că sînt rugați să le deschidă mai cu încredere o ușă la care cercetătorii bat mereu...

*) Studii și cercetări de documentare, 1970/3, pag. 205.

PRODUCȚIA UNOR PRODUSE DE BAZĂ

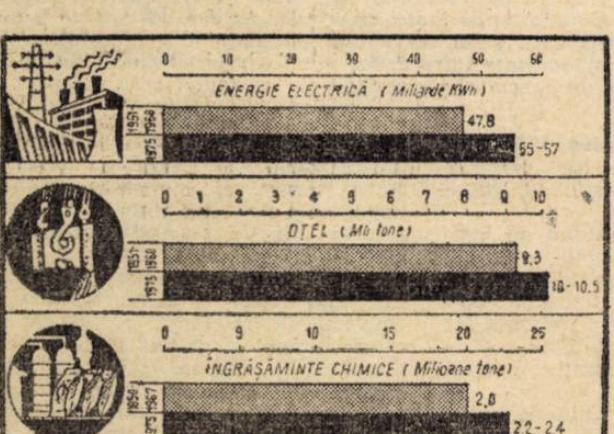

(Grafic nr. 6)

(Urmare din pag. 4)

trică a anului 1975 va depăși de 1,2 ori producția realizată în perioada primelor două cincinale, cea de oțel o va depăși cu peste 10%, iar producția de îngrășăminte chimice va fi cu circa 15% mai mare decît întreaga producție realizată în primii 19 ani de economie planificată (1949—1967 (grafic nr. 6).

● Una din problemele de bază ale viitorului plan cincinal o constituie intensificarea dezvoltării agriculturii, sporirea producției agricole în toate sectoarele. Întregul complex de măsuri prevăzut pentru perioada 1971—1975 va asigura creșterea producției globale agricole în medie anual cu 6—7% față de media anilor 1966—1970, asigurîndu-se astfel condiții mai bune de aprovizionare a populației și a industriei.

● Ridicarea țării — ridicarea omului. Expresii ale bunăstării — expresii de dinamism constant. Salariul real va spori în perioada 1971—1975 în medie cu 3,5—3,7%, depășind astfel nivelul anului 1950, de circa 3,3 ori.

— veniturile reale ale țărănimii vor crește cu 4% anual, în aceeași perioadă.

— Corespunzător creșterii puterii de cumpărare a populației, volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul va spori cu 31—37% față de 1970. (grafic nr. 7).

VOLUMUL DESFACERILOR DE MĂRFURI

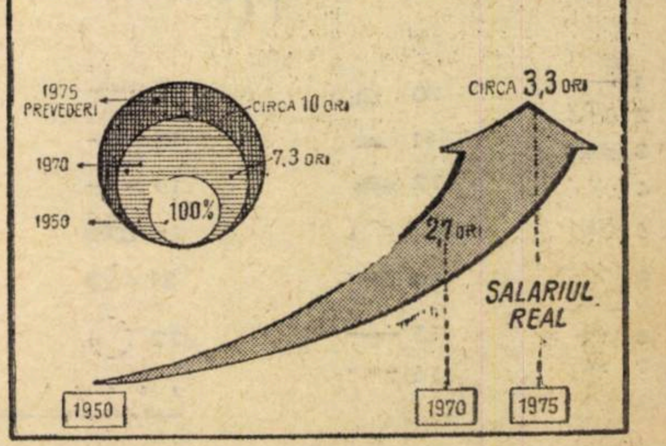

Grafic nr. 7.

SISTEMATIZAREA GENERALIZATĂ

Civilizația zilelor noastre, pe lîngă binefacerile pe care le aduce omului, îl asaltează — acolo unde fenomenele sînt lăsate să se desfășoare spontan, uneori haotic — și cu o serie de consecințe nefaste. Creșterea explozivă demografică și repartiția neuniformă a populației în teritorii; intensificarea construcției și concentrarea uneori excesivă a unităților industriale, ce atrage după sine un aflux impresionant migrator al populației rurale și accelerarea gradului de urbanizare a așezărilor; amplificarea marilor orașe și metropole cu precădere prin extinderea necon-

prof. arh. G. GUSTI

SISTEMATIZAREA teritoriului a devenit, în zilele noastre, una dintre preocupările centrale ale contemporaneității. Tot mai numeroase sînt instituțiile și organizațiile ce acționează în acest domeniu, la nivel național și internațional. Pretutindeni se înregistrează o tot mai susținută activitate practică și teoretică, ce contribuie la perfecționarea unei discipline de largă aplicabilitate și de interes general.

Într-adevăr, sistematizarea teritoriului este chemată să participe la rezolvarea unui număr crescînd de probleme cu caracter social și economic, ce se regăsesc în structura cadrului de viață al societății. Ea se impune ca o necesitate obiectivă, datorită cerințelor stringente de coordonare a unor multiple interese ce se interferează în același teritoriu. Rolul ei precumpănitor constă în armonizarea și, totodată, în subordonarea față de interesele social-generale, în preîntîmpinarea situațiilor conflictuale ce ar putea să apară — mai curînd sau mai tîrziu — în structura cadrului teritorial, datorită unor forme construite ce ar intra în contradicție cu conținutul programatic în furtunoasă dezvoltare al acestui fenomen.

Ne referim la compartimente variate ale vieții sociale, specifice actualității, cu tendință de amplificare certă în viitor, fenomene și procese ce nu pot fi lăsate să se desfășoare în mod spontan și haotic, ci necesită a fi stăpînite, dirijate. Numai în felul acesta se va putea răspunde de modul în care se va constitui cadrul teritorial în perspectivă și de modul în care structura acestuia va putea contribui la promovarea progresului societății.

PROGRESUL trepidant ce irumpe în toate compartimentele vieții și activității sociale — pe tărîm economic, tehnic, cultural și științific — determină, pe de o parte, solicitări și capacități în amplificare dinamică și care se referă la structura în plină remodelare a cadrului teritorial. Dar, pe de altă parte, se manifestă o discordanță flagrantă și tot mai accentuată ce intervine între forma și conținutul acestui fenomen, între uzura fizică și cea morală a mediului material de viață. Într-adevăr, acesta din urmă se edifică treptat din materiale și tehnici tot mai rezistente și mai costisitoare, deci tot mai statornice și mai lent amortizabile, în timp ce natura cerințelor și aspirațiilor societății tind către perfecționări frecvente și implicite schimbări calitative, în ritm rapid, ale cadrului teritorial.

Într-o concentrare a eforturilor ce se depun în vederea rezolvării unor astfel de probleme, **sistematizarea teritoriului deține un rol precumpănitor, trebuind să își elaboreze în acest scop mijloace și metodologii adecvate**. Ea este obligată să cunoască, în esența lor, totalitatea proceselor social-economice și structural geografice ce se desfășoară pe plan teritorial, să le descifreze tendințele și să elaboreze prognoze privind dezvoltarea lor în viitor. Ea trebuie să stabilească — pe această bază — etapele de tranziție ce trebuie parcurse în procesul de transformare succesivă a cadrului actual, programînd acțiunile și estimînd eforturile necesare, tinzînd a realiza premisele necesare în măsură să asigure, în viitor, atingerea obiectivului prefigurat. În acest scop, se impune ca soluționările propuse să permită o relativă elasticitate adaptabilă a formei fenomenului teritorial făcînd-o capabilă — în orice etapă — de a corespunde și a fi confirmată de eventuale modificări, unele probabile, altele neprevăzute, ce ar putea surveni în programul social.

DATORITĂ interdependenței evidente ce acționează între omul social și mediul uman, cu profunde influențe reciproce ce se impun a fi studiate în mod științific și dirijate cu consecvență, precum și ca urmare a dinamicii ascendente a dezvoltării multilaterale a societății contemporane și a consecințelor acute ce decurg pe plan teritorial, constatăm că, în tot mai numeroase țări, indiferent de mărime, dezvoltare economică sau orînduire socială, se intensifică activitatea de sistematizare. Se definesc obiective specifice de apropiată și de largă perspectivă, se conturează imagini ale „orașului" viitor, se precizează metodologii proprii de abordare și coordonare a acțiunilor, se elaborează politici de programare spațială, ce se încearcă a fi integrate în sistemele de planificare privind dezvoltarea complexă a țării respective. Trebuie recunoscut că, în țările cu economie nedirijată în mod centralizat și în care acționează legități specifice orînduirii bazate pe proprietatea privată a mijloacelor de producție, pe concurență și exploatare, astfel de acțiuni au, în mod obiectiv, un caracter limitat, prezentînd rezolvări unilaterale și trunchiate. În același timp, este evident că țările socialiste, ce urmăresc — ca obiectiv central — satisfacerea tot mai deplină a nevoilor crescînde ale întregii colectivități și care își edifică orînduirea pe baza unei planificări centralizate și dirijate în mod unitar a întregii economii, prezintă toate condițiile pentru ca strategia sistematizării să poată constitui o politică atotcuprinzătoare de stat.

În țara noastră — în condițiile construirii societății socialiste multilateral dezvoltate — **au fost astfel create premisele necesare unei sistematizări generalizate și unitare, în vederea remodelării cadrului de viață pe tot cuprinsul teritoriului republican, de care să poată beneficia întreaga populație și care să contribuie la promovarea progresului și bunăstării generalizate a societății noastre.** Astfel, în concordanță cu hotărîrile conducerii de partid și de stat, a luat ființă Comisia Centrală de Sistematizare a întregii rețele de localități urbane și rurale, precum și — implicit — a întregului teritoriu republican, căreia îi revine rolul de a îndruma — ca un organ consultativ cu caracter interdisciplinar și interministerial de înaltă capacitate profesională — strategia organizării și remodelării cadrului construit. În acest scop, ca o primă sarcină ce îi revine și care se găsește în curs de îndeplinire, **se elaborează Programul Național de Sistematizare, cadru atotcuprinzător, pe baza căruia se va desfășura — în mod planificat — întreaga activitate teoretică și practică în acest domeniu.**

Prin prevederile ce vor fi cuprinse în proiectul de program și în urma aprobării acestuia, se va declanșa un întreg sistem de acțiuni, abordînd toate laturile și compartimentele acestui domeniu. Astfel se vor elabora studiile necesare cu caracter fundamental, ce vor sprijini dezvoltarea bazei teoretice a sistematizării teritoriului, ținînd seama de condițiile particulare ale țării noastre. Se vor asigura premisele necesare pentru organizarea unei evidențe centralizate și în continuă actualizare a datelor și indicatorilor specifici, capabilă să însumeze, să claseze, să selecteze, să optimizeze și să sintetizeze materialul informatic de orice natură ce poate caracteriza profilul, potențialul și tendințele tuturor unităților teritoriale, considerate din punct de vedere administrativ, economic sau geografic. Se va trece la îmbunătățirea metodologiei procesului de sistematizare — studii, proiectare, aplicare și control — asigurîndu-se o sporire a eficienței acestei activități, o generalizare a disciplinei referitoare la folosirea și ocuparea terenului.

Se va urmări asigurarea elaborării, în condiții îmbunătățite și la termene potrivite nevoilor, a tuturor proiectelor de sistematizare ce se impun a fi abordate — la nivel comunal și orășenesc, la nivel microregional și județean, la nivel interjudețean și republican. Se vor studia și rezolva în mod corespunzător problemele privind necesarul de cadre multispecializate la nivel superior și mediu, modul lor de pregătire, perfecționare, reciclare, precum și de repartiție a acestora, asigurarea și organizarea bazei materiale și organizatorice adecvate, prevederea dispozitivelor legislative unificate și a mijloacelor financiare necesare.

În cadrul acestui Program Național, sistematizarea teritoriului, în strînsă colaborare cu forurile specializate și de sinteză, profilate pe probleme economice și sociale, în primul rînd cu Comitetul de Stat al Planificării și cu Academia de Științe Sociale și Politice, precum și în deplină cunoaștere a studiilor de prognoză elaborate în aceste domenii pentru o perioadă de perspectivă mai apropiată — de pildă anul 1985 — și una mai îndepăr-

COMUNA MANECIU — PROPUNERI DE SISTEMATIZARE

1. Limita administrativă a comunei; 2. Zone împădurite; 3. Zone de munte cu înălțimi de peste 1 800 m; 4. Terenuri agricole (arabil și livezi); 5. Zonă cu păduri de protecție cu funcție socială în jurul stațiunilor climaterice — Cheia cu mănăstirea Suzana; 6. Zone propuse pentru protejarea peisajului turistic; 7. Zone valoroase de vînătoare; 8. Zone propuse pentru amplasarea de dotări turistice (camping, cabane, complex turistic); 9. Cabane turistice; 10. Case de vînătoare și pescuit sportiv; 11. Colibe de vînătoare; 12. Păstrăvărie — existentă; 13. Lac de acumulare cu posibilități de pescuit — propus; 14. Zone de pescuit sportiv; 15 Drum național; 16. Sector de drum național propus pentru deviere; 17. Cale ferată normală; 18. Drumuri forestiere de exploatare — existente; 19. Drumuri forestiere de exploatare — propuse. 20. Localități care prezintă condiții de dezvoltare în perspectivă; 21. Localități mici care se propun a fi regrupate în timp; 22. Numărul populației pe localități.

Studiul de sistematizare al comunei Măneci (județul Prahova) considerate în contextul teritorial cu care se intercondiționează și — pe baza acestuia — studiul de sistematizare al localității Măneciu-Ungureni elaborate de I.S.A.R.T. — Institutul central de sistematizare, arhitectură, rezistență și tipizare

ÎN DISCUȚIE:

URBANIZARE, ȘI CIRCULAȚIA

INTERLOCUTOR: Colonel Gh. ȘTEFĂNEASA,

1970 a fost un an în care Bucureștiul a făcut însemnate „acumulări" pe linia întineririi, înfrumusețării și modernizării sale. Ținînd seama de faptul că în acest context dimensiunile traficului rutier, ale circulației în orașul București, capătă o importanță crescîndă, ne-am adresat tovarășului colonel Gh. ȘTEFĂNEASA, șeful serviciului circulație din I.M.M.B. *Domnia sa ne-a răspuns cu amabilitate întrebărilor noastre privind circulația în Capitală și perspectivele de dezvoltare a acesteia în cincinalul care începe.*

● **Prin ce s-a distins 1970 față de ceilalți ani în ce privește traficul rutier, circulația în general?**

— După opinia mea a fost un an bun, chiar foarte bun. În răstimpul celor 12 luni, dezvoltarea continuă a tuturor sectoarelor de activitate din Capitală, atît cele legate de producția și circulația de mărfuri, cît și a dezvoltării altor activități — pe tărîm administrativ, social-politic, învățămînt, cultural ș.a. — la care adăugăm sporirea parcului de autoturisme proprietate personală au reclamat și îmbunătățirea circulației. În anul ce a trecut numărul de autovehicule din Capitală a crescut cu aproape 13 000 din care peste 8 000 sînt autoturisme proprietate personală. Acest fapt a determinat luarea unor măsuri care condiționau buna desfășurare a unei circulații mai intense. Preocuparea Consiliului Popular al Municipiului București în această direcție s-a concretizat în modernizarea bd. Ana Ipătescu, a străzii Știrbei Vodă, construirea celor trei pasaje subterane — Piața Scînteii, Piața Universității și Piața Sf. Gheorghe — construirea pasajului de nivel peste calea ferată de la Otopeni, plantarea de indicatoare luminoase, vizibile, în întreaga zonă centrală a orașului, efectuarea de marcaje rutiere, ajutătoare, pe mai mult de 200 artere din oraș a dus la îmbunătățirea circulației vehiculelor, la o mai mare siguranță pentru pietoni.

● **O dată cu creșterea parcului**

A TERITORIULUI ȚĂRII

trolată a periferiilor insalubre ; accentuarea pendulării cotidiene a forței de muncă pe distanțe tot mai lungi și intensificarea, uneori pînă la paroxism, a circulației motorizate ; producerea unor depozite uriașe de reziduuri industriale și urbane și generarea unor intense nocivități ce ating pe alocuri praguri alarmante ; alterarea factorilor naturali — apa, aerul, plantațiile — esențiali existenței și echilibrului ecologic uman, iată enumerate, fără a epuiza, unele din consecințele nefaste care pot apărea atunci cînd dezvoltarea nu este stăpînită și dirijată...

tată — de pildă anul 2000 — va fi în măsură a trece la elaborarea studiului de amplă sinteză privind sistematizarea întregului teritoriu republican. Astfel, precum planul economic constituie un cadru atotcuprinzător, ce asigură dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor și compartimentelor vieții sociale, tot astfel și studiul sistematizării teritoriului național va trebui să constituie fundamentarea unitară a tuturor proiectelor de sistematizare regionale și zonale, urbane și rurale.

În felul acesta, prin intermediul Programului Național de Sistematizare și pe baza directivelor conducerii de partid și de stat, precum și ținînd seama de întreaga noastră experiență cîștigată pînă în prezent în acest domeniu de activitate, ca și de experiența bogată acumulată pe plan internațional și ce poate fi valorificată în limite ce corespund particularităților țării noastre, **se va putea definitiva un Cod al Sistematizării Teritoriului, incluzînd principiile călăuzitoare, în măsură să îndrumeze în mod unitar și eficient strategia remodelării cadrului teritorial**

Se va putea făuri astfel o pîrghie ce va contribui la promovarea prestigiului și eficienței activității de sistematizare, un instrument capabil să îndrumeze și să controleze organizarea și echiparea complexă a cadrului teritorial al țării, cu consecințe evident pozitive ce vor acționa în direcția ridicării nivelului de civilizație al societății noastre. Aceste efecte vor decurge datorită contribuției ce o va aduce sistematizarea teritoriului în procesul de repartiție echilibrată a forțelor de producție și a populației în teritoriu, în valorificarea optimă a resurselor naturale și umane, în asigurarea unei eficiențe sociale și economice maxime a investițiilor, promovînd condiții care să permită apropierea treptată a nivelului de viață din mediul rural de cel ce poate fi oferit în mediul urban, în promovarea formelor avansate de cooperare și specializarea în profil teritorial, în integrarea — în contextul structurilor noi — a patrimoniului valoros cu caracter natural și istoric, arhitectural și artistic, precum și în înlăturarea nocivităților și preîntîmpinarea degradării mediului ambiant.

PRIN SINTEZA contribuțiilor specifice furnizate de ansamblul de domenii și de compartimente ce-și interferează interesele și funcțiile specifice în structura mediului uman, precum și prin cuprinderea sintetică a tendințelor lor evolutive, **sistematizarea teritoriului este chemată să elaboreze viziunea cadrului spațial de mîine, să contureze imaginea viitoare a formelor de așezare a populației în teritoriu, fundamentate științific pe studii proprii de prognoză.**

Nu este cazul de a anticipa profilarea unor forme originale cu orice chip, evadînd în sfera utopicului sau a fantasticului, ci a indica — în mod inovator, dar și realist — justificîndu-le totodată, direcțiile evolutive și trăsăturile esențiale ce trebuie să caracterizeze fenomenul teritorial sistematizat, considerat în dezvoltare. În acest scop, se impune a da precădere previziunii fundamentate a conținutului acestui fenoment, conturînd — ca o consecință — formele probabile ce vor putea să fie specifice cadrului construit în perspectivă. Pe etape succesive, prin studii neîncetat reactualizate și aprofundînd procesul cunoașterii, sistematizarea teritoriului are obligația de a descifra modalitatea în care **probabilul** va putea fi transformat **în posibil**, în care **posibilul** va putea fi exprimat în **indicatori realizabili**, în care **realizabilul** va trebui să fie materializat în **remodelări concrete** ale cadrul construit.

O astfel de abordare a problemei implică ca studiile de prospectare a dezvoltării mediului ambiant să fie elaborate doar în linii generale și în trăsături esențiale, în soluționări variate și comparate în lumina efectelor ce le-ar putea produce imediat sau mai tîrziu. Totodată, se impune ca soluționarea propusă pentru amplasarea obiectivelor prevăzute a fi realizate în etapa actuală sau într-un viitor imediat, să țină seama de liniile generale de dezvoltare în perspectivă a organismului teritorial, care să constituie un cadru general și orientativ, asigurînd — în acest fel — ca obiectivele etapei actuale să alcătuiască, în mod obligator, numitori comuni în toate variantele studiate pentru perioada de perspectivă. În felul acesta, sarcinile curente ale politicii noastre de investiții vor putea fi îndeplinite fără impedimente și, în orice caz, cu sprijinul direct al sistematizării teritoriului, iar prezența acestor noi obiective ce vor figura în teritoriu, constituind puncte obligate suplimentare, nu va putea constitui în nici un caz impediment în dezvoltarea ulterioară armonioasă a întregului organism teritorial, pe o direcție sau alta, pe o variantă selectată în funcție de evenimentele ce pot surveni în viitor.

PROGRAMUL Național de Sistematizare mai prezintă, în sfîrșit, avantajul de a deschide, prin conținutul lui, o largă platformă de dezbatere publică, la care să participe — pe de o parte — factorii ce acționează direct în acest domeniu (organe de sinteză și specialitate, administrație de stat și titulari de investiții) — iar, pe de altă parte, acei factori, în

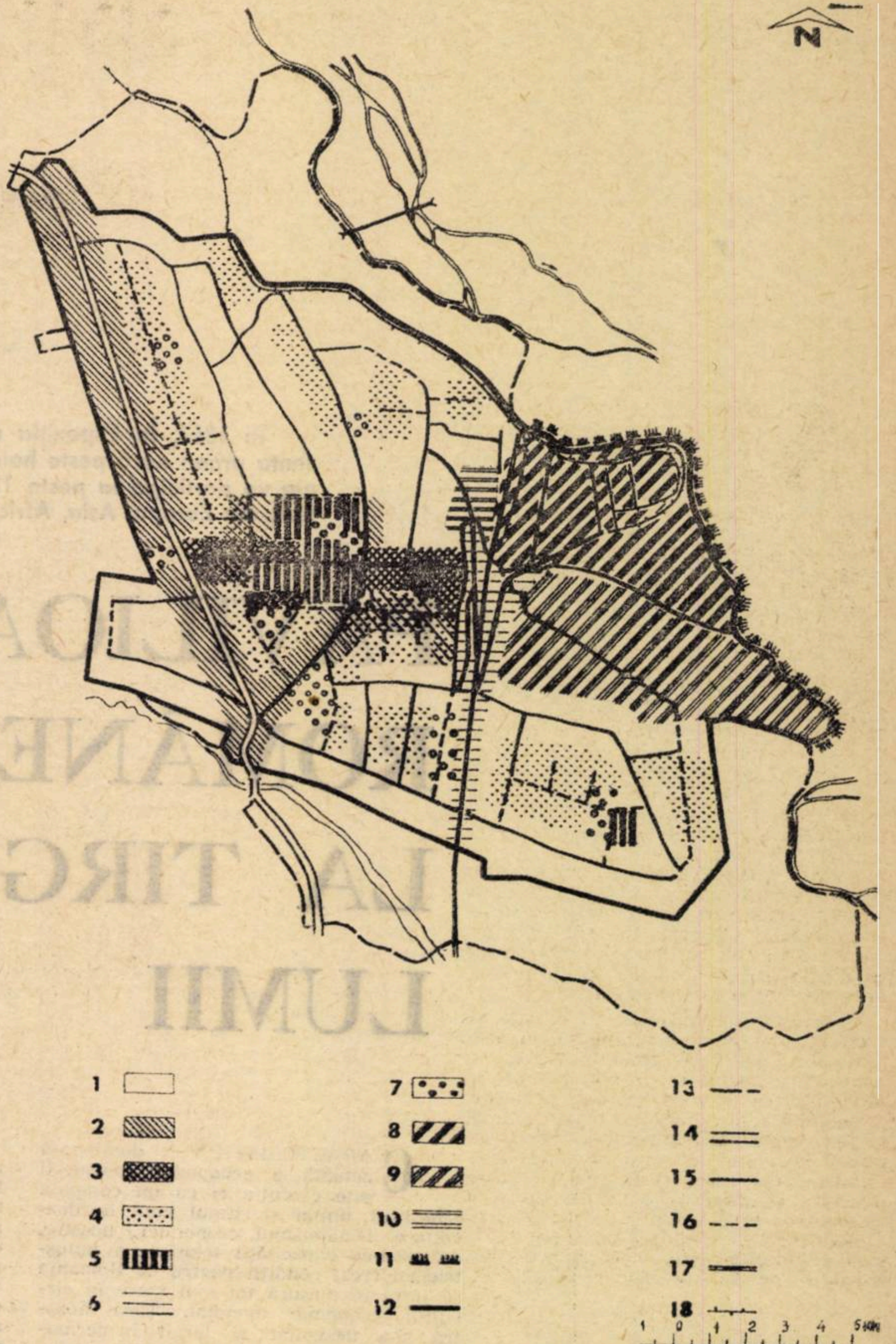

LOCALITATEA MÂNECIU-UNGURENI. PROPUNERI DE SISTEMATIZARE
1. Zona de locuințe parter ; 2. Zona propusă cu considerații P+1 ; 3. Zona propusă cu construcții P+2 ; 4. Zonă cu terenuri libere în care pot fi construite locuințe și unele dotări în prima etapă ; 5. Zonă propusă pentru amplasarea principalelor dotări social-culturale și comerciale ; 6. Zonă de cale ferată ; 7. Spații verzi amenajate — propuneri ; 8. Zonă industrială ; 9. Zonă propusă pentru extinderea activităților industriale ; 10. Zonă de depozite ; 11. Lucrări de îndiguiri propuse ; 12. Noua delimitare propusă pentru localitate ; 13. Limita teritoriului care urmează a fi scos din vatră ; 14. Drum național ; 15. Străzi existente ; 16. Străzi noi propuse ; 17. Linie ferată normală ; 18. Linie ferată forestieră.

prealabil informați și cointeresați prin forme organizatorice adecvate, care sînt beneficiarii nemijlociți ai mediului ambiant, beneficiari care pînă în prezent și de cele mai multe ori au participat cu insuficient interes și prea redusă inițiativă la remodelarea propriului lor cadru de viață.

De data aceasta, prin înființarea acestei ample structuri piramidale organizatorice a comisiilor de sistematizare — de la cea centrală la cele județene și municipale, orășenești și comunale — precum și prin participarea nemijlocită și organizată a opiniei publice interesate la discutarea, spre îmbunătățire și însușire, a tuturor schițelor și planurilor de sistematizare ce urmează a fi supuse spre aprobare forurilor competente, se va realiza un uriaș simpozion la nivelul întregului popor.

TRAFIC RUTIER ÎN CAPITALĂ

șeful serviciului circulație din I.M.M.B.

anie și a traficului a crescut potențial desigur și pericolul de accidente ?

— Accidente am avut, dar, ceea ce este îmbucurător, este că ele au scăzut în raport cu numărul de autovehicole. În timp ce graficul parcului a urcat, cel al numărului de accidente a scăzut.

● Care sînt implicațiile economice și sociale ale acestor accidente ?

— Din păcate trebuie să remarcăm că accidentele din neglijența conducătorilor auto, din neatenția lor, au serioase implicații economice și sociale. Este de ajuns să arăt că din victimele accidentelor de circulație — morți și grav răniți în 1970 — circa 50% sînt cetățeni între 25—50 ani, oameni încadrați în diferite sectoare, utili la locurile lor de muncă. Și încă o remarcă. Majoritatea vehiculelor angajate în accidentele petrecute în perioada de care vorbim, sînt dintre cele aparținînd sectorului de stat : 455 din totalul de 732. Iar din cele 455, aproape 200 sînt mijloace de transport în comun — tramvaie, troleibuze și autobuze.

● Ce ați dori să spuneți conducătorilor de întreprinderi din economie ?

— Să nu ignoreze în munca de realizare a planului, îngrijirea parcului auto, instruirea conducătorilor auto și chiar a pietonilor din întregul colectiv. Forme sînt destule : conferințe, filme, discuții, concursuri. A subaprecia această muncă, în care organele de miliție au nevoie de ajutorul efectiv al conducerilor de combinate, centrale și întreprinderi, înseamnă avarierea de autovehicule, rănirea gravă sau chiar moartea unor conducători auto, muncitori, ingineri sau tehnicieni. Ceea ce, în ultimă instanță, are repercusiuni nedorite chiar asupra îndeplinirii planului. Numai pagubele aduse autovehiculelor din sectorul de stat avariate în pirmele 11 luni ale anului 1970 se ridică la peste 600 000 lei. Și să nu uităm că la prețul unei reparații trebuie inclus și timpul cît stă vehiculul în afara producției, uneori 5—30 zile.

● Ce apreciere puteți face privitor la starea rețelei stradale a orașului ?

— Evident pavajele necorespunzătoare creează mari greutăți traficului rutier. În plus drumurile proaste duc la uzarea prematură a autovehiculelor, la avarii, scăderea vitezei de circulație și, bineînțeles, accidente. Este o problemă însă în centrul preocupărilor edililor orașului. Fondurile alocate numai în anul 1970 pentru modernizări de drumuri a fost de 150 milioane lei, iar pentru următorii cinci ani se prevăd alte 400 milioane lei. Cu această sumă urmează să se revalorizeze circa 140 de străzi.

● Ce se preconizează pentru următorii 5 ani ?

— Multe lucruri bune. *Modernizarea unor artere centrale și de legătură :* bd. 1 Mai, bd. Republicii, calea Floreasca, Calea Victoriei, str. Icoanei, str. Berzei, str. I. C. Frimu, str. Alex. Sahia, str. Batiștei, str. Academiei ș.a. *Străpungeri* care vor permite legătura — acum inexistentă — între : șos. Mihai Bravu — Splaiul Independenței ; Splaiul Unirii — calea Văcărești ; Podul Grand — bd. 1 Mai ; șos. Alexandriei — șos. Giurgiului, etc. *Pasaje rutiere :* podul Basarab, Piața Victoriei, str. Jiului și *pasaje pietonale* la cinematograful Patria, Gara de Nord, Obor, cal. Victoriei — bd. Gh. Gheorghiu Dej, Piața Romană, Calea Victoriei — str. Lipscani. *Poduri* se vor supralărgi la capătul bd. Mărășești, Uzina Timpuri Noi, str. Hajdeu, Cotroceni, se vor construi noi la Dobroiești, Străulești, Ciurel ș.a.

Mai pot fi adăugate propunerile noastre adresate Consiliului popular al Municipiului București în scopul asigurării unei circulații adecvate dezvoltării turismului intern și internațional : amenajarea arterelor centrale de penetrație în Capitală ; eliminarea punctelor de strangulare ; extinderea marcajelor reflectorizante sau luminoase ; stații de benzină pe ambele sensuri de mers ; realizarea unor căi de comunicație paralele pentru biciclete și vehicule cu tracțiune animală etc., etc.

● Un mesaj edililor orașului ?

— Sprijin mult mai consistent privind dotarea Capitalei cu aparate moderne de dirijare a circulației la intersecții, pe bulevarde, care să funcționeze în mai mulți timpi, cu mai multe programe, în măsură să ușureze fluxul, să țină cont de trafic. Să nu uităm : cu aparate bune se elimină opririle repetate ce duc la consum mărit de combustibil și poluarea atmosferei. Fără asemenea aparate automate nu vom putea introduce dirijarea prin „unda verde" a cîte 2—3 km pe unele artere principale ca bd. Armata Poporului, Calea Victoriei, bd. Ștefan cel Mare, șos. Mihai Bravu, artera est-vest : bd. Gh. Gheorghiu Dej — bd. Republicii — șos. Iancului ș.a.

Capitala noastră este din ce în ce mai mult vizitată de turiști străini, numărul de autovehicule este tot mai mare — se preconizează ca în 1975 în orașul nostru să existe 80 autovehicule la 1000 locuitori. Fără o dotare corespunzătoare care să ducă la degajarea rapidă a străzilor în funcție de trafic, circulația va fi îngreunată.

Convorbire realizată de
Modesto FERARINI

În 1867, la Expoziția universală din Paris, România prezenta prima oară peste hotare exponatele sale. În 1971 România va participa la peste 120 de tîrguri și expoziții internaționale din Europa, Asia, Africa, America Latină și Australia.

PAVILIOANE ROMÂNEȘTI LA TIRGURILE LUMII

CARACTERISTICA dominantă actuală a economiei românești este evoluția ei ca un complex echilibrat, unitar și ritmul înalt de dezvoltare. Dinamismul economiei noastre, dezvoltarea capacității tehnice a industriei,au creat condiții pentru ca România să intre în măsură tot mai mare în circuitul economic mondial. Țara noastră și-a dezvoltat și lărgit în permanență comerțul său exterior, extinzîndu-și totodată și aria de răspîndire geografică a zonelor și surselor de desfacere și aprovizionare. **În prezent, România întreține legături economice cu 110 țări din toate continentele, față de 29 de țări în 1950.** Comerțul exterior romănesc, evoluînd an de an a fost în 1969 mai mare ca volum decît cel din 1965, cu aproximativ 55%, depășindu-se prevederile inițiale ale anului cincinal.

În acest cadru, participarea României la tîrguri și expoziții internaționale s-a dovedit a fi un mijloc adecvat pentru cunoașterea posibilităților de producție și de export ale industriei românești pentru dezvoltarea și lărgirea schimburilor comerciale. După cum se știe, **țara noastră figurează ca participantă la tîrguri și expoziții internaționale de peste un secol.** Prima prezență românească a fost consemnată la Expoziția universală de la Paris din 1867. Numărul participărilor ei a sporit continuu, o frecvență mai mare înregistrîndu-se, mai ales, în ultimele două decenii. Cîteva date statistice sînt semnificative. In perioadă 1867—1939 au fost consemnate numai 37 de prezențe românești la astfel de manifestări cu caracter internațional ; între anii 1950—1959 s-au înregistrat 95 de participări, iar în intervalul 1966—1969 numărul acestora s-a ridicat la 224.

Participările românești la confruntări de acest gen au cunoscut o amplificare în cursul anului 1970, atît sub raport numeric, cît mai ales în ce privește diversitatea și calitatea produselor expuse, aria de răspîndire geografică. **În cursul anului care se încheie, întreprinderile românești de comerț exterior au participat — cu expoziții generale de mărfuri, standuri de produse pe ramuri industriale sau cu oficii comerciale la peste 100 de tîrguri și expoziții internaționale, față de 69 în anul precedent, desfășurate în zeci de orașe din Europa, Asia, Africa, America Latină și Australia.**

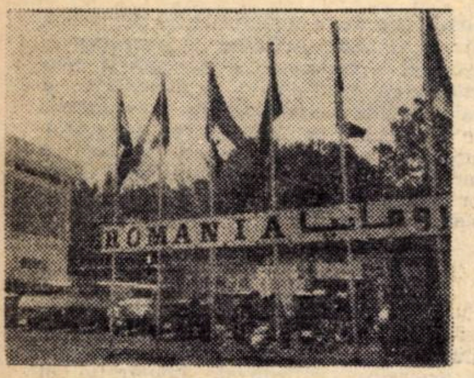

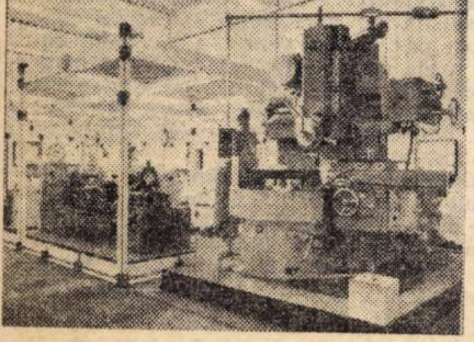

Produse ale industriei constructoare de mașini din România, prezentate în 1970, la Tîrgurile internaționale de la Damasc, Salonic și Toronto.

PROGRESUL industriei românești și îndeosebi al construcției de mașinti, ramură-cheie și una din cele mai dinamice a economiei naționale, a justificat participarea țării la un număr tot mai mare de tîrguri și expoziții specializate sau cu caracter general. Țara noastră își îmbunătățește necontenit poziția pe piața internațională de mașini și utilaje, cele mai apreciate produse la tîrgurile de la Leipzig, Budapesta, Milano, Hanovra Poznan, Cairo, Damasc, Salonic, Zagreb, Viena, Helsinki, Izmir, Brno, Plovdiv, Alger etc. fiind cele ale industriei constructoare de mașini.

Prezentă în 1970, pentru a 35-a oară, la ediția de primivară a Tîrgului de la Leipzig, manifestare internațională prestigioasă cu veche tradiție, industria ronânească constructoare de mașini a făcut dovada că este capabilă să realizeze produse cu performanțe de vîrf. Unui din exponatele acestei ramuri — **instalația de prevenire a erupțiilor de 350 ATM — a obținut medalia de aur. Aceasta se adaugă la medaliile de aur obținute în anii anteriori de instalațiile de foraj 3 DH — 200 și F-200, cunoscute și apreciate pe piața internațională, de tractoarele U-650 și alte exponate din această ramură.** La Tîrgul de la Budapesta sau la cel de la Salonic, un interes deosebit a suscitat în rîndul vizitatorilor, ca și al specialiștilor, autoturismul românesc „Dacia 1300". De asemenea, la Hanovra, cea mai specializată și mai exigentă confruntare din sectorul mașinilor și utilajelor, exponatele românești prezentate de întreprinderile „Industrialexport", „Mașinexport" și „Electronum" — electromotoare, micromotoare, elemente de automatizare, condensatoare, utilaje pentru industria chimică, etc. — au reținut atenția specialiștilor și oamenilor de afaceri, ele fiind achiziționate de diverși parteneri.

Îngrășămintele chimice, anvelopele, medicamentele și preparatele farmaceutice, cauciucul sintetic, negrul de fum coloranții și alte chimicale, ca și uleiurile lubrifiante, benzinele, motorinele, parafinele, precum și alte derivate petroliere, produsele industriei lemnului și mobilei, bunurile de larg consum etc., expuse prin intermediul întreprinderilor noastre de comerț exterior au făcut obiectul prezenței României la o serie de tîrguri specializate în aceste domenii. Cu această ocazie, întreprinderile noastre de comerț exterior s-au impus ca buni parteneri de afaceri la tîrgurile internaționale de la Köln, Nurnberg, Frankfurt pe Main, Utrecht, Londra, Bruxelles, München, Paris, Lyon, Stockholm, Helsinki, Toronto etc. De pildă, garniturile complete de mobilă stil și modernă, piesele de mic mobilier, obiectele de artizanat, ca și alte produse fabricate și semifabricate din lemn, executate cu o rară măiestrie artistică, expuse la tîrgurile de la Köln și Lyon, unele din cele mai importante manifestări din domeniul mobilei, au întrunit aprecieri unanime, fiind pe gustul publicului cumpărător.

Ca și pînă acum, prezența țării noastre la tîrgurile și expozițiile internaționale din 1970 s-a bucurat de un frumos succes. Pavilioanele și standurile noastre au fost apreciate elogios pentru concepția modernă de organizare propriu-zisă, pentru modul de prezentare a exponantelor, fapt care a determinat juriile să le atribuie diferite premii și medalii. Astfel, **pavilioanelor românești prezentate în cadrul tîrgurilor și expozițiilor de la Budapesta, Paris, Alger, München, Bogota și Bruxelles, le-au fost conferite medalii de aur.**

INVENȚIILE românești au dobîndit un loc de prestigiu în cadrul saloanelor internaționale de specialitate. Și în acest an, ele s-au bucurat de atenția specialiștilor. Astfel la Salonul internațional de invenții, organizat cu ocazia Tîrgului internațional de la Viena, invențiile românești au căpătat sufragiile oamenilor de specialitatet, ale juriilor competente.

„Marea medalie de aur", cu mențiunea specială a juriului, a fost acordată invenției românești : „Procedeu și dispozitiv pentru determinarea statistică a tensiunii în construcții metalice". Alte două medalii de aur au obținut și invențiile românești : „Procedeu de ceaurare a pilelor fabricate din oțeluri" și „Procedeu pentru confecționarea compensatorilor multilenticulari". La cel de-al XIX-lea Salon internațional al inventatorilor de la Bruxelles, unde au fost prezentate 1000 de invenții din 23 de țări juriul a acordat medalia de aur invențiilor românești : „Procedeu și dispozitiv pentru îmbunătățirea arderii și performanțelor motoarelor cu combustie internă", „Procedeu pentru confecționarea țevilor cu aripioare", „Mașină automată pentru confecționarea suporților la miezuri de radiatoare". Invențiile „Dispozitiv de protecție la mașini de frezat cu ax vertical" și „Dispozitiv de protecția la fierăstrăul circular cu masă" au cîștigat premiul I la Salonul internațional de la Nancy.

Sînt doar cîteva exemple, care, credem, că reușesc să creeze o imagine asupra interesului crescînd al partenerilor străini pentru produsele noastre, în general, pentru piața românească, să justifice în ultimă instanță utilitatea prezențelor românești la tîrgurile și expozițiile internaționale. Pe această linie, trebuie amintită și o altă formă folosită în 1970, ca și în cursul anilor precedenți. Este vorba de organizarea de expoziții cu vînzare a diverse mărfuri românești în mari magazine, la Strauting, Regensburg, Stuttgart, Tel Aviv, Bruxelles și Viena.

De bună seamă, făcînd dovada posibilităților economiei noastre, atît pe linia producției, cît și a exportului **participarea la tîrgurile și expozițiile internaționale din 1970 a creat, în același timp, cadrul unui dialog fructuos între cercurile comerciale românești și străine,** ceea ce a favorizat adăugarea de elemente noi la schimburile economice reciproce. Privite din acest punct de vedere, **prezențele României la aceste manifestări s-au soldat cu rezultate pozitive. Astfel, valoarea contractelor și aranjamentelor de export stabilite în cadrul manifestărilor din acest an este de peste două ori mai mare decît cea realizată în 1965. La unele manifestări au fost obținute cifre de afaceri superioare celor de la edițiile din anul trecut : Leipzig — circa 50% ; Londra — 3,4 ori ; Frankfurt pe Main — circa 50% ; Milano — 2,7 ori ; Cairo — 2,7 ori ; Poznan — 2,3 ori ș.a.m.d.**

Se poate aprecia că prezențele României la tîrgurile și expozițiile internaționale din 1970 și-au atins scopul, atît sub raportul eficienței lor, cît și al informării partenerilor de peste hotare asupra stadiului actual de dezvoltare a tuturor ramurilor economiei naționale. Semnificativ în această privință este faptul că **valoarea cheltuielilor ocazionate de organizarea prezențelor românești la aceste manifestări, raportată la valoarea contractelor de vînzare perfectate, nu reprezintă decît aproximativ 1%.**

SUCCESELE înregistrate pînă în prezent, sporirea potențialului productiv al economiei a necesitat întocmirea pentru 1971 a unui program de participări care se prezintă îmbunătățit, față de cel din acest an. Astfel, **în 1971 România se va număra printre expozanții prezenți la peste 120 de tîrguri și expoziții internaționale,** care vor avea loc în zeci de orașe și capitale din diferite țări din Europa, Asia, Africa, America Latină și Australia. Circa 50 de participări, organizate sub egida Camerei de Comerț, vor fi cele mai reprezentative, ele avînd un caracter colectiv: expoziții generale de mărfuri, expoziții proprii naționale pe ramuri.

Tendința manifestată în ultimii ani — de prezentare a mărfurilor pe ramuri de producție — se va face mai mult simțită în anul viitor. Astfel, industria constructoare de mașini va fi reprezentată la mai bine de jumătate din numărul tîrgurilor și expozițiilor internaționale. unele dintre ele avînd caracter tehnic sau specializate : Londra, Hanovra, Budapesta, Zagreb, Poznan, Brno, Stockholm, Copenhaga etc. De asemenea, produsele acestei ramuri vor mai figura și în expozițiile generale de mărfuri pe care România le va organiza la tîrgurile de la Tripoli, Leipzig, Göteborg, Izmir Damasc, Alger, Viena, Salonic. Belgrad, Sidney etc. Alte tîrguri și expoziții specializate, la care România figurează ca expozantă sînt cele de produse chimice și petroliere, de bunuri de consum, de mobilă, carte, jucării și artizanat etc.

Alături de tîrgurile unde participarea României a devenit tradițională (Leipzig a 37-a oară; Viena și Poznan a 17-a oară ; Milano, Zagreb, Izmir și Salonic a 16-a oară ; Brno și Plovdiv a 14-a oară, Frankfurt pe Main — a 11-a oară). în anul viitor țara noastră va expune pentru prima dată, la tîrgurile de la Accra, Dar Es Salaam, Nairobi, Bagdad și Beirut. De asemenea, se prevede ca la Moscova, Buenos Aires, Pekin, Düsseldorf, Belgrad, Tirana, Caracas și Kuala Lumpur să fie organizate expoziții naționale proprii.

Participarea României la tîrgurile și expozițiiile internațonale din anul viitor, sporită ca număr și îmbunătățită substanțial ca structură, va facilita neîndoielnic, informarea mai concretă a cercurilor de afaceri și a specialiștilor străini asupra posibilităților pe care le are în prezent țara noastră de a contribui mai activ la schimburile internaționale de valori materiale.

ing. Remus BRAD
directorul Direcției tîrguri și expoziții din Camera de Comerț

- Întîlniri care au întărit spiritul de inițiativă și curaj în abordarea problemelor ridicate de viață.
- Marile provocări ale deceniului următor: diversificarea accelerată a producției și înfruntarea eficace a pieței externe.
- După numai cinci ani, 60% din volumul producției va reveni unor produse inexistente astăzi.
- Atu-urile viitorului: dezvoltarea cercetării, simplitatea structurilor, expansiunea comercială, informatica.
- Pentru prima dată sînt stabilite direcțiile de dezvoltare ale unității pe un deceniu înainte.
- Două moșteniri sufocante reușesc să treacă și pragul anilor '70 — lipsa de documentație și avalanșa de evidențe inutile.
- Consumatorul — primul factor de decizie asupra acțiunilor și rezultatelor noastre.

DIRECTORII DE CENTRALE SCRUTEAZĂ VIITORUL...

ÎN CONDIȚIILE moderne, conducătorii operativi — directorii generali — ai marilor unități economice sînt oameni care-și asumă importante și dificile responsabilități. Lor le revine în principal misiunea de a face față celor mai complexe și delicate probleme, de a căuta și descoperi jaloanele dinamicii viitoare a unităților economice pe o perioadă de timp care astăzi se măsoară în decenii.

Iată de ce acum, la sfîrșitul unui an de multiple și fructuoase frămîntări pe linia perfecționării conducerii vieții economice din țara noastră, ne-am adresat unora din directorii de centrale cu rugămintea să răspundă la următoarele trei întrebări:

1) Care a fost cel mai important moment din activitatea dv. de conducător în 1970?

2) Cu ce problemă mai dificilă veți fi confruntat în 1971 și cum gîndiți s-o rezolvați?

3) Care sînt principalele direcții de dezvoltare a unității economice pe care o conduceți în viitorii 10 ani. Cum o vedeți dv. în 1980?

Aurelian BLAGA

director general al Grupului Industrial de Lacuri și Vopsele-București:

1 DACĂ MĂ GÎNDESC BINE, aș indica drept un asemenea moment ședința de lucru ținută la C.C. al P.C.R. în luna septembrie cu colegiul Ministerului Industriei Chimice. Concluziile trase cu acest prilej de tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-au făcut să vedem mai clar rolul centralelor industriale și, mai ales, spiritul de inițiativă și, aș spune, de curaj, cu care trebuie să abordăm diversele probleme ridicate de viață. Cred că aplicarea indicațiilor primite, în special cele referitoare la preluarea de către centrale a activității de import-export și a celei de comercializare a produselor, va constitui un moment hotărîtor în mărirea responsabilității noastre pentru acțiunile întreprinse. Consider, de asemenea, că indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu vor determina și pe unele organe centrale de sinteză să privească cu mai multă încredere noile organisme economice și să le acorde mai curînd autoritatea necesară pentru a putea face față sarcinilor ce le revin.

2 AȘ RĂSPUNDE că cea mai dificilă problemă pentru anul 1971 ...sînt de fapt două: preluarea activității de import-export și integrarea deplină a uneia sau poate chiar a tuturor unităților componente ale grupului.

3 ALĂTURI DE O CREȘTERE a producției de 50% pînă la sfîrșitul cincinalului viitor, continuată apoi și în următorii ani, se prevede o masivă asimilare de noi sortimente, cu calități superioare, de lacuri și vopsele, rășini sintetice. O altă direcție va fi aceea de producere a unor noi materii prime, destinate a înlocui pe cele din import, acțiune în care sînt angrenate centrul de cercetări al grupului și laboratoarele uzinale de cercetare.

În sfîrșit, în viitorii ani se va intensifica mult activitatea de „service", activitate care în specificul nostru are drept rezultat sprijinirea clienților pentru asimilarea unei tehnologii corecte, adecvate scopului, precum și introducerea de noi produse moderne, cu avantaje multiple, dar de care trebuie convins atît clientul direct, cît și beneficiarul acestora.

În perspectiva celor 10 ani viitori, apreciez că grupul nostru, va ajunge o unitate economică puternică, total integrată, cu largi posibilități de cercetare și dezvoltare, cu o organizare simplă și suficient de flexibilă pentru a se adapta la cerințele pieței, cu un puternic sector propriu de comercializare în țară și peste hotare și, în sfîrșit, cu un sistem informațional integrat și trecut pe calculatorul electronic.

Mircea POPA

director general al Grupului de Uzine-Reșița:

1 DEȘI CONFRUNTAT cu o multitudine de probleme și, aș putea spune, cu un șir de momente importante, în calitate de conducător al noii unități economice, Grupul de Uzine — Reșița, consider că cel mai important moment din activitatea mea, din acest an, a fost realizarea primei turbine hidraulice românești, de 178 MW, pentru S.H.E.N.-Porțile de Fier, de către colectivul uzinei de construcții de mașini din Reșița. Remarc acest moment, în ansamblul lui, deoarece prin acest succes, ne înscriem printre uzinele care realizează în zilele noastre, pe plan mondial, turbine de tip Kaplan cu performanțele cele mai ridicate.

2 UNA DIN CELE MAI DIFICILE probleme cu care vom fi confruntați în 1971, și pentru care va trebui depus un efort susținut de către colectivul uzinei de construcții de mașini din Reșița, este realizarea primei turbine de 170 MW, pentru amenajarea de pe rîul Lotru, care, de asemenea, se înscrie în realizările de acest gen de înaltă performanță pe plan mondial.

3 ÎNCĂ DIN PRIMELE MOMENTE după înființarea grupului nostru de uzine, am considerat ca un deziderat de prim ordin stabilirea profilului și, pe baza acestuia, dezvoltarea armonioasă a unităților lui componente. În acest scop, am numit un colectiv de specialiști, atît din cadrul grupului, cît și din uzine, care să întocmească un studiu documentat pentru profilarea și dezvoltarea grupului de uzine pînă în anul 1980. Studiul a fost întocmit, aprobat de consiliul nostru de administrație și înaintat conducerii ministerului. Ca urmare a măsurilor preconizate, principalele sortimente de profil ale grupului vor fi următoarele: echipamente hidroenergetice, motoare Diesel pentru tracțiune feroviară și navale, boghiuri pentru locomotive Diesel și electrice, grupuri de pompare de mare putere, motoare electrice mari, mașini de ridicat și transportat, construcții metalice pentru construcții industriale.

Remarc că pentru prima dată o unitate economică importantă din ramura construcțiilor de mașini, își are stabilite direcțiile de dezvoltare pe o perioadă de 10 ani.

Gheorghe MARINESCU

director general al Întreprinderii de Construcții-Montaj-București:

1 CEL MAI IMPORTANT MOMENT din activitatea noastră și a mea, personal, în anul 1970 a fost trăit la sfîrșitul trim. III, cînd am reușit să realizăm fără nici un finisaj special toate lucrările industriale începute în acest an. Aceasta ne-a permis să reducem substanțial forța de muncă la lucrările industriale și să creștem productivitatea muncii cu 15% față de anul trecut. O mare satisfacție din acest punct de vedere am avut-o citind cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a Guvernului din 25 noiembrie 1970, care a pus un accent deosebit pe reducerea finisajului la lucrările industriale și executarea unor lucrări cît mai simple.

2 CEA MAI DIFICILĂ PROBLEMĂ a anului viitor rămîne lipsa de documentație. Conform unei hotărîri a Consiliului de Miniștri, pînă la 1 decembrie a.c. beneficiarii de investiții trebuiau să predea toată documentația pentru lucrările noi prevăzute în planul pe 1971. La 1 decembrie situația la zi era următoarea: față de un volum de construcții și montaje de 185 milioane s-a primit documentație doar pentru 22 milioane lei.

3 ÎN URMĂTORUL CINCINAL întreprinderea își păstrează actualul profil, avînd de executat în principal lucrări industriale, respectiv fabrici și combinate pentru industria chimică, industria construcțiilor de mașini, industria ușoară, alimentară și altele. Printre principalele noastre preocupări aș enumera: reducerea ponderii de construcții și montaje din totalul investițiilor, mărirea gradului de prefabricare a lucrărilor, creșterea indiciilor de mecanizare și în special acordarea unei mai mari atenții micii mecanizări, reducerea la minimum posibil a finisajelor, îmbunătățirea tehnologiilor de execuție, realizarea lucrărilor de o calitate superioară în paralel cu reducerea prețului de cost.

Nicolae NAN

director general al Combinatului textil-Brașov:

1 ESTE FOARTE GREU de definit care moment a fost mai important, deoarece în anul 1970 am fost confruntat cu multe probleme deosebite, majoritatea lor legate de sudarea într-un tot unitar a celor 6 întreprinderi ale combinatului.

2 PROBLEMA cea mai dificilă este încadrarea în nivelul de cheltuieli, respectiv obținerea unei producții cu costuri cît mai reduse. Atingerea acestui obiectiv presupune realizarea unor produse competitive ca preț și calitate, atît pe piața internă, cît și la export, respectiv adoptarea de tehnologii noi în majoritatea fazelor de fabricație și orientarea producției spre folosirea în mai mare măsură a materiilor prime care se produc în țară.

3 VIZĂM O INTEGRARE COMPLETĂ a fabricilor combinatului astfel ca filaturile să satisfacă consumul țesătoriilor, iar o bună parte a țesăturilor să fie prelucrată în fabrica de confecții a combinatului. În anii următori se va face sistematizarea și dezvoltarea spălătoriilor de lînă, dezvoltarea filaturii pieptănate a cărei producție este deficitară și cuplarea ei cu o vopsitorie proprie, sistematizarea fluxului tehnologic la Fabrica de stofe-Brașov și dotarea în general cu utilaje noi a țesătoriilor și finisajelor, dezvoltarea fabricii de confecții.

Și pentru că produsele combinatului nostru se adresează unei mase largi de consumatori, de ale căror gusturi și pretenții trebuie să ținem în primul rînd seama, crearea și asimilarea de noi produse în pas cu moda este și rămîne și în viitor una din preocupările noastre de bază. Fondurile de investiții alocate combinatului în viitorul cincinal vizează realizarea acestor obiective și am convingerea că marchează numai un început promițător în ceea ce privește dotarea și dezvoltarea fabricilor producătoare de țesături de lînă din Țara Bîrsei.

Mihai CALOTIȚĂ

director general al Centralei Industriale de Mașini Agricole-București:

1 CEL MAI IMPORTANT moment l-a marcat analiza făcută de către tovarășul Nicolae Ceaușescu unității noastre la începutul lunii august în urma căreia s-a hotărît întocmirea unui studiu privind dezvoltarea într-o perspectivă mai îndelungată a centralei. În urma acestei analize consiliul nostru de administrație a dezbătut și aprobat studiul tehnico-economic care fundamentează următorul plan cincinal al centralei.

2 CEA MAI DIFICILĂ PROBLEMA a anului 1971 consider că este realizarea sarcinii de asimilare și modernizare a întregului sortiment de mașini ce trebuie executat în perioada ce urmează. Pentru orientare, două cifre sînt semnificative: 60% din volumul producției va reveni noilor sortimente, iar producția va fi de 2,5 ori mai mare în 1975 față de 1970; este ușor de înțeles cu ce precizie va trebui să lucrăm. Și asta în condițiile unui plan de export în paralel mai mare de 3 ori față de anul acesta.

3 PE BAZA STUDIULUI M.A.S. — M.I.C.M. întocmit și a profilului de fabricație al uzinelor de mașini agricole, centrala noastră va deveni în următorii doi-trei ani furnizorul întregii producții de mașini agricole din economie pe M.I.C.M.

În perspectivă vedem centrala noastră ca o unitate de sine stătătoare, care a preluat toate sarcinile de la uzinele ce le coordonează astăzi, le-a degrevat de alte activități, dîndu-le posibilitatea să se ocupe numai de producția propriu-zisă. Ne gîndim la dotarea multor activități cu mașini de calcul automate, la conducerea proceselor de producție printr-un calculator electronic.

Ne gîndim, de asemenea, la stabilirea de relații mai directe cu beneficiarii din străinătate, la creșterea planului de export peste nivelul propus în plan, la organizarea unei expoziții permanente de mașini agricole, la dezvoltarea cooperării cu diverse firme din străinătate.

Aș dori ca pînă în 1975 să eliminăm toate evidențele inutile, care ni se mai cer din partea prea multor foruri astăzi.

CONDUCEREA ȘI ORGANIZAREA AZI ...MÎINE

ORGANIZAREA – FACTOR AL CREȘTERII ECONOMICE

Cornel HIDOȘ
adjunct al ministrului muncii, președintele consiliului de conducere al I.C.O.P.

CONDIȚIILE social-economice din țara noastră constituie un teren favorabil pentru valorificarea deplină a posibilităților de creștere economică pe care le oferă organizarea științifică. Aceasta se referă îndeosebi la existența unor condiții favorabile pentru valorificarea prin extindere și generalizare, a unor experimente cu înaltă eficiență, a tuturor ideilor de raționalizare, a metodelor de investigație, a experienței celei mai bune a unor cadre de conducere și de specialitate, fără nici un fel de îngrădiri, în toate sectoarele vieții economice.

În scopul valorificării din ce în ce mai complete a tuturor posibilităților pe care le oferă organizarea științifică, este în primul rînd necesară cunoașterea aprofundată a acestui vast domeniu de activitate, a tuturor disciplinelor acesteia, a principiilor, a metodelor sale de cercetare etc. Această cunoaștere trebuie privită diferențiat, în principal în funcție de locul pe care fiecare îl ocupă în ierarhia conducerii economice. Viața a dovedit de fiecare dată că noul a început să se dezvolte, relativ repede, o dată cu lărgirea domeniului cunoașterii lui de către toți aceia care au o legătură directă sau indirectă cu problemele respective.

În domeniul organizării, sfera celor ce au o legătură directă sau indirectă cu aceasta, este foarte mare; practic îi cuprinde pe toți cei ce desfășoară o activitate în societate, fiecare însă cu nivelul și posibilitățile sale.

În legătură cu aceasta, o categorie, de cea mai mare importanță pentru promovarea progresului în organizarea științifică, o constituie cadrele de conducere de vîrf, respectiv directori generali, directorii și directorii ce conduc anumite funcțiuni. Ei sînt aceia care stabilesc obiectivele, care urmăresc realizarea lor și care asigură tot timpul antrenarea tuturor salariaților pentru realizarea obiectivelor; ei constituie adevărate centre de impulsuri pentru progres și dezvoltare, pentru a crea cîmp liber de acțiune tuturor inițiativelor bune, pentru a asigura cîmp de acțiune acelor entuziaști care, însușindu-și ideile organizării științifice, vor și pot să contribuie efectiv la valorificarea cît mai completă a resurselor existente în economie. Ar trebui ca, în cel mai scurt timp, să nu se mai întîlnească situații în care specialiștii în aceste probleme. cadre entuziaste. dornice să promoveze noul, sînt stînjenite în promovarea organizării științifice, ci dimpotrivă, să fie stimulate, să se simtă efectiv sprijinite de către conducătorii lor, pentru a-și valorifica din plin cunoștințele pe care le au în folosul sporirii eficienței economice.

Conducătorii, se știe, au nevoie de specialiști care să studieze și să le prezinte soluții pentru îmbunătățirea activității unităților pe care le conduc. Este necesar ca fiecare organizație socialistă să dispună de un număr corespunzător de specialiști în organizare. Mă refer în primul rînd la specialiști în studiul muncii, analiști în organizare și metode de conducere, programatori, specialiști în probleme de studiu al pieței, în organizarea întreținerii și reparației utilajelor, în transporturi interne etc.

Tehnicile studiului muncii, de pildă, trebuie treptat, să devină un bun al tuturor lucrătorilor din economie; fiecare trebuie să aibă un minim de cunoștințe și deprinderi de acest fel pentru a-și organiza cît mai bine munca sa; fiecare conducător trebuie să cunoască această disciplină pentru a putea organiza munca celor pe care îi conduce, pentru a ști cum trebuie să le stabilească sarcini, pentru a ști ce înseamnă un grad normal de ocupare în muncă a fiecărui subaltern al său. O mențiune specială, se cuvine să se facă pentru tehnologi, pentru care studiul muncii, respectiv studiul metodelor, trebuie să constituie un instrument de primă necesitate, fără de care, practic, să se considere că nu-și pot îndeplini în mod corespunzător sarcinile ce le revin. Studiul muncii trebuie să înceapă să fie însușit încă din școală; de pildă, în toate școlile profesionale ar trebui să se predea noțiuni de studiul muncii; viitorul muncitor calificat trebuie să se deprindă de pe băncile școlii cu munca bine organizată. Aplicarea pe scară largă a studiului muncii devine o necesitate pentru precizarea sarcinilor — respectiv a atribuțiilor fiecărui lucrător, pentru proiectarea metodelor de muncă în vederea raționalizării muncii, pentru o productivitate mai înaltă și un consum mai redus de energie de către fiecare lucrător, utilizînd aceleași mijloace, respectiv, aceeași înzestrare a locului de muncă.

Organizarea pe baze științifice a conducerii constituie un domeniu în care unele probleme sînt, în general, bine conturate, iar pentru altele au loc căutări, care să asigure lărgirea domeniului cunoașterii. În literatura de specialitate se prezintă o serie de metode, cum sînt conducerea prin obiective, pe bază de bugete, prin excepții și altele. În condițiile țării noastre, ținînd seama de avantajele pe care ni le oferă sistemul economic socialist, va trebui să asigurăm perfecționarea conducerii pe bază de plan și mai ales să precizăm coordonatele acesteia, ca metode de conducere, cu toate detaliile necesare. În acest scop trebuie să se folosească o gamă largă de metode și tehnici specifice diferitelor discipline ale organizării științifice.

O mențiune deosebită aș face pentru dezvoltarea cercetării conținutului intim al tehnologiei fiecărei activități, precum și al legăturilor dintre diferitele activități, ca o cale ce se prezintă, din cercetările de pînă în prezent, ca fiind foarte promițătoare pentru perfecționarea conducerii pe baze științifice, ținînd seama de avantajele pe care ni le oferă sistemul economic socialist. Pe această bază, se asigură în același timp premisele necesare pentru proiectarea unor structuri perfecționate, care sînt definite, nu fără temei, de unii autori, ca elemente care pot să închidă sau să deschidă calea prosperității întreprinderilor.

Lărgirea sferei de cunoaștere, perfecționarea metodelor și tehnicilor, elaborarea largă de metodologii, pregătirea și perfecționarea cadrelor și în fine stăruința pentru aplicare, extindere și generalizare, pentru dezvoltarea inițiativei creatoare, în ansamblul problemelor organizării științifice a conducerii, a producției și a muncii, vor contribui din plin la realizarea obiectivelor de dezvoltare a economiei țării noastre, vor asigura condiții materiale necesare pentru creșterea nivelului de trai al tuturor oamenilor muncii din țara noastră, pentru bunăstare și progres

„VLASTARUL SECOLULUI XX"

dr. D. GVIȘIANI
vicepreședinte al Comitetului de stat pentru știință și tehnică de pe lîngă Consiliul de Miniștri al U.R.S.S., membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S.

PERFECȚIONAREA organizării și conducerii economiei naționale constituie una din cele mai importante probleme în etapa actuală de dezvoltare a economiei sovietice. În condițiile revoluției științifico-tehnice în plină desfășurare, conducerea se transformă într-o știință care trebuie dezvoltată creator, însușită și aplicată în viață.

Ca proces de organizare rațională a activității omenești, conducerea există de milenii. Însă studierea ei științifică, sistematică reprezintă un domeniu nou. Știința conducerii este vlăstarul secolului XX, ceea ce corespunde întrutotul logicii lucrurilor. Dacă urmărim „biografia" oricărei științe, putem distinge perioade în care aceasta avansează pe primul plan și se dezvoltă într-un ritm deosebit de rapid. Acest fapt este determinat îndeosebi de necesitățile sociale, pe de o parte, și de nevoile tehnicii — pe de alta. Cerința imperioasă de a ridica fundamentarea științifică a practicii conducerii în toate verigile economiei naționale este generată de necesitățile obiective ale etapei actuale a progresului științifico-tehnic.

În zilele noastre economia constituie un sistem uriaș și complex. De exemplu, industria Uniunii Sovietice numără circa trei sute de ramuri. Peste 50 000 de fabrici, uzine și mine, înzestrate cu tehnica cea mai variată, sînt amplasate pe teritoriul vast al celor cinsprezece republici unionale. În ele muncesc zeci de milioane de oameni. Valoarea fondurilor fixe ale industriei U.R.S.S. este de ordinul a sute de miliarde ruble. E ușor de observat că în asemenea condiții problemelor conducerii la revine un rol crescînd. Acest lucru este ilustrat, între altele, și de efectivul personalului administrativ și de conducere. În Uniunea Sovietică în sfera conducerii sînt ocupate aproape 15% din populația activă.

Perfecționarea întregului sistem de organizare și conducere a economiei naționale capătă o importanță deosebit de mare în condițiile socialismului, deoarece permite utilizarea maximă a avantajelor sistemului socialist, planificat, de gospodărire.

Dar ce reprezintă însăși știința conducerii? În care anume domeniu al cunoștințelor umane poate fi încadrată? În ce măsură este ea capabilă să soluționeze problemele ridicării eficienței producției? E dificil să formulezi răspunsuri scurte la aceste întrebări.

Este cunoscut că — chiar și în formele sale cele mai elementare — munca constituie o activitate rațională, deci organizată. După cum spunea K. Marx, scopul, asemenea legii, determină momentele sale fundamentale. Iar acolo unde există un scop conștient, mijloace pentru atingerea lui și o activitate care urmărește utilizarea acestora apar în mod logic și funcțiile de conducere. Dez-

INSTRUMENTARUL MATEMATIC ÎN DIRIJAREA ÎNTREPRINDERILOR

prof. dr. Klaus BROCKHOFF
Universitatea din Kiel

REMARCILE ce urmează pornesc de la premisa că sarcinile fundamentale ale întreprinderilor rămîn neschimbate. În acest sens ne gîndim la faptul că în țările occidentale puternic industrializate se impune cu tot mai multă acuitate necesitatea unui control legiferat al tuturor acelor influențe care, prin intermediul producției înseși, înrîuresc în mod vătămător mediul înconjurător. Printr-un asemenea control, pe bază de noi legi, pe de o parte va fi limitat spațiul de manevră de pînă acum al întreprinderilor vizate, iar pe de altă parte se pot ivi noi posibilități pentru întreprinderi ale unei „industrii a depoluării", cunoscută pînă acum numai în începuturile ei. Nu este nicidecum cert că aceste posibilități — așa cum a fost cazul pînă acum în primul rînd cu transportul gunoiului — vor fi preluate în principal de către întreprinderi publice. Problemele de planificare ce se ridică în această privință, sînt complexe și dificile, dar nu depășesc, în esență, pe cele care sînt de pe acum obiect al discuțiilor.

ARĂTAM ODATĂ că noile dezvoltări ale științei par influențate mai puternic de nevoia unor anumite cunoștințe la înseși utilizatorii acestor soluții, decît de o multiplicare a științei „pornită din sine", adică de la autorii soluțiilor științifice. Dacă pornim de la această idee, atunci lucrurile se prezintă în felul următor: un mare număr de metode matematice dezvoltate în trecut, îndeosebi procedee de programare, care nu se limitează la probleme cu caracter de continuitate deterministe și lineare, conduc prin calcule exemplificatoare la rezolvări, dar în realitate nu pot fi încă folosite. Calculul cu ajutorul programării matematice nelineare cu numere întregi, de pildă, este greu previzibil și, fiind situat de regulă la un nivel atît de înalt, instrumentul este introdus doar cu foarte mare ezitare.

În asemenea cazuri există un puternic stimulent pentru a se căuta metode mai eficiente. Putem constata în multe cazuri de pe acum primele rezultate ale acestor căutări.

Răspunsul la întrebarea dacă o rezolvare a unei probleme prin metode tradiționale sau euristice reprezintă un sub-optim sau corespunde optimului global îmbracă un caracter atît de general și, în unele cazuri, atît de nesigur încît în acest domeniu trebuie așteptate noi dezvoltări.

În sfîrșit, să amintim că planificarea, în condiții de incertitudine, îndeosebi planificarea program în condițiile de incertitudine, n-a atins încă nicidecum un nivel care să-i mulțumească pe practicienii din întreprinderi sau pe oamenii de știință. Acest lucru s-a făcut auzit foarte răspicat la conferința de la Graz din acest an a profesorilor de economia întreprinderilor din învățămîntul superior de limbă germană.

Ne referim în primul rînd la cîteva aspecte ce rezultă din cerințele față de

voltarea forțelor de producție, diviziunea progresivă a muncii și cooperarea între producători duc inevitabil la întărirea rolului conducerii și, în cele din urmă, la transformarea muncii de conducere într-o activitate profesională aparte, care determină din ce în ce mai mult eficiența producției.

Cînd ne referim la știința conducerii, este important înainte de toate să se determine obiectul cercetării sale, adică esența funcției însăși a conducerii. Timp îndelungat, atît în U.R.S.S., cît și în alte țări, conducerea era de regulă identificată cu organizarea procesului tehnologic, cu munca personalului tehnico-ingineresc. Această înțelegere limitată a funcției conducerii este pe cale de a se perima. Imensa dezvoltare a producției și accentuarea complexitării sale, transformarea științei într-o forță de producție nemijlocită, necesitatea de a coordona forme variate ale activității omului, atît în producție, cît și în alte sfere, reclamă abordarea complexă a problemelor conducerii.

În condițiile reformei economice din Uniunea Sovietică a devenit deosebit de evidentă necesitatea constituirii într-un ritm intens a științei despre conducere. Sprijinindu-se pe principiile leniniste ale conducerii și generalizînd imensa experiență obținută în conducerea de către partid a operei de construire a socialismului, știința pătrunde tot mai adînc natura proceselor de conducere.

În ciuda unei anumite rămîneri în urmă a cercetărilor științifice în acest domeniu față de cerințele practicii, dispunem de pe acum de un vast arsenal de metode și mijloace de conducere, fundamentate din punct de vedere științific și care trebuie aplicate mai activ în producție. Totodată, este necesar să se facă distincție între „știința conducerii" și „conducerea științifică", adică accentuarea caracterului științific al practicii de conducere, a fundamentării sale științifice.

Accentuarea caracterului științific al conducerii înseamnă în primul rînd renunțarea la subiectivism în aprecierea sarcinilor de producție și a rezultatelor obținute, trecerea hotărîtă la evaluarea multilateral fundamentată a resurselor existente, precum și a posibilităților reale de utilizare optimă a acestora. Caracterul științific al conducerii constă în faptul că ea se bazează pe metodele moderne de măsurare cantitativă, de analiză statistico-matematică și de modelare matematică a proceselor și complexelor economice — de producție, conduse.

Un sistem modern de conducere este de neînchipuit fără mecanizarea și automatizarea complexă a activității de conducere. Utilizarea mașinilor electronice de calcul, care permit prelucrarea sigură și rapidă a unor mase uriașe de informații, creează baza tehnico-materială pentru perfecționarea continuă a conducerii științifice. În prezent, în U.R.S.S. se organizează noi centre de calcul, sînt create sisteme automatizate de conducere a diferitelor întreprinderi, precum și a unor ramuri ale economiei naționale. Cu timpul, ele vor fi unificate într-un sistem general de stat.

Experiența întreprinderilor din U.R.S.S. și din alte țări dezvoltate din punct de vedere industrial arată că, în cazul în care problema elaborării sistemului automatizat de conducere este corect abordată, se obține un efect considerabil în sfera producției propriu-zise, ca și în domeniul reducerii cheltuielilor de conducere. Dar pentru aceasta este absolut necesar să se determine cu precizie cadrul drepturilor și obligațiilor diferitelor subdiviziuni, să se elaboreze structura informațiilor, metodele de transmitere a acestora, de prelucrare ș.a.m.d.; sistemul automatizat de prelucrare a datelor trebuie creat ca o parte inseparabilă a întregului sistem de conducere, ținîndu-se seama de structura organelor sale, de sistemul de documentare, dispozitivul uman etc.

După cum se știe, procesul de conducere include trasarea sarcinilor, primirea informațiilor asupra desfășurării procesului și elaborarea sistemului acțiunilor ulterioare. Prin urmare, problemele referitoare la structura organelor de conducere, la formele și metodele activității lor, la efectivul aparatului se pot rezolva suficient de fundamentat numai pe baza unui sistem științific proiectat de informare și comandă, care determină activitatea obiectivelor conduse. La proiectarea sistemului de informare, de sarcini și comenzi este important să se cîntărească minuțios pe de o parte necesitatea lor, iar pe de alta dacă ele sînt suficiente, deoarece atît excesul cît și insuficiența informării și directivelor pot, în egală măsură, să dezorganizeze producția.

Dacă, de exemplu, pe fiecare mașină-unealtă se montează un dispozitiv, care înregistrează timpul de funcționare a mașinii și cantitatea produselor executate, iar informațiile respective sînt transmise automat centrului de calcul, directorul va putea primi în fiecare zi date asupra cantității produselor fabricate atît zilnic cît și cumulat, precum și date privind durata opririlor pe fiecare unitate de utilaj. Dar el nu este fizicește capabil să însușească întreg acest flux de informații. Ce-i drept, el nici n-are nevoie să controleze personal zi de zi deplasarea fiecărei piese în procesul de producție. Chiar și trecerea la așa-numita informare negativă, adică la comunicarea de date numai asupra acelor produse la care planul n-a fost îndeplinit, nu va da efectul scontat. Numărul unor asemenea fabricate poate fi și el mare. De fapt abaterile de acest gen trebuie să constituie obiect de preocupări pentru dispecer sau, cel mult, pentru șeful secției, și nu pentru director. Directorul trebuie să primească numai acele informații, în privința cărora hotărîrea nu poate fi adoptată decît la nivelul său.

În Uniunea Sovietică, practica utilizării metodelor economico-matematice și a tehnicii de calcul electronic în domeniul planificării a demonstrat că acestea permit să se sporească substanțial eficiența deciziilor de plan. După cele mai modeste calcule, efectul atins reprezintă, în medie, 10—15% în cazul optimizării dezvoltării și repartizării producției, 10—12% în cazul optimizării „atașării" furnizorilor de beneficiar. Aplicarea modelelor de optimizare a planurilor de producție curente și de perspectivă ale ramurilor poate mări eficiența deciziilor cu 7—10%, iar a modelului folosirii optime a capacităților de producție — cu 7—8%.

Utilitatea introducerii tehnicii noi și a noilor metode în sfera conducerii a devenit, în prezent, evidentă pentru toată lumea. Tehnica nu trebuie, însă, fetișizată. Unii conducători sînt, parcă, hipnotizați de expresia „sistem automatizat", uneori apare iluzia că — datorită acestui sistem — totul se va rezolva de la sine. În realitate, succesul depinde — într-o măsură hotărîtoare — de interacțiunea bine gîndită a oamenilor și mașinilor, de corelarea precisă a sistemului cu tipul concret al producției.

În afară de aceasta, nu trebuie uitat că a conduce producția înseamnă, înainte de toate, să conduci un colectiv de muncă. Sarcina conducătorilor este să realizeze în sînul colectivului o atmosferă creatoare, de lucru, să cointereseze pe toți lucrătorii în atingerea unor rezultate superioare, să educe la ei pasiunea pentru munca ce o efectuează, sentimentul mîndriei pentru întreprinderea lor. Toate acestea le pot asigura și trebuie să le asigure conducătorii care stăpînesc arta și știința conducerii. Iar aici nu-i poate înlocui nici cel mai perfecționat sistem automatizat.

Știința conducerii se dezvoltă rapid. Cadrele de conducere de la toate nivelele au obligația morală de a studia și a aplica realizările ei, de a perfecționa în permanență propria lor activitate. Revoluția științifico-tehnică reclamă perfecționarea continuă a procesului de conducere, ridicarea eficienței sale pe baze științifice.

6 NOI IPOTEZE ALE CONDUCERII

prof. dr. Peter F. DRUCKER
Universitatea din New York

NU MAI ESTE UN SECRET pentru nimeni că teoria și practica conducerii științifice a întreprinderii constituie astăzi unul din resorturile cele mai active ale creșterii economice. În această situație este firească preocuparea, tot mai evidentă, pentru perfecționarea acestui domeniu în plină evoluție. Investigațiile efectuate ne-au condus la concluzia că, atît la baza teoriei, cît și a practicii conducerii din ultima jumătate de secol, a rolului lor în creșterea economică, s-au aflat, conștient sau inconștient, anumite aserțiuni majore, care se uzează rapid. Unele nu mai sînt întemeiate sau chiar au devenit perimate. Altele, care se referă la aspecte devenite secundare, deși se aplică, vor fi în curînd abandonate.

Schimbările intervenite reclamă o nouă viziune asupra rolului conducerii, ceea ce necesită fundamentarea ei pe alte premise, corespunzătoare realităților actuale. Aceste noi elemente pot fi formulate sub forma a șase ipoteze.

IPOTEZA 1

Orice sarcină importantă a societății trebuie să se realizeze prin intermediul unei instituții organizate și conduse. Evidențierea universalității utilizării conducerii este opusă tezei clasice potrivit căreia managementul se aplică doar la întreprinderea economică, unitate unică, componentă de excepție a societății. Desigur ideea folosirii managementului dincolo de hotarele activității industriale a mai fost enunțată. Nou este însă faptul că organizațiile neindustriale (spitale, unități militare etc.) pentru a învăța cum să-și dirijeze eficace propria activitate, se apleacă tot mai mult asupra conducerii unităților industriale. Aceasta nu înseamnă că managementul întreprinderilor poate fi transpus mecanic organelor de alt tip. El le oferă doar exemplul de care au nevoie: mecanismul de stabilire și realizare eficientă a unui obiectiv.

IPOTEZA 2

Toate organizațiile componente ale societății, inclusiv întreprinderile, trebuie să fie responsabile pentru „calitatea vieții", făcînd din valorile sociale fundamentale un obiectiv major al activității cotidiene. Aceasta, spre deosebire de teoria și practica conducerii caracteristică perioadei precedente în care „responsabilitățile sociale" implicate de activitatea productivă, care nu puteau fi incluse în calcule economice, constituiau mai curînd constrîngeri și limite decît obiective și sarcini. Din ce în ce mai mult, conducerea trebuie să procedeze de o asemenea manieră, încît să se asigure că aspirațiile și valorile individului contribuie la funcționarea și potențarea organizației. Este posibil ca în viitorii zece ani preocuparea pentru dezvoltarea conducerii ca instrument de adaptare a individului la necesitățile organizației să fie sensibil mai redusă, accentuîndu-se în schimb tendințele de perfecționare a organizației în direcția adaptării la aspirațiile și potențialul indivizilor.

IPOTEZA 3

Pentru conducere, capacitatea de inovare a întreprinderii va fi la fel de importantă ca și funcția de dirijare, indiferent de nivelul de dezvoltare al țării respective. Inovarea va constitui esența și armătura profundă a conducerii. Inovațiile, contrar situației precedente, vor fi atît tehnice cît și sociale. Ca urmare, este necesar să instruim unitățile existente astfel ca să fie capabile să promoveze rapid și continuu inovația. Întrucît sîntem încă departe de aceasta, așa cum arată faptul că în prezent conducerea se preocupă încă de rezistențele la schimbări, trebuie ca actualele întreprinderi să evolueze în direcția conceperii schimbării ca o cale spre progres. Această manieră de a gîndi este menită să înlocuiască concepția că prima și poate chiar singura sarcină a conducerii este de a mobiliza energiile întreprinderii pentru realizarea unor sarcini cunoscute și definite.

IPOTEZA 4

Una din principalele sarcini ale conducerii din țările dezvoltate industrial, care în viitoarele decenii se va pune și pentru celelalte, este să promoveze cunoștințele productive. Pe planul organizării ea va antrena schimbări în structura funcțiilor, a carierei salariaților și a ansamblului organizării, transformări comparabile cu cele rezultate din aplicarea „conducerii științifice" a lui Taylor, asupra muncii manuale. Evident că cunoștințele nu vor deveni productive decît dacă salariatul intelectual descoperă cine este, ce gen de sarcini i se potrivesc și în ce mod le poate realiza cel mai bine.

IPOTEZA 5

Conducerea în calitate de știință sau cel puțin de disciplină științifică este tot atît de independentă de valorile culturale și convingerile individuale precum sînt legile fizicii. Există concepte, principii și un limbaj comun al conducerii. Ipoteza emisă este că există o disciplină „universală" a conducerii. Ea este un pod între o „civilizație" care devine în mod accelerat mondială și o „cultură" care exprimă tradiții divergente, valori, convingeri și moșteniri specifice fiecărei națiuni. Ea trebuie considerată ca o știință și ca o artă, adică atît ca un sistem de descoperiri care pot fi în mod obiectiv testate și validate, cît și ca un ansamblu de experiențe și convingeri.

IPOTEZA 6

Conducerea este rezultatul dezvoltării economice, fiind mai degrabă un răspuns la necesități, decît creatoare de oportunități. Noul rol al conducerii se manifestă și prin faptul că reprezintă o sursă a dezvoltării economice și sociale. Dezvoltarea Japoniei constituie un exemplu de trecere, datorită unei conduceri competente, de la subdezvoltare la situația de țară puternic industrializată în numai o sută de ani.

Conducerea ca un adevărat generator de eficiență incumbă asidue acțiuni de previzionare, inovare, motivare și antrenare a salariaților, introducere a computerilor etc., asamblate într-un tot coerent în vederea realizării unor obiective fundamentale.

Rezumînd rolul fundamental al conducerii în epoca contemporană, se poate conclude că ea devine resursa principală a țărilor dezvoltate și necesitatea fundamentală a celor în curs de dezvoltare.

un mijloc auxiliar utilizat în planificare. De exemplu, la prognoza evoluțiilor viitoare sînt utilizate modele, care, sub aspectul structurii lor matematice și al posibilei prevederi, par să fie amendabile.

Să amintim aici că sîntem abia în faza incipientă în ce privește folosirea metodelor de optimizare (în general calculul diferențial) pentru determinarea unor parametri necunoscuți ai unor funcții. O apreciere a calității prevederilor deduse de fiecare dată nu este însă cu putință, pentru că lipsesc încă satistici — teste în acest scop.

Dacă privim mai departe în viitor, atunci modelele economice ale informației și comunicării vor dobîndi mare însemnătate. Aceasta presupune că așa-numita teorie a informației poate fi extinsă.

NU ESTE POSIBILĂ o afirmație exactă asupra extinderii utilizării unor metode de matematice foarte dezvoltate în întreprinderile din Republica Federală a Germaniei sau în cele ale altor țări vest-europene. Cunoaștem doar că metode de optimizare și de simulare în planificarea producției și situația depozitelor sînt folosite în primul rînd în întreprinderile industriei mijloacelor de producție. Aceste modele sînt în parte foarte cuprinzătoare. Ele utilizează, de pildă, și elemente ale programării mixte cu numere întregi. Și planificarea investițiilor constituie obiectul unor asemenea modele.

Pentru conducerea în viitor a întreprinderilor, dincolo de o producție bine organizată, mai este necesar ceva: o conducere a întreprinderii dinamică și flexibilă, care să permită ca raționamentele economice să decidă în ce privește modul participării ei la procesul introducerii noului. În acest sens, o condiție prealabilă este pregătirea în problemele de management. Nu ne propunem să ne ocupăm aici de această problemă, cu toate că tocmai în ultimii doi ani am asistat în acest domeniu la o transformare, care nu putea fi imaginată că va fi atît de rapidă și care nu s-a încheiat încă.

Obiectul raționamentelor de care am vorbit mai sus poate fi divizat în două domenii, în care folosirea de instrumente matematice disponibile și dezvoltarea de impulsuri pentru îmbunătățirea lor pe baza practicii poartă încă „pantaloni scurți". Este vorba mai întîi de domeniul politicii desfacerilor și apoi de întreaga sferă a politicii de cercetare și dezvoltare a întreprinderilor.

Îndeosebi în producția bunurilor de consum, după instrumentarul disponibil și utilizarea acestuia, primul domeniu pare mai dezvoltat. Pe tărîmul politicii de desfacere, modelele aflate la îndemînă sînt introduse cu ezitare pentru că, chiar dacă acești factori sînt cuprinși în modelele acțiunii de concurență, ei sînt sesizați pînă acum doar insuficient — empiric. Faptul că tocmai în domeniul politicii desfacerilor și al prețurilor în ultimii ani s-au făcut cercetări economice experimentale pe baza modelelor matematice este deosebit de important și pentru viitor. Astfel s-au realizat progrese în prognoza experimentală a rezultatelor publicității, ca și în analiza acestora pe baza modelelor regresive, care promit promovarea extinderii modelelor economice ale desfacerii.

În ceea ce privește planificarea cercetării și dezvoltării, evoluțiile de noi modele și încercările utilizării lor au intrat în ultimii ani într-un stadiu care poate fi caracterizat doar drept boală cronică.

În privința domeniului întreprinderii, succesele utilizării par momentan încă neînsemnate, ceea ce trebuie atribuit pe de o parte faptului că superioritatea metodei moderne față de regulile obișnuite de decizie pare posibilă numai prin studii de simulare, care, oricum, nu sînt încă dezvoltate. La aceasta se adaugă faptul că procesul de decizie decurge în realitate secvențial și că metoda matematică pentru planificarea proceselor de decizie secvențiale este încă greu de manipulat de către majoritatea managerilor și față de gradul de probabilitate în ce privește evenimentele viitoare incerte, există încă rezerve deosebite.

De o mare însemnătate pentru dezvoltarea în acest domeniu par și primele rezultate statistice ale studiilor privind legătura input-output, în cercetare-dezvoltare. Prin aceasta, cel puțin pentru laboratoare cu un număr mare de proiecte prelucrate concomitent, utilizarea de modele pentru determinarea optimă a ansamblului de cheltuieli de cercetare face un pas mare spre realitate.

NICI UN FACTOR de producție nu provoacă planificatorului asemenea dificultăți ca munca omenească. Modele cantitative pentru activitatea de dispoziție nu prea există, îndeosebi pentru că măsurarea productivității acestui factor ridică greutăți considerabile. Activitatea de execuție pricinuiește planificatorului dificultăți, deoarece libertatea de decizie a omului aduce în munca de planificare o mare incertitudine.

Modele parțiale și globale pentru perioade scurte și lungi au fost de pe acum dezvoltate. Ele sînt îmbunătățite în continuare. Utilizări ale unor asemenea modele sînt de așteptat în special în acele țări în care domnește o penurie generală de forță de muncă sau unde această penurie este limitată la anumite tipuri de muncă.

CONVINGEREA că și în viitor folosirea instrumentelor matematice pentru conducerea întreprinderii va lua un nou avînd poate fi motivată numai dacă vom spune cîteva cuvinte despre așteptatul mod de a proceda. Utilizarea multor procedee cere introducerea de calculatoare electronice rapide cu suficientă capacitate de înmagazinare. În mod cert este nevoie de asemenea instalații pentru realizarea simulărilor. Se pare că la soluționarea unor probleme de conducere, tocmai acest procedeu va avea în viitor o însemnătate relativ mai ridicată decît metoda analitică de optimizare.

DOUĂ ORAȘE, ACELAȘI DESTIN:

ALEXANDRIA

TÎRGOVIȘTE

UNDEVA, Rousseau spunea: „...fiecare vîrstă, fiecare etapă a vieții, își are desăvîrșirea specifică, felul ei de maturitate, care îi este propriu..." Aceste cuvinte ar putea fi un motto pentru descrierea vîrstei de acum a două orașe românești, complet deosebite ca evoluție istorică, dar foarte apropiate ca destin contemporan — Alexandria și Tîrgoviște. Amîndouă se află pe aceeași coordonată a dezvoltării industriale impetuoase, expresie a înfăptuirii consecvente a politicii partidului nostru cu privire la înflorirea economică armonioasă a tuturor zonelor și orașelor țării.

Cu ce să încep?

Cineva îmi sugera să pornesc de la notițele dintr-o lucrare relativ recentă (apărută în 1969), intitulată „Județele României socialiste", în care sînt cuprinse și date monografice asupra celor două orașe. Fie și numai pentru faptul că răstimpul scurs de la perioada culegerii datelor ce au stat la baza redactării cărții amintite era deosebit de scurt. Totuși... Am răsfoit tomul. Uluitor cît de denși pot fi anii noștri dacă în numai doi, datele au fost structural modificate!

O NOUĂ STEMĂ A ORAȘULUI...

CITEZ din lucrarea amintită: „...**orașul Alexandria,** reședința județului (Teleorman — n.a.) este situat pe malul drept al rîului Vedea, fiind fundat în 1834. La 1 iulie 1968 populația orașului era de 31 460 de locuitori, inclusiv comunele suburbane. În oraș își desfășoară activitatea 5 întreprinderi industriale, din care 3 republicane..." Pentru a nu lungi citatul adaug că numărul locuitorilor cuprinși în activitatea industrială nu depășește 1 500; contribuția orașului la producția globală a județului fiind de numai 8,9%...

Îmi este greu să definesc acel „ce" anume pe care l-am găsit la oamenii Alexandriei. Reprezentările vechi ce mi le făcusem despre ei nu corespundeau. Unde era acea ușoară blazare funciară împrumutată, parcă, de la monotonia cîmpiei teleormănene? Pînă și drumurile „tradiționale", care înscriu în circuitul diurn al tîrgoveților „oborul" și „moara" s-au schimbat. Drumurile sînt direcționate acum spre sud-estul orașului, spre locuri ce altădată însemnau, pur și simplu, „cîmpia" vastă, înfundată în orizont. Aflată sub febrilitatea mașinilor grele ce o străbat în goană, „cîmpia" se numește, de aproape un an, **platforma industrială.** Centrul întregului univers citadin s-a mutat într-acolo, spre suprafața aceea care înregistrează creșterea, tot mai amplă, a pădurii împietrite a stîlpilor de beton. Totul are proporții de gigant în raport cu dimensiunile obișnuite ale orașului.

„Spuneți-mi, l-am întrebat pe Traian Cora, inginerul șef al șantierului II Alexandria, cum au reacționat localnicii la deschiderea acestui complex de lucrări?". Nu din curiozitate l-am întrebat, ci din nevoia de a-mi explica modificările din comportamentul alexandrinenilor. În fond, șantierul sfărîma niște „tabieturi", înlocuind indiferența așteptărilor cu participarea tumultuoasă la evenimente.

„Vă dau un singur exemplu — după părerea mea edificator: peste 70% din cei 1 500 de oameni, care lucrează pe șantier, sînt din localitate...". Proporția este un indiciu sugestiv asupra participării efective (aș spune — entuziaste) a oamenilor orașului la schimbarea destinului locurilor natale. Sigur, am simplificat foarte mult. Aparent, s-au „născut peste noapte" circa 1 000 de constructori în Alexandria. Nu este chiar așa. Firește, numărul este real, constituirea lui s-a efectuat însă treptat, oamenii trebuind să învețe o gamă întreagă de meserii în raport cu necesitățile șantierului; mai mult, și cei care știau „cîte ceva" despre munca pe șantier, au trebuit să-și revadă substanțial cunoștințele pentru a le ridica la nivelul exigențelor metodelor industriale de construcție. A fost un efort suplimentar care a triat valorile, a confirmat pasiunea.

„Cred că principalul suport al tăriei de a renunța la deprinderi comode și a trece prin greutățile inerente ale însușirii unor noi meserii, a fost cunoașterea importanței obiectivelor pe care erau chemați să le înalțe..." îmi spunea Anton Florescu, secretar al comitetului orășenesc de partid. **Mîndria pentru ceea ce faci este o forță al cărui echivalent economic, deși nu poate fi precis identificat, este integrat, ca substanță, în toate realizările.**

De fapt ce se construiește la Alexandria?

Deși fiecare capitol al planului de investiții privind dezvoltarea industrială și social-culturală a orașului s-ar cuveni să fie amintit, voi căuta să fac o selecție în funcție de importanța economică a obiectivelor. (Selecția se impune, pentru că investițiile eșalonate pe 5 ani, cu termene de realizare, cu precădere, în primii trei ani — deci pînă în 1973 — cuprind circa **30 de obiective industriale** de interes social sau edilitar). Mă voi opri la cele patru mari unități industriale, care vor racorda Alexandria la circuitul major al economiei naționale. Așadar:

Fabrica de panouri și tablouri electrice, care va intra eșalonat în producție în perioada 1971—1975. Ea va produce tablouri bare și cutii de distribuție. Dotarea ei este proiectată la nivelul tehnicii mondiale a unităților similare; 80% din mașinile-unelte sînt produse ale industriei naționale;

Fabrica de elemente ușoare și prefabricate, cu o capacitate de 120 000 bucăți pe an;

Întreprinderea de aparataj și accesorii pentru industria materialelor de construcții, cu o capacitate de 13 000 tone de produse din oțel pe an. Specializată în aparataj de încălzit, ventilație, condiționare a aerului, este singura unitate de acest fel din țară. **Acest tîrg pentru care, în urmă cu numai cîțiva ani — în 1965 — industria era numai un început modest** (o producție globală anuală de circa 40 milioane de lei...), **devine, în cincinalul pe care îl începem un oraș al industriei.** Producția lui globală industrială va fi în 1975, atunci cînd toate unitățile începute încă în acest cincinal vor atinge stadiul final, de circa 7,2 miliarde de lei. Decalajul între cele două cifre, la un interval de 10 ani, este el însuși un sugestiv comentariu asupra ritmurilor care au scos (și scot) din anonimat Alexandria.

Am impresia că totuși m-am depărtat. Vorbesc despre viitor ca și cînd s-ar afla chiar la porțile zilei următoare.

„Într-un fel, este!" — mi-a spus, cu cea mai deplină convingere, inginerul Adrian Bărtoi, șeful șantierului I. Sentimental, îl înțeleg. Caut însă certitudinea unor elemente concrete. Le caut chiar pe șantiere. Acolo unde are loc un adevărat proces industrial.

„Majoritatea termenelor pe lucrări au fost scurtate cu de la 1 pînă la 11 luni. Cum am reușit? S-ar putea spune: „Șantierul din Alexandria trăiește o experiență unică la noi în țară" — în procesul de construcții, folosirea prefabricatelor merge pînă la un volum de 80% din total. Important pentru noi, și explicînd realizarea unei perfecte ritmicități, este faptul că peste 70% din prefabricate sînt realizate pe un poligon propriu...".

Meseria de constructor și-a schimbat în mare măsură esența. Firește, nu ca finalitate, ci ca manieră de lucru. Constructorul este un fel de montor de piese grele, precis dimensionate, care trebuie „puse în operă" cu o finețe aproape milimetrică pentru a se îmbina perfect. Operațiile grosiere, de purtat, ridicat la cotă, așezat, sînt efectuate de mașini.

Așa se construiește de fapt, hala de fabricație a fabricii de panouri și tablouri electrice. Delimitînd o suprafață industrială utilă de 14 000 mp, această hală industrială a fost gata, în ce privește partea de prefabricate, cu aproape 5 luni înainte de termen.

„Această scurtare de termen chiar din faza realizării structurilor de rezistență are un efect deloc secundar. Fabrica, proiectată a fi dată în funcțiune în 1973, va începe să producă chiar de la 1 octombrie anul viitor, realizînd astfel, chiar din „start" o producție suplimentară în valoare de circa 30 milioane lei..." — mi-a convertit timpul cîștigat de constructori în valorile materiale produse de fabrica viitoare, Anton Florescu. Răspunzînd la ritmurile pe care constructorii și le impun, la amploarea pregătirilor pe care le fac pentru atacarea celui mai mare obiectiv al platformei industriale, Fabrica de rulmenți nr. 3 (noua stație de betoane va livra, de pildă, 12—13 mii metri cubi/lună, față de o producție anuală de numai 6 mii metri cubi/lună...), „beneficiarul", deja constituit, trăiește febra formării colectivelor de muncă.

„Din nimic trebuie să ne creăm un colectiv capabil să stăpînească tehnica pe care o avem în dotare"! mi-a explicat inginerul Ion Rizeanu, directorul Întreprinderii de aparataj și accesorii pentru industria materialelor de construcții. Pe undeva, inginerul Rizeanu a exagerat puțin. Nu s-a pornit chiar de la nimic. Oamenii au existat. Și nu de orice fel. Șeful serviciului orășenesc de repartizare a forței de muncă, Ion Cristea, mi-a atras atenția că „majoritatea celor recrutați pentru noile întreprinderi o formează absolvenții de liceu". Sublinierea are o semnificație majoră.

Gradul de tehnicitate implică un nivel de cultură din ce în ce mai înalt. O pregătire atentă, multilaterală, care nu mai are nimic comun cu meseria învățată „după ureche". Pentru pregătirea celor ce vor lua în primire Fabrica de rulmenți, de pildă, se vor cheltui, la diverse nivele, pînă în 1975 circa 40 milioane de lei! Suma pare colosală. Dar a fost nevoie să se prevadă această investiție în formarea inteligenței tehnice, pentru că acelor oameni ce beneficiază de ea li se încredințează exploatarea unei uzine dotată cu mijloace din cele mai moderne. O valoare ce exclude improvizația. Și tot un asemenea calcul economic strict a stat la baza cheltuielilor pe care fabrica de pupitre și le-a asumat trimițînd 212 oameni „de-ai săi" la specializare, la întreprinderea „Automatica" din București.

„Numărul salariaților cuprinși în industrie va depăși, prin intrarea în funcțiune numai a celor 4 unități despre care se vorbește mai mult, cifra de 10 000..." — îmi spunea Anton Florescu. Calculez. La populația actuală a orașului, asta înseamnă că din trei locuitori unul va lucra în fabricile de pe platforma industrială. În perspectiva lui 1975, raportul este ușor, nu substanțial, modificat, dacă luăm ca bază sporul relativ anual de populație de 16,3 la mie.

„...Se creează niște probleme aparte. Orașului îi trebuie cizelat un alt nivel de urbanitate, nu?" — mă pregătesc să întreb. Răsfoiesc însă, încă o dată planul pe obiective al investițiilor din cincinalul ce vine. Și rețin: în afara celor peste 1 000 de apartamente gata construite, se vor construi încă 580 în 1971, se va realiza un cămin pentru nefamiliști, se vor construi noi magazine cu o suprafață comercială în jur de 6 000 mp. În unitățile industriale cu profil alimentar, care vor satisface și nevoile locuitorilor orașului, se vor investi, în intervalul 1972—1975, aproape 300 milioane de lei...".

Încerc să văd Alexandria de peste doi, trei ani. Îmi este teamă că nu o pot cuprinde decît prin simboluri. Așa cum sînt cele de pe o stemă care rezumă realitatea la esență — rulmenți, aparatură electrică, aparatură pentru construcții etc., etc. Și oameni, mulți oameni dintr-un oraș de cîmpie, cîndva anonim și letargic, pe care socialismul i-a ajutat să-și descopere vocația de muncitori industriali...

„CURȚILE VIITORULUI"

MUNICIPIUL TÎRGOVIȘTE este reședința județului Dîmbovița, avînd la 1 iulie 1968 o populație de 61 638 de locuitori. În prezent el se dezvoltă impetuos din punct de vedere industrial...". („Județele României socialiste" pag. 228).

Pentru a nu lungi citatul, consemnez că se mai arată că industria construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor este prezentă doar prin Uzina de utilaj petrolier care furnizează 2,4% din producția industrială globală a țării în ramura respectivă.

...Într-un început de iarnă, poate tot ca aceasta, însă cu mulți, foarte mulți ani în urmă, am întîlnit, pentru prima oară, Tîrgoviștea. Mă chemaseră către ea, printr-o perseverentă fascinație, versurile romantice, poate puțin naive, ale lui Cîrlova, ale lui Grigore Alexandrescu și ale lui Heliade Rădulescu. Și atunci, de mult, am realizat cu maximă acuitate, în liniștea indiferentă, amorțită, a orașului, versurile Alexandrescului: „Totul e tăcut și jalnic: însă așa cum ești, / Singură porți povara mărirei românești / Tîrgoviște căzut!". M-a durut și m-a obsedat multă vreme această veche imagine. Sigur, ceva, ceva s-a schimbat de-a lungul anilor în orașul acesta cu admirabile vestigii ce coboară pînă către 1394, cînd s-a mutat aici, de la Curtea de Argeș, capitala Țării Românești.

Totuși, nu s-a putut desprinde dintr-un provincialism monoton, legănat ca un vis atemporal. Aș fi reținut-o ca atare dacă, în urmă cu puțină vreme, nu aș fi auzit că ...**„au fost bătuți primii țăruși care delimitează suprafața pe care se va înălța Uzina de strunguri de la Tîrgoviște...".** Informația mi-a schimbat reprezentările despre oraș. Așadar, racordarea Tîrgoviștei la contemporaneitatea febrilă a început să se producă.

„Unde este șantierul?" Din pură curiozitate am folosit întrebarea ca un test de verificare a gradului de participare afectivă a localnicilor la acest eveniment care îi scoate din niște obișnuințe. Am primit răspuns prompt, exact. Cu toate că, deocamdată, șantierul abia a depășit faza de organizare, că de fapt, acum se construiesc numai „accesoriile" adevăratului front de lucru.

„Delimitarea este necesară; existența acestor lucrări constituie însă preludiul atacării lucrărilor de bază"... precizează Dragoș Bîlcu, inginerul-șef al Grupului de șantiere-Tîrgoviște.

„Noi, constructorii, continuă inginerul Bîlcu, spunem: crearea bazei de producție. În condițiile volumului de lucrări de pe platforma industrială Tîrgoviște-sud, baza de producție și modalitățile de acces reprezintă, valoric, mai mult decît un șantier mediu — lucrări în valoare de circa 200 milioane de lei...".

Caut să concretizez suma. Au fost „trași" peste 10 kilometri drumuri de acces, circa 8 km de cale ferată, a fost realizată o fabrică de betoane cu o capacitate de 200 000 mc pe an; a fost pus la punct un atelier de întreținere și reparare a utilajelor (anexă de o importanță vitală dacă ținem seama că peste 85% din lucrările de pe șantier vor fi mecanizate...).

Urmare a unei continue acumulări de experiență, Tîrgoviștea este „beneficiara" directă a experienței dobîndită pe șantierele Laminorului de la Roman sau ale Fabricii de mașini unelte și agregate-București (pe aceste șantiere a lucrat inginerul Micu), sau pe cele ale marilor centrale electrice de la Bicaz și Argeș (unde a muncit inginerul Bîlcu), sau pe platforma petrochimică de la Pitești („ultimul" șantier intrat în biografia inginerului șef de concepție, Adrian Simion).

Comentariile se exclud. Orașul intră într-o zonă de intensă industrializare, nu mai „trăiește" nostalgic, în umbra Chindiei, ci își clădește, pe platforma industrială sud, o nouă personalitate. O primă trăsătură a ei se conturează prin Uzina de strunguri. Cu o imagine nu lipsită de forță de șoc, și în același timp, de finețe (faceți poezie, fără să știți, tovarășe inginer Bîlcu), mi s-a spus: „acolo, pe platforma sud, au început să se înalțe, pentru Tîrgoviște, curțile viitorului...". Diptic, de o simetrie stranie, cele două „curți" — cea domnească, mărturie a unui trecut istoric plin de glorie furtunoasă — și cea a „platformei industriale-sud", realizează integral personalitatea Tîrgoviștei, a acestui oraș care fără să-și abandoneze mîndria pentru trecutul său, intră în viitor prin noile capacități industriale. Fac o succintă trecere în revistă a acestor unități ce dau o nouă prestanță peisajului tîrgoviștean.

● **Fabrica de strunguri** — o unitate mai mare decît cea din Arad. **Producția în faza finală, 9 500 strunguri convenționale și 5700 tone piese forjate pe an.** În trimestrul II al anului 1972 va începe să producă cu primele capacități. „Măsura de a preda în folosință în mod eșalonat capacitățile de producție am luat-o ca urmare a indicațiilor ce ni le-a dat tovarășul Nicolae Ceaușescu cu ocazia unei vizite de lucru — mi-a spus inginerul Aurel Micu. Eforturile noastre tind spre scurtarea primului termen cu cel puțin 6 luni...".

● **Uzina de oțeluri aliate și înalt aliate.** Cuptoare electrice cu o capacitate de 50 și 100 de tone vor produce în final, aici, **mii și zeci de mii de tone de oțel aliat și înalt aliat.** Cantitățile poate nu spun mare lucru. Dar valoarea calitativă a oțelului poate fi apreciată după faptul că „mărcile" dificile, cum vor fi cele ale metalului tîrgoviștean, vor contribui în mod substanțial la modernizarea construcțiilor de mașini, la folosirea cît mai rațională a metalului în economie.

● **Romlux** — denumire ce va fi sinonimă **cu lămpi fluorescente tubulare, lămpi cu vapori de înaltă presiune.** „Trebuie reținut — mi-a atras atenția ing. Gh. Scărlătescu, șeful serviciului organizarea muncii la grupul de șantiere și, în același timp, un pasionat al amănuntelor finalității muncii constructorilor — **că această producție se va obține, datorită proceselor în bună parte automatizate, cu un număr mediu de muncitori pe jumătate mai mic decît în condițiile „clasice" din fabricile de becuri existente în țară...".**

„Aproape toți oamenii care vor lucra pe șantier, sînt din zonă, ei vor rămîne, în bună parte, dacă nu chiar toți, să muncească în noile unități industriale. Vor dobîndi noi calificări..." — îmi spune inginerul Micu. Rezervele de forță de muncă își vor găsi o întrebuințare judicioasă, oamenilor li se deschid noi perspective de viață, de bunăstare. În aceste uzine vor lucra circa 12 000 de oameni. Pentru ca ei să ajungă, într-un termen cît mai scurt „în posesia" locurilor lor de muncă — precizează inginerul Bîlcu — va trebui ca în fiecare an al viitorului cincinal să realizăm, aici, la Tîrgoviște, un volum de construcții-montaje în valoare de 700 milioane de lei".

...Am mers pe șantier. Era o zi cenușie, scămoșată în fulgi incerți de zăpadă. Cîmpia nu mai era orizontal monotonă. Își pierduse indiferența ancestrală. Se conturau drumuri, se delimitau mari suprafețe. Pe una din ele, Uzina de strunguri. Primul obiectiv al noii platforme industriale tîrgoviștene. De fapt, pentru a păstra o ordine strictă, al doilea. Primul, deși a fost o anexă, se numește fabrica de betoane...

O hală monobloc. Hala strungurilor. Echipa de dulgheri a lui Constantin Vișan, zorește la ridicarea, pe verticală, a celor 280 de stîlpi ce vor susține grinzi cu deschideri de peste 30 metri. Vișan a venit cu jumătate din brigadă de la Pitești. Lucra la etapa a doua a Rafinăriei. Cealaltă jumătate i-a lăsat-o lui Mihai Gheorghe „pe care l-am avut tovarăș din 1955 pe mai toate șantierele — și la Turnu Măgurele, și la Danubiana, și la Făgăraș. A învățat meseria și a rămas cu argeșenii lui să facă cincinalul viitor acolo... Eu am venit acasă, sîntem atîția care ne-am întors la Tîrgoviște — și avem atîta de lucru încît nu ne punem problema plecării pe alte șantiere". Hala în care se vor naște cele 9 500 de strunguri pe an își profilează dimensiunile spațiale ample (aproximativ două hectare și jumătate) cu fiecare nouă cotă cîștigată de fierar-betoniști, de oamenii lui Vișan. „Curînd vor ajunge la montarea elementelor prefabricate, și atunci...". Atunci comunistul Constantin Vișan va experimenta una dintre cele mai proaspete inovații ale sale, gîndită poate încă de la Turnu Măgurele, unde a primit Medalia Muncii, sau de la Rafinăria piteșteană unde construcția turnurilor de răcire i-a adus Ordinul Muncii. Urmărind fluxul basculantelor cu privirea, mă opresc asupra teritoriului Uzinei de oțeluri aliate și înalt aliate. Dragline — cupe mari, de un metru cub — aduc încă stratul vegetal de pămînt care a născut atîtea recolte agreste. Aproximativ 140 000 mc din pămîntul acesta trebuie transferați pentru a pregăti un alt pat germinativ, patul germinativ al recoltelor industriale.

„Șantierul a intrat în ritm, deși încă nu a atins etapa de vîrf", îmi spunea Gheorghe Tudor, șef de brigadă de fierar-betoniști. Și Tudor se numără printre cei întorși de curînd acasă. Și-a purtat și el oamenii la Galați — la construcția laminorului de tablă groasă, apoi la furnalul nr. 1 de 1 700 mc. A urmat Găeștiul și, acum, Tîrgoviștea. „Cînd am început platforma Găeștiului mi-am zis: voi rămîne aici, într-o uzină. Am să aleg pe îndelete. Am auzit apoi că se deschide șantier la Tîrgoviște. Nici n-am mai stat pe gînduri. E parcă și mai frumos să iei un lucru de la început, să trăiești întreg timpul lui de șantier".

Urmăresc febrilitatea oamenilor și am certitudinea că nu muncesc numai pentru salariu. Ci și pentru împlinirea lor, profesională și umană. Cu o deplină conștiință a valorii muncii lor.

Industria tîrgovișteană existentă realizează astăzi în mai puțin de 100 de zile întreaga producție a anului 1959, iar în 1975 se va realiza o producție globală industrială de circa 10 miliarde de lei față de numai 1,5 miliarde de lei în 1970. Ritmurile sînt conforme amplitudinii industriei moderne. Repet întrebarea cu privire la oameni. „De unde atîția specialiști?" În cazul noii industrii a Tîrgoviștei, unde primează procesele automatizate, creșterea numerică a salariaților ocupați în industrie nu va fi spectaculoasă. Cu toate că se va dubla numărul celor existenți. **Raportul la mia de locuitori va ajunge la 170 de salariați ocupați în industrie.** Cifra va situa Tîrgoviștea pe unul din primele patru locuri pe țară.

Nivelul de cultură tehnică, impus de modernitatea mașinilor și proceselor industriale ce le vor avea de stăpînit, va determina, indirect, însă perfect logic, o sporire a cerințelor individului față de condițiile de viață. „Va fi în măsură municipalitatea să le satisfacă?" — l-am întrebat pe Constantin Motoroiu, primarul Tîrgoviștei.

„Nu pot face afirmații categorice. Cu toate că s-au întreprins serioase investigații de perspectivă. Tot ce pot să spun este că **noilor cvartaluri de locuințe li se vor adăuga microionul nr. 6 cu circa 6 000 de apartamente.** Sînt în diverse stadii de construcție sediul politic-administrativ al județului, Casa de cultură a sindicatelor, hotelul O.N.T., complexe comerciale. Un loc de agrement de 20 hectare — cu bazin acvatic, cu alei frumos rînduite pe locul fostei „ciutării" a lui Constantin Brîncoveanu, este pe cale de a fi dat în folosință. Orașul va oferi imaginea unei așezări ce se redimensionează; viitorul oraș modern, păstrînd monumentele și zestrea locativă trainică, își va adăuga noi valori arhitecturale".

Curțile viitorului se înalță, la Tîrgoviște, mîndre, mereu mai mîndre...

Mihai COLEȘIU

A VENIT RÎNDUL OLTULUI

TEMEIUL și sfîrșitul lungii toamne a lui 1970, prelungită pînă în decembrie, a însemnat începutul unei noi și decisive etape în viața și istoria Oltului.

În răstimpul celor două milenii în care s-a plămădit poporul și sufletul românesc pe malurile Oltului, din Hașmaș și pînă la vărsarea în Dunăre, s-au adunat, s-au depozitat amintiri și speranțe, bucurii și plîngeri, s-au născut legende și s-a făurit istoria națională. Drumul roman mai dăinuie încă pe alocuri, ca și castrul de la Bivolari, iar „masa lui Traian" e neclintită. La Cozia mai stăruie parcă umbra lui Mircea; mai sus, înspre Lotru, într-un mic iacaș s-a căsătorit tînărul Mihai Viteazul de mai tîrziu, cu Doamna Stanca; pe muntele Arnotei și-a aflat somnul de veci bătrînul și în veci neuitatul voievod Matei Basarab. Scumpe mărturii ale unui trecut glorios, martor nesmintit fiindu-le Oltul, care și-a îngemănat destinul cu al poporului nostru.

DAR I-A FOST DAT Oltului ca în acest sfîrșit de an să fie martor și părtaș unui eveniment deosebit.

În primele săptămîni ale lui octombrie malurile Oltului din dreptul Rîmnicului Vîlcea au cunoscut animația obișnuită care precede deschiderea marilor șantiere ale socialismului. Oameni și materiale, meșteri și mașini au prins a se orîndui în echipe și fronturi de lucru pentru a da primele asalturi pămîntului și apelor unde se va edifica prima dintre cele 34 de hidrocentrale ce urmează a fi construite pe cursul Oltului.

Trecuseră doar puține zile de cînd, în septembrie, se hotărîse și aprobase executarea amenajării hidroenergetice a unui prim sector al Oltului, între Dăiești și Govora, alcătuit din trei hidrocentrale care însumează 128 MW și care vor intra în funcțiune, eșalonat, în perioada 1973—1975. Hidrocentralele Dăești, Rm. Vîlcea și Govora vor da o contribuție de peste 350 milioane kWh anual, energie electrică, constituind în același timp importante surrse de apă atît pentru irigarea terenurilor agricole cît și pentru Platforma chimică Rm. Vîlcea.

„PREMIERA" a avut loc în memorabila dimineață a zilei de 21 octombrie, la ceasul cînd cele dintîi raze ale soarelui risipeau pîcla munților și ei martori mirați ai transformărilor din vremea noastră. Excavatoriștilor Gheorghe Rusan și Nicolae Albescu, buldozeriștilor Constantin Ghira și Florian Albulescu, de sub conducerea inginerului Constantin Preoteasa, le-a revenit cinstea de a deschide focul în marea bătălie a apelor. Erau primele cupe de excavator mușcate din amplasamentul barajului centralei hidroelectrice Rîmnicu Vîlcea.

Munții aceștia n-au fost niciodată silențioși ca aceia în care tăria pietrei a refuzat înstăpînirea vegetației, prolixitatea pădurilor. Iar vuietul codrilor de pe versantele acestea are ceva de simfonie solemnă, parcă mereu nouă, deși se reia de cînd lumea. De mai mulți ani munții aceștia s-au deprins să răsfrîngă ecoul eforturilor de construcție și înnoire. Acum recepționează și restituie alte explozii și bufnituri, zumzetul continuu și sacadat al motoarelor, uruiala betonierelor. Au și fost dislocate primele cantități din cei 9 000 000 mc de pămînt cît însumează terasamentele celor trei hidrocentrale din măreața cascadă a Oltului. Tot în ele se vor îngloba 418 000 mc de betoane și 8000 tone de echipament tehnic.

Sînt cîteva cifre ilustrative privind această etapă inaugurală a amenajării hidroenergetice a Oltului, care includ însă mari și uneori nebănuite eforturi de creație spirituală și muncă fizică, tehnice și financiare. De pildă, numai pentru amplasarea barajelor celor trei hidrocentrale au fost necesare ample și îndelungate studii și cercetări geologice, geotehnice, energetice și electromecanice care au antrenat sute de specialiști. Și s-a ajuns la cele mai bune soluții pentru optima rentabilizare a investițiilor, pentru obținerea energiei electrice la un preț cît mai scăzut, în condițiile amenajării hidroenergetice cele mai favorabile asigurării necesarului de apă potabilă și industrială, extinderii irigațiilor, protecției zonelor inundabile ș.a.m.d. De aceste lucrări sînt legate, între altele, planul de sistematizare a municipiului Rîmnicu Vîlcea, urbanizarea unui însemnat număr de comune situate pe Valea Oltului.

Conform proiectului, cei trei pionieri ai amenajării hidroenergetice a Oltului vor avea o putere instalată de 128 000 kW, producînd 376 000 000 kilowați-ore în anii hidrologici medii, energia electrică furnizată de ei reprezentînd economisirea anuală a 140 000 tone păcură. În aceeași ordine de idei, privind adică economicitatea, trebuie adăugat că recuperarea fondurilor de investiții în construcție și dotare se va realiza în jumătate din timpul de obicei afectat acestui gen de lucrări pentru scoaterea cheltuielilor. Iată un element de certă economicitate care stă la baza concepției sistemului energetic de pe Olt.

DEOCAMDATĂ au fost „atacate" trei din cele 34 de uzine-baraje, care se vor înșira de-a lungul Oltului, de sus, de la Veneția (cu accent pe penultima silabă) și pînă la Turnu Măgurele și care, toate laolaltă, vor produce peste 1000 MW. Sînt pe firul apei 420 de kilometri în care Oltul, pierzînd 420 de metri din înălțime față de izvoarele din Hașmașul Mare, cîștigă în debit, sporindu-și zestrea de apă spre a aduce în Dunăre 150 mc pe secundă. Ambele virtuți ale rîului vor fi gospodărite pentru producția de energie electrică, amenajări hidroameliorative, apărarea de inundații și asigurarea rezervelor de apă pentru irigații.

...Peste puțini ani, Oltul nu va mai vărsa „păgîn potop de apă pe șesul holdelor de aur", ci-și va îndoi „măreţul său grumaz de unde" spre binele și folosul celor cu care de milenii s-a înfrățit.

Mircea POSTELNICU

CĂRȚI

I. Rachmuth: „TEORIE ȘI PRACTICĂ ÎN DOMENIUL PREȚURILOR"

RECENTA LUCRARE a tovarășului prof. I. Rachmuth *) reprezintă un studiu complex al celor mai importante probleme ale teoriei valorii și formării prețurilor în economia socialistă, studiu care încununează o îndelungată activitate de analiză și meditație, de autentică cercetare științifică. Sînt convins că asupra oricărui cititor produce o plăcută impresie construcția logică a materialului, cursivitatea și limpezimea expunerii, coerența argumentației, grija de a evita pericolul unor abordări facile, simpliste, bogata informare a autorului și capacitatea sa de a surprinde ceea ce este esențial și semnificativ în imensa cantitate de articole, broșuri, monografii apărute în perioada postbelică în domeniul valorii și prețurilor.

Care sînt calitățile lucrării tov. prof. Rachmuth ? — iată o întrebare la care nu este ușor de răspuns, date fiind multitudinea acestora, varietatea lor. Mă voi limita să evidențiez cîteva dintre ele, în special pe cele legate de conținutul tematic și științific al acestui studiu.

În organizarea și sistematizarea întregului material, cred că un rol pozitiv a avut delimitarea precisă a funcțiilor sistemului de prețuri în economia socialistă; nu ne putem exprima decît acordul deplin cu tezele autorului despre rolul prețurilor în fundamentarea deciziilor de planificare, desfășurarea normală a activității economice, orientarea ei consecventă spre utilizarea rațională a resurselor, spre satisfacerea nevoilor reale ale producției și consumului.

Într-adevăr, departe de a se rezuma la facilitarea evidenței și calculelor, mecanismul valoric constituie o componentă dintre cele mai importante ale sistemului general de funcționare a economiei socialiste, un mecanism real, efectiv, a cărui ignorare sau substituire nu poate avea decît efecte negative asupra activității economice. În încercarea de a lămuri mai temeinic rațiunile acestui mecanism, autorul stăruie — și, cred, în mod justificat — asupra unor concepte de bază, care — nu o dată — au fost interpretate diferit, contradictoriu.

PRINTRE acestea figurează însăși categoria **valorii.** Consider normal ca înaintea oricărei tentative de a stabili o bază valorică adecvată a formării prețurilor, să se tranșeze problema **„este sau nu cuantificabilă valoarea ?".** Acestei întrebări — după cum se cunoaște — i s-au dat ambele răspunsuri posibile. După părerea mea, autorul lucrării recenzate adoptă punctul de vedere just, relevînd că valoarea nu poate fi interpretată doar ca un raport social în sine, fără vreo legătură cu procesele reale din economie; dacă este să ne referim la opera celui care a desăvîrșit teoria valorii, atunci ar trebui să recunoaștem că ea nu îndreptățește ipoteza imposibilității de a calcula valoarea ci, dimpotrivă, oferă numeroase exemple de „mărimi valorice" concrete, măsurabile. În fond, cel puțin aceasta este impresia mea, discuția purtată în ultimii ani cu privire la determinabilitatea valorii reia, într-o altă formă, controversa mai veche, de acum patru decenii în problema muncii abstracte; și atunci s-a pus chestiunea dacă aceasta este o categorie pur socială, lipsită de substanță materială, sau ea reflectă raporturile sociale în legătură cu procesele reale ale reproducției. Faptul că cea de-a doua interpretare s-a impus în gîndirea economică marxistă mi se pare relevant și pentru dezbaterea despre cuantificarea valorii.

M-am oprit asupra acestei probleme, deoarece ea prezintă o mare importanță metodologică. În funcție de rezolvarea ei principială, eforturile de perfecționare a prețurilor vor fi îndreptate spre găsirea modalităților de a determina mărimea valorii — desigur, cu aproximările inerente calculării oricărui indicator economic și doar ca una din premisele inițiale — sau, dimpotrivă, spre definirea altor baze și coordonate — altele decît valoarea. Mi se pare de prisos să insist asupra implicațiilor pe care le are opțiunea între aceste căi de abordare a sistemului de prețuri.

Firește, a considera că mărimea valorii poate fi determinată nu înseamnă decît a accepta solubilitatea problemei. În ce constă, însă, rezolvarea ? Tovarășul prof. Rachmuth își începe răspunsul la această întrebare prin examinarea categoriei de timp de muncă socialmente necesar. În cercetarea economică s-a conturat tot mai mult concluzia — împărtășită și de autorul lucrării recenzate — că în definirea acestei categorii trebuie să se țină seama **atît de condițiile de producție din fiecare ramură, cît și de structura cererii finale.** Concluzia este susținută de toate studiile privind productivitatea muncii, care demonstrează că, în general, nivelul acesteia depinde și de volumul de producție al ramurii, volum ce influențează gradul de utilizare a capacităților productive, a forței de muncă, precum și intensitatea atragerii în circuitul economic a resurselor de diferite calități.

Sublinierea — făcută în lucrarea recenzată — că între cele două interpretări ale timpului de muncă socialmente necesar, care au circulație în literatura de specialitate, nu există o contradicție ireductibilă, că — din contră — ele alcătuiesc **fațete inseparabile ale aceluiași fenomen** mi se pare oportună și, în același timp, fertilă din punct de vedere științific. De altfel, din analiza întreprinsă în lucrare reiese în mod concludent defectul organic al concepției după care valoarea se formează numai în funcție de condițiile de producție din cadrul fiecărei ramuri, deci anterior și izolat de proporțiile fundamentale ale economiei naționale, concepție, care, în cele din urmă, sfîrșește prin a susține că aceste proporții ar trebui să fie formate fie exclusiv pe baza valorii, fie în pofida acțiunii ei. Cum just remarcă autorul, situarea valorii în centrul procesului de reproducție socială face să dispară „o serie de pseudo-probleme, cum este de pildă cea a rolului regulator al legii valorii în producție" (pag. 38).

Și în lucrarea tov. prof. I. Rachmuth se examinează principalele formule de preț existente în literatura de specialitate. Din această analiză se desprinde, însă, o concluzie mai puțin subliniată în alte studii și anume că toate aceste formule se întemeiază pe principiul „compunerii" valorii din elementele în care ea se descompune, **deși în mod normal valoarea ar trebui stabilită și măsurată ca atare.** „Dacă în economia capitalistă — scrie autorul — valoarea mărfii se descompune în părțile ei componente, cu atît mai mult în economia socialistă valoarea trebuie descompusă în părțile ei componente. Caracterul primar îl are valoarea și mărimea ei, caracterul derivat îl au părțile componente în care valoarea va putea fi descompusă. „Compunerea" mărimii primare, obiective a valorii din părțile ei derivate planificate este un procedeu științificește nefundamentat" (pag. 89). Sîntem, însă, nevoiți să constatăm că atunci cînd își propune să elaboreze o metodologie proprie pentru calcularea cheltuielilor complete de muncă pe baza timpilor fizici, autorul recurge, totuși, — și, se pare, nici nu se poate altfel — tot la elemente componente cum sînt salariul, plus-produsul.

PROBLEMA calculării acestor cheltuieli în timpi fizici merită, însă, o atenție specială. Ca și alți autori, tovarășul Rachmuth apelează în acest caz la serviciile balanței legăturilor interramuri, care cum afirmă autorul „exprimă concomitent **nevoile sociale** sub forma cererii finale, respectiv a consumului final, precum și a nevoii sau consumului intermediar, **structura producției** sub forma producției totale a fiecărui produs în parte și, în fine, **cheltuiala de muncă** vie și trecută" (pag. 93, sublinierile aparțin autorului). Dacă instrumentul de calculare a cheluielilor complete de muncă în linii mari s-a elaborat, în schimb rezolvarea problemei exprimării unitare a consumului de muncă de diferite grade de complexitate a întîmpinat multe dificultăți, pe care autorul le examinează pe larg. Prof. I. Rachmuth își exprimă dezacordul cu economiștii care consideră cheltuielile pentru pregătirea sau — într-o accepțiune cuprinzătoare — pentru reproducția forței de muncă drept baza de determinare a coeficienților de reducere a muncii la un numitor comun. Eu nu cred că nivelul acestor cheltuieli n-ar avea nici o legătură cu gradul de complexitate a muncii, dar mi-ar fi greu să contest că această legătură este, totuși, ocolită, fără stabilitate suficientă și, de aceea, indicatorii obținuți nu pot fi decît orientativi, cu o semnificație limitată ; ei, într-un cuvînt, nu soluționează problema, schițează doar o imagine a acesteia.

Autorul acordă preferință scării salariilor — și nu fără motive, deoarece acest parametru de reducere a muncii are marele avantaj de a rezulta din realitatea vieții economice, de a beneficia de o verificare practică îndelungată. Propunerea s-a mai făcut ; tovarășul Rachmuth nu rămîne însă la ea, ci o completează cu luarea în considerare a ratelor efective ale plusprodusului, în cadrul unui proces iterativ realizat pe baza balanței legăturilor interramuri. Algoritmul sugerat în lucrare merită să fie încă aprofundat.

ÎN LEGĂTURA cu mult discutata problemă a **raportului dintre preț și valoare,** autorul pornește de la premisa că ea nu poate fi rezolvată abstract, ci numai în contextul principalelor funcțiuni pe care sînt chemate să le îndeplinească prețurile. Printre aceste funcțiuni, în lucrare se subliniază, în mod just, asigurarea circuitului economic normal, rolul de instrument în planificarea și conducerea economiei naționale, de pîrghie în influențarea activă a unităților economice, de mijloc de redistribuire a venitului național. Pe bună dreptate, profesorul I. Rachmuth critică abordările unilaterale, care — supralicitînd unul sau altul din atributele sistemului de prețuri — preconizează soluții neviabile, artificale. Analiza existentă în lucrare este construită pe scheletul cîtorva teze diriguitoare, pe care îmi îngădui să le menționez.

În primul rînd, autorul privește problema prețului în conexiune nu numai cu cheltuielile sociale de producție, ci și cu valoarea de întrebuințare a mărfurilor. „În aplicarea principiului echivalenței la stabilirea bazei formării prețurilor — se arată în lucrare — nu este suficient să se țină seama doar de timpul de muncă socialmente necesar pentru producerea mărfurilor, adică de valoarea lor. Aplicarea acestui principiu cere ca în stabilirea acestei baze să se țină seama și de valoarea de întrebuințare a mărfurilor, de calitatea lor, de gradul în care satisfac o anumită nevoie socială. Formula „preț egal la muncă egală" trebuie îmbinată cu formula „preț egal pentru satisfacerea egală a nevoilor" (pag. 130). Cred că acesta este un principiu normal și indispensabil în formarea prețurilor. Mi se pare, de asemenea, acceptabilă sugestia ca efectele utile ale produselor să fie comparate și comensurate prin economia de muncă socială pe care o determină folosirea lor (pag. 133).

În al doilea rînd, consider întemeiate explicațiile existente în lucrare în problema rolului prețurilor ca instrument de influențare activă a repartizării venitului național în fond de acumulare și fond de consum. Această analiză a fost întreprinsă, pentru prima oară în țara noastră, de tovarășul Rachmuth cu un deceniu în urmă și eu am mai avut ocazia să mă refer la ea. Într-adevăr, dacă — pentru moment — admitem că efectul economic propagat acționează neîngrădit, adică dinamica productivității muncii se reflectă — imediat și pe întreaga filieră de influențe ulterioare — în nivelul valorii mărfurilor, atunci trebuie să admitem că, din cauza ritmurilor diferite ale acestei dinamici pe ramuri, între structura valorică a venitului național și structura dorită a utilizării sale finale pot să apară — de fapt ar fi inevitabil să apară — discordanțe.

Decalajul dintre prețuri și valori este ilustrat și prin două tabele — unul la pag. 177 și celălalt la pag. 178. Din primul rezultă că sporirea produsului net în industrie datorată creșterii productivității muncii a fost în perioada 1950—1958 de 187,8% în prețuri constante și de numai 148,7% în prețuri curente ; al doilea tabel dezvăluie o corelație similară pentru perioada 1955—1965, cînd dinamicile respective au fost de 197,1% în prețurile constante și 151,8% în cele curente. Concludența acestor tabele este diminuată de faptul că în a doua perioadă de comparație se include circa o jumătate și din prima perioadă. Totodată, ar fi fost util să se analizeze și ultimii ani cînd — în condițiile unor creșteri în ansamblu apreciabile ale productivității muncii — indicele prețurilor s-a modificat puțin.

În al treilea rînd, în legătură cu funcțiile prețurilor merită a fi subliniat și faptul că — similar altor economiști marxiști — prof. Rachmuth se pronunță pentru o nouă structură a plusprodusului, menită să stimuleze în mai mare măsură utilizarea rațională a resurselor. Înainte de a concretiza ideea, aș sublinia tratarea ce se face în lucrare — iarăși întîia dată într-o formă extinsă în literatura românească — **prețurilor planului optim.** Autorul își exprimă dezacordul cu conținutul acestei teorii și considerentele sale cu privire la caracterul marginal al prețurilor astfel stabilite, natura cheltuielilor conexiunii inverse și formularea funcției obiectiv a planului merită atenție.

CEEA CE doream să relev, însă, este atitudinea pînă la urmă constructivă a prof. Rachmuth față de unele caracteristici ale „prețurilor planului optim" atitudine care se reflectă tocmai în structura ce se propune plusprodusului. În lucrare se arată că „nu există nici un fel de impedimente, ca independent de posibilitatea teoretică și practică de elaborare a planului optim, să fie adoptate anumite soluții practice asemănătoare cu cele cuprinse în teoria prețurilor planului optim, pentru perfecționarea sistemului actual de prețuri. O astfel de soluție ar fi cea referitoare la structura plusprodusului" (pag. 183). În acest sens autorul susține ca plusprodusul să fie împărțit după cum urmează : o parte să fie vărsată la buget sub forma unei taxe pentru fonduri, a unei taxe pentru forța de muncă folosită, a unei taxe pentru pămîntul și resursele naturale utilizate, iar o parte să constituie beneficiul întreprinderii (pag. 184). O astfel de structură ar oferi mai multe

prof. univ. dr. Em. DOBRESCU

(Continuare în pag. 13)

posibilități ca, printr-o diferențiere corespunzătoare a cotelor respective, eforturile întreprinderilor să fie dirijate spre folosirea concomitentă a tuturor căilor de reducere a cheltuielilor de producție, spre utilizarea judicioasă a resurselor pe care le au la dispoziție. În ce mă privește, consider că asemenea structură a plusprodusului prezintă multe avantaje care se cer luate în seamă.

Aș dori să revin asupra problemei legăturii dintre plan și prețuri. Sînt și eu de părere că teoria „prețurilor planului optim" nu o rezolvă încă, dar de aici nu rezultă că ea ar înceta să existe. De altfel, chiar în lucrarea prof. I. Rachmuth — și acest lucru l-am semnalat ca pozitiv — se subliniază că valoarea se formează în funcție atît de condițiile producției din fiecare ramură, cît și de structura cererii finale ; matematic vorbind, vectorul produselor finale ale ramurilor trebuie să corespundă vectorului cererii finale, cerere care în orînduirea socialistă se concretizează, în liniile sale principale, în planul economiei naționale. În lucrare se citează teza lui Matlin că „e posibil ca mai repede planul optim să fie obținut pe baza unui sistem de prețuri fundamentat din punct de vedere economic, decît evaluările resurselor — pe baza planului optim" (pag. 80). Dar cum poate fi realizat un sistem de prețuri fundamentat din punct de vedere economic anterior planului, de vreme ce valorile care trebuie să stea la baza acestui sistem nu se pot determina fără o structură dată, planificată, a cererii finale ? Chiar dacă optimalitatea planului macroeconomic și respectiv a prețurilor rămîne o problemă deschisă, nerezolvată, mi se pare indiscutabil că între plan și prețuri este necesar să existe o legătură organică. Acesta este — cred — sensul rațional, demn de toată atenția, al teoriei examinate. De altfel, în lucrarea recenzată se admite că „legătura indisolubilă ce există între valoarea produselor și proporțiile economiei naționale va trebui să ne ajute la stabilirea acestor valori și a unor prețuri care să pornească de la ele, independent de posibilitatea principială sau practică de întocmire a planului optim" (pag. 80).

CUM SĂ SE ASIGURE legătura între plan și prețuri, prin ce sistem de organizare, cu ajutorul căror pîrghii, în ce succesiune, pe baza cărei informații ? iată întrebări în fața cărora se află în prezent gîndirea economică. Făcînd cunoștință cu studiul prof. Rachmuth, deși nu am avut senzația că am depășit toate aceste probleme, mi-am format totuși impresia că în urma lecturii lui ni le reprezentăm mai bine, mai clar, mai precis, ceea ce nu este puțin dacă ținem seama de complexitatea temei.

De mai mult timp, în fața cercetării economice persistă cerința îndreptățită de a realiza fuziunea între teoria valorii — muncă și nevoile conducerii și organizării economiei socialiste. Tovarășul I. Rachmuth a înfruntat această dificilă sarcină nu fără cutezanță, dar — în același timp — și cu precauție științifică. Nu se poate, desigur, pretinde unei singure lucrări să rezolve problema ; țin să subliniez, însă că — în orice caz — lucrarea recenzată reprezintă o contribuție meritorie, aș spune printre cele mai izbutite în literatura noastră, la dezbaterea mult controversatei probleme a valorii și prețurilor.

Aș îndrăzni să afirm că dacă în soluționarea sarcinii amintite lucrarea nu a mers pînă la capăt, aceasta se datorește în mai mică măsură eventualelor fisuri din construcția sa teoretică și în mai mare măsură legăturii insuficiente cu practica propriu-zisă. Și nu este vorba de aspectele mărunte, conjuncturale ale practicii. Avem în vedere, înainte de toate, faptul că soluțiile comentate în lucrare nu sînt ridicate întotdeauna pînă la cota care să le facă apte pentru o abordare operațională (comensurarea efectelor utile pe baza economiei de muncă, determinarea concretă a structurii plusprodusului etc. sînt cîteva exemple). Pe de altă parte, în ultimii ani în țările socialiste s-au intensificat studiile privitoare la prețuri, adoptîndu-se o serie de măsuri pentru perfecționarea acestora ; și în țara noastră s-au adus unele îmbunătățiri acestui domeniu de activitate, s-a desfășurat totodată o muncă importantă pentru pregătirea reașezării prețurilor cu ridicata. Din păcate, toate aceste indicii noi în evoluția practicii au fost puțin fructificate pe plan teoretic în lucrarea discutată. Este adevărat, în același timp, că analiza lor va putea fi mai eficientă după o anumită perioadă de aplicare — unele măsuri, de fapt sînt abia în curs de cristalizare și concretizare — așa încît la viitoarea ediție a lucrării, neajunsul semnalat va fi mai ușor de înlăturat.

Închei prin a-mi exprima și cu acest prilej satisfacția de a fi avut posibilitatea să citesc încă în manuscris studiul tovarășului prof. I. Rachmuth, studiu care — sînt convins — își va cîștiga un loc binemeritat în literatura noastră de specialitate.

*) I. Rachmuth. Teorie și practică în domeniul prețurilor. Studiu de economie politică a socialismului. Editura științifică, București, 1970, 204 pag.

NEGUSTORIA DE CĂRȚI

acad. Grigore C. MOISIL

*EU NU ȘTIU dacă negustoria de cărți e ca orice altă negustorie. De exemplu eu nu știu dacă un mare bijutier sau un mare angrosist de smoală ar da rezultate bune pus în fruntea unei edituri. Presupun, pentru o bună precizare a problemei, că bijutierul meu sau naftangiul meu e un om subțire și citit, nu numai în naftologie *) sau în orfevrerie, ci și cunoscător de poezie, romane, critică. Dar, presupun că n-a vîndut cărți, că n-a vorbit cu zețarii și nici cu librăresele. Va putea face el afaceri în negoțul cu cărți, fiindcă e priceput în alte negustorii ?*

Experiența nu știu dacă a fost sau nu încercată.

La noi oameni care să fi condus edituri în ultimii douăzeci de ani avem. Au ei oare experiență ?

*Un om cu experiență nu e un om căruia i-au trecut multe pe dinaintea ochilor, ci e un om căruia i-au rămas multe din cele ce i-au trecut pe dinaintea ochilor. Multe și anume esențialul **).*

De exemplu, un editor trebuie să simtă care e tirajul în care se va vinde o carte și s-o tragă după acea cerere probabilă ; să știe cînd să prevadă o prelungire de tiraj.

O să dau un exemplu.

Un titlu ca **Poetica matematică** *trebuie să fie înțeles de editor ca un titlu care atrage, care intrigă. Dar o carte nu se cumpără după titlu numai. Cumpărătorul o deschide. Dacă o vede plină cu formule, atunci o cumpără unii, dacă o vede cu multe pagini fără formule atunci o cumpără alții. Editorul, dacă are antipatie pentru formule, trebuie să-și dea seama că în țara noastră azi cărțile de matematici se vînd. Cu atît mai mult cărțile de matematici cu un titlu straniu. „Poezia matematicii" s-ar fi vîndut mai puțin decît „Poetica matematică".*

Vom insista însă asupra faptului că cititorul nostru e destul de deștept ca să nu cumpere cartea după titlu, ci după conținut. Două cărți pot avea același titlu fără să aibă aceiași cititori. Să luăm două exemple.

O carte se poate numi „Circuite cu tranzistori". Omul o deschide în librărie și constată că are multe formule de un anume tip (recognoscibil de cel priceput), ceea ce-l face să înțeleagă că este o carte în care se aplică algebra logicii în studiul circuitelor cu tranzistori. Dacă însă constată că acea carte e plină de figuri reprezentînd scheme de montaje, înțelege că e o carte adresată inginerilor.

O carte se poate numi „Studii de logică". Autorul e A. Joja. Știi că ai de-a face cu logica tradițională. Autorul e Moisil. Știi că ai de-a face cu logica matematică.

Editorul trebuie să înțeleagă cum titlul duce cartea la cititor. Am auzit că un titlu ca **Adevăratul mers al trenurilor** *a fost refuzat. Mie mi-a fost refuzat un volum de Editura Academiei fiindcă avea titlul* **Aritmetică elementară.** *E adevărat că-l pusesem tocmai ca să pot, peste cîțiva ani, să spun că mi-a fost refuzat. Ceea ce fac azi. Nu-l scrisesem încă. Nu știu dacă am să am timpul să-l scriu ***).*

Superstiția editorilor noștri că „o temă e acoperită" cînd se publică un volum în acea temă e contrazisă de realități. O carte nu se vinde ca un pahar cu apă : ți-a fost sete, ai băut un pahar, nu mai vrei altul. O carte se vinde ca un pahar cu vin : ți-a fost sete de vin, bei un pahar și-ți este și mai sete de vin.

Era, în copilăria mea, un bătrîn negustor de acadele : cu brîu, cu fes, care zicea : „ei, negoțul cu bragă are skepsisul lui".

*) Aceste cuvinte care văd azi prima oară lumina tiparului sper că vor face carieră, fiind create în spiritul tradițional al limbii române, ca giuvaergiu, boiangiu, moftangiu ș.a.

**) În limbaj filozofic, un „om cu experiență" e un om care „știe să facă inducții", adică știe din puține experiențe să scoată legi generale.

***) Era vorba de studiul axiomelor aritmeticii cînd se întrebuința o logică pe care am numit-o „logică elementară".

FIȘE

■ Sub egida Institutului de geografie, în Editura Academiei R.S. România a fost inițiată colecția „Județele patriei", al cărei debut se face prin volumul **Județul Vîlcea,** de L. Badea și Constanța Rusenescu. Volumul oferă o imagine completă a județului, ocupîndu-se în mod succesiv de cadrul geografic și istoric, relief, resursele subsolului, clima, hidrografia, soluri, vegetația și fauna, populație, economia județului, ca și de obiectivele sale turistice. În afară de biografia vastă a acestui județ, bogată în nenumeroase vestigii materiale și spirituale, cartea relevă noile creații materiale înfăptuite în ultimul pătrar de veac, noul peisaj industrial făurit în procesul industrializării socialiste. S-au dezvoltat puternic industria alimentară, prelucrarea lemnului și industria chimică, — ramură nouă care a absorbit 84% din totalul investițiilor aferente județului. Prin construcția Hidrocentralei de pe Lotru, industria energiei electrice va deveni o ramură importantă industrială a județului.

Referindu-se la particularitățile climatice și la atributele peisajului, autorii menționează că amenajarea și sistematizarea complexă a Văii Oltului implică o accentuare a urbanizării și o amenajare turistică adecvată, respectiv utilizarea celor mai moderne posibilități pentru construcții și dotare.

■ **Ob intensificații razvitia soțialisticescogo obșcestva** (Despre intensificarea dezvoltării societății socialiste) este titlul lucrării lui V. G. Afanasiev, editura M î s l, Moscova 1969, 146 pag., în care sînt abordate interdependențele dintre știință, tehnică și conducere și influența asupra dezvoltării societății. Autorul precizează că scopul intensificării dezvoltării este economia de timp, iar mijloacele cele mai importante pentru atingerea acestui scop, în condițiile societății socialiste, sînt revoluția științifică-tehnică și conducerea. Dezvoltînd aportul conducerii la intensificarea procesului de dezvoltare, autorul subliniază că tehnica poate fi eficientă numai în strînsă corelație cu factorul om. În consecință, folosirea tehnicii în procesul de muncă și succesele în producție depind, în măsură hotărîtoare, de gradul în care oamenii și-au însușit tehnica, de justețea aprecierii locului oamenilor în producția socială, de gradul de organizare a muncii lor, de organizarea schimbului de activități, a raporturilor dintre om și tehnică, de cointeresarea în folosirea tehnicii noi și, în general, de rezultatele muncii, de disciplina și simțul răspunderii. Altfel spus, conchide autorul, economia de timp depinde și de felul cum este condusă societatea și, în primul rînd, de felul cum sînt conduși oamenii, cum sînt organizate munca și colectivele de producție.

■ Pe ce perioadă trebuie întocmită prognoza ? Există o mare diversitate în ceea ce privește valabilitatea prognozelor, pricinuită de însăși natura produselor, precum și de intervenția, nu totdeauna previzibilă, a progresului tehnic. Un orizont al prognozei care pentru un produs sau chiar o întreagă ramură poate fi considerat îndelungat, pentru un alt produs sau ramură trebuie să fie considerat scurt sau mijlociu. În revista **WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT** nr. 11/1970 în articolul **„Die Feststellung des Prognosezeitraums mit Hilfe der Umschlagsdauer der Produkte"** (Determinarea termenului prognozei cu ajutorul ciclului vieții produselor), G. Kraft și W. Liesche propun să se țină seama tocmai de această diversitate, de durata fatalmente inegală a perioadei ce se scurge între momentul lansării produselor și momentul cînd sînt înlocuite de alte produse, pentru a se stabili orizontul timpului îmbrățișat de prognoza respectivă. În felul acesta, susțin autorii, s-ar ține seama de condițiile specifice de producție și comercializare a produselor în fiecare combinat, centrală sau ramură industrială.

Se pune însă întrebarea: prognozele elaborate pe termene diferite în raport cu ciclul vieții produselor nu vor îngreuna sarcina planificatorului central ? Răspunsul este negativ — arată autorii. Nimic nu împiedică să se ia în considerare atît orizonturi ale timpului, specifice produselor, cît și, prin agregarea acestora, un orizont al timpului unitar pe economie.

■ Revista **ACTA OECONOMICA,** care apare sub egida Academiei Ungare de Științe, publică în vol. 5, fasc. 1—2, 1970, studiul lui Zs. Ujlaki **Application of an Aggregate Programming Model in Preparing the Fourth Five-year Plan** (Aplicarea unui model agregat de programare în pregătirea celui de-al patrulea plan cincinal). Modelul descris în acest studiu este o versiune îmbunătățită a modelului agregat al economiei naționale B1, testat în cursul elaborării celui de-al treilea plan cincinal, reprezentînd un **program liniar standard** cu 113 restricții și 115 variabile de activitate. La baza sistemului de restricții au stat următoarele idei fundamentale: a) asigurarea unui echilibru complet între resurse și utilizări; b) atingerea la sfîrșitul perioadei de plan a unui nivel prescris al producției pentru uzul intern final (adică pentru consumul personal și public, investiții și stocuri) ; c) determinarea unui anumit nivel al soldului balanței de plăți externe pe diferite piețe. Drept criteriu de optimizare au fost utilizate **funcții-obiectiv alternative**: 1) maximizarea consumului adițional peste utilizarea finală prescrisă ; 2) maximizarea balanței comerciale în dolari ; 3) maximizarea venitului național adițional peste nivelul prescris ; 4) maximizarea forței de muncă utilizate în sfera productivă. Preocuparea dominantă în ceea ce privește metodologia de elaborare a planului trebuie să fie — după opinia autorului — **integrarea** deplină a metodelor matematice în procesul de planificare a economiei naționale.

■ O culegere de articole pe tema teoriei dezvoltării economice, apărută sub egida Asociației Economice Americane **Readings in Welfare Economics** (Selecții în domeniul economiei bunăstării) Londra, George Allen and Unwin Ltd 1969, 734 pag. — grupează în șapte părți cele mai semnificative studii publicate în Occident în această problemă: I) Fundamente; II) Aspecte politice ale economiei bunăstării; III) Costuri și beneficii sociale față de cele particulare; IV) Venituri crescînde; V) Măsurarea bunăstării; VI) Impozite și prețuri; VII) Investiții și creșterea economică. Printre autori sînt: Paul A. Samuelson, John von Neumann, Oscar Lange, Kenneth J. Arrow, Tibor Scitovsky, Pierre Massé, John R. Hicks, Maurice Allais etc. Din cele 40 de studii republicate vom evidenția pentru actualitatea sa studiul lui Edmond Malinvaud **Capital Accumulation and Efficient Allocation of Resources** (Acumularea capitalului și repartizarea eficientă a resurselor). Autorul obiectează împotriva ideii imposibilității optimizării acumulării de capital, susținută pe motivul că niciodată nevoile de capital nu pot fi complet saturate. Din punct de vedere tehnologic poate exista un asemenea grad de saturare cu capital. Ed. Malinvaud demonstrează matematic existența unui vector optim de capital în anumite condiții restrictive ale creșterii economice.

CONCEPŢII NOI:

ISTORIA ECONOMICĂ CANTITATIVĂ

de G. ZANE

1

ISTORIA economică este în plină actualitate. O vie dezbatere s-a angajat în mai multe ţări, U.R.S.S., S.U.A., Franţa, Suedia, Italia ş.a. Justificat sau nu, se vorbeşte de o **nouă** istorie economică. O discuţie chiar sumară şi provizorie ar putea fi utilă. În mod curent noua istorie este denumită **istorie economică cantitativă**; nu lipsesc propuneri însă pentru o denumire mai expresivă; în Franţa. Pierre Vilar propune **econometrie retrospectivă**[1], Pierre Chaunu **istorie serială**[2], în U.R.S.S., H. Palli[3] sugerează termenul de **istoriometrie**, prin analogie cu econometria. Alte denumiri circulă în literatura de specialitate: **cliometrie** sau **istorie econometrică.** Oricum ar fi numită noua disciplină, este vorba în fond de cantificarea istoriei economice tradiţionale.

Cantificarea poate fi globală, adică să se dea cifric imaginea sintetică a unei epoci, prin serii şi conturi statistice complete ca într-o istorie economică generală, după formula lui Jean Marcevski[4] sau parţială în serii, după formula lui Chaunu, pe anumite aspecte, aşa încît elementele integrate în serii să poată fi tratate după procedeele matematice clasice ale analizei seriilor[5].

Cantitativismul se concentrează şi pe probleme speciale şi aceasta este azi preocuparea principală.

Dar oricum ar fi concepută, noua istorie economică rămîne în fond tot o istorie narativă, ca şi istoria tradiţională, cu deosebirea limbajului în care se exprimă şi a puterii mărite de a-şi formula sintetic rezultatele. Tentaţia de a deveni o istorie explicativă, capabilă să enunţe reguli sau chiar legi de dezvoltare, a rămas tot atît de atrăgătoare ca şi în istoria tradiţională, poate chiar — dacă ţinem seama de instrumentele de care se serveşte — încă mai atrăgătoare. Astfel, istoria cantitativă îşi propune să arate nu numai **cum** s-au intîmplat lucrurile, dar şi **pentru ce.**

Istoria narativă de tip modern, noua istorie economică, constituie nu mai puţin o nouă etapă în cercetarea istorică şi economică; rezultatele sale ingenioase şi promiţătoare de pînă acum nu permit însă o concluzie sigură asupra perspectivelor sale. Succesul rapid al cantificării are două motive: pe de o parte, convingerea multor cercetători că realitatea economică poate fi mai exact reflectată prin procedeele matematice şi mai sigur interpretată sau explicată, iar pe de altă parte credinţa că cercetarea istorică ar putea constitui un suport preţios în analiza economică privind problemele contemporane. Prin cantitativism funcţia utilitară a istoriei economice a crescut; chiar o şcoală de prestigiu azi în lumea occidentală, ca şcoala pozitivistă din Chicago, a recurs la o fundamentare istorică a tezelor sale. Milton Friedman, economist influent azi în cercurile guvernamentale din S.U.A., adversar cunoscut al concepţiilor keynesiene, îşi sprijină tezele cu privire la politica monetară pe care o preconizează nu numai pe analiza economică propriu-zisă, ci şi pe o monumentală cercetare empirică a istoriei monetare a SUA, de la războiul de secesiune pînă azi.

Cantificarea istoriei, primită cu entuziasm de unii cercetători, întîmpină rezerve şi chiar împotriviri din partea altora. William O. Aydelotte[6], care a supus unei analize atente şansele cantificării în istorie, remarcă că în cantificarea istoriei generale sînt entuziasmaţi mai mult cei care o recomandă decît cei care o aplică. Rezervele venite în special din partea istoricilor de profesie au fost alimentate şi de unele exagerări ale cantificării care au făcut să se spună, şi nu fără drept, că prin folosirea procedeelor matematice se poate dovedi orice teză. Controversele apar pe interpretarea aceloraşi date. De pildă, în timp ce Rostow considera perioada dintre 1830—1860 ca perioada de **take-off**, J. Marczewski şi echipa de la ISEA consideră teza lui Rostow ca o simplă reluare a teoriei tradiţionale a revoluţiei industriale şi că datele franceze impun concluzia că accelerarea creşterii economice în Franţa se produce încă de la mijlocul sec al XVIII-lea şi a continuat numai cu două întreruperi, una în timpul revoluţiei de la 1789 şi alta în timpul primului război mondial, pînă la criza din 1929—1932. De aceea, chiar şi unii dintre reprezentanţii notorii ai cantificării ezită să proclame superioritatea absolută a noii concepţii, mărturisind că nu pretind că întrebuinţarea metodelor cantitative ar putea să ducă la o reprezentare perfectă a realităţii istorice.

Este indiscutabil că şansele cantificării în istoria economică sînt mult mai mari decît în istoria politică, pentru că istoria economică se ocupă în principal, prin obiectul ei, de fenomene cantificabile şi acest caracter a făcut ca istoricii economiei să lucreze de mult cu date numerice.

Introducerea din ce în ce mai masivă a informaţiei numerice şi deplasarea accentului pe datele numerice ale informaţiei, independent cum sînt tratate, este opera economiştilor istorici. Căci nu trebuie să uităm faptul că istoria economică este disputată egal atît de istorici cît şi de economişti şi pînă azi o formulă care să asocieze ambele categorii de cercetători, fiecare cu formaţie proprie, nu a putut fi unanim acceptată.

2

ROBERT WILLIAM FOGEL[7], preocupîndu-se de caracterele noii istorii economice în plină dezvoltare în S.U.A., se opreşte la două note distinctive şi anume abordarea cantitativă a temelor şi tratarea acestora în lumina teoriei economice, mai precis a unor teorii contemporane.

Istoria economică are de mult timp o orientare cantitativă. Lucrarea lui Karl Helfferich, apărută în primă ediţie în 1913, este citată ca un exemplu[8].

Cercetările provocate de criza mondială dintre 1929 şi 1932 cu privire la ciclicitatea economiei capitaliste trebuie considerate ca adevărate precursoare ale cantificărilor actuale. Literatură bogată şi interesantă există în U.R.S.S., S.U.A., Franţa, Anglia etc. Data de naştere a studiilor de istorie cantitativă, în sensul creşterii economice, concept de o atît de largă răspîndire în ştiinţele economice, ar fi anul 1950, cînd **Asociaţia pentru cercetarea venitului şi avuţiei,** la propunerea lui Simon S. Kuznetz, a înscris în preocupările sale „stabilirea, recenzarea şi analiza evaluării venitului naţional, a avuţiei şi a componentelor sale, pentru ţările care dispun de date adecvate, privitoare la o jumătate de secol cel puţin şi care permit astfel observarea tendinţelor pe termen lung[9]. S. Kuznetz avea să publice curînd lucrarea sa fundamentală din 1952, fiind considerat ca atare părintele cantitativismului modern. Dar orientarea actuală se deosebeşte de cea anterioară, în primul rînd prin concepţia despre cantificarea însăşi, în al doilea, prin metodele şi mijloacele de prelucrare şi exprimare a datelor numerice.

Noua direcţie vrea să fie, într-o anumită concepţie, o expresie cantitativă integrală. Jean Marczewski, exponent în Europa al integralismului cantitativ — în istoria economiei capitaliste bineînţeles — şi unul dintre promotorii cantitativismului, îşi defineşte poziţia în sensul că istoria cantitativă nu poate fi decît o istorie a fenomenelor de masă măsurabile, tratate în mişcările lor fundamentale de lungă durată. Astfel, rămîn în afară evenimentele şi personalităţile. De exemplu, înfiinţarea unei mari instituţii, ca o bancă de emisiune, o mare întreprindere industrială sau activitatea unei personalităţi excepţionale în domeniul economiei fiind fenomene unice, nu pot reţine atenţia istoricului cantitativ. Accidentalitatea, atît de pasionantă în istorie, dispare. La fel şi mărimile necantificabile, de pildă, nivelul de trai, problemă atît de prezentă în cercetările actuale, cu toate că componentele sale intră în cantificare.

Analiza economică nu acoperă deci analiza istorică. Pentru ca imaginea istorică să fie întregită şi făcută cît mai veridică, trebuie să se apeleze la datele istoriei calitative, ale istoriei tradiţionale. In limbaj cantitativ această istorie trebuie să dea „variabilele exogene". Epresia cantitativă a unui ansamblu de fenomene măsurabile este posibilă numai atunci cînd toate fenomenele pot fi reduse la un numitor comun, deci au o **valoare.** În fapt, cercetarea trebuie să reţină valorile curente din epocă.

O istorie economică de orientare cantitativă, adică acea care foloseşte statistica, nu este cantitativă în adevăr, decît dacă îşi alege materialul cu metode cantitative, şi concluziile la care ajunge se pretează la o expresie cantitativă integrală. Astfel, imaginea istorică va fi mai exactă.

Problema exactităţii în istorie rămîne însă nerezolvată. În istorie, un fapt este exact, dacă admitem că este conform cu realitatea; de fapt, este exact în măsura în care este relatat de un document pe care noi îl considerăm exact. Conţinutul numeric sau non-numeric nu influenţează gradul lui de valabilitate. Obiectivismul este pur formal.

Oricît de ingenioase ar fi interpretările, cantitativismul simplifică imaginea istoriei şi tocmai această simplificare, chiar dacă admitem date de bază absolut sigure, reduce dimensiunile istoriei, o desconcretizează.

În cadrul abordării cantitative a problemelor istorice, pe lîngă concepţia care prezidă cercetarea, se situează pe primul plan problema surselor şi a mijloacelor de prelucrare a datelor. Fără date numerice în dimensiuni de masă nu există o istorie cantitativă, şi nici studii cantitative. Din acest punct de vedere, ţările cu bogate fonduri de arhivă sînt privilegiate. Istoria cantitativă tocmai din această cauză nu poate acoperi tot cîmpul de cercetare. Istoria tradiţională, bazată în special pe surse narative sau pe date răzleţe, rămîne, şi va rămîne probabil definitiv, stăpînă pe anumite epoci, în anumite ţări şi pe anumite probleme. Lucrări ca a lui Max Weber: **Allgemeine Wirtschaftsgeschichte,** apărută în 1921, sau a lui N. Iorga: **Istoria comerţului românesc,** vol. I 1915, nu pot fi înlocuite de nici o lucrare cantitativă cu temă similară. Pentru a-şi lărgi baza, istoria cantitativă recurge chiar la reconstituiri de date care ori au existat în trecut şi s-au pierdut ori ar fi trebuit să existe dar nu s-au consemnat[10].

Unele surse cu date numerice sînt atît de vaste şi de complexe încît nici o prelucrare manuală completă a lor nu a fost posibilă pînă acum. Ordinatoarele au pătruns în prelucrarea de date numerice imense şi prin diferite metode, rezultate neaşteptate au început să fie date la iveală.

La al V-lea Congres internaţional de istorie economică, ţinut la Leningrad în august 1970, s-au prezentat referate asupra unor metode şi rezultate, dintre care cîteva demne de interes, ca de pildă, rezultatele obţinute de Centrul de cercetări istorice de la **École Pratique des Hautes Études** în urma unor vaste cercetări de arhive, în parte neexplorate pînă acum, cum sînt Arhivele Societăţii regale de medicină (1775—1792), Arhivele Militare şi electorale ale Primului imperiu sau Arhivele florentine din secolul al XV-lea, celebre prin bogăţia lor[11]. H. van der Wee şi E. von Cauwenbergke au prezentat rezultatele obţinute prin prelucrarea cu ordinatorul a unor arhive din Ţările de Jos privind domeniile regale în secolele XIV—XVIII[12]. Yu Kahk (U.R.S.S.) a adus rezultate obţinute cu aceleaşi mijloace privind dezvoltarea social-economică în Estonia în prima jumătate a sec. al XIX-lea[13]. H. Palli (U.R.S.S.) a comunicat rezultatele obţinute privind dependenţa dintre fenomenele demografice, în special mîna de lucru, şi unele fenomene economice în Estonia, în diferite momente istorice[14].

Cercetările cu noile metode tehnice la **École pratique** au adus rezultate interesante în toate domeniile abordate. David Herlihy de la Universitatea din Wisconsin şi Christiane Klapisch de la EPHE formulează următoarele concluzii cu privire la investigarea cu aceste metode şi instrumente a surselor medievale florentine: „Ordinatorul azi permite o analiză rapidă şi sigură dacă nu încă exhaustivă. L-am ales ca instrument de lucru pentru că Catasto (fondul de arhivă investigat **n.n.**) este o sursă admirabilă pentru istoria cantitativă atît pentru economie şi societate, cît şi pentru demografia veche, pentru că numărul de ansambluri interesate, aproximativ 50 000 familii, reclamă chiar pentru o simplă circulaţie şi pentru statistici elementare, o maşină de adunat mai sigură decît adunarea manuală, pentru că cercetarea sistematică a corelaţiilor între datele geografice, socio-economice şi demografice nu este posibilă la această scară fără ordinator, în scurt acesta permite de a întreprinde o analiză diferenţială şi de a articula diversele caracteristici degajate unele în raport cu celelalte"[15]. Cu alte cuvinte de a crea o imagine de ansamblu şi de detaliu a unei structuri sociale dintr-un moment dat istoric, care, deşi în general cunoscută, nu era într-o măsură atît de adîncă.

Informatica pusă în serviciul cercetării istorice reclamă însă echipe complexe de specialişti în mai multe domenii: al ordinatoarelor, al economiei, al istoriei sau al statisticii. În noile condiţii, analiza istorică economică se transformă într-o analiză interdisciplinară. Progresul tehnic accelerează progresul ştiinţific. Este foarte probabil calea pe care o vor urma în viitor cercetările cantitative în istorie generală ca şi în istoria economică.

3

REFERINDU-SE cel puţin la literatura americană de specialitate, Robert William Fogel, pe care l-am amintit, mai consideră, că a doua trăsătură a noii istorii economice ar fi unificarea istoriei economice cu teoria economică şi că prin aceasta s-ar fi pus capăt dezbinării care există de mai bine de un secol între aceste două discipline, istoria economică şi teoria economică. Credem că s-a spus prea mult. Contact da, unificare nu. Problema unificării rămîne deschisă, căci aceasta înseamnă crearea unei noi ştiinţe situată între istorie şi economie.

Dezvoltarea relaţiilor metodologice dintre istoria economică şi teoria economică constituie un capitol bogat al istoriei gîndirii economice, dar nu-l putem aborda aici pentru a verifica teza susţinută. Ceea ce trebuie reţinut este faptul că întotdeauna istoria economică a fost obligată să recurgă la concepte, dacă nu şi la teze şi teorii, din economia politică. În schimb economia politică — după cum se ştie — de mult a contestat utilitatea pentru analiza economică a unei fundamentări istorice, deşi punctul de vedere istoric trebuie considerat aprioric în orice teorie economică.

Construcţia istorică cantitativă foloseşte nu numai date numerice şi procedee tehnice şi matematice, dar şi concepte şi teorii ale economiei politice contemporane. Mai mult, ea este chiar reflectarea în istorie a anumitor teorii şi instrumente teoretice de cercetare. Am putea spune, fără grijă de a exagera, că în timp ce prima şcoală istorică economică, vechea şcoală germană de la mijlocul secolului trecut, s-a născut împotriva economiei politice teoretice, cu pretenţia de a o înlocui, fără să fi reuşit, noua şcoală istorică economică s-a născut din economia politică contemporană şi este o descendentă legitimă a ei. Tocmai de aceea regăsim într-însa aplicaţii ale teoriilor economice şi folosirea instrumentelor acesteia de cercetare. Astfel, noua istorie economică a recurs din primul moment la teoria creşterii şi la utilizarea conceptului de model ca instrument metodologic de cercetare. După unii autori, întreaga istorie economică modernă este însăşi istoria creşterii, iar aceasta trebuie să fie calculată şi construită cu metodele analizei economice, independent de epocă sau de domeniu.

Teoria dezvoltării ciclice, a ciclurilor mari şi mici, care stă, în fond, la baza cantitativismului istoric actual, este lăsată de o parte de noii cercetători. Jean Marczewski de pildă, recurge la unităţi de timp reprezentînd perioade decenale, pe întreaga perioadă studiată 1781—1838, susţinînd teza că spaţiile istorice divizionare, astfel cum sînt adoptate pentru istoria Franţei (1781—1790, 1803—1812, 1815—1824 etc.) includ unităţi de cercetare suficient de valabile pentru care evenimentele, depresiunile, crizele chiar, sînt fluctuaţii de scurtă durată, variaţii exogene; ele revin studiului istoriei calitative[16]. Nu este o idee izolată; la Congresul Asociaţiei economice americane Robert G. Gallman a pus în discuţie idei asemănătoare, susţinînd că istoria economică trebuie să fie istoria creşterii economice, a stagnării şi a regresiei şi că în acest mod trebuie predată pentru a putea avea în adevăr un rol în educaţia economiştilor[17]. Fără să vrem ne amintim de concepţia istorică clasică a creşterii şi decăderii naţiunilor.

Dar identificarea istoriei economice cu istoria creşterii economice nu este o idee consolidată. Discutînd ideea, R. A. Gordon, la acelaşi congres, opinează pentru lărgirea obiectului istoriei economice plecînd de la teza că aceasta trebuie să fie aplicarea dimensiunii timp la întreaga economie, în fond propune reintoarcerea la obiectul tradiţional al istoriei economice; în acest sens istoria economică cantitativă trebuie să cuprindă, pe lîngă studiul cantitativ şi comparativ al creşterii economice, toate relaţiile economice care sînt studiate de teoria economică, ca moneda şi creditul, comerţul internaţional şi alte domenii ale economiei aplicate, în lumina transformărilor pe care le-au înregistrat în cursul timpului sub influenţa diverselor forţe instituţionale, demografice sau de altă natură. Ideea de creştere, luată fie într-un sens mai restrîns fie în sens mai larg, rămîne ideea diriguitoare de istorie economică în special în lumea anglo-saxonă, indiferent dacă este vorba de cuantificări globale ori parţiale sau de studii de ansamblu ori pe probleme. În special literatura americană recentă este o literatură a creşterii. Implicaţiile politice sînt evidente. Noile scrieri oferă şi modele pentru drumul de dezvoltare a celei de a treia lumi.

Dar, după justa remarcă a lui A. G. Mileikovski[18], nu poate fi o creştere economică în afara luptei de clasă; aceasta rămîne forţa explicativă a dezvoltării istorice. Este total iluzorie ideea unor autori că noua istorie economică ar fi un factor de reconciliere a ideologiilor din Est şi Vest.

Modelul este un concept de largă circulaţie în ştiinţele contemporane. A trebuit să pătrundă şi în noua istorie economică. Fără a purta această denumire, ideea de model a fost întrebuinţată ca un mijloc sistematic şi logic, de mult în istoria socială sau economică. Stadiile, schemele sau treptele de dezvoltare sînt în fond tot modele. Modelul împlineşte importanta funcţie de a organiza metodic materialul — variabilele în modelul contemporan. Şi în istoria economică modelele pot fi matematice sau nematematice. În orice caz, modelul în sine nu este el însuşi o teorie, ci numai un auxiliar al construcţiei istorice. Modelele, în orice sens am lua termenul, sînt în istoria economică justificate, dar numai în măsura în care ele sînt folosite ca un auxiliar pentru ordonarea materialului istoric şi nu ca un mijloc de a ilustra teze sau ideologii cu material istoric. În acest ultim caz istoria devine o istorie apriorică sau pur ideologică, tot atît de lipsită de valoare ca şi o banală istorie empirică, plat descriptivistă. Modelul poate ajunge un mijloc de denaturare a istoriei prin schematizarea ei extremă. În locul realităţii, el pune în acest caz ficţiunea. Modelul ar deveni astfel mijlocul modern de violentare a realităţilor.

Modelul contabilităţii naţionale la care au recurs în S.U.A., Kuznetz şi Goldsmith, în Marea Britanie, Stone şi Deane şi în Franţa Jean Marczewski este un model descriptiv ingenios; economia naţională a unei ţări pentru o anumită perioadă este tratată ca economia unei întreprinderi ,care, ca şi aceasta, este reflectată prin conturile ei principale într-o contabilizare dublă, cu intrări şi ieşiri, şi cu rezultate economice pe posturi şi pe global. Rezultatele se exprimă în agregate de valori, cum sînt: produsul naţional, venitul disponibil total, venitul disponibil pe cap de locuitor etc. ca şi prin structurile agregatelor: cum ar fi repartiţia producţiei pe ramuri repartiţia venitului pe categorii socio-profesionale etc.[19].

Caracteristic este că printr-un atare model, concluziile obţinute sînt legate în continuu cu ansamblul evnimentelor componente ale modelului; astfel, repartiţia venitului naţional pe categorii şi a venitului unei anumite categorii poate fi lesne raportată la venitul disponibil total sau mediu pe cap de locuitor. O întrebare se pune însă, poate fi contabilizată riguros istoria economică, chiar redusă la fapte de masă, adică datele de care dispunem pot îngădui o contabilizare a istoriei în sensul modern al ideii de contabilitate? Materialul insuficient sau suspect, pentru unele serii şi conturi obligă la reconstruiri prin aproximaţii, interpolări, extrapolări, ceea ce un istoric format în spiritul critic al şcolii moderne istorice nu ar putea accepta. Astfel, alegerea modelului optim este condiţionată atît de imaginaţia istoricului şi, nu mai puţin, de rigoarea pe care ţine să o respecte în investigaţiile sale. Viitorul va putea aduce multe alte modele.

Valoarea rezultatelor istoriei economice cantitative este controversată. Ultima judecată a unui bun specialist francez — dar credem prematură — lasă impresia unui oarecare scepticism cu privire la contribuţia pe care noile direcţii ar fi adus-o în schimbarea viziunii globale a trecutului[20]. În schimb un altul, pretinde că nu mai există azi istorie demnă de acest nume decît istoria serială, adică istoria cantitativă, istoria economică regresivă edificatoare de serii statistice[21]. Oricum rămîn rezultate demne de interes pe probleme speciale sau epoci restrînse.

4 ISTORIOGRAFIA ECONOMICĂ română este ea însăşi confruntată de noile direcţii care preocupă istoriografia mondială. Modernitatea nu este întotdeauna o modă, ci de multe ori o condiţie de supravieţuire şi de progres. Istoriografia economică este disputată şi în România atît de economişti cît şi de istorici. Concepţia materialismului istoric utilizată de istoricii noştri este de cea mai mare importanţă pentru a da o solidă bază unitară teoretică. Cantitativismul ca metodă poate fi astfel asimilat, fără a atinge integritatea şi valoarea concepţiei.

Un bilanţ al rezultatelor în istoria economică românească încă nu a fost făcut. Ceea ce se poate spune sigur este că problematica cercetărilor a fost mult lărgită, informaţia documentară considerabil sporită; metodologia continuă a fi predominant cea tradiţională.

Orientarea cantitativă este prezentă în măsura în care sursele publicate o permit sau arhivele sînt accesibile cercetătorilor cu experienţă[22]. Dezvoltarea în această direcţie este dependentă nu numai de reanalizarea surselor de masă deja publicate, elaborate pe concepte depăşite, dar de scoaterea la lumină a noi surse cantitative. Există sigur izvoare — cel puţin parţiale — începînd din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea. Un corpus statistic românesc este o cerinţă a dezvoltării istoriografice româneşti. Tendinţa către exactitate, chiar dacă credem numai în aparenţa ei, este o aspiraţie permanentă a ştiinţei. Absenţa din circulaţie a unor mari surse cantitative a făcut pînă azi imposibile multe lucrări de bază, printre care o cît de modestă istorie a preţurilor, chiar pentru epoca mai nouă. Cu toate că o istorie a preţurilor pune mai multe probleme decît rezolvă, după o justă remarcă[23], este indispensabilă pentru orice cercetare de istorie economică indiferent de orientarea ei, cantitativă sau calitativă. Preţul este indicatorul cel mai complet pentru analiza mişcărilor unei economii de schimb, a condiţiilor, fazelor şi tendinţelor ei[24].

Cercetarea cantitativă în istorie ne ajută să rezolvăm probleme pe care altfel nu le-am putea rezolva. Dar istoria cantitativă, cu toate avantajele pe care le-a prezentat pînă acum pentru studiul anumitor epoci şi probleme, nu credem că poate deplasa decît limitat cercetarea istorică de tip «clasic», mai ales cînd aceasta este călăuzită de o concepţie ştiinţifică sigură despre lume şi societate.

---

1) Pierre Vilar, **Pour une meilleure compréhension entre économistes et historien.** Revue historique, t CCXXXIII, 1965, aprilie—iunie.

2) Pierre Chaunu, **Histoire Sérielle,** Revue roumaine d'histoire, IX, 1970, 3, şi bibliografia de la pag. 459, nota 1.

3) H. Palli, (U.R.S.S.), **Some problems in Historiometric Approach to Estonian Historical Demography,** Economic and Social History, Moscova 1970.

4) Jean Marczewski, **Introduction a l'histoire quantitative,** Paris, 1965.

5) Pierre Chaunu, **op. cit.** pag. 459.

6) William O. Aydelotte, **Quantification in History.** The American Historical Review, LXXI, 1966, 3.

7) Robert William Fogel, **The Reunification of Economic History with Economic Theory.** American Economic Review, LV 1965, 3.

8) Karl Helfferich, **Deutschlands Volkswohlstand, 1888—1913,** ed. VII, Berlin 1917.

9) J. Marczewski, **op. cit.** pag. 40.

10) Robert William Fogel, **op. cit.** pag. 92.

11) **L'historien et l'ordinateur,** Compte-rendu previsoire d'enquête. Moscova 1970.

12) **L'utilisation de l'ordinateur pour l'étude des domaines royaux aux Pays-Bas (XIV — e XVIII — e siecle)** Moscova 1970.

13) **Some Examples of Using Computer Analysis for Solving Problems of the Socio-economic Development in Estonia in the First Half of the 19th Century,** Moscova 1970.

14) **Op. cit.**

15) **L'historien et l'ordinateur,** pag. 22—23.

16) Jean Marczewski,

17) Robert E Gallman, **The Role of Economic History in the Education of the Economist** American Economic Review, LV, 1965, nr. 2.

18) A. G. Mileikovski, **Modern Theories of Economic Growth,** Moscova 1970.

19) Jean Marczewski, **op. cit.** pag. 14.

20) Maurice Lévy-Leboyer **L'héritage de Simond: prix, profit et termes d'échange au XIX-e siècle.** Revue historique, CCXLIII, 1970.

21) Pierre Chaunu, **op. cit.** pag. 469; nici în S.U.A. nu există un consens stabilit; o apreciere severă exprimă Douglass C. North „deşi lucrările din acest domeniu, spune acesta, sînt valoroase în privinţa materialului statistic cules, rezultatele finale nu corespund în general, aşteptărilor. Ele sînt caracterizate prin lipsa de imaginaţie, pe credinţa larg răspîndită potrivit căreia tehnicile econometrice, folosirea calculatoarelor electronice şi recursul la cîteva regresii pot înlocui teoria şi imaginaţia. Numeroase lucrări sînt de nivel nesatisfăcător...". **The State of Economic History.** American Economic Review, LV, 1965, nr. 2.

22) Maurice Lévy-Leboyer, **op. cit.**

23) Cît este de dezvoltată istoria preţurilor a se vedea cu titlu pur indicativ: P. Chaunu, op. cit. pag. 465 şi urm. pentru Franţa: Maurice Lévy-Leboyer.

24) În această privinţă despre condiţiile şi limitele de folosire a unor surse statistice româneşti: G. Zane, **Industria din România în a doua jumătate a sec. al XIX-lea,** Buc. 1970.

ECONOMIA ROMÂNIEI

(Urmare din pag. 4)

maximum de atenţie. Eforturile mari materiale şi financiare ce se fac în acest domeniu, impun ca fondurile de investiţii să fie gospodărite cu întreaga răspundere şi multă chibzuinţă, pentru ca noile obiective să fie realizate cu cheltuieli minime, cu efecte economice cît mai mari şi în termene cît mai scurte. În acest sens, de mare importanţă este concentrarea forţelor şi mijloacelor, în scopul reducerii termenelor de execuţie, acţionarea cu hotărîre pentru reducerea ponderii construcţiilor în volumul de investiţii şi ieftinirea acestora. Vor trebui adîncite în toate ramurile analizele cu privire la eficienţa investiţiilor, la folosirea fondurilor fixe, examinate multilateral obiectivele noi de investiţii.

Creşterea susţinută a producţiei materiale şi măsurile preconizate pentru ridicarea continuă a nivelului ei tehnic şi calitativ, creează posibilitatea lărgirii în proporţii însemnate a comerţului nostru exterior. Se vor dezvolta şi în anul viitor schimburile comerciale, colaborarea economică, cooperarea în producţie cu ţările membre CAER, cu toate ţările socialiste — care vor deţine, ca şi pînă acum, ponderea principală în volumul comerţului nostru exterior. Se vor extinde în acelaşi timp relaţiile comerciale cu celelalte ţări.

Volumul exportului este planificat să crească cu peste 18% urmînd ca o pondere importantă, ca şi în trecut, să o deţină produsele chimice, maşinile şi utilajele.

În condiţiile intensificării schimburilor comerciale externe, capătă o importanţă crescîndă realizarea exemplară, de către toate întreprinderile, centralele şi ministerele furnizoare, a sarcinilor de export. Totodată se impune creşterea preocupărilor pentru a valorifica mai bine avantajele descentralizării comerţului exterior, prin trecerea acestei activităţi la centrale, combinate şi întreprinderi, asigurîndu-se o îmbinare mai strînsă a procesului de producţie cu cel de desfacere. Fiecare unitate va trebui să cunoască temeinic cerinţele şi exigenţele beneficiarilor şi pe această bază să organizeze fabricarea acelor produse şi sortimente care sînt solicitate pe piaţa externă şi care asigură o valorificare avantajoasă la export.

Corespunzător volumului sporit de activitate prevăzut pe anul 1971, urmează ca numărul de salariaţi să crească cu 180 mii din care peste 50% în industrie şi construcţii. Sporirea numărului de salariaţi duce la îmbunătăţirea, în continuare, a structurii forţei de muncă, la scăderea ponderii populaţiei active utilizată în agricultură.

Productivitatea muncii în industria republicană va fi mai mare cu 6,4% faţă de anul 1970, pe seama acesteia urmînd să se obţină peste 70% din sporul total al producţiei industriale. Va continua acţiunea începută în acest an privind extinderea indicatorilor de productivitate în expresie naturală, în vederea mobilizării întreprinderilor în obţinerea unor producţii şi productivităţi sporite.

Cheltuielile la 1000 lei producţie marfă se vor diminua în industria de stat cu 2% faţă de 1970, în principal pe seama reducerii cheltuielilor materiale. Aceasta are în vedere respectarea strictă a normelor de consum, gospodărirea judicioasă a resurselor, eliminarea risipei, extinderea înlocuitorilor, dimensionarea raţională a stocurilor şi rezervelor materiale. Prin astfel de măsuri, care vor trebui luate în toate ramurile, planul prevede reduceri importante ale cheltuielilor de producţie în transporturi, construcţii, agricultură, precum şi în celelalte ramuri.

Realizarea unei producţii materiale sporite cu un consum mai mic de muncă trecută, cu folosirea mai judicioasă a forţei de muncă şi a fondurilor fixe angajate în executarea planului, face ca dinamica venitului naţional în 1971, faţă de realizările preliminate pe 1970, să fie superioară (13,9%) ritmului prevăzut de creştere a produsului social (10,6%). Prevederea de creştere a venitului naţional într-o proporţie superioară produsului social, scoate în evidenţă laturile calitative ale planului pe anul 1971, necesitatea sporirii eficienţei economice.

PREVEDERILE planului pe anul 1971 acordă o atenţie deosebită ridicării nivelului de trai. Ele sînt încă o dovadă că, aşa cum spunea tovarăşul Nicolae Ceauşescu, „sensul fundamental şi constant al politicii statului nostru, preocuparea primordială a partidului şi guvernului este creşterea bunăstării materiale şi spirituale a celor ce muncesc de la oraşe şi sate, ridicarea nivelului de civilizaţie al întregii societăţi".

Semnificativ în acest sens este faptul că fondul de cosum pe locuitor urmează să sporească în 1971 cu 6,6% comparativ cu preliminările din anul acesta. În cadrul prevederilor legate de creşterea continuă a nivelului de trai, se asigură în anul 1971 fonduri însumînd 36,1 miliarde lei pentru dezvoltarea învăţămîntului, culturii şi artei, îmbunătăţirea ocrotirii sănătăţii, plata pensiilor, a ajutoarelor şi alte acţiuni social-culturale. Este, de asemenea, în curs de studiu îmbunătăţirea sistemului de acordare a alocaţiei pentru copii, care urmează să fie aşezat încă în cursul anului viitor pe baze noi. Se vor construi 93 mii de apartamente din fondurile centralizate sau cu sprijinul statului în credite şi execuţie, separat de locuinţele pe care populaţia le va construi din fondurile proprii. Sînt prevăzute de asemenea, fonduri însemnate pentru extinderea lucrărilor edilitare, transporturi în comun, dezvoltarea turismului şi a reţelei de servicii.

Între veniturile populaţiei şi nivelul de acoperire a acestora cu mărfuri şi servicii există o concordanţă deplină, ceea ce va asigura în continuare stabilitatea monetară. Desfacerile de mărfuri cu amănuntul prin comerţul socialist vor fi de aproape 99 miliarde lei şi vor asigura la mărfurile alimentare şi industriale de bază condiţii mai bune de aprovizionare a populaţiei. Prezintă o deosebită importanţă pentru îmbunătăţirea aprovizionării populaţiei punerea în aplicare a sarcinilor trasate de conducere în legătură cu diversificarea şi îmbunătăţirea calităţii bunurilor de consum, descentralizarea aprovizionării populaţiei cu legume, lapte şi carne, aşezarea la un nivel calitativ nou a relaţiilor între industrie şi comerţ, intensificarea studierii cererii populaţiei, adoptarea unor forme noi de consultare a cumpărătorilor.

Obiectivele stabilite prin planul pe anul 1971 trebuie considerate minimale, ţinînd seama de posibilitatea şi necesitatea valorificării în continuare a rezervelor existente în diferitele domenii de activitate, evidenţiate în mod deosebit cu prilejul analizei planului în şedinţa Comitetului Executiv şi a Guvernului, precum şi la recenta plenară a C.C. al P.C.R. Acţiunile şi studiile iniţiate pentru transpunerea în practică a măsurilor care au fost stabilite vor permite realizarea unor nivele şi ramuri superioare celor prevăzute în plan, în condiţiile unei eficienţe sporite. Vom păşi astfel cu succes pe prima treaptă a noului program de prosperitate a patriei, înscris în planul cincinal 1971—1975.

ȘTIINȚA
ȘI SOCIETATEA

SAVANȚI DESPRE

ESTE LARG răspîndită ideea că știința a devenit o forță nemijlocită de producție, că ea reprezintă un element hotărîtor al creșterii economice. Aceasta este legată de dezvoltarea impetuoasă pe care știința o cunoaște în zilele noastre. Există însă unele păreri după care ritmul descoperirilor s-ar încetini, apropiindu-se o „criză" a științei. Unul din exponenții acestui punct de vedere este K. W. Boulding, profesor de economie la Institutul de știință comportamentală al Universității din Colorado, care a publicat recent un articol pe această temă în The Bulletin of the Atomic Scientists, reluat și de ziarul The New-York Herald Tribune, articol pe care îl reproducem alăturat într-o formă prescurtată.

prof. K. W. BOULDING:

ASIMPTOTA CUNOAȘTERII

O ÎNTREBARE foarte importantă care încă nu a fost pusă după cît se pare, este următoarea: cînd va înceta să se dezvolte știința, cînd va începe să se apropie de asimptota sa expansiunea cunoașterii?... **Nici un proces de creștere exponențială nu continuă foarte mult timp și toate procesele de creștere ajung la un moment dat la ritmuri descrescînde. Desigur, noi procese pot începe, prin crearea unui nou potențial de evoluție, dar acest lucru nu poate fi prevăzut.** *Dacă ne gîndim la creșterea cunoașterii științifice ca un proces unic, cum și este într-un anumit sens, este clar că el va urma același fel de curbă logistică pe care o urmează toate procesele de creștere ale lumii, prin simplul fapt că se extinde într-un teritoriu care este în ultimă instanță limitat. Curbele de creștere logistică se bazează pe principiul după care orice proces de creștere implică fie realizarea unui potențial limitat, așa cum este cazul cu creșterea organismului din oul fertilizat, fie expansiunea într-un mediu limitat, așa cum se întîmplă cu expansiunea populației unor specii".*

Atrăgînd atenția că știința nu este un domeniu izolat, apelînd la istoria științei, Boulding se oprește în primul rînd asupra condiționărilor ei sociale care pun anumite limite în calea expansiunii cunoașterii. Această „subcultură", cum o numește autorul, a intrat adesea în conflict cu alte „subculturi" cum ar fi biserica sau statul. Asemenea conflicte nu au dispărut ci, dimpotrivă, promit să ia amploare mai mare în viitor: **„este posibil ca în decursul generației viitoare să fim martorii unui conflict între știință și statul militar atît de serios și de acut ca și conflictul care a existat în secole anterioare cu biserica, îndeosebi în cazul în care necesitățile statului în vederea propriei sale supraviețuiri vor contrazice chiar interesele propriilor săi cetățeni și cu atît mai mult interesele lumii în general. Statul militar ar putea atunci să devină un dușman al propriilor săi cetățeni și în special al comunității științifice".**

Boulding examinează apoi limitele fiziologice ale posibilităților cunoașterii, precum și efectele exploziei informaționale asupra posibilităților de transmitere a cunoștințelor: „mediul limitat al științei se datorează și limitelor a ceea ce am putea numi volumul cunoașterii explicite în sistemul nervos uman. Putem să considerăm în fapt creșterea cunoașterii ca reprezentînd o cursă înverșunată împotriva deprecierii stocului de neuroni. După cîte știm fiecare om pierde aproximativ 100 000 de neuroni pe zi în timpul vieții sale, această tendință luînd forma unor aranjamente din ce în ce mai complexe ale stocului de neuroni în reducere. Pe măsură ce devenim mai bătrîni dispunem de mai puține piese în joc, dar le aranjăm în modele mai atrăgătoare. Din punctul de vedere al umanității în general noi depășim procesul de îmbătrînire transmițînd cunoașterea tinerilor pe calea instruirii. Ambele procese au anumite limite și cu cît mai mare devine stocul cunoașterii, cu atît mai mult ne apropiem de aceste limite.

Este destul de ușor să ne închipuim o situație, poate chiar peste 100 de ani, în care stocul cunoașterii umane va fi atît de mare încît întregul efort al industriei cunoașterii va trebui consacrat transmiterii acesteia de la o generație la alta. **Educația este un monstru insațiabil care va înghiți în ultimă instanță întreaga cercetare și, în acel moment, creșterea științei se va opri.**

Acest moment ar putea să fie mai apropiat decît putem să ne închipuim. Ne aflăm acum aproximativ pe la mijlocul curbei logistice de creștere a științei astfel încît ne-am obișnuit să experimentăm și să ne așteptăm la un ritm destul de constant de creștere. **Dar reducerea ritmului de creștere, atunci cînd va avea loc, ar putea să fie foarte rapidă și fără îndoială ne va lua prin surprindere.**

acad. Henri COANDĂ:

„CÎT TIMP VA EXISTA, OMUL VA GÎNDI..."

CUM SĂ SE oprească în loc știința? Doar noi nu știm nimic. Universul e nemărginit, el cuprinde nenumărate necunoscute. Dar care anume va fi viitorul științei, acest lucru este cu mult mai greu de afirmat. În general, nu putem cunoaște viitorul, cu atît mai mult pe acela al științei, căci el conține prea multe imponderabile. Ca și în paleta unui pictor, viitorul există în prezent, dar depinde de pictor, dacă se va crea o operă de artă sau un obiect lipsit de valoare.

Este greu de știut ce descoperiri se vor face. Dacă, de pildă, cineva ar fi afirmat cu 200 de ani în urmă că, prin mișcarea unei bare de fier în fața unui fir de aramă, se va produce lumină, vor funcționa uzine, s-ar fi rîs de el sau ar fi fost considerat nebun. Or, cine ne poate spune dacă mîine nu va descoperi cineva, de exemplu, mijlocul de a imprima unui electron viteza luminii. Vă dați seama de imensitatea energiei de care am dispune dacă am putea imprima unei mase viteza luminii? Energia este egală cu masa înmulțită cu pătratul vitezei. Vă dați seama ce ar însemna viteza luminii la pătrat?

Este greu să cunoaștem lumea din jurul nostru. Cînd privim pe geam vedem stelele, dar unele din ele probabil nu mai există de mult. Este drept, avem aparate telescopice cu care putem „vedea trecutul", care ne arată stele ce existau cu cîteva milioane de ani în urmă. Dar nu știm și nu putem ști ce stele se formează acum. Universul este plin de surprize.

Am admirat pe cei trei oameni care au pășit pe lună. Eu personal am admirat și mai mult creierul care a creat aparatul de televiziune care a putut transmite de pe Lună milioanelor de oameni de pe Pămînt. De pe Lună s-au adus eșantioanele unui sol extraordinar. Oamenii au plantat grăunțe în acest „pămînt", au pus apă, l-au expus la soare și aer și în 15 zile planta a crescut la fel ca în trei luni în solul pămîntesc. Aceasta deoarece pe lună nu sînt toxine, nu este nimic care să otrăvească planta.

Nu putem spune prea multe nici despre felul în care va arăta planeta noastră peste mai mult timp. De exemplu, explozia demografică. Se calculează că în anul 2200 vor exista 150 miliarde de oameni pe pămînt — aproape un om și jumătate pe un metru pătrat. Desigur, va trebui ca știința să găsească un mijloc pentru a rezolva această problemă, dar care va fi el este greu de știut.

Cînd ne gîndim la viitor ar trebui să ținem seama de întîmplare, de accident, or acest lucru nu poate fi cunoscut dinainte. Căci legitatea din natură se realizează prin intermediul a numeroase accidente, întîmplări. Omul însuși nu este decît o greșeală a naturii. Noi avem un coeficient hidric de 70%, iar creierul nostru de 86%. Iar apa însăși este o anomalie, căci ar trebui să se transforme în gaz la 73°, sub zero, ori acest proces are loc numai la 100° peste 0. Apa este singurul corp care, cînd se răcește devine gheață și se dilată. Altă anomalie. Toate celelalte corpuri, cînd sînt comprimate devin mai vîscoase. Apa nu. Și așa mai departe. Apa este un accident al naturii, iar omul este un accident acuatic.

Mai există oare un asemenea „accident" pe alte planete? Nu cred. Calculatoarele electronice arată că există o probabilitate de unu la 10^{69} ca să existe condiții asemenătoare celor de pe Pămînt pe altă planetă sau stea. Or, numărul de stele și planete pe care le cunoaștem este de numai unul la 10^{44}. Prin urmare, există mai puține șanse de a găsi o stea care seamănă cu Pămîntul decît de a găsi apă lichidă, nemai vorbind de cea gazoasă.

Cît timp va dăinui acest „accident"? Nimeni nu o poate spune. Ceea ce este însă extraordinar este că omul, atît de mic în fața forțelor naturii, o întîmplare în imensa interacțiune cosmică, gîndește. Celula nervoasă este lucrul cel mai minunat. Ochii nu văd, ei transmit doar imaginea, urechile nu aud, ele transmit sunetul. Creierul vede, aude, realizează existența. Fiind atît de mic și totuși gîndind omul este foarte mare. Și atîta timp cît există omul el va gîndi și atîta timp cît va gîndi va exista știință. Mai mult decît atît nu aș putea spune.

prof. dr. docent V. E. SAHINI,
membru corespondent al Academiei:

„NU SE POATE PREVEDEA O SLĂBIRE A RITMULUI"

EXAMINAREA unei probleme de amploarea celei discutate de prof. K. Boulding în articolul său cere să se ia în considerare o multitudine de factori, cu mare diversitate, care în mod firesc nu pot intra în competența unei singure persoane. De altfel există și pericolul ca, în cazul unei examinări unilaterale, să se ajungă la concluzii eronate.

Problema dacă va fi cu putință

DESTINUL ȘTIINȚEI

Savantul american înclină să creadă că știința ar putea chiar să-și întrerupă curînd complet dezvoltarea.
Ne-am adresat unor oameni de știință români cu rugămintea de a-și exprima părerea în această problemă. În numărul de față răspund : Acad. Henri Coandă, **consilier cu rang de ministru la Consiliul de Stat,** dr. docent V. E. Sahini, **membru corespondent al Academiei, prorector al Universității București,** conf. dr. M. C. Botez, **Laboratorul de Cercetări Prospective al Universității București.**
Ancheta noastră rămîne deschisă. Revista așteaptă noi opinii ale cititorilor săi.

ca în viitor procesul de cunoaștere științifică să continue cu aceeași dezvoltare accelerată, are o foarte importantă latură filozofică. În fond, epistemologia reflectă cu fidelitate modul în care este abordată respectiva problemă, poziția filozofică pe baza căreia se fac considerațiunile referitoare la cunoașterea lumii, la consecințele sociale ale acestui proces, la perspectivele dezvoltării și ale aplicării descoperirilor etc. Problema este deosebit de interesantă și ea merită fără îndoială o analiză amănunțită. În cele ce urmează se va prezenta un punct de vedere referitor la dezvoltarea cîtorva din ramurile științelor naturii, cu concluzia că, luînd în considerare factorii pe care îi apreciem astăzi ca influențînd în ansamblul lor respectivele ramuri, nu se poate întrevedea o încetinire a ritmului lor de dezvoltare.

Printre științele naturii care au cunoscut în ultimul secol o evoluție grandioasă se numără fizica și chimia. Cunoașterea structurii atomice, eliberarea forțelor nucleare, descoperirea generatorilor cuantici, a semiconductorilor, a holografiei etc., sînt tot atîtea dovezi despre vigoarea cu care se desfășoară procesul de cunoaștere în fizică, valoarea inestimabilă a acestor realizări pentru economie și totodată ca puncte de plecare pentru noi și numeroase alte lucrări de cercetare. În fizică, mai evident decît în alte domenii ale științelor naturii, dezvoltarea are caracter de proces ramificat, în care punctul ultim al unei etape constituie începutul alteia sau altora. Urmărirea filiațiunii ideilor principale ale fizicii, care constituie o latură esențială în activitatea istoricului științei, formează totodată un aspect revelator al marii puteri de pătrundere a minții omenești, neîntrevăzîndu-se limite ale acestui proces de cunoaștere, mai ales dacă se ține seama și de efectele economice deosebite ale acestor descoperiri.

Prin rezultatele dobîndite, chimia răspunde la multiple cerințe ale societății. Omniprezența chimiei în viața societății contemporane este ilustrată de o listă foarte cuprinzătoare de mase plastice, fire și fibre sintetice, coloranți, medicamente, îngrășăminte, antidăunători, detergenți, materiale ceramice, combustibili, materiale de construcții, aliaje, etc. De notat că, răspunzînd unor cerințe în continuă creștere atît sub aspect cantitativ, cît și, mai ales, calitativ, cercetarea se amplifică în permanență și în acest domeniu, ea trebuind să facă față unor cerințe din ce în ce mai pretențioase. Astfel, nevoia de continuă sporire a cercetării rezidă pe de o parte în faptul că, pe baza datelor statistice, se constată că din ideile ce constituie rezultate ale unor lucrări științifice, numai 10—15% ajung să fie încercate în instalații mici de laborator în vederea unor aplicații practice și numai 2% reușesc să fie trecute în stații pilot cu eventuale șanse de aplicație industrială. Se vede de aci cît de severă este selecția și de ce rezervor de idei, rezultat al cercetării științifice fundamentale, are nevoie omenirea, pentru a-și asigura potențialul tehnic necesar în domeniul chimiei, ținînd seama de sporirea continuă a cerințelor.

Pe de altă parte, există factori care solicită o permanentă amplificare și diversificare a cercetării în acest domeniu. Materialele se învechesc moral cu trecerea timpului, mereu se solicită altele avînd însușiri noi, cu caracteristici superioare, care se pot obține numai în urma cercetării științifice. Astfel a apărut nevoia de produse cu puritate foarte avansată pentru industria electronică și energetica nucleară, de materiale foarte ușoare, răspunzînd anumitor cerințe de rezistență mecanică și termică, pentru aeronautică și cosmonautică, de sinteză a unor compuși cu proprietăți urmărite etc. Cum nimic nu lasă să se întrevadă o slăbire a efortului general tehnic al omenirii, este ușor de admis că asemenea probleme vor continua să apară în număr sporit, iar cercetarea în vederea soluționării lor va continua să fie solicitată tot mai mult. Să mai adăugăm și „întrecerea" cu natura pe care o desfășurăm în unele domenii ca acela al medicamentelor, al înlocuitorilor de diferite tipuri, al antidăunătorilor (unde trebuie sintetizați compuși cu eficență sporită, pentru a-i înlocui pe cei la care s-a produs procesul de adaptare al respectivelor viețuitoare) precum și cercetările avînd ca obiectiv conservarea mediului înconjurător în condițiile unei societăți într-o continuă dezvoltare a tehnicii.

Un exemplu elocvent de cercetare previzională privind dezvoltarea științei în ansamblul ei l-a constituit experimentul RAND. În cadrul acestui experiment au fost consultați, independent unii de alții, oameni de știință de mare prestigiu din cele mai diferite specialități, cu privire la direcțiile de cercetare și la rezultatele ce se prevăd a fi obținute în viitor. Din examinarea rezultatelor acestui experiment, care cuprinde 31 de previziuni importante, merită subliniat faptul că 14 se referă la corpul omenesc sau la activitatea cerebrală a omului. Concluzia care se desprinde din acest experiment este că în deceniile următoare, folosind tehnicile și cunoștințele din domeniul chimiei, fizicii și matematicii, biologia va înregistra progrese cu totul remarcabile.

În concluzie, chiar și examinarea sumară a unora din factorii care interferează cu dezvoltarea acestor ramuri de știință, ne permit să conchidem că nu se poate întrevedea în principiu o slăbire a ritmului accelerat de creștere a efortului de cercetare științifică. Fără îndoială că viitorul ne poate rezerva surprize, dar nu putem trece cu vederea realitățile și realizările epocii contemporane și modul în care, pe baza lor, putem afirma unele lucruri referitor la viitor.

Problema se complică prin faptul că știința nu este un proces unic, ci reprezintă o întreagă succesiune de curbe de creștere, în care potețialul este epuizat într-un domeniu, dar reînnoit într-altul. *Astfel, în termenii simplei geografii fizice, pămîntul este aproape complet cartografiat, deși pe cînd eu eram copil mai existau multe puncte albe pe glob. În acest caz cunoașterea s-a extins într-un domeniu limitat pe care l-a umplut acum aproape cu totul ; nu putem să ne mai așteptăm la o creștere mare a cunoașterii. Pe de altă parte, în alte domenii cum ar fi meteorologia, fiziologia și structura sistemului nervos sau științele sociale, ne mai așteaptă un domeniu larg de activitate".*

Desigur evoluția științei va mai putea fi influențată de alte multe necunoscute. Una din ele ține de evoluția mediului natural. De pildă, dacă chirurgia genetică va prelungi durata posibilă a vieții pînă la 1000 de ani, viziune existentă de pe acum, pe care autorul o numește „proiectul Mathusalem", fără îndoială că datele problemei vor fi mult schimbate. Dacă se va trece cîndva de la actuala tehnologie „bazată pe un proces liniar, care începe cu extragerea resurselor exhaustibile și se încheie cu poluarea, la o tehnologie bazată pe un proces circular", în care deșeurile activității umane vor fi folosite drept materii prime pentru următorul ciclu al producției, aceasta ar atenua de asemenea acuitatea problemei dar,atrage atenția autorul, și aceste resurse sînt limitate : „Noi ne aflăm încă foarte departe de o asemenea tehnologie, deși începuturile ei există, de exemplu, în procesul Haber de fixare a nitrogenului din aer și procesul Dow pentru extragerea magneziului din mare. În ultimă instanță este clar că va trebui să folosim atmosfera, oceanele și pămîntul ca resurse materiale în sensul că le vom pune în locul a ceea ce extragem.Datorită celei de a doua legi a termodinamicii, un sistem de acest fel va necesita un input de energie și în ultimă instanță am putea fi obligați să recurgem la energia soarelui. Desigur, putem amîna această zi arzînd însăși planeta noastră, eventual sub forma elegantă de transformare a hidrogenului în helium, dar și aceasta este o resursă care se va epuiza...

„Capcana entropiei" are aspecte psihologice poate chiar mai dificil de rezolvat decît aspectele fizice. Există un fel de a doua lege a dinamicii culturii care afirmă pur și simplu că atunci cînd ceva a fost făcut, acest lucru nu mai poate fi făcut încă o dată. Cu alte cuvinte **noi inițiem orice sistem cu un potențial pentru noutate care se epuizează treptat.** *Vedem acest lucru în orice domeniu al vieții umane, în artă ca și în știință. O dată ce Beethoven a scris simfonia a IX-a nimeni altcineva nu mai poate să facă același lucru. În consecință, constatăm că în orice proces evolutiv, chiar în artă, căutarea noului devine corupătoare".*

Revenind la condiționările sociale, autorul găsește aici atît motive de îngrijorare cît și de speranță : „Capcana războiului este cea mai amenințătoare în acest moment, deși ea s-ar putea dovedi cea mai ușoară cale de scăpare. Sistemul internațional ne amenință, în parte deoarece se bazează pe echilibrul forței, care, în ultimă instanță, nu poate fi stabil din simplul motiv că dacă ar fi stabil ar înceta să-și exercite efectul de reținere... Noi nu știm dacă un război nuclear ar însemna un dezastru iremediabil, dar este foarte probabil că ar fi, dacă examinăm consecințele ecologice posibile pe termen lung. O și mai mare importanță imediată o are povara „industriei de război mondiale", adică a resurselor care sînt consacrate bugetelor militare. Acestea se ridică acum la aproximativ 200 miliarde dolari pe an... Cel mai evident efect este acela economic. Știința este subvenționată mai ales prin alocații, iar acestea sînt transmise mai ales de către o subcultură neștiințifică, cum ar fi aceea militară. Fără îndoială că aceste relații economice denaturează direcția procesului creșterii științei, conform dorinței acelora care plătesc pentru ea.

Aceste interacțiuni între știință și baza ei economică pot duce astfel la grave greșeli în alocarea resurselor intelectuale. Fără îndoială că în termenii priorității salvării umane, resursele consacrate întreprinderilor militare și spațiale sînt enorme în comparație cu resursele consacrate, de exemplu, cercetărilor pașnice și supraviețuirii ecologice.

Poate însă că generația viitoare va modifica toate acestea, unul din semnele cele mai încurajatoare ale timpurilor fiind extraordinarul avînt al tineretului în probleme care pun sub semnul întrebării valorile stabilite de toate subculturile societății... Se pune sub semnul întrebării aservirea comunității științifice față de interesele statului și față de cele comerciale. Se insistă ca produsul ultim al tehnologiei să fie făurirea unei vieți mai bune pentru om... Se redescoperă virtuțile tandreței în relațiile umane, se pune sub semnul întrebări orice are caracter de exploatare sau cruzime... Există o posibilitate destul de însemnată ca această mișcare ne va da posibilitate să evităm capcanele care stau din ce în ce mai mult în calea procesului dezvoltării. Dacă avem o viziune clară asupra problemei, este cu totul justificabil un anume optimism cu privire la capacitatea noastră de a o rezolva. Cel mai important motiv de optimism este faptul că potențialul de evoluție al sistemului nervos uman este încă foarte departe de a fi fost epuizat și că în prezent nu există o teză științifică despre întreruperea procesului de instruire.

Instruirea umanității este cheia pentru rezolvarea tuturor problemelor noastre sociale, fie că este vorba de creșterea populației, de război sau de entropie. Posibilitatea că s-ar putea descoperi ceva în legătură cu studiul uman care să ne dea o cale să-l accelerăm, constituie un și mai mare motiv de optimism în perspectivă îndelungată".

conf. dr. M. C. BOTEZ:

„O ÎNDRĂZNEALĂ NEJUSTIFICATĂ"

PROBLEMA pe care și-o pune atît de categoric K. Boulding — dacă dezvoltarea științei poate continua la infinit, în condițiile în care omul și mediul în care își duce existența, sînt finite, — mi se pare ușor desuetă fără unele precizări. Ce se înțelege oare prin știință, în această formulare ? Ce sens dă autorul termenului „dezvoltare" ? Și, în sfîrșit, ce trebuie să înțelegem prin „finit" și „infinit", în contextul propus ? Dacă mi-ar fi dat să aleg între ipoteza unui „context" real și mărginit (în suprafață și adîncime), și unul aprioric „nemărginit", din motive de prudență m-aș opri la varianta a doua. A limita — prin ipoteză — universul obiectiv mi se pare o îndrăzneală nejustificată. Se poate cita, în acest sens, numai aparența „finitudinii" mediului existenței umane în suprafață — și aș aminti noile orizonturi, care ne asociază peisajele cosmice ; aș menționa, de asemenea, problemele de structură a acestui mediu, greu de presupus a fi vreodată stăpînite pînă la epuizare ; în sfîrșit, dacă vom adăuga elementul dinamic, care urmărește aceste aspecte în timp, vom fi conduși să remarcăm că totdeauna vor persista probleme referitoare la istorie (în sensul dezvoltării trecute cunoscute eșantionat) și, mai ales, la viitorii posibili și, din punctul de vedere al prezentului, aleatori. Iată de ce mi se pare plauzibil să afirmăm că realitatea obiectivă este aprioric inepuizabilă. Dacă vom înțelege prin știință încercarea de a pătrunde în acest univers, — după cum am văzut, aprioric nelimitat —, a vorbi despre limitarea posibilităților „cunoașterii" în general, și a formei sale științifice în special, mi se pare hazardat. Chiar în ipoteza puțin probabilă a „finitudinii" realității ce se oferă cunoașterii, multitudinea punctelor de vedere mi se pare o garanție suficientă a „potențialului" științei ; căci ar fi curios să nu înțelegem că orice cunoaștere se raportează la un sistem de referință, și că o aceeași „realitate", de exemplu, oferă un cîmp practic nelimitat **interpretărilor** științei. Aș adăuga acestor notații capacitatea științei de a-și **crea** probleme; cineva spunea odată, în glumă, că, neputînd rezolva aproape nimic din problemele pe care le pune viața, știința „inventează" probleme în marginea celor reale, și se apleacă asupra lor. Iar dezvoltarea „arborescentă" a creației științifice, în care orice cercetare apare mai degrabă ca un nod de la care pornesc direcții, decît ca un punct final ce „acoperă" un sector din domeniul (finit sau nu) al realității, mi se pare a fi aproape convingătoare...

(Continuare în pag. 23)

Din economia țărilor socialiste

● U.R.S.S.

ÎN CADRUL recentei sesiuni a Sovietului Suprem al U.R.S.S. s-a consemnat îndeplinirea și depășirea planului pe anul 1970. Potrivit datelor preliminare, venitul național crește, în 1970, cu 7,6% față de 1969, producția industrială globală cu 8%, iar producția agricolă cu 6,5%. S-a relevat că planul pe anul 1971 prevede creșterea volumului producției industriale cu 6,9%, al producției agricole cu 5,5%, al venitului național cu 6,1%. Cu 4,7% vor spori veniturile reale calculate pe un locuitor. Volumul construcțiilor capitale va crește cu 7,2%. Se vor mări considerabil cheltuielile statului pentru învățămînt, cultură, știință, ocrotirea sănătății.

● R. P. ALBANIA

CA URMARE a depășirii ritmului planificat de dezvoltare a producției industriale globale (în prezent de 12,7%), nivelul fixat pentru anul 1970 a fost atins încă în 1968. Eforturile depuse în agricultură (numai în cursul anului 1970 suprafețele irigate au crescut cu 25 mii de hectare), au imprimat un impuls și industriei alimentare, care a realizat încă în anul 1969 nivelul de producție prevăzut pentru sfîrșitul cincinalului. În ceea ce privește venitul național, acesta a crescut — în aceeași perioadă — într-un ritm mediu anual de 8,6%.

● R. P. BULGARIA

PLANUL pe 1971 prevede dezvoltarea accelerată a economiei naționale, creșterea nivelului de trai al poporului, intensificarea procesului de concentrare și automatizare a producției și conducerii, creșterea productivității muncii. Ca urmare, industria se va dezvolta într-un ritm mai rapid decît celelalte ramuri ale economiei, producția ei urmînd să crească cu 10%. Vor fi construite peste 280 obiective industriale, altele vor fi modernizate, prevăzîndu-se investiții capitale de peste 3 miliarde de leva. Venitul național va crește cu încă 9%.

● R. S. CEHOSLOVACĂ

ÎN CADRUL politicii de economisire a materiilor prime clasice, se prevede ca în 1970 consumul de mase plastice de tip PVC să atingă 70 mii tone. Deoarece acest material va rămîne și în perspectivă un important înlocuitor utilizat în construcții, în industria constructoare de mașini și ambalaje, se apreciază că necesarul de acest material va atinge pînă în 1980 aproape 180 mii tone. Conform producției de PVC planificată pe următorul deceniu, în 1975 vor reveni pe un locuitor 9,7 kg. iar în 1980 — 11,2 kg.

● R. P. D. COREEANĂ

ÎN DOMENIUL siderurgiei — s-a arătat în raportul prezentat la cel de-al V-lea Congres al Partidului Muncii din Coreea, din noiembrie 1970 — se prevede ca producția de fontă să ajungă, conform planului șesenal, la 3,5—3,8 milioane tone, cea de oțel la 3,8—4 milioane tone, iar cea de laminate la 2,8—3 milioane tone în 1976. În metalurgia neferoasă se va extinde producția de plumb, cupru și zinc, se va construi o uzină de aluminiu cu o capacitate de 20 000 tone pe an.

● R. D. GERMANĂ

DATELE STATISTICE preliminare pentru anul 1970 arată că productivitatea muncii a crescut față de 1969 cu aproximativ 5%, producția de mărfuri industriale cu 6%, iar volumul schimburilor de mărfuri cu 4,6%.

Planul de dezvoltare a economiei naționale a R.D.G. pentru anul 1971 prevede o creștere a venitului național cu 4,9% față de 1970, a productivității muncii cu 5,4%, a producției de mărfuri industriale cu 5,6%.

DEZVOLTAREA CONTINUĂ A RELAȚIILOR ECONOMICĂ ȘI TEHNICĂ ALE

Radu CONSTANTINESCU
vicepreședinte al Comisiei Guvernamentale de Colaborare și Cooperare Economică și Tehnică

ROMÂNIA PUNE ÎN CENTRUL politicii sale externe întărirea colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice cu toate țările socialiste. După cum se știe, schimburile economice cu țările socialiste dețin ponderea principală în comerțul nostru exterior. În cursul anului 1970 aceste relații au continuat să se dezvolte; ele s-au extins în alte ramuri și subramuri ale producției materiale și ale cercetării și au cuprins în sfera lor cooperarea și specializarea cu țările socialiste într-o gamă mai bogată de produse industriale.

Așa cum s-a subliniat în documentele partidului nostru colaborarea și cooperarea în producție, știință, tehnică cu țările socialiste constituie o necesitate obiectivă, rezultată din orînduirea socială comună, din țelurile comune în construirea socialismului; ea contribuie la creșterea prestigiului socialismului în lume, precum și la adîncirea diviziunii internaționale socialiste a muncii. În acest context, dezvoltarea și intensificarea relațiilor de colaborare și cooperare economică și tehnică contribuie la valorificarea superioară a resurselor naturale ale fiecărei țări, la utilizarea mai eficientă și mai deplină de către fiecare țară a resurselor sale umane, la aprovizionarea cu materii prime deficitare, la folosirea mai completă a capacităților de producție existente, la înzestrarea unităților de producție cu tehnică nouă etc. Participarea la rezolvarea unor teme științifice și tehnice de interes comun, cu aplicabilitate imediată în producție, aduce importante economii financiare și de muncă și contribuie la ridicarea calificării și specializării cadrelor din cercetare. Pe această cale, relațiile de colaborare și cooperare economică și tehnică dintre statele socialiste impulsionează dezvoltarea economică a fiecărei țări, contribuie la accelerarea și modernizarea structurii economice și îndeosebi a industriei constituind în același timp, un factor de creștere economică rapidă.

Pentru a le asigura rolul de factor al creșterii economice, acțiunile de cooperare economică și tehnică trebuie îndeplinite în mod ferm și în condițiile stipulate în acordurile, protocoalele și contractele încheiate. Pentru aceasta, în planul de dezvoltare a economiei naționale a R.S. România pe anul 1970 au fost nominalizate, pentru prima dată, obiectivele economice importante care trebuiau realizate prin acțiuni de cooperare economică și tehnică.

CA PARTE COMPONENTĂ a politicii externe a României, relațiile de colaborare și cooperare economică și tehnică ale țării noastre cu celelalte state socialiste pe baze bilaterale și multilaterale sînt călăuzite de principiile marxism-leninismului și ale internaționalismului socialist independenței și suveranității naționale egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc și întrajutorării tovărășești, principii care formează un tot unitar. Subordonate acestor principii relațiile de colaborare și cooperare economică și tehnică pot satisface o serie de cerințe economice esențiale.

Este știut că economia națională a fiecărei țări formează un tot unitar, în limitele căruia se realizează premisele fundamentale ale producției și reproducției socialiste lărgite prin mobilizarea intensă a resurselor umane, materiale și financiare. Ca urmare, relațiile de colaborare și cooperare economică și tehnică trebuie, în primul rînd, să se încadreze organic în efortul propriu spre dezvoltarea economiei, științei și tehnicii. Acțiunile de cooperare bilaterală și multilaterală cu celelalte state socialiste au menirea să contribuie la realizarea sarcinilor și obiectivelor înscrise în planul de stat și, îndeosebi a sarcinilor și obiectivelor ramurilor de bază ale economiei.

Acțiunile de cooperare și colaborare economică și tehnică trebuie să contribuie, de asemenea, la diversificarea continuă a economiei și la accelerarea procesului de modernizare a producției de bunuri materiale. Orientate cu predilecție spre realizarea unor obiective importante din ramurile cheie ale industriei, acțiunile de cooperare economică și tehnică contribuie la obținerea unor mijloace noi de producție, a unor materiale și înlocuitori și la valorificarea superioară a resurselor naturale. Aportul acțiunilor de cooperare economică la modernizarea producției industriale provine din faptul că ele sînt un factor al specializării în obținerea unor produse cu un înalt grad de tehnicitate pentru acoperirea nevoilor interne și ale partenerilor externi. În acest sens se facilitează stabilirea de legături directe între întreprinderile productive, în cadrul cărora se pot și trebuie să se îmbine cooperarea din faza cercetării, proiectării, experimentării, dării în funcțiune la scara industrială, pînă la comercializarea produselor inclusiv pe terțe piețe. Totodată, aceasta impune pregătirea producției specializate prin: specializarea cadrelor, lucrări de cercetare și activități de dezvoltare, pregătire tehnologică și investiții etc.

PENTRU stimularea, intensificarea, extinderea rezultatelor obținute și descoperirea de noi posibilități pentru activitatea de colaborare și cooperare economică și tehnică dintre România și celelalte state socialiste au fost create comisii mixte guvernamentale de colaborare economică și tehnico-științifică. Comisiilor mixte guvernamentale constituite cu R.P. Bulgaria, R.S. Cehoslovacă, Republica Cuba, R.D. Germană, R.S.F. Iugoslavia, R.P. Polonă, R. P. Ungară și U.R.S.S. li s-a adăugat, în cursul anului 1970 Comisia interguvernamentală consultativă în problemele relațiilor economice și tehnico-științifice dintre R.S. România și R.P.D. Coreeană. Se are în vedere înființarea, în viitor — pe baza interesului reciproc al părților — de comisii mixte guvernamentale și cu celelalte țări socialiste. În cadrul acestor comisii au fost create grupe de lucru pe diferite ramuri, subramuri și domenii de activitate care au contribuit în mod substanțial la cunoașterea mai bună a posibilităților de colaborare și cooperare economică și tehnică.

CA URMARE a propunerilor făcute de România țărilor socialiste precum și de către acestea României, în cursul anului 1970 au fost încheiate numeroase și importante acțiuni de cooperare economică și tehnico-științifică bilaterală. Astfel, organele de resort româno-sovietice au încheiat un acord pentru construirea în țara noastră a unei centrale atomo-electrice de 440 MW. În baza acestui acord, U.R.S.S. va livra documentații tehnice, utilaje și instalații, va acorda asistență tehnică la proiectare, montaj și punere în funcțiune și va asigura specializarea cadrelor, iar partea română va participa cu unele utilaje și instalații, lucrări de proiectare și de construcții montaj. În același timp, a fost încheiat un acord pentru construirea în România a unor importante obiective metalurgice și anume: o instalație de turnare continuă a oțelului, un laminor de semifabricate pentru oțeluri aliate, un laminor de profile grele și semifabricate și secții chimice la uzina cocso-chimică de la Combinatul siderurgic Galați. De asemenea, au fost încheiate acorduri care prevăd livrarea de către U.R.S.S. în perioada 1971—1975, de utilaje și instalații pentru industria chimică, a celulozei și hîrtiei. În scopul creșterii livrărilor de minereuri de fier din U.R.S.S. către România, a fost încheiat un acord privind colaborarea și cooperarea celor două țări în dezvoltarea producției de materii prime. Potrivit acestui acord, în perioada 1972—1990, se vor livra din U.R.S.S. în România cantități crescînde de minereu de fier, inclusiv sub formă de concentrate și pelete. România va participa la creșterea producției de materii prime feroase în U.R.S.S. În contul acestei participări, precum și pentru plata minereului de fier ce se va livra din U.R.S.S., România va livra Uniunii Sovietice o serie de mărfuri printre care vagoane basculante pentru transportul minereului de fier, laminatelor și țevilor de oțel, produse chimice, produse ale industriei constructoare de mașini, diferite bunuri de consum și alte mărfuri. Volumul livrărilor reciproce de mărfuri, care se vor efectua în conformitate cu acest acord, va fi de circa 11 miliarde lei valută.

Un important pas înainte în dezvoltarea colaborării și cooperării româno-sovietice a fost făcut cu prilejul Sesiunii a IV-a a Comisiei interguvernamentale româno-sovietice de colaborare economică care a vut loc recent (20—21 decembrie 1970).

În cadrul lucrărilor acestei sesiuni au fost convenite noi măsuri pentru concretizarea unor acțiuni de cooperare și dezvoltarea schimburilor reciproce în interesele ambelor țări.

Colaborarea și cooperarea economică și tehnico-științifică între România și R.D. GERMANĂ a cunoscut de asemenea o dezvoltare continuă, concretizată prin lărgirea și diversificarea colaborării și a schimburilor comerciale. Dintre acțiunile mai importante se menționează cooperarea în domeniul producției de foto-obiective, cooperarea de lungă durată în fabricarea în România de mașini de filetat pentru acoperirea necesarului ambelor părți, de semnalizatoare luminoase pentru căile ferate, schimbul reciproc de laminate. Pentru dezvoltarea în continuare a colaborării și cooperării economice, sînt în curs tratative de cooperare și specializare în domeniul industriei construcțiilor de mașini (producția de mașini unelte pentru prelucrarea metalelor, construcții de nave, de mașini pentru prelucrarea lemnului, producția de autoutilitare, de echipamente energetice, de echipamente metalurgice, armături industriale și sanitare, echipamente industriale pentru tehnica frigului, producția electrotehnică și electronică, optică, mecanică fină etc.), în domeniul metalurgiei.

În ceea ce privește cooperarea economică și tehnică între țara noastră și R.S. CEHOSLOVACĂ, la realizările de pînă acum se adaogă o serie de acțiuni de colaborare și cooperare privind: livrarea din R.S. Cehoslovacă, pe baza proiectelor părții române, a liniilor tehnologice și utilajelor pentru fabricația de pistoane din aliaje de aluminiu, supape, motoare electrice; organizarea în România a producției de cutii de viteze pentru mijloace auto în vederea satisfacerii necesarului ambelor părți; cooperarea în vederea construirii în R.S. România a unor instalații teleferice, pentru sport și turism; cooperarea în vederea realizării în R. S. România a unei turnătorii specializate pentru mașini unelte; cooperarea și specializarea în vederea asigurării necesităților reciproce la unele produse chimice, pe o perioadă de lungă durată (la produse chimice de mic tonaj, în special antidăunători și produse farmaceutice).

În ceea ce privește cooperarea cu R.P. POLONĂ, în afară de acordul privind producția în România a cargourilor de

MONDIALĂ

DE COLABORARE ŞI COOPERARE ROMÂNIEI CU ŢĂRILE SOCIALISTE

1500—2000 tdw. şi de cooperarea în producţia de utilaje pentru cocseria de la Combinatul siderurgic Galaţi, în construcţia de poduri rulante în România în perioada 1971—1975, a fost încheiat recent un protocol referitor la colaborarea directă în domeniul industriei construcţiilor şi a materialelor de construcţii. Prin acest protocol, au fost stabilite domeniile, formele şi modalitatea de colaborare economică şi tehnico-ştiinţifică în cincinalul următor şi programul — cadru tematic al acestei colaborări. În conformitate cu prevederile protocolului, părţile urmează să realizeze acţiuni de colaborare şi cooperare în domeniul industriei materialelor de construcţii, industriei construcţiilor, arhitecturii şi sistematizării. De asemenea, a fost încheiat un protocol care prevede colaborarea în domeniul industriei uşoare. Se prevăd măsuri privind cooperarea şi specializarea în producţie, lărgirea livrărilor reciproce de materii prime, semifabricate, produse finite şi utilaj pentru industria uşoară, precum şi schimburi de experienţă în domeniul industriei textile şi pielărie-încălţăminte.

Se dezvoltă, de asemenea, cooperarea economică şi tehnică cu R.P. BULGARIA. Se realizează cu succes colaborarea în domeniul prospectării zăcămintelor de ţiţei şi a gazelor în zona de frontieră, precum şi în domeniul transporturilor. Pentru viitor, s-a semnat un protocol privind realizarea proiectului comun al complexului hidroenergetic Islaz-Somovit. De asemenea, s-a încheiat un contract privind construcţia pe teritoriul ţării noastre a liniei electrice de 400 KV pentru transportul energiei electrice din U.R.S.S. în Bulgaria. Linia va fi executată de organizaţiile româneşti, va fi proprietatea statului român, iar cheltuielile vor fi suportate în întregime de partea bulgară.

În curs de dezvoltare accentuată este şi colaborarea şi cooperarea economică şi tehnică cu R.P. UNGARĂ. În afară de cooperările anterioare în fabricarea de vagoane restaurant şi a unor subansamble pentru industria alimentară, în cursul acestui an s-a încheiat un protocol privind colaborarea economică şi tehnico-ştiinţifică în industria uşoară. Potrivit protocolului, planul de lucru pentru 1970 şi 1971 se referă, în principal, la realizarea unor schimburi de documentaţii tehnice, elaborarea în comun de proiecte pentru obiective destinate unor terţe ţări, colaborarea în domeniul cercetărilor în industria textilă şi de pielărie, precum şi delegări de specialişti pentru cunoaşterea experienţei în producţie şi cercetări a celor două ţări. O atenţie deosebită a fost acordată problemelor de cooperare, specializare şi livrări reciproce în domeniul industriei uşoare. În planul de lucru respectiv, s-a prevăzut realizarea unor prelucrări în „lohn" de produse textile în capacităţile disponibile din cele două ţări, specializarea şi livrări reciproce de ţesături tehnice etc. De asemenea, se are în vedere cooperarea în producţia unor instalaţii pentru industria aluminei.

În ultimii ani, colaborarea şi cooperarea economică şi tehnică dintre R.S. România şi R.S.F. IUGOSLAVIA a luat o largă extindere. Dintre acţiunile principale realizate menţionăm: intrarea în funcţiune la hidrocentrala de la Porţile de Fier, înainte de termen, a unor agregate hidroenergetice de pe malul românesc şi iugoslav, ceea ce creează premise pentru scurtarea termenelor de punere în funcţiune a celorlalte agregate hidroenergetice; cooperarea în producţia şi livrările reciproce de locomotive electrice şi subansamble pentru acestea; tranzitarea de ţiţei importat de R.S.F. Iugoslavia prin România; încheierea de contracte pe termen lung pentru livrări de bauxită din R.S.F. Iugoslavia în România. S-au luat măsuri pentru impulsionarea colaborării şi cooperării în ramura construcţiilor de maşini, industriei chimice şi petrochimice, în domeniul materiilor prime, al schimburilor de mărfuri etc.

Dintre noile acţiuni de colaborare şi cooperare menţionăm, în principal, pe cele din domeniul construcţiilor de maşini: colaborarea şi cooperarea în construcţia de nave, în fabricarea de locomotive electrice, în producţia de tractoare şi maşini agricole, în fabricarea de produse ale industriei electronicii şi electrotehnicii etc; în domeniul agriculturii: colaborarea şi cooperarea în producerea de seminţe cerealiere şi de plante tehnice, în producerea de material semincer şi de reproducere la bovine şi ovine; în domeniul transporturilor: construirea de noi căi ferate de interes reciproc, examinarea posibilităţilor de construire de staţii comune de cale ferată la frontiera dintre România şi R.S.F. Iugoslavia etc.

Pe linia dezvoltării continue a relaţiilor economice dintre R.S. România şi R.P. CHINEZĂ au fost întrerprinse din ambele părţi acţiuni de stimulare a colaborării economice şi tehnice. Recent s-a încheiat acordul de credit pe termen lung, fără dobîndă, acordat României de R.P. Chineză.

În prezent specialiştii români şi chinezi duc tratative în vederea achiziţionării din R.P. Chineză a unor instalaţii complete şi părţi de instalaţii din industria constructoare de maşini, industria materialelor de construcţii, industria uşoară, alimentară ş.a.

Există posibilităţi bune pentru dezvoltarea relaţiilor de colaborare şi cooperare economică şi tehnică cu R.P. ALBANIA. Se examinează participarea întreprinderilor româneşti la exploatarea minereurilor de crom, executarea de foraje la mare adîncime pentru producţia de ţiţei, realizarea unor rafinării pentru prelucrarea ţiţeiului, exploatarea unor zăcăminte de sare etc.

O dezvoltare ascendentă înregistrează relaţiile de colaborare şi schimb cu R.D. VIETNAM, dovadă a ajutorului frăţesc acordat de poporul nostru eroicului popor vietnamez. Cu R.P.D. COREEANĂ, ţara noastră a încheiat recent un acord privind schimbul de mărfuri pe o perioadă de lungă durată, iar cu R.P. MONGOLĂ se examinează posibilitatea participării organizaţiilor româneşti la cercetarea şi prospectarea unor zăcăminte de metale neferoase şi sare. Cu REPUBLICA CUBA, se dezvoltă cooperarea mai ales în domeniul prospectării şi exploatării unor zăcăminte de minereuri, în completarea instalaţiei şi a tehnologiei unei fabrici de acid sulfuric, precum şi construirea unei fabrici de cupru.

Colaborarea tehnico-ştiinţifică dintre România şi celelalte ţări socialiste s-a dezvoltat în continuare şi în anul 1970. Pe lîngă formele de colaborare tehnico-ştiinţifică practicate pînă în prezent, s-a intensificat activitatea privind realizarea de probleme cu caracter tehnico-ştiinţific pe bază de programe de lucru convenite în mod nemijlocit între organele de resort române şi organele similare din ţările socialiste, trecîndu-se la efectuarea de lucrări de cercetare ştiinţifică pe baze contractuale.

Pe această linie au avut loc sesiuni ale Comisiilor mixte de colaborare tehnico-ştiinţifică cu aceste ţări, cu prilejul cărora s-au convenit măsuri concrete pentru realizarea a peste 1100 teme de colaborare tehnico-ştiinţifică.

ROMÂNIA participă activ la activitatea de colaborare şi cooperare în cadrul CAER, în spiritul principiilor, care guvernează raporturile dintre statele socialiste, reafirmate şi de sesiunile a XXIII (specială) şi XXIV ale Consiliului. Acestă colaborare se desfăşoară în domeniul coordonării planurilor, specializării şi cooperării în producţie, coordonării principalelor cercetări ştiinţifice şi tehnice, al relaţiilor reciproce de schimb, perfectării relaţiilor valutar-financiare, colaborării în transporturi etc.

În această privinţă menţionăm că organele CAER au elaborat pînă acum numai în ramura industriei construcţiei de maşini, recomandări de specializare pentru 56 grupe de maşini şi instalaţii, cuprinzînd peste 2300 tipuri de maşini, instalaţii şi utilaje şi că, în anii din urmă, proporţia produselor specializate ale industriei constructoare de maşini în exportul total de maşini şi utilaje dintre ţările membre ale CAER reprezintă aproximativ 25%. În această direcţie, România s-a specializat în producţia unui număr de peste 300 tipodimensiuni de maşini şi utilaje, reprezentînd aproximativ 7% din numărul de poziţii în care s-au specializat ţările membre ale CAER.

În cursul anului 1970 au avut loc consultări bilaterale, care s-au soldat cu importante rezultate pozitive, între ţara noastră şi celelalte ţări membre ale CAER privind coordonarea planurilor de dezvoltare economică în perioada 1971—1975. În cadrul acestor consultări, un loc deosebit a revenit aspectelor multiple ale relaţiilor de colaborare şi cooperare economică şi tehnică bilaterală, relaţiilor din domeniul schimbului de mărfuri şi din alte domenii. În ceea ce priveşte livrările reciproce de mărfuri, acordurile şi protocoalele de lungă durată încheiate prevăd pentru anii 1971—1975, creşteri însemnate faţă de anii 1966—1970. Livrările reciproce dintre România şi Iugoslavia se vor dubla iar cu Bulgaria şi Polonia vor creşte cu 80%, cu R.D. Germană cu 70%, cu Cehoslovacia cu 42%, cu U.R.S.S. cu 40% etc.

De asemenea în 1970, delegaţii ale ţării noastre au făcut numeroase propuneri menite să contribuie la dezvoltarea şi intensificarea relaţiilor de colaborare şi cooperare economică şi tehnică dintre ţările socialiste membre ale CAER.

PE LÎNGĂ ACTIVITATEA desfăşurată în cadrul CAER, ţara noastră participă la activitatea altor organizaţii internaţionale ale ţărilor socialiste: Banca internaţională de colaborare economică. Organizaţia de colaborare a căilor ferate, Direcţia centrală de dispecer a sistemelor energetice interconectate, Parcul comun de vagoane de marfă, Organizaţia de colaborare a ţărilor socialiste în domeniul comunicaţiilor poştale şi telecomunicaţiilor etc. Recent, între întreprinderea română de comerţ exterior „Metalimport" şi organizaţia „Intermetal" a fost încheiată o convenţie de colaborare în domeniul siderurgiei. De curînd România a aderat, de asemenea, la convenţia privind instituirea organizaţiei internaţionale de ramură pentru colaborarea în domeniul producţiei chimice de mic tonaj — „Interchim"

UNA dintre premisele de bază ale cooperării economice şi tehnice dintre ţările socialiste o constituie diversificarea continuă a structurii economiei fiecărei ţări şi ridicarea nivelului tehnic al producţiei. Realizările dobîndite în această direcţie sînt de natură să intensifice relaţiile de cooperare economică şi tehnică, să sporească rolul relaţiilor de cooperare ca factor de creştere economică. Aşa cum arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în expunerea făcută la şedinţa Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. şi a guvernului, planul pe anii 1971—1975 va trebui să cuprindă concret acţiunile de cooperare cu ţările socialiste, cu firme din ţările capitaliste şi din ţările în curs de dezvoltare. **„Este necesar** — a subliniat secretarul general al partidului — **ca în fiecare domeniu să avem un plan concret de cooperare, elaborat odată cu planul de producţie, a cărui realizare să fie după aceea urmărită sistematic".** Aceste indicaţii constituie garanţia că în anii 1971—1975, cooperarea economică şi tehnică a României cu celelalte ţări şi, îndeosebi, cu ţările socialiste, se va dezvolta, va îmbrăca noi forme şi se va realiza prin metode din ce în ce mai complexe. Pe lîngă dezvoltarea cooperării în producţie, va progresa cooperarea în cercetarea ştiinţifică şi tehnică, în domeniul prognozării ştiinţifice şi tehnologice, în domeniul relaţiilor valutar-financiare, al comercializării producţiei obţinută prin cooperare etc. Prin aceasta — relaţiile de cooperare economică şi tehnică dintre ţările socialiste vor aduce o contribuţie sporită la dezvoltarea forţelor de producţie din fiecare ţară socialistă şi la creşterea prestigiului ţărilor socialiste în lume.

R. P. CHINEZĂ

ÎN ANUL 1970 industria de maşini agricole — relatează revista *La Chine en construction* — a cunoscut cea mai rapidă dezvoltare de pînă acum. În majoritatea provinciilor şi regiunilor autonome au fost puse în funcţiune uzine producătoare de cultivatoare, motoare sau piese de schimb pentru maşini agricole. Pe întreg cuprinsul ţării s-au construit numeroase fabrici şi uzine mici şi mijlocii, iar o serie de staţiuni pentru repararea maşinilor agricole au fost înfiinţate de autorităţile districtuale şi de comunele populare. Valoarea globală a producţiei în această ramură arată revista, a reprezentat, în prima jumătate a anului 1970, o creştere de 22% faţă de sem. I/1969.

R. S. F. IUGOSLAVIA

În cadrul preocupărilor privind sporirea potenţialului industrial al ţării, aluminiului i-a fost rezervat un loc de prim rang. Producţia actuală de aluminiu, evaluată la 48 000 de tone în 1970, este furnizată de cîteva întreprinderi ca „Boris Kidrici", „Sibenik" sau „Iadral" care reuşesc să satisfacă necesităţile pieţei interne cît şi cele ale exportului. Rezervele de bauxită prospectate în Bosnia şi Herţegovina, de circa 70 milioane de tone, permit dezvoltarea considerabilă a acestei ramuri. Faptul a determinat hotărîrea de a se construi două combinate, care urmează să intre în funcţiune în anul 1973.

R. P. MONGOLĂ

FEROVIARII mongoli au îndeplinit sarcinile de plan pe anul 1970 cu o lună şi jumătate înainte de termen.

Distanţa totală parcursă de materialul rulant a depăşit cu 4,2% nivelul planificat, realizări importante înregistrîndu-se şi la o serie de alţi indicatori. În cadrul serviciilor de exploatare, productivitatea muncii a crescut faţă de nivelul anului 1969 cu 7,3%, iar preţul de cost al transportului mărfurilor s-a redus cu 17,8%, beneficiul obţinut de căile ferate mongole sporind cu 10 milioane de tugrici.

R. P. POLONĂ

ÎN CADRUL programului de dezvoltare a economiei R. P. Polone, importante mijloace sînt alocate pentru dezvoltare şi cercetare ştiinţifică. Ponderea acestora a crescut în 1970 la 1,78% din venitul naţional, iar în ultimii 10 ani marchează o creştere anuală cu 13%. În 1971 se prevede alocarea în acest scop a peste 16 miliarde zloţi, ceea ce va reprezenta aproximativ 2,1% din venitul naţional.

R. P. UNGARĂ

PENTRU reconstruirea completă în viitorii 8—10 ani a industriei de confecţii s-au prevăzut investiţii în valoare totală de 14 miliarde forinţi. Numai în viitorii cinci ani vor fi cheltuite aproximativ 60 milioane ruble şi 65 milioane dolari pentru achiziţionarea de utilaje moderne.

În industria textilă şi de confecţii lucrează 175 000 lucrători; în 1971 ei vor realiza o producţie marfă în valoare de 31 miliarde forinţi, din care exporturile vor reprezenta 97 milioane ruble şi 66 milioane dolari.

R. D. VIETNAM

- În luna august a început construcţia unui mare sistem de irigaţii, care va cuprinde un lac artificial cu o suprafaţă de 100 km^2 şi un şir de baraje.
- În anul şcolar 1970/1971, în toate formele de învăţămînt sînt cuprinşi 4 900 000 de elevi, cu 400 mil. mai mulţi decît în anul şcolar precedent.

Conjunctura '70
în țările capitaliste

NUMITOR COMUN: INFLAȚIA

AR FI GREU DE SPUS, la această dată, cît de diferite au fost evoluțiile conjuncturale din principalele țări capitaliste dezvoltate în anul care se încheie. Cu un grad rezonabil de certitudine se poate însă afirma că există o notă unificatoare, mai accentuată decît în alți ani : și în țările în care creșterea producției a continuat, și în cele în care s-au manifestat tendințe recesive, ritmul deprecierii monetare, reflectat în urcarea prețurilor, s-a accelerat sau s-a menținut ridicat. Insuși fenomenul de continuare a creșterii prețurilor în perioadele de încetinire sau regres al producției nu este nou, el a mai fost înregistrat în diverse ocazii în ultimii 15—20 de ani, dar intensitatea actuală a urcărilor și cvasi-universalitatea lor provoacă preocupări în rîndurile observatorilor mecanismului economic și nedumerire printre interpreții teoretici ai mișcărilor conjuncturii.

● DISPARIȚIA „INSULELOR DE STABILITATE"

După date furnizate de O.C.D.E. (Organizația pentru colaborare și dezvoltare economică), prețurile bunurilor de consum înregistrează recent, în comparație cu evoluția lor din ultimul deceniu, următoarele ritmuri de creștere :

Tabel 1

	1960—1965	1965—1969	1969	Sem. I. 1970 / Sem. I. 1969
S.U.A.	1,3	3,3	5,4	5,9
Canada	1,6	3,8	4,5	4,1
Japonia	6,0	4,8	5,2	8,0
Franța	3,3	3,3	6,1	5,7
R.F.G.	2,8	2,3	2,7	3,5
Italia	4,9	2,3	2,6	4,6
Anglia	3,6	3,7	7,6	6,0

Experții O.C.D.E. vorbesc, în fața datelor înfățișate în tabelul 1, despre dispariția „insulelor de stabilitate" pe care le socotesc a fi fost caracteristice pentru anii '60, înțelegînd prin aceasta țările în care eroziunea puterii de cumpărare a banilor era considerată a nu periclita, prin ritmul său, menținerea unei conjuncturi favorabile. Tocmai dispariția acestor „insule de stabilitate", deci intensificarea generalizată a presiunilor inflaționiste, a și determinat Organizația pentru colaborare și dezvoltare economică să pună problema inflației pe primul plan al preocupărilor sale din ultimul timp, legat și de faptul că fenomenul are loc în contexte conjuncturale care, prin prisma altor indicatori, pot fi foarte diferite. Un grup de experți ai O.C.D.E. atribuie însă această situație comună din domeniul prețurilor unei „succesiuni de evoluții eterogene", cum ar fi : sechelele „inflației costurilor", determinată de supraîncălzirea conjuncturii din S.U.A. în 1966 ; în parte, consecințele devalorizării lirei sterline din 1967 și ale politicii economice a Angliei după această dată ; supraîncălzirea conjuncturală mai recentă din Japonia și R. F. a Germaniei, cea din ultima țară repercutîndu-se puternic asupra economiilor vecine ; propagarea creșterilor de prețuri în Franța, în urma evenimentelor din mai 1968 și a devalorizării francului francez din august 1969 ; efectele mișcărilor sociale din Italia. Slăbiciunile capacității explicative a acestei „succesiuni de evoluții eterogene" sînt subliniate și de faptul că, așa cum remarcă înșiși experții, presiunea cererii a început să slăbească în S.U.A. încă din a doua jumătate a anului 1968, iar ulterior a slăbit și în Anglia. Pe de altă parte, unele organe de presă occidentale sînt intrigate de nemenționarea printre factorii inflaționiști a persistenței deficitelor balanței de plăți a Statelor Unite, apreciată ca o importantă — dacă nu chiar cea mai importantă — curea de transmisie a inflației în ansamblul economiei capitaliste.

Rămîne ca un fapt acest numitor comun al conjuncturii din 1970, care va putea fi însă mai amplu documentat și analizat abia după cunoașterea datelor pe întregul an. De asemenea, este posibil ca O.C.D.E. să fie pusă în situația de a reevalua previziunile făcute la mijlocul anului care se încheie (Perspectives économiques de l'OCDE, 7, iulie 1970) în sensul că primul semestru al anului ce vine se va caracteriza printr-o încetinire simțitoare a ritmului deprecierii monetare ; în publicația menționată se arată că urcarea medie a prețurilor interne (indicele derivat din PNB), care pe 1970 a fost evaluată la 6% pe ansamblul țărilor membre, ar urma să se încetinească în primul semestru 1971 la 3,75%. Indicii în sensul necesității eventuale a unei revizuiri a aprecierilor furnizează de exemplu materialele discutate recent de Consiliul ministerial al Pieței Comune, materiale din care rezultă că nici în țările comunitare încetinirea creșterii economice nu se reflectă în evoluția prețurilor. Indicele prețurilor bunurilor de consum a crescut în primele 10 luni ale anului, în comparație cu aceeași perioadă din 1969, cu 4% în R.F. a Germaniei, cu 5,5% în Franța, cu 5% în Italia, cu 5,5% în Olanda, cu 5,2% în Luxemburg (pînă în noiembrie), limitîndu-se numai în Belgia la 3,5%. Cu privire la Anglia, date despre evoluția prețurilor în perioada de 12 luni care s-a terminat în septembrie 1970 indică un spor de 7%.

● CREȘTERE ECONOMICĂ VARIATĂ

PRESIUNILE inflaționiste se manifestă, cum arătam, pe un fond variat în ceea ce privește creșterea producției. În lipsa datelor despre venitul național, vom folosi pentru ilustrare cifrele existente referitoare la producția industrială a unui șir de țări.

Indicele producției industriale a STATELOR UNITE, după ce a schițat în primăvara acestui an o ușoară mișcare de redresare, și-a continuat în lunile următoare regresul lent care îl caracterizează îndeosebi de la mijlocul anului 1969 și a înregistrat în octombrie o scădere cu 2,3%, socotită cea mai puternică scădere lunară din 1959 încoace. Cu toate că oficial se apreciază că jumătate din acest regres se datorează grevei muncitorilor de la General Motors, care a avut loc în luna respectivă, observatorii consideră mărimea reducerii indicelui ca un semn că sfîrșitul mișcării recesive încă nu se întrevede. În 1969 producția industrială s-a situat, pe tot anul, la nivelul 172,8 față de 1957—1959 = 100. În ianuarie 1970 nivelul era de 170,4, în septembrie de 166,1, iar în octombrie de 162,3. Producția de automobile s-a situat în octombrie, deci în luna grevei de la General Motors, la un nivel anual de 4 milioane unități, față de 5,7 milioane în septembrie. Limitele influenței acestei greve rezultă însă din faptul că în aceeași perioadă s-au înregistrat scăderi de producție, în unele cazuri simțitoare, și în alte ramuri industriale, ca de pildă în industria oțelului, a materialelor de construcție, a hîrtiei, chimică, a cauciucului, a utilajelor de birou. După aprecieri provenind de la Sistemul federal de rezervă, scăderile de producție din alte ramuri decît industria automobilelor au fost tipice pentru o fază conjuncturală recesivă.

Situația conjuncturală din ANGLIA este, după diverse păreri, cea căreia i se potrivește cel mai bine termenul de dată recentă „stagflație", desemnînd stagnarea producției în condițiile unei deprecieri monetare continue și intense. Media mobilă pe trei luni a indicelui producției industriale se situa la sfîrșitul lunii iulie sub nivelul din perioada corespunzătoare a anului precedent, ceea ce înseamnă că din trimestrul II 1969 volumul producției nu a mai crescut. După aprecieri ale Trezoreriei britanice, reducerea produsului național brut în primul trimestru 1970 ar fi fost compensată totuși în trimestrul al doilea. Se relevă pe de altă parte că creșterile de consum care au avut loc au fost acoperite în mai mare măsură din importuri decît din producția internă.

Referitor la situația din R.F. A GERMANIEI, unde producția a continuat să crească în 1970, deși în ritmuri întrucîtva încetinite, consiliul experților economici apreciază într-un studiu recent că economia vest-germană a depășit anul acesta punctul culminant al celui de-al cincilea avînt postbelic. Creșterea produsului național brut este evaluată pe tot anul la 5%, față de un spor de 8% în 1969. Ultimele date lunare cunoscute arată că indicele producției industriale (1962=100) se situa în august 1970 la 142,9, cu 4,9% peste nivelul din august 1969, dar cu 1,9% sub nivelul din iulie 1970. Intrările de comenzi ale industriei stagnează de la mijlocul anului. Cu toate acestea, carnetele de comenzi existente asigură activitatea pe timp de 4 luni, ceea ce este mai mult decît nivelul maxim al indicatorului în perioada de boom precedentă (3,6 luni).

Indicele producției industriale a FRANȚEI, după eliminarea oscilațiilor sezoniere, s-a situat în septembrie la 159 față de 1962=100 (fără construcții). El s-a menținut astfel la media nivelului atins în iulie—august, fiind cu 5,3% mai ridicat decît în septembrie 1969. De la începutul acestui an, indicele variază în limite foarte înguste, atingîndu-și nivelul maxim în aprilie (162) și nivelul minim în iunie (156). Dacă se include și industria construcțiilor, nivelul din septembrie 1970 a fost de 156, față de 157 în luna precedentă și 150 în septembrie 1969.

În ITALIA indicele producției industriale (1966=100) a atins la sfîrșitul primelor 8 luni ale anului nivelul de 130,4 marcînd o creștere de 3,7% față de perioada corespunzătoare din 1969. În cadrul acestei creșteri, este apreciată ca dezamăgitoare evoluția din industria chimică, din siderurgie și din construcția de autovehicule. O prognoză oficială evaluează creșterea produsului național brut pe tot anul 1970 la 6,5—7% ; observatorii remarcă însă că, față de o prognoză de 7,%, anul trecut s-a înregistrat efectiv un spor al PNB de 5%.

O evaluare recentă pe ansamblul **Pieței Comune** vorbește despre creșterea producției industriale în trimestrul III cu 3,8% față de aceeași perioadă din 1969, ritm ceva mai lent decît cel înregistrat în trimestrul precedent.

● COMERȚ ȘI MATERII PRIME

PREVIZIUNILE mai vechi cu privire la o încetinire a comerțului internațional în cursul anului 1970 nu par să se adeverească, cel puțin în lumina datelor cunoscute pînă în prezent.

După date recent publicate de Comisia Economică O.N.U. pentru Europa, exporturile țărilor vest-europene au crescut în primul semestru 1970 cu 17%, spor aproape identic cu cel înregistrat în 1969, cînd a fost de 17,5%. Importurile vest-europene au crescut anul acesta (6 luni) cu 18%, față de +17,5% în 1969. Schimburile dintre țările Europei occidentale s-au încetinit puțin față de întregul an 1969, cînd s-au mărit cu 22%, dar au atins totuși în primul semestru un ritm înalt și anume +19%; ușoara încetinire s-a datorat evoluției importurilor franceze. Exportul vest-european spre America de Nord a crescut într-un ritm asemănător cu cel din anul trecut : +6% în sem. I 1970, față de +5% în 1969, în timp ce față de majoritatea celorlalte zone s-au putut constata accelerări mai însemnate : spre Japonia +33% (+20% în tot anul 1969), spre Australia, Noua Zeelandă și Republica Sud Africană +19% (+10%), spre țările în curs de dezvoltare +11% (+12%), spre țările socialiste din Europa +20% (+12%), spre R.P. Chineză +19% (—2%) Pe de altă parte, importurile vest-europene din America de Nord au crescut în sem. I. 1970 cu 25% (+9% în tot anul 1969), din Japonia + 58% (+23%), din Australia, Noua Zeelandă și R.S.A. +3% (+13%), din țările în curs de dezvoltare +9% (+10%), din țările socialiste europene +14% (+11%) și din R.P. Chineză +3% (+30%).

Creșterile înregistrate în comerțul internațional se datorează în parte unor sporiri ale prețurilor în prima jumătate a anului, îndeosebi la produsele industriale. În mai mică măsură s-a constat fenomenul acesta în cazul piețelor de materii prime. În trimestrul III/1970 a continuat pe aceste piețe tendința de scădere a prețurilor la anumite produse care se manifestă încă din primăvară. Indicele revistei londoneze **The Economist** marca la începutul lunii octombrie pe ansamblu o scădere cu 2,6% sub nivelul perioadei corespunzătoare din 1969 ; indicele parțial pentru alimente si situa însă cu 16% peste acel nivel, în timp ce la fibre industriale prețurile erau cu 5,3% mai scăzute în medie, la metale cu 20,8%, iar la materii prime diverse cu 9,2%.

Este posibil astfel ca, reacționînd la tendințele recesive din țări ca S.U.A. și Anglia și la unele încetiniri ale creșterii în cîteva țări industriale vest-europene prețurile materiilor prime să fi exercitat o anumită înrîurire în sens antiinflaționist.

I. PĂDUREANU

Creștere economică, dar și inflație. Aceasta este una din dilemele politicii economice în multe țări occidentale...

— Cine face atita zarvă ?
(după „Industriekurier")

„O ÎNDRĂZNEALĂ NEJUSTIFICATĂ“

Ce ar putea deci limita „cunoașterea științifică“? Dacă vom înțelege știința ca un proces global, ce duce la rezultat — în sensul descrierii (explicative) a realizării —, mi se pare nenatural să limităm aprioric **fișierul** cu informațiile astfel obținute. Cel puțin teoretic, deci, ipoteza că această cunoaștere nu este aprioric mărginită mi se pare plauzibilă.

Problema se schimbă evident atunci cînd schimbăm „originea“ sistemului de coordonare în **individ.** Orice om de știință simte, cu un sentiment de ușoară tristețe, că pentru el, cunoașterea științifică este mărginită. Accesul la „fișierul“ general de cunoștințe este limitat; posibilitatea de a se opri asupra unor probleme într-adevăr noi și importante ca și aceea de a obține rezultate într-adevăr noi, scade în condițiile vieții științifice moderne. Se vorbește adesea despre dificultățile procesului de instruire, despre capacitatea finită a creierului uman. etc.

Mărturisesc că aceste temeri ni se par exagerate. Iar temeiurile optimismului se leagă de un aspect pe care W. Boulding pare să-l neglizeze total. Cineva care ar trage concluzii referitoare la mobilitatea omului numai din studiul constituției sale anatomice, ar putea desigur greu să-și imagineze zborurile cosmice. Spre a se deplasa, omul a **inventat** însă mașina, trenul, racheta. În peisajul modern, gîndirea umană nu este singură, izolată, dezarmată: ea are în calculatoarele electronice „asistente“ puternice cum scrie atît de frumos **M. Malița în** „Cronica anului **2000“. Spre a se** orienta, omul viitorului va gîndi cu calculatorul. Capacitatea creierului uman — ca și capacitatea mușchilor — este limitată; omul a inventat însă instrumentul care-i permite să-și depășească condiția. Memoria umană este mărginită. Capacitatea de memorare a calculatorului este — și mai ales va fi — greu de limitat aprioric. Putem să ne imaginăm o lume a viitorului, în care dialogul continuu dintre om și calculator va ridica la culmi nebănuite eficiența activității. În această viziune, calculatorul va fi raisoneur-ul care va reprezenta „sistemul“, deoarece el cuprinde informațiile globale, imposibil de redus la scară individuală. Educația va obișnui gîndirea umană cu schemele abstracte de largă generalitate, cu modele ale realității și comportamentului, punînd accentul nu pe cunoștințe descriptive, nu pe înregistrări de „fișe“, ci pe metode, pe algoritmi care măresc receptivitatea, disponibilitatea și reactivitatea în condiții noi. Alegerea sectorului și temei de cercetare științifică se va efectua pe baza unui dialog cu calculatorul: acesta va delimita, cel puțin prin eliminare, variantele, „cunoscute“ — în sens de „aflate în fișierul general de cunoștințe“ —, va sugera astfel „tărîmul necunoscut“, schițînd eventual, prin documentare specializată, metodele aflate în „arsenalul“ științei ce par a fi cele mai adecvate studiului. Acesta nu numai că nu limitează imaginația și creativitatea, dar stabilește toate condițiile în care creația își poate găsi adevărata semnificație. Pericolul „repetării“ sau „redescoperirii“ apare micșorat: orice „nou“ se confruntă întîi cu „fișierul“ și abia apoi e „înregistrat“ ca „nou“ (dacă aduce într-adevăr un plus „de cunoștințe, de puncte de vedere, de semnificații“ etc.). Activitatea științifică este astfel dirijată spre acoperirea regiunilor puțin bătute ale realității, făcînd posibilă dezvoltarea cunoașterii umane. Și repet: **umane**, cu toate că „sediul“ ei va fi în afara omului, în sistemele de calcul; **umane**, fiindcă va fi produsul omului, care a creat calculatorul și care conduce, prin programare, acest proces; **umane**, deoarece omul are acces la aceste cunoștințe, în unicul mod care le poate face operante.

Sistemul om-calculator îmi pare astfel a oferi un teren sigur optimismului referitor la lipsa unei limitări apriorice a capacității cunoașterii umane. Și tabloul propus nu ne pare, în perspectiva viitorului, hazardat.

Voi trece, din considerente de spațiu, peste sensurile mai nuanțate ale cunoașterii științifice, legate de specificul condiției umane și care ar întări „în adîncime“ ceea ce dezvoltările anterioare au sugerat „în suprafață“. Se poate astfel aminti că, în sens operațional, „cunoașterea“ se leagă nu numai de parcurgerea „realității“, ci și de o anumită atitudine legată de trăirea adevărurilor cîștigate, și că, la scară individuală, aceste reacții pot fi mereu reluate, ca experiențe personale, chiar pe un același „fișier“ abstract, ducînd, într-un sens imediat, la un rezultat ce nu poate fi indiferent unui sistem de valori mai complex. S-ar putea apoi asocia acestor peisaje aspectele tulburătoare ale cunoașterii artistice, după părerea mea în mod nelogic despărțită de știință, antrenînd însă dezvoltări ce pun în joc și alte sisteme de referință decît cele amintite. Și, cel puțin aprioric, este greu de afirmat care dintre „explorări“ — „în suprafață“ sau „în adîncime“ — poate conduce la „eficiențe“ mai mari, în sensul perfecționării vieții și societății. Ca răspuns la întrebarea astfel formulată de W. Boulding, cred că ipoteza optimistă, care nesocotește unele argumente ușor naive ale profesorului american, ca analogiile bazate pe „curba“ logistică, etc. este totuși mai plauzibilă decît alternativa ei. După părerea mea, dacă se alege drept sistem de referință „cunoașterea“, știința se poate apropia teoretic nelimitat de această cunoaștere, cu speranța că aceste dezvoltări vor intra în „patrimoniul“ general al omenirii și vor putea fi, în principiu, astfel folositoare.

Ceea ce cred că este mai greu de anticipat este dacă această posibilitate abstractă va fi transformată în realitate prin dirijare normativă. Evoluția științei cuprinde desigur parametri normativi. Toate considerațiile optimiste pe care le facem au postulat că „dezvoltarea“ cunoașterii este dezirabilă. Să încercăm să analizăm cîteva obiecții posibile. Astfel, știința costă. Oare viitorul va trece această „sete de cunoaștere“ în cercul valorilor sale? Oare investigația științifică, ca atare, ducînd la „dezvoltare“ în sistemul propriu de valori al cunoașterii, va fi mereu încurajată? Oare, dus de alte utilități și eficiențe, omul însuși nu va limita cunoașterea? Oare „comodidatea“ în sens larg nu va interveni în acest proces? Oare încercarea de a face din știință un auxiliar nu va induce sisteme de valori diferite de cunoaștere, care vor „rătăci“ știința, întorcînd-o spre alte scopuri decît „dezvoltarea“ abstractă în sensul cunoașterii?

Mi se pare că „urme“ ale acestor probleme, puse cu oarecare rezervă și timiditate — pentru mine greu de explicat, pot fi întîlnite în peisajul științific al zilelor noastre. Și „politica științei“, care încearcă să se apropie de aspectele menționate, trebuie desigur să abordeze aceste probleme cu simțul responsabilității și al realității.

La întrebarea profesorului W. Boulding ar trebui astfel să răspundem că, dacă știința poate (abstract) să se dezvolte „la infinit“ nu este sigur că omul **va dori** acest lucru la infinit. Personal, aș răspunde optimist și la această a doua problemă. Și realitatea noastră socialistă „alimentează“ din plin acest optimism.

Anchetă realizată de
Irina VIANU

Desene de CIK DAMADIAN

Întărirea tendințelor protecționiste în Statele Unite ar putea deveni un obstacol în calea comerțului mondial.

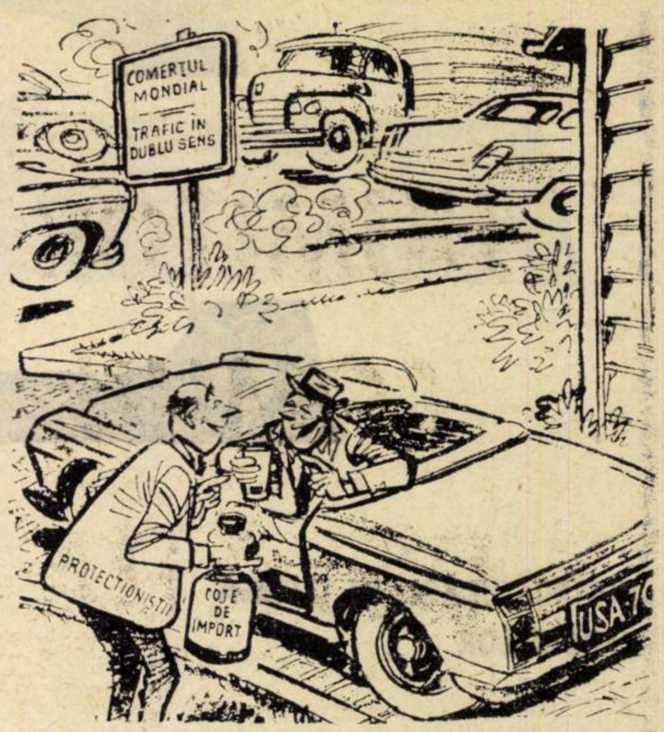

— Poate mai iei un păhărel?

(după *The New York Herald Tribune*)

După cum se știe un subprodus nedorit al civilizației noastre este poluarea. În S.U.A. ea a atins proporții atît de îngrijorătoare încît constituie obiectul unui program național de combatere a ei.

— Ce rufe curate, dar...

(după *The New York Herald Tribune*)

În Franța se discută în prezent un proiect de reformă fiscală care să elimine evaziunea. Dar, în timp ce vînătorul scrutează orizontul...

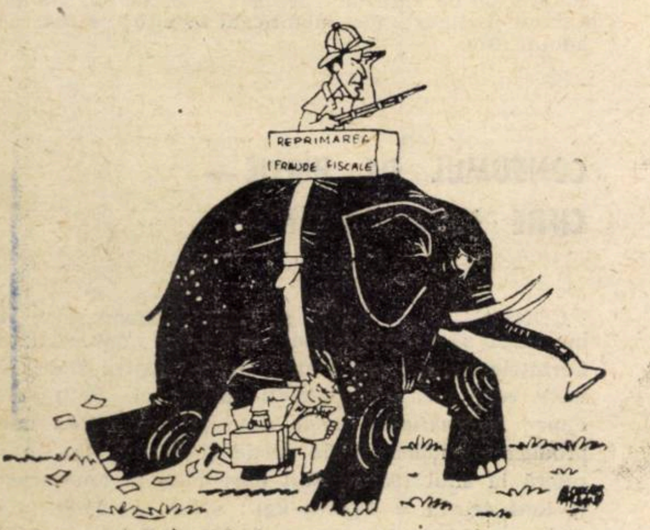

(după **Le Figaro**)

Europa unită nu se construiește ușor...

— De la model la realizare e cale lungă

(după *Industriekurier*)

Monotonie...

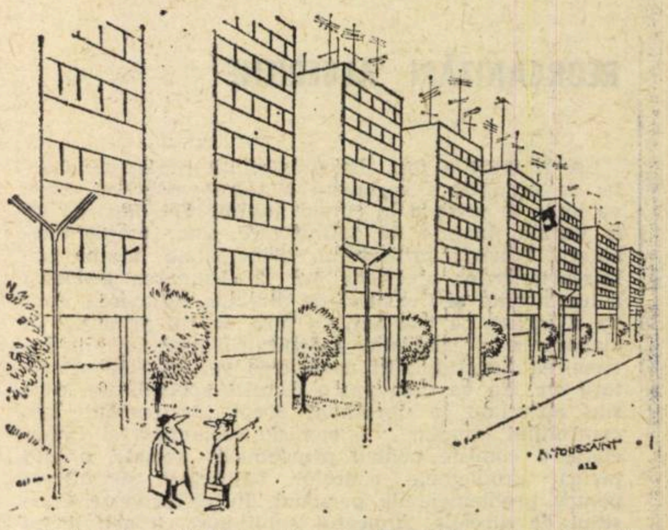

— Sîntem de curînd în cartier, așa că soția mea a pus un steag la geam ca să nu mă rătăcesc.

(după *Le Figaro*)

mondorama

RESTRUCTURĂRI ÎN LUMEA CADOURILOR

CĂ OAMENII obișnuiesc să-și facă daruri, se știe foarte bine. Ce fac ei însă cu darurile primite pare să nu mai intereseze pe nimeni. Surprinși plăcut de această ignorare generală și dornici să pună pe picioare o afacere care să renteze, frații Ted și Shirley Margulis din Los Angeles și-au pus serviciile la dispoziția beneficiarilor de cadouri. Intuind adevărul că de-a-lungul anilor oamenii acumulează obiecte primite în dar care fie că le sînt inutile, fie că se suprapun în două, trei sau mai multe exemplare, ingenioșii întreprinzători au deschis în orașul de pe țărmul Pacificului un mare magazin în care... nimic nu se vinde, totul se transformă. În schimbul unui comision de 20%, posesorii cadourilor inutile le pot schimba aici, discret, cu alte obiecte ce li se par mai folositoare sau mai atrăgătoare.

Considerînd că această terapeutică nu atacă cauzele răului (care ar consta în dezamăgirea multor beneficiari de cadouri), cîțiva oameni de afaceri francezi au avut ideea creării la Paris a unui club al cadourilor prin intermediul căruia beneficiarilor li se lasă de la bun început plăcerea de a-și alege darul pe care îl doresc.

„...CĂDERE LIBERĂ"

ANUL 1970 a fost nefast pentru cvasi-totalitatea burselor occidentale, ale căror valori au înregistrat pretutindeni o ...„cădere liberă", La New York, valorile industriale (indicele Dow Jones) au coborît cu 3,2% de la începutul anului, la Londra (indicele Financial Times) — cu 19,6%, iar la Amsterdam — cu 14,1%.

Dacă oamenii de afaceri nu au fost surprinși de multe din aceste căderi, ele înscriindu-se cu o precizie matematică în calculele de anticipație, în schimb nedumerirea lor a fost totală în ce privește soarta cursului acțiunilor la bursele din Düsseldorf și Paris. Se aprecia că economia R.F.G. evoluează cel mai bine în peisajul economic occidental și totuși la bursa din Düsseldorf s-a înregistrat o cădere de 27%. La Paris, deși se constatase că profiturile întreprinderilor franceze sînt satisfăcătoare, activitatea bursieră a fost cu 30% sub nivelul anului precedent.

Experții financiari și economici atribuie încetinirii ritmului economiei americane, de-a lungul întregului an 1970, cea mai mare parte a responsabilității pentru marasmul bursier internațional și nu prevăd șanse apropiate de succes unei tendințe de „boom" în acest domeniu.

REORGANIZĂRI ALGERIENE

LA ALGER a fost dat publicității proiectul „Cartei de organizare socialistă a întreprinderilor" care va intra în vigoare în cursul anului 1971 după ce va fi supusă, înainte de definitivare, unor ample dezbateri. Potrivit proiectului, principalele organe ale întreprinderilor algeriene vor fi Adunarea generală a lucrătorilor și Consiliul de direcție. Adunarea, care va fi aleasă pe trei ani, va juca un rol principal în elaborarea și controlul îndeplinirii planului, în întocmirea bugetului, în aprecierea rezultatelor activității etc. Ea va crea patru comisii specializate, care sînt apreciate în document drept „instrumente ale controlului popular" : o comisie economică și financiară, o comisie pentru problemele sociale, o alta pentru problemele cadrelor calificării și ultima pentru problemele de personal. În ce privește Consiliul de direcție, proiectul subliniază că activitatea acestuia trebuie înțeleasă într-un sens colegial. „Dacă unitatea de conducere este necesară în cadrul planificării, aceasta nu este în nici un caz sinonimă cu concentrarea puterii în mîinile unei singure persoane. Reprezentanți ai Adunării generale a lucrătorilor vor face de asemenea parte din consiliul de direcție".

PREMIUL UNESCO '70

PREMIUL științific al UNESCO care recompensează în fiecare an „o eminentă contribuție științifică și tehnologică în favoarea dezvoltării", a fost atribuit în 1970 Institutului internațional de cercetări asupra orezului de la Los Banos (Filipine) și Centrului internațional de ameliorare a calității grîului și porumbului din Mexic. Acestor două organisme le revine meritul de a fi creat noi varietăți de cereale cu în înalt randament, rezistente la insecte și maladii.

COCA-COLA — PRODUS AL HAZARDULUI

PRINTRE băuturile nealcoolice Coca-cola deține în prezent primul loc în lume. Și astăzi se mai poate vedea în orașul Atlanta (statul Georgia, S.U.A.) localul farmaciei unde, în 1886, a fost vîndut primul produs sub denumirea de Coca-cola, rezultatul asocierii întîmplătoare a unui sirop-poțiune cu o apă gazoasă. Dacă pînă la cel de al doilea război mondial băutura în cauză a rămas strict americană, după acesta ea cunoaște o largă răspîndire în țările dezvoltate, dar și în altele în curs de dezvoltare ; un mare succes cunoaște Coca-cola în țările musulmane, unde vînzarea băuturilor alcoolice este interzisă. Astăzi există în lume — în afara granițelor S.U.A. unde sînt în număr de 980 — 868 de fabrici de îmbuteliere. Amatorii de statistici vor mai nota că zilnic se consumă în lume circa 100 milioane de sticle de Coca-cola.

După 1954 societatea Coca-cola, adaptîndu-se cererii populației, a început să realizeze și alte produse, mai întîi în domeniul băuturilor nealcoolice, și apoi în cel al unor bunuri alimentare extrem de diverse (astăzi circa 250), între care ceaiul și cafeaua instantanee ocupă un loc însemnat.

Trebuie semnalat totodată că sporirea și diversificarea producției a contribuit la expansiunea activităților conexe. Numai pentru Coca-cola firma are nevoie anual de 730 000 t de zahăr dublu rafinat, fiind astfel unul din cei mai mari consumatori. Pe de altă parte, la un total de 2 miliarde de sticle de Coca-cola în uz pe glob, pentru acoperirea spargerilor și lărgirea stocurilor sînt necesare anual circa 700 milioane de sticle noi.

CREȘTE PREȚUL POLUĂRII

ÎNCET, dar sigur, oamenii se obișnuiesc cu ideea că degradarea mediului înconjurător intră în categoria delictelor grave aflate sub incidența dreptului penal... Au fost mai întîi voci izolate, ce păreau deplasate prin patetismul lor. Apoi seriozitatea problemei a început să fie înțeleasă de tot mai mulți. Au urmat campaniile masive, globale și nominale, împotriva atentatorilor. Un prim salt calitativ s-a produs atunci cînd tribunalele au aplicat amenzi celor ce s-au făcut vinovați de poluarea mediului : în toate cazurile mari companii, insensibilizate — în goana după profit — la apelurile de respect față de natură.

În prezent se pare că asistăm la conturarea unei noi dimensiuni a hotărîrii de a impune respectarea purității mediului înconjurător, prin pronunțarea de către tribunale a unor decizii, — fie ele și suspendate — de privațiune de libertate. Astfel, a stîrnit, recent, rumoare hotărîrea unui tribunal vest-german de a condamna la opt luni închisoare, cu suspendarea pedepsei, la o amendă de 5 000 mărci și la despăgubiri în valoare de 80 000 mărci pe dr. Jürgen Bernhold, proprietarul companiei de navigație Hamburger-Lloyd. Alături de el au fost condamnați numeroși alți funcționari ai firmei. Armatorul s-a făcut vinovat de poluarea Rinului în urma dispozițiilor pe care le-a dat căpitanilor petrolierelor sale de a spăla rezervoarele navelor în apele acestui fluviu.

„50 MILIOANE CONSUMATORI"

ACEASTĂ simplă cifră statistică a fost ridicată la rangul de titlu al unei luxoase reviste de mare tiraj editată în Franța de Institutul național pentru consum în scopul... inițierii francezilor în arta alegerii cumpărăturilor, al orientării lor pe bază de studii comparative etc.

Spre deosebire de alte țări occidentale în care imensa, dar eterogena, armată a consumatorilor a inițiat diferite forme de organizare și reprezentare pentru a-și apăra interesele (sînt cunoscute de exemplu, acțiunile întreprinse în S.U.A. de avocatul Ralf Nader împotriva unor mari firme producătoare de automobile ale căror caracteristici tehnice pun în pericol viața conducătorilor auto), în Franța inițiativele de regrupare a consumatorilor au fost pînă în prezent ezitante și lipsite de succes. Sarcina de a contracara această apatie și-a asumat-o recent Institutul național pentru consum.

UN OU PE ZI

OUL este unul dintre cele mai concentrate și mai bogate alimente folosite de om. Este, în același timp și economic, valoarea sa nutritivă fiind superioară celei a cărnii și a altor alimente întrebuințate curent. Ca urmare și producția mondială crește într-o proporție de 3—5% pe an. După estimările făcute, anul acesta se vor produce în întreaga lume 275 miliarde de ouă, față de 267 miliarde în 1969. Sporirea producției a stimulat și îmbunătățirea condițiilor de conservare și de comercializare a ouălor. În 1965 s-au vîndut pe piața mondială 18 300 de tone de produse din ouă, iar în 1969 aproape 30 000 de tone. Cel mai mare consum de ouă se înregistrează în Israel — un ou pe zi, de fiecare locuitor. Pe locul doi se află Canada, cu 336 de ouă pe an, pe locuitor, urmează apoi S.U.A. cu 313, Noua Zeelandă cu 284 și Irlanda cu 278 de ouă pe an, de fiecare locuitor.

ANUARUL PICK

TRADIȚIONALUL anuar monetar al expertului american Franz Pick a văzut recent lumina tiparului la New York. Din cuprinsul său rețin atenția, pe lîngă un glosar al monezilor și al tehnicilor monetare, un clasament al țărilor avînd drept criteriu volumul circulației monetare pe locuitor. În fruntea lui se situează Elveția cu 515 dolari, pe ultimul loc Indonezia, cu 2,50 dolari. Nivelul cel mai ridicat al datoriei publice se întîlnește în S.U.A. — 2 020 dolari pe cap de locuitor, după care urmează Anglia cu 1617 dolari, Israelul cu 1560, Belgia cu 1233, Noua Zeelandă cu 1221 etc., iar cel mai redus în Nepal, 1,26. Un alt clasament are în vedere monezile în ordinea vechimii parității lor : decanul de vîrstă este dolarul (36 de ani), iar „prîslea" — escudo-ul chilian, a cărui paritate a fost modificată în ultimele luni ale anului 1970.

CONSUMUL DE HÎRTIE — CIFRE IMPRESIONANTE

CONSUMUL de hîrtie al lumii contemporane nu încetează să crească, atingînd cifre impresionante. Cerințele sporesc din toate părțile : pentru ziare, reviste, cărți etc. Iată potrivit publicației *Pulp and Paper International* unele date privind cîțiva mari producători mondiali de hîrtie și carton. Datele se referă la anul 1969 și sînt exprimate în tone scurte (1 tonă scurtă = 907,185 kg) : S.U.A. — 53 491, Canada — 12 758, Japonia — 12 467, U.R.S.S. — 6 927, R.F.G. — 5 712, Anglia — 5 485, Suedia — 4 533, Finlanda — 4 475, Franța — 4 406 etc.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ !

2

ANUL IX NR 2 (384)
VINERI 8 IANUARIE 1971
20 PAGINI 2 LEI

viata economica

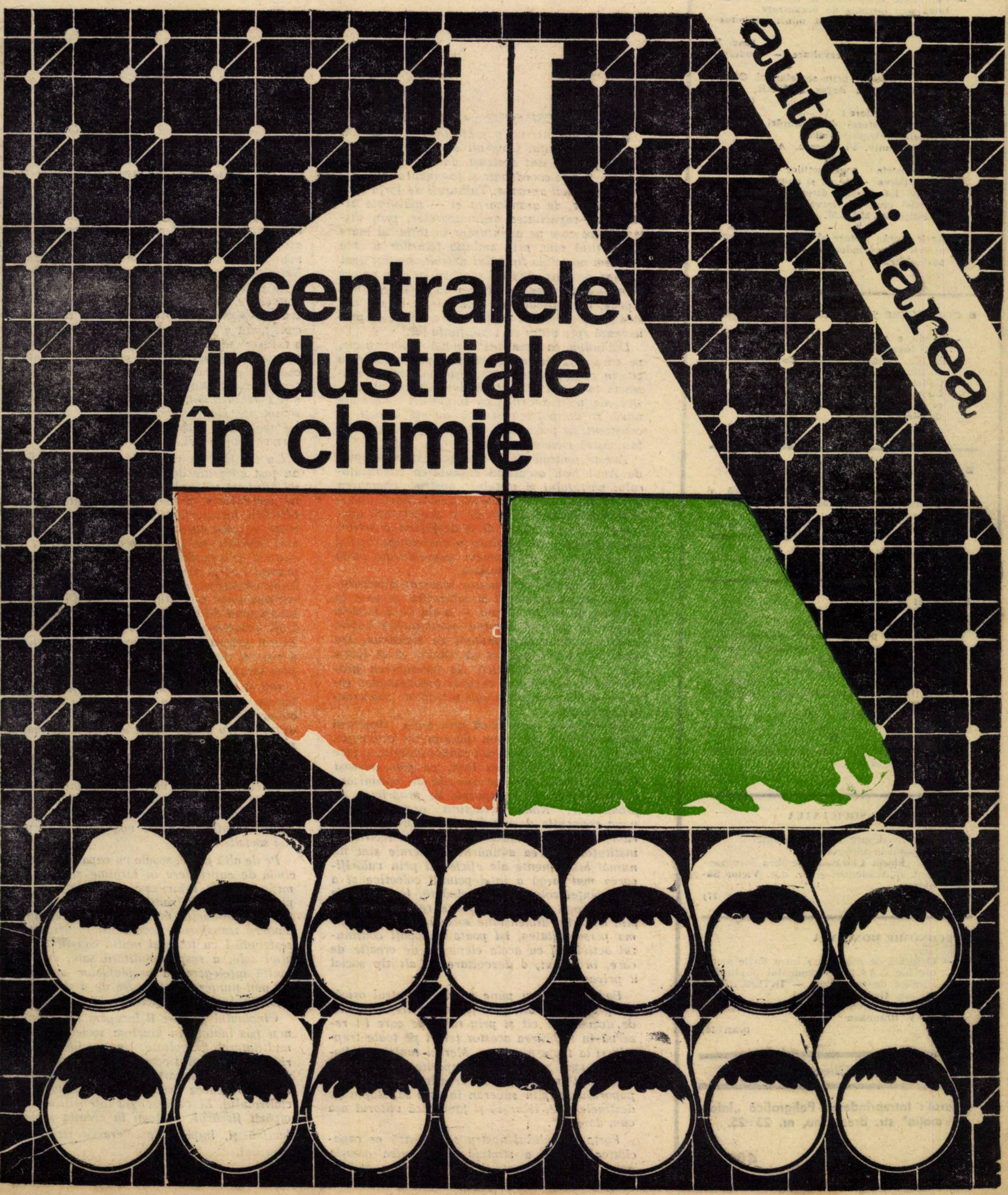

ANUL IX **viata economica**

săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • Telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

numărul 2 din 8 ianuarie 1970

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Centralele industriale în chimie: **Vitalitatea noii formule de organizare**
de ing. **Mihail Florescu**, ministrul industriei chimice
(pag. 3)
— Județul Argeș: **Dezvoltare — modernizare — civilizație**
de **Gh. Năstase**, prim-secretar al Comitetului județean Argeș al P.C.R.
(pag. 5)
Puncte de vedere:
— **Extinderea sferei de asigurări asupra bunurilor întreprinderilor**
de asist. univ. **Fl. Bercea**, A.S.E.
(pag. 6)
— În industria construcțiilor de mașini: **Autoutilarea — de ce și cum?**
de ing. **Ion Crișan**, director general al direcției generale dezvoltare a ramurii și investiții din M.I.C.M.
(pag. 7)
— Agricultură: **Natura și caracterul reorganizării întreprinderilor de mecanizare a agriculturii**
(pag. 8)

■ CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

— Studii • experiențe: **Secretele „numărătorii inverse"**
de ing. **Elisabeta Zsako**. Combinatul textil-Cluj
— Cadre și răspunderi: **Aurel Popa, director general al Combinatului de exploatare și industrializare a lemnului Brașov**
de **Stere Popescu**
(pag. 9)

■ INFORMATICA

— **Subsistemul național de informatică și conducere în cercetare, proiectare și documentare**
de conf. univ. ing. **Vasile Tărăboi**, directorul Institutului central de documentare tehnică
(pag. 10—11)

■ TEORII • IDEI

— În ajutorul celor ce studiază în învățămîntul de partid: **Dinamica prețurilor și problema raportului valoare-preț în capitalismul contemporan**
de conf. univ. **N. Dobrotă**
(pag. 12)
— Cărți: **Stadii premergătoare industriei mecanizate**
de **Virgil Cândea**
(pag. 14)

★

— Din sumarul revistei „Viața economică", nr-ele 1—52/1970
(pag. 15—16)

■ ȘTIINȚA ȘI SOCIETATEA

Savanți despre destinul științei
Răspund la anchetă:
prof. **Florin Ciorăscu**, membru corespondent al Academiei și dr. doc. **Victor Săhleanu**
(pag. 17)

■ ECONOMIE MONDIALA

— O formă de colaborare între țările membre ale C.A.E.R. în domeniul produselor chimice de mic tonaj — INTERCHIM
de ing. **George Comănici**
— Cuba: Diversificarea producției agricole
de **V. Brăneanu**
(pag. 18)

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

PARTICIPARE ȘI CREAȚIE

PE NESIMȚITE am trecut într-un nou an, într-un nou cincinal, într-un nou deceniu. Oamenii sînt aceiași, mașinile sînt aceleași, dar ne mișcăm pe alte coordonate și fascinantul an 2000 este parcă mai aproape. Tulburați de forța speciei noastre, de grandoarea ei — măsurate astăzi prin capacitatea ordinatoarelor, prin distanțele pe care ne aventurăm în infinitul mare și infinitul mic, prin ambiția țelurilor umane — avem nostalgia timpului netrăit, simțim acut foamea de timp. Faustul modern cu care ne-am identifica poruncește clipelor să se scurgă mai repede, romanticul care sălășluiește în noi din totdeauna stă acum cu fața spre viitor, se proiectează spre viitor cu toată ființa lui.

Dobîndim ca oameni o nouă dimensiune, pe care o realizăm cu atît mai pătrunzător cu cît, în acest spațiu, în această societate, în această țară, am încetat să fim instrumente pasive ale unei deveniri cu impulsuri exterioare nouă și dimpotrivă sîntem agenți direcți și conștienți ai proceselor care alcătuiesc existența noastră socială.

Aceste sentimente le-am încercat în noaptea de Anul Nou ascultînd cuvîntarea conducătorului partidului și statului nostru, chemarea adresată oamenilor muncii, producătorii bunurilor materiale și spirituale și proprietarii mijloacelor de producție *de a desfășura o activitate susținută, de a aduce o contribuție activă la soluționarea problemelor generale ale vieții economice, politice și sociale.*

Aceste sentimente le-am încercat gîndindu-mă la sensul principal al măsurilor pe care le aplicăm de un șir de ani — acela de a modela societatea noastră potrivit susamintitei dublei calități a oamenilor muncii în socialism, așa încît instituțiile noastre să asigure și să incite participarea *lor efectivă „la conducerea producției, la activitatea tuturor organismelor sociale, la elaborarea întregii politici de construcție socialistă".*

Atunci cînd spunem că prin noua structură organizatorică apropiem decizia de producție, de locul executării ei, exprimăm desigur, o idee corectă. Să menționăm însă, ca prin aceeași translație care mărește șansele de optimizare a deciziei, decizia se apropie de proprietar, de producător. Noua structură organizatorică, noua concepție despre fluxul elaborării planurilor, trecerea conducerii pe baze colective și instituționalizarea adunărilor generale sînt nu numai instrumente ale eficienței prin valorificarea mai largă a înțelepciunii colective și a experienței colective, ci totodată, forme grație cărora omul muncii își poate realiza mai din plin noua lui dimensiune socială, își poate afirma personalitatea, își poate îmbogăți conținutul activității cu acele elemente de creație de care, în trecut, o dezvoltare de alt tip social îl privase.

Partidul nostru pune omul în centrul oricăror preocupări, atît prin țelurile întregii politici de dezvoltare, cît și prin rolul pe care i-l rezervă în stabilirea acestor țeluri pe toate treptele și la toate nivelele. „Mersul înainte al României spre progres și prosperitate este astfel rezultatul nemijlocit al creației conștiente a poporului, deplin suveran în țara sa, stăpîn pe destinele sale, liber să-și făurească viitorul așa cum dorește".

Forța partidului nostru se bazează pe capacitatea lui de a stimula și organiza creația conștientă a poporului, de a se face instrumentul ei.

Îmi vin în minte în acest context două fapte de actualitate. Primul se referă la adunările generale ale salariaților, care se vor desfășura în viitorul apropiat. Producătorii — proprietari vor avea a se pronunța asupra gestiunii fragmentului de avuție națională pe care au mandatul să-l valorifice. Vor dezbate măsura în care sarcinile și angajamentele asumate în toate domeniile au fost realizate. Se vor pronunța asupra calității organizării și a conducerii. Vor veni cu sugestii, cu propuneri, cu recomandări. Neîndoios, adunările generale sînt una din formele participării efective a oamenilor muncii la conducere. una din căile transformării construcției socialiste într-un proces de creație conștientă a poporului. Este de datoria noastră, a tuturor, să încărcăm această verigă importantă a democrației noastre socialistă cu întregul conținut pe care l-a avut în vedere partidul, să transformăm adunările generale în instrumente ale stimulării inițiativei și răspunderii, în instrumente ale creației maselor în instrumente ale manifestării oamenilor muncii ca producători, ca proprietari, ca stăpîni.

Un alt fapt se referă la agricultură. Recent au fost adoptate două hotărîri ale Consiliului de Miniștri privind întreprinderile și stațiunile de mecanizare, precum și îmbunătățirea cointeresării lucrătorilor lor. Aș releva înainte de toate operativitatea cu care programul de măsuri stabilite de partid pentru ridicarea agriculturii prinde viață. Dar în legătură cu programul însuși, să reamintim ce spațiu larg este lăsat inițiativei, creației maselor în valorificarea mai bună a condițiilor locale. În expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu s-au schițat cadrul, orientarea generală, principiile generale. Restul urmează să fie făcut pe baza reflecției, a muncii de analiză și sinteză desfășurate pe plan local.

Pot fi evocate numeroase alte fapte acumulate în ultimii ani în viața noastră socială care au aceeași semnificație — preocuparea partidului nostru de a asigura un cadru cît mai propice pentru participarea efectivă a oamenilor muncii la gestiunea țării. Pe măsură ce sporește importanța rolului său conducător, partidul își adaptează stilul și metodele de muncă la exigențele studierii aspirațiilor populare, regîndește mecanismele sociale astfel încît ele să asigure manifestarea tot mai largă a democrației socialiste.

Pe de altă parte, școala cu capacitatea ei crescîndă de cuprindere în lărgime și profunzime, mijloacele de informare și formare a opiniei publice — presa, radioul, televiziunea — forțele de producție moderne și modul de viață modern transformă necontenit însuși omul, înzestrîndu-l cu tot mai multă conștiință a situației sale, a responsabilității sale, cu tot mai multă înțelegere a problemelor societății, cu tot mai numeroase premise de a-și aduce contribuția lucidă și eficientă la rezolvarea lor.

Cincinalul pe care îl începem va însemna un nou pas înainte în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Un pas înainte în sporirea potențialului economic și tehnic al României, în perfecționarea tuturor relațiilor sociale, în valorificarea imenselor posibilități ale socialismului. El va însemna intensificarea participării fiecărui cetățean la creația socială colectivă și, implicit, accelerarea ritmului progresului.

Gheorghe DOLGU

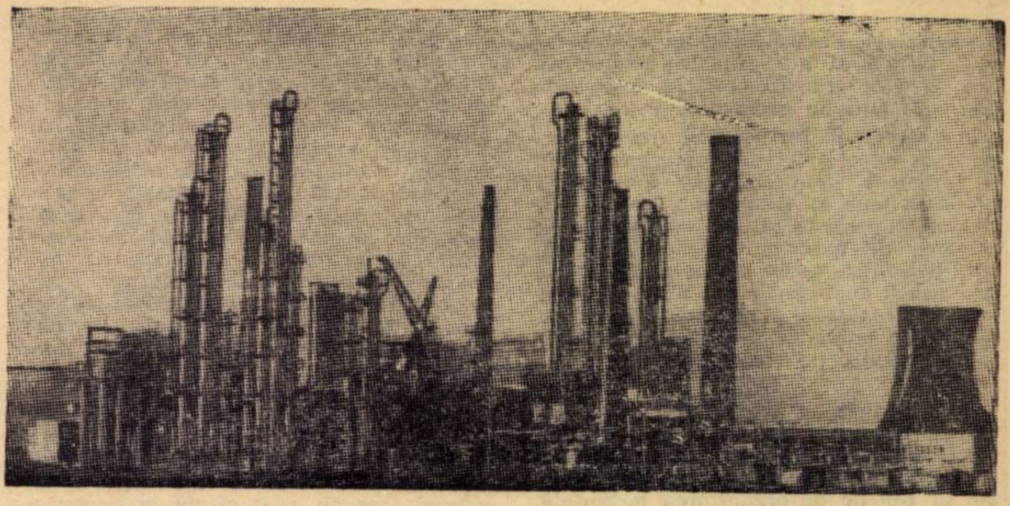

Combinatul chimic din Rîmnicu Vîlcea este vlăstar al cincinalului 1966—1970. Aici a fost pusă în funcțiune prima unitate — Fabrica de produse clorosodice — la 1 august 1968. În 1970, chimiștii acestui mare combinat au realizat o producție marfă de peste 700 milioane lei. În fotografie: **Vedere generală a combinatului.**

CENTRALELE INDUSTRIALE ÎN CHIMIE

VITALITATEA NOII FORMULE DE ORGANIZARE

Mihail FLORESCU
ministrul industriei chimice

NOUA FORMĂ de organizare în industria socialistă din țara noastră își are originea în hotărîrile Conferinței Naționale a P.C.R. din decembrie 1967 cu privire la perfecționarea, organizarea, planificarea și conducerea economiei. Plecînd de la principiul că formele de organizare socialistă nu sînt imuabile, că ele trebuie să fie în concordanță cu tendințele de perfecționare continuă și de dezvoltare a societății, cu schimbările calitative impuse de o dinamică a economiei care provoacă în mod obiectiv mutațiile, s-au stabilit noile forme de organizare în industrie, ținînd seama de următoarele criterii:

Concentrarea producției în mari unități industriale în măsură să asigure baza tehnică-materială și financiară pentru a se obține o înaltă eficiență economică.

Specializarea producției în unități de mare capacitate, organizarea fluxului de fabricație pe linii automate, lucru pe bandă, un control eficient și cu metode moderne al calității producției realizate în instalații tehnologice de mari dimensiuni.

Organizarea activității de cercetare care să asigure, atît perfecționarea continuă a tehnicii și tehnologiei de producție, cît și elaborarea unor noi metode tehnologice în măsură să asigure progresul continuu al eficienței și calității, realizarea unor produse cu o mai mare utilitate.

Cibernetizarea tehnologică și economică prin introducerea calculatoarelor electronice de proces, care să asigure controlul automat al fabricației în condițiile stabilite, precum și a calculatoarelor de gestiune care să preia întreaga activitate de aprovizionare și desfacere, calculul salariilor și finanțarea industriei, încadrarea în sistemul informațional unic pe economie.

Concentrarea mijloacelor materiale, financiare și dirijarea lor în direcțiile care să asigure creșterea eficienței economiei diversificarea producției o calitate înaltă, o scădere substanțială a cheltuielilor de producție, îndeosebi a celor materiale.

Apropierea cadrelor de specialitate de baza de producție a bunurilor materiale. Conducerea operativă a producției se concentrase în direcțiile generale din ministere, în București, în timp ce baza de producție era răspîndită pe tot cuprinsul țării, ca o consecință a politicii juste de dezvoltare a tuturor regiunilor, a tuturor orașelor, ceea ce cerea o descentralizare a conducerii operative a producției.

Lărgirea dreptului de decizie, creșterea atribuțiilor și competențelor unităților care realizează nemijlocit producția bunurilor materiale.

Conducerea unităților industriale pe baza principiilor muncii colective care să antreneze un număr mare de cadre cu o înaltă calificare în activitatea de conducere, să asigure participarea efectivă a clasei muncitoare în activitatea de organizare și conducere a economiei.

Pe aceste baze s-au reorganizat ministerele, s-a inițiat înființarea unităților cu statut de centrală și s-a stabilit noua organizare a întreprinderilor.

● Pe specificul structurii tehnologice sau teritoriale

PORNIND de la faptul că diversitatea în activitatea ramurilor economiei, precum și marea complexitate a producției industriale impun forme de organizare corespunzătoare structurii tehnologice sau teritoriale, s-au organizat mai multe tipuri de unități cu statut de centrală. În industria chimică s-au format trei asemenea tipuri, în alte ramuri industriale sînt și alte forme de organizare. Acestea sînt:

1. Centrale industriale care, de regulă, grupează un număr mare de întreprinderi, răspîndite teritorial, cum sînt Centrala de îngrășăminte chimice, de medicamente și coloranți, de lacuri și vopsele.

2. Grupul industrial, care reunește de regulă unitățile de pe aceeași platformă industrială - Borzești, Rm. Vîlcea sau grupează întreprinderi pe zone teritoriale (Tîrnăveni), sau realizează organizarea pe verticală, de la materie primă pînă la produsul finit (Grupul de aluminiu).

3. Combinate, care în industria chimică s-au organizat numai în ramura petrochimică, la Pitești și Ploiești, datorită complexității tehnologiei din acest domeniu, a numărului mare de produse și a diversității proceselor tehnologice de fabricație.

Aceste forme vor evolua în viitor, ținînd seama de dinamica rapidă de dezvoltare a industriei chimice, de gruparea pe criteriile de eficiență economică, indiferent dacă ele aparțin în prezent de o ramură sau alta.

● Atribuții și competențe

STATUTUL - CADRU al centralei, aprobat în 1969, a avut încă de la început unele lipsuri privind atribuțiile acestora, precum și în exercitarea competențelor acordate unităților cu statut de centrală, din lipsa de concordanță cu actele normative în vigoare; unele dintre acestea nu erau încă elaborate, iar la altele se întîrzia aplicarea prevederilor din statut din cauză că organele de sinteză economică nu elaboraseră actele normative de aplicare.

După o largă consultare a unităților cu statut de centrală, a comitetelor de direcție și a consiliilor de administrație, a organelor și organizațiilor de partid, s-a elaborat un nou statut al centralelor industriale care ține seama de:

1. Corelarea atribuțiilor din statut cu prevederile din actele normative aprobate în cursul anului trecut privind: organizarea, planificarea și executarea investițiilor, contractele economice, măsurile în domeniul planificării, aprovizionării tehnico-materiale, organizarea și disciplina muncii în unitățile socialiste de stat, organizarea activității de proiectare, măsurile pentru îmbunătățirea activității de cercetare și altele.

2. Completări și modificări făcute pe baza propunerilor ministerelor, care au ca scop trecerea unor atribuții de la nivelul ministerului la centrală: stabilirea de normative de reparații a fondurilor fixe, eșalonarea de către centrală a sarcinilor de plan, aprobarea de către directorul general a modficării sarcinilor de producție la sortimentele nominalizate departamental etc.

3. Prevederile stabilite în proiectele legislației de perfecționare a planificării, finanțării, a prețurilor vor completa atribuțiile acordate unităților cu statut de centrală și întreprinderilor subordonate.

4. Noi măsuri în domeniul cercetării-dezvoltării, prin crearea de centre proprii de cercetare și proiectare în centralele și grupurile industriale, inclusiv la marile combinate chimice care funcționează pe principiul gestiunei proprii. În Ministerul Industriei Chimice s-a organizat activitatea de cercetare prin Institutul central de cercetări chimice, care are sarcina coordonării, îndrumării și sprijinirii întregii activități de cercetare din toate unitățile economice și de cercetare din sistemul ministerului.

5. Trecerea de la 1 ianuarie 1971 a activității de export și import în cadrul unităților cu statut de centrală va crea realizarea legăturilor nemijlocite dintre producători și exportul produselor, realizarea unei operativități mai mari în asigurarea mijloacelor din import necesare producției și investițiilor.

● Tipul de gestiune

MINISTERUL Industriei Chimice a organizat unitățile sale cu statut de centrală pe structura uzinei celei mai reprezentative, cu ponderea cea mai mare

→

←

în activitatea centralei, cu un aparat comun cu cel al întreprinderii respective, care a fost transformată în întreprindere cu gestiune economică internă.

Pe parcursul funcţionării centralelor, pe baza experienţei dobîndite, centralele şi grupurile industriale au început să preia atribuţii şi competenţe de la unităţile componente şi, în special, de la unitatea de bază pe structura căreia s-au organizat, astfel că un număr mare de servicii au trecut de la uzină în componenţa centralei. Acest lucru a eliminat unele paralelisme dintre centrală şi întreprinderea pe structura căreia s-a organizat.

În condiţiile în care unitatea cu statut de centrală s-a creat pe scheletul celei mai mari întreprinderi, s-a aplicat gestiunea economică proprie sau internă, în funcţie de organizarea teritorială. La unităţile care se găseau pe aceeaşi platformă industrială sau în acelaşi oraş, întreprinderile s-au organizat pe gestiune internă, ca fiind mai raţională, mai operativă, mai eficientă, aşa cum s-a procedat la Borzeşti şi Rîmnicu-Vîlcea. S-a acordat gestiunea proprie întreprinderilor, la centrala sau grupul industrial răspîndite pe teritoriu, ca de exemplu: Grupul industrial Tîrnăveni care are întreprinderile chimice de la Ocna Mureş, Turda, Copşa Mică, aceasta pentru a da mobilitate relaţiilor directe cu băncile locale, operativitatea necesară în aprovizionare şi desfacere, în întreaga activitate de producţie şi transport.

● Organizare suplă, adaptată la cerinţe

ORGANIZAREA centralelor a fost făcută iniţial pe funcţiunile principale de: cercetare-dezvoltare, producţie, comercială (aprovizionare-desfacere, import-export), de personal, financiar-contabilă.

În unităţile cu statut de centrală ale Ministerului Industriei Chimice a apărut necesitatea unui compartiment separat pentru problemele mecano-energetice, din care cauză cele trei funcţiuni cu caracter economic (comercială, de personal şi financiar contabilă) au fost grupate cîte două, deşi în mod evident acest lucru nu a satisfăcut nici pregătirea profesională şi specializarea unui cadru de conducere şi nici necesitatea de organizare. Aceasta a determinat ca unele probleme specifice centralelor şi grupurilor industriale să nu fie rezolvate cu competenţă, deoarece directorul pe funcţiune se ocupă cu prioritate de domeniul de activitate în care este specializat. Aceasta a determinat ca la reorganizarea unor centrale să se introducă şi o funcţiune de răspundere corespunzătoare activităţii mecanice, energetice, de automatizare şi tehnică de calcul, astfel după cum trecerea activităţii de export şi import la centrale impune organizarea unui compartiment independent, ţinînd seama de dimensiunile şi importanţa acestei activităţi la fiecare unitate în parte.

Fetişizarea unor scheme de organizare se împotriveşte concepţiei de realizare a unei înalte eficienţe în activitatea centralelor, în simplificarea aparatului şi realizarea unor organigrame adaptabile diversităţii din activitatea economică, după cum rigidizarea schemelor este potrivnică concepţiei care cere ca organizarea să fie suplă, în concordanţă cu necesităţile rezultate din activitatea practică. Schimbările repetate şi nejustificate ale acestei organizări, deregleazã mecanismul de funcţionare normală a unităţilor.

În cadrul unităţilor cu statut de centrală, dat fiind competenţele sporite acordate, s-au înfiinţat şi alte compartimente ca urmare a preocupărilor noi apărute, astfel cum sînt cele de: inginerie chimică, calcul operaţional, informatică, psihologie industrială, sociologie, ergonomie, control financiar preventiv.

În cadrul centralelor au existat preocupări în ce priveşte organizarea unor secţii de producţie mari, puternice, prin comasarea unor secţii mici (pe platformele Borzeşti, Piteşti, Rîmnicu-Vîlcea), măsuri care au avut efecte în creşterea productivităţii muncii şi reducerea cheltuielilor de producţie.

● O scurtă privire retrospectivă

LA DATA de **1 aprilie 1969**, în baza unei hotărîri a Consiliului de Miniştri a fost înfiinţată, cu caracter experimental, prima unitate cu statut de centrală din Ministerul Industriei Chimice — Grupul industrial de petrochimie Borzeşti — care s-a format prin fuzionarea întreprinderilor: Combinatul de cauciuc sintetic şi produse petrochimice din Municipiul Gh. Gheorghiu-Dej, Combinatul chimic şi Rafinăria de petrol din Borzeşti.

În conformitate cu indicaţiile conducerii de partid şi de stat, **la 1 octombrie 1969** au fost organizate în minister 5 centrale industriale şi 4 grupuri industriale, cuprinzînd celelalte întreprinderi economice neîncadrate în centrale sau grupuri industriale, cu excepţia Combinatului chimic Craiova, Combinatului de îngrăşăminte chimice Tr. Măgurele şi Combinatului de îngrăşăminte azotoase Slobozia — în construcţie, — care au fost subordonate Direcţiei generale de îngrăşăminte chimice, organizată în minister.

După aproape un an de experimentare, în baza indicaţiilor date de conducerea de partid şi de stat, a consultării comitetelor judeţene de partid, a comisiilor economice şi a consiliilor de administraţie, a analizelor făcute de către organele ministerului, a rezultat necesitatea unor modificări în gruparea întreprinderilor în centrale, prin desfiinţarea unora sau contopirea altora, astfel: s-au grupat toate întreprinderile producătoare de îngrăşăminte chimice într-o centrală industrială, prin desfiinţarea direcţiei generale din minister, rămăşiţă a vechii concepţii de organizare, depăşită, şi contopirea cu întreprinderile Centralei industriale de îngrăşăminte chimice Făgăraş. În acest mod, Combinatul chimic Făgăraş a redevenit întreprindere cu gestiune economică proprie, iar Combinatul chimic Craiova, Combinatul de îngrăşăminte chimice Turnu Măgurele şi Combinatul de îngrăşăminte azotoase Slobozia au fost încadrate în noua centrală. Această centrală va avea zece întreprinderi productive şi trei întreprinderi prevăzute a fi construite şi puse în funcţiune în viitorul cincinal. Centrala de îngrăşăminte chimice va avea în 1975 circa 20% din producţia globală şi 25% din numărul total de salariaţi ai Ministerului Industriei Chimice.

Datorită greutăţilor mari existente în activitatea de întreţinere, reparaţii şi asigurarea cu piese de schimb a sectorului chimic, constituirea întreprinderilor mecanice din Ministerul Industriei Chimice în **Grupul uzinelor de prototipuri, reparaţii utilaje chimice şi piese de schimb Găeşti s-a dovedit ineficientă.** Acest grup nu a reuşit să îndeplinească atribuţiile sale de unitate cu statut de centrală, deoarece preocupările sale au fost axate prioritar pe uzina pe structura căreia s-a organizat (Uzina de piese de schimb şi reparaţii utilaj chimic Găeşti), care întîmpină dificultăţi în desfăşurarea activităţii sale. Din această cauză şi pentru că trebuia reorganizat întreg sectorul mecano-energetic pentru a întări ordinea şi disciplina în exploatarea şi întreţinerea instalaţiilor, în execuţia reparaţiilor capitale — s-a desfiinţat grupul industrial, iar pentru coordonarea acestei activităţi s-a înfiinţat un departament mecano-energetic şi de automatizare în minister, care a preluat direct coordonarea uzinelor şi atelierelor mecanice care vor executa, pe lîngă lucrările de întreţinere şi reparaţii, şi fabricarea pieselor de schimb şi a unor utilaje tehnologice.

Din cauza marii dezvoltări pe care o vor avea platformele petrochimice de la Piteşti şi Rîmnicu-Vîlcea (investiţii pe fiecare platformă de peste 7 miliarde lei), coordonarea unităţilor componente ale Centralei industriale de petrochimie Piteşti era dificilă. În aceste condiţii s-a desfiinţat centrala din Piteşti şi s-a transformat în Combinatul petrochimic Piteşti, unitate cu gestiune economică proprie, direct subordonată ministerului, înfiinţîndu-se în acelaşi timp un grup industrial de chimie cu sediul în Rîmnicu-Vîlcea, care grupează cele două întreprinderi de pe platformă, Combinatul chimic Rîmnicu-Vîlcea şi Uzina de produse sodice Govora.

● Forţa conducerii colective

CENTRALA industrială îşi desfăşoară activitatea pe baza principiului muncii şi conducerii colective, conducerea ei realizîndu-se prin consiliul de administraţie, biroul executiv şi directorul general.

Numărul membrilor consiliului de administraţie variază între 23—27 şi se compune din: directorul general şi directorii pe funcţiuni, directorii întreprinderilor componente, 3—10 membri din specialişti din cadrul centralei şi din afara acesteia, cadre didactice, oameni de ştiinţă şi reprezentanţi ai salariaţilor.

În cadrul unităţilor cu gestiune economică internă, comitetele de direcţie au funcţionat ca organe colective de conducere. La integrarea completă a acestor unităţi în centrale, unitatea nepăstrîndu-şi decît funcţia de producţie (nu mai are organe administrative proprii), comitetele de direcţie ale acestora s-au desfiinţat, funcţia lor preluîndu-se de către consiliul de administraţie al centralei, în care sînt cooptaţi şi reprezentanţi ai salariaţilor uzinei.

În acest caz, cînd consiliul de administraţie dezbate probleme care privesc exclusiv unitatea pe scheletul căreia s-a format şi funcţionează, membrii consiliului de administraţie se întrunesc împreună cu reprezentanţii aleşi ai salariaţilor, îndeplinind astfel şi funcţiunea comitetului de direcţie a întreprinderii respective.

Unităţile cu gestiune economică proprie îşi păstrează forma de conducere colectivă, respectiv comitetele de direcţii proprii.

● Corolarul întregii activităţi — eficienţa economică

ORGANIZAREA şi funcţionarea unităţilor cu statut de centrală de la înfiinţare şi pînă în prezent au adus o eficienţă sporită în activitatea economică. Astfel: s-a redus un număr de circa 1 500 salariaţi tehnico-administrativi, s-a micşorat numărul funcţiunilor de conducere, a şefilor, care deseori se încurcau unii pe alţii împietînd asupra desfăşurării normale a activităţii întreprinderilor.

La Grupul industrial de petrochimie Borzeşti, pe lîngă reducerea de personal operată în cursul anului 1969—1970, care a cuprins printre altele şi 8 directori, ingineri şefi şi contabili şefi, precum şi 27 şefi de serviciu, fără suplimentare de plan, s-a reuşit punerea în funcţiune de secţii şi instalaţii noi numai prin redistribuire de personal în cadrul numărului de salariaţi existent (circa 200 posturi).

La Centrala industrială de fibre chimice-Săvineşti datorită măsurilor organizatorice luate şi cu sprijinul activ a specialiştilor din centrală, a fost pusă în funcţiune Uzina de fibre sintetice Iaşi cu şase luni înainte de termen. De asemenea, prin contribuţia activă a acestei centrale s-a redresat din punct de vedere al producţiei Combinatul de fibre artificiale Brăila, unitate care, sub îndrumarea fostei direcţii generale de fibre chimice, prezenta unele greutăţi în funcţionare.

Centrala industrială de anvelope şi mase plastice participă pe piaţa externă prin specialiştii din centrală pentru desfacerea produselor, pentru cunoaşterea cerinţelor clienţilor. De asemenea, a realizat un magazin de prezentare şi desfacere a anvelopelor în Bucureşti.

Centralele industriale au devenit coordonatoare de balanţe pentru produsele ce intră în profilul lor de activitate, realizîndu-se o aprovizionare şi desfacere în mare parte descentralizată.

Reunirea întregului sector de îngrăşăminte într-o singură centrală industrială prezintă avantaje economice deosebite, în special pentru coordonarea activităţii de producţie, asigurarea cadrelor necesare dezvoltărilor, corelarea balanţelor de materii prime şi materiale, coordonarea desfacerii şi în special a exportului de îngrăşăminte.

Unităţile cu statut de centrală vor desfăşura de la 1 ianuarie 1971 activităţi de comerţ exterior, în special în sectoarele de medicamente şi coloranţi, lacuri şi vopsele, anvelope şi mase plastice, fire şi fibre sintetice, îngrăşăminte chimice. De asemenea, vor realiza importul de materii prime şi materiale necesare activităţii lor.

DUPĂ un an de experimentare, centralele au dovedit cu prisosinţă justeţea formei organizatorice adoptate. Fără îndoială că noua dezvoltare a industriei chimice în cincinalul actual, va cere noi schimbări, perfecţionări în gruparea întreprinderilor, îmbunătăţiri în formele organizatorice, care să permită creşterea operativităţii şi a eficienţei economice în desfăşurarea activităţii unităţilor cu statut de centrală.

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

MAI IEFTIN DECÎT LEMNUL

EXPLOATĂRILE MINIERE şi geologice ale Ministerului Minelor şi Geologiei au înregistrat — aşa cum reiese din grafice — rezultate remarcabile în reducerea consumului de lemn de mină, ca urmare a introducerii pe scară largă a diferiţilor înlocuitori (metal, bolţari, beton proiectat etc.). **În 1970, în abatajele de cărbune, susţinerea cu metal a reprezentat 61,3% faţă de 54,2% în 1969.**

În afară de faptul că, prin înlocuitori, lemnul de mină poate fi valorificat superior în alte domenii de activitate ale economiei, costul lucrărilor de susţinere scade în mod simţitor. La exploatarea minieră - Harghita, de exemplu, prin introducerea susţinerii metalice, costul acestei lucrări în preabataje s-a redus cu 14% pe 1 m liniar de galerie.

De relevat că, **pe ansamblul exploatărilor miniere ale ministerului, au fost economisiţi în cursul cincinalului 1966—1970, comparativ cu nivelele planificate, 230 000 m.c. de lemn.**

Fireşte, rezervele de economisire a lemnului de mine n-au fost nici pe departe epuizate. Specialiştii din acest important sector, împreună cu cercetătorii, îşi îndreaptă preocupările spre găsirea de căi şi mijloace de înlocuire a lemnului, prin extinderea tehnologiilor cu eficacitate deosebită.

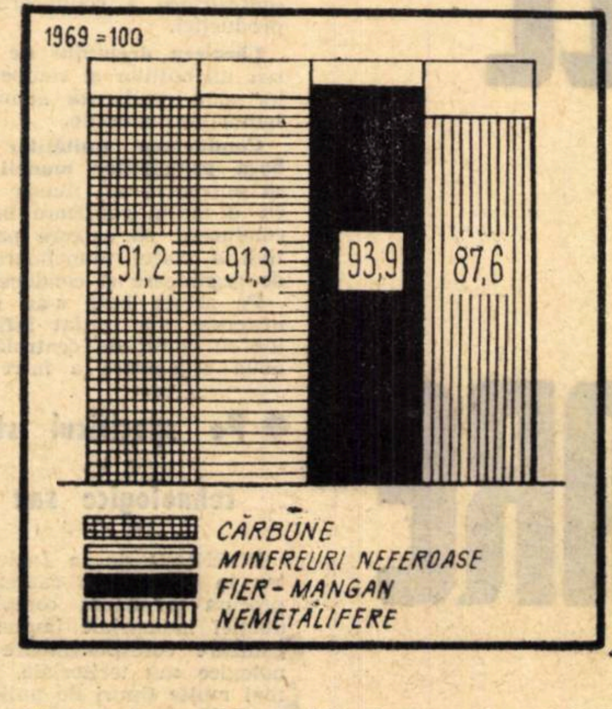

Nivelul consumului specific de lemn de mină în 1970, faţă de 1969, la principalele sectoare de extracţie.

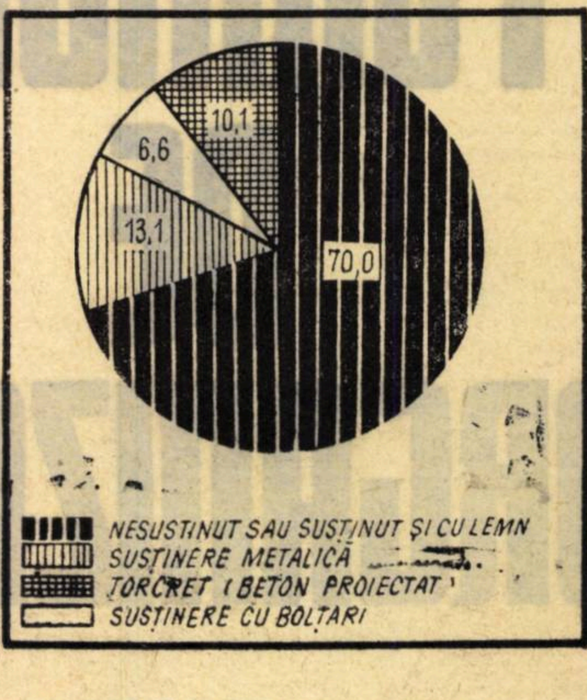

Structura înlocuitorilor lemnului utilizaţi în extracţia minereurilor (%)

DEZVOLTARE — MODERNIZARE — CIVILIZAȚIE

Gh. NĂSTASE
prim-secretar al Comitetului județean Argeş al P.C.R.

ARGEŞUL, ca şi celelalte județe ale țării, a cunoscut în anii socialismului şi îndeosebi în ultimii 5 ani, o puternică dezvoltare economică, socială şi culturală. În trecutul nu prea îndepărtat, ramura preponderentă era agricultura, care nu dispunea de o bază tehnico-materială trainică, predominantă fiind munca manuală. În prezent, județul se prezintă cu o economie în plină dezvoltare, în care industria deține rolul predominant. În locul micilor ateliere de manufactură, al unor fabrici rudimentare de cherestea şi al morilor prestatoare, la Piteşti, Cîmpulung, Curtea de Argeş, Topoloveni şi în alte localități din județ au apărut unități industriale, dotate cu utilaje şi instalații moderne, care valorifică potențialul local de materii prime şi forță de muncă, încadrîndu-se în tabloul general al dezvoltării economiei naționale.

• *Fluxul fertilizant al investițiilor*

NIVELUL de dezvoltare a economiei argeşene, a activității social-culturale, este o rezultantă a politicii pe care conducerea de partid şi de stat o promovează în dezvoltarea tuturor localităților patriei noastre. **Numai în perioada 1966—1970, au fost alocate din fondurile statului peste 14 miliarde lei investiții, din care circa 80% au fost destinate industriei.** Privite în dinamică, fondurile de investiții au crescut de la un cincinal la altul: în cincinalul 1966—1970, de pildă, ele au fost mai mari cu peste 2 ori, față de cele din perioada 1961—1965.

Aceste fonduri au fost destinate dezvoltării şi modernizării industriei județului, fiind orientate, cu prioritate, spre acele ramuri — chimie, petrol, construcția de maşini, combustibil, energie electrică şi termică — care asigură un grad înalt de valorificare a resurselor materiale şi umane locale.

În cincinalul trecut au intrat în funcțiune peste 70 capacități de producție, multe din acestea cu o pondere însemnată în economia țării: Uzina de autoturisme, Fabrica de motoare electrice, Combinatul petrochimic, Rafinăria, Fabrica de stofe „Argeşana", Combinatul de articole tehnice din cauciuc, Fabrica de bere, Fabrica de preparate din carne şi altele. Pe lîngă aceste mari obiective industriale de interes republican mai pot fi amintite cele 7 hidrocentrale de pe rîul Argeş, cu o putere instalată de 289 MW, dezvoltările de capacități de la Uzina mecanică-Muscel, Întreprinderea minieră-Cîmpulung, Combinatul textil, Combinatul pentru exploatarea şi industrializarea lemnului, Întreprinderea de poduri metalice şi prefabricate din beton, de la unitățile industriei locale etc.

• *Mutații calitative în structura industriei...*

RITMUL înalt de dezvoltare, care depăşeşte cu mult pe cel realizat pe întreaga economie națională (21,8% față de 11,7%, în perioada 1966—1970), confirmă pe deplin existența procesului de industrializare cu implicații pozitive asupra economiei județului.

Reflexul intensului proces de industrializare, prezent în economia județului, îl constituie atît creşterea cantitativă impresionantă a producției, cît şi mutațiile calitative care au avut loc în structura industriei. **În anul 1970, de pildă, producția globală industrială a crescut, față de 1965, de 2,5 ori, iar astăzi se realizează în județ, în mai puțin de o lună, întreaga producție a anului 1950.** Producția industriei chimice a sporit de 41 ori, a energiei electrice de peste 4 ori, a combustibilului de 2,6 ori, construcției de maşini de 3,3 ori, industriei uşoare de 3 ori. În acelaşi timp, productivitatea muncii a crescut în 1970, față de 1965, de aproape două ori, pe seama ei obținîndu-se circa 75% din sporul producției globale industriale.

Paralel s-a **acordat o mare atenție îmbunătățirii structurii pe ramuri a acesteia.** Dacă în anul 1965, circa 47% din producția industrială a județului se realiza în exploatarea şi industrializarea lemnului, industria uşoară şi alimentară, în anul 1970, din această producție 56% s-a obținut în ramura construcțiilor de maşini, chimiei şi combustibilului.

Progresele cantitative şi modificările structurale din industria județului sînt sugestiv prezentate în graficul nr. 1.

Eforturile colectivelor din întreprinderile şi organizațiile economice, conduse şi îndrumate cu competență de organele locale de partid şi de stat, sînt concretizate azi într-o mare varietate de produse furnizate economiei țării. **Realizăm în prezent întreaga producție de autoturisme de teren şi de oraş, producem o mare cantitate de țiței, cărbune, plăci fibrolemnoase, fire şi țesături din bumbac.** Toate acestea ilustrează participarea tot mai substanțială a județului Argeş la producția industrială a țării (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

(%)

	1965	1969
Total R.S.R. din care în județul Argeş:	100	100
Producția globală industrială	2,2	2,5
Principalele produse:		
— autoturisme de teren	100	100
— autoturisme de oraş	—	100
— țiței extras	11,2	8,5
— cărbune extras	6,9	5,4
— motoare cu combustie internă	5,3	3,6
— motoare electrice de 0,25 kW şi peste	—	7,5
— cherestea — total	7,3	8,0
— PFL	—	18,3
— placaj	—	7,8
— fire bumbac	6,7	9,0
— țesături din bumbac	7,0	6,6

Paralel cu dezvoltarea cantitativă a industriei, **producția județului nostru a cunoscut un amplu proces de modernizare şi diversificare.** La introducerea în fabricație a noilor sortimente, s-au avut în vedere atît necesitățile de cooperare pe plan local, cît şi cele ale economiei naționale, precum şi posibilitățile de desfacere la export. **În cincinalul pe care l-am încheiat, am reuşit să asimilăm 38 noi sortimente,** multe din ele fiind fabricate pentru prima dată în județ: cutii de viteză Estafette, micromotoare, benzină, motorină, polietilenă, negru de fum, butadienă, acrilonitril, toluen, xilen, izotriazodon, clorură de cianuril, articole din cauciuc, fire din lînă pieptănată, țesături din lînă, placaj, PFL, furforol, făină de drojdie furajeră din lemn, bere şi altele.

Extinderea colaborării industriei republicane cu unitățile industriei locale şi ale cooperației meşteşugăreşti pentru preluarea execuției unor repere de serie mică, sau care reclamă un volum mai mare de muncă manuală, s-a dovedit foarte avantajoasă. În anul trecut, de pildă, unitățile industriei locale din județ au preluat execuția unor repere de la Uzina mecanică-Muscel, Uzina de autoturisme şi altele, care echivalează cu o producție marfă de peste 105 milioane lei.

• *...şi consecințele lor economice*

ÎN CADRUL AMPLULUI proces de dezvoltare şi modernizare a economiei județului, un loc de seamă l-a ocupat **creşterea eficienței economice.** Chiar din faza construirii noilor obiective s-a avut în vedere amplasarea lor în mari platforme industriale: petrochimie, construcția de maşini, industria uşoară şi alimentară etc., situație care a permis o judicioasă folosire a terenurilor de construcții, mai buna organizare a constructorilor, cooperarea în folosirea utilităților şi în execuția unor prestații industriale. În ideea de a folosi şi gospodări cu maximum de eficiență fondurile de investiții şi în perspectivă s-a avut în vedere ca noile lucrări de extindere de la Combinatul petrochimic şi Rafinărie, să se facă pe platformele existente.

Deşi o serie de obiective industriale noi, intrate în funcțiune în ultimii ani, se găsesc în perioada de atingere a parametrilor proiectați, multe din ele şi-au adus contribuția la creşterea eficienței economice. Ca urmare, **beneficiile obținute pe un salariat din industrie au crescut cu 25% în 1969, față de 1968.** O contribuție însemnată la obținerea acestor rezultate a adus-o folosirea rațională a resurselor materiale şi de muncă, pe această cale reducîndu-se cheltuielile la 1000 lei producție marfă.

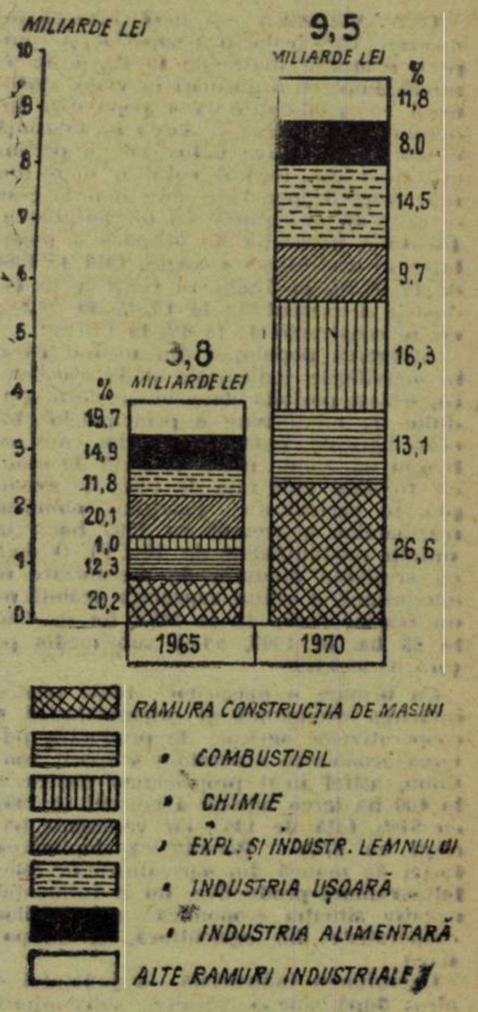

Graficul nr. 1

Odată cu sporirea numărului sortimentelor şi a volumului acestora, accentul a fost pus şi pe îmbunătățirea parametrilor tehnico-economici, pe creşterea calității produselor, pentru a le face cît mai competitive pe piețele externe. **Din întreprinderile argeşene sînt livrate astăzi produse în peste 40 țări,** de pe toate continentele, care se bucură de o apreciere binemeritată.

Concomitent, **an de an, structura exportului din județ s-a modificat, astfel că astăzi exportăm produse cu un înalt nivel de prelucrare, ca: autoturisme de teren, piese de schimb auto, micromotoare de diferite tipuri, polietilenă, acrilonitril, butadienă, negru de fum, mobilă, PFL, placaj şi, într-o măsură mai mică, materii prime pentru prelucrări industriale.**

Tabelul nr. 2

(%)

Sortimente	1965	1968	1969	1970
— autoturisme de teren	13,7	76,5	80,4	79,5
— piese de schimb auto	—	8,8	17,9	28,2
— negru de fum	X	53,0	47,8	61,7
— polietilenă	X	X	X	48,4
— acrilonitril	X	X	71,9	58,1
— PFL	13,4	37,1	31,3	30,4
— mobilă	X	23,7	26,4	32,0
— placaj	51,0	50,6	47,6	46,5
— încălțăminte	1,0	11,2	70,9	70,3
— țesături din bumbac	2,5	7,8	10,6	6,3

→

Urbanistică piteşteană

←

La unele sortimente (vezi tabelul nr. 2) ponderea exportului în totalul producției fabricate a crescut în mod considerabil.

Asigurăm în prezent întregul export de autoturisme al țării, 35% din exportul total de negru de fum, 7,1% cherestea, 7,3% încălțăminte, 3,4% țesături din bumbac, 11,8% confecți din țesături etc.

Potențialul uman — factor activ al dezvoltării

DEZVOLTAREA și modernizarea industriei, care valorifică superior și complex resursele materiale locale a determinat ample transformări în viața economică și social-culturală a populației județului. Construirea și darea în folosință a marilor obiective industriale a permis atragerea din mediul rural a unui număr mare de persoane, care înainte erau ocupate în agricultură. **La începutul anului 1970, proporția de ocupare a populației în agricultură a scăzut, față de 1966 de la 60,3% la 51,8%, în timp ce în industrie a crescut de la 16,9% la 21,2%, iar în construcții de la 8% la 10,5%.**

Atragerea populației din mediul rural în activitățile industriale și de construcții, a fost posibilă datorită creșterii gradului de mecanizare a principalelor lucrări agricole, îndeosebi a celor care solicitau un volum mare de forță de muncă. În anul 1969 față de 1965, de exemplu, în agricultura județului, numărul tractoarelor a crescut cu 1295 buc. (în unități convenționale de 15 CP). **O dată cu creșterea gradului de mecanizare în agricultură, a scăzut suprafața arabilă pe un tractor fizic, de la 126,2 ha în 1965 la 65 ha. în 1969,** adică sub media pe țară de 95,9 ha.

Ca urmare a măsurilor luate pentru întărirea economică și organizatorică a cooperativelor agricole de producție, puterea economică a acestora a sporit continuu, astfel încît proprietatea obștească la 100 ha teren agricol a crescut în 1969 cu 54%, față de 1965, iar veniturile bănești cu 87%. Rezultă că deplasarea forței de muncă din agricultură în celelalte ramuri productive, nu a influențat negativ situația economică a unităților cooperatiste din agricultură, ci dimpotrivă.

Dezvoltarea industrială a județului a atras după sine o creștere substanțială a numărului salariaților în toate ramurile de activitate. Astfel, **în 1969, față de 1965, numărul mediu scriptic total al salariaților din județ a crescut de peste 2 ori, iar al celor ocupați în domeniul științei și deservirii științifice de peste 4 ori. În prezent, în județ lucrează circa 150 mii salariați,** din care: 117 000 muncitori, peste 2 600 ingineri, 1 300 economiști, aproape 4 500 tehnicieni, peste 1 800 maiștri, 4 400 persoane de specialitate cu studii superioare etc. În anul 1968, peste 80% din muncitorii ce lucrau în județ, erau calificați în peste 320 de meserii.

Necesitățile de calificare și ridicarea calificării cadrelor de muncitori pentru noile obiective industriale, au impus crearea de noi școli profesionale și de maiștri. În cincinalul pe care l-am încheiat, în școlile din învățămîntul profesional, tehnic și de maiștri, au fost pregătite peste 12 000 cadre, iar în anul școlar 1969/1970 au funcționat 20 școli pentru învățămîntul profesional și de maiștri cu peste 8 000 elevi înscriși, instruiți de aproape 400 cadre didactice.

Profilul social-cultural al județului

CREAREA unei economii complexe, multilateral dezvoltate în cadrul județului nostru, a necesitat extinderea și modernizarea rețelei comerciale, asigurarea fondului de produse alimentare și industriale pentru satisfacerea cerințelor de consum ale populației. **Numărul unităților comerciale cu amănuntul și de alimentație publică a crescut cu 11% în 1969, față de 1965, suprafața comercială utilă cu 36%, iar volumul desfacerilor de mărfuri pe locuitor a sporit în aceeași perioadă de la 3369 la 5043 lei.**

Amploarea pe care a luat-o dezvoltarea industriei și a celorlalte ramuri economice, pe lîngă atragerea unui număr mare de salariați din mediul rural, a făcut să crească și gradul de urbanizare a localităților județului. Astfel, **dacă în 1965, în orașe locuiau 17% din întreaga populație a județului, în anul 1970, aceasta a crescut la 24%.** Unele localități rurale ca Topoloveni și Costești au devenit orașe, iar multe comune din județ, în special cele din jurul orașelor (Bascov, Ștefănești, Colibași, Bradu, Mărăcineni, Valea Mare-Pravăț), precum și altele din cadrul județului, ca: Stîlpeni, Rucăr, Dragoslavele, Moșoaia, Vedea, Leordeni, Lerești etc., dispun de dotări tehnice edilitare, care asigură locuitorilor un confort sporit.

O dată cu dezvoltarea și modernizarea economiei județului, a trebuit ca atenția să fie îndreptată și spre satisfacerea unor nevoi legate de asigurarea spațiilor locative, de extinderea rețelei de străzi, apă, termoficare, de dezvoltarea bazei tehnico-materiale a învățămîntului, culturii, sănătății etc. De asemenea, în mediul rural s-a dus o activitate susținută pentru electrificarea satelor, extinderea rețelei de apă potabilă, construirea de băi comunale, brutării, unități sanitare, școli, cămine culturale, extinderea rețelei de radioficare, creșterea fondului de cărți în biblioteci. Tabloul succint al acestor realizări, se prezintă astfel:

● nr. apartamentelor construite din fondurile statului, ale organizațiilor cooperatiste și din credite acordate de stat (1966—1970)	**12400**
● nr. locuințelor construite de populație din fonduri proprii (1966—1969)	**8763**
● pînă la 31.XII.1969, s-au electrificat 449 sate, reprezentînd din total	**78%**
● km drumuri modernizate și cu îmbrăcăminți asfaltice ușoare (1965—1969)	**275**
● lungimea traseelor deservite de autobuze a crescut în 1969, față de 1965, cu	**2,7 ori**
● lungimea rețelei de distribuire a apei potabile a crescut în 1969, față de 1965, cu	**33%**
● nr. locuitorilor ce revin la un medic, era în 1969 de 878, mai puțin ca în 1965 cu aproape	**5%**
● nr. paturilor de asistență medicală la 1000 locuitori, în 1969	**7,4**

Creșterea gradului de urbanizare a localităților, extinderea electrificării rurale și preocuparea permanentă a populației pentru ridicarea nivelului de cultură generală și profesională printr-o multiplă documentare, a condus și la dezvoltarea rețelei de biblioteci, cinematografe, teatre, cămine culturale, radioficare și televiziune etc. **Anul trecut existau în cuprinsul județului 255 cămine culturale și case de cultură, 185 cinematografe** unde au fost prezentate 52 675 spectacole cu peste 5 300 000 spectatori, 3 teatre cu aproape 1000 spectacole prezentate în fața a peste 257 000 spectatori, **8 muzee** vizitate de peste 325 000 persoane, **642 biblioteci documentare, școlare și publice** care dispun de peste 2,1 milioane volume. De asemenea, față de 1965, numărul abonamentelor la radio și radioficare a crescut cu 25%, iar cel al abonamentelor de televiziune de aproape 3 ori.

Obiective de perspectivă

JUDEȚUL nostru va cunoaște și în actualul cincinal ample prefaceri înnoitoare. **Din fondurile centralizate ale statului, în raza județului se vor efectua investiții de peste 19 miliarde lei, mai mult cu circa 33% decît cele alocate în perioada 1966—1970. Din fondurile alocate, peste 80% sînt destinate dezvoltării și modernizării industriei,** în special pentru continuarea lucrărilor de dezvoltare la noile obiective industriale. Concomitent, va începe și construcția unor noi obiective industriale, cum sînt: Fabrica de bunuri de consum electrometrice, Fabrica de piese de radio și Fabrica de porțelan, Fabrica de mobilă și cea de PAL, toate în orașul Curtea de Argeș, Uzina de prelucrare a maselor plastice Cîmpulung, Fabrica de echipamente motor auto, inclusiv o turnătorie de fontă la Topoloveni.

Înfăptuirea acestui vast program de investiții, va crea condiții prielnice dezvoltării armonioase a întregii economii a județului, în care **industria va cunoaște ritmuri înalte de creștere. Aceasta se va dezvolta într-un ritm mediu anual de 18,6%,** superior celui prevăzut pe țară; **producția industrială a județului la nivelul anului 1975, va fi de peste 22 miliarde lei, mai mare de 6 ori decît cea din 1965** și de 2,3 ori decît a anului 1970.

O dată cu intrarea în producție a noilor obiective industriale și a dezvoltării celorlalte ramuri economice, a științei, învățămîntului, culturii, sănătății și ocrotirii sociale, se vor crea noi locuri de muncă pentru populație: **la nivelul anului 1975, numărul salariaților pe total județ va fi de peste 161 mii, din care 79 mii vor lucra în industrie cu o creștere de peste 15% și, respectiv, 29% față de 1970.**

Dezvoltarea ramurilor productive din economia județului, îmbunătățirea permanentă a calității produselor, împreună cu asimilarea de noi sortimente realizate la parametrii tehnico-economici superiori, vor conduce la mărirea volumului de export a produselor industriale cu înalt grad de prelucrare.

În contextul realizărilor obținute pînă acum, Argeșul industrial se înscrie în actualul cincinal cu o economie prosperă și în continuă afirmare ceea ce va permite ridicarea în continuare a standardului de viață al populației de pe aceste meleaguri.

PUNCTE DE VEDERE

EXTINDEREA SFEREI DE ASIGURĂRI ASUPRA BUNURILOR ÎNTREPRINDERILOR

PERFECȚIONAREA mecanismului de conducere și planificare a economiei noastre naționale creează posibilitatea distribuirii mai raționale a competențelor între diferitele organisme în vederea creșterii gradului de răspundere în funcție de locul ce le revine în structura organizatorică a ramurii respective. Prin întreaga lor organizare și funcționare, centralele industriale trebuie să sporească răspunderea economică a întreprinderilor pentru modul cum sînt utilizate fondurile bănești și materiale și să permită reflectarea mai corespunzătoare a efortului propriu al întreprinderilor în rentabilitatea acestora.

Statutul centralei industriale (cadru) stabilește, atît modul de organizare și funcționare, cît și fondurile ce se constituie la nivelul acesteia. Printre aceste fonduri figurează și cel de rezervă, care se formează dintr-o cotă din beneficiile realizate de întreprinderile subordonate. Acest fond poate fi folosit și pentru acoperirea unor eventuale pierderi de mijloace circulante proprii și a unor nevoi financiare urgente ale unităților din centrală.

În acest statut nu se amintește însă nimic în legătură cu modul de acoperire a pierderilor privind fondurile fixe ale întreprinderilor. Probabil că acestea se vor acoperi în continuare din fondul de rezervă bugetară aflat la dispoziția Consiliului de Miniștri. După părerea noastră, acest sistem de acoperire a pierderilor cauzate de calamități și accidente întreprinderilor de stat prezintă unele neajunsuri. Astfel, posibilitatea acoperirii pierderilor de mijloace circulante proprii din fondul de rezervă ce se constituie la dispoziția centralei nu este certă în toate cazurile. De exemplu, dacă apar asemenea pierderi într-un volum mai mare decît fondul de rezervă constituit (ceea ce nu este exclus, deoarece volumul acestuia nu poate depăși 3% din mijloacele circulante proprii ale întreprinderilor în subordine), atunci se va apela la o altă sursă de acoperire, iar problema în sine nu este rezolvată.

În ceea ce privește acoperirea pierderilor din fondul de rezervă bugetară, considerăm că în condițiile etapei actuale, cînd întreprinderile, centralele și ministerele răspund pentru buna desfășurare a activității economice, este mai indicat ca acestea să rezolve și problema acoperirii eventualelor pierderi provocate de calamitățile naturii și accidente, apelînd la asigurare.

Întreprinderile și centralele purtînd întreaga răspundere pentru rezultatele activității lor, este normal ca ele să aibă și latitudinea de a aprecia singure, în funcție de specificul activității și de particularitățile procesului de producție, în ce măsură este necesar să-și asigure bunurile, riscurile împotriva cărora trebuie încheiată asigurarea etc.

Din datele Ministerului Finanțelor rezultă că volumul pierderilor provocate de calamități și întreruperi determinate de acestea întreprinderilor de subordonare republicană reiese (exceptînd întreprinderile agricole de stat) că acesta este, în general, redus. Astfel, în perioada 1966—1968, la nivelul economiei republicane, aceste pierderi reprezintă în medie 14,15‰, comparativ cu beneficiile nete realizate. De remarcat că, fără unitățile agricole de stat (ale căror pierderi în perioada amintită reprezintă 81,45% din total) pierderile produse de calamități reprezintă doar 2,65‰, față de totalul beneficiilor nete, ceea ce înseamnă că marea majoritate a acestora se localizează în agricultură. Rezultă, așadar, că eventuala asigurare a bunurilor întreprinderilor industriale, de construcții și transporturi, împotriva unor riscuri ca: incendiu, explozie, trăsnet, furtună etc., n-ar ridica probleme deosebite nici pentru asigurator, nici pentru unități.

Printre problemele mai importante care ar apărea pentru asigurator menționăm creșterea numărului de salariați, deoarece cuprinderea în asigurare a unor bunuri ca mașini, instalații etc., impune prezența în rîndurile lucrătorilor instituției de asigurare și a unor specialiști (ingineri, tehnicieni, mecanici etc.) indispensabili în munca de constatare și evaluare a daunelor.

Volumul răspunderii pe care asigurătorul ar urma să și-o asume prin cuprinderea în asigurare a acestor bunuri, (avînd în vedere volumul relativ redus al pagubelor provocate de calamități întreprinderilor) **nu va depăși capacitatea sa de acoperire. Dacă va fi cazul, partea din răspunderea asigurătorului care va depăși posibilitățile sale de acoperire va putea fi cedată în reasigurare, deoarece riscurile de genul celor mai sus amintite sînt acceptate, de regulă, de către reasigurători.**

TRECÎND la analiza posibilităților de asigurare a bunurilor întreprinderilor agricole de stat, este necesar să avem în vedere atît faptul că, în țara noastră, agricultura reprezintă una din ramurile de cea mai mare importanță pentru economie, cît și realitatea că în ciuda succeselor incontestabile obținute în socialism în lupta omului cu natura, culturile agricole, rodul livezilor de pomi fructiferi și al viței de vie sînt compromise deseori de calamitățile naturii. Acest lucru a determinat de altfel, constituirea la nivelul Departamentului IAS a unui fond de asigurare din care se acoperă pagubele produse de calamități întreprinderilor agricole de stat.

Sistemul actual de acoperire a pierderilor provocate de calamități întreprinderilor agricole de stat are unele neajunsuri. Astfel, acesta nu reflectă întotdeauna efortul propriu al fiecărei unități, în direcția unei mai bune administrări a fondurilor de producție, deoarece fondul de asigurare se constituie numai pe seama unităților rentabile și de el beneficiază, de multe ori și unitățile nerentabile care au avut pierderi provocate de calamități. Aceasta înseamnă că unele întreprinderi pot să se mențină pe seama eforturilor depuse de întreprinderile mai bine gospodărite, ceea ce contravine principiilor gestiunii economice proprii. Altfel spus, întreprinderea luptă contra riscului nu prin mobilizarea mijloacelor proprii, ci prin sprijinul altor întreprinderi. Modul de acoperire a pierderilor contravine, totodată, principiilor asigurării, deoarece nu se acordă o despăgubire în funcție de paguba suferită, ci are loc scăderea pagubelor din cheltuielile de producție ale unităților agricole respective și înregistrarea lor într-un cont distinct, fără a afecta rezultatele financiare ale acestora.

În etapa acutală de dezvoltare a sectorului de stat al agriculturii, cînd, pe de o parte, au fost organizate ferme agricole care au competențe sporite în administrarea mijloacelor materiale și financiare, iar pe de alta, se menține necesitatea constituirii unui fond de asigurare, considerăm mai indicată asigurarea bunurilor aparținînd fermelor prin intermediul (ADAS) — Administrația Asigurărilor de Stat — unica instituție specializată în acest domeniu în țara noastră.

Realizarea acestei măsuri ar duce la crearea unui sistem unic de asigurare în întreaga agricultură și la posibilitatea de a acționa în mod unitar în vederea prevenirii și combaterii efectelor calamităților naturii în această importantă ramură a economiei naționale. Introducerea acestei asigurări ar crea, totodată, condiții mai bune pentru ca organele din cadrul Ministerului Agriculturii și Silviculturii și cele din unitățile în subordine, care se ocupă și de aceste probleme, să-și îndrepte atenția nemijlocit spre direcțiile de bază, privind creșterea producției agricole vegetale și animale.

asist univ. Fl. BERCEA
Academia de Studii Economice
București

● CUM POT FI ECONOMISITE ÎNSEMNATE FONDURI VALUTARE ● PROMOVAREA INOVAȚIEI – O NECESITATE PENTRU FIECARE ÎNTREPRINDERE ● SECTOARE DE AUTOUTILARE SPECIALIZATE ● RĂSPUNDEREA CENTRALELOR INDUSTRIALE

AUTOUTILAREA

ÎN INDUSTRIA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI

DE CE? ȘI CUM?

EXPERIENȚA industriei din cele mai diverse ramuri a dovedit că **prin autoutilare se pot obține rezultate bune, independent de profilul de bază al întreprinderii.** S-au înregistrat succese remarcabile în fabrici de cabluri, de aparate electronice, de lămpi electrice și chiar în cele de filat bumbac.

Care sînt avantajele autoutilării ? Cum trebuie alese obiectivele ? Ce putem învăța din experiența de pînă acum a uzinelor constructoare de mașini din țara noastră ?

● *Ce determină promovarea acțiunii ?*

ÎN PRIMUL RÎND, promovarea autoutilării este determinată de nevoia de dotare a industriei aflate — în condițiile ritmului înalt de dezvoltare din țara noastră — într-o accentuată creștere. Cerințele progresului rapid al economiei solicită un efort susținut din partea industriei constructoare de mașini și utilaje, care își sporește continuu contribuția la dotarea diferitelor ramuri industriale. Obținerea unei eficiențe economice cît mai ridicate și creșterea exportului de mașini și utilaje impun însă concentrarea eforturilor industriei constructoare de mașini asupra unor domenii prioritare, și, în cadrul acestora, asupra unor obiective judicios alese. Sînt numeroase tipurile de mașini și instalații tehnologice pe care industria de specialitate nu le realizează și nici nu le va fabrica în următorii ani. O analiză atentă arată că multe din acestea pot fi produse în condiții bune prin autoutilare.

După opiniile unora, autoutilarea este neeconomică, întrucît produsele realizate astfel nu pot fi la nivelul calitativ și de preț al celor realizate de fabricile de specialitate. Soluția recomandată de ei este, să se recurgă la import. Chiar dacă o astfel de opinie pare corectă „în principiu" analiza cazurilor practice duce foarte adesea la rezultate contrare. Astfel, în condițiile unor resurse valutare limitate, e normal să se facă toate eforturile pentru ca acestea să fie destinate exclusiv pentru cumpărarea unor utilaje și echipamente care, din punct de vedere tehnic, nu pot fi realizate cu forțele de care dispunem. Totodată și nu arare ori, prețul unor echipamente realizate prin autoutilare se situează la același nivel sau chiar mai jos decît prețurile industriei de specialitate ; acesta este cazul mai ales la utilajele al căror preț reflectă o pondere mare de muncă de concepție. Chiar atunci cînd un utilaj realizat prin autoutilare costă mai scump, trebuie să ne întrebăm dacă această diferență de preț nu e pe deplin compensată de economiile realizate în producție, prin punerea în funcțiune mai devreme a utilajului.

Experiența mondială arată că autoutilarea reprezintă un mijloc foarte rapid pentru rezolvarea unor probleme tehnologice noi. Autoutilarea răspunde, în general, mai rapid decît industria de specialitate, acolo unde trebuie rezolvată o problemă nouă ; aceasta deoarece contactul dintre cei care se ocupă de fabricație și cei puși să realizeze utilajul este — în cazul autoutilării — cel mai direct posibil. Nu este întîmplător faptul că în toate domeniile tehnice de avangardă progresul tehnologic s-a bazat în mare măsură pe „autoutilare" (în producția de componente electronice, în tehnica vidului ș.a.)

Printre influențele pozitive ale procesului de autoutilare trebuie în orice caz menționată contribuția pe care o aduce acest proces la **dezvoltarea inițiativei creatoare, la promovarea inovației în masele largi de lucrători din industrie.** Experiența unor uzine care au o activitate de pionierat în acest domeniu arată că în jurul inițiativelor de autoutilare au fost mobilizate cadre de valoare, au fost formați specialiști de cel mai înalt nivel, cîștigîndu-se o bogată experiență, care a fost de cel mai mare folos în dezvoltarea ulterioară a industriei constructoare de mașini-unelte și utilaje tehnologice. Menționăm astfel contribuția grupelor de proiectanți și constructori de utilaje de tratament termic cu înaltă frecvență de la Uzina de tractoare, de linii automate de prelucrare de la Uzina de autocamioane, de mașini de fabricat cabluri de la FCME București etc.

● *Obiective strict legate de nevoile prezente și de perspectivă ale producției*

EVIDENT, ținînd seama de nevoile specifice ale fiecărei întreprinderi, acțiunile de autoutilare trebuie îndreptate spre executarea acelor utilaje care nu se pot procura de la unitățile de specialitate. Vom prefera să atacăm proiectarea și execuția unor utilaje specifice, adaptate cerințelor tehnologice corespunzătoare profilului de bază al întreprinderii, a căror necesitate e dictată de cerințele creșterii producției, a productivității muncii, a îmbunătățirii calității. Astfel în industria mecanică se realizează cu preferință prin autoutilare : utilaje tehnologice pentru sectoarele calde, mașini-agregate și mașini-unelte specializate, dispozitive de mecanizare a alimentării cu piese și a transportului pieselor de la o operație la alta, utilaje de transport intern adaptate unui scop anumit, conveiere de transport și de montaj ș.a. In industria electrotehnică accentul se pune pe utilaje specifice unor tehnologii proprii mașinilor și aparatelor electrice ca, de exemplu, mașini de bobinat, instalații de impregnare, utilaje de prelucrarea izolațiilor ș.a. Desigur că această enumerare poate fi mult extinsă.

Experiența a arătat că prin orientarea judicioasă a programelor de autoutilare se realizează treptat o anumită „specializare" a sectoarelor de autoutilare din diferitele uzine fără ca, desigur, această „specializare" să aibă un caracter exclusiv. Astfel, sectorul de autoutilare al Grupului de Uzine Electroputere — Craiova este specializat în fabricația de mașini de bobinat, cel de la Electrobanat — Timișoara în mașini automate de așchiere pentru piese mici ș.a. O dată cu creșterea rapidă a producției de autoutilare în toate uzinele, se are în vedere ca această „specializare" să se extindă, urmărind printre altele formarea unor sectoare de autoutilare specializate în cadrul unor centrale industriale. Astfel de sectoare se vor dezvolta la Grupul de Uzine de Rulmenți, pentru utilajele specifice tehnologiei rulmenților, la Centrala industrială în cadrul căreia funcționează fabricile de organe de asamblare, pentru mașini speciale utilizate în fabricația de șuruburi etc.

Realizarea de mașini unelte prin „autoutilare" este de neînchipuit fără existența unui **grup propriu de proiectare.** Apreciem că în etapa actuală majoritatea uzinelor constructoare de mașini dispun de forțe tehnice și inginerești suficiente pentru a-și forma grupuri de proiectare pentru autoutilări. Nu putem să nu subliniem din nou faptul că inginerii în general, dar mai ales tinerii ingineri, își găsesc în munca de concepție, deci și în proiectarea de utilaje pentru autodotare, cea mai potrivită utilizare, o întrebuințare care le dezvoltă simțul tehnic și le întărește spiritul de răspundere.

Rezultate foarte bune poate da organizarea unor grupe mixte de autoutilare, în cadrul cărora legătura dintre proiectant și muncitorii de înaltă calificare însărcinați cu execuția utilajelor este foarte strînsă, cu o intensă influență reciprocă. Trebuie menționat, de asemenea, că se poate obține scurtarea duratei de proiectare a utilajelor pentru autodotare folosind în execuție forme simplificate de desen, ca desene de ansamblu cotate, schițe de detaliu de mînă, definitivate în paralel cu execuția mașinii.

● *Inițiative și mijloace proprii = economii însemnate*

ÎN CONCEPȚIA unor cadre de conducere din uzine, organizarea unui sector de autoutilare este condiționată de intervenția investițiilor centralizate, de întocmirea de către institutul central de proiectare a documentației respective. În cele mai multe cazuri o astfel de mentalitate nu face decît să ascundă lipsa de inițiativă, de tragere de inimă pentru a porni efectiv la lucru. Se poate afirma că toate atelierele care fac azi utilaje pentru autodotare de înalt nivel tehnic, au pornit de la condiții foarte modeste, realizate cu forțe proprii. Rare sînt întreprinderile în care — prin raționalizări organizatorice — nu se pot elibera cele cîteva zeci de metri pătrați și cei cîțiva lucrători de înaltă calificare necesari începutului.

În prima etapă utilajul atelierului poate fi extrem de modest, sectorul de autoutilare începînd prin a face numai montajul mașinilor, ale căror piese se vor realiza în cadrul atelierelor de bază, în sculerie sau în atelierul mecanicului-șef, după posibilități. Chiar într-o fază mai evoluată, sectorul de autoutilare trebuie să beneficieze de colaborări mai mult sau mai puțin importante de la atelierele specializate ale întreprinderii.

Succesul acțiunii de autoutilare depinde, prin urmare, de polarizarea în jurul acestui obiectiv a celor mai dinamice forțe din cadrul întreprinderii. Constructori și tehnologi, ingineri din producție și din serviciile tehnice ajutătoare, muncitori de înaltă calificare, cele mai bune cadre ale fabricii, pot și trebuie să contribuie, prin capacitatea lor de creație tehnică și de organizare, la realizarea unui volum cît mai mare de utilaje pentru dotarea propriei lor întreprinderi.

Centralelor industriale și aparatului central al ministerului le revin de asemenea sarcini importante în legătură cu dezvoltarea în ritm accelerat a autoutilării. Astfel lăsînd pe deplin liberă inițiativa conducerilor de uzine în stabilirea programelor concrete de autoutilare, apreciem că **este rațional să se orienteze dezvoltarea acestei activități astfel încît**

ing. Ion CRIȘAN
director general al direcției generale dezvoltare a ramurii investiții din M.I.C.M.

←

să se evite pe cît posibil paralelismul în proiectare și execuție, cu consecințe favorabile asupra productivității muncii. O măsură utilă este aceea a perfecționării sistemului de informare cu privire la proiectele de utilaje unicate realizate pentru autodotare sau pentru diferite obiective de investiții, prin transformarea actualelor „nomenclatoare" publicate trimestrial, într-o colecție de „fișe tehnice" de largă difuzare, pe bază de abonament, ceea ce va promova schimbul de proiecte între unitățile de autoutilare și va mări gradul de refolosire a acestora.

De asemenea apare oportun ca, la nivelul fiecărei centrale industriale, să se stabilească anual un nomenclator minimal de utilaje. prevăzute a se realiza prin autodotare. Definitivarea acestui nomenclator prin consultări cu aparatul central al ministerului ar avea drept efect eliminarea unor eventuale paralelisme inutile și ar conduce spre acea „specializare" treptată pe care am menționat-o mai înainte. Organizarea unor schimburi de experiență în jurul realizărilor mai marcante pe linie de autoutilare ar tinde de asemenea spre realizarea aceluiași țel. Pentru a orienta întocmirea programelor de autoutilare se va lua măsura de a preciza, chiar în cadrul studiilor tehnico-economice de dezvoltare a capacităților de producție, utilajele prevăzute a se asigura prin autoutilare.

O sarcină importantă care revine ministerului și centralelor industriale este aceea de a promova activitatea de autoutilare în mod prioritar în acele domenii în care necesitățile de utilaje specifice sînt cele mai acute ca, de exemplu, în industria rulmenților, industria electronică ș.a. În toate aceste cazuri vor trebui examinate cu grijă atît resursele reale de import, cît și contribuția maximală posibilă din producția centralizată. Pe această linie, o măsură utilă este aceea de a facilita execuția prin autoutilare a mașinilor agregat, asigurîndu-se livrarea de la fabrica de specialitate a capetelor de forță și a altor ansamble tipizate.

Subliniind rolul deosebit de important care revine autoutilării în etapa actuală pentru asigurarea echipamentelor cerute de ritmul rapid de creștere a capacităților de producție în industria constructoare de mașini, apreciem că această acțiune merită să realizeze în jurul ei cele mai valoroase forțe din întreprinderile noastre.

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

• **ISCE INDUSTRIALEXPORT** — În prima parte a lunii decembrie au fost exportate utilaje petroliere în valoare de 1.140.000 lei valută în R.D. Germană și R.P. Albania, piese de schimb pentru utilaj petrolier în valoare de 660 000 lei valută în U.R.S.S. R.D. Germană, R.P. Albania, utilaje pentru industria chimică în valoare de 210 000 lei valută în U.R.S.S. și R. D. Germană. Contractele încheiate în aceeași perioadă prevăd livrarea în 1971 de utilaj petrolier în valoare de 640 000 lei valută în R.P. Chineză și piese de schimb pentru motoare în valoare de 2 100 000 lei valută în R. F. a Germaniei.

• **ICECOOP.** —, printre livrările efectuate în ultima perioadă se înscriu și livrările de pene în valoare de 440 000 lei valută către firme din R.F. a Germaniei și S.U.A., covoare orientale în valoare de 270 000 lei valută în Anglia, confecții în valoare de peste 600 000 lei valută, mobilă în valoare de peste 300 000 lei valută, covoare tip Carpați in valoare de peste 50 000 lei valută către firme partenere din U.R.S.S. jucării în valoare de 40 000 lei valută în Olanda. Contracte încheiate prevăd printre altele, exportul de tricotaje din PNA în valoare de 11 600 dolari către firma „Gustav Mader" din R.F. a Germaniei. articole din lemn pentru uz casnic în valoare de 11 500 dolari către firma „Artsana" din Italia. mic mobilier din lemn în valoare de 27 800 dolari către firma „Koopmann" din Olanda. Alte contracte perfectate recent prevăd livrarea de covoare orientale înnodate de mînă în valoare de 200 000 dolari către firme partenere din Franța și covoare orientale în valoare de 73 000 dolari către firme din Austria.

• **ISCE INDUSTRIALIMPORT** — A fost încheiat un contract cu firma vest germană „Krupp", care prevede importul de la această firmă a unei instalații de dimetiltereftalat cu o capacitate de 50 000 t/an, destinată Combinatului chimic de la Ploiești.

AGRICULTURĂ

O CERINȚĂ A CREȘTERII EFICIENȚEI

PERFECȚIONAREA ORGANIZĂRII ÎNTREPRINDERILOR DE MECANIZARE A AGRICULTURII

SUB ACȚIUNEA LARGĂ și nemijlocită a revoluției tehnico-științifice agricultura părăsește cu rapiditate, sau chiar a părăsit în multe privințe metodele tradiționale, transformîndu-se dintr-un ritm alert într-o varietate a muncii industriale. Aceste mutații calitative, care schimbă radical fizionomia producției agricole și datele eficienței economice, se datoresc în mare parte tehnicizării producției în toate ramurile și sectoarele de activitate. În producția vegetală tehnica și diversificarea ei pe diferite planuri, înlocuind munca manuală, a determinat introducerea unor tehnologii moderne de înaltă eficiență, iar în zootehnie metodele de creștere a animalelor capătă tot mai mult un caracter industrial.

În agricultura noastră tehnicizarea producției devine tot mai evidentă, ea fiind deosebit de pronunțată în întreprinderile agricole de stat, unde lucrările agricole au un grad ridicat de mecanizare. Aceasta a contribuit nemijlocit la creșterea producției și a productivității muncii, la imprimarea unui caracter tot mai intensiv în ramurile agriculturii. Valorificarea din plin a avantajelor pe care le oferă tehnica agricolă se înscrie între condițiile de bază care exercită o influență directă asupra creșterii producției și a eficienței muncii sociale în agricultură. Și acest imperativ crește în importanță pe măsură ce înzestrarea tehnică a producției se diversifică, devenind mai complexă, iar tehnologiile se perfecționează. Intensitatea cu care se produce acest proces, precum și amploarea pe care o capătă în timp, modifică desigur datele problemei utilizării tehnicii, atît în ceea ce privește formele de organizare, cît și în ceea ce privește stimulentul material. Cu alte cuvinte formele de organizare și cointeresare trebuie să fie îmbunătățite și perfecționate pentru a permite utilizarea cît mai eficientă a tehnicii.

În decursul anilor, pe măsura creșterii gradului de înzestrare tehnică a producției agricole statul nostru a inițiat și aplicat o suită de măsuri pentru îmbunătățirea formelor de conducere și organizare a producției. Preocuparea permanentă manifestată în acest domeniu relevă concepția partidului nostru, potrivit căreia formele de organizare și conducere nu sînt imuabile, date odată pentru totdeauna, ci, dimpotrivă, acestea se schimbă, odată cu dezvoltarea forțelor de producție și creșterea potențialului economic, cu modificările calitative survenite în calificarea și capacitatea cadrelor. Un exemplu semnificativ în această direcție îl constituie măsurile preconizate în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la ședința de lucru de la C.C. al P.C.R. din noiembrie 1970 cu privire la organizarea, planificarea și conducerea agriculturii.

Prin conținutul său reorganizarea întreprinderilor pentru mecanizarea agriculturii se definește drept o coordonată principală a creșterii gradului de utilizare a tehnicii actuale în producția cooperatistă, cît și a intensificării procesului de tehnicizare și modernizare a agriculturii cooperatiste în ansamblul său. Este știut că vechea formă de organizare a întreprinderilor pentru mecanizarea agriculturii nu era în măsură să asigure o participare corespunzătoare a întreprinderilor de mecanizare la rezolvarea problemelor esențiale ale cooperativelor agricole, la efortul pentru creșterea producției ; ele acționau în fond ca simple unități prestatoare de servicii. Din această cauză, baza tehnică nu era folosită cu maximum de randament ; dacă la cultura cerealelor și a plantelor tehnice întreprinderile de mecanizare aveau un aport mai consistent, în alte sectoare (zootehnie, irigații și hidroameliorații ș.a.m.d.) ele nu s-au preocupat de introducerea tehnicii și aplicarea tehnologiilor moderne. Nu mai puțin este adevărat că o asemenea stare de lucruri a fost cultivată și de faptul că retribuirea mecanizatorilor nu a fost corelată cu producția obținută pe terenurile unde lucrau, iar principalul indicator al întreprinderilor pentru mecanizarea agriculturii nu era legat de obținerea unei producții cît mai mari, ci de realizarea unor venituri cît mai ridicate. De aceea aceste unități preferau să facă lucrări „la terți" unde obțineau venituri mari și să neglijeze producția agricolă, cu toate că rostul lor este de a sluji agricultura. În județul Brăila, de exemplu, întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii și-au depășit cu regularitate planul de venituri în ultimii ani ; cu toate acestea, în multe cooperative producțiile și veniturile planificate nu au fost realizate.

NOUL CADRU organizatoric, modifică substanțial problema eficienței lucrărilor mecanice, prin condițiile favorabile pe care le creează.

Potrivit unei hotărîri recente a Consiliului de Miniștri la nivelul fiecărui județ se va organiza o întreprindere pentru mecanizarea agriculturii, care va funcționa pe principiul gestiunii economice proprii, iar în cadrul acestei întreprinderi vor funcționa stațiuni de tractoare și mașini, organizate pe principiul gestiunii economice interne. O astfel de stațiune va lucra în viitor numai în cîteva cooperative agricole, cuprinzînd o rază de activitate de 10.000—15.000 ha în zona de șes și 5.000—10.000 ha în zona de deal. Aceasta va influența direct și nemijlocit procesul de intensificare a producției agricole. Se știe că în vechea formă de organizare raza de activitate a unei întreprinderi de mecanizare era de pînă la 40.000 ha, cuprinzînd 20—25 cooperative agricole și chiar mai mult. De exemplu, în județul Ialomița raza de activitate a unei I.M.A. era în medie de circa 23.000, iar în județul Brăila de 20.900. În asemenea condiții, pe lîngă dificultățile create organizării și conducerii activității de producție ș.a., era mult restrînsă posibilitatea unităților de mecanizare de a executa o gamă mai mare de lucrări, îndeosebi în sectoarele intensive.

În al doilea rînd, prin noua formă de organizare, cooperarea dintre stațiunile pentru mecanizarea agriculturii și cooperative capătă un conținut nou și constă într-o strînsă îmbinare a intereselor mecanizatorilor și cooperatorilor pentru creșterea producției agricole. Lucrînd într-o singură cooperativă agricolă și reunind atît mijloacele tehnice din dotarea lor, cît și cele ale unității cooperatiste deservite, fiecare secție I.M.A. răspunde atît de mecanizarea lucrărilor agricole în toate sectoarele de producție, cît și de efectuarea unor lucrări în domeniul irigațiilor, electrificării, întreținerii utilajelor și mașinilor agricole ș.a.m.d. În acest fel se creează condiții mai bune pentru utilizarea coordonată și unitară a mijloacelor tehnice, ceea ce mărește gradul de utilizare a tractoarelor și mașinilor agricole.

Îmbunătățirea formei de organizare a întreprinderilor pentru mecanizarea agriculturii a creat condiții optime pentru ca remunerarea mecanizatorilor, inclusiv a conducerii întreprinderii și stațiunii de mecanizare să fie legată nemijlocit de rezultatele obținute în producția obștească. Se elimină astfel cu desăvîrșire situația existentă în trecut cînd lucrătorii din întreprinderile de mecanizare își primeau salariul indiferent de producția obținută în cooperativele unde lucrau. Dar nu numai veniturile mecanizatorilor vor fi direct proporționale cu producția realizată la culturile sau sectoarele unde lucrează, ci și plata lucrărilor executate de întreprinderile de mecanizare. În acest fel întreprinderile de mecanizare avînd legate în mod direct încasările lor de rezultatele concrete obținute în producția agricolă, vor fi cointeresate mai puternic în efectuarea tuturor lucrărilor la un nivel calitativ superior și la timp, în îndeplinirea și depășirea planului de producție al cooperativelor agricole.

Avantajele reorganizării întreprinderilor pentru mecanizarea agriculturii sînt evidente. Desigur însă că acestea nu se pot afirma de la sine. Crearea unui număr mai mare de stațiunii de mecanizare, nu poate fi privită drept o simplă acțiune de natură administrativă. Și aceasta pentru faptul că ea are un profund conținut economic, deoarece privește domeniul relațiilor de cooperare în producție. Prin urmare, avem de-a face cu un adevărat proces de făurire a unei forme superioare de cooperare în producția obștească și ca atare este nevoie de stăpînirea pîrghiilor economice care definesc cadrul acestui gen de relații, de crearea acelor condiții care asigură exercitarea atribuțiilor respective. De mare însemnătate este stabilirea cu mult discernămînt a localităților unde vor fi create noile întreprinderi ; criteriile sînt, în primul rînd, o mai bună deservire a cooperativelor agricole cu mijloace mecanice, dar și existența unor condiții optime pentru ca unitățile înființate să necesite minimum de investiții și să fie în măsură să-și înceapă cît mai repede activitatea. Suprapunerea razei de activitate a stațiunii de tractoare și mașini cu cea a consiliilor intercooperatiste, care deja s-au constituit în toate județele țării, va trebui să constituie un indiciu de orientare în această direcție. Nu de mai mică importanță este ca în fiecare cooperativă agricolă să fie asigurate condiții bune pentru munca mecanizatorilor, între care aș aminti existența stocului necesar de piese de schimb și dotarea atelierelor cu utilaje corespunzătoare și personal calificat.

Pe lîngă toate acestea de mare însemnătate este dotarea întreprinderilor de mecanizare cu tehnica necesară, la nivelul rolului și al atribuțiilor sporite pe care ele le au în producția agricolă.

ESTE ȘTIUT că întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii au însemnate goluri în dotarea lor tehnică. Rezultatele obținute în producția cooperativelor agricole ar fi fost mai bune dacă unitățile I.M.A. ar fi dispus de o gamă mai largă de mașini agricole și utilaje specifice lucrărilor. Iată un exemplu. În prezent, unitățile I.M.A. au în dotare combine CT 2 RP, dar aceste mașini nu execută o lucrare de cea mai bună calitate, au un randament scăzut și nu pot înlătura pierderile. Drept urmare, perioada de recoltare se prelungește extrem de mult, iar o bună parte din recoltă se risipește. Această situație se poate remedia dacă unitățile I.M.A. vor fi dotate cu combine Gloria, care s-au dovedit corespunzătoare, din toate punctele de vedere, atît la recoltarea păioaselor, cît și a culturilor tîrzii : floarea-soarelui, soia, porumb. Ce însemnătate are acest lucru o demonstrează județul Ialomiței ; dacă la cultura porumbului, de exemplu I.M.A. ar fi dispus în anul trecut de un număr corespunzător de combine Gloria, recoltatul culturilor tîrzii s-ar fi executat în cel mult 50 de zile, în loc de circa trei luni cît a durat. Or este de înțeles ce importanță are executarea la timp a lucrărilor și reducerea volumului muncii manuale.

Sînt condiții ca dotarea tehnică a unităților I.M.A. să se îmbunătățească simțitor, mai ales dacă ținem seama că în viitor, consiliile populare și organele agricole județene vor contracta direct cu uzinele producătoare tipurile de tractoare, de mașini și utilaje, ce le sînt necesare. Ar fi util, cred ca fiecare județ să aibă totodată și posibilitatea de a influența producția uzinelor producătoare, întrucît astfel se creează posibilitatea de a contracta acele mașini și utilaje care sînt realmente necesare și corespund condițiilor specifice din fiecare zonă. Procedîndu-se așa vor putea fi omologate și introduse în producția de serie numai acele mașini și utilaje care au fost verificate în prealabil în diferite condiții de producție, ce se deosebesc de la o zonă agricolă la alta. Se știe că nu odată, datorită arbitrariului proiectanților și producătorilor de mașini agricole, întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii au fost dotate cu mașini și utilaje ce nu-și găseau utilizare, dar pentru care se plăteau amortismente, pe lîngă costul fabricării lor. Este evident că schimbarea opticii în ce privește dotarea tehnică a I.M.A. are multe avantaje. Pe de o parte s-ar întîmpina irosirea unor însemnate fonduri de investiții pentru producerea unor mașini și utilaje agricole fie cu un slab randament, fie cu o arie geografică restrînsă de utilizare, iar pe de altă parte, de avantajele mecanizării ar beneficia în egală măsură toate zonele agricole din țară.

Ion CHIRCULESCU

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

STUDII ● EXPERIENȚĂ

SECRETELE „NUMĂRĂTORII INVERSE"

PREGĂTIREA fabricației are o importanță deosebită atît din punct de vedere tehnic, cît și economic. O realizare necorespunzătoare a ei poate influența nefavorabil calitatea produselor, productivitatea muncii și rentabilitatea producției, provocînd dereglări în desfășurarea producției, stagnări, așteptări, lipsă de orientare în conducere. Dimpotrivă, asigurarea pregătirii fabricației la timp și de calitate corespunzătoare creează condiții bune pentru desfășurarea ritmică a activității secțiilor de producție și pentru reducerea prețului de cost al fiecărui produs.

Cunoscînd importanța hotărîtoare a pregătirii fabricației, un colectiv de specialiști din cadrul serviciului de organizare a producției de la Fabrica de tricotaje „Someșul" - Cluj a elaborat un studiu cu privire la îmbunătățirea acestei activități.

Un specialist din cadrul Combinatului textil - Cluj, din care face parte întreprinderea amintită, prezintă cîteva din rezultate obținute în urma aplicării acestui studiu.

DIN ANALIZA vechiului mod de organizare a activității de pregătirea fabricației, au reieșit o serie de aspecte necorespunzătoare: avizarea neatentă a modelelor, ajungînd în colecție unele care nu se pot realiza în serii mari în producție; avizarea modelelor care nu corespund cerințelor de organizare rațională a producției, neîncadrîndu-se în procesul tehnologic existent, fiind posibile rezolvări mai raționale; întocmirea unor calcule nereale ale prețului de cost pe baza datelor insuficient fundamentate, în ce privește greutatea, normele de consum și cele de timp, ceea ce a avut ca rezultat existența unor diferențe foarte mari în nivelul rentabilității și a unor prețuri de vînzare neechilibrate; întocmirea cu întîrziere a documentațiilor tehnologice, care a provocat rămineri în urmă în lansarea producției. Eventualele greșeli în documentații au fost depistate numai în producția de serie, acest fapt provocînd neajunsuri importante.

Majoritatea dificultăților ivite se datorau sistemului de lucru cu caracter periodic în cadrul compartimentelor interesate: serviciul creație și tehnic. În acest sistem de lucru existau perioade de creație și perioade de pregătire a fabricației. În perioadele de creație toate forțele erau concentrate la realizarea produselor noi, nefiind timp suficient pentru a le analiza în mod critic. De obicei aceste perioade precedau omologările. După contractări se efectua pregătirea fabricației, respectiv întocmirea documentațiilor tehnologice, descoperind apoi că este nevoie de normă internă nouă, sau că produsul nu se poate realiza conform produsului omologat, fiind necesară reomologarea etc. În același timp, fiind vorba de un număr mare de modele noi, timpul disponibil nu era de obicei suficient pentru pregătirea tuturor lucrărilor necesare.

PENTRU A GĂSI o soluție corespunzătoare în vederea reorganizării acestei activități, s-a trecut în prima fază la inventarierea tuturor activităților parțiale, legate de pregătirea fabricației, luînd în considerare și activitățile deficitare pînă la momentul respectiv, adică necesitatea efectuării unei analize temeinice la stabilirea prețurilor și cea a verificării documentațiilor tehnologice prin executarea unei serii experimentale — seria zero — înainte de lansarea masivă în producție. S-au identificat 65 de activități și s-au determinat pentru fiecare în parte, respectiv perioadele de timp necesare. Unele activități fiind legate de anumite termene legale — ca de exemplu consultarea albumelor de către beneficiari cu 30 zile înainte de contractări — pentru acestea în loc de timp de muncă necesar s-au prevăzut perioadele respective de așteptare. Pentru alte activități s-au determinat timpii de lucru efectiv necesari pentru realizarea activității.

DUPĂ CE am dispus de toate datele arătate mai sus, am recurs la o metodă de programare matematică și anume a drumului critic. Aplicarea acestei metode este indicată în special la programarea lucrărilor compuse din mai multe activități parțiale, executate de diferite compartimente, fiind necesară o coordonare în timp a activităților, care sînt condiționate reciproc. Dintre tehnicile cunoscute în acest domeniu, am ales **metoda potențial metra (M.P.M.)** ea fiind cea mai corespunzătoare pentru rezolvarea problemelor, care conțin și unele activități cu caracter repetitiv.

Mai întîi am construit graful, respectiv rețeaua de activități, stabilind ordinea acestora, după care am determinat perioadele de realizare. În această primă fază am pornit de la ipoteza că, la omologarea produselor, normele interne trebuie să fie aprobate, iar la contractări toate produsele trebuie să aibă prețurile aprobate. Dar înainte de aprobarea prețurilor trebuie întocmite toate documentațiile tehnologice, executate seriilor zero și pe baza acestora, înaintate prețurile spre aprobare. În aceste condiții, conform calculelor efectuate, activitatea de creație ar trebui devansată față de perioada de fabricație cu circa 260—280 zile lucrătoare, deci aproape cu un an, ceea ce reduce în mod simțitor mobilitatea industriei în adaptarea ei la linia modei.

Pentru a nu prelungi atît de mult ciclul de creație pregătire, s-a analizat temeinic rețeaua M.P.M., ajungîndu-se la cîteva concluzii. Cele 65 de activități componente se pot grupa în anumite grupe de activități legate între ele:

— procesul de creare-avizare, care conține activitățile de analiză tehnologică și determinarea datelor de bază pentru un preț informativ, terminîndu-se cu omologarea modelului ca aspect, tehnologie și nivel de preț;

— pregătirea tehnologică, compusă din activități ocazionale — aprobare de normă internă — și activități obligatorii: construirea tiparelor, întocmirea caietelor tehnologice cu toate datele necesare pentru executarea produsului, executarea seriei zero, concomitent cu determinarea normelor de consumuri și observările necesare pentru stabilirea normelor de producție, verificarea documentațiilor, întocmirea fișelor tehnico-analitice de consum și a normelor definitive de producție, calcularea prețului de vînzare.

ACTIVITĂȚILE descrise mai sus pot avea caracter permanent. Deci la aceste activități putem vorbi de transformarea caracterului de muncă periodică în muncă permanentă. În vederea stabilirii timpului necesar pentru pregătirea unui lot de modele pentru fabricație, am utilizat următoarea formulă de calcul:

$$t_s = (m-1)(\max d_j) + \sum_{j=1}^{(n-1)} t_j + dn$$

în care: t_s = durata totală
m = număr de modele
$\max d_j$ = timp maxim necesar pe element
t_j = decalarea posibilă a termenelor de început
dn = durata ultimei faze

Pe baza acestei relații am stabilit că pregătirea unui lot de 120 modele durează 163 zile iar a unuia de 12 modele numai de 28 zile. Astfel mobilitatea pregătirii este mult mai mare dacă omologările se fac la intervale mici, de circa 2 săptămîni, pe circuitul de pregătire găsindu-se în permanență un anumit număr de modele.

Dacă activitatea de creație-avizare se permanentizează, în momentul începerii contractărilor va exista un număr de modele complet pregătite, din care poate fi formată colecția întreprinderii. În orice moment poate fi introdus în colecție un model recent creat, după ideile cele mai noi ale creatorului. La formarea colecției se pot elimina unele necorelații, asigurîndu-se încărcarea uniformă a tuturor utilajelor și o proporție justă a modelelor pe diferite sortimente.

S-a analizat totodată timpul necesar pentru introducerea în fabricație a unui model. A rezultat că un model, care necesită aprobare de preț, se poate pregăti în numai 40 de zile. Un model, care necesită însă și aprobare de normă internă, se poate pregăti în 80 de zile. Din aceste perioade pregătirea tehnologică propriu-zisă durează numai 16 zile.

Ca rezultat al studiului întocmit, am primit în mod experimental dreptul de omologare a produselor. Considerăm că aceasta reprezintă singura cale pentru asigurarea unei colecții corespunzătoare, dacă stabilirea sortimentelor și a modelelor va intra complet în competența producătorului, bineînțeles împreună cu răspunderea pentru calitatea acestei colecții.

PREGĂTIREA producției mai cuprinde o serie de activități organizatorice. Ele au un caracter periodic, fiind legate de lucrările de contractări semestriale. Aceste activități se referă la pregătirea contractărilor (stabilirea fondului de marfă, pregătirea colecției și a expoziției, difuzarea albumelor etc.), precum și la pregătirea introducerii în fabricație a produselor și asigurarea condițiilor de realizare a lor. Aceste activități cuprind pe lîngă centralizarea contractelor și verificarea acoperirii capacităților, a posibilităților de realizare a indicatorilor de plan, încheierea contractelor pentru materii prime și auxiliare, difuzarea documentațiilor tehnologice în secții etc.

Pentru realizarea în bune condițiuni și la termen a tuturor activităților organizatorice, este necesară planificarea lor în timp. În acest scop s-a întocmit un grafic de tipul Gantt, în care sînt cuprinse toate activitățile cu perioadele de timp disponibile, necesare și de rezervă. La unele activități figurează perioadele obligatorii de devansare față de unele termene. Termenele din grafic sînt stabilite cu scară inversă de timp după principiul „numărătorii inverse" deoarece la rezolvarea acestei probleme punctul terminal — introducerea în fabricație — este cunoscut, și se caută devansarea necesară pentru ca acesta să poată fi respectat. Graficul oferă posibilitate de urmărire cu precădere a realizării activităților situate pe drumul critic pentru ca aici să nu existe nici o întîrziere.

Introducerea acestei metode de programare a pregătirii fabricației a contribuit în mod simțitor la îmbunătățirea activității de pregătire tehnică, la reducerea pierderilor în etapa de introducere a modelelor noi.

ing. Elisabeta ZSAKO
șef serviciu organizarea producției și a muncii, Combinatul textil— Cluj

---

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

AUREL POPA

director general al Combinatului de exploatare și industrializarea lemnului — Brașov

● **Profilul complex al unui combinat cum este cel pe care-l conduceți necesită, desigur, profunde și multilaterale cunoștințe specifice acestui sector de activitate. Care a fost modalitatea prin care vi le-ați însușit?**

— În 1951 am absolvit Institutul de exploatare și industrializare a lemnului, care pe atunci funcționa la București. Acolo mi-am format o temeinică pregătire de specialitate, atît în ce privește exploatarea, cît și industrializarea lemnului. Eu însă nu m-am mulțumit să stăpînesc tehnologiile, ci am acordat o atenție deosebită și aspectelor economice ale producției. În luna decembrie a anului trecut mi-am susținut în cadrul Institutului politehnic - Brașov — unde din 1958 sînt conferențiar la catedra de prelucrare a lemnului a Facultății de industrializare a lemnului — lucrarea de doctorat cu tema „Studiul și eficiența economică a unor tehnologii de fabricație, privind economisirea de lemn și reducerea costurilor în industria lemnului.

● **O simplă sumă a unor cunoștințe tehnice și economice, cred eu, nu au putut constitui o bază solidă pentru desfășurarea unei activități eficiente de conducere. A trebuit ca ele să fie completate cu cunoașterea și însușirea unor principii, tehnici și metode moderne ale științei conducerii.**

— Aveți perfectă dreptate. Tocmai acest lucru m-a făcut să urmez la CEPECA cursul de conducere a centralelor industriale (ciclurile I și II), al cărui proiect mi l-am susținut în luna septembrie 1970. Problemele cu care am luat contact acolo mi-au trezit un interes deosebit și caut, pe cît posibil să utilizez unele metode moderne în conducerea combinatului.

● **Succesul este asigurat desigur și de valorificarea optimă a experienței acumulate. Unde ați lucrat înainte de a fi numit director general al acestui combinat?**

— Mai întîi, după terminarea facultății, în proiectare și investiții, pe șantierele de construcții ale industriei lemnului. Apoi am fost inginer șef la Întreprinderea de exploatare, prelucrare și industrializare a lemnului-Brezoi, director tehnic la Trustul de industrializare a lemnului - Sibiu și la Direcția regională de economie forestieră - Brașov și director la combinatele de industrializare a lemnului de la Blaj și Brașov. În octombrie 1969 mi s-au încredințat prerogativele conducerii Combinatului de industrializare și exploatare a lemnului (C.F.I.L.) - Brașov.

● **Ce anume v-a preocupat mai mult în activitatea de conducere?**

— Munca cu oamenii. Cînd am fost director la Blaj, de pildă, am avut în subordine ingineri, foști studenți ai mei, absolvenți ai Politehnicii din Brașov, fapt care a făcut să conlucrez mai ușor cu ei. I-am ajutat și îndrumat să se formeze nu numai ca specialiști în industrializarea lemnului, ci să-și însușească cunoștințe și să-și formeze deprinderi în domeniul conducerii și organizării întreprinderilor. Astăzi simt o deplină satisfacție deoarece din circa 30 tineri ingineri pe care i-am îndrumat la Blaj, în prezent 18 sînt directori de combinate.

Stere POPESCU

INFORMATICA

„O unitate de informare va tinde să nu fie folosită ori de cîte ori este mai dificil pentru beneficiar să primească informația decît să n-o primească".

MOOERS

SUBSISTEMUL NAȚIONAL DE INFORMATICĂ ȘI CONDUCERE ÎN CERCETARE, PROIECTARE ȘI DOCUMENTARE

Problema informării documentare tehnico-științifice în general și a celei tehnico-economice în special, reprezintă în prezent un subiect mare de actualitate, deoarece schimbul de informații între cei care le generează și cei care le utilizează, constituie în toate cazurile un element esențial al progresului.

Recent însă, unele fapte noi au modificat obiceiurile și metodele uzuale, tinzînd să ridice piedici în calea circulației organizate și continue a informațiilor documentare.

Principalele fapte noi care influențează în egală măsură informarea documentară în știință, tehnică și economie sînt pe scurt următoarele: dezvoltarea tot mai rapidă atît a volumului de date cît și a literaturii de specialitate din țările dezvoltate; aportul din ce în ce mai mare al datelor și publicațiilor din țările recent intrate în era științifică (China, Japonia, India etc.) și care după toate probabilitățile, vor înregistra un ritm de creștere foarte intens; interpătrunderea mult mai profundă, decît odinioară, a diferitelor discipline științifice și apariția unor subiecte de cercetare noi, deosebit de fructuoase, la răspîntia mai multor discipline; apariția unor legături, cu mult mai strînse decît în trecut, între lucrările de știință pură și tehnologie cu implicațiile lor economice directe, ceea ce duce la apropierea a două domenii care în trecutul nu prea îndepărtat erau net deosebite: domeniul brevetelor și acela al publicațiilor științifice; dezvoltarea considerabilă în toate domeniile a cercetărilor, întreprinse ca urmare a unor mari programe guvernamentale și inter-guvernamentale care au avut ca rezultat generarea de date cuprinse într-o nouă formă de literatură științifică, cunoscută sub denumirea de rapoarte, în general, cu difuzare restrînsă dar care conțin adesea cele mai noi descoperiri ale științei contemporane, precum și cele mai importante realizări ale tehnologiei actuale.

Toate cele arătate au avut ca rezultat o creștere simțitoare și continuă a numărului publicațiilor în general, și, a numărului articolelor tehnico-științifice în special, fapt ilustrat numai de cifra 3,5 milioane articole publicate anual cu o creștere constantă anuală cu circa 10%. Informațiile cuprinse în acest număr impresionant de articole de specialitate sînt un produs al cercetării științifice precum și al experienței cîștigate în producția bunurilor materiale, fiind în același timp și materia primă care permite progresul continuu al științei și tehnologiei și în ultimă instanță dezvoltarea economică a unei țări. Din acest motiv este vital ca cercetătorii, inginerii și economiștii să aibă accesul necesar la datele conținute în masa de documente.

ÎN TEORIE, informațiile difuzate pe plan mondial sînt accesibile tuturor; în practică însă, eforturile necesare pentru a se descoperi **dacă o anumită informație există** — și în caz afirmativ, **unde există** — riscă să se soldeze cu o mare pierdere de timp.

Schematizată întreaga problemă a informării documentare constă în conectarea rapidă prin diferite mijloace posibile a fiecărui beneficiar individual cu acele informații cuprinse în documente, respectiv cu acele documente selectate din masa disponibilă, care îi sînt necesare pentru rezolvarea unor probleme date.

În acest scop numeroaselor unități de informare documentară existente le revine rolul de mijlocitor între fondul documentar și masa de beneficiari, rol care constă în a realiza printr-un proces continuu sau după caz discontinuu, conectările reversibile „beneficiar-informație".

Indiferent de specializare — îngustă sau largă, pe disciplină sau pe domeniu, pe ramură sau pe problemă — unitățile de informare trebuie să realizeze un ansamblu de activități specifice în scopul de a-și îndeplini sarcinile ce le revin. Din acest ansamblu de activități, aceea care diferențiază în cea mai mare măsură o unitate de informare de alta similară, este **prelucrarea** datelor colectate și a materialelor documentare achiziționate, efectuată în scopul realizării unor „memorii".

Se prelucrează atît diferitele categorii de materiale documentare primare cît și date, informațiile cuprinse în acestea fiind de cele mai multe ori reprezentate prin simboluri convenționale, pentru a se putea ușura orînduirea, sortarea și regăsirea lor; este vorba în fond de diferitele faze ale aceleiași operații de prelucrare cunoscute sub denumirile de analiză, clasificare, indexare, codificare și înmagazinare. Prin această prelucrare se pot obține în final două tipuri de date complet deosebite și anume: **informații documentare** (utilizabile pentru o informare de semnalare curentă sau retrospectivă), care individualizează materialele prelucrate și **informații faptice** (date analitice) care redau condensat părți din conținutul acelorași materiale. Informațiile documentare sau faptice astfel obținute se înmagazinează în „memoria" unității de informare, corespunzător sistemului de clasificare ales de unitatea respectivă.

Din cele arătate se pot desprinde acum cu ușurință următorii factori principali care impun ca activitatea de informare documentară să fie organizată corespunzător: — creșterea continuă a numărului de documente publicate, diversificarea categoriilor acestora și achiziționarea necorelată a materialelor documentare de către unitățile de informare; — existența unor numeroase unități de informare (centre, oficii, servicii) cu obiective sau domenii de activitate neconturate precis și ca urmare cu activități care se suprapun mai mult sau mai puțin; — folosirea de către unitățile de informare a unei diversități de metode de prelucrare documentară și a unor purtători de informații, uneori cu mult prea diferiți, fapt ce face practic imposibilă interconectarea „memoriilor" realizate și ca urmare scade eficiența informării pe ansamblu; obținerea ca rezultat al prelucrării a unei game foarte diferențiate (ca formă și conținut) de informații documentare și respectiv faptice.

Toate cele arătate mai sus duc în final la o conectare uneori greșită și în orice caz costisitoare și lentă a beneficiarului cu informația, beneficiar care nemaifiind pe deplin satisfăcut se comportă strict corespunzător regulii stabilite de Mooers care arată că: „o unitate de informare va tinde să nu fie folosită ori de cîte ori este mai dificil pentru beneficiar să primească informația, decît să n-o primească".

În condițiile recunoașterii acestei realități, eforturile de soluționare în diferite țări converg către organizarea unor sisteme de informare, care beneficiind de avantajele proprii informaticii, sînt capabile să concentreze și să valorifice toate resursele necesare pentru asigurarea unei activități corespunzătoare de informare. Extrapolînd caracteristicile generale ale unui sistem la condițiile specifice informării, se poate afirma că un sistem național de informare documentară trebuie să cuprindă totalitatea unităților de informare intercorelate ca procedee, metodologii și organizare și integrate ca oameni, materiale și echipamente, funcționînd ordonat, compatibil și previzibil, în scopul unic al interconectării rapide a beneficiarilor cu informațiile pertinente pe care aceștia le necesită.

În cadrul noii concepții impusă de necesitățile obiective ale țării noastre se preconizează ca în sistemul național unic de informatică și conducere, informarea documentară să fie cuprinsă ca un subsistem, destinat atît cercetării, proiectării și dezvoltării cît și factorilor care iau decizii.

Subsistemul de informatică și conducere în cercetare, proiectare, dezvoltare și documentare urmează a avea ca obiective principale **organizarea și realizarea cu mijloace moderne a unor fluxuri de informații și decizii între unitățile conduse și cele conducătoare, atît prin interiorul subsistemului cît și între subsistem și celelalte subsisteme ale Sistemului național de informatică și conducere, în scopul de a se putea dispune cu ușurință de materialele necesare luării deciziilor, precum și de datele și informațiile documentare destinate desfășurării în condiții corespunzătoare a activităților de cercetare, proiectare și dezvoltare.**

Subsistemul urmează a asigura în domeniul pe care-l acoperă — folosind aparatura electronică modernă — colectarea, înmagazinarea, prelucrarea centralizată și difuzarea la cei interesați, a datelor și informațiilor primite atît din țară, cît și a celor obținute pe diferite canale din străinătate.

Prin modul său de organizare și dezvoltare etapizată, subsistemul urmează a realiza în final: — informarea unitară obiectivă și operativă a organelor centrale precum și a conducerii superioare efectuată cu materiale cuprinzînd date și informații sub formă neprelucrată prelucrată sau comparată; — informarea comparată, completă și operativă a organelor centrale care emit decizii, înmagazinarea acestor decizii, urmărirea aplicării lor și informarea organelor interesate asupra rezultatelor obținute prin aplicarea deciziilor (actelor normative) — difuzarea rapidă a datelor și informațiilor precum și a materialelor documentare necesare desfășurării optime a activităților de cercetare, proiectare și dezvoltare în vederea ridicării continue a nivelului acestor activități, sporirii productivității muncii de creație, a măririi eficienței cercetării și proiectării în rezolvarea problemelor de producție, a introducerii tehnicii noi și a însușirii noilor cunoștințe generate pe plan mondial — eliminarea paralelismelor în colectarea și înmagazinarea materialelor, a datelor și a informațiilor și urmărirea difuzării acestora pe canale unice la beneficiarii interesați.

În vederea atingerii obiectivelor enunțate, subsistemul urmează a avea ca **sarcini principale colectarea, înmagazinarea, prelucrarea și difuzarea datelor și a informațiilor** necesare pentru:

- urmărirea operativă a îndeplinirii planurilor de cercetare, proiectare și dezvoltare, folosind un sistem de indicatori care să ofere o imagine clară asupra stadiului și eficienței lucrărilor, bazei materiale și cadrelor folosite;
- urmărirea modului în care sînt valorificate rezultatele cercetării și ale proiectării precum și a eficienței acestora;
- urmărirea valorificării în țară și străinătate a brevetelor de invenții;
- urmărirea valorificării licențelor cumpărate din străinătate;
- elaborarea sau respectiv furnizarea de date necesare întocmirii prognozelor destinate orientării activităților de cercetare, proiectare și dezvoltare a ramurilor economiei naționale;
- efectuarea informării documentare necesare cercetării, proiectării și dezvoltării.

Pentru îndeplinirea sarcinilor sale principale subsistemul urmează a organiza și realiza: — un flux informațional **ascendent** — de la unitățile conduse la organele conducătoare; — un flux informațional **descendent** — de la organele conducătoare la unitățile conduse; — un flux informațional **lateral** — între unitățile centrale ale subsistemelor din componența Sistemului național de informatică și conducere; — urmărirea aplicării optime a deciziilor prin intermediul conexiunii inverse (feed-back) și a informării periodice diferențiate.

Fluxurile menționate mai sus sînt prezentate în fig. 1.

SUBSISTEMUL urmează să colecteze următoarele trei categorii principale de materiale de informare grupate în funcție de natura informațiilor pe care le conțin: a) materiale cu caracter tehnico-economic, referitoare la activitatea de cercetare, proiectare, dezvoltare și documentare care se desfășoară în diferite unități din țară; b) materiale cu caracter tehnico-științific referitoare la realizările tehnice și științifice din țară și din alte țări; c) materiale cu caracter decizional (acte normative) emise de organele centrale ale puterii și administrației de stat.

Materiale din prima categorie cuprind date și informații rezultate din activitățile desfășurate la unitățile de cercetare, proiectare și documentare, în institutele de învățămînt superior și unitățile industriale (care au laboratoare de cercetare și ateliere de proiectare) și vor intra în subsistem prin furnizarea lor de către aceste unități, precum și de către diferitele subsisteme (statistic-contabil, bancar-financiar, planificare-aprovizionare etc.) ale Sistemului național de informatică și conducere.

Materialele din a doua categorie sînt formate din publicații periodice și neperiodice și din alte documente procurate de subsistem din țară și străinătate, prin achiziționare, schimburi și împrumuturi.

Materialele din a treia categorie sînt formate din decizii (acte normative) care vor intra în subsistem prin canalele de legătură dintre acesta și organele centrale ale puterii și administrației de stat împuternicite prin lege de a emite astfel de acte normative.

Tipul informațiilor cuprinse în materiale tehnico-economice. Materialele din prima categorie, cu caracter tehnico-economic furnizate de unitățile din țară vor trebui să cuprindă datele și informațiile arătate în principal în cele ce urmează:

a) Informații privind cercetarea: denumirea și obiectivele temelor planificate, realizate, scoase din plan sau amînate; fazele realizate ale temelor în curs de execuție (documentare, experimentare, prototip, omologare, aplicare semi-industrială, aplicare industrială); prețul de cost planificat și realizat pe fiecare temă încheiată; denumirea tehnologiilor sau a produselor noi realizate prin aplicarea temei de cercetare și posibilitățile de valorificare a acestora; valoarea producției aferente noilor produse și ponderea valorică a produselor noi în valoarea totală a producției corespunzătoare; valoarea investițiilor necesare aplicării tehnologiilor noi sau a fabricării noilor produse rezultate din tema de cercetare; eficiența aplicării temei (reducerea importurilor, înlocuiri de materiale deficitare, reduceri de consumuri specifice, introducerea unor tehnologii noi, reducerea cheltuielilor de producție, aport valutar realizat prin vînzarea brevetelor sau a licențelor rezultate din realizarea temei etc.); date asupra personalului de cercetare (cercetători, personal auxiliar, personal tehnico-administrativ, personal de cercetare pe vîrstă, sex, nivel de pregătire, specialitate etc.); utilaje, stații pilot, instalații și aparate de laborator pe tipuri (din import și din țară), valoarea de inventar a bazei materiale; fondurile alocate și cheltuielile unității de cercetare (structura acestora); fonduri planificate și alocate pentru finanțarea cercetării, surse de finanțare; gradul de acoperire a capacității de cercetare.

b) în domeniul proiectări denumirea proiectelor planificate, realizate, scoase din plan sau amînate; fazele realizate ale proiectelor în curs de execuție; proiecte realizate și refolosite; denumirea proiectelor executate în străinătate pentru țara noastră precum și a celor executate în țara noastră pentru străinătate; prețul de cost planificat și realizat pe fiecare proiect; date asupra personalului (proiectanți, personal auxiliar, personal tehnico-administrativ, vîrstă, sex, nivel de pregătire, specialitate etc.): fondurile alocate și cheltielile unităților de proiectare (structura lor); gradul de acoperire a capacității de proiectare și eficiența proiectării.

c) informații referitoare la inovații, invenții și licențe: denumirea inovațiilor și raționalizărilor incluse spre aplicare în planurile tematice ale unităților, a celor aplicate și economiile realizate; denumirea inovațiilor și a raționalizărilor respinse și amînate; denumirea inovațiilor și a raționalizărilor generalizate pe întreprinderi cu profil asemănător și eficiența economică obținută; denumirea invențiilor brevetate, a celor aplicate și eficiența obținută; denumirea licențelor achiziționate din străinătate, data achiziționărilor lor, a aplicării și eficiența obținută; denumirea licențelor românești vîndute în străinătate și a celor oferite spre vînzare; valuta obținută și cea obtenabilă.

d) în domeniul documentării: informații asupra cantității și calității materialelor documentare achiziționate, elaborate și difuzate; informații privind personalul din documentare: informații privind baza materială; informații privind aspectele financiare ale documentării; informații privind eficiența documentării.

În subsistem urmează a mai intra, periodic sau la cerere, unele materiale cuprinzînd informații cu caracter de sinteză de la celelalte subsisteme ale sistemului național precum și de la unele instituții cum ar fi de exemplu Comitetul de stat al planificării, Direcția centrală de statistică, Oficiul de stat pentru invenții și mărci, Institutul român de standardizare etc. Aceste materiale se referă, de exemplu, la planurile de dezvoltare ale economiei naționale, realizări pe ramuri de producție, activitatea de brevetare și de standardizare etc.

Tipul informațiilor cuprinse în materialele documentare tehnico-științifice Materialele din a doua categorie, cu caracter tehnico-științific, procurate de subsistem, trebuie să cuprindă date și informații referitoare la: materii prime, materiale și produse; instalații, utilaje și mașini; procese, procedee și tehnologii; organizarea și eficiența economică a cercetării, proiectării și producției; conjunctura economică; descoperiri științifice.

Pentru obținerea acestor tipuri de date și informații va fi necesar ca în subsistem să intre continuu o serie de materiale documentare din țară și străinătate, obținute prin relații de schimb, împrumut sau prin achiziții, ca de exemplu cărți, publicații, periodice, teze de doctorat, brevete, standarde, lucrări, rapoarte de cercetare, rapoarte asupra deplasărilor în străinătate, cataloage de firmă, prospecte, lucrări ale manifestărilor științifice, ghiduri etc. Aceste materiale documentare vor intra în subsistem fie sub o formă tradițională (pe purtător de hîrtie în format direct lizibil), fie sub forma unor înregistrări formalizate (benzi perforate, fișe perforate sau medii magnetice), sau sub formă de microfilme. Vor fi de asemenea înregistrate și informațiile ce se vor obține prin contacte directe cu diverși specialiști sau prin canalele de telecomunicații (telex, telefon).

Fluxul materialelor documentare procurate de subsistem urmează a fi astfel organizat încît să permită: economisirea fondurilor valutare necesare achiziționării; intrarea în subsistem a tuturor documentelor relevante; obținerea operativă a informațiilor necesare atît pentru organele conducătoare (la elaborarea deciziilor) cît și pentru efectuarea documentării instituțiilor și întreprinderilor în vederea unei bune desfășurări a activității de cercetare, proiectare și dezvoltare.

Tipul informațiilor cuprinse în materialele decizionale. Materialele din a treia categorie, cu caracter decizional, procurate de subsistem cuprind informații referitoare la: obiectul deciziei; unitățile sau ramurile care urmează a aplica prevederile deciziei; datele la care urmează a fi realizate sarcinile prevăzute de decizie.

Pentru obținerea informațiilor menționate va fi necesar ca în subsistem să intre continuu actele normative care cuprind deciziile referitoare la activitățile de cercetare, proiectare și dezvoltare.

SUBSISTEMUL de informatică și conducere pentru cercetare, proiectare și dezvoltare urmează a folosi un complex de metode, tehnici de lucru și utilaje moderne, în scopul prelucrării materialelor colectate, astfel încît să poată extrage datele și informațiile necesare, pe care să le poată ordona în final în următoarele patru clase principale:

- **informații active** necesare întocmirii materialelor de informare periodică sau la cerere destinate fie elaborării deciziilor, fie prezentării stadiului în care se găsesc activitățile de cercetare, proiectare și dezvoltare, fie întocmirii informăriior asupra modului în care au fost aplicate deciziile;
- **informații pasive** necesare întocmirii materialelor de informare documentară și a celor de generalizare a experienței și a rezultatelor înaintate, destinate documentării cadrelor de conducere și a celor care activează în cercetare, proiectare, producție și învățămînt;
- **informații previzionale** necesare întocmirii materialelor de informare și prognozelor destinate elaborării, fundamentării și corelării planurilor de cercetare, proiectare și dezvoltare;
- **date de referință** (măsurări evaluate critic ale proprietăților fundamentale ale sistemelor definite) necesare atît desfășurării cercetării și proiectării, cît și unităților Sistemului național de informatică și conducere, în scopul întocmirii diferitelor materiale cu caracter informativ, decizional sau previzional.

Pentru obținerea datelor și informațiilor corespunzătoare celor patru clase principale de informații (fiecare clasă dispunînd de cîte o memorie separată, precum și de o bancă de date a centrului de calcul al subsistemului) prelucrarea se va desfășura diferențiat în funcție de: categoria materialelor intrate în subsistem; purtătorul de informație respectiv; forma în care sînt colectate materialele, datele și informațiile.

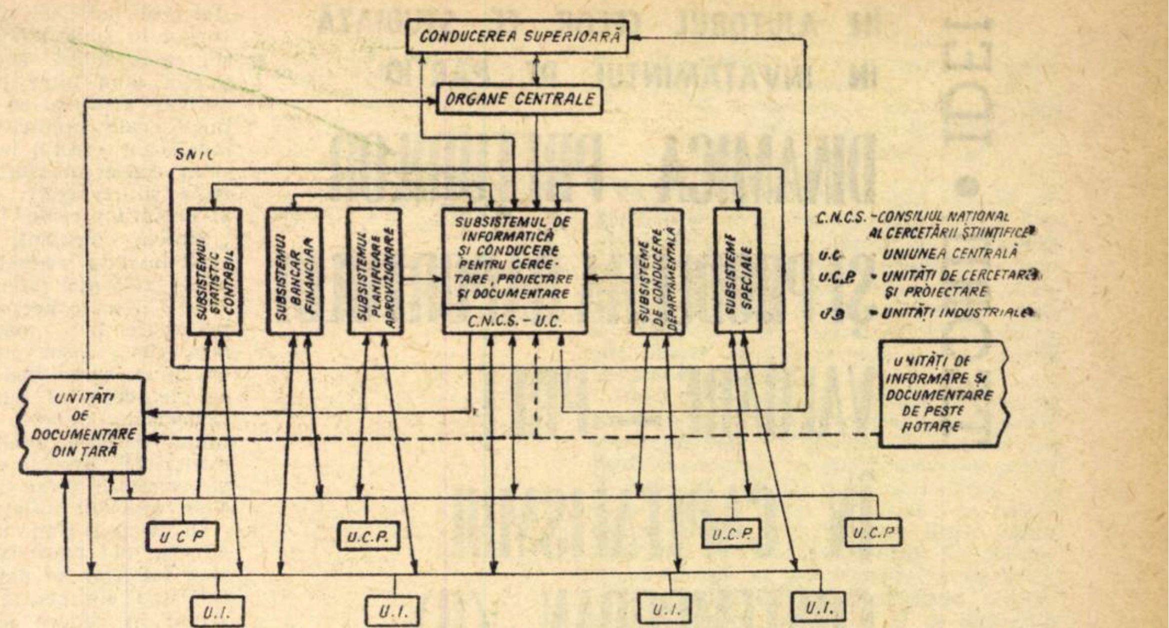

Fig. 1 — Schema generală a subsistemului de informatică și conducere, pentru cercetare, proiectare și documentare.

Prelucrarea materialelor tehnico-economice Materialele cu caracter tehnic-economic referitoare la activitatea de cercetare, proiectare și dezvoltare care se desfășoară în diferite unități din țară pot intra în subsistem: înregistrate pe hîrtie (diferite tipuri de formulare) sau înregistrate pe purtători de informații formalizați.

În primul caz materialele colectate — de la diferitele unități de cercetare, proiectare și producție din țară — trebuie evaluate și selectate; apoi se extrag datele și informațiile cuprinse în aceste materiale, se codifică, se ordonează și se înmagazinează în memoria informațională activă a subsistemului.

În al doilea caz, materialele primite — de la alte subsisteme ale Sistemului național de informatică și conducere — reprezintă înseși datele și informațiile care pot fi înmagazinate nemijlocit în memoria informațională activă a subsistemului; la înmagazinare nu este necesară o evaluare sau o selectare a acestora, datorită faptului că subsistemele urmează să funcționeze în mod coordonat și compatibil.

Prelucrarea materialelor documentare tehnico-științifice Materialele tehnico-științifice cu caracter documentar pot intra în subsistem sub forma: publicațiilor tehnico-științifice românești și străine; informațiilor și datelor prelucrate și înregistrate pe diferiți purtători, de către unitățile de documentare din țară și străinătate; formularelor și fișelor destinate realizării evidențelor documentare naționale și a băncii de date tehnico-științifice.

În primul caz în cadrul subsistemului va fi necesară realizarea a două fluxuri distincte și anume: a) un flux de dirijare (circulație) a materialelor documentare în scopul înregistrării lor și al formării fondurilor (bibliotecilor) descentralizate pe domenii (la unitățile de documentare) și pe probleme (la unitățile de cercetare și proiectare), precum și pentru microfotografierea lor în scopul realizării fondului național centralizat (depozitul legal) la unitatea centrală a subsistemului (dotată cu un centru de calcul); b) un flux paralel de prelucrare a materialelelor documentare care circu-

conf. univ. ing. Vasile TĂRĂBOI
Directorul Institutului Central de Documentare Tehnică

(Continuare în pag. 19)

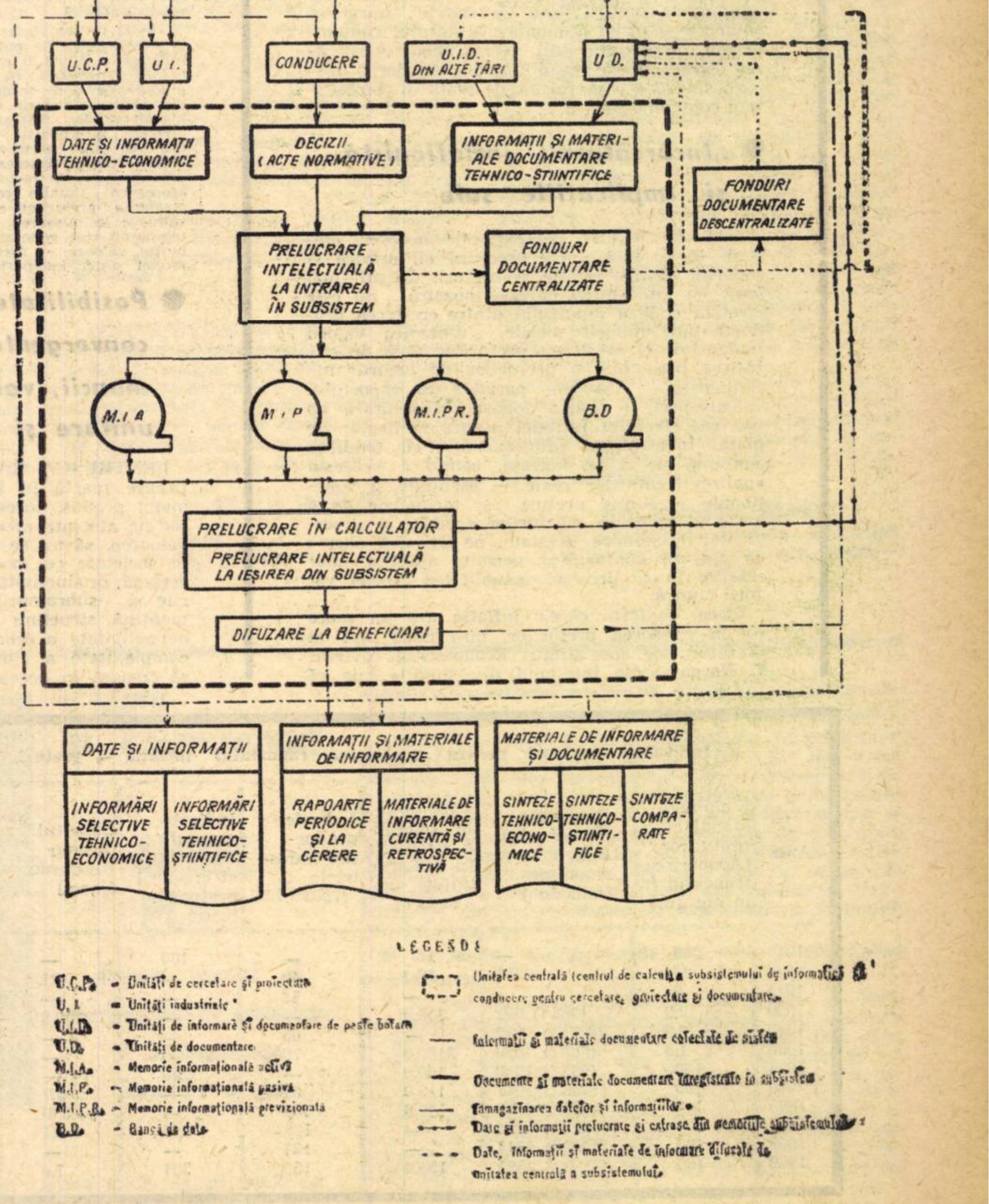

Fig. 2 — Organizarea, funcționarea și fluxurile interne și externe ale unității centrale (Centrul de calcul).

TEORII • IDEI

ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂŢĂMÎNTUL DE PARTID

DINAMICA PREŢURILOR ŞI PROBLEMA RAPORTULUI VALOARE — PREŢ ÎN CAPITALISMUL CONTEMPORAN (II)

Înainte de a trece la analiza corelaţiei valoare-preţ sînt necesare, după părerea noastră, cîteva precizări de ordin strict metodologic. Se ştie că principalele categorii de preţuri de piaţă, cunoscute de producţia şi schimbul de mărfuri întemeiate pe propietatea privată, au fost următoarele: preţul de piaţă care exprimă direct valoarea mărfii; preţul de piaţă, reflectînd direct preţul de producţie al mărfurilor produse pe baze capitaliste; preţul de piaţă asupra căruia îşi pune pecetea în mod nemijlocit preţul de monopol; preţul de piaţă, exprimînd efectele multiple ale mecanismului unic al forţei monopolurilor şi forţei statului burghez contemporan.

Fiecare formă de preţ de piaţă exprimă, bineînteles, cerinţele obiective generale ale legii valorii, însă în condiţii istorice determinate, dînd expresie procesului specific de formare a cheltuielilor de muncă socială, în funcţie de nivelul diviziunii sociale a muncii şi de gradul de înzestrare tehnică a producţiei, de rolul crescînd al suprastructurii în desfăşurarea proceselor şi fenomenelor economice.

Multiplele legături pe care le exprimă preţul de piaţă în capitalismul contemporan pot fi sugerate cu ajutorul unei scheme bloc.

După cum se poate deduce şi din schema de mai sus, preţul de piaţă se formează sub influenţa puternică şi nemijlocită a preţurilor impuse de monopoluri şi a politicii duse de statele burgheze contemporane în domeniul preţurilor. Unitatea dintre mecanismul preţurilor de monopol (emanaţie a forţei uniunilor monopoliste) şi politica de preţuri dusă de statele burgheze emanaţie a forţei economice a statului contemporan) reprezintă, deci, veriga cheie, clarificarea căreia oferă posibilitatea înţelegerii mişcării specifice a preţurilor de piaţă în capitalismul contemporan

● „Încărcătura" inflaţionistă şi implicaţiile sale

TOT ÎN ACEST context este necesar, credem, să se facă unele precizări cu privire la raportul dintre inflaţie şi preţuri. Cu atît mai mult cu cît, după părerea noastră, nu este posibilă analiza raportului dintre creşterea productivităţii muncii sociale, dinamica valorii mărfurilor şi creşterea preţurilor fără de curăţirea prealabilă a preţurilor de „zgura" inflaţionistă. Aşa-zisul paradox al raportului valoare-preţ a apărut tocmai în legătură cu sporirea efectului inflaţiei asupra preţurilor de piaţă. Încărcătura inflaţionistă, cu tendinţa continuă de a se îngroşa, complică procesul analizei legăturilor reale — esenţiale şi funcţionale — dintre preţuri şi tarife, pe de o parte, şi valoarea mărfurilor produse şi a serviciilor economice prestate, pe de altă parte; ea creează confuzii şi permite apariţia unor rezerve în ce priveşte actualitatea teoriei valorii-muncă.

Ideea, conform căreia inflaţia are un mare rol în creşterea preţurilor, nu-i nouă însă în literatura de specialitate. Economistul sovietic E. Varga, arăta într-unul din studiile sale că „factorul hotărîtor al nivelului ridicat al preţurilor în zilele noastre este inflaţia"[1]. Au apărut chiar studii speciale, în care se face distincţia netă între preţurile nominale (preţuri umflate artificial ca urmare a inflaţiei) şi preţurile reale (preţuri din a căror mărime a fost îndepărtat efectul inflaţionist). Unii economişti şi-au consacrat eforturile calculării preţurilor reale şi, respectiv, calculării indicelui general al preţurilor reale[2].

Sîntem conştienţi de dificultăţile mari care stau în faţa cercetătorului angajat să determine influenţa inflaţiei asupra creşterii preţurilor. Cu toate acestea pe baza seriilor de date privitoare la: mărimea etalonului oficial al preţurilor, rezervele de aur ale băncii de emisiune, suma banilor de hîrtie aflaţi în circulaţie, deficitul bugetar, indicele producţiei industriale, indicele general al preţurilor, volumul datoriei publice, indicele creşterii productivităţii muncii etc., se pot desprinde cîteva concluzii (vezi tabel nr. 1), în special privind raportul inflaţie-preţuri de vînzare.

În primul rînd, nu încape nici o îndoială că cea mai mare parte a creşterii preţurilor şi a tarifelor se datorează unor procese inflaţioniste; ele poartă, deci, caracter nominal. Avem în vedere aci cele două aspecte, ale supraaglomerării circulaţiei monetare cu bani de hîrtie: deprecierile oficiale ale banilor (reducerea acoperirii în aur a semnelor băneşti); aruncarea pe piaţă a unor cantităţi de bani de hîrtie care depăşesc cu mult suma ce ar corespunde volumului de aur monetar şi etalonului preţurilor. O asemenea practică a devenit regulă în condiţiile lichidării convertibilităţii semnelor băneşti în bani — aur.

Se degajă concluzia că indicele general al preţurilor nu urmează indicele general al valorii: el are o mişcare specifică, care nu este independentă de cea a valorii, dar se detaşează de acesta ca urmare a interpunerii unui strat despărţitor inflaţionist.

Argumentele cele mai generale în sprijinul tezei, conform căreia indicele general al preţurilor nu urmează indicele general al valorii, sînt următoarele: creşterea preţurilor este extrem de inegală, de la o ţară la alta şi de la o perioadă la alta; creşterea cea mai pronunţată a preţurilor a putut fi constatată îndeosebi, în perioadele care nu se caracterizează printr-o activitate economică normală; caracterul relativ stabil al preţurilor (cel puţin aceasta este preocuparea principală a statelor burgheze în prezent) în condiţiile progresului tehnic şi ştiinţific rapid, al creşterii productivităţii muncii şi al tendinţei spre scăderea valorii unitare a mărfurilor.

În al doilea rînd, efectul inflaţionist are tendinţa de a-şi mări ponderea în creşterea generală a preţurilor. În condiţiile unei inflaţii puternice, preţurile exprimate în unităţi monetare nominale — bani de hîrtie — pot fi de sute de ori mai mari decît dacă ele ar corespunde conţinutului oficial în aur al monedei naţionale respective. Cazul tipic în acest sens este cel al Franţei: Aşa cum se vede din tabelul nr. 1, care conţine cîţiva indicatori necesari pentru aprecierea raportului inflaţie — preţuri (exemplul Franţei) în anul 1958, indicele (1 franc = 1,8 mg. aur), era de aproape 250 de ori mai mare decît în anii anteriori primului război mondial. Pe baza reformei monetare din anul 1958 şi a ridicării etalonului oficial al preţurilor de la 1,8 la 180 mg, indicele general al preţurilor a devenit şi el de 100 de ori mai mic. Se înţelege de la sine că măsura monetară respectivă, generată fără îndoială de o serie de cauze economice, nu a fost însoţită de o creştere a cantităţii de aur monetar de circa 100 de ori. Dimpotrivă, măsura monetară atrage atenţia asupra faptului că în perioadele anterioare, mai ales în timpul războiului, semnele băneşti se rupseseră complet de aurul-bani; preţurile nominale crescuseră deci extrem de mult doar pe seama inflaţiei.

În al treilea rînd, în condiţiile unor procese inflaţioniste extrem de puternice, este posibil ca pe seama inflaţiei să poată fi explicată întreaga creştere a preţurilor şi, totodată, ea poate să contracareze şi o anumită tendinţă de scădere a preţurilor, care ar rezulta din scăderea valorii mărfurilor; în etapele aşa zisei inflaţii lente, tîrîtoare, este posibilă o asemenea creştere inflaţionistă a preţurilor, care să explice cea mai mare parte a sporului lor; în sfîrşit, există situaţii cînd creşterea principală a preţurilor să se datoreze altor factori decît efectului inflaţiei; o asemenea situaţie se întîlneşte atunci cînd însăşi creşterea preţurilor este relativ mică. Prin urmare, salturile în mişcarea preţurilor din capitalismul contemporan sînt generate, în principal, de inflaţie. Raportul valoare — preţ poate fi investigat cu succes numai după îndepărtarea efectului inflaţionist.

● Posibilitatea evoluţiei convergente a productivităţii muncii, valorii totale, valorii unitare şi a preţurilor

PENTRU CA RAPORTUL cantitativ dintre fiecare marfă în parte şi o cotă anume de metal preţios, corespunzătoare ponderii muncii sociale afectate producerii mărfii ce-şi măsoară valoarea, să nu se schimbe ar trebui să existe în societate cel puţin următoarele situaţii: să crească productivitatea muncii în toate ramurile şi subramurile în acelaşi ritm; să se menţină structura pe ramuri şi pe sectoare de activitate a economiei naţionale; gradul de complexitate a muncii să rămînă acelaşi sau să crească în aceeaşi proporţie în toate ramurile inclusiv în cea producătoare de metale preţioase; caracteristicile valorilor de întrebuinţare să rămînă aceleaşi etc.

Creşterea mai lentă a productivităţii muncii în sectorul producător de metale preţioase este aproape unanim recunoscută în literatura de specialitate. De aceea, concluzia logică (este vorba de logica teoriei valorii-muncă), care se desprinde dintr-un asemenea fenomen constă în aceea că mărfuri mai multe şi mai complexe îşi oglindesc valoarea într-o cantitate mai mică de metal preţios şi, respectiv, într-o cantitate mai mică de semne băneşti, presupunînd că funcţionează etalonul aur. Nu trebuie scăpat din vedere faptul că exprimarea cantitativă a raportului şi, mai ales, formularea tendinţei acestui raport este îngreunată de lipsa unui criteriu precis de apreciere a valorii mărfii bani. De asemenea, regula în prezent o constituie lipsa banilor aur, ceea ce face ca mărfurile să-şi oglindească valoarea nu în corpul material al metalelor preţioase, ci în banii de hîrtie, a căror circulaţie este dirijată de stat.

Dar, presupunînd neschimbate celelalte condiţii, ritmul mai înalt al creşterii productivităţii muncii în sectoarele producătoare de mărfuri obişnuite faţă de cel din sectorul producător de metale preţioase ar fi trebuit să aibă drept rezultat scăderea valorii mărfurilor, deci, şi scăderea preţurilor lor. O asemenea tendinţă, rezultată din corelarea unor fenomene şi procese reale şi esenţiale exacerbează, într-o anumită măsură, aşa-numitul paradox valoare-preţ.

Se cunoaşte faptul că în perioada postbelică, în toate ţările capitaliste avansate, productivitatea muncii a înregistrat creşteri notabile; o asemenea tendinţă nu a exclus unele încetiniri sau chiar întreruperi.

În legătură cu creşterea productivităţii muncii sociale se impun cel puţin două precizări: în cazul noilor ramuri de producţie, a unor noi produse este extrem de greu să se aprecieze tendinţa productivităţii muncii din cauza lipsei unei baze sigure de referinţă; în al doilea rînd, este cunoscută orientarea actuală masivă a forţei de muncă ocupate spre activităţile prestatoare de servicii, unde productivitatea muncii creşte lent, sau că la unele activităţi prestatoare de servicii, chiar dintre cele tradiţionale şi necesare celor mai largi mase ale populaţiei, rămîne la acelaşi nivel. În completare la cele de mai sus, trebuie spus că au avut loc însemnate modificări în structura pe ramuri a economiei naţionale, au apărut noi ramuri şi subramuri, au dispărut sau şi-au redus importanţa altele. Corelaţiile dintre diferitele categorii de muncă socială s-au schimbat în ultimul timp. De asemenea, pe măsura dezvoltării societăţii mărfurile sînt produse de munci tot mai complexe, de munci a căror intensitate a crescut continuu.

Toate aceste procese conduc la concluzia că *nu poate fi aşteptată o scădere a valorii mărfii în proporţii inverse cu creşterea productivităţii muncii sociale*. Mai mult, apare posibilitatea creşterii valorii totale şi a valorii pe unitatea de produs, în anumite condiţii, simultan cu creşterea productivităţii muncii sociale. Practica din lumea capitalistă contemporană obligă deci la reconsiderări în legătură cu raportul productivitate — valoare. Considerăm că sînt necesare analize şi explicaţii separate cu privire la raportul productivitate a muncii sociale — valoarea totală şi valoarea nou-creată, (deci, este necesară mai întîi o abordare macroeconomică), pe de o parte şi cu privire la raportul productivitate a muncii sociale — valoare unitară, pe de altă parte.

Cît priveşte primul aspect se ştie că sporirea productivităţii muncii sociale în măsura în care este însoţită de creşterea gradului de complexitate a muncii productive, de intensificarea ei, are ca efect creşterea venitului naţional, atît din punct de vedere fizic, cît şi valoric.

În legătură cu raportul productivitatea muncii sociale — valoarea unitară, pînă nu de mult se afirma doar că valoarea unitară a mărfii este invers proporţională cu forţa productivă a muncii. Concluzia aceasta avea drept premisă ideea justă a lui K. Marx, conform căreia, în cazul uneia şi aceleiaşi munci, creşterea productivităţii muncii nu afectează latura ei abstractă, legată de valoare. După părerea noastră nu s-a ţinut în suficientă măsură seama de faptul că Marx a precizat că asemenea corelaţii sînt valabile atît timp cît este vorba de *una şi aceeaşi muncă*. Avem în vedere aci, în mod deosebit, invariabilitatea gradului de complexitate.

În ultimul timp, economiştii marxişti luînd în consideraţie creşterea gradului de complexitate, a intensităţii muncii sociale, au formulat ipoteza de mare valoare teoretică şi practică, în conformitate cu care este posibilă creşterea valorii unitare (pe valoare de întrebuinţare), simultan cu sporirea productivităţii muncii.

Pentru clarificarea în această problemă recomandăm cititorilor intervenţia tov. prof. Em. Dobrescu la dezbaterea ştiinţifică cu tema „Evaluările teoretice asupra capitalismului contemporan", intervenţie publicată în revista **Probleme economice**, din luna iulie 1968 şi al cărei conţinut bogat în idei se află în raport invers cu întinderea ei redusă. Dacă va creşte într-o proporţie mai mare înzestrarea tehnică a muncii decît creşterea productivităţii muncii, se va înregistra şi creşterea valorii unitare. De asemenea, considerăm că merită atenţie şi teza tov. I. Anghel, formulată cu acelaşi prilej, prin care atrage atenţia asupra celor două posibilităţi ce pot apare în raportul valoare-preţ în cazul creşterii productivităţii muncii: a) scade valoarea pe unitate de produs şi, corespunzător, scade şi preţul mărfii; b) preţul este menţinut constant sau chiar creşte, sporul obţinut pe baza creşterii productivităţii muncii este împărţit în anumite proporţii între cele două clase fundamentale sub formă de profit şi salariu. Sîntem întrutotul de acord cu autorul cînd spune că, în perioada actuală, este prezentă, cu precădere, cea de a doua situaţie. Convingerea noastră este că chiar raporturile exprimate de valoare, mărimea acesteia sînt influenţate de mecanismul unic al capitalismului monopolist de stat, nu numai mecanismul preţurilor.

La cercetarea raportului productivitatea muncii sociale — valoare ar mai putea fi luate în atenţie — după părerea noastră — şi alte elemente cum ar fi: scăderea relativă a muncii productive şi creşterea corespunzătoare a

Tabel nr. 1

Indicatori necesari pentru aprecierea raportului inflaţie — preţuri (pe exemplul Franţei)

Anii	Etalonul oficial al preţurilor (Acoperirea francului fr. în mg aur)	Rezervele de aur ale Băncii de emisiune (mil. dol.)	Disponibilităţi băneşti în circulaţie (în miliarde unităţi monetare)	Indicele producţiei industriale (1963=100)	Indicele general (racordat) al creşterii preţurilor	Deficitul bugetar (miliarde franci)	Datoria statului (miliarde franci)	Indicele preţurilor cu amănuntul (1950=100)	Indicele valorii aurului (1950=100)
1910	290	—		—	100	—	—	—	—
1938	25	2791	19,2	42	—	0,21	4,2	—	—
1945	8	—	—	42	—	—	—	—	—
1950	2,9	(588 t) 662	350,0	—	—	2,8	41,3	100	400
1955	2,9	(837 t) 942	—	65	—	—	—	137	76
1958	1,8	(933 t) 1050	3100,0	79	24.000	—	—	159	97
1958	180	(933 t) 1050	100,0	—	240	—	—	—	—
1960	180	(1458 t) 1641	115,0	87	—	5,7	84,8	182	99
1965	180	(4180 t) 4706	140,0	109	—	(+3,6)	—	223	96
1967	180	(6102 t) 6994	—	128	290	4,1	90,6	—	—
1968	180	(4903 t) 5517	—	134	—	—	—	244	98
1969	160	(3193 t) 3595	155,0	139	301	7,0	93,8	261	105

Sursele: „Statistical Yearbook, United Nations" 1958 şi 1963: L'evolution des prix à long terme. PUF. Paris 1969. Supplement d'entreprise, nr. 788/1970, Ekonomika stran mira, Moskva, 1968; Ekonomiceskoe polojenie razvivaiuscih stran, „Pravda", Moskva, 1970.

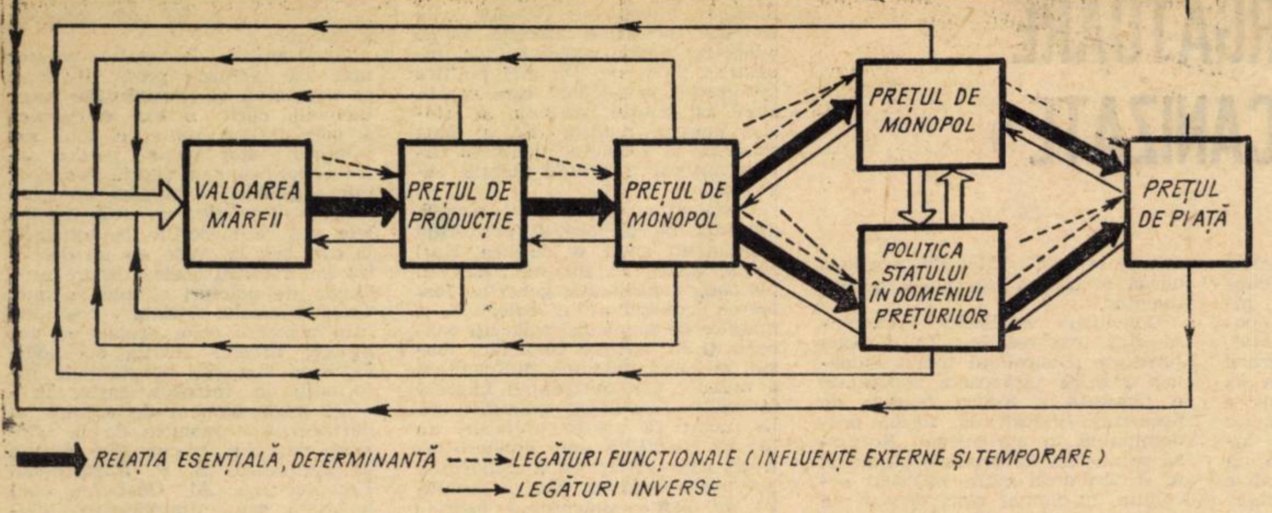

Relația esențială și legăturile funcționale exprimate de prețul de piață în capitalismul contemporan

celei neproductive; atragerea unor noi și noi produse și servicii, chiar dintre cele existente de mult timp în societate, în sfera producției pe baze capitaliste. De asemenea, cu cît se dezvoltă producția de mărfuri în agricultură și îndeosebi cea capitalistă, cu atît forțele naturale gratuite încep să fie luate în calculul valorii; multe elemente gratuite ale muncii apar ca forțe productive ale capitalului.

● Abaterea prețurilor de la valoare în condițiile capitalismului monopolist de stat

ESTE EVIDENT pentru oricine, că în condițiile actuale au apărut o mulțime de factori tehnico-economici, economici și social-politici care complică procesele producției și circulației mărfurilor și imprimă, totodată, caracter permanent abaterii prețurilor de la valoare. Dintre factorii respectivi cei care au un rol mai însemnat sînt următorii: compozițiile organice diferite ale capitalurilor concurente; raportul dintre cerere și ofertă în fiecare moment dat; ciclul economic capitalist; situația politică; recoltele proaste; dominația monopolurilor; inflația; politica economică a statului, în general și, în special, politica acestuia în domeniul tarifelor vamale, al impozitelor indirecte, precum și în direcția reglementării prețurilor; emisiunea monetară; militarizarea economiei naționale; balanța de plăți externe timp îndelungat pasivă.

Unii din factorii enumerați mai sus influențează cu precădere un anumit gen de abatere, alții generează aite genuri de abateri; unii au o influență mai puternică în anumite condiții concrete istorice, alții în altele.

În perioada contemporană, abaterea legică a prețurilor de la valoare trebuie pusă în raport de determinare cu dominația monopolurilor și cu intervenția statului burghez în mecanismul prețurilor. În cele ce urmează, vom încerca să conturăm un model al mecanismului formării prețurilor, al abaterii lor de la valoare, în condițiile capitalismului monopolist de stat. (vezi tabel nr. 2).

Din acest tabel se desprind cîteva concluzii mai importante. Dominația monopolurilor și intervenția statului burghez contemporan fac posibilă: abaterea prețului de piață al unei mărfi anume de la valoarea ei; abaterea prețului de piață de la prețul de producție; abaterea sumei prețurilor mărfurilor și serviciilor, necesare reproducerii normale a forței de muncă, de la suma valorilor acestora; abaterea sumei prețurilor mărfurilor și serviciilor vîndute pe piața internă a unei anumite țări și pe piața externă, de la suma valorilor create în acea țară etc. Toate acestea chiar cu respectarea etalonului aur. Practica economică contemporană ne sugerează și mecanismul prin care are loc o asemenea discordanță. Se știe că monopolurile își vînd mărfurile la prețuri mai mari decît valoarea acelor mărfuri. Întreprinderile capitaliste nemonopoliste trec aceste sporuri de prețuri (impuse de monopoluri), complet sau parțial, asupra cumpărătorilor, vînzîndu-și și ele mărfurile, de regulă, la prețuri mai mari decît prețurile de producție (cheltuielile capitaliste de producție ale întreprinderilor nemonopoliste sînt influențate de prețurile ridicate de monopol plătite de acestea). În general, situația concretă a pieței permite trecerea adaosului de preț, impus de monopoluri, asupra consumatorilor. Sumei mai mari a prețurilor mărfurilor, intrate în consumul populației, îi corespunde suma mai mică a prețurilor mărfii forță de muncă și a prețurilor mărfurilor aduse la piață de micii producători sau chiar de unele întreprinderi capitaliste. Impozitele au, de asemenea, tendința de a mări suma prețurilor mărfurilor și tarifelor serviciilor, de un anumit fel, peste suma valorilor lor. Impozitul pe circulația tuturor mărfurilor se trece automat asupra consumatorilor. Celelalte condiții rămînînd neschimbate suma prețurilor împreună cu suma impozitului pe circulația mărfurilor va fi mai mare decît suma prețurilor de producție plus suma supraprofiturilor de monopol. Diferența respectivă reprezintă o parte din valoarea nou creată intrată în bugetul statului și folosită în diferite scopuri. O asemenea posibilitate sporită stă în raport direct cu creșterea intervenției statului burghez în economie.

● Valoarea — muncă, baza mișcării și corelațiilor prețurilor

ORICÎT DE MULT ar fi complicate formarea, mișcarea și corelațiile prețurilor sub influența a o serie de factori tehnici, economici și social-politici, *mărimea valorii, timpul de muncă socialmente necesar producerii și reproducerii mărfii, rămîne reglorul fundamental al acestora.*

În cele ce urmează vom încerca că aducem în atenția cititorului doar cîteva argumente în sprijinul acestei teze, mai ales, în ideea de a le ilustra cu material faptic contemporan, uneori cu date din lucrările unor economiști și statisticieni burghezi care se declară adversari fățiși ai teoriei valorii — muncă.

În primul rînd, se poate constata că *ordinul de mărime al corelației dintre prețurile mărfurilor reflectă ordinul de mărime al corelațiilor dintre valorile lor.* O unitate de marfă pentru care s-a cheltuit o cantitate de muncă socială de zece ori mai mare decît pentru producerea alteia se va vinde la un preț care va tinde să reflecteze raportul dintre cantitățile de muncă folosite, oricît de mult ar influența asupra prețurilor celor două mărfuri factorii aleatori.

În al doilea rînd, **evoluția prețurilor, corelațiile dintre ele scot în evidență dependența lor de dinamica valorilor mărfurilor și serviciilor economice, respectiv, de modificările inegale în nivelul productivității muncii.** Un exemplu, la îndemîna tuturor contemporanilor, este cel care se referă la schimbarea corelației dintre prețurile textilelor naturale și ale celor sintetice în ultimii 30—35 de ani. Atîta timp cît producția fibrelor sintetice a necesitat un volum de muncă mai mare decît obținerea celor naturale, prețul primelor a fost, în general, mai mare. Ulterior, lucrurile s-au schimbat. Așa cum arată economiștii francezi care sub conducerea lui Jean Fourastié, au studiat evoluția prețurilor pe termen lung. Dacă în anul 1914 prețul unui bec electric era egal cu cel al unei perechi de mănuși, în anul 1967 prețul acestuia era de 12 ori mai mic. Explicația constă, în principal, în ritmul rapid de creștere a productivității muncii în sectorul producător de becuri în comparație cu sectoarele producătoare de mănuși. Dacă vom lua în analiză prețurile reale ale grîului și cartofilor vom ajunge și mai ușor la concluzia de mai sus. Prin anii '40 ai secolului trecut prețul real al unui quintal de grîu era de circa zece ori mai mare decît prețul real al unui quintal de cartofi (149.5 de salarii orare erau necesare pentru a cumpăra un quintal de grîu, în timp ce pentru a cumpăra un quintal de cartofi erau necesare doar 15.3). În anii 1933 — 1937 raportul devenise 34 : 10.30 (adică de 3,3 ori mai mare), pentru ca în anul 1968 el să ajungă la 11,0 : 8.7. Aceasta înseamnă că toate progresele intervenite în cultura grîului au permis o reducere considerabilă a timpului de muncă socialmente necesar, deci și a prețului acestuia (sînt calcule din care rezultă că prin 1850 erau necesare 15 minute pentru a secera un ar de grîu cu coasa, în timp ce în 1945 seceratul și treieratul (cu combina) se efectua în 35 de secunde). În cultura cartofilor, dimpotrivă, nu au putut pătrunde așa de masiv mașinile, munca omului nu a fost înlocuită de unelte mecanizate așa cum s-a întîmplat în cultura grîului, deci productivitatea muncii a crescut mult mai încet, fapt relevat și de datele de mai sus.

Pe de altă parte, prețurile mărfurilor, rezultate ale unor munci mai complexe, sînt cu mult mai mari decît prețurile mărfurilor create de munci simple, chiar dacă s-a consumat aceeași cantitate de muncă pentru producerea lor.

În al treilea rînd, *suma generală a prețurilor mărfurilor și a tarifelor serviciilor* (din nivelul cărora s-a îndepărtat influența inflaționistă) *continuă să fie egală cu suma valorilor mărfurilor* (produse și servicii). Este adevărat că în țările capitaliste dezvoltate, care dețin un anumit monopol pe piața mondială, suma prețurilor mărfurilor și serviciilor vîndute pe piața internă și externă este, de regulă, mai mare decît suma valorilor mărfurilor produse în aceste țări. Invers stau lucrurile în țările capitaliste slab dezvoltate. Prețurile ridicate de monopol nu sporesc suma generală a valorii mărfurilor, ci duc doar la redistribuirea valorii nou create în societate în favoarea monopolurilor.

În al patrulea rînd, *valoarea — muncă pune granițe permanente tendinței monopolurilor de a ridica prețurile.*

Prețurile de monopol duc la ascuțirea luptei de concurență, la apariția unor întreprinderi noi în ramura monopolizată la un moment dat, la ruinarea acelor capitaliști care continuă să producă la costuri de producție ridicate.

La sfîrșitul anilor douăzeci, de pildă, prețurile ridicate de monopol la cupru au scăzut considerabil sub influența concurenței din partea monopolurilor producătoare de aluminiu și de alți înlocuitori, cu toate măsurile întreprinse de sindicatul internațional al cuprului pentru a menține prețuri umflate. Atunci cînd productivitatea muncii în ramura înalt monopolizată s-a ridicat mai mult decît în alte ramuri și, prin urmare, valoarea mărfurilor produse în această ramură scade mai mult decît pe ansamblul societății, s-au înregistrat modificări corespunzătoare și în raporturile dintre prețurile mărfurilor respective, chiar dacă în aceste ramuri au dominat diferitele monopoluri. De pildă, în perioada 1895 — 1964, în S.U.A., prețul aluminiului a scăzut de 2,5 ori în condițiile creșterii indicelui general al prețurilor de 3,7 ori; comparativ cu alte mărfuri, aluminiul a devenit de peste nouă ori mai ieftin. Fără îndoială, o asemenea situație se explică, îndeosebi, prin ritmul mult mai rapid al creșterii productivității muncii în ramura producătoare de aluminiu.

În sfîrșit, *însăși politica monopolului și a statelor burgheze în domeniul prețurilor confirmă teoria valorii — muncă, existența raportului esențial valoare — preț.* Paralel cu preocuparea cvasigenerală de a reduce consumul de muncă vie și materializată, factorii economici duc o politică de stabilizare a prețurilor de vînzare; aceasta mai ales în condițiile unor tendințe generale de creștere a prețurilor. O asemenea situație relevă legătura dintre munca socială și mărimea prețurilor, importanța reducerii costurilor de producție pentru sporirea profiturilor de monopol.

Totodată, trebuie avută în vedere și înfruntarea tot mai pronunțată a claselor sociale fundamentale ale capitalismului contemporan, a diferitelor pături sociale în legătură cu prețurile. Se cunosc revendicările corelate ale oamenilor muncii din capitalism privind dinamica prețurilor și a salariilor. Lupta oamenilor muncii împotriva inflației are un conținut real, întrucît prețurile au puterea de a redistribui munca socială, orice creștere a acestora neurmată de creșterea corespunzătoare a salariilor, afectînd nivelul de trai. Prețurile ridicate de monopol intensifică neconcordanțe între posibilitățile de creștere aproape nelimitată a producției și cererea solvabilă relativ redusă a producătorilor direcți.

Toate cele de mai sus, dovedesc că monopolurile și statul burghez, oricîte posibilități ar avea ele, nu pot reglementa sau fixa prețurile mărfurilor și tarifele serviciilor după bunul lor plac.

conf. univ. dr. N. DOBROTĂ

[1] E. Varga: Studii de economie capitalistă. Ed. politică, București, 1967, p. 198.
[2] vezi J. Fourastié: L'évolution des prix à long terme, P.U.F., Paris, 1969.

Tabelul nr. 2

Ramurile de producție	Ramurile de producție după gradul de monopolizare	Capit. avansat (=cap. consumat)	Crearea valorii și a plusvalorii					Redistribuirea plusvalorii în procesul luptei de concurență				Redistribuirea plusvalorii și a valorii în raport cu forța monopolurilor				Redistribuirea plusvalorii și a valorii pe baza intervenției statului în economie			
			„V"	p'	P.	M	Pr'	pr'm	Prof. mijlociu	Prețul de producție	Abaterea prețului de producție de la valoare	Prețul de monopol	Rata profit de monopol	Profitul de monopol	Abat. pr. de monopol de la prețul de prod.	Prețuri de piață sub infl. politicii statului	Rata prof.	Abat. pr. de piață față de pr. de monopol	Abat. pr. de piață față de valoare
I	Înalt monopoliz.	300	20	300%	60	360	20%	25%	75	375	+15	399	33%	99	+24	402	34%	+3	+42
II	Slab monopoliz.	200	24	200%	48	248	24%	25%	50	250	+2	260	30%	60	+10	251	25,5%	—9	+ 3
III	Nemonopoliz.	100	28	150%	42	142	42%	25%	25	125	—17	128	28%	28	+3	120	20%	—8	—22
Total		600	72	—	150	750	—		150	750	—	787	—	187	+37	773	—	—	+23
Marfa forță de muncă, mărfurile aduse la piață de micii producători					150											127			—23

CĂRȚI

STADII PREMERGĂTOARE INDUSTRIEI MECANIZATE *)

IN CONTINUAREA unei opere de severă cercetare a istoriei economiei noastre, prof. G. Zane a dăruit recent specialiștilor, istoricilor dar și oricărui pasionat de cunoașterea exactă a proceselor care au generat societatea românească modernă, o nouă și fundamentală lucrare: **Industria din România în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Despre stadiile premergătoare industriei mecanizate.**

Lucrarea își propune, cum arată autorul, „să cerceteze platforma industrială a industriei de fabrică, adică formele de industrie imediat preexistente, sau în dezvoltare paralelă cu industria mecanizată, și care au concurat la edificarea acesteia : industria casnică, meseriile, cooperația capitalistă simplă și manufactura în a doua jumătate a secolului al XIX-lea". Nu este vorba, așadar, de o istorie a diferitelor industrii de la noi din perioada considerată, a stadiilor lor de dezvoltare, întreprindere imposibilă în stadiul actual al documentării, dar a cărei abordare va fi considerabil facilitată de ampla bibliografie din anexa lucrării prof. G. Zane (621 titluri: cărți, studii, articole, statistici etc.) Autorul nu a vrut să facă decit „o cercetare de ansamblu a structurii și a tendințelor de dezvoltare industrială a epocii, susținută de o documentare suficient de amplă și sigură, pentru ca să se poată desprinde pe concluziile ei, geneza celui mai însemnat fenomen economic al epocii noastre : industria mecanizată".

Avantajul principal al lucrării prof. G. Zane este acela de a da răspunsuri clare, obținute printr-o analiză științifică a fenomenelor și întemeiate pe o informație laborios adunată și interpretată, la o serie de chestiuni indispensabile pentru înțelegerea fazelor premergătoare formării industriei mecanizate în România. Avantajele derivate, asupra cărora vom reveni, privesc o serie de probleme interesind deopotrivă pe istoric, sociolog sau istoricul culturii noastre. Tabloul general al societății românești se colorează, se nuanțează prin cunoașterea atitor detalii esențiale din viața înaintașilor noștri de acum un secol, o serie de fapte cărora nu le acordăm adesea importanță capătă semnificații, se integrează unei viziuni complexe și adevărate despre epocă. Iată de ce **lucrarea de care ne ocupăm depășește cadrul special al istoriei industriei, adresindu-se unor interese și preocupări intelectuale mult mai variate.**

Cele cinci teme principale abordate de prof. G. Zane sint : „Industria casnică țărănească", „Meseriile și producția de mărfuri simplă". „Cooperația capitalistă simplă", „Concurența producției capitaliste de import și a marii industrii interne". „Manufactura modernă și munca capitalistă la domiciliu".

Concluziile analizelor intreprinse sint următoarele : În a doua jumătate a secolului trecut industria casnică țărănească reprezintă o rămășiță a formei feudale de prelucrare industrială, formă predominantă în agricultură. Rersursă principală de produse prelucrate a țărănimii către mijlocul secolului, în numai cinci decenii ea devine un mijloc accesoriu, iar în unele părți ale țării dispare aproape cu desăvirșire. Acolo unde mai este ocupația principală a țăranului industria casnică produce adesea pentru desfacere, pentru obținerea de venituri în bani. Dezvoltarea capitalistă a agriculturii explică acest fenomen istoric fundamental care modifică baza și limitează sectorul industriei casnice, îi dă o temporară dezvoltare în măsura în care se orientează spre mica producție de mărfuri, dar care în fond marchează un proces social-economic ireversibil.

În ce privește meseriile, în perioada considerată, ele încep a pierde locul de formă industrială precumpănitoare și mai ales după 1880 sint înlocuite prin producția mare capitalistă, producția manufacturieră și de fabrică. Ca și în cadrul industriei casnice țărănești se dezvoltă inițiative „protecționiste", menite să salveze formele învechite de producție în numele apărării intereselor claselor care trebuiau, pentru a subzista, să se adapteze noilor exigențe ale industriei moderne. De aici politica „protecției meseriilor" care reprezintă un capitol însemnat al istoriei noastre politice din a doua jumătate a secolului trecut și căruia autorul îi acordă atenția cuvenită.

Cooperația capitalistă simplă, „punctul de plecare al producției capitaliste" cum o definea Karl Marx, apare în întreaga țară în perioada considerată, generind formarea „muncitorului colectiv", a maselor de muncitori salariați concentrați în ateliere încă fără mașini și cu o diviziune rudimentară a muncii, dar constituind factorul favorabil dezvoltării manufacturii. De notat că aceste prefaceri au loc în condițiile unei creșteri într-un ritm vertiginos a importului produselor străine, deci în condiții de aspră concurență ușurate de convențiile vamale abuziv aplicate de Imperiul Otoman țărilor noastre pînă în 1878. Capitolul consacrat de autor acestei probleme prezintă un mare interes și pentru studiile de istorie a relațiilor internaționale ale României. În aceste împrejurări se dezvoltă și exploatarea manufacturieră, mai activ în special după 1880.

Nemecanizată la început, obligată să dispară cînd apar forme de exploatare mecanizată sau să se transforme în exploatare de fabrică, manufactura pregătește la rindul ei trecerea spre industria modernă prin funcțiuni pe care autorul le analizează nuanțat în paginile consacrate uneia din problemele dificile ale subiectului ales. Manufactura a facilitat mobilizarea de capitaluri comerciale și angajarea lor în sectorul industriei a atras mase de muncitori spre producția industrială, a contribuit la desființarea formelor învechite de producție și la unificarea pieței prin scăderea prețurilor.

Spuneam la începutul acestor note că lucrarea prof. G. Zane se adresează și specialiștilor altor domenii decit istoria economică a patriei. Am remarcat mai sus interesul unor pagini pentru istoria politică sau istoria relațiilor internaționale. Semnalăm etnografilor și istoricilor de artă capitolele despre meseriile la comandă la sate sau la orașe, de un deosebit interes, sau acelea despre producția de mărfuri simplă la sate. Transformările sociale profunde care urmează celor economice vor atrage, firește, atenția sociologilor care vor găsi substanțiale informații în întreaga carte. Prezența unor oameni de cultură în dezbaterile economice de la sfîrșitul veacului trecut (Fr. Damé, M .Eminescu, B. P. Hașdeu, M. Kogălniceanu, Al. Odobescu etc.) angajată sau întimplătoare, relevă laturi puțin cunoscute din activitatea complexă a acestor personalități, capabile să le întregească portretul căutat de istoricii culturii românești moderne.

O cercetare științifică bine condusă, clar concepută și utilizînd metode sigure provoacă mulțumirea rară pe care o simțim în fața operelor de artă. La această satisfacție dată cititorilor prof. G. Zane adaugă o imagine puțin cunoscută a unei etape importante din trecutul nostru, iar pentru tinerii cercetători indicarea unei direcții de lucru pentru care li se oferă și documentația și modelul.

Virgil CÂNDEA

*) G. Zane, Industria din România în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Despre stadiile premergătoare industriei mecanizate. Ed. Academiei, 1970, 239 p.

FIȘE

■ Simpla parcurgere a revistelor de specialitate scoate în evidență faptul că marketingul se află la o răscruce. El se vede confruntat pe toată linia cu răspunderile ce-i revin în deteriorarea mediului ambiant, în agravarea contradicțiilor social-economice. Una dintre cauzele „revizuirii sfîșietoare" la care sînt supuse acum teoria și practica marketingului este așa-numitul „consumatorism", mișcarea de masă a consumatorilor împotriva produselor de la bun început concepute ca să aibă o viață cît mai scurtă și să nu poată fi reparate, împotriva publicității abuzive și înșelătoare, împotriva calității nesatisfăcătoare. Încercînd să definească starea de spirit care a dus la această mișcare de masă, G. S. Day și D. A. Aaker scriu în articolul intitulat **A guid of consumerism** (Un ghid al consumatorismului), apărut în JOURNAL OF MARKETING nr. 3/1970: „Cumpărătorii se așteaptă azi ca produsele să funcționeze satisfăcător, să aibă performanțe pe care să te poți bizui, să ofere deplină siguranță. Acest prag al performanțelor acceptabile este din ce în ce mai ridicat... Din nefericire, complexitatea și potențialul de nesiguranță în funcționare a numeroase produse au crescut și ele. Rezultatul este un supărător nivel al nemulțumirilor față de calitate, multiplicate prin servicii inadecvate".

Fenomenul consumatorismului", care a avut răbufniri și în deceniile trecute, devine deosebit de acut la începutul deceniului al optulea, deoarece este conjugat cu preocuparea larg răspîndită pentru calitatea mediului ambiant.

■ Lucrarea **Dinamiceskii ekonomiceskii optimum** (Optimul economic dinamic) de A. I. Kaț, apărută în editura Ekonomika, Moscova, 1970, 200 pag., este consacrată optimizării eficienței economice a investițiilor. Criteriul general al optimului dinamic își găsește expresia — după părerea autorului — în primul rînd în creșterea maximă a producției finite Z pe unitatea de muncă vie V și, în al doilea rînd, în minimizarea cheltuielilor de capital C pe unitatea de muncă vie V, adică max Z/V: min C/V, sau, aceeași relație inversată, min C/V: max Z/V. Criteriul acesta se deosebește radical de criteriul general de optimizare statică a investițiilor, formulat ca minimizare a cheltuielilor de capital pentru producția finită, min (C/V:Z/V) sau ca maximizare a randamentului fondurilor fixe max (Z/V:C/V). Conținutul criteriului general de optimizare dinamică constă în determinarea caracterului subordonat al indicatorilor creșterii volumului de fonduri al producției sau al aceleiași mărimi inverse — creșterea randamentului fondurilor, acordîndu-se prioritate ritmului absolut de creștere a productivității muncii sociale.

■ **În articolul** Factorul demografic în dezvoltarea economică, **publicat în EKONOMISTA 3/1970, Marcek Okolski pornește de la teza că dezvoltarea numerică a populației nu se armonizează întotdeauna cu dezvoltarea economică. Apar două forme principale de neconcordanță : un exces de populație în raport cu posibilitățile de „satisfacere a nevoilor ei" și, cazul contrar, cînd se formează un deficit de resurse demografice. Este imposibil să se susțină teza independenței dintre dezvoltarea economică și cea demografică, după cum nu rezistă teza determinării unilaterale a acestor procese și nici teza adaptării automate reciproce a lor. Datorită faptului că se pot produce contradicții între dezvoltarea economică și cea demografică și avînd în vedere rolul primordial al dezvoltării economice în cadrul procesului evoluției sociale, trebuie înfăptuită, susține autorul, o politică demografică deliberată, adică trebuie imprimată reproducerii populației o direcție care să favorizeze creșterea economică. Această politică trebuie să fie stabilă și calculată pe o perioadă îndelungată, care să țină seama de legătura dintre procesele economice și cel demografic. Realizarea acestei politici necesită modificarea concepțiilor „sceptice" ale cercetătorilor asupra factorului demografic, respectiv asupra posibilității unei influențe eficiente asupra dezvoltării populației, poziții pe care autorul le consideră greșite.**

■ Edwin von Böventer analizează în articolul **Optimal spatial structures** (Structuri spațiale optime) publicat în **KYKLOS** vol. XXXIII fasc. 4/1970, unele aspecte economice ale sistematizării urbane. Modelul spațial optim sau mărimea optimă a unui oraș este determinată de relații funcționale multiple și complexe, care se reduc la costuri ale infrastructurii și altor servicii, precum și la avantajele aglomerației urbane care variază în funcție de numărul locuitorilor. Această mărime optimă — privită în perspectiva unei singure industrii — se află în punctul de tangență al curbei profitului și al curbei costurilor infrastructurii. Un alt aspect îl constituie determinarea numărului optim de industrii pentru diferite clase de mărime a orașelor. Pentru fiecare clasă de mărime numărul industriilor este exprimat și el prin numărul locuitorilor, deducîndu-se cîte orașe din fiecare clasă de mărime sînt necesare pentru amplasarea tuturor industriilor. La elaborarea structurilor spațiale urbane este important de a stabili repartiția optimă a orașelor (cu mărime optimă) în spațiu. Factorii care intervin în determinarea vitalității unui oraș sînt : conectarea sa la un centru apropiat mai mare și existența unui hinterland bogat. Acești factori determină și distanțele dintre centrele urbane proiectate.

■ În studiul : **O prispobsoblenii imperializma k novîm istoriceskim usloviam** (Despre adaptarea imperialismului la noile condiții istorice) din M.E.M.O. nr. 11/1970, G. Rudenko se referă la noțiunea de adaptare a unei formațiuni social-economice. El face precizarea că nu orice modificare sau schimbare în cadrul unui fenomen social-economic înseamnă și o adaptare, deși evident orice adaptare este și o schimbare. În consecință, G. Rudenko apreciază că se pot numi adaptări acele schimbări ce au loc în cadrul unei formațiuni social-economice care îndeplinesc două trăsături calitative: a) schimbări ce constituie o consecință a modificărilor revoluționare ireversibile ce au loc în cadrul condițiilor care determină existența sistemului, modificări ce amenință stabilitatea și însăși viața orînduirii respective. În consecință, adaptarea reprezintă o reacție la modificarea vechilor condiții de existență și care are menirea să păstreze sistemul și să-i readucă stabilitatea; b) schimbări ce au menirea să înlăture sau să atenueze influența factorilor spontani care amenință stabilitatea și chiar sistemul.

Autorul subliniază că este doar vorba de o tendință existentă în cadrul oricărei orînduiri, ceea ce nu trebuie confundat cu posibilitatea automată de adaptare a unei formațiuni social-economice.

■ În MONDO ECONOMICO nr. 44/1970 dr. Luigi Morandi semnează articolul **Problemi e organizzazione di una grande impresa chimica** (Problemele și organizarea unei mari întreprinderi chimice). El relevă faptul că reducerea problemelor de organizare numai la repartizarea oamenilor și a serviciilor — operațiune destul de frecventă — este o gravă eroare. În organizarea unei mari întreprinderi (în speță, chimice) cadrele sînt o funcție a producției, a interferențelor complexe între procedeele tehnologice, între produse și subproduse, între intermediarele și derivatele lor. Numai după ce a fost elaborată schema tuturor legăturilor între variatele producții are sens să se treacă la aplicarea regulii „omul potrivit la locul potrivit", la stabilirea unei ierarhii a funcțiilor și răspunderilor. Referindu-se la cele două mari subdiviziuni ale industriei chimice — „chimia grea" și „chimia produselor fine", Morandi recomandă ca în cea dintîi conducerea să fie încredințată inginerilor familiarizați mai mult cu mecanica și electrotehnica decît cu chimia, pe cînd în cea de a doua, problemele pot fi rezolvate numai de chimiști. El se declară pentru o conducere colectivă, pentru că nici un laureat al premiului Nobel în chimie, tehnologie sau economie nu va fi în măsură să coordoneze singur producția, cercetarea, desfacerea, finanțarea etc. Numai „comitete permanente de coordonare, compuse din experți în diferite domenii" vor putea elabora, pe baza documentațiilor furnizate de serviciile de specialitate, directive fundamentate, caracteristice pentru civilizația noastră.

ORGANIZAȚIA UNIONALĂ „VNEȘHTECHNIKA"

MOSCOVA — U.R.S.S.
Ul. Gorkogo, 11

ORGANIZAȚIA UNIONALĂ A U.R.S.S. PENTRU SCHIMBURI TEHNICO-ȘTIINȚIFICE CU ȚĂRILE STRĂINE „VNEȘHTECHNIKA"

colaborează cu organizațiile de cercetări științifice, proiectări de construcții și proiectări tehnologice, întreprinderile industriale și firmele sovietice și străine în rezolvarea problemelor comerciale, de transport și juridice, legate de realizarea colaborării tehnico-științifice în domeniul :
- efectuării lucrărilor de cercetări științifice, proiectări de construcții și proiectări tehnologice în comun și pe bază de comenzi ;
- executării comenzilor organizațiilor sovietice și străine pentru elaborarea și transmiterea documentației tehnico-științifice, precum și pentru confecționarea și închirierea utilajelor științifice, prototipurilor, produselor și materialelor ;
- efectuării de expertize tehnico-științifice, încercări de utilaje și materiale, consultații.

PUBLICOM

600 ÎNTREBĂRI — RĂSPUNSURI

găsiţi în ediţia a II-a a

CURIERULUI ECONOMIC-LEGISLATIV

îmbunătăţit şi cu o tematică lărgită,
aflat sub tipar la

CEREREA CITITORILOR

Din cuprins:

- Marketing industrial
- Contractul economic
- Gestionarea bunurilor
- Răspunderea materială
- Controlul activităţii economice
- Expertiza contabilă
- Invenţii şi inovaţii
- Marca de fabrică

Curierul se difuzează tuturor celor care se abonează, PÎNĂ LA 14 IANUARIE A.C., DIRECT LA REDACŢIA revistei „Viaţa economică", costul unui abonament fiind 104 LEI

Suma va fi remisă prin mandat poştal pe adresa:
REDACŢIA „VIAŢA ECONOMICĂ" — BUCUREŞTI
Str. Nicolae Iorga 36
sau prin virament,
cont: 64.03.01.03 — B.N.R.S.R. — S.M.B. — S.D.B.S.

PENTRU A FI LA CURENT CU ACTUALITATEA ECONOMICĂ INTERNĂ ŞI INTERNAŢIONALĂ
Citiţi cu regularitate revista

PROBLEME ECONOMICE

ŞI DUMNEAVOASTRĂ
Participaţi la făurirea economiei moderne a României

Rubrica „Creştere şi eficienţă economică" abordează principalele aspecte ale modernizării şi perfecţionării mecanismului economiei naţionale

ŞI DUMNEAVOASTRĂ
Promovaţi metodele moderne de organizare şi conducere a producţiei

Rubrica „Instrumentar modern de conducere şi planificare economică" vă oferă informaţii competente asupra conţinutului metodelor ştiinţifice şi a implicaţiilor experimentării lor

ŞI DUMNEAVOASTRĂ
Studiaţi în învăţămîntul de partid cu profil economic

Revista „PROBLEME ECONOMICE" vă asigură documentarea şi informarea pentru fiecare ciclu şi temă necesară

ŞI DUMNEAVOASTRĂ
Sînteţi interesat în cunoaşterea opiniilor specialiştilor asupra problemelor actuale ale economiei

Urmăriţi „Dezbaterile" şi „Anchetele economice" care prezintă cele mai vii şi creatoare schimburi de idei asupra problemelor teoriei şi practicii economice

ŞI DUMNEAVOASTRĂ
Doriţi să cunoaşteţi elementele noi şi perspectiva relaţiilor economice internaţionale

Rubricile „Economie mondială", „Relaţii economice internaţionale" şi „Conjunctură economică" răspund preocupărilor Dvs.

Abonamentul anual la „Probleme Economice" asigură continuitatea în informare şi primirea la domiciliu a publicaţiei. Preţul unui abonament anual este de 120 lei.

ÎN FIECARE NUMĂR GĂSIŢI STUDII ŞI ARTICOLE ECONOMICE INTERESANTE, COMPETENTE, ACTUALE

DIN SUMARUL NUMERELOR 1-52/1970

(urmare din nr. 52/25 decembrie 1970)

Autorul	Titlul articolului	Nr. rev.
	ECONOMIA ŢĂRILOR CAPITALISTE	
V. Gheorghiţă	Se apropie oare sfîrşitul întreprinderilor mici?	1
D. Dragomirescu	„Cei mai mari 200" din afara „celor 500"	1
I. Vianu	S.U.A.: Schimbări fiscale modeste	2
dr. C. Kiriţescu	Creditul bancar. Politica resurselor şi a plasamentelor	2
Şt. Trifănescu	Coordonate ale colaborării nordice	3
I. Pădureanu	R.F.G. Alergii ale politicii economice	4
I. Vianu	S.U.A.: „Monopolurile îşi iau obolul din viaţa noastră"	5
Al. Anca	„Agilităţi intelectuale" în Piaţa Comună	6
D. Dragomirescu	Cele mai mari 50 de bănci comerciale din afara S.U.A.	6
* * *	Previziuni contradictorii pentru 1970	7
Al. Anca	Eschimoşii, petrolul şi integrarea Arcticei	7
L. A. DuBridge	Tehnologia în societatea modernă	8
Şt. Trifănescu	Piaţa comună nordică a muncii	8
D. Hervian	Orientări în elaborarea celui de-al VI-lea plan al Franţei	9
I. Barbu şi conf. dr. I. Ştefănescu	Cocs-oţel: proporţionalităţi... disproporţionate	9
A. Ghibuţiu	Războiul din Vietnam şi economia S.U.A.	10
D. Hervian	Proiectul „Uniunii economice şi monetare europene": În căutarea unui microclimat	11
I. Vianu	Anglia: Dezbateri în jurul aderării la Piaţa Comună	12
D. Hervian	Inerenţele „economiei libere"	14
conf. dr. C. Bichi	Opinii occidentale asupra porţiei deprecierilor monetare	14
I. Vianu	Canada: Măsuri de apărare a independenţei economice	15
Al. Popa	Turcia: Pe calea dezvoltării economiei	15
D. Dragomirescu	I.D.I. — un nou instrument al politicii industriale a statului	16
D. Hervian	Vămi, victime...	17
I. Burstein şi M Malinschi	Producţia şi exportul de maşini ale R.F.G.	17
I. Pădureanu	Ponderi şi dinamici ale muncii salariate	18
E. A. Pora	Omenirea şi bogăţiile oceanelor	18
D. Hervian	Osaka — Expoziţia universală 1970	19
D. Hervian	Conjunctura şi relaţiile bursiere. Febra din aprilie	20
P. Grecu	Economia vest-europeană în anul 1969	21
Gh. Marcu şi T. Silea	Franţa: Structuri, politici economice, comerţ	23
Al. Anca	Arta barocului şi planul Mansholt	23
Al. Anca	Franţa. Îneludabila provocare a informaticii	25
A. Vorzsak şi M. Vorzsak	R.F.G.: Mecanizarea agriculturii — amploare şi implicaţii	25
I. Vianu	S.U.A.: Economia şi războiul	26
Al. Anca	Acordul pus la încercare	26
I. Pădureanu	Discrepanţe social-economice inter şi intra-ţări	27
Al. Anca	Idei şi orientări în problemele protejării mediului ambiant	27
A. Gluvacov	Participarea femeilor în producţia socială	28
I. Vianu	Negocierile pentru lărgirea Pieţei Comune. Inceput prudent	28
D. Hervian	Între „în sfîrşit" şi „prea tîrziu"	30
dr. E. Prahoveanu	Franţa: Ce aduce nou cel de-al VI-lea plan în disputa dintre dirigism şi liberalism?	30
D. McLaughlin	Implicaţiile aderării Angliei la Piaţa Comună	32
E. Prahoveanu	Monopolurile internaţionale şi inegalitatea ţărilor capitaliste dezvoltate	33
P. Ionescu	Franţa: Mlădierea măsurilor restrictive	35
N. Mal	S.U.A.: Spre o redescoperire a protecţionismului?	35
Al. Anca	Japonia — paradoxe de balanţă	36
M. Nicolae	Sacrosantul secret va deveni permeabil	37
D. Hervian	Anglia: triunghiul inaccesibil	37
Gh. Marcu şi Al. Grigorescu	Austria: o ţară mică, o economie dezvoltată	39
D. Hervian	F.M.I.: După sesiunea de la Copenhaga	40
D. Hervian	Canada: În confruntare cu realitatea	41
D. Hervian	Convertiri recente la o politică fără şanse	43

N. Mavrodin	Italia : Dilemele „supercabinetului economic"	43
D. Hervian	Experții și literatura de anticipație	45
S. Sava	Modificări structurale în economia postbelică a Japoniei	46
M. Dulea	Danemarca și Piața Comună	49
D. Hervian	Din nou... „curbele Phillips"	49
A. Oprea	Mitologia stimulilor militari ai economiei	50

ECONOMIA ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE

M. Desmireanu	America latină. Concentrarea geografică a industriei	4
conf. dr. Al. Puiu și M. Șumski	Controverse în jurul raportului de schimb	8
dr. A. Guha	Filipine : Reorientări în politica față de investițiile străine	12
H. Chazine	Priorități în strategia luptei împotriva foametei	12
V. Marian	Reforma agrară din Bolivia — o excepție de la regulă	13
I. Dalea	Zambia : Obiectivele viitorului plan	19
M. Pîslă	Evoluții recente în industrializarea Africii	24
dr. L. Buia	O cursă contra cronometru : alimentație-populație	25
I. Dalea	Iran : Ritmuri și obiective	26
M. Desmireanu	America latină : Disparități și tendințe în structura comerțului exterior	31
M. Pîslă	Povara cheltuielilor militare	32
C. Gavrilescu	Confruntări și tendințe în problemele asistenței financiare externe	33
* * *	„Adevăratele lupte ale dezvoltării"	34
M. Moldoveanu	R. D. Congo : Deceniul independenței	34
M. Nicolae	Africa — continentul țărilor „subproteinizate"	38
V. Aldea	U.N.C.T.A.D. : Dezbateri în jurul strategiei dezvoltării	40
C. Murgescu	Considerente preliminare la al II-lea Deceniu al dezvoltării	41
S. Quijano-Caballero	O.N.U.D.I. și efortul de industrializare	41
N. Munteanu	Strategia internațională a dezvoltării	44

COMERȚ ȘI COOPERARE INTERNAȚIONALĂ

dr. doc. T. Cristureanu	Tendințe pe termen lung ale comerțului internațional	1
V. Popescu	Arsenalul măsurilor protecționiste bate în retragere	5
E. Mateev	Destinderea climatului politic favorizează colaborarea rodnică	7
D. Miculescu	Cooperarea internațională pentru dezvoltare	11
E. Șerban	Comerțul internațional — tendințe și structură	19
E. Buciuman	Priorități și strategie în agricultura lumii	22
C. Murgescu	Aspecte economice ale conferinței general-europene pentru securitate și cooperare	24
* * *	Interdependența economicului și politicului (Al doilea Colocviu pentru securitate și cooperare europeană)	25
* * *	Cooperarea industrială internațională și promovarea exportului	27
J. Henderson	O.N.U. și cooperarea tehnică	31
I. Alexandru	Rolul științei și tehnologiei moderne în dezbaterile O.N.U.	34
dr. doc. T. Cristureanu	Neptun în slujba lui Mercur. Tendințe actuale ale transportului maritim mondial	36
I. Pădureanu	Rolul crescînd al comerțului invizibil	37
Gh. Marcu, Gh. Barbu și L. Nisipeanu	Revoluția științifico-tehnică și comerțul internațional	40
V. Aldea	Țările occidentale au acceptat sistemul preferințelor generale	42
* * *	Schimburile comerciale dintre R. F. a Germaniei și țările socialiste	44
V. Aldea	Evoluții în structura comerțului mondial	44
D. Hervian	„Zăngănit de arme" pe frontul comercial	48
E. Buciuman și L. Buia	F.A.O. Orizont '80 în agricultura lumii	49

ATLAS „VIAȚA ECONOMICĂ"

conf. dr. Al. Puiu	Nestinsa sete de petrol a lumii	13
V. Negrescu	Aluminiul — metalul secolului XX	20
conf. dr. Al Puiu și V. Alexa	Tractoare	28
conf. dr. Al. Puiu și A. Moțiu	Cauciucul sintetic	39

DOSARELE „VIEȚII ECONOMICE"

D. Dragomirescu	COMUNITATEA ECONOMICĂ EUROPEANĂ (I)	29
	COMUNITATEA ECONOMICĂ EUROPEANĂ (II)	45
I. Șerbănescu	Implicațiile economice ale Pieței Comune	
A. Ghibuțiu	Bariere netarifare în comerțul intracomunitar	
D. Alexandru	Investițiile americane în Piața Comună	
V. Popescu	„Rudele sărace" ale Pieței Comune	
D. Alexandru	Dimensiunile eventualei uniuni	
	SISTEMUL MONETAR INTER-OCCIDENTAL (I)	47
dr. N. S. Stănescu	Structura sistemului monetar capitalist internațional	
R. Negrea	Piața eurovalutelor	
	SISTEMUL MONETAR INTER-OCCIDENTAL (II)	51
dr. C. Kirițescu	Proiecte de reformă	
A. Ghibuțiu	Probleme valutar-financiare ale țărilor în curs de dezvoltare	
A. Ghibuțiu	Zonele monetare	
D. C. Ionescu	Pyrrhus și integrarea monetară vest-europeană.	

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

* * *	Tendințe structurale în transporturile de mărfuri	1
* * *	Decalaje bursiere (volumul tranzacțiilor)	2
* * *	Discrepanțe naționale între venituri	3
* * *	Evoluții în industria vest-europeană de mașini-unelte	4
* * *	Parametrii culturii orezului	5
* * *	Contraste între prețuri în țări vest-europene	6
* * *	Tendințe ale asistenței financiare pentru dezvoltare	7
* * *	Dinamica producției industriale în lume	8
* * *	Premise cantitative ale competitivității	9
* * *	Reprofilări structurale ale forței de muncă	10
* * *	Disparități în cadrul F.M.I.	11
* * *	Vitalitatea transporturilor feroviare	13
* * *	Ponderi comparative în comerțul interior	14
* * *	Investițiile în agricultura unor țări în curs de dezvoltare	15
N. Popov	Materiile prime textile	16
* * *	Mișcări de capital în industria Pieței Comune	17
* * *	Mase plastice : realizări și prognoze	19
* * *	Perspective demografice	20
* * *	Evoluții în utilizarea calculatoarelor	21
* * *	Un sondaj în țări în curs de dezvoltare	22
* * *	Cauciucul : rivalitatea dintre natural și sintetic	23
* * *	Restructurări în ocuparea forței de muncă	24
* * *	Rocade pe eșichierul cărbunelui	25
* * *	Realități și perspective în agricultura țărilor în curs de dezvoltare	26
* * *	Evoluții ale cheltuielilor de consum	27
* * *	Deplasări în producția și consumul de energie electrică	30
* * *	Evaluări ale productivității în industria unor țări capitaliste	31
* * *	Aspecte ale mișcării cooperatiste în lume	32
* * *	Șomajul în regiunile în curs de dezvoltare	33
* * *	„Generațiile" flotei comerciale mondiale	34
* * *	Costurile „deșeurilor" civilizației moderne	35
* * *	Structura populației active în cîteva țări capitaliste dezvoltate	36
* * *	Calculatoarele — la două decenii	37
* * *	Aurul în lumea capitalistă	38
* * *	Deschideri ale „foarfecelui" veniturilor	40
* * *	Dimensiunile financiare ale unui organism internațional	41
* * *	America centrală : Evoluția micii proprietăți țărănești	42
* * *	Coordonate ale analfabetismului în lume	43
N. Popov	Evoluții în structura comerțului mondial	44
* * *	Radiografia pîrghiei fiscale	45
* * *	Fluxul investițiilor americane în Europa	46
* * *	Bilanț comparativ al războaielor mondiale	47
* * *	Piața capitalistă a bananelor	48
* * *	Cursa puterii de cumpărare	49
* * *	Tendințe în agricultura S.U.A.	50
* * *	O corelație dezmințită de cifre (șomaj și inflație)	51
* * *	Corelația autostrăzi-vehicule	52

ALTE RUBRICI

Săptămînal — un grafic comentat ; Știință, tehnică, tehnologie, inovații ; Noi obiective economice ; Tranzacții comerciale externe; Tribuna specialistului ; Cronică; Cadre și răspunderi ; În lume ; Șantier științific ; Reflecții ; Blocnotes ; Fișe ; Conjunctura economiei capitaliste ; Note ; Relații economice internaționale ; Mondorama ; Repere ; Scrisori ; Ecouri ; Curier.

ȘTIINȚA ȘI SOCIETATEA

savanți despre destinul științei

Continuăm în acest număr publicarea opiniilor unor oameni de știință români pe marginea articolului prof. K. W. Boulding „Asimptota cunoașterii", apărut în nr. 1/1971 al revistei noastre, împreună cu răspunsurile acad. Henri Coandă, prof. dr. docent V. E. Sahini și conf. dr. M. C. Botez.

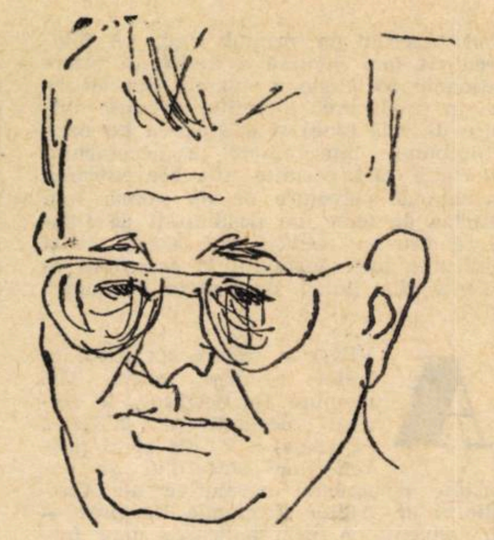

prof. Florin CIORĂSCU
membru corespondent al Academiei

NOI TREPTE DE ABSTRACTIZARE

NU MI SE PARE foarte interesant acest articol al lui Boulding! Pe de o parte conține lucruri bineînțelese de mult. Pe de alta, pune unele probleme ale căror soluții nu le întrevede. În sfîrșit, în unele dintre considerațiile sale, scapă din vedere drumuri deschise de pe acum de știință tocmai în direcții care, după autor, conduc la „capcane" de diverse genuri pentru omenire (în cazul în care s-ar persevera la infinit cu metodele de astăzi). În plus, Boulding vede totul prin prisma lumii capitaliste, ignorînd felul în care țările socialiste clădesc lumea viitoare.

Desigur că statul militar și războaiele au avut, au, și vor avea și mai mult în viitor, influențe nefaste asupra evoluției științei ca și asupra întregii vieți a societăților implicate. Marea majoritate a oamenilor este conștientă azi de aceste pericole, lupta pentru pace, pentru dezarmarea generală și totală, contra violenței, inițiată de țările socialiste, cuprinde azi întreaga lume. Pe de altă parte, acolo unde războaiele zise „mici" și pregătirile pentru războaie mari trec pe primul plan al preocupărilor, iar cuvîntul militarilor este cel mai ascuitat, temerile exprimate de Boulding se întemeiază chiar pe constatări de fapt: de pildă, distribuirea cu precădere a fondurilor de cercetare pentru proiecte de înarmare. Fără îndoială că toate astea pun deja anumite limite în calea expansiunii cunoașterii.

În schimb, mi se par nejustificate argumentele aduse în sprijinul ideii de saturare a cunoașterii prin atingerea limitelor fiziologice ale acestui proces. Este neîndoielnic că aceste limite există, așa cum Boulding demonstrează cu claritate, după cum este de asemenea sigur că „potențialul evoluției sistemului nervos uman se află încă departe de epuizare". Nu văd însă că aceste limite vor fi atinse cîndva pe seama „creșterii stocului cunoașterii" în așa măsură încît „întregul efort al industriei cunoașterii să trebuiască a fi consacrat transmiterii acesteia de la o generație la alta". Cu alte cuvinte, pe atunci nu vor mai exista cercetători, ci numai profesori!

Mai întîi această „explozie a informației" despre care se vorbește atît acum, prezintă numeroase aspecte trecătoare. Multe dintre aceste informații noi provin din domenii în evoluție, aflate în faza stringerii de material faptic, de observație sau experimentare. Un exemplu ni-l oferă fizica particulelor elementare, unde datele culese și interconexiunile parțiale stabilite pînă acum între fenomenele studiate au devenit atît de multe, încît aproape nu mai există specialist în acest capitol al fizicii, luat în întregul său, ci doar în subdiviziuni ale lui. Este o situație pe care fizicienii o numesc „de criză" și care a mai fost întîlnită în istoria acestei științe. Ceea ce lipsește și trebuie să apară repede — dacă nu cumva se și află în mintea sau chiar pe masa de lucru a unui tînăr cercetător — este o descoperire care să sintetizeze acest imens noian de procese de origine nucleară, evidențiate în ultimii 30 de ani, printr-o lege sau mai multe cărora li se supun toate. Nu exprim în acest fel doar o simplă speranță, ci o certitudine bazată pe faptul că legile naturii — cel puțin ale părții studiate de fizică — sînt puține și de obicei simple. Un exemplu ni-l oferă fizica clasică, care începe cu Newton și se încheie cu Einstein: toate fenomenele care fac obiectul ei pot fi descrise doar cu ajutorul a șapte legi, foarte simplu de enunțat, nu numai matematic dar și în cuvinte. Asta nu înseamnă că știindu-le doar pe acestea cineva stăpînește întreaga fizică clasică. În schimb, ele oferă un cadru potrivit la care, după ce ai deprins modul de gîndire propriu acestei discipline, te poți racorda ori de cîte ori ai nevoie să restabilești pe calea raționamentului o situație particulară care te interesează și asupra căreia nu aveai pînă atunci nici o cunoștință.

Desigur că acest avantaj al fizicii provine din aceea că aici s-a renunțat de mult la reprezentări intuitive globale ori de cîte ori fenomenele studiate sînt transcendente categoriilor experienței noastre imediate. Locul lor a fost luat de reprezentări tot mai abstracte, sprijinite pe logică și pe confuntarea cu experiența doar a premiselor de la care se pleacă și a consecințelor, acestea fiind derivate din cele dintîi printr-un șir lung de raționamente. Or așa zisa matematizare, care cuprinde azi tot mai multe domenii ale cunoașterii, are în vedere tocmai faptul că numai asemenea reprezentări abstracte sînt în stare să permită cuprinderea mintală, sintetică, a complexității proceselor care fac obiectul studiului altor științe, începînd cu biologia și terminînd — de exemplu — cu sociologia. De mult știm că ordonarea ușurează nu numai înțelegerea, dar și prevederea corectă a unor fapte neexplicitate anume, ci doar implicit conținute în sistemul de ecuații care reprezintă clasa fenomenelor ordonate. Este de fapt o metodă pentru autoapărarea noastră contra consumului excesiv de neuroni de care îi este teamă lui Boulding.

În același sens caută să acționeze și modernizarea învățămîntului, o preocupare foarte generală în momentul de față. Mă refer la tendința manifestă de a se preda studenților **nu tot** ce s-a acumulat pînă acum într-o disciplină, ci numai ceea ce îndeplinește **condiția utilității** în viitorul previzibil. Aceasta distilare a cunoștințelor care se string vertiginos astăzi devine una dintre sarcinile cele mai dificile și mai pline de răspundere ale unui profesor. Nu vreau să analizez aici ce anume îngreuiază și ce ușurează această sarcină, însă mi se pare că, în viitorul apropiat, conceptul de profesor „tobă de carte" va trebui să fie înlocuit cu acela de cercetător a ceea ce merită să fie transmis tinerilor pe calea instruirii. A desprinde esențialul de balast, ceea ce este (sau pare) a rămîne general valabil un timp de ceea ce nu prezintă interes decît în condiții cu totul particulare, a scotoci apoi printre detalii pentru a scoate în evidență doar pe acelea care ar putea deschide cîndva drumuri noi cunoașterii, a cuprinde toate acestea într-o formă cît mai sistematică — deci din nou a economisi neuroni — constituie împreună calea prin care se va evita saturarea creierului cu cunoștințe nefolositoare.

În sfîrșit, mi se pare greu de susținut că micșorarea ratei de sporire a înnoirilor în tehnologie, inclusiv a alocațiilor pentru știință care se observă de cîțiva ani în unele țări capitaliste, ar ține de cauze ca cele enunțate de Boulding. Este mai sigur că aceste fenomene sînt o consecință a exagerărilor proprii „societăților de consum" cum le place să se intituleze, a indispoziției pentru o muncă sistematică și grea a unor oameni care au ajuns să trăiască într-o lume foarte artificializată, coruptă, brutală, nepăsătoare și mai ales, fără vreun ideal adînc mobilizator; după cît se pare, interesul pentru cîștigul de bani cu orice preț, care i-a activizat timp de un secol și jumătate, începe să decadă. Idealurile societății socialiste sînt singurele care i-ar putea readuce pe o linie ascendentă.

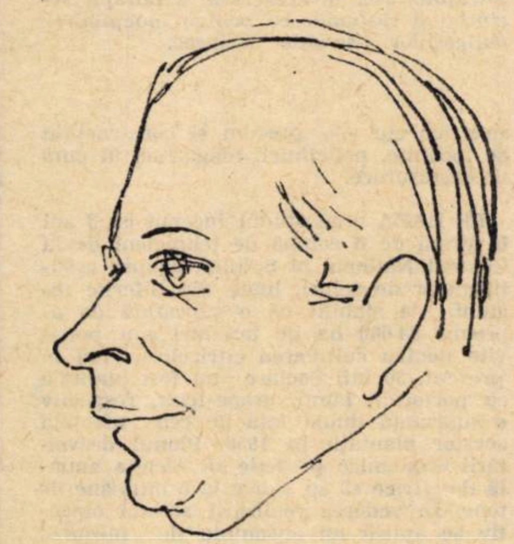

dr. doc. Victor SĂHLEANU

„CRIZA NU ESTE INTRINSECĂ"

CRED că o clarificare în discuția despre influențele științei asupra vieții omului, inclusiv asupra vieții sociale, o poate aduce o examinare a acestora din mai multe puncte de vedere. Totalitatea efectelor, dorite sau nedorite, prevăzute sau imprevizibile, bune sau rele — o putem subsuma conceptului de **efectivitate.** Măsura în care sînt atinse, prin eforturile noastre, efectele pe care le scontăm, o vom numi **eficacitate.** Ne interesează, în cel mai înalt grad, acțiunea eficace. Dar ne interesează ca acțiunea să fie eficace, la un randament bun al investițiilor noastre de inteligență, de timp ori de valori materiale. Acest al treilea aspect îl vom numi **eficiență.** Bineînțeles, nu pretindem că toată lumea să adopte terminologia noastră cu înțelesurile pe care i le dăm, ci numai să se rețină sensul utilizării sale „convenționale" în cuprinsul notelor de față.

Ni se pare incontestabil faptul că știința este din ce în ce mai **efectivă.** Revoluția științifică-tehnică de astăzi se caracterizează, între altele, prin profunda transformare a vieții cotidiene la toate meridianele și paralelele, prin profunda „alterare" a mediului de viață — de către tehnica bazată pe cunoașterea științifică a fenomenelor. Totodată, mentalitatea noastră este preschimbată în mare măsură de către cunoștințele științifice și de către viziunea asupra lumii pe care ne-o oferă știința contemporană. Nu avem nici un motiv să credem că, în deceniile care urmează, „impregnarea" științifică a naturii (și a naturii umane!) nu va continua. Va continua și influențarea „omului întrucît este natură", adică a biologicului din om, cu ajutorul medicinii, al igienii, dar și din cauza artificializării crescînde a mediului său de viață, a urbanizării și industrializării regiunilor etc. Această **efectivitate** crescîndă a științei se manifestă de pe acum și în regiuni apropiate ale spațiului cosmic, care — prin mijlocirea unei tehnici ce exprimă cuceriri de vîrf ale științei, a pus peceți umane pe unele corpuri planetare, în primul rînd pe Lună. Sub aspectul efectivității, repetăm, nu ne interesează dacă influențele sînt faste sau nefaste. Poluarea atmosferei este un semn al efectivității, în aceeași măsură ca și jugularea unei epidemii de holeră.

Se spune, de către criticii anxioși ai civilizației, dar și de către unele minți lucide realiste, că această efectivitate se manifestă printr-o regretabilă disproporție între efectele dorite și cele nedorite. Eficacitatea științei nu trebuie să ne facă să uităm răul real sau potențial pe care ni l-a adus. Și în această privință este necesar să facem distincție între **eficacitate** și **binefacere.** O armă de război perfecționată dovedește eficacitatea științei ca și un nou mijloc de tratament al leprei sau o nouă tehnologie de preparare a fibrelor sintetice. Pentru sectorul fenomenelor ce au loc în materia nevie, ca și pentru unele sectoare ale fenomenelor biologice, eficacitatea cercetării științifice este în creștere evidentă. Ajungem să „stăpînim" tot mai multe fenomene, prin mijlocirea succeselor noastre epistemologice. Ajungem să atingem tot mai multe din țintele noastre concrete, particulare. Putem construi poduri mai lungi și mai trainice, sau sateliți de telecomunicații; putem obține succese în grefe și transplantări, care altădată erau considerate a fi veșnic de domeniul visului.

Și pe planul strict al cunoașterii, știința se găsește în progres de eficacitate. Metodele noastre de lucru sînt mai sigure decît altădată. Ele sînt și mai fixe, permit depistarea experimentală a unor aspecte care altădată nu puteau fi cercetate decît indirect (sau „cu ochii minții"). Un fapt științific stabilit astăzi are mai multă asigurare decît un fapt stabilit ieri — deși, poate este depășit mai repede (din cauza extraordinarei dinamici a științei de azi).

Are oare el mai multă greutate în mentalitatea comună sau la factorii de decizie din viața socială? Aici se găsește, credem, unul dintre nodurile problemei. Faptele stabilite de știință sînt convertite în factori de efectivitate socială după criterii nu totdeauna adecvate ne-

(Continuare în pag. 19)

ECONOMIE MONDIALĂ

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

O formă de colaborare între țările membre ale C.A.E.R. în domeniul produselor chimice de mic tonaj

INTERCHIM

ROMÂNIA a dezvoltat și dezvoltă încontinuu relațiile de colaborare economică și tehnico-științifică cu țările membre ale CAER, cu toate țările socialiste, acestea deținînd ponderea principală în comerțul nostru exterior. Hotărîrile adoptate de Sesiunile a XXIII-a (specială) și a XXIV-a ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc din aprilie 1969, au deschis noi posibilități de perfecționare și adîncire, în cadrul diviziunii internaționale socialiste a muncii, a formelor de colaborare și cooperare economică între țările membre, pe baze bilaterale și multilaterale.

Unul din domeniile importante în care se dezvoltă cooperarea economică între țara noastră și celelalte țări socialiste îl constituie industria chimică, ramură care cunoaște o puternică dezvoltare, o continuă diversificare a producției corespunzător cerințelor impuse de revoluția tehnico-științifică contemporană. În cadrul industriei chimice un loc deosebit îl ocupă produsele chimice de mic tonaj (coloranți sintetici și intermediari pentru fabricarea acestora, substanțe auxiliare pentru industria textilă, de pielărie, hîrtie și chimicale, adausuri și catalizatori pentru polimeri, mijloace chimice pentru protecția plantelor, reactivi chimici, produse farmaceutice ș.a.), care prezintă o mare varietate, anumite particularități de producție, au o pondere și un consum relativ mic, dar prezintă o mare însemnătate economică și o influență directă asupra realizării produselor chimice de tonaj mare, cum sînt cauciucurile sintetice, masele plastice, fibrele și firele chimice etc. De asemenea, aceste produse contribuie la ridicarea nivelului de trai și la diversificarea bunurilor de consum destinate populației.

Paleta bogată a produselor chimice de mic tonaj, consumul redus și eficacitatea pe o perioadă de timp relativ limitată a unora dintre aceste produse — cum este cazul substanțelor chimice pentru protecția plantelor ș.a. — necesită o permanentă împrospătare a tipurilor respective și construirea de capacități de producție, care nu s-ar dovedi eficiente din punct de vedere economic dacă ar fi dimensionate numai pentru satisfacerea necesarului intern, fără a se asigura și desfacerea pe piața externă. Anual apar numeroase pesticide noi, care înlocuiesc parțial pe cele aflate în uz. De exemplu, deși unele produse organoclorurate (DDT, HCH, aldrin, dieldrin, heptaclor), se utilizează încă frecvent, se observă tendința de înlocuire a lor cu alte produse mai puțin toxice și cu remanență mai redusă. Același lucru se observă și la produse organofosforice, unde există tendința de creștere a consumului de malathion, fention, triclorfon, diazinon etc. De asemenea, se constată preocuparea pentru crearea de preparate complexe, prin amestecarea insecticidelor cu fungicide și acaricide, în vederea combaterii simultane a unor dăunători și boli. Din această cauză, țările membre ale CAER, au acordat și acordă o atenție deosebită dezvoltării și organizării producției substanțelor respective, punînd accentul în primul rînd, pe folosirea cît mai deplină a diviziunii internaționale socialiste a muncii. Specializarea în producerea anumitor produse chimice de mic tonaj și asigurarea pe baza schimbului internațional a necesarului celorlalte țări permite atît concentrarea forțelor de cercetare pe un număr mai restrîns de teme, cu posibilități de finalizare într-un termen mai scurt, cît și realizarea unor instalații la capacități eficiente din punct de vedere economic.

AVÎND în vedere specificul acestor produse, unele țări membre ale CAER — în spiritul Sesiunii a XXIII-a (speciale) a CAER și al prevederilor Statutului și celorlalte documente normative ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc — au convenit ca, prin aplicarea unor forme de colaborare noi, mai eficiente să creeze condiții pentru dezvoltarea în continuare a specializării și cooperării în producție și coordonarea planurilor de dezvoltare a producției chimice de mic tonaj: prin aceasta se urmărește dezvoltarea și folosirea mai rațională a capacităților de producție, creșterea nivelului tehnic și economic al producției, dezvoltarea în continuare a schimbului reciproc de produse chimice de mic tonaj în vederea satisfacerii cît mai depline a necesarului fiecărei țări în produse chimice de mic tonaj. În acest scop, R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R. D. Germană, R. P. Polonă, R. P. Ungară și U.R.S.S., au semnat în iulie 1969, Convenția privind înființarea organizației internaționale de ramură pentru colaborarea în domeniul produselor chimice de mic tonaj „INTERCHIM“, care și-a început activitatea la 1 ianuarie 1970.

Avînd în vedere că această organizație contribuie într-o măsură însemnată la adîncirea și perfecționarea în continuare a colaborării dintre țările membre ale CAER și ținînd seama de interesul țării noastre, Consiliul de Stat al R. S. România a confirmat prin Decretul nr. 508, din decembrie 1970, aderarea țării noastre la Convenția INTERCHIM.

Organizația INTERCHIM, pentru început, include în sfera sa de activitate domeniul coloranților sintetici și al intermediarilor pentru fabricarea acestora precum și domeniul substanțelor chimice pentru protecția plantelor. Sediul acestei organizații internaționale este în orașul Halle — Saale din R. D. Germană. După ce se va acumula o experiență practică, se are în vedere ca gama grupelor de produse care vor face obiectul activității INTERCHIM, să fie completată cu substanțe auxiliare pentru industria textilă, a pielăriei, hîrtiei și chimicalelor ș.a., conform unui nomenclator ce se va stabili pe bază de convenții (acorduri, protocoale) în care se va ține seama de interesul reciproc.

Colaborarea care se realizează prin intermediul INTERCHIM-ului se bazează pe principiile generale ale colaborării economice a țărilor socialiste: internaționalismul socialist, liberul consimțămînt, respectarea suveranității și a intereselor naționale, egalitatea deplină în drepturi, întrajutorarea tovărășească, avantajul reciproc și răspunderea pentru îndeplinirea obligațiilor asumate reciproc.

Organul de conducere al INTERCHIM-ului este Consiliul, în care sînt reprezentate toate părțile contractante, fiecare parte avînd un singur drept de vot. Atribuțiile de președinte al Consiliului sînt îndeplinite de către conducătorii delegațiilor părților contractante prin rotație. Organul executiv permanent al INTERCHIM-ului este Direcția care își realizează activitatea în limitele împuternicirilor ce i se conferă prin Statut și în conformitate cu hotărîrile Consiliului INTERCHIM.

POTRIVIT prevederilor Convenției pentru înființarea INTERCHIM, sarcinile principale ale acestei organizații constau în elaborarea de propuneri cu privire la: coordonarea planurilor de producție; specializarea și cooperarea în producție, inclusiv pregătirea acordurilor (convențiilor) respective; livrările reciproce în condiții reciproc avantajoase; folosirea mai deplină și mai rațională a capacităților existente și nou create; coordonarea planurilor de construcții de noi capacități; lărgirea sortimentelor și creșterea producției de produse deficitare; coordonarea și elaborarea în comun a sarcinilor de cercetare științifică; organizarea schimbului de informații tehnico-științifice; studierea conjuncturii pieței mondiale; coordonarea acțiunilor pentru cumpărarea și vînzarea licențelor în terțe țări.

Hotărîrile Consiliului INTERCHIM se adoptă numai cu acordul părților contractante care și-au declarat interesul în rezolvarea problemei respective și nu se extind asupra părților care nu sînt interesate în problema în cauză, dar care se pot ralia ulterior hotărîrilor adoptate de celelalte părți contractante.

Hotărîrile Consiliului, din care pot decurge obligații pentru părțile contractante, intră în vigoare după expirarea unui termen de 50 de zile de la data semnării protocolului ședinței Consiliului, dacă în acest interval nu vor parveni obiecțiuni din partea vreunei părți contractante. Dacă, însă în acest termen, una sau mai multe părți contractante vor comunica că nu sînt interesate în hotărîrea adoptată de Consiliu, această hotărîre intră în vigoare pentru părțile interesate. Hotărîrile din care pot decurge obligații de livrări pentru părți, se realizează, de regulă, prin încheierea de convenții bilaterale și multilaterale (acorduri, protocoale) care, după aceea, se includ în acordurile comerciale de lungă durată și în protocoalele anuale privind schimbul reciproc de mărfuri.

La Convenția INTERCHIM, pot adera și alte țări, cu consimțămîntul tuturor părților contractante.

Acordînd și în viitor o atenție deosebită dezvoltării relațiilor atît cu țările membre ale CAER, cît și cu celelalte țări socialiste, țara noastră va adînci și perfecționa colaborarea economică și tehnico-științifică în forme organizatorice variate, a căror alegere de către țările interesate depinde de obiectul colaborării, de scopurile și sarcinile sale concrete, de premisele și condițiile reale existente în țările participante.

ing. George COMĂNICI

CUBA

DIVERSIFICAREA PRODUCȚIEI AGRICOLE

CÎND VORBIM despre agricultura Cubei, ne gîndim în primul rînd la trestia de zahăr — „aurul alb" — cum sugestiv o denumesc locuitorii acestei țări. Dovadă grăitoare a efortului depus în această ramură de bază a economiei este producția de circa 9 milioane tone de zahăr obținută în 1970 — cifră niciodată atinsă în istoria țării — aproape de două ori mai mare decît în anul 1969. A fost un an de mobilizare generală și de efort decisiv, care i-a asigurat Cubei, în continuare, principala sursă de devize necesare dezvoltării economice.

Căutînd să înlăture inconvenientele proprii unei economii bazate pe monocultură — caracteristică regimului premergător revoluției — Cuba tinde să-și dezvolte alte ramuri agricole, în funcție de condițiile de climă și sol.

Ponderea cea mai mare printre plantele de cultură, după trestia de zahăr, deține orezul. Deși acțiunea de masă pentru defrișarea terenurilor pe viitoarele orezării a început relativ recent, cu 3 ani în urmă, rezultatele obținute sînt mari. După cum relatează publicația *Granma*, în lucrările de pregătire a terenului pentru cultura orezului din anii 1968—1969 — nivelări, defrișări — s-au folosit mai multe mijloace mecanizate decît pentru planul de însămînțare a trestiei în vederea recoltei din anul 1970. Pregătirea terenului a fost însoțită și de lucrări de amenajări hidrotehnice — baraje, diguri, canale — care au redus, în mare măsură, riscul inundațiilor. Cei 141 km de canale principale și 2422 km de canale secundare și terțiare, realizate în decurs de doi ani, constituie un exemplu de materializare a eforturilor depuse în această direcție.

Situate în special în regiunea Oriente, — considerată ca avînd cele mai bune condiții pentru orezării — dar și în alte regiuni ca Pinar del Rio, Matanzas, Havana, Camagüey etc. — suprafețele respective au crescut an de an: de la 27 961 ha în 1967 la circa 37 201 ha în 1969. Planul pe anul 1970 prevedea însămînțarea — parțial în cultură dublă — a 74240 ha.

Paralel cu creșterea suprafețelor a sporit și randamentul la hectar: de la 18 chintale în 1967 la 26 chintale în 1969, în principal prin folosirea unor semințe selecționate, de înaltă productivitate. Dacă pînă în 1967 recoltarea orezului se efectua manual în proporție de 80%, în anul 1969 practic întreaga recoltă de orez a fost strînsă cu combinele. La toate acestea se adaugă preocuparea pentru construirea unor noi instalații de uscare și decorticare a orezului, pentru infrastructura — drumuri, căi de acces, linii electrice etc. — precum și construcțiile de locuințe, policlinici, magazine, în curs de desfășurare.

PE BAZA unui studiu început cu 3 ani în urmă de o echipă de tehnicieni de la Centrul Național al Solului, asupra eșantioanelor de soluri, luate din diferite regiuni, s-a stabilit că o suprafață de aproape 84 000 ha de terenuri sînt potrivite pentru cultivarea citricelor. Pînă în prezent, 30 mii hectare au fost plantate cu portocali, lămîi, grape-fruit, respectiv o suprafață dublă față de cea afectată acestor plantații în 1958. Planul dezvoltării economice prevede ca recolta anuală de citrice să se ridice la 8 milioane de tone. În vederea realizării acestui obiectiv se aplică un ansamblu de măsuri: s-au construit sisteme de irigații, a crescut cantitatea de îngrășăminte și insectofungicide aplicate etc. A fost folosită pentru prima oară în Cuba practica irigațiilor prin aspersiune — aplicată pe un lot de 50 ha în Insula Pinilor.

O altă bogăție naturală a țării — pădurile — se află în centrul atenției guvernului revoluționar. Un raport prezentat recent de Institutul Național pentru Dezvoltarea și Exploatarea Pădurilor menționează însemnătatea ce o prezintă pentru Cuba limitarea tăierilor neraționale și angajarea unui vast program de împăduriri. Scăderea continuă a suprafețelor împădurite — de la 5,9 milioane ha, în anul 1900 la 1,5 milioane în anul 1959 a determinat guvernul revoluționar să organizeze, între anii 1960—1970, plantarea a 500 milioane de arbori, din care 300 milioane sînt în prezent în plină creștere. În același timp, institutul amintit s-a asociat planurilor de dezvoltare agricolă, creînd în perioada 1960—1969 perdele forestiere de protecție pe o lungime de 3200 km, care asigură protejarea unor mari suprafețe cultivate cu banane, trestie, cafea, citrice, ananas etc.

DACĂ ÎNAINTE de revoluție predomina creșterea extensivă a animalelor, pe mari latifundii, și era orientată cu precădere spre producția de carne, începînd din 1959 s-au luat o serie de măsuri de dezvoltare a șeptelului, printre care se citează: limitarea sacrificării femelelor, aplicarea însămînțării artificiale pentru încrucișări cu rase pure, caracterizate printr-o mare producție de lapte, în special din rasa Holstein. Măsurile luate au condus în final la creșterea șeptelului de bovine de la 5,8 mil. capete în 1961 la 7 171 962 capete în 1967; cu toate acestea, arată presa cubaneză, efectivul de animale existent nu asigură satisfacerea integrală a nevoilor interne de carne și lapte, precum și cele de export.

În acest scop, au fost create centre de creștere a bovinelor în regiunile Camagüey, Havana, Matanzas, Las Villas etc. Presa cubaneză menționează munca remarcabilă efectuată la Centrul genetic din Cartagena, în care specialiștii au realizat metiși de înaltă valoare, rezultați din încrucișarea unor rase renumite, ca Holstein, Brown Swiss, Zebu, Jersey etc. Melasa, împreună cu diferite ierburi furajere care se cultivă pe cele 8 250 hectare ale Centrului genetic, asigură alimentația optimă. Recent, Centrul a fost dotat cu un laborator de parazitologie.

În prezent, centrele de creștere a bovinelor din Cuba numără zeci de mii de vaci denumite F—1 (un metis obținut prin încrucișarea raselor Zebu și Holstein), al căror efectiv se prevede să ajungă la sute de mii în următorii ani; cu o producție medie zilnică de 10 litri de lapte, ele vor spori considerabil producția de lapte a țării, care în 1967 a fost de 710 milioane litri. În acest fel printre rezultatele importante obținute prin munca eroică a poporului cubanez în perioada celor 12 ani care au trecut de la victoria revoluției, se includ și pașii făcuți pe linia diversificării agriculturii, în vederea creșterii continue a potențialului economic și îmbunătățirii nivelului de trai al poporului.

V. BRANEANU

INFORMATICA

(Urmare din pag. 10—11)

lă în subsistem în scopul extragerii datelor și informațiilor tehnico-științifice cu caracter documentar, care, după indexare, codificare și ordonare se înmagazinează fie în memoria pasivă, fie în cea previzională, fie în banca de date tehnico-științifice a subsistemului.

În al doilea caz informațiile cu caracter documentar primite de subsistem de la unitățile de documentare din țară sau străinătate (sub formă prelucrată pe purtători formalizați) se înmagazinează nemijlocit într-una din cele două memorii menționate mai sus (pasivă sau previzională) sau după caz în banca de date a subsistemului.

În al treilea caz, formularele și fișele primite de subsistem de la diferitele unități de cercetare, proiectare și producție precum și de la organele centrale, se analizează, se extrag informațiile și datele necesare, care apoi se codifică, se ordonează și se înregistrează în memoria băncii de date a subsistemului.

Prelucrarea materialelor decizionale. Materialele decizionale pot intra în subsistem sub forma actelor normative în format lizibil pe purtător de hîrtie. Din acest motiv, ca și în cazul materialelor documentare tehnico-științifice, va fi necesară realizarea a două fluxuri distincte: a) un flux de prelucrare a actelor normative în scopul înregistrării lor și al formării fondului național centralizat al actelor normative, la unitatea centrală a subsistemului; b) un flux paralel de prelucrare a materialelor decizionale (actelor normative) în scopul extragerii datelor și informațiilor necesare urmăririi aplicării deciziilor și informării asupra rezultatelor obținute prin aplicare: datele și informațiile extrase se indexează, se codifică, se ordonează și apoi se înmagazinează în memoria informațională activă a subsistemului; datele cu caracter bibliografic referitoare la actele normative intrate în subsistem se înregistrează în memoria informațională pasivă în scopul de a fi apoi utilizate pentru realizarea unei informări de natură documentară.

PRIN ORGANIZAREA în cadrul subsistemului a memoriilor informaționale active, pasive și previzionale, a băncii de date precum și a fondului de documente se creează instrumentele necesare îndeplinirii obiectivelor prevăzute. În îndeplinirea sarcinilor sale subsistemul urmează a difuza periodic sau la cerere următoarele date și informații precum și materiale de informare: date și informații prelucrate și transmise direct de calculatorul electronic al unității centrale; informații și materiale de informare elaborate de către specialiștii care sintetizează atît datele și informațiile furnizate de calculatorul unității centrale, cît și pe cele care le obțin din fondurile documentare ale subsistemului.

Ca urmare substistemul urmează a difuza:

— date și informații cu caracter tehnico-economic referitoare la activitatea de cercetare, proiectare și dezvoltare care se desfășoară în unitățile din țară;

— date și informații cu caracter tehnico-științific referitoare la activitatea de cercetare, proiectare și dezvoltare care se desfășoară în străinătate;

— rapoarte analitice, periodice și la cerere, referitoare la activitățile de cercetare, proiectare și dezvoltare desfășurate în unitățile din țară precum și la valorificarea rezultatelor acestor activități;

— referate — periodice și la cerere — asupra aplicării deciziilor emise de conducere;

— sinteze tehnico-economice referitoare la activitățile de cercetare, proiectare și dezvoltare desfășurate în țară;

— sinteze tehnico-științifice cu caracter documentar pe domenii și probleme ale științei și tehnologiei bazate pe materialele documentare străine;

— sinteze comparate referitoare la domenii și probleme tehnico-științifice;

— materiale de informare curentă și retrospectivă asupra documentelor existente în subsistem;

— materiale necesare documentării cadrelor de conducere, precum și beneficiarilor din cercetare, proiectare, învățămînt și producție;

— prognoze în domeniul tehnicii și științel.

Datele și informațiile urmează a fi difuzate atît prin mijloace tradiționale cît și înregistrate pe benzi perforate sau magnetice, în care caz vor putea fi utilizate diferite canale de telecomunicare.

Restul materialelor vor putea fi difuzate sub formă multiplicată sau tipărită în macro sau în microformate.

Datele, informațiile și materialele de informare prezentate mai sus, vor fi difuzate diferențiat în funcție de cerințele beneficiarilor și de accesul prestabilit pentru diferitele grupe de beneficiari.

SUBSISTEMUL dotat cu baza materială și cu specialiștii necesari urmează a organiza și realiza următoarele **fluxuri externe**:

● fluxurile ascendente prin care unitățile de cercetare, proiectare, industriale și documentare transmit unității centrale (centrului de calcul) datele, informațiile și materialele informative cu caracter tehnico-economic și tehnico-științific, rezultate din activitatea acestora; prin prelucrarea acestor date și informații, unitatea centrală a subsistemului poate realiza apoi fluxurile ascendente necesare informării corespunzătoare a organelor centrale și conducerii superioare;

● fluxurile descendete prin care conducerea superioară și organele centrale transmit subsistemului cererile de informare precum și deciziile necesar a fi aplicate de către unitățile de cercetare, proiectare și documentare; de la subsistem prin aceste fluxuri, se realizează apoi transmiterea către unități a deciziilor adaptate și se efectuează informarea și documentarea curentă și retrospectivă periodică și la cerere;

● fluxurile laterale prin care unitatea centrală a subsistemului comunică în ambele sensuri cu unitățile centrale ale celorlalte subsisteme din cadrul Sistemului național de informatică și conducere cu care realizează schimburi periodice și la cerere, de informații și materiale de informare sintetică cu caracter tehnico-economici și respectiv tehnico-științific.

În subsistemul de informatică și conducere pentru cercetare, proiectare și documentare este necesară realizarea a două **fluxuri interne** (fig. 2);

● un flux de prelucrare și înmagazinare a documentelor procurate de subsistem în scopul extragerii datelor și informațiilor precum și al realizării fondurilor documentare centralizate și descentralizate;

● un flux de prelucrare și înmagazinare a datelor și informațiilor intrate în subsistem în scopul realizării memoriilor informaționale și al elaborării pe baza acestora a informațiilor prelucrate, sintetizate sau comparate necesare beneficiarilor sistemului.

Din fig. 2 rezultă modul în care unitatea centrală a subsistemului precum și celelalte unități de documentare din cadrul acestuia își formează fondurile documentare centralizate și respectiv descentralizate, precum și modul în care utilizează în comun memoriile informaționale în scopul elaborării materialelor de informare și al efectuării informării.

Intrarea în funcțiune a subsistemului descris urmează a fi realizată etapizat astfel încît încă din anul 1973—1974, beneficiarii acestuia să poată dispune de totalitatea datelor și materialelor de informare necesare îmbunătățirii continue a activității lor.

ȘTIINȚA ȘI SOCIETATEA

(Urmare din pag. 17)

voilor reale ale omenirii. O descoperire poate fi interesantă pentru interesul ei tehnologic în producția de mărfuri, pe piața capitalistă — și **prin aceasta** să dobîndească o pondere de „efectivitate socială" mai mare decît o descoperire care s-ar repercuta asupra stării de sănătate a unei categorii de indivizi. Ceea ce are aplicație practică imediată este privit cu infinit mai multă atenție decît ceea ce afectează destinul îndepărtat al omenirii.

Se cuvine să mai subliniem și situația, larg întîlnită, după care cercetărilor ce privesc viața concretă a omului, psihologia și sociologia sa — li se acordă mult mai puțină considerație și subvenție decît cercetărilor cu posibile aplicații în sfera producției materiale. Dar punerea în folosul omenirii, în mod rațional (adică cu o „tactică" potrivită scopului propus), a producției materiale, nu se poate face decît cunoscînd legile de funcționare și de dezvoltare ale vieții sociale și ale conștiinței individuale și sociale. Mai mult, chiar implicarea factorului uman în procesul de producție riscă să fie nesatisfăcătoare, dacă nu se studiază **științific** aceste aspecte (așa cum o arată, de pildă, cercetările ergonomice). Cu alte cuvinte, eficiența **socială** a științei depinde de dezvoltarea științelor „antropologice" și sociale.

Firește că, din această optică, înțelegem într-altfel și problema randamentului eforturilor depuse în cercetare, a rentabilității investițiilor, a eficienței în sensul cel mai larg. Este posibil ca repercusiunile pozitive ale eforturilor de cercetare să fie, temporar, mai mici. Este posibil ca, în lipsa unei planificări just înțelese a dezvoltării științei, aceasta să consume disproporționat față de ceea ce „dă" societății. Este posibil însă și ca scăderea eficienței să fie numai o iluzie dăunătoare, societatea (prin factorii ei de decizie) fiind momentan insensibilă la importanța rezultatelor pe care știința le oferă; istoria cunoaște astfel de cazuri, greșeli ulterior scump plătite. Este sigur că omenirea nu este încă suficient de pregătită pentru a asimila cum trebuie, și spre binele ei, uluitoarea avalanșă de descoperiri științifice. Dar toate aceste aspecte „de criză" nu sînt intrinseci tipului de activitate umană care se numește știință, ci formelor concrete, sociale, de desfășurare a acestei activități — și — deseori — politicii științei sau atitudinii politice necorespunzătoare, față de știință. Iată de ce asemenea dezbateri, ca cea adăpostită azi în coloanele revistei „Viața economică", ni se par foarte necesare: o optimizare a relațiilor dintre știință și societate nu poate fi decît rezultatul unei atitudini lucide și științifice în această problemă.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

CANADA: REORIENTARE SPRE EXPANSIUNE

BUGETUL INTERIMAR prezentat parlamentului canadian spre sfîrșitul lunii decembrie, pentru ultimul trimestru al anului fiscal care se încheie la 31 martie 1971, accentuează elementele trecerii de la o politică economică de frînare a economiei la una de favorizare a expansiunii. Aceasta se concretizează în transformarea excedentului bugetar, prevăzut inițial, într-un deficit de 320 milioane dolari, care ar urma să crească în anul fiscal 1971/1972 la circa 600 milioane dolari. Reorientarea este amorsată într-un moment cînd, și după aprecierile oficiale, tendințele inflaționiste încă nu pot fi considerate ca eliminate. Evoluția prezintă de altfel pe ambele planuri, al conjuncturii și al politicii conjuncturale, analogii cu cea din Statele Unite.

Produsul național brut al Canadei a crescut în trimestrul III/1970, în prețurile curente, cu 1,3% față de trimestrul precedent, cînd sporul corespunzător a fost de numai 0,5%. Pe de altă parte, în ultimii ani media trimestrială a creșterii PNB fusese de 2,2%. Evaluări pe tot anul 1970 conchid că creșterea va fi în ultimă instanță de 6,6—6,9% în prețurile curente și 2,7—3% în prețuri constante, ceea ce echivalează cu ritmul cel mai lent de aproape un deceniu. În anii 1968 și 1969 creșterea reală a fost de cîte 5%, iar în anii 1964—1966 între 6,5 și 7%.

Situația din trim. III/1970 a avut drept caracteristici principale slăbiciunea investițiilor și nivelul înalt al șomajului. Investițiile private au scăzut cu 264 milioane dolari, după ce în trim. II se reduseseră cu alte 964 milioane. Bugetul interimar din decembrie prevede în consecință înlesniri stimulative, deși nu sub forma unor reduceri de impozite. Măsurile luate includ credite cu dobîndă redusă pentru provinciile în care șomajul este deosebit de ridicat, lărgirea programului de favorizare a dezvoltării industriale — cu aceeași adresă, sprijinirea construcției de locuințe și a unor lucrări de infrastructură, ușurarea condițiilor de amortizare pentru industria prelucrătoare la investiții efectuate pînă la sfîrșitul proximului an fiscal (31 martie 1972). Nivelul național al șomajului reprezenta în septembrie, după eliminarea factorilor sezonieri, 6,9% din populația activă și este considerat în continuare preocupant, deși a scăzut în octombrie la 6,6%. În anumite zone, bunăoară în unele districte ale provinciei Quebec și în regiunile de coastă, șomajul depășește 10% din populația activă. Stimularea investițiilor, menită să contracareze această stare de lucruri, nu pare a fi atins însă deocamdată intensitatea necesară. Oficialitățile pronostichează o expansiune mai susținută pentru a doua jumătate a anului care a început, scontînd ca ea să atingă un ritm de 8,5% al creșterii PNB în prețurile curente. Aceasta ar însemna ca creșterea reală să reprezinte 4—4,5% în cursul anului 1971, față de aproximativ 2,5% la cît este evaluată pe ansamblul anului 1970. Dar după cercetări recent efectuate de Consiliul economic al Canadei, este nevoie de o creștere reală și continuă a PNB cu 6,75% anual pentru a se obține scăderea șomajului la nivelul de 4% din populația activă.

Perspectiva apropiată a economiei canadiene este judecată relativ favorabil în lumina anchetelor periodice printre oamenii de afaceri și a evoluției previzibile a schimburilor externe. Trei pătrimi din numărul celor chestionați se așteaptă ca în 1971 volumul desfacerilor să-și accelereze creșterea față de rezultatele din anul trecut, iar două treimi se așteaptă și la o creștere a beneficiilor; cu privire la 1970, jumătate au declarat o cifră de afaceri sporită și o treime — beneficii mărite. În plus, dacă în 1970 creșterea înregistrată s-a datorat în cea mai mare parte desfacerilor pe piețele externe, pentru 1971 se contează pe o corelație mai echilibrată între cererea externă și cea internă. Cifrele care se menționează în prognoze anticipează o creștere de circa 6% a consumului intern în 1971, față de 3—4% anul trecut, și o reducere a ritmului de creștere al exportului la 8—10%, față de 14—15% cît se evaluează că a reprezentat în 1970. Și în aceste condiții se speră în menținerea unui excedent substanțial al balanței comerciale a țării (circa 2—2,5% miliarde dolari în 1970), între altele datorită schimbărilor structurale care s-au produs și au loc în continuare în exportul canadian. Din 1963 încoace, partea produselor industriale finite în export a crescut valoric de la 11% la 40%, în timp ce ponderea produselor primare neprelucrate a scăzut de la 43% la 23%. Bugetul interimar din decembrie pune accent și pe continuarea acestei evoluții, acordînd stimulente mai ales industriei prelucrătoare.

Soldul operațiunilor curente în balanța de plăți a fost excedentar în primele trei trimestre ale anului trecut și anume în sumă de 748 milioane dolari. Mișcările de capital s-au încheiat în trim. III cu un pasiv de 235 milioane, după două trimestre cu excedente care au totalizat 908 milioane dolari. În această privință au un rol predominant investițiile noi și repatrierile firmelor din S.U.A. Pentru anul recent încheiat încă nu se cunosc datele respective; în 1969 firmele din S.U.A. au efectuat în Canada investiții noi de 619 milioane dolari și au repatriat din profituri 762 milioane, reinvestițiile reprezentînd 937 milioane dolari. Rezervele valutare ale Canadei, a căror mișcare reflectă și tranzacțiile investițiilor străine, au crescut în trim. III/1970 cu 226 milioane, iar de la începutul anului (9 luni) cu 1534 milioane dolari.

mondorama

CE FAC EI ÎN TIMPUL LIBER ?

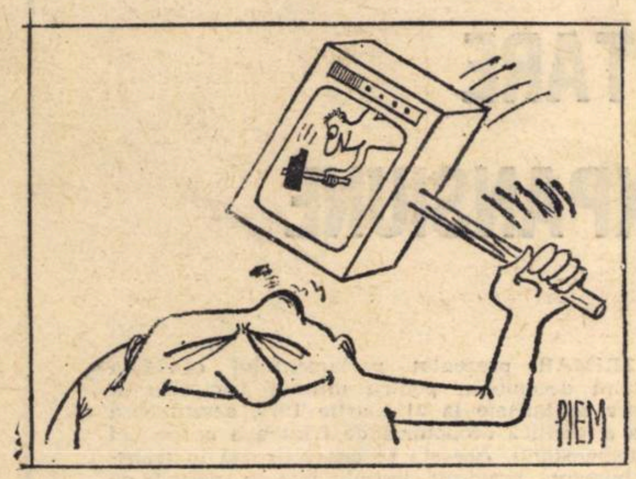

OAMENII de azi dispun de mai mult timp liber decît bunicii lor, iar în perspectiva timpului „al doilea opt“ va deveni, iar în unele locuri a şi devenit, mai mare decît îl arată numele. Dar cum folosesc ei acest timp liber ? Este tocmai întrebarea la care a fost chemată să răspundă o anchetă a INSEE, realizată pe un eşantion de 6 600 de adulţi considerat ca reprezentativ pentru gusturile populaţiei franceze.

Cîinele, broasca ţestoasă, pisica — relatează **Economie et statistique** — figurează alături de telefon, perechea de schiuri şi puşca de vînătoare pe lista principalelor „articole de relaxare“ posedate de francezi. Asimilate acestora sînt cinematograful, bricolajul, campingul, dansul şi „bodega din colţ“. Dar de departe cel mai mult timp liber este consacrat televizorului. Peste jumătate din adulţi privesc zilnic emisiuni de pe micul ecran şi mai mult de un sfert ţin aparatul lor deschis toată seara. În schimb, constată ancheta, 7 francezi din 10 n-au fost niciodată la concert, unul din doi n-a frecventat niciodată un teatru şi aproape aceeaşi proporţie declară că nu merg aproape niciodată la cinema. O treime din familiile interogate posedă mai puţin de 5 cărţi, 27% — de la 6 la 25 şi numai 17% au o bibliotecă cu peste 100 de volume. Pentru 23% din cei anchetaţi ultima lectură datează de mai mult de 5 săptămîni, în timp ce 38% declară că nu citesc nimic.

Dacă se face legătura între lectură şi urmărirea programelor televiziunii, se constată că cu cît frecvenţa ultimei este mai ridicată, cu atît timpul consacrat lecturii este mai redus. Prilej pentru comentatori de a se întreba, încă o dată, dacă un divertisment care ia din ce în ce mai mult avans asupra celorlalte, fie ele sport sau artă, nu constituie într-o anumită măsură un handicap.

MARILE ORAŞE MICI

DE REGULĂ capitala unei ţări este oraşul cu cei mai mulţi locuitori şi cu cea mai dezvoltată viaţă economică. Dintre excepţii Canberra, capitala Australiei, este în fruntea listei : are numai o sută de mii de locuitori şi nici o unitate industrială. Hotărîrea pentru înfiinţarea ei datează din anul 1910, ca urmare a plebiscitului organizat atunci pentru alegerea centrului guvernamental. Întrucît existau neînţelegeri între cele şase state care compun Australia în privinţa desemnării capitalei, s-a hotărît atunci crearea unui teritoriu federal între marile oraşe Sydney şi Melbourne, în mijlocul căruia a fost amplasată capitala. S-a organizat un concurs şi arhitectul american W. B. Griffin, ale cărui proiecte au fost premiate, a făcut din Canberra un mic Washington. Lucrările propriu-zise au început în 1913, iar inaugurarea oficială a avut loc în mai 1928. La data aceea Canberra era socotită „primul oraş din lume fără fum, fără zgomot, fără praf şi fără miros de cîrciumi“, titlu pe care şi-l menţine şi astăzi în bună măsură. Adică cu excepţia comerţului cu băuturi şi a gazelor de eşapament, emanate din abundenţă de automobile.

ATLASUL MONDIAL AL AGRICULTURII

SE AFLĂ în curs de apariţie Atlasul mondial al agriculturii, conceput sub egida Asociaţiei internaţionale a economiştilor agrari, în patru volume monografice a circa 500 pagini fiecare. Fiecare ţară sau teritoriu este caracterizată prin date esenţiale asupra elementelor fizice, comunicaţiilor, principalelor trăsături ale populaţiei, tipurilor de proprietate şi de exploatare agricolă, utilizării solurilor şi produselor sale, şeptelului şi economiei agrare. Lucrarea va fi însoţită de un atlas, format 34×48 cm, de 246 pagini, cuprinzînd hărţi policrome la scară medie întocmite după o metodă uniformă. Se presupune că editorul — cunoscutul Istituto geografico de Agostini din Novara (Italia) — va termina lucrarea pînă în 1972.

„TERMITA SECOLULUI XX“

CEL DE AL ŞASELEA Congres rutier mondial, desfăşurat recent la Montreal, reunind 4000 de delegaţi din 90 de ţări ale lumii, a fost prilejul reamintirii faptului că apariţia şi răspîndirea automobilului este unul din fenomenele cele mai caracteristice pentru secolul în care trăim. Parcul mondial de automobile — relata în raportul său Georges Gallienne, preşedintele fondator al Federaţiei rutiere internaţionale — număra 166 800 000 de vehicule în 1965. El ajunsese la 216,7 milioane în 1969, urmînd a atinge în 1975 nivelul de 285 milioane.

Cît priveşte accidentele de circulaţie — în condiţiile intensificării traficului — raportul menţionează următoarele cifre : în deceniul 1958—1968 numărul deceselor la 100 000 000 vehicule-km a trecut în Franţa de la 12 la 8,3, în Anglia de la 2 la 3,6, în R.F.G. de la 13,6 la 17,4, în Italia de la 16,9 la 7,5 şi în S.U.A. de la 3,5 la 3,4.

Pentru a avea o imagine asupra consumului de oxigen al „termitei secolului XX“, cum a fost denumit automobilul, este suficient să arătăm că pe ruta Paris-Bruxelles, de exemplu, un turism cu o capacitate cilindrică mijlocie utilizează tot atîta oxigen cît un singur om într-o viaţă întreagă.

PRESUPUSUL PARADIS

CARE ESTE cea mai bogată ţară din lume ? Şeicatul Abu Dhabi — s-ar putea răspunde — ai cărui venit naţional a ajuns la 7000 de dolari pe cap de locuitor anual. Aceasta teoretic, pentru că locuitorii săi continuă să fie mult mai săraci decît le-ar permite avuţiile lor naţionale, care rămîn în exploatarea străinilor. În 1969 din subsolul şeicatului au fost extrase 30 milioane t de petrol, principalii beneficiari fiind societăţi cu capital englez, francez, olandez. Descoperirea petrolului a atras totuşi intrarea şeicatului în istoria modernă. A fost introdus radioul şi cinematograful (pînă atunci interzise locuitorilor), a fost construit primul spital, s-au instalat conducte de apă, s-a construit o şosea asfaltată de 150 km şi a fost amenajat un aeroport modern. Dar tot cămilele rămîn deocamdată principalele „vehicule“.

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

DINAMICI INDUSTRIALE ÎN DECENIUL AL VII-lea

DATELE STATISTICE publicate de O.N.U. arată că în perioada 1960—1969 producţia industrială mondială (fără ţările socialiste din Asia) a crescut cu circa 79%, respectiv cu un spor anual de peste 6,5%. Printre ramurile-cheie, care au un rol determinant în dezvoltarea industriei şi chiar a întregii economii (pe plan naţional sau mondial), energetica a înregistrat în această perioadă sporuri mai ridicate (producţia de energie electrică s-a dublat, iar cea de petrol a crescut de aproape două ori), cu excepţia cărbunelui care a progresat lent (+16%).

Dintre metalele feroase şi principalele metale neferoase numai la aluminiu producţia a cunoscut un salt spectaculos (a crescut de peste două ori), fonta şi oţelul au înregistrat creşteri sub medie, iar cuprul a progresat destul de încet (cu o creştere medie anuală de 3,5%). În domeniul materialelor de construcţii cimentul a avut o dinamică apropiată de cea medie pe întreaga industrie. În sfîrşit, după cum ne arată datele din tabelul alăturat, două ramuri importante, orientate îndeosebi spre producţia de bunuri de consum, au înregistrat evoluţii diferenţiate : industria de automobile a avut o creştere similară cu cea a întregii industrii, dar cu tendinţă de încetinire în a doua jumătate a deceniului, în timp ce producţia de fibre artificiale a cunoscut — comparativ cu celelalte ramuri examinate — cea mai rapidă dinamică (un spor mediu anual de peste 10%), cu tendinţă de accelerare în a doua jumătate a deceniului trecut.

Datele pe semestrul I/1970 ilustrează, pentru majoritatea ramurilor menţionate, menţinerea tendinţei de creştere înregistrată în cursul anilor precedenţi ; excepţie fac producţia de energie electrică (un spor de numai 1% faţă de perioada corespunzătoare a anului precedent) şi producţia de automobile (care a bătut pasul pe loc).

Producţia mondială la o serie de articole de bază

Anul	Energie electrică		Cărbune		Petrol brut		Fontă		Oţel brut		Aluminiu*)		Cupru*)		Ciment		Fibre artificiale		Automobile	
	miliarde kWh	%	milioane tone	%	milioane tone	%	milioane tone	%	milioane tone	%	mii tone	%	mii tone	%	milioane tone	%	mii tone	%	milioane bucăţi	%
1960	2245	100	1797	100	1048	100	232	100	328	100	3700	100	3640	100	303	100	1754	100	16,5	100
1965	3306	147	2009	112	1501	143	316	136	444	135	5200	141	4260	117	423	140	2890	165	24,3	147
1969	4505	201	2076	116	2047	195	396	171	555	169	7590	205	4960	136	530	175	4260	243	29,5	179
1970 sem. I)	2202	—	1059	—	1076	—	206	--	289	—	4005	—	2584	—	258	—	—	—	15,2	—

*) Numai producţia ţărilor capitaliste
Sursa : United Nations, Monthly Bulletin of Statistics, noiembrie 1970.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ !

3

ANUL IX NR 3 (385)
VINERI 15 IANUARIE 1971
20 PAGINI 2 LEI

viata economica

a treia ramură a țării: CONSTRUCTIILE

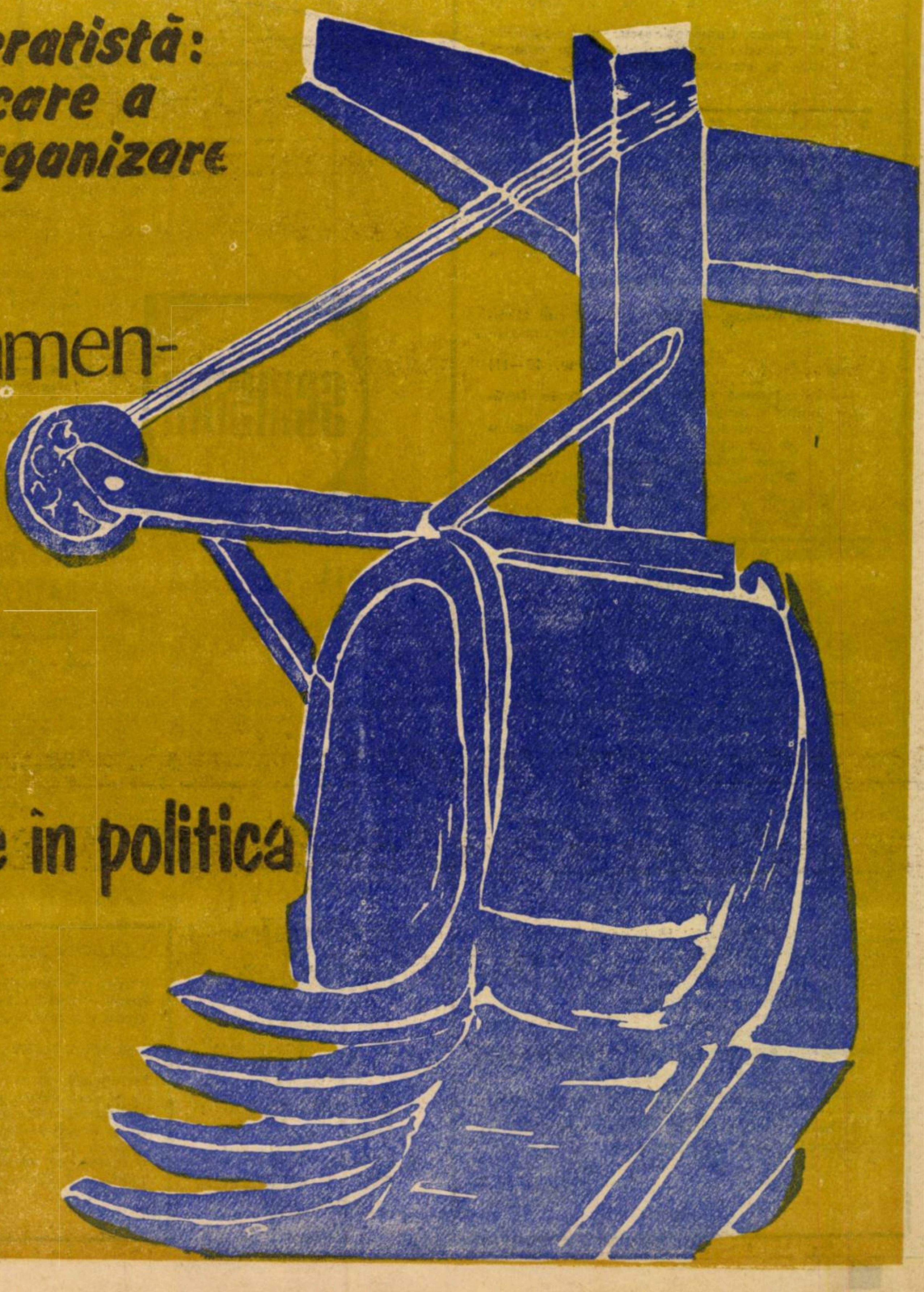

Agricultura cooperatistă: modalități de aplicare a noilor forme de organizare și retribuire.

Cum se fundamentează deciziile economice?

Monopolurile - factor de putere în politica economica

ANUL IX **viata economica**

săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • Telefon 11.76.76 • București

SUMARUL

numărul 3 din 15 ianuarie 1971

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Construcțiile — a treia ramură a țării
de ing. **Aurel Dragomir,** director adjunct Ministerul Construcțiilor industriale
(pag. 3)

— **Agricultura.** În sprijinul cooperativelor agricole de producție:
Modalități de aplicare a formelor noi de organizare și retribuire a muncii
de dr. **Sabin Nica-Sirbești, Stelian Alexandru**
(pag. 4—5)

Planificare
— Balanța legăturilor dintre ramuri și balanțele parțiale de ramură în expresie materială
de **Mihai Hanganu**
(pag. 6)

— **Comerț exterior:**
Informatica în marketingul internațional
de **Constantin Rapcea**
(pag. 7)

— Însemnări: Demaraj industrial '71
de **V. Boescu**
(pag. 8)

— **Relații economice externe ale României:**
Dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice între România și U.R.S.S.
de **Radu Constantinescu,** vicepreședinte al Comisiei guvernamentale de colaborare și cooperare economică și tehnică.
(pag. 9)

■ CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

— **Studii — experiențe:**
Conceperea organizării pe planșetele proiectanților
de **Mircea Șuselescu**

— **Din teoria și practica conducerii în lume:**
Abordarea conducerii întreprinderii ca un sistem
de **P. Bașturea, O. Nicolae**

— **Cadre și răspunderi:**
Ion Botezan, director general al Combinatului de pielărie și încălțăminte-Sibiu
(pag. 10—11)

— **În ajutorul celor ce studiază în învățămîntul de partid:**
Cum fundamentăm deciziile economice
- Conceperea procesului de **Ovidiu Nicolescu**
- Analiza operațională a obiectivelor de dr. ing. **Gh. Boldur**

(pag. 12—13)

■ TEORII • IDEI

— **Politologie economică:**
Monopolurile — factori de decizie în politica economică occidentală
de dr. **N. S. Stănescu**
(pag. 14)

Cărți
— Relațiile demo-economice
de **V. Băloiu** — I.C.E.

— **Șantier științific:**
conf. dr. **Al. Puiu**
(pag. 15)

— De ce editām o carte?
de acad. **Grigore C. Moisil**
(pag. 16)

— Articolul științific la proba calității
(pag. 17)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— Peru: Caruselul juntelor s-a oprit
de **N. Mavrodin**

— Note de călătorie din Austria:
Turismul — vocație și preocupare
de **Dinu Dragomirescu**
(pag. 18)

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23 25.

40479

CURIER

• Reglementări

DUMITRU DUDE, Combinatul petrochimic Pitești — Iată răspunsul dat de Gh. Ilie, vicepreședinte al C.S.P.:

Corectarea necesarului de materiale

Reglementarea la care vă referiți a fost valabilă în sistemul de planificare a aprovizionării tehnico-materiale prin cote și repartiții, modificarea repartițiilor atrăgînd obligatoriu și modificarea corespunzătoare a contractelor planificate încheiate în temeiul lor. Potrivit art. 10 din Legea contractelor economice nr. 71/1969, contractele se încheie prin acordul de voință al părților, constatat în scris, iar pe baza acestui principiu, H.C.M. 806/1970, stabilește că încheierea contractelor are loc fără emitere prealabilă de cote și repartiții. Ca urmare, modificarea contractelor încheiate se va face tot prin acordul părților în condițiile stabilite de art. 12 din legea nr. 71/1969 și anume:

„Modificarea sau denunțarea unilaterală a contractului economic este interzisă. Dacă părțile, de comun acord, stabilesc modificări în prevederile contractelor încheiate, partea care a solicitat modificarea suportă consecințele ce decurg din aceasta. În cazurile în care furnizorul acceptă, la cererea beneficiarului, încetarea contractului, acesta din urmă este obligat să suporte toate cheltuielile efectuate de producător pînă la data sistării contractului".

Pentru a se asigura totuși suplețea necesară în încheierea și executarea contractelor, art. 3 din Lege prevede că, pentru produsele sezoniere ori cu ciclu scurt de fabricație, organizațiile socialiste vor stabili în contracte termenele la care se vor prezenta specificațiile și detaliile. Întrucît, așa cum s-a arătat, contractul se încheie prin acordul de voință al părților, considerăm că, la încheierea contractului, părțile pot stabili — de comun acord — termenele și condițiile în care înainte de expirarea termenelor de livrare, se vor putea aduce unele modificări. Acoperirea unor necesități suplimentare apărute pe parcurs se va face de coordonatori, pe bază de justificări și în condițiile legii.

Clasificarea materialelor

Potrivit H.C.M. nr. 806/1970, pentru principalele materii prime, materiale, utilaje și alte produse care se realizează și se consumă în economie, este obligatorie elaborarea de balanțe. Lista coordonatorilor de balanțe și denumirea produselor de care răspund în această calitate, indiferent de modul de aprobare a balanțelor, a fost aprobată de Consiliul de Miniștri și difuzată tuturor ministerelor și celorlalte organe centrale și locale. Nomenclatorul balanțelor materiale care se aprobă de Consiliul de Miniștri este cel stabilit prin anexa la H.C.M. 806/1970, cu îmbunătățirile aduse prin hotărîrea de aprobare a planului anual de stat. Nomenclatorul balanțelor care se aprobă de colegiile ministerelor și altor organe centrale este cuprins în lista coordonatorilor de balanțe aprobate de Consiliul de Miniștri. Pentru restul produselor din această listă, balanțele se aprobă de consiliile de administrație ale centralelor sau de comitetele de direcție ale întreprinderilor, indicate în liste drept coordonatori. Pentru materialele și produsele care nu figurează în lista coordonatorilor de balanțe, nu se întocmesc balanțe la nivel de economie, fiecare producător urmînd să-și asigure desfacerea în mod direct.

• Stagiul

IOAN IGNAT, Tîrgu Mureș — Conform art. 2 din Decretul nr. 158/1970, absolvenții institutelor de învățămînt superior economic, trebuie să efectueze un stagiu de 3 ani. Decretul susmenționat nu face vreo derogare pentru absolvenții care provin din cîmpul muncii, în sensul reducerii stagiului. După ce veți presta un an de activitate — ca economist încadrat de la început cu salariul prevăzut pentru al doilea an de activitate, veți fi salarizat la nivelul de bază al funcției deținute.

★

IOAN BAZOI, V. NIMIRCEAG, Galați — Perioada de efectuare a stagiului militar se consideră vechime în munca salariatului. H.C.M. nr. 252/1967. Această perioadă nu se consideră însă vechime în specialitate, astfel că, nu se ia în calculul vechii necesare pentru trecerea de la salarizarea ca economist în anul I de activitate la salariul aferent în al doilea an.

• Vechimea

PROF. IOAN CRIȘAN, Arad — Normele privind stabilirea vechimii personalului didactic prevăd (lit. a pct. 4) că se consideră vechime în învățămînt perioada în care profesorii care predau obiecte de cultură tehnică generală și de specialitate (la școli profesionale sau de specialitate postliceală, școli de maiștri și la licee de specialitate) au desfășurat direct munca în producție ca muncitori calificați, tehnicieni, maiștri, ingineri etc. sau în specialități înrudite. Ținînd seama de cele de mai sus, conform H.C.M. nr. 2841/1968, sînteți îndreptățiți ca — pînă la definitivare — să fiți încadrat cu salariul prevăzut la funcția pe care o dețineți, pentru anii 2—3 de activitate.

★

PARASCHIVA KOVACS, Cluj; **ROBERT PETI,** Petroșani — Întrucît la 1 martie 1967 data aprobării H.C.M. nr. 328/1967, aveați încadrarea în funcții economice medii (statistician, respectiv planificator) în cazurile arătate de dv. nu se aplică cerința prevăzută în anexa IV b elaborată la aplicarea Hotărîrii susmenționate. În această anexă se arată că absolvenții învățămîntului de cultură generală, înainte de a fi încadrați în funcții economice medii de contabili, planificatori, statisticieni, trebuie să ocupe cel puțin 2 ani funcții de casieri, calculatori etc. Dacă aveți peste 5 ani în funcții de statistician, respectiv planificator, îndepliniți condițiile de încadrare în funcțiile de statistician (planificator) principal. Această posibilitate de încadrare nu constituie însă o obligație pentru conducerile unităților unde lucrați. Promovarea în funcție are la bază atît aprecierea muncii salariaților, cît și existența fondurilor de salarii.

SCRISORI

HARTĂ TURISTICĂ INCOMPLETĂ

AM CONSULTAT una din hărțile supliment anexată la Almanahul turistic pe anul 1970 și anume aceea care prezintă nord-vestul țării. Mă așteptam ca sate, cum este de exemplu Moigrad (Sălaj), unde cîndva se afla municipiul Porolissum, garnizoană romană cu 25 mii de locuitori, să figureze însemnat pe hartă. Nu este arătată ca fiind punct turistic Cetatea Ciceului (Bistrița-Năsăud), din care se mai păstrează unele vestigii. Același lucru și despre alte localități cum sînt: Dăbîca, Bologa, Cojocna, Gilău, Cășei (Cluj), Bucium, Guruslău, Meseșeni (Sălaj), Mirăslău (Alba) pentru a aminti doar cîteva.

Almanahul prezintă la pagina 142 fotografia Cetății Trascăului de la Colțești-Remetea — dar harta nu conține nici o însemnare despre ea. Din punct de vedere grafic însă este admirabil executată.

D. PETRE
Cluj

UN SISTEM MAI RAȚIONAL DE SOLUȚIONARE A LITIGIILOR

Cercetînd prevederile Legii nr. 5/1954, cu modificările ulterioare, vom constata că sistemul de soluționare a unor litigii dintre unitățile economice are neajunsuri. Astfel, toate cererile de pretenții sub 1 000 lei se înaintează ministerelor, sau altor organe tutelare ale debitorilor, de către unitățile creditoare. Este lesne de închipuit cîte tone de cereri de acest fel primesc ministerele cînd, în fond, debitorii de la care se pretind sumele aparțin, de regulă, aceleiași localități sau județ cu reclamanții. Consecința? Ministerele sînt supraaglomerate cu asemenea hîrtii, și le rezolvă, în multe cazuri, după luni de zile. În plus, reclamanții susțin, uneori, că rezolvările mai sînt și părtinitoare, favorizînd unitățile pîrîte pe care le tutelează.

Sînt de părere că, rezolvarea unor asemenea litigii ar trebui să se facă pe plan local. Litigiile între 1 000—100 000 lei sînt soluționate de arbitrajele de stat interjudețene. Este lesne de închipuit că cei care n-au norocul să aibă arbitraj în județul lor sînt obligați să-și trimită delegații la dezbaterile instanței, cu sediul destul de îndepărtat, deși cel mai frecvent, litigiile se angajează între unități din același oraș sau județ. Cîte cheltuieli de deplasare, cît timp irosit!

Litigiile de peste 100 000 lei sînt soluționate de Arbitrajul de Stat Central. Există juriști care au locuința în București și locul de muncă în provincie. Ei petrec majoritatea timpului în București, asistînd la dezbaterea litigiilor unităților lor și rar pot fi văzuți pe la întreprinderea care-i plătește. Cum volumul relațiilor economice este în creștere, iar penalitățile sporesc prin H.C.M. nr. 306/1970, numărul acestor litigii soluționate exclusiv în Capitală este în creștere.

Dacă intervin litigii între organizații aparținînd de același minister acestea se soluționează numai la București la Arbitrajul ministerului respectiv, indiferent de valoarea lui. Alt motiv de deplasări spre Capitală...

Oare un sistem unic, de soluționare a litigiilor în fiecare județ, n-ar fi mai eficient și mai economicos? Nu cumva o secție economică nou înființată pe lîngă fiecare tribunal județean, cu 2 judecători (arbitri) specializați, ar da un aport mai eficient în soluționarea acestor litigii?

G. GHEORGHIU
jurist—Tulcea

ÎN ATENȚIA CITITORILOR

În Suplimentul „Vieții economice" nr. 3/1971 a apărut, la rubrica AGENDA ECONOMISTULUI: Noua reglementare privind CLARIFICAREA LIPSURILOR CONSTATATE LA INVENTARIERE

MIJLOCIM RELUAREA DE COMENZI

pentru construcții civile în Republica Federală a Germaniei, construcții mari (blocuri pentru locuințe, magazine universale, construcții de șosele). Valoarea fiecărei comenzi este între

5 ȘI 100 MILIOANE DM

Întreprinderile românești interesate, care dispun de metode de producție moderne și care doresc să lucreze cu firme vest-germane, singure sau în cooperare cu alte firme, sînt rugate să comunice totodată și personalul pe care l-ar putea antrena în antrepriza respectivă.
Ofertele sau cererile de informații suplimentare pot sosi, în limba engleză sau germană, pe adresa *Tischbein-Werbung KG,* Căsuța poștală 5909, 3 Hannover, Republica Federală a Germaniei, menționînd neapărat numărul de referință Z. 2317.

PUBLICOM

CONSTRUCȚIILE A TREIA RAMURĂ A ȚĂRII

UN POTENȚIAL PE MĂSURA DEZVOLTĂRII ECONOMICE: 164 ORGANIZAȚII CU PESTE 650 MII SALARIAȚI

Dacă un observator nu ar avea la dispoziție alte date despre dezvoltarea economiei României decît cele referitoare la evoluția construcțiilor, aceste date i-ar fi suficiente pentru a deduce excepționalul dinamism economic românesc. De la un rol neînsemnat, înainte de război, construcțiile, în care lucrează peste 650 de mii de oameni, au ajuns să asigure astăzi aproape a zecea parte din venitul național, situîndu-se sub acest raport imediat după industrie și agricultură.

Construcțiile sînt fabrica de fabrici, sînt unul din instrumentele puternice ale progresului României. Prin concentrarea potențialului lor economic, tehnic, științific și uman, această ramură reprezintă o forță cu care nu se poate compara nici cea mai puternică organizație de construcții din lumea capitalistă.

ÎNAINTE de eliberarea patriei, ramura construcțiilor se caracteriza printr-o dezvoltare lentă și anarhică. Lipsa aproape totală a unei dotări cu mașini și utilaje de construcții determina folosirea, în majoritatea activităților, a muncii manuale. Sistarea lucrului pe perioada de iarnă imprima activității de construcții un pregnant caracter sezonier. În 1938, în acest sector se realiza numai 5,4% din produsul social total și, respectiv, 4,4% din venitul național, ceea ce îl situa pe ultimul loc în cadrul ramurilor producției materiale.

Trecerea la dezvoltarea planificată a economiei naționale a produs o schimbare profundă sub aspect cantitativ și calitativ a întregii activități de construcții-montaj. Politica de industrializare socialistă a țării, de dezvoltare armonioasă a întregii economii naționale promovată consecvent de Partidul Comunist Român a determinat o creștere continuă și în ritm rapid a venitului național, ceea ce a permis alocarea, an de an, a unor fonduri sporite pentru investiții.

Față de 1950, volumul producției de construcții-montaj pe total economie a crescut în anul 1969 de aproape 10 ori, într-un ritm mediu anual de 12,6%. După modul de execuție, organizațiile de construcții-montaj în antrepriză au realizat cea mai mare parte a producției de construcții-montaj, ponderea acesteia în volumul total realizat în sectorul socialist crescînd de la 75,8% în anul 1950 la peste 85% în anul 1969.

Numărul de salariați ocupați în ramura construcții a crescut în perioada 1951—1958 într-un ritm mediu anual de 7,4%, **ceea ce a determinat ca în 1969 din totalul salariaților ocupați în economia națională să lucreze în ramura construcțiilor 13,1%, iar din numărul muncitorilor 15,3% reprezentînd în cifre absolute 648 mii salariați din care peste 561 mii muncitori.**

În 1968, numărul organizațiilor de construcții-montaj în antrepriză, cu gospodărire socialistă deplină, a ajuns la 164 din care 64 de construcții-montaj generale și 97 de construcții-montaj speciale, față de un număr total de 95 organizații existente în anul 1960.

Ponderea lucrărilor de construcții-montaj la totalul investițiilor realizate din fondurile centralizate ale statului a variat în anii 1966—1970 între 46,7% și 48,5%. În ceea ce privește ponderea ramurii în produsul social total și în venitul național ea a crescut continuu, ajungînd în anul 1969 la 9,9%, și respectiv 9,0%, ceea ce asigură construcțiilor locul al treilea între ramurile producției materiale, după industrie și agricultură.

• De la cazma și mistrie, la buldozere și macarale turn

VOLUMUL mereu mai mare al lucrărilor de investiții a impus dezvoltarea accelerată a ramurii construcțiilor, eforturi deosebite pentru crearea și dezvoltarea bazei tehnice materiale, pentru ridicarea continuă a gradului de industrializare a execuției lucrărilor.

Față de anul 1938 cînd, după date orientative, investițiile în ramura construcții au reprezentat 75 milioane lei, fondurile alocate de stat pentru dezvoltarea ei au fost în 1950 de 369 milioane ajungînd să reprezinte 9,2 miliarde lei în perioada 1966—1969.

Puternica dezvoltare a bazei tehnice-materiale a ramurii construcții în anii edificării societății noastre socialiste este ilustrată de creșterea continuă și în ritm rapid a volumului fondurilor fixe din sectorul de construcții-montaj care, **în 1969, era de 12 ori mai mare decît în 1950 și cu 154% mai mare ca în 1965 reprezentînd 4,1% din totalul fondurilor fixe productive.**

La principalele utilaje creșterile în anul 1968 față de 1960 au fost următoarele: la excavatoare și dragline 733%; la screpere și autoscrepere 454%; la săpătoare de șanțuri 540%; la buldozere 658%; la automacarale 486%; la macarale turn 505%.

În mod sintetic dezvoltarea ramurii construcții poate fi caracterizată prin indicele valoric de dotare cu utilaje la un milion lei producție de construcții-montaj care, față de 276 mii lei în 1960, a ajuns la peste 350 mii lei în 1970. Această creștere a dotării a fost însoțită și de diversificarea utilajelor din parcul inventar. Au fost asimilate în fabricație de industria constructoare de mașini un număr de peste 70 aparate, unelte și dispozitive de lucru, specifice activității de construcții-montaj. De asemenea, s-a asigurat dotarea din import cu unele utilaje cu caracteristici superioare ca: macarale pe pneuri de mare capacitate, instalații pentru executarea de piloți pentru fundații, centrale automatizate pentru prepararea betonului, instalații pentru prepararea mixturilor asfaltice etc..

Sprijinul permanent acordat de partid și de stat pentru dezvoltarea bazei tehnice-materiale a ramurii construcțiilor, perfecționarea continuă a structurii sale organizatorice, a făcut să dispară ca-

ing. Aurel DRAGOMIR
director adjunct
Ministerul Construcțiilor Industriale

(Continuare din pag. 8)

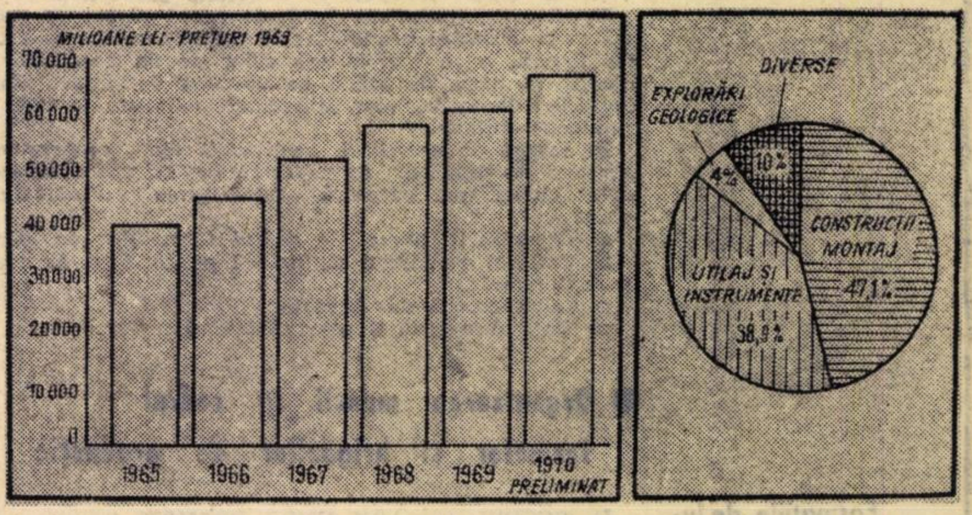

Investiții din fondurile centralizate ale statului. Structura investițiilor în anul 1969

1966 – 1970
1500 noi capacități și obiective industriale pe harta țării

ÎN CINCINALUL 1966—1970 au fost construite și date în exploatare circa 1500 capacități și obiective industriale noi și au fost dezvoltate și modernizate un mare număr din cele existente. De asemenea, din fondurile statului sau prin credite acordate de stat, au fost construite și date în folosință 323 000 apartamente, la care se adaugă și cele 5 000 locuințe construite de stat în cadrul ajutorului pentru sinistrați.

Iată cîteva din premierele cincinalului:

- UZINA DE MAȘINI GRELE — BUCUREȘTI **(la 30 iunie 1966 a fost pus în funcțiune primul cuptor de oțel, marcînd începerea activității secției — oțelăria electrică. Astăzi uzina, numărînd mai multe secții, reprezintă una din cele mai puternice unități ale industriei constructoare de mașini grele din țară, specializată în fabricația de mașini energetice de mare capacitate);**
- SISTEMUL HIDROENERGETIC ȘI DE NAVIGAȚIE PORȚILE DE FIER **(la 15 august 1970, primul hidrogenerator a început să debiteze energie în sistemul electro-energetic național);**
- COMBINATUL SIDERURGIC — GALAȚI **(la 8 iunie 1968 a intrat în funcțiune cea mai modernă oțelărie din țară);**
- UZINA DE CINESCOAPE — BUCUREȘTI (intrată în funcțiune la 9 octombrie 1970);
- COMBINATUL CHIMIC DIN RM. VÎLCEA **(la 1 august 1968 a intrat aici în funcțiune prima unitate — Fabrica de produse clorosodice);**
- UZINA DE AUTOTURISME DIN PITEȘTI **(în ziua de 20 august 1968, de pe banda de montaj a uzinei a pornit primul lot de autoturisme „Dacia“ 1100“);**
- FILATURA OLTENIȚA **(la 25 martie 1970, prin intrarea în producție a secției de fire în amestec cu terom și bumbac și a secției de fire de bumbac pieptănat, cea mai mare filatură din țară a început să lucreze cu 96 de zile înainte de termenul planificat);**
- FABRICA DE ULEI DIN SLOBOZIA **(prima șarjă a fost înregistrată la 1 ianuarie 1969; această puternică unitate a industriei alimentare prelucrează zilnic 400 tone de floarea soarelui și 50 tone germeni de porumb);**
- PODUL GIURGENI — VADUL OII **(la 22 decembrie 1970 s-a deschis circulația pe noul pod dunărean.).**

MODALITĂŢI DE APLICARE A FORMELOR NOI DE ORGANIZARE ŞI RETRIBUIRE A MUNCII

ÎN PREZENT, pe tot cuprinsul ţării se desfăşoară o intensă activitate în vederea perfecţionării formelor de organizare şi retribuire a muncii în cooperativele agricole de producţie, potrivit ideilor cuprinse în Expunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu la şedinţa de lucru de la C.C. al P.C.R. din 23 noiembrie 1970.

După cum se ştie, în Expunere nu sînt indicate forme şi metode unice, ci se stabileşte cursul general, sînt definite orientările şi criteriile de bază ale acestei activităţi de perfecţionare. În acest cadru, conducerilor cooperativelor, organelor agricole, specialiştilor li se lasă un larg cîmp de iniţiativă pentru a elabora şi aplica formele şi metodele cele mai corespunzătoare condiţiilor şi particularităţilor locale, experienţei acumulate pe plan local.

Articolul pe care-l publicăm în acest număr reprezintă punctul de vedere al unor specialişti, o încercare de răspuns la problemele care se ridică şi nu-şi propune alt ţel decît acela de a oferi — prin modalităţile prezentate — material de reflecţie forurilor locale competente.

Retribuirea muncii în acord global este legată nemijlocit de rezultatele obţinute în producţie. Se poate aplica în toate sectoarele productive.

Retribuţie suplimentară pentru cantităţile de produse obţinute peste plan.

Acordul global: ce este şi ce avantaje prezintă

Unul din elementele perfecţionării formelor de retribuire a muncii îl constituie introducerea acordului global.

Ce se înţelege prin acord global? Spre deosebire de forma de retribuire cu tarife pe norme, în care evaluarea muncii se face zilnic, pentru fiecare lucrare efectuată, interesînd în mai mică măsură rezultatul final, acordul global reprezintă forma de retribuire în care plata se acordă pentru întregul volum de lucrări, concretizat în cantitatea de produse sau valoarea producţiei realizate. Sînt posibile, astfel, evidenţierea exactă a rezultatelor obţinute de cooperatori şi remunerarea lor în funcţie de aceste rezultate. Retribuirea muncii pe bază de acord global creează, în acelaşi timp, premisele înlăturării tendinţelor de nivelare a veniturilor cooperatorilor pe ansamblul cooperativei.

În cooperativele agricole de producţie, acordul global găseşte cîmp larg de aplicare la cultura cerealelor, în legumicultură, pomicultură, viticultură, producţia animală, în sectorul de prelucrare a produselor, cu alte cuvinte, în toate sectoarele cu activitate productivă.

Retribuirea muncii pe bază de acord global se poate aplica pe ferme şi brigăzi, iar în cadrul acestora pe grupe de familii, pe o familie sau chiar pe un cooperator şi constă în plata de tarife pe unitatea de produs (tonă, hectolitru lapte, kg spor în greutate etc.) sau la 1000 lei producţie obţinută.

În raport de specificul activităţii din cooperativele agricole de producţie, apreciem că pentru aplicarea acordului global este necesară parcurgerea următoarelor etape:

a) Organizarea muncii în cadrul formaţiilor de lucru;
b) Calculul volumului de muncă pe formaţii de lucru şi cooperatori;
c) Stabilirea tarifelor de plată;
d) Plata avansurilor şi plata definitivă.

Formaţiile de lucru şi mărimea acestora să fie astfel stabilite încît să asigure executarea la timp şi de calitate a întregului volum de lucrări.

Angajament între formaţia de lucru şi conducerea cooperativei în care să fie precizate obligaţiile ambelor părţi.

Organizarea muncii în cadrul fermelor şi brigăzilor de producţie

ÎN SCOPUL CREĂRII UNOR PREMISE trainice pentru organizarea muncii în cadrul formaţiilor de lucru, considerăm că este necesar ca pe baza sarcinilor de producţie repartizate de cooperativă pe ferme şi brigăzi, specialiştii să întocmească devize de manoperă pe culturi, specii de animale şi alte activităţi temeinic fundamentate, ţinînd seama de normele de muncă aprobate de adunarea generală, de baza tehnico-materială existentă, de fertilitatea solului, de potenţialul biologic al animalelor, de condiţiile specifice de exploatare etc.

În raport de volumul de muncă stabilit pe întreaga fermă sau brigadă, precum şi în raport de timpul agrotehnic optim în care lucrările trebuie executate, conducerea cooperativei va determina numărul de cooperatori necesari şi în funcţie de acest număr va organiza formaţiile de lucru. Pentru creşterea răspunderii faţă de îndeplinirea sarcinilor de plan, apreciem că este necesar ca formaţia de lucru să încheie un angajament cu consiliul de conducere al cooperativei în care să se aprecieze suprafaţa pe care o va lucra sau animalele pe care le va îngriji, principalele lucrări ce trebuie executate şi în ce perioade, precum şi cantitatea de produse sau valoarea producţiei stabilită a se realiza. Se vor preciza, în acelaşi timp obligaţiile unităţii în ceea ce priveşte crearea condiţiilor materiale pentru buna desfăşurare a lucrărilor. Tot în această etapă socotim că trebuie să se repartizeze pe grupe de cooperatori mecanizatorii, cu tractoarele şi maşinile agricole specifice culturilor respective. În acest fel, se creează posibilitatea constituirii de formaţii permanente şi omogene de lucru alcătuite din cooperatori şi mecanizatori, care vor răspunde de întreaga activitate, de la începutul lucrărilor şi pînă la recoltarea produselor.

În cooperativele unde lucrările pentru culturile păioase se execută aproape în întregime mecanizat, este indicat ca suprafeţele să fie repartizate între mecanizatori, în funcţie de normele de producţie corespunzătoare maşinilor agricole în exploatare şi de perioadele optime de executare a tuturor lucrărilor. Pentru deservirea maşinilor agricole la lucrările de fertilizare a solului, condiţionat seminţe, semănat, recoltat, încărcări — descărcări etc., cooperatorii necesari se vor stabili de preferinţă dintre aceeaşi membrii cărora pentru culturile prăşitoare le-au fost repartizaţi mecanizatorii respectivi.

Devize de manoperă pe culturi şi specii de animale, — condiţie indispensabilă pentru calcularea volumului de muncă.

Calculul volumului de muncă pe formaţii de lucru

VOLUMUL DE MUNCĂ ce trebuie realizat de o formaţie de lucru, grupă de familii, familie sau cooperator pe suprafaţa sau la lotul de animale pentru care vor fi retribuiţi în acord global trebuie să se calculeze pe baza devizelor de manoperă întocmite pe culturi şi specii de animale.

Acest volum de muncă este necesar să se determine în număr de norme convenţionale.

De exemplu, pentru executarea tuturor lucrărilor manuale pe o tarla de 300 hectare de porumb boabe, cu o producţie de 2 500 kg/ha şi cu prăşitul executat mecanic pe rînd, potrivit normativului existent, în devizul de manoperă au fost prevăzute 11 175 de norme de muncă convenţionale. Întrucît în devizele de manoperă sînt stabilite şi perioadele în care lucrările trebuie executate, se vor totaliza normele de muncă ce se vor efectua în fiecare lună. În acest fel, se va putea cunoaşte de la începutul anului, numărul total de norme de muncă pe un cooperator, defalcat pe luni.

În producţia animală, numărul de norme de muncă este egal cu numărul zilelor lucrătoare, diferenţierea lor pe cele şase categorii de lucrări fiind stabilită în raport de funcţia îndeplinită de cooperator (mulgător, îngrijitor de schimb) şi specia de animale.

La baza calculării tarifelor pe unitatea de produs: plata pe o normă convenţională, numărul de norme şi producţia planificată.

Calculul tarifelor de plată pe unitatea de produs şi la 1000 lei producţie obţinută

PENTRU DETERMINAREA TARIFELOR de plată pe unitatea de produs sau la 1000 lei producţie, sînt necesare trei elemente: tarifele de plată pe norma convenţională, numărul de norme şi producţia planificată (cantitativ sau valoric). Tarifele de plată se stabilesc la începutul anului prin calculaţiile de plan, putîndu-se folosi în acest scop metodologia practicată în 1970.

Tarifele astfel stabilite se înmulţesc cu numărul de norme rezultate din volumul de muncă calculat pe formaţia de lucru. În acest fel, se determină totalul fondului de retribuire ce se cuvine grupei de familii, familiei sau cooperatorului pentru executarea tuturor lucrărilor angajate. Fondul de retribuire astfel stabilit se împarte la cantitatea de produse planificată a se realiza, exprimată în tone, hectolitri, produşi, bucăţi etc. sau

la valoarea producţiei exprimată în mii lei. Se obţine în felul acesta tariful de plată pe unitatea de produs sau la 1000 lei producţie realizată.

De exemplu, la o cooperativă au rezultat din calculaţiile de plan un tarif de plată pe o normă convenţională de 20 lei. În acest caz,pentru executarea tuturor lucrărilor pe cele 300 hectare de porumb luat în exemplu, fondul total de retribuire va fi de : 223 500 lei (11 175 × 20).

Prin împărţirea sumei de 223 500 lei la cantitatea totală de porumb stabilită (750 tone) rezultă un tarif pe tonă de 298 lei.

În producţia animală, tarifele pe hectolitru de lapte şi pe viţeii obţinuţi se pot stabili astfel : un cooperator mulgător căruia i s-a repartizat un lot de vaci cu o producţie medie de lapte de 1 750 litri, are ca normă de deservire 17 vaci. Producţia totală de lapte planificată este 297 hectolitri, iar numărul viţeilor de 14. Numărul total de norme pe an va fi de 310, echivalent cu numărul zilelor lucrătoare, înmulţite cu coeficientul de 1,80 stabilit pentru îngrijitorii mulgători, adică 558 norme convenţionale.

Pentru determinarea fondului de retribuire pe întregul an, se înmulţesc cele 558 norme cu 20 lei cît reprezintă tariful pentru o normă convenţională. Fondul total de retribuire va fi, în acest caz de 11 160 lei (558 × 20).

Întrucît aici se obţin două feluri de produse se impune ca adunarea generală să stabilească în procente cît din fondul de retribuire se va acorda pentru producţia de lapte şi cît pentru viţeii obţinuţi. Dacă, de exemplu, s-a stabilit că pentru producţia de lapte se vor atribui 70% din fondul total de retribuire, va rezulta un fond de 7 812 lei

$$\frac{11.160 \times 70}{100}$$

Pentru stabilirea tarifului pe hectolitru de lapte se va împărţi suma de 7 812 la 297 hectolitri, rezultînd un tarif de 26,30 lei/hl. În acelaşi mod se pot stabili tarifele de plată şi pe fiecare viţel, kg spor în greutate etc

Pentru determinarea tarifului la 1 000 lei producţie obţinută se fac aceleaşi calcule, cu deosebire că fondul de retribuire aferent tuturor lucrărilor pe care o formaţie de lucru s-a angajat să le execute, se împarte la valoarea producţiei stabilite, exprimată în mii lei.

Toate calculele pentru determinarea tarifelor de plată pe unitatea de produs sau la 1 000 lei producţie obţinută vor trebui făcute la începutul anului de către specialiştii şi aparatul contabil din cooperativă. În acest fel, cooperatorii au posibilitatea să cunoască încă de la începutul activităţii lor sumele pe care pot să le primească pentru producţia pe care o vor obţine.

Pentru a stimula cooperatorii în realizarea producţiilor planificate, considerăm că şi în cadrul aplicării retribuirii pe bază de acord global, adunările generale pot aproba să plătească retribuţie suplimentară. Considerăm însă că stimularea materială prin retribuţie suplimentară trebuie să reflecte aportul efectiv adus de cooperatori în depăşirea planului. De aceea, o sarcină de mare răspundere ce revine conducerilor şi specialiştilor din cooperative este de a stabili pentru fiecare formaţie de lucru producţii corespunzătoare gradului de fertilitate a solului, potenţialului animalelor, bazei tehnico-materiale existente etc.

Plata avansurilor şi plata definitivă

Acordarea avansurilor băneşti lunare legată de respectarea volumului şi calităţii lucrărilor planificate în perioada respectivă.

ÎN TIMPUL ANULUI, pe baza recepţionării lucrărilor prevăzute în devizele de manoperă se pot acorda avansuri băneşti lunare, calculate pe baza volumului de muncă realizat şi a tarifelor de plată pe categorii de lucrări.

Pentru simplificarea evidenţei, apreciem că mărimea avansurilor lunare s-ar putea stabili şi prin împărţirea sumei totale stabilită pe baza tarifului pe unitatea de produs, la numărul lunilor ciclului de producţie al culturilor respective. Şi în acest caz, considerăm că avansurile trebuie acordate numai dacă au fost executate lucrările prevăzute pentru luna respectivă.

În cazul cînd plata muncii se face numai în bani, avansurile pot să reprezinte pînă la 80% din totalul sumelor cuvenite pentru munca depusă, dar nu mai puţin de 300 lei pe lună, cît reprezintă minimul garantat, bineînţeles, dacă cooperatorul respectiv a lucrat numărul de zile stabilit. În cooperativele agricole unde plata muncii se face în natură şi bani se pot de asemenea, acorda lunar avansuri băneşti tot în proporţie de pînă la 80%, după cum a stabilit adunarea generală a cooperativei, urmînd ca partea în natură să o primească după recoltare.

La sfîrşitul anului, este necesar să se calculeze drepturile cuvenite cooperatorilor, aceasta făcîndu-se prin înmulţirea tarifelor stabilite pe unitatea de produs cu cantitatea de produse sau valoarea realizată a acestora. Din aceste sume se reţin avansurile acordate în timpul anului, se recalculează impozitul pe venit, iar diferenţa se acordă cooperatorilor. În cazul cînd suma totală rezultată din calcul este mai mică decît venitul minim garantat, asigurat în timpul anului, cooperatorii rămîn cu acest venit.

În activitatea practică, în unele cooperative, există diferenţe între fondul de retribuire care se planifică la începutul anului şi fondul care se realizează, aceasta fie din cauza nerealizării producţiilor planificate, a valorificării la un preţ scăzut al produselor, datorită calităţii slabe a acestora, fie ca urmare a depăşirii cheltuielilor de producţie. Din această cauză, se impune ca la sfîrşitul anului, fiecare cooperativă să stabilească proporţia în care s-a realizat fondul de retribuire planificat, urmînd ca în funcţie de gradul de îndeplinire al acestui fond, să se achite şi drepturile definitive, dar bineînţeles, nu mai puţin decît venitul minim garantat.

În cooperativele unde plata muncii se face în natură şi bani, drepturile cuvenite în natură se pot stabili, după aprecierea noastră şi în felul următor :

- se stabileşte proporţia părţii în natură din totalul fondului de retribuire rezultat din calculaţiile de plan pe cooperativă sau fermă ;
- procentul rezultat se aplică la totalul drepturilor cuvenite cooperatorilor.

De exemplu, la o fermă s-a stabilit un fond total de retribuire de 1 000 000 lei, din care 750 000 lei în bani şi 250 000 lei în natură. Partea în natură reprezintă 25% din totalul fondului de retribuire. În acest caz, din suma totală de plată cuvenită cooperatorilor — 25% se vor achita în natură, cu produsele stabilite de adunarea generală.

Acordarea venitului minim garantat

Mijloace concrete de aplicare pe scară largă a venitului minim garantat

O MĂSURĂ DE O EXCEPŢIONALĂ însemnătate care va contribui în mod cert la stabilitatea şi participarea continuă la muncă a cooperatorilor se referă la asigurarea unui venit lunar minim garantat pentru executarea unui anumit număr de zile de lucru.

În Hotărîrea Consiliului de Miniştri şi a Consiliului Uniunii Naţionale a Cooperativelor Agricole de producţie publicată în presă sînt reglementate toate problemele privind modul de acordare a venitului minim garantat. Ţinînd seama de faptul că acordarea venitului minim garantat este condiţionată de executarea unui număr de 15 zile lunar de către femei şi 20 zile de către bărbaţi, apreciem că este necesar ca organele de conducere din cooperative să se preocupre în permanenţă de crearea condiţiilor necesare sporirii volumului de lucrări şi utilizării cît mai uniforme a forţei de muncă în timpul anului. În acest seap vor dezvolta activităţile anexe, prestările de servicii, ramurile de prelucrare semiindustrială şi vor orienta activitatea de producţie către sectoare cu un grad ridicat de intensivitate.

Extinderea retribuţiei în bani

Retribuţia muncii în bani prezintă avantaje evidente, atît pentru cooperatori, cît şi pentru economia de ansamblu a cooperativelor agricole.

ÎNTRE SISTEMUL DE RETRIBUIRE şi forma în care se face plata muncii efectuate există o strînsă interdependenţă. „Trecerea la profilarea cooperativelor agricole de producţie — sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu în expunerea sa —, organizarea muncii în aceste unităţi pe ferme, brigăzi şi echipe specializate, aplicarea formei de retribuire în acord global vor face necesară evaluarea în bani, la preţuri de stat a muncii depuse". În aceste condiţii plata se va putea face fie numai în bani, fie în bani şi natură, corespunzător hotărîrii adunării generale a cooperativei. Plata muncii numai în bani — care va trebui să se extindă treptat — se va putea face la toate culturile sau numai la unele culturi, precum şi în fermele specializate.

Plata numai în bani a retribuţiei cuvenite cooperatorilor prezintă numeroase avantaje, atît la nivelul fiecărei unităţi, cît şi la nivelul întregii agriculturi cooperatiste. Atita timp cît fiecare cooperativă agricolă trebuia să-şi asigure din producţia proprie necesarul de cereale pentru membrii săi, nu se putea înfăptui o reală repartizare teritorială a culturilor în funcţie de condiţiile pedoclimatice cele mai favorabile. Extinderea plăţii numai în bani va permite crearea unor disponibilităţi de grîu şi porumb care vor putea fi repartizate unităţilor cu profil necerealier pentru acoperirea nevoilor de consum şi ale membrilor acestora, devenind astfel posibilă zonarea producţiei, profilarea şi specializarea cooperativelor.

Introducerea şi extinderea plăţii muncii numai în bani, îmbunătăţesc, în favoarea cooperatorilor, modul de repartizare a veniturilor în timpul anului, deoarece permite ca avansurile să se calculeze la valoarea integrală a veniturilor cuvenite pentru munca depusă şi nu numai la partea în bani, aşa cum se procedează în cazul plăţii muncii în natură şi bani. În acelaşi timp, retribuirea în bani oferă posibilitatea unei repartizări echitabile a cerealelor între cooperatorii din aceeaşi cooperativă. Aceasta este posibilă prin asigurarea cantităţilor de grîu şi porumb necesare satisfacerii nevoilor personale ale cooperatorilor, pe calea vînzării. Produsele vor putea fi cumpărate, la

dr. Sabin NICA-SÎRBEŞTI
Stelian ALEXANDRU

⟶

prețuri de stat, din producție proprie, în unitățile cu profil cerealier, sau din fondul central, în cooperativele specializate în alte culturi. Cantitatea de cereale ce poate fi cumpărată este de 120—150 kg grîu și circa 150 kg porumb, pentru fiecare cooperator care lucrează, pentru fiecare din copiii săi mai mici de 16 ani, precum și pentru fiecare persoană inaptă de muncă pe care acesta o întreține. Cooperatorii care lucrează direct în fermele cerealiere pot cumpăra suplimentar, la preț de stat 20—30 la sută din producția realizată peste plan. În aceeași proporție și în aceleași condiții, pot cumpăra cartofi, legume, struguri și fructe, membrii cooperativelor specializate în aceste produse. De asemenea, după ce se achită obligațiile contractuale și se rețin cantitățile necesare pentru activitatea de producție și pentru celelalte nevoi, cooperativele cu profil cerealier pot vinde suplimentar cooperatorilor și alte cantități de grîu și porumb la preț de stat, în afara celor enumerate.

Din cele prezentate se desprinde concluzia că prin introducerea plății în bani, aprovizionarea cooperatorilor cu produse agricole, îndeosebi cu cereale se îmbunătățește pe calea cumpărării, la prețuri de stat, a unor cantități suficiente pentru satisfacerea consumului personal. Este evident că aceasta va depinde de țăranii cooperatori, de cantitatea și calitatea muncii lor, de aportul pe care-l aduc la sporirea recoltelor.

Stabilirea formelor concrete de retribuire — atribut al adunării generale

Alegerea formelor de retribuire și a momentului aplicării lor în practică, — atribut al adunării gnerale a fiecărei cooperative.

ESTE EVIDENT că introducerea uneia sau alteia din formele de retribuire a muncii, alegerea momentului aplicării, reprezintă atributul adunării generale a fiecărei cooperative agricole de producție. Iată de ce, în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu se arată că acordul global și plata muncii numai în bani se vor introduce și extinde treptat, pe măsura creării condițiilor necesare, cooperativele putînd să utilizeze pînă atunci formele de retribuire practicate în prezent, corespunzător hotărîrii adunării generale.

În aplicarea în practică a diferitelor forme de retribuire, conducerile cooperativelor, cu sprijinul direct al organelor agricole, vor trebui să dea dovadă de inițiativă, să țină seamă de particularitățile din fiecare unitate, din fiecare sector de activitate, să evite cu desăvîrșire șablonul.

În întreaga acțiune de aplicare a formelor de organizare și retribuire a muncii trebuie să se aibă în vedere realizarea scopului fundamental pe care-l urmăresc măsurile stabilite de conducerea partidului : creșterea producției vegetale și animale, consolidarea economică și organizatorică a cooperativelor agricole, ridicarea nivelului de viață al țărănimii, sporirea contribuției sectorului cooperatist al agriculturii la dezvoltarea întregii economii naționale.

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

INVESTIȚII SPECIFICE ÎN COMPLEXELE AGRO-ZOOTEHNICE

PE MĂSURA creșterii experienței acumulate, a trecerii la forme superioare de organizare a producției, în evoluția investițiilor specifice în unitățile agricole de stat se înregistrează o tendință de continuă diminuare. Această tendință este rezultatul unei serii de procese convergente printre care : asimilarea producerii în țară a utilajelor aferente, adoptarea unor soluții mai eficace și mai adaptate condițiilor concrete locale, analizarea, încă din faza de proiect, a tuturor în ansamblul întreprinderilor agricole de stat.

În afara economiilor materiale propriu-zise, soluțiile tehnice adoptate au făcut posibile însemnate diminuări ale suprafețelor aferente, printr-o mai justă amplasare a construcțiilor propriu-zise. Astfel, în complexele de porcine, economiile de teren au fost, în 1970 față de 1965, de circa 18% pe cap de porc, iar în complexele de taurine la îngrășat — de mai bine de 15% pe cap de animal. De asemenea, în cazul drumurilor interioare s-au putut realiza diminuări de 2,2 km la complexele de porcine la îngrășat și de peste 1,5 km la cele de taurine la îngrășat.

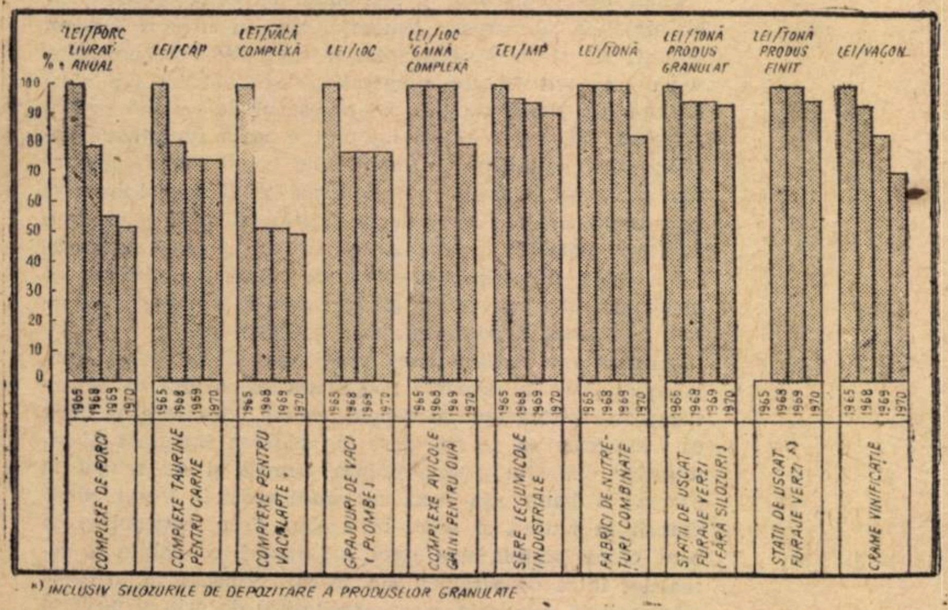

*) INCLUSIV SILOZURILE DE DEPOZITARE A PRODUSELOR GRANULATE

posibilităților de micșorare a consumurilor de muncă vie și materializată.

Graficul alăturat sintetizează evoluția investițiilor specifice pentru principalele obiective agro-zootehnice

PLANIFICARE

BALANȚA LEGĂTURILOR DINTRE RAMURI ÎN EXPRESIE NATURALĂ ȘI BALANȚELE PARȚIALE DE RAMURĂ

BALANȚA valorică a legăturilor dintre ramuri ce se va elabora în țara noastră pentru anul 1970, va cuprinde un număr de 74 ramuri ale sferei producției materiale, față de circa 30 ramuri care sînt utilizate în prezent în planificare și statistică. Ea va permite determinarea relațiilor de interdependență în care se află ramurile de producție și modul de utilizare a producției acestora.

În condițiile nivelului actual de dezvoltare a producției, a diversificării acesteia, legăturile dintre produse în interiorul ramurilor, în special la cele care au o nomenclatură largă de produse, capătă o complexitate din ce în ce mai mare. De aceea, studierea și fundamentarea relațiilor de producție, a corelațiilor și a proporțiilor din cadrul acestor ramuri necesită o cercetare cît mai amănunțită, care nu poate fi oferită pe deplin de balanța valorică a legăturilor dintre ramuri la nivelul economiei naționale, în care ramurile sînt încă destul de agregate.

Pentru adîncirea analizelor la nivelul ramurilor și în special la structura producției din interiorul acestora, în care se urmărește realizarea unor sectoare cît mai omogene, o serie de țări au elaborat și alte tipuri de balanțe care au la bază modelul input-output, cum ar fi :

— balanțe în unități naturale, elaborate la nivelul economiei naționale ;

— balanțe pe produse sau grupe de produse, care, de obicei, se referă la activitatea unei ramuri a industriei ;

— balanțe parțiale de ramură, denumite uneori și balanțe bloc sau combinate.

Balanța în unități naturale, spre deosebire de balanța valorică, reprezintă unele particularități reliefate prin aceea că, cuprinde numai două cadrane desfășurate în trei părți principale referitoare la : resurse, consumul productiv și consumul final.

Primul tip de balanțe, cele în unități naturale, elaborate la nivelul economiei naționale, permite efectuarea unor analize concrete ale legăturii naturale dintre producție și consum pentru principalele produse ale economiei naționale. Aceste balanțe exprimate și în unități valorice, vor veni, în sprijinul îmbunătățirii sistemului balanțelor materiale actuale, oferind posibilitatea evidențierii structurii valorice a modului de utilizare a producției pe ramuri, a planului de aprovizionare tehnico-materială, la întocmirea unor normative de consum precum și la crearea unor modele de prețuri interramuri.

În scopul asigurării concordanței dintre indicatorii valorici ai producției și producția în unități naturale, evaluarea produselor din aceste tipuri de balanțe se cere să se facă după aceeași metodologie ca și pentru balanța valorică a legăturilor dintre ramuri.

Referitor la dimensiunea acestei balanțe, consider că ar fi indicat să cuprindă cele mai importante produse sau grupe de produse, nominalizate în planul de stat ; cuprinderea unui număr mai mare de poziții ar fi posibil să se facă pe măsura creării condițiilor prin dotarea economiei și întreprinderilor cu mijloace moderne de calcul.

Culegerea datelor pentru completarea matricei consumului productiv consider că ar trebui să se facă direct de la consumator — din evidența tehnico-operativă. Pentru celelalte două matrice — matricea resurselor și matricea consumului final — datele ar urma să fie extrase din dările de seamă statistice curente, care ar trebui să fie completate cu unele elemente cerute de balanță.

Cu toate aspectele pozitive arătate, balanța în unități naturale prezintă unele neajunsuri determinate de sfera limitată a cuprinderii produselor și a unui volum însemnat de muncă necesitat de culegerea și prelucrarea datelor.

Cel de al doilea tip de balanță — pe produse sau grupe de produse — permite studierea și fundamentarea relațiilor de producție — consum în interiorul unei ramuri sau subramuri a economiei naționale. Elaborarea acestui tip de balanță este necesar să se facă pentru ramurile care au o nomenclatură largă de produse și care au unități de producție integrate sau cu un grad însemnat de integrare și la care o parte însemnată din producția proprie se consumă în interiorul acestora, ca de exemplu în industria chimică, industria metalurgiei feroase, industria alimentară, industria ușoară etc.

Balanțele întocmite la nivelul ramurii sau subramurii prin nominalizarea unui număr cît mai mare de produse, vor crea condiții pentru aprofundarea unor serii de analize referitoare la asigurarea cu materii prime, materiale, combustibil pentru realizarea producției, asigurarea cu semifabricate din producția proprie, elaborarea și alegerea unor planuri optime la nivelul ramurii și defalcarea cît mai judicioasă a acestora între întreprinderi. Totodată, prin analiza coeficienților tehnici de consum sau a cheltuielilor materiale directe cînd balanța se va exprima și în unități valorice, datele obținute vor permite să se acționeze cu mai multă tărie asupra reducerii cheltuielilor materiale a produselor nominalizate, sarcină deosebit de importantă în etapa actuală a dezvoltării economiei noastre.

Schema balanțelor pe produse sau grupe de produse este, în general, aceeași ca și pentru balanța în unități naturale la nivelul economiei naționale, cu unele particularități privind matricea consumului productiv și a celui final, în sensul că prima matrice se referă numai la consumul intern productiv din cadrul ramurii analizate, iar cea de-a doua cuprinde, în afară de consumul final propriu-zis, și consumul productiv al altor ramuri.

Datele necesare pentru completarea acestor balanțe ar fi indicat să se asigure în principal de către întreprinderi, completîndu-se și cu unele informații existente în raporturile statistice ale ministerelor sau altor organe centrale, de la institutele de cercetări și proiectări de specialitate precum și din studiile de dezvoltare a ramurilor, în special pentru unele elemente necesare dezvoltării în perspectivă a acestora.

Cel de al treilea tip de balanță — balanțe parțiale de ramură sau combinate — rezultă din detalierea uneia sau a mai multor ramuri din balanța valorică a legăturilor dintre ramuri la nivelul economiei naționale. Acestea s-au elaborat din necesitatea obținerii unor sectoare cît mai omogene atît din punct de vedere al cheltuielilor de producție cît și a destina-

ției producției ramurii sau ramurilor respective.

Modelul acestor balanțe este asemănător cu cel al balanței valorice a legăturilor dintre ramuri, la nivelul economiei naționale, cu deosebirea că — pătratul intern — din tabloul de mai jos, care se referă la legăturile directe de producție nu cuprinde întreaga economie, ci numai sectoarele uneia sau a cîtorva ramuri luate în analiză.

Completarea balanței parțiale (pătratul intern) cu consumurile din ramurile exterioare și respectiv, livrările către aceste ramuri, care au aceeași defalcare ca și în balanța valorică a legăturilor dintre ramuri, conduce la obținerea balanței combinate cu o singură ramură a cărei schemă poate fi prezentată astfel:

Legăturile directe de producție ale sectoarelor din ramura analizată (pătratul intern)	Livrarea produselor sectoarelor ramurii analizate către ramurile exterioare.	Livrarea producției sectoarelor ramurii analizate, către consumul final. (aripa laterală)	Livrări totale
Consumul sectoarelor ramurii analizate din produsele ramurilor exterioare.	Legăturile reciproce ale ramurilor exterioare.		
Elementele valorii adăugate ale sectoarelor din ramura analizată. (aripa inferioară)	Elementele valorii adăugate ale ramurilor exterioare		
Valoarea producției brute			

Dacă se urmărește să se obțină o balanță combinată în care să se analizeze în mod detaliat mai multe ramuri, atunci numărul pătratelor interne se mărește în funcție de aceste ramuri care urmează să se așeze pe diagonala tabelului, astfel încît să existe posibilități de analiză pentru toate ramurile detaliate, ca și în cazul schemei de mai sus, referitoare la balanța combinată cu o singură ramură.

Elaborarea balanței cu mai multe pătrate interne, în cooperare cu mai multe ramuri, apare avantajoasă din punct de vedere al culegerii datelor, al prelucrărilor la calculatorul electronic, în ce privește munca de analiză cît și de întocmire a balanței. În același timp, legăturile reciproce ale ramurilor analizate ar putea fi cercetate mai temeinic, iar rezultatele ar fi mai concludente, decît atunci cînd se analizează numai o singură ramură, această formă a balanței oferind unele posibilități de verificare, mai ales atunci cînd ramurile exterioare sînt mai detaliate decît așa cum sînt prezentate în balanța valorică a legăturilor dintre ramuri la nivelul economiei naționale.

Pentru asigurarea unor analize detaliate asupra diferitelor ramuri, în strînsă legătură cu ramurile lor conexe, apare indicat ca astfel de balanțe să se elaboreze de către ministere sau alte organe centrale care coordonează activitatea uneia sau a cîtorva sectoare sau ramuri și care au legături directe sau indirecte cu ramura sau ramurile principale ale balanței combinate.

Datele din aceste balanțe vor oferi posibilități mai complete de analiză, ținînd seama de faptul că activitatea ramurii sau ramurilor este analizată împreună cu ramurile consumatoare ale producției acestora, respectiv cu cele care furnizează materiile prime, materialele, combustibilul etc. necesare pentru realizarea producției, oglindind astfel în profunzime relațiile dintre ramurile cuprinse în balanță.

Aceste balanțe se pot elabora pentru toate ramurile economiei naționale, dar apreciem că ar trebui să înceapă cu cele care au legături mai intense între ele, cum ar fi metalurgia feroasă și neferoasă împreună cu construcția de mașini și prelucrarea metalelor, industria de exploatare și prelucrare a lemnului, începind de la exploatarea forestieră și pînă la obținerea produselor finite cu cel mai înalt grad de prelucrare; industria energiei electrice împreună cu industria combustibilului și principalele ramuri consumatoare de energie electrică (industria chimică, metalurgia feroasă etc.); **în cadrul industriei ușoare între industria textilă și a confecțiilor; dintre unele ramuri ale agriculturii și ale industriei alimentare sau ușoare etc.**

Aceste balanțe pot aduce un aport însemnat la coordonarea diferitelor planuri la nivelul ramurilor cu obiectivele de bază ale planului economiei naționale. De asemenea, vor permite lărgirea posibilităților de analiză privind asigurarea cu materii prime și materiale, echilibrarea materială a planului ramurii respective în diferitele variante de producție, adîncirea analizelor privind posibilitățile de reducere a cheltuielilor materiale, de ridicare a eficienței economice a ramurii.

Datorită faptului că în acest tip de balanță se cuprind și date privind elementele valorii nou create pentru produsele nominalizate din ramura sau ramurile cuprinse în pătratul sau pătratele interne, se va putea vedea care este aportul fiecăreia din aceste produse la crearea venitului național precum și a ponderii elementelor valorii nou create, permițînd totodată analizarea fiecărui element în parte.

Datele pentru elaborarea acestor balanțe este indicat să se asigure, de asemenea, de la întreprinderi, folosind și unele date existente pe plan central sau în diferite studii de dezvoltare a ramurilor respective.

Ca și balanțele în unități naturale, balanțele parțiale și combinate necesită un volum destul de însemnat de muncă, dar acesta se va putea reduce, așa cum s-a menționat și pentru celelalte tipuri de balanță, pe măsura dotării cu mijloace moderne de calcul.

Din literatura de specialitate, rezultă că țările care au elaborat astfel de balanțe ale legăturilor dintre ramuri, au realizat adîncirea informațiilor, care nu se pot obține din balanța valorică a legăturilor dintre ramuri la nivelul economiei naționale.

Aceste informații vor putea fi valorificate atît la nivelul unităților economice cît și pe plan central, ținînd seama de faptul că la baza lor vor sta nomenclatoarele unice de produse și servicii care ar urma să fie cuprinse într-un sistem informațional unic al economiei naționale.

Datele din aceste balanțe vor putea să fie puse la dispoziția întreprinderilor, creîndu-se posibilitatea efectuării unor comparații și analize pentru produse sau grupe de produse ce se realizează în întreprinderi aparținînd aceleiași ramuri. Aceste analize se vor putea efectua atît din punct de vedere al structurii cheltuielilor de producție cît și al destinației acesteia, contribuind astfel la perfecționarea calitativă continuă a muncii de conducere și planificare la nivelul unităților, în vederea obținerii unei eficiențe economice maxime. Elaborarea la noi în țară a unor astfel de tipuri de balanțe ar urma să se facă în viitor pe măsura acumulării experienței din întocmirea primei noastre balanțe valorice a legăturilor dintre ramuri și a valorificării rezultatelor acesteia.

Mihai HANGANU
analist — Centrul de calcul din Comitetul de Stat al Planificării

INFORMATICA ÎN MARKETINGUL INTERNAȚIONAL

CONSTRUIREA sistemului informațional al întreprinderii pentru activitatea de marketing internațional prezintă unele particularități asupra cărora ni se pare util a atrage atenția specialiștilor. În alegerea surselor de informare pentru acest domeniu trebuie să se țină seama în mod deosebit de gradul de obiectivitate al informațiilor, de volumul și de actualitatea datelor. Acumularea unui volum cît mai mare de informații face posibilă gruparea și deci confruntarea unora cu altele în scopul obținerii unor concluzii realiste.

Există anumite limite în folosirea informațiilor privind evenimentele de piață, mai ales aceea externă. Astfel, în practică, una din cele mai uzitate surse de conjunctură sînt cererile și ofertele de mărfuri. Ele dau o idee asupra necesarului pieței, la un moment dat sau a disponibilităților existente, precum și a condițiilor la care se oferă mărfurile. Există însă riscul ca aceste cereri, precum și ofertele să fie emise în scopul pregătirii pieței sau influențării ei într-un anumit sens. De aceea, pe lîngă informațiile privind evenimentele propriu-zise de piață, organizațiile economice trebuie să-și lărgească gama de informații apelînd la date furnizate de către publicațiile străine de specialitate, la anuarele statistice, la studiile elaborate de firmele specializate în furnizarea de informații, precum și la rapoartele agențiilor noastre în străinătate, la documentele comerciale încheiate între state și altele.

Din volumul larg de informații culese, trebuie selecționate numai acelea care servesc scopului propus și rezistă la confruntarea cu alte informații obținute din alte surse. Cu acest material, se trece apoi la stadiul următor al cercetării conjuncturale și anume la prelucrarea datelor culese.

Și utilizarea echipamentelor automate de calcul prezintă unele particularități în activitatea de marketing. Calculatorul este chemat să răspundă la două cerințe principale: să amelioreze mijloacele de informație și să favorizeze expansiunea schimburilor printr-o modernizare continuă a metodelor de gestiune. În domeniul mijloacelor de informație calculatorul este chemat să efectueze lucrări statistice, de observare și cercetare operațională și studiul debușeelor.

Este cunoscut că prin prelucrarea mecanografică se poate întocmi o balanță de structură a schimburilor noastre externe, precum și o balanță a schimburilor pe țări. Această prelucrare necesită un timp relativ lung, iar publicarea datelor se face cu un decalaj considerabil față de momentul în care se produc fenomenele. Or, performanțele calculatoarelor au permis nu numai restrîngerea termenelor, ci și lărgirea cîmpului de investigație. Calculatorul asigură, pentru anumite tipuri de operații, o prelucrare a datelor în timp real — adică în momentul în care marfa trece frontiera sau depozitul, se efectuează nu numai schimbări în elementele tradiționale ale balanței, ci și în diverși factori care suportă modificări, reglementări financiare, mod de transport, repartiția regională, inventarul întreprinderilor care desfășoară schimburile.

Calculatorul operează în domenii ca: reglarea schimburilor comerciale, mijloacele și căile de transport, prestațiile de servicii și prețul lor, cărei regiuni îi este destinată marfa importată, ce întreprindere efectuează operațiunea de import și export.

Cifrele globale ale importurilor și exporturilor dintr-o lună se cunosc în 5 (cinci) zile de la sfîrșitul lunii, ceea ce permite rapida lor analiză, în funcție și de alte elemente de informație privind evoluția economică generală.

Pe de altă parte, rezultatele brute fac obiectul unei ajustări care le face efectiv comparabile de la o lună la alta și care le situează într-o evoluție de lungă durată. Datele astfel desezonalizate sînt debarasate de fluctuațiile accidentale sau sezoniere și incluse în serii de comparație. De exemplu, în activitatea de transporturi, calculatorul grupează în memoria sa date cu privire la modul de transport, naționalitatea mijloacelor de transport, punctele de intrare-ieșire, punctele destinație-plecare, distanțe, efectivul mijloacelor de transport, itinerariile, mărfurile transportate, aspecte concurențiale între diferite mijloace de transport, punctele de concentrare și de grupaj.

Evoluția comerțului interior și mai ales exterior trebuie apreciată în strînsă legătură cu un complex de date ale evoluției economice interne și internaționale. Stabilirea unei punți de corespondență între datele comerțului exterior — cu specificul lor — cu cele ale contabilității naționale și ale schimburilor interindustriale nu se poate face în timp real decît cu ajutorul unui calculator. Tot cu ajutorul calculatorului se pot transpune în nomenclatura contabilității naționale datele nomenclatorului schimburilor cu străinătatea.

În probleme de gestiune, calculatorul este chemat să rezolve operativ probleme de contabilitate, de procedură și de elaborare a planului. Nu vom insista aici asupra problemelor de contabilitate și elaborare a planului, căci acestea sînt comune oricărei întreprinderi. Ne vom opri însă asupra problemelor de procedură de comerț exterior. După cum este cunoscut, cea mai mare parte a măsurilor dictate pentru a controla comerțul exterior — licențe, certificate de origină, vize tehnice etc. — sînt bazate pe nevoi de supraveghere și informație statistică. Se recurge în prezent la sistemul autorizațiilor individuale și prealabile de export și de import, dar trebuie observat că, pe de o parte, abundența hîrtiilor astfel eliberate se opune factorului timp și micșorează eficacitatea operației; pe de altă parte, sistemul autorizațiilor prealabile afectează eficacitatea întreprinderilor, care, în domeniul comerțului exterior, mai mult decît în oricare alt domeniu, trebuie să poată decide, negocia, cumpăra, vinde pe moment, fără a fi impedimentate de restricții de natura celor care rezultă din caracterul autorizațiilor obținute. Utilizarea calculatorului permite depășirea unor astfel de dificultăți. Periodic, din 5 în 5 zile — sau chiar zilnic — devine posibilă înregistrarea produselor importate și exportate, pe specii, țări de origină și de destinație.

În concluzie, dezvoltarea activității de marketing și studierea conjuncturii piețelor internaționale de mărfuri presupun organizarea unui sistem informațional, bazat pe prelucrarea automată a datelor, eficient și corespunzător cerințelor impuse de complexitatea, incertitudinea și dinamismul vieții economice moderne.

În acest scop, sistemul informațional, organizat actualmente pe evidențe sistematizate pe țări, produse și clienți, cereri, oferte, contracte și prețuri, va trebui să fie perfecționat prin folosirea cartotecilor perforate și a programelor informaționale. Aceste tehnici noi de evidență a informațiilor vor putea fi gestionate și completate cu ajutorul unor centre de calcul care să fie specializate pe problemele de comerț exterior sau care să lucreze în colaborare cu acestea.

De remarcat că cheltuielile directe pentru informarea organelor de comerț exterior, nu depășesc în momentul de față nici cîteva procente la mie din valoarea întregului nostru comerț exterior. În alte țări ponderea acestor cheltuieli se ridică la cîteva sutimi și chiar zecimi din deverul operațiunilor de comerț exterior. Cheltuielile sînt însă compensate din plin prin eliminarea unor daune produse din lipsa informațiilor de fundamentare a deciziilor. De pildă, economia realizată la un import de cupru orientat mai bine conjunctural pe piață s-a ridicat la cîteva zeci de mii de lire sterline, iar nerealizarea unei producții suplimentare de sfeclă de zahăr într-o perioadă de ascendență a prețurilor — previzibilă, de altfel — s-a soldat cu o pierdere de cîteva milioane de lei valută.

Constantin RAPCEA

ÎNSEMNĂRI

DEMARAJ INDUSTRIAL '71

ÎN 1971, economia românească, așa cum se subliniază în documentele plenarei C.C. al P.C.R. din decembrie 1970, **va** *continua să se dezvolte în ritm susținut, înscriind însemnate creșteri în toate ramurile de producție, față de nivelul realizărilor anului precedent. Se va pune în continuare un accent deosebit pe laturile calitative ale dezvoltării, întregul efort fiind orientat spre ridicarea mai rapidă a eficienței economice.*

Prima decadă din noul an, care marchează startul în cincinalul 1971—1975, a început în general bine, graficele de producție în ramurile de bază ale economiei consemnînd importante depășiri ale sarcinilor de plan. În perioada 1—10 ianuarie a.c. **unitățile Ministerului Industriei Metalurgice au realizat peste plan : 101 tone cocs, 3 480 tone fontă, 2 002 tone oțel, 1 450 tone laminate finite, 117 tone țevi de oțel, 324 tone cărămizi refractare ; în ramura materialelor de construcții s-au obținut peste prevederi 7 000 tone ciment ; centralele industriale din ramura chimiei au obținut peste plan sute de tone de produse petrochimice și coloranți : industria petrolului și cea minieră au adus în circuitul economic zeci de tone de țiței, cărbune și minereuri de fier ; în industria construcțiilor, iarna blîndă a permis desfășurarea lucrărilor într-un ritm susținut — cîteva obiective industriale și mai multe sute de locuințe au fost predate beneficiarilor etc.**

Așadar, un demaraj bun, care înscrie creșteri substanțiale față de perioada corespunzătoare a anului trecut. În industria metalurgică, de pildă, în ianuarie 1971, urmează să se realizeze în plus, la cocs metalurgic cu 29%, la fontă cu 4,3%, la oțel cu 4%, la laminate finite cu 8,4%, la țevi din oțel cu 12,4%, la cărămizi refractare cu 1,1% ; în industria cimentului sporul de producție este de 10,4%. Asemenea sporuri de producție sînt prevăzute și pentru celelalte ramuri ale economiei.

Creșterile de producție ce trebuie obținute în ianuarie cît și pe întregul parcurs al anului 1971, reliefează o dată în plus, eforturile ce se cer depuse de fiecare colectiv de muncă pentru a realiza la termenele stabilite întreaga cantitate de bunuri materiale atît pentru nevoile interne cît și pentru export. Din păcate, trebuie arătat că unele fenomene negative ce se manifestă și în acest început de an în activitatea unor centrale industriale și întreprinderi, nu permit fructificarea din plin a tuturor resurselor existente. **In industria materialelor de construcții,** *cantitățile mari de ciment ce se obțin în prezent, nu sînt preluate într-un ritm satisfăcător de beneficiari, așa încît depozitele fabricilor au și început să fie supraaglomerate, iar în perspectivă, cînd beneficiarii se vor înghesui să solicite cantitățile cu care au fost prevăzuți vor apărea dificultăți la transport.*

Fenomenul nu este nou. Și în trecut, în primele săptămîni ale anului, beneficiarii, respectiv constructorii, ezitau să-și ridice întreaga cantitate de ciment cu care erau planificați din cauza unui consum mai redus și a lipsei de spații de depozitare. Însă, ca cel mai adesea în economie, fenomenele dau naștere la reacții în lanț : din lipsa spațiilor de depozitare și pentru a evita imobilizări de mijloace circulante, unele fabrici de ciment recurgeau la diminuarea producției pe timp de iarnă, iar apoi, în lunile prielnice desfășurării lucrărilor de construcții, ele nu mai reușeau să țină pasul cu cerințele sporite. Oare și în acest an să repetăm o experiență nefericită ?

Sînt și alte situații. **În prima decadă din acest an s-au înregistrat rămineri în urmă la unele produse ca îngrășăminte cu azot, îngrășăminte cu fosfor, strunguri, vagoane, aparate de radio și televizoare ș.a.** *In general, răminerile în urmă față de planul decadei I și a lunii ianuarie sînt consemnate la produse la care prevederile nu au fost realizate în totalitate nici în anul 1970...*

Apoi, **eforturile ce le depun siderurgiștii de a produce cît mai mult metal peste plan nu sînt conjugate întotdeauna cu cele ale unor centrale industriale și întreprinderi din industria constructoare de mașini,** *care consumă încă cantități prea mari de materii prime pentru produsele ce le realizează. Nici acesta nu este un lucru nou. O demonstrație sau argumentație privind importanța și necesitatea reducerii consumurilor specifice și a rebuturilor nu ar face decît să repete lucruri spuse de prea mulți ani. Dacă am trecut într-un Cincinal al eficienței să ne străduim să fim eficienți : să rezolvăm de pe acum toate neajunsurile pentru a ne scuti reciproc de repetarea unor lucruri cu efecte negative prea bine cunoscute...*

În cadrul unei economii ca cea românească, caracterizată printr-un dinamism de invidiat, întotdeauna vom avea multe probleme de rezolvat, căci ele apar inevitabil în cadrul procesului de creștere. Dacă reportăm, de la an la an, rezolvarea celor vechi, nu ne va mai rămîne timp și energie suficientă pentru a sesiza pe cele noi, care uneori sînt mult mai complexe și pentru a căror rezolvare se cer eforturi și măsuri suplimentare.

V. BOESCU

CONSTRUCȚIILE

(Urmare din pag. 3)

racterul de sezonierat al activității de construcții montaj, crescînd permanent volumul lucrărilor executate în cursul lunilor de iarnă. Astfel, dacă în 1960 volumul producției de construcții-montaj realizat în trimestrul I reprezenta 15,1%, în 1969, în condițiile creșterii volumului anual total de 2,7 ori, producția executată în trimestrul I a reprezentat 19,4%.

● *Transformarea șantierelor in platforme de montaj*

DATORITĂ dotării susținute cu mașini și utilaje de construcții, precum și îmbunătățirii continue a folosirii lor atît intensive cît și extensive, gradul de mecanizare simplă și complexă a lucrărilor a crescut substanțial. Astfel, gradul de mecanizare simplă a unor operații principale a crescut în anul 1968, comparativ cu 1955, după cum urmează : la săparea pămîntului de la 37,7% la 89,6%; la amestecarea mortarului de la 63,9% la 90,1% ; la amestecarea betonului de la 87,2% la 94,6% ; la îndesarea betonului de la 45,9% ; la 83,3% ; iar mecanizarea complexă a proceselor de lucru pentru lucrările de pămînt a reprezentat 86,3% în 1968, față de numai 22,9% înregistrat în anul 1955. **Ca urmare, în anul 1970 gradul de mecanizare a lucrărilor numai în unitățile Ministerului Construcțiilor Industriale a atins 90% la săpături, 97% la prepararea betonului, 90% la montarea prefabricatelor de beton armat etc.**

Dezvoltarea intensă a mecanizării lucrărilor a influențat pozitiv grăbirea ritmului construcțiilor, creșterea nivelului productivității muncii și a schimbat definitiv caracterul meșteșugăresc al activității de construcții, apropiind-o din ce în ce mai mult de producția industrială.

Un factor principal în ridicarea gradului de industrializare în ramura construcțiilor, îl constituie **dezvoltarea prefabricării,** care determină transformarea tot mai mult a șantierelor într-o platformă de montaj, unde are loc asamblarea mecanizată a elementelor și părților de construcții. Creșterea gradului de prefabricare a cunoscut un ritm deosebit de rapid, în special după anul 1960, fiind influențat de dezvoltarea industriei de prefabricate și de dotarea cu utilaje de ridicat de performanțe superioare. Astfel, **față de anul 1960, în 1968 volumul betonului armat** (monolit și prefabricat) **a crescut cu 432%, iar al betonului armat prefabricat precomprimat a crescut de 12 ori.** În aceeași perioadă, **volumul betonului simplu** (monolit și prefabricat) **a crescut cu 245%, iar volumul betonului simplu prefabricat a crescut cu 610%.**

La dezvoltarea prefabricării construcțiilor a contribuit extinderea folosirii proiectelor tip, directive și refolosibile, rezultate bune obținîndu-se la clădirile de locuit, la construcții agrozootehnice și la clădirile civile. Datorită preocupărilor constructorilor, prefabricarea și preasamblarea s-au extins în această perioadă și la lucrările de instalații și montaje tehnologice.

Creșterea continuă a gradului de prefabricare a construcțiilor, concomitent **cu** ridicarea nivelului de finisare a prefabricatelor din industrie a contribuit, de asemenea, la reducerea volumului de manoperă necesar executării construcțiilor pe șantiere, la eliminarea caracterului de sezonierat al activității de construcții, la dezvoltarea industrializării în execuția lucrărilor.

● *Un aport de valută : construcții-montaj in străinătate*

RIDICAREA nivelului tehnic al ramurii construcții, perfecționarea tehnologiilor de execuție, introducerea materialelor noi de construcții, optimizarea deciziilor în activitatea de construcții-montaj prin folosirea modelării matematice și tehnicii moderne de calcul, a determinat dezvoltarea continuă a cercetării științifice în ramura construcțiilor. Cercetarea științifică a permis și găsirea unor soluții eficiente pentru introducerea materialelor noi și economisirea celor deficitare, extinderea folosirii prefabricatelor de beton armat și beton armat precomprimat, îmbunătățirea metodelor de calcul și de încercare a construcțiilor, soluții noi de finisaje și instalații, tehnologii noi de execuție etc.

O creșterea rapidă a cunoscut activitatea de proiectare. **Volumul producției globale a unităților de proiectare a crescut în anul 1968, față de 1950, cu 195%, ponderea activității de proiectare pentru investiții reprezentînd în 1968, în totalul activității de proiectare, 76,5%.** Adoptarea unor noi concepții de realizare a construcțiilor, perfecționarea continuă a sectorului de proiectare au permis creșterea nivelului tehnic al activității de proiectare, elaborarea în bune condiții a unor proiecte de complexitate tot mai mare.

Aplicarea din ce în ce mai mult în activitatea de construcții-montaj a metodelor cercetării operaționale — programarea matematică, metoda drumului critic, teoria stocurilor etc., precum și folosirea calculatoarelor electronice — a permis fundamentarea științifică a deciziilor în diverse probleme specifice ramurii : planificarea și urmărirea executației lucrărilor pe baza graficelor rețea, optimizarea transporturilor diferitelor materiale de masă, semifabricatelor și prefabricatelor, optimizarea tăierii barelor de oțel beton, folosirea optimă a rețetelor de betoane, distribuirea optimă a excavatoarelor la lucrările de terasamente etc.

Ridicarea calitativă a activității de construcții-montaj, sporirea eficienței cu care a fost cheltuită munca în procesul de producție s-a reflectat în creșterea productivității muncii care în 1969 era de peste 3 ori mai mare decît în anul 1950 și de 1,6 ori mai mare decît în anul 1960.

Datorită deosebitei dezvoltări pe care a cunoscut-o activitatea de construcții în țara noastră, precum și creșterii continue a nivelului tehnic al lucrărilor, în ultima perioadă a început să se amplifice activitatea de export de construcții-montaj. Înființarea în 1969 a două organizații specializate pentru execuția lucrărilor de construcții-montaj în străinătate — Antrepriza Română de Construcții-Montaj, subordonată Ministerului Construcțiilor Industriale, și Antrepriza Română pentru Construcții, subordonată Consiliului Popular al Municipiului București — a dat un impuls deosebit acestei activități. Realizarea în diverse țări, ca : R. S. Cehoslovacă, R. D. Germană, R.D. Vietnam, R.P.D. Coreeană, R.F. a Germaniei, India, Iran etc. a unei game diverse de obiective industriale, agrozootehnice, clădiri civile, construcții de locuințe, lucrări de drumuri, poduri și altele, în condiții de calitate deosebită, precum și acordarea unei asistențe tenhice de înaltă calificare la realizarea unor obiective industriale în diverse țări, a determinat o solicitare din ce în ce mai mare a constructorilor români pentru executarea de lucrări în străinătate.

Prin mărirea volumului construcțiilor ce se execută în alte țări, ramura construcțiilor va contribui la creșterea și diversificarea schimburilor economice efectuate de țara noastră, va face cunoscută capacitatea tehnică și organizatorică a lucrărilor din construcții în ce privește concepția, proiectarea și execuția unor obiectice industriale de înaltă tehnicitate, precum și a altor categorii de construcții.

ȘTIINȚĂ • TEHNICĂ TEHNOLOGIE • INOVAȚII

● **Colectivele de specialiști din cadrul unităților Ministerului Industriei Ușoare** au elaborat noi tehnologii pentru prelucrarea fibrelor sintetice în amestec cu fibre de bumbac, lînă și celofibră. Dintre acestea se remarcă procedeul de sanforizare, care elimină contracția țesăturilor din bumbac. Un alt procedeu, ale cărui efecte se vor resimți pozitiv, în cursul acestui an, este permaromul. Prin utilizarea lui în procesul finisării unor grupe de produse realizate din țesături de poliester, în amestec cu bumbac sau celofibră, se asigură o substanțială îmbunătățire a calității, eliminîndu-se, totodată, șifonarea.

Aplicarea pe scară industrială a unor tehnologii a contribuit, totodată, la realizarea unor noi sortimente printre care : țesături din poliester cu lînă, celofibră, și bumbac, tricotaje din fire poliamidice și polinitrilacrilice, încălțăminte cu fețe din înlocuitori și altele.

● **Un colectiv de specialiști ai Intreprinderii pentru raționalizarea și modernizarea instalațiilor energetice din București** a realizat un aparat pentru indicarea continuă a poziției relative dintre statorul și rotorul turbinelor cu abur, în timpul funcționării acestora. Aparatul semnalizează, totodată, dilatările care depășesc limitele admise în exploatare și declanșează automat turbinele cu abur, cu ajutorul unor relee, evitîndu-se astfel avariile.

Aparatul, denumit „Dilatometru DRA" dispune de un traductor, adaptor, semnalizator și dispozitiv de înregistrare, de înaltă precizie, fapt care conferă întregului ansamblu o eficacitate sporită și siguranță în funcționare.

● **La Uzina de vagoane din Arad** a fost realizat un dispozitiv ingenios pentru blocarea ferestrelor glisante ale vagoanelor de călători. El asigură închiderea perfectă, eliminînd posibilitățile de pătrundere a curenților de aer și nu permite deschiderea ferestrelor din exterior. În plus, dispozitivul menține fereastra închisă și în cazul unor trepidații puternice, sau în eventualitatea cuplărilor bruște ale vagoanelor în timpul manevrelor din triaje. Datorită acestor calități, dispozitivul amintit poate fi utilizat cu bune rezultate și în construcția navelor, tramvaielor, autobuzelor și chiar a clădirilor de locuit sau a celor industriale. Dispozitivul de blocare a ferestrelor a fost brevetat ca invenție românească.

● **Lăcătușul Constantin Grosu,** șef de echipă la Șantierul Naval din Galați a realizat un sistem perfecționat și economic de asamblare a bloc-secțiilor. Inovatorul a construit un cric hidraulic, în greutate de numai 17 kg, dar care dezvoltă o putere de ridicare de 25 tone — forță. Acum, pentru o secțiune de navă, în jur de 150 tone greutate, se folosesc 6 asemenea cricuri, în loc de 10 cîte erau necesare pînă la adoptarea noii metode.

● **Intreprinderea de industrie locală din Focșani, în colaborare cu Institutul de studii și proiectări pentru îmbunătățiri funciare și gospodărirea apelor din București,** a început fabricarea unui filtru destinat echipării puțurilor forate, care alimentează cu apă centrele urbane și industriale. În raport cu filtrele existente, noul produs oferă condiții optime de circulație a apei, excluzînd posibilitatea blocării granulelor de nisip sau pietriș. Utilizarea acestui filtru este posibilă și în medii corosive.

DEZVOLTAREA COLABORĂRII
ECONOMICE ȘI TEHNICO-ȘTIINȚIFICE
ÎNTRE ROMÂNIA ȘI U.R.S.S.

Radu CONSTANTINESCU
vicepreședinte al Comisiei guvernamentale de colaborare și cooperare economică și tehnică

DEZVOLTAREA COMPLEXĂ și în ritm susținut a economiilor Republicii Socialiste România și a Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste a permis adîncirea și lărgirea an de an, pe planuri multiple, a relațiilor economice și tehnico-științifice reciproce. Dezvoltarea relațiilor economice dintre România și U.R.S.S. constituie consecința firească a comunității de orînduire socială existentă în cele două țări și totodată a statornicirii unor relații de prietenie frățească între popoarele român și sovietic, între partidele și guvernele din cele două țări. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, arăta în raportul prezentat la Congresul al X-lea al Partidului: „În spiritul liniei politice tradiționale a partidului nostru, vom acționa și în viitor pentru dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare multilaterală cu Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, cu Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, aceasta constituind una din temeliile politicii externe a țării noastre".

URMARE a eforturilor depuse de ambele țări, în scopul fructificării posibilităților de care dispun economiile lor naționale, în anul 1970 relațiile economice și tehnico-științifice dintre România și Uniunea Sovietică au cunoscut o nouă dezvoltare. Amploarea acestor relații economice este oglindită în primul rînd în schimburile reciproce de mărfuri care au crescut an de an, Uniunea Sovietică constituind principalul partener al României, cu o pondere de peste 26% din volumul total al comerțului exterior al țării noastre în anul 1970. Totalul schimburilor de mărfuri dintre România și U.R.S.S. realizat în anul 1970 prezintă o creștere de peste 11% față de volumul realizat în anul 1969 și de cca. 10,5% față de volumul schimburilor de mărfuri prevăzut în protocolul comercial pe anul 1970.

Creșterea cantitativă a volumului schimburilor de mărfuri este însoțită de modificări ale structurii comerțului reciproc dintre cele două țări. Astfel, în comerțul dintre România și U.R.S.S. se remarcă creșterea continuă a ponderii produselor finite, cu un grad superior de prelucrare, în special a mașinilor și utilajelor. România livrează în U.R.S.S. nave maritime și fluviale, utilaj petrolier și electrotehnic, mașini-unelte, produse petroliere, produse chimice, țevi de oțel, bunuri de larg consum și altele. La rîndul său, U.R.S.S. livrează în România o serie de instalații complete, mașini și utilaje ca, de exemplu: instalații pentru industria siderurgică, industria chimică și pentru alte ramuri, mașini-unelte, utilaje energetice, metalurgice și miniere, produse electrotehnice, autovehicule ș.a.

În cadrul schimburilor de mărfuri dintre România și U.R.S.S. o dezvoltare continuă cunoaște schimbul diferitelor sortimente de produse siderurgice, în anul 1970 realizîndu-se în acest domeniu un volum al livrărilor de peste 240 mii tone de fiecare parte.

Paralel cu sporirea livrărilor reciproce de produse ale industriei prelucrătoare o pondere importantă în schimburile româno-sovietice revine livrărilor reciproce de materii prime. Astfel, România importă din U.R.S.S. minereu de fier, azbest, cocs, bumbac ș.a., livrînd în schimb U.R.S.S. o serie de produse chimice de bază și produse agroalimentare.

O însemnătate deosebită pentru dezvoltarea în continuare a relațiilor româno-sovietice a avut-o întîlnirea din primăvara anului 1970 dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român și tovarășul Leonid Ilici Brejnev, secretarul general al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, precum și tratativele ulterioare care au avut loc cu prilejul întîlnirii dintre tovarășii Ion Gheorghe Maurer, președintele Consiliului de Miniștri al R. S. România și Alexei Nicolaevici Kosîghin, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. Convorbirile sincere, prietenești, care au avut loc între conducătorii de partid și de stat și noul Tratat încheiat în vara anului trecut între cele două țări, au întărit și mai mult climatul favorabil pentru dezvoltarea relațiilor economice dintre România și U.R.S.S.

Totodată, Comisia interguvernamentală româno-sovietică de colaborare economică, creată în anul 1966, ca urmare a hotărîrii conducerilor de partid și de stat din România și U.R.S.S., a avut un rol mobilizator în lărgirea și adîncirea colaborării economice dintre cele două țări și îndeosebi în promovarea cooperării și specializării în producție. În acest cadru s-a înscris și întîlnirea președinților celor două părți ale Comisiei interguvernamentale care a avut loc în luna iulie 1970, la care au fost examinate o serie de probleme legate de dezvoltarea colaborării economice și tehnice dintre cele două țări.

Acționînd în spirit constructiv și de înțelegere tovărășească, pe baza convorbirilor dintre conducătorii de partid și de stat ai celor două țări și a recomandărilor Comisiei interguvernamentale româno-sovietice de colaborare economică, reprezentanții organelor de planificare și ai ministerelor interesate din cele două țări au depus în perioada care a urmat o activitate rodnică, soldată cu importante rezultate pozitive. Astfel, după cum s-a relevat și la sesiunea a IV-a a Comisiei interguvernamentale româno-sovietice de colaborare economică care a avut loc în luna decembrie 1970, în perioada care a trecut de la sesiunea anterioară (iulie 1969), organele de resort din cele două țări au examinat un cerc larg de probleme din domeniul cooperării economice și tehnice, specializării în producție și livrărilor reciproce, perfectînd o serie de acorduri a căror realizare va marca noi pași pe calea dezvoltării colaborării economice și tehnico-științifice în anii următori. Dintre aceste acorduri rețin în special atenția:

- Acordul interguvernamental privind colaborarea și cooperarea dintre cele două țări în dezvoltarea producției de materii prime feroase în U.R.S.S. în scopul creșterii livrărilor de minereu de fier către România. Potrivit acestui acord, în perioada 1972—1980 Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste va livra Republicii Socialiste România cantități crescînde de minereu de fier, inclusiv sub formă de concentrate și pelete. În contul participării la creșterea producției de materii prime feroase în U.R.S.S., precum și pentru plata minereului de fier ce se va livra din U.R.S.S., România va furniza Uniunii Sovietice o serie de mărfuri, printre care: vagoane basculante pentru transportat minereu de fier, laminate și țevi de oțel, precum și alte produse ale industriei constructoare de mașini, produse chimice, bunuri de consum și alte mărfuri. Volumul livrărilor reciproce de mărfuri care se vor efectua în conformitate cu acest acord va fi de circa 11 miliarde lei valută.
- Acordul interguvernamental și Protocolul adițional la acesta privind livrarea din U.R.S.S. de utilaje și acordarea de asistență tehnică în construirea unor obiective pentru industria metalurgică în România în anii 1971—1975. În conformitate cu documentele menționate U.R.S.S. urmează să livreze utilaje și să acorde asistența tehnică necesară pentru construirea în R.S. România a unor laminoare, instalații pentru o uzină cocsochimică, utilaje pentru prelucrarea benzilor din oțel electrotehnic, instalații pentru producerea oxigenului și alte utilaje metalurgice
- Acordul interguvernamental privind livrarea din U.R.S.S de utilaje și acordarea de asistență tehnică pentru realizarea în România a unei centrale atomoelectrice de 440 MWe.
- Acordul interguvernamental privind colaborarea în construirea unor obiective în industria chimică din România în anii 1971—1975 (uzină de sodă calcinată, uzină pentru cauciuc izoprenic, instalație pentru fabricarea ciclohexanonei).
- Acordul interguvernamental privind livrarea din U.R.S.S. de utilaje și acordarea de asistență tehnică la construirea de obiective pentru industria celulozei și hîrtiei în România în anii 1971—1975. Potrivit acordului menționat U.R.S.S. urmează să livreze utilaje și să acorde asistență tehnică la construirea în R.S. România a unor linii tehnologice pentru fabricarea unor sortimente de hîrtie cu diferite destinații (pentru capace, cabluri, ziar), a unor agregate pentru fabricarea cartonului ondulat și altele

În cursul anului 1970 atenția principală în activitatea de colaborare care s-a desfășurat între organele centrale și organizațiile celor două țări a fost concentrată asupra convenirii schimburilor economice pe perioada 1971—1975. Prin noul Acord comercial de lungă durată pe această perioadă, semnat la 18 noiembrie 1970, s-a convenit un volum total de schimburi de mărfuri de 5,3 milioane ruble, adică cu peste 40% mai mult decît prevederile Acordului comercial pe perioada 1966—1970.

Sesiunea a patra a Comisiei interguvernamentale româno-sovietice de colaborare economică a recomandat organelor de comerț exterior din cele două țări să continue acțiunea de găsire a unor posibilități suplimentare de lărgire a livrărilor reciproce de mărfuri peste contingentele convenite în Acordul comercial încheiat pe perioada 1971—1975. Totodată s-a convenit să se dea sarcină organelor competente din România și U.R.S.S. să intensifice activitatea de dezvoltare a colaborării economice, în special a cooperării și specializării în producție, în vederea valorificării posibilităților crescînde pe care le creează dezvoltarea economiilor naționale ale celor două țări pentru lărgirea schimburilor comerciale reciproce în anii 1971—1975. Considerăm, în legătură cu aceasta, că există toate posibilitățile pentru obținerea unei creșteri mai mari a schimburilor de mărfuri dintre România și Uniunea Sovietică, în perioada 1971—1975, sporire care să corespundă ritmului general de creștere prevăzut al comerțului exterior al celor două țări cu toate celelalte țări socialiste și îndeosebi cu țările membre ale C.A.E.R.

Pentru anul 1971, volumul schimburilor de mărfuri româno-sovietice, convenit prin protocolul încheiat, prezintă o creștere de 7% față de prevederile protocolului pe anul 1970. În vederea lărgirii comerțului reciproc, s-a convenit ca organele de comerț exterior din cele două țări să efectueze în trim. I.1971 schimburi de liste de mărfuri pentru livrări suplimentare în anul 1971.

Ținîndu-se seama că în viitor un rol din ce în ce mai important pentru adîncirea și lărgirea în continuare a colaborării și, respectiv, a schimburilor reciproce de mărfuri dintre cele două țări, îl vor avea acțiunile de cooperare și specializare în producție, s-a căzut de acord ca organele competente din cele două țări să urgenteze examinarea posibilităților de cooperare și specializare în producție a unor mașini și utilaje cum ar fi: motoare Diesel navale, mașini agricole, instalații și utilaje pentru industria chimică și petrolieră etc.

În același scop, organele de planificare din cele două țări urmează să examineze în trimestrul I.1971 posibilitățile de participare a României, împreună cu alte țări socialiste interesate, la dezvoltarea în U.R.S.S. a capacităților de producție a unor materii prime (celuloză, azbest, cupru, nichel, bioxid de titan ș.a.), în vederea majorării livrărilor de astfel de produse în România.

[...]tice; efectuarea unor lucrări comune în vederea îmbunătățirii unor tehnologii de producție în domeniul industriei chimice; cooperarea în realizarea în U.R.S.S. a prevenitoarelor de erupție cu folosirea comenzilor hidraulice livrate de R.S. România; cooperarea în fabricarea în R.S. România a complexelor mecanizate pentru extracția cărbunelui: cooperarea și specializarea în producția sapelor cu role ș.a.

Activitatea desfășurată în grupele mixte de lucru a permis, în același timp, valorificarea unor posibilități suplimentare în domeniul livrărilor reciproce de mărfuri atît pentru anul 1970 cît mai ales pentru anii 1971—1975. Rezultatele bune obținute în activitatea desfășurată în grupele mixte de lucru în anul 1970 creează premisa ca acestea să găsească noi căi pentru perfecționarea în continuare a formelor și metodelor de colaborare, în scopul intensificării pe mai departe a colaborării și cooperării economice și tehnice româno-sovietice.

O contribuție însemnată la dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice dintre R.S. România și Uniunea Sovietică au adus-o în anul 1970 întîlnirile unor miniștri din ramuri de bază ale economiei, în cadrul cărora au fost convenite o serie de probleme care prezintă interes reciproc în domeniile: industriei miniere și geologiei, industriei construcțiilor de mașini, industriei chimice, transporturilor etc.

Discuțiile purtate cu ocazia acestor întîlniri au evidențiat o serie de posibilități de colaborare în ramurile respective ale economiilor celor două țări, convenindu-se totodată măsuri pentru concretizarea acestor posibilități.

Rezultatele obținute în anul 1970 în domeniul colaborării economice dintre România și Uniunea Sovietică ne dau prilejul să constatăm cu satisfacție că relațiile economice dintre cele două țări cunosc o dezvoltare și diversificare continuă. Apreciind rezultatele obținute pînă în prezent, recenta sesiune a Comisiei interguvernamentale româno-sovietice de colaborare economică a relevat totodată necesitatea investigării în continuare și valorificării, în interesul reciproc, a posibilităților crescînde de cooperare pe care le creează creșterea susținută a potențialelor economice ale României și Uniunii Sovietice.

O ACTIVITATE pozitivă pe linia lărgirii și adîncirii în continuare a colaborării economice și tehnico-științifice dintre România și U.R.S.S. au desfășurat grupele mixte de lucru, constituite în cadrul Comisiei interguvernamentale româno-sovietice de colaborare economică. În cadrul acestor grupe s-au efectuat numeroase delegări reciproce de specialiști, s-au pregătit și transmis reciproc diverse documentații tehnice, toate acestea avînd drept scop cunoașterea celor mai importante și mai recente realizări obținute de cele două țări în diferite domenii de activitate. Numeroasele acțiuni care s-au desfășurat în grupele mixte de lucru au permis concretizarea unor posibilități de colaborare și cooperare evidențiate anterior, clarificarea altora și, totodată, găsirea unor noi domenii de colaborare și cooperare economică și tehnico-științifică, atît pentru perioada imediat următoare cît și pentru anii 1971—1975.

Este de subliniat faptul că în anul 1970, în cadrul grupelor mixte de lucru au fost finalizate peste 30 de propuneri de colaborare economică și tehnico-științifică, iar în prezent sînt în curs de examinare cca. 70 de noi propuneri. Dintre propunerile mai importante de colaborare, finalizate, sau care se găsesc în stadiu avansat de examinare, cu posibilități de concretizare într-o perioadă apropiată, pot fi menționate: convenirea problemelor tehnice legate de încheierea acordurilor de colaborare în domeniul minereului de fier, utilajelor metalurgice, industriei celulozei și hîrtiei, utilajelor pentru prelucrarea cuprului și aliajelor de cupru și pentru fabricarea izolatorilor de sticlă și acordarea de asistență tehnică în perioada 1971—1975; specializarea în producția de utilaje pentru industria celulozei și hîrtiei, industria extractivă de țiței și gaze, pentru prelucrarea cauciucului și a maselor plas-

ÎN ANUL 1970 a continuat să se desfășoare o activitate rodnică și pe linia colaborării tehnico-științifice dintre România și U.R.S.S. Și-au găsit soluționarea o serie de probleme legate de cunoașterea reciprocă a realizărilor în producție și de organizare a producției unor tipuri de produse industriale. Cele două țări au efectuat schimburi de rezultate ale lucrărilor de cercetări științifice și de proiectări finalizate, precum și de experiență înaintată în producție. Principalele forme de colaborare au fost: transmiterea reciprocă a unor documentații tehnice și tehnologice, a unor lucrări de cercetare științifică, precum și trimiterea reciprocă de oameni de știință și specialiști pentru cunoașterea realizărilor tehnico-științifice și a experienței înaintate în producție.

La ultima sesiune a Comisiei româno-sovietice de colaborare tehnico-științifică, care a avut loc în luna iunie 1970, la Moscova, au fost convenite peste 170 teme de colaborare în favoarea ambelor părți. Dintre acestea au fost executate în anul 1970 circa 100 de teme, celelalte teme convenite urmînd să fie executate pînă la următoarea sesiune a Comisiei. Concomitent cu realizarea temelor convenite la sesiunea menționată, cele două părți și-au transmis reciproc, intersesional, un număr de peste 70 cereri noi de colaborare tehnico-științifică, o parte din acestea fiind în prezent deja realizate.

Temele realizate în cadrul colaborării

(Continuare în pag. 16)

STUDII

CONCEPEREA ORGANIZĂRII PE PLANȘETELE PROIECTANȚILOR

EXPERIENȚE

IN ULTIMII DOI ANI, specialiștii din Institutul de Proiectări pentru Industria Ușoară (I.P.I.U.) au elaborat o serie de lucrări de proiectare a conducerii și organizării întreprinderilor: două proiecte de organizare generală a conducerii întreprinderii, cinci proiecte specializate de organizare a conducerii fabricației, două proiecte specializate în organizarea funcțiunilor comercială și de personal, un proiect al unui subsistem de calcul al salarizării.

Relevarea experienței obținută de acest colectiv și a perspectivelor ce se conturează în această activitate ni se pare utilă pentru specialiștii din toate institutele de proiectare din economia noastră națională. In acest articol inginerul Mircea Șușelescu — șeful atelierului de proiectare a organizării întreprinderilor din I.P.I.U. — împărtășește din experiența dobîndită.

● Un nou capitol în S. T. E.

ÎN ȚĂRILE în care s-a acumulat o anumită experiență în organizarea sistemelor de conducere se conturează două tendințe în gruparea forțelor de proiectarea conducerii: compartimentele de proiectare a organizării conducerii, specializate pe profil tehnologic; compartimentele specializate exclusiv în tehnicile de conducere și organizare.

Institutul de Proiectări pentru Industria Ușoară, cu toate că este profilat pentru ramura industriei ușoare, dat fiind diversitatea obiectului de activitate al întreprinderilor pe care le deservește (textile, pielărie, cauciuc, mase plastice, sticlărie, ceramică, metalurgie etc.), a adoptat formula a doua, înființînd un atelier independent de proiectare a organizării conducerii întreprinderilor industriale, specializat în tehnici de conducere și organizare.

În activitatea noastră, am pornit de la ideea că în studiul tehnico-economic al noilor obiective industriale trebuie introdus și un capitol de organizare, care să cuprindă în principal:

- dimensionarea aparatului tehnic-administrativ în funcție de necesitățile de conducere ale întreprinderilor în cauză;
- dimensionarea sistemului informațional;
- precizarea dotării cu echipamentul necesar a activității de administrație (mașini de calcul, mașini de scris, de multiplicat etc.).

Practica arată însă că la nivel de S.T.E., nu se poate oferi mai mult decît un cadru structural general, obținut pe baza unor indicatori statistici, rezultați din analiza unor întreprinderi asemănătoare în funcțiune sau din proiecte detaliate de conducere, executate anterior pentru obiective asemănătoare.

O simplă adaptare a unor sisteme de conducere de la întreprinderi cu profil asemănător și cu experiență în conducere, poate oferi un ajutor substanțial întreprinderii în etapa de formare, conferindu-i direct un anumit grad de maturitate care o poate scuti de un întreg șir de experiențe costisitoare.

Aproape aceleași probleme se pun și unor întreprinderi industriale care se găsesc în funcțiune. O raționalizare a sistemului clasic de conducere, a sistemului informațional sau, mai mult, construcția unui sistem de conducere bazat pe un proces logic de decizionare și pe o informare corespunzătoare, vine să contribuie substanțial la sporirea eficienței economice a activității întreprinderii.

Concluzionînd, putem afirma că există mai multe modalități de intervenție în proiectarea conducerii în funcție de momentul și obiectele urmărite:

- proiectarea la nivel de S.T.E. a unei structuri-cadru a dispozitivului de conducere;
- proiectarea unui cadru minimal de activitate de conducere obținut prin raționalizarea unor metode clasice;
- proiectarea unor sisteme de conducere, pe mai multe nivele de dezvoltare a automatizării prelucrării datelor, tinzîndu-se către proiectarea unor sisteme integrate. Alăturat prezentăm „schema proiectării conducerii unei întreprinderi industriale".

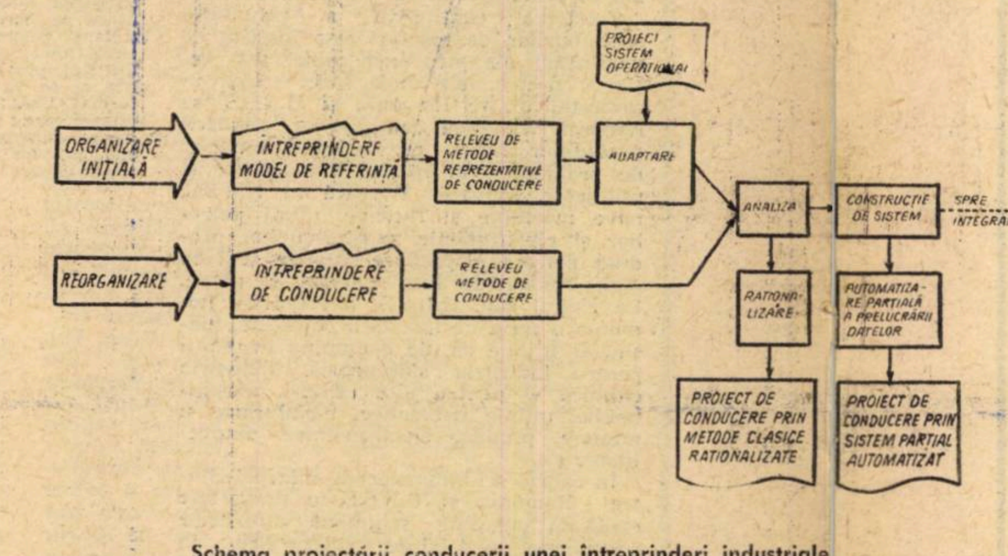

Schema proiectării conducerii unei întreprinderi industriale

● Milioanele începutului

PROIECTAREA unui cadru de desfășurare a activității de conducere prin raționalizarea metodelor clasice, a ocupat un însemnat volum din activitatea formației de organizare a I.P.I.U. Un astfel de proiect, redactat în circa 1 500 pagini cuprinde: a) descrierea activității generale de conducere, pe funcțiuni de structură; b) sistematizarea și descrierea prin scheme logice a principalelor procese de conducere; c) aproximativ 200 de fișe de descriere a posturilor tehnico-administrative cuprinzînd poziția postului; relații; cerințe de ordin profesional; cerințe de ordin psihologic, atribuții; d) structura activităților administrative pe ansamblul întreprinderii; e) circa 30 de procese complexe informaționale descrise prin schema de circulație a informațiilor și în machete de documente.

Specialiștii din I.P.I.U., au divizat sistemul general de conducere al întreprinderii în patru subsisteme conectate: 1) previzional; 2) de contractare (tactic); 3) de conducere operativă; 4) de statistică și contabilitate.

În cadrul subsistemului previzional, de exemplu, s-a pus la punct o metodă bazată pe programarea liniară, prin care se poate obține repartizarea optimă a cantităților de produse pe sortimente în funcție de un criteriu economic de optimizare (creșterea beneficiului anual, reducerea cheltuielilor de producție, etc.).

În prezent, se lucrează la elaborarea unor subsisteme de conducere operativă a producției numite „sisteme de ordonanțare". Un astfel de sistem se elaborează în următoarele etape:

a) releveu, analiză și diagnostic al sistemului existent, sau al modelului de referință.

b) construcția unui sistem de conducere îmbunătățit, cuprinzînd: precizarea punctelor unde trebuie să aibă loc procesele de decizie; formularea problemelor de decizionare; precizarea modalităților de rezolvare (algoritmizare); precizarea informațiilor necesare; construcția și raționalizarea sistemului informațional.

c) proiectarea informaticii sistemului. Informatica unui sistem care se bazează parțial pe prelucrarea automată a datelor, utilizînd un grup de mașini mici de calcul, nu pune probleme deosebite de programare, dar în schimb necesită o multitudine de artificii în ce privește organizarea calculului și ținerea evidențelor.

Cei doi ani de preocupări în domeniul proiectării organizării întreprinderilor, permit evaluarea unor rezultate. Prin raționalizarea sistemelor informaționale clasice s-a obținut o reducere a volumelor de date stocate, prelucrate și vehiculate cu circa 30%.

Executarea unor modelări de „repartiție optimă a cantităților de produse pe sortimente" a dus la elaborarea unor soluții care permit creșterea beneficiului anual cu: 14 570 mii lei pentru o fabrică de stofe de lînă, cu 11 900 mii lei pentru o unitate de articole tehnice de cauciuc și cu 1 200 mii lei pentru o întreprindere textilă de tricotaje.

Ca orice activitate și cea de proiectare a conducerii necesită o organizare temeinică. Legat de aceasta, am avut de soluționat o serie de probleme cum ar fi: pregătirea specialiștilor necesari, utilizarea eficientă a capacității de proiectare prin stabilirea unor priorități în satisfacerea necesităților și în sfîrșit, crearea unui climat psihologic favorabil aplicării soluțiilor proiectate. Experiența acumulată pînă în prezent însoțită de cunoașterea aprofundată a ultimelor rezultate obținute pe plan mondial în proiectarea conducerii ne vor permite în viitor realizarea în acest domeniu a unor acțiuni cu un grad tot mai înalt de complexitate și eficiență.

Mircea SUȘELESCU

DIN TEORIA ȘI PRACTICA CONDUCERII ÎN LUME

ABORDAREA CONDUCERII ÎNTREPRINDERII CA UN SISTEM

ȘTIINȚA CONDUCERII, la fel ca și alte științe, evoluează într-un ritm foarte rapid. Într-un interval relativ scurt — ultimele decenii — ea a trecut de la faza tatonărilor la cea a adolescenței — caracterizată prin elaborarea unor tehnici, metode și concepte eficiente de conducere.

În primele 6 decenii ale secolului XX, crezul conducerii întreprinderii a fost perfecționarea prin divizarea efortului. Dusă dincolo de un anumit punct, diviziunea muncii, începe să creeze mai mult probleme decît rezolvă, deoarece promovează îngustimea de perspectivă, paralelisme și lipsa de claritate a comunicațiilor. Tot mai puțini salariați gîndesc, prin prisma obiectivelor de ansamblu ale întreprinderii, marea majoritate fiind mulțumiți de modul în care se rezolvă problemele ce-i revin independent de eficacitatea ansamblului.

Ultimii ani înscriu **apariția unei noi concepții, perfecționarea prin integrare**, care se adaugă concepției perfecționării prin diviziunea muncii. Această nouă tendință se concretizează prin conceperea întreprinderii ca un sistem, ceea ce semnifică abordarea totalității componentelor în interconditionarea lor reciprocă, prin prisma obiectivelor ei fundamentale.

La ultimul Congres al Consiliului Internațional de Organizare Științifică desfășurat la Tokio, acestui concept i-au fost consacrate numeroase comunicări [*]), care au relevat rolul și perspectivele abordării sistem pentru întreprindere.

Cercetările făcute au evidențiat că întreprinderea ca sistem prezintă mai multe caracteristici. Constituie un **sistem deschis** în sensul că este o componentă a sistemului mai mare pe care îl reprezintă societatea. Resursele sale umane, materiale și financiare sînt furnizate de agenții politici și economici ai societății, iar produsele, serviciile ei, precum și veniturile salariaților se realizează în cadrul mediului economic.

Întreprinderea este un sistem **organic adaptiv**, în sensul că schimbările naturii sale sînt un rezultat al transformărilor din sistemul macroeconomic a cărei parte constitutivă este. Adaptarea nu este însă pasivă: întreprinderea influențează asupra sistemului economic din care face parte.

O altă caracteristică este că întreprinderea constituie un sistem sociotehnic, și nu pur și simplu, un ansamblu de clădiri, forțe de muncă, mijloace financiare, procese etc. Sistemul întreprinderii constă în organizarea oamenilor în jurul variabilelor tehnologice, funcționînd în virtutea comportării motivate a componentelor ei în procesul realizării obiectivelor economice și sociale stabilite.

Intr-un studiu, recent publicat de doi specialiști francezi, întreprinderea este concepută ca fiind formată din **trei subsisteme principale: comercial, de producție — aprovizionare și administrativ-financiar** [1]).

Alți specialiști, mai ales cei aflați sub influența școlii comportiste, delimitează subsistemele întreprinderii pe baza unor analize care urmăresc să scoată în evidență rolul factorului uman. Astfel, Lateré spre exemplu, concepe întreprinderea ca fiind formată din următoarele trei subsisteme [2]):

a) **Subsistemul tehnic**, care are ca părți componente mașinile și utilajele de producție, produsele și serviciile, precum realizările întreprinderii.

b) **Subsistemul muncii**, constituit din activitățile și sarcinile întreprinderii prin care se manifestă componentele subsistemului tehnic. El este reprezentat prin fluxurile operațiilor, interrelațiile funcționale etc.

c) **Subsistemul de conducere**, are drept componenți salariații întreprinderii, care realizează activitățile și sarcinile structurale în subsistemul muncii. El cuprinde relațiile care se formează între titularii diverselor funcții de conducere sau execuție, prin care are loc conectarea, armonizarea, regularizarea, evaluarea activităților etc., în vederea realizării obiectivelor întreprinderii.

Subsistemul de conducere are o importanță deosebită, el fiind statul major al activității întreprinderii. De o manieră generală — valabilă pentru orice tip de organizație — sistemul de conducere poate fi definit ca un ansamblu de procese interconectate care se combină într-un program conceptual unificat [3]).

La nivelul întreprinderii, **prin sistemul de conducere se înțelege un mod rațional, premeditat de a adopta, calibra și echilibra, toate părțile și funcțiunile ei principale, în vederea realizării obiectivelor la intervalele de timp stabilite.** El cuprinde ansamblul regulilor, procedurilor și mijloacelor umane și automatizate, prin care se aplică metode care permit să se conducă întreprinderea în procesul realizării obiectivelor planificate.

Acțiunile oamenilor sînt mai productive cînd ei sînt conduși prin principii și mijloace articulate într-un sistem coerent, bineînțeles al cărui mecanism este acceptat de toți. Omul nu mai este considerat și tratat ca un factor de producție izolat, ci ca un component al sistemului întreprinderii.

Potrivit opiniei specialistului Feiganbaum conducerea întreprinderii ca un sistem se bazează pe patru concepte [4]):

— Principalele activități într-o întreprindere sînt procesele de muncă continue în cadrul cărora este important nu numai cît de bine lucrează fiecare om și mașină, ci și cît de bine conlucrează între ele.

— Caracteristicile proceselor de muncă continue cer adoptarea unei concepții de conducere „orizontale" axată pe structurarea transversală a activităților; urmărindu-se produsele pe traiectul furnizor — client, avînd în vedere fazele ciclului de producție, spre deosebire de concepțiile tradiționale de conducere orientate spre structurarea pe grupe de specialități verticale.

— Introducerea concepției de sistem la procesele de conducere specifice — cum ar fi de exemplu planificarea — necesită două etape paralele.

Prima este identificarea precisă a principalelor elemente ale procesului de muncă și ale luării deciziilor în cadrul compartimentelor principale ale întreprinderii și a relațiilor dintre ele, implicate în respectivul sistem. A doua etapă constă în transformarea acestora, în extinderi ale sistemului conducerii generale prin asocierea în sfera lor de activitate, de responsabilități, care să le integreze în sistemul total al întreprinderii.

— Sistemul de conducere nu formează o carte groasă cu amănunte ca în modul tradițional de abordare a conducerii, ci componentele sale devin elemente cheie ale procesului de muncă și ale relațiilor integrate om-mașină-informație, care fac ca un anumit sistem să fie viabil și comunicabil în întreaga întreprindere.

Responsabilitățile de bază în crearea sistemelor, funcționarea și perfecționarea lor revin conducerii superioare a întreprinderii și nu specialiștilor sau compartimentelor funcționale. Această precizare este necesară pentru că nu rareori, subsisteme (informațional, de planificare etc.) s-au transformat din mijloace de conducere, destinate atingerii obiectivelor întreprinderii, în obiective în sine.

Pentru ca sistemele de conducere să fie eficace este necesar, ca ele să respecte cîteva cerințe de bază.

În primul rînd conducerea trebuie să fie un **sistem simplu**, din punct de vedere operațional, altfel va avea efecte scăzute sau chiar negative asupra eficienței întreprinderii. Nu este însă ușor de a realiza simplicitatea. În multe situații din întreprinderi, subliniază numeroși specialiști este valabil principiul „complic lucrările pentru că nu știu cum să simplific".

Un indiciu al maturității conceperii întreprinderii ca un sistem, de un real folos în satisfacerea cerințelor menționate, este reprezentarea sub forma unui model.

Conceperea și realizarea sistemului de conducere al întreprinderii impune crearea și integrarea organică a subsistemelor componente. Între acestea o importanță specială are elaborarea unui **sistem generalizat de planificare și control.** Principalele etape ale acestui proces potrivit specialistului japonez Michael Kami [5]) sînt:

1. **Stabilirea obiectivelor generale** care cuprinde atît determinări cantitative, referitoare la producție, rentabilitate, investiții etc., cît și definiri calitative privind domeniul economic de activitate, prezent și viitor.

2. **Planificarea decalajului** care se referă la diferența dintre obiectivele stabilite și rezultatele așteptate de pe urma continuării activității prezente, la aceleași dimensiuni, fără schimbări esențiale. În continuare se fixează produsele noi, suplimentările de mijloace financiare, beneficii etc. prin care această diferență va fi lichidată.

3. **Stabilirea subobiectivelor.** Obiectivele generale vor fi divizate și atribuite diferitelor compartimente ale întreprinderii. Pentru a fi realizate este necesar ca ele să nu fie impuse ci „negociate"; practica arătînd că atunci cînd la stabilirea obiectivelor se iau în considerație sugestiile și observațiile salariaților, rezultatele sînt superioare. Întotdeauna se are grijă ca obiectivele atribuite să se încadreze în domeniul de responsabilitate și autoritate al salariaților.

4. **Pregătirea programelor de acțiune.** Este recomandabil ca la elaborarea lor să fie atras întreg personalul întreprinderii stimulîndu-l și fructificîndu-i gîndirea creatoare.

5. **Pregătirea propunerilor de program.** Există două puncte esențiale asupra cărora conducerea trebuie să se concentreze permanent. Este vorba în primul rînd despre principiul reacției rapide. Orice propunere voluntară de inovare a salariaților, care necesită un răspuns din partea conducerii trebuie soluționată cu promptitudine. Nimic nu este mai demobilizator pentru persoanele creatoare decît să aștepte o decizie. Un colectiv care prezintă o inovare este mult mai puțin deziluzionat de un răspuns defavorabil însoțit de o explicație, decît de o întîrziere a deciziei fără alte lămuriri.

6. **Controlul realizărilor.** Rezultatele sînt urmărite dinamic, sintetizate și rezumate, luîndu-se — atunci cînd conexiunea inversă este negativă — deciziile necesare atingerii obiectivelor.

În realizarea sistemului de planificare și control, ca și a celorlalte subsisteme ale conducerii întreprinderii, un rol major îl are crearea unor sisteme organizatorice și informaționale adecvate, pentru că așa cum se exprima foarte sugestiv un specialist, uneori **în prezent se atașează tehnici foarte moderne la un car primitiv:** organizarea de tip birocratic [6]). Organizarea trebuie remodelată în funcție de noile concepte și tehnici de conducere în loc de a impune acestora limitele structurilor existente.

Trăsătura lor caracteristică trebuie să fie conceptul structurii integrate a complexului om-mașină-informație, care să servească ca bază pentru activitatea de conducere a întreprinderii și ale diferitelor ei subdiviziuni. Această concluzie este prin ea însăși un exemplu de abordare sistem a întreprinderii.

P. BAȘTUREA
O. NICOLESCU

*) Feigenbaum, A. V. (S.U.A.): Meeting the Challenge of Management Information Systems; Kami, M. J. (Japonia): Systems Aproach in Planning and Control; Krasny, V (C.S.R.), New Management Systems in the Planned Economy; Drucker P (S.U.A.): Management's Role in the New World; etc.

1) Conso, P și Poulain, P „Informatique et Gestion de l'entreprise" Paris, Dunod, 1969.

2) Lettere, J.A. „The Analysis of Organizations", John Willey x Sons Inc., New York, 1964.

3) Bower, M. „Diriger c'est vouloir", Hachette, 1968.

4) Feigenbaum, A: op. citată.

5) Vezi Kami M.J. op. cit.

6) Young, S. „L'entreprise considéré comme un systeme total", in „Direction et Gestion" nr. 2, 1969.

Cadre și răspunderi

ION BOTEZAN

director general al Combinatului de pielărie și încălțăminte — Sibiu

● Ați dori să ne creionați drumul parcurs pînă la încredințarea actualei funcții de conducere?

— După absolvirea în 1957 a Facultății de chimie industrială din cadrul Institutului politehnic - Iași, cînd am obținut diploma de inginer chimist în specialitatea tăbăcărie, am lucrat ca maistru, șef secție tăbăcărie și șef serviciu plan producție la Fabrica de piele și încălțăminte „8 mai" - Mediaș. In 1964 am fost numit director al Fabricii de piele, încălțăminte și marochinărie „13 Decembrie" - Sibiu, iar în octombrie 1969 mi s-a încredințat conducerea Combinatului de pielărie și încălțăminte din același oraș.

● Care sînt „dimensiunile economice" ale combinatului pe care-l conduceți?

— Pe lîngă cele două fabrici amintite, unde am lucrat și eu, combinatul mai are în componența sa Fabrica de piele și încălțăminte - Agnita și Fabrica de piele și articole de marochinărie și sport „Căprioara" de la Sebeș - Alba. În total, circa 6300 salariați și o producție globală anuală de peste 600 milioane lei.

● Ce probleme organizatorice v-au ridicat noile dimensiuni?

— Am elaborat un nou sistem informațional pe ansamblul combinatului, care asigură, printre altele, micșorarea volumului de muncă al personalului tehnic-administrativ, înlăturarea paralelismelor existente, prin eliminarea raportărilor inutile și includerea unora utile. În legătură cu aceasta, aș vrea să remarc că se dovedește tot mai inutilă și costisitoare raportarea zilnică a producției realizate verigilor superioare, fiind suficientă transmiterea numai a abaterilor față de prevederi.

● Urmează să preluați importante atribuții pe linia desfacerii produselor pe piețele externe, care este — după părerea dv. — problema principală cu care veți fi confruntat în această privință?

— Creșterea considerabilă a exportului (cu aproape 100%) în acest cincinal ne obligă să constituim, pe baza studierii sistematice a perspectivelor de dezvoltare a piețelor externe, o mai bogată colecție de modele. Pentru aceasta este necesară o informare mai precisă, creatorii de modele trebuind să aibă posibilitatea să ia contact direct cu piețele unde se vor desface produsele.

● Vorbiți de o colecție bogată de modele, însă, în general, se urmărește evitarea realizării produselor în serie mică. Care este opinia dv.?

— Cu totul favorabilă unor astfel de produse. Realizată pe linii tehnologice cu o capacitate de producție mai redusă, cu o organizare corespunzătoare și deservite de muncitori cu o înaltă calificare, producția de serie mică se poate solda cu o eficiență foarte mare.

● Pînă în prezent ați acționat în această direcție?

— Am întocmit un studiu la un atelier de multiplicare și colecții modele de marochinărie, unde elaborarea unui nou normativ de producție va duce la creșterea productivității muncii cu 12%. Păcat că nu putem extinde mai mult producerea unor modele de serie mică, mult solicitate de beneficiari.

● Intîmpinați unele greutăți?

— Da. În această direcție ar fi bine să se acorde conducerilor unităților cu statut de centrală drepturi mai largi în stabilirea prețurilor diverselor produse. Posibilitatea acționării mai operative de către noi cu pîrghiile financiare (preț, beneficiu etc.) ar favoriza pătrunderea mai puternică pe piața externă și realizarea unei înalte eficiențe economice.

● Cum s-ar putea realiza acest lucru?

— Conducătorilor de combinate ar trebui, după părerea mea, să li se dea dreptul de a stabili prețuri diferențiate pe sortimente și modele de produse, în funcție de felul în care ele corespund gusturilor actuale ale publicului cumpărător, liniei modei, ținînd seamă deci, de „ciclul de viață" al produselor. Bineînțeles în așa fel încît unitățile economice producătoare să realizeze sau chiar să depășească volumul planificat al beneficiilor.

● Care sînt modalitățile dv. preferate, de a vă petrece timpul liber?

— Deși pentru „deconectare" îmi rămîne destul de puțin din bugetul meu de timp, totuși atunci cînd „prind" cîteva ceasuri le folosesc pentru lectură, spectacole de teatru, în orașul nostru templul Thaliei avînd un bun renume și să fac excursii cu automobilul în locuri pitorești din împrejurimi, împreună cu soția și fiul meu de 11 ani. Tot așa de mult iubesc și fotbalul. O dorință a mea pentru 1971 este ca echipa C.S.M.— Sibiu să intre în categoria A.

Stere POPESCU

CUM FUNDAMENTĂM DECIZIILE ECONOMICE

CONCEPEREA PROCESULUI

CREŞTEREA dimensiunii întreprinderilor şi amplificarea conexiunilor macro şi microeconomice, cu corolarul lor — trecerea pe primul plan a inovaţiei şi previziunii, intensificarea şi diversificarea schimburilor internaţionale etc. — au determinat trecerea de la conducerea cu mijloace empirice, bazate pe intuiţie, la fundamentarea ştiinţifică a deciziilor.

Atenţia sporită acordată în ultimul timp complexului de probleme privind procesul de luare a deciziei a primit explicaţii variate din partea diverşilor specialişti. Potrivit unora, această modificare de atitudine a fost generată, pe de o parte, de succesul crescînd şi acceptarea tehnicilor cantitative perfecţionate de cei care activează în domeniul cercetării operaţionale şi analizei sistemelor şi, pe de altă parte, de creşterea utilizării programelor şi calculatoarelor de înaltă capacitate şi viteză, care permit cuantificarea a numeroase elemente ale procesului luării deciziei. Alţi specialişti dau o explicaţie mai cuprinzătoare, relevînd pe lîngă rolul jucat de instrumentele matematice şi statistice şi aportul ştiinţelor sociale.

Cu toate elementele valoroase pe care le conţin, aceste explicaţii sînt incomplete, ignorînd în mare măsură rolul jucat de practica activităţii sociale. Creşterea complexităţii activităţii economice ridică probleme noi cadrelor de conducere, care nu mai pot fi rezolvate eficient cu vechile mijloace, necesitînd modificarea modului de abordare a procesului deciziei şi perfecţionarea tehnicilor folosite. Ritmul schimbărilor face ca o decizie valoroasă în condiţiile elaborării, să nu mai fie satisfăcătoare sau să devină chiar inoportună, în termenul condiţiilor viitoare. Aceasta are implicaţii asupra metodologiei de elaborare, a operativităţii cu care deciziile trebuie luate şi asupra perioadelor la care se referă. Există un mare număr de alegeri posibile în fiecare situaţie şi încercarea de a obţine informaţii asupra tuturor ar fi un eşec. Acest fapt impune utilizarea unor metode selective de culegere a informaţiilor, precum şi de stabilire a priorităţii necesităţilor şi oportunităţilor pentru determinarea cursului de acţiune optim în condiţiile date.

Întotdeauna există numeroşi factori exteriori persoanei care ia decizia, care pot afecta realizarea obiectivului urmărit. Este imposibil să-i înregistrezi pe toţi şi să le determini efectele. Ca urmare, cel care ia decizia trebuie să prevadă mijloacele de corectare a cursului acţiunii în procesul realizării ei şi să aibă în vedere şi o anumită toleranţă în obţinerea rezultatelor, în funcţie de natura şi amploarea obiectivelor propuse. Este imposibil să se răspundă acestor cerinţe, utilizînd conceptele şi instrumentele preconizate de teoriile clasice ale organizării. Cînd complexitatea unei probleme creşte, dificultăţile de rezolvare sporesc şi mai repede.

Concomitent, datorită progreselor diverselor ştiinţe, s-au creat condiţii superioare pentru a răspunde necesităţilor practicii din întreprinderi. Un aport deosebit au adus, desigur, matematica şi statistica, care au furnizat instrumente perfecţionate, utilizabile în procesul de decidere a unor probleme din cele mai complexe. Printre ele, un rol deosebit l-a jucat cercetarea operaţională. Ea stimulează abordarea de sistem, ceea ce evidenţiază mai pregnant interdependenţa ansamblului pe care-l reprezintă întreprinderea şi părţile ce o alcătuiesc

Cercetarea operaţională pune la dispoziţia factorului de decizie tehnici de înalt nivel cum ar fi simularea, metoda P.E.R.T., arborele de luare a deciziei etc. Profesorul Schuchman sintetizează în felul următor aportul cercetării operaţionale la perfecţionarea procesului luării deciziilor: asigură descrierea mai logică a obiectivelor de realizat şi a premiselor de la care se porneşte în soluţionarea problemei; permite definirea mai clară şi mai precisă a problemei de rezolvat, a factorilor implicaţi şi a relaţiilor dintre ei; indică cu mai multă exactitate informaţiile care sînt necesare; oferă posibilitatea de a lua în consideraţie un evantai cuprinzător de factori care au implicaţii asupra deciziei; asigură formalizarea unui număr mai mare de soluţii posibile, cu un grad sporit de precizie; posedă capacitatea de a compara şi localiza mai multe soluţii; pune la dispoziţie tehnici şi metode valoroase pentru prevederea schimbărilor şi a consecinţelor aferente. Desigur, cercetarea operaţională nu poate fi folosită în orice problemă de decizie. Posibilităţile aplicării ei, ale programării liniare, a programării dinamice, a teoriei grafelor sau a teoriei şirurilor de aşteptare sînt limitate.

Fiecare categorie de instrumente matematice se pretează a fi utilizată la anumite genuri de probleme. Astfel, arborele de luare a deciziei se foloseşte cu succes pentru problemele de investiţii, programarea liniară în deciziile privind stabilirea surselor de aprovizionare şi a cantităţilor de cumpărat etc.

Menţionarea contribuţiei acestora la raţionalizarea procesului de luare a deciziilor nu poate fi despărţită de cea a corolarului lor — calculatoarele. Împreună, ele asigură rigurozitatea şi operativitatea luării deciziilor. Gama bogată de computere produse în ultimul timp, cu capacităţi şi viteze sporite de prelucrare a datelor, ca şi crearea unor sisteme de utilizare în comun de către mai mulţi beneficiari a calculatoarelor de mare productivitate le fac accesibile în condiţii economice unui număr crescînd de întreprinderi.

La saltul calitativ în conceperea şi soluţionarea problemelor deciziei o contribuţie majoră o au **disciplinele sociale.** Orientarea behavioristă (comportistă) îşi găseşte noi posibilităţi de utilizare în conducerea şi organizarea întreprinderii. Diferenţele de vocabular care există şi asupra cărora specialiştii poartă discuţii prezintă mai puţină importanţă, conţinutul principal fiind acelaşi. Această orientare a relevat rolul primordial pe care omul şi grupele de oameni îl joacă în toate problemele de conducere şi organizare, necesitatea de a avea în vedere personalitatea fiecăruia în cadrul sistemului social pe care întreprinderea îl formează. Prin această prismă au început să fie regîndite conceptele şi însăşi activitatea concretă de conducere şi organizare.

Explorările comportiste au dus la transformări importante în conceperea procesului de elaborare şi realizare a deciziilor. În ceea ce priveşte primul aspect, ele au demonstrat necesitatea de a lua în consideraţie, întotdeauna, ca factori de prim ordin, motivaţiile care însufleţesc persoanele implicate în decizie. Specialiştii au stabilit care sînt principalele motivaţii care animă acţiunile oamenilor, ordinea în care ele trebuie avute în vedere şi variaţia lor în funcţie de condiţiile mediului în care îşi desfăşoară activitatea. O pondere şi mai mare o au motivaţiile în procesul de realizare a deciziilor. Stabilirea modalităţilor practice de acţionare trebuie făcută în funcţie de caracteristicile indivizilor şi colectivelor de lucru care participă. Ignorarea lor diminuează efectele aplicării deciziei şi uneori poate pune în pericol chiar realizarea. Deosebit de valoroase sînt contribuţiile disciplinei comportiste la problema condiţiilor promovării sistemelor de conducere participative, care implică cooptarea unui număr sporit de salariaţi la conceperea şi realizarea deciziilor.

Ovidiu NICOLESCU

ANALIZA OPERAŢIONALĂ A OBIECTIVELOR

ÎN PRACTICA economică curentă, obiectivele unei acţiuni se stabilesc sub forma unor indicatori de plan, precum şi a altor parametri-scop, diferiţi ca număr şi structură, în funcţie de amploarea acţiunii, nivelul de detaliere a planificării, gradul de organizare a procesului etc. Mijloacele folosite pentru stabilirea obiectivelor se bazează pe analiza economică cît mai complexă a fenomenelor, pe diferite instrumente de prognoză. O dată stabilite obiectivele, ele trebuie să fie în atenţia celor ce conduc procesul economic, pentru ca, prin decizii adecvate de reglare a acestuia, să menţină tendinţa spre realizarea obiectivelor propuse.

Există însă, o serie de aspecte speciale ale problemei obiectivelor, cum ar fi problema relaţiilor între diverşi parametri-scop, compatibilitatea obiectivelor propuse, ierarhizarea acestora după importanţă, relaţia între obiectivele în timp şi actualizarea lor, precum şi altele, care au mare importanţă în ceea ce priveşte atît corectitudinea alegerii obiectivelor, cît şi eficienţa proceselor de decizie pe parcursul desfăşurării procesului economic. Luarea în considerare a acestor aspecte se face de către diverşi specialişti în mod spontan, cu ajutorul logicii, experienţei şi bunului simţ economic, neexistînd vreun instrument precis şi riguros de operare în universul obiectivelor. O analiză mai aprofundată a aspectelor speciale amintite, ar fi de natură să contribuie la elaborarea unor formulări mai exacte şi în acest domeniu, ceea ce ar ajuta, după părerea noastră, pe cei ce iau decizii privind obiectivele proceselor economice la diverse niveluri.

Obiectivul unei acţiuni poate fi privit ca un anumit nivel care se propune a fi atins pentru un anumit parametru-scop. Acesta din urmă reprezintă un punct de vedere sau un criteriu, de obicei nu singurul, din care este privită acţiunea respectivă. **O primă caracteristică importantă a unui obiectiv este,** deci, faptul **că el reprezintă o stare propusă din mulţimea de stări** posibile care caracterizează un criteriu de analiză a unei acţiuni. În marea majoritate a cazurilor practice, activitatea economică impune luarea în considerare a mai multor obiective, deci a mai multor criterii: paralel cu indicatorul producţie globală, se urmăresc indicatori de productivitate, de calitate, de preţ de cost etc. Pentru a putea examina relaţiile care există între diversele criterii ale unui proces economic şi a putea cerceta compatibilitatea obiectivelor, este deosebit de util să se observe că există posibilitatea de a agrega criteriile în criterii-sumă, precum şi de a le dezagrega în criterii-parte. Un exemplu de agregare a criteriilor este trecerea de la urmărirea preţului de cost pe produs sau pe secţie la preţul de cost pe total întreprindere; procesul invers poate constitui un exemplu de dezagregare. Acest mod de a considera criteriile este determinant în luarea deciziilor pe parcursul desfăşurării proceselor economice.

Să considerăm un proces de producţie care este urmărit din punct de vedere a **trei criterii** (parametri-scop): **beneficiul, calitatea producţiei şi durata de desfăşurare a procesului.** Obiectivele pe care şi le propun cei ce conduc procesul respectiv sînt: obţinerea unui anumit beneficiu b_0, a unei calităţi c_0, cu o durată de desfăşurare d_0. Conducerea operativă a procesului va urmări atingerea celor trei nivele-obiectiv propuse (de fapt a unor nivele cît mai apropiate, dacă este posibil superioare), în acest scop fiind chemată să ia numeroase decizii. Operaţia de decizie constă, la un anumit moment al procesului de producţie, în alegerea unei soluţii, din mulţimea soluţiilor posibile, în aşa fel încît consecinţele soluţiei alese să fie optime din punct de vedere al obiectivelor propuse. Această alegere nu este de loc uşoară, deoarece dacă, de exemplu, o soluţie S_i are, din punct de vedere al beneficiului, o consecinţă b_i superioară beneficiului obiectiv b_0, se poate foarte bine avea consecinţele c_i şi d_i inferioare obiectivelor c_0 şi d_0 propuse din punct de vedere al celorlalte două criterii; dacă, pentru o altă soluţie posibilă, să zicem S_j, consecinţa ce se prevede pentru calitatea c_j va fi superioară calităţii propuse c_0, în schimb consecinţele b_j şi d_j vor fi inferioare obiectivelor b_0 şi d_0, va trebui găsită o metodă de comparare a tripletului de consecinţe (b_i, c_i, d_i) — corespunzător soluţiei S_i cu tripletul (b_j, c_j, d_j) corespunzător soluţiei S_j.

Tabel nr. 1

Soluţii posibile	Censecinţele criteriilor		
	beneficiu	calitate	durata
S_1	b_1	c_1	d_1
S_2	b_2	c_2	d_2
S_m	b_m	c_m	d_m

Schema de mai sus a procesului decizional în care se ţine seama de mai multe obiective este numită în ultimul timp **schema multidimensională,** existînd o serie de metode de rezolvare bazate pe teoria utilităţii şi teoria jocurilor strategice.

PROBLEMA deciziilor multidimensionale conduce inevitabil la necesitatea găsirii unei **unităţi de apreciere** a consecinţelor diverselor soluţii posibile, unitate care să fie comună tuturor criteriilor luate în considerare. Atunci cînd efectul poate fi estimat în expresie bănească pentru toate criteriile, problema este simplă, nu acelaşi lucru se întîmplă, însă, cînd unele criterii nu permit acest lucru. Această situaţie apare de obicei pentru criteriile calitative, cum ar fi securitatea muncii, calitatea produselor, considerente estetice etc. Nevoia de a găsi şi în astfel de cazuri unităţi comune de apreciere a consecinţelor a condus la introducerea **funcţiei de utilitate** care îşi propune să măsoare „folosul" diverselor consecinţe.*) Reluînd exemplul schematic de mai sus, să examinăm mai în detaliu problema operării cu utilităţi într-o problemă de decizie cu mai multe obiective. Observînd că estimarea tuturor consecinţelor în expresie bănească nu este posibilă datorită criteriului calităţii, să considerăm că s-au estimat utili-

tățile tuturor consecințelor (tabelul nr. 2), prin procedeul von Neumann-Morgenstern sau prin alt procedeu **.

Tabel nr. 2

Soluții posibile	Utilitățile consecințelor		
	Beneficiu	Calitate	Durată
S_1	u (b_1)	u (c_1)	u (d_1)
S_2	u (b_2)	u (c_2)	u (d_2)
S_m	u (b_m)	u (c_m)	u (d_m)

Problema de decizie inițial formulată, care era de a alege o soluție căreia să-i corespundă consecințe superioare consecințelor obiectiv b_0, c_0 și d_0, s-a transformat în găsirea soluției S_i, pentru care suma utilităților $u(b_i) + u(c_i) + u(d_i)$ să fie maximă.

Acest mod nou de a pune problema, singurul care poate oferi o soluție unică problemei de decizie cu mai multe obiective, generează o serie de întrebări privind condițiile în care se pot aduna utilitățile.

Unii autori consideră că aditivitatea utilităților este posibilă numai cînd este realizată condiția de „independență" a criteriilor, înțelegînd prin aceasta că utilitatea unei consecințe pentru un criteriu nu trebuie să depindă de consecințele pentru alte criterii cu care este asociată. Astfel, în cazul exemplului nostru, utilitatea unui anumit beneficiu $u(b_i)$ trebuie să fie aceeași, independent de calitatea și durata cu care o asociem. Aplicabilitatea acestei concepții este, după părerea noastră, redusă, iar semnificația ei economică nu este de loc clară.

UN ALT PUNCT de vedere, care permite o abordare mai eficientă a problemei aditivității utilităților, se sprijină pe definirea criteriului de decizie ca mulțime de criterii-parte. Pe baza acestei definiții, utilitatea unei consecințe pentru un criteriu-sumă este egală cu suma utilităților consecințelor pentru toate criteriile-parte, de unde rezultă că aditivitatea multidimensională a utilităților este totdeauna posibilă cînd criteriile luate în considerare nu au criterii-parte comune. Respectarea acestei condiții, pe care am numit-o independență noțională a criteriilor, permite evitarea luării în calcul, în mod necontrolat, a anumitor criterii-parte cu o pondere mai mare decît pentru celelalte criterii parte. De exemplu, într-o problemă voit simplificată de alegere a variantei optime de investiție, în care se ține seama numai de trei criterii de decizie: valoarea totală (I), cheltuieli valutare I_v și termenul de recuperare a investiției total, (Tr). (vezi tabelul nr. 3).

Tabel nr. 3

Varianta de investiție	Indicatori-criteriu		
	I (mii lei)	Iv (mii lei valută)	Tr. (ani)
V_1	100 000	6 000	4,2
V_2	105 000	5 000	4,7
V_3	110 000	5 000	4,5

Dat fiind caracterul de decizie multidimensională a problemei, să examinăm aspectele legate de aditivitatea utilităților. Vom estima în primul rînd utilitățile, după care, presupunînd că ar fi aditive, le vom însuma (tabelul nr. 4).

Tabel nr. 4

Varianta de investiție	Utilități			
	I	Iv	Tr.	Criterii-sumă
V_1	1,0	0	0,8	1,80
V_2	0,8	0,9	0,4	2,10
V_3	0,6	0,9	0,56	2,06

Un examen mai amănunțit al primelor două criterii ne va duce însă la concluzia că ele nu sînt noțional-independente, întrucît cel de-al doilea este un criteriu-parte al primului. Rezultă că utilitățile nu sînt de fapt aditive în forma de mai sus. Pentru a putea totuși rezolva problema, vom reformula primul din cele două criterii, în felul următor: „Valoarea totală a investițiilor, exceptînd cheltuielile valutare". În urma acestei reformulări, elementele problemei apar în altă formă, după cum se poate observa din tabelul nr. 5.

Tabel nr. 5

Varianta de investiție	Indicatori-criteriu		
	I (mii lei)	Iv (mii lei valută)	Tr. (ani)
V_1	76 000	6 000	4,2
V_2	85 000	5 000	4,7
V_3	90 000	5 000	4,5

Utilitățile vor avea și ele alte valori, putînd fi, de exemplu, cele din tabelul nr. 6.

Tabel nr. 6

Varianta de investiție	Utilități			
	I	Iv	Tr.	Criterii-sumă
V_1	0,8	0	1,0	1,80
V_2	0,6	0,9	0,4	1,90
V_3	0,4	0,9	0,64	1,94

În urma acestei noi estimări a utilităților (tabelul nr. 6), va rezulta că varianta cea mai avantajoasă este V_3 și nu V_2 cum apărea în tabelul nr. 4. Considerarea criteriilor și calculul utilităților (tabelul nr. 4) echivalează, în fond, cu luarea în considerare a criteriului Iv de două ori, ceea ce deformează utilitățile totale. Rezultă astfel necesitatea ca criteriile să fie noțional independente sau, dacă nu sînt, să se reformuleze astfel încît să fie.

O PROBLEMĂ deosebit de importantă în fixarea obiectivelor economice ale unei acțiuni este aceea a compatibilității acestora, pe care o putem, evident, reduce la problema compatibilității criteriilor. Vom considera, în general, că două criterii sînt compatibile, atunci cînd ele pot fi considerate criterii-parte ale unui același criteriu-sumă. În cazul de mai sus, cele trei criterii de decizie luate în considerare, „cheltuielile totale", „cheltuielile valutare", și „termenul de recuperare a investiției", pot fi considerate ca fiind criterii-parte ale criteriului-sumă „eficiența economică a investițiilor", deci sînt compatibile. Dacă însă, în procesul de alegere a unui mod de organizare a producției într-o fabrică, luăm în considerare ca prim criteriu „creșterea producției produsului A" și ca al doilea criteriu „creșterea producției produsului B", acest ultim produs neputîndu-se produce în fabrică în același timp cu primul, cele două criterii sînt evident incompatibile. Cazul extrem al incompatibilității a două criterii este acela în care unul dintre ele reprezintă negația celuilalt; în acest caz cele două criterii sînt contradictorii (de exemplu, criteriile „dezvoltarea întreprinderii" și „reducerea activității întreprinderii").

IMPORTANȚA RELATIVĂ a obiectivelor constituie, fără îndoială, un aspect care nu poate fi neglijat în deciziile economice. In cazul în care utilitățile se estimează luînd în considerare simultan toate consecințele, așa cum s-a făcut în cazul exemplului de mai sus, în care (după cum se poate vedea în tabelul nr. 6) există o consecință de utilitate maximă și alta cu utilitate minimă (egală cu zero), importanța relativă a criteriilor este cuprinsă implicit în valoarea utilităților estimate. Unii autori recomandă, însă, estimarea utilităților separat pe criterii și apoi, înainte de însumare, corectarea lor cu „coeficienți de importanță" ai criteriului.

Metoda estimării utilităților ținînd seama de toate consecințele simultane este însă de preferat, importanța relativă a criteriilor luîndu-se în considerare implicit.

Criteriile luate în considerare în deciziile economice pot avea un caracter cantitativ sau calitativ, după cum consecințele pot sau nu să fie exprimate valoric. În cazul multor criterii cantitative, această exprimare poate fi făcută, ceea ce conduce la o ușurare considerabilă a procesului de decizie multidimensională, nemai fiind necesar să se opereze cu utilități.

O categorie deosebită de criterii cantitative sînt acelea care pot fi exprimate printr-o expresie matematică numită funcție-scop, funcție de eficiență sau funcție economică. Atunci cînd condițiile specifice ale procesului cercetat pot fi și ele exprimate cantitativ printr-un sistem de egalități sau inegalități (sistem de restricții), sîntem în fața unei probleme de programare matematică multidimensională. Cînd funcțiile de eficiență nu se pot reduce, toate, la expresia bănească, ele pot fi transformate în funcții de utilitate, obiectivul deciziei revenind, în acest caz, la maximizarea utilității globale.

O altă problemă de mare importanță este, fără îndoială, alegerea obiectivelor economice ale unei acțiuni.

În practica luării deciziilor economice, nu puține sînt cazurile cînd decidenții stabilesc obiectivele acțiunilor, identifică soluțiile posibile, fac previziuni asupra consecințelor, estimează utilitățile acestora și, în sfîrșit, aplică o anumită regulă de decizie din care se degajă „soluția optimă". Acest cumul conștient sau nu de atribuții, însoțit de necunoașterea riguroasă a etapelor procesului de decizie, face ca, oricît de talentați și experimentați ar fi decidenții, să poată uneori lua decizii diferite de cele optime. Într-un proces de decizie condus științific va apărea o diviziune a atribuțiilor care se pot grupa astfel: procese de opțiune, care cuprind stabilirea obiectivelor și estimarea utilității consecințelor; procese de rutină, care cuprind celelalte operații decizionale.

Primele dintre acestea vor fi executate de cadrele de coordonare și conducere, care trebuie să concentreze experiența și talentul necesar opțiunilor importante. Stabilirea obiectivelor constituie o astfel de opțiune. Analiza economică multilaterală, care va preceda operației de alegere a obiectivelor, trebuie să nu piardă din vedere ca acestea să reflecte interesele și aspirațiile celor care sînt afectați de acțiunile proiectate. Dat fiind, însă, că mecanismul deciziei nu depinde de luarea în considerare a obiectivelor, ci de utilitățile consecințelor aferente, este important să se expliciteze toate sau cît mai multe dintre obiectivele reprezentative, departajarea după nivel de importanță făcîndu-se în mod implicit prin estimarea diferențiată a utilităților. Intr-adevăr, luarea în considerare a unui obiectiv economic nereprezentativ sau chiar nerealist poate fi corectată prin prevederea exactă a consecințelor și, apoi, prin estimarea justă a utilităților, pe cînd omisiunea unui obiectiv nu se mai corectează în nici un fel, putînd conduce la vicierea deciziei. Iată de ce considerăm că unul dintre rolurile importante ale cadrelor de coordonare și conducere este să expliciteze în mod cuprinzător obiectivele proceselor economice analizate, fără a se preocupa, în această fază, de departajarea lor după importanță.

După stabilirea obiectivelor, problema se va preda specialiștilor în „procese de rutină" (economiști, tehnologi, matematicieni, informaticieni, econometriști etc.), care vor identifica soluțiile posibile ale problemei și vor prevedea consecințele acestora. Problema va reveni la cadrele de conducere, care vor efectua cel mai important dintre procesele de opțiune: estimarea utilităților consecințelor. Această operație fiind hotărîtoare, există șanse cu atît mai mari să reușească, cu cît colectivul angrenat în estimare este mai numeros și mai reprezentativ. Utilizarea tehnicilor de decizie de grup [1]) asigură o desfășurare rațională a procesului de estimare și constituie modul în care metodele de conducere colectivă își găsesc aplicarea în fundamentarea deciziilor economice. În final, problema se întoarce din nou la specialiștii „de rutină", care aplică regulile de decizie (eventual cu ajutorul calculatoarelor electronice) și determină soluția optimă.

Evident, metodologia descrisă succint mai sus se referă la procese de decizie complexe. În afara caracterului său colectiv, procesul de decizie desfășurat după această schemă cunoaște și o adîncă diviziune și specializare a muncii. În cadrul acestei metodologii, se asigură luarea în considerare a obiectivelor sub toate aspectele complexe prin care ele influențează decizia economică.

dr. ing. Gh. BOLDUR

*) Funcția de utilitate a fost introdusă axiomatic de von Neumann și Morgenstern în anul 1947: dacă A și B sînt două consecințe distincte, atunci A>B (A este preferat lui B), dacă și numai dacă u(A) > U(B); dacă C este o mixtură probabilistică a două consecințe A și B, c = [pA, (1−p)B] cu $0 \leqslant p \leqslant 1$, atunci u(C) = u[pR, (1−p)B] = pu (A) + (1−p)u(B); c) dacă u posedă proprietățile a și b de mai sus, atunci ea poate suferi o transformare liniară pozitivă: u(A) = au(A) + b, ⩾ o. Din proprietatea c rezultă că dacă se consideră cunoscute utilitățile a două dintre consecințe, va fi totdeauna posibil să se determine mărimea utilității oricărei alte consecințe. Dacă se ia $u_{max} = 1$ și $u_{min} = 0$ utilitatea are semnificația unei probabilități.

**) In prezent se cunosc alte numeroase metode de estimare a utilității. P. C. Pishburn analizează și exemplifică nu mai puțin de 24 de astfel de metode.

1) Vezi Gh. Boldur: **Procese informaționale și de decizie,** Ed. științifică, București 1969, p. 83—98 (n.r.).

POLITOLOGIE ECONOMICĂ

MONOPOLURILE – FACTORI DE DECIZIE ÎN POLITICA ECONOMICĂ OCCIDENTALĂ

TEORIA ECONOMICĂ și politologia economică a zilelor noastre dau o atenție crescîndă problemelor care decurg din profunda intervenție a statului burghez în economie, ca și din împletirea strînsă a acțiunii statului cu activitatea monopolurilor. Trebuie remarcat, în această privință, că în țările capitaliste s-au înfruntat multă vreme două poziții pe care se situau economiștii și politologii burghezi. Una dintre aceste poziții nu numai că recunoaște interferența mereu sporită a statului în economia țărilor capitaliste, dar o consideră totodată ca o necesitate stringentă, ce ar decurge dintr-o serie de condiții obiective de ordin economic, tehnic și politic. Dînd o mare atenție politicii economice, adepții acestor teorii sînt, în genere, tentați să exagereze virtuțile activității raționale, atribuindu-i nu o dată calitatea de a anihila procesele economice obiective. La celălalt pol se situează acei economiști și politologi care se pronunță împotriva oricărei intervenții etatiste deoarece, după părerea lor, o asemenea activitate umană falsifică procesele reale, le deformează, iar efectele obținute astfel sînt contrarii celor dorite sau celor care ar trebui să decurgă din evoluția normală a fenomenelor. Evident, există și poziții teoretice intermediare.

Problema intervenției statului și a limitelor acestei intervenții ridică numeroase chestiuni ce se cer elucidate, atît în privința determinării conținutului statului însuși cît și în ce privește țelurile generale ale activității statului și ale interferenței sale în economie. Este de remarcat, în primul rînd, că teza burgheză — criticată încă de Lenin — cu privire la „independența" statului față de clasele sociale, referitoare la așa-zisa situare a sa deasupra claselor antagoniste, pe care le-ar servi deopotrivă, a fost reactualizată în momentul de față sub o formă reînnoită. Într-o asemenea viziune, statul burghez ar fi „independent" față de monopoluri, favorizîndu-le sau defavorizîndu-le în aceeași măsură în care avantajează sau dezavantajează în genere întreprinderile particulare, fiind chipurile indiferent față de dimensiunea și puterea unităților economice. O astfel de interpretare apologetică a conținutului statului burghez contemporan face abstracție de faptul că monopolurile au un cuvînt hotărîtor de spus în economia și politica țărilor capitaliste și că nu o dată măsurile de politică economică adoptate în aceste țări favorizează în mod mărturisit monopolurile.

Evident, ar fi simplist să considerăm însă că ansamblul activității economice, inclusiv al politicii economice, exprimă în mod exclusiv interesele monopolurilor și că statul burghez contemporan trebuie să fie considerat ca un simplu instrument pe deplin subordonat față de monopoluri. O asemenea înțelegere simplificată face abstracție de datele realității, de raporturile de forță existente în cadrul societății capitaliste dezvoltate, raporturile de forță dintre diferitele clase sociale, ca și dintre diferitele pături ale respectivelor clase, de contracararea, măcar parțială, a atotputerniciei monopolurilor prin lupta clasei muncitoare și a altor pături sociale nemonopoliste.

De aceea, elucidarea rolului pe care îl joacă în momentul de față monopolurile în economia statelor capitaliste, mobilurile acțiunilor lor, direcțiile către care este orientat ansamblul activității lor etc., capătă o însemnătate majoră pentru descifrarea sensurilor în care are loc împletirea intereselor monopolurilor și ale statului.

DACĂ EFECTUĂM o secțiune în mobilurile activității umane, inclusiv în cele ale politicii economice în condițiile capitalismului contemporan, vom remarca o serie de nivele diferite de interese ce împing acțiunea într-o direcție sau alta.

Între diferitele nivele de interese din sînul societății capitaliste contemporane pot exista convergențe și conflicte care se și manifestă, de altfel, în reacțiile pozitive sau negative ale diferitelor grupuri sociale față de diversele măsuri aplicate pe planul politicii economice de către statele burgheze.

Monopolurile, ca punct de concentrare a intereselor unor grupuri restrînse din cadrul burgheziei însăși, acționează în mod coerent pentru apărarea intereselor lor împotriva altor grupuri, ca și împotriva intereselor celorlalte clase ale societății capitaliste, ceea ce și explică apariția contradicțiilor dintre monopoluri și restul populației. Și aceasta pentru că monopolurile nu sînt pur și simplu niște grupuri care își apără propriile interese, ci sînt grupuri ce concentrează o mare parte din puterea economică a societății, dobîndind astfel o imensă influență asupra puterii politice. Monopolurile, după expresia lui J.J. Spengler, constituie „blocuri de putere politico-economică" [1]), care acționează asupra ansamblului relațiilor economice și sociale în cadrul instituțional al societății burgheze actuale, tinzînd totodată să modifice acest cadru în vederea sporirii avantajelor lor, unii dintre politologii americani afirmînd chiar că „grupurile de interese afectează conținutul legislației" [2]). Desigur, economiștii marxiști afirmă de multă vreme aceste adevăruri; semnificativ este faptul că asemenea teze au început să pătrundă și în lucrările economiștilor occidentali nemarxiști.

Forța economică a monopolurilor, ca și gradul lor de influențare a puterii politice constituite, depind de o serie de elemente între care o însemnătate hotărîtoare au: dimensiunea capitalurilor, eficiența organizării, o informare cît mai completă și rapid transmisă, conștiința unor interese și obiective specifice, penetrația membrilor lor în sectoarele cheie ale economiei și ale aparatului administrativ. Cu alte cuvinte, gradul de concentrare a producției și capitalurilor este nu numai un indiciu al dimensiunilor monopolurilor, dar și al puterii lor economice directe, al presiunii pe care o pot exercita diversele monopoluri asupra statului în calitatea acestuia de putere politică organizată.

Dat fiind că puterea lor economică și politică decurge din concentrare și centralizare, este firesc ca monopolurile să dea o atenție deosebită problemelor ce decurg din acest proces de mărire a proporțiilor întreprinderilor.

Cîteva cifre sînt edificatoare în privința forței economice concentrate în mîinile marilor monopoluri. În S.U.A. de pildă, partea primelor 200 de companii industriale reprezenta în 1968 nu mai puțin de 61,2% din totalul activelor firmelor industriale. După aprecierea unor economiști americani, dacă tendințele actuale de intensificare a concentrării și centralizării vor continua, în 1975 primele 200 de corporații vor controla cel puțin 75% din activele industriale. Gigantismul primelor companii de pe lista „celor mai mari 500" din Statele Unite a ridicat nu o dată protestele opiniei publice americane. Este știut, de pildă, că primele firme de pe această listă au cifre de afaceri ce depășesc apreciabil suma reunită a bugetelor unor state capitaliste dezvoltate de talie mijlocie.

Concludentă este, în această privință, opinia unui comitet ministerial american (National Industrial Conference Board) care a efectuat un studiu asupra monopolurilor din industria grea: „concentrarea este suficient de puternică într-un număr de ramuri importante ale sectorului bunurilor de echipament pentru a

dr. N. S. STĂNESCU

(Continuare în pag. 16)

FIȘE

Cantitate și calitate

■ În studiul **Le cas des pays en voie de developpement** (Cazul țărilor în curs de dezvoltare), apărut sub titlul generic **Quantité et qualité en matière de recherche** (Cantitatea și calitatea în probleme de cercetare), apărut în nr. 3/1970 al revistei IMPACT SCIENCE ET SOCIETE (Unesco), Jorge A. Sabato se referă printre altele, la unele conflicte între cantitate și calitate, pe care le numește „organice" în institutele de cercetare ale țărilor menționate.

După autor, conflictele organice rezultă din aplicarea la personalul din centrele de cercetare și dezvoltare (C și D) a regulilor și metodelor proprii personalului administrativ — cum ar fi cele care apreciază îndeosebi vechimea, punctualitatea și corectitudinea, în locul muncii creatoare. Aceste conflicte ar avea două cauze. Prima s-ar datora impunerii unei structuri piramidale sau verticale organismelor de C și D; acestei structuri îi corespunde în general un sistem de promovare destul de rigid și birocratic, care nu permite recunoașterea meritelor cercetătorului, oricare ar fi vîrsta, vechimea, farmecul personal sau caracterul său. În plus, într-o astfel de structură, numirea se face la nivelul cel mai coborît al ierarhiei, ceea ce reprezintă un obstacol serios cînd e vorba de a angaja un cercetător strălucit, dar încă foarte tînăr sau cu stagiu redus. În general, în aceste condiții, rangul este mai bine recompensat decît spiritul creator. Organizarea amintită poate determina, după autor, conflictul cel mai grav între cantitate și calitate, prin aceea că permite unui om ale cărui singure merite sînt vechimea și buna conduită să ajungă în postul de director al unui centru de C și D. O a doua cauză de conflicte „organice" ar ține de faptul că organismelor de C și D li se impun mecanismele de conducere și de control în vigoare în domeniul administrativ: controlul programelor și al prezenței, al intrărilor și ieșirilor, concedii prin rotație ș.a. Autorul propune pentru aceste institute o organizare orizontală sau de formă piramidală, cu baza foarte întinsă și cu o înălțime mică.

Criterii pentru definirea sărăciei

■ În lucrarea **Le quart monde** (Un sfert din lume) editura Science et Service, Paris 1969, pag. 314, Jean Labbens abordează o problemă mai puțin tratată în ultimul timp: sărăcia din lumea capitalistă, inclusiv cea din țările dezvoltate. Autorul se întreabă, printre altele, cine este astăzi sărac sau duce o viață de mizerie în țările capitaliste dezvoltate și care pot fi criteriile de apreciere? De la bun început se exclude posibilitatea aprecierii pe baza unui singur criteriu și în special a inegalității în repartizarea bunurilor materiale. Pentru aceasta se consideră că este necesar să fie luat în considerație un complex de factori și anume: munca și veniturile, învățămîntul și cultura, mijloacele de participare la puterea politică, prestigul social etc. Răspunzînd la întrebarea cine este sărac în țările occidentale, J. Labbens face precizarea că în prezent sînt extrem de rare cazurile cînd din straturile superioare ale societății se decade în sărăcie. Săraci sînt aceia care se nasc în păturile de la baza scării sociale, sau se află la frontiera dintre sărăcie și avuție. Decăderea, apreciază autorul, este oprită de moștenirea relațiilor, de cunoștințele culturale și științifice care joacă un rol foarte important în ocuparea unui loc avantajos în societatea occidentală.

Ce este organizarea?

■ Este organizarea științifică a muncii un „complex de măsuri" sau un „proces" permanent — se întreabă I. N. Dubrovski în articolul **Problem teorii i praktiki naucinoi organizații truda** (Probleme ale teoriei și practicii organizării științifice a muncii) din **VESTNIK MOSCOVSCOGO UNIVERSITETA** nr. 6/1970. După caracterul sarcinilor pe care și le propune, arată autorul, organizarea științifică a muncii poate fi considerată ca un sistem de măsuri practice. Dacă se trece la o caracterizare dinamică, atunci ea este un proces al transformării și perefcționării continue a formelor și metodelor de organizare a proceselor de muncă, o funcție esențială a conducerii în economie. Există tendința de a confunda problemele tehnice și cele organizatorice ale dezvoltării întreprinderilor. Față de tehnică și tehnologie, problema organizării științifice a muncii se află în raport de subordonare; nivelul dotării tehnice determină formele de organizare a proceselor de muncă, care trebuie aduse în concordanță cu nivelul existent al dezvoltării tehnologiei producției. Dar, deși strîns legate, ambele domenii se delimitează, fiecare avînd obiective proprii.

Perfecționarea organizării proceselor de muncă, precizează autorul, nu trebuie luată însă în considerație numai și exclusiv pe baza realizărilor celor mai noi ale științei și tehnicii. Aplicarea ei nu trebuie limitată la întreprinderile tehnologic cele mai avansate ci este valabilă în toate întreprinderile. Ea are ca scop obținerea rezultatelor optime, folosindu-se posibilitățile reale de care dispune întreprinderea în momentul dat.

ÎN LIBRĂRII

„GARANȚIILE CREDITORULUI"

ÎN EDITURA ACADEMIEI a apărut lucrarea **Garanțiile creditorului**, de dr. Victor Dan Zlătescu. Monografia pornește de la o confruntare între reglementarea devenită „clasică" a garanțiilor din Codul civil — fidejusiunea, gajul, ipoteca, privilegiile etc. și marele număr de „garanții inedite" introduse de legislația economică, cum ar fi clauza penală, clauza de coparticipare, garanțiile impuse gestionarilor sau garanțiile angajaților mandatari. Din această confruntare se desprinde criza în care a intrat conceptul de garanție tradițională și necesitatea acreditării unui concept mai larg, care să includă toate formele nou apărute. Căutînd a determina un atare concept, lucrarea se situează în categoria acelor încercări de regîndire a dreptului civil, de conturare a unor instituții proprii acestei discipline, caracteristice relațiilor socialiste.

Interacțiunea dintre viața economică și instituția garanțiilor se exprimă pregnant în funcțiile acestora: promovarea securității creditului, apărarea proprietății socialiste și stimularea respectării disciplinei contractuale. Pentru prima dată în literatura de specialitate, autorul conturează o teorie a acestor funcțiuni, punînd astfel în lumină utilitatea complexă a garanțiilor și însemnatul număr de valori sociale (și economice) pe care ele le ocrotesc.

RELAȚII DEMO-ECONOMICE

EVIDENȚA impactului demo-economic devine tot mai clară și convingătoare, pe măsura reconsiderării problematicii demografiei și a căutării mobilurilor acesteia, deopotrivă în domenii colaterale, dar, indubitabil, conexe; la fel cum economiștii au căpătat de mult certitudinea că analiza creșterii și a dezvoltării economice nu poate fi circumscrisă la legi și cauze „eminamente" economice.

În dorința de a aduce o contribuție proprie la elucidarea unora din problemele care privesc relațiile dintre populație și economie și de a răspunde astfel unei sarcini pe care cercetarea științifică este chemată să o împlinească, dr. Alexandru Pescaru și-a expus opiniile într-o interesantă lucrare, intitulată concis: **„Populație și economie"**, apărută în colecția „Sinteze sociologice" [1]) Contribuția adusă este cu atît mai importantă cu cît multe din analizele sale se sprijină pe o analiză atentă a aspectelor sociale, culturale, psihologice în „atmosfera" cărora ființează și se derulează fenomenele constituind obiectul cercetării sale.

Revenind la problematica lucrării — circumscrisă la cadrul enunțat — aceasta se impune atenției prin logica abordării sale. Au fost mai întîi evidențiate aspectele concrete ale relațiilor demografice — prima premisă a oricărei istorii omenești fiind, cum spunea Marx, existența indivizilor umani vii. După aceea s-a procedat la reliefarea proceselor care influențează, precum și a celor cărora li se asociază diferitele tendințe ale evoluției demografice. Cu un interes egal a fost descifrată și explicată și relația în sens invers: în ce fel condițiile demografice influențează și susțin dezvoltarea economică. În acest mod s-a încercat tratarea sub toate fațetele a principalelor cauze și condiții în care se produc și asociază modificările cantitative și structurale ale ecuației demo-economice. Nivelul dezvoltării economiei creează — cum observă autorul — un cadru specific, capabil să influențeze diferențiat tipul expansiunii demografice. Pe de altă parte „volumul populației constituie o variabilă ale cărei consecințe (...) se reflectă în tendințele dezvoltării economice" (p. 111). Cauzele și condițiile în care se produc modificările ce determină, se asociază sau rezultă din evoluția demografică și dezvoltarea economică sînt căutate pe planuri diferite. Baza tehnică și materială a societății, nivelul venitului familiei, rezistența mediului, reacția de adaptare, gradul de evoluție și cultură al colectivității umane, comportamentul indivizilor și al familiilor sînt domenii în interiorul cărora apar și se produc acțiunile complexe, simultane și reciproce ale variabilelor demografice și economice. Este foarte justă remarca potrivit căreia comportamentul demografic al populației este o „zonă de confluență a variate posibilități, interese și idealuri de viață, ancorate în primul rînd în actualitate și deschise mai mult sau mai puțin cerințelor generale și permanente de dezvoltare a societății" (p. 163).

ANALIZÎND cauzele și consecințele social-economice ale creșterii populației, autorul a emis ipoteze de care cercetările viitoare nu vor putea face abstracție. Astfel, ne pare plină de interes științific afirmația potrivit căreia tendințele, pe care le urmează un fenomen demografic sau altul, sînt produsul unor relații cauzale care apar și acționează numai în anumite condiții. Multe din cauzele care în trecut au determinat o anumită tendință demografică, în prezent fie că au dispărut, fie că au un rol cu totul secundar. „Interacțiunea, spune autorul, are loc între factori care nu sînt «eterni» și care, în plus, acționează unul asupra celuilalt în anumite condiții de dezvoltare a societății". (p. 166). De unde concluzia că aceeași tendință poate fi rezultanta unui alt complex cauzal.

Dimensionarea și structurarea evoluției numerice a populației, adică elaborarea și fundamentarea politicii demografice, este un atribut al fiecărui stat, independent și suveran pe propria-i soartă. De aci nevoia aprecierii realiste a politicilor despre populație. O analiză care ar scoate politica demografică în afara cadrului social, economic și politic sau care ar face abstracție de elementul timp și spațiu ar fi unilaterală, nerealistă și deci nefolositoare. Privită prin această optică, lucrarea recenzată se remarcă printr-un pronunțat spirit de analiză obiectivă și realistă a faptelor și fenomenelor studiate. Din păcate, însă, într-o serie de cazuri evaluarea schimbărilor cantitative și a modificărilor structurale nu se bazează pe o argumentare statistică globală. Mai mult, avînd în vedere particularitățile evoluției demografice, începutul perioadei analizate ar fi trebuit plasat undeva cît mai departe în trecut, iar sfîrșitul adus ceva mai „la zi", ceea ce autorul nu a reușit în toate cazurile.

Folosirea unei informații globale și desfășurată pe o perioadă lungă de timp, sigur că ar fi condus la manifestarea unei mai mari prudențe în asocierea diferitelor tendințe. Cu ajutorul unor exemple izolate poate fi, într-adevăr, dovedită existența paralelă a tendinței în care creșterea economică este însoțită de scăderea fertilității. O analiză statistică globală însă bazată pe evoluția economică și demografică generală, infirmă o asemenea concluzie. În fond, sub nici un raport, inclusiv sub cel al „creșterii și dezvoltării social-economice", lumea de azi nu mai seamănă nici pe departe cu cea de acum 5—10 decenii în urmă. Și cu toate acestea, ea este mult mai numeroasă. În plus, este știut că în multe din țările dezvoltate se manifestă tendința activizării natalității. Redresarea acesteia nu-i urmarea unui „dirijism" care să prevină unele efecte demografice ale creșterii economice. Este, mai de grabă, manifestarea voluntară a „spiritului" uman, încurajată și susținută, natural, de acte și fapte economice. De aceea nu putem fi de acord nici cu remarca după care „credința în posibilitățile de schimbare a mediului mărește — pe plan istoric — dorința de limitare a nașterilor" (p. 48). Fertilitatea era mai mare în trecut din alte cauze, pe care nu le putem discuta acum. În nici un caz ea nu a fost reflexul neputinței de a schimba natura și nici al stării de liniște pe care ar fi produs-o perioadele de „progres calm".

Este, de asemenea, neverosimil că, pe măsura dezvoltării economiei, „influența factorilor demografici capătă o pondere mai redusă asupra progresului tehnic..." (p. 91). Incontestabil, dezvoltarea și perfecționarea mijloacelor de muncă, a obiectelor muncii și a tehnologiei producției constituie calea principală de sporire a productivității muncii. Dar, întotdeauna invenția și inovația, modificările structurale și marile opțiuni, într-un cuvînt, progresul tehnic constituie produsul celui mai activ factor transformator și novator: omul. Și, în acest context încă două succinte observații. Prima: ecuația demo-economică surprinde prin extraordinara sa complexitate. Rezolvarea ei științifică este condiționată de determinarea a două optimuri: cel economic și cel demografic. N-am înțeles de ce autorul pledează în favoarea renunțării „la utopia (!) de a încerca să se calculeze numărul concret optim de populație ..." (p. 52). Gradul de dificultate pe care îl presupune elucidarea acestei probleme în nici un caz nu constituie un argument. A doua: **Populație și economie** reprezintă un cert pas înainte față de lucrarea anterioară **Elemente de demografie.** De ce atunci obsedantele autotrimiteri la **Elemente**...?

Trecînd peste propriile noastre nedumeriri în legătură cu unele concluzii și păreri ale autorului, lucrarea dr. Al. Pescaru poate fi consultată cu foarte mult folos de toți cei interesați de evoluția fenomenelor sociale, economice și demografice. Ea este în același timp un argument în favoarea continuării și conjugării eforturilor cercetătorilor în vederea fundamentării politicii demografice, astfel încît aceasta să devină unul din factorii de seamă ai dezvoltării economice și ai împlinirii aspirațiilor umane.

C. V. BĂLOIU
Institutul de Cercetări Economice

[1]) Editura științifică, București, 1969, 192 pag.

● Din cîte ne amintim, la scurt timp după apariția lucrării „Valorificarea superioară a resurselor naturale", ați trecut din cercetare în învățămînt. Înseamnă aceasta și o schimbare totală a preocupărilor dv. de cercetare?

— Teza mea de doctorat la care v-ați referit, publicată în 1969, a constituit rezultatul unor preocupări pe care le-am avut în cadrul I.C.E. In acest institut, căruia îi datorez formarea mea ca cercetător, m-am ocupat încă în urmă cu 7—8 ani, de studiul problemelor colaborării economice internaționale. În ultimii doi ani, desfășurîndu-mi activitatea didactică în catedra de comerț exterior mi-am concentrat și munca de cercetare pe acest domeniu. Experiența dobîndită prin elaborarea lucrării menționate, îmi folosește enorm deoarece astăzi, mai mult decît oricînd, teza enunțată de un reputat specialist în materie, și anume că problemele comerțului internațional sînt în egală măsură și ale producției, își găsește pe deplin valabilitatea; fără cunoașterea ultimelor este foarte greu să faci cercetări, să emiți idei în domeniul primelor.

● Ați găsit în facultate condiții pentru munca de cercetare asemănătoare cu cele anterioare?

— Activitatea didactică mi-a ridicat o serie de probleme noi, specifice, care necesită eforturi și timp. Totuși în prezent se pare că adevărul corespunzător căruia un cadru universitar trebuie să fie în egală măsură un cercetător capătă o recunoaștere mai largă, fapt ce se reflectă și în facultatea în care lucrez. În laboratorul de comerț exterior își desfășoară activitatea cîteva cadre cu experiență în munca de cercetare și o serie de tineri, cadre didactice și studenți foarte inimoși și dotați; și unii și ceilalți elaborează lucrări, dintre care unele contractate cu centrale și întreprinderi economice, astfel încît un climat pentru cercetarea științifică există. Dacă pornesc de la realitățile din facultatea în care lucrez, trebuie să constat cu regret că mai există încă multe de făcut pe linia dotării cu o bază tehnică-materială cît de cît corespunzătoare pentru o muncă de cercetare eficientă.

● În contextul dat, pe ce v-ați axat în principal activitatea în ultimii ani?

— Principala atenție am acordat-o elaborării cursului de „Economia și conducerea comerțului exterior" care s-a litografiat în A.S.E., sub forma de note de curs. În ultimul an am lucrat intens la adîncirea ana-

Șantier științific

Conf. dr. Al. PUIU

lizei și la îmbogățirea acestui material cu noi teme cum ar fi cea privitoare la managementul în comerțul exterior, la optimizarea schimburilor comerciale externe, la incidențele politicilor comerciale contemporane asupra comerțului nostru exterior. Sper ca acest curs pe care-l pregătesc pentru editură, să răspundă nu numai cerințelor studenților dar și unor specialiști din producție, cunoscut fiind că frontul activității de comerț exterior se extinde rapid și foarte mult, cu prilejul acțiunii de descentralizare ce se desfășoară în țara noastră.

● În decursul anilor ați publicat o serie de articole privitoare la comerțul Est—Vest, cum sînt denumite (cam impropriu după părerea noastră), schimburile comerciale dintre țările socialiste și cele capitaliste dezvoltate. V-ați limitat la acest mod de finalizare a acestor preocupări?

— Articolele publicate precum și caietul de studii elaborat împreună cu prietenul meu O. Ciulea, au constituit o etapă în munca de cercetare pe tema care ați menționat-o și care prezintă foarte multe semnificații și contradicții, într-un cuvînt este captivantă pentru cercetător. În prezent închei o nouă etapă a muncii desfășurată în această direcție, cu o lucrare pe care o voi preda săptămînile următoare la Editura politică cu care de ani de zile colaborez foarte bine.

● Lucrarea despre care vorbiți reprezintă o sinteză a cercetărilor anterioare sau conține și elemente noi de analiză?

— Studiile anterioare s-au concentrat aproape în exclusivitate la analizele cantitative referitoare la comerțul Est—Vest. În actuala lucrare, asemenea analize rămîn pe planul al doilea ca problematică, iar ca întindere dețin mai puțin de 1/4 din total. Problemele pe care, eu ca autor, le apreciez a fi de natură să prezinte un interes mai mare pentru un cerc larg de cititori ca și pentru specialiști, sînt cele destinate analizei formelor de cooperare în producție, în tehnică, în știință, în marketing, între țările socialiste și cele capitaliste industriale, cele referitoare la incidențele politicilor și reglementărilor comerciale asupra acestui flux al comerțului mondial, precum și încercarea de schițare a perspectivelor pe termen lung a comerțului Est—Vest.

Evident rămîne de văzut dacă cititorii vor fi de acord cu mine, dar pînă a ajunge la dînșii, lucrarea mai are de parcurs cîteva etape de lucru, necesare în editură.

Discuție consemnată de
Florence COSTIN

DE CE EDITĂM O CARTE?

acad. Grigore C. MOISIL

O CARTE, cînd e scrisă, urmează să fie editată. De ce?

Întrebarea aceasta nu are un răspuns de la sine înțeles. Există, pe lîngă marile edituri, oameni care aleg, dintre mai multe manuscrise parvenite editurii pe cele pe care editura le va edita, rămînînd ca pe celelalte să nu le editeze acea editură.

De ce o editură **nu** editează o carte?

În primul rînd e bine să știm că editurile sînt specializate. Deci vom lăsa la o parte faptul că o anume editură nu editează o anume carte fiindcă nu e de profilul ei. Totuși vom face observația: e nevoie să existe într-o țară, pentru fiecare carte ce merită să fie publicată, cîte o editură care să aibă un profil ce permite editarea cărții. Ar fi mai bine, de exemplu, la noi în țară să existe o editură cu profilul specializat: matematică-fizică. Despre această problemă vom vorbi altă dată.

În al doilea rînd, o carte poate să nu-și găsească editorul fiindcă nu e rentabilă. E nevoie de o editură specializată, care să editeze cărțile nerentabile dar de mare valoare. Noi credem că acesta e rolul Editurii Academiei, dar, și acest subiect merită o analiză mai amănunțită.

Evident, o carte poate să nu fie editată fiindcă editorul căreia i s-a adresat autorul crede că acea carte nu are valoare. Dar dacă o carte fără valoare e rentabilă? Trebuie mărturisit că în librărie cu cărțile se întîmplă același lucru care se întîmplă cu orice obiect pus în comerț: contactul cu publicul declanșează în public o reacție; cartea se vinde sau nu se vinde, ca o ștofă de rochie care se cere sau nu se cere; ca o piesă de teatru la care lumea vine sau nu vine.

La Radio sau la Televiziune, indiferent că-ți place sau nu, că scrii să se mai dea o dată sau că întorci butonul și te duci să te culci, tot plătești abonamentul. La cărți nu. Nu vrei, n-o cumperi. Încercarea librăriilor de a-ți vinde cu forța un volum nedorit, condiționînd cumpărarea unui volum dorit de cumpărarea „în aceeași pungă" a volumului nedorit, n-a dat rezultate.

Dar cartea nu este numai obiect de comerț. Cartea este și mijloc de educație. E și un mijloc de ridicare a nivelului cultural al cititorilor. Aici este o mare deosebire între editura în țările socialiste și cea din țările capitaliste.

Editura în țările capitaliste se face în mod exclusiv comercial. De ce, totuși, mă veți întreba, de ce totuși și în aceste țări majoritatea caselor de editură nu editează numai cărți de scandal. Sînt cunoscute casele de editură din țările capitaliste care editează numai cărți de matematică, de fizică, de inginerie. Lumea în acele țări e interesată de matematici și de fizică; o astfel de carte se vinde și deci se editează. „Pot oare eu, editor capitalist, să-mi imobilizez capitalul, editînd o carte științifică într-un domeniu al cărui interes sînt singurul să-l recunosc?" Fraza mi-a fost spusă exact sub această formă de un astfel de editor. „Dumneavoastră, în țările socialiste, puteți arunca pe piață cărți, într-un anume domeniu al științei, care nu are încă trecere, dar despre a cărui importanță oamenii d-voastră de știință sînt convinși. Eu, ca simplu particular, nu pot face acest lucru".

Problema aceasta eu nu știu cum este rezolvată acolo. Ceea ce e sigur e că nu voi căuta cărți în anume domenii, care nu sînt acolo la modă, în țările în care ele nu sînt la modă.

— Și cum se face, într-o astfel de țară, spre a răspîndi o disciplină care încă nu e cunoscută?

— Două sînt mijloacele esențiale: industria și universitatea.

Sînt unele grupe de preocupări care interesează economia unei țări. Marile întreprinderi au nevoie de specialiști într-un domeniu. Ele anunță acest lucru: oferte de posturi în cutare specialitate. Oamenii, pe banii lor, se specializează. Editorul prinde de veste și editează traduceri. Apoi volume originale. Acesta e un mijloc.

Profesorii în universități și institute tehnice fac cursuri asupra unor capitole noi ale științei. Elevii lor au nevoie de anume cărți în acest domeniu. Editorul începe să publice, fie traduceri, fie volume originale, fie — mai des — și una și alta.

Se știe că în domeniul cărților bune nu există paralelisme. Un volum bun într-un domeniu creează cititori pentru al doilea volum în același domeniu, pentru al treilea și așa mai departe.

Inteligența editorilor joacă un rol important în astfel de domenii noi. Atunci cînd apare un domeniu nou, un editor deștept poate acapara o piață: piața unei anume discipline. Autorii se duc la el sau el îi cheamă. Librarii i se adresează lui și librarii care știu ce cărți să ia în librării, cîștigă.

Cei care înțeleg ce a apărut nou în știință se îmbogățesc.

Cei care nu înțeleg dau faliment.

Într-o țară socialistă situația e mult mai bună. Aceasta poate să permită editurilor un progres mai rapid și o și permite. Iuțeala de creștere a tipăriturii matematice în țara noastră e o dovadă a afirmației mele. Ea s-a datorat faptului că publicarea acestor cărți s-a făcut în conformitate cu imperativul socialist: cartea e un instrument de propagare a progresului științei.

Unele cărți expun cercetările cele mai noi ale autorilor lor. În legătură cu aceasta sînt trei puncte ce ar trebui analizate: răspîndirea cărții în țară: vom spune pe scurt: stabilirea tirajului și aprovizionarea librăriilor; al doilea subiect de discuție: răspîndirea cărții românești în străinătate; al treilea: publicarea de cărți în limbi străine.

Alte cărți au rolul mai ales de a învăța pe alții. Aici problema tirajului e esențială.

Trebuie oare, în acest scop, ca editurile să lucreze în pagubă?

Nu despre asta e vorba, ci despre faptul că editorul nu trebuie să creadă că face un comerț ca oricare altul (nu sîntem siguri că principiile ce expunem nu sînt valabile și în alte negoțuri). Editorul trebuie să țină seama în primul rînd că marfa pe care el o produce se cheamă cultură.

MONOPOLURILE

(Urmare din pag. 14)

conferi marilor firme o putere discreționară în ce privește prețurile și alte decizii relative la piață". Iar deputatul Celler, vorbind în Camera Reprezentanților a S.U.A., spunea referitor la același aspect: „dimensiunea poate fi ea însăși și prin ea însăși anti-socială sau susceptibilă să ducă la abuzuri" [3]).

Opinii de felul celor citate reflectă mai mult sau mai puțin explicit obiecțiile pe care le ridică marea concentrare a economiei din cauza puterii sociale, politice și economice pe care un asemenea proces o conferă monopolurilor, acestor grupuri privilegiate de interese din societatea capitalistă contemporană.

DINTR-UN anume punct de vedere, întreaga activitate a monopolurilor nu se află sub semnul unei desfășurări întîmplătoare, ci reprezintă o acțiune sistematică, intențională, conștientă, de urmărire a unor țeluri precise. Cu alte cuvinte, ele aplică realmente o strategie și o tactică în domeniul politicii economice, cu un caracter deliberat, care scapă de sub imperiul spontaneității. Alături de situațiile conjuncturale care influențează desfășurarea activității economice a monopolurilor, o importanță tot mai mare capătă dezvoltarea pe perioade mai lungi, în care previziunea joacă un rol inestimabil. Așa se face că monopolurile sînt direct interesate în activitatea unor ramuri noi ale științei — previziunea, futurologia, de pildă, — deși, la prima vedere, investigarea tendințelor și perspectivelor nu asigură cu certitudine profiturile viitoare. Se pare, așadar, că monopolurile acționează în funcție de o serie de motivații complexe, în care profitul imediat și maxim reprezintă numai unul din elementele ce orientează activitatea monopolului pe termen scurt și mai ales cea pe termen lung.

În legătură cu acest aspect al realității capitalismului contemporan a fost formulată o teorie menită să explice resorturile intime ale activității monopolurilor, teoria managerocrației. Printre principalii autori ai teoriei se numără și cunoscutul economist american J.K. Galbraith. Prezentîndu-și într-o formă sintetică teoria într-o conferință publică, Galbraith afirmă: „ceea ce am numit întreprindere evoluată (mature corporation) se sustrage controlului proprietarilor sau acționarilor. Puterea este și trebuie să fie exercitată de către aceia care au acces la informațiile indispensabile luării deciziilor. Aceste informații sînt în mîna celor ce formează ceea ce am numit tehno-structura. Puterea, care merge mînă în mînă cu deținerea informației, este astfel repartizată după același model: exercitarea puterii este impersonală și birocratică".

O asemenea teorie pleacă de la o serie de observații judicioase asupra realității capitaliste pentru a ajunge la concluzii apologetice, lipsite de orice simț al realității. Este un fapt de necontestat că sporirea proporțiilor marilor firme a dus la înmulțirea numărului de acționari: General Motors, de pildă, are 565 000 de acționari, sau altfel spus, de proprietari. Cine își poate închipui măcar că acest număr imens — ce depășește jumătate de milion de persoane — participă direct la exercitatea puterii în cadrul giganticului monopol ar da dovadă de o incontestabilă naivitate. Practic este imposibilă măcar reunirea tuturor acționarilor. De aceea, la luarea deciziilor și, în genere, la discutarea situației economice a marilor firme, participă un număr foarte restrîns de acționari și anume aceia care dețin proporții suficient de ridicate din capitalul comun pentru a-și putea spune în mod hotărîtor cuvîntul. Judecînd deci lucrurile, Galbraith avea dintr-un anumit punct de vedere dreptate cînd afirma că puterea monopolului scapă din mîna totalității proprietarilor, dar el făcea abstracție de existența marelui acționar care nu se poate dezinteresa de soarta capitalului său. Pe de altă parte, chiar și acest gen de acționari nu mai participă întotdeauna la conducerea cotidiană a firmei, preferind să încredințeze funcția de manager unui specialist în domeniul gestiunii economice, care — în majoritatea absolută a cazurilor — este un salariat.

Plecînd de la această constatare, teoria apologetică burgheză a formulat teza „revoluției tehnocrate", a unei revoluții pașnice care ar fi deplasat puterea economică din mîinile capitaliștilor, proprietarilor, în acelea ale managerilor salariați (îndeosebi teoriile lui Adolf A. Berle). Proprietarul „se mulțumește" cu dividendul plătit acțiunilor sale, profitul încetînd, în acest caz să reprezinte acel fundament stimulativ al activității monopolurilor. Prin poziția sa de salariat, managerul pare să acționeze nu pentru asigurarea unor profituri maxime proprietarului capitalului, ci pentru venituri maxime întreprinderii. Conform unei asemenea interpretări, profitul devine un fel de dobîndă plătită capitalului investit în titlul de valoare — acțiune —, iar venitul întreprinderii — mijlocul obiectiv necesar pentru a realiza creșterea economică. Evident, printr-o astfel de viziune se ajunge să se facă abstracție de faptul că venitul ridicat al întreprinderii este, în ultimă instanță, cel ce asigură profitul înalt al capitalistului-acționar și că proprietatea asupra capitalului rămîne concentrată în mîinile unei minorități sociale chiar și acolo unde au apărut sute de mii de acționari care au cumpărat, fiecare, un număr restrîns de acțiuni.

Venitul mare al întreprinderii nu este însă mai puțin, prin aceasta, profit capitalist. Este adevărat că nu consumul personal al proprietarului de capital și sporirea acestui consum sau al avuției sale reprezintă impulsul activității monopolului, ci sporul de putere pe care o conferă creșterea capitalului. Profitul ridicat devine o motivație obiectivă deoarece în condițiile actuale ale concurenței monopoliste, care determină o cursă a investițiilor, cine nu asigură creșterea continuă a firmei sale este zdrobit.

Separînd și rupînd legătura directă dintre averea personală și consumul personal al capitaliștilor monopoliști de creșterea economică și a puterii economice a monopolurilor, condițiile actuale ale capitalismului contemporan permit o falsificare a mobilurilor. Acțiunea managerilor pare să nu fie subordonată asigurării de profituri, ci unor comandamente ce izvorăsc exclusiv din cerințele conducerii științifice a economiei: cultul competenței și al previziunii, mitificarea creșterii economiei (transformată într-un scop în sine) etc. De aceea, nu trebuie considerat deloc ciudat faptul că managerii sînt, în mod obișnuit, promotorii unei sporiri a nivelului veniturilor provenite din salarii (la aceasta îi împing propriile lor interese individuale care contrazic, în anumite limite, interesele grupului monopolist al proprietarilor). Pentru că, așa cum remarca un economist francez, „dacă se admite o împărțire a fructelor expansiunii, nu se pune însă nici o clipă sub semnul întrebării monopolul asupra deciziilor ce grevează înseși expansiunea" [4]).

Trebuie recunoscut totuși faptul că unii reprezentanți ai clasei dominante mărturisesc că și „în prezent profitul rămîne principalul motiv al activității întreprinzătorului", așa cum o face Louis Camu, președintele lui „Banque de Bruxelles". El adaugă: „beneficiul apare ca justificarea productivității, calității și sănătății sociale a întreprinderii și cred că nici o altă unitate de măsură satisfăcătoare nu ne este disponibilă [5]).

Motivațiile sînt, așadar, numai în aparență echivoce. În realitate, monopolurile sînt împinse în activitatea lor de același mobil care caracterizează capitalismul în toate fazele sale — profitul. Ceea ce sporește caracterul echivoc al motivațiilor este, desigur, contextul social actual al țărilor capitaliste în care există și activează puternice grupuri de presiune ale claselor neprivilegiate — sindicate muncitorești, uniuni ale țăranilor mici și mijlocii —, grupuri care fac imposibilă desfășurarea nestingherită a exploatării monopoliste și care solicită intervenția statului burghez pentru limitarea bunului plac al puterii marilor grupuri de interese.

---

1) J. J. Spengler, Power Blocs and the Formation and Content of Economic Decisions. In American Economic Review, mai 1950.

2) James C. Scott, Corruption, Machine Politics, and Political Change. In „The American Political Science Review, nr. 4, decembrie 1969, pag. 1142.

3) Citate după Problèmes économiques, nr. 1 150, 15 ianuarie 1970, pag. 23—24 și 26—27.

4) J. M. Albertini, Du capitalisme au néocapitalisme. In „Economie et Humanisme", nr. 180, noiembrie—decembrie 1968, pag. 14.

5) Louis Camu, Pouvoirs publics et entreprises privées. In Industrie, nr. 1, 1969, pag. 87—88.

DEZVOLTAREA COLABORĂRII

(Urmare din pag. 9)

tehnico-științifice se referă la transmiteri reciproce de documentații tehnice și delegări reciproce de specialiști în diferite domenii, cum ar fi: industria metalurgică (ex. fabricarea aglomeratului din concentrat de minereu de fier, tehnologia de turnare a diferitelor mărci de oțel în convertizoare cu oxigen, turnarea continuă a oțelului), industria chimică și petrochimică (fabricarea etilbenzenului, a metiletilcetonei și a butilxantogenatului de sodiu, producția acetilenei prin metoda pirolizei gazului natural), construcțiile de mașini (fabricarea cilindrilor din fontă pentru laminoare, mijloacele de automatizare și utilajele în producția convertizoarelor cu oxigen), agricultura și silvicultura (exploatarea sistemelor de irigații, organizarea și tehnologia lucrărilor de tăiere a pădurilor în condiții de munte) ș.a.

Pe lîngă activitatea care se desfășoară pe linia Comisiei româno-sovietice de colaborare tehnico-științifică, o serie de ministere și organe centrale din România și U.R.S.S. au stabilit colaborări tehnico-științifice directe care se desfășoară pe bază de planuri anuale și protocoale. în domeniile: construcțiilor de mașini, agriculturii și silviculturii, comerțului interior, cercetărilor științifice, standardizării și în alte domenii. De asemenea, a început să se practice tot mai larg colaborarea directă între institutele de cercetări și proiectări din R.S. România și U.R.S.S. pentru elaborarea în comun a unor studii și cercetări în domeniul siderurgiei, extracției și prelucrării petrolului, petrochimiei, construcțiilor de mașini ș.a.

Succesele obținute în cursul anului 1970 în colaborarea economică și tehnico-științifică dintre Republica Socialistă România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste creează noi premise pentru dezvoltarea și adîncirea pe mai departe a relațiilor economice și tehnico-științifice dintre cele două țări, pe baze reciproc avantajoase. Aceste succese servesc intereselor reciproce ale României și U.R.S.S., contribuind la accelerarea progresului în cele două țări, la întărirea prieteniei dintre popoarele român și sovietic, la întărirea unității țărilor socialiste.

ARTICOLUL ŞTIINŢIFIC LA PROBA CALITĂŢII

„E MAI BINE CA PRIMUL TĂU CRITIC SĂ FII TU ÎNSUŢI"

„Un articol publicat intr-o revistă ştiinţifică sau in cadrul unei culegeri de lucrări constituie — în ultima analiză — un produs finit, rezultatul unei ample munci ştiinţifice. Este firesc ca, după cum in uzină se acordă o mare atenţie operaţiilor terminale de finisare, şi omul de ştiinţă să consume o bună parte din bugetul său de timp pentru pregătirea, scrierea şi «ajustarea» articolelor. Este vorba de o muncă voluminoasă..." — arată în nr. 8/1970 al revistei sovietice „Soţialisticeskii trud", prof. A. AFANASIEV, doctor în ştiinţe tehnice. Subliniind necesitatea ca îndeosebi generaţia tînără de cercetători să-şi organizeze astfel munca încît să se elimine pe cît posibil consumul neproductiv de timp la elaborarea articolelor, autorul împărtăşeşte din experienţa sa în acest domeniu.

PROBLEMA fundamentală este, bineînţeles, ce anume trebuie publicat ? Răspunsul este simplu : numai ce e nou şi valoros, descoperit de autor, numai ceea ce merită să intre în fondul mondial al cunoştinţelor, în fondul mondial al informaţiei tehnico-ştiinţifice. Se pot publica materiale noi, preţioase, şi pe baza lucrărilor scrise de alţii. Mă refer aici la critica întemeiată a unor lucrări străine, critica tendinţelor, metodelor, rezultatelor şi a interpretării acestora din urmă, precum şi — desigur — la articolele de trecere în revistă. Pentru aceasta trebuie să cunoaştem, înainte de toate, ce s-a făcut şi s-a publicat pînă atunci în problema respectivă. E posibil ca ceea ce intenţionaţi să faceţi să fi fost deja realizat de altcineva înainte şi — poate — mai bine chiar. Este necesar să ne documentăm. În acest domeniu toată lumea (din amabilitate vom spune — aproape toată lumea) stă prost. Cauza rezidă în faptul că trăim în epoca exploziei informaţionale, a creşterii impetuoase a fluxului informaţiei tehnico-ştiinţifice. Acest flux se dublează aproximativ din zece în zece ani. În domeniul în care lucrez, fluxul informaţional a crescut de vreo 15 ori de la jumătatea deceniului al treilea.

Poate fi publicat de mai multe ori acelaşi material ? După opinia lui A. Afanasiev, „în epoca noastră, a «exploziei informaţionale», răspunsul poate fi numai unul singur : NU, NU SE POATE. Şi aşa sînt prea multe de citit, trebuie să-l menajăm pe cititor ! Dar există şi excepţii. Astfel, prezentînd un referat la o conferinţă, expunem — de regulă — ceea ce am expediat deja spre publicare într-o revistă sau culegere...

PROBLEMA următoare este cea a termenului în care să fie scrise articolele. Acesta depinde, în principal, de autorii înşişi. Aici regula este simplă : trebuie scris cît mai curînd după terminarea muncii ştiinţifice, sub impulsul lucrării de abia încheiate, atît timp cît creierul lucrează încă pe acelaşi făgaş, n-a fost distras de altceva, nu s-a deconectat. Socoteala este simplă : cu cît creşte decalajul în timp, cu atît va fi necesar să se cheltuiască mai multă muncă pentru elaborarea dării de seamă, a referatului sau articolului. Poţi auzi uneori : «Lasă să decanteze materialul, va căpăta mai multă claritate». Cîtuşi de puţin ! Totul se limpezeşte mult mai bine dacă scrii un articol pe bază de materiale recente. Pe lîngă aceasta, trebuie să ţinem seama de faptul că nu sîntem robinsoni. Pînă cînd articolul «decantează», un alt cercetător — american, german sau japonez — va publica un material similar sau apropiat, şi veţi pierde prioritatea. Bineînţeles, a proceda repede nu înseamnă să lucrezi în grabă. Se întîmplă uneori şi aşa : un articol «prematur», neîntărit cu patentul autenticităţii, nu numai că nu este util, dar aduce şi prejudicii".

DUPĂ părerea autorului, prima etapă a muncii o constituie strîngerea informaţiei primare. După precizarea conţinutului fiecărui capitol, se adună tot materialul ce poate fi util pentru conceperea articolului. Declarîndu-se adept convins al fişării informaţiilor, A. Afanasiev insistă asupra celei de-a doua etape a elaborării articolului, pe care o consideră ca fiind cea mai grea, mai importantă şi de mare răspundere — prelucrarea informaţiei primare. „Este perioada reflecţiei sistematice, concentrate asupra tuturor notelor, a comparării şi confruntării lor. Este etapa analizei, verificării şi abordării critice, a sistematizării materialului şi căutării de elemente noi, preţioase, care merită să facă parte din articol... Trebuie scoase la iveală contrazicerile, divergenţele sau neconcordanţele existente în material, să se caute contradicţiile posibile între materialul propriu şi cel străin, să se depună eforturi pentru lămurirea şi înlăturarea acestora. Este mai bine să te critici singur, decît să laşi pe altul s-o facă, şi încă în mod public !

În această etapă se elimină tot ce este necorespunzător, putînd să apară nevoia unor calcule suplimentare şi (ceea ce e mai rău) a unor experienţe în plus. Uneori constaţi că întregul material — sau o parte din el — nu prezintă certitudine, este problematic, că el nu poate fi publicat imediat. Se impune să verifici totul şi să-i pătrunzi sensul pînă la capăt.

Cum să procedăm ? Este dificil să formulezi reţete, dar cîteva sfaturi aş dori să dau cercetătorilor tineri.

Primul sfat poate să apară banal — să gîndeşti. Să gîndeşti tot timpul — acasă şi la plimbare (chiar, poate, la unele şedinţe plicticoase şi nefolositoare), să cugeţi cu creionul în mînă şi fără el, să reflectezi cu ochii pe notele făcute ori, ca să spun aşa, «pe de rost». Un veritabil om de ştiinţă este obsedat de munca lui... Cînd un om este interesat în munca ce o efectuează, el cugetă intens la ea. Doar munca intelectuală se deosebeşte de cea fizică prin aceea că «nu se încheie niciodată».

A doilea sfat : indiferent unde şi cînd vă vine o idee nouă, notaţi-o imediat, cît e «caldă», notaţi-o chiar neîngrijit şi prescurtat — doar pentru uzul propriu, ca să nu uitaţi. De aceea, să nu vă lipsească niciodată creionul şi blocnotesul. Evident se întîmplă deseori ca ideile noi, «geniale» să se dovedească pînă la urmă a fi lipsite de conţinut deoarece ideile «frumoase» sînt, în majoritatea lor, eronate. Einstein spunea : «Ideile, ştiţi dv., vin rar». Dar, dacă v-a venit o idee nouă, notaţi-o imediat sub rezerva verificării ulterioare.

Al treilea sfat : străduiţi-vă să discutaţi cu persoane cunoscătoare despre tot ce vă este clar şi îndeosebi despre ceea ce nu vă este limpede ; o minte este bună, două — cu atît mai mult. În urma discuţiei se poate întîmpla ca ceea ce v-a fost neclar să se limpezească, iar ceea ce părea clar să se inceţoşeze — ambele schimbări sînt însă folositoare. Cu cît cugeţi mai mult la cele făcute în timpul experienţelor sau calculelor, cu atît mai uşor trece cea de a doua etapă. Dacă însă lucrezi mecanic, repercusiunile apar în etapa următoare, cea a interpretării materialului informativ. Nu trebuie uitat că un singur fapt care contrazice vechea teorie este de zece ori mai util decît o sute de fapte care o confirmă.

La sfîrşitul acestei etape se zămisleşte în cele din urmă expunerea ideilor noi şi valoroase, expunerea capitolului pe care, în fond, nu o veţi mai schimba după aceea. Materialul informativ «s-a cristalizat», după expresia folosită de chimişti...

● Omul de ştiinţă nu este un... robinson ● Carneţelul pentru idei noi ● Un singur fapt care contrazice vechea teorie este de zece ori mai util decît o sută de fapte care o confirmă ● Lectura incepe de la ...concluzii ● O boală răspîndită : „terminocreaţia"

AŞTERNEREA pe hîrtie a primului bruion al articolului în ansamblu, reprezintă cea de-a treia etapă a muncii. Înainte de toate, trebuie elaborat un plan logic, ireproşabil. Planul formal al articolelor ştiinţifice s-a statornicit de mult şi a devenit şablon. De obicei, eşti nevoit să examinezi cîteva variante de plan, care diferă prin orientarea lor : mai polemic — mai puţin polemic, mai multă teorie — mai multă practică, variante cu o structură diferită a materialului, variante care se deosebesc prin volumul lor.

Foarte frecvent la scrierea primului bruion al articolului o parte din materialul pregătit rămîne afară, pur şi simplu din lipsă de spaţiu. O dată ce bruionul a fost scris, putem considera că am efectuat între 2/3 şi 3/4 din întreaga muncă.

CEA DE-A PATRA etapă constă în prelucrarea bruionului, în «eboşarea şi lustruirea» lui, finisarea conform condiţiilor stabilite în ceea ce priveşte conţinutul, stilul şi volumul. Aici există o singură metodă : recitirea bruionului, reflectare şi corectare. Astfel au procedat profesorii mei, aşa fac şi eu. Printre cercetători şi oameni de ştiinţă există oameni talentaţi şi chiar genii, care au totul în cap, care n-au nevoie să strîngă, în scris, informaţii legate de articol, oameni care se pot aşeza la o masă goală şi pe loc să aştearnă pe hîrtie un articol gata finisat, fără vreo ştersătură. Savanţii de rînd sînt însă nevoiţi să scrie şi să rescrie, să modifice şi să scrie din nou".

Menţionînd că este necesar să se înceapă cu finisarea conţinutului, autorul face o referire specială la prudenţă. „Fiecare om de ştiinţă ştie că toate opiniile, afirmaţiile sau negaţiile sale sînt veridice numai în anumite condiţii, am spune în cadrul anumitor intervale valorice ale parametrilor stărilor şi proceselor. Iar explicaţiile unor fapte, pe care le oferă, se bazează pe anumite ipoteze mai mult sau mai puţin arbitrare. În afara condiţiilor amintite, opiniile devin îndoielnice, în cel mai bun caz doar probabile sau posibile. Numai semidocţii nu înţeleg acest fapt sau îl nesocotesc. Pentru ei totul este clar, la ei nu întîlnim «conştiinţa necunoaşterii», ei deţin «adevărul absolut». Oamenii de ştiinţă, însă, au de-a face doar cu adevăruri relative. Pentru ca să nu fiţi acuzaţi de superficialitate, fiţi prudenţi în toate formulările, în aprecieri şi explicaţii, în generalizarea faptelor".

„După aceea urmează finisarea stilului. Ideile trebuie expuse clar, concis şi literal. Să începem cu claritatea. Pentru cine să fie clar ? Pentru toţi absolvenţii de şcoală medie ? Nu, destinatarii articolelor noastre sînt specialiştii. Dar şi specialiştii se deosebesc între ei. Cînd scriu un articol pentru o revistă de chimie cu profil academic, mă adresez electrochimiştilor sau corozioniştilor, iar nu chimiştilor în general, şi de aceea utilizez o terminologie adecvată. **Principala deosebire dintre poeţi şi savanţi constă în aceea că poeţii vorbesc despre lucruri vechi folosind un limbaj nou, iar savanţii — despre lucruri noi, dar utilizînd expresii vechi.** Consider că nu trebuie să inventăm termeni noi pentru a fi înţeleşi mai uşor de cei cărora ne adresăm, întrucît un termen nou nu înseamnă în mod obligator o nouă cucerire în ştiinţă. «Terminocreaţia» este o boală răspîndită în rîndurile specialiştilor, grea şi periculoasă. Ea face ca lectura articolelor să fie mai dificilă".

A. Afanasiev accentuează asupra celor „patru duşmani permanenţi" ai stilului omului de ştiinţă (jargonul, limbajul funcţionăresc, şablonul şi abuzul de neologisme), atrăgînd atenţia asupra riscului pe care şi-l asumă un autor cînd foloseşte în articole cuvinte puţin cunoscute, de exemplu termeni noi, fără o verificare prealabilă.

„Se poate pune întrebarea : «Ce legătură are aceasta cu organizarea muncii ? Nu ne abatem cumva într-un domeniu depărtat de organizarea ştiinţifică a muncii ?» Am impresia — *răspunde autorul* — că există o legătură directă. Dacă articolul are un stil defectuos, înseamnă că **alţi oameni vor trebui să lucreze mai mult asupra lui în următoarele etape. De aici — pierderi de timp, o productivitate scăzută.** În sfîrşit, articolele scrise neglijent sînt uneori pur şi simplu respinse. Şi nu pentru că tema n-ar fi actuală, ci doar din cauza exprimării greoaie, confuze".

DUPĂ CE face cîteva recomandări privind ajustarea volumetrică a articolului, realizarea conciziei necesare, autorul insistă asupra însemnătăţii deosebite a concluziilor în cadrul articolului. „Foarte mulţi cititori — *scrie el* — încep lectura articolului de la concluzii, numeroşi cititori cu ele o încheie. Concluziile trebuie să cuprindă nu activitatea dv., ci ceea ce s-a realizat — rezultatele şi consecinţele activităţii. Uneori expui concluziile şi constaţi că rezultatele noi sînt anemice ; atunci nu merită să publici articolul, este necesar să se continue munca."

PERU

CARUSELUL JUNTELOR S-A OPRIT

IN PEISAJUL politico-economic contradictoriu al Americii Latine au început să apară tot mai frecvent simptomele unor tendințe novatoare. Cu excepția Cubei care a pornit pe drumul socialismului, statele acestui continent au purtat decenii de-a rîndul, amprenta unui imobilism fundamental — cu nimic afectat de desele și zgomotoasele „pronunciamento" prin care se succedau în fotoliile prezidențiale noi generații de dictatori. Valsul revoluțiilor de palat s-a desfășurat aproape fără excepție pe fundalul perpetuării înapoierii economice, accentuării exploatării și dominației străine.

În ultimii ani se manifestă însă tot mai pregnant, în diferite țări ale continentului, un proces de reevaluare a concepțiilor politice și economice, de reafirmare a independenței și suveranității naționale, de recucerire a bogățiilor naționale acaparate și exploatate de monopolurile străine. Victoria în alegerile din Chile a candidatului forțelor populare, Salvador Allende, fermitatea măsurilor cu caracter democratic adoptate în Peru, ca și unele dintre acțiunile întreprinse în Bolivia atestă convingător vigoarea acestui proces.

Cu mult interes este urmărită în ultimul timp în cercurile politice sud-americane evoluția situației din Peru. „Experimentul peruan" prezintă unele aspecte inedite atît prin încălcarea tradiției de lipsă de finalitate a loviturilor de stat militare cît și prin conținutul politicii economice promovată de guvernul Velasco Alvarado, instalat la putere în urmă cu doi ani. Urmărind în primul rînd eliberarea de sub dominația străină, apărarea intereselor naționale și modernizarea structurilor economice interne, această politică se bucură de un larg sprijin din partea populației țării. După cum se sublinia într-o rezoluție a plenarei C.C. al Partidului Comunist Peruan, „în Peru are loc o evoluție nouă care se deosebește esențial de puciurile militare de tip clasic, bazate pe forță. Comuniștii sprijină, în consecință, cu hotărîre politica de a antrena masele populare la acest proces de prefaceri și pentru a le mobiliza în vederea apărării reformelor".

Situată pe coasta pacifică a Americii de Sud, între Ecuador și Chile, Republica Peru a cunoscut un destin pe deplin sincronizat cu al celorlalte state ale continentului. Peste 90% din bogățiile țării se aflau sub controlul capitalului străin, în special american. Amploarea acestor bogății este reflectată numai în parte de cifrele privind producția unor materii prime industriale (vezi tabelul).

Plantațiile de trestie de zahăr, fermele de creștere a animalelor, finanțele, telefoanele, transportul maritim și aerian, exportul ca și principalele domenii ale industriei prelucrătoare erau de asemenea sub control străin. Între 1955 și 1965 societățile particulare americane au realizat beneficii în valoare de 532 milioane dolari pe seama economiei peruane. Dintre acestea, 386 milioane au fost repatriate în S.U.A. și numai 138 milioane au fost reinvestite. Țara se afla în anul 1968 într-o criză economică gravă și generalizată, cu datorii externe care depășeau 896 milioane dolari. În același an, structura agrară a țării prezenta următorul tablou diform : 1026 de mari latifundii (0,1% din totalul proprietarilor de pămînt) cu o suprafață de 11 653 933 hectare (60,9% din suprafața arabilă). La celălalt pol, 688 427 de mici proprietari (adică 83% din totalul deținătorilor de pămînt) posedau 5,8% din totalul terenurilor utilizate.

Pe acest fundal alarmant, noul guvern al țării a adoptat în ultimii doi ani o serie de măsuri economice și politice progresiste, menite să contribuie la înfăptuirea unor obiective de dezvoltare, vitale pentru poporul peruan. Una din primele acțiuni în această direcție a fost naționalizarea industriei petrolifere și exproprierea bunurilor și concesiunilor societății *International Petroleum Company*, care au fost trecute în proprietatea Întreprinderii de stat pentru exploatarea petrolului. Au urmat apoi o serie de alte măsuri importante : naționalizarea comerțului exterior cu minereuri, introducerea monopolului statului asupra rafinării cuprului, crearea unor noi întreprinderi de stat pentru producția minieră.

A fost de asemenea naționalizată societatea de telefoane și telecomunicații. A fost limitată la 25% participarea capitalului străin în instituțiile bancare. A fost reafirmată suveranitatea asupra apelor teritoriale pînă la 200 de mile. Totodată au fost naționalizate toate porturile.

Dintre acțiunile vizînd valorificarea în interes național a resurselor țării și lichidarea unor grave inechități social-economice, s-a detașat în mod deosebit legea reformei agrare, proclamată la 24 iunie 1969, și care pe drept cuvînt este considerată drept cea mai radicală din America Latină, după aceea înfăptuită în Cuba.

(în mii tone)

Anul	Minereu de fier (60%)	Cupru	Petrol brut
1965	7 104	177, 6	3 084
1966	7 776	176, 4	3 072
1967	7 656	181, 2	3 456
1968	8 496	194, 4	3 612
1969	9 072	199, 2	3 324

Sursa : calculat pe baza datelor din U. N. Monthly Bulletin of Statistics, noiembrie 1970.

În sfîrșit, recent a fost promulgată o „lege a industriilor" care a sporit considerabil în America Latină interesul față de „experimentul peruan". Potrivit acestei legi, într-o serie de sectoare industriale de bază, principalele întreprinderi particulare urmează să fie asimilate sectorului public. În acest scop, respectivele întreprinderi vor încheia cu statul contracte care vor stabili limitele de timp și condițiile în care se va concretiza transferul. În ce privește întreprinderile străine, ele trebuie să negocieze contracte cu statul pentru stabilirea detaliată a ritmului **peruanizării** „după ce investițiile inițiale au fost recuperate și a fost realizat un profit rezonabil". Pentru companiile care sînt 100% proprietăți străine se prevede o preluare de către statul peruan a două treimi din acțiuni, iar pentru cele care sînt controlate în prezent de stat în proporție de 25%, se prevede un control de cel puțin 50%. (Un studiu dat publicității recent la Lima dezvăluie că în ultimii 20 de ani, pentru fiecare 30 de dolari investiți în Peru de companiile străine, au fost scoși din țară 100 de dolari sub formă de redevențe, profituri etc.).

Legea confirmă intenția guvernului peruan de a continua acțiunea de dezvoltare accelerată a țării pe căi noi, proprii. Planul economic de dezvoltare, elaborat pe o perioadă de 20 de ani, reflectă acest efort. Împărțit în 3 etape — imediată de un an, intermediară, de cinci ani și pe termen lung, pînă la 20 de ani — planul de dezvoltare trasează, printre principalele sale obiective, participarea întregii populații la dezvoltarea economică, socială și politică a țării, dublarea în 20 de ani a venitului pe cap de locuitor, lichidarea actualelor condiții de dependență și de vulnerabilitate a economiei naționale, modernizarea și specializarea aparatului de stat, creșterea contribuției agriculturii, mineritului și industriei la venitul național, creșterea rolului statului în dezvoltarea economiei, democratizarea creditelor, asigurarea unui control mai eficient asupra băncilor etc.

Desigur, este încă prematur să vorbim despre rezultatele concrete ale tuturor măsurilor a căror aplicare a început în Peru. Cert este însă — și acțiunile enumerate o confirmă — că asistăm în această țară la un proces novator, la o îndepărtare de tradițiile „caruselului juntelor", la un proces ferm de reabilitare a sentimentelor de demnitate și independență națională.

Nicolae MAVRODIN

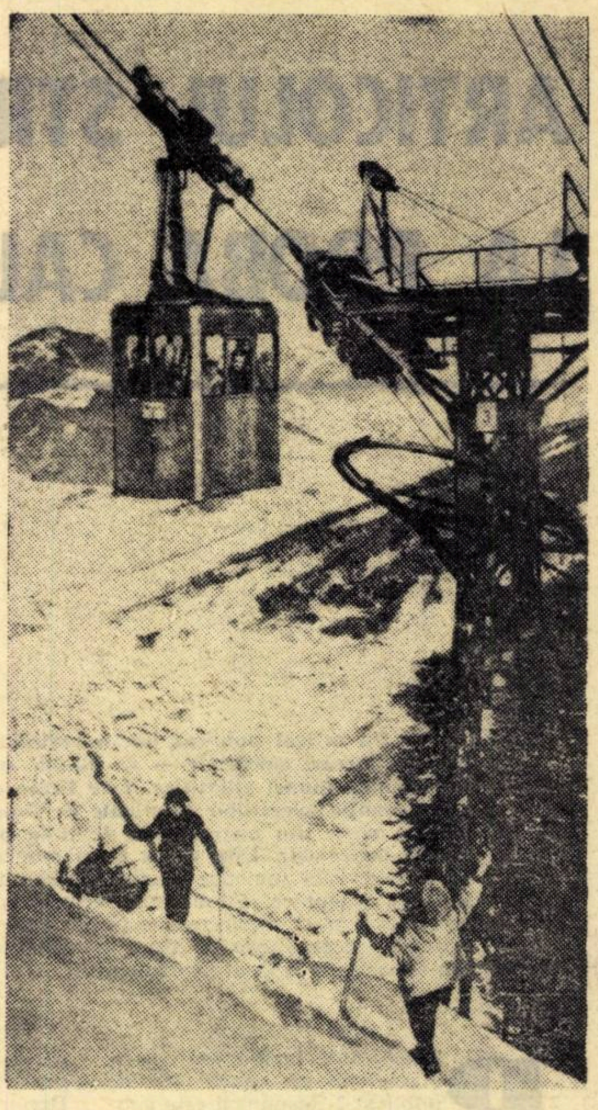

Note de călătorie din Austria

TURISMUL — VOCAȚIE ȘI PREOCUPARE

„ÎNTRE 15 mai și 31 august, 67 milioane de oameni au circulat prin Europa cu rucsacul în spate, de o sută de ori mai mulți decît în timpul migrației popoarelor, cu diferența — remarca cu umor profesorul **Otto Stradal**, *șeful de presă al Oficiului austriac pentru promovarea turismului — că primii au plătit". Aceste migrații moderne asigură țării sale o sumă devenită suficient de mare (15,2 miliarde de șilingi în primele 9 luni ale anului trecut, după scăderea cheltuielilor turiștilor austrieci în străinătate) pentru a întrece ca valoare absolută deficitul structural al comerțului exterior (13 miliarde șilingi în aceeași perioadă). Dacă în ce privește aportul valutar al turismului pe locuitor (93 dolari în 1969) Austria este întrecută de Elveția vecină, în ce privește numărul înnoptărilor ce revine pe locuitor cele 6,5 din Austria constituie un record.*

Se explică oare toate acestea numai prin frumusețea peisajului cu care natura a înzestrat această țară dunăreană ? Categoric, nu ! Dar ce mai intervine ?

„Zimmer frei"

IN PRIMUL rînd un efort sistematic pentru amenajarea cît mai multor locuri de cazare. Este adevărat că numărul paturilor de hotel ce revin la 1000 locuitori (46) este mai ridicat decît în celelalte țări : 41 în Elveția, 28 în S.U.A., 23 în Franța, 20 în Anglia, 18 în Italia etc. Dar pe lîngă cele cîteva sute de mii de locuri în hoteluri și pensiuni mai există și cîteva sute de mii în locuințe particulare. Cum sezonul era pe sfîrșite pe cochetele căsuțe de munte din Oberpinzgau, de un alb imaculat, fără garduri între ele, cu balcoane de lemn, pline, ca și ferestrele, cu flori în culori vii apăruseră în mai toate localitățile străbătute, plăcuțe care anunțau laconic „Zimmer frei", camere disponibile. Viața modernă, tot mai trepidantă, a stimulat în ultima vreme orientarea orășenilor de a-și petrece săptămînile de vacanță în aceste așezări risipite pe sub munte, cu o medie de confort nebănuit de ridicată. Landurile montane din vestul țării — Tirol, Vorarlberg, Salzburg și Carintia — sînt zonele care rețin acum cel mai mult pe turiști. Sesizînd această tendință, autoritățile încurajează intrarea locuințelor în circuitul turistic prin credite.

„A existat temerarea — ne spunea **dl. Haslinger**, adjunctul șefului de guvern al landului Salzburg, după ce am vizitat barajele din valea Kaprun — că amenajările hidroelectrice vor goni pe turiști. Dar n-a fost așa. Conducerea societății „Glockner-Kaprun" de care aparține uzina tocmai se pregătea să ofere un premiu vizitatorului cu numărul patru milioane : un cristal de stîncă și dreptul de liber acces la amenajările de aici pentru tot restul vieții. Centrala a devenit ea însăși un obiectiv turistic de mare interes. Sosit aici, gazde amabile de la serviciul de relații publice al societății amintite îți oferă imediat un teanc de prospecte și fotografii, care fac inutil creionul și carnețelul celor mai conștiincioși reporteri.

Înainte de construirea uzinei, Kaprunul era o așezare oarecare, cu 800 de locuitori pe un pămînt puțin roditor. Azi are 2500 de locuitori și capacitatea de a primi simultan un număr egal de turiști. La dispoziția lor se află o saună și o piscină în aer liber, în care se poate face baie și iarna, apa fiind încălzită, terenuri de tenis și minigolf, patinoare și bowling, teleschiuri și pistă de bob, bibliotecă și cinema, cafenele intime și nenumărate prăvălioare cu amintiri, care să prelungească

în timp bucuria de a fi trecut prin aceste locuri o clipă.

Dar marea atracție rămîne tot muntele și ceea ce omul i-a adăugat ca valoare și frumusețe. O șosea asfaltată pornește de lîngă uzină pe valea care se îngustează într-una, pînă cînd te preia un ascensor de pantă (o platformă pe șine, trasă de niște cabluri, cu o capacitate de 140 de persoane), pentru ca apoi din nou cu autocarele, pe o șosea suspendată între munți și apă, trecînd și prin cîteva tunele, să ajungi la peste 2000 de metri altitudine, pe barajul de la Mooserboden. Iarna, șoseaua aceasta devenind impracticabilă din cauza pericolului de avalanșe, au fost instalate niște ascensoare subterane.

Turiști ajunși la vîrsta pensiei profitau de posibilitățile lesnicioase de acces pentru a admira măreția peisajului, în care dimensiunea efortului uman apărea la adevărata ei scară. „Aus Arbeit und Opfer ein Werk“, „prin muncă și jertfă o uzină“, scrie pe monumentul ridicat acolo la terminarea construcției. „Werk“ poate însemna și operă; în cadrul acela, ambele înțelesuri mi s-au părut valabile.

Cu zece ani în urmă, în Austria existau 510 linii de teleferic, ne spunea profesorul Stradal. Azi funcționează peste 2000, constituind cea mai lungă rețea din Europa. Grație acestui mijloc rapid de transport, în munții din împrejurimi, ale căror creste sînt veșnic înzăpezite, se schiază tot anul. Astel, din Kaprun cu ajutorul unui teleferic cu cabine se poate ajunge aproape de piscul Kitzsteinhorn, pentru a schia sau doar pentru a admira de pe platforma stației terminus a celei mai lungi linii de teleferic din Austria, panorama unică oferită de altitudinea de 3028 m la care se găsește ea.

Turism cultural

DAR AUSTRIA este în primul rînd o mare putere muzicală. Muzica este intrată într-o astfel de măsură în conștiința poporului austriac, încît apare firesc ca la Viena un local să se cheme „Mozart“, iar o casă de mode „Johann Strauss“. În țara care a dat lumii pe Mozart și pe Hadyn, pe Schubert și pe Bruckner, pe Lehar și pe Strauss, pe Berg și pe Webern se desfășoară în zilele noastre un mare număr de manifestări muzicale și în general culturale reunind periodic numeroși turiști, amatori de artă de pretutindeni. Între acestea un loc de frunte îl ocupă Festivalul de la Salzburg, ajuns în august 1970 la cea de a 50-a ediție. Pe lista participanților, alături de magicieni ai baghetei cum sînt Herbert von Karajan, Karl Böhm sau Zubin Mehta, de alți interpreți renumiți, am avut plăcerea să întîlnim și numele tinerei noastre soprane Ileana Cotrubaș.

Lacurile constituie și ele un cadru natural foarte plăcut pentru asemenea manifestări. Astfel festivalul de la Bregenz, desfășurat pe o scenă de pe lacul Constanța, este în general profilat pe opereta vieneză clasică, alături de care au loc și spectacole de operă, balet, comedii muzicale, concerte și piese de teatru.

Spectacole teatrale și recitaluri de muzică de cameră atrag vara un numeros public și în vechile castele și mînăstiri, ele însele un spectacol de „sunet și lumină“ de neuitat, chiar văzute numai din goana mașinii. Foarte mulți turiști străini umpleau și sala Operei din Viena, instituție, care, așa cum ne declara directorul ei dr. **Heinz Reif-Gintl**, are în repertoriu peste 50 de opere.

În ciuda frumuseților pe care le cuprinde, capitala nu este, așa cum s-ar putea crede, zona cea mai vizitată a Austriei. O categorie însemnată din cei pe care statisticile îi consideră tot turiști o constituie la Viena, pentru a atenua fenomenul amintit, participanții la conferințele, congresele și reuniunile internaționale organizate aici. Din 1957 își are sediul la Viena Asociația Internațională pentru Energia Atomică, iar din 1967 Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială. Activitatea ambelor organizații presupune desigur o anumită circulație de consilieri și experți, în afara reuniunilor care au loc periodic. Dacă în 1956 avuseseră loc la Viena 42 de congrese și conferințe, în 1969 numărul lor ajunsese la 200, reunind în total 50 000 de participanți, de la istorici pînă la bancheri.

Informare și promovare

ÎN CONDIȚIILE existenței unor incontestabile atracții ce rol revine și mai ales ce mijloace folosește Oficiul austriac pentru promovarea turismului? Înainte de a le trece pe scurt în revistă, se impune observația că trei sferturi din turiștii străini în Austria sînt vest-germani, explicată de obicei prin comunitatea de limbă și proximitatea geografică. Urmează, cu circa 5% fiecare, olandezii și englezii, iar apoi americanii, cu mai puțin de 3%. Revalorizarea mărcii vest-germane a favorizat venirea turiștilor din R.F.G. Nu e însă mai puțin adevărat că perioadele de conjunctură nefavorabilă ale economiei vest-germane se răsfrîng imediat negativ în rezultatele turismului austriac, dată fiind ponderea reprezentată de vizitatorii proveniți din această țară.

Oficiul respectiv întreține 17 birouri în străinătate — cel mai recent s-a deschis la Zagreb — avînd doar rolul de a face propagandă pentru turism. În același timp, o mare importanță se acordă publicității prin intermediul presei scrise și vorbite, recurgîndu-se în deosebi la invitarea ziariștilor străini, ei suportînd doar o parte din costul excursiei, ca și prin ținerea lor la curent cu buletine informative editate săptămînal sau lunar în cinci limbi. O astfel de inițiativă față de un grup de ziariști americani s-a soldat cu apariția în presa S.U.A. a peste 7000 de articole despre posibilitățile turistice ale Austriei, semnate de redactorii respectivi, cunoscuți de cititori. Urmarea a fost că în luna iunie a acestui an numărul turiștilor veniți de peste Atlantic l-a întrecut pe cel al turiștilor vest-germani, cheltuielile importante, legate de vizita ziariștilor americani — cheltuieli ce suscitaseră inițial critici — fiind astfel răscumpărate din plin.

Alte modalități folosite de Oficiul în cauză în ultimii ani sînt așa-numitele „zile ale turismului austriac“ organizate în diverse țări, însoțite de expoziții de mărfuri și de programe folclorice, conferințele cu diapozitive însoțite și ele de programe folclorice din regiunile prezentate și de expoziții culinare, stropite cu nelipsitul vin de Heuriger.

Așa cum sublinia în încheierea discuției noastre profesorul Stradal, „turismul nu este numai o problemă economică, ci el aduce și o mare contribuție la mai buna cunoaștere între popoare“. Domnia sa ne declara că știe cît de bine își petrec concediul în România turiștii austrieci. Și ca o confirmare, cu puțin înainte ca grupul nostru de ziariști români să decoleze spre București, de pe aeroportul Schwechat, în timp ce își luau poate și ei „la revedere“ de la berea cu același nume și de la renumitul șnițel vienez, călătorii puteau urmări cu privirea pierzîndu-se în zare o cursă specială a TAROM-ului cu turiști austrieci în drum spre perlele litoralului nostru.

Dinu DRAGOMIRESCU

REPERE

● Au fost date publicității rezoluțiile adoptate la Caracas la cea de a XXI-a conferință ministerială a Organizației țărilor exportatoare de petrol (O.P.E.C.), care grupează zece state: Iran, Indonezia, Venezuela, Irak, Kuweit, Arabia Saudită, Libia, Qatar, Abu Dhabi și Algeria. Cea mai importantă dintre hotărîrile adoptate este considerată fixarea la 55% a nivelului minim de impunere a companiilor petroliere străine operînd în țările membre.

● Guvernul olandez a hotărît să limiteze la 3% (1 ianuarie) și 2% (1 aprilie) creșterea salariilor în acest an pentru a riposta puternicelor presiuni inflaționiste. Anunțarea acestei măsuri a provocat imediat proteste vii din partea sindicatelor care au apreciat decizia drept o cedare în fața ofensivei cercurilor patronale.

● La 1 ianuarie a fost constituit — potrivit recomandării ultimei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. — „corpul de voluntari ai Națiunilor Unite pentru dezvoltare“. Membrii acestui organism vor fi recrutați, selecționați și pregătiți de către un grup coordonator special plasat sub autoritatea Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.).

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

PROGNOZE '71 INDICATORI DE ANSAMBLU

CREȘTEREA ECONOMICĂ, măsurată cu ajutorul dinamicii produsului național brut, a cunoscut în 1970, după datele disponibile pînă în momentul de față, o ușoară încetinire. Constatarea este prezentă ca regulă generală în bilanțurile de acest fel, deși evaluările concrete pot diferi. Publicația lunară (Monatsberichte) a Institutului austriac de cercetări economice sintetizează în ultimul său număr rezultatele unor sesiuni de prognoze ale Asociației institutelor europene de studiere a conjuncturii și ale O.C.D.E. din octombrie 1970. După evaluările de la acea dată, pe ansamblul țărilor O.C.D.E. ritmul de creștere al produsului național brut în prețuri constante este în 1970 de 2,8%, în comparație cu 4,8% în 1969, în timp ce pe 1971 se prevede o redresare la 4,3%. În cadrul acestor coordonate generale, se conturează însă o conjunctură diferențiată pe plan internațional. În țările care în 1970 au înregistrat fenomene de supraîncălzire a economiei, îndeosebi în R. F. a Germaniei și în cîteva țări mai mici din Europa occidentală, 1971 se anunță ca un an de slăbire a conjuncturii. Aceasta se va vădi mai ales în domeniul investițiilor, a căror evoluție în sectorul privat ar putea fi însă compensată de o intensificare a lucrărilor de infrastructură. Pe de altă parte, țări ca S.U.A., Anglia, Canada, care în 1970 au fost în imposibilitate de a valorifica — din diferite motive — potențialul de creștere existent, abordează noul an cu speranța unei accelerări a creșterii economice. Desigur că diferențierile conjuncturii interne vor avea repercusiuni variate și asupra schimburilor comerciale internaționale.

Principalele șapte țări industriale capitaliste așteaptă ca 1971 să aducă, față de cei doi ani precedenți, schimbări asemănătoare cu cele pe ansamblul țărilor O.C.D.E.: de la un spor efectiv al P.N.B. cu 4,6% în 1969 la unul probabil de 2,5% în 1970 și unul prognosticat de 4,3% în 1971. Dintre aceste țări, Statele Unite speră să treacă de la un ritm nul de creștere în 1970 la un spor de 3,5% în 1971, Canada de la 2% la 3%, Marea Britanie de la 1,7% la 2,5%, Italia de la 6,4% la 7%; în R. F. a Germaniei sporul P.N.B. este prevăzut să se încetinească întrucîtva, de la 5,2% la 3,5%, în Franța de la 5,7% la 5,5%, în Japonia de la 11,5% la 9,5%.

Un grup de 11 țări industriale mai mici — Austria, Belgia, Danemarca, Elveția, Finlanda, Irlanda, Islanda, Luxemburg, Norvegia, Olanda, Suedia — sînt pe ansamblu în pierdere de viteză conform prognozelor menționate, ritmul P.N.B. trecînd de la 5,1% în 1970 la 3,9% în 1971 (față de 5,8% în 1969). Dintre ele Irlanda ar urma să înregistreze totuși o ușoară accelerare — de la 3,9% la 3,5% — și Norvegia de la 4,2% la 4,5%. În ceea ce privește creșterea P.N.B., ar mai fi de reținut că în țările Pieței Comune ritmul se încetinește de la 5,6% în 1970 la 4,9% cît se prognostichează pe 1971 (după o creștere efectivă de 7,1% în 1969), iar în țările A.E.L.S. de la 3,3% la 3,2% (față de 3,9% în 1969).

Evaluările de la începutul lunii noiembrie, sintetizate de Institutul de la Viena, cu privire la perspectivele investițiilor brute în mașini și utilaje în cursul anului care a început oferă și ele unele indicii asupra conjuncturii viitoare, bineînțeles cu rezervele de rigoare. În Statele Unite, bunăoară, este așteptat ca de la o reducere cu 3% a investițiilor în 1970 să se ajungă în noul an la un spor de 3%. O evoluție identică de la minus la plus se profilează în Canada, cu deosebirea că în loc de 3% este vorba de 4%. Reduceri relativ sensibile ale creșterii investițiilor brute se prognostichează în Japonia, unde ar urma să treacă de la 18,5% în 1970 la 13% în 1971 (+ 17,6% efectiv în 1969) și în R. F. a Germaniei de la 9% în 1970 la 4,5% în 1971 (+ 12,1% efectiv în 1969). Relativ constantă ar rămîne creșterea investițiilor în Franța, și anume + 7% în 1971 față de + 7,2% cît a înregistrat după datele existente în 1970, și în Italia, + 6,5% în 1971 față de 7,7% în 1970. În amîndouă țările menționate la urmă ar fi vorba însă de o continuare a unei încetiniri și față de 1969. În schimb, în Anglia, dacă prognozele se adeveresc, se va produce un reviriment față de ultimii doi ani: după — 0,6% în 1969 și — 0,1% în 1970, investițiile brute ar trebui să sporească anul acesta cu 4%.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● R. D. Germană — Danemarca

La Berlin a avut loc recent încheierea unui acord comercial pe termen lung pe perioada 1971—1974, precum și semnarea protocolului, privind schimburile comerciale între cele două țări pe 1971.

Acordul — după cum menționează publicația **Markt Informationen** (nr. 48/1970) — prevede sporirea volumului schimburilor și oferă avantaje reciproce pentru continua lor dezvoltare în viitorii ani.

● R.S. Cehoslovacă — Franța

Rude pravo publică interviul acordat de I. Zagradnik, președintele Comitetului federal pentru industrie al R.S. Cehoslovace, care a făcut o vizită oficială în Franța, unde a purtat convorbiri cu François Xavier Ortoli, ministrul pentru dezvoltarea industriei și cercetării științifice al Franței, și cu reprezentanți ai cercurilor economice franceze. Franța a devenit în ultimii ani unul din cei mai importanți parteneri comerciali ai Cehoslovaciei, din rîndul țărilor capitaliste, a subliniat I. Zagradnik. După ce a relevat că în Cehoslovacia se acordă o importanță deosebită dezvoltării cooperării internaționale și, legat de aceasta, ridicării nivelului tehnic și a calității produselor industriei cehoslovace, I. Zagradnik a arătat că Franța este interesată în colaborarea cu Cehoslovacia. În viitor, această colaborare se va orienta spre ramurile cele mai indicate din punctul de vedere al posibilităților existente la ora actuală. Ministerul cehoslovac a menționat în acest sens industria chimică, producția de strunguri și de mașini destinate industriei chimice.

● R.P. Ungară — Anglia

R.P. Ungară și Marea Britanie au semnat primul acord de colaborare tehnico-științifică în domeniul industriei gazelor naturale, anunță agenția M.T.I. Acordul se referă la perioada 1971—1975 și prevede schimburi de informații în ceea ce privește producția de gaze naturale, transportul și distribuția acestora. Sînt preconizate și alte măsuri menite să ducă la dezvoltarea colaborării dintre cele două țări în acest domeniu.

● R.P. Bulgaria — Italia

La Sofia a fost semnat un acord cu privire la colaborarea în domeniul turismului între Bulgaria și Italia, anunță agenția B.T.A. Acordul prevede o serie de măsuri menite să ducă la sporirea numărului de turiști, înlesniri în ceea ce privește acordarea vizelor, simplificarea formalităților vamale și de frontieră, precum și un schimb de experiență în domeniul colaborării turistice.

● R.S. Cehoslovacă — India

La Delhi a fost semnat protocolul referitor la schimburile de mărfuri dintre India și R.S. Cehoslovacă pe anul 1971, anunță agenția C.T.K. Conform noului protocol, schimburile de mărfuri dintre cele două țări se vor cifra la un miliard rupii, marcînd o creștere substanțială față de 1969, cînd valoarea acestora a fost de 590 milioane rupii.

mondorama

COMERȚUL MONDIAL — RETROSPECTIVĂ

UN BILANȚ definitiv al comerțului mondial în 1969, ale cărui date au stat la baza alcătuirii graficului alăturat, permite constatarea că în raport cu populația și mai ales cu potențialul economic al celor trei grupuri mari de țări avute în vedere aici, există încă mari posibilități de intensificare a acestuia. Așa cum s-a subliniat însă la mai multe reuniuni pe această temă desfășurate în anul încheiat recent, o condiție importantă este eliminarea obstacolelor nu puține, care mai stau în calea principalelor curente de mărfuri reprezentate aici grafic.

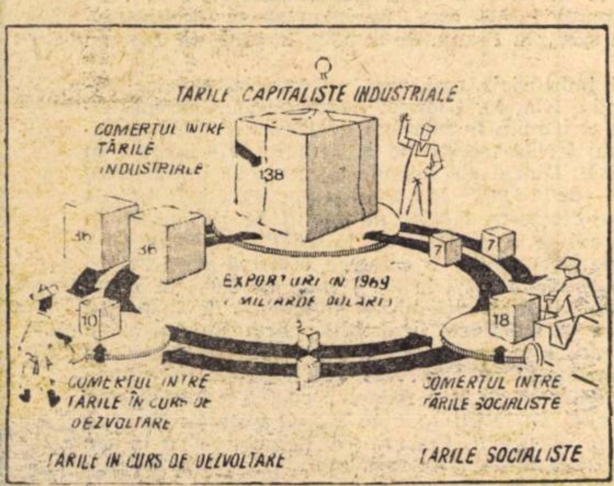

(După **Cérès**, nr. 5/1970)

ARGINTUL — METAL INDUSTRIAL

ARGINTUL este din nou în ascensiune pe piața mondială, dar de data aceasta nu bijuteriile, ci industria explică acest fapt. Anul trecut prețul kilogramului de argint era de 245 de franci francezi ; acum el a ajuns la 340 de franci. Producția mondială de argint a fost, în 1968, de 8 657 de tone, iar cei mai mari producători : Canada — 1 400 t, Mexic — 1245 t,Peru — 1 200 t și U.R.S.S. — 1 100 t.

Creșterea cererii de pe piața mondială a stimulat producția, astfel încît se crede că în 1970 aceasta a ajuns la 9 000 tone. Principala întrebuințare de odinioară a argintului — fabricarea de monede — a dispărut aproape complet. În 1965 monetăriile din întreaga lume mai consumau încă 381 de tone de argint ; în 1969 — numai 25 tone. Marii consumatori de azi ai mult căutatului metal sînt : industria fotografică, industria electrotehnică, industria de automobile, aeronautică și navală, și abia la sfîrșit bijutierii. Din consumul anual de 145 de milioane de uncii al S.U.A., numai 14 milioane, deci mai puțin de 10%, ajung acum în atelierele bijutierilor, restul trecînd în industrie.

INVESTIȚIILE STRĂINE ÎN SPANIA

INVESTIȚIILE străine prin care a fost preluat controlul asupra unor întreprinderi spaniole (depășind 50% din capitalul întreprinderii) s-au ridicat în ultimul deceniu la 46 miliarde pesetas. Peste 33% din aceste investiții privesc industria chimică, urmînd apoi industriile constructoare de mașini (9%), electrotehnică (8,6%), de prelucrare a metalelor (7,7%), hîrtiei (6,2%), textilă (6%) etc.

În peste 20 de ramuri economice investițiile străine sînt autorizate în Spania fără nici un fel de limite sau restricții, ele reprezentînd 7—8% din totalul investițiilor realizate anual. Statelor Unite le revine 31,9% din capitalul străin, Canadei — 16,0%, Franței — 10,3%, R.F.G. — 8,7%, Olandei — 6,8%, Finlandei — 6,2%, Elveției — 6,1%, Marii Britanii — 4,5% și Italiei — 2,9%.

CERCUL SE ÎNCHIDE

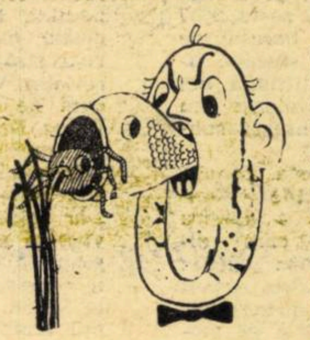

„THONUL E BUN, dar mercurul e ucigător". Pornind de la acest adevăr, guvernul american a hotărît să fie retrase de pe piața internă un milion de cutii de conserve din carne de thon. S-a descoperit că 23% din aceste conserve, preparate din pește pescuit în Oceanul Pacific, conține o cantitate de mercur superioară limitelor maxime admise.

Explicația acestui fenomen se află din nou în mult dezbătuta problemă a poluării. Mercurul aruncat în ocean împreună cu alte reziduuri industriale parcurge traiectoria lanțului biologic pînă la... închiderea cercului : reziduurile sînt absorbite de plancton, crustaceelor le place planctonul, thonului îi plac crustaceele, iar oamenilor le place carnea de thon.

CONCURENȚĂ ACERBĂ

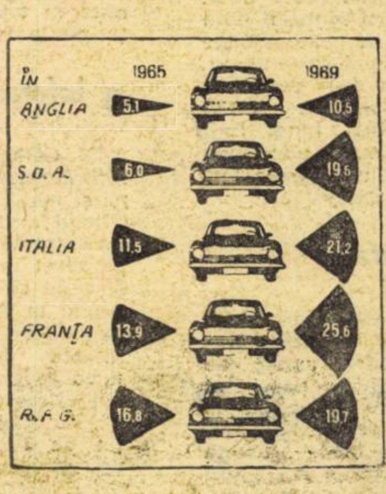

Ponderea autoturismelor din import în totalul vînzărilor (%)

FIECARE al cincilea automobil provine din import. Acesta este rezultatul unui recent sondaj întreprins în R.F. a Germaniei. Prezența automobilelor de import în marile țări producătoare se face tot mai simțită. De la conservatorismul cumpărătorilor englezi — doar unul din zece automobile este de import — și pînă la mobilitatea celui francez — un automobil din patru este de fabricație străină — gama preferințelor este foarte variată, așa cum reiese din graficul alăturat.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

VENIT NAȚIONAL, ACUMULARE ȘI CONSUM

O PREJUDECATĂ curentă, la care își aduc contribuția și unele articole publicate în ziare occidentale, este aceea că în țările dezvoltate din punct de vedere economic rata acumulării ar fi foarte redusă. Tabelul pune în evidență, pe o perioadă lungă de aproape 20 de ani, tendința de creștere absolută și relativă a acumulării și o scădere relativă a consumului în condițiile creșterii absolute a acestuia. În scopul simplificării tabelului, reproducem datele organelor statistice ale O.N.U. numai referitoare la acumulare și consum.

Rate foarte înalte ale acumulării, depășind 30%, au Japonia și Norvegia, rate înalte, oscilînd între 20 și 30%, au cunoscut majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate. Excepțiile ce se evidențiază sînt constituite din Statele Unite, cu o rată de acumulare ce oscilează între 16 și 17% și Italia, a cărei rată are o tendință de scădere din 1963 încoace.

Pentru a aprecia mai bine proporțiile totale ale acumulării, ar trebui să se țină seama și de faptul că o porțiune — uneori însemnată — din cheltuielile guvernamentale se materializează în investiții. Lipsa datelor comparabile și certe ne împiedică însă să operăm modificările în funcție de investițiile guvernamentale ale țărilor respective. În plus, adaosurile la stocuri, deși nu constituie acumulare, diminuează proporțiile consumului.

Compararea cifrelor referitoare la acumulare cu cele ale dinamicii produsului național al țărilor occidentale pune în lumină o relație directă între ele : cu cît este mai rapid ritmul de creștere a venitului național, cu atît contribuția acumulării este mai mare.

Ponderea consumului particular și a formării de capital fix în Produsul Național Brut (în %)

	1950	1953	1958	1960	1963	1965	1967	1969
PONDEREA CONSUMULUI :								
Austria	67	66	61	60	62	60	59	57
Belgia	...	71	68	69	68	65	64	63
Danemarca	73	68	67	65	65	62	63	62
Finlanda	64	64	60	58	59	58	57	54
Olanda	68	61	59	57	60	58	57	56
Norvegia	65	61	59	59	58	55	54	56
Suedia	67	63	61	58	57	56	55	57
R.F.G.	65	61	59	57	57	56	58	55
Franța	67	67	66	64	62	61	60	60
Japonia	63	66	61	56	56	56	53	50
Italia	...	71	66	63	64	63	64	63
S.U.A.	66	62	64	64	63	62	61	61
PONDEREA ACUMULĂRII :								
Austria	17	17	22	24	24	26	25	24
Belgia	...	16	17	19	20	21	22	21
Danemarca	16	17	17	19	20	22	21	22
Finlanda	23	27	25	27	26	26	24	24
Olanda	20	21	22	24	23	25	26	25
Norvegia	28	30	32	29	30	29	31	32
Suedia	19	21	22	22	24	24	24	24
R.F.G.	19	20	22	24	25	26	23	24
Franța	16	16	19	19	22	24	25	25
Japonia	24	22	26	31	33	32	33	35
Italia	...	19	21	22	24	19	19	20
S.U.A.	19	16	17	17	17	17	17	16

Sursa : O.N.U., Yearbook of National Accounts Statistics, 1968. Vol. II, International Tables. New York, 1969; O.N.U., Monthly Bulletin of Statistics, noiembrie 1970.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

4

ANUL IX NR. 4 (386)
VINERI 22 IANUARIE 1971
24 PAGINI 2 LEI

viața economică

1966 – 1970 cincinalul marilor realizări

cooperarea internațională

schumpeter și keynes

cadre din economie despre relațiile: MINISTER CENTRALĂ ÎNTREPRINDERE

ANUL IX **viața economica**

săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • Telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

nr. 4 din 22 ianuarie 1971

Unul din cincizeci
de **Gheorghe Badrus** (pag. 3)

Realizările cincinalului îmbunătățesc poziția României în clasamentul mondial al progresului economic (pag. 4—5—6)

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

Județul Galați: Centru principal al industriei siderurgice și al construcțiilor de nave
de **Constantin Dăscălescu**, prim-secretar al Comitetului județean de partid Galați, (pag. 7)

În județul Mureș:
O experiență care se cere studiată și sprijinită — Forme de integrare între industria alimentară și agricultură
de **Maria Ioniță** (pag. 8)

■ INFORMATICA

Limbajul unitar al informației. Unele aspecte privind utilizarea clasificării produselor și serviciilor
de ing. **Petre Bota, Maria Sigheti, Gh. Nelutescu** (pag. 9)

■ CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

La masa rotundă:
Centrale industriale și întreprinderi din județul Argeș
Relațiile minister — centrală — întreprindere (I)

Cadre și răspunderi:
D. Terfaloagă, directorul Sucursalei jud. Timiș al Băncii Naționale
de **I. Maria** (pag. 10—11)

■ TEORII ● IDEI

Economie politică — gîndire economică
de dr. **I. Cristescu**

Școli — curente — economiști:
Schumpeter despre Keynes
de dr. **Iosif Anghel**
Institutul de Cercetări Economice (pag. 13)

Meritocrația
de dr. **I. Lemnij** (pag. 14)

Șantier științific:
conf. dr. **Sandu Costache**, prodecanul Facultății de economie generală A.S.E. (pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

Degringolada dobînzilor: Vînt nivelator de peste ocean
de **I. Vianu** (pag. 16)

In ajutorul celor ce studiază în învățămîntul de partid:

Cooperarea economică internațională contemporană
de conf. dr. **C. Moisuc** (pag. 17)

ȚĂRI SOCIALISTE

Banca Internațională de Investiții
de **Nicolae Eremia** (pag. 19)

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

1966-1970
MÎNDRIE ÎNDREPTĂȚITĂ

ZILELE trecute „Scînteia" a prezentat o panoramă amplă a obiectivelor și capacităților implantate pe solul patriei noastre în intervalul cincinalului peste ale cărui limite temporale am trecut nu de mult, ale cărui pronosticuri și comandamente le-am împlinit și în parte le-am depășit.

Imagine tulburătoare, impresionantă. Am fost zi de zi, ceas de ceas, cu mistria și cu compasul, cu ciocanul pneumatic și rigla de calcul, cu strungul și penița, cu tractorul, ordinatorul și laserul, martorii și făuritorii acestei construcții grandioase. Ca actori, ne-a lipsit de multe ori distanța necesară pentru a putea contempla, în zămislirea ei, propria noastră operă — încununarea viziunii logice conturate de partid în urmă cu cinci ani. Dar iată că timpul s-a convertit în spațiu și energia cheltuită ritmic de-a lungul anilor s-a încorporat în minunate mărturii ale modernismului — buildinguri cu siluete impunătoare, magistrale rapide și poduri îndrăznețe, vase și locomotive de mare viteză și capacitate, uzine gigantice cu comandă automată, bunuri de consum utile și plăcute. Privind în urmă ca spectatori, încercăm să detașăm opera de creatorii ei, s-o analizăm și s-o judecăm cu ochii necruțători ai criticului. Construcțiile noi au pătruns printre cele anterioare, s-au grefat peste cele vechi, au apărut în locul lor, modificînd radical structurile existente. O țară nu se construiește în 5 ani și nici în cîteva generații. Și nu este uimitor ca cifrele unor ani în care se absolvă o școală primară sau chiar o facultate să poată fi comparabile sau chiar să depășească realizările veacurilor? Locuințele clădite în acești ani adunate la un loc ne-ar da un oraș de peste un milion de locuitori. Industria construcțiilor de mașini și-a dublat producția globală, realizînd astfel opera a cel puțin 50 de ani anteriori. La Porțile de Fier Dunărea a fost stăvilită, iar o parte din zbuciumul ei pune astăzi în mișcare uzine și aduce mai multă lumină în casa omului. Cu cetatea oțelului de la Galați, dăm azi țării peste 6 500 000 tone de oțel, la Slatina producem aluminiu, de pe șantierele noastre navale ies cargouri de 13 500 tdw. Participarea industriei la crearea venitului național a sporit de la 49 la sută în 1965 la circa 60 la sută în 1970. Electronica, electrotehnica, mecanica fină, optica, producția de mașini-unelte și instalații complete, petrochimia s-au dezvoltat în ritm alert. Canale moderne de irigație brăzdează azi Dobrogea și Bărăganul, combinate zootehnice de mare capacitate au fost instalate și puse în funcțiune.

Datorită ritmului susținut de dezvoltare — producția industrială a cunoscut un spor mediu anual de 11,7 la sută — a crescut întregul potențial economic al țării. Venitul național a sporit de aproape o dată și jumătate, asigurînd o creștere ulterioară și mai accelerată, sporirea în continuare a bunăstării oamenilor muncii. De pe băncile școlii au ieșit primele promoții de 12 clase iar anul acesta vom avea prima generație care a urmat 10 clase de învățămînt obligator. Invățămîntul superior a fost în bună măsură modernizat și dotat cu construcții spațioase și instalații moderne.

Am făcut un salt important în dezvoltarea unor regiuni și județe. O serie de localități mai mici, de zone și chiar de județe nu prea de mult tipic agrare se afirmă tot mai puternic pe planul realizărilor industriale de vîrf. O imagine a măreței noastre realizări, localizată la cadrele unui județ — Galați — dar prin aceasta mai concretă, o oferă cititorilor noștri acticolul tovarășului Constantin Dăscălescu, prim-secretar al Comitetului Județean de Partid apărut în numărul de față al revistei noastre.

Ca urmare a realizării cincinalului, România ocupă azi o poziție mai înaltă în ierarhia mondială, ceea ce îi oferă posibilitatea unei participări în condiții mai avantajoase la circuitul mondial. Prezentăm în acest număr o serie de date, tabele și comentarii edificatoare în acest sens.

Prin intensa sa activitate constructivă, România a realizat deci un nou și important pas înainte în micșorarea decalajului ce ne separă de țările înaintate din punct de vedere tehnic și științific. Sîntem conștienți de faptul că multe lucruri pot fi făcute mai bine, că putem și trebuie să ridicăm calitatea și eficiența muncii noastre, dar știm că hotărîtoare în această privință este modernizarea structurii noastre industriale. Este singura cale reală pentru dobîndirea unei calificări atît tehnice cît și organizatorice superioare. Măsurile luate de partid în vederea perfecționării organizării conducerii și planificării economiei vor asigura în anii viitori roade și mai evidente, și mai palpabile. Realizările obținute se vor răsfrînge mai repede și mai deplin asupra nivelului de trai al oamenilor muncii.

SCRISORI

„PUBLICAȚI ȘI PE VIITOR ASEMENEA MATERIALE!"

MEMBRII cooperativei noastre agricole, au primit cu multă satisfacție și interes măsurile aprobate de conducerea partidului, pe baza expunerii tovarășului Nicolae Ceaușescu din 23 noiembrie 1970, cu privire la îmbunătățirea organizării planificării și conducerea agriculturii. Am desprins cu toții din aceste măsuri grija partidului nostru pentru dezvoltarea și consolidarea cooperativelor agricole, pentru creșterea bunăstării țărănimii cooperatiste. In cadrul Consiliului de conducere am discutat și am analizat în mai multe rînduri modalitățile concrete de punere în practică a programului aprobat de partid, de adaptare a acestuia la condițiile concrete din cooperativa noastră.

Ne-a preocupat în mod deosebit găsirea celor mai potrivite metode și soluții de aplicare a formelor noi de organizare și retribuire a muncii. Opțiunea noastră pentru introducerea în cooperativă a acestor forme este totală și definitivă. Le vom aplica în toate sectoarele productive. Pentru munca ce o desfășurăm în această direcție, articolul „Modalități de aplicare a formelor noi de organizare și atribuire a muncii" apărut în „Viața economică" nr. 3/1971, constituie un material deosebit de prețios și instructiv. L-am studiat cu atenție și comunicăm redacției că ne este de mare folos în rezolvarea problemelor multiple pe care le ridică introducerea și generalizarea în practică a formelor noi de organizare și retribuire a muncii cooperatorilor. Am sugera conducerii revistei să se orienteze și pe viitor spre publicarea unor asemenea materiale axate pe problemele aflate la ordinea zilei în cooperativele agricole.

Ilie CIOARSĂ
președinte
ing. Anuța ȚĂRANU
ing. șef
C.A.P. „Victoria" - Nădlac — județul Arad

SISTEMUL SNIC — O NECESITATE DE PRIMĂ URGENȚĂ

SNIC este, evident, o necesitate de primă urgență pentru crearea condițiilor optime în vederea realizării și depășirii sarcinilor noului cincinal. De aceea, sînt de părere că materialul publicat în nr. 52/1970 „Viața economică" („Informatica") este foarte oportun atît pentru cei ce lucrează în informatică, cît și pentru cei din întreprinderi care pășesc pentru prima dată în realizarea acestui sistem. Cred că este sarcina Institutului de Informatică recent înființat, să plece de la această propunere și să definitiveze în colaborare cu alte instituții de specialitate, toată metodologia realizării practice a sistemului SNIC, la toate nivelele economiei naționale.

In material se recomandă, pe bună dreptate, unitatea metodologiei de realizare a SNIC. Analizînd, însă, denumirile elementelor sale componente la nivelul întreprinderii și la nivelul economiei naționale se constată unele necoincidențe, care vor da ocazie la interpretări și deci la lipsa de unitate. Am în vedere faptul că la nivelul întreprinderii nu a fost prevăzut aparte subsistemul financiar iar, la nivelul economiei naționale, nu a fost prevăzut sistemul forțelor de muncă în scopul asigurării unei concordanțe perfecte între elementele sistemului, la toate nivelele.

In finalul materialului, sînt enumerate cerințele imediate ale realizării SNIC. Nu am înțeles criteriile după care s-a făcut enumerarea. E necesară o anumită ordine de prioritate. De asemenea, trebuie stabiliți factorii răspunzători de realizarea lor. In orice caz, în zona micro-economică trebuie început cu punctul 1 (de la lapte), urmat de punctele j f și a, iar în zona macro-economică rezolvarea celorlalte puncte ar crea condiții de realizare în prima zonă. Unele din aceste puncte, din zona macro, pot fi începute și în paralel de factori diferiți.

Știu că la C.S.P. a fost pus la punct un sistem de codificare a materialelor, care, probabil, va sta la baza SNIC dar, rezultatele nu sînt aduse la cunoștința celor interesați.

Șt. MUSTĂȚEA
Academia de Studii Economice

UNUL DIN CINCIZECI

de Gheorghe BADRUS

AFLAT LA CUMPĂNA UNEI JUMĂTĂȚI DE SECOL DE EXISTENȚĂ, Partidul Comunist Român se prezintă ca o forță politică de înalt prestigiu, care, avînd rădăcinile înfipte adînc în istoria poporului nostru, în trecutul de luptă al clasei muncitoare și al forțelor ei înaintate, a reușit să polarizeze în jurul său întreaga națiune și să o conducă cu succes pe un drum victorios — drumul înfloririi patriei, al socialismului.

Un partid politic intră în istorie prin ceea ce el creează durabil pentru clasa pe care o reprezintă și poporul țării sale, prin prefacerile pe care le determină în direcția progresului. Desigur, cifra aniversativă și, mai ales complexitatea fenomenelor pe care le cuprinde această perioadă, îndeamnă la reflecții, globale, făcute de pe pozițiile judecății Istoriei, asupra sensului și învățămintelor procesului de dezvoltare a partidului nostru comunist. În aceste rînduri nu-mi propun o asemenea acțiune temerară, ci voi căuta să descifrez în evenimentele unui singur an din cei cincizeci — anul 1970, precedent jubileului — unele dintre caracteristicile, dimensiunile activității Partidului Comunist Român.

Bilanțul rodnic al anului 1970 — marcat de realizări importante în îndeplinirea planului pe acest an, cît și de încheierea cu succes a cincinalului început în 1966 — demonstrează, o dată în plus, marile transformări petrecute în economie și în viața social-culturală a țării sub influența politicii dinamizatoare a partidului, prin munca liberă a poporului nostru. Anul 1970, cincinalul care a trecut, ca și alți ani ai construcției socialiste, au însemnat noi și importante trepte pe calea ascensiunii societății românești; înaintarea necontenită, succesele în diferite domenii, dobîndite ca urmare a aplicării politicii partidului, au devenit în toți acești ani realități cu care ne-am obișnuit. În conștiința poporului nostru, partidul comunist a intrat ca **purtător al progresului,** și-a gravat numele ca inițiator a tot ceea ce este valoros și s-a creat spre binele oamenilor muncii.

În această calitate, partidul se afirmă — cu deosebită putere după Congresul al IX-lea — ca un promotor neobosit al noului, adversar al conservatorismului, închistării și mulțumirii de sine, adept perseverent al perfecționării activității în toate domeniile. Pe aceste coordonate se înscriu măsurile luate anul trecut pentru îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale, a activității în domeniul investițiilor, legea privind calitatea produselor, legile referitoare la organizarea și disciplina muncii în unitățile de stat și cooperatiste, — măsuri ce s-au adăugat celor adoptate anterior pentru perfecționarea conducerii întregului mecanism economic și a vieții sociale, potrivit hotărîrilor Conferinței Naționale din decembrie 1967.

Una dintre trăsăturile majore ale politicii partidului nostru și, totodată, una dintre cheile succesului acestei politici este **caracterul ei realist,** faptul că se inspiră din condițiile proprii României. Mărturie stau rezultatele dobîndite în 1970, ca și în întregul cincinal (aș aminti doar creșterea producției industriale în perioada 1966—1970 într-un ritm mediu anual de 11,7 la sută, ritm ce depășește limita superioară stabilită în planul cincinal, măsurile luate pentru perfecționarea relațiilor de producție și a raporturilor sociale). Aceste realizări, precum și **drumul** pînă la ele, confirmă că socialismul asigură o dezvoltare impetuoasă, echilibrată a economiei și societății, nu în mod automat, ci în măsura în care politica partidului comunist, aflat la cîrma țării, ține seama de realitățile țării adoptă soluțiile cerute de aceste realități, mobilizînd intens resursele naționale, eforturile poporului. În încercările deosebite, impuse de calamitățile naturale, prin care am trecut, cît și după aceea, s-au vădit forța noilor relații sociale ce unesc poporul într-o familie, vigoarea economiei noastre socialiste în stare să depășească într-un timp scurt vicisitudinile, capacitatea partidului de a mobiliza, în condiții grele, potențialul material și eforturile celor ce muncesc și a le orienta spre țelurile stabilite, autoritatea de care se bucură partidul comuniștilor în mase.

Realismul în politică presupune aprecierea obiectivă, multilaterală a situațiilor, fructificarea succeselor, ca și dezvăluirea neajunsurilor și elaborarea de măsuri pentru a preîntîmpina degenerarea acestora. Vii ilustrări ale acestui mod de abordare a problemelor construcției socialiste le constituie analiza profundă, critică a dezvoltării agriculturii efectuată la plenara C.C. al P.C.R. din martie 1970, programele naționale privind amenajările funciare și dezvoltarea zootehniei, măsurile adoptate pentru îmbunătățirea conducerii, organizării și planificării agriculturii, pentru perfecționarea retribuirii muncii în unitățile agricole.

Din desfășurarea politicii partidului și a vieții economice și sociale din țara noastră se desprinde ca o trăsătură definitorie **democratismul,** maniera democratică de conducere a întregii activități. În această privință, un elocvent exemplu îl constituie frecventele vizite de lucru făcute în 1970 de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, în diferite județe, în întreprinderi și unități agricole, în institute de cercetare științifică și de învățămînt, unde au loc adevărate colocvii cu organele locale de partid, de stat și economice, cu oamenii muncii, stabilindu-se măsuri pentru perfecționarea activității, jalonîndu-se proiecte de viitor. Dialogul viu, permanent dintre partid, conducerea sa și a statului și masele largi de la orașe și sate reprezintă o componentă, o expresie esențială a sistemului vast de legături dintre forța politică conducătoare a națiunii și poporul pe care-l slujește, un mijloc de adoptare a unor hotărîri conforme cu realitățile, cu interesele clasei muncitoare, ale tuturor celor ce muncesc. Larga consultare a maselor și participarea lor la elaborarea unor hotărîri, acte și măsuri de mare importanță pentru dezvoltarea economiei, viața socială și nivelul de trai al oamenilor muncii — la care am asistat în ultimii ani —au devenit o realitate a orînduirii noastre, un factor hotărîtor pentru îndeplinirea obiectivelor stabilite de partid.

În încheiere, doresc să subliniez **dimensiunea prospectivă** a politicii și acțiunii partidului nostru, rezultată din cercetarea științifică a realităților, aplicarea creatoare a marxism-leninismului la condițiile concrete ale țării, orientarea permanentă spre viitor, spre ceea ce reprezintă progresul. O asemenea viziune prospectivă și, în același timp, dinamică și precisă se oglindește în prevederile planului cincinal îmbunătățite, dezbătute la ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a guvernului din noiembrie 1970 și prezentate în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, rostită la această ședință.

Viața a demonstrat că conștiința rațiunii istorice a fenomenelor și a măsurilor pe care le inițiază — atît în politica internă cît și în cea internațională — îi permite partidului să îmbine în mod armonios rezolvarea sarcinilor imediate cu obiectivele de perspectivă. Această conștiință istorică străbate opțiunile cuprinse în hotărîrile Congresului al X-lea al P.C.R., în planul pe 1971, în cincinalul 1971—1975. Întărirea în întreaga viață socială a rolului conducător al Partidului Comunist Român, a cărui politică poartă semnătura întregului popor, ne face să privim cu încredere deceniile ce vin, viitorul patriei noastre socialiste.

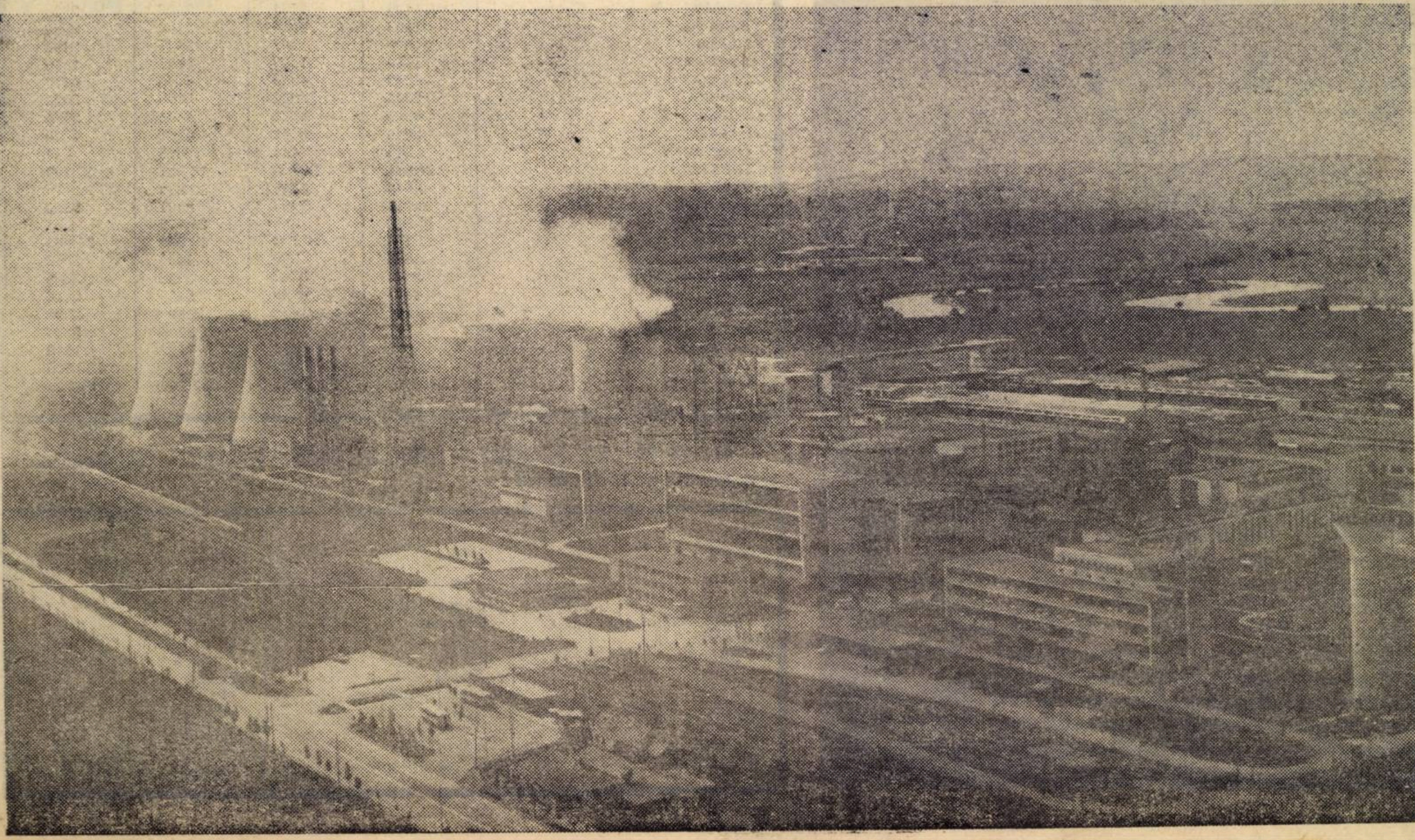

La Combinatul de îngrășăminte azotoase din Tg. Mureș au intrat în funcțiune, în perioada 1966—1970, importante obiective, printre care fabricile de amoniac și acid azotic și instalația de lărgire a producției de azotat de amoniu. Prin intrarea în producție a acestor mari și moderne capacități, s-a triplat producția de azotat de amoniu (de la 150 000 la 450 000 tone). În fotografie : Vedere panoramică a Combinatului.

REALIZĂRILE CINCINALULUI ÎMBUNĂTĂȚESC POZIȚIA ROMÂNIEI ÎN CLASAMENTUL MONDIAL AL PROGRESULUI ECONOMIC

Cincinalul care s-a încheiat a reprezentat pentru economia României socialiste înfăptuirea unui nou și important pas pe drumul progresului și bunăstării. Au fost realizate mari creșteri cantitative și însemnate îmbunătățiri calitative în toate ramurile economiei naționale. Aceasta se reflectă nu numai la volumul absolut al producției dar și în modificarea locului pe care România îl ocupă în economia mondială.

Datele comparative pe care le prezentăm vădesc că țara noastră și-a sporit substanțial și în cincinalul 1966—1970 aportul său la producția și comerțul mondial.

RITMURI INDUSTRIALE PRINTRE PRIMELE ȚĂRI DIN EUROPA ȘI DIN LUME

PRIN RITMUL creșterii producției sale industriale, România se înscrie printre primele țări din Europa și din lume. Realizarea unui asemenea ritm a fost posibilă datorită stabilirii științifice de către partid a opțiunilor politicii economice astfel încît a fost asigurată o rată înaltă a acumulării, o valorificare mereu mai înaltă a resurselor materiale și umane de care dispunem, sporirea productivității muncii, creșterea eficienței întregii activități economice.

Estimări recente arată că România, a cărei populație reprezintă numai 0,5% din populația lumii, produce aproximativ 1% din producția industrială mondială.

Țara	1966	1967	1968	1969	1970*)	ritm mediu anual (%)
ROMÂNIA	111	127	141	156	174	11,7
Bulgaria	112	127	140	155	167	10,8
Cehoslovacia	107	115	121	127	...	6,2**)
R.D.G.	106	113	120	129	147	8,1
Iugoslavia	104	104	111	122	137	6,5
Polonia	107	116	126	136	145	7,7
Ungaria	107	116	122	124	133	5,9
Austria	104	105	112	124	136	6,4
Belgia	102	104	110	121	134	6,1
Finlanda	105	109	115	125	133	5,9
Norvegia	105	110	115	131	145	7,7
Olanda	106	111	123	137	147	8,1
Suedia	103	107	113	119	133	5,9
Spania	115	120	128	144	155	9,2
Grecia	116	121	131	146	166	10,7
R.F.G.	102	100	112	125	134	6,1
Franța	106	110	115	132	147	8,1
Italia	111	120	127	131	141	7,1
Japonia	113	135	158	183	217	16,7
Anglia	101	102	107	109	110	2,0
U.R.S.S.	109	119	129	138	151	8,6
S.U.A.	110	110	116	121	121	3,9

Sursa : Anuarul Statistic al României, 1970, Buc. 1970, pag. 708 ; O.N.U. Monthly Bulletin of Statistics, octombrie 1970, pag. 22—33.

*) Datele pe 1970 sînt provizorii și se bazează pe realizările din semestrul I al acestui an. Pentru România dinamica este recalculată pe baza producției preliminate pentru întreg anul 1970.

**) media pe 1966—1969.

MAI MULTĂ ENERGIE ELECTRICĂ DECÎT AUSTRIA, BELGIA, FINLANDA...

PRODUCȚIA de energie electrică a țării noastre a sporit în ritmuri accentuate, ceea ce a determinat o schimbare rapidă a locului României în raport cu alte state. Înainte de război România producea o cantitate mai mică de electricitate decît Austria, Belgia, Finlanda, Iugoslavia, Mexicul, Noua Zeelandă, Ungaria. Astăzi producția noastră depășește pe cea a fiecăreia dintre aceste țări. (Cifrele reprezintă medii lunare în milioane kwh, cu excepția anului 1970 cînd sînt pe primul semestru).

Țara	1965	1966	1969	1970
ROMÂNIA	1435	1734	2626	2823
Austria	1853	1985	2196	2689
Belgia	1809	1907	2427	2408
Finlanda	1160	1323	1661	1516
Norvegia	4079	4029	4766	4873
Olanda	2084	2322	3095	3022
Suedia	4093	4222	4834	5009
Spania	2644	3142	4291	4326
Grecia	345	455	668	714
R.F.G.	14 361	14 860	18 837	17 730
Franța	8453	8843	10 938	10 770
Italia	6914	7499	8991	9293
Japonia	16 013	17 991	24 175	...
Anglia	16 206	16 753	19 636	21 281
Bulgaria	854	980	1436	1542
Cehoslovacia	2849	3040	3585	3695
R.D.G.	4468	4739	5455	5690
Iugoslavia	1294	1431	1879	2025
Polonia	3650	3949	5005	5286
Ungaria	931	988	1172	1143
S.U.A.	96 465	104 120	129 358	137 155
U.R.S.S.	42 223	45 381	57 400	67 900

ÎNTRE 10 ȚĂRI PRODUCĂTOARE DE ENERGIE ELECTRICĂ, România și-a modificat locul astfel :

1938	1965	1970
Belgia	Cehoslovacia	Cehoslovacia
Cehoslovacia	Olanda	Olanda
Olanda	Austria	ROMÂNIA
Finlanda	Mexic	Austria
Austria	ROMÂNIA	Belgia
Mexic	Iugoslavia	Mexic
Noua Zeelandă	Belgia	Iugoslavia
Ungaria	Finlanda	Finlanda
Iugoslavia	Ungaria	Noua Zeelandă
ROMÂNIA	Noua Zeelandă	Ungaria

PRODUCȚIA DE OȚEL

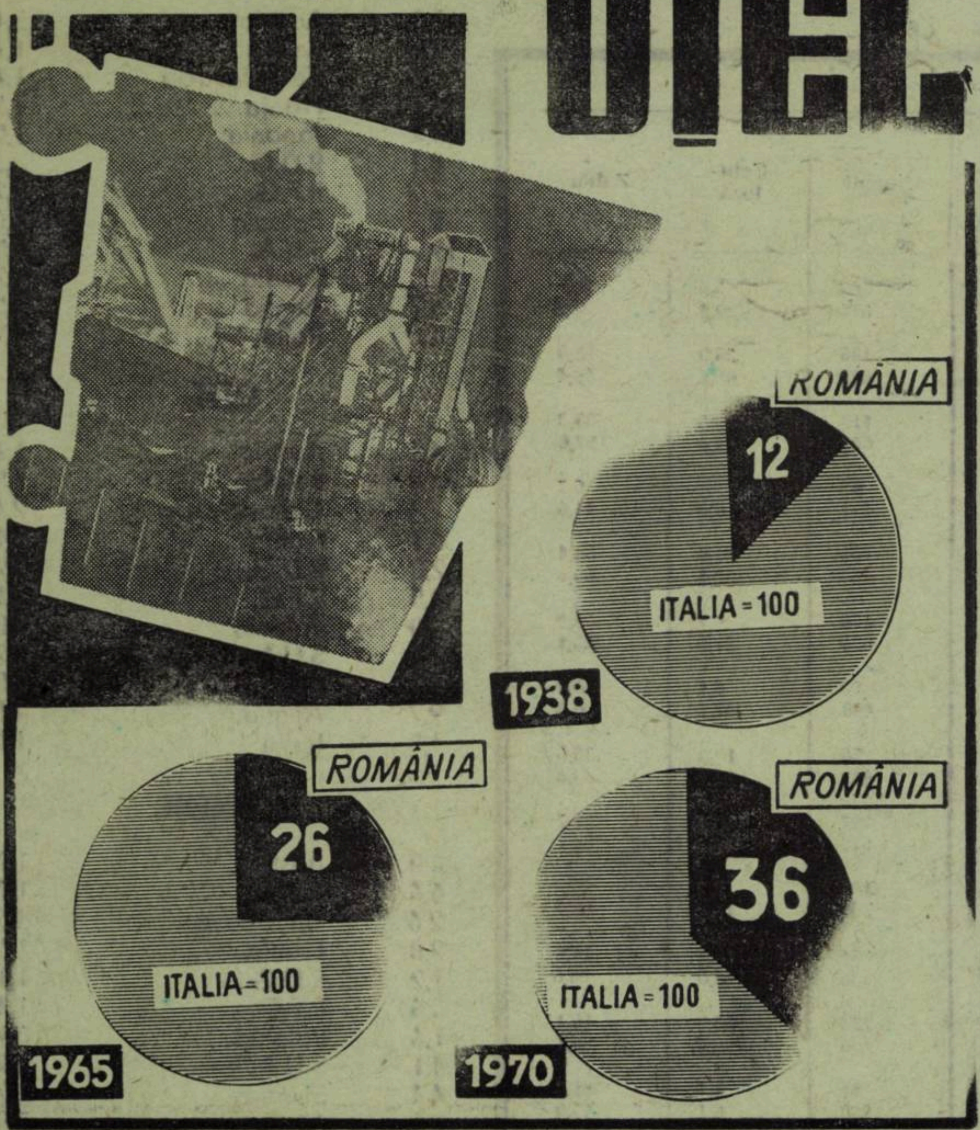

În ce privește PRODUCȚIA DE OȚEL PE LOCUITOR România și-a schimbat locul între 10 țări producătoare:

1950	1970
S.U.A.	S.U.A.
Anglia	Austria
Franța	Anglia
U.R.S.S.	U.R.S.S.
Austria	Franța
Ungaria	Polonia
Polonia	ROMÂNIA
R.D.G.	Italia
Italia	Ungaria
ROMÂNIA	R.D.G.

MAI MULT CIMENT DECÎT BELGIA, R.D.G., AUSTRIA, AUSTRALIA...

Schimbarea locului României între 12 ȚĂRI IMPORTANTE PRODUCĂTOARE DE CIMENT:

1938	1965	1970
Belgia	Canada	Canada
R.D.G.	R.D.G.	ROMÂNIA
Suedia	Belgia	Belgia
Iugoslavia	Cehoslovacia	Turcia
Canada	ROMÂNIA	R.D.G.
Australia	Austria	Austria
Austria	Australia	Elveția
ROMÂNIA	Suedia	Grecia
Olanda	Grecia	Iugoslavia
Elveția	Turcia	Australia
Grecia	Iugoslavia	Olanda
Turcia	Olanda	Suedia

PE LOCUL 14 ÎNTRE PRODUCĂTORII DE OȚEL AI LUMII

INTRAREA în funcțiune a noilor capacități de producție a determinat în cursul cincinalului 1966—1970 o creștere de la 2019000 la 4210000 tone de fontă și de la 3426000 la 6500000 tone de oțel.

Această creștere a modificat raportul producției globale de oțel dintre țara noastră și alte state.

Sporirea cantității totale de oțel a fost însoțită de o ridicare calitativă substanțială, oțelurile speciale sporindu-și ponderea în ansamblul producției.

Țara	1965	1970
ROMÂNIA	1,0	1,0
Austria	0,9	0,6
Belgia	2,6	2,0
Canada	2,6	1,6
Finlanda	0,1	0,1
Olanda	0,9	0,8
Norvegia	0,2	0,1
Suedia	1,4	0,8
Bulgaria	0,1	0,2
Cehoslovacia	2,5	1,7
Iugoslavia	0,5	0,3
Polonia	2,6	1,7
Franța	5,7	3,6
R.F.G.	10,7	7,0
Italia	3,7	2,4
Japonia	12,0	14,2
Anglia	8,0	3,8
U.R.S.S.	26,5	17,3
S.U.A.	34,7	18,5

Sursa: Calculat pe baza datelor din O.N.U. Monthly Bulletin of Statistics. Pentru 1970 — media lunară din semestrul I.

Între PRODUCĂTORII DE OȚEL ai lumii România a trecut de pe locul 20 în 1938 pe locul 18 în 1965 și pe locul 14 în 1970:

1938	1965	1970
S.U.A.	S.U.A.	S.U.A.
R.F.G.	U.R.S.S.	U.R.S.S.
U.R.S.S.	Japonia	Japonia
Anglia	R.F.G.	R.F.G.
Japonia	Anglia	Anglia
Franța	Franța	Franța
Italia	Italia	Italia
Cehoslovacia	Belgia	Belgia
Belgia	Polonia	Cehoslovacia
Polonia	Canada	Polonia
Luxemburg	Cehoslovacia	Canada
R.D.G.	India	Australia
Australia	Australia	Spania
Canada	Suedia	ROMÂNIA
Suedia	Luxemburg	India
India	R.D.G.	Luxemburg
Austria	Spania	Suedia
Ungaria	ROMÂNIA	Olanda
Spania	Austria	R.D.G.
ROMÂNIA	Ungaria	Austria
Iugoslavia	Mexic	Ungaria
Mexic	Iugoslavia	Mexic

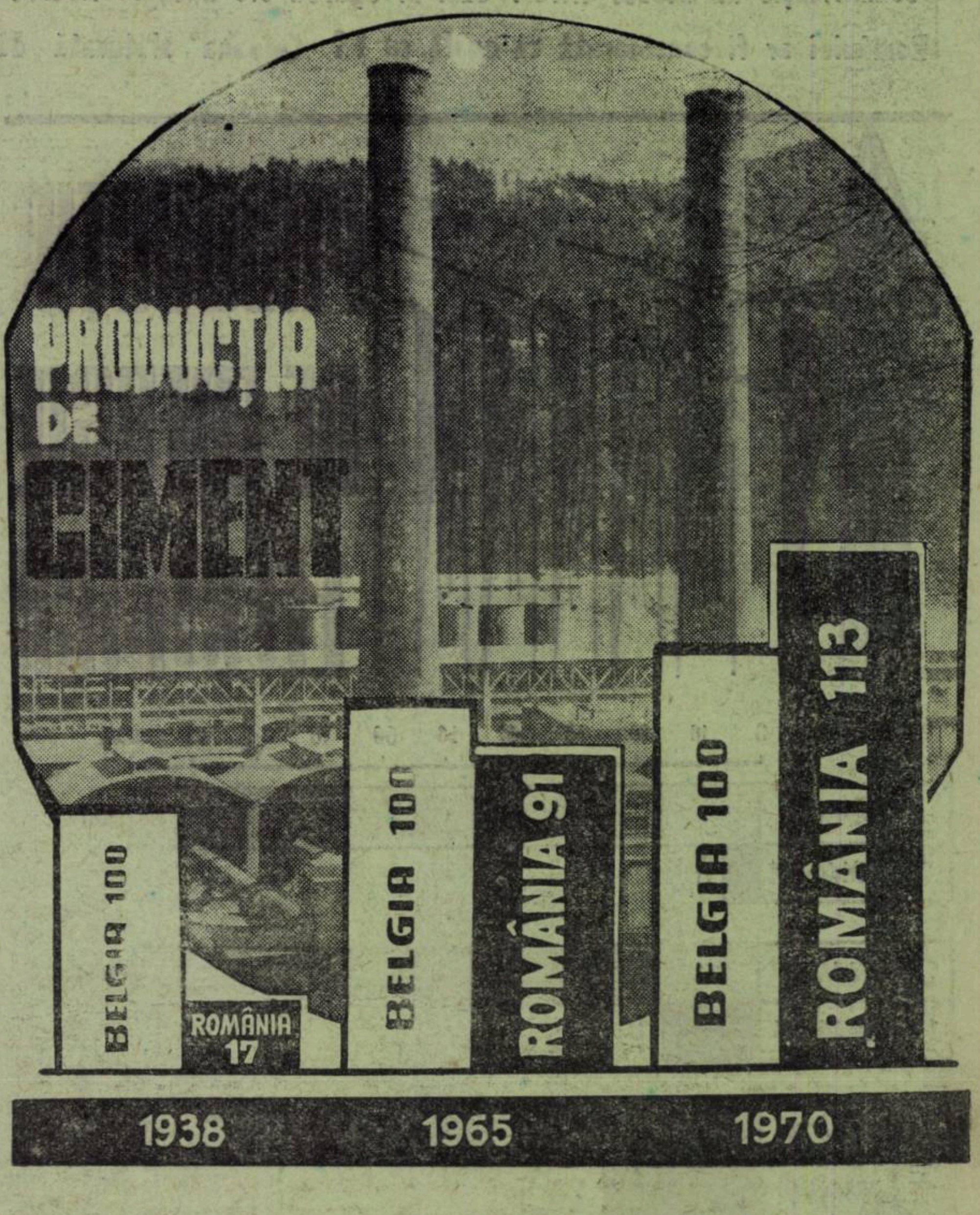

PRODUCȚIA ROMÂNIEI COMPARATĂ CU A BELGIEI

MICȘORAREA DECALAJELOR

Țara	Anii	Energie electrică (kWh)	kg: Surse energetice total	kg: Fontă	kg: Oțel	kg: Acid sulfuric	kg: Ciment	kg: Celuloză	kg: Zahăr
ROMÂNIA	1950	130	619	19	34	3,2	63	3,6	5,9
	1969	1710	2865	206	318	41,9	375	20,4	23,8
Austria	1950	916	836	127	137	1,3	186	36,0	22,9
	1969	3575	1307	383	532	32,3	619	82,6	48,4
Belgia	1950	982	3163	428	437	102,0	412	3,6	30,3
	1969	3019	1382	1162	1335	190,0	649	17,8	57,8
Bulgaria	1950	110	424	0	0	—	83	...	5,7
	1969	2043	1892	133	180	59,0	421	8,0	41,6
Cehoslovacia	1950	749	2720	157	252	20,3	161	21,8	68,4
	1969	2975	5309	489	751	71,6	467	32,4	66,6
Franța	1950	791	1303	188	207	29,1	178	5,2	31,9
	1969	2608	1231	366	447	70,1	550	21,5	46,1
Japonia	1950	541	532	27	58	24,5	53	4,4	0,4
	1969	2677	566	581	803	61,4	498	57,2	6,0
R.D.G.	1950	1059	2391	18	69	16,3	76	12,3	36,6
	1969	3829	4619	123	282	64,6	433	22,2	33,6
R.F.G.	1950	929	2863	199	253	30,2	227	10,8	21,7
	1969	3767	3068	579	772	59,8	527	13,8	36,7
Polonia	1950	380	3223	61	101	11,5	101	5,2	37,7
	1969	1845	4612	207	347	46,6	363	14,3	52,9
S.U.A.	1950	2553	7225	395	577	77,6	254	69,7	17,8
	1969	7639	9395	426	630	128,0	336	145,0	26,6
Suedia	1950	2592	363	119	208	47,5	276	348,0	46,1
	1969	7271	618	313	666	78,1	496	722,0	26,1
Ungaria	1950	321	911	49	112	7,2	85	1,7	21,3
	1969	1366	1752	171	295	44,2	249	6,1	45,0
Anglia	1950	1251	4366	194	327	36,2	196	0,3	14,0
	1969	4244	2819	300	483	58,3	314	2,6	18,1
Italia	1950	528	98	12	50	27,3	110	2,8	15,2
	1969	2031	475	149	308	60,3	587	6,3	24,5
U.R.S.S.	1950	507	1541	106	152	11,8	56	5,1	18,1
	1969	2866	4810	340	459	44,4	374	14,2	47,8

Ce semnificație au aceste cifre? Cum ar apărea ele dacă în fiecare caz, producția pe locuitor a României ar fi considerată ca egală cu 1? Coloana alăturată dă un astfel de răspuns

ENERGIE ELECTRICĂ

1950		1969
7,1	Austria	2,1
7,6	Belgia	1,7
5,7	Cehoslovacia	1,7
6,1	Franța	1,5
4,2	Japonia	1,5
8,1	R.D.G.	3,3
7,2	R.F.G.	2,2
2,9	Polonia	1,0
19,7	S.U.A.	4,5
20,0	Suedia	4,2
9,7	Anglia	2,5
4,0	Italia	1,9

OȚEL

4,1	Austria	1,7
12,8	Belgia	1,5
7,4	Cehoslovacia	2,4
6,1	Franța	1,4
2,0	R.D.G.	0,9
7,5	R.F.G.	2,4
3,0	Polonia	1,0
17,0	S.U.A.	1,9
6,1	Suedia	2,0
9,7	Anglia	1,5
1,5	Italia	1,0

CIMENT

3,0	Austria	1,7
6,6	Belgia	1,7
2,6	Cehoslovac	1,2
2,8	Franța	1,5
1,2	R.D.G.	1,1
3,6	R.F.G.	1,4
1,6	Polonia	0,9
4,1	S.U.A.	0,9
4,4	Suedia	1,2
3,1	Anglia	0,8
1,7	Italia	1,5

ZAHĂR

3,9	Austria	2,1
5,2	Belgia	2,4
11,5	Cehoslovacia	2,8
5,4	Franța	1,9
6,2	R.D.G.	1,4
3,7	R.F.G.	1,5
6,2	Polonia	2,2
3,0	S.U.A.	1,1
7,8	Anglia	0,8
2,6	Italia	1,0

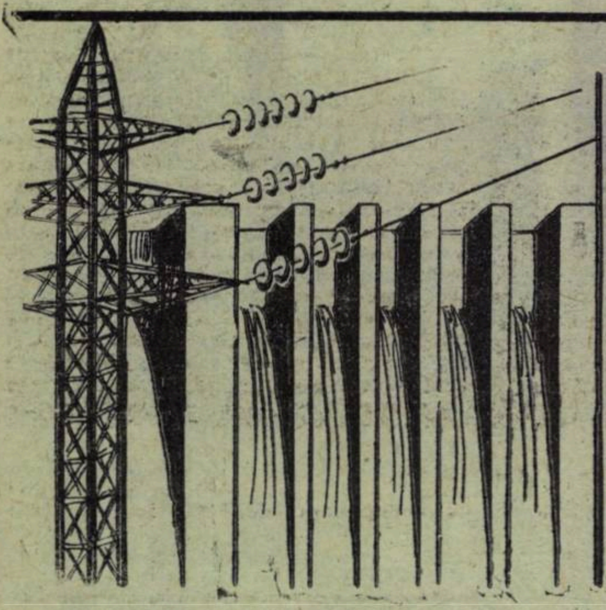

PRODUCȚIA DE ENERGIE ELECTRICĂ

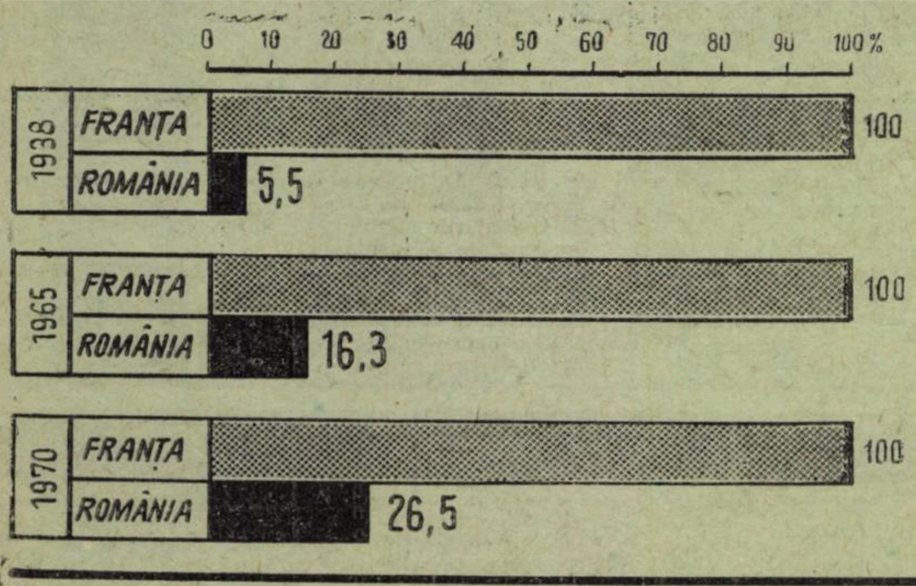

PRODUCȚIA ROMÂNIEI COMPARATĂ CU A FRANȚEI

PONDEREA ÎN COMERȚUL MONDIAL

În totalul mondial = 100	1950	1960	1965	1969
Import	0,36	0,47	0,54	0,61
Export	0,34	0,55	0,59	0,60

PONDEREA ÎN ECONOMIA MONDIALĂ

Produsul	1938	1950	1969
— energie electrică	0,2	0,2	0,7
— surse energetice total	0,8	0,5	0,9
din care:			
— din huilă	0,1	0,1	0,3
— lignit	0,9	0,3	1,5
— cocs și cărbune cocsificabil	0,0	0,0	0,4
— petrol	2,4	1,0	0,6
— minereu de fier	0,1	0,1	0,2
— fontă	0,2	0,2	0,8
— oțel	0,3	0,3	1,0
— minereu de mangan	0,9	0,7	0,4
— camioane	—	—	0,5
— acid sulfuric	0,3	0,2	1,0
— sodă calcinată	—	0,3	3,1
— îngrășăminte azotoase	—	—	1,5
— cauciuc sintetic	—	—	1,2
— celuloză	0,3	0,3	0,6
— hîrtie	0,3	0,3	0,4
— ciment	0,6	0,7	1,4
— zahăr	0,4	0,3	0,7

1966-1970 JUDEȚUL GALAȚI

CENTRU PRINCIPAL AL INDUSTRIEI SIDERURGICE ȘI AL CONSTRUCȚIILOR DE NAVE

Constantin DASCĂLESCU
prim-secretar al Comitetului județean de partid Galați

PENTRU județul nostru, 1966 a însemnat nu numai anul de început al unui cincinal, ci și, într-un anumit fel, punctul de pornire pe un drum fără precedent, la capătul căruia economia acestui străvechi ținut dunărean s-a regăsit structural modificată, definitiv apropiată de atributele modernității, ale contemporaneității. Că anul despre care vorbim a fost cu adevărat o piatră de hotar în dezvoltarea județului o dovedesc rezultatele dobîndite în decursul celor cinci ani care au trecut, rezultate care și-au găsit un corespondent permanent și concludent în viața fiecărui locuitor, în înfățișarea localităților.

Atunci, în 1966, producția navală, tradiția majoră a Galațiului, abia se pregătea pentru asaltul decisiv al eficienței, al competitivității, iar pe platoul viitoarei vetre de oțel a patriei — Combinatului siderurgic — doar un singur obiectiv — laminorul de tablă groasă — pornise în cursa spectaculoasă de atingere a parametrilor proiectați. Astăzi, datele de care dispunem ne permit însă aprecieri retrospective certe și ne dovedesc că cincinalul și-a dezvăluit la modul cel mai deplin capacitatea majoră de influențare a existenței noastre, de modificare a unor coordonate materiale și spirituale.

A DEVENIT, în primul rînd, realitate Combinatul siderurgic de la Galați. O realitate impusă atenției întregii țări, mai ales în anul 1968, cînd suita marilor puneri în funcțiune a fost încununată prin intrarea în producție a laminorului Slebing, ultima verigă a ciclului siderurgic. Prin acest eveniment, Galațiul sărbătorea integrarea sa definitivă în constelația marilor cetăți europene ale oțelului și își pregătea, cu migală și seriozitate, ascensiunea într-un domeniu de activitate pe cît de spectaculos, pe atît de inedit. Grație acestei noi prezențe industriale, de la o contribuție mai mult decît modestă în producția metalurgică a țării, Gala-

(Continuare în pag. 12)

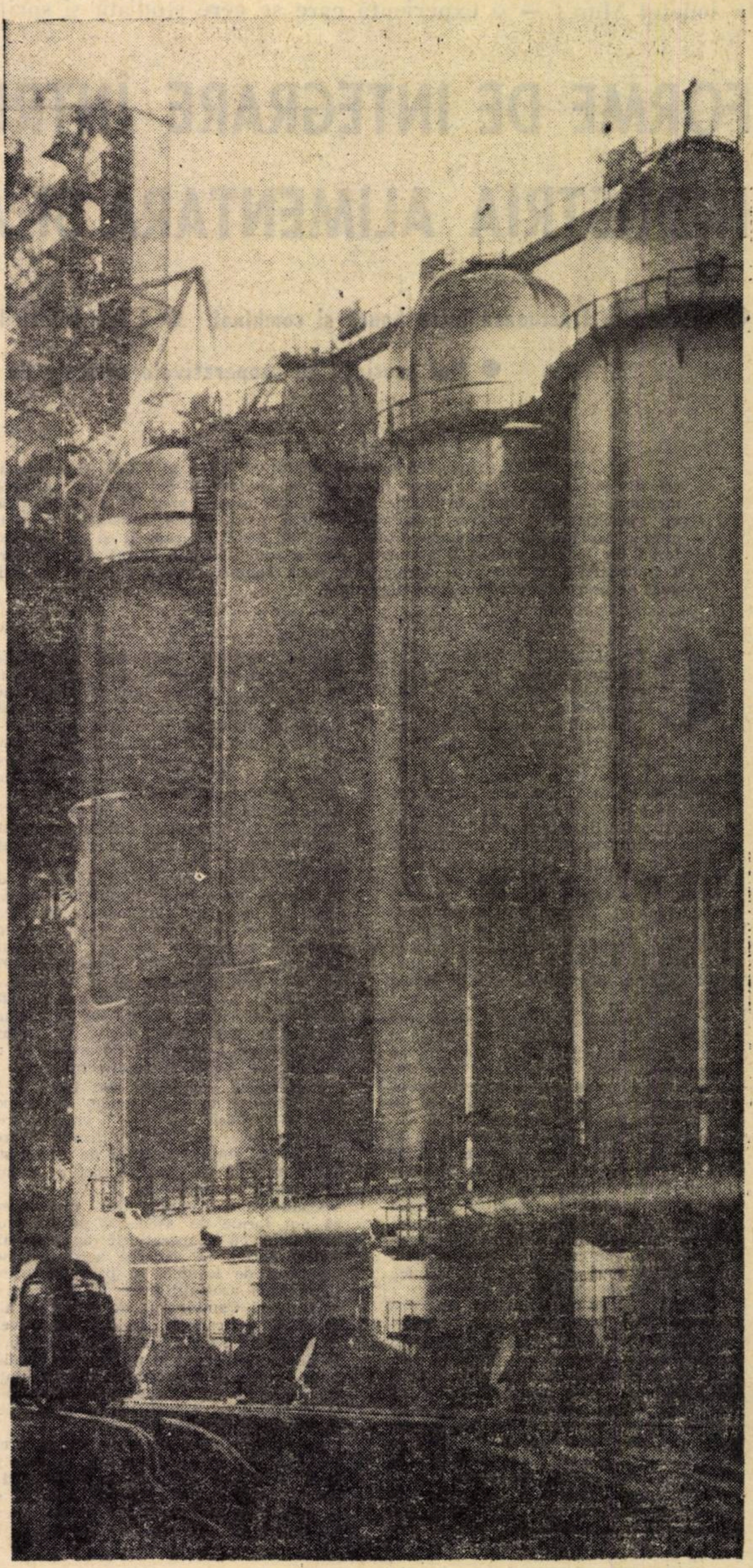

Combinatul siderurgic Galați — al doilea furnal de 1 700 mc

RETROSPECTIVĂ ÎN CIFRE

În perioada 1966—1970 au fost puse în funcțiune :

● **La Combinatul Siderurgic — Galați :** Laminorul de tablă groasă cu o capacitate de 1 milion tone/an ; Blocul nr. 1 al oțelăriei cu convertizoare, cu o capacitate de 2,5 milioane tone/an ; Fabrica de oxigen, cu o capacitate de 38 000 mc/h ; Laminorul slebing cu o capacitate de 2,5 milioane tone/an ; Centrala electrică și de termoficare Galați cu o capacitate de 160 MW.

● **Uzina de reparații auto—Tecuci,** cu o capacitate de 6200 reparații capitale pe an ;

● **Noua secție de filatură de bumbac** la Întreprinderile textile din Galați, cu o capacitate de 4600 tone/an ;

S-au dezvoltat și modernizat :

● **Șantierul naval și Uzina mecanică navală din Galați ;**

● **Fabrica de conserve — Tecuci ;**

● **Fabrica de spirt — Ghidigeni ;**

● **Secția de finisaj de la Întreprinderile textile din Galați**

● **S-au construit în portul Galați noi dane, echipate cu mijloace moderne de manipulare a mărfurilor**

● Pe baza creșterii potențialului productiv, **producția industrială a județului a sporit în perioada 1965—1970, după date preliminate, cu 198,2% ;**

● **În 1970, producția industrială a județului a reprezentat 3,2% din producția industrială a țării, față de 1,9% în 1965.**

● **Ponderea construcțiilor de nave a județului a reprezentat în 1970, 35,2% din totalul navelor construite în țară ;**

● **Față de 1965, în 1970 forța de muncă, ocupată în industrie a înregistrat o creștere de 42,2%.**

● **În 1970, la 1 inginer reveneau 38 muncitori.**

● **Salariul mediu pe salariat a crescut în perioada 1965—1970, cu 133,6%**

În domeniul agriculturii au fost construite și date în exploatare :

● **Complexul de lapte de la Barboși,** cu o capacitate de 2500 vaci de lapte ;

● **Complexul de la Tecuci,** cu o capacitate de 1 100 vaci de lapte ;

Primele 2 ferme de la Complexul avicol integrat de la Galați ;

● **Stație de uscat furaje verzi,** cu o capacitate de 28 000 tone ;

● Din fondurile statului, **au fost irigate, în sisteme mari, 17 438 ha și s-au dat în exploatare 2434 ha amenajări piscicole ;**

● **Față de 2296 tractoare în 1965, în 1970 numărul lor au crescut la 3186 ;**

● **Cantitatea de îngrășăminte chimice încorporate în sol a crescut în 1970, față de 1965, cu** 126,3%.

În domeniul gospodăriei comunale :

● **S-a dat în funcțiune conducta de aducțiune a apei din sursă subterană a Municipiului Galați, în lungime de 35 km ;**

● **Numărul de locuințe construite în cincinalul trecut a fost de 22998, din care :**

— din fondurile statului, 15 268 apartamente ;

— proprietate personală — 707 ;

— din fondurile populației s-au construit la sate — 723 locuințe.

● **Volumul desfacerii mărfurilor pe perioada 1966—1970, la principalele produse de uz îndelungat :**

— 41.536 aparate de radio

— 32.452 televizoare

— 23.113 frigidere

— 11.851 mașini de spălat rufe

— 9.721 mașini de cusut

— 17.889 aragaze

— 8.321 aspiratoare

— 1.238 motorete etc.

● **Au fost modernizați 15 km de drumuri și 66,4 km de drumuri cu îmbrăcăminți asfaltice ;**

● **Consumul de energie electrică pe locuitor a fost în 1970 de 1645 kilovați oră.**

● **Au fost electrificate 172 de sate, încheindu-se astfel procesul de racordare a localităților rurale la sistemul energetic al țării.**

● **Numărul de elevi și studenți a fost în anul 1965 de 101.520 și, respectiv, 3225 În anul școlar 1970—1971, frecventează cursurile 105940 elevi și 3319 studenți.**

In județul Mureș — o experiență care se cere studiată și sprijinită

FORME DE INTEGRARE ÎNTRE INDUSTRIA ALIMENTARĂ ȘI AGRICULTURĂ

● Colaborare fructuoasă între bancă și combinat ● 1 leu valută la un 1 leu investit

● Noi asociații cu cooperativele agricole de producție

ÎN APLICAREA Directivelor Congresului al X-lea al P.C.R. și a Plenarei din martie 1970 privitoare la creșterea volumului de produse agro-alimentare, pe plan local, în județe se manifestă preocuparea de a se găsi căi de valorificare a tuturor resurselor, pentru a se putea satisface cerințele mereu crescînde de asemenea produse atît pe piața internă cît și pe cea externă. În județul Mureș, o asemenea cale a constituit-o o formă de integrare a industriei alimentare cu agricultura, două ramuri conexe chemate să asigure necesarul de produse agro-alimentare.

CONDUCEREA Combinatului alimentar din județul Mureș, ne-a declarat tov. **M. Cherebețiu,** directorul combinatului — a luat hotărîrea de a înființa secții de creștere și îngrășare a mieilor, oilor și porcilor, în afara sarcinilor cuprinse în plan, folosind ca furaje cozile, borhotul și deșeurile de sfeclă de zahăr de la fabrica de zahăr, resturile din organe ale animalelor sacrificate la abator, reziduurile rămase din procesul de producție de la fabricile de lapte și conserve etc. Iată și opinia tov. **I. Oțelea,** directorul sucursalei județene a Băncii Naționale: „Inițiativa conducerii Combinatului alimentar mi s-a părut valoroasă, eficientă și am căutat să sprijinim aplicarea ei operativă, găsind, bineînțeles, soluții legale de finanțare".

Cu concursul și sprijinul sucursalei județene a Băncii Naționale, acțiunea a găsit sprijin financiar, fiind realizată cu cheltuieli minime. Cu ajutorul creditului bancar s-au amenajat o secție pentru creșterea și îngrășarea mieilor și oilor, cu o capacitate de circa 7000 capete, și două secții pentru creșterea și îngrășarea porcilor, cu o capacitate de 2200 capete, la Tg. Mureș și Sîngiorgiul de Pădure. Pentru prima secție s-a acordat și utilizat un credit de mică mecanizare în valoare de 431 000 lei, ceea ce ar reveni la o investiție specifică de 62 lei pe cap de ovină, iar pentru celelalte două secții — 1 100 000 lei, respectiv 500 lei pe cap de porcină.

Amenajările și construcțiile au fost realizate în regie, fiind folosiți, în general, salariații proprii, care au executat aceste lucrări paralel cu celelalte servicii de întreținere a diverselor fabrici din combinat, într-o perioadă scurtă de numai două luni pentru a nu se pierde sezonul de miei din primăvara anului 1970. De menționat că la construirea îngrășătoriei de miei s-au făcut economii de 210 mii lei față de deviz.

Folosindu-se deșeurile amintite în combinații minime cu concentrate, s-a aplicat o furajare intensivă, care a condus la rezultate economice deosebite. Crescătoria de miei a fost populată în lunile aprilie și mai 1970 cu 6 800 miei cumpărați de la cooperativele agricole și de la populație, la o greutate de 8—10 kg; după o stabulație de 4—5 luni, mieii au atins 25—40 kg, obținîndu-se circa 100 tone carne în plus, din care 70% sau valorificat la export, ceea ce a asigurat un beneficiu de 700 mii lei, din care 175 mii lei numai din lîna recoltată înainte de sacrificare, respectiv înainte de exportare. În acest fel, creditul a putut fi rambursat dintr-o activitate de mai puțin de 5 luni. Combinatul a realizat un beneficiu suplimentar de circa 290 mii lei, în afară de faptul că investițiile respective au fost amortizate integral. Începînd din octombrie 1970 secția a fost populată cu o nouă serie de 5 000 oi la îngrășat, care vor fi toate apte de sacrificat înainte de primăvara acestui an, cînd se reia ciclul de creștere și îngrășare a mieilor, fiecare ciclu aducînd noi beneficii suplimentare.

Rezultatele economice sînt bune și la îngrășătoriile de porci, unde, de asemenea, s-a reușit ca prin valorificarea unor rezerve, practic neutilizate în trecut, să se obțină cantități de carne suplimentară la un preț de cost de numai 6,34 lei/kg de spor viu.

Conducerea combinatului preconizează noi forme de asociație pe linie de producție cu cooperativele agricole din județ. Astfel, în vederea acoperirii necesarului de legume, se prevede înființarea unei asociații între 11 cooperative agricole și Combinatul de industrie alimentară, în cadrul căreia cooperativele să asigure 1 200 ha teren legumicol, brațe de muncă și unele utilaje, iar combinatul — restul bazei materiale (semințe, îngrășăminte etc.), în sarcina lui intrînd și organizarea muncii și a producției ca fermă distinctă.

Avînd în vedere cerințele mereu crescînde la exportul de smeură, la care în anul 1970 s-a obținut un preț mediu foarte avantajos, s-a socotit necesar să se treacă la cultivarea acestui sortiment de fructe de către același combinat, în asociație cu o cooperativă, pe o suprafață de 50 ha, cu perspectiva de a fi extinsă pe 100 ha. S-a calculat că în condițiile acestea, în afară de încasările în valută și beneficiile care vor fi realizate de combinat, cooperativa asociată ar putea obține la fiecare hectar un venit net de circa 10 mii lei.

Pentru a asigura sporirea cantității de carne de bovină, conducerea combinatului opinează pentru aplicarea metodei considerată drept cea mai eficace de creștere și îngrășare a animalelor în sistemul „Baby-Beef", în cadrul unei asociații cu cooperativele agricole de producție. Se susține că s-ar scurta perioada de creștere și îngrășare a animalelor, s-ar asigura o creștere a eficienței economice în folosirea furajelor administrate, astfel că, prin concentrarea întregului tineret bovin mascul pe județ (de circa 10 000 capete) în două complexe a 5 000 capete, s-ar putea realiza un beneficiu de 1 000 lei/cap de animal. Aceasta în condițiile în care cooperativele vor asigura materialul biologic și o suprafață de 3 000 ha pentru baza furajeră, iar Combinatul de industrie alimentară va finanța toate celelalte acțiuni pînă la obținerea producției.

Desigur, că la transpunerea în viață a acestor proiecte sînt chemate să contribuie o serie de organe de sinteză, departamentale și locale, în sensul de a se clarifica unele probleme legate de forma organizatorică a asociațiilor preconizate, de natura gestiunii economice și a retribuției muncii, de criteriile de repartizare a beneficiilor etc. Este necesar ca noile forme organizatorice pe care le îmbracă procesul de integrare dintre industrie și agricultură să fie privite cu receptivitate de către organele în drept; ideile valoroase, care se nasc pe plan local, trebuie să găsească într-un termen cît mai scurt forme concrete de realizare, un cadru legal de funcționare. Eventualele piedici, tergiversări, în calea acestor idei valoroase ar duce la tocirea inițiativelor. Interesele economiei naționale cer ca să se acționeze operativ și, firește, într-un cadru legal. Numai astfel se va asigura o eficiență maximă acestor noi forme de asociație care se nasc.

Maria IONIȚĂ

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● ISCE INDUSTRIALIMPORT — Un contract încheiat cu firma Neftehimpromexport din U.R.S.S. prevede importul de la această firmă de utilaje, materiale, documentație, piese de schimb pentru o instalație de albire a celulozei cu o capacitate de 200 tone/zi, inclusiv asistența tehnică la montaj și punerea în funcțiune.

● ICECOOP — Cu firma Stampaert din Belgia a fost încheiat un contract de vînzare pentru diverse tipuri de covoare orientale în valoare totală de cca. 270.000 dolari. — Pentru vînzarea de covoare orientale în valoare de 524.000 dolari a fost încheiat un contract cu firma Waltrade din R.F. a Germaniei. — Un alt contract încheiat cu firma Dahor din R.F. a Germaniei prevede vînzarea de diferite sorturi de covoare orientale în valoare de cca. 445.000 dolari. — Printre livrările efectuate de Icecoop în ultima perioadă se înscriu: mobilă în valoare de 570.000 lei valută, confecții în valoare de 390.000 lei valută, covoare românești în valoare de 150.000 lei valută, plase din p.v.c. în valoare de 100.000 lei valută în U.R.S.S., covoare orientale și covoare kelim în valoare de 490.000 lei valută către firma Romanian Carpets din Anglia, cusături artizanale în valoare de 225.000 lei valută către firma Cinec din Franța, articole de artizanat lucrate în metal în valoare de 46.000 lei valută către firma Stephan Farkaș din R.F. a Germaniei, semințe de coreandru în valoare de peste 100.000 lei valută către firma Rabath and Company din Beirut, uleiuri eterice în valoare de 100.000 lei valută către firma Uniterweger din Austria.

● ISCE INDUSTRIALEXPORT — Contracte de export încheiate în luna decembrie 1970 prevăd livrarea în 1971 de piese de schimb pentru utilaj petrolier în valoare de 12.700 mii lei către parteneri din U.R.S.S. și R.P. Chineză. — Livrările efectuate în ultima perioadă au cuprins: piese de schimb pentru utilaj petrolier în valoare de 5.400 mii lei valută către parteneri din U.R.S.S., R.D. Germană, R.P. Chineză, R.P. Polonă, Cuba, Algeria, Brazilia; utilaj pentru industria chimică în valoare de 2.500 mii lei valută în U.R.S.S., și R.D. Germană.

NOI OBIECTIVE ECONOMICE

● **La Combinatul siderurgic Hunedoara a început construcția unei linii tehnologice noi de aglomerare a minereurilor feroase** ce intră în încărcătura furnalelor. Noul obiectiv, avînd o capacitate de 1 000 000 tone minereu de fier aglomerat pe an, va înnobila îndeosebi minereul necesar furnalului nr. 3 cu o capacitate de 1 000 mc, ce se află în construcție. Linia va fi echipată cu utilaje moderne, menite să imprime șarjelor de minereu calități superioare, care vor permite reducerea consumului de cocs utilizat la topirea și elaborarea fontei.

● **În cadrul Fabricii de produse cărbunoase din Slatina,** care va asigura întregul necesar al economiei naționale de electrozi siderurgici grafitați, blocuri catodice pentru industria aluminiului și pentru cea de produse sodice au fost puse în funcțiune **noi instalații și linii tehnologice.** Între acestea se află cuptorul continuu de coacere, cu o capacitate anuală de 7 660 tone, și primul cuptor de grafitare. De asemenea, a fost pusă în funcțiune și linia de pastă „Sederberg", destinată fabricării electrozilor folosiți în producția de carbid, linie cu o capacitate anuală de 4 350 tone. În cursul primului trimestru al anului, urmează să intre în funcțiune și presa de 4 000 tone forță.

● **În județul Alba** au început să producă **două noi obiective industriale.** La Combinatul de exploatare și industrializare a lemnului din Cîmpeni a intrat în funcțiune o fabrică modernă, cu o capacitate anuală de producție de 29 000 mc cherestea de rășinoase și 15 000 mc cherestea de foioase. Unitatea a produs pînă acum, în cadrul probelor de funcționare, peste 2 000 mc cherestea.

A început, de asemenea, să producă, în cadrul probelor tehnologice, o nouă fabrică de cherestea de fag cu o capacitate de 70 000 mc pe an, la Combinatul de exploatare și industrializare a lemnului Sebeș.

● **Pe harta județului Maramureș** își va face apariția în actualul cincinal un nou obiectiv industrial, a cărui construcție a început. Este vorba de **Filatura de fire pieptănate tip bumbac din Baia Mare,** cu o capacitate de 4 000 tone pe an. Amplasată în cartierul de vest al orașului, viitoarea unitate va produce fire pieptănate de bumbac și poliesteri, destinate producției de tricotaje, și fire de bumbac mercerizat. Ea va fi alcătuită dintr-o hală monobloc, realizată în întregime din prefabricate, o stație termică și grupuri sociale.

ȘTIINȚĂ • TEHNICĂ TEHNOLOGIE • INOVAȚII

● Un colectiv de cadre didactice de la Institutul politehnic-Brașov, împreună cu specialiști de la Uzina constructoare de utilaj petrolier „1 Mai"-Ploiești, au conceput și realizat o **INSTALAȚIE DE PRELUCRARE ELECTRO-CHIMICĂ A MATRIȚELOR** cu configurație complexă, necesară fabricării rolelor și conurilor pentru sapele de foraj și altor repere. Noul dispozitiv a fost experimentat cu bune rezultate în cadrul uzinei ploieștene, urmînd să fie generalizat și în celelalte unități constructoare de mașini din țară. Folosirea lui va duce la eliminarea importului de astfel de matrițe, precum și la reducerea aproape la jumătate a consumului de oțeluri aliate și semialiate. Numai la uzina „1 Mai" aplicarea acestui procedeu aduce o economie anuală de peste 2 000 000 lei.

● **O SCHEMĂ SPECIALĂ DE CONEXIUNI PENTRU TRANSFORMATOARELE DE PUTERE TRIFAZATĂ,** concepută de inginerul Dumitru Drumea, a fost experimentată cu succes la Întreprinderea de rețele electrice din Pitești. Noua metodă, înregistrată ca invenție, permite evitarea rebobinării transformatoarelor, în condițiile trecerii lor de la tensiunile de 15/0,4 kV și 25/0,4 kV la tensiunea de 20/04 kV, care este utilizată în ultimul timp pe o scară tot mai largă în rețelele electrice din țările europene. Prin aplicarea noului procedeu, se elimină pierderile de energie electrică și se înregistrează importante economii de materiale și forță de muncă de înaltă calificare, în funcție de mărimea și specificul fiecărei unități industriale consumatoare de curent electric.

● Cercetătorii Institutului „Petru Poni" din Iași au realizat **SINTEZA PRIMULUI ADEZIV ROMÂNESC — „ADEROM"** — pentru înlocuirea cusăturii la confecții. Experimentat cu succes la Combinatul de confecții și tricotaje-București, adezivul a dovedit calități care-l situează la nivelul celor mai bune produse similare din străinătate, față de care însă are un preț de cost mai mic. În cursul acestui an, institutul ieșean va realiza prima tonă de „Aderom", urmînd a se trece la producerea lui pe scară industrială.

● Inginerul Sabin Sîrbu, de la Institutul de cercetări pentru chimizarea gazului metan Chimigaz-Mediaș, a conceput și realizat o ingenioasă **MICROPOMPĂ** pentru care a obținut brevet de invenție. Aparatul, un instrument de lucru prețios în munca cercetătorilor din cadrul laboratoarelor și stațiilor pilot care folosesc cantități mici de lichid, asigură reglarea individuală și simultană, prin turația motorului, a diferiților componenți, realizînd o dozare de mare precizie.

LIMBAJUL UNITAR AL INFORMAȚIEI

UNELE ASPECTE PRIVIND UTILIZAREA CLASIFICĂRII PRODUSELOR ȘI SERVICIILOR

ÎN CONDIȚIILE unei economii moderne în plină dezvoltare, cantitatea de informații necesare pentru luarea deciziilor este foarte mare. Utilizarea ordonată, rapidă și sigură a acestor inofrmații este posibilă numai dacă are un caracter unitar ca formă și conținut, la toate nivelele economiei. În sfera activității economice, un volum important îl ocupă informațiile legate de producția, repartiția, schimbul și consumul de produse și servicii. În acest domeniu, informațiile nu au întotdeauna un caracter unitar, nomenclatura este de multe ori diferită, deși se referă la același obiect, grupările care se formează pentru diverse nevoi nu au o bază comună și, în general, nu sînt stabilite după criterii economice cu valabilitate generală.

În afară de aceasta, continua perfecționare a sistemului informațional, precum și transformarea lui într-un sistem informatic reclamă elaborarea unor lucrări care să permită prelucrarea informațiilor cu mijloace moderne de calcul. Avînd în vedere cele de mai sus, Consiliul de Miniștri a hotărît prin H.C.M. nr. 389/1969 elaborarea clasificării unice și codificarea produselor și serviciilor din economia națională.

CLASIFICAREA ordonează în mod sistematic și codifică unitar, pe baza unor criterii și principii cu valabilitate generală (materie primă, destinație de consum, tehnologia de producție, funcția tehnică-economică etc.) totalitatea produselor industriale, agrosilvice, a obiectelor și lucrărilor de construcții și a serviciilor, realizate sau consumate în economia națională în cadrul unei activități organizate(inclusiv cele importate). Clasificarea sistematizează și codifică produsele sau grupele de produse puse în circulație între întreprinderi sau alte organizații și între acestea și populație, indiferent de destinația pe care o primesc (consum productiv, consum neprodutiv și acumulare) și gradul de prelucrare la care au fost supuse în prealabil (materii prime, semifabricate, produse finite).

Prin elaborarea clasificării unitare a produselor și serviciilor s-a urmărit **identificarea produselor, denumirea lor unitară și sistematizarea lor** după criterii obiective și o metodă adecvată, cu scopul de a se obține, pe de o parte, un limbaj comun între producătorii, distribuitorii și consumatorii de produse și, pe de altă parte, un instrument ajutător unitar pentru înregistrarea, colectarea, prelucrarea, prezentarea și analizarea datelor privind produsele și serviciile la toate nivelele economiei.

În acest sens, clasificarea va servi pentru:

1. **Crearea unui limbaj unitar comun în procesele de producție, aprovizionare și consum;**
2. **Crearea condițiilor de prelucrare a informațiilor cu echipamente de calcul;**
3. **Unificarea nomenclatoarelor care au ca obiect produse și servicii;**
4. **Îmbunătățirea aprovizionării și a gestiunii stocurilor;**
5. **Definirea mai precisă a conținutului ramurilor economiei naționale.**

ACEST DEZIDERAT se realizează prin unificarea denumirilor și prin atribuirea unor simboluri cifrice (coduri) tuturor titlurilor cuprise în clasificarea unitară, de unde rezultă că:

- fiecare produs sau grupă de produse va circula întotdeauna cu o singură denumire, avînd același conținut, valabil pentru toate unitățile economice și social-culturale care folosesc clasificarea, ceea ce va permite o identificare unitară a produselor în relațiile: producție — aprovizionare-desfacere-consum;
- fiecare produs sau grupă de produse definite unitar prin titlu, va circula cu un simbol (un cod) numeric, prin care se fixează ordinea și locul său în clasificare, prin aceasta ușurîndu-se identificarea titurilor (respectiv produselor) și creîndu-se condiții de trecere la prelucrarea mecanografică și electronică a evidenței în întreprinderi și instituții;
- în relațiile dintre toate unitățle, datele privind produsele și serviciile se vor exprima în mod unitar, ca formă și conținut, prin titlurile și codurile din această clasificare, atît pe linie verticală în flux ascendent și descendent, cît și pe linie orizontală.

● Baza de unificare a nomenclatoarelor

VEHICULAREA informației între diversele nivele ale economiei și chiar în cadrul aceluiași nivel, presupune, ca o condiție de bază, existența unui limbaj unitar, care să dea naștere unor informații univoce, să permită o prelucrare rapidă, fără greșeli și care să nu reclame translări de denumiri (coduri) între diversele nivele. Un limbaj unitar trebuie să permită agregări directe care să dea naștere, prin agregarea acelorași titluri, întotdeauna, la grupe cu același conținut, independent de loc sau timp. Pentru acest motiv se impune unificarea și standardizarea indicatorilor, nomenclatoarelor, a clasificatoarelor, codurilor, conturilor și documentelor primare utilizate în economia națională.

Clasificarea unitară a produselor și serviciilor a fost concepută și realizată astfel ca să corespundă cerințelor impuse de un sistem informatic, în sensul că este o clasificare ierarhică în care grupările inferioare derivă din grupări superioare, acestea din urmă purtînd caracteristicile grupărilor din care derivă, fapt care îi conferă calitatea de a putea fi utilizată la orice nivel economic.

Pentru a răspunde cerințelor de prelucrare a informațiilor cu ajutorul întregii game de echipamente de calcul, tuturor titlurilor clasificării li s-a atribuit cîte un cod numeric, expresiv, sistematic, decadal, în care fiecare semn zecimal sau grupă de semne zecimale exprimă una sau mai multe caracteristici ale titlurilor (grupării sau produsului). Aceste coduri se vor înscrie pe toate documentele primare care au ca obiect produse și servicii și ca atare, pe toți purtătorii tehnici de informații, constituind parte componentă a informațiilor care se vehiculează între diversele nivele ale economiei, sau în cadrul aceluiași nivel, și care intră în procesele de prelucrare în vederea informării și deciziei.

Existența unei clasificări unitare a produselor și serviciilor, în afară de faptul că va asigura un caracter univoc informației, va permite formarea fișierelor și băncilor de date în mod unitar pentru toate nivelele sistemului informatic, fapt ce va duce la schimbul direct de informații dintre acestea, fără a mai fi nevoie de prelucrări suplimentare. Va conferi de asemenea, posibilitatea întocmirii unor programe de prelucrare unitare pentru diverse nivele ale sistemului informatic, reducînd prin aceasta efortul și timpul reclamat de elaborarea lor și creînd în același timp premisele constituirii unei biblioteci naționale de programe.

În această idee, în perioada de pregătire ce va precede introducerea clasificării în economia națională, și în viitor, centrele de calcul existente sau cele care se vor înființa atît în zona micro și macroeconomică, cît și în zona teritorial-administrativă și de conducere superioară vor trebui să-și adapteze — acolo unde este cazul — documentele primare cît și purtătorii tehnici de informații, lungimii de cuvînt maxime impuse de clasificarea unitară, știut fiind faptul că clasificarea unitară a produselor și serviciilor (codurile) impune condiția necesară și obligatorie de a fi folosită ori de cîte ori informațiile cu acest obiect ies în afara unei verigi economice și intră în relații cu terți. Tot în această idee trebuie pregătite sau adaptate programele de prelucrare sau proiectele și programele pentru întocmirea fișierelor și băncilor de date.

Existența clasificării unitare a produselor și serviciilor va permite, cu ajutorul tehnicii de calcul, să se treacă direct în nomenclatoarele de plan și statistice, grupările B.L.R., a clasificării ramurilor etc., deoarece constituie un factor comun de definire pentru toate acestea.

● Condiții de îmbunătățire a aprovizionării și a gestiunii stocurilor

CLASIFICAREA unitară realizată în prezent a urmărit ordonarea în mod logic și sistematic a mulțimii produselor și serviciilor, reunindu-le în grupări omogene pe diferitele trepte ale clasificării, cu grade de detaliere din ce în ce mai mari, pe măsura parcurgerii în jos a treptelor clasificării. În acest fel, clasificarea are o construcție în formă de piramidă, fiecare din grupările existente pe diferitele trepte ale acesteia corespunzînd cu grupările care constituie poziții de plan la diferitele nivele ale conducerii sau cu poziții din nomenclatorul de raportare statistică sau de fundamentare a planului.

Tuturor grupărilor din clasificare li s-au atribuit coduri alcătuite astfel, încît să permită prelucrarea în vederea obținerii informației cu gradul de detaliere dorit, pornind de la informația sintetică necesară la nivel central și mergînd pînă la informația detaliată necesară în relațiile dintre întreprinderi sau în întrepinderi. Prin alcătuirea clasificării și codificării în modul arătat, s-a avut în vedere crearea premiselor pentru culegerea și prelucrarea informației necesare elaborării planului și conducerii operative a economiei, la diferite nivele: întreprindere, centrală industrială, ministere sau celelalte organe centrale și organele de sinteză economică.

Din cele arătate rezultă că una din lucrările pregătitoare pentru aplicarea clasificării unitare va fi revizuirea diferitelor nomenclatoare existente în prezent în lucrările de planificare și pentru întocmirea dărilor de seamă statistice, în vederea punerii lor de acord cu clasificarea unitară. În acest fel, corelînd grupările din nomenclatoare cu grupările din clasificarea unitară și folosind pentru aceleași produse și servicii aceeași denumire — indiferent de lucrarea în care aceasta intervine — se va asigura **unificarea nomenclatoarelor care se referă la produse și servicii pe tot parcursul,** de la producător la consumatorii finali.

Clasificarea unitară trebuie să constituie, de asemenea, baza pentru alte sistematizări — cataloage și tarife de prețuri, cataloage de prezentare a mărfurilor pentru comerțul interior sau exterior ș.a.

● Definirea mai precisă a conținutului ramurilor economiei naționale

LUCRĂRILE de planificare a necesarului de materiale în întreprinderi și la organele centrale implică, în forma actuală, la scara întregii economii, un volum foarte mare de calcule care necesită o durată mare de executare și antrenează munca unui personal numeros, fără a putea fi totuși realizate cu operativitatea necesară unei bune corelări a planului de aprovizionare cu planul de producție și cu celelalte secțiuni de plan. Această corelare insuficentă determină în multe cazuri aprovizionarea nerațională cu materiale, prin formarea la unele întreprinderi a unor stocuri supranormative din anumite sortimente — în special la laminate care sînt produse cu mii de sortimente — și la alte întreprinderi, lipsa acelorași sortimente. Situația arătată generează, pe de o parte, imobilizări de materiale și de fonduri bănești și, pe de altă parte, cheltuieli suplimentare ca urmare a înlocuirilor de materiale.

Sistemul practicat în prezent pentru urmărirea modului în care se desfășoară aprovizionarea este greoi și nu corespunde cerințelor actuale de informare operativă și cît mai completă. Principala deficiență o reprezintă, și în acest caz, durata necesară culegerii, prelucrării și centralizării datelor, operații care se execută în prezent manual și care, de multe ori, prezintă o serie de erori de înregistrare sau de calcul.

Îmbunătățirea situației în acest domeniu va putea fi realizată o dată cu realizarea subsistemului informațional al aprovizionării.

Clasificarea unitară, codificată, a produselor și serviciilor din economie este unul din elementele-cheie care va permite prelucrarea informației atît la nivelul întreprinderilor, cît și al organelor tutelare și al celor de sinteză economică. În acest fel, se consideră că se va asigura:

- prelucrarea cît mai rapidă a informației, atît la începutul perioadei de plan cît și operativ, pe parcursul desfășurării sale, ori de cîte ori intervin modificări în funcție de necesități. În acest fel, se va apropia termenul la care se prezintă necesarul de materiale, de perioada cînd se definitivează planul cu toate secțiunile sale: producția, comerțul exterior, transporturile etc. De asemenea, se vor putea actualiza rapid bazele de calcul privind necesarul de materiale, cu ocazia diferitelor modificări ale planului de producție;
- extinderea întocmirii bazelor de calcul care, în prezent, se execută numai la materialele repartizate centralizat, și la celelalte materiale, în scopul îmbunătățirii ritmicității în executarea planului și a sporirii eficienței în utilizarea resurselor materiale;
- extinderea urmăririi realizării consumurilor de materiale planificate, la celelalte produse, nu numai la cele cuprinse în planurile de stat și departamentale;
- transmiterea operativă a informațiilor privind situația stocurilor, pe sortimente, de la întreprinderi la organele tutelare și de la întreprinderile teritoriale de aprovizionare la Departamentul Aprovizionării — în scopul redistribuirii lor;
- evidența livrărilor și a realizării contractelor la nivelul întreprinderilor teritoriale de aprovizionare și al Departamentului Aprovizionării;
- executarea inventarelor și recensămintelor stocurilor de materiale, unitare. Pe baza lor se vor putea face analize și lua măsuri operative pe linia lichidării imobilizărilor în stocuri supranormative.

CUPRINZÎND univoc și în mod sistematizat toate produsele și serviciile din economia țării noastre, clasificarea unitară asigură posibilitatea definirii mai precise a conținutului ramurilor economiei naționale, prin grupările pe care le cuprinde pe diferitele trepte, cu un grad mai mare sau mai mic de agregare.

Astfel, clasificarea unitară este mijlocul cel mai adecvat pentru:

- definirea conținutului ramurilor din clasificarea ramurilor economiei naționale, care se folosește în prezent;
- fundamentarea propunerilor de îmbunătățire a clasificării ramurilor economiei naționale mai sus amintită și exprimarea sistematică a conținutului noilor ramuri;
- fundamentarea și definirea conținutului ramurilor economiei naționale pentru balanța legăturilor dintre ramuri, în care ramurile pot fi concepute în diferite variante, cu un grad mai mare sau mai mic de detaliere.

ing. Petre BOTA
ing. Maria SIGHETI
econ. Gheorghe NELUȚESCU

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

LA MASA ROTUNDĂ

CENTRALE INDUSTRIALE ȘI ÎNTREPRINDERI DIN JUDEȚUL ARGEȘ

RELAȚIILE MINISTER-CENTRALĂ-ÎNTREPRINDERE (I)

TIMP DE MAI BINE DE UN AN, noile organisme înființate — centrale industriale, combinate, grupuri de uzină — au experimentat diferite variante privind aplicarea în practică a atribuțiilor înscrise în statutul-cadru de funcționare, participînd nemijlocit la înfăptuirea sarcinilor de producție, la ridicarea eficienței întregii activități economice.

Ce experiență au acumulat aceste organisme? Au preluat în totalitate atribuțiile încredințate? Care sînt relațiile ce s-au statuat între centrale și întreprinderi? Unde și cum trebuie acționat în viitor pentru continua consolidare a acestor organisme, pentru continua creștere a eficienței activității lor?

În legătură cu aceste probleme, ne răspund cadre competente din centralele, combinatele și grupurile de uzine din județul Argeș, cu prilejul unei „mese rotunde" organizată de „Viața economică", cu sprijinul comisiei economice a Comitetului județean Argeș al P.C.R.

Centralele să preia principalele atribuții...

● RED.: Un prim aspect ce ne preocupă — și care de altfel este menit să circumscrie cadrul general al problemei pusă în discuție — se referă la latura principală a relațiilor minister — centrală — întreprindere: repartizarea atribuțiilor. Care este stadiul și care sînt rezultatele preluării de către centrale a atribuțiilor ce le-au fost fixate? Ce probleme se ridică în prezent?

NICOLAE ȚILIVEA: — Noua formă de organizare a industriei a creat condiții pentru apropierea conducerii de producție, pentru rezolvarea mai operativă și competentă a problemelor tehnico-economice ale unităților în subordine. Aș dori să fac cîteva precizări mai concrete care să ilustreze cele afirmate. Astfel, în industria petrolului existau, înainte de constituirea centralelor, patru verigi de organizare: întreprindere cu gestiune proprie, trusturi, direcții generale și minister. În prezent, există doar unități cu statut de centrală, care au în componența lor unități cu gestiune economică internă și ministerul.

După organizarea grupului nostru, am căutat să centralizăm toate funcțiile celor nouă unități economice cu gestiune internă care le complicau activitatea, sustrăgîndu-le de la problemele de producție. În ce privește funcția de aprovizionare, ca să luăm numai un exemplu, am desființat serviciile de aprovizionare de la unitățile din subordine, am preluat din minister o întreprindere, care avea gestiune proprie și am transformat-o în întreprindere cu gestiune internă, profilînd-o pe aprovizionarea tehnico-materială centralizată pentru toate unitățile grupului. Pentru ca lucrurile să meargă bine, am lăsat însă la toate unitățile responsabili cu aprovizionarea, care țin legătura cu dispeceratul pentru rezolvarea problemelor curente de aprovizionare. Dispecerii sînt ai unității de aprovizionare. Legătura cu unitățile productive se face direct. **Prin centralizarea activității în acest domeniu am reușit să obținem însemnate economii, degrevînd bugetul de stat cu aproape 10 mil. lei prin reducerea fondurilor circulante.**

Și investițiile au fost complet centralizate. Beneficiarul este Grupul industrial și, în același timp, el are o unitate sub formă de șantier, care este completată cu un compartiment de proiectare și realizează lucrări de serie. Pentru toți ceilalți constructori din afară, grupul este beneficiarul. **Am desființat, de asemenea, serviciile geologice de la unități.** Activitatea lor a trecut la compartimentul de studii și rezerve geologice al grupului, care are sarcina să depisteze noi resurse de țiței pentru perioada de plan în curs și pentru perspectivă. La unități au rămas 1—2 oameni care urmăresc să realizeze în practică proiectele ce se elaborează de grup sau de Institutul de cercetări și proiectări petroliere al ministerului.

ION PIETRĂREANU: — În industria lemnului, de pildă, noi am organizat combinatul nostru dintr-o mare unitate de industrializare (unitate cu gestiune economică proprie, cuprinzînd 10 fabrici de pe platforma Pitești) și din Trustul de exploatarea lemnului (care curprindea 5 întreprinderi). Acum combinatul are în subordine 9 unități amplasate în zone diverse (Rucăr, Curtea de Argeș, Stîlpeni, Pitești, Tîrgoviște etc.).

O primă problemă ce s-a ridicat a fost dacă la nivelul unității de la Pitești, pe care s-a grefat combinatul, să păstrăm un aparat de conducere, pentru că între consiliul de administrație al combinatului și comitetul de direcție al unităților cu gestiune internă pe care este grefat combinatul exista un paralelism, o suprapunere, ele dezbătînd de fapt, deseori, aceleași probleme. **După părerea noastră, comitetul de direcție de la unitatea pe care a fost grefat combinatul ar trebui desființat, reprezentanți ai salariaților acestei unități participînd la lucrările consiliului de administrație ori de cîte ori sînt abordate probleme ce-i privesc.**

Din domeniul atribuțiilor, **am centralizat în cadrul combinatului funcția comercială.** Contractele de aprovizionare sînt încheiate de combinat, dar și unitățile cu gestiune economică internă au posibilitatea ca în cadrul unui plafon dat să realizeze contractări directe la anumite categorii de materiale mai mărunte. **Am centralizat în totalitate și activitatea de desfacere a produselor.** Contractele de livrare a produselor se întocmesc la nivelul unităților. Combinatul facturează valoarea produselor, dă dispoziții de livrare și urmărește realizarea contractelor. Expediția produselor o face fiecare unitate, pe baza dispozițiilor de livrare emise de combinat. Acest sistem ne-a permis să avem un control eficient asupra producției și realizării contractelor.

Am centralizat, de asemenea, funcția economico- financiară și am reușit să introducem mecanizarea calculului și a gestiunii materialelor. Am centralizat, în parte, și funcția de personal și de cercetare. Combinatul stabilește planul de cercetare și încheie contracte cu institutele de cercetare. La unități a rămas numai efectuarea unor studii de interes particular și urmărirea aplicării rezultatelor cercetărilor.

● RED.: — Considerați necesar ca centrala să preia și atribuțiile ce decurg din exercitarea funcției de personal?

NICOLAE ȚILIVEA: — Dacă îmi permiteți să intervin, aș răspunde afirmativ la această întrebare. În activitatea desfășurată de Grup de la organizarea sa am resimțit necesitatea înființării unui compartiment de personal, care să preia problemele legate de: recrutarea, selecționarea, pregătirea și promovarea cadrelor, ca și cele privind securitatea și protecția muncii, problemele sociale și de salarizare.

...dar elementele strict necesare unor decizii să rămînă la întreprinderi

● RED.: — Care este, în general, părerea întreprinderilor referitor la centralizarea atribuțiilor în cadrul centralei?

TRAIAN IVAN: Sînt întrutotul de acord cu cele afirmate de tov. Țilivea. Am de făcut totuși unele sugestii în probleme care privesc relațiile grup-întreprindere și anume:

● **grupul industrial să aprobe statutul de funcțiuni la nivel de întreprindere numai ca structură** (compartimente) **nu și componența compartimentelor;**

● **dispensele de stagiu pentru funcții de conducere operative, precum și componența comitetului de direcție să se aprobe operativ la nivel de grup, fără să mai fie nevoie de acordul ministerului;**

● **unităților cu gestiune economică internă să li se acorde, în anumite limite, dreptul de a casa mijloace fixe și circulante;**

● **să nu se mai difuzeze la unități acte normative care nu cuprind sarcini la nivelul acestora sau cuprind sarcini generale neadaptate specificului activității** — ceea ce dă naștere la interpretări diferite, urmate de o întreagă gamă de intervenții pentru lămurirea problemelor;

● **pentru că la nivelul întreprinderii se menține încă paralelism în lucrările executate de serviciul plan-salarizare și compartimentul personal, este necesară comasarea acestora.**

MIHAI ION TOMUS: — Prin preluarea de către combinate a relațiilor externe cu furnizorii, cu beneficiarii, cele legate de investiții și cu băncile, s-a creat posibilitatea ca întreaga activitate a organelor de conducere ale întreprinderilor să se axeze exclusiv pe problemele ce privesc bunul mers al fabricației, realizarea ritmică a prevederilor de plan. Dar, serviciile de resort ale combinatului, rezolvînd problemele legate de aprovizionare, desfacere, muncă și salarii și personal (întreprinderile nemaiavînd personal pentru aceste probleme), apar unele neajunsuri pentru întreprinderi manifestate, de exemplu, **prin lipsa de promptitudine în aprovizionarea la termen cu unele materii prime și materiale, ceea ce provoacă greutăți în realizarea sarcinilor noastre.** Pe de altă parte, **centralizarea, la nivelul combinatului, a cheltuielilor, îngreunează atenta urmărire și dirijare a realizării prețului de cost.**

NICOLAE BĂDÎRCEA: — Sînt de aceeași părere. Centralizarea la combinat a unor funcțiuni, cum sînt cea comercială și economico-financiară, ne-a creat și nouă posibilitatea să ne ocupăm mai mult de problemele procesului de producție, să folosim mai eficient personalul nostru. Există totuși unele aspecte care nu sînt încă pe deplin rezolvate. Astfel, **la unitățile cu gestiune internă întocmim numai balanța de venituri și cheltuieli, nu mai calculăm beneficiile, producția marfă vîndută și încasată, fiind lipsiți de o serie de elemente necesare pentru fundamentarea unor decizii.** De aceea, aș face propunerea ca **beneficiile și producția marfă vîndută și încasată să fie analizate, lunar, la unități.** De asemenea, este necesar **să se îmbunătățească relațiile dintre unități și combinat,** pe de o parte, **și alte unități centrale și combinate, cu care avem legături de lucru,** pe de altă parte.

Consider nejust faptul că atît la plata pentru prestațiile executate de unitățile de transporturi auto, cît și la plata rentei către Inspectoratele silvice pentru masa lemnoasă contractată, decontările se fac automat, fără acceptarea noastră prealabilă; aceasta creează unele greutăți și lipsește unitatea de posibilitatea controlului asupra fondurilor pe care le încasează aceste unități prestatoare sau furnizoare. Apoi la unele produse, pe baza desfășurătorului trimis la furnizor, să se facă aprovizionarea directă a unităților, obținîndu-se astfel economii la transporturi și manipulări.

PETRE TURCU: — Există puncte de vedere diferite în ce privește preluarea în totalitate sau parțial de la întreprinderi a unor atribuții de către centrală. Contradicția are la bază faptul că unele centrale au preluat total specialiștii în diferite probleme de la întreprinderi, nu însă și sarcinile acestora. Acest fenomen a apărut mai evident în combinatele alimentare și în unele din industria ușoară. Desigur, o atare stare de fapt, nu concordă cu prevederile statutului de funcționare a centralelor. Funcțiile centralizate nu trebuie admise numai ca formă, ci și cu atribuții concrete. Întreprinderile trebuie degrevate de sarcini, cum sînt cele de aprovizionare, desfacere, investiții, cercetare etc.

Opțiunea — gestiune economică proprie sau internă?

● RED.: — Legat de modul în care concepem rolul centralelor și al întreprinderilor din cadrul lor, de preluarea atribuțiilor principale ale funcțiilor de cercetare-dezvoltare, planificare, comercială, de personal etc., se ridică problema dacă toate întreprinderile să fie trecute pe principiul gestiunii interne? Am dori să abordați în discuție diferitele aspecte ale acestei probleme...

PETRE TURCU: În această privință aș dori să fac următoarea remarcă: prin lege, unitatea cu gestiune economică proprie de interes republican este înființată de Consiliul de Miniștri. Celelalte unități, care funcționează pe principiul gestiunii economice interne, pot fi înființate de ministere.

Ministerul Muncii a depus o activitate asiduă ca cele mai multe unități componente ale centralelor să funcționeze pe principiul gestiunii economice interne. Au existat însă foarte multe rețineri din partea unor ministere și a unor organe centrale care au susținut ideea menținerii gestiunii economice proprii la majoritatea unităților.

DUMITRU STĂNCULESCU: — În unitățile din construcția de mașini, unele probleme n-au fost în întregime rezolvate. **Grupul nostru de Uzine de Autoturisme a luat ființă „grefîndu-se" pe scheletul fostei Uzine de autoturisme-Pitești, care a devenit unitate cu gestiune economică internă, conducerea** fostei uzine răspunzînd și de activitatea a încă două unități și anume: Uzina Mecanică - Muscel Cîmpulung și Uzina Triumf - Cluj. De asemenea, grupul răspunde și de activitatea Grupului de unități de asistență tehnică pentru autoturisme, iar în actualul cincinal (1971—1975) grupul va cuprinde și o unitate cu profil de turnătorie din fontă ce se va construi la Topoloveni - Argeș.

În cadrul grupului avem atît întreprinderi cu gestiune economică internă, ca Uzina de Autoturisme, cît și întreprinderi cu gestiune economică proprie, cum sînt Uzina Mecanică - Muscel și Triumf - Cluj. Desigur, întregul efect pozitiv al noii forme organizatorice va fi obținut, după părerea mea, numai după extinderea „grefei" și asupra celorlalte unități din cadrul grupului; respectiv, după ce de la actualele unități cu gestiune proprie vor fi preluate la grup funcțiile tehnice, economico-financiare, de aprovizionare și desfacere etc. Avînd în vedere distanța dintre unitățile componente ale grupului și ținînd seama de actualele mijloace de comunicație (telefon, telex), considerăm că trecerea la această formă de organizare trebuie precedată de dotarea grupului cu un calculator electronic.

La unitățile grupului, amplasate la distanțe mari, se vor organiza, după nevoi, nuclee de activitate pe profil de probleme, care vor lucra direct cu serviciile de resort de la grup.

VICTOR NAGHI: — **După părerea mea, o întreprindere dispersată teritorial, componentă a unui grup sau centrală industrială fără gestiune economică proprie, nu-și poate desfășura activitatea în condiții normale dacă ea însăși nu-și rezolvă probleme ca dezvoltarea de perspectivă, asigurarea aprovizionării tehnico-materiale, dezvoltarea cooperării** etc. Uzina Mecanică - Muscel, de exemplu, are puține posibilități să-și asigure o aprovizionare tehnico-materială corespunzătoare în condițiile cînd în acest proces sînt implicate mai mult de 150 întreprinderi, din peste 30 de județe, dacă soluționarea unor probleme imediate, cu implicații asupra continuității producției, ar fi neoperativă.

Transferul centralismului excesiv de la minister la centrale, combinate sau grupuri de uzine, nu ar face altceva decît să perpetueze unele neajunsuri. Orice studii s-ar face, ori cîte institute sau organisme s-ar crea, ele nu ar putea studia mai bine decît însăși uzina posibilitățile adaptării producției la cererile interne sau externe, iar contractarea prin intermediar — centrale sau grupuri — ar conduce nu la reducerea distanței producător-cumpărător, ci la creșterea sa. Iată, de ce, nu împărtășesc punctul de vedere exprimat în dezbatere de către tov. Stănculescu, de la Grupul nostru de uzine.

Din experiența unui an de activitate sub conducerea Grupului de uzine, au existat multe probleme care s-au rezolvat cu întîrziere deoarece, în general, cooperarea între centralele industriale nu este elastică, iar relațiile între întreprinderi și alte centrale industriale, sînt limitate. Eforturile deosebite depuse de colectivul nostru, a făcut ca în perioada amintită, uzina să înregistreze progrese în organizarea și conducerea fabricației. Producția și-a căpătat un profil bine determinat (fabricația de automobile de teren), uzina și-a mărit gradul de tehnicitate și, o dată cu această, a crescut calitatea produselor, ceea ce a determinat ca, **în 1971, circa 90% din volumul total de autoturisme să se livreze la export.** Măsurile luate, mai ales în direcția organizării producției și a promovării tehnicii avansate, ne vor asigura și, în viitor, obținerea unor rezultate bune.

NICOLAE ȚILIVEA: — Unul dintre avantajele incontestabile ale trecerii întreprinderilor ce aparțin de Grup pe principiul gestiunii economice interne, este că **am reușit să simplificăm și operațiunile cu banca.** Se folosește un singur cont curent pentru toate operațiunile iar contravaloarea producției de țiței și gazolină se încasează centralizat la nivel de grup. Decontările între unități și Grup se fac prin avizare. Metoda este bună. S-a redus volumul de muncă consumat pentru întocmirea documentelor de încasare și plăți și, drept urmare, și volumul operațiunilor prin bancă, regularizările fiind făcute lunar.

→

Dezbatere consemnată de **V. BOESCU**, **L. ȚINTEA**

LA MASA ROTUNDĂ au participat: ing. **Cornel Pînzaru,** *secretar al Comitetului județean P.C.R.-Argeș; ing.* **Nicolae Țilivea,** *director general al Grupului industrial pentru foraj și extracție a țițeiului-Pitești; ing.* **Traian Ivan,** *directorul schelei de extracție Moșoaia; ing.* **Traian Țîrlea,** *director general al Combinatului textil-Pitești; ing.* **Ion Pietrăreanu,** *director tehnic al Combinatului de exploatare și industrializare a lemnului; ing.* **Vidu Dionisie,** *directorul Fabricii de tananți „Argeșul"; ing.* **Nicolae Bădîrcea,** *directorul Unității de exploatare și industrializare a lemnului — Curtea de Argeș; economist* **Dumitru Stănculescu,** *director financiar al Grupului de uzine de autoturisme;* **Victor Naghi,** *directorul Uzinei mecanice Muscel; ing.* **Ion Stanciu,** *director tehnic al Combinatului industriei alimentare;* **Mihai Ion Tomus,** *directorul Fabricii de bere-Pitești; ing.* **Petre Turcu,** *director în Ministerul Muncii.*

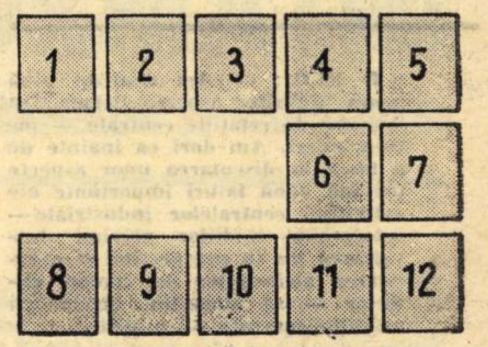

PE COPERTĂ:

1) Nicolae Țilivea. 2) Dumitru Stănculescu. 3) Ion Pietrăreanu, 4) Ion Stanciu. 5) Traian Țîrlea. 6) Victor Naghi. 7) Traian Ivan. 8) Nicolae Bădîrcea. 9) Mihai Ion Tomus. 10) Dionisie Vidu. 11) Cornel Pînzaru. 12) Petre Turcu.

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

Dumitru TERFALOAGĂ

directorul sucursalei județene Timiș a Băncii Naționale

● Au trecut șase luni de cînd se aplică noile reglementări în domeniul bancar. Ce efecte se fac simțite, mai pregnant, în economia județului?

— Faptul că întreprinderile și-au îndeplinit planul, înregistrîndu-se și însemnate depășiri, mă determină să spun că aceste rezultate bune au fost obținute și cu ajutorul creditelor bancare; s-a simțit în acest timp un interes mai viu din partea întreprinderilor în a obține credite, iar din partea aparatului bancar o mai mare operativitate în rezolvarea acestor cereri. Dar, deoarece volumul creditelor a crescut într-o proporție mai mare decît producția industrială, mă gîndesc dacă nu am fost prea largi la stabilirea necesarului de credite. Trebuie reliefate scăderea împrumuturilor restante într-un ritm inferior celui prevăzut inițial, atitudinea unor întreprinderi cu situație mai grea de a nu solicita credite în condiții restrictive.

● Cum se realizează prevederile legale în vigoare referitoare la gospodărirea mijloacelor materiale și bănești și efectuarea controlului financiar? S-a înlăturat paralelismul care se manifesta în activitatea de control?

— Ați pus în discuție două probleme majore pentru conținutul, orientarea și eficiența muncii de control bancar în economie. Legea nr. 5 prevede și pentru aparatul de control bancar competențe și drepturi mult sporite față de trecut.

În ce privește înlăturarea paralelismului în controlul economiei — problemă mult discutată — deși s-a mai pus ceva ordine și în acest domeniu, după părerea mea, rămîne și acum deschisă. În prezent, executăm în comun, cu organele Ministerului Finanțelor aceleași acțiuni tematice de control în economie. Desigur, două forțe unite acționează mai eficient; numai că, muncind astfel, se poate afirma cu temei că în fond paralelismul în control nu a fost înlăturat. Firește, interese superioare vor impune în anumite împrejurări desfășurarea în comun a unor acțiuni tematice de control. Acum însă se utilizează prea mult această modalitate de lucru și nu întotdeauna în domenii de interes major. Sînt convins că rezolvarea deplină a paralelismului în controlul economiei nu se poate face decît prin delimitarea precisă a atribuțiilor de control astfel ca, la întreprinderi să nu se întîlnească, pe aceleași probleme, nici un organ al unităților de sinteză. În judecarea acestei importante chestiuni este imperios necesar să se aibă în vedere și faptul că inspectorul bancar are sarcini de control permanente, operative și că nu poate fi scos din aceste sarcini decît în detrimentul operativității și calității lucrărilor pe care trebuie să le execute.

● Coordonați direct serviciul de personal al sucursalei. Puteți să-mi spuneți cu ce probleme pe această linie se va confrunta sucursala Dvs. în perspectiva viitorilor ani?

— Îmbunătățirea structurii și ridicarea calificării personalului nostru au constituit o permanentă și stăruitoare preocupare pentru colectivele de conducere ale unităților Băncii Naționale din județul Timiș. Am și obținut, apreciez eu, bune rezultate; 23% din personal a terminat în acest an sau este înscris și urmează, la fără frecvență, cursurile de specializare postliceală în domeniul financiar — contabil, precum și ale facultăților economice. Practic vom ajunge ca în următorii doi ani aproape totalitatea salariaților care ocupă posturi de specialitate să aibă pregătire economică medie sau superioară.

Cu toate acestea, ținînd seama de vechimea în muncă și de alte condiții ce trebuie îndeplinite, din rîndurile salariaților existenți, prin promovări, cum ar fi normal, nu se va putea umple golul ce se va crea prin pensionarea în următorii 5 ani a nu mai puțin de 25% din cadrele noastre de control. De aceea, este necesar ca la repartizarea absolvenților facultăților economice să se țină seama și de necesitățile instituției noastre.

O altă latură a muncii cu oamenii este aceea a asigurării pregătirii lor profesionale în care scop noi ne ocupăm, cu foarte multă grijă, de învățămîntul profesional la locul de muncă. Această formă de instruire nu mai este suficientă acum cînd au apărut și au fost puse în aplicare o multitudine de noi reglementări. De aceea, este necesară o instruire, la anumite perioade, special organizată, cu scoaterea din producție pentru toate cadrele de control și de conducere.

● Vedeți formarea cadrelor de conducere în exteriorul sau în interiorul Băncii Naționale?

— Pot fi luate în seamă ambele modalități. Fără îndoială că și în procesul muncii se formează cadre apte pentru funcțiuni de conducere. De altfel un director în funcțiune nu trebuie, nu are dreptul moral să creeze vid în jurul lui. Nu este însă suficient. Trebuie să învățăm să creștem cadre de conducere și în exterior, eventual într-o secție specializată pentru cadrele din bănci la CEPECA, în programul căreia să intre neapărat și problemele organizării muncii bancare, ale legislației muncii, materii care pînă acum nu au constituit preocupări de pregătire organizată.

● Se spune că sînteți foarte meticulos, că aveți evidențe, dosare în care notați date, fapte, urmăriți anumite activități?

— Știu eu, dacă sînt chiar așa de meticulos cum se spune? Adevărul este că am destule evidențe, însemnări personale începînd cu cele privind personalul băncii și în sfîrșit cu cele de natură economică și administrativă. Am obiceiul să-mi păstrez și indicațiile pe care le dau, să urmăresc executarea lor, evitînd astfel, pe cît posibil, cum se mai întîmplă, ca hotărîri bune să se piardă pe drum. Evidența de orice natură este un factor indispensabil în munca de conducere și organizare. Reclamă timp însă și aș dori ca schimbul meu de mîine să scape de această evidență primară și să se bucure de o evidență prelucrată de un calculator...

● O altă întrebare: de ce ați optat pentru coordonarea directă a serviciilor de sinteză și nu a serviciilor operative? Este o preferință sau un calcul?

— În nici un caz din înclinații personale, ci în mod deliberat, din calcul. Serviciile de sinteză ale sucursalei, au ca atribuțiuni fundamentale să îndrume, să controleze atît serviciile operative ale sucursalei, cît și filialele subordonate. Tot ele colectează date, examinează pe ansamblul județului indicatorii economici, cei bancari și redactează toate materialele documentare privind activitatea noastră.

Cum ar fi posibil să muncească oare un conducător dacă nu ar cunoaște activitatea de ansamblu a unității pe care o conduce? Este evident că neconducînd direct serviciile de sinteză nu va putea avea aceste cunoștințe; fără ele nu s-ar putea desprinde concluzii care să ne permită a îndrepta munca aparatului spre obiectivele principale ale etapei. Fără îndoială că nu neglijez munca operativă. Nu este neapărat necesar să conduci direct un serviciu operativ pentru ca să cunoști munca acestuia.

● Aveți vreo problemă deosebită?

— Da, și privește modul de înțelegere a rolului și sarcinilor Băncii Naționale. Nu pot fi de acord cu părerea unor cadre că lichidarea imobilizărilor este o treabă care interesează în primul rînd banca, că și aceasta trebuie să caute căi, mijloace etc., pentru reducerea lor. Se folosesc variate expresii ca de pildă „organele băncii să determine, etc., etc.", fondul însă este același. Organele băncii trebuie să răspundă numai în măsură în care au creditat asemenea active. Dar răspunderea efectivă și integrală să o poarte cei care au format imobilizările și tot ei să le lichideze. Am convingerea că noile reglementări financiar-bancare vor determina schimbarea totală a acestei optici.

● Lucrătorii din economie spun că cei din bancă nu admit că și ei greșesc. Așa este?

— „Banca nu greșește" mi se pare o afirmație nefirească. Ar fi bine să fie așa. Din păcate pe ici pe colo se mai greșește uneori; cînd nu se recunoaște direct, se admite tacit, luîndu-se măsuri corespunzătoare de îndreptare.

I. MARIA

←

ION PIETRĂREANU: — Și eu socot necesar ca întreprinderile care fac parte din centrale să fie organizate pe principiul gestiunii economice interne.

● **RED.: — Așa cum rezultă și din discuția purtată la această masă, nu tocmai rotundă, punctele de vedere asupra modului de gestiune a întreprinderilor sînt diferite, ca de altfel și în chestiunea centralelor organizate pe principiul teritorial...**

ION STANCIU: — Dacă îmi este permis, aș dori să vă rețin atenția puțin asupra acestui ultim aspect relevat de redacție. **În industria alimentară,** spre deosebire de celelalte ramuri, **organizarea combinatelor a fost făcută pe principiul teritorial, indiferent de profilul întreprinderilor, adică, spunem noi, s-au format un fel de „ministere de industrie alimentară județene".** În cadrul combinatului nostru au fost cuprinse 7 fabrici, foste întreprinderi independente, cu 5 profile diferite: conserve, industria laptelui, industria vinului și băuturii alcoolice, bere, industria cărnii și o fabrică frigorifică. Conducerea unui asemenea combinat nu este de loc ușoară. De exemplu, centralizarea investițiilor presupune ca în aparatul combinatului să existe cîte un specialist în tehnologia de fabricație și aparatura fiecărui profil de activitate. Apoi, în cadrul Ministerului Industriei Alimentare, fostele direcții generale, care s-au transformat în direcții industriale pe profile de activități, grupate într-o singură direcție generală de îndrumare și control a producției, cer fiecare în parte o mulțime de situații și transmit numeroase instrucțiuni, ceea ce ne îngreunează și mai mult activitatea. De notat că la combinat există doar 3—4 oameni pentru coordonarea și realizarea producției. **Cred că organizarea unor combinate alimentare pe același profil tehnologic sau pe profile asemănătoare, pe teritorii mai mari decît un județ, ar permite creșterea eficienței conducerii.**

MIHAI ION TOMUS: — Raliindu-mă propunerii tov. Ion Stanciu, consider și eu că forma unităților mari, puternice din punct de vedere economic, constituite pe principiul tehnologic, ar da rezultate mai bune.

Centralele solicită mai multe competențe...

● **RED.: — Am analizat pînă acum diferite aspecte legate, în deosebi, de relațiile centrale — întreprinderi. Am dori ca înainte de a trece la discutarea unor aspecte privind două laturi importante ale activității centralelor industriale — întocmirea studiilor privind dezvoltarea lor în perspectivă și exercitarea atribuțiilor de comerț exterior — să abordăm succint și relațiile centrală — minister...**

ION PIETRĂREANU: — În vederea îndeplinirii sarcinilor ce revin Combinatului, noi am preluat, treptat, de la minister, o serie de atribuții importante. Sîntem coordonatori de balanță pentru unele produse; încheiem contracte de cercetare cu institutele de cercetare; încheiem contracte de aprovizionare și desfacere; răspundem de un anumit plafon de investiții, tehnică nouă etc.

NICOLAE ȚILIVEA: — După părerea mea însă delegarea de către minister a atribuțiilor către grup se face încă cu reținere. **Sînt condiționate de avizare sau acordul ministerului o serie de operațiuni care s-ar putea rezolva operativ la nivelul grupului ca:** oprirea din foraj a sondelor de cercetare la toate categoriile care și-au realizat obiectivele geologice; probarea stratelor la sondele de cercetare geologică; reducerile de stagiu pentru funcții de conducere operativă (șefi de secție, șefi de servicii din unități); aprobarea componenței comitetelor de direcție la unitățile cu gestiune economică internă etc.

În unele cazuri, ministerul nu a stabilit competențele în exercitarea de către grup a unor atribuții prevăzute de statut. Am în vedere, de pildă, scăderea din evidență a cheltuielilor efectuate cu lucrările geologice, care nu se materializează în mijloace fixe (art. 17 cap. B pct. c din statut); casarea proiectelor unor lucrări de investiții care nu se mai execută și scăderea din bilanț a cheltuielilor respective; stabilirea de prețuri și tarife la unele produse, prestații sau servicii care, potrivit statutului, sînt de competența grupului.

O restrîngere a atribuțiilor este luarea din competența unităților cu gestiune economică internă, care țin evidența proprie, a drepturilor de aprobare a casării mijloacelor fixe și a mijloacelor circulante în anumite limite (competențe avute anterior noii organizări).

ION STANCIU: — Propunem să se acorde competență combinatului ca, **în cadrul numărul de persoanal stabilit de minister, acesta să poată fi organizat și repartizat potrivit necesităților ce apar, fără să fie nevoie de alte avize.** De asemenea, **să fie pusă de acord legislația cu prevederile statutului de funcționare a combinatului.** Este necesar ca combinatul să aibă libertate de acțiune în probleme de prețuri, diversificarea producției (sortimente și produse noi). Omologarea produselor noi să se facă după ce lotul „O" a fost verificat pe piață, pentru a se cunoaște reacția cumpărătorilor.

CORNEL PÎNZARU: Problemele bunei organizări a activității celor șase centrale industriale, grupuri de uzine și combinate — din județul Argeș — au stat în mod deosebit în atenția comisiei economice, a biroului comitetului județean de partid. Putem spune că, din punct de vedere organizatoric și al încadrării cu cadre competente, problemele sînt în bună parte soluționate. Totuși rezultatele obținute de aceste unități economice sînt diferite, ele depinzînd în mare măsură de stilul de muncă folosit de personalul acestor unități în relațiile cu întreprinderile care le compun și cu ministerele de care aparțin. Aici mai sînt unele lucruri de făcut.

Vom depune, în continuare, tot efortul pentru ca acțiunea de perfecționare a organizării industriei în județul nostru să contribuie cît mai puternic la ridicarea eficienței întregii activități economice.

În loc de concluzii

CENTRALELE industriale sînt organisme economice care și-au confirmat pe deplin viabilitatea, ceea ce nu înseamnă că relațiile minister — centrală — întreprindere nu mai sînt încă susceptibile de îmbunătățiri.

Discuțiile de față, datorită naturii problematicii dezbătute, nu vor putea fi încheiate cu concluzii care să precizeze soluții. Ele vor avea mai mult un caracter de reflecție. De exemplu, însăși dihotomia centralizare-descentralizare va da naștere și în viitor la numeroase probleme, obiective sau subiective, și este firesc ca, în rezolvarea lor, soluțiile să fie foarte diferite și cît mai elastice, ca să poată fi adaptate la o realitate dinamică, în continuă schimbare.

Apoi în privința naturii gestiunii care să se acorde întreprinderilor ce fac parte din centrale, chiar dacă la prima vedere din punct de vedere teoretic ar trebui să se opteze pentru gestiunea economică internă, pentru că altfel concepția asupra centralelor ca mari întreprinderi nu ar fi dusă cu consecvență pînă la capăt, transpunerea în practică ridică numeroase probleme.

Dacă luăm, spre exemplu, propunerea tov. Victor Naghi, directorul Uzinei mecanice Muscel, ca uzina să-și păstreze gestiunea economică proprie și ea să se ocupe nu numai de funcțiile economico-financiară și comercială, dar și de dezvoltarea de perspectivă, de specializarea uzinei și cooperare; dacă uzina posedă un potențial uman și material capabil să realizeze aceste sarcini, se ridică în mod legitim problema: cum s-ar justifica încadrarea ei într-o centrală; ce rol ar avea această verigă? Nu ar rămîne ea doar o simplă verigă organizatorică, „de suprastructură", cu funcții de îndrumare și control, care, avînd atribuții similare, nu numai că s-ar ivi numeroase paralelisme, dar ar intra adesea și în contradicție cu deciziile uzinei, dînd naștere la tensiuni.

Pe de altă parte, trecerea tuturor întreprinderilor din subordine la gestiune economică internă, în cazul cînd acestea sînt foarte dispersate teritorial sau au un nomenclator foarte mare de poziții de aprovizionat, ridică probleme speciale de organizare și conducere, inclusiv necesitatea de a recurge la serviciile unui calculator electronic. Din aceste cauze și multe altele, problema se cere atent analizată și soluționată foarte nuanțat, de la caz la caz.

În cadrul „mesei rotunde" au fost ridicate încă multe alte probleme, care invită la analiză și reflecție pe specialiști. Dacă ar fi să amintim numai una dintre acestea am alege-o pe aceea care își pune întrebarea: Cum să fie organizate combinatele alimentare, pe criteriul profilului tehnologic sau teritorial?

După publicarea părții a II-a a „mesei rotunde", care se referă la modul în care centralele își concep strategiile de dezvoltare și cum văd ele preluarea atribuțiilor de comerț exterior, așteptăm ca specialiștii să completeze cu opiniile lor problematica relațiilor minister-centrală-întreprindere.

JUDEȚUL GALAȚI

(Urmare din pag. 7)

țiul celui de-al șaptelea deceniu a ajuns să se situeze pe locul II pe țară, după Hunedoara, realizînd 28,7% din producția de oțel a economiei naționale și peste 80% din cea de tablă. Și, dacă insistăm cu precădere asupra fenomenului siderurgic, aceasta se datorește faptului că el a devenit cu adevărat elementul specific al dezvoltării economiei gălățene, cu adînci implicații în volumul și structura producției industriale în ansamblul ei.

Edificator din acest punct de vedere este faptul că, în prezent, **județul nostru se află, ca pondere a producției globale, în rîndul primelor 10 județe ale țării,** acest important indicator economic ajungînd să fie în prezent de 16,4 ori mai mare decît în 1950 și de 5 ori mai mare decît în 1960. **Producția întregului an 1950 se realizează astăzi în numai 20 de zile.** Deosebit de semnificativ este însă faptul că, paralel cu prestigioasa sa dezvoltare generală, industria județului a cunoscut și o evidentă modificare structurală, dezvoltarea cu precădere a metalurgiei feroase făcînd ca această ramură să reprezinte, în 1970, nu mai puțin decît 58,4% din totalul producției globale industriale, față de 22,1% cît reprezenta în 1965.

ATENȚIA prioritară acordată siderurgiei nu a însemnat însă încetinirea ritmului de creștere al celorlalte ramuri. Este suficient să amintesc că, **în timp ce pe platoul Smîrdanului se pregătea elaborarea primelor șarje de oțel, Șantierul naval semna certificatul de naștere a nu mai puțin de 41 de cargouri, de 4 500 și 3 500 tdw, terminînd, totodată, primele 3 mineraliere de 12 500 tdw, un veritabil examen de maturitate al constructorilor de nave gălățeni.** Urmărindu-se ridicarea acestei industrii pe trepte tot mai înalte de eficiență, prin măsurile organizatorice luate în ultimii ani, în județul nostru s-a realizat integrarea construcției navale, pregătindu-se posibilitatea unei fructuoase colaborări între Șantierul naval, Institutul de cercetări și proiectări navale și Uzina mecanică navală, principalul furnizor de agregate și mecanisme de punte.

Industria ușoară și alimentară a județului au cunoscut, de asemenea, în această perioadă o permanentă dezvoltare și diversificare, pe deplin corespunzătoare înaltelor sarcini care le-au stat în față; acest lucru a fost posibil atît datorită creșterii și perfecționării producției din unitățile vechi, cît și construirii unor noi unități, dotate cu utilaje moderne, de mare productivitate. În acest sens, amintim Fabrica de produse lactate, noua unitate de filatură din cadrul Combinatului textil - Galați, Antrepozitul frigorific Galați și secția de drojdie furajeră din cadrul Fabricii de spirt - Ghidigeni etc.

Prin efortul tuturor muncitorilor, al cadrelor tehnice și economice din întreprinderi, saltul calitativ al activității productive, preconizat în documentele de partid și de stat, a devenit realitate palpabilă, înregistrîndu-se o reducere permanentă a cheltuielilor materiale de fabricație și un spor concludent al productivității muncii, pe baza căruia s-a obținut 79,3% din creșterea absolută a producției anului 1970 față de 1965. Toate acestea au contribuit la realizarea, **în cincinalul 1966—1970, a unui ritm mediu de creștere a producției globale industriale de 23%** (de două ori mai mare decît cel înregistrat pe țară) **și, în același timp, la sporirea cu 60% a populației ocupate în industrie,** fenomen cu multiple și profunde implicații în viața economică și socială a județului.

CONTRIBUȚIE esențială la marile realizări cu care județul Galați se prezintă în această fază de bilanț a cincinalului trecut, l-a adus **importantul volum de investiții alocat de stat, și care s-a ridicat la 18,1 miliarde lei, de peste 2,5 ori mai mult decît în perioada celor cinci ani anteriori** — investiții care au permis construirea unor însemnate obiective economice noi, dezvoltarea și modernizarea altora, aflate de mai mulți ani în funcțiune.

Folosind cu pricepere mijloacele materiale pentru înfăptuirea vastelor programe elaborate de partid privind mecanizarea și chimizarea, gospodărirea apelor și pentru îmbunătățiri funciare, agricultura s-a angajat și ea pe calea unor schimbări importante.

Corespunzător caracterului specific al agriculturii județului nostru, un accent deosebit s-a pus pe asigurarea unei exploatări intensive și raționale a fiecărei suprafețe. Au fost reintegrate în circuitul agricol dealurile uscate, îngălbenite de vînturi și ploi ale Bujorului, Pechei, Bălenilor, Sucevenilor și Smulților, devenite astăzi centre de nădejde ale viticulturii gălățene. În același timp, s-au construit sau se află în construcție noi obiective zootehnice, care au determinat nu numai creșterea efectivelor de animale, ci și îmbunătățirea raselor, factor determinant în continua sporire a producției animaliere și creșterea contribuției agriculturii la asigurarea fondului de consum al populației.

INTENSA dezvoltare economică a județului și-a găsit o fidelă reflectare și pe plan social-edilitar. **În perioada 1966—1970, de exemplu, în localitățile județului au fost construite din fondurile statului 15 268 apartamente, la care s-au adăugat 707 apartamente construite din fondurile proprii ale populației. În municipiul Galați, peste 45% din populație locuiește în apartamente confortabile.** S-au construit noi școli, grădinițe și creșe, magazine, terenuri și săli de sport. Viața cultural-sportivă a județului a căpătat în acest fel un nemaiîntîlnit avînt, manifestările culturale de amploare, atît la orașe cît și la sate, înscriindu-se ca un element definitoriu al unei mișcări spirituale în continuu progres. În prezent, **Galațiul se numără printre orașele cu cele mai mari și mai moderne baze sportive, una din realizările cele mai recente fiind patinoarul artificial din localitate,** puternic stimulent pentru organizarea unei susținute activități sportive de masă, precum și a unor competiții internaționale de amploare.

Un puternic avînt a luat în anii cincinalului recent încheiat cel de al doilea municipiu al județului — Tecuciul — căruia o serie de unități industriale noi, cum ar fi Fabrica de conserve și Uzina de reparații auto i-au asigurat o economie dinamică și complexă; noile construcții de locuințe și edificii sociale, dintre care remarc noua policlinică și centrala telefonică automată, i-au permis un salt edilitar capabil de a-l defini ca unul din modernele așezări urbane ale țării.

O atenție deosebită a fost acordată localităților din mediul rural. Ca realizări de prestigiu în acest sens aș menționa **încheierea cu succes a electrificării și începerea din acest an a acțiunii complexe de urbanizare a comunelor județului, primele fiind comunele Băleni și Schela.** Această acțiune de mare importanță socială va modifica structural viața locuitorilor din acest mediu, asigurînd localităților respective integrarea definitivă în ritmul înnoitor al civilizației contemporane.

Bilanțul cincinalului trecut este însuflețitor. Noua perioadă în care am intrat (1971—1975), prin dimensiunile producției planificate și prin ridicarea calitativă a activității economice, va permite județului nostru să marcheze o impetuoasă și multilaterală dezvoltare, fapt ce se va reflecta, în ultimă instanță, și în nivelul de trai, material și cultural, al populației. Căci fiecare nou cincinal elaborat de partid nu este de fapt decît o treaptă succesivă, calitativ superioară, a unui urcuș permanent pe treptele civilizației și bunăstării.

În atenția cititorilor!

În numărul de azi al suplimentului „Vieții economice" a apărut

AGENDA ECONOMISTULUI,

în cadrul căreia se publică un comentariu amănunțit referitor la

NOUA REGLEMENTARE A MUNCII LA DOMICILIU

ECONOMIE POLITICĂ – GÎNDIRE ECONOMICĂ

ÎN MĂSURA în care preocupările de eficiență economică se proliferează (și nu se poate altfel în condițiile în care creșterea nevoilor sociale ridică stringent problema resurselor existente sau previzibile), pentru specialiștii în domeniile cunoașterii economice se pun probleme acute care solicită reconsiderarea instrumentelor de lucru. De aceea, cu greu poate fi subapreciată importanța problemelor pe care le implică dezbaterea relațiilor „biunivoce" dintre economia politică și celelalte domenii de cunoștințe economice rațional statuate.

Sensul dezbaterii unei astfel de problematici majore rezidă atît în a confrunta starea de fapt a cunoștințelor economice rațional constituite cu exigențele practicii sociale, cît și cu rigorile unei metodologii evoluate, în a reconsidera idei, principii, concepte, metode existente pentru a le concorda cu tendințele de diversificare și sinteză ce se prefigurează. De aceea, pare semnificativ să se înceapă dezbaterea cu confruntarea **istorică** din sistemul cunoștințelor economice rațional constituite. În cele de mai jos punem în discuție relația dintre economia politică și istoria gîndirii economice, în cele două ipostaze care se impun cu forța logicii elementare :

1. Importanța economiei politice pentru constituirea unei istorii științifice a gîndirii economice ;

2. Importanța concluziilor științifice ale istoriei gîndirii economice pentru statuarea științei economice.

SE ȘTIE că încercările de periodizare și inventariere a gîndirii economice au întîrziat mult după apariția primelor izvoare scrise de gîndire economică, astfel încît nu numai Socrate (470—399) și Xenofon (427—355), Platon (427—347) și Aristotel (384—322), Cato (234—149) și Cicero (106—43), dar și Thomas d'Aquino (1225—1274), N. Oresme (1323—1382), ca și mercantiliștii și utopiștii timpurii — inclusiv A. de Montchrétien (1572—1621), care prezenta suveranului Ludovic al XIII-lea în 1615 „Tratatul de economie politică" și clasicii ca W. Petty (1623—1687), S. Boisguillebert (1646—1714) și chiar F. Quesnay (1694—1774) puteau să-și scrie operele fără să se preocupe de periodizarea și inventarierea gîndirii economice anterioare lor. Într-adevăr, dintr-un studiu publicat de Oreste Popescu sub egida UNESCO în 1965, aflăm că prima încercare de istorie a gîndirii economice o datorăm fiziocratului Dupont de Nemours (1739—1817), care publica în 1768 „De l'origine et des progrès d'une science nouvelle", deci la peste 150 de ani de la „tratatul" lui A. Montchrétien, la circa un secol după „Aritmetica politică" a lui W. Petty, la un deceniu după „tabloul economic" al lui F. Quesnay... Este însă fapt că A. Smith (1723—1790) nu-și mai putea scrie „Avuția națiunilor" (1776) ignorîndu-și predecesorii. În seria preocupărilor permanente de istorie a gîndirii economice pot fi enumerați J. B. Say (1767—1832), J. R. Macculloch (1789—1864), J.A. Blanqui (1798—1854) considerat de același O. Popescu drept autorul primului tratat sistematic de istorie a gîndirii economice („Histoire de l'économie politique en Europe depuis les anciens jusqu'à nos jours" 2 vol., 1837—8) și contemporanul său L.F.E. Daire (1798—1847), cu studiul „Des systèmes d'économie politique" (1845). Din cele de mai sus rezultă că gîndirea economică premarxistă s-a putut lipsi relativ mult timp de cunoașterea istoriei sale, dar că, începînd cu A. Smith preocupările pentru eșafodarea științifică sau măcar pentru sistematizarea (chiar și în versiune vulgară) a economiei politice burgheze n-au mai ignorat istoria gîndirii economice. Considerentul la amploare dacă ținem seama de influența economiei politice marxiste asupra economiei politice burgheze, mic-burgheze, etc., de la școala istorică și instituționalism pînă la J. Schumpeter. W. W. Rostow, J. K. Galbraith, F. Perroux.

Evocînd, în particular, munca lui K. Marx asupra „Capitalului" constatăm atitudinea diferențiată a acestuia față de actul cercetării și actul expunerii materialului, atitudine de altfel explicată în prefața la ediția a doua[1]) din 24.01.1873. După cum se știe, Marx începuse încă din 1856—57 studiile sale de istorie economică[2]) și schițase în august-septembrie 1857 „Introducerea" în vasta sa operă economică pe care o intitula semnificativ „Contribuții la critica economiei politice". Convins că „anatomia societății civile trebuie căutată în economia politică" și totodată că „istoria economiei politice oferă un bun centru de observație"[2]) asupra societății, K. Marx începea elaborarea „Introducerii" din 1857—58, cu categoriile fundamentale ale economiei politice, dar și cu marii predecesori (A. Smith, D. Ricardo) fără a „uita" însă pe J. Steuart, Fr. Bastiat, H. Carey, P. J. Proudhon, J. St. Mill.

Expunîndu-și metoda de cercetare K. Marx și-o pune față în față cu cea a economiștilor sec. al XVII-lea. Se știe, de asemenea, că între august 1858 — ianuarie 1859 K. Marx redactează manuscrisul, intrat în istorie cu titlul „Contribuții la critica economiei politice", deopotrivă în expunere logică și istorică, valorificînd de fiecare dată critic și creator moștenirea gîndirii economice, atît paralel cu contextul propriu-zis logic și categorial, cît și în subcapitole distincte. Engels putea numi acest demers **critica istorică și logică a economiei politice anterioare**[3]). Încă din aprilie 1858[4]) Marx și Engels începeau fertilul lor dialog cu privire la expunerea istorică și logică a materiei „Capitalului". Schița istorică și critică a „Capitalului" a fost redactată începînd din 1861, textul de bază (caietele 6—15 și 18) fiind realizat în ianuarie 1862 — ianuarie 1863, sub forma celui de al 4-lea volum al „Capitalului" numit și „Teorii asupra plus-valorii", partea a treia, istorică, sau „cartea a patra, istorică-literară", „Istoria teoriei" sau „partea istorică-critică a «Capitalului»". Schițele și observațiile istorico-critice cuprinse în caietele 20—23 scrise în primăvara și vara 1863 constituie completări la textul de bază. În 1863, K. Marx oscila încă între tratarea distinctă a „părții istorice" și repartizarea ei pe diferitele secțiuni ale operei. Oricum ar fi soluționat K. Marx această problemă rămîne însă cert că el își corecta și își coordona tratarea logică și istorică a operei sale prin confruntarea continuă, sistematică. a părților respective în diferite stadii de elaborare. În ce-l privește, K. Marx a izbutit să dea în cursul vieții o elaborare „brută, inițială" părții istorico-literare și o formă pentru tipar (în două ediții) a primului volum al „Capitalului", pregătirea pentru tipar a volumelor 2 și 3 (1885 și 1893, respectiv 1894) făcînd-o F. Engels.

ESTE însă evident că, pe de o parte, F. Engels și V.I. Lenin au avut de îmbogățit economia politică marxistă expusă în „Capitalul" cu noi incursiuni istorico-critice, mai ales cu privire la reformism, dar, pe de altă parte, că între tratarea logică și istorică (aflate la clasicii marxism-leninismului în organică unitate) elementul călăuzitor, inclusiv în critică și în istoria criticii era cel logic. Teoria imperialismului și crizei generale, schița planului construirii socialismului, elaborarea ulterioară, diferențiată, a sistemului economiei politice a socialismului sînt probe ale primatului logicii în gîndirea economică maxistă.

Așadar, criteriul istorico-critic în economia politică marxist-leninistă este unul dintre criteriile subordonate elaborării logice. Prin aceasta, economia politică orientează și coordonează istoria gîndirii economice. De la oikonomia lui Xenofon și Aristotel, prin știința „prețului just", a echivalenței etice a medievalilor, prin știința negustorilor, afacerilor, administrației avuției particulare și publice — regale, a dobîndirii bogățiilor, a producției, schimbului, repartiției, acumulării, consumului, bunăstării, proprietății, eficienței, echilibrului, ca praxeologie, știință a comportamentului optimal, a organizării și deciziei, în sfîrșit ca știință a sistemelor, structurilor și relațiilor economice cum se prefigurează în materialele Congresului economiștilor de limbă franceză (Paris, iunie 1969) economia politică s-a impus treptat restului cunoștințelor economice raționale, ca fundament teoretic și metodologic.

Se poate formula ipoteza de lucru că economia politică are în sistemul cunoștințelor economice vocația de a valida statut de raționalitate acelor cunoștințe care au potențial cognitiv sintetic și peren sistematizînd — după criteriul logic — domeniile susceptibile a se diferenția, respectiv sintetiza. Prin aceasta se conferă economiei politice statutul de fundament teoretic și metodologic al sistemului (ansamblului) de cunoștințe economice rațional constituite. Istoria gîndirii economice a tuturor timpurilor, și îndeosebi a celei actuale, se poate bucura din plin de aportul cognitiv al studierii economiei politice, evident cu condiția ca economia politică însăși să fie „adusă la zi" în problematica specifică ei.

Pentru istoria gîndirii economice nu este stînjenitoare împrejurarea că economia politică reflectă în sintezele ei „pasiunile cele mai violente, mai meschine și mai detestabile ale omului, furiile interesului privat". Logica proprie intereselor fundamentale dezvăluie cu pregnanță logica gîndirii economice ; este adevărat nu totdeauna direct și imediat, ci de cele mai multe ori **în ultimă instanță.** Istoria gîndirii economice

dr. Ioan CRISTESCU

⟶

ȘCOLI • CURENTE ECONOMIȘTI

SCHUMPETER DESPRE KEYNES

ÎN CUVÎNTUL său introductiv la un volum al lui J.A. Schumpeter, Elizabeth Boody Schumpeter scrie că pentru un motiv oarecare, „nu ușor de explicat, relațiile dintre aceștia doi (Schumpeter și Keynes) nu au fost prea strînse, nici din punctul de vedere personal, nici din cei profesional"[1]). La drept vorbind, nici nu era nevoie de o asemenea subliniere pentru ca să ne dăm seama — în ceea ce privește relația științifică, bineînțeles, și numai cu privire la aprecierea lui Schumpeter despre Keynes, pentru că reciproca nu ne este cunoscută — că în comentariile sale Schumpeter s-a lăsat influențat nu de considerente strict obiective — prezente în toate cazurile în care este vorba de economiști burghezi mai puțin „străluciți" decît Keynes — ci de o anumită antipatie personală, poate nu chiar atît de greu de explicat pe cît își închipuia E.B. Schumpeter.

Cele mai ample comentarii ale lui Schumpeter asupra doctrinei economice a lui Keynes le găsim, după cum se știe, în cunoscuta sa lucrare „History of Economic Analysis". Într-o formă concentrată, Schumpeter și-a expus, însă, motivele dezacordului său cu doctrina lui Keynes chiar în articolul scris de el cu prilejul morții lui Keynes[2]). Referindu-se la „viziunea socială" a lui Keynes, adică la „viziunea unui proces economic în care ocaziile de a investi lîncezesc, în timp ce obiceiul de a economisi persistă totuși", Schumpeter afirmă că aceasta este fundamentată teoretic (în **Teoria generală a folosirii mîinii de lucru, a dobînzii și a banilor)** cu ajutorul a trei concepte cantitative : funcția consumului, funcția de eficiență a capitalului și funcția preferinței pentru lichiditate. După ce menționează, într-o aparent anonimă notă de subsol, că toate aceste concepte nu sînt decît reformulări terminologice ale unor concepte mai vechi (aparținînd lui Irving Fischer sau Thomas Malthus), Schumpeter adaugă că la Keynes aceste funcții, împreună cu unitatea de salariu, dată, și cu cantitatea de bani, de asemenea dată, „determină" venitul și **ipso facto** gradul de folosire a forței de muncă, adică cele două mari variabile dependente care se cer „explicate". Și, deodată, exclamația : „Ce **cordon bleu** pentru a se face un asemenea sos dintr-un material atît de meschin !"[3]).

Aceasta este cea mai trivială și, poate, și cea mai nedreaptă dintre criticile, de altfel numeroase, pe care cei mai diferiți economiști le-au adresat vreodată lui Keynes. Dar, Schumpeter întreprinde o demonstrație sistematică a ei, pe numeroase puncte și paragrafe.

Ne vom opri aici numai asupra unuia din aceste puncte. Schumpeter avertizează împotriva strălucirii cu care Keynes a știut să contruiască sau să utilizeze „instrumente individuale de analiză". Ni se oferă ca exemplu „utilizarea îndemînatecă a multiplicatorului lui Kahn". Se știe că între multiplicatorul investițional al lui Keynes și multiplicatorul utilizării forței de muncă al lui Kahn nu este identitate, dar principiul este într-adevăr același. Și Schumpeter adaugă nu fără evidentă malițiozitate : „Ceea ce admir mai mult în aceste aranjamente conceptuale (ale lui Keynes) și în altele este caracterul lor adecvat : ele se potrivesc scopurilor sale tot atît de bine precum se potrivește o haină bine croită pe trupul clientului. Evident, tocmai din această cauză, ele nu posedă decît o utilitate limitată, dacă nu se ține seama de scopurile particulare ale lui Keynes". Critica aceasta nu este întemeiată. Indiferent de părerea noastră, ca economist marxist, despre doctrina lui Keynes — am avut prilejul să ne-o expunem în repetate rînduri — nu am putea să nu recunoaștem, dacă ne referim numai la cadrul strict al aparatului analitic, adică tocmai la instrumentele de analiză de care vorbește Schumpeter, că cel puțin multiplicatorul lui Keynes — și, de fapt, nu numai acesta — are tocmai meritul de a poseda o valabilitate și utilitate de dimensiunile formulei fundamentale a teoriei reglării în cibernetică.

Spuneam la început că antipatia lui Schumpeter față de Keynes nu pare să fie chiar atît de greu de explicat. Keynes a furnizat, prin doctrina sa, instrumente „normative" de politică economică în combaterea practică a crizelor economice de supraproducție, crize care, în vremea apariției „Teoriei generale", constituiau amenințarea cea mai gravă și imediată împotriva capitalismului. Și instrumentele sale au avut, după cum se știe, un anumit succes. Schumpeter, admirator și susținător, ca și Keynes, al capitalismului, nu a putut oferi nimic altceva, pentru amînarea pieirii lui, decît speculații pure și exegeze erudite, agreabile spiritului uman, dar practic lipsite de utilitate. Keynes ar putea rămîne în istoria gîndirii economice burgheze ; amintirea lui Schumpeter se va șterge treptat. Motiv suficient de invidie și de antipatie.

dr. Iosif ANGHEL
Institutul de Cercetări Economice

[1]) Ten Great Economists — From Marx to Keynes, New York, Oxford University Press, 1966, pp. XII—XIII.

[2]) Vezi : J. A. Schumpeher, John Maynard Keynes. 1883—1946, în **THE AMERICAN ECONOMIC REVIEW,** vol. XXXVI, nr. 4, sept. 1946.

[3]) Ibidem

n-are decît de cîștigat din confruntarea mai multor economii politice deoarece, parafrazînd cunoscuta maximă invocată de V.I. Lenin în primele fraze din „Marxism și revizionism", interesele fundamentale diferite generează axiome (economice) diferite, confruntarea dialectică de interese fundamentale se reflectă în confruntarea de idei, principii, concepte, metode — ceea ce nu poate să nu ducă la progresul gîndirii (economice), deci la progresul istoriei gîndirii economice. De aici, orice progres în axiomatizarea economiei politice — oriunde s-ar produce — atrage un progres în viziunea istorică: o face mai analitică sau mai sintetică, mai prospectivă și prin aceasta, mai eficientă.

Se poate în acest sens aprecia că elaborarea economiei politice marxist-leniniste constituie un moment crucial, nu numai ca replică-logică și istorică — la economia politică anterioară, ci și ca moment de referință pentru o istorie științifică a gîndirii economice. Asimilarea logică a unora dintre cele mai de preț cuceriri ale gîndirii economice anterioare, depășirea lor dialectică pe baza concepției materialist-dialectice a istoriei constituie temeiuri pentru a considera că economia politică marxist-leninistă reprezintă un salt calitativ în istoria gîndirii economice. Este convingerea noastră profundă că istoria gîndirii economice are încă mult de făcut pentru a valorifica bogăția inepuizabilă de idei, principii, concepte, metode pe care economia politică marxist-leninistă, în primul rînd clasicii ei, au lăsat-o posterității. Considerăm de asemenea că se așteaptă prea de mult elaborarea istoriei gîndirii marxist-leniniste din ultima jumătate de secol, că, din acest punct de vedere, conceptualizările economiei politice au un anumit avans față de istoria critică a gîndirii economice.

Importanța economiei politice pentru consacrarea unei istorii științifice a gîndirii economice se poate defini, așadar, sintetic prin:

— primatul logicii asupra istoriei în constituirea cunoștințelor economice cu statut de raționalitate; pentru istoria gîndirii economice elucidarea și nuanțarea logicii intereselor economice fundamentale au rolul de cadru adecvat al sistematizării și expunerii istorice a ideilor, principiilor, conceptelor și metodelor vehiculate de diversii autori și respectivele lucrări;

— fixarea centrului, focarului, preocupărilor de istorie a gîndirii economice, în teoriile rațional constituite, adică în acele elaborări care elucidează sistematic, necontradictoriu, coerent, idei, principii, concepte, prin metode, procedee sau tehnici adecvate, omologate de știință (sub acest aspect „subansamblele", părțile, implicațiile sau rudimentele de teorii ar putea fi subsumate în ceea ce se numește uneori „preistoria" teoriei economice). Astfel, economia politică oferă istoriei gîndirii economice posibilitatea comparării între sistemele, ideile, principiile, conceptele, metodele diferiților autori și, respectiv, diferitelor lucrări (uneori ale aceluiași autor), raportîndu-le la nivelul de generalizare atins de respectiva economie politică;

— prin coordonatele sale sintetice economia politică permite istoriei gîndirii economice să emită judecăți de valoare asupra autorilor și operelor, asupra evoluției spre rațional, contradictoriu sau spre irațional a acestora.

Toate acestea sînt, desigur, considerații cu totul prealabile și forțamente limitate, supuse tocmai de aceea unei discuții de lărgire a orizontului istoric și logic.

ȘTIM că se preconizează înțelegerea economiei politice ca știință economică sau, mai mult, ca știință economică fundametală, comparînd-o cu flozofia, istoria ș.a. care apar ca științe fundamentale pentru domeniile respective de cunoștințe. Comparația nu este însă întru-totul adecvată, deoarece în economia politică, inclusiv în cea marxistă, conceptele fundamentale abia se elaborează. Sînt încă discuții în jurul unor concepte de bază ca relația economică fundamentală, relația de recțiune (cerința), sincronia și diacronia economică, „celula economică", legea economică fundamentală, momentele reproducției, nu este elucidată oportunitatea folosirii sau părăsirii unor categorii istorico-filozofice ca modul de producție, baza, suprastructura, respectiv a introducerii unor noi categorii economice mai adecvate ca sistemul de economie, structurile economice, baza tehnică-materială, echilibrul economic funcțional, funcțio-scop, funcția de reglare endogenă și exogenă, optimul economic. Subdiviziunile producției sociale și corelațiile dintre ele, complexul economic național unic, economia mondială, relațiile economice internaționale, circuitul economic mondial, diviziunea internațională a muncii sînt încă noțiuni controversate.

(Continuare în nr. viitor)

---

*) K. Marx, Fr. Engels, Opere, vol. 23, Editura politică, 1966, pag. 27.

*) În prefața „Contribuțiilor" (ianuarie 1859) Marx relevă că primele imbolduri la studii economice i-au fost date încă din 1842—1843.

*) Ibid. vol. 13, 1962, pag. 8 și 10.

*) ibid. pag. 514

*) ibid. vol. 29, 1968, pag. 175—166.

FIȘE

J. K. Galbraith despre detronarea consumatorului

■ Revista L'EXPANSION (septembrie 1970) publică articolul **Le consumateur detroné** (Consumatorul detronat) semnat de cunoscutul economist american J. K. Galbraith, în care acesta reia — cu noi argumente — o serie din tezele expuse în **Noul stat industrial.** După părerea sa, știința economică contemporană disimulează realitatea, punînd în centrul său ideea suveranității consumatorului. In realitate însă, susține economistul american, condiționarea comportamentului consumatorului de către producător este totală, acesta din urmă avînd posibilitatea impunerii unor gusturi și nevoi în propriul său interes. Noutatea cea mai importantă, scrie Galbraith, ignorată de teoria economică oficială, privește relațiile dintre individ și societatea industrială. Teoria economică, oficială ignoră acest lucru, postulînd inexistența posibilității unui conflict social generalizat. Teoria care însă neagă existența suveranității consumatorului, se spune, explică cauzele unui conflict social generalizat cum este acela ce caracterizează societatea americană contemporană.

Școala profitului

■ Francis Oppenheim în lucrarea **L'École du profit,** Seuil, Paris 1970, 155 p, apreciază că, în condițiile unei economii de piață, o întreprindere, pentru a-și atinge scopul, trebuie să desfășoare patru procese de transformare: un proces de producție, prin care materia primă se transformă în produs finit; un proces comercial, care transformă pe cumpărătorul potențial în client, un proces uman, prin care ucenicii începători se transformă în colaboratori și un proces financiar, prin care solvabilitatea se transformă în disponibilitate.

Fiecăruia din aceste procese îi corespunde cîte o piață, ceea ce, în ansamblu, reprezintă mediul înconjurător al întreprinderii: piața de bunuri și servicii, piața comercială, piața forței de muncă și piața financiară. Deși fiecare din aceste procese în parte au fost studiate, cel mai cunoscut este astăzi procesul de producție. Chiar dacă în prezent se fac studii foarte avansate și în celelalte direcții și în special aie pieței comerciale (marketing), acest lucru nu este suficient pentru a asigura întreprinderii o activitate rentabilă. Pentru aceasta F. Oppenheim consideră că este absolut necesar să se treacă la studierea totalității proceselor de transformare ce au loc în condițiile activității unei întreprinderi.

Modelul lui Uzawa e criticat

■ Revista vestgermană WELTWIRTSCHAFTLICHES ARCHIV vol. 104, nr. 2, 1970 publică studiul economiștilor Klaus Britsch, Helmut Reichardt și Bernd Schips-**Zur Optimalität Der Uzawa — Pfade** (Despre caracterul optim al traiectoriei lui Uzawa) — consacrat problemei optimizării creșterii economice, cu referire la un model cunoscut de creștere economică elaborat de H. Uzawa. Modelul lui Uzawa descrie o economie închisă, fără sector de stat, formată din două sectoare (unul producător de bunuri de consum, celălalt producător de mijloace de producție), în care se produce cîte un bun omogen, utilizîndu-se doi factori de producție: muncă și capital, în absența progresului tehnic. Traiectoria creșterii optime este determinată de Uzawa pe baza calculului variațional. Autorii studiului critică soluția lui Uzawa pe două considerente: a) calculul variațional nu acoperă toate restricțiile economice posibile, astfel că interpretarea economică a rezultatelor nu este garantată; de pildă, rezultatele pot fi negative, ceea ce este lipsit de sens în economie; b) rezultatul găsit de Uzawa nu este optim în raport cu țelurile propuse. În studiu se preconizează utilizarea principiului de maxim formulat de Pontreaghin pentru determinarea traiectoriei creșterii economice optime.

A patra generație

■ Examinînd evoluția tehnicilor și metodelor prelucrării electronice a datelor, Carding, A.D. în studiul **Fourth E.D.P. Generation is here** (A patra generație a prelucrării electronice a datelor este aici) publicat în revista ADMINISTRATIVE MANAGEMENT nr. 4/1970 arată că cea de-a patra generație a prelucrării electronice a datelor, cea mai perfecționată modalitate existentă, se caracterizează prin: sistem de distribuție a informației care utilizează o rețea de sisteme compatibile, toate interconectate într-un ansamblu de comunicații bazat pe vocea omenească și date; sisteme și centre de informații pentru conducători; bănci de date și dirijare centrală; folosirea sistemului time- sharingului; comunicații combinate de date, voci și reprezentări.

IN LIBRĂRII

Keynes în românește

VERSIUNEA ROMÂNEASCĂ a lucrării fundamentale a economistului britanic J. M. Keynes — **Teoria generală a folosirii miinii de lucru, a dobînzii și a banilor** — este oferită publicului de Editura științifică sub îngrijirea (traducere, comentarii și note) lui L. Stroja. Amplul studiu introductiv ce precede traducerea caută să faciliteze contactul critic cu **Teoria generală** prin discutarea unor aspecte semnificative ale antecedentelor și genezei sale, ale profilului și evoluției intelectuale a autorului, ale destinului mai recent al școlii keynesiste.

„O istorie a capitalismului ultimei jumătăți de secol care ar omite momentul keynesian al gîndirii economice, afirmă L. Stroja — s-ar priva fără îndoială — și ne-ar priva — de un element necesar pentru o mai deplină înțelegere a realităților epocii... Aceasta pentru că keynesismul nu este numai un moment al gîndirii, ci și un moment al acțiunii economice din această jumătate de secol. Cunoașterea acestei lucrări, asociate cel mai mult momentului keynesian, este de aceea nu mai puțin necesară economistului interesat în problemele elaborării și aplicării politicii economice a statelor occidentale, decît celui preocupat de istoria doctrinelor".

MERITOCRAȚIA

DACĂ PROGNOZA SOCIALĂ este oricum o chestiune de intuiție și de extrapolare și, dat fiind că atît una, cît și cealaltă, nu pot să nu prelungească, cel puțin în parte, ceea ce s-a întîmplat pînă astăzi, de ce n-am rafina intuiția nu în sensul unei formalizări riguroase, ci prin sublimarea ei la forma cea mai nuanțată — intuiția artistică? Să încercăm o dată și așa, pare să ne spună, prin eseul său *) satiric, sociologul Michael Young, abordînd una din problemele acute ale societății.

În condițiile actuale, cînd creșterea economică se desfășoară pe baza unei tehnici ce se schimbă de la o lună la alta, orice societate are nevoie de oameni inteligenți și instruiți, de oameni înzestrați cu o mare capacitate de creație. Promovarea socială pe bază de titluri ereditare este foarte desuetă, iar conferirea și transmiterea privilegiilor pe bază de rubedenie și amiciție nu este numai o rușinoasă tară morală, ci și o piedică formidabilă a creșterii firmelor prin acumularea de profituri. Nimeni nu-și mai poate permite luxul să dea o afacere pe mîna cutărui debil mintal, numai fiindcă e fiul lui cutare sau nepotul lui cutare. Așadar, în vremurile noastre există destule imperative pentru a face din meritul profesional criteriul de bază al ocupării tuturor posturilor de conducere. Dar oare această tendință, pe care foarte multă lume este dispusă s-o considere firească, nu ridică probleme? Oare continuarea ei nestingherită va conduce Anglia la crearea unei societăți paradisiace?

Pentru a ne oferi răspunsul, autorul se plasează în anul 2034 și-și studiază subiectul privind înapoi, ca un istoric. Prospectiva devine retrospectivă. Dar nu numai atît. Sînt în această carte atîtea observații incisiv ironice la adresa societății engleze din zilele noastre, încît ne întrebăm dacă nu cumva autorul evadează în viitor, în același scop în care Swift și-a trimis eroul pe niște insule imaginare, spre a realiza detașarea de mediul în care trăiește și, cine știe, poate și spre a se feri de fulgerele de mînie ale unor contemporani. În orice caz, această devansare a timpului îi oferă lui Young posibilitatea de a adopta un aer superior atunci cînd spune: „îndreptînd oglinda spre trecut, nici măcar istoricul nu poate evita să vadă în ea și propria sa față scrutătoare, iar în ceea ce-l privește pe profan, acesta, crescut în spiritul logicii ingineriei umane, n-are cum să priceapă nebunia crasă a înaintașilor săi", care-și împărțeau bunurile lumii acesteia fie după ceea ce avuseseră tații lor, fie, mai tîrziu, pe bază de nepotism, favoritism etc.

Pe scurt, povestea lui Young sună cam așa: pe la mijlocul secolului al XX-lea, mai marii Angliei, dîndu-și seama de pericolul în care se află țara lor, de a fi întrecută de alte națiuni, care i-o luaseră înainte în ceea ce privește punerea în valoare a inteligenței, au început să creeze condiții din ce în ce mai prielnice pentru promovarea oamenilor dotați cu acest har. Mai întîi în școală, apoi în muncă. Treptat, coeficientul de inteligență devine criteriul poziției în societate. Cei cu indicele cel mai mare ocupau posturile cele mai înalte, iar ceilalți îi urmau în ordine ierarhică. Prin funcționarea acestui mecanism, vechile clase dominante au dispărut. Treburile mergeau excelent. Totuși, pe ici pe colo mai erau nemulțumiți. Mai ales că coeficientul de inteligență nu poate fi stabilit cu mare precizie. Dar nu-i nimic. Progresele psihologiei au remediat și acest neajuns. S-a observat însă că coeficientul variază în funcție de vîrstă. Atunci lumea a primit dreptul de a face

grafice; influența puternică a elementului economic; schimbări în activitățile rutiniere de birou; transformarea obiceiurilor conducătorilor; mutații în organizare și comunicații; schimbări în formele de luare a deciziei; implicarea conducerii în proiectarea și folosirea sistemelor informaționale; schimbări în raportul centralizare, descentralizare, manifestîndu-se tendința de concentrare a pîrghiilor de conducere și, implicit, a datelor la nivelul conducerii superioare.

Funcțiile computerului

■ În articolul **L'entreprise et les phénomènes économiques** (Întreprinderea și fenomenele economice) semnat de Pierre Bousquet, în MANAGEMENT FRANCE nr. 10/1970, sînt prezentate unele din concluziile principale care s-au desprins din dezbaterile asupra fenomenului economic în întreprinderea modernă, dezbateri organizate de Comitetul național francez de organizare științifică. Referitor la rolul computerului în întreprinderile contemporane s-a evidențiat că acesta poate îndeplini trei funcții diferite. Funcția informativă, constînd în aceea că realizează lucrările efectuate anterior cu alte mijloace, furnizează ca subproduse informații istorice, contabile și statistice. Acest rol poate fi realizat fie prin juxtapunere de aplicații diferite, fie printr-un sistem integrat. A doua funcție, cea directivă, care se poate realiza numai cînd stadiul de sistem integrat a fost atins, constă în furnizarea de serii de grupe de informații, susceptibile să constituie pentru cadrele de conducere un fundament în luarea deciziei. În acest stadiu se pot elabora modele încorporînd diferite date, variabile și parametri, ordinatorul fiind capabil să simuleze cazuri reale. Funcția activă, în fapt un nivel calitativ superior al precedentei, se manifestă cînd computerul poate lua anumite decizii și controla realizarea lor.

O construcție a ofertei

■ În cadrul unei discuții pe tema marketingului, apărută sub titlul **Marketing: ou en est-on?** în revista ENTREPRISE nr. 785/1970, Pierre Doré precizează că marketing-ul este pentru activitatea de piață, ceea ce taylorismul a fost pentru economia producției. El consideră că din momentul în care piața devine saturată ca urmare a competiției dintre firmele producătoare, pentru acestea, se ridică problema vînzării. În consecință, marketing-ul se apreciază a fi „o construcție a ofertei", respectiv o sinteză între posibilitățile întreprinderii și nevoile pieței. Acest lucru, susține Doré, presupune găsirea unor mijloace de comunicare permanentă între întreprindere și mediul înconjurător, respectiv stabilirea de legături cu clienții, cu furnizorii, cu firmele concurente, cu statul, cu rețeaua de distribuire, cu cercetarea etc. Cunoașterea mediului înconjurător urmează să se traducă în propuneri de acțiune. Continuînd această idee, Frédéric Nepveu-Nivelle consideră că, în condițiile actuale ale economiei de piață, fiecare întreprindere trebuie să aibă „un nucleu de marketing", care să stăpînească mijloacele de studiu și de cercetare atît a pieței furnizorilor cît și a pieței clienților. Dacă o întreprindere nu recunoaște acest adevăr, ea nu are nici o șansă să supraviețuiască într-un mediu în care concurența a devenit deosebit de acută.

Antimarginalism

■ REVUE ÉCONOMIQUE, vol. XXI, nr. 3/1970, publică studiul semnat de Wiliam Krehm, **La stabilité des prix et le secteur public**. Autorul pleacă de la constatarea că teoria marginalistă nu mai poate justifica mișcarea prețurilor în țările capitaliste dezvoltate datorită creșterii influenței sectorului economic de stat. Acest lucru este motivat prin aceea că o serie de cheltuieli pe care le face statul și care nu se reflectă în costul produselor sînt compensate prin impozite indirecte care se includ în preț. Autorul apreciază că prețurile la produsele ce se vînd sînt alcătuite dintr-un sîmbure economic (costul plus profitul) la care se adaugă o „prelevare socială" sub forma impozitelor care afectează prețurile. În consecință, susține autorul, actuala sporire a prețurilor din țările dezvoltate nu are legătură nici cu creșterea costurilor și nici cu o creștere a cererii, ea fiind consecința creșterii cheltuielilor pe care le face statul în cadrul „sectorului public". Ca atare se propune efectuarea unei analize mai atente a prețurilor prin care să se stabilească proporția dintre compoziția economică și impozit.

teste de inteligență la anumite intervale de timp. În felul acesta a dispărut gerontocrația. Pînă la urmă coeficientul de inteligență a ajuns să fie semnul exclusiv de apreciere a persoanelor. Un medic cu un coeficient de inteligență mai ridicat pretindea un onorariu mai mare decît unul care avea puncte mai puține. Au apărut învățați care recomandau ca bărbații cu un coeficient înalt să nu-și ia neveste cu coeficient scăzut. Ar fi fost o risipă de substanță ereditară. Frumusețea feminină nu mai avea importanță. Femeile se fereau și ele de mezalianțe. În cel mai rău caz își cumpărau substanță genetică la bursa neagră. Medici și geneticieni incorecți. Înșelăciune. Decepții. Procese.

Treptat, societatea meritocratică s-a sedimentat. Cei inteligenți au ajuns cu toții sus, cei lipsiți de inteligență — pe treptele de jos ale societății. Aceștia din urmă se deosebesc de clasele asuprite din istoria anterioară a omenirii printr-un fapt esențial: nu mai aveau printre ei oameni inteligenți care să organizeze lupta pentru apărarea drepturilor lor. Într-o anumită perioadă discrepanțele de venituri au ajuns să fie alarmante. Disproporția dintre cel mai sărac și cel mai bogat om din societate era de cîteva ori mai mare decît în societățile anterioare. Meritocrații nu erau însă degeaba meritocrați. Au înțeles că principiul egalității trebuie respectat. S-au resemnat deci la principiul egalității veniturilor. De ce nu? La urma urmei, eficiența lor depindea de buna lor stare. O vacanță în Florida sau pe Coasta de Azur era o condiție pentru ca omul să poată lucra bine în restul anului. Deci, costul ei trebuie inclus în cheltuielile de producție. Pentru a da un randament cît mai bun, ei trebuiau să locuiască în vile confortabile, să aibă șoferi și servitori. Dar banii cheltuiți pentru toate acestea nu erau venituri ale meritocraților, ci cheltuieli de producție.

O societate alcătuită din „clase" cu interese fundamental opuse, nu poate fi o societate armonioasă, deși aceste „clase" s-au format pe un criteriu care astăzi pare natural și just. Încetul cu încetul nemulțumiri surde s-au acumulat în subteran și nemulțumiții, printre care și femeile (fiindcă nu erau lăsate să-și manifeste inteligența la fel cu bărbații), s-au lansat în acțiuni de protest, mai întîi timide, apoi din ce în ce mai puternice. Dacă lucrurile ar fi evoluat altfel și clasele de jos și-ar fi păstrat oamenii talentați „care să învețe să inspire și să organizeze masele" autorul ar fi putut face un pronostic asupra evenimentelor ulterioare. Sîntem în mai 2034. Autorul urmează să asiste la mitingul de la Peterloo. Aici manuscrisul se întrerupe, oferindu-se cititorului următoarea notă de subsol: „Deoarece autorul acestui eseu a fost ucis la Peterloo, editorii regretă că nu au putut să-i dea paginile pentru a opera corecturile pe care poate că el ar fi dorit să le facă. Textul, chiar și al ultimului capitol, a fost lăsat exact așa cum l-a scris el. Eșecurile sociologiei sînt deopotrivă de pline de învățăminte ca și succesele ei".

Ne-a captivat metoda lui Young. În ciuda faptului că prima impresie a lectorului este că a parcurs o excelentă operă literară, construcția are ceva din rigoarea matematică, fără a fi însă lipsită de lacune. Pornindu-se de la desprinderea unor tendințe reale, acestea sînt supuse unei temeinice operații de degajare de elemente străine și apoi lăsate să acționeze în forma lor pură. Se ajunge la rezultate abstracte. Ca în laborator. Desigur, numai în gînd. Căci, din păcate, științele sociale nu-și pot îngădui experimentul decît pe plan ideal. Ceea ce pe nemțește se cheamă **Gedankenexperiment**.

dr I. LEMNIJ

Șantier științific

Conf. dr. Sandu COSTACHE

prodecan al Facultății de economie generală — A.S.E.

● **Putem aprecia că munca dv. științifică se caracterizează prin consecvența problematicii cercetate?**

— Este perfect adevărat. Vă referiți desigur la analiza relațiilor privind repartiția produsului global al cooperativelor agricole de producție. În continuare voi rămîne fidel acestei teme, căreia i-am consacrat teza de doctorat ca și numeroase articole și studii.

● **Ce considerente v-au determinat la această opțiune?**

— Investigațiile în domeniul teoriei și practicii agrare, cu referință la sectorul agricol cooperatist, au fost determinate de o multitudine de considerente. Aș enumera, printre altele, cerința pusă în fața cadrelor didactice universitare de a contribui la elucidarea unor aspecte teoretice și practice ale politicii economice a partidului nostru, ca și locul și importanța agriculturii cooperatiste în edificarea societății socialiste și în accelerarea progresului general al economiei românești. Nu pot omite însă și satisfacțiile pe care le-am avut prin această cercetare. Astfel, unele din punctele de vedere expuse privind perfecționarea metodologiei de determinare a produsului global, îmbunătățirea relațiilor financiare și de credit dintre stat și aceste unități, necesitatea lărgirii formelor de într-ajutorare între cooperativele agricole, cointeresarea materială, colectivă și personală, a țărănimii cooperatiste și-au găsit o concretizare în practică. Adaug și faptul că am fost solicitat să-mi exprim opinia în legătură cu noul statut al cooperativelor agricole de producție în problema repartiției, ceea ce a constituit pentru mine un puternic imbold de a intensifica studiul și, desigur, o justifica...

● **Intenționați să perseverați în cercetarea politicii agrare cooperatiste?**

— În prezent, preocupările mele se axează, înainte de toate, pe fundamentarea corelațiilor optime dintre diferitele laturi ale procesului de repartiție privit în dubla sa expresie — naturală și valorică. Mai concret, mă preocupă fundamentarea corelației dintre fondul de acumulare și cel de consum, problemă cardinală a prezentului și viitorului fiecărei cooperative agricole, ca și optimizarea corelației dintre creșterea productivității muncii și a veniturilor membrilor cooperatori. Vedeți deci, aceeași problematică. Sînt în „tratative" cu Editura Agrosilvică în legătură cu publicarea unei cărți, care să cuprindă cele mai actuale probleme ale repartiției produsului global al cooperativelor agricole.

● **Este cunoscut că cercetarea științifică poate fi realizată numai prin cunoașterea profundă a realităților economico-sociale extrem de dinamice din țara noastră, în cazul dv., de la sate. Cum ați stabilit legătura directă cu obiectivul supus investigației?**

— În timpul liber mă deplasez la diferitele unități cooperatiste, întrețin o legătură permanentă cu specialiști din cadrul Ministerului Agriculturii și Silviculturii, U.N.C.A.P.-ului etc. Cu acest prilej aș exprima și o doleanță, care izvorăște din necesitatea creării unor condiții propice elaborării și aprofundării cercetărilor în domeniul teoriei economice și anume: să fim mai mult sprijiniți de către unele organe centrale de sinteză, în studierea unor date de ansamblu privind dezvoltarea economiei naționale.

● **Există totuși o „abatere" de la tema preferată?**

— Fără a fi o abatere, o a doua pasiune a mea o constituie metodica predării economiei politice. Profesia de cadru didactic înseamnă frămîntări permanente pentru căutarea celor mai adecvate metode și procedee didactice de transmitere a cunoștințelor. Este o cerință pentru toate științele. Atunci de ce nu și pentru economia politică? În 1968, s-a elaborat primul curs de Metodica predării economiei politice, care este audiat numai de către studenții facultății de Economie generală. El a trezit interes și în rîndul cadrelor didactice din învățămîntul liceal, fiind cerut cu tot mai multă insistență. Acest lucru m-a determinat să-mi canalizez o bună parte din timp generalizării experienței de predare a cadrelor didactice de la catedra noastră, precum și a celor din învățămîntul liceal. Urmează ca în perioada de vară să definitivez noul curs pentru ca el să contribuie la creșterea eficienței predării cunoștințelor de economie politică în școala economică românească.

Discuție consemnată de
Florence COSTIN

DEGRINGOLADA DOBÎNZILOR

VÎNT NIVELATOR DE PESTE OCEAN

ACUM cîteva zile Sistemul Federal de Rezerve a anunțat o nouă reducere (după cea din 8 ianuarie) a ratei oficiale a scontului, respectiv de la 5,25 la 5,00%. Cu numai o lună în urmă, marile bănci comerciale anunțaseră coborîrea dobînzii preferențiale de la 6,75% la 6,50%. Aceasta a fost a treia reducere consecutivă a dobînzii în decurs de 4 luni.

Ieftinirea creditului în S.U.A., începută în toamnă, a fost urmată de scăderea dobînzilor pe piața eurodolarilor și de reduceri ale scontului în diferite țări vest-europene, în Franța la 8 ianuarie și în Italia la 9 ianuarie. În Canada, unde rata scontului rămîne deocamdată la 6%, principalele bănci au redus totuși dobînda preferențială de la 7,5 la 7%. Observatorii așteaptă reacțiile la Tokio, Londra și Bonn.

Sîntem martorii unei tendințe de nivelare a condițiilor de credit pe piețele de capital occidentale, indiferent de natura adesea foarte diferită a condițiilor conjuncturale într-o țară sau alta.

În Statele Unite politica banilor ieftini este impusă de situația economiei. O creștere reală nulă în 1970 a dus la sfîrșitul anului la un nivel record al șomajului pe ultimii 9 ani — 6% în luna decembrie. Reducerea cererii de consum s-a exprimat în noiembrie printr-o scădere cu 302 milioane dolari a vînzărilor pe credit (după o altă scădere de 82 milioane în octombrie). Încetinirea simțitoare a investițiilor, care va continua probabil în primele luni ale anului 1971 (se prevede un spor de numai 1,4%), a dus la o micșorare a cererii de capital.

Măsurile inițiate de administrația S.U.A. la începutul lui ianuarie, între care se numără și înlesnirile amintite în domeniul creditului, vizează o virare de la stagnare spre înviorare. Într-un discurs rostit recent președintele Nixon a arătat că aceluiași scop îi va fi consacrat și viitorul buget. Acesta va avea un caracter puternic deficitar, cheltuielile statului sporind fără o creștere corespunzătoare a impozitelor. În zilele următoare s-au anunțat de asemenea importante înlesniri fiscale pentru corporații. Sporirea proporției sumelor deductibile din venitul impozabil pentru amortizarea echipamentului industrial, introdusă la 12 ianuarie, va echivala cu o reducere imediată a impozitelor cu 2,6 miliarde dolari. Se scontează că, alături de ieftinirea creditului, înlesnirile fiscale vor stimula investițiile.

Băncile centrale vest-europene, în condițiile de ieftinire a creditului în S.U.A., sînt puse în situația de a adopta măsuri similare pentru a evita ca dobînzile mai ridicate practicate în țările lor să ducă la intrări masive de capitaluri speculative și să amenințe astfel stabilitatea internă. Ori, după cum se știe, situația conjuncturală din cele mai multe țări nu cere asemenea măsuri. Dacă reducerea scontului în Franța corespunde într-o oarecare măsură necesităților interne (o liberalizare a creditului fiind binevenită pentru a stimula o conjunctură în ultimul timp în lîncezire), situația este diferită în R.F.G. unde, în pofida încetinirii creșterii, obiectivul prioritar al politicii economice rămîne deocamdată combaterea inflației pe calea restrîngerii creditului. Situația este similară în celelalte țări membre în Piața comună, unde activitatea economică, deși a depășit punctul culminant, se află încă la un nivel ridicat și problema cea mai dificilă rămîne inflația.

Rata scontului în principalele țări capitaliste

Tara	%	de la
Anglia	7,5	15 aprilie 1970
Austria	5	22 ianuarie 1970
Belgia	7	21 octombrie 1970
Canada	6	10 noiembrie 1970
Danemarca	9	12 mai 1969
Elveția	3,75	15 septembrie 1969
Franța	6,5	8 ianuarie 1971
Italia	5	9 ianuarie 1971
Japonia	6	27 octombrie 1970
Olanda	7	4 august 1970
R.F.G.	6	3 decembrie 1970
Suedia	7	11 iulie 1969
S.U.A.	5,00	19 ianuarie 1971

după Le Monde

În Anglia, unde eforturile sînt îndreptate spre restrîngerea creditului, în același scop al frînării inflației care amenință din nou să submineze ameliorarea balanței de plăți, obținută cu atîta trudă, o reducere a ratei scontului ar avea un puternic efect nefavorabil. Într-o încercare de a evita sau a amîna o asemenea măsură și a limita totuși intrările de capital, banca Angliei a anunțat la 11 ianuarie restricții asupra contractării de împrumuturi în alte țări care să finanțeze activitatea industrială internă.

Japonia afirmă de asemenea deocamdată că nu va reduce rata scontului dar observatorii se îndoiesc de menținerea acestei poziții în cazul în care tendința descendentă a dobînzilor va continua.

Dacă era nevoie de o dovadă a faptului că dolarul este în practică etalonul sistemului monetar occidental și că, în aceste condiții, Sistemul Federal de Rezerve din S.U.A. este acela care decide cursul politicii economice pe piețele capitaliste, indiferent de interesele celorlalte țări, atunci nivelarea condițiilor de credit furnizează o asemenea dovadă. Aceasta este primită cu nemulțumire în celelalte țări. Cotidianul „La Libre Belgique", de exemplu, remarcă faptul că în materie de credit, „vîntul continuă să sufle dinspre S.U.A., iar celelalte țări (occidentale — n.n.) nu pot decît să i se supună".

Urmările însă ar putea să nu fie deloc favorabile pentru dolar în perspectivă mai îndelungată. La Londra, „The Financial Times" atrage atenția că, punînd un accent aproape exclusiv pe obiectivele creșterii interne și ale reducerii șomajului, legate desigur de apropierea alegerilor prezidențiale din 1972, Administrația uită de „călcîiul lui Ahile" al actualului complex de măsuri, și anume creșterea prețurilor și efectele acesteia asupra balanței de plăți. În 1970, prețurile au sporit cu 5,5%, iar balanța de plăți (calculată pe baza reglementărilor oficiale) a înregistrat o răsturnare dramatică — de la un excedent de 2,7 miliarde dolari în 1969 la un deficit de 7 miliarde dolari, după evaluările de acum cîteva zile ale lui Federal Reserve Board. Ce ce va întîmpla cu prețurile cînd economia se va urni din nou? se întreabă ziarul. Din 1963 pînă în 1970 prețurile de export la produsele S.U.A. au crescut cu 24,%, cel mai mult dintre toate țările industriale din Occident. Administrația speră că în 1971 scumpirea mărfurilor se va încetini (+4,8%). Dar aceasta este puțin probabil în condițiile ieftinirii creditului și ale deficitului bugetar anunțat. Pentru anul în curs se prevede o nouă sporire a deficitului balanței de plăți. Ori, pînă cînd vor accepta băncile străine creșterea datoriilor S.U.A. fără a cere o restituire și pînă cînd vor acumula dolari fără a cere convertirea lor în aur? Observatorii sînt de părere că unele țări, ca R.F.G. sau Japonia, care dețin sume mari de dolari, vor accepta să amîne asemenea cereri pînă după alegerile americane. Dar în alte țări mai mici, ca Belgia și Olanda, băncile centrale au și început să schimbe dolarii deținuți de ele în aur sau D.S.T. și este probabil că, în condițiile în care deficitul american va continua să sporească, asemenea operațiuni se vor accelera și în alte locuri. În 1972 se va repune în discuție la F.M.I. emiterea în continuare de D.S.T., dar este puțin probabil că țările vest-europene vor accepta prelungirea aranjamentului în condițiile în care situația plăților externe ale S.U.A. va continua să se deterioreze. Întregul plan pentru evitarea unei devalorizări a dolarului ar putea atunci să eșueze.

Irina VIANU

*) Amintim că rata scontului este dobînda percepută de băncile comerciale la operațiunile cu hîrtii de valoare ce trebuie încasate la un anumit termen; acestea, la rîndul lor, aplică o dobîndă preferențială — „prime-rate" — mai scăzută, pentru clienții lor cei mai „siguri", și o dobîndă obișnuită pentru ceilalți clienți. De obicei aceasta din urmă este cu aproximativ două puncte mai ridicată decît rata scontului.

VIZOR

ȘI DACĂ SPARGEM TERMOMETRELE?

CUVINTELE... Întotdeauna s-au găsit oameni care să conteste perfecțiunea acestor instrumente de comunicare. Unele spirite machiavelice nu au ezitat, chiar, să le atribuie, drept unică utilitate, capacitatea de a ascunde adevăratele gînduri ale oamenilor. Și oricîtă nedreptate ar fi concentrată în asemenea păreri, nu poți, cîteodată, să nu cazi pe gînduri.

Temeiuri pentru asemenea îndoieli sînt destule. Am citit o dată o declarație a guvernatorului Nelson Rockefeller în urma unei călătorii, întreprinse din însărcinarea președintelui S.U.A. în mai multe țări latino-americane. „Turneul a constituit un succes deplin!" — afirmase guvernatorul. Asociată la telegramele de presă care au descris circumstanțele și rezultatele pelerinajului, afirmația părea flagrant îndepărtată de adevăr. Fiecare escală stîrnise gigantice demonstrații de protest soldate, printre altele, cu zeci de morți și sute de răniți. „Nici o națiune — explica președintele Columbiei cauzele violenței sentimentelor anti-americane — nu va accepta la nesfîrșit dominația străină pozițiile cheie ale economiei sale. Deținerea de către străini a mijloacelor de producție sau controlul exercitat de ei asupra acestora tind să deformeze personalitatea națiunii și să declanșeze reacții imprevizibile". Cu toate acestea, paradoxal sau nu, abilul guvernator nu putea fi acuzat de minciună. „În fond, a precizat el, am avut misiunea să aflu care sînt sentimentele țărilor latino-americane față de Statele Unite, care sînt speranțele și aspirațiile lor". Din acest punct de vedere, deci, turneul a constituit într-adevăr un succes deplin. Rockefeller a putut constata exact natura acestor sentimente

Cuvintele... Cîte lucruri pot ascunde cuvintele. Și totuși, cînd, cu aproape trei secole în urmă William Congreve sintetiza moravurile timpului său în replica „cuvintele tale trebuie să-ți contrazică gîndurile, iar faptele trebuie să-ți contrazică cuvintele", el nu bănuia că la același rezultat se va ajunge mai tîrziu cu un efort mult mai mic. Ultima variantă de simplificare, lansată de statisticienii O.C.D.E., constă în suprimarea de la bun început a cuvintelor. Citim în „Perspectivele O.C.D.E." — sursa, pînă în prezent, cea mai documentată în ce privește datele economice ale țărilor occidentale — că începînd din 1971 s-a hotărît să nu mai fie date publicității nici un fel de informații asupra evoluției probabile a prețurilor în principalele țări industriale. Ca și cînd am încerca să spargem termometrele ca să scadă temperatura.

Cuvintele.. Multe lucruri au ascuns cuvintele pînă au ajuns să fie ascunse și ele.

Nic. MAVRODIN

REPERE

● **ACORDUL COMERCIAL DINTRE R.A.U. ȘI PIAȚA COMUNĂ** va fi semnat în primăvara acestui an. Se prevede că Piața Comună va acorda înlesniri vamale pentru 2/3 din produsele agricole și industriale egiptene (sînt exceptate de pildă produsele petroliere); R.A.U. va introduce preferințe vamale pentru anumite produse industriale vest-europene a căror listă este încă în curs de alcătuire. Aceste preferințe vor echivala cu 40% din acelea acordate de Piața Comună produselor egiptene.

● **CU 15% MAI PUȚINE FUZIUNI** au avut loc în 1970 în Statele Unite în comparație cu anul 1969, ceea ce înseamnă în total 5173. Frapantă este reducerea activității conglomeratelor în acest domeniu. Ele sînt implicate în numai 6% din fuziunile anului trecut, numărul absorbțiilor cu participarea lor fiind cu o treime mai mic decît în 1969. Firma de consultanți din Chicago care a comunicat aceste date nu consideră însă că ar fi vorba de o inversare a tendinței din ultimii ani ci numai de o „pauză" provocată de o „indigestie" a marilor firme, care au înghițit prea multe firme mai mici în anii 1968 și 1969 și nu au reușit încă să organizeze satisfăcător gestiunea acestora.

● **FIRMA SUEDEZĂ VOLVO** exportă 75% din producția sa de automobile.

● **FONDUL MONETAR INTERNAȚIONAL** a distribuit la 1 ianuarie 2 949 milioane dolari, a doua tranșă de drepturi speciale de tragere — „aurul-hîrtie" cum au mai fost denumite — instrument de rezervă creat în urmă cu un an. Beneficiarii ei sînt băncile centrale din 109 țări membre ale F.M.I. Drepturile speciale totalizează acum 6,3 miliarde dolari, ceea ce reprezintă circa 8% din ansamblul lichidităților internaționale. La 1 ianuarie 1971 totalul cotizațiilor la F.M.I. se ridica la 28,4 miliarde dolari, față de 21,8 miliarde în urmă cu un an.

● **SISTEMUL FISCAL T.V.A.** (taxa asupra valorii adăugate) a intrat în vigoare în Belgia la 1 ianuarie. Guvernul afirmă că introducerea noului sistem nu va antrena o creștere a prețurilor mai mare de 2%. Unele personalități ale vieții economice belgiene vorbesc însă de 6%.

COOPERAREA ECONOMICĂ INTERNAŢIONALĂ CONTEMPORANĂ

CIRCUITUL economic mondial cunoaşte o largă multiplicare şi diversificare a fluxurilor economice internaţionale. Un element calitativ nou îl constituie apariţia şi dezvoltarea cooperării economice internaţionale, care atestă tendinţa de deplasare a relaţiilor economice internaţionale din sfera circulaţiei în sfera producţiei, trecerea de la acţiuni economice izolate şi pe termen scurt la acţiuni economice complexe şi pe termen lung. În raportul la cel de-al X-lea Congres al partidului nostru se subliniază cu tărie că **„în etapa actuală o importanţă tot mai mare capătă noile forme de colaborare şi cooperare în domeniul producţiei, al ştiinţei şi tehnicii — forme pe care ţara noastră le va promova cu consecvenţă"** [1]). *Cooperarea internaţională bazată pe principiile independenţei şi suveranităţii statelor, ale neamestecului în treburile interne şi ale avantajului reciproc s-a impus ca o cerinţă a progresului social-economic, ca un factor important al creşterii economice, un domeniu al colaborării şi înţelegerii între state. Datorită importanţei pe care o capătă în condiţiile contemporane noile forme de colaborare, problematica privind cooperarea economică internaţională a atras şi atrage atenţia oamenilor politici, economiştilor teoreticieni şi practicieni care analizează rolul cooperării şi formele ei eficiente* [2]).

Desigur că formele cooperării internaţionale sînt multiple. Asupra conţinutului lor social-economic şi trăsăturilor lor îşi pun amprenta relaţiile de producţie existente în ţările partenere, din acest punct de vedere fiind necesar să facem distincţie între cooperarea dintre ţările socialiste şi cea dintre ţările lumii capitaliste. Ţinînd seama de aceste particularităţi este necesar să cunoaştem formele de cooperare care s-au impus în ultimul timp pe arena internaţională.

Cunoaşterea conţinutului şi formelor de cooperare economică internaţională are nu numai o importanţă teoretică, ci prezintă şi un interes practic din ce în ce mai larg pentru cadrele de conducere din economia noastră, avîndu-se mai ales în vedere că din acest an acţiunile de comerţ exterior şi cooperare trec în competenţa centralelor şi combinatelor. Aşa cum sublinia recent tovarăşul Nicolae Ceauşescu, este o sarcină de mare actualitate ca activitatea de cooperare economică internaţională să fie bine conturată încă de la elaborarea planului, să facă parte din programul de dezvoltare al fiecărei ramuri. Este necesar ca în fiecare domeniu să avem un plan concret de cooperare, elaborat o dată cu planul de producţie, a cărui realizare să fie după aceea urmărită sistematic.

Cu privire la concept

ÎNAINTE de toate se impune să delimităm în mod clar noţiunea de „cooperare" de cea de „colaborare", ultima avînd un conţinut şi forme mai cuprinzătoare de realizare, deoarece include — în afară de cooperare — şi schimburile comerciale, investiţiile internaţionale etc. La rîndul său, conceptul de cooperare economică internaţională cunoaşte două sensuri care uneori se confundă din lipsa unui criteriu obiectiv de delimitare:

a) cooperarea interguvernamentală, care se realizează fie în cadrul organizaţiilor internaţionale (de exemplu în O.N.U. şi organizaţiile sale specializate) sau regionale (de exemplu în C.A.E.R.), fie în cadrul bilateral, prin intermediul comisiilor mixte interguvernamentale (interministeriale etc.) şi (sau) al acordurilor interguvernamentale. După cum se ştie, România socialistă participă activ la cooperarea economică, fiind membră a peste 20 de organizaţii guvernamentale şi a peste 50 de organizaţii neguvernamentale în domeniul economic şi tehnico-ştiinţific. De asemenea, ţara noastră a încheiat acorduri de cooperare economică şi tehnico-ştiinţifică cu toate ţările socialiste şi cu un număr important de ţări nesocialiste; totodată, a înfiinţat comisii mixte interguvernamentale (sau interdepartamentale) care creează un cadru general cooperării. În acest sens larg, cooperarea urmăreşte, înainte de toate, crearea condiţiilor de politică economică în vederea facilitării şi intensificării schimburilor economice şi tehnico-ştiinţifice, a conlucrării efective între unităţi economice, institute de cercetare tehnico-ştiinţifică, departamente. Această cooperare este rezultatul creşterii rolului statelor în viaţa economică internă şi internaţională, în condiţiile în care se accentuează importanţa pieţei externe pentru reproducţia socială şi necesitatea promovării spiritului de colaborare între ţări;

b) cooperarea economică internaţională are şi un sens mai restrîns, atunci cînd urmăreşte obţinerea unui efect economic sau tehnico-ştiinţific imediat. Ea se desfăşoară, de regulă, între institute de cercetare tehnico-ştiinţifică, între acestea şi unităţile economice, dar mai ales între unităţile economice productive sau comerciale înseşi, materializînd acordurile interguvernamentale la nivelul unităţilor operative. Cooperarea economică internaţională o putem defini — în acest sens — ca o îmbinare în diferite proporţii reciproc avantajoase a resurselor umane, materiale, tehnico-ştiinţifice, financiare şi organizatorice ale unităţilor din diferite ţări, în vederea obţinerii unor invenţii sau procedee tehnologice, creării unor produse sau valorificării pe piaţă a rezultatelor activităţii comune, care în final se materializează în sporirea veniturilor partenerilor.

COOPERAREA ECONOMICĂ internaţională s-a dezvoltat în strînsă legătură cu implicaţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice din perioada postbelică, ale profundelor mutaţii economice şi sociale ce au loc în lumea contemporană. Merită a fi subliniate aici o serie de aspecte, şi anume:

a) Apariţia şi dezvoltarea cooperării economice internaţionale au fost condiţionate înainte de toate de modificările în diviziunea internaţională a muncii sub impulsul progresului tehnic contemporan. Creşterea importanţei maşinilor şi utilajelor complexe în ansamblul relaţiilor economice externe determină, pe de o parte, conlucrarea între mai multe firme (uneori din ţări diferite) pentru producerea lor; pe de altă parte, se creează o cointeresare reciprocă şi de durată a producătorilor şi a beneficiarului. Totodată, complexitatea unor invenţii face ca asimilarea lor în diferite ţări să fie posibilă numai datorită participării active a posesorului invenţiei, care să acorde asistenţă tehnică, să transmită experienţa de producţie (know-how) etc.

b) Amploarea cercetării ştiinţifice, cea a „industriei invenţiilor" nu pot ţine totdeauna pasul cu capacităţile disponibile de producţie (sau invers) dintr-o ţară sau alta. Diferenţele în nivelul dezvoltării economice şi tehnice generează necesitatea cooperării pentru a asigura noi trepte ale eficienţei economice şi ale satisfacerii nevoilor reciproce.

c) Cooperarea internaţională devine o cale de depăşire a unor bariere comerciale, favorizînd schimburile economice prin eludarea unor obstacole îndreptate, de regulă, împotriva comerţului clasic cu mărfuri.

d) Ca urmare a victoriei socialismului într-un şir de state, între acestea se dezvoltă o largă cooperare economică, acest proces avînd un caracter conştient, planic şi reciproc avantajos şi bazîndu-se pe o largă perspectivă tehnico-ştiinţifică. El impulsionează modernizarea structurii economice, valorificarea superioară a potenţialului material şi tehnico-ştiinţific al fiecărei ţări socialiste, contribuind totodată la apropierea nivelurilor de dezvoltare economică şi la afirmarea plenară a fiecărui stat pe arena internaţională. Coordonarea planurilor economice naţionale facilitează stabilirea unor legături durabile de cooperare încă în faza de elaborare a acestora, de alocare a investiţiilor, de alegere a tehnicilor de producţie etc.

e) Destrămarea sistemului colonial a pus stringent problema întăririi independenţei politice a tinerelor state, ceea ce presupune industrializarea lor, modificarea vechilor structuri economice, diversificarea economiei. Cooperarea economică internaţională poate contribui la valorificarea resurselor de care dispun tinerele state, aducîndu-şi astfel aportul la dezvoltarea şi diversificarea economiei lor.

f) În virtutea adîncirii diviziunii internaţionale a muncii se dezvoltă continuu legăturile economice între ţări cu orînduiri sociale diferite ceea ce contribuie la intronarea unui climat de înţelegere şi încredere pe arena internaţională.

Toţi aceşti factori evidenţiază că cooperarea economică internaţională nu este un fenomen efemer ci trainic, ea constituind un complex de legături economice specifice în ansamblul relaţiilor economice internaţionale.

Flux economic internaţional cu caracteristici proprii

DUPĂ CUM SE ŞTIE circuitul economic mondial este format din multiple fluxuri economice internaţionale: comerţul de mărfuri, turismul internaţional, fluxul internaţional al forţei de muncă, al cunoştinţelor tehnico-ştiinţifice etc. Desigur că natura social-economică a acestor relaţii este dată de caracterul proprietăţii şi relaţiilor din interiorul ţărilor partenere.

Primele interpretări teoretice ale cooperării economice internaţionale tindeau să includă cooperarea în fluxul internaţional de mărfuri. Şi astăzi sînt economişti care nu recunosc caracteristicile proprii ale cooperării ca flux economic internaţional de sine stătător, considerînd „cooperările internaţionale ca parte integrantă a relaţiilor comerciale externe" [3]). Argumentul principal al unei asemenea interpretări îl constituie faptul că produsele oricărei acţiuni de cooperare iau forma de marfă şi capătă expresii valutare de schimb. Însă în condiţiile producţiei de mărfuri şi ale schimbului de echivalente pe scară internaţională poate exista oare flux economic internaţional care să nu ia formă de marfă şi expresii valutare de schimb? Cooperarea economică internaţională nu poate face excepţie de la aceste principii obiective. În acelaşi timp cooperarea internaţională nu poate fi confundată nici cu trocul, întrucît acesta presupune schimbul unor produse care nu au nici o legătură tehnologică reciprocă în producţia lor.

Cooperarea economică internaţională se deosebeşte de simplele acţiuni de comerţ exterior atît teoretic, cît şi practic, avînd caracteristici proprii de flux economic internaţional. Astfel, spre deosebire de comerţul exterior, ale cărui obiecte de schimb reprezintă **un rezultat al specializării** formate de-a lungul anilor, cooperarea economică apare **pe fondul diversificării economiei**, al asimilării în producţie de noi tehnologii şi produse (diversificare — cooperare — specializare — comerţ exterior), generînd noi trepte de specializare în subramuri legate de progresul tehnic şi valorificarea superioară a resurselor naturale şi umane.

De asemenea, spre deosebire de comerţul exterior care **fixează** specializarea şi structurile economice existente sau le modifică foarte puţin şi într-o perioadă îndelungată prin efectele indirecte ale circulaţiei mărfurilor, cooperarea constituie o cale mai directă care poate duce într-un termen relativ scurt la **mutaţii progresiste** dorite în structura economiei şi în specializarea internaţională.

Cooperarea permite adîncirea schimburilor între ţări cu structuri şi niveluri diferite de dezvoltare, ca urmare a faptului că ea generează specializarea în interiorul subramurilor, pe faze ale producţiei sau subansamble. Ea se deosebeşte de simplul comerţ şi prin faptul că compensarea valorii mărfurilor sau serviciilor furnizate de un partener se realizează de către celălalt partener în totalitate sau parţial într-o altă formă decît în bani.

În sfîrşit, o altă caracteristică distinctivă a cooperării rezultă din durata şi continuitatea legăturilor între participanţi, care — cum sublinia un economist occidental, partizan al cooperării — „îşi fixează împreună obiective pe termen lung, adoptă decizii în domeniul investiţiilor, al specializării, al amplasării, al progresului tehnic..." [4]).

Desigur, cooperarea economică internaţională se află în strînsă interdependenţă cu celelalte fluxuri, şi numai examinîndu-le în totalitatea lor putem obţine concluzii veridice asupra eficienţei relaţiilor economice internaţionale. În practica economică nu există fluxuri economice internaţionale care să se dezvolte independent, în „stare pură".

Domeniile şi formele cooperării

COOPERAREA ECONOMICĂ internaţională îşi găseşte o largă extindere, practic în toate domeniile de activitate economică, dar în literatura universală întîlnim, de regulă, următoarele trei domenii principale ale cooperării: cooperarea tehnico-ştiinţifică, cooperarea industrială şi cooperarea comercială [5]). Experienţa arată însă necesitatea unei grupări mai detaliate, care să permită urmărirea mai riguroasă a obiectivelor care pot fi realizate prin cooperare.

În domeniul cercetării tehnico-ştiinţifice, cooperarea îmbrăţişează o arie largă de interese, a căror satisfacere contribuie la înfăptuirea unor obiective majore ale dezvoltării economice, tehnice şi sociale. Obiectivele principale pe care le urmăreşte cooperarea în acest domeniu sînt: dezvoltarea şi perfecţionarea sistemului naţional de cercetări ştiinţifice; accelerarea cercetărilor complexe şi de mare eficienţă economică; dobîndirea de noi cunoştinţe; formarea cadrelor de cercetători şi lichidarea rămînerii în urmă a unor sectoare de cercetare ştiinţifică; valorificarea industrială a unor cercetări sau invenţii; punerea la punct a unui procedeu tehnic nou; valorificarea unor resurse naturale; introducerea în producţie a unor procedee tehnice moderne; perfecţionarea tehnică a unor produse aflate în fabricaţie.

Revoluţia tehnico-ştiinţifică a generat fluxul internaţional de cunoştinţe tehnico-ştiinţifice care se mate-

conf. dr. Const. MOISUC

←

rializează în principal în comerțul cu brevete și licențe. Dar elaborarea și difuzarea ideilor noi, a invențiilor și inovațiilor nu ia totdeauna forma clasică de comerț, ci, dimpotrivă, preponderentă devine difuzarea lor în cadrul diferitelor forme ale cooperării între parteneri pe baza documentațiilor și licenței de producție, a asimilării și comercializării produselor. Printre asemenea forme se numără :

— **programele comune de cercetare**, care prevăd tematica cercetării, baza ei materială și cadrele de cercetători, cicluri de cercetare, precum și condițiile de brevetare și de valorificare a licențelor de către participanți în unitățile proprii sau pe terțe piețe. Cercetarea comună pe baza unor programe poate cuprinde fie întreg ciclul de cercetare, fie unele din fazele acestui ciclu ;

● **schimbul reciproc de procedee, cunoștințe și informații tehnico-științifice și economice** între unități de cercetare sau de producție cu același profil, unele din perfecționările obținute de una din părți fiind împărtășite și altor părți cu care se cooperează, ceea ce se reflectă în economisirea de surse de cercetare și asimilare

În sfera formării și pregătirii cadrelor, cooperarea internațională are menirea de a contribui — în afara perfecționării cadrelor de cercetare, menționată anterior — la formarea unor cadre de tehnicieni și muncitori, capabile să asimileze în producție procedee și produse noi care cer o înaltă pregătire profesională, scurtînd astfel durata înscrierii întreprinderilor în parametrii proiectați. Cooperarea internațională s-a dovedit eficientă și în formarea de cadre de înaltă calificare în domenii de vîrf ale științei și tehnicii.

În domeniul prospectării și cercetării geologice, cooperarea internațională urmărește executarea de studii fundamentale pe teritoriul unei țări, referitoare la tectonică, geochimie, metalogeneză, geofizică, geometrie ; efectuarea de expertize, de documentații geologice, geofizice etc. ; acordarea de asistență tehnică și efectuarea de prospecțiuni geologice și explorări destinate lărgirii bazei de materii prime ; pregătirea unor acțiuni ulterioare de cooperare în domeniul exploatărilor miniere și în industria prelucrătoare.

În ceea ce privește exploatarea și prelucrarea resurselor naturale, cooperarea internațională contribuie la punerea în valoare a acestor bogății, sporește utilizarea lor eficientă și rațională în vederea creării de noi locuri de muncă și creșterii venitului național, satisfacerii stabile și de durată a nevoilor părților în materii prime sau valorificării acestora din urmă în exterior pentru procurarea de resurse valutare necesare achiziționării de mașini și instalații industriale.

În domeniul investițiilor, cooperarea internațională este destinată să lărgească capacitățile de producție pe seama unor surse externe de finanțare a economiei și a unor debușee noi, să faciliteze asimilarea de tehnologii și instalații noi, să contribuie la valorificarea superioară a resurselor materiale și umane ale țărilor care cooperează.

În cadrul producției propriu-zise (industriale și agricole), cooperarea a cunoscut cea mai largă extindere și urmărește : diversificarea economiei, ridicarea nivelului tehnico-calitativ al producției, introducerea tehnicii noi și creșterea productivității muncii, utilizarea deplină a capacităților de producție în funcțiune, organizarea superioară a procesului de producție și reducerea costurilor de producție în condiții reciproc avantajoase, satisfacerea cerințelor părților în produse complexe și de înaltă calitate, putîndu-se crea și disponibilități pentru exportul pe terțe piețe.

Cooperarea în sfera producției materiale cunoaște cele mai variate forme, dintre care mai frecvent se întîlnesc următoarele :

● **Producția pe bază de licență și documentații ale partenerului,** care este o formă de legătură între cercetarea și asimilarea în producție, de cooperare între posesorul invenției și beneficiarul asimilării ei ; o parte se obligă să livreze documentațiile, procedeele tehnologice (know-how), mașini și utilaje necesare organizării producției, asistență tehnică, iar cealaltă parte — asimilînd în producție invenția — se obligă fie să asigure partenerului necesarul de produse pe o perioadă determinată, fie să organizeze desfacerea în comun a produselor noi, fie să achite în valută sau în produsele convenite contravaloarea serviciilor posesorului de invenții.

● **Producția la comandă,** care reprezintă o formă relativ simplă de cooperare, una din părți fabricînd un produs finit sau semifinit după modelul, documentațiile sau instrucțiunile partenerului, fie cu ajutorul capacităților existente, fie creînd în acest scop capacități noi. Ea presupune o conlucrare a partenerilor în determinarea și asimilarea caracteristicilor tehnice ale produselor, permițînd producătorului o mai bună utilizare a capacităților de producție și a forței de muncă, diversificarea producției și crearea de resurse valutare. Această formă reprezintă, în esență, o „închiriere" a capacităților de producție.

● **Subproducția sau subcontractarea,** în cadrul căreia una din părți execută un subprodus sau subansamblu ce urmează a fi integrat în produsul finit al partenerului, acesta vînzîndu-l sub propria lui marcă. Ea reprezintă o formă mai avansată de cooperare în comparație cu producția la comandă, întrucît presupune o solidaritate mai strînsă între parteneri și cuprinde un complex de acțiuni de cooperare. Furnizorul principal poate pune la dispoziția subfurnizorului nu numai caracteristicile exacte ale subprodusului, dar și licența și documentațiile de fabricație, o parte din utilaje, asistență tehnică.

● **Coproducția** este o formă și mai evoluată a cooperării în producție, prin care partenerii își valorifică complementaritatea factorilor și a costurilor de producție ca urmare a îmbinării potențialelor tehnice, umane și financiare în faza de concepție, de execuție și de comercializare. Întreprinderile partenere își păstrează independența juridică, organizatorică și patrimonială ; ele se specializează fie în producția diferitelor subansamble (asamblarea produsului finit fiind realizată independent de către fiecare parte, prin livrarea reciprocă a părților pe care nu le produc), fie în înfăptuirea diferitelor procese tehnologice succesive (lucrările de asamblare și finisaj executîndu-se de către o singură parte). În coproducție, produsele se comercializează sub marcă comună.

● **Acordarea de credite în utilaje și mașini,** rambursabile în produsele rezultate din cooperare, precum și în alte mărfuri sau servicii.

● **Construirea în comun a unor obiective industriale, agricole sau turistice** este o formă complexă de cooperare, prin care unii parteneri efectuează diverse faze ale ciclului construcției (livrarea licenței de fabricație și a documentației tehnice, a utilajelor și instalațiilor, acordarea de asistență tehnică, achiziționarea unor subansamble pe terțe piețe, preluarea operațiilor de desfacere etc.), iar alții realizează efectiv producția, rambursînd contravaloarea livrărilor și serviciilor fie cu produsele fabricate de întreprinderile productive, fie cu alte produse sau servicii. În funcție de convenția dintre parteneri, proprietatea și gestiunea obiectivului construit în comun pot reveni partenerului pe teritoriul căruia se află obiectivul economic respectiv (ceea ce prezintă avantajul că întreprinderea respectivă se integrează organic în dezvoltarea economiei naționale și este supusă deciziilor forurilor naționale) sau acesta poate constitui proprietate comună.

În domeniul desfacerii, cooperarea internațională are ca obiectiv studierea și prospectarea piețelor externe, lărgirea debușeelor existente sau crearea de noi debușee, îmbunătățirea structurii exporturilor, conjugarea potențialelor economice și tehnice pentru a spori competitivitatea produselor pe propriile piețe, ca și pe terțe piețe, evitarea fluctuațiilor în comercializarea produselor și crearea de legături comerciale stabile, depășirea unor bariere și obstacole vamale.

Dintre formele moderne de cooperare apărute în domeniul desfacerii produselor pe piața mondială, unele sînt o continuare a cooperării în cercetarea tehnico-științifică sau în producție, încheind astfel ciclul complet al conlucrării, altele reprezintă forme de cooperare specifice sferei circulației mărfurilor.

— **Oferta comună** este o formă de cooperare în desfacerea și instalarea de mașini și utilaje complexe pentru construirea de obiective mari, necesitînd documentații și echipamente din mai multe domenii ale tehnicii și din diverse ramuri de producție, pe care nu le poate asigura un singur furnizor chiar dacă apelează și la serviciile unor subfurnizori. De aceea, un număr de întreprinderi se asociază temporar, oferind pentru construirea unui obiectiv întregul complex de echipamente și tehnologii.

— **„Consultațiile inginerești"** (consulting-engineering) constituie o formă de comercializare a produselor prin intermediul unei organizații care acordă asistența tehnică în selectarea și montarea utilajelor, elaborează studii și proiecte, răspunzînd uneori de livrarea la „cheie" a unor obiective complexe. Această formă de cooperare se extinde pe măsură ce cheltuielile de cercetare, studii și proiectare devin tot mai inaccesibile întreprinderilor mici și mijlocii. Creînd servicii sau corporații de „consulting-engineering" întreprinderile lărgesc capacitatea de penetrație a produselor lor pe piața mondială.

— **„Factoring"-ul** reprezintă o formă de cooperare pe piața mondială prin care firme specializate (factor) își asumă sarcina de a scuti pe clienții lor (producătorii exportatori) de operațiile financiare ce decurg din tranzacțiile comerciale, astfel că, întreprinderile productive au posibilitatea să-și concentreze activitatea exclusiv asupra operațiilor de producție și desfacere. Firmele de factoring achită întreprinderilor exportatoare costul mărfurilor (minus un comision) și urmăresc încasarea ratelor de la cumpărători. Ele se substituie clientului lor, preluînd creanțele acestuia asupra cumpărătorului și își asumă chiar și riscul final al operației. În fond, aceste firme finanțează exporturile și importurile de mărfuri.

În acest cadru, firmele de factoring efectuează studii și cercetări proprii pentru desfacerea produselor, culeg informații despre clientelă, efectuează transporturi, acordă asistență juridică, execută operații de contabilitate.

— **Închirierea de mașini și instalații complexe scumpe (leasing)** pentru anumite lucrări pe timp limitat sau pentru echiparea unor obiective întregi. Producătorul proprietar al mașinilor își lărgește astfel debușeele, iar „chiriașul" este scutit de o investiție inițială mare și are posibilitatea ca — la expirarea contractului de închiriere — să înlocuiască utilajele respective cu altele mai moderne.

— **Societățile comerciale mixte** sînt create de două sau mai multe firme din țări diferite și se ocupă cu desfacerea produselor fabricate de către una din părți pe piața celeilalte părți sau pe terțe piețe. Această formă de cooperare permite evitarea unor intermediari comerciali, studierea mai sistematică a piețelor externe, folosirea rețelei comerciale a partenerului etc.

Apărute mai întîi pe piața internă, formele de cooperare menționate în domeniul desfacerii mărfurilor sînt practicate pe scară tot mai mare în relațiile economice internaționale. Ele se integrează și se îmbină în diverse variante cu forme de cooperare economică în producție și în cercetarea tehnico-științifică.

Este necesar să subliniem că în practică cooperarea se realizează în mod combinat. Astfel, cooperarea în sectorul prospecțiunilor geologice este puțin rentabilă prin ea însăși, mai ales pentru partea externă, dar ea creează posibilitatea și necesitatea cooperării ulterioare în domeniul exploatărilor miniere și al prelucrării mineralului extras. Aceeași interdependență se remarcă între cooperarea în producție și cea în desfacere, între cea în cercetare și în producție etc. Unele acțiuni de cooperare au un caracter multilateral, cum este, de exemplu, cooperarea franco-engleză în fabricarea avionului supersonic de pasageri „Concorde". La această cooperare participă peste 700 de întreprinderi și institute din cele două țări, efectuîndu-se în comun toate fazele ciclului de realizare a avionului : prospectarea pieței, activitatea de cercetare, proiectare și investiții, producția și desfacerea avioanelor.

România socialistă, prin reprezentanții săi în diferite foruri internaționale, s-a manifestat activ în găsirea și fundamentarea teoretică și politică a unor forme variate de cooperare, bazate pe respectarea principiilor dreptului internațional. Astfel, de pildă, la sesiunea a XIII-a (din 1958) a Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa delegația țării noastre a formulat propunerea de cooperare pe baza acordării de credite rambursabile în produse și servicii. De asemenea, de un larg ecou s-au bucurat inițiativele României în materie de cooperare economică la cele două sesiuni ale U.N.C.T.A.D. (1964 și 1968), la sesiunile O.N.U., C.A.E.R. și ale altor organisme internaționale.

---

[1] **Nicolae Ceaușescu**, Raport la cel de-al X-lea Congres al Partidului Comunist Român, Ed. Politică, București, 1969, pag. 46.

[2] Din literatura românească menționez următoarele lucrări și studii : **Gh. Rădulescu,** Participarea României la cooperarea economică și tehnică internațională (Lupta de clasă, nr. 11/1970) ; **C. Murgescu,** Cooperarea internațională în scopul accelerării dezvoltării (Viața economică, nr. 30/1967) ; **C. Murgescu** Cooperarea economică și tehnico-științifică internațională. Efectele ei asupra creșterii economice și dezvoltării schimburilor economice (În : Eficiența economică a comerțului exterior, Biblioteca Oeconomică, nr. 4/1967) ; **E. Hutira, C. Moisuc,** Cooperarea economică și științifico-tehnică — factor de accelerare a progresului social contemporan (În : Marxismul și contemporaneitatea, Ed. Politică, 1968) ; **M. Levente, N. N. Constantinescu,** De la relațiile comerciale externe la cooperarea în producție (Probleme economice, nr. 1/1969) ; **R. Constantinescu,** Dezvoltarea continuă a relațiilor de colaborare și cooperare economică și tehnică ale României cu țările socialiste (Viața economică, nr. 1/1971) ; **Al. Puiu, Cr. Cristureanu,** Rolul crescînd al cooperării economice în relațiile Est-Vest (Probleme economice, nr. 3/1970) ; **M. Popescu,** Cooperarea economică internațională (Probleme economice, nr. 11/1970) ș.a. ; vezi și lucrarea „România socialistă și cooperarea internațională", Ed. Politică, 1969.

[3] Vezi „Les accords intereuropeens de cooperation économique, industrielle et technique", III-a Table ronde est-ouest, Bruxelles, decembrie 1969, L.E.C.E. „Publication", nr. 47, pag. 166—167.

[4] **Charles Roger,** „La cooperation économique, industrielle, scientifique et technique entre les pays de l'est et de l'ouest de l'Europe", II-e Table ronde, Bruxelles, februarie 1967, L.E.C.E., „Publication", nr. 41, pag. 12.

[5] Vezi, de pildă, Bulletin économique pour l'Europe, vol. 21/1970.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● R. P. Ungară — Austria

Valoarea totală a schimburilor comerciale ungaro-austriece din cursul anului 1970 s-a ridicat la 150 milioane de dolari, depășind cu aproape 50% nivelul anului 1969, informează cotidianul ungar **Magyar Hirlap.** Relevînd intensificarea contractelor bilaterale dintre cele două țări în ultimii ani, ziarul arată că pînă în prezent au fost semnate 29 de acorduri de colaborare ungaro-austriece în diferite domenii și subliniază perspectivele dezvoltării acestei colaborări în viitor.

● R. P. Bulgaria — Norvegia

La Sofia și-a încheiat recent lucrările prima sesiune a Comisiei mixte bulgaro-norvegiene pentru colaborarea economică, industrială și tehnică. A fost semnat un protocol privind colaborarea celor două țări în domeniul economic, industrial, al științei și tehnicii, care recomandă, între altele, studierea posibilităților pentru cooperarea industrială bulgaro-norvegiană în construcția de nave, în industria chimică, prelucrarea lemnului, industria piscicolă, tehnica electronică de calcul și construcția de mașini. Este consemnată, de asemenea, dorința reciprocă de extindere în continuare a relațiilor tehnico-științifice, îndeosebi a schimbului de cercetători și de documentații, precum și de stabilire a unor contacte directe între întreprinderi și instituții bulgare și norvegiene.

● R. P. Polonă — R. F. a Germaniei

Publicația săptămînală poloneză **Perspecktywy** analizează într-unul din numerele sale recente stadiul actual al schimburilor comerciale dintre Polonia și R.F. a Germaniei, și perspectivele de dezvoltare a acestora, subliniind că R.F.G. se plasează în rîndul celor mai importanți parteneri ai Poloniei din grupul țărilor capitaliste dezvoltate (în 1969 ponderea R.F.G. în totalul schimburilor externe ale Poloniei a fost de circa 4%, ea fiind depășită doar de Anglia, atît la export, cît și la import). În ce privește participarea R.F. a Germaniei în comerțul Poloniei cu țările capitaliste dezvoltate, ea se cifrează la 15%.

Analizînd structura schimburilor reciproce polono — vest-germane, revista subliniază existența unor serioase disproporții. Astfel, ultimii ani au marcat o creștere de peste două ori a importului Poloniei din R.F.G., în timp ce exportul polonez în această țară a crescut cu numai 16%. Livrările poloneze de mașini și utilaje pe piața vest-germană reprezintă doar 1/10 din volumul exportului R.F.G. la aceeași categorie de produse în Polonia. Începînd cu anul 1969, partea poloneză a introdus pe listele de export în R.F.G. o serie de mașini-unelte, utilaje energetice și motoare electrice. În prezent, cei doi parteneri cooperează în ramura constructoare de mașini, a maselor plastice și cauciucului, în producția filtrelor electrice, realizînd totodată, un schimb reciproc de licențe.

La rîndul său, **Glos Pracy** relevă că în 1969 valoarea schimburilor reciproce polono — vest-germane a depășit pentru prima oară cifra de 1 miliard de mărci. Se apreciază că tendința de extindere a schimburilor reciproce s-a menținut și în cursul anului trecut. Citînd surse vest-germane ziarul prezintă și o serie de exemple de acorduri recente încheiate între cele două țări. Astfel, industria constructoare de automobile din Polonia a început colaborarea cu firma vest-germană Friedrichshafen, specializată în producția de roți dințate ; de asemenea, partea vest-germană a comandat șantierelor navale poloneze un număr de 6 nave fluviale cisterne de cîte 1 350 t. Începînd cu anul în curs vor fi realizate livrări vest-germane pentru industria siderurgică poloneză.

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

BANCA INTERNAȚIONALĂ DE INVESTIȚII

DUPĂ CUM S-A ANUNȚAT, la Ședința Consiliului Băncii Internaționale de Investiții, care a avut loc nu demult la Moscova, reprezentanții țărilor fondatoare — Bulgaria, Cehoslovacia, R.D. Germană, Mongolia, Polonia, Ungaria și U.R.S.S.; — s-au declarat de acord, în unanimitate, cu hotărîrea României de a deveni membră a Băncii. In legătură cu aceasta publicăm, în cele ce urmează un articol informativ cu privire la sarcinile și scopul, membrii și capitalul, operațiunile și organele de conducere ale B.I.I.

CONVENȚIA privind înființarea Băncii Internaționale de Investiții (B.I.I.) prevede ca activitatea Băncii se înfăptuiește pe baza egalității depline în drepturi și respectării suveranității tuturor țăriior membre. Sarcina principală a Băncii constă în acordarea de credite pe termen lung și mijlociu, pentru realizarea măsurilor legate de diviziunea internațională socialistă a muncii, de specializarea și cooperarea în producție, lărgirea, în interese comune, a bazei de materii prime și combustibil, de construirea în alte ramuri ale economiei a obiectivelor care prezintă interes reciproc pentru dezvoltarea economiei țărilor membre ale Băncii, pentru construirea de obiective necesare dezvoltării economiilor naționale ale țărilor, precum și pentru alte scopuri stabilite de Consiliul Băncii și care corespund sarcinilor acesteia.

Membrii fondatori ai Băncii sînt părțile contractante. Pot fi primite ca membre ale Băncii și alte țări, care doresc să adere la Convenție, împărtășesc scopurile și principiile activității Băncii și își asumă obligațiile ce decurg din convenție și statut.

Capitalul statutar al B.I.I. este stabilit la peste un miliard ruble transferabile și se constituie în proporție de 70% în ruble transferabile și 30% în valute liber convertibile sau în aur. Cotele de participare ale țărilor membre la capitalul statutar se stabilesc în funcție de ponderea exportului fiecărei țări membre în volumul schimburilor reciproce de mărfuri.

B.I.I. acordă credite pe termen lung și pe termen mijlociu pentru scopurile menționate în convenție :

— băncilor, organizațiilor economice și întreprinderilor țărilor membre ale Băncii împuternicite oficial de țările membre pentru obținerea creditelor :

— organizațiilor internaționale și întreprinderilor țărilor membre ale Băncii, care au activitate lucrativă ;

— băncilor și organizațiilor economice ale altor țări, în modul stabilit de Consiliul Băncii.

Creditele pe termen mijlociu se acordă, de regulă, pînă la 5 ani, iar creditele pe termen lung — pe o perioadă de maximum 15 ani. Acordarea creditelor de către Bancă se perfectează, în fiecare caz în parte, printr-o convenție corespunzătoare.

Rambursarea creditului se efectuează în valutele în care a fost acordat creditul sau în alte valute, potrivit înțelegerii reciproce dintre Bancă și beneficiar și începe, de regulă, nu mai tîrziu de 6 luni de la termenul stabilit prin convenția de credit pentru punerea în funcțiune a obiectivului creditat. Convenția prevede, de asemenea, că Banca poate atrage mijloace în ruble transferabile, în valutele naționale ale țărilor interesate și în valute liber convertibile pe calea obținerii de credite și împrumuturi financiare și bancare, primirii de depozite pe termen mijlociu și lung și sub alte forme. Pe baza egalității în drepturi, Banca poate să intre în contact și să stabilească relații de afaceri cu institute financiare și de credit internaționale și cu alte bănci.

Convenția consemnează faptul că operațiile de credit ale B.I.I. nu înlocuiesc principiile aplicate în pratică și modalitatea acordării creditelor pe baza convențiilor interguvernamentale bilaterale privind colaborarea economică și ajutorul reciproc.

ORGANUL SUPREM care exercită conducerea generală a activității Băncii este Consiliul, format din reprezentanții tuturor țărilor membre numiți de guvernele acestor țări. Fiecare țară membră a Băncii dispune în Consiliu de un vot, indiferent de mărimea participării sale la capital.

În ceea ce privește modalitatea de adoptare a hotărîrilor, Convenția prevede că Consiliul adoptă hotărîri cu unanimitate de voturi în problemele principiale ale activității Băncii. În unele probleme cu caracter operativ, hotărîrile se adoptă cu majoritate de cel puțin 3/4 din voturi.

Organul executiv al Băncii este Conducerea administrativă, subordonată Consiliului, formată dintr-un președinte și trei vicepreședinți numiți de Consiliul Băncii, dintre cetățeni ai țărilor membre, pe termen de cinci ani. Președintele Conducerii administrative exercită conducerea directă a activității operative a Băncii și a Conducerii administrative în cadrul competențelor și drepturilor acestuia stabilite prin statut și prin hotărîrile Consiliului Băncii.

Rezultatele examinării problemelor la ședințele Conducerii administrative sînt perfectate prin protocoale. Statutul Băncii prevede că în cazul în care unii membri ai Conducerii administrative nu sînt de acord cu hotărîrea luată de președintele Conducerii administrative, ei pot cere înscrierea părerii lor în protocol și, dacă consideră necesar, pot aduce la cunoștință despre aceasta Consiliului Băncii.

CONVENȚIA, de asemenea ca participarea țărilor la Bancă și activitatea Băncii nu pot constitui sub nici o formă o piedică pentru realizarea și dezvoltarea legăturilor directe financiare și a altor legături de afaceri ale țărilor membre ale Băncii, atît între ele cît și cu alte țări și organizații financiar-bancare internaționale.

Pe de altă parte, în convenție este inclusă prevederea potrivit căreia Banca va participa la examinarea de către organele corespunzătoare ale CAER a problemelor legate de coordonarea planurilor economiilor naționale ale țărilor membre în domeniul investițiilor care prezintă interes reciproc. Aceasta înseamnă că unele obiective de mare importanță economică pentru dezvoltarea țărilor membre cum ar fi de pildă în domeniul bazei de materii prime și de combustibil sau în alte domenii hotărîtoare pentru dezvoltarea ascendentă a economiilor naționale și care vor fi evidențiate în cadrul activității de coordonare a planurilor, vor putea fi realizate prin participarea cu credite a Băncii internaționale de investiții.

Banca internațională de investiții va conlucra, de asemenea, cu Banca internațională de colaborare economică (B.I.C.E.) la care participă aceleași țări membre care formează în prezent Banca de investiții. Una din formele concrete de conclucrare o constituie modalitatea de efectuare a vărsămintelor țărilor membre la capitalul statutar al Băncii de investiții în ruble transferabile, din disponibilitățile lor în această valută aflate la Banca internațională de colaborare economică. De menționat că țara noastră, în ultimii ani a dispus în mod constant de un sold activ la B.I.C.E. în ruble transferabile.

Banca internațională de investiții a țărilor socialiste a început să funcționeze de la 1 ianuarie 1971. Consiliul Băncii, la a cărui ședință din 12 ianuarie a.c. au participat și reprezentanții R.S. România ca țară membră, a examinat o serie de probleme de principiu și organizatorice legate de începerea activității Băncii. În toate problemele examinate de această ședință hotărîrile Consiliului Băncii au fost adoptate cu unanimitate de voturi. Vărsămintele la capitalul statutar prevăzute a se efectua în prima etapă de funcționare vor fi depuse pînă la 31 ianuarie 1971, astfel că Banca va putea fi în măsură să ia în examinare cererile de credite ce urmează a fi formulate de către țările membre pentru obiectivele de investiții a căror realizare va începe în acest an.

Banca internațională de investiții are un caracter deschis, pe viitor putînd deveni membre și alte state care vor împărtăși scopurile, principiile activității Băncii și își vor asuma obligațiile ce decurg din convenție și statut. La bancă se pot crea de asemenea fonduri speciale pe seama resurselor țărilor interesate, inclusiv un fond pentru creditarea acțiunilor privind acordarea de asistență economică și tehnică țărilor în curs de dezvoltare.

România este, în același timp, membră a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, a Băncii Internaționale de Colaborare Economică și a altor organizații economice create de țările membre ale CAER, iar participarea sa ca membră cu drepturi depline la activitatea Băncii Internaționale de Investiții va contribui la lărgirea posibilităților de adîncire a cooperării și colaborării economice și tehnico-științifice dintre țările socialiste și, implicit, la creșterea și întărirea continuă a potențialului economiei noastre naționale.

Nicolae EREMIA

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

PROGNOZE '71: R.F. A GERMANIEI

O PLURALITATE de evaluări asupra mersului economiei vest-germane în 1971 converg spre părerea că încetinirea creșterii economice se conturează de pe acum și că nu se poate tăgădui existența unui pericol de recesiune.

Raportul Consiliului experților economici pe 1970 apreciază că, în anul care a început, produsul național brut va crește în prețurile curente cu circa 9,5%, iar în prețurile constante cu 4%. Proiecția guvernamentală a aceluiași indicator prevede un spor de 7,5%—3,5% în expresie nominală, față de 12,5% (estimație) în 1970. Evaluarea creșterii prețurilor la consumul privat în prognoza citată la urmă se cifrează la 3% (față de 4% în 1970). In această privință se remarcă o mai mare asemănare cu previziunea Consiliului experților, care vorbește și el în raportul său de perspectiva unei scumpiri cu 3% în 1971, evaluînd-o însă pe cea din anul trecut la 3,5%.

Un punct slab al conjuncturii din acest an va fi, după Consiliul experților, activitatea de investiții, domeniu în care se prevede pentru a doua jumătate a anului un regres în expresie absolută. După calcule efectuate în cadrul Institutului IFO din München, cererea pentru produsele ramurilor care fabrică bunuri de investiții și-a atins punctul culminant încă din toamna anului 1969 și de atunci nu a contenit să-și încetinească progresia. Indicele intrărilor de comenzi, după eliminarea oscilațiilor sezoniere, a înregistrat între trim. I și trim. III/1970 o scădere de 4,5%. Comenzile din străinătate par să se fi încetinit mai mult. Scăderea așteptată nu poate fi considerată abruptă. Un anumit efect stimulator se scontează de pe urma încetării unor suspendări de înlesniri fiscale la 31 ianuarie. Pe de altă parte, gradul de folosire a capacităților în ramurile producătoare de bunuri de investiții continuă să fie înalt. În septembrie 1970 comenzile existente asigurau producția pe timp de 7 luni, iar un test IFO din octombrie constata că 77% din întreprinderi recurg la ore suplimentare. Pe baza acestor fapte și tendințe, institutul din München prognostichează pentru prima jumătate a noului an continuarea creșterii investițiilor, deși într-un ritm încetinit ; în a doua jumătate se conturează însă, și după aprecierea sa, „cel puțin o stagnare". După o anchetă în rîndul întreprinzătorilor, efectuată în noiembrie, industria prelucrătoare va cunoaște una din încetinirile relativ cele mai însemnate ale investițiilor; pe ansamblul anului 1971 sporul ar putea fi de 5%, față de 22% în 1970 și 36% în 1969.

O previziune de ansamblu asupra conjuncturii economice vest-germane în 1971 aparține firmei specializate Prognos AG din Basel. Intr-o variantă, socotită de autori pesimistă, producția industrială ar putea să crească pe tot anul în curs numai cu 2%. Aceasta ar apropia evoluția de cea din 1966/1967, considerată prima recesiune postbelică din R.F.G. Intr-o altă variantă, care presupune stimularea grabnică și eficientă a investițiilor industriale de către autorități, ritmul de creștere al ramurii nu ar putea totuși depăși după Prognos AG cifra de 5%. Socotind dificilă o evaluare perfect realistă, din cauza necunoscutelor pe care le prezintă politica economică, experții elvețieni apreciază creșterea probabilă a PNB în 1971 la 3,6% (față de 5% în 1970 și 8% în 1969), din care : agricultura + 2% (+ 1,8% resp. + 2,4%), industriile extractivă și energetică + 4% (+ 6,2% resp. 8,4%), industria prelucrătoare + 3,8% (+ 6% resp. + 11,7%), construcțiile + 3,5% (+ 3,6% resp. + 3,7%). Înăuntrul industriei prognoza întrevede unele diferențieri demne de menționat, favorabile mai mult unora din ramurile producătoare de bunuri de consum (pe ansamblul acestora + 4,4%) și îndeosebi celor care prelucrează materiale plastice (+ 9,2%). De altfel, dintre ramurile producătoare de materii de bază (pe ansamblu + 3,3%), industria chimică înregistrează sporul cel mai mare cu 5,4%.

În timp ce conjunctura internă va îndemna întreprinderile să-și îndrepte în mai mare măsură atenția spre export, perspectivele acestuia vor fi influențate negativ de slăbirea conjuncturii în alte țări vest-europene, care absorb două treimi din mărfurile vest-germane desfăcute pe piața externă. În aceste împrejurări se așteaptă ca ritmul de sporire a exporturilor să fie mai mic decît în ultimii trei ani, respectiv — după Prognos AG — în prețuri constante + 8,4%, față de + 8,8% în 1970 și + 11,9% în 1969.

mondorama

PIRAMIDA DE PE NIL

„MAREA PIRAMIDĂ a secolului XX" — hidrocentrala de la Assuan — a fost inaugurată la 15 ianuarie, în prezența președintelui R.A.U. Anwar Sadat, a președintelui Sovietului Suprem al U.R.S.S. Nikolai Podgornîi și a altor oficialități egiptene și străine. Ea va produce 10 miliarde kWh pe an, devenind astfel coloana vertebrală a industrializării țării. Barajul se plasează printre cele mai mari lucrări din categoria sa : 980 m lățime la bază, 40 m lățime la coronament, 111 m înălțime. El este calculat să reziste volumului de 157 miliarde metri cubi de apă ai lacului Nasser.

RUHR LA MEDITERANA

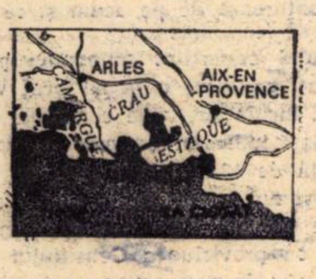

LA 50 de kilometri de Marsilia a început să se construiască un uriaș port-uzină, care va deveni probabil unul din amplasamentele tip ale viitorului. La Fos-sur-Mer, unde Solmer — filiala firmei Wendel-Sidelor — va înălța cea mai mare uzină siderurgică din Europa occidentală, vor locui la sfîrșitul secolului 2,5 milioane oameni. Se estimează că pentru construcțiile și amenajarea portului de la Fos se vor cheltui în următorii 10 ani aproximativ 25 miliarde franci noi. Deși unii regretă că peisajul tradițional romantic al Marsiliei va fi inevitabil modificat de noile industrii, crearea acestora este o necesitate vitală pentru regiune : procentul celor care lucrează în industrie este aici de două ori mai scăzut decît media pe întreaga Franță, iar rata șomajului de două ori mai ridicată.

„O CORUPERE A LIMBII ENGLEZE"

ÎN ULTIMII șase ani unele țări în curs de dezvoltare au achiziționat armament în valoare de 700 milioane dolari prin intermediul „Programului S.U.A. pentru alimentație și pace". Cifra a fost citată la audierile Comitetului economic al Congresului care cercetează diferitele modalități prin care cercuri din Statele Unite contribuie la înarmarea unor țări. Cel mai „șocant" mijloc, a arătat senatorul Proxmire, este acela efectuat prin intermediul „Programului pentru alimentație și pace", ceea ce, consideră senatorul, echivalează cel puțin cu o „corupere a limbii engleze". În baza acestui program, S.U.A. vînd surplusuri de alimente unor țări și acceptă valută locală. Aceasta este apoi restituită țării respective, care o poate folosi în scopuri aprobate de Statele Unite. În baza legii din 1954, unul din aceste scopuri este și „achiziționarea de echipament, materiale sau alte facilități pentru apărare... inclusiv pentru securitatea internă".

Pentru livrări de armament au fost consacrate în mod camuflat sume incredibile, arătă senatorul Proxmire. În anul fiscal curent, de exemplu, s-au cheltuit 4 miliarde de dolari, în timp ce bugetul prevede în acest scop numai 545 milioane dolari.

— Salutare. M-ai putea întreba ce-i cu mine în lada asta ?...

(după *International Herald Tribune*)

COMPLICAȚIA SIMPLIFICĂRII

CU SENTIMENTE contradictorii — un cocteil în care sînt asimilate satisfacția pragmaticilor, regretul tradiționaliștilor și angoasa nedumeriților — Marea Britanie se pregătește pentru una din cele mai adînci reforme contemporane : trecerea la un sistem monetar decimal. Data de 15 februarie, cînd urmează să intre în aplicare, oficial, noul sistem este considerată de foarte mulți britanici drept „începutul celei mai cumplite gimnastici aritmetice din istoria poporului englez, o bătaie de cap pe scară națională". Într-adevăr, ce chinuitoare și complicată trebuie să fie numărătoarea din 10 în 10 pentru cei care s-au bucurat timp de secole de binefacerile unei logici atît de simple cum este aceasta : 1 liră este egală cu 240 de pence, 1 shilling este alcătuit din 12 pence, 20 de shillingi fac o liră, iar 3 pence nu sînt nici mai mult nici mai puțin de un sfert de shilling.

Este deci pe deplin explicabil de ce — în ciuda campaniei masive de pregătire inițiată de guvern cu sprijinul presei, televiziunii, cinematografului și al unui număr de 18 milioane de broșuri explicative — deținuții de la Dartmoor (cel mai mare penitenciar din țară) au cerut oficial să le fie organizate cursuri speciale pentru o temeinică înțelegere a noului fenomen. „Altminteri, au afirmat ei, cînd vom fi eliberați cum vom cunoaște valoarea obiectelor pe care le... dorim ?".

„CLEAN AIR ACT"

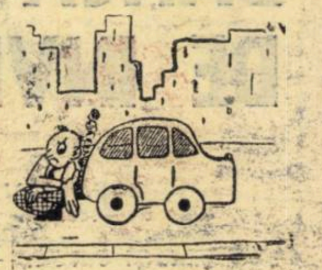

ÎN ULTIMA zi a anului trecut președintele S.U.A. a semnat mult discutata lege privind lupta împotriva poluării aerului, cunoscută sub denumirea „Clean Air Act". Potrivit acestei legi — care a fost întîmpinată cu o nedisimulată ostilitate de marile industrii americane — după anul 1975 nu vor mai fi admise pe piață decît automobilele care își vor reduce cu peste 90% emanațiile de gaze nocive, în comparație cu limita considerată acceptabilă în prezent ; agenția națională pentru protejarea mediului, creată anul trecut, urmează să stabilească limite maxime acceptabile pentru alte zece categorii de substanțe poluante ; întreprinderile industriale vor trebui să pună în aplicare tehnici moderne pentru controlul poluării. Fiecare cetățean va putea urmări în justiție pe cei ce nu vor respecta aceste dispozițiuni, iar tribunalele vor putea pronunța sentințe mergînd pînă la 25 000 dolari pe zi amendă și 2 ani închisoare.

PROIECTE FEROVIARE JAPONEZE

CALEA FERATĂ Tokaido (Tokyo-Osaka) se va menține drept cea mai modernă linie feroviară din lume prin noile sale secțiuni aflate în lucru. Este vorba de *New Sanyo Line*, adică de traseul Osaka-Okayama-Shimonoseki-Moji-Hakata, unind insulele Honshu cu Kyu-shu. Dificultățile de construcție sînt incomensurabile, 57 km din traseu reprezentînd 33 tunele. Unul dintre ele, Rokko, de 16,2 km, se va situa prin lungime pe locul patru în ierarhia mondială. In final, întreaga secțiune Tokyo-Osaka-Hakata, de 1080 km, va fi străbătută în 7 ore (viteza maximă 250 km/oră).

Proiectele viitoare prevăd prelungirea acestei artere și spre nord de Tokyo, unind astfel insula Honshu de Hokkaido printr-un tunel submarin, a cărui construcție trebuie să țină seama de seismicitatea regiunii. La încheierea lucrărilor, distanța Tokyo-Sapporo va fi străbătută în numai 8 ore față de 20 în prezent.

CU RACHETA ÎN... ADÎNCURILE PĂMÎNTULUI

INGINERUL sovietic M. Țiferov este de părere că în serviciul geofizicienilor și al specialiștilor în foraje va fi pusă... racheta. Diferite sfredele mecanice vor fi înlocuite cu un sfredel cu reacție ; substanța folosită drept combustibil poate să creeze o presiune de 1000—2000 de atmosfere. „Racheta" se va putea deplasa cu o viteză de pînă la 60 metri pe secundă. Un sistem automat poate să modifice orientarea sfredelului cu reacție și să-i determine regimul de lucru.

HOMO ECONOMICUS

ELEGIE PENTRU ARIZONA BILL

O SCURTĂ știre de presă pare să reinvie o epocă. Într-o mică și adormită localitate din Transvaalul de vest, Koster, s-a dat „startul" pentru ceea ce poate fi denumită ultima goană după aur din istoria de pînă acum. Deși, la drept vorbind, în cazul de față nu aurul, ci diamantele constituie miza (cine nu știe că Transvaalul de vest este patria diamantelor ?), am folosit în mod deliberat această expresie. În adevăr, în vestul sud-african s-a reeditat întreg ceremonialul care ne-a încîntat copilăria cînd citeam, în Jack London, despre „cursa pentru primul loc". Totul sub privegherea severă a poliției călare, care se străduia să împiedice trișatul.

Care din cititorii tineri sau mai vîrstnici n-au palpitat la împușcătura care constituia semnalul de plecare, la goana care pornea acolo, pe malurile Yukonului, la iureșul săniilor, la năvala „concurenților" pentru a picheta terenul cel mai bun, apoi la cursa îndărăt, spre Dawson City, spre Oficiul perimetrelor aurifere ? Căci nu era suficient să fii primul la pichetare, trebuia să treci cel dintîi pragul Oficiului pentru a-ți înregistra cererea. O cursă nebună, cu obstacole, sanie după sanie dînd buzna peste vîrtej de trupuri încleștate în luptă, apoi alunecarea pe pîrtia care trecea peste un haos de sloiuri, încăierarea de la Mono Creek, ultimul sprint în licăririle cenușii ale dimineții, spre Dawson City. Hii ! Inainte ! Hii ! Hii ! Și apoi, surpriză : doi concurenți, cei mai buni din cei mai buni, sar din sănii, umăr la umăr, în pragul Oficiului, se ciocnesc cu violență, intră împreună în clădire, terminînd la egalitate și, epuizați își string cavalerește mîinile. Își vor împărți perimetrul rîvnit pe din două...

Aceasta a fost lumea pe care a cunoscut-o și a trăit-o Jack London, lumea lui Arizona Bill, Indianul alb din țara gheturilor lumea, lui Big Olaf, cel care era în stare să se ia la trîntă cu urșii...

„Tipicul" goanei după aur ne-a venit în minte cînd am citit despre „deschiderea" unor cîmpuri diamantifere pentru micii prospectori individuali din Transvaal. Alinierea la start, sub supravegherea reprezentantului Departamentului Minelor, Johan Klein, cursa, pichetarea, înregistrarea... Cu o singură deosebire: timpurile sînt altele. Corespondentul revistei nord-americane „Newsweek", care a fost martorul „cursei", a cerut părerea unui profesionist al exploatării cîmpurilor diamantifere, Pieter Swanepoel. „Mă întrebați care sînt șansele acestor mici prospectori? Bieții, bieții de ei... Vor crăpa de foame. Ei nu posedă echipamentul care să le permită să acționeze în mod economic".

Da, timpurile s-au schimbat. Adio, Big Olaf ! Adio Arizona Bill !

Lionel NIȚESCU

PROLETARI, DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ

5

ANUL IX NR. 5 (387)
VINERI 29 IANUARIE 1971
20 PAGINI 2 LEI

viața economică

1966 – 1970

modernizarea structurilor economiei naționale

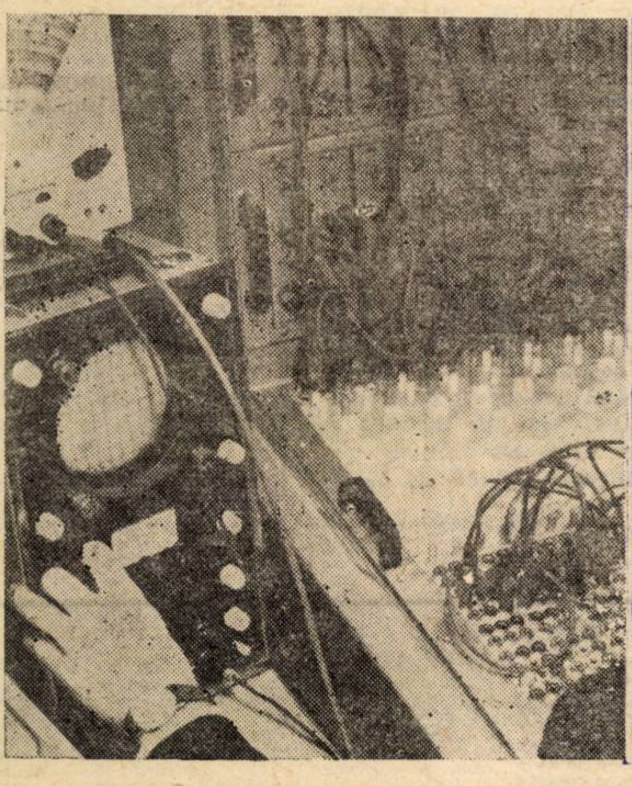

1965 = 100
1970 = 275
electronica

1965 = 100
1970 = 260
chimia

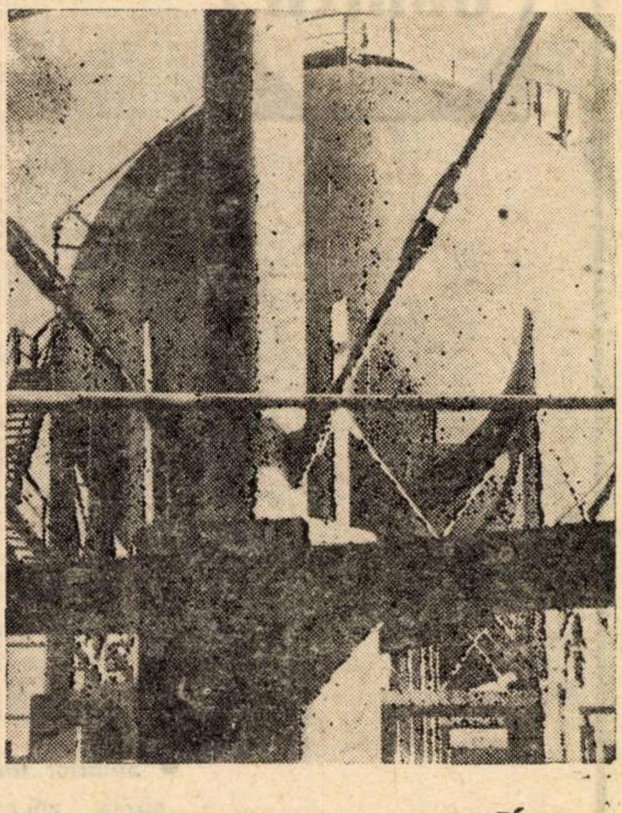

prognoză și dezvoltare • fluxurile tehnologice internaționale • • • •

ANUL IX **VIAȚA ECONOMICĂ**

săptămînal editat de Asociația de Științe Economice din România

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

nr. 5 din 29 ianuarie 1971

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

Agricultură
— Asociația intercooperatistă. Experiența pledează pentru extindere
de conf. dr. **Sandu Costache** (pag. 3)

Salarizare
— În întreprinderile M.C.I. — Avantaje ale aplicării acordului global
de ing. **A. Bocancea** (pag. 4)

■ CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

La masa rotundă: Centrale industriale și întreprinderi din județul Argeș
— Relațiile minister-centrală-întreprindere (II)
de **V. Boescu, L. Țintea** (pag. 5)

Optimizarea deciziilor economice:
— De la binomul „experiență-intuiție" la dipticul „informație-raționament"
de **Rudolf Doota**

● **Studii** ● **Experiențe**
Optimizarea programului de fabricație la Uzina „Electromagnetica-București
Cum pot fi descoperite rezerve de capacități de producție.
de ec. **Gheorghe Brad Rudolf Fischer** ing. **Dan Emanoil**

— **Cadre și răspunderi:**
Aurel Boghici, directorul Uzinei de mecanică fină-Sinaia
de **Mircea Postelnicu** (pag. 6—7)

■ ȘTIINȚA CONDUCERII SOCIETĂȚII

— Metode ale prefigurării viitorului
de **Dragoș Cigusievici — I.C.F.**
— **Cărți:**
Teoria generală a sistemelor
de **I. Lemnij** (pag. 13)

■ TEORII ● IDEI

— Economie politică — gîndire economică
de dr. **I. Cristescu**

— **Școli ● curente ● economiști**
Profesorul Burns și expedientele intervenționismului statal
de **I. Pădureanu** (pag. 15)

— Șantier științific:
prof. dr. **Cornel Olariu** (pag. 16)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— Ofensivă în „bătălia petrolului"
de **B. Mareș** (pag. 17)

— Cîteva observații asupra fluxurilor tehnologice interoccidentale
de dr. **Jerzy Kleer**, Institutul de economie al Academiei poloneze de științe (pag. 18)

R.P.D. Coreeană: Ritmurile șesenalului (pag. 19)

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

1966 — 1970

MODERNIZARE

DE CÎTE ORI nu am pronunțat acest cuvînt în cursul activității noastre cotidiene! Și, totuși, parcă niciodată n-a avut o rezonanță mai mare ca în aceste zile, cînd presa noastră face retrospectiva marilor realizări obținute în cincinalul pe care nu de mult l-am încheiat și cînd imaginea lor unitară și cuprinzătoare este mai sugestivă și mai plină de învățăminte. Pentru că dacă ar trebui să desprindem trăsăturile calitative de bază ale etapei pe care am încheiat-o, pe primul plan trebuie relevată înaintarea consecventă, cu pași rapizi, pe drumul făuririi unei economii moderne, a unei economii bazate pe o industrie puternică și o agricultură înaintată, pe folosirea cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane și valorificarea superioară a resurselor țării, pe utilizarea intensivă a întregului potențial de producție și pe o înaltă productivitate a muncii sociale, economie subordonată satisfacerii tot mai largi a nevoilor materiale și spirituale ale poporului.

Revista noastră publică în acest număr o suită de tabele, grafice și date care atestă înfăptuirile remarcabile din acești ani pe linia modernizării. Modernizare în ceea ce economia noastră are mai semnificativ și mai esențial: modernizare în structura de ansamblu a economiei și a ramurilor sale de bază, în nomenclatorul produselor, în condițiile de muncă, care nu pot fi moderne fără un grad tot mai ridicat de înzestrare tehnică, electroenergetică etc.; modernizare în sistemul de conducere și de gestiune la diferite nivele ale economiei.

Am făcut și facem eforturi considerabile pentru continuarea susținută a industrializării, cheia de boltă a modernizării oricărei economii; astăzi devine tot mai mult o axiomă a unei politici științifice de dezvoltare că o economie nu poate să fie modernă, nu poate fi deschisă spre nou, spre inovație ,fără o industrie puternică, în care să fie puternic implantate ramurile de vîrf, promotoare ale progresului. Și rezultatele nu întîrzie să se vadă. Cu un ritm mediu anual de creștere a producției cu mult peste celelalte ramuri, industria și-a sporit contribuția la venitul național ajungînd în anul trecut la circa 60% față de 48,9% cît era în 1965. O creștere care ne apare vertiginoasă și depășește orice realizări anterioare, ținînd seama că în întregul deceniu al șaselea ponderea industriei în venitul național a rămas practic aceeași (44%) iar în anii 1960—1965 nu a crescut decît cu aproape 5%. Să ne gîndim ce înseamnă însă în formă fizică 1% din producția sau din produsul net create de industrie! Materializîndu-se în mai multe mașini și utilaje de un nivel tehnic și o complexitate ridicate, orice creștere a acestei ponderi reprezintă o contribuție sporită la modernizarea producției industriale însăși, a agriculturii, transporturilor, a consumului populației. Am creat noi produse și prin ele noi activități, noi subramuri, necunoscute înainte.

Un reputat economist spunea că ritmul reînnoirii economiei naționale, condiție decisivă a independenței, este în funcție de reînnoirea aparatului de producție și a spiritului oamenilor, a metodelor de organizare și conducere.

Dacă despre ridicarea gradului de înzestrare tehnică și electroenergetică a muncii, despre lărgirea procedeelor tehnologice moderne, bazate pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, am putut să vorbim și cu prilejul încheierii altor planuri, introducerea largă a metodelor și mijloacelor moderne de gestiune este o creație a cincinalului trecut. Am importat calculatoare moderne, dar mai important este că am pus bazele unei asemenea producții în industria noastră. În numărul de față al revistei un economist ne descrie cum s-a trecut la optimizarea producției prin metode și mijloace moderne la una din întreprinderile noastre. Și nu este singurul exemplu. Am trecut cu perseverență la pregătirea cadrelor în acest domeniu. Desigur că sîntem încă la început de drum, că mai avem multe de făcut pentru a introna noul în conducerea și gestiunea unităților economice. Principalul este că avem stabilită dimensiunea muncii ce trebuie să o desfășurăm, că am fixat aici „strategia și tactica", că am trecut hotărît la realizarea a ceea ce ne-am propus.

Cincinalul pe care l-am început, sprijinindu-se pe baza solidă a celui trecut, va consolida, dezvolta procesul modernizării economiei noastre naționale, cu implicații favorabile tot mai importante asupra potențialului economic și asupra situației materiale a celor care cu brațele și mintea făuresc neîntrerupt, prin munca lor de zi cu zi, România modernă.

CURIER

● Stagiul

M. MACEANCA, **Miercurea Ciuc.** — Perioadele de muncă salariată efectuate înainte de înscrierea la cursurile învățămîntului superior se consideră vechime în muncă. Dacă aceste perioade nu însumează cel puțin 12 luni, ele nu determină încadrarea absolvenților cu salariile tarifare prevăzute pentru al doilea an de activitate și nici nu pot duce la reducerea corespunzătoare a stagiului prevăzut de Decretul nr. 158/1970 (Perioada lucrată înainte de înscrierea în învățămîntul superior nu determină reducerea stagiului nici dacă depășește stagiul minim de 12 luni). Nu se include în vechimea în specialitate nici perioada de efectuare a stagiului militar (considerat ca vechime în muncă).

● Sporul pentru vechime

STELA POPA, Timișoara. — Conform reglementării în vigoare, prevăzute în anexa VII la H.C.M. nr. 914/1968, cu modificările ulterioare, stabilirea sporului pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate se calculează în ani întregi. În cazul relatat de dv., dacă salariatul a fost încadrat în muncă la **1 martie 1965**, perioada de cinci ani, în funcție de care începe să se acorde sporul, se încheie la **28 februarie 1970.** De la data **de 1 martie 1970**, angajatul este deci îndreptățit la sporul de **3%** asupra salariului tarifar de încadrare.

● Salariul tarifar

ROZSA ZOLTAN, Tîrgu Mureș — Contestația dv., în ce privește stabilirea salariului tarifar de încadrare la 1 februarie 1970, data aplicării în unitatea unde lucrați a noului sistem de salarizare, fiind depusă la 3 iunie 1970, după trecerea termenului de trei luni prevăzut de H.C.M. nr. 914/1968, cu modificările ulterioare, este tardivă. Dat fiind această situație, conducerea unității n-are dreptul să revină asupra salarizării dv. și să vă acorde o gradație, înainte de termenul prevăzut de lege. Îndrumarea Direcției de Muncă și Ocrotiri Sociale Mureș la care vă referiți, corespunde reglementării în vigoare. Perioada de efectuare a stagiului militar nu întrerupe vechimea în aceeași unitate, dar nici nu se include în calculul acestei vechimi, pe baza căreia se stabilește cota sporului de vechime.

● Tarife de transport

Răspunsul unui for tutelar

DUMITRU DAMIR, Iași — „În conformitate cu reglementările în vigoare, la transporturile cărora li se aplică tariful general, taxa se calculează la greutatea efectivă, minimum de plată fiind 50% din tonajul autovehiculului. Tot în condițiile aplicării tarifului general (respectiv în funcție de cantitatea transportată), ambalajele mărfii beneficiază de gratuitate la unul din parcursuri. Calculînd și încasînd taxe pentru transportul ambalajelor (în condițiile aplicării tarifului general), autobaza de transporturi Iași (I) a comis o abatere de la normele în vigoare. Și determinarea greutății taxabilă a mărfii s-a făcut în mod greșit. Acest ultim aspect a fost determinat sau, cel puțin, facilitat de modul necorespunzător în care beneficiarul a formulat elementele comenzii de transport. Din verificarea efectuată, a rezultat că abaterile au fost înregistrate la un număr mare de transporturi. S-au dat dispoziții și s-au luat măsuri ca să fie recalculate toate transporturile făcute pentru I.A.S. „Avicola"-Iași și să-i fie restituite sumele încasate nejustificat. Mulțumim cititorului care a făcut sesizarea". **(Răspunsul aparține Centralei de transporturi auto-București).**

● Transferări

C. IONESCU, Ploiești-Vest. — Transferări de elevi de la o formă de învățămînt la alta (de la seral la fără frecvență, de exemplu) nu se pot face în cursul anului școlar. Considerînd că în scrisoare se face referire la învățămîntul fără frecvență al liceului economic, specialitatea „merceologie", vă informăm că astfel de licee funcționează în Arad, Pitești, Bacău, Cluj, Constanța, Craiova, Tg. Mureș, Ploiești și București.

● **NICOLAE MIHĂLCIOIU, Iași.** — Mulțumim pentru aprecieri. Veți primi un răspuns prompt și clar și de data aceasta.

IMPORTANT!

Se pot face în continuare abonamente la revista

„VIAȚA ECONOMICĂ"

Costul unui abonament pe 11 luni, inclusiv „Curierul economic legislativ" — ediția a II-a — este de 100 lei.

Contravaloarea abonamentelor va fi trimisă prin mandat poștal pe adresa: Revista „VIAȚA ECONOMICĂ" str. N. Iorga nr. 36, sectorul I — București.

Contul nostru de virament: 64 03 01 03 la Banca Națională — DECBS.

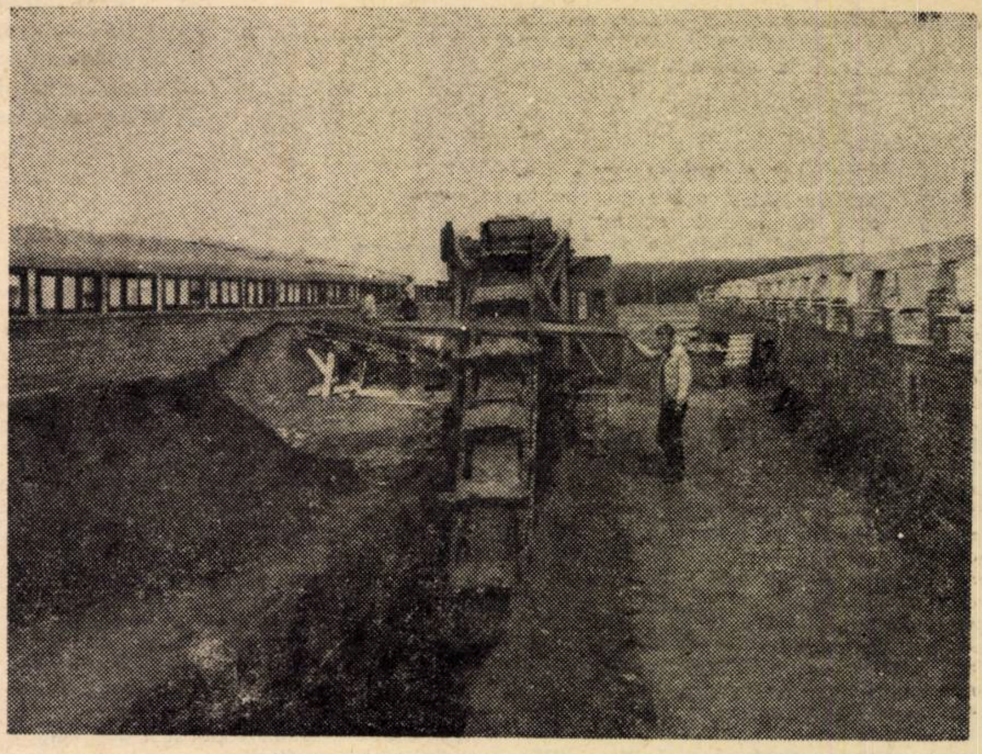

Șantierul complexului intercooperatist Smîrdioasa

AGRICULTURĂ

ASOCIAȚIA INTERCOOPERATISTĂ

EXPERIENȚA PLEDEAZĂ PENTRU EXTINDERE

ASOCIAȚIA INTERCOOPERATISTĂ, ca unitate economică de sine stătătoare ce-și desfășoară activitatea pe baza principiului gestiunii economice proprii, constituie expresia unirii de bunăvoie a eforturilor materiale și de forță de muncă ale mai multor cooperative agricole în scopul valorificării superioare a potențelor materiale și umane de care dispune fiecare unitate, accelerării ritmului de creștere a standardului de viață al țărănimii cooperatiste.

Crearea asociațiilor intercooperatiste a fost impusă de experiența acumulată de cooperativele agricole, de nevoile modernizării agriculturii socialiste; ele au evidențiat necesitatea și importanța economică și politică a unirii eforturilor mai multor unități cooperatiste în scopul organizării unor întreprinderi economice sau participării la diferite acțiuni, care, prin amploarea și complexitatea lor, depășesc posibilitățile și cadrul unei singure cooperative agricole.

ÎN FUNCȚIE de necesitățile cooperativelor agricole, de zonele de producție, asociațiile intercooperatiste cunosc o diversitate de forme, cuprinzînd domeniul producției vegetale și animale, îmbunătățirilor funciare, prelucrării, conservării, depozitării și valorificării produselor, precum și al prestăriior de servicii.

Asociațiile intercooperatiste s-au constituit cu prioritate în domeniul zootehniei, una din direcțiile hotărîtoare ale dezvoltării și modernizării agriculturii noastre. Această acțiune este mai intensă în județele mari producătoare de cereale situate îndeosebi în zona Bărăganului și Banatului. În același timp, pentru o mai bună aprovizionare a industriei și populației, tot mai multe cooperative agricole se asociază în vederea producerii de legume, prin construirea de sere și solarii.

1 REZULTATELE OBȚINUTE EVIDENȚIAZĂ O ÎNALTĂ EFICIENȚĂ ECONOMICĂ

2 MAI MULT DISCERNĂMÎNT ÎN AMPLASAREA OBIECTIVELOR

3 FONDURILE PROPRII — FACTOR DETERMINANT

4 O PROBLEMĂ CENTRALĂ: REALIZAREA ÎN TERMEN A LUCRĂRILOR DE INVESTIȚII

5 COOPERAREA CU ÎNTREPRINDERILE DE STAT ȘI CU ALTE UNITĂȚI COOPERATISTE

1 ASOCIAȚIILE intercooperatiste în funcțiune demonstrează rolul lor în obținerea unei producții agricole ridicate și, implicit, a unei înalte eficiențe economice, în sporirea aportului agriculturii cooperatiste la dezvoltarea de ansamblu a țării, în accelerarea procesului de consolidare a fiecărei unități cooperatiste, precum și în creșterea veniturilor membrilor cooperatori. Realizarea de beneficii mari permite recuperarea în termene scurte a investițiilor efectuate și asigurarea unor surse de accelerare a procesului de reproducție. Complexul de sere Popești-Leordeni de exemplu, a obținut în anul 1969, pe hectar în medie, 121 tone tomate, 212 tone castraveți și 55 tone vinete. Prin valorificarea producției s-a realizat un beneficiu de 9 310 000 lei, revenind pe hectar 202 000 lei, iar la 1000 lei investiții — 74 lei. Cooperativele agricole asociate au primit pentru 1 leu fonduri proprii vărsate efectiv cîte 0,32 lei beneficiu.

O înaltă eficiență economică prezintă și organizarea complexelor pentru îngrășarea mieilor. Din unele calcule rezultă că constituirea unui astfel de complex, cu o capacitate de 30.000 capete livrabile anual pentru export, necesită investiții de 3,3 milioane lei, care pot fi recuperate în 3—4 ani. În condițiile existenței unui material biologic valoros, a unei îngrijiri corespunzătoare a animalelor, este posibil ca 90% din producție să fie livrată pentru export.

Semnificative sînt și calculele privind eficiența constituirii asociației intercooperatiste de la Afumați pentru creșterea păsăriior pentru carne și ouă, la care au aderat 44 cooperative agricole din județul Ilfov. În condițiile intrării în producție cu întreaga capacitate, se va obține anual un venit net de aproape 23 milioane lei; practic, investiția (care însumează 73 milioane) va fi recuperată în decurs de numai 3,1 ani.

Aceste exemple vin să sublinieze ideile expuse de tovarășul Nicolae Ceaușescu la ședința de lucru de la C.C. al P.C.R. din 23 noiembrie 1970, cu privire la îmbunătățirea organizării, planificării și conducerii agriculturii după care **„este necesar ca această formă de organizare să se extindă în toate domeniile de activitate ale agriculturii cooperatiste. În acest scop va trebui să se treacă la organizarea de consilii intercooperatiste de cooperare și specializare care să asigure unirea în comun a forțelor mai multor cooperative, folosirea rațională a pămîntului, a fondurilor de investiții, a mijloacelor mecanice, a specialiștilor, a întregii forțe de muncă...".**

2 DE LA ÎNCEPUTUL perioadei de constituire a asociațiilor intercooperatiste, precum și a activității lor de producție a trecut o perioadă nu prea îndelungată. Cu toate acestea, după părerea noastră, sînt de pe acum evidente anumite aspecte ce trebuie avute în vedere în desfășurarea pe mai departe a acestui proces. Înainte de toate se observă că aria de răspîndire a acestora pe teritoriul țării este încă restrînsă.

Desigur, asociațiile intercooperatiste au fost organizate în acele comune și județe în care existau condițiile materiale necesare. Totuși, amplasarea pe teritoriul țării, ca și mărimea suprafețelor de care dispun sau a capacităților de producție sînt disproporționate. De pildă, cele 42 de complexe de solarii au fost organizate numai în cadrul a 9 județe din care 11 în Dolj, 10 în Teleorman și 7 în Arad; din cele 170 ha pe care sînt organizate cele 9 complexe de sere, 70 de ha aparțin asociației din Bărcănești (Prahova), iar 46 ha celei de la Popești-Leordeni; din cele 111 magazine de valorificare, 34 funcționează în Capitală etc.

În această direcție este necesar, după părerea noastră, ca pe baza respectării cu strictețe a principiului liberului consimțămînt, să se intensifice acțiunea de organizare a asociațiilor intercooperatiste și în alte județe ale țării, acolo unde există posibilități. Constituirea lor să se facă treptat, pe măsura creării condițiilor materiale necesare.

Fără îndoială, la constituirea asociațiilor intercooperatiste este necesar să se aibă în vedere proiectarea unei anumite capacități de producție, care să permită obținerea unor indicatori economici superiori. În determinarea mărimii optime trebuie să se ia în considerație un complex de factori de natură economică și socială: potențialul economic-financiar al unitățiior cooperatiste; condițiile tehnico-organizatorice corespunzătoare; mărimea cererii de consum pentru produsul respectiv; forța de muncă disponibilă și nivelul pregătirii acesteia etc.

Procesul de constituire a asociațiilor intercooperatiste este condiționat și de necesitatea accelerării profilării și specializării producției agricole, de crearea unor zone de producție precis conturate. De aceea, tendința de a se asocia cooperative agricole, într-un anumit domeniu, fără luarea în considerație a condițiilor economice și naturale își pune, negativ amprenta asupra creșterii eficienței economice și a zonării producției agricole.

3 PROCESUL de organizare a asociațiilor intercooperatiste este cu atît mai trainic, mai consolidat, cu cît se bazează mai mult pe forțele proprii ale cooperativelor agricole asociate. Cu toate acestea, în constituirea asociațiilor intercooperatiste se întîlnesc multe situații în care investițiile necesare au drept sursă principală creditele primite de la stat. De pildă, în județul Teleorman, pentru crearea celor 8 asociații intercooperatiste profilate pe solarii și sere, creditele de la state reprezentau 90% din totalul investițiilor. În astfel de cazuri efectele asocierii nu se pot reflecta imediat și la întreaga lor valoare în activitatea asociației și a coopera-

conf. dr. Sandu COSTACHE

→

La sfîrșitul anului 1969 exista un număr de 140 de asociații intercooperatiste. În prezent, numărul lor se ridică la 254, din care 9 complexe de sere cu o suprafață de peste 170 ha, 42 de complexe-solarii, în medie cu cîte 10 ha fiecare, 50 de îngrășătorii de porci cu peste 1,1 milioane capete, 6 îngrășătorii de taurine cu peste 20 000 capete, 23 crescătorii de păsări pentru carne și ouă, 23 îngrășătorii de miei cu peste 520 000 de capete, 3 fabrici de nutrețuri combinate, 11 stații de măcinat și mestecat furaje, 111 magazine pentru valorificarea produselor agricole, 29 unități de reparații și prestări de servicii etc.

←

tivelor agricole asociate. Pentru aceasta este necesar să crească aportul cooperativelor agricole la fondul social de constituire.

4 CEA MAI MARE PARTE a asociaţiilor intercooperatiste sînt în curs de organizare; iar unele au început parţial activitatea productivă propriu zisă. În asemenea condiţii, problema centrală o constituie realizarea în termen a lucrărilor de investiţii. Faptele arată că pentru anumite obiective sînt întîrzieri însemnate în asigurarea fondurilor de investiţii, a proiectelor de execuţie, a materialelor de construcţii, în execuţia şi montarea utilajelor necesare. În acest sens, cîteva date sînt elocvente. Pe ansamblu planul de investiţii pe primele 11 luni ale anului trecut s-a realizat doar în proporţie de 76%. Rămîneri mai pronunţate se înregistrează la complexele de porci de 30 000 capete anual, care au realizat doar 66,5%; la complexele de găini, — 63,6%; la fermele de vaci de 1500 capete, — 58,5%; la staţiile de uscat furajele verzi, — 50,3%. Judeţele Arad, Buzău şi Olt au realizat din planul de investiţii doar 46,2%, 47,5% şi respectiv 50,0%. Înlăturarea unor asemenea stări de lucruri impune creşterea răspunderii tuturor factorilor care au competenţe în acest domeniu.

5 EXISTĂ CONDIŢII obiective şi subiective pentru dezvoltarea şi diversificarea cooperării între cooperativele agricole şi întreprinderile de stat. O astfel de cooperare este avantajoasă pentru ambele categorii de unităţi agricole socialiste, pentru agricultura în ansamblul său.

Direcţia hotărîtoare a unor asemenea forme de cooperare agricolă vizează, în special, domeniul zootehniei şi cel al îmbunătăţirilor funciare. În prezent, în zootehnie cooperarea se limitează în deosebi la sprijinirea cooperativelor cu material biologic superior, la oferirea de tehnologii moderne precum şi la îndrumarea tehnică de specialitate. Experienţa căpătată în acest proces de cooperare trebuie să fie extinsă şi să se treacă la o etapă superioară, cum ar fi, de pildă, construirea şi exploatarea în comun a unor obiective productive moderne şi eficiente, care să cuprindă atît producţia zootehnică, cît şi producţia vegetală.

Cooperarea între unităţile agricole socialiste de stat şi cooperatiste este mai avansată în domeniul îmbunătăţirilor funciare. De exemplu, la construirea sistemului de irigaţii Carasu, cooperează 15 întreprinderi agricole de stat şi 60 de cooperative agricole.

Datorită suprafeţelor mari de teren de care dispun şi a forţei de muncă existentă în sectorul cooperatist al agriculturii, al puterii economice a unor unităţi agricole cooperatiste, există condiţii pentru extinderea cooperării şi între cooperativele agricole şi alte unităţi economice de stat, în special cu cele din industria alimentară şi uşoară. Astfel de asociaţii mixte, pot fi create, prin participarea părţilor interesate cu mijloace băneşti, materiale, construcţii, terenuri, în vederea organizării producţiei vegetale sau animaliere pe baza unei tehnologii moderne.

Valorificarea cît mai deplină a tuturor posibilităţilor existente în agricultura cooperatistă reclamă, în condiţiile actuale, şi necesitatea creării unor asociaţii între cooperativele agricole şi unităţile cooperaţiei de consum şi a celei meşteşugăreşti în domeniul producţiei, prelucrării, desfacerii şi deservirii. Din studiile efectuate rezultă că în judeţele ţării, în funcţie de condiţiile lor naturale, economice, tradiţii, se pot organiza, printr-o astfel de cooperare, ferme avicole pentru producerea de ouă de găină pentru incubat, ferme de creştere a păsărilor şi animalelor (ca de pildă crescătorii de gîşte, pui şi porumbei pentru carne, raţe, curci, maternităţi de scroafe etc.), iazuri şi eleştee de peşte, unităţi de prelucrare şi conservare a produselor animaliere, ferme pentru producţia de ciuperci, secţii pentru producerea materialelor de construcţii, secţii de prestări de servicii etc.

Crearea proprietăţii socialiste mixte — de stat şi cooperatiste — amplifică complexitatea raporturilor sociale, ridică pe temeiii superioare alianţa dintre clasa muncitoare şi ţărănimea cooperatistă, diversifică raporturile dintre ele, apropie nivelul standardului lor de viaţă, intensifică procesul apropierii dintre cele două forme de proprietate socialistă şi constituie un nou pas important în omogenizarea socială a ţării. Acest proces complex prezintă un caracter dinamic, cu implicaţii multiple asupra progresului general al economiei naţionale.

NOILE SARCINI trasate agriculturii cooperatiste impun luarea unui ansamblu de măsuri în direcţia accelerării procesului de intensificare a producţiei agricole. Acest lucru necesită, printre altele, şi continuarea fermă, dar atentă, a organizării de noi asociaţii intercooperatiste, care să asigure valorificarea superioară a potenţelor materiale şi umane de care dispune agricultura noastră.

SALARIZARE

CA şi în celelalte ramuri ale economiei naţionale, experimentarea noului sistem de salarizare şi majorarea salariilor în unităţile de construcţii-montaj constituie un puternic stimulent pentru îmbunătăţirea indicatorilor calitativi: creşterea productivităţii muncii şi a cîştigului mediu, scurtarea duratei de execuţie, obţinerea unei calităţi superioare a lucrărilor etc.

ŢINÎND seama de specificul ramurii, un element important al noului sistem de salarizare îl reprezintă **introducerea acordului global pe bază de contract-angajament.** Această formă de salarizare permite încredinţarea spre execuţie unei formaţii de muncitori a unui obiect, părţi de obiect sau lucrare de specialitate pînă la terminarea completă, inclusiv a lucrărilor de deservire, pe baza unui contract-angajament, prin care se stabileşte suma cuvenită formaţiei de lucru la terminarea lucrărilor (calculată pe bază de norme de muncă, norme de muncă globale pe şantier sau întreprindere sau pe baza manoperii din deviz); durata de execuţie şi obligaţiile reciproce între conducerea şantierului şi formaţia de lucru, printre care şi garanţia ce se reţine pînă la terminarea lucrărilor şi se restituie în cazul respectării termenului stabilit şi a calităţii.

Introducerea acordului global generează multiple avantaje atît pentru şantiere, cît şi pentru muncitori:

■ PENTRU ŞANTIERE: garanţia că termenul de execuţie va fi îndeplinit; productivitate sporită prin interesul manifestat de formaţia de lucru pentru reducerea duratei de execuţie şi utilizarea din plin a timpului de lucru; respectarea prescripţiilor tehnice; reducerea lucrărilor auxiliare; formă simplă de calcul a sumelor cuvenite formaţiilor de lucru şi de decontare a lucrărilor executate.

■ PENTRU MEMBRII FORMAŢIILOR DE LUCRU: cunoaşterea de la începutul lucrării a sumelor ce li se cuvin; posibilitatea de a li se acorda unele preţuri unitare mai mari cu pînă la 15% pentru toată formaţia de lucru pînă la terminarea ei integrală, face ca muncitorii de anumite specialităţi, care au terminat lucrările în prima perioadă, să aştepte luni de zile pentru a-şi încasa drepturile. De aceea, ar fi necesar să se prevadă ca **la lucrările cu o durată de execuţie contractată mai mare de 3 luni, să se poată preciza, prin contract stadii intermediare, la care să se restituie garanţia aferentă acestor stadii.**

De asemenea, în valoarea lucrărilor contractate în acord global se cuprind şi cele de deservire, care reprezintă 3—10% din valoarea lucrărilor de bază. Valoarea ce urmează a se plăti formaţiei de lucru pentru lucrările de deservire se stabileşte, în prezent, pe bază de norme tehnice de muncă republicane, departamentale şi locale şi a preţurilor unitare de manoperă aferentă. Deşi volumul lucrărilor de deservire este mic, dar categoriile de lucrări sînt foarte numeroase necesitînd pentru normarea lor un volum de muncă foarte mare. De aceea, **numeroşi şefi de şantiere propun** — şi considerăm că este just — **ca manopera de deservire să se poată stabili** — pe baza unui procent din cea de bază — **la încheierea contractului-angajament şi cu condiţia ca aceasta să nu depăşească 10%.** S-ar simplifica astfel mult procesul de normare.

Întreprinderea nr. 14 Instalaţii-Iaşi a obţinut rezultate bune prin stabilirea sumelor cuvenite formaţiilor de lucru pe baza manoperii de deviz. Considerăm că metoda ar putea fi extinsă şi la alte lucrări nu numai la cele contractate la preţ ferm sau cu caracter repetitiv, la care şantierul poate stabili cu precizie diferenţa între manopera de deviz şi cea după norme şi preţuri unitare. De aici montaj, îşi dovedeşte pe deplin eficacitatea atît în ce priveşte salarizarea muncitorilor, cît şi a personalului tehnico-administrativ. Considerăm însă că **actualele criterii de acordare a salariilor personalului tehnico-administrativ, în condiţiile nerealizării sarcinilor stabilite, ar trebui îmbunătăţite, pentru a fi mai mobilizatoare.** Prevederea de a se condiţiona acordarea integrală a salariilor de predarea lucrărilor la termenul contractual este necesară, constituind lucrul cel mai important în realizarea obiectivelor de investiţii. Apreciem însă că prevederea ca să nu se acorde salariile integrale salariaţilor care nu au predat un obiectiv de investiţie într-o lună şi în lunile următoare, pînă la predarea acestuia, este nestimulatoare, în cazul cînd aceştia au de terminat în lunile următoare şi alte obiective. Într-adevăr, oricîte eforturi vor face pentru terminarea celorlalte obiective, ei nu-şi vor primi salariile integrale pînă la terminarea obiectivului întîrziat şi, bineînţeles, că acest fapt ar putea influenţa negativ ritmul de lucru la celelalte obiective. De aceea, **ar fi just ca, pentru obiectivul nepredat, să se stabilească un alt termen de conducerea organului central sau local tutelar al unităţii de construcţii, astfel încît acesta să devină condiţie de acordare a salariilor pentru luna respectivă, urmînd ca, în celelalte luni, salariaţii tehnico-administrativi să-şi poată primi integral salariile lunare, dacă şi-au realizat celelalte condiţii.** Faptul se justifică mai cu seamă la grupuri de şantiere şi întreprinderi, care au mai multe obiective de pus în funcţiune.

Este necesar, totodată, să fie rezolvată şi problema personalului tehnico-administrativ din cadrul unităţilor de subantre-

În întreprinderile Ministerului Construcţiilor Industriale

AVANTAJE ALE APLICĂRII ACORDULUI GLOBAL

● A crescut salariul mediu al muncitorilor, tehnicienilor şi inginerilor ● O mai bună corelare a indicatorilor de plan ● Unele corective de ordin metodologic

unele lucrări executate de meserii deficitare; condiţii de a se diferenţia, în cadrul sumei cuvenite, cîştigurile individuale cu plus-minus 20%, în funcţie de aportul fiecărui membru al formaţiei la rezultatele dobîndite.

În cadrul unităţilor ministerului nostru, ca urmare a măsurilor luate, această formă de salarizare tinde să capete o extindere din ce în ce mai mare. **Dacă la 31 mai 1970 lucrau în acord global 12,4% din totalul muncitorilor** (constituiţi în 968 formaţii), **la 30 noiembrie lucrau 27,7%** (respectiv 1968 formaţii).

Eficienţa acordului global este cu atît mai evidentă, dacă comparăm nivelul atins de productivitatea muncii şi salariul mediu în acord global şi acord simplu din două unităţi din cadrul ministerului nostru (tabelul nr. 1):

Superioritatea acordului global faţă de cel simplu iese în relief şi în cazul analizei pe genuri de lucrări.

În sfîrşit, pentru a completa imaginea a ceea ce reprezintă acordul global, vom arăta că în unităţile în care el a fost extins într-o proporţie mai mare, s-a obţinut şi o corelaţie mai bună între principalii indicatori de plan (tabelul nr. 2).

Pentru obţinerea unor indicatori superiori în aplicarea acordului global, s-a prevăzut posibilitatea ca formaţiile de lucru să fie conduse de cei ce răspund nemijlocit de procesul de producţie, adică de maiştri, tehnicieni sau ingineri. Aceştia, participînd la aplicarea acordului global în aceleaşi condiţii ca şi membrii formaţiilor de lucru pe care le conduc, au obţinut şi ei sporuri importante de cîştig.

Cu toate avantajele certe pe care le prezintă această formă de execuţie şi de plată a muncii în construcţii, extinderea ei nu este încă nici pe departe pe măsura posibilităţilor şi, mai ales, a necesităţilor. Aceasta se explică în parte prin faptul că se mai întîmpină uneori greutăţi în aprovizionarea cu diferite materiale, iar pe şantiere se manifestă încă defecţiuni organizatorice în domeniul pregătirii lucrărilor.

Din practica de aproape un an de aplicare a acestei forme de salarizare au rezultat şi unele probleme, mai ales de ordin metodologic, care se cer a fi rezolvate. Iată cîteva mai principale:

La o lucrare contractată a fi executată pe un interval mai lung (peste 3 luni), de exemplu, reţinerea garanţiei pentru ar rezulta numeroase avantaje: sistem simplu de calcul şi decontare, posibilitatea pentru conducerea şantierului de a urmări tot timpul corelaţia între ceea ce încasează de la beneficiar prin deviz, fondul de salarii şi ceea ce plăteşte.

Considerăm, de asemenea, util ca **la nivel de lot în acordul global al formaţiilor de lucru să fie angrenat întregul personal tehnic-administrativ legat de activitatea de producţie.** În felul acesta, ar exista o răspundere şi cointeresare colectivă acolo unde toate lucrările se execută în acord global.

Ţinînd seama de toate acestea, considerăm că e necesar să se completeze metodologia privind executarea lucrărilor în acord global, astfel încît şi problemele amintite să-şi găsească o rezolvare.

Faptele demonstrează că, pe lîngă aplicarea acordului global, noul sistem de salarizare şi de majorare a salariilor experimentat în unităţile de construcţii-priză, la care acordarea integrală a salariilor este legată în prezent de îndeplinirea condiţiilor de antreprenorul general, indiferent dacă ei şi-au realizat sau nu sarcinile ce le reveneau. Această problemă se poate rezolva **condiţionîndu-se acordarea salariilor integrale pentru salariaţii unităţilor de subantrepriză de realizarea sarcinilor contractuale şi calitative ce revin unităţilor din care fac parte.**

Ar trebui analizată şi posibilitatea ca diminuările de salarii reţinute pentru nerealizarea a doi indicatori (predarea la termenul contractual a lucrărilor cu termen de predare şi îndeplinirea planului producţiei globale) să poată fi restituite, separat, în funcţie de îndeplinirea fiecărui indicator.

ing. A. BOCANCEA
şeful sectorului organizare
Ministerul Construcţiilor Industriale

Tabelul nr. 1

Unitatea	Acord simplu		Acord global		4/2 în %	5/3 în %
	Productivitate în lei/oră	Salar mediu în lei/oră	Productivitate în lei/oră	Salar mediu în lei/oră		
1	2	3	4	5	6	7
I.S.C.M.-Brazi	28	5,70	32	5,95	114	105
Intr. 3 Izol.	25	6,70	30	7,20	120	107

Tabelul nr. 2
%

Unitatea	Extinderea lucrului în acord global	Corelaţia principalilor indicatori de plan pe 9 luni				
		Producţia	Fond salarii	Nr. mediu	Productivitate	Cîştig mediu
Întrepr. 10 Braşov	44,7	98,9	97,8	107,7	92,2	91,2
Întrepr. 14 Iaşi	75,0	101,0	100,2	102,3	98,5	98

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

LA MASA ROTUNDĂ

CENTRALE INDUSTRIALE ȘI ÎNTREPRINDERI DIN JUDEȚUL ARGEȘ

RELAȚIILE MINISTER-CENTRALĂ-ÎNTREPRINDERE (II)

ASTAZI este îndeobște cunoscut și acceptat faptul că promovarea inovației a devenit unul din mijloacele cele mai eficace de a înfrunta viitorul, de a asigura dezvoltarea. Aceasta a fost de altfel și una dintre ideile principale care au stat la baza înființării centralelor industriale, mari unități economice cu un potențial corespunzător științific și tehnic (institute de cercetare, de proiectare etc.) capabile să le asigure dinamismul economic.

Conținutul funcției de cercetare-dezvoltare în condițiile economice și tehnice contemporane, ridică însă o serie de probleme complexe, începînd cu modalitățile de alegere și evaluare a proiectelor de cercetare, adică cu întocmirea unor planuri de cercetare, care să răspundă oportunităților de perspectivă și care să comporte riscuri minime, deci bazate pe temeinice studii previzionale, și terminînd cu elaborarea unor veritabile strategii de dezvoltare, care urmăresc îngemănarea tuturor acțiunilor — de cercetare, dezvoltare, investiții, profilare, specializare, ritm de creștere economică etc. — într-un cadru coerent.

● Funcția de cercetare — dezvoltare înseamnă dinamism, eficiență

● RED.: — Pornind de la aceste premise, am considera necesar să punem în discuție modul cum au fost preluate și, îndeosebi, cum sînt concepute și exercitate atribuțiile ce decurg din funcția de cercetare-dezvoltare?

ION PIETRĂREANU: Este o cerință vitală ca în atenția centralei, alături de problemele curente ale producției, să stea în permanență și cele de perspectivă. Numai ținînd seama de tot ceea ce se petrece în știință și tehnică pe plan mondial, de nevoile de perspectivă interne și de pe piața externă, putem să asigurăm succesul activității noastre, ridicarea continuă a eficacității economice. Timpul scurt de la crearea centralelor nu ne-a permis să facem în acest domeniu prea multe. În orice caz, acțiunile pe care le-am întreprins pentru fundamentarea planului pe perioada 1971—1975 constituie un început de bun augur, ce va trebui să le continuăm mai desfășurat în viitor.

În cadrul combinatului nostru, **de problemele de cercetare-dezvoltare se ocupă compartimentele directorului tehnic, mecano-energetic și un serviciu special de cercetare.** Toate temele de cercetare sînt aprobate de consiliul de administrație al combinatului. Pentru ca să aibă o temeinică fundamentare tehnico-economică, selecționarea lor se face de către un consiliu tehnico-științific, format din cele mai bune cadre ale unităților ce ne sînt subordonate.

Sînt o serie de probleme tehnice care depășesc cadrul de rezolvare la nivelul combinatului. Pentru acestea, ne adresăm la diferite institute specializate. Întîmpinăm însă în aceste cazuri și unele greutăți. La ora actuală nu toate institutele sînt pregătite să facă față unor afluențe mari de solicitări. Pe de altă parte, nici noi nu ne prea aruncăm să încheiem contracte cu institutele la temele pe care ni le propun. Reținerea se datorează uneori costurilor prea mari, alteori nesiguranței că plătind niște bani vom avea succes în recuperarea lor, în dobîndirea unui beneficiu. De aceea, pentru problemele mai dificile am continuat să cerem sprijinul tehnico-științific din minister.

Aș avea de făcut și o propunere. **În organizarea activității de cercetare a ministerului nostru există nuclee teritoriale, sub denumirea de institute de cercetare. La Pitești, avem o stațiune de cercetare cu care contractăm diverse teme. Ar fi mai eficient, credem noi, ca această stațiune de cercetare să fuzioneze cu serviciul de cercetare al combinatului** pentru a avea un nucleu propriu mai puternic de cercetare, care să-și orienteze tematica de investigație spre rezolvarea unor probleme privind tehnologiile și produsele noi, folosirea mai bună a materialelor etc.

DIONISIE VIDU: — Da, și eu consider că trebuie să crească mai mult potențialul, preocuparea și atribuțiile combinatului în activitatea de cercetare-dezvoltare. **Să se studieze ca punctele sau stațiile teritoriale de cercetări de profil mai mic, să treacă la combinate și centrale,** unde să se organizeze o puternică cercetare aplicativă de care producția are mare nevoie, cu atît mai mult cu cît noi dispunem la fabrici de laboratoare, aparatură, chiar stații-pilot, deci, o oarecare bază materială unde aceasta s-ar putea desfășura și dezvolta.

● RED.: — Ați avut în vedere întocmirea unor studii de perspectivă? În ce direcție evoluează?

ION PIETRĂREANU: — La ora actuală, studiem ceva din experiența suedezilor în materie de utilizare a lemnului. De asemenea, serviciul tehnologic a elaborat studii pentru unele produse noi. Pe baza lor am ieșit la contractări cu cîteva garnituri de mobilă la expoziții internaționale și am obținut numeroase contracte. **Pentru 1971, circa 80% din producția de mobilă se compune din produse noi, proiectate de combinat.**

NICOLAE ȚILIVEA: — Socotesc că tov. Pietrăreanu a ridicat cîteva probleme deosebite la care aș vrea să aduc și eu unele completări. **Prin reorganizarea economiei, unele institute de cercetări și proiectări au trecut la centrale, iar altele au rămas, în continuare, la ministere. Filialele acestora din județe au rămas însă descoperite atît în ce privește personalul, cît și baza materială. Mai mult, prin restrîngerea sferei lor de activitate, ele au devenit unități care lucrează în paralel cu noi. Fac cercetare aplicativă foarte puțin. M-aș asocia propunerii ca ele să treacă pe lîngă grupuri sau centrale, să întărească activitatea noastră în domeniul cercetării.** Totodată, **consider ca în nomenclatorul de funcții, care există la centrale, să se creeze un compartiment care ar putea fi denumit planificare de perspectivă, urmînd să includă în activitatea sa problemele de întocmire a studiilor previzionale, a strategiilor de dezvoltare și de coordonare a activităților de cercetare-dezvoltare, investiții, înnoirea produselor, marketing** etc. Acest compartiment de stat major, ar urma să fie subordonat direct directorului general.

PETRE TURCU: — Și după părerea mea este necesar să se treacă la o activitate mult mai concretă în cadrul centralelor în ce privește strategia de dezvoltare. **Nu poate fi concepută o eficientă activitate economică fără stabilirea din vreme a direcțiilor în care trebuie dezvoltată producția, fără cunoașterea tendințelor pieței interne și externe.** Concomitent, acest lucru este impus și de necesitatea ținerii pasului cu progresele pe care știința și tehnica le înregistrează pe plan mondial. De aceea, centrala trebuie să treacă de la activitatea de zi cu zi, și la una de perspectivă, efectuînd studii care să stea la baza strategiei proprii de dezvoltare.

DUMITRU STĂNCULESCU: — În condițiile în care funcționează grupul nostru cu unitățile cu gestiune economică proprie, concentrarea muncii de cercetare nu s-a putut realiza. Există compartiment tehnic atît la Uzina de autoturisme, respectiv la grup, cît și la celelalte întreprinderi ce ne aparțin. La fiecare unitate există un director tehnic, care coordonează munca de cercetare. După părerea mea, **ar fi mai eficient ca activitatea de cercetare-dezvoltare, să fie concentrată într-un compartiment din grup, iar în întreprinderi să existe servicii sau laboratoare cu activitate restrînsă, care să se ocupe, în principal, de rezolvarea problemelor științifice curente.**

TRAIAN ȚÎRLEA: — În privința organizării la nivel de combinat a unui compartiment de cercetare-dezvoltare trebuie să arăt că nu am făcut mare lucru. **La specificul nostru avem organizat un sector de creație, care funcționează, de fapt, pe lîngă unități.** Activitatea acestuia se măsoară la contractări. Se știe că întreprinderile prezintă unităților de comerț cataloage cu numeroase produse și sortimente noi realizate de serviciile de creație, dar, din păcate, multe nu se contractează, rămîn doar mostre. De aceea, pentru activitatea viitoare, ne-am gîndit să organizăm mai multe întreprinderi proprii de desfacere, care să aibă un contact direct cu cumpărătorii și să studieze astfel mai bine gustul și cererea consumatorilor.

ION STANCIU: — **Este, fără îndoială, o necesitate ca noile organisme** economice — centralele, combinatele, grupurile de uzine — să-și proiecteze strategiile proprii de dezvoltare, care să le dea siguranța că ceea ce vor produce va satisface cerințele, va asigura desfacerea.

La nivelul combinatului nostru nu am reușit să organizăm pînă în prezent un compartiment de cercetare. Diversitatea produselor ce le realizăm nu ne-a îngăduit să găsim o soluție pentru a concentra, de la întreprinderi spre combinat, activitatea de cercetare. Firește, aceasta ar fi necesitat organizarea unor laboratoare pe specialități, un număr mare de cadre de specialiști etc. **Ne-am gîndit, totuși, să organizăm, în viitor, un centru de cercetare privind valorificarea superioară a fructelor, județul Argeș avînd resurse bogate.** Organizarea cercetării la nivel de combinat ridică din nou necesitatea organizării combinatelor alimentare pe principiul tehnologic și nu teritorial.

Pentru că am fost solicitați să răspundem și în legătură cu preocuparea pe linie de dezvoltare, trebuie să arăt că, la nivelul combinatului, avem un asemenea serviciu, dar care se ocupă numai de investiții. Am înțeles din discuții că un asemenea serviciu ar trebui să facă și studii previzionale, să se ocupe de înnoirea produselor și tehnologiilor, să asigure combinatului, în ansamblu, o strategie proprie de dezvoltare. Vom studia posibilitatea organizării unui asemenea compartiment în cadrul combinatului, considerînd că este un lucru extrem de util.

● Contacte tot mai strînse cu piața externă

● RED.: — În sfîrșit, pentru a completa succinta noastră trecere în revistă a preluării de către centrale a principalelor atribuții ce le revin, trebuie să ne referim și la importanta hotărîre luată recent de partid ca centralele industriale să preia atribuțiile de comerț exterior...

ION PIETRĂREANU: — Activitatea de comerț exterior o desfășurăm prin două întreprinderi specializate ale ministerului. De un an de zile ministerul ne-a dat posibilitatea de participare la toate tratativele cu firmele străine. Unitatea de comerț exterior găsește firma respectivă, se interesează de puterea ei economică, de situația pe piața externă, de evoluția pieței și conjunctura prețurilor, deci ne aduce clientul și niște elemente absolut necesare. Noi îi prezentăm produsul realizat, participăm la tratative și încheiem contracte, în cadrul unui plan valoric.

Întreprinderea de comerț exterior are, în plus, rolul de a ne ține în permanență la curent cu evoluția afacerii noastre cu firma respectivă. Nu sîntem încă suficient pregătiți de a prelua, în totalitate, această sarcină. Pentru asemenea atribuții se cer cadre specializate, care să cunoască nu numai problemele de producție, ci și cele de comerț exterior. În prezent, ca urmare a propunerilor noastre, pe lîngă comisia economică a comitetului județean, s-a deschis un curs de inițiere și de pregătire pe linie de comerț exterior, la care își aduc contribuția specialiști din cadrul Academiei R.S.R. Aceasta ne va ajuta ca, peste cîtva timp, să ne asigurăm cadre cu pregătirea corespunzătoare.

PETRE TURCU: — Pentru preluarea funcției de comerț exterior, este nevoie, desigur, să se aibă în vedere condițiile fiecărei centrale, specificul ramurii etc. Dar, totodată, este necesar să se depună eforturi pentru dezvoltarea inițiativei proprii, pentru netezirea drumului ca centralele să funcționeze în spiritul cadrului prevăzut.

DUMITRU STĂNCULESCU: Cred că activitatea de comerț exterior s-ar desfășura mai bine dacă această sarcină ar fi dată în totalitate centralelor. Ce argumente am în susținerea acestei idei? Ca să vinzi o marfă trebuie să cunoști foarte bine piața externă, să știi ce să prezinți în momentul respectiv, să răspunzi prompt la propunerile clientului. Aceasta permite ca întreprinderile să-și orienteze, în mai bună cunoștință de cauză, producția. Apoi dacă ești de la fabrică, îți dai seama imediat — intermediarul amînă problema — dacă poți sau nu să satisfaci dorințele clientului. Contractarea în asemenea situații este mai operativă și în cunoștință de cauză. Pe cîtă vreme dacă între cel care vinde și cel care cumpără există un intermediar, afacerea comercială se tărăgănează și uneori nu se mai încheie. De asemenea, la centrale și grupuri de uzine există compartimente de desfacere a produselor pentru export. Dacă ele ar fi completate cu specialiști de comerț exterior, activitatea ar putea fi preluată cu succes.

NICOLAE ȚILIVEA: — Și eu socot necesar ca activitatea de comerț exterior să treacă la centrale, pe măsura creării condițiilor necesare, în special după asigurarea cadrelor corespunzătoare. Nu trebuie trecut la generalizarea acțiunii, decît atunci cînd se constată că centralele și-au asigurat toate condițiile unei asemenea activități. Toată atenția prevenirii riscurilor!

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
L. ȚINTEA

(*Continuare în pag. 8*)

OPTIMIZAREA DECIZIILOR ECONOMICE

DE LA BINOMUL „EXPERIENȚĂ – INTUIȚIE" – LA DIPTICUL „INFORMAȚIE – RAȚIONAMENT"

ÎN CONDIȚIILE actualei dezvoltări a proceselor și fenomenelor tehnico-economice, a complexării permanente a acestora, în sensul măririi cantitative și calitative a factorilor participanți la dezvoltarea acestor fenomene și procese, conducerea și dirijarea acestora încetează de a fi o chestiune rezolvabilă pe baza binomului „experiență — intuiție" ; această aserție trebuie înlocuită — așa cum arată André Brunet în introducerea la lucrarea lui A. Kaufmann „Metode și modele ale cercetării operaționale" : într-o măsură tot mai mare, de dipticul „informație — raționament". Și aceasta cu scopul bine precizat — definit ca sarcina de bază a optimizării oricărui proces — al conducerii sau dirijării lui în așa fel încît în anumite condiții date, rezultatele la care se ajunge să fie cele mai eficiente.

O definiție riguroasă a noțiunii de optim nu o putem găsi nici în dicționarul enciclopedic român, nici în dicționarul statistic economic ; aceasta datorită faptului că optimalitatea — în accepțiunea folosită astăzi — este un concept relativ și ea poate fi definită numai în raport cu un anumit criteriu care exprimă scopul procesului însuși. Dacă prin condiții optime în biologie, de exemplu, se înțeleg condițiile care favorizează în cea mai mare măsură procesul vieții și al dezvoltării, în economie prin noțiunea de optim al unui proces — care se poate dezvolta în multiple direcții — putem înțelege acel proces care în condiții date conduce la cele mai bune rezultate ; aceeași noțiune însă poate fi definită și ca : „proprietate a unui sistem, a unei stări sau a unui plan de a fi mai bun decît toate sistemele, stările sau planurile posibile". Încercarea de a determina acest „optim" nu este nouă și acestei sarcini i-au închinat efortul de creație o seamă de gînditori, filozofi, economiști și matematicieni, de la vechii greci — Aristotel și Platon — la epoca capitalismului clasic — Quesnay prin al său „Tablou economic" și Leo Walras — și pînă în zilele noastre, cînd menționarea numai a unora ar fi o nedreptate făcută celorlalți și numai enumerarea celor mai de seamă ar conduce la o listă prea numeroasă.

Ceea ce a fost perfecționat în mod deosebit sînt instrumentele și tehnicile de calcul, care, spre deosebire de trecut cînd se căuta alegerea variantei optime doar din cîteva alternative, se iau în calcul o multitudine de variante, uneori cîteva sute sau mii.

Instrumentul cel mai des folosit în prezent în vederea determinării acestui optim este reprezentat de așa numitele metode și modele ale „cercetărilor operaționale", denumire, care, după părerea tot mai multor econometriști nu mai corespunde conținutului acestor metode. În acest sens s-au propus denumirile de „calcul rațional" (A. Brunet), toctologie sau știința ordonării succesiunii operațiunilor (M. Malița), propuneri care încearcă să pună într-o mai mare măsură de acord conținutul acestor metode cu denumirea lor. Definită pe scurt, cercetarea operațională — ca principal instrument al determinării optimului economic — poate fi definită ca **pregătirea științifică a deciziilor în vederea atingerii optimului căutat**. „Deci, ea nu este, după cum spune Kaufmann, o știință, ci o atitudine științifică față de fenomenele organizării".

Metodele cercetării operaționale, și-au primit botezul sub semnul lui Marte, apărînd în perioada celui de-al doilea război mondial în condițiile cînd se cereau rezolvate în mod optim anumite operațiuni strategice. Însă primele probleme de natură economică — probleme de programare de tip transport — a căror rezolvare optimă se poate realiza prin intermediul unor modele matematice, sînt legate de numele iluștrilor

STUDII ● EXPERIENȚE

Optimizarea programului de fabricație la, Uzina „Electromagnetica" — București

CUM POT FI DESCOPERITE REZERVE DE CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE

ÎN CAUTAREA de noi metode de programare și control a producției, grupa de calcul electronic a uzinei „Electromagnetica" a pus la punct un sistem de repartizare a planului anual de producție pe perioade de timp mai scurte, folosind în acest scop un calculator electronic. Deși sistemul este susceptibil de perfecționări, el aduce unele elemente noi și poate constitui un promițător punct de pornire pentru specialiștii din întreprinderi confruntați cu problemele din ce în ce mai complexe ale conducerii și organizării proceselor de producție.

DEFALCAREA pe luni a planului anual de producție la o uzină ca a noastră trebuie să răspundă mai multor criterii : defalcarea valoric-proporțional pe trimestre și luni a planului anual ; gruparea produselor pe loturi optime la atelierele prelucrătoare (reperele comune mai multor produse se grupează la un loc) ; capacitatea benzilor de fabricație la atelierele cu serie mare de fabricație (producție constantă) ; cererile marilor beneficiari prevăzute în graficele de colaborare trimestriale cu defalcare lunară ; colaborările pentru semifabricate, necesare producției uzinei ; sosirea materialelor din import.

Necesitatea respectării concomitente a tuturor acestor condiții creează dificultăți în organizarea și programarea producției. În condițiile folosirii metodelor și tehnicii clasice de programare unele condiții pot fi omise și astfel planul întocmit și dat în fabricație generează o încărcare defectuoasă a utilajelor (prin gîtuirea unora) și deci un procent ridicat, nejustificat de colaborări la unele operații și lucru în asalt la atelierele de asamblaj.

În încercarea de a elimina aceste dificultăți, am pus la punct metoda prezentată în rîndurile ce urmează. S-a ales acest mod de optimizare a planului de producție, deoarece față de alte rezolvări propuse și utilizate în străinătate, el necesită fonduri minime, nu solicită modificări în fluxul informațional existent în întreprindere și poate fi aplicat la început în paralel cu vechiul sistem, ceea ce permite compararea rezultatelor.

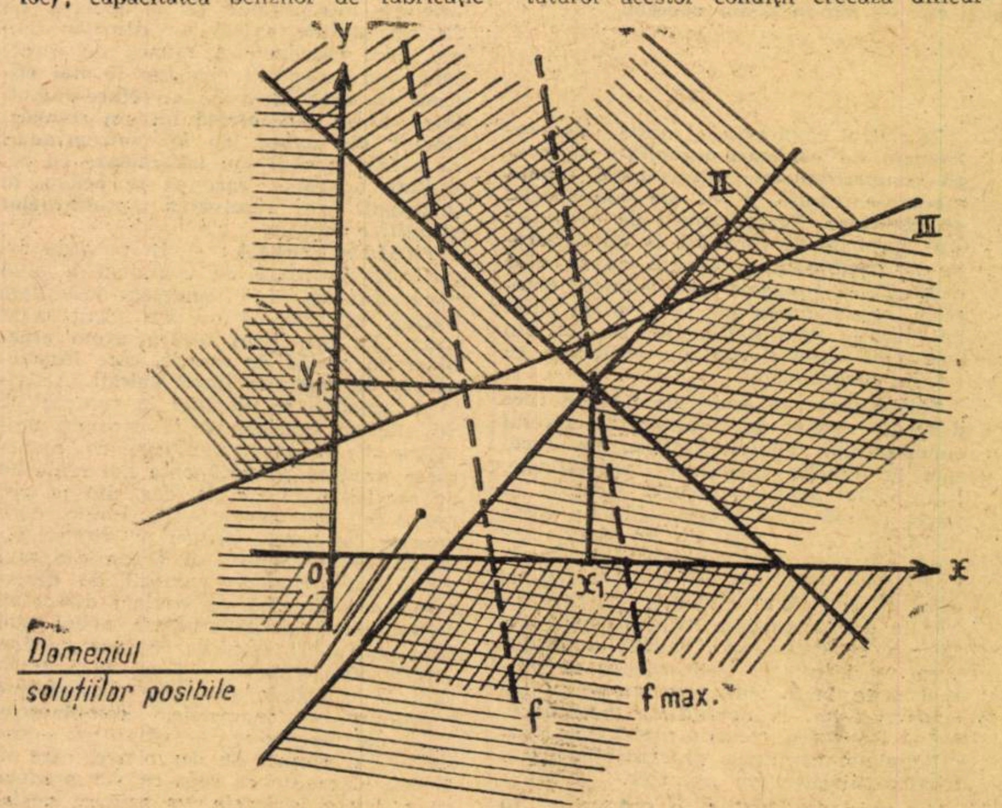

Fig. 1.

● Formularea problemei

PRIN OPTIMIZAREA elaborată, am căutat ca, ținînd seama de toate restricțiile existente, să întocmim un plan de defalcare pe luni, care să încarce cît mai rațional secțiile prelucrătoare și cele de asamblaj, astfel încît ele să realizeze cît mai multe produse.

Tema a fost concepută ca o problemă de programare liniară în care necunoscutele (X_j^L) reprezintă cantitățile de produse în luna respectivă (L), coeficienții (T_{ij})) manopera pe unitatea de produs corespunzătoare prelucrărilor mecanice, iar coloana termenilor liberi (C_i) capacitatea în ore pe lună pentru fiecare grupă de mașini considerate.

Condițiile puse sînt :

● încărcarea produsă de soluția X_j^L să nu depășească capacitatea mașinii, adică $\sum_{j=1}^{NRP} T_{ij} - X_i^L \leqslant C_i$ unde $1 \geqslant i \leqslant NRM$, NRM fiind numărul de grupe de mașini considerate (32 în cazul dat) ;

● soluțiile (cantitățile lunare de executat X_j^L) să nu depășească cele anuale (planul anual fiind P_j) adică

oameni de știință. L. Kantorovici (1939) și Fi. Hitchoch (1941). În perioada imediat următoare, dar în special în anii de după al doilea război mondial, metodele cercetării operaționale, folosite în vederea stabilirii unor soluții optime a diferitelor probleme, au cunoscut o dezvoltare, generată — așa cum am arătat mai înainte — pe de o parte de imposibilitatea conducerii unor procese pe baza „intuiției", iar pe de altă parte de apariția în 1947 a algoritmului simplex elaborat de G. Dantzig în vederea rezolvării unei clase importante de probleme ale programării matematice — programarea lineară — ca și de crearea la mijlocul secolului nostru a primelor calculatoare electronice.

Programarea lineară și algoritmul simplex — care reprezintă de fapt unul dintre instrumentele cele mai eficiente în vederea stabilirii unui optim economic — sînt folosite pentru prima dată în vederea rezolvării unor probleme economice cu ajutorul unui calculator SFAC, programat în limbaj ALGOL, în 1952. De atunci tehnica de calcul a programării lineare a cunoscut o dezvoltare impetuoasă prin contribuțiile substanțiale aduse în acest domeniu de Kuhn, Tucker, Gomory (programarea în numere întregi), Koopmans, Bellman (programarea dinamică) și altele.

Ca făcînd parte din metodele cercetării operaționale sînt cunoscute — în afara programării lineare sau a programării matematice în general, care cuprinde și problema generală de transport, ca un caz particular — teoria firelor de așteptare, teoria înlocuirii optime a utilajelor, teoria stocurilor, teoria grafelor.

Pentru un organ de decizie este de o importanță capitală să aibă la îndemînă un instrument de fundamentare științifică a unei decizii care se poate referi la: stabilirea programului de producție, care, în condițiile unor resurse date și a unui sistem de coeficienți tehnologici stabili, să conducă la un optim al funcției de eficiență a problemei;

— stabilirea momentului optim de înlocuire a unui utilaj uzat;

— stabilirea mărimii optime a unui stoc de materii prime, a dimensiunii loturilor sau a duratelor la care trebuie să fie făcută aprovizionarea.

Tot atît de importantă apare necesitatea stabilirii pe baza teoriei firelor de așteptare a numărului de „stații de servire" — unitate care are capacitatea de a presta un anumit serviciu — în așa fel încît costurile generate de întreținerea acestor „stații" și pierderile rezultate din imposibilitatea servirii clienților, în cazul cînd stațiile sînt insuficiente, să fie minime.

Teoria jocurilor oferă un excelent instrument de determinare a deciziilor optime în cazul cînd organul de decizie este pus în fața unei alternative în care partenerii pot lua diverse hotărîri care să influențeze și să determine în final hotărîrea sa.

Într-un sens mai larg, optimizarea dezvoltării economice tinde să fie realizată prin intermediul așa numitelor modele ale creșterii economice. Redarea realităților economice ale unui proces prin intermediul unui model matematic adecvat, în care parametrii sînt, fie estimați pe baza unor metode statistico-matematice, fie că reprezintă mărimi date ale sistemului și rezolvarea în final a acestui model este, de fapt, sinonimă cu determinarea optimului economic căutat.

În prezent, folosirea metodelor moderne de conducere și organizare a activității economice, atît la nivel de întreprindere cît și la nivel macro-economic, utilizarea lor în vederea elaborării mai multor variante de plan — așa încît planul să fie rezultatul alegerii variantei optime — au devenit o necesitate de prim ordin. Rezultatele parțiale obținute pînă în prezent în diverse domenii atît la nivel macroeconomic cît și microeconomic vin să confirme valabilitatea și viabilitatea acestor metode de optimizare a proceselor economice.

dr. Rudolf DOOTZ

$X_j^L \leqslant P_j$ unde $1 \leqslant j \leqslant NRP$, NRP fiind numărul de produse optimizate (169 în problema noastră);

● soluțiile să fie numere pozitive adică $X_j^L \leqslant 0$.

Motive practice au impus includerea și a tipului de restricții $X_j^L = PK_j$, adică produsul j se execută într-o cantitate dinainte cunoscută (producție constantă de la lună la lună).

În cadrul acestui sistem de restricții, cerîndu-se să se producă cît mai multe produse într-o lună, s-a scris o funcție de eficiență de forma:

$$(max)\ f = \sum_{j=1}^{NRP} \left(\sum_{i=1}^{NRM} T_{ij} \right) \cdot X_j^L,$$

în care coeficienții funcției de eficiență sînt timpii de solicitare a mașinilor de către fiecare unitate de produs în parte.

Rezolvarea acestui sistem se face prin metoda simplex. Reprezentarea grafică a unei astfel de probleme este destul de simplă și sugestivă pentru cazul a două necunoscute x și y:

$$\begin{aligned} &I \quad T_{11} \cdot x + T_{12} \cdot y \leqslant C_1 \\ &II \quad T_{21} \cdot x + T_{22} \cdot y \leqslant C_2 \\ &III \quad T_{31} \cdot x + T_{32} \cdot y \leqslant C_3 \\ &IV \quad x, y \geqslant 0 \\ &V\ (max)\ f = F_1 \cdot x + F_2 \cdot y \end{aligned}$$

Considerînd un sistem de axe rectangulare xoy, condițiile $x, y \geqslant 0$ arată că ne aflăm în cadranul întîi.

Primele trei restricții se pot reprezenta grafic prin dreapta care taie axele în punctele $x = C_i/T_{i1}$ și $y = C_i/T_{i2}$. Condiția ca expresia din stînga să fie mai mică decît C_i înseamnă că se reține semiplanul în care se află originea, adică unde x = y = O. Hașurîndu-se zona exclusă în care condiția nu este îndeplinită, rămîne domeniul soluțiilor posibile, care poate fi de suprafață finită (fig. 1), infinită (soluția este infinită) și nulă (soluția este imposibilă).

Funcția de eficiență este și ea o dreaptă, dar care se deplasează paralel cu ea însăși în sensul creșterii lui „f" pînă ajunge la marginea domeniului soluțiilor posibile, unde atinge valoarea maximă. În acest moment s-a obținut soluția optimă x_1, y_1.

Pentru un număr mai mare de necunoscute această reprezentare nu mai este posibilă, fiind vorba de hiperplane în hiperspații „n" dimensionale.

Metoda simplex este un algoritm de calcul care rezolvă prin calcul iterativ maximizarea (sau minimizarea) unei funcții. În cazul unei probleme cu un număr mic de restricții și de necunoscute, calculul poate fi efectuat manual deoarece sînt puține iterații de făcut, dar în cazul unei probleme de optimizare a planului care are 169 necunoscute și 217 restricții, numărul de iterații se ridică la 500 pînă la 800 (uneori 1000), ceea ce exclude calculul manual. La un astfel de volum de calcul, posibilitățile de eroare sînt prea mari și nu pot fi detectate decît la sfîrșit, cînd se interpretează rezultatul.

Ca orice algoritm de calcul, metoda simplex se pretează la aplicarea pe calculator. Metoda simplex revizuită, adaptată calculatorului, constă în principiu din două faze: se caută o soluție posibilă a sistemului (faza I) și se optimizează această soluție pînă se obține maximul (sau minimul) funcției de eficiență (faza II).

economist Gheorghe BRAD
ing. Rudolf FISCHER
ing. Dan EMANOIL

(Continuare în pag. 8)

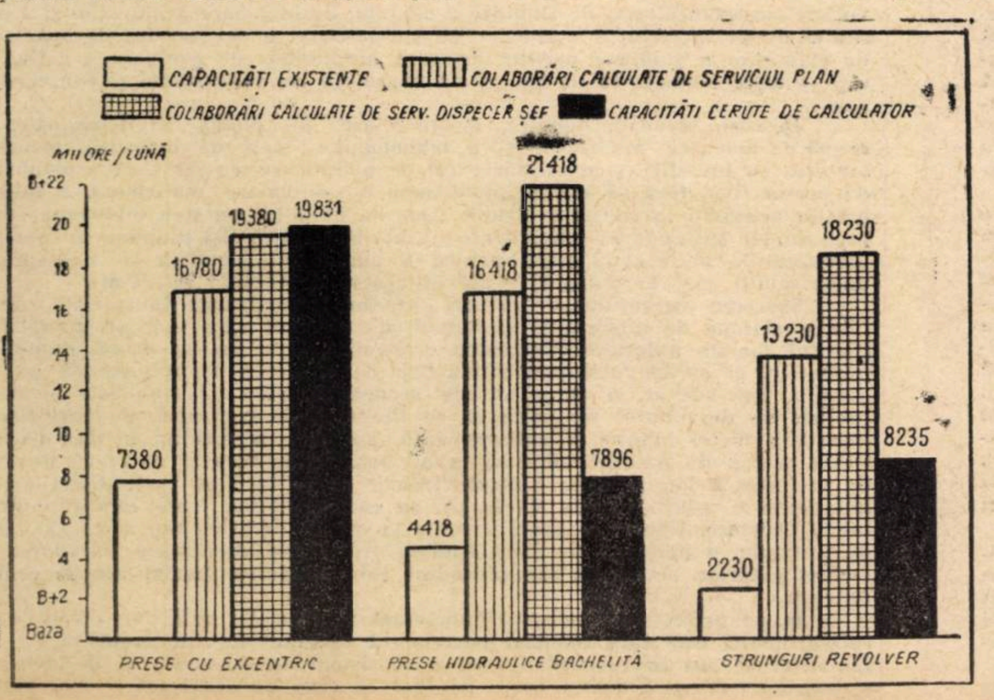

Fig. 2

CONVORBIREA mai jos consemnată a avut loc la puține zile după vizita de lucru pe care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a făcut-o la uzina din Sinaia. Cu acest prilej s-a discutat despre posibilitățile de depășire a prevederilor inițiale ale planului. Dialogul dintre oaspeți și gazde s-a soldat cu recomandarea ca la sfîrșitul actualului cincinal să se ajungă la o producție de 600 000 pompe de injecție în unități convenționale, față de 510 000 cît prevedea planul inițial.

● **Cum vedeți concretizarea acestei cifre noi?** — l-am întrebat pe directorul Aurel Boghici.

— Pe deplin realizabilă, deoarece este întemeiată pe certe realități. În cei douăzeci de ani de cînd mă aflu la conducerea întreprinderii, nu s-a întîmplat niciodată să nu realizăm mai mult decît ne-am propus. Și am parcurs etape grele, foarte grele, mai ales la început, în anii de încercări, de căutări pentru găsirea celui mai corespunzător profil, pentru trecerea din mers la specializare, la statornicirea fabricării unui produs de pondere. Hotărîtor a fost anul 1953, cînd am început executarea pompelor de injecție, sarcină de mare însemnătate pentru economia națională. De atunci am progresat fără întrerupere, repede și totuși sigur. În 1970 producția noastră globală (inclusiv cea de pompe de ulei și distribuitoare hidraulice pentru instalații de mecanizări și automatizări) a fost de 4,2 ori mai mare decît în 1960, iar în 1975 va fi de 6,5 ori mai mare. A sporit, de asemenea, calitatea poduselor noastre, astăzi solicitate și apreciate de către numeroșii beneficiari din țară și din 60 de țări ale lumii în care sînt ele exportate.

● **Pe ce căi au fost obținute creșterile cantitative și performanțele calitative despre care ați amintit?**

— Am mers pe drumuri bătute, pe căi clasice. Cu toate acestea trebuie subliniată în mod special creșterea substanțială a productivității muncii. De pildă, scăderea manoperii efective pe o pompă de la 125 ore în 1953, la 12,3 ore în 1970. Numai în ultimii zece ani, productivitatea a crescut cu 230%, în condiții de uzinare a circa 2 milioane de piese pe lună.

— **După cum se știe, aveți în fabricație 33 de sorturi de pompe de injecție și 12 tipuri de pompe și distribuitoare hidraulice. Cine întocmește proiectele și cine execută prototipurile? Care este contribuția colectivului pe care-l conduceți pe linie de creație proprie și ce perspective aveți în această direcție?**

— Ținem o legătură permanentă cu toți beneficiarii noștri și, îndeobște ei întocmesc proiectele, după care noi executăm prototipurile, pe care le verificăm în laboratorul nostru de încercare, dar le trimitem și la

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

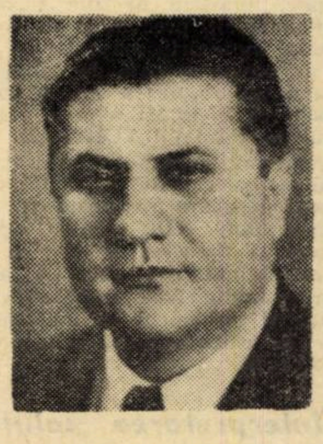

AUREL BOGHICI

directorul Uzinei de mecanică fină — Sinaia

institutele de cercetări de specialitate pentru verificare. Așa procedăm și cu produsul inițial, dar și pentru orice modificare sau modernizare pe care n-o facem decît în cazurile pieselor interșanjabile și numai cu avizul beneficiarului. Avem și o sumă de creații proprii, ca, de exemplu, Pompa H-8, care față de predecesoarea sa permite funcționarea la presiuni majorate cu 50%, avînd totodată un gabarit și greutate reduse și fiind deci mai ieftină. Avem în perspectivă executarea a încă 13 pompe de injecție și 6 tipuri de pompe și distribuitoare hidraulice.

Ceea ce trebuie în mod deosebit subliniat este viitorul uzinei noastre. Planul de perspectivă prevede constituirea în următorii 5 ani a unei hale monobloc pentru fabricarea elementelor de precizie și a aparaturii hidraulice. Evoluția viitoare a uzinei va fi în mod logic continuarea a ceea ce s-a făcut pînă acum, fiindcă nimic nu permite să se prevadă o înlocuire a motorului Diesel și nici măcar o diminuare a rolului lui. Tocmai de aceea ne-am propus să fabricăm atîtea tipuri noi de pompe injecție de o construcție comparabilă cu ce e mai nou pe plan mondial.

În acest fel vom putea menține și dezvolta pozițiile cîștigate pînă acum.

● **Conduceți uzina de peste două decenii. Este firesc să fi ajuns la unele certitudini în ceea ce privește munca de conducere și organizare...**

— Cred că arta de a conduce e grea și se învață numai de către aceia care știu să folosească toate energiile colectivului, care simt încrederea oamenilor și știu să se bazeze pe ea. Esențial este să creezi o ambianță de lucru, să canalizezi ambițiile și eforturile oamenilor spre un țel știut cu precizie, să netezești asperitățile, să-i faci pe oameni să aibă încredere în tine și în ei. Colectivul nostru este foarte tînăr, clocotitor, mereu în căutare de ceva nou. În sînul său lucrează însă o serie de „veterani" care s-au maturizat o dată cu uzina, iar experiența și cunoștințele lor sînt pe deplin valorificate.

În cursul activității, foarte important este să știi să prețuiești și să răsplătești munca fiecăruia, să recunoști valorile individuale și să le așezi pe treapta pe care o merită. Numai astfel dai forță colectivului și stimulezi pasiunile, le întreții, le pui în valoare și le dezvolți la un număr cît mai mare de oameni.

● **Dacă vi s-ar cere să caracterizați colectivul uzinei dv. printr-un singur cuvînt, ca să exprime o trăsătură dominantă, care ar fi acela?**

— Fără ezitare: STABILITATEA și cu asta am spus foarte mult.

Mircea POSTELNICU

←

În parcurgerea acestor faze, mașina examinează la fiecare iterație o soluție, astfel că, în final, după 500—800 iterații, se alege cea mai bună soluție din 500—800 soluții posibile. (Pentru rezolvarea unei probleme prin algoritmul simplex există un program — gata scris — care face parte din biblioteca de programe).

Programele de programare liniară ale calculatorului ICT 1905 de la Direcția Centrală de Statistică, se numesc XDL (0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, R, W). Execuția pe calculator durează între 60—240 minute, pînă la obținerea soluției optime, după care opțional se poate cere calculatorului o analiză a domeniului în care soluția optimă rămîne optimă și a domeniului în care soluția găsită rămîne posibilă. Aceasta durează, în funcție de dimensiunea problemei, între 30 și 120 minute.

În urma execuției problemei pe calculator, a rezultat o primă soluție care îndeplinea condițiile impuse, dar s-a constatat că secțiile de ambalaj care nu au fost luate în considerare sînt încărcate neuniform, unele peste capacitatea lor, altele mult sub capacitatea lor. Aceasta a impus revizuirea modelului matematic în care s-au mai inclus un număr de restricții de tipul :

$$\sum_{j=1}^{NRP} Tij \cdot X_j^L \leqslant C_1 \text{ unde } NRM < 1 \leqslant NRA +$$

⊕ NRM și NRA este numărul de ateliere (16) care țineau cont de manopera de asamblaj T_{ij} și capacitățile secțiilor de asamblaj C_i.

Reluarea noii variante s-a ciocnit de o nouă greutate și anume de mulțimea de restricții care anula domeniul soluțiilor posibile.

Pentru a evita acest neajuns au fost eliminate restricțiile de tipul $X_j^L = PK_j$, dar aceasta a impus calcularea capacității disponibile rămase pe fiecare mașină și atelier în urma executării acestor produse cu producția constantă. Aceasta, ca și necesitatea de a putea cunoaște capacitățile lunare de producție în funcție de toți factorii care intervin (numărul de mașini din fiecare grupă, timpii de pregătire și întreruperi curente, numărul de zile lucrătoare și de muncitori), precum și de a clarifica situația încărcării mașinilor și atelierelor de asamblaj dată de soluția optimă a lunii anterioare, a impus conceperea și punerea la punct a unui program de calcul în limbajul FORTRAN.

Programul FORTRAN utilizat în principal pentru calculul capacităților lunare disponibile, care să poată fi introduse în programul XDL pentru optimizare, precum și tipărirea în clar a planului optim obținut din execuția anterioară a programului XDL, realizează de asemenea și un calcul al încărcării utilajelor de către această soluție optimă (vezi fig. 2).

● Interpretarea soluțiilor obținute

COMPARAREA planurilor pe lunile ianuarie și februarie întocmite de serviciul plan cu cele rezultate din calculator scoate în evidență importante deosebiri.

În analiză s-au luat în considerare toate cele 233 de produse ce apar în planurile lunilor ianuarie și februarie la serviciul plan, din care 169 produse principale, cu cea mai mare pondere în planul anual, care se fabrică curent, prinse atît în problema pusă calculatorului, cît și în planurile serviciului plan și 64 produse existente numai în planul întocmit de serviciul plan, reprezentînd doar 2% din planul anual.

Remarcăm că nu s-au luat în calculul încărcării utilajelor reperele prinse ca poziții separate în planul uzinei. Aceste produse, cît și cele 64 produse de mai sus, s-a considerat că pot fi realizate pe seama capacităților disponibile.

Cifrele care se dau, deși sînt orientative, respectă proporțiile.

Din cele 169 produse principale, 32 sînt comune celor două soluții, 78 nu figurează în nici una din soluțiile pe cele două luni ale anului, 23 figurează în soluția dată de calculator și nu figurează în soluția dată de serviciul plan, iar 36 figurează în soluția serviciului plan, pe ianuarie și februarie și nu figurează în soluția dată de calculator.

Încărcările pe care le-au dat atît soluția serviciului plan cît și cea a calculatorului, indică gîtuiri la prese cu excentric, prese hidraulice bachelită și strunguri revolver. În urma analizei comparative, între soluțiile serviciului plan și a celei date de calculator, s-a constatat că la cele 169 de produse principale soluția dată de calculator depășește încărcarea rezultată din soluția serviciului plan cu 10 770 ore la prese cu excentric, cu 2 960 ore la prese hidraulice bachelită și 6 070 ore la strunguri revolver, valoric depășirea fiind 4,05% din valoarea întregii producții marfă planificată.

Pentru a putea compara cele două soluții de plan, am luat în considerare toate produsele din soluția serviciului plan pe cele două luni, adică cele 64 produse existente numai în această din urmă soluție. S-a obținut astfel următoarea încărcare suplimentară a utilajelor la aceste 64 produse : prese cu excentric — 4020 ore ; prese hidraulice bachelită — 6500 ore ; strunguri revolver — 4995 ore ; valoric depășirea fiind de 1,77% din valoarea întregii producții marfă planificată.

Scăzînd din încărcarea dată de soluția calculatorului această încărcare suplimentară, rezultă la prese cu excentric o depășire de 6750 ore, la presele hidraulice bachelită un disponibil de 3540 ore, iar la strunguri revolver un disponibil de 4330 ore, valoric depășirea fiind de 2,28%.

● Rezultatele

FAȚĂ DE SOLUȚIA Serviciului plan, soluția dată de calculator este valoric mai mare de 2,28%, colaborări nu sînt reclamate decît pentru prese cu excentric (6750 ore) față de 9500 ore cerute de serviciul plan, sau 12 000 ore cerute de serviciul dispecer șef. La celelalte mașini luate în considerație — presele hidraulice pentru bachelită și strungurile revolver — în această analiză calculatorul a dat disponibilități relativ mari și nicidecum colaborări.

Numărul de mașini considerate în problema introdusă în calculator, sînt cele existente în momentul în care s-au colectat datele pentru problemă, mai puține decît cele existente la ora actuală în întreprindere.

Încărcarea pe care o va solicita producerea reperelor (piese de schimb) nu va depăși încărcarea solicitată de serviciul plan la presele cu excentric și cu atît mai puțin la celelalte două tipuri de utilaje, unde vom avea disponibilități, fapt ce face ca utilizarea calculatorului să aducă un beneficiu suplimentar din efort propriu, prin creșterea producției marfă cu 2,28% pe două luni.

Pe ansamblu, mașinile prelucrătoare sînt încărcate mai uniform de soluția dată de calculator față de aceea a serviciului plan, rezultînd și o disponibilitate de capacitate la sfîrșitul anului, utilizabilă pentru depășirea planului anual.

În plus, atelierele de asamblaj nu mai sînt suprasolicitate în anumite perioade, iar în altele subîncărcate.

LA MASA ROTUNDĂ

(U r m a r e d i n p a g. 5)

TRAIAN ȚÎRLEA : — Eu am o anumită ezitare în legătură cu preluarea activității de comerț exterior. În ramura noastră avem mai multe combinate de prelucrare a bumbacului. Dacă de la fiecare ar trebui să plece în străinătate reprezentanți pentru studierea pieței și contractări, socot că, pe de o parte, s-ar face cheltuieli mult prea mari, iar pe de altă parte, ar apărea paralelisme. **Ar fi mai util, după părerea mea, ca în cazul dat să existe o singură unitate de comerț exterior, care să reprezinte interesele tuturor combinatelor de prelucrare a bumbacului din țară.**

ION STANCIU : — Produsele noastre sînt valorificate la export prin cele două întreprinderi care activează pe lîngă minister — și anume : „Fructexport“ și „Prodexport“. Nu am primit competențe mai largi în acest domeniu. Știm doar că producem pentru export, dar cum se vînd produsele noastre, ce apreciere au, despre asta sîntem puțin informați, iar specialiștii noștri nu au ocazia să stabilească contacte directe cu beneficiarii externi.

Pentru a prelua însă sarcinile de export, va trebui să creăm și cadrul organizatoric necesar. În primul rînd, să ne asigurăm un număr de cadre calificate în probleme de comerț exterior, să avem răgazul să prospectăm piața externă etc. Din nou accentuez faptul că **dacă și în industria alimentară concentrarea unităților s-ar face după criteriul tehnologic, lucrurile s-ar rezolva mult mai rațional și în privința preluării atribuțiilor de comerț exterior.**

CORNEL PÎNZARU : — Consider că eforturile centralelor trebuie de acum îndreptate spre crearea tuturor condițiilor de preluare a activității de comerț exterior și că această perioadă de trecere la noile forme, ar trebui să fie cît mai scurtă. Organele competente, ministerele, ar trebui să acționeze, după părerea mea, mai energic, deoarece unii din cei ce s-au ocupat pînă acum de această problemă își reorganizează activitatea (ex. Întreprinderea Autotractor), iar întreprinderile și centralele n-au trecut încă efectiv la preluarea funcției de comerț exterior.

Așa cum au susținut și ceilalți vorbitori, socot și eu că este necesar să se acționeze foarte energic și urgent atît de către centralele industriale, cît și de ministere, în direcția pregătirii temeinice a personalului și compartimenelor, care urmează să preia această deosebit de importantă activitate.

● Suplețe organizatorică și în sistemul informațional

● RED. : — Conținutul relațiilor minister - centrală - întreprindere nu poate fi, desigur, limitat la delegarea atribuțiilor și ierarhizarea deciziilor. Ele conțin și aspecte funcționale, dinamice, menite să asigure buna funcționare a mecanismului de relații. Printre acestea, sistemul informațional ocupînd un loc de prim ordin. Să ne concentrăm discuția și asupra măsurii în care el a fost adaptat noii situații organizatorice...

NICOLAE ȚILIVEA : — Grupul nostru industrial a primit sarcina să studieze proiectarea unui sistem informațional între el și unitățile sale care, analizat de Ministerul Petrolului și Ministerul Muncii, se află în curs de experimentare. Sperăm ca, într-un termen scurt, să înlăturăm neajunsurile existente, să restrîngem și să înlăturăm tot ceea ce nu este necesar.

La nivelul ministerului nu s-a proiectat însă un sistem informațional propriu, ceea ce se reflectă negativ în activitatea operativă prin numărul mare de situații întîmplătoare cerute de diferitele direcții și servicii centrale. De aceea și în prezent circulă, în paralel, un volum mare de informații către organele superioare, dar care pot fi evitate prin folosirea și valorificarea informațiilor înscrise în dările de seamă statistice, contabile sau periodice, înaintate acestor organe. Se practică sistemul solicitării de date (informații) care nu se regăsesc în dările de seamă statistice sau contabile și nici chiar în evidența tehnico-operativă a unităților. Aceasta determină reconstituiri de date, uneori incerte, comunicate telefonic și care, totuși, urmează să constituie material de bază în luarea deciziilor.

În legătură cu informarea trimestrială a ministerului, grupurile sînt obligate să înainteze indicatorii economico-financiari, bilanțul pe formulare de întreprindere și pe formulare centralizatoare C 1, toate cuprinzînd aceleași date. În această situație, ar fi mai indicat și s-ar realiza o economie de muncă, de timp și de materiale, dacă s-ar întocmi un singur bilanț, pe formularele de întreprindere. **Ordonarea sistemului informațional și la nivelul ministerului, ar crea posibilitatea ca unitățile de bază să acționeze mai mult asupra problemelor legate de producție.**

ION STĂNCULESCU : — Cu toate măsurile și hotărîrile luate, **volumul și circuitul informațiilor continuă să se mențină ridicat, ceea ce face ca o parte din personalul tehnic-administrativ al centralelor să se rupă de problemele de producție, consumîndu-și timpul cu întocmirea de evidențe și rapoarte.** Trebuie găsite soluții urgente de raționalizare a acestora și adaptat sistemul existent la noua structură organizatorică.

În mod concret, la nivelul grupului nostru, s-a amplificat numărul de indicatori ce trebuie urmăriți ; același lucru și la întreprinderi. Apoi în fluxul informațional ni se cer de către diferite organisme la nivel de județ, minister și economie națională, zeci de rapoarte decadale, lunare, trimestriale. Trebuie făcută o ordine în acest domeniu. Aș mai adăuga faptul că indicația repetată a conducerii partidului de simplificare a evidenței primare, nu a fost încă aplicată la nivel central. De aici, tendința de creștere a volumului și circuitelor informaționale.

CORNEL PÎNZARU : — Problema sistemului informațional mi se pare extrem de serioasă și ea trebuie abordată în toată complexitatea ei. Este vorba, în primul rînd, de a face ordine, în acest domeniu, în înseși întreprinderi, combinate și centrale, deoarece sînt încă dese cazurile cînd circuitul documentelor primare și de evidență nu este întru totul pus la punct. Aceasta generează un volum mare de muncă — adeseori inutilă — în detrimentul unei activități productive.

Este adevărat că sistemul informațional s-a îngreunat mult și datorită faptului că unele ministere **cer combinatelor, centralelor și grupurilor fel de fel de „situații“, care de fapt se găsesc în evidența primară.** Este absolut necesar să se simplifice la maximum sistemul informațional pe toate treptele, limitîndu-se la ceea ce este absolut util în interesul asigurării unei cunoașteri reale a situației și adoptării unor decizii corespunzătoare. Măsurile luate pentru înzestrarea economiei cu mijloace moderne de calcul și de prelucrare a datelor și crearea centrelor teritoriale de calcul, printre care și cel care a și luat ființă la Pitești, va asigura sistemului informațional o mai mare suplețe și eficacitate.

DIN discuțiile purtate la „masa rotundă“ nu este greu de desprins faptul că, deși statutul-cadru al centralei industriale prevede ca aceste organisme să-și elaboreze planuri de perspectivă bazate pe studii proprii, ele nu au totdeauna o concepție suficient de clară și un cadru organizatoric adecvat pentru a aborda această problemă complexă într-un mod unitar. Este vorba aici de coordonarea mai multor activități în etape succesive — elaborarea unor strategii previzionale pe baza studierii mediului intern și exterior, pentru a descoperi oportunitățile și a stabili obiectivele și căile dezvoltării în perspectivă și definirea, pe această bază, a planurilor de cercetare și dezvoltare corespunzătoare, de stabilire a modului de înglobare a inovației și a profilului de perspectivă, a măsurilor de specializare, a necesarului de investiții, de elaborare a studiilor privind lansarea produselor, de evaluare a acțiunilor etc. — toate studiate ca un proces de ansamblu, cu conexiunile și consecințele sale.

Deseori, serviciile tehnice, de cercetare, de creație și tehnologie, se ocupă de inovarea produselor și a tehnologiilor ; cele de investiții, mecanic-șef etc., cu investiții și dezvoltări ; cel de planificare, cu întocmirea planurilor de perspectivă, fără să existe întotdeauna o coordonare suficientă, a tuturor acestor activități în cadrul centralei. Apoi, la baza lor nu stau totdeauna studii previzionale suficient de concludente. „Viața economică“ își propune să continue investigațiile pe această temă pentru a adînci problematica și a desprinde unele soluții care ar putea fi avute în vedere de factorii interesați.

Trecerea atribuțiilor de comerț exterior la centralele industriale constituie o acțiune de importanță deosebită, un element care vine să completeze statutul lor de puternice organisme economice, care nu se ocupă numai de producție, ci și de realizarea producției, de creșterea lor economică în ansamblu. Într-adevăr, o mare unitate economică, care își stabilește strategia proprie de dezvoltare, nu poate să se lipsească de contactul, de investigația directă a pieței interne și externe. Însă, așa cum a rezultat și din discuții, ținînd seama de natura complexă a atribuțiilor de comerț exterior, procesul de preluare a lor de către centrale trebuie să se facă cu mult discernămînt, adoptîndu-se soluții variate de la caz la caz, pregătind toate condițiile prealabile necesare. Uneori se poate recurge la soluții de tranziție, adică să existe de exemplu, o perioadă de timp cînd centrala să-și desfășoare activitatea de comerț exterior, secondată sau secondînd întreprinderea specializată de comerț exterior.

În ce privește mecanismul funcțional al relațiilor minister - centrală - întreprindere, este fără îndoială necesar ca sistemul informațional să fie raționalizat și pus în concordanță cu noul sistem organizatoric și de delegare a deciziilor. Această acțiune este de fapt în curs de desfășurare prin elaborarea unui sistem național de informatică și conducere.

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● ISCE INDUSTRIALEXPORT. — Cu parteneri din R. P. Albania a fost încheiat un contract în valoare de 1 050 000 lei valută care prevede livrarea în 1971 de piese de schimb pentru utilaj petrolier. Exporturi efectuate recent au cuprins: utilaj chimic către parteneri din U.R.S.S., în valoare de 700 000 lei valută, 2 instalații de foraj de tip 4 LD 150 și diferite părți de utilaj petrolier în valoare de circa 3 700 000 lei valută în R.P. Chineză, R. D. Germană, R. P. Polonă.

● ISCE MECANOEXPORT. — Contracte de export perfectate în ultima perioadă prevăd livrarea a 27 t armături sanitare din alamă în Siria și 400 t fitinguri în R. F. a Germaniei. Un contract de import încheiat cu firma parteneră „Tehno-Comertz“ din R. D. Germană prevăd cumpărarea unei instalații de zincare.

● ISCE INDUSTRIALIMPORT. — Cu firma „Cekop“ din R. P. Polonă a fost încheiat un contract pentru importul unei instalații pentru fabrica nouă de zahăr de la Roman, cu o capacitate de 4 000 t sfeclă/24 h. Cu firma „Siemelkamp“ din R. F. a Germaniei a fost perfectat un contract pentru importul unei instalații pentru producerea de PAL cu o capacitate de 70 000 t/an. Un alt contract, încheiat cu firma „Skodaexport“ din R. S. Cehoslovacă, prevede importul de utilaj tehnic, documentația tehnică de proiectare, inclusiv asistența tehnică pentru extinderea CET București-Sud cu 2×124 MW.

MODERNIZAREA STRUCTURILOR ECONOMIEI

Caracteristica dominantă a pr ocesului de edificare a socialismului in țara noastră o constituie perfecționarea și modernizarea structurii economiei. În domeniul activității productive, industria constituie pivotul dezvoltării tuturor celorlalte ramuri, a intregului complex economic național.

60 % DIN VENITUL NAȚIONAL AL ROMÂNIEI ERA DAT ÎN 1970 DE INDUSTRIE

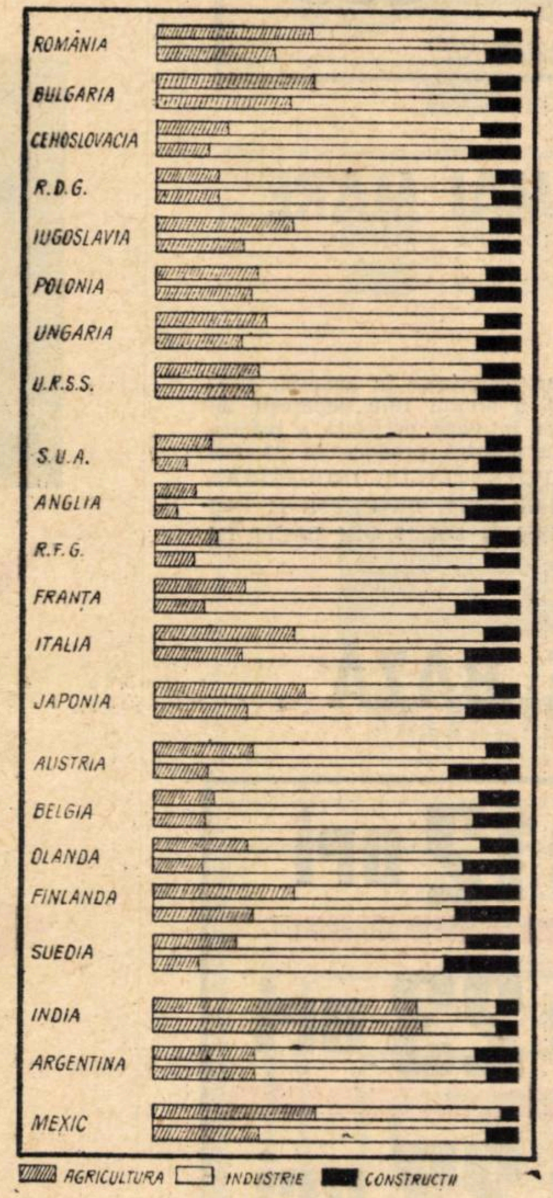

Ponderea agriculturii, industriei și construcțiilor, în totalul acestor trei ramuri însumate, așa cum rezultă din participarea lor la venitul național — în cazul țăriior socialiste — sau la produsul intern brut — pentru țările capitaliste. La fiecare țară, prima coloană reprezintă datele pentru 1950, iar cea de a doua cifrele din ultimul an pentru care dispunem de date comparabile — 1967 în „Anuarul Statistic" al O.N.U.

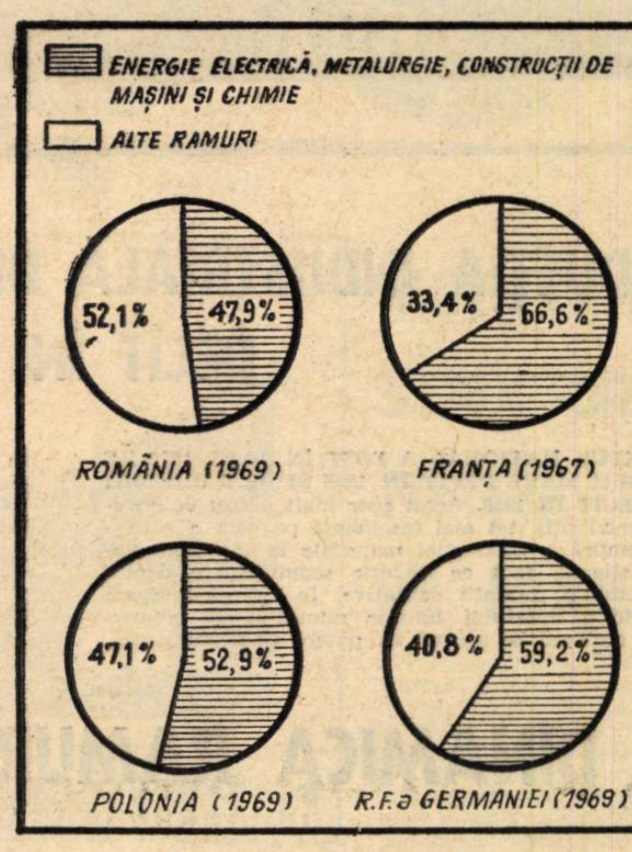

Ponderea ramurilor-cheie în ansamblul producției industriale

Ponderile din graficul de mai sus au un caracter orientativ, avînd în vedere deosebirile în ceea ce privește gruparea pe subramuri și baza de calcul utilizată în statisticile naționale. Principala ramură din cele enumerate mai sus — construcțiile de mașini și prelucrarea metalelor — furniza, în 1970, circa un sfert din producția industrială a României (21,2% în 1965), față de 41 % în Franța (1967) și aproape 36% în R.F.G. (1966). În aceiași ani, ponderea industriei chimice era de 12% în țara noastră (6,7% în 1965), de circa 16% în Franța și 13% în R.F.G.

Pe plan mondial se petrec schimbări în structura economiilor naționale. Proporțiile acestor modificări sînt însă diferite, după cum se dezvoltă mai rapid industria în raport cu celelalte ramuri. În România, între anii comparați, producția industrială a sporit de 8,2 ori, în condițiile unei creșteri paralele a producției agricole de 2,2 ori. Aceasta a determinat o ridicare a ponderii sale la 59% în suma celor trei ramuri prezentate în grafic.

Îe perioada 1966—1970 s-au realizat ritmuri anuale înalte de creștere a producției în ramurile: energie electrică și termică (17,1%), metalurgia feroasă (12,1%), construcții de mașini și prelucrarea metalelor (15,9%), chimie, celuloză și hîrtie (20%).

● Producția principalelor produse industriale, a marcat o creștere considerabilă, realizîndu-se ritmuri care depășesc pe cele mondiale și în unele cazuri (energie electrică, oțel, acid sulfuric, îngrășăminte chimice, mase plastice și rășini sintetice, ciment) — pe cele înregistrate în unele țări avansate (Franța, R.F. a Germaniei, U.R.S.S., Italia, S.U.A.)

● Concomitent cu creșterea în ritm susținut a producției, au avut loc modificări substanțiale în profilul industriei românești, locul central ocupîndu-l ramurile de bază de care depinde înzestrarea tehnică a tuturor sectoarelor economiei, valorificarea superioară a resurselor naturale și de muncă — energetica, metalurgia, construcția de mașini, chimia.

● La sfîrșitul cincinalului producția globală a ramurilor: ENERGIE ELECTRICĂ ȘI TERMICĂ, METALURGIE, CONSTRUCȚII DE MAȘINI ȘI CHIMIE — ramuri care au un rol deosebit în introducerea progresului tehnic, în dezvoltarea tuturor celorlalte ramuri ale industriei și ale întregii economii — a reprezentat 52,4% DIN PRODUCȚIA INDUSTRIALA A ȚARII, față de 49,9% — 50,7% cît era prevăzut prin plan.

RAMURILE CHEIE SE DEZVOLTĂ MAI RAPID

Țara	Ritmul mediu anual de creștere pe ansamblul industriei	Energie electrică și termică		Construcții de mașini		Industria chimică	
		ritm mediu anual	indice de devansare	r.m.a.	ind. de dev.	r.m.a.	ind. de dev.
ROMANIA							
1966 — 1970	11,7	15,2	1,3	14,9	1,2	21,5	1,8
1966 — 1968	12,3	18,7	1,5	16,0	1,3	20,5	1,7
Austria	4,0	5,7	1,4	3,7	0,9	7,8	1,9
Belgia	3,2	7,3	2,3	2,4	0,7	8,7	2,7
Bulgaria	11,9	15,0	1,3	17,6	1,5	22,3	1,8
Canada	4,8	9,2	1,9	5,3	1,1	5,3	1,1
Cehoslovacia	6,5	8,3	1,2	9,8	1,5	9,5	1,4
Franța	4,7	6,2	1,3	4,2	0,9	10,1	2,2
R.D.G.	6,3	6,8	1,1	7,2	1,1	8,0	1,3
R.F.G.	3,9	6,7	1,7	1,4	0,3	10,4	2,7
Italia	8,3	7,4	0,9	9,6	1,2	11,9	1,4
Iugoslavia	3,5	9,9	2,8	0	0,0	10,5	3,0
Japonia	16,5	11,4	0,6	24,4	1,5	15,3	0,9
Norvegia	4,7	7,1	1,5	3,6	0,7	4,7	1,0
Olanda	7,2	17,3	2,4	4,8	0,6	...	...
Polonia	8,1	8,5	1,0	12,7	1,6	14,3	1,8
Ungaria	6,9	8,3	1,2	9,1	1,3	12,3	1,8

Sursa: Anuarul statistic al R.S. România, 1970, pag. 708 și urm.

În perioada cincinalului ramurile determinante pentru progresul tehnic au cunoscut în țara noastră indici de devansare de 1,2 — 1,8 față de creșterea producției industriale globale. Pentru comparație am dispus în ce privește celelalte țări de date pe perioada 1966—1968, ceea ce ne-a determinat să separăm respectivii ani și pentru țara noastră.

(Continuare în pag. 12)

CREȘTEREA VENITULUI NAȚIONAL

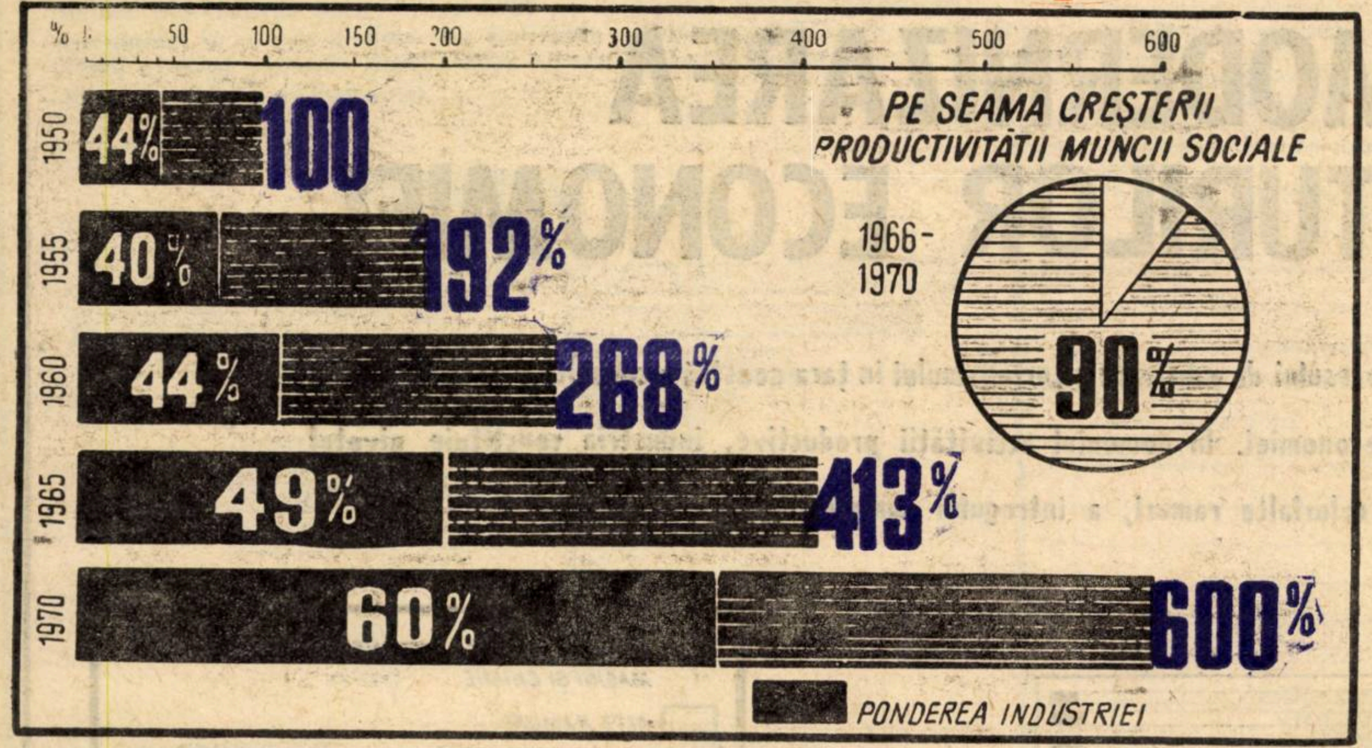

MODERNIZAREA STRUCTURILOR ECONOMIEI

VOLUMUL INVESTIȚIILOR

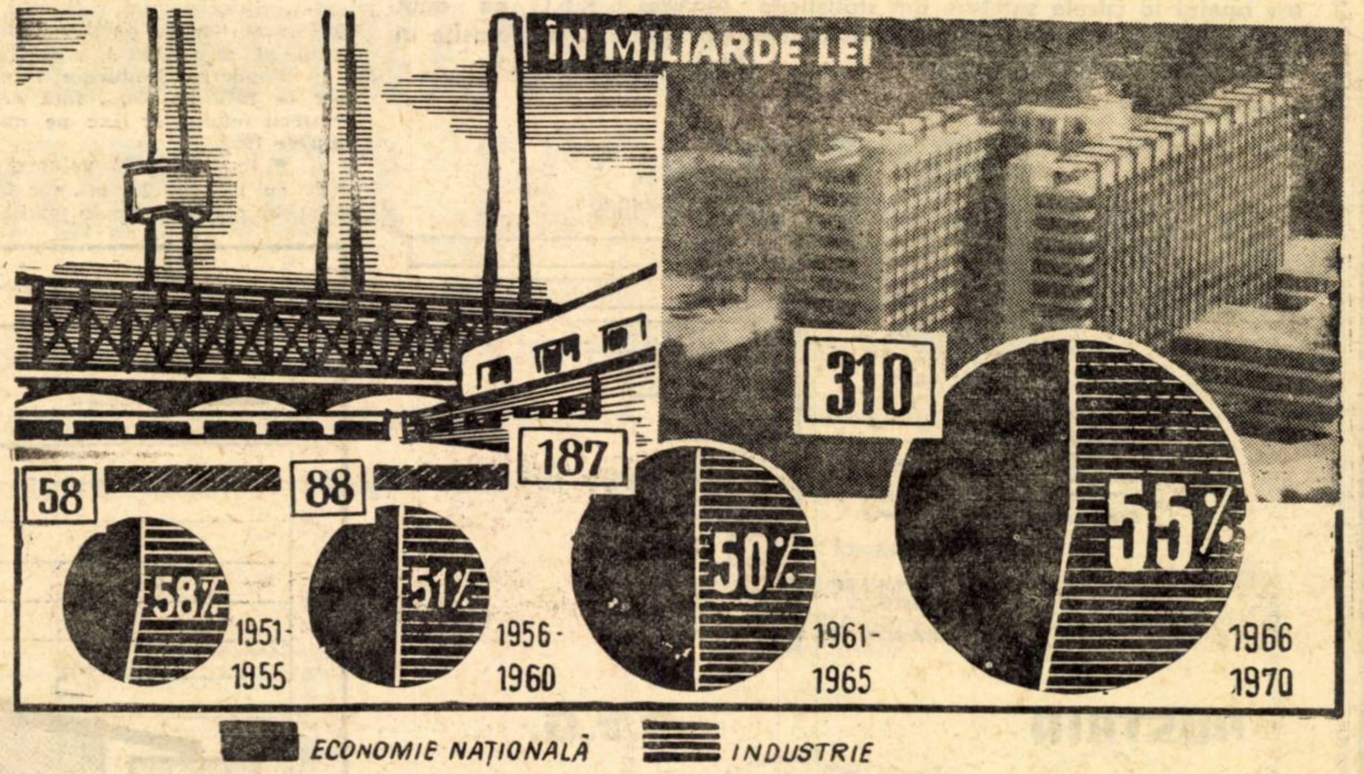

PRODUCȚIA INDUSTRIALĂ DE 17 ORI MAI MARE DECÎT ÎN 1938

• **VENITUL NAȚIONAL A FOST ÎN ANUL 1970 DE 1,5 ORI MAI MARE DECÎT ÎN 1965 ȘI DE 6 ORI MAI MARE DECÎT ÎN 1950.** Acest spor înalt a fost determinat de contribuția tot mai însemnată pe care a adus-o fiecare ramură a producției materiale la formarea venitului național, fapt ce vădește semnificative deplasări structurale, mutații calitative. În cadrul creșterii diferențiate a aportului tuturor ramurilor la crearea venitului național se afirmă cu putere rolul industriei, în special, și al ramurilor neagricole în general. Producția globală industrială a anului 1970 depășește de 1,4 ori pe cea realizată în întreaga perioadă a primului cincinal, iar industria noastră produce în 22 zile cît în întreg anul 1938. POTENȚIALUL INDUSTRIAL AL ȚĂRII DIN ANUL 1970 ESTE DE PESTE 11 ORI MAI MARE DECÎT ÎN 1950 ȘI DE 17 ORI DECÎT ÎN 1938.

DINAMICA RAMURILOR DE BAZĂ

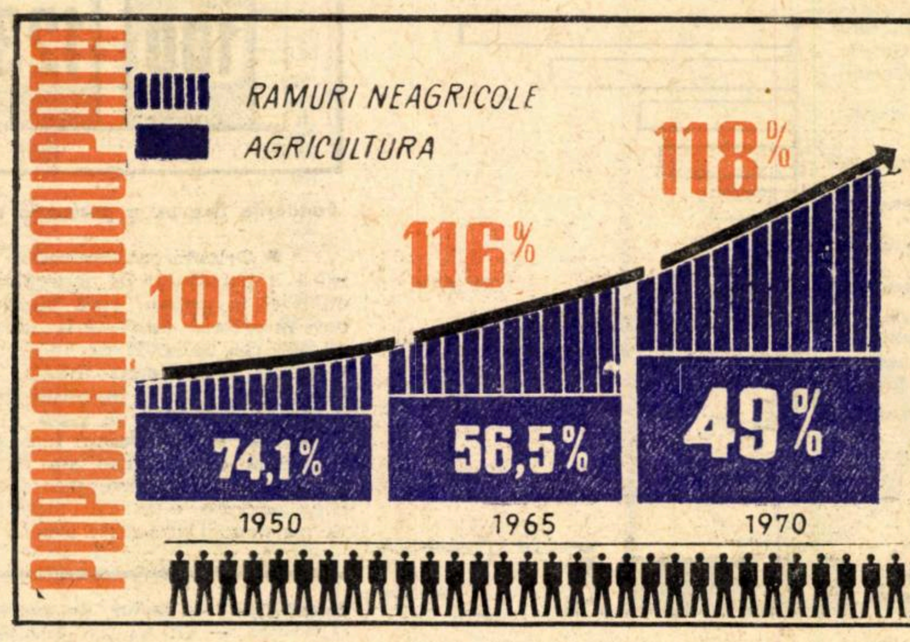

MUTAȚII ÎN STRUCTURA FORȚEI DE MUNCĂ

• Progresele obținute în dezvoltarea tuturor ramurilor economiei noastre și modificarea structurii producției sociale — pe baza industrializării socialiste a țării — au avut ca rezultat deplasări în structura populației ocupate. Astfel, **ponderea populației ocupate în ramurile neagricole a crescut la 51% la începutul anului 1970, comparativ cu 43,5% în 1965 și 25,9% în 1950.** În cadrul acesteia ponderea celor ocupați în industrie a crescut de la 12% la 23%.

• Ca urmare a extinderii și introducerii rapide a progresului tehnic și creșterii complexității proceselor de producție, s-a pus un accent deosebit pe creșterea calificării muncitorilor. Ponderea numărului muncitorilor calificați a crescut de la 77% în 1965 la 82% în 1970.

• Creșterea numărului de salariați a dus la modificarea ponderii acestora în totalul populației ocupate de la 45% în 1965 la 52% în 1970. Numărul de salariați la 1000 locuitori a fost în 1970 de 252 față de 130 în 1950, ceea ce înseamnă că peste un sfert din populația țării este salariată.

• A crescut ponderea populației ocupate în domeniul învățămîntului, ocrotirii sănătății, științei, culturii, artei, în activitățile de deservire.

• Schimbările în structura populației ocupate duc la schimbări calitative în structura veniturilor populației ocupate, crescînd venitul mediu pe o persoană ocupată.

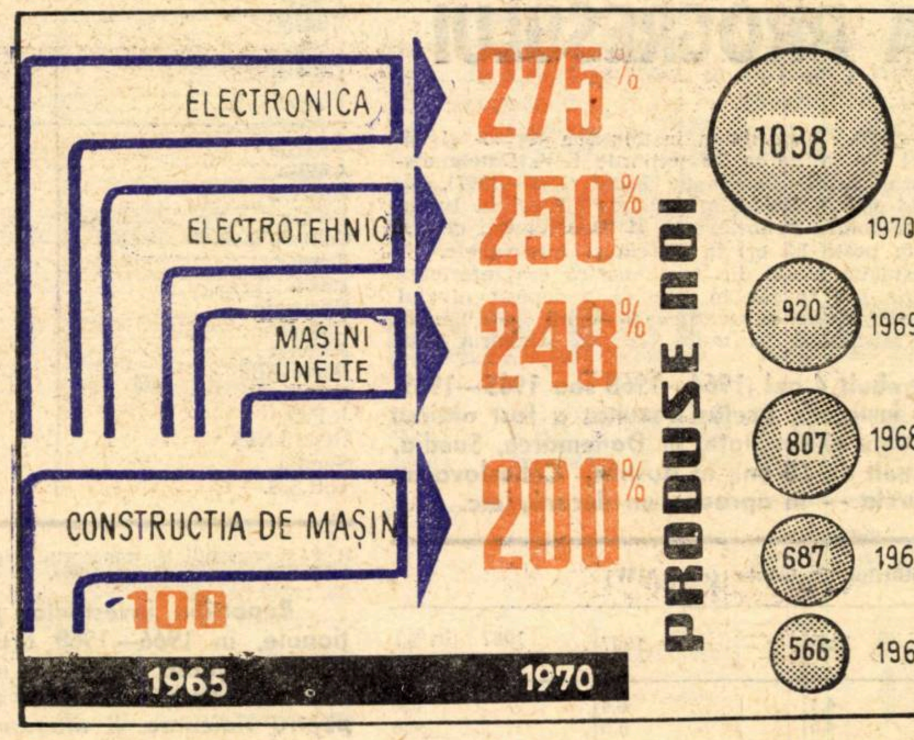

INDUSTRIA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI

CINCINALUL A ÎNSEMNAT PENTRU INDUSTRIA CONSTRUCTOARE DE MAȘINI

4000 DE PRODUSE NOI

Azi vă prezentăm cîteva din ele: În 1966—1970 **au fost asimilate în fabricație circa 4000 de noi produse, din care peste 3700 tipodimensiuni de bază de mare complexitate.** Două treimi din valoarea producției globale realizate în această perioadă a fost deținută de produse avînd o vechime mai mică de 5 ani.,

Iată cîteva din mașinile-unelte, utilajele și instalațiile mai importante care au fost asimilate:

În domeniul electrotehnicii:

— locomotiva electrică magistrală de 6580 C.P.
— autotransformatorul de 400/MVA/400 kV
— transformatoare în foiii de aluminiu

În domeniul electronicii:

— calculatorul „Felix—256"
— o gamă largă de mașini de calcul electronice „de birou" printre care „Felix CE—30", care reprezintă o construcție compactă, complet tranzistorizată, bazată pe blocuri și circuite imprimate detașabile.
— mașini de birou electromecanice de contabilizat și facturat, cu 9—18 totalizatoare
— centrale telefonice automate
— aparate electronice de măsură pentru mărimi electrice și neelectrice
— tuburi cinescoape cu echipament electronic și baloane de sticlă pentru tuburi
— aparataj automat de joasă tensiune, milivoltmetre, logometre indicatoare etc.
— o gamă largă de panouri de automatizare

Utilaje și mașini—unelte

— strungul carusel cu comandă program numerică.
— mașina de frezat universală sau verticală cu comandă program secvențială
— mașina de danturat roți dințate
— mașina universală de rectificat rotund exterior
— mașina radială de găurit
— motorul Diesel de 1250 C.P.
— grupul turbogenerator de 50 MW și turbinele de 178 MW
— cazanul de aburi de 100 Gigacalorii
— ruloul compactor vibrator autopropulsat de 6—8 tone forță

Utilaj petrolier

— instalația de foraj F 320 3DH
— instalația de foraj 3 DH—250, pentru adîncimi de 5000 m
— instalația de foraj F—320 — DE o variantă pentru acționarea Diesel electrică a instalației F 320—3 DH, care poate fora pînă la adîncimi de 6000 m
— instalația de foraj 3 DH—400, pentru adîncimi de 7000 m
— noi tipuri de sape de foraj
— instalații noi pentru intervenții la sonde

Mijloace de transport

— autoturismele „Dacia"
— autoturismele de teren „Aro"
— cargoul mineralier de 10200—12500 tdw.
— cargoul de 1600 tdw.
— nava fluvială de călători de 300 locuri
— locomotivele Diesel hidraulice de 150, 250, 350 și 700 C.P. pentru ecartament normal
— vagonul de călători clasa I, cu 54 locuri, pentru viteze mari și cu confort sporit.

Utilaj agricol

— tractorul pe șenile S—1500 de 150 C.P. pentru lucrări de hidroameliorări
— noi tipuri de tractoare pe șenile „Universal—651", „445—SV" și „445—SM"
— familia tractoarelor de 40 CP, utilizate în legumicultură, pomicultură și la lucrările în pantă
— combina autopropulsată de recoltat cereale „Gloria C—12"
— semănătoarea SPC—6
— semănătoarea universală SU—29
— combina de recoltat porumb R—9, echipată cu depănușător
— mașina de împrăștiat centrifugal îngrășăminte minerale MIC—2.

Ordinea de mărime a producției diferitelor ramuri arată orientarea structurii noastre industriale către ramurile ce asigură progresul tehnic. Modificările între 1950 și 1969 sînt profunde. Pentru comparare, am apelat la cifrele similare din statisticile Austriei și R.F.G. pe anul 1968, grupînd ramurile după criterii cît mai apropiate celor folosite în Anuarul statistic al României.

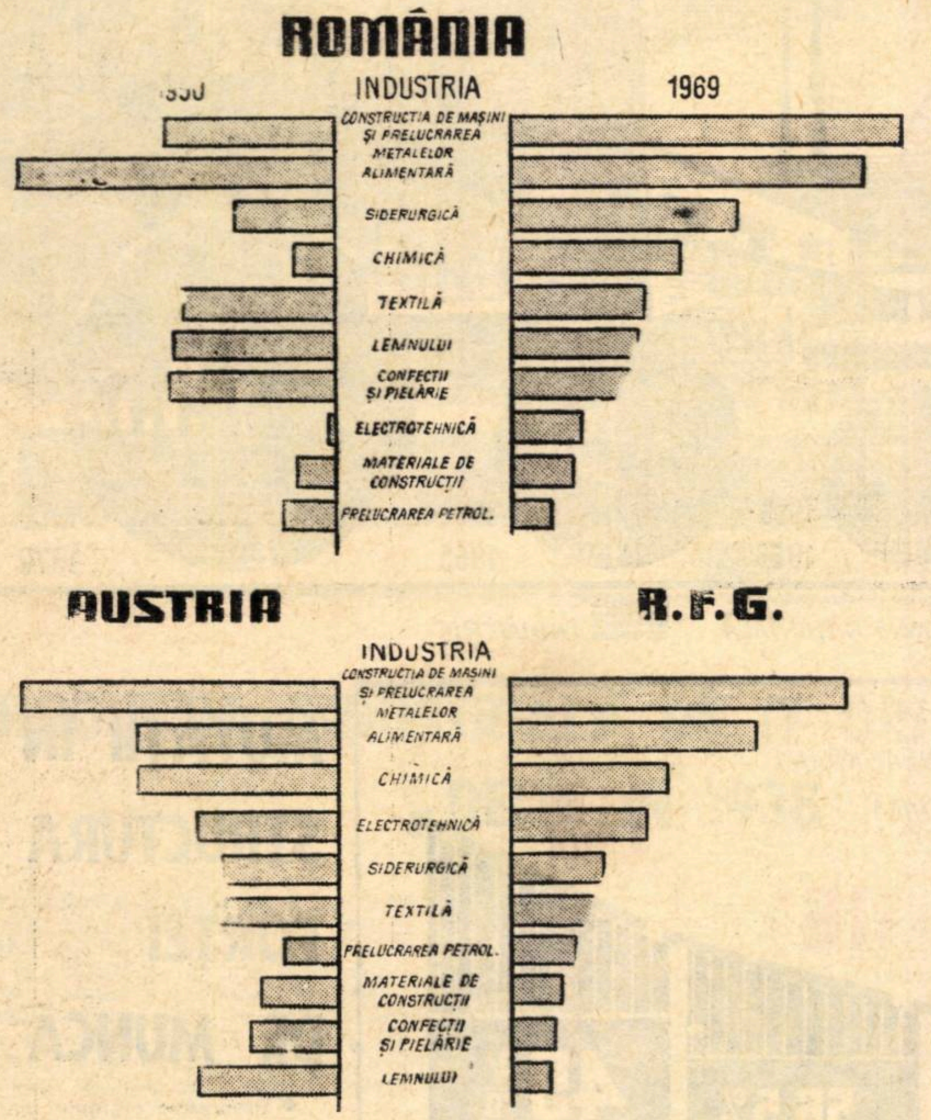

Pe primul loc — construcțiile de mașini

ENERGETICA — RAMURĂ ESENȚIALĂ A PROGRESULUI

În cursul cincinalului 1966—1970, capacitatea instalată a termo- și hidrocentralelor a crescut de 2,3 ori, de la 3,3 la 7,5 miliarde KW. Datele disponibile, ale Anuarului O.N.U., arată că în decurs de 7 ani (1960—1967), capacitatea instalată a crescut de 3,1 ori în Bulgaria, de circa 1,9 ori în Iugoslavia, de aproximativ 1,7 ori în Polonia, Cehoslovacia și Danemarca, de 1,6 ori în Olanda, Italia și Elveția, de peste 1,5 ori în Turcia și Austria etc.

Dacă în 1965 capacitatea instalată totală din țara noastră era inferioară celei înregistrate în 1960 în Austria sau Belgia, în 1970 ea a depășit nivelul din 1967 al acestor țări, apropiindu-se de capacitatea instalată a Olandei, Elveției sau Cehoslovaciei și devansînd cu mult Turcia, Ungaria sau Danemarca.

În timp ce României i-au trebuit 4 ani (1964—1968 sau 1965—1969) pentru a-și dubla capacitatea instalată, același rezultat a fost obținut în Belgia în decurs de un deceniu și jumătate, în Danemarca, Suedia, Italia sau Ungaria — în mai mult de 10 ani, în Austria, Cehoslovacia, Elveția, Olanda, R.D.G. sau Turcia — în aproape un deceniu etc.

Evoluția capacităților instalate (mii MW)

Țara	1960	1967	1967 (în %) / 1960
Austria	4,1	6,4	156
Belgia	4,5	6,6	146
Bulgaria	0,9	2,9	310
Canada	23,0	32,8	142
Cehoslovacia	5,7	9,6	169
Danemarca	2,0	3,3	167
Elveția	5,8	9,3	159
Italia	17,7	28,8	163
Iugoslavia	2,4	4,5	187
Olanda	5,3	8,7	165
Polonia	6,3	10,9	173
R.D. Germană	7,9	11,5	146
ROMÂNIA	1,8	5,2	290
Suedia	10,0	13,3	148
Turcia	1,3	2,0	157
Ungaria	1,5	2,1	141

Sursa : United Nations, Statistical Yearbook 1968.

FONDURI FIXE ÎN INDUSTRIE DE 2 ORI MAI MARI

● În anii cincinalului, a avut loc un susținut proces de modernizare și înnoire a fondurilor fixe în toate ramurile economiei naționale. Fondurile fixe puse în funcțiune din fondurile centralizate ale statului au crescut în anii cincinalului de peste 1,7 ori.

● **Fondurile fixe puse în funcțiune în toate ramurile economiei naționale din fondurile centralizate ale statului au crescut în anii cincinalului de peste 1,7 ori.**

● Importante îmbunătățiri structurale s-au petrecut și în domeniul înzestrării economiei naționale cu fonduri fixe, factor determinant al dezvoltării ramurilor ce participă la crearea venitului național, al ridicării nivelului tehnic al producției și al creșterii productivității muncii sociale.

Ponderea fondurilor fixe productive, față de totalul fondurilor fixe a fost în 1970 de 65%, față de 57,7% în 1965 și 48,8% în 1950, în condițiile creșterii fondurilor fixe pe întreaga economie de 1,5 ori față de 1965 și 3,4 ori față de 1950.

● În anul 1970 volumul fondurilor fixe în industrie a crescut comparativ cu 1965 de 1,9 ori, iar față de 1950 de aproape 6,7 ori, sporind în același timp ponderea lor în totalul fondurilor fixe productive.

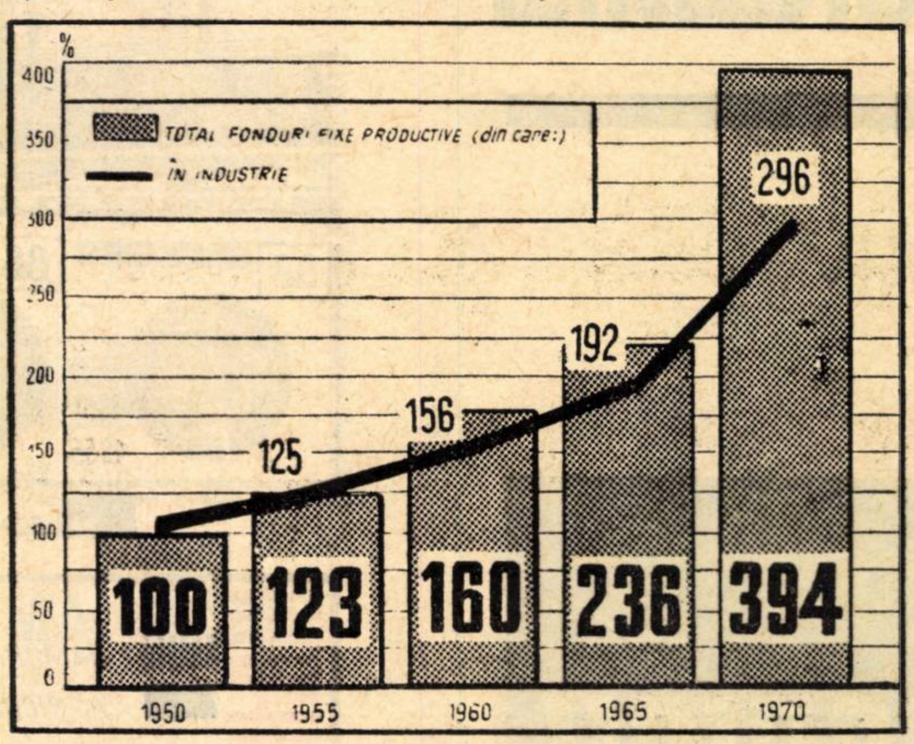

Fondurile fixe pe o persoană ocupată în sfera producției materiale (1950 = 100).

● Orientarea fondurilor de investiții reflectă edificator politica economică a partidului de îndreptare a acestora cu precădere spre sectoarele productive, în primul rînd pentru industrializare. În cadrul industriei s-a acordat prioritate dezvoltării ramurilor purtătoare ale progresului tehnic, care au un rol deosebit de important în valorificarea resurselor naturale, în dotarea și dezvoltarea întregii economii. Astfel, **în perioada 1966—1970, din întregul volum de investiții circa 55% a fost alocat industriei.** În cadrul industriei ramurilor de bază — metalurgie feroasă și neferoasă, construcții de mașini și chimie le-au fost alocate 58%. În anii cincinalului, baza tehnico-materială a industriei s-a dezvoltat prin intrarea în funcțiune a circa 1500 capacități și obiective principale de producție industrială, îndeosebi în ramurile: energie electrică, metalurgie, chimie, construcții de mașini, materiale de construcții, industrie ușoară și alimentară.

Investițiile — factor de creștere economică și de modificare a structurilor.
— În % din totalul investițiilor (în prețuri constante) —

Țara	Industrie și construcție	Agricultură și silvicultură	Transporturi și telecomunicații	Economia comunală și de locuințe
Anglia	38,0	2,8	9,8 [1]	20,0
Austria [2]	28,7	6,0	15,3	17,5
Belgia	37,1	2,9	8,6	24,5
Cehoslovacia [3]	41,9	11,9	15,5	13,3
Franța	33,5	4,9	7,8	25,4
Italia	27,4	8,7	9,8	30,5
Norvegia	27,9	6,7	31,9	15,1
Olanda	32,7	4,0	10,4	20,2
Polonia	44,4	15,9	11,9	14,1
Portugalia	38,9	7,3	15,0	22,9
R.D.G.	53,0	14,5	8,8	...
R.F.G.	32,0	5,6	14,6	20,9
ROMÂNIA [4]	56,9	16,3	10,6	8,8
Suedia	32,1	4,3	19,4	25,2
U.R.S.S.	37,6	18,1	9,6	16,8

1) Fără investiții în transportul rutier. 2) 1966—1967. 3) 1967—1968, în prețurile din 1967. 4) 1966—1969 în prețurile din 1963.

Repartiția investițiilor pe principalele ramuri ale economiei naționale, în 1966—1968 arată opțiunea fermă a țării noastre pentru industrializarea socialistă, în ritm rapid. Fondurile importante, comparativ cu alte țări, alocate agriculturii demonstrează grija permanentă pentru ridicarea și modernizarea concomitentă a acestei importante ramuri a economiei noastre naționale.

Creșterea investițiilor în bunuri de echipament — mașini și utilaje (în 1970 comparativ cu 1965)

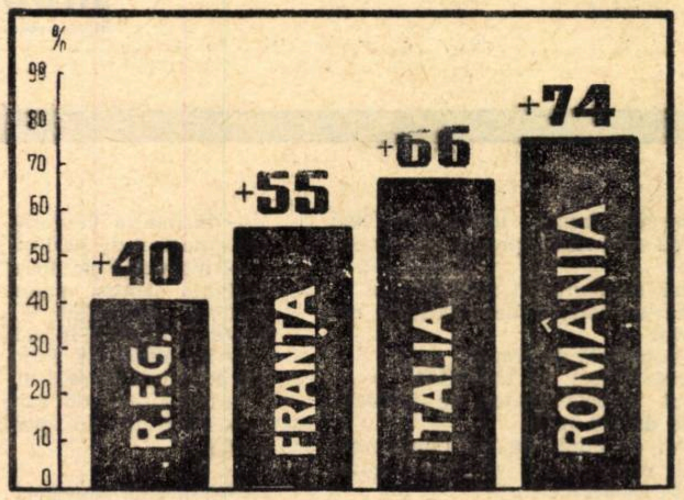

● Transformările structurale, calitative din economia țării și mai ales din industrie, au permis dezvoltarea continuă a comerțului nostru exterior. **În prezent, mărfurile furnizate de industrie au ajuns să contribuie cu circa 4/5 la exportul total al țării.** A sporit simțitor ponderea produselor cu un grad tot mai înalt de prelucrare industrială, cu caracteristici tehnice și calitative ridicate.

METODE ALE PREFIGURĂRII VIITORULUI

DEZVOLTAREA vertiginoasă a științei și tehnicii, pătrunderea acestora în domenii noi, duce în mod necesar la schimbări în producție și viața economică. Ritmul trepidant al innoirilor solicită din timp — pentru a le face față — date asupra lor, dacă nu vrem să ne pomenim în afara noului și dacă vrem să ajutăm și să sprijinim în mod inteligent, dezvoltarea unui anumit domeniu. Altfel, s-ar putea întîmpla ca, mergînd pe drumuri greșite, ceea ce astăzi este favorabil, mîine să ducă la consecințe nefaste. Informațiile respective trebuie să dea posibilitatea de a „vedea" viitorul și de a acționa asupra lui. Oricît de paradoxal ar părea, cunoașterea viitorului, prefigurarea lui cu ajutorul prognozei devine din ce în ce mai mult o necesitate vitală a prezentului (vezi tabelul). Acest fapt explică utilizarea pe o scară tot mai largă a prognozei în activitatea practică. Problema prognozei, a rolului ei este privită astăzi ca o pregătire a măsurilor ce urmează a fi luate într-un domeniu dat, ea constituind nu numai o bază pentru elaborarea planurilor de perspectivă, ci și pentru soluții operative, pentru adaptarea operativă a organismului economic sau a unei părți a acestuia la oportunități ce se întrevăd că vor apărea în viitor. Influența prognozei nu se limitează la luarea de măsuri de către un anumit organ, ea înrîurind, premeditat sau involuntar, luarea deciziilor de către toți participanții la procesul respectiv [1]).

În contextul măsurilor de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale, o serie de sarcini se referă tocmai la dezvoltarea și amplificarea studiilor de prognoză, în vederea fundamentării elaborării planurilor. „Perfecționarea planificării economice — se arată în Raportul la Conferința Națională a P.C.R. din 1967 — impune îmbunătățirea continuă a activității Comitetului de Stat al Planificării, care trebuie să elaboreze prognoze și studii economice de perspectivă" [2]). Aceste sarcini au și determinat efectuarea unor studii atît în cadrul unor unități centrale, cît și preocupări în cadrul institutelor de cercetare. În cele ce urmează vom prezenta cîteva din metodele de prognoză utilizate.

DE LA ÎNCEPUT trebuie să spunem că pînă în prezent nu a fost concepută o metodă universală de prognozare. De altfel nici nu este de conceput o asemenea metodă și nici efortul de investigație, cel puțin pentru viitorul apropiat nu este orientat în această direcție. În ceea ce privește metodele folosite, acestea pot fi clasificate în funcție de mijloacele utilizate în aplicarea lor (este vorba de metodele folosite pînă astăzi în elaborarea de prognoze în domeniul științei, tehnicii și al economiei) — în **trei grupe mari** principale și anume: metode bazate pe **extrapolare**, metode bazate pe **analogie** și metode care folosesc **reflectarea.**

EXTRAPOLAREA, ANALOGIA ȘI REFLECTAREA

METODELE utilizînd extrapolarea sînt cele mai simple metode de prognoză. Fiind întrebuințate de foarte multă vreme, și existînd experiență în domeniul extrapolării, ele sînt bine puse la punct. Printre tehnicile posibile ale extrapolării se folosește adesea tehnica de prelungire — pînă la un anumit punct de timp — a ritmului mediu anual de creștere. Uneori tehnica extrapolării se face cu ajutorul funcțiilor liniare și exponențiale. În cele mai multe cazuri însă, prognoza făcută cu ajutorul extrapolării arată numai aproximativ direcția dezvoltării sau dovedește imposibilitatea căilor de dezvoltare alese. Ca exemplu, poate fi dată extrapolarea pe 35 de ani a ritmului mediu actual de creștere a cheltuielilor de cercetare în Anglia, care a dus la rezultatul neverosimil că suma acestor cheltuieli va fi în anul 2000 mai mare decît venitul național așteptat. De observat că totuși uneori extrapolarea este folosită și în cadrul metodelor din celelalte două grupe.

Metodele bazate pe analogie utilizează tehnica comparării diferitelor situații. Ele se aplică numai în acele cazuri cînd există elemente (ritmuri și niveluri de creștere sau dezvoltare) comparabile, atît în interiorul, cît și în exteriorul unui domeniu dat (țară, ramură etc.) Aceste metode sînt întrebuințate în toate țările, în special în cele cu un nivel de dezvoltare mai scăzut, utilizîndu-se în acest scop două variante și anume cea a **modelului** sau cea a **„fisurii".** Metodele comparative sînt mai universale decît cele bazate pe extrapolare, ele putînd fi aplicate în toate domeniile, știință, tehnică,economie, dacă există diferențe de niveluri. Ele însă ascund un anumit pericol, legat — la varianta model — de imitare, fără a cunoaște toate particularitățile modelului imitat.

Metode folosind reflectarea. — În cadrul primelor două grupuri de metode, numeroase metode cantitative pleacă în stabilirea perspectivei de la caracteristicile trecute ale unui fenomen. Mergînd pe această cale, s-a ajuns la utilizarea abuzivă a trecutului, fapt ce a determinat elaborarea unor prognoze eronate. Pe de altă parte, există numeroase cazuri cînd lipsesc datele necesare, ceea ce îngreunează întocmirea prognozei și anume atunci cînd fenomenul studiat fie că nu permite experimentarea, fie că face să intervină elemente dificil de judecat sau apreciat, fie că a făcut obiectul unei evoluții care scapă analizei (cel puțin cu ajutorul informațiilor disponibile). În toate aceste cazuri apare necesară obligația de a căuta informații suplimentare, fie prin anchete de opinii sau statistice, care costă însă — în anumite cazuri — foarte scump, fie, dacă primele nu sînt posibile, să se consulte experți care vor putea furniza elementele necesare elaborării prognozei.

Metodele folosind reflectarea sînt foarte îndrăznețe și riscante, au însă o calitate mare și anume că nu leagă abuziv viitorul de trecut, dar obligă la luarea în considerare a faptului „prin ce" și „de ce" viitorul se va deosebi de trecut. Se știe că în domeniul științei, tehnicii și economiei există procese care manifestă tendința de stingere, iar altele care se nasc și dinamizează întregul sistem. Sarcina principală a acestui tip de metode constă în determinarea celor două feluri de cauze și căutarea printre acestea (cauze care nu au început încă să dea rezultate), a factorilor viitorului. Cauzele apariției fenomenelor viitoare se află în prezent, ceea ce înseamnă că și în acest fel de metode apare un oarecare element de extrapolare, dar numai o urmă, aceasta deoarece nu toate direcțiile de dezvoltare se mută din trecut în viitor. Deși această sarcină este grea, greutatea fiind cu atît mai mare cu cît se ia în considerare nu numai indicația **liniei de dezvoltare,** dar și **rezonanța cauzelor care apar** și determinarea (dacă aceasta este posibil) a **fenomenului multiplicator** și **accelerator** în rezonanța respectivă, metode de acest gen se practică destul de des.

Cu toate că sînt legate mai mult de anumite fenomene specifice — metodele bazate pe reflectare sînt legate cel mai mult de previziunea straturilor superioare ale procesului istoric, adică de dimensiunile sociale și culturale — totuși ele pot fi aplicate în toate domeniile constituind cele mai universale instrumente utilizabile în tehnica previziunii. În cadrul acestui grup, merită o atenție deosebită acele metode ce utilizează tehnica **anchetelor,** și există multe tipuri de tehnici de anchetă.

TIPURILE ȘI TEHNICILE DE PROGNOZĂ

VOM ENUMERA în continuare cîteva din metodele și tehnicile mai interesante folosite în elaborarea prognozelor.

Metoda lui Steinbuch. — Acesta a elaborat o prognoză privind viitorul tehnicii de prelucrare a informațiilor. Ea corespunde, în măsură însemnată, condițiilor obiective și posibilităților unui om de știință izolat. Veridicitatea prognozelor acestuia este relativ mare, deoarece el pornește de la cunoștințe deja existente și face prognoza numai cu privire la posibilitatea realizării lor și la urmările posibile ale producerii lor. Însă prognozele lui includ o serie întreagă de considerente alternative, în unele cazuri ele dînd numai răspunsuri vagi, fără să indice perioadele de realizare. Aceasta fără îndoială este urmarea faptului că în acest domeniu exercită influență o cantitate mare de factori subiectivi, și obiectivi aprecierea lor fiind destul de greu de făcut [3]).

Cercetarea morfologică. — Metoda a fost pusă la punct de astronomul elvețian Fritz Zwicky, în scopul cercetării sistematice a tuturor posibilităților unui domeniu dat. Conform acestei metode, elaborarea prognozei parcurge următoarele etape, prezentate în ordinea lor: 1) definirea precisă a problemei care trebuie soluționată; 2) determinarea parametrilor de care depinde soluția problemei; 3) gruparea tuturor posibilităților existente privind un anumit parametru, în mai multe matrice folosite

Dragoș CIGUSIEVICI
cercetător științific principal
Institutul de cercetări economice

(Continuare în pag. 14)

CĂRȚI

TEORIA GENERALĂ A SISTEMELOR

NU ESTE un economist bun acela care este numai economist. Pe de o parte, această butadă conține un mare adevăr; economistul care se închide în limitele strîmte ale propriei sale specialități riscă fie să rumege și să rerumege idei aparținînd unor înaintași iluștri, fie să se opintească în traseul unor nesfîrșite calcule care nu pot oferi concluzii noi și relevante decît dacă sînt fertilizate cu concepte noi sau de metode noi.

În prezent însă teoria economică se adapă din plin din cuceririle altor științe, fie ele speciale, fie generale. Tendința de specializare a științelor, mult subliniată cu diferite prilejuri, este însoțită de o tendință, în aparență opusă, de a menține comunicabilitatea dintre oamenii de știință de diferite specialități. Cercetările interdisciplinare și disciplinele de contact acționează în această direcție. Dar coeziunea sistemului universal al științei este asigurată de științele generale, cum sînt: străvechea logică, matematica, istoria științei, iar, în ultimul timp, cibernetica și teoria generală a sistemelor.

Lectura unei cărți *) din acest din urmă domeniu, cum este cea de care vrem să ne ocupăm în nu prea multele rînduri ce urmează, este utilă tuturor cercetătorilor, printre care și economiștilor. În această culegere de studii figurează și scrieri iscălite cu nume de mare circulație în literatura economică mondială, Oskar Lange și Kenneth Boulding, la care se adaugă specialiști, tot binecunoscuți din domeniul cercetărilor operaționale, avînd contingențe numeroase cu problemele economice.

La obîrșia teoriei generale a sistemelor stau lucrările lui Ludwig von Bertalanffy, care în perioada dintre cele două războaie mondiale s-a făcut cunoscut prin cercetări speciale de biologie, culminînd într-o concepție biologică generală cu pregnante trăsături proprii. De la teoria organismică a lui Bertalanffy pînă la teoria generală a sistemelor a fost numai un pas. În lucrarea sa „Imaginea lumii biologice", apărută acum douăzeci de ani, Bertalanffy scrie: „Organismul reprezintă un sistem, expresie prin care înțelegem un complex de elemente aflate în interacțiune". Esența ideii de sistem, așa cum rezultă ea din definiția lui simplă, este prezentă la aproape toți autorii. Faptul este explicabil și prin aceea că teoria sistemelor încearcă să rezolve cu ajutorul unor mijloace metodologice moderne și pe baza cunoștințelor acumulate de știința contemporană problema mai veche în filozofie a raportului dintre parte și întreg, problemă care ocupă un loc important și în cadrul materialismului dialectic. În una din remarcabilele sale lucrări, incluse în culegerea apărută la Moscova cunoscutul economist polonez Oskar Lange dezvoltă, antrenînd un *aparat* matematic și cibernetic corespunzător, o elegantă teorie a dezvoltării sistemelor. Este evident că o asemenea teorie are o valabilitate mai generală, depășind sfera economiei.

Un alt concept central în teoria economică, dar care este departe de a fi apanajul economiștilor, este cel al creșterii. În inspiratul său studiu intitulat semnificativ „Teoria generală a sistemelor ca schelet al științei", Kenneth Boulding notează că „ar fi greu să găsim

I. LEMNIJ

(Continuare în pag. 14)

PREFIGURAREA VIITORULUI

(Urmare din pag. 13)

pentru construirea unui spațiu de n dimensiuni, sau a unei „cutii morfologice“;

4) analiza cutiei morfologice. Analiza este completă dacă în fiecare sertar al cutiei se găsește numai o soluție sau nici una. Pentru a evita eliminarea prematură a unei soluții, abia în cursul ultimei faze se studiază în ce măsură diferitele soluții posibile sînt realizabile sau nu, reducîndu-se astfel numărul posibilităților practice.[4]) Această metodă, constă deci în esență, în a detalia un obiect, fenomen, proces, problemă, în caracteristicile, elementele sale de bază și a studia dacă toate soluțiile posibile au fost examinate. Se pot astfel trece în revistă toate posibilitățile și concepe, imagina, crea, inventa noi posibilități, noi soluții. Rezultă că această metodă este simplă și suplă, ea cerînd însă multă imaginație. Comodă cînd este necesar a se fixa un scop de atins, fiindcă obligă pe cel ce o utilizează să detalieze obiectul, la drept vorbind ea nu constituie un procedeu de datare (de fixare a datelor).

Arborele de corelație (Relevance tree). — Concepută inițial pentru investigarea și prognoza progresului în domeniul spațial, această metodă este azi utilizată și în alte domenii, cum ar fi cel al electronicii medicale. Tehnica ei constă în principal în aceea că pentru fiecare nivel al arborelui se definesc criteriile, stabilindu-se cîte un coeficient de pondere. Prin prelucrarea matematică a acestor coeficienți, se poate calcula numărul de corelații privind problemele investigate,[5]) putîndu-se astfel clasifica proiectele într-o ordine de prioritate.

Tehnica scenariilor. — Ilustrată în ultimii ani de americanul Herman Kahn, ea nu este la drept vorbind o metodă de previziune pe termen lung, ci una de punere în evidență a punctelor critice, nevralgice, puncte în care este necesar a se lua decizii. Întocmind, respectiv elaborînd scenariul unui eveniment, proces, fenomen dat, punînd cap la cap înlănțuirile previzibile, pentru a face o suită logică, se pun în evidență punctele de unde diverg mai multe posibilități. Se regăsește, după decizia luată, o nouă suită logică și din nou puncte în care o alegere de acțiune este necesară ș.a.m.d. Această tehnică a scenariului este foarte utilizată în elaborarea strategiei de acțiune în diferite domenii.[6])

Tehnica Pattern este o altă metodă de previziune pe termen lung. Plecînd de la un obiectiv, al scopului fixat, cel ce o utilizează trebuie să-l detalieze element cu element în așa fel încît să pună în evidentă toate diferențele față de realitatea existentă. Aceste diferențe sînt atunci considerate obiective, scopuri parțiale, a căror asamblare va permite atingerea obiectivului principal. Foarte utilizată în previziunea tehnologică, această tehnică, aplicată programului Apollo al N.A.S.A., în Statele Unite, a permis să se scoată la iveală 2329 deficiențe tehnologice care au trebuit rezolvate. Ea este însă aplicabilă și în alte domenii, cum ar fi cel industrial sau comercial. Ea permite elaborarea strategiei de acțiune în domeniul dat.[7])

„Tehnica Delphi“ — Dezvoltată în principal de specialistul american Olaf Helmer, prima aplicație majoră a „Tehnicii Delphi" a fost făcută în anul 1964, sub auspiciile întreprinderii de cercetări RAND Corporation din S.U.A., împreună cu W. J. Gordon, cînd s-a încercat — cu concursul unui grup („Panel"), de 20 participanți, specialiști în diferite domenii ale științei — obținerea unor previziuni privitoare la unele dezvoltări științifice, la data probabilă a înfăptuirii lor. Rezultatele obținute au fost interesante. Metoda acestei anchete a fost aplicată ulterior și de o serie de alte instituții importante ca : U.S. Air Force și American Space Company, de Institutul de cercetări în materie de apărare din Suedia etc. În cadrul metodelor de elaborare a prognozelor prin anchete, așa-numita „Tehnica Delphi", pe care datorită modului de a se realiza noi am denumit-o „Ancheta iterativă", ocupă un loc deosebit datorită specificului, avantajelor și rezultatelor obținute.

În general, se poate spune că „Ancheta iterativă“ are calități superioare și gradul realității prognozei mai mare față de metodele lui Fucks, Fourastié, Steinbuch sau a lui Baade. Ea are o serie de avantaje, în comparație cu alte metode de elaborare a prognozelor, permițînd determinarea rapidă a părerilor diferiților oameni ; este relativ elastică, ieftină și poate fi perfecționată.

Prognozele pe termen lung, elaborate cu ajutorul acestei metode, dau, după conținutul lor — ca și celelalte prognoze pe termen lung — o orientare generală, care are multe elemente subiective (gîndire la nivelul dorinței). Gradul realității lor, pentru aceeași perioadă, este în unele domenii (știință și tehnică) probabil mai mic decît în alte domenii (demografie)[8]). Această metodă este aplicabilă mai ales în domeniile în care gîndirea intuitivă este instrumentul cel mai puternic al previziunii, adică în cercetarea științifică pe termen lung. Ea permite, îndeosebi, să se pună în evidență forțele motoare posibile ale evoluției sau a factorilor putînd să o influențeze. Această metodă poate fi însă utilizată și în alte domenii. Aplicarea „anchetei iterative“ pune în valoare caracterul ei dublu, **perspectiv** și **prospectiv**. Sub primul său aspect, ea se prezintă ca un mijloc de a stabili o previziune, adică de a determina realizarea — la un termen indicat — a unor evenimente probabile, la care grație cunoașterii anticipate, vom căuta să ne adaptăm. Sub aspectul său prospectiv, ea oferă în plus (pe lîngă cele date de primul aspect), oportunitate, prilejul de a dezvălui și descoperi obiectivele posibile la care ne vom putea decide să ajungem. Cînd, de exemplu, concluziile trase din rezultatele obținute în urma unei aplicări a „anchetei iterative“ relevă o perspectivă defavorabilă, ele indică totodată cauzele și mijloacele care ar fi bine să fie utilizate pentru a modifica efectele în sensul obiectivului considerat ca dezirabil.[9]). În termeni de strategie, se poate spune că „ancheta iterativă“ este în măsură să furnizeze unui conducător previziuni cuantificate asupra activității domeniului pe care-l dirijează, și, în același timp, să distingă elementele care-i vor permite să fixeze obiectivele lui și să definească o politică aptă să-l ajute la atingerea lor, făcînd astfel probabil un viitor care este dorit.

Aceste tehnici de previziune pe termen lung au caracteristica comună de a nu necesita nici o cunoștință matematică aprofundată. Ele fac apel la intuiție, la imaginație, dar în același timp la rigoarea deducției, necesitînd deci un antrenament și recurgerea la specialiști. Ele sînt aplicabile și la previziunile pe termen scurt, pe care le pot completa în mod fericit. De menționat însă că ele nu dau decît rar estimări cantitative precise.

Sînt în curs de experimentare și o serie de metode mai mult sau mai puțin cunoscute de specialiștii în elaborarea previziunii și în cercetarea operațională cum sînt : analogiile istorice, modelele operaționale, curbele de asimilare și metodele de previziune probabilistică, precum și analiza sistemelor.

———————

[1]) Slama, I., „Unele probleme ale înțelegerii, aplicării și metodologiei prognozelor“, referat prezentat la Simpozionul CAER, 1968 Praga.

[2]) Nicolae Ceaușescu, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, decembrie 1967, Ed. politică, București, 1967, pag. 51—52.

[3]) Steinbuch, K. — „Automat und Mensch“, Westberlin Gottingen Heidelberg, 1963, pag. 326.

[4]) „La prevision technologique“, în rev. „L'Observateur de L'OCDE“ nr. 27, aprilie, 1967, pag. 33—36.

[5]) Ibidem.

[6]) Kahn, H., „Situații viitoare în lume“, în rev. „Science Journal“, oct. 1967.

[7]) Cheradame, H. „La science de la prévision va-t-elle enfin acquerir droit de cité“ ? în rev. „L'Usine Nouvelle“, Ed. Suplem. dec. 1968.

[8]) Bönischel, A. „Cu privire la unele probleme metodologice ale prognozelor științei și tehnicii în țările capitaliste“, referat prezentat la Simpozionul C.A.E.R., 1968, Praga.

[9]) Demory, C. „Une methode de prévision par consultation de' experts : la Procedure Delphi“, în rev. Gestion, oct. 1968.

ETAPELE CUNOAȘTERII VIITORULUI *)

— caracterizarea acestor etape — locul prognozei în cadrul lor

Nr. crt.	Caracteristica	ETAPA				
0	1	2	3	4		
1.	Ordonarea etapelor de cunoaștere a viitorului	IPOTEZA	PROGNOZA	PLANUL Pe termen : lung	mediu	scurt
2.	Perioada la care se referă — în ani	peste 40	20 — 30 — 40	7—15—20	2—5—7	1—2
3.	Gradul de precizie al previziunilor	1	2	3	4	5
4.	Trăsături	— Cele mai puțin concrete și cele mai curajoase previziuni ale viitorului, învecinate cu ficțiunea. — Determinarea evenimentelor viitoare și a procesului de dezvoltare se face pe baza reflecțiilor specialiștilor. — Determinarea gradului de nesiguranță sau veridicitate. — Caracterizarea liniei finale a orizontului timp sub forma punctului de timp aproximativ. — Ipotezele cu privire la descoperirile științifice apar adesea împreună și chiar se împletesc cu presupunerile demografice și previziunea unor fenomene economice noi. — Cu trecerea timpului și creșterea cunoștințelor ipotezele se pot transforma în prognoze.	— Trebuie să fie mai amănunțită decît ipotezele. — Ea trebuie să oglindească mersul probabil al evenimentelor, schimbat de evenimentele actuale prevăzute (inclusiv determinarea căilor de dezvoltare). — Determinarea cît mai precisă a ceea ce este posibil și nu a ceea ce este oportun. — Prognozele sînt pasive în comparație cu planurile. — Trei tipuri de prognoze : prognozele dezvoltării științei și tehnicii, prognozele economice și prognozele demografice. În ultimul timp se propune de asemenea prognozarea fenomenelor sociale și politice. — Cu trecerea timpului prognozele se pot transforma în planuri.	— Reprezintă forma de previziune și, în același timp, de formare a viitorului, în conformitate cu prezumțiile acceptate cu caracter oficial ; el nu trebuie să repete căile de dezvoltare, determinate de prognoze, putîndu-le schimba. — Planurile — independent de perioadele de timp pe care le cuprind — se bazează pe alegerea rațională și coordonarea conștientă a proceselor sociale și economice ; apar ca rezultat al schimbărilor și includ în ele elementul de dezvoltare. — Planurile economiei naționale sau ale diferitelor ei părți trebuie să fie îndeplinite în numele societății (în timp ce ipotezele sau prognozele pot prezenta punctul de vedere al unui singur cercetător științific sau al institutului respectiv).		

*) Tablou întocmit după datele economistului polonez Zbignev Madei — Vezi „Metodele previziunii și formării viitorului“, referat prezentat la Simpozionul C.A.E.R. — PRAGA, 1968.

(Urmare din pag. 13)

o știință în care fenomenul creșterii n-ar avea o anumită importanță“.

Boulding construiește o ierarhie, de sisteme, ordonată după gradul de complexitate, începînd cu ceea ce el numește structură statică mergînd pînă la nivelul organizațiilor sociale și chiar dincolo de acestea, la nivelul unor ipotetice sisteme transcendente. După Boulding, unul din avantajele ierarhiei sistemelor ar consta în aceea că ea ar facilita identificarea lacunelor existente atît în cunoștințele teoretice cît și în cele empirice, susținînd că la toate nivelurile există un deficit de cunoștințe empirice. Dar cunoștințele noastre sînt și mai deficitare în ceea ce privește mecanismul de conducere caracteristic lumii intelectuale și celei sociale.

Tocmai acestei probleme îi este consacrat studiul lui R.L. Dekoff, specialist renumit în domeniul cercetărilor operaționale. Operația, ne spune el, este o comportare a unui sistem care se compune dintr-o mulțime de acțiuni independente. Pentru autor, care urmărește problema eficienței activității întreprinderilor, este deosebit de important sistemul om-mașină. În acest scop el are nevoie de conceptul de organizație care este un sistem cel puțin parțial autoreglabil.

Desigur că în această extrem de sumară prezentare a conținutului cărții lipsește cea mai mare parte din bogatul conținut de idei pe care îl vehiculează autorii studiilor înmănunchiate în volumul prezentat de editura „Progress“. Majoritatea autorilor sînt oameni de o vastă erudiție, proveniți din mai multe domenii științifice, ceea ce, de altfel, face lectura cărții deosebit de instructivă. Construirea unei teorii de generalitatea teoriei sistemelor nu ar fi posibilă decît de către oameni capabili să intuiască și să formuleze ceea ce este comun mai multora sau tuturor domeniilor științei. Două remarci fundamentale se impun totuși.

Sistemul este înainte de toate un concept și nu corespunde întocmai unei realități independente de subiectul investigator, după cum și structura poate fi stabilită în funcție de nevoile cercetării respective. Atît modelele simple de creștere, cît și modelele input-output cu un număr uriaș de elemente sînt sisteme ideale, care au o anumită analogie cu un segment din realitate. În momentul în care am delimitat un sistem, tot ceea ce este în afara lui este mediu.

În al doilea rînd, din lectura celor șaptesprezece studii cuprinse în volum se desprinde faptul că teoria generală a sistemelor nu este o știință definitiv constituită. Varietatea de definiții date unuia și aceluiași concept, multitudinea modului de exprimare a gîndirii — oscilînd între descrieri calitative și expuneri în termenii unor discipline matematice moderne — sînt simptomatice pentru faza dezvoltării în care se află în momentul de față acest domeniu intelectual pasionant : o fază de intense eforturi creatoare, fapt de altfel subliniat de fondatorul lui, von Bertalanffy, care privește teoria generală a sistemelor ca pe unul din modelele posibile de descriere teoretică a realității.

Majoritatea studiilor traduse în limba rusă și reunite în cartea editată de Sadovski și Iudin provin din publicația anuală „General Systems“, organ al Societății pentru cercetări în domeniul teoriei generale a sistemelor, la a cărei înființare a contribuit în mare măsură biologul canadian de origine austriacă Ludvig von Bertalanffy. Răspîndirea largă a conceptelor elaborate de teoreticienii sistemelor, precum și faptul că pentru cibernetică ele au o importanță primordială dovedește rodnicia acestor strădanii. Folosirea mai largă a prețiosului instrumentar metodologic creat de teoria generală a sistemelor în gîndirea economică teoretică ar contribui fără îndoială la o și mai organică integrare a științei economice în sistemul universal al științei.

*) Issledovanie po obșcei teorii sistem. Sbornik perevodov. (Cercetare cu privire la teoria generală a sistemelor „Culegere de traduceri“). Introducere de V. W. Sadovski și F. G. Iudin. „Progress“, Moskva, 1969, 520 pag.

ECONOMIE POLITICĂ – GÎNDIRE ECONOMICĂ

(Urmare din nr. trecut)

CEEA CE ESTE însă cel mai controversat în economia politică este sensul, accepţiunea dată de economiştii aparţinînd unor clase, grupuri, respectiv orientări diferite unor legi, categorii, concepte economice ca progresul economic, dezvoltarea economică şi creşterea economică, legea valorii, legea cererii şi ofertei, legea randamentelor economice, valoarea, preţul, salariul, plusvaloarea, profitul, renta, capitalul şi diversele sale caracterizări — pentru a da numai cîteva exemple.

Se ştie că, în rigoarea lor exemplară, clasicii marxism-leninismului au recunoscut că „economia politică ca ştiinţă a condiţiilor şi formelor în care se efectuează producţia şi schimbul şi, respectiv repartiţia produselor în cadrul diferitelor societăţi omeneşti, economia politică în acest sens larg trebuie să fie abia creată" — după cum arăta F. Engels în „Anti-Dühring"[5]).

Pentru elaborarea unei astfel de economii politice F. Engels remarca necesitatea de a porni de la incursiunile, fie şi incidentale, ale autorilor antici care au dat dovadă de genialitate şi originalitate, de la opere epocale ale mercantilismului, de la „întemeietorul economiei politice moderne, Petty" şi de la succesorii săi imediaţi — J. Locke şi D. North, de la J. Vanderlint şi D. Hume (în legătură cu ultimul F. Engels folosea termenii de „apologie progresistă şi optimistă a industriei şi a comerţului în plină înflorire... a societăţii capitaliste din Anglia... în ascensiune rapidă"[6]), de la F. Quesnay, de la clasicii englezi...[7]). În lucrările teoretico-economice ale lui V.I. Lenin vom găsi cu precădere critica economiştilor nemarxişti şi antimarxişti — de la P. Struve (1870—1944), J. C. L. S. Sismondi (1773—1842) şi Tugan-Baranovski (1865—1919) — în primele lucrări, la liderii internaţionalelor a II a şi a II½. În lucrările de politică economică ale lui V.I. Lenin vom găsi indicaţii cu privire la economia socialistă, puncte de plecare pentru elaborarea unei economii politice şi a unei politici economice socialiste. Nu este de aceea nici un motiv să se creadă că ne vom abate de la spiritul, de la tradiţia clasicilor marxism-leninismului, afirmînd că nu avem încă **o** ştiinţă economică elaborată, constituită. Pentru elaborarea **unei** ştiinţe economice marxist-leniniste **în sensul larg al cuvîntului** o cerinţă prealabilă ar fi valorificarea corespunzătoare a indicaţiilor teoretice ale clasicilor marxism-leninismului, a materialelor de teorie economică marxist-leninistă ale altor autori de orientare şi ţinută marxist-leninistă, validate de viaţă, ca şi a practicii sociale. În acest domeniu istoria gîndirii economice poate da economiei politice un ajutor substanţial, în măsura în care se vor concretiza sintezele corespunzătoare. Dar elaborarea pe această cale a unei ştiinţe economice marxist-leniniste, cu toată importanţa ei excepţională pentru progresul cunoştinţelor economice în general, reprezintă doar o parte a problemei creării ştiinţei economice în sensul larg al cuvîntului. Putem în acest sens considera, prin abstract, că economia politică marxist-leninistă se poate elabora şi din propriu-i material *) chiar numai prin contrapunere faţă de economia politică burgheză sau nemarxistă în genere, dar nici în această ipostază nu este de conceput ca să le ignore, după cum nu este de conceput să se rămînă în istoria critică a teoriilor economice doar la valorificarea creatoare a gîndirii economice din trecut pe care au reuşit s-o întreprindă clasicii marxist-leninismului.

În gîndirea economică reală, economia politică marxistă coexistă — se ştie — cu diversele varietăţi de economie politică nemarxistă. Istoria reală, viaţa reală acreditează, şi istoria gîndirii economice reţine şi valorifică, anumite idei, principii, concepte, teze, raţionamente, metode, procedee economice cuprinse în lucrări ale unor autori nemarxişti — mai vechi sau mai noi. Valorifică sistematic, raţional economia politică marxist-leninistă aceste cuceriri ale gîndirii economice? Ceea ce se face uneori de către autori luaţi separat constituie mai degrabă rodul unor experienţe sau predilecţii personale, dar nu al unei atitudini sistematice faţă de materialul oferit de istoria gîndirii economice.

Economia politică marxist-leninistă acreditează încă unele idei, principii, concepte, teze, raţionamente, metode, procedee ca raţionale fără a menţiona pe autorii lor. Or, se ştie, K. Marx reţinea ca primi autori ai noţiunii de economie (oikonomia pe tragicienii greci, în special pe Euripide (480—406) la care oikonomia şi chremata sînt opuse ca echitate şi profit[8]), iar Xenofon şi Aristot şi, cu atît mai mult A. Montchrétien şi W. Petty, nu făceau decît să preia şi să „prelucreze" aceste noţiuni. Procedînd la fel, noţiunea fundamentală de diviziune a muncii ar trebui oricum s-o atribuim lui Xenofon şi Platon, iar nu lui A. Smith cum se practică uneori. Prima distincţie între valoarea de întrebuinţare şi valoare este atribuită de K. Marx şi F. Engels lui Aristot; genialilor antici li se atribuie şi conceptul de echivalenţă, reluat şi amplificat în teoria „preţului just" de Toma d'Aquino (ultimul putînd fi reţinut pentru condiţionarea ce o face valorii prin costurile de producţie, necesitate şi oportunitate). Antichitatea, încă prin Aristofan (445—387). **) şi prin genialii clasici Xenofon şi Aristot, dar şi prin falsurile Romei antice; medievalitatea prin N. Oresme, precum şi zorii capitalismului cu polemica de răspuns a lui J. Bodin (1530—96) la paradoxurile din 1568 ale lui Malestroit, elaborează cu mult înaintea „experienţei" lui J. Law, teorii monetare.

La fel ar trebui să se procedeze cu indicarea punctului de origine la toate conceptele fundamentale cu care operează economia politică, menţionînd, cum făcea exemplar K. Marx, pe cei care au formulat pentru prima oară anumite noţiuni, realizînd deci „trimiterea la surse" şi economisind astfel timpul de cercetare pentru a „descoperi" idei, principii, concepte, teze, raţionamente, metode, procedee economice descoperite şi cunoscute de mult.

Istoria gîndirii economice constată că datorăm progresul teoriei economice şi introducerii unor analogii din ştiinţe ale naturii şi tehnice ca biologia, chimia, fizica, mecanica, termodinamica, dar şi din sociologie, politologie, psihologie, morală, etică, estetică, dar mai ales aplicării unor raţionamente şi calcule matematice, de logică în particular, iar în ultima vreme de la cibernetică. (Considerăm că aici, devine de prisos menţiunea că diferitele tipuri de evidenţă economică şi-au dat sintezele lor superioare pentru a fi asimilate economiei politice). Nu se poate să nu observăm, „interdisciplinar", c-au contribuit la edificarea economiei politice filozofi şi moralişti ca Xenofon, Platon, Aristot, Toma d'Aquino, A. Smith oameni de stat şi de afaceri ca A. Montchrétien, J. B. Colbert, J. Law, J. Turgot, D. Ricardo, J. M. Keynes, medici ca W. Petty, F. Quesnay, C. Juglar, savanţi ca C. Montesquieu, J. Rousseau, A. Comte, H. Bergson, C. Colson, matematicieni şi statisticieni ca G. King, A. Cournot, J. M. Keynes, K. Wicksell, J. H. von Thünen; că J. St. Mill era logician, gazetar, reformator social, L. Walras — matematician şi reformator agrar. Aceste achiziţii au desigur avantajele şi lipsurile lor pentru teoria economică. Astfel, economia politică foloseşte categorii istorico-filozofice ca modul de producţie, baza şi suprastructura, dar nu fructifică noţiuni ca statica, dinamica, echilibrul, optimul economic. Folosirea noţiunii de mod de producţie, pe lîngă virtuţile sale, are defectul că dă economiei politice o imagine „productivistă" — necesară pentru a menţiona caracterul **primordial** al producţiei, dar la fel de limitată cognitiv, prin ea însăşi, ca şi cea „schimbistă", „repartiţionistă" sau „consumptivistă". Tratarea „fiziologizată" a economiei a dus la includerea „dezasimilaţiei" (a consumului neproductiv) în activitatea economică. Economia politică este asaltată în schimb de modul de gîndire cibernetic, din care însă nu „asimilează" uşor noţiuni ca sistem de economie, structuri economice, reglare, autoreglare, conexiune directă şi conexiune inversă, entropie ş.a. În faţa economiei politice stă de aceea un uriaş material de gîndire care trebuie selectat şi, corespunzător obiectului, asimilat. Prin aceasta, istoria gîndirii economice sugerează economiei politice să devină depozitarul propriei sale istorii. Este un fapt

dr. Ioan CRISTESCU

(Continuare în pag. 16)

ŞCOLI • CURENTE ECONOMIŞTI

PROFESORUL BURNS ŞI EXPEDIENTELE INTERVENŢIONISMULUI STATAL

BINECUNOSCUT exponent al gîndirii neoliberale americane, profesorul Arthur F. Burns se află de cîtva timp în actualitatea politico-economică în calitatea sa de preşedinte al Fed-ului (Federal Reserve Board). Acest for, investit cu supravegherea independentă a stabilităţii dolarului, se vede solicitat în momentul de faţă să sprijine reorientarea politicii economice a administraţiei Nixon spre stimularea creşterii, în faţa unei situaţii caracterizată simultan prin stagnarea producţiei, persistenţa inflaţiei şi creşterea şomajului. Cu gîndul la alegerile prezidenţiale din 1972, administraţia se lansează într-o operaţie de contracarare a celor trei fenomene — cu mijloacele finanţării prin deficit preconizate de „noua teorie economică" (New Economics). Mijloacele sînt de natură neokeynesistă; or, filozofia declarată a administraţiei şi a consilierilor ei economici este neoliberală. La fel şi a profesorului Burns, care, potrivit declaraţiilor preşedintelui Nixon, a promis totuşi, acum, să susţină viitorul deficit bugetar pe linia monetară de care este răspunzător.

Şeful Fed-ului a cerut şi a obţinut, pare-se, în schimb, promisiunea unui anumit grad de intervenţie a statului în materie de preţuri şi salarii — un început de politică a veniturilor. Gîndul ne duce, în faţa atîtor contradicţii (aparente ?) între teorie şi practică, la cîteva afirmaţii din credo-ul profesorului Burns, făcute într-o analiză [1]) a politicii administraţiilor democrate premergătoare, adepte declarate ale intervenţionismului statal.

Se cuvine mai întîi relevat că economistul american nu este dintre aceia care cred în dispariţia mişcării ciclice a economiei capitaliste. Noul este, după părerea sa, reducerea amplitudinii oscilaţiilor. Este „rezonabil să se presupună că viitoarele recesiuni vor fi în medie mai blînde decît cele dinainte de anii '40. Dar dacă presupunem mai mult decît atît s-ar putea ca speranţele noastre să inducă în eroare judecata noastră practică. Forţele care generează ciclurile economice continuă să fie prezente" (pag. 60). „Prosperitatea perpetuă" ţine de domeniul „amăgirilor" — de aici primele săgeţi împotriva celor care văd în New Economics chezăşia perpetuităţii, mai bine zis a continuităţii netulburate a creşterii.

Atacurile contra „noii teorii" şi a instrumentului esenţialmente fiscal ce-l recomandă nu sînt globale, absolutizate. „«Noua teorie economică», sau noua teorie fiscală, care este miezul ei, furnizează fără îndoială un cadru util pentru raţionamente economice asupra unora dintre problemele care privesc prosperitatea noastră naţională. Ar fi însă lipsit de înţelepciune de a ne lăsa ademeniţi de această teorie, sau de oricare alta, să credem că prosperitatea este asigurată de guvern" (pag. 57). Sînt şi exigenţe tehnice faţă de New Economics, pe care criticul nu le vede satisfăcute sau posibile de satisfăcut. Pentru aplicarea teoriei, arată el, ar fi nevoie bunăoară de prognoze mult mai complexe şi de durată decît lasă să se întrevadă cele mai optimiste păreri. Simplismul fiscal este o altă carenţă, prin care profesorul Burns înţelege nu numai subestimarea şi neglijarea altor politici, dar şi — sau mai ales — insuficienta bizuire pe „încrederea, priceperea şi energia poporului american", de fapt pe forţele pieţei libere.

De aceea, „este nerealist de a ne aştepta că New Economics va feri pe responsabilii guvernamentali de a face greşeli în eforturile lor de a obţine prosperitatea". Principala „greşeală": incapacitatea de a zăgăzui inflaţia. Presiunile inflaţioniste încep să se manifeste în condiţiile politicii economice neokeynesiste atunci cînd prezenţa unui decalaj între capacitatea de producţie şi producţia efectivă continuă să necesite, după preceptele acestei politici, un comportament fiscal expansionist. „Sistemul teoretic al New Economics-ului nu poate să facă faţă acestui tip de inflaţie timpurie pentru că aceasta se situează în afara sistemului" (pag. 59).

Mecanismul şi situaţia descrise de profesorul Burns se potrivesc şi situaţiei actuale din economia americană — după doi ani de politică de inspiraţie mai mult sau mai puţin neoliberală sub egida administraţiei republicane. Moştenirile pe care şi le transmit administraţiile succesive sînt desigur greu de descurcat. Dar, rămînînd la credo-ul teoretic al lui Arthur F. Burns, îl vedem acum pus în situaţia de a accepta nu numai continuarea amplificată a politicii fiscale cerute de New Economics, ci şi un inconvenient al acesteia pe care îl relevă cu tărie în textul citat. Neputînd stăpîni „inflaţia timpurie" scrie el, „adepţii teoriei sînt nevoiţi să recurgă la improvizaţie — ceea ce poate însemna limite orientative (guidelines) pentru salarii şi preţuri astăzi, sau altceva mîine". La o asemenea improvizaţie recurge acum şeful Fed-ului însuşi, făcîndu-se promotorul unei politici a veniturilor, chiar dacă nu va fi botezată aşa. Dar cît priveşte ziua de mîine, nimeni nu poate garanta că nu se va ajunge la acel „expedient neîndurător", cum califică economistul american controlul direct asupra preţurilor şi salariilor, deducîndu-l tot din New Economics şi arătînd că „va reprima într-adevăr pentru cîtva timp inflaţia, dar cu preţul afectării eficienţei şi al suprimării libertăţii economice" (pag. 61).

Nu credem că în toate aceste contradicţii îşi spun cuvîntul numai interesele pregătirii campaniei prezidenţiale republicane din 1972. Mai poate fi vorba şi de faptul că un credo neoliberal este mai uşor de susţinut din opoziţie decît în contactul responsabil cu politica economică dictată de condiţiile concrete din S.U.A.

I. PĂDUREANU

---

1) Arthur F. Burns, The Management of Prosperity. Carnegie Institute of Technology, Columbia University Press, New York, 1966.

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

prof. univ. dr. Cornel OLARIU

Universitatea din Timișoara

● În ce cadru conturați activitatea dv. de cercetare științifică ?

— Activitatea mea de cercetare științifică, desfășurată timp de peste 20 de ani, se referă la domeniul economiei și organizării construcțiilor. La acestea s-au adăugat, în ultimii ani, problemele costurilor de producție.

● Dacă vreți să concretizați...

— Înainte de toate consider necesar să subliniez influența deosebită care a avut-o asupra muncii mele legătura permanentă cu practica. Cunoașterea îndeaproape a activității unui mare număr de organizații de construcții-montaj a contribuit foarte mult la fundamentarea problemelor teoretice în concordanță cu realitățile vieții economice și la perfecționarea activității mele didactice, mi-a confirmat pe deplin importanța ce o prezintă pentru un cadru didactic legătura permanentă cu practica.

Rezultatele muncii mele de cercetare științifică s-au concretizat într-un număr de 42 de titluri de lucrări publicate în revistele de specialitate și de către edituri. Dintre aceste lucrări aș menționa „Căile de reducere a costului lucrărilor de construcții-montaj", apărută în două ediții, la Editura științifică, „Analiza principalilor indicatori ai organizațiilor de construcții", editată în 1967 și „Eficiența economică a folosirii prefabricatelor în construcții", editată în 1970. De asemenea, cursul de „Evidența, analiza și legislația în construcții", editat de I.P.T. în 1967 la Timișoara și apoi, în colaborare, în 1968, de către E.D.P.-București, precum și cursul de „Contabilitate generală" editat în 1969 de către Universitatea din Timișoara

● Am remarcat că problemele costurilor de producție, constituie tema dv. preferată. Este, desigur, indiscutabilă importanța reducerii costului producției pentru sporirea eficienței activității productive. Considerați că mai este ceva de spus în această privință ?

— În condițiile etapei actuale de dezvoltare a economiei noastre, consider că problema studiului costurilor este mult rămasă în urmă față de progresele realizate în alte țări în acest domeniu. Cu toate că în literatura de specialitate din țara noastră au apărut unele lucrări, acestea sînt axate pe calculația clasică a costurilor și nu pe un studiu complet al acestora.

În centrul preocupărilor mele din ultimii ani fiind problema studiului costurilor de producție, am elaborat cursul de „Calculația costurilor" care aștept să apară peste cîteva luni în Editura didactică și pedagogică din București. Este de fapt un studiu al costurilor, axat pe o programă analitică pe care am elaborat-o după o nouă optică de abordare a problemei costurilor. Astfel, am acordat o atenție deosebită teoriei costurilor, teoriei calculației costurilor, calculației costurilor și informației costurilor, componente de bază ale studiului acestei probleme. Consider că abordarea numai a tehnicii de calculație a costurilor, fără a prezenta în prealabil conceptele teoriei costurilor, nu este suficientă pentru cunoașterea și înțelegerea calculației costurilor. Cele patru componente ale studiului costurilor au fiecare rolul și importanța lor bine definite. Astfel, teoria costurilor explică noțiunile respective caracteristicile și factorii de influență ai nivelului costurilor, iar teoria calculației costurilor precizează principiile și metodele de calculație a costurilor. Calculația costurilor nu trebuie privită numai ca un scop în sine ci, în primul rînd, ca o sursă principală de furnizare a informațiilor asupra costurilor, atît de necesare fundamentării deciziilor.

În centrul preocupărilor mele stă și problema terminologiei din domeniul costurilor pe care nu o consider pusă la punct, dînd naștere din această cauză la confuzii și greutăți de ordin didactic și practic. Unele noțiuni cum este aceea de „cheltuială", „cost", „preț de cost" etc., nu sînt utilizate corespunzător.

● Se pare că predilecția dv. pentru studiul costurilor n-a rămas o pasiune singulară...

— Problema ocupă într-adevăr un loc important și în cercetările doctoranzilor, pe care îi conduc. Astfel majoritatea temelor alese pentru tezele de doctorat sînt din acest domeniu.

Discuție consemnată de
Fl. COSTIN

FIȘE

Despre sectoarele A și B

■ Cum evoluează corelația dintre cele două mari subdiviziuni (producția mijloacelor de producție și producția bunurilor de consum) ale producției sociale socialiste ? Aceasta este tema analizei întreprinse de A. I. Vikentiev și B. P. Miroșnicenko în lucrarea **Proizvodstvo i potreblenie v stranah SEV** (Producția și consumul în țările C.A.E.R.), apărută în Editura I.M.O., Moscova 1969, 296 pag.

Arătînd că producția mijloacelor de producție nu constituie un scop în sine, ci un mijloc pentru realizarea țelului societății socialiste — satisfacerea la maximum a nevoilor crescînde ale populației, autorii subliniază că aceasta necesită sporirea mai rapidă a producției sectorului A. Aici nu este vorba de o contradicție în domeniul teoriei, ci în cel al dezvoltării economice reale a orînduirii socialiste, ea căpătînd un grad diferit de intensitate de la o etapă la alta.

Legea creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție nu dispare și nu suferă o eroziune în perioadele scurte în care ritmul de creștere a celei de a doua subdiviziuni egalează sau depășește chiar ritmul din prima subdiviziune — afirmă autorii. Această lege își păstrează integral valabilitatea și în asemenea perioade, întrucît ea este legea generală a reproducției socialiste lărgite pe baza progresului tehnic.

O lucrare despre capitalismul contemporan

■ A apărut recent, într-o nouă ediție, lucrarea lui Michel Kindron **Western Capitalism since the War** (Capitalismul occidental de la război încoace), Pelican Books, 1970, 196 pag.), în care autorul își propune să studieze o serie de aspecte economice și politice ale societăților occidentale contemporane. Sînt trecute în revistă o serie de chestiuni privind rolul inovației, politica comercială și a salariilor, evoluția prețurilor, relația dintre militarizare și dezvoltarea economică etc. Un important capitol este destinat analizei originilor și semnificațiilor planificării practicate în țările capitaliste dezvoltate. Autorul își propune aici să facă o distincție între cauzele profunde care au generat fenomenul și cele de suprafață care au dus la instituționalizarea unor forme specifice de intervenție a statului în economie. În rîndul cauzelor profunde M. Kindron remarcă creșterea importanței cercetării științifice, lungimea ciclului de producție, deosebita creștere a dimensiunii întreprinderii, diversificarea producției ș.a. Cauzele de suprafață subliniate sînt : necesitatea unei politici coordonate privind inflația și veniturile, problemele ridicate de reconstrucția economiilor lovite de război, lărgirea prin raționalizări a sectorului de stat. În încheierea capitolului autorul se referă la limitele planificării capitaliste.

Cele șase dimensiuni

■ Bertram Kenneth în lucrarea **Marketing Research. Information Systems and Decision Making** (Cercetări de marketing. Sisteme de informare și de luarea deciziei), New York, John Wiley and Sons, 1969, 518 pag., arată că la orice sistem informațional de marketing (MIS), pot fi consemnate șase dimensiuni : a) recența, adică intervalul dintre momentul producerii evenimentului și cel al pătrunderii informației aferente în rețeaua MIS ; b) agregarea informației, care indică nivelul de detaliere a datelor folosite în „depozitele" sistemului ; c) sofisticarea analitică, se referă la complexitatea structurilor sau modelelor care alcătuiesc MIS, specialiștii exprimînd-o prin șase nivele de sofisticare. Autoritatea computerului (d), utilă cînd se compară sistemele informaționale, este strîns legată de nivelele de sofisticare ale MIS. La nivelul inferior de sofisticare, factorul de decizie poate garanta autoritatea computerului numai pentru depistarea unei anumite informații, pe cînd la ultimul nivel, autoritatea computerului permite previzionarea. Următoarea caracteristică (e), se referă la mecanismele de transfer necesare creării unor legături strînse și armonioase între informația de bază și factorul de luare a deciziei. Doi factori complică această sarcină, apariția continuă de noi informații în datele de bază, și necesitatea transmiterii centrului de decizie numai a informațiilor relevante. Ultima dimensiune (f), intitulată „subsistemele sistemului" se bazează pe tipul de decizie pentru care informația este cerută. Spre exemplu un sistem poate fi alcătuit din trei subsisteme, care asigură informația pentru deciziile de control, planificare și cercetare.

Moneda nu este „neutră"

■ Într-un număr al publicației REVUE D'ECONOMIE POLITIQUE (mai—iunie, 1970) dedicat în întregime analizei funcționării mecanismelor financiare întîlnim studiul **Absence de neutralité de la monnaie en croissance à taux constant** (Lipsa de neutralitate a monedei în cadrul creșterii la o rată constantă) în care autorul își propune să construiască un model de creștere neo-clasic care să cuprindă o piață a monedei și care să permită desprinderea unor idei privind rolul monedei în procesul creșterii economice. Modelul constituit este analizat în două variante, în funcție de două ipoteze diferite alese respectiv pentru fiecare. Cele două ipoteze sînt : 1) moneda este emisă avînd o acoperire în alte titluri și 2) moneda este emisă fiind acoperită cu transferuri de venituri sau fără acoperire. Studiul — subliniază autorul — arată că, în nici unul din cazurile analizate, moneda nu poate fi privită ca fiind neutră și este necesar ca politica economică să țină seama de această concluzie.

Erată

În numărul 4/1971 al „Vieții economice", pagina 16, în rîndul 2 la nota articolului. „Degringolada dobînzilor. Vînt nivelator de peste Ocean". În loc de „percepută de băncile comerciale la operațiunile" se va citi „percepută de băncile centrale de la băncile comerciale la operațiunile"...

ECONOMIE POLITICĂ

(Urmare din pag. 15)

că la peste un secol de la tentativa lui K. Marx de a îmbogăți logica operei sale cu sinteza istorico-critică — la fiecare capitol al ei — economia politică marxist-leninistă n-a ajuns încă la recunoașterea că trebuie să studieze legile și categoriile economice nu numai în specificitatea lor istorică și logică, ci și în planul istorico-critic al elaborării lor. Prin aceasta, economia politică și-ar contura sintetic planurile cercetării sale fundamentale în legi, categorii și teorii economice. Înțelegerea economiei politice ca știință a legilor, categoriilor și teoriilor economice ar putea constitui un punct de plecare pentru elaborarea economiei politice marxist-leniniste în sensul larg al cuvîntului***). Dar numai un punct de plecare. Pentru că perspectiva de atins ar fi crearea **unei** științe economice **unice**, singura ipostază în care s-ar putea vorbi de o știință economică fundamentală în ceea ce numim „sistemul științelor economice".

În elaborarea **unei** științe economice **unice** se poate porni de la ipoteza de lucru că aceasta poate fi rezultatul sintezei materialist-dialectice superioare a ceea ce a dat mai bun gîndirea economică a tuturor timpurilor. Dar această ipoteză necesită și ea o concretizare — în sensul că sinteza materialist-dialectică ce se impune trebuie să aibă perspectiva istorică a societății comuniste. De aceea ideile, principiile, conceptele, tezele, metodele, procesele supuse actului istorico-critic (de valorificare) trebuie subsumate cerinței idealului comunist. Prin aceasta caracteristica imanentă a economiei politice de a fi o știință istorică, de clasă, de partid se întregește cu cea de știință prospectivă spre idealul comunist. În acest sens, economia politică va recurge sistematic la aportul istoriei științifice a gîndirii economice, inclusiv a celei mai actuale. Sinteza istorică și logică se va desăvîrși cu trăsătura **prospectivă** menită să realizeze atît conexiunea istorică-logică directă, cît și conexiunea inversă pozitivă, de „închidere" a lanțului de cunoștințe dobîndite și „redeschidere" a unui nou lanț de cunoștințe.

PUNÎND în discuție problemele de mai sus am încercat o reconsiderare personală mai mult sau mai puțin critică, a drumului de parcurs, precum și o considerare la fel de personală, pozitivă, a relației menționate în titlul acestui articol. Procedînd astfel se dezvăluie însă orizontul limitat al unei singure experiențe, față de experiența colectivă, a efortului, greu de subapreciat, al celor care pe tărîmul cercetării sau practicii economice din țara noastră au adus problemelor puse în discuție consacrări mai depline. Reconsiderarea încercată pune probleme fundamentale și de perspectivă care cer muncă îndelungată, care ni se pare greu de evitat. Avem însă cîștigată o experiență de muncă, pe etape, care poate ajuta surmontării greutăților.

---

5) Ibid. vol. 20. 1964. pag. 145.

6) Ibid. pag. 236.

7) Ibid., passim, secțiunea a doua din Anti-Dühring.

*) Considerînd că deosebirile de păreri între marxist-leniniști nu constituie un obstacol în calea elaborării unei științe ca economia politică marxist-leninistă a capitalismului, a socialismului sau chiar și în sensul larg al cuvîntului.

8) K. Marx, F. Engels, Opere, vol. 13, 1962, pag. 126, nota

**) considerat descoperitorul fenomenului atribuit lui T. Gresham (1519—79) al eliminării monedei „bune" de către cea „rea".

***) Nu trebuie luată în serios obiecția că astfel economia politică și-ar subsuma istoria gîndirii economice, deoarece aceasta din urmă, ca sferă distinctă de cunoștințe economice raționale își are logică proprie : a apariției, evoluției, contradicțiilor și destinului istoric al cunoștințelor economice de tot felul — teoretice și aplicative.

ÎN ATENȚIA CITITORILOR !

În numărul de azi al suplimentului „Vieții economice" a apărut

AGENDA ECONOMISTULUI, în cadrul căreia este publicată noua reglementare privind RECUPERAREA ULEIURILOR UZATE.

La rubrica „Întrebări și răspunsuri", sînt prezentate unele norme de drept privind răspunderea materială și căile de constituire a titlurilor executorii.

OFENSIVĂ ÎN „BĂTĂLIA PETROLULUI"

„REACȚIA MARILOR ȚĂRI industriale exprimă voința lor de a nu lăsa să fie prejudiciată dominația pe care o exercită, prin intermediul petrolului, asupra unei mari părți din lumea a treia". Această remarcă a ziarului „Le Monde" exprimă în mare măsură esența noii etape a conflictului care opune țările producătoare de petrol marilor trusturi internaționale care exploatează și valorifică aurul negru.

Frustrate prin discrepanța perpetuă dintre secătuirea nemiloasă a bogățiilor subsolului lor și veniturile scăzute realizate de pe urma acestora (vezi „Statistica internațională", la pag. 20), țările producătoare grupate în O.P.E.C. au hotărît să inițieze acțiuni comune în vederea apărării intereselor lor și stabilirii unor raporturi contractuale echitabile cu companiile străine care operează pe teritoriile lor. Întrunite la sfîrșitul lunii decembrie într-o conferință la Caracas, cele zece țări membre — Iran, Indonezia, Venezuela, Irak, Kuweit, Arabia Saudită, Libia, Quatar, Abu Dhabi și Algeria — au adoptat o serie de hotărîri de principiu care prevăd, printre altele, abolirea regulei „fifty-fifty" și stabilirea unei taxe asupra beneficiilor companiilor importatoare de minimum 55 la sută, uniformizarea prețurilor după care se calculează cuantumul beneficiilor impozabile ale societăților străine prin aliniere la țara cu prețul cel mai favorabil, obținerea de garanții privind suprimarea oricăror reduceri a prețurilor de export existente la 1 ianuarie 1970 etc. Un element fundamental nou în strategia „producătorilor" rezidă în hotărîrea adoptată de aceștia de a acționa, în ce privește revendicările esențiale, ca un partener colectiv în negocierile cu societățile străine. Astfel, în cadrul acțiunilor coordonate de O.P.E.C., a fost instituit un comitet restrîns — format din reprezentanții Iranului, Arabiei Saudite și Irakului — însărcinat să înceapă tratative cu delegații companiilor importatoare. Invitați săptămîna trecută la Teheran pentru negocieri, aceștia din urmă, după ce au luat cunoștință de revendicările colective ale țărilor producătoare, au întrerupt discuțiile refuzînd să continue negocierile, respingînd chiar principiul acestora, și neacceptînd ideea reprezentării colective a țărilor membre ale O.P.E.C.

În acest moment criza s-a apropiat de incandescență, observatorii economiei occidentali neexcluzînd, chiar, posibilitatea unui „război" total între cele două grupări care să ducă în cele din urmă la sistarea livrărilor de petrol către țările occidentale consumatoare — măsură ale cărei consecințe dezastruoase sînt lesne de anticipat.

Dar, după un „suspence" de 72 de ore, poziția Consorțiului Internațional a înregistrat traiectoria unei volte, ceea ce a determinat numeroase ziare să afirme că „războiul petrolului nu va avea loc". Astfel, într-un mesaj adresat secretariatului O.P.E.C. și guvernelor celor 10 țări membre, principalele opt companii petroliere internaționale, cărora li s-au asociat cîțiva „independenți", acceptă începerea „cît mai curînd posibil" a negocierilor între reprezentanții companiilor, pe de o parte, și toate țările O.P.E.C., pe de altă parte, în vederea unei reglementări globale a problemelor vizînd prețul petrolului, impozitele și investițiile. O asemenea reglementare ar urma, în viziunea concernelor, să asigure o stabilizare financiară pe timp de 5 ani prin revizuirea generală a prețului petrolului brut, indexarea acestui preț în raport cu ritmul „inflației mondiale", renunțarea de către exportatori la noi sporiri de impozite în decursul acestor ani, la cererile de plăți retroactive și la obligarea companiilor străine de a reinvesti o parte din beneficii în țările producătoare. Deși sînt departe de a satisface în întregime revendicările țărilor producătoare, aceste propuneri au fost interpretate în cercurile O.P.E.C. ca o „cotitură semnificativă" mai ales în ce privește acceptarea negocierilor colective.

Ce a determinat, totuși, marile concerne petroliere să adopte o poziție conciliantă după ce în prealabil au manifestat o ostilitate fățișă oricărui compromis, regrupîndu-și, chiar, rîndurile într-un front comun sub egida Washingtonului? Răspunsul la această întrebare cuprinde mai multe aspecte care se întrepătrund organic. Țările O.P.E.C. asigură 50% din producția mondială de petrol (981 milioane tone) și aproximativ 85% din totalitatea exporturilor mondiale. Închiderea acestei „pipe-line" ar avea consecințe dezastruoase asupra economiei țărilor occidentale mai ales în condițiile în care cererea de petrol pe piața energetică înregistrează o ascensiune continuă. Pe de altă parte, închiderea Canalului de Suez a complicat și îngreunat considerabil aprovizionarea Occidentului. Super-petrolierele construite în grabă nu asigură încă într-o măsură satisfăcătoare transportarea întregii cantități de petrol revendicată de economiile țărilor vest-europene și Statelor Unite. În aceste condiții marile societăți petroliere nu pot, desigur, risca contra-măsuri din partea țărilor producătoare.

În ceea ce le privește pe acestea din urmă, echitatea revendicărilor lor aproape că nu mai trebuie demonstrată. În timp ce prețurile de desfacere a materiei lor prime pe piețele occidentale au crescut continuu în ultimii ani, redevențele obținute de aceste țări au rămas aproape neschimbate. După cum sublinia ministrul de finanțe al Iranului, Djamshid Amonzegar, repartiția sumelor obținute de pe urma creșterii prețurilor a fost de 4 la 1 în favoarea companiilor străine: la o creștere de 59 de cenți de fiecare baril intervenită în Marea Britanie, Franța, Belgia și Olanda producătorilor nu le-au revenit decît 10 cenți. Scăzînd creșterea înregistrată la tarifele de transport, rezultă că concernelor străine le-a revenit un plus de 30 de cenți par baril. În general, potrivit declarației ministrului iranian, profiturile companiilor importatoare sînt de cinci ori mai mari decît cele ale țărilor producătoare.

Totodată, țările producătoare atrag atenția asupra faptului că în timp ce sumele primite de ele rămîn neschimbate, valoarea monedei cu care sînt plătite — dolarul — scade. După cum se știe, în ultimii 10 ani valoarea dolarului a scăzut cu 27 de cenți. În consecință, justificînd revendicările lor, țările membre ale O.P.E.C. subliniază că oricare ar fi succesele înregistrate în domeniul prețurilor și al redevențelor, acestea vor fi efemere dacă nu se va ține seama de valoarea monedei în care se fac operațiunile de vînzare.

Acestea sînt argumentele și atu-urile părților în conflict în preajma începerii, la Teheran, a unei noi runde, decisive, de negocieri. Dincolo de aspectele lui concrete, „războiul petrolului" se înscrie ca un capitol semnificativ în marea bătălie a dezvoltării. Prin acest capitol problema „lichidării decalajului dintre țările industrializate și cele în curs de dezvoltare" este coborîtă de pe piedestalul declarațiilor de bune intenții și readusă la dimensiuni concrete: dezvoltarea este incompatibilă cu perpetuarea unor relații economice și comerciale bazate pe inechitate.

Barbu MAREȘ

REPERE

● LUCRĂRILE CONFERINȚEI MONDIALE A GRÎULUI, la care participă delegați din aproximativ 50 de țări, au început la Geneva. Conferința — organizată sub egida UNCTAD — își propune negocierea unui nou acord al grîului. Acordul în vigoare care, printre altele, fixează prețurile minimale și maximale la diferite sorturi de grîu, expiră la 30 iunie.

● RESTRICȚIILE IMPUSE INVESTIȚIILOR particulare americane directe în străinătate vor fi menținute și în acest an, cu unele modificări, printre care ridicarea părții scutite de repatriere în S.U.A. a beneficiilor realizate de filiale de la 30 la 40%. Administrația se străduiește să obțină și prelungirea legii din 1963 privind taxa de ajustare a dobînzilor, actualmente de 0,75%, destinată să descurajeze cumpărarea de către investitorii americani a prea multor valori străine — acțiuni și obligațiuni.

● EXPORTURILE AMERICANE ÎN ȚĂRILE SOCIALISTE DIN EUROPA, au atins în 1970 cel mai înalt nivel din ultimii șase ani, relevă un raport al Ministerului Comerțului al S.U.A. În primele trei trimestre ale anului 1970, menționează raportul, Statele Unite au exportat în U.R.S.S. și alte țări socialiste europene produse în valoare de 253 milioane dolari, această cifră fiind superioară celei realizate în întregul an 1969. Cu toate acestea, se apreciază că exporturile americane în țările socialiste continuă să se mențină la un nivel redus, ele reprezentînd mai puțin de 1% din totalul exporturilor S.U.A.

● „AMATA ȘOMERILOR DIN ANGLIA va atinge în curînd, cifra de 750 000 dacă guvernul nu-și va corecta politica economică" — a declarat Jack Jones, secretar general al Sindicatului muncitorilor din transporturi și al muncitorilor necalificați. Statisticile britanice atestă că în luna decembrie 1970 în Anglia au fost înregistrați 657 000 de șomeri, ceea ce reprezintă cel mai ridicat nivel al nefolosirii mîinii de lucru din ultimii 30 de ani.

● POPULAȚIA AFRICII urmează să atingă în anul 1980 cifra de 458 milioane de oameni. În 1968, țările africane cu populația cea mai numeroasă au fost Nigeria (61 milioane), Republica Arabă Unită (32 milioane) și Etiopia (24 milioane). Africa este una din regiunile cel mai puțin urbanizate ale lumii, orașele necuprinzînd decît 15,4% din locuitorii continentului.

● POLUAREA MĂRILOR: SOCIETĂȚILE PETROLIERE SE APĂRĂ. Pentru a face față pagubelor considerabile provocate de accidentele tot mai numeroase în care sînt implicate tancuri petroliere, opt mari societăți au creat la începutul acestui an o companie de asigurări specializată — Oil Insurance Ltd.

VIZOR

BUSINESS = BUSINESS

CÎND am citit că, începînd de la 1 ianuarie, în Statele Unite a fost interzisă, pe toate rețelele de televiziune, reclama pentru țigări, am încercat un sentiment de sinceră admirație pentru temerarii legislatori care au reușit o asemenea performanță. Într-adevăr, e o performanță să privezi marile companii TV de un venit anual de peste 200 milioane dolari, obținut pe seama acestor reclame, ca să nu mai vorbim de veniturile obținute de magnații tutunului prin impulsionarea comerțului lor cu ajutorul îmbietoarelor apeluri strecurate pe micul ecran. „Dacă acceptăm răul ca atare, măcar să nu încurajăm diseminarea lui" — și-au spus congresmenii într-un moment de euforică preocupare pentru sănătatea semenilor lor, votînd legea în unanimitate.

Deci, de aproape o lună de zile au dispărut de pe ecranele televizoarelor și romanticul cow-boy care se relaxa în preerie învăluit într-un nor de fum „Marlborough", și adolescenta care prefera să se păruiască (avînd deci în permanență o vînătaie la ochi) decît să renunțe la țigările Tareytone, cît și monomul nefericitelor personaje care îți ilustrau toate dezavantajele (o subtilă negare a negației) pe care le ai fumînd țigările Benson and Hedges ș.a.m.d. Dar...

„The business of America is business" — proclama pe la începutul secolului nostru Calvin Coolidge care, în calitatea sa de președinte al S.U.A., avea toate temeiurile să fie bine informat. La acest percept — **businessul Americii este să facă business** — nu puteau desigur să renunțe cu ușurință prosperele firme ale căror nume se încheie cu „Tobacco Comp." Or, business-ul presupune reclamă, iar reclama presupune... folosirea televiziunii. O dată acest adevăr precizat, escamotarea recentei legislații a devenit mai simplă decît o problemă de cuvinte încrucișate. Avocații lui „American Brands" au descoperit că legea omite tutunul de pipă, interzicînd numai reclama la țigări. În consecință, în orele de vîrf ale programelor TV (atunci cînd un minut de reclamă costă pînă la 135 000 dolari!) telespectatorii sînt îmbiați să se bucure de aroma unor tutunuri care printr-o metamorfoză de ultima oră au fost botezate... Pall Mall și Tareytone. Și lanțul ingeniozităților continuă. „Philip Morris" finanțează un turneu de tenis feminin, televizat, care poartă numele țigărilor „Virginia Slims" produse de această firmă „exclusiv pentru doamne", L. M. subvenționează 14 curse de automobile, după același principiu etc.

E foarte adevărat cînd se spune că legea are de partea sa forța. Numai că banul, pe lîngă forță, dispune și de subtilitate. Atunci cînd nu poate cumpăra legea, bineînțeles.

Nic. MAVRODIN

CÎTEVA OBSERVAȚII ASUPRA FLUXURILOR TEHNOLOGICE INTEROCCIDENTALE

dr. Jerzy KLEER
Institutul de Economie al Academiei poloneze de științe

STADIUL ACTUAL de dezvoltare a forțelor de producție este marcat de o multitudine de trăsături necunoscute în trecut sau cunoscute pe o scară redusă. Aceasta în legătură cu noul caracter al progresului tehnic, care s-a accelerat cu o rapiditate excepțională, prin descoperirea a noi surse de energie, prin crearea unor condiții favorabile pentru realizarea de noi produse pe o scară necunoscută pînă acum etc. Rezultatele sînt numite o nouă revoluție tehnică, o revoluție tehnică și științifică. Indiferent dacă această revoluție este deja pe cale de a se îndeplini, sau dacă noi am fost doar martorii creării condițiilor prealabile necesare pentru această revoluție, una din trăsăturile importante care caracterizează condițiile de producție actuale este migrația internațională a tehnologiei pe o scară largă. Fluxul tehnologiei are loc peste tot, independent de sisteme.

Principalele canale

PROGRESUL TEHNIC stă la baza transformărilor structurale ale producției contemporane, care este în cea mai mare parte o producție industrială. Și în trecut creșterea economică era în legătură cu progresul tehnic, dar în prezent s-au adăugat mai multe trăsături noi și importante. Ponderea deținută de progresul tehnic ca factor de creștere este mai mare ca oricînd pînă acum.

Imposibilitatea de a efectua cercetări în toate domeniile constituie baza pentru migrația tehnologiei pe o scară necunoscută pînă acum.

În termeni mai generali putem deosebi șase forme principale de fluxuri tehnologice : a) fluxurile de reviste periodice și alte publicații științifice și tehnice ; b) migrația umană între țări, de forță de muncă calificată și de persoane care doresc să capete anumite calificări ; c) importul direct de mașini și alte instalații de producție ; d) afluxul de investiții directe dintr-o țară mai dezvoltată din punct de vedere tehnic, legat de fluxul de utilaje și personal specializat ; e) achiziționarea și utilizarea de licențe, brevete și convenții pentru schimb de know-how ; f) crearea de condiții de cooperare în domeniul tehnologiei (scheme bilaterale și multilaterale).

Mărimea fluxului tehnologic este diferită pentru fiecare din aceste canale. În prezent un rol deosebit de important este jucat de comerțul exterior și de corporațiile economice internaționale în creștere rapidă. Datorită acestui fapt este necesar să aruncăm o privire asupra unora din trăsăturile acestor două canale.

Cu privire la comerțul exterior sînt trei caracteristici de remarcat. În primul rînd este creșterea extrem de rapidă a ponderii deținute de produsele industriei prelucrătoare (atît bunuri de investiții cît și de consum) în comerțul total. În 1955 participarea produselor chimice, a mașinilor și instalațiilor, echipamentului de transport și a altor fabricate în exportul total mondial s-a ridicat la 49,8%. În 1967 această cifră se ridicase la 62,2%. Luînd în considerație numai țările occidentale dezvoltate, această pondere a crescut de la 64,6% la 73,6%. În al doilea rînd este marele progres al participării în exportul total a mașinilor și utilajelor. Datele asupra exportului mondial arată o creștere de la 18,4% la 26,8% în același an, iar în țările occidentale dezvoltate de la 24,8% la 33,4%. În al treilea rînd, referindu-ne dintre toate ramurile industriei prelucrătoare numai la industriile care necesită o cercetare intensă, găsim că participarea lor în totalul exporturilor de fabricate, în anii 1963—1965, (în medie, în %) s-a ridicat în S.U.A. la 51.5, în R.F.G. la 47,2 în Anglia la 41,9, în Franța la 30,3, în Japonia la 25,1, în Italia la 30,0 în Olanda la 34,6, în Belgia la 20,8, în Canada la 23,9, în Suedia la 31,4. Datele disponibile — incomplete pentru anii următori — arată că această tendință a devenit din ce în ce mai puternică. Cifrele de mai sus indică clar că structura și dinamica exporturilor mondiale, în special a celor din țările dezvoltate, se află sub influența crescîndă a industriilor care servesc ca promotori ai progresului tehnic.

Direct legată de comerț este înmulțirea companiilor multinaționale care și-au înființat uzine și centre de desfacere proprii în diferite țări, însă cel mai mult în țările dezvoltate. Practic, acestea sînt dirijate și controlate de organizații economice din țările cele mai înaintate din punct de vedere tehnologic. Întreprinderile de acest fel sînt concentrate mai ales în industriile care se bazează foarte mult pe cercetarea științifică pentru progresul tehnic.

Companiile internaționale devin tot mai importante în producția țărilor dezvoltate occidentale și în același timp, ele răspîndesc tehnici și soluții organizatorice noi. Se poate prevedea că în deceniul următor cel puțin, această tendință va continua

În ce constă avansul S.U.A.

CARE SÎNT elementele de bază ale avansului economic american asupra economiei vest-europene care ar indica o creștere a decalajului în domeniul noilor tehnologii ? Cred că este posibil să deosebim patru elemente de bază ale acestei superiorități.

1. Uriașa superioritate a Statelor Unite în cheltuielile pentru cercetare și dezvoltare atît ca pondere a acestor cheltuieli în venitul național cît și, în măsură chiar mai mare, ca sume absolute de cheltuieli pe cap de locuitor. Datele disponibile în acest domeniu privesc mijlocul deceniului al șaptelea și chiar dacă distanța dintre ele a fost întrucîtva micșorată, ea rămîne încă vizibilă. Totuși citarea unui avans al S.U.A. de trei sau patru ori în ce privește cheltuielile pentru cercetare și dezvoltare pe cap de locuitor față de Europa apuseană poate induce în eroare dintr-un anumit punct de vedere. Cheltuielile pentru cercetare și dezvoltare în S.U.A. acoperă o sferă mult mai largă, un număr mai mare de proiecte. Prin urmare, ipotetic, s-ar putea spune că pentru același număr de proiecte de cercetare diferențele sînt mai mici decît cînd se compară totalurile.

Un comentariu suplimentar, deși esențial, este necesar aici. Se recunoaște rolul științei ca forță de producție, totuși se știe că există o lipsă de corelație între cheltuielile pentru cercetare și dezvoltare și ritmul creșterii economice. Comparînd dezvoltarea postbelică a S.UA. și a Europei occidentale, această lipsă de corelație devine evidentă, fără mai a spune nimic despre evoluția economiei japoneze.

2. Al doilea domeniu care oferă o bază pentru a afirma superioritatea esențială a S.U.A asupra Europei occidentale privește numărul de cercetători științifici și de ingineri. Comparațiile internaționale arată că deși S.U.A. au un avantaj considerabil și în acest domeniu, diferența nu este atît de mare ca în cazul cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare.

3. Altă apreciere este deficitul din comerțul cu brevete. În 1961 deficitul Europei apusene față de S.U.A. se ridica la peste 200 milioane dolari. În 1967 acest deficit crescuse la aproape 1 000 de milioane dolari.

Totuși această problemă a deficitului în comerțul de brevete poate fi privită și din alt unghi. În timp ce superioritatea S.U.A. în domeniul capacității de invenție și cercetare este indiscutabilă, intensificarea comerțului cu brevete și creșterea deficitului Europei apusene subliniază faptul că ritmul introducerii inovațiilor în procesul de producție este în creștere. Aceasta înseamnă că în producție, chiar dacă nu și în procesul de cercetare, diferențele ar putea fi în scădere și în nici un caz nu cresc. Un exemplu clasic în acest sens sînt Japonia și R.F.G., iar recent și Italia.

4. Ultimul factor la care economia S.U.A. se bucură de o situație mai bună în domeniul tehnic este dimensiunea societăților. Nu e nici o îndoială că economia S.U.A. dovedește un grad mult mai ridicat de concentrare decît celelalte țări dezvoltate occidentale.

Chiar dacă multe publicații subliniază faptul că corporațiile cele mai mari nu sînt totdeauna și cele mai receptive la inovații și progres tehnic, totuși pe total se poate observa o oarecare corelație între mărimea societății și potențialul de inovații. În acest context s-ar putea remarca trăsătura caracteristică a ultimilor ani și anume aceea că procesul de concentrare a capitalului în industria și în sistemul bancar european este mult mai rapid decît în S.U.A. Fuziunile companiilor europene apar mai ales în industriile noi, de vîrf, unde progresul tehnic este cel mai rapid.

Există o conexiune inversă

FACTORII prezentați mai sus, deși cu unele rezerve, arată destul de clar avantajele relative ale S.U.A. în ce privește capacitatea de cercetare, noile tehnologii etc. Trebuie însă să ținem seama că există o conexiune inversă („feedback") sub forma unei scurgeri de soluții tehnice și tehnologii noi din S.U.A. spre aceste țări. Am menționat unul din aspectele ei, și anume comerțul cu brevete. Dar mult mai important este un alt canal de scurgere pentru noile tehnici și anume investițiile americane directe atît ale societăților multinaționale, cît și ale monopolurilor pur americane.

În cursul anilor 1960—1968, cînd totalul investițiilor S.U.A. în străinătate s-au dublat, investițiile lor în Europa apuseană s-au triplat și se apreciază că ele furnizează azi procente ridicate din producția totală a fiecăreia din țările europene afectate. În practică, investițiile americane directe înseamnă nu numai un aflux de capital, dar și un aflux de mașini, utilaj și personal tehnic pentru uzinele respective. Rolul acestor investiții în răspîndirea noilor soluții tehnice este cu mult mai mare decît ar putea părea din cifrele reprezentînd ponderea lor în producția totală europeană. Este posibil, deci, să ajungem la concluzia că deși penetrația capitalului S.U.A. în economiile vest-europene a făcut ca multe industrii să fie dependente de capitalul străin, în același timp a adus o considerabilă modernizare tehnică acestor industrii.

Paralel, canalul comerțului exterior a introdus noi idei tehnice sub formă de mașini. Exportul de mașini și echipament de transport, adică bunuri care sînt principalii purtători ai noilor tehnici din S.U.A. spre Europa apuseană, a crescut în anii 1955—1967 de la 740 milioane dolari la 3 270 milioane dolari, adică de aproape 4,5 ori, pe cînd totalul exportului de mașini și utilaje al S.U.A. a crescut în acești ani numai de 2,3 ori. De asemenea, se poate privi obiectiv situația îmbunătățită a Europei apusene sub aspect tehnic din punctul de vedere al comerțului exterior. Aici trebuie subliniată nu numai creșterea ponderii sale în comerțul mondial. Chiar mai importantă, în acest context, este creșterea exporturilor de mașini și utilaj de transport din Europa apuseană spre S.U.A.: de la 335 milioane dolari în 1955 la 2 660 milioane dolari în 1967, de fapt o creștere de aproape opt ori. În 1955 exporturile de mașini și utilaj de transport din Europa apuseană spre S.U.A. se ridicau la 45% din valoarea exporturilor similare din S.U.A. în Europa occidentală. În 1967 exporturile vest-europene din acest grup de produse au atins nivelul de 81% din exporturile similare ale S.U.A. în Europa apuseană. Comparînd fluxul tehnic dintre aceste centre economice pe exemplul mașinilor și utilajului de transport este posibil să se vadă că diferențele de nivel tehnic, reprezentate prin produsele lor, sînt în descreștere.

Diferențele sînt în descreștere

PROCESUL migrațiilor tehnologice, ale cărui principale mecanisme au fost schițate mai sus, este întovărășit de un număr de procese economice importante. Ele sînt legate într-un fel de fluxul internațional de tehnologii.

În primul rînd este necesar să subliniem faptul că în comparație cu nivelul venitului pe locuitor din S.U.A., nivelul venitului pe locuitor din celelalte țări dezvoltate occidentale a crescut. Cu alte cuvinte, diferențele dintre venitul **per capita** al statelor Unite și cei al celorlalte țări occidentale sînt în descreștere. Micșorarea diferențelor de venit pe locuitor nu este și nu poate fi datorată numai influenței progresului tehnic asupra creșterii economice, totuși o asemenea legătură există, în special cînd se ia în considerație o perioadă de timp suficient de lungă (din acest punct de vedere o perioadă de 15 ani e suficientă).

Următorul proces e chiar mai important din punctul de vedere al creșterii facilităților tehnice utilizabile în economia europeană. După cum diferențele de venit pe locuitor între S.U.A. și Europa apuseană devin din ce în ce mai puțin vizibile, tot așa există un proces de nivelare a diferențelor dintre P.N.B. pe salariat. Cercetările lui E. Denison referitoare la anii 1955—1964 confirmă acest fapt. Tendința de micșorare a diferențelor între Europa apuseană și S.U.A. este și mai evidentă în producția pe salariat în industrie.

Indiferent de felul cum interpretăm aceste fenomene, este un fapt că diferențele se nivelează nu numai în potențialul economic al țărilor dezvoltate occidentale în comparație cu economia americană, ci și în înzestrarea tehnică a acestor economii. În acest context merită să ne mai întoarcem la problema decalajului tehnologic.

În primul rînd progresul tehnic nu se răspîndește în mod egal în sectoarele și ramurile economiei naționale, în nici una din țările dezvoltate occidentale ; aceasta este adevărat și în ce privește economia națională ca un tot, și în ce privește numai industria. În economia (industria) americană există, fără îndoială diferențe mai mari între anumite ramuri decît între industria S.U.A. și industria europeană luate în ansamblu. Istoria dezvoltării economice a cunoscut întotdeauna țări și ramuri care erau mai înaintate din punct de vedere tehnic ca altele. Deoarece economia americană a intrat într-un stadiu de transformări tehnice esențiale mult mai devreme (perioada celui de al doilea război mondial) decît Europa apuseană, unde acest proces a început pe o scară mai largă pe la mijlocul anilor 50, diferențele care au rezultat sînt — după opinia mea — determinate de timp, și nu de diferențe structurale.

În al doilea rînd, presiunea fundamentală a progresului tehnic se concentrează în special asupra așa numitelor ramuri noi, de vîrf. În privința acestor industrii nu există alegere între tehnici mai avansate sau mai puțin avansate : o asemenea industrie sau există cu cele mai noi tehnici, sau nu există deloc. Este o realitate că în Europa apuseană sau mai exact în toate țările capitaliste dezvoltate din afara S.U.A. crearea acestor ramuri moderne a început mai tîrziu decît în S.U.A. Această întîrziere de un deceniu, sau de numai cîțiva ani, creează impresia unui decalaj (tehnic, de capital etc.), dar aceasta este o regulă în momentele de schimbări structurale din economie, cînd se face trecerea de la o structură de producție la alta.

Acest lucru ne face să privim problema „decalajului tehnologic" dintr-o perspectivă întrucîtva diferită. Desigur însă că aceasta nu schimbă în nici un fel faptul că în ultimă instanță capitalul american folosește această supremație pentru a ocupa o poziție dominantă oriunde este posibil. Dar această caracteristică a fost totdeauna comună tuturor formelor de capital încă de la începutul sistemului capitalist.

R.P.D. COREEANĂ

RITMURILE ȘESENALULUI

ECONOMIA R.P.D. Coreene continuă să se dezvolte într-un ritm susținut. Așa cum s-a subliniat la cel de-al V-lea Congres al Partidului Muncii din Coreea, din luna noiembrie 1970, prevederile planului septenal, ale cărui obiective principale erau reconstrucția tehnică generală, realizarea unui salt în dezvoltarea învățămîntului și culturii și îmbunătățirea nivelului de trai al poporului — au fost îndeplinite; în ceea ce privește producția industrială, aceasta a crescut într-un ritm mediu anual de 12,8%. Anul trecut valoarea producției industriale brute a fost de 3,3 ori mai mare decît în 1960, cu o creștere de 3,7 ori a producției mijloacelor de producție, însoțită de o creștere multilaterală a producției bunurilor de consum. In prezent, industria R.P.D. Coreene produce într-un an mai multe produse decît în perioada 1961—1965, realizînd în numai 12 zile producția anului 1944.

S-a dezvoltat și consolidat baza energetică; producția de energie electrică în perioada 1961—1969 a crescut de 1,8 ori. Pînă la sfîrșitul anului trecut urmau să se producă 16,5 miliarde kWh de energie electrică.

S-a subliniat, totodată, importanța făuririi unei baze trainice pentru producerea metalelor feroase. Realizări deosebite s-au înregistrat în industria carboniferă,a metalurgiei neferoase, în industria chimică și cea a materialelor de construcții, în industria ușoară; s-a scos în evidență însemnătatea creării unei puternice industrii constructoare de mașini.

În perioada 1961—1969, 20% din totalul investițiilor capitale au fost alocate in agricultură. Eforturi mari s-au depus în domeniul irigațiilor, acțiune care s-a încheiat, în linii mari, încă în perioada 1961—1965.

O dată cu încheierea acestei perioade s-au elaborat și direcțiile dezvoltării economice pentru perioada 1971—1976. Din datele prezentate la Congres cu privire la planul șesenal (1971—1976) rezultă că în această perioadă valoarea producției industriale globale va crește de 2,2 ori (într-un ritm mediu anual de 14%). Producția mijloacelor de producție va spori de 2,3 ori, iar cea a bunurilor de consum — de două ori. Toate ramurile industriale vor trebui să se bizuie, cel puțin în proporție de 60—70%, pe resursele interne de materii prime.

În privința sarcinilor de perspectivă ale industriei grele s-a subliniat prioritatea dezvoltării bazei energetice, producția de energie electrică urmînd să ajungă, în 1976, la 28—30 miliarde kWh. În acest scop vor fi construite mari centrale hidro și termoelectrice și se va continua construcția de centrale mici și mijlocii. Producția de cărbune va atinge 50—53 milioane tone în același an. In domeniul siderurgiei se urmărește consolidarea bazei de prelucrare a minereului de fier cu ajutorul combustibililor interni, sporirea considerabilă a gamei sortimentelor și calității laminatelor și altor produse metalice, astfel încît să fie satisfăcute pe deplin nevoile economiei naționale in fier și oțel de diferite sorturi. Producția de fontă va ajunge, conform planului, la 3,5—3,8 milioane tone, cea de oțel la 3,8-4 milioane tone, iar cea de laminate la 2,8—3 milioane tone în 1976.

Referitor la industria construcțiilor de mașini, s-a subliniat că sarcina cea mai importantă este de a dezvolta pe scară largă producția utilajelor de dimensiuni mari. Se vor fabrica instalații complete pentru uzine metalurgice, de ciment și chimice, diferite tipuri de mașini și utilaje mari, printre care turbine și generatoare de 50 000 kW și buldozere de 300 HP. Printre obiectivele stabilite se numără, de asemenea, dezvoltarea rapidă a industriei electronice, a industriei aparaturii automate și de măsurat, producerea pînă în 1976 a unui număr de 21 000 tractoare de diferite tipuri. Se vor construi nave cu un deplasament de 10 mii de tone și motoare pentru nave.

O altă preocupare importantă în cursul șesenalului o va constitui sporirea producției diferitelor îngrășăminte chimice pentru înfăptuirea chimizării generale a agriculturii; în 1976 producția de îngrășăminte chimice va ajunge la 2,8—3 milioane tone. În aceeași perioadă producția de fibre chimice va crește de 1,9 ori, iar cea de rășini sintetice de 3 ori.

Sporuri importante ale producției sînt prevăzute și în domeniul industriei ușoare și al celei alimentare.

Un obiectiv important, trasat pentru agricultură este sporirea rapidă a producției de cereale: în 1976 producția totală de cereale trebuie să ajungă la 7—7,5 milioane tone, din care 3,5 milioane tone de orez. Amintind că prin lucrările de ameliorare a solului se vor transforma în pămînt arabil încă 30 000 tenbo*) de terenuri, în prezent improprii pentru cultură, raportul a subliniat și necesitatea introducerii pe scară largă a mecanizării în agricultură. Prin creșterea numărului de tractoare vor reveni aproape 7 tractoare la 100 hectare de teren agricol. Creșterea animalelor, care se va organiza în mod intensiv, va asigura în 1976 o producție de 400—500 mii tone de carne, 3 miliarde de ouă, 60 mii tone lapte și 2500 tone lînă. Se prevăd vaste împăduriri, în special, cu arbori de esențe valoroase.

Va continua procesul de electrificare a căilor ferate și de generalizare a tracțiunii diesel. În raport au mai fost enunțate o serie de măsuri pentru sporirea, în anii 1971—1976, a transporturilor navale de mărfuri de 1,7 ori și a transporturilor cu autovehicule de 1,8 ori.

Cea mai importantă sarcină în domeniul învățămîntului o constituie formarea unui important contingent de tehnicieni și specialiști cu pregătire superioară, pentru a satisface cerințele economiei socialiste, în continuă dezvoltare. Concret, se prevede ca în cursul șesenalului să fie calificați 600 mii de noi tehnicieni și specialiști.

În decursul aceleiași perioade venitul național va crește de 1,8 ori. Fonduri considerabile vor fi alocate în continuare pentru măsuri social-culturale, volumul lor urmînd să sporească de 1,5 ori. Se prevăd mari investiții pentru construcții, din care 78% se vor aloca construcțiilor productive. Se va desfășura o vastă acțiune în vederea construirii de locuințe pentru mai mult de un milion de familii de la orașe și sate.

*) 1 tenbo = 0,996 ha

V. B.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

PROGNOZE '71: PIAȚA COMUNĂ

PREVIZIUNI asupra mersului economiei pe ansamblul celor șase țări ale Pieței Comune în noul an sînt cuprinse în raportul trimestrial publicat de Comisie la sfîrșitul lunii decembrie. Caracteristica principală a conjuncturii din 1971 constă în prognosticarea unei încetiniri treptate a producției, concomitent cu menținerea tendințelor inflaționiste care se manifestă mai demult.

Creșterea probabilă a produsului național brut în prețuri constante este evaluată în raportul Comisiei Pieței Comune la 4,5%, după ce în 1970 a fost de 6%, de asemenea încetinită în comparație cu 1969 cînd a fost de 7%. Un rol însemnat în această evoluție este atribuit slăbirii cererii externe. Creșterea reală a exportului țărilor membre ale Pieței Comune, ca tot, spre țările terțe, este apreciată pe 1971 la 6,5%, față de 9% cît a reprezentat după datele existente pînă în prezent în 1970. Este așteptată însă o diferențiere a cererii externe, în sensul înviorării celei provenite din țările anglo-saxone și al încetinirii celei a țărilor europene continentale.

Ca un alt factor de încetinire a ritmului activității economice se va manifesta evoluția investițiilor brute în mașini și utilaje. Pe ansamblul Comunității, raportul Comisiei prevede un spor de 5,5% în cursul anului care a început, în comparație cu 8% în 1970 și 9,2% în 1969. Din ultimul buletin conjunctural lunar, publicat de Comisie în ianuarie, rezultă unele precizări pe diferite țări și ramuri. În Franța, întreprinzătorii contează să-și mărească investițiile în acest an — cum rezultă din cea mai recentă anchetă conjuncturală asupra acestei probleme — cu 14%, cifră căreia îi corespunde un spor de 29% în 1970. În R.F. a Germaniei se scontează o creștere de 5%, în comparație cu 22% în cursul anului trecut. În Belgia întreprinzătorii se așteaptă la creșterea în continuare a investițiilor în mașini și utilaje, cu toate că în 1970, ele au cunoscut în această țară un spor excepțional de 50%. Nu au fost încă publicate prognozele pentru celelalte țări membre ale Comunității. Dintre ramurile de producție, sporurile cele mai însemnate sînt așteptate în metalurgie și în ramurile care fabrică bunuri de investiții. Rezultatele vor fi mai slabe în ramurile care produc bunuri de consum, cu excepția industriei alimentare. O situație aparte, mai favorabilă grație unor îmbunătățiri recente aduse sistemului de finanțare a construcțiilor de locuințe, ar putea să aibă industria construcțiilor.

O acțiune stimulatoare asupra cererii totale se prevede din partea evoluției consumului de stat, care în 1971 ar urma să crească în prețuri constante cu 4,5%, față de 3% în 1970 și 3,9% în 1969. Ansamblul cheltuielilor consumatorilor este așteptat să sporească în 1971 cu 5,5%, adică încetinit față de 1970 cînd ritmul lor a fost de +7%, și față de 1969 cînd a fost de +6,9%. Printre cauzele încetinirii în acest domeniu se numără creșterea fiscalității și o anumită apropiere între salariile tarifare și cîștigurile efective ale muncitorilor.

Slăbirea cererii totale se manifestă și în evoluția mai puțin dinamică a carnetelor de comenzi ale industriei, mai ales a comenzilor din străinătate, în raport cu producția industrială. Indicele producției industriale pe ansamblul Comunității a continuat să-și încetinească creșterea către sfîrșitul anului 1970, după ce evaluările pe tot anul indică o reducere a sporului său de la 11,5% în 1969 la circa 7,5% în 1970. Reducerea termenelor de livrare în această situație și creșterea stocurilor au dus la precumpănirea numărului întreprinzătorilor care, în anchetele conjuncturale, prevăd încetinirea producției.

După aprecierea Comisiei, situația cererii și a ofertei în interiorul Comunității va fi de așa natură încît importul va crește în 1971, la fel ca în 1970, mai repede decît exportul, cu toate că va slăbi întrucîtva, mai ales la bunurile de investiții.

HOMO ECONOMICUS

A PATRA ROATĂ LA CĂRUȚĂ

Acum vreo patru ani roata unui camion de brutărie a sărit din făgașul ei natural, a luat-o spre dreapta, în timp ce camionul a luat-o spre stînga, iar întreaga afacere a luat o întorsătură neașteptată. Atît de neașteptată încît pe „nota de plată" stă scris azi: 600 000 000 dolari. O sumă frumușică. Și încă lucrurile sînt încă departe de clarificare. Vor apare oare, în cele din urmă, nouă zerouri? Fără putință de tăgadă, ar fi atunci cea mai scumpă roată din istorie.

Merită să reluăm firul afacerii, chiar dacă despre unele aspecte izolate s-a mai scris, pentru a aduce situația „la zi". Accidentul sus-menționat, întîmplat într-un oraș american, s-a soldat cu o înțelegere între victimă și producătorul autovehiculului, „General Motors". Cu plata unei mici despăgubiri, compania a socotit incidentul încheiat. Dar accidentele au continuat și „bulgărele de zăpadă" tinde să se transforme, încet dar sigur, într-o avalanșă.

Ralph Nader, „campionul consumatorului", a solicitat Departamentului Transporturilor, mai precis biroului securității pe șoselele naționale, să ancheteze situația. Ca rezultat al investigației s-a constatat că 200 000 de camioane „General Motors" fabricate în anii 1960—1965 aveau roțile defecte. Au urmat noi confruntări în justiție: deși compania afirma că accidentele se datorau supraîncărcării vehiculelor, în cele din urmă a admis să înlocuiască 50 000 de roți. Și cu aceasta „General Motors" a socotit, din nou, afacerea clasată. Juriștii companiei își vor fi amintit poate de un vechi proverb englezesc, din secolul al XV-lea: „cea mai rea roată a unui car scîrțîie cel mai mult", și au sperat în vremuri mai bune. Dar Nader și-a continuat cruciada, deoarece ajunsese la concluzia că pricina era mai adîncă. El a convins un expert metalurgist de la Universitatea Syracuse să reanalizeze problema, și astfel au fost descoperite noi fisuri în metalul camioanelor și în argumentația marii firme americane.

Ancheta s-a redeschis și Departamentul Transporturilor a cerut producătorului să înștiințeze pe proprietarii că toate cele 200 000 autocamioane incriminate erau defectuoase. Firma a refuzat, drept care guvernul a dat-o în judecată reclamînd o amendă de 400 000 dolari. După cum se vede, bulgărele ajunsese de acum la proporția unei case de trei etaje. Și el își continua nestingherit drumul...

Recent s-a desfășurat ultimul act. Ultimul în timp, dar nu cel din urmă. Recursul companiei a fost respins de justiție.

Cum va acționa în continuare „General Motors"? Nu se știe încă. Va face un nou apel sau va înlocui roțile? Înlocuirea ar costa cam 40 milioane de dolari. Suma ar putea fi considerată, la rigoare, un fleac pentru un gigant industrial ca „General Motors", dar situația nu este atît de simplă. Dacă ar înlocui, ca să zicem așa, a patra roată la căruță, „G. M." s-ar recunoaște vinovat și poziția sa ar fi zdruncinată în alte două procese în curs — pe motive similare — în care i se cer 600 milioane de dolari despăgubiri.

În orice caz, de pe acum se aude bubuitul înfundat, dar amenințător al avalanșei.

Lionel NIȚESCU

mondorama

BILANȚ AMBIGUU LA CONFERINȚA COMMONWEALTH-ULUI

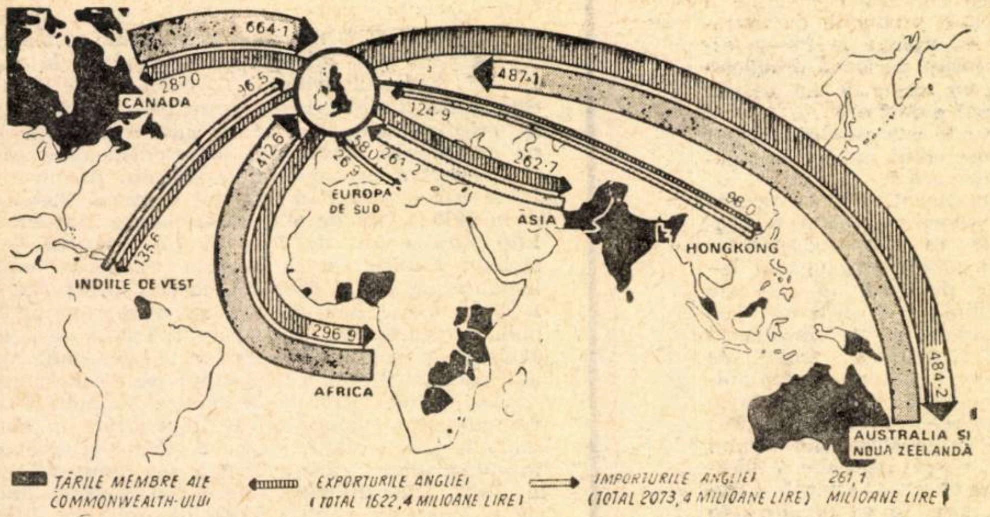

COMPROMISUL a fost din nou rezultatul Conferinței de la Singapore a primilor miniștri ai țărilor din Commonwealth încheiată la 22 ianuarie. Pentru observatori, realizarea compromisului nu ascunde faptul că unitatea politică a blocului trece prin „momentul cel mai critic“. Șubrezirea mai departe a liantului politic corespunde unor tendințe similare pe plan economic. Cele 900 milioane de oameni, care locuiesc pe 19% din suprafața globului și efectuează 20% din comerțul mondial, au legături comerciale din ce în ce mai reduse între ei. Dacă 37% din exporturile Angliei se îndreptau în 1958 spre Commonwealth, astăzi numai 20% din acestea iau aceeași cale. Țările Commonwealth-ului, se orientează spre alte piețe. Tendința este accelerată de faptul că reducerea generală a tarifelor în cadrul G.A.T.T. a micșorat simțitor importanța preferințelor Commonwealth-ului.

Numitorul comun al celor 32 de țări (minus Canada) este lira sterlină. În baza apartenenței la zona lirei țările respective își păstrează activele de devize la Banca Angliei ; valoarea totală a acestora este de 3,5 miliarde lire (din care un miliard rezerve oficiale). Cu toate acestea, după cum scrie revista engleză **The Economist** „marea majoritate a țărilor membre se află cu totul înafara influenței Commonwealth-ului. Chiar în țările unde legăturile istorice cu Anglia sînt cele mai puternice (Australia, Noua Zeelandă și Canada) colaborarea crescîndă se efectuează cu S.U.A. și nu cu celelalte țări din Commonwealth”.

13 ANI PENTRU SCHIMBAREA PROFESIUNII

ÎNCĂ nu poate fi vorba de o „inflație“ a noilor profesiuni. Din cei 73 milioane de angajați din economia S.U.A., 56,5 milioane, adică 77%, activau în profesiuni ce existau și în 1850. Doar 1,9 milioane, reprezentînd 3 procente, aveau profesii noi, apărute după 1950, în domenii ca informatica, televiziunea, cercetările nucleare, electronica etc. Cu toate că între 1850 și 1965 au apărut 151 de noi profesiuni, doar 13 dintre ele provin din perioada de după 1950.

Aceeași situație este și în R.F.G. unde, spre exemplu, la un moment dat în 1968 — relatează revista **Capital** — erau căutați 50 de tehnicieni în construcția de avioane, paralel cu 5025 electricieni, 80 de fizicieni și 4298 de strungari, 253 de matematicieni programatori alături de 11 637 oferte pentru lăcătuși.

Din 40 de invenții importante înregistrate în ultimele două secole, au luat naștere doar 21 de noi profesiuni. Și chiar dacă cineva dorește să-și schimbe profesiunea poate fi liniștit, căci așa cum arată cercetări efectuate în S.U.A., doritorul ar avea 13 ani la dispoziție : atîta timp trece în medie de la punerea în practică a unei invenții capitale și pînă la apariția unei noi profesiuni.

FIECARE EFECT ARE O CAUZĂ

DESIGUR că performanțele schiorilor austrieci — atît de cunoscute în lumea întreagă — se explică în mare măsură prin densitatea peisajului alpin și abundența zăpezii. Dar numai aceste două argumente nu ar fi fost, fără îndoială, suficiente dacă nu li s-ar fi adăugat și un al treilea, cel puțin tot atît de important : cantitatea și calitatea producției de schiuri. Potrivit datelor Camerei de Comerț din Viena, în cursul anului trecut au fost produse în Austria 1.200.000 perechi de schiuri, tot atît cît în toate celelalte țări alpine luate la un loc. Peste 75% din aceste schiuri au fost exportate. Și în sport ca și pretutindeni... fiecare efect are o cauză !

MODERNIZAREA „IMPERIALELOR“

TRACASAȚI, agasați, enervați de veșnic nesoluționata problemă a transportului municipal, londonezii au hotărît declanșarea unei ofensive decisive : primăria orașului a anunțat definitivarea liniilor generale ale unui plan pe 20 de ani, care va necesita investiții în valoare de 650 milioane lire, pentru îmbunătățirea rețelei de transporturi în comun. Finanțat de Consiliul Marii Londre și de guvern, planul prevede în special modernizarea „flotei” de autobuze „imperiale“ cu etaj, deservite de o singură persoană, extinderea rețelei speciale de telecomunicații, experimentată în urmă cu cîteva luni, pentru orientarea autobuzelor în funcție de fluctuațiile traficului. În ce privește „subteranul“ sau „tubul”, cum este denumit metroul de către londonezi, eforturile vor fi îndreptate spre automatizare, prelungirea unor linii și modernizarea stațiilor.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

REVENDICĂRI ALE ȚĂRILOR BOGATE ÎN PETROL

PENTRU O SERIE de țări în curs de dezvoltare, îndeosebi cele din Orientul Apropiat și Mijlociu și Africa de nord, — zăcămintele de țiței constituie principala bogăție naturală, iar exploatarea lor și exportul petrolului — unica sau esențiala sursă de venituri bugetare și de devize. Dar partea leului din profiturile obținute în această ramură de activitate nu revine țărilor respective, ci societăților străine (de cele mai multe ori filiale ale unor monopoluri internaționale) care activează pe teritoriul lor.

Petroleum Press Service a publicat nu de mult date interesante privind evoluția veniturilor a 8 țări membre O.P.E.C. După cum se poate vedea din tabelul alăturat, în deceniul 1959—1969, totalul încasărilor celor 8 țări a sporit de 2,7 ori la o creștere globală a volumului extracției de 2,5 ori. În 1969, ele primeau per tonă, în medie, 6,4 dolari, față de circa 6 dolari în 1959. Un spor aproape insignifiant, dacă ținem seama de tendința de creștere a prețurilor la produsele petroliere pe piața mondială și de lupta aproape continuă a majorității membrilor O.P.E.C. pentru o împărțire mai echitabilă a profiturilor între ele și societățile străine. Dar eforturile acestor țări sînt contracarate, în bună parte, de manevrele societăților care urmăreau coborîrea prețului la petrolul brut exportat, care servește drept bază pentru calculul redevențelor.

Recenta hotărîre a țărilor O.P.E.C. de a cere stabilirea unor noi prețuri la exportul petrolului brut, precum și fixarea nivelului minim de impunere a veniturilor societăților străine la 55% (față de 50%, de regulă, în prezent), a trezit multiple ecouri. Ținînd seama de faptul că în 1969 veniturile din petrol ale țărilor O.P.E.C. s-au cifrat la aproape 6,5 miliarde dolari (din care Algeria 255 milioane și Indonezia 140 milioane dolari), este vorba de sume considerabile, care ar putea fi canalizate spre satisfacerea nevoilor stringente de industrializare, de dezvoltare social-economică a țărilor în cauză.

Țara	1959	1961	1963	1965	1967	1969	1969/1959 (în %)
	Extracția de țiței (milioane tone)						
Arabia Saudită	54,2	69,2	81,0	101,0	129,3	148,5	274
Irak	41,9	49,0	56,7	64,5	60,2	74,5	178
Iran	46,2	59,3	73,6	94,1	128,8	166,0	359
Kuweit	69,5	82,7	97,2	109,0	115,2	129,4	186
Zona neutră	6,2	9,5	16,8	19,3	22,2	24,1	387
Alte țări din Orientul Mijlociu *)	10,2	10,6	14,8	27,5	40,6	66,6	653
Libia	—	0,9	22,3	58,4	82,5	149,2	—
Venezuela	144,8	152,6	169,7	182,4	185,4	188,1	130
	Veniturile obținute de guverne de pe urma exploatării resurselor de țiței (milioane dolari)						
Arabia Saudită **)	315	400	502	655	852	1008	320
Irak	243	266	325	375	361	483	196
Iran	263	301	398	522	737	938	357
Kuweit **)	405	464	557	671	718	812	200
Alte țări din Orientul Mijlociu ***)	69	70	83	119	227	431	625
Libia	—	3	109	371	631	1132	—
Venezuela	926	938	1106	1135	1254	1289	139

*) Qatar. Bahrein și Abu Dhabi, iar din 1967 și Mascat și Oman.
**) Inclusiv partea din veniturile obținute de la țițeiul extras în Zona neutră.
***) Qatar, Bahrein și Abu Dhabi. iar din 1969, și Oman și Dubai.
Sursa : United Nations, Statistical Yearbook 1966 și Monthly Bulletin of Statistics, octombrie 1970 ; Problèmes économiques, nr. 1196/1970.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ !

6

ANUL IX NR. 6 (388)
VINERI 5 FEBRUARIE 1971
20 PAGINI 2 LEI

viața economică

1966 - 1970 ACCENT PE FACTORII INTENSIVI AI DEZVOLTĂRII.

romania și cooperarea economică dintre țările socialiste*

economistul „bun la toate"?

ANUL IX **viata economica**

săptăminal editat de Societatea de Ştiinţe Economice din România

REDACŢIA şi ADMINISTRAŢIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • Bucureşti

SUMARUL

nr. 6 din 5 februarie 1971

■ ECONOMIE NAŢIONALA

În industria constructoare de maşini
— Cum pot fi diminuate rebuturile ?
de ing. **R. Vlădoianu**, director general adjunct M.I.C.M.
(pag. 3)
— Prognoza preţurilor cu ridicata
de dr. **Gh. Şică**
(pag. 4)
Învăţămînt :
— Economistul — „bun la toate" ?
de conf. dr. **D. Mareş**, decan al Facultăţii de studii economice, Universitatea din Timişoara
(pag. 5)
Calitatea :
— Standardele : Cine să le elaboreze
de **B. Vasile**
— Mai multe clase de calitate
de **I. Ispirescu**
(pag. 6)
Relaţii economice externe ale României :
— Participarea României la adîncirea şi perfecţionarea colaborării şi cooperării economice dintre ţările socialiste
de **I. Ionescu**
(pag. 7)

■ INFORMATICA

Propuneri de modernizare
Fluxul informaţional în activitatea de comerţ exterior
de ing. **A. Pietraru**, director adjunct M.C.E.
În întreprinderile agricole :
— Premise pentru proiectarea unui sistem informatic integrat
de **I. Negură, L. Frăţilă**, cercetători ICEA
(pag. 8)

1966—1970
— **FACTORII INTENSIVI ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI NAŢIONALE**
(pag. 9—10—11)

■ CONDUCERE ŞI ORGANIZARE

Organizarea : cu cine şi cum ?
— Pentru ca miliardele să nu rămînă ascunse
de **Şt. Tofan**
— Compartimentele de organizare să-şi compare rezultatele cu cheltuielile
de **Gh. Aron**
— Distincţie între atribut şi funcţia de organizare
de Filip Rouădedeal
Cadre şi răspunderi :
Ion Grozav, director al Direcţiei teritoriale de control şi revizie nr. 17 - Timiş
de Maria Ioniţă
(pag. 12—13)

■ TEORII • IDEI

Cărţi :
— Cercetarea ştiinţifică a consumului populaţiei
de prof. dr. **A. Negucioiu**
Şcoli — curente — economişti :
— Structuralism economic
de **M. Coşea**
Academia de Studii Economice
(pag. 15)
— **Şantier ştiinţific :**
dr. **V. Turculescu**
(pag. 16)

■ ECONOMIE MONDIALA

— Chile : „O cale proprie de dezvoltare"
de **Barbu Mareş**
(pag. 17)
— Tendinţe în relaţiile economice dintre ţările capitaliste dezvoltate
de **Eugen Şerban**
(pag. 18)

Redactor şef : Gheorghe DOLGU

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informaţia" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

1970 = REALIZĂRI CANTITATIVE ŞI CALITATIVE

ÎNTR-UN ŞIR strict cronologic, un an este asemănător cu oricare altul. Pentru noi însă, anul 1970 are semnificaţii cu totul aparte : el este ultimul an al cincinalului 1966—1970, punctul de legătură cu noul deceniu şi, implicit, cu noul cincinal 1971—1975 în care am intrat. Analiza rezultatelor economice obţinute în 1970, aşa cum reiese ea din cifrele Comunicatului cu privire la îndeplinirea planului de dezvoltare economico-socială publicat în 30 ianuarie 1971, constituie nu numai un prilej de îndreptăţită satisfacţie pentru succesele dobîndite, dar şi unul de reflexie asupra direcţiilor de dezvoltare în perspectivă.

Încheind un cincinal, anul 1970 punctează evidente şi remarcabile creşteri cantitative ale producţiei, transporturilor comunicaţiilor, comerţului interior şi exterior, ridicarea a numeroşi indicatori pe care economiştii îi iau în consideraţie atunci cînd apreciază îmbunătăţirea nivelului de trai al populaţiei. Volumul producţiei industriale a atins cifra de 296,7 miliarde lei, depăşind cu 12% pe cea din anul precedent şi cu 75% pe cea a anului 1965, ultimul din cincinalul anterior. Cele 390 noi capacităţi de producţie intrate în funcţiune în cursul anului 1970 au sporit potenţialul industrial al ţării. În ciuda unor grele încercări, datorate calamităţilor din primăvară, agricultura a avut o producţie în valoare de 68,7 miliarde lei, cu numai 5,3% mai mică decît în anul anterior, ceea ce dovedeşte abnegaţia cu care oamenii muncii de pe ogoare au răspuns chemării partidului de a recupera printr-o activitate susţinută pagubele pricinuite de urgia apelor abătute asupra ogoarelor.

Imaginea succeselor obţinute ar fi însă unilaterală dacă nu am ţine seama de faptul că în cursul cincinalului 1966—1970, şi deci şi în ultimul an al acestuia, s-au petrecut importante modificări în structura economiei ca şi în ce priveşte orientările de ansamblu ale activităţii economice. Aceste modificări se referă în primul rînd la accentul pus într-o măsură tot mai mare pe aspectele calitative, intensive ale creşterii economice, aşa cum reiese şi din grupajul publicat în paginile numărului de astăzi al revistei noastre.

Trebuie remarcat, în această privinţă, că investiţiile s-au orientat într-o măsură mai mare către ramurile cheie ale progresului tehnic, către utilarea cu tehnică nouă a ramurilor economiei naţionale. Prin aceasta, investiţiile în întreprinderi producătoare de energie electrică, în ramurile construcţiei de maşini, în chimie şi metalurgie şi-au adus contribuţia la creşterea producţiei nu numai prin sporirea locurilor de muncă dar şi prin crearea condiţiilor pentru creşterea productivităţii muncii.

Asupra productivităţii muncii şi-au spus cuvîntul în mod pozitiv nu numai aplicarea tehnologiilor moderne, dar şi alţi factori, cum sînt : utilizarea mai bună a capacităţilor de producţie, perfecţionarea organizării proceselor de fabricaţie şi a muncii, ridicarea calificării forţei de muncă. Datorită acestor influenţe multiple, productivitatea muncii a crescut în industria republicană cu 8,8% în 1970, ea contribuind într-o proporţie de 74% la sporirea producţiei industriale globale.

Este evident că între diferiţii factori ce asigură creşterea productivităţii muncii există strînse relaţii de interdependenţă. Atenţia pentru creşterea productivităţii muncii s-a împletit şi cu grija pentru reducerea cheltuielilor materiale, pentru valorificarea superioară a materiilor prime, ca surse de reducere a preţului de cost şi de creştere a beneficiilor întreprinderilor.

Rezultatele în 1970 în toate ramurile economiei naţionale au fost obţinute în pofida tuturor urmărilor nefavorabile ale calamităţilor — resimţite în primul rînd de agricultură şi repercutate asupra industriei alimentare ca şi asupra cheltuielilor efectuate pentru refacerea întreprinderilor, a reţelei de transport şi comunicaţii. Ele au demonstrat uriaşele resurse pe care le pune în valoare un popor care munceşte pentru el însuşi, care ştie că între creşterea producţiei şi ridicarea nivelului său de trai există o legătură directă. Aşa se explică faptul că şi în 1970 nivelul de trai al populaţiei a înregistrat noi ridicări ale ştachetei sale. În acest sens vorbesc cele 161 mii de apartamente şi locuinţe construite la oraşe şi sate din fondurile statului sau din fondurile proprii ale populaţiei. În acelaşi sens vorbesc : creşterea volumului de mărfuri vîndute populaţiei, ridicarea salariului minim şi încheierea generalizării noului sistem de salarizare, ceea ce a dus la sporirea salariilor lucrătorilor dintr-o serie de ramuri şi sectoare ale economiei, creşterea cheltuielilor statului pentru învăţămînt, ştiinţă, cultură, ocrotirea sănătăţii.

Indisolubila legătură dintre sporirea potenţialului economic al ţării şi ridicarea nivelului de trai stă la baza eforturilor şi muncii pline de abnegaţie a întregului nostru popor. Hotărîrea cu care s-a pornit la îndeplinirea planului pe 1971, primul an al noului cincinal, arată că succesele obţinute în 1970 vor fi la rîndul lor, depăşite.

CURIER

• Salarizare

DELLIA IOANIU, Bucureşti — Avînd o activitate salariată mai îndelungată de 12 luni, anterioară înscrierii la cursurile universitare, aveţi dreptul, conform prevederilor pct. 10 din anexa nr. IX la H.C.M. nr. 914/1968, să fiţi încadrată ca scenografă, cu salariul prevăzut pentru al doilea an de activitate. Acest salariu vi se cuvine de la data încadrării la instituţia de teatru unde aţi fost repartizată. Faptul că aţi avut o activitate salariată ca asistentă medicală nu vă scuteşte de perioada de stagiu de trei ani, prevăzută de Decretul nr. 158/1970. Cu începere de la 1 iulie 1971, veţi fi încadrată la salariul majorat, prevăzut la nivelul de bază al funcţiei de scenograf.

• Vechime

ION MARIANA, Ploieşti — Din datele ce ne-aţi comunicat rezultă că nu aveţi o vechime de cel puţin cinci ani în funcţii economice medii, astfel că nu puteţi fi promovată în funcţia de contabil principal. La stabilirea acestei vechimi se iau în considerare numai perioadele cînd aţi deţinut funcţiile de statistician şi contabil. Celelalte (deţinute între anii 1963—1969) sînt considerate administrative.

★

GAVRIL DAVID, Baia Mare. — Prevederile la care vă referiţi, cuprinse în anexa IV B elaborată la aprobarea H.C.M. nr. 328/1 martie 1967, se aplică exclusiv salariaţilor încadraţi în funcţii economice medii, după 1 martie 1967. Salariaţii care ocupau, la această dată, o funcţie economică medie, cum este cazul dv. pot fi promovaţi în funcţia de contabil principal etc., dacă au o vechime în funcţii economice medii de cinci ani, fără să fie necesar să presteze un stagiu — în plus — de doi ani, în funcţii de calculator, facturist şi în altele similare. În tot cazul, dv. îndepliniţi şi această condiţie de vechime întrucît la pct. 6 din anexa IV susmenţionată, se prevede în mod expres, între funcţiile care trebuiau ocupate cel puţin doi ani înainte de încadrarea în funcţii economice medii şi postul de casier.

★

H. CUPERMAN, Iaşi — La pct. 1 al cap. IV din Precizările fostului Comitet de stat pentru probleme de organizare şi salarizare cu nr. 3.463/1969, şi în prezent în vigoare, se prevede că, comitetele de direcţie ale întreprinderilor, respectiv conducerile unităţilor, au competenţa să constate — pe baza examinării atente a actelor existente la dosarul pe baza căruia s-a întocmit sau completat carnetul de muncă — că în fond transferul a fost efectuat în interesul serviciului. Dacă se va adopta o soluţie favorabilă la contestaţia dv. asupra modului în care vi s-a determinat vechimea neîntreruptă în aceeaşi unitate, urmează să vi se modifice, înregistrările eronate din carnetul de muncă şi să se rectifice cota de acordare a sporului de vechime neîntreruptă în aceeaşi unitate.

• Gradaţii

AUREL CRISTEA, Brăila — H.C.M. nr. 914/1968, cu modificările ulterioare, nu cuprinde nici o posibilitate de derogare de la dispoziţiile pct. 5 din anexa XI, în sensul reducerii la jumătate a perioadei de cel puţin un an de la data reîncadrării salariatului căruia i s-a desfăcut contractul de muncă în urma demisiei. Cînd conducerea unităţii constată că angajatul îndeplineşte condiţiile, poate aproba un număr de gradaţii, fără să depăşească pe cel de care a beneficiat la întreprinderea de unde a plecat.

• Sporul pentru vechime

F. SORA, Rîmnicu Vîlcea, VASILE KOVACS, Cluj — Potrivit precizărilor Ministerului Muncii cu nr. 11.394/1968 (pct. 7), sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeaşi unitate, precum şi celelalte care se stabilesc în procente faţă de salariul tarifar, se plătesc în toate cazurile, în raport cu salariul tarifar de încadrare corespunzător timpului lucrat. Aceasta chiar dacă, datorită nerealizării sarcinilor stabilite, angajatul primeşte într-o lună salariul tarifar diminuat. Salariata angajată cu o jumătate de normă beneficiază de sporul de salariu corespunzător vechimii sale neîntrerupte în aceeaşi unitate, în proporţie cu timpul lucrat, respectiv în raport cu salariul tarifar lunar de încadrare, cuvenit pentru jumătate de normă de muncă prestată.

• Norma de parcurs

D. DUMITRU, Iaşi. — Depăşirea normelor de parcurs, pentru autovehicule, stabilită pe cicluri de exploatare pînă la reparaţia capitală sau reparaţia generală, respectiv pînă la casarea acestor mijloace de transport, nu se încadrează în prevederile alineatului 2 de la pct. 1 din anexa 2 la H.C.M. nr. 151/1970, astfel că nu se mai aplică prevederile regulamentului de premiere la care vă referiţi.

★

• **PROF. FRASINA şi VASILE PATRUŢ, Bacău** — Mulţumim pentru aprecierile făcute revistei noastre. Articolul dv. este orientat îndeosebi pe probleme de metodică a predării şi nu-l vom putea folosi integral. Dacă sînteţi de acord am putea să publicăm pasajele de interes mai general.

ÎN INDUSTRIA CONSTRUCTOARE DE MAȘINI

CUM POT FI DIMINUATE REBUTURILE ?

CAUZE: **Principalele cauze care au făcut ca în 1970 rebuturile să se mențină, pe ansamblul unităților M.I.C.M., la același nivel ca și în 1969, sînt: ● Folosirea unor materii și materiale de calitate nesatisfăcătoare; ● Aplicarea unor tehnologii insuficient puse la punct; ● Folosirea unor scule, utilaje și aparate de măsură uzate; ● Utilizarea unor mașini-unelte uzate sau defectuos reglate ● Abateri de la disciplina tehnologică; ● Calificarea insuficientă a unor muncitori ● Lipsuri în asistența și supravegherea tehnică.**

MĂSURI: **Încă în cursul trimestrelor III și IV ale anului trecut, conducerea Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini a stabilit, pe baza studiului cauzelor care mențin rebutul la un nivel ridicat în unele centrale industriale și întreprinderi, un plan complex de măsuri pentru lichidarea acestor neajunsuri. Măsurile vizează: un control riguros asupra materiilor prime și materialelor ce se introduc în fabricație; ● Perfecționarea tehnologiilor de fabricație, în special în sectoarele de turnătorii, forje și tratamente; ● Completarea dotării uzinelor cu scule, utilaje și aparatură de control; ● Efectuarea unor controale riguroase asupra stării de uzură a mașinilor și utilajelor și repararea celor necorespunzătoare; ● Lărgirea preocupărilor pentru ridicarea calificării muncitorilor și reciclarea cadrelor tehnice; ● Diferite acțiuni pentru crearea unui climat propice desfășurării unei discipline ferme la fiecare loc de muncă etc.**

IN ÎNTREPRINDERILE Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini s-au rebutat în primele 9 luni ale anului 1970, semifabricate și piese totalizînd peste 41 000 tone metal. Valoarea rebuturilor înregistrate în perioada menționată — 0,76% din valoarea producției marfă deși reprezintă o ușoară scădere față de 1969 (0,78%), — s-a ridicat la peste 300 milioane lei.

Dintre unitățile ministerului, procentele mai ridicate de rebut s-au menținut, în continuare, în aceleași locuri, și practic la aproximativ aceleași nivele, cu excepția Grupului de Uzine Reșița și Centralei industriale a materialelor de instalații și echipament metalic care au asigurat o reducere de 19% și respectiv 33% a rebuturilor în 1970 față de 1969. (vezi tabelul nr. 1).

Celelalte 10 centrale și grupuri de uzine (în structura organizatorică din anul 1970), prezintă nivele de rebut în expresie valorică sensibil mai reduse, fiind sub valoarea medie a procentului pe ansambul ministerului (între 0,76% la Centrala industrială electronică și automatizări și 0,04% la Grupul de uzine construcții de vagoane). Nici la aceste unități nu se remarcă variații sensibile ale ponderii rebutului în valoarea producției.

Numai din examinarea listei centralelor și grupurilor de uzine în care rebuturile au pondere mai ridicată și a celor în care această pondere este mai scăzută, nu se pot trage concluzii cu privire la cauzele care fac ca aceste pierderi să se localizeze în special în anumite unități. Într-adevăr, printre unitățile cu volum ridicat de rebuturi se găsesc atît unele cu caracter de producție de serie mare (GUAP, CIMU etc.) cît și altele cu producție predominant de unicate și serie mică (ca de exemplu CIUEMC); apar unități care produc instalații complexe, compuse dintr-un foarte mare număr de repere (ca GUR și CIAT), precum și altele care fabrică produse de complexitate redusă (cum sînt CIMIEM sau GUFR). De altfel, centrale și grupuri de uzine, ale căror caracteristici sînt asemănătoare, se găsesc și printre cele care au procente de rebut mai reduse.

Tabelul nr. 1.

	Ponderea rebutului în valoarea producției (%)	
	1969	1970 (9 luni)
Centrala industrială utilaj energetic, metalurgic și de construcții (CIUEMC)	1,53	1,50
Grupul de uzine Reșița (GUR)	1,52	1,23
Centrala industrială materiale de instalații și echipament metalic (CIMIEM)	1,62	1,08
Grupul de uzine autoturisme Pitești (GUAP)	0,90	1,01
Centrala industrială mașini unelte (CIMU)	0,90	0,98
Grupul de uzine și fabrici de rulmenți (GUFR)	1,14	0,97
Centrala industrială autocamioane și tractoare (CIAT)	0,79	0,80

● Unde se localizează rebuturile ?

CONCLUZII mult mai clare asupra cauzelor care provoacă rebuturile se pot trage din gruparea acestora după secțiile de fabricație în care apar (vezi tabelul nr. 2).

În rubrica „alte secții de producție" s-au înregistrat rebuturile produse în secții în care se prelucrează alte materiale decît metalele uzuale sau se aplică tehnologii speciale. Aici este grupat un volum însemnat din rebutul înregistrat în industria electrotehnică. Din motive de comparabilitate, la această categorie, precum și la rebuturile din secțiile auxiliare, nu s-a notat tonajul pieselor rebutate.

Din tabelul nr. 2 rezultă că, practic, rebuturile produse se localizează în 3 categorii de procese tehnologice. De aici reiese că cea mai mare atenție trebuie acordată, în primul rînd, **turnătoriilor**, unde s-a rebutat 4/5 din cantitatea de metal pierdută, respectiv 1/2 din valoarea pierderilor prin rebut (metalul rebutat în turnătorii reprezintă 5,75% din totalul metalului prelucrat).

O atenție neslăbită se cere acordată și rebuturilor din **secțiile de prelucrări mecanice**. Deși pare redusă (0,54%), valoarea pierderilor la prelucrare a reprezentat 15,4% din pierderea totală de metal, iar costul rebutului prin prelucrări mecanice s-a ridicat la peste 68 milioane lei (22,6% din total). La aceasta a contribuit, desigur, volumul mare de metal care a trecut prin secțiile de prelucrare, precum și valoarea sporită a acestuia prin turnare, forjare sau laminare prealabilă.

În alte secții de producție, în special în sectorul electrotehnic, rebuturile reprezintă 19,4% din pierderea valorică. Aceste 3 categorii de secții, însumează 91,8% din întreaga pierdere din rebuturi. De altfel, situația rebuturilor în turnătorii în primele 9 luni ale anului trecut, poate fi urmărită mai în detaliu (vezi tabelul nr. 3).

Adîncind studiul, constatăm că procentele de rebut obținute în primele 9 luni ale anului 1970 sînt puternic diferențiate pe întreprinderi, nivelul mediu nesatisfăcător fiind determinat de numai 5 turnătorii (Uzina de Autoturisme — Pitești, Fabrica de băi și radiatoare — București, Uzina de autocamioane, Uzina de tractoare — Brașov, și Uzina „23 August" București) — e drept, dintre cele mai mari — aparținînd la 4 centrale și grupuri de uzine, în timp ce, la restul unităților, acesta nu depășește decît rareori 5%. Nivelul ridicat al rebuturilor în turnătoriile de piese din fontă se explică, în parte, prin faptul că producția acestor piese reprezintă o pondere ridicată din totalul producției turnătoriilor (peste 45%). Este de remarcat însă și faptul că în perioada analizată, procentul de pierderi prin rebuturi, în raport cu tonajul total al pieselor turnate, este mai ridicat în țara noastră în turnătoriile de piese de fontă, decît în oricare alte categorii de turnătorii.

Această situație nu se poate explica prin specificul tehnologic, știut fiind că în pratica mondială la turnarea pieselor de fontă se obțin procente de rebuturi mai reduse decît la turnarea pieselor din oțel, a celor din fonte speciale (maleabile, albe) și, adeseori, mai mici chiar decît în cazul turnărilor de precizie. Rebutul de 8,4% înregistrat în primele 9 luni în turnătoriile de fontă cenușie nu reprezintă un indice accidental, ci o tendință de permanentizare, avînd în vedere că în 1969 (pe 12 luni), s-a realizat numai 8,3%. Dar și acest procent este deosebit de ridicat, dacă îl comparăm cu realizările din alte țări și chiar cu rezultatele obținute în țara noastră în alte feluri de turnătorii. Aceasta ne dă temeiul să apreciem că, cele 5 turnătorii menționate au înregistrat nivele de rebuturi cuprinse între 9% și 14%, însumînd 64% din totalul rebutului valoric în turnătoriile de fontă, respectiv 59% din valoarea pierderilor prin rebuturi, deși contribuie cu numai 46% la tonajul total de piese din fontă turnate în unitățile MICM.

În analizele care se fac periodic la aceste întreprinderi se constată, practic, aceleași cauze care generează rebuturile, dintre care o mare parte pot fi înlăturate prin măsuri de mai bună organizare și conducere a muncii, respectarea strictă a proceselor tehnologice, folosirea de scule și utilaje de turnare în

ing. R. VLĂDOIANU
director general adjunct în M.I.C.M.

→

Tabelul nr. 2

Secțiile în care s-a produs rebutul	Volumul rebutului (t/metal)	Valoarea pierderilor prin rebut (mii lei)	t/piese rebutate raportate la t/piese total realizate în secții (%)
1. Turnătorii	32 210	150 055	5,75
2. Forje	2 289	18 288	0,75
3. Tratamente termice	200	2 989	0,06
4. Prelucrări mecanice	6 344	68 081	0,54
5. Alte secții de producție	—	58 480	—
6. Secții auxiliare	—	3 150	—
Total:	41 043	301 043	—

←

bună stare, îmbunătăţirea depozitării nisipurilor şi materialelor auxiliare de turnare, întărirea controlului asupra calităţii materiilor prime (fontă, cocs) folosite şi a nisipurilor la achiziţionare şi înainte de introducerea în operă, precum şi prin ridicarea calificării muncitorilor din turnătorii.

● În ce direcţii trebuie acţionat?

DEŞI ACESTE CAUZE sînt, în general, cunoscute, măsurile pentru înlăturarea lor nu au fost stabilite destul de concret şi aplicate cu cea mai mare fermitate. În această privinţă trebuie subliniat volumul mare de rebuturi provocat de nerespectarea tehnologiei şi care, fireşte, pot fi înlăturate fără dificultăţi deosebite. Spre exemplu, dintr-o analiză efectuată la Uzina „23 August", a rezultat că peste 60% din rebuturi la repere importante ale echipamentelor de frînă şi ale motoarelor Diesel, provin din „nerespectarea tehnologiei". În urma acestui fapt, s-a aplicat unele măsuri care au condus la o reducere a rebutului în 1970 faţă de 1969. Nivelul atins este însă departe de a fi satisfăcător.

Nu sînt puţine nici cazurile cînd rebuturile din turnătoriile de fontă se datoresc deficienţelor unora din tehnologiile prescrise, în special pentru piese de complexitate mare, introduse recent în fabricaţie. Asemenea situaţii s-au întîlnit la noua turnătorie de segmenţi a Uzinei de Autoturisme — Piteşti, la unele produse ce se execută la UREMOAS, la diferite repere ale noului tip de tractor ce se fabrică la Uzina de tractoare — Braşov, precum şi la batiurile pentru maşini-unelte turnate la uzina „23 August" — Bucureşti. La aceste repere se impune modificarea corespunzătoare a documentaţiei tehnologice. În unele cazuri aceste modificări sînt în curs. Ele se cer sprijinite mai activ de Institutul de Cercetări Tehnologice pentru Construcţii de Maşini (ICTCM).

Nu se poate trece cu vederea nici contribuţia la producerea de rebuturi a calităţii scăzute a unor materii prime şi, în special a nisipurilor de turnare livrate de unităţile producătoare fără a ţine totdeauna seama de pierderile pe care le provoacă în turnătorii. Pentru remedierea acestei situaţii, prin grija centralelor beneficiare, s-au luat măsuri pentru întărirea recepţiei la furnizori.

La celelalte turnătorii, se poate semnala ca un fapt pozitiv că procentul de rebut a fost, în cursul anului 1970, la un nivel destul de scăzut, în comparaţie cu realizările din alte ţări în procese tehnologice similare şi, ceea ce este îmbucurător, se poate consemna o tendinţă de scădere treptată. Astfel, la turnătoriile de piese de oţel, tonajul rebutat a scăzut de la 5% în 1969 la 4,1% în primele 9 luni ale anului 1970. Singura întreprindere care a făcut excepţie de la această tendinţă pozitivă, a fost Uzina metalurgică — Tîrgovişte. Aici, punerea în fabricaţie a unor noi tipuri de vane din oţel, cu tehnologii de turnare insuficient puse la punct, şi folosirea unor lucrători noi angajaţi, calificaţi la locul de muncă, împreună cu unele carenţe în dsciplina tehnologică, au făcut ca, în trim. III. 1970, să crească considerabil pierderile prin rebut, pînă la 8,4% (faţă de 5—6% înregistrat în perioadele anterioare). Se poate aprecia că acest fenomen este trecător şi el va fi înlăturat în scurt timp, prin punerea la punct a tehnologiilor şi ridicarea gradului de pregătire a muncitorilor.

În turnătoriile de fonte speciale, rebutul este la un nivel rezonabil şi nu prezintă tendinţe de creştere. Şi aici se pot remarca rezultatele deosebite obţinute la uzinele din cadrul CIMIEM, care au înregistrat un rebut de numai circa 3% la turnarea de piese pretenţioase (armăturile pentru instalaţii, executate din fontă maleabilă).

În ce priveşte prelucrările mecanice, unde — aşa cum s-a arătat în tabelul nr. 2 — nivelul mediu al rebutului a fost, în perioada analizată, de 0,54% se cere acordată o atenţie deosebită unui număr de 6 centrale şi grupuri de uzine (vezi centralele menţionate în tabelul 1 fără CIMIEM) unde se înregistrează fie procente ridicate de pierderi de metal, (între 0,55 şi 2,6%) fie valoarea absolută ridicată a acestor pierderi (pe totalul celor 6 centrale şi grupuri de uzine peste 42.000 mil. lei).

La prelucrările mecanice se constată o legătură normală între precizia pieselor şi procentul de rebut, precum şi faptul că unităţile cu nivel ridicat, înregistrează o tendinţă de scădere în 1970. Rebuturile care se mai înregistrează trebuie puse şi pe seama unor neglijenţe, a deficienţelor în supraveghere şi asistenţa tehnică, precum şi a unui număr ridicat de muncitori în formare. În acest sens, măsuri mai deosebite se cer a fi luate la uzinele „Progresul" — Brăila, „Mecanica" — Roman, „Unirea" — Cluj etc. La aceste întreprinderi s-au semnalat în perioada analizată rebuturi provocate de folosirea de maşini-unelte uzate sau necorespunzător reglate, aparate de măsură sau scule defecte, deficienţe care pot şi trebuie neîntîrziat eliminate.

Din pierderile însumînd peste 53 milioane lei, înregistrate în alte secţii de fabricaţie, cam 3/4 se localizează în industria electrotehnică şi, în special, la întreprinderile „Electronica", „Steaua Electrică" şi „Electro-Ceramica". La Uzina „Electronica", de exemplu, a existat în cursul unei părţi a anului 1970 chiar o tendinţă accentuată de creştere a pierderilor prin rebut, din cauza unor greşeli de orientare, în sensul simplificării tehnologiilor de fabricaţie, în detrimentul calităţii, pentru unele piese şi subansamble a căror execuţie prezintă puncte strangulante în procesul de fabricaţie. Această orientare a fost însoţită şi de o slăbire a exigenţei controlului calităţii materialelor şi semifabricatelor achiziţionate, precum şi a controlului în fabricaţie. În ultima parte a anului, au fost luate o serie de măsuri pentru înlăturarea acestei situaţii, prin şcolarizarea muncitorilor, reorganizarea posturilor şi metodelor de reglaj şi control, perfecţionarea unor tehnologii şi introducerea de operaţii tehnologice suplimentare. Rezultatele acestor măsuri au început să se vadă spre sfîrşitul anului, în sensul îmbunătăţirii calităţii produselor.

La celelalte întreprinderi — „Steaua Electrică" — volumul ridicat de rebuturi a fost provocat de utilizarea în fabricaţie a unor materiale de calitate necorespunzătoare şi de unele lipsuri în întreţinerea utilajelor şi calificarea insuficientă a muncitorilor. La „Electro-Ceramica", unde rebuturile au fost mai ridicate decît în anul 1969, cauza principală a constituit-o faptul că procesul tehnologic al noii secţii de fabricaţie nu a fost încă bine pus la punct, experimentîndu-se, în continuare, diferite regimuri de preuscare şi ardere a izolatorilor electrici.

★

AŞA CUM AM ARĂTAT, rebuturile influenţează negativ nu numai activitatea economico-financiară a întreprinderilor constructoare de maşini în care se produc, dar ele sînt păgubitoare pentru întreaga economie naţională. În condiţiile în care ministerul nostru are de realizat sarcini mult sporite în acest prim an din noul cincinal, normele de consum de metal fiind cu 3,1% mai reduse decît în anul 1970, se cer depuse toate eforturile pe întregul flux de producţie pentru ca ceea ce se realizează — piesă, subansamblu, ansamblu sau produs — să fie de calitate ireproşabilă. Acest lucru se va reflecta pozitiv în domeniul gospodăririi resurselor materiale şi băneşti, va contribui nemijlocit la reducerea costurilor de producţie şi, deci, la sporirea acumulărilor statului, la îmbunătăţirea, în continuare, a nivelului de viaţă al poporului.

Tabelul nr. 3

Felul turnătoriilor	Volumul rebutului (tone metal)	Valoarea pierderilor prin rebut (mii lei)	Volumul rebutului în tone piese rebutate raportate la piesele total turnate (%)
1. Piese de oţel	4 578	34 868	4,1
2. Lingouri de oţel	4 921	12 847	3,7
3. Piese de fontă cenuşie	21 103	81 988	8,4
4. Piese de fonte speciale	695	3 343	7,0
5. Turnătorii de precizie	115	2220	5,7
6. Piese neferoase	627	13 371	3,2
7. Lingouri neferoase	171	1 418	0,5
Total:	32 210	150 055	5,75

PROGNOZA PREŢURILOR CU RIDICATA

PROCESELE ECONOMICE DINAMICE nu pot fi investigate în mod satisfăcător cu instrumente de evaluare statice. De aceea, în cadrul planificării de perspectivă, a creşterii rolului acesteia în conducerea fenomenelor social-economice, alături de prognozele tehnico-economice generale şi sectoriale, trebuie să-şi găsească locul şi prognozele privind evoluţia preţurilor cu ridicata, care îşi culeg elementele de fundamentare din celelalte prognoze şi, în acelaşi timp, influenţează dimensionarea valorică a acestora.

Prognozele de preţuri pot fi elaborate pe perioade de la 10—15 şi chiar pînă la 20 de ani.

● O primă treaptă în procesul planificării preţurilor

PROGRESUL TEHNIC uneori schimbă radical o parte din prevederi în domeniul evoluţiei preţurilor. Pentru a avea o prognoză judicioasă în materie de preţuri, este necesar să fie elaborate în prealabil prognoze ale progresului tehnic şi ale evoluţiei cheltuielilor de producţie. Totodată, trebuie creat cadrul necesar unor informaţii corespunzătoare în domeniul mişcării preţurilor, atît la nivelul întreprinderilor cît şi la nivel central. De aici şi necesitatea introducerii în economia noastră a unui sistem de indici pentru urmărirea preţurilor cu ridicata.

La baza prognozei preţurilor stă analiza critică a elementelor preţului (preţ de cost, venit net) şi a evoluţiei factorilor care influenţează aceste elemente. De profunzimea acestei analize depinde, în final, calitatea prognozei.

Prognoza preţurilor, reprezintă, deci o parte din prognoza tehnico-economică generală care îşi propune studiul evoluţiei nivelului preţurilor cu ridicata pe o anumită perioadă de timp. Această prognoză nu funcţionează izolat ci este într-o interdependenţă continuă cu celelalte prognoze parţiale (pentru diferite domenii de activitate din sfera proceselor economice), prognoze ce alcătuiesc întregul sistem de previziune şi care se influenţează reciproc.

Noţiunile de prognoză şi planificare a preţurilor nu se confundă; sînt două etape bine distincte, suprapuse şi paralele. Prognoza justifică şi pregăteşte planificarea preţurilor, iar cea de a doua tratează amănunţit factorii generali care stau la baza prognozei.

Astfel, dacă prognoza preţurilor pe baza studierii tendinţelor tehnicii, a evoluţiei costurilor, a conjuncturii mondiale stabileşte, de exemplu, că la polimeri, în deceniul 1971—1980 preţurile vor scădea cu aproximativ 30%, atunci cînd se va trece la procesul de planificare în sine a preţurilor cu ridicata pentru perioada 1976—1980, va trebui să se ţină seama de elementele furnizate de prognoză, să se actualizeze aceste elemente şi să se treacă la detalierea lor, astfel încît să se stabilească nivelul preţurilor sortimentelor de bază care se fabrică din polimeri, influenţele pe care modificările acestor preţuri le aduc în alte secţiuni de plan etc.

Prin însăşi natura sa, prognoza preţurilor considerăm că trebuie să aibă ca obiect fie subramuri industriale, fie grupe principale de produse. Ea trebuie să furnizeze elementele de tendinţă, direcţia generală a fenomenelor în materie de evoluţie a preţurilor. A cere prognozei preţurilor să răspundă la elemente de detaliu cum ar fi, spre exemplu, evoluţia nivelului preţurilor pe sortimentele unei grupe de produse, înseamnă în fapt părăsirea terenului specific prognozei şi pătrunderea în sfera planificării concrete, de detalii.

Dinamica preţurilor în perspectivă reflectă legătura dintre factorii care stau la baza cheltuielilor de producţie şi corelaţiile de preţuri. Tocmai datorită acestei circumstanţe, prognoza preţurilor este o lucrare complexă.

Subliniem faptul că **prognoza preţurilor are un caracter orientativ.** Ea poate constitui doar un element în strategia dezvoltării. Deci, deşi există o strînsă legătură între prognoză şi plan, caracterul de directivă al acestuia din urmă, îl deosebeşte totuşi de prognoză. Înainte însă de a se trece la o secţiune de plan ca atare a preţurilor cu ridicata, este recomandabil să se efectueze prognoze de preţuri care pot prezenta următoarele avantaje:

- n-au caracter de directivă — fiind orientative;
- solicită o serie de studii şi cercetări ce pot folosi în procesul planificării preţurilor, pregătind astfel terenul lucrărilor cu caracter de directivă;
- pot fi elaborate pentru orice perioadă de timp, mai mult sau mai puţin îndelungată, fapt ce nu le limitează la planurile anuale sau cincinale;
- experienţa acumulată în activitatea de elaborare a prognozelor de preţuri, pe lîngă faptul că ajută efectiv în procesul de planificare a preţurilor cu ridicata, este necesară ca atare deoarece, chiar atunci cînd se va realiza o secţiune de plan a preţurilor cu ridicata, prognoza preţurilor va continua să fie elaborată, îndeosebi, pentru perioade mai mari de cinci ani.

Trebuie avut în vedere faptul că în desfăşurarea proceselor economice în lumea contemporană, condiţiile tehnico-economice ale producţiei sînt în permanentă schimbare, atît sub aspect cantitativ cît şi calitativ. De aceea, ea trebuie mereu actualizată, în funcţie de studiile ce se efectuează în diferite sectoare de activitate privind creşterea productivităţii muncii sociale.

Literatura de specialitate arată că elementele de calcul în estimarea prognozelor de preţuri le constituie sistemul de norme şi normative pentru consumurile materiale din diferite ramuri — consacrate pe plan mondial, tendinţele previzibile ale acestor consumuri în lumina datelor oferite de prognozele tehnice, situaţia conjuncturală a pieţei interne şi externe, indicii rezultaţi din raportul statornicit pe plan internaţional între preţurile diferitelor produse principale (ex. celofibra faţă de bumbac, masele plastice faţă de metal, pielea artificială faţă de cea naturală etc. etc.), precum şi normativele de rentabilitate.

Pentru a elabora deci o prognoză a preţurilor, trebuie cercetate cel puţin trei domenii, fie de ordin general, fie sectorial după cum îşi propune ca sferă de investigare însăşi prognoza ca atare: nivelul mondial de dezvoltare şi al dinamicii acestuia sub aspect tehnic şi economic, factorii care influenţează consumurile de muncă socială (cheltuielile), tendinţele pe termen lung ale pieţei interne şi externe.

În afară de faptul că serveşte într-o măsură importantă nevoilor în domeniul planificării preţurilor cu ridicata, prognoza preţurilor are şi sarcina de a elabora preliminări de preţuri care să servească la fundamentarea direcţiilor de dezvoltare a producţiei şi a structurii acesteia, la orientarea direcţiilor de dezvoltare a investiţiilor şi structurii economice, la stabilirea unui sistem de indicatori orientativi pentru atingerea nivelului mondial al costurilor şi la indicarea evoluţiei de perspectivă a rentabilităţii ramurilor, subramurilor, întreprinderilor, grupelor de întreprinderi şi centralelor.

Prognoza preţurilor trebuie să aibă un caracter ofensiv, respectiv, să ţintească la atingerea nivelului tehnic mondial. În evaluarea proiectelor industriale (înţelegînd prin aceasta atît obiectivele de investiţii cît şi asimilarea produselor noi) prognoza preţurilor poate ajuta în direcţia creşterii eficienţei economice, deoarece avînd la bază cercetări multilaterale asupra indicilor de calitate atinşi pe scară internaţională, contribuie la mobilizarea tuturor factorilor pentru atingerea unor astfel de indici. Punînd la dispoziţia proiectanţilor, inginerilor şi economiştilor date privind evoluţia preţurilor mondiale, evoluţia costurilor, a rentabilităţii şi a progresului tehnic, prognoza preţurilor contribuie la investigarea ştiinţifică a fenomenelor econo-

mice, la îmbunătățirea calității deciziilor. Trebuie plecat de la premisa că orice unitate economică trebuie să urmărească permanent ca prin intermediul prețurilor să poată recupera la timp atît cheltuielile curente de producție cît și cheltuielile necesitate de cercetare, școlarizare etc. Însăși această premisă creează așa-numitul „risc al prețurilor" deoarece unele unități din diferite motive nu recuperează aceste cheltuieli.

Riscul presupune deci ca o parte din munca socială cheltuită pentru introducerea, producția și desfacerea unui produs să nu poate fi recuperată cu ajutorul prețului, deoarece nu este recunoscută de societate ca o cheltuială necesară. Caracteristica deosebită a economiei socialiste este că acest risc al prețurilor poate fi redus la minimum prin organizarea și planificarea socială a relațiilor de producție și de desfacere.

Prognoza prețurilor presupune existența și a unor normative de venit net, stabilite eventual între limite (minimum și maximum) în ceea ce privește venitul net cuprins în prețurile produselor diferitelor ramuri ale economiei.

Mai multe prognoze de prețuri pe ramuri și subramuri, îmbrățișînd pe cît posibil ansamblul economiei naționale, pot conduce la înfăptuirea unei prognoze generale a prețurilor cu ridicata care poate fundamenta strategia prețurilor statului socialist, înțelegîndu-se prin aceasta ansamblul măsurilor privind politica prețurilor, subordonată scopurilor politice, economice și sociale propuse pe o perioadă de perspectivă.

Încercare de prognoză pentru 1971 — 1980

PENTRU a arăta informativ cadrul de cuprindere al unei prognoze, am elaborat „Prognoza prețurilor cu ridicata la polietilenă pe perioada 1971—1980", pe care o prezentăm în continuare. Materialele plastice, prin caracteristicile lor fizico-mecanice variate, prin ușurința cu care se prelucrează, prin costurile lor relativ scăzute în comparație cu alte materiale, au cucerit definitiv piața, astfel încît, în deceniul 1971—1980, producția lor se va dezvolta și perfecționa.

Ținînd seama de resursele naturale din România și de faptul că în perioada 1966—1970 producția de polietilenă a fost inferioară necesităților, se poate lua în considerare că în viitorii zece ani, cererea pentru acest produs va fi susținută.

Este posibil ca cererea să determine apariția și a altor capacități de producție, pe lîngă cele existente, astfel încît în 1975, România să producă 135 000 tone polietilenă de înaltă și joasă presiune, iar în 1980 circa 175 000 tone.

Ca urmare, vor trebui create condiții pe linia prețurilor, pentru utilizarea tot mai diversificată a prolietilenei, în scopul folosirii cît mai eficiente a acestui material în industrie și alte ramuri ale economiei, inclusiv ca înlocuitor.

Ținînd seama de faptul că actualele capacități au atins și chiar depășit parametrii proiectați și ca urmare sursele de reducere a cheltuielilor de producție se îngustează, iar pentru noile capacități se vor folosi alte procedee tehnologice, utilizîndu-se benzinele ca materie primă în locul gazelor de chimizare, se poate aprecia că ritmurile de reducere a cheltuielilor de producție realizate nu vor putea fi menținute în continuare. După părerea noastră, în asemenea condiții, un efort de reducere mediu anual de circa 3% se poate considera realizabil pînă în 1975, iar în continuare, pînă în 1980, reducerea medie nu va depăși 1% pe an.

În perioada 1965—1969, unele elemente ale cheltuielilor instalațiilor de polietilenă de înaltă presiune au fost supraevaluate de proiectanți astfel încît rentabilitatea a crescut foarte mult.

Rezervele spectaculoase în reducerea costurilor de producție la polietilenă se vor îngusta. De aceea, luînd ca bază prețul de cost din 1969, pe tona de polietilenă și ținînd seama de un ritm de reducere a costurilor de circa 3% în medie pe an pînă în 1975 și circa 1% în perioada 1976—1980, ar rezulta :

— pentru 1975 — un nivel de costuri de circa 4800 lei ;

— pentru 1980 — circa 4 550 lei/t

Mărimea venitului net trebuie pusă în dependență directă de totalitatea fondurilor de producție fixe și circulante cu care sînt dotate ramurile economiei. În acest fel, rata venitului net va oglindi nivelul real al eficienței economice în raport cu fondurile de producție atribuite de către societate, ramurii respective.

În procesul determinării venitului net la polietilenă trebuie să ținem seama de faptul că în industria petrochimică am avut numeroase unități de producție mari care nu și-au atins parametrii tehnico-economice în termenele prevăzute. Potrivit unor calcule orientative, pornind de la volumul venitului net din industrie, a rezultat pentru ramura industriei petrochimice o rată a venitului net față de fondurile de producție de 10% ceea ce față de prețul de cost al produselor ar reprezenta circa 12,5%. Această rată ar fi normală și la determinarea prețului cu ridicata al polietilenei, atît la actualele costuri, cît și la cele în perspectivă.

Pe plan mondial, evoluția prețurilor la polietilenă și în general la materialele plastice, prezintă ca o caracteristică scăderea sensibilă a prețului de vînzare, în perioada trecerii producției la scară industrială, urmată de o etapă de reducere mai lentă a prețurilor și apoi de o stabilizare a acestora. Aceste fenomene își găsesc explicația tocmai prin aceea că prețurile de vînzare urmează, în esență, linia descendentă a prețului de cost. Este de notat că pe plan mondial, această tendință este confirmată și de o creștere spectaculoasă a volumului producției atît în țările avansate cît și în cele în curs de dezvoltare.

Dăm mai jos dezvoltarea previzibilă a producției de materiale plastice pe plan mondial :

— în mii tone —

	1960	1965	1970	1975	1980
— lumea întreagă	7 000	14 500	20 000	47 500 — 52 500	72 500 — 82 000

1) Sursa : Informații științifice, tehnice și economice. I.D.T. nr. 3/1970.

Ca atare, oferta de materiale plastice va determina în mod relativ și tendința de scădere a prețului de vînzare.

Pornind de la tendințele conjuncturale pe plan mondial, precum și de la evoluția în perspectivă a prețului de cost, la care s-ar adăuga venitul net de 12,5%, calculat în funcție de fondurile ramurii industriei petrochimice, prețul cu ridicata de prognoză al polietilenei s-ar prezenta astfel : 16 000 lei în 1965/1969, 6320 în 1971, 5400 în 1975 și 5120 lei în 1980.

Chiar dacă în perioada 1971—1975 se va efectua reașezarea prețurilor cu ridicata și se va modifica prețul materiilor prime și materialelor destinate procesului tehnologic al polietilenei, deși valorile vor fi altele, tendința prețurilor arătate mai sus, se va menține.

Imobilitatea relativă care a caracterizat sistemul nostru de prețuri cu ridicata în perioada 1950—1967, trebuie să facă loc unei concepții calitativ superioare care ține seama de dinamismul fenomenului economic. De aceea, va trebui să trecem la elaborarea unor prognoze ale prețurilor cu ridicata ca și la un plan al evoluției acestei categorii de prețuri.

dr. Gh. ȘICA

ÎNVĂȚĂMÎNT

- Se impune evaluarea reală a nevoilor de economiști.
- Pe cînd se va pune capăt derogărilor de studii economice ?
- Matematicienii lucrează în întreprinderi, dar nu au studiat economia.
- Specializarea : criteriul ramurii să fie hotărîtor.
- Îmbunătățirea concursului de admitere.
- Redimensionarea și reașezarea planului de învățămînt.

ECONOMISTUL — „BUN LA TOATE"?

PENTRU alcătuirea planului de învățămînt și stabilirea duratei învățămîntului, a volumului, structurii și succesiunii cunoștințelor, a diferitelor corelații (curs-lucrări, discipline teoretice — discipline cu caracter aplicativ etc.) este absolut necesar să se pornească de la rolul și locul economistului cu studii superioare în economia noastră. De aceea, considerăm că **cerințele beneficiarilor trebuie să constituie punctul de plecare al tuturor planurilor și programelor de îmbunătățire a învățămîntului.** Neglijarea acestor cerințe sau necunoașterea lor se va resimți negativ nu numai în modul de pregătire ci și în modul viitor de folosire a cadrelor de economiști.

Dar întrucît este vorba de a fundamenta științific pregătirea cadrelor de economiști, însăși cerințele beneficiarilor trebuie să fie supuse studiului și analizei critice. Dacă cerințele beneficiarilor vor fi luate în considerare așa cum sînt ele formulate astăzi, se va obține perpetuarea unor situații necorespunzătoare în prezent, întrucît **numărul de posturi de economist, așa cum se prezintă el astăzi. este influențat de fuga din specialitate a altor cadre cu pregătire superioară, de numărul de derogări și asimilări, de menținerea în posturi a unor persoane fără pregătire.**

Se știe că în prezent funcționează pe posturi de economist, sau sînt asimilați economiștilor cu studii superioare, nu numai absolvenți ai învățămîntului economic, ci și absolvenți ai învățămîntului tehnic, juridic, de matematică, de filologie și chiar absolvenți ai învățămîntului liceal. Uneori s-a ajuns la situația cînd conduceri de întreprinderi și de instituții locale sau centrale să aibă dreptul de a acorda prin asimilare titlul și funcțiunea de economist. Or, tocmai în această privință credem că este necesar să se facă mai întîi ordine.

Departe de noi gîndul de a nega utilitatea unor matematicieni, juriști, sociologi etc., în întreprinderile industriale, agricole, comerciale etc. Credem însă că e bine ca aceștia să fie angajați nu prin asimilare cu economiștii, pentru funcțiuni și sarcini de economist, ci pentru funcțiuni și sarcini ce le permite realizarea lor profesională în specialitatea pentru care s-au pregătit. Pentru exemplificare luăm cazul matematicienilor. În producție este din ce în ce mai mult nevoie de absolvenți ai facultăților de matematică. Dar trebuie spus că e nevoie de ei **ca matematicieni.** Or, tocmai acest lucru nu se întîmplă. **Sînt încadrați matematicieni care să rezolve probleme economice în condițiile în care în planul de învățămînt al facultăților de matematică nu figurează nici măcar un curs general de economie politică! Poate că ar fi bine să se creeze secții de matematică aplicată ai căror absolvenți să primească și cunoștințe necesare producției și care să fie repartizați în mod organizat în producție.** Este totodată necesar ca absolvenții facultăților de matematică care nu au această specializare pentru producție să nu poată fi angajați ca matematicieni în producție, pentru simplul motiv că nu dau curs repartiției de a lucra în învățămîntul rural. Prin urmare trebuie stabilite și apoi legiferate și realizate prin pregătirea de specialitate, asemenea caracteristici ale economistului care să nu permită substituirea lui în masă oricînd și de către oricine.

UN AL DOILEA pas ce ar trebui făcut se referă la precizarea riguroasă a criteriilor de diferențiere a pregătirii pe secții de specialitate și reglementarea folosirii cadrelor de economiști în funcție de această specializare. Considerăm că actuala diferențiere a pregătirii pe secții de specializare nu este cea mai potrivită. Structurarea pe secții și facultăți în vigoare încearcă să îmbine două criterii. diferite și anume : **criteriul ramurii de activitate** (Secția de economia industriei, construcțiilor și transporturilor, economia agriculturii, economia comerțului etc.) **și criteriul compartimentului de activitate sau a grupului de științe și discipline economice** (contabilitate, finanțe, statistică etc.). Intr-o anumită măsură cele două criterii diferențiază pregătirea în mod rațional în funcție de cerințe obiective. Dar pentru că sînt totuși două criterii diferite se obțin și suprapuneri de specializări. Dacă luăm spre exemplu industria, aici își vor găsi locul economiștii absolvenți al secțiilor de economia industriei, construcțiilor și transporturilor. Aceștia au o pregătire pe verticală și pe orizontală specifică industriei, începînd cu discipline tehnologice într-un volum foarte ridicat, discipline de economia și organizarea ramurii, evidența și finanțele ramurii, conducerea, aprovizionarea, desfacerea în industrie etc. Dar tot în această ramură vor putea fi repartizați și absolvenți ai secției de contabilitate, finanțe, statistică etc. Trebuie însă precizat că volumul lor de cunoștințe de ordin tehnologic, de organizare, de economia ramurii, de calcul economic etc., este foarte redus în raport cu necesitățile. Ei vor fi obligați ca multe din problemele specifice **ramurii să și le însușească abia** după repartizarea în producție.

Profilul foarte larg, alcătuit pe orizontală, al acestor secții a impus introducerea de discipline după principiul oricărei eventualități.

Vom exemplifica cu planul de școlarizare al secției de contabilitate. În afară de disciplinele de economia politică, matematică, geografie, istoria economiei naționale, filozofie, socialism științific, etc., în planul de învățămînt sînt și discipline de profil strict. Pentru eventualitatea că vor lucra în industrie, li s-a introdus un curs de un semestru de tehnologie generală, două semestre de economia, organizarea și planificarea întreprinderilor industriale și două semestre de contabilitate în industrie. Pentru eventualitatea că vor lucra în comerț li s-a introdus un curs de contabilitatea comerțului. Pentru eventualitatea că vor lucra în agricultură au un semestru de agricultură, un semestru de economia și organizarea agrară și un curs de două semestre de contabilitate în agricultură. Pentru eventualitatea că vor lucra în instituții bugetare li s-a introdus un curs la alegere de contabilitatea instituțiilor bugetare, iar pentru eventualitatea că vor lucra în construcții au un curs la alegere de un semestru de contabilitatea construcțiilor etc. În mod similar se prezintă situația și la celelalte secții formate după principiul compartimentului de activitate.

Rezultă că, deși la prima vedere profilul secțiilor de contabilitate, statistică, finanțe etc., pare relativ restrîns, în realitate este foarte larg. Tot așa și cu secția de economia industriei, construcțiilor și transporturilor. După planul de învățămînt, absolvenților din această secție li se asigură o pregătire cu preponderență pentru industrie. Nu putem emite pretenția că în urma unui curs ce cuprinde ca o singură disciplină economia și organizarea construcțiilor și transporturilor cu o întindere de două semestre și prin adăugarea unor capitole la alte cîteva discipline, am creat economiști și pentru aceste două ramuri distincte de activitate.

În actuala organizare profilul secțiilor este mult prea larg în raport cu necesitățile și posibilitățile însușirii unui material ce l-ar face pe absolvent apt de a lucra în oricare din ramurile de activitate economică. Pregătirea este mult prea îngustă față de cerințele fiecărei ramuri în parte, timpul de acomodare cu producția este prea mare și se fac totodată și suprapuneri de specializări. Se obține astfel o supraîncărcare a planului pentru a pregăti economiști pentru orice eventualitate iar pregătirea nu se poate realiza în adîncime, ci numai în lărgime.

Avînd în vedere deficiențele actualului mod de specializare pe secții **credem că o aplicare consecventă a criteriului ramurii de activitate este de natură să îmbunătățească situația.** Propu-

conf. dr. D .MAREȘ
decan al Facultății de studii economice a Universității din Timișoara

(Continuare în pag. 14)

CALITATEA — STANDARDELE

CINE SĂ LE ELABOREZE?

STANDARDIZAREA reprezintă acțiunea de stabilire și aplicare a unor reguli, cu scopul realizării ordinei într-un domeniu dat, în avantajul și cu concursul tuturor celor interesați, în special pentru respectarea cerințelor funcționale și de necesitate a produselor. Întocmirea standardelor generează adesea discuții pe tema: cine să le elaboreze?

Unii susțin că cel căruia i-ar reveni această sarcină, cel mai interesat în această privință, ar fi **beneficiarul**. La prima vedere răspunsul pare să fie just. În fond beneficiarul cumpără ce vrea, el trebuie să manifeste pretenții față de un produs și să-l achiziționeze numai în măsura în care producătorul îi satisface cerințele sale.

Optînd însă la definitivarea unui standard, numai pentru ceea ce consideră beneficiarul necesar, se îngustează uneori posibilitatea ținerii pasului cu progresul tehnic. Beneficiarul nu are și nici nu poate avea în vedere întotdeauna nivelul atins de un produs pe piața mondială — lipsindu-i baza tehnică de informare sau cunoștințe profunde în domeniul respectiv. În fond, fiecare dorește să achiziționeze un produs situat la nivelul cel mai înalt din punct de vedere al parametrilor, al eficienței sale. Cine poate satisface mai bine această cerință?

Răspunsul putea fi: **producătorul.** Acesta, prezentînd beneficiarului diferite mostre ar permite, să zicem, beneficiarului să-și aleagă ce dorește.

Viața, practica, a dovedit însă că de fapt nici producătorul nu poate stabili singur standardul. Producătorul, ținînd seama de posibilitățile tehnico-materiale pe care le are, manifestă uneori tendința de a se acoperi într-un fel sau altul, căutînd să introducă în standarde parametri sub nivelul mondial. În acest fel el nu-și va crea probleme, activitatea sa putîndu-se desfășura fără prea multă bătaie de cap.

După cum se știe, standardizarea trebuie să fixeze bazele unui produs nu numai pentru prezent, ci și pentru viitor, ea trebuind să urmeze tendințele progresului. Pentru aceasta standardizarea va trebui să se folosească de un ansamblu de mijloace tehnice care să aibă ca obiect definirea, în conformitate cu cerințele beneficiarilor, a unei game de produse sau metode proprii pentru a le satisface. În acest scop este necesar să se cerceteze condițiile de aptitudine a produsului la utilizare și să fie eliminate prin simplificare varietățile inutile, înlesnind astfel organizarea unei producții raționale și în concordanță cu nivelul mondial.

Pentru a atinge acest scop, standardele de stat trebuie să fie elaborate în cea mai mare parte de specialiști cu înaltă calificare din institutele de cercetare și proiectare, învățămînt superior, precum și din marile întreprinderi cu nivel tehnic ridicat. Așadar, **organul care are autoritatea cea mai mare în elaborarea și verificarea standardelor, trebuie să fie neutru, format din specialiști de renume, care să satisfacă pe de o parte pe beneficiar și producător, iar pe de altă parte să asigure bazele ridicării continue a nivelului tehnic și economic al produselor.**

De altfel recomandările internaționale de standardizare, standardele țărilor cu industrie dezvoltată, constituie instrumente de lucru de mare importanță documentară pentru cercetători, întrucît rezolvarea temelor de studiu și cercetare pornesc de la datele certe atinse pe plan mondial. Așadar, aceste cadre trebuie să fie în permanență la curent cu tot ceea ce tehnica și știința oferă în permanență nou pe plan mondial. Acest fapt îi ajută să poată avea și competența necesară pentru a contribui la determinarea cît mai justă a unui standard.

În economia țării noastre s-a ajuns, în prezent, ca aproximativ 50% din standarde să fie elaborate de către institutele de cercetări și proiectări. Restul se elaborează de marile întreprinderi. Firește, aplicînd ideia că cei ce cunosc și urmăresc îndeaproape evoluția progresului tehnic în lume, sînt și cei mai indicați să elaboreze standardele, va trebui ca și în țara noastră, marea majoritate a acestora să fie elaborate de institutele de cercetări și proiectări.

Atragerea largă a cercetătorilor și proiectanților la elaborarea standardelor va permite o organizare rațională a fabricației la producător, ajutîndu-l să mărească productivitatea, să elimine pierderile, să reducă prețul de cost, iar beneficiarilor, le asigură calitatea materialelor, interschimbabilitatea, securitatea în exploatare, îi ajută să-și întocmească mai ușor și mai sigur comenzile. Pe lîngă aceste obiective, standardele îndeplinesc totodată și rolul special de a reglementa calitatea produselor și de a veghea la continua ei îmbunătățire.

B. VASILE

MAI MULTE CLASE DE CALITATE

DESPRE ROLUL și importanța pe care o au standardele în asigurarea calității produselor, „Viața economică" a publicat unele materiale. Au rămas însă și unele lucruri neabordate și anume: **este cu putință ca un standard să fie prevăzut cu mai multe clase de calitate sau nu?**

În condițiile de azi ale dezvoltării multilaterale și complexe a economiei, standardizarea constituie o pîrghie de prim rang pentru stimularea promovării progresului științei și tehnicii în producție, în scopul ridicării calității produselor și al sporirii eficienței economice. Așadar, prezumînd ideea, **standardele trebuie să oglindească, în raport de progresele tehnico-științifice, calitatea la parametrii cei mai ridicați.** Pornind de la această cerință, în unele țări ca, de pildă, Suedia, clasificarea pe calități a produselor și etichetarea performanțelor lor este certificată de către guvern. În Anglia s-a ales o altă cale, introducîndu-se sistemul „Teltog" pentru a informa pe consumatori asupra nivelului de performanțe ale diverselor produse puse în fabricație în industria țării.

În aceste țări, cît și în multe altele, un standard are precizate mai multe clase de calități pentru un produs și, în funcție de acestea, sînt stabilite și prețuri diferențiate. Evident, asemenea prevederi, stimulează, pe de o parte, furnizorii pentru realizarea de produse la limita maximă a calității, deoarece în acest fel au și posibilitatea să obțină prețuri bune, iar pe de altă parte, beneficiarii au posibilitatea să achiziționeze acele produse care dispun de performanțe maxime, medii sau mai joase, în funcție de nevoi, la prețuri diferențiate.

Care este situația din acest punct de vedere cu standardele de stat din țara noastră? Ele prevăd, de regulă, o singură clasă de calitate și aceasta la nivelul posibilităților maxime, la un moment dat, ale întreprinderii producătoare. Ce se întîmplă însă, dacă un fabricat nu se situează, din toate punctele de vedere, la nivelul standardului prevăzut? Este cazul, de fiecare dată, să se intervină cu remanieri costisitoare, pentru ca el să fie pus pe linia de plutire? Ce soluție ar fi mai eficientă?

Firește, obținerea de produse numai de calitate superioară la nivelul parametrilor maxim prevăzuți, trebuie să constituie principalul țel în activitatea fiecărui producător. Fabricînd asemenea produse, unitatea respectivă va realiza și prețuri mai bune, concomitent cu dobîndirea unui bun prestigiu în rîndul consumatorilor. Dar sînt și situații cînd dorința de a obține numai produse de înaltă calitate, nu se înfăptuiește pe deplin, realizîndu-se și produse sub limita parametrilor din standarde, dar care pot fi utilizate în economie. De altfel, așa se și prezintă lucrurile în multe cazuri, numai că, în general, prețurile de desfacere rămîn aceleași ca și pentru produsul care întrunește toate prevederile standardului. Or, această situație nu este de natură să stimuleze pe producător în a găsi metode să obțină numai produse de bună calitate (deoarece el știe că, în cazuri cînd beneficiarul are mare nevoie de produsele sale și le poate utiliza chiar dacă nu corespund pe deplin standardelor, el le preia la prețurile fixate). Sau beneficiarul va recurge numai la achiziționarea produselor cu performanțele cele mai ridicate, deși și cele care sînt sub limita parametrilor din standarde îi pot satisface cerințele, iar dacă acestea ar avea prețuri mai scăzute l-ar interesa pentru că ar realiza unele economiii.

Iată, de ce, **consider că și standardele noastre de stat, care se referă la caracteristicile de calitate ale produselor industriale și agricole, ar trebui să stabilească condiții diferențiate, să cuprindă, de la caz la caz, mai multe clase de calitate.**

În clasa de calitate cea mai ridicată, de pildă, ar trebui să se încadreze pro-

I. ISPIRESCU
economist

(*Continuare în pag. 19*)

NOUTĂȚI DIN DOMENIUL STANDARDIZĂRII

● **CERCETĂRILE** științifice fundamentale și, mai ales, cele aplicative, au deschis tehnicii perspective multiple, apariția unor noi domenii de activitate. Pentru organizarea rațională a producției și definirea calității produselor în aceste noi domenii, Institutului român de standardizare și-a extins activitatea în ramurile de producție tinere, a studiat materialele apărute recent, a adoptat metode moderne, evoluate, de îndrumare a acțiunii de standardizare și a găsit forme de organizare corespunzătoare cerințelor actuale, pentru a spori eficiența investițiilor de muncă și de competență în lucrările de elaborare a standardelor.

Prezența standardizării la lucrările de dezvoltare a producției în ramurile electrotehnicii, automaticii, metalurgiei pulberilor, petrochimiei, chimiei macromoleculare, o dovedesc standardele aprobate sau în curs de aprobare în aceste domenii: cablaje și circuite imprimate, metode de încercare pentru tranzistoare și diode, elemente mecanice, regulatoare și blocuri de automatizare, agenți activi de suprafață, mase plastice, cauciuc, fibre și fire sintetice etc.

Se află în studiu, în vederea standardizării sau a îmbunătățirii calității standardizate, o serie de materiale ca: fonte, oțeluri superioare și speciale, aliate și nealiate, aluminiu și aliajele lui.

Dintre metodele noi și de mare eficacitate adoptate de standardizare, exemplificăm: definirea calității produselor, prin aptitudini funcționale (încercarea la oboseală a materialelor; metode de control nedistructiv și științifice eficiente (control statistic); standardizarea premergătoare a parametrilor de directivă, de mare stabilitate în timp (game de mărimi, toleranțe, filete); prescripții actuale de calcul și de proiectare; modularea în construcții și în industria ambalajului; definirea produselor numai prin caracteristicile fundamentale, în vederea diversificării raționale a sortimentelor și a dezvoltării lor sub raport estetic; intensificarea acțiunii de tipizare — unificare pentru a spori efectul economic al standardelor și aportul standardizării la organizarea științifică a producției ș.a.

● C.C. al P.C.U.S. și Consiliul de Miniștri al U.R.S.S. au examinat recent problema creșterii rolului standardelor în îmbunătățirea calității producției și au adoptat o hotărîre corespunzătoare. În scopul creșterii rolului standardelor în îmbunătățirea calității producției, hotărîrea menționează că se va lua măsuri pentru ameliorarea radicală a activității de elaborare a standardelor, astfel ca pînă în anul 1972 să se termine înlocuirea normelor tehnice interne și a standardelor aprobate în anul 1966 — cu altele noi.

Acordîndu-se o mare importanță problemelor de planificare a îmbunătățirii indicatorilor privind nivelul tehnic și calitatea producției, s-a stabilit sarcina includerii în planurile de standardizare, începînd din anii 1971—1972, a obiectivelor referitoare la ridicarea nivelului tehnic și a calității la principalele produse în construcțiile de mașini, de aparataje și în alte ramuri; trebuie să se asigure efectuarea cu precădere a lucrărilor de standardizare a materiilor prime, materialelor, produselor complimentare și sculelor, a căror calitate exercită o influență hotărîtoare asupra caracteristicilor tehnico-economice ale produselor.

Hotărîrea mai recomandă ca, începînd din anul 1972, în planurile anuale și de perspectivă ale întreprinderilor să fie inclusă, printre altele, și sarcina privind creșterea volumului producției căreia i s-a acordat semnul de calitate. Se prevede, de asemenea, că organul de standardizare este obligat să facă expertiza proiectelor la nivelul standardizării și unificării, se stabilește răspunderea personală a proiectanților-șefi de la institutele de proiectare pentru asigurarea nivelului înalt de standardizare și unificare a produselor nou elaborate, precum și alte măsuri.

Comitetul de Stat pentru Standarde de pe lîngă Consiliul de Miniștri al U.R.S.S., împreună cu ministerele și departamentele interesate, au sarcina să elaboreze în perioada 1971—1974 un complex de standarde pentru un sistem **unic de pregătire tehnologică a producției** de fabricate ale construcțiilor de mașini, de aparataje și mijloace de automatizare.

Pentru pregătirea specialiștilor capabili să rezolve cu succes sarcinile în domeniul standardizării și îmbunătățirii calității produselor, Ministerul Învățămîntului superior și mediu de specialitate, împreună cu Comitetul pentru standarde, vor examina problema **includerii — în programul de învățămînt al institutelor tehnice — a unor discipline legate de bazele standardizării și controlul calității.**

PARTICIPAREA ROMÂNIEI LA ADÎNCIREA ŞI PERFECŢIONAREA COLABORĂRII ŞI COOPERĂRII ECONOMICE DINTRE ŢĂRILE SOCIALISTE

ŢINÎND seama cu realism şi luciditate ştiinţifică de tendinţele care au loc în etapa actuală în dezvoltarea economiei mondiale în cadrul căreia, sub impulsul revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane, colaborarea şi cooperarea internaţională reprezintă o necesitate obiectivă pentru orice ţară, indiferent de mărimea şi forţa sa economică, România promovează o politică activă de dezvoltare a relaţiilor sale economice cu toate ţările, indiferent de natura orînduirii lor, pe baza principiilor universal valabile ale dreptului internaţional.

Consecventă politicii sale externe, ţara noastră pune în centrul acestei politici dezvoltarea colaborării şi cooperării cu toate ţările socialiste, de care este legată prin baza economică de acelaşi tip — proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producţie — prin acelaşi tip al orînduirii de stat — puterea poporului, în frunte cu clasa muncitoare — şi prin ideologia comună — marxism-leninismul. Dînd expresie acestei orientări, tovarăşul Nicolae Ceauşescu sublinia: **„Sîntem hotărîţi ca şi pe viitor să depunem toate străduinţele pentru a dezvolta relaţiile de prietenie şi colaborare cu toate ţările socialiste — membre şi nemembre ale CAER — pentru a perfecţiona formele şi metodele de cooperare cu aceste ţări pe baza normelor, a raporturilor stabilite între statele socialiste“** [1]).

Dezvoltarea continuă a relaţiilor de colaborare şi cooperare dintre ţările socialiste reprezintă nu numai o cale de satisfacere a unor nevoi economice importante, ci are o însemnătate principială mai largă prin influenţa pozitivă pe care o poate exercita asupra mersului construcţiei noii orînduiri în fiecare ţară, asupra întăririi prieteniei şi unităţii ţărilor socialiste, asupra creşterii prestigiului socialismului pe plan mondial.

Angrenarea tot mai adîncă a României în diviziunea internaţională socialistă a muncii, ca urmare a realizărilor deosebite obţinute în sporirea, diversificarea şi ridicarea nivelului tehnic al producţiei şi ca rezultat al promovării de către Partidul Comunist Român a politicii de dezvoltare cu prioritate a relaţiilor economice ale ţării noastre cu ţările socialiste, îşi găseşte o imagine sintetică expresivă în volumul relaţiilor comerciale şi de cooperare economică şi tehnică cu aceste ţări. Astfel în toată perioada construcţiei socialismului în ţara noastră ţările socialiste au ocupat primul loc în totalul comerţului exterior românesc; în 1969 schimbul de mărfuri cu aceste ţări se ridica la peste 11,1 miliarde lei valută, ceea ce înseamnă cu peste 86% mai mult decît în anul 1960 şi peste 55% din totalul schimburilor comerciale externe ale României.

O creştere şi diversificare continuă cunosc livrările reciproce dintre ţara noastră şi celelalte ţări socialiste europene; în perioada 1960—1969 ele au sporit de 2,4 ori cu R.P. Albania, de circa 3 ori cu R.P. Bulgaria, de aproape 2 ori cu R.S. Cehoslovacă şi R.D. Germană, de 4,6 ori cu R.S.F. Iugoslavia, de aproape 3 ori cu R.P. Polonă, de 1,2 ori cu R.P. Ungară şi de circa 1,7 ori cu U.R.S.S. Cu o pondere de circa 26% din totalul comerţului exterior românesc şi circa jumătate din volumul total al schimburilor cu toate ţările socialiste, Uniunea Sovietică reprezintă principalul partener comercial al României. O dezvoltare continuă cunoaşte şi schimbul de mărfuri cu ţările socialiste din Asia, care a crescut, în perioada menţionată, de peste 1,4 ori cu R.P. Chineză, de peste 2 ori cu R.P.D. Coreeană, de peste 8,6 ori cu R.P. Mongolă şi de aproape 1,9 ori cu R.D. Vietnam. De asemenea, volumul schimburilor cu Republica Cuba a crescut de peste 2 ori.

Importante creşteri se prevăd şi pentru perioada următoare; acordurile comerciale încheiate pînă în prezent pentru perioada 1971—1975 prevăd însemnate creşteri ale livrărilor reciproce faţă de perioada 1966—1970: de circa două ori cu R.S.F. Iugoslavia; 80% cu R.P. Bulgaria şi R.P. Polonă; 70% cu R.D. Germană şi R.P. Ungară; 42% cu R.S. Cehoslovacă; 40% cu U.R.S.S. Creşteri importante vor înregistra, de asemenea, şi schimburile de mărfuri cu celelalte ţări socialiste.

În legăturile sale economice cu celelalte ţări socialiste România acordă o atenţie deosebită cooperării economice şi tehnice, formă de colaborare care îşi dovedeşte tot mai mult eficienţa în dezvoltarea unor relaţii internaţionale fructuoase, bazate pe avantajul reciproc. În acest sens între România şi celelalte ţări socialiste au fost încheiate sau se află în curs de perfectare numeroase acţiuni de cooperare economică şi tehnică în diferite domenii. Cele mai importante dintre ele se referă la: cooperarea cu U.R.S.S. în domeniul industriei constructoare de maşini, utilaje şi instalaţii, energeticii, industriei electrotehnice, industriei chimice şi a petrolului, metalurgiei, industriei navale, producţiei de materii prime etc.; cooperarea cu R.P. Bulgaria în domeniul industriei energetice, construcţiilor de maşini agricole, transporturilor ş.a.; cooperarea cu R.S. Cehoslovacă în domeniul industriei constructoare de maşini, industriei miniere, industriei chimice, turismului etc.; cooperarea cu R.D. Germană în domeniul industriei optice, industriei lemnului, fabricării de maşini-unelte, construcţiei de nave etc.; cooperarea cu R.S.F. Iugoslavia în industria construcţiilor de maşini, industria energetică, producţia de mijloace de transport auto şi feroviare, prospectările geologice, producţiei de materii prime, turism, folosirea unor capacităţi de producţie disponibile etc.; cooperarea cu R.P. Polonă în domeniul construcţiilor navale, construcţiei de maşini, metalurgiei, industriei electrotehnice, industriei uşoare şi în alte domenii; cooperarea cu R.P. Ungară în domeniul realizării de linii tehnologice pentru industria conservelor, fabricării de utilaje energetice, industriei chimice, agriculturii ş.a.

Pe o linie ascendentă se dezvoltă relaţiile de colaborare şi cooperare dintre România şi R.P. Chineză, atît în domeniul schimburilor de mărfuri, cît şi în alte domenii. Volumul livrărilor reciproce a fost în anul 1970 cu peste 70% mai mari decît în 1969. O importanţă deosebită pentru dezvoltarea în continuare a relaţiilor de colaborare şi cooperare dintre cele două ţări o prezintă acordul încheiat anul trecut, prin care R.P. Chineză acordă României un credit pe termen lung fără dobîndă.

Posibilităţi reale, în curs de concretizare şi valorificare, există şi pentru dezvoltarea colaborării şi cooperării cu R.P. Albania — în domeniul industriei miniere, petroliere etc. — cu R.P.D. Coreeană — cu care în anul 1970 a fost încheiat un acord comercial de lungă durată — cu R.D. Vietnam — căreia ţara noastră îi acordă totodată un ajutor frăţesc în lupta pe care o duce împotriva agresiunii imperialiste americane — cu R.P. Mongolă — în domeniul cercetării şi prospectării geologice — şi cu Republica Cuba — în domeniul industriei miniere ş.a.

COLABORAREA şi cooperarea economică şi tehnico-ştiinţifică dintre ţările socialiste au cunoscut o continuă dezvoltare pe măsura creşterii potenţialului economic, ştiinţific şi tehnic al fiecărei ţări şi verificării eficienţei diferitelor forme şi metode de colaborare.

O importanţă deosebită prezintă din acest punct de vedere experienţa acumulată în relaţiile economice dintre ţările membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, grupare economică subregională al cărei scop este organizarea colaborării şi cooperării pe baze multilaterale între ţările membre într-o serie de domenii de interes reciproc. În perioada care a trecut de la înfiinţarea CAER, colaborarea şi cooperarea dintre ţările membre a parcurs un proces de extindere, diversificare, adîncire şi perfecţionare continuă. Pe lîngă schimburile de mărfuri şi schimbul de experienţă, care constituiau principalele domenii în primii ani ai colaborării reciproce, această activitate a cuprins, treptat, pe măsura progreselor dobîndite de ţările membre în dezvoltarea economiilor lor naţionale, probleme de colaborare şi din alte domenii, cum sînt coordonarea planurilor, specializarea, cooperarea în diferite ramuri ale industriei şi agriculturii, colaborarea în domeniul cercetării ştiinţifice şi tehnice, al transporturilor, problemelor valutar-financiare, standardizării etc.

Experienţa acumulată în cursul diferitelor etape ale desfăşurării acestui proces a permis determinarea mai clară a obiectivelor şi sarcinilor, formelor şi metodelor colaborării, precum şi a scopului şi principiilor acesteia, care şi-au găsit reflectarea în Statutul CAER (adoptat în anul 1959, la Sesiunea a XII-a a Consiliului).

Un rol important pentru dezvoltarea şi perfecţionarea activităţii de colaborare în cadrul CAER a revenit consfătuirilor şi întîlnirilor care au avut loc cu participarea conducătorilor de partid şi de stat din ţările membre şi care au trasat direcţiile şi orientarea acestei activităţi în diferite etape. În acest sens hotărîri de o mare însemnătate pentru extinderea şi adîncirea în continuare a colaborării în cadrul CAER au fost adoptate la Sesiunea a XXIII-a (specială) care a avut loc în anul 1969, cu participarea conducătorilor de partid şi de stat din ţările membre. Delegaţia de partid şi guvernamentală a ţării noastre, condusă de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a participat la lucrările sesiunii — aşa cum sublinia secretarul general al Partidului Comunist Român — animată de **„dorinţa sinceră de a-şi aduce contribuţia la găsirea căilor pentru perfecţionarea activităţii CAER, pentru dezvoltarea colaborării şi cooperării între ţările membre“** [2]).

Acţionînd în spirit constructiv, potrivit intereselor poporului român şi celor ale cauzei unităţii şi coeziunii ţărilor socialiste, delegaţia română a adus o contribuţie activă la elaborarea hotărîrilor adoptate de sesiune în direcţia sporirii aportului colaborării şi cooperării dintre ţările membre ale CAER la progresul multilateral al fiecărei ţări, la dezvoltarea forţelor de producţie în toate ţările membre, la sporirea continuă a eficienţei economice a producţiei sociale în fiecare ţară. Consemnînd că dezvoltarea rapidă a economiilor naţionale ale ţărilor membre ale CAER are loc pe baza eforturilor popoarelor din aceste ţări, în îmbinare cu lărgirea şi întărirea colaborării reciproce, hotărîrile Sesiunii a XXIII-a (speciale) relevă rolul specific ce revine factorilor interni şi celor externi în construcţia economică din fiecare ţară.

În politica de extindere şi adîncire continuă a relaţiilor economice cu celelalte ţări socialiste, Partidul Comunist Român ţine seama de legătura dialectică dintre factorii menţionaţi. Factorul de bază al progresului economic şi tehnico-ştiinţific al fiecărei ţări îl constituie mobilizarea intensă a propriilor resurse materiale, financiare şi umane. În acelaşi timp dezvoltarea largă a colaborării şi cooperării între ţările socialiste joacă un rol activ şi poate aduce o contribuţie însemnată la sporirea eficienţei eforturilor depuse de fiecare ţară, la îmbogăţirea experienţei proprii în opera de construcţie economică. Prin urmare, scopul şi funcţiile colaborării şi cooperării dintre ţările socialiste constau în a contribui la înflorirea multilaterală a fiecărei ţări în parte, a fiecărei naţiuni, la consolidarea bazelor dezvoltării planificate a economiei naţionale, în condiţiile creşterii rolului conducător al partidului comunist şi al statului socialist în organizarea şi conducerea întregii vieţi economice şi sociale din fiecare ţară. Dezvoltarea multilaterală şi consolidarea fiecărei ţări socialiste în parte reprezintă condiţia hotărîtoare a mersului înainte al întregului sistem mondial socialist. Conjugarea eforturilor proprii pentru dezvoltarea economică cu avantajele care decurg din extinderea şi adîncirea colaborării şi cooperării reciproce constituie totodată calea armonizării intereselor fiecărei ţări cu interesele generale ale ţărilor socialiste, ţinînd seama că dezvoltarea cu succes a economiei naţionale şi perfecţionarea relaţiilor sociale, progresul multilateral al fiecărei ţări socialiste, corespund intereselor cauzei comune a socialismului.

REAFIRMAREA de către Sesiune a faptului că legăturile economice şi tehnico-ştiinţifice dintre ţările membre ale CAER se bazează pe relaţiile interstatale de tip nou, pe principiile marxist-leniniste ale internaţionalismului socialist, înscrise şi în Statutul CAER — respectarea suveranităţii şi independenţei naţionale, egalitatea deplină în drepturi, neamestecul în treburile interne şi întrajutorarea tovărăşească — vine să sublinieze importanţa acestor principii, a căror via-

I. IONESCU

(Continuare în pag. 14)

ÎN ÎNTREPRINDERILE AGRICOLE

PREMISE PENTRU PROIECTAREA UNUI SISTEM INFORMATIC INTEGRAT

ÎN ETAPELE DE REALIZARE a „sistemului național de informatică și conducere" se precizează și posibilitatea organizării de sisteme integrate de prelucrare a datelor și în anumite întreprinderi agricole.

Abordarea cibernetică, prin conceptul de sistem, a structurilor, relațiilor și proceselor din agricultură, ne permite să identificăm elementele complexității ramurii și să clarificăm interconexiunile dintre sub — și suprasisteme, fiecare din acestea avînd de îndeplinit un anumit program economic.

După schema întocmită de R.G. Kravcenko [1]), vom avea la bază, ca sistem inițial de ordin 1, muncitorul agricol, cu o anumită calificare și deprindere de muncă; el acționează asupra obiectului muncii sale cu ajutorul uneltelor pe care le mînuiește după o anumită tehnologie, reprezentînd algoritmul activității sale de producție. În ierarhie urmează ca sistem de ordinul 2 echipa, care este un subsistem al brigăzii (sistem de ordinul 3), sistemul următor, de ordinul 4, putînd să fie secția (sectorul sau ferma) și apoi, lărgind sfera, întreprinderea (de ordinul 5), asociația sau trustul (de ordinul 6), județul (de ordinul 7), zona sau regiunea (de ordinul 8), agricultura întregii țări. În fiecare din aceste sisteme vom distinge, cu privire la mecanismul său de funcționare, un obiect condus (T) și un factor conducător (R), care în sistemele economice este omul.

Sarcinile pentru desfășurarea procesului de producție, resursele energetice și materiale necesare se dau în expresii cuantificate, cu mărimi de intrare (C); ele sînt intrări informaționale și în temeiul lor se execută sarcinile. Rezultatele procesului muncii, care reprezintă atingerea obiectului urmărit, apar ca mărimi informaționale de ieșire (E). În unele activități (de ex., de la sere sau întreprinderile avicole) intervenția factorului conducător („regulator") constă doar în compararea ieșirilor (output) cu intrările (input), fără a fi nevoie de „reglări" pe parcursul desfășurării programelor. Majoritatea proceselor implică, însă, intervenții de corecție, din cauza acțiunii altor factori care acționează în agricultură. De aceea agentul regulator trebuie să primească continuu informații asupra „perturbațiilor" intervenite (D) și să ia deciziile corespunzătoare pentru atingerea obiectului urmărit. Unele perturbații nu pot fi neutralizate în stadiul actual al cunoștințelor, de exemplu anumite catastrofe. Alte perturbații pot fi complet neutralizate, cu condiția ca să avem la dispoziție suficiente rezerve energetice și materiale, de pildă perturbațiile cauzate de factori climaterici. Într-o a treia categorie se includ perturbațiile susceptibile de înlăturare completă prin mijloacele disponibile curente.

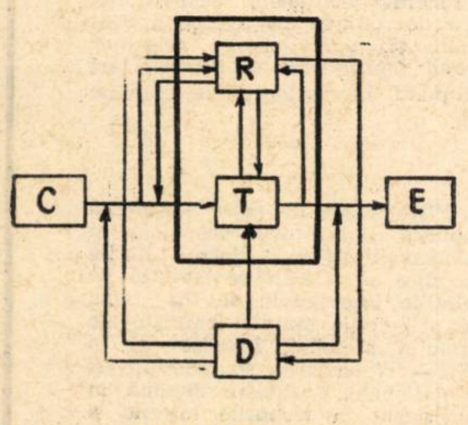

Fig. 1

Fluxul informațional în mecanismul conducerii (după R.G. Kravcenko)

Tratarea cibernetică a proceselor din agricultură dă posibilitatea agentului regulator să aleagă, după conveniență, dar pe temeiuri raționale, în scopul atingerii obiectivelor urmărite, elementele structurale și conexiunile, să aducă schimbări și să determine mutații, să utilizeze diverse regulatoare (categorii economice, factori biologici, mijloace tehnologice) pentru a modifica condițiile de desfășurare a proceselor sau a crea altele noi. În acest scop, agentul regulator se folosește de sistemul informațional, creat pe baza legilor de transmitere a informației și cu ajutorul tehnicii de prelucrare a datelor.

Considerînd pe de o parte tendințele de dezvoltare a unităților agricole ca centre de producție de mare randament, ceea ce implică organizarea pe baze moderne a conducerii tehnologice și gestiunii economice, iar pe de altă parte diferențele de tipuri și dezvoltare existente, avînd în vedere și pregătirea organizării sistemului național de informatică și conducere, ale cărei principii sînt în curs de formulare, modernizarea sistemului informațional din agricultură va trebui să evolueze în etape, depășind perioada unui plan cincinal. Este însă posibil și necesar ca în unitățile de producție cu un grad ridicat de mecanizare a proceselor tehnologice să se înceapă de pe acum organizarea de sisteme informaționale integrate.

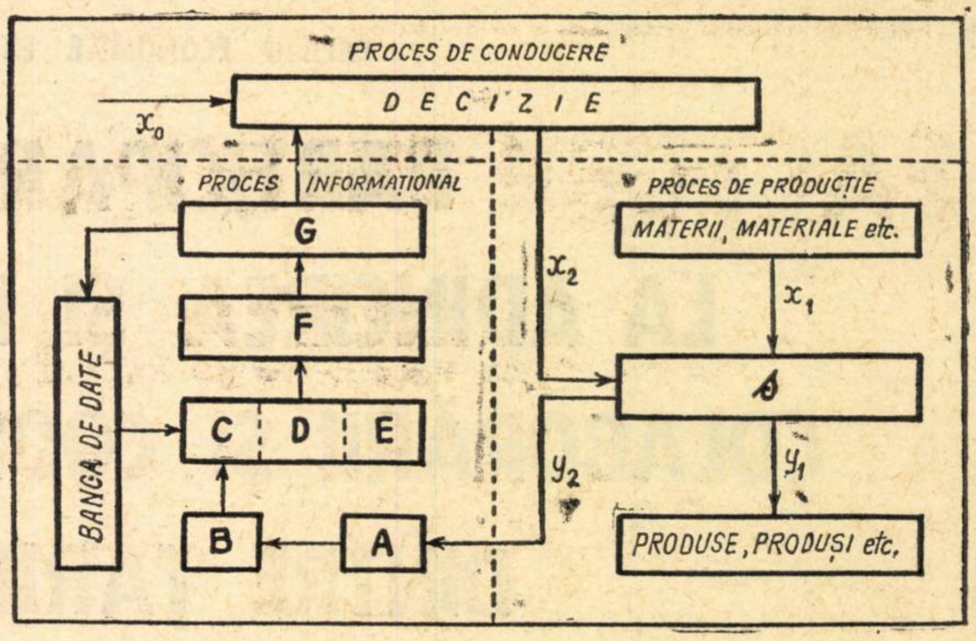

Schema unui sistem informațional integrat dintr-o unitate agricolă de producție

Complexitatea activităților unei întreprinderi agricole productive (considerată sistem economic) în vederea atingerii scopului propus — producerea de bunuri materiale — rezultă din procesul de producție propriu-zis, care se realizează în ferme, secții (subsisteme). Pentru desfășurarea normală a procesului de producție, în afară de resursele materiale și energetice, este absolut necesară informația, care constituie o resursă de producție nematerială specifică. Culegerea, prelucrarea, transmiterea și păstrarea acestei resurse constituie procesul informațional care ia naștere și funcționează la și între nivelurile tuturor sistemelor de diferite ordine, legate direct sau indirect de producție. Procesul informațional primește „date brute" și le „transformă" prin prelucrări de informații pe care le furnizează conducerii. Aici aceste informații interne sînt corelate cu informațiile externe și în cadrul unui „proces de conducere" se alege varianta optimă dintre variantele de perfecționare a producției, și sub formă de decizie se transmite subsistemelor.

Producția se realizează în cadrul subsistemelor (s), adică ferme, sectoare, brigăzi (sistemul reglat), desfășurarea procesului de producție avînd loc ca urmare a input-urilor de materiale și informaționale (x_1 și x_2). Rezultatele acestui proces îl constituie output-urile — materiale (y_1), sub forma de produse, produși, material biologic etc. și informaționale (y_2), sub forma de date primare economice și tehnice.

Outputul informațional din procesul de producție devine input pentru procesul informațional, mai precis pentru prima sa fază, adică culegerea datelor primare (A). Următoarea fază, pregătirea datelor (B), constă în sortarea purtătorilor de informații, în funcție de specificul lor și de necesitățile de prelucrare, în verificarea cantitativă și calitativă a documentelor. Prelucrarea datelor se face după procedee stabilite anterior și are drept scop obținerea informațiilor necesare pentru fundamentarea deciziilor. Această fază cuprinde de fapt 3 subfaze: a) prelucrarea propriu-zisă a datelor (C); b) verificarea informațiilor rezultate (D) și c) calculele și analizele de eficiență economică a activităților din sistem și subsisteme (E). În timpul prelucrării (subfaza E) are loc un „transfer" de informații de la banca de date, informații care sînt necesare la determinarea indicatorilor și a dinamicii lor. În faza următoare (F) materialul informațional obținut este multiplicat în funcție de necesitățile procesului de material informațional care se difuzează, după un plan stabilit anterior, organelor interesate, în primul rînd conducerii sistemului (organismului) economic, pentru luarea deciziilor. Un set urmează a fi depus la banca de date, iar altul (sau numai anumite părți din el) se poate înainta direct subsistemului.

Organizarea în acest mod a sistemului informațional dintr-o întreprindere agricolă, implică, deci, întocmirea în prealabil a unui plan precis și detaliat a formelor finale de prezentare a materialului informațional, și a circulației acestuia, cu stabilirea de termene finale și intermediare, a responsabilităților etc. La elaborarea deciziilor de conducere contribuie și o gamă largă și variată de informații din afara sistemului economic (x_0), care pot fi determinate în alegerea variantei decizionale optime. Astfel sînt: dispozițiile legislative, normativele organelor superioare, informațiile meteorologice, dezvoltarea în perspectivă a sistemului, rezultatele cercetărilor științifice, procedeele de marketing, introducerea de procedee tehnologice noi ș.a.

O condiție fundamentală pentru succesul organizării unui sistem informațional integrat o constituie unificarea actualei evidențe statistice și contabile din întreprinderi.

Ion NEGURĂ
Leonida FRĂȚILĂ
cercetători la I.C.E.A.

1) R. G. Kravcenko, Ekonomiko-matematiceskie metodî v upravlenii i planirovanii selskogo, Edit. „Kolos", Moscova 1970.

PROPUNERI DE MODERNIZARE

FLUXUL INFORMAȚIONAL ÎN ACTIVITATEA DE COMERȚ EXTERIOR

ÎN VEDEREA îmbunătățirii activității de comerț exterior, a fundamentării unor decizii și a creșterii eficienței exporturilor și a importurilor, este necesară o informație cît mai completă și operativă. Acest proces de informare este deosebit de complex datorită specificului activității de comerț exterior. În prezent, există numeroase preocupări din partea specialiștilor, privind introducerea unor mijloace moderne informaționale, care să permită conducerea științifică a activității de comerț exterior. Pe această linie se înscrie și preocuparea pentru găsirea acelor metode și mijloace de organizare a fluxului informațional care să elimine unele verigi intermediare care duc la paralelisme și suprapuneri, să reducă timpul alocat în prezent, de lucrătorii din sistemul comerțului exterior pentru întocmirea numeroaselor situații, informări, solicitate aproape zilnic de diverse ministere sau instituții centrale de stat. Corespunzător unor calcule orientative timpul de muncă al lucrătorilor operativi, este utilizat în proporție de pînă la 40—50%, pentru întocmirea unor asemenea situații și rapoarte, a căror eficiență în fundamentarea unor decizii este uneori discutabilă.

Pornind de la premiza că existența unui centru de calcul electronic al Ministerului Comerțului Exterior va fi o realitate în anii următori, în cele ce urmează vom prezenta unele propuneri privind organizarea fluxului informațional în activitatea de comerț exterior.

Sursele de informații în acest domeniu al schimburilor comerciale externe sînt împărțite în surse externe și surse interne. Sînt considerate drept surse de informații externe: Secțiile economice ale misiunilor diplomatice ale R.S. România, Camera de Comerț a R.S. România, Banca Română de Comerț Exterior, Institutul pentru Studierea Conjuncturii Economice Internaționale.

Institutele și organizațiile menționate urmează să furnizeze informații cu privire la piața externă, la conjunctura economică internațională, la bursele de mărfuri, la mijloacele și posibilitățile de lansare a unor produse românești pe diverse piețe, precum și unele informa-

ing. A. PIETRARU
director adjunct M.C.E.

(Continuare în pag. 19)

FACTORII INTENSIVI ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI NAŢIONALE

ECONOMIA ROMÂNEASCĂ a cunoscut în anii ultimului cincinal nu numai o remarcabilă creştere cantitativă, ci şi însemnate mutaţii calitative. Ideea dezvoltării intensive — prin înglobarea progresului tehnic în economie, prin înzestrarea cu mijloace de muncă tot mai perfecţionate, prin creşterea gradului de automatizare şi mecanizare a proceselor de producţie, prin promovarea de tehnologii moderne, a rezultatelor cercetării ştiinţifice, a invenţiilor şi inovaţiilor, prin organizarea raţională a producţiei şi a muncii, prin utilizarea tot mai raţională a capacităţilor de producţie şi a potenţialului uman — a stat la baza concepţiei procesului de creştere economică în anii cincinalului. **„Partidul** — a subliniat tovarăşul Nicolae Ceauşescu la şedinţa Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. şi a Guvernului din noiembrie 1970 — **a situat — în toţi aceşti ani — în centrul preocupărilor sale, în domeniul economic, problema eficienţei activităţii economice, a concentrat atenţia ministerelor şi întreprinderilor în direcţia sporirii productivităţii muncii, reducerii consumurilor materiale, ridicării calităţii produselor şi creşterii rentabilităţii".**

Aceasta şi-a găsit reflectarea într-un ritm ridicat de sporire a eficienţei muncii sociale şi de valorificare a resurselor materiale. Expresia cea mai sintetică a măririi eficienţei o constituie faptul că circa 90% din sporul venitului naţional în perioada 1966—1970, a fost obţinută pe seama creşterii productivităţii muncii sociale.

DOTAREA TEHNICĂ A MUNCII ÎN CONTINUĂ CREŞTERE

PRODUCŢIA REALIZATĂ ÎN INSTALAŢII CU PRINCIPALELE OPERAŢII AUTOMATIZATE

	1966	1967	1968	1969	1970
— fontă	77,8	89,4	88,0	92,1	93,9
— oţel (cuptoare Martin şi convertizoare)	81,5	89,2	93,9	94,5	95,4
— laminate (exclusiv blumuri şi ţevi)	72,1	77,8	82,9	—	91,0
— amoniac	—	—	—	—	98
— azotat de amoniu	—	—	—	—	99
— acid sulfuric	—	—	—	—	78
— anvelope	—	—	—	—	73
— celuloză	—	—	—	—	72
— bumbac	47,4	51,6	55,0	53,0	59,4
— lînă	10,8	20,0	19,2	23,1	43,8
— mătase	24,4	33,2	41,4	43,8	43,8
— zahăr	—	—	—	—	57
— ulei rafinat	—	—	—	—	86

în % din totalul producţiei

A crescut GRADUL DE MECANIZARE, îndeosebi la procesele grele şi cu volum mare de muncă.

	1965	1970
— încărcarea cărbunelui şi sterilului la înaintarea în galerii	16,8%	31,5%
— tăierea şi încărcarea cărbunelui cu combine şi pluguri în abataje cu front lung	5,2%	31,3%
— prepararea amestecurilor de formare în turnătorii	89,1%	95,5%
— doborîtul şi secţionatul lemnului	59,0%	92,0%
— apropiatul lemnului	51,0%	66,5%
— încărcatul lemnului	37,0%	65,0%

● Orientarea spre tehnica de vîrf, investiţiile masive pentru înnoirea industriei au permis ca în anul 1970 marea majoritate a unităţilor, îndeosebi cele construite în siderurgie, industria energiei electrice, chimie, construcţii de maşini, să fie înzestrate cu instalaţii, maşini şi utilaje cu performanţe tehnice şi economice dintre cele mai ridicate; în unele unităţi industriale conducerea proceselor tehnologice se efectuează cu ajutorul maşinilor electronice.

Înzestrarea ramurilor economiei cu un număr tot mai mare de maşini, utilaje şi instalaţii de un înalt nivel tehnic a determinat creşterea necesarului de energie electrică, care se dezvoltă cu un indice de devansare în perioada 1966–1970 (inclusiv energia tehnică) de 1,3 (vezi **Viaţa economică,** *nr. 5/1971).*

ROMÂNIA MICŞOREAZĂ DECALAJUL ÎN ÎNZESTRAREA ELECTROENERGETICĂ A MUNCII

Consumul de energie electrică pe un salariat în industrie, în România

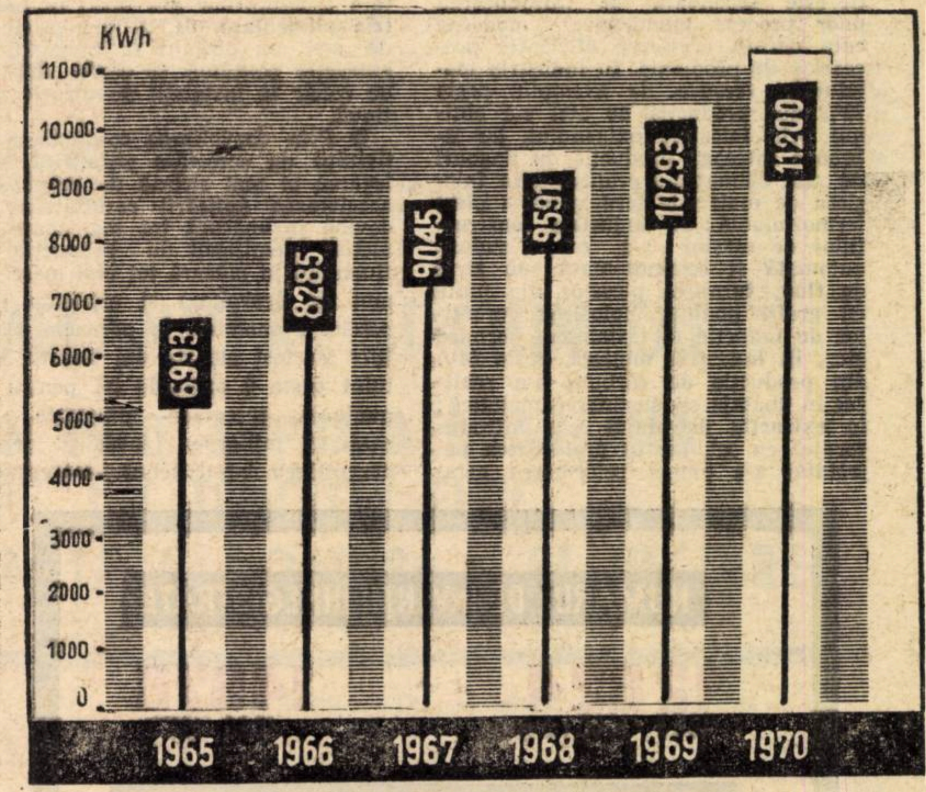

CONSUMUL DE ENERGIE ELECTRICĂ PE UN SALARIAT ÎN INDUSTRIE (mii kWh)

ŢARA	1951	1960	1968
ROMÂNIA	1,8¹)	4,2	9,6²)
Anglia	3,6	5,9	8,3
Austria	4,5	7,7	11,0
Belgia	5,7	8,6	13,7
Bulgaria	1,6	3,3	8,0
Cehoslovacia	4,3	6,8	10,1
Danemarca	1,8	3,7	5,5
Elveţia	6,6	...	8,9
Finlanda	9,3	15,9	25,7
Franţa	5,4	8,9	13,3
R.D.G.	...	9,7	14,3
R.F.G.	5,0	9,6	14,6
Grecia	...	...	10,6
Italia	6,2	7,5	12,7
Iugoslavia	...	4,9	9,3
Polonia	3,5	6,8	9,9
S.U.A.³)	9,4	22,9	26,1⁴)
Suedia	12,0	17,0	29,5
Ungaria	3,5	3,9	5,4
U.R.S.S.	5,3	8,9	14,3

1) 1950
2) în 1970 circa 11,2
3) pînă în 1960 fără Alaska şi Hawai
4) 1967

Sursa: Anuarul statistic al R.S.R. 1970, pag. 209; Rocznik Statystyczny 1970, Varşovia, pag. 626.

CREŞTE GRADUL DE UTILIZARE AL TEHNICII DE PRODUCŢIE

● Înzestrarea ramurilor cu mijloace de muncă tot mai perfecţionate, utilizarea lor tot mai bună au dus la scăderea relativă a necesarului de fonduri fixe pentru producerea unei unităţi de venit naţional, raportul între indicele fondurilor fixe productive şi cel al venitului naţional în 1970 reprezintă 0,74 din valoarea aceluiaşi indice în 1950.

CREŞTEREA UTILIZĂRII UNOR CAPACITĂŢI DE PRODUCŢIE PE GRUPE DE UTILAJE

	1966	1967	1968	1969	1970
— Coeficientul de utilizare a volumului util al furnalelor (m^3/tonă fontă/24 h)	0,836	0,802	0,823	0,754	0,752
— Producţia de oţel a cuptoarelor Martin (t/m^2 supr. cuptor/zi)	7,65	8,07	8,50	8,71	8,81

În industria materialelor de construcţii, utilizarea intensivă a cuptoarelor rotative de clincher a crescut în perioada 1966—1970 cu 25%. În industria petrolului viteza de foraj la exploatarea sondelor de ţiţei şi gaze a fost în 1970 cu 4% mai mare decît în 1965. Producţia de ţesături de lînă ce se obţine de pe un război de ţesut a fost în 1970 cu peste 15% mai mare decît în 1965.

⟶

FACTORII INTENSIVI

CONTRIBUȚIA CONCEPȚIEI TEHNICE ȘI A CREAȚIEI ȘTIINȚIFICE ROMÂNEȘTI

● **Procedee tehnologice moderne.** Introducerea tehnicii noi de producție este secondată de introducerea unor procese tehnologice moderne care permit creșterea eficienței proceselor de producție. **În industria metalurgiei feroase**, de exemplu, peste 72% din producția de oțel s-a obținut prin folosirea oxigenului, iar aproape întreaga producție de lingouri de oțel calmat s-a realizat prin folosirea de materiale termogene și plăci termoizolante; **în industria construcțiilor de mașini** s-a extins sudura automată și semiautomată sub strat de flux, turnarea pieselor din fontă cu grafit nodular, folosirea curenților de inducție la tratamente termice etc.; **în industria minieră**, peste 64% din producția de cărbune s-a realizat în abataje cu susținerea metalică; **în extracția petrolului** s-a introdus forajul cu jet, iar **în prelucrarea petrolului** s-a extins reformarea catalitică a benzinei; **în industria ușoară** s-a extins procedeul de anticontractare a țesăturilor din lînă; **în industria alimentară**, 64,7% din producția de ulei s-a obținut în instalații de extracție continuă și 65,2% din cea de zahăr în instalații de difuzie continuă.

● Prin dezvoltarea continuă a **activității de cercetare științifică**, prin legarea ei mai strînsă de practică și accelerarea aplicării rezultatelor, ea devine în măsură tot mai mare un factor nemijlocit de producție, influențînd în măsură tot mai mare ritmul de dezvoltare și eficiența proceselor economice. În perioada 1966—1970 au fost alocate din bugetul statului peste 9 miliarde lei pentru finanțarea cercetării științifice, din care 1,7 miliarde investiții pentru dezvoltarea bazei tehnice-materiale.

NUMĂRUL DE INVENȚII ÎNREGISTRATE

1950 - 1965 (16 ANI)	1966 - 1970
12824	14676

ECONOMII POST CALCULATE (MILIARDE LEI)

1956 - 1960	1961 - 1965	1966 - 1970
1,270	2490	4,391

NUMĂRUL DE INVENȚII ROMÂNEȘTI BREVETATE ÎN STRĂINĂTATE

1950 - 1965 (16 ANI)	1966 - 1970
326	431

● Ampla acțiune de perfecționare **a organizării producției și a muncii inițiată de conducerea partidului în anul 1967**, prin introducerea metodelor științifice de conducere, de programare a producției, de raționalizare a muncii, a constituit un factor de seamă al dezvoltării intensive, reflectîndu-se în sporuri de producție, de productivitate și în economii la prețul de cost și beneficii suplimentare.

ROMÂNIA — UNUL DIN CELE MAI ÎNALTE RITMURI DE CREȘTERE A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

Țara noastră a înregistrat, în deceniul trecut, cel mai ridicat ritm de creștere a productivității muncii, comparativ cu țările socialiste și capitaliste care figurează în tabelul de mai jos.

RITMUL MEDIU ANUAL DE CREȘTERE A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII PE UN SALARIAT ÎN INDUSTRIA DE STAT ȘI COOPERATISTĂ

Țara	Perioada 1961—1965	Perioada 1966—1970
Bulgaria	6,8	6,7
Cehoslovacia	3,6	5,3
R.P. Mongolă	4,1	6,6
Polonia	5,0	4,6*)
R.D.G.	5,5	5,8
ROMÂNIA	7,7	7,6
Ungaria	4,9	3,6
U.R.S.S.	4,5	5,8
Perioada 1961—1968 **)		
Anglia	3,3	
Austria	4,7	
Franța	4,8	
R.F.G.	5,2	
Iugoslavia	5,3	
S.U.A.	3,4	

*) 1966—1969.
**) Pe un muncitor

SPORUL DE PRODUCȚIE OBȚINUT PE SEAMA CREȘTERII PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

În 1970, în industria republicană, 74% din sporul producției globale industriale s-a obținut pe seama creșterii productivității muncii; **pe principalele ministere**, situația se prezintă după cum urmează:

- Ministerul Industriei Metalurgice 81,8%
- Ministerul Industriei Chimice 74,5%
- Ministerul Petrolului 100%
- Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini 75,7%
- Ministerul Industriei Materialelor de Construcții 73,4%
- Ministerul Industriei Ușoare 71,4%

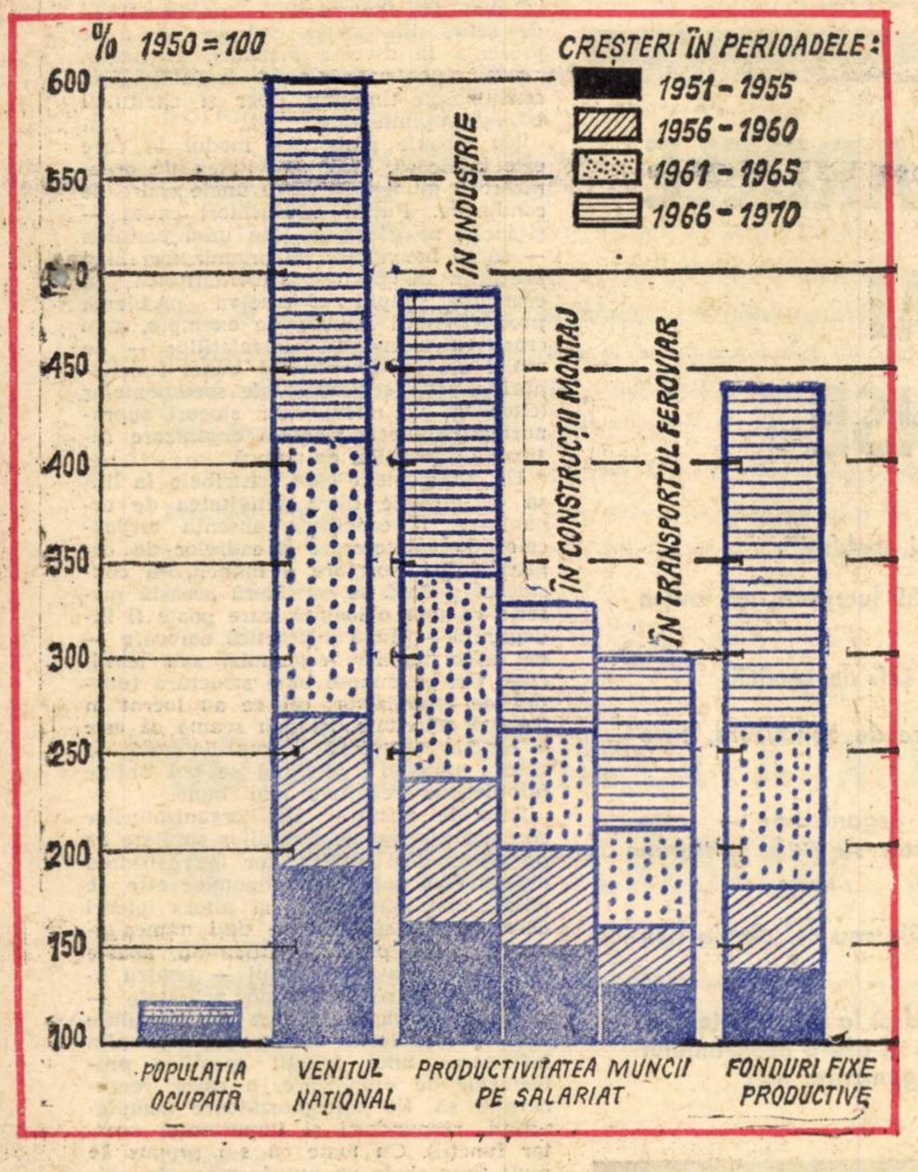

Dinamica venitului național, a populației ocupate și a productivității muncii (1950=100)

CONSUMURI MAI MICI — VALORIFICARE SUPERIOARĂ

DINAMICA PRODUCȚIEI GLOBALE, A EXTRACȚIEI ȘI PRELUCRĂRII ÎN UNELE RAMURI INDUSTRIALE

(1965 = 100)

	1966	1967	1968	1969	1970
I. Exploatarea și prelucrarea lemnului	105	112	119	129	138
— Exploatarea forestieră	86	86	90	91	93
— Prelucrarea lemnului	112	122	130	144	155
— Coeficient de devansare a prelucrării față de exploatare	—	—	—	—	1,66
II. Industria petrolului	104	108	114	119	126
— Extracția țițeiului și a gazelor petroliere	102	105	106	106	107
— Prelucrarea țițeiului	106	110	119	126	137
— Coeficient de devansare a prelucrării față de extracție	—	—	—	—	1,27

● A sporit gradul de valorificare a resurselor naturale. Semnificativă în acest sens este devansarea ce se înregistrează la indicii de creștere ai ramurilor prelucrătoare față de cele producătoare de materii prime. În perioada 1966—1970 coeficientul de devansare a fost: între industria de prelucrare și cea de extracție a țițeiului 1,27, construcția de mașini și prelucrarea metalelor și metalurgia feroasă 1,18, între industria de prelucrare și cea de exploatare a lemnului de 1,66, industria textilă și cea de confecții de 1,07.

● Valoarea produselor ce se obțin în 1970 dintr-o tonă de țiței supusă la prelucrare este cu 8,4% mai mare decît în anul premergător cincinalului. Această valoare suplimentară ce s-a obținut în întregul cincinal printr-o mai bună valorificare a țițeiului echivalează cu o producție obținută din prelucrarea a 4,5 mil. tone țiței.

● Datorită perfecționărilor tehnice din anii cincinalului, din aceeași cantitate de metal s-a obținut o cantitate din ce în ce mai mare de produse finite. Valoarea produselor realizate dintr-o tonă de metal a crescut în această perioadă cu circa 39%.

S-a obținut o mai bună utilizare a masei lemnoase, dintr-un metru cub masă lemnoasă exploatată realizîndu-se în 1970 o valoare cu 37% mai mare decît în 1965.

Măsurile luate pentru reducerea cheltuielilor materiale — prin reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, energie — folosirea mai bună a capacităților de producție și creșterea productivității muncii au determinat reducerea prețului de cost în industria republicană în 1970 față de 1965 cu 10,6%. În aceeași perioadă, cheltuielile materiale de producție în industria socialistă ce revin la 1000 lei produs global au scăzut cu circa 4%.

EVOLUȚIA CONSUMULUI SPECIFIC DE COMBUSTIBIL CONVENȚIONAL (ÎN KG) PENTRU PRODUCEREA A 1000 kWh

	1960	1969	Scăderea (în %)
România	502	352	29,9
Cehoslovacia	520	421 *)	19,1 **)
Polonia	484	393	18,8

*) 1968; **) 1968/1960

Dacă comparăm consumul specific la principalii combustibili utilizați în S.U.A. și în România pentru producerea energiei electrice, în perioada 1955—1968, se constată că la cărbune acesta a scăzut în S.U.A. cu 8,5% iar în România cu 48,6% (la cărbune inferior) și 51,7% (la cărbune superior), la petrol cu 10,6% în S.U.A., iar în România cu 0,7% (la motorină) și 45,8% (la păcură), în timp ce la gaze naturale scăderile sînt de 14,8% în S.U.A. și, respectiv, 46% în România.

MECANIZARE ȘI CHIMIZARE

ÎN 1970 SUPRAFAȚA ARABILĂ PE UN TRACTOR FIZIC ÎN ȚARA NOASTRĂ = 91 HECTARE

EVOLUȚIA SUPRAFEȚEI ARABILE CARE REVINE PE UN TRACTOR FIZIC (HA)

Țara	1950	1965	1967
ROMÂNIA	684	121	106[1])
Anglia	22,8	...	16,3[2])
Bulgaria	759,6	108,5	97,1
Cehoslovacia	205,9	29,8	27,5
Danemarca	150,8	16,7	15,8
Finlanda	224,4	21,7	20,4
Franța	145,7	20,3	18,7
R.D.G.	114,4	39,1	35,3
R.F.G.	58,9	7,0	6,5
Grecia	770,2[3])	98,0	75,7
Italia	267,4	36,2	29,9
Iugoslavia	1033,3	182,1	176,0
Polonia	540,7	123,7	101,7
Spania	1280,1	138,5	113,3
S.U.A.	46,6	36,7	36,6
Turcia	2573,5	495,2	355,3
Ungaria	418,9	87,4	83,2
U.R.S.S.	391,0	144,3	134,1

1) 91 în 1970 2) 1966 3) 1949

Sursa: Anuarul statistic al R.S.R. 1970, pag. 268—269; Rocznik statystyki miedzynarodowej 1970, Varșovia, pag. 247.

Cu 91 ha teren arabil pe tractor în 1970 față de 121 ha în 1965, — cifre denotînd un ritm de scădere mai rapid decît al multor altor țări — România a mai făcut un pas important pe calea reducerii decalajului care o separă de țările cu agricultură avansată.

ÎNGRĂȘĂMINTE CHIMICE LIVRATE AGRICULTURII (MII TONE SUBSTANȚĂ ACTIVĂ)

Țara	1965	1969	Creșterea (%)
ROMÂNIA	303	551	+ 81,4
Bulgaria	361	692	+ 91,7
Cehoslovacia	893	835	— 6,5
Polonia	1107	2141	+ 93,4
R.D.G.	1313	1500	+ 14,2
Ungaria	357	699	+ 95,8
U.R.S.S.	6303	8885	+ 41,0

Sursa: Anuarul statistic al țărilor membre ale C.A.E.R., 1970, Moscova.

Creșterea rapidă a cantităților de îngrășăminte chimice livrate agriculturii noastre (700 mii tone substanță activă în 1970) a contribuit la intensificarea producției în această ramură de bază a economiei românești.

ORGANIZAREA: CU CINE ŞI CUM?

APARIŢIA, în numărul 48 din anul trecut al revistei noastre, a articolului „Acţiunea de organizare — încotro ?", a determinat vizita la redacţie a economistului Ştefan Tofan, şeful serviciului de organizare a producţiei şi a muncii din Ministerul Industriei Materialelor de Construcţii. „Problemele abordate în articol — ne-a spus dînsul — sînt deosebit de importante pentru actuala etapă a desfăşurării acţiunii de organizare ştiinţifică a producţiei şi a muncii. Pe baza experienţei unităţilor economice din ministerul nostru, aş vrea să dezvolt una din ideile cuprinse în acest articol, al cărui titlu mi-a inspirat şi mie unul : „Organizarea : cu cine ?"

Publicăm în acest număr ideile şi sugestiile tovarăşului Ştefan Tofan, ca şi alte două ecouri la articolul citat, ale inginerilor Gheorghe Aron, directorul cabinetului judeţean Braşov pentru probleme de organizare ştiinţifică a producţiei şi a muncii şi Filip Roudedeal, şeful serviciului de organizare a producţiei şi a muncii din întreprinderea „Electrocentrale" — Bucureşti.

DACĂ DIN PUNCT DE VEDERE AL EXISTENŢEI organelor de instruire, îndrumare şi control al activităţii de organizare, se poate afirma că s-au făcut importanţi paşi înainte — CEPECA şi centrele de pregătire ale ministerelor, Institutul central de studii din cadrul Ministerului Muncii, direcţiile de organizare şi control în cadrul ministerelor şi instituţiilor centrale — începînd de la nivelul centralelor industriale şi, mai ales, în cadrul unităţilor productive se resimte încă din plin lipsa cadrelor de specialitate. Pentru a ne exprima mai plastic, avem generali, dar nu avem suficienţi soldaţi. Sînt edificatoare, în acest sens, rezultatele unor anchete făcute în cadrul unităţilor Ministerului Industriei Materialelor de Construcţii.

● *Numărul organizatorilor trebuie să scadă sau să crească?*

NUMĂRUL şi structura cadrelor de organizare şi normare a muncii ce activau — la sfîrşitul anului 1970 — în unităţile ministerului nostru se prezintă potrivit tabelului nr. 1

Rezultă că la unităţile productive numărul de muncitori ce revin la un cadru de normare (atît pentru activitatea de elaborare a normativelor şi normelor, cît şi pentru activitatea de normare operativă) este de 346, în timp ce practica mondială indică cel puţin 1 normator la 150—200 muncitori („Chronometrage" de R. Maze-Sencier), iar experienţa noastră — ţinînd seama de natura proceselor de muncă din industria materialelor de construcţii — arată că ar fi necesar 1 normator la maximum 150—170 muncitori.

În întregul minister există un număr de 37 cadre de specialitate în organizare (sub toate aspectele, începînd de la studiul amplasării, al organizării producţiei şi pînă la organizarea locurilor de muncă), cărora le revin cîte 1180 muncitori, faţă de circa 30 muncitori cît este cifra la care s-a ajuns, în 1963, în unităţile mici şi mijlocii din unele ţări dezvoltate. („Aspecte din experienţa mondială în organizarea şi conducerea întreprinderilor industriale, 1967").

Pregătirea acestor cadre de organizare şi normare a muncii este oglindită în tabelul nr. 2.

Reiese deci, că 86% din cadrele de organizare au o pregătire de specialitate prin absolvirea unor cursuri de normatori. Din păcate majoritatea au urmat astfel de cursuri acum 10—15 ani. Deşi aproape toate cadrele au efectuat în 1969 şi 1970 şi o instruire de 2 săptămîni, în studiul muncii, se poate aprecia că cea mai mare parte nu cunosc, în suficientă măsură, procedeele moderne de organizare şi normare a muncii. De remarcat că din cele 26 de cadre de organizare cu studii superioare (majoritatea economice) 13 ocupă posturi de şefi de serviciu, deci, nu participă în cea mai mare parte a timpului direct în activitatea de organizare. De asemenea, trebuie notat că cei 65% cu studii medii sînt absolvenţi ai liceelor teoretice şi nu ai unor şcoli medii de specialitate.

De asemenea vîrsta medie a cadrelor de organizare este ridicată, 44% din totalul lor avînd între 41—50 ani, iar fluctuaţia cadrelor de organizare şi normare este mare. La un număr de 200 de cadre existente în 1967, s-a ajuns în 1970 să avem numai 146, deşi numărul unităţilor de producţie şi volumul activităţii ramurii au crescut continuu. Se pierde anual circa 10—12% din numărul de cadre de organizare şi normare a muncii. Aceasta se datoreşte în principal schimbării profilului cadrelor, care fie că trec în alte specialităţi (tehnicieni mecanici, transporturi, economişti plan, salarizare etc.), fie că sînt promovaţi în funcţii de conducere. Evident, acest ultim aspect este îmbucurător, el atestînd capacitatea specialiştilor în organizare, rolul de pepinieră de cadre de conducere pe care trebuie să-l joace compartimentul de organizare. Se ridică însă problema completării continue a contingentului de organizatori.

● *De unde provine lipsa de atracţie?*

CARE SÎNT CAUZELE ce determină micşorarea permanentă a numărului de specialişti în organizare, tocmai acum cînd au fost create o serie întreagă de condiţii pentru exercitarea acestei profesii şi cînd cererile pentru serviciile ei sînt atît de mari ?

Principala cauză, după părerea noastră, rezidă în caracterul deosebit de complex şi dificil al profesiei. Organizatorul se găseşte într-o poziţie delicată, atît faţă de conducerea întreprinderii — căreia rezervele descoperite îi pun uneori probleme suplimentare de rezolvat, cît şi faţă de personal, ca urmare a necesităţii, în multe cazuri a aplicării unor măsuri de reducere a efectivului, de folosire mai bună a timpului de muncă, de stabilire a unor norme de muncă mobilizatoare etc.

Profesiunea de organizator, este prin natura sa, una novatoare, mereu confruntată cu schimbarea. Aceasta ridică în mod deosebit problema perfecţionării continue a cunoştinţelor, a necesităţii de a studia permanent. Întocmirea de studii, de proiecte de organizare, care întotdeauna produc schimbări, aduce, pentru cadrele de organizare, o greutate în plus în activitatea pe care o desfăşoară mai ales că — datorită sarcinilor multiple din timpul programului — deseori aceste studii se efectuează în afara timpului normal de lucru. Apare din ce în ce mai des fenomenul — paradoxal — de refuz din partea cadrelor de a se prezenta la diverse instruiri, programe, cursuri, pentru că acest lucru implică consumarea timpului liber şi cheltuieli băneşti suplimentare.

Nu trebuie omis nici modul în care este înţeleasă, încă, activitatea de organizare a muncii de către unele cadre de conducere. Puţini conducători caută — şi iarăşi ne găsim în faţa unui paradox — să se înconjoare de organizatori bine pregătiţi. Se păstrează mentalitatea că este mai simplu a rezolva problema productivităţii muncii, de exemplu, prin creşterea capacităţii instalaţiilor — de multe ori în detrimentul bunei funcţionări — prin schimbări ale sortimentelor (cîteodată cu riscul unor stocuri supranormative) decît printr-o organizare raţională a locurilor de muncă.

Un alt element care contribuie la lipsa de atracţie către activitatea de organizare, îl constituie absenţa mijloacelor de cointeresare a cadrelor de organizare şi normare a muncii. S-a considerat şi încă se consideră această meserie ca una obişnuită, care poate fi îndeplinită — după o practică oarecare — de orice inginer, economist sau tehnician. Cei ce cunosc bine structura funcţiei de organizator, cei ce au lucrat în această activitate, îşi dau seama că este o funcţie complexă şi multilaterală, în care aplicînd idei noi se pot obţine întotdeauna rezultate mai bune.

Salariile tarifare ale organizatorilor sînt aceleaşi ca ale funcţiilor similare ca pregătire, deşi aportul lor la realizarea obiectivelor unităţilor economice este de obicei mai mare decît al altora uneori de-a dreptul spectaculos, deşi munca acestor cadre prezintă dificultăţi aparte şi în consecinţă ar trebui — pentru atragerea lor către această activitate — să se găsească un mijloc de stimulare chiar prin salariul tarifar (de exemplu: înfiinţarea unor funcţii specifice problemelor de organizare, a căror remuneraţie să fie corespunzătoare complexităţii, răspunderii şi importanţei acestor funcţii). Cu toate că s-a propus de mult timp şi de un număr mare de unităţi, nu s-a legiferat, încă, un mijloc de stimulare a salariaţilor — indiferent în ce unitate sau compartiment lucrează — pentru elaborarea şi aplicarea unor studii şi măsuri de organizare a conducerii, producţiei şi a muncii, sub forma unor premii din beneficiul net realizat în unitatea respectivă ca urmare a aplicării acestor măsuri (de exemplu: premii pînă la 5—10% din beneficiul net realizat, fapt ce ar crea unităţii respective un avantaj considerabil de beneficii neplanificate de 90—95% şi deci un stimulent important de a aplica aceste studii).

Considerăm că recentele reglementări privind acordarea de premii pentru economii de forţă de muncă (prevăzute de HCM nr. 151/1970) şi posibilitatea efectuării de studii de organizare de către colective ale cabinetelor judeţene,

PENTRU CA MILIARDELE SĂ NU MAI ZACĂ ASCUNSE

● **Avem „generali", ne trebuie însă mai mulţi „soldaţi".**

● **Practica mondială indică 1 organizator la 30 lucrători, noi avem 1 la 1 180.**

● **Din 26 de specialişti în organizare, 13 sînt şefi de servicii.**

● **Organizarea este o pepinieră pentru cadre de conducere, care trebuie continuu împrospătată !**

● **Un paradox : conducătorul îl ocoleşte pe organizator — este mai simplu să soliciţi creşteri de capacitate sau să ridici preţurile decît să organizezi raţional locurile de muncă.**

● **Cine este premiat : cel care aduce economiile sau cel căruia i se simplifică şi uşurează munca ?**

● **Dacă eşti specialist în organizare şi eşti încadrat la serviciul tehnic, poţi cîştiga suplimentar pentru munca efectuată în afara programului de lucru ; dacă eşti încadrat la serviciul de organizare, nu !**

Tabelul nr. 1

Unitatea în care lucrează	Nr. unităţi	Cadre de organizare şi normare existente: Total	din care: Specialişti organizatori	Nr. muncitori ce revin la un: Normator	Normator tehnic	Specialist organizator
Unităţi productive	58	126	21	346	610	2070
Centrale	5	12	9	—	—	—
Institute de cercetare	1	3	2	—	—	—
Minister	1	5	5	—	—	—
Total :	—	146	37	298	580	1180

Tabelul nr. 2

Unitatea în care lucrează	Cadre de organizare existente: Total	din total: pe nivele de pregătire generală: superior	mediu	elementar
Unităţi productive	126	17	83	26
Centrale	12	5	7	—
Institute de cercetare	3	1	2	—
Minister	5	3	2	—
Total :	146	26	94	26
din total :	100%	17%	65%	18%

municipale şi orăşeneşti pentru probleme de organizare ştiinţifică a producţiei şi a muncii (prevăzute de HCM nr. 1324/1970), deşi aduc importante îmbunătăţiri, nu rezolvă încă integral problema stimulării salariaţilor în a realiza şi aplica studiile de organizare. Mai mult chiar — aşa cum rezultă din aplicarea acestor prevederi — ele contribuie la descurajarea cadrelor bune de organizare. Astfel, conform HCM nr. 151/1970, sînt premiaţi pentru economii de forţă de muncă numai executanţii direct de la locul de muncă (deci numai cadrele de normare operativă din secţiile productive şi nu şi personalul din serviciile de organizare, normare), care — în general — sînt mai puţin calificaţi şi nu contribuie decît parţial şi uneori în măsură mai mică la realizarea unor astfel de economii.

De asemenea, prin HCM 1324/1970, cadrele de organizare din unitatea care a comandat un studiu şi din organele ierarhice superioare unităţii respective (centrale industriale, minister) nu pot participa — în calitate de colaboratori, în afara timpului normal de lucru — la realizarea studiilor respective. Limitînd utilizarea capacităţii de muncă a unor cadre valoroase, care ar putea aduce un aport şi o eficienţă deosebită, prevederea are drept consecinţă — şi acest aspect a şi început să se facă simţit — plecarea cadrelor din compartimentele de organizare în altele ca cel de producţie, tehnic etc., tocmai pentru a putea ocoli prevederile reglementărilor respective.

Din cîte ştim, această prevedere este motivată prin necesitatea de a se asigura realizarea unor studii de organizare de către cadrele din unităţi, ca o sarcină de serviciu, în timpul orelor normale de lucru. Noi apreciem însă că există şi alte posibilităţi de satisfacere a acestei cerinţe, dar care să nu aibă consecinţa menţionată. Ne gîndim la obligativitatea stabilirii unui program anual precis privind studiile ce trebuie realizate în timpul programului normal de lucru de către specialiştii în organizare (durata de elaborare a studiilor se poate stabili, aşa cum se stabileşte în contractele încheiate de către colectivele de organizare) şi limitarea timpului de lucru lunar sau anual pe care un salariat îl poate efectua în calitate de colaborator al cabinetului de organizare (de exemplu: 30 ore lunar sau 500 ore anual), limitarea venitului realizat (de exemplu: 1000 lei lunar, sau 12 000 lei anual) etc.

În încheiere, ne exprimăm speranţa că atragerea cadrelor de specialişti în activitatea de organizare şi găsirea modalităţilor pentru folosirea întregii lor capacităţi vor constitui obiectul unei analize sistematice a tuturor acelora care activează în această problemă. Este regretabil să constatăm că, pe lîngă sutele de milioane de lei beneficii obţinute prin activitatea de organizare, există încă miliarde nedescoperite, ascunse sub lipsurile pe care le avem în găsirea celor mai potrivite modalităţi de a organiza activitatea de organizare a conducerii, producţiei şi a muncii.

Ştefan TOFAN

COMPARTIMENTELE DE ORGANIZARE SĂ-ŞI COMPARE REZULTATELE CU CHELTUIELILE

AŞA CUM S-A SUBLINIAT şi în articolul „Acţiunea de organizare : încotro ?" publicat în nr. 48/1970 al revistei „Viaţa economică", una din cauzele principale ale elaborării unui număr mic de studii şi ale aplicării cu întîrziere a celor întocmite este lipsa de specialişti în organizare. În cadrul Grupului de uzine pentru fabricaţia de rulmenţi — Braşov, de exemplu, există doar doi specialişti, număr cu totul insuficient, dacă avem în vedere amplul program de dezvoltare cu care este confruntat în prezent grupul de uzine. De remarcat însă că penuria de specialişti în organizare este numai relativă, deoarece în întreprinderile componente ale centralelor se menţin vechile compartimente de organizare a producţiei şi a muncii care, în majoritatea lor, se ocupă de studii şi analize cu eficienţă redusă.

Noi apreciem că actuala structurare a funcţiei de organizare în cadrul unităţilor cu statut de centrală industrială nu este cea mai potrivită. În acest sens, **propunem concentrarea la nivelul centralelor a celei mai mari părţi a specialiştilor existenţi.** Prin crearea unor puternice compartimente de organizare la acest nivel se va putea acorda o asistenţă organizatorică mai competentă şi diversificată întreprinderilor, utiliza mai deplin forţele existente. Aşa, de pildă, la Centrala industrială de autocamioane şi tractoare — Braşov, prin concentrarea specialiştilor în organizare la nivelul conducerii centralei, personalul acestui compartiment ar ajunge la 40, faţă de numai 4 cît sînt în prezent la acest nivel, dar cu 12 mai puţin faţă de numărul total existent în întreprinderile componente ale centralei. Un asemenea serviciu ar putea rezolva, pentru toate unităţile din centrală, problemele legate de întocmirea proiectelor de organizare a fluxurilor de fabricaţie, mecanizarea transportului interoperaţii şi între secţii, organizarea depozitelor şi magaziilor, unificarea şi adoptarea de mijloace de containerizare şi paletizare, elaborarea unor normative, organigrame, unele dintre ele ca modele unificate pe centrală.

Cred, de asemenea, că ar fi util ca **servicile de organizare din cadrul centralelor să se constituie ca centre de gestiune, adică să-şi compare veniturile cu cheltuielile.** În acest mod s-ar crea condiţii pentru ridicarea eficienţei activităţii lor, scurtarea timpului scurs din momentul efectuării studiilor pînă la aplicarea lor în producţie.

Gheorghe ARON

DISTINCŢIE ÎNTRE ATRIBUT ŞI FUNCŢIA DE ORGANIZARE

OBIECTIVELE încredinţate compartimentelor de organizare sînt subliniate de însăşi denumirea lor şi au fost clar precizate în hotărîrea prin care ele au fost înfiinţate. Din păcate, în practică se întîmpină multe dificultăţi în găsirea căilor de atingere a acestor obiective.

În primul rînd, **conducerile de unităţi şi implicit compartimentele de organizare nu dispun de suficiente drepturi în stabilirea directivelor şi mijloacelor lor în materie de conducere şi organizare, acestea fiind precizate de conducerile verigilor organizatorice superioare.** Compartimentele de organizare îşi pierd astfel caracterul lor de serviciu de stat major al conducerii pe lîngă care funcţionează. Ele nu-şi pot concentra eforturile asupra rezolvării problemelor cu care sînt confruntate conducerile de unităţi, ci trebuie să întocmească lucrări — în special de evidenţă — cerute de nivele ierarhice mult îndepărtate de producţie.

În al doilea rînd, în unele locuri s-a încetăţenit ideea — greşită — că aceste servicii sînt ele înseşi soluţia organizării.

Problemele organizării producţiei şi a muncii nu sînt apanajul exclusiv al serviciilor de organizare. Serviciile de organizare aduc o contribuţie importantă la rezolvarea acestor probleme, prin aceea că pun la dispoziţia tuturor conducătorilor din unităţi — singuri responsabili pentru exercitarea atributului lor de organizare — a unor modele de structuri sau metode, tehnici şi procedee de lucru moderne. **Nu pot fi confundate sarcinile pe linie de organizare ale unui compartiment de stat major cu atributul de organizare al conducătorilor operaţionali. Schema din articolul la care ne referim exprimă cu claritate relaţiile ce trebuie să existe între compartimentul de organizare şi conducătorii operaţionali din unitatea economică.** Compartimentele operaţionale trebuie să solicite sprijinul serviciilor de organizare în rezolvarea propriilor probleme şi nu serviciul de organizare să le impună din afară structuri sau tehnici care pot sau nu să se dovedească necesare sau adecvate condiţiilor lor.

Sînt numai două idei a căror luare în considerare de către factorii de decizie ar contribui, după părerea mea, la ridicarea eficienţei activităţii compartimentelor de organizare.

Filip ROUĂDEDEAL

CADRE ŞI RĂSPUNDERI

ION GROZAV

director al Direcţiei teritoriale de control şi revizie nr. 17 — Timiş

● Ce v-a determinat să urmaţi cursurile de la CEPECA ?

— Problema organizării ştiinţifice a producţiei şi a muncii este vitală. Ca director al unei instituţii de control şi ca lector al Politehnicii din Timişoara, am simţit nevoia să am cunoştinţă de ultimele cuceriri ale ştiinţei în domeniul muncii noastre, să-mi însuşesc sistematic noi metode de organizare şi de conducere. Studiile de bază şi experienţa, fie ea cît de îndelungată, nu sînt suficiente în nici o profesiune, dacă nu sînt permanent irigate cu înnoirile contemporane. De aceea, am considerat că este necesar să urmez un asemenea curs de specialitate. Şi trebuie să recunosc că nu am greşit, cunoştinţele dobîndite mi-au permis să-mi îmbunătăţesc sensibil munca de conducător şi să-mi înnoiesc fundamental cursul pe care-l ţin la facultate.

● Aş vrea unele exemple. Ce părere aveţi, de pildă, despre rolul şedinţei în munca de conducere a unei direcţii de control şi revizie ?

— Cred că şedinţa este o metodă mai puţin indicată, căci în munca de control rare sînt ocaziile de dezbatere a unor probleme care să intereseze întregul corp de control. Particularitatea activităţii noastre este munca pe unitate, fiecare cu specificul ei, ce trebuie raportat la canoanele generale ale legalităţii. Se impun deci rezolvări care diferă de la caz la caz şi se discută numai între părţile strict interesate din cadrul colectivului nostru. Şedinţa este, de aceea eficientă şi necesară numai atunci cînd facem o analiză de ansamblu, cînd se dau directive pe o perioadă mai lungă. Luptînd în munca noastră pentru promovarea noului, luptăm implicit împotriva a ceea ce e învechit şi respingem forma birocratică a şedinţei, care în ritmul viu al activităţii noastre ar apărea ca un semn al vetustităţii ce ne pîndeşte chiar şi în profesiune.

● Vă preocupă şi v-aţi şi exprimat părerile în presa de specialitate privind perfecţionarea controlului financiar. Vă mai menţineţi aceleaşi puncte de vedere despre formarea nucleelor specializate de control preventiv ?

— În parte, da. În multe privinţe însă mi le-am schimbat. Practica le-a infirmat. Am experimentat această formulă şi rezultatele obţinute sînt bune. A trebuit să-mi revăd însă opiniile cu privire la eficienţa acestei forme de control. În prezent, cu sprijin central şi local, am organizat un control preventiv specializat în cinci unităţi productive. Şi renunţînd la apriorism, deci recunoscînd valoarea confirmată în practică a inovaţiei, nu este oare tot o acceptare a noului ? Aceasta chiar dacă, totuşi, continui să consider cea mai importantă formă de control, controlul ierarhic curent, idee pe care de altfel am intenţia de a o expune şi în lucrarea de doctorat.

● În această ordine de idei, în judeţele de care răspundeţi, aţi descoperit unele delapidări în sume însemnate. Cum se explică acest lucru ?

— A existat o complicitate între participanţii direcţi la infracţiune şi cei care aveau sarcina de a controla şi supraveghea gestiunea respectivă.

● Acum, mai consideraţi forma de control pe cale ierarhică tot aşa de eficientă ?

— Desigur, acestea au fost cazuri excepţionale, nu au caracter de generalitate. Principial, nu sînt de acord cu ideea ca organul de control să se substituie conducerii întreprinderii şi să îndeplinească sarcinile ce revin acesteia. Desigur că va trebui să lucrăm mai bine cu compartimentele financiar contabile şi de control financiar intern din întreprinderi.

● Ce importanţă acordaţi rolului educativ al controlului în raport cu cel de sancţionare ?

— Rolul educativ îşi are importanţa lui, dar el nu trebuie absolutizat. Actul de control popularizat disciplinează publicul, dar nu integral. Pentru minoritate, rolul restrictiv al legii, pe care aceasta este tentată să o încalce, este făcut mai simţit atunci cînd este însoţit de perspectiva sancţiunii. Regula jocului nostru este neiertătoare : sancţionăm şi pe acei care nu o respectă chiar o singură dată. Şi este firesc să fie aşa cînd, privind în jurul nostru, în cadrul efortului unanim şi armonios de construcţie, actul de abatere apare ca discordant.

● Se spune că un controlor revizor este bun atunci cînd simte unde este aţa mai slabă. Este o calitate principală în această profesie ? Nu e mai indicat ca situaţii de acest gen să fie prevenite ?

— Un sistem informaţional bine pus la punct, planuri tematice de control adecvate situaţiei reale din teritoriu, munca depusă cu conştiinciozitate şi răspundere sînt factorii care contribuie la prevenirea punctelor slabe de care amintiţi ; cînd fenomenul negativ s-a produs şi noi l-am descoperit, este bine, dar nu chiar foarte bine.

● Este adevărat ce se spune despre controlori-revizori că sînt duri ?

— Dacă duritatea este sinonimă cu intransigenţa, atunci sîntem datori să fim duri. Dacă luăm în considerare o altă accepţiune a termenului, atunci trebuie să recunosc că noi nu sîntem maleabili decît în limitele legii. Şi din acest punct de vedere, deci, trebuie să fim duri.

Mai degrabă însă, se impune întrebarea, cum reuşesc cei ce muncesc în control, să-şi menţină sensibilitatea profesională şi personală, în ciuda atmosferei pe care o respiră ani şi ani ? Şi pentru că am desprins şi eu regula jocului interviului, răspund : conştiinţa actului justiţiar împlinit face ca munca noastră caracterizată prin obiectivitate, să implice — paradoxal — participarea afectivă.

Maria IONIŢĂ

ECONOMISTUL

(Urmare din pag. 5)

nem ca secțiile de specializare care iau naștere în urma criteriului ramurii de producție să acopere integral cu cadre de economiști necesitățile ramurii respective. În această viziune economiștii pentru industrie (indiferent de compartimentul în care vor activa) ar trebui să fie pregătiți la secția de economia industriei, pentru transporturi la o secție separată de economia transporturilor, pentru construcții la o secție de economia construcțiilor, pentru agricultură la secția de economia agriculturii, pentru comerț la secția de economia comerțului etc.

Se va ridica obiecțiunea că în secțiile profilate pe economia ramurii de producție se asigură o pregătire mai ales pentru domeniile de organizare, planificare, aprovizionare și desfacere și nu se asigură o pregătire suficientă pentru sectorul financiar, contabil, statistic etc. Această obiecțiune vizează actuala situație. Dacă s-ar restructura pregătirea și s-ar aplica consecvent principiul ramurii s-ar putea asigura o pregătire corespunzătoare și în aceste domenii. Una din soluțiile posibile ar fi următoarea: în cadrul secției profilată pe economia ramurii să se asigure în primii trei ani o pregătire matematică, tehnologică, social-politică și economică de bază, urmînd ca în ultimul an de studii să se diferențieze pregătirea pe compartimente de activitate ca: organizare, aprovizionare, contabilitate, finanțe, statistică etc., în funcție de cerințele diferitelor domenii de activitate din ramura respectivă.

În cadrul pregătirii de bază din primii trei ani ar urma să fie incluse următoarele grupe de discipline: 1) de cultură generală și social-politică (limbi moderne, științe politice, filozofice etc.); 2) de cultură economică (economia politică, istoria economiei și a ideilor economice, planificarea economiei naționale, economia mondială etc.); 3) discipline ale instrumentelor de calcul (matematica aplicată în economie, calcul economic, cibernetică economică, statistică, utilizarea mașinilor de calcul etc.); 4) discipline de profil (economia ramurii, organizarea întreprinderilor, sociologia, psihologia și organizarea muncii în ramura respectivă, contabilitatea, statistica și finanțele ramurii, analiza economică, marketing, știința conducerii etc.). În ultima parte a studiilor, s-ar putea introduce discipline de specializare (pe compartimente de activitate) ce ar desăvîrși pregătirea de profil.

Pregătirea de bază este în acest mod organizată în adîncime și nu în lărgime. Aceasta face mai ușoară adaptarea la cerințele ramurii, înțelegerea proceselor specifice de către economiștii din oricare compartiment de activitate, cunoștințe tehnologice și de organizare suficiente pentru rezolvarea problemelor economice. Chiar dacă absolventul nu poate activa în compartimentul de specializare, el este apt de a face față problemelor economice din ramura respectivă.

Ca domenii de specializare în ultima parte a studiilor s-ar putea prevedea: contabilitate, finanțe, organizare, marketing, conducere etc.

Pregătirea după acest sistem ar avea cel puțin următoarele avantaje: se poate asigura o pregătire serioasă în adîncime: disciplinele de studiu s-ar clădi pe verticală, una după alta și nu una lîngă alta; economiștii tuturor compartimentelor de lucru din întreprinderile respective ar avea un fond solid de cunoștințe adaptate specificului ramurii de activitate; chiar dacă economistul nu-și respectă cu strictețe domeniul de specializare, rămînînd în cadrul ramurii pentru care a fost pregătit, cheltuielile suplimentare de readaptare ar fi incomparabil mai mici; ar putea fi sistat fenomenul de fluctuație a absolvenților între ramuri și în consecință s-ar asigura toate ramurile cu cadre de economiști; s-ar crea și o nouă viziune asupra legării învățămîntului cu viața practică, ar exista o adresă mai precisă a legării învățămîntului de nevoile practicii și posibilitățile sporite pentru efectuarea practicii în producție; cheltuielile de pregătire nu ar crește pentru că nu ar trebui să se modifice structura și specializarea cadrelor didactice, ci să se facă o mai bună grupare a disciplinelor, catedrelor și profilelor existente.

Școala economică superioară trebuie să pregătească cadre și pentru instituțiile de stat și obștești sau pentru unități din sfera serviciilor. Este evident că s-ar putea crea și o asemenea secție de specializare, în limitele necesităților și cu un plan de învățămînt adecvat. Economiștii care ar urma să lucreze în domeniul instituțiilor de stat nu ar mai avea nevoie de discipline privind tehnologia, organizarea producției etc., ci ar putea rămîne la discipline ce să reflecte compartimentele de activitate din domeniul instituțiilor. Este greu de demonstrat că economiștii ce ar urma să lucreze la C.E.C., ADAS, unitățile bancare etc., ar avea nevoie de discipline de tehnologie, organizare etc. În schimb ar putea să fie introduse masiv discipline de finanțe, informatică etc.

Actualele secții de specializare create după principiul compartimentelor de activitate (contabilitate, statistică, finanțe etc.) ar putea să rămînă în continuare însă la dimensiunile potrivite pentru pregătirea economiștilor necesari învățămîntului sau cercetării științifice în aceste domenii, și nu pentru nevoi ale întreprinderilor industriale, de construcții, agricole, comerciale, de transport etc.

PERFECȚIONAREA pregătirii în școala economică superioară ar viza, în al treilea rînd, introducerea unor discipline moderne și a unei noi viziuni în predarea disciplinelor existente.

Absolvenții ar trebui să cunoască cel puțin două limbi de circulație largă. Se va putea obține o îmbunătățire a situației prin două modalități: **introducerea la concursul de admitere a unei probe scrise la una din limbile de circulație; introducerea unui curs intensiv de 6—8 ore săptămînal în primul semestru care să se încheie cu un examen foarte serios, urmînd apoi un program de 2 ore săptămînal pe parcursul a 3—4 semestre.**

Considerăm de asemenea necesară lărgirea pregătirii matematice. Pentru aceasta este necesar ca să se pretindă la examenul de admitere întreaga programă a secției reale parcursă la liceu. Este necesar apoi să se lărgească numărul de ore de matematică și folosirea mai accentuată a matematicii în predarea statisticii și la cursurile de profil. Din pregătirea economiștilor nu trebuie să lipsească cunoștințele de **marketing și știința conducerii.**

În numeroase discuții și chiar și în unele acte normative se contrapun cunoștințele primite la cursul de analiză cu cele obținute la cursul de știința conducerii. Nu credem că este în interesul învățămîntului economic și al prestigiului economistului să se contrapună sau contopească artificial aceste discipline. Predarea cunoștințelor de știința conducerii nu elimină din oficiu, ci presupune profunde cunoștințe de analiză și un spirit analitic dezvoltat. De aceea credem că în viitoarele planuri de învățămînt trebuie să-și găsească un loc fiecare din aceste discipline. Este adevărat că predarea cursului de analiză comportă îmbunătățiri substanțiale privind raportul curs-lucrări practice, predarea unor noi metode de analiză, o matematizare mai intensă, eliminarea analizei în sine și orientarea analizei pentru nevoi de organizare și conducere, întărirea caracterului de permanență al analizei prin extinderea analizei și la cazurile frecvente ce se pot întîlni zilnic în munca de organizare și conducere etc.

ESTE NECESARĂ și corelarea mai judicioasă a diferitelor grupe de discipline și stabilirea unor proporții mai bune în cadrul grupelor.

Pentru secția de economia industriei, construcțiilor și transporturilor propunem următoarea grupare a disciplinelor din actualul plan de învățămînt:

a) **Discipline de cultură generală.** În cadrul acestei grupe ar putea fi incluse: educația fizică, limbi moderne, geografie economică, istoria economiei naționale, filozofie, socialism științific.

b) **Discipline de cultură economică.** Aici s-ar putea cuprinde: economia politică, contabilitatea generală, drept, conducerea planificată a economiei naționale, istoria doctrinelor economice.

c) **Discipline ale instrumentelor de calcul.** Aici ar intra: matematica aplicată în economie, calcul economic, statistica, utilizarea mașinilor de calcul.

d) **Discipline de profil,** din care: tehnologia proceselor industriale și în construcții; organizarea întreprinderilor industriale: economia industriei; economia și organizarea construcțiilor și transporturilor; sociologia și psihologia muncii în industrie; contabilitatea industriei, construcțiilor și transporturilor; finanțele în industrie construcții și transporturi; conducerea și analiza activității economice; proiecte economice.

e) **Discipline de specializare:** aprovizionare-desfacere, economia și organizarea muncii în industrie, organizarea muncii administrative.

Ponderea grupelor de discipline astfel formate se prezintă în % după cum urmează. (Vezi tabelul de mai sus).

Grupe de discipline	Total ore	Activități de predare	Seminarii, lucrări practice, proiecte
a) De cultură generală	15,2	14,1	16,5
b) De cultură economică	17,8	22,3	12,6
c) Discipline ale instrumentelor de calcul	17,4	15,7	19,4
d) Discipline de profil	40,7	38,0	43,6
e) Discipline de specializare	8,9	9,9	7,8
Toate disciplinele	100,0	100,0	100,0

Rezultă că disciplinele de profil și cele de specializare în cadrul profilului ocupă circa 50% din total, iar cele de cultură generală, de cultură economică și cele ce cuprind instrumentele de calcul economic dețin ponderi apropiate (între 15,2% și 17,8%). Considerăm că aceste proporții corespund în linii mari și realizează echilibrul între pregătirea generală, pregătirea de profil și cea de specializare.

Disciplinele de specializare trebuie să fie foarte mult diversificate. Aici ar trebui să se extindă mult sistemul opțiunilor. Stabilind un număr de discipline obligatorii, studenții ar trebui să aibă posibilitatea să mai aleagă și discipline ca: studiul și calculația costurilor în industrie, propagandă și reclamă, cursuri care să detalieze diverse capitole ale organizării întreprinderilor, simularea proceselor industriale, conducerea proceselor economice cu ajutorul calculatoarelor, pregătirea și organizarea prelucrării automate a datelor, cursuri speciale de analiză etc.

Este nejust și faptul că la disciplinele de profil activitățile practice și de aplicare ocupă abia 49,5% și la cele de specializare 40%. Există și aici posibilitatea de îmbunătățire a raportului prin creșterea activităților practice la unele discipline printre care analiza economică, economia și organizarea muncii, cursurile de organizarea întreprinderilor, etc. Un foarte mare rol în îmbunătățirea raportului predare-activități practice îl au proiectele economice prevăzute în anul IV. Dată fiind experiența pozitivă a acestora ne exprimăm părerea că s-ar putea ca încă din anul III să se introducă asemenea activități. Credem că la disciplina de organizarea întreprinderilor (cel puțin la secțiile profilate pe ramuri ale economiei) alături de lucrările practice poate fi prevăzut în semestrul II un proiect de an prin care studentul trebuie să rezolve o problemă de organizare în mod independent și care să fie notat în mod separat.

Modificarea prea deasă a planurilor de învățămînt și mai ales modificările radicale efectuate prea des nu sînt de natură să permită o relativă sedimentare și culegerea roadelor experienței respective. Nu sîntem împotriva modificării planurilor de învățămînt dar considerăm dăunătoare modificările ce reflectă contradicțiile între diversele cadre și discipline, modificările care vin să rezolve orice fel de cereri ale ministerelor și organizațiilor beneficiare de cadre fără o selecție corespunzătoare. Considerăm nejustificată și practica generalizării, modificărilor operate pe parcurs de unele unități de învățămînt. Vom da un exemplu. Planurile de învățămînt actuale au fost elaborate în 1967 și apoi modificate în 2—3 rînduri. Cu această ocazie s-a redus, învățămîntul economic de la 5 la 4 ani cu 8 semestre. În ultimul timp s-a luat măsura ca semestrul al 8-lea să fie comprimat și redus, ceea ce creează o serie de greutăți și dăunează calității învățămîntului.

Credem că se impune o mai mare elasticitate în rezolvarea problemelor planurilor de învățămînt. În acest sens ar urma ca experiențe de genul celor descrise mai sus să fie făcute numai la unitățile ce le solicită și să nu se generalizeze. Să se dea dreptul de a uza de autonomia universitară, în limite precizate, pentru alcătuirea și modificarea planurilor de învățămînt. În această privință ar fi util ca toate disciplinele facultative precum și cele la alegere în vederea specializării să fie lăsate la hotărîrea senatelor și la opțiunea studenților.

(Urmare în nr. viitor)

COOPERAREA ECONOMICĂ

(Urmare din pag. 7)

bilitate a fost verificată de practică și care corespund necesităților unei colaborări rodnice nu numai în etapa actuală, ci și într-o perspectivă îndelungată.

Forța vitală a principiilor care stau la baza relațiilor dintre țările socialiste constă în esența lor total diferită de principiile bazate pe „dreptul" celui mai tare, care guvernează relațiile dintre state în sînul orînduirii capitaliste, precum și în faptul că ele exprimă întruchiparea năzuințelor popoarelor din țările socialiste către o existență de sine stătătoare, după exploatarea și asuprirea la care au fost supuse timp îndelungat de dominația imperialistă străină. Rezultat al luptei revoluționare victorioase a popoarelor țărilor socialiste, principiile relațiilor dintre aceste țări se bucură de o recunoaștere crescîndă în lumea contemporană în care lupta pentru libertate națională, egalitate și progres social-economic constituie o realitate vie în multe puncte ale globului pămîntesc.

Pornind de la însăși natura relațiilor de tip nou dintre țările socialiste, colaborarea și cooperarea economică și tehnico-științifică dintre aceste țări presupune dezvoltarea unor legături între economii naționale ca entități distincte, în cadrul cărora întregul proces al producției sociale este dirijat în mod unitar și conștient în direcția înfăptuirii obiectivelor stabilite de partidul și guvernul din fiecare țară în conformitate cu necesitățile și posibilitățile concrete ale dezvoltării social-economice a țării respective. De aceea, chezășia dezvoltării continue a activității de colaborare și cooperare dintre țările socialiste o constituie întărirea rolului conducător al partidelor comuniste și muncitorești și a funcțiilor statului socialist în organizarea, planificarea și conducerea economiei naționale, consolidarea bazelor planice ale dezvoltării economice în fiecare țară.

În această ordine de preocupări definind bazele principiale ale dezvoltării în perioada următoare a activității de colaborare și cooperare în cadrul CAER, Sesiunea a XXIII-a (specială) a CAER a stabilit că această activitate nu este însoțită de crearea de organe sau instituții cu caracter suprastatal și nu afectează problemele planificării interne, sau ale activității financiare și de gestiune ale organizațiilor din fiecare țară, ci se desfășoară în condițiile liberului consimțămînt și al dreptului fiecărei țări de a-și manifesta interesul și de a participa la orice acțiune de colaborare, în orice moment al desfășurării ei. Țările participante la Sesiune și-au exprimat unanim dorința ca în realizarea tuturor măsurilor convenite, sau a celor care urmează a fi studiate și elaborate în continuare, să se ajungă la asemenea forme și metode de colaborare care să permită participarea tuturor țărilor. Se are totodată în vedere că neparticiparea unuia sau mai multor state la anumite acțiuni nu trebuie să influențeze colaborarea și cooperarea reciprocă în alte domenii de activitate și că țările care inițial nu sînt interesate să participe la diferite forme și acțiuni au posibilitatea ca, ulterior, atunci cînd consideră oportun, să participe la acțiunile de colaborare inițiate, care prezintă interes pentru ele.

Ținînd seama de realitățile din lumea contemporană și de cerințele revoluției tehnico-științifice, Sesiunea a XXIII-a (specială) s-a pronunțat pentru dezvoltarea legăturilor economice reciproc avantajoase ale țărilor membre cu celelalte țări socialiste, precum și cu alte țări ale lumii, indiferent de orînduirea lor socială, pentru accentuarea participării la circuitul economic mondial. În concordanță cu această cerință obiectivă Sesiunea a reafirmat caracterul de organizație deschisă al Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, la a cărui activitate pot participa, în calitate de membri sau sub alte forme, celelalte țări socialiste și alte țări care doresc acest lucru, pe baza principiilor înscrise în Statutul CAER.

(Urmare în nr. viitor)

---

1) **Nicolae Ceaușescu,** „România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste", vol. 3, București, **Editura politică, pag. 352.**

2) **Nicolae Ceaușescu,** „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", vol. 4, Editura politică, București 1970, pag. 23.

CĂRȚI

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ A CONSUMULUI POPULAȚIEI

CONSUMUL reprezintă unul din momentele de bază ale reproducției, îndeplinind un complex de funcții social-economice. Deși interacțiunea sa cu celelalte momente are un rol important în funcționarea reproducției sociale, o serie de probleme, ca determinarea **locului** și definirea **rolului** consumului în cadrul vieții social-economice, dezvăluirea conținutului și a structurii relațiilor economice de consum, a legităților specifice ale acestora au rămas mai puțin cercetate de către economiști. De multe ori se punea sub semnul întrebării însăși existența unor relații și legități economice ale consumului; alteori se afirma că relațiile și legitățile consumului ar ieși din sfera obiectului economiei politice etc.

Importanța gnoseologică și practic economică a cunoașterii problemelor economice ale consumului aduce în actualitate investigarea acestora. Recenta apariție a monografiei „Consumul populației în Republica Socialistă România"[1], răspunde, după părerea noastră, unei asemenea cerințe. Scrisă într-un stil antrenant, lucrarea se impune atenției cititorului înainte de toate prin problemele majore pe care autorul le cercetează — rolul funcțional al consumului în reproducția lărgită, raporturile dintre producție și consum, sursele consumului, căile de creștere a consumului populației —, prin modul de cercetare a acestor probleme, bogatul conținut în idei, prin soluțiile cu caracter practic pe care le sugerează într-un șir de probleme, ca și prin **argumentarea** teoretică și faptică a concluziilor.

Punctul de pornire al cercetării, mai exact al expunerii, îl constituie dezvăluirea conținutului consumului populației. Depășind unele definiții întîlnite frecvent în literatura de specialitate, autorul înțelege consumul nu numai ca proces în care se utilizează bunurile materiale — alimentare și nealimentare — și servicii pentru satisfacerea trebuințelor, ci ca proces care „asigură funcționalitatea permanentă a principalului element al producției — forța de muncă, proces care realizează transformarea propriu-zisă a rezultatelor activității producătorilor, a experienței istorico-sociale a acestora în aptitudini fizice și intelectuale în continuă dezvoltare" (p. 8). Pentru a înfățișa cît mai cuprinzător consumul, autorul îl mai cercetează și în calitate de: a) — relație dintre munca socială materializată sub forma bunurilor materiale și a serviciilor, pe de o parte și reproducția continuă și dezvoltarea forței de muncă pe de altă parte (pag. 8); b) — scop final al producției; c) — fază sau moment funcțional al procesului de reproducție și d) — factor principal al nivelului de trai al populației.

Legătura directă dintre producție și consum se realizează prin **trebuințele economice** sau **nevoile economice**. Studiind relația producție - trebuințe - consum, autorul evidențiază, printre funcțiile consumului în socialism, asigurarea unui echilibru permanent între mărimea și structura producției sociale și media socială a necesităților de consum, realizarea unei concordanțe între posibilitățile caracteristice civilizației contemporane și dezvoltarea multilaterală a omului (p. 14). Credem că includerea **intereselor economice** ca factor al legăturii succesionale, structurale și funcționale ce se statornicește între producție și consum ar fi îngăduit o analiză și mai cuprinzătoare a acesteia.

Ni se pare interesantă optica autorului de a cerceta sursele consumului populației pornind de la legea împărțirii produsului nou creat în produs necesar și plusprodus și a legii împărțirii produsului nou creat în fond de acumulare și în fond de consum, întrucît numai pe această bază pot fi mai bine înfățișate, pornind de la sursele economice, veniturile provenite din repartiția după muncă și din fondul social de consum.

Folosind un bogat material faptic și statistic, autorul reușește să evidențieze, cu ajutorul mai multor indicatori, nu numai dinamica mereu ascendentă a consumului populației, ci și o serie de tendințe cu caracter de legitate care au caracterizat evoluția consumului populației în țara noastră în anii socialismului. Dintre acestea, cititorul reține modificările petrecute ca urmare a sporirii veniturilor și cele datorate schimbărilor cu caracter demografic: 1) creșterea volumului consumului populației și pe locuitor și-a găsit concretizarea în creșterea consumului de produse alimentare, de bunuri nealimentare și de servicii; 2) scăderea ponderii consumului de bunuri alimentare și creșterea ponderii consumului de bunuri nealimentare și de servicii pe măsura creșterii veniturilor, sporirea ponderii bunurilor de calitate superioară o dată cu creșterea veniturilor; tendința de apropiere treptată — ca nivel și ca structură — a consumului populației rurale și urbane etc.; după părerea noastră, acestea sînt **legități** obiective ale consumului, dovedite în lucrare cu ajutorul unui bogat material faptic, chiar dacă autorul le spune „tendințe moderne", „caracteristici pozitive ale consumului populației" etc. Folosirea coeficienților de elasticitate i-au permis autorului să cuantifice intensitatea cu care legitățile menționate s-au manifestat în țara noastră după 1950.

Raportul dialectic dintre producție și consum este **multilateral**. Una din laturile sale esențiale se află în însuși interiorul producției materiale — corelația dintre producția de mijloace de producție și producția bunurilor de consum, „proporție fundamentală a întregii producții materiale de care depind nivelul, structura și tendințele consumului populației", cum scrie autorul (pag. 86). Dezvoltînd și concretizînd această idee, autorul afirmă, îndreptățit după părerea noastră, că „Evoluția, structura și tendințele consumului populației sînt dependente, în principal, de proporțiile din industrie, precum și de cele dintre industrie și agricultură" (p. 86). Stabilirea unei corelații optime între aceste compartimente ale diviziunii muncii sociale, a unor **ritmuri optime** de creștere și dezvoltare a lor reprezintă o problemă esențială a politicii și a științei economice. Participarea la discuția teoretică ce se duce în legătură cu această problemă, aducerea unor elemente și variante proprii, deși nu o epuizează, contribuie la aprofundarea analizei și, ceea ce este, de asemenea, esențial, îndeamnă la meditare.

Consumul este influențat și de creșterea eficienței economice a producției, această influență fiind apreciată prin creșterea coeficientului de recuperare a normei acumulării care: a) „asigură un ritm mai rapid de creștere a venitului național — ceea ce înseamnă sporirea mijloacelor de consum chiar și în condițiile unei rate a acumulării ascendente; b) la un volum dat al fondului de acumulare, crește fondul de consum și absolut și relativ; c) are loc o scădere a cheltuielilor materiale pentru fiecare unitate de consum" (pag. 124).

Un merit neîndoielnic al lucrării prezentate în rîndurile de față îl constituie atenția **acordată perfecționării organizării producției și circulației bunurilor de consum**, domenii în care **analiza teoretică** este armonios îmbinată cu unele **soluții practice, economice** de mare actualitate. Îmbunătățirea repartizării producției bunurilor de consum în cadrul economiei naționale, pe zone și județe; constituirea de complexe minime industriale județene sau interjudețene producătoare de bunuri alimentare — drept o cale de asigurare a îmbunătățirii repartiției teritoriale; sporirea rolului economic al industriei locale de stat și al cooperației meșteșugărești; organizarea științifică a producției și a muncii, diversificarea și înnoirea producției în pas cu evoluția gusturilor și cerințelor populației, organizarea controlului calității produselor de consum și extinderea sa asupra tuturor momentelor și etapelor producției, sînt tot atîtea sugestii și soluții demne de toată atenția, făcute în lucrarea recenzată.

O politică realistă în domeniul producției ca și în domeniul consumului, o conducere conștient dirijată a vieții sociale în general, a celei economice în special, nu poate fi decît aceea care privește cît mai limpede în viitor, pe baza **previziunii economice**, referitoare nu numai la producție, ci și la consum. În concepția autorului, consumul apare în calitate de „postulat fundamental de referință" și de „punct inițial al oricărei previziuni economice". „În calitate de postulat fundamental de referință — scrie autorul, — consumul populației ar constitui cadrul permanent față de care se raportează și se apreciază direcțiile principale ale evoluției în perspectivă — a producției sociale, chiar din momentul în care se stabilesc proporțiile din sfera producției" (p. 146). Analiza normelor raționale de consum și a bugetului rațional al familiei ca instrumente și procedee de evaluare a modificărilor în consumul populației, cercetarea formelor de satisfacere a trebuințelor în lumina criteriilor de eficiență ale fiecăreia, înfățișarea principalelor tipuri de modelare economico-matematică a consumului, prezentarea unei **schițe proprii** a sistemului de modele de consum îmbogățesc conținutul de idei al lucrării și mențin nestins interesul pentru lectura ei.

Fără îndoială, cercetarea monografică nu este la fel de elaborată și realizată în toate capitolele și subcapitolele ei. Unele probleme se pretează, după părerea mea, la o cercetare mai cuprinzătoare, altele la o argumentare mai amplă. Un plus de idei ar fi adus, poate, extinderea considerațiilor despre cuantificarea produsului necesar și a plusprodusului, ca și o examinare mai amplă a cheltuielilor socialmente necesare pentru producția și reproducția forței de muncă în socialism și în strînsă legătură cu aceasta, examinarea consumului socialmente necesar al populației.

Dincolo de aceste observații, care nu pot umbri calitatea lucrării, cercetarea monografică „Consumul populației în Republica Socialistă România" constituie o lucrare valoroasă, care acoperă un gol de mult resimțit în literatura noastră economică.

prof. dr. A. NEGUCIOIU

[1]) **Ioan Totu**, Consumul populației în Republica Socialistă România, Editura didactică și pedagogică, București 1970, 169 de pagini.

ȘCOLI • CURENTE ECONOMIȘTI

STRUCTURALISM ECONOMIC

STRUCTURALISMUL — una dintre cele mai caracteristice orientări ale epistemologiei contemporane — „consideră obiectele ca sisteme, ansambluri organizate de elemente, putînd fi recompuse și transformate prin procedee operaționale definite. O structură se prezintă astfel ca un tip sau ca un model ideal, luînd în considerare doar raporturile care unesc componentele obiectului independent de natura lor substanțială"[1]).

Teoria economică modernă, în tendința ei spre formalizare și matematizare, spre obiectivitate și exactitate nu putea neglija structuralismul. Deși pentru unii, structura și structuralismul în studiul economic sînt încă noțiuni cu un caracter ambiguu, metoda, ca atare, nu este o noutate. Modul în care Marx a interpretat raportul dialectic dintre om și structură, analiza suprastructurii și legătura ei cu baza sînt, indiscutabil, rodul folosirii unei concepții structuraliste.

Primul cercetător care a utilizat termenul de structură în sensul cerut de structuralism se pare a fi fost E. Wagemann în „Introduction à la théorie du mouvement des affaires" apărută în 1932.

După părerea lui Jean Viet[2]) apariția expresă a structuralismului economic în jurul anilor 30, nu este întîmplătoare. A fost epoca în care influența tot mai activă a gîndirii economice marxiste s-a conjugat cu învățămintele pe care teoria economică occidentală le trăsese în urma zguduitoarei crize economice. Necesitatea așa-numitelor reforme „de structură" devenise clară și analiza structurală se impunea deci ca un instrument indispensabil al politicii economice. Totuși, marea importanță ce se acordă structuralismului în studiul economic nu este o emanație a anilor 30, ci a perioadei postbelice. Transformările petrecute în structura relațiilor internaționale, apariția țărilor socialiste și a țărilor în curs de dezvoltare, contradicțiile interoccidentale impun reorientări în politica statelor capitaliste. Apare ca fiind obiectiv necesară o mai mare intervenție a statului în viața economică, o programare a dezvoltării. Acestea determină o și mai strînsă legătură între studiile structurale și politica economică. Programarea economică nu este, de fapt, altceva decît forma extremă a intervenției statului, care tinde să cuprindă nu numai funcționarea aparatului economic, dar chiar și structura acestuia. Interesele contradictorii ale acestei intervenții determină însă și o anumită orientare a studiului teoretic. P planul epistemologic există astfel diferite curente ale structuralismului economic.

Principala opoziție există între maniera de înțelegere a **structurii** în perspectivă statică sau în perspectivă dinamică. Spre exemplu, în „Melanges Witmeur" intitulată „Pour un approfondissement de la notion de structure", Fr. Perroux definește structura, într-o perspectivă statică, drept „proporțiile și relațiile ce caracterizează un ansamblu economic localizat în timp și spațiu". Astfel, conform acestei definiții, structura corespunde unei realități și această realitate este un ansamblu economic. Cunoașterea acestuia se poate realiza în patru etape distincte: 1. privire generală asupra ansamblului studiat; 2. determinarea tipului de relații dintre elementele componente; 3. selectarea relațiilor de tip structural; 4. sintetizarea, adică o confruntare a rezultatelor obținute cu realitatea și includerea lor într-un tablou ce poate fi considerat ca specificînd structura studiată.

Dacă viziunea statică a structurii corespunde din punctul de vedere al cunoașterii noțiunii de „echilibru", viziunea dinamică corespunde celei de „secvență temporală"[3]), dînd posibilitatea integrării factorului timp în studiul economic.

Definind structura într-o manieră dinamică, J. Tinbergen arată că aceasta „este un ansamblu de caracteristici **imediat observabile**, în genul raportului dintre producția agricolă și producția industrială etc., și într-o manieră particulară în genul valorii medii, pe o perioadă de o anumită lungime, considerate ca reprezentative pentru o tendință profundă a economiei... Avînd în vedere progresele făcute în analiză, noțiunea de structură va implica de acum înainte considerarea și a variabilelor **nu imediat observabile**, exprimînd maniera în care economia este supusă anumitor schimbări. În termeni econometrici sînt coeficienți... Ansamblul acestor coeficienți oferă o dublă informare: dă o imagine arhitecturală a economiei, pe de o parte și determină direcțiile de reacție la unele variabile, pe de altă parte"[4]). De aici, un alt aspect al noțiunii de structură: cel probabilistic și previzional.[5]) Astfel, rezultatul autoreglării structurii nu este precedat de operațiuni strict determinate, dar de reglări prin retroacțiune și anticipări aproximative de tipul „feed back". Rezultă un tip important de structuri observabile, în special pe planul deciziilor individuale cu subiect economic (teoria jocurilor), dar și în cadrul ansamblurilor macroeconomice analizate de econometrie.

Indiferent de orientările structuralismului, metoda în sine are anumite limite ce pot fi sintetizate în accentul preponderent pus pe momentul logic structural (sincronic) în dauna celui istoric (diacronic) și, de aici, tendința de a subestima pînă la eliminare rolul omului în mecanismul economic.

Nu îndeajuns de bine cristalizată, metoda structuralistă în teoria economică necesită încă studii aprofundate în sensul preciziunii și acurateței aplicabilității.

asist. M. COȘEA
Academia de Studii Economice

1). După „Mic dicționar filozofic", E. P., 1961, pag. 360.

2). J. Viet „Les Methodes structuralistes dans les Sciences Sociales", Editions Montru 1967, pag. 151.

3) Termen folosit de G. G. Granger în „Méthodologie économique 1955, pag. 155.

4). J. Tinbergen. „De quelques problèmes posés par le concept de structure". Revue d'Economie politique 62/52. pag. 27—46.

5). J. Piaget. „Le structuralisme". Presses Universitaires de France 1968, p. 83.

FIȘE

Decizia de investiții

■ În lucrarea **La Décision d'investir et la politique de l'entreprise,** apărută în colecția „Seria nouă", La Renaissance du livre, Bruxelles, 1970, 306 pag., Jean Paul Couvreur apreciază că decizia de investiții se prezintă ca o înlănțuire de studii și decizii parțiale care urmăresc orientarea elaborării proiectelor de investiții, estimarea caracteristicilor lor economice, evaluarea și alegerea celor mai eficiente, asigurarea condițiilor de realizare și controlul asimilării lor. Prin natura ei, decizia de investiții cere o soluție iterativă, cuprinzînd retroacțiune și mecanism de ajustare. Modelul ei include următoarele componente principale: stabilirea obiectivelor întreprinderii, definirea mediului firmei, evaluarea atuurilor și deficiențelor întreprinderii în raport cu mediul ambiant și determinarea posibilităților ei de acționare în cadrul lui; confruntarea posibilităților și obiectivelor întreprinderii; în cazul unui decalaj între acestea, căutarea alternativelor de armonizare a lor și alegerea variantei optime; repetarea procesului pentru a verifica concluziile obținute; angajarea resurselor pentru realizarea proiectului; compararea rezultatelor cu previziunile.

Creatorii venitului național

■ În articolul **O teorji dochodu narodowego** (Despre teoria venitului național) publicat de revista poloneză EKONOMISTA, nr. 4/1970, Alexander Lukaszuk se referă la dezbaterile din presa de specialitate în jurul naturii muncii din sfera circulației și a serviciilor. Autorul este de părere că, în general, și sfera „neproductivă" trebuie considerată drept creatoare de venit național — la același nivel cu sfera productivă, deoarece ea se află în strînsă legătură cu toată producția de bunuri de consum și circulația acestora. Trecînd în revistă argumentația adepților acestei concepții, el susține că atributul de „material" și „nematerial" prezintă importanță numai pentru sistemele fizice de măsură (metru, gram etc.) În economie unitatea de măsură utilizată este cheltuiala de muncă socială. „Ajungem deci la concluzia — susține autorul — că munca neproductivă nu diferă în mod esențial de munca productivă, că și ea creează bunuri (și venit național), fapt logic, deoarece serviciile sînt nu numai un rezultat al muncii concrete, dar și al muncii abstracte... Prețul serviciilor este propriu-zis o expresie bănească a valorii lor. Consumatorii nu și-ar procura servicii contra veniturilor proprii dacă ele nu ar avea această valoare".

Gestiune sau management?

■ Participînd la dezbaterea care are loc în literatura de specialitate asupra conceptului de conducere și a diferitelor sale variante, Jean Meyer în lucrarea **Le contrôle de gestion,** Presses Universitaires de France, Paris 1969, 126 pag., arată că în întreprinderi există trei categorii de activitate: de conducere, gestiune și execuție. Există tendința ca gestiunea, pe care o definește ca utilizarea optimă de către un responsabil a mijloacelor puse la dispoziția sa pentru realizarea obiectivelor fixate, să fie identificată cu celelalte două tipuri de activități. Astfel, o serie de definiții care îi asociază adjectivele: curente, cotidiană sau rutinieră, pun pe primul plan aspectele de procedură formalizate, ceea ce reprezintă — după opinia autorului — activitate de execuție și nicidecum de gestiune. Cealaltă tendință tinde să înglobeze gestiunea în conducere, definind-o ca „alegerea obiectivelor și supravegherea realizării lor".

O preocupare constantă: viitorul

■ Săptămînalul britanic OBSERVER, 3 ianuarie 1971, publică sinteza discuțiilor purtate de directorul său Michael Davie cu numeroși futurologi americani. El i-a întrebat pe aceștia cum își explică interesul crescînd manifestat față de știința viitorului. Dintre răspunsurile consemnate se remarcă unul care pune interesul constatat pe seama a două rațiuni. În primul rînd ar fi vorba despre faptul că azi — într-o epocă ce trăiește sub semnul amenințării pericolului nuclear — pentru prima dată în istoria sa omenirea trebuie să se preocupe de viitor, în cazul în care dorește să mai aibă vreunul. În al doilea rînd, de asemenea, pentru prima oară în istorie, oamenii sînt absolut convinși că viitorul va fi calitativ diferit în comparație cu prezentul și de aceea simt nevoia de a cunoaște și fasona viitorul. Am reținut și un răspuns mai mult sau mai puțin glumeț. Un futurolog american a declarat că atractivitatea de care se bucură știința viitorului se datorește faptului că ea este cea mai convenabilă meserie: nimeni nu poate dovedi că ai greșit decît atunci cînd este prea tîrziu pentru a te mai interesa.

ÎN LIBRĂRII:

Modelul economic optim

ÎN colecția BIBLIOTHECA OECONOMICA editată sub egida Institutului de cercetări economice a apărut lucrarea **„MODELUL ECONOMIC OPTIM"** de dr. M. Horovitz (Editura Academiei R.S. România, 317 pag.), în care autorul a urmărit sistematizarea problematicii optimului economic, în funcție de desfășurarea secvențială a cercetării, în acest domeniu. Astfel, cap. I încearcă să clarifice aparatul conceptual și instrumental necesar abordării optimului economic. Planificarea optimă este considerată o nouă etapă în evoluția tehnicilor cantitative de planificare a economiei naționale. Cap. II își propune să prezinte critic stadiul actual al modelării matematice a optimului economic și să ofere un punct de orientare în căutarea modelului economic optimizant. Cap. III oferă o sinteză a modelării optime a economiei, însoțită de schița unui sistem tridimensional (în timp, pe orizontală și pe verticală) de modele de optimizare a economiei naționale la patru niveluri. O explorare în adîncime, limitată la două aspecte — prețuri și relații economice externe — întregește problematica acestui ultim capitol.

Pentru optimizarea economiei naționale — conchide autorul — este necesară elaborarea unui **model de simulare matematică a economiei** care să formalizeze în simboluri matematice mecanismul de funcționare a economiei socialiste, mecanism bazat pe îmbinarea coordonatelor plan-piață; este puțin probabil ca rezolvarea acestui model să fie posibilă cu tehnica de calcul existentă; punerea în funcțiune a modelului trebuie să fie coroborată cu intensificarea utilizării pîrghiilor economice-financiare în conducerea și planificarea economiei naționale.

SEMINAR PERMANENT DE MODELE PROSPECTIVE

LABORATORUL de cercetări prospective al Universității București a inițiat, mai de mult, la sediul său din strada Dionisie Lupu nr. 46 (în localul Casei Universitarilor), —, un seminar permanent de modele prospective, cu ședințe de comunicări săptămînale. Miercuri, 27 ianuarie a.c., acad. Aurel Avramescu și prof. univ. M. C. Demetrescu au propus participanților, spre dezbatere, unele probleme referitoare la „previziunea economică și implicațiile ei sociale". Expunerile, substanțiale și bogate în idei, au relevat, printre altele, importanța covîrșitoare pentru orice prognoză științifică, a ideii de sistem. Evident, alegerea parametrilor lui semnifică, mai cu seamă, arta oricărui cercetător; dar includerea parametrului informație, s-a precizat, a devenit absolut obligatorie. Pentru că, introducînd o nouă ordine, ideea novatoare contribuie, într-o măsură foarte mare, la crearea unui sistem nou, mai eficace. Trecerea în revistă a tuturor metodelor de prospectivare, precum și contribuțiile celorlalți participanți, au punctat, o dată în plus, deosebirile actuale, dar și dubla relație dintre previziune și planificare. Însă, vorbind despre viitorul acestora, s-a arătat, în final, că organizarea în perspectivă a creației umane le va reunifica totuși...

Mieruri 3 februarie s-au dezbătut în cadrul aceluiași seminar, în marginea comunicării lui Dan Zorilescu, probleme referitoare la „Cercetări previzionale în geologia economică".

George BOTEZ
Laboratorul de cercetări prospective

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

dr. V. TURCULESCU

● **Se consideră uneori că în domeniul economiei, cercetarea științifică este un apanaj al celor ce lucrează în mod direct în cercetare ca și în învățămînt. Împărtășiți această opinie?**

— Activitatea mea pare să desmintă „o prejudecată". Mă număr printre economiștii care s-au dedicat cu pasiune cercetării problemelor concrete ale producției și aceștia nu sînt puțini.

● **Ce probleme vi s-au părut demne de a fi cercetate?**

— Toate preocupările mele au gravitat în jurul unor chestiuni esențiale ca: perfecționarea sistemului informațional, dezvoltarea analizei și a calculului economic, creșterea eficienței producției. Am considerat că pentru a cunoaște aspectele foarte complexe ale activității economice este necesară o bună și promptă informație. Dar, în egală măsură, informația economică trebuie supusă unei analize sistematice pentru a se putea ajunge la decizii bine fundamentate. Consecvent acestor opinii, m-am oprit asupra unor aspecte ca: îmbunătățirea unor circuite și simplificări de formulare; modernizarea informației prin mecanizarea unor operațiuni contabile și de gestiune. În domeniul analizei, o dată cu dezvoltarea metodelor specifice referitoare la indicatorii producției, ai prețului de cost, ai forței de muncă etc., am introdus procedee de evaluare a rezervelor de producție și calcule ale eficienței utilizării S.D.V.-urilor, care au constituit contribuții noi în acest domeniu.

● **Se pare că ați depus eforturi pentru a vă afirma opiniile și peste „granițele" întreprinderii sau ministerului de resort...**

— Am elaborat într-adevăr diferite studii pe care le-am publicat în revistele de specialitate sau le-am susținut la sesiuni științifice. Iată cîteva titluri din cele aproape 100 de articole, studii și comunicări: Simplificări în calcularea și evidența salariilor; o metodă de evidență a producției finite și a producției neterminate, în secțiile de fabricație; Îmbunătățirea activității financiare a întreprinderilor; Mecanizarea și automatizarea proceselor de producție și sarcinile evidenței contabile; Sistemul informațional — pîrghie importantă în conducerea întreprinderii industriale; Aplicații practice ale unor formule de calcul a influențelor asupra beneficiului.

● **Ce probleme v-a pus munca pe care o prestați în cadrul colectivului permanent de lucru pentru elaborarea balanței legăturilor dintre ramuri, ca specialist delegat din partea Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini?**

— Pregătirea acestui instrument modern de analiză și previziune, destinat să perfecționeze metodele de planificare și conducere economică, a necesitat o amplă documentare teoretică și totodată o bună cunoaștere a structurii producției materiale. Cercetările mele și-au găsit și aici o continuare și m-am străduit să aduc o contribuție pozitivă la stabilirea metodologiilor de lucru, la elaborarea instrucțiunilor și a instrumentelor de culegere a datelor. Am abordat, de asemenea, în studii și comunicări științifice, diferite aspecte legate de ramurile industriei. După cum știți, colectivul de balanță a avut de rezolvat o serie de probleme teoretice importante cu privire la definirea ramurilor de producție după principiul ramurii pure, opțiunea pentru evaluarea consumurilor în prețul producătorului sau al consumatorului, modalitatea de reflectare a importului, tratarea distinctă a consumului din producția proprie etc. Balanța va fi capabilă să prezinte fluxurile din economie într-o largă diversificare, pe un număr de 74 ramuri de producție.

Activitatea mea, consacrată problemelor producției, se integrează, deci, și în acest instrument nou și modern. Tocmai de aceea unul dintre studiile mele se referă, în primul rînd, la utilizarea balanței la nivelul întreprinderilor și centralelor industriale.

Socotesc că este necesar ca unitățile economice să fie atrase în valorificarea fondului de date pe care le-au cules, acestea putînd să le ajute în mod substanțial în perfecționarea muncii de conducere și planificare.

● **Vă rog să precizați: în ce mod?**

— Iată un exemplu: una din problemele mult discutate este și aceea a unei cît mai judicioase proporții între cheltuielile directe de fabricație și cele auxiliare (implicit problema personalului direct productiv și auxiliar). În cadrul lucrărilor de balanță, culegerea datelor s-a făcut în mod diferențiat pe ramuri care au inclus structura producției de bază, deservirea constituind în cazul nostru ramuri distincte (pentru energie electrică și termică, reparații, sculărie etc.). În felul acesta se va putea face o analiză mai cuprinzătoare (la nivelul centralelor și al întreprinderilor), care să contribuie în cele din urmă la optimizarea acestor raporturi.

● **Altceva mai aveți în vedere?**

— O lucrare de mai mari proporții „Urmărirea prețului de cost în secțiile de producție", considerînd că o serie de probleme ale eficienței economice trebuie soluționate, cu precădere, pe locurile înseși în care se realizează procesul productiv.

Discuție consemnată de
Florence COSTIN

CHILE: „O CALE PROPRIE DE DEZVOLTARE"

ZILNIC, aproape, ziarele și agențiile de presă din întreaga lume transmit informații și comentarii despre evoluția situației politice și economice din Republica Chile — țară care a polarizat în ultimele trei luni în cel mai înalt grad atenția opiniei publice latino-americane și internaționale. Explicația acestui interes deosebit rezidă, desigur, în amploarea eforturilor guvernului chilian, prezidat de Salvador Allende, vizînd ameliorarea și, în unele cazuri, transformarea radicală a structurilor sociale și economice ale țării.

Succesul candidatului forțelor de stînga în scrutinul prezidențial din toamna anului trecut a fost pe drept cuvînt considerat evenimentul dominant al actualității latino-americane, ieșind pentru prima dată învingător în cadrul alegerilor generale reprezentantul Frontului Unității Populare într-una din țările acestui continent. Din Front fac parte, în Chile, Partidul Comunist, Partidul Socialist, o parte a Partidului Radical, Mișcarea de acțiune populară unitară și Mișcarea de acțiune populară independentă. Relevînd semnificația victoriei forțelor de stînga, președintele Allende sublinia că „în Chile s-au maturizat condițiile unor schimbări profunde : forțele unității naționale au exprimat în mod autentic dorința maselor de a se pune capăt vechilor structuri care sînt izvorul înapoierii și dependenței. Rădăcinile acestor neajunsuri sînt în sistem, deoarece o minoritate legată de străinătate a exploatat majoritatea, deoarece am fost una din țările rămase în urmă, a cărei soartă era aceea de a se baza pe prosperitatea străină".

Programul — a cărui aplicare a început în prezent în Chile — cuprinde o serie de transformări structurale care vizează, printre altele, naționalizarea mariior întreprinderi industriale, a bogățiilor minerale, a comerțului exterior, băncilor, societăților de asigurare, transportului maritim, expropierea marilor latifundii, importante reforme în domeniul educației publice, sănătății, asigurărilor sociale.

Întinzîndu-se de-a lungul țărmului Oceanului Pacific pe o lungime de 4000 km, flancată de Anzii Cordilieri, Republica Chile dispune de importante bogății naturale care, însă, nu aduc venituri marii majorități celor aproape 10 milioane de locuitori : zăcăminte de cupru (724 000 tone anual), fier (5 418 000 tone) salpetru, sulf, aur, argint, cărbune, petrol, molibden etc. Dintre ramurile industriale sînt prezente întreprinderi ale industriei extractive, siderurgice, chimice, constructoare de mașini, textile și producătoare de energie electrică. Dar, oricît ar părea de paradoxal, toate aceste bogății, au contribuit dramatic la pauperizarea țării. După cum precizează economistul Mario Vera, membru al Comisiei tehnice din Frontul Unității Populare, **„jaful săvîrșit în ultimii 60 de ani de monopolurile străine echivalează cu toate bogățiile din Chile acumulate în patru secole... Întreprinderile străine care exploatează cuprul chilian au început cu o investiție de 3,5 milioane dolari.** Acum se poate calcula că, alături de cele ale salpetrului și fierului, au sustras economiei țării de la începutul secolului și pînă astăzi aproape 11 miliarde dolari. Dacă ținem seama că patrimoniul național, realizat în 400 de ani de eforturi, ajunge la 10 500 milioane, constatăm că monopolurile străine au luat din Chile în șase decenii o valoare echivalentă cu tot ce a fost creat de om, de la spitale la porturi, de la industrii la case, de la comerț la capitalul agrar, de la mine la drumuri".

Nu este deci întîmplător faptul că situația economică a țării a cunoscut o degringoladă continuă. Din 1965 și pînă la finele anului trecut costul vieții a crescut cu 154%, șomajul a cuprins 10% din forța de muncă, datoriile externe au depășit 600 milioane dolari. În agricultură — bazată pe culturi cerealiere, cultura sfeclei de zahăr și a cartofilor — 700 de latifundiari dețineau anul trecut 56% din suprafețele agricole în timp ce unui număr de 220 000 familii de mici fermieri le revenea doar 11% din totalul terenurilor.

Pe acest fundal, tipic, de altfel, majorității țărilor latino-americane, și-a început Frontul Unității Populare programul de înnoiri sociale și economice. Sarcina acestuia nu este de loc ușoară avînd în vedere împotrivirea violentă a latifundiarilor, marii finanțe, și cercurilor patronale, sprijiniți de monopolurile străine. Totuși, primele succese au și fost înregistrate. A fost trimis Congresului spre sancționare (fiind votat de Senat), proiectul de amendare a Constituției pentru legiferarea naționalizării industriei cuprului, principala bogăție națională a țării. Au fost luate măsuri vizînd naționalizarea societăților „Pacific Steel Company", „Lota Schwager", expropierea complexului textil „Bellavista" etc. Programul de restructurare a industriei constructoare de automobile, elaborat de guvern, prevede eliminarea majorității companiilor străine care dețin în prezent uzine de asamblare în Chile și crearea a trei firme mixte, în fiecare dintre ele statul urmînd să dețină 51% din capital.

Importante măsuri au fost adoptate și în domeniul agriculturii, fiind întreprinși primii pași în transpunerea în viață a reformei agrare. Guvernul a anunțat exproprierea uneia din cele mai mari moșii din sudul provinciei Megallanes, cu o suprafață de peste 1,5 milioane hectare și trecerea sub controlul statului a altor două latifundii cu o suprafață de 200 000 ha. De asemenea, alte 62 de mari proprietăți au fost confiscate. Potrivit precizărilor ministrului agriculturii, pe terenurile expropiate se vor crea cooperative ale țăranilor sau gospodării de stat ; în afară de aceasta, fiecărui țăran îi va fi asigurat dreptul de a dispune de un lot în folosință personală.

În domeniul educației și învățămîntului, au fost desființate taxele școlare pentru învățămîntul elementar și reduse substanțial pentru celelalte grade de școlarizare, au început să fie construite noi școli, astfel încît în scurtă vreme toți copiii să poată fi cuprinși în învățămîntul elementar. (În prezent peste 16% din populația țării este analfabetă). De asemenea, guvernul si-a propus să integreze în activitatea publică și socială, în cursul anului 1971, peste un milion de femei.

Împotrivirea cercurilor reacționare față de aceste măsuri este pregnant ilustrată de violențele la care se dedau latifundiarii împotriva țăranilor care le ocupă pămînturile cît și de blocarea în Congres, în urma presiunilor cercurilor de dreapta, a proiectului de lege privind naționalizarea băncilor. Dar, după cum se poate constata pînă în prezent, Frontul Unității Populare este hotărît să nu cedeze acestor presiuni. „Chile — a declarat Salvador Allende zilele trecute la Congresul Partidului Socialist — a pornit pe o cale proprie de dezvoltare, etapă care a fost precedată de o perioadă îndelungată de luptă neîntreruptă împotriva reacțiunii interne și internaționale și a monopolurilor. Am cucerit puterea. acum trebuie să o apărăm !".

Barbu MAREȘ

REPERE

● **FLOTA COMERCIALĂ MARITIMĂ A LUMII** cuprinde 30 000 de nave, se arată într-un raport dat publicității de Institutul pentru economie maritimă din Bremen. Numai în ultimii doi ani, flota comercială mondială a crescut cu 2 392 de nave. Potrivit datelor institutului, ea are un deplasament total de 339 220 milioane tone.

● **COSTUL MISIUNII SPAȚIALE „APOLLO—14"** este evaluat la circa 400 milioane de dolari, cu 25 milioane mai mult decît expediția precedentă.

● **1697 ORAȘE DE PESTE 100 000 LOCUITORI PE GLOB,** cu 277 mai multe decît în 1965.

● **O STATISTICĂ ASUPRA PRODUCȚIEI MONDIALE DE ENERGIE** și a surselor energetice utilizate în prezent, publicată de A.F.P., relevă că 60% din producția mondială de energie provine din petrol și gaze naturale. Se prevede că în anul 2000, deși energia nucleară va satisface 22% din necesitățile energetice ale lumii, petrolul va alimenta în continuare aproape 40% din consumul de energie primară. Contribuția cărbunelui se va reduce de la 37% la 18%, iar a energiei hidraulice se va menține în jurul a 20—30%.

● **URMĂTOAREA EXPOZIȚIE MONDIALĂ** va avea loc la Philadelphia, în anul 1976, cu prilejul bicentenarului independenței Statelor Unite ale Americii. Expoziția se va întinde pe o suprafață de aproximativ 240 ha, avînd cam aceleași dimensiuni ca „Expo—68", de la Montreal. Biroul internațional al expozițiilor a hotărît recent ca asemenea manifestări de amploare să nu fie organizate decît din șase în șase ani, și nu la doi ani ca pînă acum, din cauza costului lor foarte ridicat.

● **LIDERUL A.F.L. — C.I.O., GEORGE MEANY,** a cerut Consiliului executiv al acestei centrale sindicale să recomande Congresului S.U.A. naționalizarea căilor ferate americane, scrie săptămînalul „Time". Potrivit revistei, Meany și colaboratorii săi lucrează în prezent la elaborarea unui astfel de proiect de naționalizare, care ar întruni acordul mai multor membri ai Congresului.

● **AU ÎNCEPUT LUCRĂRILE PREGĂTITOARE** pentru construirea celei de a doua linii a metroului budapestan. Linia va avea o lungime de 15 km. Adîncimea medie a tunelului va fi de 25 m, iar stațiile vor fi situate la distanțe de circa 800 de metri. Cea de-a doua linie a metroului din Budapesta va putea transporta zilnic, în ambele sensuri, aproximativ un milion de pasageri.

● **FEDERAȚIA ITALIANĂ A FUNCȚIONARILOR FISCALI** a apreciat că extinderea extraordinară a contrabandei de țigări în Italia a adus statului pierderi în valoare de 400 de miliarde lire în anul 1970. Numai în anul care a trecut s-au introdus clandestin în Italia 10 000 de tone de tutun. Contrabandiștii, a indicat Federația, se aprovizionează în special din Elveția și țările Africii de Nord. Marfa este apoi vîndută în San Marino, în orașele unde sînt instalate baze N.A.T.O., în porturi și aeroporturi.

VIZOR

„ASEDIUL" S-A MUTAT PE INSULĂ

NU SE PUTEA, desigur, ca acest atît de violent secol, prin care s-au rostogolit conflagrații de o inedită amploare, să nu-și pună amprenta și asupra limbajului... comentatorilor economici. Discipolii lui Hermes par să fi subtilizat din arsenalul lui Ares cele mai categorice și amenințătoare expresii, încît, deseori, citind despre unele confruntări economice interoccidentale, ai senzația lecturării unor adevărate comunicate de pe front. Cînd niște umili pui sînt impiedicați să pătrundă în Piața Comună, înseamnă că s-au tras primele salve din „războiul puilor" ; cînd doi parteneri nu se înțeleg asupra prețului stafidelor se subînțelege că urmează să se declanșeze „bătălia stafidelor"... Fenomenul, cu toate exagerările sale, este totuși explicabil dacă avem în vedere multitudinea și acuitatea intereselor care se ciocnesc pe „cîmpul de luptă" al rivalităților economice și comerciale internaționale.

Cîteodată, însă, furați de stereotipia expresiilor, comentatorii nu sesizează nuanțele noi și metamorfozele intervenite în evoluția unui fenomen ce părea mai mult decît limpede pentru toată lumea. Citeam, de pildă, zilele trecute că „asaltul" Marii Britanii asupra „meterezelor" Pieței Comune intră în acest an într-o etapă decisivă. Fără îndoială că nimeni nu poate contesta realitatea eforturilor ultimelor cabinete britanice de a deschide porțile C.E.E. Totuși mi se pare că în prezent, pentru guvernul Heath, teatrul operațiunlor s-a mutat radical : din asediator al țărmurilor bătrînului continent el s-a pomenit în postura de asediat în propria-i insulă.

„Marea majoritate a opiniei publice britanice — scrie un ziar londonez — apreciază în prezent că intrarea în Comunitate reprezintă mai curînd o povară suplimentară decît o sursă de avantaje". În acest sens, ultimele sondaje sînt concludente : 68% împotrivă față de numai 16% pentru — restul fără opinie.

Argumentele oponenților sînt redutabile :

— aderarea „va transforma o națiune independentă într-un stat lipsit de vitalitate. Acesta nu este viitorul pe care și-l dorește poporul britanic" (*Peter Shore,* fost ministru al economiei).

— aderarea „va costa Anglia un miliard lire pe an, va greva serios bugetul cetățenilor ca urmare a creșterii prețurilor produselor agricole" (dintr-o moțiune votată în parlament de 110 deputați laburiști) ;

— aderarea „va prejudicia nu numai interesele țării, dar și economia altor state legate de Marea Britanie prin sistemul tarifar preferențial" (*Ronald Russel,* economist).

Cu toate acestea cabinetul conservator se arată hotărît să poarte și această bătălie internă, pe lîngă cruciada de peste Canalul Mânecii, pentru mitul Pieței Comune, ceea ce determină numeroși insulari să afirme că politica economică britanică se apropie îngrijorător de definiția lansată pe la sfîrșitul secolului trecut de Stephen Leaceck : „îi spune politică economică pentru că e străină atît de politică cît și de economie".

Nic. MAVRODIN

TENDINȚE ÎN RELAȚIILE ECONOMICE DINTRE ȚĂRILE CAPITALISTE DEZVOLTATE

TEORIA OCCIDENTALĂ clasică și neoclasică, prin reprezentanții săi cei mai proeminenți (Ricardo, Viner, Heilperin ș.a.) privesc relațiile economice internaționale ca pe o necesitate ce decurge din diviziunea internațională a muncii, din specializarea diferitelor țări în producerea unui anumit gen de mărfuri. Prin aceasta ei se deosebesc în mod radical de economiștii mercantiliști care considerau comerțul exterior ca pe o activitate desfășurată cu mărfuri reziduuale, adică reprezentînd prisosul de mărfuri peste consumul pieței interne. De aici și țelurile atît de diferite urmărite prin comerț extern : mercantiliștii privesc exportul ca o sursă de avuție, importul ca o scurgere de bogăție în exterior ; clasicii și neoclasicii privesc exportul și importul ca o prelungire necesară a procesului de producție, o completare firească a acestuia.

Reamintirea aici a celor două orientări doctrinale pare la prima vedere de o utilitate strict istoricistă. În realitate, în literatura contemporană occidentală continuă să se confrunte sub forme mai subtile și mai complicate aceste două orientări, iar politica comercială externă a statelor occidentale se fundamentează pe astfel de variante moderne ale teoriilor referitoare la relațiile economice internaționale atunci cînd promovează o intensificare a relațiilor sau, dimpotrivă, o frînare a acestora sub cele mai diverse pretexte.

A spune că relațiile economice externe reprezintă în condițiile contemporane o necesitate obiectivă, constituie, de fapt, recunoașterea unei realități, a unor tendințe ce se manifestă cu putere în perioada postbelică. Este de ajuns să examinăm o statistică internațională pentru a vedea că numai între 1962 și 1969 exporturile mondiale au sporit de la 124 la 241,7 miliarde dolari [1]) că ele se situau la numai 61,3 miliarde în 1950 și că exportul mondial pe locuitor a crescut de la 24,3 la 68,6 dolari între 1950 și 1969 [2]). Este limpede că asemenea creșteri absolute și relative nu sînt întîmplătoare și răspund unor cerințe realmente obiective ale economiei mondiale contemporane.

Pe de altă parte, trebuie însă să observăm că explicarea cauzei profunde a dezvoltării relațiilor economice externe nu este unitară în literatura de specialitate actuală. Căci, a recunoaște faptul că relațiile economice își au originea în diviziunea internațională a muncii, respectiv în specializarea economiei diverselor țări, nu înseamnă încă a dezvălui caracterul acestei specializări. Teoria predominantă în literatura economică occidentală este aceea după care specializarea țărilor ar avea loc pe baza prețurilor comparative și în condițiile unei libere concurențe. Așa cum s-a demonstrat în mod convingător în literatura noastră economică [3]), specializarea țărilor capitaliste se face în condițiile dominației monopolurilor și nu ale liberei concurențe. Iar această specializare îmbracă două forme profund deosebite între ele. Există, pe de o parte, o specializare generată și menținută de existența celor două grupuri de țări — dezvoltate și în curs de dezvoltare —, specializare care-și găsește expresia în împărțirea țărilor lumii capitaliste în țări industriale și în țări furnizoare de materii prime. O astfel de împărțire este considerată de către teoria burgheză a fi fundamentală și veșnică, de natură să determine caracterul „complementar" al celor două tipuri de economie și să genereze în mod necesar și obiectiv relațiile economice internaționale.

Există însă și o altfel de specializare și anume aceea bazată pe diviziunea internațională a muncii între țările industriale. Acest gen de specializare a fost, după părerea noastră, neglijat în literatura economică occidentală tocmai din pricină că ea nu se încadra în viziunea general acceptată referitoare la complementaritatea economiilor naționale drept cauză a relațiilor economice internaționale.

DACĂ APELĂM, din nou, la statistica internațională, vom observa că în perioada postbelică s-a produs o răsturnare fundamentală a fluxurilor principale ale curentelor de mărfuri pe grupuri de țări. Încă din 1950, cînd se încheiase în linii mari refacerea economiei în urma distrugerilor de război cele două grupuri de țări ocupau poziții diferite în comerțul mondial : astfel, țările capitaliste dezvoltate exportau în total mărfuri în valoare de 37 miliarde de dolari, din care 22,9 miliarde către țările dezvoltate și 13,2 miliarde către țările în curs de dezvoltare ; la rîndul lor, țările în curs de dezvoltare, dintr-un total de 19,2 miliarde de dolari, exportau către țările dezvoltate 15 miliarde și numai 3,6 miliarde către țări subdezvoltate. După cum se vede, țările capitaliste schimbau încă din acel an între ele majoritatea mărfurilor exportate în lumea capitalistă. Această tendință s-a menținut și adîncit în anii perioadei postbelice. În 1967, țările capitaliste dezvoltate, dintr-un export total de 149,2 miliarde dolari, schimbau între ele mărfuri în valoare de 112,1 miliarde dolari. Așadar, dacă în 1950 schimburile de mărfuri din cadrul grupului de țări capitaliste dezvoltate constituiau 62% din exportul total, acest indicator s-a ridicat în 1967 la 75% [4]).

Date mai recente, oferite de Buletinul Statistic al O.N.U. [5]) ne permit o evidențiere a acestui fenomen nu numai pe totalul exporturilor dar și pe produse. Astfel, așa cum reiese din tabelul nr. 1, țările capitaliste dezvoltate schimbau între ele : 70% din valoarea produselor manufacturate din metal exportate de ele, 74% din valoarea fontei și oțelului exportate de ele, 95% din minereul de fier și deșeurile de metal. O asemenea tendință se vădește la fel de pregnantă și în ceea ce privește textilele (73%). Cifrele sînt și mai elocvente dacă se ține seama de faptul că exportul țărilor capitaliste dezvoltate constituiau următoarele procente în totalul mondial al exporturilor mărfurilor respective : 93% din produse manufacturate din metal, 85% din cele de oțel și fontă, 56% din cele de minereu de fier și deșeuri de metal și 77% din cele de textile.

Informații statistice grupate pe categorii de mărfuri pe o durată mai mare de timp, publicate relativ recent, arată că tendințele lărgirii comerțului în sînul grupului de țări capitaliste însuși sînt foarte durabile. În anul 1969 nu mai puțin de 76% din valoarea mașinilor și utilajelor exportate de țările capitaliste dezvoltate s-au orientat către țări din același grup, după cum și 83% din totalul exporturilor lor de alte produse ale industriei prelucrătoare [6]).

Explicația acestei „replieri" a țărilor capitaliste dezvoltate asupra lor înselor se găsește tocmai în adîncirea specializării producției acestor țări, în adîncirea diviziunii internaționale a muncii în cadrul acestui grup de țări.

Este important de văzut că această adîncire a specializării, respectiv a diviziunii internaționale a muncii, are loc pe baza concurenței monopoliste, a luptei dintre monopoluri pe piața mondială ca și pe piețele interne ale fiecărei țări în parte [7]).

ASCUȚIREA CONCURENȚEI monopoliste a repus în discuția economiei politice occidentale o temă în care ea părea se fi pronunțat în mod definitiv în polemica dintre ea și economia politică marxistă. Este vorba de problema dimensiunilor întreprinderilor și, legat de aceasta, a dimensiunilor pieței. După cum se știe, economia politică marxistă a dus o îndelungată luptă pentru a evidenția concentrarea și centralizarea capitalurilor, demonstrînd prin aceasta tendința istorică a acumulării capitaliste. Printre fenomenele care impulsionează acest proces, a fost pusă în lumină și existența marii întreprinderi care, datorită superiorității sale, cucerește pozițiile-cheie de pe piață. Urmărind să nege tendința istorică a acumulării capitalului, economia politică occidentală a pedalat foarte multă vreme pe ideea așa-zisei superiorități a micii întreprinderi (inclusiv în agricultură). În condițiile concurenței internaționale dintre monopoluri se putea remarca faptul că întreprinderile mici și mijlocii reușeau să supraviețuiască numai în măsura în care ele deveneau un fel de subfiliale neoficiale ale monopolurilor. De aici, o reorientare a teoriei, pe primul plan fiind pusă importanța dimensiunii firmei. În Europa occidentală începe în mod tot mai insistent să se vorbească de întreprinderi „de dimensiuni europene" ; mai mult, acestea au început să fie prezentate ca fiind singurele capabile să reziste concurenței monopolurilor americane și celor japoneze. Această idee a devenit un adevărat slogan în campanii de presă vest-europene îndeosebi după apariția cunoscutei cărți a lui Jean — Jacques Servan - Schreiber „Provocarea americană".

Trebuie remarcat însă că paralel cu nașterea ideii unor întreprinderi gigantice s-a pus problema dimensiunilor piețelor interne ale diferitelor state Vest-Europene. Pentru că a devenit clar pentru toată lumea că o întreprindere foarte mare, de „proporții europene", care să fie specializată pentru a putea ține piept concurenței monopolurilor nord-americane, are nevoie de o piață mai mare decît cea pe care o reprezintă propria piață. Astfel s-a fundamentat, odată în plus, teza lărgirii piețelor prin alcătuirea de piețe multinaționale, pe deplin posibilă prin crearea unor zone sau uniuni vamale. Constituirea Comunității Economice Europene (C.E.E.) și a Asociației Europene a Liberului Schimb (A.E.L.S. — E.F.T.A.) au reprezentat tocmai astfel de uniuni vamale menite să asigure monopolurilor specializate o piață mare pentru produsele lor. Libera circulație a mărfurilor industriale — realizată atît în cadrul C.E.E. cît și al A.E.L.S. — permite o desfășurare a forțelor principalelor monopoluri pe piețe cu multe zeci de milioane de cumpărători potențiali. Implicit, permite o specializare și mai accentuată.

Curînd s-a constatat însă că dimensiunile pieței nu constituie un factor suficient pentru ca monopolurile vest-europene să crească îndestulător în mărime și, mai ales, pentru a evita concurența nord-americană. Căci, printr-o „mișcare de adaptare", monopolurile nord-americane au găsit calea cea mai bună de menținere a pozițiilor lor în fața barierelor vamale existente ale Pieței Comune și anume înființarea de filiale în cele șase țări ale C.E.E. și cele șapte ale A.E.L.S. Astfel au apărut numeroase firme în diversele țări vest-europene, uneori purtînd nume americane, dar de cele mai multe ori avînd nume naționale. Rezultatul este, pe de o parte, că monopolurile au reușit să cucerească importante poziții în economia acestor țări, iar pe de altă parte, și-au asigurat aceeași libertate de circulație a mărfurilor produse de ele.

Așa se și explică masiva creștere a investițiilor americane în Europa occidentală : în industria extractivă de la 5 milioane franci în 1964 la 16 în 1969 și 22 în 1970 ; în industria petrolului de la 2 197 milioane în 1964 la 3 407 în 1970 ; în industria chimică de la 671 la 2 009 milioane ; în construcțiile de mașini de la 1 276 la 4 301 milioane. Pe total, în țările Pieței Comune, investițiile americane au sporit între 1964 și 1970 de la 6 475 la 14 905 milioane franci.

După cum se vede, în cinci ani capitalul american investit în industria celor șase țări ale C.E.E. — s-a dublat, iar în 1970 a crescut în continuare. Așa se și explică faptul, că firmele americane dețineau ponderi însemnate în aceste țări [8]).

Astfel, în Franța, din totalul cifrei de afaceri a diverselor ramuri, firmele americane dețineau 75% la calculatoare electronice, 60% din materialul telefonic, 35% din tractoarele și mașinile agricole, 30% din anvelope, 20% din rafinarea petrolului și construcțiilor de mașini unelte, 13% din construcția de automobile. În R.F.G. firmele americane stăpîneau din totalul capitalului pe ramuri : 35% din rafinarea petrolului, 30% din construcția de automobile, 20% din construcțiile electrice, 13% din băuturi și industria alimentară, 10% din construcții mecanice etc.

În Italia, cifrele corespunzătoare în capitalul investit erau : 100% material fotografic, 51% cosmetice, 49% electronică, 37% produse farmaceutice, 28% săpun și detergenți, 24% băuturi nealcoolice, 20% — derivați de petrol etc.

O situație asemănătoare este și **în Anglia** țară membră a A.E.L.S. Din cifra de afaceri a ramurilor firmele americane dispuneau astfel : 80% — mașini de cusut și mașini de scris, 55% — industria automobilului, a mașinilor electrice de ras, a tractoarelor și mașinilor agricole, a produselor farmaceutice, 45% — ordinatoare, anvelope, industria săpunului și detergenților, 35% refrigeratoare și derivate din petrol ș.a.m.d.

Desigur, a fost clar pentru oamenii politici ca și pentru economiștii vest-europeni că pătrunderea atît de puternică a capitalului american afectează interesele monopolurilor din Europa occidentală. De aceea, nu întîmplător se vorbește despre o „colonizare" a Europei occidentale de către S.U.A.

Unii dintre economiștii vest-europeni au atras însă atenția că penetrația americană are nu numai aspecte negative (cele ce afectează interesele țărilor — mai precis pozițiile monopolurilor din Europa occidentală), dar și unele efecte pozitive legate de transferul tehnologic din Statele Unite în aceste state. Astfel a apărut, treptat, ideea unei conlucrări între firmele de pe cele două țărmuri ale Atlanticului, idee ce s-a materializat în mod treptat în coproducții, în producție sub licență, ca și în alte forme de acest gen. Așadar, în mod treptat alături de comerțul cu mărfuri și servicii au apărut noi forme de relații economice între țările capitaliste dezvoltate, forme care au căpătat o amploare crescîndă și sînt cuprinse sub numele generic de relații de cooperare, pe care intenționăm să le prezentăm într-un articol viitor.

Eugen ȘERBAN

Tabel nr. 1

ORIENTAREA EXPORTULUI UNOR PRODUSE ÎN 1968 (MILIARDE DOLARI)

Export spre :	Mond.	Țări cap. dezvol.	Țări slab dezvol.
Min. fier și deșeuri metal			
Mondial	5580	4840	140
Țări cap. dezvol.	3160	3020	76
Țări slab dezvol.	1860	1710	56
Fontă și oțel			
Mondial	:1410	7370	2140
Țări cap. dezvol.	9360	6900	1810
Țări slab dezvol.	310	140	165
Prod. manuf. din metal			
Mondial	4380	2910	1200
Țări cap. dezvol.	4030	2820	1070
Țări slab dezvol.	140	49	86
Textile			
Mondial	9860	6590	2600
Țări cap. dezvol.	7570	5520	1770
Țări slab dezvol.	1580	870	560
TOTAL			
Mondial	212100		
Țări cap. dezvol.	168100		
Țări slab dezvol.	44000		

Sursa : O.N.U., Bulletin mensuel mai 1970.

1) O.N.U. Buletin mensuel de statistique, mai 1970, pag. 111.

2) Calculate pe baza datelor din Buletinul citat și din Anuarul statistic al O.N.U. (Statistical Yearbook, 1968, New York, 1969).

3) Vezi Dr. N. S. Stănescu, Comerț și dezvoltare. Teorii și realități ale subdezvoltării. Edit. Politică, 1970, pag. 46—51.

4) Calculele efectuate pe baza datelor din O.N.U., Statistical Yearbook, 1968, New York, 1969.

5) O.N.U., Bulletin Mensuel de Statistique, mai 1970, pag. XXIV pînă la XXXIX.

6) O.N.U., Bulletin Mensuel de Statistique, noiembrie 1970, pag. XXV.

7) Gheorghe Badrus — Decalaje în occident. Editura Științifică 1969.

8) L' Expansion, decembrie 1969, pag. 114

FLUXUL INFORMAȚIONAL

(Urmare din pag. 8)

ții asupra mijloacelor de plată folosite, asupra căilor celor mai adecvate de reclamă și publicitate etc.

Principalele surse de informații interne sînt următoarele: ministerele economice, centralele și combinatele industriale, întreprinderile de comerț exterior, punctele vamale.

Printre elementele noi în sistemul informațional ar fi cel al statisticii vamale în sensul furnizării de către punctele vamale a unor informații zilnice privind cantitățile de mărfuri exportate și importate zilnic, după țara de destinație.

Toate aceste informații externe și interne ar urma să fie transmise prin sisteme periferice pentru memorare și prelucrare la centrul de calcul de comerț exterior care va juca rolul de „Bancă de date" privind activitatea de comerț exterior.

La rîndul său, acest centru de calcul, ar urma să prelucreze și să transmită periodic sau ori de cîte ori va fi necesar diverse rapoarte privind realizarea planului de comerț exterior, organelor de analiză, de sinteză sau control cum sînt: Consiliul Economic, Ministerul Comerțului Exterior, Direcția Centrală de Statistică. Pentru a elimina unele paralelisme, informațiile privind activitatea de comerț exterior pentru Comitetul de Stat al Planificării ar urma să fie transmise prin centrul de calcul al Direcției centrale de statistică care, în orice caz, trebuie să primească și să centralizeze datele din toate sectoarele de activitate economică. În momentul înființării centrului de calcul al C.S.P., informațiile vor putea fi transmise direct acestui centru.

Ministerele economice care au centre de calcul proprii se vor putea informa direct de la centrul de calcul de comerț exterior, iar cele care nu vor poseda asemenea centre vor informa și se vor putea informa de la întreprinderile de comerț exterior subordonate și de la Ministerul Comerțului Exterior sau Comitetul de Stat al Planificării.

Pentru urmărirea realizării planului valutar este necesar un sistem de legături directe cu Ministerul Finanțelor. De asemenea, pentru conducerea transporturilor mărfurilor exportate sau importate cu mijloacele existente este necesară o informare directă a Ministerului Transporturilor (care are și un centru de calcul propriu).

În ceea ce privește organizarea fluxului informațional în întreprinderile de comerț exterior, din schema propusă se desprinde printre altele, avantajul creării Serviciului de coordonare care ar concentra toate informațiile, respectiv atît cifrele de plan primite din exterior, cît și realizările zilnice primite de la serviciile din interiorul întreprinderii. Prelucrarea acestor date și găsirea unor soluții optime prin folosirea calculatorului central al centrului de calcul de comerț exterior vor permite totodată, ușurarea contabilizării conturilor, facturării și urmăririi încasărilor, plății drepturilor bănești ale salariaților etc.

Fără îndoială, că punctul de vedere din acest material nu constituie rezolvarea complexei probleme a modernizării sistemului informațional în comerțul exterior, ci un început care ar putea fi luat în considerare pentru o dezbatere mai largă pe această problemă.

STANDARDELE

(Urmare din pag. 6)

dusele cu valori ale principalelor caracteristici de calitate situate la nivelul internațional, înscrise în recomandările internaționale de standardizare, în contractele de licențe sau în standardele țărilor cu industrie și agricultură dezvoltate (chiar dacă, în unele cazuri, condițiile nu permit realizarea acestei clase, dar ele să constituie un țel permanent la care să tindă producătorul). **Celelalte clase de calitate vor trebui însă astfel stabilite încît diferențele de preț dintre ele să stimuleze pe producători pentru a realiza produse de clase superioare.**

Pentru a ilustra acest punct de vedere am să dau și unele exemple. De curînd, s-a elaborat în economia noastră, două standarde pentru cabluri de energie cu izolație și manta P.V.C. pentru tensiuni nominale pînă la 10 Kv și un altul pentru cabluri de semnalizare cu izolație și manta de PVC. Pentru protejarea lor s-a prevăzut utilizarea unei benzi de oțel nezincate, în timp ce cablurile de calitate internațională au armătura din bandă de oțel zincată. Diferența de protejare face ca produsul amintit să aibă chiar din fabricație unele corodări, nemaivorbind de faptul că durata lui de viață va fi mult mai scurtă.

Față de această situație, utilizînd principiul fixării de standarde cu clase de calitate, s-a prevăzut în standardul de calitate clasa I-a cablurile cu armătură zincată, iar în cel de clasa a II-a cele cu armătura nezincată. Prin prețurile diferențiate, care se vor fixa pe cele două clase de calitate, producătorul, respectiv Întreprinderea de cabluri și materiale electroizolante-București va lua, firește, în cel mai scurt timp, măsuri de asimilare și introducere în fabricație a cablului cu armătură din bandă zincată.

Procedeul respectiv este folosit și în industria ușoară care, prin norme interne sau standarde, a prevăzut clase diferite de calitate pentru un singur produs, prețul fiind diferențiat în funcție de clasa calității. Și aici, atît conducerile întreprinderilor, cît și colectivele de muncă, sînt direct cointeresate în a obține din aceeași cantitate de materii prime, un volum tot mai mare de produse de clasa I-a, în detrimentul celor de clase inferioare.

Exemplele date sînt limitate ca număr. **Experiența, cît și factorul cointeresării în realizarea de produse de calitate prin standarde diferențiate pe clase și prețuri, se dovedesc necesare pentru generalizare, de la caz la caz, la un număr tot mai mare de produse din toate ramurile economiei naționale.** În această direcție este necesar să acționeze, în primul rînd, elaboratorii de standarde din institutele de cercetări și proiectări, marile întreprinderi, cît și Institutul român de standardizare.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

S.U.A.: RECESIUNE ÎN 1970

ÎN IPOTEZA că tendințele recesive din economia americană se vor fi epuizat odată cu sfîrșitul anului 1970, aceasta va fi fost cea mai lungă recesiune din istoria postbelică a Statelor Unite: peste 15 luni (a început în toamna anului 1969), față de 13 luni cît a durat cea din 1953/1954. Produsul social brut al S.U.A. a însumat în 1970, în prețurile curente, 967,8 miliarde dolari, dar întregul spor absolut de 45,4 miliarde s-a datorat creșterii prețurilor. În prețuri constante, produsul național brut a înregistrat o scădere cu 0,4%, față de o creștere cu 2,8% pe întregul an 1969. Scăderi ale indicilor trimestriali s-au mai produs în anii '60, însă indicele anual al P.N.B. în expresie reală nu a mai cunoscut de 12 ani un regres. În trimestrul IV al anului trecut indicele P.N.B. a scăzut, în expresie anuală, cu 3,3%, de asemenea o cifră record — cea mai pronunțată scădere a indicelui trimestrial din 1959 încoace.

Producția industrială este așteptată să marcheze pe tot anul 1970 o scădere cu 2,7—3% în comparație cu 1969. Față de semestrul precedent, ea s-a redus în sem. I./1970 cu 3,5%, iar în sem. II probabil cu 5%. Datele ultimei anchete lunare în rîndul directorilor comerciali ai unor mari firme americane indică o continuare a scăderii indicelui producției industriale și în decembrie 1970, dar scot în evidență pe de altă parte unele simptome ale unei evoluții mai favorabile. Ritmul de reducere a indicelui producției și a intrării de noi comenzi a fost mai lent decît în noiembrie. Stocurile au continuat să se micșoreze, proces care a început încă în lunile premergătoare. De asemenea, s-a semnalat în cadrul anchetei o încetinire a ritmului de creștere a prețurilor.

În ceea ce privește indicele prețurilor pentru bunurile de consum, creșterea sa pe tot anul 1970 este evaluată în prezent la 5,3%, în comparație cu 4,7% în 1969. Din 1951, cînd sporul a fost de 6%, indicele nu a mai cunoscut o progresie atît de accentuată. După calculele oficiale cele mai recente, în trim. IV/1970 prețurile s-au mărit în expresie anuală cu 5,7% față de +4,6% în trimestrul precedent și +4,9% în ultimul trimestru din 1969. Cheltuielile de consum ale populației s-au mărit în trimestrul IV, caracterizat de obicei printr-o intensificare a desfacerilor, cu o sumă absolută mai mică — în prețurile curente — decît în trimestrul al treilea. Vînzările de automobile noi produse în S.U.A. au scăzut în trim. IV la o rată anuală de 5,4 milioane bucăți, față de 7,7 milioane rată anuală a trimestrului III, ceea ce este considerat drept cel mai pronunțat regres al vînzărilor din ultimii 20 de ani. Comentariile oficiale pun în legătură acest fenomen, ca și alte aspecte ale evoluției conjuncturii în ultima pătrime a anului trecut, cu greva de la General Motors.

Creșterea prețurilor, care pînă în prezent contrazice așteptările legate de o atenuare a ei pronosticată în mai multe rînduri, este însoțită de un nivel ridicat al șomajului care de asemenea a continuat să crească și în ultima lună din 1969. În decembrie, ponderea șomajului în raport cu totalul populației active a atins 6%, față de 5,8% cît reprezentase în noiembrie. Procentul acesta a crescut lună de lună din iunie 1970, cînd a fost de 4,7%. Ponderea bărbaților capi de familie șomeri a fost în decembrie de 3,3% (în luna precedentă 3,2%), cea a tuturor bărbaților adulți șomeri a fost de 4,3% (4,2%), a femeilor adulte — de 5,7% (5,5%), iar a tinerilor de ambele sexe — de 17,5% (neschimbată). Se relevă ca un fenomen preocupant creșterea mai rapidă a ponderii profesiunilor nemanuale printre șomeri, pondere care în noiembrie a fost ceva mai mare de 25%. În presă și-a făcut loc caracterizarea recesiunii din 1970 ca o „recesiune a gulerelor albe". Observatorii consideră deosebit de preocupant nu atît însăși creșterea șomajului în rîndul acestor profesiuni, cît faptul că ea a început să cuprindă lucrători științifici, ingineri și tehnicieni. Sporul absolut al șomajului în decembrie 1970 a reprezentat 675 000 de persoane.

HOMO ECONOMICUS

OUL LUI COLUMB

Habent sua fata libelli. *Au cărțile soarta lor. Și ouăle o au pe a lor. Oul lui Columb și-a cucerit de secole o faimă mondială, iar — pe alte planuri — înțeleptul avertisment strămoșesc care face o pilduitoare paralelă între furtul oului și furtul boului ne însoțește din fragedă copilărie.*

Mărturisesc că deunăzi, răsfoind „Paris Match", ipostazele oului mi-au apărut și mai felurite, și mai neașteptate. Știam din lecturi de tinerețe că începuturile „spiritului filozofic" în secolul XVIII erau legate în Franța și de numele lui Fontenelle, cel căruia doamna de Tencin îi spunea odată, arătînd spre locul inimii: „Și aici aveți creier". Dar ignoram faptul că filozoful iluminist este și azi celebru „în cercurile largi" — cum am spune noi — mai puțin prin cîndva faimoasele „Convorbiri despre pluralitatea luminilor", cît prin rețeta sa de preparare a ouălor cu sparanghel și unt topit, à la Fontenelle sau, cu o denumire mai sugestivă, ouă „à la sybarite". Că auzisem și despre Dumas, nu era, firește, nici o scofală: după o apreciere personală, romancierul este azi familiar cam la două miliarde din contemporanii mei. Dar cîți din ei știu despre un alt titlu de glorie al prolificului scriitor: ouăle à la Dumas, fierte nu în apă obișnuită ci în... (dar să lăsăm detaliile tehnice).

Am citit cu interes în sus-amintita revistă un adevărat cadran internațional (să mă ierte colegii de la televiziune) al aparent banalelor ouă: ouă à l'anglaise, à la russe, à l'allemande și, bineînțeles, à la française, inclusiv rețetele de la bătrîne bucătărese din Périgord. Ar fi interesant ca specialiștii să le compare cu ouăle noastre (vezi opul Sandei Marin, pag. 58 și următoarele), pentru a stabili circulația ideilor, binefăcătoare și fertilizatoare în domeniul oologiei ca și în alte domenii.

Dar poate cea mai neașteptată și mai emoționantă referire la **proteicele** *ouă (nota bene: este o figură de stil; nu înseamnă „ouă cu proteine") am găsit-o în „Paris Match" la rubrica „Restaurantele săptămînii". O transcriu întocmai.*

„La Claudie Laforgue, 4 rue de l'Etoile, Paris — 17e (tel: 754-53-30), închis duminica. Văduva regretatului René-Louis Laforgue, creatorul «Roșcovanei Iulia» și al altor sute de cîntece, și-a curmat peregrinările, înființînd acest mic restaurant intim și încîntător. (Urmează enumerarea diferitelor mîncăruri cu ouă, specialitatea casei, iar nota se încheie cu această propozițiune:) „Prietenilor care-și amintesc de soț din spectacole le place să zăbovească aci serile, în semn de prietenie" („aiment à s'attarder là le soir dans l'amitié"). Ultima frază, pare să sugereze cu căldură o libație de ouă în memoria dispărutului.

Acest „iureș al ouălor" are și o altă explicație decît continua efervescență a artei culinare franceze. După cum anunță „Paris Match", în Franța se desfășoară o adevărată campanie sub lozinca „mîncați ouă!". Această țară produce azi **11 miliarde** *de ouă; doar la patru departamente din Bretania le revine o pătrime din ouăle vîndute pe piață.*

Nu ne îndoim că această campanie va avea succes. Ingeniosul patent galinaceu și sîrguința agricultorilor bretoni o merită cu prisosință.

Lionel NIȚESCU

mondorama

„MAREA PROBLEMĂ A ANILOR '70"

DEŞI CONJUNCTURA ECONOMICĂ în S.U.A. se apreciază a fi într-un proces de îmbunătăţire, continuă dezbaterile privitoare la evoluţiile actuale şi la cele posibile. O „mică" problemă — cum o califică Alfred Malabre în „The Wall Street Journal" — continuă să rămînă la ordinea zilei : şomajul a crescut şi va continua probabil să crească. Un studiu elaborat de N. Bernstein, şeful unui serviciu de consultanţi din New York în domeniul investiţiilor constată că dacă economia se va dezvolta într-un ritm anual de 3,4% — ritm caracteristic anilor '50 — cifra şomerilor va ajunge în 1975 la 10 milioane, adică la 12% din totalul forţei de muncă. Oricare ar fi variantele, autorul conchide că „a face faţă şomajului, iată marea problemă a anilor '70".

Este interesant de subliniat însă o remarcă prezentă în multe comentarii : şomajul se intensifică o perioadă bună de timp chiar şi după ce activitatea economică a început să se înviorеze, convingere ce se bazează, după cum spune autorul articolului din „The Wall Street Journal", pe învăţămintele istoriei. Se citează astfel faptul că „recesiunea" din 1957—1958 a luat sfîrşit în aprilie 1958, dar proporţia şomajului a continuat să crească şi apoi să stagneze pînă în ultimul trimestru al anului ; un fenomen asemănător s-a întîmplat şi în 1960—1961.

COLABORATORII „BILĂ DE BILIARD"

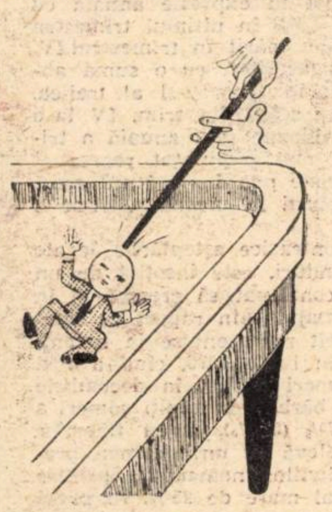

UN GRUP de sociologi vest-germani au studiat pe exemplul mai multor întreprinderi şi instituţii particulare şi de stat, mari, mijlocii şi mici, tipurile de angajaţi. După părerea lor într-un colectiv de muncă se găsesc patru tipuri diferite de angajaţi :

— conducătorii, care au spirit de iniţiativă, tenacitate, orizont, putere de decizie etc. Din această categorie fac parte 1% din angajaţi.

— colaboratorii „bilă de biliard". Aici se încadrează marea majoritate a angajaţilor, mai exact 77% din ei. Sînt acei oameni care lucrează numai în urma unor permanente impulsuri, care nu au de obicei nici un fel de iniţiativă. Singura soluţie pentru întreprindere este de a se folosi de ei ca atare.

— „niturile", care formează 12% din totalul angajaţilor. Nu numai că nu fac nimic, dar mai încurcă şi pe ceilalţi. Singura soluţie este o muncă administrativă care să nu-i solicite prea mult.

— „idioţii folositori" sînt cam 10%. Ei fac munca efectivă, sînt indispensabili întreprinderii şi de absolută încredere.

Studiul prezintă o serie de amănunte asupra acestei ultime categorii de angajaţi.

Pe ei îi caracterizează un interes personal pentru rezolvarea problemelor de serviciu, sentimentul datoriei, munca din plăcere. Ei nu lipsesc de la serviciu din cauza unei simple gripe, sînt atît de conştiincioşi încît superiorul nu trebuie decît să semneze lucrările făcute de ei. Şi totuşi cei ce se încadrează în această categorie nu ar face faţă exigenţelor puse în faţa unor conducători, le lipseşte capacitatea de analiză şi sinteză, de decizie, iniţiativa şi mobilitatea. Concluzia studiului este că aceştia rămîn totuşi cei mai folositori.

COMERŢUL MONDIAL DE AVIOANE

ÎN PERIOADA iulie 1969 — iulie 1970 au fost vîndute în întreaga lume 5 908 avioane civile, de toate

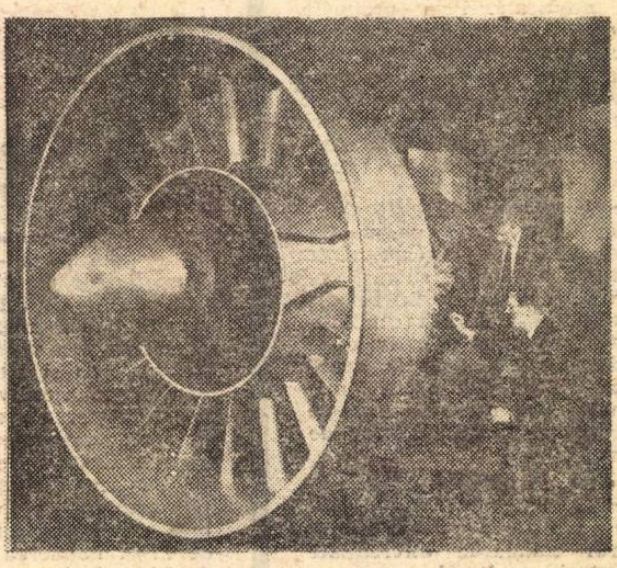

În atelierele firmei britanice Rolls-Royce: modelul reactorului perfecţionat cu flux dublu RB 211 destinat trireactorului Lockheed L 1011.

tipurile şi capacităţile. Dintre acestea — scrie revista *Interavia* — cele mai multe au fost cvadrireactoarele (1795), apoi bireactoarele (1524) şi trireactoarele (1376). Dintre mărci, cele mai căutate au fost trireactoarele Boeing B—727 (s-au vîndut 851 de exemplare), după care : cvadrireactoarele Boeing B—707/720 (849 de exemplare vîndute) ; bireactoarele Douglas DC 9 (654 de exemplare) şi turboreactoarele Fokker F 27 (552 de exemplare). Aparatele Snias Caravelle au fost pe locul patru, cu 274 de unităţi vîndute în perioada arătată.

COŞARI MODERNI

FOTOGRAFIA aceasta nu face parte dintr-o secvenţă cinematografică, nici măcar dintr-un balet modern. Ea reprezintă numai un aspect al activităţii celor douăzeci şi cinci de hornari ai portului Le Hâvre, care curăţă coşul unui transatlantic aflat gata de plecare în cursă.

O astfel de operaţie, care necesită cel puţin 200 de om/ore, este realizată de întreaga echipă în numai o jumătate de zi.

CREŞTERI ALE VENITULUI NAŢIONAL

REVISTA L'USINE NOUVELLE nr. 2/1971 oferă cititorilor cîteva cifre referitoare la previziunile pentru 1971 ale ritmului de creştere a produsului intern brut în cîteva din ţările occidentale. Pentru comparaţie, includem în tabel şi realizările pe 1970, ca şi cifrele cuprinse în planul de stat pe 1971 al ţării noastre :

Ţara	1970	1971 (previziuni)
România	7,0	13,9
Italia	6,5	6,7
Franţa	5,7	5,7
S.U.A.	0,2	4,0
R.F.G.	4,5	3,0
Anglia	1,7	3,0

PREVIZIUNI DEMOGRAFICE ÎN POLONIA

UN STUDIU demografic efectuat în Polonia, ale cărui rezultate sînt prezentate de revista *Ekonomista*, constată existenţa unui proces de defeminizare a populaţiei ţării. Modificările structurale ale populaţiei pe sexe în secolul nostru au fost determinate de cele două războaie mondiale. Astfel, la începutul secolului la 100 bărbaţi reveneau 101 femei, iar în 1921—107. În anii dintre cele două războaie s-a ajuns la diminuarea acestui raport, astfel că în 1939 numărul femeilor era cu numai 5% mai mare faţă de cel al bărbaţilor. Cel de-al doilea război mondial a adus un nou dezechilibru şi, ca urmare, în 1946 populaţia masculină era cu 2 milioane mai redusă decît cea feminină (indice — 118). În 1970 la 100 bărbaţi reveneau 106 femei. Potrivit prognozelor demografice poloneze, numărul lor în cadrul acestui raport va scădea la 103 în 1980 şi la 101 în anul 2000, ajungîndu-se astfel treptat la restabilirea raportului numeric dintre cele două sexe.

1980 ŞI EXPERŢII DE LA CHÂTEAU DE LA MUETTE

PREVIZIUNILE din graficul alăturat reprezintă rezultatul confruntării prognozelor cerute de experţii O.C.D.E. fiecăreia din cele 22 de ţări membre cu propriile lor estimaţii. Ele scot în evidenţă, înainte de orice, faptul că, din punct de vedere al produsului intern brut pe locuitor, Japonia va întrece pînă în 1980 toate ţările vest-europene cu excepţia Suediei. Se va micşora totodată distanţa care separă ţările din fruntea plutonului — S.U.A. şi Suedia — de cele care le urmează, P.I.B.-ul lor pe locuitor urmînd să crească — potrivit experţilor O.C.D.E., poate prea optimişti în raport cu situaţia actuală, după cum apreciază unii comentatori occidentali — în medie cu 40%, faţă de circa 64% în Franţa, Italia şi Canada şi 52% în R.F.G. Dintre ţările puţin dezvoltate din OCDE., se aşteaptă ca Grecia şi Portugalia să-şi dubleze în următorii zece ani producţia pe locuitor, decalajul faţă de ţările industriale rămînînd totuşi considerabil.

În sfîrşit, o serie de incertitudini de ordin nu numai economic, decurgînd din experienţa ultimilor ani, dar şi politic, planează asupra posibilităţii realizării performanţelor amintite şi experţii de la Château de la Muette nu fac un secret din existenţa lor.

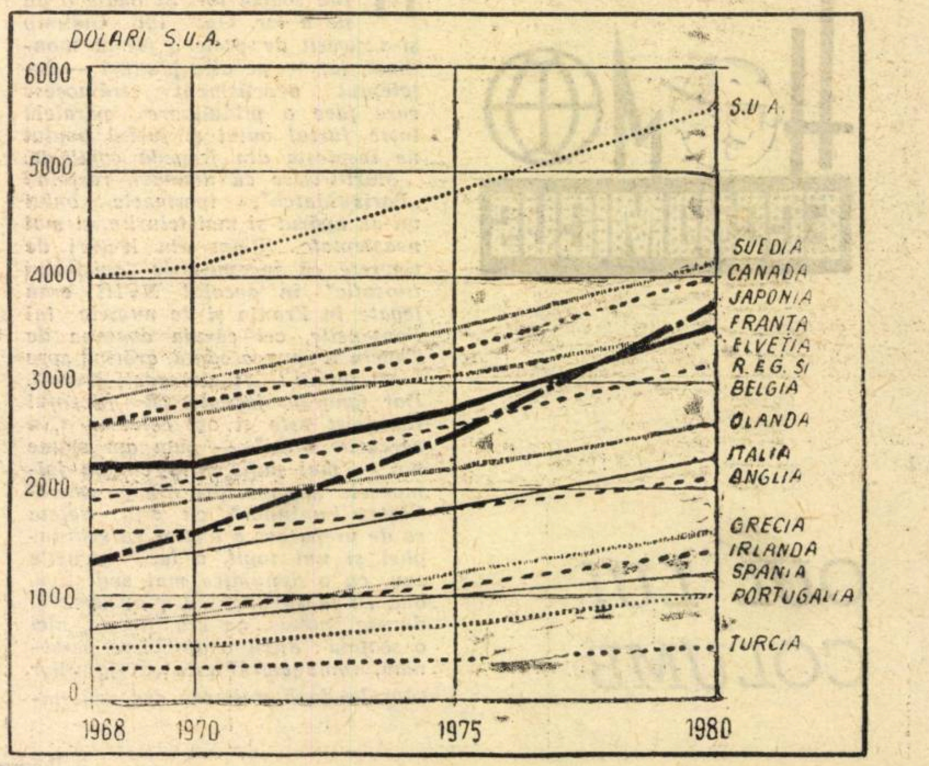

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

7

ANUL IX NR. 7 (389)
VINERI 12 FEBRUARIE 1971
20 PAGINI 2 LEI

viața economică

1966–1970 COMERTUL NOSTRU EXTERIOR

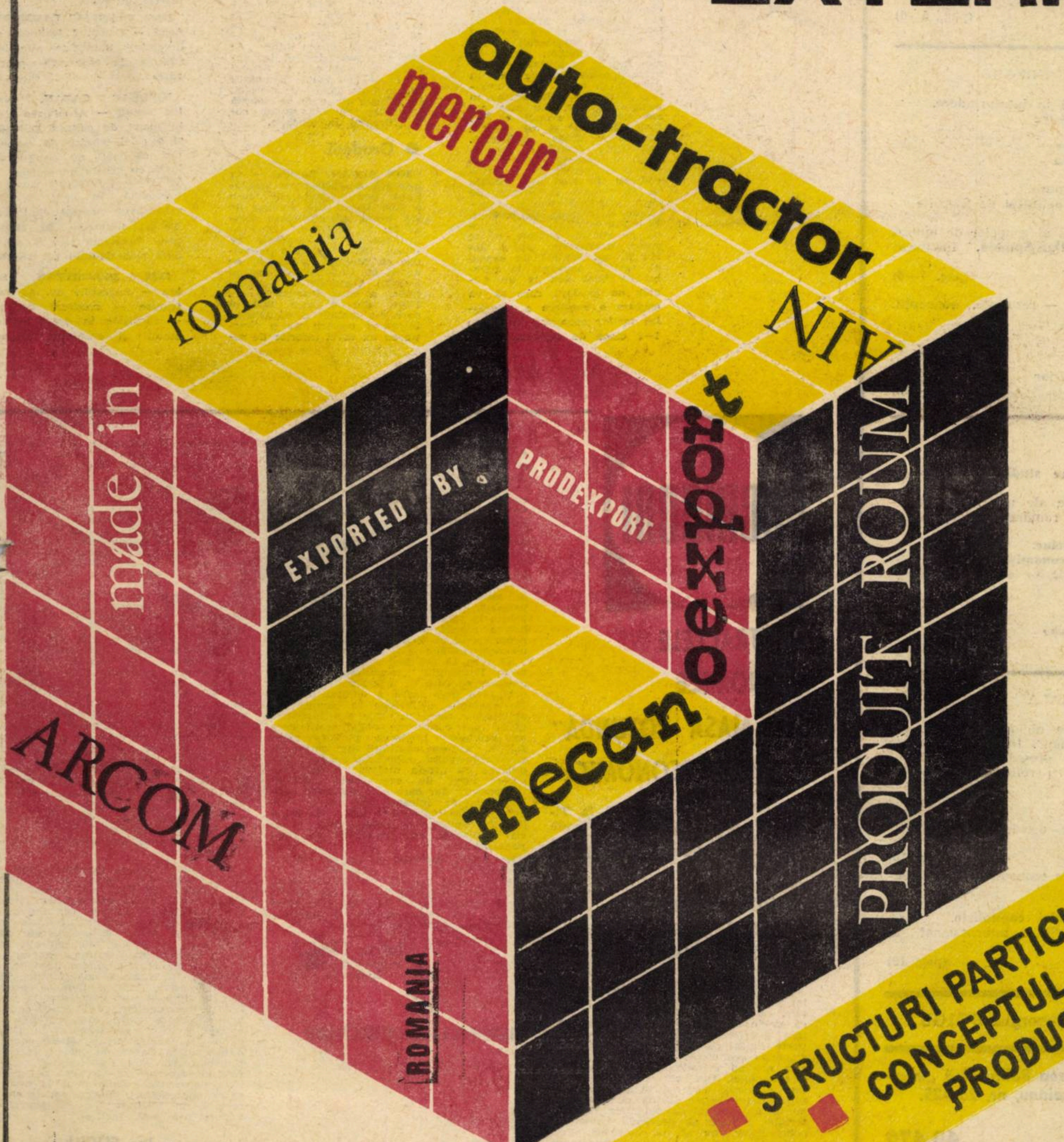

■ STRUCTURI PARTICIPATIVE
■ CONCEPTUL DE PRODUS NOU

ANUL IX **viata economica**

săptămînal editat de Societatea de Ştiinţe Economice din România

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • Bucureşti

SUMARUL

nr. 7 din 12 februarie 1971

■ ECONOMIE NAŢIONALĂ

Conceptul de produs nou
de ing. **M. Pirjol** — C.S.P.
(pag. 3)

Comerţ — Cooperaţie :
În pas cu evoluţia cererii
de **Gh. Feţeanu**, consilier, membru în Comitetul Executiv al Centrocoop
Învăţămînt :
O disciplină care se impune : Contabilitatea naţională
de prof. dr. **Dan Grindea**
(pag. 4)

Relaţii economice externe ale României :

• Participarea României la adîncirea şi perfecţionarea cooperării economice dintre ţările socialiste
de **I. Ionescu**

• Colaborarea dintre ţările socialiste în domeniul planificării
de **Aurelia Resiga**
(pag. 5–6)

■ CONDUCERE ŞI ORGANIZARE

Relaţii de muncă în întreprindere. Structuri participative

• Decizie şi motivare
de **Paraschiv Başturea**

• Informare şi antrenare
de **Maria Popescu**, Institutul de filozofie

• Modelul funcţional al grupelor de muncă
de dr. **Georgeta Dan-Spinoiu**, Institutul de psihologie
(pag. 7—8)

• Comerţul exterior — rezultate, concepţii, sarcini
de **Gheorghe Dolgu**
(pag. 9)

1966—1970 :
Comerţul nostru exterior
(pag. 10—13)

■ TEORII IDEI

În ajutorul celor ce studiază în învăţămîntul de partid :
Principalele tendinţe ale modificării structurii economiei româneşti în perioada interbelică
de prof. dr. **V. Axenciuc.**
Şcoli, curente, economişti :
Costurile ecologice — costuri sociale
de **I. Pădureanu**
(pag. 15)
Şantier ştiinţific :
conf. dr. **Const. Enache**
(pag. 16)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

„Nu se poate spune niciodată că reforma agrară s-a terminat". Interviu cu Carlos Lleras Restrepo, preşedintele Comitetului special pentru reforma agrară al F.A.O.
(pag. 17)

Pieţele monetare occidentale
(pag. 18)

India : Imperative economice, efervescenţă politică.

Conjunctura economiei capitaliste.
Prognoze '71 : Comerţul internaţional al ţărilor O.C.D.E.
(pag. 19)

Redactor şef : Gheorghe DOLGU

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informaţia" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

CURIER

• Salarizare

ING. EUGENIA COMŞA, Braşov — Întrucît înainte de înscrierea la cursurile universitare aţi prestat o activitate salariată de peste 12 luni, eraţi îndreptăţită să fiţi încadrată, de la început, cu salariul tarifar prevăzut pentru funcţia de inginer, în al doilea an de activitate. Ca şi pentru ceilalţi salariaţi cu studii superioare, absolvenţilor învăţămîntului superior, **aflaţi în primul sau în al doilea** an de activitate, li se aplică prevederile referitoare la modul de acordare a salariilor tarifare de îndeplinirea în bune condiţiuni a sarcinilor individuale şi — acolo unde este cazul — a sarcinilor decurgînd din planul unităţii.

• Încadrări

ION POPESCU, Turnu Măgurele — Ca urmare a desfacerii contractului de muncă (în temeiul art. 20 lit. **d** sau **e** din Codul Muncii) **nu era** obligatorie reîncadrarea dv. în funcţia de **economist principal.** Decizia asupra funcţiei pe care urma s-o deţineţi, la reîncadrare, era de competenţa exclusivă a conducerii unităţii. Precizările Ministerului Muncii nr. 170001/1970, se referă exclusiv la salariaţii transferaţi în interesul serviciului, **trecuţi în alte funcţii ca urmare a unor măsuri organizatorice sau în condiţii în care li se menţine vechimea neîntreruptă în aceeaşi unitate. Nu este cazul** dv. care arătaţi **că aţi** fost „destituit" şi că **această** măsură a rămas **definitivă. Dat fiind faptul că vechimea** în aceeaşi unitate se consideră întreruptă, la reîncadrare în mod just trebuia să fiţi trecut la nivelul de bază prevăzut pentru funcţia ce o deţineţi în prezent. În cazul promovării în funcţia de şef de serviciu, vi se aplică prevederile pct. 6 din H.C.M. nr. 914/1968, în sensul că veţi fi încadrat la nivelul de bază sau la un **număr de gradaţii care să vă asigure o creştere a salariului tarifar corespunzătoare cu 1—2 clase de salarizare.**

ING. MIRCEA ALEXANDRESCU — Conform dispoziţiilor normative în vigoare (pct. 9 din H.C.M. nr. 1053/1960), miniştrii şi conducătorii celorlalte organe centrale, precum şi preşedinţii comitetelor executive ale consiliilor populare judeţene şi municipiului Bucureşti pot aproba promovarea în funcţii de conducere (fără nici o diminuare de salariu) a cadrelor tinere, cu studiile corespunzătoare, care nu îndeplinesc condiţia de stagiu. În situaţia dv., avînd o vechime de aproape cinci ani ca inginer, puteţi fi numit, în condiţiile susmenţionate, în funcţia de şef serviciu adjunct, dacă în **nomenclatorul specific aprobat pentru întreprinderea unde lucraţi** este prevăzută o asemenea funcţie.

• Alocaţia de stat

C. SAVA, Ploieşti — Conform reglementărilor în vigoare, alocaţia de stat se acordă numai pentru copii **în vîrstă de pînă la 14 ani inclusiv.** La stabilirea acestui drept, în raport de plafoanele de salarii tarifare, în funcţie de care se acordă alocaţia, se iau în considerare toţi copiii salariatului în vîrstă de pînă la 18 ani. În consecinţă, dacă aveţi doi copii, din care unul în vîrstă de 12 ani iar celălalt de 16 ani, salariul dv. tarifar lunar de încadrare fiind de 2500 lei, aveţi dreptul la alocaţia de stat pentru copilul de 12 ani, cu toate că depăşiţi plafonul de salarii de 2 000 lei, în funcţie de care se acordă părinţilor cu un singur copil, dreptul la alocaţie.

• Gradaţii

ION SUFAN, Buşteni — În legătură cu acordarea gradaţiilor pentru angajatul care a fost trecut din funcţia de şef birou aprovizionare (clasa 21) în aceea de tehnician principal — la gradaţia IV (clasa 19), vă facem cunoscut că Ministerul Muncii, de acord cu Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor, a emis Precizările nr. 170001 din 8 iunie 1970, în care s-a stabilit următoarele : în cazul trecerii pe o funcţie cu un nivel inferior de salarizare, ca urmare a unei **măsuri** organizatorice, conducerea **unităţii** poate acorda **un** număr de gradaţii care să corespundă vechimii în specialitate, precum şi calităţilor şi aptitudinilor profesionale ale angajatului respectiv, fără ca prin aceasta să se depăşească salariul tarifar de încadrare avut la funcţia deţinută anterior. Faţă de cele de mai sus, dacă aveţi vechimea necesară în specialitate, puteţi fi încadrat la o gradaţie care să vă asigure salariul tarifar avut anterior trecerii la noua funcţie. Această posibilitate nu constituie însă o obligaţie pentru conducerea unităţii.

• Diriginte de şantier

DUMITRU BULGARU, Botoşani — Fiind angajat al unităţii beneficiare, dirigintele de şantier trebuie să efectueze sarcinile care-i revin, în timpul programului normal de lucru. Prevederile de excepţie referitoare la angajaţii unităţilor de construcţii-montaj nu le sînt aplicabile.

★

AUREL APETRII, Piatra Neamţ. — Complexitatea meseriei de sondor reclamă şi un minim de cunoştinţe de lăcătuşărie mecanică, montaj, determinări de proprietăţi fizico-chimice fluide, etc. Această condiţie nu este însă de natură să determine posibilitatea considerării stagiului ca sondor şi în meseriile la care ne-am referit. Nefiind vorba de o meserie înrudită nu este deci posibil ca stagiul pe care-l aveţi să poată fi luat în considerare la încadrarea ca lăcătuş.

GH. D. TICĂLOIU, Cîmpulung, Argeş — Centrala Cărţii cu sediul în Calea Victoriei nr. 128, sectorul I, vă poate răspunde la întrebare.

ŞTEFAN OBOREANU, Cluj — Aşteptăm răspunsul forului de resort în legătură cu materialul dv.

ING. FRANCISC LAMMERT, Arad — Consiliul Naţional al Cercetării Ştiinţifice este instituţia la care vă puteţi adresa.

NICOLAE CAZAN, Piatra Neamţ — Absolvirea şcolii medii de cultură generală şi a celei tehnice de muncitori calificaţi nu se echivalează cu şcoala de maiştri. O asemenea posibilitate nu este prevăzută în lista şcolilor echivalente cu cele tehnice de maiştri întocmită de Ministerul Învăţămîntului şi aprobată prin Ordinul nr. 466/1964.

ILIE BERGHEZAN, Sibiu — Sugestiile dv. au fost trimise — conform dorinţei — forurilor în drept pentru studii şi eventuale măsuri.

SCRISORI

CONTRACTELE ECONOMICE LA „MASA ROTUNDĂ" A „VIEŢII ECONOMICE"

DEZBATEREA organizată la Timişoara şi publicată în numerele 49 şi 50 din 1970 a stîrnit o serie de ecouri, dintre care reproducem pe scurt două.

EXIGENŢA SPORITĂ ÎN APRECIEREA CAZURILOR DE „FORŢĂ MAJORĂ"

• Cu prilejul amintit au fost scoase în evidenţă unele aspecte semnificative, care demonstrează pe de o parte, că unele întreprinderi nu respectă litera şi spiritul legii, iar pe de altă parte faptul că principiile legii contractelor economice nu sînt corelate cu cele privind metodologia de planificare a economiei. Din această pricină n-au fost elaborate contractele tip, conform prevederilor legale. După cum a reieşit şi din dezbateri, balanţele de materiale trebuie să preceadă încheierea contractelor, nu să le succeadă. Este încălcată astfel legea, care stabileşte că noile contracte nu se mai încheie pe bază de repartiţii sau cote de materiale.

Şi încă ceva în legătăură cu punctul de vedere exprimat de către tov. Virgil Schiopescu, privind sancţiunea aplicată beneficiarului care refuză plata mărfii primite. Aceasta este considerată ca prea severă, in raport cu aceea prevăzută de instrucţiunile Băncii Naţionale privind furnizorul care nu emite în termen factura talon. În ceea ce mă priveşte, opinez pentru aplicarea unor sancţiuni cît mai severe, astfel încît acestea să devină instrumente eficace în disciplinarea întreprinderilor. Deoarece, chiar dacă furnizorul nu a emis în termen factura talon, beneficiarul, primind marfa, are obligaţia de a o achita în termen de cinci zile. Prin preluarea mărfii, beneficiarul a devenit proprietarul ei, îi dă o utilizare şi, prin urmare, trebuie s-o plătească.

Aş vrea să mă mai refer la interpretarea termenului „forţă majoră" şi la efectele pe care le produce în lanţ accepţiunea prea largă a acestui termen. De exemplu, nelivrarea în termen a animalelor către unităţile din industria cărnii are consecinţe negative în ceea ce priveşte predarea pieilor către D.C.A., asupra cantităţii de carne livrată comerţului, exportului ş.a.m.d. Asimilarea cu „forţa majoră" a unei categorii largi de evenimente pretins „obiective", dar care sînt mai mult „subiective", ar înlesni instaurarea unei atitudini de indiferenţă faţă de îndeplinirea obligaţiilor contractuale, întrucît furnizorul este exonerat de plata penalizărilor.

De aceea, consider că într-un sistem perfecţionat de relaţii economice, cazurile de „forţă majoră" considerate drept evenimente imprevizibile şi de neînlăturat trebuie să fie tot mai rare, ceea ce în mod firesc impune o exigenţă sporită în apreciere.

Iulian LASCU
Arbitru de stat
Constanţa

ÎNCHEIEREA CONTRACTELOR

• Art. 4 din Legea 71/1969, precizează clar că „organizaţiile socialiste vor pune în fabricaţie numai produse care au desfacerea asigurată prin contracte economice". Pentru a pune în aplicare această prevedere este necesar ca toate contractările să se facă cu şase luni înainte de începerea anului. Or, unitatea noastră, de exemplu, la 5 decembrie 1970 încă nu cunoştea comenzile clienţilor externi (aproape jumătate din producţia fabricii noastre este destinată exportului), iar contractările pentru piaţa internă s-au definitivat abia la 10 decembrie, fără însă a fi fost semnate. Avînd în vedere că ciclul de fabricaţie în sectorul nostru este de 15—20 zile, înseamnă că pentru a nu pierde capacităţile de producţie, trebuia să facem lansarea comenzilor pentru luna ianuarie 1971, începînd cu data de 10 decembrie 1970, cel mai tîrziu. Datorită acestui fapt, vom fi penalizaţi fără să fim vinovaţi ; producînd sortimentele solicitate în perioadele anterioare, riscăm să nu avem desfacerea asigurată, iar în cazul cînd vom aştepta totalitatea comenzilor, există riscul de a nu face faţă obligaţiilor contractuale, fiind şi în acest caz penalizaţi. Necunoscînd cerinţele clienţilor interni şi externi nu putem să asigurăm baza materială, o aprovizionare tehnico-materială corespunzătoare şi la timp, se creează posibilitatea formării de stocuri supranormative.

Înlăturarea unor verigi intermediare, perfecţionarea relaţiei fabrică-combinat-minister-întreprindere de comerţ exterior ar contribui la eliminarea acestor deficienţe.

O problemă legată pe de o parte de legea contractelor, iar pe de altă parte de H.C.M. 2424/1969, este următoarea : fabricile cu gestiune economică internă sau proprie au sarcini cantitative de producţie pentru export, formele valorice fiind făcute şi înregistrate contabil prin combinate sau centrale. Datorită faptului că furnizorii solicită expedierea mărfii la anumite termene, de exemplu între 25—31 ale ultimei luni din trimestru, fabrica livrează produsele la timp şi trimite imediat la combinat documentele de expediţie ; se emite factura către întreprinderea de comerţ exterior, iar aceasta, la rîndul ei, o altă factură pentru client pe care o depune la Banca de comerţ exterior. Consider că circuitul trebuie simplificat deoarece o cît de mică defecţiune ivită pe parcurs poate duce la neîncasarea contravalorii în termen. De unde rezultă, în mod nejust, că planul la export n-a fost realizat.

Ion SUCIU
economist-Contabil şef la fabrica de piele şi mănuşi — Tîrgu Mureş

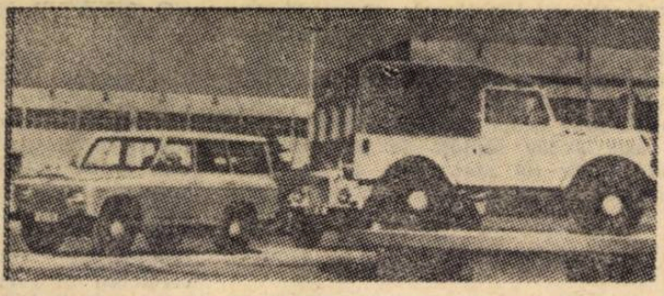

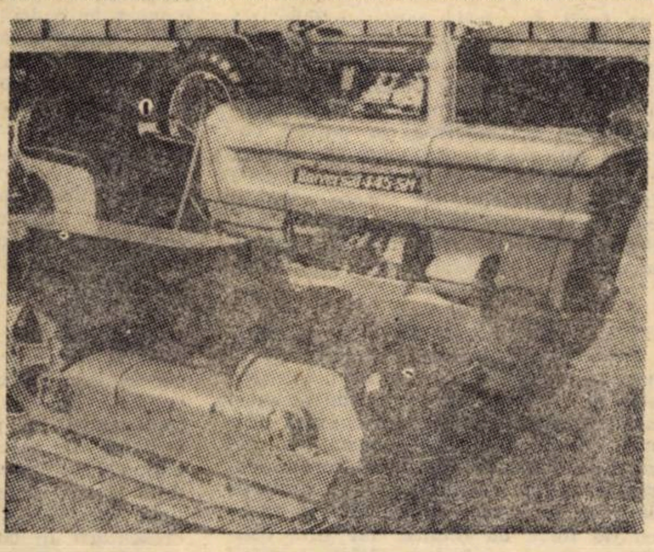

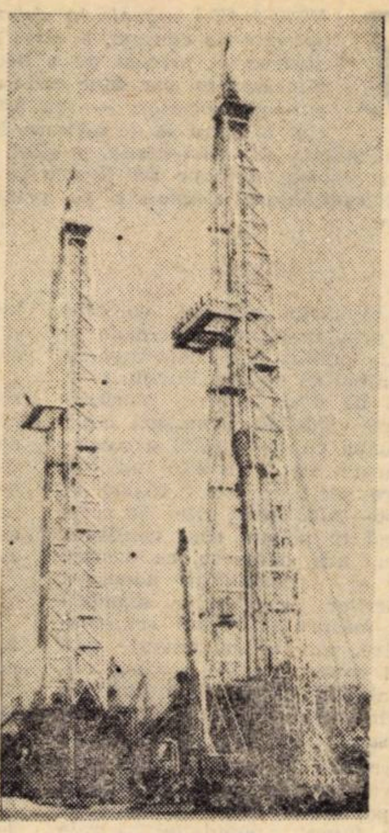

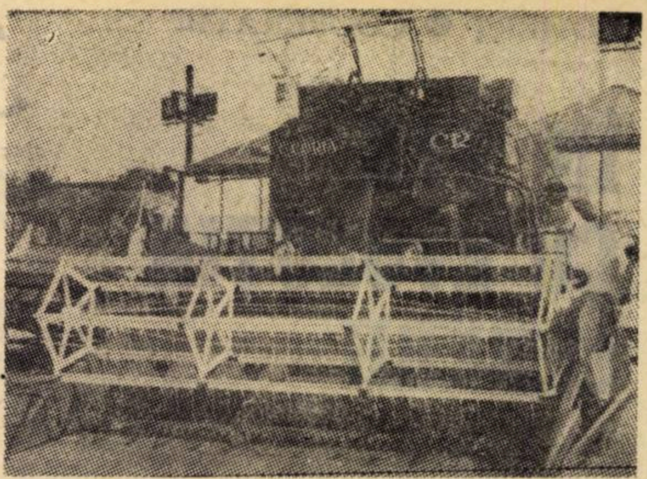

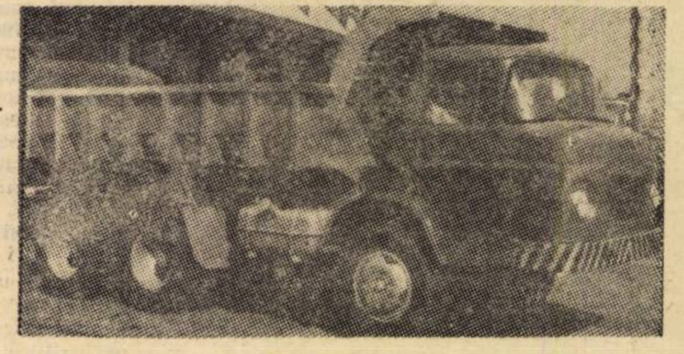

● Un produs este nou numai în măsura în care consumatorul îl recunoaște ca atare...
● Ritmul ridicat al înnoirii producției, un fenomen caracteristic al ultimelor două decenii.
● Aproximativ unul din două tipuri de produse ce vor fi fabricate în anul 1975 nu figurau în nomenclatorul de produse al anului 1970.
● În S.U.A., partea preponderentă a cifrei de afaceri provine de la produsele create în ultimii 5 ani.

CONCEPTUL DE PRODUS NOU

IN CINCINALUL început, un accent deosebit se pune pe laturile calitative ale procesului de creștere economică, pe modernizarea structurii producției. În expunerea sa la ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a guvernului din noiembrie trecut, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că: **„Se prevăd măsuri pentru asimilarea, reproiectarea și îmbunătățirea unor produse și tehnologii, în așa fel ca 40 la sută din producția industrială a anului 1975 să fie constituită din produse noi și modernizate".**

Actele de progres economic impun modificarea și adaptarea permanentă a concepțiilor și conceptelor cu care operăm. Numai în măsura în care reușim să stăpînim resortul intim al schimbărilor și vom acționa corespunzător, ne vom putea asigura succesul acțiunilor noastre.

Înnoirea produselor ridică și ea o serie de aspecte complexe — de la necesitatea perfecționării elaborării previziunilor tehnologice și economice, investigării pieței interne și externe, a modului de alegere și evaluare a proiectelor de cercetare, a aplicării rezultatelor cercetării și organizării producției industriale, pînă la lansarea pe piață și comercializarea produselor, adică întregul instrumentar de întocmire a unor adevărate strategii de dezvoltare — pe care revista „Viața economică" își propune să le dezbată.

IN CADRUL efortului general de ridicare a eficienței economice, care caracterizează în etapa actuală economia noastră, accentul care se pune pe înnoirea și perfecționarea produselor și tehnologiilor prezintă un interes deosebit, explicabil prin influențele multilaterale favorabile pe care le exercită asupra rezultatelor economice. În acest sens, fără a epuiza problema, ar fi de amintit:

● un export competitiv și în continuă creștere nu se poate realiza decît cu produse aduse permanent la nivelul de pe piața mondială;

● acoperirea cu mărfuri a cererii solvabile a populației, în condițiile unor venituri crescînde ale acesteia, trebuie să satisfacă exigențele mereu sporite ale consumatorilor; existența pe piață a unor produse similare din import, impune perfecționarea produselor interne cel puțin la nivelul acestora, pentru a asigura desfacerea lor; apoi dezvoltarea continuă a capacităților de producție în condițiile creșterii exigenței cumpărătorilor și a manifestării preferințelor pentru anumiți producători face necesară adaptarea permanentă a produselor cererii pentru a le asigura desfacerea și acoperirea integrală a capacităților de producție;

● produsele noi sau perfecționate, destinate consumului intern productiv, exercită o influență în lanț, s-ar putea spune în progresie geometrică, în diferite ramuri și sectoare: un anumit produs primar perfecționat determină sporuri de eficiență în toate sectoarele de prelucrări intermediare, precum și la produsul final;

● mașinile, utilajele și instalațiile cu nivel tehnic ridicat, produse în țară, influențează favorabil creșterea eficienței în toate ramurile care le utilizează.

RITMUL ridicat al înnoirii producției este poate cel mai caracteristic fenomen tehnic-economic din ultimele două decenii în țările dezvoltate din punct de vedere industrial. Centrul de greutate al preocupărilor conducătorilor de întreprinderi s-a deplasat permanent de la concepția **„a vinde ceea ce pot produce"** spre **„a produce ceea ce cere consumatorul"**.

O anchetă efectuată în Suedia pentru o grupă caracteristică de bunuri de larg consum arată, pentru o perioadă de 10 ani, următoarea evoluție:

— anul de referință 816 articole în producție;

— după 5 ani numai 219 din aceste articole se mai produc;

— după 10 ani numai 187 din aceste articole se mai produc.

Rezultă, deci, că în cazul amintit, **aproximativ 70% din sortimentul producției vechi a dispărut de pe piață, fiind înlocuit, bineînțeles, cu produse noi.**

În Franța, în industria detergenților, 73% din cifra de afaceri se realizează pe seama unor produse mai „tinere" de 8 ani. În Statele Unite ale Americii, în principalele ramuri industriale, partea preponderentă a cifrei de afaceri se realizează prin vînzarea de produse obținute în intervalul ultimilor cinci ani (graficul nr. 1 ilustrează această afirmație pentru perioada 1963—1967).

Interesant de remarcat că ponderea în cifră de afaceri a produselor noi este întotdeauna sensibil mai ridicată decît ponderea lor numerică în totalul nomenclatorului de producție, datorită volumului mai ridicat de desfacere și al beneficiilor mai ridicate ce se realizează la produsele noi decît la cele învechite.

REFLECTÎND necesitatea stringentă de întinerire, în continuare, a paletei de produse din economia națională, în lucrările planului cincinal 1971—1975 se accentuează în mod deosebit asupra acestei laturi, analizele efectuate vădind necesitatea și posibilitatea ca, în perioada viitorilor cinci ani, gradul de înnoire a producției industriale să fie de aproximativ 50%. Cu alte cuvinte, **aceasta presupune ca, la nivelul anului 1975, la fiecare două tipuri de produse fabricate, unul să nu fi fost realizat în 1970.** O astfel de proporție de împrospătare a nomenclatorului producției va situa România între țările cu o mare adaptabilitate la nou, sporind simțitor forța competitivă a industriei noastre și determinînd, implicit, un spor simțitor de eficiență.

În situația în care asimilarea și perfecționarea produselor constituie un obiectiv major, este evident că **una din cerințele principale ale conducerii economice la toate nivelele o constituie definirea conceptului de produs nou, stabilirea pe această bază a strategiei de dezvoltare și, în final, urmărirea rezultatelor obținute.** Un sistem de caracterizare a gradului de înnoire a producției, urmărirea unor indicatori specifici în acest domeniu, constituie instrumente de primă necesitate pentru cadrele de conducere din economie.

În această direcție, o primă problemă o constituie **definirea categoriei „pro-**

ing. M. PÎRJOL
C.S.P.

(Continuare în pag. 14)

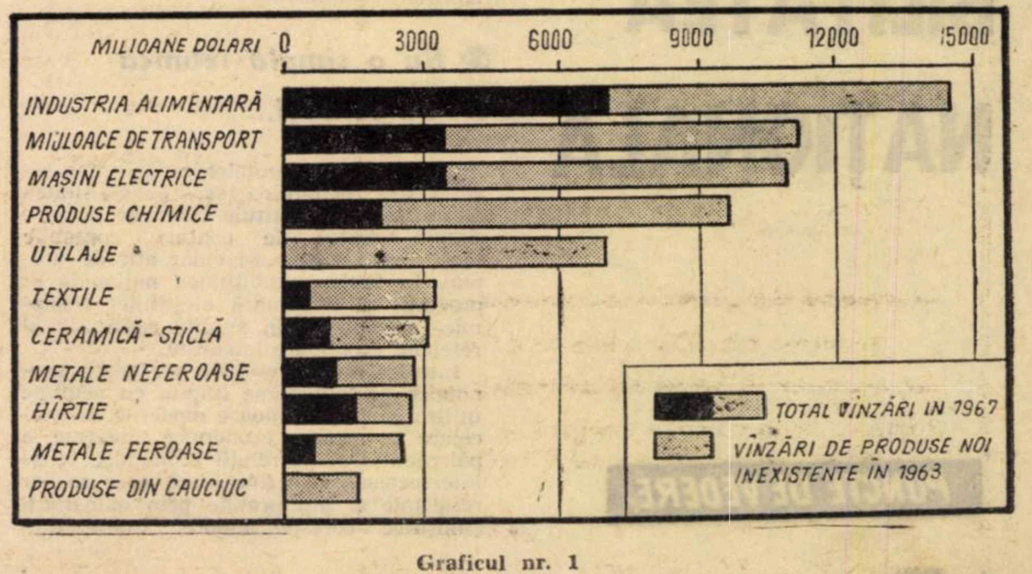

Graficul nr. 1

COMERȚ ● COOPERAȚIE

ÎN PAS CU EVOLUȚIA CERERII

ÎNTEGRATĂ organic în sistemul economiei naționale, socialiste, cooperația de consum, a cărei activitate cunoaște o creștere continuă, dispune în prezent de o bază tehnico-materială capabilă să îndeplinească tot mai bine cerințele satisfacerii nevoilor celor peste 13,5 milioane locuitori — sau 68% din totalul populației țării — care sînt în sfera sa de acțiune. Ea dispune acum de peste 30.000 magazine și unități de alimentație publică, peste 30.500 unități de producție și prestări servicii, aproape 800 brutării, un număr tot mai mare de hoteiuri, hanuri, campinguri amplasate pe principalele trasee turistice și locuri de recreere.

ÎN ANII viitorului cincinal, volumul desfacerilor prin unitățiie comerciale și de alimentație publică aie cooperației de consum va trebui să crească într-un ritm mediu anual de 6%. Volumul mărfurilor ce se vor vinde în următorii cinci ani prin rețeaua cu amănuntul a cooperației de consum va fi cu 43,5 miliarde lei mai mare decît de cea realizată în perioada 1966—1970. Acest ritm de creștere înseamnă în primul rînd cantitate, dar nu numai atît, deoarece, ca urmare a direcțiilor și priorităților adoptate, ritmul creșterilor cantitative exprimă într-o bună măsură și ritmul schimbărilor calitative, atît în ce privește sectoareie mari comerciale — produse nealimentare, alimentare și alimentația publică, cît și în cadrul acestora a grupelor de mărfuri sau a structurii sortimentare.

În anii următori, în raport și cu unii factori ce vor acționa în viața satelor (reducerea populației active ocupate în agricultură, fluxul populației rurale către orașe, creșterea „mobilității" populației rurale ca urmare a dezvoltării mijloacelor de transport, dezvoltarea turismului etc.) comerțul la sate va căpăta noi dimensiuni, noi contururi, fiind deci necesar ca toate acțiunile ce se întreprind să se înscrie în aceste tendințe. Examinarea caracteristicilor procesului de dezvoltare a satelor, împreună cu cerințele aplicării măsurilor stabilite privind sistematizarea localităților rurale, va scoate la iveală elemente noi ale fizionomiei comerțului rural în cincinalul următor și în special cu privire la: amplasarea teritorială a rețelei și dimensionarea optimă a spațiilor, sortimentul de mărfuri pe localități, tehniciie comerciale moderne, nevoia de personal și pregătirea lui, utilizarea unor forme complimentare de comerț (mobil, prin corespondență etc).

AVÎND sarcina să asigure desfacerea cît mai rațională a fondului de mărfuri de care dispun, organizațiile cooperației trebuie să promoveze comerțul cu unele grupe de mărfuri — confecții, mobilă, articole electrotehnice și de uz casnic de folosință îndelungată — în raport cu posibilitățile mari existente.

Această orientare nu este un deziderat subiectiv, ci o necesitate obiectivă, cu o temeinică motivare economică, decurgînd atît din posibilitățile economiei naționale de a pune la dispoziția comerțului un fond de marfă corespunzător, cît și din nevoia de a satisface mai bine cererile populației cu asemenea produse.

Actuala împărțire a teritoriului în comune administrative mari a creat premise pentru organizarea de unități comerciale puternice în aceste localități, spre a se putea asigura concentrarea desfacerii articolelor de cerere rară și îndeosebi cele de folosință îndelungată, evitîndu-se pulverizarea lor la nivelul fiecărui sat.

RITMUL susținut al vînzării mărfurilor impune promovarea tehnicii noi în comerț astfel ca noul, modernul, operativitatea și eficiența să se înrădăcineze și să se dezvolte și în această ramură economică. După cum este cunoscut, în general sînt două căi de dezvoltare a comerțului: una cantitativă — axată pe extinderea de spații comerciale și angajarea de forțe de muncă, iar alta calitativă — axată pe îmbunătățirea tehnicii de vînzare, utilizînd în general aceeași bază materială, prin folosirea intensivă a spațiilor și sporirea productivității muncii.

Dacă avem în vedere că sporul de desfacere în anul 1971, ca și în anii următori ai cincinalului, va trebui realizat în proporție de peste jumătate îndeosebi prin mai buna utilizare a spațiilor comerciale, apare limpede că promovarea tehnicii noi în vînzare este un imperativ al comerțului modern, o nouă treaptă în organizarea calitativă a comerțului. Într-un anumit sens, magazinul este o „unealtă de vînzare", și, ca orice altă unealtă, el trebuie să răspundă funcțional cerinței de a expune și de a vinde cît mai mult pe fiecare mp. Congresul al V-lea al cooperației de consum a prevăzut în acest scop măsuri pentru creșterea gradului de expunere a mărfurilor în magazine cu cel puțin 10—15% față de situația actuală, prin amenajări simple, necostisitoare.

O cerință de bază a comerțului o constituie operativitatea, mobilitatea lui, adică trecerea de la un comerț așa-zis de așteptare a clienților, la un comerț activ de întîmpinare a lor, prin vînzările de mărfuri în tîrguri, bîlciuri, piețe, oboare etc., folosirea de automagazine și autobufete pentru vînzare în localitățile lipsite de rețea sau în localități aglomerate, ca piețe, gări, școli, locuri de agrement și altele.

O ATENȚIE prioritară va trebui dată activității de alimentație publică și de deservire turistică, fiind rezerve deosebite pentru dezvoltarea însemnată a aces activități. Pentru 1971, s-a elaborat un program concret în cadrul fiecărui județ, astfel încît vînzările în acest sector să atingă o pondere de 18—20% din volumul total al desfacerilor prin comerțul cooperatist, față de 16% cît este în prezent, ceea ce conduce la un ritm de creștere de circa 30—50% față de 6,3% creșterea în 1971 față de 1970 pe total comerț în cadrul cooperației de consum. Dezvoltarea acestui sector de activitate se va realiza în principal prin sporirea volumului și gamei de preparate culinare și de cofetărie, astfel încît o cît mai mare parte din aceste unități sau o pondere cît mai mare din activitatea lor să fie axată pe producția proprie și nu pe băuturi. Ca urmare, s-a prevăzut ca în anul 1971 producția proprie de preparate culinare și de cofetărie să ajungă la o pondere de minim 15% din volumul desfacerilor prin alimentația publică în toate județele.

Cooperația de consum și-a propus să dea în acest sector un aport însemnat economiei, degrevînd-o de o serie de produse repartizate centralizat, astfel încît sporurile producției proprii să se realizeze pe calea eforturilor proprii, prin cumpărări directe de păsări, animale mici și alte produse necesare, precum și prin organizarea de gospodării anexe sau crescătorii în cooperare cu unitățile socialiste din agricultură. O dată cu aceasta, se va dezvolta baza tehnico-materială pentru producția proprie prin organizarea de laboratoare, carmangerii, mici abatoare, care să soluționeze în condiții de eficiență aprovizionarea acestor unități.

O atenție deosebită se va acorda extinderii serviciilor pentru turiști. Se vor organiza mai multe hanuri, cabane turistice, campinguri și căsuțe, obiective care angajează un volum redus de fonduri, cu eficiență ridicată, mai ales în jurul orașelor și pe traseele turistice principale.

O sarcină importantă a comerțului cooperatist rămîne în continuare ridicarea nivelului de servire a populației, manifestarea unei comportări pline de solicitudine față de clienți. Așa cum se sublinia în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la cel de al V-lea Congres al cooperației de consum: **„lucrătorii din cooperația de consum să țină seama de faptul că ei sînt în serviciul cooperatorilor și nu cooperatorii în serviciul lor, că stăpînii cooperației sînt membri cooperatori — țăranii — care trebuie serviți ca atare".**

Gh. FEȚEANU
consilier, membru în Comitetul Executiv al Centrocoop

ÎNVĂȚĂMÎNT

O ȘTIINȚĂ CE SE IMPUNE: CONTABILITATEA NAȚIONALĂ

UN ASPECT ESENȚIAL în cadrul preocupărilor privind perfecționarea învățămîntului economic superior*) îl constituie reexaminarea planurilor și programelor de învățămînt menite să reflecte complexitatea proceselor economice și intercondiționările ce se accentuează în viața economică reală, datorită revoluției științifice și tehnice contemporane. Diversificarea activităților sociale în domeniul economic, precum și legătura organică dintre ele, trebuie să-și găsească o exprimare teoretică corespunzătoare în apariția unor noi discipline economice, a unor științe de graniță sau de contact, care să sintetizeze aceste procese complexe.

În contextul unor asemenea cerințe, credem că de o deosebită actualitate în învățămîntul economic superior este abordarea unor discipline pe care analiza macroeconomică le solicită cu insistență pentru a-și da efectul cuvenit și cărora practica învățămîntului economic superior din țările dezvoltate le-a confirmat valabilitatea.

Între aceste discipline un loc deosebit de important îl constituie studiul Sistemului conturilor naționale (S.N.C.) sau, cum s-a încetățenit în multe țări, Contabilitatea națională.

Nu o simplă tehnică de conturi...

CONTRAR aparențelor ce ar putea rezulta din denumirea sa, contabilitatea națională nu constituie cîtuși de puțin o simplă tehnică de conturi contabile (deși nici aceasta nu-i chiar atît de simplă). În fapt, contabilitatea națională se prezintă ca o ramură a științei economice specializată în studiul cantitativ al rețelelor economice integrate.

Interferențele crescînde ale vieții economice contemporane impun cu acuitate utilizarea unor mijloace moderne de cercetare a rețelelor economice integrate, a păienjenișului de relații economice ce se intersectează și influențează care se cer reflectate și interpretate prin modalități științifice corespunzătoare. Contabilitatea națională este tocmai știința interdisciplinară care oferă o asemenea posibilitate.

Prin utilizarea sistemului contabilității naționale (adaptată proceselor și condițiilor din economia socialistă), alături de cel al balanțelor economiei naționale, putem dispune de un aparat suplimentar de investigație la nivel macroeconomic, deosebit de prețios pentru analizele de profunzime, privind produsul social total, produsul social final și venitul național, schimbările în structura de ramură a economiei pe plan orizontal și vertical (balanța legăturilor interramuri constituind o parte componentă a contabilității naționale), schimbările economice pe plan teritorial, aprecierea avuției naționale și a bilanțului național, mărimea și structura stocurilor, relațiile financiare și fluxurile monetare, activitatea sectorului terțiar din economie (îndeosebi activitatea de servicii) în corelație cu dezvoltarea întregii economii, activitatea comerțului exterior și relațiile economice externe etc.

Sistemul contabilității naționale, prin rezultatele ce le furnizează, își găsește o largă aplicabilitate în munca de planificare curentă și de perspectivă, în elaborarea diferitelor variante de modele decizionale, privind creșterea economică, fluxurile materiale și bănești, în urmărirea executării planului și a corectării lui pe parcurs, în efectuarea unor lucrări de comparabilitate economică internațională de o mare însemnătate pentru stabilirea sarcinilor noastre de perspectivă, în anumite studii de conjunctură internă și internațională etc. În sfîrșit, sistemul contabilității naționale oferă un material deosebit de prețios pentru istoria economiei naționale, reflectînd personalitatea și specificitatea economică a fiecărei națiuni, pentru știința istorică în general, constituind punctul de plecare pentru un nou teren de cercetare în cadrul acesteia — și care s-a extins considerabil în ultimii ani — și anume a elaborării istoriei cantitative, pentru științele geografice, îndeosebi a geografiei economice, pentru matematică și statistică economică, pentru sociologia economică etc.

...ci o știință interdisciplinară

STRÎNS legat de economie politică și econometrie, de statistică și prognozare, de extinderea analizelor macroeconomice, sistemul contabilității naționale s-a închegat ca o știință interdisciplinară independentă, îndeosebi după al doilea război mondial. Importanța ei rezidă nu numai în dezvoltarea rapidă ce a cunoscut-o în ultimele două decenii, dar și în locul pe care îl ocupă în problematica unor Congrese sau Conferințe economice internaționale (Conferințele I.A.R.I.W., Congresul internațional al economiștiior de la Montreal, Congresele Institutului Internațional de Finanțe Publice etc.), precum și prin personalitățile ce abordează această problemă. Este cazul a menționa pe cunoscuții economiști: Jan Tinbergen (Olanda) Richard Stone (Anglia), J. Marczewscy (Franța), Richard Ruggles (S.U.A.), Odd Aukrust (Norvegia), Branko Horvat (Iugoslavia), J. Fogaras-Zala (Ungaria), O.J. Firestone (Canada) etc.

Problema contabilității naționale a fost pînă în prezent neglijată în învățămîntul nostru economic superior. Credem că astăzi este momentul a se reflecta asupra oportunității introducerii ei. Tematica unui asemenea curs ar putea fi — în linii generale următoarea:

1) Obiectul și locul contabilității naționale în cadrul științelor economice. 2) Principalele etape în dezvoltarea Contabilității naționale. 3) Categoriile și noțiunile conceptuale ale Contabilității naționale. Conturile și agregatele de bază. Articulația conturilor. 4) Analiza rețelelor economice. Structură, grupări. 5) Clasificarea sistemului de conturi în funcție de natura operațiunilor. 6) Balanța legăturilor interramuri. 7) Analiza structurilor economice pe baza sistemului conturilor naționale, pornindu-se de la indicatorii macroeconomici. 8) Sistemul conturilor regionale. 9) Comparațiile internaționale în sistemul Contabilității naționale. 10) Instrumentele macroeconomice de decizie și Contabilitatea națională.

Schema de mai sus este departe de a fi limitativă, ea urmînd a fi detaliată și adîncită în conformitate cu nevoile economiei noastre naționale.

prof. dr. Dan GRINDEA

*) Vezi și articolul „Economistul — bun la toate ?" din nr. trecut.

PUNCTE DE VEDERE

PARTICIPAREA ROMÂNIEI LA ADÎNCIREA ŞI PERFECŢIONAREA COOPERĂRII ECONOMICE DINTRE ŢĂRILE SOCIALISTE

(Urmare din nr. trecut)

Prin problemele de mare însemnătate examinate, care privesc dezvoltarea relaţiilor economice dintre ţările membre ale CAER pe o perioadă îndelungată, precum şi prin modalităţile, formele şi metodele preconizate pentru rezolvarea lor, Sesiunea a XXIII-a (specială) a marcat un pas înainte în perfecţionarea colaborării în cadrul CAER. Dînd o înaltă apreciere şi aprobînd în unanimitate activitatea delegaţiei române, precum şi documentele adoptate la sesiune, plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din mai 1969 a subliniat că „lucrările sesiunii, documentele adoptate cu acest prilej, constituie o contribuţie importantă la adîncirea colaborării şi cooperării economice şi tehnico-ştiinţifice dintre statele membre ale CAER, la perfecţionarea activităţii Consiliului de Ajutor Economic Reciproc pe baza principiilor internaţionalismului socialist, egalităţii depline în drepturi, respectării suveranităţii şi intereselor naţionale, avantajului reciproc şi întrajutorării tovărăşeşti".

Pornind de la direcţiile orientative trasate de Sesiunea a XXIII-a (specială), în perioada care a urmat după această sesiune în organele CAER s-a desfăşurat o activitate laborioasă de concretizare a căilor, formelor, metodelor, acţiunilor şi măsurilor care vor sta la baza adîncirii şi perfecţionării în continuare a colaborării şi cooperării dintre ţările membre, ţinînd seama de condiţiile concrete care determină în mod obiectiv interesul fiecărei ţări de a participa, în diferite forme, la colaborarea în cadrul CAER.

Primele rezultate ale activităţii desfăşurate pentru îndeplinirea sarcinilor trasate de Sesiunea a XXIII-a (specială) a CAER au fost examinate în mai 1970, la Sesiunea a XXIV-a a Consiliului, care a avut loc la nivelul şefilor de guverne.

Acţionînd în spirit constructiv, de pe poziţia principială care caracterizează politica partidului şi guvernului ţării noastre, la această activitate şi-au adus contribuţia — alături de specialiştii celorlalte ţări membre ale CAER — cadre cu munci de răspundere şi alţi specialişti din ţara noastră.

O cerinţă importantă a activităţii de colaborare reciprocă este ca ea să se bazeze pe legităţile generale ale construcţiei socialiste şi pe principiile fundamentale ale conducerii economiei socialiste, pe îmbinarea organică a coordonării planurilor — ca principală formă de organizare a colaborării şi cooperării dintre ţările membre ale CAER — cu folosirea mai deplină a relaţiilor marfă-bani. Desfăşurîndu-se în conformitate cu aceste principii, extinderea şi perfecţionarea colaborării economice şi tehnico-ştiinţifice dintre ţările membre ale CAER reprezintă un proces, conştient şi planic, reglementat de partidele şi guvernele din aceste ţări, al adîncirii diviziunii socialiste a muncii, menit să contribuie la apropierea nivelului de depozitare a economiilor naţionale ale ţărilor respective, la formarea unei structuri moderne, eficiente, a economiilor lor naţionale, formarea unor legături trainice şi stabile în principalele ramuri ale economiei, ştiinţei şi tehnicii, lărgirea şi consolidarea pieţei internaţionale socialiste şi perfecţionarea relaţiilor marfă-bani ca element al colaborării şi cooperării.

EXPERIENŢA de două decenii acumulată în activitatea practică a CAER relevă eficienţa unor forme, metode, căi şi mijloace care — dezvoltate în continuare şi completate cu alte noi, în lumina experienţei acumulate — pot aduce în viitor o contribuţie sporită la adîncirea, perfecţionarea şi ridicarea nivelului colaborării şi cooperării dintre ţările membre.

Astfel, în colaborarea care se desfăşoară în domeniul activităţii de planificare un rol important îl pot juca asemenea forme cum sînt efectuarea de consultaţii reciproce, pe baze bilaterale şi multilaterale, cu privire la principalele probleme ale politicii economice, precum şi colaborarea în domeniul prognozării, coordonării planurilor cincinale şi a planurilor de perspectivă îndelungată privind cele mai importante ramuri ale economiei naţionale şi tipuri de producţii, schimbul de experienţă referitoare la perfecţionarea sistemelor de planificare şi conducere a economiilor naţionale, realizarea unei conlucrări sistematice între organele centrale de planificare din ţările membre etc. În acest domeniu ţările interesate pot conveni asupra folosirii şi a altor forme de colaborare în vederea stabilirii între participanţi a unor legături de producţie mai sistematice şi stabile şi promovării specializării şi cooperării.

Astfel de forme presupun, desigur, păstrarea caracterului de sinestătător al planificării interne şi a proprietăţii fiecărei ţări asupra obiectivelor economice, capacităţilor de producţie şi resurselor care fac obiectul colaborării.

O contribuţie crescîndă la extinderea şi adîncirea colaborării şi cooperării este menită să o aducă lărgirea planică a specializării şi a cooperării internaţionale în domeniul producţiei, ştiinţei şi tehnicii. Sporirea eficienţei acestei forme de colaborare este legată de direcţionarea ei spre unirea eforturilor ţărilor interesate în vederea identificării şi exploatării resurselor de materii prime minerale, construirii unor obiective economice din diferite ramuri, efectuării de lucrări de cercetare ştiinţifică şi tehnică de interes reciproc etc.

Perfecţionarea colaborării în domeniul comerţului exterior este legată de întărirea rolului acordurilor de lungă durată — instrument al asigurării dezvoltării caracterului planificat al schimburilor de mărfuri şi a stabilităţii acestora pe perioade îndelungate — şi perfecţionarea altor forme organizatorice ale comerţului reciproc pe baza monopolului de stat, dezvoltarea legăturilor comerciale în corelare cu perfecţionarea relaţiilor valutar-financiare şi a sistemului preţurilor de comerţ exterior ş.a.

Una din căile menite să contribuie la sporirea eficienţei colaborării, la creşterea răspunderii pentru îndeplinirea obligaţiilor reciproc asumate şi a operativităţii în rezolvarea diferitelor probleme de interes comun, precum şi la lărgirea schimbului de experienţă, o constituie, de asemenea, organizarea de legături nemijlocite, pe baze contractuale, între organele şi organizaţiile economice, ştiinţifice şi de proiectare din ţările membre, în conformitate cu principiile, premisele organizatorice, economice şi juridice stabilite de comun acord de către parteneri.

O altă cale pentru extinderea şi adîncirea colaborării şi cooperării reciproce o formează dezvoltarea activităţii organizaţiilor internaţionale existente şi crearea de către ţările interesate membre ale CAER a unor noi organizaţii internaţionale în diferite domenii şi de diferite tipuri, în funcţie de obiectul activităţii, cerinţele concrete ale dezvoltării colaborării şi interesele diferenţiate ale ţărilor. O condiţie de bază pentru realizarea unei colaborări fructuoase în cadrul unor astfel de organizaţii constă în aceea ca ele să fie deschise participării oricărei ţări şi să se conducă după principiile generale ale colaborării dintre ţările membre ale CAER, principii care pot fi dezvoltate, de la caz la caz, în raport cu situaţiile specifice legate de crearea unei organizaţii sau alteia.

Un rol important în întărirea legăturilor de colaborare între ţările membre, revine, de asemenea, perfecţionării bazelor juridice ale acestei colaborări, îndeosebi în direcţia creşterii răspunderii părţilor pentru îndeplinirea angajamentelor reciproce.

În strînsă legătură cu colaborarea şi cooperarea în CAER ţara noastră participă şi la alte organizaţii internaţionale ale ţărilor socialiste, care îşi desfăşoară activitatea în conformitate cu principiile care stau la baza relaţiilor dintre aceste ţări: Banca internaţională de colaborare economică (BICE), Banca internaţională de investiţii (BII), Parcul comun de vagoane de marfă (PCV), Direcţia centrală de dispecer al sistemelor energetice interconectate (DCD), organizaţia internaţională de ramură pentru colaborarea în domeniul producţiei chimice de mic tonaj (INTERCHIM) ş.a. Totodată România participă la activitatea de colaborare care se desfăşoară în domeniul siderurgiei în cadrul organizaţiei INTERMETAL, pe baza unei convenţii încheiate cu această organizaţie de întreprinderea română de comerţ exterior METALIMPORT.

În acelaşi timp ţara noastră colaborează cu celelalte ţări socialiste şi în cadrul Organizaţiei de colaborare a căilor ferate (OCCF) şi al Organizaţiei de colaborare în domeniul poştei şi telecomunicaţiilor (OCPT). În afară de ţările membre ale CAER la activitatea acestor organizaţii participă şi celelalte ţări socialiste din Asia (R.P. Chineză, R.P.D. Coreeană şi R.D. Vietnam) precum şi Republica Cuba.

Participînd activ la colaborarea şi cooperarea care se desfăşoară în organizaţiile internaţionale ale ţărilor socialiste ţara noastră consideră că, prin însăşi natura lor, aceste organizaţii sînt chemate să contribuie la accelerarea progresului multilateral al fiecărei ţări, la afirmarea superiorităţii noului tip de relaţii statornicite între ţările socialiste, relaţii bazate pe încredere, stimă, respect reciproc, solidaritate şi întrajutorare tovărăşească.

I. IONESCU

COLABORAREA DINTRE ŢĂRILE SOCIALISTE ÎN DOMENIUL PLANIFICĂRII

CARACTERUL planificat al dezvoltării economiei naţionale a ţărilor socialiste a determinat statornicirea între aceste ţări a unor relaţii de colaborare specifice, care au creat premisele coordonării pe o perioadă de timp mai îndelungată a realizării unor probleme economice sau tehnico-ştiinţifice care interesează dezvoltarea economică a ţărilor respective. Condiţiile concrete de dezvoltare a economiei ţărilor socialiste, experienţa acumulată de acestea în domeniul activităţii de planificare, natura problemelor care necesită conjugarea eforturilor proprii cu posibilităţile de conlucrare internaţională, stadiul atins în dezvoltarea relaţiilor reciproce în diferite etape, au determinat apariţia treptată a unor metode şi căi de colaborare pe baze bilaterale şi multilaterale, de la contacte, consultaţii reciproce şi tratative între diferite organe competente ale ţărilor — anterioare definitivării planurilor economice ale ţărilor respective, pînă la forme cu un grad mai ridicat de organizare şi concretizare a colaborării, cum sînt coordonarea planurilor de dezvoltare economică, specializarea şi cooperarea în producţie, acordurile comerciale şi convenţiile de colaborare de lungă durată etc.

Un rol important în dezvoltarea colaborării şi cooperării dintre ţările socialiste revine comisiilor interguvernamentale bilaterale de colaborare economică. O pondere tot mai însemnată în activitatea acestor comisii o ocupă cooperarea economică şi tehnică. Ca rezultat al activităţii desfăşurate în aceste comisii, au fost perfectate sau sînt în curs de examinare, pentru perioada de după anul 1971, o serie de acţiuni de cooperare dintre ţara noastră şi celelalte ţări socialiste, care vor contribui la realizarea, prin eforturi comune, a unor importante probleme economice prevăzute în planurile naţionale. 1)

O activitate rodnică desfăşoară, de asemenea, comisiile mixte de colaborare tehnico-ştiinţifică, în cadrul cărora se realizează, pe bază de planuri de colaborare bilaterală convenite între părţi, conlucrări directe între diferite organe şi organizaţii economice, institute de cercetare şi proiectare, transmiterea reciprocă de documentaţii tehnice, delegări de specialişti pentru cunoaşterea proceselor tehnologice, schimburi de experienţă etc.

Printre formele şi metodele de colaborare dintre ţările socialiste în domeniul activităţii de planificare, un loc important îl ocupă coordonarea planurilor de dezvoltare a economiei naţionale practicată în relaţiile dintre ţările membre ale C.A.E.R. care s-a statornicit ca principala formă de înfăptuire şi folosire eficientă a avantajelor diviziunii internaţionale socialiste a muncii. Obiectivele de bază ale coordonării planurilor constau în crearea de condiţii pentru îmbinarea specializării şi cooperării internaţionale în producţie cu dezvoltarea complexă, multilaterală, a economiei fiecărei ţări, atenuarea treptată, în primul rînd prin industrializarea ţărilor mai puţin dezvoltate economic, a diferenţelor dintre nivelurile de dezvoltare economică formate în decursul istoriei, conturarea soluţiilor de colaborare reciproc avantajoase destinate să contribuie la creşterea în ritm rapid a producţiei fiecărei ţări în vederea satisfacerii mai depline a necesităţilor populaţiei.

Coordonarea planurilor de dezvoltare economică constă, în esenţă, în desfăşurarea, în etape succesive, a unor consultări între ţări, premergătoare definitivării planurilor lor de dezvoltare; aceste consultări furnizează ţărilor respective elemente în legătură cu posibilităţile de conlucrare internaţională pentru

Aurelia RESIGA

→

←

rezolvarea unor probleme sau obiective de colaborare și cooperare economică și tehnico-științifică în condiții reciproc avantajoase. Luînd în considerare rezultatele coordonării planurilor, țările își stabilesc prin planurile proprii cadrul extinderii legăturilor economice cu celelalte țări, în funcție de direcțiile de dezvoltare și coordonatele lor politice și social-economice și cerințele de echilibrare a proceselor interne de producție și reproducție materială.

Coordonarea planurilor economice a fost instituită ca formă de colaborare în cadrul C.A.E.R. în anul 1954 și se realizează prin consultații între organele centrale de planificare și alte organe competente ale țărilor, atît direct, bilateral, cît și pe cale multilaterală în organele C.A.E.R.

În consultațiile bilaterale se examinează posibilitățile de extindere și intensificare a relațiilor economice nemijlocite dintre țările respective. În cadrul consultațiilor efectuate în organele C.A.E.R., țările prospectează și examinează posibilitățile generale, orientative de dezvoltare a colaborării, îndeosebi, pe calea coordonării eforturilor unora sau tuturor țărilor, în scopul înfăptuirii de obiective prezentînd interes reciproc. Înțelegerile realizate în consultațiile bilterale, precum și soluțiile reciproc acceptabile de extindere a legăturilor economice, determinate prin examinare multilaterală, sînt recomandate țărilor în vederea concretizării lor în continuare de către organele de comerț exterior, în cursul tratativelor pentru încheierea acordurilor comerciale de lungă durată sau a altor acorduri economice.

CONȚINUTUL și metodele coordonării planurilor economice s-au îmbogățit și diversificat treptat pe măsura consolidării bazelor construcției socialiste. Un rol însemnat în această direcție l-a avut acumularea de către organele naționale de planificare a experienței necesare în evidențierea și soluționarea problemelor de colaborare în condiții reciproc avantajoase, precum și înființarea unor organe C.A.E.R. specializate — comisiile permanente de ramură — care au rolul de a organiza colaborarea și coordonarea în principalele ramuri economice și industriale.

Un rol preponderent în lucrările de coordonare a planurilor l-a ocupat, pînă la începutul deceniului trecut, convenirea volumelor livrărilor reciproce pentru principalele materii prime și produse. În cursul coordonării planurilor pe perioada 1961—1965 și, îndeosebi, pe perioadele 1966—1970 și 1971—1975, acestor lucrări li s-au atribuit, progresiv, caracteristici calitative noi, care s-au manifestat însă diferențiat. Ele au constat, îndeosebi, în perfecționarea sistemului informării reciproce cu privire la prevederile planurilor de dezvoltare, lărgirea în cadrul coordonării a preocupării pentru extinderea cooperării industriale și dezvoltarea specializării în producție, realizarea coordonată a unor obiective de investiții și a unor cercetări tehnico-științifice prezentînd interes reciproc, coordonarea unor acțiuni de colaborare pe o perioadă mai îndelungată de cinci ani.

Lucrările de coordonare a planurilor economice pe perioada 1966—1970 s-au efectuat într-o conexiune mai strînsă cu etapele întocmirii de către țările membre a schițelor de plan pe cincinalul respectiv. Este semnificativ faptul că, paralel cu efectuarea primei etape a consultațiilor bilaterale ale organelor centrale de planificare, au fost elaborate în cadrul organelor C.A.E.R., pe baza datelor orientative ale țărilor membre, sinteze de balanță pentru principalele tipuri de produse (circa 230 produse industriale și agricole), ceea ce a corespuns necesităților fiecărei țări de a-și orienta variantele de dezvoltare și în funcție de posibilitățile extinderii colaborării cu celelalte țări socialiste.

Caracteristica principală a lucrărilor de coordonare a planurilor economice pe perioada 1971—1975 a constituit-o concentrarea atenției asupra examinării unor probleme concrete de colaborare economică și tehnico-științifică, evidențiate de țări pe măsura conturării interesului în soluționarea complexă a acestora cu eforturi conjungate, îndeosebi din punct de vedere al extinderii cooperării în prospecțiuni geologice, cercetări și în construirea unor obiective, al dezvoltării specializării produselor, al determinării volumelor și condițiilor schimburilor și transporturilor prilejuite de acestea.

Întrucît coordonarea planurilor economice ale țărilor membre C.A.E.R. a apărut din necesitatea orientării activității de colaborare cu ajutorul unor instrumente corespunzătoare caracterului planic al dezvoltării economiei socialiste, elementul determinant al conținutului acesteia l-au constituit acțiunile de colaborare rezultate din opțiunile prioritare ale planurilor de dezvoltare a țărilor membre ale C.A.E.R.

O PREOCUPARE centrală a țărilor în cadrul lucrărilor de coordonare a planurilor a constituit-o intensificarea colaborării în vederea asigurării stabile a necesarului lor de **combustibil și energie.** Începînd cu lucrările de coordonare a planurilor pe perioada 1960—1965, luînd în considerare rezultatele examinării periodice, în mod complex, a problemelor balanțelor lor de combustibil și energie pe perioade mai lungi decît un cincinal, țările membre ale CAER au încheiat acorduri bilaterale și multilaterale pentru soluționarea unor probleme de interes reciproc în domeniul industriei de petrol și gaze, cum ar fi lărgirea livrărilor de țiței și gaze din U.R.S.S. în alte țări membre ale CAER, crearea unor obiective de interes comun în domeniul dezvoltării industriei carbonifere, inclusiv în ce privește cărbunele cocsificabil și energetic, utilarea cu eforturi comune a unor obiective energetice etc. În cadrul lucrărilor de coordonare a planurilor s-a acordat o atenție deosebită convenirii livrărilor reciproce pentru **principalele tipuri de materii prime,** semifabricate siderurgice și neferoase, precum și folosirii unor forme și metode variate de cooperare pentru dezvoltarea bazei de producție a minereurilor și semifabricatelor, specializarea în producția diferitelor tipuri de laminate, realizarea unor schimburi sistematice de sortimente de laminate feroase și neferoase. Ținînd seama de necesitatea asigurării economiei naționale în perspectivă cu cantități sporite de minereuri de fier, cupru, aluminiu, zinc, nichel, cositor, țările au studiat și urmează să convină acțiuni adecvate de cooperare, inclusiv prin realizarea de investiții cu eforturi comune în acele țări care dispun de condiții favorabile pentru sporirea producției în vederea majorării livrărilor către parteneri.

Una din direcțiile de bază ale colaborării în cadrul coordonării planurilor a constituit-o preocuparea pentru asigurarea necesităților economiei naționale a țărilor cu **mașini, utilaje, linii tehnologice și alte produse industriale.** Lucrările de coordonare a planurilor și, în special, cele privind extinderea cooperării și specializării în producție, au stimulat diversificarea și îmbunătățirea structurii schimburilor, ceea ce s-a reflectat, îndeosebi, în creșterea cu consecvență în cadrul acestora a ponderii mașinilor și altor produse cu un înalt grad de prelucrare industrială. În domeniul specializării și cooperării în producție există încă largi posibilități de extindere a colaborării dintre țări, ceea ce reiese și din faptul că ponderea schimburilor de produse specializate în exportul total al construcțiilor de mașini apare foarte diferențiată pe țări. Astfel, în 1969 ea a reprezentat în R.P. Bulgaria — 37%, R. S. Cehoslovacă — 17%, R.P. Polonă — 26%, R. S România — 15%, R.P. Ungară — 12% și U.R.S.S. — 24%.

Rezultatele activității de coordonare a planurilor cincinale, desfășurată de țările membre ale C.A.E.R. prin îmbinarea consultațiilor nemijlocite dintre organele lor de planificare cu lucrările realizate pe cale multilaterală în cadrul Consiliului, s-au concretizat, în ultimă instanță, prin **majorări substanțiale ale livrărilor reciproce.**

Însemnătatea pe care o are colaborarea în domeniul activității de planificare, inclusiv coordonarea planurilor economice, pentru prospectarea din timp de către organele competente din fiecare țară a posibilităților de soluționare prin colaborare a unor obiective majore ale dezvoltării în perspectivă a fost relevată în mod deosebit în hotărîrile Sesiunii a XXIII-a (speciale) a C.A.E.R. care a avut loc în anul 1969. În acest sens tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, a subliniat în raportul la cel de-al X-lea Congres al Partidului că **„hotărîrile adoptate de sesiunea specială a C.A.E.R. din luna aprilie a.c. deschid noi posibilități de perfecționare și adîncire a formelor de colaborare și cooperare economică între țările membre, de coordonare a planurilor lor naționale, de specializare în producție“.**

Pornind de la orientarea generală stabilită de Sesiunea a XXIII-a (specială), în organele C.A.E.R. se întocmesc, în prezent, lucrări pentru pregătirea propunerilor cu privire la direcțiile și modalitățile principale de perfecționare în continuare a colaborării dintre țări în domeniul activității de planificare care, în parte, au fost prezentate spre examinare Sesiunii a XXIV-a a C.A.E.R. (mai 1970). Propunerile respective se referă, în principal, la organizarea colaborării în prognozarea principalelor domenii ale economiei, științei și tehnicii, coordonarea planurilor pe o perioadă mai îndelungată privind cele mai importante ramuri și tipuri de produse ale economiei, perfecționarea coordonării planurilor cincinale de dezvoltare economică și alte forme de colaborare între țările interesate.

ȚINÎND seama de faptul că organizarea activității de prognozare în majoritatea țărilor membre ale C.A.E.R. se găsește într-o fază inițială, se poate considera că desfășurarea în cadrul C.A.E.R. a unui amplu schimb de experiență în acest domeniu poate prilejui punerea la dispoziția țărilor a unor informații utile cu privire la diferite forme și sisteme de organizare, metode și procedee de prognozare, tematici de studii, tipuri de prognoze etc. În aceeași ordine de idei, organizarea informării reciproce referitoare la unele rezultate ale prognozelor naționale și elaborarea în comun, pe măsura acumulării experienței și în condițiile ce vor fi convenite de participanți, de prognoze în acele domenii ale economiei, științei și tehnicii care vor prezenta interes pentru mai multe țări, vor putea furniza, de asemenea, elemente orientative, atît pentru activitatea de prognozare ce se desfășoară în țările respective, cît și pentru pregătirea de condiții propice extinderii altor forme de conlucrare în cadrul C.A.E.R. cum ar fi, coordonarea unor probleme de colaborare pe o perioadă mai îndelungată, specializarea și cooperarea în producție ș.a.

Recomandările adoptate de sesiunile C.A.E.R. menționate reflectă dorința țărilor de a fructifica în mai mare măsură avantajele pe care coordonarea planurilor le oferă pentru activitatea proprie de planificare, îndeosebi, în ce privește proiectarea tendințelor creșterii economice pe o perioadă mai lungă de cinci ani. Întrucît dezvoltarea economiei naționale a țărilor este determinată, în măsură tot mai accentuată, de procesele economice de perspectivă, apare oportună extinderea coordonării asupra unor probleme și obiective de colaborare decurgînd din programele previzionale ale țărilor, coordonarea respectivă putînd să se refere la o perioadă de 15—20 ani, în funcție de specificul domeniului ales. Această extindere este de natură să faciliteze determinarea și precizarea din timp de către țările interesate a condițiilor de participare la realizarea cu eforturi conjugate a unor importante obiective economice de mai mare amploare și a căror realizare ar depăși, după părerea lor, orizontul și posibilitățile planurilor cincinale.

Între criteriile principale pentru alegerea de către țările membre a unor asemenea domenii un loc deosebit poate fi atribuit necesității efectuării de cercetări științifice și lucrări experimentale de proiectare în vederea soluționării problemelor complexe de importanță deosebită legate, mai ales, de elaborarea unor tipuri noi de mașini și utilaje, materiale sintetice, de construcție etc. Un alt criteriu de alegere îl poate constitui necesitatea alocării unor volume mari de investiții pentru crearea într-o perioadă îndelungată a unor capacități de producție, în special, pentru produsele care determină structura economică și asigură stabilitatea realizării producției, inclusiv a producției specializate. Propunerile prezentate de țări au relevat cointeresarea lor în coordonarea, pe cale bilaterală și multilaterală, pe o perioadă mai îndelungată a unor probleme din domeniul combustibililor și energiei, inclusiv al energeticii nucleare, materiilor prime pentru siderurgie și metalurgia neferoasă, industriei chimice, a celulozei și hîrtiei, petrochimiei, precum și sistemelor complexe de mașini și aparate, cum sînt electronica și automatica, construcția de aparatură industrială, aparate de măsură și control, utilaje pentru ramurile principale ale economiei naționale ș.a.

Deosebit de importantă pentru crearea premiselor necesare desfășurării acestei forme de colaborare în condiții optime este organizarea unei etape premergătoare precizării de către țări a interesului de participare, etapă destinată efectuării de schimburi de informații cu privire la direcțiile generale ale planurilor sau concepțiilor de perspectivă ale țărilor, precum și realizării unor schimburi de experiență în domeniul metodologiei planificării și proiectărilor pe perioade îndelungate.

ESENȚA propunerilor de perfecționare a activității de coordonare a planurilor cincinale constă în concentrarea atenției acestei activități asupra problemelor concrete ale colaborării care joacă un rol precumpănitor la întocmirea planurilor cincinale, avînd totodată, o importanță hotărîtoare în dezvoltarea relațiilor economice pe perioada respectivă. Spre deosebire de coordonarea de perspectivă care are, în primul rînd, un caracter de prospectare și se realizează pentru obiective de mare amploare, examinarea problemelor de colaborare în cadrul coordonării planurilor cincinale se poate efectua mai detaliat și adîncit, pe o arie mai largă de probleme și într-o etapizare mai strînsă, ceea ce determină ca rezultatele acestei activități să aibă un caracter de concretizare superior.

Interesul țărilor fiind determinant în conturarea sferei problemelor coordonate, de bună seamă că ele se cer a fi selectate din cadrul acelor domenii ale producției materiale care comportă cheltuieli mari pentru dezvoltarea producției și asigurarea stabilă a aprovizionării și desfacerii și, ca atare, face oportună conjugarea eforturilor. Cerința majoră de a asigura țărilor din timp elemente în legătură cu posibilitățile de colaborare externă, face oportună definitivarea lucrărilor de coordonare a planurilor cincinale, în măsură considerabil mai mare decît pînă în prezent, pînă la prezentarea proiectelor de plan spre aprobare organelor competente din fiecare țară, ceea ce va crea premisele pentru luarea de către țări în considerare atît a măsurilor de colaborare convenite cît și a mijloacelor necesare realizării lor.

Potrivit hotărîrilor Sesiunii a XXIII-a (speciale) a C.A.E.R. țările interesate pot folosi și alte forme și metode de colaborare în domeniul activității de planificare care constau în elaborarea de lucrări privind coordonarea mai adîncită a dezvoltării producției anumitor categorii de produse industriale alese de țări. Aceste forme de colaborare își propun ca scop determinarea mai precisă a posibilităților de stabilire a unor legături intense și sistematice între participanți, asigurarea unui înalt grad de specializare și cooperare în producția produselor alese, precum și relații economice trainice și de durată.

Înfăptuirea formelor de colaborare menționate poate necesita lucrări complexe de coordonare referitoare la pregătirea și realizarea propriu-zisă a producției, cît și la organizarea desfacerii produselor obținute, în cursul cărora putînd fi avute în vedere elaborarea de prognoze tehnico-economice, convenirea de soluții pentru problemele tehnico-științifice, elaborarea unor programe corelate de cercetări, proiectări, standardizare, unificare, tipizare etc. coordonarea unor acțiuni menite să asigure atingerea nivelului mondial de calitate și care să facă posibilă o largă cooperare și specializare în producție, coordonarea problemelor legate de livrările reciproce și a acțiunilor față de terțe țări.

Evident că, ținînd seama de principiile care stau la baza relațiilor dintre țările socialiste, reconfirmate de hotărîrile Sesiunii a XXIII-a (speciale) a C.A.E.R., este necesar ca aplicarea diferitelor forme de colaborare în domeniul planificării să se facă în condițiile respectării suveranității și independenței naționale, astfel încît acestea să nu ducă la crearea de organisme supranaționale, să nu afecteze caracterul unitar al planurilor economice și independența unităților economice din fiecare țară.

Asupra dezvoltării și adîncirii în continuare a colaborării în domeniul activității de planificare, precum și, în general, asupra ansamblului colaborării între țările membre ale C.A.E.R. o influență pozitivă pot exercita consultațiile reciproce în principalele probleme ale politicii lor economice și tehnico-științifice. În cadrul consultațiilor respective poate fi abordată o varietate amplă de aspecte prezentînd interes pentru extinderea și adîncirea relațiilor economice reciproce, în special în legătură cu acele obiective economice și tehnico-științifice pentru a căror rezolvare țările consideră că nu dispun de suficiente posibilități, sau care pot fi realizate cu o eficiență economică mai ridicată prin eforturi conjugate.

Organizarea unor asemenea consultații cu caracter de informare și schimb de păreri, a căror sferă de probleme și modalități de realizare vor fi convenite de țările interesate a se consulta, neîndoielnic va favoriza cunoașterea reciprocă a orientărilor țărilor asupra direcțiilor principale și instrumentelor dezvoltării economice, orientării în dezvoltarea celor mai importante ramuri industriale, investițiilor și comerțului exterior, orientării în perfecționarea sistemelor de conducere și planificare a economiilor naționale etc., ceea ce va crea premisele luării în considerare de către țări a rezultatelor în procesul elaborării principalelor direcții ale dezvoltării economice proprii, în funcție de necesitățile acestei dezvoltări și de posibilitățile interne.

---

1) „Participarea României la cooperarea economică și tehnico-științifică“, Gh. Rădulescu, **Lupta de clasă** nr. 11/1970 ; „Dezvoltarea continuă a relațiilor de colaborare și cooperare economică și tehnică ale României cu țările socialiste“, R. Constantinescu, **Viața economică** nr. 1/1971, „Colaborarea economică și tehnico-științifică cu țările socialiste“, I. Ionescu, **Lupta de clasă** nr. 34 (356) și 35 (357) din 1970.

RELAȚII DE MUNCĂ ÎN ÎNTREPRINDERE

STRUCTURI PARTICIPATIVE

DEZVOLTAREA participării, atragerea salariaților la conducerea unităților economice, la elaborarea deciziilor, constituie una din căile de perfecționare a conducerii economiei naționale urmată cu consecvență de conducerea de partid și de stat din țara noastră. Ea corespunde atît unui deziderat politic — de lărgire continuă a democrației — cît și unei cerințe economice — de ridicare a calității deciziilor, prin valorificarea plusului de idei și motivare pe care-l conferă participarea.

Aplicarea principiului muncii colective în conducerea industriei a fost tradusă în viață prin crearea unor structuri organizatorice participative, prin instituirea comitetelor de direcție, a consiliilor de administrație și a adunărilor generale ale salariaților. Expresie a dezvoltării democrației economice, care evoluează o dată cu procesul general de adîncire a democrației socialiste în toate domeniile de activitate social-politice, formele instituite își afirmă tot mai mult — așa cum rezultă și din cercetarea efectuată la Combinatul de bumbac nr. 2 din București — rolul pentru care au fost create. Noua concepție promovată de partid și de stat a modificat întregul conținut al muncii de conducere prin creșterea gradului de participare a masei de salariați la conducere, prin adîncirea procesului de fundamentare și motivare a deciziilor.

Adunările generale ale salariaților din întreprinderi asigură participarea largă și nemijlocită a muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor și economiștilor — în calitatea lor dublă de proprietari colectivi ai mijloacelor de producție și producători de bunuri materiale — la conducerea și controlul activității economice, iar reprezentanții salariaților în comitetele de direcție și consiliile de administrație își manifestă rolul ce le revine în strîngerea legăturilor între colectivele de muncă și organele de conducere. Mai există însă și unele cazuri — așa cum constată investigațiile făcute în cîteva întreprinderi din București — în care lipsa de preocupare a factorilor responsabili din ministere, centrale și întreprinderi pentru a da cadrului organizatoric creat întregul conținut, fac ca reprezentanții salariaților să nu-și realizeze deplin mandatul ce le-a fost încredințat.

Sporirea participării, prin crearea cadrului structural-organizatoric permisiv, a devenit o realitate a afirmării democratismului socialist în viața noastră economică și nu trebuie precupețit nici un efort pentru ca ea să se manifeste din plin.

DECIZIE ȘI MOTIVARE

Rezultatele unei anchete privind aplicarea principiului muncii colective în conducerea organizațiilor economice

O LATURĂ importantă a preocupărilor din țara noastră pe linia perfecționării conducerii organizațiilor economice o reprezintă aplicarea principiului muncii colective. Avîndu-se în vedere particularitățile economiei noastre și cuceririle teoriei și practicii mondiale în acest domeniu, aplicarea principiului este realizată într-o concepție și în forme organizatorice **originale.**

Originalitatea se materializează atît în componența cît și atribuțiile încredințate organelor de conducere colectivă. După cum se știe, din **comitetele de direcție** fac parte, alături de cadre numite de organul ierarhic superior, și reprezentanți **aleși** ai salariaților. Apoi, existența **adunărilor generale** ale salariaților, în fața cărora comitetele de direcție raportează asupra realizărilor obținute (îndeplinirea planului la toți indicatorii, modul de gospodărire a fondurilor bănești și a fondurilor fixe încredințate de stat, creșterea eficienței economice, a rentabilității și a beneficiului coreiat cu modul de creștere a veniturilor salariaților, felul în care conducerea și-a îndeplinit obligațiile asumate față de salariați în precedenta adunare generală) și care dezbat obiectivele principale ce revin întreprinderii în perspectivă, reprezintă de asemenea o contribuție la aplicarea principiului muncii colective în conducerea activității organizațiilor economice.

În esență, prin aplicarea principiului muncii colective în conducerea organizațiilor economice se urmăresc următoarele două scopuri: **valorificarea gîndirii** creatoare a unui număr cît mai mare de salariați în elaborarea deciziilor și **motivarea** mai bună a deciziilor, pentru ca salariații să-și aducă întreaga contribuție la realizarea lor. Cu cît principiul este mai bine aplicat, cu atît deciziile sînt mai juste și cu atît participarea la realizarea lor este mai mare. Iată de ce gradul în care se aplică principiul muncii colective devine un **criteriu de apreciere** a calității conducerii. Rezultatele cercetărilor obținute pînă în prezent evidențiază unele caracteristici prin intermediul cărora poate fi evaluat gradul de aplicare a acestui principiu în conducere. Recent, pe baza unui mănunchi de astfel de caracteristici, am

Paraschiv BAȘTUREA

⟶

ÎNTREBĂRI	Sistemul I	Sistemul II	Sistemul III	Sistemul IV	Total răspunsuri
0	1	2	3	4	5
1. Cît de multă încredere se acordă salariaților?	Nici una 1	Puțină 17	Substanțială 28	Totală 6	52
2. Cît de liberi se simt salariații pentru a informa superiorii despre munca lor?	De loc —	Nu prea 5	Destul de liber 34	Foarte liber 13	52
3. Sînt solicitate ideile salariaților, iar dacă sînt valoroase, sînt și folosite?	Rareori —	Uneori 5	De obicei 32	Intotdeauna 12	52
4. Unde se localizează răspunderea pentru realizarea obiectivelor întreprinderii?	La nivel superior 4	La nivel mediu 16	Aproape peste tot 16	La toate nivelele 16	52
5. Se utilizează în mod predominant: 1) recompensare (morală și materială), 2) măsuri de constrîngere (penalizare, sancțiuni)					1) 39 *) 2) 37 *)
6. Care este direcția fluxului informațional?	Descendent 2	În majoritate în sens descendent 2	Descendent și ascendent 29	Descendent, ascendent și lateral 19	52
7. Cît de bine cunosc superiorii problemele pe care le întîmpină subordonații în rezolvarea sarcinilor?	Cunosc puțin 3	Cunoștințe sumare 11	Bine 22	Foarte bine 16	52
8. Care este caracterul relațiilor umane?	Slab, adesea de neîncredere 2	Slab, uneori moderat 3	Adesea cu destulă încredere 38	Grad înalt de încredere între șefi și subordonați 9	52
9. Cît de mult se utilizează principiile muncii colective?	De loc 1	Relativ puțin 2	Substanțial 24	Foarte mult 15	44*)
10. La ce nivel se iau deciziile?	Cel mai mult la nivel superior 15	La nivel superior cu oarecare delegare a drepturilor de decizie 13	La nivel superior cu mai multă delegare a drepturilor de decizie 12	La toate nivelele bine integrat 12	52
11. Ce propunere aveți în legătură cu nivelele la care trebuie să se ia o decizie?	Conducerea superioară 8	Nivel mediu și superior 29	Într-o anumită măsură, întreaga organizație 8	Într-o mare măsură întreaga organizație 7	52
12. Subordonații participă la deciziile referitoare la activitatea lor?	De loc 2	Consultați întîmplător 7	Consultați în general 36	Participă în întregime 7	52
13. Cu ce contribuie subordonații la procesul de luare a deciziilor referitor la motivarea colectivă?	Cu nimic 1	Relativ puțin 2	Oarecare contribuție 17	Contribuție deplină 20	40**)
14. Cum se stabilesc obiectivele organizatorice?	Prin ordine 3	Prin ordine, cu oarecari comunicații 6	După discutarea ordinelor 13	Prin acțiune de grup (cu excepția momentelor de criză) 18	40**)
15. Cît de multă rezistență ascunsă există față de obiectivele stabilite?	Rezistență puternică —	Rezistență moderată 3	Oarecare rezistență uneori 12	Puțină sau de loc 25	40**)
16. Cît de concentrate sînt funcțiile de revizie și control?	Foarte, la nivel superior 8	Relativ concentrate la nivelul cel mai înalt 12	Delegare moderată la nivelele inferioare 12	Foarte, cu o largă participare 8	40**)
17. Pentru ce folosesc datele cu privire la prețul de cost și productivitatea muncii?	Pentru urmărire critică 4	Pentru recompensă și critică 3	Oarecare autoîndrumare 13	Autoîndrumare, rezolvarea problemelor 20	40**)

*) Unele cadre au dat răspuns la ambele puncte, susținînd că se aplică atît recompensarea, cît și sancțiunile.
**) Nu au completat datele toți cei care au primit formularul.

(Urmare din pag. 7)

întreprins o anchetă asupra modului în care conducerea unui mare combinat textil[1] din țara noastră îl aplică în practică.

Metoda de investigație utilizată a constat în solicitarea opiniei a 52 de cadre de conducere superioară și medie[2] asupra unor cerințe ale aplicării principiului muncii colective. Răspunsurile au fost grupate în patru sisteme, (trepte) de conducere, ierarhizate după gradul de aplicare a principiului muncii colective[3], astfel încît primul sistem reprezintă o conducere autoritară iar ultimul — al patrulea — este caracterizat de cea mai largă participare. Iată cum arată gruparea răspunsurilor date la cele 17 întrebări ale noastre (vezi tabelul).

Răspunsurile evidențiază faptul că, în ansamblu, conducerea combinatului se încadrează în sistemul III. În detaliu însă apar aspecte asupra cărora considerăm necesar să facem unele observații.

● În ceea ce privește primul grup de trei întrebări — referitoare la relațiile dintre conducere și masa de salariați — subliniem necesitatea găsirii unui stil de muncă care să întărească încrederea salariaților în conducere, să le formeze convingerea că ideile lor bune sînt preluate și folosite de conducere fără echivoc. Nimic nu este mai demobilizator, mai dezolant pentru un salariat sau un grup de salariați, decît faptul că, la propunerile lor sau la problemele pe care le întîmpină în realizarea sarcinilor de plan, nu primesc răspuns sau sprijin din partea conducerii superioare a unității respective.

● Cu privire la motivarea salariaților reține atenția faptul că mulți dintre cei interesați au completat ambele răspunsuri, susținînd că se utilizează atît forme de cointeresare, cît și de constrîngere. Din acest punct de vedere sîntem de părere că, conducerea trebuie să insiste mai mult, pe seama măsurilor de cointeresare morale și materiale — individuale și colective — ținînd seama că legislația în vigoare acordă posibilități mai mari de cointeresare decît în trecut.

● Date interesante s-au cules în legătură cu circulația informațiilor și cu privire la relațiile umane, date care atestă preocupările conducerii combinatului pentru aceste probleme. Aproape 60% din răspunsuri arată că fluxul informațional este atît descendent cît și ascendent, ceea ce situează combinatul spre sistemul III de conducere. Faptul că la întrebarea a 7-a, 14 persoane se înscriu cu răspunsurile pe treapta 1 și 2 relevă necesitatea unor preocupări mai sistematice din partea conducerii combinatului pe linia perfecționării muncii șefilor, în vederea trecerii spre sistemele III și IV.

● Este de asemenea semnificativ că 90% din cei interogați arată că relațiile umane sînt adesea de destulă încredere și de un grad înalt de încredere între șefi și subordonați și că tot 90% apreciază că în utilizarea principiului muncii colective conducerea combinatului se încadrează în sistemele III și IV.

● Se observă că răspunsurile referitoare la modul de adoptare a deciziilor sînt împărțite aproape egal între cele 4 trepte. Avînd în vedere că într-o economie condusă centralizat, pe bază de plan, se impune ca la nivelul întreprinderii un număr mare de decizii să se ia numai la nivelul conducerii superioare (colective), restul fiind repartizate celorlalte eșaloane, ni se pare normală această distribuție. Nu trebuie neglijate posibilitățile de perfecționare legate de necesitatea de a ierarhiza drepturile de decizie și responsabilitățile corespunzătoare. Pentru aceasta este necesar să se acorde atribuții mai largi directorilor de compartimente, șefilor de servicii, de secție și maiștrilor. Conducerea modernă presupune ierarhizarea drepturilor de decizie pe trepte de conducere pentru creșterea operativității și întărirea simțului de răspundere al tuturor conducătorilor.

● Reține în mod deosebit atenția procentul (45%) celor care apreciază că obiectivele se stabilesc prin acțiunea colectivă a cadrelor de conducere și al celor care menționează (90%) că nu manifestă rezistență puternică sau moderată față de obiectivele stabilite de conducere.

În concluzie, conducerea Combinatului de bumbac nr. 2—București aplică un sistem de conducere modernă. Putem face legătură între calitatea conducerii și faptul că în anul trecut combinatul și-a depășit planul de activitate la toți indicatorii.

Ne exprimăm speranța că, prin acest articol, am reușit să relevăm unele aspecte noi legate de aplicarea în practica conducerii a principiului muncii colective, să evidențiem că în organizațiile noastre economice sînt utilizate sisteme și metode dintre cele mai moderne, să atragem atenția asupra unui factor de mare importanță pentru o bună conducere — acela al **motivării colective.**

Rezultatul anchetei demonstrează că indicațiile date de Conferința Națională a Partidului Comunist Român din 1967, cu privire la aplicarea principiului muncii colective sînt transpuse în practică.

Formele novatoare de conducere aplicate în țara noastră reflectă munca plină de pasiune și competență a unui număr mare de cadre de conducere, a specialiștilor, a economiștilor, a oamenilor de știință, care împreună își aduc contribuția la dezvoltarea științei conducerii, la aplicarea unor sisteme și forme de conducere moderne, originale, proprii economiei socialiste a României.

---

1) Este vorba de Combinatul de bumbac nr. 2 — București. Cîteva date caracteristice : unitate industrială, specializată pe productia de fire tip bumbac (62 tone zilnic) ; 10 000 de salariați ; cinci unități componente — Filatura Românească de Bumbac — București; Filatura de fire tip bumbac — Oltenița : Țesătoria de bumbac „Suveica" — București ; Țesătoria și Fabrica de vată — Buftea : Întreprinderea „Textila Nouă" — Ploiești. Este deci o unitate economică puternică. comparabilă cu companiile de același profil din țări cu economie dezvoltată.

2) Au fost chestionați : membrii comitetului executiv al consiliului de administrație al combinatului (4) membrii comitetelor de direcție din fabrici (30), șefi de serviciu din combinat și fabrici. șefi de secții etc. (18) cărora le mulțumesc pe această cale pentru sprijinul acordat.

3) Întrebările și structura celor patru trepte au fost elaborate pornindu-se de la un sistem asemănător prezentat de dr. Renais Likert — directorul Institutului de cercetări sociale de pe lîngă Universitatea din Michigan — la ultimul Congres Internațional de Organizare Științifică (Tokio, 1969).

întreprindere și cîțiva din furnizorii materiilor prime.

★

UTILITATEA perfectării sistemului informațional — de la salariați spre conducere și invers — atît sub aspectul social-uman cît și a celor de producție se pune cu deosebită acuitate în întreprinderile noastre socialiste unde salariații sînt și proprietari ai mijloacelor de producție și unde există forme organizatorice care pot răspunde din plin acestei cerințe.

Maria POPESCU
cercetător științific principal
Institutul de filozofie

MODELUL FUNCȚIONAL AL GRUPELOR DE MUNCĂ

RELAȚIA simplă dintre lucrător și sarcina de muncă, nu poate explica întrutotul trăsăturile comportamentului industrial. Intervine dimensiunea socială a muncii — relațiile dintre membrii colectivului.

Compatibilitatea membrilor colectivului de muncă (de capacități, de interese, de conduite) este un proces psihosocial prin excelență, el se constituie ca rezultat al relațiilor umane dirijate. Dirijarea interacțiunilor din colectivele de muncă trebuie făcută conform unui model funcțional corespunzător cerințelor sarcinii. Modelul funcțional nu se confundă cu organigrama, care este o „morfologie socială" a grupei, în timp ce modelul este „fiziologia socială" a ei. Primul e structura, a doua este sistemul de acțiune.

Modelul funcțional trebuie să fixeze pentru fiecare cum să lucreze, cu cine și cum trebuie să coopereze, pentru ca munca să se procesualizeze într-un lanț neîntrerupt și ritmic.

În cercetările întreprinse *) am înregistrat unele dereglări în relațiile funcționale din colective, determinate uneori de cauze obiective (de aprovizionare, de amplasare a grupelor etc.) dar și de cauze subiective (deplasări de la locul de muncă, repaus mascat, tendințe de izolare, comoditate).

Prin dinamogramele efectuate **la 17** grupe de muncă s-a conturat faptul că apar constante de grup ale relațiilor funcționale, cu toate variațiile subiective înregistrate. Pe baza datelor culese, putem conchide că aceste relații pot fi structurate avîndu-se în vedere următoarele cerințe :

a) Să fie prevăzută structura rațională a rețelei de funcționare în interiorul colectivului de muncă, precizînd nu numai locul, ci și legăturile pe care fiecare muncitor urmează să le stabilească cu ceilalți coechipieri sau cu muncitori din alte colective, precum și ritmul interacțiunilor.

b) Să prevadă releuri precise în îndeplinirea economicoasă a sarcinii și cu efort minim. Sînt necesare însă și releuri secundare, încît lipsurile apărute în prima rețea să fie înlocuite, evitîndu-se stagnările, perturbările și mobilitatea exagerată a muncitorilor de la o grupă la alta.

c) Modelul funcțional trebuie să respecte natura umană, să nu îngrădească rigid activitatea muncitorilor. Un model presant creează anxietate, suprasolicitată. este obositor. Modelul trebuie să corespundă dezideratului de a favoriza producția maximă, dar în condiții de satisfacție maximă și cu efort rațional.

d) Modelul funcțional al grupelor trebuie integrat în sistemul general al întreprinderii ca un subsistem. Dacă în „micro" (în componența colectivului de muncă) se cer reglementate relații de muncă între oameni, la nivel mediu se ridică problema relațiilor între diferite secții și servicii.

dr. Georgeta Dan SPÎNOIU
cercetător științific principal,
Institutul de psihologie

---

*) Cercetările parțial efectuate la Fabrica de medicamente „Fiola" — București, Combinatul chimic — Făgăraș. Uzina „Hidromecanică" — Brașov și Schela de foraj și extracție a țițeiului — Boldești.

INFORMARE ȘI ANTRENARE

ÎNTREPRINDEREA industrială, este în același timp un mecanism tehnic, un organism economic și o microsocietate. Informațiile de care are nevoie conducerea ei trebuie să vizeze nu numai unul sau altul dintre aspectele ei, ci pe toate în interdependența lor.

Soluționarea practică a problemei obținerii unor informații asupra atitudinii și stărilor de spirit, aspirațiilor și dorințelor lucrătorilor trebuie să stea în atenția oricărei conduceri de întreprindere industrială. Modul cum diferitele colective de muncă privesc sarcinile pe un an sau o schimbare fundamentală a regulamentului unității, relațiile care se stabilesc între membrii colectivelor și conducători etc., prezintă o mare importanță pentru conducerile de întreprinderi. Interviurile luate de noi membrilor comitetelor de direcție din cîteva întreprinderi bucureștene — în cadrul unei cercetări sociologice — arată însă că nu peste tot acest deziderat este realizat.

Una din întrebările puse cu acest prilej viza natura informațiilor care prezintă interes pentru activitatea interlocutorilor noștri. Răspunsurile primite prezintă pe ansamblu o situație firească, în sensul că șeful serviciului financiar se preocupă, de pildă, de informațiile financiare, cel al serviciului plan de cele care privesc îndeplinirea planului, pe șeful serviciului personal îl interesează problemele de personal, adică angajări, fișe de muncă etc. Pentru că, în general, nu există și un serviciu care să se ocupe de probleme psiho-sociale, informațiile în acest domeniu lipsesc și majoritatea conducătorilor nu le solicită deși fenomene ca nemulțumiri față de lipsa de atenție din partea conducerii, relații neprincipiale între maiștri și colectiv, aspirații neîmplinite etc. există și se dovedesc a avea un rol de frînă în activitatea economică a întreprinderilor.

După cum se știe, în comitetele de direcție sînt incluși și reprezentanți ai salariaților, precum, și președintele comitetului sindical. Surprinzător, cercetarea noastră a relevat o anumită indiferență a acestora față de necesitatea informației. Majoritatea lor au răspuns la întrebarea ce informații prezintă interes pentru dvs. — nu este cazul. Devine explicabil de ce participarea reprezentanților salariaților la activitatea comitetului de direcție este în general palidă. O importantă direcție a contribuției lor la această activitate ar trebui să constea cu deosebire în informarea comitetului de direcție asupra problemelor sociale ale întreprinderii. Studiul documentelor ședințelor comitetelor de direcție a întreprinderilor cuprinse în investigație relevă însă o scădere a participării reprezentanților salariaților la discuții.

Problema se pune relativ în aceiași termeni și în raport cu cealaltă linie a circuitului informațional : de la conducere spre executant. În cele mai multe situații, executorul simte nevoia să cunoască detalii în legătură cu sarcina încredințată : cărui obiectiv major îi este ea subordonată, cu ce mijloace se realizează, ce avantaje morale și materiale va avea în urma realizării comenzii etc. Sociologia a demonstrat, atît teoretic cît și prin aplicații practice, importanța discutării cu executanții a obiectivelor încredințate.

Ancheta efectuată într-un eșantion format din 431 muncitori — selectați întîmplător din întreprinderile în care s-a efectuat cercetarea amintită — permite unele observații demne de luat în seamă pe această linie.

În primul rînd, cum relevă datele din tabelul alăturat, este de observat că persoana reprezentanților salariaților nu este cunoscută de aproape jumătate dintre muncitori. Restul de 50% se compune din : aproape 10% cărora le-a fost jenă să-și recunoască necunoașterea reprezentanților în comitetul de direcție ; 14% care au considerat inutilă cunoașterea lor, pentru că în calitatea lor de reprezentanți nu îndeplinesc rolul conferit ; 26% care îi cunosc și le apreciază munca.

Se constată, în al doilea rînd. că sfera necunoașterii activității reprezentanților muncitorilor în comitetul de direcție este extinsă : mai mult de 3/4 dintre muncitorii anchetați.

Apare deci imperioasă necesitatea găsirii unor forme organizate, prin care activitatea desfășurată de reprezentanții salariaților în comitetele de direcție să fie dinamizată, forme în care ei să poată aduce la cunoștința masei de salariați deciziile comitetului de direcție, să motiveze aceste decizii.

Din acest punct de vedere ni se pare oportună instituirea unor forme organizatorice care să înlesnească schimbul informațional reciproc. Astfel, existența unei cutii de scrisori către reprezentanții salariaților în comitetele de direcție, cu obligativitatea răspunsului la aceste scrisori, comunicarea periodică prin stația de radioficare a unor statistici privind problemele rezolvate, precum și indicarea unor cazuri concrete (cu asentimentul persoanelor respective) ar permite informarea publică despre activitatea lor în organele de conducere.

Trebuie, de asemenea, subliniată necesitatea perfecționării fluxului informațional de la conducător spre executant. După cum se știe, există o formă organizatorică instituționalizată: adunarea generală a salariaților. Aceasta nu este însă folosită la întregul ei potențial. Se vede chiar și din tabelul prezentat, în ce proporție considerabilă salariații **nu cunosc greutățile principale** pe care le întîmpină colectivul întreprinderii lor. Foarte puțini au putut să indice cîțiva din beneficiarii produselor fabricate de

Ponderea salariaților care nu-i cunosc pe reprezentanții lor în comit. de direcție	Ponderea salariaților care nu cunosc activitatea reprez. lor în comit. de direcție	Ponderea sal. care nu cunosc de loc hotărîrile conducerii	Ponderea sal. care nu cunosc greutățile principale pe care le întîmpină întreprinderea
49,2	78,6	54,2	74,4

COMERŢUL EXTERIOR — REZULTATE, CONCEPŢII, SARCINI

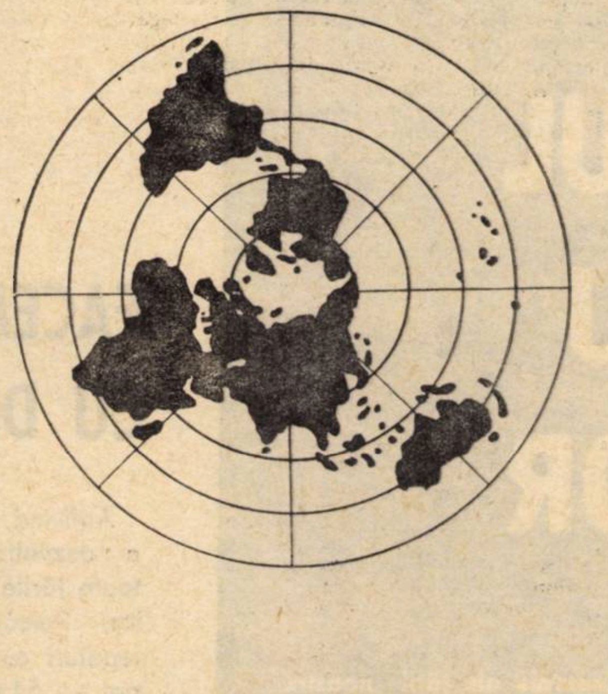

PRIN DOMENIILE de activitate reprezentate de participanţi, prin tematică, problemele dezbătute şi mai ales prin concluziile cuprinse în cuvîntarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, consfătuirea de săptămîna trecută este un mare eveniment. Însuşi faptul convocării ei pune în evidenţă rolul comerţului exterior în dezvoltarea României, importanţa ce i se atribuie în politica generală a partidului nostru comunist, a statului nostru. În progresele acestui sector al economiei naţionale, însumînd rezultate din relaţiile economice cu 110 ţări de pe toate continentele, îşi găseşte oglindirea concepţia fertilă, potrivit căreia participarea la circuitul economic mondial este unul din instrumentele puternice ale valorificării mereu mai bune a resurselor naturale şi de muncă ale ţării, ale conectării ei la fluxurile de înnoire generate de revoluţia ştiinţifică — tehnică în curs, ale creării unui climat favorabil păcii şi înţelegerii între popoare. In rezultatele remarcabile ale acestui sector se oglindesc — este drept încă nu în deplină măsură — efectele eforturilor pentru dezvoltarea forţelor de producţie, modernizarea structurilor economiei, sporirea accentului pus pe aspectele calitative, pe factorii intensivi ai dezvoltării.

Interpretînd incorect orientarea noastră spre modernizarea structurii economiei, unii comentatori străini se întreabă dacă dezvoltarea noastră nu aspiră cumva spre autarhie, spre autoaprovizionare în toate domeniile. Dar cum s-ar putea aspira spre acest ţel, de altfel neraţional şi utopic, în condiţii cînd o parte crescîndă a producţiei noastre este destinată exportului, cînd România participă tot mai intens la diviziunea internaţională a muncii, la circuitul economic mondial ? Nu acest lucru îl exprimă faptul că în cincinalul trecut, în timp ce venitul naţional a crescut cu 45%, volumul comerţului exterior a sporit cu 75% ? Ultima cifră este de reţinut, întrucît ea demonstrează în felul ei eforturile făcute de clasa muncitoare, de ţărănime, de întregul nostru popor pentru a compensa efectele calamităţilor naturale şi a îndeplini sarcinile de plan.

De România veche ne-am depărtat mult nu numai în domeniul volumului, al structurii şi nivelului tehnic al producţiei, dar şi în domeniul volumului şi structurii comerţului exterior. Este semnificativ că astăzi sîntem prezenţi pe pieţele externe cu o serie întreagă de produse industriale, inclusiv un număr însemnat de produse ale construcţiilor de maşini. Anul trecut am exportat 74% din producţia de autoturisme de teren, aproape 30% din producţia de strunguri, 46% din producţia de tractoare, 30% din producţia de rulmenţi, 55% din producţia de sodă calcinată şi aproape 40% din producţia de mobilă. În 1970 spre ogoarele altor ţări — socialiste, capitaliste dezvoltate şi în curs de dezvoltare — au fost expediate aproape 13 500 de tractoare. S-au vîndut pe pieţele externe aproape 9 500 de autocamioane, zeci de locomotive Diesel electrice, aproape 5 300 de autoturisme de teren. Modificarea structurii exportului, creşterea ponderii produselor prelucrate, care înmagazinează un mai mare volum de muncă şi-a găsit expresia în creşterea cu aproape 50% a valorii obţinute în medie pe o tonă de produse exportate.

În domeniul importurilor, una din cele mai semnificative modificări de structură o constituie apariţia, alături de instalaţii, maşini şi utilaje, a unui nou şi important capitol, anume importurile de materii prime — îndeosebi de minereu de fier, cocs şi cărbune cocsificabil, minereuri şi metale neferoase, bumbac, piei şi altele — apropiindu-ne astfel şi aici de structurile caracteristice ţărilor cu economie dezvoltată.

În sfîrşit, în ansamblul relaţiilor economice externe, pe lîngă formele tradiţionale, acelea ale schimburilor comerciale, în cincinalul trecut au apărut sau au căpătat extindere forme noi — cooperarea economică şi tehnică-ştiinţifică, turismul, desfăşurarea pe pieţele externe a unor activităţi de prospectare şi explorare în sectorul minier, a unor activităţi de construcţii civile şi industriale.

Marea consfătuire de lucru de săptămîna trecută a avut drept obiectiv principal examinarea căilor şi mijloacelor pentru a ridica activitatea de comerţ exterior la nivelul posibilităţilor şi nevoilor actuale ale economiei noastre, la nivelul exigenţelor etapei de dezvoltare în care ne aflăm. Dezbaterile, analizele efectuate cu acest prilej, confruntările de opinii şi schimbul de experienţă care au avut loc au dat naştere la un bogat material de reflecţie.

Încununarea consfătuirii a constituit-o cuvîntarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, care stabileşte orientările fundamentale ale dezvoltării relaţiilor noastre economice externe în viitorul cincinal, indică direcţiile de aplicare prioritară a eforturilor, cuprinde o serie de măsuri economice şi organizatorice menite să asigure atingerea obiectivelor calitative şi cantitative ale comerţului exterior românesc.

ORIENTAREA geografică a schimburilor noastre rămîne în continuare în deplin acord cu linia generală a politicii noastre externe. Ea porneşte de la rolul deosebit pe care îl are colaborarea economică a României cu celelalte ţări socialiste şi totodată de la necesitatea extinderii legăturilor cu toate ţările lumii pe baza cunoscutelor principii ale relaţiilor între state.

Ţările socialiste vor continua să deţină mai mult de jumătate din schimburile noastre comerciale. Vor creşte într-o măsură însemnată şi se vor diversifica relaţiile cu ţările membre ale C.A.E.R. România va participa, în continuare, la perfecţionarea activităţii acestei organizaţii, acţionînd consecvent în spiritul principiilor pe care se întemeiază relaţiile dintre ţările socialiste şi al documentelor ce stau la baza acestui organism. S-a stabilit orientarea ca în relaţiile cu ţările socialiste să se acţioneze astfel încît prevederile acordurilor de lungă durată să fie nu numai realizate, ci şi depăşite şi să se extindă acţiunile de cooperare realizate pe cale bilaterală sau multilaterală.

Vor creşte, în continuare, simţitor schimburile noastre cu ţările capitaliste dezvoltate ; va trebui însă ca pe pieţele acestor ţări să exportăm mai multe produse ale construcţiilor de maşini, ale altor ramuri ale industriei.

De o atenţie specială s-au bucurat în expunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu problemele dezvoltării relaţiilor economice cu ţările din Asia, Africa şi America Latină. Se cunoaşte poziţia consecventă a României de sprijinire a aspiraţiilor legitime ale acestor ţări în lupta împotriva imperialismului, pentru asigurarea unei dezvoltări independente, faptul că la Organizaţia Naţiunilor Unite în abordarea problemelor dezvoltării am adoptat în numeroase probleme puncte de vedere identice sau foarte apropiate. Este în afară de îndoială influenţa pozitivă pe care o va avea indicaţia dată ca, în cadrul extinderii schimburilor cu ţările în curs de dezvoltare, să studiem mai atent posibilităţile lor de a ne livra produse industriale, corespunzătoare calitativ şi tehnic, spre a importa, pe lîngă materii prime, şi produse finite.

DIN PROBLEMATICA foarte întinsă abordată în cuvîntarea secretarului general nu pot fi cuprinse în acest comentar decît unele aspecte. O întreagă familie de probleme se subsumează sarcinii de a asigura în acest cincinal o balanţă de plăţi echilibrată. În cadrul creşterii cu 55% a volumului comerţului exterior, exporturile vor cunoaşte un ritm mai viu de expansiune decît importurile, urmînd să se majoreze cu 82%. La importuri, care în 1975 vor însuma cifra considerabilă de 14,5 miliarde lei valută, încadrarea în nivelul de creştere prevăzut va presupune intensificarea preocupărilor pentru satisfacerea din resurse interne a unor nevoi de producţie şi de investiţii. Este vorba aici, între altele, de mărirea eforturilor pentru a pune în valoare resurse interne de materii prime, chiar şi atunci cînd au un conţinut util mai sărac, de a dezvolta producţia de înlocuitori, de a organiza fabricaţia unor produse chimice de mic tonaj şi a satisface în mai mare măsură din producţie internă nevoile de aparatură de comandă, de măsură şi control, de maşini de serie mică şi de unicate. În acelaşi timp o atenţie sporită urmează să se acorde calităţii şi preţului produselor importate, ca şi utilizării lor cît mai operative şi mai eficiente.

O serie de măsuri organizatorice şi economice vor avea drept menire să determine unităţile producătoare şi organele centrale să acţioneze pentru asigurarea unei corelaţii corespunzătoare între exporturi şi importuri. Chiar în condiţiile realizării sarcinii la producţia globală, planul se va considera îndeplinit, cu toate consecinţele ce derivă de aici pentru nivelul retribuţiei, numai dacă şi în măsura în care a fost îndeplinită sarcina de export ; încasările în lei ale unităţii producătoare pentru mărfurile exportate vor reflecta direct nivelul preţului obţinut şi volumul încasărilor pe pieţele externe. In viitor atît întreprinderile, cît şi ministerele îşi vor asigura prin export mijloacele valutare necesare pentru importuri, cu dreptul de a apela la unele credite valutare numai cînd există siguranţa restituirii la timp a valutei împrumutate. Se va trece astfel şi în acest domeniu la aşezarea pe baze economice a relaţiilor dintre întreprinderi şi bănci.

În cadrul cuvîntării au fost prezentate o serie de repere fundamentale ale politicii de sporire a exporturilor şi de creştere a eficienţei lor. Este necesar să se mărească, în continuare, ponderea exportului de produse ale construcţiilor de maşini, chimiei, industriei uşoare şi alimentare, ale industriei materialelor de construcţie, astfel încît acestea să reprezinte în 1975 peste două treimi din totalul exportului. S-a subliniat însă că trebuie intensificate eforturile pentru specializarea producţiei pentru export, spre a concentra eforturile asupra unor produse cu desfacere certă pe o perioadă îndelungată. Stabilirea acestor produse şi organizarea corespunzătoare a producţiei trebuie să se bazeze pe prospectarea atentă şi sistematică a pieţelor externe.

Secretarul general s-a ocupat amănunţit de o serie de aspecte de care depinde succesul acţiunii de promovare a exportului românesc. Subliniindu-se în mod univoc prioritatea producţiei pentru export faţă de alte sarcini de producţie, s-a cerut totodată să se manifeste mai multă rigoare la încheierea contractelor de export, astfel încît să nu ne asumăm decît obligaţii de livrare pe care sîntem siguri că le putem realiza în termenul stabilit. În cuvîntare a fost pusă în relief necesitatea de a asigura continuitatea exportului românesc pe pieţele pe care ne-am introdus, de a utiliza larg metode moderne de marketing şi comercializare, de a organiza corespunzător activitatea de service şi aprovizionare a clienţilor cu piese de schimb. Eforturile de echilibrare a balanţei comerciale cu acele ţări din care importăm mai mult decît exportăm trebuie să se îndrepte nu spre diminuarea volumului importurilor, ci spre majorarea exporturilor româneşti. Însăşi activitatea Ministerului Comerţului Exterior va fi apreciată în final după felul cum se echilibrează exportul şi importul, după succesul măsurilor de stimulare a creşterii exporturilor româneşti.

Un mare accent s-a pus în cadrul Consfătuirii pe problemele extinderii cooperării în producţie, a altor forme de cooperare. Acesta este un domeniu de mare perspectivă în care însă realizările din ultimii trei ani nu sînt pe măsura aşteptărilor. Este desigur necesar, înainte de toate, ca pe fiecare zonă şi ţară să existe o deplină claritate de concepţie asupra obiectivelor prioritare de urmărit prin extinderea cooperării. Se impune, de asemenea, ca posibilităţile de cooperare să fie analizate temeinic în ceea ce priveşte fezabilitatea lor, interesul pe care-l prezintă pentru ţara noastră, eficienţa pe termen scurt şi pe termen lung. Cooperarea reprezintă pentru noi una din cele mai interesante căi de dezvoltare a relaţiilor economice externe, de creare a unor fluxuri stabile de schimb, de asigurare a unor surse sigure de materii prime şi de acces la tehnica şi tehnologia înaintată. Totuşi ea nu este şi nu poate fi un scop în sine. Acţiunile de cooperare trebuie să se încadreze în coordonatele de dezvoltare stabilite prin plan şi să se caracterizeze printr-un grad ridicat de eficienţă. Aceasta presupune mult discernămînt în elaborarea propunerilor de către ministere, mai multă coordonare şi colaborare între ministere.

Un leit-motiv al consfătuirii l-a constituit sporirea eficienţei activităţii de comerţ exterior, abordîndu-se în acest context numeroase probleme legate de structura producţiei, de calitatea, nivelul tehnic şi prezentarea produselor, de prospectarea pieţelor şi formele de comercializare, de organizarea transporturilor, îndeosebi pe distanţe .mari, de găsirea celor mai potrivite soluţii de adaptare la legislaţia comercială din fiecare ţară, la regimul taxelor vamale etc.

UN CADRU adecvat pentru rezolvarea cu succes a tuturor sarcinilor stabilite în acest domeniu îl constituie măsurile adoptate de partid şi de stat pentru descentralizarea activităţii economice, perfecţionarea organizării, conducerii şi planificării economiei naţionale, inclusiv a activităţii de comerţ exterior. Este în afară de îndoială că, aşa cum s-a subliniat în cadrul consfătuirii, cel mai mare rău l-a adus comerţului nostru exterior centralismul excesiv, confundarea monopolului de stat al comerţului exterior cu monopolul Ministerului Comerţului Exterior asupra acestui sector. Trecerea activităţii de comerţ exterior la ministere şi centrale lichidează ruptura anormală dintre producţie şi desfacere, asigură relaţii directe între furnizor şi beneficiar, sporeşte elasticitatea adaptării la cerinţele în schimbare ale pieţei, măreşte cîmpul de iniţiativă şi înzestrează cu răspundere nivelele şi sectoarele unde se asigură premisele de bază ale succesului exporturilor şi importurilor româneşti. Un rol însemnat în promovarea relaţiilor noastre economice externe vor avea noile reglementări privind sarcinile şi atribuţiile misiunilor diplomatice, consulare şi economice ale României în străinătate, privind atribuţiile şi răspunderile Ministerului Comerţului Exterior şi ale Ministerului Afacerilor Externe, precum şi măsurile de formare şi perfecţionare a cadrelor.

În cincinalul pe care l-am început, ţara noastră va face un nou şi important pas înainte în dezvoltarea potenţialului său economic şi tehnic, în modernizarea structurii economiei. Pe această bază, măsurile luate pentru perfecţionarea activităţii pe planul relaţiilor economice externe vor asigura mărirea rolului comerţului exterior în procesul creşterii economice, în accelerarea sporirii venitului nostru naţional.

Gheorghe DOLGU

1966-1970

COMERȚUL NOSTRU EXTERIOR

„Un rol însemnat în extinderea relațiilor generale ale țării noastre îl au îndeplinirea în bune condiții a sarcinilor privind comerțul exterior, intensificarea contribuției României la circuitul mondial de valori materiale și spirituale — factor de importanță majoră al promovării păcii și progresului în lumea contemporană".

NICOLAE CEAUȘESCU

Continuarea în ritm susținut a procesului de industrializare socialistă a României a intensificat relațiile comerciale exterioare ale țării noastre. În 1970 am importat cu 81% mai multe mărfuri decît în 1965, în primul rînd utilaj — pentru dotarea economiei cu tehnică nouă — și materii prime și combustibili. În aceeași perioadă, exportul țării noastre a crescut cu 68%, îndeosebi ca urmare o creșterii capacității de producție a industriei României socialiste.

SCHIMBURILE DE MĂRFURI AU CRESCUT CU 75%

milioane lei — valută

	1965	1966	1967	1968	1969	1970
TOTAL	13071,9	14396,2	17648,6	18465,2	20241,8	22797,5
Export	6609,2	7116,9	8372,1	8311,4	9798,7	11101,5
Import	6462,7	7279,3	9276,5	9653,8	10442,9	11696,0

În perioada 1966—1970, creșterea volumului comerțului exterior a devansat pe cea a venitului național — indice de devansare 1,20, ceea ce reflectă intensificarea participării României socialiste la circuitul economic mondial și amplificarea rolului schimburilor comerciale externe în reproducția socialistă lărgită.

În 1970 volumul exportului depășea de 8,73 ori pe cel din 1950, al importului de 8 ori. Pe ansamblul comerțului nostru exterior, schimburile de mărfuri cu străinătatea erau în 1970 de 8,37 ori mai mari decît în 1950.

Importurile dețin un loc important în asigurarea economiei românești cu mașini, materii prime și alte produse. În 1970, România a importat 6,3 milioane de tone minereu de fier, 2,2 milioane de tone cărbune cocsificabil, 2,1 milioane de tone țiței, 44 mii tone fier, 23 mii tone azbest fibră. De asemenea, circa 30% din volumul mașinilor și utilajelor necesare economiei s-au asigurat prin import.

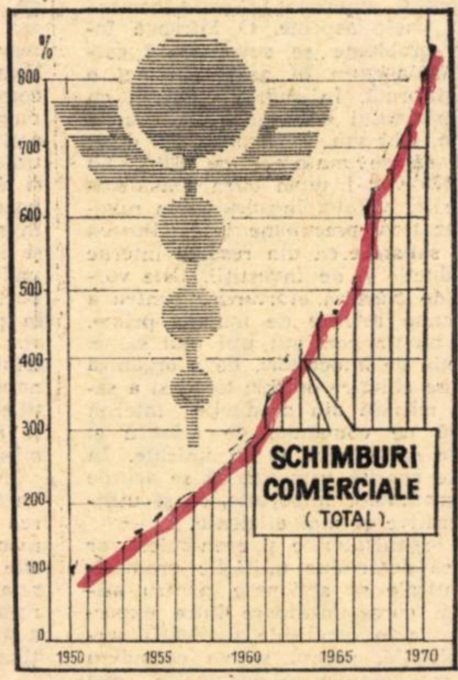

FACEM COMERȚ CU DE 3,8 ORI MAI MULTE ȚĂRI

Aplicînd consecvent principiul de a dezvolta relații economice cu toate țările, indiferent de orînduirea lor, România întreține astfel de legături cu 110 state. Locul principal — 54,4% din totalul schimburilor externe — îl ocupă țările socialiste.

România a încheiat acorduri pe termen lung cu peste 1/3 din țările cu care avem relații comerciale, iar cu aproape 50% din aceste țări s-au încheiat acorduri, convenții și alte aranjamente de cooperare economică și tehnico-științifică. Prin finalizarea a circa 150 de acțiuni de cooperare, inițiate în perioada 1966—1970, s-a contribuit la realizarea unor obiective industriale mode[rne] în țara noastră și în alte țări, livrarea de mașini, instalații și [...] produse.

COMERȚUL CU ȚĂRILE SOCIALISTE (MIL. LEI — VALUTĂ)

Țările socialiste din :	Export 1960	Export 1965	Export 1969	Import 1960	Import 1965	Import 1969
Europa	2939,3	4305,3	5261,0	2668,1	3788,1	4967,9
Asia	260,0	215,8	385,7	173,2	169,2	297,0
America	—	14,5	175,8	—	0,1	58,9
Total :	3199,3	4535,6	5822,5	2841,3	3957,4	5323,8

Crește exportul către țările capitaliste dezvoltate

Exporturile către țările capitaliste dezvoltate au cunoscut creșteri importante în anii cincinalului 1966—1970, reprezentînd o bază financiară tot mai puternică pentru acoperirea importurilor de utilaje, mașini-un[elte] și instalații din aceste state, imp[or]turi de o deosebită însemnătate p[en]tru industrializarea României, pe[n]tru introducerea noilor tehnologii.

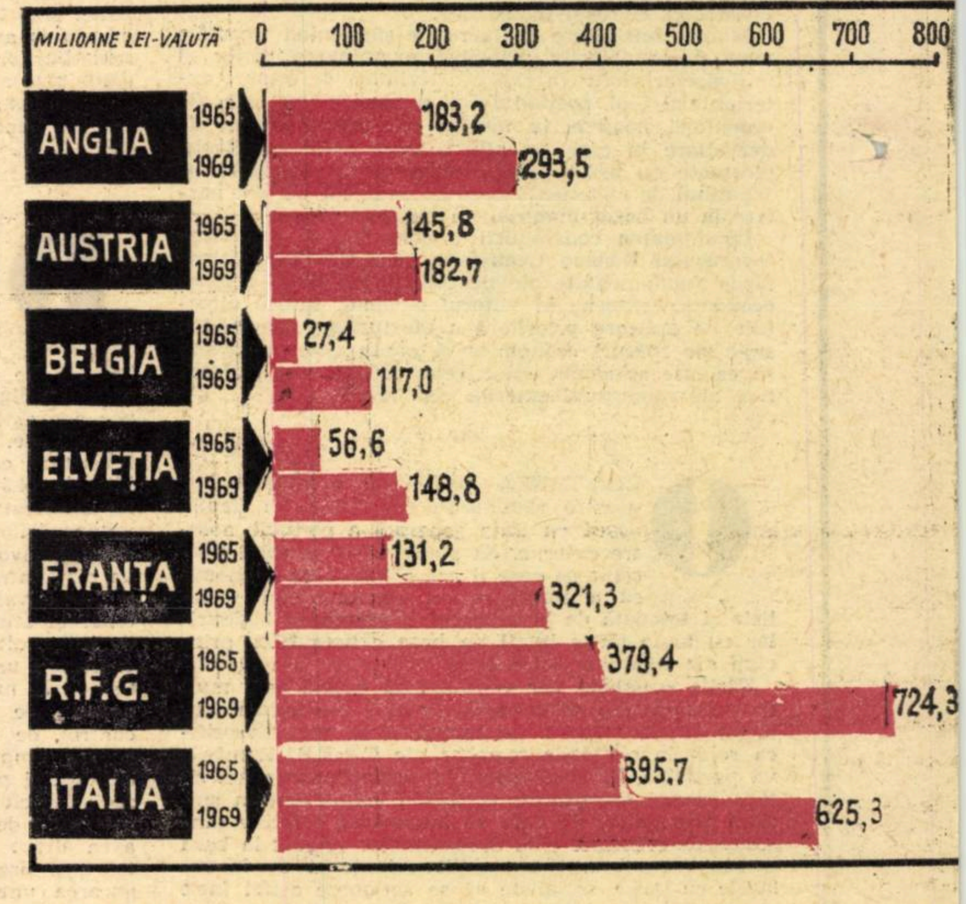

Numai în 17 țări din Asia și Africa (Birmania, Ceylon, Cipru, India, Indonezia, Iordania, I[...] Iran, Kuweit, Liban, Siria, Tur[...]

● Angajarea sau menţinerea în funcţie de gestionar a unei persoane ce nu îndeplineşte condiţiile cerute de lege privind vîrsta, studiile, stagiul sau care are antecedente penale ce-i interzice ocuparea funcţiei de gestionar.

● Angajarea în funcţia de gestionar fără existenţa dovezii eliberată de la fosta unitate privind pagubele aduse avutului obştesc.

● Neluarea măsurilor legale pentru constituirea garanţiilor.

● Predarea - primirea unei gestiuni fără respectarea condiţiilor legale.

● Neefectuarea inventarierilor la termenele şi în condiţiile legale.

● Neînregistrarea minusurilor sau plusurilor în gestiune.

● Neluarea măsurilor pentru începerea verificării cazurilor de depreciere, degradare sau distrugere de bunuri din gestiune, în termen de 3 zile de la data sesizării.

Actul normativ stabileşte amenzi între 150—800 lei pentru fiecare din aceste încălcări (H.C.M. 2230/1969, art. 17).

Contravenţiile se constată de salariaţi cu împuternicire specială, ai organizaţiei unde a avut loc abaterea sau de cei cu atribuţii de control.

Împotriva proceselor-verbale constatatoare şi a sancţiunii se pot face plîngeri în termen de 15 zile de la comunicare. Ele se soluţionează de conducătorul organului din care face parte agentul constatator, sau de alt angajat superior în grad acestuia din urmă.

Prescripţie — termene

Executarea amenzii se prescrie în următoarele cazuri:

— dacă procesul verbal constatator şi cînd este cazul şi înştiinţarea de plată a amenzii nu au fost comunicate celui în cauză în termen de o lună de la data aplicării sancţiunii;

— dacă în termen de un an de la data aplicării amenda nu a fost încasată. Menţionăm — deşi pentru caracterul agendei noastre nu prezintă interes că prin Instrucţiunile M.F. nr. 1513/1969 s-au stabilit norme privind procedura de încasare şi de vărsare a amenzilor.

Penalităţile se prescriu prin trecerea unui termen de 6 luni de la data cînd sînt datorate (Decret nr. 167/1958). Termenele se calculează astfel:

— în caz de neexecutare a prestaţiei contractuale, de la data cînd ea a devenit imposibil de executat sau din momentul în care beneficiarul a renunţat, în condiţiile legii, la prestaţia respectivă;

— în cazul penalităţilor pentru întîrziere, termenul începe să curgă din momentul cînd prestaţiile sînt datorate;

— în celelalte cazuri din momentul în care faptul prejudiciabil a avut loc.

În toate cazurile operează cauzele de suspendare şi întrerupere a prescripţiei prevăzute în Decretul nr. 167/1958.

Al. DETEŞAN
C. JORNESCU

Furnizor....... Produsul: pantofi bărbăteşti

Beneficiar....... Preţ unitar: 100 lei

SITUAŢIA
penalizărilor de întîrziere şi nelivrare

Contract		Livrat		Intîrzieri		Penalizări	Coeficient	Valoarea produselor - în lei -	Penalităţi datorate - în lei -
Termen	Cantitate	Termen	Cantitatea	Cantitatea	Zile				
20.X	1.000	22.X	500	500	35	0,3%	10,5%	50.000	5.250
20.XI	1.000	24.XI	1.200	300	20	0,2%	4%	30.000	1.200
10.XII	1.000	10.XII	1.100	200	5	0,1%	0,5%	20.080	100
-	-	15.XII	100	100	16	0,2%	3,2%	10.000	320
nelivrat la 31.XII :				100	-	8%	-	10.000	800
								TOTAL:	7.670

DOUĂ CĂI DE PREVENIRE A ABATERILOR ÎN ACTIVITATEA ECONOMICĂ

PENALITĂŢI ŞI AMENZI

***CUM** bine se ştie, una din trăsăturile esenţiale ale amplului proces de perfecţionare a conducerii şi planificării economiei o constituie trecerea unor însemnate atribuţii — dintre care cele mai multe privesc direct organizarea producţiei şi a activităţii de aprovizionare — de la ministere la unităţi economice cu statut de centrală şi la întreprinderi.*

Corespunzător acestor deplasări de atribuţii, de la organele centrale la unităţile producătoare, prin acte normative s-au instituit — aşa cum era firesc — şi unele pîrghii menite să prevină şi să sancţioneze abaterile de la normele de drept ce constituie cadrul legal de desfăşurare a activităţii economice. Printre acestea, două au o importanţă deosebită: penalităţile contractuale şi amenzile contravenţionale.

În cele ce urmează, ne-am propus să analizăm principiile de bază ale acestor importante căi de prevenire a abaterilor în activitatea economică, precum şi procedura de urmat în aplicarea lor.

De la început, este necesar să delimităm noţiunea de penalizare, de aceea de amendă, deoarece chiar în actele normative care reglementau în trecut contractele acestea erau folosite fără a se face o distincţie bine precizată. Astfel, aceeaşi încălcare a obligaţiilor contractuale, în unele condiţiuni fundamentale era sancţionată cu amendă iar în altele cu penalitate. Aşa se explică de ce a fost nevoie ca printr-un act normativ (H.C.M. nr. 1622/1957) să se aducă o clarificare a acestor noţiuni, înlocuindu-se în textele tuturor condiţiunilor fundamentale termenii necorespunzători. Prin hotărîrea amintită, s-a stabilit că amenzile urmau a reprezenta, cu începere de la 1 ianuarie 1958, o sancţiune cu unicul rol de a constrînge unitatea la îndeplinirea unei obligaţii legale sau contractuale, iar noţiunea de penalitate a fost rezervată cazurilor în care exista un prejudiciu ce urma să fie acoperit — parţial sau total — prin aplicarea acestei sancţiuni.

Ulterior acestui act normativ, literatura juridică şi practica organelor de arbitraj au îmbrăţişat şi terminologia şi distincţia de conţinut între noţiuni în domeniul contractelor economice aşa cum am arătat mai sus, aducînd şi unele precizări. Astfel, s-a considerat ca elemente esenţiale şi definitorii ale amenzii faptul că are un cuantum prestabilit, că se aplică exclusiv în cazurile în care nu există posibilitatea unui prejudiciu direct şi că se face venit la bugetul de stat.

O dată cu instituirea noilor norme de drept privind contractul economic au fost înlăturate amenzile ca mijloc de sancţionare a nerespectării obligaţiilor contractuale fiind rezervate exclusiv abaterilor privind activitatea precontractuală. Prin H.C.M. nr. 306/1970 se menţin numai penalităţile care, spre deosebire de trecut, sînt unice pentru toate organizaţiile socialiste, indiferent de subordonarea lor.

Din ansamblul dispoziţiilor normative şi din practica arbitrală pot fi conturate următoarele trăsături esenţiale ale penalităţilor contractuale, care prefigurează caracterul lor, şi le delimitează de amenzi.

● Penalităţile pot fi aplicate numai în cazurile în care abaterea sancţionată reprezintă o nerespectare a unei obligaţii rezultată dintr-un contract încheiat.

● Sînt datorate numai cînd încălcarea sau neexecutarea obligaţiilor contractuale s-a făcut în mod culpabil. Aceasta este o cerinţă expresă a legii nr. 71/1969 privind contractele economice (art. 20 al. 1 şi art. 1 alin. 1 din H.C.M. 306/1970). Culpa este prezumată, unitatea debitoare avînd însă dreptul ca împotriva acestei prezumţii să administreze toate probele admise de lege.

● Îndeplinesc un rol sancţionator, dar şi reparator, au, în acelaşi timp, atît o funcţiune de constrîngere cît şi una de acoperire a prejudiciului cauzat celeilalte părţi, devenită creditoare.

● Se pot aplica numai de către organele arbitrale sau se pot plăti la cerere de către organizaţia culpabilă, devenită debitoare în noul raport juridic. Organizaţia creditoare nu poate încasa suma ce reprezintă contravaloarea penalităţilor de la unitatea debitoare decît cu acordul acesteia. În consecinţă, ele nu se pot încasa pe baza unei dispoziţii de încasare.

● La încasarea de către organizaţiile creditoare se înregistrează într-un cont special. În acelaşi cont sînt înregistrate şi penalităţile plătite de unitatea respectivă; în final, penalităţile încasate sînt desti-

nate a acoperi penalitățile suportate. Această împrejurare nu exonerează pe angajatul culpabil de plata lor.

- Părțile contractante nu pot tranzacționa asupra lor, ele fiind ireductibile.
- În clauzele contractelor economice se pot prevedea penalități cu un cuantum superior celui legal; acestea nu pot fi însă diminuate.
- În cazul cînd nu sînt cerute de către organizația creditoare — deși are această obligație — pot fi acordate din oficiu de organele arbitrale.

Amenda contravențională

Așa cum am arătat, amenda fiind înlăturată ca mijloc de sancțiune a încălcărilor de la disciplina contractuală, în prezent are aplicabilitate numai în cazurile de abateri care constituie contravenții.

După intrarea în vigoare a Legii nr. 32/1968 actele normative prin care se stabilesc drept contravenții unele abateri de la normele de conduită — în activitatea economică sau socială — au adoptat ca terminologie unică denumirea de amendă; înainte de această dată însă s-a folosit destul de frecvent și denumirea de penalitate. Astfel, H.C.M. nr. 1147 din 12 august 1959 prin care s-a aprobat „Regulamentul privind aplicarea de penalități pentru nerespectarea unor norme referitoare la circuitul documentelor bancare" utilizează termenul de penalitate, deși abaterile sancționate reprezintă contravenții la regulile privind circuitul documentelor bancare.

Din actele normative care reglementează această materie precum și din literatura juridică se pot concretiza următoarele elemente esențiale și caracteristici ale amenzii:

- Se aplică de organele administrative ierarhic superioare sau de organe de control ce au atribuții speciale în acest scop. Sancțiunea are un caracter administrativ.
- Abaterea pe care o sancționează nu intră în cadrul unor raporturi contractuale existente ci reprezintă o încălcare sau neexecutare a atribuțiilor cu caracter administrativ.
- Are drept unic scop sancționarea, avînd rol de constrîngere nu și de reparare căci abaterea respectivă nu a avut ca efect producerea în mod direct a unui prejudiciu.
- Amenzile au un cuantum prestabilit, spre deosebire de penalități care nu sînt fixate anterior ci rezultă din elementele de fapt ale abaterii (de ex.: valoarea prestației, zilele de întîrziere etc.).
- Se fac venit la bugetul de stat, indiferent de organul care le încasează.
- Abaterea sancționată cu amendă poate fi comisă chiar fără intenție (Legea 32/1968). Lipsa de intenție nu apără de aplicarea amenzii.
- În principiu, amenda se reduce la 50% din minimum stabilit dacă se plătește imediat, chiar dacă actul normativ care stabilește contravenția nu are această prevedere, ea fiind cuprinsă în Legea 32/1968 care constituie dreptul comun în materie. Deci ea este reductibilă prin voința părții, spre diferență de penalități care sînt ireductibile.
- Are căi de atac proprii, fie la organele administrative superioare fie, în anumite cazuri special prevăzute, la judecătoria locului unde a fost comisă contravenția.
- Cumulul de contravenții atrage în mod nemijlocit un cumul de sancțiuni adică se pot însuma mai multe amenzi.

Arătăm că nici unul din actele normative care stabilesc și sancționează contravenții în domeniul economic (gestionare bunuri, aprovizionare, desfacere, financiar contabil) nu menționează cauzele care înlătură răspunderea. Trebuie admis însă că legitima apărare, constrîngerea, starea de necesitate, eroarea de fapt etc. apără de răspundere și în cazurile de săvîrșire a contravențiilor deoarece produc același rezultat și în situații mai grave — înlăturînd răspunderea chiar și pentru infracțiuni. De altfel, legea 32/1968 care constituie dreptul comun în această materie conține prevederi speciale în acest sens.

Înainte de a enumera și analiza aceste două categorii de sancțiuni — ambele de natură pecuniară — se impune a arăta că statul, în calitatea sa de reprezentant suprem al colectivității sociale organizate, folosește aceste mijloace de constrîngere și de sancționare în mod cu totul subsidiar.

Într-adevăr, așa cum se va vedea, în preambulul fiecărei categorii ce vom analiza mai jos, statul folosește în principal și cu precădere alte mijloace active în scopul obținerii unei cît mai ridicate eficiente economice precum: activitate de îndrumare și control, metode de stimulare colectivă și individuală, autonomie gestionară etc. etc. și numai în mod secundar utilizează sancțiunea pecuniară sub dubla sa înfățișare, penalitate sau amendă.

Abateri de la normele privind:

— Activitatea precontractuală

Legea nr. 71/1969 reprezintă, prin deplina libertate acordată organizațiilor economice, o fundamentală modificare a activității de aprovizionare tehnico-materială. Încheierea contractelor economice devine un drept al organizației socialiste ca urmare a prevederilor legale dar în același timp și o îndatorire, dat fiind că fiecare din ele reprezintă un element interdependent și funcțional într-un vast complex integrat. Din această cauză statul obligă fiecare organizație economică să producă la nivelul întregii sale capacități, să nu fabrice produse fără desfacere asigurată, să menționeze în contractele ce le încheie anumite clauze etc. Nerespectarea acestor îndatoriri sînt considerate contravenții și se sancționează cu amenzi — nu cu penalități — deoarece raporturile contractuale nu au luat încă ființă.

Legea 71/1969 (art. 24) consideră contravenții următoarele fapte (comisive sau omisive).

A. La nivelul unităților economice ce pot fi părți în contract:

- Neacoperirea integrală a capacităților de producție cu portofoliu de comenzi;
- Neîncheierea de contracte pentru orice produs fabricat sau care poate fi asimilat în termenul cerut;
- Punerea în fabricație de produse pentru care nu există contract.

Pentru fiecare din aceste fapte ce constituie contravenții, H.C.M. nr. 306/1970 stabilește o amendă între 1000—7000 lei.

B. La nivelul organelor administrative ierarhic superioare:

- Neîndeplinirea obligațiilor cu privire la organizarea și îndrumarea încheierii contractelor economice;
- Neîndeplinirea obligațiilor cu privire la rezolvarea neînțelegerilor precontractuale.

În primul caz amenda stabilită — este de la 1500 lei pînă la 10.000 lei, iar în al doilea între 1000 și 5000 lei.

- Nerespectarea termenelor prevăzute de normele legale privind vărsarea sumelor reprezentînd venituri de stat și a altor drepturi cuvenite statului sau nedeterminarea exactă a sumelor de vărsat — amendă de la 100—400 lei.
- Netransmiterea în condițiile sau la termenele legale, a comunicărilor privind vărsămintele la buget sau a situației privind repartizarea teritorială a beneficiului, impozitului pe circulația mărfurilor și excedentului de mijloace circulante — amendă de la 100—400 lei.
- Calcularea eronată din culpă a amortizării, datorită necuprinderii unor fonduri fixe în calcul sau cuprinderii lor cu o valoare de inventar mai redusă ori cu o normă de amortizare mai mică — amendă de la 100—400 lei.
- Neurmărirea realizării, potrivit prevederilor legale, a sumelor datorate de persoane juridice sau persoane fizice, provenite din relații contractuale interne sau externe sau a penalizărilor stabilite ca urmare a nerespectării obligațiilor contractuale — amendă de la 100—400 lei.
- Neînregistrarea comenzilor primite de către organizațiile socialiste care au sarcini privind executarea de lucrări, furnizarea de produse, ori prestarea de servicii pentru populație — amendă de la 300—600 lei.
- Prezentarea la organele bancare a unor documente ori situații conținînd date eronate stabilite din culpă, în legătură cu creditele, premiile sau alte fonduri pentru plăți în numerar — amendă de la 100—400 lei.
- Nedepunerea în termenul stabilit, la organele bancare, a situațiilor valorilor materiale cu care sînt garantate creditele obținute, în vederea regularizării datoriilor din conturile de împrumut, precum și neîncunoștiințarea organelor bancare asupra lichidării stocurilor, în vederea rambursării creditelor — amendă de la 50—300 lei.
- Dispunerea de plăți din conturile organizațiilor socialiste, drept contravaloare a unor mărfuri neprimite, lucrări neexecutate sau servicii neprestate — amendă de la 300—600 lei.
- Întocmirea eronată a documentelor justificative ale operațiunilor economice-financiare sau neînscrierea în acestea a tuturor elementelor necesare determinării exacte a operațiunii consemnate, săvîrșite din culpă, precum și neîntocmirea acestor documente la termenele stabilite — amendă de la 50—300 lei.
- Neefectuarea înregistrărilor în contabilitate, în termenele stabilite și în conformitate cu dispozițiile legale — amendă de la 50—300 lei.
- Nerespectarea termenelor legale pentru depunerea la organele în drept a situației lunare privind realizarea principalilor indicatori economici-financiari, a bilanțurilor, fișelor lunare de calcul al amortismentelor și a situațiilor periodice privind calculul și vărsarea la buget a veniturilor de stat, ori înscrierea în acestea, din culpă, a unor date eronate — amendă de la 50—300 lei.
- Nerespectarea termenelor legale pentru verificarea, analizarea și centralizarea bilanțurilor — amendă de la 50—300 lei.
- Neremiterea în termenele stabilite a listelor de inventariere a valorilor materiale aflate în custodie, către organizația socialistă căreia îi aparțin valorile respective — amendă de la 50—300 lei.
- Aprobarea operațiilor pentru care, potrivit normelor legale este necesară viza de control financiar preventiv, fără ca această viză să se fi obținut în prealabil — amendă de la 100—400 lei.
- Efectuarea sau înregistrarea operațiunilor care, potrivit normelor legale, se supun controlului financiar preventiv, fără ca documentele în care sînt consemnate acele operațiuni să poarte viza de control, acordată de cei în drept și aprobarea organelor competente — amendă de la 100—400 lei.
- Neexecutarea în termenele stabilite a dispozițiilor obligatorii date ca urmare a controlului efectuat de organele de control financiar, precum și a măsurilor dispuse în urma verificărilor efectuate de organele de control financiar intern, ori comunicarea din culpă a unor date eronate în legătură cu executarea acestora — amendă de la 200—500 lei.
- Neîndeplinirea obligației legale de a pune la dispoziție sau de a elibera organelor de control financiar documentele și datele necesare exercitării controlului financiar — amendă de la 200—500 lei.
- Angajarea de salariați fără a se înscrie în evidenței organizației socialiste datele referitoare la locul nașterii și al domiciliului lor, sau fără ca aceștia să fi prezentat nota de lichidare eliberată de ultima unitate la care au funcționat — amendă de la 50—300 lei.
- Nereținerea din drepturile cuvenite angajaților a sumelor exigibile datorate de aceștia, sau neremiterea potrivit destinației a sumelor reținute, precum și neurmărirea oricăror alți debitori — amendă de la 100—400 lei.
- Necomunicarea dispozițiilor de reținere către cei în cauză, în termen de 5 zile de la data emiterii lor — amendă de la 100—400 lei.
- Neîndeplinirea obligației legale de transmitere la noile locuri de muncă ale angajaților, a debitelor de orice fel ale acestora rămase nerecuperate — amendă de la 100—400 lei.
- Neurmărirea, pe toată durata prescripției, a revenirii la starea de solvabilitate a debitorilor trecuți, potrivit legii, în evidență separată, pe motiv de insolvabilitate — amendă de la 100—400 lei.
- Neclarificarea, în termen legal, a sumelor în curs de lămurire, înregistrate ca atare în evidența contabilă — amendă de la 50—300 lei.

Contravențiile menționate mai sus se constată de organe administrative avînd competență corespunzătoare.

Plîngerea, (în conformitate cu H.C.M. 68/1970) se face în termen de 15 zile de la comunicare și se soluționează de organul administrativ ierarhic superior agentului constatator.

— Gestionarea bunurilor

Primirea, predarea și păstrarea bunurilor constituie unele din cele mai importante operațiuni ce au loc în cadrul unităților economice. Importanța acestor activități rezultă atît din valoarea deosebită a bunurilor asupra cărora se aplică respectivele operațiuni dar și din împrejurarea că administrarea corectă a bunurilor condiționează însuși procesul de producție. Din aceste motive actul normativ care reglementează activitatea gestionară (H.C.M. nr. 2230/1969), stabilește că unele abateri de la normele prescrise constituie contravenții și se sancționează cu amenzi. Astfel:

lități contractuale cît și de amenzi contravenționale, menite să întărească disciplina contractuală și cea financiară.

Începem cu penalitățile contractuale, care se aplică în cazul următoarelor abateri de la prevederile contractuale:

● Pentru întîrzierea plății prețului produselor livrate, lucrărilor executate sau serviciilor prestate: 0,1% pe zi de întîrziere dacă întîrzierea nu depășește 10 zile; 0,2% pe zi de întîrziere dacă întîrzierea este mai mare de 10 zile, dar nu depășește 30 zile; 0,3% pe zi de întîrziere dacă întîrzierea depășește 30 de zile. (H.C.M. nr. 306/1970 art. 1, lit. g).

● Pentru refuzul nejustificat de plată a prețului sau pentru încasarea unei sume fără îndreptățire 0,3% pe zi de întîrziere sau de nerestituire, după caz (H.C.M. 306/1970, art. 1, lit. h.).

Penalitățile stabilite la litera g și h se calculează la suma întîrziată, refuzată nejustificat ori încasată fără îndreptățire, de la data la care plata prețului trebuie efectuată sau, după caz, de la data la care suma a fost încasată fără îndreptățire, pînă la data plății prețului sau restituirii sumei.

Independent de penalitățile contractuale, pentru nedecontarea în termen a prețului produselor livrate sau a serviciilor prestate, se aplică și amenzi pentru următoarele contravenții:

● Neintroducerea în termen la unitățile bancare a documentelor de decontare pentru mărfuri livrate, lucrări executate sau servicii prestate, se penalizează cu un leu pe zi de întîrziere pentru fiecare factură; pentru acoperirea dotației de stat, penalitatea de un leu pe zi de întîrziere se aplică de asemenea asupra fiecărei facturi (H.C.M. 1147/59, pct. 1, alin. 1).

● Neintroducerea în termen la unitățile bancare de către debitor, a documentelor de decontare în vederea plății din proprie inițiativă pentru produsele livrate, lucrări executate sau servicii prestate, atunci cînd plata n-a fost cerută de furnizor, se penalizează cu 0,05% pe zi de întîrziere (H.C.M. 1147/59, pct. 1, alin. 2).

● Prezentarea la bancă a unor refuzuri de acceptare neîntemeiate, care au cauzat întîrzierea plății furnizorului, se penalizează cu 0,05% pe zi de întîrziere a plății, asupra sumei refuzată în mod nejustificat; această penalitate se aplică deosebit de penalitățile datorate furnizorului potrivit instrucțiunilor băncii, (H.C.M. 1147/59, pct. 2).

Facem mențiunea că potrivit pct. 11, din aceeași Hotărîre, penalitățile de mai sus nu pot fi mai mari de 200 lei pentru fiecare caz în parte.

Așa cum rezultă din actele normative precizate, aceleași operațiuni economico-juridice (întîrzierea plății sau refuzul de plată) sînt sancționate de două ori, cu sancțiuni deosebite. Într-adevăr, se poate constata că în mod concomitent sînt aplicate două sancțiuni: penalitate și amendă unui singur fenomen economic juridic. Penalitatea apare ca o sancțiune pentru nerespectarea normelor ce reglementează raporturile contractuale, iar amenda constituie pedeapsa pentru încălcarea sau neîndeplinirea unor obligații legale. Dubla sancțiune are drept temei faptul că același fenomen economic are duble consecințe negative, atît în ordinea raporturilor contractuale cît și în activitatea financiară a unităților economice și a organelor bancare. Incidența a două texte sancționatoare asupra aceleiași fapte își găsește așa dar explicația în dubla rezonanță nocivă a neexecutării sau executării necorespunzătoare a unei obligații care are în același timp și un caracter contractual dar și administrativ. Aceste prevederi nu sînt singulare în legislația noastră. Este cunoscut că anumite fapte ale angajaților pot atrage în același timp și răspunderea lor disciplinară, administrativă, materială după cum abaterea are rezonanțe și implicații în diferite domenii. Considerăm că printr-o corelare și înmănunchiere a mai multor mijloace se poate determina în mod eficace desfășurarea activității organizațiilor economice în scopul optimizării acesteia.

Abateri de la normele legale privind:

— Disciplina financiară

În activitatea organizațiilor economice operațiunile financiare dețin un loc important; neîndeplinirea lor în termen și în condițiuni corespunzătoare prejudiciază nu numai propria organizație ci și pe celelalte cu care se află în raporturi directe. Pentru asigurarea unor raporturi financiare corecte H.C.M. 1147/1959 și H.C.M. 68/1970 stabilesc normele ce trebuie respectate de organizațiile socialiste, încălcarea acestora fiind considerată contravenție.

Redăm contravențiile prevăzute de H.C.M. 1147/1959, mai puțin cele privind decontarea livrărilor și a prestațiilor de servicii, care au fost reproduse în secțiunea precedentă.

● Neintroducerea în termen a documentelor de decontare privind lichidarea sumelor rezultate din erori de calcul și diferențe de orice fel calculîndu-se 1 leu pe zi de întîrziere pentru fiecare document.

● Acceptarea de documente de decontare sau emiterea unor asemenea documente, de către titularii de investiții sau reparații capitale, care nu au admisă finanțarea pentru executarea lucrărilor, prestarea serviciilor sau livrarea materialelor, utilajelor etc. se penalizează cu 50 lei de fiecare document de decontare. (H.C.M. 1147/59 pct. 4).

● Nesemnalarea din partea titularului de cont către unitatea bancară care îi deservește, în termenele prevăzute de dispozițiile în vigoare, a sumelor cu care au fost creditați în mod nejustificat, se penalizează cu 0,10% pe zi asupra sumelor respective. (H.C.M. 1147/59 pct. 5, alin. 1).

● Pentru încasarea în mod nejustificat a unor sume, ca urmare a introducerii la bancă de documente conținînd date nereale. În cazul cînd plătitorul a acceptat efectuarea unor astfel de plăți, penalitatea se aplică și acestuia. (H.C.M. 1147/59 pct. 5, alin. 2), calculîndu-se în ambele cazuri 0,10% pe zi asupra sumei respective.

● Neconfirmarea în termenele stabilite a exactității extraselor de cont, se penalizează cu 25 lei pentru fiecare cont, deosebit de măsurile prevăzute în instrucțiunile băncii care reglementează funcționarea conturilor.

Neconfirmarea extraselor de cont de către cooperativele agricole de producție, se penalizează cu 10 lei pentru fiecare cont (H.C.M. 1147/59 pct. 6, alin. 1 și 2).

Amenzile de mai sus denumite impropriu de actul normativ penalități nu pot fi mai mari de 200 lei pentru fiecare caz în parte (H.C.M. nr. 1147/59, pct. 1).

În conformitate cu art. 1 din H.C.M. 68/1970, constituie contravenții de la normele privind disciplina financiară:

● Schimbarea destinației fondurilor stabilite prin planurile financiare aprobate — amendă de la 300—600 lei.

● Raportarea eronată din culpă, a modului de îndeplinire a indicatorilor economici sau financiari — amendă de la 300—600 lei.

Contravențiile respective se constată la unitățile ce pot figura părți în contractul economic de către angajați special desemnați din cadrul forului tutelar, iar la nivelul acestora din urmă, de către salariați cu împuternicire adecvată din cadrul organului administrativ ierarhic superior celui în care se constată abaterea.

Întîmpinările se introduc în termen de 15 zile de la comunicarea sancțiunii și se soluționează de către judecătoria în raza căreia a avut loc contravenția. Întîmpinarea se judecă conform legii civile.

În afara acestor îndatoriri, stabilite prin legea 71/1969, a căror încălcare sau neexecutare constituie contravenții, alte acte normative prevăd anumite obligații antecontractuale în sarcina organizațiilor economice, în legătură cu activitatea de comerț exterior. Astfel:

● Neprevederea în contractele externe, de către întreprinderile exportatoare, a condițiilor de calitate pentru produsele de export, sau neînscrierea în aceste contracte a metodelor de control al calității. Amendă de la 300—600 lei (H.C.M. 2502 din 31 decembrie 1969, art. 1 lit. e).

● Prevederea în contractele de import, de către întreprinderile de comerț exterior, fără acordul beneficiarilor interni, a altor condiții de calitate decît cele prevăzute în fișele tehnice de import. Amendă de la 600—900 lei. (H.C.M. 2502/69, art. 1, lit. i).

Constatarea acestor contravenții este de competența inspectorilor generali de stat și a celorlalți inspectori din cadrul Inspectoratului General pentru Controlul Calității Produselor. Agentul constatator aplică și amenda. Plîngerea se poate face în termen de 15 zile de la comunicarea sancțiunii și se soluționează de către un angajat ierarhic superior organului constatator.

— Calitatea produselor

În actualul stadiu de dezvoltare a economiei noastre naționale, ca urmare a procesului de tehnicizare și automatizare intensă, produsele industriei trebuie să atingă parametrii înalți pentru ca în acest mod să satisfacă cerințele de calitate, atît ale pieței interne cît și ale beneficiarilor externi. În acest scop, în afară de dotarea tehnică corespunzătoare, de mijloacele de recompensare și stimulare colectivă și individuală, statul a considerat necesar a sancționa nerespectarea sau neîndeplinirea anumitor obligații derivînd din actele normative. Așa cum este cunoscut, este interzisă cu strictețe livrarea de produse necorespunzătoare calitativ; nesocotirea acestei interdicții producînd pagube importante în propriul patrimoniu al unității. Pentru evitarea acestora, în afara unor măsuri organizatorice cu caracter tehnic s-a considerat necesar a se sancționa asemenea abateri cu amenzi contravenționale și anume:

● Proiectarea, fabricarea, încărcarea, transportul, și depozitarea produselor fără respectarea prescripțiilor obligatorii cuprinse în standardele de stat — amendă de la 400 la 1000 lei (H.C.M. 2489/69, art. 1, lit. a).

● Neemiterea, emiterea incompletă ori nepăstrarea certificatelor de calitate a produselor — amendă de la 300—700 lei (H.C.M. 2489/69, art. 1, lit. b.).

● Neluarea sau nepăstrarea contraprobelor în condițiile prevăzute în standardele de stat — amendă de la 300 — 700 lei (H.C.M. 2489 din 30 dec. 1969, art. 1, lit. b.)

● Preluarea defectuoasă a probelor și efectuarea necorespunzătoare a analizelor de calitate la produsele de export și import, față de prevederile din documentația tehnică sau din contracte — amendă de la 100—300 lei (H.C.M. 2502/31 dec. 1969, art. 1, lit. b).

● Utilizarea unor aparate de măsură și control pentru verificarea calității produselor de export și import necorespunzătoare preciziei necesare stabilirii parametrilor din documentația tehnică — amendă de la 100 la 300 lei (H.C.M. 2489/69, art. 1, lit. c.i.).

● Nerespectarea indicațiilor obligatorii date de către Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor — amendă de la 300—600 lei (H.C.M. 2489/69, art. 1, lit. c).

● Neasigurarea de către organizațiile economice producătoare a condițiilor necesare efectuării controlului și nepunerea la dispoziție de către acestea și de către întreprinderile de comerț exterior a documentațiilor pentru controlul produselor destinate exportului, inclusiv a mostrelor omologate și acceptate de clienți externi, precum și a derogărilor, modificărilor și a completărilor la condițiile contractuale — amendă de la 600—900 lei (H.C.M. 2489/69, art. 1).

● Livrarea la export a produselor prevăzute în nomenclator și în comenzile Oficiului de Control al Mărfurilor fără a fi controlate și avizate în prealabil de organele I.G.S.P.C.P. — amendă de la 800 — 1000 lei (H.C.M. 2489/69, art. 1, lit. 1).

● Livrarea la export de către întreprinderile și organizațiile economice furnizoare a produselor respinse ca necorespunzătoare condițiilor contractuale de către organele de control al calității din aceste întreprinderi și organizații sau de către organele I.G.S.P.C.P. — amendă de la 800—1000 lei (H.C.M. 2489/69, art. 1, lit. m.).

Contravențiile arătate se constată de organe administrative făcînd parte din instituții specializate (fie din subordinea Consiliului Național al Cercetării Științifice, fie din cadrul Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor).

Împotriva procesului verbal de constatare a contravenției se poate face plîngere în termen de 15 zile de la comunicare.

Plîngerea se soluționează de organe cu caracter administrativ ierarhic superioare agentului constatator.

— Folosirea ambalajelor

Cum bine se știe, ambalajele îndeplinesc nu numai funcția de apărare și conservare a produsului în timpul transportului, ci constituie un element important de stimulare a desfacerii mărfurilor. Ca urmare, s-a dezvoltat o importantă industrie a ambalajelor, s-au luat măsuri organizatorice pentru sistematizarea lor, s-au instituit norme cu caracter legal și contractual privind gospodărirea lor. La complexul de mijloace organizatorice s-a considerat necesar a se adăuga și unele instrumente de sancționare a abaterilor, iar în anumite cazuri și de reparare a prejudiciilor ce pot fi cauzate părților contractante cînd nu se respectă o rațională circulație a acestora. Sînt socotite contravenții, ce se sancționează cu amenzi:

● Folosirea de ambalaje care nu au la bază, după caz, standarde de stat, norme interne, modele omologate sau fișe tehnice convenite — amendă 400—1000 lei (H.C.M. 2489/69, art. 1, lit. 0).

● Folosirea de ambalaje pentru alte mărfuri decît acele pentru care sînt destinate, dacă aceasta are ca urmare utilizarea neeconomicoasă a ambalajelor ori

deteriorarea mărfurilor — amendă 300—700 lei (H.C.M. 2489/69, art. 1 lit. p).

• Folosirea de utilaje pentru ambalarea și manipularea produselor ambalate, precum și de containere, neavizate de organele prevăzute de lege — amendă 300—700 lei (H.C.M. 2489/69, art. 1 lit. p).

• Nevalorificarea ambalajelor în care au fost primite mărfurile din import — amendă 300—700 lei (H.C.M. 2489/69, art. 1 lit. s).

• Nerespectarea dispozițiilor legale referitoare la recuperarea, recondiționarea și gospodărirea ambalajelor refolosibile — amendă 400—1000 lei (H.C.M. 2489/69, art. 1, lit. t).

Trebuie făcută precizarea că aceste abateri considerate contravenții se referă la gospodărirea internă a ambalajelor în cadrul unei unități, iar penalitățile stabilite prin H.C.M. nr. 306/1970 sancționează neregularitățile ivite în cadrul relațiilor dintre unitățile furnizoare și beneficiare. Astfel :

• Nepunerea la dispoziție a ambalajelor de către beneficiar (cînd are această obligație contractuală) sau nerestituirea lor în termen, cînd circulația acestora are loc în sistemul restituirii (H.C.M. 306/70 art. 1, lit. c).

Penalitatea are caracter contractual, se calculează la valoarea ambalajelor în cauză și se acordă fie de organul arbitral fie se plătește de unitatea debitoare la cererea organizației creditoare. Penalitatea este de 0,1% pe zi de întîrziere, pînă la 10 zile, 0,2% pe zi de întîrziere între 10 și 30 zile și 0,30% pe zi peste 30 de zile.

Amenda care sancționează celelalte abateri prevăzute mai sus se aplică de organul constatator al contravenției și împotriva acestei sancțiuni se poate face plîngere în termen de 15 zile de la comunicare ; se soluționează de organul administrativ ierarhic superior angajatului care a constatat contravenția.

— Livrarea de produse

Executarea în natură este principala obligație a organizației furnizoare. Neexecutarea unor prestații prevăzute în contract poate determina o reacție în lanț și provoca pe rînd prejudicii în patrimoniile mai multor unități. Această împrejurare a determinat stabilirea — cu putere de principiu — a obligației forurilor tutelare ale părților contractante de a ajuta prin toate mijloacele organizația furnizoare de a-și îndeplini obligațiile sale contractuale. Cînd complexele măsuri luate nu au funcționat cu destulă eficiență spre a înlătura eventuale întîrzieri sau neexecutări a livrărilor datorate, s-a considerat — în mod cu totul judicios — a se prevedea și unele măsuri cu caracter coercitiv și reparator în același timp. Astfel, au fost instituite penalități contractuale pentru abateri de la obligațiile luate :

• Întîrzierea în predarea sau ridicarea produselor, lucrărilor sau serviciilor. Penalitatea este de 0,1% pe zi de întîrziere pînă la 10 zile, 0,2% pe zi între 10 și 30 zile și 0,3% pe zi peste 30 zile și se calculează la prețul prestației întîrziate, de la termenul stabilit prin contract, pînă la data executării ei, a renunțării beneficiarului (în condițiile legii), sau pînă cînd a devenit imposibilă de executat (H.C.M. 306/70 art. 1, lit. a).

• Neprezentarea de către beneficiar la termenul stabilit prin contract a specificațiilor ori a detaliilor pentru produsele sezoniere sau cu un ciclu scurt de fabricație, precum și în cazul utilajelor tehnologice și instalațiilor complexe, pentru nepredarea la termenele convenite a documentației tehnice pentru întregul obiectiv sau pe ansamble și subansamble ce se pot executa independent (H.C.M. 306/70, lit. b).

• Nerespectarea clauzelor din contract referitoare la modalitatea recepției. Penalitatea este de 2% din prețul prestației ce trebuie să fie recepționată (H.C.M. 306/70, art. 1, lit. d).

• Încălcarea obligațiilor privitoare la: marcare ștanțare, etichetare sau trimiterea actelor de livrare ce trebuie să însoțească documentele de transport. Penalitatea este de 1% (H.C.M. 306/70, art. 2, lit. f, alin. 1).

• Încălcarea obligațiilor privitoare la: trimiterea certificatelor de calitate, a buletinelor de analiză, a certificatelor de garanție, a instrucțiunilor de folosire. Penalitatea este de 2%. Se calculează la prețul fiecărui lot livrat cu încălcările menționate (H.C.M. 306/70, art. 1, lit. f, alin. 2).

Calculul penalităților pentru întîrzierea îndeplinirii obligațiilor referitoare la predarea sau ridicarea de produse nu se face fragmentat, pe tranșe decadale, ci se aplică un procent unic în funcție de numărul de zile întîrziate. De asemenea, în cazul livrărilor prevăzute într-un singur contract economic ce nu acoperă cantitățile restante opiniem că penalitățile nu se vor calcula considerîndu-se livrarea în contul datoriei celei mai recente ci în contul celei mai vechi obligații. Credem că imputația livrărilor nu se va mai face ca sub regimul juridic anterior ci în conformitate cu prevederile codului civil, întemeindu-ne atît pe faptul că principiul fundamental al noului regim juridic privind raporturile de furnizare a produselor este autonomia și libertatea părților din contract, cît și pe împrejurarea că legea contractelor economice îngăduie aplicarea prevederilor codului civil în reglementarea raporturilor contractuale.

Toate aceste penalități cu caracter contractual se acordă de organele arbitrale cînd nu se realizează acordul părților. Ele sînt ireductibile și se datorează numai în cazul culpei debitorului.

În afară de aceste încălcări ale clauzelor contractuale ce sînt sancționate prin stabilirea unor penalități adecvate există însă și unele abateri, tot în domeniul livrărilor de produse, considerate contravenții și sancționate cu amendă. Astfel :

• Punerea în circuitul economic a unor produse preambalate, fără să aibă cantitatea minimă înscrisă pe ambalaj, dacă fapta nu constituie infracțiune — amendă 300—700 lei (H.C.M. nr. 2489/69, art. 1, lit. g.).

• Livrarea către beneficiarii măcinișului a unor cantități mai mari de făinuri, mălai și tărîțe, față de baremul de măciniș aprobat unității respective — amendă de la 400—1000 lei (H.C.M. 2489/69, art. 1, lit f.).

Tot din această categorie de abateri de la obligațiile de furnizare fac parte și cele legate de neexecutarea prestațiilor contractuale. Arătăm că neexecutarea în natură a obligației prevăzută în contract se penalizează cu 8% din prețul prestației neexecutate la data cînd, în condițiile legii, executarea a devenit imposibilă (H.C.M. 306/70, art. 1, lit. e.).

Principiul executării în natură a obligațiilor derivînd din contractele economice este atît de dominant iar implicațiile neexecutării, sînt atît de numeroase și cu rezonanțe deosebite, încît actul normativ a sancționat în mod drastic nerealizarea din culpă a acestei obligații stabilind drept penalitate coeficientul de 8%. arătat mai sus. La sfîrșitul agendei redăm un tabel in care am exemplificat modul de calculare a penalităților.

— Expedierea (transportul) produselor

Livrarea efectivă a produselor contractate se materializează în majoritatea cazurilor în operațiunea de expediere și transportare a acestora. Alături de măsurile organizatorice luate la diverse nivele și la toate unitățile interesate s-a considerat necesar a se sancționa unele abateri, pentru ca exigența privind această activitate să crească.

S-a avut în vedere că regularitatea și ritmicitatea transporturilor constituie un factor de covîrșitoare importanță în economia națională. Sînt considerate contravenții și sancționate cu amenzi următoarele fapte :

• Depozitarea sau mutarea mărfurilor sau materialelor în și din incinta portului... fără autorizația căpităniei portului — amendă de la 300—600 lei (H.C.M. 2507/69, art. 10, pct. 42).

• Executarea operațiunilor de încărcare sau descărcare de mărfuri sau materiale în alt loc sau în alt mod decît cele stabilite de căpitănia portului — amendă de la 150—300 lei (H.C.M. 2507/69, pct. 23).

• Declararea inexactă cu privire la natura mărfurilor transportate, în scopul eludării restricțiilor la transport — amendă de la 50—150 lei (H.C.M. 2507/69, art. 7, pct. 7).

• Nerespectarea de către însoțitorii de mărfuri a obligațiilor în timpul transportului, cu privire la locul pe care trebuie să-l ocupe în trenurile de marfă, paza mărfurilor, îngrijirea și adăparea vietăților, regulile pentru prevenirea incendiilor, asigurarea poziției și stabilității încărcăturii, curățirea vagoanelor — amendă de la 200—300 lei (H.C.M. 2507/69, art. 2, pct. 27).

Abaterile ce constituie contravenții în baza Hotărîrii 2507/1969 se constată de agenții constatatori angajați ai Ministerului Transporturilor și au împuterniciri speciale în acest scop. Împotriva procesului verbal de constatare și a sancțiunii aplicate se poate face plîngere în 15 zile de la comunicare. De regulă plîngerile se soluționează de către conducătorul organului din care face parte agentul constatator. În unele cazuri — special determinate — soluționarea plîngerii este de competența judecătoriei (a se vedea art. 22 din H.C.M. nr. 2507/1969).

— Custodia

Varietatea și complexitatea raporturilor de furnizare a produselor determină ca, în unele cazuri, datorită unor împrejurări de fapt sau ca urmare a unor prevederi din actele normative, livrarea mărfii să nu se facă în mod efectiv, ci să se preia în custodie sau de producător sau de o altă organizație. Custodia — născută din necesități obiective — își găsește fundamentul în corectitudinea prezumată a organizațiilor economice cu privire la administrarea produselor ce nu le aparțin. Ca urmare, orice abatere de la normele stabilite constituie un abuz, care se sancționează cu penalizări contractuale precum și cu amenzi. Se penalizează următoarea abatere de la obligațiile ce revin custodelui :

• Înstrăinarea sau consumarea de produse preluate într-o custodie contractuală fără consimțămîntul prealabil al organizației în favoarea căreia s-a constituit custodia. Penalitatea este de 10% din valoarea produselor consumate sau înstrăintate. (H.C.M. 306/1970, art. 1, lit. i).

Pe lîngă penalitatea contractuală prevăzută de H.C.M. 306/1970, se consideră contravenții următoarele abateri de la regulile de circulație a documentelor bancare în legătură cu custodia :

• Valorificarea, consumarea sau folosirea sub orice formă a mărfurilor deținute în custodie, fără să fi fost achitate în termenul prevăzut de instrucțiunile băncii, indiferent de titlul sub care s-a constituit custodia, se penalizează cu 0,10% pentru fiecare zi de întîrziere a plății mărfurilor.

• Aceeași penalitate se aplică și în cazul cînd unitatea deținătoare a mărfurilor în custodie n-a transmis în termenul prevăzut de instrucțiunile băncii, unității căreia îi aparțin mărfurile, documentele privind livrarea efectuată din dispoziția acesteia (H.C.M. 1147/59, pct. 3).

Din coroborarea prevederilor conținute în cele două acte normative rezultă că nu este suficient acordul organizației interesate pentru înstrăinarea produselor aflate în custodie ci și achitarea acestora în termenele prevăzute de instrucțiunile băncii. Este un caz tipic de reglementare a unui singur fenomen economic prin două prevederi distincte, avînd fiecare o finalitate deosebită. Penalitatea stabilită prin H.C.M. 306/1970 sancționează abaterea de la clauzele contractuale, funcționînd deci pe planul răspunderii născută din convenție, iar amenda prevăzută de H.C.M. nr. 1147/1959 sancționează același fapt care constituie concomitent și o abatere contravențională de la disciplina financiară.

Împotriva aplicării amenzilor (denumite de actul normativ penalități) de către unitățile bancare, organizațiile sancționate pot face întîmpinări în termen de 10 zile de la primirea extrasului de cont în care s-a înregistrat penalitatea respectivă.

Întîmpinările se rezolvă în termen de 30 zile de la primirea lor. În cazul cînd unitățile nu sînt mulțumite de soluția dată se vor adresa în termen de 10 zile de la primirea comunicării, unităților bancare imediat superioare (art. 13 și 14 din H.C.M. 1147/1959).

Sînt de făcut cîteva observații asupra modalităților de stabilire și de contestare a sancțiunilor, în baza H.C.M. 1147/59.

Este de menționat în primul rînd că sancțiunile nu se aplică direct persoanelor fizice culpabile ci organizației socialiste al cărei conducător are apoi obligația a stabili răspunderea materială a salariaților vinovați, conform prevederilor codului muncii. Este cunoscut faptul că legea 32/1968 statuează principiul că amenzile se aplică direct persoanelor fizice și numai în mod cu totul excepțional este admisă aplicarea lor persoanelor juridice exclusiv în baza unor prevederi cuprinse numai în legi sau decrete. În al doilea rînd este de observat că actul normativ dă posibilitatea repetării căii de atac, acordîndu-se astfel organelor administrative de diferite grade o dublă competență de soluționare a întîmpinărilor făcute de unitățile sancționate.

— Plata produselor livrate

Plata prețului constituie principala obligație a beneficiarului. În același timp achitarea sumei datorată pentru produsele primite are aceeași importanță ca și livrarea produselor. Neplata prețului determină un gol de mijloace circulante în patrimoniul organizației furnizoare care, la rîndul său, poate întîmpina dificultăți în plata propriilor sale obligații. Toate aceste împrejurări au determinat stabilirea atît a unor pena-

Algeria, R.A.U., Ghana, Libia și Sudan) am exportat mărfuri reprezentînd suma de 832,5 milioane lei-valută în 1969, de peste 4 ori mai mult decît în 1960 și de 2,9 ori decît în 1965.

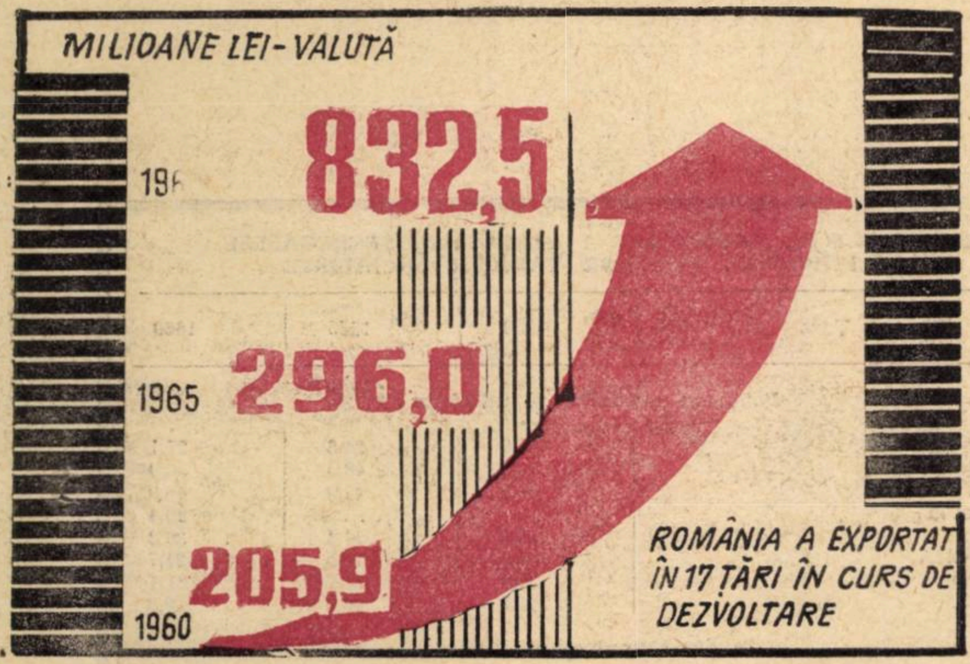

Export de peste 4 ori mai mare în țări în curs de dezvoltare

O DINAMICĂ RAPIDĂ, PRINTRE CELE MAI ÎNALTE DIN LUME

Creșterea exportului in %

Țara	1969 / 1960	1969 / 1965	Rata medie anuală 1969/1960	Rata medie anuală 1969/1965
ROMÂNIA	258	163	10,0	11,5
Anglia	165	128	5,2	5,1
Argentina	150	109	4,2	1,7
Australia	228	154	8,6	9,1
Austria	216	151	9,0	8,6
Belgia-Luxemburg	267	160	10,3	9,9
Brazilia	143	115	3,7	2,9
Bulgaria	320	154	12,4	9,1
Canada	258	176	9,8	12,0
Cehoslovacia	173	125	5,6	4,6
Elveția	247	157	9,4	9,4
Franța	216	146	8,0	7,9
R.D.G.	189	135	6,6	6,2
R.F.G.	253	164	9,7	10,4
India	140	110	3,4	2,0
Italia	323	164	12,5	10,4
Iugoslavia	264	136	10,2	6,4
Japonia	398	186	14,8	13,2
Mexic	180	124	6,1	4,4
Norvegia	250	154	9,6	9,0
Noua Zeelandă	144	114	3,7	2,7
Olanda	243	156	9,3	9,3
Polonia	238	142	9,1	7,3
R.A.U.	135	123	3,0	4,2
S.U.A.	185	138	6,4	6,7
Suedia	220	132	8,2	5,7
Ungaria	240	138	9,2	6,7
U.R.S.S.	212	140	7,8	7,0

Prin ritmul de creștere a exportului său, România se înscrie în „plutonul fruntaș" al țărilor lumii, în perioada 1965—1969 ritmul anual de creștere fiind de 11%. Proporții apropiate au fost atinse numai în Japonia, Belgia—Luxemburg, Canada, R. F. a Germaniei, Italia.

Modificările în structura economiei naționale, creșterea ponderii producției industriale — în primul rînd, s-au reflectat în dinamica mult mai accentuată a exporturilor de produse industriale decît creșterea ansamblului mărfurilor vîndute de România altor țări.

Această tendință este regăsită și pe plan mondial. Compararea creșterilor exporturilor românești cu cifrele similare mondiale arată o devansare netă din partea ritmurilor obținute de țara noastră.

DEPĂȘIM RITMURILE DE CREȘTERE ALE EXPORTURILOR MONDIALE

Exporturi :	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969
Mondiale									
— totale	100	106	114	126	134	145	152	174	190
— de prod. ind.	100	107	115	130	142	156	166	193	217
România									
— totale	100	103	116	128	139	150	176	186	206
— de prod. ind.	100	115	126	157	190	200	243	282	327

Între 1965 și 1969 exporturile totale mondiale au crescut cu 42%, iar cele de produse industriale cu 53%. Cifrele respective pentru România sînt : 50% și 72%. Așadar, exportul total al țării noastre a avut un indice de devansare de 1,2 față de exportul mondial, iar cel al exportului de produse industriale de 1,35.

MODIFICĂRI STRUCTURALE ÎN EXPORTURI: 22,8 % — MAȘINI ȘI UTILAJE 7,2% – PRODUSE CHIMICE

Grupele de mărfuri	Ponderea (în %) în exportul total al principalelor grupe de mărfuri : 1965	1970
Mașini și utilaje	18,5	22,8
Produse chimice, îngrășăminte, cauciuc	6,5	7,2
Mărfuri industriale de consum	11,0	18,5
	36,0	48,5

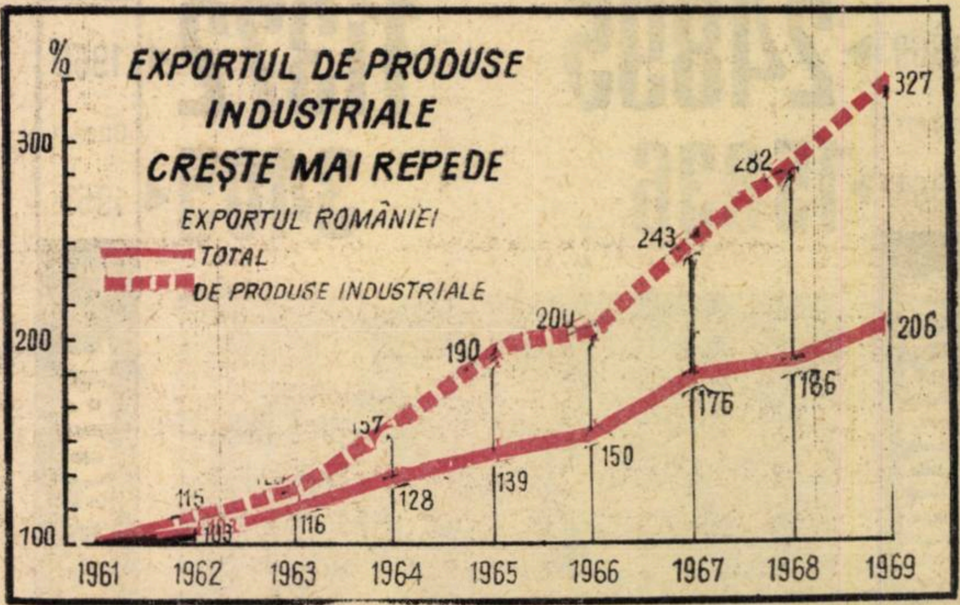

COMERȚUL NOSTRU EXTERIOR

Produsele industriale dețin ponderea principală în exportul țării noastre, în vreme ce partea reprezentată de materii prime și combustibili este în permanentă scădere.

Cele trei grupuri prezentate în tabel (mașini și utilaje, produse chimice și mărfuri industriale de larg consum) reprezentau în 1950 numai 7,2% din totalul exporturilor, în 1960 — 24,6%, în 1965 — 36%. În ultimul an al cincinalului, ele sporiseră la 48,5%. Lor trebuie să li se adauge produsele industriei alimentare exportate, care reprezintă și ele o pondere în creștere.

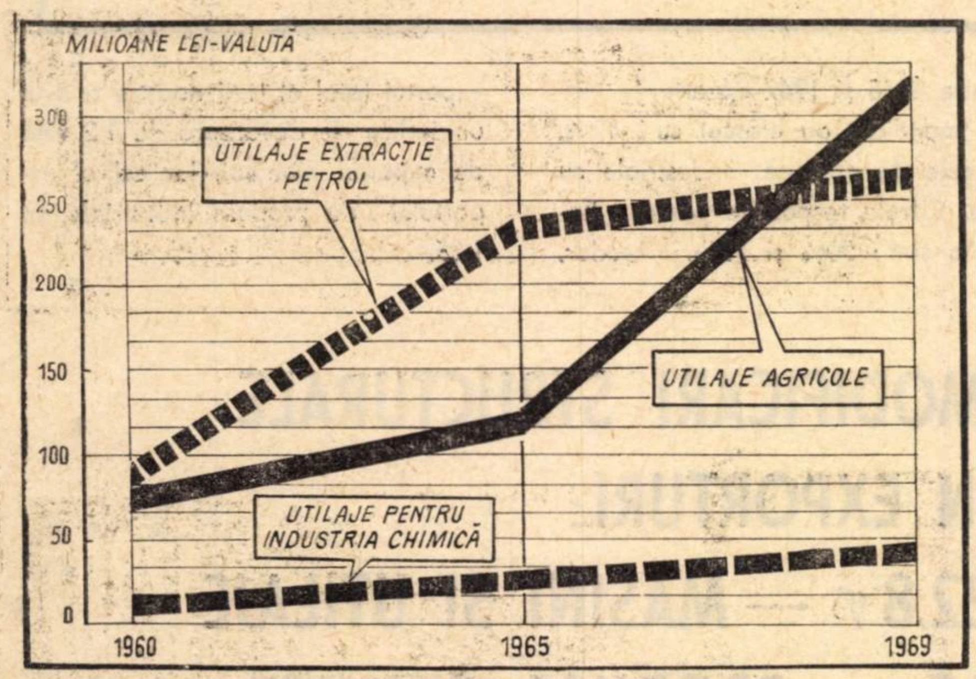

Creșteri masive la exportul de tehnologie modernă.

Transformările structurale, calitative din economia țării și, mai ales, din industrie, au permis dezvoltarea continuă a comerțului nostru exterior. **În prezent, mărfurile furnizate de industrie au ajuns să contribuie cu circa 4/5 la exportul total al țării.** A sporit simțitor ponderea produselor cu un grad tot mai înalt de prelucrare industrială, cu caracteristici tehnice și calitative ridicate.

Îmbunătățirea structurii exportului — reflectată în creșterea ponderii produselor industriale exportate — demonstrează o utilizare superioară a resurselor materiale și umane de care dispunem, apropierea treptată de structura exporturilor țărilor dezvoltate din punct de vedere economic.

TENDINȚELE DE MODIFICARE A STRUCTURII SE REGĂSESC ÎN EXPORTUL TUTUROR ȚĂRILOR SOCIALISTE

Țara	1960	1965	1969
Ponderea mașinilor și utilajelor:			
Bulgaria	13,6	24,8	27,1
Cehoslovacia	45,1	48,5	50,9
R.D.G.	48,2	48,9	49,9
Iugoslavia	...	...	20,4
Polonia	28,0	34,4	39,2
ROMÂNIA	16,6	18,5	21,7
Ungaria	38,0	32,7	31,4
U.R.S.S.	45,1	48,5	50,9
Ponderea produselor chimice			
Bulgaria	2,8	3,8	4,3
Cehoslovacia	4,4	5,5	6,1
R.D.G.	1,2	1,1	1,0
Iugoslavia	...	...	6,2
ROMÂNIA	4,7	9,8	9,8
Ungaria	3,4	4,6	4,6
U.R.S.S.	4,4	5,5	6,1
Ponderea mărfurilor industriale de consum:			
Bulgaria	17,9	13,6	15,8
Cehoslovacia	20,4	16,5	15,9
R.D.G.	14,8	18,7	20,4
Iugoslavia	...	...	43,0
Polonia	10,1	12,3	15,7
ROMÂNIA	5,8	11,0	15,7
Ungaria	17,8	21,3	22,5
U.R.S.S.	12,1	15,9	16,4

În țările avansate, produsele industriei prelucrătoare ocupă rolul precumpănitor în export. În mod treptat ne apropiem de structura exportului acestor țări.

STRUCTURA EXPORTURILOR UNOR ȚĂRI CAPITALISTE ÎN 1969
Ponderea în totalul exporturilor (%)

Țara	Mașini și utilaje	Produse chimice	Alte mărfuri industriale
Austria	22,4	5,7	54,1
Belgia-Luxemburg	20,3	8,0	55,6
Danemarca	25,9	7,6	20,3
Franța	30,3	10,7	33,0
Olanda	20,4	13,0	26,9
Japonia	38,5	6,4	49,3
Canada	35,0	3,3	24,2
R.F.G.	46,0	12,4	33,1
Norvegia	24,1	7,3	43,2
S.U.A.	43,8	9,0	22,0
Suedia	37,3	4,1	34,2
Anglia	42,0	9,7	37,1
Italia	35,0	7,0	41,3
Turcia	0,0	1,7	5,6

PRODUCȚIE		EXPORT	
1969	24895	11372	1969
BUCĂȚI			BUCĂȚI
1965	15836	3405	1965

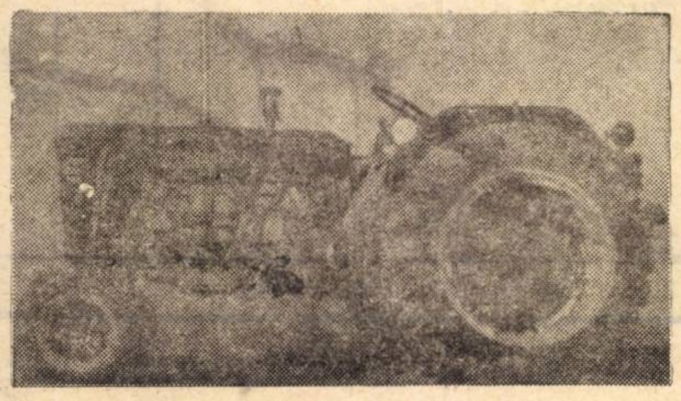

TRACTOARE

88 % DIN AUTOCAMIOANELE PRODUSE SE EXPORTĂ

Prin trecerea la producție de serie s-au asigurat importante posibilități de acoperire a necesităților economiei noastre naționale ca și pentru sporirea exportului.

În 1970 exportul a reprezentat (în %) importante proporții din producția unor mărfuri:

88 — autocamioane, basculante și autotractoare;
74 — autoturisme de teren;
55 — sodă calcinată;
30 — strunguri normale;
48 — locomotive Diesel electrice;
46 — tractoare;
40 — mobilă;
30 — rulmenți;
27 — sodă caustică;
21 — anvelope.

ROMÂNIA = 0,6 % DIN EXPORTUL MONDIAL

PONDEREA ŢĂRILOR ÎN EXPORTUL LUMII ÎN 1969 (%)		
peste 10%	S.U.A. (13,8)	R.F.G. (10,4)
5—10%	Anglia (6,2) Japonia (6,2)	Franţa (5,4) Canada (5,1)
1—5%	U.R.S.S. (4,3) Olanda (3,7) Suedia (2,1) R.D.G. (1,5) Cehoslovacia (1,2) Venezuela (1,2)	Italia (4,3) Belgia-Luxemburg (3,7) Elveţia (1,7) Australia (1,5) Polonia (1,2) Dănemarca (1,1)
0,2—1%	0,9 : Austria 0,8 : Brazilia, Norvegia, Ungaria 0,7 : Bulgaria, Finlanda, Spania, India 0,6 : România, Argentina 0,5 : Iugoslavia, Mexic, N. Zeelandă 0,4 : Chile, Irak 0,3 : Filipine, Indonezia, Irlanda, Cuba, Nigeria, Pakistan, Peru, Portugalia, R.A.U. 0,2 : Maroc	

Avînd o populaţie ce reprezintă mai puţin de 0,5% din cea a lumii, ponderea ţării noastre în exportul mondial a crescut de la 0,004% în 1950 la 0,6% în 1969.

Comparată cu ponderea sa în producţia industrială mondială, estimată la circa 1%, partea României în exportul mondial arată că există încă mari resurse de sporire a schimburilor de mărfuri în străinătate.

EXPORTUL PE LOCUITOR A CRESCUT DE 6,3 ORI

EXPORT PE LOCUITOR (ÎN DOLARI)	1959	1969
ROMÂNIA	13	82
Argentina	69	67
Anglia	121	304
Australia	204	329
Austria	47	327
Belgia-Luxemburg	185	1003
Brazilia	26	21
Bulgaria	16	213
Chile	47	101
Cehoslovacia	63	230
Canada	212	652
Columbia	35	28
Cuba	117	90
Danemarca	156	613
Elveţia	195	745
Finlanda	88	422
Franţa	73	293
R.D.G.	22	243
R.F.G.	...	483
India	3	3
Irak	27	121
Italia	26	221
Iugoslavia	9	72
Japonia	10	156
Mexic	18	28
Norvegia	119	572
Noua Zeelandă	268	436
Olanda	140	774
Polonia	26	97
R.A.U.	25	23
S.U.A.	67	184
Suedia	157	713
Venezuela	231	295
Ungaria	35	202
U.R.S.S.	10	49

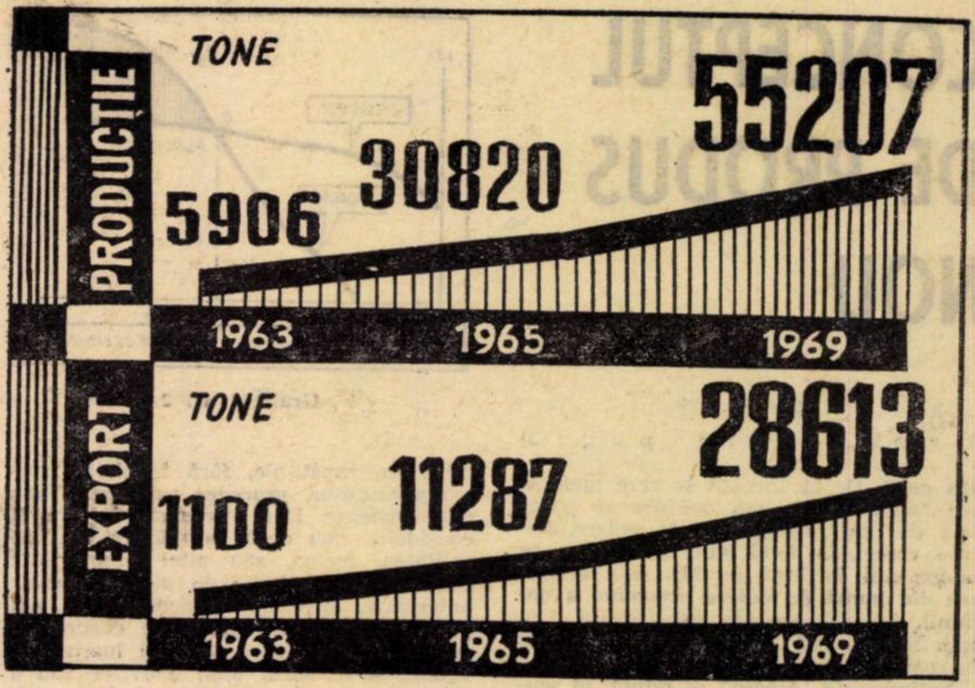

Exportul de cauciuc sintetic a crescut de 25 ori.

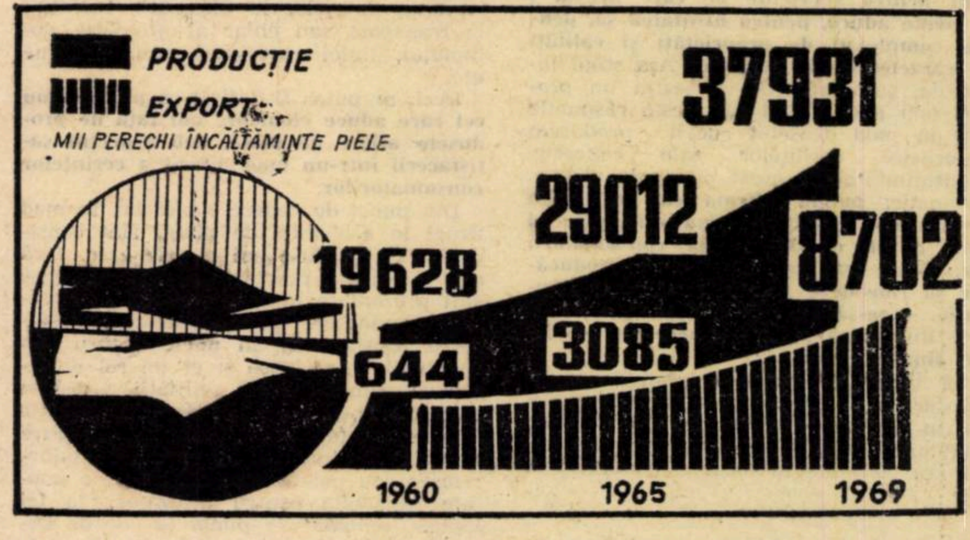

8,7 milioane perechi încălţăminte exportate

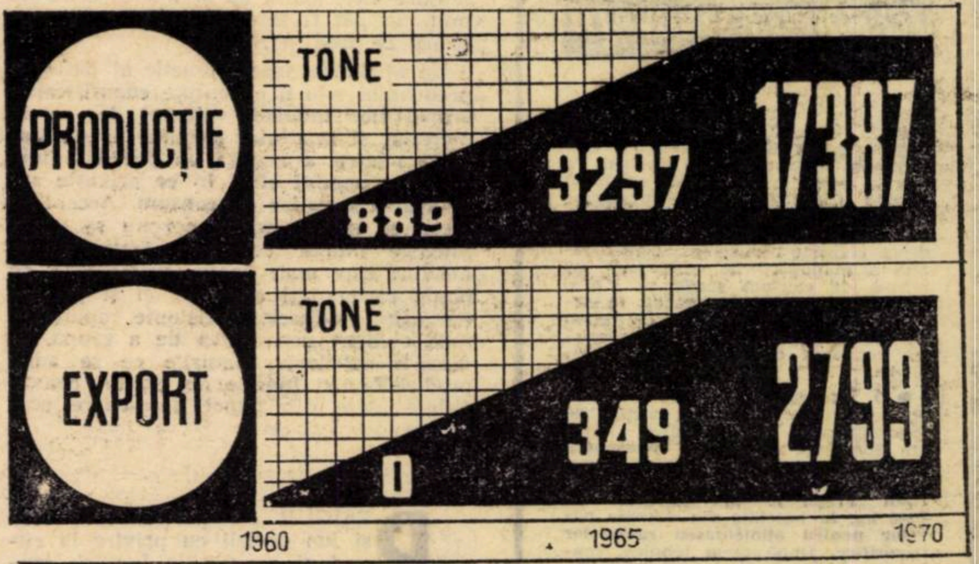

Fibre şi fire sintetice

DE LA 0,7% LA PESTE 6%

În totalul valorii exportului ţărilor socialiste din Europa, România are acum o pondere de peste 6%. În 1960, această pondere era de 5,5%, iar în 1938 de numai 0,7%.

TÎRGURILE = CONTRACTE

În perioada 1966—1970, întreprinderile româneşti de comerţ exterior au participat la 265 de tîrguri şi expoziţii internaţionale, participări soldate cu un volum de contracte comerciale încheiate, însumînd circa 3,3 miliarde lei-valută.

Ponderea tîrgurilor specializate la care a participat ţara noastră în perioada cincinalului 1966—1970 a crescut la 70%, faţă de numai 30% în perioada 1961—1965.

În 1970 s-a organizat primul Tîrg internaţional la Bucureşti, la care au participat 800 mari firme producătoare şi exportatoare din 30 de ţări. Cu prilejul Tîrgului internaţional de la Bucureşti, expozanţii români au încheiat contracte în valoare de aproape 1,5 miliarde lei-valută.

CONCEPTUL DE PRODUS NOU

(Urmare din pag 3)

dus nou". De la început se cere menționat faptul că această definire se poate face din multiple puncte de vedere, fiecare corect în felul său. Dar, ceea ce interesează în mod practic, este **definirea din punct de vedere economic a noțiunii,** întrucît aceasta este latura cu care se operează în activitatea cotidiană, în relațiile dintre furnizori și beneficiari.

Noțiunea de „produs" se referă, în sensul cel mai larg, la mărfuri pe care cumpărătorul le achiziționează contra unei sume de bani. Plătind marfa, cumpărătorul, utilizatorul ei, îl cumpără de fapt pentru serviciile pe care acesta i le poate aduce, pentru utilitatea sa, pentru complexul de proprietăți și calități ce caracterizează produsul. Așa stînd lucrurile, cumpărătorul va sesiza un produs nou prin faptul că acesta răspunde într-un mod deosebit decît produsele anterioare cerințelor sale concrete. Menținîndu-ne la acest punct de vedere economic, **putem afirma că nu există produs nou decît în măsura în care el este astfel considerat de consumatorii săi, că nu este suficient ca un producător să considere produsul său ca o inovație, această verificare făcîndu-se în cele din urmă pe piață, care dă verdictul final.**

Să încercăm cîteva exemplificări. În siderurgie, de exemplu, obținerea oțelului în convertizoare, în loc de clasicile cuptoare Martin, sau a tablelor prin laminare continuă în locul sistemului discontinuu, constituie, fără îndoială, pentru producător, **procedee substanțial noi,** mai eficiente. Dar **produsul** nu va fi considerat nou decît în măsura în care calitatea, forma, sau alte caracteristici ale sale sînt diferite de ale produselor anterioare, prezintă caracteristici noi pentru consumator, sesizabile concret în procesul de utilizare. Același lucru este valabil și în cazul unui televizor sau a altor bunuri de folosință îndelungată. Consumatorul va considera ca nou un produs numai în măsura în care oferă el ceva nou sub aspectul calităților funcționale, durabilității, exploatare mai comodă, avantajelor la depanare, facilități la transport sau chiar al greutății, volumului, liniei exterioare mai moderne etc.

Deci, ar putea fi definit ca **produs nou cel care aduce elemente noi față de produsele aflate pe piață, sub aspectul satisfacerii într-un mod diferit a cerințelor consumatorilor.**

Din punct de vedere comercial, în mod uzual în economia de piață, sînt considerate ca produse noi și cele care, fără a-și modifica proprietățile anterioare, sînt prezentate într-un ambalaj nou, reimpulsionîndu-se pe această cale desfacerea. Desigur că, în unele cazuri, în care ambalajul joacă și el un rol determinant sub aspectul utilității pentru consumator, acest punct de vedere poate fi acceptat (de pildă un amabalaj care permite manipularea mecanică, containerizarea sau paletizarea, constituie o noutate sesizabilă pentru utilizator; la fel laptele, ambalat în pungi în loc de sticle, produse preambalate în loc de produse în vrac, creează avantaje pe care clientul le intuiește imediat). Dar, consider că, de regulă, modificările de ambalaj, numai sub aspectul formei de prezentare exterioară, ca și modificările de preț, nu pot fi incluse în categoria realizării de produse noi.

Un al doilea aspect practic al definirii produsului nou îl constituie **cuantificarea proporțiilor înnoirii, volumul de efort material și imaterial solicitat producătorului pentru a realiza un produs nou, eficiența acestui efort în ce privește satisfacerea nevoilor de consum.** Acceptînd ideea că prin produse noi nu se poate înțelege numai categoria restrînsă de mărfuri care apar pentru prima dată pe piață, ca noutăți absolute, ci și perfecționările produselor existente, apare în mod evident necesitatea de a grupa, în diferite categorii, înnoirile ce se aduc produselor, în funcție de criterii convenabile alese din punct de vedere economic.

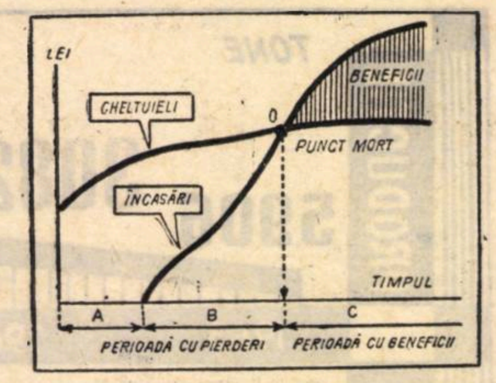

Graficul nr. 2

DESIGUR că, pentru a judeca și lua decizii cu privire la ritmul și proporțiile înnoirii producției, nu este suficient să se folosească un indicator global, căci nu s-ar putea evidenția eforturile și preocupările pentru crearea de produse cu adevărat noi și cu parametri ridicați, de preocupările referitoare la perfecționări sau schimbări de mai mică anvergură, care au un efect economic favorabil limitat în timp. Sub acest aspect, se poate avea în vedere următoarea grupare, care poate fi adaptată, după caz, specificului diferitelor ramuri:

a) **produse care apar pentru prima dată pe piață,** acoperind sau creînd necesități noi ale consumatorilor. În această categorie s-au situat în momentul apariției lor toate produsele, de pildă, în ultimele decenii: televizoarele, fibrele sintetice și multe alte; mai recent, în această categorie poate fi considerat tractorul pentru viticultură sau pomicultură, care răspunde unor necesități ale utilizatorilor interni, neacoperite în prezent cu utilaje corespunzătoare.

b) **produse cu caracteristici funcționale diferite de cele existente pe piață, în cadrul unor necesități satisfăcute și anterior cu alte mărfuri similare.** Exemplificativ pot fi arătate în această categorie produse cum sînt laptele praf, alimentele preambalate, stiloul cu pastă, sau, în domeniul produselor cu destinație industrială, liniile de ciment prin procedeul uscat.

c) **perfecționări de produse existente,** asigurîndu-se pentru aceasta parametrii funcționali superiori, diferiți de a produselor existente, durabilitate sporită etc. Această grupă include, de fapt, cele mai frecvente cazuri de înnoiri a producției, întîlnite în mod curent în toate ramurile industriei.

d) **varietăți noi ale aceluiași produs,** constituie o categorie de înnoiri întîlnite atît în industria bunurilor de consum (de exemplu: noi modele de țesătură sau de pantofi etc.), cît și în industria mijloacelor de producție (variante de strunguri pentru lungimi utile de lucru, intermediare între două tipuri existente etc.).

Urmărirea prin evidența primară în unitățile economice a gradului de înnoire a producției în ansamblu și grupat pe categorii de natura celor de mai sus, oferă conducătorului de întreprindere sau centrală, primă imagine cantitativă asupra efortului de înnoire a producției din care se pot desprinde unele concluzii privitoare la direcțiile spre care trebuie concentrate eforturile viitoare **(gradul de înnoire al producției se poate defini ca raportul valoric sau cantitativ dintre produsele noi și totalul producției, într-o perioadă dată, comparativ cu o perioadă anterioară).**

DAR ACEASTĂ LATURĂ cantitativă reprezintă numai un aspect al problemei. Imaginea completă a eficienței unui produs nou, sub aspectul satisfacerii efective a unor necesități ale consumatorilor, este dată de **analiza evoluției desfacerilor, de beneficiile ce se obțin prin noul produs lansat, comparativ cu cele antecalculate.** În graficul nr. 2 este reprezentată evoluția cheltuielilor și a încasărilor pentru un produs nou, distingîndu-se: o perioadă A, în care se fac cheltuieli fără a recupera nimic, intervalul B, în care începe vînzarea produsului nou, dar cheltuielile depășesc încă încasările, iar apoi, începînd din punctul 0 (denumit în literatura de specialitate „punct mort" sau „punct zero"), beneficiile depășesc cheltuielile. Succesul economic al lansării unui nou produs este cu atît mai cert, cu cît intervalul A + B este mai scurt, și cu cît beneficiile (zona hașurată) sînt mai mari în perioada C.

De aici rezultă că în **acțiunea de înnoire a producției nu este suficient a defini un produs ca fiind nou, ci este necesară o evaluare prealabilă, cantitativă și valorică, a efectului economic al lansării sale.** În acest moment se încrucișează de fapt cele două „linii de forță" ce caracterizează produsul nou: **conceptul de noutate din punctul de vedere al consumatorului și eficiența economică a lansării noului fabricat, din punct de vedere al producătorului.**

Sub acest aspect, înainte de lansare este indicat să se elaboreze studiul de rentabilitate al noului produs, prin care se cer evaluate:

- cheltuielile de asimilare;
- intervalul în care se fac aceste cheltuieli și momentul începerii vînzărilor;
- durata de viață a produsului, în care trebuie amortizate cheltuielile inițiale (intervalul C din graficul nr. 2);
- costul produsului în fabricația curentă și beneficiul pe produs;
- masa beneficiului anual și pe toată durata menținerii în producție.

După cum se vede, elaborarea unor astfel de analize presupune o definire clară, de pe poziția pieței consumatoare, a noutății efective a podusului, a interesului real pe care el îl stîrnește consumatorilor — elemente ce trebuie să se reflecte printr-o eficiență economică cît mai ridicată și la producător.

ȘTIINȚĂ • TEHNICĂ TEHNOLOGIE • INOVAȚII

- Un colectiv de inovatori din cadrul Uzinei de reparare a materialului rulant de la Pașcani a pus la punct o **tehnologie originală pentru confecționarea siguranțelor utilizate la suspensia vagoanelor de marfă.** Folosirea noii tehnologii are drept rezultat reducerea considerabilă a manoperii de execuție, iar norma de consum scade cu **70%.** Calculele estimative arată că, în decursul unui an, prin generalizarea acestei tehnologii, se pot înregistra economii de peste un milion de lei.
- **O interesantă inovație a** fost aplicată zilele acestea la secția de reparații nave a Șantierului naval din Constanța: **instalația concepută de un colectiv al șantierului, care permite transferul automat al gazului „Freon 12" din buteliile de 2 500 kg, în buteliile din dotarea navelor pentru alimentarea camerelor frigorifice.** După noua tehnică, timpul de efectuare a transferului gazului se reduce de la **150** la **20** de ore.

Expoziția „Tehnologia instruirii"

ÎN localul Institutului de arhitectură „Ion Mincu" a fost inaugurată recent expoziția „Tehnologia instruirii", organizată sub egida Ministerului Învățămîntului. Este de fapt o reprezentare pe cît de sintetică, pe atît de concludentă a ceea ce înseamnă la noi și în lume noțiunea de școală modernă, pentru instruirea și perfecționarea tinerelor generații și nu numai a lor.

Expoziția se detașează mult de cele anterioare, atît prin bogăția și diversitatea tematică a exponatelor — ilustrative pentru principiile și practicile pedagogice din țara noastră și din alte țări — cît și prin bunul gust, îndemînarea, finețea și fantezia cu care acestea sînt alcătuite și distribuite în interiorul unei săli de clasă. Se remarcă îndeosebi Complexul de mijloace moderne audio-vizuale, Reține, de asemenea, atenția pavilionul aparatelor de proiecție și materialelor didactice, ca și acela consacrat televiziunii școlare.

Exponatele unui pavilion special, concepute și realizate de către elevi ai diferitelor școli din țară, își propun să servească investigării unor domenii noi legate de progresul pedagogic.

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

In industria lemnului

COTE ÎNALTE ÎN PRODUCȚIA PROPRIE DE PIESE DE SCHIMB

PRODUCȚIA proprie de piese de schimb, fabricate în unitățile specializate din cadrul Ministerului Industriei Lemnului este în continuă creștere ca volum fizic și valoric și se diversifică permanent, acoperind din ce în ce mai mult necesarul unităților de exploatare și industrializare a masei lemnoase.

Așa cum reiese din grafic, ponderea producției de piese executate în unitățile ministerului, în totalul necesarului, va înregistra an de an, o creștere accentuată. La finele cincinalului 1971—1975, **ponderea valorică a producției proprii de piese de schimb va reprezenta peste 70%.** În comparație cu anul trecut, în 1975 **producția proprie de piese de schimb va crește cu 288,6%.** Aceste sporuri sînt asigurate atît prin intrarea în funcțiune, în cursul cincinalului, a unor fabrici profilate pe producția pieselor de schimb (la Miercurea-Ciuc, Filiași etc.), cît și prin dezvoltarea capacității celor existente.

Desigur, indicii valorici, dau o imagine de ansamblu, globală, asupra evoluției producției proprii de piese de schimb a unităților ministerului profilate pe acest gen de fabricație. Este însă necesar ca, în perspectivă, să se accentueze și mai mult preocuparea pentru realizarea de progrese de ordin calitativ, în sensul lărgirii structurii fizice a gamei sortimentale, pentru diminuarea importului. Totodată, se impune **asigurarea unei corelări riguroase a potențialului de concepție cu capacitatea de execuție, acordarea unei griji deosebite asimilării de piese noi.**

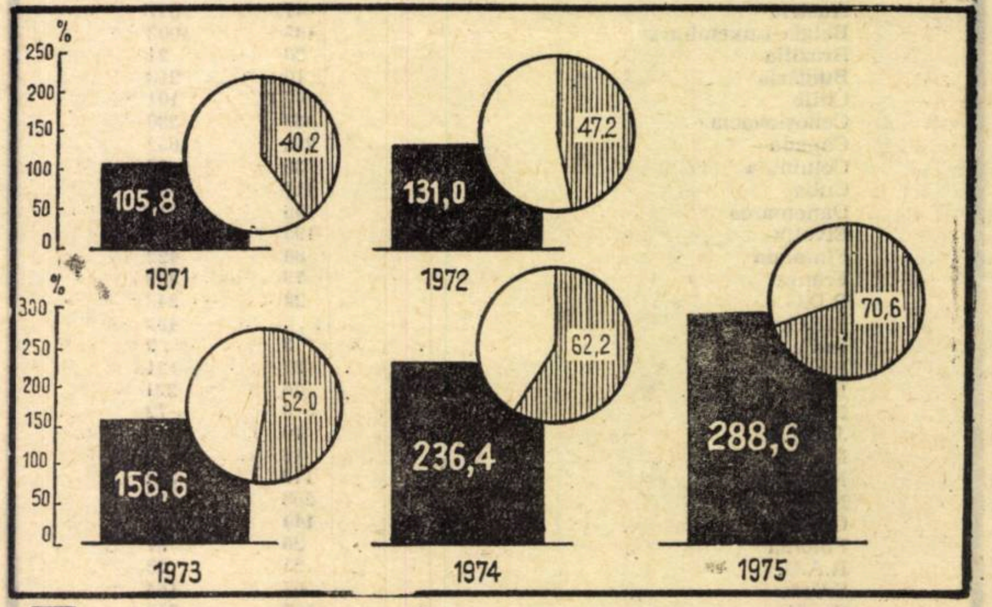

PRODUCȚIA PIESELOR DE SCHIMB EXECUTATE ÎN UNITĂȚILE MINISTERULUI (1970 = 100)
PONDEREA PRODUCȚIEI PROPRII DE PIESE DE SCHIMB ÎN TOTALUL NECESARULUI

În ajutorul celor ce studiază în învățămîntul de partid

PRINCIPALELE TENDINȚE ALE MODIFICĂRII STRUCTURII ECONOMIEI ROMÂNEȘTI ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

ÎN ROMÂNIA, orînduirea capitalistă a apărut, ca de altfel în tot estul european, mult mai tîrziu decît în Occidentul Europei — abia la mijlocul secolului al XIX-lea. Extinderea raporturilor sociale burgheze, instituționalizarea sistemului economiei capitaliste s-a desfășurat însă într-un ritm relativ rapid. Evoluția capitalistă a țării a produs, în comparație cu cea feudală, mutații radicale în modul de producție a bunurilor materiale, în structura socială, în direcția progresului; din cauze esențiale, capitalismul nu a realizat însă decît parțial, incomplet, această misiune istorică, pregătind însă premisele trecerii la o orînduire socială superioară.

ASUPRA direcțiilor de dezvoltare și structurii economiei naționale pe fondul condițiilor economico-sociale proprii și-au pus amprenta fenomenele majore ale timpului: piața mondială, progresele tehnice și științifice ale vremii, imperialismul principalelor țări capitaliste, războaiele mondiale etc. Acestea, ca și altele, au determinat implicații adînci în domeniul economicului și socialului în cîteva sensuri. 1. „Prețul de cost" al grăbirii instaurării capitalismului a fost deosebit de ridicat: acumularea primitivă intensă, stratificarea socială adîncă, decalajul dintre avuți și neavuți în continuă creștere; 2. Menținerea unor vestigii feudale în raporturile de muncă, în structura socială mai ales în agricultură: latifundii și moșieri, forme de muncă semifeudale care au frînat progresul economic al țării; 3. Produsele industriale străine au concurat industria autohtonă în dezvoltare, capitalul străin a acaparat pozițiile principale în industrie, România devenind o piață de desfacere a mărfurilor și de plasament a capitalurilor străine, intrînd într-o puternică dependență economică de forțele economice externe; 4. Antagonismele economice, sociale și politice au ajuns la o tensiune înaltă.

Rezultat al unei dezvoltări sub imperativul condițiilor de mai sus, economia națională cunoaște o modificare a structurii sale legată de cîteva etape principale, care-i conferă particularități proprii.

O PRIMĂ ETAPĂ, a deceniilor 5—9 ale secolului al 19-lea, este caracterizată prin crearea, dezvoltarea și instituționalizarea formelor capitaliste: proprietatea privat-capitalistă, forța de muncă ca marfă, piața națională, libertatea producției și circulația mărfurilor, extinderea economiei bănești-marfare și dezvoltarea capitalului industrial, formarea sistemului monetar național, a sistemului bancar și de credit, legiferarea raporturilor economice externe etc.

Transformări sensibile se întrevăd și în domeniul bazei tehnico-materiale: se creează o rețea largă de mijloace moderne mecanizate de transport și comunicație — căi ferate, flotă fluvială și maritimă, telefon, telegraf etc., toate avînd un rol stimulator asupra dezvoltării forțelor de producție avansate; se dezvoltă mai intens meșteșugurile și atelierele mari și, pe un teren restrîns de manufacturi, apare producția mecanizată cu precădere în domeniul industriei ușoare.

Deși industria, transporturile mecanizate se fac tot mai prezente în viața economică, creșterea producției agricole de cereale de cca. 2—2,5 ori în patru decenii, prin defrișarea unor vaste terenuri, determină un proces original de agrarizare, de cerealizare a producției materiale a țării. Economia are un caracter agrar: agricultura furnizează 80% din totalul producției materiale, ocupă 85% din populație și asigură 80—85% din exportul țării.

Structura socială, corespunzătoare acestui profil economic, este reprezentată de: moșierime semifeudală și țărănime, mică producătoare, dar cu mijloace de producție insuficiente, în partea proletarizată. Pături largi ale burgheziei comerciale și cămătărești bancare domină clasa burgheză. Burghezia industrială și proletariatul, clase specifice acestei societăți se conturează în centrele industriale și urbane.

A DOUA ETAPĂ a modificărilor în structura economică se situează la sfîrșitul secolului al 19-lea și deceniul al 3-lea al secolului nostru. Evenimente majore pe plan extern, ca trecerea principalelor țări dezvoltate la stadiul monopolist, războiul mondial și, pe plan intern — desăvîrșirea statului național român, accelerarea dezvoltării capitalismului etc. își pun pecetea asupra dezvoltării economice a României. Ca trăsături se evidențiază: dezvoltarea bazei tehnice mecanizate în mod inegal, dar în aproape toate ramurile producției și cu precădere în industrie.

Sub impulsul politicii protecționiste și de încurajare, aplicată începînd din deceniul al 9-lea, cît și al investițiilor de capital străin, industria înregistrează creșteri mai susținute în lărgime și adîncime, în diversificarea producției. Se creează noi ramuri și subramuri, profilîndu-se o structură mai complexă a industriei, dar orientată net pe producția de bunuri de consum individual și de materii prime pentru export — în pricipal petrol și lemn.

Producția agricolă, după o creștere pînă în 1914, care situează România ca prima țară exportatoare de porumb și a patra de grîu din lume, din cauza războiului mondial și a crizei agrare, cît și din cauzele interne ale regimului agrar, se înscrie într-o tendință de plafonare a creșterii sau uneori chiar de regres.

Raporturile sociale burgheze se generalizează și, spre deosebire de etapa precedentă, devin dominante în toate sectoarele economice. Reforma agrară din anul 1921 îngustează baza raporturilor semifeudale din agricultură, extinzînd mica producție de mărfuri, și accelerează dezvoltarea capitalismului. Se desăvîrșește formarea sistemului național al economiei capitaliste.

Progresul minor al producției agricole, pe de o parte, și dezvoltareaa accelerată a industriei, de altă parte, determină un proces specific de apropiere a ponderilor celor două ramuri ale producției materiale în produsul social și venitul național, creșterea rolului industriei în producția socială. Structura economiei depășește structura net agrară, orientîndu-se spre o structură mixtă în condițiile în care se deschide decalajul dintre nivelul tehnic, capacitatea de producție și ritmul creșterii foarte scăzute în agricultură și în evoluție ascendentă, dar limitată, în industrie. Satul care cuprinde 80% din populație, rămîne la distanță tot mai mare în urmă față de progresul orașului.

prof. dr. Victor AXENCIUC

→

ȘCOLI • CURENTE ECONOMIȘTI

COSTURILE ECOLOGICE — COSTURI SOCIALE

CREȘTEREA economică face să se învechească multe lucruri, și unul din ele este teoria economică". Formula aforistică a lui Alan Coddington are în vedere în mod specific provocarea sau sfidarea (challenge) pe care o reprezintă azi pentru teoria economică fenomenul deteriorării biosferei în cursul unei creșteri insuficient chibzuite, cu atît mai mult cînd urmărește mai presus de toate profitul. Profesorul K. William Kapp de la Institutul de științe sociale de pe lîngă Universitatea din Basel, exponent și el al curentului de gîndire care socotește că teoria economică occidentală nu este adecvată, în forma sa actuală, pentru analiza costurilor ecologice ale creșterii economice, enunță în acest sens o seamă de idei-argumente demne de reținut (în *Kyklos*, Vol. XXIII—1970 — Fasc. 4).

Complexitatea deosebită a fenomenului, pentru care folosește termenul „dezagregare a mediului înconjurător" (environmental disruption), este subliniată cu insistență de profesorul Kapp. Secvența cauzală complicată, interdependențele multiple, caracterul cumulativ al efectelor sînt ilustrate cu exemple, din care unul — poate extrem — se referă la ipoteza topirii parțiale a ghețurilor polare din cauza creșterii temperaturilor medii pe glob ca urmare a sporirii capacității atmosferei de a reține căldura, sporire determinată la rîndul ei de poluarea aerului cu bioxid de carbon. În plus, autorul menționează expres că, vorbind de dezagregare, nu se referă exclusiv la mediul natural, ci și la cel social, înglobînd de exemplu efectele ritmurilor de muncă vătămătoare, ale zgomotelor nocive, ale posibilităților insuficiente de refacere a forței de muncă. Or, „teoria economică tratează în continuare alocarea (resurselor), producția, schimbul și repartiția ca și cum ele ar avea loc într-o sferă «economică» închisă și autonomă în esența ei, avînd doar efecte minore asupra mediului natural și social al omului. Grosul teoriei economice, inclusiv teoria bunăstării, a continuat să-și concentreze analiza asupra relațiilor de schimb voluntare și reciproce între unități microeconomice (adică între firme și consumatori). Cît timp teoria economică va merge pe această cale metodologică, nu există nici o speranță într-o analiză adecvată a dezagregării mediului și a costurilor sociale".

Sfera economică autonomă este o ficțiune; deciziile și comportamentele sînt dictate de fapt de unități dominante, iar retroacțiunea producției și repartiției asupra mediului și societății este tot mai puternică. A presupune că nu este așa, „a crede că putem salva cadrul analitic și concluziile teoretice trase pe baza lui introducînd asemenea termeni ca dezeconomiile externe, care nu au nici un conținut empiric, duce la impresia falsă că teoria a încorporat în mod adecvat interdependențele care se manifestă". În realitate, „simplificarea premiselor și folosirea unor termeni lipsiți de conținut creează doar impresia unei rezolvări adecvate, însă nu soluționează problemele". Nici premisele, nici conceptele, nici concluziile astfel alcătuite nu pot pretinde, arată profesorul Kapp, de a fi neutre și obiective în sensul pe care îl dă acestor cuvinte teoria economică „pozitivă". „Asemenea premise și concepte nu scot în evidență, ci ascund ceea ce se petrece de fapt. Mai mult, ele ne distrag atenția de la ceea ce este cu adevărat important și trebuie cercetat. Ele ne împiedică astfel de a formula problema într-un mod adecvat și deci de a elabora criterii adecvate de acțiune și metode corespunzătoare de control".

Ideea necesității de a acționa este prezentă mereu, fie în text fie în subtext, în argumentarea autorului. Iar acțiunea preconizată este una macroeconomică. Văzînd în analiza economică „o știință politică a treburilor publice", el arată că problemele ei cu adevărat importante nu sînt cele ale relațiilor „intra-firmă" și „intra-ramură" — care pot fi lăsate pe seama științei conducerii —, ci „relațiile macroeconomice cumulative între cauză și efecte, extra-piață și extra-ramură" pe care teoria curentă le-a neglijat sau le-a ignorat. Critica acestei teorii de către Kapp nu vizează deci, cum rezultă de aici, neglijarea sau ignorarea relațiilor sociale în general de către teoria economică occidentală, ci a relațiilor care depășesc cadrul pieței, cadrul valoric — a costurilor *sociale* ale producției, cum sînt denumite în ultimul timp, și în mod special a costurilor *ecologice*, socotite o sfidare clară pentru teorie. Încercările acesteia de a se adapta situației doar prin modificări terminologice sau prin propuneri de acțiuni minore de corectare sînt apreciate de profesorul Kapp ca total ineficiente. „Pledoariile actuale pentru remedii *ex post*, propunîndu-se stimulente și măsuri de descurajare prin intermediul subvențiilor și al impozitelor, ar putea să se dovedească la fel de lipsite de eficiacitate ca legea anti-trust Sherman". Așa cum aceasta a fost incapabilă să oprească creșterea monopolurilor în S.U.A., „nu ar fi surprinzător dacă legile preconizate împotriva dezagregării mediului, subestimîndu-i însemnătatea, ar reuși doar să treacă asupra consumatorilor, sau asupra societății ca un tot, costurile «purificării», fără a soluționa cu adevărat problemele serioase pe care le pune actuala dezagregare a mediului nostru înconjurător".

I. PADUREANU

←

În structura socială a claselor dominante trece pe prim plan burghezia bancară și industrială iar moșierimea, burghezia comercială devin subordonate și tind să fie asimilate de prima categorie. Noile grupuri bancare și industriale dominante promovează o politică susținută de acumulare primitivă și capitalistă de extindere a pozițiilor lor în economie. După primul război mondial se accentuează tot mai mult contradicțiile între burghezia autohtonă și capitalul străin, în special monopolurile internaționale petroliere prin aplicarea politicii „prin noi înșine". Regimul politic cu caracter moșieresc burghez din prima etapă se transformă în regim burghezo-moșieresc în care predomină poziția și interesele capitalului industrial, bancar etc. Sporește numărul și importanța clasei muncitoare, a salariaților industriali, agricoli și din alte ramuri.

În această etapă trăsăturile fundamentale ale societății capitaliste din România o situează în stadiul premonopolist, al liberei concurențe, deși sub influența capitalului străin o serie de mari societăți industriale se organizează în carteluri și sindicate monopoliste.

DEȘI MAI SCURTĂ, dar semnificativă, a treia etapă, cuprinde deceniul al patrulea al secolului nostru.

Criza de supraproducție din anii 1929—1932 provoacă perturbări mari economiei naționale. Politica economică, măsurile vamale, valutare, stimulează creșterea producției industriale, mai ales a ramurilor producătoare de mijloace de producție, sesizîndu-se un proces de modernizare în unele domenii ale bazei tenhice materiale. Crește forța capitalului din aceste ramuri, se accelerează procesul de concentrare și centralizare. Se amplifică capitalismul de stat, monopolurile și capitalul financiar devin un fenomen pregnant în industrie și bănci deși sfera lor se limitează la o parte din producția și piața internă. Din rîndurile claselor dominante autohtone se detașează grupări puternice ale oligarhiei financiare în frunte cu monarhia. Concomitent și pozițiile capitalului străin din unele ramuri se diminuează relativ.

Se intensifică acumularea capitalului și consecințele sociale ce decurg de aici. Numărul proletariatului de fabrică crește de două ori și jumătate în comparație cu anul 1920.

Ca urmare a acestor prefaceri în perioada interbelică au loc mutații importante în structura economică a societății românești.

1. Agricultura manifestă fenomene vizibile de cantonare la nivel scăzut; apare o mare suprapopulație agricolă, produsul social agricol pe locuitor se micșorează, randamentul cerealelor la ha. este sub nivelul antebelic, ceea ce, în general, diminuează puterea de cumpărare a agriculturii și respectiv limitează mult piața internă pentru produsele industriale.

2. Industria, dispunînd de bogate surse de materii prime și forță de muncă, evoluează pe linie ascendentă. Ritmul mediu anual de creșterea este de circa 5% dar extensiunea industrială este inegală și unilaterală.

Deși bazată pe import majoritar de mașini și utilaje, industria realiza o reproducție lărgită găsindu-se într-o contradicție adîncă cu agricultura. O particularitate esențială a creșterii industriale este aceea că s-a întemeiat nu prin lărgirea absolută a pieței interne — ci pe reducerea considerabilă a importului de fabricate de consum ca efect al îngrădirilor și limitărilor vamale și valutare după anul 1932.

3. Lărgirea sferei industriale atrage după sine și o amplificare a construcțiilor, transporturilor și comunicațiilor, comerțului, a căror pondere ajunge în 1938 la circa 26% în produsul social, față de 11,5% în 1913.

4. În consecință, se modifică raportul dintre agricultură, industrie și celelalte ramuri. În timp ce ponderea agriculturii și silviculturii în produsul social scade de la 60% în 1912—1913 la circa 33% în 1938, cea a industriei se mărește de la 25 la circa 37%. Concomitent cu o creștere a greutății specifice a celorlalte ramuri neagricole, fenomenele de mai sus se reflectă și într-o tendință de ușoară modificare a structurii demografice; populația activă neagricolă crește de la 19% la 23,5% în total.

5. Fiind mai dinamică, industria din perioada interbelică a determinat restructurări în primul rînd în propriul domeniu. Pînă la criza economică din anii 1929—1933 industria ușoară avea un avans important în creștere ca și în ponderea întregii industrii. După această perioadă industriile producătoare de mijloace de producție manifestă o creștere mai intensă; trei ramuri din industria grea — metalurgie, chimie, materiale de construcție — își măresc ponderea producției în totalul industriei prelucrătoare de la 21% la 31%, iar 3 ramuri de industrie ușoară — alimentară, pielărie, lemn — marchează o scădere de la 48,5% la 32,6%.

6. Fiind apărată de puternice restricții vamale și în parte monopolizată, industria are o poziție de cvasimonopol asupra pieței interne. Prețurile interne depășesc considerabil pe cele mondiale. Se intensifică acumularea capitalului, ceea ce provoacă o reducere a nivelului de trai.

7. Piața internă de produse industriale, puternic limitată, este acoperită în măsură crescîndă de producția autohtonă de bunuri industriale de consum (de la circa 48% în 1924 la 65% în 1928 și 80% în 1938.) Producția națională de mașini și utilaje de tehnicitate mare asigura doar 15—25% din necesar. Dependența economică de piața mondială, mai ales de marile monopoluri furnizoare de mijloace de producție, are consecințe grele asupra țării.

8. În afară de producția de combustibil și materiale de construcții — petrol și lemn — destinate exportului, industria autohtonă producea cu precădere pentru piața internă. Eficiența economică scăzută nu-i permitea să producă în concurență pentru piața mondială.

9. La stadiul și nivelul ajuns în 1938 se poate considera că industria românească încheiase în linii generale, după 8 decenii, faza industrializării ușoare și trecea treptat, inegal dar vizibil, la faza industriei grele.

Așadar, marcînd tendința de schimbare a profilului său de la economia agrară spre o economie agrară-industrială, România se găsea în faza secundară a acestui proces, în care agricultura și silvicultura cu toate tarele lor dețineau încă o pondere majoritară în indicii venitului național (41%) și populație (78%), și exercitau o influență considerabilă asupra reproducției sociale. România, care a atins în preajma celui de-al doilea război mondial cel mai înalt grad de dezvoltare în evoluția sa capitalistă, avea o structură capitalistă în toate sectoarele, iar argumentele despre caracterul semicapitalist atribuit de unii economiști români sau străini din deceniul al patrulea nu sînt întemeiate.

Istoria a confirmat și pe exemplul României că în epoca noastră industria se dovedește a fi purtătorul celor mai avanste forțe ale progresului și civilizației, iar promovarea consecventă a industrializării de către Partidul Comunist Român după instaurarea puterii populare avea să realizeze una dintre cele mai cuprinzătoare revoluții în structura economică a țării noastre.

FIȘE

● Colocviu anglo-român

■ În vederea organizării celui de al doilea colocviu economic anglo-român, o delegație alcătuită din Iulian Văcărel, prim adjunct al ministrului finanțelor și Mihail Dumitrescu, director adjunct în Ministerul Muncii, a vizitat Anglia între 20—23 ianuarie a.c. la invitația Centrului Marea Britanie — Europa de Est. Cu această ocazie, a fost stabilită ca temă pentru cel de al doilea colocviu economic anglo-român, care va avea loc la București la finele lunii iunie a.c., „Planificarea investițiilor și metodele de creștere a eficienței lor".

Criteriu diferențial în prognoză

■ Deși se afirmă că prognostica poate fi de pe acum considerată ca o știință de sine stătătoare, nu există totuși un consens nici asupra terminologiei folosite, nici asupra clasificării diferitelor prognoze. În articolul său: **Prognosticarea — o artă aplicată**, publicat în GOSPODARKA PLANOWA nr. 12/1970, A. Filasiewicz enumeră 19 criterii de clasificare a prognozelor. Acestea pot fi clasificate după: caracterul obiectului prognozei, gradul complexității obiectului, țelurile ce și le propune, modul verificării veridicității prognozelor etc. Utilizarea fiecăruia dintre aceste criterii duce la rezultate diferite, după domeniul de cunoaștere la care se aplică. Astfel, utilizînd criteriul timpului, vom constata că prognozele pe termen îndelungat se referă: în economie la o perioadă de 10—30 de ani; în cercetare-dezvoltare de 7—15 ani, în meteorologie de 10—100 zile, în navigația maritimă de 10 zile, în prognosticarea avalanșelor de 2—5 zile. În funcție de obiectul lor, autorul citat distinge 66 de tipuri de prognoze, începînd cu prognozele: economică, socială, demografică, a nevoilor, a progresului tehnologic și terminînd cu prognozele chimizării, atomisticei, a aplicațiilor diferitelor științe etc.

În ceea ce privește prognozele tehnologice, A. Filasiewicz propune o clasificare după mărimea ariei pe care o îmbrățișează acestea, distingînd: prognoza procesului tehnico-științific global; prognoza progresului tehnologic într-o anumită țară, prognoze intersectoriale; prognoze pe produse, prognoze pe subansamble și piese detașate.

Informatica și decizia

■ Părerile exprimate în cadrul celui de al IV-lea Forum organizat de revista ENTREPRISE sînt publicate în nr. 791/1970 sub titlul **L'informatique et la décision.** Jean Barroux, unul din participanți, consideră că pînă în prezent ordinatoarele folosite în întreprinderi execută operațiile de rutină și cu un volum mare de muncă. Prin aceasta ele și-au dovedit utilitatea, însă adevărata lor menire este să contribuie la elaborarea deciziei de conducere. În acest scop, autorul apreciază că este necesar să se realizeze: 1) un efort în direcția „cristalizării" informațiilor, respectiv găsirea unor coeficienți comuni pentru marea varietate de informații interne și externe ce interesează activitatea întreprinderii; 2) un efort în direcția perfecționării limbajului, adică posibilitatea ca cel ce trebuie să ia decizia să cunoască limbajul ordinatorului astfel încît să se stabilească un dialog; 3) un efort pentru detectarea problemelor, calculatorul trebuind să depisteze el problemele cele mai delicate în care trebuie intervenit, să ofere soluția cea mai bună, pentru a asigura bunul mers al întreprinderii.

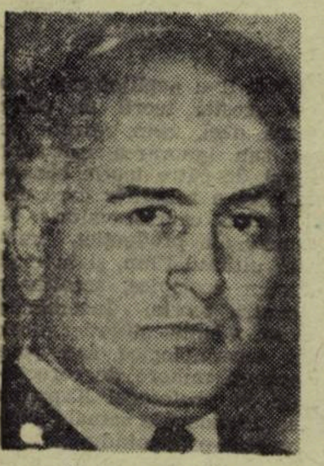

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

Conf. dr. Constantin ENACHE

● Ce loc atribuiți cercetării în munca didactică?

— Factorul calitate și eficiență în activitatea dascălului este, în măsură sporită, dependent și de preocuparea personală pe tărîmul cercetării. De altfel, munca de cercetare științifică în școală este subordonată nemijlocit procesului formativ-educativ al studenților.

● Vă ocupați de mai mult timp de studierea unor fenomene legate de forța de muncă —, cum ați ajuns la această opțiune?

— Domeniul principal al preocupărilor mele de ordin științific îl constituie, mai precis, reproducția forței de muncă. Elaborarea și susținerea tezei de doctorat mi-au oferit contactul mai îndeaproape cu această problematică (vastă și pasionantă, de altfel) și mi-au accentuat interesul spre cercetarea și cunoașterea ei. Ca urmare, în anii următori, puteți constata un element de continuitate în activitatea mea; studiile și articolele pe care le-am publicat au fost axate pe astfel de aspecte ale reproducției forței de muncă, cum sînt: analiza schimbărilor cantitative, de structură și nivel de calificare; conceptul de utilizare eficientă a forței de muncă și factorii de realizare a ei; mobilitatea profesională, stabilitatea resurselor de muncă, influența calificării asupra dezvoltării producției sociale, tendințe în domeniul reproducției forței de muncă, probleme care au profunde implicații social-economice.

● In ce constau ele?

— Structura modernă a economiei și creșterea eficienței economice în procesul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate impun o structură adecvată a forței de muncă, exigențe sporite față de pregătirea tehnică-profesională. Toate acestea pun în actualitate cu deosebit accent factorul uman, calitatea și competența cadrelor. În consecință, sistemul de pregătire a cadrelor trebuie să țină seamă de stabilitatea relativă a cererii de brațe de muncă, ca volum, structură, nivel de pregătire. Concomitent, el trebuie nu numai să reflecte pur și simplu cerințele producției, dar să și anticipeze structuri noi, un grad de calificare mai înalt etc.

Evident, în asemenea împrejurări apare o serie de probleme care așteaptă răspuns de la teoria economică: găsirea formelor de calificare a lucrătorului industrial și agricol, ca durată, conținut și profil; rolul școlii în formarea deprinderilor de muncă; eficiența economică a pregătirii cadrelor — în condițiile îmbinării corecte a efortului curent cu efectele economice de perspectivă; mobilitatea profesională; raportul dintre tehnică și lucrător ca factori fundamentali ai producției, utilizarea forței de muncă și multe altele. Astfel de probleme îmi rețin desigur atenția și, de aceea, cercetării lor le consacru o bună parte din timpul de care dispun. În momentul de față, spre exemplu, lucrez asupra unui studiu privind calificarea muncitorului industrial modern. Am, de asemenea, în atenție elaborarea unei lucrări mai mari, privind resursele de muncă, pentru care am și realizat, într-o măsură bună, documentarea necesară. Intenționez, prin aceasta, să abordez pe un front mai larg factorul forță de muncă în procesul formării și utilizării lui, al ritmurilor și proporțiilor de dezvoltare care se impun, ținînd cont de legăturile dintre ramurile economice — și ele mereu în dinamică.

● Există și abateri de la tema dv. preferată?

— Fără a părăsi reproducția forței de muncă, m-am ocupat și de alte teme, situate însă tot în domeniul economiei socialiste, cum sînt: modernizarea economiei, eficiența economică, industrializarea socialistă, acumularea socialistă, creșterea venitului național. Am convingerea că preocuparea continuă în domeniul preferat nu exclude preocupări în sectoare învecinate, aceasta, în legătură și cu lărgirea profilului fiecărui specialist, impusă de cerințele dezvoltării contemporane.

Servirea producției, a progresului social-economic general al societății noastre socialiste trebuie să constituie într-adevăr țelul oricărei cercetări. Pe drept cuvînt, avem datoria de a cunoaște mai bine, și în mod sistematic cerințele vieții, de a sesiza la timp anomaliile, discordanțele ce s-ar putea ivi. Se impune tot mai mult, ca activitatea de cercetare științifică, în care sîntem angrenați, să devanseze chiar cerințele producției sociale, să-și accentueze, prin urmare, caracterul previzional, de prospectare a vieții social-economice.

Discuție consemnată de **Florence COSTIN**

ECONOMIE MONDIALĂ

„NU SE POATE SPUNE NICIODATĂ CĂ REFORMA AGRARĂ S-A TERMINAT“

PENTRU CÎTEVA ZILE s-a aflat într-o vizită de documentare în țara noastră, d. CARLOS LLERAS RESTREPO, președintele Comitetului special pentru reforma agrară al F.A.O., fost președinte al Columbiei. Comitetul amintit a fost constituit pentru a culege informații asupra rezultatelor reformei agrare în țările în curs de dezvoltare și a face recomandări în această privință guvernelor interesate. Prezentăm aici textul interviului pe care distinsul oaspete a avut amabilitatea să-l acorde redactorului nostru Dinu Dragomirescu.

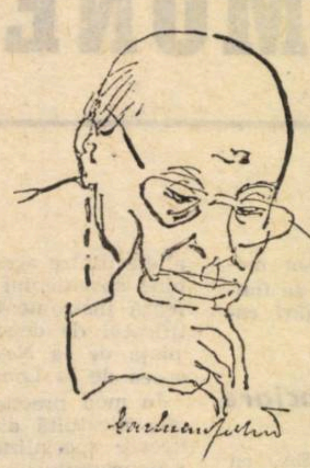

Desen de Cik Damadian

• Ce loc ocupă, după opinia dv., reformele agrare în eforturile de dezvoltare economică ale țărilor în curs de dezvoltare ?

— Reforma agrară este esențială pentru dezvoltarea generală economică și socială. Nu se poate concepe o dezvoltare economică reală fără sporirea veniturilor sectorului rural. Industria nu se poate dezvolta, piața internă nu poate fi lărgită, produsele industriale nu pot fi vîndute populației rurale fără o putere de cumpărare sporită a acesteia. Acum o bună parte a populației rurale a globului nu poate fi considerată consumatoare de produse industriale. În același timp, dacă se sporește productivitatea în agricultură, trebuie sporită și piața pentru produsele agricole. Aceasta presupune sporirea veniturilor populației ocupate în industrie și servicii.

Pe de altă parte, consider că reforma agrară înseamnă o schimbare în balanța puterii economice și sociale. Sistemul feudal predominant în multe țări acorda unui grup redus, dominant, puterea de control în aceste țări. Reforma agrară trebuie să modifice această situație, să aducă o schimbare reală în distribuția puterii și a influențelor politice. Totodată reforma agrară trebuie să fie însoțită de o largă campanie de răspîndire a tehnologiilor noi, de alte servicii în domeniul creditelor, investițiilor, marketingului etc. Adeseori, guvernele trebuie să facă mari investiții, să orienteze o parte mai mare din venitul național către sectorul rural. Aici se pune întrebarea dacă introducerea unei tehnici noi se traduce printr-o ridicare a nivelului de trai al marii mase țărănești sau, din contra, se face numai în beneficiul unei fracțiuni relativ mici a populației.

• Care este stadiul adoptării și realizării reformelor agrare în țările latino-americane ?

— Unele țări au realizat deja reforma agrară cu bune rezultate. Alte țări au încercat să facă reforme, dar rezultatele depind de raportul forțelor sociale și de multe ori nu sînt satisfăcătoare. Ne aflăm deci într-un stadiu de tranziție. Iată de exemplu Chile. O reformă agrară a fost inițiată de guvernul precedent și ea va fi fără îndoială tradusă în viață de actualul guvern, dar acolo n-a fost adoptată, cel puțin pînă în prezent, o soluție pentru structura finală a agriculturii. S-a preferat să se aștepte înainte de a vedea dacă se va manifesta dorința de a lucra pămîntul în mod colectiv sau de a avea ferme individuale. Aceasta va depinde de voința poporului.

Reforma agrară din Peru este foarte recentă, de aceea o judecată asupra ei este dificilă. Alte țări, ca de exemplu Columbia, lucrează de nouă ani, dar rezultatele nu sînt complet satisfăcătoare, există încă dificultăți care trebuie eliminate. Mexicul aproape a terminat împărțirea pămîntului, guvernul precedent a distribuit mai mult de 20 milioane de hectare. Problema care se pune acum acolo este cum să fie sporită productivitatea și să fie protejat pămîntul de eroziune, de a organiza irigațiile și de a înființa combinate agro-industriale pentru a spori veniturile. În același timp, sînt introduse tehnici agricole moderne pentru anumite culturi. Așadar nu se poate spune niciodată că reforma agrară s-a terminat. În fiecare zi apar probleme noi. În această ordine de idei consider că creșterea demografică în America Latină va influența mult în viitor.

• Se poate spera în dispariția acestui paradox al timpurilor noastre care este coexistența unor mari suprafețe necultivate, a sute de mii de țărani fără pămînt și a importului de produse agro-alimentare în unele țări în curs de dezvoltare ?

— Vedeți, oamenii generalizează foarte mult, au tendința să considere toate țările latino-americane ca aparținînd unui singur tip convențional. Dar, fără îndoială, în unele țări latino-americane există acest paradox de care vorbiți: oameni fără pămînt și pămînturi slab cultivate. Acesta este motivul pentru care în Columbia, de exemplu, a fost creată o instituție care are misiunea de a identifica și trece în proprietatea statului pămînturile care nu sînt exploatate în mod economic o anumită perioadă de timp. Astfel a trecut în seama statului o suprafață totală de circa 3 milioane de hectare, pentru a fi distribuită micilor proprietari.

• Cum vedeți viitorul agriculturii ?

— În general cred că se trece de la o agricultură extensivă la una foarte pronunțat intensivă și la prelucrarea produselor agricole. Agricultura viitorului va necesita investiții foarte mari și introducerea pe scară largă a tehnologiilor noi, în măsura în care aceasta este posibil, pentru că se pune și problema utilizării forței de muncă. Dacă nu se dezvoltă sectorul industrial și serviciile pentru a absorbi populația abundentă din sectorul rural, nu pot fi aplicate metode moderne în agricultură fără a spori numărul celor care nu au de lucru. Este necesar un mare efort pentru a spori investițiile cît de mult posibil. Din acest motiv trebuie strîns corelată dezvoltarea generală a industriei, a serviciilor cu cea a agriculturii. Reforma agrară — și dezvoltarea agriculturii — nu pot fi luate în considerare izolat.

REPERE

• PRODUCȚIA MONDIALĂ DE PETROL a crescut în anul 1970 cu 11%, înregistrînd un volum total de 2,367 miliarde tone de petrol brut, față de 2,133 miliarde în 1969. Pe primul loc se află continentul american cu o producție de 871 milioane tone (+3,9%), urmat de țările din Orientul Mijlociu cu 712 milioane tone (+3,9%), urmat de țările din Orientul Mijlociu cu 712 milioane tone (+12,3%).

• PENTRU FILTRAREA APELOR UZATE industria austriacă a alocat între 1950 și 1969 o sumă totală de 2,79 miliarde șilingi. Acest efort continuă cu o intensitate sporită: în anul curent sînt prevăzute investiții de 400 milioane șilingi.

• GUVERNUL PERUAN a alocat pentru anul în curs 7 491 milioane de soles pentru înfăptuirea reformei agrare. Pînă acum au fost expropriate 2 649 645 ha. La Lima se anunță că prevederile legii pentru reformă agrară vor fi îndeplinite pînă în 1975.

• ANGLIA A VIRAT 188 MILIOANE DE DOLARI S.U.A. ȘI CANADEI în contul împrumutului pe termen lung contractat imediat după cel de al doilea război mondial. Plățile pentru stingerea acestei datorii sînt eșalonate pînă în anul 2005.

• UN SFERT DIN PRODUCȚIA DE AUTOMOBILE a lumii capitaliste va deține în 1980 Japonia, iar S.U.A. și Europa occidentală cîte 31% fiecare. Ponderea S.U.A. în anii de după război n-a încetat să scadă: 75,5% în 1950, 48% în 1970. De menționat că în 1950 Japonia realiza doar 0,3% din producția mondială capitalistă de automobile.

• 1 869 000 DOLARI este valoarea contribuțiilor voluntare anunțate pînă acum de 65 țări membre, cu 15 mai multe decît anul precedent, în favoarea O.N.U.D.I.

• 1 600 000 DE REȘEDINȚE SECUNDARE ÎN FRANȚA, față de 450 000 cu 15 ani în urmă, afirmă o anchetă a INSEE. 75 000 de clădiri noi sînt locuite de mai puțin de o sută de zile pe an.

• PRODUCȚIA CEREALIERĂ A ȚĂRILOR PIEȚEI COMUNE, deși inferioară cu 5% celei din anul precedent, se numără printre cele mai bune patru din ultimii douăzeci de ani. Prin sporirea suprafețelor cultivate și un randament sporit la hectar, recolta de porumb a fost cu 20% mai mare față de cea din 1969.

• AMENAJAREA COMPLEXA A LITORALULUI NORDIC IUGOSLAV al Mării Adriatice face obiectul unui contract în valoare de 263 000 dolari încheiat de PNUD cu două societăți, una britanică și alta franceză.

• PARLAMENTULUI ITALIAN îi va fi supusă anul acesta legea pentru transferarea unor atribuții privind serviciile sociale, învățămîntul, planificarea urbană, agricultura, meșteșugurile și ordinea publică către parlamentele și guvernele regiunilor, create anul trecut.

VIZOR

ELOGIUL... NOSTALGIEI

ORICÎT AR PĂREA de ciudat, nostalgia „dreptului forței" este o maladie de care suferă încă numeroase specimene cu bicepsi lați și buzunarele pline de arme. Editorialul unei răspîndite publicații newyorkeze exprima, nu de mult, o pioasă amărăciune în legătură cu drepturile egale pe care le au în Organizația Națiunilor Unite țările membre. Trist viitor îi va fi rezervat omenirii, se căina ziarul, dacă cei mari și puternici vor avea aceleași prerogative ca și cei mici și slabi care, unde mai pui, sînt și mulți, cam prea mulți !

La drept vorbind prevestirile neconsolaților autori ai unor asemenea păreri nu sînt departe de adevăr, cu singurul corectiv că „tristul viitor" nu se aplică omenirii, ci numai acelor componenți ai ei care mai speră în resurecția unor principii medicevale de conduită în relațiile dintre state. Desigur, această dramatică problemă a contemporaneității nu este încă tranșată, „dreptul forței" își mai face încă apariția, cu gluga pe ochi, în operațiuni de hold-up internațional, totuși posibilitățile lui de manifestare sînt din ce în ce mai mult limitate și stînjenite de ascensiunea acelei forțe cu care s-a aflat în permanentă opoziție și care se numește „forța dreptului".

Exemplul unei atitudini ferme de nerecunoaștere a privilegiilor „celui mai tare" ni-l oferă în aceste zile micul Ecuador. „Virtutea n-a fost niciodată atît de respectată cît sînt banii" — scria Samuel Langhorne Clemens, care își mai zicea și Mark Twain. Constatînd că banii se află în bancurile de pești de lîngă coastele Ecuadorului, firmele de pescuit ale „marelui vecin din nord" au făcut abstracție de „virtute" (în cazul de față — legalitate) și și-au trimis navele în zona apelor sale teritoriale. Faptul că 17 dintre ele au fost pînă acum sechestrate și amendate a provocat multă întristare la nord de Rio Grande : unde e „respectul" de altădată pentru cei mari ?

Întristarea este, se pare, pe deplin întemeiată căci acest „respect" care presupune subordonarea celui mai slab intereselor celui mai puternic a început, încet, dar sigur, să se risipească. În recenta sa carte, „America Latină de azi și de mîine", cunoscutul diplomat ecuadorian Galo Plaza face o analiză a aspectelor economice ale acestei înfruntări, constatînd că politica economică a statelor latino-americane este caracterizată de o ostilitate crescîndă față de marile monopoluri străine. „Ne aflăm, remarcă Plaza, în fața unei noi orientări politice, avînd printre obiective crearea unei economii latino-americane viabile, orientată spre latino-americani și în interesul latino-americanilor".

Într-adevăr, unde e... „respectul" de altădată ?

Nic. MAVRODIN

PIEȚELE MONETARE OCCIDENTALE

PIEȚELE MONETARE reprezintă un mecanism menit să faciliteze întîlnirea între cererea și oferta de fonduri bănești pe ansamblul economiei fiecărei țări capitaliste.

Apariția marilor centre financiare

ÎNCĂ ÎN CURSUL SECOLULUI AL XIX-LEA, ca urmare a cererii sporite de fonduri determinată de dezvoltarea societății capitaliste, băncile au început să se împrumute tot mai frecvent între ele, în acest fel cele care nu aveau suficiente resurse disponibile pentru a satisface cererile de credite ale clientelei lor putînd să obțină fondurile necesare de la băncile care dispuneau de excedente temporare. În marile centre financiare, unde își aveau sediul cele mai importante bănci și instituții financiare, unele firme de brokeri — devenite mai tîrziu așa-numitele case de scont — s-au specializat în asemenea operații, servind ca intermediari între băncile care ofereau și cele care căutau fonduri cu împrumut. Mai întîi la Londra, apoi și la Paris, Berlin, New York, amploarea și regularitatea operațiilor de împrumuturi interbancare au dus la constituirea unei forme sui generis de piețe de credit pe termen scurt, denumite piețe monetare, care funcționau potrivit unor reguli statornicite prin practică și recunoscute de participanții la aceste operații.

În aceeași perioadă s-au constituit în țările capitaliste dezvoltate și o altă categorie de piețe, denumite piețe financiare sau de capital, specializate în tranzacții cu hîrtii de valoare. Atît piețele monetare, cît și cele de capital au cunoscut o dezvoltare rapidă, cu timpul avînd loc schimbări în organizarea și modul lor de funcționare (de exemplu, deschiderea accesului la piețele monetare, pe lîngă bănci, și altor instituții, operatorilor de bursă, particularilor). **Deosebirea dintre cele două categorii de piețe constă în aceea că în cadrul piețelor monetare sînt date și luate cu împrumut fonduri bănești pe termene scurte, pînă la un an, în timp ce pe piețele de capital sînt emise și negociate hîrtii de valoare reprezentînd împrumuturi pe termen mijlociu și lung (obligații, titluri de stat ș.a.) sau investiții de capital (acțiuni).**

Deși au un rol economic diferit și funcționează distinct, avînd fiecare instrumente și reguli proprii, piețele monetare și de capital se află într-o strînsă legătură, influențîndu-se reciproc și înregistrînd în general o tendință asemănătoare în ceea ce privește evoluția dobînzilor.

În prezent, în toate țările capitaliste este organizată și funcționează cîte o piață monetară națională. Fiecare piață monetară are anumite trăsături caracteristice, determinate de condițiile și cerințele economice ale țării în care funcționează, însă între aceste piețe există și unele asemănări.

De regulă, oferă fonduri și apar în calitate de creditori pe piețele monetare, instituțiile și societățile care prin însuși profilul lor dispun de mijloace bănești, ca bănci, case de economii, societăți de asigurare, precum și, într-o mai mică măsură, întreprinderile industriale și comerciale și persoanele particulare deținătoare de economii.

În categoria celor care iau fonduri cu împrumut pe piețele monetare intră: băncile, care utilizează în mod frecvent această metodă pentru a-și echilibra operațiile curente; autoritățile publice, care acoperă astfel temporar dezechilibrele ce apar între veniturile și cheltuielile bugetare; întreprinderile industriale și comerciale, cărora fondurile împrumutate pe această cale le servesc pentru completarea capitalului lor circulant; operatorii de bursă și particularii, care utilizează, de obicei, sumele procurate de pe piețele monetare pentru efectuarea de operații speculative de bursă sau valutare.

Este de remarcat că participanții la operațiile de împrumut nu se întîlnesc în fapt între ei. Fondurile circulă în interiorul piețelor numai prin intermediul băncilor, care primesc atît ofertele cît și cererile de fonduri și efectuează operațiile de împrumut. Băncile joacă astfel un dublu rol în cadrul activității de pe piețele monetare: ele servesc ca intermediari între participanții la operațiile de împrumut și, în mod frecvent, sînt și participanți direcți la aceste operații, acordînd împrumuturi din capitalul lor propriu sau luînd cu împrumut fondurile care le sînt necesare.

În cadrul piețelor monetare, operațiile de împrumut se efectuează sub diverse forme, utilizîndu-se diferite instrumente, potrivit specificului fiecărei piețe. O parte importantă a împrumuturilor se efectuează sub forma scontării sau a depunerii în gaj a hîrtiilor de valoare — titluri de stat (mai ales bonuri de tezaur), efecte comerciale, accepte bancare, iar restul iau forma împrumuturilor directe, aceasta în special între bănci. În cadrul fiecărei piețe monetare au precădere unele sau altele dintre aceste forme, după cum ele corespund mai bine specificului pieței; unele dintre aceste piețe utilizează instrumente proprii, cum este, de exemplu, certificatul de depozit în dolari, care a apărut inițial pe piața de la New York și apoi a fost introdus și pe aceea de la Londra, dar nu și pe alte piețe.

În mod practic, piața monetară a unei țări capitaliste este alcătuită din mai multe piețe monetare distincte, fiecare specializată într-o anumită formă de încheiere a împrumuturilor.

Trăsături specifice

PIAȚA MONETARĂ de la New York, de pildă, care este cea mai puternică din lumea capitalistă, este organizată în felul următor:

- **Piața titlurilor de stat pe termen scurt**, în cadrul căreia sînt vîndute și cumpărate bonurile de tezaur și certificatele de tezaur emise de guvernul american; deși veniturile care se obțin prin plasarea fondurilor în aceste titluri și negocierea lor sînt mai scăzute față de alte forme de împrumut, deținătorii de fonduri sînt atrași de faptul că plasamentul este mai sigur. În ultimii ani, pe această piață se încheie cel mai mare volum de împrumuturi de pe piața monetară de la New York.
- **Piața fondurilor federale**, la care au acces exclusiv băncile americane, iar operațiile au ca scop completarea rezervelor obligatorii pe care acestea trebuie să le țină la băncile federale de rezervă. Cînd rezervele unei bănci scad sub nivelul stabilit de Sistemul Federal de Rezervă, ea se împrumută de la băncile care au înregistrat excedente ale rezervelor obligatorii.
- **Piața scontului efectelor comerciale**, unde societățile comerciale și industriale americane vînd înainte de scadență (sconteazä) efectele comerciale pe care le dețin în portofoliu, pentru a reface astfel capitalul lor circulant.
- **Piața scontului acceptelor bancare**, care se deosebește de cea precedentă prin faptul că împrumuturile iau forma scontării de efecte bancare.
- **Piața împrumuturilor directe**, denumită și „broker's loans market", deoarece fondurile sînt luate cu împrumut în cea mai mare parte de brokerii care efectuează operații cu efecte de bursă. Pe piața respectivă, cea mai mare parte a împrumuturilor se încheie cu rambursarea la cerere, numai într-o proporție redusă fiind încheiate la termen (pe 30 și 90 de zile); pînă la restituirea împrumuturilor, brokerii trebuie să depună o garanție colaterală în acțiuni.

Piața monetară de la Londra, care este cea mai veche în lumea capitalistă și a doua ca importanță, are o altă alcătuire decît piața monetară de la New York. Cea mai importantă componentă a pieței monetare de la Londra este **piața scontului**, în cadrul căreia sînt negociate toate categoriile de hîrtii de valoare-bonuri de tezaur, efecte comerciale, efecte bancare — prin intermediul a 12 bănci de scont principale și a unui număr de alte asemenea bănci mai mici. Împrumuturile sînt încheiate atît sub forma scontării hîrtiilor de valoare cît și a împrumuturilor directe pe bază de garanții colaterale constituite tot din hîrtii de valoare. Atunci cînd cererea de fonduri depășește oferta precum și mijloacele de care dispun băncile de scont, acestea apelează la Banca Angliei, care le completează resursele.

O altă piață este aceea a **împrumuturilor lansate de autoritățile locale** — pe bază de titluri de valoare pe termen scurt — pentru acoperirea dezechilibrelor temporare între veniturile și cheltuielile bugetelor locale. În cursul ultimilor 10 ani s-a dezvoltat la Londra și o **piață a împrumuturilor interbancare**, asemănătoare în linii mari cu piața fondurilor federale de la New York.

În alte țări occidentale, ca Franța și R.F.G., piața monetară nu este alcătuită din mai multe piețe și are un caracter închis, fiind autorizate să participe la operațiile de împrumut numai băncile și anumite instituții financiare.

Statul și politica de credit

PE PIEȚELE MONETARE capitaliste se înregistrează o variație zilnică a dobînzilor, în funcție de variația cererii și ofertei de fonduri din ziua respectivă. Amploarea operațiilor de împrumut și tendința generală a dobînzilor care se înregistrează într-o anumită perioadă de timp pe o piață monetară sînt determinate însă de situația conjuncturală, de care depind atît disponibilitățile cît și necesitățile de mijloace bănești din economia țării respective. Din această cauză, există o strînsă interdependență între evoluția piețelor monetare și activitatea celorlalte piețe care există într-o economie capitalistă: piețele valutare, piețele de mărfuri, bursele de efecte, piețele asigurărilor, piețele navlurilor.

La rîndul lor, piețele monetare exercită o anumită influență asupra activității economice, întrucît pe aceste piețe sînt aplicate măsuri de politică monetară, și anume cele din domeniul creditului, prin care statul capitalist încearcă în mod frecvent să influențeze conjunctura economică și situația monetară.

Măsurile care sînt aplicate de autoritățile monetare din țările capitaliste în cadrul politicii de credit se împart în două categorii: măsuri de control cantitativ, prin care se acționează asupra costului și volumului creditelor; măsuri de control calitativ sau selectiv asupra creditelor.

În practică, se folosesc de multe ori concomitent ambele categorii de măsuri, pentru a se putea realiza în politica de credit diferențierea între sectoarele economice pe care o cer situația conjuncturală și interesele economice majore ale țării respective.

Dintre măsurile din prima categorie, cea mai des utilizată este modificarea **taxei oficiale a scontului.** În general, băncile stabilesc taxa scontului, adică dobînda pe care o percep la scontarea hîrtiilor de valoare, în funcție de taxa oficială a scontului, pe care ele o plătesc la rîndul lor băncii centrale cînd reescontează la aceasta efectele pe care le au în portofoliu, pentru a le transforma în fonduri lichide. Prin modificarea taxei oficiale a scontului, banca centrală poate deci influența, în principiu, costul creditului pe piața monetară. De mai mult timp, însă, această măsură are efecte destul de limitate, datorită faptului că băncile au disponibilități monetare importante și apelează într-o mai mică măsură decît altă dată pentru reescont la banca centrală, iar, pe de altă parte, în perioadele de „boom" economic, creșterea dobînzilor nu duce și la restrîngerea cererii de fonduri și deci a volumului creditelor.

Pentru a putea influența evoluția pieței monetare, băncile centrale trebuie să asocieze la modificarea taxei oficiale a scontului și alte măsuri. Astfel, ele efectuează așa-numitele **operații pe piață deschisă** („open market operations"), care constau în cumpărări sau vînzări de titluri de stat pe termen scurt (bonuri și certificate de tezaur) de către banca centrală pe piața monetară. Atunci cînd duce o politică restrictivă, banca centrală poate reduce lichiditatea pieței, și, implicit, capacitatea de credit a băncilor. Invers, cînd se urmărește stimularea conjuncturii, este sporită capacitatea de credit a sistemului bancar, alimentîndu-se piața cu fonduri lichide prin cumpărări masive de către banca centrală a titlurilor de stat deținute în portofoliul băncilor.

Alte măsuri care influențează capacitatea de credit a băncilor sînt: **modificarea procentului de rezerve obligatorii** pe care băncile trebuie să le țină în cont la banca centrală **și modificarea coeficientului de lichiditate,** adică a proporției pe care o reprezintă sumele în numerar și activele ușor lichidabile ce trebuie păstrate în mod obligatoriu de o bancă față de totalul angajamentelor sale.

Dacă aplicarea conjugată a măsurilor arătate mai sus nu produce, totuși, rezultate satisfăcătoare, banca centrală poate să stabilească un anumit plafon în ce privește volumul total al creditelor pe care este autorizată să le acorde o bancă.

Măsurile de control calitativ sau selectiv al creditelor constau în stabilirea unor priorități între sectoarele economice, a anumitor condiții pe care trebuie să le îndeplinească solicitatorii de fonduri pentru a putea primi credite, precum și a anumitor criterii în ce privește destinația creditelor.

Referitor la rezultatele politicii monetare, trebuie arătat că potrivit unor teorii elaborate în occident ar fi posibil ca pe această cale să fie influențată în mod hotărîtor conjunctura economică sau chiar determinată într-o astfel de măsură încît să se evite crizele economice.

Dacă nu se poate nega existența unei oarecari eficiențe a politicii de credit în influențarea conjuncturii, sînt evidente limitele acestei acțiuni — care reușește doar să atenueze și să amîne apariția contradicțiilor principale. Unul dintre cele mai elocvente exemple este cel oferit de propagarea inflației postbelice: măsurile restrictive de credit au determinat creșterea în continuare a dobînzilor pînă la un nivel record, dar nu au reușit să pună capăt spiralei inflaționiste. Experiența acestei perioade scoate pregnant în evidență limitele stăpînirii și dirijării de către statul capitalist contemporan a multitudinii de factori interni și externi, de o mare complexitate, care acționează în economia oricărei țări occidentale. Evoluția piețelor monetare, deși are o anumită influență asupra activității economice în țările capitaliste, nu reprezintă un factor determinant. Ea este totuși un indicator important pentru specialiști în ce privește cunoașterea mai profundă a tendințelor conjuncturale și a situației monetare în țările capitaliste.

Radu NEGREA

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

• ISCE INDUSTRIALEXPORT. — În ultima perioadă au fost livrate la export piese de schimb pentru utilaj petrolier în valoare de peste 200 000 lei valută către parteneri din U.R.S.S. și Brazilia și utilaj pentru industria chimică în valoare de 940 000 lei valută în U.R.S.S.

• ICECOOP. — Cu firma „Gustav Mader" din R. F. a Germaniei a fost încheiat un contract în valoare de peste 30 000 dolari care prevede executarea în lohn de tricotaje pentru copii. Pentru exportul de garnituri de mobilă a fost perfectat un contract cu firma „Exportles" din Moscova. Valoarea contractului este de 2,5 milioane ruble. Un contract încheiat cu firma „Itoh" din Japonia prevede exportul către această firmă de diverse articole artizanale. Cu firma „Preben Kragh" din Danemarca a fost semnat un contract pentru exportul de coșuri împletite din papură și răchită.

• ISCE TEHNOFORESTEXPORT. — În ultima decadă a lunii ianuarie a.c. au fost livrate la export ambalaje, în valoare de 1 100 000 lei valută, către parteneri din U.R.S.S., R.A.U., Grecia, mobilă, în valoare totală de 10 500 000 lei valută, către parteneri din U.R.S.S., R. P. Ungară, Anglia, S.U.A., Franța, Belgia, R. F. a Germaniei, Olanda, Suedia, 500 mp binale în R. P. Ungară. Un lot de utilaje, în valoare de 270 000 lei valută, a fost livrat în Iran și Ceylon pentru combinatele de industrializare a lemnului ce se construiesc în aceste țări de către România.

• ISCE CHIMIMPORT. — Contracte încheiate cu firme din Franța prevăd exportul a 16 000 t/azotat de amoniu. Pentru exportul a 5 000 t uree în granule a fost semnat un contract cu o firmă din Columbia. Cu parteneri din Austria au fost completate contracte pentru exportul a 4 000 t cauciuc sintetic „Carom". 1550 kg. tetraciclină și cloranfenicol fac obiectul unor contracte de export încheiate cu firme ale R. F. a Germaniei.

INDIA:

IMPERATIVE ECONOMICE, EFERVESCENŢĂ POLITICĂ

DEVANSAREA datei alegerilor din India nu a surprins observatorii, deşi este pentru prima oară în istoria modernă a ţării că prezentarea la urne se va face cu 12 luni mai devreme faţă de termenul obişnuit. Semnarea de către preşedintele Venkata Varahagiri Giri a decretului privind ţinerea de alegeri pentru Camera Inferioară pe 1 martie a fost determinată de puternicele fricţiuni între cele două aripi ale partidului de guvernămînt Congresul Naţional Indian. Ne aflăm, aşadar, în faţa unui nou şi important act al luptei dintre cele două principale forţe politice de pe scena parlamentară indiană, dispută a cărei amploare a avut întotdeauna ca „partitură" de bază domeniul prefacerilor economice.

Pentru a ne explica mai bine tendinţele centrifugale care acţionează în perimetrul Congresului Naţional Indian se impune o succintă retrospectivă. In 1947, anul obţinerii independenţei de stat, C.N.I. reprezenta nu numai cea mai proeminentă forţă politică a ţării, dar şi cea mai larg susţinută de masele largi. Prin lupta susţinută împotriva colonialismului acest partid devenise depozitarul idealurilor de libertate şi progres ale întregului popor indian. Ajuns partid de guvernămînt, C.N.I. a fost pus în faţa unei hărţi a dezvoltării economice care practic începea de la zero. Or, faţă de imperativele edificării unei economii naţionale puternice, la adăpost de tendinţele de „parcare" ale capitalului străin, C.N.I. trebuia să ia măsuri energice lovind fără menajamente în oligarhia financiară, în structura feudală ce domina viaţa rurală, în sfîrşit, să depună eforturi pentru a învinge moştenirea grea a trecutului colonial, concretizată prin lipsa aproape completă a industriei, analfabetism, inexistenţa unei reţele sanitare, o situaţie deplorabilă în reţeaua transporturilor etc.

În funcţie de metodele de abordare ale acestei extrem de ample claviaturi de prime necesităţi economice şi sociale membrii C.N.I., în primul rînd liderii partidului de guvernămînt, au început, practic, să se distanţeze unii de alţii. În timp ce liderii ataşaţi idealurilor maselor au înţeles că în noile condiţii realizarea unui ansamblu de reforme democratice este pe deplin posibilă, o serie de membri ai conducerii C.N.I. s-au orientat, dimpotrivă, spre folosirea pîrghiilor de comandă la care aveau acces în vederea susţinerii, din interiorul unui partid cu tradiţii progresiste, interesele oligarhiei financiare. Aşa a luat naştere, între graniţele C.N.I., un lung serial de disensiuni între partizanii celor două principale orientări. Aşa s-a produs delimitarea celor două aripi, cea de stînga, al cărei lider este primul ministru Indira Gandhi, susţinută de forţele progresiste ale întregii ţări, şi aripa de dreapta mai de curînd intitulată „Congresul Opoziţiei" şi care face, adesea, corp comun cu partidele de dreapta şi extremă dreaptă „Swatantra" şi „Jan Sangh". Între cele două principale orientări din cadrul C.N.I. s-a instalat un climat al disputelor continue mai ales că aripa progresistă a reuşit, de-a lungul timpului, să pună în practică o serie de reforme economice, alertînd astfel dreapta, care a trecut la practicarea obstrucţiilor.

Multă vreme însă seismele care tulburau armonia congresistă nu au fost făcute publice din raţiuni electorale. După cum se ştie, complexitatea vieţii politice şi administrative indiene prezintă, cel puţin din punctul de vedere al reprezentării în organele de stat un paradox: în timp ce în Parlamentul central de la New Delhi partidul Congresul Naţional Indian se află într-o sensibilă majoritate, în guvernele locale (la nivelul statelor uniunii) C.N.I. se află sau în coaliţie cu alte forţe politice sau în minoritate, partide de stînga sau de dreapta constituind majoritatea locală şi deţinînd, deci, controlul. Se impunea, aşadar, ca în vederea menţinerii echilibrului în coaliţiile locale, ca să nu mai vorbim de conservarea controlului în Parlamentul central, C.N.I. să nu se uzeze în lupte intestine „la scenă deschisă" şi să nu deziluzioneze corpul electoral care încă mai credea că C.N.I. este aceeaşi monolitică forţă anticolonialistă. Astfel disputele s-au consumat multă vreme cu luminile stinse şi după ziduri izolatoare. Aceasta pînă în 1969.

În vara anului 1969, Indira Gandhi, liderul aripei democratice a C.N.I., a fost obligată să tragă acea „cortină a tăcerii" şi să aplice ofensiva deschisă. Proiectul de naţionalizare a principalelor 14 bănci indiene propus de aripa democratică, era permanent boicotat de dreapta congresistă în combinaţie cu partidele de dreapta şi extremă dreaptă din afara C.N.I. Apelînd la frontul larg al forţelor progresiste din întreaga ţară, Indira Gandhi a reuşit să învingă focul de baraj al dreptei şi să impună proiectul. Au urmat alegerile prezidenţiale care au adus în cel mai înalt fotoliu al ţării un preşedinte cu vederi democratice puternic susţinut de primul ministru precum şi de forţele progresiste din interiorul şi din afara C.N.I.

Alegerea unui preşedinte cu o orientare politică generală progresistă a reprezentat, evident, o nouă lovitură pentru dreapta, dar nu ultima. Următoarea a constituit-o eliminarea din conducerea partidului de guvernămînt a echipei lui Nijalingappa, principala „pedală" a reacţiunii în chiar interiorul conducerii C.N.I. În sfîrşit, relativ recent, între stînga şi dreapta C.N.I. a reizbucnit, extrem de puternic, „starea de război" datorită discuţiilor ce au avut loc în jurul proiectului de desfiinţare a privilegiilor acordate de stat maharadjahilor. Încercînd, ca deobicei, să prelungească la infinit discutarea proiectelor democratice, dreapta l-a obligat pe preşedinte să treacă, peste tentativele de obstrucţie, la semnarea decretului de abolire a privilegiilor anacronice acordate maharadjahilor.

Observatorii apreciază că acest ultim act al fricţiunilor între cele două aripi ale C.N.I. a fost determinant pentru Indira Gandhi de a propune preşedintelui Giri de a dizolva Camera Inferioară şi de a devansa data alegerilor. Ea consideră că prin trecerea cît mai rapidă la alegeri se va reuşi rarefierea reprezentării dreptei în Cameră întrucît acesteia i s-a micşorat în mod evident suportul electoral. Drumul spre punerea în practică fără obstacole şi amendamente a unor noi şi mai ample reforme democratice ar fi astfel deschis.

Marius PETREANU

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

PROGNOZE '71

COMERŢUL INTERNAŢIONAL AL ŢĂRILOR O. C. D. E.

EXPERŢII Organizaţiei pentru colaborare şi dezvoltare economică socotesc că anul 1971 va aduce cu sine, în domeniul schimburilor comerciale externe ale ţărilor membre, „o revenire la ritmuri normale de expansiune" (**Observateur de l'OCDE**, decembrie 1970). Exprimat în cifre, rezultă următorul tablou: În preţurile curente, importul ţărilor OCDE a crescut în 1970 — după evaluările existente — cu 15%, iar exportul lor cu 16%; pentru 1971 se prevede la ambele fluxuri comerciale mari un spor de 10,5%. Ca volum fizic, sporul importurilor în 1970 este evaluat la 9%, iar cel al exporturilor la 10%; pentru 1971 se prevede la cele dintîi o creştere cu 8,5%, iar la cele secunde un ritm de creştere de 8%. Explicaţia generală a evoluţiei prognosticate se bazează pe uşoara slăbire a cererii aşteptată să se producă în majoritatea ţărilor vest-europene şi în Japonia, cît şi pe influenţa pe care o va exercita cu întîrziere „acalmia" din America de Nord. De asemenea, prognoza porneşte de la presupunerea că se va încetini şi ritmul de urcare a preţurilor în comerţul internaţional, ceea ce ar explica apropierea în 1971 dintre sporul în preţurile curente şi cel al volumului fizic al schimburilor (preţuri constante). Ar mai fi de semnalat o detaliere pe semestru, care întregeşte tabloul de ansamblu: Raportat la semestrul precedent, volumul fizic al importurilor şi al exporturilor ţărilor OCDE a crescut în a doua jumătate a anului trecut cu cîte 7%, faţă de 8,3% şi respectiv 10,5% în prima jumătate, urmînd ca în sem. I/1971 să sporească din nou cu 8,5% şi respectiv 8%. În preţurile curente, diferenţa de ritm în cadrul anului trecut a fost mai mare — un spor cu cîte 10,5% în a doua jumătate a anului trecut, în comparaţie cu 17,3% şi respectiv 19% în prima jumătate, prevăzîndu-se că în sem. I/1971 sporul va fi acelaşi ca în sem. II/1970.

Prognozele pe ţări, pe care se întemeiază cifrele de ansamblu citate, se caracterizează prin numărul extrem de redus al excepţiilor de la sensul general al evoluţiei prevăzute pentru 1971. La importuri, în preţurile curente numai Franţa şi Canada figurează cu ritmuri mai rapide decît în anul precedent şi anume cea dintîi cu un spor de 13%, faţă de 10,5% în 1970, iar cea de-a doua cu +10%, faţă de 3,5%; Statele Unite apar cu acelaşi ritm de creştere, +10%, iar Spania cu unul foarte apropiat, +13% faţă de +13,5% în 1970. Într-o serie întreagă de cazuri, încetinirile sînt simţitor mai accentuate decît media pe OCDE; prognozele respective se bazează fie pe efectul scontat al unor măsuri de frînare a conjuncturii, fie pe aşteptarea unui ritm mai lent de creştere a preţurilor, fie pe faptul că ritmurile mai ridicate din 1970 s-au datorat unei acumulări de stocuri care nu se va repeta în anul în curs, fie pe o combinaţie din astfel de factori. Importurile R.F. a Germaniei sînt aşteptate să crească în 1971, în preţurile curente, cu 8% faţă de +20% anul trecut, ale Italiei cu 15% faţă de 22%, ale Japoniei cu 16% faţă de 26%, ale unor ţări din zona nordică a OCDE — cum sînt Danemarca, Finlanda, Irlanda, Norvegia, Suedia, Elveţia, Austria — în medie cu 9%, faţă de +20%.

La exporturi, de asemenea, în preţurile curente, unica excepţie de la sensul general al evoluţiei prevăzute pentru 1971 ar urma, după experţii OCDE, să fie Italia, cu un spor de 14,5%, faţă de 14% în 1970. Statele Unite apar cu un ritm de creştere aproape înjumătăţit, de la 16% în 1970 la 8,5%, aproape la fel şi R.F. a Germaniei — de la 17,2% la 9,5%, Canada — de la 16,7% la 9%, Austria — de la 19% la 9,5%. Japonia figurează, ca şi la importuri, cu sporul cel mai ridicat şi anume 17,5%, faţă de +21,5% în cursul anului trecut. Afară de ritmurile previzibile ale schimburilor comerciale, sînt calculate şi evoluţiile probabile în ceea ce priveşte ponderile în exporturile totale ale zonei OCDE. Cifrele respective indică o slăbire a competitivităţii produselor de export ale unui şir de ţări. Pierderi de pieţe ar urma să înregistreze în 1971 alături de S.U.A. şi Anglia, exportatorii vest-germani (al doilea an consecutiv), cei canadieni, belgo-luxemburghezi ş.a. Franţa, în schimb, cîştigă teren pe pieţe, potrivit acestor calcule (+2,75%), deşi în mai mică măsură decît Italia (+4,5%) şi Japonia (+8%), faţă de ponderea deţinută anterior în exporturile totale ale ţărilor OCDE.

HOMO ECONOMICUS

VIN TIGRII

În curînd, se pare, va veni şi la noi Tigrul. Mai bine zis, trei tigri. Dar nu fiarele STAS, ci — cum probabil cinefilii vor fi ghicit instantaneu — Tora! Tora! Tora! (Tigru! Tigru! Tigru!), denumirea japoneză în cod care anunţa Marelui Cartier General nipon, la 7 decembrie 1941, înfăptuirea cu succes a atacului de la Pearl Harbor. Pelicula evocînd această dramatică pagină de istorie, realizată de casa „20th Century Fox", va rula şi pe ecranele noastre. O aşteptăm cu interes.

*Şi totuşi cînd am aflat că, după „Cleopatra", este cel mai scump film din istoria cinematografului şi că a costat 23 de milioane de dolari, am simţit o uşoară strîngere de inimă. Fireşte, nimic mai natural ca o asemenea transpunere pe ecran să coste foarte mulţi bani. A fost necesar să se mobilizeze crucişătoare adevărate (nava militară „Yorktown" a fost „deghizată" ca purtătorul de avion japonez „Akagi"); s-au reconstituit din carton şi scîndură replici uriaşe ale vaselor de război „Nevada", „Arizona", „West Virginia"; s-au angajat sumedenie de figuranţi (unii din ei au zăcut şi prin spitale fiind expuşi la arsuri accidentale în timpul turnării); paşnici oameni de afaceri japonezi aflaţi întîmplător în S.U.A. pentru a vinde lenjerie de damă sau magnetofoane au acceptat să apară în rolurile episodice ale unor belicoşi generali şi am*ali etc. etc. Şi totul costă. S-au făcut şi socoteli: pentru ca filmul să fie rentabil, el trebuie să obţină la încasări premiul III din istoria cinematografului.*

De regulă, cînd citesc despre superproducţii atît de supercostisitoare, fără voie mi se îndreaptă gîndul într-o direcţie diametral contrară. De data aceasta mi-a venit în minte, nu ştiu de ce, filmul „Marty", povestea lipsită de strălucire a unui măcelar din Bronx, pe care l-aţi văzut poate şi dv., acum vreo zece ani. „Marty" a fost unul din cele mai ieftine filme din istorie. A costat, dacă îmi aduc aminte bine, exact de o mie de ori mai puţin decît Tora! Tora! Tora!

În fond, nu avem nimic cu Tora! Tora! Tora! *Poate să fie un film foarte bun. Vom alerga să-l vedem, lăsînd confraţilor de specialitate grija să se pronunţe asupra lui. Dar cînd am citit despre astronomica cifră de 23 de milioane de dolari, mi-a apărut chipul lui Marty şi al prietenilor săi, cu ochii pierduţi, spre întinsul străzii pustii, în după masă de duminică, discutînd, într-un oraş de 10 milioane de locuitori, dar în care ei se simţeau singuri. Cîtă încărcătură umană în filmul „ieftin", cîtă bogăţie de sentimente, cîtă duioşie la acest mătăhălos măcelar obscur — în care şi unii din noi se vor fi regăsit — însetat de dragoste şi înţelegere... Decorul n-a costat nimic: el era o stradă dintr-un cartier mărginaş, „oferită" gratuit de municipalitate. În mărime naturală. Şi, lucru şi mai important, oamenii erau tot în mărime naturală.*

Lionel NIŢESCU

mondorama

PE ULTIMELE TREPTE ALE SCĂRII VENITURILOR

NU O DATĂ presa mondială a semnalat situația precară în care se găsesc muncitorii emigrați din patria lor în acele țări capitaliste dezvoltate în care se simte nevoie de brațe de muncă. Angajarea, de regulă, în munci mai grele și mai prost retribuite, prioritatea la concediere în cazul unei conjuncturi nefavorabile, neîncadrarea (de cele mai multe ori) în sistemul asigurărilor sociale, condiții de viață sub nivelul celor ale muncitorilor autohtoni — acestea sînt principalele, dar nu singurele trăsături ale ambianței rezervate muncitorilor imigrați în unele țări occidentale.

Datele statistice globale (pe anul 1965) asupra veniturilor muncitorilor străini care lucrează în țările Pieței Comune europene sînt edificatoare în privința inegalității acestora din urmă :

	Franța	R.F.G.	Belgia	Olanda	Luxemburg
Ponderea imigraților în efectivul total al salariaților (în %)	2,0	2,0	3,5	0, 5	24,0
Ponderea veniturilor imigraților în P.N.B. al țării respective (în %)	0,3	0,3	0,5	0,08	3,7

După „Dix ans de Marché commun en tableaux 1958—1967".

CURSA CONTRA CRONOMETRU A P.N.B.

STUDIIND evoluția din ultimele două decenii, precum și cea previzibilă pînă în 1980, a venitului național pe locuitor în S.U.A. și Japonia, John E. Metcalf, expert în probleme economice internaționale al lui First National City Bank, a ajuns la concluzia că puternicul decalaj care exista — la mijlocul secolului — între valorile lor se reduce treptat și se va anula practic în ultimul an menționat.

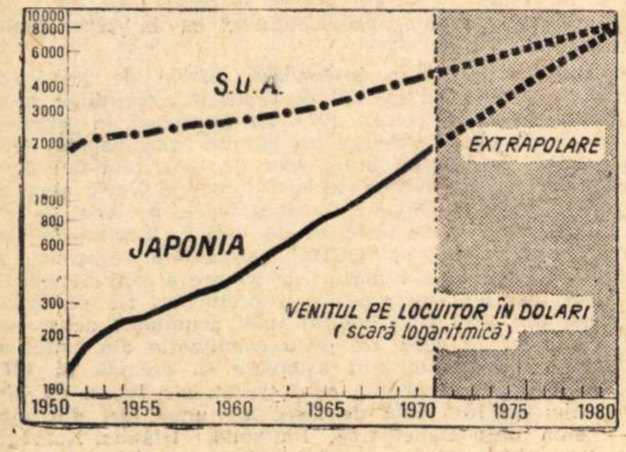

Concluzia sa se bazează pe faptul că — după cum se poate vedea din graficul alăturat — ritmul de dezvoltare al economiei japoneze depășește net pe cel al economiei S.U.A., precum și pe presupunerea că, în deceniul următor, economia japoneză și cea nord-americană nu vor cunoaște fenomene majore de criză sau de stagnare și că ele vor evolua în ritmuri relativ înalte. După aprecierea lui J. E. Metcalf, la începutul deceniului al nouălea produsul național brut al Japoniei va atinge cifra de 1000 miliarde dolari, rămînînd totuși de două ori mai mic decît cel al S.U.A.

INSTITUT DE CONDUCERE A ECONOMIEI NAȚIONALE

LA MOSCOVA a fost inaugurat recent Institutul de conducere a economiei naționale. Din rîndul cursanților fac parte conducători ai industriei sovietice — miniștri și locțiitorii lor, directori generali din ministere și departamente, directori de uniuni de producție. Scopul institutului este perfecționarea conducerii producției și organizării muncii, importantă rezervă a dezvoltării accelerate a economiei naționale. Cursanții — avînd la dispoziție săli de curs, de lectură, bibliotecă — vor lua cunoștință de situația actuală a economiei naționale, de progresele în domeniul științei, tehnicii și producției, atît din țară cît și de peste hotare. Ei vor studia bazele teoretice și experiența practică a conducerii științifice a ramurilor, prin folosirea metodelor matematice moderne și a tehnicii de calcul.

„CEA MAI IZOLATĂ"

ÎN CADRUL unui discurs televizat, primul ministru al Noii Zeelande a afirmat — referindu-se la distanțele geografice care separă această țară de principalii săi vecini — că națiunea sa este cea mai izolată din lume. Cei mai apropiați vecini ai săi. Australia și Indonezia, se află la două mii și respectiv opt mii de kilometri depărtare. Populația țării numără numai 2,7 milioane de locuitori, dintre care 90% neozeelandezi de origină britanică și 8% maori. Insulele, pe care maorii s-au instalat încă din secolul al XII-lea, au fost descoperite de către exploratorii europeni abia în anul 1642 (olandezul Abel Tasman) și cercetate mai amănunțit după mai bine de un secol de Cook.

În prezent Noua Zeelandă este principalul exportator mondial de carne (75% din totalul mondial) și totodată prima țară în ierarhia marilor consumatori, fiecărui locuitor revenindu-i în medie 108 kg. pe an. Șeptelul care stă la baza producției respective este evaluat la 6. milioane de boi și 2 milioane de vaci.

„BULEVARDUL" SUBTERAN

LA Tokyo a fost terminat și dat în folosință centrul comercial subteran Yaesu, cel mai mare de acest gen din întreaga lume. Este vorba de un ansamblu de 350 de magazine în care se comercializează

„tot ce se găsește și afară, sub soare". Cele zece străzi și „bulevardul" principal (lat de 20 de metri), pe care sînt amplasate magazinele, sînt frecventate zilnic de 80—100 000 de cumpărători, care vin aici fără automobile, folosind scările rulante și ascensoarele. Pe sub zona ocupată de aceste magazine și străzi, la 28 de metri adîncime, s-a construit o autostradă și un imens spațiu de parcare pentru automobile. Complexul comercial funcționează neîntrerupt de la ora 9 la 22. În locul zgomotului asurzitor al orașului de la suprafață, aici se aud melodii armonioase, transmise discret de sutele de megafoane instalate pretutindeni.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

RITMURI DE DEZVOLTARE ÎN UNELE ȚĂRI SOCIALISTE

DATELE REFERITOARE la dezvoltarea economiei unor țări socialiste în perioada 1950—1969, la evoluția principalelor ramuri (industria și agricultura) evidențiază o dinamică vie a acestora. precum și o îmbunătățire a structurilor inițiale.

Astfel, față de 1950, venitul național al României a crescut de 5,6 ori, cel al Bulgariei de 5,5 ori, al Uniunii Sovietice de 4,9 ori, al R. D. Germane de 3,8 ori, al Poloniei de circa 3,6 ori, al Cehoslovaciei de 3,1 ori și al Ungariei de 2,9 ori. Se observă, totodată, că în genere ritmul de creștere a venitului național a fost depășit de cel al produsului social global.

În ceea ce privește producția industrială globală, se constată că — în general — țările mai puțin industrializate au realizat creșteri superioare (Bulgaria — de 11 ori, România — de 10 ori, Polonia — de 7 ori), reușind să reducă decalajul față de țările socialiste cu o industrie mai dezvoltată. Creșterea cu precădere a producției mijloacelor de producție (grupa A) față de cea a bunurilor de consum (grupa B) a determinat o accentuare a ponderii primei grupe în toate țările examinate (cu excepția Ungariei).

1950 = 100

Indicatorul	Bulgaria 1960	Bulgaria 1965	Bulgaria 1969	Cehoslovacia 1960	Cehoslovacia 1965	Cehoslovacia 1969	R.D.Germană 1960	R.D.Germană 1965	R.D.Germană 1969	Polonia 1960	Polonia 1965	Polonia 1969	România 1960	România 1965	România 1969	Ungaria 1960	Ungaria 1965	Ungaria 1969	U.R.S.S. 1960	U.R.S.S. 1965	U.R.S.S. 1969
Produsul social global	301	454	660	211	252	325	254	325	415	...	...	...	263	414	582	214	280	355	258	353	464
Venitul național (produs)	282	390	554	207	228	309	261	310	378	208	280	355	268	413	561	177	220	293	265	364	488
Producția industrială globală x)	397	691	de 11 ori	273	352	450	154	205	262	338	508	701	340	649	de 10 ori	267	383	481	304	458	635
din care :																					
Grupa "A" - dinamică xx)	519	de 10 ori	de 16 ori	326	433	563	154	209	276	385	614	883	397	82[illegible]	de 13 ori	127	185	230	327	517	721
- pondere (în %)	47,2	52,3	53,4	59,2	60,6	61,7	66,5	68,1	70,1	59,4	63,0	66,0	62,9	65,2	69,3	66,0	65,4	64,6	72,5	74,1	74,0
Grupa "B" - dinamică xx)	321	505	755	220	274	341	154	195	235	291	399	510	277	457	674	122	180	232	265	360	494
- pondere (în %)	52,8	47,7	46,6	40,8	39,4	38,3	33,5	31,9	29,9	40,6	37,0	34,0	37,1	34,8	30,7	34,0	34,6	35,4	27,5	25,9	26,0

*) Pentru R. D. Germană, baza 1955 = 100. **) Pentru R. D. Germană, baza = 1955 = 100 ; pentru Ungaria, baza 1958 = 100.
Sursa : Anuarul statistic al țărilor membre ale C.A.E.R. — 1970, Moscova, pag. 21—28 și 59—60. Pentru România : Anuarul statistic al R.S.R. — 1970, pag. 110, 111, 156—157.

8

ANUL IX NR 8 (390)
VINERI 19 FEBRUARIE 1971
20 PAGINI 2 LEI

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economică

PRIMIREA DE CĂTRE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A DELEGAȚIEI GUVERNAMENTALE A REPUBLICII POPULARE CHINEZE

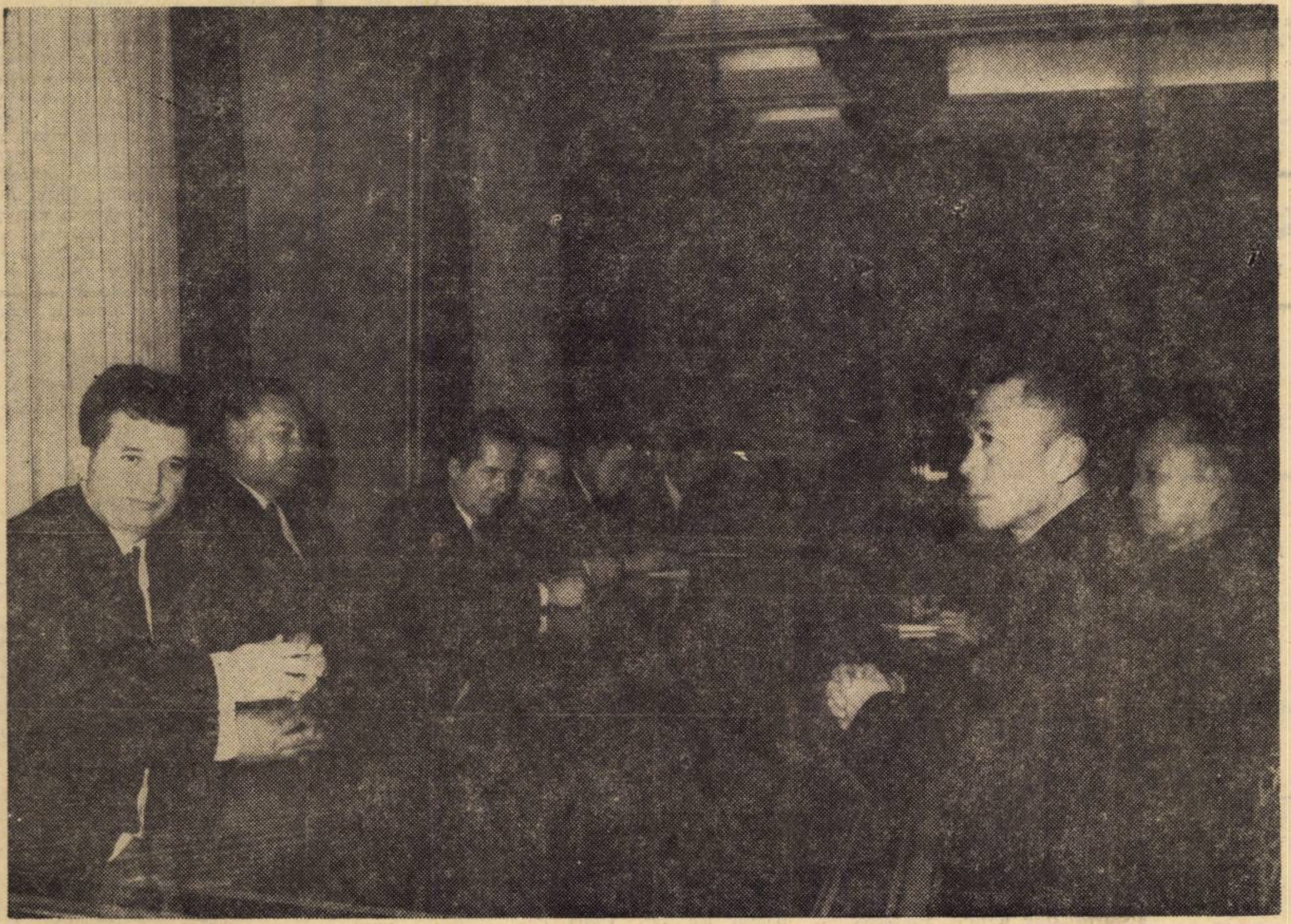

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, a primit miercuri, 17 februarie, delegația guvernamentală a Republicii Populare Chineze, condusă de Pai Sian-ko, ministrul comerțului exterior al R.P. Chineze, care face o vizită în țara noastră.

La primire au participat Gheorghe Rădulescu, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R., vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, precum și Cornel Burtică, ministrul comerțului exterior.

A fost de față Cian Hai-fun, ambasadorul Republicii Populare Chineze la București.

În cadrul convorbirii ce a avut loc cu acest prilej s-a subliniat evoluția pozitivă pe toate planurile a cooperării româno-chineze în interesul ambelor popoare, al colaborării și înțelegerii internaționale. De asemenea, s-a exprimat dorința comună de a dezvolta în continuare legăturile multilaterale între România și Republica Populară Chineză, relevîndu-se posibilitățile largi ce există pentru lărgirea și diversificarea lor.

Întrevederea s-a desfășurat într-o atmosferă tovărășească, de caldă prietenie.

Din sumar:

ADUNAREA GENERALĂ A SALARIAȚILOR — FOCAR DE DECIZIE ȘI RESPONSABILITATE

RITMUL TRANSLAȚIEI CERCETARE-INDUSTRIE

Minister-centrală-întreprindere SUPLEȚE ȘI RIGUROZITATE ÎN RELAȚII

EVALUAREA ȘI SELECȚIA CADRELOR DIN ECONOMIE

1966-1970 AGRICULTURA ÎN PLIN PROCES DE MODERNIZARE

ANUL IX **Viața economică**

săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.75 • București

SUMARUL

nr. 8 din 20 februarie 1971

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Adunarea generală a salariaților — focar de decizie și responsabilitate (pag. 3)

— Innoirea produselor și strategia de dezvoltare :
Ritmul translației cercetare-industrie
de dr. ing. **Florin Tănăsescu,** directorul Institutului de cercetare și proiectare pentru industria electro-tehnică (pag. 4)

— Minister • centrală • întreprindere :
Suplețe și rigurozitate în relații
de **N. Haneș** (pag. 5)

Domeniul financiar-valutar și de credit în colaborarea dintre țările socialiste
de **Nicolae Eremia** (pag. 6)

— Largi posibilități de dezvoltare a cooperării economice între România și Suedia
Interviu cu **Krister Wickman,** ministrul suedez al dezvoltării industriale (pag. 7)

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

— Evaluarea și selecția cadrelor din economie
• Nevoia de perfecționare
de **I. Olteanu**
• Un director își „redescoperă" colaboratorii
de **S. Popescu**
• Ei despre ei înșiși ... Opinia a 32 de cadre asupra criteriilor propriei lor selecționări
de **Ovidiu Nicolescu**
• Trei metode de investigație : testul, discuția psihologică și studiul calităților
de **Cecilia Manițiu** (pag. 8—9)

1966—1970 :
Agricultura în plin proces de modernizare
de conf. univ. dr. **Mircea Bulgaru,** conf. univ. dr. **Sabin Nica-Sirbești** (pag. 10—11—12)

ȘTIINȚA ȘI SOCIETATEA

Atingerea asimptotei superioare nu presupune stagnare inexorabilă
de **Radu Negru** (pag. 13)

TEORII • IDEI

In ajutorul celor ce studiază în învățămîntul de partid :
Investiția specifică în industrie
de **P. Rotaru,** I.C.E.
Școli • curente • economiști :
F. Oulès și "noua școală de la Lausanne"
de **Andrei A. Popper** (pag. 14)
P.A. Samuelson despre N. Georgescu-Roegen
de prof. dr. **Ion Sava Nanu** (pag. 15)

ECONOMIE MONDIALĂ

Balanțe, cifre, artificii
de **D. Hervian**
Vizor
„R. R."
de **Nic Mavrodin** (pag. 16)
Dezbateri din presa țărilor socialiste :
Noi orientări în sfera investițiilor (pag. 17)

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

SPRE NOI TREPTE DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ ȘI SOCIALĂ

PROGRESUL economic și social continuu ascendent reprezintă o coordonată majoră a evoluției României socialiste. In viața noastră cotidiană a intrat obiceiul permanentei definiri a viitorului, conceput ca urmarea urcării unor noi trepte de dezvoltare multilaterală. O definire realistă a viitorului este o definire care pornește, pe de o parte, de la ceea ce s-a realizat, iar pe de altă parte de la cerințele pe care viața le pune în fața noastră în perspectiva imediată și mai îndepărtată.

Cincinalul anilor 1966—1970, ale cărui rezultate au fost dezbătute la plenara C.C. al P.C.R. din 10—11 februarie a.c. a prilejuit, din acest punct de vedere, relevarea succeselor incontestabile obținute prin munca plină de abnegație a poporului nostru în jumătatea de deceniu ce s-a scurs.

Producția industrială a crescut în acest interval cu 75%, din care cea producătoare de mijloace de producție cu 82%, iar cea a bunurilor de consum cu 60%. Ramurile moderne ale industriei și-au sporit mai rapid producția : chimia cu 149%, construcțiile de mașini cu 109%, energia electrică și termică — 120%.

Agricultura, la rîndul ei, în ciuda unor ani climaterici dificili, a reușit să obțină pe ansamblul cincinalului o producție cu 24% mai mare decît în perioada 1961—1965.

Totodată, în cursul anilor precedentului plan cincinal sectorul serviciilor a reușit să se amplifice, să se diversifice.

Ca urmare a creșterii productivității muncii și a sporirii numărului de persoane ocupate în producția materială, venitul național a sporit în anii 1966—1970 cu 45%, iar produsul social cu 51%.

Dezbătînd în amănunțime rezultatele planului cincinal, plenara C.C. al P.C.R. le-a dat o înaltă apreciere, subliniindu-se că anii 1966—1970 au fost dintre cei mai rodnici din istoria României socialiste. Pe această bază, țara noastră se înfățișează ca un stat cu o economie dinamică și sănătoasă, în plin proces de modernizare, capabilă să înainteze în ritm rapid pe drumul progresului și civilizației materiale.

Identificarea totală a aspirațiilor și activității poporului nostru cu politica Partidului Comunist Român constituie garanția că sarcinile puse de noul cincinal, 1971—1975, vor fi realizate cu succes. De aceea, așa cum sublinia în cuvîntarea sa la plenară tovarășul Nicolae Ceaușescu, mersul hotărît înainte implică perfecționarea și dezvoltarea continuă a vieții noastre sociale, a democrației socialiste, a participării poporului la conducerea întregii societăți. Nu întîmplător, cuvîntarea secretarului general al partidului este orientată în mod deosebit tocmai spre dezbaterea și aprofundarea problemelor perfecționării relațiilor sociale.

Aplicarea deplină a hotărîrilor adoptate la plenara C.C. al P.C.R. din februarie este menită să ducă la dezvoltarea democrației socialiste. In această privință secretarul general al partidului sublinia : **„dezvoltarea forțelor de producție și perfecționarea relațiilor de producție impun ca o necesitate obiectivă lărgirea continuă a democrației socialiste, crearea cadrului organizatoric cel mai corespunzător pentru participarea tot mai deplină a celor ce muncesc la conducerea nemijlocită a vieții economice și sociale".** In această ordine de idei a fost analizat în plenară și rolul sindicatelor în sistemul democrației socialiste, rol ce decurge din faptul că sindicatele grupează pe toți oamenii muncii, pe aceia care sînt în același timp proprietari și producători. Participarea activă a sindicatelor la conducerea unităților economice, organizarea cadrului pentru consultarea sistematică a maselor, pentru dezbaterea de către acestea a problemelor dezvoltării noastre economice și sociale, punerea accentului pe latura democratică a activității sindicatelor — iată cîteva din aspectele principale asupra cărora s-au oprit lucrările plenarei.

In acest context, una din preocupările majore este elaborarea unor noi măsuri pentru îmbunătățirea conducerii de partid și de stat. Dacă ne referim la procesul conducerii economiei, atrag atenția preocupările de a înlătura unele fenomene generatoare de neajunsuri legate de răspunderile și drepturile de a emite acte normative și instrucțiuni. Avalanșa de instrucțiuni, nu de puține ori contradictorii, pe care o cunosc unitățile noastre economice se dovedește a avea un efect paralizant pentru inițiativa cadrelor din producție, efect cu atît mai dăunător cu cît de multe ori aceste instrucțiuni modifică însuși sensul legii, provocînd dezorientare în rîndul celor chemați să le aplice. După cum se arată în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, **„chiar după apariția legilor, unitățile economice și instituțiile nu acționează pentru aplicarea lor, așteptînd apariția instrucțiunilor. Această situație este de natură să încătușeze inițiativa de jos, să împingă la birocratism, să nu stimuleze efortul pentru aplicarea normativelor generale la situația și condițiile specifice, concrete, existente în fiecare unitate".** Lichidarea acestei stări de lucruri presupune, desigur, nu numai înlăturarea practicii conducerii prin instrucțiuni și circulare, ci îmbunătățirea generală a activității pe linie de stat, ridicarea nivelului de pregătire a cadrelor, a întregului personal de conducere al instituțiilor noastre.

Perfecționarea calificării profesionale, însușirea științei conducerii societății devine, în această situație, o necesitate obiectivă a progresului societății noastre, o cerință vitală pentru ridicarea nivelului întregii activități. Pregătirea organizată a tuturor cadrelor, lupta împotriva uzurii morale a cunoștințelor dobîndite, folosirea tuturor mijloacelor pentru aceasta — de la studiul individual și pînă la mijloacele de informare în masă — au devenit condiția rezolvării cu succes a sarcinilor pe care ni le pune în față viața, stadiul de dezvoltare la care a ajuns societatea noastră.

CURIER

• Gradații

ILIE RAȘCU, Timișoara — Gradațiile acordate unui angajat constituie un drept atît timp cît ocupă — în aceeași unitate sau prin transfer în interesul serviciului — funcția la care i s-au acordat. La plecarea din întreprindere, angajatul încetează să mai beneficieze, la întreprinderea unde s-a reîncadrat, de gradațiile obținute pînă la data demisiei. După o perioadă de cel puțin un an de la reîncadrare, constatîndu-se că salariatul respectiv îndeplinește condițiile pentru obținerea gradațiilor, conducerea poate aproba un număr de gradații, fără să depășească numărul celor de care a beneficiat. Evident, unitatea n-are obligația să acorde gradațiile avute anterior. Conducerea unității este autorizată să aprobe numai atunci cînd apreciază că această măsură este justificată și posibil de realizat, în limitele fondului de salarii planificat (citiți și răspunsul dat tov. Vasile Ionescu).

• Concediul de odihnă

VASILE IONESCU, Galați — In aplicarea art. 11 (1) din Legea nr. 26/1967, termenul de doi ani de la reîncadrare, în care angajatul beneficiază de concediul de odihnă la limita minimă, se referă la primele două concedii anuale care au urmat demisiei. În ipoteza în care salariatul a demisionat în luna august 1970, după ce a beneficiat de concediu în acest an, concediile de odihnă acordate în anii 1971 și 1972, vor avea durata minimă de 15 zile lucrătoare. Față de prevederile art. 19 din legea sus-menționată, angajatul căruia i s-a desfăcut contractul de muncă, fiind chemat pentru îndeplinirea serviciului militar în termen, nu are obligația de a restitui partea de indemnizație de concediu corespunzătoare timpului nelucrat. Angajatul căruia i s-a desfăcut contractul de muncă, avînd o vechime neîntreruptă de numai zece luni, are dreptul la compensarea în bani a concediului neefectuat, în raport cu această vechime, dacă a avut un contract de muncă cu durată nedeterminată.

• Incadrări

NICOLAE MIHALCIOIU, Iași — Muncitorii de înaltă calificare, încadrați în categoria cea mai mare de salarizare, care sînt absolvenți ai școlilor de cultură generală cu examen de bacalaureat (maturitate) sau absolvenți ai școlilor profesionale, pot fi încadrați direct în funcția de tehnician principal (fost tehnician I). Categoria cea mai mare de salarizare este ultima categorie a rețelei tarifare de salarizare din ramura respectivă. Prevederile legale în vigoare nu prevăd necesitatea unui anumit stagiu în această categorie pentru ca muncitorul în cauză să poată fi promovat ca tehnician principal. Părerea serviciului personal este deci greșită. De asemenea, nu se prevede, pentru muncitorii care au fost încadrați în ultima categorie a rețelei, să aibă un stagiu de cinci ani ca tehnicieni înainte de a fi promovați ca tehnicieni principali. Această condiție este prevăzută pentru muncitorii de înaltă calificare care n-au fost încadrați în ultima categorie.

• **MARIAN VASILIU** — Cadrele tinere care au studiile superioare prevăzute de Indicatorul de studii și stagiu pentru ocuparea unei funcții de conducere, pot fi numite în asemenea funcții (inginer șef, șef serviciu, șef secție, șef birou etc.) fără îndeplinirea condițiilor de vechime. Evident, respectîndu-se prevederile pct. 9 din anexa nr. VII la Hotărîrea nr. 1 053/1960, și avîndu-se aprobarea miniștrilor, conducătorilor celorlalte organe centrale a președinților comitetelor executive ale Consiliilor populare județene și municipiului București.

• Salarizare

D. ȘTEFĂNESCU, Cîmpulung, Argeș — In cazul dv. nu se aplică prevederile art. 13 din H.C.M. nr. 914/1968, cu modificările ulterioare. Stabilirea salariului tarifar cu 5% mai mic decît nivelul de bază prevăzut pentru angajații care ocupă funcția pe care o dețineți, dar au studii superioare, corespunde nivelului de bază al salariului tarifar ce vi se cuvine. Potrivit pct. 11 din anexa IX la Hotărîrea susmenționată, angajații care nu îndeplinesc condițiile cerute de indicatorul de studii și vechime și care sînt menținuți pe funcții de conducere (conform reglementărilor în vigoare), sînt salarizați cu o clasă sub salariul tarifar prevăzut pentru funcția respectivă atunci cînd au studii cu nivel imediat inferior celui prevăzut în indicator și cu două clase cînd nu are nici astfel de studii.

ADUNAREA GENERALĂ A SALARIAȚILOR — FOCAR DE DECIZIE ȘI RESPONSABILITATE

● Formă matură și eficientă de manifestare a democrației în conducerea organizațiilor economice.

● Nu cadru de ședință, ci organ de conducere, de planificare, organizare și control.

● Multiplicator de gîndire și motivare.

● Adunări generale și la nivelul centralelor industriale: consiliile de administrație să dea seamă în fața proprietarilor de mijloace de producție de modul cum sînt administrate aceste mijloace.

CÎND O ȚARĂ se dezvoltă într-un ritm accelerat, așa cum se dezvoltă România, modificînd continuu realitățile economice și sociale, procesul de lărgire a participării și responsabilității, de adaptare permanentă a fiziologiei și anatomiei structurilor și instituțiilor, a concepțiilor și metodelor, devine o condiție indispensabilă a înaintării rapide pe calea progresului. Dezvoltarea participării, atragerea maselor populare la dezbaterea și soluționarea problemelor conducerii vieții economice și sociale, urmată cu consecvență de conducerea de partid și de stat, corespunde dezideratului de lărgire continuă a democrației care și-a dovedit din plin justețea și cu prilejul adunărilor generale ale salariaților din întreprinderi ce se desfășoară în prezent.

Adunarea reprezentanților constructorilor de mașini de la uzina „23 August", care s-a bucurat de prezența în mijlocul lor a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a arătat că aceste adunări constituie forme de conducere eficiente adecvate stadiului actual al dezvoltării economiei și orînduirii noastre, capabile să stimuleze inițiativa colectivelor de oameni ai muncii. Modul în care luările de cuvînt ale muncitorilor, inginerilor, tehnicienilor, care s-au urcat la tribună pentru a-și expune punctele lor de vedere pe marginea dării de seamă, referindu-se înainte de toate la aspectele ce condiționează ridicarea la un nivel superior a întregii activități a uzinei, care-i asigură dezvoltarea în perspectivă, au confirmat că adunarea generală a salariaților constituie o formă de conducere participativă eficientă, care își aduce din plin contribuția la îmbunătățirea calității deciziilor, la creșterea gradului de motivare și stimulare a energiei creatoare.

Pentru a face o întreprindere competitivă, astăzi nu mai este suficient să adiționăm mijloacele, oamenii, tehnica etc. Una din misiunile fundamentale care revin astăzi conducerii este aceea de a **amplifica energiile umane.** Acestei exigențe de avangardă îi răspunde tocmai conceptul de conducere participativă.

ÎN EXPUNEREA SA la adunarea reprezentanților salariaților de la Uzinele „23 August", tovarășul Nicolae Ceaușescu, reamintind că fiecare dintre participanții la adunare este și proprietar al uzinei, pe care statul i-a încredințat-o pentru a-i administra în colectiv bunurile materiale și financiare, arăta că: **„De aceea trebuie să gîndiți împreună cum să folosiți mai bine mașinile și celelalte mijloace tehnice pe care le aveți la îndemînă, pentru a realiza un cît mai mare randament în toate domeniile de activitate. Așa trebuie să procedeze fiecare colectiv de uzină, de întreprindere, de instituție economică și științifică".**

Găsim în cuvîntul tovarășului Nicolae Ceaușescu la această adunare problematica esențială cu care este confruntată o întreprindere modernă ce cunoaște o dezvoltare dinamică, indiferent de profilul ei de producție. Abordînd un evantai larg de probleme, de la modalitățile de sporire a tehnicității și eficienței uzinei — prin specializarea și concentrarea forțelor de care dispune, prin lansarea de noi produse cu parametrii tehnici ridicați, ca urmare a promovării rapide în producție a rezultatelor cercetării științifice și a licențelor, prin autodotare cu utilaje specifice de înalt nivel tehnic, prin perfecționarea organizării proceselor de producție și ridicarea calificării cadrelor, pînă la cele care se preocupă de grija pentru om, de îmbunătățirea condițiilor lui de muncă și de viață, expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, îmbrățișează laturile principale tehnice, economice și umane ale vieții unei întreprinderi. Pe lîngă indicațiile prețioase pentru rezolvarea unora din problemele menționate pe care expunerea le conține, ea poate constitui un model de problematică cadru ce trebuie să stea în atenția acestui for suprem de conducere a întreprinderilor.

FAPTUL că adunările generale ale salariaților dovedesc „in vivo" reușita unei concepții noi de conducere democratică a mutațiilor economice, că acest cadru permisiv, emulativ, scoate din anonimat o multitudine de spirite inventive, stimulează declanșarea unor idei novatoare și soluții valoroase, îndreptățește ca această concepție originală să fie dezvoltată. Astfel, se prevede să sporească numărul reprezentanților salariaților în comitetele de direcție și în consiliile de administrație, să crească rolul adunărilor generale în luarea hotărîrilor privind dezvoltarea uzinelor, activitatea lor economică și socială, să aprobe definitivarea planului întreprinderii, să hotărască prin vot asupra activității comitetului de direcție.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta în cuvîntul său la adunarea generală a reprezentanților salariaților de la Uzinele „23 August", că **„În felul acesta se va întări controlul colectivului de uzină asupra celor care sînt puși să conducă, va crește și răspunderea celor care conduc, în fața colectivului de oameni ai muncii. Vom întări de fapt prin aceasta colaborarea dintre cei ce sînt puși să conducă activitatea în diferite sectoare și masele largi de oameni ai muncii. Aceasta va însemna în fond o lărgire a participării omenilor muncii și, în primul rînd, a clasei muncitoare, la întreaga activitate de conducere economică și socială a patriei noastre".**

Construcția cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate nu se poate realiza decît pe baza participării tuturor celor ce muncesc la conducerea activității economice și sociale. Crearea de structuri organizatorice participative este o condiție sine qua non a valorificării tezaurului de energie creatoare al maselor de oameni ai muncii. Instituționalizarea adunărilor generale ale salariaților reprezintă tocmai o astfel de formă organizatorică, în care își găsește expresia, procesul de adîncire și consolidare a democrației socialiste în conducerea vieții economice și sociale din țara noastră.

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

În construcția de locuințe

EXTINDEREA SISTEMELOR INDUSTRIALIZATE

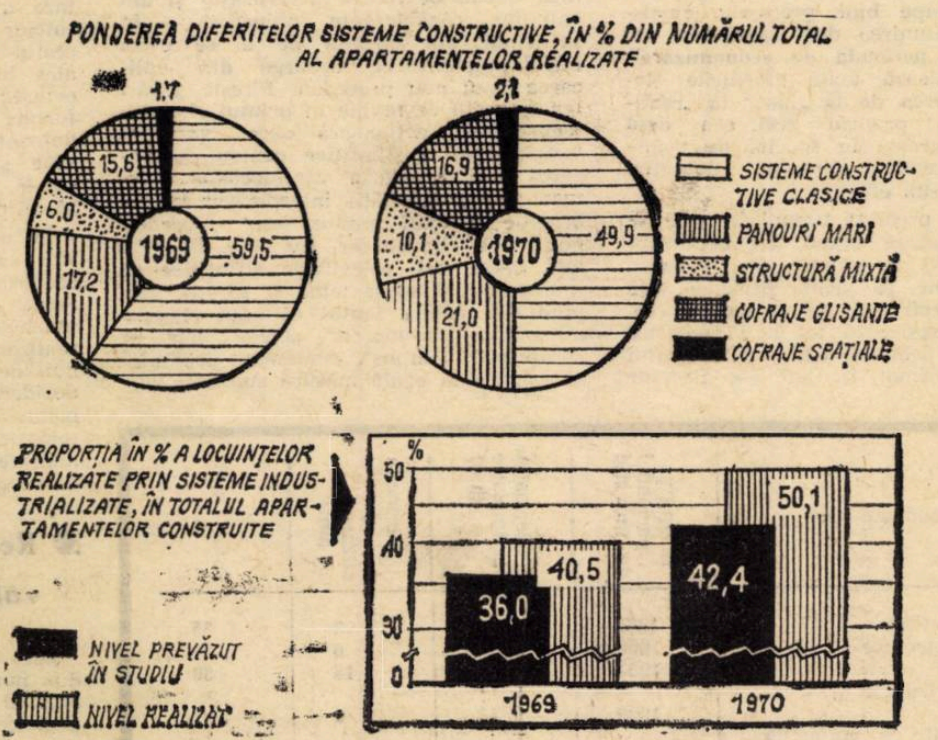

UN STUDIU elaborat pe baza indicațiilor conducerii de partid și de stat și aprobat de Consiliul de Miniștri în octombrie 1969, stabilește ritmul de extindere a sistemelor constructive industrializate la realizarea clădirilor de locuit și social-culturale, dezvoltarea corespunzătoare a producției de prefabricate, precum și eforturile materiale și financiare necesare în acest scop. Cum se materializează prevederile acestui studiu?

Prin punerea în funcțiune, în 1970 a 17 noi poligoane (față de 15 prevăzute) la unitățile de construcții ale consiliilor populare și prin reprofilarea unor linii tehnologice din industria republicană a prefabricatelor, **capacitatea de producție a panourilor mari din beton armat a atins, la sfîrșitul anului, nivelul de 517 000 mc/an.** Producția efectivă de panouri mari care, în 1969, a fost de 265 800 mc, a crescut anul trecut la 427 500 mc. Pe această bază, **numărul apartamentelor executate integral din panouri mari a sporit de la circa 17 100 în 1969, la aproape 21 000 în ultimul an al cincinalului încheiat.**

O soluție a cărei eficiență este comparabilă cu cea a sistemului panourilor mari, utilizarea structurilor mixte (pereți turnați în cofraje metalice plane universale, planșee prefabricate), este, de asemenea, extinsă; există în prezent 53 seturi de cofraje, iar în acest an vor mai fi confecționate încă 48. **În acest fel, se va mări capacitatea de producție a locuințelor cu structuri mixte, de la 9518 apartamente în 1970, la circa 18 000 apartamente.**

În ansamblu, **sistemele constructive industrializate au fost aplicate în 1969 la 32 609 apartamente, iar în anul trecut la 47 102 apartamente — cu peste 9000 mai multe decît prevedea studiul menționat.** Utilizarea acestor soluții avansate, exploatarea utilajelor cu randament sporit, îmbunătățirea activității în poligoanele de prefabricate și pe șantiere **au avut drept efect, în 1970, reducerea numărului de muncitori cu circa 5000, economisirea unei cantități de aproximativ 5000 mc de material lemnos, scurtarea duratei de execuție față de cea normată la un număr însemnat de locuințe.**

Angajamentele luate de consiliile populare județene pe 1971 prevăd o nouă creștere a gradului de industrializare a construcției de locuințe. Îndeplinirea lor va contribui la executarea optimă a celor 500 000 de apartamente planificate pe perioada 1971—1975.

Înnoirea produselor şi strategia de dezvoltare

RITMUL TRANSLAŢIEI CERCETARE – INDUSTRIE

● E greu să creezi un produs nou, dar e şi mai greu să-l menţii competitiv pe piaţă. ● Cercetarea trebuie să participe la stabilirea direcţiilor de dezvoltare în perspectivă. ● Din 60 de idei, numai una are şanse de succes... ● Cum alegem „noul" care să asigure succesul economic?

RITMUL de creştere a volumului producţiei, sporirea competitivităţii şi a eficienţei activităţii economice constituie unele din elementele principale care caracterizează fizionomia unei întreprinderi industriale moderne. Elementele menţionate sînt condiţionate însă, în mare măsură, de politica de înnoire a produselor şi tehnologiilor, de politica dusă de întreprindere în domeniul cercetării ştiinţifice şi a modului de asimilare a rezultatelor ei în producţie, de prospectarea pieţelor, de lansarea pe piaţă a unui produs etc.

Un moment esenţial al înnoirii produselor îl constituie aplicarea rezultatelor cercetărilor în producţie. Studiul pe care-l publicăm, abordează aspectele esenţiale ale acestui fenomen, sugerînd, totodată, o serie de soluţii.

● *Reciclarea produselor — modă sau necesitate?*

DINTR-O simplă pracurgere a literaturii de prospecte sau a revistelor tehnice de specialitate se desprinde cît se poate de pregnant o caracteristică dominantă a producţiei industriale moderne: procesul continuu de înnoire a produselor, de diversificare a sortimentelor. Această perpetuă înnoire a structurii fabricaţiei (prin produs nou se va înţelege în cele ce urmează unul însuşit pentru prima oară de o fabrică), **reciclarea produselor la perioade tot mai scurte de timp, nu constituie un scop în sine a activităţii industriale, ci un imperativ al societăţii şi economiei moderne.**

Dacă la începutul marilor industrii se putea concepe că în unele cazuri înnoirea producţiei să fie lăsată pe seama unui singur om, dotat cu multă „inventivitate şi fler" în ceea ce „cere" piaţa, astăzi complexitatea problemelor impune cumularea şi coordonarea eforturilor unor grupuri mari de oameni şi activităţi tehnice şi economice. Pentru că în prezent, dacă adesea este greu să faci un produs cu performaţe superioare tipurilor existente, este şi mai greu să-l „împingi" pe piaţă, să-l faci să supravieţuiască în competiţia cu alte produse similare.

Cu toate riscurile pe care le incumbă activitatea de înnoire a produselor, întreprinderile o practică într-un ritm accelerat. Aşa se explică de ce după cel de al doilea război mondial, ritmul de propagare al produselor noi a fost de două ori mai mare decît în deceniile III şi IV şi de patru ori mai mare dacă-l comparăm cu cel de la începutul veacului XX. Astăzi, de exemplu, în ţări ca S.U.A., R.F. a Germaniei, cel mai mare procent în creşterea volumului desfacerilor revine produselor noi: în industria autovehiculelor circa 65%, electrotehnică 75%, în construcţia de maşini ordinul de mărime este de 80—85%.

În ţara noastră, concentrarea unor produse, grupe de produse sau tipodimensiuni în fabrici specializate, ca producători unici şi asigurarea desfacerii pe piaţa internă, face ca uneori procesul de înnoire a produselor să intre mai puţin în preocupările întreprinderilor, să nu pornească întotdeauna, de „jos în sus", fiind de multe ori dirijat de „sus în jos" (cazul achiziţionării unor licenţe sau a prevederilor prevăzute ca sarcini în planul tehnic).

Or, după opinia mea, întreprinderilor le revine un rol important în stabilirea tendinţelor de dezvoltare pe baza sondajelor în sfera consumului, în „alegerea" noului, ele trebuie să întocmească programe de asimilări de produse noi şi să planifice riguros această activitate. Indiscutabil, în acest proces trebuie angrenate serviciile de concepţie ale fabricilor, laboratoarelor de cercetare uzinală, centrele şi institutele de cercetări. Autonomia dată în ultimul timp unităţilor industriale, într-o serie de domenii (desfacerea produselor sau asimilările de produse noi pe bază de concepţie proprie) obligă la schimbarea opticii unor întreprinderi în problema înnoirii produselor, în sensul creşterii şi responsabilităţii şi a participării la investigarea şi propagarea noului. Există deja un început promiţător pe linia schimbării psihologiei legată de asimilarea noului.

Evident, trebuie luate în discuţie şi dificultăţile de netăgăduit pe care le ridică întreprinderilor asimilarea unui produs nou (însuşirea documentaţiilor, realizarea sculelor şi aprovizionarea tehnico-materială cu minim de import, verificarea prototipurilor). Greutăţile sînt amplificate şi de sistemul defectuos de informare, care nu permite cunoaşterea a ceea ce este necesar pe piaţa internă, la ce parametri şi în ce condiţii s-ar putea desface anumite produse pe piaţa externă, precum şi de faptul că preluarea unui anumit risc tehnic şi economic nu este întotdeauna apreciată la justa sa valoare.

● *Inovarea şi economizarea — etape ale vieţii unui produs nou!*

DACĂ CERCETAREA ştiinţifică poate fi planificată, lucru cu care lumea s-a obişnuit, cu atît mai mult acest precept capătă valoare practică atunci cînd este vorba de lansarea unui produs nou. Dar operaţia de planificare a unui produs nou ar trebui să înceapă cu întocmirea unor previziuni tehnologice şi economice, cu alegerea şi evaluarea proiectelor de cercetare şi corelarea lor cu acţiunile de industrializare şi comercializare a produselor. Pentru că există şi situaţii în care, deşi tehnic o anumită problemă a fost rezolvată, datorită efectelor economice înregistrate într-o perioadă determinată de timp, nu se justifică introducerea în fabricaţie în acel moment a noului produs. De exemplu, maşinile cu comandă program care, deşi au fost realizate în S.U.A. în anul 1930, n-au devenit „economice" decît după trecerea a 2—3 decenii.

În general, la planificarea oricărui produs nou trebuie luate în considerare două etape bine precizate, cunoscute sub denumirea de **„perioada de inovaţie" şi „perioada de economizare".** Prima, cumulează toate eforturile legate de trecerea de la „idee" la „realizarea tehnică" propriu zisă, cea de-a doua este marcată în special de transformarea cercetării dintr-un potenţial economic într-un efect real.

E greu de precizat timpul în care se desfăşoară fiecare etapă, ea depinzînd de nenumăraţi parametri. În general, se poate spune, că prima perioadă este mai lungă decît cea de a doua şi că, în timp, se sesizează tot mai frecvent, tendinţa de „contractare" a timpului total — exprimat în ani —, necesar parcurgerii ambelor perioade, aşa cum rezultă din datele prezentate de revista de specialitate din R.F. a Germaniei „Industrie Anzeiger" (vezi tabelul)

Produsul nou	Începutul perioadei de inovaţie	Perioada de inovaţie (ani)	Perioada de economizare (ani)	Total (ani)
Răşini sintetice	1855	52	3	55
Tuburi electronice	1906	8	6	14
Televiziune	1907	23	16	38
Maşini electronice de calcul	1929	17	5	22
Maşini-unelte cu comandă program	1930	18	7	25
Semiconductoare	1941	7	3	10
Producerea energiei nucleare	1943	11	6	17
Circuite imprimate	1956	2	3	5

Evident, deşi s-ar putea obiecta că exemplele date se referă la produse noi, rezultate ale unor cercetări fundamentale (la care, deci, eforturile în timp sînt diferite), trebuie arătat că, în general, la orice produs nou, proporţiile de timp între cele două perioade sînt de acelaşi ordin de mărime. **Timpul ridicat în care se desfăşoară economizarea are o deosebită importanţă, întrucît în această perioadă, paralel cu stabilirea aspectelor economice, se perfectează valorificarea complexă a cercetării,** prin modificarea sau reproiectarea tehnologică a prototipului de către colectivul de cercetare.

În relaţiile dintre colectivul nostru de cercetare şi întreprinderi, se face tot mai simţită cererea acestora de a primi documentaţii atît de complete încît să nu mai fie susceptibile de modificări. Desigur, documentaţiile pe care le dăm trebuie să fie cît mai complete. Consider însă că **participarea mai intensă a centrelor de cercetare şi a laboratoarelor uzinale la activitatea de dezvoltare, se impune cu necesitate stringentă.** Pentru că, adesea, se uită un lucru deosebit de important: adevăratul merit nu este începerea unui lucru deosebit, ci continuarea pînă la deplina lui punere în valoare. **O corelare mai bună a planurilor de cercetare şi tehnice ale întreprinderilor, a celor de asimilări de produse noi şi de investiţii, se impune cu o deosebită acuitate.** Aceasta se poate realiza printr-o responsabilitate centralizată, în măsură să stăpînească complex problema şi să aibă dreptul de a decide asupra tuturor acestor secţiuni de plan.

● *Piatra de incercare pentru relaţiile dintre institutele ştiinţifice şi fabrici*

DE MULTE ORI, cercetătorii justifică unele deficienţe privind nefinalizarea sau tărăgănarea finalizării unor soluţii furnizate pentru unele produse noi, prin lipsa de interes a întreprinderilor pentru utilizarea lor. Fenomenul, încă destul de frecvent, izvorăşte şi din anumite considerente obiective — în principal din dorinţa de a se evita riscul inerent ce decurge din aplicarea unui nou procedeu. Fireşte, fără a ignora rolul ce revine în primul rînd întreprinderii, acţionează oare suficient forţele noastre ştiinţifice pentru convingerea mai rapidă a conducerilor acestora asupra utilităţii introducerii în fabricaţie a unui produs sau procedeu nou? Din cîte cunosc, nu prea. De cele mai multe ori, colectivele ştiinţifice se mulţumesc să ofere teme şi soluţii, scăpînd din vedere faptul că noul se cere nu numai „descoperit", „creat", dar şi „propagat", „impus", cercetarea trebuind să asigure în egală măsură succesul tehnico-ştiinţific şi pe cel economic, comercial.

Practic, am observat că unele din întreprinderile cu care colaborăm, (Uzina Electrotehnica — Bucureşti, Uzina de maşini electrice — Bucureşti, Fabrica de aparate de la GUAME — Craiova, Electroceramica — Turda etc.) manifestă, în comparaţie cu altele, un interes mai viu pentru noutăţile tehnico-ştiinţifice. Rezultatul: an de an le-au fost furnizate soluţii mai complexe, promptitudinea finalizării a sporit, extinzîndu-se concomitent şi sfera solicitărilor, a colaborărilor cu ele. Aşa se explică, de plidă, de ce Electrotehnica se remarcă azi printr-o tendinţă de modernizare continuă a produselor (aici s-au materializat în producţia de serie, numai în ultimii ani, şase prototipuri elaborate de I.C.P.E.).

Aşadar, **acţionînd concret, urmărind cît mai mult buna cunoaştere a posibilităţilor şi nevoilor unei întreprinderi, institutul departamental poate să-şi intensifice apreciabil participarea la soluţionarea nevoilor economiei.** De asemenea, el poate şi ar trebui să fie utilizat şi mai mult la precizarea judicioasă a direcţiilor de dezvoltare în perspectivă a întreprinderilor, mai ales în domeniul stabilirii planurilor de produse şi tehnologii noi. Aceasta cere însă un efort de colaborare între factorii responsabili de problemele de cercetare ştiinţifică, de planificare, de investiţii, de comercializare a produselor, în elaborarea unor studii complexe care să pornească de la analiza studiilor previzionale şi a evoluţiei cererii de consum în perspectivă.

● *Potenţialul corelat cu complexitatea problemelor*

CEI PESTE 20 DE ANI de activitate ai I.C.P.E.-ului ca institut departamental, care prin specialişti şi baza sa materială deserveşte întregul sector electrotehnic, au demonstrat rolul mare ce-i revine în propagarea noului. În această perioadă, institutul a dat industriei peste 200 prototipuri de produse şi tehnologii noi, iar prin activitatea pe care o depune în domeniul omologărilor a colaborat, practic, la asimilarea tuturor produselor noi însuşite în fabricile electrotehnice. **Experienţa ne-a convins că laboratoarele uzinale, precum şi centrele de cercetări înfiinţate pe lîngă uzinele mari ar putea să reprezinte serioase puncte de sprijin în procesul de "înnoire" a producţiei, participînd direct la asimilarea unor produse noi, cot la cot cu cel ce a elaborat soluţia.**

În prezent, se remarcă însă tendinţa unor întreprinderi de a-şi rezolva nevoile numai cu ajutorul laboratoarelor proprii, chiar şi atunci cînd anumite teme depăşesc atît profilul, dar mai ales posibilităţile acestora. Consider că aceasta nu înseamnă — cum s-ar crede — o viziune justă cu privire la utilizarea potenţialului propriu, deoarece se poate ajunge atît la rezolvarea necorespunzătoare a temei, cît şi la o îngustare a cîmpului de activitate al institutelor departamentale. Reviziurea acestui mod de a gîndi se impune mai ales în sfera electrotehnicii, unde cercetarea necesită deopotrivă serioase eforturi teoretice şi aplicative, iar randamentul unor nuclee de cercetare devine satisfăcător numai în cazul cînd există o „anumită densitate" de cercetători pe temă.

În actualul cincinal, în care se prevăd sarcini atît de deosebite pentru sectorul electrotehnic, se impune utilizarea cît mai raţională a fondului uman de care dispunem în politica de realizare a produselor şi tehnologiilor noi, de îmbunătăţire a licenţelor. Acest deziderat poate fi satisfăcut numai printr-o justă concepere şi corelare a tematicilor ca şi printr-o politică de finanţare corespunzătoare a proiectelor de cercetare.

● *Relaţia: valorificare — risc*

DE NETĂGĂDUIT, apariţia unui produs nou în industrie este rezultatul firesc al unor activităţi depuse în domeniul cercetării sau al altor comparti-

dr. ing. Florin TĂNĂSESCU
directorul Institutului de cercetare şi proiectare pentru industria electro-tehnică

(Continuare în pag. 7)

MINISTER
CENTRALĂ
ÎNTREPRINDERE

SUPLEŢE ŞI RIGUROZITATE ÎN RELAŢII

MODIFICAREA structurii conducerii industriei şi atribuţiile conferite ministerelor, centralelor industriale şi întreprinderilor pot duce la un context de relaţii suplu şi eficient numai cu condiţia unei delimitări riguroase a atribuţiilor încredinţate celor trei nivele organizatorice, prin eliminarea tuturor suprapunerilor şi paralelismelor. Care sînt principalele concluzii ce se desprind din perioada de experimentare de pînă în prezent?

Cu toate că activitatea de pregătire a **investiţiilor**, reprezentînd atît elaborarea documentaţiilor, cît şi deschiderea finanţării, încheierea contractelor cu antreprenorii pentru execuţie, precum şi studiile de dezvoltare care stau la baza acestor acţiuni sînt tot atîtea atribuţii ale centralei, se constată că există încă un complicat circuit de concretizare a lor. Astfel, documentaţia se realizează tot ca urmare a preocupărilor întreprinderii în circuitul de avizare a documentaţiilor şi de deschidere a finanţării investiţiilor, intervenind şi centrala, care transmite la minister documentaţia, urmînd ca după aprobarea formalităţilor, coordonarea execuţiei investiţiilor să fie realizată tot de întreprindere, centrala avînd periodic doar rol de dispecer în cazul unor stagnări din motive subiective a lucrărilor.

Ţinînd seama de prerogativele conferite, considerăm că întreaga activitate de pregătire a investiţiiilor trebuie să se regăsească la nivelul centralei, aceasta urmînd să realizeze pentru întreprinderile sale toate lucrările de elaborare a documentaţiilor, avizare a lor, finanţare şi încheierea contractelor.

Coordonarea execuţiei urmează să se facă de către întreprindere, care, în calitate de beneficiar, va prelua investiţia şi va avea sarcina să realizeze în cel mai scurt timp parametrii proiectaţi.

Un alt neajuns este de semnalat în domeniul atribuţiilor legate de activitatea de **aprovizionare**, unde se constată că majoritatea contractelor sînt încheiate atît de centrală cît şi de întreprinderi pentru cele mai multe din materiile prime şi materialele de bază. Aceasta a condus chiar la unele situaţii ca întreprinderi din aceeaşi centrală să încheie contracte cu acelaşi furnizor pentru aceleaşi materiale, centrala preocupîndu-se în schimb, să găsească un furnizor pentru a asigura aprovizionarea cu un material deficitar pentru o anumită perioadă la una din întreprinderile sale, dar de mică importanţă.

În acest domeniu este necesară **intervenţia hotărîtă a centralei de a asigura, prin contracte de lungă durată, toate materialele de bază pentru întreprinderile sale**, lăsînd competenţa acestora, în cadrul unui plafon dat, să realizeze contractări directe la anumite categorii de materiale mai mărunte.

Situaţii asemănătoare există şi în activitatea de desfacere a produselor. Aci considerăm că se poate accepta posibilitatea încheierii contractelor de livrare la nivelul întreprinderilor, centrala facturînd însă valoarea produselor, eliberînd dispoziţiile de livrare şi urmărind realizarea contractelor. Expediţia produselor se asigură de fiecare unitate pe baza dispoziţiilor de livrare ale centralei, acest sistem permiţînd un control eficient, atît asupra producţiei, cît şi asupra realizării contractelor.

Considerăm că întregul context de relaţii s-ar putea desfăşura în condiţii îmbunătăţite dacă unităţilor cu statut de centrală li s-ar acorda nu numai pe hîrtie, dar şi în realitate, o serie de drepturi prevăzute în statutul cadru aprobat. Or, în prezent probleme ca reducerea numărului de indicatori de plan, efectuarea unor modificări în distribuţia sarcinilor ce revin întreprinderilor componente, iniţierea unor tratative directe, nemijlocite cu furnizorii şi beneficiarii în relaţiile de import şi export, aprobarea regulamentelor de organizare şi funcţionare ale centralei şi întreprinderilor, gradarea secţiilor productive, stabilirea de preţuri şi tarife la unele produse, nu se pot rezolva decît cu avizul forului imediat superior, respectiv al ministerului.

S-a ajuns la situaţia să se dea centralei indicatori de plan, dar aceasta trebuie să-i comunice apoi defalcaţi pe întreprinderi şi să obţină aprobarea lor. Practic, defalcarea indicatorilor pe întreprinderi este o atribuţie exercitată de minister, nu de centrală. În cursul unui an dacă centrala vrea să facă o schimbare de produse de la o fabrică la alta, pentru o mai bună încărcare a capacităţilor, trebuie să comunice ministerului şi numai cu aprobarea lui se poate efectua modificarea.

Un element care acţionează nefavorabil este şi lipsa unor reglementări legislative, sau corelarea celor existente cu atribuţiile statuate care să asigure nemijlocit posibilitatea manifestării concrete a tuturor atribuţiilor lărgite de către unităţile economice. Astfel, nu există nici un act normativ care să delimiteze răspunderile izvorîte din nerealizarea obligaţiilor de plan ale unităţilor cu gestiune economică internă, cu cont sau fără cont la bancă şi pentru care centrala răspunde de nerealizarea contractelor, deoarece consiliul de administraţie nu poate elabora un act normativ care să genereze o dispoziţie de încasare a unei penalizări din contul întreprinderii în favoarea ei.

Totodată centrala, cu toate prevederile statutare existente, nu are dreptul să folosească mijloacele circulante global. Ca urmare a unor instrucţiuni ale organelor bancare, care prevăd planificarea şi urmărirea mijloacelor circulante pe elemente, centrala, deşi are disponibil de mijloace circulante la unele elemente, este obligată să solicite credite şi să plătească dobînzi la elementele la care se depăşeşte normativul.

De asemenea, se poate aprecia necesitatea unei corelări între reglementările privind realizarea contractelor şi finanţarea investiţiilor. Potrivit legii contractelor este necesară comandarea utilajelor pentru investiţii cu cel puţin 6 luni înainte de începerea anului de plan, în schimb, conform reglementărilor privind finanţarea investiţiilor, nu este admisă comandarea şi contractarea utilajelor înainte de deschiderea finanţării şi aprobarea creditelor, ce se definitivează numai după trei luni de la începerea anului de plan.

Ţinînd seama de aceste aspecte, se poate considera oportună proiectarea unor relaţii circumscrise pe domeniile principalelor acţiuni ce se desfăşoară către organismele de bază ale industriei.

Cadrul general, prezentat în fig. 1, evidenţiază următoarele:

1. Relaţiile de lungă durată ale centralei pentru programe de colaborare cu alte unităţi în vederea realizării unor produse ce intervin în mod hotărîtor în obţinerea ansamblelor sau instalaţiilor complexe ce se realizează în întreprinderile sale. În acest domeniu de relaţii ministerul trebuie să intervină în mod hotărîtor în asigurarea condiţiilor materiale şi a coordonării producţiei între centralele industriale.

Avînd în vedere specificul activităţii centralelor coordonate, urmează să se asigure în primul rînd realizarea producţiei acestora prin cooperare, precum şi crearea premiselor tehnico-materiale de înzestrare şi profilare necesare îndeplinirii acestor programe proprii ce reprezintă elementul primordial al îndeplinirii obiectivelor de plan pentru ramura sau subramura respectivă. În al doilea rînd, coordonarea producţiei centralelor trebuie să fie îndreptată spre realizarea acelor produse pentru care unităţile cu statut de centrală sînt coordonatoare de balanţă pentru ramurile respective şi unde eficienţa activităţii lor este direct reflectată în sporul de producţie dat economiei naţionale.

2. Relaţiile directe ale întreprinderii sau în numele centralei, pentru colaborarea la realizarea unor lucrări de specialitate, cu alte întreprinderi din cadrul centralelor industriale pentru unele produse ce se regăsesc cu precădere numai în producţia întreprinderii.

3. Relaţiile contractuale interne — în situaţia întreprinderilor cu gestiune economică proprie — sau pe bază de grafic — pentru unităţile ce funcţionează cu gestiune economică internă — toate ca unităţi componente ale aceleaşi centrale industriale.

4. Relaţiile contractuale pe care le desfăşoară centrala în folosul unităţilor sale cu unităţi exterioare din cadrul alter centrale (întreprinderi, baze de aprovizionare).

Ţinînd seama de prerogativele conferite, centrala este în măsură să hotărască gama contractelor pentru care urmează să asigure unităţilor sale produse semifabricate sau materii prime, precum şi nomenclatura materialelor şi plafonul în limita căruia întreprinderea este în măsură să dispună încheierea contractelor.

5. Relaţiile de colaborare pentru elaborarea de studii pe probleme comune între unităţile economice şi catedrele de învăţămînt superior, institutele de cercetări şi proiectări departamentale.

6. Relaţiile legate de realizarea de către unităţile de deservire ale centralei, a unor lucrări sau servicii pentru întreprinderi şi celelalte unităţi componente, pe bază de contracte sau grafice.

Reflectînd unul din principiile care au stat la baza constituirii centralelor industriale, existenţa unităţilor de cercetări, proiectări, întreţinere şi reparaţii, de producţie de S.D.V.-uri şi piese de schimb, aprovizionare şi desfacere etc., trebuie să conducă la degrevarea întreprinderilor de realizarea, fiecare pentru sine, a unor astfel de lucrări sau produse. Avantajul deservirii centralizate a întreprinderilor trebuie să fie însă completat de existenţa unor relaţii operative, astfel ca producţia auxiliară şi prestaţiile de servicii să poată interveni prompt în cadrul proceselor de producţie ale întreprinderilor.

N. HANEŞ

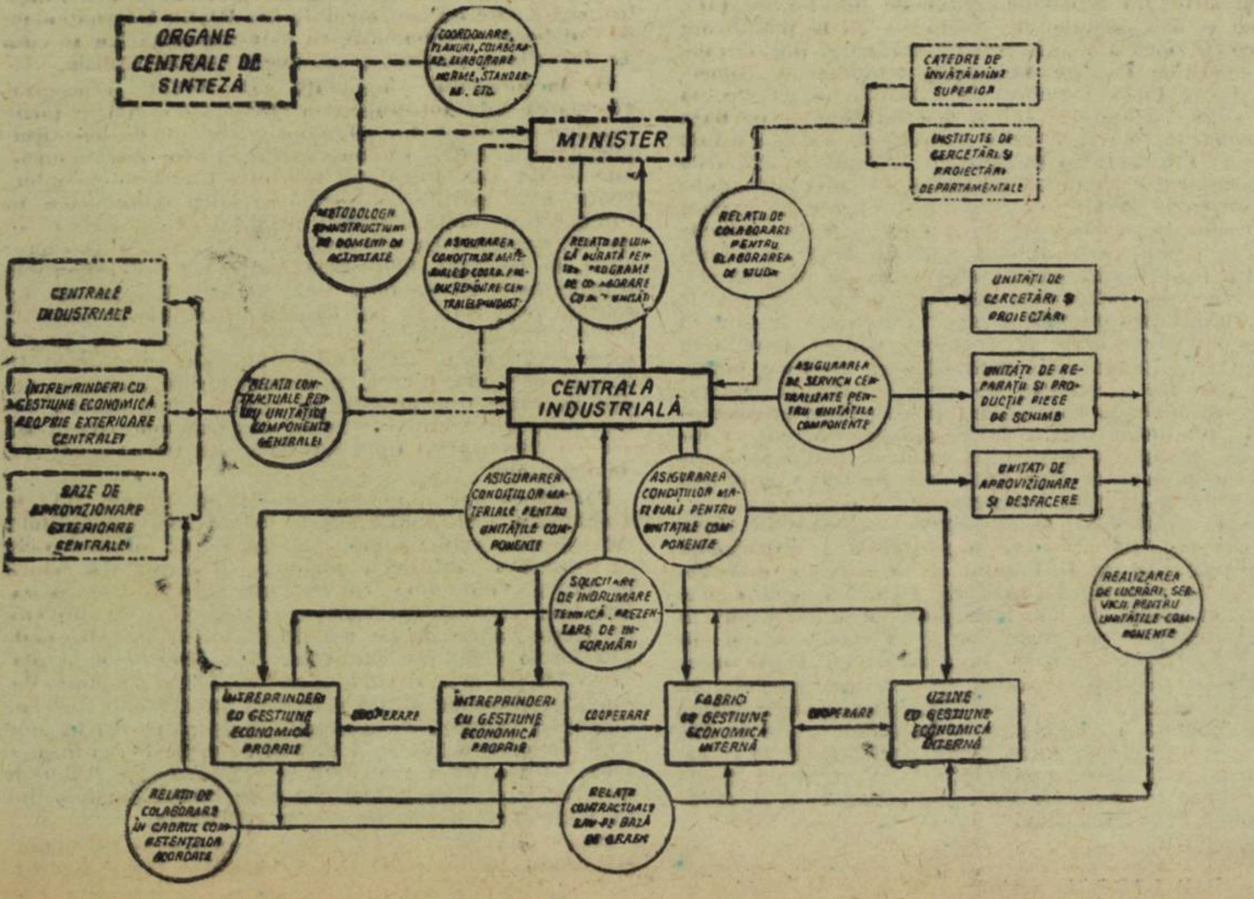

Macheta de relaţii: minister-centrală industrială-întreprindere.

DOMENIUL FINANCIAR-VALUTAR ȘI DE CREDIT ÎN COLABORAREA DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

RELAȚIILE economice ale României cu țările socialiste — situate în centrul politicii externe a partidului și statului nostru — s-au dezvoltat continuu, aceste țări deținînd ponderea principală (peste 54% în anul 1970) în volumul total al comerțului nostru reciproc. Ele vor cunoaște, după cum s-a mai arătat, o creștere însemnată și în anii actualului cincinal.

Un rol important în extinderea relațiilor economice între țările socialiste, în adîncirea și dezvoltarea colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice, îl joacă relațiile valutar-financiare și de credit, cu instrumentele și pîrghiile specifice acestora, ele contribuind în mod nemijlocit la realizarea schimburilor de valori materiale pe plan extern. Relațiile de colaborare în domeniul valutar-financiare cuprind în sfera lor probleme monetare, valutare și de credit care se referă îndeosebi la mecanismul decontărilor multilaterale în ruble transferabile, sistemul de decontare a plăților necomerciale, sistemul de creditare pe termen scurt prin Banca Internațională de Colaborare Economică și pe termen mijlociu și lung prin Banca Internațională de Investiții și altele.

Ceea ce caracterizează relațiile valutar-financiare dintre țările socialiste este faptul că folosirea categoriilor valorice, specifice acestor relații, are loc în condițiile adîncirii și perfecționării colaborării economice și tehnico-științifice care reprezintă un proces planic al dezvoltării diviziunii internaționale socialiste a muncii. Pe fondul acestui proces, categoriile valorice (moneda națională, cursul valutar, prețul, creditul, dobînda) sînt folosite în mod conștient, acțiunea lor fiind subordonată realizării obiectivelor majore pe care și le propune fiecare țară în parte, apropierii și egalizării treptate a nivelurilor dezvoltării lor economice, formării unor legături economice profunde și stabile între țările socialiste.

În cadrul colaborării cu țările socialiste o continuă dezvoltare au cunoscut relațiile valutar-financiare și de credit ale României cu țările membre ale C.A.E.R. Una din premisele care au favorizat această dezvoltare a constituit-o crearea, în anul 1963, a Comisiei permanente C.A.E.R. pentru probleme valutar-financiare și înființarea Băncii Internaționale de Colaborare Economică.

Considerînd că relațiile valutar-financiare și de credit trebuie să joace un rol mai activ în rezolvarea sarcinilor privind dezvoltarea și adîncirea în continuare a colaborării economice — pe baze planice — între țările membre ale C.A.E.R., Sesiunea a XXIII-a (specială) a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc a relevat necesitatea perfecționării instrumentelor valutar-financiare, astfel ca folosirea acestora în procesul realizării acțiunilor de colaborare reciprocă să fie cît mai eficientă.

DUPĂ CUM SE ȘTIE, în urma semnării de către guvernele Bulgariei, Cehoslovaciei, R.D. Germane, Mongoliei, Poloniei, României, Ungariei și U.R.S.S. a „Convenției privind decontările multilaterale în ruble transferabile și organizarea Băncii Internaționale de Colaborare Economică", la 22 octombrie 1963 a fost înființată Banca Internațională de Colaborare Economică (BICE). Drept urmare, începînd de la 1 ianuarie 1964, decontările rezultînd din înțelegerile bilaterale și multilaterale și din diferite contracte privind livrările reciproce de mărfuri precum și din acordurile referitoare la alte plăți, între țările membre ale Băncii Internaționale de Colaborare Economică se efectuează în ruble transferabile.

Rubla transferabilă, avînd un conținut de aur fin egal cu 0,987412 g., îndeplinește funcția de mijloc de plată sau decontare cu ajutorul ei efectuîndu-se compensarea în conturile țărilor de la B.I.C.E. a încasărilor și plăților fiecărei țări cu toate celelalte țări membre ale băncii, în ansamblu. În același timp, rubla transferabilă îndeplinește și funcția de măsurător al valorii, aceasta fiindu-i conferită de faptul că prețurile externe ale mărfurilor și serviciilor care fac obiectul schimburilor reciproce între țările membre ale C.A.E.R. sînt stabilite în ruble transferabile.

Rolul pe care îl joacă rubla transferabilă în decontarea operațiunilor financiare reciproce, face necesară continuarea examinării aspectelor economice și organizatorice care să permită acestei valute îndeplinirea în mai mare măsură a funcțiilor ei de bază, bineînțeles, în condițiile funcționării sistemului de decontări multilaterale în conformitate cu cerințele dezvoltării planice a relațiilor economice reciproce, asigurării echivalenței în decontări și a drepturilor egale pentru toate țările în folosirea acestei valute. Temeiul creșterii rolului rublei transferabile și al perfecționării funcțiilor acesteia îl constituie premisele economice necesare și, în primul rînd, schimbul de mărfuri multilateral și stabil dintre țările membre ale C.A.E.R. care se desfășoară pe bază de prețuri contractuale convenite, stabilite pe baza prețurilor mondiale, curățate de influența factorilor conjuncturali ai pieței capitaliste.

Perfecționarea funcțiilor rublei transferabile face totodată actuală studierea posibilităților de lărgire a decontărilor multilaterale cu ajutorul acestei valute în relațiile reciproce de comerț exterior, precum și a formelor posibile de echilibrare multilaterală a schimburilor de mărfuri dintre țările membre ale C.A.E.R. Lărgirea decontărilor multilaterale și, îndeosebi, trecerea treptată la echilibrarea multilaterală a schimburilor de mărfuri sînt probleme care nu pot fi soluționate în mod independent ci, în corelare cu acțiunile corespunzătoare ce se vor înfăptui în domeniul adîncirii coordonării planurilor economice, dezvoltării specializării și cooperării în producție și perfecționării organizării relațiilor de comerț exterior.

La lărgirea comerțului și a decontărilor multilaterale pot contribui, de asemenea, măsurile de perfecționare a sistemului de creditare pe termen scurt, prin Banca Internațională de Colaborare Economică. Totodată, sfera de aplicare a rublei transferabile poate fi extinsă și în afara țărilor membre ale B.I.C.E. pe calea întreprinderii de către organele de ecomerț exterior și bancare a unor măsuri care să permită și să stimuleze atragerea țărilor terțe, în primul rînd a celorlalte țări socialiste și a țărilor în curs de dezvoltare, la sistemul de decontări multilaterale bazat pe rubla transferabilă.

CONCOMITENT cu acțiunile îndreptate spre perfecționarea rublei transferabile, cu ajutorul căreia se efectuează decontările reciproce, se intensifică și capătă o importanță tot mai mare preocupările fiecărei țări de a perfecționa activitatea proprie financiară și de credit, de a ridica și extinde rolul instrumentelor valorice în viața economică. În cadrul acestor preocupări o atenție deosebită este acordată studierii problemei privind **posibilitatea stabilirii unor cursuri sau coeficienți,** fundamentați din punct de vedere economic, **ai valutelor lor naționale.**

Pe baza unor astfel de studii, fiecare țară urmează să soluționeze — potrivit posibilităților și condițiilor proprii — problemele complexe ce le ridică stabilirea corelațiilor dintre prețurile sale interne și prețurile externe, stabilind în mod independent dacă aceste corelații vor fi exprimate sub formă de curs sau sub formă de coeficient. Abordarea problemelor legate de determinarea cursurilor sau coeficienților, fundamentați din punct de vedere economic, ai valutelor naționale, implică luarea în considerare, sub toate aspectele, a ansamblului de factori care reflectă stadiul de dezvoltare și structura economiei naționale din fiecare țară, precum și a sistemului de conducere și de planificare care condiționează și influențează măsurile preconizate.

- ***Funcțiile valutei de decontare***
- ***Perfecționarea sistemului de creditare***

În condițiile în care decontarea schimburilor comerciale dintre țările membre ale C.A.E.R. se va efectua și în viitor cu ajutorul rublei transferabile — pe baza prețurilor de comerț exterior stabilite în această valută — nu se întrevede ca în decontările externe, cursurile sau coeficienții valutelor naționale să aibă aplicabilitate, respectiv să fie folosiți ca instrumente de reglare a schimburilor comerciale reciproce. Aceste cursuri (coeficienți) vor putea fi însă utilizate de către fiecare țară pe plan intern pentru efectuarea de analize privind eficiența comerțului exterior, pentru lucrări de comparare internațională a unor indicatori de sinteză ai economiei naționale și, eventual, pentru decontarea valutei obținute de către întreprinderi, centrale industriale etc. din activitatea de comerț exterior. Desigur că, în acțiunile de specializare și cooperare internațională în producție, părțile interesate pot conveni să folosească cursurile (coeficienții) valutelor naționale pentru decontarea unor cheltuieli care nu au prețuri sau tarife stabilite în ruble transferabile.

Ținînd seama însă de deosebirile existente în țările socialiste în ceea ce privește nivelurile și raporturile dintre prețurile cu amănuntul și cu ridicata, este necesar să se mențină sistemul de decontări pentru plățile necomerciale, cu aplicarea primelor (rabaturilor) la cursurile oficiale ale valutelor și a coeficientului de recalculare. Pentru asigurarea echivalenței în decontarea acestor plăți ar urma să se precizeze periodic și, în caz de necesitate, să se modifice cuantumul primelor (rabaturilor) și a coeficientului, în conformitate cu înțelegerile intervenite între țările participante la Convenția privind decontarea plăților necomerciale (Convenție din care fac parte toate țările socialiste, în afară de Cuba și R.S.F. Iugoslavia).

UN CÎMP LARG de acțiune este rezervat problemelor valutar-financiare, în domeniul **realizării acțiunilor din cadrul specializării și cooperării internaționale în** producție, al colaborării tehnico-științifice, construirii și exploatării în comun de obiective de către țările interesate, precum și în ceea ce privește întreținerea organizațiilor și instituțiilor internaționale ale țărilor membre ale C.A.E.R. Pornindu-se de la principiile stabilite în hotărîrile Sesiunilor a XXIII-a (specială) și a XXIV-a ale C.A.E.R., potrivit cărora formele și metodele de colaborare și cooperare nu afectează problemele planificării interne, ale activității financiare și de gestiune economică ale țărilor membre, urmează să se continue activitatea de perfecționare a instrumentelor financiare și valutare, prin elaborarea de propuneri care să conducă la intensificarea eficienței folosirii acestor instrumente și, în același timp, să asigure stimularea și răspunderea materială a părților pentru îndeplinirea obligațiilor asumate reciproc.

Printre aceste propuneri pot fi avute în vedere: formele și modalitățile de folosire a creditelor acordate de Banca Internațională de Investiții și de Banca Internațională de Colaborare Economică, pentru realizarea acțiunilor de specializare și cooperare internațională în producție; modalitățile de efectuare a decontărilor reciproce în acest domeniu, inclusiv decontări în valutele naționale, pentru țările interesate; principiile perfecționării decontărilor pentru cheltuielile efectuate în prețurile și tarifele interne ale țărilor membre ale C.A.E.R., la întreținerea organizațiilor internaționale de cercetări științifice și a altor organizații; formele și metodele de finanțare, decontare și de repartizare a rezultatelor activității obiectivelor exploatate în comun, create de țările interesate; modalitățile de decontare și finanțare în legătură cu transmiterea și schimbul de rezultate în domeniul cercetărilor tehnico-științifice, inclusiv ale cercetărilor efectuate în comun de țările interesate.

În ceea ce privește răspunderea materială a organizațiilor economice pentru îndeplinirea obligațiilor decurgînd din acordurile de specializare și cooperare în producție, aceasta ar putea fi stabilită de către părțile interesate atît sub formă de recuperare a daunelor provocate participanților la acord, în cazul încălcării uneia din condițiile acestuia, și care atrage după sine pierderea posibilității obținerii unui avantaj, cît și sub formă de penalizare, în caz de refuz al unuia din participanți de a lua parte în continuare la acord, ceea ce ar avea drept consecință o anumită pierdere sau neobținerea unui avantaj pentru ceilalți participanți.

O FRUCTUOASĂ colaborare în domeniul relațiilor valutar-financiare și de credit se desfășoară în cadrul Băncii Internaționale de Colaborare Economică (B.I.C.E.) După cum se știe, pînă la 1 ianuarie 1964, sistemul decontărilor între țările socialiste, convenit prin acordurile interguvernamentale privind livrările reciproce de mărfuri și servicii, l-a constituit cliringurile bilaterale. Decontarea pe bază de acorduri bilaterale de cliring este folosită și în prezent de către țara noastră în relațiile cu țările socialiste care nu participă la sistemul de decontări multilaterale în ruble transferabile (respectiv care nu sînt membre ale Băncii Internaționale de Colaborare Economică), cu majoritatea țărilor în curs de dezvoltare, precum și cu unele țări capitaliste.

De la începutul activității sale B.I.C.E. a asigurat efectuarea fără întrerupere a decontărilor dintre țările membre rezultînd din schimburile comerciale, operațiunile necomerciale, rambursarea creditelor guvernamentale și din alte operațiuni în ruble transferabile intervenite între părțile contractante. Suma decontărilor în ruble transferabile efectuate prin B.I.C.E. a crescut an de an, ajungînd ca volumul total al acestora să reprezinte, în perioada 1964—1969, peste 160 miliarde ruble transferabile. In volumul total al operațiunilor de decontare prin B.I.C.E. ponderea o reprezintă decontările privind schimburile comerciale reciproce ale țărilor membre (92,9% în anul 1964 — 94,9% în anul 1969). În aceeași perioadă, B.I.C.E. a acordat țărilor membre credite în ruble transferabile pe termen scurt într-un volum de peste 9 miliarde ruble, cea mai mare parte din acestea (peste 87%) fiind acordate sub forma creditelor de decontare.

Paralel cu operațiunile în ruble transferabile, B.I.C.E. a dezvoltat operațiunile sale în valute liber convertibile. Acestea s-au extins și mai mult în ultimii ani, îndeosebi ca urmare a constituirii unei părți din capitalul băncii în aur și valute liber convertibile. Operațiunile cu valute liber convertibile constau în atragerea de mijloace în aceste valute de pe piețele monetare internaționale sub forma creditelor financiare și a depozitelor și plasarea lor, în primul rînd, băncilor țărilor membre. Volumul mijloacelor atrase a depășit fondurile proprii ale băncii în valute liber convertibile de patru ori în anul 1966, de șapte ori în anul 1967 și de peste 10 ori în anul 1969. La aceasta a contribuit și extinderea relațiilor de corespondent și de afaceri pe care B.I.C.E. le întreține cu numeroase bănci din țările capitaliste.

Sesiunea a XXIV-a a C.A.E.R. care a avut loc în luna mai 1970 la Varșovia, a adoptat „Recomandările privind îmbunătățirea și lărgirea în continuare a activității Băncii Internaționale de Colaborare Economică".

Pe baza acestor recomandări Consiliul B.I.C.E. a adoptat o serie de măsuri concrete — care au intrat în vigoare de la 1 ianuarie 1971. — îndreptate, în primul rînd, spre perfecţionarea sistemului de creditare în ruble transferabile. Se are în vedere ca prin atribuirea unui caracter mai elastic a acestui sistem şi prin limitarea elementelor de automatism în acordarea creditelor, el să contribuie mai activ la dezvoltarea schimburilor reciproce de mărfuri ale ţărilor membre şi la îndeplinirea obligaţiilor comerciale asumate, în condiţiile de calitate şi la termenele de livrare prevăzute în protocoalele şi acordurile încheiate.

În acest sens este de menţionat că B.I.C.E. va acorda numai două categorii de credite în ruble tranferabile: credite de decontare şi credite pe termene mai lungi (cu termen fix de rambursare). În cadrul creditului cu termen fix de rambursare se va menţine dreptul ţărilor, al căror export are un pronunţat caracter sezonier, de a folosi creditul pentru nevoi sezoniere in condiţii mai avantajoase de dobîndă. **Creditul de decontare** se va acorda automat, în limita unui plafon, pentru acoperirea nevoilor de scurtă durată în mijloace, care decurg din neconcordanţa temporară dintre încasări şi plăţi, iar **creditul cu termen fix de rambursare** se va acorda la solicitările băncilor împuternicite ale ţărilor membre, pe bază de cereri de credit fundamentate, pe termen fixe: pînă la un an, iar în unele cazuri, pe baza hotărîrii Consiliului Băncii, pe termene pînă la 2—3 ani.

Ţinînd seama de experienţa acumulată, s-au adus, de asemenea, unele îmbunătăţiri referitoare la perfecţionarea conducerii Băncii care au în vedere lărgirea drepturilor Conducerii administrative, în condiţiile menţinerii principiului unanimităţii de voturi la adoptarea tuturor hotărîrilor de către Consiliul B.I.C.E. Consiliul Băncii, ca organ suprem de conducere, va continua şi în viitor să examineze şi să rezolve problemele principale, care determină politica şi direcţiile activităţii B.I.C.E. Totodată, în conducerea administrativă — organul executiv al Băncii — vor fi reprezentate toate ţările membre ale B.I.C.E.

BANCA Internaţională de Investiţii, care a început să funcţioneze de la 1 ianuarie 1971, printre ai cărei membri se numără şi ţara noastră, are ca sarcină principală acordare de credite pe termen lung şi mijlociu, pentru realizareaa măsurilor menite să stimuleze adîncirea diviziunii internaţionale socialiste a muncii, specializarea şi cooperarea în producţie, lărgirea, in interese comune, a bazei de materii prime şi combustibil, construirea în alte ramuri ale economiei a obiectivelor care prezintă interes reciproc pentru dezvoltarea economiei ţărilor membre ale Băncii, precum şi construirea de obiective necesare dezvoltării economiilor naţionale ale ţărilor membre..

Aşa după cum este stipulat în Convenţie, în activitatea sa, Banca trebuie să pornească de la necesitatea asigurării folosirii eficiente a resurselor şi de la răspunderea strictă privind rambursarea creditelor acordate. Această problemă este de o importanţă deosebită deoarece ritmul dezvoltării economice a fiecărei ţări membre depinde de nivelul tehnic al obiectivelor destinate producţiei bunurilor materiale, de eficienţa investiţiilor realizate. Tocmai în acest domeniu Banca Internaţională de Investiţii poate să joace un rol important prin participarea sa cu credite la realizarea unor obiective care prezintă interes pentru mai multe ţări membre şi care necesită investiţii mari, precum şi a obiectivelor de investiţii pentru dezvoltarea economiilor naţionale.

Banca Internaţională de Investiţii, a cărei activitate se înfăptuieşte pe baza egalităţii depline în drepturi şi respectării suveranităţii tuturor ţărilor membre ale acesteia constituie o pîrghie importantă care va contribui la adîncirea colaborării şi cooperării economice şi tehnico-ştiinţifice reciproce.

Nicolae EREMIA

INTERVIU CU KRISTER WICKMAN, MINISTRUL SUEDEZ AL DEZVOLTĂRII INDUSTRIALE

LARGI POSIBILITĂŢI DE DEZVOLTARE A COOPERĂRII ECONOMICE ÎNTRE ROMÂNIA ŞI SUEDIA

LA MIJLOCUL lunii febrauarie **KRISTER WICKMAN,** *ministrul suedez al dezvoltării industriale a făcut o scurtă vizită în România. La încheierea acestei vizite domnia sa a avut amabilitatea să răspundă la cîteva întrebări pentru cititorii* **Vieţii economice.**

• **După cum se ştie schimburile între România şi Suedia au cunoscut în ultimii ani o dezvoltare rapidă; volumul comerţului exterior între ţările noastre a crescut în anii 1961—1969, de circa cinci ori. Există însă posibilităţi pentru dezvoltarea mai departe a acestor schimburi. În acest context ce ne-aţi putea spune, domnule ministru, despre vizita dv. în România?**

— Trăim într-o lume complexă în care este posibil să se atingă un nivel industrial ridicat folosind între altele şi avantajele specializării şi ale cooperării. În consecinţă trebuie să lărgim activitatea de cooperare care este astăzi mult mai necesară decît în trecut. Am găsit în ţara dv. o atitudine deschisă şi prietenească faţă de ţara mea şi faţă de colaborarea cu toate ţările lumii. Dorim să îmbunătăţim eficienţa industriilor noastre. Trebuie să colaborăm pe plan tehnic cît mai mult.

Scopul principal al vizitei mele a fost de a lua cunoştinţă, în calitate de ministru suedez al dezvoltării industriale, de realizările industriei româneşti. Numai printr-o mai bună cunoaştere, prin cunoaşterea realizărilor acestei ramuri din ambele ţări, putem adînci colaborarea şi cooperarea noastră. Cu toate că actuala vizită în ţara dv. a fost scurtă, pot să vă spun cu toată sinceritatea, bazîndu-mă pe realităţi concludente, că realizările dv. ar trebui să fie cunoscute mult mai bine de mulţi factori de răspundere din alte ţări. M-am convins de marile progrese pe care le-a obţinut industria românească în ultimii ani. Am vizitat cîteva rafinării de petrol, o mare întreprindere de maşini şi agregate grele. Nivelul industrial al acestora mă face să afirm că intensificarea cooperării între ţările noastre este nu numai posibilă, dar şi necesară în interesul şi beneficiul ambelor părţi. Trebuie să colaborăm, să cooperăm pe o bază de egalitate astfel ca ambele părţi să beneficieze în aceeaşi măsură. În această privinţă, am deplina convingere, că între ţările noastre nu se pot ivi nici un fel de greutăţi. În situaţia dată, cînd creşte vertiginos gradul de specializare, cînd procedeele de producţie devin tot mai integrate între industriile diferitelor ţări, între întreprinderile din interiorul ţărilor şi între întreprinderi din diferite state, este imperios necesar să găsim în relaţiile româno-suedeze mijloace şi mai eficace pentru a întări legăturile noastre.

Acest lucru l-am urmărit şi eu în cursul acestei vizite. Precum se ştie s-a înfiinţat şi o comisie mixtă, care îşi desfăşoară activitatea sub patronajul guvernelor României şi Suediei; este un organism care va coordona şi mai eficient acţiunile de cooperare industrială între ţările noastre.

• **Care sînt domeniile în care consideraţi că s-ar putea concretiza în viitor acţiunea de cooperare?**

— Ar fi util să ne concentrăm eforturile în ramurile în care putem obţine avantaje reciproce cît mai mari; dv. v-aţi specializat în unele ramuri, noi în altele. În domeniul industriei grele există deja o bună cooperare, acest lucru se poate extinde şi la alte domenii şi cred că în urma vizitei pe care am făcut-o în ţara dv. vom reuşi să avansăm pe acest drum. Dv. aţi făcut progrese foarte mari în domeniul geologiei, a prelucrării ţiţeiului şi a industriei chimice. Acestea sînt ramuri care ne interesează foarte mult şi vrem să beneficiem de pe urma cunoştinţelor pe care le-aţi acumulat, de pe urma procedeelor pe care le-aţi elaborat şi perfecţionat. În ceea ce ne priveşte, noi sîntem specializaţi de exemplu în industria lemnului, exploatare şi prelucrare, industria hîrtiei şi celulozei. Iată deci domenii de colaborare amplă, de mare folos pentru ambele ţări.

Există, desigur, şi posibilitatea de colaborare şi cooperare între ţările noastre în vederea plasării unor produse pe terţe pieţe. Şi din toate acestea nu avem decît de cîştigat.

Interviu realizat de
T. TOMCSANYI

RITMUL TRANSLAŢIEI

(Urmare din pag. 4)

mente conceptiv-constructive. Prin atenţia acordată valorificării cercetărilor se scontează legarea planului de cercetare de problemele utile ale subramurilor, şi, în consecinţă, translarea mai rapidă a unor rezultate ale cercetării în industrie sub formă de produs nou.

Înţelegerea oarecum automată, care se dă în ultimul timp acestei noţiuni complexe, creează unele greutăţi în relaţiile dintre cercetare şi industrie. Faptul că întreprinderea este obligată să raporteze cum a utilizat rezultatele cercetării ştiinţifice ce i-a fost furnizate şi să finanţeze, în perspectivă, alte teme de acest gen, o conduce adesea să adopte o atitudine rezervată faţă de temele pe care le propune institutul. Am căutat să arătăm că **valorificarea unui rezultat ştiinţific se face în perioada de economizare, care poate varia de la „an" la „ani", în funcţie de nenumăraţii parametri care apar pe piaţă.** S-ar putea obiecta că existenţa oricărei întîrzieri în aplicare conduce la o uzură morală a produsului. Pot apare fireşte, şi astfel de cazuri. Dar nici o industrie serioasă nu opreşte procesul de înnoire a produselor, de creare în permanenţă a noi tipuri, indiferent dacă le va lansa sau nu imediat pe piaţă, întrucît la momentul oportun, cu eforturi incalculabil mai mici, poate aduce prototipul „la zi".

Există şi situaţii în care evoluţia tendinţelor va arăta că deşi un prototip a fost realizat şi are performanţele cerute, este mai util a se renunţa la el în forma în care a fost elaborat iniţial. Din date statistice rezultă că, de pildă în S.U.A., din 60 de idei cu privire la produse noi, pe parcursul planificării şi elaborării, numai una are şanse de succes. Elementul care generează asemenea efecte îl reprezintă, desigur, zona mare de incertitudine, specifică activităţii de explorare a noului. Pornind de la faptul că nu toate temele de cercetare vor conduce la un produs nou, s-ar putea formula sugestia că cercetarea trebuie să se ocupe numai de temele care conduc întotdeauna la realizarea de produse noi. Există însă cineva care poate indica, cu cea mai mare certitudine, care sînt acestea?

Revenim deci la o chestiune deosebit de importantă, al cărei efect nu trebuie să-l subestimăm — aceea a **riscului în cercetare.** De aici nu trebuie trasă însă concluzia că banii investiţi nu se recuperează. Rezultatele obţinute pot fi aplicate, cu siguranţă, în cadrul altor cercetări, la realizarea altor produse şi, lucru şi mai important, în acest mod se asigură formarea unui colectiv experimentat, capabil de a ataca rapid probleme de acelaşi gen.

Evident, seriozitatea unei unităţi de cercetare se apreciază după curajul cu care abordează anumite probleme noi. **Consider că toată „arta" conducerii unei unităţi de cercetare constă în limitarea numărului problemelor care, după anumite investigaţii, conduc la concluzia că nu mai merită a fi continuate.** Aici însă vor trebui reglementate cîteva lucruri, şi anume: cum se va împăca acţiunea de sistare a lucrării cu noţiunea de valorificare şi cum găseşte fabrica, care a finanţat tema, justificare pentru decontarea cheltuielilor? Desigur, s-ar putea spune că institutul să suporte aceste cheltuieli din propriile resurse. Lucrul ar fi perfect posibil dacă el ar primi o cotă parte din beneficiile realizate de industrie, din vînzarea unui produs nou. Or, în prezent, unitatea de cercetare nu este cu nimic stimulată atunci cînd se desface un produs nou, conceput de ea.

Necesitatea înnoirii producţiei este astăzi un adevăr ce nu mai trebuie dovedit. Se pune cu acuitate doar problema organizării procesului de înnoire a produselor şi tehnologiilor astfel încît incertitudinea şi riscul să fie cît mai mici. **Activitatea de cercetare joacă rolul unei „pompe" care extrage, sintetizează şi transformă ideile în produse şi tehnologii noi, industria putind să preia pe cele de care are nevoie.** De colaborarea dintre aceşti doi factori, sub raport tehnic şi economic, de viteza cu care se transpun la scară industrială cercetările finalizate, depinde dacă un produs, atunci cînd va fi realizat, va fi „nou" sau va purta, într-o măsură pronunţată, amprenta uzurii morale.

Erată

Ultimele trei rînduri din nota la articolul „Colaborarea dintre ţările socialiste în domeniul planificării", publicat în **Viaţa economică** nr. 7/1971 (pag. 6), se vor citi "...şi tehnico-ştiinţifică cu ţările socialiste". I. Ionescu, **Lumea** nr. 34 (356) şi 35 (357) din 1970.

NEVOIA DE PERFECŢIONARE

NU NI SE PARE fără temei afirmaţia că viitorul unei naţiuni se plămădeşte în şcolile sale. Am extinde însă noţiunea de şcoală la întregul sistem de instrucţie, înţeles nu numai în formele sale instituţionale clasice — de învăţămînt elementar, mediu şi superior — ci la o accepţiune mai largă. Chiar dacă şcolile amintite constituie formele de bază, chiar dacă ele ar fi foarte bune, tot nu vor putea răspunde nevoii acute de perfecţionare pe care o resimţim şi după încheierea studiilor universitare.

Actuala explozie informaţională face imposibilă încheierea studiului o dată cu terminarea şcolii. Extinderea perioadei de învăţămînt de-a lungul întregii activităţii profesionale a devenit astăzi o necesitate reală, care ne obligă la deprinderea studiului continuu, la reciclarea permanentă a cunoştinţelor noastre. In cuvîntarea sa la recenta plenară a C.C. al P.C.R., tovarăşul Nicolae Ceauşescu a arătat că „Independent de gradul de pregătire în politehnică sau în alt domeniu, după 4—5 ani problema reciclării este o necesitate imperioasă atît pentru cei din producţie, cît şi pentru cei din învăţămînt".

Ne revine acum acea dificilă sarcină de a stabili de ce cunoştinţe avem nevoie, cum să le asimilăm.

Dacă am restrînge pentru un moment aria la cadrele de conducere din unităţile economice, ar trebui să pornim în acest caz de la aserţiunea că, în realitate, ei sînt confruntaţi cu conducerea unui microcosmos dinamic, care nu poate fi dirijat numai pe baza unor cunoştinţe teoretice impersonale, ex cathedra. Un adevărat cadru de conducere, obişnuit să judece în termenii eficienţei, îşi va pune întotdeauna întrebarea: „Mă ajută în activitate noile cunoştinţe ?" sau „Elementele de analiză economică, contabilitate, cercetări operaţionale dobîndite mă ajută să înţeleg şi să judec altfel decît pînă acum rezultatele întreprinderii ?". Trebuie să găsim deci formula în care cunoştinţele teoretice corespund cel mai bine particularităţilor fiecărei întreprinderi, astfel încît efortul de adaptare să fie minim.

Perfecţionarea nu poate să se limiteze numai la prezentarea de cunoştinţe noi, este necesar — şi aceasta poate în primul rînd — ca ea să urmărească să modifice sistemul de referinţe, de valori, aptitudinile.

Şi în economie, ca şi în medicină, formarea aptitudinii de a diagnostica *constituie unul din obiectivele principale. Pentru că aşa cum studenţii în medicină, puşi în contact cu cazurile concrete ale bolnavilor, sînt solicitaţi să confrunte şi să adapteze cunoştinţele teoretice la realitatea practică, să înveţe să stabilească diagnosticul şi tratamentul, aşa se întîmplă şi în cazurile specifice ale fiecărei întreprinderi, unde conducătorilor li se cere să descifreze un diagnostic şi să ia o decizie.*

Metodei cazurilor, acea metodă a învăţămîntului activ care ne permite să simulăm în procesul didactic situaţii cît mai apropiate de cele din realitate, merită să-i acordăm mai multă atenţie. Ea poate constitui terenul de întîlnire şi colaborare între industrie şi universitate.

Prelungirea dialogului industrie — universitate, de la întocmirea programelor şi a „cazurilor de învăţămînt", la fazele de învăţămînt propriu zis şi elaborarea unor proiecte de cercetare în comun, poate face colaborarea mai fructuoasă. Fiecare participant la un program de perfecţionare, familiarizat cu noţiunile proprii activităţii sale profesionale, urmează să înveţe să le pună în practică ; el învaţă de fapt în acelaşi timp să cunoască modul de funcţionare internă a mecanismului întreprinderii, ca şi propriul mecanism de învăţare, prin confruntarea permanentă cu realitatea. Concepţia programelor de perfecţionare de la CEPECA, prin împărţirea lor în trei faze — familiarizarea cu cunoştinţele teoretice, efectuarea pe baza lor a unor proiecte practice în întreprindere şi apoi discutarea în grup a acestor proiecte — se recomandă ca o experienţă pe care s-o îmbunătăţim şi s-o extindem.

Investite cu responsabilităţi tot mai mari, cadrele de conducere din economie se pot sprijini tot mai puţin pe cunoştinţele, ideile şi experienţele trecute. Adaptarea la un mediu în schimbare continuă determină nevoia de perfecţionare, de cunoştinţe şi idei noi. Imaginaţia creatoare este legată de cultura generală şi profesională care deschide orizontul, dezvoltă capacitatea de adaptare, întreţine curiozitatea intelectuală.

I. OLTEANU

CONDUCERE ŞI ORGANIZARE

EVALUAREA ŞI SELECŢIA CADRELOR DIN ECONOMIE

VALOAREA UNEI INTREPRINDERI stă în valoarea oamenilor săi. 80% din eşecurile organizaţiilor economice se datoresc cadrelor de conducere. Izvorul decalajelor îl constituie în primul rînd, diferenţele existente în sistemele de conducere din economie. Afirmaţiile aparţin unor cunoscuţi specialişti şi ele nu au menirea să diminueze importanţa celorlalţi factori ai funcţionării şi dezvoltării organizaţiilor economice, ci să sublinieze rolul deosebit al factorului uman şi în special cel ce revine conducerii în universul tot mai dinamic al economiei moderne.

Dezvoltarea este evident o funcţie a innoirii şi diversificării producţiei, a tehnologiilor, a metodelor de organizare a producţiei şi a muncii, a tehnicilor de marketing, de informatică etc. Omul este însă cel care creează produse, tehnologii, metode şi tehnici noi. Şi omul creează în măsura în care este pregătit corespunzător,orientat, antrenat, motivat, cointeresat — într-un cuvînt în măsura în care întreprinderea posedă cadre bine pregătite. Din acest motiv din iniţiativa conducerii partidului nostru, Consiliul de Miniştri a elaborat un proiect de lege cu privire la perfecţionarea pregătirii profesionale a salariaţilor din unităţile socialiste de stat.

În aceste împrejurări procesului de **RECRUTARE, EVALUARE ŞI SELECŢIE, FORMARE ŞI PROMOVARE** *a cadrelor trebuie să i se acorde o importanţă deosebită, dîndu-i un conţinut ştiinţific, obiectiv. Aceste etape ale unui proces global constituie latura principală a politicii de cadre, care, în cadrul untăţilor economice, intră în responsabilitatea directorului de personal (în lipsa acestuia, dat fiind importanţa problemei, a directorului general) şi a serviciului de personal.*

Acest compartiment specializat nu trebuie conceput ca un serviciu administrativ, ce se ocupă numai cu formalităţile de angajare şi cu evidenţele salariaţilor, ci ca unul funcţional şi de stat major, capabil să elaboreze studiile care stau la baza politicii de cadre curente şi de perspectivă a unităţii respective, să utilizeze tehnicile moderne de evaluare, selecţie, formare şi promovare a cadrelor.

Evident că între toate criteriile de evaluare, selecţie şi promovare a cadrelor, elementul hotărîtor trebuie să-l constituie **REZULTATELE** *obţinute în activitatea practică şi verificarea* **APTITUDINILOR** *necesare postului pe care urmează să-l ocupe. Iată de ce, mai ales în evaluarea şi promovarea cadrelor din întreprindere, fără a diminua cu nimic utilitatea testelor şi a altor metode de evaluare şi selecţionare elaborate de specialiştii în probleme de personal, apare deosebit de important rolul şefilor ierarhici superiori celor evaluaţi şi obiectivitatea acestor evaluări.*

În grupajul pe care îl publicăm ne ocupăm îndeosebi de unele aspecte ale evaluării şi selecţionării cadrelor în unităţile economice. „Viaţa economică" îşi propune să abordeze şi alte aspecte „tehnice" şi de principiu privind aspectul complex al recrutării, evaluării, formării, selecţiei şi promovării cadrelor din economie.

UN DIRECTOR ÎŞI „REDESCOPERĂ" COLABORATORII...

O INTERESANTĂ metodă de evaluare a calităţilor de conducere ale cadrelor a fost concepută şi aplicată la **Uzina de mecanică fină** din **Bucureşti** de către directorul general al Centralei industriale de optică, mecanică fină şi scule, ing. **Teodor Gorceag.** Prezentăm mai jos, în ce constă metoda, cum a fost aplicată şi la ce concluzii a dus utilizarea ei.

Au fost supuse evaluării 17 cadre de conducere, de la şefi de sector şi pînă la şefii de servicii. Aprecierile au fost făcute individual de către un grup de 7 persoane, (directorul general al uzinei, directorul adjunct, contabilul şef, alte cadre de conducere, secretarul organizaţiei de partid, preşedintele comitetului de sindicat).

Mai întîi a fost proiectată o **fişă de examinare a cadrelor de conducere** (vezi tabelul din pag. 9). Au fost stabilite, cinci calificative posibile de evaluare a calităţii cadrelor de conducere : excepţional, bun, satisfăcător, incert şi mediocru. Răspunsurile se notează conform unui punctaj stabilit de la 5 la 1, corespunzător calificativelor acordate. Această fişă cu numele cadrelor supuse evaluării a fost difuzată pentru completare celor 7 persoane cuprinse în grupul de evaluare. Fişele au fost colectate de către directorul general. Pe baza notelor trecute în fiecare fişă s-a determinat media aritmetică ponderată a notelor acordate fiecărei persoane apreciate şi s-au construit o serie de **grafice** în care figura punctajul acordat de fiecare apreciator, fiecărei persoane apreciate, cît şi a întregului grup luat în studiu.

Pe baza abaterii mediei individuale faţă de cea a grupului de persoane apreciate, s-a conturat **dispersia calităţilor individuale de conducător.** O persoană care a avut de exemplu o medie de 85 de puncte faţă de media generală a grupului de numai 60 de puncte, s-a considerat că posedă calităţi de conducător situate la nivelul superior.

Cadrele de conducere, care au avut un punctaj maxim faţă de media grupului studiat, au fost stimulate printr-o ridicare a nivelului de salarizare. Cu cele 5 cadre de conducere care au prezentat deficienţe, înregistrînd un punctaj redus faţă de media generală a grupului, directorul general a purtat o serie de discuţii, li s-au arătat deficienţele identificate, au fost urmăriţi în activitate timp de 3—4 luni. Din aceştia, doi şi-au îmbunătăţit substanţial activitatea, situîndu-se la un nivel mult superior faţă de media generală, şi fiind stimulaţi prin ridicarea nivelului de salarizare. După circa un an de zile de la efectuarea studiului alţi doi s-au ridicat cu ceva peste medie, iar unul a plecat din uzină, neputînd face faţă cerinţelor impuse de funcţia de conducere ce o deţinea.

Graficele construite au permis directorului general şi o **caracterizare a persoanelor care au făcut aprecierile.** A reieşit mai întîi **gradul de exigenţă** al fiecărui apreciator faţă de un anumit domeniu de activitate, exigenţa fiind în funcţie de domeniul de activitate în care lucrează, experienţa acumulată şi vîrsta.

Metoda aplicată a permis să se tragă unele concluzii şi în ceea ce priveşte **gradul de subiectivism** al aprecierilor făcute. Dacă un apreciator a acordat la marea majoritate a celor cuprinşi în studiu, un punctaj maxim, iar la unul sau două persoane un punctaj minim, a reieşit imediat subiectivismul în apreciere, determinat de natura relaţiilor cu aceste persoane.

O altă concluzie care s-a desprins din utilizarea acestei metode este **tendinţa oamenilor de a aprecia mai puţin o altă activitate, în raport cu cea în care lucrează,** deoarece nu au suficiente cunoştinţe despre ea. Din acest motiv alegerea persoanelor care fac evaluarea trebuie să se facă cu mult discernămînt, aceştia trebuind să cunoască bine pe oameni şi întreaga activitate a întreprinderii, privită ca un organism economic, pentru a înţelege bine obiectivele activităţii sectoarelor asupra cărora face aprecieri.

Metoda de evaluare a calităţilor cadrelor de conducere elaborată şi aplicată la Uzina de mecanică fină — Bucureşti, constituie un instrument eficace de apreciere cu un grad satisfăcător de obiectivitate a modului în care cadrele răspund cerinţelor impuse de ocuparea funcţiilor de conducere. Ea permite conducătorului de întreprindere o mai judicioasă fundamentare a promovării şi cointeresării materiale a cadrelor. Trebuie folosită însă cu atenţie şi discernămînt, deoarece şi ea este supusă — într-o oarecare măsură — ca de altfel toate tehnicile de acest gen, erorilor caracteristice metodelor de evaluare a calităţii cadrelor de conducere.

Stere POPESCU

FIȘA DE EVALUARE A CADRELOR DE CONDUCERE

	Numele și prenumele	Serviciul	Caiități personale	Calificative: Excepțional	Bun	Satisfăcător	Incert	Mediocru
RANDAMENT	În ce măsură posedă cunoștințele necesare desfășurării activității sale?		CUNOȘTINȚE					
	În ce măsură știe să-și organizeze munca pentru ca aceasta să fie realizată rapid și eficient?		PLANIFICARE					
	În ce măsură își menține randamentul pentru a putea duce la bun sfîrșit ceea ce a început?		APLICAȚIE					
	Face greșeli sau erori în munca sa?		PRECIZIE					
	Își desfășoară munca atît în ansamblu cît și în detaliu?		CONȘTIINȚA					
INTELECT	Își adaptează activitatea după necesitățile situațiilor noi?		ADAPTABILITATE					
	Este capabil cînd studiază o problemă să distingă părțile componente, izolate și corelate cu ansamblul?		ANALIZA					
	În ce măsură este capabil, în vederea obținerii unor concluzii juste, să distingă esențialul de ceea ce este mai puțin esențial?		RAȚIONAMENT					
	Este capabil să amelioreze metodele aplicate, să lărgească cîmpul cunoștințelor?		CREAȚIE					
	Poate prezenta rezultatele muncii sale ordonat sub formă de raport?		EXPRIMARE					
PERSONALITATE	Este interesat în munca sa?		INTERES					
	Poate el lua inițiativă bazîndu-se pe raționamentul său?		INIȚIATIVA					
	Se ține de programul pe care și l-a fixat, chiar în cazul unor influențe opuse ce-l descurajează?		PERSPECTIVA					
	Se înțelege bine cu persoanele cu care este zilnic în contact?		COOPERARE					
	În ce măsură putem avea încredere în el, în probleme importante sau confidențiale?		ÎNCREDERE					
CONDUCERE	Își poate organiza activitatea după indicații logice și ușor aplicabile?		ORGANIZARE					
	În ce măsură își ajută subalternii să-și însușească formarea necesară a efectuării în mod eficace activității fixate?		FORMARE					
	Reușește să-și ghideze subalternii pentru ca aceștia să muncească împreună pentru un scop comun?		ANTRENARE					
	Controlează aplicarea planurilor, dacă măsurile sau instrucțiunile au fost realizate întocmai?		CONTROL					
	În ce măsură controlează prețul de cost pentru utilizarea judicioasă a resurselor umane, a materiilor prime și mașinilor?		SPIRIT ECONOMIC					

EI DESPRE EI ÎNȘIȘI...

OPINIA A 32 DE CADRE ASUPRA CRITERIILOR PROPRIEI LOR SELECȚIONĂRI

PRACTICA MONDIALĂ a conducerii evidențiază unele caracteristici care pot fi folosite drept criterii de selecționare a cadrelor de conducere. Alegînd 13 dintre acestea, specialistul Ovidiu Nicolescu, de la Institutul de Cercetări Economice a încercat să obțină opinia asupra lor a unui număr de 32 de cadre din centrale și întreprinderi din țara noastră. Iată rezultatele anchetei și comentariile autorului ei:

DINTRE CRITERIILE utilizate astăzi în practica mondială pentru selecționarea personalului de conducere am ales următoarele 13: studii, vechimea în producție, vechimea în întreprindere, competența economică, competența tehnică, abilitatea de a „mînui" oamenii, capacitatea de a lucra în colectiv, capacitatea de a lua decizii eficace, caracterul, prestanța, starea sănătății, dorința de a conduce și capacitatea de a se autoperfecționa continuu. Cei intervievați au fost rugați să indice din această listă pe primele șapte, care ar trebui — după opinia lor — să constituie principalele criterii de selecționare a personalului de conducere, distinct pentru funcțiile de director, șef de serviciu și șef de echipă.

Conducere superioară: studii și putere de decizie

PENTRU FUNCȚIA de director, **studiile** se consideră ca cel mai important criteriu. Cu două excepții, cadrele intervievate le-au inclus printre primele șapte, 30% apreciindu-l ca cel mai important, iar 50% printre primele trei criterii de luat în considerație.

Toți participanții la anchetă indică **capacitatea de a lua decizii eficace** printre primele șapte criterii de selecție a directorilor. Numărul celor care-l situează pe prima poziție este însă numai de 12,5%, în timp ce între primele trei criterii aproximativ 60%.

O proporție considerabilă a răspunsurilor relevă rolul **criteriului competența economică**: 83% din cei interogați o includ între primele șapte criterii, 12,5% situînd-o chiar în fruntea lor. Cadrele de conducere din centrală atașează — surprinzător — acestui criteriu o importanță mai mică decît cele din întreprinderi. Astfel 66% din răspunsurile personalului de conducere din întreprinderi o includ între primele trei criterii față de numai 18% din răspunsurile personalului din centrale. De relevat însă faptul că, atît cadrele intervievate din centrale cît și cele din întreprinderi, situează competența economică a directorilor înaintea celei tehnice, în ciuda faptului că majoritatea lor sînt de formație tehnică.

Pe poziția următoare în ierarhia rezultată din analiza datelor anchetei se află **criteriul competenței tehnice**: 10% din răspunsuri o cotează ca primul criteriu de selecție a directorilor, iar 7,8% o indică printre primele șapte.

Criteriul **capacitatea de a se autoperfecționa** continuu este clasat printre primele șapte de către 72% din răspunsuri, două cadre de conducere indicîndu-l ca cel mai important. Acest criteriu este apreciat cu precădere de personalul din centrale. Nici unul din cadrele de conducere din întreprinderi nu-l includ printre primele trei criterii.

De o apreciere relativ similară beneficiază și criteriul **capacitatea de a lucra în colectiv.** Inclus printre primele șapte criterii de un număr mai redus de cadre, doar 60%, poziția sa se datorează în special opțiunilor cadrelor de conducere din centrală, 38% din ele situîndu-l în rîndul celor mai importante criterii, în timp ce niciunul din cadrele întreprinderilor nu-l includ în această categorie.

Pentru celelalte elemente cuprinse în test, se optează într-o proporție sensibil mai redusă, sub 50% din cei intervievați. **Criteriile dorința de a conduce și starea sănătății** sînt indicate între primele șapte de mai puțin de 20% din cadre, ocupînd ultimul și respectiv penultimul loc în ierarhia numărului de opțiuni primite.

Conducere medie: competența tehnică și cea economică la rivalitate

CONDUCERII de nivel mediu reprezentată prin șefii de servicii și secții se cer calități relativ diferite de cele necesare muncii de director. Aprecierile date criteriilor propuse de noi confirmă acest lucru.

Primul criteriu de selecție al șefilor de servicii este, ca și în cazul directorilor, **studiile**: 90% din cadrele intervievate îl notează printre primele șapte, 40% situîndu-l în fruntea lor. Nu mai puțin de 70% din răspunsuri îl includ între primele trei criterii. Cei 10% care nu consideră studiile ca un element suficient de important pentru a-l număra printre primele șapte criterii activează în întreprinderi. Ca și pentru factorul precedent, 90% din răspunsuri situează **competența tehnică și economică** printre primele șapte criterii, 58% din totalul cadrelor situîndu-le printre primele trei. Un număr mai mare din cei intervievați indică însă competența tehnică pe primul loc — 22% față de numai 9% pentru competența economică.

Cu excepția a 15% din personalul intervievat, toți ceilalți evaluează **capacitatea de a lua decizii** în rîndul celor

Ovidiu NICOLESCU

(Continuare în pag. 18)

TREI METODE DE INVESTIGAȚIE:

TESTUL, DISCUȚIA PSIHOLOGICĂ ȘI STUDIUL CALITĂȚILOR

PRINTRE METODELE de investigare și măsurare a calităților necesare ocupării unor funcții de conducere se numără testele, discuția psihologică și studiul calităților.

Testul este o **probă** căreia trebuie să i se supună mai mulți subiecți plasați în aceleași condiții și comportă o tehnică precisă de apreciere a reușitei sau nereușitei; dacă cei supuși testului posedă sau nu aptitudinea, calitatea, capacitatea și dacă o posedă, în ce proporție. Ca orice instrument de măsură, testul trebuie să întrunească anumite caracteristici: să fie **fidel** (să fie în așa fel elaborat încît să furnizeze în condiții identice aceleași informații); să fie **sensibil** (să aibă posibilitatea de a măsura diferențierile dintre persoanele testate cu o precizie cît mai mare); să fie **omogen** (întrebările să urmărească măsurarea uneia și aceleiași trăsături); să poată fi **validat** (rezultatele testului comparate cu rezultatele concret profesionale să fie satisfăcătoare).

Dacă un test, în urma unui îndelung proces de experimentare pe un număr mare de subiecți, reflectă o relație justă între rezultatele profesionale și cele ale testării și dacă oferă și rezultate similare în diferite ocazii de administrare el se poate standardiza. Rezultatele testelor se exprimă în puncte (numeric). Pe baza testelor standardizate și folosite în practică se pot elabora **tabele-norme de punctaje.** Întreprinderile pot însă să le corecteze în funcție de propriile lor experiențe și condiții specifice.

Testele sînt de mai multe feluri: ale capacității intelectuale sau de inteligență generală, de aptitudini, de personalitate, de interese (preferințe), de deprinderi (care măsoară nivelul capacității de a îndeplini anumite sarcini speciale).

Discuția psihologică — interviul completează informațiile dobîndite prin testare, furnizînd în plus altele cu privire la viața personală, modul de comportament în situații de fapt, modul în care a beneficiat de experiența acumulată etc. Pe baza discuției psihologice se pot face previziuni asupra comportamentului viitor al candidatului în raport cu condițiile concrete de muncă din întreprindere.

Pentru dobîndirea rezultatelor dorite, cel ce conduce interviul trebuie să respecte unele **cerințe**: cunoașterea temeinică a descrierii și specificației postului (pentru a putea determina calitățile cerute candidatului; studierea rezultatelor testelor (dacă persoana a fost supusă testării); crearea condițiilor potrivite unei astfel de discuții; exprimarea clară a întrebărilor și evitarea acelora care să ducă prin ele însele la răspunsuri; printre întrebările interviului vor trebui să figureze în mod obligatoriu cele privind calitățile personale; candidatului trebuie să i se acorde timp suficient pentru a vorbi cît mai mult și liber; obligativitatea de a obține răspunsuri la toate întrebările; notarea răspunsurilor în timpul interviului sau imediat după terminarea lui.

Un interviu condus cu grijă și competență poate explora întreaga viață a unui candidat, pregătirea și educația, experiența în muncă, interesele deprinderile tehnice, de control, administrative și de conducere. Prezentăm mai jos, cu titlul exemplificativ, un model de problematică asupra căreia trebuie concentrată atenția într-o discuție psihologică cu un candidat la un post de conducere într-o întreprindere.

A. **EXPERIENȚA ÎN MUNCĂ**: posturile deținute; posturile preferate; media orelor lucrate pe zi; experiența de conducere; capacitatea de organizare; capacitatea de delegare; motivele schimbării posturilor; factori de satisfacție în muncă, atitudinea față de promovarea în anumite posturi.

B. **PREGĂTIRE**: nivelul studiilor; pregătirea suplimentară; cunoștințe de limbi străine.

C. **DATE PERSONALE**: ocupația părinților; frați, surori; la ce vîrstă a devenit, parțial sau total independent din

Cecilia MANIȚIU
cercetător științific principal,
Institutul de Cercetări Economice.

(Continuare în pag. 18)

PE FONDUL REALIZĂRILOR REMARCABILE pe care economia românească le-a înregistrat în anii ultimului cincinal — 1966—1970 — agricultura se înscrie cu importante succese, atît cantitative, cît mai ales de ordin calitativ. Circa o pătrime din venitul național s-a obținut în agricultură. Această ramură are o contribuție însemnată la export. 13,2% din volumul total al investițiilor din fondurile statului au fost folosite pentru dezvoltarea producției agricole.

La sfîrșitul cincinalului 1966—1970 suprafața agricolă a țării era de 14 930,3 mii ha, din care 9 733,4 mii ha (65,2%) teren arabil, 346,7 mii ha (2,3%) vii și pepiniere viticole, 431,8 mii ha (2,9%) livezi și pepiniere pomicole.

Principala preocupare a conducerii partidului și statului nostru în domeniul agriculturii o constituie dezvoltarea și perfecționarea bazei tehnice-materiale. **„Numai creînd o puternică bază tehnico-materială a agriculturii, asigurînd mecanizarea și chimizarea lucrărilor, aprovizionarea cu apă a solului, recuperarea terenurilor degradate, conservarea în bune condiții a fondului funciar** — sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — **se poate făuri o agricultură cu adevărat modernă, în stare să furnizeze produse agroalimentare în cantități tot mai mari pentru buna aprovizionare a populației, să asigure materiile prime agricole necesare industriei și să creeze disponibilități tot mai mari pentru export".**

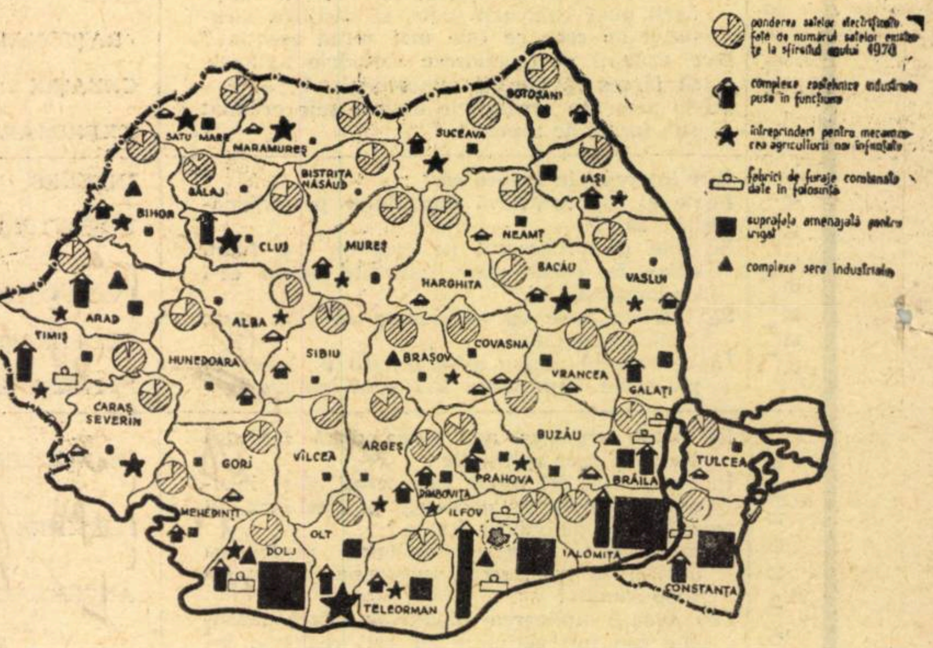

Cartograma principalelor obiective construite

S-A DEZVOLTAT ȘI S-A PERFECȚIONAT CONTINUU BAZA TEHNICO-MATERIALĂ

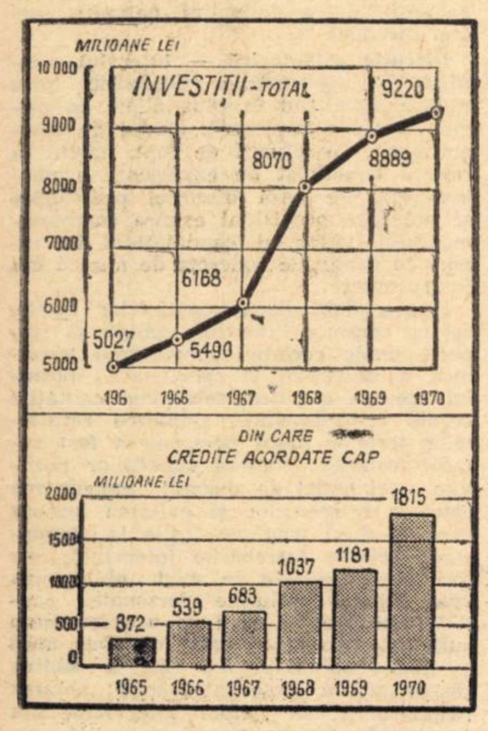

Dinamica investițiilor

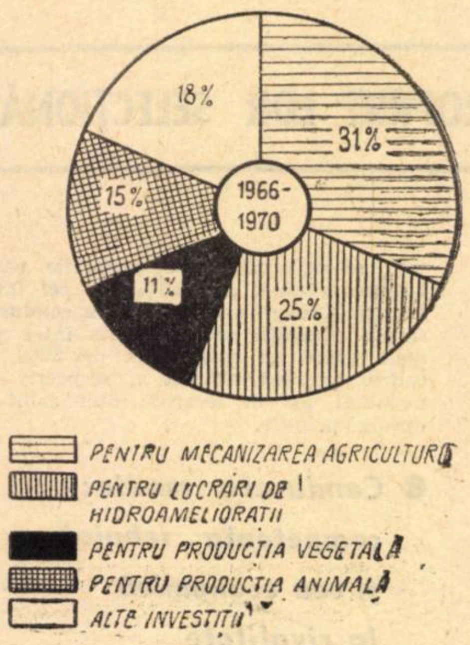

Structura investițiilor din agricultură.

În orientarea investițiilor s-a pus un accent sporit pe dezvoltarea mecanizării și chimizării, pe extinderea irigațiilor și a celorlalte lucrări de îmbunătățiri funciare, pe dezvoltarea plantațiilor pomiviticole, pe construirea de complexe industriale, solarii legumicole și fabrici de furaje combinate și pe realizarea de alte obiective productive cu eficiență economică ridicată.

Din fondurile statului s-au investit 37.837 milioane lei. Dintre obiectivele de investiții productive puse în funcțiune în această perioadă menționăm: complexe pentru creșterea și îngrășarea industrială a porcilor cu o capacitate de producție de 1508,1 mii loc/an; complexe pentru vaci de lapte cu o capacitate de 44,8 mii loc/an; complexe avicole cu o capacitate totală de 5068 mii loc/an; sere industriale însumînd o suprafață de 475 ha; fabrici de nutrețuri combinate cu o capacitate anuală de producție de 679 mii tone.

S-a urmărit să se realizeze o amplasare teritorială cît mai rațională sub raportul eficienței economice a tuturor obiectivelor de investiții.

Volumul sporit de investiții s-a răsfrînt pozitiv cum era și firesc, în creșterea valorii fondurilor fixe. In perioada 1966—1970 acestea au crescut de peste 1,3 ori. Valoarea fondurilor fixe la 100 ha teren a crescut de circa 1,5 ori atît în I.A.Ș. cît și în C.A.P.

Lucrătorii agricoli și membrii cooperatori au dispus în această perioadă de un volum mai mare și mai variat de mijloace de muncă față de perioada 1960—1965. Astfel, valoarea fondurilor fixe pe o persoană ocupată a crescut de circa 1,4 ori.

DOTAREA TEHNICĂ

O puternică dezvoltare a cunoscut-o înzestrarea tehnică a agriculturii, concretizată printr-o creștere importantă a tuturor categoriilor de mijloace de muncă mecanizate. La sfîrșitul anului 1970 agricultura dispunea de un parc de 107,5 mii tractoare fizice (187,7 mii tractoare convenționale), de 26 mii combine pentru cereale, cu 10,2 mii mai multe decît în anul 1965, precum și de 54,3 mii semănători mecanice. Ca urmare a creșterii parcului de tractoare suprafața arabilă ce revine în medie pe un tractor fizic a scăzut de la 121 hectare în anul 1965 la 91 hectare la sfîrșitul anului 1970.

Creșterea dotării tehnice a determinat însemnate mutațiuni în înzestrarea și structura energetică a agriculturii. Puterea totală a mijloacelor energetice a crescut de la 7,1 milioane CP în anul 1965 la 10,8 milioane CP în anul 1970. Ponderea energiei mecanice din totalul bazei energetice a crescut în anii cincinalului de la 91,2% în 1965 la 95,4% în 1970. Corespunzător a scăzut ponderea energiei animale.

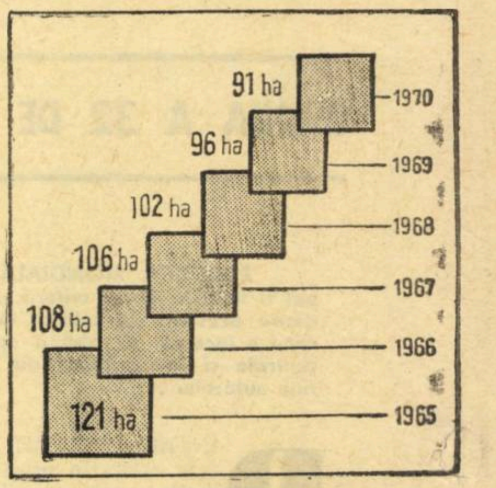

Suprafața arabilă, ce revine pe un tractor fizic (la sfîrșitul anului).

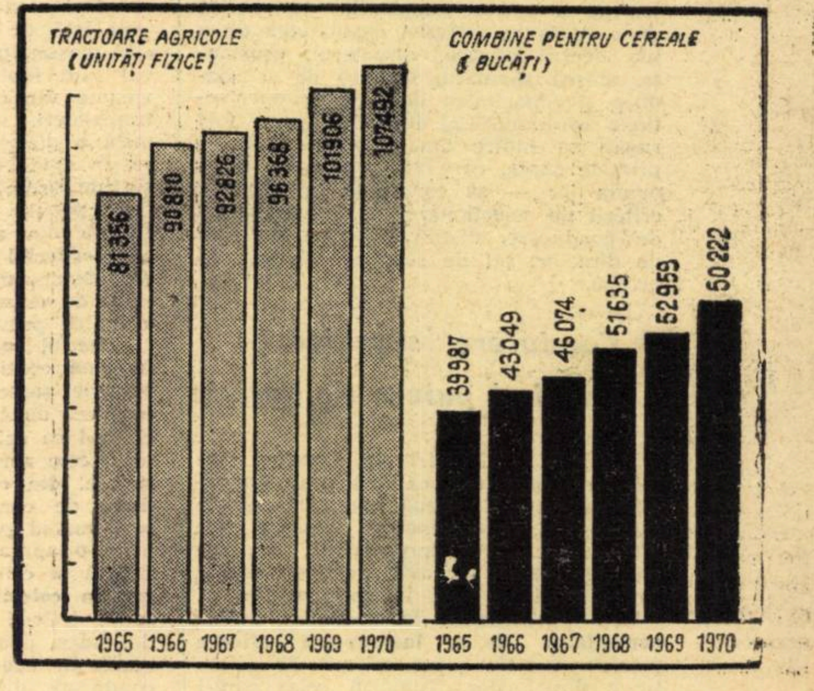

Parcul de tractoare și combine pentru cereale (la sfîrșitul anului).

AGRICULTURA ÎN PLIN PROCES DE MODERNIZARE

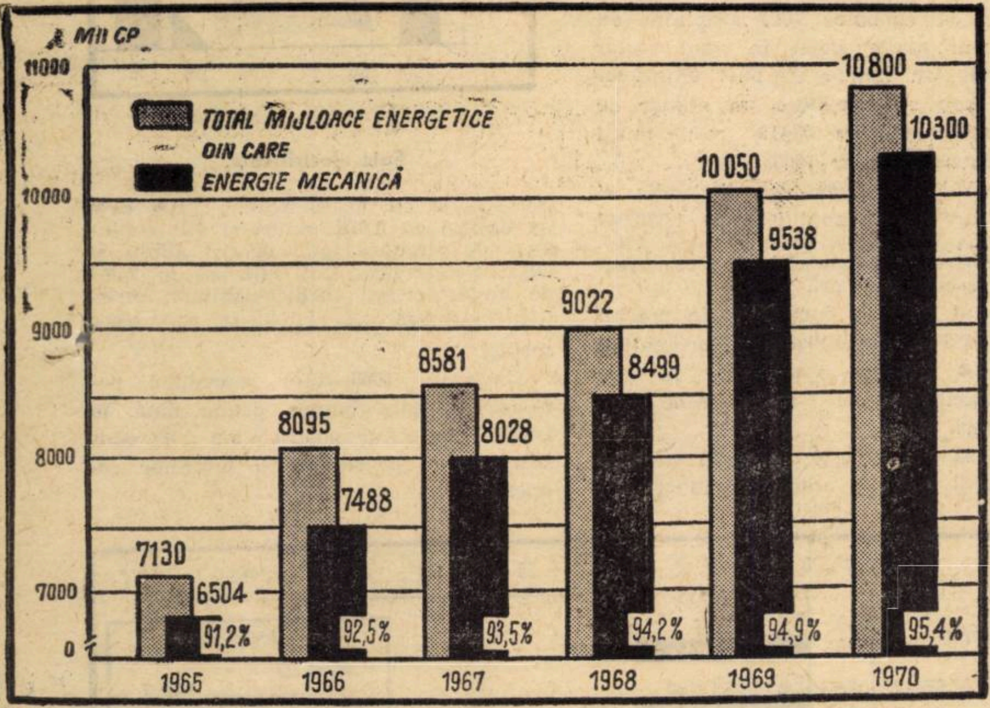

Evoluţia şi structura bazei energetice

ÎNZESTRAREA ENERGETICĂ A PRODUCŢIEI ŞI A MUNCII

Înzestrarea energetică a producţiei agricole, exprimată prin numărul de CP la 100 ha a crescut de la 48,2 CP în 1965 la 72,5 CP în 1970 (cu 50,4%); în aceeaşi perioadă înzestrarea energetică a muncii, exprimată prin numărul de CP

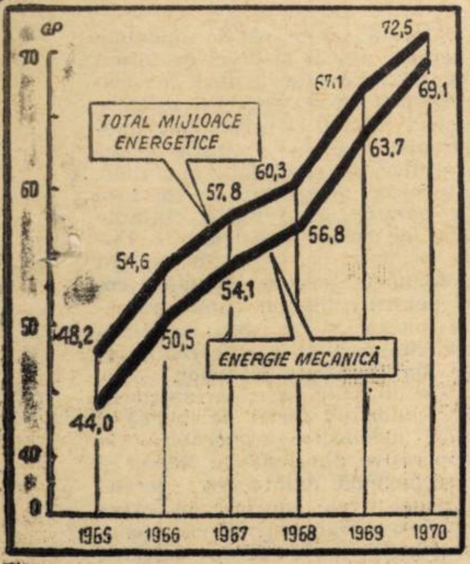

Revine la 100 ha teren agricol total mijloace energetice (CP), din care: energie mecanică (CP).

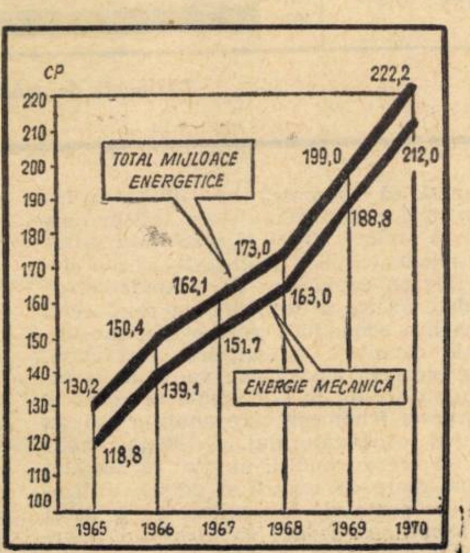

Revine pe o persoană ocupată total mijloace energetice (CP) din care: energie mecanică (CP).

la o persoană ocupată, a crescut de la 130,2 la 222,2 CP (cu 70,7%). O creştere mai accentuată a înregistrat înzestrarea cu energie mecanică: cu 57,0% înzestrarea producţiei şi cu 78,5% înzestrarea muncii.

CHIMIZAREA AGRICULTURII

Cantitatea de îngrăşăminte chimice substanţă activă la hectar a crescut de la 18,1 kg în 1965 la 39,8 kg. în 1970.

Suprafaţa amenajată pentru irigat în perioada cincinalului 1966—1970 reprezintă peste 70% din totalul amenajărilor existente la începutul acestui an. Tot în această perioadă a fost elaborat şi aprobat programul naţional de gospodărirea apelor şi de dezvoltare a îmbunătăţirilor funciare, care prevede o extindere importantă în actualul cincinal a tuturor lucrărilor din acest domeniu de activitate.

Fondul vitipomicol al ţării a crescut considerabil ca urmare a plantărilor noi de vii şi pomi.

La acestea se adaugă şi completările de goluri din vii şi livezi precum şi plantările de pomi răzleţi.

Lucrări de îmbunătăţiri funciare

mii ha

	1966	1967	1968	1969	1970	1966 1970
Suprafaţa amenajată pentru irigaţii	111,3	112,4	106,7	141,8	195,5	577,7
Suprafaţa ameliorată pentru îndiguiri şi desecări	112,1	114,9	115,3	141,2	83,5	567,0
Prevenirea eroziunii solului	404,2	321,1	234,3	343,6	258,1	1561,3
Combaterea eroziunii solului	113,3	149,0	136,3	150,7	140,5	689,8

Plantaţii de vii şi pomi

mii hectare

	1966	1967	1968	1969	1970	1966 1970
Vii total	19,8	18,3	16,4	12,9	11,1	78,5
din care:						
— vii altoite şi vii indigene	19,1	17,8	16,2	12,1	10,8	76,9
Livezi de pomi — total	12,6	15,2	12,1	7,9	8,0	55,8
din care: meri	7,4	9,1	6,8	3,8	3,7	30,8

Deosebit de semnificative sînt şi transformările intervenite în agricultură în ceea ce priveşte forţa de muncă, ocuparea acesteia, gradul ei de calificare, precum şi organizarea producţiei însăşi.

Populaţia ocupată în agricultură s-a redus cu 600 mii persoane, iar ponderea acesteia din totalul populaţiei a scăzut de la 59% în 1965 la 50% în 1970.

Structura socială a populaţiei ocupată în agricultură cuprindea la sfîrşitul anului 1970 salariaţi în unităţile agricole de stat — 6,4%, membri C.A.P. — 83,6% şi ţărani cu gospodărie individuală — 10,0%.

În anii cincinalului 1966—1970 — agricultura a primit un număr considerabil de specialişti cu studii superioare şi medii. S-a realizat o mai bună încadrare a unităţilor cu specialişti cu studii superioare care lucrează nemijlocit în producţie.

În domeniul organizării producţiei s-a accentuat procesul de concentrare, profilare şi specializare a unităţilor. Numărul întreprinderilor agricole de stat a scăzut în perioada 1965—1970 de la 721 la 310, suprafaţa medie pe o întreprindere crescînd de la 2880 la 5646 ha. Procesul de concentrare şi specializare a întreprinderilor agricole de stat a continuat concretizîndu-se în măsurile de perfecţionare a conducerii şi organizării agriculturii, la începutul acestui an. Ca

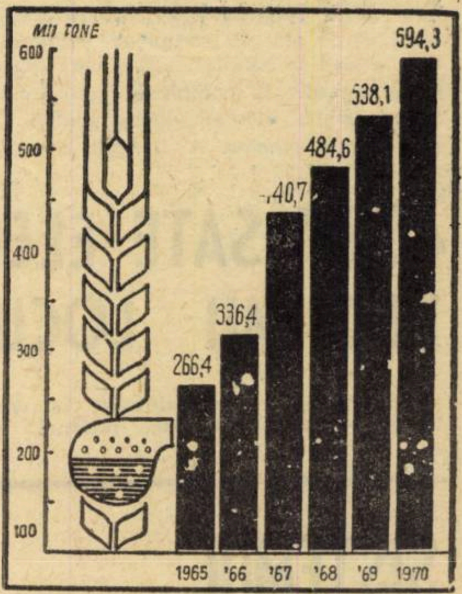

Îngrăşăminte chimice

urmare, în prezent suprafaţa medie ce revine pe o întreprindere agricolă de stat a crescut la circa 6800 ha. În sectorul cooperatist, prin comasarea unor cooperative suprafaţa medie pe o unitate a crescut de la 1921 ha la 1953 ha.

PRODUCŢIA GLOBALĂ - CU 24% MAI MARE FAŢĂ DE 1961-1965

Dezvoltarea şi perfecţionarea pe o linie continuu ascendentă a forţelor de producţie din agriculutră şi îmbunătăţirea substanţială a organizării producţiei şi a muncii au condus, cu toate condiţiile pedoclimatice mai puţin favorabile, existente în ultimii ani ai cincinalului, la o creştere a producţiei agricole globale cu 24% faţă de perioada 1961—1965. În structura producţiei globale agricole au avut loc şi unele schimbări calitative. Astfel, ponderea producţiei globale ani-

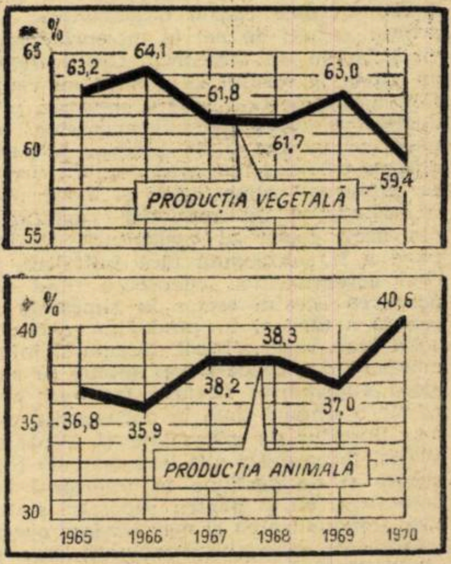

Structura producţiei globale agricole (total).

conf. univ. dr. Mircea BULGARU
conf. univ. dr. Sabin Nica-SÎRBEŞTI

⟶

←

male a crescut de la 36,8% în 1965 la 40,6% în 1970, în timp ce ponderea producţiei globale vegetale a scăzut de la 63,2% în 1965 la 59,4% în 1970.

Evoluţia producţiei la principalele produse (medii cincinale)

	U/M	1961—1965	1966—1970	Creşteri
— grîu-secară	mii to	22078	23740	1662
— porumb	„	29263	36056	6793
— sfeclă de zahăr	„	14333	19057	4724
— floarea soarelui	„	2519	3637	1118
— cartofi de toamnă	„	11525	12480	955
— legume	„	8285	10436	2151
— fructe şi struguri	„	91330	11655	2525
— carne (sacrificii)	mii to g.v.	4911	6354	1443
— lapte	mii hl	158181	193025	34844
— lînă	mii to	120,0	145,5	25,5
— ouă	mil. buc.	12512	15768	3256

Producţiile agricole totale au crescut în principal pe seama sporirii randamentelor medii la unitatea de suprafaţă. Concomitent, în sectorul zootehnic, a avut loc şi o creştere a efectivelor de animale la toate speciile ceea ce constituie un indiciu al intensificării şi modernizării acestei ramuri a economiei noastre naţionale.

Creşterea efectivelor de animale (mii capete)

	Efective la sfîrşitul anilor: 1965	1970	Creşteri
Bovine din care:	4935,0	5215,4	280,4
— vaci, bivoliţe şi juninci	2328,2	2623,6	295,4
Porcine din care:	5365,4	6357,9	992,5
— scroafe de prăsilă	460,8	680,5	219,7
Ovine din care:	13125,2	13812,8	687,6
— oi şi mioare	9852,1	10581,6	729,5
Păsări	40084,5	54164,1	14079,6

La sporirea efectivelor o contribuţie de seamă au avut complexele moderne de bovine şi porcine şi păsări bazate pe metode industriale de creştere şi îngrăşare a animalelor şi păsărilor. În anul 1970 funcţionau în întreprinderile agricole de stat 19 complexe industriale de creştere a porcilor, 25 mari complexe avicole, 22 complexe pentru creşterea vacilor, 17 complexe pentru îngrăşarea taurinelor. A început construirea de complexe zootehnice intercooperatiste avicole, pentru creşterea porcilor, pentru îngrăşarea mieilor.

Întrucît creşterea producţiei agricole globale a avut loc în condiţiile scăderii cu 9% a populaţiei active ocupate, rezultă că în această perioadă a avut loc şi o însemnată creştere a productivităţii muncii. Astfel, valoarea producţiei globale pe o persoană ocupată a fost în 1970 cu 23,8% mai mare decît în 1965.

4077 SATE ELECTRIFICATE 260 MII LOCUINŢE NOI

Rezultatele pozitive obţinute în creşterea producţiei agricole, alături de veniturile obţinute din alte activităţi, au condus la îmbunătăţirea condiţiilor de muncă, de viaţă ale ţărănimii, la ridicarea nivelului ei de trai. În această perioadă s-au electrificat 4077 sate, reprezentînd 38,5% din totalul satelor electrificate.

S-au construit peste 260 mii locuinţe noi şi s-au renovat un număr apreciabil de locuinţe vechi. S-au construit în mediul rural un număr de 650 complexe comerciale noi. A crescut volumul desfacerilor, sporuri mai rapide cunoscînd sortimentele cu valori mari şi de folosinţă îndelungată.

Gradul crescînd de civilizaţie la sate este atestat şi de numărul mare al intelectualilor care lucrează în mediul rural. Astfel, în şcolile de cultură generală activează în anul şcolar 1970/1971 — un număr de 93427 cadre didactice. Reţeaua învăţămîntului de cultură generală cuprinde 12636 unităţi din care 164 licee de cultură generală. În acelaşi an şcolar sînt înscrişi 1.932.792 elevi din care 39.679 la liceele de cultură generală. De remarcat faptul că s-a extins la sate învăţămîntul preşcolar a cărei reţea cuprinde 7601 grădiniţe, cu 2148 mai multe decît în anul şcolar 1965/1966. Un număr de 9917 educatoare au sub supraveghere un număr de 278,6 mii copii, cu 58413 mai mulţi decît în anul şcolar 1965/1966.

Numărul abonamentelor la radio şi radioficare era în anul 1970 de 1.378.984 cu 15,6% mai mare decît în anul 1965, iar numărul abonamentelor la televiziune a crescut de 5,4 ori.

În anul 1970 au funcţionat în mediul rural 5435 cinematografe prezentînd circa 1,3 milioane spectacole, la care au participat peste 68 milioane de spectatori.

În ceea ce priveşte asistenţa sanitară în mediul rural în anul 1970 funcţionau 209 spitale cu 19.556 paturi, 1.636 case de naşteri cu 8 678 paturi şi 449 staţionare de circumscripţie pentru adulţi şi copii. Satele ţării sînt cuprinse în 2 567 de circumscripţii medico-sanitare. Asistenţa sanitară este asigurată de 5 899 medici.

Cincinalul 1966—1970 reprezintă perioada în care pentru prima dată în istoria poporului nostru s-a introdus sistemul de pensionare a ţăranilor cooperatori.

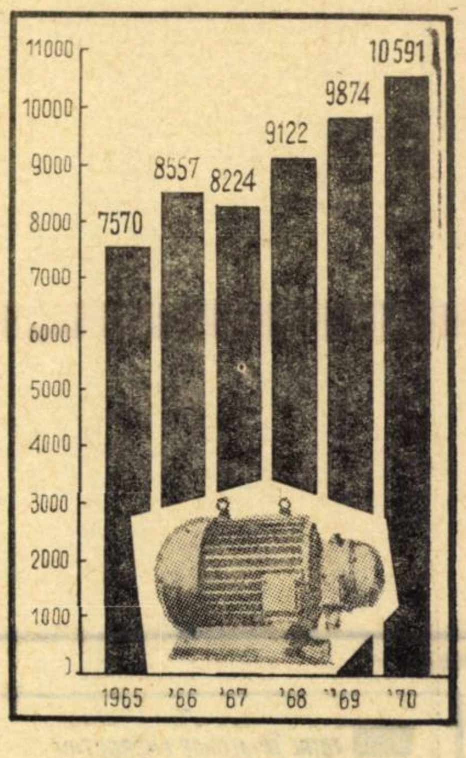

Sate electrificate.

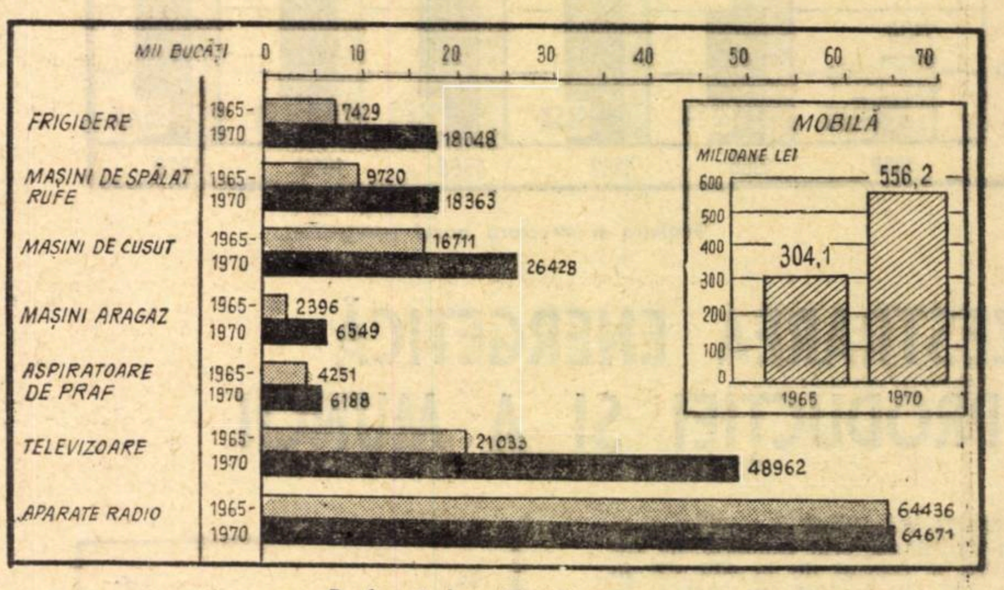

Desfaceri de mărfuri la sate.

SISTEMUL INFORMAŢIONAL ÎN C. A. P.

Aşezarea producţiei cooperativelor agricole pe baze economice, prin organizarea fermelor cu gestiune economică internă şi aplicarea măsurilor de profilare, specializare şi concentrare a producţiei apropie cadrul organizatoric al acestor unităţi de cel al întreprinderilor moderne de tip industrial. Cooperativele au ajuns în stadiul de a oferi un cadru favorabil şi necesar pentru creşterea producţiei pe calea folosirii maşinilor de mare randament şi, în general, a introducerii tehnologiilor moderne. Ca urmare, problema raţionalizării şi modernizării sistemului informaţional decizional din acest sector al agriculturii, se impune a fi soluţionată fără întîrziere, în mod corespunzător, cunoscută fiind şi ponderea acestui sector în suprafaţa agricolă a ţării şi în producţia agricolă.

La baza raţionalizării sistemului informaţional din cooperative trebuie să stea ideea cuprinderii fiecărui fenomen economic o singură dată în documentul primar purtător de informaţie şi utilizarea acestei înregistrări atît în scopul de conducere şi de gestiune în interiorul cooperativei, cît şi pentru raportări statistice. Raţionalizarea şi mecanizarea operaţiunilor de evidenţă economică, care să răspundă unor necesităţi de conducere modernă a proceselor de producţie agricole, impune o punere de acord a documentelor primare folosite în cadrul sistemului cu obiectivele economice urmărite prin planurile de producţie.

O operaţiune preliminară şi necesară acţiunii de perfecţionare a sistemului informaţional o constituie elaborarea modelului structural şi funcţional al cooperativei pe baza unei analize critice a stării de fapt şi a perspectivelor unităţii. De asemenea, în condiţiile prelucrării mecanografice sau automate a datelor, este necesară elaborarea unui nomenclator de coduri al indicatorilor utilizaţi în cooperative. Funcţia acestor indicatori constă în reflectarea esenţei proceselor economice din cooperative şi din agricultură în general în cadrul interdependenţei lor pe ansamblul activităţilor economice.

Prelucrarea mecanografică a datelor privind evidenţa şi retribuirea muncii în C.A.P., evidenţa materialelor şi a produselor, precum şi a valorificării lor este chemată să sporească operativitatea înregistrărilor în contabilitatea acestor unităţi, să reflecte fidel şi oportun realităţile economice, însă realizarea acestor deziderate să echivaleze cu o fundametare pe date exacte a deciziilor de conducere.

Analiza economică devine mai profundă în condiţiile mecanizării evidenţei, deoarece prin mecanizare volumul de informaţii creşte, se pot scoate în relief şi interpreta fenomene care anterior scăpau atenţiei conducătorului. Evidenţa analitică în aceste condiţii nu mai reclamă un volum mare de muncă şi devine utilizabilă în procesul de conducere la nivel de fermă sau sector, ea furnizînd informaţiile privitoare la desfăşurarea procesului de producţie pe compartimente. Din schema alăturată reiese că documentele primare servesc numai la nivel de fermă sau sector de producţie pentru înregistrări în registrul de materiale şi produse şi în registrul fermei. La nivel de cooperativă, înregistrările în conturile sintetice şi analitice de cheltuieli, materiale, produse, furnizori şi venituri se vor face numai pe baza tabulogramelor obţinute de la staţia de calcul mecanografic. Documentele primare pe baza cărora sînt întocmite tabulogramele se înapoiază cooperativei pentru arhivare. Tabulogramele se mai folosesc şi la nivel de fermă pentru confruntarea şi verificarea înregistrărilor din registrele fermelor.

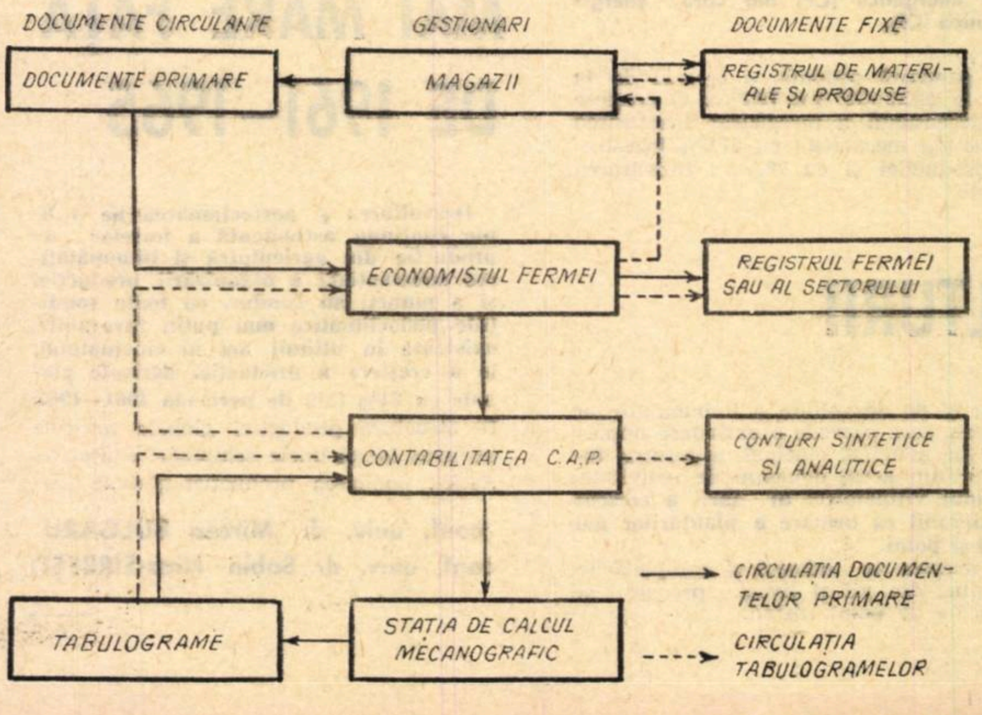

Circulaţia documentelor primare şi a tabulogramelor

Rezultatele obţinute în experimentarea mecanizării evidenţei forţei de muncă şi a retribuirii membrilor cooperatori în cîteva cooperative din judeţele Neamţ şi Vrancea recomandă extinderea acestei acţiuni. Cooperativele cuprinse în experiment au înregistrat importante economii la cheltuielile cu evidenţa forţei de muncă, iar oportunitatea informaţiilor referitoare la consumul de muncă pe culturi şi lucrări a sporit.

Într-o etapă următoare, vor fi studiate problemele legate de mecanizarea evidenţei cheltuielilor cooperativelor, încît chiar şi calculul preţului de cost să se poată efectua prin utilizarea echipamentului mecanografic de calcul. Subliniem faptul că problema mecanizării evidenţei nu va fi tratată ca o problemă a mecanizării cu orice preţ. Se va putea trece la mecanizarea acelor operaţiuni economice a căror evidenţă implică un consum mare de timp de muncă şi care din punct de vedere economic se justifică. Astfel, evidenţa mijloacelor fixe nu considerăm a fi pretabilă la mecanizare, în etapa actuală cel puţin, deoarece aceste mijloace au o stabilitate mare, iar cheltuielile cu evidenţa manuală a lor sînt mici.

Gh. NEGOIŢĂ
N. ŞUFANĂ
cercetători la Institutul de cercetări pentru economie agrară

ATINGEREA ASIMPTOTEI SUPERIOARE NU PRESUPUNE STAGNARE INEXORABILĂ

CONSIDERENTELE expuse în articolul lui K. Boulding [1]), nu au surprins pe cei care studiază problemele istoriei și perspectivelor științei. Teorii cu privire la „limita generală a dezvoltării științei", „saturația științei" au proliferat și în trecut, găsindu-și adepți talentați în persoana unor scientologi occidentali.

Savantul american de origine engleză Derek J. de Solla Price nu poate fi ignorat. El susține, de exemplu, în cartea sa „Little science, big science" [2]), care reprezintă de fapt lecțiile predate la Centrul de Cercetări nucleare Brookhaven că: „Mărturiile empirice ale statisticii, extrase dintr-o multitudine de lucrări informative cu privire la diferite ramuri și aspecte ale științei, arată cu o uimitoare perseverență și în mod constant că, dacă s-a găsit un procedeu mai mult sau mai puțin satisfăcător de măsurare a unui segment suficient de mare al științei, atunci se constată că în condiții normale acest segment crește exponențial...

În această privință legea creșterii exponențiale a științei corespunde cu legea naturală a creșterii, în baza căreia are loc creșterea populației unei țări sau a pămîntului, numărul de musculițe care proliferează în vasul de experiențe sau numărul de kilometri ai rețelei de cale ferată în perioada de început a revoluției industriale. Această lege este atît de importantă încît nu ezit să afirm: **legea creșterii exponențiale trebuie considerată legea fundamentală a oricărei analize a științei**".

Pentru ilustrarea acestei legi, D. Price prezintă curba exponențială punctată din figura 1, despre care amintește și Boulding, și arată că, potrivit ei, asemenea parametri ai dezvoltării științei, cum sînt numărul savanților sau cantitatea de publicații științifice, se dublează într-o perioadă de 10 pînă la 20 de ani. Perioada de 10 ani de dublare a publicațiilor se obține în cazul în care se face abstracție de calitatea lucrărilor științifice; dacă însă se ține seama numai de lucrările științifice de cea mai înaltă calitate, perioada de dublare se apropie de 20 de ani. Numărul fizicienilor proeminenți se dublează la fiecare 20 de ani, numărul doctorilor în știință la fiecare 15 ani, iar numărul inginerilor la fiecare 10 ani.

Pornind de la această lege, Erich Jantsch a calculat că din numărul total al oamenilor de știință care au trăit vreodată, 90% trăiesc în zilele noastre, adică circa 5 milioane de savanți sînt contemporanii noștri. Se prevede ca în anul 2000 numărul oamenilor de știință să se ridice la 25 milioane (numai în U.R.S.S. — 10 milioane), concomitent cu o dublare a productivității individuale a fiecărui cercetător.

Dar mecanismul de creștere exponențială nu poate dura prea mult, căci după un timp intervin anumiți factori de frînare (de exemplu lipsa de resurse materiale, lipsa de personal), curba de creștere își schimbă alura și, după un punct de inflexiune, se apropie de o asimptotă care constituie după D. Price „limita de saturație a științei", și care este intitulată de K. Boulding „asimptota cunoașterii". Aceasta constituie după Price cea de-a 2-a lege a analizei științei și care poate fi exprimată astfel: oricît de accentuată ar fi creșterea exponențială, ea va trebui în cele din urmă să devină logistică, adică să cuprindă o perioadă de trecere spre criză, situată de ambele părți ale punctului median și avînd aproximativ durata vieții unei generații.

Necesitatea existenței unei astfel de limite este determinată de faptul că, în ipoteza ritmului actual de creștere a științei, într-o perioadă nu prea îndepărtată s-ar ajunge la situații absurde, cum ar fi aceea în care cheltuielile alocate de state în acest scop ar depăși venitul național al țărilor respective, iar numărul oamenilor de știință ar depăși numărul populației. Price apreciază — pornind de la observația că cea mai mare parte a muncii științifice este efectuată de un număr foarte mic de oameni de știință foarte inteligenți și foarte productivi — că în cel mai bun caz, în știință poate ajunge numai 6—8% din totalul populației, dar nici această rezervă redusă nu va putea fi folosită în scopurile științei, deoarece de oameni talentați este nevoie și în alte domenii.

CARE SÎNT factorii de frînare, „elementele represive interne" care determină încetinirea ritmului de dezvoltare a științei? Aceștia ar fi următorii:

a) Un factor de cea mai mare importanță îl constituie creșterea explozivă a volumului informațiilor științifice, care în majoritatea cazurilor depășește posibilitățile de recepție ale omului. Aceasta a condus la apariția unei multitudini de reviste referative, în viitor prevăzîndu-se apariția unor referate asupra referatelor.

b) Se va manifesta apoi tot mai acut efectul negativ al unei specializări tot mai înguste a oamenilor de știință. În S.U.A. se vorbește în glumă despre savanții specializați în mezonul K și care nu cunosc nimic despre mezonul π. „Mergem spre o situație în care omul de știință ideal va ști totul despre nimic" — afirmă Price.

Fig. 1

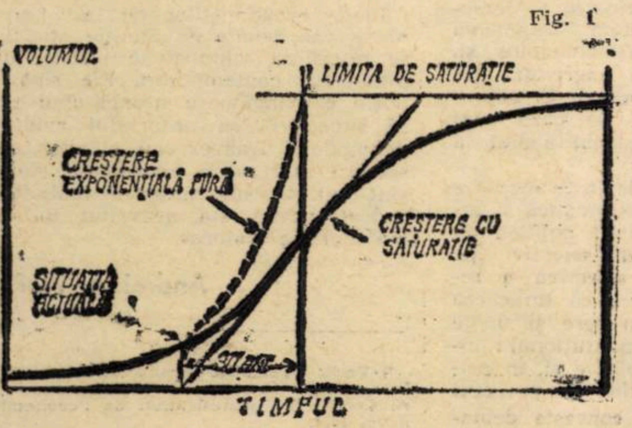

c) Un alt factor represiv îl constituie necesitatea sporirii considerabile a duratei de studiu pentru cei care doresc să ocupe un loc în primele rînduri ale științei. „Cu cît omul e mai capabil, cu atît el trebuie să studieze un timp mai îndelungat" — susține Price și arată că aceasta micșorează durata perioadei active a omului de știință.

d) Atingerea limitelor capacității de generalizare a creierului omenesc sau ceea ce Boulding numește „volumul cunoașterii explicite în sistemul nervos uman" constituie de asemenea un element care trebuie luat în considerație, ca de altfel și

e) Epuizarea posibilităților științei însăși pe măsura descoperirii de către ea a tainelor naturii. Boulding enunță acest lucru ca o a doua lege a dinamicii culturii: „atunci cînd un lucru a fost făcut, acest lucru nu mai poate fi făcut încă o dată". Price subliniază însă și alt aspect: „Știința este de așa natură încît nu permite să se descopere decît o singură lume. Dacă constanta respectivă a fost descoperită de Planck, această descoperire nu mai poate fi făcută încă o dată. Dacă însă Planck nu ar fi făcut această descoperire, ar fi făcut-o altul și acel altul ar fi făcut-o repede".

Din aceste argumente, partizanii teoriei saturației științei extrag concepții pesimiste asupra viitorului științei. Price susține, de pildă, că „în limitele unei singure generații știința va trebui să abandoneze tradiționala creștere exponențială și să se apropie de un punct care va marca trecerea ei în faza bătrîneții"

DEȘI ÎN ARGUMENTELE amintite sînt reflectate o serie de dificultăți reale ale progresului științei, contraargumentele ce se aduc sînt de natură să clatine edificiul teoriei saturației. Expunem mai jos aceste contraargumente în aceeași ordine:

a) Munca oamenilor de știință a fost simțitor ușurată prin mecanizarea și automatizarea unor operații, printre care și cea a regăsirii informațiilor tehnico-științifice necesare. Sistemele logico-informaționale sînt chemate să ajute omul de știință în prelucrarea unui mare volum de informații, în direcția clasificării datelor, stabilirii noutății, veridicității și importanței lor ș.a.

b) Dezvoltarea accelerată a științei contemporane ne convinge că nu specializarea îngustă constituie calea principală a progresului științific. Pe măsura descifrării tainelor naturii (și în primul rînd a naturii vii), pe măsura împletirii strînse a diferitelor ramuri ale științei, a lichidării granițelor și „petelor albe" dintre ele, o căutare mult mai mare o vor căpăta specialiștii de profil larg.

Așa cum arată scientologul sovietic G. M. Dobrov, necesitatea elaborării aprofundate a anumitor probleme și direcții ale științei în viitor, va menține actuală concentrarea eforturilor asupra acestora și deci existența unor oameni de știință de înaltă specializare. Dar mutațiile radicale în tehnica obținerii și prelucrării informațiilor, existența unor metode și procedee comune de activitate științifică, necesitatea unanim recunoscută a îmbogățirii reciproce a diferitelor ramuri ale științei, ne protejează de amenințarea fenomenului specializării înguste. În trecut (și uneori chiar în prezent) specializarea îngustă constituia o manifestare a neconcordanței dintre volumul problemelor ce solicitau omul și posibilitățile lui fiziologice, în condițiile insuficienței sale dotări cu mijloace tehnice de prelucrare a datelor.

c) În ceea ce privește sporirea perioadei de studiu, trebuie remarcat că în prezent în lume au loc schimbări principale în metodele de învățămînt. Are loc apropierea învățămîntului de cerințele practicii, folosirea pe scară tot mai largă a mașinilor electronice educaționale care permit o individualizare maximă a procesului de învățămînt, sporindu-i astfel eficiența, revizuirea radicală a cursurilor pentru studenți și transformarea acestora în ghiduri sintetice de îndrumare, introducerea în practica învățămîntului a unor discipline științifice specifice destinate să formeze la viitorii specialiști justa înțelegere a procesului general de dezvoltare a științei și tehnicii, stimularea prin diferite metode a însușirii independente de noi cunoștințe, pe calea unor algoritmi ai generalizărilor științifice, iar nu a informațiilor de nivel inferior.

d) Concomitent vor crește și posibilitățile logice ale mașinilor electronice de calcul. Este demonstrată posibilitatea rezolvării de către MEC a unor formule și calcule complexe. Se acordă multă atenție soluționării problemei dialogului om-MEC. Nu trebuie uitate însă și uriașele resurse de autoperfecționare ale creierului omenesc. Îmbinarea muncii dispozitivelor cibernetice cu cea a omului pregătit pentru a le conduce, va determina în viitorul apropiat un salt impresionant în capacitățile intelectuale ale omenirii.

e) În sfîrșit, ipoteza epuizării problemelor ce se oferă pentru rezolvare științei nu poate fi acceptată, căci natura este infinită, inepuizabilă și cognoscibilă. Desigur că, pe măsura progresului tehnico-științific, diferite ramuri ale științei se vor abate de la curbele ideale ale creșterii, iar unele discipline vor trece prin perioade de dezvoltare lentă, putînd chiar să regreseze. Un astfel de fenomen înseamnă fie că în ramura respectivă a devenit acută nevoia de a se trece la noi metode și idei, fie că sînt în scădere necesitățile practicii în dezvoltarea accelerată a acestei orientări a științei. În ambele cazuri, reducerea ritmului de creștere va fi urmată, mai devreme sau mai tîrziu, de o relansare, datorită ori unor idei științifice revoluționare, geniale, ori unei renașteri, de pe baze științifice-metodologice noi, a ramurii respective a științei, corespunzător apariției unor noi necesități practice și teoretice ale vieții. Teoria saturației admite tacit că activitatea științifică va rămîne întotdeauna cea pe care o știm. În realitate activitatea științifică a viitorului, cuprinzînd toate sferele vieții sociale, va fi incomparabil mai diversificată decît azi.

Curba logistică de saturație impune deci o interpretare. Atingerea asimptotei superioare de către o ramură a științei nu presupune stagnarea inexorabilă a acesteia, ci poate însemna doar necesitatea abordării problemei dintr-un unghi radical diferit, necesitatea unei cotituri revoluționare în mijloace și metode, care să dea un nou impuls pe o treaptă nouă superioară. Exemplul prezentat în graficul alăturat (fig. 2), în care se arată creșterea numărului elementelor chimice cunoscute, ilustrează elocvent aceasta. Lăsînd de o parte cele 10 elemente cunoscute încă din antichitate, obținem o creștere exponențială cu perioada de dublare de circa 20 de ani. După descoperirea primelor 60 de elemente, începe reducerea ritmului de creștere. Dar la sfîrșitul secolului 19, cînd s-au elaborat noi metode, și s-au descoperit elementele unei clase noi — „fizice" —, a avut loc o nouă inflexiune a curbei. Aceasta a evoluat în mod aproximativ analog și apoi a urmat o stagnare, pînă cînd noi instalații și utilaje au permis omului să descopere ultima grupă a elementelor transuranice.

O TRECERE în revistă a lucrărilor de futurologie occidentale avînd ca temă perspectivele îndepărtate ale omenirii, arată că ele se grupează în 3 categorii:

- prima conține lucrările ale căror autori, convinși de superioritatea sistemului capitalist și de capacitatea acestuia de a învinge contradicțiile sale interne, descriu viitorul în culori roze și în tonuri apologetice;
- a doua reflectă conștiința autorilor că existența capitalismului este incompatibilă cu revoluția tehnico-științifică, fără însă a vedea ieșirea din criza care se apropie. Aceste lucrări se caracterizează prin note pesimiste în descrierea viitorului: „apusul civilizației"; „decăderea umanității și supunerea omului de către mașină" etc.;
- în sfîrșit, a treia categorie este formată din acei autori care, pornind de la aceeași critică a capitalismului, văd totuși soluții, fie în forme colective, în terminologia unora, socialiste, ale societății, fie în convergența celor două sisteme social-politice. Lucrările acestora se caracterizează printr-un conținut constructiv, în special sub raportul tehnico-științific, deși ideile lor despre viitor nu posedă, bineînțeles, nici consecvența, nici consistența concepției marxiste, sau pornesc de la identificarea, eronată a unor procese materiale cu cele social-politice.

Este incontestabil că dezbaterea problemelor dezvoltării științei — deschisă în paginile „Vieții economice" — trebuie continuată și lărgită pentru a îmbrățișa și alte aspecte pe care revoluția tehnico-științifică contemporană le ridică în fața societății.

Radu NEGRU

1) Vezi „Savanți despre destinul științei", Viața economică nr. 1 și 2/1971.
2) D. J. de Solla Price — „Little science, big science" (Știință minoră, știință majoră) New York, Columbia University, 1963.

Fig. 2

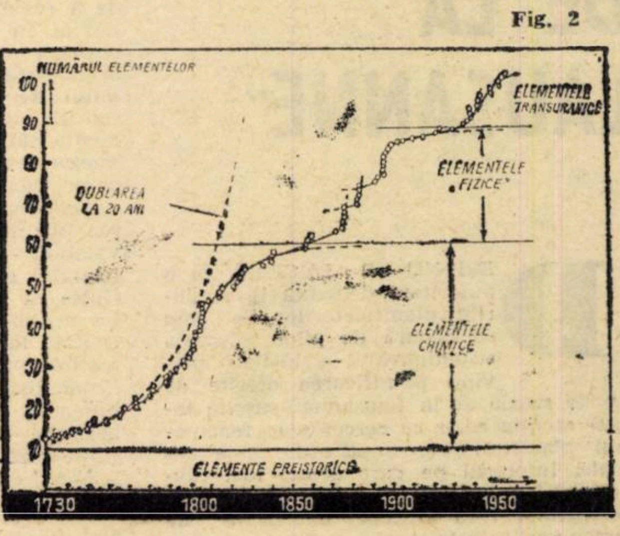

TEORII • IDEI

ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL DE PARTID

INVESTIȚIA SPECIFICĂ ÎN INDUSTRIE

PROGRAMUL DE INVESTIȚII în actualul cincinal este vast, el cuprinzînd peste 540 miliarde lei. Volumul de investiții planificat și repartizarea lui sînt de natură să asigure dinamismul și progresul economiei noastre. Dar pentru aceasta sînt necesare eforturi susținute care să asigure, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a guvernului din noiembrie anul trecut, realizarea de investiții cu cheltuieli cît mai mici, în stare să dea producție cît mai rapid. Pentru aceasta este necesară între altele fundamentarea științifică amplă a soluțiilor adoptate în realizarea investițiilor în vederea creșterii eficienței lor economice.

Pentru măsurarea eficienței utilizării resurselor alocate reproducției lărgite se folosesc o serie de indicatori tehnico-economici. Printre aceștia se numără și indicatorul investiției specifice, **care se utilizează la analiza eficienței economice a obiectivelor de investiții, în proiectarea, avizarea și aprobarea lor, precum și la fundamentarea volumelor de investiții, la elaborarea planurilor de perspectivă.**

ÎN CELE CE URMEAZĂ, ne vom referi la principalele aspecte privind capacitatea de cunoaștere a acestui indicator și la cei mai importanți factori care influențează asupra nivelului și dinamicii investiției specifice în industrie, ținînd seama de faptul că unele probleme ale sistemului de indicatori ai eficienței investițiilor au mai fost abordate în „Viața economică" [1]).

Investiția specifică în ramurile industriei este rezultatul raportului dintre valoarea investiției și capacitatea de producție măsurată în unități fizice, convenționale sau valorice. Ea exprimă deci investițiile ce revin la o unitate de capacitate de producție creată. O primă problemă pe care o ridică acest indicator este aceea în legătură cu modul de determinare a elementelor de calcul ale investiției specifice. Astfel, cu privire la stabilirea volumului de investiții care se ia în calcul apar o serie de aspecte, atît în cazul unui obiectiv singular, cît și atunci cînd este vorba de o ramură [2]).

În practica noastră, mărimea investiției care se ia în calcul este cea prevăzută în **devizul general** al investițiilor (cheltuielile pentru investițiile cu caracter productiv, auxiliar, de deservire, precum și investițiile colaterale. Se includ, de asemenea, cheltuielile aferente pentru studii și proiectare, pregătirea cadrelor necesare pînă la punerea în funcțiune a capacității, probe tehnologice, licențe etc.). În valoarea investiției nu se cuprind cheltuielile pentru piesele de schimb și obiectele de inventar de scurtă durată și mică valoare, care constituie dotarea inițială, aceste cheltuieli nemaifiind în prezent considerate investiții. De asemenea, nu se includ investițiile conexe necesare a fi realizate în alte ramuri.

Mărimea investiției determinată potrivit celor arătate se raportează la mărimea capacității care se creează cu investițiile respective, exprimată în **unități fizice sau convenționale.** În cazul unei producții eterogene, valoarea investiției se raportează la valoarea anuală a producției marfă prevăzută în documentația tehnică.

Investiția specifică poate fi determinată nu numai **la nivelul unui obiectiv,** ci și **la nivelul unei ramuri** sau **la nivelul întregii industrii.** În acest caz se ia în calcul volumul de investiții care se realizează într-o anumită perioadă (de exemplu, perioada 1971—1975) și se raportează la sporul de producție care se obține în perioada respectivă. Adoptînd un asemenea mod de calcul, am presupune că toate investițiile efectuate ar contribui la sporirea producției și invers, că tot sporul de producție s-ar datora volumului de investiții. Or, este știut că în suma totală a investițiilor se includ nu numai cheltuielile pentru noile obiective care asigură **reproducția lărgită,** ci și cheltuielile de investiții care asigură **reproducția simplă,** cum sînt, de exemplu, cheltuielile pentru reconstrucția întreprinderilor sau pentru înlocuirea utilajelor vechi care au ajuns la sfîrșitul perioadei de exploatare. Tot astfel, în industria extractivă un anumit volum de investiții este destinat menținerii nivelului de producție în unitățile existente și nicidecum pentru crearea de noi capacități.

Pe de altă parte, trebuie menționat că nu întregul volum de investiții care se realizează într-o anumită perioadă se materializează în fonduri fixe ; o anumită parte rămîne ca front de lucru pentru perioada următoare sub forma „investițiilor neterminate", iar o altă parte este folosită pentru continuarea unor lucrări a căror execuție a început în perioada anterioară, capacitățile care se pun în funcțiune fiind rezultatul unor investiții efectuate în anii anteriori. Aceasta este în funcție de durata de execuție a lucrărilor de investiții din diversele ramuri.

Aceste dificultăți și neajunsuri în calcularea investiției specifice pe ramură sau pe întreaga industrie într-o anumită perioadă îi conferă indicatorului o valoare **orientativă.** În această situație, un indicator mai concludent îl reprezintă **fondurile fixe specifice** sau cum mai este denumit „necesar relativ de fonduri pentru a obține 1 leu sau 1000 lei producție" [3]).

Determinarea și utilizarea în analiza economică a indicatorului fonduri fixe specifice — calculat pe baza investițiilor intrate în funcțiune, materializate în fonduri fixe, se justifică prin aceea că reflectă într-un mod mai cuprinzător activitatea de investiții pusă în slujba creșterii producției, în comparație cu indicatorul calculat pe baza investițiilor efectuate. Deosebirea dintre **investițiile efectuate** (cheltuite) într-o perioadă dată și **investițiile devenite fonduri fixe și intrate în funcțiune** în acea perioadă, constă în aceea că primele nu țin seama de schimbarea volumului de investiții neterminate și investițiile care nu se materializează în fonduri fixe, care potrivit recentelor reglementări în domeniul planificării și realizării investițiilor sînt în continuă scădere, pe cînd investițiile intrate în funcțiune iau în considerare acest fapt.

În legătură cu metoda de calcul a fondurilor fixe specifice, respectiv a inversului acestui indicator, se pune întrebarea : valoarea producției dintr-un an la ce mărime a fondurilor fixe se raportează ? La valoarea fondurilor fixe înregistrată în inventar la începutul anului, la valoarea fondurilor fixe înregistrată în inventar la sfîrșitul anului, sau la valoarea medie a acestora în anul respectiv ? De bună seamă că trebuie luată în calcul **valoarea medie a fondurilor fixe.**

Apar și probleme referitoare la valoarea producției care trebuie folosită în calcule. Din punct de vedere teoretic este îndreptățită opinia că indicatorii producția globală, producția marfă și producția marfă vîndută și încasată nu exprimă în mod exact rezultatele obținute, fiind influențați — la nivel macro-econmic — de valoarea materialelor ; la nivel de întreprindere ei nu exprimă numai activitatea productivă a întreprinderii respective, întrucît o parte din producție a fost obținută în alte întreprinderi și reprezintă efortul altor oameni și altor mijloace tehnice. La nivel macro-economic, valoarea materialelor denaturează și mai mult situația, întrucît există înregistrări repetate ale acelorași valori : o dată produsul apare în ramura extractivă, după aceea în in-

P. ROTARU
cercetător principal
Institutul de cercetări economice

(Continuare în pag. 15)

ȘCOLI • CURENTE ECONOMIȘTI

F. OULÈS ȘI „NOUA ȘCOALĂ DE LA LAUSANNE"

DEȘI NU SE BUCURĂ de o autoritate deosebită în rîndurile planificatorilor — cum se bucură de pildă „școala scandinavă" — ideile privind planificarea oferite de „noua școală de la Lausanne" suscită totuși atenția celor ce cercetează fenomenul planificării și implicațiile sale sociale. Interesul pe care aceste idei reușesc să-l polarizeze se datorează, credem, în primul rînd atracției exercitate de precursorii iluștri ce-i reclamă „noua școală" — Léon Walras și Vilfredo Pareto — și, în al doilea rînd, discursului teoretic foarte ușor accesibil, „netehnicizat" și care abundă în subiecte de meditație filozofică sau politică.

Fondatorul și conducătorul recunoscut al „noii școli" este economistul de origine franceză, stabilit în Elveția în 1940, Firmin Oulès. Alți doi reprezentanți mai importanți sînt A. Loutfy și G. Manoussos. [1]) Eforturile de investigare economică ale acestora s-au concentrat în trei direcții principale : afirmarea legitimității planificării în raport cu instituțiile tradiționale ale societății occidentale și critica vehementă a economiștilor neoliberali ; analiza experiențelor europene în domeniul planificării și respingerea categorică a modelului francez ; construirea unui corp de doctrină propriu, axat în jurul conceptului de **planificare călăuzitoare.** [2])

Afirmînd legitimitatea planificării în capitalismul contemporan, Oulès procedează la o analiză sistematică a modificărilor suferite de mecanismul pieței ce au drept rezultat incapacitatea acestuia de a reglementa în mod acceptabil producția. În spiritul aceleiași teze — a necesității planificării — el aduce și alte argumente cum ar fi : prelungirea timpului de pregătire a producției, noul rol al serviciilor publice, modificarea mentalității întreprinzătorului, transformarea investițiilor în factor potențial al dezechilibrului.

Această expunere de motive în favoarea planificării, ce are la bază o analiză valabilă — deși incompletă — a capitalismului contemporan, este prezentată de Oulès ca o critică la adresa economiștilor neoliberali, a căror doctrină este etichetată fără menajamente ca fiind „dogmatică, mistică și ruptă de realitate". [3]) Economistul elvețian consideră că planificarea nu numai că nu amenință libertățile democratice, ci dimpotrivă le garantează.

Analiza experiențelor europene ale planificării este după părerea noastră, mai puțin fundamentată și lasă impresia neplăcută a unei aversiuni subiective. Campion al aprecierilor negativiste ale modelului francez — mergînd pe linia indicată de Oulès — se dovedește a fi A. Loutfy. [4]) După părerea sa, acesta nu este informativ, presuasiv, antrenant, stimulator și este incapabil să asigure o creștere susținută a economiei. Negarea totală a acestei experiențe, fără sublinierea contribuțiilor aduse în domeniul metodologiei, fără relevarea succeselor și dificultăților impuse de cadrul instituțional, ni se pare o abordare arbitrară și suspectă.

Modelul propus de Oulès — al planificării călăuzitoare — pune în centrul său **informația.** Printr-o informare competentă, științifică, consideră el, factorii ce participă la procesul economic pot fi antrenați într-un curent unic, dirijat spre înfăptuirea unui scop comun. De aceea, **organizarea sistemului informațional** al economiei naționale pe baze unitare și raționale ar fi condiția fundamentală a planificării. În timp ce majoritatea teoreticienilor planificării acordă sistemului informațional un rol principal în faza stabilirii obiectivelor planului și un rol secundar în faza instrumentării, Oulès atribuie acestuia o funcție de prim plan în ambele faze.

Autorul lucrării „Planificarea și democrația" se pronunță totodată împotriva metodelor directe de instrumentare și, în special, a controlului exercitat de stat prin sectorul naționalizat. El reproșează modelului francez, pe baza unei prejudecăți doctrinare, tocmai apelul la aceste metode.

Alte metode **indirecte** de instrumentare — în afară de educația economică și informarea statistică — sînt : politica de credit selectivă, impozitul selectiv pe cheltuieli și impunerea selectivă a investițiilor. Oulès consideră că aplicarea practică a modelului său cere și unele modificări ale cadrului instituțional : intervenția organismelor politice și, în primul rînd, a parlamentului în procesul planificării reprezintă o concesie demagogică și nu o dovadă de reală democrație. O asemenea intervenție, spune el, are drept rezultat stabilirea coordonatelor planului sub acțiunea diverselor grupuri de presiune. De aceea F. Oulès pledează pentru separarea instituțiilor politice de cele economice și pentru încredințarea funcției de planificare acestora din urmă. Oulès propune organizarea unor jurii și comisii care ar urma să reprezinte grupurile de interese principale și care ar fi înzestrate cu facultatea de a decide și arbitra în anumite probleme economice. Temîndu-se probabil de acuzația că susține concepții de tristă amintire, el se grăbește să adauge că o asemenea organizare se deosebește radical de formula corporatistă, căci ea nu implică desființarea libertăților democratice și a partidelor politice.

Un loc central în lucrările lui Oulès și Loutfy îl ocupă prezentarea elogioasă a experienței țărilor socialiste în domeniul planificării. Astfel, ei relevă succesul acestora în organizarea unei campanii de educație economică națională și realizarea consensului general în ceea ce privește realizarea obiectivelor planului. Ei propun adoptarea metodelor de informare, propagandă și de discutare a planului la diverse eșaloane practicate în țările socialiste.

Ideile economiștilor de la Lausanne ni se par demne de atenție atunci cînd se referă la schimbările suferite de capitalismul contemporan. Ele sînt mai puțin convingătoare atunci cînd pledează superioritatea propriului model față de modelul francez sau olandez, ce au scopuri mai puțin ambițioase, dar care sînt mai bine implantate în realitate și în cadrul cărora s-a dezvoltat un aparat metodologic valoros.

Andrei A. POPPER

---

[1]) Vezi : F. Oulès. Economic Planning and Democracy. Penguin Books, London, 1966 și A. Loutfy. La planification de l'economie. Genève, 1964.

[2]) Ne permitem această traducere liberă a termenului planification éclairante (planning by enlightment) creat de Oulès.

[3]) Oulès, lucrarea citată, pag. 142.

[4]) A. Loutfy, lucrarea citată, pag. 94 și următ.

(Urmare din pag. 14)

dustria metalurgică, în construcția de mașini ş.a.m.d.

Ţinînd seamă de acestea, cel mai potrivit indicator al producţiei care ar trebui folosit la calcularea investiţiei specifice ar fi aşa-numita **valoare adăugată** sau **producţia netă.** Însă, date fiind dificultăţile calculării producţiei nete la diverse niveluri de analiză a eficienţei şi cu deosebire la nivelul obiectivelor de investiţii, se apelează tot la producţia globală şi marfă, care reflectă totuşi rezultatele economice ale utilizării mijloacelor fixe.

ÎN ESENŢA SA, corelaţia investiţii (fonduri fixe) — producţie reprezintă o expresie sintetică importantă care reflectă multiplele condiţii concrete privind înfăptuirea investiţiilor şi exploatarea fondurilor fixe în procesul de producţie. Astfel, în principal, corelaţia de mai sus reflectă : nivelul tehnic al producţiei, nivelul productivităţii muncii şi al înzestrării tehnice a muncii, gradul de utilizare a fondurilor fixe şi de atragere în circuitul economic a unor resurse naturale cu variaţii în ce priveşte conţinutul în substanţe utile, nivelul de organizare a producţiei şi a muncii, structura pe ramuri a producţiei şi altele. În acelaşi timp, investiţia specifică prezintă însemnătate pentru determinarea volumului de investiţii necesar realizării sporurilor de producţie ce urmează a fi stabilite prin plan. În această situaţie, reducerea mărimii indicatorului permite realizarea unui volum suplimentar de bunuri materiale cu aceleaşi fonduri de investiţii şi, dimpotrivă, creşterea sa impune un efort suplimentar de investiţii în vederea realizării aceleiaşi creşteri a producţiei bunurilor materiale. **Toate acestea ridică valoarea corelaţiei analizate în calitate de indicator al eficienţei, cu toate că în mod absolut, privit prin prisma aprecierii eficienţei, aceasta are o valoare relativă, neputînd fi considerat ca unul din indicatorii cei mai cuprinzători ai eficienţei,** cum ar fi, bunăoară, durata de recuperare a investiţiilor totale din acumulări, din beneficii sau din economii la preţul de cost etc.

Valoarea limitată de cunoaştere a acestui indicator la aprecierea eficienţei investiţiilor decurge din aceea că, principalul criteriu care caracterizează varianta sau obiectivul economic, ramura sau subramura industrială cu cea mai ridicată eficienţă nu poate fi numai mărimea investiţiilor sau a fondurilor fixe, ci trebuie luate în considerare şi efectele economice obţinute pe seama acestor cheltuieli, efecte care îşi găsesc expresia cea mai concentrată în creşterea acumulărilor.

Caracterul parţial al acestui indicator este determinat de faptul că nu oglindeşte laturi importante ale proceselor economice şi ale eficienţei, cum ar fi, durata de realizare a investiţiei, costul producţiei, beneficiul sau celelalte avantaje care se vor obţine în condiţiile folosirii produselor fabricate la obiectivul economic intrat în funcţiune. Or, toate aceste aspecte urmează să fie avute în vedere în orice analiză a eficienţei economice, fie că este vorba de un obiectiv nou de investiţii sau de un obiectiv existent în funcţiune, în vederea descoperirii celor mai bune căi pentru îmbunătăţirea randamentului în producţie al investiţiilor efectuate sau intrate în funcţiune, materializate în fonduri fixe.

În analiza economică, indicatorul investiţie specifică nu trebuie privit numai în mărime absolută, ci şi în comparaţie cu nivelele corespunzătoare de la alte obiective similare sau cu normativele de investiţii specifice.

(Continuare în nr. viitor)

---

1) Vezi „Viaţa economică" nr. 1, 9, 24, 27/1970.

2) In general, la alegerea variantelor de proiect serveşte investiţia specifică determinată pe obiective singulare. Pentru determinarea eficienţei economice, în calculele de planificare şi în diferite analize economice este nevoie şi de calcularea investiţiei specifice pe ramură (sau subramură).

3) In literatura de specialitate are circulaţie şi inversul indicatorului „necesar relativ de fonduri pentru a obţine 1 leu sau 1 000 lei producţie", care este cunoscut sub denumirea de „randament al fondurilor fixe" sau „producţie care revine la 1 leu sau la 1 000 lei fonduri fixe". In continuare, în text, indicatorul se va folosi fie în expresia sa directă, fie în cea indirectă, inversă. Indicatorul fonduri fixe specifice sau inversul său, randamentul fondurilor fixe, se poate determina atît la nivel de obiectiv economic, cît şi la nivel de subramură sau ramură economică.

4) Calcule întocmite pe baza Anuarului Statistic al R. S. România, Direcţia Centrală de Statistică, 1970, pag. 104—105, 111, 115.

FIŞE

Studii de istoria gîndirii economice

■ Recent, a apărut volumul al XI-lea din colecţia Studii de istorie a gîndirii economice, elaborată de secţia de specialitate din Institutul de cercetări economice al Academiei de ştiinţe sociale şi politice. Caietul cuprinde studiile susţinute în şedinţa de comunicări a secţiei de istoria gîndirii economice din 15 octombrie 1970 şi anume : „Conceptul de «gîndire economică»" de dr. Gh. Dobre, „Sincronia şi diacronia capitalismului actual" de dr. I. Cristescu, „Eficienţa economică şi teoria creşterii" de Gh. Zaman şi „Nicolae Filipescu" de Iuliana Ionescu.

În studiul său Gh. Dobre caută o motivare de principiu în ceea ce priveşte necesitatea conceptului de gîndire economică, cît şi a elementelor sale constitutive. Gîndirea economică, arată autorul, se înfăţişează în două ipostaze, atît ca proces al cunoaşterii cît şi ca proces al acţiunii practice, sociale. Urmează cel puţin două abordări posibile, corespunzătoare : una gnoseologică şi alta sociologică. Analiza conceptului respectiv în lumina acestor abordări, relevă formaţiuni noţionale distincte, cu proprietăţi şi caracteristici specifice, abordarea gnoseologică oprindu-se la astfel de concepte ca : observaţia, descrierea, legea, teoria, iar cea sociologică la funcţiile pe care le îndeplineşte gîndirea economică şi rolul pe care ea îl ocupă în viaţa practică socială.

Cibernetică organizaţională

■ În studiul **Organizational cybernetics and human values** (Cibernetica organizaţională şi valorile umane), publicat de profesorul Richard Ericson, de la Universitatea George Washington din New York, în revista ACADEMY OF MANAGEMENT JOURNAL, nr. 1, 1970, se abordează de o manieră multidisciplinară relaţia cibernetică-întreprindere, o cibernetică, psihocibernetică şi sociocibernetică organizaţională. Potrivit opiniei lui, pe lîngă grija faţă de eliminarea influenţelor vătămătoare ale aplicării noţiunilor rigide ale „bunelor principii de organizare şi conducere", principala caracteristică a ciberneticii organizaţionale moderne este examinarea organizării ca un subsistem al unui sistem mai mare, ea constituind unul din subsistemele funcţionale interdependente. „Procesul fuziunii" constituentelor întreprinderii, „mişcarea relaţiilor umane" sau analiza dinamicii interne a funcţionării organizaţionale sînt forme de manifestare ale ciberneticii organizaţionale. Feedback-ul, elementul operaţional motor al oricărui sistem de conducere, este determinat de sensibilitatea percepţiei cadrelor de conducere şi claritatea comunicaţiilor interpersonale.

Un nou best-seller

■ Din substanţiala recenzie **Antidotes for a Future Shock** (Antidoturi pentru şocul viitorului) semnată de Jerome Zukosky în FORTUNE, noiembrie 1970, aflăm că un nou best-seller de factură economico-filozofică şi-a făcut apariţia pe piaţa americană şi că se anunţă astfel un al doilea Marshall Mc Luhan. Este vorba de lucrarea **Future Shock** (Şocul viitorului) de Alvin Toffler. În carte este descrisă cu lux de amănunte imaginea unei societăţi americane superindustrializate şi caracterizată printr-o dezorientare totală datorată unei prematuri sosiri în viitor. A. Toffler trece în revistă numeroase aspecte economice, sociale şi politice şi — extrapolînd unele tendinţe contemporane — schiţează un tablou de un pesimism dezarmant. I. Zukosky, fără a nega valabilitatea parţială a unor observaţii şi opinii avansate de Toffler, îi reproşează acestuia o exagerare extremă a cazurilor negative şi considerarea situaţiei ca lipsită de orice speranţă. Pentru a fi un bun futurolog — spune recenzentul — trebuie, ca printre altele, să cunoşti trecutul. Acest trecut arată că oamenii au ştiut întotdeauna să depăşească probleme, ce păreau insurmontabile. Fără îndoială, subliniază Zukosky, în clipa de faţă societăţii americane i se cer mari eforturi şi este necesară revizuirea unora din valorile sale fundamentale.

Criterii pentru uniunile de producţie

■ Studiul **Tehniko-ekonomiceskoe obosnovanie organizaţii proizvodstvennîh ob'edinenni** (Fundamentarea tehnico-economică a organizării uniunilor de producţie), Ekonomika, Moscova, 1969, 119 pag., elaborat de un colectiv în frunte cu S. E. Kameniţer, abordează unul din cele mai actuale aspecte ale măsurilor de perfecţionare a organizării şi conducerii economiei în ţările socialiste. În concepţia autorilor, principala sarcină a unei uniuni constă în satisfacerea cît mai deplină a nevoilor ţării sau ale unei anumite regiuni pentru produsele incluse în nomenclatorul său. În ceea ce priveşte organizarea uniunilor, aceasta trebuie să se bazeze pe selectarea celui mai corespunzător dintre principiile fundamentale existente (comunitatea tehnologică a proceselor şi omogenitatea producţiei fabricate ; prezenţa unor legături stabile de cooperare sau posibilitatea formării unor asemenea legături ; combinarea producţiei şi prelucrarea complexă a materiei prime) sau pe îmbinarea lor judicioasă. Esenţial este — arată autorii — ca, la proiectarea uniunilor industriale, să se realizeze unitatea de producţie a întreprinderilor ce se reunesc şi soluţionarea optimă a unor probleme, ca : specializarea producţiei, concentrarea şi specializarea activităţilor auxiliare, perfecţionarea conducerii tehnice a procesului de producţie, concentrarea mijloacelor destinate pentru cercetarea ştiinţifică, stabilirea unui sistem de legături directe cu furnizorii ş.a.

Vocaţia previziunii tehnologice

■ C. de Menthon, în studiul **Pattern et la prévision technologique**, publicat în REVUE FRANÇAISE DU MARKETING, caietul 35, 1970, subliniază că vocaţia previziunii tehnologice este de a şti să identifice evoluţiile şi necesităţile viitoare care au influenţe mai mult sau mai puţin directe asupra activităţii întreprinderii. Previziunea tehnologică cuprinde, după părerea sa, două faze : o fază de analiză şi de proiectare spre viitor pentru a determina nevoile şi tehnicile care se vor naşte şi se vor dezvolta în viitorii 10—15 ani şi o fază de planificare sau de repartizare a resurselor ; o dată ce întreprinderea va putea să evidenţieze parametrii componentelor mediului înconjurător şi evoluţia lor (piaţa forţei de muncă, piaţa financiară, piaţa materiilor prime şi a serviciilor, piaţa comercială), ea va trebui să stabilească propria sa evoluţie care să-i permită să fie adaptată tot timpul acestui mediu. Previziunea tehnologică trebuie considerată în această optică ca o tehnică de dezvoltare a întreprinderii. Aplicarea metodei Pattern, pe care autorul o descrie, permite să se prevadă toate proiectele realizabile de întreprindere într-un domeniu definit ; să se determine proiectele prioritare ; ea serveşte la evaluarea transferurilor posibile de tehnologie între diferite sectoare ; la determinarea combinaţiilor de sisteme definite într-un program optim din punct de vedere al eficienţei economice de ansamblu pe întreprindere.

Colocviu pe tema pregătirii cadrelor de informaticieni

Ministerul Învăţămîntului şi Secretariatul Permanent al Comisiei guvernamentale pentru dotarea cu echipamente de calcul şi automatizarea prelucrării datelor au organizat, în perioada 17—19 februarie 1971 un colocviu pe tema pregătirii cadrelor de informaticieni. La colocviu au participat 250 de specialişti, cu diverse profile profesionale, din ţară şi din străinătate.

Cu acest prilej, au fost prezentate o serie de referate privind organizarea şi desfăşurarea învăţămîntului de informatică în România, precum şi în alte ţări socialiste ; informatica în institutele Academiei R. S. România ; organizarea învăţămîntului de informatică în facultăţile de matematică din cadrul universităţilor din ţara noastră ; învăţămîntul de informatică la institutele politehnice ; pregătirea specialiştilor în informatică prin cursuri de scurtă durată la CEPECA etc.

După prezentarea referatelor, s-au purtat discuţii ample privind aspectele esenţiale ale problematicii pregătirii cadrelor de informaticieni pentru nevoile economiei naţionale, pentru cercetarea ştiinţifică etc. De asemenea, s-au organizat trei mese rotunde, unde s-au dezbătut diferite aspecte ale învăţămîntului de informatică în liceele economice tehnice şi de cultură generală, precum şi în liceele cu specialitatea prelucrarea automată a datelor.

Specialiştii prezenţi la colocviu au vizitat Centrul de calcul economic şi cibernetică economică din cadrul Academiei de studii economice şi de la CEPECA, precum şi Centrul de calcul al Universităţii din Bucureşti.

P. A. SAMUELSON DESPRE N. GEORGESCU-ROEGEN

DUPĂ CUM s-a anunţat, la 10 decembrie 1970 savantul american Paul A. Samuelson primea la Stockholm, din mîna regelui Suediei, Premiul Nobel pentru ştiinţe economice pe anul 1970. Imediat după înapoierea sa în Statele Unite, Samuelson scria, la 17 decembrie, profesorului, dr. Nicolae Georgescu-Roegen de la Universitatea Vanderbilt S.U.A., printre altele, următoarele : „În discursul de primire a Premiului Nobel am arătat influenţa pe care au avut-o lucrările D-tale publicate în 1935/1936, asupra cercetărilor mele ştiinţifice".

Nicolae Georgescu-Roegen s-a născut la 4 februarie 1906 la Constanţa şi-a făcut studiile la Universitatea din Bucureşti, luîndu-şi licenţa în matematici (1926). Se specializează la Universitatea Sorbona din Paris, obţinînd diploma de stat în statistică (1930), pentru ca apoi să-şi susţină doctoratul la University College din Londra (1930—1932). A funcţionat ca profesor la Universitatea din Bucureşti, apoi la Vanderbilt University (S.U.A.), unde activează şi în prezent ca profesor emerit. Este membru de onoare a 13 academii şi instituţii ştiinţifice din lume. Din vasta sa operă ştiinţifică, se remarcă 73 de lucrări de valoare mondială, publicate în opt limbi.

Profesorul Leonid Hurvicz de la Harvard University publică la 13 noiembrie 1970 în revista „Science" din Nashville (S.U.A.) un articol omagial lui Samuelson, în care sublinia valoroasa contribuţie a lucrării lui N. Georgescu-Roegen, intitulată „Teoria nonsubstituţiei", ce a contribuit la succesul operei lui Samuelson. Profesorul Dr. P. R. Brahmananda de la Universitatea din Bombay publică la 15 noiembrie 1970 în revista „Southern Economist" un amplu studiu asupra persoanei şi operei ştiinţifice a lui P. A. Samuelson. In acest studiu aflăm în mai multe rînduri citate lucrările prof. N. Georgescu-Roegen. La pag. 9 : „Prima lucrare a lui Samuelson a fost dedicată examinării teoriei cererii de consum. Împreună cu Nicolae Georgescu-Roegen şi alţii a lucrat o perioadă de timp la „Revealed Preference Approach". La pag. 10 : „Teoria cererii argumentată de Samuelson şi N. Georgescu-Roegen se poate apropia de teoria lui Marshall", apoi „Un lucru este clar, lucrările lui Samuelson, Nicolae Georgescu-Roegen, Strotz, Sraffa şi alţii sînt diferite de teoria lui Walras". La pag. 11 „Căutînd răspunsul la această problemă, Samuelson şi N. Georgescu-Roegen au rezolvat-o prin teoria nonsubstituţiei...".

În anul 1969 prof. dr. Nicolae Georgescu-Roegen vizitează ţara sa natală, România. Cu prilejul acesta, cele mai înalte foruri ştiinţifice din Bucureşti îl primesc cu onoruri. În timpul şederii sale în ţară şi după plecarea sa, i se publică : „Economie, matematică şi cunoaştere" în revista „Viaţa economică" nr. 27 din iulie 1969 şi „Amintiri despre Gazeta Matematică" în revista „Gazeta Matematică" nr. 10 din octombrie 1970.

prof. dr. Ion Sava NANU

BALANȚE, CIFRE, ARTIFICII

LA SFÎRȘITUL anului 1970, deficitul balanței de plăți a Statelor Unite, ținînd seama de totalitatea tranzacțiilor pe termen scurt ale sistemului bancar american cu străinătatea — tranzacții cu bănci centrale și tranzacții cu persoane particulare — se cifra, potrivit unora dintre informațiile date publicității, la aproximativ 3 miliarde de dolari. Dacă cineva ar porni de la faptul că în 1969 suma tranzacțiilor de acest fel fusese de 7 miliarde, pripindu-se ar putea confunda lucrurile și conchide pentru o substanțială ameliorare în anul care a trecut. Însă nu de o ameliorare este vorba ci dimpotrivă. Observatorii avizați ar putea semnala odată în plus, că, în nici un alt domeniu ca în acesta al prezentării rezultatelor de balanță, nu sînt posibile atîtea interpretări și atîtea artificii de calcul. Socotit numai pe baza tranzacțiilor oficiale, cum pare normal — adică numai pe baza tranzacțiilor în străinătate cu băncile centrale — pasivul se ridică de fapt la 7 miliarde: cifră record, niciodată încă atinsă în deficitele americane, care, se află totuși, și nu de azi de ieri, ci de mulți ani de zile, în zodia celei mai depline senzaționalități. Este adevărat că în anul 1969, dacă se face referință numai la angajamentele de reglementare între bănci centrale, balanța externă a S.U.A. înregistrase un excedent: 2,7 miliarde de dolari. Dar faptul se datorase atunci hotărîrii unora dintre băncile centrale străine — în special a Bundesbank-ului și a Băncii japoneze — îndată ce marile bănci de la Chicago și New York își lichidaseră global datoriile față de piața „eurodolarilor", de a cumpăra dolari și de a-i acumula ca valută de rezervă. Putea să fie vorba numai de o schimbare de creanțieri. Față de numai o parte a datoriei externe americane. Cele două mișcări nu erau însă de natură să se compenseze, deoarece, în timp ce balanța de plăți calculată pe bază de lichidități — în care intră, cum s-a spus, atît angajamentele pe termen scurt oficiale cît și cele private — părea să se fi „ameliorat" (cu 4 miliarde), calculată pe baza numai a tranzacțiilor oficiale, se deteriorase (cu aproximativ 9,7 miliarde). S.U.A. încheiase atunci înțelegeri speciale cu mai multe bănci centrale — cu cea a Canadei în primul rînd — potrivit cărora o parte din creanțele străine pe termen scurt au fost convertite în creanțe pe termen lung, și astfel au încetat a mai greva balanța lichidităților.

Consiliul rezervelor federale americane a confirmat însă în mod oficial cu privire la balanța pe 1970, că băncile centrale străine dețineau la sfîrșitul anului 6,9 miliarde de dolari: sumă echivalentă cu deficitul real — amintit mai sus.

NU E DE MIRARE că încă înainte de încheierea lui 1970, și mai ales în luna noiembrie, un număr de țări creditoare vest-europene ceruseră trezoreriei americane convertirea unui substanțial volum de dolari în alte unități de rezervă. Cererile n-au putut fi refuzate. Între altele și pentru că în septembrie 1970, la Copenhaga, unde a avut loc ultima sesiune a Fondului Monetar Internațional, ministrul trezoreriei americane îi asigurase pe parteneri că S.U.A. sînt gata să finanțeze o parte a deficitului balanței lor externe, din rezerve. Aceasta fusese de altfel și propunerea lui Pierre-Paul Schweitzer, directorul general al F.M.I., care lăsase în mod ferm să se înțeleagă că altă cale deocamdată pentru Statele Unite, „care cheltuiesc în străinătate mai mult decît cîștigă", nu există. În noiembrie, Banca centrală a Olandei a schimbat 60 de milioane de dolari și nu de mult a anunțat că în aprilie, la data cînd înțelegerea «swap» cu Banca Federală a Rezervelor expiră, intenționează să schimbe încă 300 milioane. Banca centrală a Belgiei a schimbat și ea în decembrie 110 milioane de dolari. Au procedat la convertiri și autoritățile monetare ale altor țări.

Evident, sumele de dolari implicate în aceste operațiuni, comparate cu cele deținute în R.F. a Germaniei și în Japonia, de pildă, sînt relativ mici. Faptul arată însă că imensul deficit al S.U.A. în balanța sa externă de plăți nu rămîne fără să influențeze conjunctura. Și că agravarea deficitului american ar putea determina pînă la urmă o recrudescență a tensiunii monetare internaționale. E adevărat că în 1970 Anglia și-a ameliorat balanța. Încă în noiembrie, rezervele ei în aur și devize sporiseră cu 27 milioane de lire; în decembrie crescuseră din nou cu 10 milioane, și aceasta după ce rembursase anterior datorii în sumă de 110 milioane. La finele ultimei luni a anului trecut rezervele britanice se ridicau în total la 1178 milioane de lire. Soldul activ cu care s-a încheiat în 1970 balanța, este de aproximativ 600 de milioane de lire sterline: un rezultat neatins încă de la sfîrșitul războiului încoace. Însă toți experții apreciază că în 1971 evoluția rezervelor va fi mai puțin favorabilă, și că balanța britanică de plăți se va degrada. Ravagiile inflației riscă să pună încă odată lira în primejdie și să declanșeze un nou reflux al capitalurilor pe termen scurt. Și rezervele Franței au crescut în 1970. Operațiunile pe piața de schimburi s-au soldat în decembrie cu un excedent de 131,7 milioane de dolari. La 31 decembrie, totalul rezervelor Franței se ridica la 4,78 miliarde de dolari.

IN CONJUNCTURA actuală a relațiilor monetare inter-occidentale, semnificația pe care S.U.A. și F.M.I. ar putea însă s-o aprecieze ca avînd o importanță deosebită este aceea care se desprinde din natura însăși a convertirilor de dolari la care s-a procedat. Olanda și-a schimbat dolarii jumătate pe aur, jumătate pe unități ale Drepturilor Speciale de Tragere. Belgia și-a schimbat în întregime dolarii pe D.S.T. Alte țări creditoare au făcut operațiuni de același caracter cu trezoreria americană. De unde s-ar putea deduce că în anumite împrejurări, în locul aurului, băncile centrale ar putea da preferință D.S.T. — aceste unități de rezervă create în cadrul F.M.I. al căror prestigiu pare să crească. Se vor găsi îndreptățiți unii să proclame că de vreme ce în prezent unitățile D.S.T. servesc în mod efectiv la răscumpărarea de către S.U.A. a dolarilor lor acumulați în străinătate, ele pot fi considerate ca echivalînd cu aurul. Alții însă, cu o surprindere explicabilă, se întreabă: care este în fapt azi ierarhia unităților de rezervă ale sistemului monetar interoccidental? Pe primul loc, ca întotdeauna, după cum se constată, se află aurul; pe al doilea unitățile Drepturilor Speciale de Tragere. Și numai la urmă abia, dolarul.

Dinu HERVIAN

(Continuare în pag. 19)

REPERE

• **RAPORTUL GRUPULUI DE LUCRU ASUPRA POLUĂRII MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR** al Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa, dat publicității la Geneva, relevă că emanațiile de oxid de sulf, degajate prin arderea combustibilului în centralele termice și în instalațiile industriale, sînt deosebit de periculoase pentru sănătatea omului. Pentru înlăturarea acestui pericol — subliniază raportul — este necesară adoptarea de măsuri eficiente, atît pe plan național, cît și internațional, cum ar fi desulfurarea gazelor și a combustibilului folosit, utilizarea unor combustibili cu un conținut slab în sulf.

• **LA NEW YORK S-A DESCHIS EXPOZIȚIA INTERNAȚIONALĂ A PATENTELOR** la care participă firme din 22 de țări. Sînt expuse cele mai noi descoperiri în domeniul tehnologiei din țările respective, precum și produse industriale noi.

• **NUMĂRUL ȘOMERILOR** a crescut îngrijorător în Canada, ajungînd în prezent la 668 000, a anunțat Otto Lang, ministrul resurselor umane și pentru problemele imigrației.

• **SOCIETATEA „SOUTH PERU COPPER CORPORATION"**, filială a trustului nord-american „American Smelting", a fost amendată cu o jumătate milion de soles (11 500 dolari) pentru că a refuzat să aducă la îndeplinire hotărîrea Direcției generale a muncii prin care se cere concedierea a patru funcționari americani și altor doi peruvieni vinovați de abuzuri împotriva lucrătorilor acestei societăți.

• **CA URMARE A GREVELOR** din primele 11 luni ale anului trecut, în Italia s-au pierdut 135.711.000 ore de muncă, anunță statistica publicată la Roma.

• **UN IMPORTANT ZĂCĂMÎNT PETROLIFER** a fost descoperit în Brazilia, informează ziarul „Jornal do Brasil". După aprecierile specialiștilor, noul zăcămînt permite extragerea a 30—40 000 de barili pe zi. Descoperirea noului zăcămînt are o importanță deosebită pentru economia Braziliei, care, după cum se știe, importă anual însemnate cantități de petrol.

• **POPULAȚIA MICULUI PRINCIPAT LICHTENSTEIN**, situat între Austria și Elveția, a crescut cu 26,7 la sută în cursul ultimilor 10 ani, se arată într-un raport oficial publicat la Vaduz. Potrivit acestui raport, la 1 decembrie 1970, Lichtenstein-ul avea 21 078 de locuitori.

• **SOCIOLOGUL ITALIAN DANILO DOLCI** a fost desemnat laureat pe anul 1971 al premiului danez „Sonning" pentru contribuția sa la lupta împotriva nedreptății sociale. Laureați ai premiului „Sonning" au fost în anii precedenți, Albert Schweitzer, Bertrand Russel, Niels Bohr, Karl Barth și Sir Laurence Olivier.

• **INDUSTRIA VEST-GERMANĂ** a investit în străinătate, din anul 1952, aproximativ 20 de miliarde de mărci. Conform cifrelor oficiale date publicității, investițiile în Europa, și în primul rînd în țările membre ale C.E.E., dețin ponderea principală, însumînd 11,18 miliarde mărci. Pe locul al doilea se situează America Latină cu 3,67 miliarde mărci, urmată de continentul nord-american cu 3,31 miliarde mărci.

VIZOR

„R.R."

SIC transit gloria mundi. Adevărul acesta este de mult cunoscut. Îl cunoaștem și noi, după cum l-au cunoscut cei dinaintea noastră și îl vor cunoaște cei care ne vor urma. Gloria e trecătoare! Și dacă multe, foarte multe lucruri sînt trecătoare pe lumea asta, ea, gloria, este parcă mai trecătoare decît toate.

De ce totuși, cunoscînd implacabila succesiune a măririi și decăderii, o lume întreagă a reacționat cu stupoare la telegramele care au vestit degringolada falnicului „Rolls-Royce"? Răspunsul la această întrebare se află, cred, în faptul că pentru milioane de oameni, și nu numai insulari, cei doi „R" au reprezentat mult mai mult decît o firmă". „Rolls Royce" a reprezentat un mit. Mitul perfecțiunii, mitul profesionalizării supreme, mitul tehnologiei avansate, mitul calității. Și cum să nu rămîi uimit cînd descoperi că în ciuda tuturor acestor atu-uri, rămase și astăzi neștirbite, „Rolls-Royce" a ajuns în pragul falimentului. Nu puțini sînt aceia care consideră că argumentele eșecului se află chiar în... calitățile care au singularizat această firmă în concertul industrial occidental. „Degeaba faci cele mai bune motoare din lume, dacă motoarele nu-ți aduc bani". Această replică, aparținînd unui expert britanic, indică clar izvoarele degringoladei. Preocupați exclusiv de calitate, de inovație, de perfecțiune, administratorii lui „R.R." n-au mai avut timp să se ocupe și de fructificarea avantajoasă a capodoperelor lor. Acest romantism a fost scump plătit. Nu cred, totuși, că aruncînd anatema pe consiliul de administrație „de preponderență inginerească", britanicii au elucidat exhaustiv cauzele fenomenului. Drama „R.R." este în ultimă instanță rezultatul victoriei, în acest atît de nerăbdător și impulsiv secol, a **perisabilității în producție de serie.** În concurență inegală cu benzile rulante de pe care coboară motoare mai puțin bune, dar mai multe și mai ieftine, capodoperele de calitate ale lui „Rolls Royce" au devenit nerentabile.

Văzînd zdruncinat acest simbol al credibilității economiei țării lor, britanicii au interpretat criza ca pe o „catastrofă națională", un „dezastru de mari proporții". „Prosperitatea aparentă a Marii Britanii este bazată, de multă vreme, pe iluzii" — mărturisea cu amărăciune premierul Edward Heath. Renegîndu-și pentru prima oară în ultimii treizeci de ani crezul politic, guvernul conservator a hotărît să naționalizeze cea mai mare parte a firmei pentru a o salva de la faliment. El răspundea astfel apelurilor sub care demonstrau, pe străzile Londrei, muncitorii companiei: **„În 1940 Rolls Royce a salvat Anglia** (aluzie la „bătălia aeriană a Angliei" cîștigată de avioanele „Spitfire" echipate cu motoare produse de Rolls Royce — N.R.). **Astăzi Anglia poate să salveze Rolls Royce".**

Nic. MAVRODIN

ÎN CURSUL procesului de perfecţionare a conducerii şi planificării economiei naţionale, într-un şir de ţări socialiste s-au luat măsuri de îmbunătăţire a finanţării şi creditării investiţiilor. Ca urmare, au apărut unele modificări în sistemul de creditare şi finanţare a investiţiilor, proprii condiţiilor specifice de dezvoltare a economiei în fiecare ţară. În cele ce urmează prezentăm cîteva dintre acestea, aşa cum ele rezultă din dezbaterile ce au loc în presa de specialitate din aceste ţări.

Modificări în structura surselor

S-AU MODIFICAT nu numai sursele de creditare şi finanţare, ci s-au creat şi noi relaţii între întreprinderi, buget şi bancă — arată în acest sens revista sovietică **Planovoe hozeaistvo** (nr. 3/1970). Paralel cu întărirea conducerii centralizate, reformele economice au vizat o creştere a rolului întreprinderilor şi uniunilor de producţie în ceea ce priveşte construcţiile capitale. Luînd ca exemplu trei ţări socialiste, revista ilustrează în tabelul de mai jos modificările survenite între anii 1965—1968 în structura surselor de finanţare (în % din totalul fondurilor alocate).

Făcînd unele consideraţii asupra dezvoltării sistemului de creditare a investiţiilor, revista ungară **Penzügy szemle** (nr. 5/1970) subliniază, la rîndul ei, că — în vederea sporirii eficienţei economice a creditării investiţiilor — creditele vor fi orientate în general spre acele întreprinderi care au suficiente mijloace pentru fondul de dezvoltare. (Potrivit sistemului în vigoare de repartizare a beneficiilor realizate de întreprinderi 1/3 din acestea se alocă pentru fondul de dezvoltare).

pe această bază — obţinerea de beneficii care constituie principala sursă de amortizare a creditului şi de achitare a dobînzii.

Pe baza datelor Băncii de investiţii a U.R.S.S. sursele de finanţare a tuturor investiţiilor întreprinderilor şi ramurilor care lucrează în noile condiţii de planificare şi stimulare economică s-au repartizat pe întregul an 1969 astfel: fondurile proprii — 73,5%, creditul pe termen lung — 3% şi fondurile bugetare — 23.5%. Fondurile bugetare au fost folosite, în general, pentru finanţarea investiţiilor în obiective cu caracter neproductiv (cum ar fi construcţii de locuinţe şi de aşezăminte social-culturale), precum şi pentru lărgirea şi reconstrucţia unor întreprinderi cu rentabilitate scăzută sau deficitare.

O explicaţie a ponderii mici a creditelor pe termen lung este aceea că participarea lor la asigurarea financiară a investiţiilor este limitată, ea referindu-se numai la o parte a întreprinderilor industriale în funcţiune (cele nerentabile), precum şi la o parte a noilor construcţii, ale căror cheltuieli se amortizează pînă în 5 ani; o altă explicaţie este că într-un şir de cazuri întreprinderile se eschivează de la credit şi tind să folosească fondurile bugetare. O altă cauză o constituie rentabilitatea mare obţinută de întreprinderi (în special de cele care lucrează după noul sistem de planificare). La proiectarea noilor preţuri cu ridicata, aplicate de la 1 iulie 1967, s-a pornit de la faptul că pe întreaga industrie rentabilitatea va fi de circa 15%. În 1968, rentabilitatea a fost de fapt egală cu 20,1%, iar la întreprinderile în care s-a aplicat noul sistem de planificare şi stimulare — chiar 22,4% (în unele ramuri chiar şi mai mare).

NOI ORIENTĂRI ÎN SFERA INVESTIŢIILOR

Creşterea ponderii investiţiilor în întreprinderi pe seama fondurilor împrumutate, însoţită de scăderea corespunzătoare a fondului lor de dezvoltare, poate duce la scăderea interesului unităţilor economice faţă de investiţii. Acest fenomen poate fi preîntîmpinat — menţionează revista — dacă întreprinderii i se acordă înlesniri la impozitul pe beneficii în întreaga perioadă de restituire a creditului, înlesniri care să fie în raport cu importanţa ramurii.

Revista bulgară **Ikonomiceski jivot** (nr. 28/1970), ocupîndu-se de problema găsirii raportului optim între mijloacele proprii de care dispun solicitanţii de credite pentru investiţii (fondul de investiţii al întreprinderii, uniunii economice, ramurii sau ministerului) şi volumul creditului oferit de bancă, opinează că acesta poate fi atins prin folosirea instrumentelor de analiză economică; deoarece sistemul bancar nu poate credita orice cerere de investiţie, resursele sale fiind strict planificate — arată revista mai departe — se impune ca **planul financiar general al statului, bugetul de stat şi planul unic de credite prevăzute pentru investiţii să fie elaborate concomitent şi corelat.**

Acordarea de credite pentru investiţii, prezintă o serie de avantaje în comparaţie cu finanţarea nerambursabilă. Printre avantaje revista sovietică **Voprosi ekonomiki** (nr. 6/1970) citează următoarele: necesitatea restituirii împrumutului în termenul stabilit (pornind de la termenul de amortizare a investiţiilor, prevăzut în proiect); stimularea economisirii fondurilor pentru investiţii; asimilarea mai rapidă a noilor capacităţi de producţie şi atingerea indicatorilor proiectaţi la productivitatea muncii şi preţul de cost, iar

Creşterea rolului creditului pentru investiţii centralizate poate fi asigurată — remarcă revista — dacă se va ţine seama de trăsăturile principale ale creditului — rambursabilitatea şi urgenţa restituirii. Cînd este vorba de credite pe termen lung pentru investiţii centralizate, rambursabilitatea şi urgenţa restituirii creditului trebuie să stimuleze atingerea termenelor de amortizare a investiţiilor prevăzute în proiect, care constituie principalul indicator sintetic al eficienţei economice a investiţiilor.

Concentrarea investiţiilor şi orientarea lor spre ramurile de bază

ÎN BULGARIA — arată revista **Ikonomiceski jivot**, — hotărîrile plenarelor C.C. al P.C. Bulgar din iulie 1968 şi septembrie 1969 au trasat măsurile de realizare a unei eficiente politici în domeniul investiţiilor prin utilizarea raţională a creditelor şi strînsa cointeresare materială a întreprinderilor. În

(Continuare în pag. 18)

Sursa de finanţare a investiţiilor	R. P. Ungară		R. P. Bulgaria		R. P. Polonă	
	1965	1968	1965	1968	1965	1968
Din bugetul de stat	85,9	49	64,7	43	48,1	28
Credit bancar	0,7	12	9,3	26	5,6	20
Fondurile proprii ale intreprinderilor	13,4	39	26,0	31	46,3	52

U. R. S. S.

AL NOUĂLEA PLAN CINCINAL DE DEZVOLTARE A ECONOMIEI NAŢIONALE

LA MOSCOVA a fost dat publicităţii proiectul de directive cu privire la noul plan cincinal, pe perioada 1971—1975. Documentul publicat defineşte drept principala sarcină a cincinalului asigurarea unui avînt considerabil al nivelului de trai material şi cultural al poporului, pe baza unui ritm înalt de dezvoltare a producţiei socialiste, a creşterii eficienţei ei, a progresului tehnico-ştiinţific şi a accelerării creşterii productivităţii muncii. Proiectul de directive prevede ca în perioada cincinalului să se ridice la cote mai înalte indicatorii sintetici de bază: venitul naţional al ţării va creşte cu 37—40%; producţia industrială cu 42—46% (la grupa „A" cu 41—45%, iar la grupa„B" — cu 44—48%); volumul producţiei agricole în medie cu 20—22%; investiţiile vor spori cu 36—40%.

În această perioadă se va pune accent pe dezvoltarea proporţională a producţiei sociale, îndeosebi în agricultură, în industria uşoară şi alimentară, pe creşterea considerabilă a eficienţei tuturor ramurilor economice. Se prevede ca nu mai puţin de 80% din sporirea venitului naţional să se asigure prin ridicarea productivităţii muncii, care — în industrie — urmează să crească cu 36—40%.

PRINCIPALA caracteristică a dezvoltării industriei în noul cincinal va fi lărgirea şi perfecţionarea bazei industriale pentru dezvoltarea economiei socialiste, ridicarea nivelului tehnic, a rentabilităţii şi calităţii producţiei. Într-un ritm accelerat se vor dezvolta electroenergetica (îndeosebi cea nucleară), industria constructoare de maşini, industria chimică, petrochimică şi industria gazelor naturale. Se subliniază orientarea spre creşterea prioritară a industriei producătoare de bunuri de larg consum, de materiale, maşini şi utilaje pentru fabricarea lor. Acestora li se adaugă măsurile pentru sporirea eficienţei prin folosirea mai deplină a rezervelor interne, în care scop se prevede perfecţionarea structurii producţiei.

Referindu-se la orientările principale în dezvoltarea ramurilor industriale, proiectul de directive prevede — în domeniul energeticii — obţinerea unei producţii de energie electrică pînă la 1030—1070 miliarde kWh. Vor fi date în exploatare centrale electrice cu o putere instalată de 65—67 milioane kilowaţi, predominînd centralele termoelectrice. Vor continua lucrările pentru crearea sistemului energetic unic, a liniilor magistrale pentru transportul energiei electrice. Extracţia de petrol va ajunge la 480—500 milioane de tone, iar cea de gaze naturale pînă la 300—320 miliarde m.c. În balanţa generală a combustibililor ponderea petrolului şi gazelor va reprezenta circa 67%.

Siderurgia va cunoaşte, de asemenea, o extindere a capacităţilor de producţie pe seama construirii unor agregate de mare capacitate. În anul 1975 producţia de oţel va ajunge la 142—150 milioane tone, iar cea de laminate finite la 101—105 milioane tone. Proiectul de directive prevede următoarele creşteri la cîteva din principalele ramuri industriale: în industria prelucrării petrolului de 1,5 ori, în metalurgia neferoasă de 1,4 ori, în industria chimică şi petrochimică de 1,7 ori, în construcţiile de maşini şi prelucrarea metalelor de 1,7 ori.

Alte cifre atestă progresele ce se vor înregistra în producţia diferitelor bunuri materiale în ultimul an al cincinalului: 90 milioane tone de îngrăşăminte minerale, pînă la 575 mii tractoare, 2—2,1 milioane automobile. Cu 35—40% va creşte volumul producţiei în industria uşoară.

AL NOUĂLEA cincinal va aduce — potrivit proiectului — modificări structurale calitative şi cantitative şi în domeniul agriculturii. Producţia globală de cereale va ajunge la 195 milioane tone. Se prevăd măsuri pentru asigurarea creşterii generale a recoltei la hectar, prin sporirea fertilităţii solurilor, aplicarea tehnologiei moderne de producţie, prin utilizarea raţională a îngrăşămintelor minerale şi organice, prin lucrări de îmbunătăţiri funciare de mare amploare (vor fi date în exploatare 3 milioane hectare de noi terenuri irigate şi vor fi desecate 5 milioane hectare în zone cu umiditate excesivă). Preocupările pentru îmbunătăţirea raselor de animale şi sporirea productivităţii lor, ca şi înzestrarea ogoarelor cu un număr sporit de mijloace mecanizate, vor imprima un nou impuls acestei ramuri de o importanţă vitală, pentru dezvoltarea căreia se va aloca suma de 82,2 miliarde ruble. Pe baza sporirii productivităţii muncii în colhozuri se va apropia substanţial salariul colhoznicilor de cel al categoriilor corespunzătoare de lucrători din sovhozuri.

SE VA PUNE un accent deosebit pe accelerarea ritmului progresului tehnico-ştiinţific şi asigurarea înfăptuirii unei politici unitare în acest domeniu. Proiectul vizează aplicarea unor măsuri, printre care se înscriu: crearea unor unelte de muncă, materiale şi procese tehnologice principial noi, cu indicatori tehnico-economici superiori; încheierea mecanizării complexe a principalelor procese de producţie în industrie, construcţii, agricultură şi transport; introducerea pe scară largă a unor procese tehnologice avansate ş.a. Au fost trasate orientările pentru introducerea largă a tehnicii de calcul în prelucrarea informaţiilor şi în procesele de conducere a producţiei.

Procesul generator al dezvoltării producţiei materiale va suscita modificări importante şi în viaţa materială şi spirituală a poporului sovietic. Veniturile reale pe cap de locuitor se prevăd să crească cu circa 30%, iar volumul bunurilor şi serviciilor materiale gratuite, al alocaţiilor băneşti acordate populaţiei din fondurile sociale de consum va spori cu 40%. Activitatea constructivă se va concretiza prin darea în folosinţă a unei suprafeţe locative de 565—575 milioane m.p. Va lua amploare construcţia de locuinţe pe baze cooperatiste şi se va acorda sprijin construcţiei de locuinţe individuale. În cincinal, volumul serviciilor publice urmează să crească de cel puţin două ori în ansamblu pe ţară, iar în localităţile rurale — de 2,8 ori. Se prevede îmbunătăţirea în continuare a ocrotirii sănătăţii, dezvoltarea învăţămîntului şi culturii. Vor fi pregătiţi, în aceşti ani, circa 9 milioane de specialişti cu studii superioare şi medii de specialitate, iar şcolile profesionale şi tehnice vor fi absolvite de circa 7,5 milioane de persoane — viitori muncitori calificaţi — pentru toate ramurile economiei naţionale.

Proiectul de directive subliniază că accelerarea în continuare a valorificării resurselor naturale în regiunile răsăritene ale ţării constituie o sarcină de cea mai mare importanţă pentru îmbunătăţirea repartizării teritoriale a forţelor de producţie, a proporţiilor existente în dezvoltarea economiei.

În cadrul relaţiilor economice externe se prevede dezvoltarea planică a tuturor formelor de colaborare a ţărilor socialiste, care cuprind domeniile producţiei materiale, ştiinţei, tehnicii şi comerţului exterior. Exprimat în procente, volumul tuturor schimburilor comerciale externe urmează să sporească în cincinal cu 33—35%, în primul rînd cu ţările socialiste. Totodată, se prevede lărgirea relaţiilor de comerţ exterior şi tehnico-ştiinţifice, justificate din punct de vedere economic, cu ţările capitaliste cu o economie dezvoltată.

Se vor produce modificări calitative în sistemul şi metodele de conducere şi planificare; se va încheia, pînă în 1975, procesul de trecere a tuturor întreprinderilor — care funcţionează pe bază de gestiune — la noile metode de planificare şi stimulare economică.

După ce va fi supus unei largi dezbateri în organizaţiile de partid, în adunările oamenilor muncii şi în presă, proiectul de directive va fi prezentat la cel de-al XXIV-lea Congres al P.C.U.S., care se va deschide la 30 martie a.c.

V. B.

OPINIA A 32 DE CADRE

(Urmare din pag. 9)

mai importante şapte criterii de selecţie. Marea majoritate a lor, peste 70%, nu o includ însă în rîndul celor mai importante trei. Preferă să situeze cu precădere în această categorie criterii referitoare la cunoştinţe, experienţă sau munca cu oamenii.

Personalul intervievat consideră că experienţa în unitatea respectivă este un criteriu de selecţie mult mai important pentru funcţia de şef de serviciu decît pentru cea de director. Aproape 70% din răspunsuri includ **vechimea în întreprindere** printre cele mai importante şapte criterii, 25% situîndu-l în rîndul primelor trei, procent datorat în special opţiunilor cadrelor din centrale.

Ultimele două criterii de selecţie apreciate ca importante de o parte însemnată a cadrelor intervievate sînt **capacitatea de a lucra în colectiv şi abilitatea de a munci cu oameni.** Primul este cotat printre primele şapte criterii în 60% din răspunsuri, iar cel de al doilea în 45%. Se constată uşoare priorităţi acordate muncii în colectiv de cadrele din centrale şi abilităţii de a „mînui" oamenii de către cele din întreprinderi.

Ca şi în cadrul funcţiei de director criteriile ignorate în cea mai mare măsură sînt: **starea sănătăţii şi dorinţa de a conduce.**

Referitor la ansamblul opţiunilor făcute pentru funcţia de şef de serviciu se poate **conclude** următoarele:

a) Se pune un **accent sporit pe rolul experienţei,** fapt ilustrat atît de ponderea ridicată a răspunsurilor clasînd vechimea în întreprindere printre cele mai importante şapte criterii menţionate anterior, cît şi de procentul ridicat — 48% — care situează în aceeaşi grupă vechimea în producţie;

b) La nivelul conducerii medii **se acordă o importanţă mai mare muncii cu oamenii,** situaţie ilustrată, de aprecierea acordată criteriilor: abilitatea de a mînui oamenii şi capacitatea de a lucra în colectiv.

c) **Capacitatea de a se autoperfecţiona continuu a dispărut** din rîndul celor mai importante şapte criterii de selecţie ceea ce coroborat şi cu celelalte opţiuni făcute, indică o concepere relativ statică a funcţiei de şef de serviciu. Lipsa opţiunilor masive pentru acest criteriu constituie un fapt negativ, întrucît aşa cum se subliniază în lucrările de specialitate, capacitatea de autoperfecţionare reprezintă un criteriu esenţial în luarea deciziei de selecţionare a unui cadru de conducere.

Conducere inferioară: abilitatea de a „mînui" oamenii

CONDUCEREA de nivel inferior este alcătuită în principal din şefii de echipă din secţiile de producţie şi şefii de birou din serviciile funcţionale. La acest nivel activitatea cadrelor de conducere se caracterizează printr-un mare volum de sarcini de execuţie, ponderea sarcinilor de conducere fiind mai redusă şi calitativ diferită de cea a funcţiilor superioare. Specificul ei se reflectă pe planul criteriilor de selecţie a şefilor de echipă — potrivit rezultatelor anchetei — astfel:

Abilitatea **de a „mînui" oamenii** se consideră printre cele mai importante criterii de selecţie de către 90% din cei intervievaţi, 28% din răspunsuri situînd-o pe primul loc. Această opţiune este explicată de volumul considerabil al contactelor umane determinat de ponderile ierarhice mari — de regulă între 15—30 persoane.

Opţiunile acordate altor patru criterii se situează la nivel apropiat: 81% din răspunsuri consideră printre primele şapte criterii de selecţie **competenţa tehnică şi capacitatea de a lucra în colectiv, 75% — vechimea în întreprindere,** iar 68% includ în aceeaşi categorie **vechimea în producţie.** Dintre acestea, cel mai des indicat pe poziţia întîi — este vechimea în producţie (18% din răspunsuri), vechimea în întreprindere şi competenţa tehnică (12%).

Majoritatea (58—62%) includ în grupa primelor şapte criterii, **capacitatea de a lua decizii şi caracterul,** un plus de accent acordîndu-se primului **criteriu.**

Aprecierea de ansamblu a opţiunilor făcute printre criteriile de selecţie pentru funcţia de şef de echipă **relevă:**

a) **Rolul primordial** acordat capacităţii conducerii de nivel inferior **de a lucra cu oamenii,** ilustrat de prezenţa celor trei criterii care se referă nemijlocit la relaţiile umane, în rîndul primelor şapte. Aceste criterii sînt abilitatea de a „mînui" oamenii, capacitatea a lucra în colectiv şi caracterul.

b) **Necesitatea unei bogate experienţe** în activitate, subliniată de toţi cei intervievaţi prin faptul că au optat pentru unul din criteriile vechimea în producţie sau vechimea în întreprindere sau chiar pentru amîndouă.

TREI METODE

(Urmare din pag. 9)

punct de vedere financiar; influenţă în alegerea profesiei; căsătorit; atitudinea soţiei faţă de postul deţinut; numărul membrilor de familie în întreţinerea sa.

D. **CONDIŢIE FIZICĂ ŞI SĂNĂTATE:** de ce boli a suferit sau suferă; vigoare, energie.

E. **ÎNFĂŢIŞARE, PREZENTARE:** înfăţişare plăcută; atitudine prietenească; modul de exprimare elevat, dovedeşte tact etc.

F. **MOTIVARE, INTERES PROFESIONAL:** harnic, cu putere de muncă; ambiţie; iniţiativă; cîtă importanţă acordă indicatorilor economici (preţ de cost, eficienţă, beneficiu etc.); interesul faţă de problemele umane; interesul faţă de funcţia de conducere; interesul faţă de problemele întreprinderii (în general);

G. **TRĂSĂTURI ALE PERSONALITĂŢII:** maturitate în gîndire; stabilitate emoţională; conştiinciozitate; agresivitate; hotărîre; cinste; sinceritate; încredere în sine; curajul convingerilor; echitate, imparţialitate; entuziasm; simţul cooperării (colaborării); simţul psihologic şi social.

H. **REZUMATUL CALITĂŢILOR ŞI AL DEFICIENŢELOR.**

1. **CALITĂŢI (EXEMPLU):** este un om cu personalitate, maturitate, cu putere de convingere, impune respect. Prezintă caracteristicile unui cadru de conducere.

2. **DEFICIENŢE (EXEMPLU):** ia măsuri pentru impulsionarea muncii, presează colaboratorii, dar nu ştie să fie stimulativ. Experienţa de conducere se reduce la o muncă de rutină. Slabă cooperare ş.a.m.d.

I. **REZUMATUL GENERAL ŞI RECOMANDĂRI;**

J. **EVALUAREA GENERALĂ;** SLAB, SUB MEDIE, MEDIE, PESTE MEDIE, EXCELENT.

Evaluarea calităţilor prin metoda testării şi interviului presupune aprecierea unei persoane desprinsă de mediul ei natural (birou, colegi, casă, prieteni) iar timpul limitat de folosire a acestor metode duce la obţinerea de informaţii supuse influenţelor şi schimbării de moment, neputînd fi în întregime reprezentative.

Obţinerea informaţiilor complete privind acţiunile reale, comportamentul, personalitatea, realizările profesionale, ritmul de muncă, contactele de grup, deciziile în situaţii variate şi evaluarea corectă a lor se poate face prin **STUDIUL CALITĂŢILOR.** Un astfel de studiu presupune culegerea informaţiilor într-un timp îndelungat şi o evaluare metodică.

Pentru obţinerea unei validităţi şi veridicităţi ridicate a evaluării informaţiilor se recomandă respectarea a o serie de **condiţii:** a) acoperirea cu informaţii a unei perioade de cel puţin 10 ani, pentru a exista garanţia că au fost luate în consideraţie cît mai multe aspecte posibile ale personalităţii candidatului; b) procurarea informaţiilor de la persoane care l-au cunoscut pe candidat într-o varietate cît mai mare de situaţii (superiorii, colegii, subalternii, cît şi persoane din afara întreprinderii care au avut contacte profesionale cu candidatul); c) informaţiile obţinute trebuie să fie sub forma descrierilor şi nu sub forma evaluărilor (de la fiecare persoană chestionată se va căuta să se obţină o specificare a situaţiilor, acţiunilor candidatului, pentru a preîntîmpina evaluările neadevărate şi uneori incompetente datorită standardelor diferite de evaluare de la persoană la persoană; d) obţinerea informaţiilor „faţă în faţă" pentru ca anchetatorul să pună şi întrebări legate de comentariile persoanei furnizoare de informaţii; e) dacă persoana studiată pentru postul de director lucrează în întreprindere este mult mai eficientă obţinerea informaţiilor pe baza unui studiu îndelungat şi atent, decît luarea în considerare numai a datelor dobîndite cu ocazia alegerii pentru postul de director; f) studiul calităţilor ca proces de evaluare poate fi îndeplinit de către persoane cu o înaltă competenţă profesională şi cu un nivel de înţelegere a problemelor cît mai apropiat de cel al directorului; g) eficienţa studiului este în funcţie de calificarea şi competenţa persoanelor care furnizează şi evaluează informaţiile; h) evaluarea informaţiilor conform unui model.

NOI ORIENTĂRI

(Urmare din pag. 17)

promovarea acestei politici banca participă la stabilirea obiectivelor ce urmează să fie finanţate, în limitele prevederilor planului, iar acordarea de credite pentru investiţii nenominalizate se face pe bază de concurs (în 1970 ponderea investiţiilor nenominalizate din volumul total al investiţiilor a fost de 44,5%). La plenara din septembrie 1969 s-a prevăzut ca o parte însemnată din investiţii (30—40%) să fie orientate pentru reconstrucţia şi modernizarea întreprinderilor pe baza concentrării şi cooperării în producţie, în special în ramurile care contribuie la perfecţionarea structurii producţiei, la creşterea competitivităţii ei şi a eficienţei economiei.

Revista apreciază că sporirea rolului financiar şi economic al uniunilor economice şi consolidarea funcţiilor acestora în domeniul acumulării şi redistribuirii fondurilor vor antrena modificări ale formelor şi modalităţilor de rambursare a creditelor destinate investiţiilor. Totodată soluţionarea completă a problemelor legate de dezvoltarea eficientă a tuturor ramurilor economiei naţionale poate fi realizată doar prin crearea unui plan unic de credite pentru investiţii.

Referindu-se la politica promovată în anul 1970, în domeniul finanţării şi creditării investiţiilor, revista cehoslovacă **Hospodarské noviny** (nr. 30/1970) afirmă că s-a urmărit menţinerea unui echilibru corespunzător al investiţiilor, precum şi frînarea extinderii frontului de investiţii neterminate. Ca mijloc de înfăptuire a acestei politici se aplică unele **restricţii în creditarea investiţiilor,** iar pe de altă parte se acordă **sprijin realizării obiectivelor care contribuie la modernizarea structurii economiei** — a celor care urmează să producă bunuri de consum şi bunuri destinate exportului, precum şi construcţiei de locuinţe. Politica restrictivă în acordarea creditelor urmează să fie promovată şi în anul 1971 pentru ca frontul exagerat de larg al lucrărilor de investiţii să poată fi restrîns la limite raţionale. În cursul actualului cincinal politica investiţiilor va urmări, în primul rînd asigurarea condiţiilor de modernizare a fondurilor fixe de producţie şi lărgirea producţiei mijloacelor absolut necesare ridicării nivelului de trai al populaţiei.

Printr-o hotărîre a guvernului, din 1970, — precizează revista — a fost interzisă iniţierea de noi construcţii a căror valoare depăşeşte 1,5 milioane de coroane, cu excepţia celor legate strîns de darea în exploatare a noilor obiective, de construcţiile de locuinţe, a obiectivelor din ramura energetică şi a combustibilului, a materialelor de construcţii şi a unor obiective ale industriei uşoare. Poate, fi deasemenea, iniţiată reconstrucţia şi extinderea unor obiective, finanţarea instalării unor utilaje şi maşini, în cazul în care costul lucrărilor de instalare nu depăşeşte 10% din valoarea investiţiei. Se exceptează de la această prevedere construirea de locuinţe (executate de întreprinderi), centre de desfacere, depozite, unităţi de alimentaţie publică şi hoteluri aparţinînd de reţeaua de comerţ interior etc.

În cadrul restricţiilor în acordarea de credite, banca va finanţa noile construcţii numai în proporţie de 50% din cheltuielile necesare realizării lor, întreprinderea fiind obligată să dispună în cont la bancă de diferenţa pînă la costul obiectului ce urmează să fie construit. Pentru investiţiile a căror valoare nu depăşeşte 3 milioane coroane, întreprinderile sînt obligate să asigure în proporţie de 100% acoperirea necesarului de cheltuieli (cu excepţia lucrărilor de raţionalizare ,amortizabile în decurs de maximum trei ani).

Relevînd unele deficienţe în planificarea construcţiilor capitale, revista sovietică **Planovoe hozeaistvo,** arată că măsurile concrete pentru curmarea fărîmiţării fondurilor de investiţii nu se reduc numai la perfecţionarea metodelor de calcul şi de fundamentare, la perfecţionarea planificării şi conducerii acestei ramuri. La elaborarea planurilor de construcţii capitale, nu se iau în consideraţie, în suficientă măsură, rezervele capacităţilor în întreprinderile aflate în funcţiune. Pentru creşterea volumului producţiei, ministerele şi departamentele preferă să construiască noi capacităţi şi să ceară fondurile necesare în acest scop. Perfecţionarea metodelor de planificare a investiţiilor şi construcţiilor, afirmă revista, trebuie să permită organelor centrale de planificare de a opera în orice stadiu de calcul nu cu indicatori financiari sau indicatori „limită"; ci cu mărimi care reflectă resursele tehnico-materiale şi de muncă reale pe perioada planificată, în conformitate cu balanţa interramuri.

Din investiţiile economisite — noi capacităţi

PRESA centrală din R.P. Chineză informează că în domeniul construcţiilor capitale au fost revizuite în ultimul timp numeroase proiecte, aducîndu-li-se îmbunătăţiri considerabile. Fondurile alocate pentru construcţiile de capacitate mare şi medie în domeniul metalurgiei, industriei carbonifere, chimice, petroliere, construcţiilor de maşini şi utilaje, în alte ramuri industriale au fost reduse cu 15—20% faţă de cele proiectate, economisindu-se o mare cantitate de utilaj, materiale de construcţii şi spaţiu în condiţiile accelerării ritmului construcţiilor. Fondurile şi utilajele economisite pe această cale pot fi folosite pentru construirea cîtorva sute de întreprinderi industriale de capacitate medie.

Proiectanţii chinezi desfăşoară o amplă campanie pentru realizarea de proiecte care duc la importante economii. De exemplu, prin revizuirea unui proiect industrial privind construirea unei secţii obişnuite, s-a reuşit să se reducă investiţiile cu 35%, volumul utilajului şi spaţiul cu 30%, fiind scurtată şi durata construcţiei. În urma îmbunătăţirilor aduse în proiectare, la o mare rafinărie de petrol s-a obţinut perfecţionarea tuturor proceselor tehnologice, ceea ce a ridicat considerabil nivelul tehnicii rafinării şi a redus investiţiile cu o treime.

Este citat, de asemenea, cazul fabricii de îngrăşăminte chimice din Hunan, care a fost proiectată pentru o capacitate de producţie de trei mii tone. Ulterior, grupul de proiectare a adus îmbunătăţiri tehnologice, capacitatea proiectată dublîndu-se, iar costul construcţiei reducîndu-se totodată, cu 600 000 yuani. Această experienţă este folosită pentru construirea unui mare număr de fabrici de îngrăşăminte chimice, de capacitate mică.

Căile eficienţei

ECONOMIA de timp în executarea investiţiilor este un criteriu de bază în aprecierea eficienţei acestora — scrie **Hospodarske noviny** (nr. 46/1970). Pentru a preveni întîrzierile în darea în exploatare a obiectivelor nou construite se recomandă ca în planificarea investiţiei să se ţină seama de **analiza comparată a preţurilor materialelor şi a costurilor, de prognoza dezvoltării construcţiilor la nivel mondial.** Se apreciază că cererile de suplimentare a investiţiilor pe parcursul execuţiei, care reprezintă o scumpire nefondată a ei, se datoresc faptului că nici executantul investiţiei, nici beneficiarul ei nu depun eforturi pentru a ridica pe cît posibil productivitatea muncii şi a realiza economii în toate fazele lucrărilor: de la proiectare şi pregătire pînă la realizare şi chiar darea în exploatare.

Pentru atingerea acestui scop se impune, afirmă revista, introducerea progresului tehnic, în special utilizarea materialelor şi tehnologiilor moderne în construcţie. Ceea ce presupune, totodată, concentrarea potenţialului de cercetare şi proiectare pentru elaborarea de studii şi variante de soluţii optime (îndeosebi în domeniul urbanisticii). Prin crearea acestor condiţii, încă din faza de proiectare se previn eventualele suplimentări deoarece se porneşte de la bun început de la nivelul tehnic cel mai ridicat presupus pentru durata de exploatare a investiţiei, utilizîndu-se în măsură însemnată automatizarea.

Subliniind importanţa aprecierii reale a dimensiunilor relative ale construcţiei în curs, a stocului-tampon în construcţii, revista **Planovoe hozeaistvo** arată că aceasta se poate obţine numai prin comparare cu sarcinile de plan privind darea în funcţiune în anii următori a capacităţilor de producţie şi a fondurilor fixe. Creşterea stocului-tampon peste necesarul pentru asigurarea intrării în funcţiune pe baza planului contribuie la fărîmiţarea resurselor rezervate pentru construcţii, iar dacă el rămîne sub necesar este ameninţat planul de intrare în funcţiune. **Dimensiunea relativă a stocului-tampon şi gradul de executare (atît sub aspect cantitativ cît şi calitativ) caracterizează pe deplin situaţia în ramura respectivă din punctul de vedere al aprecierii dimensiunilor construcţiei în curs de desfăşurare şi, prin urmare, al concentrării resurselor în domeniul construcţiilor.** Numai legat de aceşti doi indicatori trebuie să-şi găsească justa reflectare în calculele de plan indicatorul care caracterizează dimensiunile relative ale volumului tranzitoriu al construcţiilor neterminate. Printr-o hotărîre a C.C. al P.C.U.S. şi a Consiliului de Miniştri al U.R.S.S. (adoptată în 1969) — informează revista — a fost stabilită la nivelul ministerial şi departamental, sarcina de a elabora şi aplica măsurile necesare pentru reducerea construcţiilor neterminate, astfel încît în următorii 3—4 ani acestea să atingă dimensiunile stabilite prin normative.

BALANȚE

(Urmare din pag. 16)

ÎN CIUDA PĂRERILOR că aurul și-a pierdut rolul său tradițional, și conjunctura prezentă demonstrează continua lui strălucire. Se știe că în scopul stabilizării prețului metalului galben, băncile centrale s-au angajat să nu cumpere aur pe piața sa principală de la Londra. Chiar Banca Franței și Banca Elveției, care nu luaseră un astfel de angajament, s-au abținut pînă în prezent s-o facă. Cu toate acestea, nici o bancă nu cutează să se debaraseze de lingourile acumulate, deocamdată încă cea mai sigură acoperire monetară.

Perspectivele unei ieftiniri a aurului, care să reducă decalajul dintre prețul lui real pe piață și prețul lui nominal înghețat în mod artifical, nu par apropiate. Prețul adevărat înregistrează desigur variațiuni, dar acestea nu exprimă vreo depreciere fundamentală. El este influențat de factori multipli. Bursa aurului are un caracter extrem de speculativ. Dacă din cauza condițiilor de instabilitate economico-financiare, publicul care poate face economii în țările capitaliste, rămîne neclintit în fidelitatea sa față de aur, nu-i mai puțin adevărat că în primul rînd cei care cumpără aur sînt speculatorii.

Cu deosebire, clienți ai aurului sînt francezii și orientalii. Fie însă că îl cumpără la Paris, sau că îl cumpără la Zürich, operațiunile sfîrșesc prin a influența piața aurului în general. Această clientelă achiziționează 350 de tone de aur pe an; adică aproximativ 30% din totalul producției anuale noi. Toate piețele rămîn însă tributare față de piața londoneză. Banca Franței nu ezită la nevoie să alimenteze clientela pariziană din propriile sale rezerve; dar o afluență a clientelei o poate sili să recurgă la piața Londrei. Dacă e vorba de producția aurului nou, cel mai important producător, după cum se știe, este Africa de sud. Vînzările ei sînt obligatorii. Dar aurul extras din mine scade an de an. În 1970 s-au extras — exceptînd din calcul producția țărilor socialiste — 1280 de tone. Pentru 1975 se prevede că extracția va fi cu 80 de tone mai mică. Dacă din noiembrie 1967 și pînă în mai 1969 cursul „minelor de aur“ se ridicase cu 50%, dacă din 1969, apoi, și pînă în ianuarie 1970, sub influența politicii de disuasiune, cursul scăzuse cu 50%, el s-a ridicat din nou de atunci, și variază cu 20—30% deasupra plafonului.

Vînzătorii ocazionali intră mai puțin în calculele de previziune în ceea ce privește factorii de influență asupra prețului aurului. În schimb de creșterea numărului de cumpărători nu se poate să nu se țină seamă. Crește de altfel consumul de aur și ca materie primă. În această calitate aurul este utilizat într-o proporție de trei pătrimi de bijutieri; dentiștii îl folosesc ca materie primă în proporție de 10—15%. În ceeace privește restul consumului, el se datorează industriei electrice și electronice. În toate aceste sectoare, consumul se află în creștere și influențează prețul. O recentă analiză a băncii „Amsterdam-Rotterdam“, arăta că în 1975 cererea industrială de aur va egala producția minelor. Pentru a preveni o nouă urcare a prețului ar trebui ca băncile centrale să desfacă pe piață un important volum al aurului lor monetar. Ceea ce nu este probabil atîta vreme cît acesta ocupă încă locul întîi pe scara ierarhică a mijloacelor de plată internaționale. În același timp, încurajate cum sînt de succesul unităților D.S.T. e mai puțin probabil ca Statele Unite să accepte în actuala conjunctură o revalorizare a aurului pe baza raportului real în care se află dolarul față de acesta.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● R.S.F. Iugoslavia: Schimburi comerciale cu 122 de țări

Într-un comentariu consacrat relațiilor de comerț exterior, agenția **Taniug** relevă că în anul care a trecut Iugoslavia a efectuat schimburi comerciale cu 122 de țări. Ea are acorduri comerciale cu 99 de țări, cu alte 23 efectuînd schimburi comerciale fără acorduri oficiale. În 1970 a fost semnat primul acord comercial cu Congo (Kinshasa) și cu Australia; s-au încheiat 125 de instrumente de comerț exterior cu 43 de țări. Cel mai mare număr de aranjamente, relevă agenția iugoslavă, a fost încheiat cu R.F. a Germaniei, Bulgaria, România, U.R.S.S., Franța, Ungaria, R.D. Germană, Polonia, India și Italia.

● U.R.S.S. — Finlanda

Întreprinderea sovietică de comerț exterior „Prommașimport“ a semnat cu firma finlandeză „Rauma-Repola“ un contract prin care aceasta din urmă va livra Uniunii Sovietice utilaje complexe pentru 6 uzine producătoare de plăci fibrolemnoase. Producția fiecărei uzine reprezintă 100 000 mc de plăci anual — menționează revista **Vneșneaia Torgovlea** (nr. 1/1971).

● U.R.S.S. — Olanda

Revista citată mai sus menționează, de asemenea, că „Prommașimport“ a semnat un contract cu firma olandeză „Voskamp“ pentru livrarea în Uniunea Sovietică a unor sere de legume cu o suprafață totală de 24 ha și a 20 sere pentru semințe selecționate. Cu firma olandeză „Prince“ a fost încheiat un contract privind importul în U.R.S.S. de instalații complexe pentru o uzină producătoare de construcții metalice pentru sere, cu o suprafață de 250 ha anual.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

Prețurile materiilor prime:

METALELE NEFEROASE

REACȚIILE piețelor de materii prime față de mersul conjuncturii din principalele țări capitaliste dezvoltate au îmbrăcat în cursul anului 1970 două forme succesive: pînă în luna martie nivelul general al prețurilor a continuat să crească, sporul atingînd 22% față de sfîrșitul lunii august 1968, pentru ca în celelalte trei trimestre să înregistreze o scădere de 5%. O mare sensibilitate conjuncturală au dovedit piețele de metale neferoase. Grupa "Metale" a indicelui de prețuri alcătuit de către **The Economist** din Londra a cunoscut în intervalul august 1968 — martie 1970 o creștere medie de peste 50%; întregul spor a fost resorbit în trimestrele II — IV/1970, și la sfîrșitul lunii decembrie indicele mediu al grupei scăzuse cu 3% față de august 1968. În ultimul trimestru al anului trecut scăderea indicelui a fost de 14%.

Cauza primordială a scăderii prețurilor pe piețele de metale neferoase este socotită recesiunea din Statele Unite cît și încetinirea creșterii în economiile dezvoltate, vest-europene. Un factor suplimentar l-a constituit greva de două luni a muncitorilor de la General Motors, care a redus cererea unuia din cei mai mari consumatori de materii prime din S.U.A. De asemenea, a acționat o creștere a ofertei care s-a manifestat în cursul anului trecut. După primele evaluări publicate acum la Frankfurt, producția principalelor șase metale neferoase s-a mărit în 1970 cu circa 3,5%, ajungînd (inclusiv metalul vechi refolosit) la 33,2 milioane tone, în timp ce cererea a reprezentat 32,1 milioane tone, sporul ei fiind de 1,3%. Această supraproducție de peste 1 milion de tone nu a mai putut fi absorbită prin simpla mărire a stocurilor, cum s-a întîmplat în 1969 cu surplusul de 305 000 tone înregistrat atunci, în condițiile unui consum în creștere rapidă. Din surplusul anului 1970, cuprul și aluminiul reprezintă circa 300 000 tone fiecare, iar plumbul și zincul — 200 000 tone aproximativ. La ultimele trei metale s-au și pus în aplicare programe de restrîngere a producției. Presiunea asupra prețurilor la metale neferoase este așteptată să continue, cel puțin în prima jumătate a anului. Chiar în eventualitatea unei redresări conjuncturale în S.U.A., se scontează că aceasta va fi compensată de tendințele de slăbire a conjuncturii în țările Europei occidentale. Oferta va rămîne abundentă în tot cursul anului 1971.

Piața **cuprului** s-a caracterizat anul trecut printr-o creștere a ofertei cu 3,7%, totalul reprezentînd 7,44 milioane tone, în timp ce consumul a crescut numai cu 1,2%, ajungînd la 7,15 milioane tone. Stocurile producătorilor au fost în noiembrie 1970 de 400 000 tone, nivelul cel mai ridicat din februarie 1964 încoace; la bursa de metale din Londra stocurile au fost de 72 150 tone, față de numai 9 750 tone în martie 1970. Prețul tonei de cupru la Londra a scăzut de la 511 l. st. la sfîrșitul lunii septembrie, la 418 l. st. către mijlocul lunii ianuarie.

Stocurile de **plumb** și **zinc** sînt în creștere cu toate măsurile de restrîngere a producției. La primul din aceste metale, oferta a crescut în 1970 cu 3,7%, ajungînd la 4,09 milioane tone; consumul însă a fost de 3,82 milioane tone, în creștere numai cu 0,7%. La zinc a rezultat un surplus de 196 000 tone cu toate că producția a scăzut anul trecut cu 1,2%, reprezentînd 5,13 milioane tone. Sub influența slăbirii cererii la cele două metale și a creșterii stocurilor la Londra cu 30% în cazul plumbului și cu 90% în cazul zincului, prețul la plumb a fost la 12 ianuarie 1971 de 108,5 lire sterline tona față de 117 lire sterline la finele lui septembrie 1970, iar la zinc prețul a scăzut, în același interval de la 124 la 117 lire sterline.

O încetinire accentuată se constată la cererea de **aluminiu.** În Statele Unite consumul a scăzut anul trecut aproape cu 6%, coborînd sub nivelul din 1968, iar în Europa occidentală ritmul de creștere al consumului s-a redus la 8% (față de 15,4% în 1969) și în Japonia la 16% (față de 34% în 1969). Consumul total a crescut numai cu circa 200 000 tone (+1,9%), ajungînd la 9,7 milioane tone, în timp ce producția a sporit cu 600 000 tone (+6,3%), la circa 10 milioane tone. În cei doi ani precedenți, producția era în urmă față de consum cu 122 000 și respectiv 290 000 tone. La aceasta se adaugă faptul că Statele Unite au devenit o țară cu export net de aluminiu. Prețurile pe piața liberă londoneză au scăzut în această situație de la 200—205 l. st. per tonă în septembrie 1970 la 190—195 l. st. la sfîrșitul anului trecut.

OPERAȚIUNEA ESOP

DISCUTÎND acum cîtăva vreme cu un eminent specialist român din domeniul calculatoarelor — om de știință și, în același timp, practician — i-am adresat o întrebare voit naivă, mai mult din curiozitatea de a vedea **forma** *răspunsului decît* **substanța** *lui. L-am întrebat: „Poate fi concepută România, lumea modernă, fără calculatoare electronice?“ Interlocutorul meu mi-a replicat: „Firește. Dar ia închipuie-ți cum ar arăta viața noastră fără radio și fără telefon...“ Un răspuns admirabil prin conciziunea și prin implicațiile sale. Un mare adevăr de care însă omul de pe stradă este, cred, încă destul de puțin, sau chiar deloc, conștient. Poate revoluția calculatoarelor s-a desfășurat prea rapid; se știe însă că o caracteristică esențială a progresului științific și tehnic din zilele noastre constă tocmai în scurtarea tot mai marcată a perioadei de trecere de la „lansarea“ unei idei științifice la punerea ei în aplicare.*

Unul din motivele acestei „trăiri în trecut“ îl constituie și faptul că elevii de școală medie, cei care mîine, poimîine, își vor alege cele mai diverse profesiuni, nu s-au „lovit“ de un calculator electronic. Întrebați-l pe un tînăr de 16 ani dacă a **văzut** *un magnetofon. Vă va rîde în nas. Dar un computer? În cazul cel mai bun, la cinema sau într-o revistă.*

În acest context ni se pare demn de amintit o experiență în curs de desfășurare în Franța, vizînd introducerea informaticii în învățămîntul mediu și familiarizarea elevilor cu ordinatorul, care se poate dovedi de neînlocuit în viitoarele lor profesiuni **oricît de depărtate ar fi ele de domeniul tehnic.** *Așadar, obiectivul experienței este de a iniția în manipularea computerelor pe* **toți** *elevii de școală medie, indiferent de orientarea și calificarea lor școlară. Ei trebuie învățați să dialogheze cu ordinatorul, prin intermediul unei claviaturi, și să-l utilizeze pentru rezolvarea unor probleme practice.*

Iată cîteva date concrete, inclusiv aspectul pur economic a ceea ce este numită operațiunea ESOP — cu precizarea că fabulosul fabulist n-a intervenit, de data aceasta, cu vreo vorbă de duh, ci cu inițialele numelui său: Exploitation Simultanée d'un Ordinateur Pour l'Enseignement.

Aparatul — cuplat la un calculator EMD 7000 — a fost construit de cunoscuta firmă „Marcel Dassault" și poate fi perfect mînuit după maximum 30 de ore de practică. Grație lui Esop (cel electronic) elevul învață că prima condiție pentru a folosi un calculator este aceea de a-ți structura logic gîndirea și limbajul.

Instalația cuprinde zece terminale, la care pot fi instruiți o serie de elevi la capătul a 30 de ore de practică, repartizate pe doi ani de studiu. Așadar, doar 15 ore pe an pentru a căpăta „pașaport" pentru era calculatoarelor! Pare rezonabil. S-a calculat că investiția inițială se amortizează în cinci ani, prețul de cost de fiecare elev nedepășind prețul a două-trei manuale școlare!

Este interesant de adăugat că ordinatorul poate fi utilizat — în concepția realizatorilor — la însăși administrarea mai eficientă a liceului respectiv. Astfel, el poate stabili „mișcarea" elevilor și profesorilor, înmagazina și interpreta rezultatele școlare, îmbunătăți gestiunea administrativă și financiară a instituției, și chiar contribui (conform unei programări speciale) la predarea audio-vizuală a limbilor străine. Primul „Esop" își va împărtăși comoara de înțelepciune elevilor de la liceul „Pasteur" din Neuilly în viitorul an școlar.

Cum am avertizat de la început, nu avem pretenția de a fi spus în acest articol lucruri foarte noi. Conducerea Ministerului Învățămîntului intens preocupată de aceste probleme, studiază și ia măsurile cele mai adecvate posibilităților noastre (de pildă s-a înființat prima clasă de informatică, cu acces la un calculator puternic, pentru elevii de liceu din București). Și tot atît de evident este faptul că o investiție și o amortizare à la Neuilly își schimbă puțintel aspectul pe meleagurile noastre. Ceea ce nu înseamnă că experiența franceză nu merită a fi cunoscută de cît mai mulți, trecută prin sită și dezbătută, alături de alte experiențe similare. Nu de alta, dar i-o datorăm bătrînului înțelept al lumii antice, care ne surîde cu blîndețe peste veacuri și ne asigură că, în fond, rațiunea umană (și calculatorul nu reprezintă oare însăși rațiunea în acțiune?), indiferent de veșmîntul ei de circumstanță, a fost, este și va rămîne „pe ordinea de zi".

Lionel NIȚESCU

mondorama

PROGRAMUL SPAȚIAL VEST-EUROPEAN PE RAMPA DE LANSARE

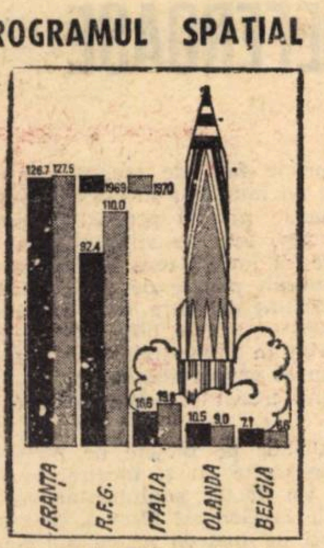

RECENT încheiata misiune „Apollo 14“ a adus din nou în actualitate eforturile făcute de țările vest-europene pentru realizarea unui program spațial independent de cel american. Între 1964 și 1968 cheltuielile publice ale țărilor Pieței Comune pentru cercetarea spațiului cosmic au reprezentat numai 2% din cheltuielile S.U.A. pe aceeași perioadă. În graficul alăturat, reprodus după ziarul vest-berlinez **Der Telegraph**, se poate ușor observa că în 1970 Olanda și Belgia și-au restrîns participația la acest program, în timp ce Franța, R.F.G. și Italia și-au majorat contribuția față de anul precedent.

CÎT COSTĂ CEAȚA?

DE OBICEI, din noiembrie și pînă în februarie deasupra Londrei se așterne o ceață groasă. În ultimii ani ea a început uneori chiar din septembrie.

Ceața londoneză nu este numai neplăcută, ci și foarte costisitoare: pe timp de ceață, ziua ca și noaptea, luminile stau în permanență aprinse în case și pe străzi. După unele calcule ceața londoneză costă timp de 8 ore... 75 000 lire sterline.

TRAVERSĂRILE ATLANTICULUI

OCEANUL Atlantic a fost traversat de caravelele lui Cristofor Columb, acum 479 de ani, în șaptezeci de zile. După mai bine de trei secole — în anul 1819 primul vapor transoceanic („Savanah“) realiza cursa America-Europa în 25 de zile, iar pînă la sfîrșitul secolului marile vapoare comerciale au reușit să reducă timpul de traversare la cinci zile. Apoi a intrat în competiție avionul, care în 1927 a făcut primul „salt“ fără escală, din America în Europa, în 33 de ore (Charles Lindberg). Confruntarea dintre vapor și avion, pe traseul lung de 6 000 de km, peste întinsul apelor Atlanticului, a dus, în anul 1970, la următorul bilanț: 7 000 000 de pasageri transportați între continente cu avionul, în circa 90 000 de zboruri, și numai 350 000 cu vapoarele. Cauza principală care determină această diferențiere este evident timpul de traversare. Un vapor modern face traversarea în patru zile, iar avioanele de linie în 7—8 ore. Care vor fi limitele acestei competiții? Specialiștii apreciază că în următorii ani traversarea Atlanticului, pentru călătorii obișnuiți, va fi preluată integral de către avioane, vapoarele rămînînd numai pentru croaziere.

AUTOBUZ CU PICIOROANGE

VEHICULUL ciudat pe care-l vedeți în fotografie a fost introdus de curînd pe aeroportul internațional din Philadelphia pentru transportul călătorilor din sălile de așteptare la avioane. Este, propriu zis, un ascensor rulant, montat pe patru pneuri uriașe și pe două pistoane de ridicare-coborîre. În interiorul său încap 150 de persoane. Cursa lui cea mai lungă este de 200 metri — de la ușa de ieșire a sălilor de așteptare, pînă la ușa de intrare în avion. Vehiculul are posibilitatea să se coboare pentru a „culege“ pasagerii și să se ridice pentru a-i introduce în avion. În felul acesta pasagerii sînt scutiți de orice efort.

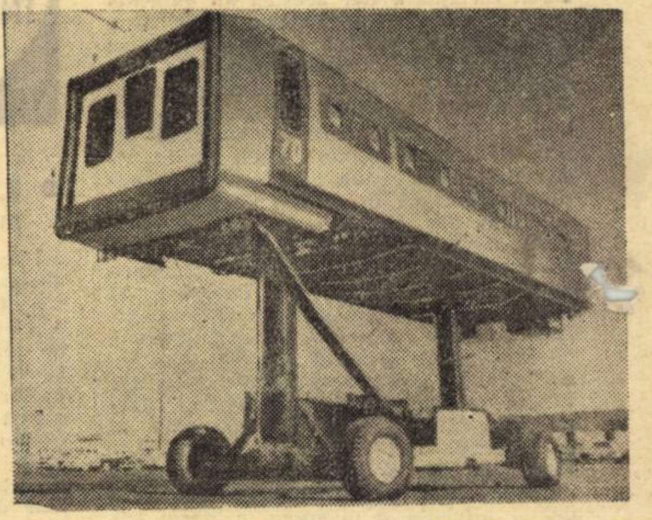

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

STRUCTURI ȘI DINAMICI ÎN INDUSTRIA JAPONEZĂ

CITITORUL neavizat s-ar putea mira aflînd că într-o țară cu înalt nivel de industrializare, cum este Japonia, întreprinderile mici predomină net din punct de vedere numeric. Și totuși, datele unor anchete succesive realizate de Oficiul întreprinderilor mici și mijlocii din Tokio relevă că peste trei pătrimi din numărul total al întreprinderilor aveau, în 1964, sub 10 salariați (tab. 1).

În anii următori procesul de concentrare și-a spus cuvîntul și în Japonia, fără a schimba însă în mod radical tabloul de ansamblu. Tabelul 2 pune în evidență caracterul modificărilor în structura pe grupe a întreprinderilor japoneze.

Faptul că industria japoneză n-a atins gradul de concentrare din alte țări capitaliste dezvoltate se datorează — după cum se arată într-un studiu cuprinzător publicat de **Revue internationale du Travail** (decembrie anul trecut) — și unor condiții specifice din perioada postbelică, cum sînt: măsurile antimonopol aplicate în primii ani de după război, insuficiența capitalului autohton și limitarea penetrației capitalului străin, anumite orientări în politica guvernului de stimulare a dezvoltării industriei etc.

Acești factori au contribuit și la proliferarea întreprinderilor care lucrează pe bază de subcontractare (pentru unul sau mai mulți clienți), relațiile stabilite în acest cadru avînd o doză mai pronunțată de „paternalism“ decît în cazul întreprinderilor europene sau nord-americane. Ponderea întreprinderilor funcționînd total sau parțial pe bază de subcontractare este ridicată în industria textilă și de confecții, în construcția de mașini (îndeosebi electrice) și în prelucrarea metalelor, în producția de echipament de transport sau de articole de cauciuc; subcontractarea n-a căpătat amploare în ramura prelucrării petrolului și cărbunelui și în industria alimentară (vezi tabelul 3). Pe întreaga industrie, peste 50% din întreprinderile mici și mijlocii execută, pe bază de subcontractare, comenzi pentru întreprinderea „antreprenor“, de regulă de dimensiuni mai mari.

Tabelul nr. 1

Talia întreprinderii (după numărul lucrătorilor)	Numărul absolut al întreprinderilor	Ponderea în total (%)
1—3 persoane	212340	40,8
4—9 „	186186	35,8
10—19 „	55062	10,6
20—29 „	25896	5,0
30—49 „	18399	3,5
50—99 „	12630	2,4
100—199 „	5390	1,1
200—299 „	1683	0,3
300—499 „	1150	0,2
500—999 „	760	0,2
1000 și peste	641	0,1
Total	520137	100,0

Tabelul nr. 2

Talia întreprinderii	Evoluția întreprinderilor în perioada 1964 — începutul anului 1967 (în % din total)					
	au ajuns într-o categorie inferioară	au rămas în aceeași categorie	au avansat într-o categorie superioară	s-au reprofilat pe altă activitate industrială	au dispărut	au avut o evoluție diferită (*)
1—3 persoane	—	63,8	9,4	11,1	11,1	4,6
4—9 „	8,7	58,4	9,6	13,4	5,5	4,4
10—19 „	11,7	57,0	7,9	14,9	4,4	4,1
20—29 „	20,2	44,2	12,1	15,2	4,4	3,7
30—49 „	15,9	50,8	10,4	14,7	4,0	4,2
50—99 „	12,8	58,1	6,8	14,2	4,2	3,9
100—199 „	14,1	57,6	6,6	14,1	3,0	4,6
200—299 „	22,4	42,6	15,9	12,4	2,0	4,7
300—499 „	19,2	56,7	7,0	8,6	2,2	6,3
500—999 „	18,3	60,8	5,9	7,5	0,4	7,1
1000 și peste	7,8	77,8	—	8,4	0,5	5,5
Pe ansamblu	6,5	59,4	9,4	12,7	7,4	4,6

*) Exercită o activitate de altă natură decît industrială, au fuzionat cu alte întreprinderi ori au fost transferate în altă regiune.

Tabelul nr. 3

Ponderea subcontractanților în rîndurile întreprinderilor mici și mijlocii * (la finele anului 1966, în %)

Ramura industrială	Subcontractanți lucrînd pentru o singură societate mamă	Subcontractanți lucrînd pentru mai multe societăți	Subcontractanți care produc și în mod independent	Întreprinderi care nu acceptă subcontractarea
Produse alimentare și conexe	9,4	4,5	3,5	82,6
Industria textilă	50,6	22,1	6,8	20,4
Confecții și articole conexe	42,0	21,0	6,6	30,3
Prelucrarea lemnului	18,4	14,1	7,3	60,2
Industria mobilei	11,7	15,4	17,8	55,1
Hîrtie și articole conexe	23,7	14,9	20,7	40,6
Activitatea editorială, poligrafică și conexe	9,6	17,7	14,3	58,5
Produse chimice și conexe	15,1	13,5	4,1	67,3
Prelucrarea petrolului și cărbunelui	5,0	1,9	4,1	89,0
Articole din cauciuc	38,2	20,2	9,9	31,7
Piele și articole din piele	32,6	19,7	7,9	39,9
Ceramică, piatră și cărămidă	13,5	9,8	9,4	67,4
Fier și oțel	15,7	35,1	15,1	34,1
Metale neferoase și articole din ele	13,0	22,5	15,5	49,0
Prelucrarea metalelor	29,1	33,4	17,7	28,8
Mașini electrice	28,9	34,3	14,4	22,5
Alte mașini	26,1	26,9	18,1	28,4
Echipament de transport	27,7	32,0	9,6	30,7
Instrumente de precizie	25,0	27,8	10,1	37,1
Alte activități	27,7	14,4	10,6	47,1
Ansamblul activităților industriale	24,2	18,8	10,6	46,4

*) Avînd sub 300 de salariați.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

9

ANUL IX NR 9 (391)
VINERI 26 FEBRUARIE 1971
20 PAGINI 2 LEI

viața economică

• 1966–1970 dezvoltarea armonioasă a întregului teritoriu național.

• ȘTIINȚA CONDUCERII

pe prim plan:

CENTRALELE INDUSTRIALE

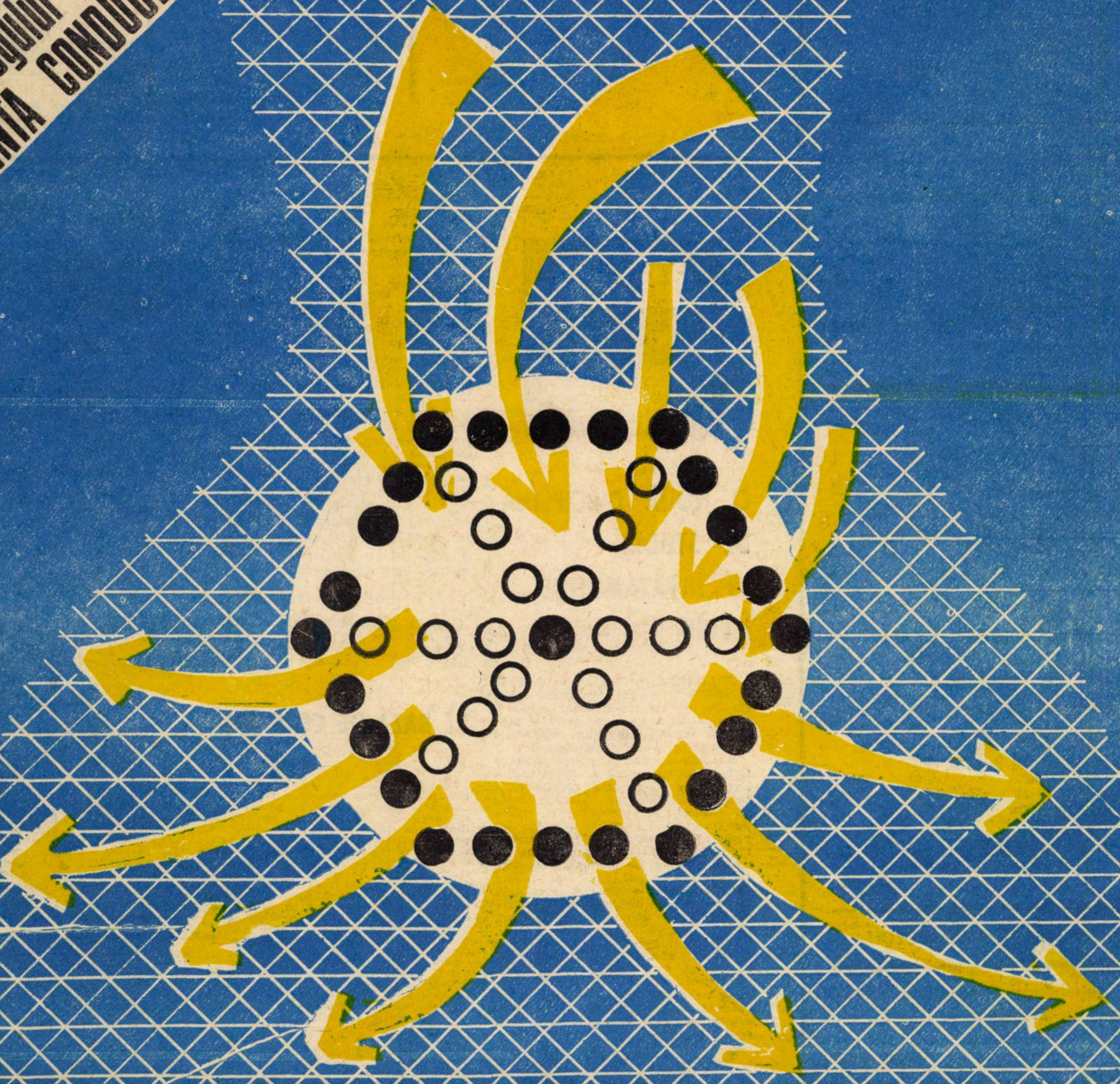

ANUL IX **viata economica**

săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

nr. 9 din 26 februarie 1971

■ **ECONOMIE NAȚIONALĂ**
Centralele industriale — rezultate, sarcini de perspectivă
de **Ioniță Olteanu** (pag. 3)
Planificare
Coeficienții de cheltuieli și balanța legăturilor dintre ramuri
de **Dimitrie Grigoraș** (pag. 4)
Interviul nostru cu **Ion St. Ion,** vicepreședinte al Consiliului Economic.
Ce ne-au adus centralele industriale ? (pag. 5)
— Planificarea și calitatea produselor
de **Petre Cioclu,** economist principal C.S.P. (pag. 6)
— Județul Hunedoara :
Un pion înaintat al industrializării
de **I. Moga,** prim-secretar al Comitetului județean Hunedoara al P.C.R. (pag. 7)
— Relații economice externe ale României
Colaborarea economică româno-franceză — În spiritul unei vechi tradiții
de **Dan Irimescu** (pag. 8)

■ **CONDUCERE ȘI ORGANIZARE**
— Studii • experiențe : Transportul intern la uzina „23 August"-București — Cum funcționează „sistemul circulator"
de **Stere Popescu**
— Cadre și răspunderi :
Dumitru Ruja, directorul ad-ției financiare a județului Timiș
de **Maria Ioniță** (pag. 9)

— 1966—1970 :
Dezvoltarea armonioasă a întregului teritoriu al țării (pag. 10—11)

■ **INFORMATICA**
Mașinile electronice de calcul mici
de acad. **Victor Glușkov** (U.R.S.S.) (pag. 12)

■ **ȘTIINȚA ȘI SOCIETATEA**
Conștiința prospectivă și existența ... prospectată
de **George Botez,** laboratorul de cercetări prospective. (pag. 13)

■ **ISTORIE ECONOMICA**
— Analiza crizelor în literatura comunistă din România (1921—1933)
de doctorand **Gh. Ciulbea** (pag. 14)

■ **TEORII • IDEI**
— În ajutorul celor ce studiază în învățămîntul de partid :
Investițiile specifice în industrie
de **P. Rotaru**
• Școli • curente • economiști :
— „Teoria generală" a lui J.M. Keynes la examenul vieții
de dr. **Ioan Cristescu** (pag. 15)
— Șantier științific :
conf. ing. dr. **Gh. Preda** (pag. 16)

■ **ECONOMIE MONDIALĂ**
— Ottawa :
Măsuri prudente de relansare
de **Irina Vianu**
Vizor : Și legendele mor
de **Nic. Mavrodin** (pag. 17)
— Învățămîntul superior și cercetarea economică în S.U.A. (I)
de prof. **Marvin R. Jackson** (pag. 18)

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

CURIER

• Plata orelor suplimentare

TOADER IFROSIE, București — La elaborarea lucrărilor preliminare legate de întocmirea B.L.R., un salariat poate efectua, în cursul unei săptămîni, cel mult 30 de ore suplimentare (H.C.M. nr. 336/1970). Orele suplimentare neefectuate pînă la limita maximă, nu pot fi reportate în cursul trimestrului următor și nici de la o săptămînă la alta. Fondurile de salarii pentru plata acestor ore se asigură de fiecare minister, organ central sau comitet executiv din economiile absolute la fondul de salarii planificat, pe total minister, organ central etc.

• Vechimea

FLOREA C. IANCU, Teleajen — Perioada în care ați fost încadrat ca **desenator copist,** nu se ia în considerare ca vechime în funcții tehnice, respectiv ca vechime în specialitate (la proiectare). În consecință, nu îndepliniți condiția necesară pentru promovarea dv. din funcția de desenator tehnic în aceea de desenator tehnic principal

• Salarizare

TITUS MOLDOVAN, București — Potrivit prevederilor pct. 11 din anexa nr. IX la H.C.M. nr. 914/1968, salariatul care îndeplinește, pe baza aprobării date în conformitate cu reglementările în vigoare, funcția de șef de birou, avînd studii de nivelul imediat inferior celui prevăzut în indicator, este salarizat cu o clasă sub cuantumul tarifar prevăzut pentru funcția respectivă. La pct. 28 din aceeași anexă, se prevede că salariații care, avînd studii medii, ocupă funcții la care indicatorul de studii și vechime a prevăzut în trecut două posibilități (studii superioare sau studii medii) și la care, potrivit reglementării instituite pe baza H.C.M. nr. 914/1968, s-au modificat condițiile de studii, prevăzîndu-se numai studii superioare, pot ocupa, în continuare, funcțiile lor dar cu două clase de salarizare sub cele de la posturile respective. (Rețineți și răspunsul dat tov. V. Mihăescu).

★

CONSTANTIN ROȘCA, București — Perioada cît ați lucrat în funcții medii de specialitate (proiectant), se poate lua în considerare în proporție de pînă la 50%, la stabilirea stagiului necesar pentru ocuparea funcției de inginer proiectant principal de gradul III. La promovarea în gradele profesionale inginer principal gradul II, respectiv gradul I, se ia în considerare, exclusiv, vechimea în funcția de inginer.

• Salariul și dreptul de pensie

CONSTANTIN HOBÎNCU, MIRCEA DRAGAN, Gornești, Mureș — Ținînd seama de Precizările nr. 170056 din 3 decembrie 1970, ale Ministerului Muncii, emise de acord cu Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor, potrivit cărora angajaților reîncadrați în muncă, după pensionare, în aceleași categorii tarifare respectiv funcții, li se poate acorda un număr de trepte de salarii, gradații, avute anterior pensionării. Salariatul la care vă referiți poate fi reîncadrat pînă la gradația avută anterior desfacerii contractului său de muncă, în urma pensionării. (Răspunsul dat tov. Al. Dinulescu, este valabil pct. doi din scrisoarea dv.).

AL. DINULESCU, Tîrgu Mureș — Desfacerea contractului de muncă a salariatului care cere pensionarea nu este obligatorie. Decizia de stabilire a dreptului la pensie se emite de organele îndreptățite, independent de faptul că salariatul este sau nu în muncă. Acestea n-au dreptul să condiționeze emiterea deciziei de pensionare de desfacerea contractului. Dovada privitoare la situația pensionarului, din punctul de vedere al menținerii în muncă, este necesară numai la punerea în plată a dreptului de pensie. În ipoteza menținerii în serviciu, organele de pensii trebuie să fie informate de unitate dacă viitorul pensionar urmează să cumuleze 50% din pensie cu salariul, sau dacă urmează să i se desfacă contractul în care caz primește pensia în întregime.

★

VASILE MIHAESCU, Hunedoara — La aplicarea noului sistem de salarizare, conducerea unității a avut competența exclusivă de a stabili încadrarea la nivelul de bază la una din cele șase gradații prevăzute pentru funcția ce o dețineți. La stabilirea încadrărilor, H.C.M. 914/1968 a precizat că trebuie să se țină seama de calitățile salariatului, caracterizate prin experiența în muncă, capacitatea profesională, spiritul de inițiativă și de operativitate, calitatea lucrărilor efectuate, conștiinciozitatea în realizarea sarcinilor, precum și contribuția la îmbunătățirea activității colectivului de muncă din care face parte. De asemenea, s-a precizat că este necesar să se ia în considerare și cîștigurile realizate anterior experimentării, nefiind obligatorie, la acordarea numărului de gradații, îndeplinirea condiției de vechime corespunzătoare. Salariații au avut dreptul să conteste, la organul de conducere colectivă a unității, încadrarea efectuată la aplicarea noului sistem de salarizare. Contestațiile trebuia să fie rezolvate în termen de cel mult trei luni de la data aplicării, în unitate, a majorării salariilor

★

ÎNTREPRINDEREA JUDEȚEANĂ DE CONSTRUCȚII, Satu Mare — Centrala industrială de automatizări a reanalizat posibilitățile de satisfacere a cererii dv. și ne-a dat următorul răspuns :

„Deși cererile sînt mai mari decît posibilitățile de fabricație, am dispus ca Uzina „Electromagnetica" să contracteze cu întreprinderea din Satu Mare 30 contoare trifazate peste plan".

SCRISORI

O NOUĂ DISCIPLINĂ DE STUDIU ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL MEDIU

PREDAREA, pentru prima dată în învățămîntul mediu economic, a noțiunilor de comerț exterior ridică o serie de probleme în ce privește programa, metodica lecțiilor, mijloacele folosite, pregătirea profesorului.

Bazîndu-ne pe unele materiale a trebuit să concepem și să elaborăm lecțiile cu respectarea cerințelor, a principiilor didactice. Notițele luate cu ocazia unui instructaj și notele de curs primite ne-au fost de un real folos, dar, ele nu însumează toate temele incluse în programă. La rîndul lor, acestea nu sînt prezentate în ordinea logică, nu sînt redate într-o formă sistematică accesibilă elevilor. Dacă mai avem în vedere și faptul că elevii nu au manual, nici alt material bibliografic și, deci, se folosesc, aproape în exclusivitate, de notițe, atunci ne dăm seama de atenția pe care trebuie să o acorde profesorul elaborării și predării lecțiilor de comerț exterior.

De aceea, după părerea noastră, este necesar să ne bazăm, în măsura posibilităților, pe cunoștințele dobîndite de elevi la alte discipline. De exemplu, la predarea primelor capitole despre „Circuitul economic mondial", „Organizarea și structura comerțului exterior", „Cooperarea economică", ne putem folosi de cunoștințele însușite de elevi la „Economie politică", „Geografie economică" ; la predarea capitolului „Noțiuni de decontări valutare", putem face o paralelă cu decontările dintre întreprinderile socialiste — problemă învățată la „Finanțe" ; la capitolul „Conjunctura economică internațională" și necesitatea cunoașterii acesteia pentru comerț exterior să ne bazăm pe cunoștințele de la „organizarea și planificarea întreprinderilor comerciale" ; la capitolul „Reclamă" la fel ș.a.m.d.

Remarcăm, însă, și faptul că nu pot primi, în două ore pe săptămînă, numai într-un an de studii, decît noțiuni generale de comerț exterior. Ei își vor forma o cultură generală în acest sens, dar nu vor putea lucra efectiv în acest domeniu, după absolvirea liceului. Ar trebui mai multe ore pentru aceasta, o programă mai bogată, care să prevadă și lucrări practice, practică în întreprinderile care au activitate de comerț exterior.

prof. Frăsina PĂTRUȚ
prof. Vasile PĂTRUȚ
Bacău

PE BAZĂ DE CONCURS

IN CEI peste 14 ani de experiență pe care îi am în probleme de organizare și salarizare, am constatat că promovarea în funcții de conducere nu este întotdeauna în concordanță cu principiile de pregătire și selecționare a cadrelor. Astfel, deși indicatoarele de pregătire și stagiu prevăd pentru funcțiile de conducere studii și stagiu în specialitatea ramurei sau a funcției, ele nu sînt respectate întocmai. In ultima perioadă se înregistrează multe cazuri cînd în funcții de conducere economică sînt încadrați salariați de diferite specialități care nu au ocupat în activitatea anterioară funcții economice.

Față de aceasta, consider că promovarea în funcții de conducere la unitățile industriale trebuie să se facă pe bază de concurs. Evident, problema poate fi reglementată în mod unitar pe economia națională de către Ministerul Muncii prin difuzarea unor instrucțiuni care să fie în concordanță deplină cu principiile de pregătire și promovare a cadrelor stabilite de conducerea de partid și de stat.

Constantin IGNATOVICI
economist — Galați

Transferurile

LA CERERE SAU ÎN INTERESUL SERVICIULUI ?

DECRETUL nr. 158/1970, a reglementat problema repartizării și încadrării absolvenților învățămîntului superior, asigurîndu-se o distribuire a lor în funcție de nevoile economiei, de rezultatele obținute în anii de facultate, precum și de anumite situații personale ale absolvenților. Se constată însă că reglementările acestui act normativ nu-și ating integral scopul. În practică se ivesc cazuri frecvente cînd absolvenții se prevalează de prevederile art. 14 din Decretul citat, care îngăduie transferarea stagiarilor în interes de serviciu. Ei găsesc unități care să-i primească, după care fac demersuri și intervenții la forurile tutelare pînă găsesc „înțelegere" pentru avizarea transferului.

Întrucît legislația muncii în vigoare nu nominalizează situațiile în care se poate cere transferul în interesul serviciului, aceasta fiind lăsată la aprecierea celui care angajează, părăsirea postului inițial de către stagiari nu comportă prea multă greutate și astfel, în multe cazuri, repartițiile nu sînt onorate efectiv. Practica ne dovedește că cei care declanșează acțiunea de schimbare a locului de muncă obținut prin repartiția comisiei sînt absolvenții în cauză și nu unitățile socialiste care îi primesc. De ce atunci un astfel de transfer este interpretat și acordat ca fiind în interesul serviciului și nu la cerere ? Dacă s-ar respecta acest criteriu elementar de apreciere a felului transferului, atunci stagiarii tentați să plece de la locul unde au fost repartizați și unde efectiv este nevoie de ei, n-ar putea beneficia de un drept, care, după părerea noastră, nu li se cuvine. Dacă ținem seama că în comisiile de repartizare sînt prezenți și reprezentanții ministerelor și altor organe centrale care cunosc prioritățile de repartizare la unitățile în subordine, atunci transferarea stagiarilor la puțin timp după prezentarea la posturi nu se justifică.

Socotim că dreptul la transfer prevăzut de art. 14 din Decretul 158/1970, ar trebui să se acorde numai dacă sînt îndeplinite condițiile art. 11 din același act normativ, adică schimbarea repartiției inițiale să se poată face numai cu aprobarea Ministerului Învățămîntului, la cererea absolvenților și cu acordul prealabil al organizațiilor socialiste interesate în această schimbare. În acest mod ar fi satisfăcută și condiția art. 13 ca în stagiu să fie recunoscută numai perioada în care absolventul a activat în unitatea la care a fost repartizat.

Grigore GRAMA
inspector la Oficiul Forței de Muncă — Mureș

CENTRALELE INDUSTRIALE — REZULTATE, SARCINI DE PERSPECTIVĂ

CONSEMNĂM prin consfătuirea de lucru a conducătorilor centralelor industriale un nou act, cu multiple semnificații pentru procesul de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale prevăzute de Conferința Națională din decembrie 1967 și de directivele Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român. Timp de două zile cadrele de conducere din economie au dezbătut probleme ale activității unităților cu statut de centrală și proiectele de legi privind statutul centralei industriale, organizarea conducerii unităților economice de stat și aprovizionarea tehnico-materială. Prin tematica abordată, prin propunerile făcute și îndeosebi prin concluziile și indicațiile cuprinse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, consfătuirea a constituit un veritabil colocviu, care a contribuit la îmbunătățirea proiectelor de lege dezbătute și îndeosebi la îmbunătățirea activității centralelor industriale.

Concepînd centralele industriale, prin unirea mai multor întreprinderi, a fost găsită modalitatea conformării dimensiunilor întreprinderii la particularitățile dezvoltării economice, la exigențele ce decurg din stadiul de dezvoltare la care a ajuns economia noastră socialistă. Schimbarea continuă a produselor și tehnologiilor, ca o consecință a progreselor rapide realizate în știință și tehnică — și totodată necesitatea ce decurge de aici de a spori amploarea lucrărilor de cercetare și dezvoltare — nevoia de a integra fabricația unui număr mare de produse, dimensiunea crescîndă a înseși instalațiilor industriale care dau eficiența optimă, gruparea unor activități pentru a realiza cheltuieli de producție minime, sînt tot atîtea argumente pentru necesitatea concentrării producției în unități mari.

ÎNFIINȚAREA centralelor industriale a dovedit încă o dată capacitatea de adaptare a economiei românești la fluxurile de schimbări impuse de revoluția științifică și tehnică, a dovedit elasticitatea și eficiența acțiunilor de perfecționare întreprinse. Organismele economice cu statut de centrală și-au confirmat eficiența nu numai în cadrul unui experiment restrîns, ci funcționînd, timp de peste un an, în formă generalizată, deci ca mecanism integrat în ansamblul economiei naționale, conectat la toate procesele economice, pe planificare, aprovizionare, desfacere, financiare etc. Contribuția pe care ele au adus-o la dezvoltarea economiei naționale exprimă în modul cel mai sintetic viabilitatea lor. De altfel, toți cei care au luat cuvîntul, atît în ședințele de lucru desfășurate pe ministere, cît și în plenara consfătuirii, au evidențiat că centralele și-au dovedit din plin viabilitatea, preluînd cea mai mare parte a atribuțiilor ce le revin. Chiar dacă unele ministere au manifestat și rezerve în cedarea atribuțiilor, chiar dacă unele centrale au avut ezitări în asumarea unor răspunderi, marea lor majoritate au reușit să grupeze în cadrul lor o serie de activități cum sînt cele de cercetare și proiectare, de aprovizionare și desfacere, de întreținere și reparații, producerea de piese de schimb etc. și să-și exercite cu succes atribuțiile ce le revin prin statut. Cînd concepția care a stat la baza înființării centralelor a fost dusă cu consecvență pînă la capăt, ele fiind înțelese nu ca organe de coordonare, cu funcțiuni oarecum similare fostelor direcții generale din ministere, ci ca unități economico-productive, s-au născut organisme economice perfect integrate. Aceasta mai ales în cazul în care aparatul centralei a fost grefat pe structura organizatorică a unei mari întreprinderi.

Putem spune astăzi, că am depășit etapa în care să le apreciem numai ca organisme viabile, ele devenind „celule" vitale ale economiei naționale. Este firesc însă ca centrala industrială, ca și oricare alt organism viu, să-și continue procesul de creștere și adaptare permanentă la un mediu economic, care el însuși se află în continuă schimbare.

AMPLA consfătuire de lucru, care a avut loc zilele trecute, a urmărit să examineze probleme ce vizează mai buna organizare și funcționare a centralelor industriale, profilul lor de perspectivă, utilizarea capacităților și promovarea largă a cooperării în producție, îmbunătățirea procesului de aprovizionare și a multor alte laturi care condiționează calitatea activității lor. Dezbaterile, expunerea rezultatului unor experiențe, propunerile făcute, ca și confruntarea opiniilor au oferit un material bogat de analiză și reflecție.

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, care a constituit o analiză a tematicii consfătuirii și a principalelor propuneri, a scos pregnant în evidență problemele care să stea în atenția centralelor industriale în etapa imediat următoare, și, în primul rînd, pentru a putea să-și exercite din plin rolul lor de organisme economice, asigurarea integrării rapide a tuturor atribuțiilor.

Punerea în operă cu consecvență a concepției economice, precum și menținerea unui mecanism economic suficient de suplu, determină ca unitățile cu statut de centrală să fie singurii titulari de plan, ca numai ele să aibă legături directe cu ministerul, cu organele de sinteză, de planificare financiare și bancare. Abordînd dichotomia centralizare-descentralizare nu în termenii de gestiune economică proprie sau internă, ci mai nuanțat, într-un spirit mai practic, natura și volumul relațiilor cu mediul economic exterior al unei întreprinderi vor rezulta nemijlocit, din atribuțiile ce le-au fost delegate de centrală.

SOLUȚIONAREA integrării întreprinderilor în cadrul centralei industriale constituie însă abia începutul unei bune organizări. Așa cum a arătat în cuvîntarea sa tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru ca centralele să devină mari unități economice, care lucrează cu o eficiență ridicată, este necesar ca întreprinderile componente să fie cît mai bine profilate. Centralele industriale, prin însăși natura lor, avînd mai multe unități în subordine cu un profil mai bine sau mai puțin bine conturat, trebuie să-și extindă preocupările organizatorice de la structura conducerii, de la organigramă, la structura și profilul producției unităților componente.

Dezvoltarea centralei este condiționată de modul în care se pregătește să înfrunte viitorul, de modul în care reușește să-și stabilească o concepție clară asupra obiectivelor și activităților de perspectivă, pentru că numai aceste elemente îi permit să contureze cadrul în care urmează să-și dirijeze acțiunile prezente. Numai în acest fel va putea să-și concerteze deciziile prezente cu cele viitoare și să se pună la adăpost de pericolul de a întreprinde unele acțiuni care se vor dovedi în viitor prost alese.

Pornind însă de la elaborarea unor studii previzionale (economice, tehnologice etc.), prin care să identifice oportunitățile viitoare, centralele vor putea să-și clarifice ce produse vor promova în perspectivă, cu ce tehnică și tehnologii vor lucra, și astfel să-și elaboreze într-o concepție mai largă, deplin coerentă, studiile proprii de dezvoltare, de profilare și de specializare a unităților pe care le înglobează.

Problema profilării și specializării se pune cu acuitate deosebită în industria construcțiilor de mașini. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cadrul expunerii sale **"pentru a realiza importantul program pe care acest sector îl are de îndeplinit în cadrul planului cincinal actual, și pentru a face ca ramura construcțiilor de mașini să realizeze produse de înaltă tehnicitate atît pentru înzestrarea economiei naționale cu mașini și utilaje cu parametri de nivel mondial, cît și pentru realizarea prevederilor mari la export, este necesar să lichidăm cît mai repede fărîmițarea actuală din acest sector și să asigurăm o bună profilare și specializare a producției"**. În felul acesta se va putea rezolva problema concentrării producției în mari organisme economice (centralele industriale), concomitent cu mai buna profilare prin creșterea gradului de specializare și dimensionarea optimă a unităților din subordine (întreprinderi, fabrici, uzine), promovînd totodată larg cooperarea atît în cadrul centralei, cît și între centrale.

Aceste organisme economice beneficiază de toate avantajele pe care le oferă concentrarea, inclusiv de sprijinul unui potențial însemnat de cercetare și proiectare. Au fost înființate, în ultimii ani, numeroase institute și centre de cercetare, majoritatea lor funcționînd pe lîngă centrale. O dată create aceste premise, le revine sarcina de a transforma potențialul de cercetare, prin angrenarea lui la procesul de înnoire a produselor și tehnologiilor, într-un veritabil instrument de expansiune economică. Cincinalul actual, în care produsele noi vor reprezenta 40% din totalul producției industriale, va constitui un test de verificare care va fi trecut cu siguranță cu succes.

PENTRU ca unitățile cu statut de centrală să-și poată aduce din plin contribuția la dezvoltarea economiei naționale nu este suficient ca acestea să fie bine organizate, ci este necesar ca ele să pulseze în ritmul cerut de planul de producție și contractele economice care fac legătura între toate aceste organisme prin procesul de aprovizionare tehnico-materială și desfacere a produselor finite. În cadrul consfătuirii au fost formulate numeroase propuneri referitoare la îmbunătățirea procesului de aprovizionare tehnico-materială, privind necesitatea stabilirii priorităților de aprovizionat în faza de echilibrare a balanțelor, a competențelor conducerilor unităților în stabilirea unor norme de consum, controlului stocului normat și a normelor de consum, creșterea răspunderii pentru nerealizarea contractelor etc. În cuvîntarea sa, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a arătat însă că o bună aprovizionare începe de la buna planificare și că de cele mai multe ori lipsurile din domeniul aprovizionării rezidă în nerespectarea contractelor. Este necesar ca o dată încheiate contractele economice să fie respectate cu toată strictețea. O disciplină severă a contractelor ar îmbunătăți substanțial această funcțiune vitală a economiei. Secretarul general al partidului a evidențiat obligația centralelor de a se ocupa de desfacerea produselor în țară și străinătate pentru că numai o dată cu vînzarea produsului și încasarea contravalorii lui poate fi considerat încheiat ciclul economic, iar pentru ca ele să aibă acces pe piața internă, să fie competitive pe piețele externe, calitatea produselor trebuie să devină o problemă generală a fiecărui colectiv și nu numai a celor ce răspund de controlul de calitate.

UNITĂȚILOR cu statut de centrală industrială le revin sarcini noi în domeniul formării cadrelor. Ele trebuie să-și clarifice politica de recrutare, selecționare și promovare a cadrelor, întocmind planuri de pregătire pentru toate categoriile de personal, de la cel de execuție, pînă la cel de conducere. Aceste mari unități vor reuși să se achite de sarcinile ce le revin numai în măsura în care ele își vor asigura un fond de cadre pregătit la nivelul exigențelor pe care le solicită amploarea și complexitatea problemelor cu care sînt confruntate.

Aria întinsă a problematicii abordată în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu nu poate fi cuprinsă în acest comentariu, dar nu-l putem încheia fără să remarcăm grija conducătorului partidului și statului pentru oamenii muncii, pentru condițiile lor de viață și de muncă. Și cu acest prilej s-a atras atenția asupra acestor probleme, menționîndu-se că **„sînt organizații care au un mare rol în această privință, dar și centralele, conducerile lor vor trebui să urmărească îndeaproape ca prevederile privind realizarea creșterii veniturilor, îmbunătățirea condițiilor de lucru și măsurile pentru a asigura aceste condiții, precum și alte prevederi de ordin social să se realizeze cît mai bine"**.

Cincinalul pe care l-am început pune în fața centralelor industriale sarcini mai complexe pentru dezvoltarea potențialului economic și tehnic, pentru modernizarea structurii de producție și ridicarea calității întregii activități. În acest context rolul centralei va crește și în viitor, ceea ce nu va însemna însă diminuarea rolului organelor economice de planificare și sinteză, cărora le revine misiunea de răspundere de a coordona dezvoltarea armonioasă a întregii țări.

Ioniță OLTEANU

PLANIFICARE

COEFICIENŢII DE CHELTUIELI ŞI BALANŢA LEGĂTURILOR DINTRE RAMURI

UTILIZAREA balanţei legăturilor dintre ramuri în procesul de analiză economică şi planificare depinde în primul rînd de gradul în care instrumentele de măsurare a consumului tehnologic şi anume coeficienţii*) de cheltuieli directe şi totale de obiecte ale muncii, exprimă în mod corect procesele de producţie şi gradul de stabilitate a acestora.

Împărţind elementele balanţei pe totalurile coloanelor corespunzătoare, în partea şah sau cadrul I al balanţei obţinem sistemul coeficienţilor de cheltuieli directe a_{ij} Pornid de la exprimarea consumului prin x_{ij} care reprezintă cantitatea de bunuri livrate de ramura „i" utilizate productiv de ramura „j" şi de la X_j care reprezintă producţia totală obţinută în ramura „j", coeficientul de cheltuieli este dat de relaţia

$$a_{ij} = \frac{x_{ij}}{x_j}$$ care exprimă cu cît trebuie să crească consumul într-o ramură cînd producţia creşte cu o anumită cantitate în ramura respectivă.

Legăturile tehnologice reciproce exprimate cu ajutorul acestor coeficienţi pot fi stabilite precis pe baza unităţilor de măsură fizice, dar aceasta implică sfera de cuprindere limitată a produselor, ceea ce a făcut ca acest gen de coeficienţi să fie practicaţi în puţine ţări şi numai pentru un număr redus de produse. În cea mai mare parte modelele input-output elaborate la nivel macroeconomic au la bază date valorice.

Avînd la bază coeficienţii cheltuielilor directe, cu ajutorul metodelor de calcul ale algebrei matriciale se obţin coeficienţii de cheltuieli totale care cuprind atît obiectele muncii necesare în mod direct unor ramuri cît şi cele necesare indirect pentru realizarea producţiilor ramurilor furnizoare de bunuri materiale pentru consumul direct. Consumurile indirecte incluse în aceşti coeficienţi ţin seama de toate implicaţiile care au loc în lanţ în întreaga economie (cînd se măreşte producţia finală cu o unitate) adică ramurile sînt legate între ele nu numai pe linia ciclului curent de producţie ci şi prin toate ciclurile precedente.

Coeficienţii cheltuielilor totale se obţin de obicei la un calculator electronic, necesitînd un imens volum de muncă cu maşinile obişnuite de calcul.

Din literatura de specialitate rezultă că utilizarea balanţei în procesul de analiză economică şi planificare depinde de gradul în care aceşti coeficienţi exprimă în mod fidel procesele de producţie, (nivelul tehnologic, interdependenţa ramurilor economiei naţionale) precum şi de gradul de stabilitate a acestora.

Această condiţionare care îmbracă un dublu aspect se soluţionează prin metode diferite.

— Cerinţa reflectării fidele de către coeficienţii din balanţă a dependenţelor tehnologice de producţie — se realizează printr-o astfel de clasificare şi de agregare a ramurilor care să asigure un înalt grad de omogenitate grupelor de produse în acestea.

— Cerinţa stabilităţii în timp a coeficienţilor este legată în general de particularităţile procesului tehnologic, de natura materiilor prime folosite, de productivitatea muncii şi de structura organizatorică a producţiei. Aceşti factori evoluează în timp, sînt supuşi schimbărilor, care în unele cazuri şi în unele perioade pot fi destul de importante încît să facă de neutilizat coeficienţii de cheltuieli care se referă la un anumit an dintr-o perioadă trecută. De aceea, se impune ca coeficienţii din balanţa statistică să fie consideraţi ca mărimi de bază de pornire ce trebuie să fie îmbunătăţiţi şi corelaţi în concordanţă cu tendinţele la zi din economie. Este însă evident că eventualele corectări nu pot fi făcute empiric, ci pe baza unei analize şi fundamentări ştiinţifice.

LA O PRIMĂ analiză a coeficienţilor de cheltuieli rezultă că în fiecare ramură există un anumit număr de coeficienţi care deţin un rol hotărîtor în influenţa pe care o au asupra producţiei. În literatura de specialitate aceşti coeficienţi sînt împărţiţi în coeficienţi mari (importanţi) şi coeficienţi mici. Din categoria coeficienţilor importanţi în primul rînd intră coeficienţii diagonalei principale care exprimă consumul propriu al ramurii şi care se impun a fi analizaţi în mod deosebit ca urmare a lărgirii legăturilor de cooperare şi a intensificării specializării în cadrul industriei.

La elaborarea lucrărilor de plan se vor lua în considerare în mod deosebit coeficienţii importanţi care oglindesc principalele legături economice ale ramurilor, ceea ce duce la reducerea considerabilă a volumului lucrărilor de elaborare şi fundamentare a planului. În acest scop la proiectarea coeficienţilor importanţi se vor lua în analiză legăturile directe de producţie — consum dintre ramurile de bază ale economiei naţionale.

Pentru exemplificare prezentăm legăturile esenţiale dintre cîteva ramuri reprezentative din economia ţării noastre:

— Ramura industriei combustibilului are legături esenţiale cu industria metalurgiei feroase, cu industria energiei electrice şi termice, cu transporturile, în special, cu cel feroviar şi cu ramura industriei chimice. La proiectarea coeficienţilor tehnici pentru această ramură atenţia se va extinde nu numai asupra legăturilor pe care le prezintă ramura pe total, ci se va ţine seama că ponderea unor combustibili cum ar fi cărbunele variază din punct de vedere cantitativ şi chiar pe sortimente. Pe măsura trecerii la tracţiunea Diesel şi electrică ponderea transportului feroviar scade, mărindu-se în acelaşi timp ponderea consumului de cărbune în siderurgie şi centrale electrice, iar dezvoltarea siderurgiei duce la mărirea consumului de cărbuni-cocsificabili.

— Chimizarea multilaterală a economiei naţionale duce la schimbări progresive, în primul rînd, în structura sa proprie şi măreşte ponderea industriei prelucrătoare în detrimentul ramurilor extractive. Astfel, legăturile industriei chimice sînt mai intense în structura propriilor ramuri, cu ramurile industriei uşoare, construcţii de maşini şi agricultură.

În viitor, legăturile acestei ramuri se vor intensifica cu toate ramurile economiei, antrenînd în primul rînd prelucrarea chimică a gazelor naturale şi a materiilor prime petroliere.

— În ramura construcţiilor de maşini, coeficienţii tehnici trebuie să oglindească în cea mai mare măsură creşterea nivelului relativ al consumului din noile materiale mai economicoase cum ar fi: aluminiu, mase plastice, plăci fibrolemnoase etc.

— La proiectarea coeficienţilor tehnici pentru ramurile bunurilor de consum trebuie să se ţină seama că în industria uşoară creşte ponderea materiilor prime livrate de industria chimică indigenă în detrimentul celei primite din import şi naturale, iar industria alimentară se caracterizează prin cel mai mare consum de materie primă în cadrul economiei, ponderea cheltuielilor prezentînd ramurile prelucrătoare de materii prime de provenienţă animală.

Economia ramurilor trebuie cunoscută în profunzime în structura produselor care o compun întrucît în balanţa legăturilor dintre ramuri se oglindesc relaţiile între grupe de produse asemănătoare sau chiar grupe de produse, cunoscînd faptul că puritatea constituirii ramurilor prezintă o condiţie esenţială în elaborarea unei balanţe corespunzătoare.

Una din cerinţele de bază ale analizei input-output — aşa cum s-a mai amintit — este stabilitatea coeficienţilor de cheltuieli. Dacă această cerinţă nu este satisfăcută, toate estimările de plan care se fac pe baza acestora nu sînt reale.

Din literatura de specialitate rezultă că stabilitatea coeficienţilor se poate menţine prin elaborarea de studii privind evoluţia în timp a acestora localizînd în mod deosebit factorii principali care contribuie la variaţia lor şi anume: fluctuaţia preţurilor, schimbări în structura sortimentală a producţiei ramurilor precum şi schimbările tehnologice în producţie.

În legătură cu stabilitatea în timp a coeficienţilor, trebuie subliniat faptul că în cazul modelelor de balanţe cu un grad mai mare de agregare — care în general se folosesc pentru planificarea macroeconomică — coeficienţii din cadrul acestora fiind mai mari, prezintă avantajul unei stabilităţi corespunzătoare.

Actualizarea coeficienţilor de cheltuieli de obiecte ale muncii rezultaţi din balanţa statistică pentru utilizarea lor la elaborarea şi fundamentarea lucrărilor de plan — atît pentru planificarea curentă şi îndeosebi pentru planificarea de perspectivă — decurge din necesitatea ca coeficienţii proiectaţi să reflecte toate modificările ce vor avea loc în structura producţiei pe baza capacităţilor de producţie proiectate pentru anul de plan, a schimbărilor în tehnologia şi strucura producţiei pe ramuri, precum şi a modificărilor esenţiale în sistemul preţurilor cu care circulă bunurile în economie. Această necesitate se impune cu atît mai mult cu cît între anul de realizări la care se referă balanţa statistică şi anul de plan, există un decalaj de 3—5 ani — in funcţie de periodicitatea la care se elaborează balanţa statistică — interval în care se accentuează caracterul dinamic al coeficienţilor.

Deşi modelul static al balanţei legăturilor dintre ramuri se bazează pe funcţiile liniare de producţie care implică stabilitatea consumurilor pe unitatea de producţie, în cazul în care într-o anumită ramură se prevede un alt nivel al costurilor unitare, se impune aducerea la zi a matricei coeficienţilor. Aceasta se explică prin caracterul dinamic al condiţiilor de producţie care determină modificarea consumului pe unitatea de produs, dar o dată introduse în model aceste schimbări, se admite în continuare principiul relaţiilor liniare dintre producţie şi consum.

INTRODUCEREA în modelul static al balanţei legăturilor dintre ramuri a unor elemente dinamice cu influenţă asupra consumurilor productive este condiţionată de inexistenţa modelul dinamic al balanţei, cu ajutorul căruia proporţiile şi dinamica producţiei materiale se stabilesc în legătură directă cu volumul şi structura investiţiilor.

Din experienţa ţărilor care au elaborat mai multe balanţe ale legăturilor dintre ramuri rezultă că în condiţiile concrete modificările suportate de coeficienţi nu sînt îndreptate într-un singur sens. Aceste modificări se pot preleva apelînd la studii şi analize privind particularităţile dezvoltării ramurilor în perioada de plan punînd accentul pe modificările care intervin în structura proprie a ramurilor.

În acest sens este ştiut faptul că pe ansamblul economiei tendinţa primordială are în obiectiv continua ridicare a productivităţii muncii sociale care promovează în primul rînd reducerea consumurilor materiale. Astfel, în unele ramuri importante ale industriei (extracţia cărbunelui, extracţia şi prelucrarea ţiţeiului, exploatarea lemnului) se prevede creşterea cheltuielilor materiale, iar în ramurile industriei uşoare şi alimentare o scădere lentă a acestora. Aceste fenomene se vor manifesta în principal, ca urmare a perfecţionării produselor de fabricaţie şi aplicării în proporţii crescînde a tehnicii noi.

Creşterea ponderii cheltuielilor materiale în preţul de cost al producţiei şi scăderea ponderii acestor cheltuieli în valoarea producţiei globale industriale, reflectă ca tendinţă un fenomen economic pozitiv — creşterea productivităţii muncii sociale în perspectivă.

Pentru ca această tendinţă să fie cu adevărat pozitivă ea trebuie să fie o consecinţă în primul rînd a reducerii absolute a consumurilor specifice de materii prime şi materiale. Astfel, în industria energiei electrice ca urmare a dotării cu agregate cu parametrii tehnici ridicaţi în cincinalul următor se prevede să se reducă simţitor consumul specific de combustibili.

În ramurile industriei chimice în aceeaşi perioadă, ca urmare a asimilării unor tehnologii noi cu reţete de fabricaţie mai economice, ponderea consumului de combustibil convenţional şi a energiei electrice se va reduce.

În ramurile industriei construcţiilor de maşini datorită dezvoltării unor produse cu un consum mic de materiale, cum este cazul industriei electrotehnice, a industriei de mecanică fină şi optică, a reducerii consumurilor de laminate prin mărirea ponderii în consum a oţelurilor aliate, cheltuielile materiale vor înregistra modificări substanţiale.

În ramurile industriei uşoare se preconizează scăderea cheltuielilor materiale pe seama reducerii consumurilor specifice la materii prime ca urmare a perfecţionării continue a proceselor de producţie şi introducerii de tehnologii noi.

De asemenea, cheltuielile materiale se pot diminua în acest sector al industriei prin îmbunătăţirea structurii producţiei pe ramuri ale industriei uşoare scăzînd ponderea ţesăturilor textile care incumbă un nivel mai ridicat al cheltuielilor materiale şi dezvoltarea într-o proporţie mai însemnată a producţiei de tricotaje care prezintă cheltuieli materiale mai scăzute. Concomitent cu aceasta se va extinde utilizarea înlocuitorilor de materiale.

Dacă în unele cazuri — aşa cum s-a arătat — se prevăd diminuări continue a cheltuielilor materiale, în alte ramuri ale economiei se prezintă creşteri ale acestor cheltuieli. Spre exemplu, în ramura exploatării şi prelucrării lemnului cheltuielile materiale prezintă creşteri, ca urmare a creşterii producţiei de mobilă şi a înlocuitorilor de cherestea (PAL, PFL); majorarea acestor cheltuieli fiind pozitivă întrucît se obţine o valorificare superioară a fondului lemnos.

De asemenea, cheltuielile materiale pot creşte în unele ramuri extractive ca urmare a deficultăţilor ce se prevăd a fi întîmpinate în prospectarea şi exploatarea unui zăcămînt.

IN GENERAL metodele utilizate în calculele de corectarea coeficienţilor de cheltuieli se bazează pe extrapolări, pornind de la evoluţia coeficienţilor pe o perioadă din trecut. Dar aceasta presupune existenţa mai multor balanţe ale legăturilor dintre ramuri. În ţara noastră asemenea metodă poate fi folosită numai într-un viitor mai îndepărtat deoarece prima balanţă se elaborează pe anul 1970. În aceste condiţii va fi necesar să se asigure — în afara balanţei — un fond de date necesar analizei evoluţiei coeficienţilor. Construirea unor serii de date — pe o perioadă anterioară anului de bază la care se referă balanţa statistică — va însemna de fapt formarea unei baze normative de cheltuieli, care să cuprindă numai acele elemente ale consumurilor unitare care prin schimbarea lor conduc la modificări esenţiale în valoarea producţiei pe ramuri.

Alcătuirea acestor normative de cheltuieli cere pregătirea unor condiţii strict necesare referitor la alegerea celor mai importanţi coeficienţi din balanţa statistică, stabilirea principalelor produse cu preponderenţă în cadrul ramurilor corespunzătoare coeficienţilor aleşi, asigurarea cu norme de consum de materii prime şi materiale pentru fiecare produs din componenţa ramurii şi construirea unui sistem al preţurilor medii de ramură în vederea evaluării consumurilor în unităţi naturale.

Din literatura de specialitate rezultă că în stabilirea normativelor de cheltuieli au fost antrenate numeroase institute de cercetări şi proiectări, organe de analiză din ministere şi organizaţii economice centrale incluzînd în temele lor de cercetare departamentală această problemă.

Elaborarea unor normative de cheltuieli implică mari greutăţi fiind o problemă extrem de complicată, iar rezolvarea acesteia necesită un volum mare de muncă.

O altă soluţie de corectare a coeficienţilor de cheltuieli — care au la bază o singură balanţă statistică — constă într-un studiu detaliat asupra informaţiilor referitoare la schimbările viitoare ale factorilor de care depinde nivelul coeficienţilor şi anume: modificarea preţurilor, schimbările în tehnologia producţiei şi schimbările în structura producţiei pe ramuri.

Influenţa acestor factori asupra coeficienţilor luaţi ca bază se determină prin revizuirea lor sistematică ponderînd fiecare a_{ij} cu cei trei factori care reprezintă sursele de schimbare a acestora.

În cazul agregării a două sau mai multe ramuri, semnificaţia coeficienţilor noi obţinuţi de pe coloană este aceea că, acestea reprezintă media coeficienţilor iniţial ponderaţi cu volumul producţiei ramurilor care au intrat în agregare.

Corectarea coeficienţilor de cheltuieli din balanţa statistică în scopul utilizării lor, în lucrările de elaborare a planului, în afară problemelor generale tratate, ridică şi o mulţime de aspecte legate de specificul ramurilor.

Aspecte mai deosebite se prezintă în special în construcţii datorită particularităţilor acestei ramuri (caracterul foarte variat al soluţiilor tehnico-constructive determinate de destinaţia funcţională a fondurilor fixe) sau în agricultură datorită factorilor naturali care influenţează direct proiectarea coeficienţilor de cheltuieli. Coeficienţii acestei ramuri din balanţa statistică a anului 1970 sub influenţa calamităţilor naturale din acest an fără a-i corecta luînd în considerare media realizărilor mai multor ani, pot fi inutilizabili.

Cu atît mai mult se impune adîncirea studiilor cu privire la factorii de influenţă a modificărilor coeficienţilor de cheltuieli pornindu-se de la cunoaştere în profunzime a particularităţilor ramurilor analizate.

Dimitrie GRIGORAŞ

---

*) În literatura de specialitate coeficienţii de cheltuieli sînt cunoscuţi şi sub denumirea de coeficienţi ai consumului sau coeficienţi tehnologici.

INTERVIUL NOSTRU cu ing. ION ST. ION, vicepreşedinte al Consiliului Economic

CE NE-AU ADUS CENTRALELE INDUSTRIALE?

— PESTE 190 DE MARI UNITĂŢI ECONOMICE VIABILE —

• V-am ruga, tovarăşe vicepreşedinte, să ne precizaţi care sînt factorii obiectivi care au determinat această importantă şi complexă schimbare în organizarea conducerii economiei noastre naţionale?

— În ansamblul măsurilor adoptate de Conferinţa Naţională a P.C.R. din decembrie 1967 cu privire la perfecţionarea conducerii şi planificării economiei naţionale corespunzător condiţiilor actualei etape de dezvoltare socialistă a României, precum şi a hotărîrilor Congresului al X-lea al partidului, un loc important îl ocupă îmbunătăţirea organizării şi conducerii ramurilor producţiei materiale.

Elementul calitativ nou îl constituie faptul că măsurile prevăzute izvorăsc dintr-o concepţie originală asupra centralismului democratic, asupra raportului dintre centralizare şi descentralizare, între conducerea administrativă şi pîrghiile economice, dintr-o concepţie unitară despre optimizarea deciziei la nivel macro şi micro economic, despre legătura organică dintre dezvoltarea socialismului şi dezvoltarea democraţiei.

Sensul major al măsurilor de perfecţionare şi conducere adoptate de partid îl constituie crearea unui cadru adecvat pentru înaintarea tot mai viguroasă a societăţii noastre în direcţia modernizării şi sporirii eficienţei activităţii economice.

Necesitatea obiectivă a înfiinţării unităţilor cu statut de centrală industrială, a fost determinată în principal de următorii trei factori:

1. **Concentrarea producţiei industriale**, care impune unirea mai multor întreprinderi în mari unităţi economice de sine stătătoare, organizate pe principiul gestiunii economice proprii, capabile să asigure o conducere eficientă a activităţii economice a unităţilor componente, o mai bună cooperare între diferite întreprinderi, efectuarea centralizată a unor activităţi, profilarea judicioasă şi specializarea producţiei, utilizarea mai deplină a capacităţilor de producţie, concentrarea forţelor de cercetare ştiinţifică pe mari unităţi economice de producţie, de efectuarea de lucrări sau servicii, care să conducă la creşterea productivităţii muncii, ridicarea nivelului de competitivitate a produselor, reducerea cheltuielilor de producţie şi creşterea rentabilităţii întreprinderilor.

2. **Apropierea conducerii de locul de producţie.** Prin lărgirea atribuţiilor şi răspunderilor, eliminînd fenomenele de centralism excesiv şi crearea condiţiilor necesare pentru luarea deciziilor la nivelul cel mai apropiat de producţie se asigură creşterea operativităţii în rezolvarea problemelor de conducere a activităţii de producţie, de aprovizionare şi desfacere.

3. **Specializarea producţiei pe mari unităţi economice industriale** care să conducă la creşterea productivităţii muncii, îmbunătăţirea calităţii produselor şi sporirea eficienţei economice.

• De fapt, cum am putea defini, într-o formă concentrată, centrala industrială?

— După cum se ştie, unităţile cu statut de centrală sînt **organizaţii economice autonome**, constituite prin gruparea unor întreprinderi, institute sau centre de cercetare şi proiectare, unităţi de construcţii, reparaţii, de comerţ exterior sau alte unităţi economice şi care au ca scop producţia de bunuri materiale, executarea de lucrări sau prestarea de servicii. Centrala industrială funcţionează pe principiul gestiunii economice proprii şi este persoană juridică. Ea nu este concepută ca o verigă administrativă, nu efectuează numai o coordonare, ci desfăşoară nemijlocit activitate economică concretă.

Aşa cum arată tovarăşul Nicolae Ceauşescu — secretarul general al Partidului Comunist Român „aceste unităţi cu statut de centrală trebuie să asigure o integrare completă economico-financiară a unităţilor care s-au reunit în cadrul lor, să devină în mod real organisme de conducere a activităţii de producţie, de bună gospodărire a mijloacelor materiale şi financiare. În acest sens însăşi legea şi proiectul de statut pun în centrul preocupărilor această latură a activităţii centralelor industriale".

• Aţi fi amabil, tovarăşe vicepreşedinte, să ne schiţaţi care au fost criteriile de grupare a întreprinderilor în centrale?

— La baza constituirii unităţilor cu statut de centrală au stat mai multe **criterii — criteriul profilului tehnologic**, unirea întreprinderilor care utilizează tehnologii sau realizează produse similare, **cooperarea** diferitelor întreprinderi în realizarea unor produse sau lucrări — se are în vedere unirea în aceeaşi organizaţie economică a mai multor unităţi care contribuie la realizarea unor produse sau instalaţii complexe, avînd legături reciproce, unele livrînd altora anumite produse, care sînt înglobate în produsul final sau în instalaţia completă; **integrare** — constituirea de centrale care cuprind întreprinderi în care se realizează totalitatea fazelor de producţie, începînd de la materia primă pînă la realizarea produsului finit; **criteriul teritorial** — pe baza căruia se grupează unităţi situate pe o anumită rază teritorială creînd în acest fel condiţii optime pentru exercitarea activităţii de conducere; printr-o astfel de grupare se obţin avantaje economice şi sub aspectul folosirii în comun a unor unităţi de deservire sau de producţie secundară, se asigură astfel folosirea mai bună a capacităţilor de producţie.

• Cum au fost constituite unităţile cu statut de centrală din punct de vedere organizatoric?

— Din punct de vedere al structurii organizatorice, unităţile cu statut de centrală s-au grupat în trei tipuri de structură şi anume:

1. Reprezentat prin unităţi cu statut de centrală, organizate pe structura unei mari întreprinderi care s-a transformat în unitate cu gestiune economică internă, — se caracterizează prin faptul că centrala are în componenţa sa atît întreprinderi care funcţionează pe principiul gestiunii economice proprii cît şi unităţi cu gestiune internă: uzine, fabrici.

2. Centrale avînd aparat distinct de cel al unităţilor subordonate, care sînt întreprinderi independente, organizate şi ele pe principiul gestiunii economice proprii.

3. Reprezentat de unităţile cu statut de centrală care funcţionează pe principiul gestiunii economice proprii, aşezate pe structura unei întreprinderi de bază şi care cuprind numai unităţi cu gestiune economică internă — acestea sînt, practic întreprinderi mari, care efectuează în mod concentrat activităţile: cercetarea, proiectarea, investiţiile, aprovizionarea, desfacerea etc., unităţilor componente revenindu-le atribuţii privind organizarea, programarea producţiei, modernizarea tehnologiei etc.

Este pozitiv faptul că 140 de centrale şi combinate din numărul total de 191 de unităţi cu statut de centrală sînt constituite pe structura unor întreprinderi reprezentative, fapt care asigură conducerea directă de către consiliul de administraţie — în formaţia compusă din membrii acestuia care lucrează în unitatea de bază — a unei unităţi productive şi utilizarea unui singur aparat administrativ atît pentru conducerea centralei cît şi pentru rezolvarea problemelor unităţii de bază.

• A trecut mai mult de un an de cînd forma de organizare "pe centrale" a fost generalizată. Care sînt avantajele evidenţiate în această perioadă de experimentare? Ce ne-au adus centralele?

Recenta consfătuire pe ţară a conducătorilor de unităţi cu statut de centrală, organizată la Comitetul Central al Partidului Comunist Român, a făcut o amplă şi profundă analiză a structurilor de organizare, stilului şi metodelor utilizate, modului de exercitare a atribuţiilor şi competenţelor cu care au fost investite şi a examinat rezultatele economice obţinute de centrale, precum şi unele proiecte de acte normative pregătite în scopul îmbunătăţirii conducerii activităţii economice.

Din dezbaterile ce au avut loc în consfătuire care au sintetizat experienţa acumulată în perioada de aproape un an şi jumătate de funcţionare a unităţilor cu statut de centrală, au scos la iveală neajunsurile manifestate în activitatea acestora şi au stabilit măsuri pentru îmbunătăţirea funcţionării centralelor, s-a desprins aprecierea că acestea au creat condiţii corespunzătoare pentru **apropierea conducerii de activitatea productivă**, rezolvarea mai operativă şi competentă a problemelor tehnico-economice.

Centralele **au degrevat unităţile componente**, şi în special cele cu gestiune economică internă de unele activităţi de planificare, investiţii, aprovizionare-desfacere, financiar-contabile, **dînd posibilitatea comitetelor de direcţie** ale acestora să se ocupe în măsură mai mare şi cu eficacitate sporită de **organizarea** şi desfăşurarea **procesului de producţie**:

Unităţile cu statut de centrală au contribuit la **intensificarea procesului de integrare** a producţiei, **la întărirea relaţilor de cooperare** între unităţile de producţie.

Unităţiile cu statut de centrală au participat direct la elaborarea proiectului de plan cincinal pe anii 1971—1975 plan care se caracterizează prin indicatori calitativi superiori, au contribuit la valorificarea unor rezerve importante în economie.

Ca urmare a transferării către centrale a unor largi atribuţii şi competenţe **ministerele** au posibilitatea să-şi concentreze **atenţia** pe **problemele** coordonării şi dezvoltării în perspectivă a ramurii, pe **baza studiilor de prognoză** şi a tendinţelor de pe piaţa externă, elaborarea măsurilor pentru perfecţionarea structurii producţiei şi asigurarea unei calităţi superioare pentru ridicarea gradului de competitivitate pe pieţele externe.

Trebuie, de asemenea, menţionate descentralizarea, eliminarea **unei verigi** intermediare în mecanismul de conducere al economiei naţionale; 107 unităţi cu statut de centrală care cuprind un număr mare de întreprinderi ce erau coordonate de fostele direcţii generale din ministere îşi au sediul în judeţe; **simplificarea aparatului administrativ; reducerea** numărului de personal utilizat pentru munca de evidenţă şi **folosirea mai eficientă a inginerilor şi economiştilor**, prin orientarea lor spre sectoarele de producţie, cercetare, proiectare, **creşterea gradului de cointeresare** a specialiştilor din aparatul centralei — ca urmare a faptului că aceştia nu mai sînt salariaţi ai unor unităţi bugetare, ci ai unor unităţi economice rentabile, care sînt retribuiţi pe măsura rezultatelor activităţii economice.

La peste un an de la generalizarea organizării unităţilor cu statut de centrală, se poate aprecia că prin modul cum au început să-şi exercite atribuţiile, prin felul cum abordează problemele tehnico-economice şi prin rezultatele obţinute în îndeplinirea planului, acestea constituie organisme viabile.

• Într-un interviu economic există prezentă aproape întotdeauna şi întrebarea: ce neajunsuri se mai manifestă...

— Pe parcursul desfăşurării activităţii unităţilor cu statut de centrală s-au constatat şi unele neajunsuri în munca acestora, care au fost amplu dezbătute la recenta consfătuire pe ţară.

Unele centrale industriale nu au intrat pe deplin în exercitarea atribuţiilor ce le revin prin statut, continuînd să se manifeste ca organe de coordonare, preluînd cu încetineală atribuţiile cu care au fost investite, cum este cazul Grupului industrial de aluminiu — Slatina, Grupul de uzine pentru construcţii de vagoane — Arad etc.

Trebuie arătat că la unele ministere s-a manifestat reţinere în transferare către centrale a competenţelor stabilite în acte normative privind conducerea activităţii unităţilor componente.

Nu toate unităţile cu statut de centrală s-au ancorat suficient în preocupările actuale şi de perspectivă ale întreprinderilor, în activitatea unora se manifestă tendinţa de a se menţine în sfera „coordonării generale" a activităţii.

În unele cazuri nu s-au delimitat în mod corespunzător atribuţiile între întreprinderi şi centrale, pe de o parte, între acestea şi ministere pe de altă parte, creîndu-se paralelisme şi determinînd o folosire necorespunzătoare a specialiştilor.

• Tovarăşe vicepreşedinte, ca să nu dezminţim obiceiul nostru de ziarişti de-a fi insistenţi, aţi vrea să enumeraţi unele din cauzele neajunsurilor?

— La neajunsurile care se manifestă în activitatea unităţilor cu statut de centrală a contribuit faptul că ministerele nu au asigurat în măsură suficientă din aparatul direcţiilor generale desfiinţate cadrele de conducere şi de specialitate necesare noilor organisme, pentru ca acestea să poată prelua într-un timp mai scurt atribuţiile ce le revin. Dintr-o analiză făcută la un număr de 105 centrale industriale a rezultat că dintr-un număr total de 19.800 salariaţi care lucrau în aceste unităţi, doar 1617 erau transferate de la ministere, şi 92% din acestea au fost repartizaţi la centralele din Bucureşti, un număr cu totul redus fiind trimis în judeţe. Ceea ce trebuie subliniat este faptul că unele centrale au preluat personal din întreprinderi fără a le elibera pe acestea de sarcinile ce trebuiau să treacă simultan la centrale

• Încurajaţi de amabilitate, am dori să ne spuneţi de ce a fost necesar ca după generalizarea centralelor să mai intervină modificări în organizarea unora dintre ele?

— În cadrul experimentării a apărut necesitatea unor modificări în organizarea unităţilor cu statut de centrală, ţinînd seama de profilul tehnologic, relaţiile economice statornicite între unele întreprinderi, de posibilitatea cuprinderii activităţii unităţilor îndeosebi a celor situate la distanţă faţă de sediul centralei: trecerea unităţii „Libertatea" — Arad din cadrul Combinatului de pielărie — Oradea la Combinatul de pielărie — Timişoara, trecerea fabricii de mătase „Victoria" — Iaşi din cadrul Combinatului textil — Iaşi la Combinatul de mase plastice — Bucureşti şi altele. În sectorul construcţiilor de maşini s-au adus îmbunătăţiri în organizarea centralelor legate de dezvoltarea puternică a unor sectoare; astfel, din centrala industrială de utilaj energetic, metalurgic şi de utilaj de construcţii — Bucureşti s-au desprins 3 unităţi cu statut de centrală: Centrala de utilaj energetic, grupul de uzine „23 August" şi Grupul de uzine pentru utilaj de construcţii — Brăila. În industria chimică s-a reorganizat în trim. IV. 1970 sectorul de îngrăşăminte chimice prin înfiinţarea Centralei de îngrăşăminte chimice pe întreaga ţară.

Recent au fost adoptate importante măsuri de reorganizare a activităţii în domeniul agriculturii şi industriei alimentare, desfiinţare a combinatelor de industrie alimentară organizate eterogen pe criteriul teritorial, şi crearea unor centrale pe profil constituite pe principiul integrării activităţilor economice de la producerea materiilor prime la valorificarea superioară a acestora în produse finite.

În acest sens au fost create Centrala pentru producţia şi industrializarea sfeclei de zahăr, Trustul pentru cultura şi industria tutunului, Centrala pentru producţia, valorificarea şi industrializarea legumelor şi fructelor, Centrala viei şi vinului şi altele.

Pentru a pune la dispoziţia centralelor un cadru legislativ adecvat care să le investească cu atribuţii şi competenţe, pentru a dispune de puterea de decizie necesară în conducerea activităţii economice s-au elaborat şi pus în dezbatere largă proiecte de acte normative care sînt în curs de definitivare.

Lucrările consfătuirii pe ţară cu conducătorii centralelor industriale, dezbaterile şi propunerile făcute vor aduce o preţioasă contribuţie la îmbunătăţirea în continuare a modului de organizare şi funcţionare a cadrului de atribuţii şi competenţe acordate centralelor industriale, în scopul ridicării eficienţei activităţii economice.

Interviu consemnat de
Constantin COJOCARU

PLANIFICAREA ŞI CALITATEA PRODUSELOR

● Criterii şi indicatori specifici ● Elemente stimulative de cointeresare ● Rolul standardelor şi al normelor interne ● Metodologii îmbunătăţite de urmărire a calităţii ● Ridicarea calificării — o sarcină continuă

ÎN STABILIREA nivelelor şi etapelor de creştere a calităţii produselor un rol important revine **planificării.** Pînă în prezent planurile au oglindit într-o măsură insuficientă problema calităţii. Cei cîţiva indicatori care erau cuprinşi în planul de stat (privind adoptarea de procedee tehnologice noi şi asimilarea de produse noi), nu puteau cuprinde în complexitatea ei problema calităţii. Creşterea preocupării pentru calitate şi abordarea într-un context mai larg şi complex al acestei noţiuni impuneau îmbunătăţirea metodologiei de planificare a sarcinilor privind calitatea produselor. Această preocupare se înscrie în cadrul sarcinii de perfecţionare a activităţii de planificare trasată de Conferinţa Naţională a P.C.R. din decembrie 1967.

Pornind de la considerentele arătate, începînd cu anul 1971, în planul de stat problema calităţii şi-a găsit o oglindire pe măsura importanţei pe care a început s-o capete această latură a activităţii de producţie a întreprinderilor.

● *Permanenta innoire a producţiei*

O CALE IMPORTANTA pentru îmbunătăţirea calităţii o constituie **continua înnoire a producţiei. Pentru a se putea urmări metodic şi consecvent această acţiune,** în cadrul îmbunătăţirii şi perfecţionării metodologiei de planificare a calităţii, **s-au prevăzut în plan un număr de cinci indicatori.** Unul din **aceşti indicatori exprimă valoric produsele noi, produsele reproiectate** şi, în procente, **ponderea produselor noi şi reproiectate din totalul producţiei globale.**

Este interesant de arătat că urmărirea prin plan, an de an, a acestui proces de înnoire a producţiei, va duce la situaţia ca, în perioada 1971—1975, produsele noi şi modernizate să reprezinte circa 40% din totalul producţiei industriale. Se înţelege că ponderea produselor noi şi modernizate va fi diferenţiată pe ramuri economice, în funcţie de factorii specifici: în construcţiile de maşini 64%, în metalurgie 48%, în industria lemnului 38%, în chimie 35%, în industria uşoară 35% ş.a.m.d. Aceste rezultate vor contribui ca evoluţia nivelului calitativ al produselor noastre să nu rămînă în urma ritmului de înnoire atins pe plan internaţional.

Pentru stabilirea sarcinilor de asimilare (de maşini, utilaje, aparate, instalaţii, precum şi materiale şi bunuri de consum), **s-au prevăzut în plan doi indicatori, iar pentru sarcina cantitativă de introducere în fabricaţie a unor produse prin reproiectare şi prin modificarea sau îmbunătăţirea tehnologiei de fabricaţie — alţi doi indicatori.** Cu ajutorul celor cinci indicatori se pot fixa sarcini precise titularilor de plan privind continua înnoire a producţiei, în pas cu cerinţele din ce în ce mai ridicate ale pieţei externe şi ale consumului intern.

Domeniile în care se vor planifica produse noi şi reproiectate îmbrăţişează toate sectoarele producţiei materiale. Astfel, în construcţiile de maşini înnoirea producţiei va viza industria electrotehnică, de maşini-unelte, de mecanică fină, de aparate de măsură şi control. În metalurgie se vor elabora 150 mărci noi de oţel, care vor permite ridicarea indicilor calitativi în alte sectoare şi se va trece la îmbunătăţirea caracteristicilor tehnice a laminatelor. În industria chimică se va pune accentul pe diversificarea producţiei — în special a celei destinate agriculturii — şi va creşte producţia de înlocuitori (materiale plastice) cu calităţi superioare.

Pentru bunurile de consum s-a prevăzut o mai accentuată diversificare şi înnoire. Astfel anual, 50—70% din producţie va reprezenta elemente noi. Iar în industria alimentară va spori ponderea fructelor nobile şi confiate şi va creşte nivelul de preambalare a mărfurilor (ulei, lapte, unt: 70—95%; făină, zahăr, orez, legume, fructe: 20—40%). De asemenea vor fi realizate 55 tipuri noi de mobilă, 60 noi sortimente de materiale de construcţii.

Simultan cu introducerea în fabricaţie a unor produse noi, vor fi scoase din nomenclatoare produsele învechite, a căror menţinere devine anacronică şi neeconomică.

● *Ascendenţa caracteristicilor de calitate*

MAREA MAJORITATE a produselor ce se fabrică la noi în ţară au statornicite condiţiile tehnice şi de calitate în standarde şi norme interne. Un anumit imobilism constatat în existenţa acestor normative a dus la situaţia ca o parte din produse să fie depăşite din punct de vedere calitativ de produsele similare din străinătate. Pentru ca standardele şi normele interne să nu devină o frînă în calea îmbunătăţirii produselor, ele trebuie să reflecte — şi sub aspectul calităţii produselor — cît mai fidel cerinţele societăţii aflate în continuu progres.

Pe baza experienţei proprii şi a altor ţări a rezultat că spre a se cuprinde îmbunătăţirile calitative ce trebuie aduse produselor, modificarea standardelor şi a normelor interne să se facă la cel mult 5 ani odată. Pentru ca această modificare să fie sistematică, controlabilă şi să exprime cerinţele, dar şi posibilităţile economiei, **s-a inclus în plan un indicator prin care se stabileşte numărul de standarde care urmează a fi supuse revizuirii, precum şi numărul de standarde noi ce urmează a fi elaborate.** Ca urmare, între anii 1971—1975 vor fi supuse revizuirii peste 3000 standarde. Titularii de plan cu cele mai multe standarde revizuite vor fi cei care reprezintă ramurile de bază ale economiei: M.I.C.M. (1379 standarde), M.I.M. (210 standarde), M.I.Ch. (220 standarde), M.I.L. (279 standarde) etc. În unele standarde şi norme interne vor fi introduse prevederi referitoare la clasificarea producţiei de calitate, ceea ce va veni în întîmpinarea necesităţilor diferenţiate ale economiei naţionale.

Acţiunea de elaborare de noi standarde şi norme interne va merge în pas cu programarea apariţiei de produse noi. Pentru perioada următoare, vor fi puse la dispoziţia economiei un număr de 92 standarde noi, oglindind procesul de înnoire a producţiei. Se va urmări ca noile standarde şi norme interne să exprime, pentru produsele respective, nivelele calitative atinse pe plan internaţional.

● *Creşterea ponderii calităţii superioare*

PERFECŢIONAREA continuă a utilajelor cu care este înzestrată economia, asigurarea unor materii prime şi materiale cu caracteristici calitative din ce în ce mai înalte, ridicarea nivelului de pregătire a muncitorilor, precum şi alte elemente, trebuie să ducă la creşterea ponderii producţiei de calitate superioară (la producţia care se realizează în mai multe clase de calităţi. Pentru urmărirea organizată a acestui rezultat, **s-a cuprins în plan un indicator prin care se stabileşte ponderea producţiei valorice de calitate superioară din producţia valorică care se realizează în mai multe clase de calităţi şi ponderea produselor de calitate superioară la produsele principale.** Nivelele prevăzute pentru 1975 — faţă de anul 1970 — precum şi ritmurile rezultate sînt diferenţiate pe titularii de plan. Astfel, la M.I.M., ponderea produselor de calitate superioară va creşte de la 94,2% la 96,4%, la M.I.C.M. de la 21,6% la 28,5%, la M.I.Ch. de la 80,2% la 85,1%, la M.I.M.C. de la 71% la 76%, la M.I.L. de la 60,5% la 64,5% la M.I.A. de la 70% la 83% etc.

Urmărirea prin plan a creşterii continue a ponderii producţiei de calitatea I (superioară) vizează, în special, produsele importante ale întreprinderilor producătoare. Enumerarea cîtorva din principalele produse care se realizează pe calităţi şi pentru care a fost planificată creşterea ponderii celei de calitate superioară, arată că a fost cuprinsă o mare varietate de produse din toate ramurile: tablă groasă, băi din fontă emailate, carbid, acid clorhidric, sodă caustică, ţigle, var, plăci din azbociment, caolin spălat, talc, cretă pentru export, cherestea răşinoasă, fire bumbac, ţesături de lînă, faianţă de menaj, pastă de tomate, conserve de legume, unt, brînzeturi, legume, fructe, struguri de masă etc.

Pentru a sprijini această acţiune, în măsurile de plan au fost cuprinse sarcinile pe care le au institutele de cercetări în ce priveşte abordarea de teme de cercetări adecvate. Astfel, **în fiecare din anii cincinalului, la peste 100 produse sau grupe de produse vor fi încheiate teme de cercetări privind îmbunătăţirea calităţii lor.** Prevederea în planurile de cercetare ştiinţifică a unui număr de circa 600 teme privind îmbunătăţirea calităţii produselor va contribui din plin la realizarea nivelelor şi sarcinilor de calitate trasate ministerelor producătoare.

● *General şi specific*

INDICATORII de calitate stabiliţi prin plan reprezintă nivele, sarcini care trebuie atinse de titularii pe plan în perioada planificată. În ajutorul realizării acestor nivele, s-au prevăzut în plan unele măsuri privind ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al producţiei. O parte din aceste măsuri au un caracter general, valabil pentru toate ramurile şi activităţile economiei naţionale, iar altă parte sînt măsuri specifice fiecărui titular de plan.

● O primă măsură generală se referă la **obligaţia de a se elabora, diferenţiat pe ramuri şi categorii de produse, criterii specifice pentru determinarea individuală a calităţii.**

● O altă măsură are în vedere **necesitatea extinderii unui sistem special de marcare a produselor de calitate deosebită** (semne de calitate sau de conformitate cu standardele).

● O acţiune importantă înscrisă în plan este cea privind **obligaţia de a se îmbunătăţi metodologia de urmărire statistică a sarcinilor de calitate.**

● **Pentru asigurarea necesarului de cadre, s-a prevăzut organizarea unor cursuri de pregătire a cadrelor tehnice — la toate nivelele — în domeniul calităţii produselor şi a controlului acestora.**

● **În scopul stimulării şi cointeresării întreprinderilor la obţinerea unor produse de calitate ridicată, s-a inclus în plan măsura de a se extinde numărul de produse cu termene de garanţie şi lungirea termenelor de garanţie la unele produse neperisabile, în special de folosinţă îndelungată.**

ŢELURILE şi nivelele privind calitatea produselor inscrise în planul pe anul 1971, precum şi cele prevăzute în proiectul planului de perspectivă (1971—1975), sînt sarcini realizabile, întrucît au fost stabilite pe baza analizei complexe şi concrete a posibilităţilor reale ale fiecărei întreprinderi. Pentru tiularii de plan — centrale industriale, întreprinderi — problema creşterii rapide a calităţii trebuie să devină un ţel permanent, fiind una din căile care contribuie la ridicarea bunăstării întregului popor.

Petre CIOCLU
economist principal C.S.P.

ALEGEREA FURNIZORILOR DUPĂ CRITERII DE CALITATE ALE PRODUSELOR *)

PRODUCŢIA industrială modernă este în mare măsură tributară reţelei de furnizori, care concură la fabricarea produselor. Problema alegerii furnizorilor nu se reduce numai la alegerea pe care trebuie să o facă întreprinderea cumpărătoare de produse în scopul reutilizării lor, ci se pune mai ales pentru „consumator", pentru cel ce va utiliza produsul finit. Aceasta este problema zilnică (obişnuită) a tuturor realizatorilor sau constructorilor care trebuie în prealabil să cumpere materiale sau o gamă de subproduse, organe de maşini şi echipamente de tot felul cu care ei fabrică şi vînd produsele finite, adesea foarte complexe, a căror specificitate şi calitate rezultă din alegerea judicioasă a componentelor şi a bunei lor asamblări.

Dacă la alegerea furnizorilor — se pun probleme de preţ, pe termene de livrare etc. — criteriul de bază al alegerii rămîne calitatea produselor furnizate, deoarece neglijarea acesteia poate avea urmări neprevăzute. Acest fapt impune o mare prudenţă şi prevedere, bazată pe alegeri metodice, nesubiective, motiv pentru care se recurge la a „cotare" a furnizorilor care concură la calitatea produselor şi serviciilor prestate.

Această metodă rezidă mai întîi în faptul că pentru a judeca un furnizor pe o „perioadă lungă" de timp nu este suficient a elabora numai norme de calitate relative la produsele sale (specificaţii tehnice), şi a vedea apoi dacă sînt respectate şi în ce proporţie se abat. Trierea produselor bune şi rele (pe care a trebuit să le „remedieze") rămîne indispensabilă, de fiecare dată cînd se poate face. Este procedeul aplicat de toate serviciile de inspecţie sau de control tehnic din toată lumea, fie prin verificare unitară (bucată cu bucată), fie prin prelevări pe loturi cu sau fără recurgerea la legile (metodele) statistice, cu sau fără determinarea „nivelelor de calitate".

Peste tot analiza problemei ridică interesul de a se defini pentru fiecare firmă şi mai bine însă pentru fiecare uzină sau unitate de producţie responsabilă (producătoare) două feluri de valori, denumite „valori intrinseci sau potenţiale" şi „valori de eficacitate sau de optimizare" (ex.: nivelul industrial al utilajului de producţie; calitatea şi randamentul obişnuit al mîinei de lucru; gradul de adaptare şi de modernizare a echipamentului industrial; nivelul controlului tehnic al calităţii produselor; gradul de organizare şi de administrare generală (pentru valorile intrinseci sau potenţiale care şi ele la rîndul lor se detaliază) şi: calificarea tehnică a lucrărilor şi serviciilor; tăria şi productivitatea operaţiunilor, produselor, respectarea termenelor; eficacitatea faţă de clientelă şi „service" după vînzare; probe de iniţiativă, de adaptare şi supleţe (pentru valorile de eficacitate sau de optimizare care şi ele la rîndul lor se detaliază).

Trebuie să gîndim mult asupra posibilităţii şi utilităţii selecţiei furnizorilor după criteriile de calitate a produselor lor, pentru că modul de utilizare poate da loc la multiple interpretări. Era industrială impune o atenţie cu totul specială la selecţia furnizorilor, mai ales cînd sînt mulţi, cînd livrările lor se referă la lucrări (organe-maşini importante) şi dacă, calitatea materialelor are o influenţă puternică asupra calităţii produselor finite (riscuri de ruptură, degradare sau uzură rapidă...).

Preocuparea de a selecţiona furnizorii după criterii de calitate are şi o altă consecinţă, aceea de a obliga întreprinderile cumpărătoare să prospecteze şi consulte mai mulţi furnizori; să descopere alţii noi, să întreţină un climat de emulaţie şi să evite rutina şi compromisul, singurul obstacol fiind împiedicarea deschiderii conflictelor „calitate-preţ" totdeauna delicate de a fi tranşate. Şi pe mai departe, furnizorul are mai mult de cîştigat dacă menţine calitatea produsului, decît dacă reduce preţul în detrimentul acestuia; de asemenea, el trebuie să meargă pe linia ca clientul să se preocupe serios şi de a aprecia calitatea şi de a se organiza în consecinţă.

*) Extras din articolul publicat în „Internaţional Conference on Quality Control — 1969 Tokyo — Procedings Supplement.

JUDEȚUL HUNEDOARA

UN PION ÎNAINTAT AL INDUSTRIALIZĂRII

Ioachim MOGA

prim-secretar al Comitetului județean Hunedoara al P.C.R.

IN CRONICA industrializării socialiste a țării, privită sub multitudinea semnificațiilor sale majore, județului Hunedoara i-a revenit și îi revine un loc de prim rang. Avînd bogate resurse de cărbuni și minereuri și vechi tradiții muncitorești el a ocupat, din primele momente ale declanșării marii epopei a industrializării, un post înaintat în transpunerea în viață a îndrăznețelor programe economice elaborate de partid. În anii construcției socialiste, județul nostru a adus o contribuție de bază în asigurarea metalului și combustibilului necesar înfăptuirii industrializării, marile sale unități siderurgice și miniere constituind, totodată, o școală de formare a cadrelor de specialiști pentru noile obiective care au apărut pe harta economică a patriei.

În perioada anilor 1966—1970 — etapă de acumulări cantitative și calitative fără precedent — județul Hunedoara a demonstrat, prin ansamblul realizărilor sale, justea consecvenței, a continuității și intensivității industrializării promovată de partid. Direcționarea pregnantă a economiei hunedorene pe aceste coordonate a determinat amplificarea generală a gradului de industrializare a județului. Aceasta se exprimă, în primul rînd, **prin majorarea volumului producției industriale cu 5 miliarde lei.** Pe baza acestui spor, ponderea județului în producția industrială a țării reprezintă 5,4%, Hunedoara ocupînd locul al IV-lea pe țară. Forța industrială a Hunedoarei ne apare și mai elocventă dacă avem în vedere că producția globală pe locuitor — deși în structura producției industriale, semifabricatele și cărbunele au cea mai mare pondere — a ajuns să reprezinte, în 1970, **mai bine de 31 600 lei, cu 35,6% mai mult ca în 1965** — județul situîndu-se sub acest aspect pe locul al doilea pe țară (vezi tabelul).

Locul județului în ansamblul economiei naționale în 1970

	Total producție	% din totalul realizat în România	Locul ocupat în economia națională
Producția globală industrială mil. lei	15 964	5,4	4
fontă ... mii tone	1 890	45,0	1
oțel ... mii tone	3 018	46,3	1
laminate finite pline mii tone	2 092	46,4	1
cocs metalurgic... mii tone	943	88,1	1
cărbuni bruți extrași mii tone	8 009	35,1	1
minereu de fier mii tone	1 801	56,0	1
energie electrică mil. Kwh	4 155	12,7	4

Sensul orientării în dezvoltare în cincinalul recent încheiat a fost determinat de necesitatea intensificării proceselor de atragere și valorificare în circuitul economic a marilor resurse materiale și umane, a potențialului tehnic și tehnologic existent în județ. S-a pus în primul rînd accentul, potrivit indicațiilor partidului, pe amplificarea lucrărilor de prospectare și punere în exploatare a noi resurse de substanțe minerale utile, conturarea unor rezerve sporite de materii prime și începerea acțiunilor de valorificare a minereurilor mai sărace. În cincinal, extracția de minereuri de fier a sporit cu aproape 18%, cea de minereuri complexe s-a dublat, iar producția netă de cărbune s-a majorat cu 41,2%. Faptul că față de un spor de 37,2% a extracției de cărbune brut producția netă a crescut cu 41,2%, indică preocuparea deosebită din partea minerilor și a personalului din uzinele de preparare pentru îmbunătățirea calității și creșterea indicilor de recuperare.

Pe baza existenței marilor resurse de energie primară, energetica s-a implantat adînc în profilul industrial al județului. La începutul cincinalului trecut, s-a demarat construcția marii Centrale termoelectrice de la Mintia-Deva, obiectiv care a și atins la sfîrșitul anului 1970 capacitatea de 630 MW. Puterea instalată în centralele județului a crescut de peste 2 ori, iar producția de energie electrică a anului 1970 a sporit, comparativ cu 1965, cu 88,2%. Punerea în funcțiune înainte de termen a grupurilor, conjugată cu o preocupare metodică a personalului de la exploatare pentru cunoașterea și stăpînirea instalațiilor și în consecință, pentru atingerea în timp record a parametrilor proiectați, au avut o influență deosebit de importantă în **depășirea prevederilor cincinalului cu 1068 milioane Kwh energie electrică, adică cu aproape întreaga producție a țării realizată în 1938.**

Succesele înregistrate în promovarea resurselor de materii prime și amplificarea potențialului energetic reprezintă, desigur, elemente de incontestabilă valoare pentru progresul economic al țării. Semnificația lor este însă considerabil depășită de expansiunea producției de metal, de avîntul tehnic și calitativ al siderurgiei hunedorene. Producția de fontă din 1970 a depășit nivelul anului 1965 cu 460 000 tone, cea de oțel cu 724 000 tone, iar cea de laminate cu 660 000 tone.

Progresul siderurgiei hunedorene devine mai semnificativ dacă ținem seama că el nu s-a realizat în primul rînd extensiv, pe seama construirii de mari obiective ci, în principal, printr-o consecventă valorificare intensivă a potențialului existent. Concludent în acest sens este faptul că **întregul spor al producției de oțel și atingerea în 1970 a unei producții efective de peste trei milioane tone, s-a obținut ca urmare a asimilării, generalizării și perfecționării tehnologiei de elaborare a oțelului cu oxigen.** Hunedorenii au creat un tip propriu de lance pentru insuflare, care a stabilit performanțe de prestigiu pe plan mondial în materie de durabilitate și eficacitate. Și tot o realizare remarcabilă o constituie faptul că asimilarea și generalizarea acestei tehnologii moderne s-a făcut în condițiile creșterii continue a indicilor de utilizare intensivi și extensivi ai cuptoarelor Martin și al diminuării consumului specific de metal. În cincinalul 1966—1970, **indicii de utilizare au crescut cu aproape 2 tone de oțel pe metru pătrat de vatră și zi calendaristică, iar productivitatea muncii cu aproape 350 tone de oțel pe muncitor și an.** De altfel, trebuie spus că tocmai creșterea indicilor de utilizare și a productivității fizice au constituit elementul determinant în ridicarea productivității valorice a muncii în combinat cu 51,9% (peste media creșterii pe județ), în realizarea pe ansamblul cincinalului la Hunedoara a unei producții cu mult peste 2 milioane lei pe salariat.

Efortul tehnologic susținut s-a reflectat puternic în domeniul perfecționării calitative a producției de metal. În cincinalul recent încheiat, Hunedoara și-a dublat aproape producția de oțeluri aliate, a asimilat un considerabil număr de mărci de oțeluri înalt aliate, slab aliate și carbon de calitate, a diversificat masiv producția de laminate, îndeosebi de profile mijlocii, ușoare și benzi — fiind în prezent capabilă să producă la parametri calitativi superiori, după standarde și norme de largă circulație internațională, **270 mărci de oțeluri și peste 250 tipodimensiuni de laminate.**

Saltul de productivitate și calitate a determinat progrese substanțiale în creșterea eficienței producției de metal: consumul specific de cocs la furnalele de la Hunedoara a fost redus cu 93 kg pe tona de fontă și consumul de metal în oțelării — cu 16 kg pe tona de oțel. Toate acestea au permis siderurgiștilor **să obțină un volum de beneficii suplimentare în valoare de peste 300 milioane lei în întregul cincinal.**

MODIFICĂRI de natura celor din siderurgie au intervenit și în celelalte ramuri industriale. Beneficînd de importante investiții pentru dezvoltare și modernizare, **mineritul a intrat în etapa decisivă a mecanizării complexe a activităților din subteran.** Numai în Valea Jiului, cincinalul a însemnat din acest punct de vedere dotarea cu 20 combine pentru tăierea și încărcarea mecanizată a cărbunelui în abataje, 2 complexe de mecanizare a tă-

(Continuare în pag. 12)

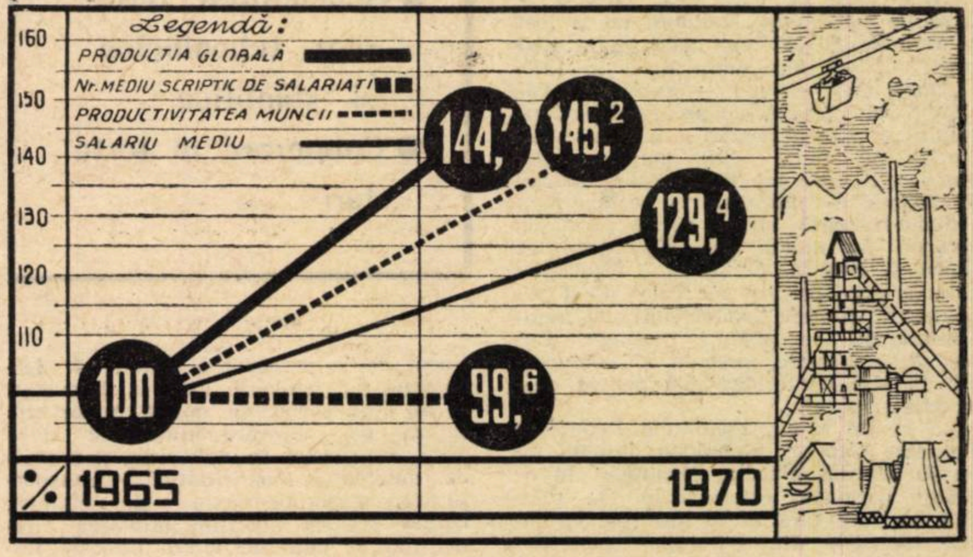

Dinamica principalilor indicatori

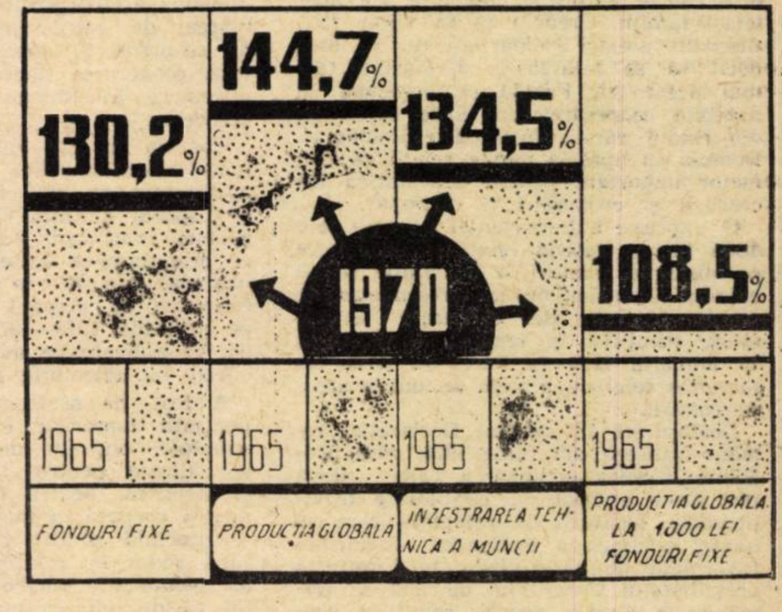

Dinamica fondurilor fixe a producției globale și înzestrării tehnice a muncii (1965 = 100)

RETROSPECTIVĂ ÎN CIFRE

- Numărul salariaților pe județ s-a ridicat în 1970 la 165 156, ceea ce reprezintă 329 salariați la 1000 locuitori, aproape fiecare al treilea locuitor fiind salariat.
- Salariul mediu pe județ a crescut cu 29,4%.
- În anii cincinalului 1966—1970, au fost construite din fondurile statului sau cu sprijinul său, 18 766 apartamente, iar din propriile fonduri ale cetățenilor — 3 616 case noi, îndeosebi în mediul rural.
- În prezent, 61,2% din populația județului locuiește în cele 9 orașe și 3 municipii, beneficiind de o rețea densă de instrucție publică, ocrotire a sănătății, deservire etc.
- Au fost construite 44 noi unități școlare, cu 291 săli de clasă, precum și laboratoare și ateliere pentru practică; s-au înființat 7 noi școli profesionale și licee de specialitate, numărul elevilor în aceste forme de instruire crescînd cu peste 50%;
- Începînd cu anul de învățămînt 1970—1971, Hunedoara a devenit al doilea centru universitar al județului prin înființarea Institutului de subingineri pentru siderurgie. (Orașul Petroșani este de mai bine de două decenii, centrul de învățămînt superior minier al țării).
- Rețeaua sanitară este deservită de peste 3300 cadre cu pregătire superioară și medie — la 688 locuitori revenind un medic.
- În ultimul an al cincinalului, populația județului a cumpărat cu 28,7% mai multe mărfuri decît în 1965. În afara sporirii volumului de produse de uz îndelungat, s-au înregistrat creșteri la consumul de carne, preparate și conserve de carne cu 33,7%, la lapte cu peste 60%, la brînzeturi 38,3% etc.

Colaborarea economică româno-franceză

ÎN SPIRITUL UNEI VECHI TRADIŢII

REALIZĂRILE obţinute de economia românească în anii construcţiei socialiste şi îndeosebi cele din perioada cincinalului 1966—1970, pe care presa le evidenţiază pe larg în aceste zile, au permis — aşa cum s-a subliniat la recenta consfătuire consacrată activităţii de comerţ exterior — intensificarea participării ţării noastre la diviziunea internaţională a muncii. Faptul acesta este evidenţiat atît de sporirea volumului schimburilor — cu 75% mai mari anul trecut decît în 1965, substanţial peste prevederile cincinalului — cît şi de diversificarea lor ca structură şi repartizare geografică. Aceste relaţii se dezvoltă pe baza solidă a respectării principiilor independenţei şi suveranităţii naţionale, egalităţii în drepturi, neamestecului în treburile interne, integrităţii teritoriale şi avantajului reciproc.

În spiritul liniei generale a politicii sale externe de extindere şi intensificare a relaţiilor multilaterale cu toate ţările lumii, fără deosebire de orînduire socială, România socialistă şi-a amplificat schimburile economice cu un mare număr de state. În cadrul relaţiilor economice cu ţările din Europa occidentală, care au cunoscut o sensibilă dezvoltare în ultimii ani, se numără şi cele pe care ţara noastră le întreţine cu Franţa. Volumul lor a fost în 1970 de 2,8 ori mai mare ca în 1965 şi de 4,2 ori mai mare decît în 1960.

„După cum se ştie — sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu preşedintele Consiliului de Stat al României în interviul acordat în iunie 1970 ziarului „Le Monde“ cu prilejul vizitei sale oficiale în Franţa — prietenia şi colaborarea româno-franceză au o veche tradiţie, izvorîtă nu numai din afinităţile de limbă şi cultură, ci şi din aspiraţiile comune spre progres ale celor două popoare. În prezent cunosc un nou avînt schimburile, pe planuri multiple, dintre ţările noastre, precum şi conlucrarea în arena internaţională pentru destindere şi pace“.

La rîndul său, preşedintele Republicii Franceze Georges Pompidou, într-un interviu acordat ziarului „Scînteia" în aceeaşi perioadă, referindu-se la relaţiile pe care ţara sa le întreţine cu ţările socialiste din Europa, spunea: „Oricît de reale ar fi deosebirile între sistemele sociale, noi dorim ca toţi să recunoască, dincolo de deosebirile de ordin ideologic, comunitatea care există între ţările europene, membre ale aceleiaşi familii. Credem că în viitor sentimentul acestei solidarităţi nu va face decît să se întărească. Urmărind tocmai acest ţel, Franţa se preocupă să dezvolte cooperarea cu ţările socialiste, din rîndul cărora face parte România“. Domnia sa aprecia aceste relaţii ca „un factor important pentru dezvoltarea încrederii şi cooperării în Europa“.

O expresie a importanţei pe care cele două ţări o acordă relaţiilor economice pe multiple planuri o constituie însăşi crearea Comisiei mixte guvernamentale româno-franceze de cooperare economică, ştiinţifică şi tehnică. Între 14 şi 18 ianuarie 1971 la Paris au avut loc lucrările celei de a treia sesiuni a acestei comisii.

Desfăşurată în spiritul Declaraţiei româno-franceze din iunie 1970, care proclama dorinţa comună a celor două ţări de a extinde în continuare tradiţionalele legături de prietenie care le unesc, sesiunea a evidenţiat înrîurirea favorabilă pe care vizita în Franţa a preşedintelui Consiliului de Stat al României a avut-o asupra relaţiilor economice reciproce. Această vizită este caracterizată în comunicatul comun dat publicităţii la încheierea lucrărilor sesiunii drept „o etapă remarcabilă în evoluţia ascendentă a relaţiilor dintre cele două ţări“.

Sesiunea reunind cele două delegaţii — cea română condusă de Manea Mănescu, preşedintele Consiliului Economic, şi cea franceză condusă de Valéry Giscard d'Estaing, ministrul economiei şi finanţelor — a examinat aşadar stadiul cooperării economice, industriale şi tehnico-ştiinţifice româno-franceze, evidenţiind în acelaşi timp perspectivele de care dezvoltarea economică a celor două ţări le oferă pentru lărgirea acesteia.

Astfel, cele două delegaţii au remarcat cu satisfacţie că în perioada care a trecut de la precedenta sesiune — desfăşurată în ianuarie 1970 la Bucureşti — au fost perfectate noi şi importante acţiuni de cooperare între cele două părţi, în special în domeniile industriei de automobile, aeronauticii, transporturilor, maşinilor-unelte şi chimiei. Dintre acestea amintim dublarea numărului de cutii de viteză pe care România le livrează pentru nevoile Regiei Naţionale Renault, livrarea de seturi punţi faţă-spate pentru autoutilitarele Estafette, fabricarea prin cooperare în România a strungurilor monoax, cu preluarea, de către partenerul francez, de strunguri şi subansamble ale acestora, cooperarea pentru fabricarea de elicoptere în România după licenţă franceză.

- **Extinderea cooperării în producţie şi desfacere**
- **Accelerarea fluxurilor tehnologice şi ştiinţifice**
- **Cooperare în terţe ţări**

Comisia a mai relevat sporirea volumului schimburilor comerciale româno-franceze cu 26% faţă de anul 1969. Din sporul amintit, 83% reprezintă exporturi româneşti, schimburile reciproce orientîndu-se astfel spre un echilibru mai bun. Ele se desfăşoară în conformitate cu acordul de lungă durată pe perioada 1970—1974, al cărui protocol de aplicare pe anul 1971 a fost încheiat în noiembrie anul trecut.

A fost, de asemenea, subliniată importanţa lucrărilor efectuate şi a rezultatelor obţinute de comitetele mixte specializate pentru industria mecanică şi electrică, pentru industria chimică, pentru cooperarea în terţe ţări.

Apreciind pozitiv rezultatele obţinute pînă acum în relaţiile economice româno-franceze, părţile au subliniat faptul că dezvoltarea economică a celor două ţări creează posibilităţi tot mai mari de a lărgi colaborarea dintre ele în domeniul schimburilor comerciale, al cooperării în producţie, în domeniul financiar-bancar, ca şi în cel cultural şi al turismului. Reprezentînd un pas concret în direcţia aplicării liniilor directoare de dezvoltare stabilite cu acest prilej, prevederile Protocolului încheiat la cea de a treia sesiune a Comisiei mixte stabilesc domenii de colaborare viitoare, reciproc avantajoase, pe baza respectării intereselor ambilor parteneri.

Astfel, în scopul lărgirii schimburilor în condiţii reciproc avantajoase, părţile au convenit să încurajeze întreprinderile şi organismele din ţările lor să încheie contracte pe termen lung, care să asigure o mai mare stabilitate şi continuitate, precum şi echilibrul schimburilor. În acest sens, ele au căzut de acord să favorizeze în interesul reciproc, crearea de noi societăţi mixte atît în domeniul comercial, cît şi în cel al producţiei, exprimîndu-şi totodată dorinţa ca societăţile mixte existente să-şi diversifice şi să-şi intensifice activitatea. După cum este cunoscut, asemenea societăţi sînt din ce în ce mai răspîndite pe plan mondial.

Una din formele de importanţă deosebită şi în extindere în colaborarea între state este aceea a cooperării internaţionale. Fie că este vorba de cooperarea în producţie, în cercetarea ştiinţifică sau în comerţ, această formă de relaţii creează posibilitatea accelerării fluxului de know-how între ţări, condiţie indispensabilă a competitivităţii produselor, a înnoirii lor permanente şi a asigurării calităţii lor la nivelul cerinţelor de pe piaţa mondială.

Pe această linie, Comisia a recomandat promovarea de noi acţiuni de cooperare în sectoarele industriei mecanice şi electrice, al maşinilor-unelte, al aeronauticii, al industriei de automobile, al fabricării de echipamente pentru diferite instalaţii, îndeosebi privind industria chimică, siderurgia, telecomunicaţiile şi construcţiile navale. S-a constatat, de exemplu, posibilitatea de a extinde cooperarea la construirea de motoare Diesel, grupuri de propulsie navală, maşini-unelte, echipamente de semnalizare automată pentru căile ferate, echipamente pentru telefonie, radio, telex şi altele.

Se prevede, de asemenea, examinarea posibilităţilor de construire sau dezvoltare a unor capacităţi de producţie în România sau în alte state cu participarea unităţilor interesate din cele două ţări, pe bază de documentaţii, licenţe şi livrări de echipamente franceze sau româneşti. Au fost făcute propuneri în scopul lărgirii domeniilor şi promovării de noi forme de cooperare de interes reciproc, ca de exemplu cercetări şi proiecte în comun în vederea obţinerii de noi materiale, reducerii consumului de combustibil şi înlocuirii combustibililor clasici, în automatică.

Comisia a recomandat, de asemenea, punerea în aplicare a unor forme de cooperare în terţe ţări privind efectuarea de lucrări de foraj şi extracţie a ţiţeiului, livrarea de echipamente pentru rafinării, valorificarea de zăcăminte minerale neferoase, prospectările geologice şi exportul de echipament minier, precum şi în domeniul tehnologiilor şi documentaţiei pentru livrarea de centrale electrice.

Cooperarea industrială urmează să fie completată — şi înlesnită — de cooperarea financiară pe calea creării unui organism bancar româno-francez, pentru a cărui constituire într-un termen cît mai apropiat se poartă negocieri.

După cum se ştie, un factor de primă importanţă pentru configuraţia viitoare a economiei ţărilor este ştiinţa. În epoca revoluţiei tehnico-ştiinţifice pe lîngă mărimea teritoriului unei ţări, populaţia ei sau resursele naturale, o deosebită însemnătate au materia cenuşie, cunoştinţele ştiinţifice şi rapiditatea aplicării lor în producţie. Comisia a reliefat de aceea progresele înregistrate în cooperarea ştiinţifică şi tehnică dintre cele două ţări, în special în domeniile chimiei, utilizării energiei nucleare în scopuri paşnice, agriculturii, medicinii, matematicii şi prelucrării datelor. Din acelaşi motiv, trasînd jaloanele colaborării viitoare, Comisia mixtă guvernamentală româno-franceză pune un accent deosebit pe acţiuni de cooperare în cercetarea ştiinţifică. Se prevăd acţiuni de cercetare în comun în domeniul energiei nucleare, informaticii, biologiei, agriculturii, medicinei, precum şi cooperarea în elaborarea de proiecte şi studii şi în efectuarea de cercetări pentru punerea în valoare a unor resurse naturale din România, punerea la punct a unor procese tehnologice pentru produse de sinteză şi înlocuitori de materii prime şi materiale plastice, introducerea unor procedee tehnologice moderne, în deosebi în fabricarea oţelului, în sudură, în extracţia şi prelucrarea ţiţeiului, în cocsificarea cărbunilor.

În sprijinul fluxului de informaţii ştiinţifice dintre cele două ţări se prevede, de asemenea, extinderea vizitelor reciproce de oameni de ştiinţă, organizarea de colocvii şi simpozioane româno-franceze, a unor schimburi de specialişti.

Comisia recomandă întreprinderilor româneşti şi firmelor franceze să participe la punerea în valoare în comun a unor invenţii din cele două ţări pentru a asigura punerea în aplicare cît mai rapidă a rezultatelor cercetării ştiinţifice.

În timpul sesiunii cele două părţi au evocat şi problema creării unui Comitet mixt pentru cooperare ştiinţifică şi tehnică, hotărînd să studieze această propunere înainte de viitoarea sesiune.

În atenţia celor două părţi au stat şi posibilităţile extinderii turismului, ca mijloc al unei mai bune cunoaşteri şi mai mari apropieri între popoarele noastre, precum şi ca formă a intensificării colaborării economice între Romnia şi Franţa.

„Este cert — declara tovarăşul Nicolae Ceauşescu în interviul amintit acordat ziarului „Le Monde“ — că intensificarea în anii următori a relaţiilor economice, tehnico-ştiinţifice, culturale dintre România şi Franţa va contribui la întărirea prieteniei dintre cele două ţări, în folosul ambelor noastre popoare, al colaborării internaţionale“.

Dan IRIMESCU

TRANZACŢII COMERCIALE EXTERNE

● **ILEXIM.** — Contracte încheiate în ultima perioadă prevăd — printre altele — exportul de instrumente muzicale cu coarde, în valoare de 700 000 lei valută în Anglia, 130 maşini pentru prelucrarea lemnului în Aden, serviete şcolare din p.v.c., în valoare de 90 000 lei valută, în Irak, 420 000 plase din nylon în Anglia.

● **ISCE EXPORTLEMN.** — Contracte de export privind livrarea a 9 500 mc PAL în Suedia, Austria, R.S.F. Iugoslavia, 29 260 mc cherestea de fag în Finlanda, Suedia, Italia, Anglia, 250 t hîrtie pentru ambalaj în Austria. Contracte de import, recent încheiate, prevăd cumpărarea a 4 060 t carton ondulat din Austria, 1 350 t celuloză sulfat albită din S.U.A. şi 3 300 t celuloză sulfit nealbită din Suedia şi Canada.

● **ISCE METALIMPORT.** — Printre contractele de export perfectate în ultima perioadă se înscriu şi contractele pentru livrarea a 6 600 t profile I şi U în Grecia şi R. F. a Germaniei, 1200 t tablă groasă în Franţa, 3 080 t oţel beton în Suedia, Liban, R. F. a Germaniei, Grecia. Contracte de import, semnate în ultima perioadă, prevăd cumpărarea a 2 100 t ferosiliciu din Anglia şi R. P. Chineză, 10 100 t silicomangan din S.U.A. şi Franţa, 1 000 t feromangan din R.S.F. Iugoslavia, 50 t feromolibden şi 700 t tablă groasă din R. F. a Germaniei, 525 t oţel pentru scule din Austria.

● **ISCE MECANOEXPORT.** — Au fost încheiate contracte pentru livrarea a 100 t radiatoare din fontă şi 23 milioane rulmenţi în R.S. Cehoslovacă. Contracte de import recente prevăd cumpărarea de piese de schimb pentru excavatoare în valoare de peste 200 000 lei valută din R. D. Germană şi 10 autotransportoare de beton din R. S. Cehoslovacă.

Transportul intern la Uzina „23 August" — București

CUM FUNCȚIONEAZĂ „SISTEMUL CIRCULATOR"

UN COLECTIV de specialiști din cadrul serviciului de organizare a producției și a muncii din **Uzina „23 August"** a elaborat în anul trecut un studiu de raționalizare a transportului intern, a cărui aplicare experimentală a început în octombrie 1970.

• *Diagnostic: „tratament"*

Vechiul sistem de organizare a transportului intern (vezi figura a) era construit pe **principiul numit „la cerere"**. Mijloacele de transport erau gestionate atît de un serviciu central de specialitate, cît și de secțiile de fabricație. În acest sistem, mijloacele de transport erau folosite sub posibilități: electrocarele — 28%; tractoarele cu remorci — 47%, autocamioanele — 37%. Staționările reprezentau 40—60% din timpul de lucru al unui mijloc de transport. Cu toate aceste rezerve de capacitate, secțiile de producție reclamau în permanență insuficiența mijloacelor de transport.

Studiul elaborat preconizează o nouă organizare, care constă în stabilirea unor **trasee regulate, în circuit închis și cu orarii fixe**, pe tipuri de mijloace de transport: electrocare, autocamioane, tractoare etc. (vezi figura b).

În orarii sînt prevăzuți — în funcție de specificul traseelor, al materialelor ce se transportă și al mijlocului de transport — timpii de parcurs, de staționare, de încărcare-descărcare.

Noul sistem se bazează pe **principiul deservirii centralizate.** Toate mijloacele de transport cu acționare mecanică sau electrică, cu excepția anumitor electrocare și electrostivuitoare de capacitate redusă, sînt gestionate de **serviciul de transport al uzinei.** Dirijarea lor este făcută de către un **dispecerat central**, care primește dispoziții din partea **directorului comercial** al uzinei, prin intermediul șefului serviciului transporturi. Dispeceratul este încadrat cu 4 tehnicieni, care lucrează în tură, inclusiv duminica, al patrulea servind pentru înlocuirea în cazul acordării recuperărilor sau în perioada concediilor.

În secții și la depozite sînt organizate **grupe de transport**, subordonate unui **dispecer principal de secție.** Grupa de transport este încadrată cu o echipă de pregătire a materialelor, una de încărcare-descărcare, una de transport interoperații în secții (de la o mașină la alta) și una de mașiniști pentru mașini mobile.

La baza activității dispeceratului central de transport stau **graficele traseelor** care trebuie cunoscute și de către grupele de transport din secții. În fiecare punct de încărcare-descărcare, au fost afișate panouri cu orarul curselor de sosire și plecare și direcțiile respective. Modificarea graficelor pe o nouă perioadă, se prelucrează de către dispeceratul central cu salariații serviciului de transport și cu cei din secții.

Înainte de a se trece la experimentarea noului sistem (15—30 septembrie 1970) **s-au pregătit condițiile tehnico-materiale și a fost instruit personalul** — s-au stabilit și marcat punctele fixe, s-a format și s-a revizuit parcul de mașini, a fost instruit personalul de conducere a vehiculelor, cît și responsabilii cu transportul de la punctele fixe, s-a efectuat recunoașterea traseelor etc.

• *Experimente și „revitalizare"*

Printre primele **rezultate** ale experimentării se remarcă:

— a doua persoană care însoțește de obicei transportul nu mai este necesară;

— stagnările mijloacelor de transport, datorate defecțiunilor accidentale, s-au diminuat simțitor;

— a crescut gradul de disciplină și spiritul răspunderii personale a manevranților;

— s-a mărit gradul de calificare a personalului de manevră, datorită obligației de a participa efectiv la repararea mijloacelor de transport defecte.

Experimentarea a scos însă în evidență și o serie de **deficiențe:**

• staționările la unele puncte fixe de încărcare sînt încă destul de ridicate (40—50 minute) și se mențin destul de mari la curățătorii, eboșare, expediție, cuptoare oțel, turnătorie fontă, datorită unei insuficiente organizări a manipulărilor și a nepregătirii din timp a documentelor de livrare;

• operativitate redusă la remedierea penelor, din cauza lipsei unei formații de lucru specializate;

• traseele inițial proiectate au trebuit să fie corectate pe parcurs, ca urmare a apariției de noi puncte generatoare de obiecte de transport, precum și a schimbării unor sensuri ale vechilor fluxuri tehnologice.

În consecință, specialiștii uzinei au propus unele **corectări ale sistemului experimentat.** Acestea vizează:

— întregul parc de mijloace de transport, preconizat în proiectul studiului, să fie transferat și centralizat, împreună cu personalul respectiv de manevrare, la serviciul transporturi;

— efectuarea inventarierii și reviziei tehnice amănunțite a tuturor mijloacelor de transport din dotare, în vederea stabilirii necesarului de piese de schimb și de materiale de întreținere ce trebuie executate sau aprovizionate;

— compartimentele beneficiare împreună cu inginerii șefi și cu serviciile tehnice de resort să treacă la analiza și organizarea fluxurilor interne de transport și a punctelor fixe de încărcare, pe baza utilizării conteinerelor, paletelor și a utilajelor de autostivuire;

— introducerea unui sistem penalizator, asemănător celui utilizat de către I.T.A. și C.F.R., în vederea creșterii operativității și responsabilității la punctele fixe de încărcare-descărcare;

— în structura serviciului de transporturi din uzină trebuie să intre birourile de exploatare auto și căi ferate uzinale; serviciul va trebui să dispună de ateliere de întreținere și reparații pentru toate felurile de mijloace de transport.

Realizarea condițiilor arătate mai sus și aplicarea generalizată a acestui studiu pe ansamblul întregii uzine, va permite obținerea unui coeficient de utilizare a capacității mijloacelor de transport intern, mai mare, în medie, cu 25% față de cel actual, un coeficient de utilzare a parcursului, sporit cu peste 16%, o creștere a tonajului cu 13%. **Eficiența** globală a raționalizării transportului intern se va traduce printr-o economie anuală la cheltuielile de poducție de peste **1 milion lei.**

Stere POPESCU

SCHEME DE PRINCIPIU

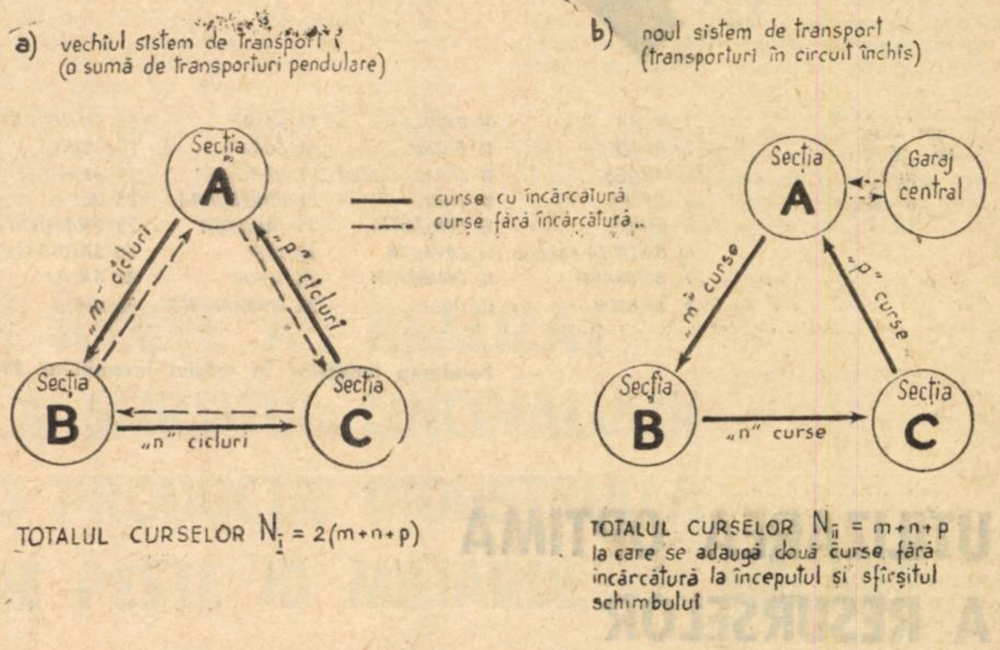

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

Dumitru RUJA

directorul Administrației financiare a județului Timiș

• Administrația financiară funcționează pe principiul dublei subordonări; sînteți subordonați Ministerului Finanțelor și Consiliului popular județean. În activitatea pe care o desfășurați, aceasta constituie, după părerea dv. un factor stimulativ sau nu?

— O serie de considerente atît de ordin teoretic, cît și practic o justifică ca fiind necesară. Totuși, ea trebuie completată, pentru a fi într-adevăr un factor activ și cu realizarea unui raport just, armonios, între necesități și posibilități, între interesele generale și cele locale. Altfel, se creează disproporții, care pot să impieteze echilibrul între veniturile și cheltuielile bugetare.

Pentru mărirea operativității în rezolvarea multiplelor sarcini pe linie financiară, consider că administrația financiară, ca organ de specialitate al comitetului executiv, ar trebui să aibă competențe mai largi, să poată lua măsuri direct, în anumite probleme.

• Cum reușiți să acoperiți o serie de necesități pe plan local, atunci cînd ele nu sînt prevăzute prin plan?

— Aici, inițiativa are un mare rol. Numai cu multă inițiativă poți descoperi resurse bugetare suplimentare cu ajutorul cărora se pot rezolva unele necesități locale. De pildă, o problemă în județul nostru este aceea de a îmbunătăți rețeaua de drumuri și stradală atît la orașe cît și la sate, alimentarea cu apă a comunelor etc. Pentru a satisface această cerință, majoră pe plan local, am făcut o analiză a resurselor de care dispunem și am ajuns la concluzia că o putem realiza în decurs de 10 ani. În acest scop, peste creditele alocate inițial prin bugetul pe anul 1970 — pentru străzi și drumuri s-au suplimentat, în cursul anului, fonduri de 12 milioane lei, ca urmare a mobilizării la buget a unor surse suplimentare de venituri.

Cred că organele centrale și îndeosebi Ministerul Finanțelor ar putea să stimuleze inițiativa organelor locale, lăsînd mai multe competențe în mînuirea unor fonduri, ca de exemplu aceea a rezervei bugetare etc.

• Răspundeți personal de serviciul de buget, urmăriți îndeplinirea indicatorilor financiari. La sfîrșitul anului puteți raporta îndeplinirea integrală a sarcinilor ce v-au revenit pe linie bugetară?

— Este adevărat, în județ, sîntem reprezentanții Ministerului Finanțelor și răspundem de îndeplinirea indicatorilor financiari din economia locală. La 31 decembrie execuția bugetară. la cele două părți s-a prezentat în felul următor:

— Venituri: 102,1%.
— Cheltuieli: 99%;
— Excedent: 22,5 milioane lei.

Realizările la venituri ar fi fost și mai mari dacă nu înregistram unele goluri la beneficiile vărsate de întreprinderile de industrie locală datorită unor acte normative apărute în cursul anului (limitarea rentabilității la 10% la unele produse, suportarea unor cheltuieli la export de întreprinderi etc.), în comerț, datorită modificării planului de desfacere precum și nerealizării impozitului asupra veniturilor realizate de cooperatori ca retribuție în C.A.P., ca urmare a calamităților naturale din acest an.

Îmi place să răspund de acest serviciu, deoarece sintetizează întreaga execuție bugetară și îl cunosc de la începuturile activității mele și mă simt atras mai mult decît de cel de impozite și taxe. Aceasta nu înseamnă că pe acesta din urmă îl neglijez.

• Considerați actuala structură organizatorică a administrației ca fiind corespunzătoare?

— În general, da. Totuși se simte din ce în ce mai mult necesitatea reconstituirii serviciului specializat de finanțare. Aceasta cu atît mai mult cu cît economia locală a județului nostru are sarcini importante pe linie de producție și desfacere, avem angajat un volum mare de investiții etc., ambele aspecte trebuie urmărite îndeaproape, în procesul realizării lor.

• Cîte sancțiuni ați aplicat conform legislației financiare în vigoare?

— În anul 1970 am sancționat 55 de lucrători (primari, contabili, agenți fiscali) pentru neîndeplinirea unor sarcini de serviciu cum sînt: nerealizarea planului de încasări, neținerea evidenței la zi, nevărsarea, în termen, la bancă, a numerarului etc. Nu aceeași intransigență însă am manifestat față de aparatul

Maria IONIȚĂ

(Continuare în pag. 12)

1966 – 1970

DEZVOLTAREA ARMONIOASĂ A ÎNTREGULUI TERITORIU AL ȚĂRII

Organizarea rațională a producției pe teritoriul țării, îmbunătățirea continuă a repartizării teritoriale a forțelor de producție, ridicarea economică și social-culturală a regiunilor mai puțin dezvoltate au constituit și constituie una din principalele preocupări ale partidului și statului nostru.

Aplicarea consecventă a politicii partidului cu privire la îmbunătățirea repartizării teritoriale a forțelor de producție și întregul complex de măsuri luate pe baza Directivelor Congresului al IX-lea și a Conferinței Naționale a P.C.R. au asigurat în perioada 1966—1970 ridicarea în ritm accentuat a nivelului de dezvoltare și înzestrare a tuturor județelor țării și, în mod deosebit, a județelor mai puțin dezvoltate.

Noua organizare administrativ-teritorială a țării a asigurat un cadru mai prielnic pentru îmbunătățirea repartizării teritoriale a forțelor de producție. Prin crearea județelor, unități administrativ-teritoriale mai mici decît fostele regiuni, mai ușor de condus, avînd legături directe cu organele centrale și unitățile de bază ale organizării administrativ-teritoriale — orașul și comuna — au fost create condiții pentru o mai bună cunoaștere a necesităților și posibilităților de dezvoltare a fiecărei localități și au fost eliminate tendințele de concentrare a obiectivelor economice și, deci, a investițiilor în fostele orașe — reședințe și regiuni.

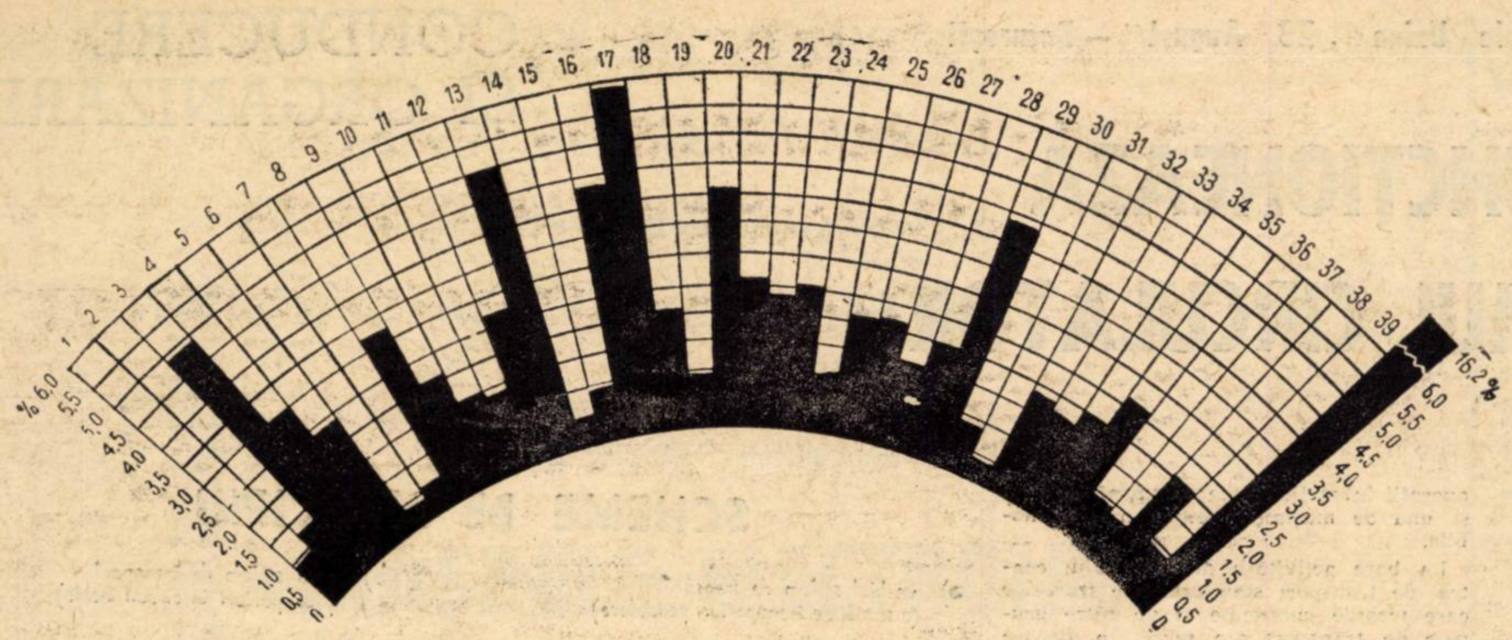

Ponderea județelor în totalul investițiilor 1966—1970.

UTILIZAREA OPTIMĂ A RESURSELOR

● **ANALIZÎND dezvoltarea economică și socială a județelor țării în perioada 1966—1970, se desprinde cu claritate politica statului nostru, prin care — concomitent cu obținerea unei eficiențe sporite — se urmărește utilizarea optimă a resurselor materiale și de muncă. Au fost chemate astfel la viață nouă regiuni altă dată rămase în urmă, au fost create condiții pentru valorificarea superioară a resurselor umane din întreaga țară. Fără deosebire de naționalitate, întreaga populație a țării participă azi, în fiecare localitate, în fiecare județ, la munca plină de abnegație pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în România.**

O coordonată de bază a repartizării judicioase a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, a constituit-o politica de investiții. Această politică, condiționînd direct procesul reproducției socialiste lărgite, a constituit totodată o pîrghie importantă în dezvoltarea proporțională a economiei naționale în ansamblu și a fiecărei unități teritoriale în parte. În perioada 1966—1970 — comparativ cu cincinalul anterior (1961—1965) se constată că orientarea investițiilor a fost mai accentuată — în general — către județele mai puțin dezvoltate în trecut. Astfel, **în timp ce pe ansamblul economiei naționale volumul investițiilor a crescut în perioada 1966—1970 de 1,7 ori față de cei cinci ani anteriori, în județul Mehedinți acesta a sporit de peste 4 ori, în județul Vîlcea de 3,8 ori, în județele Argeș, Buzău, Covasna de 2—2,5 ori, în județele Dîmbovița, Gorj, Ialomița, Satu-Mare de 1,8—2 ori, aceste 9 județe primind peste 18% din totalul fondurilor investite în economie, față de 12,5% în perioada 1961—1965. În același timp, în scopul valorificării la un nivel mai înalt a condițiilor economice și naturale existente în județele mai dezvoltate, obținerii unei eficiențe cît mai ridicate — avînd în vedere tradiția industrială a acestora — al creșterii contribuției lor la ridicarea județelor relativ mai înapoiate, investițiile alocate județului Brașov au crescut de 1,8 ori, Cluj de 1,5 ori, Hunedoara de 1,2 ori, Prahova de 1,6 ori, Sibiu, de 1,7 ori, Timiș de 1,8 ori și municipiului București de 1,8 ori, reprezentînd mai mult de o treime din volumul de investiții pe ansamblul economiei.**

ÎN 13 JUDEȚE – INVESTIȚIA MEDIE PE LOCUITOR: 8000 – 12.000 LEI

SEMNIFICATIV în ce privește repartizarea teritorială a investițiilor este raportul dintre volumul acestora și numărul locuitorilor. Grupînd județele după investiția medie pe locuitor, rezultă o concentrare mai mare a județelor la grupele între 8000—12 000 lei pe un locuitor — acestea cuprinzînd un număr de 13 județe. **Cel mai ridicat volum de investiții pe locuitor s-a înregistrat în județele: Galați (circa 36 700 lei), Constanța (aproape 32 000 lei), Argeș (circa 27 500 lei), Hunedoara (peste 25 800 lei). În municipiul București au revenit în medie pe locuitor circa 33 300 lei.**

Investițiile alocate, construcțiile realizate la un înalt grad de înzestrare tehnică, au avut ca efect valorificarea complexă, la un nivel tot mai ridicat a resurselor naturale, utilizarea forței de muncă în noi activități din ce în ce mai productive.

REPARTIZAREA RAȚIONALĂ A NOILOR UNITĂȚI INDUSTRIALE

ÎN ANII cincinalului au fost puse în funcțiune în toate județele țării numeroase capacități și obiective productive. În peste 150 orașe ale țării s-au dat în exploatare sau sînt în curs de executare importante obiective ale industriei republicane. În orașe sau localități mai puțin dezvoltate ca — Alexandria, Băilești, Balș, Bistrița, Calafat, Caracal, Corabia, Drăgășani, Fetești, Filiași, Găești, Miercurea Ciuc, Motru, Odorheiul Secuiesc, Slobozia, Tîrgu Secuiesc, Zalău — au fost construite obiective industriale care au contribuit la ridicarea lor economică și socială, precum și la accentuarea urbanizării lor.

● **În toate județele țării au fost create noi ramuri industriale sau au fost dezvoltate cele existente.** Astfel, în județul Argeș s-a dezvoltat industria energiei electrice prin intrarea în funcțiune a hidrocentralei „Gheorghe Gheorghiu-Dej", industria construcțiilor de mașini, prin Uzina de autoturisme Pitești și Fabrica de motoare electrice— Pitești, industria de prelucrare a țițeiului prin Rafinăria — Pitești, industria ușoară prin intrarea în producție a Întreprinderii de țesături și fire din lînă, fibre artificiale și sintetice „Argeșana"-Pitești.

● În județul Buzău s-a dezvoltat industria metalurgiei feroase prin darea în exploatare a Uzinei de sîrmă și produse din sîrmă, industria materialelor de construcții prin noua întreprindere de produse ceramice pentru construcții — Sătuc, Fabrica de geamuri trase și speciale — Buzău, industria alimentară prin intrarea în funcțiune a noii fabrici de zahăr și a fabricii de produse lactate.

● În județul Bihor a fost dată în funcțiune Rafinăria Crișana, Centrala electrică de termoficare — Oradea, Fabrica de mobilă, o nouă fabrică de zahăr și alta de produse lactate de la Oradea.

● În județul Constanța a intrat în funcțiune Centrala termoelectrică — Palas Constanța, s-a dezvoltat industria cimentului prin noile linii de ciment date în funcțiune la fabrica din Medgidia, industria lemnului prin fabrica de mobilă și furnir din Constanța; industria alimentară și-a sporit capacitatea cu o nouă fabrică de bere.

● În județul Dîmbovița a fost construită și dată în funcțiune Fabrica de frigidere de la Găiești.

● Potențialul industrial al județului Dolj a crescut prin intrarea în funcțiune a fabricii de amoniac, uree și azotat de amoniu din cadrul Combinatului chimic — Craiova, a fabricii de produse din beton celular autoclavizat — Craiova a fabricii de confecții din Craiova, a fabricilor de conserve de legume și fructe din Calafat și a fabricii de bere din Craiova.

● În județul Galați accentul a fost pus îndeosebi pe dezvoltarea industriei metalurgice, în această perioadă fiind date în exploatare în cadrul Combinatului siderurgic Galați: laminorul de tablă groasă, laminorul slebing, laminorul de benzi la rece, fabrica de aglomerare a minereului, sectorul furnale și sectorul oțelărie.

● În județul Hunedoara a continuat dezvoltarea industriei metalurgice, fiind date în funcțiune în anii cincinalului furnalul de 1000 mc și laminorul bluming de 1300 mm de la Combinatul siderurgic — Hunedoara; industria materialelor de construcție și-a dezvoltat capacitatea prin noua întreprindere de prefabricate din beton din Hunedoara; a intrat în funcțiune Centrala termoelectrică Mintia — Deva.

● În județul Iași a continuat să se dezvolte industria chimică, a materialelor de construcții, industria ușoară, industria alimentară prin noile unități industriale ca: „Uzina de fibre sintetice" — Iași, unități de produse ceramice pentru construcții, Țesătoria de mătase „Victoria", — Iași, Fabrica de produse lactate și Complexul de morărit și panificație din Iași etc.

● Județul Mureș și-a sporit potențialul industrial prin: Fabrica de mașini de calcul electromecanice din Tîrgu Mureș, Combinatul de îngrășăminte azotoase — Tg. Mureș, noile unități pentru producția de plăci aglomerate la Combinatul pentru industrializarea lemnului din Reghin etc.

● În județul Mehedinți au început să producă energie primele două grupuri de 175 MW de la hidrocentrala Porțile de Fier, Complexul pentru industrializarea lemnului — Turnu Severin etc.

● În județul Olt — în anii cincinalului 1966—1970 s-a construit Fabrica de produse cărbunoase-Slatina, Fabrica de osii și boghiuri de la Balș, o nouă unitate de industrie ușoară — Tăbăcăria minerală — Corabia, o nouă fabrică de conserve de legume și fructe la Caracal, Fabrica de zahăr Corabia.

● Județul Teleorman și-a sporit capacitatea de producție industrială cu o fabrică de amoniac, uree și azotat de amoniu dată în exploatare în cadrul Combinatului de îngrășăminte chimice-Turnu Măgurele, fabrica de conserve de legume și fructe din Turnu Măgurele etc.

Acestea constituie doar exemple reprezentative din sutele de capacități și obiective noi care au completat, în anii cincinalului, geografia economică a județelor noastre.

19 JUDEȚE AU REALIZAT UN RITM MEDIU ANUAL DE CREȘTERE SUPERIOR CELUI OBȚINUT PE ANSAMBLUL ECONOMIEI NAȚIONALE

ATENȚIA acordată industrializării — veriga principală a politicii economice a statului nostru — repartizării raționale a unităților industriale pe teritoriul țării a făcut ca rolul industriei să crească considerabil în fiecare județ. Prin punerea în funcțiune a numeroase și importante capacități de producție industriale, în majoritatea județelor mai puțin dezvoltate s-a realizat un ritm mediu anual de creștere a producției globale industriale superior mediei pe țară. Un ritm mediu anual de creștere al producției industriale mai mare decît cel înregistrat pe ansamblul țării a fost realizat într-un număr de 19 județe printre care: peste 20% a fost realizat în județele Dolj și Ialomița, între 15—20% în județele Argeș, Olt, Buzău, Gorj, Iași, între 12—15% în județele Vîlcea, Teleorman, Brăila, Sălaj, Mehedinți, Mureș, Vaslui.

Ca urmare a ritmului diferențiat de dezvoltare a producției în anii cincinalului, s-a manifestat tendința de apropiere între județe în ce privește potențialul industrial. Județele Argeș, Dolj, Iași, Neamț și Bihor, au realizat în 1970 o producție globală industrială de 7,5—10 miliarde lei fiecare, față de numai 3,4—4,6 miliarde lei în 1965, adică o producție apropiată de cea a unor județe tradițional industriale, cum sînt Timiș, Sibiu, Caraș-Severin, Cluj.

8 JUDEȚE AU REALIZAT LA SFÎRȘITUL CINCINALULUI O PRODUCȚIE INDUSTRIALĂ DE PESTE 10 MILIARDE LEI FIECARE

GRUPÎND județele după volumul producției realizate, se constată scăderea masivă în anii cincinalului a județelor care realizează producții mici, concomitent cu creșterea numărului de județe ce se încadrează în grupe superioare. Astfel, numărul județelor ce realizează pînă la 2 miliarde lei producție industrială a scăzut în 1970 la 5 județe față de 14 cîte erau în 1965, iar al celor ce realizează peste 10 miliarde lei a crescut de la 3 în 1965 la 8 în 1970.

Nivelul de dezvoltare pe care l-au atins în prezent județele țării rezultă pregnant și din unele comparații cu trecutul. Astfel, numai **producția industrială a municipiului București depășește în prezent de aproape 3 ori întreaga producție industrială a României din anul 1938 și de circa 2 ori pe cea din anul 1950; iar județele Brașov și Prahova realizează fiecare o producție mai mare decît toată producția industrială a anului 1938.**

Gruparea județelor după producția globală industrială

miliarde lei	1965	1970
Pînă la 2	14	5
2—4	13	12
4—10	9	14
10—15	3	5
peste 15	—	3

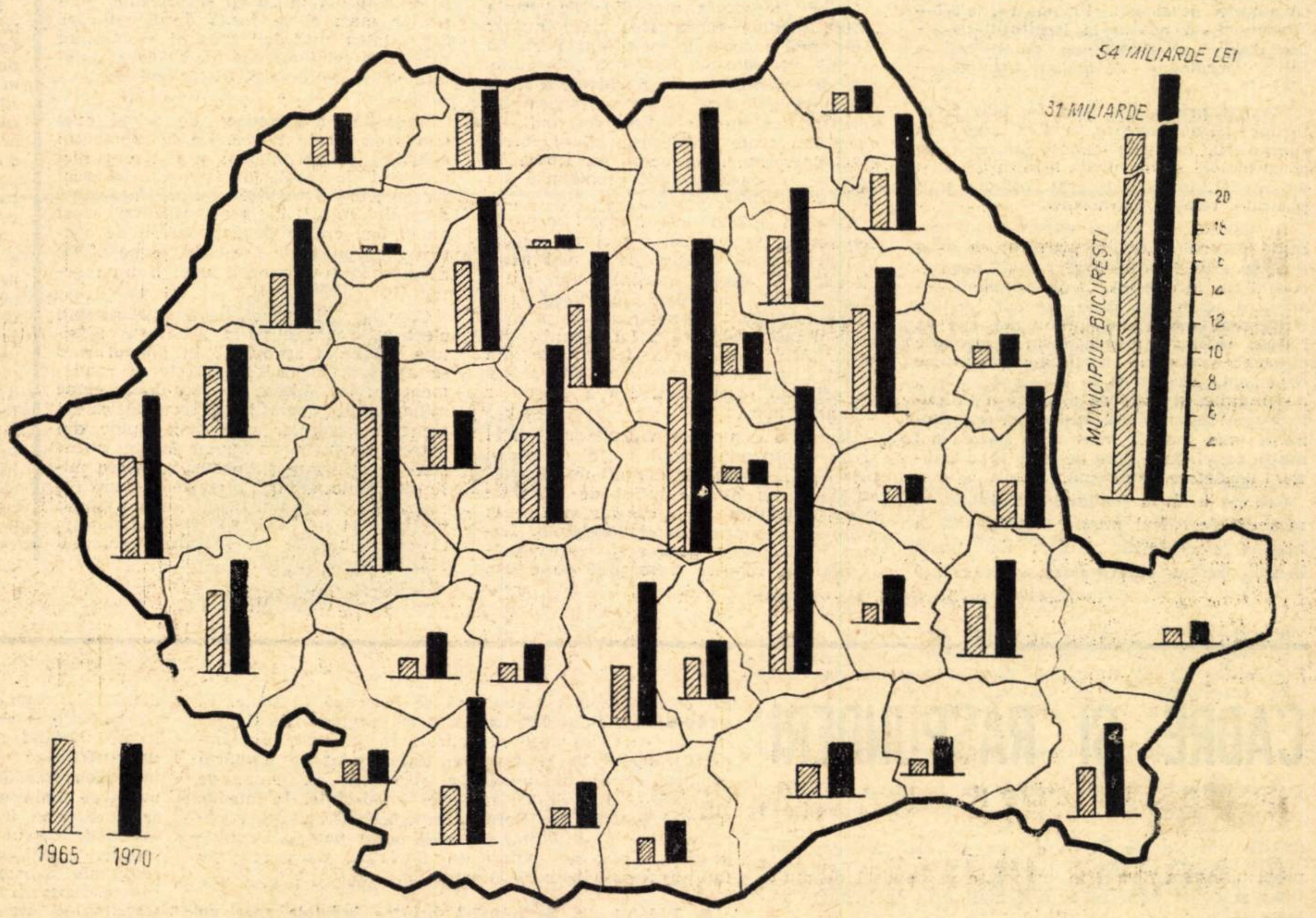

Producția globală industrială pe județe în anii 1965 și 1970.

INFORMATICA

„Ochii și urechile" marilor calculatoare:

MAȘINILE ELECTRONICE DE CALCUL MICI

acad. Victor GLUȘKOV
laureat al Premiului Lenin
și al Premiului de Stat

FOLOSIREA în producție și în cercetarea științifică a tehnicii electronice de calcul a devenit o necesitate obiectivă, determinată de exigențele revoluției tehnico-științifice moderne. Orice ramură a „arborelui științei" se dezvoltă în prezent cu succes și dă roade numai în cazul folosirii intense și raționale a mașinilor electronice de calcul. Majoritatea calculelor inginerești nici nu sînt în prezent de închipuit fără astfel de mașini.

Cu toate acestea, mașinile electronice de calcul puternice existente în U.R.S.S. sînt destinate, în principal, rezolvării unor probleme mari. Ele se concentrează în cadrul centrelor de calcul și unui inginer sau lucrător științific de rînd nu-i vine ușor să învețe cum să le utilizeze. Ciclul de programare pentru mașinile centrelor de calcul este destul de îndelungat. Dar lipsa principală în folosirea acestor mașini de dimensiuni mari constă în aceea că ele nu au un sistem destul de elastic pentru procesul de calcul. Problema se mai complică și prin aceea că pentru rezolvarea unei sarcini, care cuprinde o mie de operațiuni aritmetice este necesară o zi de muncă întreagă pe o mașină cu claviatură. O problemă cu zeci de mii de operații nu poate fi rezolvată cu o astfel de tehnică.

În acest fel, între marile mașini și mijloacele auxiliare de calcul cum sînt rigla și mașinile portative cu claviatură, se crease un gol. Mașinile de calcul mici de tip „Mir" sînt chemate tocmai să umple acest gol. Prima din ele — "Promin" s-a născut la Institutul de cibernetică al Academiei de Știință a R.S.S. Ucrainene. A urmat sora ei — „Mir-I".

Sarcina principală, pusă în fața creatorilor acestor mașini, a fost aceea ca specialiștii, care nu cunosc procesul de programare, să le poată utiliza ușor și simplu. Vorbind la figurat, trebuia simplificată relația om-mașină.

În tehnica de calcul există două tendințe pentru astfel de simplificare. Una din ele este aplicabilă la mașini mari și constă în utilizarea „translatorilor" — adică a unor programe speciale pentru traducerea condițiilor problemei într-un limbaj relativ apropiat celui matematic obișnuit, accesibil mașinilor electronice de calcul, precum și în elaborarea unor, așa numite, sisteme de divizare a timpului, care fac posibilă utilizarea simultană a unei mașini mari de către mai mulți beneficiari, care se află la o anumită depărtare de mașină.

Cea de a doua tendință, utilizabilă la mașinile de calcul mici a fost folosită la mașina electronică „Mir-I". Ea constă în așa numita **interpretare**, a cărei esență constă în aceea că programul se trasează într-un limbaj matematic apropiat de limbajul obișnuit al matematicianului, inginerului, tehnicianului, cercetătorului științific. Problema nu se traduce în limbajul mașinii, ci rămîne așa cum a fost concepută de om și este interpretată de mașina însăși. În acest fel, limbajul „intern" și cel „extern" al mașinii parcă s-au contopit.

În acest fel, omul a căpătat posibilitatea de a modifica programul cu o relativă rapiditate. Dacă pentru alte mașini electronice de calcul modificările trebuie trecute prin „translator", iar programul trebuie modificat în întregime, în cazul utilizării mașinii mici acest lucru nu mai este necesar. Se modifică numai acea parte a programului unde sînt necesare schimbările.

Este drept că în cazul folosirii sistemelor de interpretare se reduce de obicei simțitor viteza de funcționare a mașinii electronice de calcul. De aceea a apărut ca sarcină de primă urgență crearea unei astfel de mașini, care prin însăși structura sa să fie cît mai bine „pregătită" pentru interpretarea limbii. O altă sarcină a constat în elaborarea unor mijloace, care să permită o îmbogățire considerabilă a limbii folosite de om în relațiile cu mașina.

Chiar structura mașinilor de serie „Mir", include cunoașterea unui număr mult mai mare de operațiuni decît la mașini electronice de calcul obișnuite. Ele, de exemplu, pot să calculeze integrale, să găsească suma unei serii, să găsească un număr infinit de multipli, executînd toate aceste operațiuni într-o macrooperațiune. În acest fel limba în care se trasează mașinii problemele s-a simplificat considerabil.

Astfel a apărut un paradox: mașinile electronice de calcul mici au nevoie pentru o bună folosire de o mai mare „inteligență" decît mașinile mai mari. Posibilitățile mașinilor electronice de calcul mari sînt determinate de programele dinainte elaborate. La mașinile din seria „Mir" inteligența face parte din însăși structura lor și este de cîteva zeci de ori mai mare decît cea a mașinilor de calcul mari.

Pentru a compensa vitezele mai mici și un volum relativ mai mic al memoriei printr-o „inteligență" mai mare, constructorii au avut destul de mult de furcă. Soluția a constat în așa numita microprogramare în trepte. Lucrul în trepte a permis divizarea procesului de folosire a mașinii pe cîteva „nivele". La primul nivel, mașinii i se „comunică" numai operațiunile cele mai elementare, la cel de al doilea — cele mai voluminoase, iar la cel de al treilea apar posibilitățile pentru operațiuni mai complexe, ca de exemplu integrarea numerică a funcțiilor. Precizia calculelor și numărul ordinelor sînt determinate de programul pe care îl are de îndeplinit mașina. O asemenea mașină mică este necesară într-un birou de proiectări. Ea este necesară fizicienilor, chimiștilor, biologilor, energeticienilor, adică practic în toate domeniile științei și tehnicii, legate de matematică și de tehnica de calcul.

Practica arată că interesul față de mașinile electronice de calcul crește continuu. Și acest lucru nu este întîmplător. În primul rînd, principiile structurii mașinilor mici pot fi utilizate și pentru construcția unor mașini electronice de calcul mari. În al doilea rînd, îmbinarea complexă a unor mașini mari și mici în sisteme cu timp divizat, cu cîțiva beneficiari, care dispun fiecare de un tablou de comandă și care pot pune probleme simultan și în paralel, oferă posibilitatea utilizării maxime a „timpului mașinii" și dau rezultate pozitive. Sarcinile pe care mașina mică le poate rezolva, ea le rezolvă singură. Atunci, însă, cînd nu-i ajunge viteza sau volumul memoriei pentru rezolvarea unei probleme complexe sau voluminoase, ea o transmite mașinii electronice de calcul mari de la centrul de calcul. În acest fel mașinile electronice de calcul mici se transformă în „ochii și urechile" mașinilor mari și le leagă de beneficiari. Simplitatea utilizării mașinii electronice mari și a celei mici le fac să se completeze și să se îmbogățească una pe cealaltă.

Mașinile electronice de calcul mici sînt încă foarte tinere. De la momentul apariției primei mașini n-a trecut nici un sfert de secol, iar istoria producerii lor pe scară industrială nu are încă două decenii. Totuși în acest răstimp scurt au și fost create două generații de mașini electronice de acest fel, și ne aflăm deja în fața terminării unei a treia generații.

Care vor fi atunci trăsăturile mașinii electronice din a patra generație, mașinile viitorului apropiat? În primul rînd se așteaptă un salt în creșterea randamentului lor. Viteza de zece-douăzeci de milioane de operații pe secundă caracteristică mașinilor cele mai rapide din a treia generație va ajunge la mai multe sute de milioane și, poate, la cîteva miliarde pe secundă. Va crește în mod corespunzător volumul memoriei. Va scădea prețul unei operații, va crește siguranța în exploatare, se va simplifica procesul relațiilor om-mașină.

JUDEȚUL HUNEDOARA

(Urmare din pag. 7)

ierii, evacuării și susținerii, cu circa 20 000 stîlpi metalici de susținere cu acționare hidraulică, instalații de degazare a zăcămîntului, de detectare automată a concentrațiilor de gaz metan și alte utilaje și instalații. Pentru generalizarea susținerii metalice a lucrărilor miniere (abataje) și a reducerii consumului de lemn, a fost pusă în funcțiune, la Vulcan, o fabrică de stîlpi cu acționare hidraulică, stîlpi care pînă în anul 1969 erau aduși din import.

La minele metalifere, accentul s-a pus pe mecanizarea încărcării și extinderea susținerii lucrărilor de pregătiri și deschideri cu metal sau beton torcretat.

Ridicarea gradului de mecanizare este o trăsătură dominantă și pentru unitățile forestiere, cele ale industriei chimice și pentru șantierele de construcții din județ. Volumul mare de investiții industriale și social-culturale a determinat crearea în județ de unități ale industriei materialelor de construcții și dezvoltarea într-un ritm foarte susținut a producției necesare industrializării construcțiilor. Producția de prefabricate din beton, de pildă, a crescut între anii 1965—1970 cu 718%.

Alături de organizarea superioară a muncii, ridicarea calificării și folosirea mai judicioasă a timpului de lucru a constituit o pîrghie însemnată de creștere a productivității muncii pe ansamblul industriei județului **într-un ritm mediu anual de 7,8%, ceea ce înseamnă că întregul spor al producției industriale de 5 miliarde lei, s-a obținut pe seama creșterii productivității muncii.**

REALIZAREA acestui ritm se datorează, într-o considerabilă măsură, efortului general al tuturor colectivelor de adaptare rapidă a producției la cerințele organizării și conducerii moderne a întregii economii. Crearea în județ, printre primele din țară, a trei mari centrale industriale și a altor trei organisme economice cu statut de centrală, dezvoltarea activității proprii de cercetare științifică și proiectare, introducerea calculului electronic în conducerea producției și în gestiune, trecerea la modelarea matematică a proceselor economice și promovarea informaticii moderne, constituie tot atîția factori de stimulare economică ce tind să devină permanente cu pondere și efect ridicat în industria județului.

Potențialul industrial al județului a permis ca, la nivelul anului 1970, **să se realizeze producția României din 1938 în numai 22 de zile la fontă, 24 zile la minereuri de fier, 29 de zile la oțel, 47 zile la laminate finite pline, 78 zile la energie electrică și 107 zile la cărbune net.** Sînt exemple care, alăturate celor din alte județe, ilustrează cu prisosință pașii uriași făcuți de poporul nostru, sub conducerea partidului, în făurirea unei economii moderne.

Răspunzînd unanim grijii permanente a conducerii partidului și statului nostru pentru ridicarea orașelor și satelor hunedorene la un înalt grad de dezvoltare economică și socială, oamenii muncii din județ s-au angajat, cu întreaga lor capacitate creatoare, la înfăptuirea exemplară a prevederilor actualului cincinal. Tradițiile muncitorești vor căpăta o nouă forță creativă, experiența și competența muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor, a tuturor oamenilor muncii din economia hunedoreană vor urca la cote superioare, ceea ce constituie o garanție fermă pentru înfăptuirea cu deplin succes a sarcinilor mari și de răspundere ce ne revin în noua etapă în care am pășit sub auspicii favorabile.

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

(Urmare din pag. 9)

propriu. Avem lipsuri în muncă, care persistă de mult timp și poate dacă aș fi fost mai ferm se lichidau în mare parte.

● **Nu cumva volumul sarcinilor stabilite pe fiecare lucrător este prea mare sau necorespunzător repartizat?**

— Optica actuală asupra pregătirii inspectorului fiscal este că acesta trebuie să se priceapă la toate. El trebuie să cunoască întreaga masă impozabilă din teritoriul care i-a fost repartizat. În prezent, am împărțit județul în 14 sectoare, ținînd cont de numărul localităților și al unităților socialiste existente, de volumul și diversitatea materiei impozabile. În medie, revin 5 comune pe fiecare inspector fiscal. După părerea mea, nu-i puțin, dar nici peste puteri. Depinde de pregătirea, de experiența fiecăruia, dacă reușește sau nu să-și îndeplinească sarcinile.

● **Județul dv. se numără printre județele care au aplicat în sem. II.1970 experimental descentralizarea unor acțiuni de la nivelul județului la nivelul orașelor și comunelor. În acest domeniu ce părere aveți și ce propuneri ați face?**

— Descentralizarea unor acțiuni de la nivelul județului la comune și orașe, cum este cazul acțiunilor de sănătate și drumuri a fost bine primită de organele locale, lărgind aria activității lor, cu atribute, care, de altfel, este normal să le aibă și sînt prevăzute și în Legea nr. 57/1968. Desigur, că pe lîngă rezultatele bune pe linia urmăririi realizării sarcinilor în aceste sectoare, s-au ivit unele greutăți inerente oricărui început, îndeosebi cele legate de asigurarea bazei materiale. Totuși, noi credem că măsura luată este incompletă, deoarece acțiunile agro-zoo-veterinare au rămas centralizate tot la județ, deși poate acestea trebuiau să treacă în primul rînd în subordinea organelor locale. După părerea mea, toate cheltuielile administrativo-gospodărești, drepturile de salarii, deplasările etc. inginerilor, tehnicienilor, medicilor de la circumscripțiile veterinare, se pot efectua de comună: în prezent, cu totul nejustificat, ele se rezolvă numai de direcția agricolă județeană.

CONŞTIINŢA PROSPECTIVĂ ŞI EXISTENŢA... PROSPECTATĂ

LEGILE GENERALE ale naturii şi societăţii descriu doar cadrul larg al societăţii viitoare. Aspectele concrete ale acestei societăţi pot însă cunoaşte forme diferite. Prin urmare, sîntem constrînşi să presupunem că, din punctul de vedere al prezentului, viitorul nu este neapărat unic. Nici nu-i posibil să fie aşa, dacă ne gîndim că arborele futurologic de **variante** posibile se obţine prin acţiunea **simultană** a unui număr foarte mare de factori, cu grade **inegale** de ponderare şi dirijare. Dar dacă definim orice variantă de prefigurare a viitorului ca ceva ce există prin sine, a cărui existenţă nu depinde, într-un mod implicit şi imediat, de conservarea vreunei tendinţe sau de disponibilitatea oricărui fapt exterior, luat oricum în seamă, nu este greu să admitem că, deşi influenţat şi chiar dependent la momentul elaborării de o multitudine de condiţii, deşi impregnat de subiectivismul epocii sale, modelul prospectiv dispune totuşi de calităţile formale prin care definim în genere un obiect.

Prin actul prospectiv, **conştiinţa prospectivă** îşi subsumează o metodologie adecvată, pasiunea şi vitalitatea specifică creaţiei, potenţînd mijloacele ei de materializare. Ea trece astfel în **existenţă prospectată.** Să mai precizăm că aici, conştiinţa prospectivă este nu numai cercetătorul prospectolog, dar şi societatea care-i conferă responsabilităţile, iar existenţa prospectată este modelul elaborat, acel evantai de variante posibile ale viitorului. Urmează că, prin asocierea elementelor cu dezvoltare logică — ale căror tendinţe de evoluţie trebuie prognozate — şi a elementelor ce pot fi cunoscute efectiv (cu sensul de-a le putea stăpîni şi conduce, prin planificare sau activitate politică, de exemplu), ştiinţa viitorului poate şi trebuie să aspire la acea putere, oarecum legendară, de-a oferi sentimentul autenticităţii existenţiale, al realităţii vii, imaginilor şi viziunilor sale de prospectivă. Prin aceasta, prospectologia, considerată de B. de Jouvenel drept „cultura sistematizată şi socializată a roprtului natural între previziune şi acţiune", depăşeşte cu mult condiţia de prelungire subiectivă a unui „ce" obiectiv şi prezent, specifică doar copiilor ei vitregi sau falselor prejudecăţi, asumîndu-şi statutul oricărei ştiinţe (în final matematice), cu drepturi proprii de existenţă şi semnificaţie. De aici provin şi înaltele responsabilităţi, sociale şi umane, ale oricărui cercetător serios. Şi **pentru că descrie variantele posibile ale viitorului, prospectologia devine un instrument indispensabil şi eficient al ştiinţei conducerii.** Se poate oare alege, într-altfel, varianta optimă, din mulţimea variantelor posibile, pentru a o dirija, apoi, planificat?

Revendicîndu-şi asemenea scopuri gnoseologic-orientative directe şi fiind evident afectată de opţiunea posibilă, ştiinţa viitorului îşi construieşte însă relaţii proprii cu existenţa social-naturală prezentă. În cadrul acestor relaţii originale, **conştiinţa prospectivă** se lasă influenţată de existenţa prezentă. mai mult decît atît, prezentul este considerat drept punct de plecare, privit, doar, în perspectiva viitorului, deci în noul sistem de reflecsii şi valori. O astfel de atitudine descoperă, tocmai în prezent, elementele noului, în forma lor rudimentară şi perfectibilă, fireşte, dar o face oricum, oferind prin aceasta o viziune cu adevărat realistă a contemporaneităţii. Numai astfel conştiinţa prospectivă ajunge să influenţeze şi să modifice reacţiile şi atitudinile oamenilor. Privind prezentul, ei nu se mai lasă extaziaţi de succesele imediate, îşi doresc o perspectivă; oamenii reuşesc, aşadar, să capete ceea ce se numeşte tot mai frecvent o **atitudine prospectivă.** De altă parte, privind viitorul, oamenii înţeleg că procesul decizional, care-l apropie, este mult mai complex decît structura elementară, „în doi timpi", sugerată nouă la o primă aproximare.

O PROBLEMĂ la fel de importantă pentru definirea raportului dintre existenţă şi conştiinţă este delimitarea perspectivei din care-l privim: cea a cunoaşterii sau cea a prospectării. Dacă, din punctul de vedere al cunoaşterii, existenţa prospectată corelativă unei conştiinţe cunoscătoare ce-i va corespunde, există prin sine, urmînd doar a fi cunoscută, explicată, reflectată etc., din punctul de vedere al prospectării, conştiinţa prospectivă premerge existenţa de prospectat, o defineşte prin propria sa obiectivare. Este locul să precizăm încă o dată că această conştiinţă prospectivă este legată de o existenţă naturală sau socială, materială sau teoretică, anterioară ei; dar faţă de aceasta ea nu se defineşte drept conştiinţă cunoscătoare şi, deci, **nu** poate fi considerată corelativă acesteia, în mod imediat. Putem conchide, aşadar, că dacă ne referim la cunoaştere, existenţa cunoscută precede conştiinţa prospectivă, în timp ce, în perspectiva viitorului, **conştiinţa prospectivă prefigurează existenţa prospectată.** Dintre toate faptele de conştiinţă, doar modelele prospective, la fel ca şi opera de artă, au posibilitatea de a se prezenta ca „obiect" aparent imaginar, existent şi semnificativ prin sine, şi nu doar ca „imagine" a obiectului cunoaşterii în conştiinţa subiectului cunoscător.

Prin modificarea, prin dispariţia şi înlocuirea situaţiei reale pe care o reflectă, explicitează etc., prin abolirea axiomelor sau principiilor pe care le susţine, prin răsturnarea acţiunii practice de la care a plecat etc., orice operă filozofică, morală, juridică sau ştiinţifică, îşi încetează existenţa sa socială. Aşa s-ar fi întîmplat, de exemplu, cu anume ştiinţe inginereşti, dacă, în epoca începuturilor maşinismului, muncitorii ar fi distrus absolut tot ce s-a inventat şi construit pentru a le uşura munca... Şi dacă un tablou sau un roman, descriind un asemenea cataclism total, şi-ar menţine, de-a lungul timpurilor, o anume savoare şi-o incontestabilă valoare artistică (depinde, evident, şi de artist...), viitorii posibili nerealizaţi, făcînd parte din acelaşi arbore futurologic cu restul utopiilor, dar, şi cu varianta social-economică, reprezentînd epoca mecanizării înfăptuite, îşi menţin, strict ştiinţific, o aceeaşi valoare. Doar probabilităţile de realizare, asociate lor prin aplicarea unei metode prospective riguroase, ar fi fost extrem de inegale...

În ultimă instanţă raportul prospectologiei ca ştiinţă faţă de realitatea în care-o definim nu apare ca între o existenţă şi conştiinţa ce-o reflectă, ci ca relaţie între două existenţe, între două realităţi: una concretă, naturală, şi alta simbolică, prospectată. În adevăr, dacă variantele posibile simbolizează şi obiecte sau situaţii viitor reale, dar şi obiecte sau situaţii viitor inexistente, atunci înseamnă că imaginea prospectată are capacitatea de a exista şi semnifica prin sine însăşi, dincolo de filiaţiile sale cu realitatea concret-istorică sau natural-logică, care a proiectat-o. Pentru că toate, dar absolut toate variantele ce se iau în consideraţie, au probabilităţi de realizare diferite de valoarea nulă. E drept, în prognozele limitative se stabilesc **în primul rînd** obiectivele, contextul viitorului de dorit (a cărui probabilitate de realizare este mărită în mod deliberat, în dauna probabilităţilor ce-ar corespunde restului de variante posibile) sau de evitat, urmînd ca de abia apoi să se cerceteze succesiunea de evenimente care ar putea conduce la desăvîrşirea scopului propus. Numai că viitorul aparţine metodelor combinate, ce preiau şi avantajele prognozelor explorative!

Vom accepta aşadar, în favoarea constatărilor de mai sus, că valoarea ştiinţifică şi, într-un fel, potenţială a oricărei varinate posibile nu depinde direct de viitoarea exisetenţă sau nonexistenţă reală. Tocmai de aceea este foarte important să cunoaştem şi să avem în vedere toate variantele posibile de viitor, chiar dacă nu-şi pot dovedi, în mod egal, adevărul informaţiilor şi relatărilor lor. De altfel, prospectologia nu-şi propune să judece şi să compare variantele posibile, ci doar să le descrie, în schimb, ea oferă elemente cu care, în ştiinţa conducerii, aceste variante pot fi triate. Dar toate aceste precizări au fost amplu dezbătute în literatura de specialitate (vezi, de exemplu, articolul „Cercetarea prospectivă şi ştiinţa conducerii", de conf. dr. Mihai C. Botez în revista „Forum" 2/1971). Noi trebuie să mai adăugăm doar ideea reunirii, pe baza acestui statut de individualitate autonomă şi originală, a variantelor posibile, în orizontul valorii prospective, constituind ceea ce putem numi, de-acum, conştiinţa prezentă a viitorului, idealul înainte mergător al umanului.

Capacitatea prospectologiei de a se prezenta, în acelaşi timp, ca existenţă prospectată de sine stătătoare şi conştiinţă prospectivă a realităţii sociale în care se valorifică, defineşte, în cele din urmă, specificul acestei ştiinţe noi, de a semnifica obiectivarea simbolică a potenţelor creatoare din om, a măreţiei şi-a exprimării (sale) de sine: în plin război şi-n plină încrîncenare, să nu uităm, Ossip K. Flechteim propunea pentru studiul viitorului, pentru aceste preocupări, la fel de bătrîne ca şi omenirea, un nume generos şi optimist. „Furturologia" căpăta astfel, în chiar anul 1943, drept de cetate!...

Şi dacă celelalte ştiinţe socotesc doar faptul real drept obiect al cercetării, pentru ştiinţa viitorului, acesta reprezintă, mai de grabă, un motiv al inspiraţiei, de la care plecînd, se constituie, în universul ei specific, obiectul existenţei prospectate. Numai că această activitate creatoare nu înseamnă doar modelarea conştiinţei prospective pe măsura unui fapt exterior sau al unei realităţi date ci, mai mult, adecvarea, cu caracter de obligativitate, a imaginilor ce le corespunde, la ceea ce numeam înainte sistemul de referinţă al viitorului.

Mai este demn de relevat faptul că însăşi conştiinţa prospectivă ar putea deveni obiect al creaţiei şi cunoaşterii prospective. Aceasta pentru că, prin prospectivare, conştiinţa oamenilor despre realitate se substituie uneori realităţii. Ca drum invers, prin care, gîndindu-şi viaţa reală şi viitoare, omul ştiinţei viitorului îşi trăieşte în mod imaginar gîndirea, creaţia prospectivă se confundă astfel cu substanţa modelelor spre a căror elaborare ea este îndreptată. Creaţia prospectivă, căci putem şi trebuie să vorbim despre aşa ceva, se dovedeşte, prin urmare, a-şi avea resursele autenticităţii în ea însăşi, în capacitatea sa de obiectivare a simţului prospectiv şi nu în extrapolarea simplistă a datelor reale sau a tendinţelor contemporane. O spunem cu toată fermitatea, deşi am tot sugerat-o pe alocuri; cine nu cunoaşte, la urma urmei, celebra butadă a fizicianului Bohr despre necesitatea „teoriilor demente"?! De altfel, însăşi geometriile neeuclidiene s-au născut ca autentice prognoze, chiar dacă, fiind vorba de matematică, nu se putea folosi criteriul necondiţionat al experienţei (sau tocmai de aceea?!...)

Procesul se petrece, totuşi, ca într-un sistem bine meşteşugit de oglinzi imaginare: de oriunde pleacă, gîndul nostru revine în acelaşi punct, se-ntoarce la o aceeaşi matcă, în creuzetul fierbînd al vieţii noastre contemporane. Viitorul prospectează prezentul, fiindcă s-a întrupat din acesta şi fiindcă...

Conştiinţa critică, în ipostaza de conştiinţă prospectivă, se modifică în timp, va să zică; însă fondul şi forţa ei sînt, nu motivul real de inspiraţie al cercetării, ci însăşi cercetarea. Aşadar, sistemul de reflexe al omului nou şi sistemul de valori al viitorului implică, drept sistem de referinţă complementar, un nou sistem de idealuri. Se-aşteaptă chiar mituri noi.

Nefiind neapărat sau numai un poet, cercetătorul îşi supune permanent conştiinţa unui examen la fel de profund omenesc; rigoarea şi libertatea pe care şi-o asumă se compensează, cu paroxism, în el, în marginea, ce trebuie învinsă, a condiţiei sale! Dante n-a murit definitiv... Şi nici Prometeul cel nou, căci veghea conştiinţelor îl va renaşte!

George BOTEZ
Laboratorul de Cercetări Prospective

ANALIZA CRIZELOR ÎN LITERATURA COMUNISTĂ DIN ROMÂNIA (1921 – 1933)

DIN VASTA problematică ideologică abordată de P.C.R., cu cutezanță și spirit științific, încă de la înființarea sa și apoi în anii luptei ilegale, împotriva ideologiei burgheze și a denaturărilor reformiste, fac parte și chestiunile economice, de a căror soluționare depindeau, în fond, concluziile politice, lozincile de luptă ale proletariatului.

Alături de problemele cardinale ale gîndirii economice marxiste din această perioadă, cum au fost acelea ale genezei, caracterului, structurii și perspectivelor economiei românești, un loc însemnat l-a ocupat în literatura epocii, cercetarea crizelor economice și a crizei generale a capitalismului. Presa marxistă a vremii a desfășurat în acest scop, o vastă operă de popularizare a doctrinei economice marxiste, de explicare a naturii și cauzelor fenomenelor care însoțeau dezvoltarea capitalistă a României.

Un fenomen conjunctural ?

ÎN LITERATURA marxistă din țara noastră, problema crizelor economice nu a constituit, pînă în perioada 1921—1933, un obiect special de meditație și analiză, fapt de altfel explicabil prin înseși amploarea și ritmul capitalismului aflat în prima sa fază de dezvoltare. După primul război mondial, însă, o dată cu desăvîrșirea statului național unitar și, implicit, a pieței interne, capitalismul a cunoscut în România o dezvoltare în lărgime și adîncime. Cu aceasta se accentua, desigur, contradicția sa fundamentală și apăreau mai evident formele sale de manifestare — crizele economice.

Gînditorii marxiști din această perioadă, bazîndu-se pe doctrina economică revoluționară a proletariatului, au cercetat cu mai multă atenție decît în trecut aceste fenomene, dîndu-le o interpretare științifică. Ei au subliniat că apariția crizelor nu este un fapt întîmplător în economia românească ci, dimpotrivă, un fenomen care însoțește în chip inevitabil capitalismul, constituind o formă periodică de manifestare a contradicțiilor acestuia.

Trebuie, însă, remarcat că, în perioada 1921—1933, cu toate eforturile și meritele lor în explicarea naturii și cauzelor precum și în indicarea căilor de soluționare a problemei crizelor economice, gînditorii marxiști din țara noastră nu au reușit totdeauna să rezolve în mod corect această problemă, în condițiile țării noastre. Neluarea în seamă a întregului sistem de contradicții care se manifestau în economia românească, ceea ce se datora, într-o mare măsură, unor aprecieri eronate și nerealiste asupra caracterului și structurii acesteia, și-a pus amprenta și pe calitatea unora din judecățile lor despre crize. Astfel, nu de puține ori, întîlnim în presă și chiar în documente de partid afirmații contrazise de înseși realitățile social-istorice, potrivit cărora criza economică bîntuia în anii 1924, 1925, 1926, 1927, cînd, de fapt, economia țării traversa perioada refacerii postbelice, a stabilizării ei vremelnice.

Cu aceste rezerve trebuie menționat însă că gîndirea economică comunistă a dat crizelor economice interpretări în general juste, explicîndu-le prin contradicția fundamentală a capitalismului și indicînd soluții revoluționare pentru eliminarea lor. Susținîndu-și părerile, comuniștii au luptat împotriva concepțiilor burgheze, care eludau adevăratele cauze ale crizelor economice, punîndu-le nu pe seama sistemului economic capitalist, ci pe factori exogeni, conjuncturali sau pe măsurile de politică economică. Unul dintre ideologii burghezi ai vremii, An. Gusti, afirma, de pildă, că „nu se poate zice că criza actuală (1929—1933 — G. C.) ar fi o criză de structură a regimului capitalist. Criza este conjuncturală și nu structurală“ [1]). După părerea lui, criza era determinată de dereglarea procesului de schimb și repartiție a venitului național, a circulației mărfurilor, a sistemului de credit sau a celui monetar. Aceste procese deci nu sînt specifice numai capitalismului; prin urmare, ele sînt inerente tuturor orînduirilor — cu excepția, poate a... comunei primitive.

Capitalismul — un organism măcinat de bătrînețe istorică

ÎMPOTRIVA unor asemenea interpretări a crizelor economice s-au ridicat cu vehemență, ideologii marxiști, comuniști. Bazîndu-se pe teoria marxistă a reproducției, pe tezele fundamentale ale economiei politice proletare, comuniștii români au participat intens, în ziarele și revistele conduse în această perioadă, legal sau ilegal de P.C.R., la combaterea științifică și demascarea concepțiilor burgheze, inclusiv în analiza problemei crizelor economice. Ei au demonstrat, pe baza exemplelor concrete, din viața țării, netemeinicia acestor teorii, arătînd că proprietatea privat-capitalistă, relațiile de producție burgheze, factorii structurali, contradicțiile interne ale capitalismului condiționează și determină apariția crizelor economice, care dau producția cu zeci de ani înapoi, care înrăutățesc situația oamenilor muncii. Comuniștii au subordonat activitatea ideologică cauzei clasei muncitoare, ilustrînd astfel caracterul de clasă, militant al economiei politice marxiste.

Critica necruțătoare pe care gîndirea economică comunistă a făcut-o concepțiilor burgheze urmărea, desigur, să nu permită burgheziei pretenția de a ieși din criza economică pe seama maselor muncitoare, prin austeritate și înăsprirea exploatării [2]), pretenții exprimate explicit de unul din aceștia: „Nimeni nu poate astăzi refuza statului toată puterea sa de muncă, indiferent dacă este bine sau rău plătit. Nimeni n-are astăzi dreptul să măsoare cu ceasul serviciile prestate“ [3]).

Împotriva „curbelor de sacrificiu“ și a privațiunilor de tot felul, ca și împotriva așa-numitului plan de „asanare“, presa comunistă a luat o poziție combativă și fermă: „Nici o măsură de asanare, preconizată de «doctorii» capitalismului — se spunea într-una din publicațiile importante ale P.C.R. — nu aduce și nu poate să aducă nici un folos organismului zdruncinat de bătrînețe istorică“ [4]).

Este, însă, totodată, vizibilă în presa comunistă privitoare la această problemă (ca de altfel și la altele) și o anumită tendință, simplificatoare și exacerbantă, afirmîndu-se de multe ori mecanic, după formule de-a gata, că, datorită crizei economice capitalismul va pieri, idee care a circulat, de altfel, încă multă vreme în literatura comunistă mondială.

La un nivel superior tuturor concepțiilor marxiste românești din această perioadă, cu privire la natura, consecințele și remediile marii crize economice din anii 1929—1933, s-au ridicat aprecierile făcute la Congresul al V-lea al P.C.R. Arătînd că marea criză economică se desfășura pe fondul crizei generale a capitalismului, Congresul a ripostat științific la aprecierile burgheze, potrivit cărora, această criză nu era o criză de structură, ci de conjunctură. Atît cît s-a ocupat de această problemă, Congresul al V-lea al partidului a pus în evidență că, date fiind trăsăturile capitaliste ale țării noastre, criza despre care e vorba **era o criză de sistem și nu una în sistem** [5]). (s.n.). Ceea ce era caracteristic crizei economice din România — sublinia Congresul — era acuitatea ei deosebită care se datora împletirii crizei industriale cu cea agrară, existenței unor puternice rămășițe feudale în structura economică a țării noastre. **„Criza economică din România** — scria de pildă, Buletinul C.C. al P.C.R. din 1932 — este **caracterizată printr-o adîncă criză agrară, care dă o ascuțire și mai mare crizei economice“** [6]). Pe baza acestor aprecieri științifice, s-a pus, astfel, capăt confuziilor și cu privire la natura crizei economice de supraproducție din România.

Despre „criza cea mare"...

Din analizele referitoare la natura contradicțiilor societății românești și, uneori independent de acestea, gînditorii marxiști au remarcat că, după victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, sistemul capitalist a intrat într-o criză multilaterală. Astfel trăsăturile de bază ale crizei generale a capitalismului au fost surprinse în mod just încă de la începuturile acesteia, cu toate că fenomenul ca atare era prea recent ca să fi putut fi reflectat și analizat în literatura marxistă. Este vorba de Declarația de principii a Partidului Socialist din România, din decembrie 1918, în care, pentru prima dată la noi se face referirea la apariția unui proces de criză atotcuprinzătoare, care se va încheia cu prăbușirea capitalismului [7]).

Surprinzînd exact conținutul crizei generale a capitalismului (deși în literatura noastră marxistă ne întîlnim cu termenul de „criză generală“ mult mai tîrziu, în documentele Congresului al V-lea al P.C.R.) folosind metodologia dialectică în cercetarea realităților noastre, gînditorii marxiști au reușit să explice unele fenomene și procese care se petreceau la noi, prin prisma crizei generale a capitalismului. Semnificativ, în acest sens, ni se pare, de pildă, articolul „O nouă criză economică“, apărut în iunie 1920 în ziarul „Socialismul“. Autorul, din păcate neidentificat (semnînd T. I.) scria: „Sărim din lună în lună de la o criză la alta. Cînd crize politice, cînd crize internaționale, cînd crize economico-industriale, cînd altele financiare — cari toate la un loc fac criza cea mare, criza socială, care pune pe tapet existența regimului capitalist întreg“. [8]) Iată, deci, prima definiție a crizei generale a capitalismului din presa noastră. Autorul înțelegea, de asemenea, că în acea vreme omenirea intrase în perioada „fazei ultime a evoluției capitaliste“, în imperialism și tot atît de bine înțelesese că sfîrșitul acestei faze îl constituie inevitabil, prăbușirea capitalismului, „prin cucerirea puterii politice de către proletariat“.

Ulterior, în literatura comunistă, conceptul de criză generală a capitalismului este folosit în activitatea ideologică, propagandistică a partidului, îndeosebi în documentele unor congrese și în manifestele politice. Precizăm: fără să se folosească expres noțiunea de „criză generală“, ci alte denumiri aproximative.

În literatura comunistă, abordarea problemelor crizei generale a capitalismului a fost, în mod just, strîns legată de analiza stadiului imperialist.

La a 40-a aniversare de la moartea lui K. Marx, bunăoară, ziarul „Socialismul“ reia în editorialul său ideea leninistă potrivit căreia dezvoltarea societății capitaliste a intrat în stadiul imperialist, arătînd că „Societatea capitalistă, al cărei sfîrșit apropiat Marx îl prevăzuse, s-a mai arătat capabilă de viață, a mai trebuit să ducă omenirea prin faza imperialistă a capitalismului, prin faza luptelor de concurență pentru dominarea globului întreg, prin faza războaielor mondiale“ [9]).

Abordarea problemelor crizei generale a capitalismului prin prisma imperialismului constituie un merit al gîndirii noastre comuniste. Se remarcă totodată o oarecare tendință spre unilateralizarea conceptului de imperialism și anume îngroșarea trăsăturilor lui politice, în dauna înțelegerii mai profunde a mecanismului său economic, a esenței sale — monopolul, tendință care s-a manifestat în aproape toată perioada de care ne ocupăm, chiar și după Congresul al V-lea al P.C.R. Este însă, tot atît de adevărat că tocmai în această perioadă, în România nu erau evidente fenomenele și aspectele economice ale imperialismului, că monopolizarea vieții noastre economice se accentuează abia după ieșirea României din criza economică. Oricum, neînțelegerea bazelor economice ale imperialismului explică — după părerea noastră — concepțiile greșite care s-au manifestat nu numai în presa comunistă, dar în înseși documentele unor congrese ale partidului inclusiv la Congresul al V-lea, concepții după care România ar fi avut un caracter imperialist, cu toate trăsăturile acestui stadiu.

Cu toate acestea, la Congresul al V-lea s-au făcut progrese evidente în analiza conținutului crizei generale a capitalismului, folosindu-se pentru prima dată la noi, sistemul categorial consacrat. Circumscriind dezvoltarea social-economică a României în contextul general, Congresul sublinia în mod just că „...dezvoltarea ei industrială s-a petrecut în perioada de după război, în condițiile crizei generale a capitalismului, cînd curățirea radicală a rămășițelor feudale care împiedică creșterea forțelor producătoare a devenit imposibilă pentru burghezie fără o amenințare a proprietății private în genere“. [10])

Devenise, astfel, și mai limpede că evoluția crizei generale a capitalismului, a contradicției dintre lumea capitalistă, condamnată de istorie și lumea socialistă, alcătuiesc fondul pe care se desfășoară toate procesele vieții economice, sociale, politice, ideologice. „Ciocnirea tot mai înverșunată și mai violentă dintre aceste două tendințe cu suișurile și scoborîșurile lor respective — scria M. Gheorghiu-Bujor — formează fondul pe care se desfășoară întreaga viață politică, socială, economică internațională prezentă și o explică“ [11]).

În acest fel, gîndirea comunistă a reflectat în mod corespunzător conținutul crizelor și al crizei generale a capitalismului, trăgînd concluziile practice-politice consecvent revoluționare.

doctorand Gh. CIULBEA

---

1) An. Gusti: Marx, marxism, marxiști, București, 1934, pag. 7.
2) „Economia", an. I, nr. 1, 2—3, 4/1929.
3) M. Valerianu: Cauzele crizei economice, Mijloace de îndreptare, București, 1931, pag. 40.
4) „Buletinul C.C. al P.C.R.", nr. 13, sept.-oct. 1933.
5) Congresul al V-lea al P.C.R. Ed. P.C.R., 1932, partea I, pag. 10.
6) „Buletinul C.C. al P.C.R.", oct. 1932.
7) Proiect de Program al P.S.R., Declarația de principii. În: „Socialismul", nr. 9, 1918.
8) O nouă criză economică. În: „Socialismul", nr. 119, 5 iunie 1920.
9) În: „Socialismul", nr. 21, 15 martie 1925.
10) Congresul al V-lea al P.C.R., Ed. P.C.R., 1932, partea I, pag. 16—17.
11) M. Gh. Bujor: Un cuvînt de bun găsit. În: Lumea nouă, nr. 30, 23 iulie 1933, pag. 2.

TEORII • IDEI

În ajutorul celor ce studiază în învățămîntul de partid

INVESTIȚIILE SPECIFICE ÎN INDUSTRIE

(Urmare din nr. trecut)

RELEVAREA FACTORILOR care determină nivelul și evoluția investițiilor specifice permite desprinderea principalelor căi și mijloace care pot fi utilizate în viitor în vederea îmbunătățirii acestui indicator.

În legătura cu corelația dintre producție și fonduri fixe, în literatura de specialitate s-a exprimat părerea că producția ce revine pe unitatea de fond fix poate să varieze în raport de tipul progresului tehnic. **Se pot distinge diferite tipuri de progres tehnic, după cum ele au ca efect creșterea sau scăderea greutății specifice a muncii trecute cuprinse în valoarea produsului și după cum ele duc la creșterea sau scăderea cantității absolute de muncă trecută transmisă unității de produs.**

Merită să fie relevat faptul că, sub influența tipurilor de progres tehnic, corelația dintre producție și fondurile fixe cunoaște o perioadă inițială de scădere a randamentului fondurilor (ceea ce echivalează cu creșterea necesarului relativ de fonduri fixe) pentru ca după aceea să urmeze o perioadă de sporire a randamentului lor. Ca urmare, unii specialiști consideră că în etapa înlocuirii muncii manuale cu lucrul la mașini, necesarul relativ de fonduri fixe crește, întrucît producția crește mai încet decît sporesc fondurile fixe, în timp ce, în etapa înlocuirii unor mașini cu altele mai perfecționate, producția crește mai repede decît fondurile fixe, ceea ce va determina reducerea necesarului relativ de fonduri.

Raportul dintre valoarea producției și valoarea fondurilor fixe este influențat în măsură însemnată și de **factori structurali.**

După părerea noastră, cea mai dificilă problemă privind folosirea în dinamică a acestui indicator, îndeosebi la nivel de ramură sau subramură industrială, constă în determinarea influențelor schimbărilor structurale, care includ multe aspecte, influențînd asupra ambelor mărimi de calcul ale indicatorului : valoarea investițiilor și valoarea producției.

Asupra mărimii valorii investițiilor, schimbările structurale își exercită influența, în principal, prin modificarea ponderii investițiilor pe ramuri, subramuri, obiective și feluri de investiții cu un nivel al investițiilor specifice mai mare sau mai mic în comparație cu nivelul investiției specifice medii din perioada de bază sau al investiției specifice adoptată drept normativ. Asupra valorii producției la care se raportează investițiile, influența modificărilor structurale are loc prin modificarea ponderii produselor cu un preț de vînzare mai ridicat sau mai scăzut decît media, în condițiile în care sporul producției se calculează în prețuri constante ; în condițiile în care sporul de producție este calculat în prețuri curente trebuie avută în vedere, de asemenea, modificarea diferită a prețurilor de la o perioadă la alta față de modificarea medie a acestora.

Dinamica investițiilor specifice este influențată de modificări structurale și de alt gen. Astfel, este necesar să se determine influența schimbărilor de structură pe linia schimbării felurilor de investiții, cărora le sînt proprii investiții specifice diferite. Ne referim la ponderile investițiilor în construcții de noi secții și întreprinderi care au o investiție specifică mai mare și în reconstrucții, dezvoltări și modernizări de obiective economice existente cărora, în general, le sînt caracteristice investiții specifice relativ mai mici. În această direcție, se știe că fără să aibă loc o reducere a fiecăruia din aceste feluri de investiții specifice, investiția specifică rezultativă, totală, se poate schimba de la o perioadă la alta, datorită modificării ponderii volumului fiecăruia din cele patru feluri de investiții în totalul investițiilor. În esență, explicația constă în aceea că, dezvoltărilor și reutilărilor le este caracteristică realizarea mai rapidă în timp a randamentelor în producție, în comparație cu construcțiile de obiective economice noi.

De asemenea, o însemnătate deosebită prezintă și o altă influență de structură asupra dinamicii investițiilor specifice, anume modificarea structurii investițiilor în utilaje și instalații, care după cum se știe, se referă la utilajele și instalațiile de producție și la utilajele de transport și de încărcare-descărcare, care, în general, nu influențează creșterea producției, ci numai ușurarea muncii, ridicarea productivității muncii și economisirea materialelor.

Totodată, **progresul tehnic** — reflectat prin creșterea capacității și productivității utilajelor — determină o scădere a investițiilor specifice. În mod concret, această tendință poate deveni dominantă și prin creșterea ponderii investițiilor în utilaje de producție. Este posibil ca în perioada cînd se fac reutilări (de întreprinderi și secții) pe scară mai largă decît în perioada anterioară și în ramurile unde mecanizarea muncii a atins niveluri înalte, să aibă loc influența structurală la care ne referim.

Merită să fie relevat faptul că atunci cînd crește mai repede ponderea investițiilor în utilaje de transport, încărcare-descărcare, decît crește productivitatea utilajelor de producție noi, poate avea loc o creștere a investițiilor specifice. O asemenea creștere a investițiilor specifice trebuie avută în vedere în analiza influențelor structurale asupra dinamicii investițiilor specifice.

Asupra valorii producției pot exercita influențe și schimbările organizatorice care au loc în cadrul industriei, pin modificarea gradului de integrare și cooperare în procesul perfecționării producției sociale.

Influențele exercitate de creșterea gradului de integrare asupra nivelului indicatorilor valorici se explică prin faptul că în noile condiții mărimea volumului producției marfă a noii unități care ia ființă se diminuează, întrucît în fluxul tehnologic o parte din producție care în condițiile de neintegrare era destinată vînzării, poate deveni circulație internă, care, potrivit metodologiei actuale de calcul, nu se include în volumul producției marfă. Alături de modificările de ordin organizatoric, indicatorul investiției specifice este influențat și de sistemul de prețuri în care este exprimată producția. Astfel, între altele, nu poate fi trecut cu vederea că producția se diversifică și se îmbunătățește calitativ și ca urmare în decursul timpului vor apare noi prețuri, de regulă, mai ridicate. În această situație, ramurile industriale care au o structură a producției relativ stabilă, între care, ramurile industriei extractive, alimentare, sînt dezavantajate, de exemplu, față de industria constructoare de mașini care își înnoiește în permanență sortimentul producției și o dată cu aceasta și prețurile. Acesta este un aspect. Alte probleme apar în legătură cu prețurile la evaluarea cheltuielilor de investiții pentru utilaje și materiale importate.

Nivelul și dinamica randamentului fondurilor fixe se află și sub influența creșterii gradului de valorificare a resurselor naturale. Avînd ca izvor creșterea cantității de muncă încorporată în substanța brută, o dată cu ridicarea gradului de complexitate a muncii cheltuite, sporirea eficienței economice se manifestă în acest caz prin lărgirea masei și gamei valorilor de întrebuințare obținute din fiecare unitate de materie primă și, respectiv, creșterea în proporții și mai mari a producției în raport cu sporirea cheltuielilor de producție.

Valorificarea superioară a resurselor naturale are însă și o altă latură esențială pentru evoluția indicatorului fonduri fixe specifice. Fără să insistăm asupra tuturor aspectelor acestei probleme, menționăm că lărgirea, de exemplu, a limitelor utilizării minereurilor și altor resurse naturale se reflectă și în creșterea cheltuielilor de investiții pentru punerea lor în valoare și, în general, a costurilor de producție, datorită condițiilor necomparabile în care se extrage materia primă astăzi, în raport cu cea obținută cu ani în urmă. Deci, și această latură a valorificării trebuie avută în vedere atunci cînd se analizează nivelul și evoluția investițiilor specifice în industrie.

Producția care se obține la 1000 lei fonduri fixe este influențată și de gradul de producere și folosire a înlocuitorilor.

ÎN CONDIȚIILE dezvoltării planificate, complexe și armonioase a economiei noastre naționale și sub influența diferiților factori, indicatorii care caracterizează eficiența folosirii fondurilor fixe productive totale și industriale au înregistrat în perioada 1951—1969 evoluția prezentată în tabelul următor.

Indicatorii creșterii fondurilor fixe productive totale și industriale și ai eficienței folosirii acestor fonduri în 1969 față de 1950 — în procente —

Denumirea indicatorului	Anii	
	1950—	1969 *)
1. Venitul național	100	561
2. Producția globală obținută în industrie	100	10 ori
3. Produsul net obținut în industrie	100	11 ori
4. Fonduri fixe productive — total	100	396
5. Fonduri fixe productive în industrie	100	586
6. Venit național/total fonduri fixe productive (1/4)	100	142
7. Producția globală obținută în industrie/fonduri fixe productive ale industriei (2/5)	100	171
8. Produsul net obținut în industrie/fonduri fixe productive ale industriei (3/5)	100	188

Cea mai mare creștere a randamentului fondurilor fixe s-a înregistrat în industrie. Cu toate acestea, dacă analizăm randamentul fondurilor fixe industriale, pe perioada 1961—

⟶

ȘCOLI • CURENTE ECONOMIȘTI

„TEORIA GENERALĂ" A LUI J. M. KEYNES LA EXAMENUL VIEȚII

AU TRECUT 35 de ani de cînd J. M. Keynes își publica lucrarea principală **Teoria generală a folosirii forței de muncă, a dobînzii și a banilor**, lăsînd „confraților săi economiști" nu numai un mesaj testamentar, ci și un prilej de reflecție asupra unor idei „extrem de simple care ar trebui să fie de la sine înțelese". Este adevărat, J. M. Keynes își prevenea colegii, și cititorii în general, că este vorba de „probleme teoretice dificile", de reexaminarea critică a unor „ipoteze fundamentale" ale teoriilor economice tradiționale (burgheze) dominante în veacul ce-l premersese. J. M. Keynes își vedea chemarea în a dovedi că postulatele vechi ale teoriilor economice nemarxiste anterioare lui puteau constitui doar un caz ideal, particular, al teoriei sale, pe care se obstina s-o recomande ca „generală".

Desigur, cititorul român poate constata, consultînd traducerea recent apărută, că greutățile travaliului teoretic, în particular ale reconsiderării istorico-critice se resimt în studiul magnum-opusului keynesian. „Teoria generală" nu se distinge nici printr-o accesibilitate specială, chiar pentru cei obișnuiți cu dificultățile abstracției teoretice, nici printr-o sistematizare exemplară, chiar în sensul elementar al cursivității ce s-ar putea pretinde unui profesionist al limbajului matematic evoluat cum era J. M. Keynes — cu atît mai mult în sensul abordării „sistemative", pe care autorul o sugerează, dar fără să intuiască implicațiile unor referiri ale sale la „sistemul" economic și social capitalist. De asemenea, nu se poate spune că însuși J. M. Keynes a rămas consecvent propriilor rigori sau vanități de autor de „teorie generală", lucrarea „Teoria generală..." avînd nu rare ori caracterul unui „economics", iar postulările, raționamentele, concluziile sale stadiale resimțindu-se, nu rare ori de influența elaborărilor nu totdeauna concentrice și convergente. Cu acestea, considerăm îndreptățită, pentru condițiile istorice **date** ale realității și ale gîndirii economice nemarxiste, avansarea de către J. M. Keynes a conceptului de „teorie generală". **În primul rînd**, pentru că autorul emite o serie de ipoteze de lucru, atît cu privire la starea de fapt, cît și la starea reflectărilor teoretice cu care se confruntă ; **În al doilea rînd**, pentru că J. M. Keynes are o intuiție certă a lumii afacerilor la care se referă și pe care o vrea reflectată într-o nouă viziune teoretică ; **În al treilea rînd**, pentru că el are, cel puțin intențional, o logică proprie — așa zicînd neeuclidiană — pe care el o contrapune logicii teoriilor tradiționale (burgheze), rămase la stadiul, așa zicînd euclidian ; **În al patrulea rînd**, pentru că, și atunci cînd abordează operaționalitatea sau politicile economice imaginabile, într-o problemă sau alta, J. M. Keynes introduce o coordonată mai puțin comună teoriilor economice (și de aceea într-o vreme considerată un balast), și anume abordarea în plan psihologic a unor probleme economice ; **În al cincilea rînd**, pentru că „teoria generală" se elaborează într-un context polemic sau, mai exact, istorico-critic.

Nu avem, totuși, nici un motiv să apreciem, în termeni riguros științifici, marxiști, că „teoria generală" keynesiană reprezintă generalizarea **maximă** a realităților și reflectărilor teoretice, chiar în problemele enunțate. Pentru a dovedi că teoria keynesiană nu poate revendica în mod serios statutul de „teorie generală", ar fi suficient să menționăm că în demersurile sale partea cea mai precară și mai vulnerabilă este înțelegerea, respectiv atitudinea față de teoria marxistă. După cum se știe, teoria marxistă a salariului, a dobînzii și a banilor generalizează, într-un autentic context de teorie științifică a valorii și plusvalorii, aceste categorii și legitățile corespunzătoare. Or, din referirile foarte sumare și nesemnificative pe care le face J. M. Keynes la teoria marxistă nu rezultă că el ar fi făcut efortul cuvenit de înțelegere, cu atît mai puțin pe cel de generalizare. Vom adăuga aici că V. I. Lenin remarca, deși ca adversar politic, prezența lui J. M. Keynes, dar acesta din urmă își permitea să ignore importantele teze teoretice ale lui V. I. Lenin în problemele capitalismului monopolist, respectiv ale capitalismului monopolist de stat, precum și în cele referitoare la economia perioadei de trecere de la capitalism la socialism.

Dar „teoria generală" keynesiană nu poate fi considerată o generalizare maximă nici pentru teoriile nemarxiste care au precedat-o.

dr. Ioan CRISTESCU

(Continuare în pag. 19)

FIȘE

Despre planificarea franceză

■ Numărul septembrie-octombrie 1970 al publicației REVUE D'ECONOMIE POLITIQUE este dedicat prezentării economiei franceze a anului 1969. Printre studiile publicate intîlnim și pe acela semnat de Marie Rose Yatsimirski și intitulat **Le passé et l'avenir de planification française** (Trecutul și viitorul planificării franceze). Autoarea își propune să sublinieze meritele și deficiențele actualului sistem de planificare și să schițeze direcțiile de îmbunătățire pe care le are în vedere Comisariatul pentru plan, menționînd că realitățile tot mai complexe impun o continuă ameliorare a metodologiei de elaborare și instrumentare a planului. M. R. Y. formulează o serie de critici la adresa actualei structuri organizatorice : elaborarea planului nu ia în considerație în suficientă măsură continua diversificare a economiei franceze și încadrarea sa în piața mondială ; studiile privind instrumentarea nevoilor obiective ale planului sînt insuficiente ; examinarea problemelor echilibrului general se face din punctul de vedere al unei perioade îndelungate și nu reflectă corelațiile pe termen scurt și mediu ; și, în al patrulea rînd, conchide autoarea, măsurile prin care se încearcă asigurarea caracterului democratic al planului lasă de dorit.

Procedee de extrapolare

■ Studiul lui Karl — Heinz Reus **Methoden der Planung von globalkoeffizienten in Strukturmodellen** (Metode de planificare a coeficienților globali în modele structurale, din revista WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT, nr. 11.1970 este consacrat determinării econometrice a coeficienților care exprimă cheltuielile materiale ale producției, pe baza a trei metode : a) extrapolarea trendului : variabila este considerată o funcție de timp, proiectîndu-se în viitor comportarea din trecut ; b) analiza separată a relațiilor endogene ale coeficienților omogeni planificați, utilizîndu-se modele seriale dinamice sau lanțurile Markov ; c) analiza simultană a relațiilor endogene și celor totale, utilizîndu-se metoda RAS elaborată de Stone și Brown de la Cambridge sau metodele de programare liniară și patratică. Autorul caracterizează toate aceste metode ca procedee de extrapolare. Avantajul lor constă în faptul că pot fi algoritmate și programate, ceea ce permite utilizarea mașinilor electronice de calcul în planificarea la toate nivelurile economiei naționale.

O reformulare matematică a teoriei valorii muncă

■ Lucrarea economistului maghiar András Bródy **Proportions, Prices and Plannig** (Proporții, prețuri și planificare), Akadémiai Kiadó, Budapest, 1970, 194 pag. își propune ca principală sarcină reformularea matematică a teoriei valorii muncă. Ideea centrală a cărții este că teoria valorii și teoria reproducției sînt reflectări duale ale procesului prin care omul își aproprie resursele naturale. Cele două teorii pot fi formulate sub forma a două modele matematice sau a două sisteme de ecuații distincte. Dar, arată Bródy, cele două modele vor fi legate între ele prin relații de interdependență și simetrie. Această dualitate, continuă el, își are originea în faptul că ambele modele au aceiași coeficienți care reflectă interdependența întregului sistem economic. De aceea Bródy optează pentru dezvoltarea paralelă a teoriei valorii și a teoriei reproducției ca interpretări duale ale aceleiași structuri. În mod corespunzător aparatul matematic utilizat cu precădere va fi acela al programării liniare. În prefața lucrării, semnată de W. Leontief, cartea lui Bródy este apreciată ca o contribuție substanțială la sporirea gradului de rigoare al științei economice.

La seminarul de modele prospective

IN CADRUL seminarului permanent de modele prospective, organizat de către Laboratorul de specialitate al Universității București, miercuri, 3 februarie a.c., cercetătorul principal Dan Zorilescu a prezentat nu numai ansamblul de „Cercetări previzionale în Geologia economică", dar și un model românesc original de prognozare a perspectivelor economice pentru regiunea metalogenetică a Carpaților Orientali. În condiții specifice zonei metalogenetice autohtone, mult diferite de cele prelucrate în studiile unor F. Blondel și M. Allais, de exemplu, așadar în ipoteza prof. V. Patriciu, cu privire la continuitatea mineralizației în regiunea Carpaților ,nu s-a mai pus problema estimării perspectivelor miniere pentru zăcăminte de valori superioare unor cifre prestabilite, ci, cum preciza vorbitorul, doar a determinării acestor perspective în general. Miercuri 10 februarie a.c., dr. Radu O. Maier și Ion I. Drăgoescu au relevat unele „Aspecte prospective în etnografie". Și cum, în prezent, mai toți etnografii din țara noastră sînt preocupați de cercetarea, complexă și temeinică, a diferitelor fenomene ce vor fi inserate în Atlasul Etnografic Românesc — semnificînd în plus contribuția românească la conceperea și elaborarea unui Atlas Etnografic al Europei — cei doi vorbitori și-au exprimat punctele de vedere asupra problemelor stringente pe care le ridică cartografierea etnografică, în prospecțiunea etnografică.

Dintr-un unghi de vedere, ce ni s-a părut și nouă cel mai potrivit, conf. arh. D. Vernescu a prezentat, în miercurea următoare „Sistematizarea teritorială ca prospectivă aplicată". Expunerea, documentată, a punctat cîteva ipoteze posibile, dar și esențiale, de analiză și lucru. Spunem totuși „posibile", gîndindu-ne la perspectiva îndepărtată (cel puțin 30 de ani) ce trebuie impusă, dar și la dimensiunea tehnică, în accepția dată de R. Lewandowski, adeseori hotărîtoare în orice asemenea cercetare. Și trebuie neapărat să menționăm că tribuna seminarului a fost folosită pentru un schimb fructuos și fecund de opinii între specialiști de cele mai diverse formații.

În sfîrșit, miercuri 24 februarie a.c., Teofil Roll a iluminat, dintr-un întreg arsenal existent, „Metoda morfologică în cercetarea prospectivă".

Iar miercurea viitoare, 3 martie a.c., dr. Petre Alexandrescu Roman va încerca să delimiteze „Perspectivele sociale ale automatizării industriale și mecanizării agricole".

● Pregătirea economică superioară ați completat-o cu cea inginerească ; ce v-a împins spre o asemenea formație și cum o apreciați în contextul cerințelor ce se pun științelor economice ?

— Activitatea practică, în care se verifică și împlinește pregătirea teoretică, mi-am început-o ca economist în industria constructoare de mașini. Această practică în viața industrială, permițînd să-mi verific eficiența formației economice inițiale, m-a convins de utilitatea însușirii, în continuare, și a unei pregătiri tehnice, nu sumară sau improvizată, ci metodică, prin absolvirea unei a doua facultăți, cu profil ingineresc care, printre altele, m-a ajutat să devin mai analitic, ceea ce consider deosebit de important.

În perspectiva dezvoltării actuale, tocmai în virtutea implicațiilor revoluției tehnico-științifice contemporane, apreciez că interdependența și condiționarea reciprocă dintre pregătirea tehnică și cea economică se accentuează. Aceasta determină creșterea importanței unor soluționări teoretice și practice care pornesc de la cel puțin trei cerințe : economistul modern nu poate să-și îndeplinească eficient rolul de răspundere ce îi revine dacă nu-și însușește un volum suficient de cunoștințe tehnice judicios selectate și, după mine, tot atît de necesare ca și cele matematice ; inginerul economiei moderne trebuie să-și însușească și o pregătire economică temeinică ; o colaborare sistematică dintre cadrele cu pregătire economică și cele tehnice, precum și cu matematicienii, sociologii etc.

● Ca urmare a raportului strîns dintre tehnic și economic, la ce v-ați referit în problematica pe care ați supus-o cercetării ?

— Preocupările în aceste domenii am încercat să le oglindesc în activitatea didactică și de cercetare desfășurată la A.S.E. Ele s-au concretizat și în lucrările, în număr de peste 70, publicate în diferite reviste, ca și în cărți și cursuri universitare. Temele preferate s-au referit la eficiența economică a mașinilor și instalațiilor folosite în comerț, eficiența economică a folosirii izotopilor radioactivi în construcția de mașini, producerii energiei electrice de origine nucleară, propulsia nucleară a navelor comerciale etc.

Aceste preocupări m-au ajutat să formulez chiar un interesant domeniu al cunoașterii, ce constituie obiectul unei noi științe pe care aș denumi-o „tehno-economia nucleară".

● Ce este acest nou domeniu al cunoașterii la care vă referiți : „tehno-economia" ?

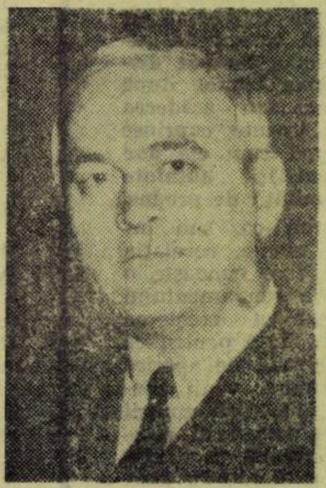

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

conf. ing. dr. Gheorghe PREDA

— În teza mea de doctorat, intitulată „Contribuții la studiul eficienței folosirii tehnicii nucleare în construcția de mașini", am introdus o nouă noțiune intitulată „tehno-economia nucleară". Este necesar să precizez că am pornit de la noțiunea mai generală a **tehno-economiei producției** introdusă în literatura de specialitate în 1963 de o comunicare științifică a ing. Șt. M. Dumitrașcu.

Această nouă sferă a cunoașterii, cred că am putea s-o definim ca știința de graniță, multidisciplinară, care cercetează esența proceselor adînci ale interferențelor fenomenelor tehnice cu cele economice determinate de implicațiile revoluției științifice-tehnice actuale, la nivel macro și microeconomic, inclusiv pentru sectoarele și ansamblul economiei mondiale. Această nouă disciplină reprezintă parte integrantă a științei conducerii economice.

Dezvoltarea și transformarea noilor idei ale tehnoeconomiei într-o veritabilă teorie modernă a conducerii și creșterii economiei actuale la diferite nivele, se înțelege că este deosebit de complicată ; consider însă că va prezenta o importanță deosebită. Aceasta va necesita eforturi unite și mai îndelungate ale unor colective complexe de cercetători organizate de catedrele universitare și institute de cercetare.

Realizările de pînă acum în precizarea problematicii tehno-economiei generale și pe ramuri au fost limitate deși, tot în cercetarea noastră economică, există încercări de extindere a aplicării chiar și la domeniul vieții economice internaționale prin formularea noțiunii de tehno-economie mondială.

● Ce lucrări vă rețin în prezent și ce „ambiții" aveți într-o perspectivă mai largă ?

— Recent am terminat cursul de mașini și instalații în comerț, apărut în 1970 în cadrul Editurii Didactice și Pedagogice și-l pregătesc pentru a 2-a ediție. Am mai multe lucrări sub tipar ; dintre acestea o carte în colaborare care tratează problema coroziunii microbiologice a metalelor, pentru care am elaborat partea economică, un articol despre teoria și tehnologia stabilității produselor, lucrare care vizează depozitarea, transportul și însuși consumul, cu implicații deosebit de importante în economia națională, un articol despre eficiența economică a containerizării etc. Voi continua în cadrul unei lucrări de mai mari proporții să încerc fundamentarea noului domeniu științific al cercetării care constituie obiectul tehno-economiei nucleare.

Rezultatele cercetărilor noastre ne vor folosi și pentru îmbogățirea cursului și pentru dezvoltarea laboratorului de mașini și instalații în comerț, pe care l-am înființat recent în cadrul ASE, fiind primul laborator de acest fel din țara noastră.

Convorbire consemnată de
Florence COSTIN

←

1969, de la an la an, în unii ani se observă o anumită încetinire a ritmului de creștere a producției obținute sau a acumulărilor la 1000 lei fonduri fixe în comparație cu anii precedenți. De aceea, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, problema utilizării cu eficiență cît mai înaltă a fondurilor fixe, a investițiilor făcute, trebuie să stea în atenția tuturor ministerelor, a tuturor unităților economice.

ÎN URMA ANALIZEI nivelului și evoluției investițiilor specifice rezultă că există posibilități de a influența favorabil evoluția acestui indicator în perioada viitoare. Fără a avea pretenția unei cuprinderi exhaustive, în cele ce urmează dorim să menționăm că dintre factorii și măsurile care sînt de natură să contribuie în perioada următoare la îmbunătățirea nivelului și evoluției investițiilor specifice în industrie, se remarcă în mod deosebit :

● desfășurarea pe un front și mai larg a studiilor de previzionare care reprezintă temeiul științific al orientărilor în ceea ce privește utilizarea fondurilor de investiții în ramurile care asigură echilibrul dezvoltării economice generale și realizarea de producții cu eficiență ridicată și cu desfacere garantată ;

● intensificarea preocupărilor privind creșterea investițiilor în fonduri direct productive ; conlucrarea și mai strînsă a proiectanților, constructorilor, furnizorilor de utilaje și a beneficiarilor pentru realizarea lucrărilor de investiții la timp și de bună calitate, concomitent cu realizarea în termene mai scurte a parametrilor proiectați ;

● ridicarea la cel mai înalt nivel a preocupărilor colectivelor întreprinderilor beneficiare de investiții pentru realizarea condițiilor de producție specificate în proiecte și în mod deosebit a celor referitoare la : a) conducerea și organizarea producției și a muncii ; b) calificarea și specializarea personalului întreprinderilor beneficiare de investiții, care va mînui tehnica de producție ; c) studierea posibilităților și inițierea măsurilor necesare pentru utilizarea intensă a capacităților de producție. Efecte deosebite asupra nivelului și evoluției indicatorului analizat va avea de asemenea ridicarea la un nivel și mai înalt a îndrumării și controlului organelor economice de specialitate pe linia respectării prevederilor legale privind îmbunătățirea utilizării capacităților de producție ;

● îmbinarea organică a sarcinilor de reducere a investițiilor specifice, cu un alt obiectiv economic important și anume cu sarcina de creștere a eficienței economice a investițiilor. De aici rezultă că nu trebuie să se piardă niciodată din vedere faptul că realizările ce urmează să se obțină pe linia îmbunătățirii randamentului investițiilor vor trebui conjungate cu realizarea unor înalți indicatori nemijlociți de eficiență, cum ar fi venitul net total actualizat obținut la un obiectiv economic, durata de recuperare a investițiilor din beneficii sau din economii la prețul de cost ș.a., întrucît statului nostru nu îi este indiferent cu ce preț realizează creșterea producției.

P. ROTARU
cercetător principal Institutul de cercetări economice

OTTAWA

MĂSURI PRUDENTE DE RELANSARE

LA 15 FEBRUARIE Banca centrală a Canadei a anunţat o scădere a ratei scontului de la 6 la 5,75%. Reducerea a urmat dezbaterii aprinse în Parlament în cursul căreia politica guvernului a fost criticată, cerîndu-se măsuri mai energice în vederea redresării activităţii economice.

Anul trecut, obiectivul principal în atenţia conducătorilor de la Ottawa a fost combaterea inflaţiei. Măsurile luate au produs efectele aşteptate mai ales în a doua jumătate a anului : ritmul anual de creştere al P.N.B. a trecut de la 3,5% în primele şase luni din 1970 la 2,5% în ultimele şase luni, iar indicele producţiei industriale (1961 = 100) a scăzut de la 175,1 în februarie la 169,4 în septembrie ; tendinţa a continuat în lunile următoare.

Cele mai numeroase nemulţumiri a suscitat ascensiunea şomajului — 538 000 în luna decembrie, adică 6,5% din populaţia activă, — proporţie ce nu mai fusese atinsă de la recesiunea din 1961. Aspectele sociale ale recesiunii au avut efecte deosebit de acute în Quebec — unde proporţia şomajului este cu mult mai ridicată decît media naţională şi unde acesta este un factor agravant al încordării politice existente.

În urma măsurilor antiinflaţioniste adoptate, ascensiunea preţurilor s-a încetinit. În 1970 indicele acestora a urcat cu 3,7% faţă de 4,8% în 1969. Această evoluţie s-a reflectat şi pe planul schimburilor externe. În primele trei trimestre din 1970 exporturile au crescut cu 15%, iar importurile cu numai 2%, înregistrîndu-se astfel primul excedent în balanţa conturilor curente din ultimii 20 de ani (între 500 şi 700 milioane dolari — după evaluări preliminare). Poziţia dolarului canadian s-a întărit, cursul acestuia, faţă de cel al S.U.A., ajungînd la 98 de cenţi în loc de 92,5 la 31 mai 1970, atunci cînd Canada a introdus cursul flotant.

Exportul a constituit un stimulent important al activităţii economice. Se consideră că fără sporirea acestuia recesiunea ar fi avut un caracter considerabil mai pronunţat.

În această situaţie, la sfîrşitul anului au fost adoptate unele măsuri de redresare. În noiembrie rata scontului a fost redusă de la 6,5 la 6%, iar la 3 decembrie ministrul finanţelor a prezentat o a doua versiune a bugetului pe exerciţiul în curs, acordîndu-se înlesniri fiscale care să stimuleze investiţiile. Cu toate acestea, numeroşi economişti canadieni consideră că activitatea economică va continua să mai lîncezească un timp şi se va redresa în a doua parte a anului. Scontîndu-se pe o creştere reală a P.N.B. de 5,5% în anul 1971 şi ţinîndu-se seama că sporul anual al forţei de muncă este de 3% iar acela al productivităţii de 2,5%, nu se speră totuşi o reducere a ratei şomajului, care, după unele aprecieri, ar putea să atingă chiar 8% în următoarele luni. De aceea se consideră că măsurile deflaţioniste au fost prea categorice şi că ar fi trebuit să se treacă mai curînd şi mai energic la stimulente ale redresării. Într-un studiu intitulat „Perspectivele economiei şi construcţiilor în 1971", profesorul O. J. Firestone de la Universitatea din Ottawa, de pildă, aprecia şi el că frînarea activităţii a fost prea puternică. Este adevărat că jugularea hotărîtă a inflaţiei a asigurat o mai profundă însănătoşire a economiei pe termen lung şi apărarea puterii de cumpărare a dolarului canadian venind astfel în ajutorul celor cu venituri scăzute. Cu toate acestea, bazîndu-se pe date cuprinse într-un studiu al O.C.D.E. economistul canadian atrage atenţia că s-a creat un decalaj între ţara sa şi celelalte ţări industriale în ce priveşte gradul de încetinire a producţiei şi de reducere a preţurilor. Astfel în 1970 producţia industrială a crescut în Canada cu numai 1,1% în timp ce în celelalte ţări, cu excepţia S.U.A., Angliei şi Italiei, sporul a fost între 2 şi 10%, la cealaltă extremă situîndu-se Japonia cu 18%. Indicele preţurilor de consum a urcat de asemenea cel mai puţin în Canada. De la mijlocul anului 1969 pînă la mijlocul anului 1970 acest indice a urcat cu 4% în R.F.G., cu 5,8% în S.U.A., cu 6% în Franţa, cu 6,2% în Japonia, cu 6,7% în Anglia şi numai cu 3,3% în Canada. În acelaşi timp Canada înregistrează cea mai ridicată rată a şomajului din ţările respective şi una din cele mai importante subutilizări ale capacităţilor de producţie. Creşterea potenţială reală a P.N.B. în 1970, apreciază profesorul Firestone, a fost de 5.5% iar sporul efectiv a fost numai de 2,9%. Problema care se pune, după Firestone, nu este dacă măsurile antiinflaţioniste au fost necesare ci mai curînd dacă trebuiau să meargă atît de departe în raport cu măsurile luate de alte ţări. Chiar o reducere mai mică a creşterii preţurilor ar fi menţinut puterea competitivă a mărfurilor canadiene pe piaţa externă, permiţînd însă o utilizare mai deplină a resurselor ţări. Firestone apreciază la 2 miliarde de dolari sporul P.N.B. care ar fi fost posibil şi la 200 de mii — locurile de muncă noi ce puteau fi create prin trecerea mai promptă la o politică economică de stimulare.

Un punct de vedere similar a fost adoptat şi în dezbaterile parlamentare. Deosebit de virulentă a fost critica liderului opoziţiei conservatoare — Stanfield care acuza guvernul că a provocat şomaj printr-o politică deflaţionistă prea riguroasă şi că măsurile adoptate pînă acum sînt insuficiente. Aceeaşi părere a fost exprimată de ministrul muncii din Quebec, Cournoyer, şi de unii lideri sindicali, care cer reduceri de impozite şi cheltuieli publice mai importante.

Ministrul finanţelor — R. Benson — a insistat însă asupra necesităţii unei mînuiri prudente a pîrghiilor fiscale şi monetare acordîndu-se atenţie în continuare pericolului revenirii tensiunilor inflaţioniste care persistă pe plan mondial. Obiectivul principal în politica economică va fi realizarea unei expansiuni moderate şi combaterea disparităţilor în dezvoltarea regională.

Irina VIANU

REPERE

• „ELVEŢIA NU ARE ÎN VEDERE O ADERARE LA C.E.E.". — a declarat şeful departamentului politic federal, Pierre Graber. El a precizat : „Politica neutralităţii reprezintă unul din pilonii confederaţiei ; or, Piaţa Comună este mult mai mult decît o asociaţie economică, întrucît are o serie de scopuri politice, ceea ce înseamnă o incompatibilitate între apartenenţa la C.E.E. şi neutralitate".

• PRODUCŢIA INDUSTRIALĂ FRANCEZĂ a crescut în 1970 faţă de anul precedent cu 5,8%. Potrivit raportului anual al economiei Franţei, dat publicităţii la Paris, cele mai importante creşteri le-au înregistrat industria automobilelor — 13,4%, producţia de petrol şi gaze naturale — 11,2%, industria electrotenică — 10,5%, precum şi industria chimică, 8,4%. În domeniul bunurilor industriale de consum faţă de anul 1969 s-a înregistrat o uşoară scădere.

• ITALIA A FOST VIZITATĂ de peste 32 milioane turişti străini în anul 1970. Potrivit cifrelor date publicităţii de Institutul naţional al turismului (F.N.I.T.), veniturile Italiei provenite din turism s-au ridicat anul trecut la 200 miliarde lire.

• COSTUL VIEŢII a crescut în Argentina în cursul anului trecut cu 22%, o altă creştere, de 5%, fiind înregistrată numai în cursul lunii ianuarie 1971. În prezent, în Argentina există peste 700 000 de şomeri, şi rîndurile lor continuă să crească.

• PARTICIPANŢII la lucrările celei de-a 10-a sesiuni a Comisiei economice O.N.U. pentru Africa au adoptat o rezoluţie în care se reafirmă „adeziunea totală la principiul exercitării de către ţările africane a suveranităţii depline asupra resurselor lor naturale" şi se recunoaşte „legitimitatea măsurilor luate de ţările africane producătoare de petrol pentru exercitarea efectivă a acestei suveranităţi". Conferinţa a definit perspectivele dezvoltării economice şi sociale a Africii pentru anii '70, preconizînd un ritm mediu anual de creştere de 6% pentru ţările acestui continent.

• EXPORTURILE JAPONIEI au sporit cu 21% în 1970, depăşind pentru prima oară 20 miliarde dolari. În creştere cu 90,3 milioane dolari, rezervele monetare atingeau la sfîrşitul anului 4,3 miliarde dolari

• COMENZILE STRĂINE DE ARMAMENT FRANCEZ au atins în 1970 nivelul record de 7230 milioane de franci, scrie revista *Perspectives*. Din această sumă materialul aeronautic reprezintă mai mult de 5 miliarde.

• ŞOMAJUL ÎN MAREA BRITANIE, care a atins în ianuarie nivelul cel mai ridicat din perioada postbelică, s-a accentuat luna aceasta şi mai mult. La 15 februarie în Marea Britanie au fost înregistraţi oficial 721 143 şomeri, reprezentînd 3,1 la sută din forţa de muncă activă. Se apreciază că această tendinţă va continua să se accentueze în lunile următoare.

• GUVERNUL ELVEŢIAN a anunţat că intenţionează să interzică zborurile avioanelor supersonice deasupra acestei ţări. Această restricţie face parte dintr-o serie de acţiuni preconizate la Berna în vederea combaterii zgomotului.

• ULTIMA REDUCERE A RATEI SCONTULUI în S.U.A. de la 5 la 4,75% a determinat experţii monetari din Europa occidentală să-şi exprime îngrijorarea că această măsură va provoca un nou afiux de capitaluri americane spre Europa, intensificînd presiunile inflaţioniste.

• VENITURILE OBŢINUTE DE KUWEIT din exploatarea bogăţiilor sale petroliere vor spori în următorii cinci ani cu aproximativ 1 250 milioane de lire sterline, se arată într-un comunicat oficial al guvernului kuweitian. Această importantă creştere va fi rezultatul direct al noului acord încheiat la Teheran între cele şase ţări producătoare de petrol din Golful Persic şi companiile occidentale.

• CHRYSLER, a treia firmă producătoare de automobile din S.U.A., a încheiat anul 1970 cu pierderi de 7,6 milioane de dolari, după ce în 1969 înregistrase un beneficiu de 100 milioane dolari. Pierderile provin în special de la filialele sale din Spania şi Anglia.

• ZĂCĂMINTELE DE PETROL descoperite pînă în prezent în Marea Nordului de către Olanda, Norvegia şi Marea Britanie vor permite extragerea anuală a unei cantităţi de 50 milioane tone de petrol, a declarat John Davies, ministrul britanic al industriei. El a afirmat că recentele acorduri de la Teheran au făcut mai imperioasă necesitatea exploatării acestor zăcăminte, mai ales în vederea „garantării securităţii aprovizionării cu petrol a Angliei".

VIZOR

ŞI LEGENDELE MOR

PRIN NEGAREA sacerdotalului „crede şi nu cerceta", scormonitorii legilor vieţii şi ale morţii au descoperit de multă, de foarte multă vreme că îndoiala este o componentă indivizibilă a ecuaţiei cunoaşterii. Fără să fetişizez angoasele lui Spinoza, reacţionez, totuşi, cu o constantă doză de scepticism în faţa afirmaţiilor prea categorice.

Citind însă ultimul best-seller al literaturii economice americane — „The Potentates", de Ben B. Seligman — am parcurs bizara metamorfoză de la îndoiala primară la încheiala-că-această-îndoială-mai-este-justificată. Ceea ce face autorul în incursiunea sa subintitulată „Afacerile şi oamenii de afaceri în istoria Americii" este, de fapt, o necruţătoare demitizare a **businessmanului** care de aproape două secole este prezent în conştiinţa unei mari părţi a opiniei publice nord-americane cu aureola unui **erou fără teamă şi fără prihană.** Legenda virtuţiior prin care a fost clădită economia acestei ţări este atacată de la temelie şi citind cartea ai senzaţia, aşa cum se exprima un recenzor, că un „nor de lăcuste devorează febril grădina Edenului". Henry Ford este coborît de pe soclul genialităţii şi prezentat drept un personaj ignorant şi bigot, Robert Fulton, Eli Whitney, Alexander Graham Bell sînt scoşi din legenda „întreprinzătorilor" şi plasaţi în tagma celor care au profitat de pe urma ideilor şi descoperirilor altora. Războiul civil, scrie Seligman, a fost declanşat nu pentru eliberarea sclavilor, ci pentru un întreg complex de interese economice din care sclavajul făcea parte integrantă. Şi naraţiunea continuă pe acelaşi ton caustic, de la „afacerile" vizînd jefuirea flotelor cu comori ale Spaniei pînă la investiţiile regilor finanţei din anii 70 ai secolului nostru „ale căror preocupări nu vizează nicidecum interesele omului de rînd, ci controlul asupra complexului militaro-industrial".

Dincolo de numeroasele sale disecţii asupra unor personaje concrete, odiseea „potenţaţilor" reţine atenţia mai ales prin ineditul demitificator al unghiului de incizie. Businessmanul urmăreşte un singur scop : dolarul, conchide autorul. Iar această urmărire a dolarului nu poate fi niciodată **pro bono publico.**

Şi astfel Seligman năruie o frumoasă legendă.

Nic. MAVRODIN

ÎNVĂŢĂMÎNTUL SUPERIOR ŞI CERCETAREA ECONOMICĂ ÎN S.U.A. (I)

ÎN ULTIMII 20 de ani organizarea cercetării şi a învăţămîntului superior în S.U.A. a fost supusă unor modificări importante. Pentru a aprecia schimbările recente şi organizarea actuală a cercetării şi a învăţămîntului superior economic din S.U.A. este necesar să înţelegem anumite convenţii în concepţia americană despre economist şi activitatea acestuia.

De obicei în Statele Unite „un economist" este un profesionist cu o educaţie aleasă. El adesea are titlul de doctor şi predă sau face cercetări în domeniul economiei generale. Pe de altă parte, acei care dirijează activitatea economică privată sau activitatea de stat sînt de obicei numiţi „administratori", îndeosebi atunci cînd ei deţin poziţii de răspundere în organizaţii mai mari. În ultimii ani majoritatea „administratorilor" au căpătat o pregătire în şcoli de conducere economică sau de administraţie publică.

Uzanţa de a face deosebirea între „economist" şi „administrator" a apărut în secolul trecut. Întreprinderile economice şi guvernele aveau un aparat mai redus şi mai puţin complex şi mediul în care acţionau era mai simplu. „Arta" administraţiei era mai importantă decît „ştiinţa" administraţiei. Administratorul, conducătorul şi organizatorul activităţii economice, al cărui tip era omul de afaceri, era numit adeseori un „self-made man" (un om care a ajuns prin forţele proprii), instruit prin experienţă mai curînd decît prin studiu în învăţămîntul superior.

Pe de altă parte economistul era un profesor cu titlu academic, un filozof. El studia problemele sociale mari şi se ocupa de „legi economice" complexe. Se considera că el nu are „simţ practic". În timp ce el putea avea ceva de spus despre rolul activităţii economice în societate, el nu se preocupa nemijlocit despre modul în care o anumită activitate poate deveni mai profitabilă, sau o administraţie de stat mai eficientă. Economiştii nu spuneau multe despre administraţie şi administratorii aveau puţine de spus despre economie.

A doua fază de dezvoltare a început în deceniul 1920—1930 şi în deceniul următor şi a continuat în prima perioadă de după război. În aceşti ani conducerea administrativă şi economică a devenit mai complexă. Acei care se ocupau de administraţie şi economie au început să urmeze mai frecvent învăţămîntul superior, mai ales după cel de al II-lea război mondial. Drept urmare în aceşti ani a sporit foarte mult solicitarea de acces la învăţămîntul practic administrativ.

O a treia fază de dezvoltare a început la sfîrşitul deceniului 1950—1960 şi ea continuă încă. În această perioadă ştiinţa economică a încorporat cîteva teorii şi metode noi care au făcut posibilă aplicarea largă şi intensivă a cunoştinţelor economice în administraţie. În acelaşi timp firmele de afaceri s-au extins mult şi mediul în care acţionau a devenit mai complex. Din aceste motive administratorii au devenit cu mult mai interesaţi în aplicarea cunoştinţelor economice şi a altor ştiinţe sociale.

Această fază a dus la o mai mare unitate de concepţie în economie şi administraţie şi la o apropiere a lor în practică şi în învăţămînt.

CERCETAREA ECONOMICA şi a administraţiei nu a căpătat vreun sprijin în Statele Unite decît după cel de al II-lea război mondial. Pînă atunci ea se realiza numai în cîteva universităţi fruntaşe, ca o activitate anexă a predării. Cele două decenii, din 1950 şi pînă în 1970, au fost martore a unei mari dezvoltării a cercetării. Catedrele universitare au constituit în continuare centrele majore de cercetare. În plus s-au creat noi instituţii de cercetare între care (1) departamente private de cercetare în corporaţii industriale, financiare, comerciale şi de servicii, (2) departamente de cercetare în agenţii guvernamentale, (3) societăţi de cercetare specializate private, şi (4) centre de cercetare specializate în universităţi.

Astăzi fiecare corporaţie importantă din Statele Unite are un departament pentru cercetare economică şi volumul cercetării economice în corporaţii a crescut rapid. Cu toate acestea corporaţiile industriale nu acordă nici pe departe acelaşi sprijin cercetării economice şi administrative ca şi aceleia privitoare la ştiinţele naturii sau la tehnică. Departamentele de cercetare cele mai mari din corporaţii se găsesc deobicei în bănci sau alte întreprinderi financiare care se ocupă de cercetarea economică pentru a examina posibilităţile de investiţii, a prevedea activitatea economică şi a aduna şi difuza informaţii economice pentru clienţii lor.

Cercetarea economică efectuată de agenţiile federale şi de stat se ocupă mai ales de adunarea şi difuzarea de date care îşi au originea în altă parte. **Cea mai importantă cercetare efectuată de către departamentele guvernamentale se referă la previziuni economice, contabilitatea statelor şi cea naţională şi planificarea economică.**

Societăţile private specializate în cercetarea economică au înregistrat probabil ritmurile de dezvoltare cele mai rapide. În cercetare ele oferă avantajele utilizării pe scară largă şi specializată a unor cercetători calificaţi şi a unui echipament de prelucrare a datelor.

Societăţi specializate cercetează o varietate de teme între care amplasarea unei organizaţii economice şi a serviciilor, metodele de lucru, pieţele, relaţiile umane de muncă, sistemele informaţionale şi sistemele de adoptare a deciziilor. Contractele cu agenţiile guvernamentale specifică de obicei teme mai largi, între care amplasarea unor centre culturale sau de recreare, sisteme de dezvoltare locală şi regională, sisteme de planificare şi de alcătuire a bugetelor, protejarea mediului şi altele.

Centrele de cercetare economică şi administrativă s-au dezvoltat mult în ultimii ani în universităţi. Un important motiv al acestei creşteri a fost dezvoltarea universităţilor în general precum şi faptul că autorităţile publice au fost dispuse să aloce o parte din bugetele universitare pentru cercetare. Fondurile bugetare au fost disponibile de obicei pentru clădiri în care să se efectueze cercetările, pentru a plăti salariul unui director pentru cercetare, uneori şi a unui adjunct al acestuia precum şi a plăti un personal puţin numeros care să alcătuiască secretariatul şi să îndeplinească sarcinile funcţionăreşti. Restul fondurilor sînt obţinute pe bază de contracte de cercetare încheiate cu organizaţii economice sau agenţii guvernamentale. Din acest punct de vedere centrele de cercetare universitare se aseamănă cu societăţile de cercetare private, fără profit. Cu toate acestea centrele universitare dispun de avantaje foarte importante în comparaţie cu societăţile private. În primul rînd după cum s-a menţionat ele sînt subvenţionate parţial din bugetele universitare. Un lucru şi mai important, ele dispun de (acces lesnicios la centrele de calculatoare ale universităţilor (deşi deobicei contra unei taxe) şi de disponibilitatea unui flux larg şi variabil de forţă de muncă foarte calificată. Centrele universitare de cercetare pot apela la profesori universitari astfel ca aceştia să lucreze pentru realizarea contractelor. O altă sursă importantă de forţă de muncă calificată este constituită de aceia care lucrează pentru obţinerea titlului de **„master"** şi de **„doctor"**. Sistemul american prevede că astfel de persoane au obligaţia să frecventeze cursuri şi să elaboreze dizertaţii. În acest timp ei doresc să participe la cercetări pe bază de contracte, nu numai pentru că o asemenea muncă reprezintă o sursă de venituri ci mai ales deoarece ea constituie baza dizertaţiei.

În pofida dezvoltării centrelor de cercetare economică şi administrativă, o parte importantă din cercetare este realizată de cadre didactice individuale. Universităţile şi institutele de învăţămînt superior din America s-au străduit mult pentru a încuraja activitatea de cercetare a cadrelor lor didactice (în acest articol cuvîntul „universitate" se referă atît la universităţi cît şi la institutele de învăţămînt superior, cum este de pildă, The Massachusetts Institute of Technology).

Cadrele didactice au voie să lucreze un anumit timp în fiecare săptămînă pentru contracte externe fără a li se reduce salariul de profesor (în Universitatea Statului Arizona pînă la o zi pe săptămînă). Sarcinile de predare sînt reduse (cu cîţiva ani în urmă această universitate a redus norma de predare de la 12 ore pe săptămînă la 9 ore şi în multe universităţi importante ca Harvard, Universitatea din California sau M.I.T., norma de predare este de şase ore sau mai puţin pe săptămînă). Unele universităţi alocă fonduri pentru cercetare în scopul efectuării unei asemenea activităţi de către cadrele didactice în timpul verii şi pentru a acoperi cheltuielile suplimentare de cercetare în decursul anului (în Universitatea statului Arizona cel puţin 50 de persoane capătă plată suplimentară în timpul verii pentru cercetare).

Majoritatea universităţilor au un sistem prin care se acordă concedii la fiecare 6 sau 7 ani cadrelor didactice, care primesc în acest timp salariu dar nu au obligaţia să predea şi au astfel posibilitatea să efectueze cercetări sau să se pună la curent cu ultimele cunoştinţe în domeniul respectiv. În sfîrşit, activitatea de cercetare şi publicistică au devenit considerentele cele mai importante în angajarea şi promovarea cadrelor didactice.

Influenţa acestor măsuri a fost de a promova în aşa măsură cercetarea de către cadrele didactice din universităţi încît acestea şi-au menţinut un rol de frunte în cercetare, în pofida dezvoltării simultane a altor organisme de cercetare. De fapt, principalele universităţi s-au orientat atît de mult spre cercetare şi publicare încît ele au fost criticate pentru că neglijează funcţia lor educativă.

Cu toate aceste efecte negative ale puternicei orientări spre cercetare a universităţilor, dezvoltarea cercetării economice şi administrative a dus la recunoaşterea mai deplină, în rîndul cercetătorilor, a unităţii conceptuale a disciplinelor. Pe de o parte, de exemplu, problemele practice ale administraţiei i-au inspirat pe cercetătorii eco-conomiei să aplice bogatul lor aparat teoretic la noi metode de măsurare şi de analiză empirică. Pe de altă parte, cercetătorii în probleme administrative au descoperit în economie baza teoretică de care ducea lipsă în trecut propria lor disciplină.

Marvin R. JACKSON
profesor de economie
la Universitatea Statului Arizona

LEXICON

1. **„ECONOMICS" :** Se foloseşte în Statele Unite în acelaşi sens ca termenul de „economie politică" în România. În economie nu se cuprinde contabilitatea, managementul, marketingul sau finanţarea întreprinrii (dar se cuprinde finanţarea publică).

2. **„ADMINISTRATION" :** Managementul şi conducerea unei unităţi economice sau politice. În Statele Unite se face o deosebire între „administraţia economică" — managementul şi conducerea firmelor private, şi „adminisraţia publică" — managementul şi conducerea unităţilor de stat sau a întreprinderilor publice.

3. **„ECONOMIC ADMINISTRATION":** Disciplină de învăţămînt superior, include de obicei contabilitatea, managementul, finanţele, marketingul, legislaţia economică şi statistica economică.

4. **„LIBERAL SCIENCES AND ARTS" :** Termen care descrie disciplinele tradiţionale şi de învăţămînt superior, inclusiv istoria, filozofia, fizica, chimia, economia politică, matematica etc. dar nu şi disciplinele „profesionale" sau tehnice cum ar fi pedagogia, administraţia economică, construcţiile de maşini, medicina, dreptul sau arhitectura.

5. **„DEPARTMENT" :** De obicei unitatea administrativă şi universitară inferioară din instituţiile americane de învăţămînt superior. „Departamentul" reprezintă un colectiv profesoral care se ocupă de o disciplină, cum ar fi istoria sau matematica şi răspunde de definirea şi prezentarea disciplinei respective.

6. **„FACULTY"** (tradus în text prin catedră) : Se referă de obicei la un colectiv de profesori şi alte cadre didactice.

7. **„COLLEGE"** (tradus în text prin facultate sau institut) : 1) Prima subdiviziune importantă a universităţilor americane, specializată de obicei într-un anumit domeniu ca de exemplu construcţiile de maşini sau „artele liberale" sau dreptul, sau administraţie economică sau, 2) o instituţie de învăţămînt superior independentă, cu durată de 4 ani, care nu oferă de obicei posibilitatea unor studii postuniversitare.

8. **„JUNIOR COLLEGE" :** O şcoală cu durată de doi ani, de învăţămînt superior, care oferă atît cursuri ce duc la o specializare finală tehnică cît şi programe care dau posibilitatea de a continua studiile la un „college" de 4 ani sau la o universitate.

9. **„BACHELOR DEGREE" :** Primul titlu acordat de instituţiile americane de învăţămînt superior, care necesită de obicei 4 ani şi uneori 5 ani de studii. Cel mai obişnuit titlu de „Bachelor" este „Bachelor of Art" (B. A.) şi „Bachelor of Science".

10. **„UNDERGRADUATE" :** Un termen care se referă la studenţi, la cursuri sau programe de studiu înainte de obţinerea titlului de „Bachelor".

11. **„GRADUATE" :** Un termen care se referă la studenţi, cursuri sau programe de studiu ce au loc după ce s-a acordat titlul de „Bachelor" însă înainte de obţinerea titlului de „Doctor".

12. **„POST-GRADUATE"** (tradus în text prin post-universitar) : Adesea sinonim cu „graduate" dar însemnînd uneori şi studii efectuate după obţinerea titlului de „doctor".

13. **„MASTER'S DEGREE" :** Primul titlu după acela de „Bachelor". Titlul de „Master" necesită de obicei frecventarea timp de un an a unor cursuri şi o teză scrisă, deşi uneori se mai cere încă o jumătate de an de cursuri în locul tezei.

14. **„GRADUATE COURSE" :** Un curs urmat de obicei numai de studenţi care au titlul de „Bachelor".

15. **„DOCTOR OF PHILOSOPHY (Ph. D.) :** Cel mai înalt grad universitar care se acordă de universităţile americane nu numai în domeniul filozofiei, dar şi în economie, etc. Nu există titlul de „doctor în economie", dar există titlul „doctor în conducerea întreprinderilor" (Doctor in business administration — D.B.A.).

TEORIA LUI KEYNES

(Urmare din pag. 15)

Într-o primă aproximare, putem fi de acord cu consideraţia făcută de L. Stroja, în **Cuvîntul înainte** care însoţeşte traducerea românească a „Teoriei generale", că lucrarea conţine elementele unui adevărat breviar al intervenţionismului, că ea iniţiază teoria politicii economice a statelor capitaliste occidentale avansate.[1]) În măsura în care această aproximare este menită să dea impuls cercetărilor de politologie economică marxistă, care trebuie să aibă pentru analiza lucrărilor nemarxiste corespunzătoare un punct de referinţă, ea este satisfăcătoare. Ar fi însă greşit dacă din contestarea caracterului de „teorie generală" a keynesismului s-ar ajunge la contestarea caracterului său primordial de teorie economică[2]).

Keynesismul în general, şi „Teoria generală" în cazul dat, sînt şi rămîn ceea ce L. Stroja numeşte în **Cuvîntul înainte** „momentul keynesian al gîndirii economice", necesar în mod egal politologului economist, cît şi celui preocupat de istoria teoriilor economice. Apreciind necesitatea cunoaşterii de pe poziţii marxist-leniniste creatoare a „Teoriei generale" — autorul **Cuvîntului înainte** o consideră expresia sintetică (deci teoretic-generală) nu numai a unui moment precis din istoria capitalismului monopolist care se orienta spre capitalismul monopolist de stat, ci şi prefigurarea, în ipoteze, a unor probleme ale capitalismului zilelor noastre. Dacă ne-am permite să adăugăm ceva aici, ar fi doar consideraţia că prin sinteze de felul „Teoriei generale", teoriile economice de pe poziţiile marxism-leninismului pot înţelege mai deplin nu numai, şi nu în primul rînd, avatarurile politicii economice a capitalismului actual, cît dialectica intimă a fenomenelor şi proceselor reale din sistemul capitalist, influenţa ideilor asupra psihologiei sociale şi, corespunzător, a schimbărilor în psihologia socială, în particular a întreprinzătorilor asupra realităţii economice. Este un domeniu în care este încă foarte mult de făcut, inclusiv în elaborarea evoluată a teoriilor economice de tip marxist.

O VREME, teoriile de tip keynesian erau fie ignorate, fie subestimate în teoriile economice de tip marxist, inclusiv în studiile de istorie a teoriei. Valorificînd însă spiritul marxist în istoria critică a teoriilor economice, cît, mai ales, evaluînd mai lucid necesităţile luptei ideologice pe tărîmul realităţilor economice, treptat, keynesismul apare pentru literatura marxistă un domeniu interesant, nu numai pentru valenţele sale congnitive, dar şi pentru cele practic-acţionale. De aceea, este salutară apariţia traducerii româneşti a „Teoriei generale" a lui J. M. Keynes. Încercînd stabilirea unor coordonate — suplimentare la **Cuvîntul înainte** care însoţeşte traducerea — ne-am permite să atragem atenţia cititorului român asupra următoarelor momente ale discursului keynesian.

Keynesismul s-a constituit ca o „erezie" faţă de concepţiile tradiţionale anterioare, în particular faţă de liberalismul laissez-faire-ului. Sînt dovezi că, treptat, din ambele părţi s-au produs apropieri pe terenul comun al apologeticii capitalismului în ceea ce are el esenţial ca sistem economic: „Ceea ce este important pentru stat — precizează J. M. Keynes — nu este de a prelua proprietatea asupra instrumentelor de producţie", ci dacă „măsurile de control central preconizate de noi reuşesc să statornicească un volum global al producţiei cît mai apropiat cu putinţă de volumul corespunzător ocupării depline, atunci teoria clasică este restabilită în drepturi începînd de la acest punct".[3]) Probabil că în replică — istorică şi logică — liberalismul „clasic" s-a „reformat" din 1938 ca liberalism-social, socialism liberal sau neoliberalism. Această convergenţă reală din gîndirea economică nemarxistă actuală îşi are explicaţia în terenul comun al apologeticii.

Keynesismul s-a constituit ca o replică la teoria şi practica socialismului şi comunismului ştiinţific. Se ştie însă că, vrînd sau nevrînd, chiar de la primele sale lucrări J. M. Keynes confirma, prin criticile sale şi prin soluţiile diferitelor probleme de specialitate ale capitalismului, unele dintre măsurile, mai ales tactice, ale bolşevicilor. Şi în „Teoria generală" se găsesc destule aprecieri şi previziuni care amintesc de punctul de vedere al criticii socialist — şi comunist — ştiinţifice la adresa „defectelor principale ale economiei societăţii" în care a trăit şi pe care a apărat-o cu tot talentul său J. M. Keynes. Şi totuşi keynesismul este — istoric şi logic — contrapus marxism-leninismului, prin conţinutul şi, dacă nu programatic, măcar într-o intenţionalitate fără echivoc exprimată. Caracterul antimarxist răzbate, ce-i drept izolat, dar deliberat, expres. Dar abia atunci se vede penuria regretabilă a teoreticianului J. M. Keynes faţă de marxism (compararea influenţei lui K. Marx cu cea a lui S. Gesell, obscurul profet straniu, sau considerarea drept inacceptabilă a alternativei „socialismului de stat" la „defectele" capitalismului), domeniu care a şi atras preocuările Joanei Robinson de aprofundare a marxismului de pe poziţiile keynesismului. Oricum ar fi însă, anticomunismul lui J. M. Keynes nu este şi nu poate fi asimilat cu un anticomunism agresiv.

Poate că aceste împrejurări explică, o dată în plus, interesul pe care de 35 de ani teoria keynesiană a folosirii forţei de muncă, a dobînzii şi a banilor continuă să-l stîrnească în cercurile de specialitate occidentale. Oricum, cititorul român este în situaţia de a aprecia, după un examen care poate fi considerat istoriceşte ca edificator, în ce măsură J. M. Keynes şi „teoria sa generală" merită acest interes şi din partea sa.

---

1) J. M. Keynes, Teoria generală a folosirii mîinii de lucru, a dobînzii şi a banilor, Editura ştiinţifică, 1970, p. 7, 20, 22, 26.
2) L. c., p. 384—385.
3) L. c., p. 380.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

ELVEŢIA

SCHIMBURILE EXTERNE ÎN 1970

COMERŢUL exterior elveţian s-a caracterizat anul trecut printr-o creştere considerabilă a sporului procentual al importurilor şi prin regresul ritmului de expansiune a exporturilor. Acestea din urmă s-au mărit în valorile curente cu 10,7 (faţă de +25,3% în 1969), pe cînd cele dintîi au sporit cu 22,6% (1969: +17%). În felul acesta, exportul atingînd 22,14 miliarde franci elveţieni, iar importul 27,87 miliarde, a rezultat un nivel record al deficitului balanţei de plăţi în sumă de 5,73 miliarde franci, faţă de 2,72 miliarde în anul precedent. Cota de acoperire a importului prin export a scăzut într-un an de la 88% la 79,4%.

La exportul elveţian participă, cu puţine excepţii, toate ramurile importante ale industriei. O caracteristică a sa constă în ponderea ridicată a metalurgiei prelucrătoare, care reprezintă peste 50% din total. În 1970 această ramură şi-a mărit exportul într-un ritm mai mare decît media şi anume cu 12,4%, ajungînd la circa 11,8 miliarde franci. Cel mai mare spor în cadrul grupei respective de mărfuri s-a înregistrat la maşinile neelectrice şi anume cu 14,8%, ceea ce a mai apropiat-o de atingerea proporţiei de 50% din exportul total al metalurgiei prelucrătoare (circa 5,2 miliarde franci în 1970, din totalul de 11,8 miliarde). La ceasuri, care s-au exportat în 1970 în număr de peste 79 milioane de bucăţi, sporul valoric a fost de 6,1%, suma ajungînd la 2,6 miliarde franci, adică 22,3% din exportul metalurgiei şi circa 11,9% din întregul export al Elveţiei.

A doua ramură industrială ca importanţă a participării la export este chimia. Volumul absolut pe care l-a atins în 1970 se exprimă în circa 4,7 miliarde franci, ceva mai mult de 20% din exportul total. Produsele farmaceutice au reprezentat 0,9 miliarde franci, coloranţii sintetici — ceva mai mult de 0,9 miliarde. Întregul export al ramurii a crescut cu 10%, deci sub medie. Un ritm de creştere şi mai mic, de 7,4%, s-a înregistrat la produsele industriei textile, care cu 1,95 miliarde franci au deţinut ceva mai puţin de 10% din exportul total al ţării. Cel mai mare spor procentual l-a cunoscut industria alimentară, şi anume cu 19,2%, mai ales la produse din tutun, brînzeturi şi supe. Participarea ramurii alimentare s-a exprimat anul trecut în 1,33 miliarde franci.

Dintre grupele mari de mărfuri, bunurile de investiţii au reprezentat în 1970 în exportul Elveţiei circa 33%, materiile prime şi semifabricatele 37%, bunurile de consum 30%. În cadrul importului, ponderea bunurilor de investiţii a fost de aproape 19%, cea a bunurilor de consum de 31%, a materiilor prime şi semifabricatelor de circa 45%, restul revenind purtătorilor de energie. Ca ritm de creştere al importului, pe primul loc s-au situat anul trecut bunurile de investiţii: +34,9%, în comparaţie cu 12,6% în 1969. Au urmat în ordine materiile prime şi semifabricatele cu +22,8% (+20,7%), în timp ce sub media de creştere a importului total s-au situat bunurile de consum (+16,6%, faţă de +17,8% în 1969) şi purtătorii de energie (+18%, faţă de +0,1%). Mergînd mai în detaliu, au crescut cel mai mult importurile de maşini, instrumente şi aparate (+32,3% în 1970), de automobile (+24,9%), oţeluri aliate (+62,2%), chimicale brute (+21%), tricotaje (+26,7%) şi tutun brut (+65,9%).

Sub aspectul repartizării geografice, în importul Elveţiei s-a constatat în 1970 o uşoară creştere a ponderii ţărilor europene, mai ales în favoarea Pieţei Comune. Sporul importului, în sumă de 5,14 miliarde franci elveţieni, a revenit în proporţie de 3,08 miliarde (+23,3%) ţărilor Pieţei Comune, de 0,97 miliarde ţărilor A.E.L.S. (+23,6%), de 0,19 miliarde restului Europei (+21,4%) şi de circa 0,90 miliarde altor continente (+19,9%). Dintre ţările Pieţei Comune sporul cel mai mare l-a înregistrat importul din R.F.G. (+1,70 miliarde), la o distanţă apreciabilă urmînd Franţa şi Italia. La export, o oarecare creştere a schimburilor cu ţările europene s-a datorat, dimpotrivă, aproape exclusiv comerţului cu partenerii Elveţiei din A.E.L.S. În această situaţie, de încetinire simţitoare a exporturilor mai ales spre Piaţa Comună, deficitul balanţei comerciale cu această grupare a crescut cu două cincimi, ajungînd la peste 8 miliarde franci în 1970. În comerţul cu ţările din alte continente Elveţia are un sold activ, care s-a redus însă anul trecut cu 14,5%, însumînd 1,8 miliarde franci.

HOMO ECONOMICUS

DE 45 DE ORI CRIZĂ

UNDEVA **pe harta Europei, în ziua aceea fără nume, venise vremea** *pentru industria discului să-şi dea seama că totul — sau aproape totul — fusese o* **iubire absurdă.**

Aţi recunoscut, desigur, în cuvintele subliniate, titlurile unor cîntece de succes din „Top-10", drept care rugăm formaţia „Mondial" şi pe Corina Chiriac, Sergiu Cioiu şi Margareta Pîslaru să ne ierte violarea copyright-ului şi proiectarea melodiilor lansate de ei în paginile unei reviste economice. Dar nu este un secret pentru nimeni că muzica uşoară are serioase implicaţii economice. Este vorba de o ţară situată undeva **pe harta Europei,** *mai precis — de Italia, unde industria discului traversează — după aprecierea prestigioasei reviste „Epoca" — „momente dramatice".*

O vastă anchetă întreprinsă recent de săptămînalul editat de casa Mondadori pune în lumină mecanismul acestei crize de mari dimensiuni.

Să precizăm de la bun început că această criză afectează numai discurile cu 45 turaţii pe minut, de muzică uşoară, şi nu microsioanele de „33", cu muzică clasică. Dezastrul rămîne însă... dezastru, căci cele dintîi reprezentau acum trei ani 85% din producţia naţională de discuri.

Care sînt datele problemei? În Italia trăiesc circa şase milioane de tineri între 13 şi 19 ani, a căror capacitate de cumpărare anuală se ridică, la multe miliarde lire. Pînă nu de mult, o parte din acest „fluviu de bani" era folosit pentru cumpărarea discurilor cu şlagărele la modă, cu ultimele „lovituri" de la San Remo sau de la alte festivaluri care proliferează în Italia, ca şi aiurea.

Ancheta sus-menţionată cuprinde o serie de date nu lipsite de interes, circumscrise la industria discului: concurenţa magnetofonului (într-un an se vînd în Italia un milion de bobine de benzi, pe care se pot înregistra 19 milioane de cîntece, fiecare de trei minute); „inflaţia" de titluri noi (lunar apar 600—700 titluri noi; „sînt cifre nebuneşti, inflaţioniste" — exclama excedat reprezentantul uneia din cele mai mari case de discuri din peninsulă); nivelul scăzut al muzicii uşoare italiene (este, cel puţin, concluzia revistei: „toţi interlocutorii noştri au fost de acord că niciodată muzica uşoară italiană n-a atins un nivel atît de scăzut ca azi"); imitarea străinilor, ceea ce, logic, îi face pe cumpărători să prefere copiei, originalul; un anumit snobism, care-i determină pe tineri să privească „de sus" producţia naţională chiar în cazurile cînd compoziţia respectivă este realmente valoroasă; prea multe festivaluri de muzică uşoară (se propune un maximum de două anual). În fine, la criza actuală contribuie şi factori fortuiţi, cum ar fi concurenţa producătorilor clandestini de discuri. Ei îşi vînd producţia în tîrgurile rurale sau în periferiile marilor oraşe şi, neplătind impozite şi nici onorariile legale compozitorilor şi interpreţilor, recoltează beneficii frumoase, dar lovesc „sub centură" marile companii de discuri.

După cum se vede, elementele de mai sus compun un tablou pestriţ. Pestriţ, dar cu preferinţă pentru culori sumbre. Cu două amendamente îmbucurătoare.

Primo. Declinul muzicii uşoare de duzină e însoţit de o creştere sensibilă a vînzării — în rîndul tineretului — de discuri de muzică clasică.

Secundo. „Un cîntec frumos se vinde fără discuţie — conchide un critic. Dacă, în schimb, cîntecul nu are har, publicul nu se uită la nume mari: aruncă cît colo chiar şi pe cei mai dragi. Se întîmplă în industria discului aşa cum se zice la noi la Neapole: îmi dai, îţi dau".

Ultima frază are poate mai multă savoare în dialectul napolitan, dar **să nu uităm** *(cum ar spune Florin Bogardo) că ea îşi păstrează semnificaţia şi în româneşte...*

Lionel NIŢESCU

mundorama

OȚEL '70

IN ciuda unei creșteri de producție de 1.9 milioane tone de oțel în Piața Comună, ceea ce a condus la realizarea în anul 1970 a unei cantități de 109.2 milioane t, ponderea acestei organizații în producția mondială a scăzut de la 19,2% în 1969 la 19% anul trecut. Cauza principală constă în evoluția ascendentă a producției japoneze de oțel. Realizînd 93.3 milioane t în 1970, Japonia depășea cu 11.1 milioane t producția anului precedent. In total, producția mondială a ajuns la 575 milioane t față de 558,2 în 1969. De menționat că rata de creștere de 3% din ultimul an a fost una din cele mai scăzute din cîte au fost inregistrate de-a lungul anilor. Acest fapt se datorează în principal stagnării producției de oțel a S.U.A. și R.F.G.

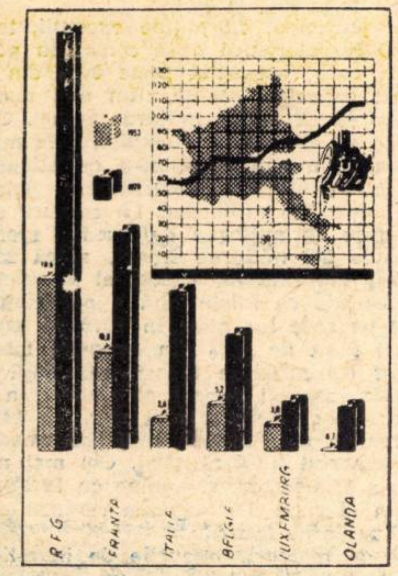

In graficul de mai sus se poate urmări evoluția producției de oțel a țărilor membre ale Pieței Comune.

O NOUĂ REVISTĂ CONSACRATĂ CERCETĂRII

IN cursul lunii ianuarie pe firmamentul presei franceze a apărut o nouă revistă, intitulată *DIS* (Développement Industriel et Scientifique). Din sumarul primului număr atrage atenția, printre altele, un articol consacrat rolului inovației în industrie. În legătură cu aceasta, autorul relevă necesitatea și importanța intervenției statului, care în Franța se face la două nivele, de către două organisme deosebite: ANVAR și IDI. Mai puțin cunoscut, ANVAR — înființat acum doi ani — are sarcina de a aprecia interesul economic al tuturor invențiilor realizate în Franța, de către organisme publice, particulare sau cercetători independenți. ANVAR are și rolul de a favoriza orientarea activităților de cercetare spre o utilizare economică, informînd pe cercetători despre nevoile industriei și găsind aplicații economice invențiilor. El se ocupă și de protejarea invențiilor prin brevetare.

ZECE LA SUTĂ DIN POPULAȚIE: EMIGRANȚI

CONFORM datelor furnizate de Institutul spaniol pentru emigrație, în 1970 aproape 3,2 milioane de spanioli (circa 10% din populația țării) locuiau în străinătate; dintre aceștia, aproape 2,1 milioane se stabiliseră pe continentul american (îndeosebi în Argentina), iar ceva mai mult de 1 milion în Europa (îndeosebi în Franța, R.F.G. și Elveția).

Economiile realizate de emigranți din banii cîștigați în țările unde s-au stabilit și trimise celor rămași acasă constituie o sursă importantă de echilibrare a balanței de plăți externe a Spaniei. Astfel, în semestrul I/1970 ele au totalizat substanțiala sumă de 266 milioane dolari.

D-NA ROBINSON S-A SUPĂRAT

ZIUA „D" a trecut, sistemul decimal a intrat în vigoare, lira sterlină și-a ajustat subdiviziunile pînă la dimensiuni accesibile înțelegerii tuturor europenilor și tradiționaliștii englezi au constatat cu uimire că în ciuda monstruosului atentat împotriva multisecularei lor monede ... insulele britanice n-au fost înghițite de valurile răzbunătoare ale oceanului.

Într-adevăr, această marcantă etapă a eforturilor de modernizare și de sincronizare a structurilor Marii Britanii cu cele ale vecinilor continentali s-a consumat fără să atragă după sine acea tragedie națională pe care o prevesteau spiritele conservatoare.

Dramele, fie ele și singulare, n-au lipsit totuși. Nu fără o îndreptățită duioșie presa engleză a publicat știrea că în ziua "D" doamna Alice Robinson a tras pentru totdeauna obloanele micii sale băcănii preferind mai curînd să se retragă din lumea afacerilor decît să accepte ideea că lira are 100 de pence și nu 240. „Mulți dintre vechii mei clienți s-au îmbolnăvit de supărare", a precizat d-na Robinson a cărei sănătate nu a fost totuși afectată de acest eveniment, deși a împlinit recent... 87 ani și a sărbătorit 50 de ani de cînd face negoț cu muștar, conserve și coloniale în Portslade.

CREȘTEREA PREȚURILOR ÎN ULTIMUL DECENIU

CIFRE date recent publicității de O.C.D.E. evidențiază accelerarea treptată a creșterii prețurilor în ultimii zece ani. Pe ansamblul țărilor organizației, prețurile au urcat în medie în ritmurile următoare:

1960—65	+ 2,6%
1965—68	+ 3,4%
1969	+ 4,7%
1970	+ 5,5%

În 1970 ritmurile cele mai înalte de creștere a prețurilor le-au înregistrat Danemarca și Suedia, iar cele mai scăzute R.F.G. și Belgia. Pentru 1971 prevederile O.C.D.E. indică o oarecare încetinire a acestei creșteri: +4,5%.

CÎND FEMEIA FACE CUMPĂRĂTURI...

O ECHIPĂ de specialiști în domeniul marketingului au realizat, după cercetări efectuate pe parcursul mai multor ani, un interesant studiu, din care reiese că obiceiurile cumpărătoarelor de pe orice meridian sînt cam aceleași. Iată care sînt cîteva din aceste obiceiuri: intrată în magazin după tîrguieli gospodina se va grăbi să cumpere un produs prezentat într-un ambalaj ce are o combinație de culori albastru roșu; marfa ambalată în acest mod se vinde de șapte ori mai repede decît cea prezentată într-un ambalaj cu o combinație de culori negru-alb. Sau, același gem (fie el și de prune) aflat în borcane albastre se vinde ușor, în borcane galbene mai greu, iar în borcane verzi riscă să nu fie cumpărat de nimeni. Un alt factor important care influențează decizia de cumpărare este grafica ambalajului. Ea trebuie să fie clară, explicită, iar denumirea să fie scrisă cu caractere mari. De asemenea s-a constatat că ambalajele pompoase trezesc neîncrederea cumpărătoarelor (părerea generală era pînă de curînd exact contrară!). Un ambalaj prevăzut cu o fantă, "o fereastră de celofan", susține imaginea produsului, căci „produsul acesta este de o asemenea calitate încît poate fi prezentat fără teamă". În final, în studiu se menționează că, de exemplu, o conservă x, la prețul de 0,63 unități monetare, se vinde mult mai ușor prezentată cu indicația: „Atențiune conserva x, 3 cutii la prețul de 1,89 unități monetare".

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

PROGNOZĂ ENERGETICĂ PENTRU SFÎRȘITUL MILENIULUI

NECESARUL de energie pe plan mondial cunoaște un continuu spor absolut și o rată progresivă a creșterii. De asemenea, revoluția tehnico-științifică și cea industrială determină modificări esențiale în structura consumului de energie.

Tabelul ce urmează, reprodus după revista **Die Wirtschaft**, permite obținerea unei reprezentări a acestor modificări între anii 1965 și 2000, pe baza unei prognoze.

Se constată că — deși față de 1965 consumul absolut de **cărbune** și utilizarea **forței hidraulice** vor crește de două ori și chiar mai mult în 2000 — ponderea lor procentuală se va reduce la mai puțin de jumătate. Va scade — cu aproape un sfert — și ponderea **petrolului** în consumul total de energie, cu toate că se prevede o creștere absolută, de aproape 4 ori, a consumului de produse petroliere. O extindere substanțială — atît absolută, cît și ca pondere — va cunoaște consumul de **gaze naturale** (de aproximativ 7—8 ori și, respectiv, cu aproape 60%). Dar progresia cea mai remarcabilă va întregistra consumul de **energie nucleară**, aceasta din urmă urmînd să ajungă în anul 2000 la o pondere echivalentă cu cea a petrolului sau a gazelor naturale.

De remarcat totuși, este faptul că în anul 2000 baza resurselor energetice o vor forma — după aprecierile prognozei — tot resursele clasice, respectiv cele nerecuperabile. Energia mareelor, cea geotermică și solară — cu toată creșterea lor absolută spectaculoasă față de 1965 — vor rămîne cu o pondere procentuală aproape neglijabilă.

Resurse energetice	1965	2000	1965	2000
	în milioane tone de combustibil convențional		în procente	
Resurse energetice epuizabile				
Cărbuni	2340	4800— 5600	39,9	18,5
din care:				
huilă	2035	4000— 4600		
cărbune brun	315	800— 1000		
Petrol	1965	6700— 7700	33,5	25,8
din care:				
zăcăminte de petrol	1965	6500— 7400	33,5	25,0
din nisipuri petrolifere și șisturi bituminoase	—	200— 300	—	0,8
Gaze naturale	955	6700— 7700	16,3	25,8
Energie nucleară	—	6700— 7700	—	25,8
Turbă	20	75— 90	0,3	0,3
Lemn	240	350— 400	4,1	1,2
Total	5520	25325—29190	94,1	97,4
Resurse energetice inepuizabile				
Energia hidraulică	345	650— 740	5,9	2,4
Maree	—	10— 25	—	0,07
Energia geotermică	—	10— 25	—	0,07
Energia solară	—	5— 20	—	0,06
Total	345	675— 810	5,9	2,6
Total general:	5865	26000—30000	100,0	100,0

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ !

10

ANUL IX NR 10 (392)
VINERI 5 MARTIE 1971
20 PAGINI 2 LEI

viața economică

ANUL IX **viața economică**

săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

nr. 10 din 5 martie 1971

— Politica P.C.R. de apropiere a nivelului economiei României de cel al țărilor avansate
de dr. N. S. Stănescu (pag. 3)

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

— **Ancheta "Vieții economice":** Cum își pregătesc dezvoltarea centralele industriale
de **V. Boescu, I. Bumbea** (pag. 4)

— **Adunările generale ale salariaților:** Afirmare largă a democratismului socialist
de **Ion Coloț**, secretar al Consiliului Central al U.G.S.R. (pag. 5)

— Reciclarea — componentă a perfecționării forței de muncă
de lector univ. **Ioana Iovănescu** (pag. 6)

— **Turism:** Vă prezentăm: Hotelul „Intercontinental"-București
de **P. Negură** (pag. 7)

■ CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

— **Dialogul „consulting"-întreprindere**
● Experimentul "Pipera"
de ing. **C. Russu**, expert CEPECA și ing. **A. Rizea**, director general CIL-Pipera
● Amplasare și transport intern
de econ. **I. Andone** și ing. **M. Murărescu**, experți CEPECA
— **Din teoria și practica conducerii în lume:** Dezvoltarea și profesionalizarea conducerii în concepția marilor firme engleze
de ing. **Mihail Dumitrescu** (pag. 8—9)

— Dezvoltarea armonioasă a întregului teritoriu al țării (pag. 10—11)

■ ȘTIINȚA CONDUCERII SOCIETĂȚII

— Revoluția științifică-tehnică și conducerea societății socialiste (I)
de prof. dr. ing. **Valter Roman** (pag. 13)

■ TEORII ● IDEI

— **Puncte de vedere:** Toate cheltuielile de circulație adaugă mărfurilor valoare
de **I. Sirbu**

— **Școli ● curente ● economiști:** Un model al „salariului ideal"
de **Iosif Anghel** (pag. 14)

— **Șantier științific:** dr. **Gh. Surpat** (pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— **America Latină:** Bilanț precar (pag. 17)

— **Documentar:** Niveluri și dinamici comparate. Gradul de instruire al populației active (pag. 18)

— **R. P. Bulgaria:** Perfecționarea aprovizionării TM
de **H. Levi** — „Ikonomiceski Jivot" (pag. 19)

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

Consfătuirea pe țară a lucrătorilor din I.A.S.

ANALIZE ȘI PROPUNERI FRUCTUOASE

CONSULTAREA largă a muncitorilor și specialiștilor care lucrează nemijlocit în producție în rezolvarea problemelor majore ale dezvoltării și creșterii economice, a devenit în ultima vreme un principiu esențial, o practică obișnuită, curentă în activitatea de conducere a partidului și statului nostru. În cadrul unor asemenea acțiuni, de o excepțională însemnătate pentru dezvoltarea prezentă și viitoare a economiei noastre naționale, se circumscriu și lucrările primei consfătuiri pe țară a lucrătorilor din întreprinderile agricole de stat. Subliniind înalta semnificație economică și politică a lucrărilor consfătuirii și sintetizînd obiectivele și scopul acesteia, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că: **„Reunind aproape 3000 de lucrători din întreprinderile agricole de stat și din minister... consfătuirea reprezintă, am putea spune, un larg forum democratic chemat să stabilească în colectiv măsurile pentru folosirea cît mai rațională a fondului funciar, a mijloacelor mecanice și, îndeosebi, să asigure utilizarea mai judicioasă a forței de muncă în vederea îndeplinirii în cele mai bune condiții a sarcinilor trasate agriculturii socialiste de către Congresul al X-lea al partidului nostru".**

În consfătuire s-au dezbătut pe larg rezultatele obținute în cincinalul care s-a încheiat și sarcinile ce revin agriculturii de stat în actualul plan cincinal. S-a subliniat rolul întreprinderilor agricole de stat în opera de construcție socialistă la sate, contribuția mereu crescîndă a acestor întreprinderi la formarea fondului central de produse agricole, la aprovizionarea tot mai bună a populației cu produse agroalimentare și a industriei cu materii prime, la sporirea disponibilităților pentru export. Totodată, participanții la dezbateri au pus în discuție și au analizat lipsurile și neajunsurile care mai persistă în acest important sector de activitate al agriculturii noastre. Pornind de la acestea, în consfătuire s-au făcut numeroase și deosebit de valoroase propuneri și sugestii privind îmbunătățirea și perfecționarea continuă a activității economice din cadrul întreprinderilor.

Făcînd o analiză aprofundată a rezultatelor obținute, consfătuirea a acreditat în unanimitate aprecierea că **succesele înregistrate nu reflectă potențialul real de producție al întreprinderilor și nici eforturile mari care s-au făcut pentru dezvoltarea și perfecționarea bazei tehnico-materiale.** În acest context s-a subliniat că rezultatele de producție și economico-financiare ar fi fost mult mai bune dacă toate fermele și întreprinderile s-ar fi preocupat cu mai multă răspundere și cu mai mult simț gospodăresc de folosirea judicioasă a fondului funciar, a mijloacelor mecanice și chimice și a celorlalte mijloace de producție cu care unitățile au fost înzestrate. Faptul că în perioada 1966—1970 fondurile fixe au crescut cu circa 70%, iar producția numai cu circa 24,5%, constituie în această privință o dovadă edificatoare. Existența unor serioase lipsuri a fost semnalată în cadrul dezbaterilor și în ceea ce privește folosirea fondurilor de investiții, costul diferitelor obiective modul de gospodărire a cheltuielilor materiale de producție, precum și referitor la organizarea muncii, utilizarea forței de muncă și gospodărirea fondului de cadre. În domeniul investițiilor s-a criticat tendința cu totul nejustificată de realizare a unor obiective productive exagerat de mari, care în practică s-au dovedit a fi greu de condus și de organizat. S-a arătat că în multe întreprinderi se construiește încă scump, fără o analiză temeinică a repercusiunilor asupra eficienței economice. Nu peste tot se urmărește asigurarea unui raport rațional între cheltuielile materiale și producția obținută.

Rezultatele sub posibilități, obținute de către întreprinderile agricole de stat, se datoresc în mare măsură și neasigurării de semințe cu o mare capacitate biologică și a animalelor de rasă cu potențial genetic ridicat.

La toate aceste neajunsuri s-au mai adăugat și lipsurile manifestate în conducerea și îndrumarea întreprinderilor atît la nivel de minister, cît și din partea organelor județene. S-a subliniat, pe bună dreptate, că problema eficienței economice a producției nu a preocupat în suficientă măsură conducerile de întreprinderi, fapt pentru care rezultatele economico-financiare nu sînt la nivelul eforturilor și a investițiilor efectuate.

Asigurarea unui puternic avînt în dezvoltarea și creșterea economică a întreprinderilor agricole de stat și înfăptuirea cu succes a sarcinilor mari puse în fața acestor unități, necesită luarea fără întîrziere a celor mai energice măsuri, care să permită înlăturarea cu desăvîrșire a tuturor lipsurilor și deficiențelor care s-au manifestat în organizarea și conducerea activității economice.

Sarcinile de producție și economico-financiare stabilite întreprinderilor agricole de stat pentru actualul cincinal prevăd realizarea unor indici superiori atît pe linia randamentelor la hectar și pe animal, cît și din punct de vedere al eficienței economice. Dacă se va ține seama că în 1975 peste 30% din suprafața arabilă va fi irigată, că se vor extinde tehnologiile moderne de creștere a animalelor în complexe de tip industrial și că producții la nivelul celor planificate s-au și obținut de către multe unități, ne apare cît se poate de limpede caracterul pe deplin realist al sarcinilor stabilite pentru actualul cincinal. Pentru realizarea acestora, un loc central îl ocupă acțiunile prevăzute în direcția **folosirii judicioase și a gospodăririi raționale a fondului funciar.** Însămînțarea în fiecare an a tuturor suprafețelor, extinderea lucrărilor de desecări în vederea înlăturării băltirilor de apă pe terenurile agricole, finisarea lucrărilor hidroameliorative din incintele îndiguite, realizarea întocmai a programului național de irigații, folosirea la întreaga capaci-

dr. Sabin NICA-SIRBEȘTI

(Continuare în pag. 12)

CURIER

● Debitori

ȘTEFAN OBOREANU, Cluj — Analizînd cauzele legale ale formării unor debite, precum și faptul că încasarea unora din debitori este certă, sau au fost făcute formele necesare pentru a se obține titluri executorii, s-a admis ca unii din aceștia și anume: **debitorii pentru garanții depuse; avansurile spre decontare în termen legal; debitorii pentru care s-au obținut titluri executorii, pentru care s-au introdus acțiuni la organele de judecată** (arbitraj sau instanțe judecătorești); **debite create la verigile intermediare,** ca urmare a refuzurilor de plată privind mărfuri din import neprimite de beneficiari sau diferențe cantitative la aceste mărfuri (în același fel se procedează și la unitățile economice care primesc direct mărfuri din import), să fie luați în calculul garanției prin compensare cu sursele atrase care depășesc pasivele stabile planificate. Prin această măsură s-a soluționat problema ridicată la pct. 1 din scrisoarea dv. urmînd ca pentru debitorii menționați la pct. 2 din aceasta, întreprinderile să ia măsurile necesare fie pentru lichidarea lor, fie pentru acționare în judecată și obținerea de titluri executorii.

(Din răspunsul semnat de Direcția de coordonare și sinteză din Banca Națională v-am redat prima parte. La celelalte puncte într-un număr viitor).

● Salarizarea în regie

DIONISIE BOIERU, Mediaș — Muncitorul retribuit în raport cu timpul lucrat (în regie), este salarizat conform încadrării lui tarifare și atunci cînd execută lucrări din altă categorie decît aceea a încadrării sale. Atunci cînd muncitorul cu vechimea în meserie necesară pentru promovarea într-o categorie superioară execută, cu respectarea calității prescrise (mai mult de trei luni), lucrări prevăzute în indicatoarele tarifare de calificare la categoria respectivă, este îndreptățit să solicite admiterea prezentării la comisia tehnică de încadrare, în vederea dării probei practice, pe baza căreia poate fi promovat. În cazul reușitei la proba practică, dacă în planul unității este prevăzut un volum de lucrări corespunzător categoriei la care muncitorul solicită să fie încadrat, conducerea unității aprobă trecerea lui în această categorie. În ipoteza în care, deși sînt îndeplinite condițiile prevăzute mai sus, conducerea unității refuză nejustificat prezentarea muncitorului la comisia tehnică de încadrare, respectiv promovarea sa în categorie, muncitorul în cauză are dreptul la diferența dintre salariul tarifar de încadrare și salariul prevăzut la categoria respectivă.

● Pensionar de invaliditate

OLVIAN ȘERBAN — Angajatului reîncadrat în muncă în termen de 90 de zile de la data încetării pensionării de invaliditate i se recunoaște, potrivit prevederilor anexei VII la H.C.M. nr. 914/1968 și ale Legii nr. 1/1970 privind organizarea și disciplina muncii în organizațiile socialiste de stat, vechimea neîntreruptă în muncă și în aceeași unitate. Ținînd seama de această reglementare, pensionarul de invaliditate de gradul III (cu drept la muncă) **are drept la sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate, chiar dacă a încetat activitatea,** fiind pensionar o perioadă mai mare de trei luni. Perioada cît nu a lucrat nu se include în calculul vechimii pe baza căreia se calculează sporul.

● Concediul de odihnă

DUMITRU NUȚU, București — 1) Salariatul angajat cu contract de muncă cu durată nedeterminată, căruia i s-a desfăcut contractul la cererea sa, înainte de a împlini o vechime neîntreruptă în muncă de cel puțin 11 luni, are dreptul, conform art. 19 lit. a din Legea nr. 26/1967, la compensarea în bani a concediului neefectuat, proporțional cu timpul efectiv lucrat.

2) Pensionarul pentru limită de vîrstă menținut în muncă, în baza prevederilor art. 57 (1) din Legea privind pensiile pe linia asigurărilor sociale de stat, are dreptul la sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate, în continuare, numai dacă lucrează pe baza aceluiași contract, respectiv dacă, o dată cu înscrierea la pensie, nu i s-a desfăcut contractul de muncă și a fost reîncadrat ulterior. În situația relatată de dv. era necesar ca, la timpul său, respectiv în anul 1968, pensionarul să fi solicitat anularea desfacerii contractului de muncă și menținerea sa în funcție, pe baza contractului inițial.

★

● **R. BELDIMAN, București** — Aveți dreptate. Un salariat poate efectua **într-o lună** (nu într-o săptămînă) cel mult 30 ore suplimentare la elaborarea B.L.R.

1921 50 1971

POLITICA P.C.R. DE APROPIERE A NIVELULUI ECONOMIEI ROMÂNIEI DE CEL AL ȚĂRILOR AVANSATE

LUMEA contemporană este caracterizată, printre altele, de existența unei mari diferențieri în ce privește nivelul de dezvoltare economică a țărilor, diferențieri ce se exprimă în decalajele internaționale. Această situație este urmarea unei evoluții istorice, fiind legată de perioada în care capitalismul era atotcuprinzător pe glob și în care s-a format o anumită diviziune internațională a muncii, diviziunea în țări industriale și țări furnizoare de materii prime agricole sau mineraliere.

În perioada antebelică, România ocupa în diviziunea internațională a muncii un loc printre țările precumpănitor furnizoare de materii prime, dar în care începuse un oarecare proces de dezvoltare industrială. Astfel, criza economică din 1929—1933, deși a afectat nivelul producției industriale a României antebelice, nu a dus la o reducere a volumului acesteia decît în anii 1930 și 1932, fără însă să scadă sub cel al anului 1927. Dacă vom socoti producția industrială din 1927 egală cu 100, atunci în 1938 vom obține indicele de 155,1, ceea ce și explică de ce se afirmă în mod curent că ultimul an antebelic este și cel cu producția cea mai mare din perioada respectivă. (Anuarul Statistic al României, 1939 și 1940. Buc. 1940, pag. 499). Oricum, este de reținut că industria ajunsese în 1938 să dea 39% din produsul social și 30,8% din venitul național al anului respectiv (Anuarul Statistic ai R.S. România, 1970, Buc. 1970, pag. 109).

Ar fi greșit însă să se tragă de aici concluzia că România se situa printre țările industriale ale perioadei antebelice. Dimpotrivă, după cum arată statistica oficială antebelică, în anul 1938, din totalul de 21,5 miliarde lei cît era valoarea totală a exporturilor României, combustibilii minerali, petrolul și derivatele sale reprezentau 9,3 miliarde, cerealele și derivatele lor 5,2 miliarde, lemnul — 2,4 miliarde, semințele — 1 miliard. Împreună, aceste capitole reprezentau 19,1 miliarde lei, adică aproximativ 90% din totalul exporturilor. (Anuarul Statistic al României, 1939 și 1940, pag. 590).

După estimațiile publicației oficiale a vremii, „Enciclopedia României" (vol. IV, pag. 879), țara noastră se situa în ce privește venitul național pe locuitor pe unul din ultimele locuri din Europa, iar un studiu relativ des citat al lui Colin Clark (publicat în Weltwirtschaftliches Archiv, ianuarie 1938, pag. 66) aprecia pe baza mediei anilor 1925/1934 că venitul național al României pe locuitor era în acea perioadă mai mic decît cel al Bulgariei și Greciei, fiind depășit de 4,4 ori de cel al Angliei.

Rămînerea în urmă a economiei României a fost agravată de cel de-al doilea război mondial și de urmările sale imediate — distrugerea unei părți apreciabile din potențialul industrial și agricol, căi ferate, locuințe ș.a.m.d. Din această cauză, încă din prima perioadă a revoluției populare în țara noastră, Partidul Comunist Român a pus în centrul politicii sale economice nu numai refacerea și atingerea nivelului antebelic, dar și orientarea sa către o dezvoltare multilaterală, către profunde transformări structurale pe baza industrializării. Așa se explică faptul că dacă în 1950 aproape se atinseseră nivelurile antebelice în ce privește produsul social (99%) și venitul național (99,5%), producția industrială a României depășea în 1950 cu 46% volumul celei din 1938. (Anuarul Statistic al R.S.R., 1970, pag. 110—111).

OPȚIUNEA fundamentală a politicii economice a partidului nostru pentru industrializare s-a dovedit a fi singura cale capabilă să accelereze ritmul dezvoltării economice, să valorifice mai bine resursele materiale și umane ale României, să asigure o creștere sistematică a venitului populației și, pe această bază, ridicarea gradului de civilizație materială și spirituală. Sporind într-un ritm mediu anual de 12,9%, producția industrială a României este astăzi de 11,35 ori mai mare decît în 1950 și de 16,7 ori decît în 1938, întreaga producție a anului antebelic fiind realizată în 1970 în numai 22 de zile.

După cum se vede, **din punct de vedere absolut** a avut loc o creștere importantă a producției industriale, care a ajuns la suma de 296,7 miliarde lei (Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului de dezvoltare economico-socială a R. S. România în anul 1970, „Scînteia", 30 ianuarie 1971). În prețuri constante a avut loc, deci, o creștere de la 16,8 miliarde lei în 1938, la 26,1 miliarde lei producție industrială, sau, pe locuitor, de la 1070 lei în 1938, la 1540 lei în 1950 și la 13 200 lei în 1970.

Pentru a putea face aprecieri în ce privește **nivelul relativ** al dezvoltării industriei României trebuie să facem referiri la contextul mondial. Desigur, comparațiile au caracter aproximativ și cuprind o oarecare doză de inexactitate generată de metodele naționale diferite de calculare a indicatorilor dinamicii producției. Astfel, unele cuprind și industria extractivă, altele nu; unele cuprind și producția de energie electrică și termică, altele nu; unele folosesc pentru stabilirea indicatorului producția industrială în totalitatea ei, altele numai așa-numita „valoare adăugată", echivalentă în linii mari cu ceea ce noi numim valoarea nou creată sau, altfel spus, producția minus cheltuielile materiale. Fiind însă vorba de a stabili dinamici, putem să facem, în genere, abstracție de asemenea diferențieri în metodele de calcul, cu atît mai mult cu cît compararea indicatorilor stabiliți după cele două metode diferite pentru cazul unor țări pentru care s-au calculat ambii indicatori arată că marja de eroare este mai mică de ± 1%. Ceea ce, practic, este neglijabil. Pe de altă parte, comparațiile directe sînt greu de efectuat și pentru motivul că, din păcate, Anuarele Statistice O.N.U. au folosit în decursul perioadei postbelice diverse baze de calcul al indicelui producției industriale (în principal au fost luați ca bază anii 1953, 1958, iar pentru anii recenți sînt folosiți indicatori cu baza 1963), ceea ce face necesară recalcularea lor.

Astfel, Anuarul Statistic al O.N.U. arată că producția industrială mondială a crescut în 1958 față de 1950 la indicele 163 (Cifrele se referă la țările socialiste din Europa, țările capitaliste dezvoltate și cele în curs de dezvoltare). Între 1958 și 1969 ea a crescut din nou de 2,14 ori. Aceasta înseamnă că producția industrială mondială a anului 1969 este de 3,48 ori mai mare decît în 1950. Comparînd, constatăm că indicele producției industriale a crescut în cazul României de 3,2 ori mai repede decît cel mondial.

Aceste cifre ne spun încă prea puțin. O imagine mai concretă asupra mărimilor relative ne permit datele din Anuarul Statistic al O.N.U. editat în 1964 (Capitolul World Summary) și dintr-o altă publicație a Națiunilor Unite „The Growth of World Industry", 1938—1961, editată la New York în 1965) și care cuprind cele mai recente calcule asupra producției industriale mondiale și anume pe anii 1953 și 1958. Utilizînd metoda calculării producției industriale după valoarea adăugată, „The Growth of World Industry" ajunge la următoarele cifre: în 1953 producția industrială mondială a fost de 346,6 miliarde dolari, iar în 1958 ea s-a situat la cifra de 498,8 miliarde (pag. 316—317).

Pentru anul 1958, estimațiile Anuarului O.N.U. arată că România avea următoarele ponderi în producția industrială a țărilor industriale: 0,8% totalul producției industriale; 0,7% — industria alimentară; 1,6% — confecții și textile; 1,8% lemn, prelucrarea lemnului și mobilă; 0,4% — hîrtie și poligrafie; 0,9% — combustibil și derivate; 1,3% minereuri nemetalifere și prelucrarea lor (inclusiv chimia); 0,8% minereuri metalifere și metale de bază; 0,6% — produse din metal (U.N. Statistical Yearbook, 1964, World Summary).

În ansamblul lor, țările industriale dețineau următoarele ponderi din totalul mondial: 92,2% ansamblul producției industriale; 97,9% — alimentară; 88,6% — textile și confecții; 91,5% — lemn și mobilă; 96% — hîrtie și poligrafie; 88,1% — combustibili și derivate; 90,8% — minereuri nemetalifere; 92,3% — minereuri metalifere și metale de bază; 97% — produse din metal.

Dacă vom pondera producția României în totalul mondial, atunci obținem pentru anul 1958 procentul de 0,73% din producția industrială a lumii în acel moment. Procedînd în același mod și pentru alte țări, comparațiile se înfățișează ca în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Ponderea în producția industrială mondială
(1958)

	Pondere (%)	Miliarde dolari	Prod. pe locuitor (dolari)
Mondial	100,00	498,89	171
România	0,73	3,67	203
Bulgaria	0,36	1,83	237
Cehoslovacia	1,84	9,19	682
R.D.G.	2,94	14,71	905
Iugoslavia	0,52	2,61	144
Polonia	2,39	11,95	415
Ungaria	0,82	4,13	418
Austria	0,64	3,21	457
Belgia	0,82	4,13	456
Danemarca	0,45	2,29	507
Elveția	0,64	3,21	618
Finlanda	0,18	0,91	200
Norvegia	0,36	1,83	519
Olanda	0,82	4,13	369
Suedia	0,73	3,67	495
Franța	3,50	17,47	391
R.F.G.	6,72	33,56	644
Italia	1,88	9,42	193
Anglia	7,09	35,40	682
Japonia	2,58	12,87	140
Canada	2,39	11,95	698
Grecia	0,09	0,46	56
Portugalia	0,17	0,89	99
Spania	0,77	3,86	130
Turcia	0,20	1,01	38

După cum rezultă din tabelul nr. 1, în anul 1958 România avea o pondere similară cu Suedia, mai mare decît Austria, Belgia, Danemarca, Elveția, Finlanda, Norvegia, Bulgaria, Iugoslavia, Grecia, Portugalia și Turcia, dar mai mică decît Spania, Olanda, Ungaria și bineînțeles, decît țările socialiste și capitaliste puternic industrializate. De remarcat însă că și în cazul cînd ponderea României depășea pe aceea a unor țări industriale vest-europene, producția industrială pe locuitor era mai mică, ceea ce reflectă faptul că distanțele în ce privește nivelul de dezvoltare economică se mențineau încă destul de mari.

ÎNCERCÎND să determinăm prin calcul ponderea producției industriale totale pentru un an mai recent, putem apela la datele din Anuarul statistic al O.N.U. și în Buletinele statistice lunare ale Națiunilor Unite care ne permit să stabilim următoarele creșteri între 1958 și 1969 (vezi tabelul nr. 2)

Tabelul pune în evidență creșterea în ritm rapid (12,9%) a producției industriale a României care nu a fost depășit în această perioadă de 11 ani decît de cel al Japoniei. În afară de Bulgaria, care a avut un ritm apropiat (12,7%), toate celelalte țări cu care se face comparația în tabelul nr. 2 au avut un tempo mai redus. Trebuie remarcat însă că și țările capitaliste industriale și-au sporit producția în această perioadă, unele într-un mod pe care îl putem aprecia ca fiind înalt. În plus este important de observat că toate țările cuprinse în tabel au cunoscut o creștere apreciabilă a producției industriale pe locuitor.

Pe baza acestor date putem ajunge la ponderile înfățișate în tabelul nr. 3, care pune totodată în evidență și modificările în ce privește producția industrială pe locuitor.

dr. N. S. STĂNESCU

(Continuare în pag. 12)

CUM ÎȘI PREGĂTESC DEZVOLTAREA CENTRALELE INDUSTRIALE

NICICÎND necesitatea perfecționării mijloacelor de investigație, de prospectare a viitorului nu s-a pus cu atita acuitate ca în prezent în fața instituțiilor și organizațiilor noastre economice. Conducerea cu perspectivă a întreprinderilor, centralelor industriale, grupurilor de uzine, combinatelor a devenit o problemă vitală impusă, pe de o parte, de ritmul rapid al dezvoltării științei și tehnicii în lume, iar pe de altă parte, de necesitatea de a îngloba în modul cel mai eficient efectele lor.

Pentru a putea ține pasul cu noul se impune, deci, scrutarea viitorului, adoptarea unei strategii de dezvoltare, de înnoire continuă a producției. Sînt astăzi nenumărate exemple care confirmă adevărul potrivit căruia numai fabricînd produse competitive o întreprindere își va putea asigura expansiunea economică. Privită din acest unghi rezultă **că activitatea unei întreprinderi nu poate fi caracterizată numai prin prisma beneficiilor pe care le realizează la un moment dat, ci trebuie apreciată și după capacitatea ei de adaptare la noile cerințe care se ivesc în fiecare moment.** *O întreprindere economică este pusă să facă față în permanență la două fenomene care se intercondiționează:* **optimizarea activității curente și pregătirea acțiunilor viitoare,** *căci numai astfel se poate adapta continuu unui mediu aflat în plină și permanentă schimbare.*

Pornind de la considerentele prezentate, revista noastră a întreprins, pe baza unui chestionar, o anchetă în rîndul a 30 de centrale industriale. Ce elemente se desprind din anchetă, ce concluzii pot fi trase pentru activitatea viitoare a acestor mari unități industriale ?

Conducerea previzională — o necesitate

PENTRU FIECARE unitate economică, promovarea unei politici de dezvoltare (care presupune, în primul rînd, definirea unui profil pe baza adîncirii specializării și cooperării și o politică clară și consecventă de înnoire a produselor), ridică probleme numeroase și complexe, inclusiv unele riscuri economice și tehnice ce se cer identificate pentru a putea fi prevenite.

Timpul realmente scurt de la înființarea centralelor noastre industriale (peste un an) nu a permis încă tuturora să elaboreze studii previzionale, dar începuturi promițătoare există. Așa se explică și faptul că **din totalul centralelor cuprinse în anchetă, au răspuns la întrebările formulate numai 60%. Din acestea, 40% au confirmat că desfășoară o activitate concretă în domeniul studierii perspectivei. Restul au fost răspunsuri evazive.**

Evident, **lucrul cel mai important desprins din răspunsurile primite, este acela că necesitatea elaborării unei strategii proprii de dezvoltare care să țină seama în permanență de tendințele științei și tehnicii și a evoluției cererilor de consum în perspectivă, cîștigă tot mai mult teren în gîndirea cadrelor de conducere ale centralelor industriale.** S-a făcut un pas serios înainte în fundamentarea deciziilor care privesc viitorul pe baza unor studii previzionale. Cadre dintre cele mai calificate și competente desfășoară acțiuni permanente de elaborare a unor studii și cercetări proprii de perfecționare și înnoire a produselor, pentru a ține pasul cu cuceririle științei și tehnicii pe plan mondial. În acest mod, unele centrale reușesc să împletească acțiunile de înfăptuire a prevederilor actuale de plan cu pregătirea dezvoltării viitoare.

Pentru a exemplifica aria de preocupări a **compartimentelor** de dezvoltare, enunțăm principalele obiective ce intră în sarcina celui de la **Centrala minelor de fier și nemetalifere-Cluj :** coordonarea elaborării propunerilor și a planului de cercetare și proiectare pentru unitățile subordonate ; stabilirea de măsuri și acțiuni pentru efectuarea cercetărilor și proiectelor de dezvoltare și specializare a unităților centralei ; elaborarea de studii privind perfecționarea continuă a procesului tehnologic ; întocmirea propunerilor de plan și urmărirea înfăptuirii programelor de investiții. Totodată, se elaborează studii previzionale care urmăresc determinarea necesarului intern de produse, precum și a solicitărilor la export. Aceste studii au fost întocmite pentru o perioadă de mai mulți ani.

De asemenea, **compartimentul de cercetare-dezvoltare din cadrul Centralei industriale de fibre chimice Săvinești,** pe baza unor studii și investigații aprofundate, contribuie la diversificarea producției și crearea de produse noi, îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, în scopul ridicării calității produselor și reducerii costurilor de fabricație. Ca urmare a orientării activității de cercetare științifică pentru realizarea unor produse noi care a rezultat că sînt cerute de piața internă și externă, au fost realizate, în ultima vreme, fire de relon pentru blănuri, pentru covoare, cordul poliamidic termofixat, diferite poliamide bloc pentru industria construcțiilor de mașini ca înlocuitoare de metal etc. Concomitent, în colaborare cu institutele de cercetări pe ramură, au fost întocmite studii privind solicitările pieței mondiale în direcția firelor și fibrelor artificiale — determinîndu-se noi sortimente, în scopul creșterii volumului de producție și desfacere.

Acțiuni eficiente privind dezvoltarea activității în **viitorii 10 ani desfășoară și compartimentul de cercetare-dezvoltare al Centralei industriale de medicamente și coloranți-București.** In cursul anului trecut, specialiștii de aici au **desfășurat largi** investigări privind valorificarea superioară a noi resurse interne ale țării în domeniul medicamentelor, a extractelor vegetale și principiilor active din plante, a reactivilor, lărgirea nomenclatorului de coloranți, în scopul diminuării eforturilor valutare pentru importuri și lărgirea sortimentului de produse la export.

Cu unele modificări de abordare și alte centrale **(Grupul industrial de aluminiu — Slatina, Centrala industrială pentru prelucrarea țițeiului — Ploiești, Centrala minereurilor neferoase — Deva, Centrala industrială construcții navale — Galați, Centrala industrială a gazului metan — Mediaș)** sînt preocupate de elaborarea unor studii previzionale.

Din enumerarea acestor cîteva exemple rezultă preocuparea și răspunderea conducerilor unor centrale pentru ca activitatea viitoare să cunoască o continuă dezvoltare și eficiență sporită. Împletirea strînsă a activității curente cu cea de perspectivă constituie unul din elementele hotărîtoare ale prosperității fiecărei unități productive.

- **De ce este necesar să scrutăm viitorul ?**
- **Ce cuprind, de fapt, strategiile de dezvoltare ?**
- **Cine și cum întocmește studiile previzionale ?**

Dezvoltarea nu înseamnă numai investiții sporite

AȘA CUM A REZULTAT din răspunsurile primite la anchetă, noțiunea de dezvoltare este înțeleasă de unele centrale **(Centrala siderurgică — Galați, Centrala industrială materiale de instalații și echipament metalic — București, Centrala industrială de producere a energiei electrice și termice — București, Centrala siderurgică — Reșița, Grupul industrial de chimie — Tîrnăveni, Combinatul industriei alimentare — Constanța** etc.) ca rezumîndu-se numai la activitatea de investiții de dezvoltare. Înțelegerea incompletă a noțiunii de strategie de dezvoltare, limitarea ei numai la preocuparea de realizare a unor investiții de dezvoltare au o influență nefastă asupra orientării preocupărilor pentru dezvoltarea în viitor a organizației economice. **Grija pentru realizarea la timp și eficientă a investițiilor este salutară, dar ea nu poate fi, în nici un caz, sinonimă cu strategia de dezvoltare.**

Expansiunea economică a unei centrale industriale, combinat, grup de uzine sau chiar întreprindere poate fi realizată și prin alte mijloace, nu numai prin construirea de noi capacități de producție, ci și fără investiții sau cu investiții reduse. De altfel, planul de investiții este o rezultantă a modului în care este concepută strategia de dezvoltare, a opțiunilor făcute, ei face parte din strategia de dezvoltare, fiind un mijloc de realizare a ei.

Noțiunea strategiei de dezvoltare are o sferă largă de cuprindere. Ea presupune ca punct de pornire investigarea complexă a mediului intern și extern al centralei industriale, care trebuie să-și contureze modul în care va arăta în viitorii 5—10 ani și chiar mai mult, pentru a-și stabili obiectivele și deciziile pe care urmează să le adopte. Sintetizînd ideea, strategia de dezvoltare urmărește să permită centralei să-și formeze o concepție limpede asupra activităților sale de viitor, să-i dea putința să-și clarifice o serie de elemente necesare deciziilor care vizează evoluția în perspectivă, să găsească răspunsuri la întrebările privind profilul de perspectivă, ce produse va fabrica, cu ce tehnică și tehnologii, cum își va pregăti resursele umane etc. Clarificîndu-și aceste puncte de vedere în lumina evoluției mediului extern, a schimbărilor cu care va fi confruntată, centrala va putea să-și fundamenteze o serie de studii (de profilare, specializare, dimensionare, investiții etc.), să elaboreze programe concertate de cercetare-dezvoltare, lansare de noi produse etc.

Așadar, scopul strategiei proprii de dezvoltare este de a clarifica modalitățile prin care urmărește să obțină o poziție dorită într-un „decor" viitor :

- previziunile asupra mediului viitor (progresul tehnologic, genurile de servicii viitoare, consumatorii posibili, evoluția structurii desfacerii etc.) ;
- examinarea resurselor prezente și viitoare ;
- oportunitățile și fixarea obiectivelor operaționale ;
- elaborarea strategiei și realizarea pratică a obiectivelor prin alocarea resurselor (investiții de cercetare, dezvoltări de capacități și reprofilări, introducere de noi tehnologii și produse, acțiuni de lansare a produselor pe piață, modalități de extindere a piețelor, pregătirea cadrelor întreprinderii etc.).

Din enumerarea sumară a obiectivelor rezultă clar că **scopul principal urmărit prin elaborarea de strategii proprii de dezvoltare este acela de a se pune la îndemîna conducerii centralei instrumente care să-i permită să pregătească unitățile economice pentru a înfrunta cu succes viitorul, să-i furnizeze o concepție clară asupra obiectivelor și activității de urmat, s-o ajute să-și definească cadrul în care urmează să-și dirijeze acțiunile, să întocmească programe concertate de acțiune, ținînd seama nu numai de anumite elemente conjuncturale, ci mai ales de obiectivele finale urmărite.**

Cine să se ocupe de studiile de perspectivă ?

ȚINÎND SEAMA de complexitatea elaborării unei strategii de dezvoltare, de necesitatea coordonării unei munci laborioase, la care cooperează un personal mai mult sau mai puțin numeros de specialități diferite, se pune întrebarea : cine să se ocupe cu coordonarea acestei activități, cine să elaboreze studiile previzionale ? La această întrebare în cadrul anchetei s-au primit răspunsuri foarte diferite. La majoritatea centralelor, de această problemă se ocupă fie serviciul sau direcția tehnică, serviciul tehnologic, serviciul cercetări, serviciul de investiții, serviciul export, fie serviciul de asimilări și de studii, serviciul utilaj export și cel de avizări etc.

Fără îndoială că la elaborarea unei strategii de dezvoltare trebuie să conlucreze mai multe compartimente și servicii ale unei centrale. Dar tot atît de adevărat este că activitatea desfășurată de ele trebuie să fie coordonată astfel ca acțiunile întreprinse să-și poată atinge pe deplin scopul.

Atît practica din țările avansate, cît și experiența dobîndită de unele centrale de la noi, au dovedit pe deplin că este necesar ca de problema stabilirii strategiei de dezvoltare să se ocupe un compartiment sau serviciu anume organizat, încadrat cu specialiști de înaltă pregătire. Serviciul sau compartimentul respectiv trebuie să aibă în permanență legături cu toate celelalte servicii sau compartimente din centrală, să antreneze la întocmirea de studii pe oricine poate să aducă o contribuție în această direcție.

Sînt și situații cînd unele obiective ce urmează a fi investigate nu pot fi rezolvate cu forțele proprii ale unei centrale. Într-un asemenea caz, există posibilitatea de a se apela la institute specializate departamentale sau ale Academiei. **Principalul este ca studiile și prognozele întocmite să asigure în permanență posibilitatea de a cunoaște încotro trebuie dezvoltată producția viitoare, ce șanse are unitatea economică pentru lărgirea sferei consumatorilor interni și externi, în ce măsură perfecționările ce se aduc produselor le asigură competitivitate, eficiență etc.**

Firește, sînt și alte aspecte organizatorice care nu și-au găsit încă o deplină rezolvare. Unul din ele este și cel al apartenenței serviciului sau compartimentului de dezvoltare și anume : să funcționeze pe lîngă compartimentul tehnic, de cercetare sau pe lîngă cel de planificare ?

Ținînd seama de răspunderea și obiectivele acestui compartiment, unii specialiști au optat ca el să funcționeze direct sub conducerea comitetului de direcție al centralei. Se pare că o asemenea optică este cea mai realistă, întrucît în acest mod activitatea compartimentului va putea cuprinde mai bine cele mai importante obiective ce le vizează centrala, îndeplinind rolul de adevărat stat major în elucidarea strategiei de dezvoltare.

Mijloace și tehnici moderne de elaborare a studiilor și prognozelor

CALITATEA studiilor previzionale depinde într-o măsură hotărîtoare de mijloacele și tehnicile utilizate la elaborarea lor. Desigur, natura previziunii și perioada pentru care se întocmește studiul de perspectivă, impun utilizarea unor tehnici și metode diferențiate.

La întrebarea : „ce mijloace și tehnici folosiți în elaborarea studiilor previzionale", răspunsurile date în anchetă au cuprins un cîmp larg de metode și tehnici de investigare. **Grupate, rezultă că pentru elaborarea studiilor previzionale pe termen lung, un număr de 5 centrale utilizează anchetele, cum ar fi, de exemplu, metoda Delphi.** Serviciul de cercetare-dezvoltare din cadrul **Centralei industriale a prelucrării cauciucului și maselor plastice — București,** de pildă, utilizează anchete, studiul buletinelor de conjunctură și metoda Delphi. Ținînd seama de specificul activității **Centralei industriale a minereurilor neferoase — Deva,** compartimentul de cercetare-dezvoltare își fundamentează studiile previzionale pe evaluările de prognoză ce se efectuează în fiecare zonă pentru cunoașterea gradului de asigurare cu rezerve geologice etc.

Mai numeroase și mai frecvent sînt elaborate studii previzionale pe termen scurt pe baza analizei rapoartelor și a informațiilor întocmite de delegații care au fost peste hotare, studiul dinamicii prețurilor pe anumite perioade, studiul tendințelor pieței interne și externe, metodele statistice matematice etc. Astfel, compartimentul de cercetare-dezvoltare al **Centralei indus-**

→

triale de fibre chimice — Săvinești — Piatra Neamț, folosește metodele statisticii matematice, analiza seriilor statistice dinamice, metoda corelației etc; la **Centrala industrială de medicamente și coloranți — București**, se utilizează analiza dinamicii prețurilor mondiale la produse specifice, buletinele de conjunctură, informațiile din literatura de specialitate internațională, rapoartele delegațiilor care merg în străinătate pentru documentare sau schimb de experiență; serviciul de studii al **Centralei industriale a prelucrării cauciucului și maselor plastice — București**, folosește rezultatele anchetei, comparația cu modelele din țările avansate, analiza statistică, testarea posibilităților de penetrație a unui produs nou, sondarea gusturilor și exigențelor consumatorilor etc. Prin utilizarea unor asemenea metode și tehnici, centralele respective și-au elaborat planurile de producție pe perioada 1971—1972, orientîndu-și activitatea în funcție de volumul, structura cererii, exigențele beneficiarilor interni și externi.

Izvoarele de „materie primă" utilizate în calculele de perspectivă — informațiile de toate genurile — ce se practică în lume, sînt multiple. Cantitatea, calitatea, criteriile de selecție a informațiilor și modul în care sînt utilizate ele în calculele de fundamentare, condiționează valabilitatea concluziilor studiilor de perspectivă. **Metodologia viitorului implică studii, clasificarea și alegerea acelor procedee care să permită construirea unei imagini cît mai reale a viitorului.** În acest sens, **literatura de specialitate consideră ca indicate trei grupe de metode: analitice, de continuitate și utilizarea imaginației raționale.**

Pentru a contura cît mai veridic coordonatele unei tendințe pe o perioadă de timp mai lungă, trebuie pornit de la faptul că evoluția din trecut a fenomenului investigat nu poate fi extrapolată întotdeauna în viitor. Pe parcursul evoluției sale intervin elemente noi, imprevizibile, care-i modifică structura și alura, ceea ce impune, după caz, reconsiderări, corectări, readaptări. De aceea, **tehnicile previzionale utilizate pentru elaborarea studiilor pe durate mai lungi nu se pot și nu trebuie limitate la determinarea cantitativă a unor aspecte, prin cuantificarea lor cu ajutorul matematicii.** Aici intervin, cu o pondere apreciabilă, intuiția, imaginația rațională, deducțiile logice ale unor specialiști cu experiență, care cunosc, în egală măsură, noutățile din diferitele domenii și, pe baza lor, pot descifra tendințele viitoare posibile sau probabile ale fenomenului studiat.

Adoptarea unei concepții de ansamblu și a unor principii juste, impun fiecărei unități economice selectarea și utilizarea unor tehnici și metode moderne care să-i permită investigarea operativă a fenomenelor și elaborarea unor linii directoare bine conturate, orientarea justă a acțiunilor în diferite perioade date, astfel încît activitatea de ansamblu să se soldeze cu rezultate din cele mai bune.

EXISTĂ — după cum a rezultat și din ancheta noastră — reale posibilități pentru amplificarea preocupărilor fiecărei centrale industriale în direcția investigării viitorului, jalonării principalelor coordonate ale producției chiar pînă în anul 2000. Orientată pe obiective majore, pe studiul evoluției științei și tehnicii în viitor, al tendințelor pieței interne și externe, cercetarea activității de prognoză dă centralelor posibilitatea să ia decizii pentru mai buna lor profilare și specializare, să-și orienteze investițiile, efortul de cercetare, într-un cuvînt să se pregătească pentru a înfrunta viitorul. Iată numai cîteva argumente care demonstrează că un asemenea domeniu de activitate nu poate și nu trebuie să fie neglijat.

V. BOESCU
I. BUMBEA

ADUNĂRILE GENERALE ALE SALARIAȚILOR

AFIRMARE LARGĂ A DEMOCRATISMULUI SOCIALIST

Ion COTOȚ
secretar al Consiliului Central al U.G.S.R.

ÎN TOATE întreprinderile industriale, șantierele de construcții, unitățile de transporturi, institutele de cercetări și proiectări, unitățile agricole de stat și cooperativele agricole de producție s-au desfășurat timp de mai multe săptămîni adunările generale ale salariaților. **Devenite foruri supreme, în fața cărora comitetele de direcție prezintă dări de seamă asupra activității desfășurate, rezultatelor dobîndite și asupra perspectivelor unităților respective, adunările generale au constituit și constituie o expresie peremtorie a dezvoltării democrației economice, care evoluează în pas cu lărgirea și perfecționarea democrației socialiste în țara noastră.**

Adunările generale ale salariaților au o adîncă semnificație politico-economică, în sensul că ele asigură participarea largă a oamenilor muncii — în dubla lor calitate de proprietari colectivi ai mijloacelor de producție și producători de bunuri materiale — la conducerea și organizarea întregii activități economice, la exercitarea controlului asupra gestiunii întreprinderilor, la dezbaterea tuturor problemelor legate de îndeplinirea în bune condițiuni a indicatorilor de plan. Asigurînd climatul propice ca oamenii muncii să-și spună deschis și în mod constructiv cuvîntul asupra întregii activități, să reliefeze neajunsurile ce se mai manifestă într-un domeniu sau altul și să vină cu propuneri și măsuri concrete pentru înlăturarea lor, adunările generale și-au dovedit și-și dovedesc tot mai mult caracterul lor de instituții cu autoritate supremă în viața întreprinderilor și organizațiilor noastre economice.

ADUNĂRILE generale ale salariaților din acest an au avut o semnificație deosebită: ele au analizat modul în care a fost îndeplinit planul pe 1970 — an ce a încheiat cincinalul trecut — precum și sarcinile ce revin întreprinderilor și organizațiilor economice pe 1971 — primul an al noului cincinal. Atît dările de seamă, cît și dezbaterile ce au avut loc, au fost axate în general pe o problematică majoră și de cea mai mare actualitate, izvorîtă din indicațiile prețioase cuprinse în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a guvernului din 25 noiembrie 1970 și din cuvîntarea la încheierea lucrărilor plenarei Comitetului Central al partidului din noiembrie 1970, care a polarizat atenția și capacitatea creatoare a oamenilor muncii spre ridicarea calitativă a activității economice în toate domeniile, obiectiv fundamental al planului pe 1971, ca de altfel al întregului cincinal.

Dările de seamă prezentate de comitetele de direcție în adunările generale ale salariaților au făcut o amplă **analiză asupra activității economico-financiare**, au reliefat experiența pozitivă și colectivele care s-au remarcat în muncă, au scos în evidență neajunsurile, au supus adunărilor măsurile ce urmează a fi luate pentru realizarea exemplară a planului și îmbunătățirea condițiilor de muncă și social-culturale ale salariaților. Analiza critică a activității desfășurate anul trecut, a permis muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor din întreprinderi să ia atitudine față de fenomenele negative manifestate și, prin propunerile și sugestiile formulate, să contribuie la selecționarea problemelor care își așteaptă rezolvarea, dovedind astfel participarea lor activă la luarea deciziilor, la conducerea treburilor unității în care lucrează.

Organizarea în mai bune condiții a dezbaterilor pe secții, ateliere și pe locuri de muncă, în care s-au analizat rezultatele pe 1970 și sarcinile pe 1971, a permis ca numeroase probleme să fie soluționate încă de la acest nivel, astfel că adunările generale și-au putut consacra lucrările analizei laturilor esențiale ale activității de producție și economice de ansamblu.

ÎNALTUL democratism în care s-au desfășurat adunările generale se caracterizează și prin aceea că peste 51 000 de salariați au luat cuvîntul (din care circa 40% au fost muncitori), **că s-au făcut mai bine de 50 000 propuneri cu însemnată eficiență economică, propuneri care au întregit planurile de măsuri ale întreprinderilor.** Prin cuvîntul lor, participanții la discuții au adus **critici serioase în legătură cu utilizarea incompletă a unor capacități de producție, neefectuarea la timp a reparațiilor planificate,** care au generat numeroase întreruperi în funcționarea acestora. Au fost făcute cu acest prilej numeroase propuneri privind organizarea mai bună a producției și a muncii în sensul unei mai juste repartiții a lucrătorilor pe cele 3 schimburi, organizarea unui riguros control asupra calității reparațiilor la mașini etc.

Largi discuții au fost purtate în majoritatea întreprinderilor în legătură cu **problemele de aprovizionare tehnico-materială.** S-a criticat cu tărie lipsa de ritmicitate în aprovizionarea cu materii prime și materiale, nerespectarea condițiilor tehnice, prevăzute în contractele economice. Referiri critice s-au făcut și cu privire la insuficienta exigență față de furnizori, care nu respectă obligațiile contractuale. Participanții la dezbateri au propus conducerilor de întreprinderi să se ocupe cu mai multă răspundere de repartizarea la timp pe fiecare loc de muncă a materialelor și sculelor necesare, să ia măsuri pentru diminuarea stocurilor supranormative, să acorde mai multă atenție respectării riguroase a fiecărei prevederi din contractele economice.

Numeroși participanți au scos în evidență consecințele negative ce le are asupra **creșterii productivității muncii** folosirea incompletă a timpului de lucru, datorită volumului încă ridicat al absențelor nemotivate, învoirilor și pierderilor de timp de lucru, sub diferite forme. S-au făcut și în această direcție numeroase propuneri, între care și cea privitoare la intensificarea preocupărilor grupelor sindicale de a dezbate fiecare caz de indisciplină în parte, crearea unei opinii de masă față de chiulangii și dezorganizatorii producției.

Gospodărirea cu grijă a materiei prime și a materialelor — factor principal de reducere a costurilor de producție și de sporire a beneficiilor — a format pretutindeni un larg subiect de dezbateri. În afară de propunerile făcute pentru utilizarea lor cît mai judicioasă în producție, participanții la discuții au adus critici îndreptățite unor comitete de direcție care nu s-au ocupat în măsură corespunzătoare de asigurarea unei evidențe precise a economiilor de materii prime și materiale ce se realizează și, din această cauză, nu se aplică prevederile H.C.M. 151/1970 cu privire la premierea pentru economii.

În dezbateri a fost scos, totodată, în evidență faptul că în dările de seamă **problemele sociale** și, îndeosebi, cele referitoare la condițiile de muncă ale salariaților au ocupat un loc restrîns. Au fost relevate o seamă de aspecte care vădesc insuficienta preocupare a comitetelor de direcție și a comitetelor sindicatelor pentru soluționarea unor probleme, ce nu depind în exclusivitate de mijloace materiale, ci de mai multă stăruință din partea lor. Unele din criticile făcute s-au referit la distribuirea cu întîrziere a echipamentului de protecție, slaba calitate a acestuia, iar altele la întreținerea necorespunzătoare a instalațiilor de ventilație și a celor sanitare etc.

VIAȚA, experiența unor întreprinderi au demonstrat nu o dată că **principalul mijloc de sporire a eficienței adunărilor generale îl constituie dezvoltarea receptivității față de fiecare propunere venită din mase, precizarea răspunderii factorilor chemați să traducă în fapte, măsurile stabilite.** Una din carențele subliniate de adunările generale ale salariaților constă în aceea că există încă o insuficientă preocupare din partea comitetelor de direcție și a comitetelor sindicatelor față de propunerile pe care le fac muncitorii și cadrele tehnice. Pe bună dreptate, participanții la adunările generale au criticat acest aspect, menționînd necesitatea de a se raporta salariaților — obligatoriu — felul cum au fost soluționate problemele ridicate anterior și înfăptuite propunerile privitoare la îmbunătățirea activității economice și a condițiilor social-culturale.

Sindicatele au îndatorirea să exercite un control permanent asupra măsurilor stabilite și a propunerilor făcute în adunări și să determine factorii chemați să le transpună în fapte. Pentru înfăptuirea acestui deziderat este necesar ca, după adunări, preocupările sindicatelor să se îndrepte în două direcții principale: comitetele uniunilor, împreună cu conducerile ministerelor și ale centralelor industriale, să analizeze problemele ridicate de participanți în adunările generale și să stabilească măsuri de rezolvare în termen a acestora, comunicînd întreprinderilor interesate modul de soluționare; la nivelul întreprinderilor, comitetele sindicatelor, împreună cu comitetele de direcție, să acorde toată atenția analizării propunerilor și sugestiilor făcute în adunări și aplicării acestora.

CINCINALUL în care am intrat pune în fața tuturor colectivelor de oameni ai muncii, sarcini deosebit de mari. Adunărilor generale le-au fost prezentate planul de stat pe 1971, proiectele de viitor ale întreprinderilor. Din ele s-a desprins faptul că, plecînd de la ceea ce s-a realizat pînă acum, fiecare unitate va cunoaște în anii următori o dezvoltare puternică. Iată, de ce, colectivele de oameni ai muncii din toate unitățile economice, s-au angajat ca, din primul an al noului cincinal, să realizeze importante producții peste plan. **La nivelul județului Hunedoara,** de exemplu, **angajamentele colectivelor de muncă se concretizează în obținerea unei producții suplimentare de 92 milioane lei, din care 28 milioane lei pînă la 1 mai 1971, 35 milioane lei beneficii peste plan, 22 milioane lei economii la prețul de cost.** Din acestea merită scoasă în evidență hotărîrea siderurgiștilor hunedoreni, care s-au angajat să realizeze o producție suplimentară de 50 milioane lei, să sporească productivitatea muncii cu 2 000 lei/salariat și să dea beneficii suplimentare în valoare de 20 milioane lei. **Colectivul Uzinei „1 Mai" — Ploiești, s-a angajat să obțină peste plan o producție marfă de 40 milioane lei, beneficii în valoare de 5 mil. lei, iar din activitatea de inovații să realizeze o economie în valoare de 17 mil. lei.**

Se poate aprecia că adunările generale ale salariaților s-au caracterizat printr-o atmosferă rodnică de lucru, că ele au prilejuit o analiză multilaterală a activității depuse pentru îndeplinirea planului. Totodată, ele au oglindit hotărîrea fermă a oamenilor muncii de a depune toate eforturile pentru a realiza sarcinile ce le revin pe 1971 și pe întregul cincinal, pentru a transpune în viață hotărîrile luate de cel de-al X-lea Congres al partidului.

RECICLAREA – COMPONENTĂ A PERFECŢIONĂRII FORŢEI DE MUNCĂ

„Reciclarea, atît în producţie cît şi în domeniul conducerii economico-sociale, o consider hotărîtoare pentru activitatea noastră de viitor"

(Din cuvîntarea tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU, la Plenara C. C. al P. C. R. din 10-11 februarie)

INCHEIEREA cu succes în anul 1970 a celui de-al patrulea plan cincinal al ţării noastre a însemnat şi ridicarea activităţii economice pe o treaptă calitativ superioară, ceea ce creează o bază sigură pentru realizarea în condiţii cît mai bune a obiectivelor actualului cincinal 1971—1975. Succesele remarcabile obţinute de poporul nostru, dovedesc justeţea şi clarviziunea liniei politice a P.C.R., îndreptată spre dezvoltarea accelerată a forţelor de producţie şi perfecţionarea relaţiilor de producţie socialiste, în vederea făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Un rol esenţial în transpunerea în viaţă a programului de dezvoltare economico-socială trasat de P.C.R. îl au oamenii, ei fiind aceia care trebuie să însufleţească şi să transforme în realitate, directivele elaborate de partid şi stat.

In România, programul general de dezvoltare multilaterală a societăţii socialiste, elaborat de P.C.R., rezervă un loc important formării şi perfecţionării forţei de muncă, adică tocmai acelei forţe menite să înfăptuiască dezvoltarea economico-socială a ţării. Pentru realizarea marilor obiective de progres economic-social ale ţării noastre, o **importanţă de prim ordin** o are asigurarea formării şi calificării cadrelor de oameni ai muncii.

PREGATIREA forţei de muncă implică un aspect economico-dinamic, în sensul că, oricît de dotat nativ ar fi un individ, procesul de instruire orientează aptitudinile, le potenţează cu noi cunoştinţe, sporindu-i eficienţa în activitatea pe care o desfăşoară, ceea ce, în final, se concretizează în sporirea şi îmbunătăţirea calitativă a valorilor de întrebuinţare la crearea cărora participă.

Revoluţia ştiinţifică-tehnică contemporană şi schimbările tehnologice rapide care o însoţesc determină modificări deosebite atît în domeniile economice şi sociale, cît şi în conţinutul calificării. În aceste condiţii, devine o necesitate de prim ordin luarea de noi măsuri, specifice şi selective în acelaşi timp, pentru a asigura pregătirea forţei de muncă la toate nivelele. Acest imperativ se impune cu atît mai mult cu cît cunoştinţele tehnologice ale forţei de muncă, ca şi maşinile şi instalaţiile suportă — ca urmare a revoluţionării permanente a tehnicii — o **uzură morală.**

Problema uzurii morale a cunoştinţelor tehnologice preocupă atît pe cercetătorii din domeniul ştiinţelor tehnice, cît şi pe cei din domeniul economiei, din mai toate ţările dezvoltate din punct de vedere industrial. O asemenea preocupare este determinată atît de implicaţiile economice directe ale soluţiilor tehnice în general, cît şi de cele ale organizării şi conducerii activităţii productive. Uzura morală devine evidentă şi efectele negative puternic simţite atunci cînd o decizie luată, pornind de la puncte de vedere învechite sau concepţii depăşite, determină rezultate minime sau chiar contrare celor scontate.

Un element deosebit care obligă la profunde reflecţii este că uzura morală a cunoştinţelor se manifestă diferit în funcţie de nivelul eşalonului în care activează factorul de decizie, iar efectele negative ale unei hotărîri insuficient de competente sînt cu atît mai mari cu cît el se situează pe trepte mai înalte în ierarhia socială.

PE BAZA experienţei contemporane s-au conturat mai multe tipuri de uzură morală a cunoştinţelor [1]: **Uzura morală profesională,** care se referă la cunoştinţele **generale** ale specialistului în disciplina de bază a profesiunii sale. **Uzura morală de specialitate,** care se referă la nivelul cunoştinţelor în chiar **specialitatea** şi **activitatea** directă a salariatului; **Uzura morală legată de un anumit loc de muncă,** unde rezolvarea problemelor este mai puţin legată de o anumită specialitate şi ea apare mai ales în funcţii administrative, care nu implică o înaltă specialitate tehnică.

Literatura ce se ocupă de această problemă arată că uzura morală poate cuprinde deopotrivă atît cadrele vechi — care sînt depăşite din cauza progreselor în domeniul specialităţii respective — cît şi noii absolvenţi, care nu au asimilat bine nici ce este vechi, nici ce este nou. Pe măsură ce aceştia din urmă capătă însă o experienţă suficientă în producţie, pot fi înlăturate unele aspecte ale uzurii morale.

Unul din elementele importante ale unei politici active şi dinamice privind forţa de muncă este acela de a veghea ca resursele de muncă să fie dezvoltate în aşa fel, încît ritmul progresului tehnic să nu fie împiedicat de lipsa lucrătorilor care să posede o calificare corespunzătoare. Necesitatea perfecţionării cadrelor constituie în prezent o problemă majoră ce stă în atenţia tuturor întreprinzătorilor, indiferent dacă este vorba de economia capitalistă sau socialistă, iar printre mijloacele menite să prevină uzura morală a cunoştinţelor tehnologice, un loc însemnat îl ocupă reciclarea.

RECICLAREA nu trebuie confundată cu recalificarea sau policalificarea. Prin reciclare înţelegem procesul de împrospătare periodică — în cadrul unor forme organizate — a cunoştinţelor cu care este dotată forţa de muncă. Acest proces vizează aspectele cele mai noi ale dezvoltării într-un domeniu dat, implică modernizarea concepţiei de lucru a unui individ sau colectiv, urmărind prevenirea uzurii morale a cunoştinţelor. Reciclarea presupune îmbogăţirea cunoştinţelor teoretice şi practice ale forţei de muncă deja calificate, cu elemente noi, la zi, din domeniul specialităţii respective sau din sfere mai îndepărtate, dar absolut necesare pentru sporirea efectelor economice ale activităţii desfăşurate. Scopul reciclării este actualizarea cunoştinţelor forţei de muncă în vederea îmbunătăţirii organizării muncii şi producţiei, optimizării eficienţei în toate sectoarele de activitate.

Datorită efortului material-financiar pe care îl impune şi întrucît vizează potenţarea aptitudinilor tehnice, economice, administrative etc., cu deosebite implicaţii economice pentru producţie, reciclarea constituie o obligaţie a conducerii fiecărei întreprinderi, centrale industriale, minister, de asemenea, aşa cum a arătat tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a conducerii centrale de partid şi de stat.

RESPONSABILITATEA reciclării la diferite nivele se impune cu atît mai mult, cu cît în socialism pregătirea forţei de muncă şi rodnicia acesteia, nu mai este o chestiune **individuală** a fiecăruia, ci o problemă **socială.** Responsabilitatea reciclării la nivelul conducerii de stat şi de partid decurge din faptul că de roadele reciclării beneficiază sau trebuie să beneficieze societatea în ansamblul său, care de fapt şi suportă cheltuielile pe care le antrenează adaptarea forţei de muncă la evoluţia economică şi tehnică contemporană.

Ca parte componentă a procesului de perfecţionare a cadrelor, alături de informare, specializare etc., reciclarea implică însemnate eforturi materiale — financiare din partea statului socialist.

Datorită cheltuielilor însemnate pe care le comportă şi a multiplelor implicaţii economice pe care le prezintă astăzi, într-o serie de ţări avansate sînt tot mai frecvente părerile conform cărora investiţiile făcute cu pregătirea cadrelor trebuie privite nu ca un serviciu adus individului, ca un fel de ajutor social, ci ca o „investiţie necesară economiei" [2].

În condiţiile socialismului, ale noilor relaţii de producţie, formarea şi perfecţionarea cadrelor este privită ca un serviciu adus producţiei, fapt ce determină creşterea cheltuielilor de consum social din partea statului. Eficienţa deosebită a fondurilor investite în formarea (calificarea) şi perfecţionarea cadrelor prin valorificarea capacităţilor dobîndite de forţa de muncă calificată, face să crească importanţa cheltuielilor pentru dezvoltarea şi reproducţia forţei de muncă.

RIDICAREA nivelului pregătirii profesionale şi actualizarea permanentă a cunoştinţelor ridică şi alte probleme, printre care pe cea a **bugetului de timp, a orelor afectate studiului.** In mod firesc, societatea socialistă trebuie să se îngrijească şi de asigurarea timpului necesar studiului, prin economisirea timpului de muncă. Încă K. Marx arăta că economisirea timpului de muncă este echivalentă cu mărirea timpului liber, adică a timpului pentru dezvoltarea deplină a individului, dezvoltare care ea însăşi, ca o puternică forţă de producţie, acţionează, la rîndul său, asupra forţei productive a muncii. Din punct de vedere al procesului nemijlocit de producţie — spunea Marx — această economisire poate fi considerată ca producere de capital fix ; acest capital fix este însuşi omul.

Pe măsură ce revoluţia ştiinţifică-tehnică amplifică importanţa şi ponderea muncii intelectuale, cresc şi pretenţiile faţă de calitatea muncii şi, în consecinţă, şi necesitatea de a dezvolta sistemul de instruire la toate nivelele.

Ţara noastră face eforturi deosebite pentru a înzestra economia cu tehnica avansată, încadrîndu-se astfel în tendinţele mondiale de dezvoltare. Dar societatea socialistă nu-şi poate permite să cheltuiască sume imense pentru dotarea tehnică la nivelul cel mai ridicat a unităţilor economice, iar forţa de muncă pe care o utilizează să posede cunoştinţe învechite. Pierderile ocazionate de uzura morală a cunoştinţelor sînt de cîteva ori mai mari decît cheltuielile necesare pentru prevenirea ei.

În acest context apare şi o altă cerinţă şi anume **determinarea eficacităţii formării şi perfecţionării cadrelor,** prin luarea în considerare a pierderilor cauzate de insuficienta pregătire şi corelarea acestora cu volumul cheltuielilor pentru recondiţionare. Pentru ca activitatea de perfecţionare şi deci şi de reciclare să fie avantajoasă, trebuie ca **economiile obţinute în urma creşterii calificării cadrelor să fie mai mari decît cheltuielile ocazionate de această acţiune.** Practica dovedeşte că cheltuielile ocazionate de reciclare sînt mai mult decît recuperate prin rezultatele economice obţinute.

Reciclarea organizată la diferite nivele ca şi preocuparea permanentă individuală pentru îmbogăţirea cunoştinţelor profesionale constituie o condiţie importantă pentru creşterea aportului fiecăruia la locul său de muncă, indiferent în ce domeniu de activitate lucrează. Cuvîntarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 10—11 februarie 1971 reprezintă un preţios document de partid care abordează multilateral problema reciclării, a importanţei sale şi a mijloacelor de rezolvare.

Preocuparea atentă şi măsurile luate pînă în prezent pentru crearea cadrului legislativ privitor la reciclarea cadrelor, dovedeşte încă o dată importanţa pe care partidul şi statul nostru o acordă acestei probleme. Aşa cum arăta Secretarul general al P.C.R. în documentul amintit — noi avem o experienţă, trebuie numai să se generalizeze această acţiune, să devină o obligaţie pentru fiecare om al muncii din ţara noastră.

lector univ. Ioana IOVĂNESCU

---

1) C. G. Vincent în lucrarea : „Being practical about technical obsolescence" Chem. Engin. 74, nr. 16/1967 arată că T. M. Ferdinand, pe baza unui studiu făcut de el, ajunge la concluzia că sînt trei tipuri de uzură morală (uzură morală profesională, de specialitate şi cea legată de un anumit loc de muncă).

2) În S.U.A. s-au cheltuit 300 000 de dolari de către Comitetul pentru pregătirea profesională a tehnicienilor pentru studii şi anchete privind uzura morală a cunoştinţelor, elaborînd o serie de proiecte şi programe pentru ţinerea specialiştilor, în permanenţă, în pas cu evoluţia ştiinţei şi tehnicii (C.G. Vincent, Being practical about technical obsolescence, Chem. Engin. 74, nr. 16/1967 p. 117—124).

În Suedia, costul anual al programului de adaptare a mîinii de lucru la nevoile producţiei se ridică la 135 milioane coroane, (Une politique active de main- d'oeuvre, avril 1964; Seminaire patronal international. Bruxelles 14—17 avril. Raport final OCDE, Paris 1965).

În Japonia, se afecta în 1962 pentru instrucţia publică 6% din venitul naţional, fapt ce o situa printre ţările fruntaşe din punct de vedere al cheltuielilor pentru învăţămînt. (Problèmes economiques nr. 896, 2 mai 1965, p. 18—24).

NOI OBIECTIVE ECONOMICE

● **Ultimul laminor din cadrul Combinatului siderurgic de la Galaţi — laminorul de benzi la cald — a intrat în faza montajului masiv şi a operaţiilor de reglare, verificare şi control. Un număr de 15 posturi mecanice sînt gata pentru start. A fost, de asemenea, acţionată prima cală cu role din zona trenului de laminare. După ritmul actual al lucrărilor, se apreciază că, în luna mai, laminorul va intra în funcţiune, urmînd să producă, în prima etapă, 1 milion tone de benzi la cald.**

● **La Uzina de sîrmă din Buzău** a început construcţia unei secţii pentru producţia de plase din sîrmă sudată pentru construcţii industriale. Noua unitate, cu o suprafaţă de peste 6 000 mp, va fi dotată cu agregate moderne, care vor produce anual **70 000** tone de plase.

● **Combinatul de îngrăşăminte chimice „Azomureş" din Tg. Mureş,** apărut pe harta economică a judeţului Mureş în perioada cincinalului trecut, continuă să-şi lărgească potenţialul. Aici se construiesc noi capacităţi de producţie care vor asigura un spor anual de **300 000** tone azotat de amoniu şi **300 000** tone uree. Pe cealaltă mare platformă chimică din judeţ, la Tîrnăveni, se conturează noi instalaţii tehnologice, care vor produce **65 000** tone carbid şi **6 600** tone săruri de barium.

● **In partea de sud a oraşului Rm. Sărat a prins contur prima fabrică de garnituri pentru frînă şi etanşare,** produse destinate mijloacelor de transport auto, navale, aeriene şi feroviare. Hala principală de fabricaţie, construită în sistem monobloc, este prevăzută cu linii tehnologice care vor produce anual peste **10 000** tone garnituri.

● **Uzina Nicolina, una din cele mai vechi întreprinderi ieşene,** se află în plin proces de reîntinerire. Aici au început lucrările de construcţii-montaj prevăzute în cea de-a doua etapă de dezvoltare, în urma căreia, la sfîrşitul primului semestru al anului 1973, se va ajunge la o producţie de 21 700 tone utilaje anual. Acest proces de dezvoltare va însemna, în acelaşi timp, schimbarea profilului uzinei, care va fi orientat spre producţia de utilaje de construcţii şi pentru construcţii de drumuri.

TELEX

● **In oraşele şi centrele industriale din judeţul Hunedoara** sînt în curs de execuţie noi obiective edilitar-gospodăreşti : îmbunătăţirea alimentării cu apă a localităţilor Uricani, Lupeni şi Vulcan şi canalizarea localităţilor miniere din Valea Jiului. In stadiu avansat de execuţie se află lucrările privind canalizarea noului cartier de locuinţe „Dacia" din Deva, iar pe mai multe străzi din oraş se fac amenajări de protejare împotriva viiturilor pluviale. Au început, de asemenea, lucrările de îndiguire a Jiului în oraşul Petrila şi de regularizare a cursului Jiului de vest, pe traseul străbătut de rîu din dreptul minei Vulcan, pînă în satul Jieţ.

● **Specialiştii au descoperit că apa sărată a lacurilor din zona comunei Ocna Sugatag, judeţul Maramureş,** are efecte terapeutice deosebite în afecţiunile reumatice şi ginecologice. Pentru punerea lor în valoare, începînd chiar din acest an, a început construcţia unui complex de tratament şi turistic. Se află în construcţie cabine pentru băi, pavilioane de odihnă, o cantină, centrală termică, restaurant şi un număr mare de căsuţe construite în stilul popular maramureşan.

● **Au început lucrările de electrificare a unei noi magistrale feroviare a ţării : Filiaşi-Simeria-Mintia.** Din cei aproape 220 km, cît măsoară linia de cale ferată, sectorul cuprins între Filiaşi şi Tg. Jiu urmează să fie dat în exploatare anul viitor. Electrificarea acestei linii, însoţită de lucrări de sistematizare, de modernizare şi centralizare electrodinamică a staţiilor, de creare a unui sistem de protecţie şi consolidare a terasamentului, vor crea condiţii pentru sporirea cu circa 70% a capacităţii de tranzit în sectorul Filiaşi — Tg. Jiu şi cu 30% între Tg. Jiu şi Petroşani. De asemenea, vor fi diminuate cu peste o zecime actualele cheltuieli de transport şi întreţinere.

● **La Piatra Neamţ a fost dată în folosinţă o nouă autogară,** pentru un trafic zilnic de circa 4 000 de călători. Clădirea este amplasată în apropierea staţiei C.F.R. şi deserveşte principalele curse de pe traseele judeţene şi interjudeţene.

● **In centrul municipiului Tecuci se află în construcţie un complex turistic** prevăzut cu hotel, două restaurante, terasă, bar de zi, spaţii pentru gararea şi parcarea autoturismelor. Tabloul urbanistic al Tecuciului se va mai îmbogăţi anul acesta cu un nou cvartal de blocuri însumînd 475 apartamente, cu noi spaţii comerciale etc.

● **In staţiunea balneo-climaterică Tuşnad-Băi s-a construit un nou obiectiv turistic.** Aici, într-o zonă pitorească, a fost inaugurat primul din cele trei hoteluri turistice din judeţul Harghita. Celelalte două hoteluri se află în stadiu final de construcţie la Miercurea Ciuc şi Odorheiul Secuiesc.

Hotelul „Intercontinental"-București : restaurantul de la parter.

(Foto: Ion Cucu)

TURISM

VĂ PREZENTĂM:

HOTELUL „INTERCONTINENTAL" BUCUREȘTI

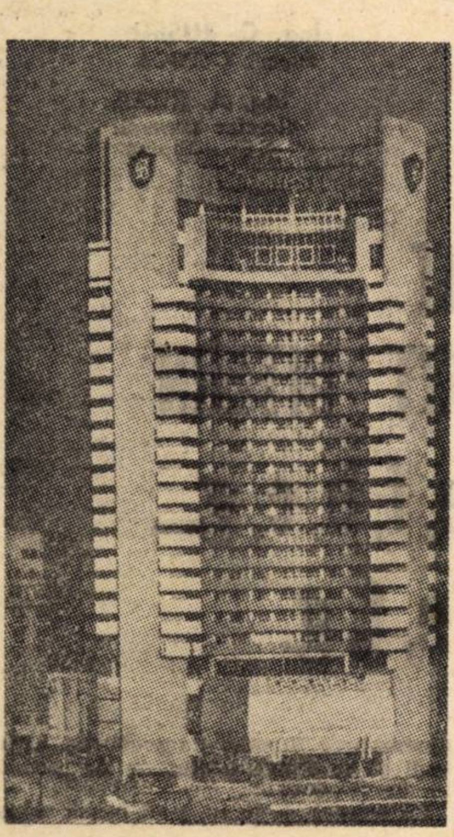

● Realizat după proiecte românești, de către constructori români, hotelul se situează la cel mai înalt nivel atins în acest domeniu ● Cea mai înaltă construcție civilă din România — 86 m — are subsol, parter și 24 de etaje ● 444 camere, apartamente speciale, 4 restaurante, baruri cu 1000 de locuri ; săli pentru consfătuiri, congrese, recepții; piscină acoperită la etajul 22; garaj cu o capacitate de 900 autoturisme ● Aer condiționat în toate camerele, instalație de poștă pneumatică, sistem electronic pentru rezervări curente și anticipate.

HOTELUL INTERCONTINENTAL BUCUREȘTI este cel mai mare și cel mai modern obiectiv al industriei hoteliere românești, realizat la cel mai înalt nivel atins în acest domeniu pe plan mondial.

Concepția generală în forma arhitectonică a fost elaborată de prof. univ. arhitect Horia Maicu, consilier al Oficiului Național de Turism pentru proiectarea de hoteluri. Studiul tehnico-economic și proiectele de execuție au fost elaborate de Institutul Proiect București.

● Construcția și exploatarea

CONSTRUCȚIA HOTELULUI a fost încredințată Întreprinderii de Construcții-Montaj nr. 2 a Consiliului popular al municipiului București, ca antreprenor general. Instalațiile și montajele au fost efectuate de către Întreprinderea Montaj-Izolații, care a reușit să pună în funcțiune în bune condiții cele mai moderne și complicate instalații din acest domeniu. Ascensoarele, centrala telefonică, tablourile electrice și de forță au fost montate de către întreprinderi specializate românești. În total au cooperat în execuție și livrări 17 întreprinderi românești, iar la importuri 136 firme străine din 13 țări.

Hotelul este PROPRIETATEA STATULUI ROMÂN și conducerea și exploatarea hotelului se face numai cu personal român. Stabilirea tarifelor de închiriere a camerelor de cazare este o atribuție a proprietarului.

Din calculele făcute rezultă că la un grad de ocupare a hotelului în proporție de 56% cu turiști din vest, la tarifele practicate de „Athenée Palace", hotelul asigură în primii patru ani de exploatare restituirea integrală a creditelor, dobînzilor și cotei părți din profit și mai rămîne un plus pentru balanța externă de încasări și plăți valutare. Din anul al cincilea, după ce se scade cota parte a firmelor partenere, încasările se varsă integral balanței de încasări și plăți a României.

● Cel mai mare hotel din țară, avînd o capacitate de 444 camere, apartament imperial și apartamente speciale, birouri de închiriat, magazine cu vînzări de mărfuri pe valută, 4 restaurante, baruri cu o capacitate de 1000 locuri la mese în săli închise și 285 pe terase, săli pentru congrese, consfătuiri și recepții, piscină acoperită la etajul 22, legătură cu garajul subteran pe două nivele, cu o capacitate de 900 autoturisme.

● Organizare și dotări

ÎNTREAGA activitate a hotelului are, la bază principiul raționalizării procesului de producție, precum : defalcarea procesului tehnologic în faze de producție bine delimitate și centralizate pe linii independente și paralele ; concentrarea și mecanizarea operațiunilor de prelucrare ; este singurul hotel din țară care are aer condiționat în toate camerele de cazare, în camerele de baie și în toate spațiile publice ; circulația pe verticală este asigurată de 4 ascensoare de persoane și 2 ascensoare de serviciu, lucrînd în program selectiv automatizat.

Telecomunicațiile sînt asigurate de o centrală telefonică automată tip Ericsson 600/60/50 construită special pentru marile hoteluri și care, la cerere, permite ținerea de conferințe simultane între oaspeți sau între salariați. Mai există o instalație de poștă pneumatică, prin care se transmit la casieria centrală, în contul clienților, toate notele de plată pentru serviciile sau consumațiile solicitate ; hotelul este dotat cu instalație centrală de ceasuri electrice de avertizare incendiu, de pontaj salariați, pentru control, pază, apel șoferi, de proiecție cinematografică, instalație TV, instalație de traducere simultană pentru conferințe internaționale.

● De la subsol la etajul 24

SUBSOLUL, cu o suprafață de 4 500 mp, a fost destinat în principal pentru a îndeplini funcții tehnice, de deservire și comerciale.

Aici se găsește o centrală de condiționare a aerului și de frig, stația de transformare a energiei termice și tabloul general de lumină și forță, stațiile de pompare a apelor menajere și a celor uzate, stația de dedurizare a apei. Aici se află spălătoria și depozitele pentru alimente, mărfuri și băuturi.

Mai este un restaurant cu autoservire cu o capacitate de 138 locuri, o sală cu linie de autoservire pentru personalul hotelului, secția de cofetărie și patiserie, ateliere de tîmplărie, vopsitorie, mecanică, lăcătușerie, electrice, depozitul de piese de schimb și scule.

Parterul permite accesul printr-un peron acoperit, sub care se poate intra cu autoturismul sau autocarul, care apoi au acces direct în parcajul subteran. De sub acest peron se ajunge în holul mare, care cuprinde recepția, serviciul de poartă și transport bagaje, tabloul electronic pentru semnalizarea situației camerelor, aparatul de rezervări electronice curente și anticipate, instalația de poștă pneumatică, despre care am vorbit, casieria dotată și cu safeuri pentru pasageri. Aici se găsesc ghișee pentru schimb valutar, telefon, telex, reprezentanțele pentru transport aerian și o florărie.

În continuare, parterul găzduiește restaurantul „Madrigal" (cu servire clasică, avînd o capacitate de 100 locuri la mese în săli închise și 84 locuri pe terasă) și braseria „Corso" (cu 120 locuri la mese în săli închise și 61 pe terasă).

Etajul 1 cuprinde sala mare polivalentă „Ronda", care este despărțită de sala mică prin pereți amovibili, ceea ce permite și utilizarea lor comună. Aici se pot ține congrese cu 450—500 persoane cînd scaunele se așează aliniat, cu 130 persoane cînd sînt necesare mese de lucru și cu 92 persoane cînd este o masă rotundă. Sala mică polivalentă „Rapsodia" are 220 locuri pentru congrese și 160 pentru mese speciale, banchete.

Mesele sînt pliante, iar scaunele sînt superpozabile. Săliie sînt dotate cu instalații de sunet-amplificare, traducere simultană, televiziune, proiecție cinematografică.

Tot la etajul 1 se află două săli „Picolo-bar" și „Intim", cu o capacitate de 32 și respectiv 16 locuri și bucătărie, care deservește toate sălile de recepții, depozitele pentru mobilier și o secție pentru curățirea și polizarea argintăriei.

Etajul 1 tehnic este realizat din utilizarea spațiilor rezultate din înălțimea sălilor de congrese și recepții și cuprinde : a doua centrală automatizată de ventilație și condiționare a aerului ; centrala de semnalizare a situației camerelor ; centrala de avertizare incendiu ; camera mașinilor, a ascensoarelor de serviciu și mărfuri ; cabine tehnice ale sălii mari polivalente (proiecție, sunet, traducere simultană, sonorizare, amplificare, radio T.V. etc.)

Acest nivel mai găzduiește saloanele frizeriei și de coafură-cosmetică, cabinele de actori și anexele lor, care au legătură printr-o scară cu sala „Ronda".

La etajul II se află spații de închiriat pentru agenții și reprezentanțe comerciale, formate din birouri dotate cu mobilier adecvat și grup sanitar propriu ; magazine pentru vînzare de mărfuri pe valută și o cofetărie-bar, numită „Belvedere", cu o capacitate de 90 locuri în săli închise și 140 pe terasă.

La etajul III se găsesc pe fiecare aripă 8 camere de cazare, un apartament cu salon și 2 dormitoare cu grupuri sanitare proprii și cu bucătărie proprie. Aici se află cabinetul medical și sala de gimnastică medicală și estetică corporală și spațiile administrației hotelului.

Etajele IV—XX au fiecare 26 camere de cazare și un oficiu pentru cameriste. Din cele 444 camere 146 sînt mobilate cu cîte două paturi, 80 cu pat obișnuit sau matrimonial și studio, iar restul sînt cuplate cîte două, formînd suite de diverse tipuri, astfel : 61 au o cameră cu 2 paturi și o cameră cu un pat și studio, iar 32 au o cameră cu pat matrimonial sau două paturi și o cameră cu canapea extensibilă. Apartamentele pentru șefi de state sau guverne sînt amplasate la etajul XIX și au salon, 2 dormitoare, grupuri sanitare și bucătării proprii.

În vestiar și camere sînt prevăzute prize speciale și întrerupători — conductori pentru diversele necesități ale oaspeților, doze și dispozitivele care semnalizează situația camerei (ocupată, liberă, pregătită pentru noi oaspeți). Fiecare cameră are telefon special cu numere și simboluri ce indică diverse servicii la care oaspetele poate apela. În noptieră este un panou cu difuzare sunet, potențiometru cu întrerupător și 4 canale de sunet prin care se poate alege unul din programele oferite de hotel. La cerere, în cameră se poate monta aparat de televiziune cuplat la instalații fixe (prize și antene) montate odată cu stațiile de bază.

Camerele au un sistem de aer condiționat, ventilație și încălzire, rezolvat cu un radiator plat din oțel avînd mare randament termic și care este montat în parapetul geamului și cu un aparat vetiloconvector mascat în plafonul vestiarului, construit cu 2 baterii pentru apă caldă și apă răcită și ventilator propriu.

Etajul XXI găzduiește restaurantul cu specific românesc, pe care i-l conferă decorația din lemn, ceramică, piele, mochetă, ca și de îmbrăcămintea personalului și felurile mîncărurilor. Restaurantul are ring de dans și o vedere panoramică asupra Capitalei. Tot la acest etaj se găsește „Luna-bar", legat de restaurant, dar care poate funcționa și independent. Ambele au o capacitate de 250 locuri la mese și funcționează cu program prelungit în noapte. Aici mai funcționează o sală cu 48 de locuri la mese, în stil românesc, care avînd pereți amovibili, poate fi împărțită în două pentru reuniuni foarte intime și cea de a treia centrală de condiționare a aerului.

Etajul XXII găzduiește un bazin de înot de 60 mp, 4 băi sauna, dușuri și vestiare. Pe terasa din jur sînt șezlon-

P. NEGURĂ

(Continuare în pag. 16)

dialogul „CONSULTING" întreprindere

EXPERIMENTUL „PIPERA"

Pentru acțiunile concrete ale primei serii de consultanți în formare la CEPECA, două unități industriale (Complexul de industrializare a lemnului-Pipera și Întreprinderea de încălțăminte „Flacăra Roșie"-București) s-au arătat interesate, solicitînd această nouă formă de prestări de servicii pentru rezolvarea unor probleme de conducere și organizare.

Intervenția consultanților a început cu aproximativ un an în urmă: rezultatele înregistrate pînă în prezent sînt elocvente pentru utilizarea consultanților și deci și pentru dezvoltarea în continuare prin programe adecvate de formare și prin găsirea formelor celor mai eficiente de utilizare a lor.

CONDUCEREA C.I.L.-Pipera a solicitat efectuarea unor **analize diagnostic** în acele domenii de activitate în care s-au resimțit cele mai acute dificultăți: **structura organizatorică, programarea — lansarea și urmărirea producției, întreținerea și repararea utilajelor, transporturile interne, organizarea proceselor de producție și de muncă în două secții de fabricație.**

Analizele au urmărit reliefarea deficiențelor existente în aceste domenii, precizarea cauzelor lor și — pe această bază — conturarea principalelor direcții în care trebuie să se orienteze acțiunile de ameliorare, și indicarea modalităților de realizare a lor.

Concluziile analizei diagnostic fiind însușite de conducerea combinatului, **o convenție de colaborare** încheiată între CEPECA și unitate a stipulat în termeni preciși condițiile de desfășurare în viitor a acțiunilor de organizare, modul de lucru, obligațiile reciproce de colaborare; totodată, convenția a cuprins un program detaliat de desfășurare a acțiunilor de organizare, stabilit pe baza indicațiilor furnizate de „analiza-diagnostic" și în funcție de necesarul de specialiști pentru elaborarea studiilor și proiectelor preconizate.

Reluată conform condițiilor stabilite în convenția de colaborare, intervenția a urmat cursul obișnuit oricărei acțiuni de asemenea factură: elaborarea anteproiectelor (studiilor) de organizare, dezbaterea acestora cu cadrele de conducere și factorii responsabili din unități, luarea în considerare a tuturor observațiilor și sugestiilor făcute cu acest prilej și elaborarea proiectelor cuprinzînd soluțiile finale, implementarea lor după instruirea personalului de specialitate, desemnat să lucreze în noile condiții organizatorice și experimentarea soluțiilor adoptate.

În etapele de elaborare a studiilor și proiectelor de organizare, aria de investigare a fost mult mai restrînsă, fapt impus atît de disponibilul de specialiști, cît și de nevoia de a aprofunda analiza și a proiecta în cele mai mici detalii sistemele îmbunătățite. Acțiunile s-au desfășurat conform ciclului de mai sus în următoarele domenii: conceperea unei structuri de organizare îmbunătățite pentru combinatul care a luat între timp ființă (ca unitate cu statut de centrală) și pentru o unitate cu gestiune internă subordonată (cea pe osatura căreia a luat ființă combinatul); stabilirea unor noi sisteme detaliate de desfășurare a activităților de planificare, elaborarea documentației tehnologice de fabricație, programarea — lansarea și urmărirea producției, analiză — control—costuri și salarizarea personalului; organizarea întreținerii și reparațiilor, a transporturilor interne și a depozitelor; reamplasarea ameliorată a utilajelor pe linia de fabricație a ferestrelor și reorganizarea atelierului de montaj final pe aceeași linie; punerea la punct a tablourilor de bord pentru cadrele din conducerea combinatului și unitatea subordonată amintită.

În tot cursul perioadei de elaborare a studiilor și proiectelor a existat o colaborare fructuoasă, permanentă, între specialiștii unității — buni cunoscători ai tehnologiei — și consultanți — mînuitori ai unor metode și tehnici de organizare general valabile și relativ ușor adaptabile oricărei ramuri economice.

În stabilirea soluțiilor s-au folosit o serie de tehnici moderne de analiză și calcul. Se pot cita în această privință: **analiza detaliată și descrierea posturilor** noii structuri; **observări instantanee** la stabilirea gradului de încărcare a oamenilor și utilajelor; **programarea lineară** la stabilirea modului optim de introducere în uscătorii a materiei prime lemnoase de diferite sortimente; **metoda gamelor fictive și a verigilor** la raționalizarea amplasării mașinilor și instalațiilor în cadrul unei secții; **simularea** funcționării sistemului de programare în vederea definitivării lui etc.

Din soluțiile de organizare preconizate în cele patru studii și 12 proiecte elaborate s-au realizat efectiv pînă în prezent următoarele:

- Funcționarea după o nouă structură organizatorică a centralei combinatului și unității subordonate Pipera, implementarea acestora avînd loc în două etape: prima în cadrul căreia s-au creat compartimente noi (organizarea conducerii, metode, programarea producției); cea de a doua etapă în care s-au reorganizat celelalte compartimente și s-au integrat în noua structură. Noile structuri, fără să antreneze reduceri de personal, cel puțin în această perioadă de început, reprezintă un apreciabil pas făcut înainte prin aceea că: stabilesc un cadru mai precis de desfășurare a activităților, definind exact atribuțiile tuturor responsabililor (printr-un regulament de organizare și funcționare elaborat în această viziune); înlătură în bună parte deficiențele prezentate de vechea structură (paralelisme, multiple subordonări, dezechilibru în coordonarea compartimentelor etc.); prevăd existența unor compartimente profilate pe noi domenii de activitate, inexistente în organizarea anterioară (organizarea conducerii, marketing-dezvoltare, control stocuri, dezvoltare personal, recrutare-selecționare etc.) și înființarea unei direcții de personal.
- Introducerea unui instrument operativ de informare a cadrelor din conducerea combinatului, unității Pipera și secțiilor de producție (tablou de bord), care, deși se completează încă cu unele dificultăți, permite cunoașterea zilnică, completă și detaliată a situației combinatului și unității.
- Funcționarea după un nou sistem a activității de elaborare a documentațiilor tehnologice de fabricație (metode), care, prin integrarea în același compartiment a vechilor activități de tehnologie, studiu și măsurarea muncii și proiectare SDV, asigură punerea la punct într-un mod unitar și complet a dosarului de fabricație pentru fiecare produs nou și fiecare comandă.
- Funcționarea după un nou sistem a activităților de planificare, programare-lansare și urmărire a producției, care permite defalcarea succesivă (din ce în ce mai detaliată) a planului de producție, precum și cunoașterea în fiecare moment a situației comenzilor, loturilor, încărcării mașinilor și muncitorilor. Experimentarea sistemului pe linia de fabricație a ferestrelor din secția binale a unității Pipera a dovedit viabilitatea și avantajele aplicării lui.
- Reorganizarea programării și lansării producției a impus organizarea altei activități strîns legată de cea precedentă. În consecință tot cu caracter experimental în secția amintită, salarizarea funcționează pe baza unui nou sistem.
- Paletizarea introducerii cherestelei gata sortată la uscătorii a facilitat considerabil transportul și manipularea acesteia, asigurînd totodată o accelerare a sistemului de introducere în uscătorii.
- Reamplasarea mașinilor și instalațiilor pe linia de fabricație a ferestrelor (șapte mașini cu instalațiile aferente) a permis micșorarea apreciabilă a distanțelor de transport a reperelor și subansamblelor, degajarea culoarelor de transport, asigurarea unei fluențe sporite în circulația loturilor de piese.
- Reorganizarea atelierului montaj final ferestre prin înlocuirea sistemului individual de lucru cu sistemul în benzi de montaj, care permite specializarea muncitorilor în efectuarea unor game mai strînse de operații, a dus la creșterea substanțială a productivității (de la circa 350 buc./zi cît s-a înregistrat în medie înainte, la circa 500 buc./zi după introducerea noului sistem).

Perspectiva continuării acțiunilor începute este determinată de rezultatele înregistrate pînă în prezent, de concluziile trase din experimentările făcute și de posibilitățile stabilite. Extinderea la toate produsele unității Pipera a elaborării documentației de fabricație pe baza noului sistem este practic un lucru împlinit. Sînt în curs extinderea sistemului de programare-lansare la linia de uși din cadrul secției binale, după care va urma extinderea la toate celelalte secții ale unității Pipera; la fabrica de mobilă Militari, unitate subordonată combinatului, începe reorganizarea activităților de metode, programare-lansare-urmărire și salarizare pe baza unor proiecte de adaptare elaborate tot de consultanți, care au avut la bază concepția sistemelor corespondente aplicate la Pipera.

Remarcabil este faptul că însușindu-și de principiu proiectele amintite, conducerea ministerului tutelar a dispus găsirea imediată a căilor de extindere a acestora la unitățile combinatului de la Bacău, Ploiești și Pitești.

Rezultatele înregistrate de intervenția consultanților la CIL-Pipera și perspectivele care se deschid în sectorul industrializării lemnului pentru acțiuni de acest gen constituie un exemplu grăitor pentru avantajele pe care le prezintă apelarea la această formă de servicii în scopul îmbunătățirii sistemelor de conducere și organizare existente în unitățile de acest profil. Este o nouă cale aflată abia la începutul ei de realizare a imperativelor de ridicare la un nivel calitativ superior a activității unităților economice.

Ing. C. RUSSU
expert CEPECA

Ing. A. RIZEA
director general
C.I.L.—Pipera

AMPLASAMENT ȘI TRANSPORT INTERN DE LA a, d, e, f, b, c, g... LA a, b, c, d, e, f, g.

UNUL din domeniile abordate în cadrul acțiunii comune CEPECA-C.I.L.-Pipera, l-a constituit amplasarea utilajelor și transportul intern de pe linia de ferestre din secția binale a C.I.L.-Pipera. **Obiectivul** urmărit a fost dinamizarea fluxului de producție, astfel încît să se obțină o creștere de producție de 15—20%.

Ca tehnică de lucru, s-au folosit meto-

(Continuare în pag. 9)

FLUXURILE DE FABRICAȚIE ÎNAINTE ...

TABELA Nr. 1

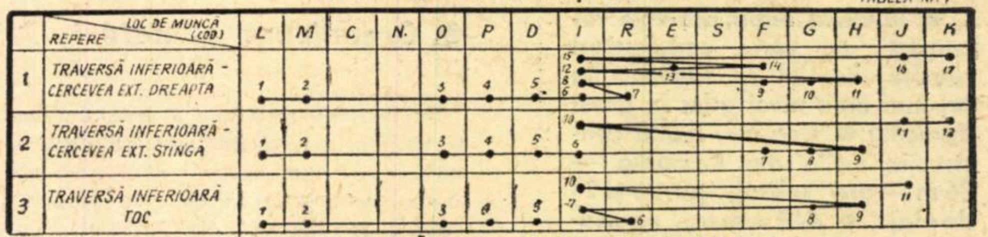

... ȘI DUPĂ INTERVENȚIA CONSULTANȚILOR

TABELA Nr. 2

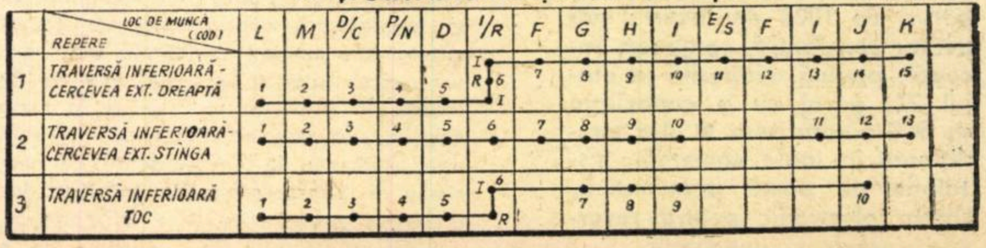

dele moderne de amplasare, cunoscute sub numele de metoda **gamelor fictive comune și metoda verigilor.** Metoda gamelor fictive este un procedeu care stabilește o gamă de operații comună tuturor reperelor. Tehnica se compune din utilizarea unor grile și tabele cu dublă intrare prin intermediul cărora se stabilește ordinea operațiilor tuturor reperelor luate în studiu. Metoda se aplică în special la procesele de producție cu număr mare de repere și de operații. Metoda verigilor diferă puțin în ceea ce privește tehnica de lucru și se aplică cu succes la procesele de producție cu număr redus de repere și operații și în special la amplasarea secțiilor de producție ale unei întreprinderi. Tehnica constă în utilizarea grilei triunghiulare cu dublă intrare, iar însumarea legăturilor (verigilor) între operații, respectiv numărul de transporturi între locurile de muncă, se face pe diagonala grilei. După aceea se stabilește amplasarea pe caroiaje cu patrate sau triunghiuri echilaterale, așezînd locul de muncă cel mai încărcat rezultat din grilă la centrul caroiajului, iar în jurul lui locurile de muncă în ordinea încărcării lor.

Operînd cu aceste metode, colectivul de studiu a identificat posibilitatea armonizării și liniarizării fluxului prin reamplasarea unui număr de 15 mașini.

În vechea amplasare se creau numeroase întoarceri și încrucișări ale traseelor pe care le parcurgeau reperele ferestrelor. Astfel, nu puține erau cazurile în care un reper care trebuia să parcurgă traseul a, b, c, d, e, f, g, h, ... parcurgea în realitate traseul a, d, e, f, b, c, g, ... (literele de mai sus semnificînd mașinile la care se executau operații pentru reperul în cauză). Deseori, deplasarea reperelor era stînjenită, dat fiind încrucișările care se produceau. Totodată, realizarea unei amplasări raționale era serios îngreunată de producerea în cadrul aceleiași linii a numeroase sortimente, în cantități variabile. Astfel, dacă se ajungea la o soluție de amplasare satisfăcătoare pentru procesul tehnologic al unui anumit produs, acesta nu mai corespundea la fel de bine pentru alt produs. Evident, trebuia găsită o asemenea soluție de amplasare care să corespundă în primul rînd proceselor tehnologice pentru produsele cu cea mai mare pondere în volumul total al producției. Identificarea produselor preponderente s-a realizat în cadrul unei diagrame P.Q. (produse și cantități), stabilindu-se în continuare care produse „să dea tonul" viitoarei amplasări.

Noua amplasare a mașinilor, deși considerabil mai bună decît cea existentă, nu poate satisface în întregime cerințele tuturor proceselor tehnologice care se realizează pe linia luată în studiu. Soluția pentru satisfacerea completă a tuturor proceselor ar fi cea care ar necesita unele multiplicări de utilaje; soluția e nerațională întrucît eforturile financiare cerute de achiziționarea utilajelor respective depășesc cu mult efectele economice care s-ar fi obținut.

Din schema alăturată rezultă că amplasarea realizată mai păstrează încă unele neconcordanțe între fluxul ideal și fluxul real; cum aceste neconcordanțe privesc însă produse ce se realizează în cantități mici, ele pot fi acceptate fără pericolul stînjenirii fluxului la celelalte produse.

În final, se poate arăta că noua soluție a permis obținerea următoarelor rezultate: creșterea producției cu 22%; reducerea deplasării materialelor și a reperelor cu 1736 m.; economii din amortismente pentru reducerea numărului de utilaje în valoare de 30 000 lei.

Pe lîngă aceste rezultate măsurabile, noua amplasare a creat condiții mai bune desfășurării proceselor de muncă prin „aerisirea" spațiilor de muncă, crearea unei atmosfere „descongestionate".

Considerăm că tehnicile utilizate în cazul liniei de ferestre de la C.I.L. — Pipera sînt pe deplin aplicabile în toate sectoarele care realizează producție în flux.

Flux tehnologic

ÎN LOC DE 3 LUNI... 4 ZILE

O ALTĂ PROBLEMĂ cuprinsă în convenția CEPECA—C.I.L.—Pipera ține de organizarea fluxului tehnologic, concret, de găsirea unei metode corespunzătoare de organizare a montajului ferestrelor.

O dată cu punerea la punct a execuției reperelor care compun ferestrele (în cadrul liniei de fabricație a acestora), a apărut necesitatea echilibrării capacității montajului la nivelul ritmului în care fabricația asigură componentele.

Montajul se executa, cu toate operațiile pe care le comporta, la locuri de muncă individuale; aprovizionarea fiecărui loc de muncă se făcea de fiecare executant pentru toate reperele ferestrei (inclusiv feroneria). Acest sistem de lucru producea următoarele dezavantaje;

— necesitatea asigurării unei calificări complexe a tuturor executanților — dezavantaj de mare importanță dacă se are în vedere gradul mare de fluctuație a muncitorilor din cadrul secției respective (fluctuația fiind generată la rîndul ei de amplasarea periferică a combinatului și de rețeaua de salarizare mai scăzută care se aplică aici); acest neajuns se manifestă prin aceia că, de regulă, executanții nu apucau să-și însușească complet cunoștințele necesare executării în întregime a operațiilor pe care le comportă montajul ferestrelor, și părăseau întreprinderea;

— consum de timp deosebit de mare pentru aducerea materialelor la locul de muncă și pentru evacuarea produselor realizate;

— grad mare de oboseală, cu prilejul transportării cu brațele, atît a reperelor, cît și a produsului realizat;

— blocarea spațiilor de producție cu numeroase stive de materiale în jurul fiecărui loc de muncă, ceea ce îngreuna manevrele de execuție, ca și evacuarea produsului finit;

— circulația fiecărui executant cu reperele de care avea nevoie și cu produsele finite realizate, prin intersectări, încrucișări, reveniri etc., genera, pe lîngă o stare psihologică necorespunzătoare a executanților (enervări, nemulțumiri, etc.) și posibilități de producere a accidentelor de muncă.

Sistemul de lucru vechi ducea în final la aceia că primele 3,4 ore din program nu se realiza aproape nici un produs finit, iar în următoarele 4—5 ore se aglomera următorul atelier și postul de control al calității. Mai departe, inactivitate în primele ore a lucrărilor din atelierul de chituire-grunduire și efectuarea unui control de calitate superficial.

O dată definite neajunsurile, specialiștii și-au propus îmbunătățirea organizării acestui atelier cu următoarele **obiective:**

1. **Creșterea producției** de montaj cu minimum 20% în cadrul aceluiași spațiu de producție și cu aceiași forță de muncă.

2. Simplificarea muncii, **reducerea oboselii** executanților și **eliminarea** posibilităților de producere a **accidentelor** de muncă.

3. **Simplificarea sistemului de evidență ocazionat** de aprovizionarea locurilor de muncă și de evacuarea produselor realizate.

În scopul atingerii acestor obiective s-a apelat la o serie de principii și tehnici ale studiului muncii, a căror aplicare a condus la profilarea următoarelor **soluții:**

- divizarea întregului proces de montaj în operații care să fie executate în succesiune de diferiți muncitori: — această soluție răspunde necesității specializării muncitorilor pe operații și creșterii vitezei de însușire a cunoștințelor și îndemînării de la 2—3 luni, la 4—5 zile;

- legarea posturilor de muncă prin transportoare cu role, în plan înclinat, pentru a reduce oboseala executanților și scurtarea timpului de deplasare a produsului în execuție;

- constituirea lucrului în bandă, prin formarea a trei linii de montaj de cîte 10 executanți pe schimb și asigurarea atît a alimentării capetelor liniilor cu repere, cît și a evacuării produselor de la finele liniilor prin muncitori necalificați, cu deplasarea materialelor și produsului finit pe role;

- programarea producției și evidențierea rezultatelor, avînd ca obiect echipa de lucru (banda) în loc de executantul individual.

Ca rezultate, se poate arăta că producția atelierului de montaj a crescut cu 30%, fiind atinse și celelalte obiective propuse.

econ. I. ANDONE
ing. M. MURARESCU
experți CEPECA

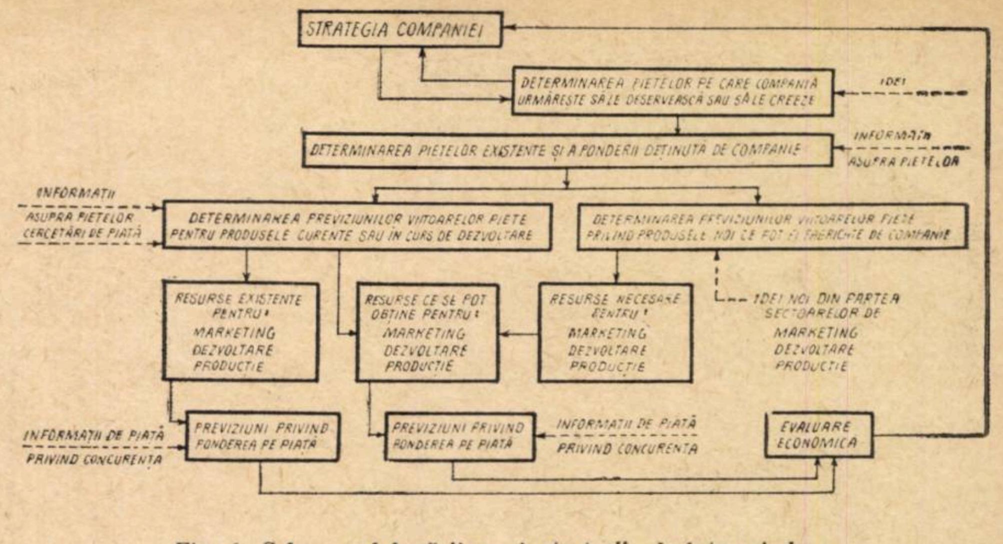

Fig. 1. **Schema elaborării unei strategii de întreprindere**

Din teoria și practica conducerii în lume

DEZVOLTAREA ȘI PROFESIONALIZAREA CONDUCERII ÎN CONCEPȚIA MARILOR FIRME ENGLEZE

CĂUTĂRILE în problema adaptabilității întreprinderilor britanice au impus din ce în se mai mult elaborarea unor strategii integrate. Aceasta presupune stabilirea și definirea precisă a obiectivelor întreprinderii, a metodelor de conducere și acționare în timp, precum și ansamblul relațiilor în interiorul companiei și în afara acesteia. Ansamblul acestor concepte sînt tratate într-o viziune dinamică. În acest fel sînt tratate problemele referitoare la crearea de produse și tehnologii noi, de dezvoltare, de marketing, organizare etc. În fig. 1 este prezentată, schematic o astfel de concepție asupra strategiei unei întreprinderi.

Ținînd seama că strategia unei mari întreprinderi necesită studii ample, elaborate de specialiști autorizați, foarte multe unități apelează la serviciile unor firme de consultanți.

Cîteva elemente semnificative merită să fie subliniate. Acestea se referă la faptul că în clarificarea obiectivelor companiei sînt avute în vedere: influența inovației, atenția acordată nivelului productivității muncii, problemele de conducere, performanțele, dar mai ales atitudinile salariaților. De asemenea, elaborarea unor alternative în realizarea obiectivelor, continuarea unei variante de creștere imediată a eficienței împreună cu elaborarea planului strategic de perspectivă reprezintă coordonate principale ale concepției de structurare a studiilor strategice.

Un element interesant care privește strategia dezvoltării întreprinderilor britanice este cel care se referă la modalitatea în care se realizează concentrarea. Astfel, în concentrarea întreprinderilor se întîlnesc în principal două căi — absorbția unor unități eterogene și dezvoltarea organică a unităților existente. Pentru primul caz, confirmat de experiența firmei British Leyland, se apreciază necesitatea unei perioade de 3—5 ani în care este necesar să se integreze sistemele diferite de informații, de conducere, de politică a dezvoltării produselor, marketing, salarii etc. De foarte mare importanță este atenția ce se acordă în această perioadă problemelor relațiilor exterioare ale firmei, deoarece există tendința ca efortul să se concentreze spre problemele de integrare cu caracter intern.

AVÎND șase sectoare importante la nivelul cărora se aplică metoda conducerii prin obiective, firma BAC (British Aircraft Corporation) acordă o mare atenție integrării obiectivelor parțiale ale acestor sectoare în obiectivele generale dictate de strategia firmei.

Firma BAC urmărește în mod special stabilirea sarcinilor individuale care trebuie să aibă un caracter mobilizator și să fie măsurabile. Se caută ca sarcinile legate de obiectivele de realizat să fie pe cît posibil concepute de salariați din proprie inițiativă. O altă latură pozitivă de utilizare a acestei metode este aceea care se referă la elaborarea unor planuri îmbunătățite pentru organizarea și conducerea firmei și a unor planuri de perfecționare a cadrelor. Conducerea firmei BAC, apreciind utilitatea metodei și rezultatele obținute, a observat că aplicarea ei a permis utilizarea pe scară largă a delegării de autoritate, a determinat o evaluare mai obiectivă a contribuției fiecărui salariat.

Ceea ce trebuie însă subliniat este faptul că implementarea corectă a metodei de conducere prin obiective reclamă studii aprofundate, o pregătire minuțioasă, specialiști bine pregătiți, condiții care nu se pot întruni de către multe firme. Aceasta face ca să se apeleze la organizații de consultanți specialiști.

În fig. 2 este arătată o reprezentare schematică a conducerii prin obiective) care este definită din ce în ce mai mult ca un sistem dinamic cu ajutorul căruia se pot integra obiectivele și interesele unei unități, rezultate ca urmare a planificării lor în timp, cu folosirea și participarea creatoare a factorului uman. Principalele elemente care favorizează aplicarea acestei metode moderne de conducere sînt: planificarea pe termen lung și profesionalizarea conducerii. Merită subliniat de asemenea mobilitatea cu care sînt privite obiectivele, punerea lor de acord cu condițiile interne sau externe ale întreprinderii respective, ac-

ing. Mihail DUMITRESCU

(Continuare în pag. 12)

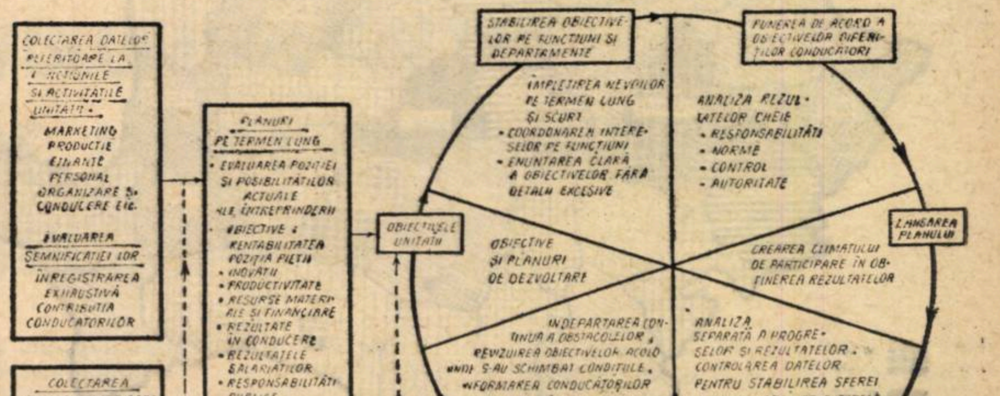

Fig. 2. **Schemă simplificată a conducerii prin obiective**

DEZVOLTAREA ARMONIOASĂ A ÎNTREGULUI TERITORIU AL ŢĂRII

Creşterea producţiei industriale pe judeţe a reflectat în bună parte în fiecare din ele nu numai schimbările cantitative, ci şi cele calitative, progresul general al industrializării ţării determinînd schimbări fundamentale în structura industriei în toate judeţele.

SCHIMBĂRI CALITATIVE ÎN PRODUCŢIA INDUSTRIALĂ A JUDEŢELOR

• Structura producţiei industriale pe ramuri în unele judeţe arată modificări substanţiale. În decurs de numai patru ani din cincinalul expirat, adică în anul 1969 faţă de 1965 ponderea industriei de energie electrică şi termică în totalul producţiei industriale a judeţului a crescut în judeţul Dolj de la 4,9% la 16,3%, în judeţul Bihor de la 0,8% la 3,6%, iar în judeţul Argeş de la 1,3% la 3,5%, cea a metalurgiei feroase a crescut în judeţul Galaţi de la 24,6% la 49,3%. Dacă în anul 1965 principalele baze siderurgice erau reprezentate de Reşiţa şi Hunedoara, în 1970 29% din producţia de oţel şi 29% din producţia de laminate s-a realizat în judeţul Galaţi; metalurgia neferoasă s-a dezvoltat în judeţul Olt, unde ponderea ei în totalul producţiei industriale a judeţului a sporit de la 8,5% la 44,7%, în judeţul Bihor — de la 2,6% la 8,4%, iar în judeţul Sibiu de la 3,3% la 7,8%; construcţia de maşini şi-a sporit ponderea în cadrul producţiei judeţului Argeş de la 21,3% în 1965 la 33,5% în 1969, în judeţul Braşov — de la 48,5% la 56,3%, în judeţul Ilfov de la 15,2% la 22,0%.

• Producţia industriei chimice şi-a ridicat ponderea îndeosebi în judeţele Iaşi (de la 13,4% la 25,6%), Neamţ (de la 13,2% la 23,4%), Prahova (de la 7,8% la 13,8%), Teleorman (de la 8,2% la 27,4%), Vîlcea (de la 13,5% la 27,1%). O serie de produse chimice care în 1965 nu se produceau în aceste judeţe, au ajuns în 1970 să deţină o pondere însemnată în producţia totală a ţării. Astfel, judeţul Teleorman, care în 1965 nu producea nici acid sulfuric, nici îngrăşăminte chimice, în 1970 a dat circa 30%, respectiv 27% din producţia totală a acestor produse. Judeţul Mureş a produs, în acelaşi an, 16% din producţia de îngrăşăminte.

• Un avînt deosebit a cunoscut industria materialelor de construcţie în judeţul Gorj, acest judeţ producînd în 1970 23% din producţia de ciment faţă de numai 2,8% în 1965.

Producţia industrială calculată pe un locuitor a crescut în anii cincinalului în judeţele Argeş, Buzău, Dolj, Gorj, Ialomiţa, Iaşi şi Olt de circa 2 ori, în timp ce pe ansamblul industriei aceasta a crescut de 1,6 ori. Din gruparea judeţelor după producţia industrială ce revine pe un locuitor rezultă creşterea numărului judeţelor ce realizează între 10—15 mii lei pe locuitor de la 5 la 9 a celor între 15—20 mii de la 3 la 7 judeţe, concomitent cu scăderea judeţelor ce realizează o producţie pe locuitor de pînă la 5 mii lei de la 14 judeţe în 1965 la 5 în 1970.

Gruparea judeţelor după producţia globală industrială pe locuitor — lei

	1965	1970
Pînă la 5000	14	5
5001—10 000	15	12
10 001—15 000	5	9
15 001—20 000	3	7
20 001—25 000	2	3
25 001—30 000	1	1
30 001—35 000	—	2
Peste 40 000	—	1

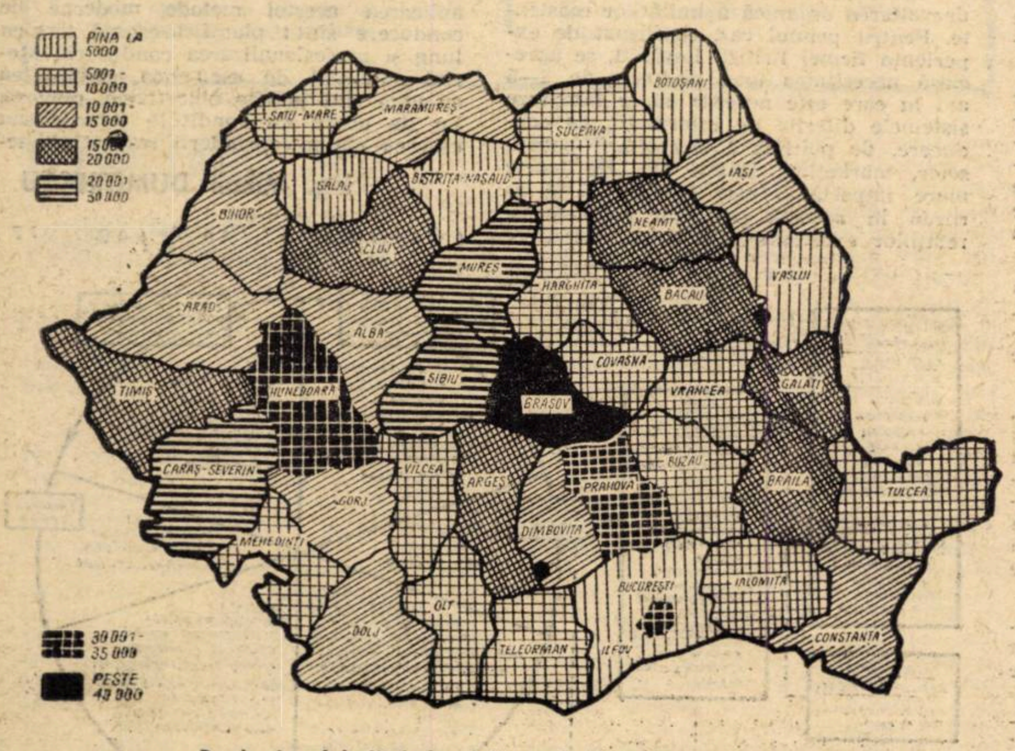

Producţia globală industrială pe locuitor în anul 1970

ÎMBUNĂTĂŢIREA STRUCTURII ŞI FOLOSIRII FORŢEI DE MUNCĂ

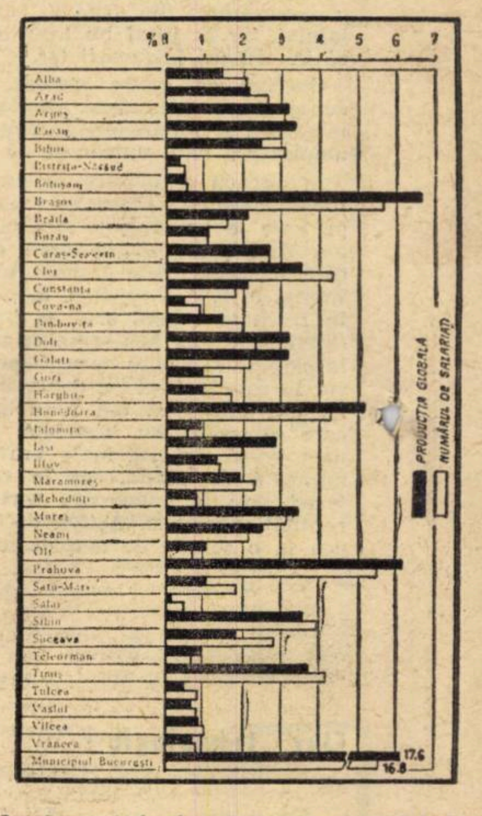

Ponderea judeţelor în producţia globală şi numărul salariaţilor din industrie în anul 1970

Dezvoltarea producţiei în ritmurile şi proporţiile arătate, modul în care aceasta a fost distribuită pe teritoriul ţării, a atras după sine o importantă îmbunătăţire a gradului de ocupare şi a structurii forţei de muncă, folosirea ei cu o eficienţă mai sporită şi în tot mai multiple şi variate locuri de muncă. Numărul total de salariaţi a crescut în perioada 1966—1970 cu peste 30 mii în judeţele Argeş, Braşov, Cluj, Constanţa, Dolj, Galaţi şi Iaşi, cu peste 20—30 mii în judeţele Bihor, Buzău, Ialomiţa, Prahova, Suceava, Timiş şi Vîlcea: cea mai mare parte din această creştere a revenit salariaţilor ocupaţi în industrie peste 50% din creşterea totală înregistrată în judeţele Argeş, Braşov, Cluj, Dolj, Galaţi, Bihor, Suceava, Timiş, peste 40% în judeţul Prahova, 30—35% în judeţele Buzău, Iaşi.

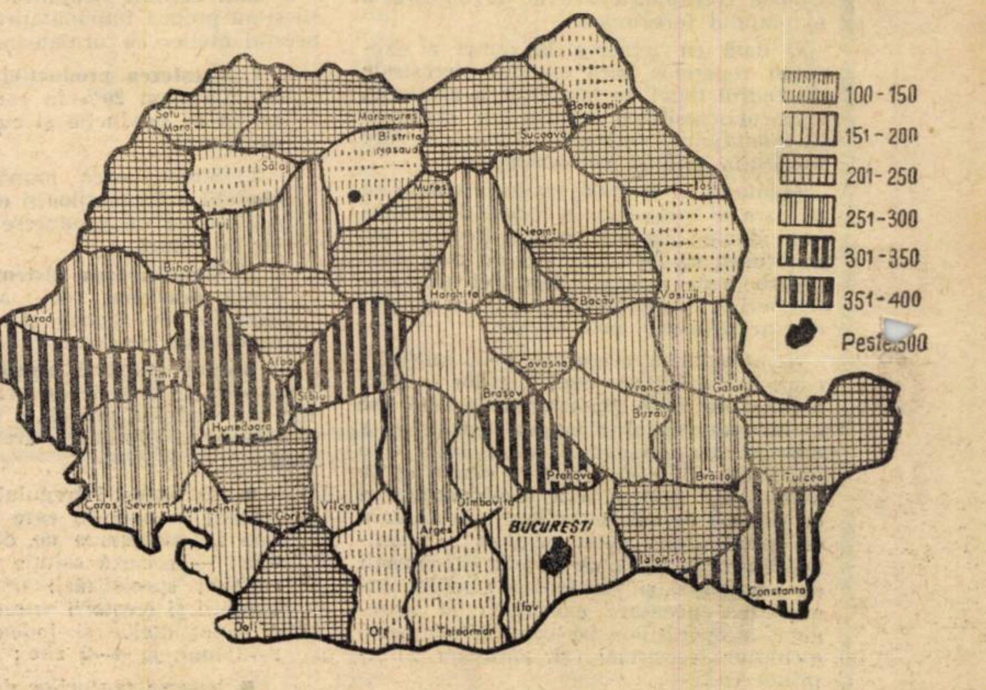

Salariaţi la 1000 de locuitori în anul 1970

Semnificativă este creşterea numărului de salariaţi ce revin la 1000 locuitori îndeosebi în judeţele mai puţin dezvoltate:

	Total salariaţi		Din care în industrie	
	1965	1970	1965	1970
Ilfov	116	162	24	35
Argeş	220	265	86	110
Covasna	185	229	88	100
Ialomiţa	196	245	22	33
Mehedinţi	153	199	41	53
Vîlcea	144	190	45	68
Harghita	213	251	105	119

Numărul judeţelor care au peste 130.000 salariaţi a crescut în anii cincinalului de la 7 în 1965 la 15 în 1970, iar al celor cu mai puţin de 130.000 a scăzut de la 33 la 25.

• Faţă de 252 salariaţi cîţi revin în medie pe ţară la 1000 locuitori, într-un număr de 14 judeţe această proporţie este superioară. Dintre acestea cel mai mare număr de salariaţi la 1000 locuitori se înregistrează în judeţele: Braşov — 436, Constanţa — 383; Sibiu — 329; Hunedoara — 327; Timiş — 319, Prahova — 308, Cluj — 297. În municipiul Bucureşti — revin la 1000 locuitori peste 500 salariaţi.

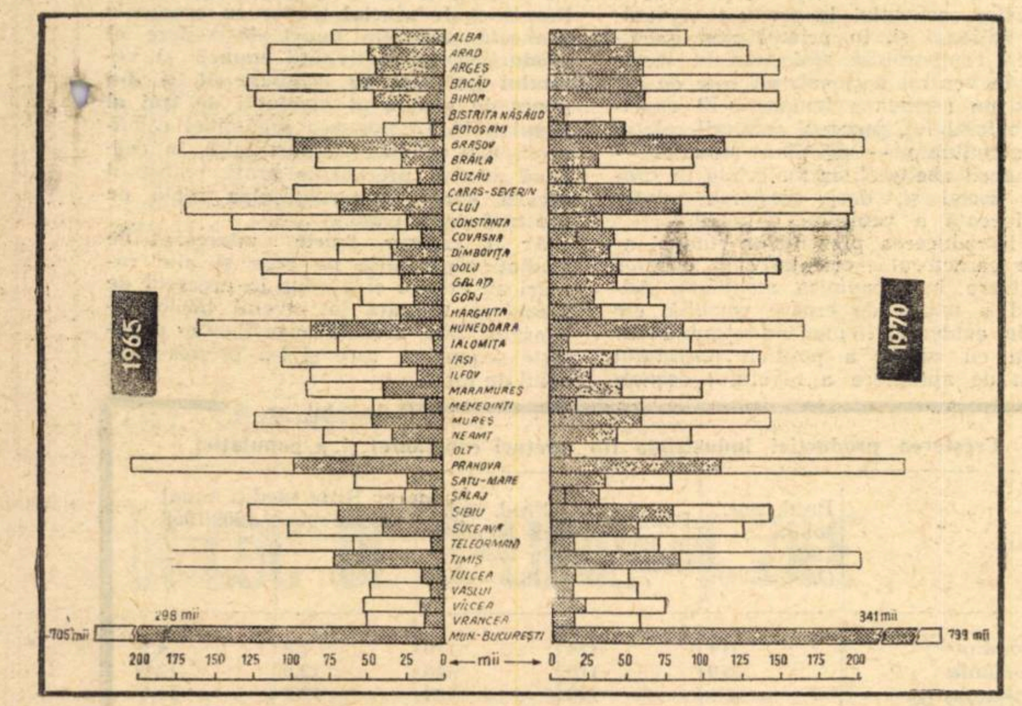

Numărul mediu scriptic al salariaţilor în anii 1965 şi 1970

(Numărul total al salariaţilor din industrie este reprezentat de segmentele haşurate)

A CRESCUT NUMĂRUL JUDEŢELOR CU PESTE 100 DE SALARIAŢI LA 1000 DE LOCUITORI

Analizînd potenţialul industrial al judeţelor după numărul salariaţilor din industrie se constată scăderea numărului de judeţe în care revin pînă la 100 salariaţi la 1000 locuitori şi creşterea numărului acelor judeţe care se situează la peste 100 salariaţi la 1000 locuitori.

Cu un număr mai mare de salariaţi din industrie la 1000 locuitori se înscriu judeţele: Braşov — 243; municipiul Bucureşti — 217; Sibiu — 180, Hunedoara — 173; Caraş Severin — 149; Prahova — 148; Timiş — 134, Cluj — 130.

Astfel, în judeţele Argeş, Braşov, Cluj, Dolj, Galaţi, Bihor, Suceava, Timiş — peste 50% din creşterea salariaţilor s-a realizat pe seama creşterii salariaţilor în activitatea industrială; în jud. Prahova această proporţie se ridică la peste 40%, iar în judeţele Buzău şi Iaşi la circa 30—35%.

Gruparea judeţelor după numărul de salariaţi din industrie ce revin la 1000 locuitori

	1965	1970
Pînă la 50 salariaţi	14	10
51—100 salariaţi	16	15
101—150 salariaţi	6	11
peste 150 salariaţi	4	4

DEZVOLTAREA ŞI MODERNIZAREA BAZEI TEHNICO-MATERIALE A AGRICULTURII

• O dată cu progresul şi diversificarea industriei, în toate judeţele s-a dezvoltat şi agricultura. Unul din factorii esenţiali care contribuie la obţinerea unor rezultate superioare în agricultură, îl constituie dezvoltarea şi modernizarea bazei tehnico-materiale. Semnificative în această privinţă sînt schimbările intervenite în înzestrarea agriculturii cu maşini şi tractoare agricole, în repartizarea lor teritorială şi, implicit, în suprafaţa arabilă ce revine pe un tractor. Numărul tractoarelor fizice din agricultură a crescut în 1970 la 107,5 mii, fiind cu 26 mii mai mare decît în 1965, suprafaţa arabilă ce revine în medie pe un tractor scăzînd la 91 ha în 1970 faţă de 121 ha în 1965.

Un grad de încărcare mai redus decît media pe ţară — în ce priveşte suprafaţa arabilă ce revine pe tractor — prezintă în 1970 — 17 judeţe, din care majoritatea deţin ponderi însemnate în suprafaţa arabilă a ţării: Arad, Brăila, Cluj, Constanţa, Ialomiţa, Ilfov, Mureş, Olt, Timiş.

După suprafaţa arabilă ce revine în medie pe locuitor, judeţele se grupează:

pînă la 80 ha	6 judeţe
81— 90 ha	11 judeţe
91—100 ha	13 judeţe
101—110 ha	4 judeţe
111—120 ha	2 judeţe
peste 120 ha	4 judeţe

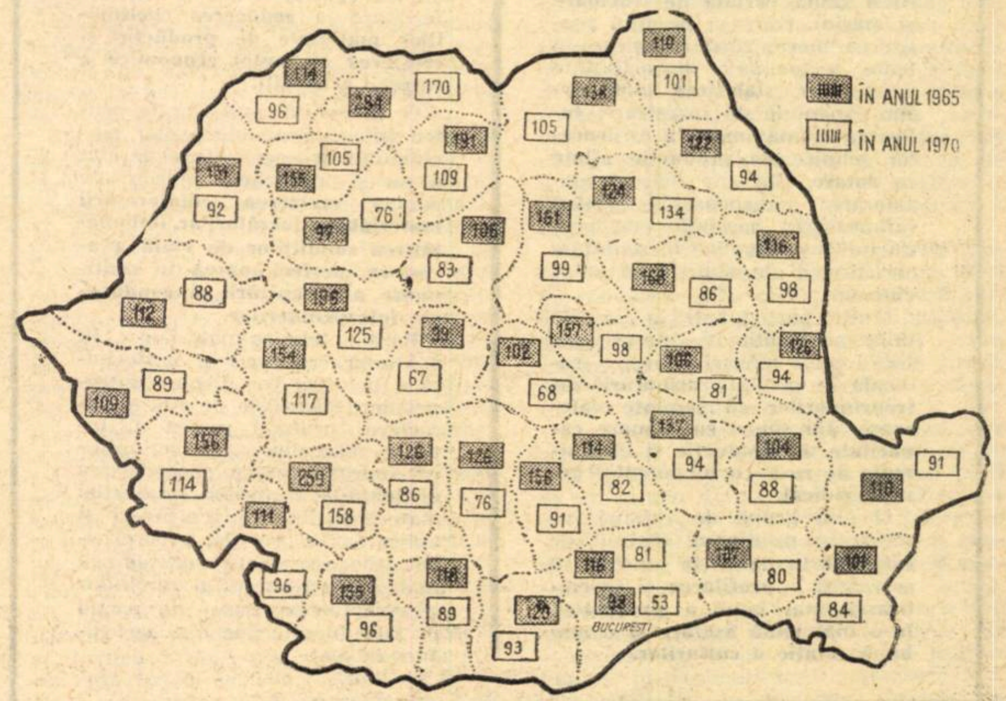

Suprafaţa arabilă ce revine în medie pe un tractor în anii 1965 şi 1970

ÎN 13 JUDEŢE — VOLUMUL VÎNZĂRILOR DE MĂRFURI PE LOCUITOR: 3000-4000 LEI

• Puternica dezvoltare a forţelor de producţie, justa lor repartizare teritorială au determinat importante schimbări în nivelul de trai material şi cultural al oamenilor muncii din fiecare judeţ şi localitate a ţării. Dezvoltarea judeţelor, în trecut rămase mai în urmă, a permis apropierea nivelului cîştigurilor populaţiei din aceste judeţe

→

←

față de cele realizate în județele dezvoltate economic.

• Puterea de cumpărare a populației este reliefată și de creșterea volumului desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist. Astfel, în anul 1970 volumul desfacerilor de mărfuri pe întreaga țară a fost de 1,5 ori mai mare decît în 1965, în același timp în județele Argeș, Constanța, Gorj, Ilfov, Olt creșterea a fost de 1,7 ori, iar în județele Brașov, Dolj, Galați, Ialomița, Mehedinți, Satu-Mare, Sălaj, Teleorman și Vîlcea creșterea a fost de 1,6 ori.

Grupînd județele după volumul vînzărilor de mărfuri pe locuitor în anul 1970, rezultă următorul clasament:

7 județe au realizat vînzări de pînă la 3000 lei/locuitor
13 județe au realizat vînzări între 3001—4000 lei
11 județe au realizat vînzări între 4001—5000 lei
9 județe au realizat vînzări peste 5000 lei

Cu un volum al vînzărilor de mărfuri pe locuitor superior nivelului mediu pe țară se înscriu 12 județe, pe primele locuri situîndu-se Constanța cu peste 7 900 lei, Brașov cu aproape 7 500 lei, Timiș cu circa 6 200 lei, Cluj cu circa 5 700 lei, Hunedoara și Sibiu cu aproape 5 600 lei fiecare. În municipiul București vînzările pe locuitor s-au ridicat în 1970 la circa 10 400 lei.

• O expresie concludentă a schimbărilor intervenite în repartizarea teritorială a producției și în nivelul de trai al populației o constituie creșterea populației orășenești, procesul de urbanizare ce a avut loc în acești cinci ani. La sfîrșitul anului 1970 locuiau în municipii, orașe și în comune suburbane mai mult de două cincimi din populația țării față de 33,7% cît s-a înregistrat la 1 iulie 1965.

• Condiții optime pentru realizarea apropierii culturale dintre județele țării, ca și dintre oraș și sat, au fost create și ca urmare a sporirii numărului de sate electrificate. O dată cu procesul de industrializare, cu repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție, proporția satelor electrificate a crescut considerabil. În prezent peste 2/3 din numărul județelor au un grad de electrificare a satelor între 80—99,5% față de numai 6 județe care se încadrau în această grupă în 1965 (fără municipiul București).

(Vezi partea a I-a a grupajului în numărul precedent)

ANALIZE ȘI PROPUNERI

(Urmare din pag. 2)

tate a terenurilor amenajate, aplicarea pe aceste terenuri a unui complex agrotehnic adecvat, gospodărirea eficientă a îngrășămintelor chimice, combaterea eroziunii solului pe suprafețe cît mai mari și folosirea pe scară largă în această acțiune a resurselor locale proprii și a experienței acumulate, iată direcțiile de bază ale utilizării eficiente a fondului funciar, care vor trebui să stea în centrul atenției conducerilor de întreprinderi și organelor de îndrumare și control a acestora.

Înzestrarea în continuare a întreprinderilor agricole de stat cu o gamă variată de tractoare și mașini, care să permită realizarea mecanizării complexe în toate sectoarele de activitate productivă, **stabilirea unui optim economic de înzestrare, folosirea la maximum a mijloacelor tehnice de producție aflate în dotare,** sînt alte măsuri considerate indispensabile pentru înfăptuirea sarcinilor de producție și economice încredințate agriculturii de stat în actualul cincinal.

Mulți participanți la consfătuire au subliniat necesitatea luării unor măsuri energice, radicale în privința **asigurării întreprinderilor cu semințe valoroase, din soiuri cu o mare capacitate de producție și cu animale de rasă cu un potențial genetic ridicat.**

O altă grupă de măsuri înscrise în programul stabilit de către participanții la consfătuire se referă la **profilarea și specializarea mai bună a producției, la o mai bună așezare și o mai bună rotație a culturilor.**

În cadrul măsurilor de organizare mai eficientă a producției și a muncii din întreprinderile agricole de stat se înscriu și cele referitoare la **extinderea și diversificarea pe viitor a acțiunilor de cooperare cu cooperativele agricole.** În consfătuire s-a subliniat că această cooperare va fi reciproc avantajoasă pentru ambele părți și că va aduce o importantă contribuție la dezvoltarea și creșterea economică de ansamblu a întregii agriculturii.

Dintre măsurile și acțiunile de dezvoltare și consolidare a întreprinderilor agricole de stat, în perioada actualului cincinal, un loc central îl ocupă cele referitoare la **reducerea cheltuielilor materiale de producție și creșterea eficienței economice a întregii activități.**

O deosebită importanță pentru înfăptuirea obiectivelor cincinalului din agricultura de stat o au și măsurile preconizate pentru **creșterea cointeresării materiale a lucrătorilor, îmbunătățirea condițiilor de viață a acestora, perfecționarea în continuare a organizării și conducerii întreprinderilor.**

Baza tehnico-materială în continuă creștere și perfecționare de care vor dispune întreprinderile agricole de stat și caracterul profund realist al tuturor măsurilor și acțiunilor preconizate pentru gospodărirea eficientă a factorilor producției materiale din întreprinderi și aplicarea în practică a cuceririlor științifice oferă certitudinea realizării cu succes a sarcinilor și obiectivelor puse de partid în fața lucrătorilor din agricultura de stat.

DEZVOLTAREA ȘI PROFESIONALIZAREA

(Urmare din pag. 9)

țiune avînd la bază maximizarea rentabilității.

ÎN CADRUL FIRMEI Vickers, a cărei structură este concepută pe trei trepte: Centrala Vickers, grupurile operaționale — 5 la număr și care reunesc întreprinderi similare — și întreprinderile producătoare.

Centrala elaborează politica și prognozele generale pe o perioadă mai îndelungată. Pe baza acestora se elaborează de jos în sus planul, fundamentat pe un studiu atent al pieței și pe o serie de angajamente contractuale, care după ce se aprobă de centrală devine obligatoriu. Pentru abateri de la plan se solicită aprobări de la grupul operațional — care are în principal rolul de coordonare și de sincronizare a planurilor întreprinderilor de același profil — sau de la centrală.

Metodele de elaborare și urmărire a planului sînt diferite de la o firmă la alta. dar se constată că sarcinile de plan se stabilesc totuși pe un nomenclator larg de indicatori. La firma Vickers în cadrul strategiei generale, întreprinderile (33 la număr) elaborează planurile concrete în lunile septembrie—octombrie de fiecare dată pentru trei ani (1970—1972; 1971—1973); pentru primul an mai în detaliu și pentru ceilalți la un număr mai restrîns de obiective și indicatori. Astfel planul pe trei ani cuprinde: livrări (defalcate pe produse existente și produse noi) investiții, capitalul la finele fiecărui an, rata de recuperare a capitalului, profitul, numărul de salariați.

Pentru primul an se mai detaliază: defalcarea pe trimestre a livrărilor, stocurile, nominalizarea comenzilor mari, eventuale pierderi din datorii nerecuperate, lista cheltuielilor generale, planul (bugetul) de casă — încasări și plăți în numerar. În luna noiembrie planul se dezbate în centrală, i se aduc corecturile impuse de politica firmei și apoi se dezbate în Consiliu și, aprobat, devine planul general al firmei Vickers. Trimestrial (în lunile mai, august, noiembrie și februarie) grupurile operaționale trimit la centrală conturile de execuție, preliminările pînă la finele anului și o scurtă dare de seamă cu eventuale probleme ale desfășurării activității. Lunar, directorul fiecărei întreprinderi prezintă grupului operațional o dare de seamă asupra realizării sarcinilor.

POLITICA P.C.R.

(Urmare din pag. 3)

Împreună cu România, o serie de țări, printre care Japonia, Italia, Bulgaria, Iugoslavia, Polonia, Ungaria, Olanda, Portugalia și-au îmbunătățit între 1958 și 1969 ponderea în producția industrială mondială, în vreme ce altele au cunoscut o scădere a acesteia, deși se remarcă o mare inegalitate de ritm. Depășind ponderea unora dintre țările care în 1958 aveau o participare mai mare decît a sa în producția industrială mondială, România continuă să fie încă în urmă față de cele mai multe dintre ele în ce privește producția industrială pe locuitor. Trebuie remarcat însă că distanțele ce o separau în 1958 de celelalte țări în ce privește producția industrială pe locuitor s-au micșorat considerabil.

Se ridică însă o serie de nedumeriri. Există cazuri în care producția industrială pe locuitor a României depășește pe aceea a unor țări industriale dezvoltate (Franța, Italia, Japonia). Calculele se dovedesc a fi însă corecte dacă ținem seama de faptul că deși producția industrială absolută este de 4,5 ori mai mare în cazul Japoniei, de 1,6 ori în cel al Italiei și de 2,36 ori în cazul Franței, pentru că populația acestor țări este apreciabil mai mare decît în România (de 2,5 — 5 ori). Totodată pare surprinzător că producția industrială pe locuitor este mai mare decît venitul național pe locuitor. Socotind participarea diferită a ramurilor economiei la producerea venitului național și, în primul rînd, participarea comparabilă mai mare a serviciilor la venitul național, nu este de loc curios un asemenea fenomen. El exprimă, în felul lui, procesul creșterii relativ mai accentuate — pe plan mondial — a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social și, deci, creșterea relativ mai înceată a venitului național.

În introducerea prezentelor rînduri arătam caracterul orientativ al cifrelor referitoare la economica mondială. Admițînd o marjă de eroare posibilă, ele pun în evidență, în mod indiscutabil, realizarea cu succes a politicii partidului nostru de apropiere a nivelului dezvoltării economice a României socialiste de cel al țărilor mai avansate. Faptul că am apelat la producția industrială pentru a investiga distanțele ce ne-au mai rămas de parcurs nu este întîmplător. El se datorește în primul rînd caracterului propulsiv și antrenant al industriei în procesul dezvoltării economice, însemnătății pe care o are producția industrială atît pentru a utila cu tehnică nouă întreaga economie cît și pentru a crea abundența de produse destinate consumului populației.

Încercînd să aruncăm o privire în viitor, putem constata că în cincinalul 1971—1975 România își propune o sporire a producției industriale într-un ritm de 10—11% anual. Aceasta înseamnă că în 1975 producția noastră industrială va fi cu 61,05—68,5% mai mare decît în 1970, situîndu-se (în prețuri constante, 1958) la 21,8—22,8 miliarde dolari sau 477,8—499,9 miliarde lei. Dacă ritmul de creștere al producției industriale mondiale se păstrează egal cu cel de pînă acum (7,2%), ceea ce este destul de înalt, atunci ponderea producției industriale a României va crește la 1,44—1,51% în totalul mondial. Aceasta va reprezenta încă o dovadă a clarviziunii politicii partidului nostru de industrializare socialistă a țării, concepută ca o cale sigură pentru ridicarea bunăstării populației și pentru apropierea treptată de nivelul economiei țărilor mai avansate. Referindu-se la programul dezvoltării economiei pe anii 1971—1980, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta la Congresul al X-lea al P.C.R.: **„Programul dezvoltării în următorul deceniu a patriei noastre va asigura în mod hotărîtor apropierea României de nivelul țărilor cu economie avansată, atît din punct de vedere al producției, productivității muncii și venitului național pe locuitor, cît și din punct de vedere al nivelului de trai al populației".** Dezvoltarea economiei românești, sub conducerea partidului, în cele două decenii precedente arată realismul acestei aprecieri, posibilitatea reală de a o traduce în viață.

Ar fi, desigur, foarte interesant de studiat contribuția pe care și alte ramuri au adus-o și o aduc la procesul de apropiere treptată la nivelul țărilor avansate. Dar această investigație depășește scopul pe care și l-a propus articolul de față.

Tabelul nr 2

Creșterea producției industriale (în prețuri constante) și a populației

Țara	Prod. ind. totală în 1969 (1958=100)	Populație în 1969 (1958=100)	Prod. ind. pe locuitor în 1969 (1958=100)	Ritm mediu anual de creștere 1969/1958	
				Total	pe loc.
Mondial	214	124	170	7.2	4,9
România	379	110	346	12,9	12,0
Bulgaria	375	110	339	12,7	11,8
Cehoslovacia	205	106	190	6,7	6,0
R.D.G.	205	105	195	6,7	6,2
Iugoslavia	265	113	235	9,2	8,1
Polonia	252	113	222	8,7	7,5
Ungaria	214	104	203	7,2	6,7
Austria	183	104	174	5,7	5,2
Belgia	179	105	168	5,5	4,8
Danemarca	204	108	188	6,7	5,9
Elveția	191	118	161	6,0	4,4
Finlanda	222	108	214	7,5	7,2
Olanda	223	115	195	7,5	6,2
Norvegia	181	109	167	5,5	4,7
Suedia	204	107	189	6,7	6,0
Franța	182	113	161	5.6	4,4
R.F.G.	197	112	174	6.4	5,2
Italia	233	108	212	8,0	7,1
Anglia	146	106	136	3,5	2,8
Japonia	472	110	428	15,1	13,9
Canada	194	123	157	6,2	4,2
Grecia	229	107	212	7,8	7,1
Portugalia	236	105	223	8,1	7,6
Spania	283	111	254	9,9	8,8

Tabelul nr. 3

Ponderea în producția industrială mondială

Țara:	Pondere în total mondial (%)		Producția industrială pe locuitor (dolari)		Raportul dintre prod. pe locuitor a dif. țări și a României = 1	
	1958	1969	1958	1969	1958	1969
Mondial	100,00	100,00	171	300	0,84	0,45
România	0,73	1,27	203	678	1,00	1,00
Bulgaria	0,36	0,64	237	805	1,17	1,19
Cehoslovacia	1,84	1,76	682	1306	3,37	1,95
R.D.G.	2,94	2,82	905	1765	4,48	2,65
Iugoslavia	0,52	0,64	144	339	0,71	0,50
Polonia	2,39	2,82	415	924	2,05	1,37
Ungaria	0,82	0,83	418	867	2,05	1,28
Austria	0,64	0,54	457	798	2,25	1,18
Belgia	0,82	0,69	456	768	2,25	1,13
Danemarca	0,45	0,43	507	958	2,49	1,42
Elveția	0,64	0,57	618	1000	3,02	1.50
Finlanda	0,18	0,18	200	429	1,00	0,64
Norvegia	0,36	0,31	519	868	2,55	1,28
Olanda	0,82	0,86	369	721	1,81	1,07
Suedia	0,73	0,70	495	937	2,44	1,38
Franța	3,50	2,97	391	631	1,95	0,94
R.F.G.	6,72	6,19	644	1125	3,17	1,68
Italia	1,88	2,05	193	415	0,97	0,62
Anglia	7,09	4,84	682	934	3,37	1,38
Japonia	2,58	5,69	140	600	0,70	0,89
Canada	2,39	2,17	698	1099	3,42	1,62
Grecia	0,09	0.09	56	119	0,27	0.17
Portugalia	0,17	0.19	99	221	0,48	0,33
Spania	0,77	1.02	130	331	0.64	0,49

REVOLUȚIA ȘTIINȚIFICĂ – TEHNICĂ ȘI CONDUCEREA SOCIETĂȚII SOCIALISTE (I)

prof. dr. ing. Valter ROMAN

APARE tot mai evident că rezolvarea problemelor fundamentale ale creșterii noastre economice, ale dezvoltării social-politice se găsește, fără nici o îndoială, la CONFLUENȚA progresului tehnico- științific și a organizării și conducerii economiei, a societății în ansamblu. Fără înfăptuirea revoluției științifice și tehnice (R.S.T.) și fără conducerea corespunzătoare (la nivelul exigențelor de astăzi și de mîine) a tuturor proceselor sociale, construirea societății noi, comuniste este cu neputință. Sistemul relațiilor socialiste în sine nu rezolvă ipso facto și problemele cu care se confruntă socialismul. Sistemul oferă doar o bază mai adecvată pentru rezolvarea lor. Iată de ce se pune atîta accent, în ultimul timp, pe studierea atentă a acestor probleme.

Dacă pînă nu de mult omenirea trăia de la o zi la alta, marea mutație contemporană ne obligă să trăim cu privirea îndreptată spre viitor. Nici o generație n-a avut de-a face pînă acuma cu o succesiune atît de accelerată a schimbărilor. Erupția vulcanică a tehnicii științifice (nu a celei empirice) în condiția umană, determină, trebuie să determine schimbări profunde în gîndirea și felul nostru de a acționa, corelația dintre determinism și aleator, dintre instinct și conștiință modificîndu-se prin mărirea puterii umane, această putere putînd avea însă și un efect negativ, distrugător. Conducerea conștientă, competentă, prospectivă a destinelor umane reprezintă un element esențial al felului nostru de existență și care își începe abia greaua sa carieră, căci spiritul de previziune, departe de a fi ceva congenital, își face apariția doar pe o anumită treaptă (istoricește nu chiar așa de îndepărtată) a evoluției speciei umane.

Problema se pune deci nu în a ști **unde mergem,** ci **unde dorim să mergem,** modelarea proceselor complexe ale contemporaneității fiind singura soluție cu putință pentru o devenire certă, căci R.S.T. se întoarce, în ultima instanță, împotriva aceluia (indiferent cine) care nu va ști să țină pasul cu acest proces revoluționar și nu va ști să-l modeleze în mod corespunzător.

În societatea contemporană au loc schimbări uimitoare, în ritmuri tot mai accelerate. Ceea ce, în trecut, de-a lungul unor secole întregi, nu s-a schimbat sau s-a schimbat încet astăzi evoluează cu viteze înnebunitoare, ceea ce pune omul în fața unor probleme grave, serioase. În această societate de schimbări și răsturnări profunde și rapide supraviețuirea înseamnă **adaptare** la aceste mutații ; esențialul pare a fi, în etapa actuală, nu atît acumularea experienței (firește, nici ea nu trebuie aruncată peste bord) cît **aderență** la marele șuvoi al **innoirilor.** Schimbarea devine, cum spune un savant francez, **materia primă a civilizației.** Atașamentul față de trecut trebuie să-și găsească corolarul în adaptarea continuă la noile date ale realității. A considera că limita adaptabilității umane și sociale a fost deja atinsă ar fi o viziune pe cît de eronată pe atît de dăunătoare, deși problema adaptării omului, a societății, a adaptării sale fizice și morale la noul mediu înconjurător, la lumea tehnică creată artificial pare a fi chiar mai importantă decît problemele legate de însuși progresul tehnic și social, căci acest progres depinde (poate în cea mai mare parte), oricît de paradoxal ar părea acest lucru, de problema adaptabilității, adaptării omului la ceea ce el însuși a creat. Studierea foarte atentă și cu simțul celei mai mari răspunderi a acestei probleme, cît și soluționarea ei justă constituie imperativul vremii, căci numai în acest fel se va putea face ca lumea artificială, creată de om, să nu se transforme în contrariul celei ce părea a fi la începuturile sale ; a împiedica transformarea raiului în infern. Între puterea ce îi dă omului progresul tehnic și forța morală pe care el o are pentru a pune această putere în serviciul său trebuie stabilit un anumit echilibru ; în aceasta și constă, ceea ce îndeobște se denumește **modelarea** conștientă a proceselor istorice contemporane.

În aceste condiții, ceea ce apare esențial este **refacerea, innoirea constantă a cunoștințelor și a structurilor,** cu respectarea unei anumite **corelații între stabilitate și mobilitate.** E cu neputință să dai curs liber **ideilor innoitoare** și să te cramponezi, totodată, de ceea ce a fost cîștigat și acumulat pînă acum . Șirul de măsuri luate în ultimii ani de partidul și guvernul nostru converg întocmai în această direcție, ceea ce și împiedică apariția bolii, spiritual denumită, **structurită.** În aces fel se evită comiterea unor „păcate" care, între altele, constau în a considera o experiență, chiar reușită, drept soluționarea și a problemei respective. Între fatalism și nihilism există un **tertium.** O experiență poate fi considerată ca reușită doar o dată cu transpunerea rezultatelor obținute în producția de masă, în adaptarea cotidiană.

Concepția **„perfecțiunii finite"** (ce nu ascunde decît concepția imobilității, ridicată la rang de element esențial al existenței umane), se înlocuiește cu concepția **„progresului nefinit",** ce reprezintă consacrarea mobilității drept fenomen predominant și cotidian al istoriei. **Credința și dorul după un trecut cu liniștea sa efemeră se dovedește a fi nu numai o iluzie deșartă și o autoînșelare artificială, ci și o piedică, dintre cele mai nefaste, pe drumul unui progres continuu și accelerat al omului și societății — singura soluție posibilă și eficientă într-o lume în care dezvoltarea științei și tehnicii a dobîndit o dimensiune dominantă.**

În concepția P.C.R., **strategia dezvoltării** este expresia amploarei și importanței marilor sarcini istorice, de a căror rezolvare depinde prezentul și viitorul. Această strategie reclamă și perfecționări permanente ale cunoștințelor și ale pregătirii profesionale de toate gradele și la toate nivelele, nu arareori și reciclări dramatice dar absolut necesare.

Revoluția științifică și tehnică are un impact puternic asupra organizării conducerii științifice a societății ; aceste urmări avînd un caracter complex în cele două orînduiri social-politice. Unele aspecte ale acestui impact sînt diferite, altele comune. Orice exagerare în interpretarea acestor rezultate nu poate decît să ne ducă pe căi greșite, să ne împingă la luarea unor măsuri eronate.

Este evident că, în condițiile desfășurării R.S.T., munca de conducere îmbracă, tot mai mult, trăsăturile unei munci puternic mecanizate, automatizate ; că problemele conducerii se rezolvă, tot mai mult, prin folosirea celor mai moderne mijloace **tehnice** și ale celor mai moderne metode **matematice.** Acestea sînt **comune** în ambele sisteme. Comune sînt și metodele de organizare și mijloacele tehnice care caracterizează latura tehnico-organizatorică a conducerii proceselor de producție.

Firește, nu același lucru se poate spune despre latura social-economică a conducerii, cu toate că aceste două aspecte ale conducerii proceselor de producție (tehnico-organizatorică și social-economică) nu pot fi studiate izolat, ele alcătuind o unitate **indisolubilă.**

INFLUENȚA R.S.T. asupra sistemului de conducere — deși este mijlocită, preponderent prin sistemul relațiilor sociale — este puternică. Aceasta cu atît mai mult cu cît procesul de centralizare a producției moderne — sub influența nemijlocită a R.S.T. — este un proces obiectiv (atît în capitalism cît și în socialism). Centralizarea producției și a conducerii nu poate însemna, firește, conducerea în detalii de la centru ; nu poate însemna împiedicarea și cu atît mai puțin, neadmiterea unei autonomii operative largi pentru unitățiie economice.

Problema corelării relațiilor de producție, a întregului sistem de relații sociale cu forțele de producție, în continuă și accelerată perfecționare, se pune cu acuitate și cu caracter permanent. Oricît se străduiesc tot felul de revizori ai marxismului sau chiar și unii dintre cei care pretind a dezvolta marxismul cu idei originale cînd afirmă (în diferite forme) că teza lui Marx cu privire la corelația dintre forțele de producție și relațiile de producție ar fi învechită, ei nu reușesc să convingă pe cei care își bazează concluziile pe rațiune. Nu, această teză **marxistă** — nu s-a învechit.

Și socialismul, ca un sistem dinamic, este nevoit să se autoperfecționeze continuu, căci altfel orice rămînere în urmă a relațiilor sociale față de nivelul forțelor de producție duce, în mod inevitabil, la frînarea creșterii economice și a dezvoltării sociale. Iată de ce e nevoie absolută de căutări creatoare constante în privința punerii în acțiune a unor mecanisme suficient de eficiente pentru **conducerea proceselor de perfecționare a sistemului relațiilor sociale.** Spus altfel, socialismul cere o asemenea conducere a dezvoltării sistemului relațiilor sociale, asemenea forme ale organizării muncii care să asigure, la toate nivelele, creșterea forțelor de producție, creșterea potențialului creator al maselor.

Etapa actuală a dezvoltării conducerii are o strînsă și organică legătură cu desfășurarea R.S.T., care pune exigențe mărite și principial noi în fața științei conducerii. Perspectivele acestei științe sînt legate de schimbări în conținutul muncii, de tendința istorică de transformare a producției de cunoștințe într-o formă conturată, determinată a activității practice. Obiectivul principal în socialism constă în aceea ca, prin intermediul realizării la un nivel superior a R.S.T., să se consolideze maximal și optimal orînduirea socialistă. Aceasta înseamnă, între altele, stabilirea unor **priorități** în creșterea diferitelor ramuri economice, determinante pentru structura sănătoasă a economiei naționale în ansamblu.

ÎN ELABORAREA științel conducerii societății socialiste **trebuie să ținem cont de mai multe realități,** între care și de faptul **că sistemul inițial** de conducere **în țara noastră,** la fel ca și în alte țări socialiste, **a apărut** în condițiile unei lupte de clasă acerbe pentru preluarea și, ulterior, pentru consolidarea puterii politice ; că acest sistem inițial de conducere s-a format, s-a închegat, totodată, în condițiile unei industrializări oarecum forțate, impuse de împrejurări.

Sistemul de conducere de care are nevoie astăzi țara noastră este în mod logic și categoric altul decît cel inițial. Este total contraindicat și cu desăvîrșire cu neputință de a conduce eficient procesele infra și suprastructurale contemporane după rețetele valabile în primele etape ale construcției socialiste.

Arătînd că pentru conducerea construcției societății socialiste și comuniste este necesară însușirea a tot ceea ce a creat mai valoros cunoașterea umană, tovarășul Nicolae Ceaușescu releva la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. din februarie a.c. că, pe lîngă stăpînirea cuceririlor științei moderne și a capacității de a mînui tehnica avansată, este, totodată, necesar **„să ne însușim și știința conducerii societății, pentru că și aceasta a devenit o știință, o specialitate. Nici societatea socialistă nu se mai poate construi numai cu elan revoluționar ; elanul este foarte necesar — noi trebuie să-l cultivăm permanent la întregul popor, la tineretul nostru — dar pe lîngă elan trebuie să avem și cunoștințele necesare. Să unim elanul revoluționar cu știința și atunci vom construi cu succes societatea comunistă !".**

Vechiul sistem de conducere, cu caracter static, lipsit de conexiunea organică necesară cu pîrghiile economice — legat de dezvoltarea extensivă a producției și care nu urmărea decît creșterea **cantitativă,** maximizarea producției, cînd, deci aplicarea științei juca un rol limitat — ar fi astăzi o frînă în calea unei dezvoltări intensive bazate pe cuceririle R.S.T. Fără introducerea în viață a noului sistem de conducere elaborat de partidul nostru, bazat pe folosirea mai intensă a pîrghiilor economice, dinamizarea structurilor economice este cu neputință.

E cazul să se renunțe complet și definitiv la convingerea că R.S.T. s-ar putea realiza cu metodele administrative ale vechiului sistem industrial sau că simpla eliminare chiar și a tuturor deficiențelor vechiului sistem de conducere ar putea duce la rezolvarea marilor probleme ale epocii contemporane. Numai aplicarea **noului sistem de conducere,** care la rîndul lui trebuie considerat nu ca ceva finit, ci ca ceva în continuă perfecționare, poate deschide perspectivele unei dezvoltări armonioase a revoluției socialiste și a R.S.T.

Se impune cu vigoare ideea necesității unei distincții categorice între un sistem de conducere viabil în condițiile unei societăți industriale (emanație a primei revoluții industriale) și un sistem de conducere în condițiile desfășurării R.S.T. Ar fi o eroare de neiertat de a considera că „perfecționarea" sistemului de conducere, să spunem de tip industrial, l-ar ridica pe acesta la rangul de sistem de conducere, să-i spunem de tip științific, ce s-ar potrivi imperativelor societății moderne.

Trebuie să ne obișnuim cu gîndul că, în condițiile desfășurării R.S.T., e nevoie de **noi concepții** cu privire la știința și arta conducerii. Nici un Taylor sau Fayol nu ne poate fi de folos dacă ne vom crampona de litera regulilor de conducere stabilite de ei și valabile pentru o epocă care a apus pentru totdeauna. Nu ne mai pot fi de folos nici univocitatea, deși foarte tranchilizantă, a unor gînditori clasici, nici mecanicismul, deși foarte atractiv, al altora căci ne-ar condamna la paralizie.

Conducerea vieții sociale în epoca contemporană trebuie să poarte amprenta folosirii judicioase a noilor norme și metode. Devine tot mai evident că numai prin modelarea economică, stilul de viață socialist, inițiativa democratică, înțelepciunea colectivă etc., etc. se poate crea acel eșichier spațial în care se poate dezvolta armonios și pluridimensional atît individul cît și colectivul.

Conștient de realitățile și procesele istorice ce caracterizează evoluția noastră, Partidul Comunist Român își concentrează eforturile (teoretice și practice) spre depășirea definitivă a orizontului ce caracteriza sistemul de conducere al trecutului în care factorii administrativi aveau o pondere foarte mare ; spre elaborarea unui nou sistem de conducere, în centrul căruia figurează punerea în valoare a noilor condiții economice, tehnice, antropologice psihologice, sociale, în direcția unei participări (la conducere, la toate nivelele) creatoare a întregii societăți socialiste. Formele unei in-

(C o n t i n u a r e   î n   p a g. 16)

PUNCTE DE VEDERE

TOATE CHELTUIELILE DE CIRCULAȚIE ADAUGĂ MĂRFURILOR VALOARE

DEȘI știința economică recunoaște caracterul relativ al adevărului și deci necesitatea unor căutări permanente pentru elucidarea tot mai bună a conținutului noțiunilor și categoriilor cu care operează, de cînd predăm economia politică și pînă azi împărțim **cheltuielile** de circulație în **productive,** care adaugă **valoare** mărfurilor și **neproductive,** care **nu adaugă valoare,** fără a face măcar o singură observație critică — și fără a aduce un amendament fie chiar neînsemnat. Dacă **nu** adaugă valoare, în mod necesar prețul de vînzare al mărfurilor este insensibil față de volumul cheltuielilor neproductive. Diferențele mai mari sau mai mici între aceste cheltuieli, făcute pentru diferite categorii de mărfuri, nu influențează prin urmare nivelul prețului. O asemenea concluzie, deși este „logic" întemeiată, ni se pare inacceptabilă teoretic și practic.

Valoarea în accepția ei economică este munca materializată **în sensul social,** cristalizată în produsul care intră în consumația productivă sau individuală prin intermediul vînzării-cumpărării. Ea este indiferentă, atît față de genul concret al activității desfășurate în sfera materială a producției, cît și față de caracterul productiv sau neproductiv al muncii care creează produsul. „Fixarea" valorii într-un obiect sau într-un serviciu productiv ori neproductiv n-are nici o însemnătate pentru esențialitatea ei. Au deopotrivă valoare atît hainele și televizorul, cît și serviciile neproductive ca : spectacolul de teatru, film etc., dacă trec la consumator prin vînzare-cumpărare. De aceea, prețul serviciilor neproductive este tot atît de real ca și cel al mărfurilor materiale ; el este manifestarea muncii sociale cheltuite pentru producerea lor, o formă cu un conținut adecvat și nu o expresie irațională.

Munca productivă și neproductivă nu sînt echivalențe cu munca creatoare și necreatoare de valoare. O muncă productivă — care participă la întreținerea vieții materiale a societății — poate să nu producă valoare și nu produce dacă produsul ei nu intră în sfera schimbului de mărfuri, în timp ce o muncă neproductivă creează valoare dacă serviciul ei se livrează populației sau diferitelor instituții prin vînzare-cumpărare. Munca producătoare de grîu — productivă fără rezerve — nu creează valoare dacă acest produs se consumă de propriul său producător ; produce însă valoare munca creatoare a unui spectacol de teatru, operă, furnizat populației contra plată, muncă al cărei caracter neproductiv este iarăși incontestabil.

Avînd valoare și serviciile neproductive, atunci cînd sînt mărfuri, au, după părerea noastră, valoare și adaugă valoare și serviciile comerciale. Cheltuielile neproductive de circulație se fac pentru produsul muncii destinat pieței ; ca urmare ele se materializează într-un mod specific în acest produs, mărindu-i valoarea și prețul de vînzare. Marfa este finită cînd ajunge la consumator și valoarea ei nu face discriminări între munca cheltuită în procesul nemijlocit de creare a valorii de întrebuințare și cea efectuată pentru repartizarea produsului. Presupunînd că un obiect n-ar conține nici un atom de muncă omenească înainte de a sosi în magazinul comercial, el ar avea totuși valoare și preț generate de cheltuielile productive și neproductive de circulație. Este greu de admis că o astfel de marfă, neprodusă de muncă dar repartizată prin muncă, fie chiar numai neproductivă de circulație, ar fi livrată gratuit consumatorului, că ea n-ar avea valoare și deci preț.

În favoarea ideii pe care o susținem pledează și alte argumente așa-zicînd mai de amănunt, dar care vizează în măsură însemnată funcționarea unor legi economice obiective.

CUPRINDEREA în preț a cheltuielilor pure de circulație este o condiție a cunoașterii prin intermediul lui — deși indirect și imperfect — **a cantității totale de muncă consumată în producerea și distribuirea produselor și a înfăptuirii practice a schimbului de echivalente, de munci egale.** Prețul care nu include, ca element constitutiv independent, cheltuielile pure de circulație subevaluează în grade diferite suma muncilor materializate în marfă, deformează relația dintre valoarea diferitelor mărfuri deoarece nivelul acestor cheltuieli este extrem de inegal la diferite produse și așează în poziții de neegalitate economică — prin nimic justificate — pe producătorii și vînzătorii unor genuri deosebite de produse.

In acest caz mărfurile care conțin cantități totale diferite de muncă omenească — consumate în producție și distribuție — dar cantități egale de muncă productivă au aceleași valori și, deci, prețuri, ceea ce se reduce în ultimă instanță în a pune semnul egalității în cazul unor inegalități faptice în gradul recuperării muncilor cheltuite.[1] O marfă care conține 1 000 ore de muncă medie simplă, din care 100 prilejuite de schimburile de formă ale valorii, se vinde — dacă aceste cheltuieli nu adaugă valoare — cu 900 ore și la același preț și marfa produsă și distribuită cu 1 100 ore, din care 200 consumate în circulație. La un consum de muncă de 2 000 ore, o speță de marfă se vinde cu 1 900, iar alta cu 1 800, atunci cînd cheltuielile pure de circulație sînt 100 și, respectiv, 200. Ca urmare a inechității economice pot să apară greutăți în repartizarea muncii pe ramuri de activitate, dezinteres pentru producția și desfacerea produselor care, obiectiv, normal, impun cheltuieli de circulație superioare mediei pe societate. Sancțiunea dată producătorilor prin prețul degrevat de cheltuielile pure de circulație nu are prin urmare nici rațiune teoretică și nici practică.

Pentru producătorul de marfă — presupunem că este și comerciant totodată, situație tot mai mult întîlnită în actualele condiții — cheltuielile de fonduri și muncă în vederea producției și desfacerii nu se deosebesc cu nimic. Și unele și celelalte se topesc într-o sumă comună, nediferențiată, care se cere recuperată, recompensată în vederea asigurării stimulentelor și condițiilor economice corespunzătoare desfășurării normale a reproducției.

Condiție a recuperării cheltuielilor totale făcute de societate pentru producție și distribuție, cuprinderea în preț a cheltuielilor neproductive de circulație constituie și o premisă economică a bunei deserviri a populației. De aceea, prețul de vînzare trebuie să asigure recuperarea cheltuielilor normale de circulație.

NERECUPERAREA prin vînzare a întregii munci cheltuite cu producerea și distribuirea produselor atrage după sine imposibilitatea pentru unitățile comerciale a realizării unui venit net corespunzător fondurilor avansate și ratei medii a acestui venit pe societate[2].

În toate cazurile în care există cheltuieli pure de circulație — în ipoteza incapacității lor de a adăuga valoare — venitul net încasat în comerț la o sumă dată de fonduri este substanțial inferior celui obținut de unitățile productive. Cauza o constituie deducerea din „beneficiul" încasat — calculat prin aplicarea ratei medii de venit net la mărimea fondurilor avansate — a cheltuielilor pure de circulație. În timp ce pentru unitățile productive venitul determinat ca mai sus este realmente net, pentru cele comerciale acesta este brut, conținînd în el și cheltuielile pure.

La o rată medie de 20% a venitului net, 1 000 lei fonduri asigură întreprinderii productive 200 lei beneficiu, iar celei comerciale 200 minus suma cheltuielilor pure de circulație. Mai mult decît atît, atunci cînd asemenea cheltuieli depășesc o limită anumită, dispare în întregime venitul net al unității comerciale, aceasta lucrînd cu pierderi. Considerînd că fondurile productive ale unei întreprinderi industriale sînt de 900, că unitatea comercială avansează 100 pentru cumpărarea-vînzarea mărfurilor și 50 pentru plata lucrătorilor comerciali, că venitul net produs este de 180, iar rata lui medie (pe societate) de 17 și 1/7, întreprinderea comercială plătește — în acest caz — mărfurile cu 1 054 și 2/7 (900 + 154 + 2/7) și le vinde cu 1 080 (900 + 154 și 2/7 + 25 și 5/7). Dacă nu intră în preț cheltuielile pure de circulație „venitul" este de 25 și 5/7, iar pierderea de 24 și 2/7 (50 — 25 și 5/7). Deși pare paradoxal, comerțul ar încasa mai mult venit net atunci cînd cheltuielile pure sînt inexistente, cînd el avansează deci mai puține fonduri. Păstrînd cifrele utilizate, cu excepția cheltuielilor pure pe care le socotim absente unitatea comercială ar obține un venit de 18 pentru fondurile de 100, în timp ce în situația anterioară înregistrase o pierdere de 24 și 2/7 la un total de 150 fonduri avansate.

Depășirea dificultăților de mai sus, obținerea unui venit net proporțional cu mărimea fondurilor avansate în comerț, este realizabilă doar prin includerea cheltuielilor de circulație pure în prețul de vînzare al mărfurilor ca parte distinctivă, deosebită de beneficiu. Datele fiind aceleași (90 ; 180 ; 100 și 50), producătorul livrează marfa cu 1054 — format din 900 + 154 și 2/7 — iar întreprinderea comercială cu 1 130 — format din 1 054 și 2/7 + 50 + 25 și 5/7. Ea își recuperează astfel cheltuielile pure de circulație (50) și obține și un venit net de 25 și 5/7 echivalent cu o rată medie de 17 și 1/7[3] *.

Includerea în preț a cheltuielilor pure asigură rate egale sau apropiate de venit net nu numai între industrie și comerț dar și între diferite ramuri ale comerțului, care desfac categorii deosebite de produse. În situația opusă se creează o mare diversitate a ratelor de beneficii ale acestor ramuri în funcție de diferențele obiective în mărimea cheltuielilor de circulație pentru diferite produse[4]. Fără includerea în preț a cheltuielilor pure de circulație, o apropiere a ratelor de venit net pentru ramurile comerțului care desfac produse diferite s-ar putea înfăptui doar prin crearea inegalităților la producător, care ar trebui să cedeze comerțului cantități inegale de venit în funcție de mărimea cheltuielilor pure ocazionate de un produs sau altul. Neajunsul nu s-ar rezolva astfel ci s-ar muta dintr-un loc într-altul.

C. SÎRBU

(Continuare în numărul viitor)

---

[1]) Se poate obiecta aici că societatea admite doar ceea ce este socialmente necesar. Nu este mai puțin adevărat că atît pentru cheltuielile de producție, cît și pentru cele de circulație se formează **o medie pe produse.** Așa cum timpul necesar de producere nu este același pentru toate mărfurile tot astfel timpul necesar de circulație (și deci cheltuielile de circulație) este diferit la diferite mărfuri. Obiecția cade prin urmare.

[2]) După părerea noastră acționează și în socialism o lege a venitului mediu, iar mărfurile se vînd la prețuri de producție.

[3]) Vezi **Capitalul,** vol. III, ed. 1956, p. 290.

* În exemplu cifric, folosind cunoscutele date din Capitalul vol. III, am făcut abstracție — în scopul simplificării — de cheltuielile materiale pure ale comerțului, luînd în calcul doar pe cele ocazionate de plata lucrătorilor din comerț. Pentru că ele există în realitate, prețul de vînzare al mărfii trebuie să le includă și pe ele.

[4]) Din ancheta făcută de Institutul de pregătire în tehnica implantării și manipulării din Franța, de exemplu, a reieșit că cheltuielile de distribuție, respectiv cele legate de operațiile de manipulare, depozitare și desfacere a mărfurilor de la ieșirea lor de pe linia tehnologică de fabricație și pînă în mîna consumatorului, constituiau în cazul televizorului 4—6% din prețul de vînzare, în timp ce pentru cutiile de conserve între 30—50%. După alte surse, **cheltuielile de publicitate** reprezintă între 8,7—12,6% la alimente și între 10,9—23,7% la săpun, detergenți (Viața economică, nr. 45/10 noiembrie 1970).

ȘCOLI • CURENTE ECONOMIȘTI

UN MODEL AL „SALARIULUI IDEAL"

O REVISTĂ britanică de veche și solidă reputație îl prezintă, sub semnătura profesorului H. D. Dickinson — pentru uzul cititorilor de limbă engleză — pe economistul german, din prima jumătate a secolului al XIX-lea, tradus abia acum cîțiva ani în Anglia, J. H. von Thünen[1]). Nu îi putem reproșa lui Dickinson că nu se referă, în această prezentare, și la opinia lui K. Marx despre Thünen, dar noi trebuie să menționăm că Marx a avut aprecieri generale pozitive la adresa contemporanului său, deși el și-a exprimat dezacordul cu teoria acestuia despre „salariul conform cu natura lucrurilor". Această teorie, pe care Dickinson preferă s-o denumească a „salariului ideal", a îmbrăcat forma unui model matematic, Thünen fiind, alături de Cournot, printre primii economiști burghezi care au făcut aplicații ale matematicii la analiza economică.

Thünen își demonstrează modelul său — spune Dickinson — într-un mod oarecum greoi și neîndemînatic. În schimb, Wicksell face o demonstrație mai succintă și mai clară. O vom folosi, deci, pe aceasta, pentru a discuta teoria și modelul lui Thünen. După cum se va vedea, fără sublinieri deosebite din partea noastră, discuția aceasta prezintă și un oarecare interes actual.

Thünen a încercat să descopere un principiu al salariului — diferit de acela care guvernează efectiv societatea capitalistă —, care, prin raționalitatea și justețea lui, să se impună și în practică. Ideea nu este atît de utopică pe cît s-ar părea, pentru că ea este însoțită de o a doua utopie, care tinde s-o anuleze oarecum pe prima : aceea a unei societăți individualiste, bazate pe o piață liberă, dar fără clase, în care toți indivizii sînt muncitori și pot opta fie pentru o întreprindere proprie, fie pentru o activitate salariată în serviciul celor cu întreprinderi, transferul dintr-o categorie în alta fiind liber și oricînd posibil. Acești „muncitori-întreprinzători" sînt presupuși a avea o comportare rațională ; ea ar consta în aceea că muncitorii care produc capital (cei cu întreprinderi) acumulează pînă la punctul în care venitul lor din capital este maximizat. Dacă ei acumulează puțin, rentabilitatea va fi mare, dar venitul lor total din capital va fi mic. Dacă ei acumulează mult, rentabilitatea va fi scăzută, astfel încît venitul total va fi iarăși mic

Între aceste două mărimi ale acumulării se găsește acel nivel de acumulare care va produce venitul total maxim. La acest punct optim al acumulării, Thünen crede că salariul — el însuși determinat de principiul productivității marginale — trebuie să fie egal cu media geometrică dintre nivelul de strictă subzistență al muncitorului și produsul mediu creat de el: $w = \sqrt{ap}$

La toate acestea, reproduse în cea mai mare parte după Dickinson, trebuie să adăugăm o observație proprie : nu numai „muncitorii-întreprinzători", ci și muncitorii salariați sînt interesați în maximizarea venitului, respectiv a profitului, pentru că — potrivit ipotezei lui Thünen — apartenența la o categorie sau alta este determinată exclusiv de opțiunea — liberă și alternantă fără nici o dificultate — a indivizilor care compun societatea imaginară a autorului și pentru că, în concepția sa, o dată cu creșterea venitului, crește și salariul.

Să prezentăm mai întîi modelul pornind de la cele cîteva relații care conduc la formula fundamentală și înlocuind, în parte, pentru analiza ulterioară, simbolurile lui Thünen cu simboluri marxiste :

w = suma anuală a salariilor = capitalul variabil = v ;

a = partea din salarii pe care muncitorii o consumă, egală cu strictul necesar ; obținem această mărime, aplicînd un coeficient subunitar α — pe care l-am putea denumi, potrivit interpretării lui Thünen, „coeficientul minimului de trai" — la capitolul variabil, deci $a = \alpha v$;

p = produsul brut al muncii, adică „valoarea adăugată" sau venitul național = capitalul variabil plus plus-valoarea (v + p).

Dacă — utilizînd, deocamdată, simbolurile lui Thünen (Wicksell) — **p** este produsul brut al muncii, iar salariul este **w**, atunci surplusul (profitul) este egal cu p — w, iar dobînda (cîștigul la capitalul utilizat) este proporțională cu $\frac{p-w}{w}$.

Dacă muncitorii consumă anual o mărime **a** și economisesc restul din salariul lor (w—a), venitul lor din dobînda la aceste economii va fi proporțional cu :

$$\frac{(w-a)(p-w)}{w} = p + a - w - \frac{ap}{w}.$$

Întrucît **p** și **a** sînt considerate ca fiind mărimi date, această cantitate va fi maximă atunci cînd suma $w + \frac{ap}{w}$ va fi minimă. Dar, întrucît acești doi termeni conțin un produs constant, **ap,** suma lor va fi minimă atunci cînd ei sînt egali între ei :

$$w = \frac{ap}{w} = w^2 = ap,$$

de unde $w = \sqrt{ap}$.

Dickinson subliniază că această formulă nu descrie modul în care salariul este efectiv determinat. Este vorba de o propoziție normativă, care arată modul în care salariul **ar trebui să fie determinat** într-o „societate justă și rațională". Egalitatea dintre salariu și produsul marginal al muncitorului este, însă, o propoziție descriptivă, valabilă pentru orice economie de piață, indiferent dacă aceasta este sau nu socialmente justă și rațională, întrucît productivitatea marginală nu este incompatibilă cu salariul minimului de subzistență. Și, adaugă Dickinson, formula $\sqrt{ap}$ „în realitate nu este atît o propoziție referitoare la salariu, cît o propoziție care privește nivelul rațional al acumulării de capital".

Și, acum, să analizăm, modelul cu ajutorul simbolurilor noastre. Surplusul (profitul) care rămîne, după scăderea salariilor din „produsul brut al muncii" este egal cu (v+p) — v=p (plusvaloarea), iar acest surplus este proporțional cu :

$$(1)\ \frac{(v+p)-v}{v} = \frac{p}{v} = \text{rata plusvalorii},$$

dar pentru Thünen, cu o altă semnificație.

Dacă muncitorii consumă din salariu numai strictul necesar pentru existență, αv, venitul lor din

FIȘE

JAN TINBERGEN, — doctor honoris causa al Universității clujene

În Aula Magna a Universității Babeș-Bolyai din Cluj a avut loc la 1 martie solemnitatea decernării titlului de doctor honoris causa *profesorului Jan Tinbergen de la Nederlandsche Economische Hogeschool, membru al Academiei de Științe a Olandei.*

Savant de renume mondial, unul din creatorii econometriei, profesorul Tinbergen este laureat al Premiului Nobel pentru științe economice din primul an al instituirii acestei înalte distincții. În funcția de director al Biroului central de planificare al Olandei, în anii 1945—1955, ca și în cadrul activității sale din Biroul central de statistică, el a adus o contribuție de seamă la refacerea și dezvoltarea postbelică a economiei țării sale. Profesorul Tinbergen a fost consilier al mai multor guverne și organisme internaționale și este autorul a numeroase lucrări.

Revista noastră a publicat în nr. 52/1967 un articol scris special pentru „Viața economică" de profesorul Tinbergen: „Este necesară o politică mondială pentru dezvoltare". Instituirea Premiului Nobel pentru științe economice a prilejuit profesorului Costin Murgescu să se ocupe de personalitatea celor dintîi laureați, între care savantul olandez, în ciclul „Primul «Nobel» pentru științe economice", a apărut în nr. 43, 44 și 45/1969 ale revistei noastre.

A doua ediție

■ În Editura didactică și pedagogică a fost publicat, într-o nouă ediție, cursul **Conducerea planificată a economiei naționale** (București, 1970, 528 pag.). Elaborat în lumina învățăturii marxist leniniste, a documentelor P.C.R., cursul relevă modul științific și creator în care partidul nostru abordează și soluționează problemele ridicate de conducerea conștientă a economiei socialiste, de perfecționarea formelor și metodelor de conducere planificată a economiei naționale. Față de prima ediție, apărută în 1963, lucrarea prezintă o serie de îmbunătățiri, referitoare atît la structură cît și la baza documentară în sensul actualității fondului de date statistice. O atenție sporită este acordată metodologiei de planificare, îndeosebi în ceea ce privește utilizarea metodelor matematice. Autorii cursului sînt: prof. univ. dr. C. Danciu, (redactor responsabil), conf. univ. Șt. Arsene și prof. univ. dr. V. Rausser (membri ai colectivului de redacție); conf. univ. P. Alexiu, conf. univ. dr. Gh. Murgu, lect. univ. dr. O. Dimitriu, lect. univ. Gh. Tănase, lect. univ. V. Nicolae, asist. univ. P. Ungureanu.

Știința viitorului sub semn de îndoială

■ **Peut-on prévoir la conjuncture économique?** (Poate fi prevăzută conjunctura economică?) se întreabă Jean Roume, în studiul din suplimentul pe luna ianuarie 1971 a revistei **L'Usine Nouvelle.** Deși întotdeauna omenirea era interesată de cunoașterea viitorului, constată autorul, niciodată însă nu s-a cheltuit și nu s-a făcut atita caz în jurul studiilor, a tehnicilor și institutelor care studiază viitorul. Aceste eforturi corespund oare cerințelor actuale ridicate de activitatea economică și cea socială, se întreabă J. R. Aducînd o serie de exemple care dovedesc că unele previziuni elaborate „științific" au fost contrazise de realitate, autorul își manifestă scepticismul față de eforturile ce se fac pentru cunoașterea viitorului. El consideră că viitorul în fenomenul economic nu poate fi prevăzut cu exactitate din considerentul că un studiu previzional conține multe elemente subiective transmise de autorii lui, pe de o parte, iar pe de altă parte pentru că încearcă să cuantifice elemente calitative ce depind de acțiunea oamenilor. J. R. consideră că actualele tehnici de studiu ale viitorului, inclusiv ordinatoarele, nu ne pot înfățișa decît un viitor care poate să corespundă într-o măsură mai mare sau mai mică celui real.

Integrare și dezintegrare

■ I. Socolov în studiul **Integrația i dezintegrația v ekonomike kapitalizma** (Integrarea și dezintegrarea în economia capitalistă), **M.E.M.O.** nr. 2/1971, caută să stabilească, în condițiile dezvoltării ciclului capitalist postbelic, baza materială care să explice succesiunea perioadelor de dezvoltare economică intensivă cu perioadele lente în aceeași regiune, precum și discrepanțele dintre diferite regiuni ale lumii capitaliste, ceea ce, în fond, după aprecierea autorului, constituie și cauza fenomenului de integrare și dezintegrare economică. Se apreciază că această cauză constă în gradul diferit de intensitate a procesului de acumulare a capitalului, care, la rîndul său, depinde în mare măsură de proporțiile și ritmurile în care este promovat progresul științific și tehnic. Căutînd să explice mai departe cauza pentru care revoluția științifică-tehnică și, respectiv, acumularea de capital se face diferențiat, I. Socolov distinge un motiv direct — contradicțiile rezultatelor economice ale celui de al doilea război mondial — și unul indirect — dezvoltarea inegală a capitalismului monopolist de stat.

cîștigul la economiile care rămîn va fi proporțional cu:

$$(2)\quad \frac{(v-\alpha v)(v+p-v)}{v} =$$

$$= v(1-\alpha)\frac{p}{v} = (1-\alpha)p.$$

Această cantitate va fi maximă atunci cînd:

$$(3)\quad v = \frac{v\alpha(v+p)}{v} = \alpha(v+p) = \text{minim.}$$

Atragem atenția că relația (3) este identică cu formula lui Thünen $w=\sqrt{ap}$.

Pentru conținutul lui utopic, pentru falsa teorie a determinării salariului pe baza productivității marginale, Marx a dezaprobat modelul lui Thünen. Dar, dacă am putea face abstracție de toate acestea, ce ar rămîne? Ar rămîne, mai întîi, ideea că venitul este creat numai de muncitori, că însuși capitalul nu este „decît produsul muncii omenești", cum afirmă Thünen[2]. Așa se explică relația (1), în care Thünen stabilește legătura de proporționalitate între p și v, fără a-i acorda însă semnificația de rată a plusvalorii, pentru că în societatea lui imaginară, fără clase sociale, exploatarea nu poate să existe, dar poate să existe un fel de „rată a surplusului" pentru a nu o denumi rată a plusprodusului. Rămîne, apoi, relația (2), potrivit căreia cîștigul (sau profitul, sau dobînda la capital) este proporțional cu aceeași „rată a surplusului", aplicată însă la „economiile" care rămîn după ce din v s-a scăzut consumul strict necesar, v (1—α). Și, în sfîrșit, rămîne ideea centrală, exprimată în relația (3): cîștigul acesta din economii nu ar putea fi maximizat decît dacă salariul, v, ar reprezenta o mărime minimă, care nu ar fi mai mare decît produsul dintre „coeficientul minimului de trai" și întregul venit național. Pentru că, se înțelege, ceea ce ar rămîne din venit, după ce s-ar deduce din el acest produs, ar fi tocmai acel volum al acumulării care ar produce venitul maxim și ar permite ca ulterior salariul să crească. Coeficientul α este, deci, în fond, expresia unei „rate a consumului minim".

Modelul este simplu și nu are nimic de-a face cu ceea ce s-ar putea considera astăzi ca rată optimă a acumulării. Dar, dacă avem în vedere că el a fost creat acum vreo 140 de ani, nu am putea să nu-i recunoaștem ingeniozitate. Și — așa cum spuneam la început — chiar și o oarecare actualitate, care rezultă din următorul calcul: în industria prelucrătoare a SUA, volumul total al salariilor a fost, în anul 1965, de 130 de miliarde de dolari, iar contribuția aceleiași ramuri la crearea venitului național, în același an, de 170,4 miliarde. Dacă analizăm, cu oarecare atenție, structura cheltuielilor de consum ale întregii populații americane, am putea avansa ipoteza că numai aproximativ 70% din aceste cheltuieli ar reprezenta nivelul de strictă necesitate în condițiile social-istorice date. Aplicînd acest procent la volumul salariilor și efectuînd calculul potrivit relației (3) a lui Thünen (Wicksell), obținem: 91=α 170,4 de unde α=53.

Am putea afla acum raportul care există în SUA, nu în industria prelucrătoare, ci în **ansamblul economiei naționale** — pornind de la această mărime a lui α — între salariile efectiv plătite și mărimea lor „ideală", determinată după modelul lui Thünen: salariul „ideal" — 361 miliarde, salariul efectiv — 393 miliarde[3]. Diferența în favoarea salariaților nu ar fi decît de vreo 9%. Aceasta nu înseamnă că S.U.A. s-ar apropia de nivelul optim al acumulării — deși ipoteza nu ar putea fi cu totul exclusă, însă pe alte baze de calcul — dar înseamnă că Thünen ne oferă un instrument de estimare — poate, mai realistă — a dimensiunii salariilor americane.

dr. Iosif ANGHEL

1) Vezi: H. D. Dickinson, **Von Thünen's-Economics, in The Economic Journal**, Vol. LXXIX, Nr. 316, decembrie 1969, pag. 894 — 902.
2) K. Marx, Capitalul, vol. I, Ed. P.C.R., 1947, nota 77 a, p. 556.
3) Pentru toate cifrele utilizate aici, vezi **The National Income and Product Accounts of The United States, 1929—1965.**

Șantier științific

dr. Gh. SURPAT

● Sînteți un cercetător consecvent al istoriei economice a României. De cînd datați aceste preocupări?

— Răspunzînd invitației cu care am fost onorat, țin să exprim mulțumiri pentru posibilitatea ce mi-o oferă redacția dv. de a împărtăși din preocupările mele științifice. Aceste preocupări își au debutul cu peste 15 ani în urmă, încă în perioada activității didactice, ca lector la catedra de economie politică a Universității din Cluj. Orientarea cu precădere a investigațiilor științifice personale spre domeniul istoriei economice se situează în perioada doctoranturii, începînd cu anul 1957. Atunci s-a cristalizat interesul spre cercetarea economiei românești și, îndeosebi, a situației social-economice și politice a clasei muncitoare din România antebelică. Rezultatele s-au materializat în susținerea în 1960 a lucrării de doctorat, publicată în 1962, în care am examinat, principalii indicatori privind situația clasei muncitoare din România anilor 1918—1940.

În funcție de sarcinile care îmi reveneau în cadrul Institutului de studii istorice și social-politice, am căutat apoi să lărgesc și să aprofundez aria problemelor privitoare la evoluția economiei românești și la situația clasei muncitoare. O parte din rezultatele cercetărilor se află încă în manuscris, iar altele au fost deja valorificate sub forma unor articole, studii în revistele de specialitate sau a unor capitole elaborate pentru lucrări importante, ca de pildă: Greva generală din 1920, apărută în 1970; Alianța clasei muncitoare cu țărănimea muncitoare în România, apărută în 1969; Tratatul de istorie a României, vol. VI (machetă); Luptele muncitorilor ceferiști și petroliști din 1933, în curs de editare.

Pornind de la cerințele care se pun în fața cercetătorilor din domeniul științelor sociale, de comanda socială, am colaborat, totodată, la lucrări și am publicat articole, studii privind politica economică a partidului și statului nostru, dezvoltarea și rolul clasei muncitoare în anii socialismului etc.

● În ce domenii ale istoriei economice a României considerați că cercetarea este debitoare cu abordări mai aprofundate și mai complete?

— Realizările valoroase dobîndite pînă acum constituie pentru noi un imbold în necontenita cercetare și aprofundare a complexului larg de probleme majore ale istoriei și gîndirii economice, în special din perioada istoriei contemporane a României. Mă gîndesc, înainte de toate, la asemenea teme care reclamă analize profunde și complexe cum sînt: nivelul de dezvoltare și profilul economiei românești în deceniul al patrulea al secolului nostru, locul României în diviziunea internațională a muncii în aceeași perioadă, dezvoltarea industriei românești în anii interbelici, caracterul economiei românești în gîndirea economică din țara noastră, gîndirea economică și social-politică marxist-leninistă din România ș.a.

Un cîmp vast de investigație științifică îl constituie de asemenea problematica perioadei de la eliberarea țării de sub jugul fascist și pînă în zilele noastre.

În momentul de față preocupările mele se subordonează unor probleme ale istoriei și gîndirii economice din perioada contemporană a României. Particip, împreună cu alți cercetători și cadre didactice de la Academia de Studii Economice și din alte institute, la elaborarea antologiei „Gîndirea economică și social-politică marxist-leninistă din România. 1918—1944". În perspectivă mă voi concentra spre elaborarea unei lucrări privind gîndirea economică și social-politică românească în perioada revoluției democrat-populare (1944—1947).

● După cît se pare, nu ați abandonat tema abordată la începutul „carierei" de cercetare: problematica privind clasa muncitoare?

— Într-adevăr, în ultimul timp mi-am axat eforturile spre cercetarea dezvoltării clasei muncitoare în perioada de după 23 august 1944. Lucrarea intitulată: „Clasa muncitoare din România în anii revoluției și construcției socialiste", în curs de elaborare, împreună cu alți autori, analizează, pe baza unui complex de indicatori, procesul de evoluție socială, politică și culturală pe care l-a cunoscut clasa muncitoare în contextul transformărilor înnoitoare înfăptuite în țara noastră, sub conducerea Partidului Comunist Român.

Cercetarea acestor probleme îmi oferă posibilitatea și, în același timp, mă obligă să extind și să adîncesc preocupările asupra unor aspecte majore privind rolul Partidului Comunist Român în societatea noastră, politica sa economică, rolul partidului în dezvoltarea gîndirii economice și social-politice românești, să investighez laturi ale dezvoltării economiei naționale în anii revoluției și construcției socialiste etc.

După cum rezultă din această foarte succintă prezentare, mi-am circumscris activitatea de cercetare științifică la o perioadă istorică mai îndelungată, care cuprinde întreaga epocă contemporană a României. Sînt multe și importante probleme în această perioadă care mă interesează și mă pasionează. Dar timpul material de care dispun, exigența mereu mai înaltă față de calitatea lucrărilor elaborate, precum și necesitatea aprofundării problemelor pe baza cercetărilor în arhive mă obligă să evit dispersarea.

Convorbire consemnată de
Florence COSTIN

REVOLUȚIA ȘTIINȚIFICĂ-TEHNICĂ

(Urmare din pag. 13)

tervenții exterioare sînt și vor fi înlocuite, treptat, cu formele unei reglări în conformitate cu cuceririle științei moderne, singura realmente viabilă în condițiile R.S.T. — în condițiile cînd știința devine cel mai eficient factor potențial de construire a unei noi societăți, a unei noi civilizații.

Se simte nevoia depășirii permanente a orizontului disciplinelor tradiționale și preluarea unor noi concepții cu caracter de sinteză cu privire la marea metamorfoză a civilizației. Dezbateri vii și contradictorii, adecvate dialecticii schimbului de păreri, pentru care militează partidul nostru, trebuie să devină un sistem atotcuprinzător care să permită și finalizarea lor rapidă.

Toate aceste considerente nu înseamnă de loc că în societatea socialistă, o dată cu trecerea la noul sistem de conducere, toate problemele s-ar rezolva o dată pentru totdeauna sau că confruntările de idei ar înceta ca prin minune.

Pentru a cîștiga definitiv marea cursă a istoriei, socialismul va trebui să stăpînească cu măiestrie noile probleme ce se ivesc permanent. Problemele corelațiilor dintre om și societate, dintre om și natură, dintre natură și societate, dintre om și om, precum și problema relației omului cu sine însuși se impun cu o acuitate deosebită în condițiile R.S.T., și de soluționarea lor depinde mersul ascendent al istoriei. Condiția unui progres **social și moral** rapid este dezvoltarea multilaterală a individului.

TÎRGUL INTERNAȚIONAL DE BUNURI DE CONSUM DE LA BRNO

18-25 aprilie 1971

— deschide noi posibilități de contractare pe linie de import-export;

— prezintă tendințele noi în producția internațională de bunuri de larg consum, sortimentele largi ale întreprinderilor de producție și comerț din această ramură;

— contribuie la planificarea schimburilor comerciale în acest domeniu cu Cehoslovacia ca și cu alte țări participante.

Tîrgul Internațional de Bunuri de Larg Consum de la Brno este destinat contractărilor și tratativelor comerciale. Data de funcționare:

pentru specialiști de la 18 la 21 aprilie 1971.

pentru public de la 22 la 25 aprilie 1971.

Solicitați informații suplimentare Direcției Tîrgurilor și Expozițiilor de la Brno, Výstaviště 1, Brno, R. S. Cehoslovacia sau Secției Comerciale a Ambasadei Republicii Socialiste Cehoslovace la București. Str. Oțetari 3, sector 2, București.

PUBLICOM

HOTELUL INTER-CONTINENTAL

(Urmare din pag. 7)

guri, balansoare, mese joase cu taburete și un bar pentru băuturi răcoritoare cu o terasă de 50 locuri la mese. La acest etaj sînt instalate două turnuri pentru răcirea apei de circulație din sistemul mașinilor frigorifice și pentru instalațiile de condiționare a aerului, sectoarele de radio-relee și televiziune.

Etajele XXIII-XXIV adăpostesc camerele de role și mașini pentru ascensoarele de persoane și serviciu.

Utilități de deservire

CENTRALA termică construită în comun cu Teatrul Național, pentru hotel este dotată cu 4 cazane tip Gama și cu 3 cazane tip Ideal Standard automate, cu o capacitate de 40 t abur tehnologic/24 ore.

Energia electrică este asigurată de un post de transformare amplasat la subsol,care este alimentat prin două cabluri de la două surse separate ale rețelei de înaltă tensiune și de un grup electrogen propriu de rezervă, care se declanșează automat în caz de nevoie.

În fine, trebuie menționată achiziționarea de echipamente și utilaje care îndeplinesc următoarele caracteristici: dimensiuni normalizate după sistemul internațional Gastro-Norm care face posibilă folosirea utilajelor în diverse combinații, alcătuind linii bloc, dispuse atît pe orizontală cît și pe verticală, în trei planuri de lucru suprapuse; recipienții și seturile de vase de bucătărie sînt realizate pe același moduli, eliminîndu-se astfel la maximum transvazările alimentelor și manipulările neeconomicoase; echipamentele pentru spălare, transportul și depozitarea veselei destinate restaurantelor, concepute după sistemul internațional Sani-Steck, prin care se rezolvă foarte rațional circulația și depozitarea inventarului pentru serviciul de restaurante; perfecționări tehnice care permit controlul și conducerea corectă a procesului tehnologic (comenzi automate pentru termostate, programarea operațiunilor și timpilor, dozarea substanțelor adjuvante etc.): capacități de producție diferite, pentru același tip de utilaj, care face posibilă introducerea mecanizării și raționalizării în toate locurile de muncă.

Prin introducerea tehnologiei și a echipamentelor noi susamintite, s-a ajuns la o folosire intensivă a spațiilor rezervate secțiilor de producție și se scontează pe o productivitate ridicată care se va reflecta pozitiv în activitatea economică a hotelului.

În același timp se va asigura un serviciu rapid, de înalt nivel și o hrană corespunzătoare potrivit concepțiilor moderne privind alimentația omului.

De aci înainte, totul depinde de modul în care personalul își face datoria, de calitatea serviciilor ce urmează a se presta și a mărfurilor ce se vor oferi vizitatorilor.

INDUSTRIA CONSTRUCTOARE DE MAȘINI-UNELTE A REPUBLICII DEMOCRATE GERMANE

TÎRGUL DE PRIMĂVARĂ 1971 DE LA LEIPZIG

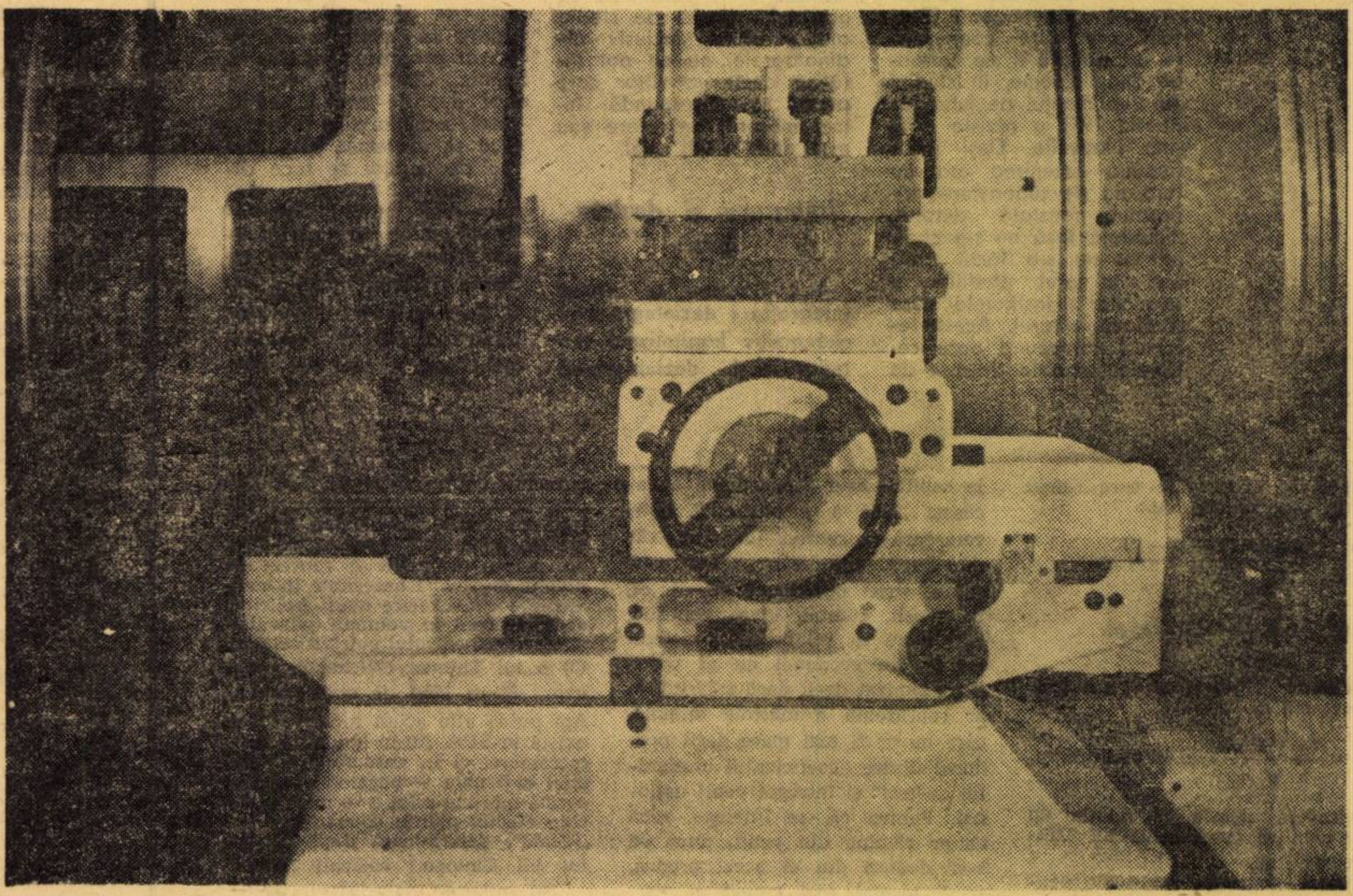

STRUNG PENTRU STRUNJIRE TRANSVERSALĂ ȘI CU VÎRFURI
cu comandă numerică
DPS 400/1 NC

Vă rugăm a ne vizita la tîrgul de primăvară din LEIPZIG în perioada 14—23 martie 1971.
Terenul tîrgului: în halele 20 și 22

Comandă lineară numerică prin introducere manuală și indicare electronică a poziției

Prelucrare preliminară și finită a unor piese de înaltă valoare cu forme geometrice complicate și cu toleranțe strînse

Precizie de prelucrare mărită în ambele direcții ale coordonatelor

Reducerea timpilor auxiliari 10... 30%

Combinatul de mașini-unelte „7 Octombrie" Berlin —
Întreprindere de stat
Uzina — WEMA — Magdeburg.
secția Zerbst
R.D.G. — 34 Zerbst
Maxim-Gorki-Strasse 11
Republica Democrată Germană

Exportator:

WMW — Export — Import
Întreprindere de stat
pentru comerțul exterior a
Republicii Democrate Germane
R.D.G., — 104 — Berlin.
Chausseestr. 111/112

PUBLICOM

America Latină

BILANŢ PRECAR

PRINTRE acţiunile internaţionale cele mai însemnate ale anilor 1960—1970 se numără sincronizarea, sub egida O.N.U., a eforturilor comunităţii mondiale în scopul atenuării decalajului dintre ţările industrializate şi cele aflate în curs de dezvoltare. Acum, cînd au şi fost parcurşi primii paşi ai unei noi decade, privirea scormonitoare a economiştilor se întoarce spre bilanţul celor 10 ani de eforturi pentru eradicarea celei mai periculoase şi mai explozive maladii a Terrei secolului XX: subdezvoltarea. Fără a se afla la „polul mizeriei" ci oscilind spre media superioară a masivului pluton al celor ce eufemistic sînt consideraţi „în curs de dezvoltare", ţările Americii Latine au încheiat „deceniul speranţelor" cu multe dezamăgiri. Revista uruguayană "Vispera" consacră în întregime unul din numerele sale acestui bilanţ precar al evoluţiei economice continentului sud-american. Iată cîteva din reperele acestui bilanţ.

La sfîrşitul anilor '60, America Latină continuă să facă parte din categoria ţărilor subdezvoltate, fără să fi reuşit de-a lungul „deceniului dezvoltării" să-şi amelioreze sensibil peisajul economic şi social. Dincolo de diferenţele acute existente între ţările continentului, produsul naţional brut, însumat, reprezintă în medie pe cap de locuitor 510 dolari (faţă de 4000 — S.U.A., 2100 — Franţa). În comparaţie cu alte ţări ale lumii a treia, acest nivel este totuşi destul de ridicat şi este rezultatul unei evoluţii mai mult sau mai puţin ascendente care îşi are originea în ultimele decade ale secolului trecut. Această tendinţă s-a revitalizat în anii care au urmat celui de-al doilea război mondial. Pe la mijlocul deceniului al şaselea expansiunea a înregistrat un declin şi acest proces s-a accentuat net tocmai în decursul „deceniului dezvoltării". Astfel, produsul global a crescut între 1950 şi 1959 cu un ritm mediu anual de 5,1%, iar în anii 1960—1966 ritmul a scăzut la 4,6%. În ce priveşte produsul pe cap de locuitor procentul de creştere a fost de 2,7% între 1950—1960 şi 1,8% între 1960—1970.

Producţia agricolă pe ansamblul ţărilor latino-americane a stagnat de asemenea în cursul ultimului deceniu. Ea nu a înregistrat nici măcar sporul minim de 1% din deceniul precedent. În ce priveşte producţia industrială, ea a parcurs o spirală inversă: o creştere de 7% în anii 1940—1950, aproximativ 6% în anii 1950—1960 şi 5,4% în 1960—1970. Ritmul de creştere a populaţiei active a fost de 2,8% faţă de 2,4% în deceniul precedent.

S-a constatat totodată o extindere constantă a şomajului şi o creştere a ocupaţiilor neproductive. Dacă în 1950 agricultura folosea 50% din forţa de muncă a continentului, în 1965 acest procent a scăzut la 43%. Dar populaţia care a părăsit agricultura n-a fost integrată în viaţa industrială sau în construcţii, ci a alimentat serviciile neproductive. Între 1950 şi 1965 populaţia ocupată în sectorul industrial a oscilat în jur de 18%, în timp ce în sectorul „servicii" numărul angajaţilor a crescut de la 32% în 1950 la 39% în 1965.

Tuturor acestor probleme li s-a adăugat în „deceniul dezvoltării" un proces inflaţionist galopant care a agravat considerabil situaţia economică a ţărilor latino-americane. De acest proces au fost afectate mai ales ţările din "conul sudic": Brazilia, Uruguay, Argentina, Chile. (În cursul unui singur an — 1968 — ritmul inflaţionist a atins în Uruguay 134%).

În ce priveşte comerţul exterior — domeniu faţă de care sînt extrem de sensibile economiile ţărilor lumii a treia, bazate adesea pe monocultură şi, implicit, monoexport — datele statistice indică o creştere a volumului exporturilor ţărilor latino-americane: de la 5 552 milioane dolari în 1940—1950 la 10 666 milioane în 1967. Această creştere este însă relativă deoarece, în realitate, statele continentului şi-au văzut redusă participarea la schimburile internaţionale. În cadrul grupului ţărilor în curs de dezvoltare America Latină participa la exporturile acestora în 1955—56 cu 34,2%, în timp ce în 1956—60 această participare s-a redus la 31.8% iar în 1963—64, la 30,8%. Totodată, deceniul trecut a dus la accentuarea tendinţei de deteriorare a raportului de schimb, ceea ce a afectat în special ţările exportatoare de materii prime agricole, de produse alimentare, de petrol etc.

În ultimul deceniu, relevă „Vispera", datoria externă a Americii Latine a crescut considerabil. În 1965 ea se ridica la 10 miliarde dolari ceea ce echivala cu valoarea exporturilor pe un an a întregului continent. Acest fenomen a fost însoţit de amplificarea investiţiilor străine. Numai investiţiile S.U.A. în industria latino-americană au sporit de la 780 milioane dolari în 1950 la 2 741 milioane în 1965, adică de 3,5 ori. Acţiunea combinată a datoriei externe şi a investiţiilor străine se concretizează într-o scurgere masivă a capitalurilor. Pe de o parte sînt plătite dobînzile şi amortizările datoriei externe, iar pe de altă parte sînt exportate beneficiile obţinute de pe urma investiţiilor.

Rezultatul se traduce într-un sold negativ în ceea ce priveşte circulaţia capitalurilor. În perioada 1960—63 media anuală a intrărilor de capital în ţările Americii Latine a fost de 2 037 milioane dolari, în timp ce amortizările s-au ridicat la 984 milioane dolari, dobînzile — la 314 milioane, iar beneficiile exportate — la 1 015 milioane. Rezultă că ţările Americii Latine au contribuit anual la... prosperitatea ţărilor occidentale industrializate cu 276 milioane dolari bani lichizi.

În lumina acestor date este explicabilă nota de pesimism a economiştilor latino-americani care, în ciuda unor rezultate remarcabile obţinute în acest interval de cîteva ţări, consideră că pentru ansamblul statelor continentului, deceniul dezvoltării poate fi apreciat ca un „deceniu al iluziilor pierdute"...

B. M.

REPERE

• MINISTRUL AMERICAN AL COMERŢULUI, Maurice Stans, a criticat în faţa unei comisii mixte a Congresului politica agricolă a Pieţei Comune, care „dezavantajează puternic exporturile agricole americane", şi aranjamentele ei preferenţiale cu ţările africane şi mediteraniene, „incompatibile cu clauza naţiunii celei mai favorizate". El a precizat, cu aceeaşi ocazie, că excedentul balanţei comerciale a S.U.A. se va reduce de la 2,7 miliarde dolari în 1970 la 2 miliarde în acest an.

• STATUL CHILIAN a preluat pachetul principal de acţiuni al filialei chiliene a companiei nord-americane „RCA". În urma acestei acţiuni s-a creat o nouă întreprindere, denumită „Industria radioului şi televiziunii", care va deveni baza industriei electronice naţionale din Chile.

• 120 DE NAVE, cu o capacitate de circa 343 000 tone, au fost construite anul trecut în R. D. Germană. Este cifra cea mai mare realizată pînă în prezent de şantierele navale din ţară. Dintre acestea, 38 sînt cargouri, 58 traulere şi 24 nave cu destinaţie specială. 107 nave, însumînd o capacitate de peste 300 000 tone, au fost construite pentru export.

• BOICOTAREA PRODUSELOR ENGLEZEŞTI ÎN S.U.A. este posibilă dacă Marea Britanie hotărăşte să întrerupă programul de fabricare a motoarelor „RD—211". Aceasta este părerea exprimată de Clive Jenkins, secretar general al Sindicatului personalului tehnic şi ştiinţific din Anglia, după o vizită făcută la New York, unde a avut convorbiri cu oficialităţi americane. După cum se ştie, soarta acestor motoare, destinate să echipeze o serie de avioane militare şi civile americane, este în pericol ca urmare a falimentului înregistrat de firma britanică „Rolls-Royce".

• CIFRELE PUBLICATE DE F.A.O. evidenţiază că pentru prima oară după cei de al doilea război mondial pe glob s-a înregistrat o scădere a „recoltei" piscicole, de 2% în 1969, an în care s-a prins de trei ori mai mult peşte decît în 1945. Scăderea de la 64,3 la 63,1 milioane t (fără U.R.S.S.) se datoreşte în bună măsură reducerii activităţii piscicole în Peru de la 10,5 la 9,2 milioane t.

• CEL MAI VECHI ZIAR DIN LUME şi-a încetat apariţia. Cotidianul danez „Berlingske Aftenavis" a apărut joia trecută pentru ultima dată, după 222 de ani de existenţă.

• În R.S.F. IUGOSLAVIA a început construcţia primei centrale atomo-electrice. Ea va avea o putere de 600 MW şi va intra în funcţiune peste 4 ani.

• INDIA ŞI-A DUBLAT VOLUMUL COMERŢULUI EXTERIOR de la proclamarea independenţei sale. Potrivit biroului de presă al guvernului, în anul financiar 1969—1970 valoarea schimburilor comerciale a reprezentat 3,9 miliarde dolari, faţă de 1,8 miliarde dolari în anul 1947—1948. Pe lîngă schimbările cantitative, s-a modificat sensibil şi structura comerţului exterior.

• GUVERNUL PERUAN a procedat pînă în prezent la preluarea a peste 2,5 milioane hectare din pămînturile deţinute de latifundiari. Pămînturile expropriate sînt fie distribuite ţăranilor, fie folosite pentru crearea unor cooperative agricole. După cum a făcut cunoscut Direcţia pentru aplicarea reformei agrare, în anii 1971—1972 vor mai fi confiscate de la moşieri alte trei milioane de hectare.

• SALONUL TURISMULUI, VACANŢEI ŞI TIMPULUI LIBER, care va avea loc la Paris între 24 aprilie şi 9 mai, va acoperi o suprafaţă de 50 000 mp, reunind pentru prima oară într-o manifestare unică articole destinate, campingului, caravaningului şi navigaţiei de plăcere.

• INVESTIŢIILE GABONULUI pentru cel de-al doilea plan cincinal se ridică la 65 miliarde franci CFA. Cele mai mari sume vor fi alocate realizării căii ferate Trans-Gabon şi construirii unui complex de îngrăşăminte chimice.

• VOLUMUL COMERŢULUI EXTERIOR AL ITALIEI a atins în anul 1970 nivelul record de 17 580 miliarde lire, cu 16% mai mult decît în anul 1969. Exportul italian s-a cifrat anul trecut la 8 242 miliarde lire (cu 12,4% mai mult decît în 1969), iar importul la 9 337 miliarde lire, marcînd o creştere de 19,8% faţă de anul 1969. În felul acesta, deficitul balanţei comerţului exterior italian a ajuns în 1970 la 1 095 miliarde lire, fiind de peste două ori mai mare decît în 1969.

VIZOR

ERORILE OLYMPULUI

ODISEEA neguţătorilor, de-a lungul civilizaţiilor care s-au succedat pe bătrîna noastră planetă, este marcată de numeroase momente de strălucire nu numai comercială, ci şi socială. Cu multe secole în urmă această meserie conferea slujitorilor ei o nobleţe cu nimic mai prejos de cea a marilor dregători de la curţile fabuloaselor califate ale Orientului. Pe atunci un negustor trebuia să fie nu numai viteaz — deoarece îşi punea în permanenţă averea şi viaţa în pericol prin peregrinările sale —, dar şi instruit şi înţelept — pentru a putea croi inedite drumuri spre ţări cu mirodenii, fildeş, mătăsuri sau mărgăritare. La urma urmei, cîte pămînturi noi nu au fost descoperite prin cutezanţa acestor neînduplecaţi căutători de comori, cîte oraşe nu au cunoscut gloria şi prosperitatea datorită lor?

Elenii, în înţelepciunea lor, au rezervat în „schema de personal" a Olympului un post de ocrotitor al neguţătorilor şi, pentru a-i sublinia importanţa, au acordat acest portofoliu chiar fiului lui Zeus, Hermes. Dar, probabil din lipsă de cadre cu descendenţă sigură sau din cine ştie ce alte considerente malițioase, i-au încredinţat lui Hermes o normă în plus — aceea de zeitate a pungaşilor. Fără îndoială că în momente de extenuare fiul lui Zeus mai confunda domeniile sale de activitate.

...Aşa se explică că celebrul dicton latin **in vino veritas** este infirmat, fără prea multe complexe, chiar în ţara sa de origine. Potrivit ultimelor date publicate de Ministerul Sănătăţii al Italiei, numai în cursul anului trecut au fost confiscate în întreaga ţară 40 milioane de sticle de vin falsificat. Peste 300 de mari negustori ai licorii care l-a salvat pe Ulisse din mîinile Ciclopului au fost trimişi în judecată pentru că au vîndut sub denumirea de vin tot felul de mixturi avînd la bază sfeclă, smochine etc. De altfel, potrivit statisticilor italiene, se pare că adevărul lipseşte nu numai din vin, ci şi din alte produse alimentare. Peste 2 100 de persoane au fost acuzate de falsificare a unor alimente de bază cum sînt untul, brînzeturile, conservele de carne, zahărul, uleiul etc.

Aceste anomalii nu ştirbesc desigur cu nimic din nobleţea milenarei şi atît de importantei meserii a negustorilor. Excepţiile provin astăzi mai ales din proliferarea inflaţionistă, în unele ţări, a celor ce-şi leagă speranţele înavuţirii de un comerţ fără acoperire de genul:

— Cîţi?
— Şapte!
— Ce şapte?
— Ce cîţi?

Nic. MAVRODIN

DOCUMENTAR

NIVELURI ȘI DINAMICI COMPARATE

GRADUL DE INSTRUIRE AL POPULAȚIEI ACTIVE

MĂSURAREA potențialului uman al unei țări nu se mai oprește de mult la latura pur cantitativă. Se urmăresc indicatori ca structura profesională a populației active, ponderea personalului de înaltă calificare pe ansamblul economiei și pe ramuri, ponderea personalului științific și tehnic. Surprinderea calității **comparate** a forței de muncă din diferite țări sub aspectul **gradului de instruire** întîmpină dificultăți legate atît de deosebirile dintre sistemele naționale de învățămînt general și de pregătire profesională, cît și de insuficiențele surselor statistice. Ar fi greu de spus dacă acele comparații care se fac totuși în acest domeniu prezintă un coeficient de siguranță mai mare sau mai mic decît comparațiile care implică, de pildă, transformarea unor monede în altele pe baza cursurilor oficiale de schimb. În orice caz, și ele trebuie folosite cu rezervă, ca izvoare de mărimi **orientative.**

Datele care urmează se bazează în general pe recensămintele populației și se referă la diferiți ani de la începutul deceniului al șapteiea. Întîi de toate, este important să se cunoască nivelurile medii de instruire. Le reflectă cifrele din tabelul nr. 1 cu privire la cîteva țări capitaliste dezvoltate. Afară de media pe ansamblul populației active, ele vorbesc despre numărul de ani cheltuiți pentru pregătirea personalului de înaltă calificare (P.I.C.) și a personalului științific și tehnic (P.S.T.): prima categorie cuprinde grupurile 0 și 1 ale Clasificării internaționale tip a profesiunilor (CITP), respectiv liber-profesioniștii, tehnicienii, directorii și cadrele administrative superioare, în timp ce a doua categorie cuprinde o serie de profesiuni din grupul 0, cum sînt arhitecții, inginerii, chimiștii, fizicienii, biologii, agronomii, desenatorii și tehnicienii din domeniul științelor aplicate ș.a. (subgrupurile 00, 01, 02 și 0X).

Tabel nr. 3

Școlarizare și absolvenți în învățămîntul superior, în procente din populația în vîrstă de 20—24 ani

	Gradul de școlarizare, %		Diplome obținute, %	
	Universități	Total învățămînt superior	Universități	Total învățămîntul superior
Statele Unite	32,7	38,2	20,9	20,9
Belgia	8,9	14,9	4,8	12,3
Franța	13,4	15,6	5,1	7,0
R.F.G.	5,7	8,3	2,8	5,9
Italia	9,1	9,4	3,3	3,5
Olanda	7,3	12,0	2,4	9,0
Anglia	5,4	11,4	4,8	10,5
Suedia	10,9	12,0	5,0	7,0
Canada	18,4	22,0	12,8	13,9
Japonia	7,3	8,4	7,2	9,4

Sursa : Vezi tabelul nr. 1

Un alt unghi sub care poate fi examinat gradul de instruire al populației active este acela al ponderii unor categorii de profesiuni și a unor niveluri de pregătire școlară. Personalul de înaltă calificare, definit ca mai sus, reprezintă în Statele Unite 16,7% din populația activă; pentru alte țări avem următoarele cifre (calculate de OCDE): Belgia 11,0%, Franța 11,8%, R. F. a Germaniei 10,8%, Italia 6,5%, Olanda 12,2%, Anglia 11,1%, Suedia 11,3%, Canada 15,0%, Japonia 7,1%. Situația e întrucîtva diferită cînd ne oprim la personalul științific și tehnic (de asemenea definit ca mai sus), în sensul că nu rezultă în toate cazurile un avans al S.U.A. Iată cifrele: Statele Unite 2,5% PST în ansamblul populației active, Belgia 1,9%, Franța 2,8%, R.F. a Germaniei 3,2%, Italia 1,8%, Olanda 2,7%, Angiia 2,8%, Suedia 2,9%, Canada 2%, Japonia 0,8%. Din versitar. Pe această bază, experții OCDE apreciază că decalajul S.U.A.-Europa occidentală nu este de 3:1, cum par să sugereze cifrele citate, și că mai degrabă ponderea posesorilor de diplome în științe și a inginerilor în populația activă reprezintă circa 75% față de cea din Statele Unite.

Pe de altă parte, însă, **folosirea** personalului de înaltă calificare și a celui științific și tehnic este în S.U.A. mai favorabilă unui nivel înalt al productivității. Datele redate în tabelul nr. 2, în special cele din coloanele PST, sînt citate în sprijinul acestei aprecieri la care ajunge OCDE în cadrul examenului decalajelor americano-europene. În Europa occidentală procentul general al PST este într-o serie de țări, așa cum s-a văzut, mai ridicat decît în Statele Unite; în industria prelucrătoare, însă, el este în cîteva cazuri mai ridicat în S.U.A. În

Avansul Statelor Unite față de celelalte țări incluse în tabelul nr. 1 este vizibil la toți indicatorii pe care îi prezintă. În mod destul de firesc, nivelurile sînt mai apropiate la personalul de înaltă calificare și la cel științific și tehnic, fiind vorba de categorii cu cerințe similare în ceea ce privește formația. Aceiași fapt sugerează însă că media mai ridicată a S.U.A. pe ansamblul populației active este indiciul unei structuri mai echilibrate a nivelurilor de instruire, putîndu-se presupune, de exemplu, o proporție mai mare de persoane cu studii secundare.

nou, însă, avansul american se afirmă cînd este vorba de proporția posesorilor de diplome în științe și a inginerilor: în Statele Unite ei reprezintă împreună 1,8% din populație, pe cînd în țările vest-europene citate ponderea cea mai înaltă este de 0,7% (Franța și Anglia), în Japonia de 0,3% și numai în Canada atinge 1,3%.

O rezervă: În timp ce în Europa mulți ingineri și diplomați în științe își obțin titlul în instituții de învățămînt care nu sînt formal universitare, în Statele Unite practic toate tipurile de învățămînt postsecundar sînt considerate de nivel universitar.

Tabel nr. 1

Numărul mediu de ani de studii școlare terminate

Țări	Ansamblul populației active	PIC			PST
		CITP 0	CITP 1	CITP 0+1	CITP 00,01, 02,0X
S.U.A.	10,5	15,0	12,0	13,9	14,1
Belgia	7,8	...	...	...	...
Franța	8,4	10,5	10,4	10,5	10,1
Italia	4,8	...	...	...	...
Olanda	7,3	11,1	9,4	10,7	11,2
Anglia	9,3	12,2	10,5	11,8	11,4
Suedia	8,4	10,3	9,9	10,2	9,5
Canada	9,5	13,6	11,1	12,7	13,7
Japonia	6,6	12,4	10,4	11,7	13,1

Notă : Explicația prescurtărilor — vezi textul
Sursa : Ecarts technologiques. Rapport analytique. O.C.D.E., Paris, 1970.

Tabel nr. 2

Ponderea PIC și PST în cîteva ramuri, în procente din totalul celor ocupați

	Ind. prelucrătoare		Metalurgie		Ind. chimică		Servicii	
	PIC	PST	PIC	PST	PIC	PST	PIC	PST
Statele Unite	12,5	5,0	14,8	8,0	22,0	11,6	36,0	2,6
Belgia	5,9	2,6	...	...	...	...	32,1	2,5
Franța	9,8	4,9	12,3	8,0	15,9	9,0	32,8	2,4
R.F.G.	7,3	4,6	8,9	6,8	13,2	9,6	35,5	4,4
Olanda	8,0	...	9,0	...	16,5	...	32,2	...
Anglia	9,0	4,5	10,3	6,5	15,9	10,1	24,0	3,0
Suedia	12,2	8,5	14,6	11,8	12,1	16,2	35,3	4,5
Canada	11,9	...	13,2	...	22,3	...	33,3	...
Japonia	5,8	...	6,3	...	7,9	...	30,4	...

Sursa : Vezi tabelul nr. 1

schimb, în sfera serviciilor ponderea personalului științific și tehnic este mai scăzută în S.U.A. decît în R.F.G., Anglia, Suedia.

Situațiile descrise în ceea ce privește nivelul de instruire a populației active în ansamblul ei și prezența anumitor tipuri de calificări se vor menține sau se vor modifica, în funcție de eforturile care se fac în continuare în domeniile respective. Efectivele școlarizate au aici o importanță primordială. Ca pondere în populația totală, învățămîntul **secundar** cuprinde în Statele Unite 8,3%, cifră depășită în cadrul unui grup de zece țări numai de Japonia cu 11,2%. Belgia figurează cu 6,5%, Franța cu 6,4%, R.F. a Germaniei 2,9%, Italia 5,3%, Olanda 7,3%, Anglia 6,9%, Suedia 5,3%, Canada 6,1%. Pentru învățămîntul **superior,** ponderile se prezintă astfel: Statele Unite 2,4% din populație, Belgia 0,7%, Franța 0,8%, R.F.G. 0,7%, Italia 0,5%, Olanda 1,1%, Anglia 0,4, Suedia 0,7%, Canada 1,0%, Japonia 0,9%. La acest capitol, însă trebuie reamintite în mod deosebit rezervele cu privire la comparabilitatea sistemelor de învățămînt.

Alte indicii referitoare la dinamica pregătirii de cadre cu calificare superioară aduce tabelul nr. 3.

Avansul pe care îl dețin Statele Unite la grupa de vîrstă 20—24 ani reiese cu claritate, inclusiv din datele coloanelor 2 și 4 care înglobează învățămîntul postsecundar neuniversitar. Cu cîteva excepții, cifrele sînt mai mici de jumătate în restul țărilor în comparație cu cele americane. Există însă diferențieri în funcție de domeniul de specialitate. După datele calculate de OCDE, țările Europei occidentale acordă o parte mai mare din efortul lor învățămîntului superior tehnic. De exemplu, proporțional cu grupa de vîrstă respectivă, Anglia formează cu 40% mai mulți ingineri decît S.U.A. De asemenea, gradul de școlarizare în disciplinele tehnice s-a menținut relativ constant în S.U.A., pe cînd într-o serie de țări vest-europene a crescut rapid. Pe de altă parte, Statele Unite se mențin în frunte în formarea specialiștilor în științele pure, și atenția acordată disciplinelor respective este în creștere. Pentru a înțelege influența acestor orientări și practici diferite asupra creșterii economice, ar fi însă nevoie de elemente suplimentare în ceea ce privește **utilizarea** personalului de înaltă calificare.

I. P.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

• R. P. Bulgaria — Franța

La Paris a fost parafat protocolul privind schimburile comerciale dintre Bulgaria și Franța pe anul 1971, care prevede sporirea exporturilor de mașini, de produse ale metalurgiei, chimiei și industriei ușoare bulgare.

Schimburile dintre Bulgaria și Franța au atins în 1970 aproximativ 70 milioane dolari, reprezentînd o creștere de 1,5 ori, comparativ cu 1969. Franța a continuat și anul trecut să reducă contingentarea importurilor din Bulgaria, iar includerea clauzei națiunii celei mai favorizate va stimula dezvoltarea cooperării între industriile bulgară și franceză — conchide B.T.A.

• R. P. Ungară — Anglia

La Budapesta au avut loc recent convorbiri ungaro-britanice cu privire la dezvoltarea în continuare a legăturilor comerciale dintre cele două țări. Delegația engleză, condusă de I. Friedman, vicepreședinte al Consiliului comercial pentru țările Europei răsăritene de pe lîngă Consiliul Național de Export, a purtat convorbiri la Ministerul Comerțului Exterior al R. P. Ungare, la Ministerul Construcțiilor și Dezvoltării Urbanistice, la Banca Națională, Banca de Comerț Exterior, precum și la Camera de Comerț a R.P.U.

• Colaborare sovieto-canadiană

Intr-un interviu acordat săptămînalului „Novoe Vremea", ministrul canadian al industriei și comerțului, Jean-Luc Pepin, care a vizitat recent Uniunea Sovietică în fruntea unei delegații oficiale, a arătat că „apropierea geografică și condițiile naturale asemănătoare ale Uniunii Sovietice și Canadei determină specificul relațiilor economice și tehnice dintre cele două țări. O bună parte a zăcămintelor lor de petrol și gaze sînt situate în nord. Ambele țări sînt nevoite să transmită energia electrică la mari distanțe, cu ajutorul liniilor de înaltă tensiune. În toate aceste domenii — a subliniat ministrul — putem învăța unii de la alții, iar schimbul de informații poate impulsiona și dezvoltarea comerțului".

Acordul interguvernamental sovieto-canadian, semnat cu prilejul acestei vizite, prevede schimbul de informații în domeniul științei și tehnicii. In conformitate cu acest acord, a fost creată comisia mixtă interguvernamentală sovieto-canadiană, care a și ținut prima sa sesiune.

• Cuba — Chile

La Santiago de Chile au fost semnate un acord comercial și un protocol privind schimburile de mărfuri dintre Chile și Cuba pe anii 1971—1973, pentru o valoare totală de 20 milioane de dolari.

• R. P. Polonă — R. F. a Germaniei

În urma tratativelor economice care au avut loc în prima jumătate a lunii februarie, la Varșovia a fost parafat protocolul privind schimburile de mărfuri dintre Polonia și R. F. a Germaniei pe anul în curs. Documentul a fost elaborat în conformitate cu acordul bilateral de colaborare economică și tehnico-științifică, încheiat între cele două țări pe perioada 1970—1974. Prevederile sale, relatează agenția P.A.P., creează premise pentru lărgirea, în continuare, a schimburilor de mărfuri dintre cele două țări, îndeosebi în ceea ce privește exporturile poloneze de mărfuri industriale. În cursul convorbirilor, au fost abordate, de asemenea, probleme legate de dezvoltarea continuă a colaborării tehnico-științifice reciproce.

• R. P. Polonă — Suedia

„Tribuna Ludu" anunță că, reprezentanți ai industriei constructoare de mașini și aparate din R. P. Polonă și cei ai unui concern suedez de stat specializat în construcția de mașini au semnat un acord pe termen de 10 ani cu privire la cooperarea în construcția de strunguri cu comandă automată. El va permite ca, pînă în 1976, schimburile dintre cele două părți contractante să se cifreze la aproximativ 30 milioane de dolari. În perioada 1977—1980 va continua procesul de specializare a producției pe baza unor planuri și soluții tehnologice comune. Acest acord, care prevede și cooperarea pe terțe piețe, este cel mai important de acest gen încheiat de industria constructoare de mașini din Polonia cu firme de același profil din țări scandinave.

R.P. BULGARIA

PERFECȚIONAREA APROVIZIONĂRII T.M.

APROVIZIONAREA tehnico-materială joacă un rol din ce în ce mai mare în condițiile creșterii accelerate a proporțiilor producției, ale adîncirii continue a diviziunii muncii, ale extinderii specializării și progresului tehnic în economia națională a Bulgariei.

Se poate afirma că eforturile depuse în sensul introducerii în economie a celor mai bune sisteme de conducere și organizare a muncii, a celor mai noi cuceriri științifice și tehnice ar fi rămas suspendate în aer dacă ar fi neglijată aprovizionarea tehnico-materială, atît pe scară națională cît și la nivel de ramură, întreprindere sau unitate industrială. Putem spune pe drept cuvînt că aprovizionarea materială apare în prezent ca una din cele mai importante activități, de a cărei desfășurare depinde dezvoltarea neîntreruptă a economiei naționale.

O atenție deosebit de mare a fost acordată acestei probleme la Plenara C.C. al P.C. Bulgar din 23—24 septembrie 1969, care s-a referit la „soluționarea consecventă a problemelor privind concentrarea producției, progresul tehnico-științific și noul sistem de conducere a economiei naționale".

La fel ca în celelalte domenii de activitate, și în aprovizionarea materială apariția și dezvoltarea procesului de concentrare sînt strîns legate de necesitatea de a mări productivitatea socială a muncii, de a reduce costurile de producție, de a ridica rentabilitatea și competitivitatea produselor. La plenara C.C., amintită mai sus, s-a hotărît finalizarea acțiunii de elaborare a unui **sistem unic** de aprovizionare tehnico-materială, cu o organizare modernă și avînd o bază științifică. Această sarcină se înfăptuiește în prezent.

Potrivit hotărîrii plenarei din iulie 1968 a C.C. al P.C. Bulgar, a fost înființat Ministerul aprovizionării și rezervelor de stat, această activitate devenind astfel o ramură economică independentă. Totodată, au luat ființă mari întreprinderi de aprovizionare și repartizare, specializate, care permit concentrarea rezervelor de materii prime și materiale, introducerea progresului tehnic, perfecționarea structurii stocurilor din întreprinderi și reducerea volumului lor ș.a.

În spiritul hotărîrilor partidului s-a efectuat concentrarea activității de aprovizionare prin înființarea, pe lîngă Ministerul aprovizionării și rezervelor de stat, **a unei organizații — cu caracter universal — de „aprovizionare regională"**, care să asigure economia națională cu utilaje, unelte, piese de rezervă ș.a. necesare.

Sub conducerea ministerului, în diferite uniuni au fost elaborate modele, cu ajutorul cărora este transpusă în practică sarcina de bază, trasată de partid, ca organizarea și conducerea aprovizionării materiale să fie subordonate unui sistem unic al circulației resurselor materiale pe scară națională. A fost deja elaborată concepția dezvoltării acestei importante activități în perioadele 1971—1975 și 1976—1980.

CREAREA unui sistem unic de aprovizionare tehnico-materială cu organizare modernă reclamă soluționarea problemei bazei tehnice și de aprovizionare, gospodăria depozitelor fiind în urmă, neeficientă, fărîmițată. În acest sens se urmărește organizarea optimă a rezervelor materiale, concentrarea acestor rezerve pentru ca să fie asigurată posibilitatea urmăririi operative a situației stocurilor, repartizarea lor rațională, în vederea depozitării și conservării corecte a fondurilor materiale de producție, pentru ca ele să fie prelucrate la timp, completate și expediate la beneficiari.

Concentrarea prevăzută a resurselor materiale într-un număr mai redus de baze, dar avînd dimensiuni mai mari și permițînd mecanizarea operațiunilor contribuie la utilizarea rațională a capacităților de depozitare, la reducerea cheltuielilor de circulație, la realizarea unor importante economii în economia națională.

În acest sens Ministerul aprovizionării și rezervelor de stat, precum și întreprinderile subordonate, efectuează o vastă muncă de punere în circulație a stocurilor imobilizate de materiale și fonduri fixe de producție, de substituire cît mai eficientă a unor materiale cu altele etc. În toate întreprinderile, orașele și raioanele s-au creat comisii, care verifică temeinic stocurile supranormative și cele imobilizate; acestea sînt recuperate și lansate în producție, pentru realizarea de produse noi.

Pentru a asigura organizarea științifică a normării consumului de materiale, în concordanță cu cerințele progresului tehnic, precum și exercitarea controlului unic asupra utilizării eficiente a resurselor materiale, la 1 februarie 1970 a fost creat Institutul pentru normarea și consumul eficient al materialelor.

De asemenea, a fost accelerată construirea unui centru de calcul pe lîngă Ministerul aprovizionării și rezervelor de stat, pentru ca — încă de la începutul celui de-al VI-lea cincinal — să cuprindă evidența circulației celor mai importante și totodată celor mai deficitare materii prime, optimizîndu-se concomitent gospodărirea depozitelor și resurselor materiale. Acest centru de calcul se va număra printre cele mai importante din țară.

Sistemul unic de aprovizionare tehnico-materială este bazat pe aplicarea tehnicii electronice de calcul. Calculele tehnico-economice demonstrează că introducerea în Bulgaria a sistemului automat de conducere a aprovizionării tehnico-materiale va permite reducerea stocurilor de materiale în medie cu 20%; de pe urma acestei acțiuni numai în industrie se vor realiza economii în valoare de 50 milioane de leva pe an.

H. LEVI
„Ikonomiceski Jivot"

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

AUSTRIA:

INVESTIȚIILE 1970—1971

ANUL 1970 a fost al doilea an consecutiv de creștere susținută a investițiilor de capital în industria austriacă, după o perioadă destul de prelungită de stagnare care a inclus și conjuncturi favorabile ca aceea din 1963—1964. După datele ultimei anchete întreprinse de Institutul austriac de cercetări economice, care au fost publicate acum, investițiile industriale au crescut în 1970 cu circa 20% față de anul precedent. Creșterea a cuprins aproape toate ramurile, fiind deosebit de puternică în producția bunurilor de consum și la nivelul mediei în producția bunurilor de investiții. O ușoară dare înapoi a avut loc în producția materiilor de bază, rezultat al micșorării investițiilor în industria petrolului și în industria materialelor de construcții, aceasta însă după sporuri simțitoare în 1969 și extinderi corespunzătoare ale capacităților.

Pe seama extinderii capacităților s-au obținut în ultimii trei ani circa 4/5 din creșterea cu 25% a întregii producții industriale, restul datorîndu-se sporirii gradului de utilizare. În producția bunurilor de investiții, folosirea capacităților a atins anul trecut 90,% iar în producția materialelor de bază 97%. În ramurile producătoare de bunuri de consum, gradul de utilizare a fost de 87%. Aceste niveluri de folosire a capacităților ar putea să scadă din nou în viitorul imediat previzibil, întrucît ponderea extinderilor de capacități în ansamblul obiectivelor urmărite prin noile investiții are tendința de a crește în ultimii ani, pe seama unei scăderi a ponderii investițiilor pentru raționalizare. Extinderilor le-au fost consacrate în 1970 circa 1/3 din investițiile industriale, față de 19% în 1968 și 1967.

După datele anchetei menționate a Institutului de la Viena, din noiembrie 1970, întreprinderile prevăd pentru 1971 o încetinire a ritmului de creștere al investițiilor. Cifrele estimative existente în momentul de față lasă să se întrevadă un spor de 7—8% în cursul acestui an. Capacitățile de producție ale industriei vor crește în aceste condiți cu circa 6% — cifră mai ridicată decît sporul așteptat al producției industriale.

Intențiile de investiții variază considerabil de la o ramură la alta. În timp ce în producția bunurilor de consum creșterea urmează să se situeze sub media pe întreaga industrie, fiind evaluată actualmente la 6,6%, în producția bunurilor de investiții ea ar urma să reprezinte circa 28%. Sporurile cele mai mari din acest din urmă domeniu de activitate sînt plănuite în siderurgie (+58,1%) și trebuie să servească înainte de toate îmbunătățirii calității produselor. De aceeași ordine de mărime sînt investițiile preconizate în construcția de mijloace de transport. Alte ramuri cu proiecte ample sînt metalurgia prelucrătoare, industria electrotehnică, industria chimică. Dintre ramurile incluse de autorii anchetei în producția bunurilor de consum, se remarcă sporirea investițiilor plănuite în prelucrarea lemnului cu circa 20%. Printre ramurile care prevăd micșorări ale volumului investițiilor în cursul acestui an figurează industria textilă, industria pielăriei, producția de hîrtie.

O caracteristică a proiectelor de investiții pe anul în curs constă în sporurile deosebit de mari prevăzute de ramurile cu un grad ridicat de participare la export. Pornind de la cifra de 7,9% — sporul prevăzut al investițiilor în 1971 pe întreaga industrie, din a cărei producție exportului îi sînt destinate 28% —, ancheta Institutului de la Viena constată că cinci ramuri cu cele mai mari cote de export proiectează să-și mărească investițiile cu 36%. Dintre aceste ramuri, siderurgia — din a cărei producție se exportă 54% — preconizează, cum s-a văzut, un spor al investițiilor de 58,1%. Industria sticlei (cotă de export: 48%) își va mări investițiile cu 20,9%, industria electrotehnică (export 45%) cu 32,4%, construcția de mașini (export 45%) cu 21,7% și construcția mijloacelor de transport (export 39%) cu 50,6%.

O ȘTINȚĂ „SUBVERSIVĂ"

ÎN pitoreștile fiorduri norvegiene peștii mor cu miile, uciși de apele reziduale care se scurg de la fabricile de hîrtie. La Paris, „subiecți" de experiență au fost plasați în zonele cele mai poluate și la analiză s-a constatat, doar după trei ore, o creștere cu 30% a conținutului de oxid de carbon în sînge. Olandezii flegmatici dau Rinului poluat o denumire prea puțin poetică: lada de gunoi a lumii. Despre lacul Erie — și el, odată, loc de încîntare pentru poeți — se spune azi: dacă cineva cade înăuntru, nu se îneacă, se descompune...

Am menționat aceste cîteva fapte, relevate recent de presa mondială, nu pentru a descoperi America (ea a fost descoperită de mult și în materie de poluare), ci pentru a sluji drept cadru general unui studiu întreprins într-un număr special din revista „Life" privind „Planeta noastră poluată — Criza deceniului". Ne vom opri doar la un singur aspect. În Dicționarul limbii române moderne citim: *Petrol*. Rocă lichidă formată dintr-un amestec natural de hidrocarburi și de alți compuși organici, care se extrage din pămînt și care servește drept materie primă chimică.

Pentru o viitoare ediție s-ar putea sugera o definiție tot atît de exactă, dar mai sintetică: cel mai mare poluant din secolul XX. Investigația publicației americane urmărește tocmai această latură, și concluziile sînt destul de pesimiste. În extracția din largul coastelor, o „înțepătură" greșită în platforma submarină poate reedita dezastrul din 1969, care a nimicit, în California, nenumărate viețuitoare acvatice și a transformat în uriașe pete negre șiragul de plăji însorite de la Santa Barbara. Tankerele transportă anual 600 milioane de tone de petrol pe mările și oceanele globului. Cine poate garanta că azi, mîine sau săptămîna viitoare nu se va produce un nou accident de tip „Torrey Canyon", cu rezultate și mai catastrofale?

Se plănuiește construirea unui pipe-line, lung de o mie de kilometri, pentru a transporta prețiosul lichid spre sud, din noua Meccă a petrolului: Alaska. Dar, din cauza temperaturii înalte a lichidului, s-au exprimat temeri că această conductă ar putea topi învelișul de gheață de la suprafața solului și transforma tundra în mii de kilometri pătrați de mocirlă, cu nefaste urmări asupra ecologiei unor zone întinse.

Rafinăriile sînt, de asemenea, un important factor de poluare a atmosferei, fără a mai vorbi de produsul finit — benzina — care, metamorfozată în gaze de eșapament, provoacă în S.U.A. 60% din „murdărirea" atmosferei. În acest context merită menținută și noua definiție a automobilului propusă de revista americană: „sistem individual de poluare".

Implicațiile economice sînt uriașe. Pentru a rămîne în perimetrul american — doar pentru exemplificare — să amintim recenta lege „Water Quality Improvement Act", care prevede amenzi severe pentru defecțiunile în extracția submarină de petrol; discuțiile cu societățile petroliere pentru a le determina să producă benzină fără compuși de plumb (poluanți prin excelență); promisiunile marilor companii de automobile referitoare la motoare „antipoluante" ș.a.m.d. Dar toate acestea reclamă investiții însemnate, iar interesele economice sînt atit de divergente și problema în sine — sub aspect tehnic și științific — atît de complexă, încît rezolvările sînt doar schițate. Pentru a fi în ton cu subiectul, am putea spune că ele plutesc încă în „smog".

Firește, într-o țară socialistă dimensiunile problemei sînt altele, deoarece abordarea ei este diferită și căile de rezolvare sînt mai lesnicioase. Ea rămîne însă, pe plan mondial, una din problemele de bază ale timpului nostru. Și fiindcă nu este suficient cunoscută de marele public și, poate, pentru că lezează anumite interese economice, editorii unei vaste culegeri de studii și eseuri ale mai multor oameni de știință, arheologi, biologi, arhitecți, filozofi, istorici, despre poluare și ecologia omului modern, au intitulat această carte care face multă vîlvă în S.U.A. „Știința subversivă".

Vom mai reveni la această „știință subversivă", care îl va ajuta — să sperăm — pe omul modern să supraviețuiască propriei sale civilizații.

Lionel NIȚESCU

mondorama

UN MILION DE FOTOGRAFII PE ZI

FRANCEZII continuă să se mențină pe locul întîi în Europa în sectorul fotografiei. La începutul celui de al doilea semestru al anului 1970, în Franța erau în plină activitate 8 135 000 de aparate fotografice (dintre care mai mult de un sfert cu film de 24×36 mm). 45% din fotografiile realizate cu aceste aparate sînt în culori, clasicul alb-negru fiind în scădere continuă. În afară de sutele de mii de amatori, există în Franța 29 000 de fotografi profesioniști, dintre care 6 700 femei. „Sevram", una dintre marile întreprinderi care se ocupă exclusiv cu fotografia, tratează zilnic 70 000 de filme în culori (foto și cinema), ceea ce înseamnă aproape 350 000 000 de diapozitive pe an sau circa 150 000 km de film.

COSMETICA TERREI

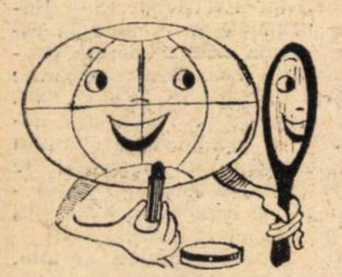

ÎN ciuda noianului de preocupări cotidiene, nu de puține ori spinoase, locuitorii Terrei încep să-și amintească tot mai des că bătrîna lor planetă riscă să se uzeze prematur — cu consecințe de o amploare lesne previzibilă — dacă nu va fi supusă unui tratament „cosmetic" profilactic. Pentru coordonarea acțiunilor îndreptate în această direcție s-a hotărît convocarea, în anul viitor, a unei Conferințe mondiale asupra mediului înconjurător. Ordinea de zi, stabilită zilele trecute la Geneva, va cuprinde șase capitole principale: planificarea și amenajarea suprafețelor locuite de pe glob; utilizarea rațională a resurselor naturale; lupta împotriva elementelor poluante; aspectele educative, sociale și culturale pe care le comportă mediul înconjurător; dezvoltarea și problemele mediului exterior, precum și unele probleme instituționale.

DOUĂ DECENII DE EXTRACȚIE A HUILEI

EXTRACȚIA cărbunelui a înregistrat sporuri în puține țări vest-europene. În general s-a manifestat o descreștere constantă, fenomen ce s-a făcut resimțit și la nivelul Comunității Economice Europene.

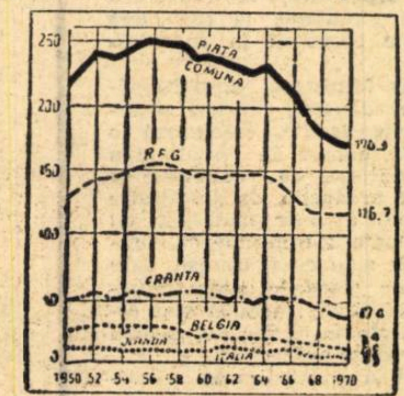

Evoluția producției de huilă în țările Pieței Comune

Prin intermediul graficului alăturat se poate urmări evoluția extracției de huilă în ultimii 20 de ani atît pe ansamblul organizației cît și în principalele țări membre.

DE LA 100 LA 2

DIN 1914 pînă în 1970 — scrie revista *Pourquoi Pas?* — eroziunea francului belgian a fost aproape totală. Puterea de cumpărare a unei unități monetare era în 1970 cu 13% mai scăzută decît în 1966 cu 33% față de 1953, cu 84% față de perioada 1936/38 și cu 98% mai mică decît cea a anului în care s-a declanșat primul război mondial.

DIVERSIFICARE ÎN ACTIVITATEA TURISTICĂ A IUGOSLAVIEI

A FOST LANSAT un vast program prevăzut pentru actualul deceniu — de construire a unor obiective ce vor face parte din sistemul „Inex-Turist": 50 hoteluri, 50 moteluri, 50 de noi filiale de agenții turistice interne. Pentru obiectivele menționate, care urmează să fie inaugurate treptat pînă la sfîrșitul deceniului actual, se prevede alocarea sumei de 1,5 miliarde dinari. Construcțiile menționate se vor concentra cu precădere în zonele muntoase, în localități balneo-climaterice și alte locuri pitorești din Serbia, Macedonia, Bosnia și Herțegovina; numai 20% din capacități — după numărul de paturi — se vor construi pe litoralul adriatic. În concepția sistemului Inex predomină formele de turism montan și pe cursurile rîurilor, turismul de week-end și așa numitele mini-concedii — în tot cursul anului. Această orientare care pornește de la constatarea că o mare parte a locuitorilor urbani suferă de „bolile sedentarismului" a imprimat un nou impuls turismului de munte, inclusiv celui de iarnă, în întreaga Europă.

În cadrul investițiilor viitoare pentru hoteluri și transport, planul general al Inex-Turist-ului mai prevede ca pînă în anul 1972 să se deschidă și 10 reprezentanțe și agenții în străinătate. De asemenea se prevede completarea bazei tehnice-materiale, cu 9 avioane, 10 nave (care vor da impuls turismului maritim) precum și circa 1500 de automobile pentru închiriat.

UN FLAGEL PERSISTENT

ÎN era cuceririlor spațiale, flagelul rudimentar al foametei continuă să facă ravagii pe zone întinse ale globului.

Un studiu întreprins pe plan internațional de către un grup de specialiști ai F.A.O. dezvăluie că viața a peste 12 milioane de copii în vîrstă de pînă la cinci ani, din țările subdezvoltate, este în pericol din cauza lipsei de proteine. Din 420 milioane de copii sub cinci ani, 20% prezintă semne evidente de malnutriție, iar 3% au viața în primejdie dacă nu li se administrează un regim alimentar și un tratament medical adecvat. Rata cea mai îngrijorătoare în ce privește malnutriția se înregistrează în Africa, Orientul Apropiat și America Latină.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

PONDERI ȘI EVOLUȚII ÎN DOMENIUL INVESTIȚIILOR

ÎN DECENIUL TRECUT, investițiile în economia națională au cunoscut un ritm deosebit de viu în România și Bulgaria, urmate de Polonia, R.D.G., Mongolia, Ungaria și U.R.S.S., în timp ce în Cehoslovacia creșterea a fost mai lentă. Aproape în toate țările menționate se observă o intensificare a ritmului investițiilor în a doua jumătate a deceniului.

Sporul investițiilor în ramurile producției materiale a depășit cu regularitate pe cel al investițiilor în sfera neproductivă, diferențele fiind mai sensibile în cazul României, Poloniei, Mongoliei și al Bulgariei.

În ceea ce privește repartiția și dinamica investițiilor pe principalele ramuri ale economiei naționale și domenii de activitate, ea este ilustrată, pentru perioada 1960—1969, de datele din tabel. Prioritatea acordată industrializării socialiste este ilustrată de ponderea ridicată a investițiilor în industrie (acestea oscilînd, totuși, între 35% în Ungaria și 53,2% în România). Se constată, totodată, că investiții masive sînt îndreptate în agricultură (îndeosebi în Mongolia, Uniunea Sovietică și Ungaria), în gospodăria comunală, de locuințe și prestările de servicii (mai ales în Ungaria, U. R. S. S., Cehoslovacia și Polonia), precum și în transporturi și telecomunicații.

Dinamica și structura pe ramuri a investițiilor (anul 1969, în %)

	Industrie		Construcții		Agricultură și silvicultură		Transporturi și telecomunicații		Comerț, aprovizionare tehnico-materială și achiziții		Gospodărie comunală și de locuințe, deservire socială		Știință, învățămînt, cultură și artă		Ocrotirea sănătății, asistență socială și cultură fizică	
	creșterea față de 1960	ponderea în total investiții	creșterea față de 1960	ponderea în total investiții	creșterea față de 1960	ponderea în total investiții	creșterea față de 1960	ponderea în total investiții	creșterea față de 1960	ponderea în total investiții	creșterea față de 1960	ponderea în total investiții	creșterea față de 1960	ponderea în total investiții	creșterea față de 1960	ponderea în total investiții
Bulgaria	331	48,2	357	2,3	132	16,6	390	9,7	353	3,4	180	15,0	189	3,5	187	1,2
Cehoslovacia	125 1)	39,5	165 1)	3,7	105 1)	12,2	...	15,2	212 1)	5,1	127 1)	17,0	139 1)	5,7	151 1)	1,8
R.D.G.	184	48,3	279	3,9	239	15,1	163	9,2	334	5,3	...	...	...	...	...	...
Mongolia	225	34,5	424 2)	1,5	218	30,3	209	10,3	61	0,7	283	11,9	280	7,3	203	3,5
Polonia	210	41,3	308	5,0	257	16,0	221	12,4	217	3,4	148	16,8	126	3,3	151	1,8
Romania	299	53,2	481	3,4	238	16,9	315	11,1	271	3,0	154	8,1	177	2,7	189	1,1
Ungaria	164	35,0	136	1,9	175	18,4	175	10,8	210	3,4	156	24,4	...	3,5 3)	...	2,5 4)
U.R.S.S.	176	35,1	203	3,5	244	19,0	166	9,5	172	2,9	151	23,9 5)	179	6,1	189	

1) In anul 1968. 2) Față de 1961; 3) Inclusiv cultura fizică. 4) Exclusiv cultura fizică, 5) Inclusiv construirea de instituții pentru ocrotirea sănătății, asistență socială și cultură fizică.

Sursa: Anuarul statistic al țărilor membre ale C.A.E.R. - 1970, Moscova, pag.146-148 și Anuarul statistic al R.S.R. - 1970, pag.457.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

11

ANUL IX NR. 11 (393)
VINERI 12 MARTIE 1971
20 PAGINI 2 LEI

viața economică

1966—1970 MUTAȚII CALITATIVE ÎN STRUCTURA FORȚEI DE MUNCĂ

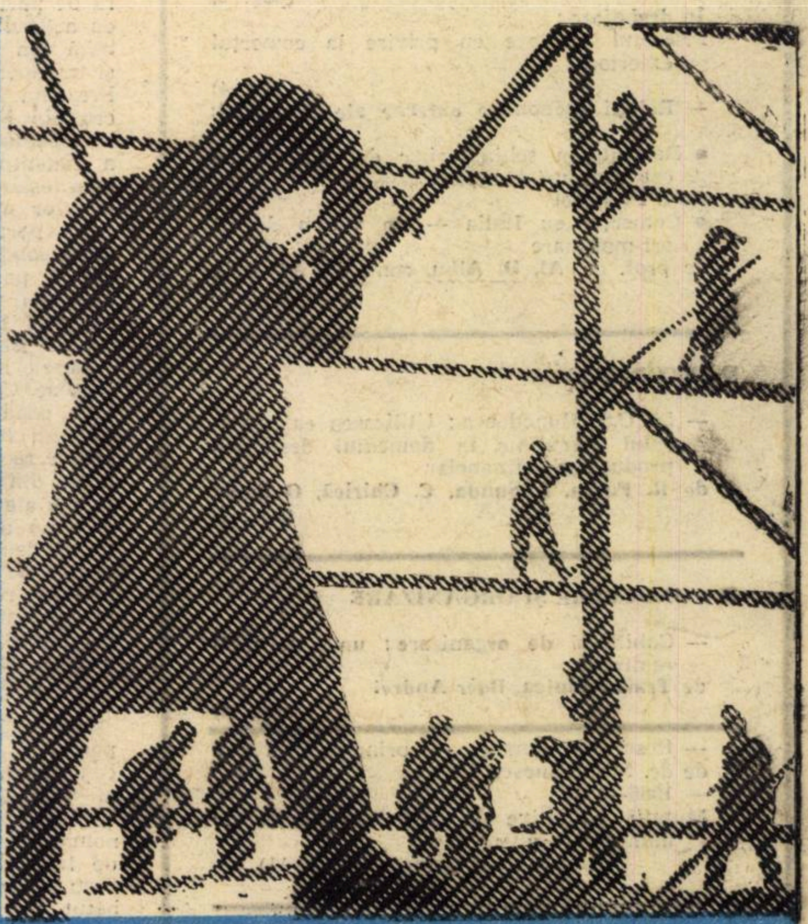

cabinetul de organizare — un veritabil realizator.

ANUL IX **Viața economica**

săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

nr. 11 din 12 martie 1971

■ **ECONOMIE NAȚIONALĂ**

— Furnizor — beneficiar :
Puncte de tangență în reducerea consumului de metal
de **Ion Drăghici**, director, **Cornel Viseroiu**, șef serviciu Direcția teritorială de control și Uzine nr. 4 Brașov (pag. 3)

În dezbatere :
Proiectul de lege cu privire la comerțul exterior (pag. 4)

— **Relații economice externe ale României:**

• Dezvoltarea schimburilor de mărfuri cu celelalte țări socialiste
de **I. Perpegel**

• Comerțul cu Italia — un volum de 5,1 ori mai mare
de prof. dr. **Al. D. Albu**, conf. dr. **Al. Puiu** (pag. 5)

■ **INFORMATICA**

— La C.S. Hunedoara : Utilizarea calculatorului electronic în domeniul desfacerii produselor și financiar
de **R. Pățan, I. Sunda, C. Chirică, O Suciu** (pag. 7)

■ **CONDUCERE ȘI ORGANIZARE**

— Cabinetul de organizare : un veritabil realizator
de **Traian Pintea, Boèr Andrei** (pag. 8)

— Resursele umane — principala avuție
de dr. **N.S. Stănescu**
— 1966—1970
Mutații calitative în structura forței de muncă (pag. 9—10—11)

■ **ȘTIINȚA CONDUCERII SOCIETĂȚII**

— Revoluția științifică-tehnică și conducerea societății socialiste (II)
de prof. ing. dr. **Valter Roman** (pag. 5)

■ **TEORII •IDEII**

— Puncte de vedere :
Toate cheltuielile de circulație adaugă mărfurilor valoare
de **C. Sirbu**

— **Școli • curente • economiști :**

François Perroux : cele 3 structuri ale economiei occidentale (pag. 14)

— Tirajul cărții științifice
de acad. **Grigore C. Moisil** (pag. 15)

■ **ECONOMIA MONDIALĂ**

— Anglia : Teorii infirmate de fapte
de **I. Vianu** (pag. 16)

— În ajutorul celor ce studiază în învățămîntul de partid :
Expansiunea și concurența internațională a monopolurilor
de conf. dr. **E. Prahoveanu**

— Divergente și identități
de **D. Hervian** (pag. 17)

— Învățămîntul superior și cercetarea economică în S.U.A. (II)
de prof. **Marvin R. Jackson** (pag. 18)

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

Consfătuirile județene de lucru ale activului de partid și cadrelor de bază din industrie, construcții și transport

GÎNDIRE ȘI ACȚIUNE COLECTIVĂ

N-A TRECUT multă vreme de cînd tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, însoțit de conducători de partid și de stat, s-a întîlnit, într-o consfătuire de lucru, cu reprezentanți din centrale industriale, ministere și mari întreprinderi în care au fost pe larg analizate diferitele aspecte legate de dezvoltarea economică, de mai buna funcționare a centralelor. Zilele acestea din nou secretarul general al partidului, cadre din conducerea superioară de partid, au purtat un dialog cu activul de partid, cadrele de bază din industrie, construcții și transporturi din întreaga țară. Prezența la consfătuirea de lucru din Municipiul București a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a constituit un nou prilej de manifestare a atașamentului oamenilor muncii față de conducerea partidului, a cărei activitate neobosită pusă în slujba înfloririi patriei se materializează continuu prin noi și însemnate realizări în ridicarea României pe noi trepte ale civilizației.

Desele întîlniri ale tovarășului Nicolae Ceaușescu și ale celorlalți conducători de partid cu oamenii muncii, cu prilejul vizitelor făcute în unitățile industriale din Capitală și din multe județe ale țării, dezbaterile largi care au avut loc în cadrul întreprinderilor, centralelor, comitetelor de partid, la nivelul ramurilor, recentele consfătuiri de lucru, sînt expresii vii ale democratismului profund al vieții noastre economice și sociale, al forței gîndirii și acțiunii colective.

Înscriindu-se pe linia practicii partidului de a se consulta cu comuniștii, cu masele de oameni ai muncii în toate problemele ce interesează dezvoltarea economiei naționale, consfătuirile de lucru din Municipiul București și din județele țării au dezbătut sarcinile și măsurile ce se impun pentru înfăptuirea planului pe 1971. În cuvîntul său la consfătuirea de lucru din Municipiul București, secretarul general al partidului a făcut o amplă analiză a dezvoltării economiei românești, relevînd deosebita contribuție pe care o aduc oamenii muncii din întreprinderile Capitalei la înfăptuirea planurilor de stat. Referindu-se la îndeplinirea planului pe 1971 tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat necesitatea, ca în toate unitățile industriale să se acorde maximum de atenție utilizării mai bune a capacităților de producție, impulsionării acțiunii de organizare științifică a producției și a muncii, aplicării rezultatelor cercetării științifice în producție, creșterii productivității muncii și reducerii continue a cheltuielilor de fabricație, îmbunătățirii calității produselor. În centrul activității lor, centralele industriale și fiecare întreprindere în parte vor trebui să acționeze cu mai multă vigoare pentru valorificarea posibilităților de lărgire a exportului, cît și în direcția diminuării importurilor, îndeosebi pe calea dezvoltării acțiunii de autoutilare.

ESTE firesc ca la fiecare început de perioadă de plan să ne facem un inventar de probleme, să alegem priorități în orientarea efortului, să gîndim, cu roadele gîndirii colective, la măsurile cele mai eficiente menite să asigure realizarea obiectivelor. Aria largă a problemelor abordate în dezbateri, evidențierea experienței valoroase acumulate în conducerea întreprinderilor, analizarea critică a unor neajunsuri ce mai persistă pe alocuri în desfășurarea activității de producție, au dat putința participanților să se oprească îndeaproape asupra măsurilor celor mai eficiente, menite să pună în valoare rezerve ce mai există la fiecare loc de muncă.

Întregul complex de măsuri luate în întreprinderi și centrale industriale are în vedere **valorificarea acelor resurse care pot asigura sporirea continuă a eficienței economice.** Am schimbat optica de a cîntări rezultatele nu numai prin prisma indicatorilor cantitativi ci, în primul rînd, prin cei calitativi, care caracterizează economicitatea acțiunilor noastre. Și resursele în acest domeniu sînt multiple : valorificarea superioară a materiei prime, reducerea cheltuielilor materiale, sporirea productivității muncii, diminuarea rebuturilor și a celorlalte cheltuieli neeconomicoase etc.

Așa cum s-a subliniat la consfătuirile de lucru din Municipiul București și din celelalte județe ale țării, pentru a obține în acest an rezultate pe măsura potențialului fiecărei întreprinderi, este necesar să se acorde toată atenția **utilizării mai depline a capacităților și spațiilor de producție, a forței de muncă, promovării continue a tehnicii înaintate.** Pentru aceasta este imperios necesar ca procesul de aprovizionare tehnico-materială să funcționeze perfect, ca fiecare întreprindere să știe cu exactitate de unde și cînd urmează să-i intre materiile prime și materialele, ca respectarea contractelor economice să fie ireproșabilă. Concomitent, trebuie luate măsuri pentru ridicarea coeficientului de schimb, utilizarea maximă a timpului de lucru, pentru continuarea studiilor de organizare superioară a producției și a muncii și mai ales, pentru valorificarea lor și a rezultatelor cercetării științifice în producție.

Un rol hotărîtor în depistarea și fructificarea rezervelor existente în fiecare întreprindere și loc de muncă îl are **ridicarea continuă a nivelului profesional al salariaților.** De aceea este necesar să fie inițiate, peste tot, largi acțiuni în vederea împrospătării și îmbogățirii cunoștințelor profesionale, pentru însușirea largă a cuceririlor științei și tehnicii avansate.

FIECĂRUI județ — potrivit politicii partidului de dezvoltare multilaterală a tuturor localităților patriei — îi sînt alocate, an de an, tot mai însemnate fonduri de investiții. **Înfăptuirea într-un timp cît mai scurt a obiectivelor planificate să intre în funcțiune și cu cheltuieli mai reduse,** constituie o importantă rezervă de sporire a producției atît pentru satisfacerea nevoilor interne, cît și a cerințelor la export.

Relevînd experiența bună a unor unități fruntașe, numeroși participanți la consfătuirile județene au făcut multe observații critice și propuneri pentru scurtarea duratei de execuție a lucrărilor, recuperarea rămînerii în urmă de pe unele șantiere. S-a evidențiat, pe drept cuvînt, că pregătirea minuțioasă a fiecărei lucrări, elaborarea din timp a documentațiilor tehnice, întocmirea proiectelor de execuție, asigurarea aprovizionării tehnico-materiale și a forței de muncă, ca și contractarea din timp a utilajelor tehnologice, reprezintă elemente hotărîtoare în realizarea planului de investiții. Orice defecțiune într-una din articulațiile acestui proces complex, ale cărui componente se interconditionează, atrage după sine prejudicii.

RIDICAREA **calității și diversificarea produselor** a constituit un grup de probleme larg dezbătute în consfătuirile județene. Subliniind rolul deosebit al Legii privind asigurarea și controlul calității producției, participanții au arătat că atît în 1970 cît și în perioada care a trecut din acest an, s-au obținut rezultate remarcabile în ridicarea parametrilor tehnico-funcționali ai produselor, în mărirea gradului lor de competitivitate. Pe bună dreptate însă s-a recunoscut unanim, că în acest domeniu se manifestă încă serioase carențe, că nu în toate întreprinderile problema calității a devenit o cauză generală a întregului colectiv de muncă. Respectarea disciplinei tehnologice, recepționarea mai atentă a materiilor prime, perfecționarea pregătirii profesionale a salariaților, întărirea serviciilor C.T.C. sînt numai cîteva din direcțiile în care se cere acționat cu fermitate pentru a asigura obținerea de produse numai de calitate superioară.

Un loc aparte au ocupat, în cadrul consfătuirilor, măsurile ce se impun a fi luate **în scopul intensificării comerțului exterior,** pentru o cît mai bună valorificare a avantajelor create prin descentralizarea activității în acest domeniu. Înfăptuirea sarcinilor prevăzute pe 1971, impune o atenție sporită în fiecare întreprindere pentru realizarea de produse și sortimente care asigură o valorificare superioară și un grad ridicat de prelucrare a materiilor prime, diversificarea și sporirea continuă a performanțelor calitative ale produselor. Concomitent, pentru lărgirea exportului se impune cunoașterea îndeaproape a cerințelor și exigențelor beneficiarilor prin prospectarea din timp a piețelor, promptitudine și mobilitate în relațiile cu partenerii externi, obținerea de prețuri cît mai potrivite cu calitatea și performanțele produselor vîndute. În discuții, s-au făcut multe referiri la posibilitățile existente de diminuare a importurilor, prin lărgirea acțiunii de autoutilare și valorificarea cercetărilor științifice proprii.

STUDIILE întreprinse la nivel de centrale industriale și întreprinderi privitoare la atragerea în circuitul economic a noi resurse în sprijinul îndeplinirii și depășirii planului pe 1971, au avut, în ultima instanță, drept efect **suplimentarea sarcinilor de plan prin noi și importante angajamente.** Acestea vizează, îndeosebi, obținerea de produse peste plan care au asigurată desfacerea, livrarea unei producții suplimentare la export și pieței interne, reducerea importurilor, diminuarea consumurilor planificate de materii prime și materiale, sporirea volumului de economii și a beneficiilor peste plan.

Și în cadrul consfăturilor de lucru din Municipiul București și din județele țării s-a reflectat grija permanentă a conducerii pentru ridicarea continuă a nivelului de trai, pentru îmbunătățirea condițiilor de viață și de muncă. Exprimîndu-și hotărîrea de a munci neabătut pentru transpunerea în viață a politicii partidului, **oamenii muncii din toate unitățile economice s-au angajat să obțină, în cinstea celei de a 50-a aniversări a creării Partidului Comunist Român, importante realizări în îndeplinirea planului pe 1971 și a angajamentelor asumate,** aducînd astfel un aport și mai substanțial la dezvoltarea economiei țării.

FURNIZOR — BENEFICIAR

PUNCTE DE TANGENȚĂ ÎN REDUCEREA CONSUMULUI DE METAL

INTENSIFICAREA ACȚIUNII DE ECONOMISIRE CERE:

- ***restringerea toleranțelor la unele laminate***
- ***livrarea profilelor la dimensiuni fixe și multiple***
- ***revizuirea normativelor de piese de schimb***
- ***reconsiderarea sistemului de premii pentru depășirea sarcinilor de predare a fierului vechi***

MĂSURILE luate pentru reproiectarea unor produse, eliminarea sau reducerea adaosurilor de prelucrare, îmbunătățirea tehnologiei de fabricație etc., a permis ca întreprinderile brașovene să obțină, numai în 11 luni ale anului trecut, o economie de metal de peste 14 mii tone, față de cel normat, cu 1000 tone peste angajamentele anuale luate de întreprinderi.

Dintr-o recentă analiză efectuată la unele întreprinderi constructoare de mașini s-a desprins însă faptul că economiile puteau fi mult mai mari, dacă n-ar fi continuat să stăruie unele neajunsuri generate, îndeosebi, de modul în care întreprinderile furnizoare livrează metalul.

COLECTIVUL uzinei de tractoare, prin măsurile luate în anii 1969—1970 de a trece de la uzinarea prin forjare a unor repere la turnarea din oțel, de a unifica osia motrică din față a tractorului de 65 CP cu cea a tractoarelor Fiat de 45 CP și altele, a reușit să reducă consumurile specifice de metal cu mai bine de 5000 tone. Aceste reduceri s-au reflectat însă numai în parte în economiile de metal pe uzină — 2800 tone în anul 1969 și 10 tone în primele 9 luni ale anului 1970 **— fiind anihilate de consumurile suplimentare rezultate din înlocuirea unor materiale, fie din cauza aprovizionării lor la limitele maxime pozitive prevăzute de STAS, fie din cauza lungimilor comerciale în locul celor fixe și multiple.**

În această situație, cu unele excepții, comună tuturor întreprinderilor constructoare de mașini din județ, **ar fi necesară revizuirea actualelor STAS-uri pentru unele laminate, în sensul restringerii toleranțelor admise față de cota nominală.** În prezent, toleranțele admise la unele materiale sînt largi, ca de exemplu, cele prevăzute de STAS 437/1967 pentru tabla groasă care oscilează între +0,2 mm —0,8 mm la +1,2 mm —0,8 mm (în funcție de grosime), iar unitățile producătoare nu sînt cointeresate în reducerea lor din două motive, despre care de altfel s-a mai scris în Viața economică. În primul rînd, realizarea laminatelor cît mai aproape de cota nominală necesită o reglare a utilajelor și o urmărire mai atentă a procesului de fabricație. În al doilea rînd, planul de producție al acestor unități se urmărește în tone și, ca atare, produsele cu toleranțe maxime favorizează îndeplinirea lui.

O altă măsură ce se impune a fi luată este și aceea a **livrării profilelor laminate la dimensiunile fixe și multiple solicitate de unitățile constructoare de mașini, în scopul eliminării capetelor.** Firește, nu se poate pretinde unităților siderurgice să accepte comenzi pentru orice cantități de materiale, pentru ca apoi să le execute în condiții nerentabile. Dar atunci cînd există loturi suficient de mari, considerăm că trebuie introdusă obligativitatea acceptării și executării lor, avînd în vedere efectul economic ce se poate obține la unitățile consumatoare. În acest sens, **ar trebui reanalizat actualul normativ încheiat între Ministerul Industriei Metalurgice și Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și transmis unităților în subordine cu nr. 673/20.IV.1967, deoarece cuprinde, în multe cazuri, loturi și dimensiuni nerealizabile.** Așa, de exemplu, Uzina Tractorul-Brașov consumă laminatul de Ø 90 și 40 C 10 la lugimi de 948 mm și 1076 mm în cantități de circa 335 tone și, respectiv. 400 tone trimestrial. Lungimile respective n-au fost însă acceptate la contractare, întrucît Combinatul siderurgic Hunedoara livrează materialul potrivit normativului la lungimi de fabricație de 6 m. Un caz asemănător prezintă și laminatul UNP 120, care se folosește de uzină la lungimea de 1017 mm, iar contractarea și livrarea se face la lungimi din metru în metru.

Greutăți serioase în ce privește contractarea la dimensiuni fixe și multiple se întîmpină și la materialele ce se consumă în cantități mai mici decît lotul minim stabilit de actualul normativ. Din această cauză, unitățile consumatoare fie că fac aprovizionări o dată pentru necesarul întregului an, imobilizîndu-și astfel fonduri importante, fie că acceptă contractarea la dimensiuni comerciale, care însă conduc la pierderi mari, datorită capetelor de metal ce rezultă.

În acest domeniu, se impune și o mai amplă acțiune din partea unităților consumatoare pentru combinarea reperelor, în cadrul dimensiunilor existente, astfel încît să permită formarea de loturi economicoase pentru întreprinderile siderurgice. Printr-o astfel de acțiune, Uzina de tractoare-Brașov a reușit să reducă pierderile din capete de la 268,4 tone în 1969, la 164 tone în primele 9 luni ale anului 1970.

Considerăm, de asemenea, **necesar să se reglementeze și prețurile pentru materialele scurte livrate de întreprinderile siderurgice peste procentele admise de STAS, în sensul acordării unor bonificații în cazul depășirii lor.** În prezent, livrarea materialelor scurte de laminate este admisă în procente față de lungimile comerciale la aceleași prețuri cu ridicata. Așa de exemplu, STAS 333—68 prevede livrarea de laminate rotunde între 1,5—3 m în proporție de 10% din totalul lungimilor comerciale, iar STAS 334—68 în proporție de 10—12% etc. În general, la livrări, furnizorii depășesc proporțiile respective, iar beneficiarii le acceptă în mod tacit, întrucît au nevoie pentru realizarea sarcinilor de plan de lungimile comerciale. Introducerea de bonificații pentru depășirea procentului admis la livrarea materialelor scurte, va determina pe furnizori să caute să le reducă, iar pe beneficiari, fiind mai ieftine, să facă eforturi de a găsi posibilități de utilizare.

O MARE cantitate de metal se consumă la fabricarea pieselor de schimb. De aceea, o cerință obiectivă pentru încadrarea în consumul normat al acestora este de a stabili nivelul mediei ponderate a consumurilor aferente reperelor contractate în cadrul grupelor. Procedînd însă în mod formal, unele organe coordonatoare au aprobat consumul normat pentru anul trecut la această grupă la nivelul celui realizat în anul de bază, diminuat doar cu sarcina de reducere a consumului de metal stabilită prin H.C.M. 2360/1969 — de 8% — fără să țină seama de consumul real rezultat din structura contractată și de faptul că asupra consumului specific la piese de schimb se poate acționa într-o mai mică măsură. Drept urmare, la Uzina de tractoare-Brașov, consumul normat pentru piesele de schimb a fost depășit, în primele 9 luni din 1970, cu 900 tone (vezi tabelul).

Ion DRĂGHICI
director
Cornel VISEROIU
șef serviciu
Direcția teritorială de control și revizie nr. 4 Brașov

⟶

	Realizat 1968	Realizat 1969	Aprobat 1970	Propus în funcț. de struct. contract.	Realizat 1.I—30.IX
Consum total de metal t/t	1,474	1,485	1,394	1,474	1,490

←

În funcție de consumul aprobat, uzina era pusă în situația fie să nu accepte la contractare structura de piese solicitată de beneficiar, fie să depășească consumul specific aprobat.

În acest an, problema consumului de metal pentru piesele de schimb va putea fi pe deplin soluționată prin traducerea în fapt a indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea sa la ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a guvernului din 25 noiembrie 1970 în sensul ca **"în plan este necesar să se prevadă nu atît valoarea sau tonajul pieselor de schimb, cît mai ales repere și subansamble fizice stabilite pe bază de normative"**. În acest fel, pe lîngă faptul că vor fi asigurate nevoile reale ale consumatorilor, se va putea stabili și un consum specific adecvat, eliminîndu-se tendința manifestată în prezent de îndreptarea atenției către reperele cu volum și valoare mare, care să asigure realizarea sarcinii globale de plan (în tone și mii lei), chiar cu riscul de a depăși consumurile normate și de a neglija unele cereri justificate ale consumatorilor.

Pentru realizarea acestor sarcini, este însă nevoie ca forurile deținătoare de utilaje și mijloace de transport să revizuiască și să completeze de urgență normativele de piese de schimb pentru fiecare tip de reparație, în scopul stabilirii unor consumuri reale, precum și a întocmirii normativelor de recondiționare în condiții economicoase a principalelor piese de schimb.

ESTE UNANIM recunoscut faptul că folosirea rațională a materiilor prime în procesul de fabricație depinde în mare măsură de pregătirea profesională a salariaților, de gradul de respectare a disciplinei tehnologice. **Nu mai puțin importantă este însă și latura cointeresării materiale a acestora în reducerea consumurilor specifice.** Actuala reglementare a plății premiilor pentru economiile de materiale (H.C.M. 151/1970), prevede însă posibilitatea stimulării salariaților numai de la locul de muncă unde s-au obținut economiile respective și a celor de supraveghere directă, care au sprijinit realizarea lor. În schimb, restul salariaților — din cadrul serviciilor de concepție, mecanic-șef, sculer-șef, pregătirea fabricației etc. — rămîn în afara sferei prevăzută de această reglementare. De bună seamă, acești salariați au posibilitatea să-și valorifice propunerile lor în cadrul regulamentului de invenții, inovații și raționalizări. Cotele de recompense prevăzute însă de acest regulament sînt mai reduse decît cele prevăzute de H.C.M. 151/1970, deși propunerile de inovații și raționalizări aduc, pe lîngă efectul economic, și elemente de progres tehnic și de creație.

Ca urmare a acestei diferențieri, după apariția H.C.M. 151/1970, s-a observat o scădere a propunerilor de inovații și, totodată, un volum ridicat de respingeri a celor prezentate, sub motivul că autorii lor nu sînt salariați direct productivi sau de supraveghere. La Uzina de autocamioane-Brașov, de exemplu, de la data aplicării H.C.M. 151/1970, din 20 de propuneri de inovații înregistrate, 7 nu au fost acceptate, fiind făcute de salariați din serviciile centrale ale uzinei.

Socotim că pentru stimularea cointeresării materiale ar fi necesar să se pună de acord cotele de premiere din cele două acte normative, sau să se extindă drepturile de stimulare prevăzute de H.C.M. 151/1970 la toți salariații, cu condiția ca propunerile de inovații înregistrate să nu constituie obligații de serviciu a acestora.

În sfîrșit, o altă anomalie care frînează, după părerea noastră, reducerea substanțială a consumului de metal, o constituie și **stabilirea, ca sarcină obligatorie, a cotei de deșeuri, capete, fier vechi etc., care să fie predată la I.C.M.** Sarcina de predare a deșeurilor metalice se aprobă o dată cu aprobarea normelor de consum, în funcție de sarcinile de plan și coeficientul de utilizare a metalului. Pentru cota de metal stabilită a fi predată se încheie contracte economice a căror neîndeplinire, chiar și în cazul că s-ar datora folosirii mai raționale a metalului, atrage după sine plata de penalizări. Aceeași consecință o are și faptul că dacă un utilaj ajuns la termenul de casare stabilit inițial, n-ar fi predat la I.C.M., deși acesta ar putea funcționa în bune condiții încă o perioadă de timp. De aceea, **considerăm că în contractele economice de această natură, să fie introdusă clauza potrivit căreia în cazul în care sarcinile de predare a metalului către I.C.M. nu se realizează din cauze obiective, să nu se plătească penalizări.** Tot anormal apare și faptul că, în prezent, se plătesc de către I.C.M., pe baza H.C.M. 695/1962, premii pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor de predare a metalului (deșeuri, fier vechi etc.), în timp ce pentru economii de materiale unele unități nu au plătit încă nici o sumă.

ÎN DEZBATERE :

PROIECTUL DE LEGE CU PRIVIRE LA COMERȚUL EXTERIOR

SÎNT NECESARE UNELE PRECIZĂRI

ÎN CONDIȚIILE actuale, ale diversificării și lărgirii continue a relațiilor economice externe și de trecere a acestor activități în sarcina întreprinderilor furnizoare (și beneficiare) în raporturile contractuale de export (și import) crearea unui cadru juridic adecvat este o necesitate imperativă. După opinia noastră, proiectul de lege răspunde acestei cerințe. Mai mult decît atît. Textele Legii, statuînd în mod științific cadrul legal în care urmează să se desfășoare complexa activitate de export-import, colaborare și cooperare economică și tehnico-științifică, stabilește în amănunțime atribuțiile ce revin atît administrației centrale și locale de stat, cît și unităților economice.

În urma studierii atente a acestor texte din proiectul de lege, considerăm că putem face următoarele propuneri de îmbunătățire.

Prin art. 7 se prevede că „Operațiunile de comerț exterior se realizează direct de către centrale industriale, combinate, unități cu statut de centrală și alte unități producătoare...". Credem că textul poate avea o formulare mai simplă, și în același timp mai precisă, prin suprimarea cuvintelor „centrale industriale" și „combinate", noțiuni ce sînt cuprinse în formularea generală de „unități cu statut de centrală". Înlăturîndu-se astfel pleonasmul, textul devine mai precis : „Operațiunile de comerț exterior se realizează direct de către unități cu statut de centrală și de alte unități producătoare...".

Evident, această formulare simplificată ar urma să înlocuiască prima formulare a textului în tot cuprinsul Legii (art. 8, 20 și altele). De altfel, în alte texte ale legii întreprinderile producătoare de bunuri pentru export sînt indicate prescurtat : „Unități producătoare".

O altă problemă privind de asemenea formularea textelor, dar care merită pusă în discuție este aceea a denumirilor utilizate pentru unitățile de comerț exterior. În cuprinsul aceluiași articol (art. 7) întîlnim atît denumirea de „întreprinderi specializate de comerț exterior", cît și aceea de „întreprinderi de export și import", pentru ca la art. 11 să întîlnim denumirea „întreprinderi de comerț exterior" (pe care o considerăm cea exactă). Credem că ar fi util dacă s-ar utiliza o terminologie unică, fapt ce — în general — este de natură să ușureze studierea și aplicarea oricărui act normativ.

Tot la art. 7 din proiect se stabilește principiul că **în toate cazurile** contractele externe se semnează de președintele consiliului de administrație sau al comitetului de direcție. Credem că ar trebui făcută următoarea distincție :

- Contractele externe se semnează numai de conducătorul unității producătoare în cazurile în care efectuează exportul (sau importul) nemijlocit, intrînd în relații directe cu partenerul extern.

- În cazurile în care exportul (importul) se realizează prin intermediul unei întreprinderi de comerț exterior — în baza contractului de comision — contractele externe ar fi normal să fie semnate atît de conducătorul acestei întreprinderi (sau împuternicitul său) cît și de cel al întreprinderiii producătoare.

Facem această propunere motivată pe împrejurarea că întreprinderea de comerț exterior acționînd în baza unui mandat primit de la producător, face totuși actul de comerț — vînzare ori cumpărare — în nume propriu. Semnătura întreprinderii producătoare este necesară pentru garantarea executării întocmai a obligațiilor contractuale asumate, în numele său, de către întreprinderea de comerț exterior.

La art. 8, alin. 2 se prevede că organele centrale, locale și cele producătoare „trebuie să organizeze cu prioritate producția destinată exportului". Problema are o importanță deosebită. De aceea, credem că textul ar trebui dezvoltat în sensul că el să cuprindă și indicații privind prioritatea contractării (în unele cazuri) la export.

Din ansamblul dispozițiilor normative pe care le conține proiectul de lege rezultă obligația unităților producătoare de a prospecta piețele externe și de a întreprinde studii proprii privind posibilitățile de extindere continuă a exportului, în condiții cît mai avantajoase. Asemenea studii și prospectări presupun :

- Înființarea în cadrul unităților cu statut de centrală de compartimente proprii de marketing.

- Posibilitatea ca unitățile producătoare să primească informații suplimentare celor recepționate direct sau prin întreprinderile de comerț exterior.

Dacă necesitatea formării unor economiști în specialitatea studiilor de marketing nu mai este astăzi contestată, ea nu are totuși o soluționare legală. De aceea, considerăm că ar fi indicat să se introducă în proiectul de lege un text care să reglementeze această problemă : înființarea de compartimente de marketing, dependența lor, specializarea cadrelor, nomenclator de funcții etc.

Legat de cel de-al doilea aspect al problemei — informații suplimentare privind situații conjuncturale — credem că ar trebui ca Legea să conțină unele prevederi și în ce privește sarcinile Institutului de Studierea Conjuncturii Internaționale.

Al. DETEȘAN
C. JORNESCU

O PROBLEMĂ DE LOC SECUNDARĂ: CINE SEMNEAZĂ CONTRACTUL ?

PROIECTUL DE LEGE cu privire la activitatea de comerț exterior, de colaborare și cooperare economică și tehnico-științifică a Republicii Socialiste România, creează cadrul juridic corespunzător actualei dezvoltări a activității de comerț exterior și asigură organizațiilor socialiste producătoare și celor specializate în comerțul exterior mijloacele și metodele necesare pentru aducerea la îndeplinire a sarcinilor ce revin comerțului exterior, astfel cum rezultă din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea privind activitatea de comerț exterior.

Lărgirea competențelor organizațiilor socialiste, angrenarea și cointeresarea în această activitate a organizațiilor socialiste producătoare și a altor organe, definirea răspunderilor, sînt de natură a duce la lărgirea schimburilor internaționale și la afirmarea mai puternică a comerțului exterior românesc pe piața mondială.

În dorința de a aduce o contribuție modestă la proiectul pus în discuție supun atenției următoarele propuneri.

În art. 7 din proiect se prevede că principalele contracte de import și export — în mod deosebit, exportul și importul de utilaje complexe și acțiunile de cooperare în producție — sînt semnate de directorul general al centralei industriale sau al unității cu statut de centrală, chiar dacă centrala sau unitatea respectivă — acționează pe piețele externe prin intermediul altei unități de comerț exterior. Sînt de părere că ar fi necesar să se precizeze că asemenea contracte se semnează de către directorul general al centralei industriale sau al unității cu statut de centrală în cazul în care contractele se încheie de aceste unități în nume propriu.

În cazul în care tratativele comerciale se duc de către întreprinderile de comerț exterior și contractele se încheie de către acestea, consider că și semnarea contractului trebuie să se facă de către conducătorul întreprinderii de comerț exterior sau de persoana împuternicită, directorul general al centralei industriale (sau al unității cu statut de centrală) urmînd să semneze contractul alături de conducătorul întreprinderii de comerț exterior.

În acest fel, contractul ar urma să fie semnat de către persoana care angajează legal întreprinderea care încheie contractul și s-ar atinge și scopul urmărit prin proiect în sensul ca directorul general al centralei industriale sau al unității cu statut de centrală să cunoască condițiile contractuale, să urmărească și să răspundă de executarea contractului.

De asemenea, ar trebui să se aibă în vedere faptul că întreprinderile de comerț exterior prin intermediul cărora acționează și conducătorii acestora sînt cunoscuți de partenerii externi.

Semnarea contractului și de către întreprinderea de comerț exterior este indicată pentru faptul că aceasta stabilește clauzele contractului, păstrează contractul cu partenerul străin și se preocupă de dezvoltarea eventualelor neînțelegeri ce se pot ivi pe parcursul executării contractului.

La art. 13 propun introducerea după ultimul alineat al unui alineat nou în care să se prevadă posibilitatea pentru unitățile care realizează plusuri de valută de a folosi cu aprobarea organului central tutelar și a Ministerului Comerțului Exterior, o parte din valuta realizată pentru importuri suplimentare, în vederea dezvoltării și creșterii productivității sau a perfecționării procesului de producție.

O asemenea prevedere considerăm că este de natură să stimuleze unitățile cu sarcini de comerț exterior, pentru realizarea unor plusuri de valută.

Textul art. 34 litera h, propunem să se refere numai la coordonarea nivelului prețurilor deoarece controlul prețurilor se efectuează cu ocazia încheierii contractelor de către organele competente.

Pentru participarea directă la activitatea de export a centralelor industriale și a altor unități cu statut de centrală și pentru ca această activitate să fie eficientă consider că este necesar să se reglementeze posibilitatea constituirii la aceste unități a unui fond de propagandă și reclamă.

Pentru folosirea unor expresii unitare, propun ca în proiect să se întrebuințeze pentru întreprinderile de comerț exterior aceeași denumire, deoarece nu consider indicat ca chiar și în cuprinsul aceluiași articol (art. 7) să se folosească termeni diferiți care în ultimă instanță includ aceeași noțiune.

Victor LUNCAN
consilier jurist șef
Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Apelor

DEZVOLTAREA SCHIMBURILOR DE MĂRFURI CU CELELALTE ȚĂRI SOCIALISTE

PROGRESELE REMARCABILE obținute în anii construcției socialiste în toate domeniile activității economico—sociale, dezvoltarea complexă, pe baze moderne, a economiei naționale, au asigurat creșterea și diversificarea continuă a schimburilor comerciale ale României cu celelalte țări, participarea tot mai activă la colaborarea și cooperarea economică și tehnico—științifică internațională. La rîndul său, această participare constituie un important factor de accelerare a progresului economiei naționale, de buna realizare a exporturilor și importurilor depinzînd într-o măsură tot mai mare transpunerea în viață a programului de dezvoltare economico—socială trasat prin Directivele Congresului al X-lea al partidului.

Îndeplinirea cu succes a planului cincinal pe anii 1966 —1970 confirmă încă o dată justețea politicii economice a Partidului Comunist Român și a guvernului României socialiste, bazată pe înfăptuirea consecventă și în ritm rapid a industrializării țării. România se înfățișează astăzi ca țară cu o economie dinamică și sănătoasă în plin proces de modernizare, capabilă să înainteze cu pași siguri pe drumul progresului și civilizației.

Creșterea producției industriale cu 75% în anul 1970 față de anul 1965, într-un ritm mediu anual de 11, 8%, a permis obținerea unor cantități sporite de produse — multe dintre acestea de nivel tehnic ridicat — și într-o gamă largă de sortimente și dimensiuni care, paralel cu satisfacerea consumului intern, au fost livrate în cantități sporite la export. Printre acestea, sînt de menționat instalațiile de foraj F—125, F—200 și 3DH 400, tractoare de 40 și 60 CP pe roți și șenile, locomotivele Diesel hidraulice de 1250 CP, strungurile paralele clasa 450 — 550, micro-motoare, televizoare, aparate de radio, elemente de automatizare și altele. Înfăptuirea amplului program de investiții, modernizarea și diversificarea producției, au determinat în același timp procurarea din import a unor diverse tipuri de mașini, utilaje, instalații complexe, licențe, precum și a unor importante cantități de materii prime și materiale. Astfel, în anul 1970, au fost importate circa 30% din mașinile și utilajele necesare economiei naționale, 6,3 milioane tone de minereu de fier, 2,5 milioane tone de cocs de furnal, 685 000 tone de cărbune cocsificabil, 2,3 milioane tone de țiței, 43 000 tone de piei și altele.

În perioada cincinalului trecut, volumul total al comerțului exterior a sporit continuu, fiind în anul 1970 cu 75% mai mare decît în anul 1965, depășindu-se astfel substanțial creșterea de 50—55% prevăzută inițial. Totodată, dezvoltarea și diversificarea producției industriale a determinat modificări esențiale în structura exportului țării noastre, în sensul creșterii ponderii produselor cu un grad înalt de prelucrare și cu o eficiență mai ridicată. Astfel, în anul 1970 mașinile și utilajele, produsele chimice și mărfurile industriale de larg consum au deținut în exportul total o pondere de 47,7% față de 36% în anul 1965, în timp ce, în aceeași perioadă, ponderea exportului de materii prime de proveniență vegetală și animală (inclusiv cele pentru producția mărfurilor alimentare) a scăzut de la 21,4% la 14,7%. După calcule preliminare, prețul mediu al tonei de marfă exportată a crescut de la circa 450 lei valută în 1965, la circa 650 lei valută în 1970.

Întreținînd relații comerciale cu 110 state, din care cu mai mult de o treime pe bază de acorduri bilaterale pe termen lung, țara noastră este prezentă ca partener comericial în toate sferele și zonele comerțului mondial.

Lărgirea și diversificarea schimburilor comerciale externe

O contribuție importantă la dezvoltarea relațiilor economice externe ale României, inclusiv a schimburilor de mărfuri, a adus-o, în cincinalul 1966—1970, cooperarea economică și tehnico-științifică atît cu țările socialiste cît și cu celelalte țări. În prezent, România are încheiate acorduri de cooperare cu 60 de țări privind realizarea de noi obiective economice în țara noastră, asimilarea în fabricație a unor produse și cooperarea în producție, livrarea de instalații, mașini și utilaje românești și acordarea de asistență tehnică pentru realizarea de obiective economice în alte țări etc.

DEZVOLTAREA continuă și în mod susținut, în actualul cincinal, a întregii economii naționale va crea noi posibilități pentru diversificarea și extinderea relațiilor economice externe, pentru participarea tot mai activă a țării noastre la schimbul de valori materiale pe plan mondial. După cum se știe, se prevede ca volumul comerțului nostru exterior să crească în 1975, comparativ cu anul 1970, cu peste 55%, din care exportul cu 82%.

În cincinalul actual, o mare importanță se va acorda ridicării eficienței schimburilor noastre comerciale. Se prevede creșterea ponderii produselor cu un grad superior de prelucrare, care urmează să înlocuiască treptat o parte din mărfurile tradiționale, îndeosebi unele produse petroliere și lemnoase. La nivelul anului 1975, produsele industriei constructoare de mașini și ale industriei chimice vor reprezenta peste 41% din întregul fond de mărfuri destinat exportului, față de circa 29,6% în anul 1970. Îmbunătățirea structurii exportului se prevede și la alte grupe de produse, cum sînt cele aparținînd industriei lemnului, industriei materialelor de construcții, industriei ușoare etc. Se prevede, de asemenea, ca exportul de produse alimentare să se realizeze în condițiile valorificării mai bune a materiilor prime furnizate de agricultură. Totodată, se are în vedere construirea și specializarea unor capacități care să producă sortimente cu un grad ridicat de prelucrare, introducerea în fabricație a unor produse superioare din punct de vedere calitativ, care să asigure obținerea de prețuri ridicate pe piețele externe, asimilarea unui mare număr de produse noi, producerea cu prioritate a sortimentelor cu nivel tehnic ridicat etc.

Datorită rolului tot mai important pe care schimburile comerciale externe îl joacă în creșterea și modernizarea potențialului economic al țării, Partidul Comunist Român și guvernul R. S. România se preocupă în permanență de extinderea și perfecționarea activității de comerț exterior, a colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice cu celelalte țări. O dovadă elocventă în această privință o constituie recenta Consfătuire pe țară privind activitatea de comerț exterior, care a examinat și dezbătut o serie de probleme majore din domeniul respectiv. Concluziile desprinse din dezbateri, precum și orientările expuse la consfătuire de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, sînt menite să asigure cadrul adecvat pentru îndeplinirea obiectivelor privind dezvoltarea relațiilor economice externe ale țării noastre stabilite în actualul plan cincinal.

În aceeași ordine de preocupări, se înscrie transpunerea în viață a directivelor Conferinței Naționale și ale Congresului al X-lea al P.C.R. cu privire la lichidarea centralismului excesiv și trecerea sarcinilor de export și import direct asupra producătorilor — a întreprinderilor, centralelor industriale și ministerelor —, precum și a altor măsuri economice și organizatorice care vor fi adoptate prin legea cu privire la activitatea de comerț exterior, de colaborare și cooperare economică și tehnico-științifică a Republicii Socialiste România.

Evoluția comerțului României cu țările socialiste

PROMOVÎND o politică de dezvoltare a relațiilor sale economice cu toate țările lumii, fără deosebire de orînduirea lor socială, România pune în centrul acestei politici adîncirea și perfecționarea continuă a colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice, pe baze bilaterale și multilaterale, cu țările socialiste, pe temeiul principiilor marxist-leniniste ale internaționalismului socialist, independenței și suveranității naționale, egalității depline în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc și întrajutorării tovărășești. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Consfătuirea pe țară privind activitatea de comerț exterior, **„România pornește**

Ion PERPEGEL

⟶

COMERȚUL CU ITALIA — UN VOLUM DE 5,1 ORI MAI MARE

CONCOMITENT cu intensificarea colaborării cu țările socialiste, acționînd în spiritul politicii de coexistență pașnică între state cu orînduiri sociale diferite, România dezvoltă relațiile cu toate țările lumii. **„Noi vedem în promovarea activă a schimburilor economice și tehnico-științifice pe plan mondial — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea cu lucrătorii din comerțul exterior din februarie 1971 — o contribuție importantă la cauza prieteniei și păcii între popoare".**

Politica externă a României socialiste de dezvoltare a relațiilor economice cu toate țările lumii se reflectă și în colaborarea cu Italia care se caracterizează printr-un dinamism susținut. Tradițiile existente în colaborarea economică și culturală dintre cele două țări au avut, fără îndoială, o anumită însemnătate în dezvoltarea relațiilor româno-italiene contemporane, dar multiplicarea acestor relații se întemeiază în principal pe progresele obținute în cele două țări în dezvoltarea economiei naționale.

În ultimii 10 ani schimburile comerciale dintre țara noastră și Italia au cunoscut o creștere continuă. Astfel volumul acestor schimburi comerciale a crescut de la 252 milioane lei valută în anul 1960 la 707 milioane lei valută în 1965 și circa 1300 milioane lei valută în 1970. Sporirea schimburilor comerciale româno-italiene de peste 5 ori într-un deceniu devansează considerabil ritmul de creștere a comerțului exterior total atît al țării noastre, cît și al țării partenere. Evident, acest ritm ridicat de creștere se explică în parte și prin baza joasă de pornire, dar oricum, el reflectă un dinamism remarcabil. Italia este una dintre principalele țări partenere de schimb, în 1969 ocupînd locul al 5-lea în ceea ce privește volumul schimburilor comerciale, între țările cu care avem relații economice, și locul al 2-lea între țările capitaliste dezvoltate. Notabil este și faptul că Italia se înscrie printre țările capitaliste industriale cu care schimburile noastre comerciale au fost în ultimii ani echilibrate în ceea ce privește balanța comercială. Astfel, în perioada 1966—1970 balanța schimburilor comerciale dintre țara noastră și Italia s-a încheiat în 4 ani cu excedente pentru noi (în total 276 milioane lei valută), iar într-un an, anume în 1968, cu un deficit de 160 milioane lei valută".

Schimburile comerciale între România și Italia s-au dezvoltat pe baza unor acorduri comerciale pe termen lung care s-au dovedit a fi instrumente eficiente în intensificarea colaborării dintre cele două țări. Ultimul acord comercial semnat la București în noiembrie 1969, a luat în considerare creșterea însemnată a schimburilor de mărfuri pe perioada 1970—1974 pe care se întinde valabilitatea acestuia, corespunzător prevederilor acestui acord, volumul comerțului româno-italian urmînd să se dubleze.

În exporturile românești către Italia un loc însemnat îl dețin materiile prime vegetale și animale și produsele alimentare, exportul acestora reprezentînd circa 4/5 din totalul exporturilor către această țară. Printre produsele care au avut o pondere mai însemnată în cadrul acestor grupe menționăm: carnea de vită, animalele vii, sămînța și ulei de floarea soarelui, roșiile, conservele de legume. Italia a importat în ultimii ani cantități însemnate de cherestea, țara noastră deținînd peste 1/4 din importul italian la acest produs.

O pondere relativ însemnată o dețin și materiile prime minerale, combustibilii și metalele, al căror export a crescut de peste 3 ori în perioada 1965—1970. Exporturile de mașini și utilaje și de produse chimice, cu toate că au înregistrat o creștere continuă în ultimii ani, se mențin încă la un volum modest, în 1969 atingînd abia 14 milioane lei valută. În vederea adaptării mai

prof. dr. Al. D. ALBU
conf. dr. Al. PUIU
A.S.E. — București

(Continuare în pag. 6)

de la faptul că relaţiile cu statele din cadrul C.A.E.R., cît şi cu celelalte ţări socialiste, au o insemnătate deosebită pentru edificarea noii orinduiri sociale în fiecare ţară, că această colaborare şi cooperare trebuie să ducă la dezvoltarea susţinută a economiei şi la ridicarea bunăstării celor ce muncesc în fiecare ţară, la intărirea independenţei şi suveranităţii naţionale a fiecărui stat socialist. Cu cit fiecare ţară socialistă este mai puternică, cu cît îşi dezvoltă mai mult economia, cu atît este mai puternic sistemul socialist în ansamblu, cu atît creşte influenţa socialismului şi comunismului în lume".

Caracterul planificat al economiei ţărilor socialiste, desfăşurarea comerţului pe baza acordurilor comerciale pe termen lung şi a protocoalelor anuale privind schimburile reciproce de mărfuri, faptul că în cadrul acestor acorduri şi protocoale se convine asupra unor contingente cantitative şi valorice obligatorii pentru mărfurile de export şi import, stabilitatea preţurilor etc., constituie elemente care au favorizat şi favorizează dezvoltarea continuă, pe baze planice, a comerţului dintre ţările socialiste.

Comerţul exterior al R. S. România cu ţările socialiste a înregistrat valori crescînde de la an la an, livrările reciproce fiind în anul 1970 de circa 2,1 ori mai mari decît în anul 1960. În mod sintetic, tabloul dezvoltării acestor schimburi în ultimul deceniu este prezentat în tabelul de mai jos (în milioane lei valută).

Ţara	1960			1970		
	Total	Export	Import	Total	Export	Import
TOTAL :	5.981,0	3.139,3	2.841,7	12 795,6	6 452,8	6 342,8
din care :						
R.P. Albania	16,1	11,7	4,4	39,3	18,6	20,7
R.P. Bulgaria	106,8	55,1	51,7	398,2	140,7	257,5
R.S. Cehoslovacă	758,9	375,8	383,1	1 742,2	791,1	951,1
R.P. Chineză	341,6	200,0	141,6	803,0	430,8	372,2
R.P.D. Coreeană	49,6	31,9	17,7	83,3	47,3	36,0
Republica Cuba	—	—	—	166,0	88,0	78,0
R.D. Germană	634,5	323,4	311,1	1 326,6	635,0	691,6
R.S.F. Iugoslavia	76,5	47,4	29,1	420,2	246,1	174,1
R.P. Mongolă	2,7	1,3	1.4	30,0	21,3	8,7
R.P. Polonă	263,7	125,2	138,5	886,4	425,6	460,8
R.P. Ungară	406,7	252,1	154,6	664,3	377,5	286,8
U.R.S.S.	3.284,2	1.688,6	1.595.6	6 177,5	3 172,8	3 004,7
R.D. Vietnam	39,7	26,8	12,9	58,6	58,0	0,6

Din datele de mai sus rezultă că — faţă de o creştere de circa 2,1 ori pe totalul schimburilor cu ţările socialiste — în aceeaşi perioadă comerţul nostru exterior prezintă, următoarele creşteri pe ţări : cu R.D. Vietnam de 1,5 ori, cu R.P. Ungară de 1,6 ori, cu R.P.D. Coreeană de 1,7 ori, cu U.R.S.S. de 1,9 ori, cu R.D. Germană de 2,1 ori, cu R.S. Cehoslovacă de 2,3 ori, cu R.P. Chineză şi R.P. Albania de 2,4 ori, cu R.P. Polonă de 3.4 ori, cu R.P. Bulgaria de 3,7 ori, cu R.S.F. Iugoslavia de 5,5 ori, şi cu R.P. Mongolă de 11,1 ori. Ponderea de 56% din totalul comerţului nostru exterior, pe care o deţin ţările socialiste în anul 1970, atestă că şi în acest an, ca de altfel în întreaga perioadă postbelică, ţările respective au ocupat primul loc în schimburile comerciale externe ale României. Potrivit acordurilor pe termen lung încheiate şi a prevederilor de pînă acum, ţările socialiste vor continua să deţină şi în actualul cincinal peste jumătate din schimburile noastre comerciale.

Îmbunătăţirea continuă a structurii care se constată pe ansamblul comerţului exterior al ţării noastre se confirmă şi în schimburile de mărfuri cu ţările socialiste. Astfel, ponderea maşinilor şi utilajelor în totalul exportului nostru în ţările socialiste a crescut de la 19,8% în anul 1960, la 30,6% în 1970 (saltul calitativ apare şi mai pregnant dacă avem în vedere că această pondere era în 1950 de numai 4,7%). În aceeaşi perioadă, ponderea produselor industriei chimice s-a modificat dela 2,3% la 6,3%. Totodată, s-au produs şi alte schimbări în structura exportului : materiile prime de provenienţă vegetală şi animală reprezentau doar 7,3% în 1970 faţă de 18% în 1960, în timp ce produsele alimentare au rămas aproximativ la nivelul anului 1960. Modificări structurale s-au înregistrat şi în domeniul importurilor noastre din ţările socialiste, grupa maşinilor şi utilajelor, de pildă, crescînd de la 33% în 1960 la 44,4% în 1970.

Prezentarea sumară a structurii importurilor şi exporturilor în relaţiile cu ţările socialiste relevă, în mod semnificativ, modificările pozitive care s-au produs în economia României, precum şi în economia celorlalte ţări socialiste, succesele dobîndite în modernizarea structurii producţiei materiale, extinderea tehnicii şi tehnologiilor avansate, diversificarea şi înnoirea nomenclaturii produselor, ridicarea calităţii acestora. Toate acestea creează largi posibilităţi de îmbunătăţire în continuare a structurii schimburilor reciproce de mărfuri, în avantajul fiecărei ţări.

România exportă în ţările socialiste o gamă largă de produse, printre care menţionăm : maşini-unelte pentru prelucrarea metalelor, transformatori de forţă, motoare electrice, rulmenţi, utilaje energetice, de foraj, pentru industria petrolieră şi chimică, maşini şi utilaje pentru construcţii, maşini şi instalaţii pentru industria textilă, vagoane de marfă pe patru osii, vagoane cisternă, locomotive Diesel hidraulice de 2100 CP, locomotive Diesel electrice de 1250 CP, cargouri pentru mărfuri generale, autocamioane de cinci tone, tractoare, remorci basculante, autoturisme de teren — produse care ilustrează succesele obţinute de ţara noastră pe calea industrializării socialiste. Dintre produsele industriei chimice, în nomenclatorul de export figurează, în principal : sodă caustică şi calcinată, fenol, policlorură de vinil, polietilenă, negru de fum, cauciuc sintetic etc. Exportăm, de asemenea, ciment, placaje, plăci aglomerate din lemn, plăci fibrolemnoase, mobilă, fructe şi legume proaspete, conserve de legume şi fructe, conserve de carne, ţesături, confecţii, încălţăminte, tricotaje şi alte produse. Este semnificativ faptul că la unele produse ţările socialiste deţin ponderi importante în exportul României : de exemplu, în anul 1970 acestor ţări le revenea peste 78% din exportul nostru total de maşini şi utilaje.

În schimbul acestor mărfuri, ţările socialiste furnizează o serie de produse importante pentru economia românească, printre care : maşini-unelte pentru prelucrarea metalelor, instalaţii şi utilaje pentru industria metalurgică, utilaj minier, energetic, naval, instalaţii pentru industria chimică, maşini şi utilaje pentru industria uşoară şi alimentară, cargouri, nave de pescuit, macarale (inclusiv cele plutitoare), autocamioane grele, vagoane de dormit, autobuze, autocare, autogredere, buldozere, rulmenţi, avioane şi motoare de avioane, maşini poligrafice, maşini de scris etc. De asemenea, România importă din ţările socialiste cantităţi însemnate de materii prime şi produse de bază, cum sînt : minereu de fier, cocs metalurgic, cărbune cocsificabil, cupru, nichel, cositor, antimoniu, mercur, feromolibden, colofoniu, clorură de amoniu, concentrat de apatită, bioxid de titan, cărămizi refractare, bumbac etc. În anul 1970, ţările socialiste au deţinut în importul total al României peste 60% la maşini şi utilaje şi circa 53% la combustibili, materii prime, minerale şi metale.

(Continuare în nr. viitor)

COMERŢUL CU ITALIA

(Urmare din pag. 5)

operativ a ofertei la cerinţele pieţei italiene, a studierii mai sistematice a acestei pieţe, a promovării unor forme mai eficiente de propagandă şi reclamă, în ultimul timp s-au luat unele măsuri pentru îmbunătăţirea formelor de comercializare a mărfurilor. Printre acestea menţionăm crearea unor societăţi mixte de comercializare a mărfurilor, ca de pildă „Vitama" pentru vînzarea maşinilor şi a utilajelor, „Romital" pentru desfacerea produselor chimice, „Sorimpex", cu profil general, toate cu sediul la Milano. Perioada scurtă de funcţionare a acestor societăţi mixte de comercializare a produselor româneşti pe piaţa italiană, — toate au fost create în 1970, ultima chiar la sfîrşitul anului — nu poate fi încă concludentă asupra eficienţei lor. Dezvoltarea exporturilor româneşti pe piaţa Italiei este condiţionată în mare măsură de creşterea interesului partenerilor italieni faţă de unele produse prelucrate şi îndeosebi faţă de maşini şi utilaje, produse chimice etc. Maşinile şi utilajele precum şi produsele chimice româneşti au deţinut pînă în prezent o pondere redusă faţă de avîntul cunoscut de aceste sectoare în ultimii ani.

Posibilităţile tot mai largi ale industriei româneşti de a oferi o gamă variată de maşini şi utilaje, coroborate cu faptul că importurile deţin o pondere ridicată şi în creştere în consumul total al Italiei la aceste produse, constituie premise obiective pentru intensificarea colaborării româno-italiene.

Locul central în importurile ţării noastre din Italia îl deţin maşinile şi utilajele pentru producţie, în 1969 s-au ridicat la peste 40% din total, cărora li se adauga importurile altor mărfuri industriale prelucrate : produse chimice, alimentare, bunuri industriale de consum nealimentar. Ţara noastră a importat în ultimii ani, o serie de instalaţii, motoare electrice, aparate şi instrumente de măsură şi control, automobile, maşini-unelte, coloranţi, lacuri şi vopsele, produse textile şi alte bunuri industriale de consum. De asemenea am importat cantităţi însemnate de semifabricate minerale şi metale cum sînt oţeluri, cabluri, cocs de furnal etc., aceste produse deţinînd în anul 1969 circa 28% din totalul importurilor provenite din Italia.

UN ASPECT PRINCIPAL al relaţiilor dintre R.S. România şi Italia îl constituie cooperarea economică şi tehnico-ştiinţifică. Cadrul oficial al acestei colaborări a fost asigurat prin „Acordul de cooperare economică industrială şi tehnică", semnat în anul 1965 la Bucureşti. Comisia mixtă româno-italiană de cooperare, al cărui regulament de funcţionare a fost stabilit încă de la prima sesiune care a avut loc la Roma în 1966, îşi desfăşoară activitatea pe diferite grupe, corespunzînd unor domenii economice cum sînt : industria constructoare de maşini, industria metalurgică, industria chimică şi petrochimică, cea alimentară, agricultură şi zootehnia.

Constituirea acestui cadru oficial a reprezentat fără îndoială o premisă puternică pentru impulsionarea cooperării şi permanentizarea acesteia. Întîlnirile unor grupe mixte de lucru dintre cele menţionate, s-au soldat cu rezultate pozitive pe linia descoperirii şi finalizării unor acţiuni de cooperare.

În ultimii ani au fost iniţiate şi finalizate o serie de acţiuni de cooperare. Astfel, în cooperare cu firma „Tecnoceram" a fost dezvoltată şi modernizată fabrica de plăci ceramice "7 Noiembrie" din Bucureşti, în cooperare cu firmele „Pellegrini", „Om" şi „Fiat" a fost modernizată cariera de marmoră Ruşchiţa, în calaborare cu firma „Beloit" a fost construită o instalaţie de pergament hîrtie, etc. iar alte acţiuni sînt în curs de tratative sau de realizare.

Totuşi trebuie menţionat că activitatea de cooperare în producţie, în acţiuni de marketing, în tehnică şi în ştiinţă între cele două ţări, se află încă în stadiul unor realizări modeste atît ca volum, ca valoare, cît şi ca diversitate de forme şi ca efecte economice, faţă de posibilităţi şi cerinţe.

Noul cadrul organizatoric în care se desfăşoară activitatea de comerţ exterior din ţara noastră deschide perspective mult mai largi pentru atragerea centralelor, a combinatelor şi a întreprinderilor industriale în promovarea unor forme diversificate privind cooperarea internaţională în producţie, în comercializarea produselor, în tehnică şi în ştiinţă. Aceste perspective potenţiale pot deveni un factor efectiv de antrenare şi în ceea ce priveşte cooperarea româno-italiană.

În acest scop sînt necesare însă contacte mai numeroase între firmele româneşti şi cele italiene, o informare reciprocă mai susţinută, o cunoaştere mai temeinică a posibilităţilor şi cerinţelor reciproce şi orientarea diferitelor verigi economice şi instituţionale angrenate în cooperare pe un număr de acţiuni care răspund unor cerinţe reale şi care pot să fie examinate şi pregătite temeinic în timp util. În ultimii ani s-a ajuns la un moment dat la peste 800 de propuneri de cooperare din partea ţării noastre, dar ne fiind analizate şi fundamentate de către ministerele interesate, s-a ajuns la o scădere a interesului firmelor italiene în realizarea acestor acţiuni. Fără îndoială, întreprinderile noastre vor fi interesate în continuare în promovarea unor asemenea acţiuni de cooperare care să le permită accesul la mijloacele tehnice şi tehnologia modernă ale firmelor italiene. Totodată, amploarea acestei cooperări este în mod firesc condiţionată şi de măsura în care firmele italiene vor lua în considerare, pe lîngă promovarea exporturilor italiene de maşini şi tehnologie şi facilitarea unor exporturi româneşti de utilaje şi alte produse manufacturate pe piaţa italiană. Un domeniu încă insuficient explorat considerăm a fi acela al cooperării între întreprinderile româneşti şi cele italiene pentru construirea unor obiective industriale pe terţe pieţe.

Fără să subapreciem unele dificultăţi printre care un loc important îl deţin cele care decurg din accentuarea integrării în cadrul Comunităţii Economice Europene, considerăm că există încă rezerve însemnate prin explorarea cărora poate fi intensificată în continuare colaborarea dintre România şi Italia.

în milioane lei valută

	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969
Volumul schimburilor comerciale dintre România şi Italia	252	317	465	578	585	707	740	1089	1068	1186
Exportul României în Italia	154	173	185	284	295	396	448	564	454	625
Importul României din Italia	98	144	280	294	290	312	292	525	614	561

În completarea acestei prevederi legale, Biroul central pentru expertize contabile judiciare a dat următoarele indicații :

Biroul local are sarcina de a controla și îndruma munca de efectuare a expertizelor contabile. În acest sens biroul local îndrumă pe experții contabili astfel încît să asigure nivelul calitativ al raportului de expertiză contabilă ce se va întocmi.

Îndrumarea experților contabili de către biroul local se exercită sub două forme principale :

- Îndrumarea cu caracter general, care se concretizează în acțiuni ca : consfătuiri periodice (de regulă, anuale) de analiză a muncii de expertiză contabilă, la care sînt invitate și organele beneficiare locale, instructaje asupra unor probleme de expertiză contabilă, lecții și referate profesionale, cuprinzînd diferite teme legate de activitatea de expertiză contabilă, analizarea unor rapoarte de expertiză contabilă etc.

- Îndrumarea concretă pe parcursul efectuării unei expertize contabile care se realizează prin : cunoașterea dosarului cauzei de către salariații biroului local, legătura cu organele beneficiare pentru formularea corespunzătoare a întrebărilor la care trebuie să răspundă expertul contabil, consultări privind legislația ce trebuie aplicată în speța expertizată, îndrumări în legătură cu modul de rezolvare a obiectivelor puse expertizei contabile, verificarea în manuscris a raportului de expertiză contabilă etc.

În funcție de natura lucrărilor, o expertiză poate fi efectuată de unul sau mai mulți experți. Dar, chiar și la cele mai simple cauze pot participa doi sau mai mulți experți, datorită dreptului pe care îi au părțile în proces de a recomanda cîte un expert contabil care să participe, alături de cel numit din oficiu.

În asemenea situații este firesc, în unele cazuri, să se formuleze opinii divergente cu privire la unul sau mai multe din obiectivele supuse expertizării.

Mai mult decît atît. Chiar în situația în care lucrarea este efectuată de un singur expert contabil, pot exista divergențe de păreri între acesta și șeful biroului local.

Cum se soluționează asemenea situații ?

Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie să expunem în prealabil cîteva considerente privind controlul metodologic exercitat de birourile locale de expertize contabile judiciare. Potrivit Decretului nr. 434/1957 biroul local examinează rapoartele de expertize „din punct de vedere al calității expertizei, precum și dacă expertul contabil a respectat dispozițiile legale privind efectuarea expertizei“ (art. 17 alin. 1).

Dacă în urma examinării raportului de expertiză contabilă judiciară depus la biroul local se constată deficiențe sau abateri de la normele de drept care reglementează materia în cauză, acestea se comunică expertului respectiv, care are obligația să țină seama de indicațiile primite și să refacă raportul.

Și acum să vedem ce se întîmplă dacă raportul de expertiză corespunde din punct de vedere calitativ, fiind respectate și dispozițiile normative în materie, dar există totuși între experți opinii separate cu privire la concluzii, sau între aceștia și biroul local.

La această întrebare găsim răspunsul corespunzător în instrucțiunile comune, cu nr. 200847/1959, emise de Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Justiției, Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală și Arbitrajul Central de Stat care precizează : „În cazul în care rapoartele sînt întocmite cu respectarea dispozițiilor legale, iar munca depusă de expertul contabil este găsită corespunzătoare din punct de vedere calitativ, fără ca totuși să se realizeze unitatea de vedere între expertul contabil și biroul local pentru expertize contabile judiciare în privința concluziilor raportului de expertiză contabilă, acesta se va depune la organul care a dispus efectuarea expertizei contabile cu un aviz, în care biroul local va arăta în ce anume puncte și pentru care motiv nu-și însușește opiniile expertului.

În cazul în care expertiza se face de mai mulți experți contabili, iar aceștia nu au ajuns la o concluzie unitară, deși lucrarea a fost efectuată cu respectarea dispozițiilor legale și la un nivel calitativ corespunzător, biroul local va examina opiniile exprimate și va arăta în avizul său punctul de vedere pe care-l socotește just“.

Suplimentul de raport — contraexpertiză

NORME DE DREPT : Decretul 434/1957, art. 17, alin. 4 ; C.p.c., art. 122, 212, alin. 1, 212 ; C.p.c. art. 124, 125

După depunerea raportului de expertiză, pot apare trei situații distincte, soluționate diferit de normele legale :

- Dacă organul care a dispus expertiza o găsește nesatisfăcătoare, va dispune refacerea sau completarea ei, (Decretul 434/57, art. 17. alin. 4).
- Cînd organul de urmărire penală sau instanța de judecată, la cerere sau din oficiu constată, că expertiza nu este completă, dispune efectuarea unui supliment de expertiză. De asemenea, cînd se socotește necesar, se cer expertului lămuriri suplimentare în scris, ori se dispune chemarea lui spre a da explicații verbale asupra raportului de expertiză. În acest caz, ascultarea expertului se face potrivit dispozițiilor privitoare la ascultarea martorilor (C.p.p. art. 124).

- Dacă organul de urmărire penală sau instanța de judecată are îndoieli cu privire la exactitatea concluziilor raportului de expertiză, dispune efectuarea unei noi expertize (C.p.p. art. 125).

Legat de efectuarea „unei noi expertize“ (denumită în practică contraexpertiză) s-a pus în discuție dacă urmează a se numi obligatoriu un număr impar de experți.

Discuția este îndreptățită datorită faptului că atît „dreptul comun“ care reglementează expertizele contabile judiciare — Decretul nr. 434/1957 — cît și cele două coduri de procedură, nu dau răspunsuri precise la această întrebare. Astfel Codul de procedură civilă se limitează a stabili : „Dacă instanța nu este lămurită prin expertiza făcută, poate dispune întregirea expertizei sau o nouă expertiză“ (art. 212), fără a preciza cîți experți urmează a efectua noua lucrare. Tot astfel, codul de procedură penală, prin art. 125, stabilește : „Dacă organul de urmărire penală sau instanța de judecată are îndoieli cu privire la exactitatea concluziilor raportului de expertiză, dispune efectuarea unei noi expertize“.

Rezultă așadar, că nu este obligator a se numi un număr impar de experți, în cazul unor noi expertize contabile judiciare. În asemenea situații, nefiind vorba de luarea unei decizii prin majoritate de voturi, numărul experților numiți nu este determinant. Ceea ce este esențial este faptul că, în funcție de natura lucrării, se recomandă să se numească experți specializați în problemele ce urmează a fi soluționate și, în special, de înaltă calificare, ori de cîte ori este vorba de efectuarea unei noi expertize.

Agendă realizată de Al. DETEȘAN și Alexandru LIMPEDE
Consultanți științifici : Petre IONESCU, procuror în Procuratura Generală a R.S.R., Dumitru IORGA, procuror în Procuratura Municipiului București.

AGENDA ECONOMISTULUI

UN MIJLOC DE APĂRARE A ÎNTEGRITĂȚII AVUTULUI OBȘTESC

EXPERTIZA CONTABILĂ-JUDICIARĂ

În activitatea complexă de gestionare a bunurilor materiale și bănești aflate în administrarea organizațiilor socialiste — din cauza încălcării dispozițiilor normative — iau naștere uneori procese de natură penală sau civilă care au o trăsătură comună : caracterul economic al obiectului supus judecății. În soluționarea unor asemenea procese, după criterii și pe bază de probe riguros științifice, organele investite au în vedere și următoarele două principii : apărarea integrității avutului obștesc și stabilirea unei răspunderi materiale care să exprime judicios prejudiciul suferit de organizația socialistă — parte în proces.

Printre cele mai frecvente probe ce se administrează în cazul unor asemenea procese se numără expertiza contabilă judiciară. Și este firesc să fie așa, dacă se ține seama de faptul că toate fenomenele economice se concretizează, în final, în evidențe contabile. Știință de sine stătătoare, contabilitatea și respectiv evidența contabilă, poate fi organizată și deci interpretată, numai de specialiști în această ramură a științelor economice. Ca urmare, aproape în toate cauzele judiciare — și uneori și în cele arbitrale — pentru determinarea prejudiciului pretins într-o anumită acțiune, sau pentru stabilirea existenței, sau inexistenței pagubei în litigii de muncă se recurge la cunoștințele unui specialist în această materie, denumit legiuitor **expert contabil,** *iar actul în care își concretizează constatările și concluziile —* **expertiză contabilă judiciară.**

Cadrul juridic legal ce stă la baza organizării și desfășurării acestei activități îl constituie normele de drept prevăzute în Decretul nr. 434/1957, modificat prin Decretul nr. 321/1958 (republicat în Buletinul oficial nr. 29/1958), precum și cele cuprinse în Codul de procedură civilă și penală.

În cele ce urmează, redăm principiile care rezultă din actele normative arătate și care reglementează activitatea experților contabili (cu precizarea la fiecare capitol în parte a textelor legale).

Numirea experților

NORME DE DREPT : Decretul 434/1957 ; art. 4 lit. a și b, art. 9 ; C.p.p. : art. 116, art. 118, alin. 2.

Funcționînd în baza unei legi speciale, numirea experților contabili urmează o cale aparte.

Spre deosebire de toate celelalte genuri de expertize, experții contabili nu pot fi numiți de către organele de cercetare penală sau de instanțele de judecată decît dintre cei recomandați de birourile locale de expertize contabile judiciare.

Art. 4 lit. a din Decretul nr. 434/1957 prevede că birourile locale pentru expertize contabile judiciare „țin evidența experților contabili și recomandă organelor care au dispus efectuarea expertizei contabile un număr de experți, în vederea însărcinării unuia dintre ei pentru efectuarea expertizei contabile judiciare“.

Așadar, textul din Decret nu prevede cîți anume experți trebuie recomandați de biroul local. Numărul acestora este în funcție și de faptul dacă expertiza urmează a fi efectuată de unul sau mai mulți experți. Cert este însă că numărul celor recomandați trebuie să fie astfel încît să dea posibilitatea organului care dispune numirea să aleagă „dintre experții contabili recomandați de către biroul local...“ (art. 9 din Decretul 434/1957).

O problemă care prezintă într-adevăr o importanță mare și care, în ultimă instanță, hotărăște calitatea lucrării este aceea a calificării expertului în raport cu problemele care urmează a fi supuse expertizării. De aceea, este indicat ca organele care dispun efectuarea expertizei contabile să precizeze biroului local natura cauzei, respectiv a problemelor la care trebuie să răspundă expertul. De asemenea, potrivit circularei Biroului central pentru expertize contabile, judiciare nr. 211464/1958 „alegerea experților contabili în vederea recomandărilor către organele în drept se face în funcție de specializarea lor în problemele care se cer a fi expertizate și de necesitățile de asigurare a efectuării în termen a expertizelor contabile judiciare“.

Un ultim aspect, de care dorim să ne ocupăm, legat de numirea experților contabili, este aceia privind operativitatea care se impune în acest domeniu. Este bine știut că expertizele contabile judiciare se administrează, de regulă, în dosare privind avutul obștesc sau în acelea care au ca obiect litigii de muncă, ambele categorii impun o soluționare în termen cît mai

scurt. De aceea, prin Instrucţiunile comune ale Ministerului Afacerilor Interne, Justiţiei, Finanţelor, Procuraturii Generale şi a Arbitrajului Central de Stat, cu nr. 200847/1959, se prevede că recomandarea şi confirmarea „se vor face prin mijloacele cele mai urgente de comunicare (telefon, telegraf, curier), astfel încît în termen de cel mult 24 ore de la data ordonanţei sau încheierii prin care s-a dispus efectuarea expertizei contabile judiciare, expertul contabil să fie încunoştiinţat de sarcina ce i s-a încredinţat. Corespondenţa prin poştă va fi folosită numai cînd condiţiile locale permit ca — pe această cale — să se realizeze aceeaşi operativitate. Comunicările telefonice vor fi întotdeauna confirmate ulterior în scris.

Expertul recomandat de parte

NORME DE DREPT: Decretul 434/1957, art. 11, C.P.p., art. 118, alin. 3 şi art. 120, alin. 3:

Pînă la intrarea în vigoare a Decretului nr. 434/1957, Codul de procedură penală prevedea dreptul părţilor ca pe lîngă expertul numit de instanţa de judecată, la efectuarea lucrării „să asiste" şi un consilier al părţii (sau al părţilor). Odată cu intrarea în vigoare a Decretului amintit, cu privire la expertizele contabile judiciare s-a introdus, prin art. 11, o nouă instituţie: expertul contabil recomandat de parte, şi care, implicit a înlăturat pe aceea a consilierilor tehnici.

Ulterior, textul din Codul de procedură penală care reglementa asistenţa experţilor de către consilieri a fost abrogat. Actualul Cod, la art. 118, alin. 3, prevede: „Fiecare dintre părţi are dreptul să ceară ca un expert contabil recomandat de ea să participe la efectuarea expertizei".

Aşadar, instituţia consilierilor care asistau pe experţi este abrogată din Codul de procedură penală de ani de zile, iar în Codul de procedură civilă despre „consilieri tehnici" nu întîlnim nici un cuvînt. Cu toate acestea, reprezentanţii părţilor continuă să ceară, cu insistenţă, ori de cîte ori solicită proba cu expertiză contabilă judiciară, admiterea şi a unui „consilier tehnic". Eroarea merge şi mai departe. De regulă, instanţele de judecată iau act şi încuviinţează „consilieri tehnici". Astfel, recent în dosarul nr. 4861/1970 al judecătoriei sectorului 6 — municipiul Bucureşti, prin încheierea de admitere a probelor se prevede dreptul părţilor de a nominaliza cîte un consilier tehnic pentru a asista pe expertul numit oficial.

Dacă în speţă, ar fi vorba numai de schimbarea unei denumiri, cu alta, considerentele expuse mai sus nu şi-ar găsi justificarea. Dar problema are unele implicaţii de fond. Astfel, bunăoară, dacă drept consilier tehnic putea fi recomandat orice specialist (sau nespecialist) într-un anumit domeniu, expert recomandat de parte nu poate fi încuviinţat decît o persoană care are această calitate oficială, în cazul nostru, trebuie să figureze pe listele birourilor locale, respectiv să aibă calitatea de expert contabil.

Şi sub aspectul modului în care îşi desfăşoară activitatea există, deosebiri esenţiale. Dacă consilierul se rezuma să asiste pe expert, în cazul expertului recomandat de parte, acesta este obligat să participe efectiv la realizarea lucrării şi să semneze: cu răspunderea ce decurge din acest fapt — raportul de expertiză.

În sfîrşit, şi sub raportul drepturilor şi obligaţiilor sînt deosebiri esenţiale de care ne vom ocupa mai jos.

Legat de încuviinţarea să participe la efectuarea expertizelor, a experţilor recomandaţi de parte, în practică s-au ridicat mai multe probleme.

O primă problemă care se pune: încuviinţarea participării expertului contabil recomandat de parte este facultativă pentru organul care dispune proba? Răspunsul dat a fost diferit. Unele organe de cercetare, în special, au refuzat asemenea cereri formulate de învinuiţi. Din textul art. 11 din Decret, coroborat cu art. 118 şi 120 din Codul de procedură penală rezultă că acest drept al părţilor, în principiu, nu poate fi restrîns de organele care dispun efectuarea expertizelor contabile judiciare. Restrîngerea acestui drept poate fi făcută numai în situaţii deosebite, şi motivat.

Acest caracter rezultă în mod deosebit din alin. 3 al art. 120 C.p.p. care prevede obligaţia organelor care dispun această probă să încunoştiinţeze părţile asupra dreptului pe care îl au de a cere numirea „a cîte unui expert recomandat de fiecare dintre ele, care să participe la efectuarea expertizei".

În practică, s-a pus problema dacă expertul recomandat, de parte, trebuie să facă obligatoriu parte din biroul local judeţean competent a recomanda expertul contabil oficial sau poate avea domiciliu în alt oraş. După părerea noastră, deoarece expertul contabil este recomandat la alegerea părţilor, aceştia pot să-şi îndrepte preferinţele asupra oricărui expert contabil, din orice birou local ar face parte. Esenţial este ca persoana recomandată să aibă calitatea de expert contabil, împrejurare care se dovedeşte cu carnetul eliberat de Ministerul Finanţelor şi ca numirea sa să nu dăuneze operativităţii. A răspunde negativ ar însemna să se îngrădească dreptul părţii de a cere numirea expertului contabil recomandat de ea. Opinii similare sînt exprimate şi în alte lucrări de specialitate.

O altă problemă pusă deseori în discuţie este aceea a drepturilor şi obligaţiilor pe care le are expertul recomandat de parte. Recent, în dosarul nr. 4861/1970, al judecătoriei sectorului 6 — municipiul Bucureşti, deşi, aşa cum am arătat mai sus, s-a admis „consilier tehnic" (respectiv, expert recomandat de parte) instanţa de judecată a dispus refacerea raportului pe considerentul că raportul a fost întocmit şi semnat în comun de expertul numit din oficiu şi de cel recomandat de parte. Soluţia contravine Circularei nr. 211464/1958 a Biroului central pentru expertize contabile judiciare care, la paragraful 34 prevede: „Experţii contabili numiţi la cererea părţilor au aceleaşi drepturi şi obligaţii ca şi experţii contabili numiţi în urma recomandării din partea biroului local pentru expertize contabile judiciare". Şi este firesc să fie aşa. De vreme ce, potrivit procedurii penale, expertul recomandat de parte „participă la efectuarea expertizei" (art. 118, alin. 3) şi nu asistă pe expertul numit din oficiu, este normal ca el să aibă aceleaşi drepturi şi obligaţii. Dar drepturile legale ale expertului recomandat de parte, cu cele ale expertului numit din oficiu, nu rezultă numai din textele invocate mai sus. Ele rezidă din însăşi calitatea lui de expert contabil. Cu alte cuvinte, el este obligat să acţioneze nu ca un apărător al părţii care l-a recomandat, ci trebuie să-şi exercite mandatul primit cu toată principialitatea, să nu aibă ca preocupare centrală decît interpretarea ştiinţifică, obiectivă, a actelor contabile şi a fenomenelor supuse expertizării. De asemenea, el are obligaţia, aşa cum am mai arătat, să participe efectiv la desfăşurarea lucrărilor de expertizare. Evident, în mod simetric, el are dreptul să semneze raportul, să formuleze opinii proprii, a căror exactitate trebuie să fie analizate de biroul local (aşa cum vom vedea la un punct viitor), şi care au aceeaşi valoare probatorie ca şi opiniile expertului contabil numit din oficiu. În practică, nu rare au fost cazurile în care opiniile expertului contabil recomandat de parte, în opoziţie cu cele ale expertului numit din oficiu, au fost însuşite de biroul local şi de instanţa de judecată, constituind temeiul probator în darea soluţiilor.

Incompatibilitatea — abţinere

NORME DE DREPT: C.p.c., art. 24, art. 27, art. 204; C.p.p. art. 25, art. 48, art. 50, art. 51, art. 54; Decretul 434/1957, art. 93.

Sediul materiei îl constituie, aşa cum rezultă din normele de drept menţionate, Codul de procedură civilă şi penală. Decretul 434/1957, la art. 13, se rezumă să menţioneze: "Organul în drept a dispune efectuarea expertizei se pronunţă asupra recuzării experţilor contabili în conformitate cu normele prevăzute în codurile de procedură civilă şi procedură penală".

(respectiv concluziile trase din aceste lucrări).

Pentru fiecare constatare (respectiv concluzie) se va preciza:

— partea din materialul documentar pe care se sprijină (cu amănuntele necesare pentru ca documentele să poată fi identificate şi găsite cu uşurinţă de organul care foloseşte expertiza);

— dispoziţiile normative (legi, decrete, hotărîri sau dispoziţii ale Consiliului de Miniştri, instrucţiuni etc.), în lumina cărora a fost făcută constatarea cu indicaţia textelor corespunzătoare.

Examinarea se face în raport de materialul documentar şi dispoziţiile normative de care au ţinut seama organele care au stabilit anterior prejudiciul.

Cînd experţii contabili nu împărtăşesc punctul de vedere al acestor organe, vor preciza căror împrejurări se datoreşte deosebirea de opinii, făcînd trimiteri — în dezvoltările corespunzătoare la documentaţia pe care se sprijină şi la dispoziţiile normative. Se va proceda astfel, în legătură cu fiecare din punctele raportului de expertiză contabilă judiciară, asupra cărora constatările sau opiniile experţilor contabili diferă de acelea ale organelor care au constatat anterior prejudiciul sau de ale expertizelor anterioare.

În ce priveşte documentele (folosite în constatările anterioare ca şi în concluziile trase de experţi), se va arăta — în cazul în care se pune în discuţie forma sau conţinutul lor — opinia expertului contabil asupra fiecăruia dintre aceste aspecte. Fiecare constatare din raportul de expertiză contabilă judiciară trebuie să fie în aşa fel redactată încît, din coroborarea cu actele anterioare prin care s-a constatat prejudiciul, să se poată trage cu uşurinţă concluzii — conform cu faptele şi cu dispoziţiile normative aplicabile — în legătură cu stabilirea prejudiciului (cuantumul total, diminuări, majorări, repartizare pe persoane vinovate etc.).

În cazul cînd — după întocmirea lucrărilor care au stabilit iniţial prejudiciul — au fost puse la dispoziţia expertului contabil noi documente ori s-au adus dispoziţiilor normative modificări, de natură a înrîuri concluziile, raportul de expertiză contabilă va pune în lumină şi aceste aspecte;

Nu se vor face aprecieri asupra calităţii proceselor verbale de revizie;

Susţinerile nesprijinite pe material documentar vor fi evitate.

La Cap. III intitulat „Concluzii" expertul contabil va înscrie:

— răspunsul la fiecare din întrebările puse. Răspunsurile vor fi date în ordinea în care au fost puse întrebările;

— părerea expertului contabil asupra obiectului expertizei contabile judiciare. La acest punct, expertul contabil va arăta dacă întrebările puse le consideră ca suficiente pentru clarificarea integrală a obiectului expertizei contabile judiciare, dacă consideră eventual ca necesară extinderea obiectului expertizei contabile judiciare sau efectuarea unor expertize tehnice sau grafice pentru lămurirea unor aspecte ale cauzei respective, dacă eventual consideră necesară extinderea cercetărilor de către organele competente în vederea lămuririi unor aspecte noi sau a unor probleme ce nu pot fi clarificate decît prin anchetă etc.;

— expertiza contabilă judiciară va preciza cuantumul prejudiciului stabilit. În cazul în care sînt trase la răspundere mai multe persoane, raportul va conţine datele necesare pentru ca organul care a dispus efectuarea expertizei să poată stabili proporţia în care urmează să răspundă de prejudiciu fiecare din ele.

În cazul cînd după efectuarea expertizei contabile judiciare apar probleme în legătură cu care expertul contabil este de părere că ar fi bine să reţină atenţia organului judiciar, problemele respective vor fi arătate, de asemenea, în această parte a raportului de expertiză contabilă judiciară.

Expertul contabil trebuie să semneze fiecare filă a anexelor.

Raportul de expertiză contabilă (inclusiv anexele) se întocmeşte în două exemplare. Dacă organul beneficiar dispune altfel, raportul de expertiză contabilă se întocmeşte într-un număr de exemplare a căror destinaţie este stabilită în mod expres de organul care a dispus efectuarea expertizei contabile. Toate exemplarele raportului de expertiză contabilă se depun la biroul local pentru verificare şi avizare.

Se interzice experţilor contabili şi birourilor locale să elibereze direct copii de pe raportul de expertiză contabilă organizaţiilor socialiste prejudiciate.

Toate exemplarele raportului de expertiză contabilă, vor fi semnate pe fiecare filă de expertul contabil.

Cum bine se ştie, unele cauze prezintă aspecte complexe pentru soluţionarea cărora este necesar atît aportul unui expert contabil, cît şi al unui expert tehnic. Problema care se pune: se va redacta un singur raport sau fiecare expert va depune cîte un raport separat?

La această întrebare nu dă răspuns nici procedura civilă şi nici aceea penală. De aceea, recurgem din nou la Instrucţiunile comune cu nr. 200847/1959 care, cu privire la această problemă, la pct. 6, prevăd: „În cazul cînd se efectuează concomitent expertize tehnice şi expertize contabile, se vor întocmi rapoarte separate, fiecare expert răspunzînd de exactitatea datelor trecute în raportul său.

Experţii vor conlucra în timpul efectuării expertizelor folosind reciproc datele asupra cărora sînt de acord.

Organele ce dispun efectuarea expertizelor vor lua toate măsurile necesare asigurării conlucrării între experţi în vederea clarificării tuturor obiectivelor şi a respectării termenelor fixate pentru depunerea rapoartelor de expertiză".

Subliniem că ne declarăm cu totul de acord cu soluţia de mai sus. Din experienţa pe care o avem — ca experţi contabili şi jurişti — putem afirma că ea este de natură să contribuie la operativitatea efectuării lucrării şi — ceea ce este şi mai important — la temeinicia lor. Practica a dovedit că în toate cazurile în care s-a dispus „expertiza tehnico-contabilă", experţii numiţi au trebuit — substituindu-se în atribuţiile altor organe — să separe întrebările la care trebuie să răspundă expertul tehnic, de cele care cad în competenţa expertului contabil. Dificultăţile nu se opresc însă aici. Experţii tehnici avînd a răspunde la întrebări precise de ordin tehnic, refuză, în general, să participe şi nu-şi ia răspunderea — pe bună dreptate — a unor concluzii prin care se stabileşte nivelul prejudiciului produs într-o gestiune, răspunderea materială, pe persoane, cote etc. activitate care nu se înscrie în sfera lor profesională şi de care, de multe ori, nu au cunoştinţele necesare. Or, expertul tehnic întocmind un raport separat, răspunsurile date unor întrebări de factură tehnică sînt preluate de expertul contabil, evident, în măsura în care intră în ansamblul obiectivelor la care are a răspunde, contribuind astfel la o judicioasă fundamentare a raportului corolar, de finalitate, care este cel contabil judiciar. Aşa fiind, este recomandabil ca organele care dispun efectuarea de expertize tehnice şi expertize contabile judiciare să stabilească, în mod detaliat şi precis formulat, la ce întrebări este ţinut să răspundă expertul tehnic şi la care anume întrebări trebuie să răspundă cel contabil.

Controlul metodologic — opinii separate

NORME DE DREPT: Decretul 434/1957, art. 17; C.p.c. Art. 210; C.p.c. Art. 122

Cu privire la controlul metodologic Decretul 434/1957, la art. 17 prevede următoarele: „Orice raport de expertiză contabilă judiciară se examinează în cadrul biroului local de expertize contabile judiciare, din punct de vedere al calităţii expertizei, precum şi dacă expertul contabil a respectat dispoziţiile legale privind efectuarea expertizei. În cazul în care raportul îndeplineşte condiţiile cerute, şeful biroului de expertize contabile judiciare va depune de îndată, la organul care a dispus efectuarea expertizei contabile judiciare, raportul cu avizul său".

LA C.S. HUNEDOARA

UTILIZAREA CALCULATORULUI ELECTRONIC ÎN DOMENIUL DESFACERII PRODUSELOR ŞI FINANCIAR

DUPĂ CUM SE ŞTIE, prelucrarea manuală a datelor evidenţei contabile determină cunoaşterea cu întîrziere a lipsurilor existente în activitatea economico-financiară a întreprinderii, ceea ce face ca munca de conducere să nu aibă în unele cazuri eficienţă necesară. La combinatul nostru, de pildă, situaţia gestiunii economice se prezintă cu o întîrziere pînă la 30 de zile; atunci cînd se întocmeşte darea de seamă contabilă. Evident, în asemenea situaţie utilitatea informaţiilor pentru luarea deciziilor este practic inoperantă. Concomitent, evidenţa manuală necesită un volum mare de muncă. Volumul total al datelor care necesită prelucrarea manuală se ridică la circa 95 000 lunar, referindu-se la aproximativ 9 000 de documente.

Datorită importanţei deosebite pe care o prezintă îndeplinirea planului producţiei marfă vîndută şi încasată, a planului de beneficii, a ratei rentabilităţii, realizării acumulărilor băneşti necesare bugetului de stat, indicatori care reflectă în bună măsură nivelul activităţii economico-financiare a întreprinderii, la C. S. Hunedoara a început prelucrarea datelor evidenţei contabile a indicatorilor amintiţi cu ajutorul calculatorului electronic „Elliott-803-B".

UN COLECTIV, format din personalul de specialitate al sectorului financiar-contabil şi al calculatorului electronic, **a analizat documentele informaţionale primare, furnizoare de date şi metodologia contabilă de prelucrare a lor. Analiza efectuată a reliefat necesitatea rezolvării următoarelor probleme : a) sistematizarea documentelor şi a circulaţiei lor ; b) stabilirea datelor de colectat ; c) modul de codificare a datelor** (în cazul nostru : beneficiari şi grupe de produse) ; **d) stabilirea metodologiei de prelucrare a datelor pe calculatorul electronic ; e) forma situaţiilor — rezultatele de obţinut de la calculator şi conţinutul lor ; f) organizarea aplicării practice.**

a) La sistematizarea documentelor şi a circulaţiei lor s-au folosit ca surse de informaţii: factura, documentele de bancă şi documentele adiţionale. Documentele şi circulaţia lor în noua metodă sînt indicate în figura nr. 1.

b) Faza următoare a constituit-o **stabilirea datelor de colectat. Din documentele primare** menţionate se colectează, în funcţie de specific, o serie de date. Din facturile emise : data ; numărul facturii; codul clientului ; iar pentru fiecare poziţie din factură : codul grupei de produse; cantitatea ; valoarea de vînzare ; cheltuieli. De asemenea, pentru anulări de facturi se extrag : data ; numărul facturii şi codul clientului. Din **documentele de bancă**, pentru încasări integrale se colectează : data, numărul facturii şi codul clientului, iar pentru încasări (lichidări) parţiale : data ; numărul facturii ; codul clientului. Pentru fiecare poziţie din document : codul grupei de produse ; cantitatea refuzată ; valoarea refuzată şi cheltuieli refuzate. Datele din **documentele adiţionale** ca, de exemplu : codificări eronate; erori de cantitate sau valoare, lichidarea soldului clienţilor etc. sînt culese, în funcţie de felul operaţiunii de efectuat, după unul din modelele arătate.

c) **Modul de codificare a datelor** a constituit cea de-a treia fază. Pentru prelucrarea automată a fost necesar să se introducă un sistem de codificare al clienţilor şi respectiv al grupelor de produse. Pentru codificarea clienţilor a fost adoptat sistemul utilizat la urmărirea disciplinei contractuale pe calculatorul electronic, care constă din coduri numerice formate din 5 cifre împărţite în 3 grupe.

Codificarea grupelor de produse a fost preluată de la codurile utilizate în cadrul evidenţei contabile şi a calculaţiei preţului de cost al produselor şi semifabricatelor. Aceste coduri sînt numerice, formate din 6 cifre, împărţite în trei grupe.

d) Ulterior s-a trecut la **stabilirea metodologiei de prelucrare a datelor pe calculatorul electronic.** Prelucrarea datelor pe calculatorul electronic se realizează astfel : se deschide o „evidenţă pe grupe de produse" ale căror coduri sînt aşezate în ordine crescătoare, cu următoarele coloane : codul grupei de produse ; preţ plan unitar ; facturi emise ; facturi încasate şi abateri. Pentru fiecare coloană de la facturi emise, încasate şi abateri, se deschid cîte 3 subcoloane care cuprind : valoarea de vînzare ; valoare planificată şi cantitatea. De asemenea, tot pentru aceste 3 coloane, pe total se evidenţiază cheltuielile în contul clienţilor. Apoi, se deschide „un fişier" de clienţi în ordinea crescătoare a codurilor acestora, fiecare fişe conţinînd codul clientului şi facturile care-l privesc, dispuse în ordinea crescătoare. Datele din factură care se evidenţiază în fişele clienţilor sînt :

a) **Pentru facturile emise :** numărul facturii ; data emiterii ; cheltuieli în contul clientului ; codul grupei de produse, iar pentru fiecare poziţie din factură : preţul plan unitar ; valoarea de vînzare şi valoarea plan.

b) **Pentru facturile încasate integral,** la datele de la punctul a, se adaugă data încasării.

c) **Pentru facturile încasate parţial,** la datele de la punctul a, se adaugă : data încasării, cheltuieli achitate, iar pentru fiecare poziţie din factură cu suma achitată — valoare de vînzare şi valoare plan. Iniţial, acest fişier cuprinde soldul clienţilor.

ATÎT EVIDENŢA pe grupe de produse, cît şi fişierul clienţilor, pe care în continuare le vom numi Fişierul A şi, respectiv, Fişierul B, sînt păstrate în memoria periferică (film magnetic) a calculatorului. Actualizarea celor două fişiere descrise se face concomitent, pe categorii de documente, prin operare în Fişierul A, la codul şi coloanele corespunzătoare şi înregistrînd informaţiile noi în fişa clientului în cauză, în Fişierul B.

Documentele conţinînd erori depistabile prin program nu sînt operate în nici unul din cele două fişiere şi la ieşirea din calculator se indică pentru fiecare din aceste documente următoarele : categoria documentului ; natura erorii ; numărul documentului ; codul clientului. Redăm cîteva erori depistabile : facturi emise dublu ; cod grupă produse necuprins în fişierul A ; document de bancă, fără factură inclusă în fişa clientului ; încasări integrale duble ; neconcordanţe de codificare între factură şi documentele ulterioare ; neconcordanţe valorice între factură şi documente ulterioare.

Datele din fişierul A conţin numai operaţiunile privind o lună calendaristică, acest fişier fiind reiniţializat la începutul fiecărei luni. Tot la începutul fiecărei luni, se exclud din fişierul B toate facturile lichidate.

e) **Pasul următor l-a constituit stabilirea formei situaţiilor, rezultatele de obţinut de la calculator şi conţinutul lor.** Din analizele efectuate s-a ajuns la concluzia că sînt necesare a se obţine următoarele :

1. **Situaţia facturilor emise.** În această situaţie sînt cuprinse facturile emise asupra clienţilor şi care au fost depuse la bancă spre încasare, în scopul cunoaşterii producţiei marfă livrate şi a beneficiului planificat, aferent produselor livrate.

2. **Situaţia facturilor încasate.** Facturile încasate prin bancă sînt cuprinse în această situaţie care, de fapt, reflectă producţia marfă vîndută şi încasată, precum şi beneficiul planificat aferent acestora.

3. **Situaţia încasării facturilor** serveşte la cunoaşterea facturilor emise, a celor încasate şi a facturilor nelichidate, pe fiecare client şi factură în parte, dînd posibilitatea impulsionării încasării producţiei marfă livrate clienţilor. S-a prevăzut, de asemenea ca, după necesitate, să se poată extrage numai datele care privesc soldul clienţilor, precum şi fişa unuia sau mai multor clienţi indicaţi. Periodicitatea extragerii situaţiilor de la punctele 1 şi 2 este semidecadală, iar situaţia 3-a, lunară. Se menţionează că situaţiile de mai sus se pot extrage şi decodificate.

f) O dată terminate aceste operaţii, s-a trecut la **organizarea aplicării efective a evidenţei livrării şi încasării producţiei de marfă şi a urmăririi beneficiilor cu ajutorul claculatorului electronic „ELLIOTT— 803 — B", care a necesitat :**

1. — **Înfiinţarea în cadrul sectorului contabil-financiar, a unui punct de pregătire a datelor (PPD).** Puncutul de pregătire a datelor a fost dotat cu un telex pentru prepararea benzilor de date şi citirea în clar a benzilor cu rezultate. În cadrul lui s-a numit şi instruit un colectiv de muncă. Verificatorul operator, din partea calculatorului electronic, verifică respectarea convenţiilor de transpunere pe bandă perforată a datelor şi indică modul de corectare a eventualelor erori. De asemenea, el efectuează prelucrarea efectivă la calculator şi colaborează cu biroul realizări din cadrul sectorului contabil-financiar la interpretarea corectă a indicaţiilor de eroare furnizate de calculator. De asemenea, personalul existent la biroul realizări lucrează prin rotaţie pentru transpunerea pe bandă a datelor.

2. **Stabilirea metodologiei de lucru :**

a) **Biroul plan financiar** transmite, trimestrial, la P.P.D. lista codurilor grupelor de produse şi semifabricate destinate livrării, cu preţurile unitare planificate corespunzătoare acestora.

b) **Biroul realizări,** la primirea facturilor emise asupra clienţilor de la serviciul desfaceri, a documentelor de bancă privind diversele operaţiuni cu clienţii, procedează la codificarea clienţilor şi sortarea documentelor după natura operaţiunilor şi le predă la P.P.D.

c) **P.P.D. —** după primirea documentelor, menţionate la punctele a şi b, verifică codificarea produselor, semifabricatelor şi clienţilor, le transpune pe bandă perforată (conform sortării efectuate la biroul de realizări), verifică aceste benzi şi face eventualele corectări. Benzile sînt transmise la calculatorul electronic. Primind de la calculatorul electronic a benzilor de rezultate, P.P.D. le transpune în clar şi difuzează situaţiile obţinute organelor interesate.

d) **Calculatorul electronic.** La calculator ajung benzile cu date, sortate pe categorii de operaţiuni. Aceste date sînt prelucrate cu un sistem de programe denumit „H.A.U.B", format din 12 programe distincte. Acest sistem de programe prelucrează datele şi extrage rezultatele în modul arătat. Dat fiind că memoria periferică este secvenţială, timpul de lucru variază în funcţie de volumul fişierelor deschise şi mărimea lotului de date de prelucrat într-o tranşă. În cazul unor loturi de mărimi convenabile timpul mediu de operare pentru un document este de 14 secunde.

PRIN PRELUCRAREA automatizată a datelor evidenţei contabile privind producţia marfă vîndută şi încasată şi a planului de beneficii cu ajutorul calculatorului electronic am urmărit să realizăm, pe de o parte, creşterea operativităţii în informarea organelor de conducere, iar pe de altă parte, şi aceasta este problema de fond, stabilirea operativă a cauzelor abaterii realizărilor faţă de plan cu multitudinea de factori care influenţează aceşti indicatori. Scopul final este ca planul de producţie marfă să fie realizat în cantităţile sortimentale şi calităţile prevăzute în contractele economice încheiate cu beneficiarii interni şi externi ; acestea să se desfăşoare ritmic ; livrările să se facă la termenele contractuale ; facturarea producţiei marfă livrată, să se efectueze zilnic integral ; să se urmărească încasarea la timp a producţiei livrate ; structura pe tipo-dimensiuni şi calităţi a laminatelor să asigure realizarea preţurilor de vînzare medii, planificate pe grupe de metal.

Volumul beneficiilor realizate prezintă, deocamdată, numai un element planificat, deoarece nu se cunoaşte preţul de cost efectiv. Beneficiul pe care îl dă ca realizat calculatorul rezultă din cantităţile de produse pe sortimente vîndute şi încasate, evaluate la preţuri de vînzare efective şi la preţuri de cost planificate. Pentru ca acest indicator să corespundă cu cel de bilanţ este necesar să se adauge la el economiile realizate la preţ de cost sau să se scadă eventualele depăşiri ale preţului de cost aferente producţiei marfă vîndute şi încasate.

Lucrarea se află în stadiul experimental de folosire. În continuare, urmează să se stabilească metodologia de comparare analitică a realizărilor privind producţia marfă vîndută şi încasată şi beneficiile, cu datele de plan financiar, în scopul fundamentării politicii de conducere financiară. Urmărirea operativă a cauzelor abaterilor faţă de plan la indicatorii producţia marfă vîndută şi încasată şi beneficii dă posibilitatea conducerii şi colectivelor de muncă din întreprindere de a interveni la timp pentru mobilizarea tuturor rezervelor, în vederea îndeplinirii şi depăşirii lor.

R. PĂŢAN
economist

I. SUNDA
contabil

C. CHIRICĂ
fizician

O. SUCIU
fizician

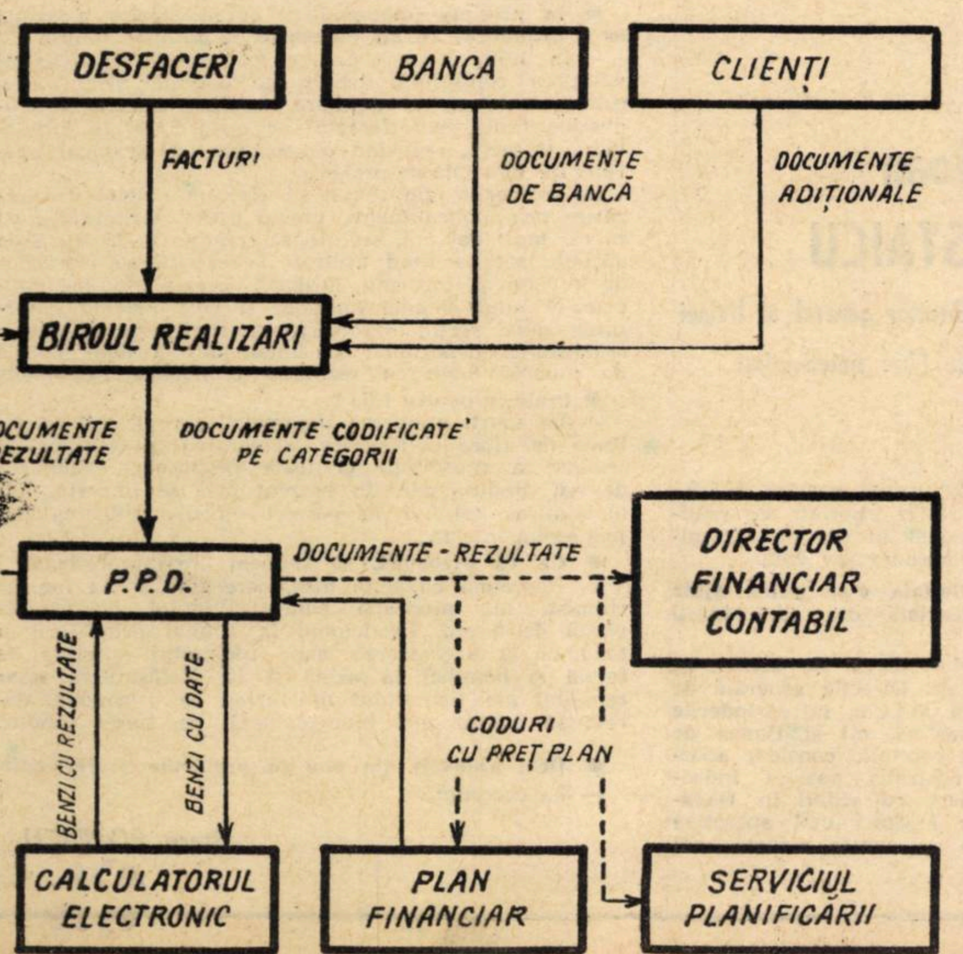

Stimate tovarăşe redactor,

*DORIM în primul rînd să ne exprimăm satisfacţia pentru atenţia pe care revista „Viaţa economică" a acordat-o în anul trecut *) problemelor cabinetelor de organizare, pentru relaţiile ce s-au stabilit în ultimul an între noi, fructuoase pentru ambele părţi. Pe aceste rezultate ne bazăm revenind acum cu rugămintea de a face cunoscute, prin coloanele revistei, unele din preocupările actuale ale cabinetului nostru.*

Întrucît o consfătuire a salariaţilor cabinetelor de organizare, propusă de noi şi alţi colegi, nu a putut avea loc, solicităm acordarea spaţiului în paginile revistei „Viaţa economică" pentru continuarea dialogului pe probleme privind organizarea şi funcţionarea cabinetelor, dialog pe care dv. l-aţi iniţiat şi susţinut cu perseverenţă şi cu mult folos.

Sîntem interesaţi să aflăm şi punctele de vedere ale colegilor noştri în legătură cu aplicarea H.C.M. 1324/1970 şi dv. ne puteţi ajuta în această direcţie.

Dorim să vă întîlnim cît mai curînd la Cluj, unde v-am putea prezenta realizările cabinetului nostru din ultimele luni.

Cu deosebită stimă,

Traian PINTEA
Andrei BOER

Cluj, 25 februarie 1971

*) Vezi „Viaţa economică" nr. 13, 29 şi 45 din 1970.

CABINETUL DE ORGANIZARE: UN VERITABIL REALIZATOR

PUBLICÎND în acest număr articolul „*Cabinetul de organizare: un veritabil realizator*", al tovarăşilor TRAIAN PINTEA şi ANDREI BOER, dăm curs rugăminţii formulate de colaboratorii noştri. Totodată revista noastră îşi exprimă dorinţa de-a împărtăşi şi experienţa şi sugestiile altor cabinete de organizare din ţară, pentru a contribui, la transformarea acestui gen de servicii într-o adevărată resursă de creştere economică.

APARIŢIA H.C.M. 1324 din septembrie 1970 a creat noi condiţii pentru valorificarea potenţialului ştiinţific existent în judeţ de către cabinetul nostru, prin efectuarea de studii de organizare. De la apariţia acestei reglementări, cabinetul nostru a încheiat 10 contracte cu o valoare medie de 50 000 lei pe contract. O parte din studiile contractate au fost încheiate, predate, acceptate şi onorate de către beneficiari, efectuîndu-se şi plata colaboratorilor care au concurat la întocmirea studiilor.

Ţinînd cont de caracterul experimental şi de pionierat al acestei activităţi în munca cabinetelor de organizare, vom încerca să prezentăm unele aspecte din activitatea noastră, invitînd totodată şi celelalte cabinete să împărtăşească din experienţa acumulată, în vederea generalizării celor mai eficiente metode folosite.

● Cererea

LA BAZA tratativelor noastre cu întreprinderile în vederea încheierii de contracte a stat o listă cuprinzînd 33 teme de organizare, stabilite în urma unei anchete întreprinse în judeţ în luna februarie 1970.

Un ajutor preţios am primit la începutul acestui an, din partea secretariatului Comitetului judeţean de partid, care ne-a indicat problemele, direcţiile, formele şi metodele care vor trebui folosite în activitatea noastră de viitor, în funcţie de obiectivele şi sarcinile ce revin unităţilor economice din judeţ.

O parte din teme le-am obţinut prin intermediul Comisiei economice a Comitetului judeţean al P.C.R., care a popularizat în rîndul conducătorilor de întreprinderi apariţia H.C.M. 1324, şi a îndrumat conducătorii de întreprindere către cabinet în vederea rezolvării unor probleme.

S-au obţinut teme şi în urma unor discuţii purtate de către salariaţii cabinetului cu conducătorii de întreprindere şi personalul serviciilor de organizare.

În urma acestor acţiuni au fost înregistrate pînă la mijlocul lunii februarie un număr de 21 teme cerute prin adresă în vederea încheierii de contracte. Majoritatea temelor sînt din domeniul organizării sistemelor informaţionale (9), legate de întocmirea unor lucrări de analiză şi programare pentru raţionalizarea lucrărilor de evidenţă şi exploatare a utilajului pentru mecanizarea lucrărilor de birou şi a utilajului de calcul. Un număr mare de teme (8) se referă la diverse probleme din domeniul organizării producţiei, două dintre ele solicitînd lucrări de optimizare. Restul de patru teme tratează probleme diverse ale întreprinderilor.

● Oferta

PENTRU REZOLVAREA acestei tematici am analizat situaţia ofertei, respectiv a cadrelor capabile şi dispuse să colaboreze. În recrutarea colaboratorilor ne-am îndreptat atenţia în primul rînd spre specialiştii care şi-au adus contribuţia la activitatea cabinetului în primii doi ani de activitate, obţinînd rezultate bune, atît în activitatea de propagare a cunoştinţelor din domeniul organizării, cît şi la întocmirea unor studii.

Pentru unele lucrări am cerut lărgirea colectivelor cu cadre de o mai strictă specializare, care prin contribuţia lor la elaborarea unor capitole ale studiului să poată contribui la creşterea eficienţei şi realizarea studiului cu costuri mai reduse.

Considerăm absolut necesară colaborarea la întocmirea studiilor a unor specialişti salariaţi ai beneficiarului. Prin contribuţia acestora poate fi redusă perioada de documentare privind „situaţia existentă", pot fi evitate unele scăpări sau greşeli privind „situaţia preconizată". Pentru activitate eficientă este necesar ca şi această categorie de colaboratori să se încadreze în regimul de lucru al colectivului cabinetului, ca membri cu drepturi şi îndatoriri egale. Avînd în vedere că la finalizarea studiilor de multe ori este de dorit participarea lucrătorilor din serviciile de organizare ale beneficiarului, considerăm necesară reglementarea problemei în sensul celor propuse de tov. Ştefan Tofan, în nr. 6 din a.c. al „Vieţii economice".

La realizarea celor 10 contracte încheiate pînă în prezent au fost atraşi aproape 100 specialişti, din care 23 sînt salariaţii beneficiarului, care s-au încadrat în colective cu obligaţia de a lucra în afara programului de lucru. La un număr de 4 studii participă direct în calitate de colaboratori membrii comitetului de direcţie, iar alte 4 studii sînt coordonate de aceştia.

● Politica de contractare

ÎN MOMENTUL începerii tratativelor precontractuale cu beneficiarul se pleacă de la ideea că tema cerută prezintă utilitate practică, pe cît posibil cu efect economic estimabil. Pentru a putea răspunde cît mai bine cerinţei, se cere precizarea detaliată a scopului propus de către beneficiar înscris în tema program de lucru, a restricţiilor şi a efectului economic.

O dată ce beneficiarul îşi formulează punctul de vedere, se trece la recrutarea şi selecţionarea specialiştilor necesari pentru abordarea temei. Se stabileşte de comun acord cu aceştia tema program de lucru şi valoarea retribuţiei, se repartizează sarcinile pe fiecare membru al colectivului. Această activitate, precedată de o perioadă de documentare mai lungă sau mai scurtă la beneficiari, constituie baza formulării contractului de către cabinet. Este important ca în momentul încheierii contractului şansele reuşitei să fie cît mai mari.

În formularea contractului şi a anexelor se pleacă de la ideea că beneficiarul trebuie să se bucure de toate avantajele lucrării oferite, deci se prevăd cît mai precis obligaţiile beneficiarului în aplicarea lucrării, oferindu-se asistenţă la experimentarea soluţiilor propuse, chiar înainte de definitivarea studiului propriu-zis. Astfel, se elimină de la început situaţii în care beneficiarul, după ce a acceptat prin proces verbal de predare-

(Continuare în pag. 14)

CADRE ŞI RĂSPUNDERI

Ioan STAICU

director general al Uzinei de fibre sintetice-Iaşi

● După cîte ştiu, aţi studiat „chimia pură". Ce anume v-a determinat să vă „convertiţi" la chimia industrială?

— Într-adevăr, în 1955 am absolvit Facultatea de chimie a Universităţii din Bucureşti, în specialitatea biochimie tehnică. Complexitatea tehnologiilor chimice industriale m-a atras însă spre acest domeniu, "catalizatori" fiind îndemnul şi sprijinul colectivului de muncă de la Uzina chimică-Rîşnov, unde am lucrat din 1957 pînă în 1960. Tot acolo am fost solicitat să mă ocup şi de realizarea unor lucrări de investiţii, fapt ce mi-a adus un plus de cunoştinţe în ce priveşte activitatea practică dintr-o întreprindere industrială.

● Cînd şi unde aţi debutat într-o funcţie de conducere?

— În 1960 am fost transferat la Uzina de fibre sintetice - Săvineşti, ca inginer principal, apoi am lucrat acolo ca diriginte de şantier, şef al secţiei (instalaţiei) de acid cianhidric şi inginer şef de producţie. În 1966 mi s-a încredinţat funcţia de director general al Uzinei de fibre sintetice - Iaşi.

● În domeniul conducerii şi organizării aţi urmat vreun curs de perfecţionare?

— Pînă în prezent nu. Am căutat să suplinesc aceasta printr-un studiu atent al literaturii de specialitate. Aş dori ca acest an să-mi fac ceva timp liber pentru a urma un curs la CEPECA. În 1970 cîţiva şefi de serviciu şi un inginer şef din uzina noastră au participat la un curs de studiul muncii organizat în cadrul CEPECA. Am observat că aceasta i-a făcut mai receptivi faţă de metodele moderne de organizare a muncii, pe care şi le-au însuşit destul de bine şi unele din ele le aplică acum în practică.

● În cadrul noii structuri organizatorice a industriei, cum s-au delimitat atribuţiile uzinei ce o conduceţi?

— U.F.S. - Iaşi face pare din Centrala industrială de fibre chimice - Săvineşti, dar am rămas cu gestiune economică proprie, ocupîndu-ne în continuare cu problemele de aprovizionare, desfacere, import-export şi investiţii, datorită distanţei mari faţă de sediul centralei cît şi a „dimensiunii" uzinei noastre. U.F.S.-Iaşi are un număr de circa 3.300 salariaţi, ce realizează o producţie globală anuală în jur de 1,3 miliarde lei, din care exportăm aproximativ 20%.

● În ce domeniu de activitate v-ar putea ajuta în continuare centrala industrială din care faceţi parte?

— În cel de comerţ exterior. Legat de acesta, aş face o propunere: deoarece atît Direcţia generală de aprovizionare şi desfacere din M.I.Ch., întreprinderile de comerţ exterior, „Romtrans"-ul, cît şi Banca de Comerţ Exterior au sediul în capitală, consider oportună înfiinţarea în cadrul centralei noastre industriale, a unui birou de export, cu sediul în Bucureşti, pentru realizarea unor legături mai operative între centrală şi organismele economice arătate mai sus. De asemenea, consider necesar ca în acele judeţe unde există centrale industriale cu un volum mare de activitate în ce priveşte exportul, să ia fiinţă în cadrul sucursalelor judeţene ale Băncii Naţionale, compartimente care să se ocupe exclusiv de creditarea operaţiilor de comerţ exterior.

● În privinţa îmbunătăţirii organizatorice a uzinei ce o conduceţi, ce aţi întreprins în ultimul timp?

— În 1970 ne-am preocupat totodată de îmbunătăţirea controlului tehnic de calitate al materiei prime, materialelor auxiliare, semifabricatelor şi produselor finite, sub aspectul organizării lui în laboratoare şi secţii, realizînd o economie de personal operativ de 10% faţă de proiect.

De asemenea, am căutat să ridicăm nivelul de pregătire prin policalificare, creînd astfel posibilitatea ca în cel mult doi ani, secţiile să renunţe la lăcătuşii de schimb, aceştia fiind utilizaţi la executarea lucrărilor de revizie şi reparaţii mijlocii. Dintre studiile aplicate în anul trecut, amintesc şi cele privind comasarea unor secţii, raţionalizarea transportului intern, organizarea depozitelor şi îmbunătăţirea unor norme de muncă, toate cu rezultate economice însemnate.

● Proiecte pentru 1971?

— Pe scurt, atingerea parametrilor proiectaţi la fabrica de fibre poliesterice, demararea investiţiilor de triplare a capacităţii la toate produsele, asimilarea de noi produse care în prezent încă se importă, îmbunătăţirea calităţii în paralel cu diversificarea gamei sortimentelor.

● Ce vă preocupă, să spunem „extraprofesional"?

— Împreună cu soţia mea, care este şi ea inginer chimist, mă preocupă educaţia fetiţei noastre în vîrstă de 8 ani. Participînd în timpul primăverii şi toamnei la organizarea unor competiţii sportive de fotbal şi handbal în uzină şi la desfăşurarea unor reuniuni ale tineretului din uzina ce o conduc, doresc să cunosc mai bine oamenii pe care-i conduc.

● Deci ajungeţi din nou la probleme profesionale.

— Da, oarecum...

Stere POPESCU

RESURSELE UMANE — PRINCIPALA AVUȚIE

IN POLITICA economică elaborată de partid de-a lungul perioadei construcției socialiste s-a pus un accent deosebit pe folosirea forței de muncă disponibile în țara noastră. Și aceasta pentru că, în ultimă instanță, cu cît este mai numeroasă populația unei țări cu atît este mai înalt potențialul său uman, posibilitățile sale de dezvoltare economică.

Este știut că diviziunea socială a muncii, care se adîncește permanent, presupune specializarea forței de muncă, împărțirea ei pe diverse ramuri. Disponibilitățile umane reduse pentru dezvoltarea fiecărei ramuri pot reprezenta o limită importantă în calea creșterii lor, după cum arată experiența internațională. Firește, parțial, tehnica modernă și, îndeosebi, automatizarea reprezintă un factor cu acțiune compensatorie. Dar automatizarea însăși presupune o înaltă producție în ramuri cheie ale economiei, solicitatoare, deci, și ele de forță de muncă, plus un volum mare de capital, de fonduri materiale, disponibile numai datorită unei munci anterioare acumulate.

După cum se știe, dimensiunile absolute ale populației (numărul de locuitori. și densitatea populației (locuitori pe kilometru pătrat), reflectă, într-un mod comparabil, resursele umane ale diverselor țări. O astfel de imagine ne oferă tabelul nr. 1 (tabelul nr. 1 și următoarele sînt publicate în pag. 12). România se înscrie în rîndul țărilor cu o populație medie ca densitate (84 locuitori pe kmp) și ca număr absolut (20,4 mil.) în Europa. (Toate datele și calculele se bazează pe statisticile publicate în Anuarul Statistic al R.S.R. pe 1970, Anuarele statistice ale O.N.U. — demografic și general — și Buletinul statistic lunar al O.N.U. colecția 1970).

În cele două decenii postbelice de după terminarea refacerii economiilor naționale, ritmurile de creștere a populației țărilor lumii au fost inegale, lucru ce se reflectă și în modficările de ponderi în totalul mondial sau european. În ce privește România, populația a sporit de la 15,6 la 20,4 mil. din 1950 pînă în 1970, adică într-un ritm de creștere medie anuală de 1,1%.

În privința ritmului ea a fost întrecută în această perioadă de Turcia, Canada, Elveția, Polonia, Olanda, Japonia, avînd același ritm cu Iugoslavia și R.F.G., dar depășind ritmul de creștere a populației din Franța, Finlanda, Norvegia, Grecia, Bulgaria, Cehoslovacia, Danemarca, Portugalia, Italia, Belgia, Suedia, Anglia, Austria și R.D.G. Dacă ritmul de creștere se menține în continuare la același nivel (1,1%), ceea ce se poate considera ca un tempo moderat de sporire, atunci populația României va fi de 22,7 mil. în 1980, de 24 mil. în 1990 și de 29,1 mil. în anul 2000.

Ponderea actuală a populației României în lume este de 0,55%, fiind mai mică decît cea din 1950 (0,63%), lucru pe deplin explicabil prin ritmul mai lent al creșterii populației țării noastre în raport cu cea mondială. Menținîndu-se aceleași distanțe de ritm, ponderea populației României în cea mondială ar reprezenta în anul 2000 numai 0,47%.

NUMĂRUL ABSOLUT al populației este influențat de o serie de factori: natalitatea, mortalitatea, și, ca urmare, sporul natural al populației. În România natalitatea a avut o marcată tendință de scădere ce se manifestă pregnant aproximativ din anii celui de al treilea deceniu, ajungînd prin 1965—1966 la un nivel foarte scăzut. Fenomenul este regăsit pe plan mondial și se leagă de procesul industrializării. El ajunsese însă la un nivel considerat ca alarmant. De aceea au fost luate măsuri legislative în 1967 și tendința a fost temporar frînată (după 1968 se remarcă totuși o reluare a curbei de scădere). În 1969, an pentru care dispunem de date comparabile, România avea rata cea mai înaltă de natalitate (23,3 la mie) dintre cele 24 de țări menționate, cele mai scăzute rate fiind în cazul R.D.G. și Suediei (14,0 și 13,5 la mie). Mortalitatea a scăzut în țara noastră de la 19,1 la mie în 1938 la 12,4 în 1950 și la 10,1 la mie în 1969, fiind apreciabil mai mică decît în Austria, Belgia, Cehoslovacia, R.D.G., Ungaria, Franța, R.F.G. și Anglia. Această scădere reflectă îmbunătățirea asistenței medicale, reducerea de trei ori a ratei mortalității infantile în 1969 față de 1938 și se traduce prin prelungirea duratei de viață.

Dimensiunea totală a populației indică potențialul uman, dar nu și pe acela al forței de muncă. Populația ocupată, participantă direct la activitatea socială, productivă și neproductivă, reprezintă numai o parte a populației totale. Resursele umane ale unei țări, determinate, în ultimă instanță, de volumul global al populației active, au o însemnătate primordială în procesul dezvoltării, dat fiind că munca umană este creatoarea sau valorificatoarea tuturor bunurilor materiale și spirituale de care dispune, la un moment dat, societatea. La o populație totală egală, două țări pot avea totuși un număr inegal de populație activă, după cum se poate deduce din recensămintele efectuate în multe state ale lumii. Aceasta pentru că proporția populației active în totalul populației depinde de o mulțime de împrejurări: structura pe sexe și pe vîrste, participarea femeilor și copiilor la producție, durata și proporțiile școlarizării, starea generală a sănătății, mărimea veniturilor etc. Unii dintre acești factori apar, la o analiză mai profundă, în același timp drept cauză și efect.

Orice țară ce se dezvoltă — așa cum e cazul României — este, deci, interesată în primul rînd ca resursele de forță de muncă să sporească. Aceasta asigură, din punct de vedere economic, nu numai un volum sporit de forță de muncă aptă a fi absorbită de producție, dar și o oarecare stăvilire a efectelor negative generate de penuria de forță de muncă calificată, penurie acut resimțită de o economie în dezvoltare.

Pe plan internațional se observă o tendință de scădere a ponderii populației ocupate în acele țări în care s-a ajuns la un nivel înalt de dezvoltare economică, în cele care cunosc tendința de îmbătrînire ca urmare a scăderii natalității, ca și în cele care au o rată foarte înaltă de natalitate. Se pot remarca însă și cazuri în care există o tendință de sporire a ponderii populației ocupate mai ales în acele țări care se dezvoltă într-un ritm alert sau în cele industrializate ce cunosc un proces de creștere accentuată (Japonia, R.F.G.).

În țara noastră, populația ocupată a crescut din 1950 pînă în 1970 cu circa 18%, în vreme ce totalul populației a sporit cu 25%. Influența

dr. N. S. STĂNESCU

(Continuare în pag. 10)

1966 — 1970

MUTAȚII CALITATIVE ÎN STRUCTURA FORȚEI DE MUNCĂ

DEZVOLTAREA COMPLEXĂ și multilaterală a economiei românești, a produs deplasări semnificative și în structura socială a populației, în gradul de ocupare și în structura populației ocupate în sfera producției materiale și în diferite ramuri, în configurația ei profesională.

Dinamica populației ocupate pe sfere de activitate și în ramuri ale economiei naționale în anii construcției socialiste a fost puternic influențată de industrializarea socialistă a țării, de avîntul vertiginos al tuturor ramurilor producției materiale.

ROMÂNIA PRINTRE PRIMELE 9 ȚĂRI DIN EUROPA

• Populația Republicii Socialiste România a fost la 1 iulie 1970 de 20 253 000 locuitori, revenind în medie 85,3 locuitori pe km pătrat. În prezent, **Republica Socialistă România se situează printre primele 9 țări din Europa și printre primele 29 țări din lume, care au o populație ce depășește 20 milioane locuitori.**

Procesul de urbanizare a cunoscut o continuă dezvoltare; pe harta patriei au apărut, în anii cincinalului, 53 de orașe noi, astfel că în 1970 existau 236 orașe și municipii. **La 1 iulie 1970, locuiau în municipii, orașe și comune suburbane 40,8% din populația țării.** Între recensămintele din anii 1930 și 1948 numărul populației din mediul urban a crescut cu un ritm mediu anual de circa 1,2%, în timp ce în perioada 1948—1970 ritmul mediu anual de creștere a populației urbane a fost de circa 3 ori mai ridicat, fiind de 3,7%.

APROAPE 50% DIN POPULAȚIA ȚĂRII ESTE OCUPATĂ ÎN RAMURILE NEAGRICOLE

• Îmbunătățirea structurii economiei naționale prin creșterea rolului industriei în crearea produsului social și al venitului național a atras după sine schimbări importante și în structura populației ocupate, cu multiple implicații economice și sociale Aceste modificări au îmbrăcat mai multe aspecte. În primul rînd **a avut loc o sporire rapidă a celor ocupați în ramurile neagricole de la 25,9 în 1950 la 43,5% în 1965 și la 49% la începutul anului 1970,** în special în industrie, ramură în care ponderea persoanelor ocupate a crescut de la 12,0% în anul 1950 la 19,2% în anul 1965 și la 21,8% la începutul anului 1970.

(Continuare în pag. 12)

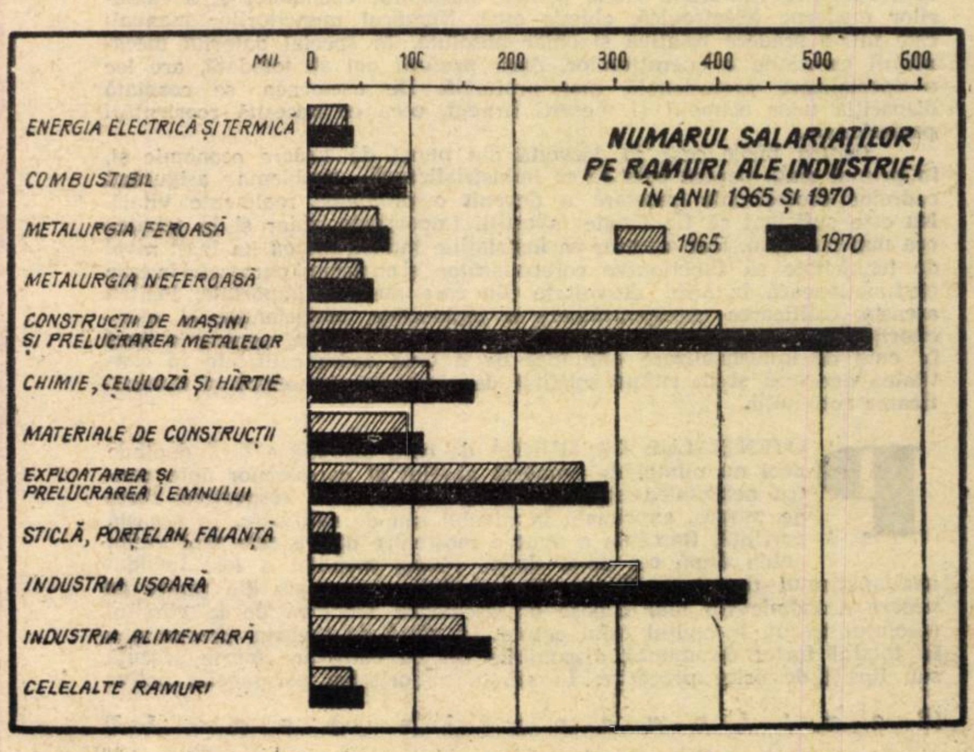

Numărul salariaților pe ramuri ale industriei, în anii 1965 și 1970.

(Urmare din pag. 9)

creşterii natalităţii ca şi aceea a prelungirii duratei vieţii este vădită (37,9% din persoanele cu o vîrstă de peste 60 de ani continuau să lucreze la data ultimului recensămînt al populaţiei). În cele două decenii, numărul de salariaţi a crescut de 2,4 ori : de la 2,12 mil. în 1950 la 5,1 mil. în 1970, sau, de la 25% la 54% din populaţia ocupată a României. (Anuarul Statistic al R.S.R., 1970, pag. 124; Comunicatul pe perioada 1966—1970, pag. 45; „Lupta de clasă", nr. 11/1970 pag. 99). Pe baza acestor date ajungem la cifra de 9,44 mil. populaţie ocupată în 1970 (46,2% din totalul populaţiei ţării) faţă de 8,06 mil. în 1950 (49,1% din populaţia României). Între cele 25 de ţări mici şi mijlocii pe care le-am cuprins în comparaţiile noastre, România este pe locul al 9-lea ca resurse absolute de muncă şi pe-al 10-lea din punct de vedere al ponderii populaţiei ocupate în totalul locuitorilor ţării. În condiţii egale de ritm, populaţia activă ar putea ajunge la 10,7—11,6 mil. persoane în următorii douăzeci de ani.

Creşterea numărului de salariaţi se explică nu numai prin sporirea resurselor umane, dar şi prin deplasările intersectoriale — trecerea unei părţi din populaţia ocupată din sectorul primar (agricultură) spre sectorul secundar (industrie) şi terţiar (servicii) ca urmare a politicii de industrializare promovată de partid. Faţă de 1950, populaţia ocupată în industrie a crescut în 1969 de 2,16 ori, cea din construcţii de 3,93 ori, iar cea din sfera neproductivă a serviciilor de 1,87 ori, în vreme ce populaţia totală ocupată în agricultură a scăzut cu 19%. Se poate observa, totodată că în interiorul agriculturii înseşi au avut loc deplasări către sectorul socialist de stat, fapt reflectat în creşterea numărului de salariaţi din agricultură de la 219,2 mii în 1950 la 431,2 mii persoane în 1969 (un spor de peste două ori).

Pe această bază, ponderea diverselor sectoare s-a modificat în totalul populaţiei ocupate : cea din industrie a crescut de la 12 la 21,8% între 1950 şi 1969, din construcţii de la 2,2 la 7,4%, din sfera serviciilor de la 11,5 la 19,6%, paralel cu scăderea celei ocupate în agricultură şi silvicultură de la 74,3 la 51,2%. În 1970, datele arată că ponderea populaţiei ocupate în agricultură a scăzut sub 50% (Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului în perioada 1966—1970).

Comparînd cu ţările la care ne-am referit, reiese că, din punct de vedere al ponderii populaţiei ocupate în industrie, România se situează încă la un nivel scăzut (locul 22), în vreme ce partea din populaţia activă ocupată în agricultură se menţine la un nivel foarte ridicat (locul 4). Trebuie remarcat însă faptul că în ce priveşte numărul absolut al salariaţilor din industrie, România se situează pe un loc mai favorabil, şi anume pe al zecelea între cele 25 de ţări menţionate.

Orientarea României spre un nivel tot mai înalt de dezvoltare economică, bazată în primul rînd pe industrializare, se reflectă şi în faptul că populaţia ocupată în sfera neproductivă înregistrează o sensibilă sporire de pondere. O asemenea tendinţă este explicabilă, printre altele, prin faptul că industria modernă absoarbe relativ mai puţină forţă de muncă decît tehnica anterioară, determinînd însă o simţitoare sporire a productivităţii muncii şi, deci, a venitului naţional.

Migraţiile intersectoriale sînt totodată, o reflectare evidentă a unei valorificări superioare a resurselor umane. După cum este cunoscut, în lumea actuală productivitatea muncii celor ocupaţi în industrie este apreciabil mai mare decît a celor din agricultură. Excepţiile pe plan internaţional sînt puţine şi privesc ţări foarte dezvoltate din punct de vedere economic, ţări în care gradul de mecanizare a muncilor agricole este deosebit de ridicat şi în care se poate afirma că munca agricolă a devenit o varietate a muncii industriale. Desigur, de la ţară la ţară, există numeroase particularităţi în această privinţă, ceea ce şi explică, de altfel, diferenţele existente pe plan internaţional în ce priveşte nivelul productivităţii muncii din industrie şi agricultură.

În perspectiva realizării programului de mecanizare completă a lucrărilor de cîmp, se poate prevedea o accelerare a scăderii ponderii populaţiei ocupate în agricultura României. Pe de altă parte, intensificarea dezvoltării zootehniei, pomiculturii şi legumiculturii în următorii ani va frîna, fără îndoială, ritmul de scădere a ponderii, fără să anuleze însă migrarea intersectorială. Putem prognoza, pe baza acestor două tendinţe, că în agricultură nu va lucra în 1980 mai mult de 30—35% din populaţia ocupată a României, iar în 1990 mai mult de 20—25%. Concomitent, populaţia ocupată în industrie poate spori la circa 30% în 1980 şi 35—38% în 1990. Evident, cea ocupată în sectorul terţiar poate cuprinde circa 40% din totalul populaţiei active a ţării.

Restructurările ce au loc în procesul industrializării, aşa cum arată experienţa a numeroase ţări, nu sînt reduse exclusiv la mutaţii intersectoriale, ci se extind asupra configuraţiei profesionale, îndeosebi ca urmare a progresului tehnic. Astfel, se poate conchide că industrializarea modernă, efectuată în condiţiile actualei revoluţii tehnice şi ştiinţifice, are drept efect o creştere mai rapidă a muncitorilor cu profesii specifice ramurilor vitale pentru ansamblul economiei şi a ramurilor moderne (electronică, chimie etc.). Numărul muncitorilor manuali este într-o scădere relativă şi chiar absolută, în special datorită mecanizării crescînde a operaţiunilor. Apar profesii noi şi, totodată, are loc o specializare profesională mai profundă. De asemenea, se constată dispariţia unor ocupaţii şi meserii întregi, ceea ce necesită reorientări profesionale.

Pentru ţările care se dezvoltă din punct de vedere economic şi, în primul rînd, pentru cele ce se industrializează, problema asigurării cadrelor profesionale necesare a devenit o problemă realmente vitală. Nu este suficient să fie făcute investiţii importante, chiar şi în tehnica cea mai modernă. Este necesar ca instalaţiile industriale cu un înalt nivel de tehnicitate să funcţioneze corespunzător şi cu aceiaşi parametri în care ele funcţionează în ţările dezvoltate din care au fost importate. Pentru aceasta, calificarea corespunzătoare a inginerilor, tehnicienilor şi muncitorilor este o premisă absolut necesară. Dificultatea pentru o ţară în curs de industrializare este însă de a crea cadre calificate în cantitatea necesară şi în ritmul solicitat de creşterea economică şi diversificarea activităţii.

POTENŢIALUL DE MUNCĂ de care dispune o ţară depinde deci nu numai de numărul absolut al persoanelor apte pentru activitatea socială, dar şi de calitatea respectivei forţe de muncă, exprimată în nivelul său de calificare. În această privinţă, România a avut o moştenire dintre cele mai grele: abia după cel de-al doilea război mondial a fost lichidat analfabetismul de masă. Or, se ştie că ţările dezvoltate din punct de vedere economic nu mai cunosc un asemenea fenomen de la sfîrşitul secolului trecut, începutul celui actual. În afară de aceasta, predominau în totalul forţei de muncă disponibile cei cu calificare foarte scăzută sau lipsiţi de orice pregătire. În sfîrşit, majoritatea persoanelor active

(Continuare în pag. 12)

1966 – 1970

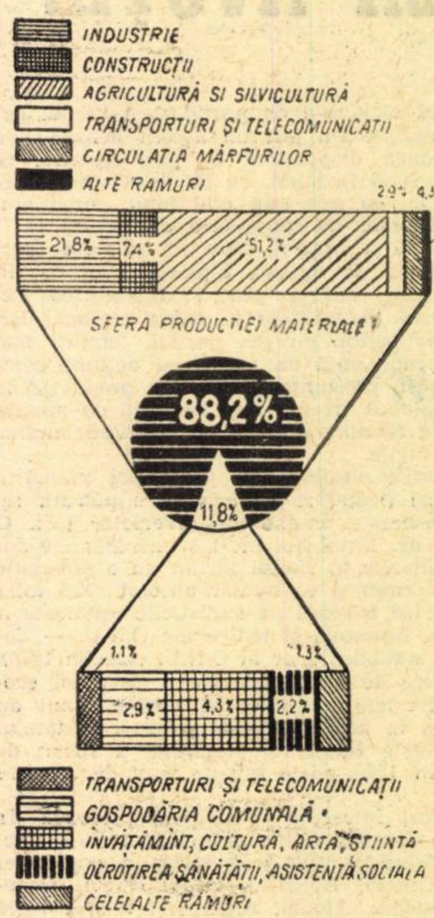

Structura populaţiei ocupate la 1 ianuarie 1970

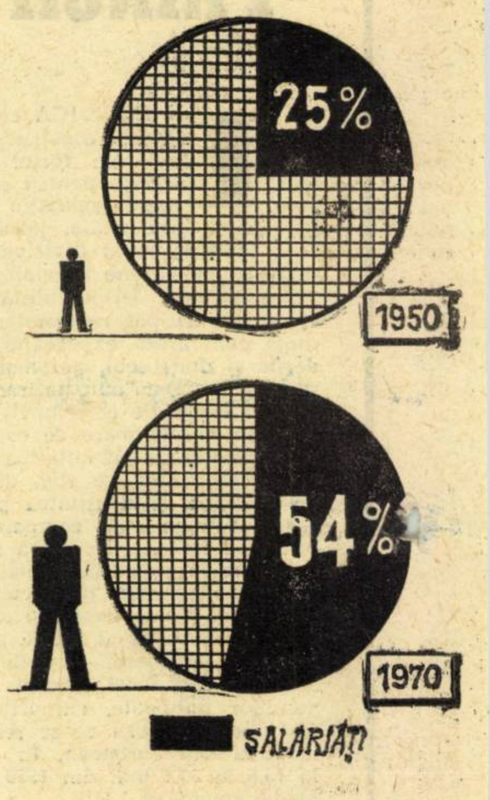

Ponderea salariaţilor şi a meseriaşilor din cooperaţia meşteşugărească şi din cooperativele agricole de producţie în populaţia ocupată.

(Urmare din pag. 9)

Dezvoltarea simţitoare a industriei şi mecanizarea proceselor de muncă din agricultură, creşterea productivităţii muncii în această ramură au dus la puternice fluxuri migratorii între sat şi oraş şi la modificări importante în structura populaţiei ocupate pe ramuri ale economiei naţionale, îndeosebi în raportul dintre populaţia agricolă şi cea ocupată în celelalte ramuri ale economiei naţionale. La sfîrşitul cincinalului 1966—1970, **ponderea populaţiei care lucrează în agricultură s-a redus la mai puţin de jumătate din populaţia ocupată a ţării.**

Se remarcă totodată faptul că ritmul de creştere a populaţiei ocupate în perioada 1951—1970 în sfera neproductivă a fost mult mai accentuat (1,9 ori) decît în sfera producţiei materiale (1,1 ori) ceea ce corespunde unor caracteristici complexe ale dezvoltării economiei naţionale, particularităţilor procesului de industrializare în contextul economiei moderne.

● Schimbarea ponderii populaţiei ocupate în agricultură şi a populaţiei ocupate în ramurile neagricole îşi găseşte o semnificaţie deosebită şi în ceea ce priveşte crearea venitului naţional şi ritmul de creştere al acestuia. Datorită faptului că populaţia ocupată din ramurile neagricole are o calificare relativ mai ridicată decît a populaţiei din agricultură, venitul naţional pe o persoană din prima categorie este mai mare decît pe o persoană din cea de a doua categorie. De asemenea, datorită posibilităţilor sporite de a introduce progresul tehnic şi de creştere mai rapidă a productivităţii muncii, venitul naţional creat în ramurile neagricole creşte mai rapid decît cel creat în agricultură. Astfel în perioada 1951—1970, venitul naţional a crescut de 6 ori, în timp ce venitul naţional creat în agricultură a crescut cu 67%.

A avut loc un proces intens de extindere a relaţiilor de producţie socialiste, o parte tot mai mare a populaţiei ocupate în economie lucrînd în sectorul socialist. Ponderea populaţiei ocupate în sectorul socialist în totalul populaţiei

Structura populaţiei ocupate la începutul anului

	1 ianuarie			
	1951	1961	1966	1970
Total populaţie ocupată	100,0	100,0	100,0	100,0
În sfera producţiei materiale	**92,6**	**91,1**	**89,2**	**88,2**
din care :				
Industrie	12,0	15,1	19,2	21,8
Construcţii	2,2	4,9	6,3	7,4
Agricultură şi silvicultură	74,3	65,6	56,7	51,2
Transporturi de mărfuri şi telecomunicaţii care deservesc producţia	1,4	1,8	2,5	2,9
Circulaţia mărfurilor	2,5	3,4	4,0	4,3
În sfera neproductivă	**7,4**	**8,9**	**10,8**	**11,8**
din care :				
Învăţămînt, cultură şi artă	2,3	2,7	3,5	3,7
Gosp. comunală, de locuinţe şi alte prest. de servicii neproductive	0,7	1,5	2,1	2,9
Sănătate, asistenţă socială şi cultură fizică	1,1	1,6	2,0	2,2

MUTAȚII CALITATIVE ÎN STRUCTURA FORȚEI DE MUNCĂ

ocupate, a crescut de la 26% în 1950, la 94% în 1970.

Între județele țării există deosebiri din punct de vedere al proporției populației ocupate în agricultură și a celei neagricole. Astfel, în județele: Brașov, Caraș-Severin, Cluj, Constanța, Galați, Hunedoara, Prahova, Sibiu, Timiș proporția populației ocupate în ramurile neagricole este mai mare decît a celei ocupate în agricultură. Un număr de 30 de județe au peste 2/3 din populația ocupată în agricultură și silvicultură: Botoșani, Teleorman, Olt, Vaslui, Sălaj, Bistrița-Năsăud, Vrancea, Ialomița și altele.

Majoritatea județelor industrializate cu populație ocupată preponderent în industrie (cu excepția județului Prahova și a Municipiului București) se găsesc în Transilvania și Banat, în timp ce județe cu o populație mare agricolă se află (exceptînd Sălajul și Bistrița) în Muntenia și Moldova.

CREȘTEREA MASIVĂ A NUMĂRULUI DE SALARIAȚI

● O modificare de structură cu importante rezultate asupra creșterii nivelului de trai al populației, deoarece asigură venituri stabile și sigure, o constituie creșterea masivă a numărului de salariați. **Ca urmare a dezvoltării și consolidării bazei tehnico-materiale, numărul salariaților în 1970 a ajuns la 5,1 mil. Față de 1965 numărul salariaților a crescut cu 800 mii, ceea ce reprezintă un spor mediu anual de circa 160 mii persoane.**

Numărul salariaților a crescut atît în ramurile din sfera producției materiale cît și în sfera neproductivă. Creșteri deosebit de importante ale numărului salariaților care lucrează în cadrul sferei productive s-au înregistrat față de 1950 în industrie — 1253 mii și în construcții — (503 mii). În ramurile din sfera neproductivă s-au obținut creșteri deosebite în gospodăria comunală (202 mii), învățămînt, cultură (160 mii), ocrotirea sănătății (136 mii).

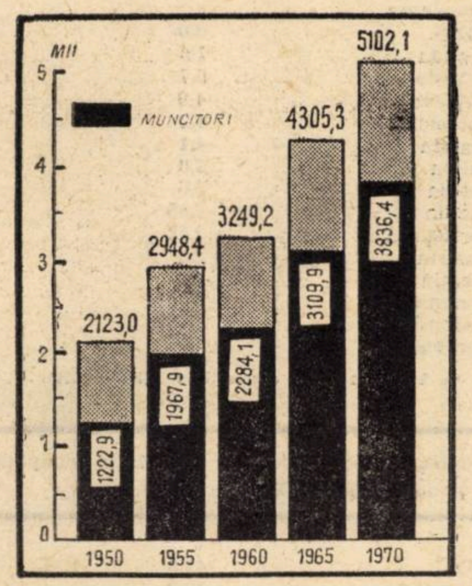

Numărul salariaților și al muncitorilor în anii 1950, 1955, 1960, 1965 și 1970

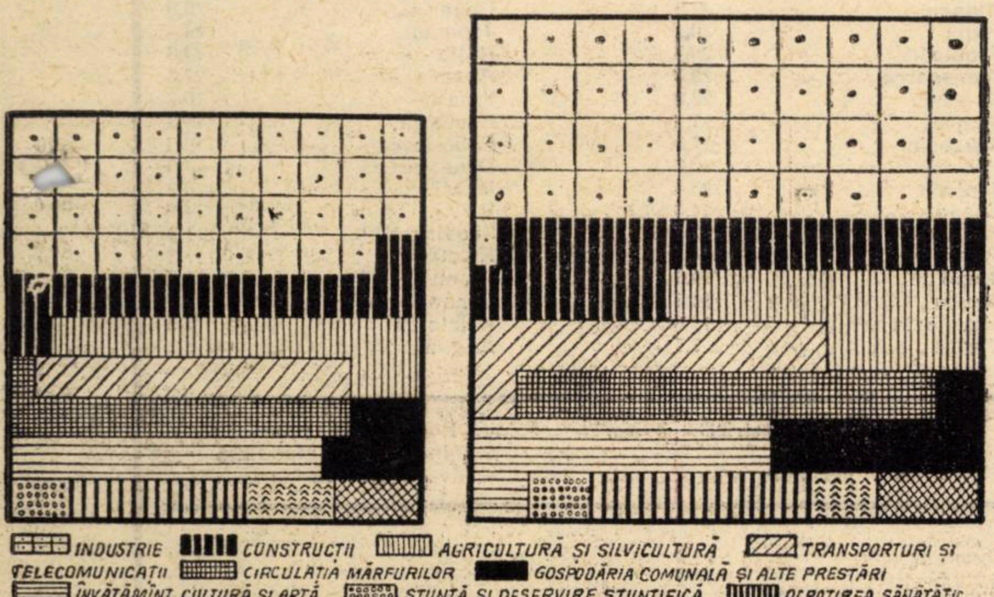

Structura salariaților pe ramuri ale economiei naționale în anii 1965 și 1970

În ceea ce privește ponderea ramurilor în ansamblul industriei, în perioada 1966—1970 au fost înregistrate creșteri însemnate ale numărului de salariați în toate ramurile industriei și îndeosebi în: construcții de mașini și prelucrarea metalelor 140 mii (35%), chimie 44 mii (49%), metalurgie feroasă 11 mii (16%), metalurgia neferoasă 7 mii (14%), materiale de construcții 18 mii (19%), energia electrică și termică 4 mii (13%). După cum se vede, schimbarea cea mai însemnată s-a produs la ponderea numărului salariaților din industria chimică care a crescut apreciabil, datorită dezvoltării acestei ramuri în urma investițiilor făcute în special după anul 1960. Creșteri sensibile au înregistrat ponderile salariaților din industria energiei electrice și termice, a metalurigiei feroase, a metalurgiei neferoase. O scădere a ponderii salariaților se înregistrează în industria combustibilului determinată de reducerea numărului salariaților din extracția țițeiului și a gazelor, ca urmare a creșterii gradului de mecanizare și automatizare a lucrărilor.

Concomitent, în industria ușoară și alimentară, ramuri menite să asigure necesitățile crescînde ale populației cu bunuri de larg consum, au avut loc creșteri ale numărului de salariați cu 48 mii (28%) în industria textilă, cu 36 mii (43%) în industria confecțiilor, cu 24 mii (16%), în industria alimentară, cu 20 mii (31%), în industria pielăriei, blănăriei și încălțămintei.

● Sporul numărului de salariați se reflectă și în numărul acestora la 1000 locuitori. Astfel, **în 1938 reveneau 90 salariați la 1000 locuitori, în 1950 130, în 1965—226, iar în anul 1970 au revenit 253.**

Concomitent cu dezvoltarea economiei naționale în ansamblu, a creșterii numărului de salariați din economie, au avut loc îmbunătățiri în repartizarea teritorială a salariaților. Din numărul salariaților 70% sînt muncitori și 30% femei.

Comparativ cu media de 253 salariați cît revin pe țară la 1000 locuitori, **într-un număr de 13 județe proporția este superioară, între acestea înscriindu-se: Brașov (436), Constanța (383), Hunedoara (327), Sibiu (329), Timiș (319) și Prahova (308).** Analiza repartizării salariaților pe categorii, relevă faptul că în anul 1970, **trei pătrimi sînt muncitori.**

În principalele ramuri ale economiei naționale (industrie construcții, agricultură, transporturi, telecomunicații) ponderea muncitorilor depășește media înregistrată pe întreaga economie, în industrie 88%, construcții 87%, agricultură 85%, transporturi 85%, telecomunicații 92%.

Din examinarea repartizării salariaților pe sexe rezultă că la 1 iulie 1970 **numărul femeilor salariate a fost de 1579,6 mii, reprezentînd peste 30% din totalul salariaților,** față de 28,7% în 1965.

Femeile salariate dețin o pondere mai mare în totalul salariaților în ocrotirea sănătății, asistență socială și cultură fizică (70%), învățămînt, cultură și artă (60,5%), telecomunicații (44.5%), circulația mărfurilor (46,3%), ramuri cu specific de muncă adecvat femeilor.

FIECARE AL 5-lea LOCUITOR AL ȚĂRII ESTE ELEV SAU STUDENT

Există o relație de dependență reciprocă între nivelul și structura pregătirii științifice, tehnice și culturale a populației și ritmul creșterii economice. Relația nu are valențe reciproce, de aceeași intensitate, fiindcă în timp ce prima parte a ei constituie o condiție necesară dar nu suficientă a creșterii economice, cea din urmă impune orientarea instruirii populației, cu precădere, spre specialitățile necesare dezvoltării ramurilor economiei naționale, științei etc. care contribuie la progresul economic, determină proporții juste pentru profesiile utile activităților social-economice.

● Ca urmare a dezvoltării învățămîntului, **populația școlară a ajuns la sfîrșitul cincinalului la aproape 4 milioane, fiecare al cincilea locuitor al țării fiind astăzi elev sau student.** În școlile de cultură generală învață în prezent 2,9 mil. elevi; în licee 506 mii elevi, din care 119 mii elevi în licee de specialitate; învățămîntul profesional cuprinde 282 mii elevi; numărul studenților se ridică la 152 mii.

S-au creat noi forme de învățămînt. Astăzi funcționează 226 licee de specialitate, din care 137 cu profil tehnic și 41 cu profil economic.

În perioada 1966—1970 au fost calificați în școli aproape 369 mii muncitori iar un număr de aproape 1,2 milioane s-au calificat și și-au ridicat calificarea la locul de muncă. **Ponderea muncitorilor calificați a crescut de la 77% la 82%.**

Economia națională a primit în anii cincinalului peste 148 mii cadre, cu pregătire medie de specialitate, 116 mii cadre cu pregătire superioară, din care 43,3 mii ingineri, 8,3 mii economiști, 7,7 mii medici și farmaciști. **La sfîrșitul anului 1970, numărul cadrelor cu pregătire superioară a ajuns la 315 mii, iar al celor cu pregătire medie la 750 mii.**

Modificările în structura forței de muncă pe ramuri ale producției materiale în sensul deplasării spre ramurile cu productivitate mai ridicată, au avut ca efect nemijlocit sporirea productivității muncii sociale și implicit îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației. Aceste afirmații sînt convingător ilustrate de creșterea produsului social pe o persoană ocupată în ramurile producției materiale în 1970 față de 1950 de 5,6 ori, a venitului național cu circa 5,4 ori. Circa 90% din sporul venitului național s-a realizat pe seama creșterii productivității muncii sociale.

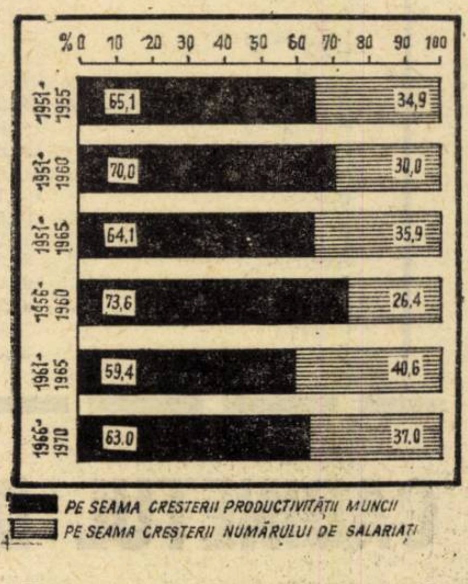

Influența creșterii productivității muncii și a numărului salariaților asupra sporului producției globale industriale.

În anul 1970, industria ar fi avut nevoie de 2,9 milioane salariați dacă s-ar fi lucrat cu productivitatea muncii din anul 1965, față de 2,1 milioane cît a fost numărul salariaților în această ramură în anul 1970.

Un factor important care a contribuit la creșterea productivității muncii îl constituie concentrarea producției în unități mari, moderne utilate și care au posibilități ridicate de folosire a progresului tehnic. Astfel, **în timp ce în anul 1965 numărul de salariați într-o întreprindere din industria de stat era în medie de 1200 în anul 1970 s-a dublat**

RESURSELE UMANE

(U r m a r e d i n p a g. 1 0)

cu studii superioare absolvise școli cu profil umanistic, numărul inginerilor și economiștilor fiind extrem de redus.

Ca urmare a politicii de dezvoltare a învățămîntului, din anul 1948 și pînă în 1970 au absolvit în total peste 236 mii persoane învățămîntul superior, din care aproximativ 91 mii învățămîntul tehnic și circa 24 mii pe cel economic.

Numărul anual al absolvenților școlilor superioare a crescut de la 9.5 mii în 1950/1951 la 23,9 mii în 1969/1970. Numărul total al elevilor școlilor și liceelor de cultură generală a ajuns la 3,3 mil. în anul 1969/1970, al liceelor profesionale la 202 mii, al liceelor de specialitate la 108,9 mii, al învățămîntului tehnic de specializare postliceală la 32,5 mii, al celui de maiștri la 12,3 mii, ai studenților în învățămîntul superior la 151,7 mii. (Anuarul Statistic al R.S.R., 1970, pag. 137—138 și 616—617).

Proporția muncitorilor calificați a depășit 82% în totalul muncitorilor din întreaga economie, proporția fiind și mai înaltă în industrie în 1970.

Spre sfîrșitul anului 1968 munceau în economia națională 274,5 mii persoane cu studii superioare, din care 101,1 cu studii tehnice și 27.7 cu studii economice. Totodată, lucrau la aceeași dată 624,6 mii salariați cu studii medii, din care 149,9 absolvenți de școli tehnice, 63,2 mii școli economice-administrative și 272 mii cu studii de cultură generală. În 1970, numărul salariaților cu studii superioare a ajuns la 315 mii, iar al celor cu studii medii la 750 mii persoane.

Lipsesc, din păcate, date internaționale comparative în ce privește ponderea personalului cu calificare înaltă în economie. Unele indicii ne oferă cifrele referitoare la numărul absolvenților de învățămînt superior raportat la populația activă. Dacă în România 2,6% din persoanele ce alcătuiesc populația activă aveau în 1968 studii superioare, pentru alte țări avem următoarele cifre pentru același an: R.F. a Germaniei 3.2%, Franța — 2.8%, Olanda — 2,7%, Anglia — 2,8%, Suedia — 2,9%, Belgia 1,9%, Canada 2,0%, Japonia 0,8%.

Atingerea unor asemenea proporții ale forței de muncă înalt calificată este expresia procesului de valorificare superioară a acestei principale avuții de care dispune orice țară — populația activă.

Problema valorificării superioare a resurselor umane se pune tuturor țărilor lumii contemporane, fie ele dezvoltate, fie în curs de dezvoltare. Desigur, acuitatea cu care ea se pune este diferită de la țară la țară. Diferite sînt și soluțiile pentru rezolvarea ei, deoarece soluțiile depind în mod nemijlocit de condițiile concrete existente în fiecare țară în parte. De aceea, apar ca neștiințifice acele încercări care tind să elaboreze modele obligatorii pentru toate țările și pentru toate condițiile. Investigarea realităților din țara noastră a constituit baza pentru elaborarea științifică a politicii P.C.R. de utilizare tot mai înaltă a resurselor umane disponibile ale României socialiste și ale valorificării lor superioare. Una din expresiile cele mai pregnante ale acestei preocupări a partidului nostru o constituie programul național de reciclare a tuturor cadrelor din economia noastră națională, așa cum a fost el definit în „Hotărîrea C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea pregătirii cadrelor de partid, de stat și ale organizațiilor de masă în problemele conducerii activității economice și sociale" și în „Proiectul de lege privind perfecționarea pregătirii profesionale a salariaților din unitățile socialiste de stat".

Suprafața (mii kmp)		Populația (mil. loc.)	
Canada	9976,1	Japonia	102,32
Turcia	780,5	R.F.G.	58,70
Franța	547,0	Anglia	55,53
Spania	504,7	Italia	53,17
Suedia	449,7	Franța	50,35
Japonia	369,7	Turcia	34,37
Finlanda	337,0	Spania	32,94
Norvegia	324,2	Polonia	32,55
Polonia	312,6	Canada	21,08
Italia	301,2	**România**	**20,40**
Iugoslavia	255,8	Iugoslavia	20,35
R.F.G.	247,9	R.D.G.	17,08
Anglia	244,0	Cehoslovacia	14,41
România	**237,5**	Olanda	12,87
Grecia	131,9	Ungaria	10,29
Cehoslovacia	127,8	Belgia	9,64
Bulgaria	110,9	Portugalia	9,56
R.D.G.	108,1	Grecia	8,83
Ungaria	93,0	Bulgaria	8,52
Portugalia	91,9	Suedia	7,98
Austria	83,8	Austria	7,37
Danemarca	43,0	Elveția	6,32
Elveția	41,2	Danemarca	4,89
Olanda	33,6	Finlanda	4,70
Belgia	30,5	Norvegia	3,85

Ritm mediu anual de creștere a populației 1950—1970 (%)		Densitatea populației (loc./km.)	
Turcia	2,7	Olanda	383
Canada	2,2	Belgia	315
Elveția	1,5	Japonia	273
Polonia	1,4	R.F.G.	234
Olanda	1,3	Anglia	227
Japonia	1,2	Italia	175
România	**1,1**	R.D.G.	158
R.F.G.	1,1	Elveția	149
Iugoslavia	1,1	Danemarca	113
Franța	1,0	Cehoslovacia	112
Norvegia	0,9	Ungaria	110
Finlanda	0,9	Polonia	103
Grecia	0,9	Portugalia	102
Spania	0,9	Franța	92
Danemarca	0,8	Austria	88
Bulgaria	0,8	**România**	**84**
Cehoslovacia	0,8	Iugoslavia	80
Portugalia	0,7	Bulgaria	75
Belgia	0,6	Grecia	67
Suedia	0,6	Spania	65
Italia	0,6	Turcia	44
Ungaria	0,5	Suedia	18
Anglia	0,5	Finlanda	14
Austria	0,4	Norvegia	12
R.D.G.	0,4	Canada	2

Populație activă ocupată (mil. pers.) *)		Ponderea populației ocupate în totalul populației (%) *)	
Japonia	48,2	Bulgaria	51,7
Anglia	25,4	Polonia	50,7
R.F.G.	25,2	Japonia	49,1
Italia	19.79	Ungaria	48,3
Franța	19.71	Austria	47,6
Polonia	16,4	Cehoslovacia	47,3
Turcia	13,5	Anglia	47,3
Spania	12,3	R.D.G.	47,1
România	**9,4**	R.F.G.	46,6
Iugoslavia	8,3	Elveția	46,3
R.D.G.	8,0	**România**	**46,2**
Canada	7.8	Danemarca	45,7
Cehoslovacia	6,7	Finlanda	45,7
Ungaria	4,9	Suedia	44,4
Bulgaria	4,2	Iugoslavia	44,3
Olanda	4,1	Grecia	43,4
Belgia	3,8	Turcia	43,3
Grecia	3,6	Franța	42,4
Suedia	3,45	Belgia	39,7
Portugalia	3,42	Norvegia	39,2
Austria	3,3	Portugalia	38,5
Elveția	2,5	Spania	37,8
Danemarca	2,09	Italia	37,8
Finlanda	2,03	Canada	37,3
Norvegia	1,4	Olanda	36,4

*) Ultimele date disponibile (1968—1970).

Ponderea sectoarelor în populația ocupată (% în 1969)

în industrie		în agricultură	
R.D.G.	41,8	Turcia	71,8
Elveția	40,9	Iugoslavia	57,3
R.F.G.	39,3	Grecia	53,9
Anglia	38,8	**România**	**51,2**
Cehoslovacia	38,3	Portugalia	42,3
Austria	37,2	Polonia	42,0
Belgia	35,2	Bulgaria	39,6
Ungaria	34,1	Finlanda	35,5
Suedia	33,5	Spania	32,8
Olanda	32,5	Ungaria	29,9
Italia	30,1	Japonia	24,3
Franța	29,4	Italia	23,3
Danemarca	29,3	Austria	22,8
Bulgaria	29,0	Franța	19,8
Spania	27,3	Norvegia	19,5
Norvegia	27,0	Cehoslovacia	19,3
Polonia	26,7	Danemarca	17,5
Japonia	25,4	R.D.G.	15,2
Canada	24,8	R.F.G.	14,6
Finlanda	22,8	Suedia	11,8
Portugalia	21,5	Elveția	11,2
România	**20,6**	Olanda	10,7
Grecia	14,5	Canada	8,7
Iugoslavia	14,0	Belgia	5,5
Turcia	7,7	Anglia	5,1

Salariați în industrie (1969/1970) mil. persoane		Pondere în producția industrială mondială (1969 în %)	
Japonia	11,9	R.F.G.	6,19
Anglia	10,2	Japonia	5,69
R.F.G.	7,8	Anglia	4.84
Franța	5,2	Franța	2,97
Italia	4,8	R.D.G.	2,82
Polonia	4,0	Polonia	2,82
R.D.G.	2,8	Canada	2.17
Spania	2,8	Italia	2,05
Cehoslovacia	2,6	Cehoslovacia	1,76
România	**2,0**	**România**	**1,27**
Canada	1,9	Spania	1,02
Ungaria	1,7	Olanda	0,86
Iugoslavia	1,4	Ungaria	0,83
Olanda	1,3	Suedia	0,70
Belgia	1,2	Belgia	0,69
Bulgaria	1,1	Iugoslavia	0,64
Elveția	1,0	Bulgaria	0,64
Suedia	0.9	Elveția	0,57
Austria	0,8	Austria	0,54
Danemarca	0,4	Danemarca	0,43
Finlanda	0.4	Norvegia	0,31
Norvegia	0.39	Portugalia	0,19
Portugalia	0,3	Finlanda	0,18
Grecia	0,2	Grecia	0,09

CABINETUL DE ORGANIZARE

(U r m a r e d i n p a g. 8)

primire studiul, îl pune de-o parte fiind absorbit de problemele zilnice.

În problema drepturilor colaboratorilor se tinde spre o apreciere cît mai reală a efortului depus (fiind lucrări nerepetitive, cu caracter de concepție, este deosebit de dificil de apreciat volumul exact al manoperei), li se rezervă, de asemenea, dreptul de publicare a rezultatelor.

În ceea ce privește ordinea încheierii contractelor se acordă prioritate celor cu eficiență economică măsurabilă și celor care contribuie la pregătirea condițiilor pentru introducerea sistemelor de prelucrare automată a datelor.

Urmărirea realizării

CALITATEA lucrărilor efectuate este urmărită de responsabilul colectivului de colaboratori, care coordonează lucrările pe etape și probleme parțiale. Responsabilul colectivului de colaboratori răspunde și de respectarea termenului final și a termenelor intermediare. Salariații cabinetului analizează periodic stadiul realizării lucrărilor, precum și rezultatele experimentării la beneficiar.

Concluzii

SE POATE AFIRMA că actualul sistem de contractare a proiectelor de organizare permite desfășurarea unui dialog fructuos între specialiștii în organizare și unitățile economice, prin intermediul cabinetelor.

Evident, metodele de lucru prezentate în acest articol pot fi perfecționate sau înlocuite cu altele mai bune. Important este să se urmărească sistematic mărirea capacității de organizare a contractării de către salariați permanenți ai cabinetelor. Menționăm că, avînd în vedere actuala experiență, condițiile concrete din județ și respectarea sistemului descris, capacitatea cabinetului din Cluj este de aproximativ zece contracte și tratative precontractuale rulate concomitent.

Considerăm că prin asigurarea unor lucrări de bună calitate și la termenele stabilite, cabinetele, concomitent cu permanentizarea unei clientele largi, vor avea de satisfăcut un număr sporit de cereri, deci implicit se va pune problema dezvoltării lor.

REVOLUȚIA ȘTIINȚIFICĂ — TEHNICĂ ȘI CONDUCEREA SOCIETĂȚII SOCIALISTE (II)

prof. ing. dr. VALTER ROMAN

PROBLEMA sistemului este, totodată, și **problema omului.** Diferite tendințe de înfățișare a corelațiilor dintre aceste două elemente, — în fond ale uneia și aceleiași unități, ale unuia și aceluiași tot, — fie punînd accentul pe unul sau pe celălalt, fie stabilind între ele o legătură cauzală, nu fac decît să se îndepărteze de adevăr, de realitate.

De la concepția tayloristă, în care sistemul a fost proclamat ca principal, la anumite concepții de după primul război mondial, în care se manifestă un interes mai mare pentru „relațiile interumane“ și de aci la curentele existente în sociologia contemporană care se bazează, pe de o parte, pe existența tehnicii electronice iar, pe de altă parte, pe noile cuceriri ale sociologiei, psihologiei, antropologiei etc. lucrurile, în loc să se clarifice, s-au complicat și mai mult tocmai în ce privește stabilirea acestor corelații.

Evoluția contemporană a societății a introdus în problemă noi dimensiuni, noi necunoscute. A considera că sistemul, în sine și prin sine, poate rezolva marile probleme sociale ar fi o iluzie și o greșeală, chiar și datorită simplului fapt că o soluție indicată pe baze cibernetice, cantitative, nu totdeauna este și avantajoasă din punct de vedere economic, social sau uman. Intervenția factorului subiectiv este deci absolut necesară pentru a stabili un anumit echilibru. Ceea ce înseamnă, cu alte cuvinte și legat de problema pusă, că integrarea **omului în sistem** nu face decît să **potențeze siguranța, eficiența sistemului.**

Firește corelația dintre **sistem** și **om** nu este statică. Diferite nivele de conducere determină diferite corelații. Una este această corelație la nivelul unui atelier sau al unei fabrici, cu totul alta este corelația la nivelul unei economii naționale sau al societății întregi. Corelația există la toate nivelele, dar cerințele față de sistem și om se schimbă de la nivel la nivel.

Problema **sistem-om** se pune nu în termen de **sau:** sistem **sau om,** ci în termen de **și:** sistemul **și** omul.

EFICIENȚA conducerii este determinată și în funcție de aprecierea ce se face în privința **corelației** dintre **știință și producție.** Dacă în trecut progresul științei era privit mai mult în funcție de gradul de dezvoltare a mecanismului industrial, în funcție de impulsurile necesităților industriale (cum formula Engels), astăzi are loc o inversare a raporturilor, știința croindu-și un drum propriu ca forță motrice revoluționară. În condițiile actuale, o țară industrială își poate dezvolta în continuare potențele sale economice și sociale numai cu condiția propășirii prioritare a științei.

Cu toate realitățile de netăgăduit, dar și cu toate aparențele înșelătoare ale capitalismului contemporan e de necontestat că adevărata înflorire a științei este posibilă numai într-o societate care, prin esență, este condiționată de dezvoltarea multilaterală a științei. O asemenea societate nu poate fi, în esență, decît cea socialistă, care deschide posibilități nelimitate, dar care trebuie să biruie totodată greutățile inerente unei nașteri deosebit de grele, cu consecințe complexe.

Totodată trebuie să ne dăm seama că superioritatea socialismului nu poate fi asigurată, cred, decît cu condiția ca comparația dintre cele două sisteme să nu se limiteze numai la asemenea indicatori cum ar fi: procentul creșterii economice (adică expresia cantitativă a acestei creșteri), bunăstarea în sensul său individual ș.a. Factorul realmente hotărîtor al acestei superiorități este **gradul de participare** a maselor celor ce muncesc la procesele **decizionale** la toate nivelele, este existența unei reale **democrații,** lărgirea continuă, neîntreruptă a libertăților democratice, care în socialism, în orice caz, trebuie să aibă dimensiuni mai largi decît în cele mai democratice țări capitaliste. Orice tendință de limitare a socialismului doar la lichidarea proprietății private asupra mijloacelor de producție, la introducerea activității planificate (în locul producției anarhice) și la dezvoltarea științei și tehnicii ar însemna o sărăcire a conținutului real al societății socialiste, de fapt, o deformare a esenței sale, deoarece nici planificarea, nici știința în sine nu rezolvă problemele vieții democratice, cu toate că științei și tehnicii îi revin, indiscutabil, și semnificații emancipatoare, prin însuși faptul că pot asigura reducerea timpului de lucru și mărirea timpului liber. Deși este vorba de un proces istoric îndelungat, depășirea producției de mărfuri și a pieței este o trăsătură esențială a comunismului.

Aceste considerente mi se par cu atît mai valabile cu cît avem în vedere faptul istoric că noile țări socialiste s-au născut nu sub acțiunea explozivă a forțelor de producție în dezvoltarea lor impetuoasă, ci ele au premers această dezvoltare. Iată situații și probleme ce nu pot fi înțelese, valorificate și rezolvate decît printr-o gîndire marxistă creatoare. Trebuie văzut că procesul revoluționar mondial contemporan se caracterizează atît prin R.S.T., cît și prin trecerea societății la faza sa superioară de dezvoltare — socialismul.

E cazul să subliniem că între cele două procese istorice revoluționare, între progresul științei și progresul social, între revoluția socială și revoluția în domeniul științei și tehnicii există, de-a lungul secolelor, o corelație precisă, ele coincizînd și completîndu-se, punîndu-și amprenta asupra diferitelor mari epoci ale istoriei, fără a se putea trage de aici concluzia unei corelații cauzale simple.

IN CADRUL problemelor cu privire la conducere un capitol special ocupă, trebuie să ocupe, **știința conducerii progresului tehnico-științific** — o problemă deosebit de complexă. În epoca R.S.T., cînd ritmurile dezvoltării economice depind tot mai mult de progresul științific și tehnic, elaborarea unei politici, a unei strategii a acestui progres constituie un imperativ al vremii, deoarece fără aceasta **sistemul** social socialist va rămîne în urma dezvoltării forțelor de producție. Știința conducerii progresului tehnico-științific e chemată să se ocupe de **prognozarea** și **planificarea** dezvoltării științei; de **organizarea** ei rațională (inclusiv folosirea cuceririlor ei în producție, în viața socială); de **pregătirea** și **reciclarea** permanentă a cadrelor etc.

Volumul și complexitatea tot mai mare a producției atrage după sine, în mod inevitabil, creșterea numărului de personal din sfera conducerii. Creșterea mai rapidă însă a personalului administrativ față de creșterea personalului din sfera producției (în special industriale) nu poate fi considerată totuși ca un fenomen pozitiv și inevitabil.

Ar fi greșit să se considere că problemele legate de creșterea complexității conducerii în condițiile R.S.T. s-ar putea rezolva prin mărirea și mai accentuată a numărului personalului ocupat în sfera conducerii și, în general, a cheltuielilor pentru aparatul de conducere.

Rezolvarea acestei probleme este strîns legată de găsirea unei **scheme organizatorice optime a conducerii,** prin abandonarea acelei varietăți excesive de scheme și subscheme care mai există în diferite ramuri ale economiei, ale industriei și care nu-și mai justifică în nici un fel existența, problemă asupra căreia s-a aplecat de un timp încoace conducerea partidului nostru.

Aceasta înseamnă lichidarea categorică a sistemului dublei subordonări, căci un asemenea sistem nu duce decît la lipsă de răspundere și la nesancționarea erorilor.

Se pune cu acuitate și problema în ce măsură cercetarea științifică contribuie în mod real la creșterea economică; dacă între acești doi factori există o relație de cauzalitate, o corelație lineară? Realitățile contemporane indică fără îndoială că acele țări care dedică cercetării un procent mai mare din venitul național nu întotdeauna au și o rată a creșterii economice mai mare. Devine tot mai clar că garanția unei creșteri economice nu poate fi văzută, în exclusivitate, în procente ridicate ale investițiilor în cercetare. Sistemul cercetării științifice, deși poate fi considerat ca un subsistem economic, el totuși nu poate fi identificat cu producția materială ca atare. Politica în domeniul științei (politica științifică) este chemată să-și spună cuvîntul pentru a orienta cercetarea către obiective stabilite pe baza unei judecăți ce ține de rațiune, care e chemată să țină cont atît de necesități imperative, cît și de riscuri calculate pentru a nu cădea în impasul unui compromis dintre alternative contradictorii, important fiind nu ceea ce politica științifică își propune, ci scopul în slujba căruia se înregimentează. Subordonarea crescîndă a cercetării acestei voințe sociale este imperios necesară, căci progresul științific și tehnic **în sine** nu rezolvă niciodată nici o problemă umană.

Corelația dintre știință și putere (politică, stat) a primit în condițiile desfășurării impetuoase a R.S.T. o semnificație nouă și deosebit de importantă, ea concretizîndu-se și prin instituționalizarea acestor raporturi. În etapa contemporană a funcționalității sale, știința servește puterea (devenind parte integrantă a puterii decizionale); iar puterea se folosește de știință (devenind copărtașul destinelor sale).

Această corelație nu este identică în cele două sisteme sociale. Este cu totul anormală și profund dăunătoare situația din țările imperialiste unde știința este înhămată la carul politicii sale de exploatare, opresiune și agresiune și unde știința stă undeva în anticamera puterii politice, iar puterea s-a așezat în sufrageria științei. Ele, amîndouă sînt chemate să fie părți complementare ale unui întreg organic și să se găsească nu în relații de subordonare sau de opoziție, ci să alcătuiască un cuplu armonios în care înțelegerea și ajutorul mutual să fie principiul ce ghidează ambele părți.

Raportul dialectic ce trebuie să existe dintre politică și știință înseamnă evitarea, pe de o parte, a unei viziuni și practici strict **utilitariste,** ce poate duce la absolutizarea primatului (de altfel juste) a politicii față de știință, iar, pe de altă parte, evitarea opticii conform căreia știința n-ar putea progresa decît în condițiile lichidării proprietății private asupra mijloacelor de producție și a aparatului de stat corespunzător acestei proprietăți.

În ce măsură știința își pierde libertatea, punîndu-se în serviciul puterii, și în ce măsură puterea nu mai poate nici prospera, nici exista fără știință, legîndu-și soarta de succesele științei este o problemă istorică de prim ordin, în care ambiguitatea raporturilor dintre știință și putere (cît și eventualele antagonisme ce pot apărea) nu face decît să potențeze atît răspunderile unora și altora, cît și actele de conștiință ce determină opțiuni, în concordanță cu realitățile contemporane și interesele supreme ale omenirii.

INTR-O LEGATURA organică cu problemele conducerii se pune, cu o deosebită acuitate, problema previziunii, a prospectivei.

Poate oare știința conducerii să se limiteze la prezent? Oare procesele accelerate ce au loc în societate nu ne obligă să privim tot timpul în viitor?

Această problematică impune, în mod poate chiar dureros, întrebarea (nu pentru prima oară) dacă în general viitorul este previzibil și dacă se poate vorbi de o știință a viitorului? Consider că, fără nici o supărare, trebuie analizate la rece aceste mari probleme ale contemporaneității, ale istoriei umane.

Este un lucru demn de observat și de reținut că, deși istoria omenirii a înregistrat un mare număr de revoluții (de tot felul), singura revoluție care a fost gîndită și elaborată teoretic de cineva ante mano a fost revoluția preconizată de Marx. El are meritul neperisabil de a fi formulat teoria revoluției sociale nu numai în forma sa de negație (negativă), și ci în forma sa pozitivă. El a fost primul mare vizionar, în sensul cel mai nobil și măreț al cuvîntului.

Amintesc acest lucru deoarece problema revoluției în știință și tehnică se pune într-un context ante-Marx. Nimeni, din nefericire, n-a prevăzut o asemenea revoluție, deși — după cum este foarte bine cunoscut — de-a lungul ultimelor secole au avut loc revoluții în diferite ramuri ale științelor naturii (vezi Copernic, Lavoisier, Darwin).

Foarte probabil că această stare de fapt nesatisfăcătoare și greu de explicat este legată de neconcordanța dintre previziunea lui Marx și Engels cu privire la dinamica revoluției socialiste și la felul cum a fost realizată în practică. Oricum aceasta indică complexitatea și greutatea deosebită a previziunii.

Este evident că omul a avut, din totdeauna, în vedere în acțiunea sa cotidiană, într-o formă sau alta, și viitorul.

Noi sîntem nevoiți să dăm un răspuns cît mai puțin echivoc cu putință la această întrebare. Inclusiv la întrebarea dacă există, poate exista realmente o știință a viitorului, cînd se știe că, în accepțiunea clasică, știința se referă la înregistrarea, elucidarea unor procese care au avut loc. Aceasta a fost, în fond, și concepția lui Marx. După cum remarca Georg Lukács, Marx „recunoștea drept știință numai cunoștințe post festum“, ceea ce permite și „cunoașterea unor legități“.

Se știe că Marx s-a ocupat cu precădere cu trecutul și prezentul, în special al capitalismului. Tot ce a scris despre viitor reprezintă o parte infimă a lucrărilor sale. Firește, nu întîmplător!

Probabil că și pe Marx îl preocupa problema în ce măsură pot fi extrapolate tendințele și legitățile? Adică: în ce măsură sînt ele valabile pentru viitor?

Cred, nu întîmplător a arătat, încă cu trei sute de ani în urmă Francis Bacon: „Gîndindu-se la ceea ce este posibil, oamenii recurg la exemple din trecut și anticipează viitorul cu o imaginație capturată de trecut. Această cale a raționamentelor este adesea greșită, deoarece rîurile care izvorăsc din izvoarele naturii nu urmează totdeauna albiile vechii“.

Dacă existența sau posibilitatea existenței unei științe unitare a viitorului constituie și

(*Continuare în pag. 15*)

PUNCTE DE VEDERE

TOATE CHELTUIELILE DE CIRCULAȚIE ADAUGĂ MĂRFURILOR VALOARE

(Urmare din nr. trecut)

CHELTUIELILE **pure de circulație nu sînt numai pure și nici numai de circulație.** Adesea se justifică incapacitatea cheltuielilor pure de circulație de a adăuga valoare prin **originea** lor, prin determinarea lor de către **forma** socială a produsului, de relațiile marfă-bani. În realitate, însă, forma marfă nu face altceva decît să ascundă natura acestor cheltuieli în calitate de cheltuieli ale repartiției efective ale produsului, impuse de diviziunea socială a muncii și totodată să le amplifice. Producția de mărfuri ca stare deosebită a creării valorilor de întrebuințare pentru alții și-a „atribuit" ceea ce există independent de ea și în afara ei. Așa cum circulația mărfurilor ascunde caracterul productiv al unor acte de producție săvîrșite în cadrul ei, tot astfel relațiile marfă-bani provoacă iluzia că cheltuielile pentru schimbarea formei valorii sînt specifice doar unei etape a evoluției, că ele nu sînt cheltuieli ale oricărei repartiții pe baza diviziunii muncii. **Specificul formei** pe care o îmbracă producția și repartiția produselor pe o treaptă a evoluției nu neagă însă repartiția ca moment al reproducției și nici cheltuielile legate de ea.

Cheltuielile de corespondență, de întocmire a actelor de expediție etc., care însoțesc mărfurile și se mișcă o dată cu ele sînt condiționate de nevoile efective ale distribuției în condițiile specializării și ar exista și în afara producției de mărfuri. Biroul care se ocupă cu probleme de aprovizionare și desfacere și lucrătorii săi „comerciali" neproductivi, nu-i vom putea desființa niciodată. Cheltuielile de reclamă, socotite prin excelență pure de circulație și cu originea în relațiile marfă, sînt și ele permanent utile și necesare. Educarea gustului consumatorilor, prezentarea noilor produse pentru a crea la consumator nevoia noului produs, cunoașterea cerințelor populației — toate sînt sarcini ale oricărei reclame făcute atît în slujba circulației cît și a producției. Cel puțin o parte a cheltuielilor pure nu sînt prin urmare numai pure și nici numai ale circulației. Ele îndeplinesc funcții ale producției și fac parte ca atare din costurile ei. Acest lucru este valabil într-o măsură considerabilă pentru cheltuielile de evidență care își modifică tot mai mult rolul în producția modernă. Contabilitatea nu se limitează azi la înregistrarea cheltuielilor și a rezultatelor, a pierderilor și a beneficiilor. Ea participă — în calitate de informatică — la luarea deciziilor, a conducerii competente a procesului de producție, atît la nivelul întreprinderii, cît și al economiei în ansamblul său. Planificarea, organizarea, controlul producției, repartiția resurselor pe ramuri și întreprinderi, imposibile fără evidență și informație, sînt în prezent părți ale acțiunii umane de producere a bunurilor materiale.

GREU DE ADMIS este și caracterul neproductiv al muncii salariaților comerciali care desfac efectiv marfa în magazine. Prin specificul muncii lor, scrie dr. Păcuraru — și sîntem de acord cu modul său de tratare a problemelor —, vînzătorii, partea cea mai numeroasă a personalului din unitățile comerciale, îndeplinesc o dublă funcție. Ei prezintă marfa cumpărătorilor și efectuează actul de vînzare. Pentru a înfăptui acest act, ei pregătesc însă într-un anumit fel mărfurile spre a fi transmise cumpărătorilor: măsoară, cîntăresc, ambalează produsele. Toți economiștii sînt de acord că munca lucrătorilor din întreprinderi care îndeplinesc asemenea activități este productivă. Nu vedem deci nici un motiv de a defini neproductivă aceeași muncă atunci cînd este executată de vînzătorii din magazine, ea reprezentînd în fapt o continuare a procesului de producție în sfera circulației [5].

Presupunînd însă că munca acestor vînzători, ca și cea cheltuită pentru corespondență, reclamă, informare, sînt și total neproductive și total determinate de forma marfă a produsului, nu demonstrăm astfel că cheltuielile pure nu adaugă valoare. Această proprietate de a adăuga valoare rezidă tocmai în forma marfă. În afara ei, cheltuielile amintite deși s-ar menține — poate în proporții mai mici — ele n-ar adăuga valoare.

Cheltuieli neproductive generează și producția nemijlocită (de exemplu uzura mijloacelor de muncă și cheltuielile curente de întreținere a acestora făcute în perioadele de întreruperi normale) [6]; într-o proporție medie, socialmente necesară, asemenea cheltuieli adaugă valoare ca și cele productive.

ADMIȚÎND valabilitatea tezei după care cheltuielile neproductive de circulație nu adaugă valoare, revenim în fond la concepția lui Smith, conform căreia creează valoare doar munca producătoare de obiecte. Această concepție noi o reafirmăm indirect — deși direct o negăm — prin următoarele teze: a) munca din producția nemijlocită creează valoare de întrebuințare și valoare; b) munca productivă din circulație adaugă valoare și c) cheltuielile pure din circulație nu adaugă valoare. Analizînd conținutul muncilor concrete de sub a, b și c, constatăm doar că ultimele nu creează obiect. Muncile din b sînt de aceeași esență cu cele din producția nemijlocită; transportul, depozitarea, sortarea, ambalarea sînt **acte de producție** executate în circulație (și nu numai în ea) deci munci care **participă la** producerea obiectului, **acte specifice** de creare a valorii de întrebuințare.

Afirmînd că cheltuielile pure de circulație adaugă valoare, susținem, în primul rînd, că se adaugă valorii deja existente, deoarece valoarea mijloacelor de producție consumate pentru schimbările de formă ale valorii este creată într-un proces de producție anterior, iar „valoarea forței de muncă" (V) este o altă expresie dată timpului deja întrebuințat cu producerea obiectelor de consum utilizate de salariații din comerț. O parte deci a valorii produsului social, sacrificată în circulație, se adaugă valorii celeilalte părți, a cărei circulație a fost deservită, scumpind-o. Această idee a adăugării de valori deja existente prin efectuarea cheltuielilor pure de circulație [7] o întîlnim în **Capitalul** (alături de ideea opusă): „...Comerciantul — arată **Marx** — ca simplu agent al circulației, nu produce nici valoare nici plusvaloare suplimentară (căci valoarea pe care o **adaugă mărfurilor** prin cheltuielile sale neproductive nu reprezintă decît adaosul unei valori deja existente...". Cheltuielile de circulație sînt în acest caz reduse la cele plătite de munca trecută și de munca vie, jucînd doar rolul de „capital constant". Dat fiind contextul general al relațiilor marfă-bani, existența unei destinații comune atît a muncii necesare cît și a supramuncii (deservirea circulației mărfurilor), considerăm că adaugă valoare și munca necesară și supramunca salariaților din comerț. Dacă adaugă valoare doar munca necesară, ajungem la următoarea contradicție: munca necesară are caracter concret și abstract, ea transmițînd valoarea mijloacelor de producție utilizate în comerț și adăugînd valoare nouă, iar supramunca doar caracter concret, în intervalul ei transmițîndu-se doar valoarea veche, sau altfel spus cheltuielile de muncă trecută intră integral în prețul mărfii iar cele de muncă vie doar parțial. Pentru formarea sau adăugarea de valoare ceea ce contează este însă durata muncii prestate de muncitor și durata muncii cristalizată în mijloacele de producție.

Cîteva concluzii:

— Cheltuielile pure de circulație adaugă valoare în virtutea relațiilor marfă-bani. Din aceeași cauză adaugă valoare și cele productive. Cheltuielile de transport, ambalare, sortare adaugă deci valoare nu pentru că sînt productive.

— Cheltuielile pure de circulație scumpesc mărfurile ca și cele productive în proporție directă cu volumul lor socialmente necesar pentru diferite categorii de produse. Gradul adăugării de valoare este proporțional deci cu scăzămîntul de produs și cu valoarea produselor utilizate în circulație. Cu cît se consumă mai multe produse în circulație și cu cît valoarea lor este mai mare, cu atît se adaugă mai multă valoare și preț și invers. Dacă ar rămîne constantă cantitatea de muncă productivă, prețul mărfii ar înregistra aceleași modificări ca și cheltuielile pure de circulație.

— **Valoarea finală** și prețul mărfurilor pot să se reducă prin creșterea productivității muncii prestată atît în producție cît și în circulație, inclusiv în actele de transformare ale formei valorii.

— Efectul economic al cheltuielilor productive și neproductive — ambele adaugă valoare — nu desființează deosebirea reală dintre ele. Cele productive participă la crearea valorilor de întrebuințare, cele neproductive nu. Granița dintre ele nu e rigidă însă.

— Dacă se adaugă valoare și în domenii neproductive, înseamnă că **noțiunea de fonduri fixe neproductive este logic întemeiată.** Adesea se spune că ea nu are sens economic pentru că aceste fonduri n-au cui să transmită valoare. În realitate fondurile fixe neproductive au valoare pentru că sînt efecte ale muncii omenești și își transmit această valoare treptat asupra serviciilor neproductive. Fonduri fixe sînt și clădirile comerciale și locuințele personale etc.

— Cu ajutorul formulei „atotputernice" munca productivă adaugă, iar cea neproductivă nu adaugă valoare nu putem defini caracterul diferitelor munci din circulație și nici în genere. **Caracterul productiv sau neproductiv se soluționează prin analiza caracterului concret al muncii,** prin descoperirea participării sau neparticipării ei la producția materială. Dacă și cînd se creează sau adaugă valoare este o chestiune aparte. Privită și judecată mai de aproape, formula de mai sus este neadecvată, tautologică și generatoare de confuzii. Așa cum se știe, valoarea, într-o definiție succintă și incompletă, este munca materializată. Înlocuind în „ecuație" conținutul termenului valoare, obținem următoarea frază fără sens: Munca productivă este munca producătoare de muncă materializată. La rezultate mai bune nu ajungem chiar definind complet valoarea ca muncă socială a producătorilor de mărfuri materializată în produs. În acest caz obținem: munca productivă este munca producătoare de muncă cristalizată în marfă, iar cea neproductivă... sau succint (și lăsînd la o parte nonsensul frazei) munca productivă este munca materializată în marfă, negînd astfel caracterul productiv al muncilor care nu creează marfă.

C. SÎRBU

---

[5]) I. Păcuraru: Cu privire la munca productivă și neproductivă în socialism. Lupta de clasă nr. 12/1966, p. 62.

[6]) Vezi Capitalul, nr. II, ediția 1951, p. 199.

[7]) A se vedea în această privință și următoarele cuvinte ale profesorului universitar B. Zaharescu: K + a, reprezintă cheltuieli de comerț neproductive. În măsura în care aceste cheltuieli nu depășesc o anumită limită necesară, stabilită în mod spontan pe întreaga societate capitalistă, ele intră în prețul de vînzare al mărfurilor, formînd prețul real de producție (B. Zaharescu: K. Marx despre procesul de ansamblu al producției capitaliste, Ed. Politică, București, 1965, p. 114).

ȘCOLI • CURENTE ECONOMIȘTI

FRANÇOIS PERROUX:

CELE TREI STRUCTURI ALE ECONOMIEI OCCIDENTALE

ÎN PRIMUL SĂU NUMĂR pe 1971, revista lunară L'EXPANSION apreciază că Fr. Perroux este economistul francez cel mai binecunoscut în străinătate și, totodată, personalitatea nr. 1 a științei economice franceze contemporane. Roger Priouret întărește constatarea, subliniind că, cu excepția lui Edmond Malinvaud, personalitate marcantă în domeniul statisticii și a doi sociologi de talia lui Bertrand de Jouvenel și Raymond Aron, François Perroux este singurul economist francez „despre care se vorbește" dincolo de granițele Franței.

Rugîndu-l pe Fr. Perroux să explice cărui fapt se datorește notorietatea sa, R. Priouret primește următorul răspuns: „în special pentru că cred și afirm că schemele pur tradiționale ale unei economii de piață nu mai sînt de loc suficiente pentru a înțelege lumea modernă".

Într-adevăr, în multiplele sale lucrări și în special în **L'économie du XX-ème, siècle** și **Économie et Société**, Fr. Perroux apreciază că, în prezent, pentru a putea funcționa fără prea multe accidente, o economie de piață trebuie să se sprijine pe trei structuri ce se întrepătrund și nu numai pe una singură presupus fundamentală, pentru că o astfel de structură nu ar mai exista. Cele trei structuri ce se întrepătrund și alcătuiesc, după Fr. Perroux, temelia economiei moderne occidentale sînt: o structură de piață, una de organizare și una de solidaritate.

Structura de piață este considerată a fi foarte importantă, ea exprimînd în fond economia bazată pe o producția de mărfuri, o realitate de care se pot convinge, susține autorul acestei teorii, nu numai economiștii, dar și toți indivizii care acționează într-o astfel de societate.

Structura de organizare. Prin intermediul ei constatăm că o economie de piață nu acționează numai prin comercianți (cei ce desfac marfa), dar și prin industriași și prin puterea statului (forța publică). Tocmai acest lucru îl face pe Fr. Perroux să sublinieze că în această situație nu mai sîntem în „universul pur al mărfurilor", deoarece organizarea precede piața, în același sens în care industria creează piața, își impune modelele sale, prețurile sale.

Structura de solidaritate. Pentru a o înțelege nu se neagă faptul că rentabilitatea este un stimulent excelent. Dar, prin definiție, ea nu poate fi conciliată cu acțiuni care nu sînt solvabile. Și totuși, în condițiile cînd intervine forța publică, se iau în considerație o serie de necesități cum ar fi de pildă lupta împotriva poluării apei și a aerului, amenajarea orașelor, problemele actuale ale inadaptabilității etc. care evident nu sînt nemijlocit rentabile și reprezintă măsuri de solidaritate.

Ultimele două structuri: cea de solidaritate și de organizare, apreciază economistul francez, nu împiedică piața să funcționeze normal și nu numai atît, adăugăm noi, deși în contradicție principială cu prima, exprimă preocupările actuale ale claselor conducătoare din lumea occidentală de a o adapta la modificările intervenite, de a o perpetua, de a asigura o „funcționare normală" a „economiei de piață".

Deși Fr. Perroux vorbește în multe rînduri despre o „economie modernă" fără să facă o demarcație între capitalism și socialism, este evident că el se referă la o economie modernă capitalistă, cu toate implicațiile ei determinate de apariția și dezvoltarea unor fenomene majore cum ar fi capitalismul monopolist de stat și revoluția științifică-tehnică contemporană.

Dînd o astfel de interpretare economiei capitaliste contemporane, François Perroux constată că în știința economică occidentală există astăzi tendința de a o reduce numai la management, respectiv la gestiunea întreprinderilor. Fără a nega importanța managementului, „nr. 1" al gîndirii economice contemporane franceze crede că el ar fi mult mai eficient dacă ar fi încadrat într-o interpretare economică de ansamblu. Prin aceasta, Fr. Perroux caută să stabilească o punte de legătură între latura practică și cea teoretică a științei economice.

dr. Nicolae LESSEANU

pune completarea materialului de la dosar și va menține necesitatea unei expertize contabile, atunci se va fixa un nou termen pentru efectuarea expertizei contabile.

Efectuarea lucrării — Comisia rogatorie

NORME DE DREPT : Decretul 434/1957, art. 14 ; C.p.c., art. 169, art. 214.

Tehnica efectuării propriu-zisă a lucrării de expertiză contabilă nu este reglementată de vreun act normativ. Decretul 434/1957 nu conține decît un text restrictiv (art. 14) : „La efectuarea expertizei care i-a fost încredințată, expertul contabil nu are dreptul să folosească alte persoane". Facem precizarea că prin „alte persoane" se înțeleg și acele persoane care au calitatea de expert contabil, dar nefiind numite în dosar — din oficiu sau la cererea părților — nu au voie să participe, sub nici o formă, la efectuarea lucrării.

Deoarece prin lucrarea de față nu ne-am propus să analizăm tehnicile proprii, întrebuințate la efectuarea expertizelor contabile ne limităm, în cele ce urmează, să redăm unele din indicațiile conținute în îndrumarul Biroului central pentru expertize contabile judiciare :

În cazul în care organul beneficiar dispune efectuarea unei expertize contabile într-o cauză în care s-a efectuat revizia contabilă, expertul trebuie să examineze materialul reviziei.

Analizarea datelor reviziei este o condiție indispensabilă calității raportului de expertiză întocmit. Expertul contabil trebuie să ananlizeze conținutul documentelor, să vadă dacă au fost respectate normativele în vigoare, dacă au fost corect efectuate calculele și dacă au fost delimitate just perioadele de gestiune și răspunderile persoanelor implicate în cauză. Datele trebuie prezentate comparativ pe fiecare problemă în parte, arătîndu-se situația stabilită de revizie și cea stabilită de expertiză.

Dacă în cauza respectivă s-au făcut mai multe revizii contabile, cuprinzînd aceeași problemă și care au ajuns la concluzii diferite, expertul contabil trebuie să analizeze separat fiecare din procesele verbale de revizie, după indicațiile organului beneficiar, arătînd documentat cauzele care au dus la concluzii diferite și poziția sa față de aceste concluzii.

Experții contabili, în cursul efectuării expertizei contabile, sau biroul local în cadrul operațiunii de verificare și avizare a lucrării, vor consulta — atunci cînd socotesc necesar — și organul de control care a făcut revizia contabilă în cauza respectivă, pentru ca în colaborare să se poată lămuri mai bine punctele de vedere ale celor două organe. În situația cînd expertiza reduce substanțial prejudiciul stabilit de revizie, colaborarea cu organul de control este obligatorie pentru a se evita observațiile ulterioare sau eventualele erori și pentru a se concluziona ferm în cadrul expertizei contabile.

Această metodă trebuie folosită și față de expertizele contabile anterioare efectuate în aceeași cauză, prin compararea — punct cu punct — a afirmațiilor expertizei anterioare cu constatările ultimei expertize.

În cazul cînd organele beneficiare dispun pe lîngă efectuarea expertizei contabile și a unei expertize tehnice, expertul contabil își finalizează lucrarea după efectuarea expertizei tehnice. În această situație, expertul contabil va studia expertiza tehnică și va stabili în ce măsură constatările ei pot servi ca bază pentru răspunsurile sale la obiectivele puse de organul beneficiar.

Expertul contabil nu va prelua în mod mecanic concluziile expertizei tehnice. El este obligat să găsească date contabile, care fie vor confirma, fie vor infirma constatările expertizei tehnice.

O procedură specială de efectuarea expertizei este acea prin comisie rogatorie. Sediul materiei este în procedura civilă, art. 169 și 214. Iată conținutul ultimului articol menționat: „Dacă expertiza se face de o altă instanță. prin delegație, numirea experților și statornicirea plății ce li se cuvine se vor putea lăsa în sarcina acestei instanțe".

Ca urmare, și recomandarea experților se va face de către birourile locale din raza instanței de judecată delegată.

Raportul de expertiză

NORME DE DREPT : C.p.p. art. 123

Decretul 434/1957 nu conține norme privind forma și fondul raportului de expertiză. Ulterior acestui Decret, în Codul de procedură penală a fost introdus un articol care stabilea cuprinsul rapoartelor de expertiză, în general.

Plecînd de la prevederile Codului de procedură penală (art. 123), Biroul central pentru expertize contabile, a dat următoarele indicații generale cu privire la conținutul raportului, firește, menținîndu-se împărțirea pe cele trei capitole :

În Cap. I. intitulat „Introducere" se înscriu :

— numele expertului contabil sau experților contabili, după caz ; domiciliul și numărul carnetului de expert. Experții contabili desemnați la cererea părților vor face mențiune despre aceasta ;

— denumirea organului care a dispus efectuarea expertizei contabile judiciare ;

— actul care a stat la baza numirii expertului contabil (rezoluția sau încheierea) cu indicarea datei și numărului actului ;

— numărul și anul dosarului precum și natura sa (penal sau civil) ;

— numele părților și domiciliul sau sediul acestora ;

— împrejurările și data la care s-a produs paguba sau a luat naștere litigiul (după datele rezultate din acțiune sau plîngere) precum și ce a determinat necesitatea expertizei contabile judiciare ;

— organul care a stabilit prejudiciul și materialul probatoriu sau informativ pe care acesta s-a întemeiat ;

— obiectul expertizei și întrebările la care trebuie să răspundă expertul contabil în scopul lămuririi obiectivului expertizei contabile judiciare (indicîndu-se întrebările care au fost admise la cererea părților și anume a cărei dintre ele, așa cum rezultă din rezoluție sau încheiere);

— cînd și unde a fost efectuată expertiza contabilă judiciară precum și data întocmirii raportului de expertiză contabilă judiciară ;

— termenul de depunere a raportului de expertiză, cu indicarea tuturor prelungirilor eventuale ;

— materialul documentar pe baza căruia a fost efectuată expertiza contabilă judiciară (evidență, borderouri, facturi, registre etc.) menționîndu-se aprobarea organului care a dispus efectuarea expertizei pentru consultarea materialului respectiv la sediul părților în caz de necesitate ;

—dacă părțile care au participat la expertiza contabilă judiciară au dat explicații în cursul efectuării ei ;

— dacă s-au mai efectuat și alte expertize în cazul respectiv ;

— În cap. II intitulat „Desfășurarea expertizei contabile judiciare" se va ține seama de următoarele aspecte :

— expertiza contabilă judiciară se face numai cu privire la punctele arătate în rezoluția sau încheierea prin care s-a dispus efectuarea ei și numai pentru perioada prevăzută în ordonanță sau încheiere ;

— extinderea obiectului expertizei contabile judiciare este permisă numai cu aprobarea organului care a dispus efectuarea ei ;

— în raportul de expertiză contabilă judiciară se va arăta amănunțit modul cum s-a desfășurat această activitate. Dacă părțile au făcut obiecții ori au dat explicații, experții vor examina obiecțiile sau explicațiile în lumina constatărilor făcute de ei ;

— în cazul cînd experții contabili au lucrat împreună cu experți din alte specialități (tehnici, grafici etc.), raportul de expertiză contabilă judiciară va conține elementele necesare pentru a se cunoaște modul cum s-au desfășurat lucrările în comun sau cum au fost folosite lucrările experților din alte specialități

AGENDA ECONOMISTULUI

Din ansamblul normelor de procedură civilă și penală se poate trage concluzia că un expert contabil este în situație de incompatibilitate de a efectua o expertiză contabilă judiciară, într-un anumit dosar, în următoarele cazuri :

● Dacă a pus în mișcare acțiunea penală, a emis mandat de arestare, a dispus trimiterea în judecată, a pus concluzii în fond în calitate de procuror sau a fost judecător (sau asesor) în același dosar.

● Dacă a fost martor sau reprezentant (expert recomandat de parte), ori apărător al vreuneia din părți.

● Dacă există împrejurări din care rezultă că este interesat, sub orice formă, expertul, soțul sau vreo rudă apropiată în soluționarea cauzei într-un anumit mod, care este de natură a-l face pe expert să fie subiectiv.

Cu privire la acest ultim aspect al incompatibilității dorim să insistăm ceva mai mult. Credem că se asimilează cu „împrejurări din care rezultă că este interesat sub orice formă" (art. 48, lit. d, C.p.p.) următoarele situații în care se poate găsi un expert contabil :

● Dacă face parte din organizații socialistă — parte în proces.

● Dacă s-a pronunțat asupra unor aspecte care constituie obiectul dosarului, în calitate de organ de control, de conducere, tehnic de specialitate, ori a luat parte, ca executant, la întocmirea actelor primare, a evidențelor contabile, tehnic, operative etc.

Cu privire la prevederile art. 54, alin. ultim, din Codul de procedură penală („Participarea ca expert sau ca interpret de mai multe ori în aceeași cauză nu constituie un motiv de recuzare") considerăm util să facem următoarea precizare : Credem că acest text trebuie interpretat în sensul că același expert poate efectua, în același dosar, mai multe lucrări, cum ar fi: un raport de expertiză, un supliment de raport avînd aceleași obiective, sau unele lărgite ; de asemenea, se poate prezenta (și are obligația) în instanță pentru a da explicații verbale etc. Nu credem însă că poate fi numit a efectua o nouă expertiză în același dosar în care și-a exprimat prima opinie. Într-o atare situație chiar „interesarea morală" într-o anumită soluție, este contrară principiului de imparțialitate, de care trebuie să fie conduși experții în activitatea lor. Exemplul următor ilustrează elocvent această susținere. Pe rolul Judecătoriei Sectorului 3 al Municipiului București se afla dosarul nr. 3996/1970, care avea ca obiect o revizuire într-un proces penal. Printr-o coincidență, a fost numit același expert care, cu 12 ani în urmă a efectuat expertiza contabilă judiciară ce a constituit proba principală în condamnarea inculpatului. Invocîndu-se de apărare incompatibilitatea expertului — care prin prima sa opinie a contribuit la formarea convingerii intime a completului de judecată — cererea a fost apreciată ca temeinică și ca urmare s-a procedat la numirea altui expert contabil.

Normele de procedură prevăd obligația celor aflați în incompatibilitate de a se abține de a participa la efectuarea expertizei. În speță, experții contabili aflați într-una din situațiile de incompatibilitate sînt obligați de a încunoștiința atît organul care a dispus efectuarea expertizei, cît și biroul local, arătînd în ce constă incompatibilitatea lor.

În situația în care cei în cauză nu se abțin după procedura arătată, ei pot fi recuzați, după regulile prevăzute de procedura civilă și penală.

O problemă care se impune a fi pusă în discuție : expertul recomandat de parte se supune acelorași reguli de incompatibilitate? În ce ne privește ne pronunțăm afirmativ. De vreme ce expertul recomandat de parte are aceleași obligații — prin care obiectivitatea este pe primul plan — orice situație de incompatibilitate, care pleacă de la ideea de subiectivism posibil, trebuie să-i fie opozabil și lui.

Evident, în această materie pot fi formulate și opinii opuse. Practica judiciară, în măsura în care sîntem informați exact, nu și-a spus încă cuvîntul.

Stabilirea obiectivelor — Termene

NORME DE DREPT : Decretul 434/1957, art. 10 ; Cp.c. art. 209, alin. 1.

Cu privire la stabilirea obiectivelor, Decretul 434/1957, la art. 10, alin. 1, precizează că : „Organul care dispune efectuarea expertizei contabile judiciare este obligat să concretizeze în scris punctele care formează obiectul expertizei...".

Deși textul menționat este deosebit de explicit, în practica judiciară se mai întîmplă (destul de des) ca acestea să fie stabilite la modul general, cum ar fi : „se încuviințează expertiza tehnico-contabilă care să stabilească situația de gestiune a inculpatului". De asemenea, o altă practică este aceea de trimitere prin încheiere la notele de probatorii ale apărării, fără ca conținutul acestora, rezumat sau parțial expus verbal, să fie controlat. Astfel, în dosarul amintit al Judecătoriei Sectorului 6 — Municipiul București (nr. 4861/1970) prin încheierea de admitere a expertizei s-a făcut trimetere la note de probe ale reclamantului care cuprindea 18 puncte (la care erau sugerate și răspunsurile) și din care numai 8 aveau o legătură directă cu cauza dosarului.

Forurile centrale ale organelor care dispun efectuarea de expertize și care coordonează această activitate, preocupate de importanța pe care o prezintă formularea completă și exactă a obiectivelor supuse a fi soluționate prin expertize contabile judiciare, au dat instrucțiuni precise. În cele ce urmează, reproducem textele corespunzătoare din instrucțiunile comune nr. 200847/1959 emise de Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Justiției, Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală și Arbitrajul Central de Stat : „Obiectivele vor fi determinate și formulate cu cea mai mare grijă precizîndu-se în mod concret, la ce anume întrebări trebuie să răspundă expertul contabil. Se vor evita formulări de obiective vagi, cu caracter general sau referiri în general la cererile formulate de părți. Eventualele obiecțiuni cu privire la modul necorespunzător în care au fost formulate obiectivele sau la unele obiective ce depășesc competența experților contabili, vor fi aduse de îndată de către aceștia la cunoștința organului care a dispus efectuarea expertizei contabile sau — dacă este cazul — la cunoștința organului ierarhic al acestuia, prin biroul local pentru expertize contabile judiciare".

Biroul central pentru expertize contabile, prin îndrumarul întocmit, precizează următoarele cu privire la obiectivele expertizei contabile :

Obiectivul expertizei trebuie astfel concretizat și delimitat încît sfera operațiunilor și a documentelor de expertizat să nu depășească competența expertului contabil. Întrebările puse trebuie să se înscrie în sfera de specialitate a expertului contabil și să nu se refere la date din alte domenii de specialitate.

Prin întrebările puse nu trebuie să se ceară expertului încadrări juridice ale faptelor cercetate iar acesta nu are voie să facă aprecieri sau încadrări juridice ale faptelor celor în cauză.

În cazul cînd obiectivele expertizei contabile nu sînt suficient precizate, expertul contabil este obligat să ceară organului care a dispus efectuarea expertizei concretizarea în scris a problemelor care trebuie să formeze obiectivul expertizei.

În privința extinderii obiectivelor fixate, în timpul efectuării expertizei contabile, situația se prezintă diferențiat :

— la organele de urmărire penală, dacă experții găsesc necesar să-și extindă lucrarea și la alte obiective care pot să ducă la clarificarea situației, vor sesiza în scris organele care au dispus efectuarea expertizei, care vor putea lărgi obiectivele pe baza unei rezoluții;

— în cazul expertizelor dispuse la instanțele de judecată sau arbitrale, dacă expertul apreciază, în timpul efectuării expertizei, că ar fi necesară examinarea și altor obiective decît cele fixate vor menționa aceasta în raportul de expertiză.

Dacă totuși, organul care a dispus efectuarea expertizei contabile judiciare obligă expertul contabil să

efectueze expertiza pe baza obiectivelor fixate inițial, expertul urmează să efectueze expertiza încredințată, menționînd aceasta în raport de expertiză contabilă.

De regulă, o dată cu comunicarea de numire ca expert într-un anumit dosar, organul de urmărire penală sau instanța de judecată pune în vedere expertului termenul în care urmează a fi efectuată expertiza, tergiversarea depunerii raportului putînd fi sancționată cu amendă, de la 25—250 iei, conform art. 198, lit. d din C.p.p. Art. 209, alin. 1, din Codul de procedură civilă prevede: „Expertul numit este dator să-și depună lucrarea cu cel puțin 5 zile înainte de termenul sorocit pentru judecată". Respectîndu-se acest termen de experții contabili se creează condițiile necesare pentru ca atît părțile cît și reprezentantul procuraturii să ia cunoștință de concluziile formulate prin raport și să se evite astfel, în mod nejustificat, tergiversarea soluționării cauzei.

Procedura de fixare a obiectivelor în procesul penal

NORME DE DREPT: C.p.p., art. 120.

Prin noul Cod de procedură penală a fost introdusă o procedură specială cu privire la fixarea obiectivelor de soluționat prin expertizele contabile. Iată prevederile art. 120; alin. 1 și 2: „Organul de urmărire penală sau instanța de judecată, cînd dispune efectuarea unei expertize, fixează un termen la care sînt chemate părțile, precum și expertul, dacă acesta a fost desemnat de organul de urmărire penală sau de instanță. La termenul fixat se aduce la cunoștință părților și expertului obiectul expertizei și întrebările la care expertul trebuie să răspundă și li se pune în vedere că au dreptul să facă observații cu privire la aceste întrebări și că pot cere modificarea sau completarea lor".

Din textul citat rezultă deci că procedura de numire și stabilire a obiectivelor urmează două faze distincte:

- Prima, numirea expertului, la termenul cînd se cere și se încuviințează proba. În această primă fază procedurală se stabilesc obiectivele în principiu, se numește expertul contabil și se fixează onorariul. Prima fază procedurală se încheie cu fixarea unui termen pentru cînd se citează părțile și expertul numit;

- În faza a doua, respectiv la noul termen, se pune în discuția părților și a expertului „întrebările la care expertul trebuie să răspundă și li se pun în vedere că au dreptul să facă observații cu privire la aceste întrebări și că pot cere modificarea sau completarea lor". Tot în această fază, după definitivarea întrebărilor se „pune în vedere expertului termenul în care urmează a fi efectuată expertiza, încunoștiințîndu-l totodată dacă la efectuarea acesteia urmează să participe părțile" (art. 120, alin. 4, C.p.p.).

Considerăm că noul sistem instituit prin Codul de procedură penală în vigoare are în vedere urgentarea efectuării expertizelor ,prin definitivarea obiectivelor în prezența tuturor părților, inclusiv a expertului numit. Totodată, la acest termen intermediar între numire și efectuarea lucrării pot fi clarificate toate problemele pe care le ridică natura expertizei, cum ar fi: termen de efectuare, necesitatea ca părțile să dea (sau nu) explicații, depunerea de acte noi, onorar etc. Pentru fructificarea la maximum a acestei faze procedurale este necesar ca imediat după numire, expertul contabil să facă o sumară analiză a dosarului, ceea ce îi va permite să fie în temă și, deci, să ia parte la discuții, competent și în cunoștință de cauză.

Consultarea dosarului — contactul cu părțile

NORME DE DREPT: Decretul 434/1957, art. 15; C.p.p art. 121; C.p.c., art. 208.

Efectuarea oricărei expertize contabile, presupune, ca regulă generală, două operații prealabile: Studierea dosarului și contactul cu părțile în proces.

Dacă în procesul civil aceste probleme nu prezintă aspecte deosebite, altfel se prezintă situația în cel penal. Art. 121 din C.p.p. stabilește că expertul are dreptul să ia cunoștință de materialul dosarului necesar pentru efectuarea expertizei. În cursul urmăririi penale, cercetarea dosarului se face cu încuviințarea organului de urmărire. Expertul poate cere lămuriri organului de urmărire penală sau instanței de judecată cu privire la anumite fapte sau împrejurări ale cauzei. Părțile pot da expertului explicații numai cu „încuviințarea și în condițiile stabilite de organul de urmărire penală sau instanța de judecată". Cu alte cuvinte, este interzis expertului să convoace părțile sau să ia legătura cu ele, fără încuviințarea organului beneficiar care a dispus efectuarea expertizei. Acest principiu este subliniat și în instrucțiunile comune nr. 200847/1959 (ale Ministerului Afacerilor Interne, Justiției, Finanțelor, Procuraturii Generale și ale Arbitrajului Central de Stat), în care se prevăd următoarele:

„În cauzele penale, experții contabili nu vor putea lua contact direct cu părțile (inculpatul și partea civilă) decît cu încuviințarea organului care a dispus efectuarea expertizei. Această încuviințare se va da ori de cîte ori expertul va avea nevoie de explicațiile părților sau de examinarea de acte și registre aflate în păstrarea acestora.

Convocarea părților de către experții contabili este interzisă.

Primirea explicațiilor de lap ărți și consultarea materialelor aflate în posesia acestora se vor face sub controlul organului care a dispus efectuarea expertizei, de regulă la sediul și în prezența acestuia.

În cazurile în care împrejurările ar impune-o, se poate încuviința ca materialele să fie consultate și în alte locuri, determinate de organul care a dispus efectuarea expertizei contabile și în condițiile de amănunt stabilite de acest organ".

Aceleași instrucțiuni, conțin o prevedere menită să evite obiecțiunile ulterioare ale părților, în cazul expertizelor contabile judiciare efectuate în faza de urmărire penală. Reproducem aceste indicații:

„Pentru evitarea obiecțiunilor ulterioare ale părților, în cazul expertizelor efectuate în faza urmăririi penale, organele de urmărire penală pot dispune ca înainte de formularea concluziilor expertului contabil, să audieze părțile (inculpatul și partea civilă) de regulă în prezența expertului contabil. În cazul acestei audieri se vor cere explicațiile ce mai sînt necesare. Arătările părților vor fi consemnate în scris și semnate de aceștea".

În procesul civil, studierea dosarului nu prezintă aspecte deosebite. În schimb, o problemă mult discutată este următoarea: Este obligatorie citarea părților, în toate cazurile, la efectuarea expertizelor contabile judiciare?

În practica judiciară, după ce părțile iau cunoștință de conținutul raportului de expertiză efectuat fără citarea părților, una din ele invocă, aproape în toate cazurile, excepția încălcării de către expert a obligației prevăzute de art. 208 C.p.c. de a cita părțile, împrejurare ce face, potrivit părerii lor, ca raportul să nu le fi opozabil.

Iată părerea unor autori în această problemă:

„În legătură cu interpretarea justă a art. 208 din Codul de Procedură Civilă, în conformitate cu instrucțiunile M.F .nr. 15165 din 12 iulie 1964, se fac următoarele precizări:

— anunțarea de către expert a părților despre data și locul efectuării expertizei contabile sau a cercetării documentelor, este necesară în toate cazurile în care se cercetează și alte documente decît dosarul cauzei. În consecință, prin termenul generic, „lucrare la fața locului" trebuie să se înțeleagă și cercetarea la sediul uneia din părți sau la terți, a unor documente neatașate la dosarul cauzei respective;

— expertul contabil are obligația să anunțe părțile asupra datei și locului unde se va desfășura expertiza, fără să aibă vreo obligație în cazul în care părțile nu se prezintă;

— anunțarea se face în scris printr-o scrisoare recomandată sau printr-o carte poștală recomandată;

— la raportul de expertiză trebuie să se anexeze dovada de primire a scrisorii recomandate semnată de destinatar și nu recipisa de expediere. De aceea, la anunțarea părților, experții trebuie să folosească sistemul poștal de expediere a recomandatelor cu dovada de primire" [1]).

Ne raliem întru totul acestei opinii. Pentru a hotărî dacă expertul trebuia sau nu să citeze părțile trebuie soluționat în prealabil dacă pentru efectuarea lucrării era sau nu necesară o „lucrare la fața locului". Adică, trebuiau sau nu cercetate documente, altele decît cele aflate la dosarul cauzei. Pentru a fi înțeleasă mai bine problema dăm un exemplu. Într-un dosar civil se dispune efectuarea unei expertize contabile judiciare cu următorul obiectiv: „Să se expertizeze dacă revizia contabilă a aplicat perisabilitățile legale, în funcție de care să se stabilească prejudiciul exact". Procesul verbal de revizie se află la dosar, cu toate anexele. Evident, în acest caz nu este necesară o „lucrare la fața locului" și deci nici părțile nu vor fi citate. Expertului contabil nu-i revine decît sarcina de a expertiza unele date preexistente — intrările de produse, plus stocurile constante la inventariere — coeficienții legali de pierderi naturale, prevăzuți în instrucțiunile organului central de care aparține organizația socialistă în proces.

În multe cazuri, documentele aflate la dosar nu sînt suficiente pentru a se răspunde la obiectivele fixate, fiind necesară cercetarea și a altor acte sau a evidențelor tehnic operative, contabile, statistice, care se află în posesia părților aflate în proces. Această operațiune este asimilată cu o „lucrare la fața locului" și ca urmare expertul contabil trebuie să citeze, în toate cazurile, părțile.

Pentru a se evita discuțiile cu privire la caracterul expertizei contabile judiciare, considerăm indicat ca în introducerea raportului experții contabili să facă mențiunea dacă lucrarea s-a efectuat numai pe baza documentelor aflate la dosar, ori a fost necesară consultarea și a altor acte, aflate în posesia părților (depuse numai prin intermediul organului beneficiar), sau aflate în arhiva organizației socialiste parte în proces, situație în care trebuie să facă mențiunea de citarea acestora și să anexeze dovada de primire a recomandărilor expediate.

Cu privire atît la studierea dosarului, cît și la contactul expertului contabil cu părțile, prin îndrumarul Biroului central de expertize contabile se precizează următoarele:

Expertului contabil îi este interzis să ridice și să păstreze la domiciliul său dosarele sau materialele din dosar, pentru care efectuează expertiza contabilă.

Expertului contabil îi este de asemenea interzis să ridice de la părți acte de orice fel, pe care să le atașeze la raportul de expertiză sau să completeze dosarul.

Imposibilitatea efectuării expertizei

NORME DE DREPT: Decretul 434/1957, art. 16.

Efectuarea unei expertize contabile judiciare, presupune analiza unor fenomene sau situații de fapt concretizate în documente și evidențe contabile. Ca urmare, prima condiție ce se cere pentru a putea fi efectuată expertiza este aceea ca evidențele să fie la zi și în unele situații să se fi efectuat în prealabil o revizie de fond. Cum altfel, s-ar putea pronunța, bunăoară, un expert dacă într-o anumită gestiune există sau nu lipsuri materiale, dacă în prealabil nu au fost aduse la zi evidențele și nu s-a efectuat un control, care presupune, implicit, și o operațiune de inventariere?

Pentru cazurile în care aceste operații nu au fost efectuate și totuși s-a dispus o expertiză contabilă, într-un anumit dosar aflat pe rol sau în cercetare, Decretul nr. 434/1957, prin art. 16, prevede următoarea procedură de urmat: expertul contabil numit, după ce constată că „nu poate efectua expertiza fără o prealabilă revizie de fond a unității, fără aducerea la zi a evidențelor sau fără efectuarea prealabilă a altor asemenea lucrări, întocmește despre aceasta un proces verbal, pe care îl înaintează organului care a dispus efectuarea expertizei".

În continuare, același text prevede că „acest organ (care a dispus lucrarea n.n.) cere efectuarea de către organele competente a reviziei de fond sau a celorlalte lucrări necesare, efectuarea lor de către expertul contabil fiind interzisă".

Menționăm că în procesul verbal încheiat, în situațiile mai sus arătate, expertul contabil trebuie să motiveze temeinic imposibilitatea efectuării expertizei; în același timp, trebuie să indice și cu ce documente urmează a se completa dosarul, care să ateste fără echivoc, realizarea operațiilor fără de care nu poate fi efectuată expertiza: aducerea la zi a evidențelor, efectuarea unei inventarieri sau a unei revizii de fond etc.

Cu privire la suspendarea lucrărilor de expertize contabile și procedura de urmat, prin îndrumarul Biroului central de expertize contabile se indică următoarele:

Înainte de întocmirea procesului verbal de imposibilitate expertul contabil trebuie să analizeze cu mult simț de răspundere materialele din dosarul cauzei pentru ca numai în situații absolut necesare să se recurgă la o asemenea măsură.

În cazurile în care dintr-un număr de obiective date pot fi soluționate numai o parte din ele pe baza documentelor aflate la dosarul cauzei, se întocmește raportul de expertiză contabilă, răspunzîndu-se la aceste obiective, pentru care se pot trage concluziile corespunzătoare. Pentru celelalte obiective, se vor menționa motivele pentru care nu se poate răspunde și dacă este cazul, ce lucrări ar fi necesare a se întocmi expertiza.

Procesul-verbal de imposibilitatea efectuării expertizei contabile judiciare se întocmește în dublu exemplar și se depune la biroul local pentru avizare, după care se înaintează organului care a dispus efectuarea expertizei contabile judiciare. Acesta din urmă va comunica biroului local de expertize contabile, după ce materialul a fost completat, noul termen acordat.

Organul care a dispus efectuarea expertizei contabile va aprecia asupra aspectelor semnalate de expertul contabil în procesul verbal de imposibilitatea efectuării expertizei contabile. În cazul că organul beneficiar va dis-

---

1) Problema activității de expertiză contabilă-judiciară Colaboratori M.F. — București 1965.

FIŞE

Un auxiliar al dezvoltării

■ Care sînt raporturile dintre creşterea economică şi comerţul exterior? Există între acestea o legătură directă, de la cauză la efect? Concepţia curentă, acreditată de R. Nurkse şi adoptată de Prebish şi Myrdal, face o distincţie între influenţa comerţului exterior în secolele al XIX-lea şi al XX-lea, acordindu-i un rol precumpănitor în trecut şi unul mult mai modest în prezent. Prebish se referă la o tendinţă seculară de deteriorare a relaţiilor de schimb în defavoarea ţărilor în curs de dezvoltare, iar Myrdal la faptul că schimburile internaţionale, în felul cum sînt ele practicate actualmente, tind să perpetueze sau chiar să creeze sectoare înapoiate în acele ţări. Supunînd unei analize critice materialul faptic existent, I. B. Kravis, în studiul publicat în THE ECONOMIC JOURNAL, 1970, **Trade as a Handmaiden of Growth : Similarities between the Nineteenth and Twentieth Centuries** (Comerţul — un auxiliar al dezvoltării; asemănări între secolele al XIX-lea şi al XX-lea) nu găseşte motive valabile nici pentru exagerarea rolului comerţului exterior în asigurarea unui ritm rapid de dezvoltare în secolul al XIX-lea, nici pentru pesimismul privitor la acest rol. Concluzia lui I. B. Kravis este că schimburile internaţionale au fost şi rămîn unul dintre numeroşii factori economici şi sociali, care influenţează ritmul creşterii economice, neavînd decît foarte puţine şanse de a fi, într-un moment oarecare, factorul decisiv. După părerea prof. I. B. Kravis expresia cea mai nimerită pentru a caracteriza rolul comerţului exterior este cea de „femeie la toate" (handmaiden) a politicii de dezvoltare.

Intreprinderea şi marketingul

■ In articolul **Le marketing façonnera l'entreprise des années 1970** (Marketingul va fasona întreprinderea anilor 1970), de **Jean Levy**, apărut în ENTREPRISE nr. 787/1970, se consideră că în prezent, şi cu atît mai mult în deceniul 8, studiile şi măsurile referitoare la precizarea strategiei globale a întreprinderii se vor confunda tot mai mult cu activitatea de marketing. Această consideraţie este motivată prin aceea că marketingul reprezintă un ansamblu dinamic al tuturor activităţilor economice prin care, plecînd de la cunoaşterea cerinţelor consumatorilor, se ajunge la dirijarea produselor actuale sau a celor ce urmează să fie produse spre piaţă. Astfel se consideră că marketingul poate servi la asigurarea în bune condiţii a consumatorului şi totodată să amelioreze rentabilitatea întreprinderii. Autorul distinge două funcţii a acţiunii de marketing şi anume: 1) o funcţie de studiu, care are drept scop să descopere nevoile conştiente sau inconştiente ale consumatorului şi 2) o funcţie operaţională, care presupune dirijarea (producerea şi desfacerea) spre piaţă a produselor pe care le cere consumul.

„Ştiinţa regională"

■ W. Isard, cunoscut mai cu seamă prin lucrările sale privitoare la localizarea unităţilor economice, lucrări care au fost integrate în ceea ce autorul a numit „ştiinţa regională", încearcă elaborarea unei noi „teorii generale", prin sintetizarea rezultatelor parţiale obţinute pînă acum nu numai în domeniul economiei, ci şi al altor ştiinţe sociale. Schiţînd o teorie unitară şi coherentă a „sistemelor" apărînd înlăuntrul societăţii americane, prof. W. Isard oferă în cartea sa **General Theory** (The M.I.T. Press, Cambridge Massacussets and London, 1970 p. XLIII+1040 o explicaţie a procesului luării deciziilor în principalele domenii ale unei societăţi dinamice, inclusiv domeniul activităţilor guvernamentale, creşterii economice, al schimburilor comerciale, al transporturilor şi al urbanisticii.

După ce expune principalele probleme cărora trebuie să le facă faţă societatea americană, autorul încearcă o extindere a teoriei localizării asupra organizaţiilor neeconomice, discutînd întreaga problematică a centralizării şi descentralizării activităţilor administrative şi economice. In continuare, prof. W. Isard se ocupă de problemele incertitudinii şi riscurilor şi aplică teoria jocurilor la activitatea desfăşurată de unităţile economice şi neeconomice. In ultimele capitole ale cărţii, autorul analizează problemele marilor aglomeraţii urbane în lumina teoriei luării deciziilor şi schiţează o teorie a echilibrului general politico-social economic.

Planificarea progresului tehnic

■ Profesorul Maxwell Hunter în studiul **Les revolutiones tehnologiques sont — elles inévitables ?** (Revoluţiile tehnologice sînt inevitabile ?) publicat în DIRECTION ET GESTION DES ENTREPRISES nr. 4 şi 5, 1970, apreciază principalele elemente pe care directorii de întreprinderi trebuie să le aibă în vedere în domeniul planificării progresului tehnic. Cu toate că în majoritatea studiilor previzionale pe termen lung progresul tehnic apare ca o serie de tendinţe cu caracter evolutiv, arată autorul, el se manifestă mai curînd ca succesiune de „revoluţii" la intervale scurte ; previziunea revoluţiilor tehnice este puternic dominată de motivaţiile psihologice. In anumite domenii este preferabil să se elaboreze planuri pe termen lung, pînă la realizarea viitoarei „revoluţii", decît pentru un număr de cinci sau zece ani. Cel mai indicat moment pentru a pregăti o „revoluţie" viitoare, conchide acesta, este ziua realizării precedentei, ceea ce implică abandonarea ei în clipa atingerii nivelului maxim al performanţelor.

LA Institutul de Cercetări Economice de pe lîngă Academia de Ştiinţe Sociale şi Politice a R. S. România, a avut loc la 1 martie a.c. şedinţa de comunicări ştiinţifice organizată de Secţia de istorie a gîndirii economice a institutului.

Dezbaterile s-au purtat pe marginea comunicărilor : „Keynes contra Keynes" de M. Ciumara, „O lucrare inedită a lui N. Suţu" de C. Sîrbu, „Aspecte social-economice în «Socialismul»" (1921—1924) de S. Kovacevici, „Problema capitalului cămătăresc (gîndirea economică din epoca lui Cuza)" de R. C. Demetrescu. Au luat parte cercetători din institut, cadre didactice de la Academia de Ştiinţe Sociale şi Politice „Ştefan Gheorghiu" şi de la Academia de Studii Economice-Bucureşti, printre care dr. Gh. Dobre, dr. I. Cristescu, dr. N. I. Văleanu, dr. Sultana Sută Selejan, Aneta Spiridon, V. Pilat, A.A. Popper etc.

Lucrările şedinţei vor fi publicate într-un număr viitor din „Studii de istorie a gîndirii economice".

TIRAJUL CĂRŢII ŞTIINŢIFICE

acad. Grigore C. MOISIL

PROBLEMA stabilirii tirajului unei cărţi e o problemă importantă, de care e interesat poate editorul, dar, fără îndoială sînt în primul rînd interesaţi autorul şi cititorul. Sînt interesaţi tot cei ce nu sînt indiferenţi ridicării culturii unui popor, ridicării culturale a nivelului întregului popor. Fac deosebire între cele două idei, căci prin nivelul culturii unui popor se înţelege îndeobşte nivelul maxim, care poate fi cel al unui număr restrîns de „oameni de cultură", în timp ce prin ridicarea culturală a nivelului întregului popor se înţelege ridicarea nivelului mediu, ameliorarea curbei de distribuţie a nivelului cultural în acel popor.

În cele ce urmează ne vom ocupa exclusiv de cartea ştiinţifică, gîndindu-ne la cea matematică, singura în care ne pricepem. O carte e scrisă de autor pentru a comunica cititorului rezultatele cercetărilor sale, fie că ele sînt cercetări originale, încadrate între rezultatele altor cercetători, fie că ele constituie un mod original de a îmbina cercetări variate, într-un tot armonic şi inteligibil. Cititorul găseşte în carte o anume informaţie, fie că ea e o informaţie parţială, să zic o teoremă, de care are nevoie, fie că e o informaţie totală, de pildă o teorie care, vrînd s-o cunoască, o învaţă din acea carte, fie că e un mod nou de sistematizare.

Cartea este scrisă pentru cititor.

Cartea e un mijloc de comunicaţie între autor şi cititor.

Mai precis : cartea e unul din mijloacele de comunicaţie între creatorul de ştiinţă şi consumatorul de ştiinţă (acest consumator poate fi aceeaşi persoană fizică cu acel care în alte momente creează).

Există bineînţeles şi alte mijloace de transmisie a ştiinţei de la creator la consumator. Există numeroase moduri de transmitere verbală : conversaţia, conferinţa ţinută la societăţi ştiinţifice, la colocvii şi la congrese naţionale sau internaţionale, expunerea la Radio sau la Televiziune, lecţia. Despre ele nu voi vorbi.

Există şi alte mijloace scrise de comunicare a descoperirii : publicarea în reviste, preprintul poligrafiat, microfilmul. Nici despre ele nu voi vorbi.

Vom vorbi despre carte, cartea de ştiinţă publicată în limba română şi vîndută în ţara noastră.

Două sînt problemele tirajului.

Prima e de a fixa timpul în care se doreşte epuizarea ediţiei.

În unele cazuri timpul acesta este fixat just. Faptul că vineri dimineaţa eu nu mai găsesc **Viaţa economică** de săptămîna trecută, exemplarele rămase la chioşc fiind retrocedate o dată cu primirea numărului curent, mi se pare just, după cum just mi se pare să nu găsesc la chioşc **Informaţia Bucureştiului** de acum trei zile. Că n-ar fi rău să existe undeva, în ţară, un loc în care să pot cumpăra şi **Viaţa economică** de-acum un an şi **Informaţia** de-acum o săptămînă, aceasta e o problemă specială.

Sînt multe cazuri în care însă problema e sau greşit înţeleasă sau nu e măcar pusă şi nu crede nimeni că ar trebui să fie pusă.

Am abordat altă dată problema „Operelor complete". Editura Academeiei R.S. România a publicat mai multe volume de opere complete sau de opere alese ale unor matematicieni români ; citez din memorie : Th. Angheluţă, Al. Myller, D. Pompeiu, S. Sanielevici, S. Stoilov, V. Vîlcovici, Gh. Vrânceanu; a mai publicat şi volumul de teoria ecuaţiilor integrale al lui Traian Lalescu. Editura didactică şi pedagogică a publicat două volume din opera lui Dan Barbilian şi un volum de geometrie proiectivă al lui O. Mayer. Nu e uşor de explicat de ce e bine să se publice aceste cărţi, dar din fericire pînă acum nu s-au prea întîlnit opuneri la aceste publicări. Editura Academiei Republicii Socialiste România a mai publicat şi traduceri din unele cărţi celebre, cum e „Principia mathematica" a lui Newton sau opera lui Lobacevski şi Bolyai. Rostul lor e cu totul altul.

Toate aceste cărţi e bine că se publică. Intrebarea e alta, nu dacă trebuie să se publice, ci : pe cît timp trebuie să se planifice epuizarea tirajului.

Observaţi că munca depusă pentru editarea acestor cărţi e o muncă de specialist, care, renunţă la munca sa de creaţie pentru a publica astfel de volume. Deci prima grijă în stabilirea tirajului lor e de a nu stabili un tiraj prea mic. Nu s-a prea auzit prin lume să apară o ediţie a II-a din operele complete ale cuiva. Deci nu trebuie să ne înşeiăm. Dacă publicăm opere complete sau alese, aşa cum se face, e absurd să ne organizăm ca ele să se epuizeze în trei ani sau în zece ani. Trebuie să avem unde să le depozităm în condiţii bune, să nu fie nevoie să le retipărim înainte de cincizeci-o sută de ani.

Altul e termenul în care trebuie să gîndim că ar trebui să se epuizeze cărţile de alt tip. Să luăm un exemplu recent : Algebra de Ion D. Ion şi Nicolae Radu. Se pare că ea a dispărut din librărie într-o dimineaţă. Eu nu confund dispariţia din librării cu epuizarea tirajului. Se poate întîmpla ca sute de volume din această carte să fie trimise librăriei din Mamaia. La vară, cînd tinerii studioşi se vor duce să se scaide în mare, vor descoperi acolo volumul care-i va interesa. Cu o condiţie : ca responsabilul librăriei să nu trimită înapoi volumul ; el ar avea motivul : oamenii vin la mare să se scaide, nu să citească algebră.

Problema epuizării depozitului unei librării n-o s-o amănunţim aici. E sigur însă că, cu toate că în două numere din **Contemporanul** am anunţat de două ori că voi căuta un anume număr — „numărul 13—14" — dintr-o anume revistă — „Automatică, Metrologie, Calculatoare" — la o anume librărie — „librăria cea mai apropiată de locul meu de muncă" — totuşi nu am putut găsi acea revistă la acea librărie timp de multe săptămîni. M-am convins că tovarăşa care lucra la librărie nu întreba acolo unde trebuie, dacă mai există ceea ce eu ceream. Nici azi nu ştiu dacă e epuizată sau dacă mai există exemplare şi unde. Unde pot trimite să-l cumpere cei ce au nevoie de acel număr, dacă el mai există ?

De cîte ori am scos în primăvară, litografiat sau tipărit, un curs al meu pe care voiam să-l aibă studenţii mei în toamnă, atunci cînd voiau să-l cumpere ; în toamnă, în iarnă el se epuizase.

Nu spun că toate cărţile mele s-au epuizat la fel de repede.

Şi nu vorbesc numai de cărţile mele.

Editura Academiei R. S. România a scos de curînd o carte care, evident, e gîndită să se vîndă destul de repede. Se numeşte „Institutul de matematică al Academiei Republicii Socialiste România (Bucureşti şi Iaşi). 20 ani de activitate. 1949—1969". E evident că o astfel de carte este repede întrecută de realităţi ; peste 10 ani trebuie scrisă din nou ; poate chiar peste 5 ani. Dar totuşi o asemenea carte nu trebuie să se epuizeze în două săptămîni. Parcă totuşi e exagerat de iute.

Cei care fixează tirajul cred că nu trebuie să facă o greşeală : trebuie să nu fixeze tirajul prea mare, să nu aibă stocuri nevandabile.

Să nu se uite că în fixarea tirajului se poate face o greşeală tot atît de mare : aceea de a fixa un tiraj mult inferior celui necesar. Ar trebui ca şi această greşeală să fie pedepsită. Deşi leac ar exista să-ţi acoperi greşeala, fără să ameliorez nimic ; îl indic de pe acum : s-ar putea păstra exemplare nevîndute, care să nu poată fi vîndute, creîndu-se un stoc intangibil. Vedeţi, la orice problemă, dacă vrem să scăpăm de necunoaşterea realităţii prin pedepse, n-am făcut nimic. Am înlocuit un rău printr-un altul. Stocul invandabil e un rău ; de acord ; caut să-l suprim şi creez epuizarea anormal de rapidă a tirajului. Şi asta e un rău. Atunci ce să fac ? să-ţi înveţi meseria.

Un exemplu : cînd bat cu ciocanul, dacă dau în nicovală e rău : dacă îmi sfarm degetul e mai rău. Ce să fac ?

Să-ţi înveţi meseria.

Da ştii ? De-adevărat.

Înapoi la şcoală.

REVOLUŢIA ŞTIINŢIFICĂ—TEHNICĂ

(Urmare din pag. 13)

astăzi o problemă controversată, este, în schimb, aproape unanim acceptată ideea că ceea ce astăzi se denumeşte futurologie, constituie un factor constitutiv al fiecărei ramuri ştiinţifice, al practicii umane. Fireşte, există o deosebire categorică în a accepta existenţa acestor elemente în diferite ramuri ştiinţifice şi în a afirma existenţa unei ştiinţe anume a viitorului. În orice caz, punerea laolaltă a acestor elemente disparate nu poate fi considerată încă o ştiinţă unitară a viitorului. E cazul să se vadă dacă anumite teze, care pot fi considerate ca avînd un caracter futurologic, au sau nu o valabilitate generală pentru diferite ramuri ştiinţifice. Sau pusă problema altfel, există oare o anume metodologie futurologică comună pentru toate ştiinţele ? Oare futurologia poate fi considerată ca avînd un statut epistemologic similar, de exemplu, cu cel al matematicii ?

Încercarea de a sintetiza elementele futurologice ale diferitelor ştiinţe, ne conduce, în primul rînd, la ideea ireversibilităţii. Cu atît mai mult cu cît şi viitorul se transformă permanent în trecut. Analiza futurologică a trecutului, are menirea de a vedea ce procese anume pot fi eventual extrapolate şi ceea ce poate tocmai constitui un element al unui principiu general valabil pentru ştiinţa viitorului. Gradul în care pot fi extrapolate unele procese ar completa într-un fel teza ireversibilităţii.

Există unii cercetători care vorbesc de necesitatea unor cercetări futurologice, fără să recunoască însă existenţa futurologiei ca ştiinţă, aidoma unor oameni de ştiinţă din trecut care au recunoscut necesitatea unor cercetări sociologice, fără a recunoaşte însă şi existenţa sociologiei. Indiferent însă de aceste considerente şi poziţii, apare evident (chiar şi prin prisma experienţei de pînă acum) că futurologie înseamnă nu numai dorinţa de a şti cum va arăta viitorul, ci a şti realmente (cu o aproximaţie cît mai mică) cum să acţionăm pentru a aduce cît mai aproape de prezent viitorul prefigurat. Poate această dilemă ne dă răspuns şi la corelaţia dintre utopie şi futurologie.

În predicţiile noastre futurologice, dacă vrem să dovedim în acest domeniu superioritatea gîndirii marxiste faţă de cea burgheză, va trebui să avem grijă ca ele să nu canonizeze niciodată o anumită stare de fapt prescrisă, căci aceasta include pericolul unei, cîteodată, grave erori posibile în caz că nu ne dăm seama de evoluţia permanentă a oricărui sistem. Nici capitalismul n-a încremenit la vîrsta atinsă, să spunem, acum 50—60 de ani în urmă sau chiar la nivelul postbelic şi nici socialismul nu stă pe loc. Diagnoza, atît de necesară oricărei prognoze, nu poate însemna o simplă descriere, oricît de amplă şi profundă ar fi, a unei stări de fapt şi cu atît mai puţin o descriere eronată a prezentului. Totodată e cazul să ne gîndim şi la ideea că dezvoltarea „exponenţială" a activităţii ştiinţifice — care, fără îndoială, este o realitate — totuşi nu poate fi considerată ca un fel de lege a naturii, nu poate fi desprinsă de contextul social. Cea mai mică denaturare, voită sau nevoită, ar avea, şi are consecinţe grave pentru aprecieri cu caracter prospectiv, pentru viitor, dar şi pentru prezent.

ANGLIA: TEORII INFIRMATE DE FAPTE

O MIȘCARE revendicativă de proporții nemaiîntîlnite din 1926, o adevărată „explozie“, astfel este calificat valul de greve și cereri de sporire a salariilor care a cuprins în ultimul timp insulele britanice. Din ianuarie și pînă în septembrie anul trecut grevele au însumat 7,4 milioane zile de muncă, aproape de două ori mai mult decît în perioada corespunzătoare a anului 1969. Mișcarea a continuat, numai în ianuarie 1971, pierzîndu-se — datorită grevelor — alte 2 milioane zile de muncă. Recent s-a încheiat o grevă cu o durată record, de 6 săptămîni, aceea a salariaților poștei și telecomunicațiilor, considerată a fi cea mai costisitoare pentru Anglia din ultimii 50 de ani. În această situație unii comentatori ai scenei politice afirmă că „echilibrul puterii între muncă și capital a fost zdruncinat, balanța înclinînd acum în favoarea sindicatelor“.

CONTEXTUL mișcării revendicative apare paradoxal, fiind caracterizat printr-o inflație galopantă asociată cu stagnare economică. După datele oficiale, în 1970 prețurile cu amănuntul au sporit cu 9%, salariile cu 11,2% și producția industrială cu numai 1,2%. Remediile la care recurg în această situație responsabilii politicii economice sînt acelea clasice: politica veniturilor și deflația. În ce privește politica veniturilor, instrumentul implementării acesteia va fi o lege pentru relațiile în industrie. Aceasta, care ar urma să fie adoptată în primăvară, prevede obligativitatea respectării contractelor colective și penalizarea sindicaliștilor care recurg la greva ilegală (aceea neaprobată de conducerea sindicatelor). Limitarea veniturilor, preconizată de guvern, este fățiș unilaterală prin aceea că proiectul de lege nu este însoțit de nici un fel de măsuri pentru restrîngerea profiturilor. Dimpotrivă, afișînd atașamentul față de liberalismul economic, guvernul conservator a adoptat în toamnă un mini-buget care reduce impozitele asupra corporațiilor și acordă înlesniri fiscale numai firmelor care realizează profiturile cele mai mari. „Cel mai rapid va cîștiga cursa. Refuzăm hotărît să-i ajutăm pe cei care eșuează și vom favoriza pe cei care obțin succese“, declara secretarul Trezoreriei Patrick Jenkin.

În ce privește deflația, instrumentul realizării ei va fi restrîngerea masei monetare care a crescut în 1970 cu mult peste limitele admisibile în cadrul stabilității. Aceasta va însemna o scumpire a creditului și deci va agrava stagnarea economică și șomajul. După previziunile Institutului britanic pentru cercetări economice și sociale, în 1971 creșterea reală nu va depăși 2%. În același timp, chiar dacă sporul salariilor va fi mai lent, prețurile vor crește totuși cu cel puțin 8—9%. Aceasta înseamnă că în anul în curs Anglia riscă să dețină din nou recordul printre țările OCDE în ce privește ritmul cel mai lent de creștere economică și ritmul cel mai rapid de sporire a prețurilor.

În fața politicii guvernamentale a veniturilor sindicatele se opun proiectului de lege și apără caracterul legitim al revendicărilor salariale: cele 11,2% de creștere nominală a salariilor din anul trecut sînt justificate dacă se ține seama de creșterea prețurilor și de sporul productivității — de aproximativ 3% pe an. Un element suplimentar important este decalajul în timp care există de obicei între perioada de înviorare a economiei și de creștere a profiturilor, care în Anglia a avut loc în 1969, și care a dus de abia cu cîteva luni mai tîrziu la primele cereri de sporire a salariilor. Revendicările sînt cu atît mai vehemente cu cît ele sînt emise după ani îndelungați ai unei politici de austeritate, impusă mai întîi pentru a nu devaloriza lira și apoi pentru a menține avantajele de competitivitate obținute prin devalorizarea acesteia; totodată este subliniat contextul unor puternice tensiuni inflaționiste care supun unei eroziuni rapide sporul de cîștig obținut atît de greu.

Or, dacă pînă acum cercurile de stînga erau aproape exclusiv cele ce se opuneau unei politici a limitării veniturilor și a frînării activității economice, în prezent economiști de prestigiu pun la îndoială eficiența acestui remediu împotriva flagelului inflaționist în Anglia ca și în alte țări unde situația este similară.

ACEASTĂ ÎMBINARE neobișnuită de recesiune, șomaj record și creștere a salariilor, deosebit de pregnant ilustrată de economia engleză dar care a încetat să-i fie specifică, contravine unor teorii economice cvasi-unanim acceptate pînă nu de mult în gîndirea economică occidentală. Prima infirmată este "curba lui Phillips“ căci exemplul englez arată că un nivel ridicat al șomajului nu implică stabilitatea salariilor și a prețurilor (după modelul Phillips actuala rată a șomajului în Anglia ar trebui să mențină sporul de salarii la 2% pe an). Or, încă nu de mult O.C.D.E. cerea guvernelor să recurgă la arma cu dublu tăiș a șomajului pentru a combate inflația. Faptele, observă comentatorii, dovedesc lipsa de rezultate a acestui sacrificiu.

Interesant în acest sens și este un articol al economistului Bertrand de Jouvenel „Un punct de vedere cu privire la inflația costurilor în Marea Britanie“, publicat cu cîtva timp în urmă în buletinul SEDEIS. Atrăgînd și el atenția asupra încălcării curbei lui Phillips, autorul sugerează că responsabilii politicii economice din Anglia nu ar trebui să recurgă la frînarea activității, ci la accelerarea ei. Revendicările salariale nu pot fi limitate prin încetinirea economică deoarece într-un asemenea context crește continuu decalajul între veniturile nominale și cantitatea de bunuri disponibilă pentru consum, deci se accelerează scumpirea vieții. După părerea lui, unul din motivele principale ale rămînerii în urmă a Angliei față de alte țări occidentale de după război, este partea exagerat de mare consacrată consumului și partea prea redusă pentru investiții în P.N.B. Dar, afirmă Bertrand de Jouvenel, o asemenea scădere a ponderii consumului în produsul național brut care ar fi necesară nu poate deveni acceptabilă din punct de vedere politic decît în cadrul unei creșteri a ritmului de sporire a produsului național brut, cînd creșterea consumului, în termeni absoluți, ar fi mai rapidă decît înainte, dar ponderea lui s-ar reduce totuși în raport cu ponderea acumulărilor.

Pînă cînd însă teoriile economice vor fi eventual revizuite în cercurile conducătoare britanice, masele care suportă consecințele aplicării lor își spun cuvîntul: la 1 martie 2 milioane de muncitori au încetat lucrul în semn de protest împotriva proiectului de lege antisindical, iar pentru 18 martie se anunță o nouă grevă de aceeași amploare și cu același obiectiv.

Irina VIANU

REPERE

• ÎN INDIA a fost înființat Centrul de informații „Noul orizont“ pentru popularizarea realizărilor sectorului de stat din economia națională indiană. Inaugurînd centrul, vicepreședintele Indiei, G.S. Pathak, a declarat că, de la cucerirea independenței, sectorul de stat joacă un rol din ce în ce mai important în dezvoltarea economică a țării și constituie factorul principal al acestei dezvoltări.

• GUVERNUL FRANCEZ a hotărît să accelereze dezvoltarea programului național de obținere a energiei electrice cu ajutorul centralelor nucleare. Un consiliu interministerial a decis punerea în aplicare, în următorii cinci ani, a unui program de construire de centrale nucleare de o putere totală de 8 milioane kw. Construirea primelor trei centrale ar urma să înceapă pînă la sfîrșitul anului 1972.

• ÎN COLUMBIA trei mii de țărani au ocupat la sfîrșitul lui februarie 44 de proprietăți particulare, în semn de protest împotriva încetinelii cu care guvernul aplică programul de reformă agrară. În ritmul actual în care decurge împroprietărirea (600 familii pe an), ar fi necesar un mileniu pentru desăvîrșirea ei.

• RATA SCONTULUI a fost redusă din nou în Canada, de la 5,75 la 5,25%. Modificarea anterioară avusese loc la 15 februarie a.c.

• VALORIFICAREA PROPUNERILOR salariaților culese prin „cutia pentru idei noi“ a cunoscutei societăți olandeze **Phillips** i-a adus acesteia economii de 10 milioane de florini.

• NEW YORK STOCK EXCHANGE, cea mai mare piață de valori mobiliare din lumea capitalistă, creată în 1792 s-a transformat de curînd în societate anonimă sub denumirea de „New York Stock Exchange Incorporated“.

• CONFERINȚA INTERNAȚIONALĂ A GRÎULUI, încheiată la Geneva, a instituit o procedură permanentă de consultări care să asigure stabilitatea pieței internaționale și să favorizeze negocierea unui acord care să întrunească argrementul tuturor exportatorilor. Volumul ajutorului alimentar acordat țărilor în curs de dezvoltare a fost redus la 3,9 milioane t grîu pe an, cu 500 000 t mai puțin decît acum.

• UN CONSORȚIU din Japonia anunță că ar fi dispus că finanțeze un al doilea canal în Panama care să lege Oceanul Atlantic de cel Pacific. Spre deosebire de vechiul canal, acesta ar fi construit fără ecluze, ceea ce ar permite sporirea considerabilă a traficului maritim.

• UN PURTĂTOR DE CUVÎNT al Ministerului Agriculturii din S.U.A. a anunțat că Statele Unite vor ridica în curînd la G.A.T.T. problema restricțiilor impuse pe Piața Comună asupra importurilor de produse agricole americane.

• COMERȚUL ITALIEI CU ȚĂRILE SOCIALISTE europene s-a ridicat, în primele 10 luni ale anului trecut la 798,5 miliarde lire, ceea ce reprezintă o creștere de 10,5 la sută față de perioada corespunzătoare a anului 1969. Aceste date ale Institutului central de statistică al Italiei au fost publicate de ziarul „Ore Dodici“.

• CEL MAI LUNG TUNEL SUBMARIN — pînă la construirea celui dintre insulele japoneze Honshu și Hokkaido — a fost inaugurat la San Francisco. Lungimea sa: 5,8 km. pe sub apele golfului cu același nume, la o adîncime de 10—40 m.

VIZOR

CEI 80 DE BĂRBAȚI

Nu puține condeie au comentat cu o substanțială doză de scepticism zgomotoasa campanie feministă declanșată în toamna anului trecut în S.U.A. pentru restructurarea condiției urmașelor Evei în societatea modernă. „Nu mai vrem să fim considerate simple păpuși! Nu mai vrem să fim apreciate doar pentru feminitatea și frumusețea noastră!“ — scandau militantele străbătînd bătătoritul Fifth Avenue și aruncînd ostentativ în coșurile de gunoi desu-urile considerate drept simbol degradant al femeii-sex. Sarcasmul care a însoțit manifestările izvora, desigur, nu din faptul că liderele și majoritatea participantelor la această mișcare feministă aveau o înfățișare care le asigura o ... obiectivitate deplină din partea atît de subiectivei cohorte masculine, ci din faptul că protestatarele atacau nu o legislație inechitabilă (și inechități sînt destule în acest domeniu) ci o **mentalitate.** Și oricîte schimbări structurale ar putea determina o demonstrație, ea nu va putea, probabil, niciodată modifica o mentalitate. Din simplul motiv că o asemenea modificare nu intră sub incidența legilor publice, ci a altor legi, imponderabile, mult mai complexe. Astfel, o alegere nenuanțată a armelor de luptă și o exaltare întrucîtva depiasată au sortit insuccesului, cel puțin temporar, o cauză altminteri extrem de întemeiată și actuală.

Cît de actuală este această problemă a egalității în drepturi a femeilor ne-au reamintit-o bărbații din micul stat alpin european, cuprins într-o buclă a Rinului superior, între Austria și Elveția, pe o suprafață de 157 km pătrați și cu o populație de 21 000 locuitori: **Liechtenstein.** După ce elvețienii s-au hotărît, în sfîrșit, să ridice anatema de pe "cetățenii de categoria a doua“ și să acorde drepturi egale femeilor, acest stat a rămas singurul din Europa (și printre cele foarte puține din lume) în care femeile nu au drept de vot. Ajungînd la concluzia că reputația statului are de suferit și după ce toate partidele politice, sprijinite de întreaga presă, au ajuns la un consens, guvernul a supus electoratului masculin un amendament constituțional a cărui adoptare ar fi acordat femeilor drepturi politice. Votul de săptămîna trecută s-a încheiat printr-o autentică lovitură de teatru: 1897 buletine contra, față de 1817 pentru. Astfel, 80 de bărbați au decis perpetuarea anacronicei singularități a Liechtenstein-ului în condițiile în care — ironie a soartei — majoritatea populației acestui ministat este formată din femei.

Nu se știe încă dacă va începe o campanie de depistare a autorilor voturilor majoritare, dar cert este că liechtensteinienele plănuiesc o contraofensivă exhaustivă care ar trebui să pună pe gînduri chiar și pe cei mai redutabili adversari politici. Căci, cum remarca marchiza du Deffand cu peste două veacuri și jumătate în urmă, „femeile nu sînt niciodată mai puternice decît atunci cînd se înarmează cu ... slăbiciunea lor“.

Nic. MAVRODIN

EXPANSIUNEA ȘI CONCURENȚA INTERNAȚIONALĂ A MONOPOLURILOR

DESPRE „MONDIALIZAREA", „pianetizarea" sau „universalizarea" afacerilor marilor monopoluri în presa noastră s-a mai scris. Este un fenomen de mare actualitate în lumea capitalistă contemporană, el constituind o formă, să-i spunem modernă, pe care o îmbracă expansiunea monopolurilor. Pentru o economie bazată pe profit și concurență expansiunea economică este o urmare firească a întregii ei activități. Cît de mare este expansiunea? Ea este cuprinsă în cîteva limite: o limită materială, legată de dezvoltarea forțelor de producție, respectiv de amploarea producției; o limită economică dependentă de piață, respectiv de posibilitățile de realizare și, în sfîrșit, o limită concurențională, care este în fond o sinteză între puterea materială și economică a unui business.

Apariția monopolurilor și apoi instaurarea dominației lor constituie o formă nouă pe care o îmbracă expansiunea activității capitaliste. La început ea se rezumă la acapararea pieței interne sau naționale, iar ulterior sau chiar concomitent, se extinde o dată cu piața dincolo de granițele naționale. Apar și se dezvoltă monopolurile internaționale.

În funcție de factorii care influențează expansiunea, cum și de evoluția de ansamblu a lumii capitaliste (prăbușirea sistemului colonial, și, deci apariția unor noi țări independente, consolidarea și dezvoltarea sistemului socialist mondial), monopolurile internaționale devin instrumentul cel mai răspîndit și mai eficient de dominație economică.

Dacă la începutul secolului nostru și pînă la cel de al doilea război mondial, monopolurile internaționale reprezentau înțelegeri între uniunile monopoliste naționale care se întîlneau pe piața mondială și formau „carteluri internaționale", în prezent, de regulă, ele sînt marile întreprinderi capitaliste sau „corporații" care își implantează întreprinderile de producție în alte țări, de cele mai multe ori în cele dezvoltate din punct de vedere economic și pe această cale își extind dominația. În prezent esențial este faptul că **dominația pe piața mondială nu se mai face atît pe linia desfacerii produselor, din exterior, cît din interiorul economiei, pe calea producției.** Tocmai în acest sens în literatura economică occidentală se vorbește despre mondializarea sau internaționalizarea afacerilor, de apariția și dezvoltarea unor mari unități economice ale căror interese depășesc granițele naționale și își localizează activitatea în oricare din țările lumii, bineînțeles în afara ariei țărilor socialiste, în funcție de resursele de capital, de forță de muncă, de cercetare și dezvoltare, de materii prime etc. De pildă, Peter K. Warren înțelege prin „international corporate group" o întreprindere care, indiferent de țara ei de origine, are drept cîmp de activitate lumea întreagă. Ea se extinde pe tot globul în căutare de tehnologii, de idei, de personal, de piețe și de capital, unind acest amalgam într-un tot unitar [1]). În linii mari, același fenomen este reprezentat de Maurice Bye sub denumirea de „grande unité interterritoriale", care constituie un ansamblu organizat de mijloace de producție, subordonat unui centru de decizie unic, care controlează unitățile implantate în diferite teritorii naționale [2]).

In general astăzi se apreciază că o întreprindere capitalistă poate fi socotită „internațională" dacă are o cifră anuală de afaceri ce depășește 200 de milioane de dolari și dacă este bine implantată pe plan industrial pe principalele piețe străine, respectiv în țările cu o industrie dezvoltată, ceea ce să-i asigure în general 20% din cifra de afaceri [3]).

Implantări in „spațiul economic" al rivalilor

DREPT rezultat al interferenței dintre dezvoltarea tehnicii și puterea economică a monopolurilor în lupta de concurență dintre ele, concretizată în expansiunea dominației lor, joacă un rol tot mai important mărimea, talia businessului. În funcție de această talie, care exprimă puterea lor, monopolurile implantează întreprinderi în „spațiul economic" al rivalilor, ceea ce evident le aduce un plus de forță și consolidează expansiunea lor. Din acest punct de vedere se poate observa o concentrare teritorială diferențiată a marilor întreprinderi ce și-au „mondializat" afacerile. Cele mai multe întreprinderi din această categorie își au sediul în S.U.A. Din primele 100 monopoluri internaționale, 67 sînt americane, restul fiind împărțit în proporție de 2—5 monopoluri între Franța, Anglia, R.F.G., Elveția, Olanda, Italia, Canada, Belgia și Suedia.

Diferența de forță economică dintre monopolurile cu sediul în S.U.A. și cele din afara Statelor Unite reiese din comparația primelor 25 de monopoluri din S.U.A. [4]) cu primele 25 de monopoluri din afara S.U.A., [5]) avînd drept criteriu de clasament cifra de afaceri în 1969. Prin prisma cifrei de afaceri și a capitalurilor investite numai primele 6 monopoluri din restul lumii capitaliste se pot încadra în grupa primelor 25 din S.U.A., iar în primele 16 din această grupă pot fi inserate numai Royal Dutch Shell și Unilever, ambele cu capital anglo-olandez. Firme cunoscute ca Renault, Bayer, într-un clasament general ocupă locul 57 și respectiv 61, iar firma japoneză Nissan Motor (locul 25 în clasamentul celor din afara S.U.A.) locul 66. Apare evident gradul mult mai înalt de concentrare a capitalurilor în cadrul monopolurilor din S.U.A. în comparație cu celelalte monopoluri. În grupa celor 25 din afara S.U.A. figurează doar un singur monopol francez, predomină cele din R.F.G. și Anglia, iar Japonia contribuie cu un pluton compact în partea inferioară a clasamentului, avînd totodată monopoluri care atacă vîrful acestei piramide. Fiind vorba de monopolurile japoneze, credem că merită atenție eficiența deosebită de care ele dau dovadă. Să luăm trei firme producătoare de automobile: Fiat, Renault și Toyota. Firma japoneză, cu un capital investit de 486 milioane dolari, realizează o cifră de afaceri de 2,27 miliarde dolari, ceea ce îi aduce un profit net de 107,5 milioane dolari, folosind 48 000 de salariați. Fiat investește o cifră apropiată — 541 de milioane dolari, realizează o cifră de afaceri de asemenea apropiată — 2,2 miliarde dolari și deși folosește aproape de patru ori mai mulți salariați, obține un profit net de numai 21,5 milioane dolari, respectiv de aproximativ 5 ori mai mic decît firma japoneză. Comparația este asemănătoare și cu firma Renault și favorabilă pentru Toyota chiar și în raport cu Volkswagen. Aceasta explică, în parte, acumulările mari pe care le fac firmele japoneze în special prin capitalizarea profiturilor ce le obțin și totodată creșterea concentrării capitalului în Japonia și avansarea monopolurilor din această țară în ierarhia mondială. Referitor la expansiunea lor în afara granițelor naționale, trebuie menționat că aceasta se face, cel puțin pînă în prezent, pe calea exportului și competiției comerciale în cucerirea piețelor, fără a se manifesta tendința de „mondializare" semnalată la monopolurile americane și cele europene.

Fuziunea in jocul ofensivei și al defensivei

PUTEREA economică a monopolului joacă un rol deosebit de important în concurența mondială deoarece, după cum observă François Perroux, „în situația actuală tehnicile cele mai moderne duc în mod necesar la întreprinderi de interes mondial" [6]). În același timp se manifestă și un foarte intens proces de centralizare a capitalurilor, concretizat prin numeroase și cîteodată spectaculoase fuziuni de firme.

În ansamblul luptei de concurență ce se dă pe planul mondial capitalist, în virtutea repartiției geografice a forței monopolurilor, preocuparea pentru a obține o talie mai mare și în consecință o forță mai puternică îmbracă caracteristici deosebite de o parte și de cealaltă a Atlanticului.

În S.U.A. preocuparea de a-și păstra sau mări talia, efectuarea de fuziuni și folosirea în acest scop a tehnicilor moderne de management și marketing se face cu un pronunțat caracter ofensiv orientat atît pe piața americană cît și poate chiar cu un plus de incisivitate spre țările vest-europene, Canada și Japonia.

În țările vest-europene, preocuparea pentru creșterea puterii economice, pentru fuziuni și pentru internaționalizarea afacerilor are mai mult un caracter defensiv. Făcînd această observație nu trebuie omis faptul că și monopolurile vest-europene rămîn ofensive în lupta de concurență dintre ele și se preocupă și din acest punct de vedere de talia lor. De pildă oligarhia franceză este foarte alarmată de talia monopolurilor sale în comparație cu cele germane și engleze. În primele 25 mari monopoluri din afara S.U.A. un număr de 5 sînt engleze (fără a socoti pe cele cu capital anglo-olandez), 7 sînt vest-germane și numai unul singur francez și acesta situat pe locul 18. Cu toate acestea preocuparea majoră din ultimul deceniu rămîne concurența monopolurilor americane, cu atît mai mult cu cît tocmai aceste monopoluri prin ofensiva lor, au invadat spațiile economice dominate cîndva în exclusivitate de monopolurile din această parte a lumii.

Explicația încăpățînării cu care se încearcă să se rezolve obstacolele pe care le ridică procesul integrării vest-europene poate fi găsită în mare măsură în această luptă de concurență. Prin integrare, printre altele, se urmărește și crearea sau lărgirea pieței „interne" care să se compare cu piața internă a S.U.A. și pe această cale atingerea unui grad de concentrare a capitalurilor care să poată face față celor americane. Și valul fuziunilor de capital din Europa este menit să rezolve această problemă. Dar, în virtutea condițiilor obiective, determinate de tradiții seculare, ele însele rezultatul procesului istoric de formare a complexelor economice naționale, fuziunile se fac mai mult între firme din cadrul aceleiași țări și foarte rar între firmele din țări diferite. Eșecul fuziunii dintre Fiat și Citroën este semnificativ în acest sens. Nu întîmplător, atunci cînd s-a pus problema fuzionării lor, Jean Boissonnat declara în **L'Expansion**: „pentru majoritatea francezilor Citroën este ceva asemănător cu cazul Alsaciei și Lorenei și în consecință nu se cedează ușor la o industrie de prestigiu".

Preocuparea pentru extinderea pe plan internațional sau cel puțin continental a afacerilor a fost și rămîne una din cele mai importante pentru capitalul vest-european. Mai mult, se poate prevedea că această preocupare se va accentua, deoarece monopolurile vest-europene vor trebui să facă față unei duble ofensive: celei americane și celei japoneze.

Dacă pînă în prezent expansiunea comercială japoneză s-a orientat în special spre S.U.A. și a neglijat țările vest-europene pentru considerentul că piața americană oferea un mare avantaj în comparație cu cea vest-europeană: omogenitatea. În urma măsurilor de protecționism vamal luate de administrația S.U.A., firmele japoneze, în plină expansiune, se vor orienta tot mai mult și spre țările vest-europene. Această perspectivă îl face pe Henri Lepage să constate: „O nouă perioadă începe pe frontul concurenței economice..."

conf. dr. Eug. PRAHOVEANU

[1]) P.K. Warren: Le multinationalisme des entreprises modelera la figure du monde de demain. **Etudes et documents du C.N.B.O.S. nr. 312/1968.**

[2]) M. Byé: La grande unité territoriale — **Cahiers de l'ISEA,** Serie F, nr. 2/1965.

[3]) G. Aranda: Les 100 premièes entreprises transnationales, **Fntreprise** 706/22 martie 1969 pag. 127—133.

[4]) și [5]) **Fortune** Mai 1970 și Aug. 1970, pag. 184 și respectiv 143.

[6]) Fr. Perroux: Le pain et la parole, Les Editions du Cerf, Paris, 1969 pag. 224.

DIVERGENȚE ȘI IDENTITĂȚI

A. B. l-a întîlnit deunăzi la o intersecție neaglomerată pe C. D. Nu-l mai văzuse de mult și pentru că îi era simpatic îl opri.

— Ce mai faci? l-a întrebat. Tot pasionat după literatura economică?

— Sper că n-ai nimic împotrivă.

— Cum o să am? Tocmai eu?...

— Nu se știe niciodată. **De gustibus...**

Îl măsură o clipă pe A.B. cu privirile lui ironice și vesele, apoi reluă:

— Găsesc că-i foarte interesant să-i urmărești pe economiști. Mai ales în calitatea lor de autori. Au acea trăsătură care-i distinge pe oamenii de principii: consecvența. Sînt coerenți și logici. Franțujii numesc uneori asta **l'esprit de suite.**

Cuprins de o vagă neliniște A.B. îl întrebă cu ezitare:

— Te referi la cineva anume?

— Nu te teme. N-ai motiv.

— În ce mă privește, n-am. Ca ziarist scriu la o publicație economică, dar economist nu m-am considerat niciodată.

— Și bine ai făcut!...

A.B. nu se supără. Îi înfruntă senin șireata malițiozitate din lumina ochilor și îl somă:

— Totuși... Explică-te!

C.D. zîmbi iar.

— Să vezi... Nu-i vorba de ai noștri...

— Așadar, de cine?

— Citesc de la o vreme cu regularitate NEWSWEEK. Bineînțeles articolele economice. Acolo își publică în mod periodic opiniile profesorul Paul Samuelson de la Universitatea Massaschuttes și profesorul Milton Friedman de la Universitatea din Chicago. Îi știi cred?...

— Cum să nu-i știu? Sînt figuri proeminente ale teoriei economice americane. Ba chiar Samuelson a primit de curînd și premiul Nobel.

— Exact! Trebuie să admiți că **deși** economiști, scriu amîndoi cu talent.

— Nu înțeleg conjuncția...

— Glumesc. Și pe la noi sînt unii care scriu excelent.

— Nu contest că Samuelson e un bun publicist. Înainte de toate se simte cultura lui întinsă. Totuși mi se pare oarecum insolit și excesiv să găsești într-un singur articol de revistă — și acela scurt — în sfîrșit într-un articol care tratează să zicem o problemă de modelare sau de prognoză economică, referințe la Bach și Shakespeare, Freud și Dostoevschi, Nietzsche și Becket.

— Depinde de contextul uman în care înțelegi rosturile economiei.

— Poate! Dar nici Milton Friedman nu scrie rău.

— N-am zis asta. Au multe în comun. Așa, de pildă, și unul și altul scriu scurt.

— Și e o calitate să scrii scurt? Eu cred că analiza economică cere profunzime, spațiu...

— Cine-i profund poate fi și într-un aforism.

— Nu se poate totuși face analiză economică în aforisme.

— Chiar Friedman, în articolul omagial pe care i l-a închinat lui Samuelson, tot în NEWSWEEK, scrie: „Multe din cele mai importante contribuții ale lui la știința economică se află în articolele pe care le-a publicat în reviste".

— Te pomenești că *Economics*, lucrare de 838 de pagini, confirmată prin premiul Nobel ca fiind unul din cele mai bune manuale contemporane de teorie economică capitalistă, a apărut în articole de presă!

— Nu, desigur. De altfel, *Economics* nu e singura lui carte voluminoasă. Friedman a scris și el cărți. Nu mai puțin voluminoase. Dar asta înseamnă tocmai că singura modalitate permisă și adecvată pentru un publicist de a scrie lung, este cartea.

— Nu la talentul publicistic al economiștilor însă vroiai parcă să te referi...

— Adevărat. Așa-i cînd șuetezi pe stradă și te iei cu vorba... Mă gîndeam la cele două școli de gîndire, aparent ireductibile, pe care le reprezintă cei doi. Cum știi, Samuelson e fruntașul neokeynesismului — al curentului dirijist.

p. conf. **Dinu HERVIAN**

(Continuare în pag. 19)

ÎNVĂȚĂMÎNTUL SUPERIOR ȘI CERCETAREA ECONOMICĂ ÎN S. U. A. (II)

Învățămîntul superior economic și administrativ

DUPĂ cum am mai menționat, cu cîteva decenii în urmă învățămîntul superior american economic și cei administrativ s-au dezvoltat separat unul de celălalt. Această situație continuă să existe. Totuși trebuie să subliniem că separarea lor nu a fost niciodată completă. În primul rînd încă mai de mult acei care studiază administrația au trebuit să urmeze cîteva cursuri de economie. De fapt economia a fost de obicei considerată ca fiind „știința mamă" a conducerii și administrației. În același timp departamente economice au fost create uneori în facultăți și școli de conducere economică.

În al doilea rînd, programele pentru predarea economiei și a conducerii economice sînt supuse de obicei acelor reglementări universitare ca și cele care privesc structura programei. Acest lucru poate fi explicat mai amănunțit recurgînd la exemplul universității mele, Universitatea statului Arizona. Toți studenții universității care doresc să obțină titlul de „bachelor" (vezi „Lexiconul" din partea I a articolului, Viața economică nr. 9) trebuie să îndeplinească aceleași cerințe, indiferent de secția la care s-au înscris — construcții de mașini, agricultură, științe politice, literatură, limbi străine, economie și altele.

Aproximativ 40 la sută din cursurile ce se predau în cei 4 (sau 5) ani, indiferent de programă, trebuie să cuprindă așa-numite cursuri de „educație generală" între care științe ale naturii și matematică, științe sociale, științe umanistice și limbi străine. Facultățile sau secțiile care oferă programe individuale pot să ceară să se urmeze mai multe cursuri, dar niciodată mai puține. De aceea, studenții de la economie și conducere economică urmează în comun 40% din programele lor. Deosebirile au loc la cele 60% din cursuri care nu sînt specificate de universitate.

În universitățile și institutele mai vechi din Statele Unite secțiile de economie (sau de „economie politică") sînt grupate de obicei laolaltă cu alte științe sociale (științe politice, sociologice, antropologice, istorie și eventual psihologie socială). În aceste instituții știința economică **se orientează mai ales spre studiul forțelor sociale largi și a calităților esențiale ale diferitelor tipuri de organizare economică și în al doilea rînd spre studiul modului în care poate fi ameliorată funcționarea unei anumite organizări economice.**

O programă tipică de economie poate fi exemplificată prin aceea a secției de economie de la Universitatea de stat din Arizona. Această secție face parte dintr-o școală de conducere economică și organizează patru programe după studiul cărora se obține titlul de bachelor: 1) **bachelor în științe — B.S. — cu aplicație la administrația economică și cu specializare în economie,** 2) **„bachelor în științe" — B.S. — cu aplicație la învățămînt și cu specializarea în economie,** 3) **„bachelor în arte" — B.A. — tot cu specializarea în economie** și 4) **„bachelor în științe" — B.S. — în economie.** În fiecare programă studenților li se cere să urmeze 10 cursuri oferite de secția de economie, precum și cursuri suplimentare de statistică și matematică, care reprezintă „așa-numitele cerințe majore" pentru specialitatea respectivă. „Cerințele majore" sînt stabilite numai de membrii secției de economie. Toți studenții trebuie să urmeze două cursuri de „introducere în economie": unul de „Teorie microeconomică intermediară" și unul de „Teorie macroeconomică intermediară. Celelalte șase cursuri sînt alese de student dintre următoarele:

Banii și sistemul bancar
Economia muncii
Dezvoltare economică
Sisteme economice comparate
Economie urbană
Economia managementului
Previziune economică
Planificare regională
Finanțare de către guvernul federal
Finanțare de către guvernele și autoritățile locale.
Economia Europei de Est și a U.R.S.S.
Economia Americii Latine
Istoria economică a Europei
Istoria economică a S.U.A.
Economia transporturilor
Economia serviciilor publice
Economia agricolă
Istoria gîndirii economice
Probleme economice curente.

Studenții în economie urmează de obicei mai mult decît 10 cursuri. În plus aceste cursuri sînt urmate de asemenea de studenți avansați din alte domenii, îndeosebi de aceia care urmează științe sociale sau administrative.

Cititorii Vieții economice pot fi deosebit de interesați în cursurile de sisteme economice comparate sau de economie a Europei de Est și a U.R.S.S. „Sistemele economice comparate" se ocupă de istoria doctrinei socialiste și a mișcărilor socialiste, diferite modele de economie socialistă, introducere în socialism cu aplicație la Europa de Est și U.R.S.S. și influențele socialiste asupra economiilor țărilor subdezvoltate și ale economiilor din Europa occidentală. Al doilea curs tratează tema acesta mai detaliat și mai istoric, incluzînd primele faze ale istoriei economice ale acestei regiuni, industrializarea etc. Ambele cursuri se bucură de mult interes printre studenții americani.

Desigur există deosebiri între cele patru programe descrise mai sus. Titlul B.S. în administrație economică cere studenților să urmeze cursuri suplimentare de contabilitate, finanțare economică, management, drept și marketing după cum se stabilește de către Facultatea de administrație economică. Studenții care aleg titlul de B.S. în învățămînt doresc de obicei să predea în licee. Ei trebuie să urmeze cursuri suplimentare de pedagogie și de psihologie, stabilite de Facultatea de pedagogie. Titlul B.A. în economie necesită urmarea a mai multor cursuri de științe umanistice, limbi străine, și științe sociale, stabilite de Facultatea de umanistică și științe ale naturii. În această programă accentul se pune pe istoria și filozofia economiei.

În sfîrșit titlul B.S. în economie necesită urmarea mai multor cursuri de economie stabilite de secția de economie. Se urmărește cea mai mare concentrare a muncii studenților asupra economiei generale și aplicate.

Învățămîntul de administrație economică

ACTUALA situație a învățămîntului superior american de conducere economică se explică prin influența a două grupuri. Primul grup, amintit mai sus, a dus la crearea unor programe separate pentru economie și administrație. Al doilea grup a apărut cu aproximativ un deceniu în urmă, fiind constituit din intelectuali, economiști și sociologi care criticau învățămîntul economic. Ei au susținut că cea mai mare parte a cursurilor de economie nu cuprindeau bazele analitice ci erau simple descrieri ale unor practici economice alese la întîmplare, cărora li se atribuia denumirea de „reguli de management", sau „reguli de contabilizare". Aceste cursuri furnizau studenților mai ales elemente pentru memorizare și nu pentru analiză. Adeseori, asemenea „reguli" erau inventate de acei care scriau manualele, sau erau „reguli" depășite. Împărțirea funcțională a cursurilor economice a tins să creeze bariere artificiale în calea înțelegerii activității economice ca un întreg de organizare socială. Cursurile au devenit suprasimplificate și se ignorau adeseori ultimele evoluții în cercetarea comportamentală, în economia aplicată și mai ales în metodele cantitative.

Trebuie arătat că aceste critici erau de obicei justificate. Totuși lor li se opuneau numeroase cadre universitare, cu specialitatea în economie și administrație. Drept urmare numeroase programe economice din universități mai au deficiențe importante.

Am descris deja titlul de B.S. în administrația economică cu specializare în economie. Acesta este tipic. Pentru titlul de administrație economică se cer de obicei, în plus față de educația generală: 1) un grup de cursuri de introducere în fiecare materie administrativă operativă (de exemplu la Universitatea statului Arizona studenții trebuie să urmeze cursuri de introducere în management, marketing, finanțe, contabilitate, statistică economică și drept; 2) un grup de cursuri care determină specializarea — („major"). La Universitatea statului Arizona studenții pot de asemenea obține titlul de „major" (specialist) în management, marketing, contabilitate, finanțe, metode cantitative, economie internațională, organizarea muncii de birou, asigurări și transporturi. Departamentele de specialitate sînt de obicei departamente separate în cadrul unei facultăți de administrație economică. Departamentul sau secția are rolul de a defini preocuparea majoră și de a o organiza. Pentru obținerea titlului de „major", în alte domenii decît economia și metodele cantitative, a fost necesar de obicei să se urmeze 10 cursuri în care se pune accent pe descriere mai curînd decît pe teorie, adică pe o descriere foarte detaliată a uzanțelor economice într-un anumit domeniu de funcționare. Acești **„major"** aveau o orientare foarte „practică".

Învățămîntul post-universitar

PROGRAMELE de învățămînt economic și administrativ pe care le-am descris mai sus sînt numite în America programe **„undergraduate"** și studenții care le urmează sînt numiți studenți **„undergraduate".** Un student „undergraduate" nu a obținut încă primul titlul universitar, acela de **„bachelor".** Studenții care au deja titlul de **„bachelor"** sînt numiți **„graduate".** Programul lor de învățămînt se numește program pentru **„graduate".**

Spre deosebire de aceia care se pregătesc pentru doctorat în România, studenții „graduate" americani, trebuie deobicei să frecventeze o serie de cursuri și seminarii în plus față de activitatea și studiul individual pe care îl fac sub îndrumarea unui profesor. De asemenea, se poate obține un titlu intermediar de „graduate" numit **„master's degree".** Unii studenți „graduate" își încheie studiile cu acest titlu; alții continuă pentru a obține titlul de doctor.

În specialitatea de economie și administrație există de obicei două categorii de programe pentru obținerea titlului de „master". Unul din aceste programe, pentru titlul de master în științe, M.S., este pentru persoane care doresc să studieze o anumită materie, de exemplu economia, contabilitatea sau statistica mai aprofundat pentru a obține un statut profesional mai ridicat. De exemplu, la Universitatea statului Arizona un student care dorește să obțină titlul de M. S. în economie trebuie să urmeze opt cursuri (printre care statistică economică avansată, teorie macroeconomică și teorie microeconomică avansată) și trebuie să prezinte o sinteză. Întregul program necesită de obicei un an și jumătate (după obținerea titlului de „bachelor"). Al doilea program, pentru **master în conducerea întreprinderii — Master in business administration — M.B.A.),** este destinat în special pentru persoane care au calificarea de ingineri sau o altă calificare neeconomică, dar care au nevoie de cunoștințe aprofundate în domeniul administrativ. Ei sînt adesea ingineri care au fost promovați în poziții de conducere în întreprindere.

Pentru titlul de doctor există de asemenea două programe. Programa pentru a fi **doctor în filozofie (Ph. D.)** este programa tradițională de doctorat. Pentru obținerea titlului respectiv se cere nu numai o cunoaștere foarte bună a domeniului respectiv ci și o înțelegere generală a altor domenii înrudite. Există programe comune pentru Ph. D. **în economie** (unde specializarea se face în domenii ca teoria economică, istoria economică, econometria, sistemele economice, dezvoltarea economică și altele) și **Ph. D. în conducerea întreprinderii** (cu specializare în management, marketing, finanțare etc.). Programele Ph. D. necesită de obicei trei, patru ani, între care cel puțin doi ani de cursuri și seminarii precum și o disertație.

Unele universități și institute au desființat titlul de Ph. D. în administrația economică, în favoarea așa numitului titlu de **„doctor în conducerea întreprinderilor — Doctor in business administration — D.B.A.)** Obținerea titlului de D.B.A. necesită studiul tuturor domeniilor administrației economice, permițînd o specializare mai redusă decît Ph. D. Cel puțin teoretic D.B.A. urmează să abordeze organizarea economică dintr-un punct de vedere unificat, mai curînd decît să o privească drept un complex de activități funcționale. Din acest punct de vedere D.B.A. pornește de la un punct de vedere avansat. Totuși numeroase programe D.B.A. nu au atins acest obiectiv și au fost acuzate că sînt doar substitute mai slabe ale tradiționalului Ph. D.

Tendințe și perspective

MAREA expansiune a cercetării în probleme economice și administrative în Statele Unite a constituit un puternic impuls, nu numai deoarece s-au descoperit metode noi și mai eficiente de conducere economică, dar și pentru că cercetarea a servit drept model pentru realizarea reformei învățămîntului.

Forțele mai avansate din universități au fost adesea sprijinite de cercuri de conducători de întreprindere și oameni de afaceri în general. De exemplu Comitetul de dezvoltare economică, o asociație de conducători de întreprindere din cele mai mari corporații din S.U.A., a sprijinit alcătuirea unuia din rapoartele cele mai critice cu privire la predarea tradițională a conducerii economice. Un fost președinte al lui General Motors a spus un lucru adesea citat cadrelor didactice din universități: **„trimiteți-ne oameni de cultură generală în domeniul respectiv, nu doar specialiști, iar noi îi vom instrui".** El se referea la faptul că acei care sînt absolvenți ai învățămîntului economic și administrativ superior trebuie să cunoască principiile analitice și nu diferitele detalii. Pentru a ilustra acest punct de vedere putem face o analogie cu studiul construcțiilor de mașini. Învățămîntul superior în construcțiile de mașini ar fi un eșec dacă studenții ar fi siliți doar să memoreze piesele mai multor mașini uzuale și deficiențele lor cele mai obișnuite. Cunoștințele unor asemenea studenți ar fi rapid depășite din cauza progresului tehnologic. Ei nu ar putea să pună ușor diagnosticul unor deficiențe neobișnuite și în orice caz nu ar putea contribui la proiectarea unor utilaje noi. Este util să se învețe despre anumite utilaje, dar numai dacă acest lucru servește înțelegerii principiilor generale de funcționare și de proiectare a utilajelor.

Învățămîntul american, economic și administrativ, se mai ocupă uneori de memorarea „anumitor utilaje" mai curînd decît de însușirea principiilor generale. Dar acestea sînt vestigii ale trecutului. O adevărată „știință administrativă" preocupată de organizarea socială este în curs de creare. Ea se va asemăna cu știința construcțiilor de mașini în tehnologie. În aceasta, **„regulile managementului" vor fi înlocuite prin „teorii și sisteme de organizare în producție și distribuție", iar „regulile de contabilizare", și unele „reguli de marketing", vor fi înlocuite prin „teorii informaționale și sisteme informaționale".**

Fără îndoială vor avea loc și alte transformări, combinații și generalizări. În acest proces vor apare de asemenea definiții mult mai clare ale relațiilor între economia pură, (în definiția americană), sau economia politică (în definiția română) și adminstrație. Părerea mea este că acest raport se aseamănă cu acela dintre fizică și construcțiile de mașini. Același lucru se aplică la alte științe sociale (sociologie, psihologie și științele politice). Administrația ar trebui să fie știința unor aplicații speciale ale științelor sociale la anumite probleme ale producției, distribuției și alte aspecte ale organizării sociale.

În analogia dintre economie și administrație și, de exemplu, fizică și construcțiile de mașini, administratorul apare în rolul de **„inginer social".** Dar, aici analogia trebuie să fie supusă unor specificări deosebite. În primul rînd oamenii dintr-o organizație nu pot fi tratați ca și mașinile din producție deoarece ei nu sînt pur și simplu mijloace care să fie manipulate după bunul plac ci în ultimă instanță sînt persoane care trebuie să fie deservite și mulțumite de administrator. În al doilea rînd, volumul experienței umane cunoscute în istorie, care prezintă interes pentru știința administrativă, este prea vast pentru a fi generalizat prin cîteva „legi sociale". De aceea, este absolut necesar ca administratorul spre deosebire de echivalentul său inginer să cunoască, pe lîngă partea tehnică, istoria și științele umanistice. Numai în acest mod poate fi cuprinsă cu mintea adevărata măsură a omului.

Marvin R. JACKSON
profesor de economie
la Universitatea statului Arizona

DIVERGENȚE ȘI IDENTITĂȚI

(Urmare din pag. 17)

Partizan în consecință al rolului statului, al intervenției...

— Cine să facă politică bugetară, fiscală, dacă nu statul ?

— Firește. Friedman, în schimb, ca șef al aripii neoliberale, refuză imixtiunea etatistă.

— E o poziție consecventă. El se declară pentru automatism în economie.

— Ei bine, nu știu la drept vorbind cît automatism se află în concepția lui Friedman cu privire la reglementarea circulației bănești.

— . . . !

— Greu de spus și cît de departe merge Samuelson în concepția lui despre rolul statului. Nu mi se pare logic să se pronunțe împotriva controlului prețurilor și salariilor.

— E latura liberală a neokeynesismului care se exprimă în această atitudine. Eu am văzut însă că în politica veniturilor, Samuelson, acum...

— Tocmai... Și eu am văzut. Am văzut că și Friedman, în politica veniturilor, acum...

— Vrei să spui că amîndoi o resping în teorie și amîndoi o admit în practică ?

— Constat că nu mai e nevoie să mă explic.

— Aha ! înțeleg acum de ce îi ironizai adineauri, prin parafrază, pe economiști.

— De altfel, cei doi profesori își recunosc înșiși „convergența". Ascultă ce spune Friedman în articolul pomenit : „Profanul are despre economiști viziunea unui trib certăreț. Ceva este adevărat în acest fel de a vedea lucrurile. Dar dezacordul între economiști pe problemele economiei publice abia dacă reflectă vreo diferență.

— O fi o complezență de circumstanță : articolul e omagial.

— Nu cred să fie asta.

— Din spirit cavaleresc, ascultă-mă. Economiștii...

— Nu-i un cusur. Sau nu-i întotdeauna un cusur.

— Par totuși dezuniți în chestiunea utilizării forței de muncă. Friedman se pronunță pentru eliminarea „cererii în exces", în timp ce Samuelson nu abjură de la doctrina „deplinei utilizări".

— Somajul nu-i o problemă simplă...

— Nu e : 6% în S.U.A. !

— Nici cea a inflației.

— Rata de creștere a prețurilor...

— Bine, dar dacă nu în practică se verifică teoria, atunci cînd?...

— Friedman nu admite de fapt „politica veniturilor" decît ca „supliment". O refuză ca „substitut".

— Ca supliment la ce ?...

— La restricțiile monetare și fiscale.

— Deci iată-l pe Friedman convertit, cum spun eu, și la măsurile fiscale, fără menajamente pentru „automatism" ?

— Ce vrei ? O cale trebuie încercată pentru a mai atenua, cum se spune, amplitudinea oscilațiilor ciclice ale producției.

— Ai văzut că pînă și Arthur Burns, conducătorul Băncii Federale — profesor al profesorului Friedman, și încă mai liberal doctrinar decît elevul său — a apelat recent la președintele Nixon „să-și intensifice activitatea de conducere" și să „intervie pentru limitarea creșterii salariilor și prețurilor".

— Am văzut. S-a tot vorbit de o „policy-mix" dar pare o adevărată babilonie.

— Babilonie, nu. Să ne exprimăm cu mai multă rezervă. Să-i zicem eclectism, empirism, convergență, cum vrei...

— Cel puțin în privința diagnozei convergența lor e clară. Unui corespondent care-l acuza de „iresponsabilitate", pentru că respingea „politica veniturilor", fără să ofere o alternativă, Friedman îi spunea : „Presupune d-ta că un expert în cancer respinge o anume cură. Îl vei considera oare iresponsabil numai pentru că nu știe și nu propune o alta ? De ce ar fi altfel în economie ? Ca și în medicină, cunoașterea noastră este imperfectă. Unele boli nu le putem vindeca de loc, pe altele doar cu provocarea unor efecte colaterale nocive".

— Se referă desigur la fenomenul de recesiune pe care l-au dat în combaterea inflației restricțiile monetare și fiscale.

— Ascultă-l și pe Samuelson (tot în NEWSWEEK) : „Ce se poate face în problema costurilor — această calamitate care nu ne permite să obținem simultan deplina folosire a forței de muncă și prețuri stabile ? Pe tărîmul medicinei avem nevoie de leacul cancerului. Trebuie însă să mărturisim că asemenea leac încă nu există. Ei bine, cu aceeași probitate științifică, sîntem datori să recunoaștem că economia noastră nu știe cum se poate obține o politică satisfăcătoare a veniturilor, care să secondeze politica monetară și fiscală".

— Vrei să spui că îi obsedează metafora cancerului pe amîndoi ? Nu numai asta. Iată-i și pe unul și pe altul în căutarea unei politici „satisfăcătoare" a veniturilor care să secondeze politica fiscală și monetară.

— Așa-i ; literă de evanghelie în teoria lor economică nu există. Dar parcă...

— Ai văzut că și Administrația republicană, care profesa în trecut catechismul neimixtiunii, s-a convertit acum la politica neokeynesistă de relansare. De fapt, la aproape vechea „nouă teorie economică", practicată de fostele administrații democrate.

— S-ar zice că în ciuda unor orientări pe care-și pun adesea pecetea interesele unor grupări și pături diferite ale clasei capitaliste, fidelitatea față de sistem face ca, în momentele de dificultate ale economiei, să predomine spiritul de convergență.

— Ezit să cad de acord.

— Nu înțeleg.

— N-aș vrea să fiu acuzat că simplific...

— Cum adică ?...

— Am citit nu de mult în „Viața economică" un articol în care se afirma că „nu poate fi vorba în prezent de o tendință de convergență a celor două doctrine, ci, în ultimul timp, mai degrabă de evoluția lor accentuat divergentă".

— Și ce-are aface ?...

— Are ! Veți fi știind dv. mai bine !...

Și zicînd acestea C.D. îi întinse mîna a despărțire jucîndu-și din nou privirile lui mucalite.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

BALANȚE DE PLĂȚI 1970

PENTRU TREI ȚĂRI cu probleme specifice în domeniul balanței de plăți — Statele Unite, R. F. a Germaniei și Italia — au fost date publicității recent primele rezultate pe anul trecut.

În calcularea soldului plăților externe ale economiei americane persistă dualitatea metodelor care atrage după sine deosebiri simțitoare între cifrele obținute. După metoda denumită „a lichidității", care se bazează pe modificările rezervelor valutare și ale obligațiilor (datoriilor) pe termen scurt față de toți partenerii străini, în 1970 a avut loc o reducere a pasivului balanței de plăți față de anul precedent, pasiv care a reprezentat anul trecut 3874 milioane de dolari. Metoda denumită „a reglementărilor oficiale", care ia în considerație alături de rezervele valutare obligațiile pe termen scurt numai față de guvernele și autoritățile monetare străine, a produs dimpotrivă transformarea excedentului din 1969 într-un deficit record de 9819 milioane de dolari. Deosebirea dintre cele două rezultate este explicată prin schimbările intervenite pe piața financiară a S.U.A. în contextul tendințelor recesive din economie, în sensul reducerii ratei dobînzii. În 1969 politica de menținere a dobînzilor la un nivel ridicat a atras un aflux de capitaluri private străine în sumă de 8,7 miliarde dolari în S.U.A. ; politica „banilor ieftini" a avut drept efect în cursul anului trecut un reflux de 6,2 miliarde dolari. Acest reflux, efectul lichidării accelerate a unor obligații ale băncilor americane pe piața eurodolarilor, s-a reflectat în creșterea rezervelor de dolari ale unor guverne și autorități monetare străine (în special din R.F.G., Anglia, Franța, Canada, Italia, Japonia). În timp ce reducerea obligațiilor bancare a redus pasivul balanței de plăți calculat după metoda lichidității, creșterea rezervelor de dolari în străinătate cu 7,6 miliarde dolari a mărit pasivul balanței după metoda reglementărilor oficiale. În ceea ce privește efectul balanței comerciale asupra balanței de plăți, ea a contribuit cu un excedent de 2,2 miliarde dolari — cu 1,5 miliarde mai mult decît în 1969. Cu un excedent de 1 miliard a contribuit și capitolul „diverse" în care sînt înglobate veniturile de pe urma investițiilor americane în străinătate.

Balanța de plăți a R.F.G. pe 1970 semnalează ca unul din fenomenele cele mai de seamă intrările de devize în sumă de 22,7 miliarde de mărci — cele mai mari din întreaga existență a Republicii federale. Sursele acestor intrări sînt cu precumpănire capitalurile pe termen scurt, în special de pe piața eurodolarilor ; este vorba deci în esență de lichidități împrumutate, fapt explicat prin nivelul mai ridicat al dobînzilor în R.F.G., mai cu seamă față de Statele Unite. Balanța plăților curente — comerțul exterior, serviciile și transferurile — s-a încheiat de fapt cu o reducere a excedentului față de 1969 cînd a fost de 6,2 miliarde de mărci, și anume la 2,7 miliarde. Pe de altă parte, soldul balanței mișcărilor de capital denotă o reducere simțitoare a exportului de capital pe termen lung : de la 22,8 miliarde mărci în 1969 la 4,6 miliarde în 1970. În ceea ce privește rezervele valutare ale Băncii federale, care la 31 decembrie erau evaluate la circa 5 miliarde mărci — și care, cum s-a văzut, sînt în bună parte „împrumutate", provenind din capitalurile speculative —, evoluția lor viitoare va depinde în bună măsură de dezvoltarea ratelor comparate ale scontului.

Balanța de plăți a Italiei pe anul trecut s-a încheiat cu un sold activ care a întrecut toate așteptările. După cum se știe, economia italiană are de făcut față mai de mult unei „fugi a capitalurilor", care a atins în unele perioade proporții îngrijorătoare. În 1969 s-a înregistrat astfel un pasiv al balanței de plăți în sumă de 869 miliarde lire (circa 1,4 miliarde dolari la cursul oficial de schimb al monedei naționale), datorat înainte de toate deficitului balanței mișcării capitalurilor în sumă de 1877 miliarde lire (circa 3 miliarde de dolari). În 1970, pasivul s-a înregistrat la plățile curente, și anume în sumă de 127 miliarde lire, care a fost compensat de un excedent de 348 miliarde lire la mișcarea capitalurilor. Redresarea situației se datorează unui șir de măsuri pentru frînarea evaziunii capitalurilor, precum și unor operațiuni pe piața eurodolarilor, dar și avantajului obținut de pe urma reducerii în mai mare măsură a ratei scontului în alte țări. Perspectiva ca această situație să se mențină cîtva timp a generat speranța că repatrierea capitalurilor italiene evazioniste va continua. În cursul lunii decembrie 1970, rezervele valutare ale Băncii Italiei au crescut de la 3065 la 3295 miliarde lire.

HOMO ECONOMICUS

REVOLUȚIE ÎN TELEREVOLUȚIE

DESPRE „REVOLUȚIA" pe care a adus-o televiziunea în viața omului veacului XX s-au scris atîtea încît ghilimelele au devenit superflue. Anchetele sociologice, datele statistice și propriile noastre constatări ne-au obișnuit cu gîndul că lumea noastră este o lume a televiziunii. Micul ecran s-a înscris în peisajul cotidian cu drepturi egale alături de becul electric, de telefon sau de radio.

Și iată că în 1971 ne aflăm în fața unei revoluții în revoluție : așadar, în mai puțin de 20 de ani, o nouă cotitură în mass media, o cotitură în cotitură. Sub ochii noștri se înfăptuiește o telerevoluție pe tăcute. Ea nu poartă un nume răsunător, dar nu vă lăsați înșelați de aparențe. „Caseta TV" este numele noului născut și ca toți nou născuții, azi e cam pirpirie cam pricăjită. Dar mîine — un uriaș !

Despre ideea în sine se vorbește mai de mult și ea este bine cunoscută și la noi. Rularea la televizor a unei bande magnetice avînd înscrisă pe ea un anumit program, sau înregistrarea „la domiciliu", tot pe bandă, a unui program de televiziune, nu mai provoacă nimănui mare surpriză. În fond, pînă și sugarii din zilele noastre își leagănă visele în ritmul magnetofonului, și din cea mai fragedă pruncie ei urmăresc pe micul ecran campionatele mondiale de fotbal. Așa că o combinație între magnetofon și televizor pare perfect normală. Firește, pentru specialist aspectele tehnice ale „casetei TV" sînt ceva mai complicate decît : „introduci banda în televizor și apeși pe un buton", dar problemele tehnice au fost rezolvate, (de altfel sistemul este folosit curent în studiourile de televiziune).

Timpul mediu petrecut zilnic în S.U.A. în fața micului ecran se ridică la cinci ore. Cifra vorbește prin ea însăși. Numărul televizoarelor în funcțiune în acea țară : circa 90 milioane. Apare evident, cît de uriaș este impactul economic și psihologic (ca să nu spunem social) al oricărei inovații tehnice care ar putea schimba teleobiceiurile a sute de milioane de oameni. Și, în primul rînd, în cazul S.U.A., cît de mare este semnificația unei inovații care ar putea smulge — cel puțin în perspectivă — un furnicar omenesc de sub dominația cvasiabsolută a televiziunii comerciale.

Iată ce scria în această chestiune Eduard Kern într-un amplu articol din „Life" consacrat „celei mai noi industrii americane" : „Caseta TV, care permite telespectatorului să selecteze programul dorit cu aceeași ușurință cu care alege o placă de patefon de pe raft, este pe punctul de a deveni cea mai tînără industrie a Americii... O revoluție în calitatea programelor, cu uriașe implicații, se conturează la orizont. Și este ușor de înțeles motivul. Emisiunile TV obișnuite trebuie să se adreseze la milioane de oameni pentru ca să acopere costurile enorme de producție și să fie rentabile. Casetele TV pot fi produse în mod rentabil chiar și într-un „tiraj" de două mii de exemplare, și de aceea ele pot satisface cele mai diferite gusturi și interese. Cu un videofon și un dulăpior de casete, telespectatorul poate pur și simplu să ignore televiziunea comercială".

Așadar, acestea sînt datele problemei în S.U.A. Din punct de vedere economic, o piață potențială de 90 milioane de televizoare care-și așteaptă „casetele". Desigur, o serie de aspecte sînt specifice Statelor Unite, dar ele merită consemnate din cauza însemnătății lor în primul rînd economice ; altele au un caracter mult mai general și se referă în primul rînd la vastul domeniu al învățămîntului. Dar despre acesta într-un număr viitor.

Lionel NIȚESCU

mundorama

13 MILIOANE DE TURIȘTI NOI ÎN 1970

IN cursul deceniului 1960—1970 — citim în ultimul număr al revistei **World Travel** — numărul turiștilor peste hotare în întreaga lume a crescut de mai mult de două ori, adică într-un ritm mediu anual de circa 9%, ajungînd în 1970 la 167 milioane de persoane (154 milioane în 1969). Încasările de pe urma lor (în afara celor realizate de societățile de transporturi internaționale) se ridicau anul trecut la 17 miliarde dolari. Menținerea ritmului actual ar face ca încă în 1972 numărul turiștilor să ajungă pe plan mondial la 200 milioane. Odată cu intrarea în serviciu a jumbo-jet-urilor ponderea traficului aerian a crescut și mai mult în importanță.

CREȘTERI COMPARATE ÎN OCCIDENT

CIFRELE care urmează reprezintă raportul (în %) dintre P.N.B. al fiecăreia din țările incluse în tabel și P.N.B. american, considerat 100 în fiecare din anii luați în calcul pînă în 1980.

Țara	1963	1968	1975	1980
S.U.A.	100,0	100,0	100	100
Japonia	11,2	16,6	22	30
R.F.G.	15,7	14,5	15	16
Franța	14,0	13,5	13	14
Anglia	14,2	10,8	10	9
Italia	8,1	8,2	8	9

Datele, provenite din sursă O.C.D.E., evidențiază progresul spectaculos al Japoniei, regresul Angliei, constanța Franței, ușorul avans al R.F.G. și cel puțin mai pronunțat al Italiei. Împreună, ultimele trei țări membre ale Pieței comune, vor conta în 1980 cu 39% din P.N.B. al S.U.A., față de 37,8% în prezent.

CASELE DE COMENZI

APROVIZIONAREA prin intermediul caselor de comenzi cu livrarea la domiciliu capătă o extindere

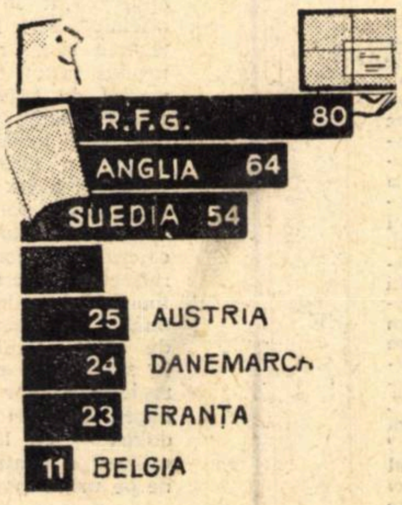

Cifra de afaceri anuală a caselor de economii (pe locuitor, în mărci vest-germane).

tot mai mare în țările dezvoltate, așa cum reiese și din graficul alăturat, reprodus din ziarul **Frankfurter Rundschau.**

CADENȚELE ENERGETICII

ÎN U.R.S.S. se extrag zilnic aproape un milion tone de petrol și peste o jumătate de miliard de metri cubi de gaze naturale. În ce privește sporul producției petroliere, acesta se situează printre cele mai mari în rîndul țărilor producătoare ale lumii: în medie 22 milioane tone anual în cursul ultimului deceniu.

Bogatele zăcăminte descoperite în Siberia occidentală și peninsula Mangîșlak constituie premise pentru dezvoltarea economică a unor regiuni îndepărtate. Cîteva ramuri cheie ale industriei — energetica, metalurgia, chimia — sînt indisolubil legate de dinamismul extracției gazelor naturale. 30% din energia electrică și 80% din cantitatea de oțel și fontă sînt obținute anual în U.R.S.S. prin utilizarea gazelor. De avantajele gazeificării locuințelor beneficiază în prezent 93 milioane de locuitori sovietici.

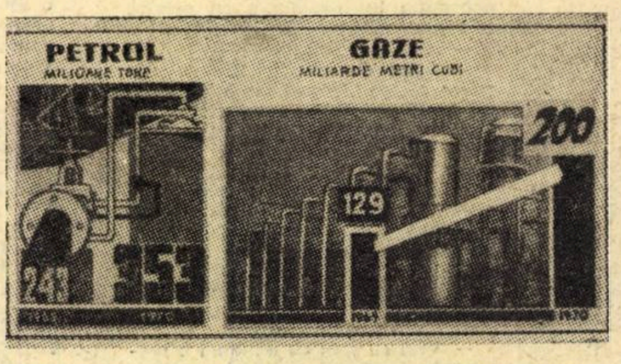

VREȚI SĂ DEVENIȚI CARDIAC ?

IATĂ cele zece porunci pe care trebuie să le respecte un candidat la infarct, publicate în buletinul lui **Lloyd's Bank** din Belgia, care, la rîndul său, le-a împrumutat de la o bancă spaniolă;

1. Activitatea dv. la firmă înainte de toate; considerațiunile personale sînt de ordin secundar.
2. Mergeți la birou seara, duminica și în fiecare zi de concediu.
3. Dacă nu puteți merge la birou seara, luați dosarele acasă, aceasta vă va permite să retrăiți toate necazurile zilei.
4. Nu spuneți niciodată "nu" la o propunere, răspundeți întotdeauna „da".
5. Căutați să faceți parte dintr-un număr cît mai mare de consilii de administrație, comitete și comisii și acceptați toate invitațiile la reuniuni, conferințe și consfătuiri.
6. Să nu stați niciodată liniștit la masă, ci căutați să profitați de orele de masă pentru a discuta afaceri importante.
7. Să considerați pescuitul, vînătoarea și golful ca pierdere de timp și de bani.
8. Să nu faceți niciodată uz în întregime de concediul dv.
9. Să nu cedați niciodată din răspunderile dv., asumați-vi-le singur tot timpul.
10. Dacă munca dv. vă obligă la călătorii, pregătiți întrevederea de a doua zi în trenul de noapte cu care călătoriți.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

COTA ÎNCREDERII ÎN CAPACITATEA FEMEILOR

„FEMEIA în societatea franceză", locul și drepturile efective de care beneficiază ea în zilele noastre în viața socială și familială — aceasta a fost tema unei anchete efectuate în vara anului trecut de societatea Sofres pentru Gruparea marilor cotidiene regionale din Franța. Deși sinteza răspunsurilor obținute prezintă o valoare relativă, avîndu-se în vedere că sondajul s-a limitat la un eșantion național de 1000 de persoane, ea oferă totuși o imagine asupra dificultăților pe care le întîmpină femeile — îndeosebi în afirmarea lor profesională — chiar și într-o țară capitalistă cu vechi tradiții de luptă pentru egalitatea dintre sexe, cum este Franța.

Tabelul 1 cuprinde răspunsurile primite la trei întrebări privind **șansele profesionale ale femeii față de bărbat, în condițiile unei competențe egale** (în ambele tabele cifrele reprezintă procente din grupa respectivă, diferența pînă la 100% constituind-o persoanele care nu și-au exprimat opinia).

Se observă că răspunsurile afirmative privind șansele egale ale femeii oscilează numai între 38 și 57% din totalul acestora, iar în ceea ce privește nivelul salariului ponderea răspunsurilor negative depășește de 2—3 ori pe cea a răspunsurilor afirmative. Se constată, de asemenea, că persoanele sub 50 de ani au o opinie mai preponderentă asupra inegalității profesionale a femeii, decît persoanele în vîrstă.

Datele celui de-al doilea tabel reflectă părerile asupra capacității profesionale a femeii — comparativ cu bărbatul — în exercitarea acelorași ocupații. **Numărul celor care acordă încredere femeii este, în general, simțitor mai redus decît al celor ce preferă un bărbat în funcția respectivă.** Neîncrederea în capacitatea femeii este mai pronunțată în cazul unor profesiuni care reclamă un plus de rezistență fizică și stăpînire de sine — cum sînt cea de șofer de autobuz și, mai ales, de pilot de avion; curba neîncrederii progresează, de regulă, în vîrsta celor chestionați.

Întrucîtva mai avantajoase pentru femei sînt rezultatele sondajului în cazul așa-ziselor „profesiuni liberale". Răspunsurile primite demonstrează că în rolul de avocat, medic sau inginer — profesiuni care cu cîteva decenii în urmă constituiau încă apanajul exclusiv al bărbaților — femeia a reușit să se impună treptat, mai mult chiar în ochii clientelei masculine, decît ai celei feminine. Ceea ce demonstrează lenta dar ineluctabila eroziune a opreliștilor sau prejudecăților din calea afirmării plenare a femeii în societatea contemporană.

Tabel nr. 1

Întrebarea	Total		Persoane în vîrstă de							
			21—34 ani		35—49 ani		50—64 ani		65 ani și peste	
	da	nu	da	nu	da	nu	da	nu	da	nu
Are femeia aceleași șanse de a găsi un serviciu?	49	45	43	52	47	46	52	42	57	36
Are ea aceleași șanse de a promova în muncă?	46	44	38	54	48	42	50	38	46	42
Primește ea salariu egal (față de un bărbat avînd aceeași funcție)?	27	66	23	73	27	65	27	65	31	60

Sursa: Revista „Metra" nr. 4/1970.

Tabel nr. 2

Profesiunea	Pe ansamblu			Bărbați			Femei		
	a	b	c	a	b	c	a	b	c
Șofer de autobuz	2	43	53	2	40	55	1	46	50
Pilot de avion	2	33	61	2	34	61	2	32	61
Avocat	7	62	27	6	65	25	8	58	29
Medic	4	76	20	3	81	15	4	70	24
Inginer	1	64	29	1	66	29	1	62	30
Președinte — director general	2	48	39	2	50	40	1	46	39

a) Au mai multă încredere în femei. b) Au egală încredere. c) Au mai puțină încredere.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

12

ANUL IX NR 12 (394)
VINERI 19 MARTIE 1971
20 PAGINI 2 LEI

viața economică

„GEOMETRIA" structurilor organizatorice

știința conducerii societății.

investiții — de la proiect la rezultate.

ANUL IX **viata economica**

săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

numărului 12 din 19 martie 1971

■ **ECONOMIE NAȚIONALĂ**

Creșterea continuă și rapidă a venitului național
de dr. **A. Rosen** (pag. 3)

— Județul Caraș-Severin: Industrializarea — dominantă a întregii dezvoltări
de ing. **Traian Cocîrlă**, prim-secretar al Comitetului județean Caraș-Severin al P.C.R. (pag. 4)

— Dezbateri: **Reducerea duratei investițiilor**
Timpul costă bani, uneori chiar foarte mulți
• Unde duce insuficienta fundamentare a S.T.E.
de ing. **Gh. Manolescu**, directorul Institutului de proiectări pentru industria chimică anorganică și a îngrășămintelor
• Există un termen „optim"...
de prof. dr. ing. **V. I. Nitu**, directorul Institutului de studii și proiectări energetice
• Sînt necesare noi normative
de ing. **V. Senchea**, director, dr. ing. **V. Moscu**, Institutul de cercetări și proiectări pentru industria celulozei și hîrtiei (pag. 5)

— Democrația economică în cooperativele agricole de producție
de prof. dr. **Mihail Levente** (pag. 6)

— **Relațiile economice externe ale României:**
Dezvoltarea schimburilor de mărfuri cu celelalte țări socialiste
de **Ion Perpegel** (pag. 7)

■ **CONDUCERE ȘI ORGANIZARE**

„Geometria" structurilor organizatorice
• Necesitatea de concentrare și specializare
de conf. univ. dr. ing. **C. Bărbulescu**
• Contextul de relații consiliu de administrație-comitet de direcție
de ing. **Nicolae Haneș**
• Corelarea structurii cu fluxul informațional
de **Mihail Dumitrescu** (pag. 8—9)

1966—1970

Ridicarea nivelului de trai al poporului — obiectivul fundamental al politicii partidului (pag. 10—11)

■ **ȘTIINȚA CONDUCERII SOCIETĂȚII**

— Obiect, structură, conținut
de prof. univ. dr. **Dumitru Mazilu** (pag. 13)

■ **ISTORIE ECONOMICĂ**

— Comuna din Paris în publicistica muncitorească din România
de dr. **Gh. Surpat** (pag. 14)

■ **TEORII • IDEI**

— Subdezvoltarea și căile lichidării ei (pag. 15)

Șantier științific:
prof. dr. **Victor Puchiță** (pag. 16)

■ **ECONOMIE MONDIALĂ**

— UNCTAD III: Intense pregătiri
de **Victor Aldea** (pag. 17)

— Atlas „Viața economică": Petrochimia — la prezent și viitor
de **Maria Șumski** (pag. 18)

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

CONSECVENT PE LINIA PERFECȚIONĂRII ACTIVITĂȚII ECONOMICO-SOCIALE

TRĂSĂTURA definitorie a stilului în care se exercită în prezent rolul conducător al partidului în țara noastră o reprezintă, de o parte, activizarea instituțiilor reprezentative existente — începînd cu Marea Adunare Națională — organul suprem al puterii de stat — Consiliul de Stat, și terminînd cu consiliile populare locale și organizațiile de masă pe diferite trepte ierarhice, cît și instituționalizarea unor noi structuri, în care se manifestă în special modalități directe ale democratismului vieții noastre economice.

Se știe că actuala Sesiune a fost precedată de Plenara C.C. al P.C.R. din 10—11 februarie, care a făcut un bilanț al marilor realizări și transformări înnoitoare în viața economică și socială a patriei noastre, a precizat rolul și atribuțiile sporite ale sindicatelor în etapa actuală, a luat o serie de măsuri pentru perfecționarea în continuare a conducerii de partid și de stat, pentru întărirea legăturii cu masele a organelor conducătoare ale partidului și statului și a stabilit necesitatea și modalitățile ridicării continue a calificării profesionale și a însușirii științei conducerii sociale. Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a avut numeroase consfătuiri cu cadre de bază din diferite domenii ale activității economice și culturale — muncitori, țărani, tehnicieni, ingineri, scriitori, artiști, arhitecți, cineaști, cadre din conducerea centralelor industriale, din comerțul exterior, cu reprezentanți ai unor naționalități conlocuitoare.

Într-o ședință a Consiliului de Stat s-au analizat rapoartele comisiilor permanente ale Marii Adunări Naționale privind controlul exercitat din însărcinarea Consiliului de Stat asupra sistemului de organizare, a stilului și metodelor de muncă, a modului de înfăptuire a principiului muncii și conducerii colective, a eficienței activității unor ministere și instituții centrale, făcîndu-se propuneri de perfecționare a activității, care urmează să fie valorificate de către conducerile instituțiilor respective.

Această activitate intensă demonstrează încă o dată, atît forța dinamizatoare a partidului nostru, care se achită cu cinste de rolul de forță conducătoare a societății, cît și efortul orientat spre atragerea sub diferite forme a masei de oameni ai muncii la conducerea statului.

CU O LUNĂ ÎN URMĂ au fost publicate în presă și supuse unei dezbateri publice Proiectul de lege cu privire la activitatea de comerț exterior, de cooperare economică și tehnico-științifică a Republicii Socialiste România, precum și Proiectul de lege privind perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor din unitățile socialiste. Ambele au fost elaborate de către Consiliul de Miniștri, pe baza Hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R.

Prevederile celor două proiecte de legi mai sus-menționate au o deosebită însemnătate pentru modernizarea în continuare a economiei țării noastre pe calea stabilită de Congresul al X-lea al P.C.R., pentru îmbunătățirea calității și eficienței activității noastre productive, implicit, pentru ridicarea nivelului de trai al populației.

LEGEA privitoare la comerțul exterior și la cooperarea economică și tehnico-științifică urmărește să asigure, în cadrul principiilor politicii P.C.R. în domeniul relațiilor externe, un cadru mai larg și mai elastic participării țării noastre la diviziunea internațională a muncii, în condițiile creșterii continue a potențialului nostru economic, tehnic și științific.

Legea privind perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor din unitățile socialiste creează o preocupare permanentă și un cadru instituțional adecvat pentru atingerea obiectivului menționat. Necesitatea de a atinge acest obiectiv este determinată de cerințele stringente ale actualei revoluții tehnico-științifice, de înzestrare a tuturor ramurilor economiei noastre naționale cu utilaje și instalații de înaltă tehnicitate, de extinderea automatizării producției și creșterea complexității proceselor economice, de cerințele organizării și conducerii științifice a producției.

Este inutil să subliniem importanța hotărîtoare a acestor legi. Ele constituie numai o parte din problematica actualei Sesiuni.

Finisînd o prodigioasă activitate prealabilă, realizată în atîtea structuri constituite în procesul dezvoltării democrației noastre socialiste, Marea Adunare Națională — organ suprem al puterii de stat în țara noastră — dă gir definitiv cadrului în care poate și trebuie să se desfășoare acțiunea de modernizare a economiei, preconizată de partid.

CURIER

• Încadrări

MARIA MOCU, Tg. Jiu — Deoarece între 18 decembrie 1965 și 21 martie 1966, precum și după 1 septembrie 1966 ați ocupat funcția de contabil și față de faptul că la data de 1 martie 1967 erați încadrată într-o funcție economică medie, vechimea în funcții medii economice necesară pentru promovarea în funcția de contabil principal este de cinci ani. În cazul dv. nu se aplică prevederile anexei IV B. elaborată la aplicarea H.C.M. nr. 328/1967, potrivit cărora se cere, în plus, celor care urmează să ocupe funcții economice medii după data de 1 martie 1967, un stagiu de doi ani în funcții de calculatori, casieri și altele similare.

• Vechimea

LISELOTTE SIMEDRU, Mediaș — Perioada în care ați fost încadrată în alte posturi decît cele care se consideră funcții economice medii, nu se ia în calculul vechimii în asemenea funcții, chiar dacă ați avut atribuții similare cu cele ale salariaților care ocupă funcțiile respective. Dacă în cursul activității ați fost încadrată ca statistician, contabil sau planificator, perioadele astfel lucrate se iau în calculul vechimii în funcții economice medii deși echivalarea studiilor ce ați absolvit, cu studiile medii economice, a fost confirmată de Ministerul Învățămîntului abia în luna octombrie 1970.

• Diurna de deplasare

M. CIOBOTARU, Ploiești Nord — Salariații trimiși în delegare, în afara localității unde se află sediul unității, au dreptul la diurnă numai dacă deplasarea se efectuează în afara localității lor de domiciliu. Fiind trimis în delegare, în localitatea unde aveți domiciliul permanent, sînteți îndreptățit să primiți numai rambursarea cheltuielilor de transport.

• Gradații

PETRICĂ BELCIU, București — În cazul transferării în interesul serviciului a unui salariat, pe aceeași funcție pe care era încadrat în unitatea de unde a plecat, sau pe o funcție echivalentă, dar la o unitate în care funcția respectivă are un nivel de salarii superior, conducerea unității (potrivit Precizărilor Ministerului Muncii, date cu acordul Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor, cu nr. 170 052 din 18 noiembrie 1970), ținînd seama de calitățile și aptitudinile profesionale, precum și de vechimea în specialitate a celui angajat, îi poate acorda un număr de gradații, fără a depăși însă gradația avută la unitatea de unde a provenit.

• Alocația de stat pentru copii

DUMITRU DIACONESCU, Sadu, Gorj — Anularea reducerii cu 5 sau 10% a salariului tarifar, la nivelul de bază, stabilită ca o măsură temporară (la aplicarea noului sistem de salarizare) nu constituie o majorare de salarii în sensul promovării în gradații superioare. Ministerul Muncii, de acord cu Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor, a precizat (Circulara nr. 20 182 din iunie 1970) că, în asemenea cazuri, salariatul beneficiază, în continuare, de dreptul la alocație, menținut în condițiile prevăzute de art. 19 din H.C.M. nr. 914/1968.

★

FL. DANCIU, București — Ministerul Învățămîntului este preocupat de a găsi soluții și modalități pentru ca absolvenții școlilor postliceale să-și poată desăvîrși calificarea prin continuarea studiilor la învățămîntul de subingineri. Astfel, prin Ordinul nr. 13 886/1970, s-a reglementat ca pentru această categorie de specialiști admiterea să se facă direct în anul II, pe baza unor examene de diferență (Din răspunsul Direcției generale a învățămîntului superior tehnic și economic.).

• **N. RUSU, Bistrița** — Prima parte a scrisorii dv. ne-a făcut multă plăcere. Evident, scopul nostru este de a constitui un real ajutor în activitatea cadrelor de specialiști din întreprinderi și instituții. Mulțumindu-vă pentru această scrisoare vă informăm că vom ține seama de opiniile dv. Într-un număr viitor vă vom răspunde și la întrebare.

• **A. IȘFĂNESCU, București** — Repetarea semnalată de dv. se datorește unei regretabile erori. Enumerarea noastră cuprindea numai două regiuni. Vă mulțumim.

★

GR. RĂDULESCU, Cluj — Salariaților promovați într-o funcție de conducere li se asigură o creștere a salariului tarifar echivalentă cu una sau cel mult două clase de salarizare (pct. 6 din anexa XI la H.C.M. nr. 914/1968). În ipoteza în care (în unitatea unde lucrați) pentru funcția de șef birou este prevăzută și clasa de salarizare 31, în prezent avînd clasa 29, veți putea fi încadrat — la promovare — la salariul tarifar de 3 150 lei.

★

ÎNTREPRINDEREA DE REPARAȚII UTILAJE ȘI MECANISME, Reghin — E o mică confuzie la mijloc. Materialul respectiv n-a apărut în „Viața economică", ci în „Probleme economice". Am transmis colegilor noștri scrisoarea dv.

Expresie a dezvoltării susținute a economiei naționale și premisă a politicii de ridicare a nivelului de trai

CREȘTEREA CONTINUĂ ȘI RAPIDĂ A VENITULUI NAȚIONAL

ȚELUL FUNDAMENTAL al politicii P.C.R. îl constituie ridicarea continuă a nivelului de trai al populației, pe măsura rezultatelor obținute în dezvoltarea forțelor de producție și mărirea, pe această bază, a potențialului economic al țării. În acest scop, partidul și guvernul țării noastre au concentrat eforturile creatoare ale oamenilor muncii în direcția industrializării socialiste a țării, a dezvoltării bazei tehnico-materiale a agriculturii și creșterii eficienței producției sociale, a modernizării întregii economii naționale. Realizarea acestor sarcini, făurirea unei industrii puternice, ridicarea nivelului tehnic al agriculturii și al celorlalte ramuri ale economiei naționale au cerut și cer eforturi materiale, efectuarea unui volum din ce în ce mai mare de investiții, alocarea unei părți însemnate din venitul național pentru acumulare. Aceste eforturi au făcut însă posibilă dezvoltarea rapidă a economiei naționale, promovarea cu consecvență a industrializării țării și ridicarea continuă a puterii economice a țării.

Ca o expresie sintetică a dezvoltării rapide a forțelor de producție, venitul național a crescut, an de an în ritmuri rapide, ceea ce a creat posibilități sporite pentru acumulare și pentru creșterea bunăstării materiale și spirituale a poporului. Astfel, față de 1950, venitul național era în 1970 de circa 6 ori, iar calculat pe locuitor — de peste 5 ori mai mare. În anii cincinalului trecut (1966—1970) a avut loc mobilizarea mai intensă a rezervelor din economie, ceea ce a făcut ca venitul național realizat — care a crescut într-un ritm mediu anual de 7,7% — să depășească prevederile planului cincinal cu circa 13,6 miliarde lei.

Au avut loc schimbări esențiale în structura venitului național, ca urmare a politicii de industrializare. Deși valoarea nou creată în mod absolut a crescut în toate ramurile economiei naționale, ca urmare a politicii de industrializare socialistă a țării ponderea industriei în venitul național a crescut de la 30,8% în 1938 și 44% în 1950 la circa 60% în 1970.

PRIN RITMURILE și proporțiile prevăzute, planul cincinal pe perioada 1971—1975 — elaborat în deplină concordanță cu obiectivele stabilite de către Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român — marchează noi și importante schimbări calitative, perfecționarea structurii economice, accentuarea proceselor intensive, creșterea eficienței în toate sectoarele de activitate. După cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea la ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a Guvernului din 25 noiembrie 1970, planul cincinal **„orientează economia spre creșterea mai rapidă a eficienței în vederea realizării unui spor mai mare de venit național, ceea ce se va reflecta pozitiv în ridicarea nivelului de trai al populației"**.

Nivelul venitului național se prevede să fie în anul 1975 de 1,6—1,7 ori mai mare decît în 1970, ceea ce înseamnă realizarea unui ritm înalt de creștere, în medie cu 10—11% anual. Acest ritm este superior celui prevăzut în Directivele Congresului al X-lea al Partidului (7,7—8,5%), consemnînd sintetic și elocvent atît dinamismul economiei românești, cît și rezultatele unei vaste activități desfășurate în perioada care a trecut de la Congres pentru întocmirea proiectului planului cincinal, activitate îndreptată spre mobilizarea mai intensă a potențialului de care dispunem și îmbunătățirea laturilor calitative ale planului.

Obținerea unui spor mai mare al venitului național, comparativ cu prevederile din Directive, este determinată de doi factori esențiali. Ne referim la creșterea în ritm înalt a produsului social și în principal a ramurilor de bază ale producției materiale — industria și agricultura. În același timp, s-au avut în vedere posibilitățile existente și măsurile ce trebuie luate în toate ramurile pentru realizarea volumului de producție prevăzut, în condițiile reducerii consumului de muncă materializată pe unitatea de produs — care este încă ridicat comparativ cu alte țări dezvoltate — ceea ce, pe ansamblul economiei, se reflectă în reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social de la circa 59% în 1970 la circa 55% în 1975. Este de arătat că diminuarea cu un procent a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social va reprezenta la sfîrșitul cincinalului aproximativ 8 miliarde lei, sumă care mărește venitul național, respectiv resursele ce urmează a fi destinate consumului și acumulării.

Aceste date sînt rezultatul prevederilor de reducere a ponderii cheltuielilor materiale în produsul global din fiecare ramură productivă în parte și îndeosebi în industrie, construcții, agricultură — ramuri a căror contribuție la crearea produsului social este de peste 90%. În această privință, o influență pozitivă o va avea prevederea planului cincinal de a fi reduse cheltuielile de producție în industria de stat la 1000 lei producție marfă cu 11—13% în 1975 față de anul 1970, reducere ce urmează să se realizeze în principal pe seama cheltuielilor materiale.

Datorită factorilor arătați, pentru prima dată un plan cincinal de dezvoltare a economiei noastre prevede o dinamică mai rapidă a venitului național decît a produsului social, ceea ce reflectă, în forma cea mai sintetică, ridicarea eficienței activității productive. Este important de remarcat, de asemenea, că planul pe 1971—1975 prevede realizarea acestei devansări în fiecare an al perioadei; astfel, planul pe anul 1971 a înscris în prevederile sale creșterea față de anul 1970 cu 13,9% a venitului național și cu 10,6% a produsului social.

ÎN COMPONENȚA pe ramuri și subramuri a venitului național vor avea loc modificări importante care reflectă mutațiile structurale ce vor interveni în economia noastră în perioada 1971—1975. **Trăsătura principală a acestor modificări constă în sporirea ponderii industriei în crearea venitului național de la circa 60% în 1970 la circa 66% în 1975, consecință a ritmului înalt de dezvoltare prevăzut în această ramură și valorificării superioare a resurselor de materii prime și materiale.**

Cu toate că ponderea celorlalte ramuri (agricultură, construcții, transporturi etc.) în crearea venitului național va fi mai mică în anul 1975 decît în 1970, totuși valoarea absolută a contribuției acestora va spori corespunzător ritmului de dezvoltare prevăzut și reducerii ponderii cheltuielilor materiale în ramurile respective.

Mutațiile structurale ce vor interveni în cadrul industriei se reflectă în aportul la crearea venitului național. Astfel, dezvoltarea în cincinalul 1971—1975 într-un ritm mult mai înalt a industriei construcțiilor de mașini și a chimiei decît a celorlalte ramuri industriale are drept consecință sporirea aportului, în totalul venitului național realizat în industrie, al întreprinderilor aparținînd Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini de la circa 17% în 1970 la circa 22% în 1975 și al întreprinderilor Ministerului Industriei Chimice de la circa 10,5% la circa 14% în 1975.

În repartizarea venitului național pe perioada 1971—1975 a fost posibil să se înfăptuiască hotărîrea Congresului al X-lea al P.C.R. de a destina circa 30% pentru fondul de acumulare și respectiv circa 70% pentru fondul de consum. O asemenea opțiune pentru menținerea unei rate înalte a acumulării este absolut necesară și decisivă pentru asigurarea ritmului înalt al creșterii economice, pentru micșorarea decalajului față de țările mai dezvoltate. Aceasta a făcut posibil ca, în condițiile sporirii ritmului de creștere a venitului național față de prevederile Directivelor Congresului al X-lea al Partidului, să se aloce fonduri suplimentare atît pentru programul de investiții, cît și pentru creșterea nivelului de trai.

În elaborarea planului cincinal s-a urmărit asigurarea unei eficiențe sporite a resurselor destinate acumulării, în condițiile unor îmbunătățiri calitative în structura acesteia. **S-a avut în vedere, în primul rînd, majorarea părții din fondul de acumulare alocată investițiilor de la 75% în perioada 1966—1970 la peste 80% în 1971—1975 și micșorarea părții destinată pentru creșterea stocurilor materiale.**

Trebuie avut în vedere că **în cadrul acumulării pentru investiții, partea preponderentă a fost destinată creșterii fondurile fixe productive necesare obținerii producției planificate**; la aceasta vor contribui și măsurile preconizate pentru creșterea în cadrul investițiilor a volumului punerilor în funcțiune de fonduri fixe și micșorarea corespunzătoare a investițiilor neterminate. Dimensionarea creșterii stocurilor materiale are în vedere accelerarea vitezei de rotație a fondurilor circulante în toate ramurile și, în principal, în industrie.

Într-o formă generală, creșterea eficienței fondului de acumulare în cincinalul 1971—1975 comparativ cu perioada precedentă de 5 ani poate fi exprimată prin "randamentul acumulării" care reflectă raportul dintre sporul venitului național și totalul acumulărilor. Din calculele efectuate reiese că **randamentul acumulării va crește în perioada 1971—1975 cu 30—40% față de realizările obținute în anii 1966—1970, respectiv între aceste limite va fi mai mare sporul de venit național ce urmează să se obțină la 1000 lei fond de acumulare.** Acest rezultat este influențat favorabil și de faptul că o parte din sporul venitului național urmează să se obțină în anii 1971—1975 prin scăderea prevăzută a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social, în timp ce în cincinalul 1966—1970 aceasta a fost în creștere. De altfel sporirea eficienței, caracteristică a prevederilor planului cincinal pe perioada 1971—1975, — este evidențiată și de faptul că în condițiile unei ponderi a acumulării de circa 30% în venitul național, practic apropiată de aceea realizată în cincinalul 1966—1970 (30,3%) se prevede creșterea venitului național într-un ritm mediu anual de 10—11% în 1971—1975, mult superior celui obținut în perioada 1966—1970 (7,7%[1]).

CREȘTEREA și repartizarea venitului național asigură atît fondurile necesare pentru reproducția lărgită, cît și sporirea resurselor destinate creșterii nivelului de trai. Realizările obținute în anii construcției socialismului în acest domeniu atestă legătura indisolubilă dintre creșterea potențialului economic și ridicarea bunăstării populației — acesta fiind scopul suprem și preocuparea constantă a politicii economice, promovată cu consecvență de către Partidul Comunist Român. Astfel, în anii 1951—1970 numărul salariaților a sporit de circa 2,4 ori, iar salariul real de peste 2,7 ori. În anii cincinalului 1966—1970 salariul real a sporit cu 20%, iar fondul de consum, pe un locuitor, cu 27%. Ca urmare a creșterii cheltuielilor social-culturale de la bugetul statului, veniturile suplimentare de care a beneficiat în medie o familie în afara celor provenite din repartiția după muncă, au crescut de la 3 600 lei în 1965 la 5 500 lei în 1970.

Prevederile actualului plan cincinal asigură sporirea însemnată a veniturilor populației și, în cadrul acesteia, atît ale familiilor salariaților, cît și ale familiilor țărănești, calea principală pentru creșterea veniturilor constituind-o sporirea veniturilor din retribuția muncii; totodată se va menține un ritm de creștere susținut și a veniturilor ce provin din fondurile sociale de consum.

Se prevede ca nivelul salariului real să fie în 1975 cu circa 20% mai ridicat decît în 1970.

În legătură cu realizarea creșterii prevăzute a salariului real, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat la Plenara C.C. al P.C.R. din 10—11 februarie 1971 că sporul de salariu pe care îl va primi fiecare salariat în noul cincinal va fi eșalonat în două tranșe, încă din 1972 trecîndu-se la majorarea salariilor, pornindu-se tot de la salariile mici, astfel încît în anul 1975 salariul minim în economie să se ridice la 1 100 lei lunar, față de 800 lei cît este în prezent. Veniturile familiilor de salariați vor fi favorabil influențate și de sporirea numărului de persoane salariate în cadrul unei familii.

Veniturile reale ale țărănimii provenite din producția agricolă ce revin pe o persoană activă, urmează să se majoreze în perioada cincinalului cu 22%.

Nivelul de trai al populației va crește și datorită majorării fondurilor alocate de stat pentru acțiunile social — culturale (dezvoltarea învățămîntului, culturii, ocrotirea sănătății, pensii, alocația de stat pentru copii etc.), fonduri care se prevăd să fie de 2 ori mai mari în anul 1975 decît în 1965. În cadrul acestor prevederi, fondul de pensii se majorează în noul cincinal cu 45—50% ca urmare a sporirii pensiei medii și a numărului de pensionari; se va majora, încă din toamna acestui an, alocația pentru copii, familiile cu copii mai mulți beneficiind de o alocație mai mare decît în prezent.

Îmbunătățirea condițiilor de locuit constituie, de asemenea, un obiectiv important în domeniul nivelului de trai. În anii 1966—1970 au fost construite la orașe și sate aproape 660 mii locuințe, din care 344 mii din fondurile statului sau cu credite acordate de stat. Se prevede ca în perioada 1971—1975 să fie construite de către stat 500 mii apartamente, cu circa 50% mai mult decît în cincinalul 1966—1970; din acestea, 250 mii apartamente vor fi construite din fondurile populației, cu sprijinul statului în credite și execuție.

În concordanță cu veniturile bănești sporite ale populației, planul cincinal a prevăzut ca, în 1975 față de 1970, volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul să crească cu 31—37% (30—35% în Directive), iar volumul serviciilor prestate populației, cu 50—57% (40—45% în Directive). Dimensionarea volumului mărfurilor și serviciilor s-a făcut ținînd seama de modificările previzibile în structura cheltuielilor populației, respectiv creșterea ponderii sumelor alocate pentru servicii, iar în cadrul cheltuielilor pentru mărfuri — sporirea sumelor destinate cumpărării de mărfuri nealimentare, îndeosebi a celor de folosință îndelungată (mobilă, mașini de spălat, frigidere, autoturisme etc.). În

dr. A. ROSEN

→

ceea ce privește produsele alimentare, planul desfacerilor de mărfuri prevede sporuri mai ridicate decît media la produsele cu putere nutritivă ridicată (carne cu 41%, lapte și produse lactate cu 77% etc.).

Referindu-se la problemele legate de ridicarea nivelului de trai, tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea la ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a Guvernului din 25 noiembrie 1970 a arătat că: **„prevederile generale ale planului cincinal în acest domeniu sînt juste și trebuie să le considerăm minime, întrucît vom găsi noi mijloace pentru a asigura o creștere mai accentuată a veniturlior oamenilor muncii“.** Această orientare a conducerii partidului și statului pentru ridicarea mai accentuată a nivelului de trai constituie o preocupare centrală în cadrul activității ce se desfășoară pentru îmbunătățirea prevederilor planului cincinal în unele ramuri și domenii, în conformitate cu sarcinile stabilite la ședința din noiembrie 1970 a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a guvernului. În legătură cu aceasta studiile și analizele în curs de efectuare — pentru sporirea suplimentară a producției materiale (în industria construcțiilor de mașini, materiale de construcții, industria ușoară și alimentară etc.), folosirea mai eficientă a fondurilor fixe și scurtarea perioadei de realizare a investițiilor, valorificarea mai bună a resurselor materiale și reducerea consumurilor specifice, crearea de noi locuri de muncă pentru creșterea numărului de salariați cu încă circa 400 mii persoane peste prevederile planului cincinal — vor contribui la sporirea în mai mare măsură a venitului național, creîndu-se astfel resursele necesare pentru ridicarea mai accentuată a nivelului de trai.

PE PARCURSUL elaborării planului cincinal pe perioada 1971—1975 au fost aduse unele îmbunătățiri ale metodologiei de planificare, între acestea înscriindu-se și cele privind metodologia de determinare a venitului național. **Pe baza studiilor efectuate în cadrul Comitetului de Stat al Planificării, în colaborare cu Direcția Centrală de Statistică, în legătură cu sfera de cuprindere a muncii productive creatoare de venit național, în lucrările noului plan cincinal s-au inclus în sfera muncii productive și rezultatele activității desfășurate în următoarele domenii: cercetarea științifică legată de producție; prestațiile de servicii pentru agricultură a întreprinderilor de mecanizare a agriculturii și a unităților finanțate de la bugetul statului pentru acțiuni agrozooveterinare** (combaterea dăunătorilor și bolilor în agricultură, însămînțări artificiale și selecția animalelor etc.), **transportul de călători și activitatea de telecomunicații pentru instituții și populație; serviciile hoteliere; activitatea vopsitoriilor, spălătoriilor, curățătoriilor chimice și atelierelor fotografice; editarea ziarelor și revistelor; cuprinderea în industria casnică a activității depuse pentru conservarea legumelor și fructelor.**

Ca urmare, **în lucrările planului cincinal în sfera muncii productive creatoare de venit național s-au cuprins următoarele ramuri: industria, construcțiile, agricultura (inclusiv prestațiile de servicii pentru agricultură), silvicultura, transportul, telecomunicațiile, comerțul interior (inclusiv serviciile hoteliere, activitatea de aprovizionare și desfacere, achiziții și contractări), comerțul exterior (inclusiv turismul extern), alte ramuri (cercetarea științifică, activitatea institutelor de proiectări, de editare a cărților, ziarelor și revistelor, producția de filme, industria casnică etc.).**

În felul acesta indicatorii produsului social și venitului național stabiliți în cadrul noului plan cincinal caracterizează mai complet rezultatele activității muncii productive depuse atît în ramurile producătoare de bunuri materiale, cît și în ramurile care prestează servicii de producție; s-a asigurat astfel o concordanță mai deplină între acest criteriu principal care stă la baza delimitării muncii productive și stadiul actual de dezvoltare și diversificare a activității sociale direct producătoare de bunuri materiale sau care influențează eficiența muncii ocupate nemijlocit în producția de bunuri [2]).

Prin îmbunătățirea metodologiei de calcul a venitului național se asigură totodată concordanța cu delimitarea sferei productive folosită la elaborarea balanței legăturilor dintre ramuri pe anul 1970 în țara noastră precum și comparabilitatea mai deplină a venitului național cu calculele efectuate în alte țări socialiste.

---

[1]) Ritmul mediu de creștere a fost influențat și de situația producției agricole obținută în condițiile climaterice nefavorabile și inundațiilor din 1970.

[2]) Problemele delimitării muncii sociale creatoare de venit național au făcut obiectul dezbaterii unei reuniuni a economiștilor care a avut loc anul trecut în țara noastră. („Probleme economice“ nr. 7 și 8/1970).

1966 - 1970
JUDEȚUL
CARAȘ-SEVERIN

INDUSTRIA — DOMINANTA ÎNTREGII DEZVOLTĂRI

ing. TRANDAFIR COCÎRLĂ
prim-secretar al Comitetului județean Caraș-Severin al P.C.R.

JUDEȚUL Caraș-Severin, unde profesia de miner numără sute de ani, iar flacăra furnalelor și cuptoarelor de oțel arde fără contenire de peste două secole, a cunoscut, în anii ce au trecut de la eliberarea țării, o impetuoasă dezvoltare. Munca manuală a fost înlocuită cu cea a mașinilor moderne, vechile instalații de topit și de prelucrare a metalului au fost înlocuite în zilele noastre cu agregate moderne de mare capacitate, în bună parte automatizate.

O privire retrospectivă, asupra drumului parcurs, arată că, îndeosebi în perioada 1966—1970, capacitățile de producție și volumul bunurilor materiale au cunoscut sporuri importante; s-a înregistrat un progres simțitor în creșterea forței de muncă ocupată în producția industrială și gradul de calificare; produsele fabricate în uzinele și fabricile județului se caracterizează mereu mai pregnant prin performanțe tehnico-funcționale de înalt nivel; cheltuielile materiale înregistrează o permanentă scădere, iar dinamica productivității muncii cunoaște o continuă ascensiune.

Exprimat în cifre sintetice, cincinalul 1966—1970 a însemnat o producție industrială de aproape 34 miliarde lei. Oamenii muncii din județul Caraș-Severin au raportat îndeplinirea sarcinilor cincinalului încă din ziua de 12 noiembrie 1970, iar pînă la sfîrșitul anului, respectiv al cincinalului, au realizat o producție suplimentară de 1,3 miliarde lei.

A fost dezvoltată îndeosebi ramura minieră, siderurgia, construcția de mașini și industria de prelucrare a lemnului. **În ultimul an al cincinalului, producția de oțel a județului Caraș-Severin a atins 1 173 mii tone, fiind cu 889 mii tone mai mare decît producția de oțel a României anului 1938.**

SPORURILE înregistrate de industria județului nu reprezintă numai salturi de natură cantitativă. În această perioadă a avut loc și o creștere calitativă, o diversificare accentuată a producției. Uzinele de la Reșița, Bocșa și din celelalte centre industriale ale județului, au obținut performanțe tehnice remarcabile. Astfel, Uzina de construcții de mașini din Reșița a realizat 3 din cele 6 uriașe hidroagregate, care echipează puternica hidrocentrală de la Porțile de Fier. Fiecare din aceste hidroagregate are o putere de 178 MW, numărîndu-se printre cele mai mari din lume.

În penultima zi a anului trecut, constructorii de motoare Diesel de la Reșița au sărbătorit livrarea celui de-al 1000-lea motor pentru locomotivele Diesel electrice. De asemenea, la sfîrșitul anului 1970, a fost inaugurat arcul de oțel care leagă malurile de la Giurgeni—Vadul Oii — mărturie a inteligenței tehnice românești, a nivelului de dezvoltare a economiei noastre socialiste — pentru care constructorii din Bocșa au livrat întreaga construcție metalică. La acestea se adaugă un șir lung de alte importante realizări materializate în turbine hidro, termo și generatori pentru un număr mare de centrale electrice, compresoare, utilaj chimic, poduri rulante grele, mașini pentru industria alimentară, pentru agricultură și multe altele.

Pentru colectivele de muncă din industria județului constituie un motiv de îndreptățită mîndrie faptul că priceperea și măiestria lor încorporate în numeroase produse — construcții metalice, boghiuri pentru locomotivele Diesel electrice, utilaj chimic, mașini agricole, mobilă și cherestea, tăvălugi, bare trase și oțel rotund — sînt exportate astăzi în numeroase țări: U.R.S.S., R.F. a Germaniei, Polonia, Italia, Olanda, Belgia, R.S.F. Iugoslavia, Iran, Ungaria și Austria.

Alături de sporirea și diversificarea producției, ridicarea eficienței economice și-a pus tot mai accentuat amprenta pe întreaga activitate a colectivelor de muncă din industria județului. Consumurile specifice au cunoscut o permanentă reducere, a crescut preocuparea pentru valorificarea la un nivel mai ridicat a resurselor materiale. Ca dovadă, la Caransebeș s-a construit în acești ani un mare combinat, care valorifică superior masa lemnoasă din codrii Bistrei, Timișului și Semenicului, transformînd volumul mare de deșeuri, pînă mai ieri slab valorificate, în plăci aglomerate necesare economiei naționale.

Munca oamenilor a devenit mai spornică, **în 1970 productivitatea muncii fiind cu 48,3% mai ridicată decît în anul 1965.** Tehnica nouă cu care au fost înzestrate, an de an, uzinele, tehnologiile moderne de fabricație, ce cunosc o tot mai largă arie de aplicare, organizarea pe baze științifice a producției și a muncii, împletite cu creșterea gradului de calificare și de specializare al cadrelor, iată factorii ce au permis ca un salariat din industria noastră să realizeze, în 1970, un spor de producție cu peste 52 000 lei mai mare decît cel obținut cu 5 ani în urmă. Iată unul din exemplele concludente: **dacă pentru un motor Diesel s-a consumat în 1965 o manoperă de 19 331 ore, în 1970 el a fost efectuat doar în 9 274 ore.**

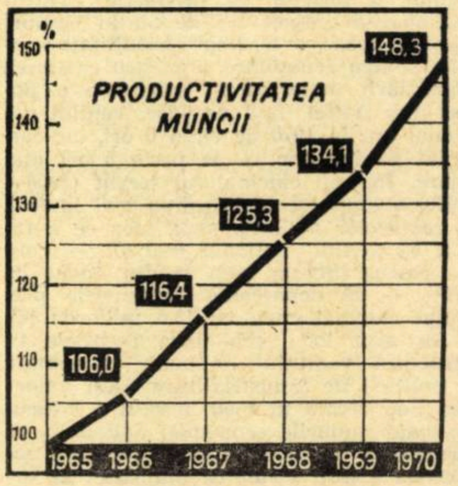

PREFACERILE innoitoare se fac puternic simțite nu numai în viața uzinelor, ci și în aceea a orașelor și a celorlalte localități ale județului. **În anii cincinalului 1966—1970, s-au construit 5 225 apartamente din fondurile statului, la care se adaugă încă 3 112 apartamente realizate din fondurile populației și cu credite acordate de stat.** Au apărut orașe noi la Reșița și Moldova Nouă, iar Caransebeșul, Bocșa, Anina, Oțelul Roșu, Oravița și numeroase alte localități, s-au dezvoltat considerabil din punct de vedere urbanistic. Stațiunea Băile Herculane a cunoscut un ritm de construcție care, într-un viitor apropiat, o va ridica din punct de vedere edilitar și curativ la nivelul unor stațiuni balneare de renume internațional.

În viața oamenilor s-au produs schimbări profunde, elementele civilizației fiind tot mai pregnante. De pildă, numărul aparatelor de radio se ridică în prezent la 46 364, iar în localitățile județului funcționează 26 357 televizoare. De asemenea, volumul mărfurilor desfăcute către populație a fost în anul 1970 cu 401 milioane lei mai mare decît în 1965, predominînd orientarea spre cumpărare a unor obiecte de uz îndelungat.

Încheierea cu succes a cincinalului 1966—1970 în județul Caraș-Severin, ca și în întreaga țară, confirmă încă o dată politica realistă și profund științifică a partidului și hotărîrea neabătută a oamenilor muncii — români, germani, sîrbi și de alte naționalități — de a o înfăptui neabătut, fiind animați de aceleași idealuri de a face totul pentru ca patria noastră să devină mereu mai înfloritoare.

ÎN NOUL CINCINAL în care am pășit, județul nostru va cunoaște o și mai accentuată dezvoltare, pe harta sa urmînd să apară noi și importante obiective economice, care vor permite o valorificare mai intensă a resurselor naturale, o mai bună utilizare a forței de muncă. Totodată, acești ani vor fi caracterizați prin creșterea, în continuare, a nivelului de trai, material și cultural, al populației.

Atașamentul și dragostea oamenilor muncii față de partidul comuniștilor, patriotismul lor înflăcărat, stimulează climatul pentru o permanentă emulație, pentru o muncă spornică în toate domeniile de activitate, ceea ce constituie o chezășie sigură că sarcinile noului cincinal vor fi înfăptuite cu succes.

	1965	1966	1967	1968	1969	1970
MOTOARE DIESEL 1250 ȘI 2100 CP (BUCĂȚI)	110	129	139	161	219	226
TURBINE HIDRO (KW)	56700	32800	32800	0	10700	534570
TURBINE CU ABUR (KW)	27100	44750	95000	85000	72000	121000
OȚEL (TONE)	885327	972948	1080159	1150740	1166788	1173052

DEZBATERI

REDUCEREA DURATEI INVESTIȚIILOR

TIMPUL COSTĂ BANI, UNEORI CHIAR FOARTE MULȚI

ÎN cincinalul 1971—1975, urmează să se aloce fonduri de investiții însumînd peste 540 miliarde lei — adică mai mult decît s-a cheltuit în ultimul deceniu — din care pe seama fondurilor centralizate ale statului se vor efectua investiții de 450—470 miliarde lei.

O problemă importantă în etapa actuală este aceea a *realizării investițiilor cu cheltuieli minime și în termene cît mai scurte.* De modul în care este determinată durata totală, etapele de realizare a diferitelor faze de lucrări, de felul în care se asigură proiectele, forța de muncă și cantitățile de materiale și utilaje necesare, depinde mărimea timpului de imobilizare a fondurilor în perioada de construcție.

Poate nicăieri nu se verifică atît de pregnant ca în realizarea investițiilor că „timpul costă bani ...“ RITMUL EXECUȚIEI UNEI CONSTRUCȚII POATE MICȘORA SAU AMPLIFICA EFECTELE UZURII MORALE A MAȘINILOR ȘI UTILAJELOR, POATE SPORI SAU DIMINUA PIERDERILE PE ANSAMBLUL ECONOMIEI NAȚIONALE, POATE INFLUENȚA COSTUL INVESTIȚIEI ȘI UNEORI PRODUCȚIA RAMURILOR BENEFICIARE, CA ȘI MĂRIMEA FONDULUI DE ACUMULARE.

Implicațiile economice multiple pe care le generează durata de execuție a obiectivelor de investiții, impun cu deosebită acuitate găsirea soluțiilor celor mai eficiente pentru reducerea acestei durate. Pentru a facilita găsirea unor asemenea soluții, ca și pentru conjugarea efortului tuturor factorilor care conlucrează în acest proces — beneficiari, proiectanți, constructori, furnizori de materiale și utilaje tehnologice — revista „Viața economică“ îi invită să-și expună punctele de vedere, să facă propuneri. În cele ce urmează, publicăm punctele de vedere a unor specialiști din 3 institute de cercetare și proiectare

UNDE DUCE INSUFICIENTA FUNDAMENTARE A S.T.E.

SFERA de preocupări a institutului nostru se extinde pe întreaga gamă de lucrări de investiții specifice: pregătirea și fundamentarea, studiile de amplasament, studiile tehnico-economice, proiectele de execuție pentru lucrările de construcții-instalații-montaj, proiecte de utilaj, dotări, probe, asistență tehnică în timpul execuției lucrărilor în șantiere și uzine furnizoare de utilaje, participarea la punerea în funcțiune și în perioada de atingere a parametriior proiectați etc.

Experiența proprie ne permite să afirmăm că un element care a condus în anumite cazuri la amînarea începerii unei investiții, generînd apoi greutăți în desfășurarea ulterioară a lucrărilor, a fost **insuficienta pregătire și fundamentare a ei.** În acest domeniu apar mai frecvent probleme legate de stabilirea cu întîrziere a unor elemente esențiale ale temei de bază pentru investiție, cum ar fi: capacitatea de producție, stabilirea procesului tehnologic, obținerea la termen a ofertelor și alegerea furnizoriior în cazul unor importuri, asigurarea cu materii prime și intermediare sau a posibilităților de desfacere a produselor pe piața internă sau la export, stabilirea amplasamentelor indicate pentru a fi studiate etc.

Elaborarea în termene cît mai scurte a unor studii tehnico-economice, corespunzătoare d.p.d.v. calitativ este condiționată de elementele de bază de care dispune beneficiarul. Temele primite de la titularul investiției trebuie să cuprindă toate elemntele necesare elaborării studiului — profil, procedeul tehnologic omologat și îmbunătățirile ulterioare, modul de asigurare a materiilor prime și auxiliare principale, desfacerea produsului în țară și la export (datele de balanță), prevederile de plan-perspectivă ce se cer luate în considerare și analizate în legătură cu obiectivul de proiectat, consumurile specifice și alți indicatori tehnici și economici realizați în instalații similare sau pe aceeași platformă, precum și orice alte date specifice obiectivului. **Primirea unei teme incomplete, duce la prelungirea timpului de elaborare a studiului, prin analizele ce se cer ulterior predării acestora, fie de beneficiar, fie de forurile de avizare.**

La stabilirea termenelor de predare a studiilor se au în vedere o serie de elemente, ca: amploarea și complexitatea lucrării, gradul de cunoaștere, reutilizarea posibilă, volumul lucrărilor de colaborare cu furnizori externi, interni, subproiectanți, necesitatea și amploarea studiilor de teren. Aceste elemente specifice studiului, fac ca durata de elaborare să varieze de la caz la caz. Considerăm **că ar fi util să existe stabilite durate normate, actualizate, pentru întocmirea studiilor tehnico-economice, bazate pe experiența noastră și a altor țări industriale avansate.** În acest fel, **va exista o bază clară pentru planificarea lucrărilor de proiectare și de investiții.** În momentul de față, în multe cazuri, stabilirea termenelor de întocmire a STE-ului are ca bază timpul disponibil rămas după clarificarea temei, ceea ce înseamnă uneori 2—3 luni pentru studii de amploare, pentru care, în mod obișnuit, sînt necesare minimum 4—6 luni. În acest fel, scurtarea duratei de întocmire a STE-ului se face adesea în dauna aprofundării soluțiilor, a căutării unor variante suplimentare. Or, firmele de engineering străine prevăd pentru elaborarea unor astfel de documentații 4—8 luni, iar în unele cazuri chiar mai mult, în funcție de complexitatea lor.

La aceasta trebuie adăugat și faptul că este hotărîtoare obținerea de la subproiectanții de specialitate a documentației privind asigurarea cu materii prime, utilități, căi de acces și comunicații în timp util, pentru a putea fi luată în considerare la alcătuirea studiului. Primirea cu întîrziere a acestora a dus, de multe ori, la necesitatea reluării unor studii tehnico-economice și, deci, la prelungirea timpului de predare. De aceea, **mărirea operativității în relațiile cu subproiectanții necesită o mai bună coordonare la nivel de ministere a acestei activități pentru asigurarea în termenele contractuale a tuturor elementelor necesare.**

În momentul de față, subproiectanții care aparțin altor ministere, nu se pot alinia la unele din termenele fixate de către titularul de investiții și aceasta se referă în principal la lucrări de subproiectare prin Institutul de studii și proiectări de gospodărie comunală, Institutul de proiectări energetice, Institutul de studii și proiectări de gospodărire a apelor, Institutul de proiectări căi ferate.

Un alt factor care ar contribui la scurtarea duratei de întocmire a STE-ului este **limitarea documentației ce se cere pentru obținerea acordurilor și avizelor prealabile numai la datele esențiale minimum necesare, așa cum de altfel este prevăzut în H.C.M. nr. 900/1970.** Se constată însă că, în prezent, se cer de către forurile emitente ale acestor avize o multitudine de date care nu au legătură cu avizul solicitat sau nu pot fi furnizate de proiectant decît după elaborarea studiului tehnico-economic (de exemplu: metodologia emisă de CSEAL pentru obținerea avizului Consiliilor populare județene care conține, printre altele, rubrici privind cercetări geologice și cifre care se pot determina numai prin finalizarea studiului, metodologia M.I.C.M. pentru avizul utilajelor, sau cea necesară pentru obținerea avizului privind gospodărirea apelor). Deși în decursul anilor au fost luate măsuri deosebite pentru simplificarea avizării și reducerea organelor de avizare, se constată totuși **lipsă de operativitate în avizarea unor studii de către beneficiari,**

ing. Gh. MANOLESCU
directorul Institutului de proiectări pentru industria chimică anorganică și a îngrășămintelor

(Continuare în pag. 12)

EXISTĂ UN TERMEN „OPTIM“...

AN DE AN, noi și noi obiective energetice sînt puse în funcțiune. Volumului mare de investiții îi corespunde o intensă și diversificată activitate de proiectare spre a satisface variatele necesități, dar totodată condusă coordonat în cadrul Planului de electrificare, pentru ca realizările să se integreze satisfăcător în Sistemul energetic care este unitar pe țară.

În scopul realizării unor soluții optime, procesul de proiectare se desfășoară pe trei etape principale: **studii de dezvoltare în perspectivă,** care fundamentează înscrierea investițiilor în planurile cincinale, **studii tehnico-economice** și **proiecte de execuție.**

Studiile de dezvoltare în perspectivă determină nivelurile de producție în raport cu necesitățile, capacitățile care trebuie realizate ținînd seama de resursele de energie primară, stabilesc investițiile conexe și economicitatea obiectivelor. Această documentație prezintă o importanță deosebită pentru buna desfășurare ulterioară a procesului de investiții deoarece determină volumul și soluțiile de ansamblu ale acestora pe durata unui cincinal, în cadrul strategiei adoptate.

În cadrul procesului de realizare a investițiilor perioada de proiectare are un rol deosebit. **O proiectare normal desfășurată trebuie să se întemeieze pe o documentare largă, pe cunoașterea precisă a condițiilor locale, a caracteristicilor echipamentelor etc. A proiecta înseamnă a stabili soluții optime, ceea ce nu se poate realiza decît elaborînd variante între care să se facă alegerea.** Există pentru fiecare categorie de proiecte un optim, în ceea ce privește numărul proiectanților necesari, pe specialități, și durata desfășurării activității lor, determinabile obiectiv în condițiile organizării științifice a proiectării. Depășirea acestui optim duce la un consum mai mare de mijloace de proiectare fără îmbunătățiri sensibile, iar reducerea sub acest optim are sigur influențe negative asupra investiției. Fiind cunoscut că efortul de proiectare reprezintă valoric 2—3% din costul unei investiții, o reducere cu o zecime a proiectării nu reprezintă decît o diminuare de ordinul miimilor din valoarea investiției. **Reduceri mai importante ale duratelor de realizare a investițiilor se pot obține printr-o planificare de perspectivă, determinîndu-se perioadele necesare pentru studierea problemelor, contractarea echipamentelor, proiectare, execuție, probe, obținerea parametrilor etc., urmărindu-se realizarea termenelor respective pe parcurs.** Recuperarea întîrzierilor prin comprimarea unor faze sub duratele optime, determinate științific, este dăunătoare realizării tehnice și economicității.

În limitele cadrului său organizatoric, institutul nostru s-a preocupat și se preocupă de găsirea celor mai bune soluții în vederea scurtării perioadei de realizare a documentațiilor tehnice, implicit a duratei de realizare a investiilor. În scopul obținerii de randamente superioare, de pildă, dat fiind faptul că sîntem organizați pe sectoare de specialitate, ne permite ca o temă de proiectare primită să fie imediat defalcată pe diferitele elemente componente și tratată, în același timp, pe toate specialitățile, menținîndu-se legăturile necesare printr-o coordonare unitară. Pentru ca unitățile de specialitate să participe coerent la rezultatul final, procesul este desfășurat după un graf PERT care cuprinde atît proiectarea propriu zisă, cît și celelalte faze ale investiției: furnizarea echipamentului, executarea lucrărilor de construcții-montaj, probele tehnologice pînă la punerea în funcțiune a obiectivului. În această desfășurare de operații și de termene intervin și elemente aleatorii de care se țin seamă la determinarea drumului critic. **Metoda programării în grafuri permite optimizarea tuturor duratelor, inclusiv acelora de proiectare și o urmărire permanentă a realizării cu o concentrare a atenției asupra punctelor dificile.** În scopul asigurării unei eficacități sporite metodei grafurilor, urmărim trecerea la elaborarea lor pe calculatorul electronic.

Printre alte mijloace de obținere a reducerii duratei investițiilor este și ridicarea nivelului calitativ al **documentațiilor de proiectare.** În acest scop, în institut s-a introdus pe scară largă folosirea metodelor moderne de calcul cu aplicarea calculatoarelor. O deosebită importanță se dau în ultimul timp calculelor de siguranță, această problemă fiind tratată prin metode științifice. Stabilirea valorilor devizelor și eficienței economice la calculatorul electronic, problemă în curs de studiere, de pildă, va permite o reducere importantă a volumului de lucru, o exactitate mai mare și folosirea unui volum important de informații utile proiectării și avizării. Folosirea calculatorului electronic, cu o largă aplicare pînă acum la calculele tehnice de dimensionare, își extinde astfel sfera și asupra calculelor economice.

Colectivul institutului și-a însușit în

prof. dr. ing. V. I. NITU
directorul Institutului de Studii și Proiectări Energetice

(Continuare în pag. 12)

SÎNT NECESARE NOI NORMATIVE

COLECTIVUL institutului nostru a dobîndit, în cursul anilor, o experiență valoroasă în domeniul elaborării la timp a proiectelor necesare construirii unor obiective din industria celulozei și hîrtiei. Pentru scurtarea termenelor de elaborare a studiilor tehnico-economice — element esențial în fundamentarea oricărei lucrări de investiții — de pildă, institutul execută, **în prealabil, studii de profil și amplasament, care permit reducerea la minimum a variantelor în faza de S.T.E.**

În același timp, există o grijă deosebită pentru **utilizarea pe scară tot mai largă a proiectelor tip și refolosibile,** ceea ce are ca efect direct, pe de o parte scurtarea termenelor de elaborare a proiectelor, iar pe de altă parte, folosirea experienței cîștigate în proiectarea altor lucrări similare.

Prin utilizarea acestor căi, ca și prin altele, am reușit, ca încă la sfîrșitul anului 1970, să asigurăm documentația tehnică pentru principalele lucrări planificate în 1971 (vezi tabelul).

Datele prezentate atestă că necesarul de documentație pentru acest an a fost acoperit integral, cu o singură excepție, determinată de termenul de livrare a documentației de către furnizorul extern. Această rămînere în urmă va fi recuperată în cursul primului trimestru.

Socotim însă că numai predarea la termen și în condiții optime a documentației tehnice — deși constituie un factor de maximă însemnătate — nu este suficientă pentru grăbirea ritmului de realizare a investițiilor. Este nevoie, în același timp, de **revizuirea unor normative care, după părerea noastră, constituie o piedică în scurtarea duratei de realizare a investițiilor.**

În prezent, pentru executarea unui utilaj tehnologic, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini solicită o perioadă de circa 18 luni. Dacă la acest termen adăugăm alte 4 luni pentru primirea documentației de la furnizorul extern și 3—4 luni cît este minimum necesar pentru elaborarea proiectului

ing. V. SENCHEA
director

dr. ing. V. MOSCU
Institutul de cercetări și proiectări pentru industria celulozei și hîrtiei

(Continuare în pag. 12)

DEMOCRAȚIA ECONOMICĂ ÎN COOPERATIVELE AGRICOLE DE PRODUCȚIE

prof. dr. Mihail LEVENTE

ÎN AGRICULTURA cooperatistă, ca de altfel în întreaga noastră viață economică și socială, participarea activă a maselor largi la conducerea treburilor obștești, la elaborarea măsurilor și luarea deciziilor privind dezvoltarea și consolidarea economico-organizatorică a cooperativelor agricole, constituie una din trăsăturile esențiale ale procesului de perfecționare continuă a forțelor și relațiilor socialiste de producție din acest important sector de activitate al economiei noastre naționale.

Adîncirea democrației cooperatiste în toate compartimentele activității economice și sociale ale cooperativelor agricole este un imperativ major al actualei etape de dezvoltare a acestor unități și totodată o sarcină de primă necesitate pentru organele de partid, de stat și obștești, care conduc și îndrumă agricultura cooperatistă.

Subliniind necesitatea și înalta semnificație a atragerii maselor largi de țărani cooperatori la conducerea activității economice din cooperative, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arată că *„O importantă sarcină a comitetelor comunale și organizațiilor de partid din cooperative este de a veghea la dezvoltarea democrației cooperatiste, la ridicarea spiritului de răspundere a consiliilor de conducere, la creșterea rolului și autorității adunării generale în întreaga activitate de producție, economică și organizatorică a cooperativei“*.

Premisă a dialogului și participării

DACĂ SE PORNEȘTE de la teza marxistă privitoare la alienări și la frustrările pe care oamenii muncii au avut a le suporta în orînduirile întemeiate pe opresiune și exploatare, se poate spune că procesul de democratizare socialistă este totodată un proces restitutiv; el îi redă omului, mai precis îi permite să redobîndească ceea ce i s-a luat în trecut: dreptul de a dispune de sine, de produsul muncii sale; de a se reintegra într-o societate lipsită de contradicții antagoniste.

De altfel, acest proces nu contravine, ci dimpotrivă poate fi chiar accelerat de cerințele celei de a doua revoluții industriale; pe măsură ce economia unei întreprinderi devine mai complexă, se creează implicit premise obiective pentru cultivarea inițiativelor de la bază, pentru descentralizarea și democratizarea deciziei. Trecerea din „imperiul necesității“ în „domeniul libertății“, despre care vorbesc clasicii, presupune însă proprietatea socialistă, administrată cu participarea activă a oamenilor muncii, deveniți astfel demiurgii condițiilor lor de viață.

Cogestiunea și cu deosebire autogestiunea întreprinderilor de către oamenii muncii sînt concepte viabile numai în cadrul unui asemenea tip de proprietate.

Colectivitățile de muncă trebuie însă să conceapă și să promoveze propriile lor interese în cadrul celor generale, iar cei investiți cu dreptul de a exercita „puterea publică“ în numele clasei conducătoare și al întregului popor, vor trebui să evite nesocotirea intereselor colectivităților locale, imixtiunile care paralizează inițiativele, excesul de centralism. Dezbaterile de către mase a proiectelor de plan, precum și contractele frecvente între „vîrf“ și „bază“ răspund necesității de armonizare a unor deziderate ca acelea pe care le-am enunțat mai sus. Acestea sînt cerințe esențiale ale democrației socialiste. Democrația socialistă, pe care o considerăm și ca factor al creșterii economice, va trebui să respingă „garantismul“.

„Garantismul“, revendicat uneori, nu poate fi socotit altfel decît ca o reacție a instinctului de conservare al muncitorului față de proprietatea privată asupra mijloacelor de producție. Un astfel de garantism depășește sfera „ocrotirilor sociale“ (asigurărilor și asistenței) de care, în societățile civilizate, beneficiază toți cetățenii. Respingerea garantismului de acest tip, nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune atît garantarea pentru membrii C.A.P. a dreptului la muncă, cît și a unor condiții demne de viață, precum și îmbunătățirea lor continuă, o dată cu creșterea valorilor adăugate în cadrul unui sistem de cointeresare materială diferențiat și stimulativ.

Date fiind obiectivele a căror promovare și-o propun cooperativele agricole, care transced economicul și se împletesc cu activitățile obștești ale satului, democrația din C.A.P. se îmbină cu cea social-politică din unitatea socială — satul — în care, de obicei, conviețuiesc toți membrii unei cooperative.

În acest fel, ea poate cîștiga noi dimensiuni la care n-ar putea aspira întotdeauna locuitorii dintr-o micro-unitate socială urbană (cum ar fi un cartier), care își desfășoară activitatea în întreprinderi aparținînd unor ramuri economice sau sectoare sociale diferite, amplasate adeseori în afara teritoriului pe care se află micro-unitatea respectivă. Ceea ce s-a spus mai sus se referă însă numai la resursele, la potențialul democratic al colectivității membrilor unei cooperative agricole. Pentru afirmarea acestui potențial, va fi necesar să fie întrunite unele condiții care ar putea fi grupate în două categorii: „externe“ (comune întregii economii și societăți) și „interne“ (proprii sectorului) Din ultima categorie face parte și cointeresarea materială a CAP și a cooperatorilor.

Reflectînd asupra a numeroase constatări, credem că sîntem îndreptățiți să afirmăm următoarele: gradul de intensitate al democrației în CAP, la sate, este în funcție, în principal, de evoluția bunăstării cooperatorilor. Privațiunile, lipsa perspectivei în direcția lui „mai bine“, atrofiază imboldul spre dialog și participare. Or, bunăstarea nu se poate înfăptui fără dezvoltarea continuă a proprietății obștești și creșterea producției, fără cointeresarea materială a colectivelor de muncă și a membrilor acestora, atît de stimulativă și de diferențiată pe cît îngăduie principiul repartiției socialiste.

Realizarea acestor sarcini este legată de respectarea autonomiei gestionare, fără de care membrii unei astfel de întreprinderi, constituiți în formații colective de muncă, n-ar putea hotărî cu privire la producție și nici asupra repartiției veniturilor. În acest sens, democrația economică, întemeiată pe cointeresare și autonomie gestionară, premerge democrației social-politice.

Așadar, nesocotirea autonomiei gestionare a întreprinderii de către organele coordonatoare ale CAP îngustează limitele înlăuntrul cărora se pot manifesta, direct sau indirect (prin reprezentanți aleși), inițiativele în cogestiune, adică democrația economică și ca urmare, deprimă spiritul democrației în genere.

În astfel de situații, conducerea întreprinderii reacționează uneori abătîndu-se de la directivele primite și dezinformează atît organele de planificare, cît și organele de aprovizionare, beneficiarii produselor etc. Și conducerile cooperativelor vor trebui să respecte în relațiile cu formațiile de muncă, cu toți membrii CAP, cerințele formulate mai sus pentru a evita aceleași reacții.

După cum se știe, producția agricolă, mai ales cea vegetală se obține pe suprafețe relativ vaste; aici activitatea economică este mai greu de controlat. Metodele de conducere de tip administrativ sînt așadar cu atît mai mult nerecomandabile în această ramură.

În continuarea preocupărilor noastre am dori să amintim că nu trebuie pierdut din vedere nici faptul că dezvoltarea democrației socialiste presupune instruirea masei membrilor în probleme tehnice, economice și organizatorice, o pregătire politică corespunzătoare.

În sfîrșit, nu trebuie uitat că democrația economică însăși este o premisă a propriilor sale premise. Într-adevăr, un sistem rațional de măsuri aplicat în domenii cum sînt integrarea în cooperative a unor activități neagricole, alegerea producțiilor, organizarea și plata muncii și altele nu și-ar putea vădi pe deplin eficiența decît într-un climat democratic, în care schimbul și confruntarea de opinii — condiție a obținerii consensului colectiv — inițiativele individuale și de grup, să se poată afirma nestingherit.

Modalitățile de afirmare

MODALITĂȚILE democrației se deosebesc în funcție de tipul de proprietate și structura organizatorică a întreprinderii, de conținutul problematicii față de care membrii unei unități economice sau sociale au a lua atitudine, de dimensiunile grupului social etc.

Dacă dialogul, participarea și controlul constituie momente comune pentru democrație atît în IAS cît și în CAP, atît la sate cît și la orașe, nu mai puțin adevărat este că modalitățile în care aceasta se exprimă prezintă deosebiri sensibile.

Astfel, dialogul între conducere și cooperatori cuprinde în cooperative toate problemele asupra cărora are a se pronunța adunarea generală, potrivit prevederilor statutare.

Participarea, la rîndu-i, își poate găsi în CAP modalități de exprimare mult mai bogate decît în IAS. Înființarea unei CAP, adoptarea actului său constitutiv, profilarea, elaborarea sistemului de producție, alegerea conducerii, organizarea interioară a muncii, repartizarea veniturilor, problemele patrimoniale și, în general, activitatea economică și organizatorică a unității, fac obiectul dialogului, participării decizionale și controlului cooperatorilor. Tipul de proprietate, de stat sau de grup, definește așadar, cadrul în care se exercită democrația economică la nivelul întreprinderii — atît cea directă cît și cea indirectă — îi diferențiază problematica și modalitățile de afirmare.

În continuare, am dori să insistăm asupra a două aspecte funcționale ale democrației în CAP.

Un prim aspect: ni se pare indicat ca în aceste unități să revină formațiilor colective de muncă un rol deosebit de mare în dezbaterea problemelor și influențarea deciziilor. Întrunirile cooperatorilor să fie organizate de jos în sus, începînd de la formațiile de muncă — ca primă instanță —, iar conținutul și periodizarea lor să fie stabilite autonom în fiecare CAP, în funcție de condițiile concrete.

Este indicat ca adunările generale — ca o a doua instanță — să aibă loc după consumarea întrunilor menționate. Adunările generale ar dezbate și decide în probleme comune tuturor formațiilor, întregii cooperative, cum ar fi: analiza dărilor de seamă, aprobarea planurilor, relațiile cooperativei cu IMA și alte întreprinderi, cu asociațiile și consiliile intercooperatiste etc. Dezbaterea unor astfel de probleme, oferă, neîndoios, prilejuri pentru adoptarea democratică a unor decizii de cea mai mare însemnătate.

Al doilea aspect pe care am dori să-l tratăm se referă la necesitatea prevenirii lor — iar atunci cînd va fi cazul — combaterii și reprimării comportărilor autoritare și abuzive ale cadrelor de conducere din sectorul CAP. De altfel, dacă o colectivitate, îndreptățită statutar să-și aleagă conducătorii, nu izbutește să-și exercite acest atribut (controlul de jos), se poate afirma, că a fost frustrată sau a abdicat de la drepturile sale esențiale.

Conducerile CAP, asociațiilor, consiliilor intercooperatiste și ale uniunilor sînt alese, pot fi revocate. Considerăm că în această privință ar fi binevenite următoarele măsuri: cadrele din conducerea CAP, să fie propuse pentru a fi alese, respectiv înlocuite, după dezbateri ample în toate formațiile de muncă. În adunarea generală, cooperatorii să discute comparativ, meritele și insuficiențele mai multor candidați, pentru fiecare funcție.

Credem că după circa 10 ani de la încheierea cooperativizării în țara noastră, o evoluție în direcția adîncirii democratismului în sensul arătat este întru totul cu putință și de dorit. Procedee asemănătoare ni se par recomandabile și la alegerea conducerilor asociațiilor, consiliilor intercooperatiste și uniunilor de CAP. De altfel, cooperatorii înșiși vor ști să demaște elementele antisociale și să-i evite pe demagogi care, după cum se știe, dorind să placă tuturor, dăunează tuturor.

Practicarea consecventă a principiului cointeresării materiale îi va determina, neîndoios, pe membrii CAP să fie mai activi la alegeri și exigenți față de cei ce urmează a îndeplini funcții de conducere și care pot influența nivelul cîștigului fiecăruia.

Stimularea în continuare a democrației cooperatiste

INTEGRAREA tot mai puternică a individului în grupul său social prilejuiește creșterea dinamismului vieții colective, multiplică și intensifică modalitățile de afirmare ale democrației. Pentru obținerea unor astfel de efecte, ni se pare indicat să se acționeze în direcții cum sînt:

a. Cooperativa să desfășoare activități variate (edilitare, social-culturale etc.), care să ducă la creșterea gradului de coeziune a grupului social, al satului. În același scop, cooperativa poate iniția conlucrări rodnice cu alte organizații (sindicate, tineret, femei etc.) din satul ori comuna respectivă.

b. Apoi nu trebuie uitat că uniunile cooperatiste sînt ele însele organizații de masă; ele fac parte din Frontul Unității Socialiste, al cărui program de activitate le oferă resurse mereu înnoite pentru mobilizarea cooperatorilor, a satului, pentru integrarea armonioasă a aspirațiilor țăranilor în cadrul larg al preocupărilor întregii țări, prin modalități democratice.

c. În vederea obținerii acelorași rezultate este de dorit ca statul și consiliile populare să întreprindă un șir de acțiuni care să ducă la ridicarea gradului de civilizație și cultură la sate.

Fără a fi partizanii imobilismului, credem însă că masivele și frecventele schimbări de localitate care prilejuiesc destructurări și restructurări sociale costisitoare, sînt dăunătoare și din punct de vedere moral-politic. Ele limitează resursele democratizării vieții sociale. Or, diferența de nivel civilizatoriu și cultural dintre sat și oraș, este temeiul pe care îl invocă cel mai adesea multe cadre de la țară, dornice să evadeze, să migreze la oraș, chiar dacă cerințele de forță de muncă ale economiei urbane sînt satisfăcute.

d. De asemenea, integrarea în agricultură sau localizarea la sate a unor activități industriale etc., ca și posibilitatea pe care ar avea-o toți membrii colectivi-

(Continuare în pag. 12)

DEZVOLTAREA SCHIMBURILOR DE MĂRFURI CU CELELALTE ȚĂRI SOCIALISTE

(Urmare din numărul trecut)

DEZVOLTAREA diviziunii internaționale a muncii, specializarea și cooperarea în producție, în special în dezvoltarea bazei de materii prime, combustibili, și a construcțiilor de mașini, constituie temelia solidă pentru creșterea mai departe, într-un ritm rapid a comerțului dintre țările socialiste, precum și a eficienței acestuia.

O funcție importantă în dezvoltarea relațiilor comerciale ale României revine, în continuare, monopolului de stat asupra comerțului exterior, — prevăzut în Constituția țării noastre — în condițiile întăririi și perfecționării bazei planice a schimburilor reciproce de mărfuri, ale creșterii rolului acordurilor comerciale pe termen lung, precum și al protocoalelor anuale privind livrările reciproce de mărfuri, ale încheierii de contracte de lungă durată, ale perfecționării relațiilor valutar-financiare și a sistemului prețurilor în cadrul comerțului reciproc.

Acordurile comerciale pe termen lung, precum și protocoalele anuale privind livrările reciproce de mărfuri, reprezintă o formă verificată de practică pentru asigurarea, pe bază planică, a economiei fiecărei țări cu mașini și utilaje, materii prime, materiale și alte mărfuri necesare, precum și pentru asigurarea desfacerii producției. Ele contribuie la dezvoltarea stabilă a economiei țărilor socialiste și a relațiilor lor comerciale.

In prezent, acordurile comerciale pe termen lung între țările socialiste se încheie, de regulă, pe o perioadă de cinci ani, corespunzător planurilor cincinale de dezvoltare a economiei naționale. Întrucît între planurile cincinale și acordurile comerciale există o strînsă legătură, este necesar ca în viitor să se depună eforturi ca atît acordurile comerciale pe termen lung, cît și protocoalele anuale privind livrările reciproce de mărfuri să se încheie nu mai tîrziu de ultimul trimestru al anului premergător perioadei de valabilitate a acestor acorduri. La încheierea acordurilor de lungă durată este, de asemenea, necesar să se țină seama de corelarea activității de comerț exterior cu cea desfășurată în cadrul altor forme de colaborare, cum sînt specializarea în producție, cooperarea economică și tehnică, prestările de servicii etc. O caracteristică a acordurilor comerciale pe termen lung între țările socialiste membre ale C.A.E.R. o constituie faptul că prevederile lor se bazează pe rezultatele coordonării planurilor economice ale acestor țări, ceea ce permite ca la tratativele comerciale să se găsească noi posibilități de extindere a schimburilor de mărfuri.

În țara noastră, ca de altfel în toate celelalte țări socialiste, sarcina încheierii acordurilor comerciale revine Ministerului Comerțului Exterior. În condițiile descentralizării activității de comerț exterior în țara noastră și a transferării sarcinilor de export și import ministerelor, centralelor industriale și unităților producătoare, se impune antrenarea în mod activ a reprezentanților industriei la pregătirea acordurilor comerciale de lungă durată, astfel încît să fie folosite toate posibilitățile de lărgire a comerțului reciproc, să se asigure nivelul tehnic corespunzător al mărfurilor livrate și satisfacerea cerințelor cumpărătorilor privind cantitatea, calitatea, termenele și alte condiții de livrare a mărfurilor.

Unul din elementele esențiale ale instrumentelor de schimb care se încheie între țările socialiste îl constituie obligativitatea contingentelor stabilite în acordurile și protocoalele comerciale. În condițiile conducerii planificate a economiei, obligativitatea respectării contingentelor — oferind țărilor posibilitatea să cunoască în mod cert mărfurile ce trebuie produse pentru export și resursele din import pe care se bazează în realizarea sarcinilor economice — influențează pozitiv dezvoltarea economiei naționale a fiecărei țări, a comerțului său exterior.

CĂILE DE PERFECȚIONARE A COLABORĂRII

ÎN REALIZAREA acțiunilor ce decurg din hotărîrea Sesiunii a XXIII-a (specială) a C.A.E.R. cu privire la perfecționarea și adîncirea colaborării în domeniul comerțului exterior, țările membre ale Consiliului au convenit ca și în viitor schimburile reciproce de mărfuri să se desfășoare pe baza acordurilor comerciale pe termen lung și a protocoalelor anuale privind livrările reciproce de mărfuri. În cadrul acestora, țările membre ale C.A.E.R. vor diferenția mărfurile în felul următor: principalele grupe de mărfuri, pentru care se stabilesc contingente ferme în expresie cantitativă și pentru care se fixează principalele condiții de livrare; grupele de mărfuri sau mărfurile pentru care se stabilesc contingente numai în expresie valorică, nomenclatorul concret convenindu-se între cumpărător și vînzător la încheierea contractului; mărfuri pentru care nu se stabilesc contingente.

Prima categorie cuprinde mărfurile care au o importanță deosebită pentru economia națională a țărilor respective (principalele tipuri de materii prime, combustibil, materiale, mașini și utilaje, produse agricole și alimentare, precum și unele mărfuri de larg consum). Pentru aceste mărfuri se pot stabili contingente cantitative pe întreaga perioadă a valabilității acordului de lungă durată. În unele cazuri, de comun acord între părți, pentru livrarea anumitor tipuri de produse de serie ale industriei constructoare de mașini și a altor feluri de mărfuri se stabilesc contingente valorice ferme, pe grupe, în cadrul acestora determinîndu-se numai pentru primii 2—3 ani nomenclatorul concret și cantitățile mărfurilor. Pentru ceilalți ani de valabilitate a acordurilor, pornind de la contingentele valorice stabilite între părți, se convin din timp cantitățile și specificațiile produselor menționate și caracteristicile lor tehnice.

Grupele de mărfuri sau mărfurile pentru care se stabilesc contingente numai în expresie valorică includ poziții de mărfuri importante, în privința cărora părțile contractante își asumă obligații ferme de livrare, dar pentru care, în momentul semnării acordului, nu apare posibilă sau oportună stabilirea precisă a cantității acestora. Nomenclatorul concret al acestor mărfuri și cantitățile ce urmează a fi livrate în cadrul contingentelor se stabilesc la încheierea fie a protocoalelor anuale, fie a contractelor.

În ceea ce privește comerțul reciproc cu mărfuri, pentru care în acordurile comerciale nu se stabilesc contingente, este de precizat, în primul rînd, că acestea au o pondere modestă în ansamblul schimburilor. În cadrul tratativelor comerciale bilaterale, în afară de contingentele cantitative și valorice, părțile stabilesc nomenclatorul mărfurilor pentru comerțul necontingentat, precum și ponderea lor în volumul total al schimburilor. La încheierea și derularea contractelor între organizațiile de comerț exterior pentru produsele din nomenclatorul mărfurilor necontingentate se aplică aceleași principii de stabilire a prețurilor și aceleași condiții de livrare ca și pentru mărfurile contingentate.

În perfecționarea activității de comerț exterior dintre țările socialiste, un rol tot mai important revine contractelor de lungă durată pentru realizarea contingentelor din acordurile comerciale pe termen lung. Sporirea eficienței acestui instrument este legată de lărgirea practicii încheierii contractelor pe termen lung încă înaintea semnării acordurilor comerciale și a protocoalelor privind schimburile de mărfuri, fapt menit să exercite o influență favorabilă asupra desfășurării tratativelor comerciale și asupra termenelor de semnare a acordurilor comerciale. În această privință, capătă importanță lărgirea contactelor directe, atît la nivelul conducerii ministerelor, cît și al organelor și organizațiilor economice beneficiare de importuri și furnizoare de mărfuri din țările partenere.

Asigurarea economiei naționale cu mărfurile din import necesare, în condițiile insuficienței anumitor mărfuri, a determinat țările socialiste să-și echilibreze în mod bilateral balanța comercială, respectiv să încheie acordurile comerciale cu contingente de export și import echilibrate valoric. Înființarea Băncii Internaționale de Colaborare Economică și introducerea sistemului de decontări multilaterale în ruble transferabile între țările participante la C.A.E.R. au creat cadrul pentru echilibrarea — pe bază multilaterală — a schimburilor dintre țările membre ale băncii. Aceasta se va realiza însă numai pe măsura creării premiselor materiale corespunzătoare, prin dezvoltarea în perspectivă a economiilor naționale respective, concomitent cu perfecționarea — în continuare — a relațiilor valutar-financiare dintre aceste țări. Oricare ar fi însă condițiile de desfășurare a schimburilor, una din cerințele dezvoltării normale a acestora o constituie întărirea răspunderii pentru respectarea deplină și la timp a obligațiilor asumate cu privire la livrările reciproce, cerință care decurge nemijlocit din caracterul planificat al dezvoltării economiilor naționale ale țărilor socialiste.

Comerțul reciproc cu mașini, utilaje și instalații constituie sectorul cel mai activ și cel mai dinamic al schimburilor de mărfuri dintre țările socialiste; datorită importanței ramurii construcțiilor de mașini în economia națională, acest sector se va bucura și în viitor de o atenție deosebită, accentul principal punîndu-se pe îmbunătățirea nivelului tehnic și a calității mașinilor ce se livrează. Analiza efectuată de țările membre ale C.A.E.R. — potrivit prevederilor hotărîrii Sesiunii a XXIII-a (speciale) a Consiliului — asupra dezvoltării în ultimii ani a comerțului cu mașini și utilaje între aceste țări, comparativ cu tendințele de extindere a comerțului de mașini și utilaje pe plan mondial, relevă o oarecare încetinire a ritmului livrărilor reciproce. Printre cauzele principale ale acestei situații figurează insuficienta dezvoltare a specializării și cooperării în producție, rămînerea în urmă a unor tipuri de mașini și utilaje față de nivelul mondial al tehnicii, folosirea cu întîrziere a rezultatelor cercetării tehnico-științifice, termenele de livrare lungi, precum și unele deficiențe în organizarea deservirii tehnice și în aprovizionarea cu piese de schimb. Pe baza analizei, se preconizează ca țările membre ale C.A.E.R. să adopte măsuri — atît pe linia producției, cît și a deservirii tehnice — care să impulsioneze dezvoltarea comerțului reciproc cu mașini și utilaje. Un rol însemnat în dezvoltarea acestui comerț l-ar putea avea, de asemenea, utilizarea creditului comercial între organizațiile de comerț exterior din țările socialiste, ceea ce ar corespunde practicii mondiale în acest domeniu și ar constitui un important factor de stimulare a comerțului reciproc.

PROCESUL adîncirii și perfecționării continue a colaborării economice reciproce, menit să conducă la lărgirea schimburilor de mărfuri, ridicarea nivelului științific al planificării naționale (în special, al planificării de perspectivă), creșterea rolului comerțului exterior, al acordurilor comerciale pe termen lung în dezvoltarea economiei țărilor socialiste determină oportunitatea elaborării de către acestea a unor prognoze comercial-economice pe termen lung, care să poată fi utilizate la fundamentarea planurilor economice de perspectivă.

În cadrul prognozelor ar urma să fie studiați factorii care influențează asupra dezvoltării comerțului exterior și a altor forme de relații comercial-economice, luîndu-se în considerare condițiile de desfășurare, atît a comerțului reciproc, cît și a comerțului mondial.

Elaborarea prognozelor pe termen lung în domeniul comerțului presupune relevarea factorilor care determină ritmul, principalele direcții și tendințe de dezvoltare ale exportului și importului. Ast-

Ion PERPEGEL

(Continuare în pag. 12)

Înființarea

ASOCIAȚIEI ROMÂNE DE MARKETING

RECENT, printr-o Hotărîre a Consiliului de Miniștri (nr. 131/1971), a luat ființă Asociația Română de Marketing (AROMAR), organizație cu caracter nepatrimonial avînd ca scop:

- popularizarea metodelor moderne de organizare a activității de producție și comercializare, bazate pe studiul cererii;
- promovarea metodelor și tehnicilor de marketing în activitatea de producție și comercială a întreprinderilor;
- schimbul de cunoștințe și experiență cu alte țări în domeniul marketingului.

AROMAR va funcționa potrivit statutului aprobat de Adunarea generală a membrilor săi.

Ședința de constituire a Asociației are loc astăzi, 19 martie 1971, în sala de festivități a Ministerului Comerțului Exterior.

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● **I.S.C.E. CHIMIMPORT. — Un contract încheiat cu firma „Chemapal" din Bratislava prevede exportul a 2 000 t fenol. Cu firme din Italia și Austria au fost încheiate contracte pentru exportul a circa 1 400 t fenol. Recent au fost livrate 5 000 t uree către firma „Industria Agricolas el Carmen" din Columbia. Din grupa îngrășămintelor au mai fost exportate: azotat de amoniu, superfosfat și îngrășăminte complexe către firme partenere din R. F. a Germaniei, Elveția, Italia, Anglia și R.S.F. Iugoslavia. Cu parteneri din R.S.F. Iugoslavia au fost încheiate contracte de export pentru 10 000 t sodă calcinată.**

● **I.S.C.E. METALIMPORT.— Contracte de import încheiate recent prevăd cumpărarea a 100 t fontă de turnătorie din Elveția, 280 t tablă oțel în diverse sortimente și 18 t tablă pentru cazane din R. F. a Germaniei, 262 t oțel inoxidabil tras și 22 t oțel scule carbon tras din Austria, 292 t oțel pentru pile din Spania, 178 t oțel construcții și oțel inoxidabil din R. F. a Germaniei.**

● **I.S.C.E. TEHNOFOREST-EXPORT. — În a doua decadă a lunii februarie a.c. a fost livrată la export mobilă în valoare de 10 600 mii lei valută către parteneri din U.R.S.S., R. P. Ungară, Franța, R. F. a Germaniei, Olanda, Suedia, Anglia, Israel. În aceeași perioadă, au fost livrate instalații și utilaje în valoare de 323 mii lei valută pentru fabrica de PAL din Ceylon. De asemenea, au fost exportate ambalaje, în valoare totală de 1 400 mii lei valută, din care lăzi din fag în valoare de 1 277 mii lei valută către parteneri din U.R.S.S. R.A.U., Israel. Binale, în valoare de 263 mii lei valută au fost livrate către parteneri din R. S. Cehoslovacă, R.S.F. Iugoslavia, R. P. Ungară.**

● **ICECOOP. — La Tîrgul de la Nürnberg din luna februarie a.c. a fost contractat exportul a 70 000 bucăți jucării cu firma „Siber" din R. F. a Germaniei și a 60 000 bucăți jucării cu firma „Copman" din Olanda. Cu firma „Romanian Carpets Ltd." din Londra a fost încheiat un contract pentru exportul a 15 000 mp covoare Kelim în modele românești. Cu firma „Nevco" din New-York au fost încheiate contracte pentru vînzarea a 3000 suporturi din lemn pentru reviste și ziare, 3 000 etajere pliante și 5 000 etajere de colț cu trei rafturi.**

● **I.S.T.E.I. ROMTRANS. — La sfîrșitul lunii februarie a.c. au fost livrate în U.R.S.S.: 7200 t metale, 1500 t produse chimice, 3900 t produse lemnoase, 3450 t produse petroliere, circa 400 t mașini și utilaje, 190 t materiale de construcție.**

În aceeași perioadă au fost importate din U.R.S.S.: 68 000 t minereuri diferite, 29 000 t metale diferite, 16 000 t cocs, 10 300 t apatită, 7 500 t cărbuni.

„GEOMETRIA" STRUCTURILOR ORGANIZATORICE

DIALOG

ŞEF - ASISTENT

Stîrpirea birocraţiei

S : — În întreprinderea noastră birocraţia a luat o răspîndire îngrijorătoare. Am hotărît s-o elimin cu desăvîrşire. Te rog să soliciţi tuturor responsabililor din întreprindere să întocmească cîte un referat detaliat asupra utilităţii hîrtiilor care circulă în sectorul lor de activitate. Întrucît vreau să rezolv operativ, personal această problemă, te rog să-mi întocmeşti un program al întîlnirilor mele cu ei.

A : — Dacă-mi permiteţi, cît timp rezervaţi acestei probleme, într-adevăr deosebit de importantă ?

S : — Cum bine ştii, problemelor importante le-am acordat întotdeauna timpul cuvenit. O zi pentru fiecare responsabil.

A : — Aceasta înseamnă că veţi avea ocupate toate cele 230 de zile pînă la sfîrşitul anului, dar sînt sigur că veţi desfiinţa orice urmă de birocraţie.

Modernism şi inovaţie

S : — Am auzit că un director modern se deosebeşte de unul depăşit prin aceea că stă cu faţa la întreprindere şi cu spatele la scaun şi nu invers. Nu crezi c-ar trebui să schimbăm poziţia fotoliului meu ?

A : — Am sesizat această chestiune şi m-am gîndit să vă atrag atenţia. Ar trebui însă să schimbăm şi poziţia uşii de intrare. Pentru aceasta avem nevoie de avizul şefului dv., care, ştiţi cîtă rezistenţă opune faţă de inovaţii...

Secretele delegării

S : — Ştii, eu aş vrea să-mi deleg pe scară mai largă atribuţiile. Se spune că pe această cale se poate verifica şi ridica necontenit competenţa personalului. Aş vrea să încep cu cîţiva băieţi din brigada maistrului Stănescu. Ce zici ?

A : — V-aţi gîndit bine tovarăşe director, numai că pentru aceasta va trebui să-l promovaţi pe Stănescu.

S : — De ce ?

A : — Ca să puteţi delega în locul lui...

Constantin COJOCARU

NECESITATEA DE CONCENTRARE ŞI SPECIALIZARE

GENERALIZAREA organizării industriei prin înfiinţarea centralelor, combinatelor sau grupurile de întreprinderi necesită o perioadă de adaptare, de cristalizare a unor structuri organizatorice optime, de aplicare a celor mai potrivite metode şi tehnici de conducere. În scurtarea la minimum a acestei perioade, pe lîngă analiza critică a experienţei acumulate de industria noastră şi efectuarea operativă a remedierilor pe care le impune practica, de un real folos pot fi şi cunoaşterea şi preluarea cu discernămînt a rezultatelor valoroase dobîndite pe plan mondial în acest domeniu.

Practica existentă pe plan mondial, de pildă, evidenţiază existenţa unor mari complexe economice formate din întreprinderi cu profil de fabricaţie omogen sau din ramuri înrudite. Aparatul de conducere concentrează diferitele activităţi pentru toate întreprinderile care sînt grupate în cadrul acestora. În concernul „Bayer" din R. F. a Germaniei, de pildă, conducerea este asigurată de un consiliu din care fac parte preşedintele consiliului, locţiitorul acestuia şi directorii pe probleme de personal, finanţe, juridice, cercetare, vînzare şi producţie. Consiliul de conducere este ajutat de o serie de servicii funcţionale : personal, finanţe şi contabilitate, aprovizionare, cercetarea centrală, patente şi licenţe, aplicaţii tehnice centrale, oficiul juridic şi impozite, probleme de inginerie şi conducere a producţiei. În afară de acestea, în cadrul concernului există compartimente de fabricaţie organizate pe ramuri, cum sînt cele pentru : chimie anorganică, chimie organică, cauciuc, coloranţi, produse farmaceutice, fibre ş.a., fiecare dintre acestea fiind conduse actualmente de doi directori, urmînd ca în viitorul apropiat să rămînă unul singur.

Pentru rezolvarea diverselor probleme ce creează **comisii** specializate din care fac parte directorul cu problema respectivă din consiliul de conducere şi specialişti din compartimentele funcţionale şi cele de fabricaţie. Astfel, funcţionează comisii pentru probleme de producţie, pentru probleme de cercetare, de desfacere etc.

Caracteristic acestui mod de organizare este faptul că aparatul de conducere central execută lucrările corespunzătoare pentru toate uzinele din cadrul compartimentelor de fabricaţie, folosindu-se în acest scop un calculator electronic IBM.

Interesante ni se par şi unele aspecte legate de structura organizatorică a firmei Mannesmann, tot din R.F. a Germaniei. Grupul de uzine de ţevi, de pildă, al acestei firme este condus de un consiliu de conducere din care fac parte directorii de funcţiuni. Aşa, de pildă, din rîndul acestor funcţiuni, coordonate de directori, pot fi amintite funcţiunea de conducere a producţiei şi control, funcţiunea de fabricaţie, cea de aprovizionare şi desfacere, cea de finanţe şi contabilitate şi cea de personal. Fiecare director îşi exercită atribuţiile cu ajutorul a o serie de servicii specializate. Funcţiunea de fabricaţie, de pildă, cuprinde mai multe compartimente specializate pe produse, cum ar fi compartimentul fabricaţiei ţevilor de oţel şi a plăcilor de oţel, al tuburilor de oţel şi plăcilor de oţel, al tuburilor de oţel pînă la 7 ţoli, de la 7 pînă la 18 ţoli, al tuburilor mari şi al tuburilor de oţel de calitate ş.a. Pentru fiecare compartiment în parte se prevede cîte o persoană care să răspundă de unul sau mai multe sortimente din categoria respectivă, pentru toate uzinele care le produc. În mod asemănător, la celelalte compartimente sînt prevăzute servicii corespunzătoare, iar în cadrul acestora persoane specializate pentru anumite întreprinderi.

Din prezentarea celor două structuri organizatorice rezultă că există un aparat de conducere central care execută unele lucrări pentru uzinele pe care le grupează. De asemenea, se poate desprinde o puternică specializare a persoanelor pe anumite probleme sau pe fabricaţia anumitor produse.

Un alt aspect care merită subliniat este faptul că pentru conducerea competentă a unor compartimente de fabricaţie cu specific diferit se numeşte un director pentru fiecare gen de fabricaţie, subordonat directorului cu problemele de producţie din consiliul de conducere. Pentru coordonarea optimă a diferitelor activităţi funcţionale, se creează servicii sau comisii formate din persoane care cunosc foarte bine problema respectivă.

Aceste constatări, ca şi concluziile desprinse din analiza modului în care se desfăşoară activitatea de constituire a centralelor noastre industriale ne conduc la aprecierea că este necesară accelerarea ritmului de concentrare a activităţilor comune în cadrul serviciilor din aparatul de conducere al centralelor. Desigur această concentrare trebuie făcută cu discernămînt, lăsînd eventual unor întreprinderi, pentru anumite probleme specifice, nuclee de coordonare sau de rezolvare operativă.

Deşi susţinem că trebuie să existe un singur aparat de conducere pentru activităţile economice la nivelul centralei, considerăm necesară şi existenţa unor birouri reduse în întreprinderi, specializate pe probleme de conducere operativă a producţiei, programare şi evidenţă.

Concentrarea activităţilor la nivelul centralei trebuie să fie însoţită de dotarea serviciilor de specialitate cu personal care să cunoască foarte bine atît probleme de specialitate, cît şi specificul întreprinderii pentru care execută lucrări. O dată cu trecerea activităţilor la nivelul centralei se impune — aşa cum a reieşit şi din analiza structurilor organizatorice — întărirea conducerii producţiei în unităţile pe care le grupează centrala prin numirea unor directori de specialitate şi cu o mare experienţă în ramura respectivă.

Analizînd numărul şi structura actuală a centralelor industriale, se poate aprecia că există încă posibilităţi de concentrare a acestora. Cu cît complexele economice industriale de tipul centralelor, al combinatelor sau grupurilor de întreprinderi vor fi mai mari, cu atît posibilităţile acestora de specializare şi cooperare vor creşte mai mult, cu atît se va putea dezvolta mai mult activitatea de cercetare, dezvoltare, de prospectare a pieţei externe, de introducere a progresului tehnic în întreprinderi.

Practica evidenţiază faptul că în economia diferitelor ramuri industriale nu a fost introdus un sistem informaţional proiectat special pentru noua structură organizatorică, încercîndu-se o adaptare a vechiului sistem la noile forme şi cerinţe.

Considerăm utilă o analiză profundă a sistemului informaţional existent în diferitele ramuri industriale şi proiectarea sistemului informaţional în mod diferenţiat, pornind de la particularităţile pe care le prezintă acestea în organizarea producţiei, a muncii şi a conducerii activităţii şi de la mijloacele materiale de care dispun.

Indiferent de gradul de dotare cu echipament de calcul şi de prelucrare a datelor, considerăm că pentru raţionalizarea fluxului de informaţii la diferitele nivele de conducere se cer rezolvate în mod stringent o serie de cerinţe. Una dintre acestea o constituie asigurarea realizării **sistemului piramidal de organizare a sistemului informaţional,** prin reducerea numărului de indicatori la strictul necesar şi degrevarea organelor situate la anumite nivele ierarhice de executarea unor lucrări, de situaţii sau raportări de date inutile.

De asemenea, s-ar putea avea în vedere o **inventariere a tuturor indicatorilor** ce se primesc, se calculează şi se raportează la diferitele verigi de conducere, analizarea lor şi selecţionarea celor absolut necesari. Cu această ocazie ar trebui definite în mod precis : conţinutul indicatorului, metodologia de calcul, modul şi gradul de prelucrare la fiecare treaptă ierarhică.

Urmărirea cu atenţie a tot ceea ce este perfecţionabil în stadiul actual, înlăturarea unor soluţii ce nu îşi dovedesc eficienţa în practică şi aplicarea operativă a tot ceea ce este înaintat constituie imperative ale perfecţionării structurii organizatorice a centralelor industriale în actuala lor etapă de dezvoltare.

Conf. univ. dr. ing.
C. BĂRBULESCU

CONTEXTUL DE RELAŢII CONSILIU DE ADMINISTRATIE — COMITET DE DIRECŢIE

ANALIZA activităţii desfăşurată pînă în prezent de organele de conducere colectivă (colegiile ministerelor, consiliile de administraţie ale centralelor şi comitetele de direcţie ale întreprinderilor) arată că au fost obţinute rezultate bune, exprimate în principal în calitatea deciziilor luate la aceste nivele ierarhice ale sistemului de conducere al economiei noastre naţionale.

Analiza mai relevă însă că atingerea acestui obiectiv este dependentă în mare măsură de claritatea, de conţinutul relaţiilor ce se stabilesc între organele colective de conducere menţionate. În acest sens ni se par utile unele precizări.

Se cunoaşte că activitatea organului de conducere colectivă se realizează pe parcursul celor trei domenii principale : de fundamentare a deciziilor, de luare şi transmitere a deciziilor şi de urmărire a realizării lor.

Este evident că adunarea datelor, selecţionarea şi ordonarea lor — ca etape de pregătire a deciziilor — sînt rezultatul contribuţiei individuale a diverşilor membri ai consiliului de administraţie. În aceste etape, fiecare membru al consiliului de administraţie trebuie să realizeze o largă consultare în sectorul său de activitate, în aşa fel încît punctul său de vedere să fie rezultatul unei contribuţii colective. În acest sens poate fi utilizată mai pe larg practica creării unor colective de specialişti din întreprinderile şi institutele centralei, care sub îndrumarea unor membri ai consiliului de administraţie elaborează şi analizează mai multe variante de soluţii pentru diverse probleme.

Se impune de asemenea ca la unităţile cu statut de centrală constituite pe structura unor întreprinderi, care au devenit unităţi cu gestiune economică internă, consiliul de administraţie să preia şi atribuţiile comitetului de direcţie al unităţii respective, urmînd a fi completat cu reprezentanţi ai salariaţilor din această unitate. Pentru dezbaterea şi rezolvarea problemelor care privesc numai activitatea unităţii pe structura căreia s-a constituit centrala, consiliul de administraţie să lucreze în componenţă restrînsă prin participarea membrilor consiliului de administraţie, care îşi desfăşoară activitatea în unitatea respectivă, inclusiv a reprezentanţilor salariaţilor, precum şi a conducătorului acestei unităţi.

În ceea ce priveşte celelalte unităţi cu gestiune economică internă, consider că domeniul restrîns al atribuţiilor funcţionale şi compartimentele de muncă unde îşi regăsesc rezolvarea problemelor izvorîte din exercitarea acestora, trebuie să condiţioneze şi să orienteze problematica de dezbatere a comitetelor de direcţie, îndeosebi în sfera funcţiunii de producţie, urmînd ca pentru celelalte probleme referitoare în special la activitatea de cercetare, investiţii, aprovizionare, desfacere, să-şi găsească un cadru adecvat de dezbatere şi rezolvare în consiliul de administraţie, spre deosebire de unele situaţii actuale cînd se permanentizează discutarea aceloraşi probleme legate de aceste activităţi, atît în cadrul comitetului de direcţie cît şi în cadrul organului de conducere colectivă al centralei industriale.

În definirea contextului de relaţii tre-

„Nu este nimic mai dificil de manipulat decît punerea în practică a unei noi stări de lucruri"

MACHIAVELLI

CONȘTIENȚI fiind de faptul că punerea în operă a acestei „noi stări de lucruri" a structurilor organizatorice, ridică numeroase probleme nu tocmai ușor de rezolvat, revista „Viața economică" a rezervat un spațiu larg discutării diferitelor aspecte ale elaborării și introducerii unor noi structuri organizatorice. Și în numărul de față, specialiști cu înaltă calificare își expun opiniile în legătură cu unele probleme, mult dezbătute, ale structurilor organizatorice.

CORELAREA STRUCTURII CU FLUXUL INFORMATIONAL

PORNIND de la două întrebări (1) în ce măsură unele rețele au proprietăți structurale care pot să restringă randamentul grupurilor de muncă; 2) dacă este posibil ca printre numeroasele rețele de comunicații, constituite logic și adaptate la succesul unei activități, să se găsească una care să conducă la obținerea unui randament mai bun, precum și de la observațiile specialistului american A. Bavelas [1]) asupra proporietăților geometrice ale rețelelor de comunicații, inginerul Mihail Dumitrescu dezvoltă o suită de considerente ce pot fi utilizate cu succes în aprecierea caracteristicilor structurii organizatorice a unei întreprinderi.

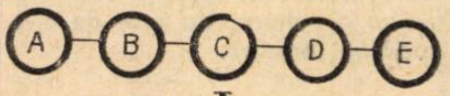

I

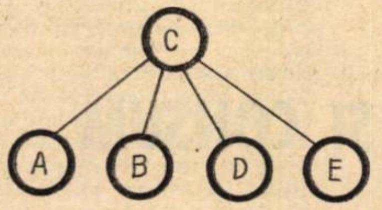

II

Considerațiile pe care le face Bavelas se referă la următoarele două tipuri de rețele: (vezi schemele alăturate).

(În analiză se consideră: AB=BC=CD=DE=1)

Rețeaua (I) poate reprezenta o parte dintr-o structură organizatorică cu multe niveluri ierarhice materializată într-o piramidă ierarhică înaltă, în timp ce rețeaua (II) reprezintă o structură organizatorică cu puține niveluri ierarhice, deci o piramidă ierarhică aplatizată.

Avantajele și dezavantajele din punct de vedere al sistemului informațional sînt următoarele (apreciate din punct de vedere calitativ [2]):

piramida aplatizată		— piramidă înaltă	
(+)	(—)	(+)	(—)
— comunicații directe, apropierea conducerii de producție	— deciziile conțin elemente subiective	— calitatea superioară a deciziilor	— alungirea circuitelor de informații și distorsionarea informațiilor
— sistem informațional și de comunicații fără obstacole	— încărcarea relativ excesivă a cadrelor de conducere	— grad sporit de delegare	— încetinire în luarea deciziilor

Alex. Bavelas face și unele aprecieri cantitative, care, pentru rețeaua (I), sînt: [3])

A—B=1	B—A=1	C—A=2	D—A=3	E—A=4
A—C=2	B—C=1	C—B=1	D—B=2	E—B=3
A—D=3	B—D=2	C—D=1	D—C=1	E—C=2
A—E=4	B—E=3	C—E=2	D—E=1	E—D=1
dAx=10	dBx=7	dC=6	dDx=7	dEx=10

dyx=40

dAx = distanța de la individul A la toți ceilalți

dyx = suma distanțelor de la fiecare individ la toți ceilalți.

Compararea celor două rețele prilejuiește lui Alex. Bavelas concluzia că în rețeaua (II) circulația informațiilor este mai rapidă ca urmare a distanțelor mai scurte între indivizii din structura respectivă (dAx=dBx=dDx=dEx=7 dCx=4; dyx=32).

Analiza lui Alex. Bavelas nu este dusă la capăt. Insuficiența aprecierilor cantitative în această problemă constă în: menținerea unității de măsură indiferent de nivelurile ierarhice între care se ia în considerare; neluarea în considerare a alterării conținutului informației prin parcurgerea mai multor niveie ierarhice; lipsa de evaluare a modului în care sînt prelucrate și circulă informațiile. Toate acestea ne-au condus la unele considerații care îmbogătesc procesul de analiză a proprietăților geometrice ale rețelelor de comunicații și care furnizează în același timp elemente de analiză a structurilor organizatorice.

Investigația pornește de la modul în care pînă în prezent sînt evaluate structurile organizatorice ale unităților economice. Calitativ, elementele de evaluare sînt numărul de nivele ierarhice și gradul de încărcare al funcțiilor de conducere. S-ar părea că aceste elemente pot fi determinate cantitativ în mod obiectiv. Lucrul a și fost realizat însă fără corelarea cu o serie de considerații ca de exemplu aceea că numărul de niveie ierarhice poate fi mai mare sau mai mic, fără a influența defavorabil calitatea structurii organizatorice. Aceste considerații se referă la:

● distanță reală (Dr) între două niveluri ierarhice, care este o funcție ce depinde de distanța normalizată (D) și un coeficient de distorsiune (δ)

$$\boxed{Dr = D \cdot \delta} \; ^{*})$$

● distanța normalizată, care este o mărime a cărei valoare nu se poate conserva între nivele ierarhice de rang diferit. Ea este influențată de complexitatea muncii și de calitatea acesteia, corespunzătoare nivelului ierarhic respectiv. Cum în țara noastră elementul care evidențiază într-o măsură însemnată complexitatea muncii este reprezentat de nivelul salariilor tarifare, considerăm că distanța normalizată poate fi dată de relația:

$$D_{(n, n+1)} = \frac{\frac{\sum ST_n}{N_n}}{\frac{\sum St_{n+1}}{N_{n+1}}} \geq 1$$

n=nivelul ierarhic

$\sum ST$= suma salariilor tarifare de încadrare de pe un anumit nivel ierarhic

N=numărul salariaților de pe un anumit nivel ierarhic.

Condiția impusă ca raportul să fie mai mare sau egal cu unitatea, are în vedere evitarea unor necorelări pasibile în stabilirea salariilor tarifare pe niveluri ierarhice.

Pentru obiectivizarea raportului care dă valoarea distanței normalizate se poate folosi un sistem de evaluare analitică a complexității lucrărilor.

● coeficientul de distorsiune (δ) este dependent de numărul de niveluri ierarhice (n), gradul de delegare a autorității (Δ) și este influențat de nivelul tehnic al mijloacelor de prelucrare a datelor (β).

$$\delta = f\left(n, \frac{\Delta}{1}, \beta\right)$$

Alegerea acestor elemente determinante în procesul de distorsionare a circulației informațiilor și deciziilor are în vedere, printre altele: numărul de niveluri ierarhice intervine în special din cauza necorelărilor de limbaj, a prelucrării neunitare a informațiilor, a vehiculării lor neraționale (timp de staționare mare, viteză de răspuns uneori redusă etc ;) gradul de delegare a autorității neaplicat în mod efectiv conduce la circulația aglomerată a informațiilor spre centre de decizie care se găsesc la nivelele ierarhice superioare și care impun parcurgerea unui traseu lung, cu obstacole și alte fenomene perturbatoare; nivelul tehnic al mijloacelor de prelucrare este factorul care influențează într-o foarte mare măsură valoarea distanței reale și oferă în același timp posibilități de evaluare concretă a eficienței unei structuri organizatorice.

Gradul de delegare a autorității (Δ) se calculează astfel:

$$\Delta = \frac{\text{numărul sarcinilor delegate}}{\text{numărul total de sarcini}} < 1$$

Această determinare aproximativă poate fi completată făcînd referire în raport, la volumul și complexitatea sarcinilor delegate.

Atunci cînd se determină gradul de delegare (Δ) în calculul distanțelor reale între niveluri ierarhice se ia totdeauna gradul de delegare corespunzător nivelului superior.

Pentru determinarea lui (β) s-a folosit un indice agregat rezultat dintr-un calcul de eficiență economică al Uzinei Honeywell (S.U.A.) în legătură cu folosirea diferitelor mijloace de calcul. Elementele de agregare au fost: termenele de livrare nerespectate, rapor-

Mihail DUMITRESCU

(Continuare în pag. 19)

---

buie menționate și acțiunile ministerului, care desfășoară față de conducerea colectivă a centralei o politică de îndrumare metodologică și de coordonare unitară a activităților ce se regăsesc în cadrul unității respective.

Materialele cu caracter normativ și metodologic **elaborate de organele centrale de sinteză** economică precum și activitatea acestora în ceea ce privește asistența tehnică de specialitate, constituie și ele la rîndul lor elemente de fundamentare a deciziilor luate de consiliul de administrație.

Consiliul de administrație își poate fundamenta deciziile și pe baza diferitelor variante studiate de **colectivele de lucru** organizate pe probleme și constituite în acest scop, din specialiști din cadrul centralei, precum și din institutele de cercetare, proiectare sau din instituțiile de învățămînt superior.

ing. Nicolae HANEȘ

VADEMECUM

● 60 de minute de rezultate din fiecare oră!

ÎNTR-UN amplu studiu asupra modului în care cadrele de conducere își folosesc timpul de lucru, publicat în revista **Management Review**, *consultantul american Charles E. Gibbons apreciază că un cadru care își utilizează cu înțelepciune timpul are următoarele trăsături:*

a) are o bună memorie;

b) este flexibil în abordarea metodelor de muncă;

c) are încredere în propriile forțe;

d) este capabil să mențină relații armonioase cu alții;

e) este sincer în aceste relații;

f) este viguros din punct de vedere fizic.

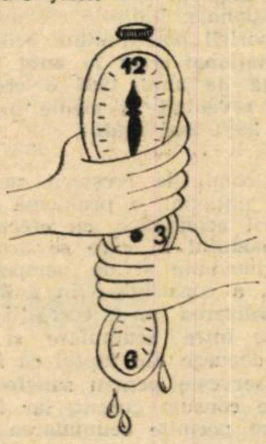

Există unele trăsături de personalitate care se interferează cu utilizarea timpului, influențînd-o negativ. Printre acestea Gibbons menționează:

a) risipirea timpului cu scuze sau explicații privind eșecurile trecute;

b) nehotărîrea;

c) perfecționismul (preferința pentru „macro-reverie" în locul căutării „micro-soluției");

d) emoții negative: ostilitate, frustrație, plictiseală etc.;

e) tensiune excesivă;

f) sentimentul de insecuritate.

● Un director experimentat către colegii lui mai tineri...

ÎN Micul lexicon pentru directori, *apărut în Iugoslavia, se inserează următorul șir de sfaturi pe care orice conducător mai experimentat ar trebui să le dea unuia tînăr:*

a) Țineți o evidență specială pentru fiecare din salariații dv. care se remarcă în mod deosebit în executarea funcției lor și cereți acest lucru și celorlalți șefi de sectoare și servicii din subordinea dv.

b) Străduiți-vă ca aprecierile dv. să fie făcute pe baza unor criterii obiective, cît mai realiste și cît mai precise.

c) Să fiți exigenți și să pretindeți de la oameni cunoștințe de specialitate, elasticitate și spirit colegial.

d) Transferați cît mai frecvent autoritatea dv. celor mai apropiați colaboratori și obligați-i să ia decizii, chiar și cu prețul unor riscuri.

e) Aplicați principiul delegării autorității pe toate treptele de conducere din întreprindere.

f) Cultivați continuu contactele cu toți membrii colectivului dv.; în acest fel ei vor căpăta încredere în ei înșiși și în dv.

GRIJA PENTRU OM, pentru dezvoltarea multilaterală a personalității umane, izvorîtă din esența orînduirii noastre socialiste se înscrie ca un obiectiv fundamental al întregii politici economice a partidului și statului nostru. Acest obiectiv — bunăstarea și prosperitatea societății — țel al tuturor eforturilor creatoare ale poporului, dobîndește în România de azi dimensiuni de la un an la altul mai ample, concretizări multiple și dintre cele mai generoase. Asigurarea unui trai demn, civilizat, pentru toți oamenii muncii de la orașe și sate, constituie una din cele mai importante realizări ale vastei opere de construire a socialismului.

Rezultatele obținute în anii cincinalului expirat, în toate ramurile producției materiale, crearea unui volum sporit de bunuri materiale, dezvoltarea învățămîntului, culturii și ocrotirii sănătății, au determinat ridicarea pe o treaptă superioară a condițiilor de viață materiale și spirituale. Acești ani au adus în căminele muncitorilor, țăranilor, intelectualilor un plus de îndestulare, de confort. Astăzi, oamenii muncii se alimentează și se îmbracă mai bine, locuiesc în condiții mai bune, găsesc în magazine mărfuri mai variate și de calitate superioară, trăiesc în orașe și sate mai frumoase, beneficiază mai larg de învățămînt și cultură. Un spor de civilizație de care se bucură toți membrii societății noastre.

CORELAȚIE JUSTĂ ÎNTRE ACUMULARE ȘI CONSUM

● Este bine cunoscut că progresul economic și social al oricărei țări este într-o legătură nemijlocită cu capacitatea de a produce o cantitate cît mai mare de bunuri materiale, care să asigure procesul neîntrerupt al reproducției lărgite și în felul acesta, resursele destinate ridicării continue a nivelului de trai. Înfăptuind consecvent politica de dezvoltare a forțelor de producție, de creștere a eficienței muncii, de mai buna utilizare a resurselor economice ale țării, statul nostru a asigurat sporirea continuă a avuției naționale. Indicele cel mai expresiv al sporirii potențialului economic — **venitul național creat în anul 1970 prezintă față de anul 1965 o creștere de 1,45 ori, revenind în medie pe locuitor cu circa 36% mai mult.**

● În condițiile creșterii susținute a venitului național, o problemă cardinală a creșterii economice, cu efecte directe asupra modului în care se armonizează țelurile imediate și de perspectivă ale societății, a constituit-o în anii cincinalului, realizarea unei corelații cît mai judicioase între acumulare și consum. Aceasta decurge din faptul că fondul de consum servește pentru satisfacerea nevoilor de consum curent, iar fondul de acumulare permite acumularea pe scară lărgită a producției — asigurînd astfel baza pentru creșterea în ritm susținut a economiei și, implicit, a nivelului de trai. Promovînd o politică consecventă de acumulare, în vederea dezvoltării rapide a forțelor de producție, partidul a orientat realizarea obiectivelor planului cincinal spre asigurarea unei creșteri sistematice a nivelului de trai. Ca urmare, **fondul de consum a depășit pe ansamblul cincinalului cu circa 35% realizările anului 1965, reprezentînd în întreaga perioadă circa 70% din totalul venitului național.** Este semnificativ, din acest punct de vedere, faptul că **creșterea ratei acumulării în acești ani nu numai că nu a restrîns posibilitățile de sporire a fondului de consum, ci dimpotrivă, a făcut posibil ca ritmul de creștere al acestuia, realizat în anii 1966—1970 — 6,2% — să depășească pe cel din perioada 1961—1965 — 5,7%.**

● Măsurile luate în anii cincinalului au asigurat creșterea și proporționarea mai justă a veniturilor populației, corespunzător aportului social efectiv al fiecărui membru al societății. În cadrul veniturilor populației o importanță tot mai mare au căpătat-o veniturile din salarii. A fost îmbunătățit sistemul de salarizare care a determinat raporturi mai echitabile între veniturile diferitelor categorii ale populației. Ca rezultat al acestei măsuri, precum și al sporirii productivității muncii, **salariul mediu a crescut de la 1115 lei în 1965 la 1435 lei în 1970,** avînd loc în același timp o deplasare continuă a salariaților de la grupele inferioare spre cele medii sau superioare.

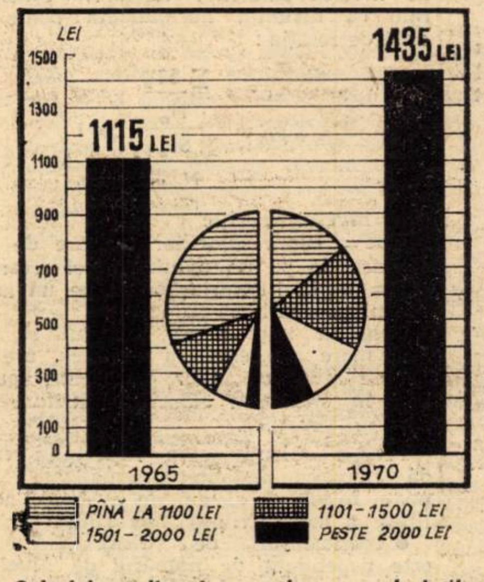

Salariul mediu și repartizarea salariaților pe grupe de salarii realizate.

În timp ce în anul 1965 circa 63% din salariați se situau din punct de vedere al venitului sub salariul mediu de 1115 lei și numai 37% se situau peste acest nivel, în anul 1970 ponderea salariaților cu venituri mai mici de 1115 lei a scăzut la 28%, iar ponderea celor care au realizat salarii mai mari a ajuns la circa 72%. În 1965, grupa cea mai numeroasă o reprezentau salariații cu venituri sub 900 lei — aproape 40% din total; în 1970 această grupă a scăzut la numai 7%.

Pe linia preocupărilor de sporire a veniturilor provenite din muncă se înscrie și creșterea salariilor mici. **Față de 570 lei, cît reprezenta salariul minim în anul 1965, la sfîrșitul cincinalului acesta s-a ridicat la 800 lei, ceea ce înseamnă de 1,4 ori mai mult.**

Majorarea salariilor și sporirea cu circa 800 mii a numărului de salariați au determinat creșterea (în perioada 1966—1970) a veniturilor din salarii cu peste 50%.

A CRESCUT PUTEREA DE CUMPĂRARE A SALARIAȚILOR CU 20%

● Pentru caracterizarea ridicării nivelului de trai al populației salariate, o importanță deosebită o prezintă cunoașterea puterii de cumpărare a salariului. Cu toate că în această perioadă, ca urmare a necesităților de așezare pe criterii economice și de rentabilizare a unor sectoare de activitate, au avut loc unele majorări de prețuri și tarife, **sporirea salariului mediu cu 28,7% a făcut ca salariul real — indicele care reflectă puterea de cumpărare a salariaților — să crească cu 20%.**

● Măsuri importante au fost iuate pentru creșterea veniturilor țărănimii. Sporirea producției agricole, a condus la creșterea an de an a veniturilor țărănimii. Printre măsurile de sporire a acestor venituri se înscriu **majorarea prețurilor de achiziționare a produselor agricole de către stat, creșterea valorii în bani a unei zile muncă prestată în cooperativele agricole de producție, asigurarea unui venit minim garantat tuturor țăranilor cooperatori care participă cu regularitate la muncă** — măsură luată în ultimul an al cincinalului.

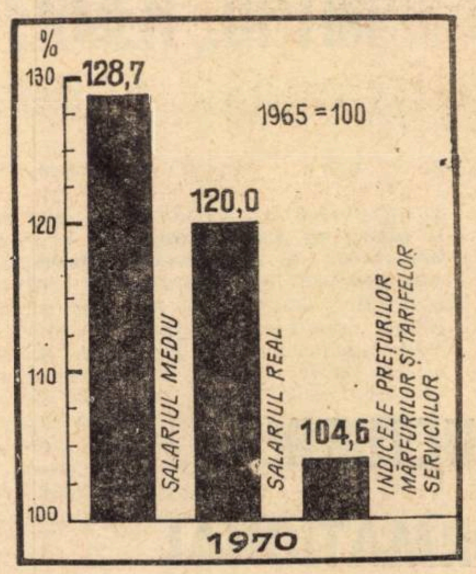

ÎN 1970: UN MILIARD PENTRU PLATA PENSIILOR ȚĂRANILOR COOPERATORI

Pentru a asigura țăranilor cooperatori bătrîni sau incapabili de muncă condiții de trai mai bune, începînd cu anul 1967 s-a introdus sistemul de pensionare a țăranilor cooperatori. Astfel, **numai în anul 1970, pensiile plătite țăranilor cooperatori au însumat aproape un miliard lei.**

Alături de veniturile din agricultură, **o pondere însemnată în bugetul familiilor din mediul rural o dețin veniturile realizate de către membrii acestora, care lucrează ca salariați în unitățile economice, administrative, social-culturale.** Este semnificativ de relevat în acest sens că în ultimii cinci ani circa 600 mii noi angajați au provenit din rîndul țărănimii.

1966-1970

RIDICAREA NIVELULUI DE TRAI AL POPORULUI — OBIECTIV FUNDAMENTAL AL POLITICII PARTIDULUI

UN SFERT DIN TOTATUL CHELTUIELILOR BUGETARE PENTRU ACȚIUNI SOCIAL—CULTURALE

● Concomitent cu creșterea veniturilor provenite din muncă, **populația a beneficiat de sporirea continuă a încasărilor și gratuităților provenite din fondurile sociale de consum. În acest scop, în anii cincinalului, statul a alocat de la buget 152 miliarde lei** — aproape un sfert din totalul cheltuielilor bugetare — fonduri

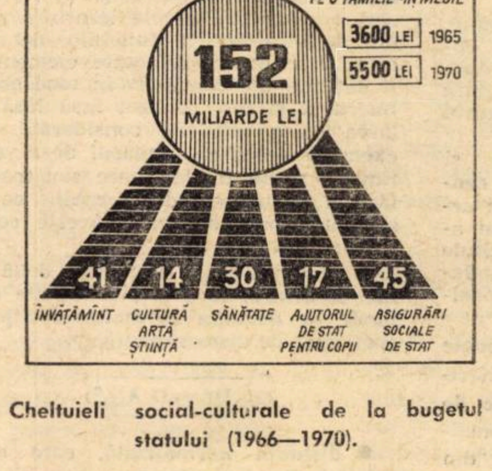

Cheltuieli social-culturale de la bugetul statului (1966—1970).

care s-au răsfrînt în mod direct asupra traiului fiecărui cetățean al patriei. Calculate în medie pe familie, aceste cheltuieli au însumat în 1970 5500 lei față de 3600 lei în 1965.

● În cadrul cheltuielilor de la buget, făcute de stat, fonduri sporite au fost acordate creșterii alocației pentru copii, burselor, ajutoarelor de asigurări sociale. Spre a veni — într-o măsură mai mare — în ajutorul familiilor de salariați cu copii, începînd din anul 1967 a fost introdusă indemnizația de 1000 lei ce se acordă la nașterea celui de al treilea copil și a următorilor, iar de la 1 martie 1969 a fost majorat cuantumul alocației de stat pentru copii, plătibilă salariaților cu venituri de pînă la 1300 lei, la 130 lei în mediu urban și la 80 lei în mediul rural.

● O grijă deosebită a manifestat și o manifestă partidul și statul față de generația vîrstnică, care și-a adus contribuția din plin la construcția socialistă. Ca urmare a majorării pensiilor și a creșterii numărului de pensionari, **fondurile alocate în 1970 pentru plata pensiilor au fost de 2,2 ori mai mari decît în 1965, iar pensia medie pentru limită de vîrstă a sporit în această perioadă cu 32%.**

● Creșterea veniturilor din muncă ale salariaților și țăranilor, sporirea fondurilor sociale de consum, au contribuit **la creșterea veniturilor reale pe un locuitor, în 1970 față de 1965, cu 22%.**

● Element definitoriu al creșterii gradului de civilizație — consumul populației — a sporit considerabil, dacă ne gîndim numai că **volumul de bunuri vîndute prin comerțul socialist a însumat în cincinal 425 miliarde lei, fiind la sfîrșitul acestuia cu 49% mai mare decît în anul 1965.** În mai puțin de trei luni, populația a cumpărat mărfuri în valoare aproximativ egală cu cele cumpărate în medie anual în perioada 1951—1955.

Fiecare locuitor al țării a cumpărat în medie în anul 1970 mărfuri de circa 4775 lei, față de 3555 lei în 1965.

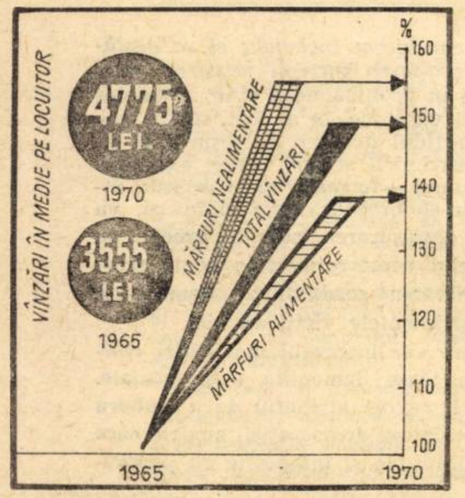

Vînzările de mărfuri prin comerțul socialist

SCHIMBĂRI CALITATIVE ÎN STRUCTURA CONSUMULUI POPULAȚIEI

● Modificările care au avut loc în acești ani în nivelul și structura veniturilor populației s-au reflectat și în schimbările manifestate în cererea de consum. Este semnificativă în acest sens orientarea populației spre cumpărarea de bunuri nealimentare și îndeosebi spre bunurile de folosință îndelungată, care contribuie la asigurarea unor condiții de viață și de confort mai bune. Astfel, **în timp ce volumul mărfurilor alimentare vîndute populației în anii cincinalului a sporit de 1,4 ori, vînzările de mărfuri nealimentare au sporit de 1,6 ori.** În perioada 1966—1970, **populația a cumpărat peste 1,1 milioane televizoare, peste 1,4 milioane aparate de radio, 690 mii răcitoare electrice, peste 500 mii mașini electrice de spălat rufe, 287 mii aspiratoare etc.** O expresie vie a creșterii posibilităților de cumpărare o constituie și faptul că în ultimii ani, a crescut mult cererea populației pentru cumpărarea de autoturisme. **În anul 1970, populația a cumpărat 25 500 mii autoturisme, de 2,8 ori mai multe decît în 1965; numărul autoturismelor cumpărate în întreaga perioadă a cincinalului se ridică la 97 000.**

● Analizînd structura desfacerilor de mărfuri alimentare se constată creșterea mai ridicată a vînzărilor la produse alimentare cu valoare nutritivă mai ridicată, tendința populației spre o alimentație mai rațională. **În cadrul mărfurilor alimentare, față de creșterea medie pe întreaga grupă de 1,4 ori, la preparate de carne desfacerile au crescut în perioada 1966—1970 de 1,7 ori, la conserve de carne de 2,2 ori, la unt cu 43%, lapte — 1,7 ori, brînzeturi — 1,6 ori.**

● Produse care în trecut erau accesibile unor pături restrînse din populație pătrund astăzi în folosința curentă a unor mase tot mai largi de oameni ai muncii. Caracteristic în această privință sînt vînzările de produse nealimentare în mediul rural. **În perioada 1966—1970 volumul produselor vîndute în mediul rural a crescut cu 32%, populația rurală cumpărînd de 1,8 ori mai multă mobilă, de 2,3 ori mai multe televizoare, de 2,4 ori mai multe răcitoare electrice, de 2,7 ori mai multe mașini de gătit cu gaze, de 1,9 ori mai multe mașini de spălat rufe, de 1,5 ori mai multe mașini de cusut, precum și multe alte produse de folosință îndelungată.**

CREȘTE GRADUL DE CONFORT ȘI CIVILIZAȚIE

● O altă caracteristică a modificărilor în utilizarea veniturilor populației o constituie creșterea cheltuielilor pentru servicii: **volumul prestațiilor de servicii a sporit în perioada 1966—1970 cu circa 60%,** contribuind la ridicarea gradului de confort și civilizație.

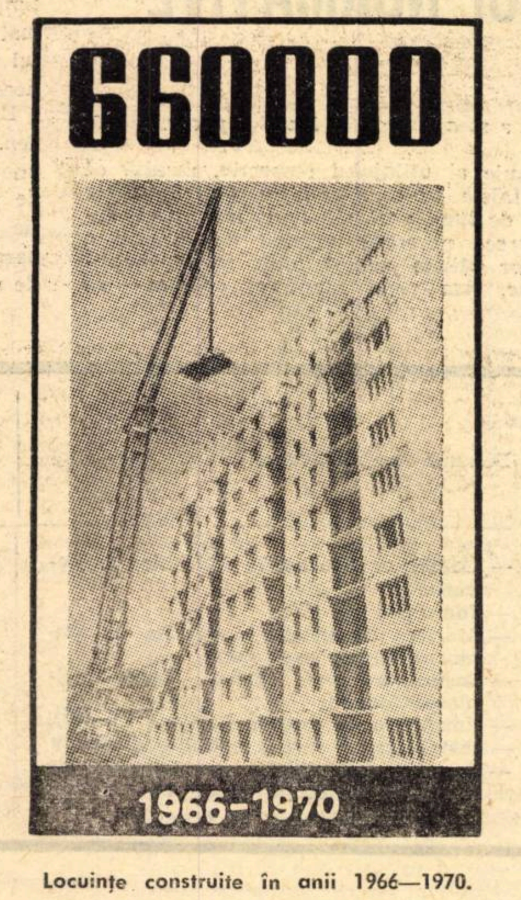

Locuințe construite în anii 1966—1970.

● Construcțiile de locuințe, element esențial în ansamblul măsurilor de ridicare pe o treaptă superioară a condițiilor de viață, au cunoscut în anii acestui cincinal o amploare fără precedent. **În cei cinci ani, pe harta țării au apărut aproape 660 000 locuințe noi, în care s-au mutat peste 2 milioane de cetățeni ai patriei noastre.** Prin aceasta, majoritatea orașelor și satelor și-au schimbat înfățișarea. De remarcat că aproape jumătate din acestea — 344 000 au fost construite din fondurile statului sau din credite acordate de stat. Impresionant este ritmul de construcție a locuințelor la sate; **din totalul de locuințe construite în acești ani, 260 000 sînt amplasate în mediul rural.**

Pentru a evidenția amploarea cu care s-a desfășurat în ultimii ani activitatea de construcție a locuințelor este suficient să facem o comparație pe plan internațional. Astfel, luînd în comparație un număr de 13 țări, se constată că dacă în anul 1966 numărul de locuințe construite ce revine la 1000 locuitori era mai mare decît în România într-un număr de 8 țări, numai patru țări situîndu-se sub nivelul nostru, în anul 1969 situația s-a schimbat în sensul că numai cinci țări ne depășeau la acest indicator, în timp ce celelalte se situează sub acest nivel.

Locuințe construite la 1000 locuitori

	1966	1969
România	6,1	7,2
Bulgaria	5,3	5,6
Cehoslovacia	6,2	6,7
R. D. Germană	3,8	4,1
Iugoslavia	6,5	5,9
Polonia	5,6	6,1
Ungaria	5,5	6,0
U.R.S.S.	9,8	9,4
Austria	7,0	6,6
Franța	8,4	8,7
R. F. a Germaniei	10,1	8,2
Suedia	11,4	13,7
Olanda	9,8	9,6

● O dată cu desfășurarea unei vaste activități edilitare, s-a extins și activitatea de gospodărire comunală. Fondurile alocate în anii cincinalului în acest scop, au însumat 8,9 miliarde lei, contribuind la dezvoltarea și modernizarea bazei materiale a gospodăriei comunale. Au fost realizate noi instalații pentru distribuirea apei potabile și au fost extinse cele existente, rețeaua de apă potabilă crescînd în această perioadă cu încă 1450 km. **Cantitatea de apă distribuită în anul 1970 depășește cu 76% pe cea distribuită în anul premergător cincinalului.** Au fost luate măsuri pentru asigurarea unor condiții mai bune în transportul orășenesc de călători, parcul de vehicule crescînd cu 40%.

Energia electrică a pătruns în încă 4077 sate, la sfîrșitul anului 1970 peste patru cincimi din numărul satelor țării fiind electrificate.

41 MILIARDE LEI ALOCATE PENTRU INVĂȚĂMÎNT

Atragerea masivă a populației țării spre lumina științei și culturii este ilustrată de faptul, că în țara în care cu 25 de ani în urmă existau peste 3 milioane de analfabeți, în prezent **fiecare al 5-lea locuitor este cuprins într-o formă de învățămînt public, pe băncile școlilor luînd loc zilnic aproape 4 milioane elevi și studenți.**

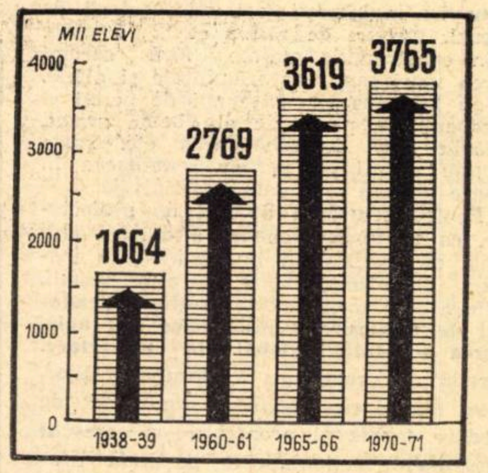

Elevi înscriși.

● Pentru crearea posibilităților materiale care să asigure condiții de învățătură cît mai bune, statul a alocat de la buget în anii cincinalului fonduri în valoare de circa 41 miliarde lei. În afară de acestea, învățămîntul a beneficiat de fonduri de investiții de aproape 5 miliarde lei, adică de 1,5 ori mai mult decît în cinci ani anteriori. Pe această bază s-a dezvoltat rețeaua de învățămînt; au fost construite noi localuri de învățămînt, laboratoare, ateliere școlare, internate, cămine, cantine.

● Necesitatea formării unor oameni instruiți și culți a determinat, pe măsura creării condițiilor favorabile, mărirea anilor de studii obligatorii pentru întreaga populație de vîrstă școlară. În prezent, este în plină desfășurare generalizarea învățămîntului de 10 ani și a fost încheiată în linii generale acțiunea de cuprindere în școli a copiilor în vîrstă de 6 ani.

O puternică dezvoltare a cunoscut învățămîntul liceal de cultură generală și de specialitate, la sfîrșitul cincinalului fiind cuprinși în învățămîntul liceal 506 000 elevi, din care 119 000 în liceele de specialitate, care oferă tinerilor posibilitatea ca paralel cu pregătirea de cultură generală să-și însușească temeinice cunoștințe teoretice și practice într-o anumită specialitate.

● Necesitățile dezvoltării impetuoase a economiei au determinat dezvoltarea corespunzătoare a învățămîntului profesional, care asigură cadre calificate corespunzător nivelului actual de dezvoltare tehnică în toate domeniile de activitate. Numărul elevilor cuprinși în această formă de învățămînt în anul 1970 a fost de 282 000, cu 100 000 mai mulți decît în anul școlar 1965/1966.

O dezvoltare impresionantă a cunoscut învățămîntul superior. Astăzi avem 152 000 studenți înscriși la cursuri de zi, serale sau fără frecvență, care învață în 48 de institute de învățămînt superior, cu facultăți situate în 20 centre din țară. Numai creșterea numărului de studenți ce se înregistrează în anii cincinalului reprezintă peste patru cincimi din totalul studenților existenți în România anului 1938; este interesant de arătat că numai studenții din București depășește de peste 2,5 ori numărul total al studenților din anul 1938.

Dacă în 1938/39 existau 17 studenți la 10 000 locuitori, în anul 1965/66 erau 68, iar în anul 1970/71 numărul acestora a ajuns la 75, nivel care ne situează printre țările cu învățămînt superior dezvoltat.

● În anii cincinalului învățămîntul românesc a pregătit și a dat economiei **peste 148 mii cadre cu pregătire medie de specialitate și 116 mii cadre cu pregătire superioară.**

Nevoile mereu crescînde de cadre tehnice au determinat creșterea continuă a numărului de ingineri, astfel că din numărul total de cadre cu pregătire superioară — din perioada 1966—1970 — 43,3 mii au reprezentat cadrele de ingineri.

DEZVOLTAREA SCHIMBURILOR

(Urmare din pag. 7)

fel, pentru prognozarea atît a exportului, cît și a importului, este important să se analizeze, pe de o parte, factorii care caracterizează dezvoltarea economiei naționale (volumul, structura și dinamica venitului național, producția industrială și agricolă, volumul acumulărilor, consumul personal și cel productiv) și care determină posibilitățile de export și necesitățile de import naționale, iar pe de altă parte — factorii sub a căror influență se formează situația pe piața externă (adîncirea diviziunii muncii între țările socialiste, dezvoltarea relațiilor economice cu țările nesocialiste, perfecționarea formelor și metodelor de comerț, a relațiilor valutar-financiare pe piața mondială etc.). Prognozele comercial-economice ce se întocmesc de către fiecare țară, în conformitate cu condițiile sale specifice, pot constitui obiectul unui schimb de experiență în vederea comparării rezultatelor obținute.

Deosebindu-se de planurile economice prin aceea că nu pornesc de la sarcini predeterminate, tinzînd numai să stabilească direcția posibilă a dezvoltării, prognozele trebuie să depășească perioada unui plan cincinal, respectiv să se întindă pe durate de zece—cincisprezece ani, în funcție de caracterul problemei și de tema care formează obiectul prognozării.

UN ROL deosebit de important în dezvoltarea schimburilor reciproce de mărfuri dintre țările socialiste l-a avut și îl va avea și în viitor sistemul de stabilire a prețurilor contractuale. În relațiile dintre țările socialiste membre ale C.A.E.R. prețurile practicate de organizațiile de comerț exterior se stabilesc pe baza prețurilor mondiale, curățate de influența factorilor conjucturali speculativi ai pieței capitaliste. Caracteristica prețurilor practicate între aceste țări constă în aceea că ele prezintă stabilitate, rămînînd neschimbate, de regulă, pe perioada planurilor cincinale, ceea ce corespunde cerințelor dezvoltării planice a economiilor naționale respective. Stabilitatea prețurilor este conjugată cu posibilitatea introducerii în acestea — de comun acord și în cazurile fundamentate din punct de vedere economic — a unor modificări determinate de progresul tehnic și de dezvoltarea relațiilor economice dintre țările socialiste pe baza avantajului reciproc. Și în relațiile cu celelalte țări socialiste, prețurile din contractele de comerț exterior se stabilesc pe o bază echitabilă, reciproc avantajoasă, fiind caracterizate — în majoritatea cazurilor — de stabilitate pe mai mulți ani, ceea ce contribuie la dezvoltarea comerțului exterior și a altor relații dintre aceste țări.

Principiile în vigoare de stabilire a prețurilor în comerțul dintre țările socialiste au fost verificate de practică, ceea ce nu exclude însă posibilitatea perfecționării în continuare — pe baza unor studii complexe — a sistemului de prețuri existent, astfel încît ele să contribuie într-o măsură mai mare la dezvoltarea colaborării și cooperării economice dintre aceste țări. Este, de asemenea, necesar ca prețurile folosite în cadrul operațiilor de comerț exterior să stimuleze — încă în etapa prognozării, a coordonării planurilor economice și a încheierii acordurilor comerciale — lărgirea unor schimburi reciproce eficiente, îmbunătățirea tehnologiei și a parametrilor economici ai produselor, folosirea cît mai eficientă a resurselor naturale, creșterea producției de materii prime, produse agricole, alimentare și a altor produse, atît pentru nevoile proprii, cît și pentru satisfacerea necesarului țărilor interesate. Totodată, prețurile trebuie să stimuleze dezvoltarea unei structuri moderne din punct de vedere economic a producției în fiecare țară, atingerea unui nivel tehnico-științific, cît mai înalt, creșterea productivității muncii, reducerea prețului de cost și creșterea calității produselor.

PERFECȚIONAREA neîntreruptă a formelor și metodelor de realizare a comerțului exterior între țările socialiste, măsurile ce se adoptă pentru îmbunătățirea activității în acest domeniu, vor constitui premise pentru dezvoltarea și diversificarea continuă, pe baze stabile, a schimburilor reciproce de mărfuri, comerțul exterior aducîndu-și în felul acesta contribuția la adîncirea colaborării și cooperării economice dintre țările socialiste și, în același timp, la creșterea potențialului economic al fiecărei țări.

FUNDAMENTAREA S.T.E.

(Urmare din pag. 5)

titulari și foruri de avizare, în unele cazuri această fază necesitînd un timp mai mare decît cel afectat proiectării.

În scurtarea duratei de execuție a investițiilor, un rol de seamă joacă **livrarea către șantiere a proiectelor în ordinea și la termenele prevăzute.** De aceea, încă din faza de proiectare, întocmim grafice privind desfășurarea întregii investiții după metoda drumului critic, prinzînd principalele activități care condiționează realizarea ei. Considerăm că este necesar să sporim rolul acestui instrument de planificare, urmînd ca, pe parcurs, mai ales o dată cu începerea investiției, graficul să fie reactualizat.

Tot în scopul reducerii duratei de execuție proiectanții din IPRAN au urmărit și urmăresc **diminuarea manoperei necesare pe șantier, prin creșterea proporției elementelor prefabricate și, implicit, micșorarea la minimum a finisajelor.** În vederea realizării acestor deziderate, s-au înlocuit, în toate cazurile permise de tehnologie, construcțiile metalice cu construcții din beton armat și s-a trecut la prefabricarea pe o scară din ce în ce mai largă, a structurilor din beton armat. În momentul de față, se realizează din prefabricate, în mod practic, toate halele — parter, depozitele, atelierele, în mare măsură construcțiile inginerești (estacade, galerii de benzi, turnuri de răcire etc.), o parte din construcțiile etajate fără sarcini prea mari sau prea frămîntate și altele. S-au introdus elemente noi de pereți și acoperiș, ca panourile din beton armat, plăcile mari de azbociment etc. Toate aceste soluții au permis renunțarea în mare măsură la tencuieli și finisaje.

Pentru scurtarea duratei de proiectare, ca parte componentă a duratei globale de realizare a investițiilor, în institut mai funcționează și alte pîrghii, dintre care menționăm: **creșterea gradului de refolosire a proiectelor sau aplicarea acordului global în proiectare.** Gradul de refolosire a documentațiilor, care sînt încă valabile din punct de vedere tehnic și economic, a crescut permanent, acționîndu-se pe linia trierii lor, a punerii la punct a cataloagelor de elemente, detalii și norme interne.

EXISTĂ UN TERMEN „OPTIM"...

(Urmare din pag. 5)

cea mai largă măsură concepția potrivit căreia **o realizare tehnică nu poate fi considerată optimă decît în cazul cînd satisface și cerințele unei eficiențe economice maxime.** Pe această linie, s-au dezvoltat, în cadrul normativelor legale, metode de calcul corespunzătoare diferitelor probleme tratate. Toate aceste măsuri au darul de a ridica calitatea documentațiilor de proiectare, ceea ce ușurează avizarea și evită modificări, completări, adaptări pe parcursul executării lucrărilor pe șantier.

Ca exemplu de lucrare de proiectare tratată științific cu metode moderne și cu folosirea din plin a caculatoarelor electronice, este studiul recent efectuat cu scopul optimizării soluțiilor privind realizarea liniilor electrice de înaltă tensiune. Acest studiu este constituit din cercetări și operații de proiectare. Cercetările au avut drept scop să stabilească posibilitatea folosirii unor materiale noi cu determinarea cît mai riguroasă a caracteristicilor tehnice. Dintre rezultate este de semnalat constatarea unor caracteristici foarte favorabile a unor tipuri noi de aliaje cu aluminiu pentru conductoarele electrice; de asemenea, s-au constatat avantajele de a folosi pentru stîlpi metalici un anumit oțel special cu rezistență la coroziune.

Pentru partea de proiectare s-a urmărit, îndeosebi, optimizarea atît a soluțiilor de ansamblu, cît și a celor de detaliu, folosindu-se în acest scop metoda programării matematice (programare dinamică n-dimensională). La determinarea sarcinilor optime pentru calculul mecanic al liniilor s-au aplicat metodele de calcul statistic — probabilistice și teoria jocurilor strategice. Pentru liniile de stîlpi de beton s-a determinat, tot prin metode matematice, numărul minim de tipuri de stîlpi, care duc la satisfacerea optimă a oricărui fel de linii.

Este de remarcat că, așa cum s-a urmărit raționalizarea procesului de proiectare și stabilirea în mod științific a desfășurării lui optime, **se cer aduse îmbunătățiri și în procesul de avizare.** Dacă s-au asigurat condiții normale proiectării, avizarea nu mai poate aduce îmbunătățiri substanțiale, ci trebuie să se limiteze doar la comparări de indici și confruntări de soluții etc. În această situație nu apar justificate ca duratele de avizări să fie comparabile cu duratele de elaborare a proiectelor.

Asigurîndu-se condiții de justă planificare a elaborării proiectelor este posibil ca la faza execuției întocmirea documentațiilor să devanseze suficient necesitățile șantierelor. În această privință, am obținut rezultate remarcabile. **De la un nivel de acoperire cu proiecte de execuție la începutul perioadei de plan de 89% în 1968, s-a ajuns la 95% în 1969, la 95% în 1970 și la 98% pentru anul 1971.**

Creșterea continuă a nivelului de asigurare cu proiecte de execuție a lucrărilor de investiții energetice a fost posibilă printr-o pregătire atentă a lucrărilor de proiectare, prin adîncirea chiar din faza studiilor tehnico-economice a soluțiilor tehnico-constructive. De asemenea, elaborarea în condiții aprofundate a studiilor de perspectivă pentru dezvoltarea sistemului energetic și a studiilor de amplasare și profil a noilor obiective energetice, permit determinarea din timp a unei serii de elemente necesare ulterior elaborării studiilor tehnico-economice care pot astfel demara mai repede, întrucît au fost în prealabil clarificate multe probleme referitoare la necesitatea și oportunitatea investiției.

SÎNT NECESARE NOI NORMATIVE

(Urmare din pag. 5)

tehnic al utilajului respectiv, rezultă că utilajele se realizează în țară în peste 26 de luni, perioadă mult mai lungă decît cea necesară primirii din import a unor utilaje uneori mult mai complicate. Așa stînd lucrurile, **opinăm ca Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini să ia asemenea măsuri încît să fie scurtat la minimum posibil timpul de realizare a utilajelor în țară.**

O altă anomalie, ce se cere eliminată, este aceia că **termenul de livrare a elementelor prefabricate din beton este foarte lung — de 9 luni.** În acest fel, timpul ce se cîștigă printr-un montaj mai rapid se pierde prin perioada destul de lungă pînă se achiziționează acestea.

Exemplele date, cît și altele de acest gen, demonstrează necesitatea revizuirii unor normative, în sensul punerii lor de acord cu cerințele fazelor de execuție și de montaj pe șantiere și, în general, cu imperativul reducerii duratei de execuție a investițiilor.

Denumirea obiectivului	Asigurarea cu documentație la 31.XII. 1970 în proporție de: (%)
— Comb. de Celuloză și Hîrtie T. Severin	100
— Idem Dej (et. II)	100
— Mărirea capacității la fabrica de mucava Prahova — Scăieni	84
— Instalația de carton duplex triplex Scăieni	100
— Instalația de drojdie furajeră Zărnești	100
— Instalația de carton ondulat Ghimbav	100
— Instalația de hîrtie pergaminată de la fabrica „Reconstrucția" P. Neamț	100

DEMOCRAȚIA ECONOMICĂ ÎN C.A.P.

(Urmare din pag. 6)

tăților rurale de a dispune de loturi și locuințe personale, vor face satul mai atractiv pentru locuitorii săi, inclusiv pentru cadrele de specialiști care s-au format la orașe.

e. În societatea contemporană, valorile consumului (în varietatea oferită de resursele actualei tehnici) se afirmă ca motivații ale comportamentului omenesc — cu o forță deosebită de seducție. Tot ele propulsează și aspirația țăranilor la „paritate" cu orășenii.

În țara noastră, simțul îndatoririi patriotice, năzuința de a se consacra construirii socialismului acționează, de asemenea, alături de valorile consumului, avînd în relațiile cu acestea, o funcție moderatoare.

Cercetătorii care studiază psihologia omului muncii contemporan, au ajuns la concluzii, pe care le considerăm valabile încă mult timp, pentru cei mai mulți oameni ai muncii. Munca — susțin aceștia — este resimțită ca „necesitate; repaosul ca prilej de afirmare a inițiativei, de dezvoltare liberă a personalității și în același timp de intense bucurii".

Satul, ca unitate socială a celor ce muncesc în agricultură, va trebui să le ofere acestora nu numai condiții mai bune de muncă, venituri mai ridicate, ci și condiții de viață tot mai confortabile, inclusiv posibilități de repauzare și în acest fel, integrarea în grup și democrația vor fi stimulate. Într-o astfel de dialectică, trebuie tratată și relația sat-oraș, țăran-citadin.

Evoluția în care este angajată societatea noastră, va ocaziona mutații și în modalitățile de manifestare ale democrației. Așa cum stă scris în raportul C.C. al P.C.R. la cel de al X-lea Congres al partidului, *„procesul adîncirii și perfecționării democrației socialiste, nu poate fi considerat încheiat; el se desfășoară paralel cu dezvoltarea întregii noastre orînduiri"*. Democratizarea în profunzime a CAP, a satelor ca de altfel a întregii vieți sociale a țării, stă în puterea comuniștilor. Partidul dispune de resurse și de prestigiul necesar desăvîrșirii acestei opere, exercitării funcției sale de stimul — formativ și în această direcție. Democratizîndu-se în continuare el însuși, va accelera, inevitabil, desfășurarea acestui proces pe scară națională. Nivelul democrației sale poate servi ca etalon la determinarea gradului de democrație atins în toate compartimentele vieții sociale.

În etapele următoare vor interveni modificări calitative, binevenite, în toate domeniile vieții sociale. Partidului Comunist îi revine atributul de a elabora modele și pentru dezvoltarea democrației, modele care vor fi dezbătute, definitivate și înfăptuite cu participarea maselor.

Democrația noastră își va aduce o însemnată contribuție la înfăptuirea condițiilor necesare propriei sale desăvîrșiri; la bunăstarea și libertatea tot mai deplină a omului; așa cum au gîndit și năzuit creatorii socialismului științific.

OBIECT, STRUCTURĂ, CONȚINUT

SCARA la care se desfășoară în prezent procesele economico-sociale, strînsa lor interconexiune, rapiditatea cu care acestea se succed în condițiile actualei revoluții tehnico-științifice, cerințele generate de noile realități ale țării noastre în etapa edificării societății socialiste multilateral dezvoltate solicită mai mult ca oricînd ridicarea capacității conducerii științifice la toate nivelele organismului social și pe toate planurile activității sale — economice, politice, social-culturale. Pornind de la această cerință, la Plenara C.C. al P.C.R. din 10—11 februarie a.c. tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat necesitatea însușirii temeinice a științei conducerii societății pentru construirea cu succes a comunismului.

Concentrarea, caracteristică pentru epoca modernă, a unei bune părți a forțelor de producție în unități mari și foarte mari, strînsa interdependență dintre ele creează tot mai mult premisele nu numai ale unei viziuni de ansamblu și de perspectivă, dar și instrumentele unei intervenții conștiente, adecvate, în domeniul vieții sociale. Aceasta se referă cu atît mai mult la societatea socialistă, unde dispare obstacolul pe care-l reprezintă proprietatea privată capitalistă în calea unei acțiuni raționale la nivelul întregii societăți și totodată opoziția intranșabilă între cerințele obiective ale dezvoltării sociale și interesele unor indivizi, grupuri sau clase sociale. Totodată, știința și tehnica modernă au creat un aparat conceptual și tehnici care permit stăpînirea unor sisteme mari, acțiunea eficientă la nivelul lor, previziunea în anumite limite a dezvoltării lor.

În cele ce urmează ne propunem să facem unele considerații introductive asupra problematicii acestei discipline de o actualitate deosebit de evidentă și a cărei studiere condiționează în bună măsură eficacitatea întregii noastre activități.

ȘTIINȚEI conducerii vieții sociale îi revine menirea să optimizeze acțiunea instituțiilor, organizațiilor, tuturor participanților la procesele economice și social-culturale, să asigure un grad tot mai ridicat de eficiență muncii desfășurate în toate compartimentele, domeniile și sectoarele, prin folosirea și aplicarea unor principii și coordonate metodologice, unor metode și tehnici avansate la toate nivelele organismului social-politic. Spre deosebire de disciplinele științifice formate pînă acum și evoluate în decursul istoriei, știința conducerii vieții sociale are un caracter în mare măsură deosebit, ea presupunînd cunoașterea riguroasă, multilaterală a realităților vieții sociale, informații verificate științificește, **metode și mijloace tehnice adecvate, în măsură să structureze aceste cunoștințe,** făcîndu-le apte de a fi folosite de om în activitatea practică, **o concepție** cu privire la formele de organizare ce urmează a fi adoptate în temeiul cunoașterii realităților sociale, **o teorie a acțiunii** organelor, organizațiilor și cetățenilor, fiind chemată să călăuzească, să fundamenteze și să orienteze activitatea desfășurată de oameni în procesele transformatoare în care sînt angajați în construcția socialistă. Așadar, știința conducerii vieții sociale trebuie să servească la reglementarea, la dirijarea proceselor sociale, la stăpînirea unor fenomene aflate în plină evoluție, în care intervin mereu elemente noi. Iată de ce, știința conducerii presupune **previziunea** socială, capacitatea ei de a pune la îndemînă metode, mijloace și tehnici în măsură a întrevedea mersul dezvoltării în viitor și de a orienta, îndruma și coordona — prin conducerea judicioasă a proceselor reale — acțiunea prezentă pe un drum ascendent, progresist, conform legilor obiective.

Este cunoscut că problematica conducerii nu este epuizată de o știință generală a conducerii vieții sociale, ci constituie obiect de cercetare pentru multe alte științe cum sînt: economia politică, știința administrației, psihologia socială, științele tehnice etc. Este de precizat, totodată, că știința conducerii vieții sociale **nu se reduce** la conducerea activității economice, care urmărește să ofere un sistem de metode și tehnici în măsură să servească la obținerea unui randament cît mai ridicat al muncii oamenilor, asigurînd condiții optime pentru desfășurarea activității lor. Pentru a înțelege mai bine sfera de acțiune a științei conducerii vieții economice este suficient să arătăm că ea ne ajută să înțelegem, de pildă, de ce între două întreprinderi egale din punctul de vedere al tehnologiei utilizate este posibil să apară mari diferențe de productivitate a muncii datorită decalajului de organizare și conducere a activității. Știința conducerii vieții sociale are o sferă mult mai largă de cuprindere, în sensul că ea cuprinde în sfera preocupărilor cercetarea relațiilor umane, elemente de psihologie, de sociologie etc. Ar fi util să precizăm și faptul important că știința conducerii activității economice, în general, științele economice acordă cea mai mare importanță rezultatelor economice, care sînt vizibile, ușor sesizabile în fiecare unitate economică, pe ansamblul ramurii sau la nivelul economiei naționale. Știința conducerii vieții sociale trebuie să cuprindă în sfera obiectului de cercetare și celelalte domenii ale vieții practice umane, cum sînt învățămîntul, știința, activitatea culturală, arta și literatura etc., în cadrul cărora rezultatele **nu sînt, de regulă, imediat perceptibile,** urmînd, după ani de zile, să-și vădească eficacitatea. Deci, știința conducerii vieții sociale — cuprinzînd în sfera obiectului său metode, tehnici, procedee folosite în activitatea economică — nu se confundă cu științele conducerii vieții economice, extinzîndu-se asupra tuturor domeniilor și laturilor vieții sociale, dînd o viziune de ansamblu asupra procesului de conducere.

De asemenea, știința conducerii **nu este sinonimă cu știința administrației.** Cercetarea în domeniul adiministrației presupune — după cum preciza Claude Bernard — **„caracterizarea oricărei acțiuni administrative și care permite astfel să se treacă la conceptualizarea ansamblului“.** Știința administrației cuprinde — după opinia lui Georges Langrod, autorul **Tratatului de știință administrativă,** publicat la Paris în 1966, „partea reglementară și tehnică a administrației și a dreptului administrativ însuși și, în plus, marile principii de administrație și cunoștințele accesorii care formează pe administratorul veritabil și care-l pregătesc în scopul ameliorării acesteia“.

Dar, dacă știința administrației are un obiect de studiu mai larg decît dreptul administrativ, care delimitează — în opinia lui Joubert, autorul **Cursului de drept public și administrativ, „drepturile respective și obligațiile reciproce ale administrației și ale administraților“,** ea are o sferă de cuprindere mai îngustă decît știința conducerii vieții sociale, care elaborează un sistem de cunoștințe, statornicește metode, tehnici și procedee utile și necesare în întregul sistem social, în toate verigile și resorturile intime ale organismului politic. Din sfera sa de cuprindere — în afara problematicii administrației, care se referă nu numai la cercetarea faptului administrativ, ci și la mijloacele și formele organizatorice necesare unei bune administrări — fac în mod necesar parte căile și modalitățile reprezentării în sensul efectuării conducerii democratice, practica participării, canalele înfăptuirii ei, instituțiile și organizațiile cuprinse în sistemul social-politic.

Pentru considerente similare, știința conducerii vieții sociale se delimitează de celelalte ramuri ale științei: **psihologia socială, științele tehnice** etc. care — cu toate că includ în sfera lor de cercetare probleme ale activității de conducere, nu au un caracter exhaustiv, ci răspund sferei de studiu specializat. Știința conducerii vieții sociale, statornicește asemenea metode, tehnici, mijloace, dispozitive de acțiune **cu valoare operațională pentru perfecționarea oricărei activități sociale:** economice, culturale, politice. Un element de cea mai mare importanță în orice acțiune de conducere îl constituie mijloacele, dispozitivele care trebuie să îngăduie cele mai eficiente modalități de acțiune, găsirea căilor optimale de a folosi o anumită tehnologie în vederea realizării scopurilor urmărite, capabile să exprime cerințele actuale ale conducerii sistemului nostru social. Așa, de pildă, conducerea științifică presupune prelucrarea, structurarea și valorificarea informației, deci tehnologia informaticii.

Este cunoscut faptul că, în lumina cuceririlor științei și tehnicii contemporane, conceptul de civilizație modernă — a devenit inabordabil în afara unui sistem informațional. Cantitatea de informație necesară omului modern, necesară societății pentru a folosi progresul tehnic este imensă. Tocmai de aceea o informație atît de bogată, neorganizată, anarhică, ar duce la rezultate contrare celor scontate. Așa se explică necesitatea organizării informației în fluxuri informaționale.

Aspectele tehnice ale științei conducerii vieții sociale sînt prezente și în momentul adoptării unor decizii pentru a stabili **conexiuni între diversele activități** ale instituțiilor, organizațiilor și întreprinderilor existente în organismul economic și social — politic al unei națiuni. În acest context apare **aspectul cibernetic al sistemelor** în care se dezvoltă viața socială, care de asemenea trebuie avut în vedere în procesul general al conducerii. Începînd de la individ — care trebuie să dispună de organe de acumulare și informare, de organe de comandă, de reglare, de control, ca și de execuție a deciziilor, date sau primite, trecînd prin instituții și ajungînd la părțile mari componente ale societății — ne aflăm în prezența unor sisteme cibernetice din ce în ce mai complexe care au relații între ele, exercită influențe și perturbații mutuale. Se înțelege că știința conducerii — pentru a asigura funcționarea acestui complex de sisteme cibernetice — urmează să perfecteze utilizarea unor asemenea tehnici și procedee care să îngăduie sistematizarea volumului imens de informații, în scopul folosirii lor în întreaga activitate decizională. Metode, tehnici și procedee variate trebuie să ofere cercetarea științifică în domeniul științei conducerii **pentru a asigura executarea deciziilor,** prin promovarea unor forme organizatorice instituționalizate, precum și a unor mijloace de control eficiente.

CONȚINUTUL științei conducerii poate fi schițat în conceptele de **diagnoză, prognoză, planificare, decizie, organizare** și **control,** deoarece munca complexă de conducere presupune o activitate susținută, riguros orientată în direcția reglării sistemului social-politic, corelării lui cu legitățile funcționării și dezvoltării vieții sociale. După cum se știe, există o deosebire esențială, de fond între conducerea obiectelor și conducerea oamenilor, legile naturii neputînd fi confundate cu legile societății. În acest sens, știința conducerii vieții sociale nu poate fi dedusă automat din cibernetică, deoarece aceasta studiază procesele de conducere numai din punct de vedere formal, cantitativ și nu cuprinde esența calitativă, conținutul sistemului. De altfel, faptele demonstrează cu prisosință că nu toate procesele sociale — cel puțin în momentul de față — pot fi modelate cu mijloace cibernetice. Se cunoaște de pildă, că, în însăși sfera organizării conducerii, prelucrarea cibernetică a datelor în vederea luării unor decizii schimbă radical atît condițiile cît și premisele muncii de conducere.

Existența noii tehnici cibernetice, care deservește munca de conducere, impune modelarea proceselor de gîndire, perfecționarea formelor și metodelor activității de conducere. În conținutul ei, în procesele de diagnoză, prognoză, planificare, decizie, organizare și control, știința conducerii trebuie să cuprindă, să elaboreze și perfecționeze proiecte, scopuri, metodologii și tehnologii de conducere, capabile să exprime exigențele actuale ale conducerii sistemului nostru social astfel încît, pe de o parte, să răspundă cerințelor și particularităților **dinamicii** proceselor și fenomenelor societății românești contemporane, cît și acelor exigențe de **stabilitate** care să îngăduie evoluția sincronizată, precisă, deci riguroasă a întregului sistem, prin îmbinarea staticului cu dinamicul, devenind posibilă perfecționarea orientată, călăuzită de scopuri și cu finalități concrete. Unul din specialiștii americani în știința conducerii, Philip W. Shay, director executiv la „Asociația de consultare a inginerilor de conducere“ arăta că, în conținutul ei, activitatea de conducere este „un tip specific de muncă, desfășurată la mai multe nivele, diferite în diverse instituții ale societății“, că munca de conducere „este procesul prin care omul tinde să dea ordine, directive și să controleze diferitele instituții ale societății în vederea realizării anumitor scopuri și obiective. Practica demonstrează că procesul de conducere a fost întotdeauna un proces de orientare a oamenilor în cadrul unui efort organizat chiar atunci cînd concordanța sau opoziția dintre acest efort și tendințele obiective nu sînt cunoscute.

Știința conducerii societății nu se poate organiza pe simpla experiență, pe simplu talent, pe intuiție, deși fiecare în parte are o mare importanță pentru conducerea științifică. În acest sens, realismul și eficiența practicienilor conducerii depinde de stadiul cunoștințelor referitoare la aspectele și domeniile fundamentale ale activității de conducere. Fiecare conducător sau cercetător în domeniul conducerii este pus în fața faptului evident că numărul și complexitatea problemelor de conducere **depășesc cu mult posibilitățile conducătorilor de a le trata pe baza bunului simț, a experienței, abilității sau practicii cumulate.** Cu toate că practicienii nu pierd din vedere implicațiile imediate și rezultatele palpabile, ei trebuie să aibă o **viziune teoretică** asupra noilor concepte, noilor moduri de abordare, noilor tehnici care ajută la soluționarea optimă a diferitelor probleme care se pun în toate domeniile și sectoarele de activitate. Aceasta relevă necesitatea ca toți conducătorii să fie capabili să folosească teoria pentru fundamentarea practicii corecte a conducerii. Deci, în scopuri practice majore, **conducerea trebuie să devină o disciplină rațională, sistematică, logică,** permițînd conducătorilor să acționeze pe baza unei ipoteze clare cu privire la natura și structura instituțiilor principale ale societății și ale ambianței în care lucrează. Toate elementele fundamentale ale conducerii — diagnoza, prognoza și planificarea, decizia cu toate exigențele ei, organizarea și controlul — trebuie întemeiate pe știință. În ansamblu, ele generează un sistem de cunoștințe ca în orice domeniu de investigație. Tocmai **acest sistem de cunoștințe cu privire la toate laturile și momentele conducerii alcătuiesc substanța științei conducerii.**

prof. univ. dr. Dumitru MAZILU
membru corespondent al Academiei de Științe Sociale și Politice

(Continuare în numărul viitor)

ISTORIE ECONOMICĂ

COMUNA DIN PARIS ÎN PUBLICISTICA MUNCITOREASCĂ DIN ROMÂNIA

„Parisul muncitorilor, cu Comuna lui, va fi în veci cinstit ca vestitorul glorios al unei societăţi noi".

K. MARX

IN MARTIE anul acesta se împlinesc 100 de ani de la proclamarea Comunei din Paris — primul embrion al puterii politice a clasei muncitoare. Comuna a fost „în esenţă — scria K. Marx — un guvern al clasei muncitoare, rezultatul luptei clasei producătoare împotriva clasei exploatatoare, forma politică în sfîrşit descoperită în cadrul căreia putea fi înfăptuită eliberarea economică a muncii" [1]).

Sărbătorirea de către poporul nostru a centenarului Comunei din Paris în contextul evocărilor istorice prilejuite de apropiata aniversare a 50 de ani de la crearea Partidului Comunist Român — continuator pe o treaptă superioară al luptei revoluţionare şi democratice a poporului român, exponentul fidel al aspiraţiilor maselor muncitoare, ale întregului popor pentru progres social, readuce în conştiinţe bogatele tradiţii de luptă ale clasei muncitoare din ţara noastră, ale manifestărilor sale internaţionaliste. Clasa muncitoare din România încă de la începuturile afirmării sale a împletit neobosit slujirea plină de abnegaţie a intereselor poporului român cu fidelitatea neclintită faţă de internaţionalismul proletar.

Pentru clasa muncitoare Comuna din Paris a constituit o experienţă istorică de o incomparabilă valoare teoretică şi practică. Învăţămintele Comunei au fost deseori subliniate de Marx, Engels şi Lenin, care au dat o mare atenţie analizării acestei experienţe istorice, desprinzînd din ea concluzii de o deosebită însemnătate pentru dezvoltarea teoriei revoluţionare.

Învăţămintele Comunei au contribuit la fundamentarea unor adevăruri de bază ale marxism-leninismului, ca necesitatea făuririi alianţei clasei muncitoare cu păturile largi ale celor ce muncesc, a cuceririi puterii politice în stat de către clasa muncitoare, asigurării rolului conducător al partidului revoluţionar al clasei muncitoare în revoluţia şi construcţia socialistă, smulgerii mijloacelor de producţie din miinile burgheziei, necesitatea aplicării creatoare a acestor adevăruri fundamentale la condiţiile istorice concrete.

Semnificaţii

EPOCA Internaţionalei I şi a Comunei din Paris coincide pentru societatea românească cu epoca redeşteptării sociale şi naţionale, cu începutul răspîndirii ideilor socialismului ştiinţific în ţara noastră, al afirmării clasei noastre muncitoare ca exponentul de nădejde al aspiraţiilor spre progres, spre eliberarea socială şi naţională a poporului. Dezvoltarea mişcării muncitoreşti din ţara noastră şi orientarea ei spre organizare şi-au găsit expresia în constituirea Asociaţiei generale a muncitorilor din Timişoara, secţie a Internaţionalei I, în octombrie 1868, cea dintîi organizaţie cu scopuri politice din ţara noastră. În aceste condiţii obiective şi subiective receptive pentru ideologia marxistă, proclamarea Comunei din Paris a avut un răsunet puternic în rîndul maselor muncitoare, al opiniei publice din ţara noastră. Numeroase ziare ale vremii — *Familia, Românul, Telegraful, Gazeta Transilvaniei, Albina* şi altele —, deşi nu erau organe muncitoreşti sau socialiste — au publicat materiale în care se exprima în multe cazuri simpatia faţă de Comuna din Paris. In această perioadă, legat de evenimentele Comunei au apărut în presa românească ştiri despre Karl Marx şi despre opera sa fundamentală „Capitalul", s-a comentat activitatea primei Internaţionale comuniste. Astfel, în numărul din 19/31 decembrie 1871 al revistei literare social-culturale *Familia* a apărut, pe prima pagină, portretul lui Karl Marx şi articolul „Carolu Marx, preşedintele Internaţionalei". Articolul înfăţişa principalele momente ale activităţii politice şi ştiinţifice a lui K. Marx, menţionînd şi apariţia „Capitalului" ca rezultat al unui studiu îndelungat.

Elemente înaintate ale burgheziei mijlocii şi mici din ţara noastră sperau că victoria Comunei din Paris va declanşa în Europa o nouă revoluţie burghezo-democratică, menită să înlăture monarhiile din centrul şi răsăritul Europei, fapt care ar fi creat posibilitatea desăvîrşirii unităţii de stat naţionale a României. Trebuie să menţionăm că mişcarea republicană populară care a avut loc la Bucureşti la 22 martie 1871 a fost încurajată şi de izbucnirea, cu patru zile înainte, a revoluţiei comunarde.

Activitatea Internaţionalei I şi proclamarea Comunei din Paris, contribuind la răspîndirea marxismului, au stimulat — în condiţiile adîncirii procesului de dezvoltare capitalistă a ţării — organizarea proletariatului român. Concomitent cu asociaţiile profesionale iau fiinţă cercurile socialiste care depăşesc treptat concepţiile general-democratice şi se situează pe poziţiile marxismului. Participanţii cei mai consecvenţi la activitatea acestor cercuri militau pentru transformarea regimului existent în România, pentru republică, manifestau interes faţă de mişcarea muncitorească internaţională, faţă de operele lui K. Marx şi F. Engels. Mişcarea noastră muncitorească şi socialistă a legat indisolubil ideile republicane de întreaga luptă de eliberare socială şi naţională, de desfiinţarea a însăşi orînduirii bazate pe exploatarea omului de către om.

„O operă masivă şi tare ca şi autorul ei, POPORUL„

DECENIUL al nouălea marchează un avînt al mişcării socialiste şi muncitoreşti, al procesului de pătrundere a ideilor socialismului ştiinţific în conştiinţa maselor proletare din ţara noastră. Cu ocazia împlinirii unui deceniu de la Comuna din Paris, Cercul socialist din Iaşi a făcut intense pregătiri pentru sărbătorirea ei. În pofida faptului că împotriva iniţiatorilor acestor pregătiri guvernul a luat aspre măsuri, numărul celor care simpatizau cu ideile Comunei, cu mişcarea socialistă, a crescut continuu.

Sărbătorirea Comunei din Paris a intrat de la început, în mod trainic, în tradiţiile revoluţionare ale proletariatului şi ale întregului popor român. Clasa muncitoare, de-a lungul istoriei sale, a evocat Comuna din Paris, considerînd-o vestitorul unei societăţi noi. Presa muncitorească şi socialistă din ultimele decenii ale secolului al XIX-lea şi începutul secolului al XX-lea — *Revista socială, Contemporanul, Drepturile omului, Emanciparea, Dacia viitoare, Munca, Lumea nouă* şi alte multe reviste şi ziare — au publicat an de an, cu ocazia aniversării Comunei, materiale care relevau însemnătatea şi învăţămintele Comunei, chemau clasa muncitoare, masele de oameni ai muncii să urmeze pilda comunarzilor. Astfel, *Dacia viitoare,* nr. 1—4 din 1883, evocînd Comuna, scria că *„ziua de 18 martie este scumpă democraţiei universale şi, pentru noi Românii, tunul ce răsună în acea dimineaţă în capitala Franţei a fost semnalul deşteptării"*. Comuna, subliniau alte articole ale *Daciei viitoare* din acelaşi an, reprezintă „o operă masivă şi tare ca şi autorul ei : Poporul !" ; *„mişcarea n-a fost zadarnică şi dacă căderea Comunei a avut pentru democraţie consecinţe funeste, încercarea nu fu fără folos"*. Doi ani mai tîrziu, ziarul *Drepturile omului,* publicînd în numerele 29—31 o serie de materiale semnificative în care erau analizate cauzele Comunei, arăta că *„după patrusprezece ani ideea socialistă, călită în sîngele oamenilor de la 1871, apare mai frumoasă, mai puternică decît oricînd. Şi de aceea noi, socialiştii din România, sărbătorim această dată cu bucurie şi cu jale, ridicînd sus şi puternic steagul roşu al revendicărilor norodului... De pe malurile Dunării, din mijlocul poporului în suferinţă şi apăsat, noi trimitem salutările noastre proletariatului universal, sperînd că în curînd va veni ziua cînd poporul muncitor al ţării noastre va înţelege că proletariatul parizian s-a luptat pentru întreaga omenire şi deci şi pentru dînsul şi va inscrie ziua de 18 martie între marile sărbători populare"*. Sărbătorind Comuna, lupta comunarzilor, socialiştii români arătau că în vederea viitoarelor lupte pe care va trebui să le ducă clasa muncitoare din România era necesar să se organizeze „mai bine ca dînşii" (comunarzii — n.n.). În articolul „Socialismul şi republica", C. Dobrogeanu-Gherea, figură proeminentă a mişcării noastre socialiste, scria că *„dacă noi vom putea organiza pe muncitori şi a-i face să capete stăpînirea politică, dacă prin această stăpînire politică vom putea reuşi ca mijloacele de producere, unelte şi pămînt, să nu fie în mîna unei singure clase, ci în mîna naţiunii întregi, dacă prin aceste mijloace am pus în neputinţa de a exploata şi jefui om pe om... atunci domnia burgheziei va dispărea, domnia silniciei şi jafului nu vor mai fi, alcătuirea societăţii de azi va pieri cu toate instituţiile ei..."*.

În 1893 aniversarea Comunei din Paris a avut loc în preajma Congresului creării Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România, primul partid politic muncitoresc din ţara noastră. Programul adoptat de primul Congres al P.S.D.M.R. sublinia rolul istoric al clasei muncitoare, proclama necesitatea luptei pentru desfiinţarea proprietăţii private asupra mijloacelor de producţie şi prefacerea lor în proprietate socială.

În anii următori presa muncitorească a continuat să publice materiale reproduse din publicaţiile franceze sau articole originale despre istoricul şi însemnătatea Comunei. Evocarea Comunei era un prilej de a arăta legătura indisolubilă dintre învăţătura marxistă şi lupta de eliberare a clasei muncitoare.

Proletariatul român scria *România muncitoare*, în 1908 consacrînd un număr special aniversării Comunei din Paris şi răscoalelor ţărăneşti din 1907, trebuie „să ia pildă de puterea de sacrificiu, de eroismul şi lupta muncitorimii franceze împotriva apăsătorilor". Din ordinul guvernului, acest număr al ziarului a fost confiscat de autorităţi.

Cîţiva ani mai tîrziu, la 14 martie 1912 acelaşi ziar scria : *„Cel mai bun mijloc pentru a sărbători această dată glorioasă, precum şi cel mai bun mijloc pentru a îndreptăţi victimele acestei revoluţii este să studiem scopul acestei mişcări. Acest studiu e cu atît mai folositor pentru noi, cu cît revoluţia de la 1871 a încercat să realizeze programul nostru, iar sîngele vărsat pe străzile Parisului a curs pentru ideea noastră, şi cei morţi în zilele de luptă au căzut pentru idealul nostru. Proletariatul lumii întregi a recunoscut acest adevăr şi de aceea această dată este sărbătorită de dînsul, iar drapelul roş arborat de Comuna din Paris, a devenit stindardul asupriţilor din întreaga lume"*.

1921

ÎN PERIOADA avîntului revoluţionar din primii ani postbelici sărbătorirea Comunei din Paris a fost strîns legată de sarcinile clasei muncitoare de a-şi făuri partidul marxist-leninist de avangardă, de a impune, pe cale revoluţionară, satisfacerea năzuinţelor ei vitale, de a imprima o orientare nouă dezvoltării social-economice a României. Materialele consacrate Comunei din Paris publicate în presa muncitorească şi socialistă din această perioadă, subliniind învăţămintele Comunei, chemau masele muncitoare să realizeze idealurile comunarzilor. *„Visul comunarzilor* — scria ziarul *Social-Democraţia* din 10 martie 1918 — *va fi realizat în toată măreţia lui de urmaşii lor, proletarii moderni"*.

Aniversarea semicentenarului Comunei din Paris a coincis cu un moment remarcabil din viaţa poporului nostru : crearea Partidului Comunist Român, eveniment istoric crucial în lupta clasei muncitoare şi a întregului popor român. În acest an evocării Comunei din Paris i-a fost consacrat un număr special al ziarului *Socialismul*. Datorită însă cenzurii, editorialul a fost publicat fără titlu, iar o bună parte din pagină a rămas spaţiu alb, ceea ce însemna : cenzurat.

Continuînd şi ridicînd pe o treaptă superioară tradiţiile mişcării democratice şi socialiste din perioada precedentă, Partidul Comunist Român, încă de la înfiinţare, a înscris pe steagul său ţelul cuceririi puterii de către clasa muncitoare, de către cei mulţi, exploataţi şi asupriţi, al construirii socialismului. În pofida măsurilor represive organizate de clasele exploatatoare, partidul comunist a continuat să lupte pentru a păstra vie amintirea Comunei din Paris şi experienţa ei în inima clasei muncitoare. *„Comuna din Paris* — scria ziarul partidului, *Socialismul*, din *19 martie 1922 — trăieşte azi în Republica liberă a tovarăşilor din Rusia... Proletariatul român, în ceasurile grele prin care trece acuma, alături de muncitorii din întreaga lume, sărbătoreşte pe cei dintîi eroi ai proletariatului, pe cele dintîi jertfe căzute în lupta cu burghezia. Comuna distrusă de reacţiune trăieşte în inima fiecărui muncitor ; jertfa celor care au murit apărînd cauza proletară trebuie să ne fie călăuză în lupta pe care noi o ducem azi"*.

Zi de luptă a proletariatului

ÎN ANII ilegalităţii, 18 martie, ziua Comunei din Paris, era sărbătorită ca zi de luptă împotriva politicii antipopulare a claselor dominante. Partidul Comunist Român chema masele să ceară legalizarea partidului comunist, desfiinţarea cenzurii, a legilor de opresiune, amnistia generală, libertatea de organizare, drepturi şi libertăţi democratice, îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă şi de muncă etc. În această perioadă presa muncitorescă a publicat numeroase articole în care erau analizate naşterea Comunei din Paris şi opera ei, însemnătatea ei istorică, eroismul comunarzilor etc. Evocînd însemnătatea Comunei, *Apărătorul proletar* din martie 1929 sublinia că *„atunci mai puţin, acum mai mult proletariatul înţelege că istoria a pus pe umerii săi marea sarcină de a izbăvi omenirea de sub jugul exploatării omului de către om şi că are menirea de a fi în fruntea luptelor de emancipare a omenirii şi de liberare a ei"*. De asemenea, *Proletarul* din 15—19 martie 1930 scria : „proletariatul, în fixarea teoriei sale revoluţionare, în mersul său ascendent spre eliberare nu s-a mărginit să dea acestei aniversări numai caracterul sărbătoresc care i se cuvine. A studiat mecanismul ei. A desprins din greşelile săvîrşite ca şi din minunatele sale înfăptuiri linia pe care trebuie s-o urmeze dictatura sa".

Înfruntînd teroarea dezlănţuită de clasele exploatatoare împotriva partidului comunist, presa legală şi ilegală îndrumată şi condusă de partid a adus o contribuţie preţioasă la mobilizarea maselor în lupta împotriva exploatării şi asupririi, a reacţiunii şi fascismului, împotriva pregătirilor de război de către puterile imperialiste, pentru eliberarea naţională şi socială. *„Cum vom cinsti cu adevărat memoria zecilor de mii de muncitori căzuţi pe frontul revoluţionar pentru COMUNA DIN PARIS ?* — se arăta într-un apel al partidului comunist adresat clasei muncitoare. *Intrînd în număr cît mai mare în partidul comunist, în Uniunea Tineretului Comunist, în Ajutorul roşu, îngroşînd rîndurile sindicatelor unitare. Toate aceste organizaţiuni luptă sub conducerea partidului comunist şi alături de el pentru înlăturarea regimului capitalist şi instaurarea guvernului muncitoresc-ţărănesc"*.

Tradiţia revoluţionară a Comunei din Paris continuă să trăiască din ce în ce mai puternic —

dr. Gh. SURPAT

(Continuare în pag 16)

Catedra de economie mondială de la Academia de învățămînt social politic „Ștefan Gheorghiu" și revista „Viața economică" organizează o dezbatere științifică pe tema:

SUBDEZVOLTAREA ȘI CĂILE LICHIDĂRII EI

NICIODATĂ de-a lungul istoriei sale milenare lumea nu a cunoscut și asimilat transformări politice, economice și sociale de o asemenea anvergură, într-o perioadă de timp atît de scurtă ca acelea survenite în perioada de după cel de-al doilea război mondial. Structuri ce păreau definitiv consolidate au fost supuse unor puternice procese de erodare și dezagregare, tradiții și obiceiuri ce dăinuiau de secole au cunoscut profunde reevaluări, realizări care păreau o apoteoză a geniului omului s-au dovedit a fi doar începuturi modeste ale unei autentice și spectaculoase dezvoltări.

Pe plan social-politic, alături de fenomenul major al transformării socialismului într-un sistem mondial care devine tot mai mult factorul determinant al evoluției omenirii, lupta pentru lichidarea definitivă a colonialismului și neocolonialismului, pentru asigurarea dezvoltării independente a tinerelor state sînt procese care dau o fizionomie specifică lumii contemporane. Lichidarea colonialismului, lupta pentru asigurarea dezvoltării independente a noilor state, reprezintă sinteza aspirațiilor a mai bine de jumătate din populația planetei noastre, de a-și asigura accesul la o viață liberă și demnă, la civilizația și cultura generată de progresul tehnico-științific modern.

Eforturile noilor state independente pe calea progresului economic și social întîmpină numeroase obstacole în condiții adesea nemaiîntîlnite în istoria omenirii, iar alegerea căii evoluției lor ulterioare continuă încă să fie o problemă deschisă pentru majoritatea lor. Această alegere constituie de multe ori mobilul unor presiuni economice, politice, ideologice, inclusiv al amestecului brutal din partea cercurilor imperialiste în treburile interne ale unor state suverane.

Noile state joacă un rol activ în dezbaterea problemelor majore ale lumii contemporane. Sporind considerabil numărul națiunilor de sine stătătoare, antrenate la creație istorică independentă, țările în curs de dezvoltare contribuie activ la jalonarea destinelor lumii.

Lupta popoarelor acestor țări împotriva subdezvoltării contribuie la lichidarea treptată a anacronismelor flagrante care împart încă lumea în asupritori și asupriți, la instaurarea unui echilibru mondial care să constituie fundamentul statornicirii unui climat de pace și bună conviețuire între popoare.

În condițiile adîncirii diviziunii mondiale a muncii, ale amplificării schimburilor economice dintre națiuni, sporește rolul cooperării economice internaționale în cadrul căreia țărilor în curs de dezvoltare le revine un loc important.

Lumea este un tot indivizibil și nu se poate continua la infinit o dezvoltare economică susținută într-o parte a ei, în țările dezvoltate, iar restul să fie menținut la periferia civilizației și progresului. Se formează și se consolidează o conștiință tot mai largă, potrivit căreia adîncile decalaje economice și sociale în privința nivelului de trai, existente în lume, afectează grav nu numai interesele legitime ale tinerelor națiuni, ci și interesele popoarelor din țările avansate.

Cele menționate sînt numai cîteva din motivele majore care au făcut ca problematica subdezvoltării să constituie obiectul unor ample preocupări pe tărîmul cercetării, al dezbaterilor internaționale. Sînt de menționat în această privință acțiunile întreprinse de O.N.U., de instituțiile sale specializate, acțiuni ale comisiilor economice regionale sau ale consfătuirilor internaționale. Studiile ample și dezbaterile din cadrul U.N.C.T.A.D. ca și din multiplele întîlniri internaționale ale țărilor în curs de dezvoltare au devenit o practică curentă. Tematica subdezvoltării a devenit obiectul unor ample cercetări în cadrul unui număr impresionant de instituții și școli naționale nu numai din țările dezvoltate, dar și din țările în curs de dezvoltare.

După cum se știe, partidul, statul și poporul nostru se solidarizează și acordă sprijin internațional activ mișcărilor de eliberare națională, militează constant pentru lichidarea definitivă a colonialismului și a neocolonialismului, pentru dezvoltarea economică și politică independentă a tinerelor state, pentru intronarea libertății și egalității tuturor națiunilor, nutrește o profundă simpatie față de lupta popoarelor pentru respectarea dreptului lor de a-și alege singure calea dezvoltării economice și social-politice, pentru progres social.

Țara noastră militează activ pentru înfăptuirea de acțiuni concertate în vederea eradicării subdezvoltării și a discriminărilor economice și social-politice de tot felul. Preocuparea României pentru o rezolvare favorabilă, în interesul popoarelor, a acestor probleme își găsește o motivare suplimentară în faptul că noi înșine depunem uriașe eforturi pentru dezvoltarea economică și socială susținută. Totodată România este interesată să lărgească relațiile economice și tehnico-științifice cu toate țările în curs de dezvoltare, pe temeiul respectării independenței și suveranității, egalității, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc.

În fața cercetării științifice românești se ridică sarcina amplificării și adîncirii investigațiilor asupra principalelor probleme ale înlăturării subdezvoltării, ale implicațiilor participării crescînde a țărilor în curs de dezvoltare, la rezolvarea problemelor internaționale.

Astăzi cînd acestor probleme le este consacrată o vastă literatură de specialitate în care se folosesc metodologii și criterii de analiză diferite, cînd se confruntă numeroase idei, concepții și păreri cu implicații nu numai de natură teoretică, dar și practică, cercetătorilor români — economiști, sociologi, istorici, filozofi, psihologi — le revine îndatorirea de a fi prezenți cu puncte de vedere proprii în dezbaterea acestor probleme.

Pornind de la aceste considerente, catedra de Economie mondială de la Academia de învățămînt social politic „Ștefan Gheorghiu" de pe lîngă C.C. al P.C.R. și revista „Viața economică" organizează dezbaterea științifică pe tema: „Subdezvoltarea și căile lichidării ei".

Această temă este înscrisă în planul de cercetare științifică al Academiei de științe sociale și politice a Republicii Socialiste România.

Pe această cale invităm să participe la dezbateri cadre didactice și cercetători în ale căror preocupări se află studiul problemelor subdezvoltării, specialiști în relațiile internaționale, doctoranzi. Dezbaterile se vor desfășura în cadrul mai multor întîlniri; prima va avea loc pe data de 16 aprilie 1971, orele 17 la Academia de învățămînt social politic „Ștefan Gheorghiu" din B-dul Armata Poporului nr. 1—3, sectorul 7, București.

Rezumatul intervențiilor va fi publicat în revista „Viața economică". Se intenționează, de asemenea, ca stenogramele dezbaterilor, revăzute de autori, să fie publicate într-un volum separat.

Cu titlu orientativ redăm în cele ce urmează unele probleme care ar putea să stea în atenția participanților constituind obiect al dezbaterilor.

Aceste probleme pot fi detaliate și extinse în funcție de necesități și de preocupările științifice ale participanților la discuții.

PRINCIPALELE PROBLEME ECONOMICE ȘI SOCIAL-POLITICE CU CARE SÎNT CONFRUNTATE ÎN ETAPA ACTUALĂ ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

Particularități ale structurilor economice, sociale și politice din țările în curs de dezvoltare; subdezvoltarea — fenomen național și mondial; cauzele subdezvoltării; indicatori economici și sociali ai subdezvoltării; criterii de definire și clasificare a țărilor în curs de dezvoltare; conținutul reproducției sociale în condițiile diferitelor țări și zone subdezvoltate, cu toate implicațiile pe care le presupune acest proces avînd în vedere creșterea demografică accelerată, penuria de capitaluri, dificultățile deosebite ale instruirii și perfecționării forței de muncă, ca și dependența puternică pe piața externă în general, de monopolurile imperialiste în particular.

EFORTUL PROPRIU ȘI ACȚIUNEA INTERNAȚIONALĂ CONCERTATĂ ÎN PROCESUL ERADICĂRII SUBDEZVOLTĂRII

A) Modalități economice și social-politice de înlăturare a subdezvoltării;

Evaluarea nivelului și rolului efortului propriu în procesul înlăturării subdezvoltării; trăsături comune și particularități în evoluția economică a țărilor în curs de dezvoltare, problema „modelelor" dezvoltării economice și social-politice; diversitatea modalităților de programare și dezvoltare; orientări în vederea valorificării resurselor materiale și umane proprii; eforturi, posibilități și căi de industrializare în țările din Asia, Africa și America Latină; problema alegerii tehnicii în procesul de industrializare; relația agricultură-industrie în economia țărilor subdezvoltate; rolul agriculturii în dezvoltarea economică a tinerelor state, și necesitatea unor modificări esențiale în structura agrară; rolul sectorului serviciilor, al finanțelor și creditului în dezvoltarea economică; rolul sectorului de stat în economia țărilor subdezvoltate, formele intervenției statului în economie, probleme ale eficienței și perspectivei dezvoltării sectorului de stat; problema acumulării și particularitățile ei în țările din Asia, Africa și America Latină; societatea sau societățile viitorului în țările subdezvoltate.

B) Țările în curs de dezvoltare în relațiile economice, politice și culturale internaționale.

Rolul factorului extern în dezvoltare; locul și problematica participării țărilor în curs de dezvoltare la comerțul și cooperarea internațională; evaluarea efectelor și perspectivelor acțiunilor internaționale concertate în vederea transformării comerțului internațional într-un instrument al dezvoltării țărilor rămase în urmă, a tuturor țărilor lumii; problema finanțării externe a dezvoltării; efectele participării capitalului public și privat la finanțarea dezvoltării; rolul și locul societăților mixte în dezvoltarea economică a noilor state; finanțarea multilaterală și eficiența ei; problema creșterii datoriilor externe; rolul colaborării și cooperării țărilor în curs de dezvoltare cu țările socialiste; cooperarea economică și tehnico-științifică regională și internațională; integrarea regională — conținut, rezultate, perspective; cooperarea în domeniul formării cadrelor și cultural-științific; forme și metode actuale ale neocolonialismului și modalități de luptă împotriva lor; relații politice internaționale ale țărilor în curs de dezvoltare etc.

PERSPECTIVE ALE DEZVOLTĂRII RELAȚIILOR ECONOMICE, POLITICE ȘI CULTURALE ALE ROMÂNIEI CU ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

• Premise ale cooperării și colaborării multilaterale dintre România și țările în curs de dezvoltare, stadiul actual al colaborării economice reciproce; perspective ale dezvoltării relațiilor economice ale României cu țările Asiei, Africii, și Americii Latine, probleme ale exporturilor și a formelor moderne de colaborare economică (societăți mixte, cooperare tehnico-științifică etc.); necesitatea intensificării acțiunii de prospectare a piețelor țărilor în curs de dezvoltare, a unor forme adecvate piețelor respective de promovare a exporturilor; specializarea producției pentru satisfacerea nevoilor comerțului exterior cu țările din aceste zone; preocupări și perspective de sporire a eficienței relațiilor economice ale României cu țările în curs de dezvoltare; sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare în pregătirea de cadre; sprijinul consecvent acordat de România luptei împotriva colonialismului și neo-colonialismului, împotriva atentatelor imperialismului la suveranitatea și independența popoarelor, pentru dezvoltarea economică, socială și politică de sine stătătoare a tinerelor state naționale, pentru dreptul popoarelor de a-și hotărî destinele, de a-și alege căile de dezvoltare fără nici un amestec din afară.

FIŞE

Unde se află adevărul?

■ Întrebarea economistului francez André L. A. Vincent, conținută în articolul său **Les fonctions de production ont-elles encore quelque avenir?** (Au vreun viitor funcțiile de producție?) REVUE ECONOMIQUE, vol. XXI, nr. 5/1970, preocupă un număr crescînd de cercetători. Se constată că în evaluarea posibilităților reale ale acestui instrument științific, s-a trecut de la o extremă la cealaltă: de la o respingere brutală la o îmbrățișare totală. Se pare că adevărul se află la mijloc. A. V. afirmă că reproșul esențial care se poate face funcțiilor de producție nu este numai că ele se îndepărtează prea mult de realitate ci, îndeosebi, faptul că ele nu fac distincție între relații contabile și relații cauzale. Relațiile contabile sînt totdeauna satisfăcute cu precizie, dar ele sînt incapabile de a ne explica cauzele principale ale fenomenelor, iar uneori ne pot îndruma pe o pistă falsă. Relațiile cauzale tind să explice un fapt cît mai complet posibil, dar ele nu sînt totdeauna cuantificabile. Aceste dificultăți conduc practic la construirea unor relații cauzale aproximative luînd ca bază relații contabile. A. V. vede soluția problemei în utilizarea ecuației generale: Producția brută = g (factori de producție, factori de productivitate).

Nu este pentru prima dată cînd A. V. își susține formula sa proprie a productivității globale; utilizarea ei paralel cu funcțiile de producție cunoscute, de tip Cobb—Douglas, nu ar fi lipsită de interes

Strategia întreprinderii și planificarea

■ Doi autori americani, John H. McArthur și Buce R. Scott semnează un vast studiu despre raportul dintre planificarea economiei și strategia întreprinderilor în Franța. Lucrarea a apărut recent în cadrul editurii Organisation, 1970, 576 pag. și este intitulată **L'industrie française face aux plans.**

Concluzia majoră la care ajung cei doi economiști americani constă în aceea că între un plan, care reprezintă o strategie de ansamblu a dezvoltării economiei, și strategia întreprinderilor nu se stabilește o legătură organică. Se apreciază că intervențiile directe ale statului asupra activității economice sînt mult mai eficiente: planul le reprezintă însă în foarte mică măsură, ele efectuîndu-se în cea mai mare parte în afara lui. Firmele franceze, în majoritatea lor, menționează autorii, nu practică gestiunea previzională și, în același timp, nu includ previziunile în conținutul a ceea ce ar trebui să fie o strategie de dezvoltare a întreprinderilor. Preocupările acestora se îndreaptă cu predilecție spre problemele tehnologice ale producției și în foarte mică măsură în direcția cunoașterii pieței, a perspectivei.

Strategie financiară

■ Profesorul Gordon Donaldson, de la Universitatea Harvard, în studiul **Une stratégie pour parer à l'imprevu en matière financière** (O strategie pentru pararea neprevăzutului în domeniul financiar), publicat în DIRECTION ET GESTION DES ENTREPRISES, nr. 5 și 6 din 1970, distinge mai multe categorii de strategii financiare: strategia „minimei rezistențe", constînd în aceea că, în momentul apariției unei necesități neprevăzute, se apelează la resursele cel mai ușor de abordat; strategia „liniei de maximă rezistență", care comportă mobilizarea resurselor începînd cu cele care necesită perioade mai îndelungate pentru perfectarea lor și implică incertitudinea la un nivel maxim. Strategia „resursei-cheie", bazată pe o singură resursă principală, cum ar fi fondurile lichide sau împrumuturile pe termen scurt, la care se apelează în momentul producerii de evenimente neanticipate. Strategia ofensivă, utilizată cu precădere în ultimii ani de către noua generație de conducători, constă în folosirea tuturor resurselor disponibile pentru necesități speciale.

Ciclul și endogenitatea statului

■ Sub titlul **L'avenir du capitalisme americain** (Viitorul capitalismului american), Serge-Christophe Kolm, face în REVUE D'ECONOMIE POLITIQUE, nov.—dec. 1970, o analiză amplă a condițiilor actuale ale ciclului economic. Autorul consideră că politicile keynesiene nu au permis înlăturarea oricărei fluctuații a folosirii forței de muncă, dar au asigurat suprimarea șomajului peste o anumită marjă. Limitîndu-și intervențiile la domeniul macroeconomic, statul a contribuit la stabilizarea sistemului, fără a-l distruge. Dar statul, spune autorul, încetează prin aceasta să reprezinte un factor oarecum exogen economiei: totul se petrece ca și cum ciclul, comprimat pe axa șomajului, între limite acceptabile, răzbate cu putere pe axa inflației. Este alternativa în care se circumscrie virtutea intervenționistă a statului capitalist: statul limitează șomajul doar cu prețul inflației, iar pe aceasta din urmă în detrimentul folosirii acceptabile a mîinii de lucru.

Dar de fiecare dată cînd intervine inflația ca pandant al șomajului, ea pornește de la un nivel superior, descriind astfel o spirală care, în lipsa altor remedii, ar duce la o distrugere a sistemului economic american — prin intermediul unei deflații cerute de necesitatea rambursării dolarilor deținuți în străinătate. O soluție ar fi o intervenție microeconomică, anume reglementări antiinflaționiste prin „controlul prețurilor". Pentru a fi eficace, acesta ar trebui să fie impus, permanent și recurent, dar în acest caz concurența este redusă la ramuri secundare, sistemul piețelor libere dispare, iar întreprinderea liberă decade. Reinstalarea unui șomaj pre-keynesian — susține S. Ch. Kolm — presupune a menține pe perioade îndelungate peste șase milioane de șomeri, a guverna contra sindicatelor, care „s-ar alătura negrilor și tineretului", cu un cuvînt a guverna împotriva majorității poporului, cu riscul unei răsturnări de sistem.

COMUNA DIN PARIS

(Urmare din pag. 14)

scria *Scînteia* din martie 1934. „Ea are o continuatoare. Continuatoarea ei e revoluția victorioasă din Octombrie.". În 1936 ziarul *Tînărul leninist*, comemorînd 65 de ani de la Comuna din Paris, sublinia că „învățămintele Comunei din Paris formează un îndreptar al revoluției proletare. Comuna ne-a învățat că pentru a-și menține puterea cucerită, proletariatul victorios trebuia să sfarme puterea vechiului aparat de stat, instaurînd dictatura proletariatului împotriva burgheziei".

În perioada celui de al doilea război mondial, în condițiile dictaturii militare-fasciste, Partidul Comunist Român, clasa noastră muncitoare au înfruntat cu abnegație greutățile luptei împotriva regimului burghezo-moșieresc, păstrînd în inimi amintirea Comunei din Paris, exemplul și eroismul comunarzilor. *În fiecare an — se arăta în apelul Comitetului organizației apărării patriotice București, din martie 1942 — întreaga omenire progresistă comemorează la 18 martie eroica ridicare a muncitorimii pariziene, Comuna din Paris. Comemorăm anul acesta ziua Comunei din Paris, ziua solidarității întregii lumi progresiste contra teroarei fasciste, în condițiile deosebit de grele ale războiului antisovietic și ocupației hitleriste*".

Victoria revoluției din România și construirea socialismului au deschis orizonturi noi și largi manifestării internaționaliste a clasei muncitoare și partidului comunist. Luminoasele tradiții internaționaliste sînt ridicate astăzi pe o treaptă superioară, Partidul Comunist Român, clasa noastră muncitoare fiind promotorii consecvenți ai sentimentelor de prietenie frățească cu popoarele din țările socialiste, ai solidarității active cu clasa muncitoare internațională, cu popoarele care s-au eliberat sau care luptă încă pentru a se elibera din jugul robiei coloniale, cu toate forțele care luptă pentru libertate, independență națională și progres social.

1) K. Marx, F. Engels, **Opere**, Vol. 17, Editura politică, București, 1963, p. 380—381.

Şantier ştiinţific

prof. dr. Victor PUCHIŢĂ

● **Cum apreciați rolul contabilității în structura întreprinderii moderne?**

— Întreaga evoluție a contabilității a demonstrat că ea s-a născut din nevoile practicii economice și s-a dezvoltat continuu o dată cu dezvoltarea economiei. La baza acestei evoluții au stat în permanență principiile utilității și satisfacerea cerințeolr de informații necesare cunoașterii și conducerii oricărei activități economice. Traducerea în viață a măsurilor de perfecționare a planificării și conducerii economiei și crearea la noi în țară a sistemului național de informatică și conducere, cer contabilității ca prin informațiile pe care le furnizează să dea posibilitatea exercitării unui control sistematic și riguros asupra utilizării cît mai eficiente a fondurilor de producție, în vederea luării în timp optim a deciziilor. În acest context, al rolului sporit al informației economice, contabilitatea continuă să ocupe un loc de seamă printre metodele și tehnicile de conducere științifică a întreprinderilor moderne.

● **Îmbinarea activității didactice cu cea de cercetare științifică este o cerință majoră a contemporaneității. Cum vedeți realizarea ei în domeniul contabilității pe care o predați în învățămîntul superior de aproape 20 de ani.**

— Astăzi, mai mult ca oricînd, aceasta a devenit o cerință esențială pentru predarea contabilității în învățămîntul superior. A fi la curent cu ce este nou pe plan mondial, a selecționa permanent dintr-un volum de cunoștințe în permanentă creștere pe acelea care să asigure o pregătire optimă și a aplica aceste cunoștințe în domeniul pe care îl profesezi, sînt obligații firești ale fiecărui cadru didactic. Caracterul pronunțat aplicativ al contabilității, face ca cercetarea științifică să devină o condiție indispensabilă pentru perfecționarea procesului instructiv-educativ. Activitatea de cercetare științifică depusă de mine în decurs de peste 20 de ani este concretizată în circa 50 de titluri elaborate singur sau în colaborare; cărți, studii cu caracter aplicativ, articole, lecții și manuale pentru învățămnîntul superior și liceal.

● **Cu ce probleme este confruntată astăzi, în cea mai mare măsură, contabilitatea?**

— Rezolvarea unor probleme cerute de practica economică, modernizarea contabilității, pe calea aplicării din ce în ce mai largi a mijloacelor moderne de calcul și evidență. În acest sens, în ultimele materiale elaborate („Organizarea contabilității în condițiile folosirii calculatoarelor pentru preiucrarea integrală a datelor", Probleme actuale și de perspectivă ale modernizării contabilității" ș.a.), m-am ocupat de o serie de aspecte noi, legate de rolul ce îi revine contabilității în sistemul informațional economic în condițiile automatizării prelucrării datelor, de perfecționarea contabilității ca sursă principală de informații pentru alte discipline: planificare, statistică etc., pentru conducerea unităților economice. Rezultatele cercetării științifice, cum este și firesc, au contribuit la realizarea obligației principale ce o am în calitate de cadru didactic de a pune la dispoziția studenților materialul didactic necesar.

Pentru viitor, crearea sistemului național de informatică și conducere pune în fața noastră, ca și a tuturor celor care activează în domeniul contabilității, sarcini sporite. Am în vedere efortul pe care trebuie să-l depună, alături de specialiștii din economie și cadrele didactice din învățămîntul superior, pentru crearea unui flux informațional economic rațional, care să permită prelucrarea integrată a datelor, pentru cercetarea și elucidarea unor teorii și tehnici dezbătute și utilizate în alte țări, în vederea stabilirii acelor elemente care pot fi aplicate în cadrul sistemului informațional din țara noastră și care pot să aducă o contribuție prețioasă la teoria și practica noastră contabilă. Faptul că un volum din ce în ce mai mare de date contabile urmează să fie prelucrate automat modifică substanțial conținutul muncii economistului contabil în sensul deplasării activității către munca de concepție, de organizare, de analiză a fenomenelor economice și de luare de decizii.

● **Adică?**

— Procesul de formare a studenților în domeniul contabilității nu trebuie să se limiteze la a-i învăța cum trebuie realizată o anumită sarcină, la cunoașterea statică a unui anumit mod de organizare, a instrucțiunilor și actelor normative și la memorarea unor date. Prin formele pe care le are la dispoziție procesul de învățămînt, studentul trebuie să fie îndrumat să cunoască metode de analiză, să știe să selecționeze variantele optime, să le analizeze, să le interpreteze și să dea soluții.

● **Cum vedeți realizate aceste cerințe?**

— În ce ne privește, dorința mea este ca împreună cu colectivul de catedră, să folosim din plin metodele înaintate realizate pe plan mondial în procesul de învățămînt, și, în același timp, să elaborăm un manual de contabilitate modernă, de prestigiu, care să depășească limitele unei contabilități tradiționale.

Discuție consemnată de
Florence COSTIN

UNCTAD III: INTENSE PREGĂTIRI

A X-A SESIUNE, reluată, a Consiliului pentru comerț și dezvoltare care a avut loc la Geneva între 1 și 9 martie a fost consacrată în cea mai mare parte pregătirii celei de a treia sesiuni UNCTAD care urmează să se desfășoare în aprilie—mai 1972.

Deoarece această sesiune ar urma să aducă o contribuție deosebită la atingerea obiectivelor celui de al doilea deceniu al dezvoltării, s-a acordat prioritate dezbaterii proiectului de ordine de zi a viitoarei sesiuni și a locului unde ea să se întrunească; de asemenea, s-a discutat despre adoptarea unei hotărîri cu privire la organismul care să urmărească modul de aplicare a sistemului generalizat de preferințe vamale în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, lărgirea comerțului și a cooperării economice între aceste țări precum și promovarea schimburilor comerciale; componența grupului UNCTAD privind transferul de tehnică, inclusiv know-how și brevete; programul de lucru al UNCTAD etc.

Cu privire la locul unde se va desfășura a treia sesiune UNCTAD au existat mai multe păreri, propunerile fiind Geneva, Ciudad de Mexico și Santiago de Chile. Majoritatea delegaților au optat pentru o țară în curs de dezvoltare și anume Chile (Santiago de Chile 27 voturi, Geneva 14 voturi, Ciudad de Mexico — 8 voturi).

Un document conținînd propuneri pentru avantproiectul ordinei de zi a sesiunii a treia a fost prezentat de delegatul Columbiei, în numele grupului celor 31 de țări în curs de dezvoltare, membre ale Consiliului. Potrivit acestui avantproiect, ar urma să se discute cîteva grupe principale de probleme de fond: evoluția recentă și tendințele pe termen lung ale comerțului mondial și ale dezvoltării; problemele și politicile privind produsele de bază, precum și articolele manufacturate și produsele semifinite; creșterea, finanțarea dezvoltării și ajutorul; politicile în domeniul transporturilor maritime; expansiunea comerțului și cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare, măsurile speciale în favoarea țărilor în curs de dezvoltare mai puțin avansate și fără litoral; transferul de tehnică; relațiile comerciale între țări cu sisteme social-economice diferite; principiile relațiilor comerciale internaționale; ameliorarea mecanismului instituțional UNCTAD. O decizie asupra ordinei de zi provizorie a celei de a treia Conferințe, urmează a fi luată la sesiunea a XI-a a Consiliului UNCTAD.

Cu prilejul sesiunii Consiliului au avut loc consultări cu privire la forul ce va fi însărcinat cu urmărirea modului de aplicare a sistemului generalizat de preferințe vamale, sistem care ar urma să intre în vigoare încă în cursul acestui an. Consiliul a luat act de raportul verbal al Secretariatului General al UNCTAD în această problemă, în care s-a arătat că se continuă consultările pentru soluții general acceptabile.

În cadrul Sesiunii actuale s-a examinat raportul grupului interguvernamental pentru expansiunea schimburilor, cooperarea economică și integrarea regională între țările în curs de dezvoltare, grup care s-a întrunit la Geneva în noiembrie 1970. În acest raport se subliniază că responsabilitatea adoptării măsurilor în vederea expansiunii schimburilor și lărgirii cooperării economice între țările în curs de dezvoltare revine în primul rînd acestor țări, menționîndu-se totodată necesitatea de a se asigura o asistență financiară și tehnică adecvată din partea țărilor dezvoltate și instituțiilor financiare internaționale.

O problemă care a stîrnit un larg interes în cadrul lucrărilor a fost aceea a promovării schimburilor comerciale. În ansamblu, s-a apreciat favorabil activitatea centrului comun UNCTAD/GATT de comerț internațional în domeniul furnizării de informații asupra piețelor internaționale și comercializării la export precum și sprijinirii țărilor în curs de dezvoltare în crearea de servicii de promovare a exportului și formarea de personal specializat.

S-a subliniat că, drept rezultat al priorității acordate de țările în curs de dezvoltare expansiunii și diversificării comerțului lor exterior, nevoile de asistență tehnică în materie de promovare a exporturilor sporesc într-un ritm accelerat, ceea ce impune intensificarea activităților centrului UNCTAD/GATT de comerț internațional.

În legătură cu raportul secretarului general privind eforturile Națiunilor Unite în domeniul promovării exporturilor s-a remarcat că numărul proiectelor cu acest obiectiv s-a mărit și că ele au fost însoțite de o cooperare mai strînsă între organizațiile și instituțiile participante la programul Națiunilor Unite pentru dezvoltarea comerțului de export.

Delegația română a participat activ la lucrările recentei sesiuni a Consiliului, pronunțîndu-se în favoarea adoptării de măsuri concrete în scopul normalizării și dezvoltării comerțului internațional, a sprijinirii eforturilor tuturor țărilor în curs de dezvoltare, indiferent de sistemul lor social-economic sau poziția lor geografică, în vederea asigurării creșterii și diversificării economiei lor.

Finalizarea preparativelor pentru a treia sesiune UNCTAD ar urma să se realizeze la o a XI-a sesiune a Consiliului, în august—septembrie viitor.

Victor ALDEA

REPERE

● ÎN ANGLIA au fost înregistrate anul trecut cele mai multe falimente de firme industriale și de construcții din ultimii zece ani, numărul lor ajungînd la 4 907. Publicînd aceste cifre, ziarul „Times" subliniază că este de așteptat ca numărul falimentelor să crească și mai mult din cauza intensificării luptei de concurență și dificultăților economice prin care trece țara.

● JAPONIA a anunțat oficial hotărîrea de a „restrînge în mod voluntar" exportul de textile pe piața Statelor Unite cu 5% în primul an și cîte 6% în următorii doi ani. Cercurile guvernamentale din S.U.A. au apreciat această inițiativă drept „nesatisfăcătoare".

● GUVERNUL VENEZUELEI a hotărît să sporească, începînd de la 18 martie, impozitele plătite de companiile petroliere străine. Noua lege va aduce statului un venit suplimentar de 400 milioane dolari pe an.

● TOT MAI MULȚI AGRICULTORI italieni își părăsesc gospodăriile. În ultimii 10 ani, au dispărut 680 000 de exploatări agricole, iar suprafața cultivată s-a redus cu 6,1%. Deși terenuri întinse rămîn necultivate, Italia este nevoită să importe mari cantități de produse agrare.

● BALANȚA COMERCIALĂ a Olandei s-a soldat în anul 1970 cu un mare deficit, care a atins cifra de 5,173 miliarde florini. O mare parte din acest deficit a fost înregistrat de Olanda în schimburile sale cu S.U.A. În același timp, în Olanda s-a înregistrat falimentul a 275 firme, afectînd 10 000 de salariați.

● O NOUĂ REFORMĂ a fost anunțată în Anglia printr-o Carte Albă a guvernului. Este vorba de sistemul de administrație locală, datînd din secolul trecut, care urmează să fie total schimbat și modernizat. Un număr de 55 de comitate, subîmpărțite în districte, vor înlocui cele 400 de zone de administrație locală actuale, a căror delimitare este considerată arhaică. Guvernul speră să realizeze adoptarea noului sistem pînă în 1974 pentru Anglia și Țara Galilor, și un an mai tîrziu pentru Scoția.

● NUMAI UNUL DIN ZECE muncitori străini imigrați anual în Franța dobîndește un minimum de cunoștințe cu concursul benevol, în timpul liber, a 4500 de francezi. Trei din zece imigranți noi sînt analfabeți.

● POTENȚIALUL HIDROENERGETIC rentabil al Austriei este estimat la 44 miliarde kWh. Din acesta este valorificat în prezent jumătate. Numai hidrocentralele de pe Dunăre produc anual aproape 4 miliarde kWh.

● PRODUCȚIA MONDIALĂ de îngrășăminte chimice a sporit cu 5% în 1969—1970. Cu 28,5 miliarde t, îngrășămintele azotoase sînt cele mai utilizate; urmează cele fosfatice (18,5 miliarde) și potasice (15,8 miliarde).

● ÎN KUWEIT s-a constituit „Banca Kuweitului și a Orientului Mijlociu". Noua instituție bancară este organizată sub forma unei societăți pe acțiuni, în care statul deține o cotă de 21%. Ea succede „Băncii britanice pentru Orientul Mijlociu", a cărei concesiune a expirat anul acesta.

● NUMĂRUL TELEVIZOARELOR în întreaga lume era în anul 1968 de 236 000 000, adică de opt ori mai mare decît în 1953, se arată într-un raport al UNESCO.

● BALANȚA COMERCIALĂ A FRANȚEI a fost relativ echilibrată în anul 1970, a informat ministrul francez al economiei și finanțelor, Valery Giscard d'Estaing. În anul precedent, valoarea importurilor depășise pe cea a exporturilor cu 6.8 miliarde franci. Redresarea comerțului exterior francez s-a efectuat în urma unei expansiuni puternice a exportului (creștere cu 28 la sută), comparativ cu cea a importului (18,3 la sută) și reprezintă o dovadă a evoluției favorabile a economiei franceze.

● LA CEREREA CEE/ONU, Consiliul GATT va întreprinde un studiu comparativ al tarifelor vamale rezultate de pe urma reducerilor din runda Kennedy.

● COMERȚUL MONDIAL ar putea spori în 1971 cu 5—7% ca volum și cu 11% ca valoare, estimează Secretariatul G.A.T.T. de la Geneva.

● COMPANIA AERIANĂ „Pan Americană Airways" a anunțat că a hotărît să suspende rezervările de locuri pentru excursii pe Lună. Pentru moment, cele 90 000 de rezervări sînt suficiente, consideră compania. Prima cerere de rezervare a unui bilet dus-întors pe ruta Pămînt-Lună a fost formulată în 1964 de un ziarist austriac. Ulterior, datorită succesului multiplelor lansări de rachete și sateliți artificiali, numărul solicitanților a crescut într-un ritm rapid.

VIZOR

LOGICA FAPTELOR

EXISTĂ o logică a lucrurilor și a faptelor pe care oamenii — tot mai curioși în acest sfîrșit de mileniu, tot mai lucizi în recepționarea de informații — o cern constant din noianul de evenimente care se abat de-a lungul anilor asupra lor. Experiența acestei filtrări demonstrează pînă la saturație că în aproape orice **happening** *internațional, indiferent de natura lui, se află și un factor-cauză economic.*

Interdependența, de mult demonstrată a termenilor politic și economic pare să se fi metamorfozat, în zilele noastre, într-o ecuație în care factorul economic devine preponderent. De ce se linșează pe străzile Belfastului catolicii și protestanții? Sfînta Scriitură, între coperțile căreia au început să ascundă revolvere, le este în egală măsură indiferentă. Dar nu le sînt indiferente avantajele economice pe care le-au dobîndit unii în defavoarea altora, cu secole în urmă, și care devin astăzi tot mai greu de recuperat. Ce a fost secesiunea katangheză dacă nu un hold-up care viza cuprul, uraniul și alte bogății ale acestei fabulos de bogate regiuni congoleze? Cît de străin a fost războiul internigerian de mirosul petrolului biafrez?

Și iată-ne în Indochina, unde în mai puțin de un an războiul de agresiune s-a extins, după Vietnamul de sud spre noi țări din această peninsulă: Cambodgia, Laos. Întîmplător oare această escaladare a coincis cu uimitoarea descoperire că întreaga regiune plutește literalmente pe un ocean de „aur negru"? De-a lungul întregului arc imens ce pornește de la Golful Tailandei pînă la Marea Japoniei, trecînd de-a lungul coastelor Cambodgiei, Vietnamului de sud, Indoneziei și Chinei au fost detectate zăcăminte petrolifere, de o calitate excelentă, a căror importanță pare să o fi depășit pe cea din Orientul Apropiat. Regiunea cea mai săracă din lume, sublinia ziarul italian **Unità**, *se dovedește astfel a fi una dintre cele mai bogate, una dintre regiunile în care interesele imperialiste cele mai agresive — acelea de a controla sursele de energie — se năpustesc cu o voracitate egală cu tăcerea așternută asupra întregii probleme. Miza pusă în joc este deci clară. Motivelor agresiunii imperialiste li s-a adăugat petrolul, un ocean de petrol, apărat pînă acum cu 10 milioane tone de bombe...*

„Banii costă adesea prea scump", *afirma Ralph Emerson Waldo încă înainte de a cunoaște nota de plată a războiului de secesiune. In condițiile fenomenului inflaționist de astăzi firește că prețul banilor a crescut vertiginos.*

Nic. MAVRODIN

ATLAS viaţa economică

PETROCHIMIA — LA PREZENT ŞI VIITOR

DEZVOLTAREA industriei chimice pe bază de ţiţei şi gaze naturale, deci a petrochimiei, a schimbat complet în ultimii zece ani imaginea de ansamblu a industriei chimice clasice. Edificator în acest sens este faptul că din aproximativ 1600 tipuri principale de produse chimice obţinute pe scară industrială în S.U.A., de exemplu, aproape 1000 aparţin industriei petrochimice. Ritmul de creştere al acestei industrii este de circa 10% pe an, cu variaţii însemnate pentru fiecare produs în parte; la unele produse se realizează ritmuri de creştere de pînă la 30% pe an.

Industria petrochimică — industrie complexă, în cadrul căreia se obţin numeroase combinaţii organice, dintre care cele mai importante sînt polimerii (masele plastice, fibrele sintetice şi cauciucul), coloranţii, răşinile sintetice, solvenţii, plastefianţii, detergenţii şi îngrăşămintele — este supusă unor schimbări extrem de rapide. „Petrochimia, cu toată tinereţea sa — spune André Lascauld — dă deja exemplu de modificări bruşte, care contribuie să facă din epoca noastră o epocă pasionantă, o epocă a încercărilor, pentru toţi acei care trăiesc aceste modificări şi îi suportă direct sau indirect repercusiunile".

Posibilităţi nelimitate de diversificare

UNII AUTORI sînt de părere că industria petrochimică este considerată în mod greşit drept o singură ramură, deoarece ea se compune dintr-un număr mare de industrii, fiecare gravitînd în jurul unui produs petrochimic anumit. De aceea datele disponibile în acest domeniu nu tratează unitar ramura petrochimică nici metodologic şi nici din punct de vedere al nomenclaturii.

Se consideră, fără a fi unanim acceptat, drept începutul producţiei petrochimice construirea primei uzine de alcool izopropilic în S.U.A. prin anii 1922—1923. Cert însă este faptul că această ramură industrială a apărut mai întîi peste Ocean, stimulentul principal fiind capacitatea mare de rafinare existentă acolo. Abia mai tîrziu, în deceniul al cincilea al secolului nostru, se poate vorbi de o producţie petrochimică şi în Europa, unde pînă atunci producţia de ţiţei fiind neglijabilă, cererea era într-o măsură considerabilă satisfăcută prin importul de produse derivate. Capacitatea de rafinare a crescut simţitor în Europa de după război: de la circa 47 milioane tone în 1950, la 409 mil. tone în 1965, cu perspectiva de a creşte pînă la 800 mil. tone în 1975.

Materiile prime petrochimice (ţiţeiul şi gazele naturale) creează posibilităţi nelimitate de obţinere a unui număr mare de produse din aceeaşi materie primă. Cu toate acestea, producţia petrochimică actuală valorifică o proporţie scăzută, de numai 7—8%, din producţia globală mondială de ţiţei, estimată la circa 2,3 miliarde tone în 1970, şi de numai 3,5% în cazul gazului metan. Conform prevederiior consumul de materii prime petrochimice în Europa Occidentală va creşte pînă în anul 1975 la 66 milioane tone, faţă de 16 milioane în 1965, iar în S.U.A., unde consumul acestor materii prime în 1967 a fost de 27,2 milioane tone, se va înregistra un ritm de creştere anual de 8,5%, consumul urmînd să atingă în 1985 128,5 milioane tone, respectiv 11% din totalul produselor petroliere utilizate în ţară. Pentru anul 2000 se prevede a se consuma pentru industria petrochimică 12—15% din producţia mondială de ţiţei a acelui an, care va atinge cifra de 5 miliarde tone.

Petrochimia europeană prezintă, în comparaţie cu cea din S.U.A., anumite particularităţi determinate în primul rînd de baza de materii prime, pe continentul nostru aceasta fiind benzina grea şi motorina, în timp ce „lumea nouă" foloseşte încă, în principal, etanul şi propanul. Totuşi, şi în S.U.A. asistăm astăzi la o mutaţie în structura bazei de materii prime exprimată prin creşterea ponderii benzinei grele şi motorinei de la 19,0% în 1965 la 31,7% în 1970 şi la circa 41,5% în 1975 în defavoarea etanului şi propanului, care urmează o linie descedentă.

Un număr mare de factori, ca de exemplu lipsa unor principii statistice unitare, competiţia între diversele alternative de utilizare a materiei prime şi a proceselor tehnologice sau înregistrări repetate ale anumitor date, situaţie determinată de integrarea pe verticală a producţiei, împiedică evaluarea exactă a nivelului mondial al producţiei petrochimice.

Pentru a obţine însă o imagine de ansamblu asupra industriei petrochimice, produsele ei pot fi împărţite, pe baza poziţiei pe care o deţin între sursa de materii prime şi consumatorul final, după cum urmează: produse de bază (acetilena, etilena, propilena, butadiena, toluenul, xilenul etc.), produse intermediare (clorura de vinil, oxidul de etilenă, cumenul, fenolul şi altele) şi polimeri/elastomeri (policlorura de vinil, polietilena, cauciucul, SBR, nylon, poliesterii). Intrucît domeniul petrochimiei este extrem de vast, ne propunem în continuare să abordăm numai aspectele petrochimiei de bază, ca sursă de materii prime a sintezei organice.

Principalele direcţii de utilizare

ETILENA, care pe drept cuvînt poate fi considerată coloana vertebrală a industriei petrochimice, se îndreaptă într-o proporţie de peste 50% spre producţia materialelor plastice. În ultimii zece ani producţia mondială de etilenă a depăşit ritmul de dezvoltare înregistrat de ansamblul producţiei petrochimice, sporind cu 41,6% în perioada 1961—1965 şi 37% între 1966—1970. Se prevede că în cursul acestui deceniu nevoia sporită de polietilenă, oxid de etilenă şi clorură de vinil va determina o creştere medie a producţiei de etilenă de peste 10% pe an (12% în Japonia, 16% în Europa, 9% în S.U.A.).

Pentru propilenă, alt produs de bază al sintezei organice, ritmul estimat de creştere va depăşi chiar pe cel al etilenei. Statele Unite, Europa apuseană şi Japonia contează cu 95% din consumul şi producţia de propilenă a lumii capitaliste. Pieţele acestor trei mari zone geografice prezintă diferenţieri în ceea ce priveşte direcţiile utilizării propilenei. Este semnificativ în acest sens procentul de 34% reprezentînd propilena care se îndreaptă spre industria chimică în S.U.A., în comparaţie cu 75% în Europa apuseană. Cele mai importante derivate ale acestui produs vor continua să fie şi în acest deceniu polipropilena, acrilonitrilul, acetona şi fenolul.

În S.U.A. oferta de propilenă este estimată a creşte pînă la sfîrşitul anului 1970 la 9,8 mil. t şi apoi cu încă 6 milioane pînă în 1980. În Europa apuseană producţia va spori şi ea de la 3,4 mil. tone în 1970 la circa 7,6 mil. t în 1980.

Hidrocarburile aromatice (benzen, toluen, xilen) constituie materia primă folosită într-o parte din ce în ce mai mare a industriei chimice. Producătorii de hidrocarburi aromatice din Europa apuseană îşi vor dubla capacitatea totală de fabricaţie pînă în 1972 pentru a ajunge la 8,3 mil. tone. Dintre hidrocarburile aromatice, cea mai mare importanţă în industria sintezei organice şi în special în industria materialelor plastice şi fibrelor sintetice o prezintă benzenul.

Pînă nu de mult producţia de benzen ca şi întreaga grupă de hidrocarburi aromatice s-a bazat pe surse cocsochimice, surse ce au fost în mare parte părăsite, industria petrochimică venind să completeze acest necesar. În prezent în S.U.A. aproximativ 86% din benzen provine din surse petrochimice în comparaţie cu 70% în 1961, iar în Europa pentru aproape 35% din benzen se foloseşte ca materie primă ţiţeiul. Producţia mondială de benzen este de aproximativ 5 milioane tone, cu o rată anuală de creştere de 9%.

Fabricarea elastomerilor sintetici este principala întrebuinţare a butadienei, a cărei producţie mondială actuală este evaluată la 2,6 milioane tone pe an. Principalele ţări producătoare de butadienă sînt Anglia, R.F.G., Franţa, S.U.A. şi Japonia. Ritmul mediu anual de creştere a producţiei în perioada 1965—1969 pe ansamblul ţărilor vest-europene a fost de 19,9%.

Diferenţa mare în consumul pe cap de locuitor mai ales între ţările dezvoltate şi cele slab dezvoltate duce la concluzia că, în domeniul petrochimiei, timp de mai mulţi ani se vor putea menţine coeficienţi ridicaţi de creştere a producţiei. În prezent consumul anual de etilenă al ţărilor capitaliste este de 14 milioane tone, din care circa 4,3 mil. tone sînt utilizate în Europa. Tot pe plan mondial, ritmul mediu de creştere a cererii totale pentru etilenă este estimat la aproximativ 11% pe an. În comparaţie cu etilena, consumul mondial al principalelor produse secundare cum ar fi propilena, butadiena şi hidrocarburile aromatice va creşte mai lent, într-un ritm mediu de circa 7,5% pe an.

Posibilităţile de dezvoltare ale petrochimiei de bază trebuie căutate şi în cifrele estimative ale consumului mondial de materiale sintetice. Astfel, materialele plastice constituie un produs principal al industriei petrochimice. Consumul mondial de materiale plastice în anii 1980 şi 2000 este estimat la 95 milioane tone şi respectiv 1542 milioane tone.

Alte domenii importante de utilizare a producţiei petrochimice sînt reprezentate de industria cauciucului sintetic şi de cea a fibrelor sintetice, fiecare cu un consum estimat a ajunge la circa 40 milioane tone în anul 2000.

În domeniul investiţiilor epoca noastră cunoaşte o puternică orientare a producţiei chimice în general şi a celei petrochimice în special spre instalaţii mari în detrimentul celor de capacitate mică. Reducerea costurilor de fabricaţie la trecerea de la o instalaţie de 136 mii tone pe an la una de 454 mii tone/an este de aproximativ 27 dolari per tona de etilenă sau de aproape 40%. Cu toate acestea mărirea în continuare a dimensiunii nu duce la economii proporţionale, de la un anumit punct economiile începînd să scadă. Din această cauză, deşi există posibilităţi de construire a unor instalaţii de etilenă de 700 mii t/an, cea mai mare instalaţie în funcţiune fiind de 500 mii tone/an, specialiştii consideră că în viitor foarte puţine instalaţii de etilenă vor atinge asemenea dimensiuni record. Investiţiile numai în instalaţii de etilenă vor creşte de la aproximativ 250 milioane dolari pe an imediat după 1970 la aproape 400 milioane dolari pe an în ultimii ani ai deceniului. În domeniul hidrocarburilor aromatice producătorii din Europa apuseană, în frunte cu Italia şi Anglia îşi vor dubla capacitatea totală de producţie. Proporţiile mari sînt astăzi caracteristice şi instalaţiilor de amoniac. În Europa sînt în curs de realizare instalaţii cu o capacitate de 1000 tone pe zi.

Ţinînd cont însă de volumul crescînd de investiţii (reprezentînd între 5 şi 10% din volumul vînzărilor), greu de suportat chiar de către cele mai puternice firme din industria petrochimică, se intensifică concentrarea sau colaborarea între firme chiar din ţări diferite.

În concluzie se poate afirma că trăsăturile actuale ale industriei petrochimice de bază şi anume: participarea masivă a societăţilor petroliere la producţia şi comercializarea produselor petrochimice (în proporţie de circa 2/3 în S.U.A., pentru a cita numai un exemplu), creşterea proporţiei în care producţia de ţiţei se îndreaptă spre petrochimie, încetinirea ritmului de apariţie a unor produse noi, atenţia deplasîndu-se spre găsirea de noi utilizări produselor existente şi mărirea capacităţilor pentru reducerea costului unitar al producţiei, vor constitui şi în continuare caracteristicile principale ale acestei ramuri pe care deceniul al optulea o găseşte în plină dezvoltare.

Mihaela ŞUMSKI

R. D. VIETNAM

ÎNDEPLINIREA PLANULUI PRODUCȚIEI INDUSTRIALE PE 1970

• Au fost depășite cu 3% prevederile planului pe anul 1970 la volumul global al producției industriale — relatează publicația **Nhan Dan.** Producția de energie electrică a sporit cu 13%, cea de hîrtie cu 9,9%, de țesături cu 6,6%. S-au înregistrat succese și în industria chimică — ramură în care au fost asimilate 74 de produse noi, precum și în industria alimentară, extractivă, în construcțiile de mașini. Accelerarea ritmurilor progresului tehnico-științific, arată ziarul, a contribuit la creșterea productivității muncii.

• „Micro-industria", sau producția meșteșugărească, deține o pondere importantă în economia țării. Ea furnizează aproape o treime din producția globală industrială. În perioada 1955—1969, ea și-a triplat volumul producției.

• A devenit un obicei tradițional ca de sărbătoarea Têt (Anul Nou vietnamez) să se desfășoare o amplă campanie de împădurire. În cursul ultimului deceniu, oamenii muncii de la orașe și sate au plantat 1,8 milioane de copaci. Pentru acest an se prevede împădurirea a peste 40 mii de hectare.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

• U.R.S.S.—Austria : colaborare în domeniul chimiei

Comitetul de stat pentru știință și tehnică al U.R.S.S. a semnat un acord cu societatea austriacă pe acțiuni „Stickstofwerke" cu privire la colaborarea tehnico-științifică în domeniul producției de îngrășăminte, materiale sintetice și cleiuri, arată revista **Vneșneaia Torgovlea** (nr. 1/1971). În cadrul acestui acord vor fi elaborate și unele teme speciale cu privire la aplicarea chimiei în agricultură și în domeniul cercetărilor medicale.

• R.P. Bulgaria — R.F. a Germaniei

Ministrul federal al economiei R. F. a Germaniei Karl Schiller, și ministrul comerțului exterior al R. P. Bulgaria, Licezar Avramov, au semnat la Bonn acordul interguvernamental pe perioada 1971—1974 de cooperare economică, comercială și tehnico-științifică, precum și cu privire la reprezentanțele comerciale ale celor două țări. Acordul prevede lărgirea în continuare a colaborării reciproce și creează condiții pentru cooperarea între diferite întreprinderi din cele două țări.

Luînd cuvîntul cu ocazia semnării acordului, cei doi miniștri au subliniat că el exprimă voința celor două state de a-și normaliza relațiile economice. Prin înscrierea clauzei națiunii celei mai favorizate, a arătat Licezar Avramov, acordul reprezintă un important progres față de cele care l-au precedat. Totodată, ministrul bulgar a scos în evidență că, în ceea ce privește cooperarea dintre întreprinderile din cele două țări, se va acorda, cu precădere, atenție construcțiilor de mașini, producției de aparatură electrotehnică și electronică și industriei agroalimentare.

• Nave argentiniene pentru Iugoslavia

La Dubrovnik a fost semnat un acord, potrivit căruia șantierul naval argentinian „Allanza Astilleros" din Buenos Aires urmează să livreze flotei maritime iugoslave șase nave. Valoarea acordului, precizează agenția **Taniug**, se ridică la 29 milioane de dolari. Navele urmează să fie livrate Iugoslaviei pînă în anul 1975.

• Protocol comercial între R.P. Chineză și Ceylon

Un protocol privind schimbul de mărfuri pe anul 1971 între R. P. Chineză și Ceylon a fost semnat la Colombo, relatează săptămînalul „Pekin Information". Cu acest prilej au mai fost semnate două contracte pe baza cărora Ceylonul va cumpăra din China 200 mii tone de orez, iar China — la rîndul ei — va achiziționa 41 mii tone de cauciuc din Ceylon.

• R.P. Polonă — Norvegia

La Varșovia au avut loc recent tratative economice polono-norvegiene pentru stabilirea cadrului noului acord comercial bilateral pe termen lung, anunță agenția P.A.P. Totodată, a fost semnat protocolul polono-norvegian referitor la livrările reciproce de mărfuri pe anul 1971. Exporturile polone în Norvegia vor cuprinde și în viitor nave comerciale, echipament pentru nave, strunguri, tractoare, laminate, cărbune și chimicale, zinc, zahăr, confecții etc., urmînd să se importe în schimb, între altele, celuloză, hîrtie, minereu de fier, unelte pescărești etc.

De asemenea, o delegație de reprezentanți ai unor cercuri industriale și comerciale norvegiene a purtat convorbiri cu reprezentanți ai industriilor navală, chimică și constructoare de mașini din R. P. Polonă, precum și tratative cu reprezentanți ai Camerei de Comerț a Poloniei și ai diferitelor instituții de comerț exterior, relatează **Trybuna Ludu.**

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

NORVEGIA: MĂSURI RESTRICTIVE

LA ÎNCEPUTUL lunii decembrie 1970 autoritățile norvegiene au instituit un blocaj al prețurilor (retroactiv de la 20 noiembrie) menit să pună stavilă puternicelor tendințe inflaționiste apărute în economia țării. Pe tot anul trecut indicele prețurilor la bunurile de consum a crescut cu 10,6%, cum a comunicat recent Biroul central de statistică. Un spor de circa 6% este atribuit introducerii de la 1 ianuarie 1970 a impozitului pe valoarea adăugată, circa 2% se pune pe seama scumpirii mărfurilor importate și numai restul pe seama factorilor interni obișnuiți. La începutul lunii noiembrie, un grup de experți oficiali au publicat însă o prognoză revizuită asupra evoluției prețurilor în 1971, care cifrează creșterea prețurilor bunurilor de consum la 6—6,5%, fără să existe cauze speciale de genul reformei fiscale din 1970. Pe acest fond s-a înscris blocajul prețurilor din decembrie, menit să frîneze și revendicările de mărire a salariilor asupra cărora se convenise în parte.

În 1970 produsul național brut al Norvegiei a crescut cu circa 4%, în același ritm ca în 1969. Printre factorii favorabili creșterii, care au acționat anul trecut, se citează activitatea de investiții și urcările de prețuri la mărfurile de export norvegiene. Volumul investițiilor brute în industrie — fără construcțiile navale — a sporit cu 15%, în construcții și lucrări publice cu 4,3%, iar în construcțiile navale cu 39,5%. În ceea ce privește prețurile mărfurilor de export, ele au crescut anul trecut cu 12%, față de 8% cu cît s-a scumpit importul norvegian, rezultînd deci o îmbunătățire a raportului de schimb.

Balanța schimburilor externe ale ramurii construcțiilor navale și transporturilor maritime, care are o pondere ridicată în ansamblul schimburilor externe ale Norvegiei, a evoluat într-un mod specific. Importul din acest domeniu fiind format cu precădere din nave noi, termenele de livrare la o serie de contracte importante cu furnizorii străini au determinat creșterea importului de la 1,69 miliarde coroane norvegiene în 1969 la circa 3 miliarde. Pentru 1971 se prevede de altfel menținerea acestei tendințe. Pe de altă parte, la export, care este format cu precădere din nave folosite, a avut loc o scădere, astfel că balanța de plăți a ramurii s-a încheiat cu un deficit de 330 milioane de coroane. În ansamblul balanței comerciale, pasivul obișnuit, determinat de structura schimburilor, s-a mărit anul trecut la circa 8,3 miliarde coroane față de 6,2 miliarde în 1969, dar sub efectul unui import deosebit de intens de mijloace de producție. La bunuri de investiție sporul importurilor a fost de 21%, la materii prime și semifabricate de 28%, față de 7% la bunurile de consum. Efectul evoluției semnalate a balanței comerciale asupra balanței de plăți a fost însă parțial contracarat prin creșterea veniturilor nete din transporturile maritime la 7,3 miliarde de coroane — un spor de 1,3 miliarde. În final, balanța plăților curente s-a încheiat cu un sold pasiv de 1450 milioane de coroane.

Creșterea economică în 1970 a suferit influența unor factori speciali, economici și naturali. Dintre ultimii se remarcă sechelele secetei din 1969 asupra producției agricole, care a scăzut în 1970 cu 1%. Seceta, care s-a făcut simțită și în 1970, a dus la o penurie de electricitate hidraulică a cărei pondere în producția de energie a țării este ridicată. De asemenea, pescuitul s-a soldat cu un minus de 3,5% față de producția anului precedent. Printre factorii economici s-a remarcat influența amintitei introduceri a impozitului pe valoarea adăugată, care a determinat în 1969 un val de achiziții anticipative din partea consumatorilor și — drept consecință — o simțitoare reducere relativă a vînzărilor în 1970. În crearea produsului național brut al Norvegiei, comerțul a figurat astfel în 1968 cu un spor de 3,7% în 1969 cu 8,1% și în 1970 numai cu 1%. Asupra producției industriale această evoluție a desfacerilor pare să nu se fi repercutat totuși excesiv, fiind compensată în cea mai mare parte prin oscilațiile stocurilor. În aceste condiții, analiștii oficiali ai conjuncturii înclină să atribuie un rol în accentuarea tendințelor inflaționiste din 1970 politicii fiscale, care ar fi stimulat excesiv economia în cursul anului trecut.

Prognozele pe 1971, elaborate înaintea măsurilor restrictive din decembrie, cifrau creșterea produsului național brut la 5,5%, sub efectul unei creșteri generale a cererii interne — privată, publică și de investiții — și al unei accelerări a exporturilor. Se consideră în prezent că aceste prognoze ar fi pasibile de revizuiri, legate atît de necesitatea mai imperioasă a frînării creșterii prețurilor cît și de posibilitatea ca unele presupuneri cu privire la schimburile externe — de exemplu, menținerea unei situații foarte favorabile Norvegiei în domeniul transporturilor maritime — să nu se confirme în 1971.

CORELAREA STRUCTURII

(Urmare din pag. 9)

tul dintre valoarea producției și a stocului și dintre volumul cheltuielilor pentru personalul tehnic-adiministrativ și volumul producției. Toate au fost calculate pentru mijloace de calcul manual, mecanografice simple, mecanografice combinate cu calculator, calculator electronic.

Indicele agregat calculat a rezultat ca avînd valorile de 11,4—3,4—1,4 și respectiv 1 în ordinea arătată mai sus.

Se pot utiliza evident și alte forme de diferențiere a influenței mijloacelor de prelucrare a datelor care pot avea o sferă largă de aplicare sau una localizată la categoriile de probleme care formează obiectul prelucrării de date.

Referindu-ne la același tip de rețea (I), calculele distanțelor reale și apoi a rapoartelor se prezintă exemplificativ astfel :

a) Pentru cazul unei întreprinderi de construcții de mașini de gradul I se evidențiază următoarele date :

A Director=4850 salariul tarifar maxim + îndemnizația minimă
B Director tehnic=4550 salariul tarifar maxim+îndemnizația minimă
C Inginer șef=4250 salariul tarifar maxim + îndemnizația minimă
D Șef serviciu tehnic = 4000 salariul tarifar maxim
E Șef birou = 3400 salariul tarifar maxim

$$\text{Valoarea raportului } \frac{\frac{\sum ST_n}{N_n}}{\frac{\sum ST_{n+1}}{N_{n+1}}} \text{ în condițiile simplificate}$$

cînd avem cîte o singură funcție de conducere pe filiera nivelelor ierarhice A—E este dată în matricea de mai jos:

	A	B	C	D	E
A	X	1,07	1,14	1,21	1,42
B	1,07	X	1,07	1,14	1,33
C	1,14	1,07	X	1,06	1,25
D	1,21	1,14	1,06	X	1,18
E	1,42	1,33	1,25	1,18	X

b) Pentru nivelele considerate valoarea lui Δ este ipotetic :

$\Delta_A = 9,9$; $\Delta_B = 0,8$; $\Delta_C \pm 0,7$; $\Delta_D = 0,5$

c) calculul exemplificativ al distanței reale se face în ipoteza dotării întreprinderii cu instalații de calcul mecanografie combinat cu calculator în care $\beta = 1,4$

d) Distanțele reale sînt date de relația :

$$D_{rxy} = \frac{\frac{\sum ST_n}{N_n}}{\frac{\sum ST_{n+1}}{N_{n+1}}} \times n \times \frac{1}{\Delta} \times \beta$$

care conduce la următoarele valori :

$dAx = 19,71$; $dBx = 14,54$; $dCx = 12,55$; $dDx = 15,07$; $dEx = 24,15$

Suma distanțelor reale de la fiecare individ la toți ceilalți este în acest caz

$$D_{ryx} = 86,02$$

și dă imaginea numărului total de legături dintr-o rețea în funcție de elementele ei de definire.

Determinarea acestor distanțe oferă multiple posibilități de comparare între structurile organizatorice ale mai multor unități și chiar între structurile unor sectoare din cadrul aceleiași întreprinderi.

Se obțin în acest fel următoarele rezultate semnificative :

1. O determinare mai corectă a distanțelor reale de la fiecare individ la ceilalți și o imagine a numărului de legături într-o rețea de comunicații.

2. Evidențierea persoanei din rețea la care distanța reală față de ceilalți este mai mică, situație care poate localiza funcția de conducere în rețea.

3. Existența unui instrument cantitativ mai obiectiv de evaluare comparată a structurilor organizatorice, avînd în vedere în principal considerente care țin de raționalizarea circulației informațiilor.

4. Creșterea operativității în luarea deciziilor prin luarea unor măsuri de reducere a distanțelor reale.

Stabilirea unei tehnologii de informare bine pusă la punct, corelarea permanentă între structura organizatorică și sistemul informațional, raționalizarea configurației rețelelor de comunicație dintr-o structură organizatorică, sînt tot atîtea acțiuni care au ca rezultantă finală obiectivizarea procesului de conducere, alcătuirea unui suport științific pentru acesta și creșterea eficienței economice.

---

[1]) J. Ardoino : Information et communications dans les entreprises et les groupes de travail, Les Editions d'organisation, Paris, 1967.

[2]) M. Dumitrescu, Organizarea structurală a întreprinderilor, Ed. științifică, 1969.

[3]) J. Ardoino, lucrarea citată.

[*]) Distanța reală și distanța normalizată sînt reprezentate convențional în mărimi fără dimensiune, deoarece evidențiază în mod abstract distanța între niveluri ierarhice.

mundorama

LEIPZIG — 9500 FIRME DIN 67 ȚĂRI

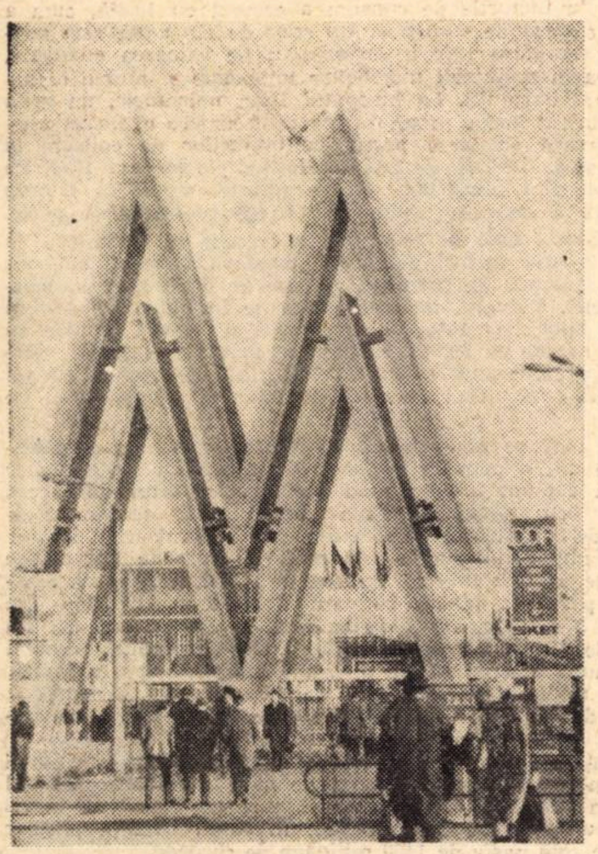

EDIȚIA din primăvara acestui an (14—23 martie) a Tîrgului Internațional de la Leipzig a fost deschisă sub deviza „Pentru comerț internațional și progres tehnic". După cum s-a anunțat, la el participă 9500 de firme din 67 de țări (printre care și România), cu exponate din 25 de ramuri tehnice și 22 ramuri ale industriei bunurilor de larg consum.

Ilustrația de mai sus prezintă poarta de intrare pe teritoriul tîrgului, concepută sub forma simbolului acestuia: două M-uri suprapuse, avînd o înălțime totală de 27 m.

TEMERI AUSTRALIENE

AUSTRALIA se neliniștește de repercusiunile pe care aderarea Angliei la Piața Comună poate să le aibă asupra comerțului său exterior. Pierderea pozițiilor ei tradiționale pe piața britanică ar antrena o dependență sporită față de țările care reprezintă acum, alături de Anglia, principalele ei piețe de export — S.U.A. și Japonia — care văd în Australia înainte de toate un furnizor de materii prime: fier, cărbune, nichel, bauxită, argint, plumb, zinc. Or, acestea ar putea sta la baza industriei prelucrătoare capabile să întărească pozițiile Australiei pe piața internațională. Hotărîrea de a valorifica aceste resurse — scrie *Les Echos* — ar putea determina guvernul australian să intervină în negocierile de aderare în curs solicitînd un tratament preferențial.

ETALON — DOLAR SAU ETALON — PETROL ?

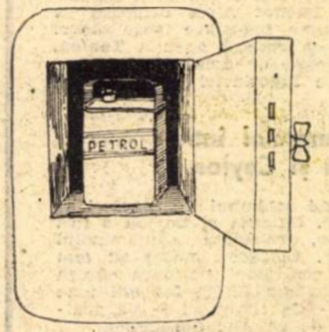

„S-A întîmplat: a apărut un nou etalon—petrolul", anunța ziarul francez **La Nation,** după convorbirile de la Teheran. Comentînd includerea în acordul încheiat a unei clauze care condiționează prețul petrolului de cotarea dolarului, ziarul remarcă faptul că aceasta este o nouă confirmare a caracterului vetust al actualului sistem monetar internațional care se bazează pe o monedă ce și-a pierdut caracteristicile de marfă. Folosirea unei materii prime ca etalon al sistemului monetar ar prezenta, după cotidianul francez, avantajul unui criteriu obiectiv, al unui bun al cărui preț scade sau crește în funcție de cerere și ofertă, caracteristică pe care dolarul nu o mai are... Dar, în același timp, o revenire la un timp în care echivalent general erau alte mărfuri decît aurul.

PROLIFERAREA BĂNCILOR

DIN Raportul anual al Asociației belgiene a băncilor rezultă o creștere importantă a numărului persoanelor care lucrează în băncile din Belgia. Efectivul actual de 36 781 de oameni depășește cu 30% pe cel de acum cinci ani. Creșterea a fost deosebit de rapidă în 1969, an în care efectivul personalului bancar a sporit cu aproape 2900 de persoane. Revista **Pourqoui Pas ?** explică acest fenomen prin înmulțirea depunerilor și accelerarea reutilizării lor, ca și prin lărgirea evantaiului serviciilor oferite de bănci. Rețeaua bancară s-a extins de la 2150 unități la sfîrșitul anului 1964 la 2933 la finele anului 1969.

FABRICA DE... DIVORȚURI ȘI-A ÎNCHIS PORȚILE

TIMP DE 40 DE ANI, orășelul mexican Juares, în apropierea graniței cu S.U.A., a fost considerat „raiul divorțurilor". Aici veneau anual peste 17 000 de doritori de divorț, mai ales din S.U.A. Juriști, specializați în acest business, însoțeau clientul pe ruta hotel-primărie-tribunal-hotel și pentru un onorar între 500 și 1000 de dolari obțineau sentința a doua zi, căci pentru aceasta era de ajuns să locuiești 24 de ore la Juares. Recent „fabrica de divorțuri" a fost lovită de o lege votată de statul mexican Chihuahua, în care se află orașul Juares, potrivit căreia, pentru a divorța, cei în cauză trebuie să locuiască cel puțin șase luni la Juares. Hotărîrea a fost aprobată și de președintele Mexicului pe motivul că sistemul „divorțului rapid" se opune concepției poporului mexican despre căsătorie. Avocații și oamenii de afaceri din Juares au încercat pînă în ultima clipă să salveze această „producție", afirmînd că orașul pierde un venit anual de șapte milioane dolari și alte două milioane din taxe fiscale. Ei sînt de părere că de această situație va profita statul Nevada (S.U.A.), unde se poate divorța după o ședere de șase săptămîni.

ERATĂ — Explicația desenului la nota „Casele de comenzi" (nr. 11, pag. 20) se va citi: Cifra de afaceri anuală a caselor de comenzi (pe locuitor, în mărci vest-germane).

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

ORIENTĂRI ÎN INDUSTRIA OȚELULUI DIN ȚĂRILE PIEȚEI COMUNE

TENDINȚELE de modernizare a industriei oțelului, prin extinderea progresivă a procedeelor tehnologice care asigură o producție eficientă și de un nivel calitativ tot mai înalt, s-au reflectat atît în dinamica investițiilor în această ramură, cît și în modificările structurale ale producției însăși. Sînt ilustrative în acest sens datele publicate de revista L'USINE NOUVELLE (nr. 49/1970) asupra evoluției industriei oțelului din țările Pieței Comune vest-europene, pe o perioadă de aproximativ două decenii.

După cum se observă din tabelul 1, în timp ce în anii 1954—1959 mai mult de trei-pătrimi din totalul investițiilor în această ramură se orientau către instalații bazate pe procedeul Thomas sau Martin, în ultimul deceniu s-au produs deplasări semnificative. Comparativ cu nivelul anului 1960, în 1970 investițiile și instalațiile folosind procedeul L.D., Kaldo și altele au sporit de 4,4 ori, iar cele în cuptoare electrice — de 3,6 ori; în cazul primelor două procedee, investițiile nu reprezentau (în 1970) decît 46% și, respectiv, 22% din nivelul anului 1960. Ca urmare, circa 92% din volumul global al investițiilor s-au îndreptat în 1970 către instalații utilizînd procedeele mai moderne.

În mod corespunzător au evoluat capacitățile de producție și structura producției, pe diferitele procedee de elaborare a oțelului. Se apreciază că în anul 1973 capacitățile de producție a oțelurilor L.D., Kaldo ș.a. vor crește cu 63 milioane tone față de 1965, ajungînd să reprezinte 56% din ansamblul capacităților industriei oțelului din țările Pieței Comune, în condițiile restrîngerii treptate a capacităților pentru oțelurile Thomas și Martin.

În ceea ce privește producția, în perioada 1952—1969 se constată o creștere a acesteia la toate procedeele de elaborare; dar, în timp ce pentru oțelurile Thomas și Martin sporul este de ordinul a unor zeci de procente, pentru oțelul electric el atinge sute de procente, iar în cazul oțelului L.D., Kaldo ș.a. creșterea este de aproape 140 de ori. Se remarcă totuși că, chiar și în condițiile conjuncturii favorabile din 1969 pentru industria oțelului, capacitățile de producție n-au fost utilizate decît în proporție de circa 89%.

Tabelul 1

Repartiția investițiilor în oțelării, după procedeul de fabricație (în milioane dolari)

	Media anuală pe 1954—1959	1960	1965	1970 (evaluări)	1970 / 1960 (în %)
Procedeul Thomas	30,4	21,2	10,2	9,8	46,2
Procedeul Martin	33,5	29,1	13,0	6,5	22,3
Cuptoare electrice	13,0		16,5	39,8	358,6
Procedeul L.D., Kaldo		11,1			
și altele	7,2	34,0	85,0	149,2	438,8
Total:	84,1	95,4	124,7	205,3	215,2

Tabelul 2

Evoluția producției de oțel (în milioane tone)

Produsul	Volumul producției 1952	Volumul producției 1969	Capacitățile de producție 1965	1969	1971 (previziuni)	1973 (previziuni)	Diferența în 1973, față de 1965
Oțel Thomas *)	23,0	27,3	37,0	30,4	24,4	20,6	—16,4
Oțel Martin	15,2	24,5	33,0	27,4	25,3	25,4	— 7,6
Oțel electric	3,3	13,9	12,5	16,1	17,6	18,2	+ 5,7
Oțel L.D., Kaldo și altele	0,3	41,6	19,5	47,0	70,1	82,6	+ 63,1
Total:	41,8	107,3	102,0	120,9	137,4	146,8	+44,8

*) Inclusiv procedeele de insuflare a oxigenului pur prin partea inferioară a convertizoarelor.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

13

ANUL IX NR 13 (395)
VINERI 26 MARTIE 1971
20 PAGINI 2 LEI

viața economică

MARKETINGUL INDUSTRIAL.

dezbatere VE

30 de conducători de centrale despre ÎNNOIREA PRODUSELOR.

ANUL IX **Viața economica**

săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

numărului 13 din 26 martie 1971

— O trăsătură de bază a politicii de construire a socialismului : Modernizarea continuă a structurii economiei naționale
de lect. univ. **Florea Staicu**, asist. univ. **C. Popescu** (pag. 3)

■ **ECONOMIE NAȚIONALA**

Balanța legăturilor dintre ramuri : Evaluarea produselor și serviciilor : consecvent cu prețul producătorului
de dr. **Gh. Gîrdu** (pag. 4)

— **Ancheta noastră :**
Strategiile de dezvoltare — 30 de cadre de conducere din centralele industriale despre înnoirea produselor (I)
de **V. Boescu** și **L. Țintea** (pag. 5)

— **Calitatea :**
„Lanțul" de control și răspundere
„Anatomia" controlorului ideal al calității produselor (pag. 7)

— Constituirea Asociației române de marketing
— Rolul AROMAR în cunoașterea și satisfacerea cererii de produse
Interviu acordat revistei „Viața economică" de tovarășul ing. **Cornel Burtică**, ministrul comerțului exterior, președintele AROMAR (pag. 8)

• Statutul Asociației române de marketing (pag. 9)

■ **CONDUCERE ȘI ORGANIZARE**

— **În dezbaterea „Vieții economice" :**
Marketingul industrial
— **Din teoria și practica conducerii în lume.**
Cum concepem și lansăm un produs nou. Experiența unei firme engleze, producătoare de avioane
de **Peter W. Broocks.** (pag. 10—11)

■ **ISTORIE ECONOMICA**

— C. Dobrogeanu-Gherea și metodologia economică în gîndirea marxistă
de dr. **Sultana Sută-Selejan** (pag. 12)

■ **TEORII • IDEI**

— Funcțiile de producție și teoria „randamentelor constante"
de **C. V. Băloiu**
— **Școli — curente — economiști :**
A. A. Berle — reprezentant al instituționalismului
de **Armand Popper** (pag. 13)

— **Cărți :**
• Creșterea economică în condițiile socialismului
de dr. **Rudolf Dootz**
• Un studiu unitar drespe C. A. Rosetti
de **Constanța Bogdan** (pag. 14)

■ **ȘTIINȚA CONDUCERII SOCIETĂȚII**

Obiect, structură, conținut
de prof. univ. dr. **Dumitru Mazilu** (pag. 15)

■ **ECONOMIE MONDIALA**

— U.R.S.S.
• Aportul crescînd al științei la dezvoltarea economică
de acad. **Vladimir Kirillin**, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., președintele Comitetului de stat pentru știință și tehnică
• Inima puternică a industriei
de **V. Krotov**, prim-locțiitor al ministrului construcțiilor de mașini grele, energetice și de transport
— **Vizor :**
Regula jocului
de **Nic. Mavrodin** (pag. 17)

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

ACTIVITATEA SINDICATELO
ÎN CONCORDANȚĂ CU CERINȚELE NOI ALE DEZVOLTĂRII SOCIALE

EVENIMENT cu semnificații majore în viața clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii, în viața politică și socială a țării, Congresul Uniunii Generale a Sindicatelor din România — ale cărui lucrări s-au deschis marți — a primit mandatul celor 5 milioane de membri de a analiza activitatea desfășurată în ultimii ani de organizațiile sindicale, de a stabili cu deplină responsabilitate locul, rolul și atribuțiile ce revin acestora în actuala etapă de dezvoltare a societății noastre socialiste. **„Îmbunătățirea activității sindicatelor** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită în deschiderea lucrărilor — **în concordanță cu cerințele noi ale dezvoltării sociale va duce la sporirea rolului acestora în cadrul sistemului democrației noastre socialiste, transformindu-le într-un factor tot mai activ, dinamic și eficient în dezvoltarea societății, în înflorirea patriei".**

După cum reiese încă din primele zile ale dezbaterilor, Congresul prilejuiește reafirmarea entuziasmului și a deplinei responsabilități cu care întreaga noastră clasă muncitoare, toți oamenii muncii participă la edificarea noii orînduiri, la înfăptuirea neabătută a politicii Partidului Comunist Român. Perioada cincinalului pe care l-am încheiat recent, și care coincide cu perioada care a trecut de la congresul anterior al sindicatelor, se înscrie în istoria contemporană a României ca o etapă dintre cele mai fructuoase prin amploarea realizărilor și profunzimea transformărilor înnoitoare în opera de construcție socialistă desfășurată sub conducerea partidului. Pornind de la aceste realizări, Partidul Comunist Român a desfășurat continuu un amplu proces de perfecționare a vieții noastre sociale, potrivit cerințelor actuale. Analizînd și cercetînd științific fenomenele sociale, datele realității din societatea noastră, valorificînd înțelepciunea poporului și confruntînd permanent soluțiile preconizate cu cerințele activității practice, partidul acționează constant în direcția materializării posibilităților nelimitate de care dispune orînduirea noastră de a crea condiții favorabile înfăptuirii țelului fundamental al socialismului — satisfacerea maximă a nevoilor materiale și spirituale ale maselor, împlinirea multilaterală a personalității umane.

În acest context al profundelor înnoiri și perfecționări pe care le cunoaște viața economică, politică și socială a patriei, plenara Comitetului Central al P.C.R. din februarie 1971 a făcut o amplă și multilaterală analiză a activității sindicale. Concluziile expuse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, document programatic de o deosebită valoare teoretică și practică privind rolul și atribuțiile sindicatelor în condițiile actuale, au precizat căile de îmbunătățire a activității generale a sindicatelor, ca parte componentă a complexului de măsuri adoptate de conducerea partidului pentru dezvoltarea continuă a democrației muncitorești, a democrației socialiste, pentru atragerea organizațiilor obștești, a maselor la soluționarea tuturor problemelor pe care le ridică construcția socialistă.

Însușindu-și pe deplin concluziile și recomandările Plenarei C.C. al P.C.R., angajîndu-se să militeze pentru transpunerea lor în viață, Consiliul Central al UGSR a elaborat și supus dezbaterii publice importante documente ce au fost prezentate spre îmbunătățire și sancționare Congresului : Tezele referitoare la rolul și atribuțiile sindicatelor, precum și proiectele de Statut—cadru al sindicatului ca organizație autonomă. Ca o ilustrare concludentă a practicii încetățenite în ultimii ani de conducerea partidului privind consultarea maselor asupra căilor de rezolvare a problemelor fundamentale ale vieții sociale, Congresul a fost precedat de o amplă dezbatere publică a acestor documente. Cu acest prilej sute de mii de oameni ai muncii — muncitori, ingineri, profesori, oameni de știință și cultură, funcționari — și-au exprimat deschis părerile și au făcut numeroase propuneri în scopul racordării activității sindicatelor la nevoile și exigențele actualei etape de dezvoltare a societății noastre socialiste.

Atît în cadrul acestor dezbateri cît și în intervențiile delegaților la congres au fost reliefate importantele realizări ale sindicatelor în diferite sectoare ale vieții economice și sociale, în mobilizarea clasei muncitoare la îndeplinirea exemplară a planului cincinal recent încheiat, au fost analizate totodată modalitățile practice de a spori aportul sindicatelor la înfăptuirea politicii Partidului Comunist Român. A fost clar reliefată unanimitatea de păreri privind necesitatea ca sindicatele să acționeze viguros în direcția perfecționării întregii lor activități, dezvoltării democrației și autonomiei sindicale, întăririi legăturii cu masele astfel încît să-și poată îndeplini rolul, stipulat în Teze, de „cadru organizat de consultare și participare a muncitorilor la conducerea activității economice și sociale". Introducerea practicii de desemnare a candidaților pentru organele de conducere ale sindicatelor, inclusiv pentru cele centrale, de către colectivele unde aceștia își desfășoară activitatea, hotărîrea privind asigurarea preponderenței în organele sindicale de conducere a muncitorilor și altor salariați care lucrează nemijlocit în producție — constituie premise semnificative ale realizării acestui deziderat.

Inaugurînd o etapă nouă în viața organelor și organizațiilor sindicale, Congresul Uniunii Generale a Sindicatelor din România va stimula un larg spirit de inițiativă, de căutări valoroase în scopul integrării depline a organizațiilor sindicale în ritmul și cerințele actuale ale dezvoltării noastre economice și sociale, ale perfecționării societății noastre socialiste.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„pentru a putea înțelege cît mai bine rolul sindicatelor în viața economico-socială a țării, trebuie să pornim de la faptul că în țara noastră astăzi clasa muncitoare este clasa conducătoare a societății și că, în această calitate, muncitorimea este și proprietară a mijloacelor de producție, continuînd să constituie, în același timp, principala forță productivă a societății. În această calitate dublă, de proprietar și producător, clasei muncitoare îi revin răspunderi deosebite în întreaga activitate de dezvoltare a societății socialiste".** Actualul congres al sindicatelor, ale cărui lucrări preced gloriosul jubileu al partidului, atestă prin conținutul dezbaterilor sale că clasa muncitoare este pe deplin pregătită și hotărîtă să îndeplinească cu cinste aceste răspunderi.

CURIER

DUMITRU ȘTEFĂNESCU, Turnu Măgurele — În ipoteza în care trecerea din funcția de șef de serviciu în tehnician principal s-a făcut ca urmare a luării unor măsuri organizatorice sau din motive independente de activitatea dv., conducerea unității a avut posibilitatea de a vă acorda un număr de gradații care să corespundă vechimii în specialitate, calităților și aptitudinilor profesionale. Nu era legal să se depășească salariul tarifar de încadrare avut la funcția deținută anterior. Posibilitatea prevăzută mai sus este menționată în Circulara nr. 170 001/1970, a Ministerului Muncii și Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor, dar nu constituie o obligație pentru conducerea unității.

LAZĂR GHILEA, Brad — Din scrisoarea dv. rezultă că ocupați o funcție care necesită studii superioare. Înainte de aplicarea H.C.M. nr. 914/1968 erau prevăzute condiții alternative, respectiv, absolvirea învățămîntului superior sau a învățămîntului mediu, în care caz cerința pentru vechimea în munca de specialitate era mai mare. În această situație, salarizarea se stabilește potrivit pct. 26 din anexa IX (două clase de salarizare sub aceea prevăzută pentru funcția deținută de cadrele cu studii superioare).

PETRUȚA ȚUGULEA, Ploiești — Atît în cazul muncitorilor care lucrează în unitățile din ramurile la care se aplică un singur nivel de salarizare, indiferent de forma utilizată (acord sau regie), cît și în unitățile din ramurile la care se aplică nivele diferite pentru acord față de cele pentru regie, salariul tarifar care se ia în considerare la stabilirea dreptului la alocație (pentru salariații care nu depășesc 1 300 lei lunar în vederea cuantumului de 130 lei) este cel de încadrare, stabilit pînă la 26 martie 1970. Acest salariu stă și la baza calculării drepturilor de asigurări sociale (ajutoare pentru incapacitate temporară de muncă, pensii etc.).

MIHAI V. BOB, Roman — Salariații menținuți în unele funcții de conducere, pentru care, înainte de aplicarea Hotărîrii Consiliului de Miniștri nr. 914/1968, se prevedeau condiții de studii alternative (medii sau superioare) și la care în prezent se prevăd numai studii superioare — de pildă șef birou — pot fi trecuți, în aceeași funcție, în cadrul altor servicii sau compartimente din aceeași unitate. De asemenea, acești salariați pot fi transferați — în aceleași funcții sau în funcții echivalente — în alte unități subordonate aceluiași for tutelar. Atunci cînd transferul se face la o unitate subordonată altui organ central, este necesar și acordul prealabil al conducerii acestuia.

ING. MIRCEA ALEXANDRESCU, Videle — Conform dorinței dv. am solicitat părerea Direcției industriei din Ministerul Muncii în legătură cu punctul de vedere exprimat în scrisoare. Iată-l :

„Criteriile pe baza cărora se stabilește gradul de organizare al întreprinderilor și secțiilor de producție, au fost elaborate cu consultarea organelor centrale interesate, urmărindu-se ca acestea să se poată regăsi la toate unitățile și subunitățile industriale. Particularitățile acestora, legate de dispersarea unităților, gradul de automatizare și mecanizare, pregătirea fabricației etc., urmau să influențeze punctajul total prin coeficienți de corecție".

Forul amintit mai sus a trimis sesizarea dv. spre soluționare Ministerului Petrolului.

LADISLAU KOVACS, Cluj — Termenele de livrare se stabilesc de furnizor de comun acord cu beneficiarul. Se ține seama evident de ciclul de fabricație la furnizor. În situația relatată de dv., cînd pentru executarea utilajului contractat beneficiarul s-a obligat să pună la dispoziția furnizorului unele furnituri importate de către el, termenul de livrare se va decala corespunzător întîrzierii determinate de neîndeplinirea obligației beneficiarului. Ca atare, în această situație nu mai este necesară completarea contractului cu un act adițional. În cazul în care ciclul de fabricație la furnizor permite acesta va putea livra utilajele într-un termen mai scurt decît cel corespunzător întîrzierii beneficiarului în punerea la dispoziție a furniturilor importate.

PCR
1921 50 1971

O TRĂSĂTURĂ DE BAZĂ A POLITICII DE CONSTRUIRE A SOCIALISMULUI

MODERNIZAREA CONTINUĂ A STRUCTURII ECONOMIEI NAȚIONALE

FAURIREA societății socialiste reprezintă o operă deosebit de complexă, care presupune modificări structurale în toate domeniile vieții. La baza acestei opere, Partidul Comunist Român a pus, încă de la începutul procesului de făurire a noii orînduiri, dezvoltarea rapidă a forțelor de producție, făurirea unei economii înaintate, moderne, bazate pe marea producție mașinistă, fără de care nu este posibilă înaintarea pe drumul progresului și civilizației. Crearea unei astfel de economii favorizează lărgirea și înmulțirea ramurilor industriale prelucrătoare, promovarea cît mai rapidă a tehnicii noi, perfecționate, a tehnologiilor avansate în industrie etc., care asigură valorificarea superioară a resurselor naturale și folosirea eficientă a forței de muncă. Marea producție mașinistă dă posibilitatea afirmării plenare a superiorității noii orînduiri în toate compartimentele vieții sociale.

Modernizarea structurii de ramură a economiei naționale contribuie în mod substanțial la intensificarea laturilor calitative ale activității economice. Astfel, dezvoltarea ramurilor moderne ale industriei determină creșterea gradului de prelucrare a materiilor prime, a ponderii forței de muncă de înaltă calificare, ceea ce asigură sporirea venitului național, atît în formă materială, cît și valorică. În aceeași direcție acționează și marele efect de antrenare pe care producția acestor ramuri îl are prin creșterea productivității muncii și economisirea resurselor materiale în întreaga industrie, în agricultură, în transporturi, în întreaga economie națională.

Ținînd seama de aceste cerințe P.C.R. a pus în centrul politicii sale economice înlăturarea disproporțiilor moștenite de la capitalism, făurirea unei noi structuri economice, corespunzătoare societății socialiste și forțelor de producție moderne.

Industria — ramură conducătoare în economie

POLITICA consecventă dusă de partidul nostru pe linia industrializării socialiste a avut ca prim rezultat **transformarea industriei în ramură conducătoare,** fapt concretizat în primul rînd în ponderea precumpănitoare a acestei ramuri în crearea produsului social total și a venitului național.

Gradul de participare a industriei la crearea venitului național a sporit treptat, o dată cu înaintarea țării noastre pe drumul socialismului, pe măsura creșterii și perfecționării forțelor de producție ale țării, de la 30,8% în anul 1938, la 44,1% în 1960, 48,9% în 1965 și la circa 60% în 1970. Încă din 1967 România a trecut în rîndul țărilor al căror venit național este creat în proporție de peste 50% în industrie — indicator caracteristic producției sociale moderne. Trebuie menționat că deși ponderea agriculturii în venitul național a înregistrat o scădere, volumul absolut al producției agricole și a produsului net în agricultură a crescut.

Realizarea venitului național într-o proporție precumpănitoare în industrie reflectă nu numai schimbări de ordin cantitativ, ci și schimbări calitative în cadrul producției sociale. Este vorba, mai întîi, de sporirea posibilităților economiei noastre de a-și procura din producție proprie, în condiții avantajoase, mijloacele tehnice de care are nevoie. În același timp, în industrie se obține o eficiență economică mult sporită față de alte ramuri, deoarece industria asigură valorificarea superioară a resurselor naturale.

O industrie dezvoltată, puternică constituie temelia trainică a dinamismului întregii dezvoltări economice și sociale, a profundelor modificări în toate laturile vieții economice și sociale, a înaintării cu pași rapizi pe linia progresului și civilizației contemporane.

Dezvoltarea intr-un ritm inalt a ramurilor cheie ale industriei

DINAMISMUL susținut al economiei naționale are loc pe baza progresului tehnico-științific contemporan. Aceasta necesită asigurarea unor ritmuri rapide în dezvoltarea ramurilor hotărîtoare ale industriei: siderurgia, energia electrică, construcțiile de mașini și chimia. În zilele noastre nu poate fi concepută creșterea și perfecționarea forțelor de producție fără dezvoltarea prioritară a ramurilor industriale cheie, purtătoare în gradul cel mai înalt ale progresului tehnic contemporan. De aceea, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al X-lea, **„partidul va continua neabătut linia perfecționării structurii producției industriale, a dezvoltării rapide a ramurilor de bază, care condiționează înzestrarea tehnică superioară a economiei, valorificarea eficientă a resurselor naționale".**

Producția contemporană necesită mașini de înaltă tehnicitate, mijloace mecanizate și automatizate, aparate electrotehnice, folosirea energiei electrice și a chimiei în introducerea unor procese tehnologice moderne și în crearea de noi obiecte ale muncii, în lărgirea bazei de materii prime și valorificarea lor superioară. Iată de ce s-a pus mereu accentul pe dezvoltarea cu prioritate, în ritm susținut, a ramurilor și subramurilor industriale de bază.

Dinamica producției globale pe întreaga industrie și pe ramurile de bază ale acesteia (1950=100)

Anii	Intreaga industrie	Metalurgia feroasă	Energia electrică și termică	Construcțiile de mașini	Chimia
1955	202	150	233	278	293
1960	340	378	424	585	658
1965	649	656	11 ori	13 ori	21 ori
1970	11 ori	12 ori	23 ori	27 ori	54 ori

După cum se vede creșterea producției ramurilor de bază ale industriei a depășit în mod sistematic (cu excepția siderurgiei în anul 1955) nivelul mediu al producției pe întreaga industrie. Dezvoltarea siderurgiei reprezintă o condiție esențială a dezvoltării industriei construcțiilor de mașini și a unor ramuri și subramuri industriale noi. Creșterea și diversificarea necesităților de metale feroase și neferoase impun creșterea producției siderurgice și îmbunătățirea structurii ei. Planul cincinal actual prevede creșterea în continuare a producției acestei ramuri, astfel ca în 1975 să producem 10—10,5 milioane tone oțel, 7,2—7,5 milioane tone laminate și 1—1,1 milioane tone țevi, punîndu-se un accent mai mare pe creșterea producției oțelului de calitate, pe lărgirea substanțială a gamei mărcilor de oțeluri de înaltă rezistență, inoxidabile, oțeluri pentru scule și rulmenți etc., care determină efecte economice deosebit de favorabile în utilizarea metalului.

Dezvoltarea producției de energie electrică este una din condițiile esențiale ale perfecționării bazei tehnico-materiale a producției. Energia electrică condiționează în mod hotărîtor dezvoltarea unor ramuri întregi ale industriei — producția de aluminiu, cea de oțeluri speciale, petrochimia. Procesele tehnologice caracteristice acestor ramuri ar fi imposibile fără folosirea energiei electrice. De aceea, partidul nostru a considerat electrificarea ca o sarcină de cea mai mare urgență și importanță pentru economie, asigurînd producției de energie electrică și termică o dezvoltare accelerată. Coeficientul de devansare a indicelui producției de energie electrică față de indicele producției întregii industrii a trecut de la 1,15 în 1955 la 1,70 în 1965 și la peste 2 în 1970, în cincinalul trecut înregistrîndu-se o creștere deosebit de rapidă.

În perioada 1965—1970 producția de energie electrică a țării noastre a crescut de la 17,2 miliarde kwh cît era în 1965 la 35 miliarde kwh în 1970. Producția anuală de energie electrică pe locuitor — indicator esențial al creșterii gradului de civilizație și progres al țării — a crescut de la 72 kwh cît era în 1938 și 130 kwh în 1950, la 904,8 kwh în 1965 și 1760 kwh în 1970. În actualul plan cincinal producția de energie electrică urmează să sporească cu 56—62% față de nivelul din 1970. Aceasta va însemna o sporire considerabilă a potențialului electro energetic al țării dacă avem în vedere că în anul 1975 producția de energie electrică pe locuitor va ajunge la circa 2850 kwh.

Într-un ritm susținut se dezvoltă, de asemenea, industria construcțiilor de mașini și de prelucrare a metalelor, căreia îi revine un rol vital în asigurarea progresului tehnic și înzestrarea economiei naționale cu mașini-unelte și utilaje moderne. Indicele de creștere a producției construcțiilor de mașini a devansat tot mai mult dinamica producției globale a întregii industrii, și anume: cu 37% în 1955, cu 72% în 1960, cu 100% în 1965 și cu 145% în 1970. Indicii superiori de dezvoltare a industriei construcțiilor de mașini au dus la modificări structurale importante în cadrul industriei, exprimînd sporirea posibilităților de înzestrare a economiei naționale cu mașini și utilaje. Dovada grăitoare o constituie ponderea mult ridicată a industriei construcțiilor de mașini în totalul industriei, care a crescut de la 13,3% cît era în anul 1950, la 25% în anul 1970.

În decursul perioadei 1966—1970, principala realizare a industriei constructoare de mașini a fost perfecționarea structurii sale, dezvoltîndu-se mai rapid subramurile ei moderne, cum sînt: electronica și electrotehnica, mecanica fină și optica, producția de mașini unelte. Dacă luăm nivelul din anul 1965 egal cu 100, în anul 1970 producția de aparate electronice a atins 275%, industria electrotehnică 250%, iar producția de mașini-unelte de 248%, față de creșterea de 200% pe întreaga industrie constructoare de mașini.

Fabricarea de mașini-unelte și aparate complexe, cu un înalt grad de tehnicitate, asigură o valorificare sporită a metalelor, precum și obținerea unor produse cu parametri tehnico-economici superiori. Aceste realizări sînt cu atît mai importante cu cît avem în vedere că industria construcțiilor de mașini are un rol determinant, vital, pentru modernizarea continuă a întregii economii naționale și menținerea dinamismului ridicat al producției industriale. În viitor, industria construcțiilor de mașini își va îmbunătăți în continuare profilul, dezvoltînd sectoarele producătoare de mașini-unelte și aparate de înaltă tehnicitate.

Una din căile principale de modernizare a structurii economiei românești o constituie dezvoltarea industriei chimice. Pe lîngă valorificarea maximă, superioară a unor bogății naturale (țiței, gaze, straturi salifere etc.) într-un cît mai larg sortiment de produse, industria chimică oferă o gamă bogată de produse de mare importanță în dezvoltarea unei serii de ramuri. Dezvoltarea industriei chimice cunoaște cel mai mare ritm de creștere în cadrul industriei noastre, devansînd cu mult indicii de creștere chiar și ai celorlalte ramuri de bază ale industriei.

Coeficientul de devansare a creșterii industriei chimice față de creșterea celorlalte ramuri de bază ale industriei

Anii	Metalurgie feroasă	Energie electrică	Construcții de mașini
1955	1,95	1,25	1,05
1960	1,74	1,54	1,13
1965	3,20	1,90	1,61
1970	4,50	2,34	2,00

În actualul cincinal producția industriei chimice va spori într-un ritm mediu anual de 13—14%; în cadrul ei, o puternică dezvoltare va cunoaște petrochimia, în vederea lărgirii bazei de materii prime și sporirii eficienței economice.

Modificările cantitative și calitative care s-au produs în structura de ramură a economiei noastre naționale, în procesul industrializării socialiste, au avut drept rezultat reducerea decalajului țării noastre față de nivelul unor țări dezvoltate, la unele produse importante cum ar fi energia electrică, producția de oțel etc. Cu toate acestea mai avem încă de făcut eforturi pentru a lichida diferențele față de nivelul atins de către țările dezvoltate. De exemplu, ponderea construcțiilor de mașini în producția industrială totală în țările industrializate din Europa (Anglia, Elveția, R.F. a Germaniei, Franța) este de 2 ori mai mare față de cea atinsă de țara noastră. Un accent mare se pune în țara noastră în prezent pe perfecționarea potențialului tehnic al tuturor ramurilor, pe sporirea și diversificarea producției industriale și realizarea unor indici tehnico-economici mai înalți în activitatea productivă.

Creșterea populației ocupate în ramurile neagricole

O DATĂ cu înaintarea procesului de industrializare socialistă a țării s-a schimbat treptat și structura populației ocupate. În sfera productivă se constată, ca tendință generală, creșterea ponderii populației ocupate în industrie și scăderea relativă și absolută a celei ocupate în agricultură.

Evoluția structurii populației ocupate pe ramuri ale economiei naționale

	1950	1960	1965	1970
Agricultură	74,1	65,4	56,5	49,0
Ramurile neagricole	25,9	34,6	43,5	51,0
din care: Industria	12,0	15,1	19,2	23,0

Partidul și guvernul țării noastre orientează în așa fel investițiile în economie încît an de an să

lector univ. FLOREA STAICU
asist. univ. C. POPESCU

(Continuare în pag. 6)

Balanța legăturilor dintre ramuri

EVALUAREA PRODUSELOR ŞI SERVICIILOR: CONSECVENT CU PREȚUL PRODUCĂTORULUI

BALANȚA legăturilor dintre ramuri, ca model economic matematic de caracterizare a relațiilor interramuri, exprimă datele sale fie în unități naturale fie în unități valorice. O balanță în unități naturale la nivel macroeconomic ar fi greu de alcătuit datorită eterogenității producției fiecărei ramuri și a multitudinii de sortimente ce se produc în economia națională.

De aceea, este necesară o balanță, ale cărei date să fie exprimate valoric, care să aducă la un numitor comun întreaga producție, cu scopul de a cuprinde un număr cît mai mare de produse și de a crea posibilitatea efectuării diverselor analize economice, atît la nivelul economiei naționale în ansamblu, cît și la nivelul fiecărei centrale sau întreprinderi.

Vorbind de prezentarea datelor balanței legăturilor dintre ramuri — în unități valorice, desigur că ne gîndim la evaluarea produselor cuprinse în modelul respectiv, în prețurile care stau la baza acestora. Deci, condiția esențială a realității balanței valorice, este ca să respecte ideea că, repartiția unui anumit produs în expresie bănească, trebuie să corespundă cu proporțiile repartiției acestui produs în forma sa fizică. Mai precis, indicatorii exprimați în unități valorice să nu se îndepărteze de relațiile pe care le reflectă, adică de aspectul lor material. Pentru aceasta **este necesară folosirea prețurilor reale, efective ale perioadei în care au avut loc diverselor operații economice.**

De altfel, această condiție este avută în vedere —, cu ocazia calculului coeficienților consumurilor de materiale (directe și totale), pentru unele produse ale ramurii, indiferent de locul unde acestea sînt folosite în economia națională. Aceste condiții pot fi corespunzător respectate prin evaluarea produselor și serviciilor balanței legăturilor dintre ramuri folosind fie prețurile producătorului, fie prețurile consumatorului.

Prețul producătorului exprimă valoarea mărfii la prețul cu ridicata franco depozitul furnizorului, iar prețul consumatorului reprezintă valoarea producției realizate la întreprinderea consumatoare, incluzînd nediferențiat și cheltuielile de comercializare. Diferența între aceste categorii de prețuri constituie cheltuielile de transport și de desfacere, care măresc valoarea produsului din momentul cînd pleacă de la producător și pînă ajunge la consumator. În cazul evaluării produselor și serviciilor în prețul producătorilor, cheltuielile de transport și desfacere sînt evidențiate separat ca o intrare furnizată de ramurile care continuă procesul de distribuire a producției materiale, iar în situația evaluării în prețul consumatorului, aceste cheltuieli sînt incluse ca intrări de la ramurile consumatoare. Evaluarea în prețul producătorului reflectă ieșirile în prețurile franco producător, astfel că, valoarea produselor nu va cuprinde niciodată cheltuielile de transport și desfacere. După părerea noastră, **separarea acestor cheltuieli de valoarea produselor constituie un procedeu care reflectă mai bine relațiile fizice din economie.** În acest mod, **este posibilă determinarea contribuției circulației la formarea cheltuielilor materiale de ramură necesare pentru producție.** Cheltuielile de transport și desfacere, fiind dependente de structura intrărilor, sînt mai stabile decît structura ieșirilor, fapt ce creează posibilitatea cunoașterii fiecărui element constitutiv al prețului consumatorului și calcularea unor coeficienți ai cheltuielilor directe mult mai stabili. **Asemenea coeficienți corespund structurii balanței întocmite pe principiul ramurilor pure, oglindesc normele consumului produselor unei ramuri pentru fabricarea produselor altei ramuri, reflectă mai bine relațiile cantitative dintre ramuri și sînt folosiți în planificarea curentă și de perspectivă.** Totodată, se pot analiza deosebirile în structura pe ramuri a economiei naționale, se obțin date privind mărimea cheltuielilor materiale și a produsului social total. De aceea, **aplicarea metodei de evaluare a produselor în prețul producătorului o socotim mai corespunzătoare pentru reflectarea corectă a legăturilor tehnico-economice ale ramurilor.**

EVALUAREA intrărilor și ieșirilor în balanță consecvent cu prețul producătorului întîmpină unele greutăți determinate în special de existența mai multor condiții de livrare a produselor și de delimitarea mai dificilă a unor activități în care se produc bunurile și serviciile.

După cum se știe, sistemul de prețuri practicat în economia noastră rezolvă în mod diferit includerea cheltuielilor de transport și a celor cuvenite ramurii circulației mărfurilor în prețul produselor, în funcție de cine le suportă, pentru aducerea acestora la locul de consum, prin stabilirea condițiilor de livrare.

Dar, în balanța legăturilor dintre ramuri, aceste cheltuieli trebuie încadrate în ramurile consumatoare, după criteriul ramurii care le utilizează și nu ale ramurii care le include în prețul său de cost. Înseamnă deci că, în situația mai multor condiții de livrare (franco stația de expediție, destinație, depozit consumator), este necesar să fie separate cheltuielile ce se efectuează peste condiția franco depozitul producătorului. Astfel, **în cazul produselor** (cărbuni, oțel beton, minereuri neferoase, principalele materiale de construcții, energie electrică), **care au condiția de livrare „franco stația de destinație", opinăm ca să se separe din consumul ramurilor producătoare, cheltuielile făcute cu transportul mărfurilor de la depozitul producătorului la stația de destinație și includerea lor în volumul cheltuielilor de comercializare.**

Tot pentru a asigura evaluarea produselor, consecvent cu principiul prețului producătorului, **considerăm că trebuie acordată o mare atenție delimitării cît mai riguroase a activităților în care se produc bunurile sau serviciile.** Astfel este cazul, după părerea noastră, ca, **transportul cu mijloace proprii ale unităților productive pentru nevoi proprii de producție** (aprovizionare, desfacere, transportul muncitorilor) **să fie inclus în ramura transporturi și nu în ramura de producție de bază a întreprinderii** (industrie, construcții etc.); **stabilirea dimensiunilor transporturilor interne** (uzinal), **transportul persoanelor cu autoturismele proprii ale unităților care se includ în ramura de producție corespunzătoare; includerea cotei bazelor de aprovizionare și desfacere în ramura circulației mărfurilor.**

In ceea ce privește aplicarea metodei de evaluare a produselor sau serviciilor, cu ajutorul prețului consumatorului, precizăm că în volumul produselor sînt cuprinse și cheltuielile de comercializare aferente ieșirilor fiecărei ramuri, creîndu-se astfel posibilitatea stabilirii volumului producției la locul de consum al acesteia, precum și efectuarea unor calcule mai restrînse pentru determinarea ramurilor de proveniență ale producției sau a proporțiilor ce se formează între produsele ramurilor. Totuși această variantă prezintă unele neajunsuri în sensul că, se înregistrează de două ori cheltuielile de transport și desfacere, o dată în valoarea ieșirilor ramurilor producătoare și o dată ca intrare în ramurile producătoare, provenind din ramurile care contribuie la comercializarea producției. De asemenea, volumul variabil al acestor cheltuieli, fiind independent față de repartiția producției, contribuie la instabilitatea coeficienților cheltuielilor materiale.

Acești coeficienți fiind determinați pe baza unui volum al producției unor ramuri pentru producția altei ramuri și pe baza valorii serviciilor pentru transportarea produselor pînă la consumatori înseamnă că reflectă, în primul caz, legăturile de producție, care au un caracter mai stabil, iar în al doilea caz, caracterizează numai repartizarea serviciilor de transporturi sau ale ramurii de circulație care odată cu schimbarea condițiilor de transport sau desfacere influențează coeficienții cheltuielilor directe. Ca atare, coeficienții de cheltuieli rezultați vor oglindi nu numai legăturile de producție, ci și cele de servicii prestate de ramurile de transporturi și circulația mărfurilor.

Denaturarea coeficienților cheltuielilor directe, ca urmare a evaluării produselor pe baza prețului consumatorului, socotim că este un argument serios pentru înlăturarea unei asemenea metode de evaluare.

Adoptîndu-se criteriul de evaluare în prețul producătorului înseamnă că toate ramurile consumatoare vor evalua materialele consumate pentru realizarea producției (produse, lucrări de construcții, servicii) **în prețurile cu ridicata de întreprindere** (prețuri de factură). **prețuri efective de livrare la producător** (în construcții), **prețurile efective de cumpărare** (în agricultură) **evidențiind în mod distinct cheltuielile de transport și aprovizionare și adaosul comercial plătit bazelor de aprovizionare.**

Acest principiu este însă încălcat în cazul unor produse care au prețuri cu ridicata ale industriei și în cazurile consumurilor din producția proprie care sînt evaluate la prețul de cost sau prețul intern de decontare. Astfel, livrarea între întreprinderi a unor produse cum ar fi făina, carnea de vită și de porc, aromele și esențele alimentare, uleiurile și grăsimile comestibile, în scopuri productive se fac în prețuri cu ridicata ale industriei, care cuprind și impozitul pe circulația mărfurilor. Includerea acestui impozit de către consumator, în cadranul consumului productiv, la un loc cu consumul materialelor evaluate în prețul cu ridicata de întreprindere conduce, după părerea noastră, la denaturarea structurii consumului de produse în fiecare ramură și a structurii produsului social total. De asemenea, impozitul pe circulația mărfurilor fiind aplicat în general la produsele aparținînd ramurilor care produc obiecte de consum înseamnă că acesta va influența ponderea consumului final (care va crește) față de a industriei (care se va micșora).

ÎNLĂTURAREA acestor neajunsuri este posibilă prin separarea impozitului pe circulația mărfurilor la toate produsele care au prețul cu ridicata de industrie. Această operațiune, la nivelul fiecărei întreprinderi, fiind complicată, ar fi mai potrivit să fie efectuată la nivel central.

În cazul evaluării consumurilor din producție proprie, există situații diferite, ca urmare a prețurilor variate ale acestora. Astfel, există produse consumate și evaluate în mod frecvent în preț de cost (de exemplu la întreprinderile industriale, care țin evidența cu „semifabricate") sau în preț intern de decontare; sînt produse consumate și evaluate în prețuri cu ridicata ale industriei (gaze naturale, produse petroliere folosite drept combustibil) sau în prețuri cu ridicata de întreprindere (bușteni pentru cherestea, traverse, doage și cherestea de rășinoase, fire produse de filaturile de bumbac, in, cînepă și lînă care trec la țesătorii etc.).

Asemenea diferențieri există și în cazul deșeurilor folosite pentru nevoile de producție (prețul integral al materiei inițiale micșorat cu un coeficient stabilit pentru prețul de deșeu), precum și în situația de includere în consumuri a uzurii sculelor, obiectelor de inventar și altele. De asemenea, pentru circulația internă a ramurilor de construcții, adică consumurile aferente producției secundare industriale, destinate a folosi lucrărilor de bază, se reflectă fie în prețul de deviz sau în preț de cost efectiv. Prestările secțiilor de transport și ale bazelor de închiriat utilaje în construcții se evaluează în preț de cost efectiv sau la preț de tarif (deviz). Nu mai vorbim de produsele agricole, ale căror prețuri efective de cumpărare sînt diferite (prețuri medii, fixe, de înregistrare, de livrare, preț de cost, prețuri de învoială, tarife), în funcție de produsele principale sau secundare (vegetale, animale sau de deservire), sau în funcție de producător (IAS, CAP, gospodăriile populației) și de consumator (fondul de stat, unitățile agricole, populație).

Aceleași diferențieri se mențin și la produsele importate, care se facturează beneficiarilor de către întreprinderile importatoare, fiind stabilite la nivelul prețurilor producției interne; la produsele exportate prețurile de calcul sînt extrem de diferențiate datorită sistemului de formare a acestora (prețul mediu pe ramură și un beneficiu corespunzător unei rentabilități de 10%). Ca urmare a acestor situații, produsele consumate în ramuri vor fi evaluate neuniform, ceea ce duce la denaturarea structurii repartiției produselor fabricate, deoarece la aceleași produse livrate diferiților consumatori se stabilesc prețuri diferite. Tot pe plan central socotim că se poate ține seama de asemenea diferențieri.

PRODUSELE industriale intră în consumul neproductiv prin comerțul cu amănuntul, comerțul de mic gros, vînzări directe către populație sau prin alimentația publică, la prețuri diferite (prețuri cu amănuntul, de alimentație etc.). De asemenea, produsele agricole intră prin comerțul cu amănuntul la prețul de vînzare cu amănuntul, prin piața țărănească la prețurile de vînzare de pe piața țărănească; către consumul propriu al producătorilor agricoli — la prețuri medii de realizare a producției agricole marfă; prin alimentația publică — la prețurile de alimentație, iar prin cantine — la costul meselor servite. De notat faptul că conținutul acestor prețuri este diferit, în funcție de unitățile care se interpun între producător și consumator. **Ținînd seama de principiul evaluării în prețul producătorului este necesar ca consumul neproductiv să fie evaluat în aceleași condiții încît datele balanței să reflecte aportul propriu al ramurilor direct producătoare din industrie și agricultură în realizarea consumului neproductiv, precum și aportul ramurilor de transporturi și circulația mărfurilor indicate separat.** În aceste situații, **consumul în prețurile producătorului este posibil de stabilit prin separarea din prețurile de vînzare a adaosurilor comerciale, care formează ramura circulației mărfurilor și a cheltuielilor de transport, cînd acestea au fost suportate de furnizor prin condiția franco a prețului cu ridicata.** Greutăți în asemenea separări se întîlnesc în special la mărfurile agricole, care înainte de a fi preluate de rețeaua comercială trec prin fondul central al statului. În acest caz, se elimină din prețul consumatorului, pe lîngă cotele de adaos din comerț și cotele aferente întreprinderilor de colectări și achiziții, precum și cheltuielile de transport, cînd acestea au fost suportate de furnizor prin condiția de franco a prețului.

O altă problemă, care contribuie la îndepărtarea diferenței între valoarea indicatorilor exprimați în unități valorice de aspectul lor fizic (material) se referă la modificările de prețuri ale produselor ce se consumă în cadrul unei ramuri în decursul perioadei de întocmire a balanței. În acest scop, **considerăm că produselor care au suferit modificări de prețuri în cursul anului trebuie să li se facă corectarea la același nivel și pentru perioada expirată, în așa fel încît fiecare produs sau serviciu consumat ori livrat să fie exprimat într-un preț unic pe toată perioada de raportare.**

În concluzie, subliniem că, **evaluarea corectă a produselor și serviciilor cuprinse în obiectul balanței legăturilor dintre ramuri este factorul decisiv al realității indicatorilor ce se stabilesc și se folosesc la diferitele calcule și analize economice.**

dr. Gh. GÎRDU

ANCHETA NOASTRĂ

STRATEGIILE DE DEZVOLTARE

30 de cadre de conducere din centralele industriale despre ÎNNOIREA PRODUSELOR (I)

EXISTĂ ASTĂZI, mai mult decît în trecut, intense preocupări în mai toate centralele industriale pentru înnoirea și modernizarea produselor. Și e firesc să fie așa. Fără o permanentă modernizare a produselor, fără înlocuirea celor rămase în urmă, cu altele noi, de o concepție constructivă și funcțională superioară, nu se poate ține pasul cu cuceririle tehnico-științifice actuale, nu se poate asigura competitivitatea în confruntările de pe piața mondială. În expunerea făcută la ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. din noiembrie 1970, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că: „Se prevăd măsuri pentru asimilarea, reproiectarea și îmbunătățirea unor produse și tehnologii, în așa fel ca 40% din producția industrială a anului 1975 să fie constituită din produse noi și modernizate".

Ce acțiuni se întreprind pentru înnoirea sistematică a produselor și a tehnologiilor de fabricație? Cum se realizează legătura între activitatea de cercetare, politica de înnoire a produselor și planul de producție? Cînd și cum trebuie lansată acțiunea de însușire a unui produs nou? — iată cîteva din întrebările puse de revista noastră unui număr de 30 conducători de centrale industriale în ancheta inițiată pe tema: „înnoirea produselor".

● Metode de investigare și fundamentare adecvate

NE-AM OBIȘNUIT, atunci cînd vorbim de perspectiva centralelor industriale să recurgem la termenul de strategie de dezvoltare ca la un program complex de investigații, de proiecte, de măsuri coerente care clarifică cum și în ce mod se vor dezvolta ele în perspectivă. Ținînd seama că trebuie să orienteze resursele materiale și umane, dezvoltarea de mîine trebuie pregătită astăzi; nu este posibil să-ți orientezi efortul de cercetare **fără a te gîndi la ceea ce vei produce mîine, peste un an, peste cinci, fără să ai conturat clar modul cum va arăta întreprinderea și produsele sale într-o perspectivă mai mult sau mai puțin îndelungată.**

Unul din domeniile cele mai importante unde acționează gîndirea în perspectivă îl constituie modernizarea, înnoirea produselor și a tehnologiilor de fabricație. La întrebarea pusă în anchetă: **„Pe ce bază vă elaborați politica de înnoire a produselor și tehnologiilor?"** un număr de 11 centrale (Grupul de uzine pentru utilaj minier — Satu Mare, Combinatul de sticlă — Mediaș, Centrala industrială de mașini agricole — București, Grupul de uzine — Reșița Centrala industrială de medicamente și coloranți — București, Combinatul chimic — Făgăraș, Centrala industrială de autocamioane și tractoare — Brașov, Centrala industrială de fibre chimice Săvinești — Piatra Neamț, Centrala siderurgică — Galați, Centrala industrială de mașini-unelte — București, Grupul de uzine „23 August" — București) ne-au răspuns:

- prospectarea permanentă a pieței interne și externe (cunoașterea cerințelor beneficiarilor interni și externi), sesizarea progreselor înregistrate în alte țări în fabricația diferitelor produse;
- necesitățile de produse (cantitativ și calitativ) reieșite din balanțele întocmite pe ramuri;
- contacte directe cu beneficiarii și încheierea de contracte pe termene lungi (2—5 ani);
- fructificarea informațiilor culese de delegații care au fost în străinătate sau de la beneficiarii externi, care vizitează întreprinderile noastre;
- informațiile culese cu ocazia organizării a diferite expoziții și tîrguri în țară și în străinătate;
- estimarea eficienței economice în raport cu datele de conjunctură a pieței internaționale;
- studiile comparative efectuate de serviciile de concepție privind parametrii produselor din fabricația curentă și ai celor similare de pe piața externă (compararea coeficientului de utilizare a materiilor prime și manoperei, parametrii de funcționare, nivelul cererilor și prețurilor de pe piața externă);
- studii de sinteză comune între furnizori și beneficiari interni și externi, care au la bază materiale documentare din țările avansate, diferite comparații de produse similare cu observații asupra comportării lor în producție etc.

Un alt grup de centrale (Centrala industrială de construcții navale — Galați, Grupul industrial de aluminiu — Slatina, Centrala industrială de producere a energiei electrice și termice — București, Centrala industrială pentru prelucrarea țițeiului — Ploiești, Centrala minereurilor neferoase — Deva, Centrala minelor de fier și nemetalifere — Cluj, Centrala industrială de utilaj chimic și rafinării — București), au răspuns la aceeași întrebare că își întemeiază politica de înnoire a produselor pe:

- cerințele beneficiarilor (ei nu pot acționa decît în direcția perfecționării tehnologiilor de fabricație);
- sarcinile prevăzute de ministerele de ramură (e vorba de unicate pentru nevoile economiei naționale).

Așa cum rezultă din răspunsurile primite, **centralele industriale utilizează forme variate de investigare, pe baza cărora își întocmesc programe de perspectivă de dezvoltare, de modernizare și înnoirea produselor și tehnologiilor de fabricație.** Cunoașterea cerințelor beneficiarilor, a piețelor de desfacere, a progreselor pe care le înregistrează știința și tehnica în direcția materiilor prime, a domeniilor care vizează un produs sau altul, dau putința celor interesați să-și elaboreze o politică proprie în acest domeniu, să-și modifice nomenclatorul de fabricație în funcție de tendințele existente, să realizeze produse competitive, care să satisfacă pe deplin multiplele servicii pe care le așteaptă de la ele beneficiarii. Dar mai sînt multe alte tehnici specifice marketingului sau metode previzionale care permit și scrutarea viitorului tehnologic, economic etc., care însă nu sînt nici îndeajuns cunoscute, nici utilizate (vezi de exemplu articolul „Metode ale prefigurării viitorului", „Viața economică" nr. 5, vineri 29 ianuarie 1971).

Noua organizare a centralelor industriale, în cadrul cărora funcționează compartimente de dezvoltare, institute de cercetare și proiectare specializate, contactul direct al acestora cu beneficiarii din țară și străinătate, constituie un cadru propice pentru impulsionarea introducerii tehnicii avansate, pentru menținerea produselor la un înalt nivel competitiv. Din păcate, efectele acestor posibilități se situează încă sub nivelul cerințelor. La Grupul de uzine — Reșița, de pildă, se produc încă unele sortimente de compresoare cu randament scăzut, precum și unele tipuri de motoare Diesel cu consum ridicat de metal; la Centrala industrială de autocamioane și tractoare — Brașov, se fabrică unele tipuri de tractoare care au rezerve de greutate și putere; în Centralele industriale de îngrășăminte chimice se produc diferite sortimente fără o concentrație și granulație corespunzătoare, făcîndu-le improprii pentru utilizare; în Combinatele de confecții se realizează adesea diferite sortimente de îmbrăcăminte care, nefiind în pas cu moda, îngroașe stocurile nevandabile din comerț etc.

Investirea de fonduri în produse învechite sau care nu țin pasul cu cerințele tehnicii sau ale consumatorilor duce la îngustarea posibilităților de desfacere, implicit la risipă de bani și materii prime. Necesitatea obținerii unei eficiențe ridicate, impune întreprinzătorilor să desfășoare o asemenea activitate care să le permită să „navigheze" între exigențele crescînde ale beneficiarilor produselor lor și cheltuieli de producție care să le asigure beneficii crescînde.

În condițiile în care, după cum este cunoscut, fazele vieții unui produs se succed cu o mare repeziciune, întreprinderea trebuie să se gîndească la înlocuirea produselor înainte ca acestea să fi ajuns în faza lor de declin. Astfel încît preocuparea pentru modernizarea și înnoirea produselor constituie, am putea spune, o activitate permanentă; o dată lansat un nou produs, întreprinderea trebuie să se și gîndească la modernizarea lui sau chiar la înlocuirea lui, pentru că procesul de cercetare științifică pe care se bazează promovarea unor noi produse, proiectarea, executarea și lansarea lui pe piață durează uneori perioade lungi de timp.

Fără îndoială însă că alegerea momentului lansării unui proiect de cercetare constituie o decizie de mare răspundere căci implică cheltuirea unor importante resurse materiale și umane, care dacă nu sînt fructificate judicios, poate să ducă la consecințe economice foarte grave. De aici și importanța deosebită acordată în această etapă investigării mediului actual și viitor al întreprinderii.

> **● Există o varietate mare de metode de fundamentare a strategiei de dezvoltare, trebuie doar cunoscute și folosite.**
>
> **● Între Scylla și Caribda: cererea de consum și prețul noilor produse.**
>
> **● Este necesar ca proiectanții să dispună de o constelație informațională cît mai largă privind realizările de vîrf pe plan internațional.**

● Planuri tehnice — bazate pe studii de prognoză

NE-A INTERESAT apoi, în cadrul anchetei, „mecanismul" concret de înnoire a produselor, unde, de fapt, se concretizează preocupările de viitor ale centralelor și întreprinderilor pentru modernizarea, înnoirea produselor și perfecționarea tehnologiilor de fabricație?

Răspunsul primit în cadrul anchetei de la marea majoritate a centralelor industriale este: în planurile tehnice. Ne-am pus însă întrebarea, asigură ele oare în forma în care sînt întocmite menținera produselor și tehnologiilor la nivelul celor din țări cu industrie dezvoltată și în ce măsură?

Din capul locului putem afirma, fără teamă că greșim, că în general planurile tehnice nu reflectă în suficientă măsură necesitățile și posibilitățile reale ale fiecărei uzine pentru asigurarea competitivității produselor și satisfacerii maximale ale cerințelor beneficiarilor, mai ales, decă ne referim la perspectivă. Și astăzi, la unii conducători de unități economice, există concepția potrivit căreia planul tehnic este o emanație a Ministerului sau Comitetului de Stat al Planificării, deși în ceea ce privește sarcinile de diversificare, modernizare și înnoire a produselor, inițiativa ar trebui să aparțină, în cea mai mare parte, centralelor industriale și întreprinderilor. Această concepție plasează planurile tehnice la periferia preocupărilor, diminuează rolul lor ca factor de impulsionare și promovare a progresului tehnic.

Dacă ar fi să facem un bilanț al nerealizărilor (ne referim la sarcini concrete înscrise în planurile tehnice), vom găsi cele mai multe poziții nematerializate la capitolul modernizarea și înnoirea produselor. **Sînt întreprinderi care de ani de zile nu au sarcini deosebite înscrise în planul tehnic** (asimilarea de produse noi, modernizări), **în timp ce altele, adesea cu posibilități apropiate, sînt supraîncărcate, fiind puse în imposibilitate de a le realiza la termen.** Bunăoară, în industria construcțiilor de mașini, în timp ce uzine ca: „Electroprecizia"—Săcele, „Tehnofrig" — Cluj, „Înfrățirea" — Oradea, Uzina mecanică — Cugir, „Progresul" — Brăila, „Independența" și Uzina mecanică din Sibiu și altele, au de asimilat în acest an și în viitor un număr mare de produse, altele ca, de pildă, „Hidromecanica" — Brașov, „Steaua Roșie" — București, Întreprinderea mecanică — Mija, Uzina mecanică — Muscel etc., au sarcini sub posibilități. Apoi, în domeniul promovării unor tehnologii înaintate, se pot întîlni, de asemenea, multe prevederi cu caracter formal (se vor extinde în turnătorii, la tratamente termice — cutare metode...) fără o bază de calcul, fără concretizarea eficienței economice.

Chiar și în domeniul asimilării unor licențe lucrurile nu merg întotdeauna satisfăcător, deși sînt cunoscute consecințele economice și tehnice extrem de negative care decurg din întîrzierea introducerii în fabricația de serie a produselor pe bază de licențe străine. **Sînt și multe cazuri, cînd întreprinderile deși își întocmesc planuri tehnice deosebit de importante prin conținutul lor pentru ridicarea calității produselor și performanțelor acestora, au termene de execuție și responsabili, foarte multe din prevederi se realizează cu întîrzieri mari, sau nu se înfăptuiesc de loc** (Uzina „Progresul" — Brăila are în asimilare de cîțiva ani excavatoarele hidraulice «licența Liebher»; Uzina „Electroprecizia" — Săcele întîrzie cu mai bine de un an însușirea echipamentului auto «licența SERI»; Uzina „Strungul" — Arad și-a prelungit termenul de realizare a strungului SN—500 cu peste un an etc).

Se impune în mod firesc întrebarea: **în ce măsură planurile tehnice constituie instrumente stimulative în asigurarea progresului continuu al fabricației?** Este evident că ele pot să joace un rol în acest domeniu numai în măsura în care conțin elemente bine conturate, bazate pe studii previzionale, în măsura în care reflectă potențialul creator al uzinelor, în măsura în care acestea au înțeles și au știut să-și facă din promovarea produselor și tehnologiilor noi un instrument eficient al dezvoltării lor. Și apoi, fără nici un fel de „amendament", trebuie înțeles că o dată înscrise în planul tehnic, realizarea obiectivelor devine obligatorie, nerealizarea atrăgînd după sine și consecințele ce decurg din ea.

● Ce produse „lansăm" pe planșete și în fabricație

CENTRALELE INDUSTRIALE, marile întreprinderi, dispun în prezent, în general, de mijloace pentru a ține pasul cu realizările de vîrf pe plan mondial: institute de cercetare-proiectare, fonduri bănești special destinate introducerii tehnicii înaintate, ateliere și stații pilot de experimentări, laboratoare, bancuri de probă etc. Valorificarea eficientă a întregului potențial, întocmirea de planuri realiste de perspectivă în direcția modernizării și asimilării de noi produse, fabricarea numai a acelor produse care pot fi efectiv competitive — sînt căi ce pot asigura întreprinderii, centralei dinamismul economic. La întrebarea: **„Cum realizați legătura între activitatea de cercetare, politica de înnoire a produselor și planul de producție, cum asigurați produsului însușit nivelul tehnicii de vîrf pe plan mondial"?** — am primit următoarele răspunsuri:

— **„Grupul de uzine Reșița** a intrat în noul cincinal cu intenția de a acorda o atenție deosebită asimilării de produse noi: au fost nominalizate pînă în prezent 72 de produse noi fără ca cifra să fie definitivă, urmînd ca ea să fie completată pe parcurs. Cunoașterea în perspectivă a activității, nominalizarea planului pe viitorii 5 ani, precum și definitivarea profilului de fabricație a uzinelor din cadrul grupului permit ca, în următorul deceniu, pregătirea viitorului să se facă în toate sectoarele (proiectare, tehnologie și execuție) pe baza unei analize judicioase atît sub aspectul competitivității, cît și al economicității produselor. **În cincinalul actual urmărim reînnoirea tuturor produselor de profil,** printre care enumerăm: introducerea în fabricație a unei noi familii de motoare Diesel cu parametri ridicați, care va înlocui actuala fabricație; di-

V. BOESCU
L. ȚINTEA

→

ÎNNOIREA PRODUSELOR

(Urmare din pag. 5)

versificarea, modernizarea și ridicarea parametrilor boghiurilor pentru viteze mai ridicate (160—200 km/h), asimilarea turbinelor hidraulice de mare putere de tip Francis și Pelton — agregate ce se vor situa printre realizările de vîrf pe plan mondial etc.

Aceste înnoiri, ca și altele, au avut la bază studii și cercetări întreprinse în sectoarele de cercetare-proiectare și tehnologie ale Grupului de uzine. **Prin continua îmbunătățire și perfecționare a metodelor de cercetare, proiectare și pregătire a fabricației** (tipizări, unificări de forme, de dimensiuni și sortimente), **prin dotarea cu SDV-uri universale, am reușit să reducem ciclurile de asimilare a unor produse, ajungînd în 1971, la numai nouă luni pentru compresorul de 25 mc/min și circa 24 luni pentru noua familie de motoare Diesel. În fabricația de motoare electrice de mare putere** (1000—6000 kw) **perioada de asimilare s-a stabilizat între 9—12 luni, ceea ce ne-a permis ca, în ultimii trei ani, să însușim în fabricație peste 15 tipuri noi de motoare electrice, iar pentru 1971 sînt prevăzute a se asimila alte 6 tipuri cu puteri cuprinse între 500—3200 kw".**

— „În cadrul **Combinatului de sticlă — Mediaș**, producția anului 1971 cuprinde pînă în prezent 8 modele noi de articole din sticlă destinate fondului pieței (care se execută în mai multe variante de decor și dimensiuni) și 37 de produse destinate livrării la export. Bineînțeles că pînă la sfîrșitul anului se vor adăuga o serie de noi modele la sticlăria de menaj și articole din sticlă pentru iluminatul electric (abajoare, plafoniere în diferite forme și execuții), solicitate îndeosebi la export. În perioada 1972—1975, ritmul de înnoire a producției se va accentua și mai mult.

Legătura între activitatea de cercetare, politica de înnoire a produselor și producția curentă se realizează în cadrul Întreprinderii „Vitrometan" prin intermediul unei grupe de creație care, pe baza studiilor proprii, elaborează variante de produse noi. Cu ajutorul unor echipe de muncitori de înaltă calificare, specialiștii creatori de modele, realizează în ateliere de experimentare, produsele noi punînd totodată la punct tehnologia de fabricare a lor în serie".

— „În deplină concordanță cu cerințele economiei naționale, activitatea de cercetare a **Combinatului chimic — Făgăraș**, este corelată cu nevoile întreprinderilor, axîndu-se, în special, pe cercetare aplicativă, care să ducă la perfecționarea proceselor tehnologice, valorificarea superioară a materiilor prime, reducerea consumurilor specifice, îmbunătățirea calității produselor și elaborări de noi tehnologii. Pentru perioada 1971—1975 atenția noastră este îndreptată spre realizarea unor noi mase de presare cu caracteristici electro-tehnice și sortimente de rășini pe bază de furil fenol formaldehidice cu întărire la rece, care pînă în prezent se importă. De asemenea, vom realiza noi tipuri de repere cerute de asimiliarea în țară a pieselor pentru autoturismul Dacia 1300 și autocamioanelor după licența MAN. Cea de a doua direcție privind asimilarea de noi produse o constituie îngrășămintele chimice pe bază de azot cu un conținut variabil în substanță activă și cu calități fizice superioare neaglomerabile. Cea de a treia direcție o constituie valorificarea cercetării proprii privind asimilarea de produse de mic tonaj care, în prezent, se importă atît de întreprinderea noastră (ex. azotat de potasiu ș.a.), cît și de alte întreprinderi — acid para toluen sulfonic.

Pentru a facilita o mai rapidă asimilare a produselor noi, este necesar ca activitatea de cercetare să se bucure, încă din faza de laborator, de prioritate din partea celorlalte sectoare (aprovizionarea, proiectare, confecționare de prototipuri și instalații pilot etc.). De aceea ar fi **util ca, pe lîngă laboratoarele uzinale de cercetări, să existe o grupă de „engineering" care, paralel cu cercetarea în laborator, să studieze optimizarea proceselor tehnologice alese sau eșalonarea de noi prototipuri.** În prezent există un mare decalaj între faza de cercetare în laborator, faza pilot și cea de experimentare, ceea ce face ca soluția elaborată să-și piardă uneori noutatea. Metodologia în vigoare privind întocmirea documentației tehnice pentru instalații pilot este greoaie, ca de altfel, pentru instalații industriale. După terminarea fazei pilot, dezafectarea acestor instalații se supune acelorași legi ca și pentru instalațiile industriale, necesitînd timp îndelungat. În acest răstimp, utilajele respective ar putea fi folosite mult mai operativ la alte instalații pilot".

„Lucrînd în strînsă colaborare cu atelierul de prototipuri, activitatea de cercetare — din cadrul **Grupului de uzine pentru utilaj minier — Satu Mare** — se îmbină nemijlocit cu acțiunea de înnoire a produselor. O altă latură a acestei legături este urmărirea comportării utilajelor la locurile de exploatare. Cercetătorii noștri se deplasează la beneficiari și verifică condițiile specifice ale exploatării, propunînd soluții constructive îmbunătățite pentru cazuri deosebite.

Metodologia folosită în prezent în procesul de asimilare a produselor noi, formalitățile prescrise, insuficienta preocupare pentru asimilarea în paralel (în cadrul planurilor de cooperare) **a echipamentelor necesare noului produs, fac să se prelungească extrem de mult fazele de stabilire a soluțiilor, de proiectare și omologare.** Relevăm în mod deosebit pretențiile exagerate ale industriei electro-tehnice colaboratoare, care cere ca motoarele și instalațiile electrice să fie comandate cu un an și jumătate înainte. În asemenea condiții, ciclul de asimilare depășește adesea trei ani, perioadă în care pot apare modele mai perfecționate pe piața mondială".

Și exemplificările ar putea continua. **Ceea ce este important de desprins din cele relevate, este tendința pozitivă ce se conturează tot mai mult în cadrul centralelor industriale, de a axa cercetarea pe problemele majore ale dezvoltării producției, de a facilita o legătură directă între cercetare-producție, prin crearea de stații-pilot sau ateliere de prototipuri, unde experimentul dă posibilitatea verificării în condiții realiste, în termene mai scurte, atît a parametrilor proiectați, cît și a documentațiilor tehnice.**

Este adevărat că nu peste tot este realizată această legătură și, ca atare, se mențin termene lungi în însușirea produselor noi. Această carență trebuie înlăturată, adoptîndu-se o optică și măsuri corespunzătoare. **Este necesar, totodată, de a se combate și înlătura concepția potrivit căreia sarcinile de diversificare și modernizare a produselor reprezintă un aspect minor al muncii de conducere, că promovarea tehnicii noi pe calea propriilor cercetări este un fenomen exterior, de care se ocupă alții și nu cei direct răspunzători de mersul întreprinderilor.**

Cu cît vom reuși să mărim numărul produselor competitive, să producem numai fabricate care să se situeze din punct de vedere constructiv și funcțional la nivelul celor mai avansate, se vor cuceri mai multe piețe de desfacere, se vor crea noi posibilități de sporire a beneficiilor întreprinderilor.

MODERNIZAREA

(Urmare din pag. 3)

se creeze noi locuri de muncă în industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și sfera neproductivă, atît pentru populația ajunsă la vîrsta intrării în cîmpul muncii, cît și pentru cea devenită disponibilă în agricultură, datorită creșterii mecanizării lucrărilor.

O dată cu aceasta s-a modificat treptat și coeficientul industrial-agrar [1]) al țării noastre, marcîndu-se o anumită apropiere față de țările mai dezvoltate. Mărimea coeficientului industrial-agrar complex oglindește modificările ce intervin atît în ponderea industriei și agriculturii în producerea venitului național, cît și în ponderea populației ocupate în aceste două ramuri, precum și schimbările din productivitatea muncii lucrătorilor din industrie și agricultură.

Calculat pentru 1967, raportul dintre ponderea industriei și cea a agriculturii în crearea venitului național (Kq) în România este însă mult mai mic (1,8) față de cel realizat în Cehoslovacia (4,6), R.D. Germană (5,2), Polonia (2,3), U.R.S.S. (2,0). Cu cît este mai mare acest coeficient, cu atît este mai accentuat caracterul industrial al țării. De asemenea, raportul ponderii populației industriale față de cea a populației agrare (Kn) este mai mic în România (0,37) față de cel din Cehoslovacia (2,10), din R.D. Germană (2,80), din Polonia (0,58), din U.R.S.S. (0,93). Deosebiri există, de asemenea, și în privința structurii populației din sfera productivă : la o persoană ocupată în industrie revin la noi aproape 3 persoane ocupate în agricultură, în timp ce în R.S. Cehoslovacă la aproape 2 persoane ocupate în industrie revine una în agricultură.

Coeficientul complex industrial-agrar (Kq/Kn) evidențiază mai bine modificările survenite în economie, reflectînd în mod pregnant influența atît a factorilor extensivi, cît și a celor intensivi din cadrul celor două ramuri. Dacă acest coeficient este supraunitar înseamnă că productivitatea muncii din industrie este de atîtea ori mai mare decît cea din agricultură. Productivitatea muncii unui lucrător din industria țării noastre este de aproximativ 5 ori mai mare decît a unui lucrător din agricultură, ceea ce dovedește eficiența socială ridicată a atragerii unei populații crescînde în industrie.

Desigur că modificarea proporțiilor dintre industrie și agricultură este un proces de durată, solicitînd eforturi de mare amploare și trebuind să antreneze schimbări adînci în profilul economic al țării, în condițiile de existență ale poporului. Rezultă de aici justețea politicii P.C.R. de realizare și în continuare a unor ritmuri ridicate de dezvoltare a industriei pentru reducerea decalajului față de țările avansate.

Pe măsură ce se dezvoltă economia națională, creșterea producției se va obține din ce în ce mai mult pe seama perfecționării continue a tehnologiei și a tehnicii producției, a folosirii în producție de noi materiale și materii prime, perfecționării procesului de producție, utilizării integrale a capacităților de producție, ridicării continue a calificării cadrelor etc. Toți acești factori își vor intensifica în viitor influența lor asupra creșterii productivității muncii, care va asigura o parte tot mai mare din sporul anual al producției și al venitului național.

★

DEZVOLTAREA pe o linie modernă a economiei naționale, realizată în condițiile asigurării unor proporții echilibrate între diversele ramuri, are drept rezultat valorificarea mai eficientă a potențialului economic existent, a resurselor naturale și a forței de muncă, Pe baza unei astfel de structuri de ramură are loc promovarea largă a progresului tehnic — imperativ vital al dezvoltării economiei naționale — creșterea în ritm susținut a venitului național, pe seama căruia se asigură mersul nostru înainte și ridicarea continuă a nivelului de trai ap poporului.

---

[1]) Coeficientul industrial agrar se poate calcula folosind relațiile :

$$Kq = \frac{Vi/V \text{ (\% industriei în producerea venitului național)}}{Va/V \text{ (\% agriculturii în producerea venitului național)}}$$

$$Kn = \frac{Ni/N \text{ (\% populației ocupate în industrie)}}{Na/N \text{ (\% populației ocupate în agricultură)}}$$

Iar prin raportul dintre acești doi coeficienți obținem coeficientul industrial-agrar complex Kq/Kn.

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

MUTAȚII ÎN STRUCTURA ȘI UTILIZAREA COMBUSTIBILULUI

ELECTRIFICAREA în țara noastră a cunoscut, în cincinalul trecut, noi realizări atît sub raport cantitativ, cît și calitativ : în 1970, de exemplu, **producția de energie electrică s-a ridicat la 35 miliarde kWh, fiind de peste două ori mai mare decît în anul 1965 ;** în același timp, a scăzut ponderea producției de energie electrică produsă în centralele termoelectrice ale Ministerului Energiei Electrice **— de la 93,8% în 1965 la 91,7% în 1970, crescînd cea realizată în centralele hidroelectrice în aceeași perioadă de la 6,2% la 8,3%.**

Ca urmare a instalării unor unități energetice de puteri mai mari de 200 și 315 M.W. — (două din acestea din urmă la Termocentrala de la Craiova), **s-a schimbat** — așa cum rezultă din grafic — **și structura tipurilor de combustibili utilizați la producția de energie electrică, inregistrîndu-se, îndeosebi, o creștere simțitoare a cărbunelui și o diminuare a gazelor naturale, a păcurei, motorinei.**

O atenție deosebită au acordat colectivele centralelor termoelectrice ale ministerului reducerii, an de an, a consumurilor de combustibili pe kWh la producerea de energie electrică în centralele cu turbine cu abur, factor principal de scădere a prețului de cost. **Față de 1965** — așa cum rezultă din grafic — **combustibilul convențional** (gr. c.c./kWh) **a scăzut în 1970 la 84,8%.** Este demn de relevat faptul că dacă consumurile specifice s-ar fi menținut la nivelul din 1965, **pentru realizarea producției din 1970, ar fi fost nevoie de 1 771 mii tone combustibil convențional în plus.**

Scăderea consumurilor specifice în centralele termoelectrice a fost asigurată, în primul rînd, printr-o exploatare optimă a agregatelor ; în același timp, ea a fost facilitată de mecanizarea pe scară largă a proceselor de alimentare a agregatelor și de gospodărirea rațională a depozitelor de combustibil, în ambele cazuri micșorîndu-se substanțial pierderile prin manipulare.

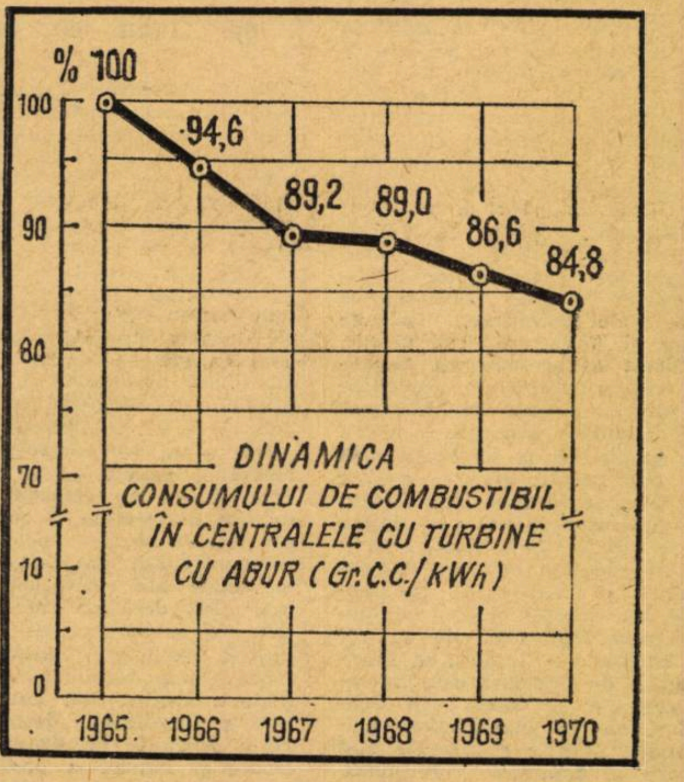

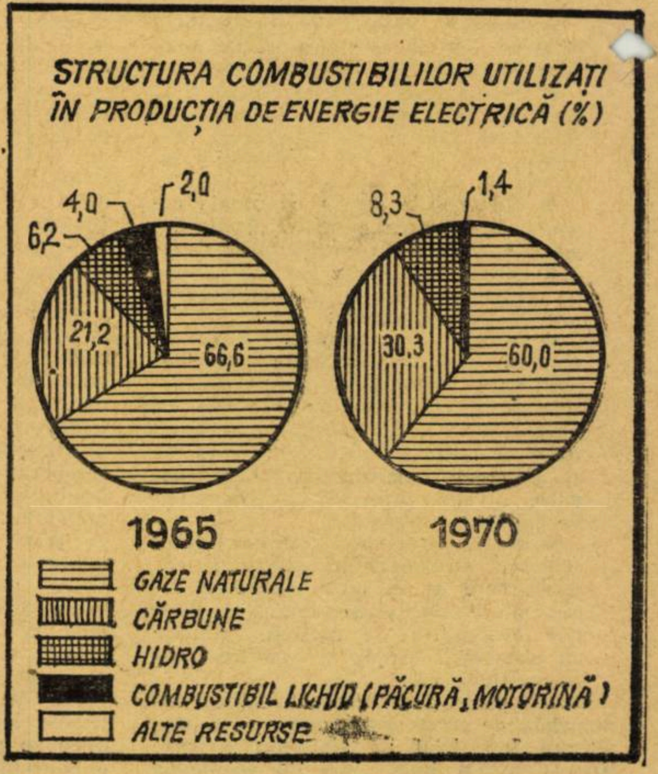

În acest an — primul din noul cincinal — colectivele centralelor termoelectrice, folosind mai bine potențialul modern de care dispun, vor putea să înregistreze noi scăderi ale consumului specific de combustibil pentru a reduce și mai substanțial prețul de cost și a spori eficiența activității lor.

CALITATEA

„LANȚUL“ DE CONTROL ȘI RĂSPUNDERE

FABRICA „Flacăra roșie“ din București era pusă adesea în trecut în situația ca, la recepționarea unor produse, îndeosebi a încălțămintei, să înregistreze din partea organelor de verificare a calității ale Ministerului Comerțului Interior, numeroase refuzuri. Defectele constau fie în construcția asimetrică, fie finisaj necorespunzător, fie în tălpi, branțuri sau rame dezlipite etc. Indiferent de natura defectelor, întreprinderea era obligată să plătească penalizări și speze de transport, deci să-și diminueze nivelul eficienței economice ; în plus, în perioada în care marfa făcea „calea întoarsă“, spre fabrică, în loc să ocupe, așa cum ar fi fost normal, rafturile magazinelor, se îngustau posibilitățile comerțului de a satisface mai bine cerințele cumpărătorilor.

În asemenea situații — și nu puține la număr — toată lumea înclina să facă răspunzător pentru încălțămintea care nu corespundea parametrilor calitativi prescriși, controlul tehnic de calitate care, prin poansonul aplicat, gira... „marca fabricii“.

Optică nouă cu multiple implicații

ÎNCEPÎND din trimestrul III al anului trecut, în urma unei temeinice analize a cauzelor care generează calitatea necorespunzătoare, și-a făcut loc o nouă optică, mai cuprinzătoare și anume că **parametrii calitativi ai încălțămintei nu depind numai de cei care efectuează controlul, ci sînt hotărîți, în primul rînd, în producție, de către executanți, că la acest lucru contribuie numeroși factori.**

Plecîndu-se de la această premisă, cu sprijinul conducerii Ministerului Industriei Ușoare și a Inspectoratului general de stat pentru controlul calității produselor, a început în luna august să fie aplicată experimental, la o singură bandă de lucru, o nouă metodă care constă dintr-un complex de măsuri, care vizează, atît latura producției, crearea condițiilor optime tehnico-materiale, cît și elaborarea unui nou sistem de control tehnic, în sensul ca acesta să nu fie numai un factor constatativ, ci să intervină efectiv pentru a determina realizarea de produse de bună calitate.

Ce s-a întreprins practic?

Pentru a se preîntîmpina intrarea în circuitul producției a unor materii prime și materiale necorespunzătoare care, adesea, influențau negativ calitatea produselor, **s-a trecut la întărirea comisiilor de recepție prin completarea lor, pe bază de selecție, cu cadre capabile și sporirea răspunderii acestora pentru munca prestată.** De asemenea, înainte intrarea unor noi modele în fabricație se hotăra în bloc, fără să existe întotdeauna condiții prielnice pentru efectuarea lor. Prin noua metodă aplicată, **la fiecare model nou care urmează să fie produs este anexată o fișă tehnică în care toți factorii de răspundere** (șefii serviilor tehnologic, de producție, aprovizionare, mecanic-șef, tăbăcărie minerală și vegetală, preț de cost etc., inclusiv organul Inspectoratului general de stat pentru controlul calității produselor) **confirmă că există condițiile tehnico-materiale create de a fi executat industrial.**

Atestarea — metodă de eliminare a celor necorespunzători din punct de vedere profesional

O LATURĂ importantă a noii metode constă în **selectarea cadrelor din producție pe bază de atestare.** Fiecare muncitor, care urma să lucreze la o bandă, a trebuit să capete o atestare semnată de șeful secției, de maistrul sau de șeful brigăzii, de șeful C.T.C. și de responsabilul C.T.C. de la capătul benzii. Aceasta a constituit o primă selecție. A urmat apoi a doua — și poate cea mai importantă — pentru că la ea au fost angrenați să-și spună cuvîntul însăși executanții : **muncitorul care urma să lucreze la bandă, trebuia să fie atestat de cel ce efectuează operația anterioară și de cel care o executa pe cea următoare.** Semnăturile acestora confirmă nu numai că muncitorul respectiv poate executa ireproșabil o anumită operație, dar că le cunoaște, deopotrivă, pe cele efectuate înainte și după el. Dar nu numai atît. **Atestarea prevede obligația de a nu se primi o operație efectuată necorespunzător de la faza anterioară.**

Firește că acest sistem a dus la întărirea spiritului de răspundere a fiecărui executant, la efectuarea unui autocontrol exigent, nimeni nemaiavînd posibilitatea să-și ascundă, în spatele colectivului, incapacitatea profesională sau modul superficial de a lucra. Acest lucru a contribuit la creșterea responsabilității individuale și colective pentru calitatea lucrului efectuat.

La început au fost situații cînd unii muncitori n-au primit atestarea colegilor lor de la bandă, decît după ce și-au remediat o serie de carențe manifestate în muncă (indisciplină, nerespectarea tehnologiei etc.), iar alții au fost îndrumați spre recalificare.

Cine face controlul și prin ce metode?

ÎNAINTE VREME, în serviciul C.T.C. al fabricii erau încadrați și oameni care aveau mai puțină tangență cu această meserie. De aceea, prin noua metodă aplicată, s-a trecut și în acest domeniu la o selecție exigentă. **Fiecare controlor interfazic sau de la capătul benzii a primit atestarea că poate face față în această muncă de mare răspundere.** În prezent, toți controlorii au fie școală de maiștri sau sînt absolvenți ai unei școli profesionale, fie că au cel puțin 15—20 ani în meserie, deci posedă experiența necesară.

Controlorii de calitate de la capătul benzii au la îndemînă o fișă de desfășurare cronologică a operațiilor prin care, folosind metoda statistico-matematică, determină defectele pe operații, pe lucrător și natura lor. La sfîrșitul schimbului există, deci, posibilitatea de a se depista fiecare cauză în parte și de a se lua măsuri în consecință. Așa, de exemplu, la primele trei defecte constatate de controlorul de la capătul benzii, se emite un avertisment. După următoarele trei abateri, muncitorul respectiv suportă costul remanierii defectului înregistrat. Dacă și după acest lucru se mai înregistrează defecte de calitate, pe lîngă cel în cauză, sînt sancționați și cei care l-au atestat.

De la experiment la generalizare

NOUA METODĂ, aplicată experimental în luna august la o singură bandă — prin rezultatele concrete obținute — și-a dovedit din plin eficacitatea. De aceea, în luna octombrie ea a fost extinsă la alte 5 benzi, iar la sfîrșitul lunii decembrie pe întregul sector de încălțăminte. **Experiența căpătată la acest sector urmează să fie extinsă pînă la sfîrșitul trimestrului I al acestui an pe întreaga întreprindere și anume: la cele două tăbăcării, la sectorul marochinărie și cel de articole tehnice și altele.**

Pe baza rezultatelor obținute de colectivul fabricii „Flacăra roșie“, Ministerul Industriei Ușoare, în colaborare cu Inspectoratul general de stat pentru controlul calității produselor, a inițiat un larg schimb de experiență în București, urmat de un instructaj de 2 zile, cu toți directorii fabricilor de încălțăminte din țară și șefii compartimentului C.T.C. Analizîndu-se posibilitățile, **s-a constatat că există condiții ca metoda să fie generalizată.** În unele locuri — fabricile de încălțăminte Suceava și Cluj — acțiunea este în prezent aproape terminată, iar la altele s-a trecut la aplicarea la mai multe linii.

Această acțiune este menită să dea un puternic impuls luptei pentru îmbunătățirea calității încălțămintei, să contribuie la sporirea eficienței activității economice a tuturor întreprinderilor din sector.

Ț. LUDOVIC

Scurt bilanț al aplicării controlului în lanț

Pe linia respingerilor...

- În ianuarie 1970 : au fost respinse 18 500 perechi.
- În august 1970 din 600 perechi de încălțăminte realizate zilnic, 200 trebuiau remaniate.
- În decembrie 1970 : din 800 perechi au fost respinse numai 13.
- În ianuarie 1971 nu s-a respins nici o pereche.

...sporirii productivității muncii

- Față de luna august 1970, în 1971 productivitatea muncii la banda de lucru în care a început experimentarea a sporit cu 20%.
- Cîștigul mediu a crescut cu 30%.

...eficienței economice

- Anul trecut, în perioada 1 ianuarie — 30 septembrie, întreprinderea a plătit drept penalizări și speze de transport pentru produsele livrate ce n-au corespuns din punct de vedere calitativ, circa 50 000 lei.
- În ultimul trimestru al anului, ca urmare a îmbunătățirii calității, nu a plătit nimic.

...creșterii prestigiului mărcii fabricii

- Unul din efectele îmbunătățirii calității produselor, ca urmare a aplicării noii metode, și care merită relevat în mod deosebit, este creșterea prestigiului mărcii fabricii peste hotare. În acest sens, stă mărturie o scrisoare primită nu de mult din Olanda, în care beneficiarul aduce mulțumiri colectivului fabricii pentru calitatea produselor livrate.

„ANATOMIA“ CONTROLORULUI IDEAL AL CALITĂȚII PRODUSELOR *)

1. Trebuie să fie un om „dintr-o bucată“.

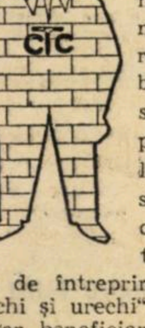

Dat fiind că un controlor de calitate în mod normal nu elaborează studiile și proiectele necesare realizării produselor, nu se ocupă de aprovizionare și nici de fabricarea pieselor și subansamblelor acestora, el nu se poate bucura de o simpatie prea mare. În calitatea ce o are, el trebuie să dovedească un anumit curaj pentru a face față situației dificile de a fi plătit de întreprindere pentru a fi numai „ochi și urechi“ pentru apărarea „intereselor beneficiarului“. Sarcina sa este să ia deciziile pe care el le consideră necesare, să spună lucrurilor pe nume și să respingă ce trebuie respins, indiferent de presiunile ce se exercită asupra lui.

2. Trebuie să stea ferm pe poziție.

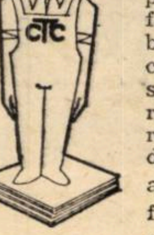

Controlorul de calitate trebuie să fie bine familiarizat cu metodele, normele și regulamentele din întreprindere și din compartimentul unde își desfășoară activitatea. El trebuie să aibă, oricînd, acces la informații exacte, să aibă pregătirea necesară pentru a culege datele respective, să fie destul de abil pentru a aprecia aceste date și a le clasifica și să poată lua decizii obiective. Un controlor de calitate nu trebuie să-și compromită poziția adoptată în ce privește calitatea produselor, să aibă o atitudine fermă și „să nu se dea bătut“.

3. Trebuie să poarte pe umeri o mare răspundere.

Controlorului de calitate îi revine răspunderea de a reprezenta „interesele clientului“, atît înainte, cît și după livrarea produsului. Această răspundere nu trebuie transmisă altora ; ea nu poate fi niciodată aruncată pe umerii altora. Reputația întreprinderii și tranzacțiile economice viitoare ale acesteia, precum și însăși viitorul profesional al controlorului de calitate, depind de modul în care acesta „poartă pe umeri“ răspunderea calității produselor.

4. Trebuie să fie pregătit să pareze loviturile.

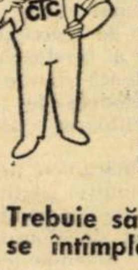

Se întîmplă uneori că controlorul de calitate bănuiește sau un al „șaselea simț“ îi spune că ceva nu este în ordine cu produsul care urmează să fie livrat. Capacitatea de a putea, oricînd, să prevadă greșelile bazat pe datele de care dispune în momentul respectiv, constituie unul din cele mai importante atribute ale sale, de a para anumite consecințe nedorite.

5. Trebuie să fie la curent cu tot ce se întîmplă în întreprindere.

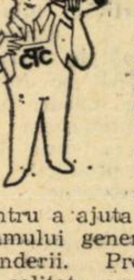

Ceea ce caracterizează viața de fiecare zi a controlorului de calitate este faptul că acesta este întotdeauna la curent cu ce se întîmplă în jurul său. El trebuie să fie într-o permanentă căutare de noi metode și tehnologii, pentru a-și îmbunătăți stilul de muncă și eficiența personală și, totodată, pentru a ajuta la sporirea eficienței programului general de activitate al întreprinderii. Procedînd astfel, controlorul de calitate creează premisele necesare pentru a-și atinge mai sigur scopul urmărit în activitatea sa profesională.

6. Trebuie să aplice metode științifice în activitatea sa profesională.

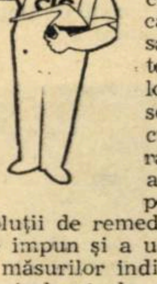

Controlorul de calitate trebuie să-și desfășoare activitatea după metode științifice, pentru a utiliza cu maximum de eficiență timpul său de muncă. Succesul activității sale depinde de capacitatea sa de a identifica locurile de muncă unde se ivesc probleme, precum și tendințele acestora ; de a stabili cauzele acestor probleme și a aprecia corect diferitele soluții de remediere ; a lua măsurile care se impun și a urmări traducerea în viață a măsurilor indicate. Competența cu care controlorul de calitate aplică principiile soluționării științifice a problemelor exercită o influență directă asupra relațiilor sale cu colectivul de muncă din întreprinderea unde își desfășoară activitatea.

7. Trebuie să știe ce are de făcut.

Ceea ce constituie însăși baza existenței controlorului de calitate în întreprinderi este cunoașterea temeinică a ceea ce solicită clienții, ce-i cere conducerea întreprinderii în activitatea sa profesională și, totodată, a ceea ce el însuși poate obține de la subalterni. Controlorul de calitate nu trebuie să se teamă de această răspundere ; el trebuie să se dăruiască „cu trup și suflet“ profesiunii sale de controlor de calitate și s-o cunoască, de la metoda „nivelului mediu al calității (AQL) pînă

(Continuare în pag. 16)

CONSTITUIREA ASOCIAŢIEI ROMÂNE DE MARKETING (AROMAR)

VINERI 19 martie, în sala de festivităţi a Ministerului Comerţului Exterior, a avut loc o adunare a specialiştilor care lucrează în domeniul comerţului, convocată de comitetul de iniţiativă în vederea constituirii unei asociaţii române de marketing. Au luat parte 300 de specialişti din centrale industriale, întreprinderi şi organizaţii de comerţ exterior şi interior, Ministerul Comerţului Exterior, Ministerul Comerţului Interior, alte ministere, Centrocoop, Camera de Comerţ, Academia de Ştiinţe Sociale şi Politice „Ştefan Gheorghiu", Institutul pentru Studierea Conjuncturii Economice Internaţionale, Academia de Studii Economice etc.

Adunarea a fost deschisă de tovarăşul ing. **Nicolae M. Nicolae,** prim adjunct al ministrului comerţului exterior, care a arătat necesitatea înfiinţării unei asociaţii de marketing pentru promovarea metodelor moderne în comerţul Roâmniei.

Adoptarea statutului şi alegerea conducerii

PREŞEDINTELE Camerei de Comerţ, tovarăşul **Victor Ionescu,** a prezentat proiectul de statut al Asociaţiei. Vorbitorul a subliniat că AROMAR urmează să fie o organizaţie largă, care să atragă un număr cît mai mare de economişti în activitatea de cercetare a pieţei şi de promovare a produselor. Domnia sa a scos în evidenţă mecanismul de funcţionare şi metodele de lucru preconizate pentru viitoarea asociaţie.

Au urmat dezbateri pe marginea proiectului de statut. Mai mulţi participanţi au prezentat diferite amendamente la proiectul întocmit de Comitetul de iniţiativă. Fiecare amendament a fost supus votului adunării. Proiectul, cu modificările introduse de adunare, a fost apoi adoptat în unanimitate.

Tov. inginer **Cornel Burtică,** ministrul comerţului exterior, a declarat constituită **Asociaţia Română de Marketing,** subliniind că AROMAR se încadrează într-un complex de măsuri iniţiate în ultimii ani de conducerea de partid şi de stat în vederea unei legături mai strînse între producţie şi cerinţele pieţei interne şi externe.

ADUNAREA generală a ales prin vot Consiliul de conducere al Asociaţiei, în următoarea componenţă :

— **Eugen Barat,** profesor, consilier în Ministerul Comerţului Interior

— **Dumitru Bejan,** preşedintele Centrocoop.

— **Ion Buda,** director general, Centrala industrială a aluminiului, Slatina

— **ing. Cornel Burtică,** ministrul Comerţului Exterior

— **Petrache Buzoianu,** director general, Direcţia centrală de statistică

— **Mihai Demetrescu,** conferenţiar, Academia de Studii Economice

— **Ion Desmireanu,** director al Institutului de studii şi cercetări pentru planificare

— **Emilian Dobrescu,** profesor, membru al Academiei de ştiinţe sociale şi politice

— **Mircea Florescu,** director general „Autotractor" — Braşov

— **Constantin Fota,** director în Ministerul Comerţului Exterior

— **Victor Ionescu,** Preşedintele Camerei de Comerţ

— **Gh. Marcu,** director general adjunct, al Institutului pentru studierea conjuncturii economice internaţionale

— **Gh. Marinceanu,** director general, Combinatul Încălţăminte — Cluj

— **Valeriu Momanu,** director general, Centrala Industrială de fibre şi fire — Săvineşti

— **Costin Murgescu,** director general al Institutului pentru studierea conjuncturii economice internaţionale

— **Vasile Negrescu,** director general, „Metalimport"

— **Cornel Nicolau,** secretar general, Centrala de valorificare a legumelor şi fructelor

— **Ion Niculescu,** director CEPECA

— **Radu Paul,** directorul Institutului de Cercetări Comerciale

— **Tudor Postolache,** şef de catedră la Academia de ştiinţe social-politice „Ştefan Gheorghiu"

— **Mircea Pupăză,** director general Centrala industrială de maşini-unelte

— **Iosif Steinbach,** director general Centrala de Confecţii Textile Bucureşti.

— **Ion Stoichici,** Consiliul Economic

— **Vasile Tăraboi,** director IDT

— **Ion Zahiu,** conferenţiar, Facultatea de Economie, Universitatea Timişoara

În prima sa şedinţă de lucru, Consiliul a ales Biroul Executiv AROMAR în următoarea componenţă :

Preşedinte al AROMAR : **Cornel Burtică**

Vicepreşedinţi : **Emilian Dobrescu, Costin Murgescu, Mircea Pupăză**

Membrii în Biroul Executiv :

— **Victor Ionescu**

— **Ion Buda**

— **Iosif Steinbach**

— **Ion Desmireanu**

— **Eugen Barat**

Programul pe 1971

ÎN NUMELE Biroului Executiv, **Costin Murgescu,** director general al Institutului pentru Studierea Conjuncturii Economice Internaţionale a prezentat proiectul de program al AROMAR pe 1971.

Apoi domnia sa a propus ca, potrivit prevederilor din statutul AROMAR, această asociaţie să se afilieze la **Federaţia Internaţională de Marketig** (FIM). FIM, cu sediul la Zürich, a fost înfiinţată în anul 1961 şi are ca scop încurajarea aplicării de metode ştiinţifice în studiul şi practica de marketing, favorizarea schimbului de cunoştinţe şi de experienţă în acest domeniu, încurajarea tuturor mijloace-

(Continuare în pag. 19)

In sala de festivităţi a M.C.E., la constituirea AROMAR

ROLUL „AROMAR" ÎN CUNOAŞTEREA, STIMULAREA ŞI SATISFACEREA CERERII DE PRODUSE

Interviu acordat revistei „Viaţa economică" de tovarăşul ing. CORNEL BURTICĂ, ministrul comerţului exterior, preşedintele AROMAR

● Vă rugăm tovarăşe preşedinte, să precizaţi pentru cititorii noştri care au fost cerinţele care au condus la constituirea AROMAR şi în ce constau principalele sarcini ale acestei asociaţii ?

— Marketingul, după cum se ştie, presupune adoptarea deciziilor privind orientarea şi organizarea producţiei, atît pentru desfacere pe piaţa internă, cît şi pentru export pe baza : **cunoaşterii cererii,** recurgîndu-se la metode şi tehnici moderne ; **stimulării cererii,** prin reclamă, demonstraţii tehnice şi alte instrumente de promovare a vînzărilor ; **satisfacerii cererii,** prin adaptarea operativă a producţiei la necesităţile concrete, printr-o politică adecvată de preţuri, prin folosirea celor mai eficiente canale de distribuţie, printr-un „service" complet etc.

Legea cu privire la activitatea de comerţ exterior, de cooperare economică şi tehnico-ştiinţifică, adoptată recent, precizează că ciclul de producţie se încheie o dată cu valorificarea producţiei şi încasarea efectivă a contravalorii mărfii. Această prevedere incumbă unităţilor noastre producătoare responsabilităţi sporite, atît pe linia organizării producţiei, cît şi în privinţa comercializării produselor. Astfel, unităţile producătoare pot introduce în fabricaţie numai mărfuri pentru care este asigurată desfacerea, trecînd pe prim plan preocuparea de a-şi asigura un portofoliu de comenzi, de a prospecta sistematic piaţa şi de a adapta operativ producţia la cerinţele pieţei. Cu alte cuvinte, unităţile producătoare trebuie să-şi organizeze producţia pe baza marketing-ului.

În acest context, s-a simţit necesitatea creării unui cadru adecvat, sub forma Asociaţiei Române de Marketing, care să permită, pe de o parte, popularizarea în ţara noastră a experienţei pozitive în domeniul marketingului, şi, pe de altă parte, un schimb larg de opinii şi conlucrări între specialiştii români şi specialiştii din alte ţări, în scopul orientării întreprinderilor noastre de producţie şi de comerţ în direcţia folosirii celor mai eficiente metode şi practici de organizare şi conducere a activităţii lor.

● V-am ruga să vă referiţi la mecanismul funcţional prin care asociaţia va promova marketingul ?

— Potrivit statutului asociaţiei şi hotărîrilor luate de adunarea generală privind programul de lucru, încă din acest prim an de existenţă asociaţia va desfăşura o bogată activitate, incluzînd dezbateri pe teme practice de utilizare a marketingului, sesiuni de comunicări, conferinţe, întîlniri internaţionale etc., vor fi elaborate şi difuzate cu regularitate membrilor asociaţiei buletine de informaţii. Intenţionăm ca, începînd cu anul 1972, să edităm o revistă de specialitate de marketing.

Chiar de la înfiinţare, asociaţia a trezit un viu interes în rîndul specialiştilor din ţara noastră, al centralelor industriale, întreprinderilor şi organizaţiilor de comerţ exterior şi interior, ministerelor, institutelor de învăţămînt şi de cercetare. Pentru a răspunde acestui interes, se preconizează că, în afara acţiunilor pe plan macroeconomic, să se organizeze activităţi pe plan microeconomic, în care scop se vor putea înfiinţa filiale ale asociaţiei în mari unităţi producătoare sau pe profil teritorial.

● Vă rugăm să vă referiţi mai in detaliu la programul AROMAR-ului pe anul 1971 şi, dacă este posibil, să ne indicaţi cîteva dintre primele măsuri prin care se intenţionează să se treacă la transpunerea in viaţă a acestui program ?

— În trimestrul II se va organiza la Bucureşti o sesiune de comunicări cu tema „Practica mondială privind marketingul de export în domeniul maşinilor şi utilajelor şi posibilităţile de adaptare a structurilor de marketing la specificul întreprinderilor producătoare şi de comercializare româneşti". În acelaşi trimestru se va organiza la Braşov un simpozion cu tema „Determinarea perspectivei vînzărilor — element fundamental în strategia de marketing".

În luna iulie va avea loc la Timişoara primul seminar internaţional de marketing din ţara noastră, organizat împreună cu Federaţia Internaţională de Marketing, manifestare la care vor participa specialişti din ţări socialiste şi ţări occidentale. Pentru trimestrul III este prevăzută organizarea la Cluj a unei dezbateri cu tema : „Promovarea prin marketing a vînzărilor de încălţăminte şi articole din piele".

În afară de aceste manifestări, intenţionăm să folosim prezenţa la Bucureşti a unor specialişti străini pentru a organiza discuţii cu specialiştii români pe diferite teme interesînd membrii asociaţiei noastre.

Îmi exprim convingerea că Asociaţia Română de Marketing va contribui la ridicarea pe o treaptă superioară a activităţii întreprinderilor producătoare de comerţ din ţara noastră, la îndeplinirea în condiţii de eficienţă sporită a obiectivelor stabilite de partid şi guvern pentru dezvoltarea economiei noastre naţionale.

Interviu consemnat de
Alexandru PUIU

STATUTUL

Asociaţiei române de marketing

— AROMAR —

I Dispoziţii general

Art. 1. — Asociaţia română de marketing (AROMAR) este o organizaţie obştească cu caracter nelucrativ, cu personalitate juridică, care reuneşte persoane fizice şi juridice din Republica Socialistă România, interesate în cunoaşterea şi aplicarea cunoştinţelor de marketing în activitatea economică pe care o desfăşoară.

Art. 2. — Asociaţia are drept scop:

a) Orientarea producătorilor de bunuri materiale destinate consumului intern şi

pentru export în direcţia folosirii metodelor moderne de organizare a activităţii de producţie şi de comercializare;

b) Popularizarea experienţei pozitive în domeniul marketingului şi promovarea folosirii în ţara noastră a metodelor şi tehnicilor de marketing;

c) Iniţierea de conlucrări, schimb de păreri şi informaţii de marketing cu asociaţii naţionale din alte ţări, cu organisme independente de cercetări de marketing şi asociaţii internaţionale de profil, în legătură cu promovarea şi creşterea eficienţei activităţii de producţie şi de comercializare pe plan intern şi la export;

d) Accelerarea procesului de formare şi perfecţionare a cadrelor de specialişti din ţara noastră în probleme de marketing;

e) Editarea de publicaţii de specialitate, de materiale documentare şi efectuarea de schimburi de publicaţii şi materiale documentare cu asociaţii naţionale din alte ţări.

Art. 3. — În vederea realizării scopului propus, Asociaţia:

a) Organizează dezbateri pe teme practice de utilizare a marketingului, atît pe plan teritorial cît şi pe profil de activitate şi grupe de produse;

b) Organizează, cu sau fără participarea unor asociaţii naţionale şi internaţionale de marketing, sesiuni de comunicări, prezentarea de referate ştiinţifice, conferinţe, care să înlesnească generalizarea experienţei pozitive;

c) Editează o revistă de marketing a

Asociaţiei ca organ al acesteia, precum şi alte materiale de profil;

d) Participă la manifestările internaţionale organizate de asociaţii naţionale din alte ţări sau internaţionale de marketing.

Art. 4. — Asociaţia poate constitui filiale care să grupeze pe membrii Asociaţiei din mari unităţi economice sau în profil teritorial. Pentru adunarea generală a Asociaţiei, membrii — persoane fizice din cadrul filialelor sau organizaţiilor economice socialiste — se întrunesc în conferinţe alegînd delegaţii care-i vor reprezenta în Adunarea generală potrivit normelor de reprezentare care vor fi stabilite de Consiliul Asociaţiei române de Marketing.

Art. 5. — Asociaţia română de marketing, pe baza aprobării Adunării Generale a Asociaţiei, poate cere afilierea la asociaţii internaţionale de marketing.

II Membrii Asociaţiei

Art. 6. — Membrii Asociaţiei sînt persoane fizice şi persoane juridice. Asociaţia poate avea membri onorifici.

Membrii persoane fizice pot fi acele persoane, care prin activitatea lor participă la orientarea şi conducerea activităţii de marketing, cît şi persoanele direct angrenate în această activitate.

Membrii persoane juridice pot fi centrale, combinate industriale şi grupuri de uzine, întreprinderi de comerţ, bănci, alte organizaţii

economice socialiste, institute ştiinţifice şi instituţii de învăţămînt din R.S. România, interesate în aplicarea marketingului în activitatea economică.

Membrii onorifici pot fi personalităţi marcante, care şi-au adus o contribuţie de seamă în dezvoltarea şi aplicarea în practică a cercetării de piaţă şi de marketing în ţara noastră, propuşi de către Consiliul Asociaţiei şi aprobaţi de Adunarea Generală.

Art. 7. — Membrii persoane fizice şi membrii persoane juridice pot solicita adeziunea la Asociaţie pe baza cererii de înscriere înaintată Biroului Executiv, care le supune aprobării Consiliului Asociaţiei.

Primirea membrilor de orice fel are loc în cadrul şedinţelor plenare ordinare şi extraordinare ale Consiliului Asociaţiei cu o majoritate de 2/3 din numărul membrilor activi prezenţi.

Art. 8. — Membrii Asociaţiei au următoarele drepturi:

a) să aleagă şi să fie aleşi în organele conducătoare ale Asociaţiei;

b) să participe cu vot deliberativ la luarea hotărîrilor în adunările Asociaţiei;

c) să participe la discuţii şi să facă propuneri în adunările Asociaţiei, la şedinţele de comunicări. referate ştiinţifice etc.;

d) să beneficieze de materialele, referatele şi comunicările ştiinţifice prezentate cu ocazia întrunirilor organizate de Asociaţie, precum

şi de alte materiale elaborate sau procurate de Asociaţie.

Art. 9. — Membrii Asociaţiei au următoarele îndatoriri:

a) să plătească cu regularitate cotizaţia;

b) să participe activ la manifestările organizate de Asociaţie şi să acţioneze pentru realizarea scopului acesteia;

c) să se preocupe de aplicarea cunoştinţelor de marketing, a experienţei pozitive a altor membri, în activitatea practică pe care o desfăşoară;

d) să colaboreze cu alţi membri ai Asociaţiei şi să sprijine culegerea de material documentar pentru întocmirea referatelor şi comunicărilor ştiinţifice susţinute cu ocazia întrunirilor Asociaţiei.

Art. 10. — Membrilor care săvîrşesc abateri în mod repetat de la prevederile statutului li se poate ridica calitatea de membru al Asociaţiei. Hotărîrea de excludere se ia de Adunarea Generală cu o majoritate de 2/3 din numărul membrilor activi prezenţi.

III Organele de conducere ale Asociaţiei

Art. 11. — Organele de conducere a Asociaţiei sînt: Adunarea Generală a Asociaţiei, Consiliul Asociaţiei şi Biroul Executiv al Asociaţiei.

Art. 12. — Adunarea Generală a Asociaţiei este organul suprem de conducere al AROMAR. Ea se compune din cîte un reprezentant al membrilor persoane juridice, din delegaţii membrilor persoane fizice aleşi în conferinţe potrivit prevederilor art. 4 din prezentul statut şi membrii onorifici.

Adunarea Generală a Asociaţiei se întruneşte odată pe an în sesiune ordinară şi ori de cîte ori este cazul în sesiuni extraordinare. Convocarea sesiunilor extraordinare se poate face la iniţiativa Consiliului Asociaţiei sau la propunerea a cel puţin 1/3 din membrii activi ai Asociaţiei. Pentru a fi statutar constituită, Adunarea generală trebuie să întrunească $1/2$ plus unu din membri.

Art. 13. — Atribuţiile Adunării generale sînt:

a) alege Consiliul Asociaţiei;

b) analizează şi aprobă darea de seamă anuală întocmită şi prezentată de Consiliul Asociaţiei;

c) aprobă planul anual de activitate al Asociaţiei;

d) aprobă planul anual de venituri şi cheltuieli al Asociaţiei;

e) analizează şi aprobă excluderea membrilor care săvîrşesc abateri repetate de la statutul Asociaţiei;

f) hotăreşte afilierea Asociaţiei la organizaţiile internaţionale de marketing şi participarea la acţiunile organizate de acestea.

Art. 14. — Consiliul Asociaţiei este ales în sesiunea ordinară a Adunării Generale pentru o perioadă de doi ani, cu o majoritate de 2/3 din numărul membrilor activi prezenţi.

Consiliul Asociaţiei se compune din 25 membri, se întruneşte în şedinţe plenare ordinare trimestrial şi în şedinţe extraordinare ori de cîte ori este nevoie. Şedinţele extraordinare ale Consiliului Asociaţiei se convoacă la cererea Biroului Executiv al Asociaţiei.

Art. 15. — Atribuţiile Consiliului sînt:

a) conduce activitatea Asociaţiei între două adunări generale;

b) alege, din rîndul membrilor Consiliului, Biroul Executiv al Asociaţiei;

c) pregăteşte sesiunile ordinare şi extraordinare ale Adunării Generale şi se îngrijeşte de buna lor desfăşurare;

d) definitivează proiectul planului anual de activitate şi proiectul planului de venituri şi cheltuieli, întocmite de Biroul Executiv, pe care le supune spre aprobare Adunării Generale;

e) întocmeşte darea de seamă anuală privind activitatea desfăşurată de Asociaţie;

f) aprobă statul de funcţiuni al salariaţilor Asociaţiei.

Art. 16. — Biroul Executiv al Asociaţiei este ales de Consiliu din rîndul membrilor

săi pe o perioadă de doi ani şi este format din:

a) preşedinte;

b) vicepreşedinţi;

c) membri

În caz de descompletare a Biroului Executiv, locurile devenite vacante vor fi completate de Consiliu din rîndul celorlaţi membri ai Consiliului.

Biroul Executiv se întruneşte în şedinţe ordinare lunar şi în şedinţe extraordinare ori de cîte ori este nevoie.

Art. 17. — Atribuţiile Biroului Executiv sînt:

a) asigură conducerea operativă a Asociaţiei între două şedinţe de Consiliu;

b) întocmeşte proiectul planului anual de activitate şi proiectul planului de venituri şi cheltuieli pe care le supune spre definitivare Consiliului Asociaţiei;

c) se îngrijeşte de realizarea planului anual de activitate al Asociaţiei precum şi a planului de venituri şi cheltuieli;

d) coordonează activitatea redacţională a revistei Asociaţiei;

e) asigură legătura cu celelalte asociaţii, organizaţii naţionale şi internaţionale similare;

f) hotărăşte, potrivit celor stabilite de Consiliul Asociaţiei, participarea la reuniuni, simpozioane, conferinţe, congrese şi alte forme

de manifestări naţionale şi internaţionale axate pe problemele teoretice şi practice de marketing;

g) primeşte cererile de înscriere în Asociaţie, pe care le supune spre aprobare la prima şedinţă plenară a Consiliului.

Art. 18. — Biroul Executiv este sprijinit în activitatea curentă de un Secretariat tehnic permanent.

IV Dispoziţii comune

Art. 19. — În celelalte probleme, cu excepţia celor prevăzute în articolele 6, 9, 12 şi 14, organele de conducere ale Asociaţiei pot lua hotărîri cu majoritatea simplă a membrilor activi.

Art. 20. — Asociaţia este valabil reprezentată prin preşedinte sau unul din vicepreşedinţi.

Art. 21. — Sediul Asociaţiei române de marketing este în Bucureşti.

Art. 22. — Durata Asociaţiei este nelimitată, Adunarea Generală fiind singurul organ care poate hotărî încetarea activităţii Asociaţiei.

Art. 23. — Veniturile Asociaţiei provin din:

a) cotizaţia membrilor, care este de 5 lei lunar pentru membri persoane fizice şi minimum 100 lei lunar pentru membri persoane juridice;

b) vînzarea publicaţiilor Asociaţiei;

c) donaţii şi alte sume.

În dezbaterea „VIEȚII ECONOMICE"

„MARKETINGUL INDUSTRIAL"

În condițiile în care raporturile între organizațiile economice au la bază contractele economice, conducerile unităților producătoare trebuie să răspundă la o serie de întrebări menite să asigure concordanța între profilul producției și nevoile reale de consum industrial: Cît și ce să producem? Cum să fim siguri că ceea ce producem este în concordanță cu cererea beneficiarilor potențiali? Calitatea produselor noastre satisface cerințele și exigențele tot mai sporite ale beneficiarilor? Produsele noi lansate de întreprinderea noastră satisfac nevoi reale ale beneficiarilor existenți sau potențiali?

Aceste întrebări circumscriu sfera de investigații a unei discipline relativ recente, cunoscută sub denumirea de marketing.

DACĂ NUMAI ÎN URMĂ cu cîțiva ani se purtau încă discuții asupra necesității aplicării cercetărilor de marketing în condițiile economiei socialiste, astăzi se poate afirma că există un consens unanim, sau quasi-unanim, atît asupra posibilităților de aplicare, cît și asupra necesității introducerii tehnicilor de marketing în economia întreprinderilor.

Opiniile exprimate în cadrul dezbaterii noastre au relevat cu pregnanță oportunitatea și necesitatea cercetărilor de marketing în general și de marketing industrial în special. „Necesitatea cercetărilor de marketing industrial — arăta **dr. D. FUNDĂTURĂ** — apare evidentă și este strîns legată de procesul de descentralizare a conducerii și planificării economiei noastre, într-un cuvînt de întregul proces de perfecționare a conducerii și planificării economiei noastre naționale. Sîntem în fața unui transfer de sarcini și atribuții de la nivel central la nivelul întreprinderilor și centralelor industriale. Acest transfer de sarcini și atribuții obligă la cercetări proprii de marketing din partea organizațiilor economice"?

Dr. D. FUNDĂTURĂ: „La noi, marketingul părăsește domeniul teoretic...".

D. M. C. DEMETRESCU: „La baza investițiilor trebuie să stea studiile de marketing"

R. IORDAN: „Reușita unei oferte este condiționată de studierea complexă, prealabilă, a pieței..."

O. POPESCU: „Din păcate, nu toți cursanții CEPECA sînt folosiți în compartimentele pentru care s-au specializat"

N. TUDORACHE: „Segmentînd, în urma studiilor, piața, am cîștigat importante debușeuri de export"

J. DAVIDESCU: „Între marketing și contracte este o legătură indisolubilă"

C. VINTILĂ: „Prin studii de marketing, am îmbunătățit... ambalajul"

GH. SURCEL: „O problemă dificilă: documentația statistică"

E. DANIEL: „Ancheta selectivă întreprinsă ne-a orientat producția..."

I. ISTRATE: „Centrala noastră urmărește intens conjunctura exportului de medicamente și coloranți"

La cele de mai sus adăugăm faptul, cunoscut de altfel, că în prezent la baza relațiilor economice dintre întreprinderi stă Legea 71/1969 care a statuat, ca principiu de bază, legături directe între întreprinderi, nesupuse unor dirijări exterioare prin acte administrative de genul repartițiilor. Așa cum sublinia **J. DAVIDESCU**, cercetările și tehnicile de marketing nu numai că nu sînt incompatibile, ci sînt chemate să fundamenteze perfectarea unor contracte reale. Așa fiind, relația marketing — contract — plan apare în strînsă interdependență.

Dacă sub aceste aspecte utilitatea cercetărilor de marketing credem că nu mai trebuie demonstrată, se pot purta încă discuții asupra sferei marketingului, sau mai exact, pînă la ce nivele poate fi ea extinsă. Se limitează oare marketingul numai la problemele de comercializare și de fundamentare a contractelor, sau poate și trebuie să fie extins și în alte domenii, bunăoară în cel al politicii de fundamentare a investițiilor?

La această întrebare ne oferă un răspuns **conf. dr. M. C. DEMETRESCU**: „Marketingul, în condițiile economiei noastre socialiste, trebuie înțeles ca un instrument puternic de cunoaștere a pieței reale sau potențiale, subordonat evident planului. Între capacitățile de producție, programele de producție și problemele de comercializare a producției există o strînsă interferență. Dezvoltarea unor noi capacități de producție nu se mai poate face astăzi fără o cunoaștere profundă a cererii potențiale. Orice program de investiții, fie că este vorba de noi capacități de producție sau de extinderea celor existente trebuie fundamentat și corelat cu cererea în perspectivă. Cum obiectivele industriale moderne nu se mai construiesc numai pentru piața internă ci, în cele mai multe cazuri, și pentru piața externă, prospectarea acestei piețe este o condiție sine qua non pentru fundamentarea investițiilor. Cercetările și tehnicile de marketing sînt cele care oferă răspuns la aceste probleme".

● Startul a fost luat

EVIDENT, problemele teoretice ale marketingului industrial pot fi mult discutate. Dezbaterea noastră a avut însă ca obiectiv principal conturarea stadiului actual al cercetărilor de marketing în organizațiile economice din țara noastră și perspectiva dezvoltării acestora.

Din relatările interlocutorilor noștri a rezultat că startul a fost luat. În multe organizații economice, în special în unități cu statut de centrală — s-a trecut de la faze empirice la forme organizate. La aceasta a contribuit, în primul rînd, formarea unor cadre calificate în domeniul marketingului, preocupare constantă a Centrului de pregătire și perfecționare a cadrelor (CEPECA). Cei peste 120 de cursanți care au absolvit cursurile de marketing de la CEPECA au constituit nuclee de marketing în diferite centrale, combinate sau întreprinderi. Deși numărul acestor compartimente de marketing este încă mic, preocupările acestora sînt însă de bun augur. În plus, trebuie subliniat, că nu numai în cazul existenței unor compartimente specializate de marketing, dar chiar și în alte cazuri, în lipsa unor asemenea compartimente, au existat aceste preocupări.

Potrivit relatărilor participanților la discuții reține atenția o serie de cercetări întreprinse de diferite organizații economice. Astfel:

● **Gh. SURCEL**: — La Centrala de prelucrare a cauciucului primul studiu de marketing a fost dimensionarea pieței produselor de cauciuc și a perspectivei de dezvoltare. Cu toate greutățile începutului ne-am procurat statistici ale ramurilor industriale din economie. De asemenea, au fost identificați toți ceilalți producători de articole de cauciuc din țară, determinîndu-se astfel capacitatea totală de producție și gradul de satisfacere al beneficiarilor potențiali. O altă activitate de marketing: studiul nivelului tehnico-calitativ al produselor uzinei, comparat cu produse similare din țară și din străinătate.

● **R. IORDAN**: — Pentru a se realiza planul de export, în cadrul Direcției generale de desfacere — M.I.U., se desfășoară o intensă activitate de cercetare a piețelor externe, utilizîndu-se tehnici și studii de marketing. Informațiile primite de la agențiile comerciale române și cele din alte surse (reviste de specialitate, buletine etc.) privind producția realizată în diferite țări, consumul potențial în țările vizate, tendințele și preferințele locale, nivelul prețurilor, concurența altor țări etc., stau la baza orientării ofertelor spre o piață sau alta.

● **C. VINTILĂ**: — La Fabrica de rulmenți — Bîrlad studiile de marketing au fost îndreptate spre calitate și mod de ambalare, în comparație cu produsele celor mai reprezentative firme din țări cu tradiție în fabricarea rulmenților. Studiul întreprins, prin procedee științifice, a reliefat calitatea similară și uneori superioară a rulmenților românești, dar deficiențe la modul de ambalare. Ca urmare, s-au luat măsuri operative de îmbunătățire substanțială a modului de prezentare a rulmenților destinați exportului.

● **N. TUDORACHE**: — Imediat după intrarea în producție a Întreprinderii de nasturi și mase plastice — București, în colaborare cu Academia de Studii Economice, a fost întreprinsă o amplă acțiune de studiere a pieței externe potențiale privind produsele pe care le realizează. Rezultatele s-au concretizat în intrarea pe piețe externe importante.

● **Ion ISTRATE**: — În cadrul Centralei industriale de medicamente și coloranți, cu concursul Institutului de Studiere a Conjuncturii Economice Internaționale, a fost elaborat studiul: „Conjunctura exportului de medicamente și coloranți în 1970" și „Conjunctura aprovizionării și desfacerii de intermediari folosite în industria chimică din țară".

● **E. DANIEL**: — Compartimentul de marketing din cadrul Combinatului de pielărie și încălțăminte nr. 1 București, a organizat o anchetă în rîndul cumpărătorilor din orașele Bacău, Suceava și Botoșani. Folosind un eșantion larg, chestionarele completate au indicat preferințele cumpărătorilor, orientînd astfel producția.

Desigur, exemple ca cele citate se mai pot da multe. Din păcate însă, din dezbateri au reieșit și unele aspecte negative. Avem în vedere aici două aspecte și anume: În unele cazuri, din care menționăm Centrala de anvelope și mase plastice și Combinatul de pielărie și încălțăminte nr. 1 — București, o dată înființate compartimente închegate de marketing, după o scurtă perioadă de activitate ele au fost desființate sau transformate în birouri anexe la compartimentele de desfacere unde, practic, nu au mai avut nici o activitate pe această linie. De asemenea, faptul că din cei peste 120 de absolvenți ai cursurilor de marketing de la CEPECA, așa cum relata ing. **Ovidiu POPESCU**, numai o parte din aceștia sînt folosiți în activități concrete de marketing, trebuie să ne dea de gîndit. Mulți dintre aceștia, după promovarea cursurilor de la CEPECA, reîntorcîndu-se în întreprinderi au fost reîncadrați pe diferite posturi fără nici o contingență cu specializarea obținută.

● Bariere încă neridicate

PREOCUPĂRILE și interesul manifestat pentru introducerea cercetărilor de marketing în cadrul organizațiilor economice se izbesc din păcate de unele obstacole generate de mai multe cauze. Încercăm să le sintetizăm.

● Un prim obstacol îl constituie inexistența unui cadru legal care să faciliteze conturarea unor compartimente specializate în marketing. Problema este legată în primul rînd de inexistența unor nomenclatoare de funcțiuni care să prevadă funcții, altele decît cele obișnuite pînă acum. Este știut că în cadrul unui compartiment de marketing apar funcții noi, avînd ca obiect studiul cererii, promovarea vînzărilor, mijloacele de comunicație în masă, pentru care se cere o anumită calificare și care conturează specializări profesionale ce nu figurează în actualele nomenclatoare de funcțiuni. În asemenea condiții „cum ar putea fi create — în mod legal, întreabă ing. C. Vintilă — compartimente de marketing atîta vreme cît cadrul legal nu este încă edictat la ora actuală ?".

PARTICIPANȚI

Conf. dr. M. C. DEMETRESCU — Academia de Studii Economice; **dr. Dumitru FUNDĂTURĂ** — director în Departamentul aprovizionării tehnico-materiale din Comitetul de Stat al Planificării; **ing. Ovidiu I. POPESCU** — expert C.E.P.E.C.A.; **Romeo IORDAN** — director general adjunct în Ministerul Industriei Ușoare; **Victor LUNCAN** — consilier juridic șef — Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Apelor; **Nicolae TUDORACHE** — director adjunct „Munplast" - București; **Petru TEODOSIE** — director comercial al Centralei industriale de mașini și materiale electrotehnice; **ing. Vintilă CAPITON** — director comercial la Fabrica de rulmenți - Bîrlad; **ing. Gheorghe SURCEL** — director tehnic la Centrala industrială a prelucrării cauciucului — București; **Jean DAVIDESCU** — șef serviciu în Ministerul Industriei Chimice; **M. SEGAL** — economist principal la Ministerul Industriei Ușoare; **Ion ISTRATE** — Centrala de Medicamente și Coloranți — București; **Eugen DANIEL** — șef serviciu desfacere la Combinatul de pielărie și încălțăminte nr. 1 — București; **Cornel POPA** — Centrala industrială de țevi și trefilate; **Aurel SAVA** — economist la Centrala industrială de anvelope și mase plastice „Danubiana" - București.

Dezbaterile au fost consemnate de **Al. DETEȘAN și E. BIBIRI.**

● Fără îndoială că numai soluționarea cadrului legal, prin instituirea unor funcții de specialiști în marketing, nu va rezolva problema pusă în discuție. Aspectele sînt mult mai complexe. Nu s-ar ajunge la nici o soluție, dacă printr-un act normativ s-ar crea funcții de specialiști în marketing, dar care, prin lipsa de cadre specializate, nu ar putea fi ocupate în mod judicios, sau ar fi ocupate de cadre neavizate în materie.

Iată de ce, apreciem că în acest domeniu este încă foarte mult de făcut. Pregătirea cadrelor de marketing se înscrie ca una din cele mai importante probleme ale învățămîntului economic la ora actuală.

Faptul că în momentul de față CEPECA asigură o pregătire a specialiștilor în marketing este un lucru pozitiv. Dar, nivelul și capacitatea acestui organ este cu mult sub necesarul real al întreprinderilor. În acest context, apreciem că se impun eforturi conjugate din partea tuturor forurilor de resort. Avem în vedere reprofilarea învățămîntului economic, prin introducerea unor catedre de marketing, specializarea postuniversitară a unor cadre de ingineri, tehnicieni, economiști, merceologi etc., precum și formarea unor specialiști din întreprinderi, prin studiu individual sau alte forme de pregătire a viitorilor oameni de marketing.

O asemenea pregătire complexă, într-un domeniu mai mult sau mai puțin ignorat pînă acum, nu va putea fi realizată fără o campanie intensă de inițiere cu privire la noțiunile fundamentale ale marketingului, fără o amplă muncă de profesionalizare a celor ce urmează a activa în compartimentele de marketing.

● Promovarea marketingului, presupune nu numai cadre de specialiști, ci și existența unei ample și variate baze de documentare. Avem în vedere aici, nu numai materialele de inițiere în aceste domenii ci și, în special, posibilitatea

(Continuare în pag. 19)

CUM CONCEPEM ȘI LANSĂM UN PRODUS NOU

— Experiența unei firme engleze, producătoare de avioane —

ÎNTR-O ÎNTREPRINDERE MICĂ, adeseori, un singur om apreciază necesitatea de a fabrica un produs, fie pe baza propriei experiențe, fie pentru că a fost cerut de vreun client. Același om face un prototip — poate chiar cu mîinile sale — îl prezintă unui client, îl atrage, depune eforturi și îl introduce în producție.

● *Organizarea compartimentului*

ÎNTR-O COMPANIE mare, este inevitabilă o organizare complexă dacă se pune problema conceperii unui produs de largă circulație, cu eforturi de marketing și de reclamă.

Obiectivul principal (scopuri externe) al unui compartiment de marketing constă în vînzarea produselor companiei astfel încît să se ajungă la maximizarea profiturilor pe o perioadă lungă. Aceasta implică vînzarea produselor în proporție și la prețuri optime în conformitate cu cererea pieței și ținînd cont de capacitatea și costurile de producție. **Obiectivele secundare** (scopuri interne) sînt legate de estimarea cererii pieței de produse noi și existente, în decursul timpului și grija de a stabili cele mai rentabile produse spre a fi proiectate, produse și tranzacționate, în proporție crescîndă în decursul timpului.

Funcțiile care în mod normal trebuie să facă parte din compartimentul de marketing sînt următoarele:

1) **Sectorul de vînzări**: agenți, companii în străinătate, reprezentanți, directori regionali;

2) **Contractări tehnice**: incluzînd sarcinile legate de proiectare, executare și probleme economice;

3) **Înțelegerea pieței**: aceasta reclamă un sistem informațional adecvat;

4) **Cercetarea pieței și definirea producției**: care ar putea fi combinată cu activitatea de contractări, tehnice avînd în vedere importanța permanenței și necesității de informații la zi, înțelegînd că această muncă este realizată în condiții mai bune printr-un colectiv care nu este solicitat în alte activități;

5) **Relațiile cu clienții**: funcția de a întreține și de a organiza vizite la întreprinderi;

6) **Relațiile publice**: care deși nu se reflectă direct la contractări, trebuie să contribuie la o imagine favorabilă a produselor și a întreprinderii în mintea clienților și a publicului.

În plus, mai sînt și următoarele sarcini care au contingență cu compartimentul de marketing, dar nu se suprapun destul de clar sub aspect organizatoric.

7) Compartimentele comercial, financiar și de contractări. Acestea au implicații esențiale asupra tranzacțiilor. Cea mai bună soluție ar fi o mică secție de legătură în cadrul compartimentului de marketing.

8) Sectorul de „service", școala de pregătire, proiectarea tehnică, sectorul de publicații tehnice și cel de piese de schimb. Toate acestea sînt activități de sprijinire a producției și eficiența lor este vitală pentru realizarea tranzacțiilor. De aceea ele ar trebui să fie plasate în compartimentul de marketing sau, dacă sînt constituite separat, să aibă legături strînse cu acesta.

O schemă („arbore") organizatorică tipică indicînd responsabilitățile funcționale, care susțin necesitățile compartimentului de marketing este reprezentată în fig. 1.

● *Sistemul informațional*

UN ASPECT foarte important al organizării activității de marketing este aceia al constituirii unui serviciu de informare adecvat. În fig. 2 sînt prezentate sursele de informații și un sistem care înmagazinează toate informațiile utile și le transmite prompt tuturor celor care au nevoie de ele. Evident, există multe variante de organizare a acestei activități, însă experiența arată că sistemul centralizat este cel mai indicat.

● *Analiza pieței*

ÎN ULTIMII CINCI ANI s-au făcut mari progrese în legătură cu îmbunătățirea analizei pieței și a metodelor de anticipare a produselor. Ca o ilustrare, vom prezenta metodele folosite de BAC pentru a stabili în perspectivă necesitățile pentru noua sa navă aeriană de mare calibru Three — Eleven.

În mod curent, BAC produce echipament civil a cărui valoare unitară este de ordinul a 1—2 milioane lire sterline. Realizarea unui astfel de echipament este dictată de potențialul de producție și de numărul total de avioane care poate fi vîndut. Stabilirea cu precizie a acestor cifre prezintă o importanță fundamentală.

Piața mondială a aviației de transport este deosebit de mare. În prezent, liniile aeriene ale țărilor occidentale produc în jurul a 7 000 milioane lire sterline pe an și sînt deci una din cele mai mari industrii ale lumii. În plus, este o industrie care progresează mai repede decît celelalte. Echipamentul folosit de liniile aeriene mondiale are, la prețurile de azi, o valoare capitală de aproape 6 000 milioane lire sterline. Aceste investiții se depreciază însă destul de rapid, normal după o perioadă de numai 10 ani.

● *Identificarea unei ocazii*

ÎN 1965, tranzacțiile civile puneau BAC-ul în poziția oricărui producător dependent de un singur produs. Avionul de serie „One-Eleven" s-a dovedit rentabil, însă, într-un termen dat, trebuia să înceapă declinul său pe piață. Ca urmare s-a inițiat un studiu pentru a se identifica un produs nou care să fie introdus în producție în momentul cînd cererea de One-Eleven va scădea.

Tehnica de prognoză adoptată a pornit de la o analiză a trecutului, pentru a se trage concluzii din greșelile și succesele anterioare. Doi parametri de bază — dimensiunea unui avion nou și ritmicitatea cererii lui pe piață — au fost adesea prost evaluați în trecut. O abordare istorică ne-a condus la această observație.

Adevărata aviație comercială se poate spune că a luat ființă cu avionul Douglas DC-3, în 1936 (vezi fig. 3). Dimensiunile avioanelor de transport pot fi comparate cu cele ale lui DC-3, după cum se arată în acest tabel. Se observă că a existat un ritm considerabil de amplificare a dimensiunii pentru fiecare segment al tranzacțiilor aviatice din această perioadă.

Tabelul este, de fapt, un proces simplu de modelare prin care poate fi identificată o ocazie de tranzacții. El arată cum poate fi adoptat unn ou avion în perspectiva aviației mondiale și ajută la identificarea ampioarei posibilității oferite și chiar la identificarea specificației mai largi a produsului cerut. El poate ajuta la identificarea acelor linii aviatice care vor solicita probabil primele un nou tip de avion și fabricanții care ar putea deveni concurenți.

● *Definirea produsului*

STUDIUL întreprins a indicat existența unei oportunități pentru BAC să intre pe piață cu un avion cu capacitate mică sau medie de 200—250 locuri; este însă

Peter W. BROOKS
British Aircraft Corporation

(Continuare în pag. 18)

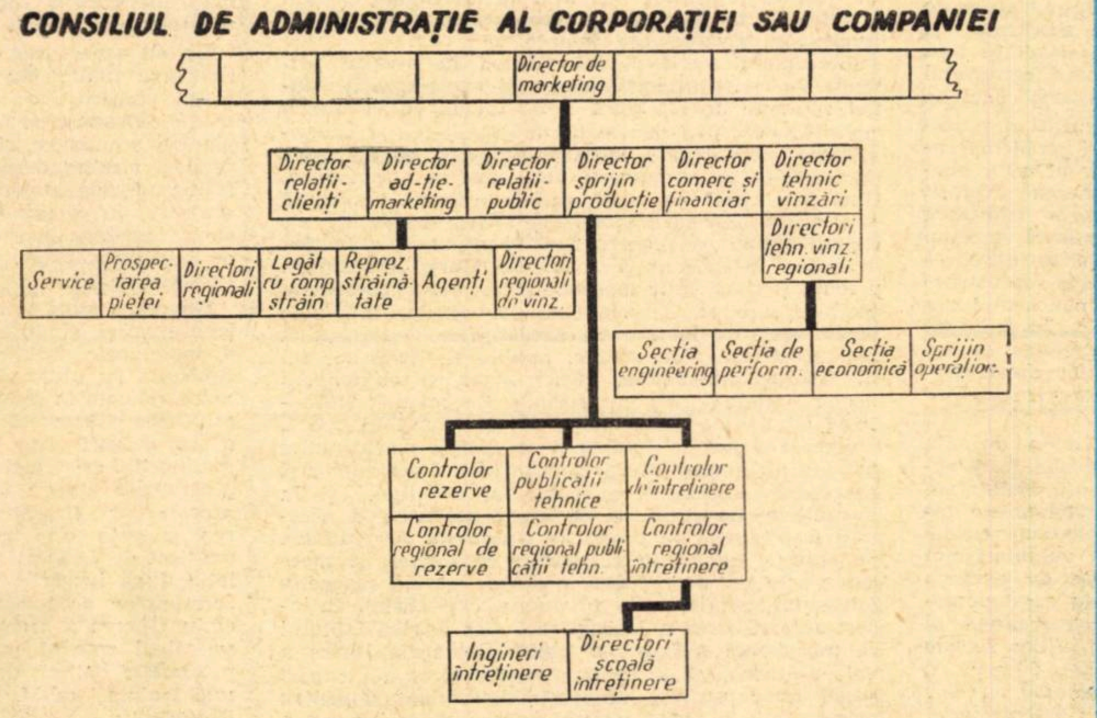

Fig. 1. Structura responsabilităților în compartimentul de marketing

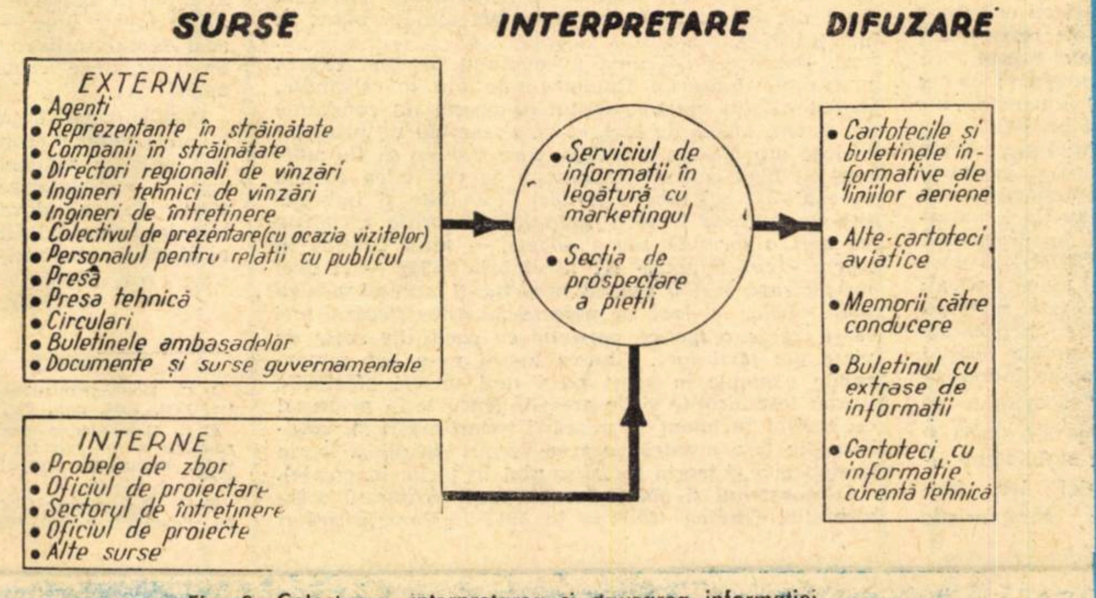

Fig. 2. Colectarea, interpretarea și difuzarea informației

VADEMECUM

● Omul de marketing

DUPĂ opinia specialistului francez Daniel Thieblin, director al departamentului „Produse noi" din grupul industrial Gervais-Danone, omul de marketing se caracterizează prin următoarele patru trăsături:

a) este un creator: imaginația sa trebuie să fie mereu în stare de alarmă;

b) trebuie să aibă calități de conducător: stabilirea obiectivelor de vînzări, controlul realizărilor comerciale etc;

c) trebuie să știe să-și vîndă ideile, tot atît de bine în interior, ca și-n exteriorul întreprinderii;

d) el știe că mai are încă multe de descoperit... că n-a descoperit încă totul.

● Ce este clientul?

UN MOMENT hotărîtor în asigurarea succesului întreprinderii îl constituie întîlnirea cu beneficiarul produselor sale, cu clientul. A-l cîștiga pe acesta, înseamnă a avea în vedere și unele reguli ce țin de arta... negoțului. Unele din acestea sînt inserate într-un număr recent al revistei cehoslovace „Moderni Rizeni":

1) clientul este persoana cea mai importantă din întreprinderea noastră, chiar cînd nu este prezent.

2) clientul nu depinde de noi, ci noi de el. Deși acesta este un lucru știut — se uită cam ușor.

3) clientul nu reprezintă perturbarea activității noastre, ci scopul ei.

4) clientul este elementul de bază al activității comerciale a întreprinderii noastre.

5) clientul nu este un simplu factor numeric, ci un om cu sentimente și impresii.

6) clientul nu este un partener pentru dispute, în fața căruia să ne demonstrăm superioritatea și aptitudinile. Nu se cunoaște încă să fi avut vreodată cineva cîștig de cauză în disputa cu clientul său.

7) clientul este partenerul care ne încredințează dorințele sale. Datoria noastră este să le satisfacem — spre mulțumirea lui și a noastră.

DIALOG

Director-asistent

● Pe baza normelor...

D: — Ionescule, spune-mi ce drepturi are comitetul nostru de direcție în ceea ce privește stabilirea structurii organizatorice a întreprinderii? După litera legii, te rog!

A: — Conform paragrafului e) din art. 9, comitetul de direcție „aprobă structura organizatorică a întreprinderii, elaborată pe baza normelor general stabilite pe ramură sau subramură, precum și regulamentul de organizare și funcționare a acesteia".

D: — De trei ani, de cînd avem acest drept n-ați prezentat nici o nouă variantă de structură. Este ea așa de bună încît să nu necesite nici un fel de modificare?

A: — Nu. Dar, vedeți dv., structura trebuie elaborată pe baza normelor, or, normele n-au fost încă elaborate...

C. CONSTANTIN

ISTORIE ECONOMICĂ

C. DOBROGEANU-GHEREA ŞI METODOLOGIA ECONOMICĂ IN GINDIREA MARXISTĂ

C. DOBROGEANU-GHEREA a fost una dintre personalităţile proeminente ale mişcării socialiste şi ale culturii spirituale progresiste din România la sfîrşitul secolului al XIX-lea şi inceputul secolului al XX-lea. Activitatea şi opera sa ocupă un loc însemnat în tradiţiile democratice şi revoluţionare ale poporului român; ele au adus o contribuţie remarcabilă la răspîndirea marxismului în România, la elucidarea unor probleme economice şi politice de mare complexitate şi acuitate ale timpului şi la clarificarea politico-ideologică a mişcării muncitoreşti şi socialiste din ţara noastră in perioada premergătoare înfiinţării Partidului Comunist Român.

Marxismul — o viziune nouă asupra progresului social

DEŞI NU A FOST ISTORIOGRAF prin vocaţie şi profesiune, Gherea s-a referit adeseori la probleme de istorie economică şi istorie a culturii pe plan naţional şi mondial, formulînd păreri demne de luat în considerare şi astăzi. Preocupările lui C. Dobrogeanu-Gherea în domeniul istoriografiei gîndirii economice au avut un caracter profund înnoitor, deschizător de largi orizonturi şi stimulator în multiple direcţii.

Unul din meritele fundamentale ale lui Gherea în această privinţă l-a constituit preocuparea de a explica publicului românesc principiile metodologice ale marxismului (metoda dialectică materialistă) şi coordonatele de bază ale concepţiei marxiste despre societate (materialismul istoric). Determinismul economic şi concepţia dialectică despre dezvoltarea societăţii i-au permis să explice în mod ştiinţific geneza, conţinutul şi rolul ideilor economice în diferite situaţii concrete.

În disputele dintre materialişti şi idealişti din timpul lui Gherea a fost abordată adeseori problema rolului practic al ideilor sociale, inclusiv al celor economice. Cu ajutorul marxismului, Gherea a oferit publicului românesc o explicaţie riguros ştiinţifică asupra raportului dintre ideologie şi politică, precum şi dintre acestea şi baza economică a societăţii — factorul generator al tuturor fenomenelor suprastructurale. În acest sens, Gherea arăta în cunoscutul său studiu „Socialismul şi radicalismul“ că „...*În lupta de de interese potrivnice cari impart societatea de azi în clase sociale, grupările politice se fac după interesele de clasă: principiile unei grupări orişicare sînt expresia intereselor ei de clasă*“

Acest punct de vedere avea meritul de a-i orienta pe istoriografii gîndirii economice (sociale, în general) spre fenomene de masă, spre esenţa ideilor sociale, ferindu-i de absolutizarea unor fenomene întîmplătoare, singulare sau de aspectele superficiale ale acestora, ajutîndu-i să depăşească voluntarismul şi subiectivismul în problemele legate de exegeza gîndirii economice şi a luptei de idei în acest domeniu. Susţinînd teza marxistă a rolului determinant al relaţiilor de producţie în ansamblul relaţiilor sociale şi principiul partinităţii gîndirii sociale, Gherea a oferit istoriografilor ideilor sociale (inclusiv a celor economice) criterii obiective pentru determinarea *esenţei* ideilor cercetate, pentru delimitarea fondului principal de idei al diferitelor curente politico-ideologice. Remarcînd faptul că programul diferitelor partide politice şi deci opera unor gînditori cu orientare ideologică diferită pot să cuprindă unele revendicări asemănătoare sau chiar identice, Gherea sublinia că dacă s-ar lua în considerare numai aceste elemente răzleţe, s-ar putea ajunge la confuzii şi erori în încadrarea diferiţilor gînditori şi oameni politici în curente politico-ideologice, raportul real între aceste curente, ca şi dintre revendicările lor şi cerinţele obiective ale dezvoltării societăţii la un moment dat. De pildă, arăta Gherea, revendicarea dezvoltării industriei în România era formulată atît în programul partidului liberal cît şi în programul PSDMR şi chiar al unor conservatori (junimişti) sau al unor radicali mic-burghezi. Judecat numai după această revendicare, s-ar părea că între grupările politice menţionate nu ar exista deosebiri prea mari. În pofida acestei aparenţe (şi mai ales a unor iluzii nutrite îndeosebi de radicalii mic-burghezi), Gherea a semnalat, pe bună dreptate, faptul esenţial că baza de clasă a acestor grupări politice, permite să se stabilească linia principial diferită a ideologiei lor, fondul principal de idei deosebit, caracteristic pentru fiecare din aceste grupări. Pe acest temei, el a explicat în mod profund, deosebirea esenţială, principială, dintre linia politico-ideologică burgheză şi linia politico-ideologică proletară, socialistă, marxistă. Oricîte puncte comune ar putea fi găsite în tezele enunţate, ei se deosebesc în mod esenţial în ce priveşte atitudinea faţă de proprietatea privată şi, în consecinţă, amplitudinea viziunii despre progresul social. În acest sens, C. Dobrogeanu-Gherea scria, în 1891, în ziarul „Munca“: „Oricît de înaintată ar fi o partidă burgheză, ea niciodată nu va admite schimbarea formei de producţie modernă individuală într-o formă de producţiune socialistă, iar aceasta e esenţiala cerere a socialismului“.

„O tactică potrivită cu condiţiile reale“ din fiecare ţară

ADEZIUNEA lui Gherea la principiile marxiste ale determinismului economic şi partinităţii gîndirii sociale a avut şi continuă să aibă şi în zilele noastre o mare importanţă teoretică şi practică. Analizele concrete făcute de Gherea gîndirii economice din capitalism au nu numai o valoare istorică, ci şi o valoare teoretică, metodologică, a cărei importanţă depăşeşte epoca lui.

În problemele de istoriografie a gîndirii economice din capitalism pe plan mondial, Gherea are meritul de a fi lărgit considerabil aria de informaţie şi de a fi introdus în istoriografia românească delimitări şi ierarhizări necunoscute înainte.

Principalul merit al lui Gherea în această privinţă l-a constituit prezentarea şi explicarea revoluţiei săvîrşite de K. Marx şi F. Engels în economia politică. Pentru a demonstra originalitatea şi superioritatea categorică a marxismului faţă de curentele premarxiste şi nemarxiste de gîndire economică, Gherea a redat pe scurt şi într-o formă accesibilă sistemul de categorii economice şi legi economice ale capitalismului aşa cum a fost el tratat în principal în opera fundamentală a lui K. Marx „Capitalul“, precum şi concluziile teoretice şi politice (strategice şi tactice) care se desprindeau din acesta, înfăţişate într-o serie de lucrări ale fondatorilor marxismului. Din acest punct de vedere, publicarea lucrărilor lui C. Dobrogeanu-Gherea, „Karl Marx şi economiştii noştri“ (1884) şi „Ce vor socialiştii români?“ (1885—1886) au avut o semnificaţie revoluţionară în epocă.

Gherea a pus în lumină preocupările marxismului privind nu numai latura cantitativă a fenomenelor şi proceselor economice exprimabilă, eventual, şi în formule matematice), ci şi latura calitativă a acestora (raporturile de producţie istoriceşte determinate, pe care le oglindeau categoriile economice, şi mascarea acestora de raporturile dintre lucruri, respectiv fetişismul relaţiilor de producţie capitaliste). În acest sens, Gherea a insistat mai ales asupra faptului că marxismul a făurit o teorie atotcuprinzătoare a valorii-muncă, că a explicat capitalul ca un raport social între oameni, istoriceşte determinat şi pentru prima dată în mod riguros, procesul de creare a plusvalorii şi de însuşire a acesteia de către diferite clase exploatatoare. De exemplu, Gherea aprecia în 1884 că „aflarea şi analizarea plusvalorii este deci unul din cele mai frumoase titluri ale lui Marx la nemurire“ [8]).

C. Dobrogeanu-Gherea a semnalat în mod expres una din trăsăturile fundamentale ale marxismului, caracterul lui creator, faptul că acesta nu constituie un sistem închis de idei, ci un ansamblu de principii deduse din analiza realităţii, care trebuie să fie aplicate în mod concret în funcţie de realitatea socială în continuă schimbare şi deci dezvoltate şi îmbogăţite pe măsura trecerii timpului. „*Teoriile socialiste nu sînt o formulă sau o dogmă* — scria Gherea în ziarul «Lumea nouă» (12 noiembrie 1894) — *şi deci nu dictează nici o tactică hotărîtă şi aceeaşi pentru toate ţările, ci lasă în grija socialiştilor fiecărei ţări să-şi creeze o tactică potrivită cu condiţiile reale de viaţă ale ţării lor*“. Gherea însuşi ne-a dat remarcabile exemple în acest sens, deşi uneori eforturile lui au fost însoţite şi de greşeli, generate în principal de stadiul incipient al mişcării muncitoreşti şi socialiste din ţara noastră pe acea vreme (de plidă, teoria neoiobăgiei şi teoria socialismului în ţările înapoiate).

Demonstrînd şi apărînd caracterul creator al marxismului, Gherea sublinia în 1911: „*Marx a arătat drumul cel larg, pe care merg societăţile moderne, drum care le duce spre o altă formă de organizare socială; a arătat şi acele hotărîtoare forţe sociale interne, care mînă societatea într-acolo; dar se înţelege că oricît de genial şi pătrunzător ar fi fost, faţă de imensa complexitate a vieţii sociale, nu putea să prevadă toate modificările şi toate devierile, pe care fatal urma să le sufere societatea în mersul ei*“ [2])

Un salt in gindirea economică românească

CU ATÎT MAI MULT s-a manifestat Gherea împotriva denigratorilor marxismului de pe arena internaţională, fie că ei aparţineau în mod deschis burgheziei (Herbert Spencer), fie că aparţineau micii burghezii, respectiv anarhismului (Max Stirner). El a dat o ripostă temeinic motivată celui dintîi în lucrarea „Robia şi socialismul“ (1886), iar celui de-al doilea în lucrarea „Anarhia cugetării“ (1892). În opoziţie cu concepţia apologetică a lui H. Spencer despre democraţia burgheză, Gherea a atras atenţia asupra faptului că libertatea decretată de legislaţia burgheză era lipsită de garanţii materiale pentru masele largi populare, masca înrobirea acestora de către capital.

În legătură cu explicarea saltului săvîrşit de marxism în domeniul gîndirii economice, Gherea a făcut interesante comparaţii între diverse curente şi nuanţe de gîndire, bazîndu-se pe lucrarea fundamentală a lui Marx în această privinţă „Teorii asupra plusvalorii“ (Volumul al IV-lea al „Capitalului“). Acestea au, de asemenea, nu numai o valoare concret istorică, ci şi una metodologică principială. În plus, ele ilustrează dintr-un unghi de vedere nou superioritatea lui C. Dobrogeanu-Gherea faţă de preocupările anterioare de istoriografie a gîndirii economice din ţara noastră (de exemplu, N. Şuţu şi A. P. Marţian).

O dublă paralelă între marxism şi gîndirea burgheză, pe de o parte, între marxism şi socialismul premarxist pe de altă parte, i-a permis lui Gherea să releve atît meritele esenţiale cît şi carenţele mai vizibile ale celor două curente nemarxiste de gîndire economică. După părerea lui Gherea, gîndirea economică burgheză clasică (Smith, Ricardo îndeosebi) a avut contribuţii însemnate în ce priveşte analiza unor categorii economice (valoare bazată pe muncă) şi a unor laturi ale mecanismului de funcţionare a modului de producţie capitalist (îndeosebi repartiţia venitului naţional). Principala ei carenţă a constituit-o abordarea neistorică a fenomenelor şi proceselor economice şi, ca urmare, ignorarea laturii lor calitative, a dinamicii capitalismului, ignorarea sau minimalizarea contradicţiilor lui şi, în final, neînţelegerea reproducţiei capitalului social a perspectivelor reale şi a caracterului trecător al capitalismului.

Socialismul utopic a adus, după părerea lui Gherea, aspecte inedite în ştiinţă tocmai pentru că a abordat în mod istoric capitalismul, făcînd critici racilelor lui şi intuind aspecte esenţiale ale superiorităţii socialismului faţă de capitalism. Principala limită a socialismului utopic a constituit-o ignorarea misiunii istorice a proletariatului, formularea unei concepţii nerealiste asupra modului de trecere la o formă superioară a societăţii omeneşti (tactica experimentelor cu ajutorul filantropiilor).

Un alt aspect nou adus de Gherea se referă la delimitarea dintre economia politică burgheză clasică şi cea vulgară. Fără să folosească în mod expres termenii introduşi de Marx în istoriografia mondială a gîndirii economice, el redă caracteristicile celor două grupări arătînd deosebirea dintre Ricardo şi „şcoala franceză“ sau „economia politică burgheză modernă“ (vulgară) în ce priveşte explicarea valorii mărfurilor şi profunzimea analizei economice (primul preocupat de legături cauzale, ultimii, de aparenţe şi apologia capitalismului).

Gherea a adus o contribuţie valoroasă în domeniul istoriografiei gîndirii economice, prin încercarea de a face unele delimitări în gîndirea economică din România cu ajutorul principiilor metodologice marxiste aplicate la gîndirea mondială. Gherea a relevat afinitatea ideologică dintre economia politică burgheză vulgară (Say şi Bastiat) pe plan mondial şi gînditorii cei mai retrograzi al claselor exploatatoare din România, îndeosebi ai conservatorilor (I. Strat). Pe bună dreptate, Gherea aprecia că tratatul de economie politică, publicat de I. Strat în 1870 era, în esenţă, o compilaţie după lucrările lui Fr. Bastiat (mai ales teoria „armoniilor economice“). În virtutea aceluiaşi principiu Gherea a semnalat deosebirea esenţială dintre socialiştii români (adepţi ai unui umanism şi democratism extrem de larg) şi gînditorii burghezi cei mai înaintaţi ca M. Kogălniceanu, Al. I. Cuza, C. A. Rosetti etc.

Principiul istorismului ştiinţific propriu marxismului l-a ajutat pe Gherea să surprindă evoluţia în timp a gîndirii burgheze liberale din România. „Ştim foarte bine — scria Gherea în 1886 — să facem deosebire între oameni ca Bălcescu, Rosetti, Golescu şi între ceata liberalilor cari ne orînduiesc astăzi“ [3]).

Problematica bogată abordată de Gherea în domeniul gîndirii economice şi al istoriografiei acesteia pe plan naţional şi mondial, ca şi bogăţia principiilor metodologice analizate şi aplicate de el în aceste domenii dovedesc prezenţa unor valori durabile în opera lui Gherea, ca reprezentant de seamă ai gîndirii socialiste.

dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

---

1) C. Dobrogeanu-Gherea, Karl Marx şi economiştii noştri. Iaşi, 1884, pag. 75.

2) C. Dobrogeanu-Gherea. Prefaţă la traducerea în limba română a lucrării lui K. Kautsky „Bazele social-democraţiei“, Bucureşti, Cercul de Editură socialistă, 1911, pag. XIX.

3) C. Dobrogeanu-Gherea, Liberalii ideologi utopişti faţă cu socialiştii, în vol. PRESA MS vol. I, II pag. 364.

FUNCȚIILE DE PRODUCȚIE ȘI TEORIA „RANDAMENTELOR CONSTANTE"

RELEVAREA principalilor factori de producție și comensurarea contribuției fiecăruia la creșterea continuă a venitului național total și pe locuitor, constituie una din problemele majore ale cercetării economice fundamentale și aplicative.

FUNCȚIA DE PRODUCȚIE exprimă un ansamblu de relații existente între mulțimea factorilor concurenți și rezultatul activității economice. În raport cu rezultatul, factorii funcției constituie variabile independente, care imprimă și determină forma și mărimea valorii funcției. În raport cu factorii săi, rezultatul constituie variabila dependentă: $Y = f(x_1, x_2, \ldots x_n)$.

Înțeleasă ca un ansamblu de legături, funcția de producție exprimă, în egală măsură, relațiile dintre „nivelul de solicitare al unui factor (variabilă dependentă) și nivelul producției sau al altui proces economic (variabilă independentă)"[1]. Ansamblul acestor relații poate reliefa simultan: volumul producției unui agent producător (întreprinderea) sau al unei mulțimi de asemenea agenți (centrala industrială, ramura sau economia în totalitatea sa): Y; modul de asociere a factorilor care în etapa dată au fixat valoarea funcției de producție la fiecare din nivelele arătate: $Y = L^{\alpha} + K^{1-\alpha}$, cînd L = forța de muncă (sau populația activă ocupată), K = mijloacele de producție (sau capitalul) iar α și $(1-\alpha)$, „elasticitatea" producției față de L și respectiv de K; ponderea variabilelor independente: $\frac{\alpha L}{Y} + \frac{(1-\alpha)K}{Y}$; compoziția tehnică a factorilor funcției: $\frac{Y}{L^{\alpha}} = 1 + \frac{K^{1-\alpha}}{L^{\alpha}}$ ș.a.m.d.

Avînd în vedere posibilitățile atît de variate de a exprima relații și mărimi ale fenomenelor și proceselor economice, cît și capacitatea de a reprezenta într-o formă agregată indicatori variați, pare îndreptățită afirmația că funcția de producție sintetizează întreaga strategie a dezvoltării. Ea reliefează opțiunea sau opțiunile pentru varianta sau variantele tehnologiei aplicate în diferite etape și procese de producție, în dependență de restricțiile pe care le impun factorii funcției, ca variabile independente și neliniare.

IDENTIFICAREA proprietăților generale ale funcțiilor de producție prezintă o dublă importanță: teoretică și practică. Importanța teoretică poate fi pusă în legătură cu aceea că, paralel cu descrierea și transformarea funcțiilor de producție în instrumente de analiză micro sau macroeconomică, se scot în evidență unele **insuficiențe metodologice** ale acestora. Avem în vedere faptul că unele proprietăți se bazează pe o serie de ipoteze și deducții valabile din punct de vedere matematic, dar care nu pot fi confirmate de realitățile economice. Importanța practică poate fi asociată ideii de evidențiere a limitelor între care este admisibilă asocierea principalilor factori de producție; în speță forța de muncă și mijloacele de producție. Asocierea factorilor funcției producției, fie ea rigidă sau elastică, trebuie efectuată de așa manieră încît să asigure valoarea extremă — de maxim sau minim — din întregul domeniu de definiție al funcției. Cunoașterea unora din proprietățile funcției de producție ajută deci la o mai bună înțelegere a **condițiilor ce urmează să fie respectate** atunci cînd este vorba de determinarea elementelor asociative ce pun în mișcare mecanismul economic.

Problema proprietăților funcțiilor de producție a fost amplu tratată în literatura de specialitate. Rezolvarea ei este însă adeseori incompletă sau concluziile trase nu sînt de natură să dovedească gradul corespunzător de izomorfism ce ar trebui să existe între formalizarea matematică a proprietăților funcțiilor de producție și natura fenomenelor economice. Ceea ce este egal nu este în toate cazurile și identic ca esență. Lionel Stoleru — binecunoscut economist francez — se numără printre numeroșii autori care s-au ocupat pe larg de problema proprietăților funcțiilor de producție.[2]) Totuși, cum se va vedea, concluziile la care ajunge, implicit cele legate de proprietățile funcțiilor de producție, stîrnesc nedumeriri și sînt susceptibile de multe obiecții și critici.

Printre proprietățile generale ale celei mai simple funcții de producție $[Y = f(L, K)]$ — proprietăți care, afirmăm cu riscul repetării, se impun atenției nu atît prin puterea lor de demonstrație cît mai ales prin posibilitatea ce ne-o dau, de a abstrage unele învățăminte teoretice și practice — sînt enumerate următoarele: 1) proprietatea randamentelor constante; 2) a descreșterii productivității marginale a factorilor funcției; 3) a salariilor și a ratei dobînzii în regim de concurență perfectă și, în sfîrșit, 4) proprietatea elasticității substituirii factorilor funcției. Ne vom referi, în cadrul acestui articol, la prima proprietate.

RANDAMENTE CONSTANTE. Dublarea factorilor de producție duce la dublarea producției. Pentru a dovedi existența acestei proprietăți este necesar însă să se admită în prealabil două ipoteze: a) în cadrul unei funcții factorii sînt **aditivi:** $f(L_1+L_2, K_1+K_2) \geqslant f(L_1, K_1) + f(L_2, K_2)$. „Ipoteza aditivității — spune Stoleru — exprimă faptul că îmbinarea (la conjoction) eforturilor celor 2 grupe (L_1, K_1) și (L_2, K_2) va produce rezultate cel puțin la fel de bune ca cele obținute în cazul în care cele 2 grupe ar acționa în mod separat".[3]) Constatare bazată pe un vechi dicton: „unirea face puterea" și care, de fapt, reprezintă forma inversă a ipotezei ce urmează; b) factorii funcției de producție sînt **divizibili:** $f\left(\frac{L}{n}, \frac{K}{n}\right) \geqslant \frac{1}{n} f(L, K)$.

Cu alte cuvinte, urmează să se admită ipoteza că procesele de producție sînt la fel de eficiente, indiferent de scara la care se produc. Singura consecință ar consta în aceea că, în relația stabilită ca mai sus, valoarea producției s-ar reduce proporțional, respectiv de n ori.

Incontestabil, dacă și numai dacă se admit cele două ipoteze — și anume că funcțiile de producție sînt aditive și divizibile —, o dublare a factorilor de producție (forța de muncă și capitalul) antrenează o dublare a producției. Dacă este adevărat că $Y = f(L, K)$ sau că $\frac{Y}{n} = \frac{1}{n} f(L, K)$, atunci este tot atît de adevărat că și în cazul dublării producției va exista relația: $f(\lambda L . \lambda K) = \lambda f(L, K)$.

Indiferent de valoarea sa cognitivă, această proprietate — denumită a randamentelor constante (în literatura anglo-saxonă termenul fiind cunoscut sub denumirea de „constant-returns to-scale") suscită multiple rezerve, în ciuda faptului că sub raportul formalizării matematice nu i se poate imputa nimic. Unele limite ale valorii sale cognitive le arată însuși autorul citat. „Trebuie să se înțeleagă — precizează el — că această proprietate corespunde **unei stări date a tehnicilor,** deci, în fapt, unui anume moment; ea nu spune nimic despre ceea ce se va petrece după o oarecare perioadă, în decursul căreia tehnicile se schimbă, iar forța de muncă și capitalul vor fi sporit cu x%" (p. 365).

Dar, independent de capacitatea redusă de expresivitate, proprietatea randamentelor constante este vulnerabilă chiar în raport cu raționamentele pe care se întemeiază. Astfel, ipoteza aditivității factorilor funcției producției nu se verifică practic. În economie nu orice asociere și mai ales nu orice extensiune a factorilor de producție mărește corespunzător valoarea funcției. Depășirea anumitor limite va genera tendințe de scădere a eficienței economice a activității de producție: descreșterea randamentelor, sporirea nejustificată a cheltuielilor globale și pe produs etc. Aceasta înseamnă că mărirea de un anume număr de ori a fiecăruia din factorii funcției producției nu duce, în orice condiții, la o producție proporțională cu efortul depus. Dimpotrivă, este foarte posibil să se producă efecte contrarii celor așteptate sau, într-un caz mai fericit, să apară o curbă de indiferență.

Agricultura și întreaga industrie extractivă — și, de fapt, nu numai ele — oferă suficiente exemple. O cantitate prea

C. V. BĂLOIU

⟶

ȘCOLI • CURENTE ECONOMIȘTI

A. A. BERLE — REPREZENTANT AL INSTITUȚIONALISMULUI

LA 16 FEBRUARIE a încetat din viață — în vîrstă de 76 de ani — economistul, diplomatul și profesorul A. A. Berle, colaborator apropiat al președintelui F. D. Roosvelt și membru de seamă al celebrului „brain trust" instituit de acesta din urmă.

Se știe prea bine că instituționalismul a fost inițiat de Th. Veblen. Dacă privim însă atent evoluția acestui curent de gîndire observăm că el a evoluat mai degrabă ca o orientare metodologică decît ca o doctrină unitară. Astfel, practicînd o analiză similară din punct de vedere metodologic, Burnham trage concluzii cripto-fasciste, Berle se mărginește la constatări reci și la scepticism, în timp ce Galbraith desprinde implicații doctrinare radicale.

A. A. Berle este autorul a două lucrări economice importante. Prima — **Corporația modernă și proprietatea privată** — a fost scrisă în colaborare cu Gardiner Means și publicată în 1933. A doua — **Revoluția capitalistă a secolului 20** — a fost publicată în 1954. Cel ce citește sau recitește azi aceste lucrări este șocat, în primul rînd, de faptul că află aici cam toate ideile pe care J. K. Galbraith le-a prezentat mult mai tîrziu. Fără îndoială că o asemenea constatare nu echivalează cu situarea celor doi economiști pe poziții identice căci dacă analiza lor este similară, judecățile de valoare elaborate sînt, în schimb, diferite.

În **„Corporația modernă..."** autorii își propuneau o critică a concepției economice curente care nu ținea seama de apariția și de forța crescîndă a marilor corporații. Tot aici ei reiau teza, ce se găsește încă la Veblen, a separării proprietății de control. După părerea lor, deținătorii acțiunilor nu au un control real asupra corporației, deși continuă să se bucure de profiturile ei, conducerea efectivă trecînd în mîinile managerilor de profesie. Evident că mult discutata teză a „tehnostructurii" elaborată de Galbraith nu este decît o reluare a acestei idei.

Berle și Means subliniază că, în noile condiții, nu mai poate fi acceptată teza suveranității consumatorului, piața fiind controlată și prețurile administrate. Se impune, subliniază ei, o reexaminare a teoriei clasice despre piață în lumina noii analize a formelor ce le îmbracă competiția. După părerea lor, exigențele unei noi teorii erau parțial satisfăcute de modelul lui Walras și în direcția ameliorării sale ar fi trebuit să se concentreze eforturile de cercetare.

Berle și Means se rezumau în lucrarea citată la analiza unor noi situații și nu încercau să aprecieze în vreun fel implicațiile sociale ale existenței marilor corporații. O asemenea atitudine va fi doar în parte păstrată de Berle în eseul său amplu „Revoluția capitalistă...". Lucrare de fină erudiție, ea abundă în exemple literare, analogii istorice și meditație filozofică.

În această carte, Berle își afirmă convingerea că — în ciuda evoluției cunoscute de teoria economică în intervalul scurs de la apariția primei sale lucrări, aceasta nu a devenit mult mai capabilă să reflecte noile realități ale capitalismului contemporan. Rămîn încă de studiat, spune el, raportul dintre proprietate și putere, structura puterii, instituțiile în care este organizată puterea. Numai răspunsuri fundamentate date acestor probleme ar ridica teoria economică la nivelul cerințelor.

În „Revoluția capitalistă..." Berle manifestă o neliniște sporită față de pericolul pe care marile corporații îl reprezintă pentru libertățile individuale, atît pentru cele economice, cît și pentru cele politice. Economistul american înclină, totuși, să creadă că însăși creșterea nemăsurată a puterii corporațiilor generează instituții publice care ar putea compensa excesele acestora.

De asemenea, el speră că înseși corporațiile ar putea deveni mai sensibile la cerințele întregii colectivități. Analizînd situația reală, Berle recunoaște că în mod practic controlul public exercitat asupra corporațiilor este extrem de redus și că acestea își folosesc adesea puterea în detrimentul interesului public. Cu toate acestea el își menține convingerea că există posibilități de apariție a unor puteri compensatoare, cu adevărat eficiente. În a sa istorie a gîndirii economice contemporane, Ben B. Seligman ironizează o asemenea iluzie, ce se distinge, spune el, prin naivitate.

O altă teză pe care o pune în circulație Berle este aceea a posibilităților de planificare ce apar în condițiile dezvoltării marilor corporații. El analizează cu ascuțime noile metode de prospectare a pieței și de influențare a consumatorului, precum și capacitatea întreprinderilor mari de a-și programa producția. El comite însă eroarea de a considera că, prin definiție, planificarea nu poate fi făcută decît în interesul întregii comunități. Analiza obiectivă a faptelor îl obligă pe Berle să recunoască că planificarea în interesul întregii comunități nu este decît o dorință pioasă a sa, dar el continuă totuși să vadă în posibilitățile de programare a producției ce le au marile corporații un posibil beneficiu pentru societate.

A. A. Berle a evitat să emită judecăți tranșante asupra semnificației sociale a marilor corporații. Încheindu-și eseul, el s-a mulțumit să constate că acestea prezintă unele avantaje potențiale (puse însă de realități sub semnul întrebării), dar și posibilități înfricoșătoare.

Armand POPPER

CĂRŢI

CREŞTEREA ECONOMICĂ ÎN CONDIŢIILE SOCIALISMULUI

În „Bibliotheca Oeconomica" au apărut nu de mult lucrările colocviului organizat în iunie 1969 de Institutul de Cercetări Economice.*)

Comunicările prezentate în cadrul colocviului, ca şi discuţiile ce au avut loc pe marginea lor, s-au referit în totalitatea lor la problemele creşterii economice, dar ele pot fi totuşi grupate, ţinînd seama de conţinutul lor, aşa cum arată în cuvîntul de deschidere, prof. dr. Mihai Levente, directorul Institutului de Cercetări Economice, în patru direcţii principale ale cercetării de perspectivă, direcţii care acoperă, de fapt, în întregime şi perfect aria de preocupări a lucrărilor prezentate.

O primă problemă abordată în comunicările cuprinse în volum se referă la determinarea proporţiilor dintre acumulare şi consum, proporţii care trebuie astfel stabilite încît să permită realizarea unui optim al creşterii economice în cadrul perioadei prospectate. Comunicarea prof. dr. Emilian Dobrescu „Probleme de optimizare a corelaţiei dintre acumulare şi consum" analizează pe larg relaţia de reciprocitate dintre cele două categorii şi arată că realizarea optimului în acest context este strîns legată de modificarea în continuare a structurii materiale a produsului social, ca şi de realizarea gradului de eficienţă luat în calcul în stabilirea proporţiilor dintre acumulare şi consum.

Ideea optimizării raportului dintre acumulare şi consum este apoi reluată în multe din comunicările prezentate la colocviu, dar este dezbătută într-o manieră deosebită în cadrul unui grup de comunicări care se referă la posibilitatea modelării matematice şi a optimizării creşterii economice.

Autorul comunicării „Despre tipul modelului de optimizare a economiei naţionale", dr. M. Horovitz, prezintă o clasificare a modelelor economico-matematice, care, după însăşi părerea autorului, are un caracter relativ, fiind însă corespunzătoare obiectivelor urmărite în cercetare. O atenţie deosebită o acordă modelelor de programare, care datorită potenţelor pe care le oferă în vederea găsirii unei soluţii optime în domeniul economiei, ar constitui un important domeniu al cercetării ştiinţifice.

O comunicare care — aşa cum subliniază acad. N. Teodorescu în intervenţia domniei sale — vizează prin problemele abordate nu numai un domeniu al aplicabilităţii, ci ridică unele chestiuni dificile din domeniul teoriei, în speţă, al rezolvării corect matematice, a fost aceea a prof. dr. A. Racoveanu şi M. Altăr, intitulată „Criterii de optim pentru modelele de creştere". Pe aceeaşi linie, a formulării unor modele matematico-economice, a extinderii modelării matematice la nivelul planului de dezvoltare pe ansamblul economiei naţionale, se înscrie şi comunicarea „Probleme ale construcţiei modelelor de dezvoltare la nivelul economiei naţionale" (N. Sucitulescu, I. Munteanu). Legat de stabilirea variabilelor exogene ale modelului, se pare a fi deosebit de interesantă metoda propusă de autori, care constă în asocierea unui graf la modelul dat şi studierea apoi a grafului asociat ca şi a algoritmului lui de construcţie.

O altă grupă de comunicări înmănunchează lucrările care analizează incidenţele diverşilor factori ca progresul tehnic, factorul internaţional, relaţiile de comerţ exterior, forţa de muncă şi gradul de instruire, investiţiile, asupra modelelor de creştere economică. Comunicarea dr. Ihor Lemnij „Consideraţii teoretice pe marginea unor modele de creştere care ţin seama de progresul tehnic în socialism" conţine, de pildă, o serie de elemente asupra modalităţilor de introducere a factorului progres tehnic în cadrul unor modele de creştere, subliniind în special posibilităţile de folosire a funcţiilor de producţie de tip Cobb-Douglas în rezolvarea acestei probleme. Influenţa factorului extern — înţelegînd prin aceasta cooperarea şi specializarea internaţională, comerţul exterior (atît importul cît şi exportul), ca şi toate celelalte relaţii externe ale unei ţări, au stat la baza unor comunicări ca : „Incidenţa factorului internaţional asupra dezvoltării economice a ţărilor socialiste" de conf. dr. N. Belli şi Sanda Arsene ; „Probleme ale eficienţei comerţului exterior în procesul dezvoltării economice a României", de D. Lăzăroiu şi „Unele probleme ale elaborării unui model previzional şi ale folosirii de metode moderne de promovare pentru comerţul exterior al României", de prof. dr. Alexandru Zamfir. Comunicarea lui Gheorghe Zaman, „Reflectarea comerţului exterior în balanţa legăturilor între ramuri", poate fi considerată ca o încercare meritorie de elucidare a problemelor teoretice şi practice ale comerţului exterior, reprezentînd un prim pas în surprinderea cu ajutorul unui model static Leontief a relaţiei „creştere economică — comerţ exterior".

Încercînd să exprime în esenţa lor legătura şi influenţa reciprocă dintre creşterea atît cantitativă cît şi calitativă a forţei de muncă şi creşterea economică, Octavian Ciulea face în comunicarea „Relaţia dintre creşterea economică şi calitatea forţei de muncă", o amplă analiză a corelaţiei şi a contribuţiei aduse la creşterea economică, de instruirea cadrelor pînă la un anumit grad şi a specializării superioare a cadrelor.

Un ultim grup de comunicări se referă la relaţia dintre investiţii şi creşterea economică. În comunicarea sa, prof. Gh. Siclovan insistă asupra faptului că această relaţie trebuie analizată în mod obligatoriu prin prisma eficienţei economice, deoarece nu orice investiţie conduce automat şi de la sine la o creştere economică. Modalităţile în care investiţiile din agricultură contribuie în mod mijlocit sau nemijlocit la creşterea economică sînt redate şi analizate în cadrul lucrării „Investiţiile în agricultură şi creşterea economică", prezentată de Anatolie Goian.

Desigur că lucrarea prezentată nu acoperă întreaga problematică şi nu analizează toate aspectele şi factorii care contribuie nemijlocit sau mijlocit la creşterea economică. Prin problemele abordate, prin ideile, teoriile şi modelele enunţate, ea aduce însă, fără îndoială, o contribuţie meritorie la elucidarea problemelor creşterii economice, care se pun astăzi mai stringent ca oricînd.

dr. Rudolf DOOTZ

---

*) Institutul de Cercetări Economice : „Teorii şi modele ale creşterii economice în socialism". Bibliotheca Oeconomica, XV, Ed. Academiei R. S. România, Bucureşti 1970, 337 p.

UN STUDIU UNITAR DESPRE C. A. ROSETTI

O PERSONALITATE de seamă în gîndirea progresistă din Principate de la mijlocul secolului trecut — C.A. Rosetti — a constituit subiectul unei ample lucrări apărute nu de mult în Editura Ştiinţifică, sub semnătura lui Vasile Netea.

Înscriindu-se în rîndul monografiilor consacrate revoluţionarilor de la 1848, scopul lucrării este după cum subliniază autorul, de a „cuprinde şi sintetiza, într-o expunere unitară, principalele surse asupra vieţii, ideilor, şi activităţii lui C.A. Rosetti,... şi de a reconstitui, în limitele necesare biografiei unei personalităţi, evenimentele istorice cărora acesta le-a fost părtaş şi — uneori — conducător". În consecinţă, prezentînd viaţa lui C.A. Rosetti, lucrarea ne demonstrează — într-o manieră atrăgătoare — prin analiza unui imens material documentar, aportul deosebit pe care acest mare patriot l-a avut în lupta politică din epoca sa.

Literat, istoric şi economist, ziarist de prestigiu, creator şi conducător de ziare, întemeietor de instituţii economice şi culturale, om politic, C.A. Rosetti s-a remarcat prin multilaterala sa activitate desfăşurată alături de Mihail Kogălniceanu, George Bariţ, Ion C. Brătianu şi alţi paşoptişti din Ţara Românească, Moldova şi Transilvania. Timp de aproape cinci decenii, el şi-a expus cu curaj punctul de vedere, contribuind din plin la lupta pentru Unirea Principatelor, pentru cucerirea independenţei ţării ca şi la organizarea — pe baze moderne — a noului stat român.

Adept al principiilor revoluţiei franceze, el a luptat împotriva despotismului şi a inegalităţii sociale, împotriva privilegiilor vechilor clase conducătoare, împotriva nedreptăţilor sociale, acordînd o deosebită atenţie problemelor legate de dezvoltarea şi modernizarea economiei ţării. În acest scop, a iniţiat şi condus — în coloanele ziarelor „Pruncul Român" şi „Românul", împreună cu E. Winterhalder, o adevărată campanie reformatoare cu privire la organizarea comerţului, a industriei şi creditului ; cu privire la necesitatea dezvoltării căilor de comunicaţie etc. În perioada 1860-1862, cînd ţara trecea printr-o puternică criză economică, agravată de o politică fiscală apăsătoare şi de lipsa creditului, C.A. Rosetti, fiind ales prim staroste al negustorilor din Bucureşti (funcţie care îi conferea şi calitatea de reprezentant politic al negustorilor), a încercat să traducă în viaţă unele din reformele propuse.

Pornind de la ideea că „nimic nu se va putea face pînă ce comercianţii nu vor fi toţi întruniţi asupra fiecărei reforme şi îmbunătăţiri ce putem cere de la guvern şi corpurile legiuitoare". C.A. Rosetti a organizat o serie de consfătuiri ale negustorilor în care s-au dezbătut problemele taxelor fiscale stabilite comerţului şi meseriilor, restrîngerea drepturilor corporaţiilor, problema legislaţiei comerciale, a creditului etc. întocmindu-se memorii sau proiecte de legi, menite, prin aplicare, să ducă la dezvoltarea comerţului şi industriei.

Pentru dezvoltarea comerţului, C. A. Rosetti a cerut înfiinţarea unui minister al agriculturii, comerţului şi industriei, precum şi a unei camere de comerţ, care să aibă o acţiune independentă şi o autoritate recunoscută.

Pentru intensificarea schimburilor comerciale, el solicita şi crearea unui credit comercial „solid şi ieftin" prin înfiinţarea unor bănci comerciale, ca şi dezvoltarea şi modernizarea căilor de comunicaţie şi a poştelor. El pornea de la ideea că un comerţ eficace nu se poate practica decît de către oameni competenţi. În consecinţă propune înfiinţarea — în principalele centre comerciale ale ţării — a unor cursuri de ştiinţe economice şi comerciale.

După părăsirea funcţiei de staroste al negustorilor, C.A. Rosetti a continuat lupta pentru îmbunătăţirea şi organizarea comerţului şi a creditului. În acest scop, prin scrierile sale a continuat să atragă atenţia asupra comerţului şi să propună o serie de soluţii practice care să ducă la dezvoltarea lui şi, implicit, a economiei.

În antologii, studii şi articole, numeroşi cercetători s-au preocupat să scoată la iveală adevărata valoare a ideilor lui C.A. Rosetti în domeniul social-economic, istoric, politic şi cultural. Un studiu monografic istoric unitar, în care să se abordeze principalele laturi ale activităţii acestei personalităţi, în care să fie prezentate ideile originale pe care le-a avut cu privire la dezvoltarea vieţii economice, culturale şi politice, ne este oferit însă abia acum. Lucrarea elaborată de Vasile Netea constituie — pentru literatura de specialitate — o contribuţie valoroasă la cunoaşterea vieţii şi a luptei pentru libertate şi progres a poporului român, şi a gîndirii româneşti progresiste din secolul al XIX-lea.

Constanţa BOGDAN

Analize macroeconomice

ÎN LUCRAREA cu acest titlu, apărută în Editura ştiinţifică (Bucureşti, 1970, 372 pag.), sub egida Academiei de ştiinţe sociale şi politice, Institutul de cercetări economice, autorii — I. Anghel, S. Sava, E. Cosmescu — îşi propun să determine unele fenomene şi procese care produc efecte modificatoare asupra mecanismului reproducţiei capitalului social total, să analizeze şi să măsoare efectele lor. În etapa actuală a cercetărilor, valorificate în carte, s-a urmărit atingerea obiectivului menţionat pe calea unei analize macroeconomice.

Autorii au pornit de la analiza riguroasă a datelor statistice, încercînd să pătrundă în modificările interne ale mărimilor agregate pentru a decanta, pe cît posibil, faptele, influenţele, în puritatea lor. Materia primă a cercetării o constituie datele statistice, îndeosebi din S.U.A., Anglia, R.F.G. şi Franţa, cu accent pe cele din S.U.A. — mai complete —, dar fără a exclude, cînd a fost posibil, şi alte ţări.

În lucrare se emit o serie de ipoteze, cu privire la cauzele ritmurilor creşterii economice în deceniul al şaselea şi al şaptelea, sau cu privire la modificarea relaţiei dintre producţie şi consum etc. De pildă, pornind de la explicarea ritmurilor înalte, din perioada menţionată, prin apariţia sistemului mondial socialist şi schimbarea produsă implicit în organizarea proletariatului — explicare oferită de M. Dobb —, autorii lucrării consideră că este vorba de mai mult decît de o simplă întărire a acestei poziţii şi anume — de creşterea continuă, mai lentă sau mai rapidă a salariului real, neimplicînd o scădere a ratei plusvalorii, dar implicînd o creştere absolută a cererii.

←

mare de îngrăşăminte poate compromite total sau parţial o recoltă. Un număr disproporţionat de muncitori măresc artificial costul producţiei şi micşorează productivitatea individuală. O densitate exagerată a mijloacelor mecanice de extracţie nu va mări proporţional cantitatea de minereu extras, după cum un dig înălţat inutil nu va spori rezistenţa la presiunea apei ş.a.m.d. Cea de-a doua ipoteză — a divizibilităţii factorilor funcţiei de producţie — şi care constituie un alt pilon pe care se sprijină proprietatea randamentelor constante, este dificil de admis, fie şi numai la nivel de întreprindere. Practica nu confirmă, ci infirmă fără menajamente, posibilitatea ca un proces de producţie să se poată desfăşura la fel de bine şi la o scară redusă. Dacă L şi K se micşorează de n ori, unele din cheltuielile indirecte se reduc de n-x ori, adică neproporţional, ceea ce se reflectă în costul unitar al produsului. Ca să nu mai amintim că posibilităţile întreprinderii sau ramurii respective de a folosi o tehnică din ce în ce mai perfecţionată scad de n+x ori, adică mult mai mult.

Ar fi suficient să nu se admită ipoteza aditivităţii şi cea a divizibilităţii pentru ca proprietatea amintită să se transforme exact în opusul său ; din proprietate a randamentelor constante, ea devine proprietate a randamentelor diferenţiate, „a randamentelor crescătoare sau descrescătoare" (p. 365), de tipul

$$f(\lambda L, \lambda K) = \lambda^h f(L,K),$$

factorul h, introdus în relaţia din dreapta, putînd fi >, < sau = 1.

Date fiind tocmai ipotezele pe care se sprijină, proprietatea randamentelor constante constituie un caz în care raţionamentul şi deducţia matematică nu sînt suficient de adecvate pentru a da expresie şi a interpreta corect realităţile economice. Deşi respectă riguros toate regulile algebrei, relaţiile utilizate nu asigură corespondenţa biunivocă, gradul strict necesar de izomorfism în raport cu legităţile după care se desfăşoară fenomenele economice ; circumspecţia faţă de folosirea concluziilor teoretice deduse într-un anumit mod de a raţiona, este în cazul dat necesară. Prefaţînd una din lucrările economistului francez J. Lesourne, M. Allais remarca, cu o oarecare dreptate, că : „esenţa problemelor economice este de ordin economic, ea nu este matematică" [4]).

Proprietatea randamentelor constante arată, mai degrabă, ce urmează să nu se facă dincolo de un anumit prag, pentru a nu afecta şi a nu influenţa negativ valoarea funcţiei producţiei, oricare ar fi tipul ei.

Proporţiile respectate de economia noastră socialistă între diferitele ramuri de activitate — produsul fiecăreia constituind nu numai un input, ci şi o condiţie a dezvoltării celeilalte — reflectă modul de înţelegere, manifestare şi dirijare a asocierii factorilor de producţie. Incontestabil, există încă multe de făcut. Planificarea proporţiilor şi direcţiilor de dezvoltare, ca şi urmărirea continuă a structurii inputurilor producţiei sînt instrumente solide, cu ajutorul cărora se va asigura asocierea tot mai bună a factorilor de producţie.

---

1) T. Schatteles, **Modelul în ştiinţele economice,** Editura politică, Bucureşti, 1967, p. 75.

2) L. Stoleru, **L'équilibre et la croissance économique,** Dunod, Paris, 1967 (498 p.).

3) Lucr. cit. p. 364. În continuare, trimiterile pe pagină la această lucrare se vor face în text.

4) **Technique économique et gestion industrielle,** Dunod, 1960, p. XV.

FIŞE

Valoarea şi preţul de plan

■ Recent a apărut lucrarea cunoscutului economist sovietic V. S. Nemcinov, intitulată **Obşcestvennaia stoimosti i planovaia ţena** (Valoarea socială şi preţul de plan), Nauka, Moscova 1971, 506 pag. Lucrarea a fost publicată, pentru prima dată în 1969, în vol. VI al operelor alese ale autorului. Aşa cum subliniază V. V. Novojilov în prefaţa volumului, deşi rămase într-o anumită măsură neterminate, studiile lui V. S. Nemcinov despre valoare şi preţuri prezintă o mare însemnătate pentru dezvoltarea mai departe a acestui domeniu al teoriei şi practicii economice. În analiza teoretică, ca şi în modelele matematico-economice ale acţiunii legii valorii, elaborate de Nemcinov, un interes deosebit îl prezintă teza despre transformarea valorii. După părerea acestuia, şi în socialism, valoarea capătă o formă transformată datorită unor factori obiectivi, ca rolul determinant al cheltuielilor de reproducţie şi, mai ales, a procesului de redistribuire a plusprodusului, ţinînd seama de particularităţile reproducţiei fondurilor fixe şi circulante. După opinia lui V. S. Nemcinov, valoarea plusprodusului se redistribuie proporţional cu potenţialul de reproducţie a fondurilor, sau cu coeficientul de ramură al fondurilor specifice. Pentru a-şi dezvolta concepţia sa referitoare la valoare şi preţuri, V. S. Nemcinov a abordat un cerc larg de probleme ale teoriei economice, începînd cu sfera producţiei materiale, produsul social şi terminînd cu renta diferenţială în socialism — aducînd multe teze noi care, chiar dacă pe alocuri sînt discutabile, nu-şi pierd nicidecum din originalitate.

Mărimile de comandă

■ Revista WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT nr. 2/1971 publică studiul lui Ernst-Egon Borngräber **Zur anwendung von Steuerfunktionen bei Simultationsrechnunger mit einsektoralen Prognosemodellen** (Utilizarea de funcţii de comandă pentru calcule de simulare în modele de previziune unisectoriale). Prin mărime de comandă se înţelege acea mărime dintr-un model care determină variaţia în timp a celorlalte mărimi. Într-un model de creştere a venitului naţional, asemenea mărimi pot fi: raportul dintre creşterea investiţiilor şi creşterea venitului naţional sau proporţia investiţiilor productive în venitul naţional, adică rata acumulării.

Autorul consideră rata acumulării ca o mărime de comandă de însemnătate primordială şi o utilizează în calculele sale de simulare. El afirmă că o rată constantă a acumulării nu corespunde cerinţelor revoluţiei tehnico-ştiinţifice, astfel că încearcă să stabilească proporţiile şi limitele în care ea poate creşte. Această creştere a ratei acumulării nu poate fi însă reprezentată printr-o funcţie liniară (în care ritmul de creştere este prea accelerat), deoarece ar dăuna consumului. În consecinţă, autorul propune o funcţie hiperbolică tangentă pentru variaţia în timp a mărimilor de comandă în modelele de previziune economică, în care se atenuează ritmul de creştere.

„Mitul american"

■ Există un mit american? Cum se manifestă el? Cine îl creează şi îl întreţine în Franţa? La aceste întrebări schitează un răspuns documentat economistul francez Eric Gaument în lucrarea sa **Le mythe américain**, apărută în Editions Sociales", Paris, 1970. Autorul îşi bazează concluziile nu numai pe literatura de specialitate (deşi în lucrare se face apel la un mare număr de studii şi materiale documentare de specialitate) ci şi pe constatările personale făcute în cei peste doi ani petrecuţi în S.U.A. Fără a nega potenţialul economic american, E.G. se ocupă de inegalităţile sociale şi contradicţiile societăţii americane — concentrarea crescîndă a capitalului şi avuţiei, consecinţele sociale ale progresului tehnic, puterea capitaliştilor în comparaţie cu teoriile tehnocratice, intervenţia statului, dinamica salariilor şi a costului vieţii etc. — pentru a conchide că „societatea americană este grav bolnavă; bolnavă în inima sa; atinsă de un rău incurabil, descris de Marx acum 100 de ani". După un capitol consacrat expansiunii capitalismului american, autorul, specialist în istorie economică, îşi încheie studiul cu un apendice consacrat teoriei valorii lui K. Marx în confruntarea cu timpul şi cu teoriile burgheze.

Sesiune ştiinţifică

CONDUCEREA PROCESELOR ECONOMICE ÎN AGRICULTURĂ

ZILELE acestea la Institutul de cercetări pentru economia agrară şi organizarea întreprinderilor agricole socialiste a avut loc sesiunea ştiinţifică festivă cu tema **Conducerea proceselor economice în agricultură**, organizată sub auspiciile secţiei de specialitate din Academia de ştiinţe agricole şi silvice, în cinstea semicentenarului Partidului Comunist Român.

Au fost prezentate peste 50 de referate în cadrul a trei secţii: obiectivele, metodele şi organizarea conducerii agriculturii; sistemul informaţional, prelucrarea şi controlul îndeplinirii deciziilor; elaborarea şi luarea deciziilor.

OBIECT STRUCTURĂ CONŢINUT

(Urmare din nr. trecut)

ANSAMBLUL cunoştinţelor existente în domeniul conducerii prezintă o importanţă crucială pentru activitatea practică, deoarece ştiinţa conducerii, care le absoarbe, mînuieşte în ultimă instanţă aspecte din numeroase şi diverse ştiinţe, ramuri diferite ale acestora, precum şi nenumărate instrumente şi tehnici. Între aceste principale domenii pot fi enumerate **cibernetica**, ce se bazează pe principiul legăturilor inverse sau pe lanţurile cauzale circulare, care dezvăluie mecanismele comportării autocontrolate şi îndreptate spre un anumit scop; **teoria informaţiei**, care introduce noţiunea de informaţie în calitate de o anumită cantitate măsurată prin intermediul expresiei; **teoria deciziilor**, care analizează opţiunile raţionale în interiorul instituţiilor, organizaţiilor, întreprinderilor, precum şi pe ansamblul sistemului social-politic şi economic, bazîndu-se pe analiza situaţiei date şi a rezultatelor ei posibile; **topologia** sau matematica relaţională, care include domeniile ametrice, ca de pildă, teoria reţeielor şi teoria grupurilor; **analiza factorilor**, adică procedura izolării — cu ajutorul analizei matematice — a factorilor din fenomenele multivariaţionale în psihologie şi alte domenii ale ştiinţei; **teoria generală a sistemelor**, strîns legată de automatica contemporană şi presupunînd sistemotehnica, adică planificarea ştiinţifică, proiectarea, aprecierea şi construirea sistemelor şi relaţiilor în procesul utilizării uneltelor de producţie; **cercetarea operaţiilor**, adică conducerea ştiinţifică a sistemelor existente, orientarea relaţiilor în procesele sociale cele mai diferite; **psihologia inginerească**, care se ocupă de analiza capacităţilor psihologice şi a variabilităţii fiinţelor omeneşti, folosind pe larg mijloacele biomecanicii, psihologiei industriale, analiza factorilor umani etc. Desigur, toate aceste domenii ale cercetării ştiinţifice — studiind aspecte concrete sau laturi ale realităţii — oferă date utile şi necesare în alcătuirea şi dezvoltarea acelui sistem de cunoştinţe, care conturează ştiinţa conducerii, delimitînd-o de alte ramuri ale ştiinţei.

Se înţelege că ştiinţa conducerii vieţii sociale se ocupă de fenomenele vieţii economice, culturale, politice, la nivelul întregii societăţi, oferind metode, tehnici, procedee, mijloace necesare sistemului social în scopul reglării şi autoreglării sale, dispozitive de acţiune necesare elaborării de strategii posibile în cele mai diferite situaţii, instrumente ştiinţifice necesare pentru orientarea, îndrumarea şi coordonarea instituţiilor, organizaţiilor, întreprinderilor, precum şi pentru perfecţionarea activităţii lor.

Un loc important în cadrul ştiinţei conducerii revine teoriei deciziei, deoarece întreaga activitate desfăşurată anterior adoptării deciziei, diagnoza, efortul de cunoaştere multilaterală a situaţiei existente în domeniul, ramura sau sectorul respectiv de activitate, prognoza, capacitatea de a prevedea cu exactitate consecinţele măsurilor ce urmează a fi adoptate, planificarea, strădania de includere într-un sistem de prevederi a ceea ce este posibil şi necesar — toate acestea vizează elaborarea unei decizii riguros ştiinţifice, fac posibilă selectarea aceleia dintre ele, care este optimă în activitatea practică. Totodată, întreaga activitate posterioară elaborării deciziei sau concomitentă cu ea, organizarea execuţiei, controlul este nemijlocit legată de garantarea — în practică — a eficienţei posibile şi necesare a unei decizii elaborate potrivit tuturor rigorilor ştiinţei. Desigur, gradul de eficienţă depinde şi de cei chemaţi să asigure execuţia, de conducătorul sau de conducătorii respectivi, de pregătirea, experienţa, luciditatea, fermitatea, prezenţa de spirit, de priceperea şi discernămîntul tuturor celor chemaţi să asigure organizarea înfăptuirii deciziilor la nivel macro şi micro social.

Aşa cum s-a relevat la Plenara C.C. al P.C.R. din 10—11 februarie a.c., pentru a conduce cu succes construcţia socialistă şi comunistă trebuie să învăţăm continuu. Promovarea cadrelor în producţie, în viaţa politică şi socială trebuie făcută pe baza cunoştinţelor asimilate în sectorul de activitate respectiv, astfel încît fiecare cadru să fie în măsură a contribui cu competenţă la elaborarea şi executarea tuturor deciziilor. Fără un sistem de cunoştinţe închegat — specific domeniului şi treptei ierarhice respective — o persoană nu poate conduce într-un mod cu adevărat ştiinţific. Ştiinţa conducerii trebuie să ofere cadrelor chemate să conducă procesele sociale principiile, metodele, tehnicile, procedeele care să le ajute în îndeplinirea obligaţiilor lor. Promovarea şi utilizarea cadrelor trebuie să fie precedată de **selectarea lor programată**, care presupune un efort concret de pregătire pentru fiecare treaptă ierarhică nu în primul rînd şi nu numai prin însuşirea unor cunoştinţe cu caracter general, ci îndeosebi a acelor specifice domeniului de activitate şi funcţiei pentru care se pregăteşte. Integrîndu-se organic în domeniul de activitate dat — pe baza cunoaşterii de ansamblu a problematicii pe care o presupune, fiecare cadru trebuie să-şi cunoască cu precizie atribuţiile, să aibă **delimitate competenţele**, astfel încît să-şi poată îndeplini în mod exemplar sarcinile ce-i revin în mecanismul complex al vieţii sociale. Iar la îndeplinirea acestor cerinţe o contribuţie importantă are de adus şi ştiinţa conducerii.

Evoluţia modernă a societăţii omeneşti subliniază necesitatea adîncirii şi aprofundării tuturor fenomenelor, laturilor şi domeniilor conducerii vieţii sociale, pentru a deveni posibilă orientarea lor conştientă pe făgaşul progresului şi dezvoltării. Socialismul cuprinde toate premisele necesare pentru ca acţiunea umană la nivel macro şi micro social să fie bazată pe ştiinţă, organizarea şi conducerea — în climatul adîncirii democratismului, perfecţionării formelor şi modalităţilor participării — să se înfăptuiască în mod ştiinţific. Şi este neîndoielnic că încercările, eforturile şi strădaniile de înţelegere şi însuşire a cunoştinţelor oferite de această ştiinţă şi de cele înrudite vor servi practicii sociale, creşterii eficienţei acţiunii umane în toate domeniile şi verigile organismului social-politic, accelerînd ritmul construcţiei societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Desigur, procesul elaborării acestei ştiinţe presupune atît cunoaşterea cuceririlor dobîndite pe plan mondial, rezultatelor cercetării efectuate pînă în prezent, cît şi preocuparea de valorificare a experienţei reale dobîndite în anii construcţiei socialismului în toate procesele conducerii. Statornicirea obiectivului, structurii şi conţinutului ştiinţei conducerii obligă în acelaşi timp la delimitarea mai riguroasă a sferei de cercetare a disciplinelor înrudite, astfel încît criteriile valorice, în primul rînd, cele ale eficienţei să opereze cu mai mult succes în cadrul fiecăreia dintre ele, iar foloasele practice să fie din ce în ce mai mari.

prof. univ. dr. Dumitru MAZILU

„ANATOMIA" CONTROLORULUI

(Urmare din pag. 7)

la aceea a obținerii de produse „cu zero defecte" (ZD). Pentru controlorul de calitate, cheia succesului este urmărirea meticuloasă a detaliilor ; neglijarea acestor detalii duce întotdeauna la eșecuri.

8. Trebuie să fie „negustor".

Controlorul de calitate trebuie să aibă calitățile specifice unui bun negustor, pentru a putea influența pe ceilalți să execute un lucru de bună calitate, trebuie să fie un gînditor creator — un „produs" al întreprinderii unde lucrează — un îndrumător al oamenilor care lucrează cu el și, totodată, un profesor.

El trebuie să se împace cu gîndul că nu poate fi, oricînd, un „băiat cumsecade" și că trebuie să-și facă datoria cu conștiinciozitate, conform principiilor de etică și corectitudine.

9. Trebuie să dea o mînă de ajutor, atunci cînd este solicitat.

Controlorul de calitate este, în principiu, un om de acțiune ; el veghează la desfășurarea corectă a muncii. Cînd apare o problemă mai dificilă, controlorul nu ezită „să-și suflece mînecile" și să o examineze îndeaproape. El nu numai că are pregătirea necesară pentru a spune ce este greșit, ci poate arăta cum se poate remedia deficiența constatată. Bunăvoința de a împărtăși și altora din experiența sa este compensată de colaborarea oferită de personalul direct productiv al întreprinderii.

10. Trebuie să-și facă „mea culpa", atunci cînd greșește.

Un controlor de calitate trebuie să recunoască principiul „slăbiciunilor omenești" și el trebuie să fie primul care să admită că „și el poate greși". Totuși, un controlor de calitate nu poate fi de părere că „omul este supus greșelii" : scopul urmărit în activitatea sa profesională este perfecțiunea și el este un adept convins al filozofiei posibilității de realizarea unor produse cu „zero defecte".

11. Trebuie să fie ferm în activitatea sa profesională.

Controlorul de calitate trebuie să fie un om pătruns de necesitatea îndeplinirii îndatoririlor sale profesionale oricînd în acțiunile și realizările sale și în relațiile cu alții. Un controlor de calitate trebuie să fie inginer sau, cel puțin, să aibă o pregătire de talia unui inginer sau unui specialist cu studii superioare economice sau umanistice ; este de preferat ca acest om să aibă o pregătire generală, decît să fie un „specialist". O altă condiție pe care un controlor de calitate trebuie să o îndeplinească este și aceea de a fi „rezistent" la emoții.

12. Trebuie să fie întotdeauna în căutarea a tot ceea ce este mai nou și interesant.

Prin însăși natura sa, controlorul de calitate este un om curios : el nu-și poate permite să rămînă în urmă cu ultimele noutăți tehnice. Controlorul de calitate trebuie să asculte cu atenție un sfat bun, să fie studios și să citească literatura care merită citită. El trebuie să fie la curent cu ultimele noutăți în ce privește tehnologia, metodele tehnice și echipamentele utilizate în producție, pentru perfecționarea pregătirii sale profesionale.

Promovarea în muncă a controlorului de calitate depinde de „setea" sa nepotolită de îmbogățire a cunoștințelor profesionale și de studiu individual.

13. Trebuie să știe să se poarte în relațiile cu oamenii.

Controlorul de calitate este, înainte de toate, un om, iar principiile relațiilor sale cu oamenii trebuie să facă și ele parte din agenda sa de activitate de fiecare zi ; el trebuie să fie corect, drept și echitabil în relațiile sale profesionale cu ceilalți.

Pt. conformitate
B. VASILE

---

*) Din îndrumarul pentru controlul de calitate al Uzinelor Ford din Belgia.

VĂ RUGĂM SĂ VIZITAȚI

EXPOZIȚIA UNGARĂ A INDUSTRIEI CONSTRUCTOARE DE APARATE

METRIMPEX BUDAPEST

organizată de firma METRIMPEX, întreprindere ungară de comerț exterior pentru aparate de măsură în pavilionul R din Piața Scînteii în perioada 1—9 aprilie 1971.

La expoziție expun următoarele întreprinderi aparatajul de mai jos :

METRIMPEX :
— Aparate de măsură pentru tehnica transmisiilor și aparate service pentru T.V. în culori
— Elemente și sisteme de automatizare
— Instalații de tehnica organizării
— Aparate de laborator și electrochimice
— Sticlărie tehnică și rezistentă la căldură pentru laborator.
— Aparate de măsură pentru controlul textilelor și materialelor.

ELECTROIMPEX : — Instalații de televiziune industrială

UZINELE GANZ : — Instrumente electrice
— Contoare
— Aparate de măsură pentru circulație

ÎNTREPRINDEREA PENTRU MAȘINI DE BIROU ȘI MECANICĂ FINĂ
— Heliografe
— Mașini de multiplicat
— Mașini de înregistrat pentru magazine.

Specialiștii noștri din domeniul tehnic și al comerțului stau la dispoziție cu plăcere vizitatorilor expoziției pentru informații

Orele de vizitare :
— în zilele săptămînii între orele 10—16
— duminica între orele 10—13

PUBLICOM

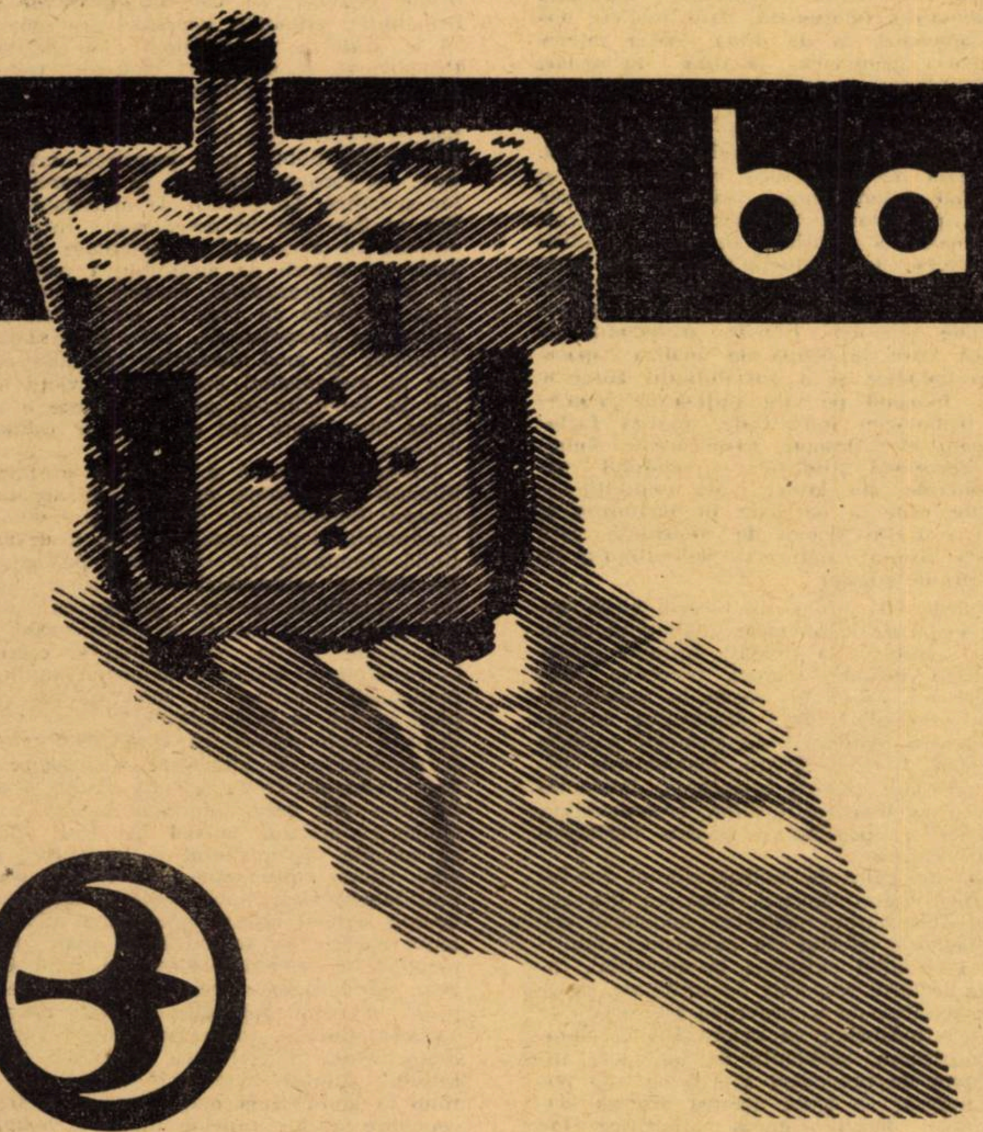

balkancar

SINONIMUL CALITĂȚII SUPERIOARE

Material hidraulic și pneumatic cu un vast cîmp de aplicație :

- pompe și motoare de joasă și înaltă presiune
- transmisii hidraulice
- cricuri, vinciuri
- aparate de control și de reglaj
- distribuitoare
- filtre
- instrumente pneumatice de mînă
- dispozitive pneumatice pentru strunguri metalice

Pentru orice informațiuni sau cereri de ofertă detaliată, vă rugăm a vă adresa :
BALKANCARIMPEX, Direcția : „Export" Bulgaria, Sofia

Str. Alabine No. 56
Telex : 022386
Telegrame : BALKANCARIMPEX — EXPORT, Sofia

PUBLICOM

U. R. S. S.

APORTUL CRESCÎND AL ȘTIINȚEI LA DEZVOLTAREA ECONOMICĂ

acad. VL. KIRILLIN
vice-președinte al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., președintele Comitetului de Stat pentru știință și tehnică

IN ZILELE NOASTRE are loc — după cum deseori avem prilejul să auzim — cea mai grandioasă revoluție tehnico-științifică din istoria omenirii. Niciodată în trecut știința și progresul tehnic n-au jucat un atare rol în dezvoltarea omenirii ca aceia pe care-l joacă astăzi. Chiar cele mai complexe și mai profunde descoperiri și generalizări științifice, cum e mecanica cuantelor sau teoria relativității, își găsesc o aplicare practică. Se șterg din ce în ce mai mult granițele dintre laboratoarele institutelor de cercetare și secțiile din numeroase întreprinderi, producția și știința sînt astăzi mai strîns legate ca oricînd. Iar dacă rolul nivelului tehnic al producției depinde în mare măsură de rezultatele științei, atunci și succesele științei, posibilitățile ei, sînt determinate într-o măsură considerabilă de nivelul de dezvoltare a producției. S-ar fi putut oare crea, de pildă, sincrofazotronul de la Serpuhovo, avînd o atît de mare importanță pentru fizica energiilor înalte, fără o industrie dezvoltată? S-ar putea imagina dezvoltarea cercetărilor cosmice fără o bază tehnică de cel mai înalt nivel?

Principala tendință a zilelor noastre este reducerea intervalului de timp într-o descoperire și aplicarea ei în practică. O trăsătură caracteristică a dezvoltării științei în Uniunea Sovietică este năzuința de a lega tot mai bine știința de practică. Partidul și guvernul au depus eforturi pentru a orienta dezvoltarea științei către satisfacerea maximă a cerințelor construcției societății comuniste. Aceasta desigur nu înseamnă nicidecum că nu se acordă însemnătatea cuvenită cercetărilor teoretice, chiar dacă de pe urma lor nu se întrevăd rezultate practice nemijlocite într-un viitor relativ apropiat. Dimpotrivă, principalele cercetări teoretice găsesc întotdeauna la noi sprijinul necesar și pentru ele se alocă fonduri importante. Un exemplu l-ar putea constitui cercetările vaste în domeniul studierii micro — și macrostructurii substanței, în domeniul structurii fizico-chimice a materiei vii și al proceselor care au loc în interiorul ei.

Este caracteristic faptul că numeroși cercetători, ocupîndu-se de o lucrare de cercetare care nu are încă o „adresă" practică precisă, consideră deosebit de important să găsească asemenea domenii ale tehnicii pentru care prezintă încă de pe acum interes cîte ceva din ceea ce au realizat ei.

Un bun exemplu în acest sens îl constituie cercetările în domeniul spațiului cosmic. Cred că nimeni n-ar încerca astăzi să enumere principalele orientări ale aplicării lor practice. Dar încă de pe acum, în prima etapă a cercetărilor, s-au conturat domenii foarte importante de aplicare a lor. Dintre acestea fac parte sateliții de comunicații care permit transmiterea emisiunilor de televiziune la mari distanțe, fără folosirea unor linii de radiorelee costisitoare, sateliții de meteorologie care creează noi posibilități pentru prognoza timpului.

În cei 53 de ani de existență, Uniunea Sovietică s-a transformat într-o țară cu un înalt nivel de dezvoltare a științei. În instituțiile de cercetări științifice și de învățămînt superior din U.R.S.S. muncesc peste 800 000 cercetători științifici și cadre didactice; peste 200 000 dintre aceștia au titluri științifice.

Un mare număr de specialiști cu înaltă calificare, capabili să rezolve orice problemă tehnico-științifică, vital interesați în avîntul țării lor ca și în dezvoltarea unui climat democratic, n-au putut să nu exercite o influență asupra stilului de muncă al instituțiilor științifice. A început să dispară spiritul de castă în știință. O tot mai mare pondere capătă metoda elaborării colective a problemelor științifice, discuțiile largi pe o problemă științifică sau alta.

Aș vrea să relev că numeroase probleme importante și complexe ale dezvoltării științei, tehnicii și economiei țării se rezolvă pe baza propunerilor elaborate de cei mai consacrați oameni de știință și specialiști, reprezentanți ai celor mai diferite organizații. Cu alte cuvinte, în problemele cele mai importante — de regulă cu caracter complex — s-a statornicit și s-a justificat întrutotul metoda pregătirii propunerilor de către oameni de înaltă calificare, pe bază interdepartamentală, pe comisii. Programul schițat pentru noul cincinal cu privire la construcția economică poate fi rezolvat cu succes prin aplicarea planică și rapidă a celor mai noi realizări ale științei și tehnicii în toate ramurile economiei naționale.

O mare însemnătate are planificarea de stat a celor mai importante cercetări științifice. Unul din capitolele de bază ale planului de stat în domeniul tehnicii noi este capitolul intitulat „Principalele probleme tehnico-științifice". El este alcătuit pe baza propunerilor Consiliului de Miniștri din republicile unionale, ale ministerelor și departamentelor, ale Academiilor de științe și altor organizații. Scopul lui este de a selecționa un anumit număr de probleme tehnico-științifice cu adevărat importante. Cele circa 250 de probleme existente în planul de stat cuprind toate ramurile economiei naționale. De regulă, este vorba de probleme complexe. Printre acestea figurează, de pildă, crearea și asimilarea unor noi blocuri energetice (cazanul turbină — generatorul — transformatorul) cu o putere de 500—800—1200 MW; elaborarea și crearea liniei pentru transportul de curent continuu între Kazahstan și centru, la o tensiune de 1500 KV; elaborarea tehnologiei și crearea mijloacelor pentru mecanizarea complexă a extracției cărbunelui în abataje, care asigură creșterea productivității muncii de 2—3 ori și altele.

NU MAI PUȚIN IMPORTANTĂ pentru o bună legătură dintre știință și producție este prognoza dezvoltării științei și tehnicii pe următorii 10—20 ani, iar în cazurile necesare pe o perioadă și mai îndelungată. Asemenea planuri de perspectivă oferă posibilitatea de a determina mai just direcția generală de dezvoltare a tehnicii și producției, de a folosi mai rațional resursele, evitîndu-se greșelile costisitoare.

Cu cîțiva ani în urmă, Comitetul de Stat pentru Știință și Tehnică împreună cu Academia de Științe a U.R.S.S., Comitetul de Stat al Planificării din U.R.S.S. și ministerele, au început elaborarea schiței de dezvoltare în perspectivă a unor orientări tehnico-științifice importante. Această muncă este desfășurată de comisii tehnico-științifice, create special în acest scop și alcătuite

(Continuare în pag. 18)

INIMA PUTERNICĂ A INDUSTRIEI

V. KROTOV
prim-locțiitor al ministrului construcțiilor de mașini grele, energetice și de transport

RAMURA NOASTRĂ este, pe drept cuvînt denumită inima industriei. Ea înarmează cu tehnica modernă și puternică pe acei care extrag cărbunele și minereurile, topesc oțelul și laminează metalul, construiesc centrale electrice, clădiri înalte, nave maritime, pe cei care conduc trenuri de mare tonaj.

În fața întreprinderilor ministerului, Congresul al XXIII-lea al P.C.U.S. a pus sarcini mari și de răspundere. În Directivele Congresului s-a acordat o mare importanță energeticii. În cel de al VIII-lea plan cincinal construcțiile de mașini energetice s-au ridicat pe o treaptă superioară. S-a accelerat progresul tehnic în întreprinderi, a crescut producția. Ceea ce este deosebit de important — s-a stabilit linia generală de dezvoltare a sectorului: **creșterea puterii unitare a agregatelor,**

BAZA ENERGETICĂ a țării o formează marile centrale electrice cu blocuri de 300 000 kW. Numai în ultimii trei ani au intrat în funcțiune peste 40 de astfel de blocuri. Constructorii de turbine au predat energeticienilor noi capacități. Au intrat în funcțiune cele mai mari blocuri din Europa, de 500 000 și 800 000 kW, la centralele termoelectrice Nazarovskaia și Slavianskaia. La aceasta din urmă se montează o turbină cu aburi și mai modernă, cu un singur ax, cu puterea de 800 000 de kW, una din cele mai mari din lume. Ea a fost creată la uzinele metalurgice „Congresul al XX-lea al P.C.U.S." din Leningrad, în colaborare cu numeroase alte întreprinderi și institute de cercetări științifice din țară. Instalarea a trei turbine de acest fel la o centrală electrică, în loc de opt turbine de 300 000 de kW, va aduce statului mari economii. Se vor economisi 3500 de tone de metale de înaltă calitate, cheltuielile pentru investiții se vor reduce cu 5 milioane ruble iar consumul de combustibil — cu 60 000 de tone anual.

Colectivul uzinei de turbine „S. M. Kirov" din Harkov a încheiat înainte de termen construcția prototipului turbinei „K-5-65", destinată centralei atomoelectrice de la Leningrad. Ea constituie o noutate nu numai în țara noastră, ci și în Europa.

În următorii zece ani va începe să producă curent electric centrala hidroelectrică Saiano-Sușenskaia, unde vor funcționa turbine hidraulice de peste 650 000 kW. Cercetările științifice demonstrează posibilitatea și necesitatea economică de creare a unor turbine hidraulice de peste 1 milion kW.

Este binecunoscută producția uzinei de turbine „Voroșilov" din Ural. Uzina produce turbine pentru termoficare — energie electrică, apă fierbinte, căldură. În ziua aniversării a 50 de ani a planului GOELRO, colectivul întreprinderii a raportat despre un nou succes în muncă: a fost terminat montajul pentru proba pe banc a unei turbine de termoficare de 250 000 kW. În practica construcției de turbine cu aburi din Uniunea Sovietică, ea este prima realizare de acest fel. Efectul economic de pe urma exploatării unui singur agregat de acest fel va fi de aproximativ 1 milion de ruble pe an.

Producția constructorilor de mașini energetice este binecunoscută nu numai la noi în țară, ci și în străinătate. În

(Continuare în pag. 18)

VIZOR

REGULA JOCULUI

CU TOATĂ seriozitatea se afirmă — și puțini sînt cei care contestă afirmația — că britanii conservă cu intransigență multe tradiții nu pentru că ar fi convinși de utilitatea lor, ci pentru că ele îi amuză, ca un joc de copii mari. Canapelele roșii instalate cu multe sute de ani în urmă în Camera lorzilor pentru o mai relaxantă participare a bătrînilor „pairi" ai imperiului îmbie și astăzi la somn adînc pe mulți din nobilii chemați să dezbată treburile țării. Anacronica perucă din păr alb și ondulat continuă să le împodobească chipurile oricît de contemporane și sofisticate ar fi temele dezbaterilor. Totuși, nu trebuie trasă concluzia că existența și cutumele lorzilor nu au fost cu nimic influențate de ritmurile secolului XX. Dimpotrivă. Cel puțin una din aceste influențe este vizibilă. În fața clădirii parlamentului, prin noianul de automobile aflate în vașnică criză de spațiu de parcare, se poate citi pe o tăbliță-indicator aflată la vedere: „Peers Only". Adică loc rezervat numai vehiculelor nobilissimilor pairi.

Multe guverne, de toate tendințele, recunoscînd anacronismul menținerii în parlament a acestei camere neeligibile, au avut posibilitatea reală de a o desființa. Și totuși niciunul nu s-a hotărît să facă acest pas. Cum să suprimi o tradiție? Pe de altă parte, este drept că bătrînii lorzi respectă de mulți ani cu strictețe regula jocului și nu își fac simțită prezența decît formal-onorific în elaborarea și sancționarea legilor țării, căutînd să nu supere pe nimeni.

Dar iată că zilele trecute această regulă a fost încălcată de un personaj care a primit un fotoliu în nobila cameră tocmai datorită unui joc. Lordul Constantine, căci despre el e vorba, este primul și unicul negru ridicat la rangul de lord al Imperiului britanic. Fost jucător profesionist de cricket, imigrat în Anglia în anul 1930 din Indiile de vest, el a fost înnobilat în urmă cu doi ani „pentru serviciile aduse în sport și în relațiile rasiale". Deși pînă acum nu a luat niciodată cuvîntul în Camera Lorzilor, nici măcar pentru a-și rosti discursul de investitură, iată că săptămîna trecută s-a ridicat și a atacat fără echivoc guvernul, spre surprinderea și neliniștea înaltei și liniștitei camere. Ținta atacului Lordului Constantine a fost noua legislație de tendință rasistă vizînd blocarea imigrării populației de culoare din țările Commonwealth-ului.

„Cînd străbunii noștri au fost răpiți din Africa și vînduți ca sclavi în Indiile de vest, stăpînii au distrus tot ce era african în ei. Străbunii mei au fost nigerieni, dar eu am primit numele de Constantine. Nu cunosc o altă limbă în afară de cea engleză. În școlile noastre se învață aceleași materii ca în școlile britanice, jocurile pe care le joacă copiii noștri sînt aceleași. Atunci de ce sîntem considerați străini indezirabili?".

Nic MAVRODIN

APORTUL ȘTIINȚEI

(Urmare din pag. 17)

din cei mai de seamă specialiști, cu atragerea unor organizații de cercetări științifice și de proiectare. Ca exemplu s-ar putea cita problemele examinate și aprobate de prezidiul Consiliului de Miniștri al U.R.S.S.: perspectivele balanței de combustibili și energetice a țării.

A fost încheiat studiul de elaborare și în alte probleme importante, cum sînt: folosirea rațională a materiei prime lemnoase pe baza prelucrării complexe; orientările fundamentale ale chimizării agriculturii; aprecierea nivelului și tendinței de dezvoltare a mașinilor electronice de calcul universale și multe altele.

ÎN PREZENT, se acordă o mare atenție îmbunătățirii structurii producției pentru a se asigura în special folosirea mai deplină a materiei prime. Problema nu se pune numai din dorința firească de a consuma cu spirit de economie resursele naturale, ci și din motivul că greutatea specifică a fondurilor pentru construcții capitale în ramurile extractive ale industriei este considerabil mai ridicată decît în cele prelucrătoare. Acest fapt are urmări practice importante. Așa, de pildă, în industria forestieră și a prelucrării lemnului este rațional din punct de vedere economic ca la fiecare 1000 mc de material lemnos să se sporească la maximum obținerea de produse de prelucrare: panel, celuloză, carton, hîrtie. Cu alte cuvinte, este mai avantajos să se aloce fonduri în instalații de prelucrare decît să fie mărită cantitatea de materie primă, în condițiile unei prelucrări parțiale.

Toate acestea sînt pe deplin valabile și pentru metalurgie, prelucrarea petrolului și alte ramuri industriale.

O altă tendință importantă a dezvoltării contemporane a tehnicii, care se referă aproape la toate ramurile producției, o constituie mărirea diferitelor agregate și întreprinderi, în general. Se are în vedere în special creșterea capacităților diferitelor agregate energetice și centrale electrice în ansamblu, creșterea productivității furnalelor și cuptoarelor Martin, a laminoarelor, agregatelor din industria chimică și prelucrarea petrolului. Această tendință este pe deplin justificată deoarece creșterea capacității agregatelor este legată de ridicarea productivității muncii, reducerea prețului de cost al producției și, ceea ce este principal, de scăderea investițiilor specifice.

Una din căile cele mai eficiente pentru ridicarea productivității muncii o constituie mecanizarea și automatizarea proceselor de producție, creșterea gradului de înzestrare cu energie electrică a producției, folosirea largă a electronicii. Nivelul de dezvoltare a industriei electronice este principalul indicator al progresului tehnic.

Pentru folosirea mai rapidă și mai largă a celor mai noi realizări ale științei și creșterea nivelului tehnic al producției, în cadrul întreprinderilor din Uniunea Sovietică se creează sau se extind subdiviziuni de proiectare, de cercetări științifice și baze industriale experimentale, iar uneori și institute.

Reforma economică, în curs de desfășurare în U.R.S.S., este îndreptată spre îmbunătățirea conducerii și planificării centrale, îmbinată cu lărgirea inițiativei întreprinderilor. Înfăptuirea acestor măsuri constituie un mijloc important de accelerare a progresului tehnic.

INIMA INDUSTRIEI

(Urmare din pag. 17)

anul 1970 o bună parte din producția de turbine a fost exportată.

ÎN CINCINALUL trecut s-a dezvoltat cu mare succes și construcția de mașini pentru industria metalurgică. Trebuie subliniat că s-a realizat cea mai mare concentrare a producției siderurgice. Încă în anul 1969, industria siderurgică sovietică a depășit din punctul de vedere al capacității unităților sale toate întreprinderile similare din țări ca R.F.G., Anglia și Franța. La aceasta a contribuit în mare măsură ridicarea puterii unitare și a productivității agregatelor metalurgice. În speță, la uzinele din Krivoi-Rog și Cerepoveț au fost date în exploatare furnale de 2700 mc. S-a terminat construcția celui mai mare furnal, cu un volum de 3000 mc, iar institutele de cercetări științifice proiectează un furnal super-gigant avînd un volum de 5000 mc.

A progresat considerabil construcția de laminoare. Laminorul de „2000", instalat la uzinele Novolipețk, produce laminate în greutate de 32 de tone, cu viteza de 19 m pe secundă.

Constructorii de mașini sovietici participă direct la reînzestrarea tehnică a industriei carbonifere. Întreprinderile sporesc în fiecare an ritmul producției de mașini și instalații de extracție pentru industria cărbunelui. În decurs de cinci ani, producția de materiale de susținere complexe (care permit mecanizarea operației) a sporit de 3,2 ori, iar cea de combine de abataj — de 2 ori. Au fost create peste 300 de prototipuri de noi mașini, din care peste 120 se produc în serie.

Aș vrea să mă opresc separat asupra instalațiilor pentru metoda cea mai avansată de extracție în carieră a zăcămintelor utile. În cincinalul încheiat, la cariera din Echibastuz a intrat în exploatare prototipul excavatorului cu rotor, cu o capacitate de 1250 mc pe oră. El asigură extracția a 4 milioane tone de cărbune pe an.

Au fost obținute succese și în construcția de mașini de transport, cum ar fi, de pildă, crearea de noi vagoane destinate transportului de automobile. După cum se știe, uzinele de automobile „Voljski" au început să producă autoturisme „Jiguli"; zilnic, pe poarta uzinelor vor ieși cîte 2000 de mașini. Crește și capacitatea de producție a altor uzine producătoare de automobile. Institutul unional de cercetări științifice pentru construcția de vagoane a elaborat proiectul unui vagon special, cu două etaje, care poate transporta cîte 17 mașini „Jiguli", „Moskvici", „Zaporojeț" sau cîte 8 automobile „Volga". În total, întreprinderile ministerului au început în cincinal producția a peste 30 tipuri noi de vagoane.

Țara sovietică are nevoie de locomotive Diesel puternice și motoare Diesel de diferite tipuri. Îndeplinind sarcinile cincinalului, constructorii de locomotive Diesel au sporit de 2,5 ori producția unor astfel de locomotive de 3000 CP. Spre sfîrșitul anului 1971 vor fi realizate prototipurile locomotivelor Diesel de 4000 CP, cu o singură secțiune. Peste 2—3 ani va apare superexpresul „Troica rusească", care va putea atinge viteza de 200—250 km pe oră.

Întîmpinînd Congresul al XXIV-lea al partidului, muncitorii din întreprinderile de construcții de mașini grele, energetice și de transporturi depun eforturi pentru accelerarea progresului tehnic, pentru crearea unor mașini și instalații și mai eficiente, destinate principalelor ramuri ale economiei naționale.

(MATERIALE PRIMITE DE LA AGENȚIA DE PRESĂ „NOVOSTI")

TEORIA ȘI PRACTICA CONDUCERII ÎN LUME

(Urmare din pag. 11)

o altă problemă să se determine toate cerințele pentru un asemenea avion. Printre altele, a fost necesar să se stabilească cît de departe va zbura acest avion, ce fel de piste de aterizare va folosi și ce obiective de proiectare trebuie adoptate pentru un studiu economic. După aceea specificarea poate fi optimizată.

Principalul instrument utilizat pentru obținerea acestei informații a fost un masiv program de calculator, bazat în primul rînd pe Ghidul Mondial al curselor aeriene (ABC World Airways Guide). Cartelele perforate, care constituie baza orarului aviatic global, au fost prelucrate din nou de către BAC spre a studia modul în care sînt utilizate avioanele în cursele aeriene. Orarele liniilor aeriene sînt destinate uzului pasagerilor, arătînd la ce ore pornesc avioanele în diferite puncte. Fabricantul de avioane este interesat în repartizarea lungimii zborurilor, care piste de aterizare sînt mai importante și ce serie de orașe sînt precumpănitoare. Programele pe calculator trebuiau să studieze aceste probleme pe o bază globală.

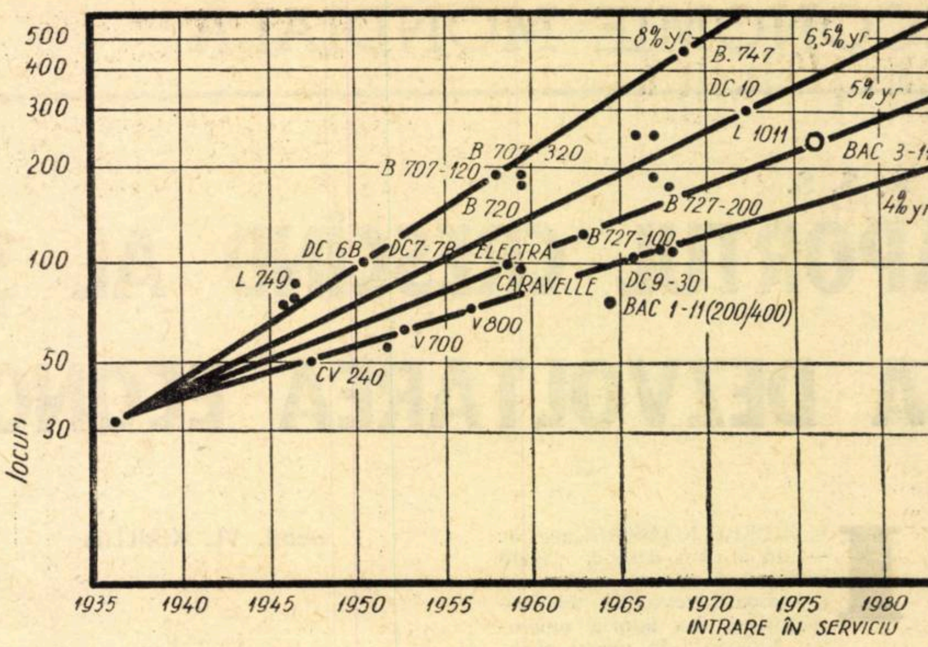

Fig. 3. Relația dimensiune/timp în proiectele de rentabilitate comercială

De exemplu, programul era aranjat spre a analiza distribuirea zborurilor pe număr, pe o rută dată și pe lungime de zbor și pentru a ordina în moduri diferite importanța zborurilor către și de la anumite aeroporturi.

Caracteristicile de încărcătură utilă/distanță ale lui Three-Eleven au fost determinate de acest tip de analiză, îmbrățișînd toate avioanele pe care ar putea să le înlocuiască pe plan mondial. Analize similare au fost făcute în domeniul capacităților aerodroamelor și în legătură cu alți parametri.

Sondînd ulterior reacția pieței la propunerile BAC, s-a identificat o slăbiciune în acest proces de determinare. Studiul menționat mai sus era făcut numai în legătură cu liniile aeriene programate. Însă o parte considerabilă a cererii — și desigur, a comenzilor curente de avioane de transport — provine de la operatorii de circuite interne. Tipul de operații al acestora este foarte diferit de cel al aviației cu program. Însă, pentru a studia operațiile lor, nu se putea utiliza aceeași tehnică, deoarece nu se puteau obține date comparabile. Chiar dacă ar fi existat date, s-ar fi ridicat dubii serioase în legătură cu validitatea lor, într-un sector al industriei care se dezvoltă și evoluează atît de rapid.

Toate statisticile limitate la circuite interne, posibile de obținut, au fost analizate și s-au întreprins și alte studii de bază în legătură cu aria organizării concediilor și cu puterea de cumpărare a clienților. Aceasta s-a efectuat spre a putea prevedea în perspectivă schimbările în principalele modele ale industriei de agrement. Studiile au furnizat indicații valoroase asupra cererii pieței în sectorul circuitelor interne, care însă sînt mai puțin necesare decît analiza industriei cu program.

Din toate aceste studii s-a alcătuit o specificare orientată pe piață, care a fost corelată cu proiectul final.

● Determinarea cererii

EXISTĂ două moduri de a privi în legătură cu studiul piețelor de avioane. Fie că se prelimină întîi cererea generală și cererea individuală se stabilește prin aproximație, fie că se studiază elementele individuale și se face un total care poate fi redus față de previziunea generală. Majoritatea studiilor publicate privind necesitățile de avioane sînt bazate pe aproximarea cererii generale.

Studiul privind Three-Eleven din contră, s-a bazat pe un studiu inițial al clienților individuali. Mai întîi s-au estimat solicitările individuale și s-a stabilit cererea, în timp, pentru fiecare linie aeriană. Procedeul, repetat pentru fiecare client principal, a constat din trei etape:

1) s-a studiat istoria procurării avioanelor pentru fiecare linie aeriană, iar liniile aeriene selectate numai dacă unele operații erau efectuate de avioane pe care noul proiect le-ar putea înlocui, ținînd cont de politica de achiziții anterioară a liniei aeriene;

2) s-a făcut apoi o limitare a flotei curente a liniei aeriene ale cărei sarcini ar putea fi preluate de noul proiect; programul la calculator a furnizat principalii parametrii și, de asemenea, a dat informații asupra valorii producției fiecărei linii aeriene realizate de flota selectată pentru înlocuire;

3) s-a făcut o determinare a necesităților viitoare probabile ale fiecărei linii aeriene, în termenii de productivitate a avioanelor. Aceasta a fost comparată cu producția flotei curente, de la avioanele comandate și de la avioanele care vor trebui să fie ordonate pentru sarcini paralel. Pe baza criteriilor de depreciere cunoscute, a fost posibil să se construiască modele pentru scoaterea din funcțiune, admițînd schimbări în utilizarea avioanelor spre sfîrșitul perioadei de activitate.

Operația de estimare a achizițiilor viitoare s-a efectuat manual. Unii fabricanți americani utilizează calculatoarele în acest scop, însă această metodă suferă din cauza logicei constante pe care o cere calculatorul.

Planurile de achiziții posibile ale fiecărei linii aeriene au jucat un rol important cu ocazia prezentării inițiale a lui Three-Eleven, fiecărei linii. Comentariile clienților, previziunile și planurile au fost asamblate într-o manieră iterativă spre a justifica previziunile pieței și a furniza o împrospătare constantă a determinării cererii. Obiecțiunile clienților principali la analiza totală a sarcinilor cerute pentru Three-Eleven și ponderea lui pe piață au fost de mare folos. Fără îndoială analiza a contribuit la ameliorările aduse proiectului și a determinat schimbarea bruscă în specificațiile Aerobusului European, ale cărui principale caracteristici au fost modificate curînd după aceea, încît actualmente se aseamănă de aproape cu Three-Eleven.

În 1968 executarea proiectului a atins un punct cînd s-a putut discuta cu liniile aeriene cliente oferta de avioane. Aceasta a implicat propuneri de proiectare, precum și o analiză a performanțelor specifice și economice ale avionului oferit, aplicate la necesitățile particulare ale fiecărei linii aeriene. În această acțiune au participat patru echipe și s-a acordat o grijă deosebită pentru a se asigura o comparabilitate în raportare. S-a făcut prezentarea fiecărui aspect al avionului, arătîndu-se metodele ce se vor utiliza pentru delimitarea specificării și pretențiilor individuale ale fiecărui client. Discuțiile la aceste prezentări au urmărit obținerea unor răspunsuri la un amplu chestionar. Ulterior, aceste răspunsuri au fost folosite pentru o analiză statistică a obiecțiunilor și preferințelor liniilor aeriene și pentru determinarea logică a schimbărilor posibile în specificația de bază.

● Pătrunderea pe piață

OFERTA unui avion adaptat unei anumite piețe nu constituie o garanție a succesului. Pe o piață cu ocazii favorabile de plasare a unor produse principale relativ puține, concurența este inevitabilă. A devenit o parte a metodelor de marketing ale BAC de a face o determinare a programelor viitoare posibile ale fabricanților concurenți principali. Această problemă este abordată inițial din trei direcții:

1) se face determinarea fabricanților ale căror tranzacții ar putea fi afectate de proiectul BAC și cum ar putea ei acționa;

2) se face un studiu al angajamentelor anterioare ale acestor fabricanți, atît în ce privește încărcarea producției (sau lipsa de încărcare) cît și capacitatea de dezvoltare;

3) se fac estimări asupra capacității lor financiare de a iniția noi programe.

Această metodă este în mare măsură intuitivă, însă cunoscînd legăturile financiare, politice ca și direcția în care s-au făcut investiții în trecut, se pot produce o serie de previziuni corespunzătoare. Acestea duc la identificarea unor situații pe care BAC își poate baza vînzările, într-o serie de împrejurări competitive.

Studiile descrise au avut o contribuție importantă la rezultatul că Three-Eleven este o investiție care se dovedește a fi avantajoasă. Concluzia se bazează pe previziuni de piață, care se ridică la mai mult de 1 000 avioane. Cu o asemenea piață și cu aceeași pătrundere realizată de produsul anterior al lui BAC — One-Eleven — se prevede o recuperare satisfăcătoare a investiției.

CONSTITUIREA „AROMAR“

(Urmare din pag. 8)

lor susceptibile atingerii acestor obiective. Federația grupează asociații de marketing din diverse țări ale lumii care au aceleași obiective și aceleași principii de funcționare. În prezent, grupează 27 de asociații regionale și naționale din 24 de țări.

Pînă în prezent, Federația Internațională de Marketing a organizat 19 întruniri internaționale în 10 țări din Europa, Asia și America Latină. Dintre temele dezbătute la întrunirile europene sînt de menționat: Strategia marketingului și dezvoltarea economică; Cercetarea de marketing pentru produsele industriale; Folosirea ordinatoarelor în marketing; Marketing-ul internațional și previziunea vînzărilor.

Adunarea generală a aprobat programul de lucru prezentat ca un program minimal dînd sarcină Consiliului să examineze posibilitatea lărgirii lui încă în cursul acestui an; de asemenea, adunarea generală a votat în unanimitate propunerea ca asociația să ceară afilierea la F.I.M. împuternicind Biroul Executiv să ia legătura cu F.I.M. în vederea organizării seminarului anual internațional al F.I.M., pe 1971, în țara noastră, la Timișoara.

În încheierea lucrărilor Adunării generale, a luat cuvîntul **ing. Cornel Burtică**, președintele AROMAR, care, în numele Consiliului ales, a mulțumit participanților pentru încredarea acordată și i-a asigurat de hotărîrea conducerii asociației de a înfăptui neabătut sarcinile statutare și programul de lucru aprobat.

Înființarea AROMAR constituie un eveniment important în viața economică și științifică a țării noastre; sîntem siguri că ea se va bucura de o largă adeziune în rîndurile specialiștilor din practica economică, a cadrelor de cercetare și universitare și din diverse instituții economice interesate în proproblemele de studiere a pieței. Este sugestiv faptul că la numai două zile de la crearea Asociației, la sediul acesteia s-au și primit peste 600 cereri individuale și numeroase cereri colective din partea unor unități economice care și-au exprimat dorința să devină membri AROMAR.

MARKETINGUL

(Urmare din pag. 10)

că întreprinderile să dispună de un fond de date statistice, cu un real și detaliat conținut informațional, elemente primordiale în orice cercetare sau acțiune de marketing.

Sub acest aspect organizațiile economice sînt confruntate uneori cu obstacole dificil de trecut. Relatarea ing. Gh. Surcel este cît se poate de elocventă: centrala industrială de prelucrare a cauciucului, în care activează în calitate de director tehnic, deține date amănunțite privind producția tuturor furnizorilor de importanță mondială, dar nu a reușit — sau numai într-o mică măsură — să dispună de date suficiente cu privire la producția și evoluția în viitor a principalelor unități producătoare de articole de cauciuc din țară.

● Existența unor institute de cercetare a pieței interne poate constitui un sprijin efectiv pentru întreprinderi întrucît acestea, prin studiile și cercetările concrete efectuate curent, pun la dispoziția întreprinderilor solicitante materiale documentare fundamentate pe cercetări de marketing la nivel macroeconomic. Din păcate, s-a acreditat ideea că dacă există asemenea institute, întreprinderile sînt scutite de efectuarea unor cercetări proprii de marketing. În realitate aceste aspecte trebuie privite sub un alt unghi.

Activitatea unor institute cum este Institutul de studiere a conjuncturii internaționale sau Institutul de cercetări comerciale s-a concretizat într-o serie de cercetări importante în special la nivel macro-economic. A apela în toate cazurile și de orice întreprindere la aceste institute este un lucru simplu. A răspunde acestor solicitări complexe în toate cazurile și în condiții specifice impuse de particularitățile sutelor de unități producătoare este practic imposibil de realizat de aceste institute.

Practica mondială demonstrează că eficiență deosebită realizează în primul rînd acele întreprinderi care au organizate compartimente proprii de marketing. Și este firesc să fie așa, pentru simplul fapt că nimeni nu poate cunoaște mai bine specificul unei activități decît întreprinderea însăși. Credem că sub acest aspect se impun unele departajări legate de natura cercetărilor întreprinse. Dacă pentru unele studii de mare anvergură este firesc ca întreprinderile să apeleze la institute specializate, nu același lucru este valabil în cazul diferitelor teme de cercetare curentă privind fundamentarea contractelor, a programelor de producție sau a acțiunilor de comercializare a produselor fabricate. Toate acestea revin indiscutabil compartimentelor de marketing din organizațiile economice productive.

DEZBATEREA organizată de redacția noastră a scos în evidență, așadar, o serie de preocupări și realizări, evident, de bun augur. Așa cum am mai subliniat în relatarea noastră, există un consens unanim cel puțin din partea participanților la dezbateri, cu privire la necesitatea introducerii cercetărilor de marketing în întreprinderi, indiferent de natura lor sau forma organizatorică din care fac parte. Amplele relatări făcute de participanți, pe care, din lipsă de spațiu, nu am avut posibilitatea să le redăm decît parțial, au relevat importanța introducerii unor asemenea cercetări în activitatea de zi cu zi a întreprinderilor, ca metode moderne de conducere a activității oricărei organizații economice. Nu ne îndoim că aceasta este modul în care fiecare conducător de întreprindere sau economist trebuie eă privească aceste probleme.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

ITALIA: INDICII DE RECESIUNE

DATE PRELIMINARE publicate de Institutul central de statistică al Italiei arată că în luna ianuarie 1971 indicele producției industriale, atingînd nivelul 123,7 față de 1966 = 100, a fost numai cu 0,8% mai ridicat decît în ianuarie 1970. Cifra își capătă toată semnificația dacă se ține seama că indicele din ianuarie 1970 a fost unul din cele mai scăzute ale unui an apreciat, în ansamblu, ca decepționant din punctul de vedere al dinamicii industriale. Față de decembrie 1970, producția din prima lună a noului an a înregistrat un regres evaluat la 3,3%, iar față de mai 1970 — luna cu nivelul cel mai ridicat al indicelui — regresul a fost de 7,1%.

În lumina acestor date, observatorii conjuncturii italiene vorbesc de indicii ale unei recesiuni, care sînt întărite de situația unor ramuri importante ale industriei. Una din acestea este siderurgia. Producția de oțel a fost în ianuarie 1971 de 1,42 milioane tone față de o medie lunară de 1,52 milioane în 1970; la fontă cifrele respective sînt de 720 000 și 736 000 tone. Pe întreg anul trecut producția de oțel a fost de 17,26 milioane tone, în comparație de 16,42 milioane în 1969, iar cea de fontă a reprezentat 8,33 milioane tone față de 7,78 milioane. Dar și nivelurile din 1969 au fost mai scăzute decît cele preconizate (și corespunzătoare capacităților). De exemplu, concernul Italsider, care a produs anul trecut 8,26 milioane tone de oțel, a rămas în urmă față de nivelul proiectat cu circa 1,5 milioane tone. Dintre celelalte ramuri afectate de actualele tendințe recesive se citează mai ales industria textilă, unde la mijlocul lunii februarie aproape 100 000 de muncitori și-au văzut redusă săptămîna de lucru.

Rezultatele obținute de producția industrială globală în 1970 sînt apreciate ca modeste. Indicele producției a crescut anul trecut cu 6,6%, dar față de un an marcat printr-o vastă mișcare grevistă, în special în ultima parte („toamna fierbinte“ din 1969). Indicele industriei prelucrătoare (1966 = 100) a crescut în 1970 cu 6,9%, cel al industriei extractive cu numai 2%, iar cel al producției de energie electrică și gaz cu circa 5%. Indicatorul a avut afară de aceasta o evoluție inegală în decursul anului, încetinită spre sfîrșitul acestuia.

O caracteristică a situației conjuncturale din Italia o constituie menținerea, și în contextul tendințelor recesive, a unui ritm ridicat de creștere a prețurilor. Indicele de prețuri al bunurilor de consum s-a situat în medie pe anul trecut la nivelul de 111,6 față de 1966 = 100, ceea ce corespunde unei creșteri de 5,1% în decursul anului. În decembrie 1970, față de decembrie 1969, indicele a fost cu 5,4% mai ridicat, în urma unor creșteri lunare neîntrerupte care au oscilat între 0,2% și 0,8%. Indicele costului vieții — care se calculează separat — a fost cu 5,3% mai ridicat în ultima lună a anului trecut față de luna corespunzătoare din 1969. O creștere mai puternică a acestui indice a fost evitată grație unor măsuri de control asupra prețurilor și altor măsuri care au determinat, între altele, ca nivelul chiriilor să rămînă staționar către sfîrșitul anului. Cu toate acestea, pe tot anul, chiriile au crescut cu 5,5%. Costul alimentației, în cadrul costului vieții, a înregistrat o creștere de 4,5%, tarifele serviciilor s-au mărit în medie cu 5,1%, costul iluminatului și al încălzitului cu 6,5% și cel al îmbrăcămintii cu 7,5%.

Pentru perspectiva conjuncturii pe următoarele cîteva luni sînt considerate semnificative rezultatele ultimei anchete periodice a Institutului de conjunctură în rîndul întreprinzătorilor italieni. La sfîrșitul lunii ianuarie procentul aprecierilor pesimiste asupra mersului general al economiei crescuse la 33, față de 27 la sfîrșitul lui decembrie, iar 60% din cei chestionați se așteptau la o situație staționară; procentul optimiștilor a scăzut net, de la 13 la 8. Simptomatice sînt considerate și următoarele rezultate ale anchetei: creșterea procentului întreprinzătorilor care declară stocuri excesive de mărfuri (24% în ianuarie, față de 22% în decembrie și 18% în septembrie); scăderea ponderii celor care declară că situația intrărilor de comenzi este normală (de la 58% la 53%), urcarea procentului celor care declară insuficiente aceste intrări (de la 36 la 41); creșterea ponderii întreprinzătorilor care declară capacități de producție excedentare față de cererea de pe piață (31% în ianuarie, 24% în octombrie), în timp ce numai 4% apreciază că nu pot satisface cererea. În sfîrșit, 64% din întreprinzătorii chestionați au declarat că cererea insuficientă este principalul factor de frînare a conjuncturii.

BANDA VIDEO ȘI CONCURENȚA

VORBEAM într-un articol trecut despre „revoluția în telerevoluție“ care începe anul acesta în S.U.A. o dată cu vînzarea pe piață — în număr mereu crescînd — a „casetelor TV“. Deși problema tehnică era rezolvată de cîțiva ani, aspectul nou constă în aceea că procedeul devine, pentru prima dată, accesibil unor mase largi și prin aceasta, capătă noi dimensiuni. Iată de ce merită să ne ocupăm, în continuare, de alte aspecte ale acestei inovații tehnice cu tulburătoare implicații.

Pentru început, aspecte pur economice. Ce au întreprins marile companii producătoare de videomagnetofoane și distribuitoare de programe „pe bandă“, pornind de la prezumția că cei 90 milioane de posesori de televizoare din SUA sînt cumpărători potențiali ai noilor aparate și casetelor respective cu filme?

Diversitatea soluțiilor tehnice adoptate explică și diversitatea strategiilor comerciale. Gigantul radioteleviziunii americane, Columbia Broadcasting System, deține patentul EVR (Electronic Video Recording). Sistemul este extrem de compact (pe o bobină obișnuită s-ar putea înregistra filă cu filă cele cîteva zeci de volume ale Enciclopediei Britanice și încă... cîteva în plus), însă firma nu vinde decît filme-casetă gata imprimate. Materialul nu poate fi deci folosit pentru o imprimare la domiciliu; evident, pe această cale, CBS intenționează să-și păstreze monopolul asupra programelor vîndute.

Spre deosebire de CBS, o seamă de concurenți redutabili — Sony, Ampex, Avco, Magnavox, Norelco etc. — sînt de părere că viitorul aparține tocmai înregistrării la domiciliu, și de aceea, s-au orientat spre producția de aparate și de benzi adecvate acestui scop.

La orizont se ridică însă „spectrul“ unui concurent de temut: vestita RCA, a cărei tehnică originală, Selecta Vision, se bazează pe înregistrarea cu ajutorul unui laser. Importanța economică a acestui sistem este uriașă. Materialul pe care se imprimă programele este extrem de ieftin, nefiind altul decît arhicunoscutul vinil, același din care se fabrică pungile de plastic pentru legume și carne congelată. Benzile video din vinil sînt, așadar, „absurd“ de ieftine și, în plus, extrem de rezistente. Chiar găurite, ele pot reda destul de fidel imaginea! Evident, acest avantaj tehnic promite profituri fabuloase pentru RCA, dar pentru el compania trebuie să plătească un preț greu: în timp ce concurenții sînt în măsură, încă de anul acesta, să arunce pe piață cantități masive de aparate și de benzi video, RCA nu a început încă producția de masă. Se consolează însă cu gîndul că noul procedeu — chiar cu întîrziere — îi va aduce beneficii considerabile și prin aceea că se pretează la proiectarea de filme în relief.

Paralel cu dezvoltarea și comercializarea noii tehnici de înregistrare, marile companii „tradiționale“ și altele formate ad-hoc depun o activitate înfrigurată pentru achiziționarea drepturilor de înregistrare a filmelor pe bandă video. CBS a încheiat una din cele mai importante tranzacții din istoria televiziunii, cumpărînd în acest scop 1500 filme de la casa „20th Century—Fox“. Avco a semnat un contract similar cu „United Artists“, iar Tom Mc Dermott, directorul programelor Selecta Vision de la RCA — a făcut și el o declarație de intenții, de rău augur pentru concurenți: „Ne interesează programele de toate categoriile, începînd cu filme pentru copii, cu ecranizarea clasicilor, cu muzică simfonică și balet și terminînd cu filme de tipul: «construiți-vă singuri un...» Ce a mai rămas în afara sferelor de interes ale firmei RCA?.

Problema centrală — a cărei însemnătate potențială depășește cu mult granițele zonei geografice înlăuntrul căreia se desfășoară azi „cursa videomagnetofonului“ — rămîne aceasta: ce poate oferi mîine, noua tehnică educației, cercetării științifice și divertismentului, cum se înscrie ea în revoluția informației, atribut major al secolului nostru?

Lionel NIȚESCU

MONDORAMA

FENOMENE INFLAȚIONISTE ÎN COMERȚUL INTERNAȚIONAL

DACĂ pînă anul trecut comerțul internațional îndeplinea un rol de stabilizator al tensiunilor inflaționiste, prețurile de export urcînd mai lent decît cele interne, în 1970 se observă, pentru prima oară din 1953, un fenomen diferit: prețurile de export cresc în același ritm cu cele interne. Astfel, după datele G.A.T.T., volumul total al exporturilor mondiale a sporit cu 7%, iar valoarea acestora cu 13%. Diferența de creștere valorică (6%) se datorează creșterii prețurilor, ceea ce corespunde în linii mari cu creșterea lor internă. Această evoluție inflaționistă este considerată deosebit de îngrijorătoare de experții G.A.T.T. care o atribuie în primul rînd creșterii masei de eurodolari în circulația internațională ca urmare a persistenței deficitului american.

ORAȘE AMERICANE

POPULAȚIA MARILOR ORAȘE AMERICANE a sporit într-un ritm rapid în ultimii zece ani, în special prin exodul spre oraș al negrilor din zonele rurale. Potrivit statisticilor publicate la Washington, în prezent trăiește la orașe 75% din populația S.U.A. (adică 149,3 milioane de persoane). În 1960, proporția era de 70%. În ultimul deceniu, aproape trei milioane și jumătate de negri s-au stabilit în marile orașe. Patru din aceste orașe au în prezent o majoritate formată din populația de culoare: Washington — 71%, Newark — 54%, Gary — 53% și Atlanta — 51%.

BILANȚUL MONDIAL AL OREZULUI

APROAPE jumătate din populația globului se hrănește, ca aliment de bază, cu orez. Aceasta face ca producția mondială să crească continuu (în medie cu 3,5% pe an), iar terenurile afectate culturii orezului să depășească, în multe țări, pe cele semănate cu grîu. Bilanțul ultimei recolte mondiale de orez arată o cifră totală de aproape 275 milioane tone. Consumul intern al principalelor țări producătoare a crescut însă într-un ritm și mai rapid, diminuîndu-se corespunzător exporturile. În perioada 1934—1938, bunăoară, se exporta peste 8% din producția mondială; în anul 1968 nu s-a mai exportat decît 3,5%. Principalele țări exportatoare sînt Thailanda, Republica Populară Chineză și Birmania. Cifra totală a exporturilor țărilor din Asia se apropie de 9 milioane tone de orez pe an. Principalele țări importatoare sînt India (2 160 000 tone) și Japonia (1 757 000 tone).

În fotografie: un centru de colectare a orezului în Republica Populară Chineză, țară care a obținut în 1970 o recoltă excepțională.

MARILE VACANȚE

C STATISTICĂ recentă afirmă că 46% din populația Franței (22 milioane de locuitori) și-a părăsit în 1969 domiciliul pe timpul vacanței de vară. Mai mult de 7 milioane au plecat la rude sau prieteni. Celelalte două treimi s-au distribuit astfel: 9 milioane posedă ori închiriază o reședință secundară sau efectuează un sejur într-un hotel, alte 4,5 milioane folosesc campingul, în sfîrșit, 500 000 de persoane frecventează satele de vacanță.

Se apreciază că, în perspectiva anului 1985, aproximativ 36 milioane de francezi își vor petrece vacanța în afara domiciliului. Chiar dacă 5 milioane dintre ei vor trece frontierele țării în acel an (în prezent 3,8 milioane), trebuie asigurate spații de cazare și dotări pentru încă 9 milioane de turiști, ceea ce, la o frecvență de 5 persoane succesive în sezon pe un pat, obligă la asigurarea a încă cel puțin 1,8 milioane paturi, la care se adaugă desigur nevoile turiștilor străini (12,9 milioane în 1969, 20,4 milioane estimați în 1980 și probabil 25 milioane în 1985). Se apreciază că ritmul actual de 110 000 de paturi anual, insuficient, trebuie să ajungă și să fie menținut la 220 000 timp de 15 ani.

VALOAREA UNEI TONE

UN BULETIN al Ministerului Economiei și Finanțelor al Franței constată că participarea produselor agricole în totalul exporturilor acestei țări a ajuns la 18%, după ce fusese de 10% în 1959, în timp ce în alte țări ea s-a redus în favoarea produselor industriale. Situația este criticată pe de o parte pentru că exportul produselor agricole franceze presupune subvenții costisitoare, iar pe de alta deoarece produsele prelucrate reprezintă numai 19% din vînzările agricole față de 23% în Olanda și 34% în R.F.G. și Anglia.

În aceste condiții valoarea unei tone exportate era în 1969 în cazul Franței de 1,65 ori mai mare decît a tonei importate, în cel al R.F.G. de 2,67 ori mai mare, iar în Italia de 3,35 ori mai mare decît a tonei importate.

UN CENTENAR

NU DE MULT parizienii au avut ocazia să asiste la un spectacol mai rar în timpurile noastre: un balon uriaș, de culoare portocalie, cu diametrul de 10 metri, aștepta în fața Turnului Eiffel să-și ia zborul în cinstea aniversării centenarului primului zbor cu balonul în Paris. Aerostatul transporta în gondolă doi pasageri și un sac cu zece mii de scrisori prevăzute cu timbru special. Balonul a decolat la orele 15, iar spre seară a aterizat în apropiere de Senlis, la circa 60 km de capitală. Oricum, cu o sută de ani în urmă condițiile erau mult mai puțin plăcute: din Parisul asediat de trupele prusace, balonul și porumbeii călători constituiau singurele legături ale capitalei cu lumea exterioară. 67 de aerostate au transportat în 1870—71 o cantitate de 2,5 milioane de scrisori cu o greutate totală de 12 tone.

CĂRĂUȘI MODERNI

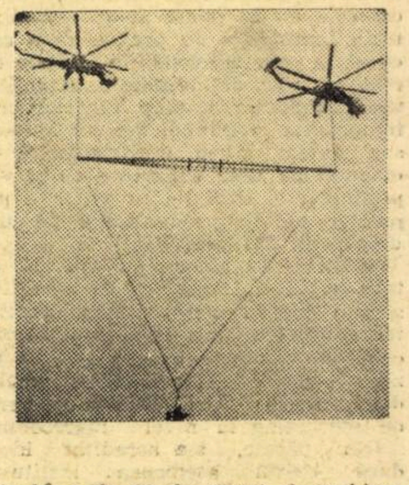

FOLOSIREA elicopterelor la transportul pieselor grele, cu gabarite mari, în locuri inaccesibile altor vehicule, nu mai este o noutate, dar „înhămarea" a două elicoptere la aceeași sarcină constituie o premieră mondială. În fotografie vedem doi dintre acești cărăuși moderni (elicoptere Sikorsky CH 54 B), transportînd spre vîrful unui munte un pilon metalic lung de 22 de metri și un bloc de beton, cîntărind în total 20 de tone. Experimentul, făcut de o societate americană constructoare de linii electrice, a reușit.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

DEPLASĂRI ÎN REPARTIȚIA POPULAȚIEI OCUPATE

O TRECERE ÎN REVISTĂ, comparativă, a datelor referitoare la evoluția structurii forței de muncă ocupate într-o serie de țări socialiste (vezi tabelul alăturat) permite evidențierea cîtorva aspecte comune, alături de trăsături specifice fiecărei economii naționale.

Se constată, astfel, că în 1950 ponderea populației ocupate în sfera producției materiale, varia între 83,6% în Ungaria și 95% în Bulgaria; în perioada următoare, această pondere s-a redus (exceptînd Ungaria) concomitent cu dezvoltarea continuă a sectorului serviciilor.

Deosebiri mai pronunțate se observă între ponderea populației ocupate în industrie și construcții și cea a populației ocupate în agricultură și silvicultură, în condițiile extinderii neîntrerupte a primului sector. În R.P. Mongolă în agricultură și silvicultură erau ocupate în 1969 de 2,5 ori mai multe persoane decît în industrie și comerț, în România de 1,75 ori, în Polonia doar cu ceva mai multe, iar în Ungaria repartiția între cele două sectoare era echilibrată; în același an în U.R.S.S. raportul era de 5/4 în favoarea industriei și construcțiilor, în Cehoslovacia — de 5/2, iar în R.D. Germană — de aproape 4/1.

REPARTITIA PE RAMURI A POPULATIEI OCUPATE IN ECONOMIA NATIONALA (total = 100)

	Bulgaria			Cehoslovacia			R.D.Germană			Mongolia		Polonia			România			Ungaria			U.R.S.S.		
	1950	1960	1969	1950	1960	1969	1950	1960	1969	1960	1969	1950	1960	1969	1950	1960	1969	1950	1960	1969	1950	1960	1968
In sfera producției materiale	95,0	90,8	87,2	88,7	85,8	81,4	85,6	84,7	81,5	87,0	82,7	91,4	89,8	88,5	92,6	91,1	88,2	83,6	85,8	84,4	87,6	84,6	80,6
din care în:																							
– industrie și construcții	11,4	27,1	37,9	36,3	45,6	46,4	43,7	48,3	50,0	19,0	20,0	26,2	32,2	35,1	14,2	20,0	29,2	23,3	33,7	41,2	27,5	32,3	36,4
– agricultură și silvicultură	79,5	55,5	37,6	38,6	25,9	18,8	27,3	17,3	13,3	61,4	51,7	54,0	44,2	37,4	74,3	65,6	51,2	50,6	39,3	29,1	47,6	38,7	28,7
– transporturi și telecomunicații	1,8	4,1	5,5	5,2	6,1	6,8	6,0	7,1	7,0	3,4	5,1	4,4	5,3	5,9	1,4[x]	1,8[x]	2,9[x]	4,2	6,1	6,5	5,6	7,2	7,9
– comerț, aprovizionarea tehnico-materială și achiziții	2,3	4,1	6,0	8,6	8,2	9,4	8,3	11,6	11,0	3,2	6,4	5,3	6,0	5,8	2,5	3,4	4,3	5,5	6,7	7,6	4,7	5,4	6,7
In sfera neproductivă	5,0	9,2	12,8	11,3	14,2	18,6	14,4	15,3	18,5	13,0	17,3	8,6	10,2	11,5	7,4	8,9	11,8	16,4	14,2	15,6	12,4	15,4	19,4

x) Statisticile noastre includ în sfera neproductivă persoanele ocupate în transporturile de călători și în telecomunicațiile care deservesc populația (0,8% din total în 1950; 1% în 1960 și 1,1% în 1969).

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

14

ANUL IX NR 14 (396)
VINERI 2 APRILIE 1971
20 PAGINI 2 LEI

viata economica

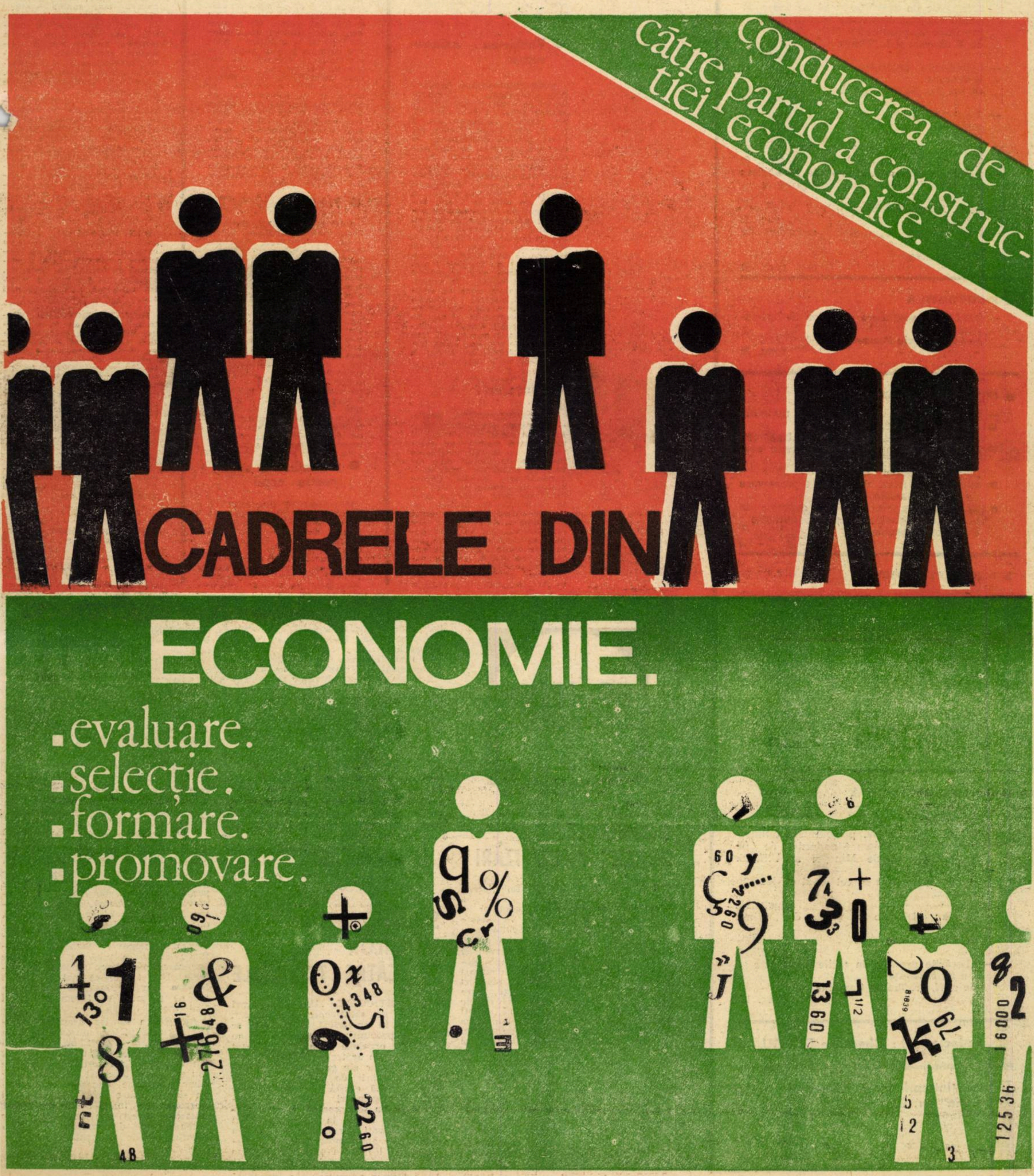

ANUL IX **viața economică**

săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

numărului 14 din 2 aprilie 1971

— Conducerea de către partid a procesului de construire a economiei socialiste
de prof. univ. dr. **Marin Popescu**, conf. **Florin Balaure** (pag. 3)

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

— **Ancheta noastră:**
Strategiile de dezvoltare: 30 de cadre de conducere din centralele industriale despre înnoirea produselor (II)
de **V. Boescu** și **L. Țintea** (pag. 4)

— Criterii ale deciziilor de investiții în agricultură
de dr. ing. **N. Brașoveanu** (pag. 5)

— Imperativ al perfecționării învățămîntului economic — Legătura permanentă cu practica
de conf. dr. **C. Enache** — ASE (pag. 6)

— **Relații economice externe ale României:**
Amplificarea legăturilor economice româno-japoneze
de **C. Alexa** — ASE (pag. 7)

— Elemente ale organizării activității de marketing
de **C. Rapcea** (pag. 8)

■ INFORMATICĂ

— S.N.I.C. și pregătirea cadrelor de specialiști
de ing. **Valeriu Pescaru** (pag. 9)

■ CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

— Formarea cadrelor: o investiție rentabilă
• Studii • experiențe:
La uzina de mașini electrice — București
Progresia geometrică în procesul evaluării
de **Stere Popescu**
• Planul individual de formare-promovare
de **Cecilia Manițiu** — ICE
• Două calități principale ale cadrelor de conducere: Inteligență și personalitate
de **Anton Tabachiu** (pag. 10—11)

■ ISTORIE ECONOMICĂ

— Industrializarea României în presa marxistă dintre cele două războaie mondiale
de prof. dr. **Ivanciu N. Văleanu** (pag. 12)

■ TEORII • IDEI

— Balanța legăturilor dintre ramuri și distribuirea produsului social global
de prof. **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei R. S. România
— **Școli — curente — economiști:**
Școala de la Freiburg
de **I. Pădureanu** (pag. 13)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— U.R.S.S.
Standardele în noul cincinal
de prof. **V. Boițov**, președintele Comitetului de Stat pentru Standarde de pe lîngă Consiliul de Miniștri al U.R.S.S.
— R. P. Ungară:
Industria chimică în cel de-al IV-lea cincinal (pag. 15)
— Turcia: Dincolo de știrile de „ultimă oră"
de **Barbu Mareș** (pag. 16)
— Mișcările greviste în țările capitaliste
Un an fierbinte
de conf. dr. **Traian Caraciuc** (pag. 17)

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

CURIER

• Transfer la cerere

PETRE BÎTICA, Galați. — Așa cum rezultă și din scrisoare, transferul la Combinatul siderurgic s-a făcut la cererea dv. Față de prevederile exprese ale anexei VII — la H.C.M. nr. 914/1968, respectiv ale Legii nr. 1/1970, salariaților care se transferă la cererea lor, cu excepția celor care-și urmează soții (soțiile) transferați în interesul serviciului, li se întrerupe vechimea în muncă în aceeași unitate. Întrucît reglementarea în vigoare nu prevede dispoziții de excepție, nu există posibilitatea rectificării naturii transferului dv.

• Vechimea neîntreruptă

ÎNTREPRINDEREA MINIERĂ, Cîmpulung. — Interpretarea pe care o dați prevederilor anexei VII la H.C.M. nr. 914/1968, respectiv art. 9 lit. k, alin. 2 din Legea nr. 1/1970, privind organizarea și disciplina muncii în unitățile socialiste de stat este justă. Într-adevăr, potrivit dispozițiilor susmenționate, salariata care a încetat activitatea pentru a îngriji un copil în vîrstă de pînă la 7 ani, beneficiază de recunoașterea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate, cu o singură condiție, respectiv reîncadrarea în muncă, în termen de 90 de zile de la data cînd copilul (sau copiii) a împlinit 7 ani. Acest termen este considerat un termen limită. În consecință, angajata care se reîncadrează înăuntrul perioadei de pînă la 7 ani, are vechime neîntreruptă în aceeași unitate întrucît singura condiție, aceea a nedepășirii termenului de trei luni după împlinirea vîrstei de 7 ani a copilului, este realizată.

• Încadrări

GHEORGHE BOLOS, Turda. — În cazul salariaților transferați în interesul serviciului pe aceleași funcții sau echivalente, în unități clasificate în grupe de ramuri cu nivele de salarizare mai mici, conducerea unității (ținînd seama de salariul tarifar de încadrare avut anterior) poate să acorde un număr de gradații care să corespundă calităților și aptitudinilor lor profesionale. Nu se vor depăși salariile tarifare de încadrare avute anterior de angajații respectivi. Pentru salariații transferați la cererea lor, stabilirea gradațiilor se face în condițiile prevăzute în precizările Ministerului Muncii cu nr. 3 463/1969 (cap. I, pct. 2).

★

IOAN MOISE, Arad. — Potrivit Precizărilor Ministerului Învățămîntului și ale fostului Comitet de stat pentru probleme de muncă și salariu cu nr. 140284 și 18184 din 1 decembrie 1966, și în prezent în vigoare, absolvenții institutelor pedagogice de 3 ani, pot ocupa și funcții de conducere, de îndrumare și control în cadrul secțiilor de învățămînt și comitetelor pentru cultură și artă (pct. 2 din precizări). Conform pct. 3 absolvenții cu diplomă de stat ai Institutelor pedagogice de 3 ani pot ocupa, de asemenea, unele funcții de conducere și de specialitate pentru care se prevăd studii superioare, în specialitatea absolvită, la muzee, biblioteci, case de cultură, întreprinderi județene cinematografice, în presă și la centrele de librării și difuzare a cărții. Vechimea în specialitate pentru ocuparea acestor funcții este pentru absolvenții institutelor pedagogice, de regulă, cu doi ani mai mare decît aceea prevăzută în indicatoarele de studii și vechime pentru absolvenții învățămîntului superior universitar.

• Publicitate

ILIE BERGHEZAN, Sibiu — Departamentul căilor ferate arată în răspunsul către redacție că tabelul cu adresele unităților hoteliere și de alimentație publică din sistema O.N.T. a apărut în mersul trenurilor de călători ca pagini de reclamă. În continuarea răspunsului se menționează: „Propunerea cititorului revistei se înscrie în dorința noastră de a include cît mai multe informații utile, legate de efectuarea călătoriei pe calea ferată. Fie din lipsa fondurilor, fie din lipsa interesului pentru publicitate, foarte multe unități — printre care și întreprinderile hoteliere din țară — n-au răspuns solicitărilor noastre. Acesta este motivul pentru care în mersul trenurilor valabil de la 23 mai a.c. nu se poate realiza propunerea făcută".

• Alocația de stat pentru copii

INGINERI ȘI ECONOMIȘTI, Pitești. — Angajații care în luna premergătoare aplicării noului sistem de salarizare; realizau venituri din plata cu ora sau pentru anumite lucrări executate și primeau alocație de stat pentru copii (venitul lor total nedepășind plafoanele de salarii prevăzute prin reglementările în vigoare) beneficiază de alocație atît timp cît veniturile din plata cu ora nu depășesc cuantumul recalculat al acestora, în condițiile noii salarizări. În caz contrar dreptul la menținerea alocației, potrivit art. 19 din H.C.M. nr. 914/1968, încetează numai pe perioada cît durează depășirea cuantumului respectiv. Menționăm că temeiul pentru cumularea veniturilor rezultate din salariul tarifar și din plata cu ora îl constituie prevederile pct. 3, alin. 7 din Decretul nr. 1045/1968 și nu prevederile unor instrucțiuni emise în aplicarea Decretului nr. 285/1960.

• Dreptul de cazare

DUMITRU NECȘERIU, Motru — Conform circularei fostului Comitet de Stat pentru Probleme de Muncă și Salarii și a Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor nr. 8410 din 18 iulie 1960, și în prezent în vigoare, diriginții de șantiere, nelocalnici, beneficiază de indemnizația acordată pe baza H.C.M. nr. 1053/1963. Dacă un diriginte supraveghează mai multe șantiere din aceeași localitate în care el este nelocalnic, se acordă indemnizația stabilită la șantierul unde își are fixat sediul. Atunci cînd supraveghează mai multe șantiere din alte localități la care se acordă indemnizații diferite sau cînd la unele șantiere nu se acordă asemenea indemnizații, diriginții beneficiază de indemnizație în cuantumul cel mai mare, aprobat la șantierele ce le are de supravegheat. În afara indemnizației de șantier, diriginții au dreptul la cazare în baracamentele sau clădiri aparținînd organizației de construcții sau în locuințe închiriate de unitate, de la terți, în limita tarifelor legale aprobate. Acordarea de compensări în bani pentru închirierea de locuințe este interzisă.

★

DAN BERBECARU, economist. — Nimic nu împiedică pe economist să semneze cu titulatura respectivă. Este o problemă de obișnuință. De altfel, semnăturile din revista noastră confirmă cele spuse mai sus.

DUMITRU MOTOTOL, Botoșani — Centrala de producție, valorificare și industrializare a legumelor și fructelor ne serie: „Deoarece operațiunile de casă ale unei unități nu acoperă timpul de opt ore, conducerea întreprinderii din Botoșani — în mod cu totul justificat — a repartizat ca sarcini de serviciu și operațiunile proprii de casă ale I.L.F.-ului. Măsura corespunde intereselor serviciului".

★

NICOLAE ZAVOASTRU, Sinaia — Am comunicat opiniile dv. Ministerului Muncii. Vă vom ține la curent.

★

Ing. TOMA BARBU, Agnita — Cele 6 luni lucrate înainte de înscrierea la cursurile de zi ale învățămîntului superior, nu se iau în calculul primului an de activitate, desfășurată după absolvire.

SCRISORI

DRUMURILE — DE CE IMPROVIZĂRI?

TRANSPORTURILE interjudețene se intesifică neîncetat, ca urmare a dezvoltării economice a județelor și a economiei în general. În aceste condiții prezintă o deosebită importanță menținerea raportului optim între creșterea intensității traficului și capacitatea rețelei rutiere. Starea necorespunzătoare a unor drumuri dintr-un județ, poate aduce pierderi și unităților din alte județe, care efectuează transporturi pe acele trasee. După părerea noastră, ar fi bine ca, ținînd seama de lungimea rețelei de drumuri locale, de gradul lor de modernizare, de dotarea și starea diferențiată a utilajelor, forurile competente să analizeze posibilitatea redistribuirii utilajelor, a mijloacelor de transport, să revadă repartițiile de materiale.

În județul Bistrița-Năsăud de pildă, în condițiile actuale de acordare a creditelor bugetare, soluția optimă pentru întreținerea drumurilor este executarea de consolidări definitive. Improvizările de anul trecut, de exemplu, pe traseele Teaca-Ocnița-Milaș, Lechița-Sînmihaiul de Cîmpie-Tagu, Beclean-Nușeni-Matei n-au îmbunătățit cu nimic starea lor

Pentru folosirea corespunzătoare a materialelor depozitele ar trebui regrupate și s-ar impune organizarea unui depozit central pentru acele categorii de materiale a căror aprovizionare și distribuire pe șantiere și puncte de lucru este rațional să se facă dintr-un singur depozit (cherestea, ciment, piese de schimb auto, carburanți și lubrifianți). Considerăm, de asemenea, că ar fi binevenită o programare de perspectivă a lucrărilor de întreținere, pentru fiecare drum în parte. S-ar cunoaște astfel cheltuielile necesare ca și cele efectuate pentru fiecare drum, s-ar putea stabili prioritățile.

N. MELNICIUC
controlor revizor în Ministerul Finanțelor

SOLUȚIONAREA LITIGIILOR DE CĂTRE TRIBUNALE

ÎN ARTICOLUL „Un sistem mai rațional de soluționare a litigiilor", publicat în nr. 3/1971 al revistei, se face o propunere interesantă. Și eu cred că organele care au constatat prejudicii nu ar trebui să rămînă pasive, ci chiar ele să treacă la urmărirea încasării de la cei culpabili. Astfel, dacă există un litigiu între două întreprinderi, forul care-l rezolvă să nu se oprească la acest stadiu, ci să treacă la stabilirea culpei celor vinovați. Iar pentru a se putea institui o atare procedură, este necesar ca litigiile dintre organizațiile socialiste să nu fie soluționate de către organe administrative sau mixte. Secțiile economice de la tribunalele județene ar putea da hotărîri cu mai mare autoritate.

Mihai CALIN
Ijecoop - Tulcea
jurisconsult

VALORIFICAREA UNOR PRODUSE DE ALUMINIU

PRODUCȚIA noastră de aluminiu sporește progresiv. Pentru valorificarea superioară a acestui metal se pot fabrica o serie de produse care să fie oferite la export. De exemplu, ar putea fi executate ca mostre, capace pentru roți auto, bușoane pentru rezervoare de benzină, accesorii pentru biciclete și altele. În producția de armături sanitare din alamă, industria românească a dobîndit o specializare unanim recunoscută. Exporturile efectuate pînă în prezent se bucură de aprecierea partenerilor externi. Dar faptul că noi producem încă o gamă redusă de sortimente nu ne permite să facem oferte și mai mari.

Am putea fabrica asemenea produse, cu titlul de mostre, care să fie oferite la export prin personal de specialitate. Nu trebuie pierdut din vedere că accesoriile de biciclete sau alte piese de acest gen nu ne vor pune probleme deosebite, deoarece nu sînt necesare dotări speciale sau personal de înaltă calificare prea numeros. Acest gen de livrări s-ar putea extinde, de exemplu, și asupra furniturilor de rulmenți.

Ștefan ANDREESCU
economist — București

CONDUCEREA DE CĂTRE PARTID A PROCESULUI DE CONSTRUIRE A ECONOMIEI SOCIALISTE

Societatea socialistă, în care domnesc munca, egalitatea și libertatea — idealul pentru care cei mai înaintați fii ai poporului român au constituit la 8 mai 1921 Partidul Comunist Român, și în numele căruia au desfășurat în decursul anilor puternice bătălii de clasă — constituie astăzi o realitate vie în România. Aceasta a demonstrat în mod strălucit, justețea teoriei marxist-leniniste, forța revoluționară și capacitatea clasei muncitoare de a-și îndeplini misiunea istorică, clarviziunea politicii P.C.R., caracterul ei științific. creator.

ASIGURÎND conducerea procesului de edificare a noii societăți, Partidul Comunist Român și-a dovedit capacitatea de a găsi cele mai corespunzătoare soluții, forme de organizare și metode de muncă și de a rezolva creator, în concordanță cu condițiile și realitățile din țara noastră, problemele complexe ale formării și dezvoltării noii orînduiri.

Valențele de eficiență superioară ce au caracterizat și caracterizează politica P.C.R. rezultă înainte de toate din caracterul ei profund marxist-leninist, din faptul că ea îmbină într-un tot indestructibil, unitar, fidelitatea nestrămutată față de teoria marxist-leninistă în permanentă dezvoltare, față de adevărurile ei universal-valabile, cu spiritul creator, străin oricăror dogme, întemeiat pe cunoașterea aprofundată a realității, a cerințelor dezvoltării sociale.

Aplicînd neabătut și în mod creator învățătura marxist-leninistă, P.C.R. a asimilat și integrat totodată în politica sa tot ce a fost rațional și valoros în gîndirea progresistă românească. Ideile înaintate, progresiste, emise de numeroși gînditori români, animați de idealuri patriotice, privind propășirea economică și socială a țării, preluate, dezvoltate și îmbogățite de reprezentanții mișcării muncitorești și socialiste și-au găsit împlinirea superioară prin înfăptuirea politicii P.C.R. de construire a socialismului.

ÎN ELABORAREA și realizarea politicii sale de făurire a societății socialiste, partidul a ținut seama de legitățile generale ale progresului economic și social, de structura socială a populației, de nivelul de dezvoltare a forțelor de producție și structura producției materiale moștenite de la vechiul regim, de condițiile naturale specifice, în care, alături de existența unor materii prime (petrol, gaze, sare, lemn) se resimte lipsa altora (minereu de fier, cocs, metale neferoase etc.), de nivelul de cultură și instrucțiune al populației, de tradițiile istorice și naționale ale poporului, de faptul că procesul construcției socialiste în țara noastră se desfășoară în condițiile existenței sistemului mondial socialist, ale colaborării și cooperării frățești cu celelalte țări socialiste, de necesitatea participării la circuitul economic mondial prin extinderea relațiilor de schimb și cooperare cu toate țările indiferent de orînduirea lor socială.

Luarea în considerare a tuturor acestor factori a condus la concluzia că numai promovînd o politică consecvent marxist-leninistă, solid ancorată în realitățile românești, putea fi asigurată victoria noii orînduiri. Pe această bază, în anii construcției socialiste partidul a canalizat lupta revoluționară și activitatea creatoare a oamenilor muncii în direcțiile hotărîtoare pentru victoria socialismului — lichidarea exploatării și formarea relațiilor de producție socialiste în întreaga economie națională prin statornicirea proprietății sociale asupra mijloacelor de producție în toate ramurile economiei naționale ; crearea și dezvoltarea bazei tehnice-materiale a noii societăți prin industrializarea socialistă a țării ; formarea conștiinței socialiste a maselor și creșterea nivelului de instrucțiune și cultură a întregului popor prin propagarea ideologiei marxist-leniniste, dezvoltarea învățămîntului și a muncii politice și cultural-educative de masă ; dezvoltarea continuă a democrației socialiste prin participarea largă a oamenilor muncii, în dubla lor calitate de proprietari și producători, la soluționarea tuturor problemelor ce privesc destinele țării și ale poporului.

Făurirea societății socialiste nu era de conceput în condițiile păstrării vechii structuri a economiei, în cadrul căreia agricultura ocupa un loc prepoderent. De aceea perfecționarea și modernizarea structurii economiei au stat în centrul atenției partidului. Pe baza unei susținute activități de industrializare a țării, industria a devenit ramura conducătoare în cadrul economiei. În această ramură se creează acum 60% din venitul național al țării. Însuși profilul industriei românești a suferit modificări substanțiale, locul central ocupîndu-l ramurile de mare importanță pentru înzestrarea tehnică superioară și progresul general al economiei. pentru valorificarea superioară a resurselor naturale și de muncă — energetica, metalurgia, construcția de mașini, chimia. Dezvoltîndu-se cu prioritate, aceste ramuri au ajuns, la sfîrșitul cincinalului trecut, să dea 52,4% din producția industrială a țării.

Este o realitate a zilelor noastre faptul că industria a devenit pivotul dezvoltării tuturor celorlalte ramuri, al progresului întregii noastre societăți. Numai în condițiile unei industrii puternice, agricultura, a cărei pondere în cadrul economiei naționale s-a diminuat, a căpătat energia și mijloacele tehnice necesare pentru revoluționarea producției. Și tot numai în condițiile unei industrii puternice asistăm la extinderea și industrializarea activității în construcții, la dezvoltarea și modernizarea tuturor formelor de transport, a comerțului, etc.

În procesul îmbunătățirii structurii economiei naționale s-a modificat structura populației ocupate. Reducerea ponderii populației ocupate în agricultură de la 74,1% în 1950 la mai puțin de 50% în 1970 și creșterea corespunzătoare a populației ocupate în ramurile neagricole și îndeosebi în industrie constituie principala realizare în acest domeniu, semnificînd însuși progresul realizat în creșterea economiei.

Concomitent cu schimbările în profil de ramură a economiei, partidul comunist a militat pentru schimbări radicale în profil teritorial, pentru amplasarea rațională, armonioasă a forțelor de producție pe teritoriul țării. **„Aplicînd această politică,** arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, **noi am pornit de la învățătura marxistă, de la conceptul că edificarea socialismului și comunismului presupune ridicarea la o viață nouă — așa cum spuneau Marx și Engels — a tuturor localităților, pentru ca fiecare să poată duce o activitate înfloritoare, independentă în toate domeniile existenței sociale"** [1]). Societatea socialistă multilateral dezvoltată este incompatibilă cu existența unor zone înapoiate din punct de vedere economic, alături de altele dezvoltate, sursă de inegalitate în utilizarea resurselor materiale și umane, în veniturile populației, în nivelul ei de viață, de civilizație.

Procesul de ridicare treptată a zonelor rămase în urmă, care a început încă din primii ani ai construcției socialiste, a căpătat noi impulsuri și condiții optime de desfășurare prin acțiunea de reorganizare administrativ-teritorială a țării noastre. În cincinalul trecut, numeroase obiective economice, îndeosebi industriale, au fost amplasate în județele mai puțin dezvoltate, realizîndu-se un ritm mediu de creștere a producției în aceste județe superior mediei pe țară. Astfel, producția globală industrială a crescut cu peste 20% în județele Dolj și Ialomița, între 15 și 20% în județele Argeș, Olt, Buzău, Gorj, Iași și între 12 și 15% în județele Vîlcea, Teleorman, Brăila, Sălaj, Mureș, Mehedinți, Vaslui [2]). Rezultatele obținute conduc la concluzia că atragerea în circuitul economic a resurselor existente în zonele mai puțin dezvoltate, constituie un factor de accelerare a creșterii economice și de îmbunătățire a condițiilor de muncă și de viață ale populației din aceste zone.

Stadiul de relativă înapoiere economică de la care am pornit a impus îmbinarea factorilor intensivi cu cei extensivi pentru realizarea unei creșteri economice susținute. În procesul edificării socialismului factorii intensivi au căpătat însă o tot mai mare importanță, punîndu-și pecetea asupra dezvoltării tuturor ramurilor economiei naționale. În industrie și agricultură, în toate domeniile de activitate pătrund tot mai mult cuceririle științei și tehnicii contemporane, sînt introduse mijloace de muncă și tehnologii moderne, crește gradul de mecanizare și automatizare a proceselor de muncă, sporește numărul de cadre cu studii superioare și medii, se ridică nivelul de pregătire profesională și de cultură generală a lucrătorilor, sînt adoptate forme de organizare a producției și a muncii adecvate. Modificarea raportului dintre factorii extensivi și intensivi ai creșterii economice în favoarea celor din urmă, accentuarea lor, constituie o caracteristică dominantă a procesului de edificare a socialismului în țara noastră.

Conducerea de către partidul comunist a procesului de construire a economiei socialiste se reflectă nu numai în tranformările menționate, ci și în rezultatele obținute în producție.

FAȚĂ DE PRIMII ANI ai construcției socialiste s-a realizat un progres remarcabil. În decurs de 20 de ani, respectiv în perioada 1950—1969, produsul social a sporit de 5,82 ori, venitul național de 5,61 ori, producția globală industrială de 10 ori (din care grupa A de 13 ori, iar grupa B de 6,74 ori), producția agricolă de 2,23 ori. Ritmul mediu anual — unul din cei mai sintetici indicatori ai creșterii economice — a fost de 9,7% la produsul social, 9,5% la venitul național, 13,0% la producția industrială (grupa A — 14,6%, iar grupa B 10,6%) și 4,3% la producția agricolă [3]).

A sporit eficiența muncii sociale. În perioada menționată, productivitatea muncii pe un salariat a crescut de 4,56 ori în industrie, cu un ritm mediu anual de 8,3 [4]). Și în agricultură s-a realizat o creștere însemnată a productivității muncii, dacă avem în vedere faptul că producția globală agricolă a crescut în condițiile reducerii absolute a populației ocupate în această ramură. Datorită schimbărilor intervenite în producție, îndeosebi sub raportul înzestrării tehnice și al organizării, a sporit aportul productivității munci la creșterea economică. În perioada 1966—1970, de pildă, circa 90% din sporul venitului național s-a realizat pe seama creșterii productivității muncii sociale.

prof. univ. dr. Marin POPESCU
conf. Florin BALAURE

(Continuare în pag 8)

ANCHETA NOASTRĂ

● **Cum accelerăm și cointeresăm promovarea noului?**

● **Care sînt elementele care determină „media de viață" a unui produs?**

STRATEGIILE DE DEZVOLTARE

30 de cadre de conducere din centralele industriale despre ÎNNOIREA PRODUSELOR (II)

● Scurtarea ciclului de asimilare

PRINCIPALA carență a procesului de însușire a fabricației unor produse noi, manifestată în foarte multe întreprinderi, continuă să fie **ritmul prea lent, prelungirea excesivă a ciclului de asimilare.** Consecințele ce decurg se reflectă în menținerea în fabricație a unor produse un timp mai îndelungat și de aici riscul unui decalaj ce poate să apară în unele cazuri față de nivelul tehnic al produselor similare din alte țări. Evitarea unor asemenea situații cu toate consecințele negative ce decurg din ele impune concentrarea atenției asupra tuturor factorilor interni și din afara întreprinderilor, care condiționează accelerarea ritmului și îmbunătățirea programelor de asimilare a noilor produse.

În vederea accelerării ciclului de asimilare participanții la anchetă, după ce au arătat cauzele care împiedică scurtarea ciclului — multe din ele vechi și arhicunoscute (informări insuficiente, perioade lungi la elaborarea documentației, omologare greoaie etc.) — au făcut următoarele propuneri:

● **organizarea unei informări operative și complete, care să faciliteze cunoașterea din vreme a celor mai recente realizări ale științei și tehnicii mondiale ca și a tendințelor de perspectivă pe baza elaborării unor previziuni tehnologice.**

Nivelul unui produs nu poate fi determinat decît prin compararea caracteristicilor tehnice și economice ale diverselor tipuri care se fabrică în diferite țări. Superioritatea unuia sau altuia apare evidentă din compararea parametrilor tehnici și a avantajelor economice. Pentru a cunoaște și stabili care este nivelul tehnic mondial al unui produs, se depun în prezent, multe strădanii. Și cu toate acestea, nu întotdeauna există garanția că produsele însușite se ridică într-adevăr la acest nivel. Lucrul este oarecum explicabil, dacă avem în vedere faptul că, adesea, proiectanții din uzine și din institutele de cercetări și proiectări nu dispun de întreaga constelație informațională cu privire la nivelul tehnic al produselor ce se fabrică sau **urmează a fi introduse în fabricație pe plan mondial.**

Asigurarea obținerii tuturor datelor necesare trebuie să constituie o preocupare esențială atît la nivel macro-economic, prin Institutul Central de documentare tehnică, cît și cel micro-economic prin întreprinderi și institute de cercetare și proiectare.

● **scurtarea termenelor de întocmire a documentației tehnice, de executare a prototipurilor și de trecere la fabricația de serie.**

Calculele pentru fundamentarea asimilării unui nou produs, întocmirea documentației tehnice etc. implică un mare volum de muncă, de gîndire, de concepție. Micșorarea duratei acestor faze nu poate fi realizată decît fie prin creșterea numărului de salariați, fie prin sporirea productivității muncii a celor din serviciile de concepție. Pentru a facilita acest lucru, ar fi de mare utilitate dotarea principalelor noastre institute de cercetare-proiectare cu instrumente perfecționate de copiere a desenelor cu table de calcul ajutătoare, monograme și diagrame, mașini de calculat, mașini speciale pentru înscrierea pe desene, mecanizarea unor lucrări etc.

● **diminuarea la minimum posibil a duratelor pentru avizarea documentațiilor tehnice și a studiilor tehnico-economice.**

Actuala metodologie de elaborare, avizare și aprobare a studiilor tehnico-economice este prea complicată. În unele cazuri și nu puține la număr, avizarea se prelungește datorită faptului că pe parcursul elaborării ei nu s-a stabilit — prin eforturi comune ale furnizorului și beneficiarului — un consens asupra tuturor aspectelor importante. **În scopul reducerii termenelor de avizare ar fi utilă o mai strînsă colaborare a proiectanților cu reprezentanții beneficiarilor și uzinelor colaboratoare pe tot parcursul întocmirii studiului tehnico-economic și a documentației de execuție propriu-zise.** În acest fel, s-ar putea pune eventual de acord, pe parcurs, unele puncte de vedere contradictorii și scurta astfel timpul necesar pentru examinarea și însușirea documentației.

● **ratificarea trecerii la fabricația de serie a unui produs — respectiv omologarea — să se facă cît mai repede și de cadre cu înaltă pregătire și responsabilitate.**

În această fază se naște contradicția între necesitatea de a se trece cît mai curînd posibil la producția de serie și aceea de a se verifica în prealabil temeinic parametrii tehnico-funcționali ai produselor, cu ocazia încercărilor de omologare. **Soluția constă în pregătirea din timp a verificării calității și durabilității produsului prin încercări pe subansamble, precum și prin verificări făcute pe standuri de probe special amenajate.** Experiența a dovedit că încercările de laborator, făcute în condiții judicioase, sînt mai rapide decît „încercările în exploatare" și suficient de concludente. O mare importanță pentru realizarea — încă din faza de concepție — a unor produse cu mare fiabilitate este cunoașterea comportării în exploatare a produselor similare aflate în fabricația curentă.

● **o mai mare stimulare a întreprinderilor pentru crearea și asimilarea de produse noi.**

Întreprinderile sînt și în prezent insuficient cointeresate în asimilarea de produse noi. Se știe, de pildă, că asimilarea unui mare număr de produse influențează nefavorabil pentru o anumită perioadă creșterea volumului producției și a productivității muncii și, implicit, volumul beneficiilor. Pentru a remedia această situație, **ar fi oportun** (după opinia unora din cei anchetați) **să se studieze posibilitatea ca sarcinile ce decurg din planul tehnic să formeze obiectul unor indicatori de plan special afectați întreprinderii ca, de exemplu, resurse de aprovizionare și un fond de salarii distincte, așa cum se procedează în cazul reparațiilor capitale și al investițiilor în regie.**

Alți conducători de centrale opiniază să se includă rezultatele planului tehnic în rezultatele generale ale întreprinderii, centralei, ministerului, dar de așa manieră încît să nu le afecteze principalii indicatori de eficiență. În concret, aceasta ar fi posibil prin includerea producției marfă rezultată din planul tehnic în rentabilitatea medie a întreprinderii — beneficiul avînd în acest caz o funcțiune de calcul economic.

O altă cale de stimulare ar fi aceea ca, la produsele noi, **să se aplice eventual prețuri de vînzare judicios corelate cu serviciile pe care acestea le aduc beneficiarului, iar la fabricatele învechite** (ce se produc în serie de 3—5 ani) **să li se reducă, treptat, cota de beneficiu.**

● Cînd trebuie lansată sau oprită acțiunea pentru un produs nou?

ÎNTREBAREA formulată și în chestionarul anchetei, a determinat pe specialiști să-și spună punctele de vedere, în funcție de procedeele utilizate. De aceea, răspunsurile au fost în mare parte diferite, ele purtînd amprenta practicii:

● **Centrala industrială de mașini agricole: „Acțiunea de realizare a unui produs nou este lansată pe seama unor cereri atît ale pieței interne** (în cazul utilajelor agricole) **generate de modernizarea proceselor tehnologice în lucrările agricole, cît și de cerințele pieței externe pe care apar produse modernizate cu parametrii sau caracteristici superioare cu care se confruntă produsele românești.**

Perioada de viață a mașinilor, utilajelor și a instalațiilor pentru agricultură este, în medie, de 8—12 ani; durata de serviciu normată în ani pentru fiecare grupă de utilaje este reglementată prin legea nr. 2/1968, respectiv „Catalogul normelor de amortizare și duratelor de serviciu normate ale fondurilor fixe". Pentru ca în această perioadă mașinile agricole să-și poată menține constanța calității, uzinele executante, în colaborare cu mecanizatorii din agricultură — ICMA și ICPMA — stabilesc periodic, pe bază de cercetări, îmbunătățirile constructive și tehnologice necesare, care conduc la mărirea gradului de fiabilitate a mașinilor și utilajelor din fabricația de serie, cît și la cele din dotare.

În majoritatea cazurilor, demodarea utilajelor agricole coincide cu durata de serviciu normată în vederea amortizării acestora. Creșterea progresivă a mecanizării agriculturii, modernizarea proceselor tehnologice în lucrările agricole impun, în unele cazuri, asimilarea unor tipuri noi de mașini la perioade mult mai scurte decît durata normată de serviciu. Un asemenea exemplu poate fi dat în cazul combinei de cereale tipul C 1, introdus în fabricația de serie în 1956, după 8 ani — în 1964 — apare tipul C 3 cu productivitate mărită, în 1970 combina autopropulsată C 12. Ca exemplu de lungă durată poate fi citată viața semănătoarei SU-29, care, în 1970, a împlinit 11 ani de la apariția sa pe ogoarele patriei".

Grupul de uzine pentru utilaj minier: „Dacă progresul tehnic se dezvoltă în ritmul susținut din ultimele decenii — și nu vedem motive pentru încetinire — **atunci, din punct de vedere al concepției se impun, cel puțin parțial, înnoiri constructive din 3 pînă la 5 ani, pentru a preîntîmpina demodarea produselor pe care le realizăm.** Ținînd cont de specificul nostru de producție — utilaj minier și de transport continuu — putem aprecia „viața medie" a acestora la circa 5—10 ani, în funcție de felul utilajului. De altfel, sîntem în curs de a analiza fiabilitatea produselor. Datorită noilor tehnologii introduse, care se vor aplica în viitor, această durată în exploatare va crește".

Combinatul de sticlă — Mediaș: „În cazul producției noastre, acțiunea pentru realizarea unui produs nou trebuie lansată, în general, cu circa 6 luni înainte de introducerea lui în producție, aceasta nu numai pentru asimilarea lui, ci și pentru asigurarea materială a locurilor de muncă și pregătirea S.D.V.-urilor, a normelor etc.; în unele cazuri, cum ar fi la diferitele articole cu o structură foarte complicată, sau unele articole cotate supuse regimului de verificare și de omologare a Direcției de Metrologie (articole de laborator, tehnice și de uz general), **această perioadă se extinde la circa 8—10 luni.**

Perioada medie de „viață" a produselor noastre este de aproximativ 5 ani. Însă există și game de produse, care se livrează de peste 10 ani chiar în țări cu industrie dezvoltată, fără să se simtă nevoia înnoirii lor, respectiv fără să scadă cererea. Totuși, pentru alte produse, această perioadă este mai scurtă — de un an sau doi ani. Aceasta înseamnă, că se produc în fiecare an circa 70% produse vechi și 30% produse noi, cu excepția unora care au o viață mai îndelungată, cum ar fi sticlăria de ambalaj (flacoane, butelii, borcane).

La durata medie mai scurtă sau mai lungă de viață a unor produse, pot contribui, în cazul nostru, și unele aspecte de înnoire a producției în alte ramuri de activitate, ca de exemplu: la corpuri pentru iluminat din sticlă, formatul și execuția acestora este deseori influențată de noile aspecte ale arhitecturii de interior — sau formatul și execuția unor pahare din sticlă poate și este influențată și de noutățile apărute în cadrul industriei alimentare. Formatul unor pahare sau vaze pentru flori și a altor articole decorative, este influențat deseori și de anumite evoluții în arta plastică și, bineînțeles, de gustul și aprecierile publicului larg consumator. Opinia publicului consumator s-ar putea cerceta prin organele comerțului de stat, care au un contact neîntrerupt cu cumpărătorii".

Grupul de uzine Reșița: „În ritmul actual de dezvoltare a tehnicii trebuie să ne schimbăm complet optica în ceea ce privește perioada de înnoire a producției. Dacă pînă acum se putea discuta de 6—10 ani, apreciem că aceste valori vor trebui reduse la 4—5 ani, începînd chiar cu produsele noi ce sînt în curs de asimilare. Acest lucru îl exemplificăm cu fabricația de boghiuri pentru locomotive, la care în ultimii 4 ani am trecut de la viteza de 100 km/h la 160 km/h, iar pentru următorii 2—3 ani va trebui să ajungem la 200 km/h. Același lucru este valabil și în domeniul motoarelor Diesel pentru tracțiune feroviară, unde am trecut în ultimii 2 ani de la motorul de 2300 CP la tipul îmbunătățit de 2500 CP și cu utilizări pentru multiple regimuri tropicale; pentru următorii 2 ani se simte nevoia de a se trece de la tipul de 1250 CP la 1500 CP, iar pentru motoarele de 2500 CP la 3000 și 4000 CP.

Centrala industrială de utilaj chimic — București: „La utilajele tehnologice pentru industria chimică, de exemplu, condițiile tehnologice ale liniei de fabricație în care sînt incluse, determină parametrii utilajelor respective, fapt ce face ca aceste utilaje să aibă un specific de unicate. Ca tipuri constructive însă, concepția utilajelor în general se menține. Se poate da ca exemplu un schimbător de căldură cu plăci și fascicul tubular sau un rezervor, a căror concepție poate fi păstrată zeci de ani,

fără a fi demodată. Ceea ce s-a schimbat mult este tehnologia de execuție și materialele ce se utilizează.

Apar desigur și produse noi care înlocuiesc în unele cazuri pe cele existente, deși nici acestea nu pot fi considerate demodate. Așa sînt, de exemplu, schimbătoarele de căldură răcite cu aer, executate din țevi cu aripioare, a căror utilizare s-a extins o dată cu mărirea coeficientului de transfer de căldură a țevii, fiind folosite acolo unde nu este economică sau posibilă răcirea cu apă sau alt lichid. Pentru produse de serie (pompe și ventilatoare industriale, ca și la alte produse de serie) durata medie de viață este de 8—10 ani. Există însă întotdeauna posibilități de îmbunătățire a caracteristicilor produselor. **Oricît de superior din punct de vedere calitativ ar fi un produs în momentul asimilării, cu performanțe greu de egalat, la un moment dat, ca rezultat al dezvoltării științei și tehnicii, ajunge să fie depășit".**

Așadar, rezultă că momentul de lansare a acțiunii pentru un produs nou este determinată de cererile beneficiarilor, de schimbările în structura serviciilor pe care urmează să le satisfacă, de apariția de noi materiale care pot influența parametrii constructivi etc. etc. Ni se pare însă demn de relief at, poziția celor de la **Centrala de mașini-unelte**, care **apreciază că, de fapt, momentul lansării unui produs nou începe o dată cu punerea pe piață a celui aflat în fabricație.** Este semnificativ de reținut — spun semnatarii răspunsului — **că orice produs, o dată lansat pe piață, trebuie studiat în permanență, atît în comparație cu altele similare de pe piața externă, cît și în exploatare. El trebuie să suporte continuu modernizări, în sensul ca eficiența lui să crească, să satisfacă în condiții cît mai economice serviciile la care este supus. În momentul în care aceste modernizări nu mai sînt eficiente, pe planșetele proiectanților trebuie să fie conturat un nou tip, ca urmare a cercetărilor făcute în întreaga viață a vechiului produs.** Și nu numai atît. Întreaga documentație trebuie pusă la punct, pregătite toate condițiile trecerii la execuție, astfel încît aceasta să se facă într-un timp cît mai redus.

Ce se întîmplă însă în situația cînd pe parcusul asimilării unui produs nou se constată că este necorespunzător, fiind depășit de altele similare apărute pe piața mondială? Au existat, ce-i drept, în cadrul anchetei asemenea răspunsuri directe: **„Se oprește continuarea activității"; „Se studiază cadrul noilor elemente de tehnică și se acționează în consecință prin măsuri de modernizare, sau concepere a unui alt produs".**

Lucru greu însă de rezolvat a rămas un singur aspect: cine suportă riscul. Executantul susține că dacă situația amintită se datorează insuficienței informări a beneficiarului, cheltuielile efectuate pînă la un moment dat, să le suporte acesta. Sau dacă documentația a avut insuficiențe, riscul să fie pus pe seama institutului de cercetare-proiectare în cauză etc. etc.

În activitatea desfășurată este posibil să existe și unele riscuri. Desigur, trebuie depuse eforturi de așa natură încît ele să fie preîntîmpinate, sau să fie cît mai mici. Admițînd posibilitatea apariției lor, **trebuie stabilită și o reglementare prin care să se cristalizeze din ce anume fonduri să fie suportate ele.** Pentru că este mai economic să se oprească într-un anume stadiu asimilarea unui produs, care se constată că este depășit, decît să se investească sume mari pentru continuarea sa și apoi să fie executat în serie, cu consecințele negative ce decurg. S-au propus în acest context, două alternative: **cheltuielile efectuate să fie suportate din fondurile de tehnică nouă sau, dacă s-ar aloca un anumit procent de beneficii pentru produsele noi realizate institutelor de cercetare-proiectare, atunci acestea ar putea să fie acoperite din acesta.**

Punerea la punct a acestei probleme de ordin material ar avea darul să stimuleze mai mult activitatea pe tărîmul studiului și cercetării pentru modernizarea și asimilarea unui număr cît mai mare de produse.

ANCHETA A CUPRINS și dezbătut unele aspecte ale stimulării activității de înnoire a producției, de menținere continuă a competitivității lor. Desigur, că mai există și multe alte aspecte. De aceea considerăm oportună continuarea dezbaterii pentru elucidarea acestor probleme, astfel încît în cincinalul în care am intrat să putem obține în acest important domeniu noi realizări, pe măsura potențialului de care dispune economia națională, fiecare unitate în parte.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

CRITERII ALE DECIZIILOR DE INVESTIȚII ÎN AGRICULTURĂ

Pa ticularități ale producției și investițiilor în agricultură

ÎN AGRICULTURA, ca în toate ramurile producției materiale, dezvoltarea economică este rezultatul activității de ansamblu și a efectului combinatoriu reciproc al diferitelor sfere și etape ale producției. Mutațiile care se produc la nivelul întreprinderilor agricole și a agriculturii în totalitatea ei și economicitatea lor, sînt determinate de structura și ponderea întregului complex de factori de producție și anume: mijloacele fixe, ca rezultat al activității de investiții, mijloacele circulante, forța de muncă, fertilitatea terenului, condițiile climaterice, caracteristicile biologice ale plantelor și animalelor.

Determinarea nivelului producției agricole și a eficienței acesteia în funcție de modul de participare a acestor factori în procesul de producție imprimă unele caracteristici și particularități agriculturii. În acest sens o particularitate a agriculturii constă în aceea că activitatea de producție implică cheltuieli de muncă și mijloace circulante care uneori nu afectează fondurile fixe, consumul de mijloace circulante avînd aici o importanță mult mai mare decît în industrie. Utilizarea mijloacelor circulante are loc, de obicei, concomitent cu mijloacele fixe (încorporarea mecanică a îngrășămintelor, de exemplu), alteori și fără folosirea acestora (sporirea efectivelor de tineret animal matcă de rase superioare, a cantităților de semințe selecționate etc.). În consecință, efectele obținute în agricultură depind de întregul complex de factori amintiți și nu numai de investițiile în fonduri fixe. Mai mult chiar, se poate spune că dacă nu este rațional să se efectueze investiții fără a avea în vedere activitatea de producție, în agricultură, în anumite condiții conjuncturale și numai temporar este posibilă desfășurarea proceselor de producție fără o participare nouă de investiții, nu însă și fără existența și antrenarea celorlalți factori de producție. Evident, că în aceste condiții nu se poate conta însă pe o creștere substanțială a nivelului producției. Pentru practica producției agricole această particularitate evidențiază necesitatea utilizării cît mai complete și raționale a celorlalți factori, independent sau concomitent cu folosirea investițiilor, dat fiind în acest caz relația mai favorabilă între efortul și efectul economic.

Caracterul lor complex — mai ales în obiective productive și mai rar în cazul celor vizînd modernizarea unor mijloace fixe existente — constituie o altă caracteristică a investițiilor în agricultură. Această particularitate este generată de faptul că în vederea creșterii producției agricole, de cele mai multe ori, nu este suficientă executarea unei categorii de investiții (de exemplu vacile de lapte solicitînd concomitent grajdurile necesare și alte investiții conexe). Caracterul complex al investițiilor este determinat și de transferul efectului unor investiții în alte sectoare sau ramuri ale agriculturii (prețul de cost mai redus al furajelor în condiții de irigare și chimizare influențează pozitiv nivelul prețului de cost al producției animaliere). De aici, necesitatea aprecierii eficienței investițiilor pe întreg ansamblul agriculturii, incluzînd în calcul atît efectele directe cît și cele de translație.

În condițiile potențialului productiv — foarte diferit pe teritoriu — al pămîntului, eficiența economică a unor categorii de investiții este condiționată mai puțin de investițiile date, decît de fertilitatea terenului însuși. De aceea investiții identice ca mărime asigură un efect economic diferit, adică mai mare pe terenurile cu o fertilitate naturală mai ridicată. În acest caz se pune problema dacă investițiile în agricultură trebuie apreciate numai din punct de vedere al eficienței economice sau și al eficenței extraeconomice.

Decizii fundamentate

ÎN CONTEXTUL caracteristicilor principale ale agriculturii și ale investițiilor efectuate în această ramură, prima problemă care se ridică se referă la oportunitatea investițiilor, la tipul sau natura acestora, la locul unde trebuie executate aceste investiții, la volumul, structura și succesiunea acestora, pentru a se satisface deziderate le de ordin economic și social.

În scopul elucidării acestei probleme este necesară luarea în considerație a principiilor elaborării și fundamentării deciziilor privind politica de investiții. O decizie optimă privind orientarea și structura investițiilor presupune întotdeauna o maximizare a gradului de realizare a funcției obiectiv. Dar funcția obiectiv a unei decizii nu este o constantă cu o singură valoare posibilă. Obiectivul deciziei este o variabilă dependentă, valoarea sa depinzînd de alte valori din sistem. Această relație se schematizează matematic prin ecuația:

$y = f(x, z)$ unde:

y = variabilă dependentă care reprezintă funcția obiectiv a investiției,
x = variabile independente controlabile,
z = variabile independente necontrolabile, dar previzibile.

Astfel, dacă se propune ca funcție obiectiv beneficiul, această variabilă este dependentă de unele variabile controlabile (dimensiunile investiției, costul unei unități de producție sau prețul de vînzare) sau necontrolabile (volumul de desfacere posibil într-o anumită conjunctură economică).

De aici, necesitatea considerării comparative a mai multor obiective. În acest caz însă trebuie ținut seama de un atribut cu caracter legic și în strategia opțiunii investițiilor, care se referă la aceea că atunci cînd funcțiile obiectiv sînt dependente, optimizarea uneia dintre ele duce la suboptimarea celorlalte. În acest sens este evident că nu putem obține în același timp și pe toate treptele de intensificare o maximizare a producției și a beneficiului. Există un prag de la care sporul de producție se obține cu cheltuieli din ce în ce mai mari pe unitate de produs. Rezultă deci necesitatea ca la determinarea funcției obiectiv a investițiilor trebuie să se țină seama de comandamentele economice și sociale, în funcție de etapa de dezvoltare, de resursele economice, de necesitățile și posibilitățile existente în perioada dată. Din punct de vedere al strategiei care urmează să se adopte, este evident deci că nu putem să sintetizăm scopul investițiilor într-o funcție obiectiv unică — maximizarea producției sau a beneficiului, sau minimizarea cheltuielilor — fiecare dintre acestea trebuind să fie avute în vedere, conștienți fiind însă că, de la un anumit nivel de intensificare, funcțiile-obiectiv venind în conflict, optimizarea uneia dintre ele duce la suboptimarea celorlalte.

Există și o suboptimare în timp a funcțiilor obiectiv privind eficiența investițiilor atunci cînd acestea vizează o perioadă scurtă, deoarece o acțiune optimă la un moment dat se poate dovedi ca fiind mediocră într-o perioadă mai îndelungată. Astfel, atunci cînd se concentrează toate eforturile doar pentru a obține beneficii imediate, în general se preconizează reducerea investițiilor care ar contribui la sporirea volumului acestora (activitatea de cercetare, de dezvoltare, de reînnoire a mijloacelor fixe etc.). Rezultatul unei astfel de politici de investiții îl constituie îmbătrînirea utilajului tehnic, iar în plus, în agricultură se ajunge la degradarea potențialului productiv al pămîntului. Se consideră o astfel de strategie ca fiind o politică de gestiune greșită. Trebuie deci prevăzută și o optimizare în timp. Considerarea unei perioade îndelungate, duce însă la riscul compromiterii unor activități de investiții, date fiind elementele, soluțiile, tehnicile noi pe care le poate aduce progresul tehnic, care pot face neviabile, lipsite de necesitate sau nerentabile obiectivele de investiții prevăzute pe o astfel de perioadă.

În condițiile caracterului aleatoriu al progresului tehnic, dar și al necesității prevederii investițiilor necesare pe o perioadă mai îndelungată se impune soluția unui „proces de decizie secvențională", care permite un maximum de suplețe în adoptarea celor mai eficiente tactici în cîmpul larg al strategiei investițiilor. În acest sens, dacă funcția obiectiv pe o perioadă mai îndepărtată o constituie maximizarea producției pe calea conservării și ridicării potențialului productiv al pămîntului, evident că chimizarea, irigațiile și combaterea eroziunii solului, constituie secvențe tactice pe fondul strategiei prevăzute.

Toate acestea evidențiază faptul că problema deciziei în domeniul investițiilor în agricultură este atît de complexă încît este destul de impropriu să vorbim de o acțiune optimă, ci mai degrabă de principiul „raționalizării limitate" a lui Herbet Simon, respectiv să determinăm soluțiile cele mai satisfăcătoare.

Moda'ități de ordonare

DIN CÎMPUL LARG al problematicei investițiilor considerăm că primul răspuns trebuie să se dea modalității de ordonare a diferitelor investiții în funcție de necesitatea primară. Se impune deci să se clarifice ordinea de urgență în executarea investițiilor.

O primă necesitate, riguros cerută în orice activitate, se referă la asigurarea desfășurării normale a procesului de producție. În orice moment dat, în fiecare întreprindere trebuie să existe minimul de mijloace de producție, fără de care se consideră că ar avea de suferit producția însăși. În acest scop este necesar să se determine la nivelul existent al progresului tehnic necesarul de mijloace fixe și circulante.

Concomitent, se pune problema unei astfel de ordonări a investițiilor, care să permită intensificarea și modernizarea agriculturii și, pe această bază, reproducția lărgită. În acest scop, pornind de la criteriul eficienței economice maxime, se impune să se acorde prioritate investițiilor care permit un raport cît mai favorabil între efortul material și efectul economic. Acestui deziderat îi corespund, de exemplu, investițiile în mecanizarea, chimizarea agriculturii și irigații. În condițiile în care sînt asigurate în primul rînd premisele ridicării potențialului principalului mijloc de producție — pămîntul—, de o urgență imediată se consideră investițiile în obiective care contribuie la extinderea capacităților existente de producție sau cele pentru înființarea unor noi obiective de producție: sporirea efectivelor de animale de producție și a categoriilor superioare de folosință a pămîntului: viile și livezile.

În regiunile de deal, ultimele două obiective de investiții vizează nu numai folosirea cît mai eficientă a pămîntului, dar și conservarea potențialului său productiv și combaterea eroziunii solului. Și cu aceasta ajungem la una dintre problemele cele mai controversate în ceea ce privește raționalitatea ordonării în timp și în spațiu a investițiilor în agricultură. În acest sens se impun unele precizări. Pămîntul, ca și organismele vii din agricultură — plantele și animalele — solicită o intervenție continuă a omului, în scopul sporirii potențialului său productiv. Acestui obiectiv îi sînt destinate activitățile anterior menționate de intensificare a producției agricole. Numai că în regiunile de deal și deal-munte, fie și numai conservarea fertilității terenului, impune o serie de măsuri deosebit de costisitoare privind combaterea eroziunii solurilor pe pante, desecarea terenurilor depresionare, amendarea acestora în vederea corectării acidității solurilor, regularizarea unor cursuri de apă și îndiguirea acestora etc. Lucrări de desecare și îndiguire sînt necesare și în regiunile de șes a țării, în luncile rîurilor. Mai mult chiar, considerentele privind sporirea suprafeței arabile au determinat investiții mari pentru recuperarea unor terenuri inundate, sau foarte frecvent pretabile inundărilor. În acest context — în condițiile posibilităților limitate de antrenare a investițiilor în agricultură — se pune problema căror dintre aceste activități trebuie să li se acorde prioritate. Pe fondul unei astfel de modalități de punere a problemei se constată că în condițiile din țara noastră, după ce, din necesitățile de ordin conjunctural, și îndeosebi din rațiunea de a contribui la o redresare rapidă

dr. ing. N. BRAȘOVEANU

→

←

a agriculturii țării noastre, scontîndu-se echilibrarea balanței cerealelor, s-a parcurs o etapă destul de lungă în care s-a acordat prioritate intensificării agriculturii îndeosebi în regiunile de șes. în ultimul timp, s-a considerat necesar să se acorde o atenție deosebită complexului de factori de ridicare a capacității de producție a principalelor mijloace vii de producție și în zonele de deal și deal-munte. Acestei necesități îi corespund măsurile înscrise în programele naționale de îmbunătățiri funciare și creșterea animalelor. Inundațiile din anul trecut cu întreaga trenă de prejudicii enorme la care a fost supusă economia națională, și în același timp nivelul scăzut al producției agricole și randamentul redus al pajiștilor și fînețelor, intensificarea procesului de eroziune, deplasarea terenurilor agricole și sporirea acidității solurilor în zonele de deal-munte, subliniază destul de pregnant importanța programelor menționate, îndeosebi pentru zonele de deal și deal-munte, și evidențiază în același timp faptul că transpunerea lor în viață, după atîta așteptare, nu mai poate suferi vreo întîrziere. În această problemă, există specialiști care consideră ineficiente astfel de investiții și care pledează pentru abandonarea și scoaterea din circuitul agricol a unor astfel de terenuri mai degradate, care se cifrează la peste un milion de hectare, preconizîndu-se să li se acorde un alt regim de cultură — pădurea — sau chiar o altă destinație : turismul. Desigur că nu se exclud și astfel de destinații, numai că după această concepție, ar urma ca în fiecare 10—20 ani, cedînd cîte un milion de hectare, să ajungem cu timpul ca agricultura să se practice numai în regiunile de șes. Evident că o astfel de punere a problemei este fundamental eronată, dat fiind întreg cortegiul de implicații de ordin economic, social și politic care le generează. Este inevitabil că dacă considerentele menționate au determinat păstrarea și îmbunătățirea fertilității terenului în regiunile de deal în decursul istoriei, cu mijloace și posibilități mai rudimentare, cu atît mai mult se impune astăzi, în condițiile pe care le oferă socialismul, să îmbunătățim acest patrimoniu pentru noi și generațiile viitoare.

Evident că eficiența economică a unor astfel de măsuri este în prezent mai redusă, dar investițiile efectuate vor dovedi o eficiență crescută într-o perspectivă apropiată și sînt dictate în același timp de atributele eficienței extraeconomice. Altfel, ne-am situa continuu în cadrul unui proces de suboptimare în timp, iar acțiunile prezente de fertilizare și amendare s-ar dovedi insuficient de operante.

IMPERATIV AL PERFECȚIONĂRII ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ECONOMIC

LEGĂTURA PERMANENTĂ CU PRACTICA

DEZIDERATUL ca învățămîntul să aibă legătură permanentă cu practica izvorăște din însăși rațiunea de a fi a școlii. Dezvoltarea planificată a orînduirii noastre socialiste imprimă aceeași caracteristică și evoluției învățămîntului superior economic, acesta din urmă trebuind, la rîndu-i, să decurgă ca un proces dirijat, condus **în concordanță cu nevoile producției**. Volumul, categoriile de specialiști și gradul de instruire profesională trebuie să fie întrutotul pe măsura nevoilor practicii economice în toată varietatea și amploarea lor : cadre pentru organizare și planificare, informatică, analiză și conducere, cibernetică economică, învățămînt, propagandă, presă, aprovizionarea tehnico-materială, finanțe-bănci, comerț etc. Trebuie remarcat însă că în privința necesarului de cadre cu studii superioare economice, ca și pentru celelalte sectoare, s-ar impune o mai mare rigurozitate științifică în determinările de perspectivă care se efectuează, astfel încît chiar în condițiile fluxului continuu al înnoirilor, al modificărilor ce apar, să fie prezentă o anumită stabilitate cu repercusiuni pozitive și asupra școlii. Să se știe, spre exemplu, că necesarul global de cadre și chiar pe unele structuri ale acestuia evoluează în anumite limite, evitîndu-se fenomenul de restrîngere sau de extindere masivă și bruscă care are uneori loc și care nu poate să nu afecteze activitatea cadrelor didactice și calitatea muncii prestate.

Una din marile probleme pe care le ridică practica economică contemporană în fața școlii superioare economice este **pregătirea de cadre cu un profil mai larg**. Aceasta este reclamată de exigențele actuale și de perspectivă ale dezvoltării economice, de rapiditatea cu care se produc înnoirile în producție, în evidență, organizare, conducere etc. în toate sectoarele de activitate economice. Sfera și volumul de cunoștințe economice și tehnice pe care le posedă absolventul nostru trebuie să-i asigure atît **fundamentul** teoretic și practic pentru a putea face față operațiunilor ce-i definesc specialitatea la un moment dat, cît **și posibilitățile de adaptabilitate** la nevoile procesului de muncă, de la o etapă la alta. De aci decurge, după părerea noastră, necesitatea ca în planurile noi de învățămînt, pe lîngă **pregătirea teoretică economică**, să se asigure **la toate facultățile** predarea, în ponderea corespunzătoare, a unor discipline cum sînt **cibernetica economică, mașini de calcul, conducere economică**, reclamate tocmai de tendințele fundamentale în evoluția științei și tehnicii, a conținutului activității economice și a instrumentelor cu care trebuie să opereze. Trecerea, în perioada cincinalului 1971—1975, la dotarea economiei naționale cu tehnică modernă de calcul și dezvoltarea progresivă a sistemului național de prelucrare a datelor, subliniate în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a guvernului din 25 noiembrie 1970, va trebui să-și găsească reflectare în sistemul de pregătire a cadrelor.

Recunoscînd necesitatea legării tot mai strînse a învățămîntului de practica construcției economice și social-culturale, nu trebuie să înțelegem că învățămîntul ar urma numai să reflecte pasiv cerințele producției. La rîndu-i, școala exercită o mare influență asupra practicii. Așezată pe temelii științifice, ea constituie și un **element de avangardă** ; prin sistemul de cunoștințe pe care le propagă, ea trebuie să **devanseze** nevoile producției, să anticipeze structurile profesionale, nivelul de pregătire și, deci, prin cadrele oferite, **să dinamizeze producția** în toate compartimentele ei. Acoperirea necesităților de cadre obligă, în același timp, învățămîntul la **cunoașterea permanentă** a pulsului producției, a practicii economice, luarea în considerare **a tendinței**, care se manifestă astăzi tot mai pregnant, **de scurtare a stabilității cererii de cadre**, îndeosebi ca structură profesională și nivel de pregătire. Dar nu numai atît. Învățămîntul, organizat pe baze științifice, poate să influențeze necesitățile de cadre ale economiei, poate să sugereze structuri profesionale, cerințe noi din partea producției. **Iată de ce, avem de-a face cu o interrelație între învățămînt și practica economică, cu o dependență reciprocă.**

CONCLUZIILE prezentate de către tovarășul Nicolae Ceaușescu la consfătuirea de la C.C. al P.C.R. cu cadre didactice din învățămîntul superior economic și cu specialiști din producție, din septembrie 1970, indicațiile deosebit de prețioase date cu acest prilej direcționează cu claritate eforturile noastre de viitor și dau totodată expresie spiritului novator promovat cu consecvență de către partid. În lumina acestora, legarea învățămîntului cu producția, realizarea unor schimbări în modul de a concepe procesul de învățămînt trebuie să se înscrie în prim plan în atenția noastră.

Legarea învățămîntului superior economic de practică trebuie astfel înfăptuită, încît absolventul nostru, **de la început**, să se integreze în procesul muncii, să poată exercita, fără dificultăți, funcțiile-i aferente. Evident, prin aceasta, nu minimalizăm nicidecum rolul stagiului, al vechimii la locul de muncă ca factor în consolidarea ulterioară a deprinderilor și a calificării specialistului economist, ca și a medicului, profesorului, inginerului, artistului etc. De aici, rezultă că „procesul tehnologic" în care se formează specialistul economist trebuie să aibă un asemenea conținut, să se „deruleze" astfel încît, la încheierea ciclului de studii, să poată oferi producției cadre competente.

Transpunerea în fapt a perfecționării învățămîntului presupune a se „opera" modificări atît asupra „tehnologiei de fabricație", adică asupra planului de învățămînt (disciplinele ce se predau, într-o anumită interrelație și succesiune, programele analitice, seminarii, activități aplicative etc. — ca părți inseparabile ale procesului de învățămînt, considerat ca un singur tot), cît și asupra corpului didactic, asupra acelora care trebuie să execute planul de învățămînt respectiv. Este limpede că dobîndirea țelurilor propuse este condiționată de respectarea concomitentă a acestor laturi.

Rolul hotărîtor în procesul amplu de legare a școlii de practică, ca de altfel în întreaga acțiune de modernizare, **revine cadrelor didactice**, care trebuie să înțeleagă înnoirile ce se impun și să militeze pentru transpunerea lor în practi-

---

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

În întreprinderile bucureștene

AVANTAJE ALE AUTOUTILĂRII

APLICÎND în practică indicațiile date de conducerea partidului, colectivele întreprinderilor bucureștene desfășoară o intensă acțiune de autoutilare. În 1970, de pildă, **valoarea celor peste 2200 de mașini utilaje și instalații realizate în întreprinderi s-a ridicat la peste 47 de milioane lei**, ponderea mare, atît ca număr de mașini cît și ca valoare — așa cum rezultă din grafic — deținînd-o unitățile constructoare de mașini.

Preocuparea intensă pentru dotarea unităților cu unele mașini și utilaje realizate în atelierele proprii, are efecte favorabile pe multiple planuri. În afară de faptul că în acest fel întreprinderile au putut să-și asigure buna desfășurare a procesului de producție, dar la nivelul anului trecut, **a fost diminuat importul, pe ansamblul municipiului București, cu peste 21 de milioane lei, s-a redus volumul de investiții cu peste 14 milioane lei, și s-a realizat o economie de forță de muncă de 400 muncitori.**

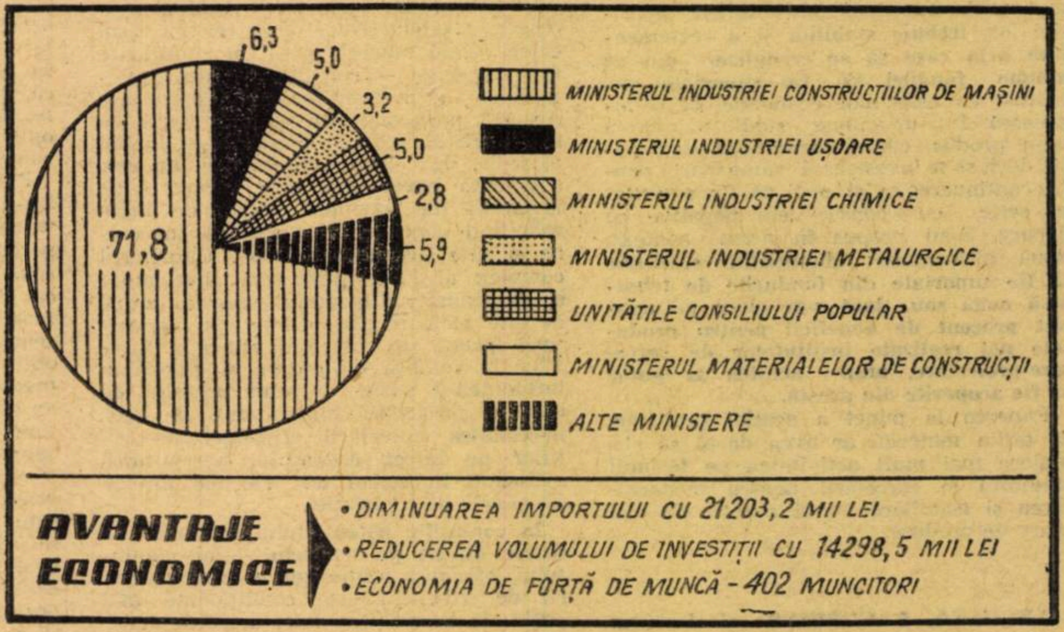

Structura întreprinderilor pe ramuri ale industriei angajate în acțiunea de autoutilare (%)

În numeroase întreprinderi acțiunea de autoutilare nu se rezumă numai la realizarea de unicate, ci la fabricarea — după necesități — a zeci și zeci de mașini și utilaje specializate. Așa, de exemplu, Uzina de mașini electrice, a realizat anul trecut 221 utilaje, Fabrica de confecții și tricotaje — 118, Uzinele „23 August" — 71, Uzina de pompe — 59 etc.

Acțiunea de autoutilare a determinat în multe întreprinderi crearea unor nuclee de concepție și de execuție — așa cum este cazul la Fabrica de confecții și tricotaje și în alte locuri — prin a căror activitate asiduă se vor putea economisi importante fonduri valutare datorită reducerii importului unor mașini, utilaje, instalații și aparate. Fructificînd largile posibilități care există în acest domeniu în toate unitățile economice, **în acest an, pe ansamblul municipiului București, urmează să se realizeze, pentru autodotare, 1500 de mașini, utilaje, instalații și aparate în valoare de 75 milioane lei.**

că. În același timp, posibilitățile de adaptare rapidă a învățămîntului la cerințele vieții, de aliniere „din mers", a școlii la nevoile producției depind, de asemenea, de calitatea și competența celor care slujesc școala.

REALIZAREA efectivă a legăturii învățămîntului superior economic cu practica presupune, după părerea noastră, ca **chiar în cadrul procesului de învățămînt,** în diferitele lui faze, să fie „reproduse" stările, situațiile concrete din diferite domenii de activitate, încît studentul să poată lua contact sistematic cu problemele specialității viitoare încă din timpul școlii. Pot sluji drept exemplu în acest sens facultățile de medicină, în care procesul didactic nu este de loc separat în timp de prezentarea cazurilor concrete, precum și atelierele-școală din institutele politehnice.

Considerăm, că atîta timp cît nu vom ști să „reproducem" în școală practica de azi și de mîine, în liniile ei fundamentale, realizarea unei legături autentice dintre învățămînt și producție nu va deveni în întregime un fapt. Înțelegem, aceasta nu numai în cadrul cursurilor, seminariilor, laboratoarelor economice și tehnice, căci multitudinea de stări și fapte din unitățile economice nu poate fi „reprodusă" aci, în școală, în toate detaliile ei. Practica în producție a studenților în întreprinderi și în organe economice centrale — concepută ca parte inseparabilă a procesului de învățămînt — trebuie să slujească aceluiași scop.

Un rol deosebit în acest amplu proces revine, desigur, cadrelor didactice. În cele ce urmează, ne îngăduim să facem unele sugestii. Înainte de toate, socotim ca fiind **obligatorie efectuarea unui stagiu în producție** (spre exemplu, un an) îndeosebi **de către cadrele didactice din colectivele de economie de ramură.** Surprinderea aspectelor concrete, cu ilustrări din realitatea economică, în cadrul cursurilor și mai ales al seminariilor și proiectelor economice, apare ca cerință esențială în activitatea de instruire ce se desfășoară. Cu greu se poate imagina înțelegerea completă și temeinică chiar de către cadrul didactic spre exemplu, a problemelor de emisiune de bani, circulație bănească, stabilitatea banilor, convertibilitatea etc. etc. sau a acelor care privesc organizarea producției și a muncii în afara stăpînirii lor și din practica nemijlocită. Pe toată durata stagiului, cadrele didactice să îndeplinească efectiv sarcini ale producției, și nu „să se informeze" doar, respectînd întocmai programul de lucru al unității economice. În același timp, se presupun a funcționa urmărirea și controlul activității în producție din partea șefilor de catedre, precum și obligativitatea celor în cauză de a informa, la anumite intervale, catedra. Stagiul în producție trebuie să fie efectuat de către toți membri colectivelor respective (cu eșalonare în timp) inclusiv de către cei care au lucrat „cîndva" în unități economice și poate nu în domeniul în care activează acum în învățămînt; determină la aceasta și uzura morală a cunoștințelor practice, o dată cu progresul societății.

O altă propunere: **ocuparea posturilor de asistent la toate catedrele economice să se facă prin concurs, prin participarea celor mai buni absolvenți, numai după ce au efectuat un stagiu în producție de minimum 3 ani** (așa cum deja se procedează la institutele de medicină).

Stagiul în producție, cît și această ultimă propunere nu exclud, ci presupune în continuare **contactul cu producția** al fiecărui lucrător pe tărîmul școlii, prin intermediul căruia se documentează și se informează asupra ultimelor noutăți, norme, reglementări în vigoare etc. Rezultă, așadar, că legătura cu practica economică trebuie înțeleasă nu ca o campanie, ci ca o cerință permanentă.

Considerînd că nu numai școala trebuie să preia de la practică, să „învețe" de la aceasta, ci și invers, producția să fie sprijinită de către învățămînt, sugerez ca **tezele de doctorat la catedrele de economie de ramură să fie axate pe probleme care în unitățile economice își așteaptă rezolvarea.** În acest sens, să aibă loc încheierea de contracte. O dată elaborată, o teză de doctorat să însemne, pe lîngă teorie, și o contribuție efectivă la soluționarea unor probleme ale producției. Ar fi oportun ca, pe baza legăturilor catedrelor cu unitățile economice, să se poată cunoaște bine și cerințele pe care le ridică buna funcționare a acestora. Am avea de-a face, în acest caz, **cu o valorificare în practică** a lucrărilor de doctorat, nemaivorbind de răspunderea și mai mare pe care ar implica-o elaborarea lor.

Socotesc necesară **solicitarea în mai mare măsură a studentului economist,** încît timpul de lucru maxim posibil să devină și timp efectiv lucrat. Atenție deosebită **să se acorde calității proiectelor economice,** pe care să le întocmească pe parcursul anilor de studii. Conducerea proiectelor economice, în toate cazurile, de cadre didactice cu mai multă experiență constituie o altă cerință a calității muncii.

conf. dr. Constantin ENACHE

RELATII ECONOMICE EXTERNE ALE ROMÂNIEI

AMPLIFICAREA LEGĂTURILOR ECONOMICE ROMÂNO-JAPONEZE

JAPONIA este una din țările industriale care în ultimii 20 de ani a obținut rezultate remarcabile în dezvoltarea economică. Ritmurile creșterii economice japoneze au fost în această perioadă printre cele mai înalte din lume. Astfel, indicele producției industriale a Japoniei era în 1969 de peste 8,2 ori mai mare față de 1938, în timp ce producția industrială a țărilor capitaliste dezvoltate a crescut de 4,5 ori, a Statelor Unite ale Americii de 5,5 ori, a țărilor membre ale Comunității Economice Europene de aproape 3,8 ori.[1]) Aceste ritmuri ale creșterii producției industriale i-au permis Japoniei să-și îmbunătățească locul în ierarhia țărilor industriale ale lumii capitaliste. În anul 1969 Japonia ocupa locul al treilea după S.U.A. și R. F. a Germaniei, cu o pondere de 8,1% în producția industrială a lumii capitaliste față de numai 1,6% în 1950.[2]) În concordanță cu cerințele progresului tehnic științific, în Japonia s-a format o nouă structură industrială avînd la bază construcțiile de mașini — cu subramuri moderne ca electrotehnica și electronica, mecanica fină, construcțiile navale etc. — chimia și metalurgia. Tocmai aceste ramuri, care țin de progresul tehnic științific contemporan sînt cele care au făcut din economia japoneză una dintre cele mai dinamice din lume în perioada actuală. Astfel, dacă în anul 1968 indicele general al producției industriale era de peste 2,7 ori mai mare decît în 1960, față de același an construcțiile de mașini au crescut de peste 3,8 ori, chimia de 3,2 ori, metalurgia de aproape 3 ori.[3])

Dezvoltarea industrială puternică realizată de Japonia i-a permis acesteia o participare tot mai activă la circuitul mondial al valorilor materiale și spirituale. O parte tot mai mare a producției industriale, îndeosebi în construcția de vase și automobile, industria radioelectronică, mecanica fină, o serie de ramuri ale industriei textile și chimia este valorificată pe piețele externe. Ponderea exportului în totalul producției a fost în perioada 1961—1969 de peste 26%. În 1969 pe piața externă s-au realizat peste 60% din navele construite în șantierele japoneze, circa 80% din produsele siderurgice de mic tonaj, aproape 35% din țevile de oțel, 60% din aparatele foto și de cinema, 40% din producția de televizoare, 46% din cea de fire și fibre sintetice etc. În perioada 1960—1969 exportul japonez a crescut de 4,5 ori, cu un ritm mediu anual de 16,6%. Competitivitatea înaltă (atît în ceea ce privește calitatea, cît și prețul) a majorității mărfurilor, consolidată prin diferite măsuri de stimulare a producției pentru export de către stat, operativitatea întreprinderilor japoneze în adaptarea la cerințele diferitelor piețe, organizarea unei rețele largi de stații de deservire tehnică, sînt numai cîțiva dintre factorii care au contribuit la realizarea acestor însemnate succese de către Japonia pe piața mondială.

ÎN ULTIMUL DECENIU relațiile comerciale și de cooperare româno-japoneze au cunoscut o însemnată dezvoltare. Un moment însemnat în aceste relații l-a constituit încheierea „Acordului comercial și de plăți". din noiembrie 1960, care a pus bazele trecerii de la schimburile care aveau un caracter oarecum sporadic, la cele permanente și care, în deceniul trecut, au crescut sensibil. Volumul schimburilor comerciale dintre R. S. România și Japonia a crescut în perioada 1961—1970 de aproape 5 ori, în volum absolut acestea crescînd de la circa 39 milioane lei valută în 1961 la peste 192 milioane lei valută în 1970. În anul 1969 Japonia ocupa locul 21 în comerțul exterior total al României, cu o pondere de 0,95%, și locul 12 în comerțul exterior cu țările capitaliste, cu o pondere de 2,12%.[4]) În același an, România ocupa locul 7 în comerțul exterior al Japoniei cu țările socialiste.

Țara noastră a importat din Japonia fabrici și instalații complete, aparate de precizie, accesorii și piese de schimb pentru aparate de radio și televiziune, diverse sorturi de tablă, fire sintetice etc. Printre produsele de importanță valorică mai mare, în ultimii ani au fost achiziționate din Japonia, 8 vase mineraliere și 2 traulere echipate cu instalații moderne de pescuit, prelucrare și refrigerare a peștelui. S-au importat de asemenea, din Japonia: o fabrică de elemente de automatizare, o fabrică de blocuri dolomitice, o instalație pentru trefilarea și cablarea aluminiului, instalații pentru tablă decapată, ca și pentru fabricarea de țevi de oțel, o țesătorie de mătase etc.

România a exportat în Japonia cantități însemnate de produse siderurgice, produse ale industriei construcțiilor de mașini, produse agroalimentare, produse ale industriei ușoare, produse chimice ș.a.

Cu prilejul semnării la 1 septembrie 1969, a „Tratatului de comerț și navigație" dintre cele două țări România și Japonia și-au acordat reciproc clauza națiunii celei mai favorizate. Corespunzător prevederilor acestui acord, Japonia aplică mărfurilor importate din România taxe vamale asemănătoare celor acordate țărilor membre G.A.T.T. Prin prevederile sale, „Tratatul de comerț și navigație" reprezintă o premisă importantă a lărgirii schimburilor de comerț exterior dintre cele două țări.

Perspectivele schimburilor comerciale dintre Republica Socialistă România și Japonia depind în mare măsură de creșterea exporturilor românești către Japonia și îndeosebi a celor de produse industriale. Aceasta cu atît mai mult cu cît în ultimii 10 ani, importul României din Japonia a fost cel care a determinat în principal, dinamica schimburilor de comerț exterior dintre cele două țări, el crescînd în această perioadă de circa 13 ori, pe cînd importul japonez a crescut în aceeași perioadă de timp de numai 2 ori. Balanța schimburilor comerciale dintre România și Japonia a fost în această perioadă deficitară părții române.

Un rol important în impulsionarea schimburilor comerciale dintre cele două țări îl poate avea cooperarea economică și tehnică-științifică. Avem în vedere atît cooperarea pentru realizarea unor produse necesare pe piețele celor două țări, cît îndeosebi pentru livrări pe terțe piețe. De pildă, ținînd seama de faptul că România dispune de realizări la nivel mondial într-o serie de domenii cum sînt cel al producției de utilaj petrolier pentru prospectarea, extracția și prelucrarea petrolului, în domeniul minier etc., de cadre tehnice bine pregătite în aceste domenii, precum și de necesitățile noastre de materii prime din import în continuă creștere, iar Japonia este angrenată pentru anii următori la realizarea unui vast program pentru asigurarea cu materii prime și materiale din străinătate, s-ar putea lua în considerare o serie de acțiuni de cooperare în vederea prospectării și extragerii unor asemenea resurse în diferite țări ale lumii.

În ciuda depărtării geografice care separă România de Japonia, între cele două țări s-au statornicit relații de colaborare care în următorii ani, prin eforturi comune vor putea fi amplificate în permanență.

Constantin ALEXA
A.S.E. București

1) Calculat pe baza datelor din **Statistical Yearbook 1968; Monthly Bulletin of Statistics, May 1970.**

2) **Die Wirtschaft, nr. 7/1970**

3) **Statistical Handbook of Japan, 1969.**

4) Calculat pe baza datelor din **Anuarul statistic al R.S. România, 1970, p. 563—567.**

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● ICECOOP — Contracte încheiate în prima jumătate a lunii martie a.c. prevăd — printre altele — exportul a 7.200 mp covoare orientale către firma „K. Sassan" din Hamburg, 11.000 mp covoare Kelim către firma „Deutschlands Grosses Orient Teppich Hans din Köln, 340 comode către firma „Lavri Pukonen" din Helsinki, 1.730 bucăți textile artizanale (ii, cămăși, pieptare) către firma „Fatima Boutique" din Stockholm.

● ISCE „EXPORTLEMN" — Contracte de export încheiate în ultima perioadă prevăd livrarea a 6.900 mc placaj în Danemarca, Suedia, R.S. Cehoslovacă, Belgia, Italia, Elveția, Franța, 7 000 mp panel în Suedia și Franța, 525 000 mp furnir în R.D. Germană și Austria, 911 000 mp PAL în Belgia, Olanda, R.D. Germană, R.S. Cehoslovacă, 9 500 t P.F.L. în Belgia, R.S. Cehoslovacă, R.D. Germană, Yemen, 142 000 mp parchete în Anglia, Austria și Grecia. Contracte de import prevăd cumpărarea a 690 t carton ondulat din Austria, 400 t celuloză nealbită din Suedia, 840 t carton duplex din Finlanda, R.F. a Germaniei, Italia.

● ISCE „METALIMPORT" — Contracte de export recent perfectate prevăd livrarea a 61 mii t. tablă groasă către firmele „Siderexport" din Italia, „Comex" din R. F. a Germaniei, „Anagnostoupoulos" din Grecia, „ASEA Vaesteros" din Suedia și „Société des Fonderies de Pont a Nousson" din Franța, 4.400 t țagle de relaminare către firma „Aftometal" din Siria. Printre contractele de import încheiate în ultima perioadă se înscriu și acelea pentru cumpărarea a 3.800 t feromangan de la firmele „Couthino Caro" și „Klöckner Steel" din Anglia, 2.000 t ferosiliciu de la firma „Jugometal" din R. S. F. Iugoslavia, 1.300 t tablă de oțel inoxidabil de la firme partenere din Franța, Italia, Japonia, 1.000 t tablă subțire laminată la rece de la firma „Siderexport" din Italia.

● ISCE „TEHNOFORESTEXPORT" — Livrările efectuate în prima decadă a lunii martie a.c. au cuprins: mobilă în valoare de 10 400 000 lei valută către parteneri din U.R.S.S., R. P. Ungară, R. P. Polonă, R. S. Cehoslovacă, Anglia, Franța, Olanda, Suedia S.U.A., R.F. a Germaniei, lăzi din fag în valoare de 1 100 000 lei valută către parteneri din R.A.U., Liban, Grecia, butoaie din stejar în valoare de 450 000 lei valută către parteneri din U.R.S.S., binale în valoare de 230 000 lei valută către parteneri din R. S. Cehoslovacă, R. P. Ungară, R. F. a Germaniei, R. S. F. Iugoslavia. În perioada menționată s-au livrat instalații și utilaje în valoare de peste 200 000 lei valută în Ceylon pentru Combinatul de industrializare a lemnului.

● ISTEI „ROMTRANS" — În perioada 6 — 12.03.1971 au fost importate din U.R.S.S. 46.500 t minereu de fier, 13.800 t metale, 19.300 t cocs, 13.000 t apatită. În aceeași perioadă, au fost exportate în U.R.S.S. 6.700 t metale, 4.300 t produse lemnoase, 70 t mobilă, 300 t mașini și utilaje, 1.400 t produse ale industriei chimice, 890 t produse ale industriei ușoare.

ȘTIINȚĂ • TEHNICĂ TEHNOLOGIE • INOVAȚII

● **Cercetători de la ICECHIM București**, în colaborare cu specialiști ai Uzinei de fibre sintetice din Săvinești, au stabilit **o tehnologie originală de fabricare a poliamidei bloc,** pe care au și introdus-o în producția industrială. Acest produs se realizează pentru prima oară în țară și își găsește utilizarea în construcția de mașini, fiind solicitat în mod special pentru confecționarea lagărelor și a roților dințate.

● **Chimiștii Horak, Iozsef, Minodora Moldovan și laborantul Pavel Mureșan,** de la laboratoarele Uzineor „Industria Sîrmei" din Cîmpia Turzii, sînt autorii unor **metode rapide de determinare a componenților oțelurilor aliate.** Folosind un reactiv nou la determinarea cromului și vanadiului, ei au reușit să reducă timpul de analiză de la 60, la numai 20 de minute, metoda asigurînd totodată o mare precizie. Cu o aparatură originală, construită în uzină, ei au pus, de asemenea, la punct o metodă rapidă de determinare a fierului liber, oxidului de fier și oxidului feric din deșeurile de laminare. În acest caz, timpul de analiză s-a redus de la circa 4 ore la o oră și jumătate. Eficiența acestor metode noi este evidentă, dacă ținem seama că în uzinele respective se realizează anual aproximativ 9 milioane de analize, determinări și încercări.

PROCESUL DE CONSTRUIRE A ECONOMIEI SOCIALISTE

(Urmare din pag. 3)

Pe linia sporirii eficienței muncii sociale se cuvine a sublinia și rezultatele obținute în ridicarea gradului de valorificare a resurselor naturale. Ramurile prelucrătoare realizează indici de creștere a producției superiori celor obținuți în ramurile extractive. În perioada 1966—1970, de exemplu, coeficientul de devansare a fost de 1,27 între industria de prelucrare și cea de extracție a țițeiului, de 1,18 între construcția de mașini și prelucrarea metalelor și metalurgia feroasă, de 1,66 între industria de prelucrare și cea de exploatare a lemnului și de 1,07 între industria textilă și cea de confecții. În anul 1970, valoarea produselor obținute dintr-o tonă de țiței prelucrat a fost cu 8,4% mai mare decît în 1965, valoarea produselor realizate dintr-o tonă de metal a sporit cu circa 39%, iar cea obținută dintr-un metru cub de masă lemnoasă exploatată cu 37% [5]).

Evident, atît creșterea producției obținută de un lucrător, cît și creșterea producției realizată pe unitatea de materie primă s-au reflectat pozitiv în prețul de cost, beneficiu și rentabilitate — indicatori sintetici ai eficienței economice.

ÎN CONDIȚIILE revoluției tehnico-științifice, a adîncirii diviziunii internaționale a muncii, a dezvoltării relațiilor economice internaționale, comparațiile cu trecutul nu sînt suficiente pentru a aprecia la justa sa valoare creșterea economică. Se impun comparații cu realizările obținute în alte țări. Și numai în măsura în care (1) asigurăm ritmuri superioare de creștere la principalii indicatori și (2) reducem decalajul ce ne desparte de țările mai dezvoltate, putem spune că realizările obținute în țara noastră sînt corespunzătoare eforturilor și aspirațiilor poporului român.

În competiția care are loc în cadrul economiei mondiale, țara noastră realizează ritmuri dintre cele mai înalte. În perioada 1958—1969, ritmul mediu anual de creștere a producției industriale a fost de 12,9% în R. S. România față de 7,2% cît s-a realizat pe plan mondial. În aceeași perioadă, ritmul mediu anual de creștere a producției industriale a fost de 12,7% în Bulgaria, 6,7% în Cehoslovacia, 6,7% în R. D. Germană, 9,2 în Iugoslavia, 8,7% în Polonia, 7,2% în Ungaria. Franța a realizat 5,6%, R.F. a Germaniei 6,4%, Italia 8%, Anglia 3,5%. Numai Japonia, cu 15,1%, se plasează înaintea țării noastre. Exemple asemănătoare pot fi date și în legătură cu alți indicatori. Înaltul dinamism al economiei noastre este un fapt cunoscut și recunoscut astăzi în lume. Datorită acestui dinamism, țara noastră ocupă poziții tot mai avansate în economia mondială. Este edificator în această privință faptul că, după unele calcule, ponderea R. S. România în producția industrială mondială a crescut de la 0,73% în 1958 la 1,27% în 1969. Progrese remarcabile s-au obținut la o serie de produse de primă importanță pentru creșterea economică. De pildă, la energie electrică, ponderea țării noastre în economia mondială a sporit de la 0,2% în 1950 la 0,7% în 1969, la oțel de la 0,3% la 1,0%, la ciment de la 0,7% la 1,4% [6]).

Decalajul care ne despare de țările mai dezvoltate din punct de vedere economic este într-un permanent declin.

Desigur, decalajul calculat în cifre absolute nu s-a redus la toate produsele. Trebuie totuși remarcat că, de pildă, la ciment plusul de producție pe locuitor față de țara noastră s-a redus în 5 din cele 7 state menționate (S.U.A., Anglia, R.F.G., Belgia, Cehoslovacia). Mai mult, producția pe locuitor în țara noastră a devenit mai mare decît în S.U.A. și Anglia. La oțel, plusul de producție pe locuitor s-a redus la 4 țări (S.U.A., Anglia, Franța, R.D.G.) și realizăm o producție mai mare pe locuitor față de R.D.G. La energie electrică, însă, în toate țările menționate plusul de producție pe locuitor în raport cu situația din țara noastră nu s-a redus, ci este încă în creștere.

Menținerea unei rate înalte a acumulării, efectuarea unor susținute eforturi de investiții, concomitent cu utilizarea mai bună a potențialului de producție de care dispunem sînt astfel absolut obligatorii pentru a înlătura rămînerea în urmă în domeniul economiei, acumulată în decursul istoriei, față de țările cu economie avansată. Este un merit deosebit al P.C.R. faptul că a ținut seama de această necesitate în stabilirea obiectivelor și a sarcinilor pentru actuala etapă de dezvoltare a țării noastre, în repartizarea și utilizarea venitului național, în organizarea activității întregului nostru popor. **„Programul dezvoltării în următorul deceniu a patriei noastre** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de-al X-lea Congres al partidului — **va asigura în mod hotărîtor apropierea României de nivelul țărilor cu economie avansată, atît din punct de vedere al producției, productivității muncii și venitului național, cît și din punct de vedere al nivelului de trai al populației"** [7]).

Succesele obținute în dezvoltarea economică a țării noastre, a societății socialiste în ansamblu, învederează justețea liniei politice generale a Partidului Comunist Român, care își îndeplinește cu fermitate rolul de forță conducătoare a societății.

ÎNVESTIGÎND cu ajutorul prognozei științifice viitorul, Partidul Comunist Român, a stabilit la cel de-al X-lea Congres programul de activitate pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, a conturat pentru fiecare domeniu al construcției socialiste obiectivele de îndeplinit, căile și mijloacele pentru realizarea acestora.

Conștient că progresul vieții materiale modifică permanent condițiile obiective ale dezvoltării economiei, mișcarea contradicțiilor sale, corelațiile procesului de reproducție generînd tendințe și cerințe noi, partidul acordă toată atenția perfecționării organizării și conducerii economiei naționale, a întregii vieți sociale. Apropierea conducerii de unitățile de jos, lărgirea atribuțiilor și autonomiei organelor locale și a întreprinderilor, amplificarea pe toate treptele a inițiativei creatoare a oamenilor muncii, îmbunătățirea stilului și metodelor organismelor de conducere colectivă instituite la toate nivelele vieții economice și sociale și creșterea aportului reprezentanților salariaților, și organizațiilor de partid și sindicale la activitatea lor, instituționalizarea adunărilor generale ale salariaților ca organe de decizie asupra tuturor problemelor majore ale dezvoltării întreprinderilor, perfecționarea legislației, adîncirea democrației economice și sociale sînt numai cîteva din direcțiile de perfecționare a sistemului de organizare și conducere a vieții economice și sociale.

Măsurile elaborate de partid în procesul unui dialog deschis cu poporul în toate aceste domenii de importanță majoră, au rezonanță nemijlocită în mecanismul vieții economice și sociale, exercită o puternică înrîurire pozitivă asupra întregii noastre dezvoltări, contribuind la înaintarea fermă a României spre culmile societății socialiste multilateral dezvoltate.

	Energie electrică		Oțel		Ciment	
	1950	1969	1950	1969	1950	1969
R.S. România	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
S.U.A.	19,7	4,5	17,0	1,9	4,1	0,9
Anglia	9,7	2,5	9,7	1,5	3,1	0,8
R.F.G.	7,2	2,2	7,5	2,4	3,6	1,4
Franța	6,1	1,5	6,1	9,4	2,8	1,5
Belgia	7,6	1,7	12,8	1,5	6,6	1,7
Cehoslovacia	5,7	1,7	7,4	2,4	2,6	1,2
R.D.G.	8,1	3,2	2,0	0,9	1,2	1,1

1) Nicolae Ceaușescu. Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 10—11 februarie 1971, Ed. politică, pag. 6.

2) Comunicat cu privire la îndeplinirea planului de dezvoltare economică-socială a R.S. România în perioada 1966—1970. Ed. politică, pag. 41.

3) Anuarul statistic al R.S. România, 1970, pag. 104—105 și 103.

4) Idem.

5) Comunicat cu privire la îndeplinirea planului de dezvoltare economico-socială a R.S. România în perioada 1966—1970, Ed. politică. pag. 21.

6) Pentru statisticile citate aici vezi „Viața economică", nr. 4—10/1971.

7) Nicolae Ceaușescu, Congresul al X-lea al P.C.R., Ed. Politică, 1969, pag. 26.

ELEMENTE ALE ORGANIZĂRII ACTIVITĂȚII DE MARKETING

ACTIVITATEA de marketing cunoaște o amploare tot mai mare în economia și comerțul tuturor țărilor. Pe de o parte, se extinde rețeaua organelor specializate, iar pe de altă parte se generalizează existența sectoarelor de marketing în cadrul întreprinderilor, atît cele de producție, cît și cele de comercializare.

Deciziile luate în acest sector au o deosebită importanță pentru bunul mers al organizațiilor economice; ele stabilesc domeniul de activitate comercială, volumul de vînzări, determină locul și rolul întreprinderii pe piața națională și internațională. Organizarea corespunzătoare a acestui sector trebuie deci să se bucure de întreaga atenție a conducerilor de unități economice.

Experiența internațională evidențiază posibilitatea utilizării cu succes și în activitatea de marketing a unei serii de metode moderne de conducere și organizare cum sînt: conducerea pe obiective; conducerea pe proiecte sau programe; controlul producției cu ajutorul calculatoarelor și altele. Aplicarea metodei conducerii pe obiective, permite clarificarea obiectivelor întreprinderii în domeniul marketingului, asigurarea cunoașterii și a înțelegerii lor, stabilirea sarcinilor specifice pentru fiecare conducător, analiza periodică a rezultatelor obținute, stabilirea unor noi sarcini în funcție de modificarea obiectivelor întreprinderii.

În aplicarea metodelor de conducere pe programe de marketing sînt numiți directori orientați pe astfel de probleme, avînd largi responsabilități funcționale. Experiența anumitor întreprinderi a evidențiat existența a trei tipuri de conducători de programe: tipul cu autoritate deplină, care controlează programe separate, autonome, cu bugete proprii; tipul în care conducătorul de program stabilește prioritățile funcționale necesare programului și ține contact cu sectoarele care îl realizează; tipul influențării indirecte, în care conducătorii de programe operează prin conducerea diferitelor sectoare și nu au o influență directă asupra fiecărui lucrător în parte.

Controlul programului de marketing cu ajutorul calculatoarelor presupune ca metode de conducere atît controlul procesului de programare, cît și controlul desfășurării programului de marketing. Utilizarea calculatorului permite obținerea unor informații rapide, ca urmare a prelucrării datelor și îndeosebi a informațiilor de alarmă, care indică o anumită evoluție necorespunzătoare a diferitelor lucrări, permițînd adoptarea unor decizii prompte.

Organizarea oricărei activități de marketing se bazează pe trei criterii: 1 — specializarea; 2 — coordonarea; 3 — determinarea responsabilităților autorității.

Specializarea membrilor grupului de marketing permite creșterea rapidă a competenței fiecărui membru al acestui grup și îndeplinirea sarcinei pe care o are, realizarea unei economii de timp substanțiale ca urmare a creșterii productivității, utilizarea mai bună a capacităților tuturor membrilor grupului și reducerea cheltuielilor prin defalcarea atribuțiunilor.

Coordonarea completează specializarea, asigurînd o optimizare a realizărilor, o corelare a specialiștilor și o armonizare a deciziilor adoptate de fiecare din aceștea. Pe baza coordonării se asigură o mai bună programare a serviciilor specializate prin stabilirea unor canale de comunicații simple bilaterale, rapide și exacte, prin utilizarea de colective de lucru formate din persoane cu același rang și prin utilizarea de coordonatori de probleme.

Autoritatea, adică puterea de a emite ordine și dispoziții și de a controla aplicarea lor, este legată de ideea de responsabilitate. Controlul ierarhic trebuie să fie judicios proporționat cu treptele de autoritate. Astfel, un număr prea mare de trepte de autoritate mărește numărul deciziilor intermediare și îngreunează coordonarea și controlul. În schimb, dacă sînt prea puține trepte de autoritate, îndrumarea și controlul conducătorului vor fi slabe, iar acesta va fi supraaglomerat.

Principiile de conducere și organizare menționate trebuie și pot fi aplicate pe scară mai largă în conducerea și organizarea sectoarelor de marketing din cadrul centralelor și întreprinderilor noastre; în mod deosebit cele care au activitate de comerț exterior. Aceste sectoare vor trebui să se ocupe de următoarele probleme: participarea la elaborarea proiectelor de plan anuale și de perspectivă ale întreprinderii sau centralei; lărgirea debușeelor de export și a surselor de aprovizionare la import; coordonarea politicii de import și export pe întreprindere; indicații cu privire la proiectarea, pregătirea și adaptarea produselor față de cerințele pieței internaționale; probleme de introducere a tehnicii noi în producție; metode de pătrundere pe anumite piețe (forme de publicitate); stabilirea planurilor de participare la tîrguri și expoziții; alegerea și trimiterea de reprezentanți (agenți) în străinătate etc.

Pentru a satisface cerințele care decurg din rezolvarea acestui complex de probleme, sectoarele de marketing și conjunctură trebuie să fie în măsură să pregătească elementele informaționale necesare pe baza cărora să se poată adopta cele mai potrivite tactici de încheiere a tranzacțiilor de import și export.

Sectoarele de marketing și conjunctură din centrale vor trebui să prevadă în structura lor funcțională următoarele: culegerea și sistematizarea informațiilor asupra situației conjuncturale a piețelor de mărfuri, a caracteristicilor, cerințelor de produse și a produselor oferite de concurenți pe piețele externe; prelucrarea, cercetarea și analizarea informațiilor culese; elaborarea concluziilor corespunzătoare și urmărirea aplicării acestor concluzii în activitatea practică a întreprinderii; urmărirea nivelului și evoluției prețurilor practicate pe diferite piețe pentru mărfurile similare celor produse de întreprindere și elaborarea unor sisteme informaționale în acest sens; cercetarea diverselor metode de promovare a produselor practicate pe piețele străine și studierea eficacității aplicării lor în activitatea practică a centralelor și întreprinderilor.

Astfel, activitatea de prospectare a piețelor se va extinde de la studiul cererii la studiul producției, de la studiul desfacerii unui produs la întregul complex de stimulare a vînzărilor.

Constantin RAPCEA

VIZITAȚI

EXPOZIȚIA UNGARĂ A INDUSTRIEI CONSTRUCTOARE DE APARATE

organizată de firma METRIMPEX, întreprindere ungară de comerț exterior pentru aparate de măsură în pavilionul R din Piața Scînteii în perioada 1—9 aprilie 1971.

La expoziție expun următoarele întreprinderi aparatajul de mai jos:

METRIMPEX:
— Aparate de măsură pentru tehnica transmisiilor și aparate service pentru T.V. în culori
— Elemente și sisteme de automatizare
— Instalații de tehnica organizării
— Aparate de laborator și electrochimice
— Sticlărie tehnică și rezistentă la căldură pentru laborator.
— Aparate de măsură pentru controlul textilelor și materialelor.

ELECTROIMPEX: — Instalații de televiziune industrială
UZINELE GANZ: — Instrumente electrice
— Contoare
— Aparate de măsură pentru circulație

ÎNTREPRINDEREA PENTRU MAȘINI DE BIROU ȘI MECANICĂ FINĂ
— Heliografe
— Mașini de multiplicat
— Mașini de înregistrat pentru magazine.

Specialiștii noștri din domeniul tehnic și al comerțului stau la dispoziție cu plăcere vizitatorilor expoziției pentru informații

Orele de vizitare:
— în zilele săptămînii între orele 10—16
— duminica între orele 10—13

PUBLICOM

În condițiile extinderii folosirii calculatoarelor moderne în întreprinderile industriale și în diferite alte ramuri ale economiei țării noastre, se pune tot mai acut necesitatea formării cadrelor capabile să le deservească. Pe lîngă un număr important de matematicieni, economiști și ingineri, este nevoie și de cadre medii de programatori și calculatori.

Autorul articolului, abordînd problema categoriilor de specialiști, arată direcțiile în care trebuie acționat, cît și mijloacele concrete pentru pregătirea acestor cadre.

S.N.I.C. ȘI PREGĂTIREA CADRELOR DE SPECIALIȘTI

REALIZAREA sarcinilor privind lărgirea considerabilă a aplicațiilor informaticii în economie depinde, în bună măsură, **de modul în care va fi îndeplinită condiția, pe drept cuvînt axiomatică, de asigurare a cadrelor necesare de specialiști în acest domeniu.**

La prima vedere s-ar părea că problema nu prezintă un grad mare de dificultate, cu atît mai mult cu cît condițiile actuale oferă o gamă largă și variată de forme și metode de pregătire și perfecționare a cadrelor pentru diverse categorii de specialiști. Consider totuși că unele opinii care tind spre a reduce activitatea complexă de pregătire a cadrelor de specialiști la simpla alegere a unor forme sau a unor metode de predare, pot avea influențe tot atît de negative asupra dezvoltării informaticii în țara noastră, ca și supraaprecierea unor specialități ale informaticii în defavoarea altora.

Pregătirea cadrelor trebuie privită, după părerea mea, prin prisma sarcinilor și importanței pe care le comportă aplicațiile informaticii în economie și a implicațiilor ei în diferite domenii de activitate. Se poate spune, pe drept cuvînt, că **de nivelul de pregătire, de competența profesională a cadrelor va depinde în cea mai mare măsură modul și gradul de îndeplinire a sarcinilor legate de realizarea Sistemului Național de Informatică și Conducere.**

EVIDENT, preocupările în domeniul aplicațiilor informaticii în economie și a pregătirii cadrelor necesare, nu încep o dată cu actualul cincinal. Încă în anul 1967, Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. a adoptat Programul privind dotarea economiei cu echipamente de calcul, ceea ce a creat condiții favorabile pentru un salt calitativ în domeniul informaticii. În acest sens, mărturie stau rezultatele obținute în utilizarea calculatoarelor electronice în economie, inclusiv introducerea lor în activitatea unor unități de producție: Combinatul Siderurgic — Hunedoara, Uzinele „Tractorul" — Brașov, Combinatul Petrochimic — Ploiești (Brazi), Fabrica de mașini unelte și agregate — București, Fabrica de confecții și tricotaje — București și altele.

Realizări însemnate s-au obținut și în domeniul pregătirii cadrelor de către Institutele politehnice din București și Timișoara, Universitatea București și CEPECA. Academia de Studii Economice scoate anul acesta a treia promoție de specialiști în informatică economică prin Facultatea sa de cibernetică economică. Informatica a devenit disciplină de specialitate aproape în toate facultățile cu profil economic din țară și în unele licee economice.

Așadar, în adoptarea unor forme și metode corespunzătoare de pregătire a cadrelor va trebui să ținem seama în mai mare măsură de experiența pe care am acumulat-o pînă în prezent. În etapa pe care o parcurgem, precum și în perspectivă, **consultarea specialiștilor în informatică din activitatea economică concretă, a cadrelor didactice de specialitate din învățămîntul superior va facilita creșterea gradului de competență în rezolvarea sarcinilor majore ale pregătirii cadrelor.** Este însă tot atît de adevărat că numai prin aceste consultații, materializate într-o colaborare permanentă, nu se poate rezolva, în totalitate, problema pregătirii la un nivel corespunzător a cadrelor.

În cea mai mare măsură succesul în această direcție depinde de **nivelul științific și competența profesională a cadrelor de predare, de cunoașterea de către acestea a problemelor, a condițiilor concrete de activitate cărora va trebui să le facă față absolventul, proaspătul specialist.** Cadrul de predare are datoria ca, încă din școală (fie ea superioară, postuniversitară sau medie), să-l familiarizeze pe cursant cu rezolvarea problemelor concrete din domeniul pentru care se pregătește. Aceasta nu este numai o metodă de pregătire impusă de cerințele economiei, ci constituie și o rezervă importantă în sporirea numărului de cadre de specialitate. Mai mult, punerea elevului, studentului sau cursantului în situația să rezolve unele probleme concrete din economie, i-ar stimula, atrage și familiariza cu cerințele practicii. De altfel, acest lucru a și fost demonstrat de activitatea desfășurată de studenții facultății de Cibernetică economică din A.S.E. În cadrul laboratoarelor de cercetare și de prelucrare automată a datelor, aceștia, împreună cu cercetătorii și cadrele didactice de la catedra respectivă, au rezolvat unele probleme concrete izvorîte din contracte, prin execuția pe calculatorul electronic a unor programe complexe de concepție proprie, prin abordarea proiectelor de diplomă pe teme preluate de la unitățile economice. **Tocmai aceste rezultate, în procesul de pregătire a cadrelor** — și ele nu sînt unice — **mă fac să pledez pentru extinderea unor astfel de experiențe pozitive.**

Am fi nerealiști dacă nu am recunoaște că în procesul de pregătire a cadrelor în domeniul informaticii nu am înregistrat și unele insuccese temporare. Ele ne-au ajutat însă să înțelegem că, în pregătirea cadrelor, poate mai mult decît în oricare alt domeniu de activitate, trebuie să dăm dovadă de mult discernămînt și să acordăm o atenție deosebită creării condițiilor corespunzătoare de desfășurare a acestui proces.

REFERINDU-MĂ, în special, la programatorii cu studii medii, care vor trebui să lucreze pentru sistemele informatice din unitățile și organizațiile economice, consider că ei trebuie să stăpînească bine cel puțin un limbaj universal de programare ca, de exemplu, limbajul COBOL. **Astfel de programatori pot și trebuie să fie pregătiți și de liceele economice**, în care caz ar urma să se prevadă, alături de condițiile menționate, și timpul necesar de acces la un calculator electronic.

În planurile de învățămînt ale acestor licee vor trebui să-și găsească în mai mare măsură loc discipline, ca: analiza și proiectarea sistemelor informatice, utilizarea mijloacelor moderne de culegere, transmitere și prelucrare a datelor economice. O asemenea pregătire poate avea dublu scop: a) formarea unei concepții moderne asupra activității în cadrul sistemelor informatice economice; b) recrutarea de asistenți-analiști (analiști cu studii medii), ajutoare necesare în activitatea de studiu, analiză și proiectare a sistemelor informatice. **Consider că aplicarea propunerilor privitoare la pregătirea în cadrul liceelor economice a unor categorii de operatori pentru mașinile de calcul de tipul celor de facturat sau de contabilizat, ar fi prea costisitoare. Asemenea specialități pot fi însușite în forme de pregătire de 4—8 săptămîni.** Aceasta nu înseamnă că absolvenții liceelor economice nu trebuie să cunoască operarea la mașinile moderne de calcul, ci din contră, este foarte bine să fie deprinși cu utilizarea acestor mijloace, însă nu ca principal profil profesional.

Mă alătur întrutotul opiniilor din ce în ce mai numeroase vizînd **introducerea disciplinelor informaticii în liceele de cultură generală.** Cel puțin pentru perioada actuală, socot că centrele de calcul electronic din institutele de învățămînt superior, de la CEPECA și alte cîteva centre de calcul, care dispun de cadre cu experiență și cu o dotare corespunzătoare (de la Direcția Centrală de Statistică, Combinatul Siderurgic — Hunedoara, Uzina „Tractorul" — Brașov, C.F.R., Dispecerul Energetic Național) își pot asuma sarcina de a sprijini predarea informaticii în cîte un liceu. Desigur, această acțiune ar urma să fie pregătită în mod corespunzător și să se desfășoare sub îndrumarea metodologică și științifică a Ministerului Învățămîntului.

ABORDÎND problema categoriilor de specialiști, voi încerca să prezint care sînt, în general, specialitățile reclamate de aplicațiile informaticii în economie. Plecînd de la definiția informaticii ca sistem de culegere, transmitere, arhivare și prelucrare automată a datelor, se pot deduce și principalele specialități și categorii de specialiști. Ele pot fi împărțite în trei grupe:

- **prima grupă se referă la specialitățile legate de construcția, întreținerea și dezvoltarea mijloacelor tehnice specifice informaticii** (echipamente de culegere, înregistrare, transmitere, arhivare, prelucrare automată a datelor). Aceste specialități trebuie să asigure activitatea de cercetare și proiectare din domeniul construcției, construcției echipamentelor, elaborării programelor utilitare și a software-ului de bază și de aplicații, activităților de revizii, reparații, instalare și dezvoltare a echipamentelor. În cadrul acestei grupe, ponderea însemnată o vor avea inginerii și tehnicienii specialiști în construcția și întreținerea echipamentelor. De asemenea, inginerilor le revin sarcini însemnate în elaborarea software-ului de bază și de aplicații. Pentru aceasta din urmă activitate alături de ingineri, vor fi necesari, matematicieni și economiști specialiști în informatică. Experiența mondială arată că pentru elaborarea software-ului de bază și a software-ului de aplicații sînt necesari în primul rînd programatori „de înaltă clasă" (în majoritate cu studii superioare) și cu experiență de 5—7 ani în programare efectivă. Economiștii, specialiști în informatică, cu experiență în proiectarea și implementarea sistemelor informatice și în programare, din cadrul acestei grupe, vor colabora la elaborarea pachetelor de programe pentru aplicațiile cu caracter economic;
- **a doua grupă de specialități este legată de activitatea de analiză, proiectare și implementare a sistemelor informatice, respectiv a sistemelor de culegere, transmitere, arhivare și prelucrare automată a datelor în sistemele informaționale din diferite domenii de activitate.** Dat fiind aria largă în care informatica își găsește aplicabilitate (planificare, evidență, conducerea proceselor tehnologice, documentare, aprovizionare și desfacere, transporturi, investiții, astronomie, proiectare, medicină, operațiuni bancare, lingvistică etc.) și gama specialităților va fi mare; aceasta deoarece, pe lîngă specializarea în informatică (programare, analiză și proiectare de sisteme informatice), cadrele respective vor trebui să-și însușească și cunoștințele specifice necesare.

Tot în această grupă se includ și **specialitățile legate de aplicarea metodelor cercetării operaționale, a ciberneticii economice, ciberneticii tehnice în sistemele de informatică și conducere.** Specialiștii în cibernetică economică, în aplicațiile matematicii la sistemele social-economice și procesele tehnologice, au menirea de a lucra în echipe comune cu analiștii și proiectanții de sisteme informatice și de conducere, astfel încît noile sisteme să corespundă cerințelor de utilizare pe scară largă a modelelor matematice, a tehnicilor de simulare și optimizare a proceselor, fenomenelor și funcțiilor din sistemul respectiv. Necesitatea acestei colaborări vine să sublinieze încă o dată legătura strînsă dintre cibernetică și informatică, legătură exprimată prin completarea reciprocă a celor două categorii de instrumente cu care operează în cadrul sistemelor de informatică și conducere;

- **a treia grupă se referă la activitatea de menținere în funcțiune și dezvoltare a sistemelor de informatică și conducere, de utilizare curentă a sistemului.** Din această grupă face parte personalul care se ocupă de culegerea, înregistrarea și transmiterea datelor, de pregătirea lor pentru prelucrarea automată, de prelucrarea automată a datelor, de verificarea și prezentarea rezultatelor. Se poate spune că aceste categorii de specialități, care asigură realizarea curentă a operațiilor menționate, dau adevărata viață a sistemelor de informatică.

NU TREBUIE însă înțeles că, o dată proiectat, sistemul de informatică va rămîne o rețetă standard ani sau decenii de-a rîndul. Trecînd peste faptul că de la începerea unui proiect de sistem integrat de informatică și conducere și pînă la implementarea lui totală în cazul unei întreprinderi este necesară o perioadă de 4—6 ani, trebuie arătat că și după acest proces se impune o activitate permanentă de adaptare, dezvoltare și perfecționare. De aici rezultă și **cerința obligatorie ca sistemul respectiv să dispună de specialiști proprii în analiză, proiectare de sisteme informatice și programare.**

Tot în această grupă aș include și celelalte categorii de specialiști, care utilizează informațiile prelucrate pentru fundamentarea deciziilor necesare conducerii la diferite nivele sau pentru scopuri de evidență și control. Vreau să subliniez astfel cerința imperioasă de a asigura pregătirea acestor cadre în domeniul informaticii, cel puțin la un nivel care să permită cunoașterea instrumentelor prețioase pe care ea le poate pune în slujba conducerii optime a economiei.

Informatica își găsește o largă aplicabilitate aproape în toate domeniile de activitate socială și economică, antrenînd o gamă foarte variată de specialități. Cred că nu greșesc dacă apreciez că, pînă la sfîrșitul acestui deceniu, țara noastră va trebui să dispună de zeci de mii de cadre specializate în informatică, capabile să facă față cu succes sarcinilor sporite pe care le ridică dezvoltarea multilaterală a economiei naționale. Este evidentă și totodată foarte necesară deplasarea netă a unor categorii de specialiști spre informatică, precum și formarea a noi cadre pentru acest important domeniu de activitate.

ing. Valeriu PESCARU

„Cheltuim mult timp, multă energie şi mulţi bani pentru a spori cu 5% randamentul unui utilaj; ne trebuie puţin timp, energie şi bani pentru a îmbunătăţi cu 5% acţiunea şi randamentul unui cadru".

PETER F. DRUCKER

FORMAREA CADRELOR: O INVESTIŢIE RENTABILĂ

DIALOG

Director – consultant

„Avantajele" dispersării responsabilităţii

1 MARTIE 1970

D: — Spune-mi, te rog, cine trebuie să fie responsabili pentru înnoirea tehnologiilor de fabricaţie în întreprinderea noastră?

C: — După opinia mea, pentru culegerea ideilor şi elaborarea proiectelor — şeful serviciului tehnologic, iar pentru aplicarea acestora — directorul de producţie, în limitele fondurilor de care dispune în acest scop.

D: — Cum, numai aceştia? Nu se poate, tovarăşe consultant. Trebuie să întărim spiritul de răspundere la toate nivelele şi în toate verigile organizatorice. Să fie făcuţi responsabili pentru această problemă şi directorul economic şi directorul comercial şi directorul de personal şi şeful serviciului plan... şi eu personal. Să simţim cu toţii răspunderea.

C: — Am înţeles tovarăşe director, se va face cum doriţi dumneavoastră.

1 AUGUST 1970

D: — Sînt înconjurat numai de birocraţi...

C: — ?!?

D: — Ştii că acum patru luni inginerul Popescu a făcut o propunere de inovaţie?

C: — Ştiu...

D: — Ştii că prin aplicarea ei puteam pune în funcţiune noua secţie cu trei luni mai devreme?

C: — Ştiu, tovarăşe director...

D: — Ştii că, aplicarea inovaţiei costa 100 mii lei, în timp ce economiile pe care le-am fi obţinut pe seama ei ar fi depăşit 100 de milioane?

C: — Ştiu...

D: — Ştii că de-abia astăzi a ajuns inovaţia la mine spre avizare şi că ieri a intrat în funcţiune noua secţie? De ce?

C: — Simplu, tovarăşe director. Conform indicaţiei dv. au fost făcuţi responsabili pentru elaborarea şi aplicarea inovaţiilor toţi factorii implicaţi. Incredinţindu-li-se această responsabilitate le-a revenit şi sarcina de a aviza propunerile de inovaţii. Şi procesul s-a desfăşurat conform regulamentului aprobat de dv. Popescu a emis propunerea la 2 martie. La 3 martie directorul de producţie a dat-o spre avizare organului său de stat major — consiliul tehnic; acesta a avizat-o favorabil la 15 martie, în termen regulamentar; la 1 aprilie directorul de poducţie a trimis-o spre avizare directorului economic care a avizat-o favorabil la 15 aprilie. Şi tot aşa pînă cînd a ajuns la dv.

D: — Care dintre toţi aceştia ar trebui să răspundă de această întîrziere care a cauzat astfel de pierdere?

C: — Mă scuzaţi însă în mod normal, dumneavoastră. Din fericire pentru noi toţi, noua secţie a intrat şi aşa în funcţiune cu o lună mai devreme de termenul prevăzut. Vom fi deci premiaţi...

Constantin COJOCARU

STUDII • EXPERIENŢE

La uzina de maşini electrice – Bucureşti

PROGRESIA GEOMETRICĂ ÎN PROCESUL EVALUĂRII

ÎN VEDEREA realizării unei aprecieri corecte a calităţilor muncitorilor şi ale personalului tehnic-administrativ (ce ocupă funcţii de execuţie şi de conducere) un colectiv de specialişti din cadrul serviciului de organizarea producţiei şi a muncii de la Uzina de maşini electrice-Bucureşti, a elaborat în anul 1969 un studiu, finalizat cu stabilirea unei metode de evaluare (de caracterizare) a cadrelor. Metoda a început a fi utilizată odată cu trecerea la aplicarea sistemului îmbunătăţit de salarizare.

Demn de remarcat ni s-a părut procedeul folosit pentru caracterizarea cadrelor de conducere. Iată, pe scurt, în ce constă acest procedeu.

Mai întîi a fost proiectată o „fişă de caracterizare a personalului tehnic-administrativ" (vezi figura 1). Această fişă este completată de către şeful ierarhic a celor care ocupă funcţii de şef de serviciu, şef secţie de producţie, şef birou independent, şef atelier independent sau funcţii echivalente cu acestea.

Fişa conţine 20 de *aptitudini esenţiale şi elementele de caracterizare* corespunzătoare pentru salariaţii care ocupă funcţii tehnice- administrative de execuţie şi, în plus, 5 *aptitudini specifice* personalului de conducere (de exemplu: şef serviciu, şef atelier independent ş.a.).

U.M.E.B.	FIŞA DE CARACTERIZARE A PERSONALULUI TEHNIC-ADMINISTRATIV		FIŞA Nr			
SERVICIUL (SECŢIA)		NUMELE ŞI PRONUMELE	FUNCŢIA			
		ELEMENTE DE CARACTERIZARE	CALIFICATIV (NOTA)			
			F. BINE 4	BINE 3	SATISF. 2	SLAB 1
RANDAMENT	PLANIFICARE	CUM ÎŞI PLANIFICĂ MUNCA PENTRU REALIZAREA RAPIDĂ ŞI EFICACE A SARCINILOR?				
	CONSTANŢĂ	ÎN CE MĂSURĂ ÎŞI MENŢINE RANDAMENTUL CONSTANT PE PARCURSUL UNEI ACTIVITĂŢI?				
	CONŞTIINCIOZITATE	ÎN CE MOD ÎŞI DESFĂŞOARĂ MUNCA ATÎT ÎN ANSAMBLU CÎT ŞI ÎN DETALIU?				
	PRECIZIE	ÎN CE MĂSURĂ SE PREOCUPĂ DE EVITAREA GREŞELILOR ŞI ERORILOR ÎN MUNCA SA?				
	INTERES	ÎN CE MĂSURĂ ARATĂ INTERES PENTRU MUNCA SA?				
	OPERATIVITATE	ÎN CE FEL SE PREOCUPĂ DE REZOLVAREA OPERATIVĂ A UNOR PROBLEME URGENTE?				
	SPIRIT DE COLABORARE	CUM COLABOREAZĂ CU PERSOANELE CU CARE LUCREAZĂ ZILNIC?				
	SPIRIT ECONOMIC	ÎN CE MĂSURĂ SE PREOCUPĂ DE EFICIENŢA ECONOMICĂ A ACTIVITĂŢII SALE?				
	EXPERIENŢĂ	ÎN CE MĂSURĂ ARE EXPERIENŢĂ ÎN PROBLEMELE PE CARE LE REZOLVĂ ŞI CUM O APLICĂ?				
INTELECT	COMPETENŢĂ	ÎN CE MĂSURĂ POSEDĂ CUNOŞTINŢELE NECESARE DESFĂŞURĂRII ACTIVITĂŢII SALE				
	ANALIZATOR	CÎND STUDIAZĂ O PROBLEMĂ, ÎN CE MĂSURĂ DISTINGE PĂRŢILE COMPONENTE IZOLATE ŞI CORELATE CU ANSAMBLUL?				
	RAŢIONAMENT	PENTRU OBŢINEREA UNOR CONCLUZII LOGICE, ÎN CE MOD DISTINGE ESENŢIALUL DE CEEACE ESTE MAI PUŢIN ESENŢIAL?				
	SPIRIT CREATOR	ÎN CE MĂSURĂ POSEDĂ APTITUDINI CREATOARE ŞI CUM LE APLICĂ?				
	EXPRIMARE CORECTĂ	ÎN CE MOD ŞTIE SĂ-ŞI PREZINTE REZULTATELE MUNCII SALE (SUB FORMĂ DE RAPORT)?				
PERSONALITATE	ADAPTABILITATE	ÎN CE FEL ÎŞI ADAPTEAZĂ ACTIVITATEA DUPĂ NECESITĂŢILE SITUAŢIILOR NOI?				
	HOTĂRÎRE	ÎN CE MĂSURĂ ÎŞI RESPECTĂ PROGRAMUL DE LUCRU ÎN CAZUL UNOR INFLUENŢE OPUSE?				
	PERSOANĂ DE ÎNCREDERE	ÎN CE MĂSURĂ PREZINTĂ ÎNCREDERE ÎN PROBLEME IMPORTANTE SAU CONFIDENŢIALE?				
	SPIRIT DE INIŢIATIVĂ	ÎN CE MĂSURĂ POSEDĂ INIŢIATIVĂ?				
	DISCIPLINĂ	ÎN CE MĂSURĂ RESPECTĂ DISCIPLINA MUNCII?				
	SPIRIT CRITIC	ÎN CE MĂSURĂ ANALIZEAZĂ ÎN SPIRIT CRITIC ACTIVITATEA SA ŞI A CELOR CU CARE COLABOREAZĂ?				
CONDUCERE	ORGANIZATOR	CUM ORGANIZEAZĂ ACTIVITATEA ÎN CADRUL SECTORULUI PE CARE-L CONDUCE, DÎND INDICAŢII LOGICE ŞI APLICABILE?				
	SPIRIT DE PREVEDERE	CUM SE PREOCUPĂ DE PERSPECTIVA ACTIVITĂŢII DIN COMPARTIMENTUL PE CARE-L CONDUCE?				
	COORDONATOR-CONDUCĂTOR	ÎN CE MĂSURĂ POSEDĂ APTITUDINI DE COORDONARE ŞI CONDUCERE?				
	STIMULATOR-SPRIJINITOR	ÎN CE MĂSURĂ SE PREOCUPĂ DE RIDICAREA CALITATIVĂ A NIVELULUI ACTIVITĂŢII SUBALTERNILOR?				
	SPIRIT DE CONTROL	ÎN CE MĂSURĂ CONTROLEAZĂ ŞI ÎNDRUMEAZĂ MUNCA SUBALTERNILOR?				
ŞEF SERVICIU (SECŢIE)			TOTAL			
APROBAT			TOTAL GENERAL			

Figura nr. 1.

INTERVALELE DE PUNCTE CORESPUNZĂTOARE POSIBILITĂŢILOR DE SALARIZARE PENTRU PERSONALUL DE CONDUCERE

Nr. POSIBILITĂŢILOR DE SALARIZARE (SALARIUL TARIFAR AL FUNCŢIEI + GRADAŢIILE)	SALARIUL TARIFAR AL FUNCŢIEI	GRADAŢIA 1	2	3	4	5	6
		INTERVALUL DE PUNCTE					
5	25-49	50-68	69-82	83-92	93-100	–	–
6	25-46	47-62	63-75	76-85	86-93	94-100	–
7	25-43	44-57	58-69	70-79	80-87	88-94	95-100

INTERVALELE DE PUNCTE CORESPUNZĂTOARE CALIFICATIVELOR PENTRU PERSONALUL DE CONDUCERE

Nr. TOTAL DE PUNCTE	25-54	55-75	76-90	91-100
CALIFICATIV	SLAB	SATISFĂCĂTOR	BUN	FOARTE BUN

Figura nr. 2.

Pentru fiecare aptitudine, conducătorii care fac aprecierile acordă note între 1 şi 4 (de la slab la foarte bine), marcînd cu semnul „X" coloana notei acordate, apoi determină totalurile parţiale pe coloane şi — în final — totalul general al punctajului acordat persoanei respective.

Deci, personalul de conducere poate primi minimum 25 şi maximum 100 de puncte.

De remarcat că gradaţiile pentru funcţiile tehnic-administrative — ca şi treapta de salarizare în cadrul unei categorii, pentru muncitori — s-au acordat avîndu-se în vedere numărul total de puncte trecute în fişele de caracterizare. În scopul determinării numărului de puncte necesare unui salariat din personalul tehnic-administrativ pentru obţinerea unei anumite gradaţii şi a unui calificativ, domeniile de puncte 20—80 şi 25—100 au fost împărţite astfel:

— într-un număr de 5—7 intervale, corespunzătoare numărului posibilităţilor de încadrare pentru fiecare funcţie în parte (salariul tarifar al funcţiei plus 4 pînă la 6 gradaţii), astfel încît fiecărei gradaţii să-i corespundă un interval de puncte

— într-un număr de 4 intervale corespunzătoare numărului de calificative ce pot fi acordate (foarte bun, bun, satisfăcător, slab).

Împărţirea domeniilor de puncte în intervale s-a realizat folosind *progresia geometrică*. Pe baza acestei metode au fost întocmite *tabele* (vezi figura nr. 2) în care sînt indicate *intervalele de puncte necesare pentru acordarea unei gradaţii şi a unui calificativ* personalului de conducere. Acordarea unei anumite gradaţii conform acestei metode se face, bineînţeles, respectînd prevederile în vigoare din legislaţia muncii.

Cu adaptările necesare şi unele îmbunătăţiri determinate, această metodă de apreciere a cadrelor de conducere poate fi aplicată şi în alte întreprinderi.

Stere POPESCU

PLANUL INDIVIDUAL DE FORMARE-PROMOVARE

CONSTITUIREA unui puternic potenţial de cadre presupune un proces continuu de formare şi promovare. Instrumentele realizării acestui proces sînt **planul de ansamblu şi planul individual** de formare-promovare. Primul vizează determinarea necesarului şi a resurselor de cadre ale întregii întreprinderi în perspectivă, cel de-al doilea dezvoltarea fiecărui cadru în parte.

La elaborarea atît a planului de ansamblu cît şi a celui individual este necesar a fi avute în vedere cîteva **criterii:** a) formarea şi promovarea sistematică a cadrelor cu un potenţial profesional în continuă creştere; b) efortul personal al fiecărui cadru de a acumula cunoştinţe cît mai temeinice şi necesare postului ce urmează a-l deţine; c) selecţia periodică şi corectarea previziunilor făcute cu privire la potenţialul fiecărui cadru; d) folosirea de procedee ştiinţifice pentru depistarea şi selecţia celor care pe baza unui ridicat potenţial profesional vor face parte din eşalonul de cadre vizat pentru formarea, perfecţionarea şi promovarea lor în posturile de răspundere ale întreprinderii.

Pentru fiecare cadru inclus în planul ansamblului trebuie să se întocmească un **plan individual,** în funcţie de **sursa de provenienţă:** absolvenţi fără experienţă ai institutelor de învăţămînt superior; cadre din afară sau din întreprindere care s-au remarcat prin realizările obţinute. (Vezi în acest sens schema planului general de formare-promovare al cadrelor unei întreprinderi în „Viaţa Economică" nr. 47/1969).

Cerinţa principală a celor două modalităţi arătate este de a promova un cadru în mod succesiv în diferite sectoare de activitate ale întreprinderii în posturi ale căror responsabilităţi sînt din ce în ce mai mari. Este esenţial ca fiecare dintre aceste posturi să reprezinte pentru cadrul respectiv ocazia de a-şi pune în valoare aptitudinile sale. Aceasta, impune două **condiţii:** postul să implice o anumită răspundere; cadrul să îndeplinească cerinţele postului suficient timp, necesar cunoaşterii temeinice şi de ansamblu a activităţii întreprinderii, dezvoltării unor aptitudini şi a capacităţii de adaptare şi integrare.

Referitor la aceste condiţii pot exista **obiecţii** în sensul că schimbarea succesivă de posturi împiedică obţinerea unei eficienţe maxime pe fiecare post în parte, şi că, ar putea să apară pericolul încredinţării unui post de răspundere dintr-un sector foarte specializat, unui cadru fără experienţă suficientă.

La prima obiecţiune se poate răspunde cu argumentul că trecerea cadrului în posturi cu un grad de responsabilitate din ce în ce mai mare, trebuie să fie considerată ca o investiţie potenţială care va permite un randament ridicat în posturile superioare de conducere şi în ultimă analiză şi o eficienţă mai mare pe ansamblul întreprinderii.

In ceea ce priveşte cea de a doua obiecţiune, dacă la unele activităţi de înaltă tehnicitate, cerinţele de nivel mai ridicat ale postului ar fi prejudiciate, atunci se poate admite ca respectivul cadru să fie plasat într-un post de nivel inferior, dar numai într-un nou sector de activitate pe scara ierarhică stabilită şi cu condiţia ca şi cerinţele noului post să fie superioare ca responsabilitate postului ocupat anterior ultimei promovări. Eventualele **riscuri** în această privinţă, pot fi sur-

Cecilia MANIŢIU
cercetător ştiinţific Institutul de Cercetări Economice

(Continuare în pag. 18)

Două calităţi principale ale cadrelor de conducere:

INTELIGENŢĂ ŞI PERSONALITATE

ESTE FIRESC ca selecţia cadrelor de conducere să înceapă prin stabilirea **cunoştinţelor şi a calităţilor** (aptitudini) pe care trebuie să le întrunească un cadru de conducere din unităţile economice pentru a putea face faţă cu succes sarcinilor sale.

Necesitatea a numeroase calităţi, faptul că acestea nu pot fi întotdeauna suficient precizate, că sînt eterogene, adesea instabile, iar modul lor de interacţiune greu previzibil, a determinat elaborarea unei concepţii metodologice de selecţie specifică pentru cadrele de conducere. Selecţia cadrelor de conducere nu-şi poate găsi însă o soluţie valabilă doar prin perfecţionarea liniară a metodelor folosite în selecţia oamenilor pentru funcţiile de execuţie, deoarece intervin variabile de natură psihosocială şi motivaţională, care fac ca aceste metode să nu mai prezinte aceeaşi siguranţă de diagnoză şi prognoză.

În acest sens, specialistul belgian Maurice Jeannet *) insistă, în special, asupra a două variabile, care trebuie luate în considerare în cazul examenului de selecţie pentru cadrele de conducere: **inteligenţa** şi **personalitatea.**

Aptitudine generală, inteligenţa, reprezintă o condiţie necesară pentru a asigura succesul într-o funcţie de conducere. Un nivel scăzut de înzestrare intelectuală limitează capacitatea de a gîndi logic, posibilitatea de a înţelege şi rezolva situaţiile complexe, influenţează negativ asupra calităţii deciziilor.

Nivelul de dezvoltare al inteligenţei poate fi măsurat precis cu ajutorul testelor psihologice. Un test de inteligenţă este, de obicei, format din mai multe subteste, fiecare dintre ele vizînd o anumită dimensiune a inteligenţei: judecată rapidă, conducere logică a ideilor, perspicacitate etc.

Raportate la un etalon, rezultatele obţinute la testul de inteligenţă permit stabilirea rangului pe care îl are fiecare candidat faţă de totalitatea populaţiei de aceeaşi categorie (studii, grupe de vîrstă etc.).

Deoarece specificul muncii de conducere implică o activitate de organizare, coordonare şi control a muncii altora, deci necesitatea permanentă pentru cadrele de conducere de a stabili relaţii cu salariaţii, **inteligenţa trebuie considerată în contextul unei personalităţi bine conturate.** Personalitatea reprezintă de fapt configuraţia unică în care se cristalizează, în cursul evoluţiei individului, totalitatea sistemelor de adaptare răspunzătoare de conduita sa.

Spre deosebire de inteligenţa care este susceptibilă de a fi măsurată precis, personalitatea individului poate fi doar descrisă cu ajutorul testelor psihologice, relevîndu-se informaţii ipotetice care nu pot fi separate de situaţia în care urmează să fie integrat individul şi care, în ultimă instanţă, va determina comportamentul său. Pentru investigarea trăsăturilor de personalitate (particularităţi temperamentale şi caracterologice) se utilizează două categorii de probe: chestionarele sau inventarele de personalitate şi testele proiective

Chestionarele de personalitate (Questionnaire de bell, Questionnaire de personnalité de bernreuter etc.) cuprind un număr de întrebări la care trebuie să se răspundă, în funcţie de afirmaţia, negaţia sau incertitudinea subiectului la ele, stabilindu-se trăsăturile de personalitate ale acestuia. În cazul inventarelor de personalitate (de exemplu, inventarul multifazic de personalitate Minnesota), subiectul clasifică fraze sau cuvinte corespunzător modului său obişnuit de a fi, simţi sau de a se comporta şi permiţînd psihologului identificarea, pe această cale, a particularităţilor temperamentale şi a unor trăsături de personalitate.

Principiul testelor proiective se bazează pe imaginarea de către subiect a unor situaţii (Psychodiagnosticul Rorschach) sau interpretarea de fotografii (Thematic apperception test) care, în mod implicit, se va realiza conform trăsăturilor personalităţii individului supus examinării, prilejuind psihologului ocazia de a descifra, în acest fel, aceste trăsături.

Subliniem că, deoarece procesul de integrare în grup şi de realizare a propriilor capacităţi se bazează pe stabilirea unor relaţii între indivizi, precum şi între indivizi şi grup şi este condiţionat de dinamica raporturilor individului cu situaţii concrete, puţin previzibile, testele psihologice au numai o valoare probabilistică în prognozarea reuşitei în activitatea de conducere. Coroborarea lor cu informaţiile privind ambianţa psihosocio-economică este de natură să asigure un grad mai mare de certitudine. De aceea în acţiunea de selecţie a cadrelor de conducere cu ajutorul testelor psihologice trebuie să participe trei parteneri: candidatul, psihologul şi unitatea economică care este beneficiara angajării.

Prin studierea de către psiholog a caracteristicilor posturilor de conducere şi stabilirea împreună cu unitatea economică beneficiară a criteriilor de reuşită în aceste posturi, se elaborează **psihograma** aptitudinilor şi calităţilor necesare în munca de conducere, ponderate în funcţie de importanţa lor pentru această activitate.

Pe această bază, psihologul, care are rol de intermediar între candidat şi unitatea economică beneficiară, alcătuieşte o **baterie de teste** psihologice care să răspundă cerinţelor psihogramei, adoptînd o atitudine clinică pentru fiecare persoană în parte. În acest fel sînt depăşite limitele examenului psihotehnic tradiţional, candidatul fiind apreciat în funcţie de contextul economic şi psihosocial în care va trebui să lucreze.

Pentru reuşita acestei acţiuni cadrele de conducere din unităţile economice beneficiare trebuie să posede un minimum de cunoştinţe psihologice care să le permită să-şi contureze cerinţele, iar psihologul să cunoască elemente ale ştiinţei conducerii pentru a putea înţelege şi ţine seamă de aceste cerinţe în acţiunea de selecţie a cadrelor de conducere.

Experienţa acumulată pe plan mondial, cît şi rezultatele obţinute la noi în ţară (CEPECA, Ministerul Industriei Materialelor de Construcţii), atestă că pregătirea persoanelor pentru o funcţie de conducere reprezintă un proces de durată, care îşi poate dovedi eficienţa şi în măsura în care vor fi utilizate unele metode psihologice în acţiunea de selecţie a cadrelor de conducere.

Anton TABACHIU
psiholog, expert CEPECA

*) Jeannet Maurice „Le Psychologue et le sélection des cadres", Charles Descart, Bruxelles, 1967, p. 357.

VADEMECUM

„Sfaturi" pentru directorul comercial

GESTIUNEA depozitelor de materiale dă multă bătaie de cap directorului comercial al unei mari întreprinderi. Dar şi în acest sector se pot „simplifica" problemele avînd la îndemînă, cel puţin zece „modalităţi", pe care le reproducem după săptămnalul economic cehoslovac **Hospodarske noviny:**

1. Şef de depozit poate fi oricine, de aceea aveţi grijă să transferaţi în acest post pe cei ce s-au dovedit incapabili în alte funcţii.

2. Plusurile de materiale, dacă vă copleşesc, îngropaţi-le cu buldozere în pămînt. Peste 100 de ani arheologii vor avea subiecte de cercetare.

3. Nu vă bateţi prea mult capul cu organizarea depozitului. Materialele tot se primesc cumva şi se expediază în vreun fel.

4. În aranjarea materialelor aplicaţi principiul „de-a valma". În acest fel de fiecare dată expedierea lor va constitui o aventură, iar activitatea dv. va fi mai puţin monotonă.

5. Cunoaşterea modului de manipulare este inutilă; tot se va găsi cineva să le dea o întrebuinţare, chiar şi celor necorespunzătoare.

6. Expediaţi materialele numai pe cuvînt de onoare, fără documente de însoţire. Încercînd să reconstituiţi ce şi unde aţi trimis, creaţi momente plăcute, asemănătoare cu cele din romanele poliţiste.

7. Hîrtiile rezolvaţi-le cîte una pe lună, astfel nu veţi putea fi acuzat că pierdeţi vremea cu scriptologia.

8. Comandaţi un material numai după ce aţi expediat şi ultima bucată. Veţi avea prilejul să daţi vina pe furnizori şi pe „cei de sus".

9. Achiziţionaţi tot ce vă pică şi de unde puteţi, pînă ce economistului, văzînd cum cresc stocurile, i se face părul măciucă. Vă creaţi astfel prilejul să vă propună la primă pentru reducerea stocurilor supranormative.

10. Depozitul nu este făcut să fie la dispoziţia producţiei, ci sectorul producţie trebuie să fie bucuros dacă obţine ceva din depozit. În acest mod vă faceţi preţuit şi veţi fi tratat ca o floare de seră.

INDUSTRIALIZAREA ROMÂNIEI ÎN PRESA MARXISTĂ DINTRE CELE DOUĂ RĂZBOAIE

PENTRU o țară cu un pronunțat profil agrar, cum a fost România multă vreme, problema dezvoltării industriale a comportat multe controverse. În rîndul reprezentanților ideologici ai claselor exploatatoare s-au conturat de-a lungul anilor două poziții care au evoluat de la agrarianismul exclusivist al conservatorilor secolului al XIX-lea la cei concesiv al „conservatorilor progresiști", de la poporanismul agrarian, la țărănismul economiei mixte agraro-industriale (cu accent pe primul termen al formulei), de la industrialismul patriotic și științific susținut al lui D.P. Marțian, Xenopol, Aurelian la industrialismul adesea apologetic al lui M. Manoilescu, St. Zeletin, V. Brătianu etc.

Un merit al marxiștilor din țara noastră a constat în situarea lor în disputa amintită pe poziția fermă a susținerii necesității dezvoltării industriale a României. Mărturie a acestui fapt sînt studiile valoroase ale lui C. Dobrogeanu-Gherea, Cristian Racovski, dr. Ottoi Călin, articolele critice ale lui I. C. Frimu, C. Mănescu, Ștefan Gheorghiu, M. G. Bujor, G. Cristescu și ale multor militanți marxiști. Ținem să subliniem că ei au abordat problema industrializării României de pe pozițiile marxiste ale clasei muncitoare, legînd acest proces de natura orînduirii în care se realiza, de limitele impuse de această orînduire, de procedeele și sistemele pe care ea le impunea, de confruntarea intereselor claselor aflate în luptă situîndu-se pe pozițiile apărării și promovării intereselor propriei clase.

O aplicare a doctrinei marxiste la realitățile românești

STUDIUL de care vrem să ne ocupăm, intitulat „De la criză la criză", publicat în revista ilegală a P.C.R. „Lupta de clasă" nr. 5 din decembrie 1938 se înscrie pe linia tradiției marxiste amintite. Este un studiu amplu, dens, valoros (nu lipsit pe alocuri de unele contradicții sau exagerări), în care se analizează atît evoluția procesului de industrializare a României în perioada 1929—1938 cît și teoriile economiștilor burghezi. La vremea sa, studiul era menit să contribuie la fundamentarea poziției comuniștilor față de procesele majore social-economice ale României. Astăzi el prezintă un real interes științific atît pentru istoricul gîndirii economice din România cît și pentru istoricul economiei naționale, probînd, printre altele, modul creator de aplicare a doctrinei economice marxiste la cercetarea realităților din țara noastră în timpul regimului trecut.

Anul 1938 a fost punctul culminant al dezvoltării economiei României antebelice dar și anul în care-și făcuseră apariția semne ale unui început de declin. Bilanțul economic al anului 1937 și al primelor luni ale lui 1938 arată, în activul său, unele progrese pe linia industrializării. Ele au fost speculate de către o seamă de economiști burghezi pentru a acredita ideea că „România devenise o țară industrială", care n-are a se mai teme de exploatare pe calea schimburilor internaționale, că „excesele de industrializare" în perspectivă ar fi dăunătoare și că României i-ar aparține un mare viitor în cadrul marelui spațiu economic german.

Analiza cuprinsă în studiul „De la criză la criză" conduce la aprecierea, în dimensiuni reale, a procesului de industrializare, a mecanismului de înfăptuire, a consecințelor polarizante, pentru unii profituri exorbitante iar pentru alții o viață plină de privațiuni pe fondul unei exploatări intense —, a accentuării procesului de concentrare și centralizare, a creșterii rolului statului în viața economică, a limitelor impuse industrializării de cadrul burghezo-moșieresc și a nevoii ruperii acestor limite prin înlăturarea orînduirii capitaliste.

Industrializare, concentrare, centralizare, profituri exorbitante

STUDIUL urmărește, în primul rînd, efectele industrializării României asupra procesului de concentrare și centralizare a capitalurilor, asupra gradului de monopolizare a domeniilor principale ale vieții economice și asupra agravării contradicțiilor orînduirii și ale regimului existent. „Dezvoltarea industrială din ultimii ani a României, — apreciază acesta, — este însoțită de un proces mare de concentrare și centralizare a capitalurilor, de un proces mare de concentrare a producției capitaliste, de o creștere enormă a tendințelor monopoliste. Criza de la 1929—1933 a constituit un impuls colosal de mare pentru creșterea puterii capitalului financiar monopolist, pentru împletirea mai departe a capitalului bancar cu cel industrial". Luînd în considerație accelerarea gradului de monopolizare și creșterea rolului capitalului financiar, pe de o parte, imixtiunea masivă a statului în viața economică, pe de altă parte, împletirea intereselor statului cu cele ale monopolurilor, autorul lasă să se înțeleagă că în România anului 1938 avem de-a face cu un proces de afirmare a capitalismului monopolist de stat.

„Dominația băncilor mari și monopolurilor capitaliste și împletirea lor cu statul, care, în mod deschis, a pus în serviciul lor Banca Națională, tezaurul public, creditul public, regimul comerțului extern — pe scurt toată politica economică și financiară — a adus băncilor și marilor întreprinderi beneficii economice, supraprofituri" (pag. 8).

Dacă în perioada post-criză s-a statornicit la noi capitalismul monopolist de stat ca formă de existență a capitalismului constituie încă o problemă de analizat. Din cele citate se vede că nici autorul nu s-a încumetat la un răspuns direct, ci mai mult a prezentat un proces la dimensiunile percepute atunci.

Economiști ca N. G. Leon, M. Manoilescu, V. Bădulescu și alții luau drept indici ai industrializării României creșterea rapidă a profiturilor industriale și bancare, creșterea producției industriale — fără a se ocupa de dinamica producției bunurilor de consum, pe de o parte și a mijloacelor de producție, pe de altă parte — și a exportului acestora, ajungînd la concluzii necorespunzătoare stărilor reale de lucruri și, pe această bază, formulînd teze apologetice. Profiturile și supraprofiturile colosale, ne arată autorul, „amețesc pe marii bancheri și marii industriași cum și pe acei economiști burghezi care stau direct în serviciul lor. Fiind încîntați de beneficiile enorme, unii din acești mari industriași și cu ei și oamenii de știință care îi servesc, sînt dispuși să identifice gradul de cîștig monopolist capitalist al băncilor și întreprinderilor mari cu gradul de dezvoltare industrială a țării. Și întrucît aceste profituri sînt enorm de mari — li se pare că România a devenit deja o țară industrială, încetînd de a mai fi o țară agricolă, că România este deja o țară economicește puternică, că ea are deja toate premisele pentru a deveni o mare putere industrială" (pag. 8) în regimul capitalist. Pe baza cercetării întreprinse, autorul arată că gradul real al industrializării nu poate fi măsurat cu precizie pe baza creșterii ratei profitului capitalului bancaro-industrial și nici a creșterii producției industriilor bunurilor de consum; ele pot constitui doar cîteva completări aproximative la întregirea imaginii industrializării capitaliste, măsurată prin gradul de dezvoltare a industriei grele prelucrătoare, prin specializare și diversificarea ramurilor, prin măsura în care se înzestrează economia națională cu produse ale industriei proprii și gradul de prelucrare industrială a produselor exportate.

Existența unei industrii alimentare și ușoare în stare să acopere în general nevoile interne și cele de export de atunci (exprimate foarte relativ, de altfel, prin mărimea puterii de cumpărare), nu pot fi considerate dovada unui înalt grad de industrializare. Aceasta fie și pentru faptul că, mai întîi, nivelul foarte scăzut al veniturilor principalelor categorii de consumatori — masele muncitoare de la orașe și sate — limitează cererea acestor produse, mai apoi, pentru că dimensiunile exportului nu sînt date, ci sînt influențate de o seamă de factori, iar produsele exportate de noi cel mai adesea, erau supuse în țară doar unui proces sumar de prelucrare.

Pe de altă parte, articolul subliniază: „Importul românesc este un import al fabricatelor și semifabricatelor industriale, al uneltelor de producție industrială și în ultimul timp și al materiilor prime. Aceste fapte ilustrează însuși caracterul agricol al țării, faptul dezvoltării ei industriale dar și gradul de dezvoltare industrială inferioară" (pag. 10).

Nu o negare, ci o apreciere realistă

PREOCUPAREA studiului „De la criză la criză" nu este de a nega dezvoltarea industrială a României, ci — în controversă cu economiștii burghezi, ale căror studii adesea le folosește împotriva propriilor lor concluzii — de a o aprecia la dimensiunile ei reale, de a arăta obstacolele și limitele ce i se ridică în cale, într-o societate care îmbină rămășițele anacronice feudale cu formele cele mai evoluate ale capitalismului monopolist. „România — se recunoaște în studiu — este o țară capitalistă în proces de dezvoltare industrială, dar gradul de dezvoltare industrială nu este așa de mare ca să permită industriei românești să acopere consumul produselor industriale chiar în acea măsură inferioară pe care o necesită gradul de sărăcie al maselor populare" (pag. 10). Întrebarea firească care se ridică în fața oricui abordează problema gradului de dezvoltare industrială a României interbelice este următoarea: teorii, proiecte și dorințe de industrializare au fost numeroase; de ce realizările au fost așa de modeste? La această întrebare, acum cîțiva ani cînd nu aveam cunoștință de studiul la care ne referim în prezentul articol, am dat un răspuns similar cu cel întîlnit în acest studiu. (Vezi „Lupta de clasă", nr. 2/1968, pag. 117).

Vorbind de „divorțul" dintre teoriile nemarxiste proindustrialiste și realizările efective pe planul faptelor, arătam: „discordanța dintre teoriile economice burgheze și practica industrializării... avea o bază... largă... în contradicția acută dintre necesitatea obiectivă a industrializării, însoțită de multe condiții reale prezente — atît de evidentă încît nu putea să nu fie recunoscută și tratată teoretic de economiști, — și posibilitățile de înfăptuire pe care le ofereau cadrul social-economic al regimului burghezo-moșieresc, situația României în cadrul internațional, limitele pe care le dictau interesele înguste ale cercurilor conducătoare și ale cercurilor imperialiste străine". În studiul amintit găsim o verificare a propriului nostru punct de vedere și un sprijin calificat în susținerea lui.

Printre principalele cauze ale limitării industrializării României interbelice se consideră faptul că țara noastră se găsea „pe calea prusiană de dezvoltare a capitalismului" (pag. 10), iar sistemul relațiilor din agricultură nu permitea o extindere considerabilă, „explozivă", a pieței interne necesară avansării rapide a industrializării. A doua cauză era considerată împletirea formelor avansate, monopoliste, ale capitalului cu rămășițele feudale — piedică serioasă în calea dezvoltării forțelor de producție. „Din punctul de vedere al posibilităților de dezvoltare a forțelor de producție, dominația capitalului financiar în alianță cu marea proprietate funciară duce la restrîngerea dublă a posibilităților de dezvoltare (și din cauza păstrării rămășițelor feudale și din cauza dominației formațiunilor monopoliste) și la imprimarea în procesul de dezvoltare capitalistă a unui caracter extraordinar de chinuitor pentru mase". Controversa îndelungată între țărăniști și liberali pe tema industrializării a constituit și ea un anumit gen de confirmare a limitării procesului industrializării, pe de o parte, de către rămășițele relațiilor feudale iar, pe de altă parte, de dominația brutală a capitalului oligarhic bancaro-industrial. Țărăniștii arătau că agricultura înapoiată și secătuită este incapabilă să finanțeze o industrie — socotită artificială, parazitară și bugetivoră — cum doreau liberalii, iar aceștia din urmă, la rîndul lor, cereau noi și noi jertfe din partea poporului pe altarul marilor profituri, al propriilor interese pe care le afișau drept interese ale țării.

În grupa limitelor și a marilor obstacole care se ridicau în fața industrializării un loc important îl ocupa penetrația masivă a capitalului străin în țară, atras de marile posibilități de autovalorificare. „Datoria externă și participarea directă masivă a capitalului străin în economia națională determină pasivitatea balanței de plăți a României, plecarea plusvalorii, create în România, în străinătate, sub formă de procente pe capital, beneficii, dividende ș.a.m.d." (pag. 11). Scurgerea de plusvaloare peste hotare mai avea, drept consecință, diminuarea posibilităților de finanțare pe baze autohtone a industrializării.

prof. dr. Ivanciu Nicolae VĂLEANU

(Continuare în nr. viitor)

BALANȚA LEGĂTURILOR DINTRE RAMURI ȘI DISTRIBUIREA PRODUSULUI SOCIAL GLOBAL

prof. I. RACHMUTH
membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România

UTILIZAREA balanței legăturilor dintre ramuri pentru analizarea unor corelații ce apar în procesul de distribuire a produsului social global în cadrul procesului de reproducție a devenit un bun comun al științei economice. Astfel, Emilian Dobrescu distinge patru matrici de legături în cadrul ramurilor pe linia distribuției producției globale a acestora: 1) Matricea legăturilor pe linia aprovizionării cu valori primare și intermediare, 2) Matricea legăturilor pe linia menținerii capacităților de producție, 3) Matricea legăturilor pe linia creșterii capacităților de producție și 4) Matricea legăturilor pe linia sporirii stocurilor de valori de întrebuințare primare și intermediare [1]). Oskar Lange construiește o balanță input — output, dezvoltată, în care ține seama de perioada de rotație diferită a fondurilor fixe și a celor circulante, sporite ca rezultat al investițiilor nete [2]). L. Tövissi și E. Țigănescu se ocupă atît de problema înlocuirii fondurilor fixe [3]) cît și de cea a investițiilor nete [4]). Întrucît, atunci cînd este vorba de repartizarea produsului social total în cadrul economiei naționale, trebuie avută în vedere nu numai investiția specifică, ci repartizarea fondurilor fixe în totalitatea lor, ca valori de întrebuințare finite, vom încerca în cele ce urmează o prezentare de ansamblu a problemei repartizării produsului social total pe ramuri și destinații, ținînd seama de deosebirile dintre reproducția simplă și reproducția lărgită pe de o parte și de cele dintre fondurile fixe și fondurile circulante pe de altă parte.

În acest scop socotim utilă prezentarea balanței legăturilor dintre ramuri în forma ei cunoscută.

Tabel nr. 1

X_1	x_{11}	x_{12}	x_{13}	....	x_{1n}	x_1
X_2	x_{21}	x_{22}	x_{23}	....	x_{2n}	x_2
X_3	x_{31}	x_{32}	x_{33}	....	x_{3n}	x_3
.						
.						
.						
X_4	x_{n1}	x_{n2}	x_{n3}	....	x_{nn}	x_n
	h_1	h_2	h_3	...	h_n	
	m_1	m_2	m_3	...	m_n	
X	X_1	X_2	X_3	..	X_n	

X reprezintă produsul social global al economiei naționale. $X_1, X_2 \ldots X_n$ reprezintă produsul global al ramurilor 1, 2, n; $x_{12}, x_{13}, \ldots x_{1n}$ sînt porțiuni ale produsului ramurii X_1, distribuite celorlalte ramuri. Același lucru este valabil și pentru celelalte ramuri. $x_{11}, x_{22}, x_{33} \ldots X_{nn}$ reprezintă porțiuni ale diferitelor produse reținute în ramurile care le-au creat. $x_1, x_2, x_3 \ldots x_n$ reprezintă produsul net al ramurilor respective. Prima coloană reprezintă deci producțiile globale ale tuturor ramurilor, care, însumate, dau produsul social global X, cadranul de la mijloc reprezintă fluxurile interramuri, iar ultima coloană reprezintă produsul net al diferitelor ramuri.

În formă sintetică vom spune că pe orizontală se pune în evidență relația

$$X_i = \sum_{i=1}^{n} x_{ij} + x_i \quad (i = 1,2,3 \ldots n) \qquad (1)$$

adică relația de distribuire a producției ramurilor pentru producție și pentru consumul final. Produsul global al fiecărei ramuri este egal cu ceea ce primesc de la ea toate ramurile, adăugîndu-se și produsul final al ramurii respective.

Privind acum coloanele (pe verticală) vom spune de plidă că $x_{11}, x_{21}, x_{31} \ldots x_{n1}$ reprezintă ceea ce primește ramura X_1 ca mijloace de producție din celelalte ramuri și ceea ce reține din propria sa producție; h_1 reprezintă amortizările din ramura X_1 iar m_1 reprezintă valoarea nou creată în această ramură. Însumarea pe verticală ne dă valoarea produsului din ramura X_1. În formă sintetică vom spune că pe verticală se pune în evidență relația

$$X_i = \sum_{j=1}^{n} x_{ji} + h_i + m_i \qquad (2)$$

Din cele două expresii sintetice rezultă

$$\sum_{i=1}^{n} xi_j + x_i = \sum_{j=1}^{n} x_{ji} + h_i\ m_i \qquad (3)$$

Această ecuație reprezintă ecuația de echilibru a fluxurilor interramuri. Ea exprimă faptul că ceea ce se distribuie din produsul unei ramuri pentru nevoile de producție ale economiei naționale împreună cu produsul net al ramurii respective este egal cu ceea ce ramura respectivă primește din producția ramurilor economiei naționale, plus amortizările proprii, plus valoarea nou creată în ramura respectivă.

În formele prezentate pînă acum, x_i este expresia produsului final al ramurii i, adică, totalul valorilor de întrebuințare finite, bunurile de consum și mijloacele de producție care nu mai intră în alte procese de producție în care ele să-și schimbe forma. Se poate constata cu ușurință că dacă se elimină din tabel cadranul de la mijloc comun atît totalității rîndurilor cît și totalității coloanelor, rezultă egalitatea dintre produsul social final pe întreaga societate pe de o parte și suma amortizărilor și valorii nou create pe întreaga societate adică a venitului național pe de altă parte, cu alte cuvinte egalitatea $x = h+m$.

Produsul final x, cuprinzînd deci atît venitul național cît și valoarea amortizărilor, va fi întrebuințat pentru investițiile brute (investiții destinate atît lărgirii producției prin acumulare cît și înlocuirii fondurilor fixe uzate) și pentru consum. Partea de produs final exportată va fi adăugată fie investițiilor, atunci cînd în schimbul produselor exportate se importă mijloace de producție, fie consumului, atunci cînd în schimbul părții de produs final exportate se importă bunuri de consum.

CU AJUTORUL metodei input-output se poate face desmembrarea produsului social final, prezentîndu-se modul lui de repartizare în procesul de reproducție.

Ne oprim în primul rînd asupra reproducției simple. Aceasta se caracterizează, după cum știm, prin reluarea procesului de producție pe aceeași scară, cu aceeași cantitate de mijloace de producție. În acest caz distribuirea producției unei ramuri i nu are deci decît scopul de a înlocui mijloacele de producție consumate în procesul de producție anterior. Este deci vorba, concret, de înlocuirea mijloacelor circulante consumate în perioada anterioară și de înlocuirea fondurilor fixe ieșite din uz în aceeași perioadă. La matricea fluxurilor dintre ramuri, astfel cum am cunoscut-o pînă acum, **și pe care o considerăm ca matrice de înlocuire a fondurilor circulante,** vom adăuga deci o matrice a înlocuirii fondurilor fixe din amortizările cuprinse în produsul social-final. Balanța respectivă va arăta în felul următor:

Tabel nr. 2

	Mijl. circ. înlocuite					Fonduri fixe înlocuite					Venit național
X_1	x_{11}	x_{12}	x_{13}	...	x_{1n}	f_{11}	f_{12}	f_{13}	...	f_{1n}	V_1
X_2	x_{21}	x_{22}	x_{23}	...	x_{2n}	f_{21}	f_{22}	f_{23}	...	f_{2n}	V_2
X_3	x_{31}	x_{32}	x_{33}	...	x_{3n}	f_{31}	f_{32}	f_{33}	...	f_{3n}	V_3
.											
.											
.					...						
X_n	x_{n1}	x_{n2}	x_{n3}	...	x_{nn}	f_{n1}	f_{n2}	f_{n3}	...	f_{nn}	V_n
	$x^{(1)}$	$X^{(2)}$	$X^{(3)}$	...	$X_{(n)}$	$F^{(1)}$	$F^{(2)}$	F^3		$F^{(n)}$	

Prima matrice este cea a înlocuirii mijloacelor circulante, a doua matrice este cea a înlocuirii fondurilor fixe, iar ul-

→

ȘCOLI • CURENTE ECONOMIȘTI

ȘCOALA DE LA FREIBURG

AFIRMAREA curentului neoliberal din gîndirea economică burgheză în ultimele decenii, mai ales în măsura în care a putut să revendice și un rol în formarea politicii economice a statului, ca în R. F. a Germaniei, datorează mult grupului de economiști cunoscut sub denumirea „școala de la Freiburg". La universitatea din această localitate vest-germană a profesat, începînd din 1927 și pînă la moartea sa, Walter Eucken (1891—1950), considerat întemeietorul școlii și al orientării care s-a autointitulat „liberalismul ordinii economice" (Ordoliberalismus). Cum s-au format concepțiile grupului și îndeosebi cele ale liderului său?

Începuturile activității lui Eucken s-au desfășurat sub influența școlii istorice germane. Lucrarea de diplomă („Formarea uniunilor în transporturile maritime", 1913) și cea de capacitate profesorală („Sursele de azot ale lumii", 1921) au fost elaborate cu metodele acestei școli. Dar îndepărtarea de generalizările teoretice, caracteristică „istoricilor", împreună cu confuzia metodologică născută din disputele lor cu marginaliștii austrieci, îi-l înstrăinează tot mai mult, pare-se, pe Eucken, înclinat tocmai spre căutări teoretice. Nu numai teoretice însă, ci și spre judecăți asupra țelurilor politicii economice și asupra mijloacelor pentru atingerea acelora dintre ele care sînt apreciate ca dezirabile. Atît țelurile cît și mijloacele sînt totuși etape socotite ulterioare teoriei, numai aceasta — explicarea realității economice — putîndu-le servi ca temei.

Înainte de a ne opri la caracterul teoriei lui Eucken, ni se pare că este locul de a sugera aici posibilitatea unei analogii cu evoluția lui J. M. Keynes de la teoria marshalliană la propria sa construcție, evoluție pe care a parcurs-o — simplă coincidență? — în aceeași perioadă, a deceniului al treilea și a primei jumătăți a deceniului al patrulea ale secolului nostru. Analogia ar consta în aceea că reorientarea și a unuia și a celuilalt are loc, în fond, nu atît sub impulsul nemulțumirii față de o teorie existentă (sau față de inexistența unei teorii), cît sub acela al sesizării **nevoii de acțiune** în sfera economică, pentru menținerea unor rînduieli considerate singurele acceptabile. Eucken a avut o atitudine critică față de intervenționismul economic preconizat de Keynes, însă nu este exclus ca o examinare mai atentă a analogiei sugerate să scoată la iveală că poziția celor doi economiști față de acțiunea de politică economică să fie mai mult de grad, decît de principiu.

Ideea teoretică de bază a lui Eucken — și a școlii de la Freiburg — este aceea de „ordine economică". În realitatea concretă, arată autorul german în lucrările sale de maturitate, pare să existe o varietate nesfîrșită de forme de organizare. Dar ele se rezumă în cele din urmă la două, în care se regăsesc toate: economia de schimb și economia administrată central (aceasta putîndu-se întemeia atît pe proprietatea privată cît și pe cea colectivă). Teoria aceasta **morfologică** este primordială în concepția lui Eucken față de explicarea **mecanismului** vieții economice, posibilă numai pe baza celei dintîi. Iar o a treia verigă este, în sfîrșit, acțiunea de **modelare a ordinii,** definită drept cea mai importantă sarcină a politicii economice. Aici — pe lîngă faptul că devine ceva mai clară noțiunea de „ordine" a lui Eucken, în sensul că este vorba doar de constelația de reglementări de orice fel sub care se desfășoară la un moment dat procesele economice, nicicum de orînduirea socială caracterizată științific — mai apare o altă trăsătură a concepției ordoliberale: un cvasi-voluntarism, am spune, în ceea ce privește posibilitățile de modelare prin politica economică, de evitare a „constrîngerilor" izvorîte din evoluții necontrolate ale vieții economice. „Omul poate fi liber, scrie Eucken în «Principii de politică economică», dacă deduce cu ajutorul intelectului consecințele care rezultă din constelațiile de condiții create de el însuși. Astfel politica economică poate să modeleze realitatea. Dar această politică poate fi liberă numai dacă raționamentele în termeni de ordine înlătură raționamentele în termeni de constrîngere" [1]). Or, ordinea ideală în sensul autorului este cea denumită de el ordine concurențială și anume bazată pe proprietatea privată. Chiar dacă politica economică, în condițiile acestei ordini, este contrapusă de el laissez-faire-ului, admițîndu-se explicit un anumit volum de intervenții declarate „conforme cu cerințele pieței", experiența istorică a manifestării unor „constrîngeri" — de pildă concentrarea producției, a capitalului, a averilor — în aceste condiții ar fi greu de contestat. Această experiență este incontestabilă și în condițiile unei ordini mai puțin concurențiale, în terminologia lui Eucken, cum ar fi economia țărilor cu politică intervenționistă de tip keynesist. De altfel, în practica vest-germană politica economică a evoluat din anii '50 încoace tocmai spre o apropiere de acest din urmă tip, sub denumirea „economie socială de piață", la recomandările unui alt neoliberal, profesorul Müller-Armack.

Ideile școlii de la Freiburg sînt profesate în continuare în R.F.G. de cercul economiștilor din jurul anuarului „Ordo", ajuns în 1970 la a 21-a ediție. Destinul acestor idei în domeniul practicii merită atenția cercetătorilor marxiști, fie și numai pentru a verifica o dată în plus caracterul ineluctabil al unor evoluții în sens capitalist-monopolist de stat de care Walter Eucken socotea că poate feri economia țării sale, menținînd intervenționismul statal în limite stricte. Ni se pare semnificativ totodată că sînt continuatori ai profesorului de la Frieburg care socotesc astăzi că el l-a nedreptățit pe Keynes.

I. PĂDUREANU

1) Walter Eucken Grundsätxe der Wirtschaftspolitik Rowohlt München, 1965. pag. 149.

←

tima coloană, însumată, reprezintă venitul național, aceasta întrucît din produsul social final au dispărut amortizările care au servit la înlocuirea fondurilor fixe și care figurează deci în formă desfășurată în matricea a 2-a a balanței. Această balanță poate fi exprimată prin formula sintetică

$$X_i = \sum_{j=1}^{n} x_{ij} + \sum_{j=1}^{n} f_{ij} + V_i \;(i = 1,2...n) \quad (4)$$

formulă care poate fi considerată ca formulă a reproducției simple.

În caz de reproducție lărgită balanța input-output trebuie să mai pună în evidență și alocările de mijloace de producție, care se fac în vederea lărgirii producției, alocări a căror sursă este venitul național. Această balanță ar avea următoarea formă: (vezi tabelul nr. 3).

Aceasta ar fi o balanță desfășurată care pune în evidență fluxurile dintre ramurile întregului produs social, după destinația diferitelor sale părți componente, **în caz de reproducție lărgită.** Ea evidențiază atît înlocuirea mijloacelor de producție, fixe și circulante, consumate în procesul de producție anterior, cît și introducerea unor mijloace de producție noi, fixe și circulante, lucru care va determina o lărgire a producției. De asemenea e evidențiat și consumul personal C_i.

În formă concentrată balanța de mai sus va fi exprimată prin formula reproducției lărgite:

$$X_i = \sum_{i=1}^{n} x_{ij} + \sum_{i=1}^{n} f_{ij} + \sum_{i=1}^{n} u_{ij} + \sum_{i=1}^{n} z_{ij} + C_i \;(i = 1,2, ... n) \quad (5)$$

Tabelul 3 cu cele patru cadrane ale sale ne permite tratarea separată a fluxurilor fondurilor fixe și fondurilor circulante în condițiile reproducției simple și în condițiile reproducției lărgite.

Dacă analizăm mai întîi primele două cadrane ale tabelului 3, adică fluxurile de mijloace circulante și de fonduri fixe în cadrul reproducției simple, trebuie să facem o distincție netă între aceste două categorii de fonduri. Cadranul 1 ne dă posibilitatea să calculăm cantitatea din mijlocul circulant i necesară pentru producerea unei unități de produs din ramura j.

Pentru a obține cantitatea de produs al ramurii i (care este un mijloc circulant), necesară pentru producerea unei unități a produsului total X_j, vom împărți mărimea x_{ij} prin mărimea X_j și vom obține $\frac{x_{ij}}{X_j}$ pe care o denumim coeficient tehnologic de înlocuire a mijloacelor circulante și o însemnăm cu a_{ij}.

În formă algebrică desfășurată, această formulă arată precum urmează:

$$\begin{vmatrix} a_{11} & a_{12} & \dots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \dots & a_{2n} \\ a_{ni} & a_{n2} & \dots & a_{nn} \end{vmatrix} \quad (6)$$

Această matrice reprezintă, după cele de mai sus, coeficienții tehnologici pe linia **înlocuirii mijloacelor circulante.**

În ceea ce privește investițiile de fonduri fixe necesare reproducției simple și acoperite din fondul de amortizare va trebui aflată cantitatea de fonduri fixe pe care ramura i, producătoare de fonduri fixe o livrează ramurii j pentru producerea unei unități din această ultimă ramură. Pentru a afla această cantitate vom împărți cantitatea f_{ij} prin X_j și vom obține coeficientul $b_{ij} = \frac{f_{ij}}{X_j}$ pe care îl vom numi coeficient tehnologic de înlocuire a **fondurilor fixe.**

În formă de matrice legăturile respective dintre ramuri pot fi reprezentate în felul următor:

$$\begin{vmatrix} b_{11} & b_{12} & \dots & b_{1n} \\ b_{21} & b_{22} & \dots & b_{2n} \\ \cdot & & & \\ \cdot & & & \\ \cdot & & & \\ b_{n1} & b_{n2} & \dots & b_{nn} \end{vmatrix} \quad (7)$$

Această matrice reprezintă coeficienții tehnologici pe linia **înlocuirii fondurilor fixe.**

Fluxurile de înlocuire a fondurilor fixe ridică însă două probleme importante: prima e legată de faptul că aceste fonduri se uzează în cursul unui număr mai mare de rotații. Presupunem pentru simplificare că la mijloacele circulante perioada medie de rotație este de un an, că deci durata medie a unui ciclu complet de producție este de un an. La fondurile fixe perioada de rotație este totdeauna un multiplu al perioadei valabile pentru mijloacele circulante. De aci rezultă în primul rînd necesitatea de a introduce în balanța legăturilor pe linia fondurilor fixe și perioada de rotație a acestora din urmă. Dacă într-o anumită ramură perioada de uzură a fondurilor fixe ar fi de asemenea de un an, coeficientul b_{ij} ar fi identic cu a_{ij} [5]) Cu alte cuvinte, dacă mijlocul fix instalat s-ar uza într-un an, ca și mijloacele circulante, nu ar exista din punctul de vedere al fluxurilor interramuri nici o deosebire între mijloacele circulante și fondul fix respectiv. Dacă însă fondul fix se uzează, de pildă, într-o perioadă de 15 ani, numai 1/15 din valoarea lui este necesară în fiecare an pentru a se obține o unitate din produsul X_j. În acest caz $b_{ij} = 15\, a_{ij}$.

Dacă însemnăm perioada de rotație a fondului fix pe care ramura i îl livrează ramurii j cu T_{ij}, vom spune că $b_{ij} = T_{ij}\, a_{ij}$ (i, j = 1, 2..n). Matricea de înlocuire a fondurilor fixe poate astfel să fie scrisă în forma următoare:

$$\begin{vmatrix} T_{11}a_{11} & T_{12}a_{12} & \dots & T_{1n}a_{1n} \\ T_{21}a_{21} & T_{22}a_{22} & \dots & T_{2n}a_{2n} \\ \cdot & & & \\ \cdot & & & \\ \cdot & & & \\ T_{n1}a_{n1} & T_{n2}a_{n2} & \dots & T_{nn}a_{nn} \end{vmatrix} \quad (8)$$

A doua problemă este următoarea: dacă $b_{ij} = T_{ij}\, a_{ij}$ reprezintă formula care face legătura între fondurile fixe și mijloacele circulante în ceea ce privește deosebirea în perioada de rotație, aceasta nu este singura deosebire care există între cele două categorii de fonduri. A considera coeficientul b_{ij} ca un multiplu al lui a_{ij}, obținut doar prin simpla ponderare cu perioada de rotație T_{ij}, ar însemna să facem abstracție de deosebirile ce există între cei doi coeficienți în calitatea lor de coeficienți tehnologici de consum de capital pe unitatea de produs. Cu alte cuvinte, rezumîndu-ne la simpla ponderare a coeficientului a_{ij} cu factorul timp ar însemna a considera că pentru producerea unei unități de produs X_j care conform presupunerii durează un an — ar fi necesară aceeași valoare de fonduri circulante ca și de fonduri fixe. Or, acesta poate fi cazul doar în mod cu totul întîmplător.

Pentru a fixa deci raportul real dintre fondurile fixe și cele circulante este nevoie de o ponderare nu numai cu ajutorul duratei diferite a fondurilor fixe, dar și cu ajutorul unui coeficient care să exprime deosebirea dintre raporturile capital-produs caracteristice fondurilor care fac parte din cele două categorii. Acest coeficient ar putea fi însemnat cu S_{ij}. Am obține astfel formula $b_{ij} = T_{ij}\, S_{ij}\, a_{ij}$ (ij = 1,2 ... n). Forma definitivă a matricei de înlocuire a fondurilor fixe ar fi deci următoarea:

$$\begin{vmatrix} T_{11}S_{11}a_{11} & T_{12}S_{12}a_{12} & \dots & T_{1n}S_{1n}a_{1n} \\ T_{21}S_{21}a_{21} & T_{22}S_{22}a_{22} & \dots & T_{2n}S_{2n}a_{2n} \\ \cdot & & & \\ \cdot & & & \\ \cdot & & & \\ T_{n1}S_{n1}a_{n1} & T_{n2}S_{n2}a_{n2} & \dots & T_{nn}S_{nn}a_{nn} \end{vmatrix} \quad (9)$$

Formula $b_{ij} = T_{ij}S_{ij}a_{ij}$ ne permite să ținem seama de livrările de fonduri fixe ca mijloace de muncă întregi, ca valori de întrebuințare finite ce se livrează de către ramurile producătoare economiei naționale în ansamblu. În același timp, putem afla și cantitatea de fonduri fixe necesară pentru a se obține în condițiile reproducției simple o unitate din produsul X_j. În acest scop vom utiliza formula

$$\frac{T_{ij}S_{ij}\,a_{ij}}{X_j} \quad (10)$$

În ceea ce privește investițiile necesare pentru lărgirea producției atît prin introducerea de noi fonduri fixe cît și prin sporirea mijloacelor circulante, un element important le deosebește de simpla înlocuire a mijloacelor fixe și circulante. Întrucît ele servesc la lărgirea producției, deci la obținerea unui plus de producție față de perioada anterioară, balanța legăturilor dintre ramuri pune în evidență pe de o parte cantitatea de mijloace circulante și pe de altă parte cantitatea de fonduri fixe necesară pentru obținerea unei cantități **suplimentare** din produsul X_j, adică ΔX_j. În tabelul 3 aceste fluxuri sînt evidențiate în cadranele 3 și 4.

Pentru a afla deci cantitatea suplimentară de mijloace circulante necesare obținerii **unei unități** din **plusul de X_j**, adică din ΔX_j, vom utiliza ecuația

$$\frac{u_{ij}}{\Delta x_j} = c_{ij}\,.$$

Acesta este coeficientul tehnologic de **lărgire a mijloacelor circulante.**

În mod analog se prezintă lucrurile și cu investițiile de fonduri fixe necesare pentru obținerea unei cantități suplimentare din produsul X_j, adică ΔX_j. Utilizînd de data aceasta matricea din cadranul 4 al tabelului 3, vom spune că mărimea investițiilor în fonduri fixe suplimentare necesare pentru obținerea **unei unități suplimentare din produsul X_j** este egală cu $\frac{z_{ij}}{\Delta X_j} = d_{ij}$. Aplicînd și aici formula (10), care ține seama de deosebirile dintre fondurile fixe și fondurile circulante, vom spune că $d_{ij} = T_{ij}\, S_{ij} c_{ij}$.

Pentru a afla cantitatea de fonduri fixe suplimentare, necesare pentru a obține în perioada următoare o **unitate suplimentară** din produsul X_j, vom utiliza deci formula $\frac{T_{ij}\, S_{ij} c_{ij}}{\Delta x_j}$. Acesta este coeficientul tehnologic **al lărgirii fondurilor fixe.**

Deosebirea dintre coeficienții tehnologiei de înlocuire (de reproducție simplă) și de lărgire a fondurilor fixe și circulante (de reproducție lărgită) este esențială. După cum s-a văzut, primele două au la numitor producția totală a unei ramuri, iar ultimele două numai creșterea cantității de produs, datorată investițiilor. Primele ne dau deci coeficienții de producție ai unui produs mediu, iar ultimele coeficienții de producție ai unei **unități din producția suplimentară.**

În felul acesta credem că se pune în evidență modul de distribuire a produsului social global al ramurilor, atît în cazul reproducției simple cît și al celei lărgite, ținîndu-se seama de deosebirile dintre fondurile fixe și cele circulante atît ca necesar specific pe unitatea de produs, cît și ca producție globală a ramurii în întregimea ei.

1) Vezi Emilian Dobrescu, Ritmul creșterii economice, București 1968, pag. 200 și urm.
2) Vezi Oskar Lange, The Bases of Poutput and Income-Investment Ratio in „Studies on the Theory of Reproduction and Prices" Warzsawa 1964, pag. 9 și urm.
3. L. Tövissi și I. Țigănescu, Balanța legăturilor dintre ramuri, București 1969, pag. 117 și urm.
4) Op. cit., pag. 147 și urm.
5) Vezi Oskar Lange, op. cit., pag. 14.

Tabel nr. 3

	Mijl. circ. înlocuite	Fonduri fixe înlocuite	Mijloace circ. suplimentare	Fonduri fixe suplimentare	Consum pers.
X_1	x_{11} x_{12} x_{13} ... x_{1n}	f_{11} f_{12} f_{13} ... f_{1n}	u_{11} u_{12} u_{13} ... u_{1n}	z_{11} z_{12} z_{13} ... z_{1n}	C_1
X_2	x_{21} x_{22} x_{23} ... x_{2n}	f_{21} f_{22} f_{23} ... f_{2n}	u_{21} u_{22} u_{23} ... u_{2n}	z_{21} z_{22} z_{23} ... z_{2n}	C_2
X_3	x_{31} x_{32} x_{33} ... x_{3n}	f_{31} f_{32} f_{33} ... f_{3n}	u_{31} u_{32} u_{33} ... u_{3n}	z_{31} z_{32} z_{33} ... z_{3n}	C_3
.					
.					
X_n	x_{n1} x_{n2} x_{n3} ... x_{nn}	f_{n1} f_{n2} f_{n3} ... f_{nn}	u_{n1} u_{n2} u_{n3} ... u_{nn}	z_{n1} z_{n2} z_{n3} ... z_{nn}	C_n
	$X^{(1)}$ $X^{(2)}$ $X^{(3)}$ $X_{(n)}$	$F^{(1)}$ $F^{(2)}$ $F^{(3)}$ $F^{(n)}$	$U^{(1)}$ $U^{(2)}$ $U^{(3)}$ ... $U^{(n)}$	$Z^{(1)}$ $Z^{(2)}$ $Z^{(3)}$ ... $Z^{(n)}$	

FIȘE

Standardizarea modelării

■ Sub egida Institutului cibernetic a Academiei de științe al R.S.S. Ucrainene a apărut lucrarea economiștilor A.A. Bakaev, N.I. Kostina și N.V. Iarovițki: **Avtomantnîe Modelî Ekonomiceskih Sistem** (Modele automate pentru sisteme economice), Kiev 1970, 192 pag., — în care se fundamentează — fără a se recurge la un instrumentar matematic exagerat — esența și obiectivele fundamentale ale metodei de **modelare automato-probalistă** a sistemelor economice. Descrierea automată a sistemelor complexe și utilizarea lor în procesul modelării creează posibilitatea standardizării procesului de construcție a modelelor, ceea ce facilitează extinderea acestei metode într-o serie de domenii de activitate economică, cum ar fi, de pildă, deservirea de masă. La rezolvarea problemelor de comportare a sistemelor economice și a optimizării lor, de mare însemnătate este alegerea criteriului de eficiență a sistemului. Adeseori, determinarea regimului optim de funcționare a sistemului economic se reduce la stabilirea valorilor optime pentru anumiți parametri denumiți parametri regulatori. Criteriul de eficiență a sistemului are, de obicei, forma unei funcții, al cărei argument îl constituie caracteristicile nonaleatoare ale sistemului. Prin alegerea mulțimii valorilor parametrilor regulatori astfel că criteriul de eficiență să atingă valoarea sa extremală (maximă sau minimă), se optimizează regimul de lucru al sistemului.

Un sistem al conturilor naționale

■ Biroul Național de Cercetări Economice din S.U.A. a publicat în 1970, lucrarea **„The Design of Economic Accounts"** (Proiect de conturi economice) de Nancy Ruggles și Richard Ruggles, în care se încearcă o soluție pentru măsurarea cît mai exactă a progresului economic și un ghidaj în politica economică. În lucrare se fac o serie de recomandări pentru un cadru al unui viitor sistem național economic de conturi, studiindu-se structura și sectorizarea conturilor de venit național și punîndu-se în discuție definiția unor noțiuni economice majore a agregatelor sistemului de conturi. Autorii intenționează să elaboreze astfel un sistem de integrare și clasificare necesar pentru unificarea variatelor forme în care se prezintă astăzi conturile naționale sub aspectul conținutului și grupării lor. Se abordează corelația între sistemele conturilor naționale și sistemul imput-output, a fluxurilor financiare etc., autorii insistînd asupra nevoii unor sisteme de clasificare care să permită o flexibilitate considerabilă, astfel ca evaluările globale să poată fi subdivizate la gradul de detaliere dorit, în cadrul sistemului de conturi propus. Proiectul de conturi prezentat de autori depășește prin tematica sa cadrul pur tehnic, examinînd activitatea economică prin corelațiile dintre stat, întreprinderi și menaje, ceea ce oferă noi posibilități de informare atît economică, cît și socială.

COLOCVIU ROMÂNO – FRANCEZ PE TEMA EFICIENȚEI ECONOMICE

Continuind dialogul in domeniul economiei, intre 29 martie și 1 aprilie a avut loc la Paris cel de-al treilei colocviu româno-francez consacrat problemelor privind eficiența economică. Colocviul s-a desfășurat sub patronajul Ministerului Afacerilor Externe și al Ministerului Educației Naționale al Franței și sub dublele auspicii ale Institutului de științe economice aplicate, condus de prof. François Perroux (șeful delegației franceze) și Institutului de cercetări economice din București, al cărui director prof. Mihail Levente se află in fruntea delegației economiștilor români.

Referatele prezentate de economiștii francezi s-au referit printre altele la: „Relațiile intre industrie și agricultură in Franța" — Fr. Perroux; „Eficiența și dezvoltarea recentă a coproducțiilor" — H. Bourguinat; „Comparații internaționale ale productivităților" — J. Brunet-Jailly; „Analiza eficienței investițiilor prin metoda bilanțului actualizat" — C. Charmeil; „Limitele calculului economic: cazul infrastructurilor de transport" — C. Jessua; „Probleme de eficiență economică in lucrările de planificare" — P. Tabatoni și altele.

Din partea română au fost prezentate următoarele referate: „Integrarea unor activități neagricole in agricultura socialistă cooperatistă — implicații economice și sociale" — prof. M. Levente; „Raționalitate economică și echitate socială in repartizarea forțelor de producție pe teritoriu" — I. Desmireanu și Gheorghe Dolgu; „Aspecte ale eficienței economice a invățămintului" — Dan Grindea; „Considerații privind eficiența producției sociale și principalele criterii ale determinării sale" — N.N. Constantinescu; „Influența duratei de realizare a investițiilor asupra creșterii și eficienței" — Emanuel Florescu; „Relații constructor-investitor in calculul eficienței investițiilor — modele economice pentru determinarea investițiilor conexe" — I. Românu; „Prețurile ca instrument de măsurare a eficienței economice in România" — Șt. Arsene; „Eficiența economică. Reflecții asupra limitelor sale teoretice" — Victor Ionescu; „Probleme ale cuantificării eficienței economice generale in lucrările de planificare in România" — Paul Alexiu; „Efectele industrializării asupra eficienței economice" — Iosif Anghel — „Utilizarea modelului input-output in calculul eficienței comerțului exterior" — Gh. Zaman.

DIN ŢĂRILE SOCIALISTE

U. R. S. S.:

STANDARDELE ÎN NOUL CINCINAL

prof. V. BOIŢOV
preşedintele Comitetului de Stat pentru Standarde de pe lîngă Consiliul de Miniştri al U.R.S.S.

TRĂSĂTURA distinctivă a standardizării, în condiţiile economiei naţionale socialiste,o constituie posibilitatea de a traduce în viaţă, pe cale legislativă, cele mai avansate soluţii tehnico-ştiinţifice incluse în standardele de stat. Un jalon istoric al dezvoltării standardizării în Uniunea Sovietică l-au constituit prevederile Hotărîrii Consiliului de Miniştri al U.R.S.S. din ianuarie 1965 care au determinat direcţiile principale ale activităţii în domeniul respectiv şi au trasat sarcina creării unei baze tehnico-materiale trainice pentru această activitate.

Ca rezultat nemijlocit al îndeplinirii acestei hotărîri, faţă de 750 standarde de stat aprobate în anul 1964, în 1965 s-au aprobat — 1100, iar în 1969 — 2400. În prezent, numărul total al standardelor în vigoare a atins aproape 15.000 ; 45% dintre acestea reglementează producţia construcţiilor de maşini şi aparataje, 35% — cea a materiilor prime şi materialelor, 20% — producţia de mărfuri de consum popular.

În ultimul timp standardele au fost revizuite sistematic, s-a îmbunătăţit calitatea lor, iar indicatorii învechiţi au fost înlocuiţi cu alţii noi ; din ce în ce mai frecvent s-a ridicat cerinţa corelării calităţii producţiei cu nivelul celor mai bune modele pe plan mondial, în special sub raportul durabilităţii. În prezent s-a introdus practica stabilirii aşa numitelor „trepte ale calităţii" — adică termene de însuşire de către industrie a unor produse calitativ noi, cu proprietăţi superioare. Prin aceasta se pregăteşte crearea unor standarde „de depăşire", care vor ţine seama de datele prognozei asupra fenomenelor şi tendinţelor noi în ştiinţă, tehnică, economie şi organizarea muncii.

Realizările din ultimii ani ne-au permis să trecem la crearea unor sisteme a căror însemnătate generală este deosebit de importantă. Primul de acest fel a devenit Sistemul de stat de standardizare al U.R.S.S., reglementat prin GOST I (adoptat în 1968), care deseori este denumit „standard la standarde". Pînă la introducerea GOST-ului au funcţionat circa 75 mii de diferite norme tehnice, necorelate între ele. GOST I a pus capăt diversităţii excesive în documentarea normativă şi tehnică, a legat într-un tot unitar standardizarea de stat, cea republicană, de ramură şi de uzină. Acest sistem a stabilit principiile tehnico-economice şi planificarea precisă a elaborării, definitivării, aprobării, editării şi introducerii standardelor de toate categoriile.

Din rîndul sistemelor generale de stat interramuri face parte şi Sistemul unic al documentaţiei de proiectare (SUDP), care a înlocuit cele 18 sisteme diferite, existente oficial anterior, şi include în prezent peste 110 standarde corelate. Ca urmare a aplicării sale, a crescut cu 20—25% productivitatea muncii de proiectare, se creează condiţii pentru mecanizarea largă a acestui gen de activitate, pentru aplicarea tehnicii electronice de calcul. Introducerea SUDP (încă în procesul elaborării) a început la Ministerul Industriei Electrotehnice, iar de la 1 ianuarie 1971 ea a devenit obligatorie pentru toate ramurile.

Un efect economic considerabil se aşteaptă de la Sistemul unic de pregătire tehnologică a producţiei, care se elaborează în prezent. În primul rînd este necesar să se elaboreze şi să se introducă un sistem unic de documentaţie tehnică, care va înlocui toate sistemele analoge, existente pînă în prezent. Apoi va trebui să crească nivelul tipizării proceselor tehnologice în industrie — de la 15% în 1970 la 60% în cel de-al nouălea cincinal, ceea ce va permite reducerea volumului de muncă pentru elaborările tehnologice cu cel puţin 30—40%, va îmbunătăţi calitatea şi nivelul producţiei de serie.

Pentru actualul cincinal este prevăzut şi un alt program — de unificare şi standardizare a subansamblelor şi pieselor de maşini, în cadrul căruia urmează să fie elaborate 500 de standarde de către 24 de ministere. Se află, de asemenea, în stadiu de elaborare şi aplicare sistemul unic de clasificare şi de codificare care va servi ca bază de informare pentru sistemele automatizate de conducere, precum şi sistemul de unificare şi standardizare a tuturor felurilor de documentaţii etc.

Toate sistemele amintite sînt strîns legate între ele, se completează reciproc, iar în ansamblul lor cuprinde principalele etape ale producţiei — de la ideea care stă la baza proiectării pînă la produsul finit. Potrivit unor date preliminarii, volumul total al economiilor ce se vor realiza de pe urma aplicării acestor sisteme ar putea fi de ordinul a 8 miliarde ruble anual.

În ultimul timp se acordă o atenţie tot mai mare lucrărilor de standardizare internaţională. Ele contribuie la obţinerea unor informaţii tehnice vaste, asigură interesele U.R.S.S. pe pieţele externe. O largă activitate de standardizare se desfăşoară în cadrul CAER : au fost adoptate peste 2000 de recomandări care se referă la diferite ramuri industriale. Aproximativ fiecare a treia temă a fost iniţiată şi elaborată de oamenii de ştiinţă şi specialiştii sovietici. Astfel au fost obţinute avantaje de către participanţii la aceste lucrări.

U.R.S.S. participă activ şi la Organizaţia internaţională de standardizare — ISO, printre membrii căreia figurează 66 de state. Comitetele tehnice, subcomitetele şi grupele de lucru ale ISO, care reunesc peste 12 mii specialişti cu renume, se ocupă cu elaborarea unor recomandări internaţionale de standardizare ; au şi fost făcute peste 1700 de recomandări în domeniul standardizării, care au rolul de standarde internaţionale. U.R.S.S. colaborează activ şi în cadrul Comitetului internaţional de măsuri şi greutăţi, al Organizaţiei internaţionale de metrologie legislativă şi al Organizaţiei europene pentru controlul calităţii.

O influenţă reală asupra îmbunătăţirii calităţii au metoda atestării producţiei industriale, aplicată în Uniunea Sovietică, şi acordarea semnului de stat al calităţii celor mai bune produse. În prezent, semnul de calitate a fost atribuit unui număr de peste 2200 de produse : turbine, locomotive, motoare Diesel, compresoare, autocamioane, televizioare, ceasuri, ţesături, numeroase mărfuri alimentare etc. Pentru aceste produse se elaborează standarde speciale, care servesc ca orientare pentru întreaga industrie.

În faţa Comitetului de Stat pentru Standarde s-a pus sarcina de a elabora noi principii, forme şi baze metodologice de planificare a calităţii producţiei, cu utilizarea standardelor. Aceasta trebuie să-şi găsească reflectarea în planul de perspectivă pentru standardizare pe anii 1971—1975, care, de fapt, va deveni primul plan de stat pentru îmbunătăţirea calităţii.

Principial nouă este prevederea înscrisă în Hotărîrea C.C. al P.C.U.S. şi a Consiliului de Miniştri al U.R.S.S. „Cu privire la ridicarea rolului standardelor în îmbunătăţirea calităţii produselor" (adoptată la sfîrşitul anului 1970), ca — începînd din anul 1972 — ministerele şi departamentele să traseze întreprinderilor şi organizaţiilor sarcini privind aplicarea standardelor, precum şi planificarea volumului producţiei care va fi propusă pentru atribuirea semnului de stat al calităţii. Aceasta înseamnă că aplicarea standardelor şi ponderea producţiei căreia i s-a atribuit semnul de calitate devin unii dintre principalii indicatori în aprecierea activităţii ministerelor de ramură şi a diferitelor întreprinderi.

Direcţia Centrală de Statistică are sarcina de a elabora şi introduce, de la 1 ianuarie 1972, un sistem de evidenţă şi de dări de seamă legat de introducerea standardelor şi atestarea de către stat a calităţii producţiei industriale.

Hotărîrea amintită anterior conţine o indicaţie cu privire la revizuirea sistematică, în cursul fiecărui cincinal, a tuturor standardelor de stat în vigoare, în scopul introducerii în ele a celor mai avansaţi indicatori. Un loc important în Hotărîre este rezervat dezvoltării sistemelor generale de stat interramuri în domeniul standardizării ; sarcini concrete au fost fixate şi în legătură cu programul lucrărilor de unificare. Ministerele şi departamentele au sarcina să stabilească, în cadrul directivelor tehnice pentru elaborarea unor noi produse, nivelul standardizării şi unificării (gradul de saturare a produselor cu piese şi subansamble standardizate şi unificate). Hotărîrea prevede, de asemenea, întărirea răspunderii materiale şi disciplinare pentru livrarea produselor de calitate nesatisfăcătoare, neconforme cu standardele sau incomplete; beneficiile obţinute de întreprinderi pentru aceste produse se vor defalca la buget şi nu se vor include în darea de seamă cu privire la îndeplinirea planului de realizare a producţiei şi de beneficii. Se vor folosi larg practica rabaturilor la preţurile produselor care se abat de la standarde.

În aplicarea tuturor măsurilor avînd drept scop creşterea răspunderii pentru produsele de calitate necorespunzătoare, un rol primordial va reveni organelor de control din cadrul Comitetului de Stat pentru Standardizare, ale căror drepturi şi împuterniciri — potrivit Hotărîrii amintite, — au crescut considerabil.

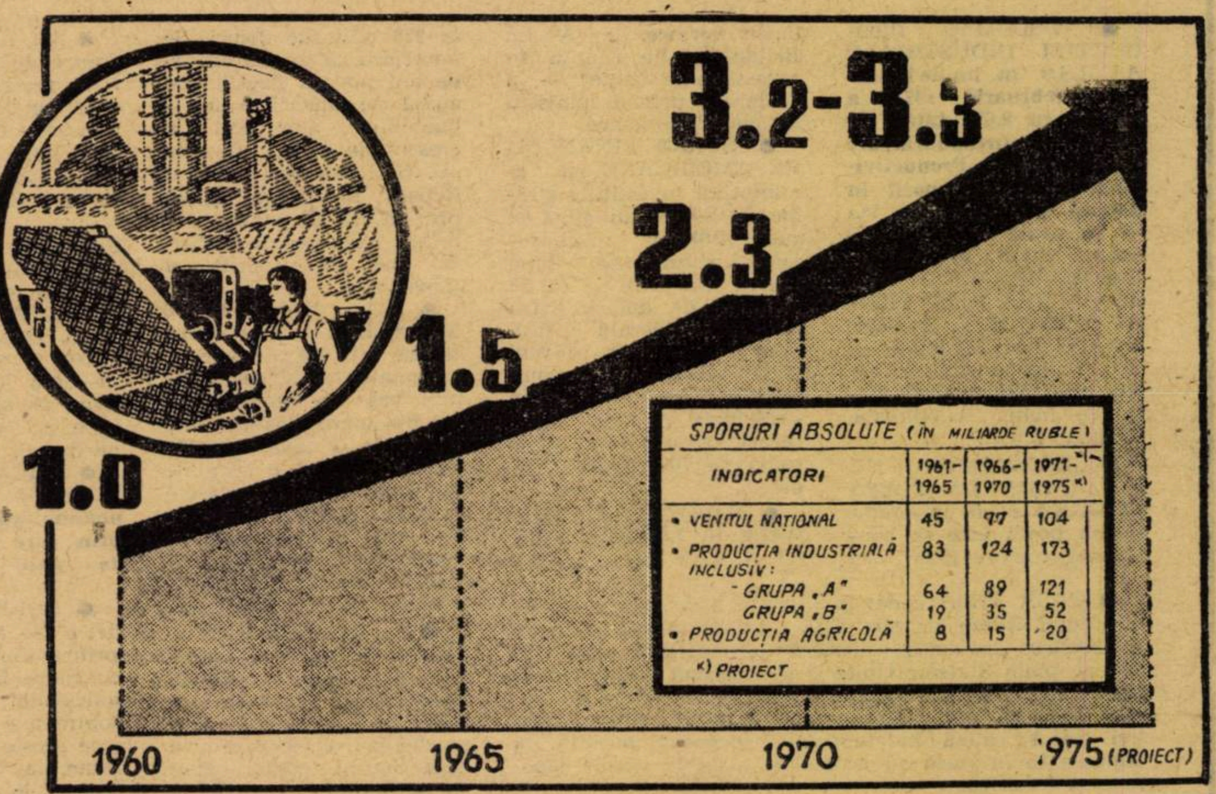

SPORURI ABSOLUTE (ÎN MILIARDE RUBLE)			
INDICATORI	1961-1965	1966-1970	1971-1975 *)
• VENITUL NAŢIONAL	45	77	104
• PRODUCŢIA INDUSTRIALĂ	83	124	173
INCLUSIV:			
GRUPA „A"	64	89	121
GRUPA „B"	19	35	52
• PRODUCŢIA AGRICOLĂ	8	15	20

*) PROIECT

Graficul indică creşterea producţiei industriale, a U.R.S.S. în perioada 1960—1975. Totodată, pentru cele trei cincinale sînt prezentate sporurile absolute pentru venitul naţional, producţia industrială şi producţia agricolă. (După revista „Ekonomiceskaia Gazeta").

R.P. UNGARĂ

INDUSTRIA CHIMICĂ ÎN CEL DE AL IV-lea CINCINAL

IN ULTIMII ani industria chimică a devenit una din cele mai importante şi mai dinamice ramuri ale economiei naţionale ungare. În 1970 ponderea sa în producţia industrială globală a fost de 10,6%, iar în 1975 se prevede că va atinge 12,3%. Acest ritm de dezvoltare este determinat de sporirea continuă a necesarului de produse chimice, care în cel de-al IV-lea cincinal (1971—1975), potrivit prevederilor, urmează să atingă o rată medie anuală de creştere de 9%.

Un factor de primă importanţă al acestei evoluţii l-a constituit trecerea de la cărbune — ca materie primă de bază în dezvoltarea industriei chimice — la petrol. „Cotitura" a avut loc după anul 1960 cînd au început să fie utilizate atît resursele interne de petrol şi gaze naturale, cît şi cele din import; în prezent aproape 50% din producţia industriei chimice este obţinută din petrol. În anii următori, dezvoltarea accelerată a industriei chimice va continua să fie una din principalele direcţii ale politicii economice în R.P. Ungară. În acest sens, arată publicaţia economică ungară **Közgazdaságiszemle** (nr. 12/1970), se urmăreşte sporirea volumului petrolului şi gazelor naturale, supuse prelucrării chimice.

Recurgîndu-se la maşini electronice de calcul s-a efectuat un vast studiu în vederea determinării proporţiilor probabile pe care le va atinge în perspectivă industria chimică şi a efectelor ei. În acest scop s-a pornit — subliniază publicaţia menţionată — de la determinarea necesarului intern de produse chimice, a disponibilităţilor de materii prime precum şi a structurii de dorit a producţiei şi dimensiunilor eficiente ale acesteia. S-a urmărit precizarea unei astfel de structuri care, ţinîndu-se seama de disponibilul de mijloace alocate dezvoltării ei, să permită realizarea unui volum cît mai mare de beneficii şi a unei balanţe de plăţi cît mai avantajoase.

Astfel s-a ajuns la concluzia că, în condiţiile date, se pot atinge rezultatele scontate dacă 65—75% din fondurile prevăzute pentru dezvoltarea industriei chimice în perioada 1971—80 vor fi orientate către dezvoltarea următoarelor domenii :

— petrochimie (producţia de polimeri);
— industria îngrăşămintelor ;
— industria preparatelor chimice (cuprinzînd producţia de medicamente, pesticide, detergenţi, lacuri şi vopsele, biostimulatori etc.) ;
— producţia de fire şi fibre sintetice.

Deoarece în 1970 industria chimică a acoperit numai în proporţie de 1/3 necesarul economiei naţionale în produse petrochimice, capitolul din plan referitor la dezvoltarea industriei chimice prevede crearea de noi uzine, a căror producţie va totaliza 110 milioane de dolari pe an. Una dintre cele mai mari investiţii o reprezintă uzina petrochimică de la Leninváros (parte componentă a Combinatului chimic Tisza), cu o capacitate de 250 mii tone de etilenă pe an. Un alt obiectiv important al cincinalului îl constituie rafinăria de petrol de la Százhalombatta, cu o capacitate anuală de 3 milioane tone.

Gazul natural, folosit în trecut numai pentru producţia de îngrăşăminte azota-

În obiectivul celui de al patrulea cin-

(Continuare în pag 18)

TURCIA: DINCOLO DE ȘTIRILE DE „ULTIMA ORĂ"

RECENTELE evenimente din Turcia, care au determinat demisia guvernului Demirei și constituirea unui nou cabinet, au concentrat atenția observatorilor politici asupra situației social-economice din această țară. În tentativele de a elucida substratul actualelor frămîntări, comentatorii de presă ajung inevitabil la cauze economice. Într-adevăr, tulburările de care s-au prevalat liderii militari pentru a solicita, ultimativ, crearea unui nou guvern care să pună capăt „anarhiei care amenință Turcia" (acțiune care a fost apreciată de premierul Suleyman Demirel și de alte personalități politice drept incompatibilă cu Constituția țării), au fost strîns legate de dificultățile economice ale țării. Pronunțîndu-se pentru un guvern de coaliție care să restabilească în mod rapid și democratic situația, președintele Cevdet Sunay amintea că în anii care au trecut „nu au fost îndeplinite reformele sociale și economice prevăzute de Constituție" și preconiza — ca una din principalele sarcini ale noului guvern — accelerarea refacerii economice a țării, folosind în primul rînd resursele naționale.

În ciuda unor realizări de netăgăduit, concretizate într-un ritm anual de dezvoltare de 7%, economia turcă s-a lovit în ultimii ani de numeroase dificultăți care au generat o stare accentuată de insatisfacție în țară. Bogățiile naturale abundente — rezervele de cărbune, minereuri, patrimoniul forestier, potențialul hidraulic nu au fost valorificate într-o măsură care să asigure fie și o relativă prosperitate populației țării. Venitul național se menține la un nivel foarte scăzut: 3.500 lire (250 dolari) pe cap de locuitor. Dar, ținînd seama de repartiția inegală a acestui venit, datorită perpetuării inechităților sociale și economice, economiștii turci apreciază că peste două treimi din cei 35 milioane de locuitori ai țării dispun de un venit anual de aproximativ 50 de dolari.

Agricultura continuă să fie unul din sectoarele nevralgice ale economiei. Peste 70% din populație lucrează în acest sector a cărui contribuție la venitul național este de numai 30%. Eforturile de a se ridica agricultura, și mai ales zootehnia, la un nivel superior, de a se îmbunătăți sistemul irigațiilor, de a se stăvili eroziunea solului, care a luat proporții grave, de a se defrișa terenurile mlăștinoase nu au atins amploarea care ar fi fost necesară și posibilă pentru îmbunătățirea condițiilor de trai ale populației rurale. Toate acestea, adăugate unor ani cu recolte slabe, au făcut ca producția agricolă să nu ajungă în unele cazuri nici pentru aprovizionarea populației indigene, deși pînă de curînd Turcia era o țară exportatoare de cereale. Tot din acest sector se recrutează marea masă a emigranților care pleacă în căutare de lucru în țările Europei Occidentale. Fără o calificare, majoritatea celor 500.000 de muncitori turci din străinătate practică meseriile cele mai grele și cele mai prost retribuite.

Creșterea costului vieții, sporirea impozitelor au determinat în ultimii ani o înrăutățire considerabilă a nivelului de trai. Potrivit cifrelor oficiale, din 1965 și pînă în anul trecut costul vieții a crescut cu aproape 50 la sută. „Condițiile de trai — sublinia corespondentul ziarului britanic „Guardian" — au devenit deosebit de grele pentru populația salariată care locuiește în marile orașe în care clădirile de lux contrastează puternic cu orășelele de cocioabe care cresc ca ciupercile".

Anul 1970 a fost pentru Turcia un an de escaladare galopantă a prețurilor. După ce Uzina Karabuk a anunțat o sporire cu 40% a prețului său de vînzare la fier, s-a declanșat o reacție în lanț în privința valorii imobilelor și chiriilor. Oficiul pentru produsele agricole a anunțat de asemenea o sporire de prețuri la cereale. Automat a crescut și prețul pîinii. S-au scumpit apoi băuturile, țigările, produsele textile și combustibilii, au fost majorate prețurile în întreprinderile de transport. În sfîrșit, au fost puse taxe noi la curent electric, gaze, convorbiri telefonice, apă anunțuri din ziare, hoteluri, clădiri și terenuri, automobile și toate articolele de lux.

Toate aceste majorări au precedat sau succedat devalorizarea lirei turcești (cu 66,6%), în vara anului trecut. Printre cauzele acestei acțiuni, în afară de spirala prețurilor, se numără și dezechilibrul balanței de plăți în condițiile în care exporturile de produse — în afară de bumbac, tutun, alune, stafide și smochine — au rămas staționare.

Cu cîteva luni în urmă, au avut loc în țară mari frămîntări și dezbateri în legătură cu semnarea protocolului adițional prin care Turcia intră în „faza tranzitorie" de aderare la Piața Comună. Numeroși comentatori au apreciat drept inoportună această hotărîre, comparînd chiar acest protocol cu faimosul tratat comercial anglo-otoman încheiat în 1838 care a stat la originea unei totale subjugări economice. „Va putea oare industria noastră care abia se creează și se consolidează prin măsuri protecționiste — scria ziarul «Miilyet» — să reziste concurenței țărilor dezvoltate din punct de vedere industrial ale căror mărfuri vor intra în țara noastră fără a întîmpina bariere vamale?".

Abordînd aceleași probleme, dar dintr-un unghi mai larg, economistul turc Ilhan Selcuk sublinia într-o analiză publicată în ziarul „Cumhuriyet"; „Situația economică a Turciei este precară. Comerțul exterior se află în deficit, ritmul de dezvoltare este scăzut, industria de abia se poate ține pe picioare grație zidului ridicat de sistemul vamal, cota compradorilor din venit crește, capitaliștii străini își iau în liniște bunele cîștiguri de pe piața națională a Turciei. Cele mai renumite firme mondiale, adăugîndu-și la începutul numelui firmei cîte un «türk», au acaparat întreaga Anatolie. ... Atît timp cît Turcia va rămîne la acest stadiu, intrarea sau neintrarea în Piața Comună nu va contribui la preîntîmpinarea prăpastiei spre care merge economia noastră".

Barbu MAREȘ

REPERE

● VOLUMUL PRODUCȚIEI INDUSTRIALE A U.R.S.S. **în lunile ianuarie și februarie 1971 a crescut cu 8,6% față de perioada corespunzătoare a anului 1970. Productivitatea muncii a sporit în aceeași perioadă cu 7% — se arată în comunicatul D.C.S. al U.R.S.S.**

● REZERVELE ÎN AUR ȘI VALUTĂ CONVERTIBILĂ ALE R. F. A GERMANIEI sînt evaluate la 14,5 miliarde dolari. Ele sînt cele mai mari din întreaga lume capitalistă, inclusiv S.U.A.

● „DANEMARCA NU VA ADERA LA PIAȚA COMUNĂ decît cu condiția să poată face în continuare comerț liber cu țările nordice, iar Marea Britanie să fie primită în această organizație" —, a declarat primul ministru Hilmar Baunsgaard.

● SURSE FINANCIARE AMERICANE au anunțat că investițiile străine în S.U.A. au atins în anul 1970 un nivel record, situîndu-se după calcule estimative, la 13 miliarde de dolari. Cifra este considerată însă infimă față de investițiile făcute de companiile americane în străinătate și care, în aceeași perioadă, au atins suma de 70 miliarde de dolari.

● IMPOZITELE FEDERALE ȘI LOCALE DIN S.U.A. s-au cifrat în 1970 la 278 miliarde dolari. Se apreciază că, în ultimii 30 de ani povara fiscală ce apasă pe umerii contribuabililor americani a crescut de 17 ori. Revista „U. S. News and World Report" precizează că, în prezent, 35 de state din S.U.A. examinează problema unei noi sporiri a impozitelor.

● LA ȘANTIERELE NAVALE din Southampton se află într-o stare avansată de construcție primul vas din lume fabricat din mase plastice. Este vorba de o navă de 400 de tone, avînd o lungime de peste 45 m. Masele plastice, întărite cu fibre de sticlă, sînt apreciate în Marea Britanie drept „viitorul material de construcție macrostructural".

● CASA ALBĂ a dat publicității o declarație a președintelui Nixon în care este respinsă oferta japoneză de limitare „pe bază voluntară" a exporturilor de textile pe piața Statelor Unite și se exprimă intenția de a aplica legislația în vigoare privitoare la cotele de import. Această declarație reprezintă o înăsprire a poziției S.U.A., după îndelungatele negocieri purtate cu Japonia în legătură cu accesul produselor textile japoneze în America.

● GUVERNUL BRITANIC a acceptat să sprijine, cu anumite condiții, participarea firmelor engleze la construirea conductei petroliere care va lega Suezul (portul situat la extremitatea sudică a Canalului cu același nume) de țărmul Mării Mediterane — a anunțat la Londra Ministerul de Externe. Costul total al conductei, care ar urma să fie dată în folosință într-un an și jumătate, este apreciat la 200 milioane de dolari.

● ÎN ANUL 1970 existau în lume 255,2 milioane aparate de telefon, cu 17,3 milioane mai mult decît în anul precedent. Din 1960, numărul telefoanelor s-a dublat, iar din 1925 el a crescut de 10 ori. 51,7% din toate aparatele se află pe continentul american, 32,8% în Europa, iar 12,2% în Asia. Pe ultimul loc se află continentul african, care are același număr de posturi telefonice ca și Elveția.

● CABINETUL VENEZUELEAN **a aprobat în unanimitate o hotărîre prin care vastele resurse de gaze naturale ale țării sînt declarate „rezerve de stat". Măsura urmărește să împiedice pe viitor concesionarea zăcămintelor de gaze companiilor petroliere străine.**

● LA TRIPOLI s-a anunțat că firma franceză „La compagnie des petroles d'Aquitaine" a descoperit importante zăcăminte de petrol în estul Libiei, în așa-numita „zonă a doua".

● CORPORAȚIA CHILIANĂ A CUPRULUI — „Codelco" — a anunțat că în principalele întreprinderi cuprifere din țară a început înlocuirea personalului străin cu cadre indigene. În marile exploatări miniere „Chuquicavata" și „El Salvador" nu au mai fost reînnoite contractele a aproape 100 de specialiști americani, deoarece aceste întreprinderi cu capital mixt vor fi naționalizate, în baza amendamentului constituțional aflat în prezent în discuția parlamentului.

VIZOR

CĂLCÎIUL LUI ACHILE

PE lîngă virtuți incontestabile și majoritare, mass-media însumează — sau, mai bine zis, diseminează — vicii evidente. Lapidare, depistînd și propulsînd noutatea, irezistibile nuanțelor spectaculare, mijloacele moderne de propagare a „evenimentelor zilei" în marea masă de cititori, ascultători sau telespectatori ai mapamondului nu mai au, deseori, răgazul necesar de a desfolia actualitatea pînă spre sensurile ei cauzale.

Recenta conferință de la Bruxelles a miniștrilor agriculturii ai țărilor Pieței Comune a reținut atenția corespondenților de presă mai ales prin evenimentul, pe drept cuvînt spectaculos, care a însoțit-o: peste 100 000 de agricultori din toate țările membre ale comunității au sosit în capitala Belgiei pentru a protesta, prin demonstrații violente, împotriva politicii agrare a C.E.E. Eforturile de introspecție s-au oprit la judicioasa concluzie că insatisfacția fermierilor vest-europeni este determinată de lezarea intereselor lor de către legiuitorii cu înclinații suprastatale ai Pieței Comune — organism care se dovedește inapt să armonizeze distonanțele de interese ale componenților săi.

Totuși, dincolo de aceste argumentări, se află, cauze mai profunde. O analiză mai atentă a economiilor principalelor state industrializate vest-europene dezvăluie, ca un cert numitor comun, o evoluție critică a sectorului agricol. Victimă a industrializării, cum consideră unii analiști, sau a incoerenței politicii de perspectivă, cum conchid cei mai mulți, agricultura respectivelor țări a devenit pentru acestea un fel de călcîi al lui Achile. Cîteva date rezultate dintr-o anchetă întreprinsă recent în Franța sînt concludente: din 1959 pînă la 1969 bugetul agricol al acestei țări a crescut de 5 ori, fiecărui francez revenindu-i în medie o povară anuală de 280 franci pentru subvenționarea agriculturii; lipsa de randament și de perspective a determitat o masivă evadare a tineretului, jumătate din numărul argicultorilor avînd în prezent peste 55 de ani; raportul dintre persoanele active și cele inactive este în agricultură de 3 la 2 față de 4 la 1 pe ansamblul economiei; producția agricolă înregistrează o scădere continuă, ca și venitul realizat la hectar, care a ajuns la 20 de franci la producția de lapte și 440 de franci la producția de cereale. Situația este și mai complicată și în alte țări vest-europene în care producția agricolă este excedentară.

În aceste condiții, Piața Comună nu face altceva decît să transpună într-un cadru lărgit dificultățile particulare ale fiecărei țări și să exacerbeze contradicțiile dintre ele. Căci, deși demonstrau în cea mai deplină solidaritate pe străzile Bruxelles-ului, nu trebuie totuși uitat că cei 100 000 de agricultori veniți din cele șase țări membre prezentau conciliului ministerial revendicări diferite: vest-germanii solicitau o creștere cu 10% a prețului tuturor produselor agricole, olandezii — un spor similar dar numai pentru produsele lactate, francezii revendicau favorizarea produselor animaliere, în timp ce italienii cereau cu fermitate... să nu se schimbe nimic.

Nic. MAVRODIN

UN AN FIERBINTE

Scena social-politică a lumii capitaliste a fost dominată în anul 1970 de ample și puternice confruntări de clasă. Seismograful acțiunilor revendicative ale oamenilor muncii, precum și ale altor categorii sociale, a fost supus frecvent la mari oscilații, înregistrînd, în unele țări, intensități deosebite.

Discrepanțe sociale

CONFRUNTĂRILE social-politice sînt izvorîte din contradicțiile generale ale sistemului imperialist, ele constituind în același timp rezultanta situației concrete economice și politice a fiecărei țări, situație care prezintă unele trăsături distincte, precum și multe particularități naționale. Nivelul de trai în lumea capitalistă oferă, de exemplu, un tablou deosebit de divers și paradoxal; alături de multe țări, unde există un nivel mediu relativ ridicat, în majoritatea țărilor masele muncitorești sînt profund afectate de adîncirea discrepanțelor sociale, de creșterea insuficientă a veniturilor lor comparativ cu ascensiunea profiturilor monopoliste. Prelungirea ciclurilor de conjunctură favorabilă remarcată în perioada postbelică în unele țări capitaliste, noile teze cu privire la „societatea industrială", „societatea consumului", "civilizația agrementului", „societatea post-industrială" sînt departe de a introna „pacea socială", de a schimba esența și consecințele contradicțiilor orînduirii bazate pe exploatare.

Situația șomajului în unele țări capitaliste (în mii)

Țara	Anii			
	1967	1968	1969	1970 *)
Anglia	—	601	597	660
Italia	689	1048	1020	687
India	2706	2903	3424	3451
Canada	315	382	383	544
Franța	196,1	253,8	223	252
S.U.A.	2975	2817	2628	3406

*) Datele se referă la începutul anului.

Introducerea pe scară largă a automatizării în procesul de producție, implicațiile sociale ale revoluției tehnico-științifice, noile raporturi, survenite între diferite compartimente ale economiei ca urmare a apariției unor ramuri supramoderne, consecințele integrării monopoliste deschid noi fronturi de luptă, ridică noi obiective în fața clasei muncitoare, adîncesc diversitatea de sarcini care se ridică în lupta revendicativă.

Șomajul — problemă stringentă

ȘOMAJUL continuă să planeze cu intensități diferite asupra unor mari categorii de salariați. Datele statistice publicate de „Monthly Bulletin of Statistics" atestă faptul că în ultimii ani, gradul de nefolosire a forței de muncă se remarcă pentru multe țări ca o problemă stringentă.

În unele țări, în anul 1970, curba șomajului a continuat să urce. În S.U.A., în decembrie 1970, cifra șomajului a atins cel mai înalt nivel din ultimii 10 ani: 6,2% din totalul forței de muncă (5 400 000 de șomeri). În Anglia, șomajul a atins cota maximă a perioadei postbelice (750 000 de șomeri). Revista „Le Nouvel Observateur" aprecia numărul șomerilor din Franța, la sfîrșitul anului 1970 la 500 000. Tendințe de creștere a șomajului se manifestă, de asemenea, în Belgia, Spania, Portugalia, Canada, Japonia, în unele țări de pe continentul latino-american. „Șomajul, care afectează 10—20% din totalul forței de muncă — spunea recent Felipe Herrera, președintele Băncii Interamericane pentru Dezvoltare — va rămîne principalul obstacol în calea dezvoltării Americii Latine în actualul deceniu".

Incapacitatea folosirii forței de muncă are loc, în mod paradoxal, în condițiile unei intense migrații a muncitorilor dintr-o țară în alta. Potrivit datelor oficiale, în ultimii cinci ani, numărul muncitorilor străini din Europa Occidentală a crescut de la 5 la 8 milioane. În R.F. a Germaniei în 1970 lucrau aproape 2 milioane de muncitori străini, iar în Franța peste 3 milioane. Principalul furnizor al acestei forțe de muncă „liber strămutabile" este Italia cu 1,7 milioane de muncitori anual, din care cea mai mare parte se înapoiază în țară după 2—3 ani de muncă în străinătate. Urmează Spania, de unde au plecat în afara granițelor, în ultimul deceniu, 2 milioane de muncitori. „Fiecare al zecelea spaniol — consemna „Tribune de Genève" este nevoit să emigreze pentru a găsi mijloace de existență". Proporția emigrărilor este ridicată, de asemenea, în Portugalia, Turcia și Grecia.

În anul care s-a scurs, se constată o creștere rapidă a costului vieții. În S.U.A., în 1970 prețurile de consum au crescut cu peste 5 la sută. În Franța, cuceririle obținute de oamenii muncii au fost în parte anihilate de creșterea prețurilor la carne, legume, produse lactate, și chirii. În Canada, în 1970, s-a înregistrat o creștere a prețurilor la spitalizare cu 25%, la transportul urban cu 20%, la consumul electric cu 20%.

Discordanțelor economice li se adaugă o suită de probleme cu caracter politic: tentative de încălcare și îngustare a libertăților democratice și sindicale, acțiuni teroriste împotriva organizațiilor politice progresiste (Italia), înscenarea unor procese antimuncitorești (Spania) etc.

Situația social-politică a lumii capitaliste, elementele noi, specifice, care s-au conturat în ultimul timp au generat o mare abundență de forme și metode de protest social cu obiective, amploare și grade de intensitate diferite de la țară la țară.

Lupta grevistă — această tradițională armă de acțiune a muncitorimii — s-a impus, ca una din principalele forme ale luptei antimonopoliste. În contextul lumii capitaliste contemporane mișcarea grevistă capătă o amplă semnificație politică, ce se resfrînge asupra vieții de stat, afectează printr-o reacție în lanț activitatea diferitelor sectoare ale economiei, ia forma unei lupte care depășește cadrul clasei muncitoare, antrenînd cele mai diferite pături ale funcționărimii, personalul ingineresc și tehnic și alte categorii, uneori chiar păzitorii ordinei publice. „Bilanțul grevist" al ultimilor ani înfățișează pentru unele țări capitaliste semnificative tendințe de creștere.

Anul 1970 și începutul anului 1971 se încadrează în parametrii ridicați ai mișcării revendicative din ultimii ani.

„TIME": 1970 — an record în materie de greve și conflicte de muncă

ACȚIUNILE SOCIALE au cuprins cu o puternică intensitate **Statele Unite ale Americii.** Statistica arată că în urma celor peste 5 600 de greve înregistrate în anul 1970, s-au pierdut 62 milioane de zile lucrătoare — cifră maximă pentru ultimul deceniu. Printre marile confruntări, care au dominat viața social-politică a S.U.A., se remarcă cu o pregnanță deosebită: greva prelungită (14 săptămîni) a personalului de la „General Electric", greva, de peste 100 de zile, a salariaților de la compania „National Airlines", încetările frecvente a lucrului în porturile New-Yorkului, prima grevă postbelică, de mari proporții, a lucrătorilor de poștă (700 000 salariați), greva generală a șoferilor de la autocamioane, greva celor 400 000 de salariați din octombrie—noiembrie de la compania „General Motors" precum și greva, din decembrie, a celor 300 000 de feroviari americani. Expirarea contractelor de muncă colectivă, la peste 5 milioane de salariați, din diferite domenii creează pentru S.U.A., după părerea specialiștilor „perspectiva unui nou an deosebit de fierbinte pe frontul social".

Robert Carr: „1970 — anul cel mai rău în istoria industriei britanice"

ÎN ANGLIA, într-un raport, prezentat recent Camerei Comunelor, ministrul muncii și productivității, Robert Carr, arăta că în 1970 industria britanică a înregistrat 3 888 greve, la care au participat aproape 2 milioane de salariați, cu circa 25 la sută mai mult decît în 1969. O statistică publicată de „Employment and Productivity Gazette" indică o pierdere de peste 10 milioane zile muncă, nivel maxim în ultimele 4 decenii. „Capetele de afiș" ale mișcării revendicative britanice, din anul care s-a scurs, au fost: greva cadrelor didactice din ianuarie, care „a prelungit vacanța" a peste 200 000 de copii, greva generală a docherilor, prima de acest gen din anul 1926, greva salariaților municipali din serviciul de salubritate din octombrie. Grevele din industria minieră, energiei electrice, din transportul feroviar și aerian, desfășurate la sfîrșitul anului, au creat o puternică tensiune a climatului social-politic englez.

Sub semnul unității

ITALIA prezintă, în ultima perioadă, un cadru deosebit de agitat al revendicărilor social-politice. Elementul dominant al confruntărilor italiene îl constituie. „un șir de greve generale" (greva generală din transporturile publice și greva națională a salariaților din sectorul prevederilor sociale, din ianuarie 1970, acțiunea revendicativă a muncitorilor agricoli din februarie (1,5 milioane participanți), greva națională (500 000 salariați) din administrația locală. Largi acțiuni revendicative au cuprins, de asemenea, industria textilă, constructoare de automobile, energetică și gaze, transportul naval. Acțiunile maselor muncitorești din Italia se desfășoară în general, sub semnul unității de acțiune. La cîteva mari acțiuni au participat milioane de oameni ai muncii: „săptămîna de luptă" din aprilie, greva generală din octombrie 1970, riposta colectivă dată provocărilor neofasciste și altele.

„Climat social încordat"

AGENDA revendicativă din **SPANIA** a anului care s-a scurs, a fost marcată de o suită de mari acțiuni politice. Puternica grevă a minerilor din Asturia, din ianuarie 1970, a încordat la maximum climatul social al acestei țări, răsfrîngîndu-se asupra altor compartimente de activitate. Mișcarea socială a cuprins: șantierele navale din Cadix, întreprinderile companiei metalurgice „Maquinista Terreste", Uzinele SEAT, minele Hinosa, salariații întreprinderilor din Bilbao, Sevilla, Pampeluna, transportul urban din Madrid, muncitorii din construcții precum și alte domenii. Spania prezintă cel mai semnificativ poate o ambianță indestructibilă între revendicările economice și politice ale maselor muncitorești. În noiembrie 1970 a avut loc o puternică grevă generală "în favoarea amnistiei politice", iar — luna decembrie a fost dominată de mișcarea de solidaritate cu cei 16 patrioți basci, trimiși în judecată de autoritățile franchiste.

Tradiționalul „shunto" în acțiune

ÎN **JAPONIA**, Shunto-70, eveniment de primă mărime a peisajului politic-social nipon, s-a caracterizat printr-o largă arie de aderenți, spirit de unitate și o mare gamă de revendicări politice. În primăvara și în toamna anului trecut, aproximativ 8 milioane de muncitori, grupați în 1800 de organizații sindicale, s-au angajat într-o luptă de mare amploare pentru ridicarea salariilor, încheierea unor contracte avantajoase, pentru apărarea locurilor de muncă. Desfășurarea de forțe muncitorești s-a concretizat în greve, pe scara întregii țări, ample mitinguri și demonstrații, zile naționale de acțiuni revendicative, mișcări antimilitariste pentru pace.

Mișcarea revendicativă a cuprins, de asemenea, cu intensități diferite **Franța**, (primul semestru 1789 greve cu 2 053 000 participanți), **Belgia, Olanda, Suedia**, și **Portugalia.** În aceste țări au fost afectate, în special, industria minieră (greva minerilor din bazinul Lorenei (Franța), din octombrie 1970, greva minerilor din bazinul carbonifer Limbourj (Belgia), din ianuarie 1970, marea confruntare, de la începutul lui 1970, a minerilor din Laponia (Suedia). Au fost puternic lovite transporturile navale (greva celor 50 000 de muncitori portuari din Olanda — calificată cel mai grav conflict de muncă din perioada postbelică din această țară), greva generală a docherilor francezi, din noiembrie 1970 etc. În Franța, au fost cuprinși în acțiuni greviste salariații administrației de stat, cea mai puternică confruntare constituind greva celor **350 000 de salariați ai serviciilor de poștă, telegraf, telefoane,** din octombrie 1970.

Lărgirea configurației mișcării revendicative

CLIMATUL SOCIAL al unor țări din **America Latină (Argentina, Uruguay, Venezuela, Bolivia** și altele) a înregistrat momente de maximă tensiune. Însemnatele mutații politice survenite, tendința de unire a celor mai largi mase populare în lupta împotriva subdezvoltării și a monopolurilor străine conferă mișcării revendicative din această zonă a lumii nuanțe deosebite. Sub presiunea maselor muncitorești asistăm la „o explozie a naționalizărilor" în **Peru, Bolivia, Chile, Ecuador,** acțiuni de afirmare a drepturilor legitime de suveranitate și independență națională. „În majoritatea țărilor Americii Latine — constata revista newyorkeză „Business Week" — perspectivele economiei nord-americane sînt sumbre".

Agențiile de presă au semnalat în 1970 importante seisme sociale într-un șir de țări din **Asia,** manifestate cu o intensi-

conf. dr. Traian CARACIUC

(Continuare în pag. 18)

Situația grevelor în unele țări capitaliste în ultimii ani

Țara	1966		1967		1968		1969	
	Nr. grevelor	Nr. particip. *)	Nr. grevelor	Nr. particip. *)	Nr. grevelor	Nr. particip. *)	Nr. grevelor	Nr. particip. *)
Statele Unite	4405	1960	4475	2900	4950	2600	5600	2530
Anglia	1937	530	2116	734	2362	2850	3021	1609
Franța	1711	1028	1664	2714	1103	9464	2244	4570
Italia	2387	1888	2658	2243	3967	2691	4200	10120
R.F. a Germaniei	205 **)	196	742 **)	60	36 **)	25	86 **)	90
Japonia ***)	1252	1132	1214	733	1835	1256	1990	1650

*) Este dat numărul participanților în mii
**) Numărul întreprinderilor care au fost cuprinse de greve
***) Nu este dat numărul grevelor sub patru ore.

PLAN DE FORMARE

(Urmare din pag. 10—11)

montate printr-o instruire specială în prealabil; fie în cursul unui stagiu de inițiere la începutul perioadei sau între două promovări, fie printr-o pregătire mai îndelungată în cursul anului care a precedat sau precede promovarea.

Elaborarea schemei de formare și promovare a fiecărui cadru se face numai în urma unei **selecții** (selecție inițială), deoarece este necesar a se cunoaște potențialul de perfecționare în vederea garanției unei bune desfășurări a procesului de formare și promovare care presupune un efort economic important din partea întreprinderii. Selecția trebuie să evidențieze dacă persoana selectată nu prezintă lacune de neînlăturat, recurgînd simultan la diverse metode: teste, interviu, studiul calităților, studiul realizărilor etc. Luîndu-se în seamă capacitățile intelectuale, comportamentul, rapiditatea de rezolvare a sarcinilor, posibilitățile de asimilare și punere în practică a cunoștințelor etc., se poate hotărî asupra oportunității formării persoanei respective.

Continuarea selecției, pe întregul parcurs al activității cadrului permite reconsiderarea calităților potențiale care, inițial s-ar putea să fi fost apreciate nefavorabil, să nu fi fost cunoscute decît parțial sau între timp potențialul cadrului să se fi îmbunătățit. Din aceste motive selecția cadrelor trebuie să fie înțeleasă ca un proces permanent și ca una dintre acțiunile importante ale politicii de personal. Este indicat ca în fiecare întreprindere să se constituie comisii de selecție care să urmărească și să revizuiască periodic schemele în funcție de evoluția formării și perfecționării cunoștințelor fiecărui cadru.

Comisiile de selecție a cadrelor trebuie să urmărească: a) aprecierea cadrelor după randamentul obținut în fiecare post; b) utilizarea acestor aprecieri ca bază de referință a potențialului fiecărui cadru în ce privește ritmul și progresul obținut în pregătirea și aplicarea cunoștințelor dobîndite în perioadele de formare; c) aprecierea factorilor care au influențat sau vor influența randamentul profesional, situațiile în care omul a fost pus, comportamentul său etc.; d) cauzele reușitei sau nereușitei, detectîndu-se minusurile în ceea ce privește rapiditatea de adaptare, interesul dovedit pentru noile sarcini, curiozitatea profesională, felul de a gîndi, integrarea colectivă (de a suda un colectiv de muncă, de a atenua disensiunile); e) îmbunătățirea randamentului după stagiul de formare.

Fiecare cadru cuprins în planul de formare, perfecționare și promovare poate avea un **îndrumător** dintre membrii comisiei care să-l urmărească și să-l sfătuiască permanent.

Comisia își revizuiește aprecierile periodic (anual) și estimează potențialul cadrelor pe o perioadă de maximum 5 ani. În funcție de acestea, pot interveni — și chiar se recomandă — modificări în schema generală și în cele individuale.

Procedura de apreciere a potențialului presupune: studiul postului; constituirea unui colectiv de selecție cu o înaltă competență și nivel de instruire; folosirea simultană a mai multor metode și tehnici de selecție; aprecierile comisiei trebuie comunicate persoanei în cauză, pentru a lua cunoștință de lipsurile sale și a se stabili, de comun acord, măsurile necesare îmbunătățirii activității.

Planul de formare pe o perioadă previzibilă de 3—4 ani trebuie adus la cunoștința salariaților.

Planul general al întreprinderii de succesiune și promovare a cadrelor în posturi de răspundere, are un caracter confidențial și se revizuiește periodic sau ori de cîte ori este necesar.

Dacă pe parcursul perioadei de formare a cadrului, potențialul său se dovedește inferior previziunilor făcute, planul personal trebuie reconsiderat în raport de posibilitățile sale reale. O persoană cu diplome și calități promițătoare poate să aibă la un moment dat o stagnare sau poate să nu aibă capacitatea și posibilitatea de adaptare rapidă la cerințele sporite de formare. Din aceste motive, sau altele, verificarea se impune pentru fiecare post deținut în mod succesiv.

Procesul de selecție presupune deci o colaborare permanentă a cerințelor postului și potențialului fiecărui cadru. Din acest punct de vedere sînt posibile trei **situații:**

1. Potențialul prevăzut se verifică; cadrul poate continua programul trasat prin planul de formare;

2. Există greutăți de adaptare la sarcinile noului post (potențialul plafonat), ceea ce va necesita scoaterea persoanei respective din categoria celor prevăzute a fi promovate în posturi superioare;

3. Rezultate mediocre datorită unor lacune ale potențialului său, ceea ce va necesita un stagiu de formare mai îndelungat, înainte de a i se încredința un post superior ca responsabilități celui deținut.

Perioadele de formare presupun o **pregătire** în vederea ocupării pentru prima dată în viață a unui post de răspundere pe scara ierarhică, precum și o perioadă în care să dovedească un randament superior cerințelor postului ocupat la un moment dat, formarea realizîndu-se în timpul și pe postul ocupat. Instruirea prin practică se completează cu o instruire specială în cadrul unor programe de formare a cadrelor de conducere.

UN AN FIERBINTE

(Urmare din pag. 17)

tate mai deosebită în **India, Vietnamul de Sud, Pakistanul, Filipine, Liban.**

Anul 1971 a debutat cu o suită de „restanțe" din anul precedent, consemnînd în același timp noi și puternice acțiuni revendicative. Climatul social deosebit de agitat din **Suedia,** remarcat în aceste luni spulberă rămășițele mitului „armoniei sociale". Greva de protest, declanșată acum cîteva zile în **Anglia,** la care au participat două milioane de salariați este, potrivit agenției U.P.I., „cea mai mare acțiune grevistă din Anglia de la greva generală din 1926". Agenda revendicativă a noului an consemnează ridicări la lupta pentru asigurarea drepturilor economice și politice în **Italia, Canada, Franța, R.F. a Germaniei,** precum și în alte țări. Numeroși specialiști și comentatori de presă sînt unanimi în aprecierea că anul 1971 se va înscrie ca „un an deosebit de bogat" sub aspectul efervescenței social politice. Institutul „Gallup" consemna astfel rezultatul unui recent sondaj: „Majoritatea americanilor prevăd pentru anul 1971 o creștere a șomajului, a numărului grevelor și a dificiențelor economice în general".

Prezentarea succintă a „bilanțului grevist" atestă prezența în torentul mișcărilor revendicative a unor largi mase de salariați angrenate într-o puternică acțiune pentru îmbunătățirea situației lor sociale și politice. Diversificată ca metode și mijloace, lupta clasei muncitoare din țările capitaliste constituie o parte componentă a frontului antiimperialist contemporan. Desigur, mișcările sociale ale clasei muncitoare din țările capitaliste pot înregistra perioade de flux și reflux, de creștere sau descreștere, perioade influențate de o suită de factori particulari interni și internaționali, dar lumea capitalistă nu poate fi ferită nicidecum de șocurile contradicțiilor sociale izvorîte din inegalitatea economică și politică. Depășind o serie de greutăți, precum și propriile lipsuri, acumulînd o experiență proprie, detașamentele naționale ale clasei muncitoare din țările capitaliste se afirmă ca un important factor al luptei pentru pace, democrație și progres social.

INDUSTRIA CHIMICĂ

(Urmare din pag. 15)

te, devine — o dată cu intrarea recentă în funcțiune a Combinatului chimic de la Borsod — materia primă în producția de acetilenă și participă la asigurarea bazei de materii prime pentru dezvoltarea producției de mase plastice.

În ceea ce privește producția de îngrășăminte chimice, în perioada cincinalului actual se prevede o creștere cu 80%. Ca urmare, consumul de îngrășăminte chimice în agricultură va urca de la 750 000 tone pe an la 1,3—1,5 milioane, reprezentînd în 1975 peste 200 kilograme (în substanță activă) la ha, față de 110 cît a fost în 1970.

În obiectivul celui de-al patrulea cincinal se află, de asemenea, stimularea dezvoltării producției de fibre sintetice, cu atît mai mult cu cît în prezent producția internă acoperă abia 22% din necesarul economiei naționale. Se prevede construirea unei uzine cu o capacitate anuală de 5000 tone de fibre acrilice, care va intra în funcțiune în 1973. Materia primă va fi furnizată de industria chimică din Austria, iar compensarea se va efectua prin livrări de fibre finite. O altă importantă realizare a cincinalului în acest domeniu va fi uzina de mătase din poliesteri. O dată cu punerea ei în funcțiune (către sfîrșitul cincinalului), necesarul intern de fibre sintetice va putea fi satisfăcut în proporție de aproximativ 47%.

Dezvoltarea cu succes a farmaceuticii — ramură a chimiei moderne — este asigurată și de faptul că peste 30% din personalul de tehnicieni și ingineri ai industriei chimice lucrează în industria farmaceutică. În 1970 ea a furnizat 17,6% din volumul global al producției industriei chimice, urmînd ca în 1975 această pondere să ajungă la 19,7%. Va spori, concomitent, volumul exporturilor de produse farmaceutice — prevăzîndu-se o creștere a acestora în 1975 cu 73% față de 1970, necesarul intern de produse farmaceutice fiind acoperit în proporție de 90%.

Un accent deosebit în dezvoltarea industriei chimice se va pune pe îmbunătățirea dotării sale tehnice, îndeosebi prin import de utilaje moderne, ceea ce va permite, în același timp, adîncirea specializării producției în cadrul ramurii. Alături de extinderea capacităților existente, realizarea a tot mai multe produse la nivel calitativ mondial va face posibilă sporirea exportului de produse chimice cu peste 63% în 1975 (față de 1970), în condițiile creșterii cu aproape 52% a consumului intern.

M. M.

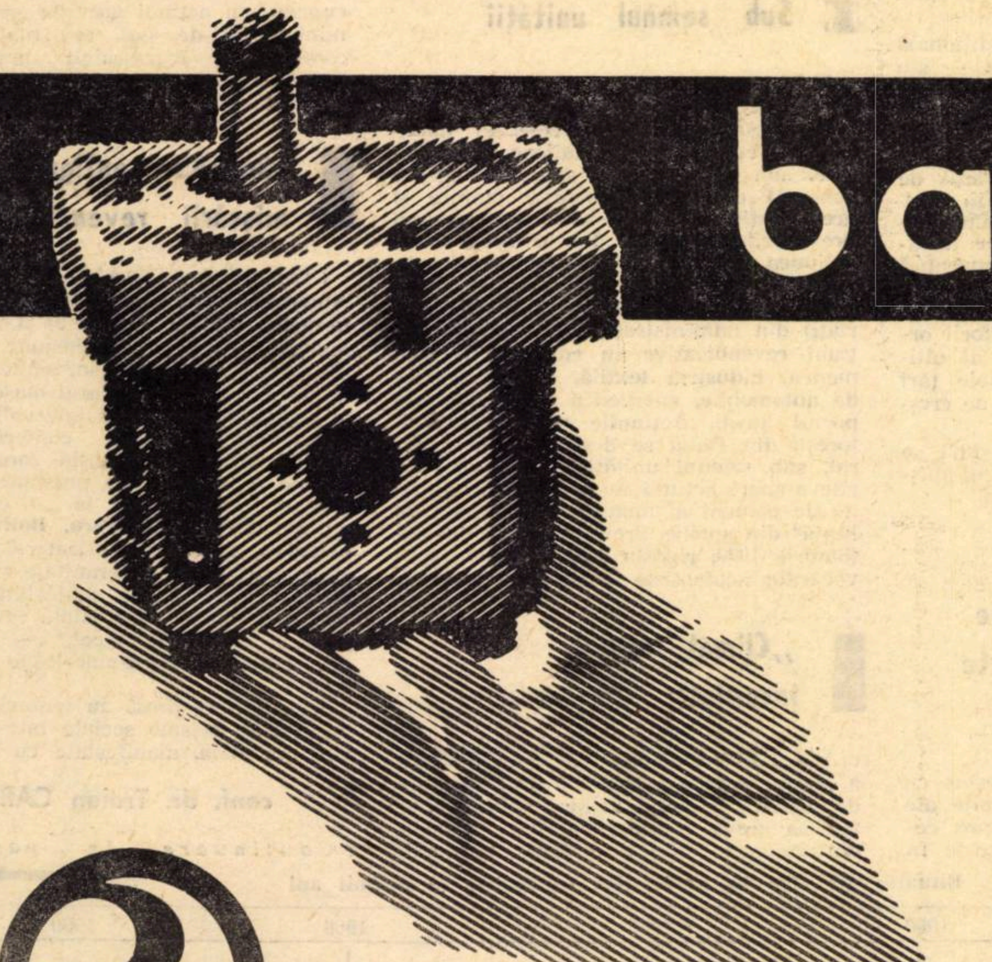

balkancar

SINONIMUL CALITĂȚII SUPERIOARE

Material hidraulic și pneumatic cu un vast cîmp de aplicație:

- pompe și motoare de joasă și înaltă presiune
- transmisii hidraulice
- cricuri, vinciuri
- aparate de control și de reglaj
- distribuitoare
- filtre
- instrumente pneumatice de mînă
- dispozitive pneumatice pentru strunguri metalice

Pentru orice informațiuni sau cereri de ofertă detaliată, vă rugăm a vă adresa:
BALKANCARIMPEX, Direcția: „Export" Bulgaria, Sofia

Str. Alabine No. 56
Telex: 022386
Telegrame: BALKANCARIMPEX — EXPORT, Sofia

PUBLICOM

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

„NOUA ECONOMIE ROMÂNEASCĂ"

RITMUL rapid de dezvoltare și transformările structurale pe care le cunoaște economia românească contemporană stîrnesc ecou pe toate meridianele. Publicația OPERA MUNDI EUROPE care apare la Paris, publică în două numere succesive (580 și 581 din 1970) un comentariu pe această temă al corespondentului său din Lausanne, Albert Masnata.

Sub titlul sugestiv „Noua economie românească", autorul trece succint în revistă cîteva din mecanismele sistemului nostru economic socialist, atrăgînd atenția asupra sensului măsurilor menite să le îmbunătățească funcționarea, adoptate în ultimii ani. Observațiile sale sînt vizibil facilitate de contactul avut la fața locului cu realitățile românești de azi. El constată astfel că, rămînînd fidelă principiilor centralismului democratic și planificării, dar aplicîndu-le într-un mod original condițiilor sale concrete, economia românească nu se refuză dialogului. *„Această democratizare, a cărei finalitate este ameliorarea organizării economice și sporirea eficienței sale, se exprimă într-o manieră generală printr-o descentralizare a deciziilor și controlului aplicării lor în folosul unităților de bază"* (toate sublinierile aparțin autorului). *„O atenție mai vie* — scrie el în această ordine de idei — *se acordă părerilor emise de executanți pînă la nivelul de bază — muncitori și țărani — asupra politicii economice"*. El notează aici *„tendința de întărire a participării muncitorilor la conducerea întreprinderii de care aparțin"*.

Consemnînd că economia românească continuă să se dezvolte planificat, autorul remarcă preocupările în direcția perfecționării mecanismelor economice *„prin conferirea, cu ajutorul diferitelor măsuri de descentralizare, unei mai mari fluidități schimburilor intersectoriale ca și celor dintre unitățile economice"*.

Referindu-se apoi la Directivele adoptate de Congresul al X-lea al P.C.R. privind dezvoltarea economiei naționale în perioada 1971—1975, autorul notează preocupările existente în toate ramurile economiei inclusiv în agricultură pentru *„specializare, eficiență, rentabilitate și adoptarea de tehnici noi"*.

După ce observă că ritmurile de creștere ale produsului social al României se înscriu printre cele mai înalte obținute de țările socialiste, autorul remarcă faptul că realizarea noilor proiecte de dezvoltare și investiții impune cu necesitate lărgirea cooperării tehnice cu străinătatea și a comerțului său exterior. *Această perspectivă „nu poate decît să intereseze țările occidentale"*, notează autorul.

După ce se referă la structura schimburilor externe ale României și la preocupările în direcția echilibrării lor, autorul evidențiază preocuparea țării noastre de a intensifica cooperarea tehnică nu numai cu țările socialiste, dar și cu țările capitaliste dezvoltate. Un factor stimulator — consideră în încheiere Albert Masnata — pentru dezvoltarea exporturilor românești în Occident, și prin aceasta și a importurilor din această parte a lumii, l-ar constitui, între altele, înlăturarea obstacolelor vamale pe care România le întîlnește încă pe piețele apusene.

„ESTE TIMPUL CA S.U.A. SĂ FACĂ MAI MULT COMERȚ CU ȚĂRILE SOCIALISTE"

ÎNTR-UN articol publicat cu ocazia deschiderii audierilor din Comisia senatorială pentru problemele financiare internaționale, în legătură cu relațiile comerciale ale S.U.A. cu țările socialiste, cotidianul american JOURNAL OF COMMERCE face o amplă analiză a stadiului actual al acestor relații și a posibilităților lor de dezvoltare.

Numeroase cercuri de afaceri americane consideră că este de dorit o lărgire a schimburilor comerciale cu țările socialiste — apreciază JOURNAL OF COMMERCE, citînd o serie de inițiative ale unor personalități și organizații comerciale.

Este reținută, printre alte exemplificări, declarația președintelui celei mai mari instituții financiare americane, „Chase Manhattan Bank" — David Rockefeller, care a afirmat că *„este timpul ca Statele Unite să facă mai mult comerț cu țările comuniste, atît din Europa, cît și din Asia"*. De asemenea, Camera de comerț a S.U.A. s-a declarat în favoarea eliminării „amendamentului Fino" (care prevede impunerea de restricții în relațiile comerciale cu țările socialiste) și examinează posibilitatea realizării unui studiu amănunțit asupra perspectivelor dezvoltării acestor relații. *„Camera de Comerț a cerut recent guvernului* — menționează ziarul — *să examineze și să reevalueze sistemul actual de control al exporturilor, ale cărui rezultate sînt vătămătoare"*.

Pentru eliminarea restricțiilor comerciale se pronunță și alte organizații, cum sînt Consiliul Național pentru Comerț Exterior, Consiliul american al Camerei internaționale de comerț, ca și majoritatea societăților și companiilor americane — scrie în continuare JOURNAL OF COMMERCE. *„Companiile americane —* precizează ziarul — *caută să obțină contracte fie direct, fie prin filialele lor în străinătate sau chiar prin intermediul unor firme străine... Un număr apreciabil de reprezentanți ai firmelor, solicitați de Comitetul pentru promovarea comerțului Est-Vest al Consiliului regional din New York pentru extinderea exporturilor, au declarat că ei cred că nivelul schimburilor comerciale ale S.U.A. cu țările socialiste din Europa ar putea să atingă cifra de 2 miliarde dolari în anul 1975, adică de peste trei ori mai mult decît în 1970. Dar acest lucru depinde, în primul rînd, de eliminarea tuturor restricțiilor asupra exporturilor, precum și de posibilitatea de a obține credite comerciale normale de export"* — subliniază JOURNAL OF COMMERCE, *adăugind că mulți conducători de firme sprijină ideea acordării țărilor socialiste a aceluiași tratament aplicat altor parteneri, inclusiv a clauzei națiunii celei mai favorizate"*.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

COMERȚUL INTERNAȚIONAL ÎN 1970

RITMUL DE CREȘTERE al comerțului mondial capitalist s-a menținut ridicat în cursul anului trecut, deși slăbirea conjuncturii generale, îndeosebi în S.U.A., și-a găsit expresia în reducerea aproape la jumătate a ritmului de creștere al producției (3%, față de 5,5% în 1969). După date publicate de Secretariatul G.A.T.T., exportul s-a mărit în 1970 cu 13% (în comparație cu 13,9% în 1969), ceea ce este cu 4 puncte procentuale mai mult decît media ultimilor 10 ani. O caracteristică a acestei creșteri a fost însă determinarea ei într-o mai mare măsură decît în anii precedenți de urcarea prețurilor la export — cu circa 6%. Creșterea volumului fizic al exportului — cu circa 7% — a corespuns cu aproximație celei din anii 1961/62 și 1967, situîndu-se cu 1 punct procentual sub media ultimilor 10 ani, ceea ce poate fi privit ca o altă caracteristică a evoluției de anul trecut. Pentru întregirea tabloului general trebuie precizat că în decursul anului trecut ritmul de creștere al comerțului internațional a cunoscut o încetinire. După datele G.A.T.T., în primul semestru 1970, față de semestrul al doilea al anului precedent, valoarea importului după eliminarea oscilațiilor conjuncturale a sporit cu 17%, iar cea a exportului cu 19%; în semestrul al doilea 1970, față de primul, importul a crescut cu circa 10%, iar exportul cu circa 8%.

Diferențele de ritm între țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare au fost și în 1970 apreciabile. Exportul și importul celor dintîi s-a mărit cu 15,5%, pe cînd țările mai puțin dezvoltate și-au putut spori exporturile numai cu 9% (+12,9% în 1969), iar importurile cu 11% (+9,2%). Balanțele comerciale ale țărilor în curs de dezvoltare, după ce se îmbunătățiseră în 1969, au avut din nou o tendință de înrăutățire anul trecut, ceea ce reiese și din faptul că importurile statelor industriale din aceste țări au crescut cu circa 12%, în timp ce exporturile cu aceeași destinație s-au mărit cu circa 14%.

Pe zone și țări, datele existente pentru primele trei trimestre ale anului trecut (U. N. Monthly Bulletin of Statistics, februarie 1971) permit unele precizări. În **Statele Unite**, exportul a însumat în această perioadă 31,5 miliarde de dolari, față de 27,1 miliarde în aceeași perioadă a anului precedent, cu toată situația conjuncturală recesivă. Importul american a sporit în același interval de timp de la 26,2 la 29 miliarde de dolari. Schimburile comerciale externe ale celor două grupări economice principale din Europa de vest au evoluat în ritmuri diferențiate asemănător cu anii precedenți. Exportul țărilor **Pieței Comune** s-a ridicat la 64,3 miliarde de dolari, cu 9,6 miliarde sau 17,6% mai mult decît în primele trei trimestre din 1969. În cazul țărilor **A.E.L.S.**, al căror export în primele 9 luni din 1970 a atins 29 miliarde de dolari, sporul absolut a fost de 3,2 miliarde, iar cel procentual de 12,4%. Spre deosebire de balanța comercială echilibrată pe ansamblul Pieței Comune, cea a Asociației Europene a Liberului Schimb s-a soldat cu un deficit de circa 4,7 miliarde de dolari, mai mic totuși decît în perioada corespunzătoare din 1969 (circa 5,2 miliarde). **Japonia** a înregistrat anul trecut o nouă creștere rapidă a schimburilor sale comerciale internaționale, sporindu-și exportul cu 2,4 miliarde de dolari sau 21,3%; soldul excedentar al comerțului exterior, obținut în 1969, riscă însă să nu mai apară și pe 1970 dat fiind că importul a crescut cu 3 miliarde de dolari (+27,6%). Dintre zonele mai puțin industrializate ale lumii capitaliste, America Latină a cunoscut, după evaluările Secretariatului G.A.T.T., o creștere ceva mai rapidă a exporturilor decît în anul precedent, în timp ce pe ansamblul țărilor africane a avut loc dimpotrivă o încetinire. În țările subdezvoltate din Asia situația s-a caracterizat prin diferențieri mai accentuate, tendințele de încetinire manifestîndu-se în India, Pakistan și Ceylon.

Creșterile de prețuri la produsele de export au fost mai puternice la mărfurile industriale, la care sporul a fost de circa 7%, în timp ce prețurile materiilor s-au situat cu circa 4% peste nivelul anului 1969. Există presupuneri cu privire la o urcare mai lentă a prețurilor din comerțul internațional în anul în curs, observatorii apreciind că sporurile ar putea oscila între 2 și 4%. Dată fiind tendința mai pronunțată de mărire a navlurilor și a costului asigurărilor, prețurile la import (cif) ar putea să înregistreze creșteri mai rapide decît cele la export (fob).

ÎȚI MULȚUMIM, DOMNULE LUMIÈRE

APLICAȚIILE și implicațiile benzii de videomagnetofon — produsă în masă și, deci, la un preț accesibil — sînt multiple și tulburătoare.

Iată ce scria nu de mult revista „Life": „Din momentul în care casetele TV vor deveni cu adevărat un **mass medium**, prețurile vor coborî vertiginos. Tot felul de magazine vor vinde casete cu subiecte adecvate profilului lor: prăvăliile de semințe vor vinde programe despre grădinărit; de la farmacii se vor cumpăra programe pe videobandă despre higienă și despre primul ajutor în caz de accident; drogheriile se vor concentra asupra videoînregistrărilor privind arta cosmeticii. Tot pe această cale agențiile de voiaj vor face reclamă voiajurilor turistice și hotelurilor recomandate de ele... Videocluburi vor selecta de 12 ori pe an «caseta TV a lunii», pe care o vor trimite membrilor, cu reducere, după modelul «cartea lunii». Sînt de așteptat servicii de programe adresate medicilor, inginerilor și altor **specialiști, care vor fi ținuți astfel la curent cu ultimele noutăți din domeniul lor de preocupări**". Am subliniat ultimele cuvinte tocmai pentru că arată rolul imens pe care benzile video îl pot juca în reciclarea permanentă a cunoștințelor umane.

Toate aceste planuri nu vizează viitorul îndepărtat. CBS a anunțat că a primit nenumărate comenzi de la instituții guvernamentale, de la întreprinderi comerciale și institute de învățămînt pentru transcrierea pe bandă video a filmelor educative „normale" pe care aceste instituții le foloseau pînă în prezent.

De astfel tocmai în domeniul învățămîntului utilizarea noii tehnici pare să deschidă perspectivele cele mai îmbietoare. Actualmente teleșcoala presupune programe „rigide" în sensul că ea nu este adaptată nevoilor unui mic grup de școlari, ci se adresează în mod egal elevilor de o anumită vîrstă. Caseta TV ar permite profesorului să selecteze acele programe educative care i se par mai potrivite nivelului clasei sale, să ruleze filmele la videomagnetofon la orele care i se par cele mai indicate, să întrerupă programul pentru a răspunde la întrebări sau a da indicații suplimentare, să repete rularea celor mai interesante „pasaje" și, în fine, să încredințeze elevilor merituoși anumite casete TV pentru a fi "studiate" la televizorul de acasă... Într-un anumit sens, însuși procesul de învățămînt va suferi o mutație.

Și apoi, mai este un aspect. Ne-am referit numai la programele cumpărate de la prăvălia din colț. Dar aceeași bandă video poate fi imprimată de însuși posesorul ei. Programele de televiziune preferate pot fi păstrate un timp indefinit în telebibliotecă sau vor trece din mînă în mînă, aidoma cărților împrumutate. Se vor crea „edituri" de filme pentru casete TV aidoma editurilor de cărți (care, sperăm, nu vor deveni niciodată desuete). Se vor...

Ne oprim aci. Puteți continua singuri cu speculațiile. Ele nu vor fi însă speculații gratuite, căci caseta TV reprezintă realmente o revoluție... O revoluție care nu se va înfăptui nici într-o zi, nici într-un an, dar ale cărei efecte le vom resimți cu toții și care ne amintește că trăim tot mai „repede" într-o lume schimbătoare. Pentru aceasta să-i mulțumim și domnului Lumière...

Lionel NIȚESCU

MONDORAMA

COMERȚUL CU ȚĂRILE MEMBRE ȘI CANDIDATE LA PIAȚA COMUNĂ

GRAFICUL alăturat — reprodus după **Frankfurter Rundschau** — evidențiază ponderea ridicată a Pieței Comune în comerțul exterior al țărilor membre mai mici cum sînt Belgia, Olanda și Luxemburgul, ca și în cazul unor țări terțe ca Austria sau Elveția. Cu atît mai importantă ar deveni această pondere în eventualitatea aderării la Piața Comună a celor patru țări candidate. Ea nu ar trece totuși de o treime în cazul Angliei și de 50% în cel al Norvegiei, R.F.G. și Italiei.

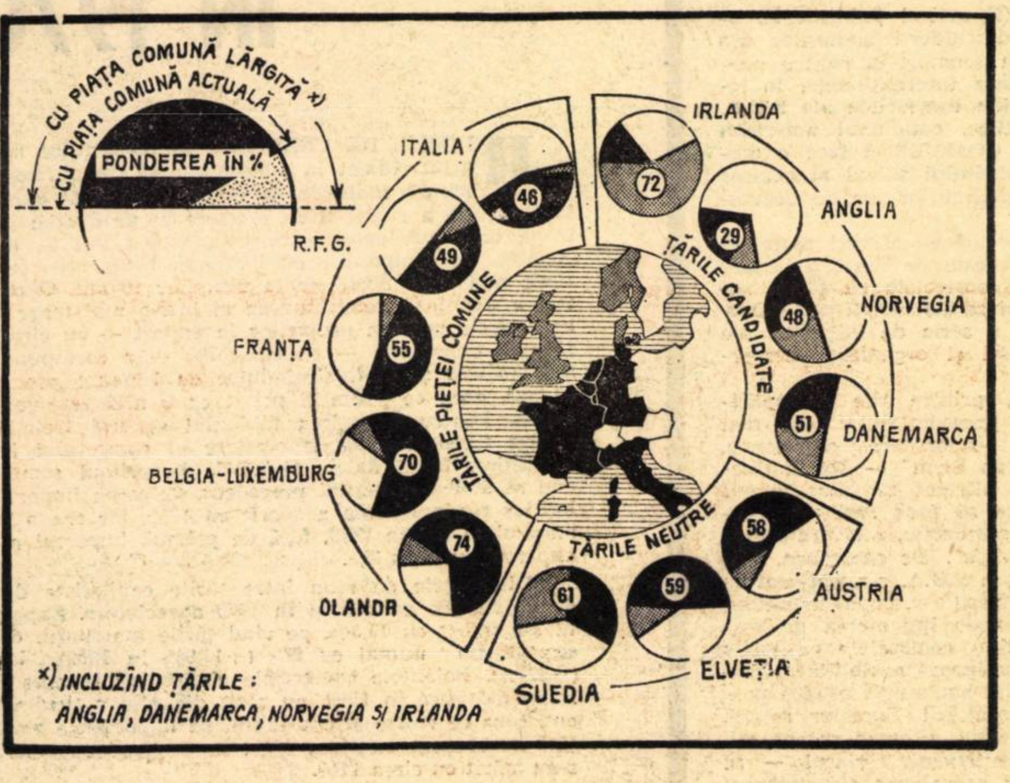

TURISMUL ÎN BULGARIA

ÎNTRE 1960 și 1969 numărul turiștilor străini care au vizitat Bulgaria s-a înzecit: 200 602 în 1960, 2 131 000 în 1969. La dispoziția acestora se află azi 268 hoteluri cu 50 000 paturi, 542 pensiuni, 150 terenuri omologate de camping, 300 stațiuni de benzină și 80 puncte de autoservice. Folosindu-se și posibilitățile de cazare la particulari, în Bulgaria pot fi găzduiți simultan 220 000 turiști. Se scontează ca pe baza actualului ritm de creștere, în 1975 activitățile turistice să aducă statului 180—200 milioane dolari.

CALCULATORUL LA JOCURILE OLIMPICE

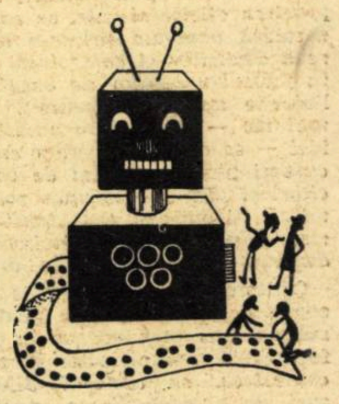

CALCULATORUL — simbol al tehnicii contemporane — va fi și el prezent la marea sărbătoare a sportului mondial. În timpul Jocurilor Olimpice de la München cinci calculatoare de mare capacitate vor sta la dispoziția sportivilor, ziariștilor și a celorlalți amatori de sport. Alimentarea lor cu date este în curs. Este vorba de toate rezultatele olimpice din 1896 pînă în 1968, datele personale ale tuturor participanților la ediția din capitala bavareză, regulile detaliate ale tuturor disciplinelor olimpice, recordurile mondiale și naționale, toate competițiile sportive și manifestările culturale din timpul Jocurilor. La acestea se adaugă date generale cu privire la orașul gazdă și la oaspeții de onoare prezenți. Sistemul de informații poate înmagazina circa 500 milioane de semne.

CAPACITATEA DE RAFINARE A MARILOR COMPANII

PRINCIPALELE 28 de companii petroliere ale lumii capitaliste, care furnizează 70% din petrolul acesteia, acopereau în 1959 din extracție proprie mai puțin de 84% din capacitățile lor de rafinare. Zece ani mai tîrziu, relevă un recent studiu al lui First National City Bank, capacitatea de rafinare crescută și ea între timp, era întrecută de producția lor.

Gradul de acoperire a capacității de rafinare atinge valori deosebit de ridicate în cazul cîtorva companii (în %): Gulf Oil — 193, British Petroleum și Continental — 158, Compagnie Française des Pétroles — 146 etc. În cazul lui Standard Oil of New Jersey, cea mai mare companie petrolieră a lumii capitaliste și a doua pe lista celor mai mari firme americane, coeficientul amintit era în 1969 de 88%.

PRODUCĂTORI, EXPORTATORI, CONSUMATORI

PRINCIPALELE țări care au fabricat nave în 1970 au fost Japonia, pe primul loc, cu peste jumătate din tonajul mondial, și Suedia cu 7,9%. Ele sînt și principalele țări exportatoare: Japonia a exportat 61% din tonajul produs, iar Suedia 85%.

Principalele țări care au cumpărat nave: Liberia — vase cu un tonaj de 4,2 milioane tone, Japonia — 4,1 mil. t, Anglia — 2,7 mil. t, Norvegia, — 2,19 mil. t, Grecia — 1,47 mil. t, R.F.G. — 1,25 mil. t.

Țara care a produs cele mai multe nave cu tonaj de peste 100 000 tone: Japonia, cu 30 din cele 54 vase de acest fel lansate în lume anul trecut.

În 1970 șantierele navale ale tuturor țărilor au lansat vase cu un tonaj total de 21 689 513 tone, cu 12% mai mult decît în 1969.

FURNIZORI DE CADRE

UNUL din principalii furnizori de cadre pentru economia națională a R. D. Germane este Universitatea „Karl Marx" din Leipzig. În cei 25 de ani care s-au scurs de la sfîrșitul celui de al doilea război mondial, ea a pregătit peste 34 000 de specialiști. În general în țară funcționează peste 55 de universități și institute de învățămînt superior — de nouă ori mai multe decît în anul 1945.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

TANDEMUL INVESTIȚII–RITM DE DEZVOLTARE

NUMEROASE studii și publicații din Occident urmăresc — retrospectiv sau în perspectivă — creșterea comparată a economiei celor mai importante țări capitaliste din lume, încercînd să tragă, de aici, diferite concluzii. Graficul pe care-l reproducem (dintr-un articol publicat în **Le Monde**, 2/III. 1971) ilustrează dinamica produsului național brut al unui număr de șase țări în perioada 1958—1970, decalajul existent în primul rînd între S.U.A. și celelalte țări examinate, precum și unele modificări de poziții în ceea ce privește volumul global al P.N.B.-ului. Se remarcă ritmul rapid de creștere în Japonia și ritmul lent în Anglia; discrepanța pronunțată din 1970 între R.F.G. și Franța apare în urma devalorizării francului și revalorizării mărcii vest-germane (operațiuni care au permis exprimarea mai reală — în dolari — a raportului de forță dintre cele două economii).

În sfîrșit, datele din tabelul alăturat evidențiază paralelismul dintre nivelul investițiilor (formarea de capital fix brut) și ritmul dezvoltării economice (cazul Japoniei, iar la cealaltă extremă — cazul Angliei sau al S.U.A.). Fapt, subliniat cu pregnanță chiar în finalul articolului amintit mai sus: „În cursa creșterii, cei care investesc cel mai mult recoltează — la scadență — roadele eforturilor lor; iar rezultatele sînt cu atît mai bune, cu cît investițiile au fost mai inteligent efectuate".

Țara	Produsul național brut			Creșterea volumului investițiilor în perioada 1957—1969
	volumul global în 1970 (în mlrd. dolari)	sporul față de 1958 (în %)		
		calculat în prețuri curente	calculat în prețuri constante	
S.U.A.	999,93	+120	+ 62	de 1,5 ori
Japonia	196,19	+510	+258	de 5,6 ori
R.F.G.	182,02	+226	+ 85	de 2 ori
Franța	145,85	+172	+ 95	de 2,6 ori
Anglia	118,43	+ 83	+ 41	de 1,8 ori
Italia	93,13	+207	+ 97	de 1,9 ori

Sursa: După Le Monde.

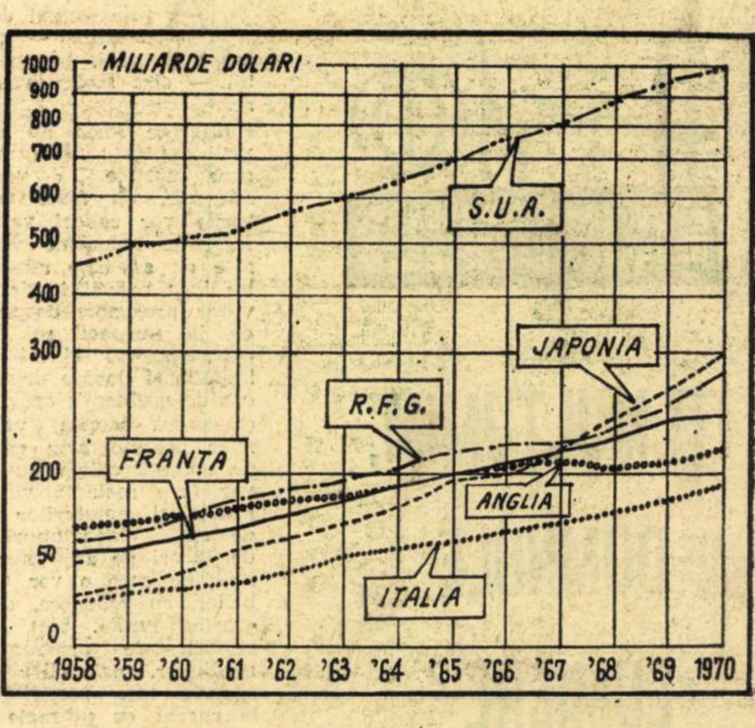

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

15

ANUL IX NR 15 (397)
VINERI 9 APRILIE 1971
20 PAGINI 2 LEI

viața economică

instituționalizarea principiului conducerii colective.

dezvoltarea în perspectivă a industriei

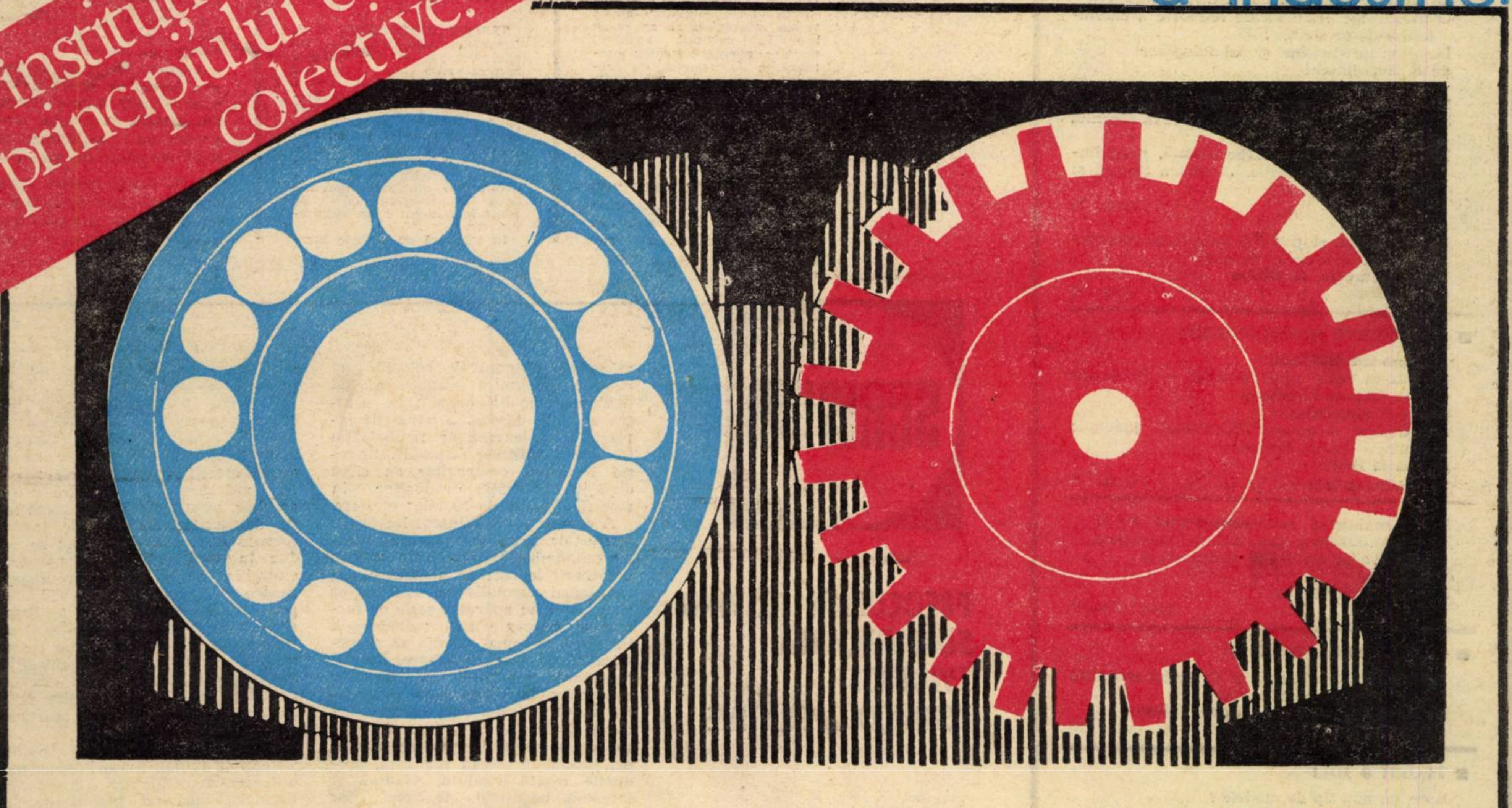

profilarea și adîncirea specializării în cadrul centralei.

ANUL IX **viata economica**

săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

numărului 15 din 9 aprilie 1971

■ **ECONOMIE NAȚIONALA**

Discuții
O nouă metodologie de calcul a productivității muncii
de **I. Bati** (pag. 3)

Dezbateri
Reducerea duratei investițiilor:
Este lungă perioada de avizare a indicatorilor tehnico-economici?
de **Tiberiu Simion**, Centrala Băncii de Investiții (pag. 4)

Clarificarea dezvoltării în perspectivă:
Profilarea și adîncirea specializării
Convorbire cu ing. **Gheorghe Trică**, directorul general al Centralei industriale de autocamioane și tractoare. (pag. 5)

Avantajele extinderii culturilor tehnice
de conf. **I. Hațegan**, Universitatea Craiova
O modalitate eficientă de reducere a cheltuielilor de producție:
Înnoirea produselor și tehnologiilor
de **S. Rogojinschi** (pag. 6)

Pe marginea plenarei C.N.S.T.
Știința și tehnologia românească în deceniul VIII
Interviu cu ing. **Gheorghe Cioară**, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie (pag. 7)

ADAS
Este necesară și posibilă asigurarea bunurilor întreprinderilor de stat?
de dr. **Octavian D. Ghibu** (pag. 8)

■ **CONDUCERE ȘI ORGANIZARE**

Tribuna specialistului:
Ce este și la ce ajută analiza — diagnostic
de ing. **George Pleșoianu**
Cadre și răspunderi:
Ion Oțelea, directorul Sucursalei județene Mureș a Băncii Naționale
de **Maria Ioniță** (pag. 9)

În întîmpinarea semicentenarului P.C.R.
Instituționalizarea principiului conducerii colective în contextul democrației socialiste
de **Costin Murgescu**, (pag. 10—11)

■ **ISTORIE ECONOMICĂ**

Industrializarea României în presa marxistă dintre cele două războaie
de prof. dr. **Ivanciu Nicolae Văleanu** (pag. 13)

■ **TEORII • IDEI**

Spre un nou tip de modele?
de **I. Lemnij**
Școli — curente — economiști:
Trei studii ale prof. Koopmans
de dr. **E. Prahoveanu** (pag. 14)
Șantier științific:
conf. dr. Constantin Topciu (pag. 15)

■ **ECONOMIE MONDIALĂ**

Din țările socialiste:
• U.R.S.S.:
Noi orientări ale științei economice
de acad. **Tigran Haciaturov**
• R. P. Bulgaria:
Construirea unei societăți socialiste dezvoltate
de prof. **Jak Aroio**
• R. P. Mongolă:
Măsuri pentru creșterea producției animaliere (pag. 17)

Documentar
Reglementări fiscale la frontieră în comerțul internațional
de **Aurel Ghibuțiu**, șef sector I.S.C.E.I. (pag. 18)

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

CURIER

• Încadrări

ILEANA MĂNESCU, Sibiu — 1) Încadrarea stabilită de conducerea unității la o clasă de salarizare superioară celei avute pînă la absolvirea învățămîntului superior, corespunde reglementării stabilite prin pct. 10 din anexa IX la H.C.M. nr. 914/1968. În această anexă se prevede că salariatul care ocupă o funcție pentru care se cer studii medii și care își ia diploma la o formă de învățămînt superior în specialitate, (în cazul în care salariul tarifar pentru al doilea an de activitate este mai mic decît cel avut la funcția medie ocupată), poate fi încadrat în specialitatea respectivă (în cazul dv. economist) la salariul de bază sau la o gradație care să-i asigure pe cel avut, sau cel mult o clasă în plus. 2) Potrivit pct. 5 din anexa susmenționată, absolvenții institutelor de învățămînt superior economic care au ocupat funcții medii în specialitatea corespunzătoare studiilor superioare absolvite, li se poate lua în calculul vechimii minime necesare pentru promovarea în funcția de economist principal cel mult jumătate din perioada pe care o au în funcțiile medii respective.

★

UN GRUP DE STUDENȚI DE LA INSTITUTUL POLITEHNIC — București. În funcția de subinginer pot fi încadrați numai absolvenți ai fostelor școli de subingineri, precum și absolvenți ai institutelor de învățămînt echivalate cu acestea de către Ministerul Învățămîntului. Studenții din anii 4 și 5 ai Institutului Politehnic — cursuri serale — încadrați ca tehnicieni, nu pot ocupa funcții de subingineri, deoarece aceste studii nu sînt echivalate cu cele prevăzute pentru această funcție.

• Vechimea

ING. IOAN STUCĂ, Baia Sprie — Perioada cît ați frecventat cursurile universitare nu se poate considera vechime în munca salariată. În acest timp n-ați fost scos din producție de către unitatea unde ați lucrat, contractul de muncă fiind desfăcut conform art. 18 din Codul Muncii, la cerere cu acordul conducerii unității.

• Debite

ȘTEFAN OBOREANU, Cluj. Termenul maxim de 40 de zile prevăzut la pct. 103 din Instrucțiunile nr. 1/1970 ale Băncii Naționale se referă exclusiv la reclamațiile aferente documentelor de plată pentru livrări, executări de lucrări și prestări de servicii pentru care, existînd tarife, decontarea se face fără acceptarea debitorului și nu la debite din mărfuri constatate lipsă la recepție cum se arată la punctul 2 din scrisoarea dv.

În legătură cu sumele înregistrate în contul 180 „Produse expediate, lucrări executate și servicii prestate", acestea — fiind incluse în valorile creditabile prevăzute de art. 2 din H.C.M. 858/1970 — se iau în garanția creditului pe termenul maxim de 30 de zile, termen care s-a dovedit suficient pentru încasarea efectivă (creditarea contului furnizorului) a documentelor depuse spre încasare prin bancă. Aceasta bineînțeles în cazul cînd plata nu a fost refuzată și cînd în contul plătitorului există disponibilul necesar achitării lor. Documentele neîncasate de furnizori în termen de 30 zile, sînt excluse de la creditare și, reflectîndu-se în minus de garanție, se trec la credite restante cu dobîndă majorată (8 sau 12% pe an). Cînd întîrzierea plăților se datorește vinei plătitorului, care nu a asigurat disponibilitățile necesare achitării sau a prezentat refuz neîntemeiat de plată, furnizorii au dreptul să încaseze, de la plătitorii în culpă — conform art. 1 al. g. din H.C.M. 306/1970 — penalități (0,1% pe primele 10 zile, 0,2% pe următoarele 20 zile și 0,3% pe zi dacă întîrzierea depășește 30 zile). Se asigură astfel furnizorilor despăgubiri mult superioare dobînzii majorate percepută de bancă la creditele restante cauzate de aceste situații. **(Acest răspuns este semnat de Direcția de coordonare și sinteză din Banca Națională).**

• Programator

ION MOISE, Arad — Conform reglementării în vigoare, absolvenții școlilor sau cursurilor postliceale de programatori de mașini de calcul electronice, pot fi încadrați în funcția de programator, fără nici un stagiu prealabil.

• *DR. VASILE GLÜCK, Tîrgu Mureș* — Sumele realizate de medicii de la policlinicile cu plată se impun lunar cu cotele prevăzute la art. 9 din H.C.M. nr. 545/1970. Veniturile respective nu se declară la locul principal de muncă.

• *T. POCH, Moreni* — Vă mulțumim pentru aprecieri ca și pentru sugestii. Mai scrieți-ne!

SCRISORI

PREOCUPĂRI PRIVIND SIMPLIFICAREA EVIDENȚEI TEHNICO-OPERATIVE

• PE ORIZONTALĂ, PE VERTICALĂ

DATELE furnizate de către unitățile economice constituie mijlocul de documentare, de concluzie și de măsuri. Ele trebuie să fie cît mai complete. Dar există o tendință de creștere de la o perioadă la alta, a volumului documentelor cerute de foruri tutelare. S-a renunțat la bilanțul lunar, dar imediat s-a înlocuit cu balanța de verificare. La Uzina de pompe din București se constată că de la 31 decembrie 1965 — în afara formularelor aprobate de Direcția Centrală de Statistică, Comitetul de Stat al Planificării și Ministerul Finanțelor — numărul situațiilor a crescut la 31 decembrie 1970 de la 3 la 15.

În aceste tabele, situații etc. se cer o serie de date cuprinse atît în formularele de dare de seamă cît și în raportul explicativ. Diferența este că într-un formular datele sînt așezate pe verticală, iar în celălalt se cer pe orizontală. Spre exemplu, în cap. VI-anexă la „Darea de seamă" și în „Raportul explicativ" se găsesc datele referitoare la stocurile supranormative. Aceleași elemente se mai cer în „Situația stocurilor supranormative" și în „Situația explicativă a cauzelor stocurilor supranormative". Tot pentru aceste date se mai întocmesc grafice de lichidare cu un număr impresionant de coloane și rînduri, precum și „Situații privind lichidarea imobilizărilor". La acestea se mai adaugă o serie de situații parțiale cum ar fi „Situația facturilor refuzate la plată", „Situația lichidării comenzilor cu ciclu depășit", „Situația produselor în stoc mai vechi de 30 zile" etc. etc.

A crescut mult volumul lucrărilor planurilor financiare și indicatorilor economico-financiari. Ca urmare a trecerii la metoda globală a determinării normativului mijloacelor circulante, au apărut o serie de formulare adecvate noii metodologii. Pe lîngă acestea trebuie să întocmim și pe cele anterioare. Pentru raportarea realizării indicatorilor economico-financiari s-au descoperit, în ultimii doi ani, variate formule și situații cu date ce se referă la stocuri de început de perioade, producție marfă realizată, producție marfă vîndută, vîndută și încasată, beneficiu, etc. etc., iar perioadele sînt cînd decadale, cînd din cinci în cinci zile, cînd zilnice.

Se impune, credem noi, măsuri de stăvilirea tendinței de creștere necontrolată a volumului documentelor de planificare și raportare. Pentru aceasta, apreciem că orice formulare, sau situație pe baza cărora se transmit date să fie incluse într-un sistem bine stabilit și aprobat de organele în drept.

Constantin PASAT
economist
Uzinele de pompe-București

• AVANTAJE CERTE

ÎN SCOPUL simplificării și îmbunătățirii sistemului de decontare s-a stabilit ca Întreprinderea „Teleconstrucția" să deconteze lucrările ce le execută numai la terminarea și predarea către beneficiari. Pentru asigurarea mijloacelor circulante unitatea primește credite bancare în vederea acoperirii volumului producției neterminate pînă la termenul contractual de predarea lucrărilor, cînd se face decontarea din fondurile de investiții ale beneficiarului pe bază de procese verbale de recepție. Pentru lucrările a căror execuție durează mai mulți ani se aplică o decontare intermediară tot din fondurile de investiții ale beneficiarului, la sfîrșit de an, pe bază de realizări.

Trecerea la acest sistem de decontare prezintă o serie de avantaje. De pildă, ea permite personalului tehnic de la șantiere să se ocupe efectiv de problemele tehnice, conducere și coordonare a lucrărilor, absolvindu-i de întocmirea de documente de recepție lunare impuse de actualul sistem; se reduc în mod substanțial numărul situațiilor de lucrări și documente lunare și trimestriale; se reduc operațiunile contabile atît la beneficiarii de investiții, organizații de construcții, cît și la băncile finanțatoare; se determină organizațiile de construcții să depună eforturi pentru o mai bună organizare a șantierelor; contribuie la scurtarea termenelor de execuție.

În vederea generalizării noului sistem, se impun măsuri pentru modificarea indicatorilor economici-financiari privind planul de investiții și de construcții și în mod corespunzător, a raportării realizării acestor indici. În scopul creșterii cointeresării factorilor care participă la realizarea investițiilor, este necesar să se prevadă fonduri de stimulare economică pe seama creșterii nivelului rentabilității ca urmare a scurtării termenului de execuție a lucrărilor și sporirii producției de construcții-montaj. În ceea ce privește dobînda pe care o percepe banca de la organizațiile de construcții, la creditele cuvenite pentru producția neterminată, după părerea mea, aceasta trebuie să fie redusă la 0,5% și, ulterior, să fie cuprinsă în valoarea de deviz a lucrărilor. Dobînda pentru nerespectarea termenelor contractuale de predare a lucrărilor trebuie să fie majorată, aplicată însă diferențiat în raport cu cauzele care au dus la nepredarea și nepunerea în funcție a obiectelor planificate.

Din rezultatele obținute la întreprinderea noastră constatăm că noul sistem de decontare, completat cu măsurile de planificare-creditare și stimulare a factorilor interesați, va avea darul să ducă la îmbunătățirea condițiilor de realizare a investițiilor, la reducerea duratelor de execuție, la diminuarea costului lucrărilor și la obținerea de rezultate economice și financiare mai bune.

Boris BARANOVSCHI
economist — „Teleconstrucția"
București

● Îmbunătățiri metodologice care reduc influența „jocurilor" de structură.

● Lărgirea numărului de indicatori ai productivității muncii în expresie fizică.

● Un nou indicator pentru reflectarea timpului de muncă: „Om-ore efectiv lucrate".

O NOUĂ METODOLOGIE DE CALCUL A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

ÎN MUNCA DE PLANIFICARE cît și în analizele economice se acordă o atenție deosebită indicatorului productivității muncii dat fiind rolul său în exprimarea laturii calitative a activității economice, a eficienței economice. Totodată, indicatorul productivității muncii, alături de volumul producției, constituie baza determinării efectivului de salariați care, în funcție de nivelul și creșterea salariului mediu, conduce la determinarea fondului de salarii.

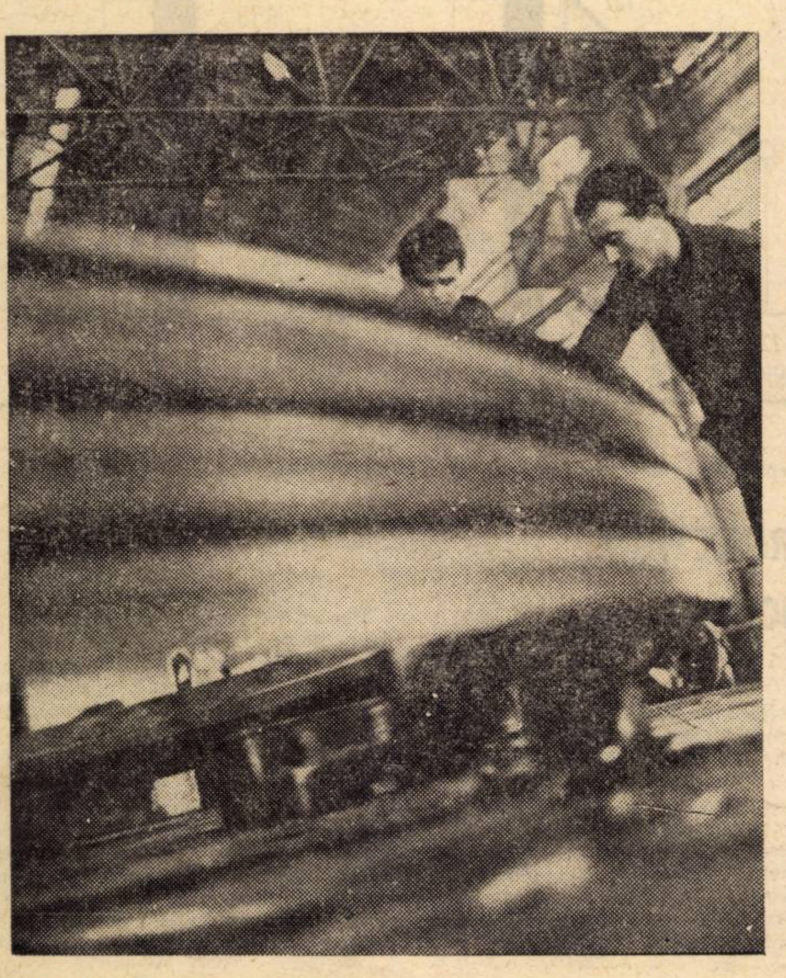

„...o reflectare mai fidelă a eforturilor"... (În secția mecanică grea a uzinelor „23 August").

Foto: I. CUCU

PRODUCTIVITATEA MUNCII (W) în industrie se determină — de mulți ani — ca o relație între volumul producției exprimat cu ajutorul indicatorului „valoarea producției globale" (Q) și timpul de muncă consumat pentru obținerea acestuia (T), exprimat cu ajutorul indicatorului „număr mediu scriptic total salariați" de unde rezultă bine cunoscuta formulă:

$$W = \frac{Q}{T}$$

Metoda de calcul a productivității muncii în expresie valorică este, deocamdată, singura în măsură să asigure, la nivelul economiei naționale, determinarea nivelului și ritmului de creștere a acestui indicator.

În ciuda acestui mare avantaj, metoda de calcul în expresie valorică — mai ales la nivelul întreprinderii — nu poate exprima, în mod real, nivelul productivității muncii. Astfel, pe de o parte valoarea producției globale exprimă în unități bănești valoarea produselor la un anumit grad de prelucrare pe scara producției sociale, iar raporturile dintre valorile diferitelor produse nu reflectă pe cele care există între valorile de întrebuințare ale acelorași produse. Pe de altă parte, numărul mediu scriptic total salariați — care, pe lîngă salariații prezenți la lucru, cuprinde și pe cei care lipsesc temporar, fiind plecați în concediu (de odihnă, de boală, de maternitate etc.), în delegație, pentru îndeplinirea diferitelor obligații cetățenești etc. nu este identic cu timpul de muncă socialmente necesar pentru producția respectivă și se referă la timpul de muncă vie cheltuit în ultima fază de prelucrare a produselor luate în calcul în perioada dată.

Este știut că, în practica curentă, nivelul productivității muncii se stabilește ținînd seama de anumite condiții în care se prevede să se desfășoare activitatea de producție: un anumit nivel tehnic al producției, intrarea în funcțiune la o anumită dată a unor capacități de producție, un anumit nivel de mecanizare, de folosire a utilajelor și a timpului de lucru, o anumită structură a producției, un anumit grad de cooperare industrială etc. În măsura în care condițiile concrete de producție diferă de cele avute în vedere la elaborarea planului, indicatorul productivității muncii va prezenta abateri față de nivelul aprobat prin plan.

În același timp, în activitatea practică de fundamentare și desfășurare a indicatorilor productivității muncii există neajunsuri legate de calitatea elementelor de fundamentare pe diverse verigi-minister, centrală industrială etc. — precum și de corelarea diferitelor secțiuni de plan, atît la elaborarea cît și pe parcursul îndeplinirii planului. Totodată, în planificarea indicatorului productivității muncii continuă să existe unele probleme metodologice a căror rezolvare prezintă o deosebită importanță. Ne vom referi, în cele ce urmează, numai la două din acestea și anume: la reflectarea cît mai corectă în calculul productivității muncii a influenței schimbărilor intervenite în structura producției, precum și în gradul de folosire a timpului de lucru.

În cele ce urmează vom aborda problema producției de piese de schimb. De ani de zile — legat de procesul de dezvoltare și diversificare a economiei noastre — asigurarea pieselor de schimb pentru toate ramurile economiei a devenit o problemă acută. În același timp, capacitățile de producție create în cadrul atelierelor mecanice în diverse ramuri ale industriei — în afară de industria constructoare de mașini — au fost și continuă încă să fie folosite nesatisfăcător pentru producția de piese de schimb. O cauză a acestei situații rezidă și în nivelul foarte diferit al productivității muncii — exprimat valoric — la producția de bază și, respectiv, la producția pieselor de schimb. Astfel nivelul productivității muncii în întreprinderile, atelierele și secțiile specifice de construcții de mașini existente în industria energiei electrice este, în prezent, de 2,5 ori mai mic decît în producția de bază, în industria petrolului de 2,1 ori, în industria chimică de aproape 3 ori, în industria metalurgică de 2,8 ori, în industria ușoară de 1,5 ori, în industria alimentară de 1,9 ori, în industria lemnului de 1,7 ori, în industria materialelor de construcții de 1,4 ori etc.

Aspecte similare apar și în industria construcțiilor de mașini, în sectoarele, secțiile și atelierele de autoutilare, sculării și mecanic șef, unde nivelul productivității muncii valorice este de circa 2,8 ori mai mic față de activitatea de bază.

Este evident că la o asemenea diferențiere a nivelurilor productivității muncii — consecință, în bună măsură, și a sistemului de prețuri practicat la noi — orice schimbare în structura producției în sensul creșterii sau descreșterii ponderii producției de piese de schimb sau de scule, a autoutilării se reflectă în scăderea sau creșterea nivelului productivității muncii. Același fenomen apare și în cazul depășirii sau neîndeplinirii planului în aceste cazuri. Un exemplu ipotetic scoate în evidență suficient de clar aceste aspecte (vezi tabelul)

SCHIMBĂRILE produse în structura producției față de prevederile planului duc la deformarea nivelului productivității muncii și nu scot în evidență eforturile depuse de întreprindere pentru creșterea producției de piese de schimb. Dimpotrivă, în cazul arătat, depășirea producției de piese de schimb se reflectă în nerealizarea planului productivității muncii — deși atît la producția de bază cît și la cea de piese de schimb, planul productivității muncii a fost îndeplinit — în depășirea numărului planificat de salariați și, în sistemul actual de eliberare a fondului de salarii pe linie bancară, la depășiri necorespunzătoare de fond salarii. În cazul nerealizării producției prevăzute de piese de schimb situațiile arătate se inversează. Este evident că o astfel de situație nu stimulează nici extinderea schimbului II și III în atelierele producătoare de piese de schimb — sarcină de o deosebită actualitate — care ar putea contribui la folosirea mai bună a capacităților de producție.

În anul 1971 s-au adus unele îmbunătățiri în acest domeniu al metodologiei. Prin plan s-au nominalizat la toate ministerele indicatorii producției și ai productivității muncii în activitatea de construcții de mașini și prelucrarea metalelor, iar la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini s-a nominalizat nivelul productivității muncii pentru activitatea sectoarelor, secțiilor sau atelierelor de autoutilare, sculării și mecanic șef.

În felul acesta, s-a asigurat o mai mare mobilitate a indicatorilor de plan și o anumită reducere a influenței „jocurilor" de structură. Cu toate acestea, chiar în această situație, rămîn nerezolvate aspectele de structură ale producției pieselor de schimb, care sînt foarte diferite din punctul de vedere al manoperei specifice. Aceste aspecte se accentuează în întreprinderile care, pe lîngă piese de schimb, fabrică și utilaje propriu-zise.

O altă deficiență a metodei valorice de calcul a productivității muncii constă în reflectarea deformată a schimbărilor intervenite în cooperarea industrială.

De pildă, la Întreprinderea Metalul Roșu Cluj, la producția de rame de uscat, ponderea pieselor și subansamblelor produse în țară în anul 1970 reprezenta numai 55%. Prin planul pe anul 1971 s-au asigurat condiții pentru creșterea gradului de integrare pînă la 70%. În această situație însă valoarea producției globale nu s-a schimbat — prețul produsului finit rămînînd același — în schimb manopera a crescut, reflectîndu-se în creșterea cu 150 a numărului de muncitori necesari pentru asimilarea noilor piese și subansamble.

Problema jocului de structură apare și în

I. BATI

(Continuare în pag. 12)

Indicatori	U/M	1970	1971		%	
			Plan	Realizări	Col.3/ Col.2	Col.4/ Col.3
1. Volumul producției din care:	mil. lei	300	340	355	113,3	104,4
— producția de bază	mil. lei	285	315	320	110,5	101,6
— piese de schimb	mil. lei	15	25	35	166,6	140,0
2. Ponderea pieselor de schimb în volumul total al producției	%	5	7,4	9,9	x	x
3. Productivitatea muncii pe salariat						
— total	mii lei	300	310	296	103,3	95,5
— producția de bază	mii lei	335	358	358	107	100
— piese de schimb	mii lei	100	115	115	115	100
4. Număr mediu scriptic total salariați din care:	oameni	1000	1097	1198	109,7	109,2
— producția de bază	oameni	850	880	894	103,5	101,6
— piese de schimb	oameni	150	217	304	144,7	140,0

DEZBATERI

REDUCEREA DURATEI INVESTIȚIILOR

ESTE LUNGĂ PERIOADA DE AVIZARE A INDICATORILOR TEHNICO-ECONOMICI ?

CONSIDER extrem de utilă și oportună dezbaterea inițiată de „Viața economică" în legătură cu necesitatea reducerii duratei de realizare a investițiilor. Din articolele semnate de factorii de răspundere din unele institute de cercetări și proiectări (vezi V.E. nr. 12/1971) se desprinde, printre altele, faptul că uneori se întîmpină neajunsuri în fazele de avizare a documentațiilor tehnico-economice elaborate pentru investiții, că există cazuri cînd perioada de avizare este egală sau chiar mai mare decît timpul afectat proiectării. Nimeni nu neagă faptul că pot exista asemenea situații și, fără îndoială, ele se repercutează negativ asupra perioadei de realizare a unui obiectiv. Aș vrea, însă, de la bun început să fac o precizare: noile reglementări în domeniul organizării, planificării, proiectării, contractării și executării lucrărilor de investiții **stabilesc, între altele, că organele de avizare a indicatorilor tehnico-economici** — Comitetul de Stat al Planificării și Ministerul Finanțelor (pentru investițiile ce se aprobă de Consiliul de Miniștri) și Banca de Investiții (pentru cele din competența de aprobare a titularilor și beneficiarilor) **trebuie să efectueze această operație în 20 de zile de la data depunerii documentației de avizare** (și numai în cazuri cu totul excepționale — 30 de zile). Aceste termene — în mod obligatoriu — sînt respectate întocmai de organele respective.

Sînt însă și situații — destul de frecvente — **cînd documentațiile prezentate de titulari și beneficiari nu întrunesc condițiile necesare pentru emiterea de avize favorabile în cadrul termenului legal.** În sprijinul celor afirmate arătăm că la 31 decembrie 1970, organele respective au fost puse în situația **de a restitui documentații pentru lucrări a căror valoare a însumat peste 5,7 miliarde lei, tocmai pentru faptul că indicatorii de eficiență din aceste documentații erau fie insuficient fundamentați din punct de vedere economic, fie că erau nefavorabili, comparativ cu alte investiții similare.**

Sînt multe exemplele ce s-ar putea da în acest sens. Așa a fost cazul investiției prevăzute pentru secția de plăci aglomerate de puzderie de cînepă la Întreprinderea Sînicolaul Mare (proiectant IPIU) unde indicatorii tehnico-economici erau inferiori față de alte lucrări similare.

În acțiunea de avizare se întîlnesc și alte aspecte care denotă ușurința diferiților beneficiari sau titulari de a accepta din partea proiectanților documentații incomplete. Așa s-a întîmplat, bunăoară, cu documentația elaborată de IPIU, pentru dezvoltarea Filaturii de vigonie „Aurora"-București. Atît **prezentarea spre avizare a documentațiilor insuficient fundamentate, cu indicatori nefavorabili, cît și cele elaborate incomplet, nu sînt de loc de natură să ducă la scurtarea perioadei de realizare a unei investiții, ci dimpotrivă.** Datorită necesității refacerii sau reconsiderării acestora — ca rezultat al analizelor efectuate de organele de avizare — se cheltuiește un fond de timp suplimentar — timp care ar putea fi utilizat pentru elaborarea proiectelor de execuție necesare lucrărilor respective, în scopul demarării execuției propriu zise. De aici, o primă concluzie: **în interesul creșterii operativității în activitatea de avizare este imperios necesar ca factorii care concură la realizarea investițiilor să dea dovadă de maximă exigență și responsabilitate în faza de fundamentare a acestora.**

În reducerea perioadei de realizare a investițiilor, un rol primordial îl are **calitatea documentației elaborate,** în sensul stabilirii de capacități optime și de amplasare judicioasă a lor, prevederii unor soluții constructive avantajoase, achiziționării de utilaje tehnologice corespunzătoare și multe altele. Deși în aceste domenii multe documentații tehnico-economice vădesc preocuparea proiectanților pentru găsirea și adoptarea celor mai bune soluții, totuși mai sînt de semnalat serioase carențe, unele din documentațiile prezentate spre avizare ascunzînd încă importante rezerve, fapt ce demonstrează că nu întotdeauna cei răspunzători au în vedere acest imperativ al contemporaneității, denumit „factorul timp". Așa se explică faptul că mai întîlnim supradimensionări de suprafețe, volume și elemente de construcții a căror realizare ar determina, pe lîngă scumpirea costului, și o prelungire nejustificată a duratei de execuție. Spre exemplu, la Baza de producție a Trustului de construcții-montaj din cadrul Consiliului județean Popular Mureș s-au depistat, la avizare, mari supradimensionări la magazii, depozite, platforme și drumuri, care totalizau peste 19 000 mp. Asemenea supradimensionări provin din faptul că atît beneficiarii cît și proiectanții nu iau suficient în calcul gradul de ocupare a spațiilor existente, în vederea optimizării lor.

De multe ori, **supradimensionarea unor suprafețe este și o urmare a necunoașterii în totalitate a gabaritelor viitoarelor utilaje tehnologice ce urmează a fi achiziționate.** Nu puține sînt cazurile cînd contractarea utilajelor se face cu termene de livrare necorelate cu cele de montaj sau chiar cu data prevăzută pentru punerea în funcțiune a investiției

Tiberiu SIMION

Centrala Băncii de Investiții

(Continuare în pag. 12)

NOI OBIECTIVE ECONOMICE

● STAȚIE PILOT. — La Uzina chimică „Azur" din Timișoara a intrat în funcțiune, cu 3 luni înainte de termen, o stație — pilot pentru fabricarea oleilamidei și alchilolamidei, substanțe auxiliare destinate industriei de mase plastice. Stația a fost realizată după proiectele și studiile tehnologice întocmite de specialiști de la ICECHIM București, în colaborare cu chimiști din cadrul uzinei. Prin intrarea în funcțiune a acestei noi unități, Uzina își sporește capacitatea de producție cu peste 500 tone produse chimice pe an.

● SECȚIE DE GRANULIT. — La Întreprinderea de produse ceramice din Iași a intrat în funcțiune noua secție de granulit — material de construcție care îmbină rezistența cărămizii cu densitatea lemnului (circa 700 kg. la metru cub) și care va fi utilizat la izolații și pentru obținerea unor betoane ușoare. Noua secție are o capacitate anuală de 110 000 metri cubi. O dată cu aceasta, a intrat în funcțiune o linie de blocuri ușoare de granulit, cu o capacitate anuală de 30 milioane cărămizi echivalente.

● ÎNNOBILAREA NISIPURILOR. — În zona industrială a orașului Dorohoi a intrat în funcțiune un nou și important obiectiv economic: stația de înnobilare a nisipurilor. Dotată cu linii tehnologice complet automatizate, stația cuprinde patru hale cu instalații de plasare și uscare de separare magnetică și ambalare.

● FABRICA DE BUNURI DE LARG CONSUM. — În partea de nord a orașului Curtea de Argeș a început construcția Fabricii de bunuri de larg consum și unelte electrice de mînă, prima din cele cinci unități industriale prevăzute a fi puse în funcțiune aici în actualul cincinal. Noul obiectiv care va începe să producă în anul 1973, va realiza o gamă variată de produse, printre care mașini de spălat vase, aspiratoare de praf, ventilatoare, mașini de curățit și lustruit parchetul, mașini de tuns, unelte de găurit, mașini de tăiat tablă și altele.

TELEX

● DRUM RUTIER. — Construcția drumului rutier ce va lega țărmurile Dunării, între Gura Văii și localitatea iugoslavă Sip, se desfășoară într-un ritm intens. Drumul traversează obiectivele componente ale Sistemului hidroenergetic și de navigație de pe Dunăre, avînd o lungime de peste 1 000 m, iar lățimea părții carosabile de 7 metri. Colectivul Grupului de șantiere „Porțile de Fier" a realizat în întregime lucrările de bază din zona românească a noii artere. Se depun eforturi ca pînă la sfîrșitul anului noua cale de circulație între România și Iugoslavia să fie dată în exploatare.

● TELEVIZIUNE INDUSTRIALĂ. — Combinatul de celuloză și hîrtie de la Brăila a fost înzestrat cu o instalație de televiziune industrială. Ea dispune de două camere videocaptoare autoreglabile care transmit imagini din două sectoare diferite și un monitor pentru recepția imaginilor. În viitorii ani, întreaga platformă chimică de la Chișcani va beneficia de avantajele televiziunii industriale.

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

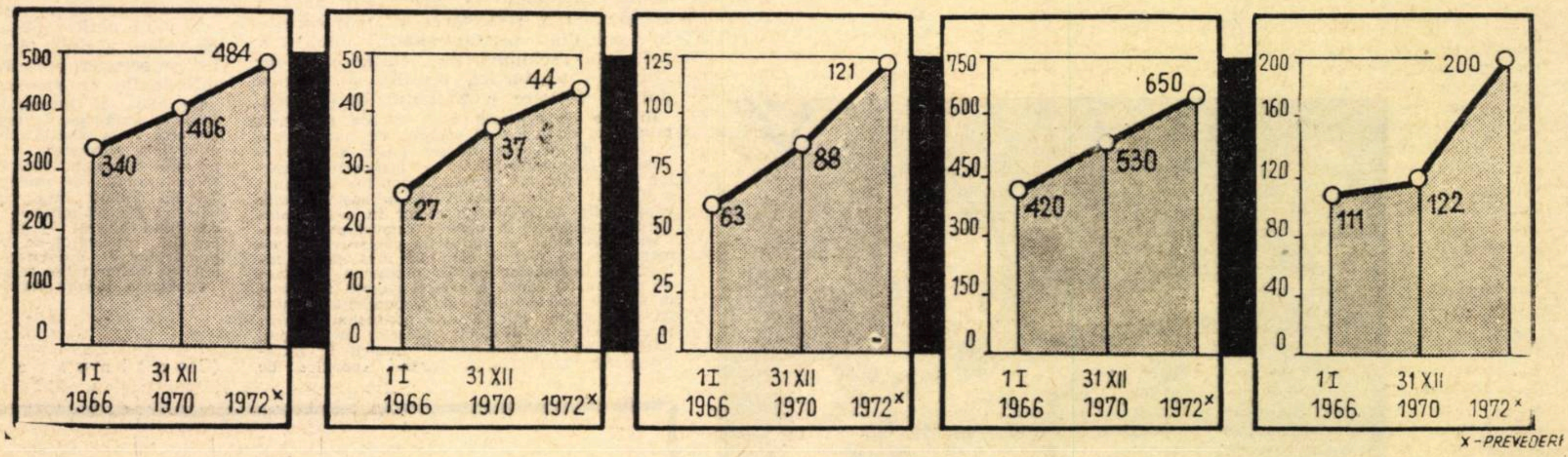

Dinamica numărului de proiecte-tip, utilizate în construcții

Construcții industriale. Construcții pentru transporturi. Construcții agrozootehnice Construcții de locuințe Clădiri social-culturale

DEZVOLTAREA PROIECTĂRII TIP ÎN CONSTRUCȚII

AVÎND LA BAZĂ studii aprofundate, experimentări pe prototipuri și verificări minuțioase, **proiectele tip, proiectele directive și elementele tip,** asigură indici tehnico-economici avantajoși, măresc considerabil productivitatea muncii în proiectare, reduc durata de elaborare a documentațiilor de investiții și durata de execuție a lucrărilor de construcții-montaj. Ele promovează utilizarea în proporții de masă a prefabricatelor de construcții și instalații, a materialelor noi, valorificînd avantajele tehnico-economice care rezultă, pentru organizațiile de execuție, din lucrul de serie.

Anul trecut, în comparație cu nivelul din 1966, gradul de utilizare a proiectelor tip a crescut de la 6,8% la 33,1% la construcțiile industriale, de la 13,7% la 33,8% la cele destinate transporturilor, de la 38% la 61% la construcțiile agrozootehnice, de la 48% la 66% la locuințe, de la 17,3% la 41% la clădiri social-culturale. Ca urmare, **numai în anul 1970 s-a economisit un potențial de proiectare echivalent cu circa 3000 de cadre superioare și medii** — capacitate ce a putut fi utilizată pentru elaborarea documentațiilor necesare volumului de investiții sporit din primii ani ai actualului cincinal.

În același interval a crescut și calitatea proiectelor tip. Astfel, prin introducerea unor elemente prefabricate cu suprafață mare pentru acoperișuri, ca și prin aplicarea noilor prescripții de calcul, la proiectele tip pentru hale industriale consumul specific de metal s-a redus cu aproape 50% față de cel corespunzător soluțiilor existente la finele anului 1965. Proiectele tip pentru construcțiile complexelor zootehnice au fost axate pe utilizarea largă a prefabricatelor din beton armat și a elementelor ușoare din azbociment, îmbunătățindu-se totodată indicele de ocupare a suprafețelor. Pentru locuințe s-au elaborat proiecte directive corespunzătoare diferitelor grade de confort, cu posibilitatea unei largi variații a plasticii arhitecturale și a soluției de sistematizare a ansamblurilor etc. Totodată, pe lîngă obiecte și elemente, tipizarea a cuprins și obiective întregi, cu caracter de repetitivitate — fabrici de pîine, de gheață, de produse lactate, stații de întreținere auto, sere legumicole, complexe zootehnice ș.a.

Potrivit Directivelor Congresului al X-lea al P.C.R., în cincinalul 1971—1975 proiectarea tip urmează să fie dezvoltată în continuare. La nivelul anului 1972, gradul de folosire a proiectelor tip va atinge 35—60% la construcțiile pentru diferitele ramuri industriale, 65% la cele agrozootehnice, 90% la locuințe.

CLARIFICAREA DEZVOLTĂRII ÎN PERSPECTIVĂ

PROFILAREA ȘI ADÎNCIREA SPECIALIZĂRII

Convorbire cu ing. GHEORGHE TRICĂ, directorul general al Centralei industriale de autocamioane și tractoare

LA BRAȘOV își desfășoară activitatea de aproape doi ani una din marile centrale industriale ale țării: Centrala de autocamioane și tractoare. *Cuprinzînd 8 moderne întreprinderi (Uzina de „Autocamioane", „Tractorul", Fabrica de cabluri și radiatoare din Brașov, Uzinele de mecanică fină — Sinaia, Uzina „Autobuzul" — București, „Automecanica" — Mediaș, Uzina mecanică — Mîrșa, Uzina de piese auto — Sibiu), un institut de cercetare și proiectare și o întreprindere de comerț exterior, centrala realizează în prezent pentru nevoi interne și pentru export un larg nomenclator de produse: tractoare în 3 familii cu 15 variante, autocamioane de 3—5—7 tone în 16 variante, autocamioane din familia SR de 5 tone cu simplă și dublă tracțiune, autobuze în 3 tipuri mijlocii, autoutilitare TV 4—1—45, în 6 tipuri, remorci și semiremorci, pompe de injecție pentru toate mijloacele de transport, diferite echipamente, piese de schimb etc.*

În perspectiva actualului cincinal gama fabricatelor va fi și mai larg diversificată. Vor fi asimilate noi produse la nivelul tehnicii mondiale, se va lărgi cooperarea atît în țară cît și în străinătate; producția de autocamioane și tractoare se va dezvolta și mai mult, o parte însemnată fiind destinată exportului. Realizarea în bune condițiuni a sarcinilor cantitative și calitative pe acest an, cît și pe întregul cincinal 1971—1975, este strîns legată de perfecționarea sistemului de organizare a producției și a muncii, de adîncirea specializării unităților de execuție, de lărgirea cooperării.

Actualmente în cadrul Centralei de la Brașov s-au făcut serioși pași în direcția promovării unor concepții înaintate în organizarea și dezvoltarea producției, au fost întocmite studii privind perfecționarea organizării unităților de execuție, cît și pe ansamblul centralei. Evident, dintre toate acestea, cele ce se detașează prin conținutul și valoarea lor, sînt studiul cu privire la profilarea și adîncirea specializării activității și cel privind perspectiva centralei în viitorii 5—10 ani.

În legătură cu aceste probleme, am purtat recent o convorbire cu ing. GHEORGHE TRICĂ, directorul general al Centralei, care a răspuns cu amabilitate la întrebările formulate de redacția noastră.

● Am dori, la începutul discuției noastre, să vă referiți la cîteva din direcțiile principale ale activității, în condițiile noi, ale existenței Centralei industriale de autocamioane și tractoare.

— Existența unor puternice complexe industriale, care concentrează un număr mai mare sau mai mic de fabrici și uzine, permite valorificarea mai deplină a potențialului existent, face posibilă conturarea unei strategii și politici de dezvoltare în concordanță cu progresele științei și tehnicii mondiale, cu interesele economiei naționale.

Centrala noastră a preluat în urmă cu un an și jumătate un grup de uzine mari, parte din ele considerate profilate și specializate, dar a căror activitate de producție s-a desfășurat independent. Fiecare din acestea s-a dezvoltat limitat, ca urmare a gîndirii proprii sau a unor planuri indicate de ministerul de resort. Avînd în vedere situația care a existat în momentul organizării centralei noastre, se poate considera că, în bună măsură, dezvoltarea întreprinderilor a avut loc într-un cadru tehnologic și constructiv neconceput într-o viziune unitară. Or, **științei și tehnicii contemporane li se pune permanent problema de a realiza un număr mare de produse dintr-un număr cît mai mic de elemente.** Pentru atingerea acestui obiectiv se impunea **trecerea la unificarea, concentrarea și specializarea producției.**

Unificarea în concepția produselor s-a realizat și în trecut, dar într-o măsură insuficientă, în funcție de cerințele impuse de relațiile de cooperare. Aceasta, întrucît legăturile de cooperare se stabileau între diferite întreprinderi ținînd seama doar de cerințele imediate și nu în scopul de a asigura producției o specializare în perspectivă, determinată de concentrare și unificare. O atare situație a condus la executarea unuia și aceluiași ansamblu sau produs în mai multe întreprinderi, după tehnologii și costuri diferite. Bunăoară, capete de bară, axe, prize de putere independente, prize de putere sincronizate, cutii de viteză, transmisii cardanice etc. se produceau atît la Uzinele de autocamioane, cît și la „Tractorul" și „Autobuzul". Bineînțeles, că asupra execuției și a prețului fiecărei piese își puneau amprenta particularitățile și potențialul fiecărei uzine în parte.

Așa prezentîndu-se situația, **prima problemă pusă în fața centralei a fost cea cu privire la folosirea tuturor posibilităților de unificare a unor repere la produsele în execuție, concentrarea și specializarea fabricației.**

A doua direcție spre care ne-am îndreptat atenția a fost **extinderea procesului de concentrare și specializare la produsele viitoare, aflate în curs de asimilare.**

În sfîrșit, o a treia direcție pe care o avem în vedere în perspectivă este **aceea a creării unor secții și sectoare specializate, care să pună la dispoziția montajelor diferite ansamble și subansamble pentru toată gama de produse ce o realizăm.** Înfăptuirea acestor obiective va permite ca, într-un viitor apropiat, centrala noastră să fie compusă din mai multe fabrici specializate pe executarea diferitelor ansamble și produse, în condiții tehnice și de economicitate ridicate

● Preocupările dvs. vizează îndeosebi viitorul; ați putea totuși să exemplificați materializarea în practică de pe acum a unora din măsurile preconizate?

— După încheierea studiilor de unificare a unor fabricate și procese tehnologice, am trecut la transpunerea lor în practică. Astfel, **dacă înainte produceam în trei uzine diferite capete de bară pentru autocamioane, remorci, autobuze și tractoare, în prezent ele se execută după tehnologia cea mai avansată folosită la Uzinele de autocamioane** (aci se realizează capete de bară mai ușoare și mai ieftine) **în numai două tipuri — acoperind astfel întregul necesar.** În același mod, am unificat și producția altor fabricate.

În preocuparea noastră stă, în prezent, unificarea diferitelor ansamble pentru produsele în curs de asimilare, pe bază de licență sau concepție proprie. **Se află în faza de execuție tractoare de tip Fiat și autocamioane după licență tip MAN. Pentru a realiza un număr foarte mare de produse cu număr mic de componente, pornind de la aceste două licențe, am făcut o întrepătrundere a acestor fabricații luînd elementele din ambele licențe.** Întrucît în tot ce facem sau inițiem trebuie să primeze factorul de eficiență, socot util să arăt următoarele aspecte. **Dat fiind faptul că noile tipuri de tractoare din familia de 180 C.P. și 120 C.P. pe pneuri și șenile se fac cu elemente de fabricație de la autocamioane (se preia motorul, cutia de viteze, sistemul de frînare, radiatorul, punțile) se economisesc peste 500 milioane lei; la cele de 120 CP, datorită eliminării pregătirilor speciale de fabricație, se vor economisi 400 milioane lei,** iar la tractorul de 55 CP, utilizînd elemente din fabricație pusă la punct, se va realiza o economie de circa 100 milioane lei la cheltuielile de pregătire a fabricației.

În materie de autocamioane ne-am propus să rezolvăm unele cerințe ale industriei petroliere. Am conceput de acum unele tipuri de autocamioane purtătoare ale agregatelor de cementare. De asemenea, vom realiza diferite autocamioane de mare gabarit care să transporte construcții metalice și să participe la ridicarea turlelor de sonde.

● V-ați referit, în general, la modul cum vor fi unificate și concentrate diferitele ansamble și produse. Toate acestea impun și schimbări în organizarea și profilul actualelor capacități de producție de care dispuneți ...

— Da. O altă grupă de probleme la care, doream să mă refer, este și **specializarea întreprinderilor.** La ora actuală, fiecare întreprindere componentă a centralei are turnătorie de fontă, de oțel, forjă și sculărie. O asemenea situație nu este deloc rentabilă. De aceea, **într-o primă etapă vrem să concentrăm turnătoriile de care dispunem, dezvoltînd-o pe cea existentă la Uzinele de autocamioane, pentru a crea în acest fel o mare unitate a centralei, care să furnizeze tuturor unităților piesele de fontă turnate necesare..** Turnătoria respectivă are o capacitate de 65 mii tone pe an. În 1990, prevedem că numai pentru unitățile centralei noastre vor fi necesare 220 mii tone piese turnate, din fontă, fără a pune la socoteală și alte nevoi. Există posibilitatea de a face o mare unitate de producție, deci o fabrică specializată pe piese turnate de fontă necesare autovehiculelor și tractoarelor, inclusiv pentru Fabrica de turisme din Pitești.

De asemenea, la Uzina de tractoare sînt două secții de motoare, la Uzina de autocamioane, una. **Și producția motoarelor se impune a se realiza într-o singură fabrică.** Gîndim că o asemenea întreprindere poate fi amplasată oriunde, întrucît cu cadre de nivel mediu, ele se pot produce în bune condiții. În locul actualelor linii de motoare de la ambele întreprinderi socotim util să dezvoltăm la Uzina de autocamioane o fabrică de cutii de viteză — produs pretențios, de certă valoare tehnică.

De asemenea prin autodotare urmărim să realizăm mașinile și utilajele cele mai avantajoase pentru noi din punct de vedere tehnico-economic. Pentru a veni și în sprijinul acestei activități, am organizat la centrală, încă din ianuarie a.c., un compartiment de dezvoltare a unităților noastre productive. În același scop, am constituit și un institut de cercetare și proiectare.

● Din cele relatate de dv. au rezultat preocupări îndeosebi pentru unele din întreprinderile din cadrul centralei. Ce se întîmplă cu celelalte?

— Este adevărat în cuvîntul meu, m-am referit numai la unele probleme majore și în funcție de ele, am prezentat și cîteva aspecte care se vor materializa la uzinele brașovene. În atenția centralei sînt însă și celelalte unități, chiar dacă ele sînt amplasate mult mai departe de sediul Centralei. Astfel, **la Uzina mecanică — Sibiu, vom dezvolta o puternică sculărie care va fi mult mai mare decît cele de la Uzinele de autocamioane și tractoare, luate la un loc. Specializăm și lărgim producția la Uzina mecanică — Mediaș, pentru dotare cu caroserii speciale a autocamioanelor** (stropitori, autocisterne etc.). **Avem un plan de lărgire și diversificare a fabricației de autobuze și autoutilitare — producții ce se realizează la „Autobuzul" București, cu concursul larg al uzinelor brașovene.**

Dorim, ca în viitor, pe baza unui plan de dezvoltare a centralei de lungă durată, să înlăturăm consecințele negative manifestate prin utilizarea fragmentată a fondurilor de investiții, datorită nestudierii corelate a fenomenelor ce se manifestă într-un sector sau altul de producție, într-o uzină sau alta, a căror producție se intercondiționează. Perspectiva la care ne gîndim depășește granița anului 1975, ea se va extinde pînă în 1980—1990. În acest mod avem un tablou clar, asupra modului cum va arăta centrala în viitor, ca de altfel toate unitățile sale.

● Care este raportul de specializare-integrare în cadrul întreprinderilor centralei? Ne-ați vorbit de studiul optimizării proceselor de producție, despre procesul de concentrare pe diferite produse, în vederea satisfacerii nevoilor centralei. Specializarea are însă și ea o limită. Care este punctul optim la care doriți să ajungeți?

— Întrebarea necesită mai multe explicații. Există, pe de o parte, sarcina de a ajunge la un grad ridicat de integrare, iar pe de alta, la o producție mereu mai mare. Ambele sînt posibile de realizat. Dar, după părerea mea, nu în orice condiții. Dacă ar fi să judecăm după potențialul pe care-l are, o uzină constructoare de mașini poate să execute și garnituri de cauciuc. Dar este oare rentabilă o asemenea orientare? Desigur că nu. O fabrică de cauciuc specializată,

V. BOESCU

⟶

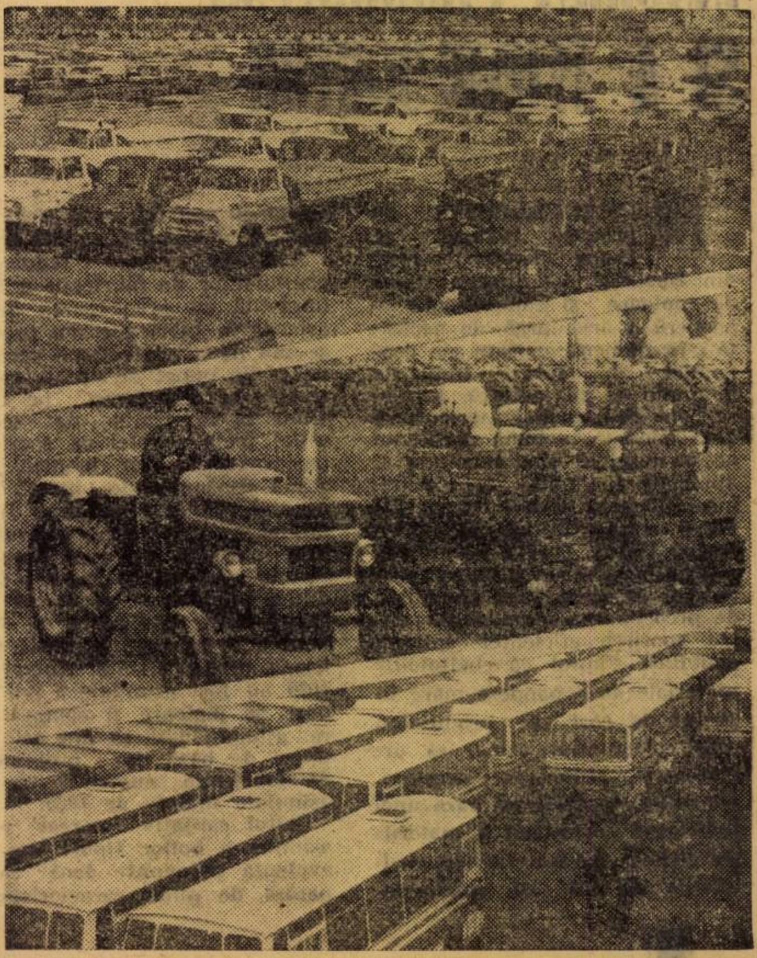

...un raport optim între specializare și integrare...

(În foto: produse ale Centralei de autocamioane și tractoare).

←

de exemplu, are din acest punct de vedere cîştig de cauză. Deci, realizarea de către unităţile specializate din industria cauciucului a tuturor organelor şi garniturilor pentru mijloacele de transport ce le fabrică industria construcţiilor de maşini este o treabă bine gîndită.

Gradul de integrare, dacă mă refer la centrală, trebuie să fie optim, să aducă maximum de avantaj economic. De altfel, nu sînt de părere — şi nici nu este cazul — ca, în interiorul centralei, să facem de toate. Şi aceasta, în primul rînd din motive de economicitate. De aceea, continuăm să luăm de la alte unităţi din afara centralei produse din sticlă, lemn, cauciuc, piele, mase plastice etc. Altele, care nu cer o tehnicitate mare, ni le furnizează industria locală. De exemplu, dacă ne-am apuca într-o uzină mare din centrala noastră să facem suportul filtrului, n-ar fi bine întrucît aici, lucrînd numai cu o mare masă de oameni cu o calificare minimă, ar trebui neapărat să organizăm fabricaţia după o anumită reguiă, care ar genera cheltuieli mari. Iată de ce, în loc să ne complicăm, recurgem la industria locală, care ni-l realizează destul de avantajos. Industria locală ne execută de altfel şi alte mici ansamble şi subansamble pentru tractoare şi autocamioane. Şi acum vă răspund concret la întrebarea pusă. Pînă la ora actuală avem integrată fabricaţia în proporţie de 71,8% în condiţiile unui grad ridicat de specializare şi pentru cincinalul în curs am prevăzut 76,5%. Analizele economice, rezultatele ne vor confirma dacă acesta este punctul optim în domeniul integrării fabricaţiei sau va fi nevoie să perseverăm în continuare pe această cale.

Fireşte, în legătură cu problema dezbătută, apar la unii conducători din uzinele componente ale centralei noastre, tendinţa de a trece la rezolvarea tuturor problemelor de producţie prin forţe proprii. Fenomenul însă este trecător. Actualele greutăţi ce mai apar în procesul de cooperare, sperăm să fie lichidate, iar prin unele reglementări la nivel central să se ajungă şi la stabilirea unor preţuri de cooperare care să stimuleze adîncirea specializării, respectarea tuturor obligaţiunilor contractuale (termen + calitate) de către toţi furnizorii. Aşadar, **prin valorificarea tuturor posibilităţilor de care dispune centrala tindem spre o creştere a integrării, dar numai atît cît ea să fie eficientă şi, totodată, lărgim cooperarea cu alte centrale avînd la bază principiile şi avantajele adîncirii specializării producţiei.** Optimul apare deci în funcţie de posibilităţile cele mai eficiente de rezolvare a problemelor privind interesele centralei, ale întreprinderilor, ancorate la cele ale economiei naţionale.

În încheiere, vreau să subliniez, că studiile noastre în domeniul pe care l-am abordat în discuţie, vor suferi pe parcursul înfăptuirii lor şi modificări, dacă situaţia o va impune. Sîntem hotărîţi, ca prin valorificarea întregii capacităţi de concepţie de care dispunem, să organizăm centrala noastră de aşa natură încît să putem realiza o gamă largă de produse la un nivel competitiv şi, în acelaşi timp, să creăm largi posibilităţi de sporire a beneficiilor.

AVANTAJELE EXTINDERII CULTURILOR TEHNICE

În prezent, în toate judeţele ţării se desfăşoară o intensă activitate privind executarea exemplară, la timp util şi de calitate superioară, a tuturor lucrărilor agricole prevăzute în planul actualei campanii de însămînţări. Sarcinile şi volumul de lucrări pe care întreprinderile agricole vor trebui să le realizeze sînt mult sporite, faţă de anii trecuţi, la toate plantele de cultură.

Desigur că în centrul preocupărilor va trebui să stea şi în acest an sporirea producţiei de cereale — baza dezvoltării întregii noastre agriculturi. Concomitent, însă, vor trebui depuse eforturi susţinute pentru însămînţarea suprafeţelor şi creşterea producţiei şi la celelalte culturi agricole. În această privinţă, o atenţie sporită, va trebui să se acorde extinderii suprafeţelor şi intensificării producţiei culturilor tehnice. În practică culturile tehnice s-au dovedit a fi de o mare însemnătate pentru creşterea veniturilor şi sporirea eficienţei economice a activităţii întreprinderilor noastre agricole, pentru dezvoltarea ramurilor industriale care prelucrează produsele acestor culturi.

Articolul pe care îl publicăm sintetizează experienţa cooperativelor agricole din judeţul Dolj în extinderea şi valorificarea culturilor tehnice,

SUB DENUMIREA de culturi tehnice este cuprinsă o gamă variată de plante, a căror grupare se face, în genere, după produsele finite ce se obţin prin prelucrarea lor industrială: textile (in, cînepă etc.), uleioase (floarea soarelui, ricin etc.), plante pentru alte industrializări (sfeclă de zahăr, tutun, soia etc.), plante medicinale şi aromate. De la unele culturi tehnice se obţine un mare număr de produse. Clasic este exemplul culturii de soia, de la care se obţin zeci de feluri de produse industriale (uleiuri, margarină, vopsele, lacuri, surogat de cafea şi de ciocolată, brînzeturi etc.). Prin marea varietate a speciilor, culturile tehnice au o arie întinsă de răspîndire, îşi găsesc locul în condiţii foarte diferite de climă şi sol, sînt specii cu o largă ecologie. Astfel, inul de fuior dă cele mai bune rezultate în condiţii cu climă răcoroasă, pe cînd cel de ulei, dimpotrivă, în zonele mai calde; sfecla de zahăr solicită soluri fertile, adînci, pe cînd ricinul şi tutunul valorifică bine şi terenurile mai sărace (de pildă — terenurile nisipoase) etc.

NEGLIJATE ÎN TRECUT, culturile tehnice ocupă un loc tot mai important în agricultura noastră socialistă. Cîteva cifre privind ponderea suprafeţelor ocupate în arabil de culturile tehnice sînt semnificative: 1938 — 2,6%; 1948 — 7,0%; 1960 — 8,9%; 1969 — 9,8%. Alături de măsurile generale de intensificare a agriculturii — irigaţii, mecanizare, chimizare etc. — creşterea ponderii culturilor tehnice în terenul arabil reflectă, sub o anumită latură, o intensificare a agriculturii României. Pentru valorificarea superioară a materiilor prime agricole furnizate de culturile tehnice, a fost

conf. I. HAŢEGAN
Universitatea Craiova

(Continuare în pag. 8)

INFLUENŢA CULTURILOR TEHNICE ASUPRA UNOR INDICATORI AI ACTIVITĂŢII ECONOMICE A C.A.P. DIN JUD. DOLJ

	Ponderea culturilor tehnice în arabil (x) — %											Media generală (x)
	Pînă la 2	2,1—4	4,1—6	6,1—8	8,1—10	10,1—12	12,1—14	14,1—16	16,1—18	18,1—20	Peste 20	11,7
	Nr. unităţilor pe grupe											Total unităţi
	28	16	24	25	16	14	18	21	23	17	7	209
	Mărimea medie a indicatorilor pe grupe de unităţi (yx)											Media generală (y)
1. Gradul de sezonalitate (%)	16,7	16,4	16,4	16,3	17,2	16,6	16,1	16,3	14,8	16,3	16,5	16,4
2. Nr. de zile-om pe ha de teren agric.	45	42	51	48	54	64	64	70	78	73	78	62
3. Nr. de zile-om pe participant la muncă şi pe an	73	79	91	90	98	101	109	113	133	128	139	104
4. Producţia globală (lei/ha agr.)	2244	1805	2220	2483	2958	3348	3301	4334	4896	4654	5246	3616
5. Veniturile totale pe zi-om (lei)	16,40	13,86	15,82	19,31	19,92	20,09	20,66	27,45	28,19	26,56	31,47	21,31
6. Productivitatea muncii (lei/zi-om) (r. 4: r. 2)	50	43	44	52	55	52	52	62	63	64	67	58

O modalitate eficientă de reducere a cheltuielilor de producţie:

ÎNNOIREA PRODUSELOR ŞI A TEHNOLOGIILOR

NOMENCLATORUL de produse realizat de Uzina „Timpuri Noi" din Bucureşti — diferite tipuri de motoare şi compresoare — acoperă o arie largă de necesităţi în domenii variate ale economiei naţionale: industria lemnului şi silvicultură, şantiere de construcţii, agricultură etc. Totodată, o bună parte din aceste produse sînt solicitate şi apreciate în multe ţări: Albania, Bulgaria, Cehoslovacia, Elveţia, Iran, Italia, Republica Arabă Unită, Turcia şi altele.

Atenţia pentru calitatea produselor se cere însă secondată de preocuparea permanentă pentru sporirea eficienţei întregii activităţi. Faptul că cheltuielile materiale au o pondere mare în preţul de cost al produselor, cere colectivului uzinei să urmărească reducerea acestora. **De altfel, în 1970, pe baza unei judicioase gospodării a materiilor prime şi a materialelor, cheltuielile la 1000 lei producţie-marfă au fost micşorate, faţă de sarcina planificată, cu 3,6 lei.**

Acţiunea pentru reducerea cheltuielilor de fabricaţie a fost împletită cu preocuparea de a asimila în fabricaţie noi produse sau de a perfecţiona permanent, din punct de vedere constructiv şi tehnologic, pe cele aflate în fabricaţie de serie, astfel încît, paralel cu sporirea performanţelor lor tehnice, să scadă consumul de metal. În general, proiectarea unui nou produs se face pe baza rezultatelor obţinute în exploatare a tipului aflat în fabricaţie, a studiului produselor moderne similare şi a tendinţelor de dezvoltare a acestora în ţările puternic industrializate. Numai în 1970 au fost asimilate 5 noi tipuri de motoare şi compresoare, ajungîndu-se ca din cele 18 tipuri de bază din programul de fabricaţie, numai 3 să fie asimilate înainte de 1965.

Saltul calitativ marcat prin asimilarea noilor tipuri iese în evidenţă pregnant dacă comparăm, de pildă, caracteristicile motorului D 30 — executat în primul trimestru al anului 1969 — cu cele ale motorului SD 25, realizat pînă în 1968, şi cele ale motorului D 12, care a început să fie produs la începutul anului 1970, cu cele ale motorului D 15, fabricat pînă în 1969 (vezi tabelul).

Din simpla comparare a cifrelor din tabel rezultă, în primul rînd, o însemnată economie de materie primă, respectiv de metal. În al doilea rînd, motoarele noi au cîte trei regimuri de funcţionare spre deosebire de vechile tipuri, care aveau doar cîte unul singur. În acest fel, domeniul lor de aplicabilitate este mult mai larg, numărul de utilaje ce le pot antrena sporind în mod considerabil. În sfîrşit, o altă caracteristică — deloc neglijabilă — este aceea că consumurile specifice de combustibil şi lubrifianţi sînt sensibil inferioare vechilor tipuri de motoare.

De asemenea, datorită reproiectării şi a îmbunătăţirii proceselor tehnologice — care au atras după sine diminuarea consumului de metal — s-au consemnat, în 1970, serioase reduceri ale preţului de cost şi la numeroase produse aflate în fabricaţie de mai mulţi ani. Astfel, **la motorul Diesel de 110 CP preţul de cost a scăzut în 1970 cu 12,4%, cel al motorului cu benzină de 18 CP — cu 7%, faţă de 1965, iar cel al moto-compresorului M.C. 5 tot cu 7% faţă de 1966** (primul an de fabricaţie).

Tipul motorului	Putere CP	Turaţie rot/min.	Greutate kg	Greutate specifică kg/CP
D 12 (1970)	11 14 16	1200 1500 1800	290	18,1
D 15 (1969)	15	800	600	40,0
D 30 (1969)	22 26 30	1200 1500 1800	370	12,3
SD 25 (1968)	25	800	740	29,6

În acest an uzinei îi revin sarcini mult sporite privind, mai ales, reducerea cheltuielilor la 1000 lei producţie-marfă. Potrivit sarcinilor de plan, **urmează să se obţină o scădere a acestor cheltuieli cu 39,6 lei faţă de realizările din 1970, din care 27,4% vor reprezenta cele materiale.**

Pe ce căi urmează să se obţină aceste reduceri?

Din studiile efectuate de specialiştii uzinei rezultă că, paralel cu însuşirea de noi produse (în acest an urmează să se asimileze 4 tipuri de compresoare de la 250 l/min la 700 l/min), se va persevera, în continuare, pe calea reproiectării unor produse aflate în fabricaţia de serie şi îmbunătăţirii proceselor tehnologice, fapt care va facilita, după calculele făcute, reducerea consumului de metal cu peste 50 tone. Apoi, se va pune un mai mare accent pe evitarea cheltuielilor generate de derogările ce se acordau pentru calitatea şi dimensiunile unor materii prime şi materiale — derogări care, în 1970, au atras după sine pierderi însemnate. În acest sens, **serviciul de aprovizionare a uzinei s-a străduit cu prilejul încheierii contractelor de aprovizionare să comande, pe cît posibil, materialele la calităţile şi dimensiunile cerute strict de procesul de fabricaţie**

S. ROGOJINSCHI

PE MARGINEA PLENAREI C.N.S.T.

ȘTIINȚA ȘI TEHNOLOGIA ROMÂNEASCĂ ÎN DECENIUL VIII

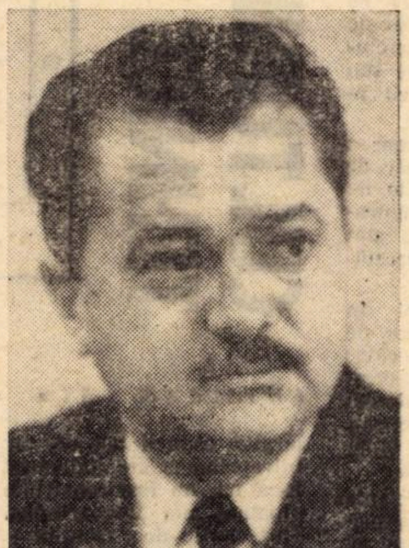

Interviu cu ing. GHEORGHE CIOARĂ președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie

• Mulțumindu-vă pentru amabilitatea de a ne acorda acest interviu, v-am ruga, tovarășe președinte, să ne precizați mai întîi problemele ce sînt supuse dezbaterii actualei plenare a Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie.

— Plenara va examina **proiectele programelor prioritare și proiectul programului cercetării științifice pe perioada 1971—1980.** Cele două documente definesc obiectivele, direcțiile și tematica activității științifice, stabilesc efortul financiar, material și uman, precum și efectele ce se estimează a fi obținute în economia națională prin promovarea științei și tehnologiei în deceniul în care am intrat.

• Ați dori să ne spuneți din ce domenii au fost alese problemele cuprinse în cele 25 de proiecte de programe prioritare ce se analizează în plenară ?

— Elaborarea acestor programe este rezultatul transpunerii în viață a prevederilor Directivelor Congresului al X-lea al P.C.R. privind concentrarea forțelor de cercetare din diferite domenii ale științei și tehnicii spre rezolvarea unor probleme de importanță națională.

Fac obiectul programelor prioritare de cercetare științifică probleme de mare importanță cum sînt : forajul de mare adîncime ; forajul în platforma continentală a Mării Negre ; mărirea factorului final de recuperare la zăcămintele de țiței ; valorificarea superioară a minereurilor de metale neferoase ; asigurarea bazei de materii prime pentru aluminiu ; economia de metal ; economia de cocs ; gospodărirea rațională a energiei ; asimilarea și fabricarea mașinilor unelte cu comandă numerică ; asimilarea și fabricarea de motoare cu ardere internă ; combaterea coroziunii ; rășini sintetice și mase plastice ; fabricarea catalizatorilor industriali ; asimilarea de noi medicamente ș.a.

Evident, atît prevederile programelor prioritare, cît și cele ale planului decenal de cercetare privesc probleme conturate în acest moment. Planurile trebuie însă permanent adaptate la noile cerințe. Detectarea acestor cerințe este de neconceput în condițiile de astăzi fără o vastă activitate de prognoză științifică, tehnologică și economică. O astfel de acțiune este în curs de desfășurare în cadrul C.N.S.T.

• Am reținut că una dintre orientările principale ale proiectului de plan de cercetare pe perioada 1971—1980 o constituie reducerea importului de licențe și dezvoltarea, pe baza concepției proprii, a licențelor achiziționate. În cincinalul trecut, raportul între numărul și valoarea licențelor achiziționate și ale celor vîndute, valorificate în străinătate, nu ne este de loc favorabil. Ați putea să ne spuneți, pe scurt, ce se intenționează a se întreprinde pentru îmbunătățirea acestei situații ?

— Este, într-adevăr, o problemă dificilă, spre care ne-am concentrat și ne vom concentra în mod deosebit atenția. În baza sarcinilor rezultate din ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a guvernului din 25 noiembrie 1970, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie a desfășurat o amplă acțiune pentru reexaminarea graficelor referitoare la asimilarea produselor și tehnologiilor noi, în scopul reducerii duratei de realizare, punîndu-se accentul, în special, pe produsele și tehnologiile ce se asimilează pe bază de licențe. Totodată, în colaborare cu ministerele economice și alte organe centrale, C.N.S.T. a inițiat o acțiune de precizare a produselor și tehnologiilor noi ce urmează a se asimila în perioada 1971—1975 prin achiziționarea de licențe sau documentații.

Legat de aceasta, supunem plenarei propunerea elaborării unui plan pe o perioadă de cinci ani, privind achiziționarea de licențe și documentații din străinătate, care să asigure aplicarea unei politici unitare în acest domeniu.

• Ca în oricare alt domeniu de activitate socială, și în cercetarea științifică rezultatele depind de resursele utilizate, concret de capacitatea de cercetare. Specific acestui domeniu este că rolul central jucat de factorul om este mai evident decît în oricare altul. Potrivit statisticilor internaționale, personalul de cercetare ocupă între 25 și 40% din totalul cadrelor cu studii superioare, în timp ce în țara noastră acest procent este mult mai mic. De exemplu, în construcția de mașini el este de 5,6%. Ce se prevede a se întreprinde pentru reducerea acestui decalaj ?

— Propunerile privind dezvoltarea capacității de cercetare, incluse în materialele supuse aprobării plenarei, se încadrează în orientările date de partid cu privire la dezvoltarea cu precădere a cercetărilor, în special în sectoarele cu eficiență economică ridicată. Astfel, în ramurile și domeniile care au un caracter prioritar pentru economia națională — informatica, electronica, automatica și telecomunicațiile, construcția de mașini, metalurgia, fizica și energetica nucleară, chimia, minele și geologia — se preconizează ca pînă în anul 1975 capacitatea de cercetare să crească de peste 2 ori.

Pe ansamblul cercetării științifice, numărul cadrelor cu studii superioare va crește în următorii 5 ani cu circa 50—60%, ceea ce va asigura un ritm de creștere a capacității de cercetare deosebit de înalt, superior celui realizat în unele țări dezvoltate.

Socotind pe deplin posibilă creșterea capacității de cercetare preconizată, dorim să subliniem că ea nu se va realiza de la sine. Se vor ridica unele probleme la a căror soluționare trebuie să contribuim cu toții. Dintre acestea, menționăm necesitatea de a atrage în activitatea de cercetare specialiștii cei mai calificați, care activează în prezent în ramurile industriale, elaborarea unui program de formare, pregătire și perfecționare a cadrelor de cercetare, precum și de specializare în țară și străinătate, acțiuni la care C.N.S.T. va trebui să-și aducă o importantă contribuție.

• Programele prioritare : concentrări de forțe științifice pe probleme complexe de imporanță națională.

• La baza planului decenal de cercetare — o vastă activitate de prognoză științifică și tehnologică.

• Va trebui accelerat procesul de transferare a unor cadre cu pregătire superioară din producție în cercetare.

• Ruperea de rutină presupune devansarea cerințelor economiei naționale de către activitatea de cercetare.

• Un sistem de pîrghii prin care va fi „înfrîntă" rezistența față de nou, sporită receptivitatea producției față de cercetare.

• Echilibrarea „balanței de inteligență" prin sporirea rapidă a exportului de licențe, know-how etc.

• O problemă capitală a creșterii eficienței cercetării științifice o constituie scurtarea continuă a ciclului cercetare-producție. Care sînt căile și metodele ce urmează a fi folosite pentru accelerarea procesului de aplicare în practică a rezultatelor obținute în cercetare ?

— După părerea noastră, cu toate progresele făcute în ultimii 10 ani, acesta continuă să rămînă domeniul în care avem mari lacune. Evident că după introducerea planului de valorificare a rezultatelor cercetării, precum și ca urmare a măsurilor luate privind autofinanțarea pe bază de contract, s-au înregistrat unele îmbunătățiri. Credem că una din cauzele importante ale situației amintite o constituie faptul că nu se asigură o devansare corespunzătoare a activității de cercetare față de cerințele economiei naționale. Ca urmare, apar frecvent cazuri în care nevoile economice devin atît de stringente încît nu mai este practic posibilă desfășurarea unui proces de cercetare. Aceasta determină fie adoptarea unor soluții tehnice de rutină, fie importul de licențe, documentații, know-how.

Considerăm că pentru eliminarea acestei cauze trebuie găsite soluții în primul rînd în perfecționarea sistemului de planificare a cercetării științifice și a celorlalte activități care participă la valorificarea ei. Socotim că programul prezentat, extins pe o perioadă de 10 ani, este de natură să aducă unele îmbunătățiri în această direcție. De asemenea o contribuție importantă o va avea introducerea unui program de perspectivă în achiziționarea licențelor din străinătate, așa cum am arătat mai înainte.

Un alt impediment în valorificarea rezultatelor cercetării îl generează și dispersarea forțelor de cercetare, precum și lipsa de coordonare a diferitelor unități care lucrează la tematici apropiate sau paralele.

Din acest punct de vedere, considerăm că a venit momentul să utilizăm — alături de sistemul existent al institutelor de cercetare — și colective temporare pe probleme, care să nu depindă de structurile organizatorice sau administrative. Această formă, practicată larg în alte țări, face parte din metodele moderne de conducere a cercetării, care și-au dovedit o mare eficiență.

Iată de ce am hotărît să supunem dezbaterii și aprobării plenarei, introducerea în practica organizării activității de cercetare a creării, acolo unde va fi cel mai indicat — pe lîngă Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, ministere sau departamente, institute de cercetare, centrale industriale, uzine sau unități de învățămînt superior — a unor colective temporare, în cadrul cărora să lucreze specialiștii cei mai autorizați în soluționarea problemelor respective (cercetători, proiectanți, cadre din producție, specialiști din învățămînt). Acestor colective ar urma să li se pună la dispoziție baza materială și mijloacele financiare necesare pentru soluționarea problemelor încredințate. După realizarea sarcinilor, colectivele se vor desființa sau își vor reprofila activitatea corespunzător unor noi cerințe.

• Este cunoscut că numeroase cercetări valoroase, care pot fi aplicate cu eforturi relativ mici și cu rezultate bune, nu-și găsesc ecoul cuvenit la beneficiarii lor — unitățile economice. În ultimii 5 ani, din cele 4500 brevete de invenții românești acordate, numai 1150 au fost valorificate în producție. V-am ruga să ne spuneți, tovarășe președinte, ce măsuri considerați că sînt necesare pentru „înfrîngerea" acestei rezistențe față de nou, pentru sporirea receptivității industriei față de cercetare ?

— Lipsa de receptivitate pentru aplicarea și generalizarea invențiilor, precum și lipsa de stimulare pentru realizarea de invenții, situează țara noastră, în ceea ce privește numărul de invenții pe locuitor, mult în urma altor țări.

Preocupați de acest aspect am elaborat o serie de proiecte de acte legislative, ale căror prevederi urmăresc stimularea cercetătorilor în realizarea de invenții, dezvoltarea răspunderii organizațiilor socialiste pentru experimentarea, valorificarea în practică și generalizarea invențiilor și cointeresarea materială a inventatorilor și cadrelor din producție, care introduc în economie invenții și inovații.

De asemenea, un ansamblu de măsuri privește activitatea Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci, ca principal organ menit să asigure apărarea și proprietatea industrială a statului român asupra invențiilor și mărcilor, precum și asigurarea valorificării invențiilor și inovațiilor în economia națională.

Problema măririi receptivității industriei față de cercetare rămîne însă deschisă în continuare. De aceea considerăm că, în viitorul imediat, această problemă trebuie să constituie una dintre preocupările majore ale Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie care, împreună cu Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Finanțelor, Ministerul Muncii și celelalte organe centrale interesate, să propună unii indicatori economici și financiari, precum și alte măsuri, menite să sporească interesul și răspunderea întreprinderilor economice pentru aplicarea și generalizarea rezultatelor obținute prin cercetare privind modernizarea proceselor tehnologice, îmbunătățirea calității și diversificarea produselor.

• O cale importantă de valorificare a creației intelectuale românești o constituie colaborarea și cooperarea științifică și tehnică internațională. Ce îmbunătățiri sînt supuse aprobării plenarei în acest domeniu ?

— În etapa actuală se impune valorificarea pe o bază calitativ nouă a posibilităților care există, astfel încît cooperarea internațională să devină un factor puternic în îndeplinirea sarcinilor cuprinse în tematica de cercetare științifică pe cincinalul în curs.

Avem în vedere, printre altele, ca — pe lîngă practicarea în continuare a formelor de colaborare cunoscute și care au dat rezultate în practică, cum ar fi : schimbul de bursieri și stagiari în institutele și laboratoarele de cercetări, vizite de documentare, transmiteri de documentații, ș.a. — să se extindă mult principiul încheierii de contracte directe între institutele de cercetări și proiectări și întreprinderi industriale, avînd ca scop efectuarea de prestații cu caracter științific și tehnic în probleme care prezintă interes reciproc.

Totodată, ne gîndim la crearea în comun de institute, centre, laboratoare sau stații pilot, pe teritoriul României, partenerul străin aducînd aport în utilaje, aparataj științific sau procedee, valorificarea cercetărilor urmînd a se face de asemenea în comun. Avem în vedere totodată intensificarea valorificării pe bază comercială a unor invenții românești de certă valoare, dar care prin importanța lor depășesc necesitățile țării noastre, sau necesită investiții prea mari.

• Recent Consiliul Național al Cercetării Științifice și-a schimbat denumirea în Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie. Bănuim că această schimbare de nume reflectă și una de conținut.

— Într-adevăr, schimbarea nu trebuie privită ca o simplă problemă de titulatură, ci ca una care aduce completări însemnate în activitatea acestui organism. Acestea pot fi realizate, după părerea noastră, în principal, pe următoarele două căi : pe de o parte, prin perfecționarea metodelor de muncă în vederea asigurării unei prezențe mai active în viața unităților de cercetare și mai ales a intervenției eficiente a acestuia în valorificarea rezultatelor obținute ; pe de altă parte, prin lărgirea sau, după caz, reorientarea ariei de preocupări și modificarea corespunzătoare a unora dintre atribuțiile și sarcinile ce sînt încredințate Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, în special pe linia dezvoltării participării sale la introducerea progresului tehnic în economia națională.

În această nouă orientare, sporește rolul și răspunderea pe care o poartă C.N.S.T., în ceea ce privește traducerea în viață a politicii partidului în domeniul științei și tehnicii, pentru coordonarea activității vastei rețele de institute, centre și laboratoare de cercetări în sensul obiectivelor dezvoltării multilaterale a economiei, pentru concentrarea eforturilor întregului potențial științific al țării în vederea obținerii unei maxime eficiențe a cheltuielilor pe care statul nostru le face în acest domeniu.

Interviu de
Constantin COJOCARU

PUNCTE DE VEDERE

ESTE NECESARĂ ȘI POSIBILĂ ASIGURAREA BUNURILOR ÎNTREPRINDERILOR DE STAT?

ACTIVITATEA de asigurare, factor de echilibru în dezvoltarea economiei, este în permanentă creștere — într-un ritm superior aceluia al venitului național — în toate țările, atît socialiste cît și capitaliste. Eficiența ei în economie depinde, în fiecare țară, în principal, de sfera de cuprindere și de felul cum răspunde sarcinii sale de bază, aceea de compensare a pagubelor produse de calamitățile naturii și de accidente.

Dacă în țările socialiste nu s-au ridicat probleme deosebite de principiu cu privire la modalitățile de aplicare a asigurărilor în sectorul cooperatist și al populației, nu același lucru se poate afirma cu privire la acoperirea pagubelor din sectorul de stat. Una din problemele cele mai larg dezbătute în ultimii ani de către specialiștii din asigurări și de către unii economiști din conducerea industriei și a agriculturii din majoritatea țărilor socialiste europene a fost aceea privind asigurarea bunurilor aparținînd întreprinderilor industriale și agricole ale statului. Pînă acum cîțiva ani (1965—1966), cea mai mare parte a economiștilor din țările socialiste erau de părere că nu este cazul ca bunurile statului să fie asigurate prin intermediul instituției specializate de asigurare, pagubele pricinuite de calamități și accidente putînd fi acoperite prin metode mai simple, direct din fondurile de rezervă create în acest scop la buget. S-a considerat, pe de o parte, că statul nu ar proceda ca un bun gospodar dacă ar face cheltuieli suplimentare pentru asigurarea propriilor sale bunuri, metodă care ar necesita un spor de loc neglijabil de forță de muncă specializată ce ar putea fi utilizată în sectoare direct productive, și, pe de altă parte, că asigurarea — care prin însăși natura sa nu poate acoperi toate pagubele, ci numai pe cele pricinuite de evenimente accidentale, independente de voința omului și care pot fi cuprinse în cercetările statistice — nu rezolvă radical problema acoperirii pagubelor unităților economice ale statului, care ar fi trebuit, și în cazul introducerii ei, să continue a-și forma fonduri proprii de rezervă și să apeleze, în cazuri deosebite, la bugetul statului. Ca urmare, în majoritatea țărilor socialiste, ca și în țara noastră, s-a practicat asigurarea bunurilor statului numai pentru unele categorii mai deosebite (bunurile legate de desfășurarea comerțului exterior, de transporturi navale și aeriene), precum și pentru bunurile unităților de interes local ; în alte țări, în care asigurarea bunurilor întreprinderilor de stat de interes republican fusese aplicată pînă la un moment dat, ea a fost, cu timpul, desființată.

În ultimii ani discuțiile din unele țări socialiste cu privire la acest subiect au fost reluate și au fost întreprinse cercetări mai amănunțite cu privire la rolul și eficiența acestei asigurări în economie. Rezultatul dezbaterilor respective a fost însă diferit : nu s-a ajuns la o unitate de vederi nici cu privire la necesitatea în sine de a se introduce asigurarea bunurilor statului (în unele țări aceasta introducîndu-se, în altele nu), și nici cu privire la modul de aplicare a ei, la sfera de cuprindere, la riscurile acoperite etc. (acolo unde a fost introdusă). Pentru a nu da decît cîteva exemple arătăm că : în R. P. Bulgaria, asigurarea este obligatorie pentru întreprinderile economice industriale, întreprinderile agricole nefiind cuprinse în asigurare ; în R. D. Germană asigurarea este parțial obligatorie, parțial facultativă, atît pentru toate întreprinderile economice cît și pentru instituțiile bugetare din întreaga țară ; în R. S. Cehoslovacă, ea este facultativă pentru întreprinderile industriale și obligatorie pentru cele agricole ; în R. P. Polonă este obligatorie pentru cele industriale și facultativă pentru cele agricole ; în unele țări, asigurarea cuprinde numai decît cele specifice unităților din agricultură, cu privire la riscurile pentru care este necesară acoperirea și cele ce pot fi cuprinse în asigurare, la modalitățile de plată a primelor, de tehnică de lichidare a daunelor, de organizare și cercetare statistică. Dat fiind că în țara noastră nu există încă experiență în aplicarea asigurării întreprinderilor de stat, ar trebui ca organele de cercetare să studieze mai întîi toate aspectele și implicațiile care decurg din această asigurare pentru economie și experiențele din țările socialiste în care se aplică, pentru a se trage concluzii cu privire la modul cum să fie rezolvate problemele tehnice de asigurare și de lichidare a daunelor, cum să fie depășite dificultățile de natură organizatorică, precum și cele, nu mai puțin importante, legate de calificarea cadrelor de specialiști etc.

Este, apoi, necesară organizarea reflectării în statisticile viitoare, separat pentru fiecare sector de activitate și pentru o perioadă de referință suficient de lungă, a datelor, care în prezent lipsesc, privind frecvența și intensitatea evenimentelor producătoare de pagube și volumul acestor pagube pe feluri de bunuri și riscuri, date fără de care nu se poate crea o bază tehnică, indispensabilă, de calcul al riscului, care să poată da posibilitatea aplicării acestor asigurări.

Pe baza acestor date va fi necesar să se analizeze apoi modalitățile cele mai potrivite de aplicare a asigurării, sub formă obligatorie sau facultativă, precum și nivelul acoperirii prin asigurare. Abia după cunoașterea datelor statistice privind evoluția fiecărei cauze producătoare de pagube în parte și a volumului pagubelor pe fiecare astfel de cauză, se va putea stabili dacă, de exemplu, în asigurările din industrie va putea fi acoperit riscul de pagube indirecte sau care să fie sistemul de acoperire a pagubelor totale și parțiale etc., în funcție de acestea stabilindu-se și nivelul primelor de asigu-

dr. Octavian D. GHIBU

(Continuare în pag. 13)

culturile agricole, excluzîndu-se livezile de pomi fructiferi etc.

Diferențele de vederi, atît de natură teoretică cît și practică, se datoresc faptului că problema în sine a asigurării bunurilor întreprinderilor statului este deosebit de complexă, cu numeroase implicații în economie. Fiecare din argumentele prezentate, avînd o anumită pondere, necesită un studiu aprofundat. Ar fi neștiințific să se afirme, din simpla parcurgere a diferitelor argumentări, că există motive teoretice și practice atît de categorice încît să se poată trage concluzii cu privire la neapărata necesitate sau cu privire la ineficiența introducerii acestei asigurări.

De aceea, lărgirea sferei de aplicare a asigurărilor de bunuri într-un număr de țări socialiste, precum și schimbările de poziție intervenite cu privire la asigurarea bunurilor întreprinderilor de stat sînt analizate cu interes de către cercetătorii din asigurări din țara noastră.

Dat fiind că problema cuprinderii în asigurare a bunurilor întreprinderilor de stat a fost ridicată și în presă de către unii economiști[1], se poate prevedea o creștere a interesului, atît al organelor de coordonare din economie cît și al întreprinderilor și centralelor din industrie și agricultură față de această problemă.

În vederea găsirii celei mai eficiente soluții pentru compensarea pagubelor pricinuite de calamități și de accidente în sectorul productiv de stat ar fi necesară cuprinderea acestor chestiuni în sfera cercetărilor economice din țara noastră.

Pe lîngă aspectele de ordin general valabile pentru toate întreprinderile statului pe care vor trebui să le urmărească cercetările, există probleme specifice activității din industrie și care sînt altele

CULTURILE TEHNICE

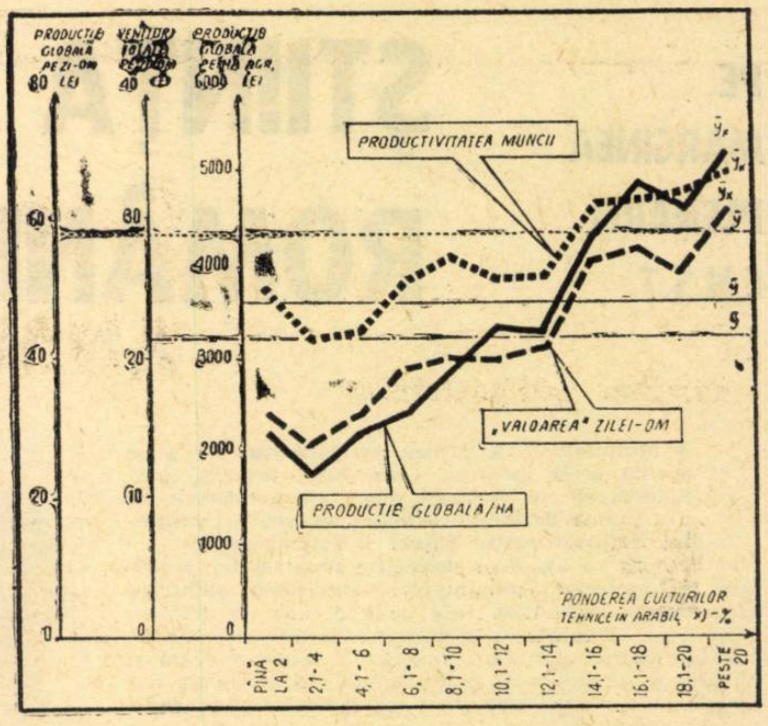

(Urmare din pag. 6)

lărgită capacitatea de producție a unor întreprinderi ale industriei ușoare și alimentare, au fost construite și date în exploatare noi întreprinderi de acest tip. Sînt create deci condiții pentru creșterea sistematică a randamentului culturilor tehnice și pentru prelucrarea acestei producții.

Comparativ cu alte specii de plante cultivate, culturilor tehnice le este specific un consum mai ridicat de forță de muncă la hectar. Aceasta se datorește atît particularităților procesului tehnologic, cît și faptului că gradul de mecanizare la majoritatea acestor culturi este mai mic. De aceea, culturile tehnice își găsesc locul cel mai potrivit în cooperativele agricole de producție. Prin ponderi nu prea mari în terenul arabil (care să afecteze ramura de bază a agriculturii noastre — cultura cerealelor), culturile tehnice contribuie în mod substanțial la ridicarea economiei cooperativelor agricole de producție.

Pentru a releva locul și rolul culturilor tehnice în economia cooperativelor agricole de producție, au fost efectuate cercetări la un număr de 209 cooperative agricole de producție din județul Dolj, care oferă bune condiții îndeosebi pentru plantele uleioase (floarea soarelui, in pentru ulei, ricin), precum și pentru sfeclă de zahăr, tutun și plante medicinale și aromate.

Culturile tehnice au fost prezente într-un număr de 203 din cele 209 cooperative agricole luate în studiu, cu ponderi variabile în terenul arabil (de la 0,1% la 21,5%, ponderea medie fiind 11,7%).

Influența culturilor tehnice asupra economiei cooperativelor agricole a fost studiată prin prisma a două grupe de indicatori: primul grup se referă la indicatori privind utilizarea forței de muncă (gradul de sezonalitate, numărul de zile-om pe hectarul de teren agricol și pe participant la muncă și pe an), iar al doilea grup la indicatori legați de retribuirea muncii (valoarea producției globale pe hectarul de teren agricol și veniturile totale pe zi-om — „valoarea" zilei-om). De asemenea, a fost determinată productivitatea muncii (în lei producție globală pe zi-om).

Pentru a stabili influența culturilor tehnice asupra indicatorilor amintiți, s-a folosit procedeul grupărilor combinate, caracteristica factorială luată în considerare fiind ponderea suprafeței culturilor tehnice în terenul arabil (x), iar caractristicile rezultative (y) — indicatorii arătați mai înainte. Pentru fiecare grupă de unități după caracteristica factorială. s-a determinat media indicatorilor ($\bar{y}x$). De asemenea, media indicatorilor s-a determinat și pe județ ($\bar{y}$).

DUPĂ CUM SE ȘTIE, sezonalitatea muncii în agricultură este determinată de particularitățile acesteia, îndeosebi de faptul că în producția agricolă intervin factorii biologici și cei climatici. Gradul de sezonalitate poate fi exprimat sintetic prin ponderea consumului de zile-om din luna de vîrf în consumul anual de zile-om. Cu cît gradul de sezonalitate este mai ridicat, cu atît cadrul de ultilizare a forței de muncă este mai îngust și invers. **Din tabelul prezentat rezultă că pe măsură ce crește ponderea culturilor tehnice în arabil există o tendință de micșorare a gradului de sezonalitate,** de lărgire deci a cadrului de utilizare a forței de muncă.

Dar culturile tehnice nu duc numai la lărgirea cadrului de utilizare a forței de muncă, ci și la „umplerea" acestui cadru, la **creșterea numărului de zile-om pe hectarul de teren agricol** și la **creșterea numărului de zile-om pe cooperator și pe an** adică la o mai bună utilizare a forței de muncă. Faptul acesta este important pentru economia cooperativelor agricole de producție, mărește interesul în participarea la muncă a cooperatorilor. După cum reiese din tabel, corelația dintre ponderea culturilor tehnice și numărul de zile-om pe cooperator și pe an este directă și foarte strînsă. La ultima grupă de unități (cu peste 20% culturi tehnice în terenul arabil), numărul mediu de zile-om pe cooperator și pe an este 139, adică aproape dublu față de unitățile la care ponderea culturilor tehnice în terenul arabil a fost pînă la 2% (media la această grupă fiind de 73 zile-om pe cooperator și pe an).

PRIN CONSUMUL ridicat de forță de muncă la unitatea de suprafață, culturile tehnice duc nu numai la utilizarea mai bună a forței de muncă, ci influențează în mod pozitiv creșterea valorii indicatorilor de care depind retribuirea muncii și, în final, nivelul retribuirii muncii. Din tabel și din grafic rezultă **contribuția substanțială a culturilor tehnice la creșterea valorii producției globale.**

Creșterea valorii producției globale datorită culturilor tehnice are loc în principal printr-un consum mai ridicat de muncă vie. Ca atare, culturile tehnice contribuie îndeosebi la creșterea producției nete din cadrul producției globale, adică a acelei părți din producția globală care este destinată fondului de acumulare și fondului de consum. În modul acesta, culturile tehnice contribuie la realizarea reproducției socialiste lărgite, precum și la creșterea fondului de consum. Corelația dintre ponderea culturilor tehnice în terenul arabil și veniturile totale pe zi-om (exprimate în lei) este strînsă și directă : **pe măsură ce crește ponderea acestor culturi în terenul arabil, crește „valoarea zilei-om"**, așa cum reiese din tabel și din grafic. Culturile tehnice duc, deci, la creșterea cointeresării materiale a cooperatorilor pe două căi : creează posibilitatea efectuării unui număr mai mare de zile-om pe participant la muncă și pe an, pe de o parte, și duc la creșterea veniturilor totale pe zi-om, pe de altă parte.

Considerăm necesar să relevăm încă un aspect : **culturile tehnice duc la creșterea productivității muncii în cooperativele agricole de producție.** Datorită faptului că ritmul creșterii producției globale la hectar (pe seama creșterii ponderii culturilor tehnice în arabil) devansează ritmul creșterii numărului de zile-om la hectarul de teren agricol (pe seama creșterii ponderii culturilor tehnice în arabil), producția globală pe zi-om este mai mare la unitățile unde ponderea culturilor tehnice în arabil este mai ridicată.

Fără îndoială că rezultatele mai bune obținute de unitățile cu o pondere mai ridicată a culturilor tehnice în terenul arabil nu se pot pune numai pe seama acestor culturi. Totodată, corelația strînsă între ponderea culturilor tehnice în arabil și indicatorii rezultativi luați în considerare arată, fără putință de tăgadă, că aceste culturi au o influență pozitivă asupra economiei cooperativelor agricole de producție.

Față de alte ramuri ale agriculturii, culturile tehnice au avantaje incontestabile : nu necesită cheltuieli de investiții (ca viticultura, pomicultura, creșterea animalelor etc.) sau, în orice caz, necesită cheltuieli de investiții mai mici ; influența lor asupra economiei cooperativelor este imediată (în general, sînt plante anuale) ; ca și la alte produse, statul este cumpărător sigur al produselor culturilor tehnice, prețurile fiind ferme și stimulatoare ; prin ponderi nu prea mari în terenul arabil, culturile tehnice duc la creșterea eficienței activității economice a cooperativelor agricole de producție. Întreaga experiență și rezultatele de pînă acum, obținute de către unitățile cultivatoare pledează pentru extinderea acestor culturi pe suprafețe cît mai mari.

TRIBUNA SPECIALISTULUI

Ce este și la ce ajută ANALIZA – DIAGNOSTIC

PRINTRE tehnicile puse la dispoziție de știința conducerii și organizării și utilizate cu tot mai mult succes în practică se evidențiază și **analiza-diagnostic.**

Pe baza experienței aplicării acestei tehnici în diverse întreprinderi (Trustul nr. 1 de construcții-montaj-București, Complexul de industrializare a lemnului-Pipera, Întreprinderea de mecanizare a agriculturii-Ciorogîrla — județul Ilfov ș.a.) de către consultanții în organizare și conducere, formați la CEPECA începînd din anul 1969, precum și a literaturii de specialitate, am desprins utilitatea conturării unei metodologii de desfășurare a „intervențiilor-diagnostic" în condițiile specifice ale economiei noastre naționale. În acest sens, voi prezenta succint o schemă generală de efectuare a unei analize-diagnostic.

Analiza poate fi împărțită în 5 etape importante (vezi figura nr. 1 din pag. 12):

Etapa I-a — „prezentarea", în cadrul căreia se desfășoară următoarele **activități**:

— formarea echipei de diagnostic, în care, pe lîngă organizatori, trebuie să fie cuprinși și alți specialiști ai unității analizate (tehnologi, economiști); echipa se dimensionează după aria de activități a întreprinderii analizate (3—10 oameni) și este coordonată de un specialist în organizare din afara unității;

— organizarea unei discuții de principiu cu conducerea întreprinderii, cu care ocazie echipa de diagnostic va încerca să cunoască principalele obiective și să depisteze greutățile unității în acel moment.

Etapa a II-a, de „pregătire" constă în **elaborarea planului de desfășurare a diagnosticului și stabilirea necesarului de date.**

Pentru realizarea acestui deziderat se acționează pe **două căi**:

— o parte din echipă, elaborează schița planului de desfășurare a diagnosticului și necesarul de date rezultat din acest plan, pe care le materializează în modele de formulare, tabele și chestionare pentru culegerea datelor;

— cealaltă parte a echipei, care trebuie să cuprindă mai ales specialiști ce realizează un bun contact uman, începe prin a lua o serie de interviuri generale șefilor de servicii și compartimente și a colecta chestionare de oportunitate și opinii de la diverse persoane din întreprindere; concomitent se realizează prelucrarea informațiilor culese, furnizîndu-se elemente pentru definitivarea planului de desfășurare a analizei și completarea necesarului de date.

Etapa III, este de fapt o **culegere** laborioasă **de date** care se desfășoară, de asemenea, pe două planuri:

— pe de o parte, persoanele din întreprindere care au primit sarcina de a culege datele solicitate prin chestionare, formulare, tabele etc. sînt urmărite și îndrumate, iar datele culese sînt primite periodic de specialiștii din cadrul echipei, care fac și unele verificări prin sondaj; la primirea datelor sau pe parcursul culegerii lor echipa de diagnostic poartă discuții și efectuează sondaje pentru verificarea exactității datelor și face, eventual, unele completări;

— pe de altă parte, specialiștii din cadrul echipei sau alte persoane atrase, specializate pe anumite tehnici de culegere a datelor (observări instantanee, grafice-rețea, etc.) culeg direct date din compartimentele în care evidența actuală este insuficientă sau acolo unde gradul redus de organizare a producției și a muncii nu permite evaluarea unor fenomene importante (încărcarea utilajelor, folosirea forței de muncă etc.); de obicei aceste date se concretizează în tabele, diagrame și grafice specifice tehnicilor de lucru ale organizării, care sînt coroborate apoi cu datele culese cu ajutorul personalului din întreprindere.

Etapa a IV-a constă într-o **prelucrare sistematică** a datelor realizînd așa zisa **„analiză-diagnostic"** care este denumită astfel datorită comparației dintre bolile umane și „bolile" întreprinderii (deficiențele și greutățile din diverse sectoare de activitate).

Concluziile care se desprind din analiza sistematică a datelor, trebuie discutate pentru confirmare și eventual completate sau corectate cu șefii compartimentelor interesate din întreprindere.

După ce ne-am convins de soliditatea și veridicitatea concluziilor, principalele deficiențe semnalate denumite „puncte critice" sau „puncte calde" sînt centralizate într-un **tabel sinoptic** în care se evidențiază separat și cauzele care au condus la apariția respectivelor puncte critice. Tot în acest tabel centralizator se evidențiază **măsurile de îmbunătățire** propuse care se împart în două categorii:

a) măsuri de ameliorare sau îmbunătățire imediate, prin înlăturarea rapidă a unor cauze semnalate;

b) propuneri de studii cu teme concrete, care vor preconiza soluții precise de îmbunătățire, în unele domenii complexe ale activității întreprinderii, cu implicații mai largi.

Toate aceste analize se redactează, într-o formă completă, care poate sta la dispoziția întreprinderii în orice moment pentru aplicarea măsurilor imediate; alte analize sau proiecte de raționalizare și o formă sintetică, cu multe reprezentări grafice, este prezentată spre avizare conducerii întreprinderii.

Etapa a V-a de „valorificare" a analizei efectuate are o mare importanță pen-

ing. George PLEȘOIANU

(Continuare în pag. 12)

DIALOG

„Consilierat"

D: — Trebuie să hotărim ce produse vom vinde anul viitor și pe ce piețe. Cum crezi că trebuie să procedăm?

A: — În contextul de coordonate ale universului complex și dinamic în care gravitează întreprinderea noastră, cred că trebuie să începem prin a găsi posibilitățile prin care să putem identifica segmentul de cerere pentru produse ce ar intra în sfera noastră de preocupări și pe care să ne axăm strategiile prioritare...

D: — Mulțumesc!

VADEMECUM

Cele 10 păcate ale C.P.O.-ului

ÎNTR-O CONFERINȚĂ organizată recent la Londra de British Institute of Management s-a subliniat că deși metoda conducerii prin obiective — C.P.O. — a fost adoptată de firme din peste 70 de țări, multe din acestea se declară nemulțumite de rezultate. John Humble, un consultant englez în probleme de management, afirmă că insuccesele se datoresc nu slăbiciunilor metodei, ci unor deficiențe în aplicarea ei. Humble indică 10 „păcate capitale" care „asigură" eșecul în aplicarea metodei. Iată-le:

1) nu atrageți conducerea superioară a întreprinderii;

2) spuneți tuturor că aceasta este soluția tuturor problemelor;

3) introduceți C.P.O. ca un program în asalt;

4) insistați numai asupra obiectivelor cuantificabile;

5) simplificați la extrem implicațiile metodei;

6) inițiați experimente izolate, nu atrageți toată întreprinderea;

7) folosiți vorbe mari despre C.P.O., dar repartizați cadre minore pentru aplicarea ei;

8) concentrați-vă asupra indivizilor și ignorați problemele muncii în echipă;

9) abordați neapărat C.P.O. ca un crez. Lansați metoda într-o mulțime de forme și pe urmă lăsați-le în plata domnului. Nu treceți niciodată în revistă progresul realizat.

10) ignorați obiectivele personale ale managerului; concentrați-vă numai asupra obiectivelor firmei.

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

Ion OȚELEA

Directorul Sucursalei județene Mureș a Băncii Naționale

● Urmăriți aplicarea și efectele noilor acte normative? De pildă, cunoașteți felul cum s-au aplicat prevederile legale privind premierea salariaților din beneficiile realizate sau pentru economii la materii prime și materiale?

— Din industria orașului Tg. Mureș, în anul 1970, numai 572 salariați au desfășurat o activitate în domeniul creației științifice pentru a putea fi considerați inovatori sau raționalizatori în producție, ceea ce reprezintă sub 2% din totalul salariaților ocupați în această importantă ramură productivă. În semestrul I.1970 din cele 78 de unități îndreptățite să acorde premii pentru activitate excepțională din beneficiile realizate, numai 9 unități au achitat astfel de premii, iar pentru economii de materiale doar două unități au plătit premii în valoare de 12 000 lei. După părerea mea, deși prevederile legale stimulează o astfel de activitate creatoare, în practică, unele conduceri de întreprinderi nu urmăresc îndeaproape și aplicarea lor. Potențialul de idei novatoare trebuie stimulat și material. Legea ne permite și ne cere să facem acest lucru. Este datoria conducerilor de unități să o aplice.

Noi, cei de la organele operative, urmărim și efectele noilor legi. Aș aduce unele critici și organelor de presă: cînd se aprobă o nouă lege sau hotărîre, presa prezintă amplu prevederile acesteia, avantajele etc. Pe parcursul aplicării noilor legi nu se mai observă însă, aceeași preocupare pentru a urmări și efectele lor în practica economică, pentru a se releva imperfecțiunile de aplicare.

● Spre bancă vin o mulțime de informații; cum le selecționați și valorificați?

— Este adevărat. Prin serviciile noastre operative prin inspectori, din contactul nostru cu conducerile întreprinderilor ne parvin o multitudine de informații. Circuitul lor piramidal trebuie să-și găsească justificare, utilitate și competență de soluționare la fiecare nivel. Inspectorul este primul care intră în posesia unei multitudini de date și depinde de capacitatea lui profesională de a le selecționa pentru a aduce în bancă pe cele care prezintă importanță.

Noi am reușit să asigurăm în interior un circuit care să permită luarea la cunoștință operativă a informațiilor atît între ghișeu și inspector cît și între inspectorii ale căror probleme sînt contingente prin contactul zilnic dintre ei. Problemele care depășesc competențele de soluționare ale inspectorului și ale brigăzii operative, sînt analizate și prelucrate în permanență cu șeful ierarhic. Cele mai deosebite, indiferent de competență, se discută și se valorifică prin intermediul conducerii sucursalei unde accesul este permanent.

În exterior, informațiile se valorifică pe multiple planuri și în afara măsurilor ce se adoptă în raporturile cu întreprinderile deservite. Sînt posibile îmbunătățiri în mod deosebit în ceea ce privește sincronizarea și simplificarea modalității de lucru privind creditarea și sistemului informațional al centralelor și grupurilor de întreprinderi care se găsesc pe teritoriul altor sucursale.

● Cum v-ați adaptat noilor instrucțiuni de lucru?

— Dispunem de un aparat cu experiență. Sarcinile însă au crescut, și cer o pregătire multilaterală inspectorului bancar. Ei trebuie să realizeze sarcinile care vin pe trei canale: Banca Națională, Banca Română de Comerț Exterior și Ministerul Finanțelor. Trebuie să recunoaștem că nu este ușor.

În condițiile noilor norme de lucru s-au produs și transformări esențiale în modul de a gîndi și de a acționa al tuturor salariaților Băncii Naționale. Dacă înainte era suficient să cunoști întocmai instrucțiunile de lucru pe care să le aplici ca un soldat disciplinat, în prezent datorită descentralizării unor atribuții și sarcini, munca noastră a devenit mai complexă. Sîntem confruntați cu o mulțime de spețe pe care le ridică activitatea economică productivă și pe care trebuie să le soluționăm în concordanță cu principiile generale ale eficienței economice. Și aș dori să menționez aici că este mai ușor să găsești text legal pentru a nu face ceva decît să încadrezi în legi toate ideile valoroase puse în slujba progresului economiei naționale.

● Dispuneți de un fond de timp liber?

— Organizarea sucursalelor județene ale Băncii Naționale, ca unități operative și avînd și sarcini de îndrumare și control pentru filiale, prezintă avantajul că ne pune mereu în centrul problemelor. Sistemul de lucru prin care colaboratorii mei au în permanență acces în biroul meu pentru a ne consulta asupra problemelor care prezintă un grad mai mare de dificultate, ne permite să ducem o activitate laborioasă cu cît mai puține greșeli. În același timp, însă, aceasta înseamnă practic o diminuare a timpului destinat studiului și perfecționării pentru că nu pot concepe o activitate la un nivel superior fără a fi la curent cu tot ce se publică în domeniul nostru de muncă și aș zice fără a contribui și personal, prin idei proprii, la perfecționarea teoretică și practică a muncii bancare.

Maria IONIȚĂ

INSTITUȚIONALIZAREA PRINCIPIULUI CONDUCERII COLECTIVE ÎN CONTEXTUL DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE

Costin MURGESCU

MEMORIALUL, ridicat la Washington, în amintirea lui Abraham Lincoln are înscrise în piatră vestitele sale cuvinte „guvernarea poporului de către popor, pentru popor", expresie tradusă mai tîrziu de ironia caustic-demitizantă a lui Oscar Wilde prin „ciomăgirea poporului de către popor, pentru popor".

Între cele două formule este cuprins întregul destin al democrației burgheze, destin întrevăzut de spiritele lucide ale revoluției franceze încă din zilele cînd masele manifestau pe străzile Parisului sub lozinca „libertate-egalitate-fraternitate", în timp ce Robespierre și Marat avertizau că apare o nouă aristocrație, mai intolerabilă decît toate celelalte, „aristocrația bogaților".

Într-o plastică sinteză a experienței istorice, Lenin a subliniat de mult că — deși a reprezentat un mare progres istoric față de feudalism — democrația burgheză „rămîne întotdeauna îngustă, ciuntită, falsă, ipocrită, un rai pentru cei bogați, o capcană și o minciună pentru cei exploatați, pentru cei săraci" deoarece atîta vreme cît se menține proprietatea privată asupra mijloacelor de producție „cea mai democratică republică rămîne inevitabil o dictatură a burgheziei, o mașină pentru reprimarea imensei majorități a oamenilor muncii de către o mînă de capitaliști".

Ar fi dificil și inutil să adaugi ceva acestei definiții, în afara numeroaselor exemple de confirmare care abundă pînă în zilele noastre.

Realitățile aspre ale democrației burgheze devin greu de identificat numai pentru cel ce se afundă în negurile dense ale teoriilor (la drept vorbind, vechi și ele de cînd orînduirea capitalistă) care opun pe „om" în general unei „societăți" abstracte — corespondentul filozofic al teoriilor economice privitoare la caracterul „natural" al sistemului întemeiat pe relația capital-muncă.

Nu este mic numărul intelectualilor adevărați care, pătrunzînd cu bună credință în negurile amintite, ajung să considere astăzi că înstrăinarea omului este inevitabilă în orice societate industrială. Chiar dintre cei care, cu ajutorul marxismului, își păstrează autocontrolul, unii refuză să mai caute răspunsuri întrebării : Și după aceea ?

Într-o tulburătoare scrisoare adresată lui François Perroux la 22 septembrie 1969, Herbert Marcuse mărturisea : „Aș fi un megaloman dacă aș socoti de datoria mea să prescriu „rețete". Oamenii fac propria lor istorie și această istorie este plină de accidente, de hazard, de imprevizibil. Cu toate acestea, există destul previzibil — destul pentru a ne da preocupări, Dv. și mie. Ceea ce este previzibil (și nu verificabil) este că societățile capitaliste stabilite merg spre barbaria unei capacități de distrugere fără precedent, cel puțin dacă nu sînt oprite în cursa lor fatală de Marele Refuz organizat pentru o acțiune concertată. Și „pozitivul"? Mărturisesc : n-am înțeles niciodată această chestiune. Poate fi ceva mai pozitiv decît de a stopa nebunia, a opri poluarea fizică și mentală, a pune capăt Vietnamului, Biafrei, abatoarelor fasciste susținute pe întregul glob de Lumea Liberă ?

Și după aceea ? Trebuie să mărturisesc din nou, mi se pare o grijă ulterioară, o „cura posterior". Sînt destul de marxist pentru a considera că toate crimele împotriva umanității înfăptuite de puterile existente sînt — prin anumite mijlociri (Vermittlungen) — înrădăcinate în fundațiile înseși ale sistemului social și că o societate construită pe fundații total diferite — o societate socialistă — nu va moșteni aceste crime. Desigur, sînt nenumărate opere ale culturii „burgheze", atît intelectuale cît și materiale, care nu trebuie pierdute, dar sînt destul de hegelian pentru a considera că ele nu pot fi recuperate decît printr-un Aufhebung, prin depășirea formelor în care aceste realizări au fost transmise — și pervertite. Încă o dată, despre aceste forme noi, despre formele liberării lor nu știu nimic".

De cîte ori recitesc aceste rînduri, îmi revin în minte cuvintele blazate ale lui Jean-Jacques Rousseau, care a fost totuși precursorul recunoscut de revoluția franceză : „Frumosul este ceea ce nu există". Și tot de atîtea ori nu pot să nu reacționez în spiritul în care un subtil istoric definea reacția gîndire-acțiune a lui Robespierre în fața scepticismului afișat de „marele cetățean al Genevei" : „Mergi către frumos prin eroism, prin luptă, prin bătălie".

Cine are conștiința istoriei nu mai are dreptul să refuze investigarea „pozitivului", nu se mai poate limita la „stoparea nebuniei", fără a căuta — tocmai spre a putea organiza Marele Refuz — răspunsuri cît mai precise la întrebarea : Și după aceea ?

Cu atît mai puțin ar avea dreptul de a considera căutarea acestor răspunsuri drept o „cura posterior" cei care au și pornit, prin dificilele meandre ale istoriei, la construirea „pozitivului".

Socialismul are, firește, destinul de a declanșa noi forțe sociale și a da noi orizonturi umane Marii-creații-istorice-conștiente.

Riguros exactă, afirmația nu mai este totuși suficientă ; nu mai avem dreptul de a discuta astăzi problema numai sub aspectul general al destinului istoric sau la timpul viitor. Prin desființarea proprietății private asupra mijloacelor de producție și lichidarea înstrăinării muncii de către capital, socialismul a și creat pe o treime a globului pămîntesc noi relații de producție, premisele fundamentale ale unor raporturi umane care se îndreaptă inexorabil spre dezvoltarea complexă a personalității **tuturor** oamenilor, dispariția **oricăror** forme directe sau indirecte de înstrăinare și — prin aceasta — spre **afirmarea deplină** a capacității creatoare a Omului.

Drumul este mai complicat decît se putea întrevede în perioada prerevoluționară și — din cauza aceasta — este parcurs mai puțin repede decît am dori, dar procesul de lichidare reală a variatelor forme de exploatare și de înstrăinare care, de-a lungul secolelor, au sufocat capacitatea de creație și au ținut în amorțire energiile marii majorități a oamenilor, a fost declanșat și a devenit un proces ireversibil.

A urmări desfășurarea lui consecventă, reprezintă astăzi una din cele mai înalte îndatoriri ale socialismului față de el însuși și față de toți cei ce-l privesc din afară, printre invizibilele gratii ale „lumii libere" unde se afirmă tot mai insistent fie a) că în societatea occidentală s-ar dezvolta „socialismul etic" și „raporturile umane", fie b) că socialismul „vrînd să desăvîrșească eliberarea omului, începută de liberalism și democrație, termină prin a face din stat un adevărat Leviathan" și „devine, astfel, un element liberticid în sensul cel mai larg al cuvîntului" (Röpke).

Realitățile socialismului, cu realizările, dificultățile și năzuințele lui, constituie o componentă obligatorie a replicii pe care noua orînduire este chemată s-o dea tuturor celor care, din unghiuri diferite și sub forme diferite, apără în ultimă instanță vechea orînduire a lumii.

PROCESUL de înstrăinare, avînd la bază proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, este exacerbat de întreaga evoluție a societății capitaliste ; „în proletariat — scria Marx — omul s-a pierdut pe sine însuși, dar în același timp nu numai că a căpătat conștiința teoretică a acestei pierderi, dar este și direct silit să se revolte împotriva acestui inuman".

În cursul luptei revoluționare pentru desființarea tuturor condițiilor inumane de viață se dezvoltă atracția Individualitate — Masă, definită de Plehanov în termenii unei reguli sociale : „Cu cît muncitorul devine mai nemulțumit de dependența sa față de capitalist, cu atît mai puternică este conștiința că trebuie să acționeze împreună cu ceilalți muncitori, că trebuie să trezească în toate masele lor sentimentul de solidaritate. Atracția sa pentru masă este proporțională cu voința sa de independență, cu conștiința demnității sale umane, pe scurt cu dezvoltarea individualității sale".

Prin desființarea înstrăinării muncii de către capital, socialismul creează condițiile pentru desființarea oricăror forme de înstrăinare a omului sau — pentru a folosi formularea clasică din „Manifestul Partidului Comunist" — „revoluția comunistă înseamnă ruptura cea mai radicală în relațiile de proprietate moștenite din trecut ; nu e deci de mirare că **în cursul dezvoltării ei** se produce ruptura cea mai radicală cu ideile tradiționale".

Procesul de perfecționare a raporturilor sociale devine o componentă fundamentală a întregii evoluții a societății socialiste și comuniste, prin afirmarea tot mai intensă a interacțiunii dintre dezvoltarea personalității omului și atracția sa pentru masă.

Marx și Engels au dat o definiție de cristal procesului cînd au prevăzut că locul vechii societăți burgheze va fi luat de „o asociație în cadrul căreia dezvoltarea liberă a fiecăruia este condiția pentru dezvoltarea liberă a tuturor".

Prin așezarea pe o nouă temelie a raporturilor om-om și om-societate, socialismul dă astfel noi dimensiuni umane întregii mișcări sociale.

Lărgirea neîntreruptă a democrației socialiste concomitent cu educarea atentă a noilor responsabilități sociale la fiecare membru al societății, prin exercitarea efectivă a acestor responsabilități, reprezintă pîrghia fundamentală pentru dispariția treptată a trăsăturilor și comportamentelor de „om egoist" cultivate de-a lungul mileniilor de exploatare și pentru formarea noului Om al societății comuniste.

Dezvoltarea consecventă a democrației socialiste — reflectare a orizonturilor umane ale noii orînduiri — reprezintă o cerință vitală pentru îmbogățirea tuturor contribuțiilor individuale la înfăptuirea obiectivelor comune ale societății și se realizează, ca orice proces istoric-natural, în concordanță cu etapa de dezvoltare și particularitățile fiecărei țări socialiste.

În această perspectivă, dobîndește întreaga semnificație concepția Partidului Comunist Român care, în elaborarea programului de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate, pornește de la faptul că o dată cu dezvoltarea forțelor de producție, cu îmbunătățirea condițiilor de trai ale poporului și ridicarea nivelului său cultural, socialismul trebuie să asigure o tot mai largă punere în valoare a energiilor și capacităților creatoare ale membrilor societății în interesul lor și al progresului social.

Pentru lărgirea și dezvoltarea democrației socialiste, Partidul Comunist Român consideră că una din sarcinile principale în actuala etapă a dezvoltării României constă în perfecționarea căilor de atragere multilaterală a maselor populare la activitatea organelor de stat, la conducerea întregii societăți.

În acest spirit, lucrările Congresului al X-lea al P.C.R. au indicat necesitatea de a se asigura perfecționarea cadrului instituțional în care cetățenii să-și poată exprima liber și nestingherit opinia asupra modului în care se gospodăresc treburile țării, se înfăptuiesc hotărîrile partidului și statului, să poată critica neajunsurile ce apar în activitatea organelor de partid, de stat și obștești, să facă propuneri pentru remedierea acestora, participînd cu toată energia și priceperea la înlăturarea lor, la progresul societății.

ÎNTR-O contribuție la elaborarea unei teorii a conducerii în perspectiva teoriei sistemelor sociale, filozoful român Pavel Apostol observa : „Conducerea este o funcție de sistem. Performanțele sistemului sînt condiționate de proprietățile acestuia, de relațiile sistemului cu ambianța și de calitatea conducerii sale".

Acceptată, teza atrage în centrul analizei și problema modului în care partidul comunist își exercită în sistemul socialist rolul conducător — impus de realitățile social-politice, confirmat de întreaga experiență istorică, recunoscut de mase și consacrat de ele ca principiu fundamental în organizarea societății.

Conducerea proceselor sociale de către partid — una din marile forțe ale sistemului socialist, de care nu poate fi separată nici una din performanțele sale — implică, desigur, o imensă responsabilitate pentru modul în care puterea este exercitată. Această responsabilitate decurge atît din natura sistemului — întreaga putere aparține poporului, stăpîn unic al destinelor sale — cît și din obiectivul său major — dobîndirea de către mase a conștiinței acestei calități.

„Partidul nostru — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu **— pornește de la concepția că socialismul trebuie să fie societatea totalei împliniri a personalității umane, în care fiecare cetățean să se simtă stăpîn pe destinul său, să poată gîndi și acționa nestingherit în folosul progresului societății".**

Partidul nu conduce prin dominație și nici nu poate face nimic singur, izolat de mase, ci numai prin ele, printr-o prezență permanentă, activă și militantă în toți porii vieții și organizării sociale.

În acest context, dobîndește o importanță fundamentală stabilirea unui dialog efectiv și permanent între partid și mase, ca și între toți cei investiți cu funcții de conducere și colectivele respective. Dialogul angajat de partidul nostru la scara întregii societăți, ca și în fiecare dintre entitățile sale componente, atît în procesul de elaborare a deciziilor, cît și în cursul înfăptuirii lor, răspunde unei cerințe principale a sistemului și constituie — prin aceasta — un instrument esențial al conducerii lui eficiente.

Funcția dialogului decurge, între altele, din posibilitățile pe care le creează pentru : o cunoaștere directă a realităților, ca și cunoașterea reciprocă a preocupărilor ; dezvăluirea lipsurilor și erorilor care apar în diferite domenii, înainte ca ele să se amplifice ; asigurarea respectării garanțiilor instituționale și contracararea tendințelor spre birocratism ale structurilor depășite ; realizarea unui efort comun de analiză în vederea soluționării problemelor pe care practica le pune neîncetat pe ordinea de zi ; canalizarea curentelor de gîndire printr-o osmoză firească de natură să ducă la stimularea inițiativelor și la o angajare cît mai deplină în înfăptuirea obiectivelor comune ale dezvoltării sociale : întărirea sentimentului responsabilității comune față de destinele națiunii socialiste.

Într-un cuvînt, dialogul reprezintă una din pîrghiile adîncirii democrației socialiste și perfecționării întregii activități sociale.

În concepția comuniștilor români, confruntarea punctelor de vedere în scopul unei concluzii comune, stimularea criticii constructive a maselor împotriva neajunsurilor din viața de stat, economică și social-culturală, nu numai că nu știrbesc principiul centralismului democratic în conducerea sistemului, dar sînt proprii acestuia și contribuie la maturizarea noilor relații sociale.

Concluzia decurge din interpretarea consecvent-leninistă a principiului.

Într-adevăr, este bine știut că încă din primii ani ai puterii sovietice, atunci cînd se forma primul sistem socialist din istorie, Lenin a combătut orice încercare de a se asimila centralismul democratic fie cu centralismul birocratic, fie cu anarhismul, a subliniat că centralismul conceput în sens cu adevărat democratic presupune dezvoltarea deplină și nestînjenită a inițiativelor locale și a cerut să se distingă între două categorii de funcții democratice : **discutarea** sarcinilor („trebuie să ajutăm în fel și chip masele să discute aceste sarcini, pentru ca ele singure să chibzuiască și să ajungă la soluții juste") și **executarea** disciplinată, liber consimțită și cu riguroasă răspundere a deciziilor adoptate.

În spiritul acestei concepții leniniste, dezvoltată creator în concordanță cu particularitățile construcției noastre socialiste, se cuvin privite formele variate prin care Partidul Comunist Român promovează dialogul sistematic cu masele.

a) Vizitele de lucru pe care toți membrii conducerii de partid și de stat, în frunte cu secretarul general al P.C.R., președintele Consiliului de Stat, le fac în toate județele țării, în întreprinderi și instituții, spre a discuta și rezolva la fața locului, cu colectivele respective, diferitele aspecte ale activității lor. Efectuate la intervale foarte scurte, vizitele de lucru dau un caracter de practic permanentă prezență a conducerii superioare în mijlocul maselor, se constituie într-o componentă de bază a stilului și metodelor conducerii de către partid a întregii activității sociale.

Corectarea operativă a unor neajunsuri, spiritul de încredere reciprocă care se dezvoltă și cunoașterea nemijlocită de către factorii de decizie a practicii sociale facilitează generalizarea experienței pozitive în procesul opțiunilor economice și politice, declanșarea unor noi resorturi ale energiei creatoare a maselor și deschiderea universului politic al națiunii socialiste.

b) Publicarea principalelor proiecte de legi și punerea lor în dezbaterea maselor înainte de a fi prezentate forului legislativ. Devenită curentă, această practică determină confruntarea punctului de vedere al colectivelor care au elaborat proiectele cu opinia maselor, înainte de adoptarea deciziei finale. În procesul dezbaterilor publice, masele se constituie practic într-un „sfat național" ad-hoc, ceea ce conferă legiferării ulterioare un caracter plebiscitar de fond.

c) Introducerea experimentală a unor măsuri. Nu o dată, măsuri menite să perfecționeze mecanismul economic (noul sistem de salarizare, înființarea de centrale industriale etc.) au fost aplicate inițial în unități sau ramuri-pilot pentru a se verifica în practică ipoteze avute în vedere la elaborarea lor ; pe baza primelor rezultate obținute, analizate împreună cu colectivele respective, s-au putut introduce astfel corecturi înainte de a se trece la generalizarea măsurilor la scara întregii economii naționale.

Este o metodă de confruntare a concluziilor de principiu cu practica maselor, prin care se urmărește evitarea unor opțiuni greșite sau bruscări cu posibile efecte social-economice negative, fără a se renunța însă la introducerea înnoirilor devenite necesare.

d) Consfătuirile periodice pe ramuri de activitate. Reunind principalii factori de decizie de pe întreaga scară ierarhică — de la conducerea ministerului în cauză pînă la conducerile întreprinderilor — consfătuirile de acest tip permit analiza în comun a activităților interdependente, efectuarea unui larg schimb de experiență prin confruntarea adeseori ascuțită a concluziilor specifice și definirea — cu participarea conducerii de partid și de stat — a orientărilor fundamentale menite să ridice nivelul de participare a ramurii la efortul național.

Încetățenirea unor asemenea forme de lucru, ca și promovarea altora care s-ar dovedi eficiente, adîncirea continuă a conținutului dialogului și reflectarea lui corespunzătoare în decizii, sînt componente ale efortului comuniștilor români pentru dinamizarea maselor, dezvoltarea personalității umane și promovarea spiritului de responsabilitate a fiecărui cetățean în vederea participării active a întregului popor la conducerea treburilor obștești.

PERFECȚIONAREA sistematică a noilor relații sociale odată cu creșterea forțelor de producție a devenit o preocupare dominantă în întreaga activitate a Partidului Comunist Român, în special după Congresul al IX-lea (al patrulea după preluarea puterii).

Prin dezvoltarea democrației interne de partid s-a urmărit constant participarea activă a fiecărui comunist la dezbaterea și adoptarea hotărîrilor, promovarea exprimării libere a părerilor, respectarea riguroasă a principiilor statutare și a normelor vieții de partid, creșterea sentimentului responsabilității față de popor. Toate acestea au dus la lărgirea rîndurilor partidului cu cele mai valoroase cadre de muncitori, țărani și intelectuali, la creșterea prestigiului său în mase și a influenței sale în conducerea întregii vieți sociale, la întărirea unității și forței națiunii socialiste.

Interpretarea dialectică a rolului și funcțiilor statului socialist a stat la baza măsurilor îndreptate spre contracararea tendințelor de birocratism și de situare a statului deasupra societății, spre o integrare organică a statului în societate prin întărirea controlului maselor asupra întregului aparat de stat.

Respectarea strictă a legalității ; alegerea judecătorilor și procurorilor de către consiliile populare pentru a întări răspunderea lor în fața maselor ; reorganizarea administrativă a teritoriului și îmbunătățirea activității organelor locale ale puterii de stat ; perfecționarea cadrului legislativ al Marii Adunări Naționale ; promovarea principiului echității sociale ; reducerea aparatului administrativ și apropierea conducerii de mase ; constituirea consiliilor oamenilor muncii aparținînd naționalităților conlocuitoare ; adîncirea caracterului democratic în activitatea sindicatelor, organizațiilor de tineret și obștești etc. — au ca numitor comun ideea creării condițiilor pentru o participare cît mai directă a maselor la soluționarea tuturor problemelor vieții sociale.

În domeniul economic, orientarea menționată și-a găsit o expresie largă la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967 prin adoptarea unui ansamblu de măsuri menite să perfecționeze sistemul de organizare, conducere și planificare a economiei naționale.

În acest context trebuie privită și înfăptuirea principiului muncii și conducerii colective.

Constituția Republicii Socialiste România, adoptată în august 1965, a consacrat conducerea colectivă ca un principiu de ordin constituțional și a instituționalizat-o.

Consiliul de Stat, organ suprem al puterii de stat cu activitate permanentă, Consiliul de Miniștri, organ suprem al administrației de stat, și comitetele executive ale consiliilor populare, organele locale ale administrației de stat, își exercită atribuțiile constituționale ca organe deliberative și își desfășoară întreaga activitate potrivit principiului conducerii colective.

După Conferința Națională a P.C.R. din 1967, organele de conducere colectivă au fost introduse pe toate treptele economice (întreprindere, centrală, minister).

Se poate afirma fără riscul de a greși că în condițiile conducerii unipersonale, întreprinderile noastre nu erau mai puțin socialiste, tot așa cum prin antrenarea unor „echipe de stat major" în activitatea de conducere și introducerea unor forme „cooperativ-participative" întreprinderile capitaliste nu sînt mai puțin capitaliste.

Tot atît de adevărat este că instituția conducerii colective, răspunzînd unei cerințe obiective a marilor unități economice moderne, are și marele avantaj de a reflecta consecvent natura socialistă a întreprinderilor noastre.

În ansamblul măsurilor de perfecționare a sistemului de organizare, conducere și planificare a economiei, promovarea formelor de conducere colectivă urmărește rezolvarea la un nivel superior de competență a multiplelor și complexelor probleme cu care ministerele și unitățile economice sînt confruntate în actualul stadiu de dezvoltare a societății, înlăturarea arbitrariului în luarea deciziilor, mai buna fructificare a experienței cadrelor de specialiști și a masei oamenilor muncii din întreprinderi.

SE SPUNE că legea este doar un izvor de drept și nu dreptul înfăptuit. Instituțiile creează cadrul de manifestare a interacțiunilor dintre drepturile și îndatoririle cetățenești, cadrul relațiilor om-societate, fără ca aceasta să echivaleze cu însăși exercitarea și respectarea în fapt a drepturilor cucerite sau a obligațiilor asumate.

Istoria societății omenești este plină de exemple în acest sens. Probabil că cea mai inspirată și optimistă definiție a ceea ce ar trebui să reprezinte instituțiile într-un sistem democratic a fost cea dată de omul cel mai pur al revoluției franceze, Saint-Just, cînd scria în bivuacul său de comisar al armatelor revoluționare : „Instituțiile sînt garanția guvernului unui popor liber împotriva corupției moravurilor și garanția poporului și a cetățeanului împotriva corupției guvernului. Instituțiile au ca scop să sădească în cetățean — și chiar în copii — o rezistență legală și ușoară împotriva nedreptății ; să forțeze magistrații și tineretul la virtute ; să inspire curaj și cumpătare oamenilor ; să-i facă drepți și sensibili ; să-i lege prin raporturi generale ; să pună aceste raporturi în armonie, supunînd cît mai puțin posibil relațiile domestice și viața privată a poporului legilor autorității ; să cimenteze unitatea familiilor și prietenia între cetățeni ; să pună interesul public în locul tuturor celorlalte interese ; să înăbușe pasiunile criminale ; să facă natura și nevinovăția pasiunea tuturor inimilor și să formeze o patrie.

Instituțiile sînt garanția libertății publice ; ele moralizează guvernarea și starea civilă ; ele reprimă geloziile care produc răzvrătiri ; ele stabilesc distincția delicată între adevăr și ipocrizie, între inocență și crimă ; ele asociază domnia justiției. Fără instituții, forța unei republici este așezată fie pe meritul muritorilor trecători fie pe mijloace sărăcăcioase".

Am dat acest lung citat deoarece prin compararea concepției care însuflețea pe animatorii revoluției burgheze cu realitățile instituționale ale societății „unidimensionale" a capitalismului contemporan se poate înțelege mai ușor în ce măsură instituțiile se pot transforma treptat în contrariul lor în orînduirile bazate pe exploatare, acolo unde întregul mecanism social împiedică masele să-și exercite drepturile și controlul asupra instituțiilor create.

În socialism, natura însăși a orînduirii împiedică o asemenea răsturnare cu capul în jos a rostului instituțiilor create de revoluție.

Ceea ce nu înseamnă că în socialism nu pot apărea structuri și tendințe birocratice, manifestări de subiectivism și arbitrar, încercări de golire a unor cuceriri instituționale de conținutul lor democratic sau de transformare a dialogului într-o formalitate lipsită de sens, tentative de înghețare sau cel puțin de întîrziere a unor evoluții democratice care torpilează conformismul, rutina și lenea de gîndire.

În lupta neîncetată dintre **noul** care tinde spre progres prin democrație și **vechiul** care se cramponează de inerția statu-quo-ului, se poate întîmpla uneori ca în locul eliminării vechiului de către nou, acesta din urmă să fie prins finalmente în rețeaua de păianjen a vechiului și strîns treptat pînă la sufocare.

Singurul antidot pentru asemenea fenomene este înaintarea neșovăitoare în direcția democratismului socialist atît prin perfecționarea cadrului său instituțional, cît și prin promovarea curajoasă a inițiativei și controlului maselor.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia în această privință : **„Partidul nostru pornește de la premisa că rezolvarea tuturor problemelor privind dezvoltarea societății noastre privește nemijlocit întregul popor, pe muncitori, pe țărani, pe intelectuali, pe toți cei care muncesc din patria noastră și că nu există problemă ce nu trebuie cunoscută de mase, asupra căreia oamenii muncii să nu-și spună cuvîntul. Numai în felul acesta se creează garanția că măsurile elaborate de partid și de guvern corespund pe deplin intereselor întregii noastre națiuni, asigură mersul hotărît înainte al patriei noastre".**

În acest cadru conceptual, capătă o importanță deosebită îmbinarea conducerii unităților noastre prin organe colegiale cu instituționalizarea adunării generale a salariaților, care devine — în actuala etapă de adîncire a democrației socialiste — forma cea mai largă de participare nemijlocită a tuturor salariaților la conducerea și organizarea activității din unitatea lor de muncă.

Instituționalizarea adunării generale ca for suprem în care toți membrii colectivului de muncă al unității examinează problemele majore ale activității lor și exercită controlul asupra organului de conducere colectivă marchează un pas important în mersul României spre stadiul societății socialiste multilateral dezvoltate.

Se spune uneori că, în esență, democrația înseamnă posibilitatea poziției critice față de practica socială a administrației. Dacă admitem acest punct de vedere, trebuie să considerăm adunarea generală a salariaților drept unul dintre cele mai fertile terenuri deschise de partid pentru afirmarea democrației economice.

Aceasta este consecința legăturii indisolubile dintre partid și mase, a încrederii leniniste a Partidului Comunist Român în maturitatea de judecată a maselor, făuritoare ale propriei lor istorii.

Referindu-se la faptul că pot exista uneori nemulțumiri determinate de unele neajunsuri sau lipsuri în activitatea publică, tovarășul Nicolae Ceaușescu preciza : **„Criticarea acestor neajunsuri noi o considerăm ca un fapt pozitiv, ca o expresie a spiritului de răspundere și a dorinței cetățenilor de a contribui la perfecționarea activității noastre".**

În această ordine de idei, trebuie să constatăm că prin promovarea unor dezbateri principiale, critice și autocritice, a exigenței față de modul în care sînt conduse întreprinderile, adunările generale ale salariaților sînt destinate să devină o uriașă școală de educare democratică a maselor, de dezvoltare a sentimentului fertil de participare la decizie și a conștiinței de responsabilitate pentru destinele unității și — prin intermediul ei — pentru destinele societății în ansamblul ei.

CONGRESUL al X-lea al Partidului Comunist Român, după ce a analizat măsurile introduse în perioada 1965—1969 în direcția adîncirii democrației socialiste și le-a dat o apreciere pozitivă, a arătat că socotește necesar „să se acționeze în continuare pentru perfecționarea cadrului instituțional în vederea participării tot mai active a cetățenilor la dezbaterea principalelor probleme ale politicii interne și externe, la conducerea și rezolvarea treburilor statului, pentru dezvoltarea democrației socialiste". Textul reflectă fidel concepția comuniștilor români cu privire la caracterul neîntrerupt al procesului de maturizare democratică a relațiilor sociale.

În acest spirit, înfăptuirea orientării imprimată mișcării sociale de către Partidul Comunist Român, de adîncire continuă a democrației socialiste, constituie un obiectiv chemat să polarizeze eforturile tuturor celor preocupați, pe plan teoretic sau practic, de dinamica economiei socialiste în sensul definit de tovarășul Nicolae Ceaușescu atunci cînd arăta : **„Ne preocupăm să creăm un cadru organizatoric tot mai corespunzător pentru participarea oamenilor muncii la întreaga activitate de conducere a treburilor economice și sociale, la elaborarea hotărîrilor și îndeplinirea lor".**

PERIOADA DE AVIZARE

(Urmare din pag. 4)

respective. Este concludent exemplul Uzinei „Rulmentul"-Brașov care, deși avea de pus în funcțiune o capacitate de producție în 1970, o parte din utilajele aferente acesteia urmează a fi livrate abia în acest an și chiar în 1972.

Vorbind de aceste aspecte, nu este lipsit de semnificație faptul că în urma activității de avizare, în 1970, **s-a determinat** — pe calea depistării unor asemenea prevederi nejustificate și a altora — **economisirea unor fonduri de investiții de peste 7 miliarde lei.**

În ceea ce privește posibilitatea de determinare a timpului optim de realizare a unui obiectiv, practica actuală se rezumă, în general, la comparabilitatea cu altul similar realizat în țară. Este indiscutabil că în condițiile exploziei tehnico-științifice contemporane o astfel de comparare exclude de la început din analiză factorul „uzură morală" care, în ultimii ani, exercită o presiune tot mai mare asupra timpului de exploatare a investiției. Sub acest aspect considerăm că **orice comparabilitate trebuie făcută între cel puțin două variante elaborate pentru aceeași investiție.** Concluziile favorabile asupra duratei de realizare vor trebui să exprime, practic și teoretic, nivelul rezultatelor cercetării științifice, integrarea noului în perspectivă.

Realizarea de investiții care, în final, să nu prezinte semnele îmbătrînirii premature sub imperiul uzurii morale, **impune elaborarea unor studii previzionale concludente, pentru fiecare gen de investiție, din care să rezulte, convingător, justificarea cheltuirii de fonduri.**

Faptele dovedesc că multe din documentațiile elaborate și prezentate spre avizare, poartă pregnant pecetea „tehnicului" în detrimentul „economicului", reflectat în slaba fundamentare a diferiților indicatori de calitate și eficiență. Aceasta apare cu atît mai evident în cazurile în care se stabilesc perioade lungi de atingere a parametrilor proiectați, uneori acestea fiind mai mari decît cele de execuție. Pentru a evita asemenea situații, **este oportun ca nucleele din cadrul institutelor de proiectare** (C.T.I.) **și ale titularilor** (C.T.S.) **să fie completate cu un număr corespunzător de cadre economice de specialitate, care să asigure calitatea documentațiilor.**

Și un alt aspect. Cu toate că în ultimii ani s-au luat măsuri pentru perfecționarea organizării activității de proiectare în scopul creșterii capacității și elaborării documentațiilor la un nivel calitativ superior, totuși, în unele cazuri, se mai înregistrează „criza" de timp reflectată în calitatea nu întotdeauna corespunzătoare a documentațiilor prezentate. Socotim că de un real folos pentru îmbunătățirea calității activității de proiectare și conjugarea acesteia cu cercetarea științifică, orientată spre elaborarea de noi tehnologii, ar fi **trecerea unei părți din această activitate** — pentru investițiile din competența de aprobare a titularilor și beneficiarilor — **la unitățile beneficiare** (centrale industriale, întreprinderi) **din ramura respectivă, precum și la organizațiile de construcții-montaj pentru partea de execuție.**

ANALIZA — DIAGNOSTIC

(Urmare din pag. 9)

tru întreprindere, care, pe baza materialelor prezentate de echipa de elaborare a diagnosticului, stabilește măsurile de îmbunătățire, posibile de aplicat imediat și avizează **planul de aplicații** propus. Pentru măsurile imediate se utilizează **programe detaliate** de punere în practică cu **sarcini concrete** pe fiecare compartiment din întreprindere și **termene de executare.**

Pe baza planului de aplicații (proiecte și studii) se stabilesc echipele de lucru și se efectuează eventual unele studii preliminare, pentru definitivarea cadrului concret al fiecărui obiectiv.

Planurile de aplicații pot prevedea studii și proiecte cu durată destul de mare, pînă la cîțiva ani, care rezolvă însă probleme fundamentale ale întreprinderii și care necesită o implementare treptată, pentru obținerea eficienței dorite.

O altă formă de valorificare a acestor analize este și aceea de a stabili **posibilitățile** în materie de studii de organizare, avînd ca bază **criteriul economic.** Se pot construi în acest fel pentru fiecare subramură, sau ramură într-o anumită etapă de dezvoltare, **tablouri tipologice** pentru alegerea temelor de studiu sau pentru aprecierea importanței domeniului în care se preconizează raționalizări. Aceste tablouri pot funcționa și ca o enumerare a principalelor obiective și domenii de activitate ale unei întreprinderi, grupe de întreprinderi, subramuri etc.

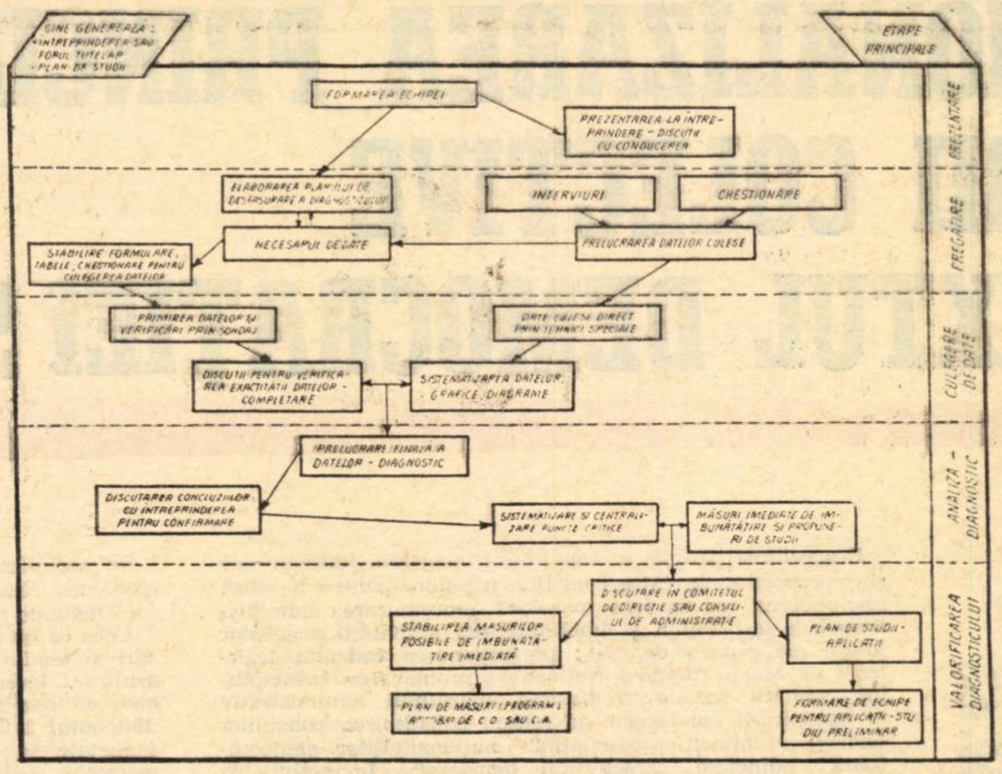

Fig. 1. — Metodologia de desfășurare a analizei-diagnostic.

Utilitatea unor astfel de analize multilaterale, care se concretizează în măsuri imediate, coordonate între ele și planuri de raționalizare sistematice, este evidentă. Ele solicită însă o activitate laborioasă, perseverentă și cunoștințe multiple, fiind apreciate ca cea mai dificilă intervenție în domeniul conducerii și organizării producției și a muncii.

CALCULUL PRODUCTIVITĂȚII

(Urmare din pag. 3)

cazul asimilării de noi produse fie pentru piața internă fie pentru cea externă. Astfel, la Întreprinderea de tricotaje „Crinul" București, la produsul nou bluze adulți cu fentă, consumul de manoperă crește de 4 ori, iar prețul cu ridicata de întreprindere numai de 2,2 ori, față de produsul bluză adulți cu patent ce se execută în mod curent. Este evident că trecerea în producție a noului produs se reflectă pozitiv în creșterea rentabilității, însă în ce privește productivitatea valorică se reflectă negativ, conducînd la scăderea acesteia aproape de 2 ori. Situații similare sînt și în industria de încălțăminte.

ESTE CUNOSCUT că influența jocului de structură este cu atît mai mare cu cît producția într-o ramură este mai diversificată și cu cît ponderea manoperei în prețul de cost este mai scăzută. O privire asupra structurii prețului de cost în industrie ne arată că ponderea manoperei, a salariilor evoluează de la 8,2% în industria alimentară la 36,9% în industria minieră. Dacă ne gîndim că nivelul productivității muncii valorice evoluează de la 30—40 mii lei pe salariat la unele piese de schimb pînă la peste 700 mii lei în industria cărnii și la peste 1 milion lei la unele combinate ale industriei chimice, ne putem face o imagine asupra uriașei diversități de situații, precum și asupra complexității problemelor metodologice ce trebuie să fie rezolvate.

O cale de rezolvare constă în lărgirea numărului de indicatori ai productivității muncii în expresie fizică. În această privință, în ultima vreme, s-au făcut eforturi serioase. Față de numai cîțiva indicatori în unități fizice, folosiți în anii trecuți, planul de stat pe anul 1971 a stabilit un număr de 25 de astfel de indicatori pentru producția de energie electrică, cărbune brut, minereuri neferoase, țiței, fontă, oțeluri, carbid, cauciuc sintetic, fibre melana, aluminiu, amoniac, plăci aglomerate din lemn, ciment, fire tip bumbac, fire tip lînă pieptănată, țesături tip lînă, etc. În cursul acestui cincinal este prevăzut ca urmărirea statistică a productivității muncii în expresie fizică să se extindă la circa 100 produse și grupe de produse.

Folosirea acestor indicatori în ramuri și întreprinderi cu producție relativ omogenă permite o măsurare mai apropiată de realitate a nivelului productivității muncii în comparație cu metoda valorică. În același timp apar însă și unele dezavantaje : indicatorii în expresie fizică nu pot acoperi întreaga producție a unei întreprinderi (ca urmare, în paralel, se planifică și se urmăresc 2 sau chiar 3 indicatori ai productivității muncii : în expresie valorică pentru producția de bază și pentru producția pieselor de schimb, în expresie fizică pentru principalul sau principalele produse ale producției de bază) ; indicatorii productivității muncii în expresie fizică exprimă, de regulă, raportul dintre volumul producției în expresie fizică și o anumită parte a muncitorilor legați direct de fabricarea produsului respectiv (ca urmare, acest sistem de indicatori presupune o evidență suplimentară a timpului de lucru) ; existența în paralel a mai multor indicatori ai productivității muncii nu se reflectă în același sens în realizarea nivelului productivității muncii pe ansamblul întreprinderii.

Dacă ne gîndim că aprecierea productivității muncii, în ultimă instanță, se face tot în unități valorice, rezultă că strădania întreprinderii se va concentra tot asupra indicatorilor valorici care — așa cum am putut constata — nu întotdeauna reflectă și mobilizează la creșterea eficienței economice și a productivității muncii sociale.

O ALTĂ CALE ar consta în folosirea indicatorilor fizici numai în calitate de elemente de fundamentare a creșterii productivității muncii, urmînd ca la nivelul întregii industrii și al ministerelor să se aprobe nivelul productivității muncii numai în expresie valorică, care, pe baza unor sisteme de analiză și fundamentare pe factori mai perfecționate, să se desfășoare pe centrale tot în unități valorice. La nivelul centralelor, desfășurarea indicatorilor productivității muncii pe întreprinderi ar urma să se facă diferențiat, pornind de la structura reală a producției întreprinderilor componente și folosindu-se ca bază exprimarea volumului producției în unități specifice : fizice, de muncă, natural-convenționale etc.

Folosirea acestor metode de calcul ar permite cuprinderea întregului volum al producției întreprinderii și în același timp ar crea cele mai bune premise pentru evitarea deficiențelor cauzate îndeosebi de metoda valorică : reflectarea deformată a influențelor determinate de schimbările în structura poducției, de modificările în structura organizatorică sau de cele intervenite în specializarea și cooperarea dintre întreprinderi etc.

Aplicarea acestor metode de calcul presupune cunoașterea manoperei specifice pe fiecare produs sau grup de produse. În plus, în cazul metodei de calcul în unități natural-convenționale este necesar să se stabilească coeficienții de transformare pentru fiecare produs sau grup de produse, luîndu-se ca bază raportul dintre manopera specifică a fiecărui produs sau grup de produse și cea a unui produs luat drept etalon.

Desigur, determinarea corectă a acestor coeficienți presupune un efort de cercetare din partea fiecărei întreprinderi, precum și un anumit volum de muncă suplimentară de analiză și evidență. Dacă ținem seama însă de faptul că prin experimentarea noului sistem de salarizare s-au adus îmbunătățiri substanțiale în sistemul de normare a muncii, munca de determinare a coeficienților este mult ușurată.

În situația în care coeficienții de transformare se cunosc din timp pe fiecare întreprindere, centrala industrială poate verifica relativ ușor posibilitatea încadrării indicatorilor productivității muncii exprimați în unități natural-convenționale în indicatorii valorici desfășurați din planul de stat pe ansamblul centralei. În aceste condiții, **de la centrală la întreprinderile componente s-ar putea desfășura numai indicatorul productivității muncii exprimat în unități natural-convenționale, ceea ce, pe lîngă îmbunătățirea metodologiei de calcul, ar permite să se simplifice într-o anumită măsură evidențele. Totodată, acești indicatori ar putea să fie luați ca bază de calcul pentru eliberarea fondului de salarii pe linie bancară.**

ÎN AFARĂ DE PROBLEMELE ce apar în legătură cu reflectarea cît mai fidelă a volumului producției, **la calculul productivității muncii capătă o însemnătate din ce în ce mai mare modul de exprimare a timpului de lucru.** Este știut că în calculul productivității muncii se folosește indicatorul „număr mediu scriptic total salariați" care reprezintă o medie aritmetică a efectivului scriptic zilnic de salariați în care se cuprind atît salariații prezenți la lucru cît și acei salariați care lipsesc temporar, fiind plecați în concediu sau absenți din alte cauze (boală, maternitate, învoiri, obligații cetățenești, absențe nemotivate etc.).

În anul 1970, pe ansamblul industriei, gradul de utilizare a timpului de lucru maxim disponibil a reprezentat circa 94% ; dacă se ține seama însă și de concediile de odihnă, indicele reprezintă circa 89%, ceea ce înseamnă, că, în medie pe an, au lipsit de la lucru din diferite motive circa 11% din totalul numărului scriptic de salariați. În unele ramuri ale industriei cu pondere ridicată a femeilor în numărul total de salariați și unde concediile de maternitate sînt mai ridicate, acest indice reprezintă circa 14% în medie pe an. Evident, aceste grade diferite de utilizare a timpului de lucru se reflectă în nivelul productivității muncii, deși în cea mai mare parte a lor ele nu depind de întreprindere.

Cunoașterea și evoluția gradului de utilizare a timpului de lucru prezintă importanță pentru determinarea corectă a nivelului productivității muncii întrucît orice modificare față de calculele avute în vedere la elaborarea planului în privința gradului de utilizare a timpului de lucru se reflectă atit în nivelul productivității muncii cît și în cel al numărului de salariați posibil a fi utilizat efectiv în procesul de producție. În același sens acționează și faptul că în numărul mediu scriptic sînt cuprinși și angajații care lucrează cu program redus și în mod deosebit femeile care alăptează și care lucrează efectiv numai 6 ore zilnic.

În sfîrșit, indicatorul „număr mediu scriptic total salariați" nu reflectă deloc modul în care în diverse ramuri și întreprinderi se folosesc orele suplimentare. Un volum mai mare de ore suplimentare față de perioada anului de bază poate să se reflecte în metodologia actuală de calcul, prin creșterea productivității muncii, deși în realitate o astfel de creștere nu există sau există chiar o scădere a productivității muncii.

Aspectele arătate au condus la concluzia că singur indicatorul „număr mediu scriptic total salariați" nu poate răspunde la toate fenomenele apărute în ultima vreme și pentru a ține pasul cu acestea este necesar să se aducă îmbunătățiri în această privință.

O ÎMBUNĂTĂȚIRE a metodologiei de calcul a productivității muncii — pornind de la faptele arătate — **ar consta în folosirea pentru reflectarea timpului de muncă a indicatorului om-ore efectiv lucrate. Acest indicator poate reflecta mai bine necesitățile de forță de muncă cerute de procesul tehnologic în vederea folosirii maxime a capacităților de producție și totodată nivelul real al productivității muncii în timpul efectiv lucrat. Totodată, nivelul productivității muncii astfel calculat devine comparabil între întreprinderile care practică regimuri diferite ale timpului de lucru.**

Alături de acest indicator se poate păstra și productivitatea muncii determinată pe baza numărului mediu scriptic de salariați — ca indicator orientativ — care, în acest caz, va reflecta influența asupra nivelului productivității muncii a gradului de folosire a timpului de lucru în cadrul schimbului, precum și în cursul lunii și al anului, datorită diverselor categorii de absențe.

De altfel, calculul productivității muncii în om-ore are o extindere din ce în ce mai mare pe plan mondial. Această metodă de calcul apare în anuarele O.N.U. pentru țări ca : Republica Socialistă Cehoslovacă, R. D. Germană, Austria, Belgia, Canada, Franța, R. F. a Germaniei, S.U.A., Suedia etc.

Fără îndoială că aspectele metodologice arătate sînt de natură să conducă la o mai bună urmărire și planificare a acestui indicator și, totodată, să contribuie la o reflectare mai fidelă a eforturilor depuse de oamenii muncii din țara noastră pentru creșterea productivității muncii. Realizarea acestor îmbunătățiri, precum și a altora presupune o muncă importantă de analiză și cercetare, **precum și o experimentare prealabilă a soluțiilor ce vor fi alese.**

INDUSTRIALIZAREA ROMÂNIEI ÎN PRESA MARXISTĂ DINTRE CELE DOUĂ RĂZBOAIE

PCR 1921 50 1971

(Urmare din numărul trecut)

● Cercul vicios al subindustrializării

SCURGEREA DE PLUSVALOARE din țară și implicit scăderea posibilităților de finanțare cumulate cu piedicile ridicate în calea dezvoltării capitalului intern, alimentau un gen de „cerc vicios al subindustrializării" : „pe de o parte proprietatea mare funciară, reținînd dezvoltarea capitalistă a țării împedică formarea capitalurilor românești, iar pe de altă parte dependența economiei naționale românești (industria, comerțul, finanțele) de capitalul străin, duce la sustragerea din țară a unei bune părți din plusvaloarea creată, mărginind posibilitățile de acumulare internă a capitalurilor și reproducția lărgită capitalistă" (pag. 11). Ideea prea categorică a împiedicării dezvoltării capitalismului de către marea proprietate funciară din perioada interbelică rămîne discutabilă : marea proprietate însăși, în urma reformei agrare din 1918—1921, suferise importante schimbări și nu mai putea fi apreciată drept feudală. Dacă lucrurile ar fi stat așa ar fi existat o opoziție mai netă între marii proprietari funciari și marea burghezie autohtonă ; or lucrurile n-au stat așa.

Cercul vicios al subindustrializării a fost însă o realitate, alimentată, pe lîngă factorii amintiți, și de locul nefavorabil ocupat de România în schimbul internațional de mărfuri. M. Manoilescu s-a făcut cunoscut pe plan internațional tocmai prin tratarea acestui proces și prin căutarea de soluții în cadrul orînduirii existente, dar care contraveneau intereslor maselor muncitoare.

Faptul că România era o țară preponderent agrară, cu o industrie slabă, o obliga să suporte „consecințele schimbului neechivalent al mărfurilor cu străinătatea, cu țările capitaliste dezvoltate". Schimbul neechivalent și exploatarea țărilor înapoiate de către țările capitaliste dezvoltate pe această cale rezidă, după opinia articolului analizat de noi, în diferența de productivitate a muncilor naționale. „În condițiile pieței capitaliste mărfurile se vînd după valoarea (dată) de munca socialmente necesară. Această valoare... e mai redusă în condițiile capitalismului superior (deci acolo mărfurile sînt mai ieftine) și mai ridicată în condițiile capitalismului inferior (deci aici mărfurile din punct de vedere al valorii [date], de muncă sînt mai scumpe)" (pag. 11). Asimilînd întrucîtva situația fiecărei țări pe piața mondială cu cea a fiecărui producător de mărfuri pe piața internă autorul continuă : „Pe piața mondială, în schimbul internațional de mărfuri, produsele naționale apar ca produse individuale, produse în condițiuni concrete naționale, date istoricește, fiind supuse legii schimbului capitalist, după care, repetăm, valoarea unei mărfi se determină nu prin timpul muncii individuale, necesare fiecărui producător separat, ci prin timpul muncii socialmente, în medie, necesară pentru producerea mărfii. Întrucît în țările inferioare capitaliste acest timp socialmente necesar este mai ridicat, iar în țările capitaliste dezvoltate mai scăzut, țările înapoiate, în special cele agrare, pierd în procesul schimbului internațional, vînzînd ieftin produsele lor individuale scumpe și plătind relativ scump produsele ieftine ale țărilor individualicește dezvoltate" (idem).

Neechivalența schimbului dintre țările industriale capitaliste avansate și cele agrar industriale înapoiate a îmbrăcat aspecte variate. Una dintre formele foarte frapante din perioada interbelică a fost marele decalaj dintre prețurile produselor industriale și cele ale produselor agricole. Nu puțini economiști burghezi au considerat acest decalaj, drept cauză a crizei din 1929—1933 sau, în orice caz, motiv important al dezorganizării relațiilor economice internaționale și al orientărilor spre autarhie.

Articolul analizat de noi așează problema decalajelor între prețurile industriale și cele agricole la locul cuvenit și o explică prin cauzele ei reale, profunde : „decalajul prețurilor industriale și celor agricole în defavoarea celor din urmă, este una din expresiile acestui schimb neechivalent și a exploatării țărilor înapoiate, dependente de puterile imperialiste". Ca ilustrare a acestei crude realități sînt aduse date caracteristice despre volumul și valoarea importului și a exportului României în perioada 1929—1933 cînd valoarea importului, constituit îndeosebi din produse industriale, a scăzut aproape în aceeași măsură atît ca valoare și cantitate (de la 100 la 40, respectiv 42), în timp ce valoarea exportului a crescut în cantitate de la 100 la 124, iar în valoare a scăzut de la 100 la 48. Cifrele acestea evidențiază momentele de tragedie prin care a trecut economia României interbelice ; ele relevă și neputința politicii economice a cercurilor conducătoare de a o depăși.

● Efecte tonice ?

DEMASCÎND teza economiștilor burghezi cu privire la pretinsele efecte tonice ale unei politici economice deosebite, în studiul de care ne ocupăm se arată : „Economiștii români cred că totul depinde de politica economică «înțeleaptă», înțelegînd prin aceasta stabilirea mijloacelor de presiune pentru găsirea surselor noi de mărfuri pentru export și a mijloacelor de finanțare și încurajare a industriei românești" (pag. 12). Fără a minimaliza rolul politicii economice, cadrul și posibilitățile ei sînt dictate de natura și starea orînduirii într-o perioadă determinată.

Criza din 1929—1933 a administrat o teribilă lecție claselor exploatatoare din țara noastră. Unii dintre economiștii lor și-au pus problema dacă orînduirea mai poate supraviețui, dacă nu cumva aveam de-aface nu cu o criză obișnuită în sistem, ci cu o **criză de sistem.** Burghezia și economiștii ei, desmeticiți după o mare spaimă, au tras și-o seamă de învățăminte practice. „Ca să înțelegem just fenomenele dezvoltării industriale a României din ultimii ani — citim în articolul analizat — trebuie să plecăm de la ultima criză industrială. În timpul acestei crize capitalul român a făcut o «descoperire» și anume : se poate ridica exploatarea directă a maselor (în procesul de producție) și cea indirectă (prin impozite, politica prețurilor etc.) aproape fără limită și, prin închiderea pieței interne pentru mărfurile străine, se poate preface această piață într-un monopol exclusiv al industriei românești". Într-adevăr, la baza dezvoltării industriale post criză a stat monopolizarea pieței interne pentru produsele capitalului industrial autohton, însoțită de intensificarea exploatării maselor.

Potopul de măsuri drastice de folosire a tuturor pîrghiilor la dispoziția capitaliștilor și a statului avea să aibă consecințe dintre cele mai contradictorii asupra industrializării și a cadenței dezvoltării economiei. „Prin naționalizarea producției și intensificarea muncii, prin impunerea salariilor și introducerea taxelor de consumație, a fost ridicată exploatarea și coborît nivelul de trai al maselor muncitoare. Prin teroarea fiscală, prin impuneri noi și prin politica prețurilor a fost perfecționat sistemul de extragere a surplusului de la țărani, forțat procesul de diferențiere de clasă și de proletarizare a țărănimii (pag. 15).

Pe baza unei exploatări prădalnice a maselor muncitoare a avut loc accentuarea industrializării, consolidarea pozițiilor capitalului autohton în confruntarea cu cel străin ; pe această bază a avut loc expansiunea comercială a României. O statistică publicată în „Universul" în 1938 arăta că nivelul salariilor a început să se ridice încet, după criză, numai la mijlocul anului 1936, ajungînd, la mijlocul lui 1938 numai la circa 65% față de anul 1929, pe cînd costul vieții reprezenta, tot în 1938, 75% față de nivelul lui 1929. Toate acestea au stat la baza adîncirii contradicțiilor economice și sociale ale regimului și au stimulat conflictele de clasă. Lupta de clasă a atins puncte înalte de fierbere ; mișcările economice, sociale și politice ale maselor exploatate în frunte cu clasa muncitoare, condusă de P.C.R., au căpătat forme noi și un plus de intensitate.

● Perspectiva este socialismul

STUDIIND cu atenție mersul real al industrializării României, contradicțiile și limitele lui, lucrarea de care ne ocupăm ajunge la concluzia importantă și anume că „România de mîine va fi o țară mare, fericită, dar nu va fi o Românie capitalistă-moșierească. Iluziile pe care le seamănă unii economiști români despre... România industrială ș.a.m.d. nu au alt scop decît de a acoperi și justifica în numele viitorului, toată acea mizerie neagră, ignorantă și suferințele nemărginite materiale și morale ale maselor poporului român și celorlalte popoare din România, care le sînt impuse de dominația capitaliștilor și marilor moșieri români, de capitalismul putred monopolist" (pag. 13). Cu încrederea pe care i-o dădea analiza științifică a evoluției economiei românești, plin de speranțe în viitorul socialist, articolul continua : „România nu poate ajunge la nivelul unei țări mari industriale, o țară mare, fericită, pe cale capitalistă, ci numai prin industrializarea socialistă". Cu mult înainte de cucerirea puterii politice, clasa muncitoare și-a elucidat poziția față de industrializarea țării, iar atunci cînd a preluat în propriile mîini conducerea destinelor poporului, a făcut din industrializare pîrghia de bază a restructurării economiei și a încadrării ei în cadența modernă.

Necesității obiective a industrializării, fundamentată teoretic cel mai temeinic de marxiști, i-a răspuns politica de industrializare socialistă a țării, inițiată de Partidul Comunist Român și aplicată pe alte baze sociale, cu alt conținut, cu alte metode și cu alte rezultate, în condițiile de după cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare. Prin aceasta s-a lichidat discordanța dintre teoria și practica industrializării existentă în vechiul regim. România astăzi promovează cu consecvență politica de industrializare, cu rezultate remarcabile, răspunzînd cerințelor de progres și civilizație ridicării nivelului de viață material și spiritual al poporului.

prof. dr. Ivanciu Nicolae VĂLEANU

ASIGURAREA BUNURILOR ÎNTREPRINDERILOR

(Urmare din pag. 8)

rare. Dacă s-ar lua o hotărîre cu privire la sfera și nivelul acoperirii înainte de a se fi efectuat cercetările sistematice prealabile, s-ar putea ca soluția adoptată să nu fie cea mai eficientă nici pentru întreprinderi nici pentru economie în general și să se întîmpine dificultăți în practică.

În ceea ce privește acordarea despăgubirilor, se ridică anumite greutăți de care trebuie să se țină seama cu ocazia cercetării. În cazul unor daune mai mari sau care au afectat instalații uzate, nici întreprinderea și adeseori nici centrala sau ministerul de resort nu hotărăște dacă instalația sau secția distrusă urmează a fi refăcută sau nu. Considerente de eficiență economico-socială și de repartizare a forțelor de producție pe teritoriul țării determină necesitatea ca organele centrale de conducere din economie să hotărască asupra investițiilor mai importante. În cazul în care instalațiile distruse nu ar mai fi refăcute, sau s-ar considera necesar a fi refăcute în cadrul altei unități, despăgubirile de asigurare acordate întreprinderii calamitate nu și-ar mai găsi justificarea economică. Trebuie deci stabilit în ce situații despăgubirile se plătesc unității dăunate și în ce situații ele se pun la dispoziția centralei, ministerului sau chiar a bugetului de stat.

Pe lîngă cele arătate mai sus, cercetarea va trebui să cuprindă și analiza implicațiilor de natură organizatorică ale introducerii asigurării în fiecare sector, dat fiind că ele ar putea influența în mare măsură luarea unei decizii. Căci extinderea sferei de activitate a instituției de asigurare și asupra sectorului de stat ar face necesară o sporire a numărului de salariați din asigurări cu ingineri și tehnicieni, specialiști în tehnica diferitelor ramuri, indispensabili pentru evaluarea riscurilor, pentru inspecțiile de risc, pentru stabilirea și verificarea aplicării măsurilor de prevenire a daunelor legate de aplicarea asigurării, pentru evaluarea pagubelor și stabilirea despăgubirilor.

Rezultatele cercetărilor și propunerile respective vor trebui supuse discuției publice, în presa de specialitate și în cadrul unor întîlniri cu cît mai mulți economiști și conducători de întreprinderi, dat fiind că este necesar ca aceștia să fie bine edificați asupra problemelor ce le ridică o astfel de asigurare (implicațiile privind costul ei, măsurile legate de prevenirea pagubelor, obligațiile în caz de daună, principiile de desdăunare și de exceptare de la acordarea despăgubirilor etc.) și în funcție de acestea să-și spună părerea în legătură cu aplicabilitatea și eficiența asigurării, modul de transpunere în practică a acesteia, căile de colaborare cu organizația de asigurare etc. Numai după ce se vor fi parcurs toate aceste etape, va exista garanția că hotărîrea ce se va lua cu privire la asigurarea întreprinderilor de stat va fi corespunzătoare sarcinilor de dezvoltare a economiei noastre.

1) Bercea Fl., „Extinderea sferei de asigurări asupra bunurilor întreprinderilor", în „Viața economică", nr. 2/1971. Parpală, O., „Riscul și incertitudinea în economia agricolă", în „Viața economică", nr. 32/1963.

SPRE UN NOU TIP DE MODELE?

„PROBLEMA nivelului de abstracție în construirea modelelor economice — matematice îi preocupă în gradul cel mai înalt pe economiști, atît pe cei din țările socialiste, ca și pe cei din țările occidentale. Se știe că pentru a construi un model sînt necesare simplificări uneori atît de radicale încît expresia de „ipoteză eroică“ a devenit un termen tehnic în literatura de specialitate. În general un nivel înalt de abstracție permite construirea de modele relativ simple, ușor operabile din punct de vedere matematic, perfect consistente din punct de vedere logic. Variabilele considerate esențiale de către fiecare autor au un compartiment simplu, relativ ușor de controlat. Uneori aceste variabile reflectă într-adevăr procese esențiale din economie și permit acțiunea prin analogie cu modelul, ceea ce pare să ducă la succes. Din păcate însă, chiar dacă lucrurile se întîmplă așa, adică chiar dacă o politică economică bazată pe un model simplu dă rezultate satisfăcătoare, nu se poate demonstra că eficiența politicii s-ar datora faptului că ea urmează indicațiile unui model sau al altuia.

Pe de altă parte, modelele mai „apropiate de realitate“, mai dezagregate, care țin seama de un număr mare de variabile, devin greu operabile, numai calculatoarele electronice fiind în stare să atenueze aceste greutăți. Avantajele modelelor cu un grad înalt de abstractizare se obțin cu costul important al îndepărtării de realitate și invers, apropierea de realitate duce la pierderea consistenței modelelor.

Preocupat și de această dilemă, Boris Mihalevski [1]) cunoscut pentru interesante lucrări privind o serie de modele „neoclasice“, își propune, într-o amănunțită trecere în revistă a unor lucrări fundamentale apărute în Occident, să iasă din această dilemă apelînd la teoria sistemelor.

Autorul afirmă că modelele mecanico-organice, inspirate în mare măsură din fizică și biologie, se bazează pe ipoteza fundamentală potrivit căreia în cadrul acestor modele scopul sistemului este realizarea, în fiecare moment dat al unui proces infinit progresiv, a principiului utilitar constînd în satisfacerea nevoilor și înlăturarea tensiunilor, adică satisfacerea în măsură din ce în ce mai mare a unui criteriu rațional de evaluare, mijlocul pentru realizarea acestui obiectiv fiind organizarea sistemului economic în dezvoltare pe baza unui echilibru dinamic stabil, care poate fi atins în desfășurarea unui conflict care ia forma luptei de concurență.

Dat fiind că, în cadrul acestui tip de modele, unicul criteriu este maximizarea utilității de un tip sau altul, totul se reduce la procesul funcțional de supraviețuire biologică și socială, excluzîndu-se cu desăvîrșire elementul hotărîtor al dezvoltării, elementul creator și social în comportarea individuală și în dezvoltarea socială.

Față de acestea, modelele dinamice cu mai multe trepte ale unor sisteme deschise, bazate pe teoria sistemelor, ar prezenta după B. Mihalevski o serie de avantaje care ar merita eforturi susținute pentru dezvoltarea lor. Astfel, recurgerea la sistemul deschis ca punct de plecare al modelelor de tipul la care aderă Mihalevski ar permite să se descrie într-un mod mai adecvat procesul de dezvoltare al sistemului, care în acest caz se prezintă sub forma unei rețele dinamice de conexiuni directe și inverse, formate dintr-un ansamblu de procese morfostatice și morfogenetice. Prin procese morfostatice se înțeleg acelea care, cu ajutorul unor conexiuni inverse negative generează o tendință de conservare a unei anumite stări și structuri a sistemului, cum ar fi de exemplu homeostaza. Procesele morfogenetice sînt acelea care modifică, cu ajutorul conexiunilor inverse pozitive, starea, organizarea și forma sistemului.

Ansamblul acestor procese ar forma dinamica sistemului macroeconomic deschis, cu o entropie în scădere sau care cel puțin nu crește.

Economia este privită ca subsistem într-un proces mai larg de dezvoltare al unui sistem social deschis. Din acest punct de vedere subsistemul economic ar fi alcătuit din mediul natural și din procesele demografice, din om ca sistem psihic (subsistemul personalității), din organizarea tehnologică a sistemului social organizat și a altor sisteme, din organizarea socială a sistemului examinat. Starea subsistemului ar consta în relațiile de producție, de repartiție și de consum, iar ieșirea în nivelul de activitate al subsistemului economic. Subsistemul economic este legat prin relații de implicație cu subsistemul politic și cu alte subsisteme economice, prin relații de intersecție de sus în jos și de jos în sus, succesiv cu subsistemul tehnologic, cu subsistemul personalității și cu mediul natural precum și cu mediul social-cultural.

După autor, analiza și modelarea pe baza analizei sistemelor a întregului proces istoric al sistemului macroeconomic deschis sînt importante din mai multe puncte de vedere: ele impun o formulare strict interconectată a întregului sistem de obiective și, respectiv, a scării de priorități, arată nodurile cele mai importante ale neconcordanțelor ce apar în ceea ce privește obiectivele și prioritățile ca și cele ce se pot produce între acestea din urmă și mijloacele existente; permite să se formuleze o pluralitate de alternative posibile, facilitînd în același timp procesul de alegere a acestora.

În principiu teoria sistemelor este capabilă să ofere o reprezentare într-adevăr mai adecvată decît modelele pe care autorul nostru le numește mecanico-organice. Optimismul nostru însă este temperat de o serie de restricții și rezerve, încît nu ne putem aștepta la un progres rapid al metodologiei de investigare economică, datorită aplicării teoriei sistemelor.

În primul rînd, între prima și cea de-a doua categorie de modele nu poate fi trasată o frontieră netă. Cel puțin o parte din modelele „mecanico-organice“ pot fi avantajos interpretate prin prisma teoriei sistemelor și, mai mult decît atît, prin prisma ciberneticii, care, după unele definiții ar avea ca obiect sistemele complexe autoreglabile. Este drept că, de exemplu, balanța legăturilor dintre ramuri este un sistem complex, dar cu un singur nivel. Există modele de acest gen cu mai multe nivele.

În al doilea rînd, adoptarea teoriei sistemelor ca teorie a modelării nu ne scoate din dilema enunțată la începutul acestor considerații. Un model al unui sistem economic deschis, cu mai multe nivele, va fi în mod inevitabil un model complicat, greu de manipulat și greu de cuprins dintr-o singură privire. Oricît ar fi el de complicat, se va afla totuși la un anumit nivel de abstracție, ceea ce îl va face să rămînă, într-o măsură sau alta „nerealist“, la fel ca oricare alt tip de model și ca orice construcție teoretică.

În al treilea rînd, ceea ce este lucrul cel mai important, este faptul că teoria sistemelor nu este încă o disciplină definitivă și nu pare a avea șansele să devină o astfel de disciplină într-un viitor apropiat. Există o multitudine de interpretări și de reprezentări ale conceptului de sistem. El poate fi reprezentat și verbal, dar și cu instrumente împrumutate din capitole diferite ale matematicii. Varietatea de reprezentări este încă derutantă; printre altele pentru că sînt necesare cercetări pentru a se identifica modul de reprezentare cel mai adecvat fiecărui scop în parte. Reprezentarea unui sistem stohastic de complexitatea celui pe care pare a-l avea în vedere Mihalevski este cu atît mai complicată.

Dar, progresul științei nu a fost oprit nici în trecut de dificultăți care păreau insurmontabile. Calea indicată cu îndrăzneală de Mihalevski, cale pe care au pășit și alți cercetători, pare a fi o cale rodnică și ispititoare, cu toate că probabil cercetările în această direcție nu vor înlătura pe cele efectuate cu mijloacele devenite clasice ale modelării. Diversificarea instrumentarului folosit pare a fi o caracteristică a etapei actuale de dezvoltare a științei economice, etapă care ar trebui urmată de una de sinteză, de modificare a acestui instrumentar. Deocamdată însă noi trebuie să urmărim cît mai multe din direcțiile metodologice actuale, pentru a încerca o opțiune care și ea nu poate fi decît temporară.

I. LEMNIJ

1) **B.N. Mihalevski : Modele** economice **de tip mecanico-organic și modele** ale unui sistem **dinamic deschis cu mai multe** nivele (O analiză critică a ipotezelor) **Ekonomika** i matematiceskie metodi, **nr. 1/1971,** pag. 13–30.

ȘCOLI • CURENTE • ECONOMIȘTI

TREI STUDII ALE PROFESORULUI KOOPMANS

ÎN IANUARIE 1947 profesorul Clark lansa în cadrul unei întruniri științifice organizate de American Economic Association din Atlantic City un apel către toți confrații săi economiști occidentali de a nu uita sensul și importanța dezvoltării teoriei economice. Nu se poate spune că în perioada ce s-a scurs de la această dată dezvoltarea științei economice americane și vest-europene a răspuns apelului lansat de Clark, perioada caracterizîndu-se printr-o dominare categorică a cercetării empirice, concentrată în jurul descoperirii, aplicării și dezvoltării de noi metode și instrumente de investigare și măsurare a fenomenului economic. Printre studiile care își aduc aminte de importanța teoriei economice, se înscriu și cele înmănunchiate într-un singur volum ce poartă semnătura profesorului de economie de la Universitatea Yale— Tjalling C. Koopmans. [1])

Cele trei studii ale profesorului T.C. Koopmans : 1) Alocarea resurselor și sistemul prețurilor ; 2) Elaborarea cunoștințelor economice ; 3) Interacțiunea instrumentelor de analiză și a problemelor în economia politică, pot fi analizate separat, primul abordînd după expresia autorului, probleme de fond, cel de-al doilea probleme de metodă, iar cel de-a treilea instrumentele de investigație. Mai promițătoare ni se pare însă abordarea lor reunită.

Punctul de plecare îl constituie **explicarea structurii logice comune a problemelor economice,** pe care P. A. Samuelson o prezintă în lucrarea sa Foundation of Economic Analysis și o precizează în mod special în introducerea la această lucrare [2]). Profesorul T. C. Koopmans încearcă să facă un pas mai departe pe drumul schițat de Samuelson și să descopere o similitudine logică în domeniul instrumentelor de analiză și, mai mult, să facă o legătură între teorie, metode și instrumente în stadiul actual de dezvoltare a gîndirii economice capitaliste.

În logica abordării problemelor enunțate, se consideră că economia politică este o disciplină descriptivă, care formulează o serie de definiții fără să se refere la instrumentele de observație și de analiză prin intermediul cărora s-a ajuns la ele. În principiu, deci, instrumentele ar avea un rol secundar, iar alegerea lor depinde de domeniul în care se face cercetarea și de măsura în care s-a găsit răspunsul la problema ridicată: „faptele sînt obiective, în timp ce instrumentele reprezintă bagajul subiectiv de cunoștințe ale cercetătorului“. Profesorul american insistă asupra dezvoltării instrumentelor de investigație și constată că ele își au „o viață a lor proprie“, respectiv legi proprii de dezvoltare și pot constitui preocupări care să domine întreaga cercetare în anumite epoci sau în cadrul unor școli de gîndire. Întîrzierea în rezolvarea unor probleme fundamentale se poate datora lipsei de instrumente adecvate de cercetare și, astfel, ceea ce era auxiliar devine principal, devine condiția dezvoltării în continuare a științei. Dacă această situație este valabilă de la caz la caz, în general, însă, constată Koopmans, schimbările survenite în instrumentele de observație și de analiză coincid cu mutarea centrului de interese spre alte probleme teoretice neinvestigate, aceste două aspecte dezvoltîndu-se reciproc. Într-o caracterizare a fazei actuale de dezvoltare a științei economice occidentale, se constată că ea furnizează „multiple și frapante exemple de interacțiune între instrumente și probleme“ și, totodată, că economia politică (burgheză n.n.) trece în prezent printr-o fază tulburentă și de tranziție mai curînd în domeniul instrumentelor sale decît în acela al problemelor teoretice și al soluțiilor necesare pentru a le rezolva“, ceea ce evidențiază o oarecare inconsecvență în raport cu caracterizarea anterioară. În lucrare lipsesc exemplele de interacțiune, insistîndu-se mai mult asupra dezvoltării grupelor de instrumente de investigație, cum ar fi : folosirea tot mai frecventă de concepte teorii și teoreme matematice în judecata economică ; creșterea revoluționară a posibilităților ordinatoarelor și a tehnicilor de tratare a informației ; aplicarea metodelor de interferență statistică ; utilizarea sistematică a metodelor de observare bazate pe tehnicile eșantioanelor.

T. Koopmans este de acord cu acei economiști care apreciază că faza de dezvoltare a științei economice occidentale parcursă în perioada postbelică se caracterizează prin apariția și aplicarea la elucidarea unor probleme de practică economică (investiții, stocuri, dividende etc.) a unor modele foarte complexe și detaliate care, într-o perioadă imediat premergătoare, nici nu se puteau imagina. Aceasta fiind orientarea principală a cercetării, nu se poate, totuși, trage concluzia unui abandon complet al tentativelor de a se apropia, prin dezvoltarea instrumentelor de investigație, de abordarea unor probleme generale. În acest sens, sînt apreciate metodele input-output și modelele comportamentelor economice, care au trebuit să abordeze economia în ansamblul său. Iată în fond direcția pe care o întrevede și o recomandă Koopmans : domeniul modelelor globale, care în ultimă instanță va duce la elaborarea unui model cu adevărat atotcuprinzător, care să se identifice cu o teorie generală.

Nu este lipsită de interes insistența cu care profesorul american pledează pentru crearea unei teorii generale corespunzătoare capitalismului contemporan. Încercările pragmatice, oricît de savante ar fi, au o eficiență limitată și se complac într-o „sărăcie"

FIȘE

Sesiunea științifică a tinerilor cercetători

■ A avut loc la Institutul de cercetări economice al Academiei de științe sociale și politice, sesiunea științifică a tinerilor cercetători, organizată în cinstea semicentenarului Partidului Comunist Român, în cadrul căreia s-au purtat discuții în jurul a 14 referate. Din temele sesiunii reținem : evaluarea efectelor în aprecierea eficienței economice a cercetărilor tehnico-economice aplicative ; locul previzionărilor de prețuri în ansamblul economiei naționale ; unele aspecte ale dimensionării întreprinderilor industriale ; aspecte noi ale relațiilor economice între C.A.P. și I.M.A. ; comerțul exterior în modelul economiei naționale.

Este eficientă previziunea tehnologică

■ HARVARD BUSINESS REVIEW (nov.—dec. 1970) publică studiul **Does TF Really Work ?** (Este realmente eficientă previziunea tehnologică ?) semnat de J. P. Dory și R. J. Lord. Autorii au întreprins o vastă anchetă și materialul publicat se bazează în bună măsură pe rezultatele ei. Mai întîi sînt prezentate principalele metode de previziune tehnologică și reliefate progresele substanțiale realizate în ultimii ani. Apoi sînt oferite rezultatele anchetei întreprinse. Dory și Lord afirmă că, în ciuda dezvoltării metodelor sale și a rezultatelor potențiale ce le cuprinde, previziunea tehnologică nu se bucură de mare răspîndire. Majoritatea celor anchetați — oameni de afaceri proeminenți — au manifestat neîncredere față de previziunea tehnologică și au mărturisit că pentru ei un rol mult mai mare îl joacă intenția și prospectarea viitorului cu metode ultraempirice. Ceea ce este și mai ciudat, remarcă autorii, este că și numeroși oameni de știință anchetați au manifestat un scepticism asemănător. Concluzia studiului este că previziunea tehnologică, științific realizată, oferă mari posibilități și că apelul relativ restrîns la ea constituie o eroare din partea firmelor americane.

O lucrare privind sociologia muncii

■ Recent a apărut în colecția „Biblioteca de filozofie și sociologie" a Editurii politice lucrarea **„Sociologia muncii. Resurse umane ale întreprinderii"**, de Mihail Cernea, Maria Popescu și Haralambie Ene, cercetători științifici la Institutul de filozofie al Academiei de Științe Sociale și Politice, lucrare elaborată pe baza unei anchete sociologice în mai multe întreprinderi industriale. După o prezentare a sociologiei muncii și a problemelor utilizării resurselor grupului uman al întreprinderii, lucrarea se ocupă de diferite laturi ale cercetării sociologice a fluctuației muncitorilor industriali, conturînd dimensiunile potențiale ale acestui fenomen și analizînd motivațiile. Sistemul întreprinderii socialiste, se arată în lucrare, conține în sine multiple și foarte variate resurse care pot fi puse în mișcare pentru propria lui consolidare și perfecționare. Printre acestea, potențele lui de a spori coeziunea colectivității care-i dă viață, de a o mobiliza în jurul unor obiective comune, de a-i ridica stabilitatea și de a-i valoriza resursele creatoare sînt din cele mai mari.

În a doua parte este tratată problema integrării în întreprindere a muncitorilor veniți de la sat, evidențiindu-se printre factorii integrării : nivelul de studii, mediul de domiciliere și vîrsta.

Simpozion dedicat lui N. Șuțu

CU OCAZIA împlinirii unui veac de la moartea economistului Nicolae Șuțu, în ziua de 3 aprilie a.c. a avut loc, în cadrul Facultății de Studii Economice a Universității „Al. I. Cuza"—Iași, un simpozion dedicat operei și activității acestuia. Au fost susținute următoarele comunicări : „N. Șuțu și economia politică a epocii sale", de prof. dr. M. Teodosia — Univ. Iași ; „Economistul N. Șuțu astăzi", de dr. Gh. Dobre — ICE — București ; „Problema organizării statului român în opera lui Șuțu", de prof. dr. C. C. Angelescu ; „N. Șuțu și statistica", de conf. dr. Gh. Stoica — Univ. Iași ; „O lucrare inedită a lui N. Șuțu", de C. Sirbu — ICE București ; „Finanțele în opera lui Șuțu", de conf. dr. I. Burduja — Univ. Iași ; „Memoriile lui N. Șuțu ,izvor de cunoaștere a problemelor economice ale epocii sale", de Radu C. Demetrescu — ICE București și „N. Șuțu și industrializarea", de conf. Ene Marin — Univ. Iași.

și mediocritate a elementelor la care se referă". Întreaga pledoarie a lui Koopmans este subordonată necesității unirii cercetărilor economice practice cu o teorie generală, cu o economie politică apologetică a capitalismului contemporan : cercetările economice axate pe probleme fundamentale pe termen lung, sînt rezultatul, spune Koopmans, existenței unei situații economice eliberate de depresiuni chiar și de mai mică intensitate, cum și de situații inflaționiste chiar neconsiderabile. Dacă una din aceste două calamități se va produce, prevede economistul american, ea va atrage după sine o nouă reticență pe plan teoretic. Iată de ce, conchide T. Koopmans, se poate progresa pe multe fronturi cu condiția ca atenția să fie concentrată în direcția asigurării unei evoluții economice care să permită o folosire acceptabilă a forței de muncă și un nivel de prețuri rezonabil stabil sau cu o creștere nu prea rapidă. Aceste aprecieri se făceau într-o perioadă premergătoare actualei epidemii inflaționiste, care, dacă îi dăm crezare profesorului american, îndepărtează preocupările teoretice.

dr. E. PRAHOVEANU

1). Tjalling C. Koopmans: Three essays on the state of economic science Edit. Mc. Graw-Hill Book Company, Inc., apărută în limba franceză, în Collection du Centre d'Econometrie de la Faculté de Droit et des Sciences Economiques de Paris, Dunod, 1970.

2). Paul Anthony Samuelson : Foundations of economic analysis, Atheneum New York 1970.

SEMINARUL PERMANENT DE MODELE PROSPECTIVE

ÎN CADRUL seminarului permanent de modele prospective, organizat de către Laboratorul de specialitate al Universității București, miercuri 3 martie a.c., dr. Petre Alexandrescu Roman a schițat cîteva din „Perspectivele sociale ale automatizării industriale și mecanizării agricole". Zona automatismelor, așadar a mișcărilor și deprinderilor repetiționale care nu comportă invenție, a fost preluată de către mașină ; iar automatismul fiziologic și psihologic elementar — releva autorul — și-a aflat corespondența în automatizarea din ce în ce mai complexă a industriei, precum și în mecanizarea tot mai multor munci agricole. Acest proces în continuă dezvoltare va conduce astfel la o multiplicare pînă la proporții încă nebănuite a aptitudinilor umane. Dezbaterile au întărit ideea că, într-un asemenea context, omul viitorului își va putea elibera, în sfîrșit, toate facultățile sale creatoare, rezervate conducerii și, mai ales, descoperirii.

Miercuri 10 martie a.c., George Botez a făcut cîteva precizări cu privire la „Ficțiunea și rigoarea prospectivă". Ca rod al fanteziei creatoare — conchidea vorbitorul — ficțiunea „trecerii la limită" este prin ea însăși o putere, întrucît, prin mijlocirea rigorii și a unor modele matematice, ea împinge necontenit la lumină fapte și traiectorii noi, plasînd pe orbita prezentului toți viitorii posibili care ne așteaptă opțiunea fermă și optimistă.

O pledoarie pentru „Omul viitorului și universul formelor", a fost susținută în următoarea ședință de comunicări de către prof. dr. E. Pamfil. Lumea formelor-obiecte stă cel mai aproape de oameni, „constelîndu-le" existența ; tocmai de aceea, administratorii viitorului — cum își numea profesorul, contemporanii — au datorii și responsabilități demiurgice. În adevăr, nouă ni ce cere să pregătim generația care va purta „insigna fericită a normării binelui", aducînd ordinea, umanitatea și pacea pe care, atît cît n-au greșit, generațiile anterioare ni le-au lăsat !...

George BOTEZ
Laboratorul de cercetări prospective

● **În calitatea dv. de finanțist, v-ați îndreptat atenția, în special în ultimul timp, asupra problemelor controlului financiar. Ce loc ocupă, după opinia dv. controlul financiar în ansamblul mijloacelor care pot să contribuie la creșterea eficienței activității economice ?**

— Pentru aprecierea contribuției controlului, trebuie de la început făcută o distincție între controlul exercitat în interiorul unităților și cel pe care îl efectuează organele din afara lor. Cel dintîi prezintă, după părerea mea, încă importante rezerve de îmbunătățire, prin a căror punere în valoare ar spori considerabil rolul său în creșterea eficienței activității economice. Controlul fiind un atribut al conducerii, el trebuie organizat și exercitat în mod corespunzător în fiecare unitate. Conducătorii de unități au datoria să exercite direct și prin șefii de compartimente un control ierarhic exigent sub toate formele : preventiv, operativ-curent și ulterior. Controlul exercitat în interiorul unităților este mai eficace decît cel din afară, prin aceea că este în măsură să sesizeze mai bine și la timp abaterile și posibilitățile de perfecționare a activității datorită faptului că este executat de cei care participă direct sau indirect la desfășurarea activității și care, astfel, pot să sesizeze cu mai multă ușurință deficiențele și rezervele de îmbunătățire.

● **Este știut că sarcinile de control financiar sînt dispersate în interiorul unităților. Cum se poate efectua un control unitar ?**

— Sînt chiar prea dispersate : unele organe se ocupă de controlul financiar preventiv, altele de controlul financiar intern etc. Or, pentru a asigura controlului un maximum de eficacitate, trebuie să existe o concepție unitară în ceea ce privește organizarea, stabilirea obiectivelor, exercitarea și îndrumarea acestuia. Un astfel de deziderat s-ar putea realiza, după părerea mea, prin înființarea în fiecare unitate a unui compartiment specializat de control financiar, ca organ al conducerii, care să coordoneze întreaga activitate de control intern. În atribuția acestui organ ar putea să intre exercitarea directă a controlului financiar preventiv, îndrumarea și verificarea activității de control preventiv executat de alte compartimente, exercitarea controlului financiar intern, îndrumarea metodologică

Șantier științific

Conf. dr. Constantin TOPCIU

și supravegherea modului de funcționare a controlului ierarhic curent, asigurarea unui control financiar eficient prin însuși sistemul informațional al unității etc. Atribuțiile compartimentului specializat de control financiar ar putea fi lărgite încă, în funcție de necesități. Bunăoară, el ar putea să asigure efectuarea unor analize economice-financiare sau a unor studii previzionale în vederea adoptării anumitor decizii.

Căile prin care controlul financiar poate fi perfecționat au constituit și constituie una din preocupările mele pe tărîmul cercetării științifice, care s-a concretizat în lucrările, publicate în anii din urmă. Pentru viitor, pe baza unui contract de colaborare încheiat cu o centrală industrială, împreună cu un colectiv, ne-am propus să studiem posibilitățile de perfecționare a organizării controlului financiar din cadrul acesteia și al întreprinderilor ce o compun, urmînd ca o parte din rezultatele obținute să fie publicate.

● **Printre cele 60 lucrări elaborate de dv. se află lucrarea „Controlul economic-financiar al instituțiilor bugetare", apărută anul trecut în Editura Științifică. Reprezintă aceasta o problemă aparte a controlului financiar ?**

— Grija pentru eficiență este necesar să se manifeste cu aceeași intensitate și în instituțiile bugetare, ca și în întreprinderile și organizațiile economice. În lucrarea amintită am încercat elaborarea unei metodologii de analiză a îndeplinirii planurilor de cheltuieli la instituțiile bugetare și de urmărire cu ajutorul ei a eficienței cu care sînt utilizate. Eficiența poate să fie asigurată chiar prin planul de cheltuieli elaborat de instituție, dacă la baza indicatorilor înscriși în plan au stat calcule și o fundamentare științifică care să justifice oportunitatea și economicitatea cheltuirii fiecărei sume înscrise în plan. O problemă care se cere rezolvată în această direcție o constituie și stabilirea unor criterii științifice de apreciere a necesităților de cheltuieli ale fiecărei instituții, a unor norme care să stea la baza elaborării și avizării planurilor de cheltuieli ale acestora. Problema îmbunătățirii elaborării planurilor de cheltuieli și a finanțării instituțiilor bugetare a stat în atenția mea de mai multă vreme. În curînd urmează să fie publicat un studiu cu privire la „Normarea cheltuielilor la instituțiile de învățămînt", prevăzut în planul de cercetare științifică pe anul 1970, pe care l-am elaborat în baza unui contract de colaborare încheiat cu un inspectorat școlar județean.

Cele cîteva aspecte discutate reprezintă numai unele laturi ale activității pe care am desfășurat-o în cadrul muncii de cercetare, care constituie o condiție sine qua non pentru perfecționarea procesului instructiv-educativ și autoperfecționarea fiecărui cadru didactic.

Discuție consemnată de
Florence COSTIN

UN ALT „TEATRU?"

DOSARUL negocierilor continuă să rămînă în suferință și după întîlnirea din martie a miniștrilor Afacerilor Externe ai țărilor comunitare cu reprezentantul englez Geoffrey Rippon. Nimic în situația dată nu s-a schimbat de la reuniunea din februarie. Englezii oferiseră atunci o participare bugetară de 3% pentru primul an după adeziune la Comunitatea Economică Europeană și de 15,9% la punctul terminus al perioadei tranzitorii de 8 ani. Ba chiar adăugaseră că este necesară și o clauză de salvgardare, pe baza căreia suma vărsămintelor să poată rămîne condiționată de evoluția produsului național al Angliei. Experții Pieței Comune au însă în vedere, cum se știe, cifre substanțial deosebite. După calculele lor, contribuția engleză ar urma să se ridice în momentul final al perioadei, la 23—27% din totalul cheltuielilor.

Președintele francez Georges Pompidou, într-o conferință de presă care i-a dat prilejul ulterior să se pronunțe cu privire la stadiul tratativelor, a remarcat incisiv că „englezilor li se recunosc, între altele, trei calități: humorul, tenacitatea și realismul" dar că „precum se pare, lucrurile se află oarecum încă la stadiul humorului".

Nu este vorba firește de vreun tribut pe care faptele sînt ținute să-l plătească retoricii. Toată lumea știe că francezii sînt cei mai importanți producători agricoli în Piața Comună, în timp ce englezii sînt cei dintîi importatori de bunuri alimentare în Europa apuseană. Interesele celor două țări în alcătuirea și angajamentele Comunității, sînt diametral opuse. Și poate nu numai ca furnizori sau clienți de grîu ori lapte. În primul rînd, evident, în tratativele ce le poartă, Anglia nu poate ignora atitudinea majorității populației sale, care are de mult convingerea că prin intrarea în Piața Comună țara va trebui să suporte, pe lîngă dificultățile prezente, o nouă și sensibilă urcare a costului vieții. Un sondaj de opinie, realizat la sfîrșitul lunii ianuarie de *Sales Research Services*, arătase că 59% dintre englezi sînt împotriva adeziunii, că 19% refuză să se pronunțe și că doar 22% îi sînt favorabili. Ancheta arăta tot atît de limpede că partizanii adeziunii se recrutează în special din clasele sociale mai înstărite.

Spre mijlocul lunii februarie apoi, într-o dezbatere organizată de Consiliul Parlamentar al „Mișcării Europene", declarațiile pe care le-a făcut fostul prim ministru și președinte al partidului laburist, Harold Wilson, au fost de-a dreptul virulente. Spunînd că Marea Britanie este în măsură să trăiască și să prospere în chip independent, el evoca posibilitatea unei rupturi în cazul în care se va recurge la tactica „bandiților de drumul mare care doresc să-i golească călătorului britanic care se duce în Europa, conținutul pungii, și chiar mai mult decît atîta". Cu același prilej, reafirmîndu-și profesiunea sa de credință „europeană", premierul Heath declara și el: „Marea Britanie cere admiterea, n-o imploră... Dacă nu se vor găsi condiții echitabile, negocierile vor eșua, și nu înseamnă că asta va fi sfîrșitul lumii".

EVIDENT, discursurile nu traduc întotdeauna toate intențiile și semnificațiile diplomației. Negocierile continuă. În mai va avea loc o nouă rundă. Cele trei probleme esențiale care s-au aflat pe ordinea de zi atît în februarie cît și în martie, vor fi reluate. Este vorba nu numai de dispozițiunile financiare care reglementează Piața Comună, dar și de accesul și pe mai departe al producătorilor de zahăr din Antile și din Oceanul Indian — ca și de acel al producătorilor de unt din Noua Zeelandă — la piața engleză. Lucru pe care Marea Britanie îl reclamă atît în perioada tranzitorie cît și după.

În fața acestei revendicări, solidaritatea celor șase parteneri din Piața Comună nu e deplină. Franța admite ca în cei cinci ani ce vor urma aderării Angliei, Noua Zeelandă să poată furniza în continuare (de o manieră degresivă și în acest răstimp) produsele sale pe piața engleză — adică fără a fi supusă regimului de protecție care rezultă în mod normal din reglementările comunitare — dar nu acceptă ca acest tratament de favoare să fie menținut și după perioada de tranziție. Considerînd că exprimă interesele tuturor producătorilor de lapte din Comunitate, ministrul francez Schumann observa la Bruxelles, în martie, că ar fi șocant ca peste șase ani piața excedentară a Comunității să ofere un debușeu garantat unei țări terțe, în timp ce ea însăși ar fi nevoită să vîndă în pierdere pe piața mondială cantități însemnate de mărfuri. Cu toată această argumentare împotriva tendinței „de a se consacra regimul de contrapreferințe comunitar", țările Pieței Comune — cu excepția Franței și Belgiei — socotesc că cererea Angliei referitoare la regimul de după expirarea etapei tranzitorii, pentru Noua Zeelandă și pentru celelalte țări din Commonwealth, este acceptabilă. Reprezentanții R.F.G., Italiei și Olandei își explică poziția adoptată prin dorința de a arăta înțelegere față de situația... „lumii a treia".

Nu există temeiuri deosebite să se creadă că soluțiile ce n-au putut fi găsite în februarie sau în martie, vor putea fi aflate în mai. După cum informează presa, miniștrii și funcționarii britanici consideră că „situația ar putea deveni penibilă dacă nu vor putea fi obținute progrese notabile — apreciate ca atare atît de opinia publică cît și de cea parlamentară a țărilor interesate — în cursul întîlnirii fixate pentru luna mai". Un ziar francez îi descrie ca fiind obosiți și exasperați de „exercițiile diplomatice sterile".

UN DEMERS al Franței, care cere să fie examinate de urgență problemele pe care le pune, în perspectiva intrării Angliei în Piața Comună, rolul de monedă de rezervă al lirei sterline, a avut între timp un efect fulminant în atmosfera și așa atît de încărcată a tratativelor. După opinia francezilor, acest rol este incompatibil cu funcționarea normală a Pieței. Gestiunea lirei, ca monedă de rezervă, obligă Anglia să țină seama de factori exteriori politicii economice și monetare a Comunității. Englezii însă, de partea lor, consideră că viitorul lirei este un subiect care nu face parte din tematica negocierilor. Dacă francezii vor cere includerea lui, scrie un editorialist de la *Financial Times*, va însemna că ei încearcă să provoace eșecul. *Daily Telegraph*, îi suspectează de intenția unui „Al treilea veto".

De vreme ce Angliei i se fac altea dificultăți la intrare, spunea nu de mult Geoffrey Rippon, negociatorul *en-titre* al guvernului, „mai bine ar fi ca ea să caute un alt teatru". Și adăuga: „Așteptăm de prea mult timp pe la colțuri".

E adevărat că și pentru cei ce au acest har, tenacitatea are limite. Nimic nu e mai încet pentru cel ce așteaptă, decît timpul — spunea chiar un francez: Voltaire. Probabil ar fi fost însă deosebit de interesant și pentru francezi și pentru alții, dacă Geoffrey Rippon ar fi spus și care alt „teatru" anume are în vedere. N-ar fi produs mai puțină senzație probabil, decît l-a produs în Anglia „noul veto al francezilor".

Dinu HERVIAN

REPERE

• DIRECTORUL EXECUTIV AL PROGRAMULUI ALIMENTAR MONDIAL (P.A.M.), Francisco Aquino, a propus sporirea pînă la 200 milioane dolari a ajutorului pentru țările în curs de dezvoltare în perioada 1973—1974. Propunerea a fost făcută în cadrul reuniunii de la Roma a reprezentanților a 24 de state membre ale P.A.M.

• **„ECUADORUL trebuie să exploateze și să beneficieze de resursele sale naturale, iar acest lucru nu este posibil decît printr-un program de naționalizare a ceea ce, de fapt, ne aparține" — a declarat noul președinte al Comisiei de planificare națională din Ecuador, Fausto Cordovez Chiriboga.**

• PRIMA CENTRALĂ ATOMO — ELECTRICĂ AUSTRIACĂ va fi construită în apropierea localității Tulln (Austria inferioară). Este vorba de un reactor a cărui putere va fi de 700 MW, darea lui în folosință fiind prevăzută pentru toamna anului 1976. Costul proiectului se ridică la 5,2 miliarde șilingi.

• PREȘEDINTELE BIROULUI PENTRU CANALUL DE SUEZ, Ahmed Machhour, a dezmințit formal existența unui proiect de construire a unui nou canal, paralel cu cel actual, care să lege Marea Roșie cu Mediterana. El a răspuns în acest mod știrilor potrivit cărora un consorțiu european cu sediul la Paris ar fi propus recent un astfel de proiect autorităților egiptene.

• UN NOU ACORD, pe cinci ani, a fost semnat la Bonn cu privire la compensarea de către R.F.G. a unei părți a cheltuielilor în valută ale Angliei destinate întreținerii trupelor britanice staționate pe Rin. În baza acestui acord, guvernul vest-german își asumă obligația de a compensa în perioada respectivă 62,5 milioane lire sterline.

• *IRAKUL intenționează să restaureze legendarul Babilon și grădinile sale suspendate, una din cele șapte minuni ale lumii antice. În acest scop, vicepreședintele Saleh Ammash a organizat o campanie pentru restaurarea Babilonului cu ajutorul UNESCO.*

• COMISIA ECONOMICĂ MIXTĂ a Congresului american a cerut guvernului să folosească în mai mare măsură rezervele sale de aur și devize în vederea reducerii deficitului cronic al balanței de plăți. Organismul respectiv consideră că o asemenea „autodisciplină" ar costa țara mai puțin decît lunga perioadă de schimburi deficitare, în care S.U.A. „nu au fost capabile să-și mențină poziția în domeniul rezervelor monetare".

• *O NOUĂ LEGE, care stabilește dreptul cetățenilor cubanezi la muncă și în același timp, îi obligă pe cei apți de muncă să lucreze în economia națională, a fost adoptată în Cuba. Legea prevede măsuri împotriva persoanelor care se sustrag de la muncă.*

• ITALIA se află pe primul loc între țările producătoare de lămîi, potrivit cifrelor publicate de Institutul național de statistică din Roma. În ultimii trei ani, Italia a produs anual peste 8 milioane quintale de lămîi. Pe locul al doilea se află Statele Unite, cu 6,7 milioane q anual, urmate de Grecia și Spania.

VIZOR

UMBRELĂ PENTRU CER SENIN.

A DEVENIT un truism afirmația că alianța dintre cercurile industriale și cele financiare — în cursa lor comună vizînd popularea cît mai rapidă și eficientă a safe-urilor cu acele disculețe de metal sunător sinonim, pentru o anumită lume, cu noțiunile de putere și fericire — a fost caracterizată de-a lungul anilor de o evidentă solidaritate și o strictă observare reciprocă a regulilor jocului, în ciuda rivalităților și concurenței pe cîmpul de luptă al banului. Totuși, niciodată industriașii nu au putut fi bănuiți de o afecțiune exagerată pentru bancheri, deși au întreținut întotdeauna cele mai strînse relații de afaceri cu ei. Definiția pe care *Robert Frost* a dat-o organismului de esență al lumii finanțelor: *„banca este locul unde ți se împrumută o umbrelă cînd e senin și care îți este cerută înapoi cînd începe să plouă"* — nu este decît una din multiplele variante eufemistice ale unei insatisfacții de durată.

În ultimul timp, de cînd lupta de care vorbeam a devenit tot mai necruțătoare și dificilă, asistăm la o recrudescență a acestei insatisfacții, la o zdruncinare a sacrosanctului echilibru industrie — finanțe, unul din parteneri atribuind fățiș celuilalt o hiperbolizare a apetitului monetar pînă la limite care depășesc cu mult echitatea ce se presupune că trebuie să stea la baza unor relații de afaceri între două părți atît de onorabile. Ultimul scandal în „înalta societate a banului" a fost declanșat recent de un industriaș francez, sprijinit imediat de aproape toți confrații săi. „La o mașină de spălat al cărei preț de producție este de 1000 franci, a declarat el, fabricantul obține în cele din urmă un profit de 10—15 franci. Dar organele bancare care intervin pe întregul eșalon (de la fabricant la vînzătorul en gros, de la acesta la vînzătorul cu amănuntul și de la acesta la cumpărător) obțin un profit de 120 franci. Este normal acest dezechilibru?

Întrebarea a înduioșat inimile majorității industriașilor francezi (și nu numai ale acestora) care, firește, au răspuns că această stare de lucruri este anormală, că situația lor este de plîns și au hotărît crearea unei comisii, prezidată de confratele lor W. Baumgartner, care să studieze situația și să militeze pentru condiții mai echitabile în obținerea de credite pe termen scurt de către industrie. Căci, în ultimă instanță, suferința industriașilor este localizată în ... condițiile de creditare. Diagnosticul a fost precizat cu peste un veac în urmă de John Billings: *„Dobînda n-are odihnă și nici religie. Ea lucrează nopțile, duminicile și chiar în ... zilele ploioase"*.

Nic. MAVRODIN

U. R. S. S.

NOI ORIENTĂRI ALE ȘTIINȚEI ECONOMICE

acad. Tigran HACIATUROV

S-AU ÎNCHEIAT la Moscova lucrările celui de-al XXIV-lea Congres al P.C.U.S. care a aprobat, printre altele, Directivele cu privire la cel de-al 9-lea plan cincinal de dezvoltare a economiei naționale a U.R.S.S. pe anii 1971—1975. Directivele au trasat jaloanele dezvoltării economiei naționale sovietice în noul cincinal, a cărui sarcină principală este asigurarea unui avînt considerabil al nivelului de trai material și cultural al poporului sovietic, pe baza ritmului ridicat de dezvoltare a producției socialiste, creșterii eficienței ei, a progresului tehnico-științific și accelerării creșterii productivității muncii. Prevederile Directivelor, referitoare la dezvoltarea și orientarea cercetării științifice în strînsă legătură cu cerințele actuale și de perspectivă ale economiei U.R.S.S., deschid un cîmp larg de activitate oamenilor de știință sovietici, cadrelor de cercetători din diferite domenii ale economiei.

Despre principalele preocupări ale științei economice în înfăptuirea Directivelor P.C.U.S. ne relatează acad. T. S. Haciaturov, cunoscut om de știință sovietic, în articolul de mai jos.

LA ACTUALUL NIVEL ridicat al economiei sovietice, în condițiile unor fonduri de producție mari și unor ritmuri înalte ale progresului tehnico-științific, în fața economiei naționale a U.R.S.S. se pune în mod legitim țelul ridicării eficienței producției sociale. În legătură cu aceasta, sarcini importante stau în fața științei economice și, în primul rînd, în fața acelui capitol al economiei politice a socialismului care se ocupă de teoria reproducției. În ultimul timp au fost analizate atît calea extensivă de dezvoltare a economiei socialiste cît și cea intensivă. După cum se știe, principala deosebire dintre ele constă în modul de utilizare a forței de muncă. În condițiile dezvoltării extensive este atrasă forță de muncă nouă și se creează noi locuri de muncă, menținîndu-se nivelul tehnic al producției. În condițiile dezvoltării intensive, forța de muncă și locurile de muncă rămîn la același nivel, dar crește productivitatea muncii prin introducerea tehnicii noi, mai avansate. În practică, se folosesc ambele orientări, deși în prezent tinde să predomine calea intensivă.

O problemă importantă a teoriei reproducției socialiste o constituie analiza factorilor care determină ritmurile dezvoltării economice. În anii celui de-al 8-lea cincinal, ritmul de creștere a grupei „B" în industrie s-a accelerat și, în ultimii ani a devenit ceva mai ridicat decît ritmul de creștere din grupa „A". În conformitate cu Directivele celui de-al XXIV-lea Congres al P.C.U.S. cu privire la planul cincinal de dezvoltare a economiei naționale pe anii 1971—1975, ritmul de creștere a producției din grupa „B" va fi mai ridicat decît cel din grupa „A". Accelerarea ritmurilor depinde în mare măsură de perfecționarea structurii de ramură a producției. Pentru realizarea unei structuri optime trebuie să se dezvolte ramurile avansate ale producției, generatoare de progres tehnic și, totodată, este necesar să se asigure respectarea proporțiilor și a echilibrului în economia națională.

Un important capitol al cercetărilor economice îl constituie problema planificării. Creată în Uniunea Sovietică, știința planificării este o parte componentă a economiei politice a socialismului, teoria și practica ei fiind larg folosite în toate țările socialiste. În ultimii ani a făcut un progres considerabil prognoza pe termen lung, deși totdeauna prognoza științifică a fost o premisă pentru alcătuirea planurilor economiei naționale. Acum se pune problema prognozelor pe 20—30 ani, care permit alcătuirea planurilor generale de dezvoltare a economiei naționale. Numeroase procese și, în primul rînd, marile programe de investiții nu se încadrează într-o perioadă de 5 ani, necesitînd perioade de plan mai îndelungate. În acest sens, cincinalele sînt considerate ca etape de dezvoltare, ceea ce sporește considerabil eficiența lor. Prognozele se disting de planuri și prin faptul că se elaborează în mai multe variante, ținîndu-se seama de dificultatea de a prevedea diverșii factori întîmplători care ar putea influența mersul real al evenimentelor.

O altă problemă a perfecționării planificării abordată de mult și care este pe cale de a fi rezolvată, este aceea a îmbinării profilului de ramură cu cel teritorial. Este vorba de concretizarea sarcinilor, ținîndu-se seama de dezvoltarea complexă a republicilor și regiunilor economice și, pe de altă parte, de alegerea punctelor de amplasare a noilor întreprinderi, luîndu-se în considerare perspectivele dezvoltării fiecărei regiuni. Rezolvarea problemelor practice, concrete, ale amplasării depinde în mare măsură de elaborarea principiilor teoretice de bază. Varianta optimă trebuie aleasă pe criteriul creșterii economice cu cheltuieli minime.

Perfecționarea planificării presupune aplicarea largă în calcule a metodelor economico-matematice și a mașinilor electronice de calcul. Această problemă, foarte dificilă și vastă, se rezolvă în etape, pe măsura dezvoltării sistemelor de centre de calcul, legate permanent de întreprinderi, pe măsura perfecționării serviciilor de informații și reorganizării lor pe principii unice și, în sfîrșit, a pregătirii specialiștilor care să cunoască mașinile electronice și să poată lucra cu ele. În prezent, oamenii de știință, economiști și matematicieni, rezolvă, în colaborare cu practicienii, sarcinile aplicării metodelor economico-matematice în diferite ramuri industriale (de pildă, în energetică și chimie), precum și în diferite republici (de pildă, în R.S.A. Tătară și Estonia).

În condițiile actuale ale revoluției tehnico-științifice, un capitol important al științei economice se ocupă de problemele economiei progresului tehnico-științific. Elaborarea tehnicii noi constituie un factor important de ridicare a productivității muncii. Pentru îndeplinirea sarcinilor trasate este necesar să se aleagă cele mai eficiente tipuri de tehnică nouă și cele mai bune variante ale lor. Sub aspect economic, tehnica nouă reprezintă, de asemenea, investițiile necesare pentru aplicarea ei și economiile realizate pe baza ei la cheltuielile curente. De aceea, alegerea tipurilor de tehnică nouă se desfășoară după aceleași principii ca și alegerea obiectivelor de investiții, în general, conform unei metodologii elaborate de economiștii sovietici. Modelele tehnicii noi selecționate pe baza acestei metodologii pot fi incluse în plan.

Planificarea dezvoltării tehnicii noi constituie o parte componentă a planificării economiei naționale. Indicatorii economici de plan — volumul producției, prețul de cost, productivitatea muncii etc. — sînt alcătuiți pe baza planului de introducere a tehnicii noi. De introducerea tehnicii noi depinde în mare măsură creșterea eficienței producției sociale, randamentul investițiilor.

O mare însemnătate are stimularea introducerii tehnicii noi în întreprinderi, ținîndu-se seama că în perioada introducerii întreprinderea are cheltuieli suplimentare, că veniturile ei se reduc, iar ca urmare și beneficiul. O preocupare a cercetătorilor economiști este elaborarea unui sistem de măsuri avînd drept scop înlăturarea acestor dificultăți economice, măsuri care să vizeze compensarea cheltuielilor suplimentare ale întreprinderilor. În acest sens se propune folosirea fondurilor de finanțare a tehnicii noi, aplicarea mai largă a creditului. Se introduce un sistem de prețuri în trepte, care prevede stimularea fabricării noilor

(Continuare în pag. 19)

R. P. BULGARIA

CONSTRUIREA UNEI SOCIETĂȚI SOCIALISTE DEZVOLTATE

VICTORIA deplină a relațiilor de producție socialiste în Bulgaria s-a înfăptuit în perioada 1957—1958. După cristalizarea și consolidarea relațiilor de producție socialiste care tocmai triumfaseră, în cursul deceniului al șaptelea s-au precizat sarcinile nemijlocite privind crearea unei societăți socialiste dezvoltate în Bulgaria.

Etapa construirii societății socialiste dezvoltate începe cu o serie de fenomene caracteristice în economie, dintre care mai importante sînt: producția se orientează în raport cu cerințele revoluției științifice și tehnice, se trece la dezvoltarea intensivă a economiei, diviziunea socială a muncii se aprofundează prin specializarea intensă a producției, se intensifică concentrarea acesteia, economia se orientează spre o structură modernă prin dezvoltarea cu precădere a construcției de mașini, a industriei chimice, a metalurgiei, prin noul sistem de conducere.

Procesele tehnologice de bază, care caracterizează forțele de producție ale societății socialiste dezvoltate sînt mecanizarea completă și automatizarea largă, complexă, a proceselor de producție, crearea de uzine-automate. Importanța lor pentru dezvoltarea societății socialiste a fost expusă și relevată la Plenara din septembrie 1969 a C.C. al Partidului Comunist Bulgar, care a dezbătut programul referitor, în primul rînd, la crearea de sisteme automatizate de conducere pe plan național și, în al doilea rînd, la crearea de sisteme de conducere în uniuni și întreprinderi.

Perfecționarea producției impune o puternică dezvoltare a construcției de mașini, unde se produc mijloacele de muncă și aparatura necesară pentru mecanizarea și automatizarea proceselor de producție. Avîntul construcției de mașini constituie, de asemenea, premisa materială pentru mecanizarea producției agricole, pentru aplicarea în agricultură a metodelor industriale de producție. Datorită atenției acordate acestei ramuri în Bulgaria, ritmului vertiginos al creșterii sale, țara dispune astăzi de o industrie constructoare de mașini dezvoltată.

Plenara din noiembrie 1969 a C.C. al P.C. Bulgar a trasat un vast program de dezvoltare a energeticii în următorii treizeci de ani. El prevede lărgirea bazei energetice și înlocuirea treptată — în producția de energie electrică — a hidro-

prof. Jak AROIO

(Continuare în pag. 19)

R. P. MONGOLĂ

MĂSURI PENTRU CREȘTEREA PRODUCȚIEI ANIMALIERE

Cea de-a IX-a Plenară a C.C. al P.P.R.M., din februarie a.c. a dezbătut, printre altele, sarcinile legate de sporirea producției animaliere. Subliniindu-se progresele înregistrate în întărirea bazei tehnice-materiale a agriculturii în anii cincinalului încheiat, la plenară s-a constatat, de asemenea, că agricultura și îndeosebi principala ei ramură — zootehnia — rămîn considerabil în urmă față de cerințele actuale. N-a fost încă înlăturată instabilitatea în dezvoltarea zootehniei, iar productivitatea animalelor continuă să se situeze la un nivel scăzut.

Acordînd o mare însemnătate dezvoltării zootehniei ca o ramură deosebit de importantă a economiei, plenara a formulat o serie de măsuri pentru lichidarea rămînerii în urmă în acest domeniu. Se prevede ca o sarcină principală, pînă la sfîrșitul anului 1975, atingerea unui șeptel de 25,1 milioane capete. În aceeași perioadă, comparativ cu cincinalul precedent, volumul total al achizițiilor de carne de către stat (în greutate la tăiere) va crește cu 12,1%, cel de lînă cu 9,9%, de lapte cu 9%.

Sarcina asigurării unei dezvoltări constante în zootehnie și a ridicării productivității animalelor — s-a subliniat la plenară — necesită întărirea și extinderea bazei tehnice-materiale a agriculturii. În acest scop, pentru construcția de obiective agricole și procurarea de mașini și utilaje este necesar să se prevadă cel puțin 35% din totalul investițiilor în economia națională, din care peste 70% în zootehnie.

Pentru întărirea bazei furajere a zootehniei, o mare însemnătate se acordă pășunilor și fînețelor, care — în condițiile actuale, — asigură peste 90% din totalul furajelor necesare animalelor. O mai bună îngrijire a pășunilor și fînețelor, paralel cu cultivarea unor plante bogate în albumine (ca soia, mazărea), precum și a altor plante furajere, și cu ridicarea producției la hectar, organizarea producției de adaosuri minerale pe bază de materie primă locală — figurează printre măsurile care vizează în final asigurarea bazei furajere.

În condițiile specifice de climă ale Mongoliei, de o însemnătate deosebită pentru creșterea animalelor este aprovizionarea cu apă. În noul cincinal se prevede asigurarea cu apă a încă 14 milioane hectare de pășune, în care scop se vor fora 1200 de fîntîni și 5000 puțuri, se vor amenaja cursuri de apă, se vor construi bazine de retenție.

Un element constitutiv al bazei de producție în zootehnie — s-a arătat în raportul la plenară — îl constituie construcțiile zootehnice cu întregul lor utilaj. În ultimii 2 ani s-au construit 13 300 adăposturi, cu o capacitate de peste 6 milioane animale. În noul cincinal se prevede construirea a încă 21 mii de adăposturi.

De asemenea, se preconizează desfășurarea unui vast program de construcții la sate, nu numai cu destinație de producție, ci și social-culturală, precum și asigurarea cu cadrele necesare de constructori. La alcătuirea planului de perspectivă pentru construcția bazei tehnico-materiale a agriculturii, se va calcula cîte anume și ce fel de obiective de producție și social-culturale (inclusiv case de locuit pentru populația rurală) sînt necesare pentru a asigura o creștere constantă și rentabilă a producției în fiecare uniune de producție. Se prevede elaborarea — pentru două aimace — a unor variante optime de plan economico-organizatoric de dezvoltare a zootehniei. Înfăptuirea acestui plan va începe în anul 1973. Mecanizarea unor procese de muncă grele, inclusiv crearea de puncte pentru tunsul oilor, organizarea în preajma orașelor a unor ferme mecanizate de vaci cu lapte, asigurarea lor cu forță de muncă, o atenție sporită pregătirii cadrelor de zootehniști — sînt tot atîtea obiective care vizează progresul ramurii în noul cincinal.

Pe linia cointeresării materiale a crescătorilor de animale, Consiliul de Miniștri al R.P. Mongole a adoptat recent o hotărîre cu privire la sporirea prețurilor de achiziție la unele produse animaliere și instituirea unui nou sistem de stimulare materială.

V. B.

DOCUMENTAR

REGLEMENTĂRI FISCALE LA FRONTIERĂ ÎN COMERȚUL INTERNAȚIONAL

PROBLEMA reglementărilor fiscale la frontieră, înțeleasă în sensul regimurilor fiscale în vigoare în țările care sînt partenere comerciale, are în practica de comerț exterior o importanță comparabilă cu cea a sistemului vamal. Taxele fiscale de consum se adaugă la prețul de import majorat cu taxele vamale, ceea ce duce la scumpirea produsului importat pentru consumatorul din țara importatoare. De aceea, pentru exportator este insuficientă cunoașterea regimului vamal al țării importatoare; el trebuie să cunoască, în egală măsură, și regimul fiscal al țării partenere pentru a aprecia puterea competitivă a mărfii sale pe piața țării respective.

După cum se știe, în țările capitaliste sînt colectate, în vederea formării veniturilor bugetare, trei feluri de taxe fiscale: **impozite asupra veniturilor** persoanelor fizice (obținute fie din activitatea de afaceri, fie sub forma salariilor), **impozite asupra valorii bunurilor** ce aparțin contribuabilului (impozite funciare) și **impozite de consum.** Primele două categorii — pe venituri și cele funciare — sînt impozite directe, iar cele de consum sînt impozite indirecte fiind percepute aparent asupra produselor, în momentul în care ele sînt vîndute consumatorului. În măsura în care taxa fiscală de consum se repercutează — în totalitate sau parțial — asupra prețului mărfurilor, este important să se știe, în ce mod s-a făcut impunerea fiscală, dacă aceasta se face în țara importatorului sau în cea a exportatorului etc. Ca element al prețului și deci al competitivității, taxa fiscală trebuie percepută o singură date, fie în țara exportatoare, fie în țara importatoare. Avînd în vedere mecanismul de percepere a taxei de consum — în ultima instanță de la consumatorul final — ar rezulta că ea trebuie percepută în țara importatorului și nu în cea a exportatorului.

„Ajustările fiscale la frontieră“ sînt măsuri fiscale care permit ca mărfurile ce trec frontiera unui stat să fie taxate, în întregime sau parțial, după sistemul fiscal din țara importatoare, și nu după cel din țara exportatoare.

Practicile existente de ajustări fiscale la frontieră sînt acelea conform cărora taxele de consum sînt percepute în țara importatoare, iar celelalte taxe fiscale (taxe directe), în țara exportatoare. Termenul de „ajustări fiscale la frontieră“ (în franceză: „ajustements fiscaux à la frontière“, în engleză „border tax adjustments“) pare a provoca unele confuzii întrucît în fapt reglementarea fiscală propriu-zisă nu are loc în mod necesar la frontiera țării. În realitate este vorba despre compararea regimurilor fiscale din țara importatoare și din țara exportatoare — și aplicarea unor ajustări în așa fel încît taxa de consum să fie măcar o dată percepută.

În ultimii ani crește proporția taxelor indirecte în formarea veniturilor bugetare, iar un număr de țări capitaliste au adoptat — sau se pregătesc să adopte — sisteme de taxe de consum care să mărească ponderea taxelor indirecte reducînd, în același timp, nivelul impunerii directe, în special asupra profiturilor corporațiilor și a capitaliștilor.

Se argumentează că actualele practici de ajustări fiscale la frontieră afectează comerțul internațional, creînd avantaje în balanța comercială a țărilor unde taxele de consum au o pondere mai mare în veniturile fiscale, față de cele unde taxele directe au ponderea principală, întrucît țările pot să-și îmbunătățească poziția competitivă prin renunțarea la sisteme de taxe directe și adoptarea sistemului de taxe de consum. Ajustările fiscale de frontieră, prin consecințele lor de urcare a prețului mărfurilor cînd acestea ajung în țara importatoare (ca și în cazul taxelor vamale), sînt considerate ca făcînd parte din vastul inventar al obstacolelor care se ridică în calea comerțului dintre țări. În fapt, deosebirea dintre perceperea taxelor vamale și a taxelor de consum este că primele se impun numai asupra mărfurilor ce fac obiectul comerțului exterior, în timp ce acelea de consum se consideră a fi în egală măsură impuse asupra produselor indigene cît și asupra celor importate.

MECANISMUL de percepere a taxelor de consum în țările capitaliste este destul de sofisticat, desprinzîndu-se mai multe variante:

- **Taxe asupra vînzărilor,** care sînt taxe generale de consum prelevate o singură dată asupra mărfurilor, în mod uzual asupra vînzărilor de către angrosiști detailiștilor (stadiul cu ridicata) sau de către detailiști consumatorilor (stadiul cu amănuntul);
- **Taxe asupra valorii adăugate,** care sînt taxe generale de consum prelevate de fiecare dată cînd mărfurile sînt vîndute, dar numai asupra valorii adăugate de către fiecare vînzător (prin valoare adăugată se înțelege suma valorică a profiturilor și a costurilor în stadiile cu ridicata și cu amănuntul);
- **Taxe în cascadă,** care sînt taxe generale de consum prelevate asupra valorii totale a mărfurilor de fiecare dată cînd ele sînt vîndute;
- **Taxe oculte,** care sînt taxe prelevate asupra prețului materialelor auxiliare, a mijloacelor de producție și serviciilor utilizate în producția și transportul mărfurilor impozabile;
- **Accize,** care sînt taxe indirecte speciale (în fapt o varietate a taxei asupra vînzărilor), prelevate asupra bunurilor de larg consum (tutun, zahăr, dulciuri și alte produse alimentare, băuturi, combustibili lichizi, autoturisme etc.).

Mecanismele de percepere a taxelor de consum cît și nivelul prelevării diferă de la țară la țară în funcție de felul produsului impozabil. Măsurile fiscale au și un pronunțat caracter conjunctural. Fiecare tip de taxe de consum își are un mecanism propriu în ce privește ajustările la frontieră.

În cazul aplicării taxelor asupra valorii adăugate, de pildă, fiecare cumpărător, cu excepția consumatorului final, are dreptul să scadă taxa plătită din venitul său impozabil. Taxa asupra valorii adăugate (TVA) poate fi considerată — din punctul de vedere al mecanismului de percepere — ca o taxă în cascadă în mai multe stadii, avînd în vedere că perceperea ei este fracționată, și ca o taxă pe vînzări, unică — din punctul de vedere al sumei finale — percepute și vărsate în casieria fiscală a autorităților. Taxa asupra valorii adăugate se află în focarul reformelor fiscale introduse recent în domeniul perceperii taxelor indirecte, de consum. În ultimii ani, Danemarca, Suedia, Norvegia au înlocuit, în sistemul lor fiscal, taxa generală de consum percepută asupra vînzărilor prin taxa asupra valorii adăugate. R.F. a Germaniei, Olanda, Luxemburg au renunțat la mecanismul taxelor în cascadă pentru a adopta TVA. De asemenea, în Franța, unde se aplică TVA, i-au fost aduse în ultimii ani perfecționări mecanismului de funcționare. Taxa asupra valorii adăugate a fost aleasă ca mecanism de aplicare a taxelor fiscale de consum și de armonizare, în perspectivă, a sistemului fiscal comunitar, în cele șase țări membre ale Pieței comune.

ÎN GENERAL, impunerea fiscală a importurilor și scutirea de taxe fiscale a exporturilor în cele mai multe cazuri are efecte de stimulare a exporturilor, de restrîngere a importurilor și de protejare a economiei autohtone față de piața externă.

Acolo unde se practică sistemul taxelor asupra valorii adăugate — în țările capitaliste dezvoltate — se aplică taxe fiscale și asupra mărfurilor importate, considerîndu-se că ele sînt prelevări asupra consumului intern. Aceasta dezavantajează țările în curs de dezvoltare exportatoare, deoarece consumatorul din țara dezvoltată va trebui să plătească prețul lor uzual în comerțul internațional majorat cu o taxă prelevată pentru a contribui la formarea veniturilor bugetare ale țării sale.

În alt caz, ajustările fiscale la frontieră care compensează în totalitate pe exportatorii dintr-o țară dezvoltată ar putea leza exporturile țărilor în curs de dezvoltare către țări terțe. Dacă, de exemplu, o țară vest-europeană, care utilizează sistemul fiscal de taxe asupra valorii adăugate a importat mătase naturală dintr-o țară în curs de dezvoltare și a fabricat cămăși de mătase din materia primă respectivă, ea poate exporta cămășile într-o țară terță și să ramburseze pe exportator pentru taxa plătită prin intermediul ajustării fiscale la frontieră. O asemenea ajustare fiscală are un caracter de subvenționare a exportului.

O problemă deosebită care se discută în ultimul timp, în condițiile trecerii celor mai multe țări capitaliste de la utilizarea unui sistem de taxe pe cifra de afaceri (pe vînzări, în cascadă) la taxa asupra valorii adăugate, este influența pe care o asemenea schimbare a sistemului fiscal în țara respectivă o poate avea asupra comerțului său exterior și deci în ce măsură piața națională a acestei țări mărește gradul de protecție față de produsele altor țări.

Menită, printre altele, să descurajeze evaziunea fiscală, introducerea sistemului de taxe asupra valorii adăugate duce la cuprinderea în sistemul de impunere a unui segment mai mare din consumul particular, adică la prelevarea de taxe și asupra unor produse neimpuse în vechiul regim fiscal.

Totodată, trebuie remarcat că povara fiscală provenind din perceperea TVA, nu afectează, în general, întreprinzătorii capitaliști, care primesc înapoi TVA plătită, ci numai pe consumatorul final, căruia nu i se rambursează taxa cuprinsă în prețul de cumpărare a bunului de consum individual.

Aurel GHIBUȚIU
șef sector ISCEI

balkancar

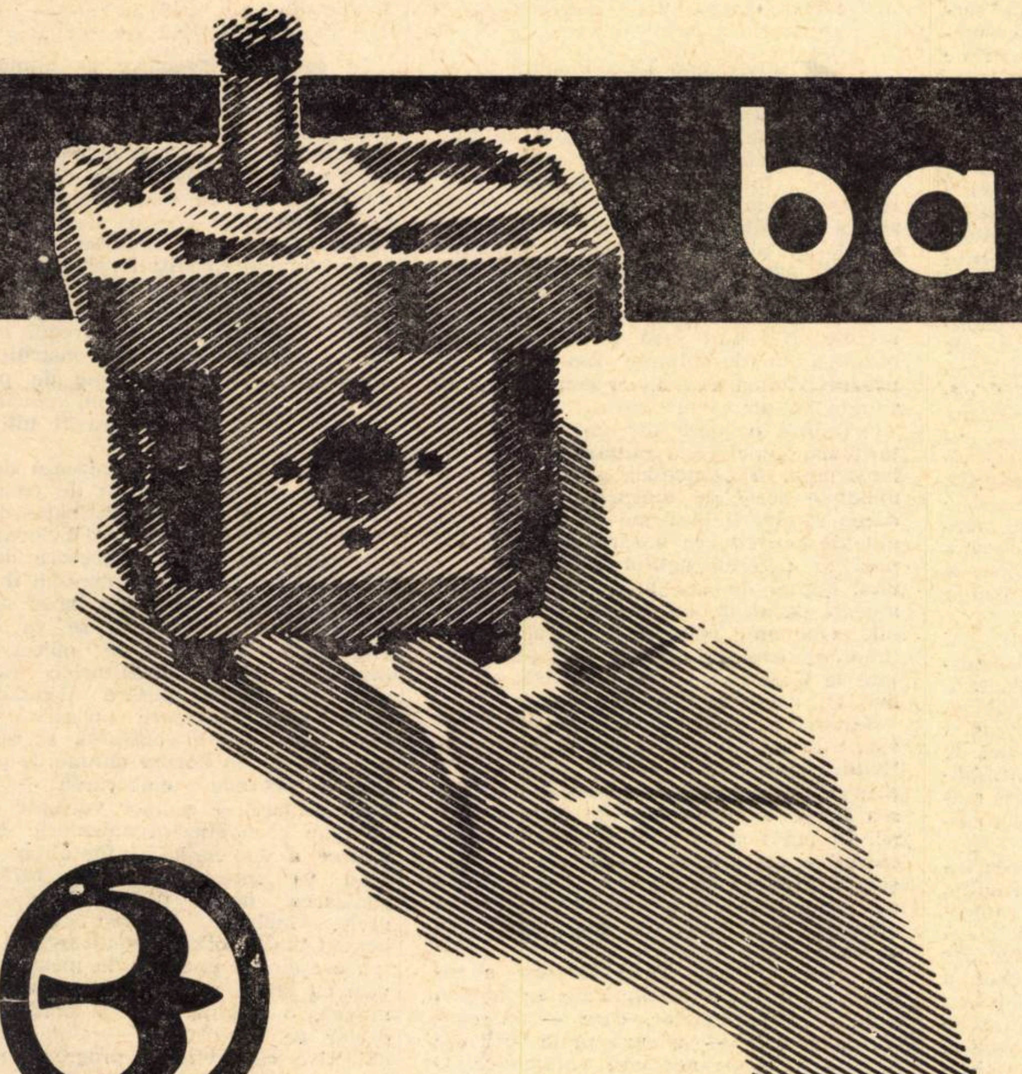

SINONIMUL CALITĂȚII SUPERIOARE

Material hidraulic și pneumatic cu un vast cîmp de aplicație:

- pompe și motoare de joasă și înaltă presiune
- transmisii hidraulice
- cricuri, vinciuri
- aparate de control și de reglaj
- distribuitoare
- filtre
- instrumente pneumatice de mînă
- dispozitive pneumatice pentru strunguri metalice

Pentru orice informațiuni sau cereri de ofertă detaliată, vă rugăm a vă adresa: BALKANCARIMPEX, Direcția: „Export“, Sofia, Bulgaria,

Str. Alabine Nr. 56
Telex: 022386
Telegrame: BALKANCARIMPEX — EXPORT, Sofia,

PUBLICOM

U. R. S. S.

(Urmare din pag. 17)

produse şi reducerea beneficiilor la produsele învechite sub aspect tehnic.

Pe măsura dezvoltării economiei naţionale a U.R.S.S., a progresului tehnic, a înmulţirii şi complicării relaţiilor economice, cerinţe sporite stau în faţa conducerii economiei naţionale. Oamenii de ştiinţă — economişti iau parte activă la elaborarea teoriei conducerii socialiste, împreună cu filozofi, sociologi, jurişti, matematicieni. Se creează bazele metodologice ale teoriei conducerii, se determină cele mai economicoase forme organizatorice pentru diferite ramuri, ţinîndu-se seama de particularităţile lor şi de tendinţele moderne ale concentrării, centralizării, specializării şi cooperării producţiei.

În faţa ştiinţei economice se pune problema elaborării în continuare a teoriei gospodăririi socialiste. Economiştii au adus o contribuţie însemnată la fundamentarea reformei economice care se înfăptuieşte în U.R.S.S. În prezent, are loc definitivarea reformei, răspîndirea principiilor ei în toate ramurile şi verigile economiei naţionale. Pentru a include în noul sistem unele dintre aceste domenii, de pildă aprovizionarea materială sau creditul pe termen lung, este necesar să se continue activitatea de elaborare ştiinţifică şi să se aplice măsuri practice. Cercetări importante pentru succesul reformei economice se desfăşoară în domeniul formării preţurilor, fiind elaborate principiile şi metodele stabilirii preţurilor la noile produse.

Viaţa ridică mereu probleme noi în faţa ştiinţei economice, iar economiştii sovietici, rezolvîndu-le, caută să-şi consacre cît mai depiin cercetările lor practicii construirii comunismului.

R. P. BULGARIA

(Urmare din pag. 17)

carburilor solide cu cele lichide şi gazoase, precum şi orientarea spre folosirea energiei nucleare.

Ţinînd seama de rolul ce revine industriei chimice în dezvoltarea forţelor de producţie moderne, partidul a trasat vaste perspective pentru avîntul acestei ramuri. În Bulgaria se va dezvolta puternic producţia de mase plastice şi fibre sintetice, va începe producţia de cauciuc sintetic, polistirol, detergenţi, va continua producţia de îngrăşăminte chimice, bioconcentrate etc.

O altă trăsătură esenţială a forţelor de producţie ale societăţii socialiste dezvoltate constă în perfecţionarea pregătirii forţei de muncă, în dotarea ei largă cu mijloace tehnice şi energie. În acest sens, conducerea de partid a indicat direcţiile de bază ale reformei învăţămîntului, pentru ca el să răspundă necesităţilor societăţii moderne, să pregătească realizatori activi ai revoluţiei ştiinţifice şi tehnice din ţara noastră.

Îmbunătăţirea structurilor economico-geografice, astfel încît specializarea de ramură să se îmbine cu cea teritorială, contribuie la angajarea raţională şi deplină a forţei de muncă şi la crearea condiţiilor economice pentru apropierea între veniturile medii ale populaţiei din diferitele regiuni ale ţării. Plenara din martie 1970 a C.C. al P.C.B. a preconizat direcţiile fundamentale ale perfecţionării repartiţiei forţelor de producţie şi a stabilit sarcinile de bază pentru traducerea lor în viaţă.

Determinînd direcţiile fundamentale ale dezvoltării societăţii socialiste în Bulgaria, partidul a relevat necesitatea concentrării producţiei, a specializării şi cooperării ei. Ca rezultat al înfăptuirii hotărîrilor partidului, au luat fiinţă numeroase uniuni, întreprinderi comasate şi combinate, care au grupat întreprinderile pe ramuri şi subramuri, au unit conducerile lor şi au creat premisele pentru o vastă concentrare a producţiei.

Plenara din aprilie 1970 a C.C. al P.C.B. a afirmat necesitatea concentrării producţiei agricole şi a indicat complexele agro-industriale ca forma cea mai corespunzătoare pentru acest proces în condiţiile Bulgariei. Se creează astfel premisele pentru o apropiere în viitor între cooperativele agricole şi gospodăriile de stat dintr-un raion, precum şi între întreprinderi industriale şi agricole. Acest proces de integrare orizontală şi verticală va avea urmări sociale simţitoare, adîncind caracterul social al proprietăţii cooperatiste.

Un mare rol în determinarea rolului pîrghiilor economice, care contribuie la construirea societăţii socialiste dezvoltate, au avut plenarele din iulie 1968 şi septembrie 1969 al C.C. al P.C.B. Hotărîrile lor cu privire la folosirea relaţiilor bani-marfă în conducerea economiei trasează premise principiale de mare importanţă. Apreciind deficienţele existente în acest domeniu, tovarăşul Todor Jivkov, prim-secretar al C.C. al P.C. Bulgar, arăta: „Slăbiciunea noastră principală constă în faptul că noi n-am reuşit să creăm condiţiile economice necesare în care mecanismul pieţei să acţioneze normal în interesul şi sub controlul societăţii". Pentru remedierea acestei slăbiciuni, plenara a indicat ca, în procesul perfecţionării conducerii, să se însuşească mai din plin şi să se folosească mai just mecanismul pieţei.

Noul sistem de conducere a economiei naţionale în Bulgaria creează o legătură mai strînsă între interesele fiecărui salariat şi interesele întreprinderii, ele se îmbină şi acţionează într-o singură direcţie. Salariile individuale depind de o serie de factori de bază ai producţiei şi de rezultatele economice obţinute, ca, de pildă, creşterea productivităţii muncii, reducerea preţului de cost al producţiei, economisirea de materii prime şi materiale, folosirea raţională a combustibilului şi a fondurilor de bază etc.

O dată cu construirea societăţii socialiste dezvoltate se face un pas nou spre realizarea cerinţelor legii economice fundamentale a socialismului. Ca urmare a creşterii producţiei sociale şi a dezvoltării multilaterale a relaţiilor de producţie devine posibilă satisfacerea optimă a nevoilor materiale şi culturale mereu crescînde ale oamenilor muncii şi ameliorarea condiţiilor pentru dezvoltarea lor liberă şi multilaterală.

Construirea societăţii socialiste dezvoltate constituie astăzi o sarcină principală a Partidului Comunist Bulgar. Căile de rezolvare sînt stabilite şi trasate. Cu eforturile poporului muncitor, în colaborare activă cu celelalte ţări socialiste, societatea socialistă dezvoltată se transformă treptat în realitate în R. P. Bulgaria.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

JAPONIA: ÎNCETINIRE

TENDINŢA de încetinire a creşterii economice, care a început să se manifeste în 1970 în economia japoneză, continuă să se oglindească şi în datele pe primele luni ale anului în curs. Investiţiile de capital dau semne de slăbiciune, la fel şi cererea de bunuri de uz îndelungat, iar stocurile sînt în creştere. Aceasta se repercutează în restrîngeri de producţie şi în scăderi ale volumului desfacerilor. Autorităţile au reacţionat printr-o reducere a ratei scontului şi extinderea unor construcţii finanţate de stat. Înviorarea pe care şi analiştii O.C.D.E. o întrevedeau pentru mijlocul anului 1971 nu dă însă deocamdată semne prevestitoare.

Investiţiile sînt unul din punctele nevralgice ale actualei tendinţe de plafonare a conjuncturii în Japonia. După datele O.C.D.E., formarea brută de capital fix, care în 1969 a crescut cu 17,6% faţă de anul precedent, iar în 1970 cu 18%, ar urma să înregistreze în 1971 o creştere de 12,5%, mai lentă în primul semestru (+11,2%) şi din nou în ritmuri apropiate de cele din anii precedenţi în semestrul al doilea. Anchete mai recente decît aceste prognoze făcute spre sfîrşitul anului trecut arată că redresarea încă nu se conturează în acest domeniu. Conform răspunsurilor primite de Banca Japoniei de la 521 de societăţi dintre cele mai mari, ele intenţionează să-şi mărească investiţiile în instalaţii şi utilaje în anul fiscal 1971/72 (din aprilie pînă în martie) în medie cu 6,5%. În anul fiscal precedent creşterea corespunzătoare a fost de 17,3%. Conform acestei anchete, ramura cea mai afectată de evoluţia previzibilă a investiţiilor va fi industria prelucrătoare, unde se va înregistra chiar o scădere cu 3,2%. Pe ansamblul economiei japoneze, rezultate asemănătoare cu cele citate mai sus s-au obţinut şi în cadrul unei anchete a Băncii de dezvoltare a Japoniei: din chestionarea a 893 de firme dintre cele mai mari a reieşit că în anul fiscal 1971/72 sporul investiţiei va fi în medie de 6,2%.

Cererea internă finală a înregistrat anul trecut, după calcule O.C.D.E. o creştere aproximativ egală cu cea din 1969 şi anume de circa 11,5%. Pentru anul în curs aceleaşi surse au prognosticat o creştere de 11%, însă într-o structură schimbată în mod semnificativ. Dacă în 1970 contribuţia investiţiilor private (fără construcţia de locuinţe) la creşterea produsului naţional brut a fost evaluată la 36% din creşterea totală, în 1971 se aşteaptă o contribuţie de numai 24%, însoţită de o creştere uşoară a indicatorului în ceea ce priveşte consumul şi investiţiile de stat. Principalul suport al conjuncturii, aşa cum rezultă din aceste deplasări structurale, ar urma deci să fie în 1971 cererea de consum, însă alura vînzărilor de bunuri de uz îndelungat nu aduce deocamdată confirmările scontate. Pe de altă parte, se pun speranţe şi într-un aport sporit faţă de 1970 al exportului, care vor putea fi verificate abia mai tîrziu. Exportul japonez a crescut în 1970 cu circa 21%, din care însă cu 26% în prima jumătate a anului trecut şi 16% în a doua jumătate. Pentru 1971 se aşteaptă o creştere aproape identică în ambele semestre, de circa 18%.

Dintre alţi indicatori ai economiei Japoniei în 1970, produsul naţional brut a crescut cu circa 11,5%, cu un punct procentual mai puţin decît în 1969, şi ar urma să înregistreze o încetinire de aceeaşi proporţii în 1971. Producţia industrială a sporit anul trecut cu circa 17%, aproximativ la fel ca în 1969, şi ar urma să crească în cursul acestui an cu 14%. Prognoza implicită din aceste cifre se verifică în datele pentru prima perioadă a anului, fără a se putea preciza deocamdată mai mult proporţiile încetinirii. După datele ministerului japonez al comerţului exterior şi al industriei, indicele producţiei industriale (1965 = 100), după eliminarea oscilaţiilor sezoniere, a scăzut în ianuarie cu 0,5%, reprezentînd 221,8. În aceeaşi lună, indicele desfacerilor a scăzut cu 1,6%, situîndu-se la nivelul 211,6, în timp ce indicele stocurilor a crescut cu 1,1%, ajungînd la 235,7. Indicele preţurilor cu ridicata a scăzut de la 111,3 în noiembrie la 110,7 în februarie, iar indicele preţurilor bunurilor de consum a urcat în acelaşi interval de timp de la 134,4 la 136,3.

Balanţele schimburilor externe sînt în general favorabile la începutul anului, continuînd cu mici variaţii fenomenele constatate în 1970. Anul trecut balanţa de plăţi s-a încheiat cu un sold activ de 1,37 miliarde dolari (2,28 miliarde în 1969), care s-a datorat înainte de toate excedentului balanţei comerciale în sumă de 4,02 miliarde dolari. În primele două luni din 1971 balanţa comercială a avut un excedent de 387 milioane de dolari, iar balanţa de plăţi un sold activ de 81 de milioane.

Spre deosebire de prognoza O.C.D.E., de la finele anului 1970, care întrevedea schimbarea tendinţei în conjunctura japoneză pentru mijlocul acestui an, uniunea patronală Keidauren apreciază actualmente că o redresare netă nu poate fi aşteptată mai devreme de 1972.

HOMO ECONOMICUS

RECORDURI

LA POALELE coastei, după pod, începe o şosea plantată cu plopi tineri care te duce pînă la primele case din tîrguşor... Apoi, printr-un gard de ostreţe, după un rond de iarbă pe care-l înfrumuseţează un amoraş cu degetul pe buze, apare o casă albă cu două vase de tuci la un capăt şi la celălalt al peronului, şi nişte tăbliţe care strălucesc la poartă; e casa notarului, şi cea mai frumoasă din partea locului...

Aţi recunoscut poate în descrierea de mai sus Yonville-l'Abbaye, tîrguşorul de la hotarul dintre Normandia, Picardia şi l'Ile-de-France pe care Flaubert l-a imortalizat în romanul său „Doamna Bovary".

O întreagă epocă, o întreagă atmosferă retrăieşte în descrierea tîrguşorului adormit. Şi îndeosebi, remarcaţi casa notarului, „cea mai frumoasă din partea locului". Fapt de loc întîmplător, fiindcă notarul a fost, este şi va fi o instituţie tipic franceză, greu de înţeles pentru cel care-l identifică pe acest slujitor al legii cu un autentificator de acte de naştere sau cu un înregistrator de moşteniri. La sat şi la oraş *monsieur le notaire* este un prieten şi un sfătuitor, un om de încredere şi un om de afaceri, un avocat şi un intermediar, un duhovnic şi un cămătar, un om care prin vocaţie şi prin profesiune ştie mai multe secrete decît preotul, jandarmul şi hangiţa la un loc.

Notarii merg în pas cu vremea. Şi vremea noastră — ne referim, fireşte, la ţările capitaliste — este vremea marelui business şi nu (numai) a micilor învîrteli. Luaţi-l pe maître Jean Traissac din Nisa. La 35 de ani să ştergeleşti de unul singur echivalentul a un milion şi jumătate de dolari din banii clienţilor constituie, s-o recunoaştem, o ispravă demnă de timpul nostru, care vede — şi reclamă — totul „în mare". Dar şi modul de subtilizare şi urmările afacerii merită a fi consemnate.

Notarul marsiliez s-a lansat în afaceri imobiliare, şi în decurs de doi ani a investit din gros pe Coasta de Azur. Speculanţii de terenuri i-au plătit dobînzi astronomice, clienţii notarului (care-şi lua partea leului) nu întrebau de ce şi cum, şi toată lumea era mulţumită. Pînă cînd castelul de cărţi de joc s-a prăbuşit şi omul legii a fost arestat de oamenii legii. Dar lovitura de teatru a venit după aceea. Numai cîţiva din cei circa o sută de clienţi ai d-lui Traissac s-au arătat interesaţi în a-şi recupera banii prin judecată, evitînd să depună plîngeri! Misterul a fost uşor risipit cînd s-a constatat că de fapt „deponenţii" erau ei-înşişi în culpă: ei şi-au investit gologanii, prin notarul marsiliez, sustrăgîndu-se de la obligaţiile lor fiscale. Aşa că...

O altă complicaţie. Registrele „de casă" ale ingeniosului notar se găseau într-o asemenea harababură încît apărătorii săi au insistat în faţa Tribunalului că numai un debil mintal le-ar fi putut aduce în această stare deplorabilă. A fost cerută şi o expertiză psihiatrică. Nu ştim exact cum au procedat psihiatrii, dar şi-or fi spus medicii că un om care în doi ani scoate din piatră seacă 1.500.000 dolari este un geniu şi nu un smintit.

Rezultatul: *monsieur le notaire* s-a ales cu zece ani muncă silnică. Singurul lui regret a fost probabil că — dacă tot i-a fost dat să poarte haine vărgate — nu l-a întrecut pe confratele său din Six-Fours-La-Plage, de lîngă Toulon — maître Boyancé. Recordul omologat de acesta: echivalentul a **opt** milioane de dolari.

Cît de departe sînt amoraşii lui Flaubert şi măruntul notar din Yonville-l'Abbaye...

Lionel NIŢESCU

MONDORAMA

O.C.D.E. DESPRE FACTORII CREŞTERII

DACĂ UNELE CAUZE ale creşterii economice sînt oarecum precizate, altele mai necesită studii aprofundate, apreciază experţii O.C.D.E. în raportul „Creşterea producţiei între anii 1960—1980". Printre aspectele asupra cărora s-a ajuns la un consens cvasi-general sînt următoarele :

— investiţiile sînt un element de bază al creşterii, dar nu suficient pentru a o explica ;

— deplasarea resurselor de forţă de muncă şi capital din unele sectoare în altele sînt un element esenţial al mecanismului creşterii :

— o descriere completă a procesului de creştere şi o apreciere a tuturor consecinţelor nu poate rezulta numai din analiza economică, ci necesită luarea în considerare a capacităţii de înnoire a întregii societăţi.

Experţii O.C.D.E. atrag atenţia în special asupra dificultăţii de a distinge, în analiza progresului tehnic, factorii care ţin de introducerea echipamentului nou sau de consumurile intermediare şi de aceia care se referă la ameliorarea metodelor, a organizării sau a gestiunii. Fără o asemenea distincţie analiza sporului de productivitate pe seama diferiţilor factori ai producţiei nu este destul de semnificativă.

UBI BENE, IBI PATRIA

ÎN AŞTEPTAREA unei redresări a conjuncturii în Anglia, care întîrzie să-şi facă apariţia, mari nume ale industriei engleze îşi reduc investiţiile în vechiul Albion îndreptîndu-se spre alte ţări, mai ales spre cele din Piaţa Comună, unde perspectivele de profit par mult mai bune.

Astfel Imperial Chemical Industries a decis să investească pentru prima oară mai mult în străinătate decît în Anglia. Preşedintele firmei a declarat că în 1971 investiţiile în ţară se vor reduce cu 8 milioane lire, apropiindu-se de 100 milioane, pe cînd cele din alte ţări aproape se vor dubla, atingînd 90 milioane lire. Numai în felul acesta I.C.I. va reuşi să-şi menţină locul printre cele mai mari firme din lumea occidentală. Alte firme, care au hotărît să-şi anuleze sau să-şi amîne investiţiile în Anglia, sînt Shell şi British Petroleum. În acelaşi timp filiale engleze ale unor firme americane, ca Ford sau Aluminium of America au anunţat că vor instala uzine noi în Europa continentală în loc de Anglia.

Toate acestea se repercutează asupra ratei investiţiilor. Ministerul Comerţului şi Industriei a arătat că aceasta se va reduce în 1971 cu 2 procente.

SALOANE DEFICITARE

SALOANELE automobilistice trec printr-o perioadă dificilă. S-a şi anunţat oficial renunţarea în acest an la organizarea salonului internaţional de la Frankfurt destinat bolizilor pe patru roţi şi existau opinii capitulairde chiar şi în ce priveşte deschiderea celebrului salon de la Paris.

Explicaţiile rezidă în caracterul tot mai nerecompensatoriu al cheltuielilor legate de aceste manifestări. Astfel, marile firme constructoare cheltuiesc pentru organizarea unui stand aproximativ 5 milioane franci, în timp ce rezultatele comerciale sînt mai mult decît modeste : în medie reuşesc să vîndă pe întreaga durată a Salonului un număr de automobile echivalent cu producţia unei singure zile. În aceste condiţii se acreditează părerea că ar trebui abandonate cele mai multe din manifestările cu acest caracter, în favoarea organizării unui singur salon european anual care să-şi mute succesiv sediile în diverse capitale ale continentului.

CĂLDURĂ MARE...

BLAJINELE şi docilele „cornute mari" suferă de căldură ! Cercetări recente au dus la concluzia că în ţările în care verile sînt fierbinţi, condiţionarea aerului în grajduri ar determina o creştere a producţiei de lapte cu 30%. Totuşi asemenea instalaţii constituie un lux prea costisitor chiar şi pentru ţările foarte dezvoltate, consumul de energie electrică atingînd valori prohibitive. Cercetătorii de la Universitatea din Louisiana au găsit o soluţie pentru a depăşi acest impediment. În loc de a condiţiona temperatura întregii încăperi, ei au construit o instalaţie extrem de simplă prin care este introdus un jet de aer rece numai la nivelul capetelor placidelor rumegătoare. În cursul zilei, temperatura acestui aer trebuie să fie cu 8° sub nivelul celei ambiante, în timp ce în cursul nopţii este suficientă o diferenţă de 3°. Satisfacţia patrupedelor pentru acest tratament privilegiat se exprimă printr-o creştere cu 20% a producţiei de lapte.

ESCALADA TONAJELOR

ESCALADA tonajelor maritime cunoaşte în ultima vreme un ritm de-a dreptul ameţitor. În zilele următoare, de pe şantierele navale I.H.I. din Japonia urmează să fie lansat la apă un nou „record mondial" : petrolierul **Nisseki Maru,** cu un deplasament de 375 000 tone, care va transporta ţiţei din Golful Persic în Japonia. Dimensiunile acestuia pălesc, însă, pe lîngă proiectele vizînd viitorul apropiat. La şantierele amintite se află în curs de realizare un doc ale cărui instalaţii vor permite realizarea unor nave cu un deplasament de... 800 000 tone.

Din punct de vedere tehnic, apreciază specialiştii japonezi, există în prezent posibilitatea construirii unor giganţi cu o capacitate de un milion tone. Totuşi producerea şi realizarea lor sînt problematice : majoritatea porturilor lumii sînt inaccesibile unor asemenea nave ; firmele specializate ezită sau chiar refuză să încheie contracte de asigurare avînd în vedere vulnerabilitatea acestora : daunele produse, în caz de accident, prin poluare ar fi catastrofale.

TELEVIZIUNE ÎN CULORI ÎN BELGIA

TELEVIZIUNEA în culori a fost introdusă în Belgia la 1 ianuarie a.c., cu cîte zece ore de program săptămînal pe fiecare din cele două canale naţionale. **Receptoarele — 20 000 la număr, faţă de 2,1 milioane destinate emisiunilor alb-negru — sînt echipate atît pentru sistemul vest-german PAL cît şi pentru cel francez SECAM. Aceasta pentru că în Belgia pot fi recepţionate şi emisiunile în culori ale televiziunii franceze (37 ore săptămînal), olandeze (21 ore) şi vest-germane (38 ore). Deocamdată însă, datorită preţului de vînzare care se apropie de cel al unui automobil de mic litraj, desfacerile de televizoare în** culori reprezintă, aşa cum scrie **La libre Belgique,** doar 5 pînă la 10% din totalul vînzărilor de televizoare.

PE AGENDA REFORMEI ECONOMICE

ÎN PRIMUL trimestru al anului 1966, au devenit pioniere ale reformei economice 43 de întreprinderi industriale din U.R.S.S. Pînă la sfîrşitul anului 1970, peste 40 000 de întreprinderi industriale, transporturile feroviare, maritime, fluviale, rutiere şi aeriene lucrează după noul sistem de planificare şi stimulare economică. Astăzi, 92% din întreaga producţie industrială este realizată de uzine, fabrici, schele petrolifere, mine care lucrează în condiţii noi. Atît ca ritm de dezvoltare, cît şi sub aspectul productivităţii muncii, în întreprinderile care au aplicat reforma economică s-au obţinut creşteri mai ridicate. Începînd cu 1 ianuarie 1970, reforma economică a început să fie aplicată şi în construcţiile capitale, în comerţul cu ridicata şi cu amănuntul.

MINI – MAGAZINE ÎN STAŢIILE AUTOSERVICE

COMPANIA petrolieră vest-germană Aral a iniţiat recent cu titlul de experienţă exploatarea unor mini-magazine pe bază de autoservire în unele staţii autoservice. Mini-magazinul oferă un sortiment de circa 1000 articole de consum curent. Mărfurile respective sînt livrate de centrala grupului de mari magazine Kaufhof. Din sortimentul menţionat fac parte articole de toaletă, produse alimentare, jucării, filme, accesorii auto, articole de papetărie, cadouri şi unele articole textile.

Aceste mici magazine au o suprafaţă de 50—80 mp. Ele atrag nu numai clienţii staţiilor autoservice, ci şi populaţia din împrejurimi, care poate să-şi facă cumpărături fără a avea dificultăţi de parcare sau la ore cînd de regulă magazinele obişnuite sînt închise.

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

RECRUDESCENŢA INFLAŢIEI

RECENT, făcînd bilanţul dezvoltării ţărilor membre ale Comunităţii economice europene în cursul anului trecut, Comisia Pieţei Comune a dat semnalul alertei la inflaţie. După cum se poate vedea, majoritatea ţărilor membre care figurează în graficul alăturat au înregistrat în 1970 cel mai accentuat unghi de ascendenţă a curbei preţurilor la bunurile de consum din ultimii şase ani. Creşterea preţurilor a atins limita superioară a previziunilor Comisiei sau chiar a depăşit-o punînd sub semnul întrebării perspectivele unei dezvoltări economice echilibrate.

Evident, evoluţia nu este caracteristică numai Pieţei Comune. Anglia, care în 1965 se situa pe o poziţie mijlocie pe scara creşterii preţurilor, a progresat în ritm accelerat în anii 1968—1970, trecînd pe locul doi între ţările prezentate în grafic. În ceea ce priveşte S.U.A., care au cunoscut un ritm mai favorabil pînă în 1966, acestea au depăşit treptat — sub aspectul creşterii preţurilor — R. F. a Germaniei şi au ajuns să taloneze Belgia şi Italia. Conjunctura inflaţionistă din Anglia şi mai ales din S.U.A. are, desigur, repercusiuni asupra evoluţiei economiei ţărilor comunitare ; referindu-se la situaţia actuală din Franţa, revista **L'Usine Nouvelle** (nr. 11/1971) vorbea cu nelinişte despre „derapajul preţurilor încă de la începutul anului 1971".

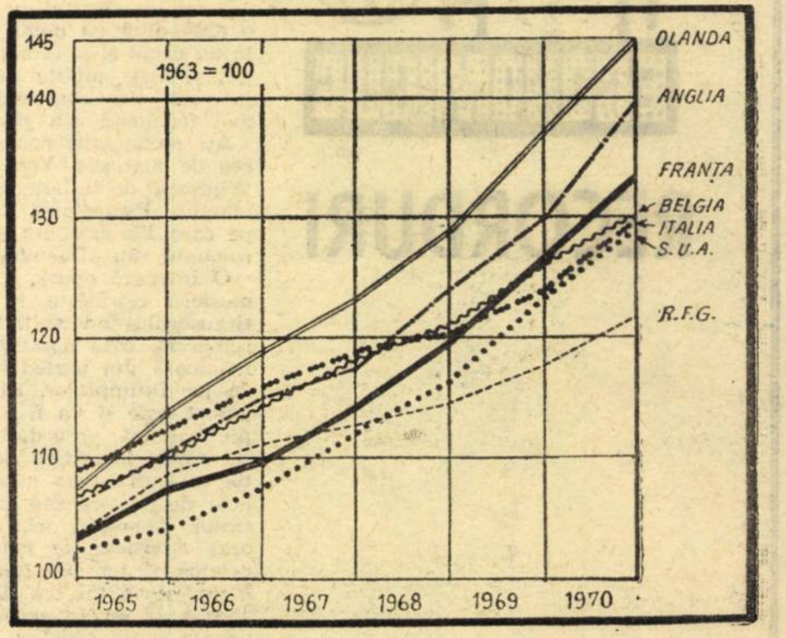

(După „L'Usine Nouvelle").

Cab. PCR

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ

16

ANUL IX NR 16 (398)
VINERI 16 APRILIE 1971
20 PAGINI 2 LEI

viața economică

ANUL IX **viața economică**

săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

numărului 16 din 16 aprilie 1971

— Construcția socialistă și noua fizionomie a claselor sociale în România
de conf. dr. **Ion Blaga** (pag. 3)

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

— O problemă vitală :
Schimbări în producția și consumul pieselor de schimb
de ing. **T Straus,** consilier M.I.C.M. (pag. 4)
— Modelarea transporturilor pe calea ferată
de ing. **Iosif Săndulescu** (pag.5)
Relații economice externe ale României:
— Studii de fezabilitate mai complete în raporturile cu beneficiarii străini
de **Constantin Ghika,** I.S.C.E. — GEOMIN
Prospectarea piețelor externe
de **Gheorghe Marcu,** director general adjunct I.N.S.C.I.N. (pag. 6)

■ CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

— Conducerea prin bugete — bilanț la viitor
de **C. Cojocaru, Stere Popescu**
Cadre și răspunderi :
ing. **Petru Cmit,** director general al Arcom
de **Mircea Postelnicu** (pag. 8—9)

— La masa rotundă
Calitatea — de la concepție la execuție
de **V. Boescu** și **L. Țintea** (pag. 10—11)

■ ÎNVĂȚĂMÎNT

— Perfecționare — modernizare
de conf. dr. **Petre Burloiu**
— Căile reciclării
Interviu cu **Raymond Poignant,** directorul Institutului internațional de planificare a educației de pe lîngă UNESCO, de **I. Vianu** (pag. 12)

■ TEORII • IDEI

Optimul economic și problemele sale teoretico-metodologice
de **I. Negură**
Școli — curente — economiști :
— Raționamentul contabil și raționamentul marginalist
de dr. **Iosif Anghel** I.C.E. (pag. 13)
Șantier științific :
dr. Ioan Cristescu. (pag. 14)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— Priorități marocane
de **Minu Pislă** (pag. 15)
— Populație — alimentație în perspectiva anului 2000
de prof. dr. doc. **Irimie Staicu,** membru corespondent al Academiei R.S. România (pag. 16)
— Dezbateri în presa țărilor socialiste :
Planificarea de perspectivă a prețurilor (pag. 17)

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

CURIER

• Gradarea unităților industriale

ING. MIRCEA ALEXANDRESCU, Videle — Fondul de salarii exprimă în mare măsură mărimea și importanța intreprinderii, în acesta fiind reflectate multe din elementele principale ale activității cum sînt : **numărul de salariați nivelul de calificare al acestora, greutatea muncii și importanța unității în economia națională, exprimată prin grupele de ramuri pe baza cărora se acordă salariile tarifare cît și sporurile la salarii.** Faptul că unitățile ar fi tentate să mențină un numeric mai mare, numai în scopul asigurării unui fond de salarii superior, nu constituie un impediment, întrucît pentru respectarea numericului optim acționează planul forțelor de muncă normativele de personal cît și nivelul productivității muncii, elemente cu caracter mobilizator de la an la an.

În ceea ce privește valoarea amortizării mijloacelor fixe, aceasta exprimă în mare măsură dotarea unității și dă o imagine corespunzătoare asupra importanței ei și asupra gradului de dificultate al muncii de conducere, reclamată de un volum important de mijloace cu care se realizează producția. Menținerea în funcțiune a unor mijloace fixe (fără a fi necesară) numai în scopul măririi punctajului, este frînată fie de cheltuielile de producție planificate care, și ele, sînt de la an la an în continuă scădere, cît și de coeficientul planificat de utilizare a capacităților care va trebui să fie în continuă creștere. Pentru ambele elemente, acestea nu pot influența mai mult de 10% în punctajul total, iar prin metodologie se prevedea trecerea de la un grad la altul numai în situația îndeplinirii punctajului de bază, plus 10% din acesta. Includerea producției marfă în elementele de bază ale gradării nu asigură o măsură unitară pentru economie, acest indicator fiind în funcție de condițiile de obținere a producției și de influența prețurilor care nu poate fi corectată după specific pe întreaga economie. Prin coeficienții de corecție care se aplică la punctajul de bază, se asigură în mare măsură o departajare corespunzătoare a unităților în funcție de particularitățile specifice ramurii respective. Pentru cuprinderea altor condiții specifice schelelor de extracție care nu au fost suficient redate prin coeficienții de corecție stabiliți, s-au făcut propuneri corespunzătoare la Ministerul Muncii.

• Impozitul pe venituri suplimentare

ING. TIBERIU VĂLBANU, Sighetul Marmației — Potrivit prevederilor Decretului nr. 564/1968 și a instrucțiunilor Ministerului Finanțelor nr. 1560/1968, scutirea acordată inventatorilor care posedă certificate se aplică pentru partea de pînă la 10 000 lei din recompensa pe care o primesc pentru fiecare invenție, inovație sau raționalizare în parte. Partea de recompensă care depășește 10 000 lei este impozabilă. În conformitate cu art. 2 din H.C.M. nr. 545/1970 și art. 12 din instrucțiunile Ministerului Finanțelor nr. 1527/1970, pentru plățile făcute după 1 mai 1970, impozitarea se face cu cotele de la art. 1 din Hotărîre, fără a se cumula cu salariul. Dacă invenția, inovația sau raționalizarea este opera comună a mai multor persoane, impozitul se calculează la cota parte a recompensei ce se cuvine fiecăreia după ce s-a scăzut o singură dată (pentru recompensa globală) tranșa neimpozabilă de 10 000 lei. Referitor la exemplul dat de dv. : un colectiv de 4 salariați realizează o inovație pentru care se acordă o recompensă de 60 000 lei. Din 60 000 lei se scade tranșa neimpozabilă de 10 000 lei, iar restul de 50 000 lei se defalcă în 4.

• Transfer

GRIGORE GRAMA, Tg. Mureș — Împreună cu Ministerul Învățămîntului am ajuns la concluzia că prevederile art. 14 ale Decretului nr. 153/1970, asigură redistribuirea cadrelor în raport cu necesarul unităților, reglementare care se încadrează în contextul general al legislației muncii. Înlăturarea unor abuzuri în legătură cu efectuarea transferului absolvenților în timpul stagiului, este în sarcina ministerelor, a celorlalte organe centrale și a comitetelor executive ale consiliilor populare, care au obligația să urmărească la unitățile subordonate aplicarea prevederilor legale" (Răspunsul Ministerului Muncii la scrisoarea dv. „La cerere sau în interesul serviciului".

★

R. N., Bistrița — O condiție esențială de care depinde valabilitatea oricărui transfer, este ca trecerea salariatului de la o unitate la alta să se facă numai cu acordul celor trei factori interesați. În plus, potrivit art 11 din legea nr. 1/1970, privind organizarea și disciplina muncii în unitățile socialiste de stat, transferul în interesul serviciului se acordă numai cu aprobarea organului ierarhic superior al unității de la care salariatul se transferă. **(În cazul transferului de la o instituție centrală sau de la o unitate cu statut de centrală nu se mai pune această condiție).**

Ținînd seama de faptul că efectuarea transferării este condiționată de acordul salariatului în cauză. Codul Muncii nu cuprinde prevederi referitoare la salariul care urmează să fie stabilit la noul loc de muncă. Potrivit pct. 5 din anexa XI la H.C.M. 914/1968, gradațiile acordate unui salariat constituie un drept cîștigat al acestuia atîta timp cît ocupă — **în aceeași unitate sau, prin transfer în interesul serviciului, în altă unitate** — funcția la care i s-au acordat gradațiile. În cazul relatat de dv. sînt aplicabile prevederile cuprinse în Precizările nr. 170 001/1970. Încadrarea dv. la gradația a cincea gradație pe care ați avut-o și anterior nu este în contradicție cu prevederile legale. Precizările au stabilit numai posibilitatea pentru conducerea unității de a vă încadra eventual, la gradația 6-a, fără însă ca această încadrare să constituie o obligație

★

ING. ALEXANDRU JURCĂ, Cluj — Din datele comunicate rezultă că la 20 martie 1956 v-a încetat angajarea fără ca să aibă ca temei una din prevederile legislației muncii pe baza căreia se consideră că salariații beneficiază, în continuare, de vechimea neîntreruptă în aceeași unitate. În consecință, faptul că v-ați încadrat la o altă unitate, unde n-ați trecut prin transfer în interesul serviciului, chiar în ziua în care v-a încetat angajarea la Institutul Agronomic, nu poate determina includerea în calculul vechimii neîntrerupte în aceeași unitate și a perioadei lucrate anterior.

• Încadrări

FLORINA NICOLAE, București — Organele de specialitate din unitatea unde lucrați aplică în mod corespunzător reglementările în vigoare. Școala tehnică sanitară de tehnicieni dentari pe care ați absolvit-o, nu este echivalentă cu o școală post-liceală sau cu o școală medie. În consecință, neavînd studiile prevăzute în indicatorul de studii și vechime pentru funcția de contabil principal, nu puteți fi promovată în această funcție.

★

GHEORGHE IONIȚĂ, Piatra Neamț — Întrucît la 1 martie 1967 ocupați o funcție economică medie, în cazul dv. nu se aplică prevederile din anexa IV B. Ținînd seama că vechimea minimă necesară pentru ocuparea funcției de contabil principal este, de cel puțin cinci ani în funcții economice medii, veți putea fi promovat începînd din luna aprilie a. c. **(Îndeplinirea condițiilor de studii și vechime în specialitate nu determină obligația conducerii unității de a vă încadra în această funcție).**

• **ANGELA DRAGOMIR, Brașov.** — Mulțumim pentru material. Sîntem bucuroși că sesiunea de comunicări a cercurilor de creație tehnico-științifică și a cercurilor tehnice din întreprinderile și respectiv școlile din orașul Făgăraș a marcat un eveniment de seamă în viața tineretului din localitate.

• **ING. ALEXANDRU BRASSAY, Baia Mare** — Secția noastră de economie agrară a primit cu plăcere aprecierile dv. Evident, am luat notă de opinii. Plicul primit a ajuns la destinația solicitată.

• **PROF. F. și V. PĂTRUȚ, Bacău** — Referindu-se la articolul dv. „O nouă disciplină de studiu în învățămîntul mediu", Ministerul Învățămîntului ne scrie : „Nu este posibil să se acorde mai multe ore disciplinei „elemente de comerț exterior" deoarece absolvenții nu vor lucra în unitățile de comerț exterior. Cadrele medii necesare acestor unități se pregătesc prin școala de specializare postliceală specialitatea „comerț exterior". Un colectiv de specialiști lucrează la elaborarea manualului „Elemente de comerț exterior" necesar elevilor din liceele economice".

• **G. IONESCU, București** — Am comunicat opinia dv. conducerii hotelului Intercontinental.

Erată

Semnătura articolului „Este necesară și posibilă asigurarea bunurilor întreprinderilor de stat ?", din numărul trecut al revistei, se va citi : **dr. Octavian O. Ghibu.**

În „Suplimentul" nr. 16 al revistei :
Agenda economistului
RĂSPUNDERI ÎN ACTIVITATEA DE INVESTIȚII

Vă invităm să vizitați

FOIRE · MESSE · FAIR · BNV · BUDAPEST · UNION DES FOIRES INTERNATIONALES

TÎRGUL INTERNAȚIONAL DE LA BUDAPESTA

din 21 — 31 mai 1971

DIN PĂDUREA ORAȘULUI UNDE, ÎN AFARĂ DE ÎNTREAGA GAMĂ DE MĂRFURI PENTRU EXPORT ALE UNGARIEI, 2000 SOCIETĂȚI DIN 32 ȚĂRI ÎȘI EXPUN CELE MAI NOI PRODUSE.

BUDAPESTA — ORAȘ AL TÎRGURILOR!

Începînd din 1972 vor avea loc 2 tîrguri în Pădurea Orașului !

- primăvara, pentru bunuri de investiții ;
- toamna, pentru articole de consum.

Organizat de

HUNGEXPO

HUNGEXPO BUDAPEST

Oficiul Maghiar de Comerț Exterior pentru Tîrguri și Publicitate
Budapesta, XIV, Városliget
Tel. 225—008
Telex : Budapest 230 INTFOIRE

PUBLICOM

CONSTRUCŢIA SOCIALISTĂ ŞI NOUA FIZIONOMIE A CLASELOR SOCIALE ÎN ROMÂNIA

DUPĂ ÎNCHEIEREA cooperativizării agriculturii şi consfinţirea victoriei depline a socialismului, România a căpătat o structură socială tipică pentru o ţară socialistă. Din compoziţia socială a ţării au dispărut clasele exploatatoare — burghezia şi moşierimea — înlăturate din viaţa economică, socială şi politică, în procesul construirii socialismului.

Structura de clasă a României se caracterizează prin trei categorii reprezentative: muncitorii, ţăranii cooperatori şi intelectualii, alături de care mai există un număr redus de mici meseriaşi particulari şi de ţărani individuali (ale căror venituri provin exclusiv din muncă).

Această structură socială este foarte dinamică; ea se caracterizează printr-o mare mobilitate — prin deplasări ample şi rapide din rîndurile ţărănimii în ale muncitorilor, şi din ale acestor două clase în rîndul intelectualilor. Mobilitatea este o trăsătură principală a vieţii sociale în România contemporană şi va constitui [illegible] **legitate în întreaga etapă a făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate.** Ea oglindeşte şi este determinată de amplele prefaceri în domeniul economiei, prilejuite de industrializarea socialistă a ţării, de creşterea productivităţii muncii sociale, de creşterea şi diversificarea necesităţilor societăţii, de dezvoltarea foarte rapidă a sferei serviciilor.

Numărul şi ponderea celor trei categorii sociale, precum şi dinamica lor pot fi apreciate după creşterea şi structura populaţiei ocupate [1]).

Conform datelor tabelului de mai jos, muncitorii (în numărul cărora includem şi personalul de serviciu, de pază şi pompierii) au crescut de la 2436 mii, în 1960, la 3715,5 mii în 1969; ponderea lor în totalul populaţiei ocupate s-a ridicat de la 28,6% la 40%. Intelectualii (în rîndurile cărora am inclus inginerii, tehnicienii, personalul de specialitate şi funcţionarii) au crescut de la 813,2 mii în 1960 la 1137 mii în 1969, adică de la 9,5% la 12,3%. A scăzut numărul şi ponderea ţăranilor: de la 5268,8 mii şi 61,9%, în 1960, la 4400,5 mii şi respectiv 47,7% în 1969. Fireşte, încadrarea diferitelor categorii ale persoanelor ocupate, făcute de noi, are un caracter aproximativ, întrucît, de exemplu, cel puţin o parte a tehnicienilor pot fi încadraţi ca muncitori; tot astfel, o parte a celor înregistraţi ca funcţionari.

În 1970, numărul mediu scriptic al salariaţilor a fost de 5,1 milioane; persoanele ocupate în ramurile neagricole au reprezentat peste jumătate din populaţia ocupată a ţării; rezultă că numărul ţăranilor a fost cam de 4,3 milioane. La 31 decembrie 1970, numărul total al muncitorilor a fost de circa 3,8 milioane, cel al intelectualilor de aproape 1,2 milioane.

Sînt foarte semnificative: creşterea rapidă a muncitorilor — cu 53% în cei 9 ani, precum şi creşterea rîndurilor intelectualilor — cu 40%, în raport cu totalul populaţiei ocupate care, între 1961 şi 1969, a crescut cu 9%. Acestor creşteri le corespunde o scădere a numărului ţăranilor cu 16%.

TRECEREA la societatea socialistă multilateral dezvoltată este marcată de o prefacere colectivă de o importanţă deosebită în structura socială a ţării. **Salariaţii au devenit preponderenţi în totalul populaţiei ocupate,** în timp ce ţărănimea, care timp de milenii a fost cea mai numeroasă categorie socială a ţării, devine minoritară. În viitorii cîţiva ani, este de aşteptat ca numărul ei să scadă sub cel al muncitorilor. În 1975, numărul muncitorilor va fi probabil de 4,6 milioane, iar al ţăranilor substanţial sub 4 milioane; în acelaşi an, numărul intelectualilor se va apropia probabil de cifra de 1,5 milioane.

Creşterea rîndurilor clasei muncitoare o consolidează **ca o clasă principală, fundamentală a societăţii noastre.** Rolul ei hotărîtor în structura socială şi în viaţa economică şi politică a ţării, dobîndit în virtutea coincidenţei intereselor ei cu interesele generale ale poporului, cu direcţiile progresului societăţii contemporane, în virtutea ideologiei, combativităţii şi capacităţii ei de mobilizare a maselor muncitoare, este afirmat absolut, în condiţiile societăţii socialiste multilateral dezvoltate, de transformarea ei în clasă majoritară a naţiunii.

Lărgirea rîndurilor muncitorilor a fost şi va continua să fie însoţită de ridicarea nivelului lor de pregătire profesională, culturală, ideologică, de creşterea activităţii politice, de întărirea capacităţii de organizare şi mobilizare. Încă în 1969, circa 85% din totalul muncitorilor erau calificaţi, în comparaţie cu anul 1958, cînd cei calificaţi reprezentau numai 70% şi cu anul 1950, în care ponderea acestora era de numai circa 60%. În 1969, numărul şi ponderea lucrătorilor calificaţi aparţinînd claselor superioare de salarizare erau considerabil mai mari decît în anii trecuţi. Concomitent, au dispărut o seamă de profesii caracteristice vechii diviziuni sociale a muncii şi s-a micşorat importanţa altora. Au apărut în schimb profesii noi, legate de progresul tehnico-ştiinţific contemporan, de pătrunderea ştiinţei în ramurile producţiei materiale. Generalizarea şcolii obligatorii de 8 şi apoi de 10 ani a constituit un motiv important pentru ridicarea nivelului cultural al tuturor cetăţenilor ţării, inclusiv al muncitorilor. Creşterea gradului de concentrare a producţiei în economia noastră a favorizat concentrarea muncitorilor, cu efecte pozitive pentru afirmarea trăsăturilor şi mentalităţii de clasă dominante în societate şi pentru creşterea combativităţii sale.

Activizarea politică a clasei muncitoare — altă caracteristică esenţială a creşterii acestei clase — este ilustrată convingător de creşterea ponderii muncitorilor membri ai Partidului Comunist Român în totalul muncitorilor. Astfel, la 1 iunie 1960, numărul muncitorilor — membri şi candidaţi de partid — era de 426 mii, reprezentînd 14,3% din totalul muncitorilor, în timp ce, la începutul anului 1971, numărul muncitorilor comunişti era de peste 900 mii, ceea ce reprezenta peste 24% din total.

Structura socială a populaţiei ocupate a României la 31 decembrie 1960 şi la 31 decembrie 1969 *)

Categorii sociale	1960		1969	
	mii persoane	%	mii persoane	%
Muncitori	2289,9	26,9	3570,3	38,4
Personal de serviciu	61,6	0,7	63,6	0,7
Personal de pază şi pompieri	84,5	1,0	81,6	0,9
Funcţionari	284,0	3,3	330,9	3,6
Ingineri, tehnicieni şi personal de specialitate	529,2	6,2	806,1	8,7
Ţărani **)	5268,8	61.9	4400,5	47,7
TOTAL:	8518,0	100,0	9253,0	100,0

*) Nu sînt cuprinşi activiştii organizaţiilor obşteşti, cadrele militare şi meseriaşii individuali.

**) cifre aproximative.

IMPORTANTE transformări calitative au intervenit în dezvoltarea **intelectualităţii.** Au crescut considerabil numărul şi ponderea noilor generaţii de intelectuali, formate în anii construcţiei socialiste şi provenind din rîndurile muncitorilor şi ţăranilor; corespunzător, s-a micşorat greutatea specifică a intelectualităţii formate înainte de 1948. La 2 septembrie 1968, salariaţii cu studii superioare, care au absolvit pînă în 1944, reprezentau 12,3% din total, cei care au absolvit între 1945 şi 1948 — 3,5%, în timp ce 82,4% din totalul specialiştilor cu studii superioare absolviseră facultatea după 1948. Aproximativ aceleaşi proporţii întîlnim şi în cazul salariaţilor cu pregătire medie: 16,7% sînt absolvenţi pînă în 1948, iar 83,3% după acest an.

Corespunzător nevoilor economiei naţionale, ale dezvoltării învăţămîntului, ale sistemului de ocrotire a sănătăţii, ale culturii etc., s-a modificat structura profesională a salariaţilor cu studii medii şi superioare. La 2 septembrie 1968, din totalul salariaţilor cu studii superioare, circa 37% erau absolvenţi ai facultăţilor tehnice, circa 10% ai facultăţilor economice, 7% ai facultăţilor juridice, circa 12% ai facultăţilor medico-farmaceutice, iar restul de 34% ai facultăţilor universitare — pedagogice, de artă etc. Merită să fie subliniat faptul că în zece ani (1959—1968) salariaţii cu studii superioare şi-au mărit numărul cu 74%, adică mai repede decît totalul salariaţilor, inclusiv al muncitorilor. Asemenea creşteri sînt de aşteptat şi în viitorii ani. Ele reflectă creşterea importanţei şi rolului intelectualităţii în viaţa economică, socială şi politică a ţării.

Un număr mare de intelectuali sînt membri ai P.C.R. Plenara din februarie 1971 a Comitetului Central sublinia faptul că aproape jumătate din numărul membrilor Academiei Republicii Socialiste România, al doctorilor-docenţi, al doctorilor în ştiinţe, ca şi al inginerilor, şi peste 60% din totalul cadrelor didactice din învăţămîntul mediu şi superior sînt membri ai partidului.

O caracteristică a vieţii noastre sociale contemporane o constituie **apropierea permanentă a celor două categorii sociale: muncitorii şi intelectualii.** Nu mai există între ei deosebiri în ceea ce priveşte sursa veniturilor — ambele categorii obţin venituri exclusiv din munca în unităţile socialiste —, interesele esenţiale, ideologice etc. Muncitorii şi intelectualii ocupă aceeaşi poziţie faţă de mijloacele de producţie. Singurele deosebiri dintre ei sînt determinate de poziţia în diviziunea socială a muncii, de specificul profesiilor etc. De pe acum, în numeroase domenii ale activităţii sociale, în unităţile tehniceşte avansate ale economiei, este din ce în ce mai dificil de deosebit muncitorul de intelectual.

ŢĂRĂNIMEA COOPERATISTĂ cunoaşte, la rîndul ei, importante prefaceri, nu numai de ordin numeric, dar şi de ordin calitativ. O trăsătură esenţială a evoluţiei ţărănimii în actuala etapă de dezvoltare multilaterală a socialismului în România, este, după cum am văzut, reducerea continuă şi rapidă a rîndurilor ei. Calculele noastre arată că, încă înainte de 1985, populaţia ocupată în agricultură se va reduce la 2,5 milioane persoane; în cadrul acestora, ţăranii vor reprezenta mai puţin de 2 milioane, adică aproximativ 18% din totalul populaţiei ocupate. Concomitent, va continua să crească nivelul cultural şi de pregătire profesională al ţărănimii, gradul ei de activitate politică şi socială; într-un tempo înalt vor continua să se apropie condiţiile ei materiale

conf. dr. Ion BLAGA

(Continuare în pag. 18)

O problemă vitală

SCHIMBĂRI ÎN PRODUCȚIA ȘI CONSUMUL PIESELOR DE SCHIMB

ÎN CONDIȚIILE dotării tot mai accentuate a tuturor ramurilor economiei naționale cu tehnica nouă, precum și a sporirii exportului țării noastre de mașini, utilaje și instalații, era firesc ca consumul de piese de schimb să crească în anul 1970 cu 52% față de 1966. Un fapt pozitiv îl constituie *modificarea simțitoare a structurii consumului, în sensul că, anul trecut, ponderea producției interne de piese de schimb a ajuns aproape la 86%, ca urmare a asimilării fabricării în țară a unor piese pentru utilajele provenite din import.*

„Autodotarea" și pentru piese de schimb

ÎN CINCINALUL care a trecut pot fi menționate și alte fapte pozitive în domeniul producției pieselor de schimb. Ca urmare a H.C.M. 1156/1966, care a reglementat problema pieselor de schimb pe economie, principalii consumatori și-au sporit producția proprie, îndeosebi pentru piesele aferente utilajelor tehnologice, unicate și de serie mică, degrevînd astfel substanțial întreprinderile constructoare de mașini. Este concludentă în acest sens, ponderea pieselor de schimb realizate de diferite ministere în perioada 1966—1970 (vezi tabelul nr. 1).

Creșterea aportului acestor ministere, ca și a altora, la producția de piese de schimb prin mijloace proprii, rezultă și din faptul că, în cincinalul 1966—1970, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini a realizat numai 55% din producția totală, în principal, piese aferente produselor de serie.

Sînt însă epuizate posibilitățile în această direcție? Dat fiind că întreprinderile ministerelor sînt dotate cu unități speciale pentru realizarea de piese de schimb, există toate condițiile ca fiecare să sporească și mai mult producția, urmînd ca uzinele constructoare de mașini să execute, în colaborare, acele operațiuni care reclamă performanțe tehnologice înalte, iar beneficiarii nu sînt înzestrați cu utilajele necesare. Este vorba, în primul rînd, să se folosească intensiv capacitățile existente, prin generalizarea, după necesități, a schimbului II și extinderea schimbului III. Apoi, este nevoie să fie eliminate locurile înguste, care determină producerea în cantități insuficiente a anumitor repere deficitare pe economie, prin dotare sau autodotare cu utilaje. Toate acestea sînt, desigur, valabile și pentru uzinele constructoare de mașini.

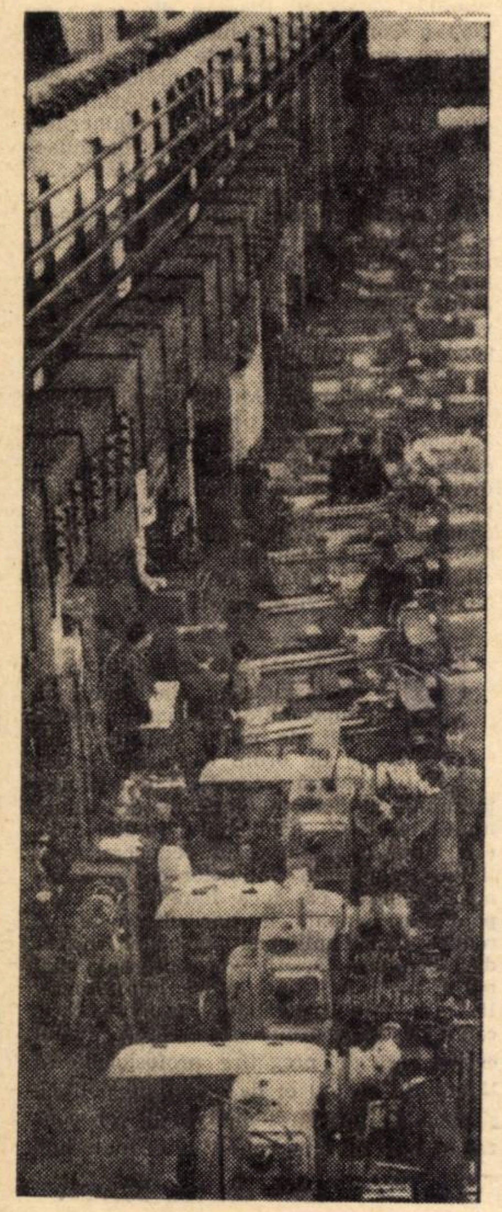

...O judicioasă diviziune a muncii între unitățile specializate și producția proprie (Uzina de piese de schimb din Găești, județul Dîmbovița)

Să nu ocolim recondiționarea...

O REZERVĂ potențială de sporire a producției de piese de schimb, o constituie și acțiunea de recondiționare a unor repere, în cazul cînd acest lucru este justificat din punct de vedere economic și permite obținerea unei calități corespunzătoare. În prezent, acțiunea de recondiționare este însă, în cele mai multe cazuri, ocolită, întrucît dezavantajează întreprinderile din punct de vedere al atingerii indicatorului de productivitate a muncii (consum mare de manoperă față de o valoare raportată relativ mică). Se pierde însă din vedere un lucru esențial — și anume că recondiționarea unor piese atrage după sine economie de metal și manoperă, care s-ar consuma în cazul cînd s-ar produce altele noi, fapt care duce la sporirea eficienței economice a activității de ansamblu a întreprinderii.

Pentru corelarea producției cu consumul

PROBLEMA asigurării cu piese de schimb a tuturor sectoarelor economiei naționale, preocupă în cel mai înalt grad conducerea de partid și de stat. În ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a guvernului din noiembrie 1970, au fost trasate o serie de sarcini importante în acest domeniu, printre care:

a) **stabilirea în planurile uzinelor producătoare de piese de schimb a reperelor și subansamblelor fizice necesare.** Aceasta, ca urmare a faptului că uzinele, avînd în plan sarcina de a produce piese de schimb de o anumită valoare, mergeau pe linia realizării celor avantajoase, lăsînd la o parte unele repere importante pentru beneficiari. Traducîndu-se în fapt sarcina trasată, începînd din acest an, sarcinile de plan ale Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini privind producția de piese de schimb sînt nominalizate pe repere;

b) **stabilirea necesarului real de piese de schimb, pe bază de normative tehnice de consum.** Această acțiune se află în curs de desfășurare, urmînd să se elaboreze, pe baza unor studii aprofundate, atît normativele de consum pentru piesele de schimb noi, cît și pentru cele ce urmează a fi recondiționate.

Fixarea unor normative tehnice de consum are, după părerea noastră, o importanță deosebită. Ea este menită, pe de o parte, să determine întreprinderile beneficiare să ia măsuri corespunzătoare pentru buna întreținere a mașinilor și utilajelor și să evite astfel uzura prematură a unor piese, repere sau subansamble. Pe de altă parte, stabilirea de normative de consum va avea darul să pună stavilă cererilor exagerate de piese de schimb din partea unor beneficiari, să-i determine pe aceștia să abandoneze principiul potrivit căruia „mai bine să prisosească decît să nu ajungă".

Sînt concludente în acest sens și cererile formulate de unii beneficiari pe 1971. De pildă, la piesele de schimb auto (al căror principal coordonator este Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor) s-a prevăzut în acest an un spor de 58% față de 1970, iar la piese de schimb pentru tractoare (printre care unul din coordonatorii principali este Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Apelor), creșterea este de 31%. Așa stînd lucrurile, opinăm ca, **după definitivarea acțiunii de elaborare a normativelor de consum, fiecare beneficiar să-și revizuiască cererile formulate** (e vorba în special la piesele de schimb auto și tractoare), **deoarece în unele cazuri, depășesc capacitățile de producție ale uzinelor constructoare de mașini.**

Tabelul nr. 1

Sortimente de piese de schimb	Ministerul producător	Ponderea în realizările 1966—1970 %
— pentru utilaj metalurgic	— Ministerul Industriei Metalurgice	81,4
	— Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini	15,7
	— Alți producători	2,9
— pentru utilaj chimic	— Ministerul Industriei Chimice	90,7
	— Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini	9,3
— pentru utilaje din industria ușoară	— Ministerul Industriei Ușoare	92,9
	— Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini	7,1
— pentru turbine, generatoare și aparataj de înaltă tensiune	— Ministerul Energiei Electrice	85,7
	— Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini	14,3

Cine frînează producția...

STIMULAREA producției pieselor de schimb și reducerea consumului acestora, implică luarea în considerație și a altor aspecte. Este vorba mai ales de **nivelul actual al prețurilor.**

Experiența multor ani a dovedit că productivitatea muncii care se realizează la fabricarea pieselor de schimb se situează, în general, sub nivelul celei ce se obține la executarea produselor pentru care sînt destinate, deoarece consumul de manoperă este mai mare. La piesele de schimb auto și tractoare, de exemplu, **productivitatea în condițiile actualelor prețuri este mai mică cu 35,8% decît cea care se obține la producția de autocamioane și tractoare.** Dintr-un studiu efectuat la Uzina de autocamioane și tractoare din Brașov rezultă că manopera specifică la 1000 lei producție-marfă, este de:

la autocamioane de 140 C.P. și tractoare de 65 C.P.	la producția pieselor de schimb pentru aceste produse.
29,24 lei	45,52 lei

Comparația este concludentă, uzinele respective nu sînt îndeajuns de stimulate să sporească producția de piese de schimb, întrucît le diminuează serios beneficiile.

Lucrurile apar într-o lumină și mai nefavorabilă atunci cînd este vorba să se producă piese de schimb pentru unele produse la care s-a sistat fabricația de serie. **Manopera pentru blocul motor executat la producția de serie a tractoarelor, de pildă, costă 23,11 lei/buc., în timp ce la aceeași piesă, executată într-un număr mic de bucăți, manopera se ridică la 67,50 lei/buc.** Desigur, date fiind seriile mici, randamentul liniilor de fabricație scade, datorită numeroaselor reglări necesare. Ținînd seama însă că anumite produse la care s-a sistat fabricația de serie se află în exploatare și, deci, trebuie asigurate și piese de schimb, **ar fi indicat ca la acestea prețurile cu ridicata să fie stabilite de către întreprinderile producătoare în înțelegere cu beneficiarii și cu avizul organelor centrale de resort.**

...și cine încurajează consumul exagerat de piese?

ABORDÎND nivelul actualelor prețuri, trebuie subliniat și un alt aspect și anume că **ele nu stimulează nici folosirea eficientă în exploatare a pieselor de schimb.** Această situație a fost favorizată în bună măsură și de faptul că la reașezarea prețurilor cu ridicata (1 ianuarie 1963) prețurile pieselor de schimb au fost reduse cu circa 50%. Aceasta a atras după sine o creștere a consumului. Iată cum a evaluat, de exemplu, consumul de piese de schimb auto, în raport cu dotarea parcului (vezi tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

%

Indicatorii	1962/1961	1963/1962	1966/1962	1969/1962
— Parc auto	121	114	179	205
— Consum de piese de schimb	122	188	560	627

Din cifrele prezentate rezultă că în timp ce în 1962 sporirea consumului de piese de schimb față de 1961 a fost foarte aproape de creșterea parcului în anul respectiv, în cei următori dinamica consumului a depășit cu mult pe cea a parcului. Reiese, așadar, că **prin pîrghia prețurilor s-ar putea pune stavilă consumului exagerat de piese de schimb, ceea ce ar fi în avantajul atît al întreprinderilor, cît și al economiei naționale.** De altfel, problema revizuirii acestor prețuri se află, în prezent, în atenția organelor centrale de resort. Numai că acțiunea ar trebui finalizată mai operativ.

Pledoarie pentru producția pe stoc!

PENTRU a se facilita satisfacerea mai operativă a cererilor atît ale beneficiarilor interni, cît și ale celor externi cu piese de schimb, **este imperios necesar să se constituie stocuri în depozite. Pentru utilajele din țară,** stocurile existente la consumatori, ar trebui să îndeplinească următoarele condiții principale:

- să fie just dimensionate din punct de vedere cantitativ, pe baza dinamicii consumului;
- să fie bine asortate cu toate categoriile de piese, avînd în vedere, în primul rînd, cele de mare uzură;
- în cazul pieselor aferente produselor de serie (automobile, tractoare agricole) aceste stocuri să fie bine repartizate din punct de vedere teritorial (în baze teritoriale de aprovizionare, unități

ing. Teodor STRAUS
consilier, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini

(Continuare în pag. 18)

MODELAREA TRANSPORTURILOR PE CALEA FERATĂ

— Rezultatele unei colaborări științifice la scară europeană —

De multă vreme rețelele feroviare sînt confruntate cu numeroase probleme de adaptare. Întrebări ca de exemplu :

- **Care este numărul optim de stații de triaj pe o rețea ?**
- **Cum trebuie ele amplasate ?**
- **Care este cel mai bun plan de îndrumare ?**
- **Cum este mai bine : să se separe transporturile în cele două regimuri (obișnuite și accelerate) sau să se combine într-unul singur ?**
- **Trenurile pe distanțe scurte și dese sînt de preferat față de trenurile pe distanțe lungi însă mai rare ?**
- **Cînd trebuie să se suprime un tren regulat și să se pună în circulație un tren facultativ ?**
- **Care sînt cele mai judicioase ordine de dirijare a vagoanelor goale ?**

au desigur și astăzi soluții, dar este sigur că acestea nu sînt și cele mai bune. În găsirea soluțiilor optime metodele matematice au un cuvînt de spus.

UNIUNEA Internațională a Căilor Ferate (U.I.C.) cu acordul membrilor săi (căile ferate europene) a hotărît să studieze rezolvarea problemei privind gestiunea centrală a traficului de mărfuri prin folosirea mijloacelor și metodelor matematice moderne. Problema a fost abordată de către un grup de specialiști din cadrul U.I.C., încă din anul 1962, însă din cauza complexității datelor constante și variabile de calcul, precum și a ansamblului de metode matematice ce urma să fie adaptate și folosite nu au reușit să dea impulsul necesar rezolvării ei.

La invitația făcută de U.I.C. majoritatea căilor ferate europene printre care și Căile Ferate Române au răspuns pozitiv. Apreciindu-se ca indispensabilă o concentrare satisfăcătoare a mijloacelor de cercetare, s-a recurs la serviciile unei firme de studii (METRA INTERNATIONAL) a cărei capacitate de lucru și experiență în domenii variate îi permiteau să realizeze concentrarea necesară în acest gen de cercetări.

Problemele fiind strîns legate între ele, pentru rezolvare, s-a hotărît elaborarea unor situații privind : un model de simulare a activității unui triaj; un model de simulare a activității globale a unei rețele de cale ferată ; modele analitice pentru planul de formare, orarii, dirijarea vagoanelor goale, alegerea trenurilor regulate sau facultative, plan de triere cu prioritate etc.

Atît modelele de simulare, cît și cele analitice au fost eșalonate în trei faze și anume : faza I, care cuprinde investigațiile și fundamentarea teoretică a modelelor ; faza a II-a — elaborarea concretă a modelelor cu alegerea rețelelor test și faza a III-a — programarea, experimentarea și recepționarea modelelor.

Prezentarea caracteristicilor și a stadiului de elaborare a acestor modele ni se pare utilă pentru specialiștii din țara noastră.

Simularea activității triajului

ÎN ESENȚĂ, modelul de simulare a activității unui triaj cuprinde un ansamblu de rutine și subrutine care modelează logic deciziile, evenimentele, stările și operațiile ce au loc în cadrul activității triajului. Subrutinele sînt coordonate de modelul principal, denumit simulator, care realizează interacțiunea între ele.

În afara acestor rutine, în număr de peste o sută, avînd ca funcțiuni principale stabilirea înlănțuirii logice a evenimentelor, reprezentarea deciziilor luate în exploatare, formularea evenimentelor dependente sau independente de activitatea triajului etc., în construcția modelului se află și un număr de cîteva sute de fișiere și tabele cu date constante, variabile și parametri. Aceasta, în linii mari și în funcție de semnificația datelor pot fi categorisite în: fișiere descriptive, de situație, de decizii, de operații, de date statistice, de așteptare, de lucru și istorice. O importanță mare o are metodologia de culegerea datelor de pe teren pentru crearea acestor fișiere pentru fiecare caz al aplicării, precum și metodologia de obținere, interpretare și utilizare în practică a rezultatelor.

Modelul este în curs de experimentare pe un caz real, și anume triajul Schaerbeek din Belgia și în funcție de rezultatele obținute, urmează să fie validat și recepționat ca studiu finalizat.

Simularea activității globale

MODELUL de simulare al activității globale are ca scop evaluarea bilanțului cost-calitate a prestațiilor, în cadrul satisfacerii unei sarcini (plan) de transport, trebuind să evidențieze aspectele negative manifestate în stațiile de triere, pe liniile de circulație sau în relațiile dintre stațiile de triaj și secțiile de circulație, dintre triaje și dintre secții din cadrul întregii rețele feroviare.

Modelul trebuie să reprezinte, cu o finețe suficientă, fenomenele de solicitare, de aglomerare, de blocare a rețelei și trebuie să dea o imagine fidelă, reală asupra capacității triajelor și a liniilor de circulație.

De asemenea, modelul trebuie să schematizeze într-un mod explicit infrastructura și mijloacele de exploatare ale rețelei.

Modelul de simulare a activității globale cuprinde și el un ansamblu de submodele logice a deciziilor, evenimentelor, stărilor și operațiilor de exploatare în cadrul activității întregii rețele. Toate aceste secțiuni (subansamble) sînt formulate matematic, se închid logic în mod separat, iar interacțiunea lor este făcută, de asemenea, de simulatorul principal.

Întregul model cuprinde un număr important de rutine și subrutine de calcul și în prezent se află la începutul ultimei faze (faza a 3-a) de elaborare a studiului începîndu-se elaborarea concretă a lui pentru rețeaua căilor ferate franceze, aleasă ca rețea test pentru validarea și recepționarea modelului.

Modelul urmează să se finalizeze la finele anului 1971.

Dirijarea vagoanelor goale

SCOPUL studiului este elaborarea unui model de echilibrare a vagoanelor goale între zonele unei rețele feroviare, cu minimizarea funcției economice a mișcărilor, astfel încît să se regleze existentul de vagoane goale în fiecare zonă a rețelei în așa măsură încît el să corespundă variațiilor în timp ale necesarului și disponibilului ; să stabilească punctele

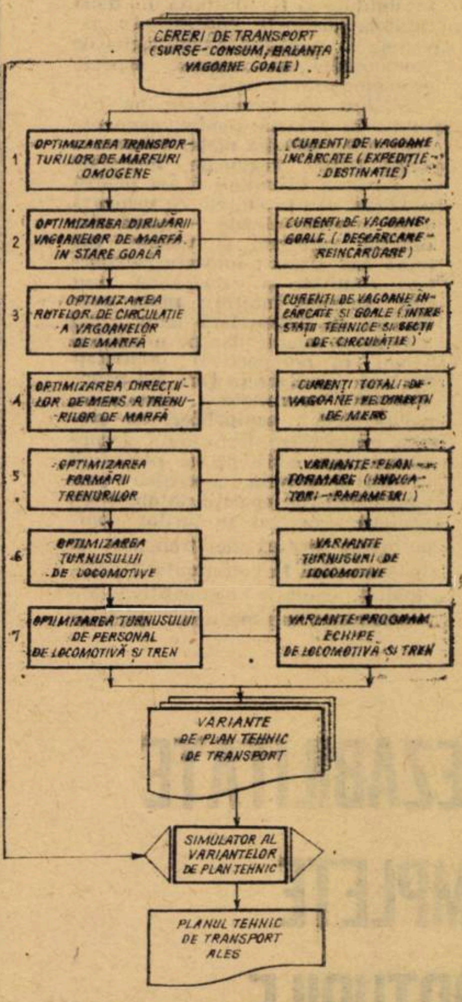

Organigrama generală a elaborării variantelor optim-reale de plan tehnic de transport

de concentrare a vagoanelor goale ; să permită evaluarea parcului necesar de vagoane.

Modelul urmează să fie astfel construit, încît să poată fi utilizat în practică de către administrațiile de cale ferată pentru dirijarea zilnică a existentului de vagoane goale disponibile, fără să favorizeze sistematic acoperirea necesarului de vagoane goale care apare în apropierea locurilor unde există un disponibil.

În prezent, acest model este la începutul fazei a 3-a de elaborare, respectiv întocmirea lui concretă cu aplicație practică pentru rețeaua căilor ferate a Republicii Federale a Germaniei, care a fost aleasă ca rețea test.

Planul de transport

MODELUL cuprinde două părți : planul de formare a trenurilor de marfă în care se precizează relațiile de transport între stațiile de triaj sau tehnice, prevăzut pentru fiecare relație numărul de trenuri directe de marfă necesare pentru satisfacerea traficului respectiv ; orariile trenurilor directe de marfă concretizate prin orele de plecare și sosire a acestora prin diferitele stații tehnice din parcurs. Modelul trebuie să țină seama de cele două aspecte, astfel încît cheltuielile legate de circulația vagoanelor să fie minime.

Concepția generală a modelului, se bazează pe un ansamblu de subprograme cu funcții determinate de condițiile și aspectele reale de care trebuie să se țină seama la stabilirea unui plan optim de transport.

A fost aleasă ca rețea test pentru validarea și recepționarea modelului, rețeaua căilor ferate franceze, modelul fiind în faza finală de elaborare, urmînd a fi finalizat la sfîrșitul anului 1971.

Rezultatele obținute pînă în prezent, în acest domeniu, se dovedesc a fi încurajatoare.

ing. Iosif SĂNDULESCU

Centrul de Calcul Electronic al Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor

NOI OBIECTIVE ECONOMICE

- A TREIA ETAPĂ. Au început lucrările prevăzute pentru cea de-a treia etapă de dezvoltare a Combinatului de materiale de construcții de la Tîrgu Jiu. Se cnostruiesc trei noi linii de ciment, cu o capacitate anuală de 320 000 fiecare. La capătul acestei etape, producția Combinatului va ajunge la două milioane tone, echivalent cu întreaga cantitate de ciment realizată în țară acum un deceniu și jumătate.

- NOUA UZINĂ DE ALUMINĂ DIN TULCEA. Pe șantierul Uzinei de alumină din Tulcea, a fost amenajată platforma viitoarei întreprinderi și s-a executat jumătate din volumul fundațiilor. Se construiesc în ritm intens termocentrala, căile ferate și drumurile interioare, precum și dispensarul și cantina. În actualul trimestru vor începe lucrările structurilor de rezistență. Uzina, a cărei construcție este prevăzută a fi terminată la mijlocul anului 1973, va furniza anual 250 000 tone de alumină.

- ÎNTREPRINDERE DE PREFABRICATE. În zona industrială a Iașului a început, cu 15 zile înainte de termen, lucrările în vederea ridicării primului obiectiv al acestui cincinal — întreprinderea de prefabricate. Noua capacitate industrială va produce prefabricate din beton armat, elemente prefabricate din corpuri ceramice și tuburi de canalizare. Întreprinderea va începe să producă în trimestrul doi al anului 1973.

- DEZVOLTARE. Cu un trimestru înainte de termen s-au terminat lucrările de dezvoltare a filaturii de bumbac și secției de finisat țesături din cadrul uzinei „Tîrnava" din Mediaș. La atingerea parametrilor proiectați, noile capacități vor asigura un spor anual de producție de 660 tone fire și 6,1 milioane mp țesături.

- PRIMELE ȘARJE DE CIMENT. La șantierul de materiale de construcție de la Aleșd a intrat în funcțiune prima linie de ciment cu o capacitate de 320 000 tone pe an. La începutul acestei luni, au și fost realizate primele șarje de ciment.

TELEX

- NOI MODELE DE ÎMBRĂCĂMINTE. — La combinatul textil „Someșul" din Cluj, prin echiparea mașinilor clasice de tricotat cu dispozitive originale, a putut fi asimilat în producție, pentru prima dată în țară, tricotul cu „țesătură" buclată, apreciat pentru rezistența și aspectul său deosebit de plăcut. Pe baza noului material, au fost create o serie de modele din fire supraelastice, melană, bumbac, destinate copiilor și adulților. Circa 240 de modele noi, multe din acest tricot, vor fi livrate comerțului încă în prima jumătate a anului.

- LOCUINȚE. — În trimestrul care s-a încheiat, constructorii din județul Hunedoara au dat în folosință la Hunedoara, Vulcan și în alte loaclități 538 de apartamente. Numeroase alte blocuri de locuințe se află în stadiu avansat de execuție, ceea ce creează premisele terminării, pînă la 1 mai, a tuturor apartamentelor planificate pentru primul semestru.

  A început, de asemenea, construcția primelor 6 blocuri de locuințe din cartierul „Hipodrom 2" din municipiul Sibiu. Încă în acest an, constructorii întreprinderii județene de specialitate vor preda beneficiarilor 800 de apartamente, din cele 1 100 cîte va însuma în final noul cartier.

- CONSTRUCȚII PORTUARE. — Constructorii hidrotehnicieni din Constanța, care dau viață planului de extindere și modernizare a portului maritim, lucrează în prezent la alte dane operative pentru mărfuri generale. Noile dane, însumînd o lungime de aproape o mie de metri, vor fi terminate pînă la sfîrșitul anului și vor spori cu un milion de tone pe an traficul portuar de mărfuri.

- CONSTRUCȚII EDILITARE. — La Focșani, Odobești, Adjud și Panciu au început lucrările de construcție a primelor apartamente din cele 1060 care se vor înălța în acest an în orașele județului Vrancea. Într-un stadiu avansat se află la Focșani construcția sediului politic—administrativ, a unui modern spital cu 670 paturi, unui hotel turistic cu 9 nivele, unei case de cultură cu 59 locuri, a două mari centre comerciale, unui magazin general și unei tipografii.

- ACȚIUNEA DE AUTOUTILARE. — Specialiștii Combinatului de sticlă și faianță din Sighișoara și-au propus să realizeze, în cadrul acțiunii de autoutilare, peste 300 de utilaje și instalații tehnologice. Prin efortul proiectanților și tehnologilor din serviciile de concepție ale combinatului au și fost realizate o serie de utilaje complexe, cu caracteristici similare celor din import. În urma acestei acțiuni, în secția de strungărie, de exemplu, peste 65% din utilaje se asigură prin autoutilare, iar în secția de turnătorie a produselor ceramice — circa 33%.

- ATELIER ȘCOALĂ. — La Uzinele „Tractorul" din Brașov a luat ființă un atelier — școală în care lucrează elevii liceului industrial care funcționează pe lîngă această uzină. Elevii confecționează piesele necesare acțiunii de autoutilare sau pentru reparații. Orele de practică se desfășoară în condiții autentice de producție industrială.

STUDII DE FEZABILITATE MAI COMPLETE ÎN RAPORTURILE CU BENEFICIARII STRĂINI

POLITICA economică a statului nostru cunoaşte şi în domeniul minier o dezvoltare a relaţiilor de cooperare economică cu alte ţări. Pe această linie, ultimii ani au înregistrat la noi o activitate susţinută depusă pentru valorificarea unor obiective miniere aflate peste hotare, în scopul asigurării bazei materiale de minereuri sau concentrate necesare industriei ţării respective. Concomitent, au luat fiinţă, tot în străinătate, în cadrul aceloraşi relaţii de cooperare, şi unităţi specializate încadrate cu personal românesc, care, prin folosirea potenţialului nostru tehnic, pot executa, la cererea unor parteneri externi, studii pentru punerea în valoare a unor obiective miniere, aflate pe teritoriul acestora.

Fundamentarea obiectivelor de interes prin rezolvarea în ansamblu a problemelor tehnice şi economice se face pe baza unor studii desemnate drept „studii de fezabilitate“ sau „studii preliminare de fezabilitate". După cum le arată numele (în franceză „faisable" = care se poate face) studiile de fezabilitate — intrate azi în practica şi vocabularul internaţional — au drept scop să stabilească posibilitatea ce există de a pune în valoare un obiectiv în condiţii de eficientă şi rentabilitate econmică. În funcţie de concluziile la care se ajunge se poate trece apoi — în cazul cînd acestea sînt favorabile — la faza elaborării studiilor tehnico-economice şi a proiectelor de execuţie.

Dacă în ce priveşte fundamentarea investiţiilor cu caracter productiv pe plan intern există o dispoziţie legală — H.C.M. 900/1970 — care stabileşte în amănunţime conţinutul studiilor tehnico-economice (S.T.E.), pentru studiile de fezabilitate nu există un text de lege care să reglementeze în mod echivalent un conţinut obligator. În cazul studiilor de fezabilitate pentru obiective miniere în afara graniţelor ţării, studii destinate exportului, se cunosc pentru acestea doar norme interne sau dispoziţii elaborate de institutele de specialitate şi mai recent de Instituţii Centrale. Inspirate în bună parte din conţinutul S.T.E.-urilor, normele sînt în general cuprinzătoare şi judicios întocmite. Considerăm totuşi că ele ar putea fi îmbunătăţite în scopul unei mai mari eficienţe.

Din analiza unor studii de fezabilitate întocmite de către firme specializate din ţări capitaliste, precum şi din literatura de specialitate, rezultă în primul rînd caracterul economic pe care-l au aceste studii.

Făcînd prin sondaj, pentru mai multe studii, o grupare a principalelor părţi componete, se constată că partea economică cuprinzînd şi elementele conjuncturale este comparativ mai dezvoltată în studiile elaborate de către firmele de „engineering“ sau „consulting" străine.

Analizînd mai multe asemenea studii efectuate în străinătate şi comparîndu-le cu studiile (preliminare) de fezabilitate întocmite de institutele noastre de specialitate, se poate constata că ponderea părţii economice este de cca 33% (din total) pentru studiile făcute în străinătate şi doar 15—24% pentru studiile interne. Considerăm că în ce priveşte oportunitatea realizării obiectivului, această constatare, sub aspectul modului cum sînt tratate problemele economice, este deosebit de importantă.

Împreună cu aspectul justei dimensionări a capacităţii de producţie, cercetarea amănunţită a posibilităţilor valorificării în condiţii optime a produsului rezultat, fie că se face în beneficiul exclusiv al partenerului, fie că se face şi în interesul nostru pentru a găsi surse de aprovizionare cu materii prime pentru ţara noastră, poate constitui o cauză care să stea la originea, cum am mai spus, unor situaţii care să vicieze rezultatul reuşitei economice a obiectivului.

În consecinţă, este recomandabil ca partea economică a studiului de fezabilitate să fie alcătuită din două capitole distincte cuprinzînd: aspectele economice-conjuncturale (comerciale) şi, separat, aspecte economice-financiare.

Studiul de fezabilitate ar cuprinde în această siuaţie, elemente cum sînt: **situaţia pieţei** (dinamica pieţei locale, regionale, mondiale în decursul ultimiilor 5 ani pentru produsul sau produsele ce urmează a fi comercializate — producţie internă, cantitate şi valoare fob mină sau uzină; importuri-exporturi, cantitate şi valoare cif sau fob; consum intern); **piaţa produselor în perspectivă** (cuprinzînd aceleaşi elemente dar pe următorii 5 ani, în perspectivă); **activităţi prezente similare în ţară ale beneficiarului** (rezultate economice, perspective); **competitori şi poziţia competitivă** (informaţii despre competitorii existenţi şi potenţiali interni şi externi; anticipări privind eventuale apariţii de obiective similare; nivelul preţurilor competitive; costuri de transport şi distanţe pînă la consumatorii principali; avantaje competitive ale produsului; perspectiva pieţelor şi posibilităţii de a obţine o participare pe piaţă).

Deosebit de importantă este, tot în cadrul acestui capitol, menţiunea oricăror dispoziţii legale existente în ţara unde a amplasat obiectivul, privind regimul impozitelor, taxelor, tarifelor ori a contigentelor care informează comercializarea produsului. De asemenea, trebuie studiată legislaţia ţării partenere sub aspectul unor posibile restricţii, interdicţii sau controlul preţurilor privind exportul de minereuri sau concentrate.

În afara elementelor obişnuite, cuprinzînd evaluările de investiţii şi costurile de producţie (în monedă locală şi dolari S.U.A.) un studiu de fezabilitate pentru punerea în valoare a unui obiectiv minier ar trebui să cuprindă specificaţia privind necesarul de capital circulant şi, mai cu seamă, sursele de finanţare a investiţiilor respective. În acest capitol ar trebui să fie menţionate, de asemenea, impozitele specifice şi taxele în vigoare pe produsul şi venitul întreprinderii, scutirile sau majorările ori condiţii speciale existente pentru a încuraja investiţiile de capital străin de natură a influenţa preţul produsului.

Prin completarea şi detalierea în felul arătat a cuprinsului studiilor de fezabilitate, acestea vor căpăta o structură originală, dobîndind o personalitate care să le distingă de studiile tehnico-economice reglementate prin lege şi să le ajute să-şi realizeze efectiv scopul propus. Acest mod de întocmire întregit al studiilor de fezabilitate va reprezenta, pe lîngă un ajutor în sprijinul găsirii unor surse economice avantajoase de aprovizionare pentru industria naţională, şi posibilitatea elaborării unor studii care să poată participa competitiv alături de studii similare întocmite de firme străine.

Constantin GHIKA
I.S.C.E. GEOMIN

PROSPECTAREA PIEŢELOR EXTERNE

Element de fundamentare a deciziei de investiţie

UN OBIECTIV important al actualului cincinal în domeniul comerţului exterior este dezvoltarea într-un ritm susţinut a exportului, care trebuie să devină, treptat, un factor important de susţinere a producţiei interne într-o serie de subramuri ale economiei naţionale. Concomitent cu extinderea într-un ritm susţinut a schimburilor comerciale internaţionale, rolul întreprinderilor, al centralelor industriale şi unităţilor cu sarcini de comerţ exterior, ca factori de producţie şi ca participanţi la schimburile internaţionale de mărfuri creşte considerabil. În legătură cu aceasta, apare necesitatea intensificării participării acestor unităţi la prospectarea pieţelor externe.

Aşa cum sublinia la recenta consfătuire privind activitatea de comerţ exterior tovarăşul Nicolae Ceauşescu, **„sînt necesare prospectarea continuă a conjuncturii economice externe, cunoaşterea tendinţelor noi care se manifestă pe piaţa mondială...“.**

Importanţa şi actualitatea acestor sarcini este cu atît mai mare dacă ţinem seama ca în practică, uneori, asemenea măsuri de prevedere, nu sînt luate din timp, iar cantităţi însemnate de mărfuri sînt destinate exportului fără a avea la bază o documentare judicioasă care să ateste rentabilitatea unei asemenea operaţiuni. Astfel, deplasările în străinătate, considerate drept acţiuni de prospectare, se fac uneori, în realitate pentru contractări, sub presiunea unui fond de marfă realizat, fără să se cunoască cerinţele pieţei.

IN ACCEPŢIUNEA noastră, care corespunde practicii internaţionale în acest domeniu, **prospectarea pieţei externe este un proces complex şi continuu, care trebuie să înceapă înainte de luarea deciziei de investiţie sau de lansarea în producţie a unui nou produs, să continue după faza de cercetare a pieţei cu cercetarea de marketing şi să se finalizeze în planul politicii de marketing.**

Prospectarea pieţei trebuie să cuprindă numeroase elemente de natură să influenţeze viitoarele noastre vînzări: comerţul internaţional cu produsul în cauză, producţia autohtonă a ţărilor vizate, accesibilitatea pe piaţă, restricţii cantitative de import, taxe vamale, taxe de prelevare şi taxe interne, alte reglementări, cererea de consum, preţuri şi condiţii de plată practicate, desfacerea şi reţeaua de desfacere, publicitate şi reclamă, ambalaj şi prezentare, transport etc.

Analiza fluxurilor comerciale de mărfuri reprezintă o problemă principală pentru cuantificarea pieţei. Dacă produsul nu se produce în ţara sau ţările în cauză, atunci statisticile vamale sau comerţul exterior, în cazul în care sînt suficient de detaliate, indică, împreună cu modificările survenite în stocuri, consumul naţional după formula: consum = producţie + import — export ± modificări în nivelul stocurilor.

La analiza importului mărfii respective nu trebuie omise cazurile în care ţara sau firmele importatoare practică reexportul, întrucît acest lucru influenţează atît distribuţia cît şi nivelul preţurilor.

Imaginea comerţului cu produsul respectiv este completată cu modificările anuale ale importului sau exportului şi cu determinarea ponderii importului în aprovizionarea pieţei date.

Faptul că o ţară dată exportă marfa care face obiectul prospectării, nu trebuie să ducă automat la concluzia că ea nu constituie o piaţă de import. Adesea, diferenţele mari pe care le înregistrează calitatea, tipurile, mărcile şi preţurile, avantajul poziţiei geografice ale unui exportator faţă de unii producători locali explică existenţa paralelă a exportului şi importului pentru aceleaşi produse.

Tot în cadrul acestui capitol, de analiză a fluxurilor de mărfuri, se urmăreşte inventarierea şi cunoaşterea firmelor străine care sînt prezente cu produsele lor pe piaţa dată. Se identifică produsele lor, tipuri, calităţi, mărcile sub care se prezintă.

Determinarea capacităţii de absorbţie a pieţei necesită şi studierea producţiei naţionale a pieţei în cauză, studiu care completează analiza fluxurilor comerciale. Indicatorul de bază în această problemă îl constituie măsura în care producţia internă acoperă cererea de consum, respectiv gradul de autoaprovizionare. Pentru realizarea acestui indicator se apelează la statistici de producţie, iar în cazul unor produse pentru care nu se publică statistici se impune investigarea directă.

Fiind vorba de asigurarea desfacerii unui produs pe o perioadă viitoare cît mai mare, este necesară determinarea tendinţelor producţiei. O mare atenţie se acordă în acest caz, nu numai extrapolării cererii de consum ci şi analizei programelor de dezvoltare pe termen lung, politica de autoaprovizionare cu unele produse fiind adesea un obiectiv de bază în aceste programe.

O dată fixaţi parametrii de bază ai pieţei, actuali şi de perspectivă: import, export, producţie, proprie, firme concurente, gradul de acoperire a consumului din producţie proprie şi din import etc., se analizează cadrul comercial al viitoarelor relaţii de desfacere a mărfurilor, respectiv măsura în care piaţa în cauză este accesibilă sau nu produselor noastre.

Analiza accesibilităţii pe o piaţă dată cu un anumit produs se realizează prin determinarea restricţiilor cantitative de import, a tarifelor vamale, taxelor de prelevare, taxelor interne şi a altor restricţii şi reglementări.

Cunoaşterea restricţiilor cantitative de import are o importanţă practică deosebită, ştiut fiind faptul că produsele unor ramuri ca industria textilă şi a pielăriei sînt supuse restricţiilor chiar în condiţiile apartenenţei la unele organizaţii internaţionale, cum ar fi de exemplu G.A.T.T..

Tarifele vamale, taxele de prelevrare şi impozitele interne grevează asupra preţurilor ce se pot obţine la exportul produselor în cauză, ceea ce impune nu numai simpla cunoaştere, ci şi o analiză amănunţită a acestora în vederea găsirii căilor de a micşora efectele lor negative. De multe ori se obţin avantaje prin folosirea unor preferinţe tarifare, a scutirilor temporare de taxe vamale şi a porturilor libere, zonelor libere de comerţ exterior, a depozitelor vamale etc.

Deşi pe plan internaţional se aud critici la adresa obstacolelor care frînează desfăşurarea nestingherită a schimburilor de mărfuri, practica ne pune în faţa unor bariere de multe ori mai dificile decît taxele vamale şi de prelevare. În această categorie intră reglementările sanitar-veterinare, cele reglementînd ambalarea şi prezentarea unor mărfuri, practica standardelor naţionale deosebite de cele cu caracter internaţional, legile privind mărcile de fabrică şi protejarea licenţelor etc.

DIMENSIONAREA cererii totale a pieţei pentru un produs dat şi a cererii de import, mai ales atunci cînd importul deţine o pondere importantă în acoperirea consumu-

- **Promovarea produsului**
- **Strategia pieţei**
- **Cadrul economic — juridic**

lui, condiţionează dimensiunile producţiei de export, politica de preţuri şi eforturile de creare a unei reţele de distribuţie corespunzătoare. Cînd datele statistice, necesare determinării volumului cererii lipsesc, trebuie să se apeleze la investigaţii şi efectuarea de sondaje directe.

Elaborarea de previziuni asupra evoluţiei viitoare a cererii adaugă cuantificării, dimensiunea timpului. Ea se impune cu o deosebită necesitate în cazul realizării unor programe de investiţii.

Este suficient să menţionăm faptul că realizarea unor obiective economice dotate cu tehnica cea mai înaintată necesită cheltuirea unor importante fonduri băneşti, de multe ori în valută, pentru a ne da seama de importanţa determinării posibilităţilor de a desface, în condiţii economice avantajoase, a produselor rezultate din intrarea în producţie a noilor obiective. Existenţa pieţelor de desfacere este o problemă care se pune pentru orice producători, ea căpătînd însă o ascuţime deosebită atunci cînd este vorba de desfacerea pe pieţele externe.

Investiţiile au prin excelenţă un caracter de perspectivă pe termen lung, complicatele instalaţii de astăzi necesitînd previziuni detaliate asupra posibilităţilor de desfacere a produselor rezultate.

Necunoaşterea sau ignorarea cerinţelor pieţelor externe, a tendinţelor evoluţiei acestora, în cazul construirii unor fabrici şi uzine care să producă pentru export, poate duce la anularea avantajelor pe care le prezintă pentru economia socialistă conducerea pe bază de plan.

Problema este cu atît mai stringentă, cu cît în condiţiile scumpirii investiţiilor şi a tendinţei de mărire a productivităţii muncii şi de reducere a costurilor de producţie, se impune construirea unor capacităţi de producţie care depăşesc, în multe cazuri, puterea de absorbţie a pieţei interne.

Elaborarea previziunilor este o activitate dificilă, iar pentru atingerea unui grad cît mai înalt de precizie se apelează la metode diferite de prognozare, inclusiv la experienţa celor care desfăşoară de mai mult timp activităţi de comerţ exterior pe pieţele date. Metodologic, prima acţiune în elaborarea previziunilor este determinarea factorilor care influenţează direct sau indirect cererea. Tendinţele acestor factori, manifestate în perioade de timp caracteristice, se extrapolează şi se schiţează raportul diverşilor factori în perioada viitoare dorită. Interpretarea fenomenelor se face ţinînd cont de interdependenţa dintre acestea şi modificarea lor continuă. De exemplu, dacă se apelează la coeficientul elasticităţii cererii în funcţie de venit, se corelează rata viitoare a coeficientului de creştere a cererii la o creştere dată a veniturilor.

Exportatorul direct, preocupat de vînzările zilnice, poate să piardă din vedere evoluţia forţelor care au creat şi modificat cererea, compartimentul de specialitate (serviciul de dezvoltare, serviciul de prospectare, serviciul de marketing, etc.), fiind cel care are datoria să prevadă din timp şi să sesizeze modificările cererii şi implicaţiile acestora.

Pe lîngă aspectele complicate ale determinării volumului cererii şi ale prognozării acestuia, există elemente ale cererii care se modifică mai greu, dar care sînt neglijate de multe ori de către producător. În această categorie intră: specificul naţional de consum, obiceiurile de consum pe grupe (de vîrstă, religioase, de venituri etc.) variaţiile sezoniere ale cererii, moda etc.

Un loc important în planul de prospectare trebuie să-l ocupe preţul şi condiţiile de plată. Preţul trebuie cunoscut în diferitele puncte ale relaţiei producător-consumator: franco fabrică, f.o.b. sau f.o.r. C.I.F., preţ cu ridicata, preţ cu amănuntul etc. Cunoaşterea cheltuielilor care se adaugă pe parcursul producător-consumator (transport, manipulare, taxe vamale, comercializare etc.) ajută la stabilirea unei reţele de distribuţie eficiente.

Ambalajul constituie un alt element care reţine atenţia celui care face prospectarea. Importanţa economică a ambalajului este deosebită, ambalajul contribuind nu numai la păstrarea integrităţii mărfii şi la atragerea preferinţelor consumatorilor, dar şi la reducerea sau majorarea cheltuielilor de transport şi a taxelor vamale.

CONCLUZIILE rezultate din prospectarea pieţei externe trebuie să meargă pe linia adoptării acelor măsuri care să asigure satisfacerea consumatorului şi menţinerea competitivităţii faţă de concurenţă. Atingerea acestor obiective impune o informare economică operativă şi continuă, cunoaşterea „în campanie" a pieţei implicînd riscuri în privinţa menţinerii şi lărgirii debuşeelor.

Mijloacele de realizare a prospectării pieţelor externe sînt multiple, alegerea lor depinzînd de specificul mărfii şi al pieţei date. Este necesar însă, ca în fiecare unitate economică, cu sarcini directe de comerţ exterior, să existe un compartiment de specialitate, încadrat cu cadre de specialitate. În atribuţiile acestui compartiment de piaţă trebuie să intre elaborarea politicii de promovare a vînzărilor, orientarea permanentă a producţiei de export în conformitate cu cerinţele pieţei externe, furnizarea elementelor necesare luării deciziilor privind relaţiile unităţii producătoare cu piaţa etc.

Numai astfel, prin organizarea şi desfăşurarea unei activităţi de calitate în prospectarea pieţelor externe, se va putea contribui efectiv la ridicarea eficienţei economice a exportului nostru.

Gheorghe MARCU
director general adjunct
I.N.S.C.I.N.

Cercetarea de piaţă şi producţia

LA INSTITUTUL pentru studierea conjuncturii economice internaţionale s-au desfăşurat între 12 şi 14 aprilie a.c. lucrările sesiunii ştiinţifice anuale de lucru. În cuvîntul de deschidere, prof. dr. Costin Murgescu, directorul general al I.N.S.C.I.N. a subliniat, printre altele, că sesiunea şi-a propus să dezbată unele aspecte de bază ale cercetării de piaţă în sprijinul orientării în perspectivă a investiţiilor şi a producţiei pentru export, a ridicării competitivităţii produselor româneşti pe pieţele externe, în lumina directivelor trasate de partid şi de statul nostru. Referatele s-au axat pe cercetarea evoluţiei şi perspectivelor cîtorva domenii şi ramuri principale ale industriei. Într-o ultimă grupă de comunicări au fost abordate probleme de economie mondială.

TRANZACŢII COMERCIALE EXTERNE

• I.S.C.E. TEHNOFORESTEXPORT — În a doua decadă a lunii martie a.c. au fost livrate în Iran şi Ceylon instalaţii şi utilaje pentru industrializarea lemnului în valoare de peste 500 000 lei valută. În aceeaşi perioadă a fost livrată mobilă în valoare de 13 800 000 lei valută către parteneri din U.R.S.S., R.S. Cehoslovacă, Anglia, Franţa, Olanda, S.U.A., R.F. a Germaniei. Ambalaje în valoare de peste 900 mii lei valută au fost livrate în Franţa şi U.R.S.S., iar binale în valoare de peste 100 mii lei în R.F. a Germaniei şi R.S.F. Iugoslavia.

• ICECOOP — Cu prilejul Tirgului de la München din luna martie a.c. s-a contractat cu firma „Kruger" din R.F.G. exportul a 30 000 articole din ceramică colorată şi a 8.500 articole din fier forjat. Cu firma „Soiuzkoopvnestorg" din U.R.S.S. a fost perfectat nu contract pentru vinzarea a 30 000 perechi încălţăminte din înlocuitori de piele. — Contrcate perfectate în ultima perioadă cu parteneri din R.F. a Germaniei prevăd exportul a 20 mii mp covoare orientale către firma „Waltrade", 130 000 tricotaje P.N.A. către firma „Nussel", 800 000 ventile şi căpăcele pentru valve către firma „Weiss".

• I.S.C.E. CHIMIMPORT — Pentru exportul de propilenă — care apare la export incepînd din acest an — a fost perfectat un contract în cantitate de 500 t cu o firmă din Austria. 3 000 t carbură de calciu au fost contractate la export cu firme din Algeria, Grecia, Iran, Pakistan. Cu firma iugoslavă „Agroprema" din Belgrad s-a încheiat un contract pentru livrarea către această firmă a peste 1.000 t cauciuc „Carom".

SĂPTĂMINAL UN GRAFIC COMENTAT

SCHIMBĂRI CANTITATIVE ŞI CALITATIVE ÎN ZOOTEHNIE

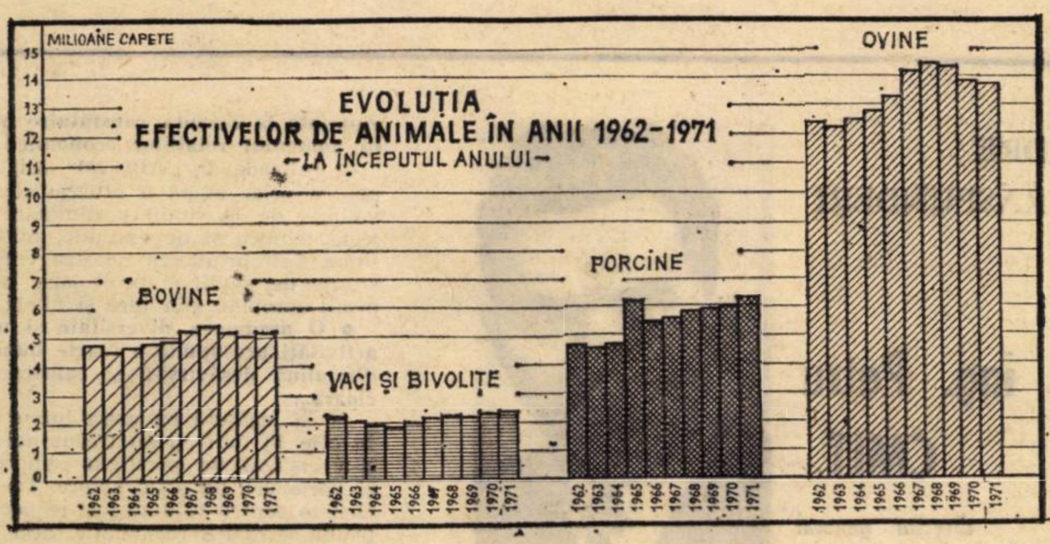

FAŢĂ DE ANUL ANTERIOR, efectivele de animale au înregistrat la începutul anului 1971 creşteri la bovine (+ 181,1 mii) şi porcine (+ 387,8 mii), s-au menţinut aproximativ la nivelul anului precedent la ovine şi au înregistrat scăderi la caprine şi cabaline. Efectivele de animale de la sfîrşitul anului 1970 au fost mai mari decît cele de la sfîrşitul anului 1965 cu 280 mii bovine, aproape 1 milion porcine, circa 700 mii ovine şi peste 14 milioane păsări.

Faţă de anul 1938, ca urmare a mecanizării proceselor de muncă din agricultură, numărul cabalinelor a scăzut cu peste 900 mii capete.

În perioada menţionată s-a îmbunătăţit simţitor structura pe specii a efectivelor de animale. Sectorul socialist a devenit preponderent la toate speciile şi categoriile de animale. În prezent unităţile socialiste deţin următoarele ponderi în efectivul total de animale al principalelor specii: 54,8% la bovine, 48,9% la vaci şi juninci, 63,5% la porcine, 75,2% la scroafe de prăsilă, 51,0% la ovine, 46,7% la oi şi mioare.

Important în dezvoltarea creşterii animalelor este şi faptul că efectivele de femele matcă au crescut într-un ritm mai rapid decît specia pe ansamblu. Astfel, numărul de vaci şi juninci a fost la sfîrşitul anului 1970 cu 295 mii mai mare decît la sfîrşitul anului 1965, iar cel al scroafelor de prăsilă cu 220 mii.

Ponderea femelelor matcă în totalul speciei reprezintă în prezent 50,3% la vaci şi juninci, 10,7% la scroafe de prăsilă şi 77,1% la oi şi mioare.

...Creşterea efectivelor de animale a fost însoţită de un proces de îmbunătăţire a raselor. În această perioadă a avut loc o îmbunătăţire rapidă a numărului de vaci din rasele ameliorate (Bălţată românească, Brună de Maramureş, Pinzgau de Transilvania, Roşie dobrogeană şi metişii lor). De asemenea s-a mărit ponderea ovinelor cu lînă fină şi semifină în totalul efectivului de ovine (la sfîrşitul anului 1970 acestea reprezentau 3/5 din totalul efectivului de ovine).

...Evoluţia efectivelor de animale în perioada 1966—1970 se reflectă şi în creşterea numărului de animale ce revin la 100 hectare teren. Faţă de sfîrşitul anului 1965 cînd au revenit 34,9 bovine, 54,7 porcine, 92,9 ovine, la sfîrşitul anului 1970 numărul de animale la unitatea de suprafaţă a fost de 36,9 bovine, 65,2 porcine şi 97,6 ovine.

CONDUCEREA PRIN BUGETE — BILANȚ LA VIITOR

„Prezentul nu este niciodată scopul nostru; trecutul și prezentul sînt mijloacele noastre; singur viitorul constituie obiectul activității noastre".

PASCAL

CONDUCEREA prin bugete, termen la care s-au oprit, în cele din urmă, specialiștii noștri, definește, ca și conducerea previzională, conducerea dinamică, conducerea prin obiective, conducerea prin proiecte, conducerea prin excepție etc., nu un fel anumit de conducere — cum sînt unii tentați să creadă — ci o caracteristică a unei conduceri moderne, eficace a activităților ce se desfășoară în întreprindere. Nu există deci o conducere previzională și o alta dinamică, iar o a treia bugetară etc. Pentru a fi eficace, în condițiile de astăzi, o conducere de întreprindere trebuie să aibă toate caracteristicile enunțate mai sus.

Conducerea prin bugete este un concept și o tehnică în același timp. Conceptul exprimă necesitatea planificării cheltuielilor și veniturilor pentru fiecare post, compartiment, departament etc. al organizației economice, corelării veniturilor și cheltuielilor și comparării realizărilor cu planul stabilit. Pentru realizarea acestui scop sînt necesare tehnici speciale de previziune, de decizie, de control a cheltuielilor și veniturilor.

Conceptul există (sub denumirea de planificarea cheltuielilor de producție) și este aplicat încă de mult timp și în practica conducerii întreprinderilor din țara noastră, fiind puse la punct și tehnicile corespunzătoare. Evident, ca în oricare altul, și în acest domeniu este valabilă teza posibilității preluării și adaptării la condițiile noastre a unor tehnici elaborate în alte țări.

În aplicarea conceptului în practică se evidențiază unele rămîneri în urmă. Avem în vedere în mod deosebit modul de așezare și de urmărire a responsabilităților bugetare; la nivelul conducerii secțiilor de producție, în întreprinderile noastre, problemele de preț de cost și mai ales de rentabilitate nu sînt întotdeauna în centrul preocupărilor. În cele mai multe cazuri evoluția elementelor prețului de cost este numai o problemă de statistică, la care se adaugă periodic ingeniozitatea justificărilor din dările de seamă.

Prezentarea principalelor caracteristici (conținut, condiții pentru aplicare, principii ale elaborării bugetelor, obiectivele controlului bugetar) ale metodei conducerii prin bugete, așa cum sînt ele relevate de experiența mondială, ca și a încercărilor unora din întreprinderile noastre de a aplica tehnici dezvoltate ale metodei, ni se pare a prezenta interes pentru cititorii noștri. Aplicarea metodei la nivelul unor compartimente introduce un mijloc eficient de organizare, de control și de măsurare a rezultatelor nu numai pe global, ci și pe compartimente de activitate.

Definiții

„UN SISTEM de control bugetar este un plan financiar, elaborat cu grijă, cuprinzînd procedurile necesare propriilor sale operațiuni, pentru coordonarea diverselor servicii ale unei întreprinderi în scopul final de a dobîndi un profit" (Van Sickle — Cost Accounting).

„În practica noastră, considerăm că bugetul are drept scop de a analiza situația, de a îmbunătăți dezvoltarea întreprinderii noastre, apoi de a ajuta conducerea să controleze operațiunile, în așa fel ca obiectivele pe care le-am prevăzut să poată fi îndeplinite cît mai riguros" (Perry, N.A.C.A., Buletin, vol. 22).

„Scopul esențial al controlului bugetar este de a prevede toate operațiunile în așa fel încît să se obțină un profit maxim cu investiții minime de capital" (Cartmell, N.A.C.A., Yearbook, 1938).

„Controlul bugetar poate fi definit ca o contabilitate în raport cu viitorul. El înseamnă un plan de prevedere minuțioasă a tuturor funcțiilor unei întreprinderi, stabilit prin anticipație" (Hilgert, Cost Accounting for Sales).

DIALOG

Sabia lui Damocles

— Tovarășe director, specialiștii din serviciul nostru de organizare au elaborat un proiect de reamplasare a utilajelor și simplificare a transportului în principala secție a uzinei și trebuie să hotărîm asupra aplicării lui.

— Ce repercusiuni ar avea aplicarea studiului asupra rezultatelor generale ale întreprinderii?

— Printre altele, o creștere de 10% a rentabilității.

— Cum a crescut în ultimii ani nivelul planificat la acest indicator?

— A fost întotdeauna mai mare cu 8% decît nivelul realizărilor anului precedent.

— Deci, dacă am aplica acum studiul, anul acesta am realiza o rentabilitate cu 18% mai mare decît anul trecut. În anul viitor ne-ar stabili un plan cu aproximativ 26% mai mare decît anul trecut. Asta ne-ar da multă bătaie de cap. Eu zic să propunem comitetului de direcție să aplicăm numai jumătate din studiu. Astfel, realizăm anul acesta o creștere de 12% și or să ne ceară pentru anul viitor o creștere de cel mult 20%...

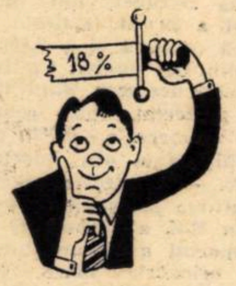

Un vis frumos

— M-ați chemat tovarășe director?

— Da, Ionescule. Tu știi că eu sînt preocupat zi și noapte de îmbunătățirea activității noastre. Azi noapte am trăit un vis frumos, frumos de tot și vreau să ți-l povestesc. Se făcea că eu eram tot director și tot la fabrica asta. Trecuse însă un an și nu mai primisem nici o instrucțiune, nici o circulară de la forul „tutelar". Noi luam hotăriri pe baza competențelor acordate. Și, fii atent, se făcea că scăzuse mult numărul controalelor și în principal acestea erau axate pe compararea rezultatelor cu obiectivele fixate. În sfîrșit, avusesem un an în care reușisem să ne concentrăm atenția și energia pe înfăptuirea obiectivelor și nu pe elaborarea de explicații justificative, un an în care am avut realizări cum n-am atins niciodată.

C. CONSTANTIN

STUDII • EXPERIENȚE

La Grupul industrial de lacuri și vopsele—București

APLICAREA CERE RĂBDARE

UN COLECTIV de economiști și ingineri din cadrul Grupului industrial de lacuri și vopsele (GILV) — București a terminat în luna iunie a anului trecut — cu sprijinul unor specialiști de la CEPECA, din Ministerul Finanțelor, Ministerul Industriei Chimice și Centrala industrială de anvelope și prelucrarea maselor plastice — elaborarea unui proiect privind conducerea și organizarea Uzinei „Policolor"-București, din cadrul acestui grup industrial.

Revista noastră a prezentat în nr. 33 din 1970 unele aspecte din aplicarea acestui studiu, respectiv implementarea metodei de **conducere prin obiective** (CPO).

În timp ce conducerea prin obiective urmărește ca fiecare conducător să cunoască contribuția sa la obiectivele grupului industrial, care se pot măsura practic, sistemul bazat pe **bugete** vizează integrarea performanțelor conducătorilor în cadrul unei anumite arii de activități. **Centrul de contribuție** — ca unitate organizatorică — și **bugetul acestuia** — ca instrument de control — constituie elemente cheie ale acestei metode. Activitatea de elaborare și folosire a lor în practică este deosebit de complexă și laborioasă. În relatarea de față prezentăm numai unele laturi ale acestei activități, relevate de experiența de la „Policolor".

Centrul de contribuție constituie, o unitate organizatorică, de execuție și administrare a unor activități bine delimitate, în cadrul căreia se pot măsura veniturile și cheltuielile, sau numai cheltuielile.

Pe baza unei analize minuțioase s-a făcut o grupare a activităților desfășurate în cadrul grupului avîndu-se în vedere trei criterii: modul de participare la producție (activități de bază, auxiliare, de deservire sau conducere); amplasare teritorială; obiect și rezultate.

În acest fel, s-au conturat în total 16 centre de contribuție, fiecare centru dispunînd de un buget distinct. Întîlnim **centre de contribuție** ale **activităților de bază**, ale activităților **auxiliare** (sectorul mecano-energetic, serviciul transporturi, sectorul gospodăriei de ambalaje), ale activităților **de deservire** (serviciul aprovizionare, serviciul desfacere) și ale activităților de **conducere generală** (conducerea Uzinei „Policolor"-București, și conducerea generală a G.I.L.V-București).

Bugetul activității desfășurate de **centrul „desfacere"**, de pildă, cuprinde la **venituri** valoarea producției marfă vîndută și încasată la preț cu ridicata (intern) sau de decontare (pentru export) iar la **cheltuieli** pe cele specifice desfacerii, în speță cheltuielile de stocare a produselor finite și semifabricatelor destinate vînzării și cheltuielile propriu-zise de desfacere. Indicatorii specifici acestui centru de cheltuieli sînt trimestriali și anume: valoarea vînzărilor la prețul cu ridicata, valoarea minimă a stocurilor de produse finite existente în depozite la prețuri cu ridicata și cheltuielile specifice de desfacere.

Bugetul fiecărui centru este instrumen-

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

ing. Petru CMIT, director general al ARCOM

• Prin specific și profil, întreprinderea pe care o conduceți se situează printre cele menite să transpună în realitate recomandările conducerii de partid și de stat enunțate la recenta consfătuire privitoare la activitatea în domeniul relațiilor economice externe.

— Într-adevăr, „ARCOM" asigură servicii inginerești pentru orice etapă a programelor de investiții și dezvoltare, de la studii preliminare de rentabilitate, proiecte tehnice și de execuție, pînă la punerea în funcțiune. Întreprinderea noastră colaborează cu 35 de institute de studii și proiectări, cu 34 întreprinderi cu profil apropiat din țară și altele de peste hotare.

• O asemenea diversitate și un astfel de volum de activități presupune o foarte bună organizare a muncii, disciplină desăvîrșită și calificare profesională superioară...

— În legătură cu acest lucru trebuie să amintesc că în cele 18 luni cît au trecut de la înființare, ARCOM și-a cîștigat un prestigiu remarcabil printre beneficiarii și partenerii de peste hotare. Toate cele 49 contracte încheiate pentru 1970 au fost respectate integral, neînregistrîndu-se nici o reclamație, deși pornisem la drum fără să fi fost în prealabil cunoscuți pe piața internațională. Colectivul nostru de muncă actual este alcătuit din oameni veniți din vreo 60—70 de întreprinderi. Dar într-un timp relativ scurt s-a reușit integrarea lor într-un organism unitar, după ce toți salariații și toate problemele au trecut prin mîna directorului general sau a comitetului de direcție. Astăzi, specialiștii români, con-

tul de planificare și control, pe perioade scurte, care asigură un echilibru între cheltuieli și resurse.

Bugetele centrelor, în ansamblu, **se** integrează și asigură realizarea planurilor trimestriale și anuale ale uzinei și grupului. Bugetul se întocmește de către centru sub formă de **proiect**, după ce șeful centrului s-a pus de acord și a studiat împreună cu directorul său obiectivele finale ce trebuie atinse și mijloacele ce se alocă pentru aceasta. Directorul poate realiza o punere de acord fructuoasă cu subordonatul său — responsabilul de centru — doar dacă are clarificate obiectivele proprii ale direcției pe care o conduce.

Implementarea metodei „conducerii prin bugete" a necesitat o **reorganizare a funcției financiar-contabile a grupului**. În noua structură, serviciul plan preț cost și analize economice a preluat activitatea de coordonare a elaborării proiectelor de buget de către centrele de contribuție, ca și **controlul lunar al realizării bugetelor**, efectuat pe baza datelor proprii și a celor furnizate de evidența contabilă analitică și sintetică a postcalculului de la contabilitatea generală.

Se apreciază că în vederea obținerii rezultatelor scontate prin implementarea metodei „conducerii prin bugete", este necesar ca noua structură organizatorică să aibă o mai mare stabilitate, pe o perioadă de timp corespunzătoare clarificării problemelor de detaliu. Totodată se impune necesitatea unei perioade de edificare, instruire și convingere a persoanelor care concură la aplicarea metodei, manifestîndu-se răbdare, înțelegere și o mare atenție în soluționarea chiar a unor probleme de detaliu.

Principii fundamentale ale elaborării bugetelor

1. Fiecare buget pe funcțiune trebuie să cuprindă tot atîtea bugete separate cîte trepte ierarhice există în sistemul respectiv de organizare.
2. Detaliile fiecărui buget să corespundă nivelului ierarhic respectiv, la nivelul funcției trebuind să fie cît mai sintetic posibil.
3. Fiecare buget trebuie să aibă întotdeauna un responsabil precis, un singur responsabil, înzestrat însă cu autoritate.
4. Fiecare buget nu trebuie să cuprindă alte elemente decît cele care interesează pe responsabil.
5. Bugetul trebuie să fie astfel stabilit încît toate elementele sale să poată fi verificate în orice moment.
6. Elementele prevăzute în buget să fie regăsite în contabilitate, redactate în același mod cu conturile contabile.
7. Bugetul nu trebuie să se preteze la discuții sau la interpretări.
8. Toate elementele unei activități trebuie introduse într-un buget : nimic nu poate fi lăsat în afară.
9. Bugetul trebuie fixat avînd la bază condițiile care în mod normal pot fi atinse.
10. Bugetul trebuie stabilit după un studiu amănunțit și ținîndu-se cont de toți factorii ce pot interveni în perioada bugetară respectivă.
11. Dacă stabilirea bugetului impune studii sau lucrări foarte complicate sau costisitoare și care nu se justifică prin contribuția pe care o aduc la mersul sau dezvoltarea întreprinderii nu trebuie să se renunțe la fo[illegible]nea lui, ci să se întocmească pe b[illegible] de calcule aproximative.
12. [illegible]etul trebuie să rămînă neschim[illegible]at atîta timp cît condițiile de exploatare rămîn neschimbate.

La Fabrica de geamuri-Scăeni:

„FIȘA LIMITĂ VALORICĂ"

O INTERESANTĂ inițiativă de introducere a unei tehnici îmbunătățite de conducere în domeniul funcției financiar-contabile s-a conturat și la Fabrica de geamuri — Scăeni, din cadrul Centralei industriale a geamurilor și materialelor izolatoare — Ploiești. Studiind evdența cheltuielilor atelierelor de întreținere și reparații, specialiștii fabricii au ajuns la concluzia că există un număr prea mare de documente privind consumurile de materiale în aceste ateliere. Cu tot numărul mare de documente, se întîmpinau mari dificultăți în determinarea exactă și operativă a cheltuielilor cu materialele pentru întreținerea și funcționarea utilajelor și a celor generale de secție. În plus, maiștrii erau nevoiți, în timpul programului de lucru, să facă numeroase drumuri la contabilul șef al fabricii pentru vizarea bonurilor de materiale.

În vederea eliminării acestor deficiențe s-a delimtat cît reprezintă cheltuielile cu materialele din prețul de cost pe secții și servicii, s-a determinat volumul lor și s-a fixat o limită în cadrul unui **buget de cheltuieli al secției sau serviciului.** Pentru aceasta, în anul 1970 s-a elaborat și introdus în practica curentă o „fișă limită valorică".

La începutul fiecărei luni, serviciul plan-preț de cost stabilește valoarea limită pînă la care compartimentul respectiv poate angaja cheltuieli cu întreținerea și funcționarea utilajelor, cît și cheltuieli generale de secție. Prin plan se păstrează o rezervă la nivelul întreprinderii. Fișa se întocmește în două exemplare : unul se găsește în cadrul secției iar altul la magazie. Secția poate ridica materiale din magazie numai dacă are evidențiat în fișă un sold rămas de cheltuit, în cadrul valorii limită acordată.

Utilizînd această fișă, șeful unei secții sau serviciu este determinat să ia măsuri pentru o gospodărire rațională a fondurilor alocate. Prin întocmirea bonurilor pentru necesitățile de materiale, șeful secției efectuează, totodată, și un control financiar preventiv. Fișa constituie deci un instrument de conducere, atît la nivelul compartimentelor, cît și al întregii fabricii.

Specialiștii din fabrică efectuează în prezent investigații în vederea proiectării unor bugete de cheltuieli și pentru compartimentele mecanic șef și energetic-șef. Se intenționează, de asemenea, introducerea unui buget și în sectorul de aprovizionare pentru materialele achiziționate direct de fabrică (materialele nenominalizate, din grupa „diverse").

Lărgirea sferei de aplicare, paralel cu perfecționarea metodei conducerii prin bugete va contribui la obținerea de către Fabrica de geamuri — Scăieni a unor rezultate îmbunătățite în activitatea sa economică, experiența acumulată constituind o valoroasă „materie primă" pentru întreaga centrală industrială.

Constantin ÇOJOCARU
Stere POPESCU

Condiții ale aplicării metodei

- Examinarea precisă, metodică, completă și detalierea tuturor activităților întreprinderii, în prezent sau în viitor, în funcție de planul de acțiune.
- Evaluarea în bani a tuturor activităților întreprinderii și compartimentelor ei ; stabilirea existenței și necesarului în viitor de fonduri, ținînd seama și de capacitatea de producție a secțiilor și, eventual, de necesitățile creșterii ei.
- Evaluarea și determinarea posibilităților de asigurare a activității secțiilor, compartimentelor cu mijloacele materiale necesare.
- Estimarea rezultatelor posibile de atins în condițiile prevăzute în planul de acțiune.

Obiectivele controlului bugetar

- **La nivelul întreprinderii :** controlul evoluției încasărilor, a cheltuielilor de funcționare și de structură, a renabilității, produselor și serviciilor prestate clienților, a stocurilor de materii prime și materiale, producției neterminate, a produselor finite, a costurilor directe de fabricație, costurilor de comercializare, a fondurilor bănești, a creditului furnizorilor, a debitorilor, a creditorilor și a mijloacelor fixe.
- **La nivelul secției :** controlul evoluției consumului de muncă, salariilor directe pe unitatea de muncă, costurilor variabile de fabricație, procentului de utilizare a mijloacelor de producție, orelor directe efectuate la lucrări indirecte și a procentajului orelor de muncă față de orele directe plătite.
- **La nivelul produsului :** controlul evoluției materiilor prime consumate, materialelor auxiliare incorporate în produse, materialelor de condiționare consumate, materialelor pentru ambalaje, salariilor directe și a contribuțiilor asupra salariilor, cheltuielilor variabile de fabricație și a cheltuielilor de comercializare.

VADEMECUM

Oportunitățile și riscurile noului director

MOMENTUL în care un director de întreprindere își ocupă postul este deosebit de prielnic pentru schimbări. Pentru noul director, acest moment oferă nu numai oportunități, pe care trebuie să știe să le fructifice, dar și riscuri, pe care trebuie să le înfrunte cu abilitate. În viziunea președintelui unei mari firme americane noul director trebuie să aibă în vedere următoarele :

OPORTUNITĂȚI :

1. Prima oportunitate este că poate întreba „de ce ?". În general un conducător nou este considerat naiv, mai puțin cunoscător. De aceea el poate, mai mult decît oricine altcineva, să întrebe la toate : de ce ? El trebuie să se prevaleze de această posibilitate pentru a cunoaște bine oamenii și situațiile și a evalua utilitatea unor modificări organizatorice.

2. Din partea unui conducător nou se așteaptă și se acceptă în general modificări. Conducătorul nu trebuie să piardă acest prilej de înnoire, dimpotrivă, să-l folosească pentru a introduce o politică de schimbări intense și mai ales **continue.**

3. Un conducător nou **vede mai bine pădurea decît copacii,** *deci el se poate concentra asupra obiectivelor celor mai importante pentru întreprindere. Acum el poate fi mai obiectiv decît oricînd față de subordonații lui, căci nu este legat de ei nici prin simpatii, nici prin antipatii.*

RISCURI :

1. În alegerea oamenilor potriviți pentru locul potrivit el este mai liber să acționeze, dar este ușor indus în eroare. Deaceea, el trebuie să colecteze opiniile altora, **dar să-și formeze și una proprie.**

2. Schimbarea este mai ușor acceptată de către subordonați pe plan intelectual și mai greu pe plan emotiv. Este foarte important din acest motiv, ca noul conducător să-i convingă pe ceilalți de necesitatea schimbărilor. Dacă **nu-i convinge, nu poate reuși.**

3. **Dezamăgirea.** *Din partea unui conducător nou se așteaptă multe. Dacă nu le realizează, va pierde încrederea personalului și o va putea recupera foarte greu.*

structori, montori, instalatori sînt apreciați și solicitați în numeroase țări de pe patru continente.

• Ce ne puteți spune despre activitatea de prospectare a pieței externe ?

— În primul rînd ne folosim de delegații noștri, care se informează pe baza licitațiilor care au loc în mod curent și a relațiilor personale. Trebuie să cunoaștem exact și în amănunțime prețurile pieței pentru lucrări, materiale, manoperă, nivelul taxelor și impozitelor. De asemenea, cunoscînd „cartea de vizită" a eventualilor parteneri ne interesează în mod obligatoriu normele și soluțiile tehnice corespunzătoare condițiilor, gustului și obișnuințelor locale, o gamă largă de elemente de care trebuie ținut seama spre a evita neajunsurile.

• Și pentru toate acestea sînt suficienți delegații ?

— Evident că nu. De aceea, se va continua acțiunea de înființare a unor reprezentanțe permanente, sucursale și birouri ARCOM în țările în care se apreciază ca potențială și probabilă dezvoltarea activității, astfel încît pînă la sfîrșitul acestui an să lucreze cel puțin șapte astfel de unități. Folosim și mijloacele clasice de publicitate. Pe aceeași direcție se înscrie și prezența noastră la diferite tîrguri internaționale. În 1971, prin Camera de Comerț, vom participa la tîrgurile de la Tripoli (Libia), Casablanca (Maroc), Caracas (Venezuela), Zagreb (Iugoslavia), iar prin forțe proprii vom participa la expozițiile din Grecia și R. F. a Germaniei și vom organiza un birou la Paris-Batiment.

• Ce intenții aveți pe linia cooperării cu firme străine ?

— Proiectele noastre depășesc cu mult realizările de pînă acum. Se studiază asiduu posibilitățile de asociere cu alte firme din străinătate, împreună cu care să se oferteze și să efectueze lucrări în comun și să se plaseze mărfuri specifice activității de export în construcții-montaj. În același timp, se analizează posibilitățile de cooperare în vederea ofertării și realizării exportului unor lucrări complexe cu întreprinderi din țară și străinătate.

• Ce alte măsuri importante mai prevede planul dumneavoastră pentru anul în curs ?

— Aș aminti numai cîteva. Astfel, pentru reducerea numerică a personalului trimis în străinătate și obținerea unei creșteri a productivității muncii vom introduce încă o serie de procedee industrializate de execuție și vom urmări cu toată atenția atît rezultatele periodice ale muncii pe șantiere, cît și încadrarea în graficele de execuție a lucrărilor. Ne vom îngriji, de asemenea, de introducerea unui volum și sortiment cît mai extins de materiale de proveniență românească. Toate acestea și încă alte măsuri sînt menite a contribui la creșterea eficienței economice și a rentabilității, la sporirea aportului net valutar al antreprizei.

Mircea POSTELNICU

LA MASA ROTUNDĂ

CALITATEA — DE LA CONCEPȚIE LA EXECUȚIE

PROBLEMĂ de actualitate, calitatea produselor preocupă în măsură crescîndă pe producători și consumatori. Primii, doresc ca tot ceea ce fabrică să se bucure de o largă audiență și desfacere, în condițiile unei eficiențe maxime; consumatorii urmăresc ca prin achiziția unui produs, care să-i coste cît mai ieftin, să-și satisfacă într-un grad cît mai ridicat cerințele. Această intercondiționare de interese face ca, pe de o parte, nivelul crescînd al cerințelor să stimuleze pe producători pentru ridicarea continuă a calității produselor, iar pe de altă parte, perfecționarea calității să influențeze asupra sporirii nivelului cerințelor consumatorilor.

Datorită ritmului rapid de dezvoltare a științei și tehnicii, îmbunătățirea parametrilor, care caracterizează calitatea unui produs, la un număr tot mai mare dintre acestea se realizează la intervale scurte de timp. Aceasta înseamnă că un rol tot mai important în îmbunătățirea calității unui produs revine astăzi activității de concepție în primul rînd, pregătirii fabricației și respectării disciplinei tehnologice.

Recent, „Viața economică" a organizat cu sprijinul Comisiei economice a Comitetului de partid al sectorului III al P.C.R.-București, o „masă rotundă" pe tema: **„Calitatea — de la concepție la execuție".**

Ce asimilăm și cum?

CALITATEA, așa cum o atestă experiența, nu este și nu poate fi înțeleasă ca un atribut static, întrucît evoluează fără întrerupere spre o perfecționare continuă. De aceea, **calitatea nu poate fi privită ca o însușire limitată într-un cadru strîmt,** care se referă numai la execuția, finisarea, prezentarea și ambalarea îngrijită a produselor, ci ea are ca scop principal crearea și asimilarea unor produse noi, moderne, cu caracteristici și randamente superioare. Pornind de la aceste cerințe, în fiecare întreprindere asigurarea calității produselor trebuie să pornească de la întrebarea: ce cercetăm, ce asimilăm, ce perspectivă și eficiență are noul produs? Se au întotdeauna în vedere aceste aspecte, atunci cînd se trece la însușirea și realizarea de produse noi? Iată cîteva din răspunsurile formulate de către participanții la „masa rotundă":

Nicolae POPA: — „În comparație cu situația de acum 6—7 ani, trebuie să arăt că, în ce ne privește am făcut pași serioși înainte în direcția asimilării de produse noi. Mașinile-unelte (familiile de strunguri S.N.A., Carusel, familia de freze etc.) nou însușite, prin caracteristicile tehnico-funcționale ce le au, concură din punct de vedere calitativ cu cele similare realizate în țări cu veche tradiție industrială. Pe lîngă calitățile tehnice ridicate, ele posedă și un înalt grad de economicitate, exprimat prin consumuri mai mici de materii prime (gabarite reduse), putere de acționare mai mare, posibilitate de a fi adaptate, prin aplicarea de dispozitive, la o gamă largă de lucrări. Evident că, la aceste realizări, o contribuție însemnată au adus cercetătorii, proiectanții, tehnologii și executanții din institutul nostru, cît și cei din uzinele producătoare.

Sînt și lucruri mai puțin rezolvate. M-aș referi, în primul rînd, la **insuficienta posibilitate de informare.** Reușim încă în mică măsură ca, prin canalele ce le utilizăm, să primim informația de care avem nevoie, să cunoaștem în permanență realizările de vîrf din diferite țări, cît și tendințele viitoare. Specialiștii din toate centralele ministerului nostru care merg în străinătate trebuie să acorde mai multă atenție culegerii de informații utile și să aducă în țară (pe bază de sarcină concretă) ceea ce interesează diferite compartimente ale cercetării și producției. În același timp va trebui să valorificăm mai bine orice contact direct cu specialiștii străini.

De asemenea, în scopul folosirii mai eficiente a timpului de lucru al cercetătorilor și proiectanților va trebui **să analizăm mai îndeaproape utilitatea unor documentații cu detalii mărunte.** În fabricația mașinilor-unelte, mergem încă pe același volum de documentație atît la seriile mari, cît și pentru cele mici și unicate. Lucru cu totul nejust. Producția de serie se referă la o cantitate mare și de aceea este necesar să fie întocmită o documentație detaliată. La cea de serie mică și mijlocie, documentația ar trebui să fie mult mai redusă, întrucît unele elemente — adesea chiar multe — sînt comune cu cele din producția de serie mare. Un proiect bun nu trebuie să necesite nici un fel de dispozitive sau scule speciale".

Barbu PETRESCU: — „Sînt și eu de acord că în sistemul de documentare, sîntem încă deficitari. Nu reușim să ne informăm suficient cu ultimele noutăți tehnice, nu numai din străinătate, dar nici de pe plan intern. În fabricația de motoare sau de subansamble de mașini-unelte, de pildă, sînt în țară mai multe uzine cu profil similar. Dacă într-una din acestea se rezolvă unele probleme, ele rămîn necunoscute pentru celelalte. De aceea, și astăzi, se întîmplă de multe ori ca pentru rezolvarea uneia și aceleiași probleme să se ocupe, în paralel, specialiști din mai multe uzine. Ar trebui, după părerea mea, găsită o soluție ca experiența înaintată dintr-un domeniu sau altul să fie făcută larg cunoscută, încît toți cei ce au contingență cu fabricația respectivă să și-o poată însuși. Mă gîndesc că revistele și buletinele de specialitate ale ministerelor ar putea să facă acest lucru dacă vor fi mai receptive la nou.

În altă ordine de idei aș dori să relev o situație, care cred că va trebui rezolvată mai bine decît în prezent. Din studiul întreprins de comisia economică a sectorului nostru de partid, a rezultat că în unele centrale industriale și mai ales în întreprinderi, activitatea de cercetare este separată de cea de proiectare. Cred că lucrul acesta nu este just. M-aș gîndi la organizarea de **nuclee uzinale de cercetare, proiectare și tehnologie.** După părerea mea, un cercetător sau un proiectant, care cunoaște foarte bine configurația noului produs, alege materialele ce le indică, pune pe planșetă coordonatele produsului, ar trebui să stabilească și tehnologia adecvată în asimilarea lui. Și aceasta nu o poate realiza decît în directă legătură cu tehnologii. La Uzinele „23 August" s-au creat asemenea nuclee și se obțin rezultate bune. În schimb, la Uzina de mașini-unelte și agregate, lipsa unor asemenea nuclee conduce la serioase dispute între cercetători și proiectanți, pe de o parte, și între proiectanți și tehnologi, pe de altă parte, fapt ce se reflectă, în ultimă instanță, în prelungirea procesului de asimilare a unor produse cu săptămîni și chiar luni de zile. Gîndim, în ce ne privește, să sprijinim generalizarea sistemului de organizare a muncii prin nuclee de creație, cercetare-proiectare, în toate unitățile industriale din sectorul nostru".

Aurel BĂNCILĂ: — „În cadrul pregătirii documentației **pentru un produs nou, mult timp necesită proiectarea de tehnologii, de SDV-uri, execuția de modele, de SDV-uri** etc. Toate aceste operațiuni, puse cap la cap, duc la cicluri lungi de asimilare și, uneori, la uzura morală a produsului chiar în această fază. Desigur, problema e destul de dificilă: tehnologia detaliată și gradul ridicat de echipare cu SDV-uri au fost și sînt reclamate de lipsa de cadre calificate. În același timp, pregătirea detaliată și completă a documentațiilor a condus și conduce la lungirea exagerată a perioadei de pregătire a fabricației.

Elucidarea problemei impune mai multă elasticitate în fabricație, în sensul ca pentru seriile mijlocii și mici **să se meargă la o tipizare largă atît a tehnologiei, cît și SDV-urilor.** Concomitent, va trebui să fie simplificată mult și documentația tehnologică. Personalului tehnic și muncitorilor din execuție, după însușirea fabricației anumitor produse, care conțin multe organe apropiate sau asemănătoare cu cele noi ce urmează să fie asimilate, nu mai trebuie să li se dea tehnologii detaliate pentru acestea, ci mult mai simplificate și, în aceeași măsură, să fie redus și gradul de dotare cu SDV-uri. Trebuie găsit în permanență un optim care să împace calitatea execuției cu scurtarea la maximum posibil a ciclului de fabricație.

Și o mică completare. **Dacă la nucleele de cercetători, proiectanți, tehnologi** — așa cum a propus tov. Petrescu — **s-ar adăuga și un grup de buni executanți, pentru faza pilot, s-ar ajunge la soluții din cele mai bune în direcția realizării unui produs de calitate și scurtarea substanțială a ciclului de asimilare.** În asemenea condiții legătura dintre toate compartimentele amintite ar fi mai strînsă, gîndirea s-ar putea materializa mai rapid în proiecte, iar acestea în produse noi. O asemenea organizare înlătură încă în faza de pregătire a prototipului anomaliile, asigură condițiile unei fabricații temeinic organizate în toate fazele, inclusiv controlul și asistența unui aparat cu o calificare înaltă".

Virgil DUTCHEVICI: — „Astăzi, concepția de fabricație a unui produs nou se referă mai ales la condițiile în care trebuie realizat. Din toate documentațiile de fabricație pe care le cunoaștem, rezultă că **cea mai importantă preocupare din punct de vedere al concepției este modul în care se asigură fiabilitatea produselor.** Or, în multe cazuri, lipsește din documentație, din concepția de realizare a produselor, garanția timpului minim în care acestea trebuie să funcționeze în mod ireproșabil. În ultima vreme în lume a apărut și o nouă noțiune, care se adaugă la concepția de realizare a produselor și anume aceea de **mentenabilitate,** adică nu numai timpul cît funcționează un produs, ci și timpul în care el stagnează datorită diferitelor defectări. Aceasta interesează în prezent în cel mai înalt grad pe beneficiari. Este și firesc, pentru că pagubele ce rezultă din timpul cît produsul nu funcționează le suportă el. Iată, de ce, **atunci cînd vorbim de calitatea unui produs trebuie să avem în vedere ca el să funcționeze o perioadă cît mai lungă și să aibă opriri cît mai puține.** Asupra acestor aspecte trebuie să se concentreze în realizarea de produse noi, atît cercetătorii, proiectanții, tehnologii cît și executanții".

Eduard TOMASIAN: — „În discuțiile ce au avut loc, a fost lăsată la o parte **problema modernizării produselor aflate în fabricație** — formă importantă de ridicare a calității. De altfel, după părerea mea, nu tot ce e mai bun trebuie să fie neapărat și nou. Compartimentele de concepție din institute nu sînt însă interesate să modernizeze produsele, deoarece nu sînt cointeresate în această direcție. Rezolvarea problemei cade exclusiv în sarcina sectorului de concepție al întreprinderii. La rîndul său, nici acesta nu face modernizări decît în cazul cînd problema este cuprinsă în planul tehnic.

Aș vrea să mă refer la un exemplu concret. Noi fabricăm strungul Carusel 1250-S încă de la înființarea fabricii. După asimilarea în fabricație, s-a pus problema modernizării lui. Întîmpinînd dificultăți tehnologice, s-au făcut unele modernizări (adoptarea unui sistem nou în construcția capului revolver), dar cînd a fost vorba să se modernizeze și instalația de ungere, lucrurile s-au oprit pentru că nici serviciile de concepție, nici cele de fabricație nu au avut înscrisă această sarcină în planul tehnic, și nici nu au fost într-un fel sau altul cointeresate. Consider că **problema modernizării produselor aflate în fabricație în cadrul procesului de ridicare a calității, nu trebuie neglijată, ci dimpotrivă, alături de crearea unor noi produse, să constituie un obiectiv cuprins în planurile tehnice ale întreprinderilor".**

Dezbaterea în jurul problemei care privește asigurarea calității încă în faza de cercetare-proiectare a relevat și alte minusuri ce mai persistă și care se reflectă, în final, în calitatea unor produse. Este vorba de **insuficienta colaborare între specialiștii din întreprinderi, institute de cercetări și proiectări ale ministerelor, ale Academiei, ale cadrelor din învățămînt superior** etc. Legătura mai strînsă între toți acești factori, organizarea unei informări reciproce asupra a tot ce este nou într-un domeniu sau altul, constituie căi sigure ce pot contribui la realizarea de produse cu performanțe tehnico-economice ridicate. Să se întreprindă, deci, continuu studii previzionale și de marketing, cercetătorii să fie în continuă căutare de noi soluții de înnoiri și modernizări, să aleagă pentru asimilare acele produse care se situează la nivel de vîrf, și au prespective de a concura cu succes produsele similare. Concentrarea eforturilor cercetătorilor, proiectanților, tehnologilor, economiștilor într-un efort comun, armonizat cu obiectivele urmărite — dezvoltare, competitivitate, înnoire, calitate, eficiență — este o cerință a economiei moderne căreia îi corespunde conceptul muncii în echipă.

De la prefigurarea ideii la materializarea ei

PENTRU a asigura condițiile necesare obținerii unei calități superioare, nu este suficientă numai alegerea pentru asimilare a produselor cu caracteristici de vîrf, adoptarea de soluții cu un grad înalt de eficiență pentru modernizarea produselor aflate în fabricație de serie, ci **trebuie pregătite, concomitent și mijloacele de execuție:** utilaje și scule corespunzătoare, cadre de execuție cu o calificare înaltă etc. Problema capătă o importanță și mai mare dacă avem în vedere faptul că, de multe ori, deși se adoptă soluții bune, ele rămîn totuși înscrise doar pe hîrtie, întrucît mai sînt întreprinderi care nu asigură la timp mijloacele și condițiile necesare pentru aplicarea lor în producție.

În anii socialismului toate ramurile industriale au fost dotate cu tehnică de prim rang, au fost introduse și extinse procedee tehnologice înaintate care, pe lîngă o serie de avantaje economice, contribuie la fabricarea de produse de calitate superioară. Și în această privință, participanții la „masa rotundă" au dat numeroase exemple. Relevînd realizări deja înfăptuite, mulți dintre cei ce au luat cuvîntul **(ing. Dimitrie Grecov, Ladislau Frumosu, Aristide Caranda, Valeriu Voichiță),** au evidențiat metode și tehnologii înaintate care se află în studiu sau în experimentare, urmînd a fi introduse în acest an în producție în scopul ridicării calitative a producției și întregii activități. Ca aspect nesatisfăcător s-a desprins faptul că **unele** din aceste **metode** nu sînt generalizate sau nu se aplică corect din cauza insuficientei pregătiri profesionale a unor executanți, lipsei asistenței tehnice permanente din partea maiștrilor și a tehnicienilor din secțiile și sectoarele de producție, ca și a unor neajunsuri în aprovizionare etc.

În acest scop s-a propus ca atît în fiecare întreprindere, centrală industrială, cît mai ales pe grupe de întreprinderi cu profil asemănător, să se organizeze mai multe schimburi de experiență, urmate de demonstrații practice; în planurile tehnice să fie prevăzute introducerea numai a acelor tehnologii cu adevărat noi și determinată prin calcule eficienta pe perioade fixe; obligativitatea maiștrilor și a tehnicienilor din secțiile și sectoarele de producție de a fi răspunzători direcți de generalizarea tehnologiilor avansate și de aplicarea lor corectă.

Evident, toate aceste măsuri nu pot avea sorți de izbîndă dacă nu sînt completate și cu acțiuni menite să asigure condiții bune de desfășurare proceselor de producție din toate punctele de vedere: aprovizionare cu materii prime, SDV-uri etc. Despre acestea au vorbit de asemenea pe larg numeroși participanți. Spicuim din problemele ridicate:

„Transpunerea în practică a rezultatelor cercetării și proiectării, necesită **existența unor ateliere de prototipuri.** Ele permit verificarea practică a parametrilor tehnici și economici ai produselor noi asimilate, în comparație cu cei prevăzuți în documentație, luarea în caz de nevoie a măsurilor ce se impun pentru punerea la punct a deficiențelor ce se constată.

Din păcate, o parte din aceste ateliere duc lipsă de utilaje moderne, de cadre cu înaltă calificare. În special, se simte nevoia unor bancuri de probă, mașini de precizie, scule, dispozitive și aparatură de verificare și control moderne, pe cît posibil automatizate. Socot necesar să propun ca centralele industriale, întreprinderile și ministerele să aprobe anual sume mai consistente pentru dotarea acestora, fie din beneficiile peste plan, fie din alte fonduri". **(Nicolae Popa)**

„Multe necazuri ne creează **lipsa de S.D.V.-uri.** Cu ani în urmă, datorită unor studii insuficiente, nu s-a acordat atenția cuvenită dezvoltării secțiilor de sculării. Ca urmare, astăzi în întreaga ramură a construcțiilor de mașini se resimte lipsa de scule adecvate pentru diverse operații. Ar trebui, pînă la crearea de noi capacități, să se folosească peste tot cele existente prin organizarea producției în 3 schimburi în loc de unul sau două cîte se practică în prezent. Totodată, ar trebui degrevate aceste sectoare de sarcinile de producție curentă și să fie folosite exclusiv pentru scopul în care au fost create. În acest domeniu sînt și greutăți în asigurarea personalului de înaltă calificare, întrucît cîștigul în secțiile de sculărie este mai redus decît în celelalte sectoare de producție unde se lucrează în acord. **Aș opina ca pentru cei ce lucrează în sculării să se creeze condiții mai favorabile de salarizare pentru a putea fi atrase cadrele cele mai bune să lucreze în aceste sectoare". (A. Băncilă).**

„Doresc să ridic unele aspecte care privesc **calitatea materiilor prime.** În întreprinderile industriei construcțiilor de mașini s-au dezvoltat în anii din urmă turnătorii cu capacități foarte mari. Acestea nu sînt asigurate calitativ cu materialele de care au nevoie pentru a putea produce, la rîndul lor, piese de bună calitate. Nu avem asigurate întotdeauna nisipuri corespunzătoare ajungîndu-se din această cauză la un procent mare de rebuturi. Același lucru se întîmplă cu lianții și cu vopselele de turnătorie. Industria chimică, cît și industria locală ar trebui să depună un mai mare efort în ridicarea calitativă a acestor produse" **(Mircea Drăgulin).**

Pentru rezolvarea diferitelor probleme care condiționează calitatea produselor, pe lîngă inițiativa și eforturile proprii se cere promovată și **o mai mare rigurozitate din partea furnizorilor de materii prime și materiale pentru respectarea clauzelor contractelor economice. Același lucru se pune și în ce privește respectarea prevederilor în cadrul cooperării.**

Nerespectarea disciplinei tehnologice costă prea scump

DACĂ unele produse ajung să fie respinse datorită calității lor necorespunzătoare, în faza de control, principala cauză o constituie — de altfel această părere a fost exprimată în unanimitate de participanții la „masa rotundă" — **nerespectarea disciplinei tehnologice.** Aceasta își are originea în desfășurarea neritmică a procesului de fabricație și tendința de îndeplinire în orice condiții a producției globale (de care sînt legate o serie de indicatori de apreciere a activității întreprinderii), în aprobarea unor derogări de la proiectele de execuție și caietele de sarcini.

Nu ne-am propus să dăm în acest cadru și exemple de produse de slabă calitate și consecințele ce decurg de aici, întrucît asemenea fenomene, cu frecvențe și valori mai mici sau mai mari, au existat și există din păcate, în multe întreprinderi. Am reținut doar că la Uzinele „23 August", datorită indisciplinei tehnologice, au fost rebutate în 1970 numai la turnătoria de fontă piese în valoare de cîteva zeci de milioane lei, că pentru aducerea pe linia de plutire a unor produse, Fabrica de mașini-unelte și agregate a plătit pentru remanieri și bonificații acordate beneficiarilor, milioane de lei etc. Ne costă mult, prea mult indisciplina manifestată în respectarea proceselor tehnologice!

Pornind de la analiza concretă a cauzelor ce au generat asemenea fenomene — ne-au relatat mulți participanți la „masa rotundă" — s-a trecut anul acesta la luarea unor măsuri care să asigure realizarea **obiectivului calitate** în toate fazele de fabricație.

Și în activitatea **controlului tehnic de calitate** s-au adus multe îmbunătățiri, ca urmare a trecerii la aplicarea Legii calității, introducerii în practică a unor metode avansate de control. În unele întreprinderi s-a trecut de la folosirea metodelor clasice de control, bucată cu bucată, la metodele stastistico-matematice. S-a apreciat, de pildă, că la producția de serie mare, introducerea controlului statistico-matematic dă rezultate bune. Pe aceeași linie se înscrie și **mecanizarea unor operațiuni de verificare a calității cu ajutorul unor aparate moderne.** Folosirea acestora asigură compararea precisă a dimensiunilor reale ale piesei cu cele ale etaloanelor stabilite în documentațiile tehnice, în standarde sau normele interne. Aparatura automatizată semnalizează sau chiar oprește mașina în momentul cînd nu s-a obținut dimensiunea dorită, contribuind astfel la respectarea calității. Introducerea unor asemenea mijloace moderne de control permite reducerea simțitoare a timpului necesar verificării pieselor, subansamblelor și produsului finit.

Unele progrese s-au înregistrat și în privința asigurării unui personal, cu structură și pregătire mai corespunzătoare, atît în întreprinderi cît și la nivel de județe.

Dar în afara acestor măsuri, **principalul în activitatea CTC, mijlocul de măsurare a eficienței acesteia trebuie să se reflecte în gradul de contribuție adus la îmbunătățirea calității, în nivelul tehnic al produselor, în aprecierile consumatorilor, în diminuarea numărului de reclamații.** Or, în această privință mai sînt destule deficiențe, aportul CTC urmînd să devină și mai consistent.

„Din analiza efectuată recent de comisia economică a sectorului nostru de partid — a spus tov. **ing. Barbu Petrescu** — a rezultat că o problemă de acută actualitate este aceea a **încheierii acțiunii de organizare a compartimentelor CTC în întreprinderi.** Nu peste tot s-a trecut încă la **atestarea salariaților din cadrul CTC,** în sensul că ei sînt pregătiți și competenți să îndeplinească această muncă de mare răspundere. Faptul că în acest domeniu mai lucrează cadre slab pregătite face ca și controlul lor să fie ineficient, să accepte ca bune o serie de produse cu serioase lipsuri calitative.

Carențele care s-au manifestat în unele întreprinderi în domeniul controlului de calitate își au rădăcina și în modul în care își desfășura pînă nu de mult activitatea Inspectoratul general de stat pentru controlul calității. Acum, prin permanentizarea specialiștilor repartizați de IGSC în întreprinderi, prin conlucrarea acestora cu serviciile CTC, se asigură o bază mult mai bună, pentru controlul calității".

„Așa cum s-a arătat și în dezbateri, s-au realizat o serie de lucruri bune; dar sîntem încă departe de ceea ce este necesar a spus tov. ing. **V. Dutchevici.** Organizarea actuală a controlului trebuie să ducă și la perfecționarea metodelor utilizate pentru verificarea produselor. Tehnicile moderne de analiză statistico-matematice și informațiilor cuprinse în fișele de control al calității, contribuie la stabilirea responsabilității muncitorilor, maiștrilor și controlorilor pentru realizarea unei producții de calitate. **Faptul că acum trebuie să se înregistreze în fișe numărul de piese produse pînă la luarea probei, dă maistrului posibilitatea de a urmări dacă muncitorul lucrează ritmic, de a descoperi posibilitățile de ridicare a randamentului muncii și de a folosi rezervele de sporire a productivității muncii.** De asemenea, compartimentul CTC are ca sarcină să furnizeze periodic conducerii întreprinderii rapoarte privind starea calității produselor, tendințele manifestate în diferite locuri de muncă în ce privește calitatea.

Din păcate trebuie să arătăm că din controalele efectuate în diferite întreprinderi de specialiștii IGSC a rezultat că sesizările CTC-ului nu sînt analizate operativ și nu se iau măsurile ce se impun. Unele conduceri de întreprinderi văd în controlori oameni care pierd timpul, care pun bețe în roate producției. Noi combatem asemenea atitudini și — așa cum prevede Legea calității — pentru toate neajunsurile manifestate în domeniul calității și sesizate de CTC, facem răspunzătoare conducerile unităților.

Firește, nu controlorul realizează producția de calitate, ci ea se obține în întreg procesul de producție. Susțin ideea că dacă fabricația va fi temeinic pusă la punct, dacă peste tot se va respecta disciplina tehnologică, controlorul nu va avea numai rolul de a depista produsele necorespunzătoare, ci de a contribui, alături de toți factorii producției, la prevenirea unor neajunsuri, la perfecționarea întregii activități".

Desigur că, în primul rînd, cei ce realizează producția sînt răspunzători pentru calitatea acestora; dar livrarea la consumatori a unor produse necorespunzătoare (lucru ce se mai întîmplă și în prezent), constituie o culpă a celor care au sarcina să le verifice, să le controleze. CTC trebuie să fie un organ activ, să contribuie la prevenirea unor defecțiuni; în același timp, el nu trebuie să admită sub nici o formă ca pe poarta uzinelor să iasă produse la a căror fabricare nu s-au respectat documentațiile, standardele sau normele interne.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

PARTICIPANȚII LA MASA ROTUNDĂ

Ing. Matei Nicolae, șeful serviciului cercetare-laborator, Uzinele „Republica"; **ing. Eduard Tomasian,** șeful serviciului C.T.C., Fabrica de mașini-unelte și agregate; **ing. Aurel Băncilă,** director tehnic Centrala industrială de mașini-unelte; **ing. Victor Nicolescu,** inginer-șef, Uzina mecanică fină; **ing. Valeriu Voichiță,** inspector șef sectorul III al Inspectoratului General de Stat pentru controlul calității produselor; **ing. Aristide Caranda,** tehnolog-șef Întreprinderea „Acumulatorul"; **ing. Mircea Drăgulin,** director tehnic Uzinele „23 August"; **ing. Dimitrie Grecov,** directorul Uzinelor de pompe; **ing. Virgil Dutchevici,** director general la Inspectoratul General de Stat pentru controlul calității produselor; **Ladislau Frumosu,** directorul Uzinei „Neferal"; **ing. Nicolae Popa,** directorul Institutului de cercetări și proiectări mașini-unelte și agregate; **ing. Barbu Petrescu,** secretar al sectorului III al P.C.R.

ing. MATEI NICOLAE — ing. EDUARD TOMASIAN — ing. AUREL BĂNCILĂ — ing. VICTOR NICOLESCU — ing. VALERIU VOICHIȚĂ — ing. ARISTIDE CARANDA — irg. MIRCEA DRĂGULIN — ing. DIMITRIE GRECOV — ing. VIRGIL DUTCHEVICI — LADISLAU FRUMOSU — ing. NICOLAE POPA — ing. BARBU PETRESCU

Desene de CIK DAMADIAN

PERFECŢIONARE — MODERNIZARE

NECESITATEA perfecţionării pregătirii profesionale, resimţită de multe cadre calificate de toate nivelurile, este astăzi recunoscută, ca o problemă de stat. Ea este cu atît mai stringentă în domeniul economic,în care cadrele cu pregătire economică superioară provin din peste 35 de promoţii, respectiv din anii 1932—1970. Trebuie ţinuţ seama de faptul că această perioadă se situează, din punct de vedere istoric, în două orînduiri social-economice, precum şi de faptul că s-au produs transformări progresive în conţinutul învăţămîntului superior economic în cursul construirii socialismului, atît din punct de vedere politic-ideologic cît şi ştiinţific. În plus, pregătirea cadrelor se cere împrospătată şi completată cu cunoştinţe caracteristice economiei moderne, adecvate condiţiilor victoriei relaţiilor socialiste de producţie şi ale construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

În acelaşi timp, rămîne de rezolvat problema principală, a pregătirii în perspectivă a cadrelor cu studii superioare economice. În ultimii ani, perfecţionarea învăţămîntului economic a stat în atenţia conducerii partidului şi statului nostru, subliniindu-se necesitatea pregătirii unor economişti, promotori consecvenţi ai noului, ai creşterii eficienţei economice în toate sectoarele, care să organizeze în bune condiţii activitatea întreprinderilor.

În cele ce urmează vom prezenta cîteva opinii menite să contribuie la ridicarea eficienţei învăţămîntului nostru superior economic.

● *Utilizarea cadrelor*

LA ÎNREGISTRAREA cadrelor din 2 septembrie 1968 existau în economia naţională 27 358 cadre cu studii superioare economice, care erau folosite astfel: 26 274 (96%) în posturi de nivel superior, 1 081 (3,9%) în posturi de nivel mediu, iar 3 (0,1%) în posturi de nivel elementar. Dacă avem în vedere că la acea dată existau în economie 67 728 posturi, pentru ocuparea cărora era necesară pregătire economică superioară, rezultă că, necesităţile erau acoperite numai în proporţie de 40%.

Analizînd însă utilizarea cadrelor existente, constatăm că din acestea, numai 55,9% erau folosite în specialităţile în care erau pregătite, 36,3% lucrau în alte specialităţi economice, 3,8% erau utilizate în alte specialităţi (ştiinţe juridice, tehnice etc.)

Aceste date demonstrează pe de o parte necesitatea dezvoltării, în continuare, a învăţămîntului superior economic, iar pe de altă parte persistenţa unor deficienţe în profilarea cadrelor cu studii superioare economice. Ne punem întrebarea dacă, în ipoteza păstrării în continuare a actualei concepţii de profilare a cadrelor, se va putea îmbunătăţi proporţia utilizării în specialitate. În plus se nasc cîteva întrebări : a) Este eficient să se confere diplome de învăţămînt superior unor studenţi care obţin calificative submediocre ? b) Este just proporţionat planul de învăţămînt faţă de posibilităţile de însuşire ale studenţilor, corespunzător cerinţelor ergonomiei învăţămîntului ? c) Sînt juste metodele de transmitere a cunoştinţelor şi metodele de educaţie a studenţilor pentru muncă ?

● *Metode anacronice*

PROBLEMA modernizării învăţămîntului de toate gradele se află în atenţia tuturor ţărilor dezvoltate din punct de vedere economic. Modul de înţelegere şi de rezolvare a acestei probleme diferă însă, de la o ţară la alta.

În condiţiile actuale şi mai ales în cele viitoare, în măsura în care le putem prevedea astăzi, volumul de informaţii va creşte într-un ritm din ce în ce mai rapid. Dacă învăţămîntul şi-ar asuma sarcina să transmită toate aceste cunoştinţe prin canalele sale, ar fi imposibil şi ar pierde din ce în ce mai mult pasul. Astăzi, societatea are şi alte căi de transmitere a cunoştinţelor : cărţile ştiinţifice, presa şi publicaţiile, radioul şi televiziunea.

Volumul crescînd al informaţiilor a determinat un proces de divizare, redivizare şi regrupare a disciplinelor. Astfel, în cadrul institutelor economice independente, s-a făcut o primă divizare pe facultăţi, urmată de o altă divizare pe specialităţi în cadrul facultăţilor şi, în fine, de divizarea pe specialităţi mai înguste, în cadrul grupelor de specializare. În cadrul facultăţilor economice din universităţi, caz foarte frecvent întîlnit, divizarea s-a făcut pe specialităţi de bază, grupe de specializare sau prin discipline sau grupe de discipline, la alegere, lăsîndu-se libertatea studenţilor de a-şi întocmi programe de studiu individualizate, după posibilităţi şi înclinaţii.

Supradimensionarea volumului de cunoştinţe transmise de către învăţămînt ar împinge la mărirea exagerată a cursurilor şi manualelor cu un volum de cunoştinţe cu grad mare de perisabilitate şi la prelungirea exagerată a duratei de învăţămînt, reţinînd la studii o mare parte a populaţiei apte de muncă. Ca urmare, dezvoltarea ştiinţei şi tehnicii impun modernizarea învăţămîntului în primul rînd prin abandonarea metodelor anacronice şi înlocuirea lor cu metode noi. Învăţămîntul modern trebuie să se orienteze **nu atît pe un volum mare de cunoştinţe, cît mai ales pe însuşirea metodelor de informare, de studiu şi de cercetare,** prin trecerea elevului şi studentului pe o poziţie activă, de cercetător. Un proverb străvechi spune că dacă dai unui om un peşte îl hrăneşti o dată ; dacă îl înveţi să pescuiască, îi hrăneşti toată viaţa.

Desigur, modernizarea nu înseamnă ruperea de tot ce înseamnă tradiţie, ci numai cu acele elemente care frînează transformarea în cel mai scurt timp a metodelor de învăţămînt. Pe de altă parte preluarea necritică a unor soluţii sau sisteme îşi arată, mai curînd sau mai tîrziu, consecinţele negative. Ar însemna să înlocuim soluţii care s-au învechit la noi, cu soluţii învechite din alte ţări. De aceea, documentarea ce se face în scopul modernizării învăţămîntului nostru economic superior trebuie să pătrun-

conf. dr. Petre BURLOIU

(Continuare în pag. 18)

RAYMOND POIGNANT, director Institutul internaţional de planificare a educaţiei de pe lîngă UNESCO, despre

CĂILE RECICLĂRII

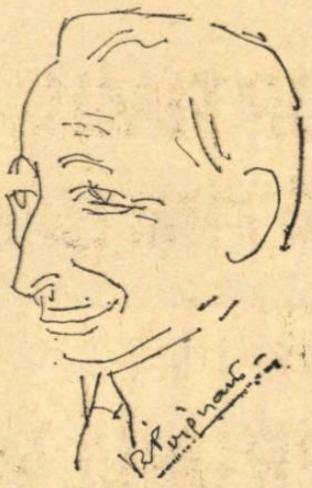

Desen : Cik Damadian

PROFESORUL Raymond Poignant s-a aflat în România timp de două săptămîni, la începutul lunii aprilie, într-o vizită de studiu în vederea elaborării, împreună cu specialiştii români, a unei lucrări cu privire la experienţa românească în planificarea învăţămîntului. Domnia sa a avut numeroase contacte cu personalităţi ştiinţifice româneşti, a vizitat centre universitare din Capitală şi din ţară şi a prezentat la ASE o conferinţă despre „Problemele organizării învăţămîntului în ţările industrializate".

La încheierea vizitei sale, revista „Viaţa economică" a solicitat d-lui R. Poignant opiniile sale despre una din problemele cele mai acute care se pun în epoca noastră şi anume aceea a reciclării.

● Se ştie că revoluţia tehnico-ştiinţifică duce la perimarea rapidă a cunoştinţelor şi necesitatea reciclării specialiştilor. Care sînt, după opinia dv., principalele profesiuni unde se impune abordarea acestei probleme ?

— Problema este într-adevăr de importanţă deosebită şi are aspecte multiple. Ceea ce numiţi reciclare este de fapt doar una din faţetele problemei educării adulţilor. În legătură cu aceasta aş menţiona, în primul rînd, faptul că deocamdată chestiunea reciclării se pune numai în ţările dezvoltate industrial, căci din păcate în ţările în curs de dezvoltare este necesară întîi o primă formare profesională pe care imensa majoritate a populaţiei nu o are. După cum se ştie, în Africa, Asia, ţările arabe, rata şcolarizării la nivelul şcolii primare este de numai 40%, iar în America Latină — de 75%. În lume mai există astăzi 800 milioane de analfabeţi adulţi. Dacă în cursul celui de al doilea deceniu al dezvoltării nu se vor lua măsuri deosebit de energice, riscăm să avem la sfîrşitul acestei perioade încă cîteva sute de milioane de analfabeţi.

Mă voi referi deci la ţările industrializate. Aici cea mai mare parte a cadrelor a căpătat o primă pregătire profesională prin sistemul învăţămîntului. Dar, după cum spuneaţi, revoluţia tehnică este extrem de rapidă şi cunoştinţele căpătate în institutele de învăţămînt superior sînt depăşite după 5 sau 10 ani. Trebuie, deci, permanent să ne reactualizăm cunoştinţele. **Problema se pune în toate domeniile. În unele însă ea este stringentă, este cu adevărat o obligaţie morală.** De exemplu, medicii formaţi acum 10 ani nu pot ignora progresele medicinei. De asemenea, în tehnică şi în învăţămînt există o obligaţie cvasi-absolută de reînnoire a cunoştinţelor.

● Care sînt, după părerea dv., şi pe baza practicii mondiale, cele mai bune forme de abordare a reciclării ?

— Întrebarea care se pune este să ştim dacă să instituţionalizăm reciclarea, să-i dăm o formă oficială sau dacă să contăm pe iniţiativa individuală, pe efortul fiecăruia. După părerea mea, este necesară o dublă abordare. Astăzi, **accelerarea ritmului apariţiei cunoştinţelor noi face dificilă reciclarea numai pe cale individuală. De aceea consider că ea trebuie şi instituţionalizată.**

Am fost foarte plăcut surprins să aflu că în ţara dv. s-a adoptat o lege care prevede obligativitatea reciclării. Inevitabil, această lege nu poate avea decît un caracter general, ea pune problema, în principiu. Vor trebui definite apoi modalităţile concrete. Poziţia de principiu a guvernului român oferă speranţe că veţi progresa foarte repede. În orice caz, este foarte îmbucurător pentru un reprezentant al UNESCO să vină într-o ţară în care se caută intens căi de ameliorare a metodelor de educaţie. UNESCO ar organiza cu plăcere o colaborare şi ar acorda asistenţă în acest domeniu.

● Care sînt formele instituţionalizării pe plan mondial ?

— Ele pot fi foarte diferite în funcţie de profesiuni. De exemplu, este relativ mai uşor să se organizeze cursuri de reciclare pentru cadrele din învăţămînt, care dispun de vacanţe permiţînd ca ele să fie mobilizate mai complet şi un timp mai îndelungat decît alte profesiuni. Dacă se doreşte generalizarea reciclării cu timp complet şi la alte profesiuni, va trebui să se creeze instituţii speciale. Acesta ar putea fi atribuite — ca rol firesc — universităţilor care să înfiinţeze programe post-universitare de specializare. De altfel, după cum se ştie, universităţile din unele ţări, de exemplu din America, practică acest lucru. Aceasta ar fi forma cea mai indicată pentru economişti, medici, jurişti etc. Pentru ingineri cred că reciclarea ar trebui să se facă printr-o colaborare între institutele de învăţămînt superior şi întreprinderile industriale. De altfel, nu consider că ar putea exista o formulă definitivă, sistemul de reciclare trebuie gîndit în funcţie de necesităţi, de disponibilităţile de personal didactic. **Să facem dovadă de imaginaţie, să căutăm formule suple,** nu rigide, căci altfel există riscul că formele de învăţămînt respective să nu poată fi frecventate. De asemenea trebuie să găsim resursele financiare, căci reciclarea costă mult.

● Problema reciclării se pune numai pentru cadrele universitare sau şi pentru muncitori ?

— Desigur, ea se pune şi pentru muncitorii manuali. Datorită ritmului extrem de rapid al înnoirii tehnologice, tehnologia pe care muncitorii o cunosc adesea nu se mai foloseşte după un timp şi ei trebuie să-şi însuşească o nouă meserie. De aceea **pentru mulţi muncitori ceea ce numim reciclare este de fapt orientarea spre o altă meserie.** În acest sens este foarte interesantă experienţa suedeză pentru introducerea unei pregătiri profesionale polivalente. Această ţară se orientează spre o reformă în acest domeniu. Ceea ce este foarte interesant în reforma suedeză este încercarea de a regrupa în şcolile profesionale specializările pe mari categorii. Se grupează meseriile pe afinităţi şi se asigură în cursul şcolii profesionale o formaţiune polivalentă, de exemplu în metalurgie, care permite accesul ulterior la mai multe meserii. Această formaţiune polivalentă este completată apoi printr-o specializare foarte scurtă în meseria specifică respectivă — de exemplu, strungar, frezor etc. Cu cît mai largă va fi de la început pregătirea profesională, cu atît mai uşor va fi ca muncitorul, după 5 sau 10 ani, indiferent de vîrstă — şi fără efort prea mare — să poată să-şi însuşească o meserie nouă atunci cînd tehnica o cere. Una din dilemele civilizaţiei moderne este schimbarea rapidă a lucrurilor şi schimbarea rapidă a meseriilor. Cu o sută de ani în urmă se învăţa o meserie pentru toată viaţa. Epoca noastră ne obligă, pe de o parte să ne perfecţionăm continuu, şi să ne schimbăm uneori prea des meseria. De aceea am convingerea fermă că **un sistem modern de formare profesională trebuie să fie cît mai polivalent posibil.** Iar şcoala trebuie să pregătească din timp tinerii pentru această **incertitudine profesională** care va fi soarta noastră a tuturor.

● V-aţi referit la experimentul suedez care pare să fie o încercare de a diminua dilema modernă dintre necesitatea unei specializări din ce în ce mai mari şi o nevoie asemănătoare, şi mai ales o dorinţă foarte puternică din partea unor categorii sociale largi spre cunoştinţe generale. Care este după părerea dv. calea corectă de a rezolva această dilemă ?

— Dilema pe care o evocaţi există. Ea se pune atît teoreticienilor educaţiei cît şi planificatorilor acesteia. Într-adevăr, o dată cu ridicarea nivelului de trai într-o ţară, setea de cultură creşte, în timp ce nevoile de cadre specializate sînt limitate de necesităţile economiei şi de mijloacele financiare. Dar această situaţie este întotdeauna tranzitorie. Cu cît se dezvoltă mai repede o ţară, cu atît mai multe fonduri va putea ea aloca educaţiei şi şcolarizarea se va putea prelungi pentru toată lumea. **Se poate concepe, într-o perspectivă foarte îndepărtată, că, pentru a exercita o meserie manuală, să se fi căpătat o pregătire superioară şi că atunci deosebirile între profesiunile aşa-zis intelectuale şi cele aşa-zis manuale se vor atenua.** În acel moment problema pe care o ridicaţi va dispărea poate. Dar recunosc desigur că o perioadă încă considerabilă sistemele de învăţămînt vor trebui să ţină seama de diferite constrîngeri. Acest lucru este inevitabil deocamdată, căci consider că **o ţară care vrea să realizeze o dezvoltare economică cît mai rapidă trebuie să aleagă bine alocarea resurselor sale.**

Convorbire realizată de
Irina VIANU

OPTIMUL ECONOMIC ŞI PROBLEMELE SALE TEORETICO-METODOLOGICE

DIRIJAREA activităţii economice la nivel macro şi microeconomic este dominată actualmente de preocuparea pentru găsirea unor soluţii şi efecte optime în desfăşurarea procesului economic. Dezvoltarea ştiinţei, diversificarea ei, întrepătrunderea diverselor discipline de cercetare, ca şi progresul nebănuit al tehnicii în vremea noastră dau certitudinea că există posibilităţi teoretice de a determina asemenea soluţii optime şi de a le transpune în practică.

Ni se pare că dintr-o astfel de convingere a izvorît lucrarea **Modelul economic optim** *) de dr. M. Horovitz, prima carte de abordare larg cuprinzătoare a modelării optimului economic în ţara noastră. Autorul ne oferă o amplă încercare de a defini conceptul de optim economic, căile metodologice de a-l formula cantitativ, precum şi direcţiile în care trebuie să se acţioneze în politica de dezvoltare multilaterală a societăţii noastre pentru a atinge obiective optime.

Conceptul de optim economic, tot aşa ca şi noţiunile „dezvoltare economică" sau „creştere economică", se bucură în prezent de o largă circulaţie. Ca idee, cum precizează şi autorul lucrării, o găsim cu multă vreme în urmă şi pe parcursul istoriei şi gîndirii economice. În zilele noastre conceptul este exprimat, de pildă, de acad. L. V. Kantorovici în al său „plan optim", iar literatura occidentală îl reflectă în numeroase lucrări de „teorie a optimului economic" (numită şi „teoria randamentului social", în limba engleză „welfare"), prin care se urmăreşte stabilirea acelor condiţii economice, care ar putea asigura o „stare optimă". În ţara noastră acest concept, abordat sumar în unele lucrări, s-a bucurat de meritată atenţie şi constituie obiectul unui capitol din apreciatul volum al economistului Emilian Dobrescu — „Ritmul creşterii economice", unde i se creionează aspectele generale esenţiale şi este considerat drept obiectiv al creşterii, în cadrul funcţionării economiei ca organism independent.

De astă dată, ne aflăm în faţa unei cercetări de ansamblu, în care aparatul conceptual şi instrumentele de abordare sînt supuse unei analize şi clarificări minuţioase. Problematica optimului economic este prezentată critic, în elementele sale teoretice (cap. 1), în diverse tipuri de modelare (cap. 2), iar în final (cap. 3) se construieşte un sistem economic optimizabil, ca o sinteză tridimensională de modelare a economiei naţionale, cu propunerea unor modele de preţuri şi de optimizare a relaţiilor economice externe.

O caracteristică generală a acestei cercetări de întinse proporţii o constituie confruntarea cu cerinţele, imperativele şi restricţiile realităţii. Lucrarea este o încununare a unor străduinţe de mulţi ani, valorificate în parte în studii şi eseuri, pentru a înfăţişa — după însăşi expresia autorului — „confruntarea de idei din gîndirea economică contemporană în această problematică şi filtrarea controverselor din această dezbatere prin prisma condiţiilor particulare ale economiei româneşti".

Încercările de fundamentare ştiinţifică a optimului economic, pe care ni le prezintă autorul, ne dau prilejul de a cunoaşte foarte numeroase lucrări şi puncte de vedere, metode şi modelări economico-matematice, despre care în literatura noastră economică fie că nu s-a scris deloc pînă acum, fie că s-au făcut doar menţionări trecătoare. Analizîndu-le critic, autorul aduce contribuţii certe la elucidarea unor concepte încă insuficient lămurite, ca şi la tehnica de elaborare a unor modele. Cu probitatea şi prudenţa omului de ştiinţă, evitînd concluzii grandilocvente, lipsite de argumentare, propunînd soluţii cu perspectiva de a fi verificate practic, M. Horovitz realizează o izbutită sinteză între teorie şi metodologie, organizînd raţional desfăşurarea expunerii, simplă şi clară în prezentarea unor domenii, în fond complexe şi adesea greu de a le înfăţişa cu claritate.

Prin originalitatea formulării sau a modului de tratare, ni se par contribuţii reale ale autorului: definirea optimului economic, etapizarea dezvoltării tehnicilor cantitative de planificare, trăsăturile caracteristice atribuite modelului economic optimizat, cercetarea problemei criteriilor de optimizare în economia socialistă, clasificarea cvadripartită a modelelor şi analiza lor din punct de vedere al adecvării optimului economic. Cea mai importantă contribuţie, credem, se cuprinde în capitolul al treilea, prin conceperea şi formularea optimizării întregului proces al reproducţiei şi alcătuirea modelului optimizant tridimensional, la patru niveluri. Prin caracter de originalitate se relevă şi modelul economico-matematic de determinare a preţului optim pentru materii prime şi combustibili.

Dr. M. Horovitz şi-a intitulat lucrarea „modelul economic optim". Lucrul apare firesc din moment ce, cum afirmă autorul, teoria optimului economic a apărut şi s-a dezvoltat în legătură cu modelarea economică, dezvoltare care s-a accelerat o dată cu extinderea aplicării metodelor statistice şi matematice în cercetarea economică şi cu crearea maşinilor electronice de calcul. Autorul este un militant convins pentru aceste aplicaţii şi consideră econometrizarea în acţiunea economică drept o transformare dialectică în modul de gîndire economic. Problematica de faţă îi dă prilejul de a face o serie de precizări remarcabile, în sensul că economia matematică nu înseamnă nici simplificarea matematicii şi nici diminuarea teoriei economice, ci este o nouă concepţie. Modelarea economico-matematică nu reprezintă simpla aplicare mecanică a metodelor de calcul statistic-matematic, ci îmbinarea acestora cu sistemul de pîrghii economico-financiare, „astfel ca ele să orienteze comportamentul raţional al agenţilor economici la luarea deciziilor optime în concordanţă cu interesele dezvoltării de ansamblu a economiei naţionale". Rămînînd credincios acestui punct de vedere autorul îşi încheie lucrarea precizînd că economia matematică pretinde o reconsiderare fundamentală a modului de gîndire al economiştilor şi matematicienilor care-şi dirijează preocupările pe acest făgaş nou de cercetare. Expansiunea metodelor matematice în economie creează premisele unei „reabilitări a gîndirii economice, discreditată de sterilitatea discuţiilor abstracte şi inaplicabilitatea soluţiilor oferite practicii economice". Autorul nu omite sublinierea că matematica nu se poate substitui ştiinţei economice; ea este capabilă numai să-i ofere un instrument eficace de lucru.

Subcapitolele finale ale lucrării sînt cît se poate de utile pentru necesităţile practice ale dezvoltării economice din ţara noastră, prin examenul critic la care se supune problema optimizării relaţiilor economice externe şi prin contribuţia ce o aduce la cuantificarea cooperării tehnico-ştiinţific internaţionale. Definirea şi analiza critică a noţiunilor des folosite de rentablitate, economicitate şi eficienţă în comerţul exterior, ca şi a indicatorilor cu care operează practica noastră economică, înseamnă verificarea şi reconsiderarea unui preţios aparat de apreciere şi decizie într-un compartiment care evoluează către o importanţă hotărîtoare pentru economia naţională.

Autorul conchide că, în condiţiile actuale, metodele tradiţionale nu mai sînt în stare să conducă la soluţii corespunzătoare unor decizii optime şi metodele matematice îşi valorifică şi aici vocaţiunea. Dar nu toate încercările făcute au şi izbutit într-un domeniu în care acţionează o complexitate de factori, care îngreuiază enorm modelarea. Optimizarea, să zicem parţială, pentru care optează autorul lucrării, derivă din convingerea sa că, deocamdată, este prematur de a elabora un model satisfăcător pentru comerţul exterior în ansamblu, iar modelul limitat şi puţin complicat la nivel de întreprindere productivă poate constitui o contribuţie susceptibilă de realizare practică pe linia optimizării exportului, cu atît mai mult cu cît un asemenea model poate constitui apoi un schelet pentru întreaga ramură. Considerînd că în economia socialistă criteriile şi metodele de evaluare a eficienţei economice a cooperării tehnico-ştiinţifice internaţionale se încadrează în metodologia de determinare a eficienţei activităţii economice în general şi a schimburilor cu străinătatea în special, Lucrarea supune unei cercetări critice conceptul de cooperare tehnico-economică şi indicatorii de cuantificare a acesteia. Domeniul fiind relativ nou pentru aplicarea metodelor cantitative, autorul îndeamnă la prudenţă, mai ales că aici operează factori necuantificabili.

Merită a fi remarcată şi introducerea conceptului de sistem în tratarea părţii principale a lucrării. Se poate că anumite considerente ale autorului vor suscita păreri divergente, că unele părţi meritau să fie mai mult aprofundate. Oricum, trebuie de apreciat competenţa, seriozitatea şi măsura cu care lucrarea intervine în „contextul uneia dintre cele mai pasionante preocupări ale ştiinţei contemporane".

I. NEGURĂ

*) **Modelul economic optim**, dr. Marcu Horovitz, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1970, 317 pag.

ŞCOLI • CURENTE ECONOMIŞTI

RAŢIONAMENTUL CONTABIL ŞI RAŢIONAMENTUL MARGINALIST

CARE ESTE RAŢIONAMENTUL pe baza căruia o întreprindere poate să ia o decizie valabilă, fie că este vorba de angajarea de salariaţi suplimentari, de cumpărarea unei noi maşini, sau de modificarea volumului producţiei unei mărfi etc.? Un raţionament posibil, dar nerecomandabil în cazul luării unor asemenea decizii, este cel contabil, care operează cu mărimi medii. Raţionamentul marginalist, care se întemeiază pe mărimi marginale, este cu siguranţă cel mai indicat — repetăm — în asemenea cazuri. Totul depinde, deci, de scopul urmărit, de necesităţile analizei în cazul concret, ceea ce înseamnă că, contabilitatea şi sistemul ei de raţionamente îşi păstrează întreaga valabilitate în evidenţa şi analiza activităţii unei întreprinderi. Din păcate, raţionamentul marginalist mai pare să fie încă puternic afectat la noi — ca să nu spunem chiar defăimat — de povara falsei teorii a valorii bazate pe utilitatea marginală. După cum se va vedea, în cazul teoriei deciziilor el nu are nimic comun — teoretic — cu această utilitate marginală.

Metoda care ni se pare cea mai indicată, deşi schematică, simplificată — în cadrul foarte restrîns al acestui articol — ar fi aceea de a ilustra cele două tipuri de raţionament cu ajutorul exemplului pe care ni-l furnizează un autor francez [1]) şi căruia noi i-am adus o anumită extindere.

Să presupunem că o întreprindere fabrică două produse, primul în cantitatea q_1, al doilea — în cantitatea q_2, şi că costurile totale de producţie, **pentru ambele articole**, se ridică lunar la o sumă **C**. Dacă preţurile de vînzare unitare ale celor două produse sînt, respectiv, de p_1 şi p_2, atunci beneficiul lunar poate fi aflat pe baza relaţiei:

$$B = p_1 q_1 + p_2 q_2 - C.$$

Întreprinderea doreşte să mărească producţia unuia sau altuia din cele două articole, în aşa fel încît **B** să crească.

Contabilul va raţiona în felul următor: costurile de producţie comune **C**, trebuie să fie repartizate, după o cheie oarecare — care nu poate să nu conţină şi anumite elemente arbitrare — asupra fiecăruia din cele două produse, astfel încît să poată fi obţinute costurile unitare c_1 şi c_2. Deci: $C = c_1 q_1 + c_2 q_2$, iar beneficiul total va rezulta din relaţia:

$$B = (p_1 - c_1) q_1 + (p_2 - c_2) q_2$$

în care valorile din paranteze reprezintă beneficiile unitare medii. Sporind producţia unuia dintre cele două articole, costul total va creşte, evident, şi efectuînd, iarăşi, repartiţia costului total, nou, asupra celor două produse, este întrutotul posibil ca beneficiul **B** să rămînă pozitiv, fără însă ca, în felul acesta, să putem afla care este tendinţa de modificare a beneficiului în urma sporirii producţiei.

Raţionamentul marginalist impune, însă, economistului să determine variaţia costului total **C** în funcţie de o modificare fie a lui q_1, fie a lui q_2. Dacă, de pildă, producţia primului articol este mărită cu o cantitate Δq_1 (q_2 rămînînd constant) costul total **C** va varia şi el cu o cantitate $\Delta_1 C$. Nu avem decît de aflat **costul marginal** al primului produs:

$$\frac{\Delta_1 C}{\Delta q_1} = a_1,$$ care exprimă creşterea lui **C** determinată de producţia unei unităţi **suplimentare** din primul produs. La fel poate fi definit şi costul marginal pentru cel de-al doilea produs: $\frac{\Delta_2 C}{\Delta q_2} = a_2$

În locul beneficiilor unitare medii, obţinute pe baza valorilor contabile, împovărate, ca să spunem aşa, de toată greutatea cantităţilor şi costurilor iniţiale, de obicei mai mari decît cele suplimentare, vom afla acum **beneficiile marginale**, determinate **exclusiv** de costul total **suplimentar** şi de **cantitatea suplimentară** produsă. Adică, în loc de $(p_1 - c_1)$ şi $(p_2 - c_2)$, avem acum $(p_1 - a_1)$ şi $p_2 - a_2)$, presupunînd, bineînţeles, că preţurile de vînzare rămîn neschimbate. Şi, numai dacă beneficiul marginal este pozitiv, se poate decide sporirea producţiei respectivului articol (cu condiţia ca să existe o cerere corespunzătoare); se înţelege că, dacă el este negativ, o asemenea decizie nu ar fi corectă, chiar dacă beneficiul mediu ar rămîne pozitiv.

Aşadar, deosebirea dintre raţionamentul contabil şi cel marginalist este deosebirea dintre **sensul** reflectării pe care il îngăduie mărimile medii şi cel care vine de la mărimile marginale. Să ne imaginăm — pentru a da un exemplu, poate şi mai evident — că o întreprindere introduce, periodic, metode tehnologice perfecţionate menite să ridice productivitatea muncii şi că află rezultate potrivit tabelului din pag. 14.

Productivitatea marginală creşte în toate cele patru perioade, ca efect pozitiv şi **exclusiv** al noilor metode tehnologice; productivitatea medie scade în perioadele 1, 2 şi 3 şi nu începe să crească, faţă de perioada a treia, decît în perioada a patra, continuînd, totuşi, să fie încă mult inferioară perioadei de bază. Explicaţia? Forţa de muncă totală, utilizată,

dr. Iosif ANGHEL
Institutul de cercetări economice

⟶

FIȘE

Exemplul României

■ Jean Poncet abordează în lucrarea **Le sous — développement vaincu ?** Editions Sociales, Paris 1970, 286 p., problema luptei împotriva subdezvoltării economice atît din punct de vedere teoretic, cît și practic. Suscită interes modul în care autorul tratează această problemă din punct de vedere practic. El recurge la un studiu comparativ și supune unei analize critice rezultatele măsurilor de dezvoltare economică în sudul Italiei (Mezzogiorno), Tunisia și România. Alegînd aceste trei eșantioane, autorul urmărește să arate pe de o parte modul deosebit de abordare a problemei subdezvoltării (în condițiile unei regiuni dintr-o țară capitalistă dezvoltată, în condițiile unei foste colonii și în condițiile unei țări socialiste), iar pe de altă parte, rezultatele obținute. „O politică veritabilă de dezvoltare economică și socială — conchide autorul — nu a putut fi pusă în practică decît în România o dată cu instaurarea puterii politice populare, socializarea mijloacelor de producție, abolirea privilegiilor clasei dominante... În consecință în ce privește ritmul de creștere al producției, al industrializării, progresele în dezvoltarea regiunilor țării, în modificările condițiilor de viață, în asigurarea ocupării forței de muncă, în nivelul atins deja în consumul social și cel privat... participarea României la diviziunea internațională a muncii în condiții egale cu cei mai puternici parteneri, toate aceste procese în curs de desfășurare diferă profund de ceea ce se petrece în Mezzogiorno sau în Tunisia. România scapă de subdezvoltare" (pag. 276—277).

Previziune tehnologică

■ În articolul **How industry is using technological forecasting**, publicat în MANAGEMENT REVIEW nr. 5, 1970 **Spenser Hayden** abordează problemele folosirii previziunii tehnologice în întreprinderile americane. Considerată nu ca un mijloc de planificare, întrucît ea nu permite realizarea de noi dezvoltări tehnologice, ci ca un instrument special care ajută la selecționarea celor mai potrivite alternative de activitate viitoare, previziunea tehnologică a fost studiată în 67 de companii renumite pentru dinamismul lor. Metodele de previziune identificate sînt clasificate în șase categorii principale : opinia experților, extrapolarea tendințelor, analiza sistemelor, analiza parametrilor, modele matematice și metode suplimentare (analiza morfologică, arborii de probabilitate etc.).

Potrivit rezultatelor anchetei, cele mai utilizate metode de previzionare — între 80% și 66% din firmele investigate — sînt proiectarea liniară, previziuni vizionare, curbele de tendință, tabloul consensurilor și examinarea sistemelor prezentate. Aproximativ jumătate din companii foloseau analiza de corelație și regresie, evaluarea cererii, analogia istorică și analiza proprietăților unice.

Economistul non-economiștilor?

■ Paul A. Samuelson, recentul laureat al Premiului Nobel pentru economie, spunea despre John Kenneth Galbraith că este, „economistul non-economiștilor". Într-adevăr problematica a-

bordată de Galbraith depășește limitele economics-ului, în care gîndirea economică occidentală se străduiește să claustreze economia politică.

Într-o expunere recentă la o dezbatere organizată de revista NOUVEL OBSERVATEUR nr. 326 din febr. 1971, J. K. Galbraith prezintă o imagine critică a societății americane contemporane. El divide sistemul economic american în două subsisteme radical diferite : pe de o parte, circa 10 milioane de exploatări agricole, întreprinderi de servicii, mici industriași, comercianți și meseriași care formează subsistemul pieței ; pe de altă parte, circa 2 000 de mari întreprinderi industriale, de transport, de energie, de servicii publice, de comunicații și de comercializare care formează subsistemul industrial. Fiecare dintre acestea furnizează aproximativ 40% din produsul național brut, restul provenind de la sate.

Subsistemul industrial este condus de o tehnostructură. O dată ce puterea este în mîinile tehnostructurii, aceasta o utilizează în propriile sale scopuri. Primul său scop este de a asigura un minim de profit pentru a garanta independența sa; după aceea, interesul său este mai mult de a asigura creșterea întreprinderii decît de a majora dividendele, deoarece aceste cîștiguri revin acționarilor, de care tehnostructura nu mai depinde. În schimb, dezvoltarea firmei crește responsabilitățile și, în consecință, salariile și cotele — părți de care beneficiază membrii tehnostructurii. J. K. Galbraith avertizează împotriva pericolului pe care îl prezintă această tehnostructură.

Productiv — neproductiv...

■ În articolul **Graniți proizvoditelnogo truda** (Limitele muncii productive), MEMO nr. 12/1970, E. Kaganov și V. Stipelman consideră că adîncirea actuală a diviziunii sociale a muncii nu poate să ducă la apropierea, care merge pînă la desființare, a limitelor determinate de vechea diviziune socială a muncii, ce împărțea activitățile în productive și neproductive. După aprecierea autorilor, revoluția științifico-tehnică atrage o diviziune tehnică a muncii, care nu trebuie confundată cu diviziunea socială a muncii. Acei care motivează desființarea limitelor dintre munca productivă și neproductivă comit, după părerea lor, o confuzie între diviziunea socială ce are loc în societate și diviziunea din cadrul întreprinderii și dacă lucrurile se referă la economia capitalistă, confuzia se referă la capitalul individual și cel social. Adîncirea diviziunii muncii în cadrul fiecărei întreprinderi este în fond legătura pe linie de cooperare dintre diferiți muncitori legați între ei de procesul tehnologic care este necesar pentru a obține produsul finit. Astfel de diviziune a muncii se apreciază a fi una tehnică, ce nu poate fi confundată cu cea socială, care are loc între grupurile de lucrători din diferite colective de muncă.

SESIUNI ȘTIINȚIFICE ÎN ÎNTÎMPINAREA SEMICENTENARULUI P.C.R.

ÎN CADRUL MANIFESTĂRILOR științifice consacrate celei de a 50-a aniversări a P.C.R., în zilele de 19 și 20 aprilie va avea loc sesiunea de comunicări a Institutului de cercetări economice al Academiei de științe sociale și politice, cu tema *Eficiența economică — obiectiv central al politicii economice a partidului.*

În ședința plenară vor fi expuse o serie de comunicări privind unele aspecte teoretice generale ale eficienței economice (eficiența producției sociale și criteriile determinării ei ; limitele teoretice ale eficienței, relația constructor-investitor în calculul eficienței investițiilor, efectele industrializării asupra eficienței, folosirea prețurilor ca instrument al măsurării eficienței, cuantificarea eficienței etc., Lucrările sesiunii vor continua în trei secții, organizate pe temele : creșterea economei naționale și eficiența economică ; aplicații matematice în problemele eficienței economice ; metodologia determinării eficienței economice.

ÎN ZIUA de 14 aprilie a.c. a avut loc Sesiunea științifică a Academiei de Studii Economice, organizată în cinstea semicentenarului Partidului Comunist Român. După cuvîntul de deschidere rostit de prof. dr. doc. M. A. Lupu, rectorul A.S.E., au urmat comunicările prezentate în ședința plenară dintre care menționăm : „Politica P.C.R. de dezvoltare multilaterală și armonioasă a economiei naționale", de prof. dr. M. Mehedințu și conf. dr. C. Enache ; „P.C.R. în sistemul partidist al României interbelice", de conf. M. Petrescu ; „Considerații asupra gîndirii economice marxiste din România interbelică" de prof. dr. I. Nicolae-Văleanu ; „Caracteristicile principale ale sistemului național de informatică și conducere din România", de conf. V. Trebici. Comunicările prezentate în secții au abordat probleme privind perfecționarea organizării și conducerii economiei ; perfecționarea relațiilor economice și sociale, dezvoltarea democrației și înflorirea națiunii socialiste, precum și coordonate ale politicii economice interne și externe a României.

• Ca cercetător (înțeleg prin aceasta orice cadru didactic pasionat să „foreze", să pătrundă tot mai profund în adîncurile științei de care se ocupă) în domeniul teoriei economice, ce pretindeți de la economist, în sensul larg al noțiunii ?

— Chiar cu riscul de a fi contrazis, voi îndrăzni să spun că indiferent dacă știu, vor sau pot, economiștii trebuie să fie teoreticieni ! Îmi dau bine seama că astfel mă angajez într-o dispută destul de dificilă, de aceea mă grăbesc să completez : 1. că înțeleg prin teorie, în esență, căutarea cauzalității și 2. că resping opinia comună după care teoreticienii caută probleme și acolo unde nu sînt, precizînd că nimeni nu poate hotărî ce probleme pot deveni vreodată importante.

Poate într-o măsură mai mare chiar decît matematicienii, economiștii sînt chemați să răspundă marilor probleme pe care le pune o lume aflată la răscrucea dintre abundență și mizerie, dintre perfecționarea speciei și sinuciderea ei. Făcînd retrospecții, introspecții și prospecții — corespunzătoare adevărului istoric, stării reale de lucruri și sensului istoriei, dar în același timp socialmente utile — economiștii poartă o mare răspundere în fața opiniei publice. Nu trebuie să se înțeleagă de aici că economiștii pot fi făcuți răspunzători — cum se întîmplă adesea — pentru nereușitele unor politici sau strategii economice, după cum tot adevărat este că nu orice succes economic este rezultatul unei deliberări — evident teoretice — a economiștilor ! Dar poate că nu aceasta este cea mai importantă concluzie despre munca economiștilor — ca teoreticieni. După părerea mea, economiștii pot și trebuie să răspundă în fața opiniei publice pentru ceea ce prevăd, fiecare în domeniul de specialitate în care lucrează. Prevederea este nu numai chibzuință, cum credeau încă strămoșii, ci, în primul rînd, studiu de opțiuni fundamentate și de mijloace adecvate. Studiul, ca orice calitate dificilă, trebuie cultivat. Aici intervine rolul imens al unei teorii economice, corecte măcar, iar în cazul că ea nu s-a elaborat — rolul imens al unei teorii a... teoriei economice, al metateoriei economice.

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

dr. Ioan CRISTESCU

• Și iată că am ajuns la domeniul dv. favorit...

— Ei bine da, pe acest domeniu, poate mai puțin „băgat în seamă" m-am profilat eu, mai ales în munca de cercetare. Am avut plăcerea să găsesc audiența cuvenită la „Viața economică", apoi la Secția de istorie a gîndirii economice a Institutului de cercetări economice și așa — poate pe nesimțite — preocupările de metaeconomică s-au acreditat ca fiind la fel de serioase ca și cele privind, să spunem, productivitatea muncii, reducerea prețului de cost, sistemul informațional, deciziile economice ș.a. Într-un fel, poate ar trebui să ne întrebăm dacă nu cumva tocmai aceste probleme majore au impus, impun și vor impune tot mai pregnant economiștilor să se descopere ca teoreticieni !

• În afara articolelor publicate în reviste, ca și în colecția Studii de istorie a gîndirii economice a I.C.E., în ce ați mai concretizat aceste preocupări ?

— La locul meu de muncă am căutat să clarific problemele de care aminteam prin cursul propriu de „Teorii economice contemporane", la care am elaborat o anume aproximare a domeniului de teorii economice nemarxiste. Vă dați seama, însă, că aici domeniul — prin excelență nou — pretinde mai mult decît eforturile, inevitabil limitate ca eficiență ale unui singur om. În ce mă privește, consider că personal am obligația de a elabora partea de metodologie a teoriilor economice nemarxiste actuale, pentru care documentarea este pe sfîrșite și, după încheierea predării actualei variante a cursului, o voi elabora și supune atenției opiniei de specialitate. Ar urma de reunit eforturi, pentru a schița măcar partea de mare însemnătate a unui curs de „Teorii economice actuale" care este cea consacrată teoriilor marxiste. Prima sarcină aici ar fi să ne autocunoaștem în ceea ce am creat pe acest tărîm în anii revoluției populare, ai construcției socialiste. De cel mai mare folos ne-ar fi aici distinșii noștri profesori și specialiști, care au trăit creator acei ani și care ne-ar putea ajuta în înțelegerea problematicii respectivelor perioade de creație în domeniul teoriei economice.

• Ce vă propuneți în continuare ?

— În perspectiva cercetării mele se află : retrospecția de tip istoric „Dezvoltarea economică și gîndirea economică" ; introspecția de tip logic asupra metodologiei economiei politice și valorificarea elementelor raționale ale prospectivei în viziunea nemarxistă și coordonatele constituirii prospectivei economice științifice ca parte a economiei politice marxist-leniniste.

Discuție consemnată de
Florence COSTIN

←

crește, relativ, mai repede decît cantitatea totală produsă. Acest raport se modifică abia în perioada a patra. Dacă se face, însă, numai raportul dintre creșteri, rezultă, evident, o productivitate marginală care, în perioadele 1, 2 și 3, rămîne inferioară celei medii, dar care — spre deosebire de aceasta din urmă — manifestă tendința unei creșteri foarte rapide, astfel că, în perioada ultimă productivitatea marginală ajunge să depășească substanțial pe cea medie. Se poate spune, așadar, că numai calculul marginal scoate la iveală **tendința nouă**, pozitivă sau negativă. Este suficient să adăugăm că — matematic — acest calcul marginal nu este decît calculul diferențial, care stă la baza determinării valorilor maxime sau minime ale unei funcții.

1) G. Worms, Les méthodes modernes de l'économie appliquée, Dunod, Paris, 1965, pag. 13—25.

Perioadele	Cantitatea produsă, y	Forța de muncă utilizată, F	Productivitatea medie Y/F	Productivitatea marginală ΔY/ΔF
0	100	10	10,00	—
1	102	11	9,27	2
2	105	12	8,75	3
3	110	13	8,46	5
4	121	14	8,64	11

PRIORITĂȚI MAROCANE

DUPĂ CUCERIREA independenței naționale în martie 1956, Marocul, ca și celelalte țări ale fostei Africi de nord franceze, trăiește în același timp experiența decolonizării și primele începuturi de dezvoltare modernă independentă. Urmărind să lichideze subdezvoltarea moștenită de la colonialism, guvernul marocan și-a orientat politica în două direcții principale : dezvoltarea economică și socială și diversificarea relațiilor externe în spiritul politicii de colaborare, independență și neangajare.

Concretizînd aceste orientări, un recent discurs al regelui Hassan al II-lea definește ca priorități în politica economică a țării agricultura și irigațiile, calificate drept fundamentul relansării economiei și producției industriale marocane. De asemenea, s-a pus accentul pe „marocanizarea" sectorului terțiar și pe dezvoltarea învățămîntului, care va trebui să fie orientat astfel încît să determine efecte pozitive pe plan economic. Alături de dezvoltarea agriculturii și de formarea cadrelor, se consideră ca prioritară industria turismului, aflată în plin avînt. Nu este neglijat nici sectorul industrial, în care activează în prezent numai 220 000 oameni. În virtutea acestor deziderate de politică economică, prevederile planului cincinal 1968—1972 urmăresc ca obiectiv principal asigurarea măsurilor necesare pentru a face față ritmului rapid de creștere a populației și exodului rural. Cu actualul ritm de creștere (3,1% pe an), în 1985 populația țării va ajunge la 23 milioane locuitori, față de 14,4 milioane în momentul de față, dintre care 70% nu au împlinit încă 21 de ani. Aceasta va implica crearea a circa două milioane de noi locuri de muncă la orașe. La Rabat se consideră că pe lîngă crearea de noi slujbe, continuarea emigrării temporare a forței de muncă și realizarea unor măsuri de „planning familial" ar putea reprezenta o soluție de moment pentru problemele demografice și sociale. După cum se știe, 320 000 marocani au traversat Mediterana în căutare de lucru între 1960 și 1968, în timp ce la orașe șomerii totali sau parțiali reprezintă cel puțin 30% din populație.

Agricultura este considerată de guvernul marocan „prioritate între priorități". Deși posedă un variat și substanțial potențial economic, Marocul continuă să fie o țară agrară, în agricultură fiind ocupată peste 70% din populația activă a țării. Ea contribuie în proporție de 30—40% la formarea venitului național și în proporție de aproape jumătate la exporturile marocane. Aceste cifre demonstrează importanța deosebită a agriculturii în viața economică a țării. În consecință, se apreciază că orice politică economică de ansamblu, orice efort de planificare, nu poate fi conceput fără a fi susținut de o politică agricolă realistă.

Pentru dezvoltarea agriculturii sînt alocate 36% din investițiile publice ale actualului cincinal. Se prevăd lucrări de irigații și construirea de baraje, o atenție specială fiind acordată regiunilor sărace din centrul și sudul țării neglijate în trecut. Întrucît producția agricolă marocană este afectată puternic de condițiile climaterice, se pune problema diversificării culturilor care să permită, atît limitarea consecințelor unei scăderi a prețurilor sau pierderii unor piețe la export, cît și reducerea importului la anumite produse agro-alimentare. În perspectivă se prevede reducerea suprafețelor ocupate cu cereale, și o mai mare varietate de culturi oleaginoase și industriale.

Cu sprijinul Fondului Special al O.N.U. și al F.A.O. se realizează în prezent cîteva proiecte de dezvoltare agricolă, cunoscute sub numele de SEBOU, DERRO și PRAM. În 1969 a fost aprobat un cod de investiții agricole. Reforma agrară, legiferată prin decretul din 4 iulie 1966, se desfășoară cu multă prudență.

Paralel, industria a început să acorde prioritate exploatării bogatelor zăcăminte de fosfați, fier și cărbune, precum și dezvoltării ramurii alimentare (a conservelor de pește) și industriei textile. Privită în ansamblu, industria Marocului rămîne însă slab dezvoltată, avînd o pondere de numai 22% în produsul național brut. Planul pe perioada 1968—1972 prevede o creștere anuală de 5% a producției industriale, statul alocînd 9% din fondurile sale pentru dezvoltarea ramurilor prelucrătoare și 14,5% pentru industria minieră, ceea ce înseamnă că țara va continua să exporte materii prime.

Resursele miniere — a doua bogăție a țării după agricultură — intervin cu aproape 35% în valoarea totală a exporturilor. Pe plan mondial Marocul figurează printre principalii producători de fosfați (10,5 milioane t în 1968), după U.R.S.S. și S.U.A., fiind totodată cel mai mare exportator. În Maroc se extrag, de asemenea, cobalt, mangan, plumb. Descoperirea și punerea în valoare de noi zăcăminte va permite dezvoltarea industriei metalurgice, actualmente limitată la turnătoria de plumb de la Oued-El-Heimeur.

În politica de dezvoltare industrială, guvernul consideră că rolul esențial trebuie să revină inițiativei particulare, care ar trebui să acopere peste 50% din investițiile alocate acestei ramuri. Statul intervine ca industriaș numai în cazul proiectelor pe care sectorul particular nu este în măsură să le realizeze.

Turismul deține un loc privilegiat în economia națională. Dispunînd de o infrastructură de prim ordin, de o bună rețea rutieră, de o rețea portuară din cele mai moderne, accesibil pe calea aerului marilor orașe europene și renumit prin patrimoniul său turistic, Marocul atrage an de an un număr tot mai mare de turiști : 400 mii în 1967, 716 mii în 1969. În 1972 Marocul ar urma să fie vizitat de peste un milion de turiști, ceea ce va aduce țării un venit de peste 555 milioane dirhami.

În ansamblu, ultimii ani au marcat o sporire a producției industriale, paralel cu obținerea unor recolte record. În același timp, Marocul a trebuit să facă față unor importuri sporite, acoperite de exporturi în proporție de numai 80%, survenite într-o perioadă cînd aportul financiar extern este în diminuare.

Valorificarea resurselor naturale — valoroase chiar dacă nu includ petrol, aflat din abundență în unele țări vecine — este chemată printre altele să permită rambursarea la termen, fără a afecta rezervele valutare, a unei datorii externe care la sfîrșitul anului 1969 se ridica la 600 milioane dolari.

Minu PÎSLĂ

REPERE

● ECONOMIA ITALIANĂ — cu toate că nu a atins nivelul sperat — a înregistrat anul trecut rezultate pozitive, se arată în „Raportul general asupra situației economice a Italiei în anul 1970", examinat într-o ședință specială a Consiliului de Miniștri. Sînt considerate semnificative, în acest sens, creșterea cu 5,1% a venitului național brut, dezvoltarea producției industriale globale cu 6,4%, menținerea producției agricole la nivelul anului anterior și sporirea investițiilor productive cu 8,5%.

● 108 SAVANȚI din S.U.A., Canada, Danemarca, Franța, R.F.G., Anglia și Suedia vor participa la elaborarea unui program de explorare a planetelor îndepărtate, anunță Administrația națională americană pentru cercetarea spațiului cosmic NASA. În comunicatul NASA, se precizează că zborurile în acest scop sînt programate pentru finele actualului deceniu. Proiectul prevede lansarea de sateliți fără echipaj uman în direcția planetelor Jupiter, Saturn, Pluton, Uranus.

● POTRIVIT DATELOR OFICIALE publicate la Bonn, în anul 1969 în R.F. a Germaniei s-au produs 2,6 milioane accidente de muncă, dintre care 6 247 au fost cazuri mortale.

● **UN PROGRAM de reciclare a unui număr de 15 000 ingineri, cercetători și tehnicieni fără lucru din domeniul aeronauticii — a fost anunțat de președintele Nixon. Pentru programul respectiv au fost alocate 42 milioane dolari.**

● MINIȘTRII DE FINANȚE ai țărilor Pieței Comune se vor reuni la 26 și 27 aprilie la Hamburg pentru a examina problema coordonării sistemelor lor fiscale.

● GUVERNUL BRITANIC a anulat măsura, datînd din 1966, care interzicea cetățenilor britanici să dețină sau să cumpere mai mult de patru monede de aur.

● UN IMPORTANT ZĂCĂMÎNT PETROLIFER a fost descoperit în Republica Arabă Unită, într-o regiune situată la 80 kilometri de El Alamein, anunță surse oficiale egiptene. Se apreciază că noul zăcămînt, de o calitate superioară, poate fi cel mai mare din R.A.U.

● FIRMA JAPONEZĂ „ATAKA TRADING" a sondat o serie de oficialități americane asupra achiziționării eventuale a brevetelor de construire a avionului supersonic SST, în cazul în care Congresul va refuza fondurile necesare pentru terminarea celor două prototipuri aflate în șantier.

● **ÎN APLICAREA reformei agrare, guvernul peruan a dispus exproprierea unor noi latifundii însumînd 22 000 hectare.**

● ÎN BIRMANIA a început o nouă campanie pentru lichidarea analfabetismului. Campaniile anuale se desfășoară cu regularitate, începînd din 1964, în mediul rural, unde procentul de analfabeți mai reprezintă acum circa 47% din populație. Lupta contra analfabetismului se înscrie printre obiectivele de primă importanță ale guvernului.

● GUVERNUL BRITANIC a acceptat deschiderea unui credit de 12 milioane de lire sterline pentru companiile petroliere engleze interesate în realizarea conductei petroliere dintre Marea Roșie și portul Alexandria. Conducta petrolieră egipteană, a cărei construcție urmează să fie realizată de un consorțiu internațional, va costa 83 milioane de lire sterline.

● GUVERNUL ARGENTINIAN a anunțat o nouă devalorizare a monedei naționale — pesoul — al cărei nou curs este acum de 4,04 pesos pentru un dolar.

● LIBANUL a elaborat un plan cincinal pentru dezvoltarea țării în toate domeniile. Printre priorități figurează sarcinile în vederea apărării, proiectele de ordin economic — în domeniile sanitar, cultural și agricol. Totodată, în cadrul planului cincinal, se va proceda la reorganizarea diferitelor servicii de stat.

VIZOR

DISTONANȚA UNUI MARȘ FUNEBRU

ESTE UIMITOR cu cîtă tenacitate omenirea își repetă propriile ei greșeli. Mii de tomuri, mii de învățăminte acumulate în timp, toată înțelepciunea și experiența unei traiectorii multimilenare prin existență par să se pulverizeze, cîteodată, în fața unor impulsuri instinctive, necizelabile și eterne.

Aș fi fost foarte mirat dacă realizarea avionului supersonic de pasageri nu ar fi întîmpinat o opoziție acerbă și aș fi fost și mai mirat dacă interdicția impusă de Congresul american pentru continuarea construcției SST-ului nu ar fi găsit justificări în condeiele armatei de „biscuitari" ai publicisticii. Lumea pare să fi uitat deja că, de fapt, disputa în jurul avionului supersonic a fost declanșată și dirijată de conflictul de interese între grupări industriale rivale — interesate în menținerea în competiție a uriașelor capacități industriale „clasice" în domeniul construcției de avioane. Cu sensibilitatea-i justificată, opinia publică a reținut doar aspectele hidos-spectaculare ale zborului super-păsării de fier : consum mare de ozon, grad ridicat de poluare a atmosferei, zgomot. Dar se evită să se precizeze că aceste probleme sînt în studiul constructorilor și că tehnica actuală permite eliminarea acestor riscuri din momentul în care ele sînt cunoscute cu exactitate.

Sigur, avionul supersonic costă mult. Sigur, sînt în lume încă atîtea probleme vitale nesoluționate. Sigur, se poate discuta mult despre priorități, despre ordinea de precădere a necesităților de fiecare zi ale oamenilor ! Dar progresul nu așteaptă la coadă. Nu stă la rînd. Da, în intervalul de timp al unei călătorii spațiale, mii de copii de pe planeta pe care ne grăbim s-o părăsim mor de foame. Mizerie și nedreptate se găsesc încă din abundență pe lumea asta.

Dar ele se găseau și cînd Eschil își scria capodoperele și cînd Michelangelo își cioplea perfecțiunile pe un fond general de imperfecțiune și obscurantism. Cît de ridicoli păreau în ochii multora din semenii lor — care s-au perpetuat pînă astăzi ! — zănatecii care se încăpățînau să construiască mașini zburătoare, parcă de asta avea nevoie omenirea atunci, parcă nu erau atîtea alte probleme mai urgente și mai importante ! Cu cîtă indignare au fost întîmpinați monștrii de metal pentru care s-au construit căi ferate : prin scînteile lor riscau să incendieze holdele, lăsînd țări întregi înfometate, viața călătorilor era expusă unui pericol mortal datorită vitezei exorbitante de 15 km/h pe care organismul uman nu putea să o suporte ! Ca să nu mai vorbim de apocalipticele vicii atribuite dubioasei ciberneticii în zilele nașterii sale.

Da, progresul nu stă la coadă. E nerăbdător. Și oricîți ar încerca să-l tragă de pulpane, el nu poate fi oprit. Dacă se poate călători cu viteze supersonice, înseamnă că se va călători. Dacă e cazul, se vor instala uzine de purificare la motoare, dacă e cazul se va pulveriza ozon în atmosferă, dar se va zbura. Chiar dacă acum e inutil (și nu e !), chiar dacă e ilogic (și nu e !), chiar dacă e costisitor — și este !

Marșurile funebre pe care unii se grăbesc să le intoneze avioanelor supersonice mi se par distonante. Dialectic.

Nic. MAVRODIN

POPULAȚIE — ALIMENTAȚIE ÎN PERSPECTIVA ANULUI 2000

PE FUNDALUL dezechilibrului economic și social care caracterizează diferitele regiuni ale lumii, explozia demografică, al cărei ritm se accentuează vertiginos pe măsură ce ne apropiem de sfîrșitul mileniului, ridică probleme deosebit de dificile pentru locuitorii planetei Pămînt. Pe lingă aspectele legate de învățămînt, de ocrotirea sănătății, de angrenarea în procesul economic etc., creșterea atît de rapidă a populației impune soluționarea a încă unei probleme vitale : hrana.

Astăzi milioane de oameni din regiunile subdezvoltate ale lumii suferă de malnutriție. Care va fi destinul lor în anul 2000, cînd populația globului va ajunge la 7,5 miliarde locuitori, cărora le va fi necesară o cantitate de hrană de 3,2 ori mai mare ? Oricît ar părea de surprinzător, roadele pămîntului sînt departe de a secătui, el poate satisface din plin nevoile alimentare ale oamenilor. Măsurile luate în acest sens — și mai ales cele ce sînt preconizate pentru viitor — îndreptățesc concluzii optimiste.

Nici un teren nu e de neglijat

● „Revoluția verde"

DACĂ AU TREBUIT mii de ani să se ajungă la 1 miliard de suflete (978 milioane în 1800), în cele șapte decenii ale secolului nostru populația globului a crescut într-un ritm deosebit de rapid, iar în următoarele trei decenii se așteaptă ca ritmul să fie și mai intens, pentru a se ajunge la circa 7,5 miliarde oameni în anul 2000. Populația din țările în curs de dezvoltare din Asia, Africa, America de sud, unde posibilitățile actuale de hrănire sînt mai reduse, va crește pînă în anul 2000 cu 60 milioane în fiecare an față de 12 milioane în țările dezvoltate. În aceste țări existau în 1966 peste 300 milioane copii care din cauza hranei insuficiente și îndeosebi a lipsei de proteine aveau carențe însemnate în dezvoltarea lor fizică și mintală, ceea ce duce la o scăzută productivitate a muncii, care, la rîndul ei, sporește sărăcia și micșorează producția de alimente. Acest cerc vicios trebuie rupt.

Pentru a asigura hrana întregii populații din țările în curs de dezvoltare, cantitatea totală de alimente trebuie să crească pînă în anul 1980, cu 75% iar pînă în anul 2000 cu 225% față de anul 1965.

Creșterea atît de rapidă a populației pune și alte probleme : de învățămînt, ocrotirea sănătății, angrenare în procesul economic etc., care trebuie rezolvate o dată cu asigurarea hranei. Sporirea surselor de hrană cel puțin în același ritm cu creșterea populației rămîne una din cele mai însemnate probleme ce trebuie rezolvate pe plan internațional. Măsurile luate pînă în prezent și care se vor lua în viitoarele decenii ne îndreptățesc însă să privim cu optimism viitorul.

În producția de alimente din țările cu cea mai densă populație s-au înregistrat în ultimii ani o serie de rezultate pozitive, cunoscute sub denumirea generică de „revoluția verde". Astfel, în **Mexic,** s-a reușit ca în decurs de 20 de ani să se sporească producția la grîu, porumb și fasole cu 300%, pe cînd populația a crescut în același interval de timp cu 70%. Dacă în trecut Mexicul importa mai mult de jumătate din necesarul de grîu, în 1956 a încetat importul, iar în anul 1964 a ajuns să exporte o jumătate de milion de tone. Acest succes remarcabil se datorește creării de soiuri de grîu de primăvară rezistente la rugini, cu portul mic, rezistente la cădere și scuturare, ușor de recoltat mecanic, a hibrizilor de porumb, a altor plante cu capacitate mare de valorificare a îngrășămintelor chimice, ca și aplicării unor metode de cultivare eficiente și economice. De remarcat că soiurile de grîu și hibrizi de porumb creați în Mexic prin colaborare internațională sînt foarte productivi în toate zonele agricole tropicale și subtropicale.

În **Filipine,** tot prin colaborare internațională, s-au creat soiuri de orez cu o capacitate mare de folosire a îngrășămintelor chimice și care dau producții de 6 000—10 000 kg. la hectar. Cu aceste soiuri s-au obținut producții de orez de 15 ori mai mari decît cele obținute înainte, astfel că în decurs de numai trei ani Filipinele din țară importatoare au devenit țară exportatoare de orez.

În **Indonezia** și **Thailanda** s-au introdus hibrizi dubli de porumb ; Thailanda a reușit în felul acesta să-și creeze disponibilități de export în valoare de peste 100 milioane dolari.

La fel s-au obținut prin selecție, pentru zonele tropicale, și alte plante cu capacitate mare de producție : fasole, cartofi, sorg, mei și altele.

Una din țările care a făcut progrese într-un interval de timp scurt este **India.** Cultivînd soiurile de grîu, orez și mei selecționate în Mexic și în alte țări și aplicînd metode moderne de cultivare, India a reușit să se apropie de momentul sistării importului de cereale. Acest rezultat survine după doi ani agricoli dezastruoși, 1965—1966 cînd a fost nevoită să importe anual 10 milioane tone alimente. În 1967, India și-a sporit bugetul pentru dezvoltarea agriculturii cu 42% și a importat cantități mari de grîu pentru sămînță din soiurile selecționate, astfel că în anul 1968 s-a obținut o recoltă totală de 16,6 milioane t grîu, cu 4,3 milioane t mai mare decît cea mai ridicată producție obținută pînă atunci. Acest plus de 4,3 milioane tone înseamnă pîinea dintr-un an pentru 143 milioane indieni, consumul mediu anual actual fiind de 30 kg pe cap de locuitor. S-au făcut, se înțelege, progrese și în metodele de cultivare. S-au importat îngrășăminte chimice în cantități foarte mari. Consumul de îngrășăminte chimice a crescut în India de la o medie de 140 000 tone substanță activă în anii 1952—1957, la 1.780.000 tone în 1967—1968. S-a organizat apoi propria producție de îngrășăminte, care s-a dublat între 1965 și 1968. (În 1973—1974 se va ajunge la 5 milioane tone anual în cele 15 fabrici de îngrășăminte existente.) În ultimii ani a sporit suprafața irigată, folosindu-se energia electrică pentru pomparea apei, ca și conducte subterane pentru conducerea apei la locul de folosință pe o suprafață de peste 14 milioane ha din cele 32 milioane ha irigate.

Prin irigare se pot obține mai multe recolte pe an. Cu soiurile de orez timpurii, cu durata de vegetație de 120—125 de zile, create în Filipine, s-au obținut două recolte de orez într-un an. De asemenea, s-au obținut o recoltă de grîu în sezonul mai rece și alta de porumb în sezonul mai cald.

S-au creat condiții pentru dezvoltarea industriei mașinilor agricole. Astfel, în 1967—1968 s-au fabricat în India 12.000 tractoare în comparație cu numai 880 în 1961—1962.

Soiuri de orez productive s-au introdus și în Africa. În republicile Camerun, Gabon, Gambia, Nigeria, Senegal, Togo etc. S-a constatat că prin cultivarea acestor soiuri recolta de orez se poate dubla față de perioada cînd se utilizau soiurile tradiționale.

Totodată, s-au întreprins și alte acțiuni care au mărit capacitatea de producție a soiurilor cultivate.

● Preocupări conjugate

PROBLEMA alimentației în prezent nu mai are caracter național, ea a devenit internațională. Un rol important în această privință îl are O.N.U. prin puternica sa organizație pentru alimentație și agricultură (F.A.O.) Prin acțiuni coordonate, organizațiile naționale și internaționale au luat măsuri pentru ca producția de alimente să crească în viitoarele decenii prin toate mijloacele posibile.

să aplicăm îngrășăminte

Este prevăzut ca în perioada 1971—1980 să se sporească suprafața cultivată cu încă 40 milioane hectare pe seama pășunilor, pădurilor și a terenurilor neproductive. Se va da o importanță prioritară cerealelor — grîul, porumbul, orezul, orzul, meiul, sorgul — care ocupă 50—75% din suprafața cultivată și care furnizează 40—66% din cantitatea de hidrați de carbon și proteine în alimentația umană actuală din țările în curs de dezvoltare. Nu se vor neglija nici plantele producătoare de rădăcini și tuberculi cu un conținut ridicat de amidon, îndeosebi cartofii dulci, care sînt produși și consumați în proporție de 80% în țările în curs de dezvoltare.

O atenție deosebită se va acorda și altor plante producătoare de proteine și grăsimi cum sînt leguminoasele (soia, alunele de pămînt) și legumele bogate în substanțe nutritive și în vitamine. Aceste plante își găsesc un loc potrivit în sistemul de cultivare cu două sau trei recolte într-un an folosind irigarea.

Dar și producția de fructe — portocale, banane, lămîi — trebuie sporită, iar calitatea lor îmbunătățită.

În viitorul deceniu producția de îngrășăminte urmează să crească în medie cu 12% pe an, ajungîndu-se la 60 kg îngrășămînt substanță activă la hectar, față de 6,7 kg folosite în 1962. Deși pentru țările în curs de dezvoltare 60 kg/ha înseamnă mult, totuși este puțin comparat cu cele 459 kg/ha cît se folosesc în prezent în Olanda, 361 kg/ha în Belgia, 275 kg/ha în R.F. a Germaniei etc.

Suprafața irigată în țările în curs de dezvoltare se estimează că va crește în deceniul care a început de la 96 milioane la 133 milioane hectare. Deasemenea este necesar să se dezvolte intens cercetările în vederea obținerii pentru înlocuire de soiuri și hibrizi cu capacitate mai mare de producție și calitativ superioare, iar pînă atunci soiurile valoroase existente să fie extinse pe mai mult de 30% din suprafața cultivată în comparație cu 5% în 1968.

O atenție deosebită trebuie acordată și combaterii bolilor, dăunătorilor, buruienilor.

Păstrarea în condiții mai bune a produselor agricole în depozite, magazii, silozuri la adăpost de rozătoare și insecte va echivala cu un însemnat spor de recoltă.

O agricultură intensivă presupune și o intensă mecanizare. Se cere, așa dar, o perfecționare a mașinilor și uneltelor acționate de om sau animale, iar cele acționate de motoare pot fi folosite mai avantajos mai ales pentru lucrări de punere în valoare a suprafețelor noi pentru irigații, pregătirea solului pentru semănat etc.

Producția animală are o importanță în țările în curs de dezvoltare cel puțin egală cu cea a producției vegetale. În aceste țări există suprafețe foarte întinse de pășuni naturale care trebuie îmbunătățite pentru a hrăni un număr mai mare de animale pe unitatea de suprafață pășunată. S-a calculat că fiecărui hectar de pășune îi revine un animal cu greutatea de 20—25 kg, ceea ce este extrem de puțin. Cu mare ușurință se va putea mări de cel puțin cinci ori capacitatea de producție a acestor pășuni.

Pe lîngă aceasta se vor extinde suprafețele ocupate de plante furajere și se vor lua măsuri pentru sporirea producției și îmbunătățirea calității lor.

O producție mare de carne, lapte, ouă, presupune animale selecționate, bine hrănite, bine îngrijite și ferite de boli. Rasele cele mai bune de animale pot fi răspîndite și înmulțite cu mai multă ușurință dacă se aplică metodele de însămînțări artificiale. Apărarea sănătății animalelor este o problemă deosebit de acută în țările în curs de dezvoltare, deoarece anual se pierde cam jumătate din numărul animalelor tinere din cauza unor boli curabile.

Pornind de la constatarea că oceanele și mările ocupă 70% din suprafața totală a globului pămîntesc, dar nu contribuie decît cu 3% la producția alimentară mondială, atenția lumii în curs de dezvoltare se îndreaptă într-o măsură crescîndă și spre sursele de hrană din oceane, care pot acoperi cerințele pentru proteine de calitate. Cantitatea de pește consumată a crescut de la 20 milioane tone în 1948 la 60 milioane tone în 1967. Cantitatea de pește din oceane este evaluată la 23 miliarde tone pe an. Mai mult de 1/3 din producția de pește se transformă în prezent în făină de pește folosită în hrana păsărilor și a altor animale. Sub egida F.A.O. s-au înființat 5 organizații interguvernamentale regionale din care fac parte 73 de țări, majoritatea în curs de dezvoltare și care urmăresc să formuleze împreună și să ducă la îndeplinire un program coordonat de explorare și cercetare în apele internaționale cu scopul de a folosi mai bine capacitatea de producție a acestora. Se evaluează că din pescuit se poate obține cu mijloacele de astăzi o cantitate de pește de patru ori mai mare decî cea realizată în prezent.

Suprafețe forate mari vor putea fi acoperite cu mase plastice pentru a controla condițiile climatice. Toate progresele amintite se vor concretiza într-o reducere a populației ocupate în agricultură odată cu creșterea productivității muncii, dînd astfel posibilitatea unei mai rapide dezvoltări a producției industriale și a sectorului serviciilor.

Producerea de alimente în cantitate îndestulătoare pentru toți locuitorii globului terestru, va necesita, desigur, un efort substanțial financiar și de muncă. Fără el însă orice progres pe calea învingerii subdezvoltării nu poate fi de conceput.

prof. dr. docent Irimie STAICU
membru corespondent al Academiei R. S. România, membru al Comitetului consultativ O.N.U. pentru aplicarea științei și tehnicii în dezvoltare

PLANIFICAREA DE PERSPECTIVĂ A PREȚURILOR

DEZBATERI ÎN PRESA ȚĂRILOR SOCIALISTE

PLANIFICAREA prețurilor cu ridicata în industrie constituie una din problemele actuale aflate în discuția economiștilor din țările socialiste. Se apreciază că ea trebuie să constituie o componentă a planificării economiei naționale și să stimuleze progresul tehnic și sporirea eficienței economice.

Principiile planificării prețurilor cu ridicata

REVISTA PLANOVOE HOZEAISTVO (nr. 8/1970) publică un articol sub semnătura lui A. Zavialkov, în care se arată că în procesul planificării de perspectivă a prețurilor trebuie rezolvată problema regularizării nivelului venitului net în prețurile produselor furnizate de diferite ramuri, ținîndu-se seama de modificarea nivelului cheltuielilor și de introducerea treptată, în toate ramurile și sferele ecomiei naționale, a unui sistem unic de formare a prețurilor. Varianta optimă a rezolvării acestei sarcini trebuie să asigure, după părerea autorului, întărirea rolului stimulator al prețurilor, precum și utilizarea cît mai fundamentată a acestora pentru repartizarea venitului net.

O altă sarcină importantă a planificării de perspectivă a prețurilor o constituie determinarea schimbării lor posibile și necesare în viitor la principalele categorii de produse. O asemenea planificare a prețurilor se poate efectua sub diferite forme, printre acestea numărîndu-se și elaborarea prețurilor mobile (în trepte) care scad treptat la intervale planificate și conform unei scări stabilite dinainte.

Sistemul prețurilor mobile stimulează în cea mai mare măsură introducerea progresului tehnic, reducerea prețului de cost și utilizarea rațională a produselor mai mult sau mai puțin deficitare, precum și înnoirea la timp a fabricatelor supuse uzurii morale. Totodată, un sistem care prevede scăderea automată a nivelului prețurilor la produsele vechi permite să se țină seama de această scădere la elaborarea planurilor de dezvoltare a economiei naționale. Astfel devine posibilă corelarea planificării economice cu formarea prețurilor...

În cazul în care este vorba de produse noi menite să înlocuiască altele mai vechi, elaborarea prețurilor mobile trebuie să pornească — după opinia autorului — de la următoarele considerente. În prima perioadă de fabricare a unor produse mai eficiente, moderne deoarece acestea sînt deficitare este necesar ca prețul să fie stabilit după principiul „preț egal la efect de consum egal" pentru sfera (sau sferele) în care noul produs aduce cel mai mare efect în comparație cu cel vechi. Ulterior, pe măsura micșorării caracterului deficitar al noului produs, prețul trebuie să scadă treptat (față de limita superioară calculată pe baza principiului amintit) pînă la limita inferioară (adică la nivelul prețului de cost mediu pe ramură, plus cuantumul optim — pentru ramura respectivă — al beneficiului).

Prețul se stabilește la nivelul limitei inferioare după ce producția nouă va fi suficientă pentru satisfacerea deplină a cerințelor sociale...

Autorul atrage totodată atenția că metodologia expusă, de planificare a prețurilor mobile este aplicabilă, în esență, la acele obiecte ale muncii care nu suferă de uzură morală rapidă.

În cazul fabricatelor care se uzează rapid din punct de vedere moral, îndeosebi al mașinilor și altor tipuri de produse ale construcțiilor de mașini, la calcularea prețurilor mobile este necesar să se ia în considerare nu numai mărirea volumului producției, ci și reducerea prețului de cost al fabricatelor și — în special — gradul uzurii lor morale, în scopul de a stimula introducerea progresului tehnic în economia națională. Pentru aceasta trebuie determinate: eficiența economică a mașinii noi și prețul ei de cost în primul an de fabricare în masă (în serie); termenul în cursul căruia fabricarea mașinilor respective este rațională din punct de vedere economic, respectiv termenul uzurii ei morale; ritmul de scădere a prețului de cost pe întreaga durată a fabricării mașinii; normativul rentabilității pe ramură.

În încheiere autorul subliniază că, oricît de perfectă ar fi regularizarea pe etape a prețurilor, nu poate fi evitată evoluția ondulatorie a rentabilității întreprinderilor. În acest cadru pot exista două variante ale modificării rentabilității. Prima — scăderea rentabilității în perioada însușirii fabricației noilor produse și creșterea ei treptată pe măsura extinderii volumului producției și a reducerii prețului de cost, urmată de o nouă reducere a rentabilității către sfîrșitul termenului de fabricare a produselor cu un grad ridicat de uzură morală.

Cea de-a doua variantă constă în a asigura întreprinderii cea mai înaltă rentabilitate în perioada însușirii fabricației noilor produse, rentabilitate care se reduce apoi treptat, pe măsura uzurii morale, coborînd pînă la zero.

Relația stabilitate — elasticitate

„PERFECȚIONAREA prețurilor și a formării acestora constituie una din cele mai importante condiții pentru înfăptuirea schimbului echivalent între ramuri și subramuri, pentru elaborarea unor bilanțuri valoroase în întreprinderi, pentru stabilirea unor proporții fundamentate în cadrul economiei naționale și pentru determinarea reală a eficienței producției și investițiilor capitale — scrie S. Vălceanov, în revista bulgară PLANOVO STOPANSTVO (nr. 6/1970)

Referindu-se la părerea unor economiști care consideră că prețurile trebuie calculate pe baza cheltuielilor de muncă socialmente necesare pe plan internațional (în măsura în care acestea sînt reflectate în prețurile internaționale, la care se efectuează schimburile comerciale externe ale țării), autorul evidențiază o serie de deficiențe ale acestui mod de stabilire a prețurilor. El se raliază opiniei acelor economiști care apreciază că prețurile interne trebuie să reflecte cît mai complet cheltuielile de muncă socialmente necesare pe plan național, căci numai așa își vor putea îndeplini funcțiile enunțate mai sus.

Un alt moment important în planificarea prețurilor îl constituie includerea venitului net. Aici problema esențială este stabilirea beneficiului și repartizarea lui — scrie autorul, apreciind că cel mai avantajos este să se repartizeze beneficiul în funcție de fondurile fixe.

Pentru ca prețurile să stimuleze introducerea progresului tehnic și lansarea în producție de noi produse și sortimente, nivelul lor trebuie stabilit astfel încît, pe de o parte, să constituie un imbold atît pentru producător să fabrice mărfurile respective, cît și pentru consumator să le cumpere. În vederea atingerii acestui scop autorul face o serie de recomandări, printre care:

a) mărimea beneficiului să fie diferențiată în funcție de nivelul tehnic al produsului realizat;

b) prețurile să fie stabilite sub nivelul cheltuielilor individuale de producție, în cazul cînd marfa este depășită sub aspect tehnic și nu este purtătoare a progresului tehnic;

c) prețurile produselor noi să reflecte, atît cît e necesar, raportul existent între însușirile lor privind utilizarea și parametrii tehnico-economici și între cei ai mărfurilor depășite;

d) la produsele noi, cu o perioadă deosebit de lungă de asimilare și cheltuieli mari de producție, este necesar ca — pe lîngă prețul de bază normal, valabil pentru cumpărător — să se stabilească în prealabil de la buget o primă fixă care să fie atribuită producătorului în perioada prevăzută pentru asimilarea produsului.

În condițiile noului sistem de conducere a economiei naționale — arată autorul — se impune în mod riguros soluționarea justă a problemei; în ce măsură prețurile trebuie să fie fixe și în ce măsură elastice, cum trebuie realizate stabilitatea și elasticitatea lor.

Determinarea limitei optime între elasticitatea și stabilitatea prețurilor constituie una din problemele economice dificile în domeniul formării prețurilor, ea complicîndu-se și mai mult în condițiile noului sistem de conducere.

Pe de o parte, pentru a menține o bază constantă în determinarea contribuției fiecărei uniuni sau întreprinderi la crearea venitului național și stabilitatea veniturilor întreprinderilor și ale populației, în scopul de a le stimula să-și sporească productivitatea muncii și rentabilitatea și să reducă cheltuielile de producție, este necesar să se asigure o stabilitate relativă a prețurilor.

Pe de altă parte, menținerea prețurilor la același nivel timp mai îndelungat duce la ruperea lor de cheltuielile socialmente necesare pentru fabricarea produselor lor și de condițiile de pe piață, de progresul tehnic, de modă etc. De aceea, — afirmă autorul — este necesar să se realizeze o mai mare elasticitate a prețurilor.

În special în etapa actuală, cînd progresul tehnic se dezvoltă în ritm rapid și pătrunde în toate sferele vieții economice, modificarea prețurilor numai prin reforme complete și la intervale de timp destul de mari (în majoritate cazurilor, un cincinal) duce la o apreciabilă rupere a prețurilor de condițiile de producere și realizare a mărfurilor. În general, aceste condiții nu se schimbă concomitent și în același ritm la toate produsele, în timp ce în cazul unei reforme a prețurilor acestea se modifică simultan, ceea ce duce în ultima analiză la importante abateri ale prețurilor de la valoare.

Pentru viitor, autorul recomandă să se procedeze cu mai multă elasticitate în formarea prețurilor și anume, prețurile stabilite la elaborarea planurilor de perspectivă să se modifice în cursul cincinalului în concordanță cu schimbarea condițiilor de producție și de realizare a mărfurilor și a serviciilor. Dar nu trebuie admisă introducerea unei elasticități prea mari, întrucît fiecare modificare a prețurilor complică procesele de redistribuire din cadrul economiei naționale, foarte greu de dirijat în practică.

Integrarea în sistemul de planificare a economiei naționale

REFERINDU-SE la experiența acumulată pînă acum în R.D. Germană în domeniul planificării prețurilor, Herbert Baum scrie în WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT (nr. 1/1971) că prețurile industriale pentru anii 1966/70 au fost elaborate și făcute cunoscute de organele răspunzătoare încă înainte de elaborarea planurilor anuale, ceea ce a permis folosirea lor pentru deciziile respective de plan.

Datorită faptului că au fost modificate, conform planului, cu precădere acele prețuri care în trecut dădeau posibilitate producătorilor să realizeze beneficii exagerat de mari, a sporit exigența întreprinderilor pentru reducerea cheltuielilor. Totodată, includerea modificărilor de preț planice pe 1969/70 în planurile economiei naționale a constituit un prim pas esențial spre o mai eficientă realizare a unității între planificarea materială, planificarea prețurilor și planificarea financiară.

O parte componentă a planificării de perspectivă pe anii 1971—1975, în faza de pregătire a acesteia, este planificarea costurilor și prețurilor industriale.

Pornind de la sarcini centrale de stat au fost prelucrate informațiile economice de plan — raportate la produs — ale întreprinderilor, combinatelor și ale uniunilor de întreprinderi socialiste cu privire la evoluția prețurilor de cost, a fondurilor de producție și a veniturilor. Apoi cu ajutorul modelului central de raportare a prețurilor, au fost efectuate calcule privind evoluția previzibilă a costurilor și prețurilor industriale în perioada de perspectivă.

Pe această bază s-au trasat întreprinderilor, combinatelor și uniunilor de întreprinderi socialiste sub formă unor coeficienți de modificare a prețurilor — sarcini de stat privind formarea prețurilor industriale ,subdivizate pe 1150 poziții de produse și pe fiecare an în parte al perioadei planului de perspectivă.

Acești coeficienți de modificare a prețurilor urmau să fie determinați și subîmpărțiți pe grupe mai mici de produse de către uniunile de întreprinderi socialiste și combinate ... Pe baza coeficienților de modificare a prețurilor astfel determinați întreprinderile și-au elaborat proiectul planului de perspectivă, susținîndu-l în fața uniunilor de întreprinderi socialiste și combinatelor.

Din integrarea planificării prețurilor în sistemul de planificare al economiei naționale rezultă — precizează autorul — obligația de a ține seama de impulsurile declanșate de planificarea prețurilor în sensul realizării unei structuri eficiente a materialelor utilizate, a folosirii unor materiale și elemente de construcție moderne ... pentru ca — prin stabilirea unor anumite relații între prețuri — să poată fi satisfăcută cererea sporită la materiale eficiente din punct de vedere economic. Există deci o condiționare reciprocă între criteriile de eficiență, care rezultă din prețuri, și alcătuirea balanței materialelor.

O altă problemă importantă pentru sporirea eficacității prețurilor în sistemul de planificarea rezultă din faptul că — pe de o parte — planificarea costurilor și prețurilor industriale este raportată la produs, iar pe de altă parte planificarea materială și planificarea financiară se fac în prezent aproape exclusiv raportat la domeniu. Ca urmare, odată cu planificarea costurilor și prețurilor industriale, apar noi necesități de informații care, deocamdată, provoacă o cheltuială de muncă suplimentară. De aceea, elaborarea sistemului informațional economic, introducerea prelucrării unitare a datelor, îmbunătățirea calculării costurilor etc. constituie o premisă importantă pentru palnificarea de perspectivă a costurilor și prețurilor industriale cu o cheltuială tehnico-organizatorică corespunzător redusă.

Pentru calcularea preliminară a costurilor și prețurilor industriale se impune crearea unui sistem informațional special, sub forma informațiilor economice de plan. Dar — insistă autorul — este principial necesar să se formeze întregul sistem informațional în așa fel încît pentru sistemul de planificare pe ansamblul economiei naționale — în unitatea sa ca planificare materială, planificare a prețurilor și planificare financiară — să se atingă optimul în relația exactitate, efect economic și cheltuială tehnico-organizatorică.

În continuare, autorul arată că s-a acumulat o experiență importantă și în privința utilizării sistemului de regularizare a prețurilor industriale pentru planificarea de perspectivă a prețurilor, ca parte componentă a sistemului general de planificare.

Rata normativă a rentabilității fondurilor, cu limitele superioară și inferioară, a jucat un rol esențial la calcularea coeficienților de modificare a prețurilor cu ajutorul modelului central de raportare a prețurilor. Rata normativă a rentabilității fondurilor și alte criterii economice ale acestei reglementări și-au găsit expresia în coeficienții de modificare a prețurilor, care au fost transmiși întreprinderilor, combinatelor și uniunilor de întreprinderi socialiste ca sarcină de stat pentru formarea prețurilor industriale.

Ocupîndu-se apoi, de sarcinile cercetării în acest domeniu, autorul insistă asupra necesității de a se studia funcția prețurilor prognosticate în sistemul de prognoză al economiei naționale, precum și relațiile dintre prognoza prețurilor și prognoza științifico-tehnică, respectiv cea materială și financiară, în scopul pregătirii deciziilor strategice.

Totodată, pentru a înfăptui integrarea planificării prețurilor în sistemul de planificare al economiei naționale și pentru a-l perfecționa astfel mai departe, trebuie realizată coordonarea principiilor și metodologiei pentru planificarea materială, cea a prețurilor și cea financiară.

De asemenea, autorul susține necesitatea integrării modelelor de prețuri în sistemul de modele al economiei naționale, ținîndu-se seama de relațiile reciproce dintre modelul structurii bazei materiale, modelul prețurilor și modelul financiar. Ele trebuie astfel elaborate încît cu ajutorul lor să se poată stabili, la nivel calitativ înalt, toți indicatorii importanți de planificare și de calcul. Sistemul de modele ar urma să fie dezvoltat mai departe în așa fel încît prelucrarea unitară a datelor să poată fi folosită mai bine decît pînă acum pentru realizarea și controlul planurilor de prețuri.

NOUA FIZIONOMIE A CLASELOR SOCIALE

(Urmare din pag. 3)

și culturale de cele ale salariaților. Reducerea numărului și ponderii țărănimii cooperatiste în structura socială a țării, paralel cu ridicarea ei economică, culturală și socială conferă rezolvării definitive a problemei țărănești în România — intervenită ca urmare a lichidării exploatării la sate și a cooperativizării agriculturii — noi semnificații sociale, economice, politice etc.

Micșorarea populației ocupate în agricultură și a numărului țăranilor cooperatori, dezvoltarea susținută a ramurilor neagricole, a industriei și, mai ales, a sectorului terțiar, vor facilita dezvoltarea orașelor, transformarea, foarte evidentă încă astăzi, a numeroase comune în așezări urbane, cu un cuvînt procesul de urbanizare a populației. Dacă, în 1969, populația urbană reprezenta 40,5% din total, prin 1980 ea va depăși 50%, pentru ca în anii următori acest proces să se intensifice considerabil.

Dinamica structurii sociale și, bineînțeles, ridicarea nivelului de trai material și spiritual, modificările în condițiile de muncă, urbanizarea populației etc., accentuează **procesul de omogenizare a societății noastre** — altă trăsătură esențială a democrației socialiste — început o dată cu revoluția socialistă și afirmat mai complet după victoria deplină a socialismului.

Într-un chip nou se pune problema **alianței muncitorești-țărănești.** Aceasta, **bazată pe relațiile socialiste de producție,** apare acum ca o consecință firească a dezvoltării socialiste a țării, fundamentul ei fiind coincidența quasi-totală a intereselor fundamentale ale claselor și grupurilor sociale. Ea nu mai este îndreptată împotriva vreunei clase sau vreunui grup social ; ca urmare, principalele aspecte ale alianței devin cele economice, culturale, spirituale, spre deosebire de perioada cuceririi puterii politice și a ofensivei generale a socialismului, cînd acest raport era invers.

Se dezvoltă și se consolidează **unitatea moral-politică a poporului și a națiunii ;** principalele raporturi ale acestei unități sînt colaborarea strînsă dintre clasele și grupurile sociale ale societății, intensificarea mobilității și a procesului de omogenizare socială

Unitatea moral-politică devine o forță motrice de o importanță excepțională pentru progresul socialist multilateral al poporului nostru.

Amplele transformări sociale care au loc în țara noastră, creșterea rîndurilor și rolului clasei muncitoare, ridicarea pe trepte superioare a alianței muncitorești-țărănești, omogenizarea societății, ridicarea nivelului de pregătire și cultură al poporului, dezvoltarea conștiinței socialiste etc., favorizează procesul de adîncire și dezvoltare a democrației socialiste, esența căruia o constituie lărgirea drepturilor și libertăților cetățenești, creșterea participării maselor populare la rezolvarea problemelor economice, sociale, culturale, politice ale construcției socialiste, la conducerea și organizarea activității în toate domeniile vieții sociale, mărirea atribuțiilor verigilor primare ale economiei, ale organelor locale ale puterii etc.

O trăsătură importantă a creșterii democrației socialiste și a întregii vieți sociale în România contemporană este **creșterea rolului Partidului Comunist Român în toate domeniile.** Apărut ca un partid al clasei muncitoare, a cărui avangardă este, Partidul Comunist a devenit nucleul societății românești și conducătorul întregii națiuni. Partidul numără în prezent 2,1 milioane de membri, fiecare al 6-lea cetățean major al țării fiind membru de partid. Compoziția socială și națională a partidului corespunde structurii sociale și naționale a țării, sarcinilor făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și cerințelor înfăptuirii rolului său conducător.

Creșterea rolului conducător, mobilizator și organizator al Partidului Comunist Român — latură esențială a maturizării vieții politice în România — reprezintă, în același timp, condiția obligatorie a dezvoltării democrației socialiste, a structurii sociale a țării, a modernizării vieții economice, sociale și politice la noi.

---

1) În componența diferitelor categorii sociale intră însă și o parte a populației neactive și anume pensionarii (foști muncitori, țărani cooperatori, sau intelectuali), care au părăsit cîmpul muncii, precum și cei cu incapacitate totală sau temporară de muncă, care de asemenea aparțin uneia din cele trei categorii sociale; de toate aceste persoane facem abstracție.

PERFECȚIONARE – MODERNIZARE

(Urmare din pag. 12)

dă în adîncime, analizînd critic conținutul cursurilor care se predau în alte țări, nu numai planurile de învățămînt, programele de cursuri,nomenclatoarele de specialități sau simplele prospecte.

Un alt aspect al modernizării îl constituie introducerea de discipline noi. Există părerea că în învățămîntul economic superior este indicat să se introducă tot ceea ce este nou într-o ramură a științei. Realitatea a arătat, că la unele științe foarte complexe, o astfel de măsură nu este eficientă, întrucît nu respectă una din cerințele de bază ale ergonomiei învățămîntului, aceea a corelației dintre volumul și complexitatea cunoștințelor și capacitatea de recepție și de asimilare, la un anumit stadiu de dezvoltare, a elevului și studentului.

Modernizarea învățămîntului mai presupune și folosirea unor metode noi, aplicate cu rezultate bune în alte țări (discutarea de probleme, de cazuri), precum și folosirea unor metode tehnice auxiliare (film, televiziune cu circuit intern și alte mijloace audiovizuale).

● Profilarea cadrelor

DACĂ EXAMINĂM actualul profil al învățămîntului superior economic românesc, observăm că este conceput pe specialități relativ înguste, ca : planificatori, statisticieni, contabili, ciberneticieni. Datele statistice citate au arătat că din diferite motive numai 55,9% lucrează în specialitatea pentru care s-au pregătit.

Considerăm că ar fi mult mai eficient dacă economiștii s-ar pregăti pe ramuri ale economiei naționale, fiind capabili să lucreze în orice serviciu economic al unei întreprinderi sau instituții. O astfel de pregătire le-ar asigura o cunoaștere temeinică a întreprinderii sau activității respective, iar aprofundarea cunoștințelor s-ar putea realiza ulterior, prin cursuri de specializare.

Prin aplicarea acestei propuneri, ar urma să se organizeze facultăți de „economia industriei și construcțiilor", „economia agriculturii", „economia transporturilor", „economia comerțului", „bănci și asigurări", „activități social-culturale și servicii", „administrație de stat".

Întrucît profesia de economist este prin excelență o profesie de relații, considerăm necesar ca în planurile de învățămînt să existe cursuri informative asupra economiei celorlalte ramuri mai importante (de ex. : în planul specialității „economia industriei și construcțiilor" să existe cursuri informative de „economia agriculturii", „economia comerțului" și „economia transporturilor").

● Selecționarea studenților

ÎN PREZENT concursul de admitere constituie pragul hotărîtor pentru obținerea diplomei, întrucît regulamentul permite promovarea cu nota și media 5 de la an la an și obținerea diplomei de licențiat cu media 6. Din datele statistice existente rezultă că aproximativ 30% dintre studenți se mențin pînă în ultimul an sub nota 7. Cu părere de rău trebuie să presupunem că acești studenți nu vor face față cerințelor funcțiilor în care vor lucra și pe care statul le asigură, diminuînd atît prestigiul lor personal, cît și pe acela al facultății care i-a pregătit. În vederea rezolvării acestei deficiențe cronice, am sugera ca anul I, în care studenții vin de la diferite licee, cu nivele diferite de pregătire, să fie considerat an de omogenizare, iar promovarea în anul II să fie condiționată de obținerea cel puțin a notei 6 la fiecare examen.

Aceia care nu vor obține totuși această notă, să nu fie declarați repetenți, ci să li se considere anul încheiat și să fie recomandați să urmeze anul II al școlii postliceale economice. În anul II procesul de omogenizare se desăvîrșește și putem pretinde ca orice student, cu un efort normal, să obțină pentru promovare cel puțin media 7. Aplicarea acestei măsuri va stimula în învățătură elementele capabile, dar care manifestă delăsare, pe de o parte, iar pe de altă parte, va permite. ca aceia care nu corespund exigențelor învățămîntului superior, să fie îndrumați către școala economică postliceală, dînd unele examene de diferență și examenul de diplomă, fără a mai fi obligați să frecventeze. Această măsură, propunem să se aplice și în anii următori.

Trebuie să spunem că nu considerăm justă ideea ca, după anul III, elementele mai slab pregătite să fie trimise în producție și să li se confere titlul de „economist" ; o asemenea măsură ar compromite titlul de „economist" și, totodată, ar crea un complex de inferioritate cadrelor respective, știind că au fost îndepărtate ca fiind mai slab pregătite.

● Durata învățămîntului

PRIN IMITAREA experienței unor țări, a apărut și la noi părerea că ar trebui pregătite cadre economice cu studii superioare în unele specialități, pe o durată de 3 ani, menite să joace un rol similar cu acela al subinginerului. Cunoscînd relațiile de muncă și specificul lucrărilor în serviciile economice, nu consider necesar un asemenea tip de cadru.

O durată de 4 ani pentru învățămîntul superior economic ni se pare justificată de volumul de cunoștințe și de nivelul acestora, necesare unui economist temeinic pregătit. Propun să se elibereze absolvenților **diplomă de licență** care să confere titlul de **„economist".**

● O denumire ce nu mai corespunde

ÎN CONDIȚIILE modernizării învățămîntului, ca formă a educației permanente, învățămîntul postuniversitar va deveni o formă curentă de specializare și perfecționare. De aceea, apare necesitatea ca în viitor, învățămîntul superior să fie constituit din două părți : **învățămînt superior (de bază) și învățămînt superior de perfecționare și specializare.**

Învățămîntul superior de bază s-ar caracteriza printr-un conținut mai stabil, în care s-ar introduce problemele cu caracter fundamental și durabilitate mai mare. Învățămîntul superior de perfecționare și specializare s-ar caracteriza printr-un conținut mai mobil, privind ultimele noutăți, unele chiar în stadiul de cercetare și experimentare. Unele probleme fundamentale, noi, se introduc simultan atît în învățămîntul superior de bază, cît și în cel de perfecționare și specializare pentru ridicarea nivelului pregătirii cadrelor existente.

În timp ce în planurile de învățămînt ale învățămîntului superior de bază ar fi indicat să figureze cursuri cu volum de timp relativ mare, în planurile cursurilor de perfecționare și specializare ar trebui să figureze cursuri relativ scurte, cicluri de conferințe și expuneri pe teme izolate.

PIESELE DE SCHIMB

(Urmare din pag. 4)

de reparații etc.), astfel încît fiecare stoc să răspundă la primele două condiții ;

● evoluția stocurilor să fie urmărită în permanență și să se ia măsuri operative de întregire a lor, menținîndu-se în permanență nivelul peste stocul de siguranță.

Pentru produsele livrate la export, este necesară, în primul rînd, crearea unor stocuri de piese de schimb la producătorii utilajelor. Dimensionarea și asortarea acestor stocuri, ar urma să fie făcute de către uzina producătoare, împreună cu cele colaboratoare, avînd în vedere următoarele :

● numărul utilajelor livrate la export;

● condițiile de exploatare a acestora ;

● fiabilitatea pieselor în exploatare ;

● experiența acumulată pînă în prezent.

Aceste stocuri ar permite să se răspundă prompt la cererile beneficiarilor externi, cea ce ar duce la o bună reclamă pe piețele în care livrăm mașini, utilaje și instalații. În ipoteza că o parte din piesele respective nu vor fi solicitate la export ele ar putea, după o perioadă stabilită, să fie livrate la consumul intern.

În același timp, în zonele geografice unde s-a livrat un număr mai mare de utilaje, **ar trebui înființate depozite de piese de schimb în străinătate.** Aceste depozite ar alimenta service-urile și ar răspunde la toate solicitările beneficiarilor externi. Actele normative în vigoare (H.C.M. 1156/1966, H.C.M. 1387/1970 ș.a.) prevăd unele măsuri cu privire la formarea stocurilor de piese de schimb. Aceste reglementări nu au fost însă folosite pînă acum în suficientă măsură.

Apreciez că măsurile stabilite, cît și luarea în considerație a propunerilor făcute, vizînd o arie largă a procesului de producere și aprovizionare cu piese de schimb, vor putea duce la o îmbunătățire substanțială în acest important domeniu.

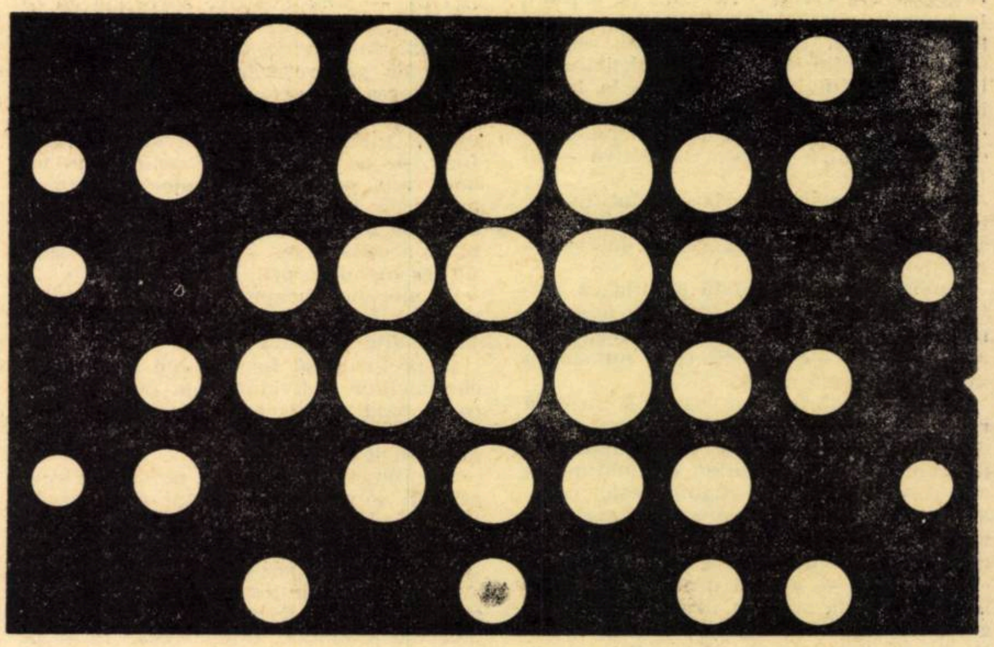

Oricît ați lucra, citi sau învăța...

nu veți putea ajunge la nivelul de cunoștințe ce vi le poate oferi vizionarea multitudinei de exponate cuprinse în cadrul unui tîrg internațional.

Informații se pot obține la adresa :
Deutsche Messe-und Ausstellungs AGD — 3000 Hannover-Messegelände

La HANNOVRA veți avea posibilitatea să cunoașteți realizările specialiștilor din domeniul cercetării, producției și vînzării.

Produse, materii prime, noutăți tehnice și rezolvări de probleme.

Sistemul „HANNOVRA":
— organizarea de tîrguri importante de specialitate în același timp și în același loc, ceea ce oferă :
— posibilități nemărginite de informare și negociere ;
— cunoștințe temeinice.

Cînd vreți să faceți o investiție prețioasă vizitați în prealabil Hannovra. Realizați o documentare ce vă scutește de alte călătorii.

NOU!

Tîrgul de la HANNOVRA începe joi 22 aprilie și se termină vineri 30 aprilie

HANNOVER MESSE '71
Donnerstag, 22 4 – Freitag, 30 4
Weltmarkt der Industrie

PUBLICOM

CONSEMNĂRI MADRILENE

ULTIMELE luni au prilejuit noi luări de poziție în favoarea dezvoltării relațiilor economice între țările continentului european. Într-o conferință ținută la 3 februarie 1971, intitulată „Cîteva considerații asupra politicii externe a Spaniei", Gregorio Lopez Bravo, ministrul afacerilor externe al acestei țări s-a ocupat, printre altele, de relațiile Madridului cu țările socialiste.

„Contactele între Spania și R.D.G. — declara G. Lopez Bravo — s-au limitat pînă acum la un simplu acord interbancar de plăți între I.E.M.E. și „Deutsche Notebank" din Berlin, semnat la 21 octombrie 1966, și la contactele sportive decurgînd din calendarele oficiale". Ministrul spaniol a fost de părere că „cu toată prudența pe care o impune cazul, o revizuire a atitudinii noastre (a Spaniei — n.n.) se impune ; dacă nu încă în domeniul politic, cel puțin în cel economic, bazîndu-ne, ca tot ceea ce se numește «deschiderea spre Est», pe pure realități". Ministrul spaniol argumenta această opinie prin faptul că R.D.G. a reușit să ajungă pe unul din primele locuri în Europa ca grad de dezvoltare industrială și „oferă pentru noi ca și pentru oricare altă țară, o atracție comercială considerabilă".

Referindu-se la proiectata conferință pentru securitatea europeană, G. Lopez Bravo a fost de părere că ea „trebuie să fie autentic multilaterală și nu să se convertească într-un dialog de la bloc la bloc".

În privința acordului comercial preferențial semnat de guvernul său cu Piața Comună la 29 iunie 1970, ministrul spaniol a amintit că obiectivul de bază al acestuia — eliminarea progresivă a obstacolelor din calea schimburilor cu „cei șase" — este conceput să se realizeze în două etape, dintre care prima cu o durată de șase ani. Modul concret de realizare a acestui obiectiv final ar trebui să fie o zonă a liberului schimb sau o uniune vamală, „preferabile unei integrări depline în Comunitate", a declarat Lopez Bravo.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Livrări poloneze în R.F. a Germaniei

După cum relatează ziarul **Zycie Warszawy**, se află în curs de realizare un important contract semnat de centrala poloneză de comerț exterior „Polimex-Cekop" cu firma vest-germană „Ruhrschwefelsaure-Bochum" din cadrul cunoscutului concern „Stickstoff Aktiengelsellschaft". Partea poloneză urmează să construiască în bazinul Ruhr o fabrică de acid sulfuric cu o capacitate de producție de 300 000 tone anual, folosind cele mai noi realizări ale tehnicii poloneze în acest domeniu. Contractul prevede dotarea completă a obiectivului cu mașini și utilaje, însoțite de documentația necesară, precum și montajul și darea în funcțiune a fabricii în luna iunie 1972. Ziarul relevă că este vorba de primul contract pentru livrarea pe piețele Europei occidentale a unui obiectiv complet de acest tip de către Polonia.

Totodată, o altă centrală poloneză de comerț exterior, „Ciech", a semnat cu același client un contract pe termen lung pentru livrarea a 100 000 tone sulf lichid anual.

De asemenea, șantierele navale din Szczecin au început executarea unui contract încheiat de întreprinderea poloneză de comerț exterior „Centromor" cu firma armatoare hamburgneză „Harald Schulz" — informează agenția P.A.P. Contractul prevede livrarea către firma vest-germană, pînă în anul 1974, a șase cargouri de aproximativ 12 000 de tone fiecare.

Evoluția relațiilor bulgaro — japoneze

Posibilitățile de extindere a colaborării economice bulgaro-nipone au fost examinate la ședința anuală a secției japoneze din cadrul Camerei de comerț a R. P. Bulgaria — informează agenția B.T.A. Anul trecut, valoarea schimburilor dintre cele două țări s-a cifrat la 28 milioane de dolari, depășind de aproape 12 ori nivelul din 1961, an în care Bulgaria și Japonia au semnat un prim acord comercial și de plăți. Doi factori au contribuit într-o măsură însemnată la extinderea relațiilor comerciale bulgaro-nipone : structura reciproc avantajoasă a schimburilor de mărfuri și neparticiparea Japoniei la grupări economice închise, apreciază agenția B.T.A.

Acordul comercial și de navigație — semnat în februarie anul trecut — constituie o bază solidă pentru dezvoltarea în viitor a relațiilor comerciale reciproce, întrucît cele două țări și-au acordat clauza națiunii celei mai favorizate. Există, de asemenea, posibilități pentru cooperarea firmelor bulgare și japoneze, precum și pentru o colaborare vie în diferite domenii ale științei și tehnicii.

R.D. Germană : Cifre despre comerțul exterior

În cadrul unei conferințe de presă consacrată recentei ediții a Tîrgului internațional de la Leipzig, ministrul pentru problemele economice externe al R.D. Germane, Horst Sölle, s-a referit pe larg la relațiile comerciale ale țării sale.

Pentru următorii ani, a spus el, între R.D.G., pe de o parte, și Bulgaria, Cehoslovacia, Mongolia, Polonia, România, Ungaria și U.R.S.S., pe de alta, au fost semnate acorduri comerciale pe termen lung, valoarea schimbului reciproc de mărfuri prevăzut, ridicîndu-se la peste 165 miliarde mărci. Vorbind despre relațiile economice ale R.D.G. cu țările în curs de dezvoltare, ministrul a menționat că țara sa are convenții economice cu 23 țări afro-asiatice. În ceea ce privește colaborarea economică cu țările occidentale, Horst Sölle a relevat că R.D.G. a încheiat convenții cu 17 țări capitaliste, dintre care cu 8 state sînt convenții pe termen lung. Exportul R.D.G. în aceste țări, a spus el, a crescut în perioada 1966—1970 cu circa 60%.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

PRODUCȚIA INDUSTRIALĂ ÎN 1970

DATELE pe primele trei trimestre ale anului trecut, centralizate și unificate de serviciile statistice ale Organizației Națiunilor Unite (vezi **U.N. Bulletin of Statistics** pe februarie 1971), mijlocesc o primă imagine de ansamblu a evoluției producției industriale în țările nesocialiste în 1970. Dacă privim aceste țări ca un tot, în trim. III indicele producției lor industriale, avînd ca bază 1963=100, s-a situat la același nivel ca media realizată în 1969 și anume 145. Situația a fost mai bună în perioadele trimestriale precedente din 1970 și anume 147 în trim. I și 150 în trim. II. Acest din urmă nivel mai fusese atins în trim. IV. 1969, iar indicele 145 — în trim. II al aceluiași an. Dacă media pe 1969 a însemnat o creștere cu 7,3% față de anul premergător, media primelor trei trimestre din 1970, față de același interval din 1969, a înregistrat un spor de 3,2%.

Pe grupul țărilor capitaliste dezvoltate, evoluția este aproximativ aceeași, ritmul de creștere de la o perioadă de trei trimestre la alta fiind de 3%. Dacă examinăm dinamica ramurilor mari ale industriei, datele se diferențiază. În industria prelucrătoare a acestui grup de țări indicele a crescut mai încet decît media și anume cu 2,3%. Creșterea a fost mai rapidă în industria extractivă, unde a atins 4,3%, sporul mai mare datorîndu-se mai ales ritmului în care a crescut extracția de minereuri și anume cu 8,6%. Fenomenul nu are însă altă semnificație decît una conjuncturală: indicele mediu pe trei trimestre ale industriei extractive a fost de aproape 122, pe cînd cel al industriei prelucrătoare s-a situat la un nivel apropiat de 147.

Pe grupul țărilor în curs de dezvoltare, datele O.N.U. îmbrățișează numai două trimestre. În această primă jumătate a anului trecut, indicele întregii producții industriale a sporit față de intervalul corespunzător din 1969 cu 6,7%, cel al industriei prelucrătoare cu 4,8% și cel al industriei extractive cu 11,3%. Spre deosebire de situația din grupul țărilor dezvoltate, în cazul de față diferențierea arătată a ritmurilor de creștere se încadrează în tendința de mai lungă durată proprie pînă în prezent dezvoltării industriale a țărilor subdezvoltate.

Încetinirea creșterii producției industriale pe care o vădesc datele cu privire la grupul țărilor dezvoltate, poate fi localizată mai precis. Zona nord-americană (Statele Unite și Canada) este cea mai afectată. În toate cele trei trimestre pentru care există date pe 1970, indicele a fost mai scăzut decît media pe 1969, care s-a situat la nivelul 139. Media celor trei trimestre a reprezentat circa 98,5% față de media pe perioada corespunzătoare din 1969. În industria prelucrătoare procentul acesta a fost de 97,3%, indicînd o recesiune ceva mai accentuată în această ramură.

În țările capitaliste din Europa creșterea producției industriale nu s-a întrerupt, ca în America de Nord, înregistrîndu-se doar o încetinire de ritm. În primele trei trimestre ale anului trecut, indicele pe întreaga industrie s-a ridicat cu 5,7%, iar cel pe industria prelucrătoare cu 5,6%, după ce în 1969 creșterea fusese de circa 8,5%. În această parte a lumii se constată însă o diferențiere între țările Comunității Europene Economice și cele ale Asociației Europene a Liberului Schimb. Indicele producției industriale al acestora din urmă a crescut în medie pe primele trimestre din 1970 cu 2,6%, cel al primelor a sporit cu 6,3%. Această diferențiere ține de o tendință de mai lungă durată, oglindită în faptul că nivelul atins de indice în cele trei trimestre din anul trecut la care se referă datele O.N.U. a fost de 129 în cazul țărilor A.E.L.S. și de circa 146 în cazul țărilor Pieței Comune.

O ușoară încetinire a creșterii producției industriale se constată și în Oceania (Australia și Noua Zeelandă), zonă unde oscilațiile indicelui de la un trimestru la altul au fost însă mai reduse și unde creșterea a avut probabil cea mai mare continuitate din acest punct de vedere în cursul anului trecut. Sporul producției industriale a fost aici anul trecut de 5,6% față de 6,6% în 1969.

În ceea ce privește Japonia, pentru care statisticile centralizate de O.N.U. nu citează cifre, din alte surse reiese că în septembrie 1970 producția industrială a fost cu circa 15% superioară celei din septembrie 1969 ; pe ansamblul anului 1969, indicele producției industriale crescuse cu circa 17% față de anul precedent.

HOMO ECONOMICUS

CA TOȚI CEILALȚI

„ZECIMALIZAREA" și „metrizarea" rămîn la ordinea zilei în Marea Britanie. O ordine de zi dureroasă, cel puțin în sensul că ea continuă să dea mari dureri de cap cetățeanului de rînd, care se vede proiectat într-un coșmar greu de înțeles de către „cei de pe continent" — cuvînt care pentru orice englez respectabil poate include orice, numai insulele britanice nu. Dacă ceasul zecimalizării monedei a sunat, deși hopul n-a trecut încă, trecerea de la vechiul sistem la sistemul liră-pence noi urmînd să se generalizeze abia în august 1972, norii grei și amenințători ai sistemului metric se află la orizont. Miza este mare, și unui lord conservator i-a revenit meritul de a exprima lapidar despre ce e vorba. În fond, a spus el, ceea ce vor promotorii reformei este „to make us like everybody else", „să ne facă pe noi, englezii, să fim ca toată lumea". Un fior rece a scuturat probabil multe distinse spinări ale ascultătorilor, dar se pare că procesul este ireversibil.

În industrie „metrizarea" a înregistrat progrese simțitoare. Producătorii de cabluri electrice, industria hîrtiei și cea poligrafică, industria construcțiilor au făcut sau sînt pe cale de a face pasul cel mare, astfel încît pînă în 1975 cel puțin 75% din industrie va gîndi și va produce „metric". În ceea ce-l privește pe cetățeanul de pe stradă doritor să păstreze tradițiile, nimic nu-l va împiedica, în perioada de tranziție, să intre într-un magazin și să cumpere, în noile unități, 91,4 cm de stofă, 563 mililitri de bere sau 453 grame de zahăr, presupunînd că limba nu i se va împletici și nu va cere, ca în vremurile bune de altădată, tot un yard, un pint sau o livră din produsul respectiv. Și totuși, cum spuneam, cerul „metrizării" este departe de a fi senin.

Presa franceză, care urmărește cu un amuzament abia disimulat eforturile pe care le fac vecinii de dincolo de Canal ca să devină „like everybody else" cel puțin în acest domeniu, a anunțat apariția unor „sabotori" ai reformei metrice. „Sabotori" cinstiți, cu capul sus, nu pe ascuns, nu din cei care lucrează de predilecție în nopțile cu ceață. Despre ce e vorba ? Se pare că „the Royal Navy" și-a anunțat aderența, în continuare, la mila internațională (1852 m), iar aviația se cramponează de noul ei „picior" de 0,3048 m (a nu se confunda cu „piciorul" tradițional englezesc, la rîndul lui reprezentînd o treime din yardul imperial standard). Ceea ce este curios este faptul că marina a acceptat să folosească pentru măsurătorile de adîncime metrul și decametrul, în timp ce aviatorii rămîn ferm, ca să spunem așa, pe picior greșit ; nici nu vor să audă de metru. S-ar ajunge, astfel, la o situație paradoxală : adîncurile mării ar fi măsurate în metri, în azur ar fi folosit „piciorul", iar pe mare — mila.

Acum un secol și mai bine lordul Francis Jeffrey, jurist și critic literar, compunea un epitaf glumeț pentru Peter Robinson, un coleg de „breaslă" :

„Aci zace Peter, predicator, judecător, poet,
care a încălcat legile lui dumnezeu și ale omului, și metrul".

Ce vor scrie oare isteții, cînd furtuna se va fi potolit, despre cei care nu vor să țină seamă **azi** — în alt context — de tirania metrului ?

Dar să nu ne simțim superiori. Totdeauna cînd ți se impune sau cînd ești îndemnat să fii „ca toți ceilalți", te poți consola cu gîndul că există și posibilitatea — mică, mare, cum o fi — ca „toți ceilalți" să n-aibă dreptate...

Lionel NIȚESCU

MONDORAMA

TIR ŞI STATISTICĂ

STATISTICA nu va deveni în nici un caz un nou sport olimpic. În schimb tirul cu arcul va fi la mare cinste la viitoarea ediţie a Jocurilor Olimpice de la München din 1972. Împrumutînd de la acest sport săgeata şi ţinta, graficianul agenţiei **Globus** prezintă într-o formă orignală obiectivele şi rezultatele politicii economice a R.F.G. pentru anii 1968—71. Acolo unde ţinta lipseşte înseamnă că obiectivul n-a fost atins.

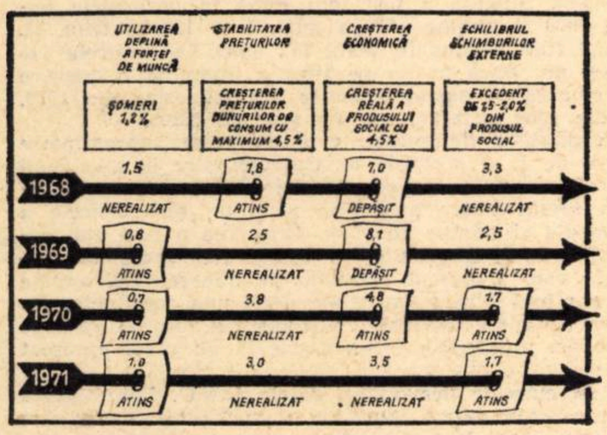

TELEFERICELE ELVEŢIENE

TELEFERICUL este unul din mijloacele favorite de deplasare ale turiştilor de orice vîrstă. Într-o ţară ca Elveţia, cu peisaje montane de o inegalabilă frumuseţe, telefericele şi teleschiuriie au transportat în 1968 peste 40,5 milioane turişti, din care trei sferturi în lunile de iarnă, şi 66 000 t mărfuri, mai puţin sensibile la peisaj. La dispoziţia lor se aflau în acelaşi an, potrivit Anuarului statistic al Elveţiei, 165 teleferice cu mişcare continuă şi alte 105 cu mişcare de „du-te vino", cu cabine adică. Lungimea totală a traseului lor era de 440 km, faţă de numai 120 în 1954. Personalul total care deserveşte aceste linii era de 1644 oameni.

„BĂNCILE" INFORMATICII

LA ÎNCEPUTUL lunii martie, specialişti din diferite ţări în domeniul electronicii şi informaticii s-au reunit la Toulouse (Franţa) într-un colocviu pe tema „băncilor de date". Dezbaterile au evidenţiat, printre altele, necesitatea precizării conţinutului şi sferei domeniului abordat.

Mai întîi a fost stabilită o noţiune-cheie, cea de „bază de date", prin care se înţelege un ansamblu structurat de fişiere, pentru uz intern, în cadrul unei instituţii administrative sau al unei întreprinderi. Pornind de aici, „banca de date" poate fi definită ca o reţea de informaţii, conectată la mai multe baze. În plus, datele de care dispune banca au destinaţie externă ea oferă contra piată un serviciu : o informaţie brută sau prelucrată.

Aceste precizări au devenit cu atît mai necesare, cu cît — după cum s-a subliniat la colocviu — „băncile de date" au încetat de a mai fi o problemă de viitor, ele există deja, sub diferite forme, într-o serie de ţări dezvoltate.

SUPERMAGAZINE : COTA ÎN CREŞTERE

JUDECÎND după date publicate de revista italiană **Epoca**, supermarket-urile americane intră într-o nouă fază care, din lipsa unui termen mai ştiinţific, ar putea fi denumită „super-super". În prezent în S.U.A. 34 000 de supermagazine vînd 70% din alimentele care ajung pe piaţă în întreaga ţară. Cifra lor de afaceri totală : 60 de miliarde de dolari — cît bugetul mai multor ţări luate la un loc.

Se crede că în viitorii cinci ani suprafaţa ocupată de supermarketuri, se va dubla, la fel ca şi investiţia iniţială necesară pentru deschiderea unor astfel de supermagazine. În prezent fiecare din ele vinde circa 6 000 articole, dar peste cinci ani se consideră că numărul lor va putea atinge 10—12 000.

Fireşte, cifrele sînt doar estimative, dar ele oglindesc o tendinţă reală.

UNGARIA : COORDONATELE CERCETĂRII ŞTIINŢIFICE

PERSONALUL ocupat în „industria cercetării" din R. P. Ungară (57 000 de persoane) este mai numeros decît cel angajat în producţia de aparate şi instrumente de precizie sau în industria pielăriei şi încălţămintei şi reprezintă 0,9% din efectivul total al persoanelor ocupate în economia naţională a Ungariei, care se situează — din acest punct de vedere — în plutonul fruntaş al ţărilor lumii.

Pe lîngă datele de mai sus, studiul „Bazele cercetării ştiinţifice şi ale dezvoltării tehnice în R. P. ungară", întocmit de Lajos Szántó, director al grupului de cercetări asupra organizării ştiinţifice din cadrul Academiei ungare de ştiinţe, cuprinde şi referiri la investiţiile efectuate în acest domeniu. Ansamblul cheltuielilor pentru cercetare şi dezvoltare a reprezentat 2,5% din venitul naţional în cazul Ungariei, faţă de 3,7% în U.R.S.S., 3,6% în Cehoslovacia, 1,8% în Polonia etc.

În studiu se menţionează că în sectorul cercetării se resimte o penurie de economişti şi de specialişti în informatică. De asemenea, statisticile evidenţiază o repartiţie geografică, pe care autorul o consideră ca fiind neraţională, a „punctelor" de cercetare : în proporţie de 54% acestea sînt concentrate la Budapesta.

VULCANII... PUŞI LA TREABĂ

JAPONIA este nevoită să importe anual peste 60% din combustibilul necesar economiei sale, iar acest procentaj creşte continuu. Pentru a compensa măcar parţial deficitul de surse energetice, oamenii de ştiinţă şi-au îndreptat atenţia spre ... vulcani. Ei au descoperit că, drept rezultat al intensei activităţi vulcanice din arhipelagul japonez, solul insulelor este străpuns de peste 17 000 de izvoare fierbinţi care constituie tot atîtea surse de energie potenţială. Ca urmare au şi fost construite două centrale geotermice — una de 13 MW în sudul ţării, iar alta de 20 MW în nord. Sînt în curs de proiectare alte trei centrale de capacitate mult mai mare care vor folosi direct vaporii degajaţi din adîncuri prin forare.

ORDINATORUL ŞI UNIVERSITATEA

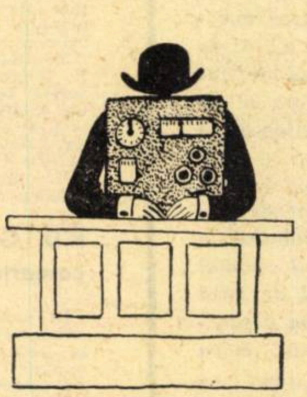

CUM poate fi folosit ordinatorul în universitate şi cît ar costa introducerea lui? La această întrebare au încercat să dea răspuns diferiţi cercetători. În domeniul **predării**, francezii Jean Donio şi Jacques Perriault au elaborat aşa numitul proiect „Epopée" (Enseignement par ordinateur pour éléves et étudiants) care prevede elaborarea a 1000 de cursuri pentru toate secţiile învăţămîntului superior.

În domeniul **controlului cunoştinţelor**, la Facultatea de ştiinţe din Paris se experimentează OPE (Ordinateur pour étudiants). Această metodă face posibilă interogarea simultană a studenţilor în grupe de cîte 20, la puncte terminale branşate pe un ordinator central. O echipă compusă din şase matematicieni, patru fizicieni şi şapte biologi a lucrat timp de 150—200 ore pentru a pregăti un chestionar.

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

FRANŢA: STRUCTURI ALE FORŢEI DE MUNCĂ SALARIATE

LA ÎNCEPUTUL acestui an, în Franţa au fost date publicităţii rezultatele anchetei oficiale din 1/I.1969 asupra repartizării populaţiei salariate pe principalele ramuri ale economiei şi pe diferite nivele de calificare profesională. Ancheta s-a extins asupra întreprinderilor şi stabilimentelor avînd peste zece salariaţi şi a cuprins circa 8,2 milioane de persoane (peste 70% din populaţia activă salariată).

Două din concluziile anchetei sînt reflectate sintetic în graficul alăturat. Se evidenţiază preponderenţa masivă a salariaţilor din industrie, accentuată şi de faptul că întreprinderile avînd mai puţin de zece salariaţi (neincluse în anchetă) deţin o pondere mai importantă în agricultură, pescuit sau servicii, decît în industrie

În schimb, ancheta oglindeşte mai riguros structura pe nivele de calificare profesională a salariaţilor. Se constată, chiar într-o ţară industrializată cum e Franţa, că efectivul muncitorilor necalificaţi este ridicat (26,7% din total), apropiindu-se de cel al muncitorilor calificaţi (29,9%) şi depăşind net efectivul personalului calificat din domeniul prestărilor de servicii. Dacă adăugăm şi personalul necalificat din domeniul serviciilor, rezultă că aproape o treime din efectivul total al salariaţilor din economia franceză nu au o calificare profesională. Atrage, de asemenea, atenţia faptul că ponderea inginerilor şi tehnicienilor depăşeşte uşor pe cea a cadrelor administrative din economie (6,4% şi, respectiv, 6,3%).

Repartizarea salariaţilor

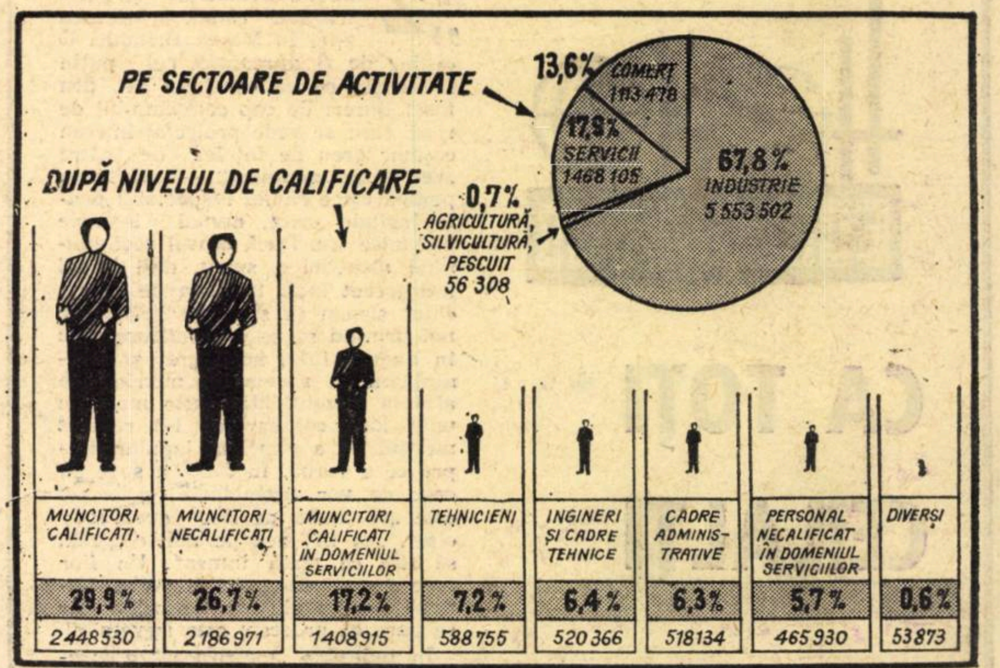

(După „L'Usine Nouvelle)

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL IX Nr. 17 (399)
VINERI 23 IV 1971
20 PAGINI 2 LEI

17

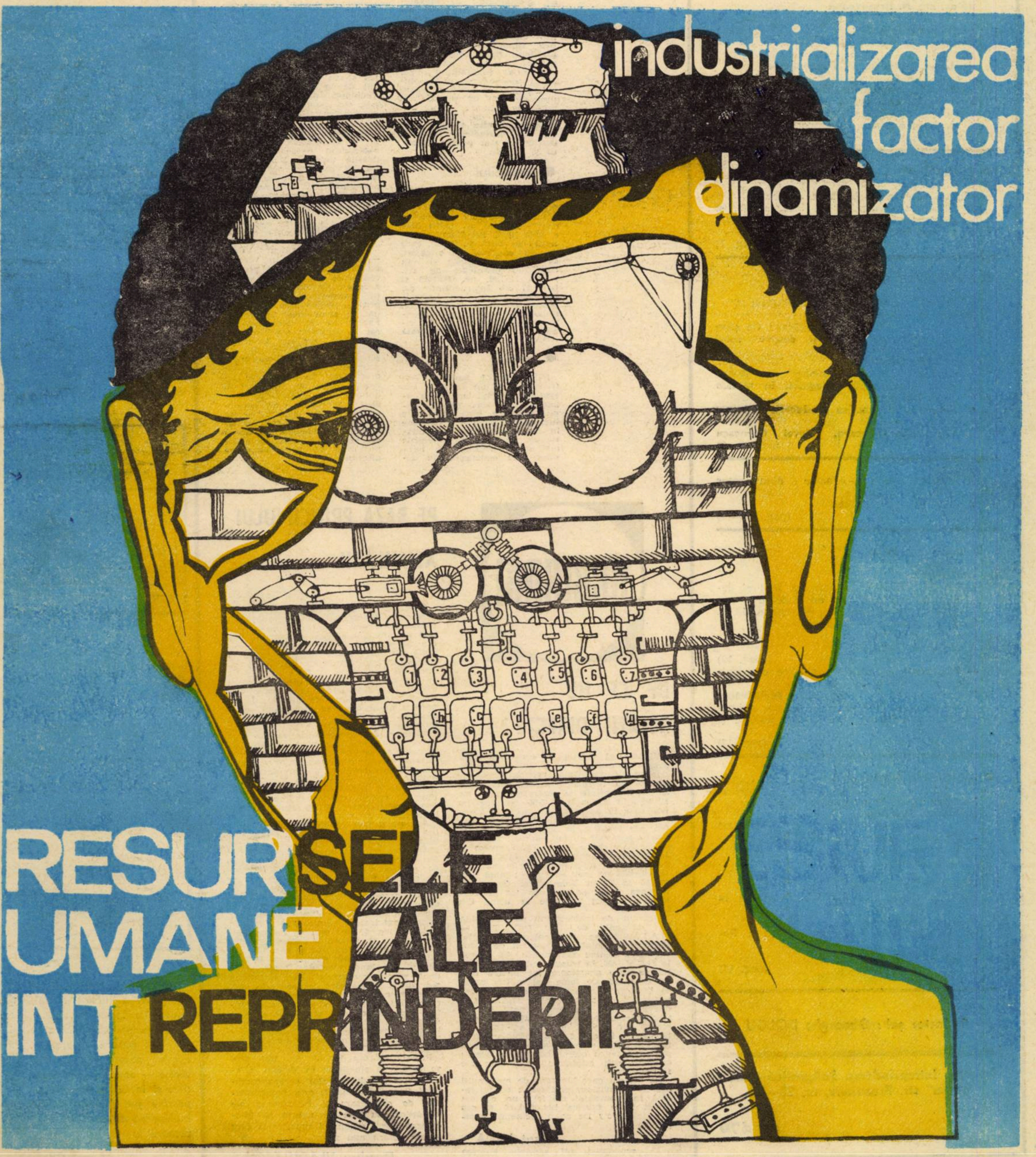

ANUL IX **Viata economica**

săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

Numărului 17 din 23 aprilie 1971

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

Produse noi : Cum stimulăm asimilarea lor? de **Maria Constantinescu**, asist. univ. A.S.E. (pag. 3)

— **Agricultura :** Coordonate ale deciziilor de investiții de dr. ing. **N. Brașoveanu** (pag. 4)

— **La masa rotundă :** Economistul merceolog — „omul de la barieră" de **Liviu Mureșan, D. Dragomirescu** (pag. 5)

— **Relații economice externe ale României:** Dezvoltarea colaborării și cooperării economice româno-bulgare de **Emil Anghel** (pag. 6)

■ INFORMATICA

— Opinii ale unui specialist despre : Introducerea sistemelor de informatică și conducere în întreprinderi de dr. ing. **Gh. Pisău** (pag. 7)

■ CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

— Resursele umane ale întreprinderii

•Studii • experiențe :

— La Combinatul chimic Făgăraș : Ce știm despre întreprindere și despre rolul nostru în cadrul ei de **Ligia Gherguț**

— La uzina „Electromagnetica" — București : Consecințele integrării în muncă de **O. Hoffman**

• Din teoria și practica conducerii în lume: Teoria X și teoria Y de **Constantin Cojocaru, Viorel Cornescu** (pag. 8—9)

— Industrializarea — factor dinamizator al întregii economii de conf. univ. dr. **I. Totu** (pag. 10—11)

■ TEORII • IDEI

Dezbateri : Indicatorii eficienței economice. Sînt ei denaturați de prețurile cu ridicata? de ing. **Ion Iliescu, Ion Resteman**, I.C.E.

Școli — curente — economiști : Obsesia unui denunț (I) de dr. **Ioan Cristescu** (pag. 12)

— Seminarul național de gîndire economică modernă și contemporană

Interviu cu acad. **Alexandru Bîrlădeanu**, președintele Secției de științe economice a Academiei de Științe Sociale și Politice (pag. 13)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

Pakistan : ecuația economică de **Marius Petrescu** (pag. 15)

— Cooperare economică între țări capitaliste dezvoltate de **E. Șerban** (pag. 16)

— **Din țările socialiste**

Note de drum din R.D.G. : Producție la nivel '80 de dr. **N. S. Stănescu**

— Călătorie prin inima industrială a Poloniei de **Gh. Crețoiu** (pag. 17)

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

CURIER

• Inovațiile

ION DUICĂ, CORNEL DUMITRAȘCU, **Sadu** — Potrivit prevederilor art. 26, combinat cu art. 79 din H.C.M. nr. 2250/1967, autorul unei inovații are dreptul la restituirea contravalorii proiectelor de execuție dacă sînt îndeplinite cumulativ următoarele condiții : a) **inovația se aplică ;** b) **proiectele au fost executate înainte de înregistrarea inovației ;** c) **valoarea desenelor sau a proiectelor a fost stabilită printr-un act estimativ întocmit de specialiști desemnați de conducerea întreprinderii sau de un institut de proiectare de specialitate ;** d) **inovatorul a depus o declarație din care să rezulte că atît costul materialelor** (tuș, hîrtie ozalid) **cît și manopera nu au fost suportate de o întreprindere.** Dacă aceste condiții sînt respectate, punctul de vedere al contabilului șef din întreprinderea unde lucrează autorul scrisorii care pretinde fișe de pontaj și notă de chemare la ore suplimentare, nu este just. **(Răspunsul este semnat de ing. I. Marinete, director, Oficiul de stat pentru invenții și mărci).**

• Impozitul

ERNEST GLAUBER, **Oțelul roșu** — Potrivit adresei Ministerului Finanțelor — Direcția generală a veniturilor statului nr. 120347 din 6 iulie 1970, lucrătorii remunerați pe bază de tarife, care nu au calitatea de angajați, se impun cu cotele și în condițiile prevăzute de art. 9 din H.C.M. nr. 545/1970 și par. 17 din Instrucțiunile nr. 1527/1970. Pentru un lucrător remunerat pe bază de tarife, impozitul s-a reținut potrivit dispozițiilor legale în vigoare **(Direcția generală ADAS).**

• Învoiri

ION SCOREI, **Sadu** — Potrivit art. 7 din Decretul nr. 285/1960, privind acordarea alocației de stat pentru copii, învoirile pînă la 3 zile lucrătoare inclusiv, acordate în cursul unei luni calendaristice, precum și învoirile mai mari, acordate în baza unor acte normative nu determină pierderea dreptului la alocație. De asemenea, nu pierd dreptul la alocație nici salariații care au beneficiat de un concediu fără plată de pînă la 15 zile lucrătoare, acordat în cursul unui an calendaristic, precum și de concedii fără plată, cu o durată mai mare, prevăzute prin dispozițiile normative în vigoare (pentru studii). La calcularea sporului la salariu stabilit într-o cotă procentuală din salariul tarifar de încadrare, această cotă se aplică — așa cum este și firesc — la salariul tarifar corespunzător timpului lucrat în program normal de lucru în cursul lunei calendaristice respective. Nu este posibil să se calculeze sporul la salariu la care vă referiți și pentru zilele de învoire, cînd angajatul care beneficiază de o asemenea învoire nu primește salariu.

• Salarizare

CONSTANTIN WAGNER, **Turnu Măgurele** — Salarizarea absolvenților învățămîntului superior este stabilită pentru primul și al doilea an de activitate, cu salarii tarifare diferențiate, în funcție de grupa de ramuri din care face parte unitatea. Modul în care s-a făcut încadrarea dv. în cei doi ani care au urmat repartizării, corespunde reglementării în vigoare. S-a luat în considerare numai activitatea efectiv prestată, nu și perioada stagiului militar. Salariul tarifar ce vi s-a stabilit după terminarea celor 2 ani de activitate, corespunde celui tarifar al funcției deținute, la nivelul de bază. Promovarea la gradația I-a se va putea face după 2 ani de la această încadrare. Vechimea minimă prevăzută mai sus poate fi redusă, de conducerea unității, pînă la jumătate, dacă veți obține calificativul „foarte bun" și se va aprecia că ați adus o contribuție deosebită la realizările unității. Decretul nr. 158/1970, privind repartizarea în producție a absolvenților învățămîntului superior, se referă la alte probleme decît cele de salarizare.

• Încadrări

F. SAVA, **Rîmnicu Vîlcea** — Reglementările în vigoare nu cuprind prevederi privind reducerea vechimii minim necesare de opt ani în funcții economice superioare, pentru promovarea în funcția de economist principal. Faptul că ați fost transferat în interesul serviciului la o unitate care are în statul de funcții postul vacant de economist principal nu poate determina modificarea încadrării dv. În asemenea situații, statul de funcții al unității se modifică, în condițiile prevăzute de reglementările în vigoare — în sensul schimbării funcției de economist principal în aceea de economist. La celelalte probleme vă vom răspunde ulterior.

SCRISORI

DE CE NU RELAȚII DIRECTE ?

VREAU să relatez în scrisoarea mea despre dificultățile ce le întîmpinăm în dorința noastră de a încheia contracte directe cu furnizorii pentru anul 1972, la materii prime și materiale care nu se află în anexa la H.C.M. 806, deci nu figurează în balanța care necesită aprobare de către Consiliul de Miniștri. Astfel, am înaintat în lunile februarie și martie comenzi directe pentru : șuruburi la fabricile din Saligny, Tg. Secuiesc și Mediaș (a răspuns numai fabrica din Saligny ,care ne-a îndrumat la centrala industrială de care aparține) ; tablă perforată la Uzina Tehnometal din Timișoara (care ne-a trimis tot la centrală) ; lanțuri cu role la uzina din Cugir etc.

Noianul de instrucțiuni primite pînă în prezent de la D.G.A.T.M. — M.A.I.A.S.A. ne dezorientează. Inițial trebuia să înaintăm necesarul de aprovizionare pentru materialele din anexa la H.C.M. 806, la trustul industriei uleiului de care aparținem, iar pentru restul de materiale (cele mai multe) urma să înaintăm necesarul la Intreprinderea teritorială de aprovizionare M.A.I.A.S.A. din București. Ulterior, se pare, că Intreprinderea teritorială M.A.I.A.S.A. este scoasă din circuit urmînd să înaintăm necesarul, în cîte 2 și 3 exemplare (către fabrici — prin centralele respective, pentru a putea obține cote chiar pentru cantități sub minimale de livrare ale furnizorilor.

Ca un om care lucrează de mai mulți ani în aprovizionare, întreb : ce împiedică în momentul de față un contact direct între fabrica beneficiară și cea producătoare ? De ce o asemenea complicare ?

Ignat LUCA
economist, șef serviciu Fabrica de ulei „Muntenia" — București

PE BAZA PRINCIPIULUI ASIMILĂRII

PENTRU a stabili un cadru adecvat activității desfășurate de conducătorul compartimentului financiar-contabil dintr-o unitate, s-a adoptat H.C.M. nr. 1835 din 28 decembrie 1970. După cum rezultă din prevederile hotărîrii, rolul și atribuțiile conducătorului menționat au sporit și mai mult. O dată cu aceasta se accentuează și răspunderea care îi revine în gospodărirea mijloacelor materiale și financiare ale unității. În aceste condiții consider că trebuia să se mențină prevederea care stabilea că numirea sau înlocuirea conducătorilor serviciilor de contabilitate să se facă cu avizul conducătorului serviciului de contabilitate al unității superioare. Menținerea acestei prevederi ar fi asigurat desfășurarea normală a activității compartimentului respectiv. Pe de altă parte, ar fi contribuit la încredințarea funcției numai celor corespunzători pentru exercitarea ei și apoi la stabilitatea în funcție.

Aceasta a fost probabil rațiunea pentru care art. 20 din Legea 5/1970, introduce avizul organelor Ministerului Finanțelor, pentru numirea, schimbarea din funcție și desfacerea contractului de muncă a șefului compartimentului de control financiar intern sau art. 16 din Legea nr. 2/1970, care introduce acordul organelor ierarhice superioare și acordul Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor pentru numirea, schimbarea din funcție sancționarea și desfacerea contractului de muncă al șefului compartimentului pentru controlul calității produselor din întreprinderi, organe pentru care în trecut nu se luau asemenea avize. Or, dacă pentru asemenea compartimente s-a simțit necesitatea introducerii avizelor superioare la angajarea și înlocuirea celor care conduc compartimentele indicate, cu atît mai mult credem că nu era de prisos un astfel de aviz în cazul conducătorului compartimentului financiar — contabil. Aceasta pe baza principiului asimilării.

Prevederea din H.C.M. nr. 1885 care se referă la stabilirea în detaliu a atribuțiilor conducătorului compartimentului financiar-contabil, prin regulamentele de organizare și funcționare ale unităților, nu este de natură să înlocuiască avizul organului superior la care ne-am referit mai sus

Dumitru VLĂDULESCU

ASIGURĂRI AUTO

Dumitru Aștefanei conduce bine. Cunoaște temeinic legile circulației ; respectă indicatoarele, dă prioritate atunci cînd trebuie, nu se grăbește la intersecții. Dar, parcă numai el circulă pe șosele ? Acestea se aglomerează mereu mai mult. Este suficientă o clipă de neatenție, cea mai mică imprudență — și accidentul se poate produce. Uneori, posesorul unui autoturism poate fi păgubit, sau poate produce o pagubă fără să fie cu nimic vinovat.

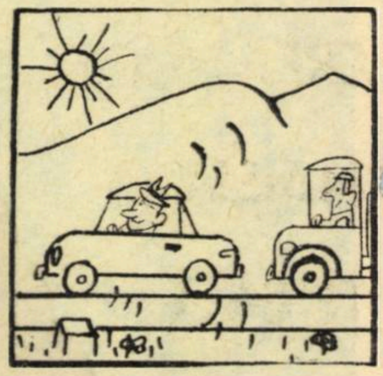

O astfel de neplăcere era să i se întîmple și inginerului Dumitru Aștefanei. Era gata, gata ca un autocamion să-l lovească. Doar prin prezența sa de spirit a putut evita accidentul.

— Ce se poate face pentru ca urmările unor accidente să fie mai ușor de trecut ? — se întreba Aștefanei. A fost sfătuit să se adreseze la ADAS.

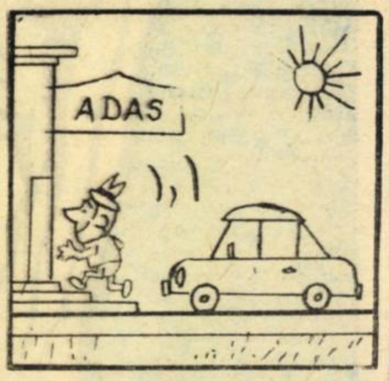

Ceea ce a și făcut în zilele următoare. Discutînd cu un inspector, s-a hotărît să încheie o asigurare valabilă atît pentru cazurile de avarii cît și pentru cele de despăgubiri civile.

Aceasta înseamnă că Nicolae Aștefanei a înțeles semnificația cuvintelor „pază bună".

Pentru posesorii de autoturisme sau pentru amatorii care conduc autoturismele altor persoane — sau ale unor întreprinderi și instituții —cuvintele respective pot fi concretizate prin încheierea asigurărilor corespunzătoare la ADAS.

Aurel CRIȘAN

Expoziția industriei metalurgice și construcțiilor de mașini

GÎNDIRE CREATOARE, MĂIESTRIE TEHNICĂ

ÎN CADRUL Complexului expozițional din Piața Scînteii - București s-a deschis, recent, o expoziție a Ministerului Industriei Metalurgice și Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, înfățișînd cele mai recente realizări — mașini, utilaje, diferite produse, precum și machete ale unor noi obiective industriale. Fiecare noutate atestă pasiunea și responsabilitatea cu care sînt înfăptuite indicațiile partidului, ale conducerii sale, privind creșterea eficienței economice, ridicarea continuă a calității produselor și reducerea importului de mașini și agregate, pe calea autoutilării.

Este greu să selectezi din multitudinea de exponate și machete ceea ce este mai important de văzut în cadrul pavilioanelor celor două ramuri industriale, care au un rol deosebit de important în dotarea cu materiale și tehnică de prim rang a întregii economii naționale. În standurile Ministerului Metalurgiei, de pildă, sînt expuse numeroase mărci de oțeluri, care asigură o valorificare superioară a metalului, diverse tipuri de profile și țevi, agregate, utilaje și mașini de înaltă tehnicitate — toate proiectate și executate în cadrul acestei ramuri. Standurile Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini găzduiesc, la rîndul lor, sute de mașini-unelte, utilaje, aparate de măsură, control și automatizare, realizate prin autoutilare, care suscită atenția prin înaltul lor nivel tehnic. O deosebită impresie lasă produsele prezentate de Centrul de sudură din Timișoara, printre care un generator de plasmă cu focalizare magnetică și cu admisie suplimentară de gaz (invenție premiată cu Medalia de Aur la Salonul Internațional de la Viena și brevetată în 16 țări din lume, printre care Statele Unite ale Americii, Japonia, R. F. a Germaniei și altele). De asemenea, în standul Institutului de cercetări tehnologice ale ministerului se află expus procedeul de cromare dură a pieselor mecanice, o invenție distinsă și ea cu Medalia de aur la o confruntare internațională.

Vizitarea expoziției de către tovarășul Nicolae Ceaușescu secretarul general al partidului și de alți conducători de partid și de stat, a prilejuit o fructuoasă întîlnire de lucru cu conducători de ministere, directori și alte cadre de conducere din centrale industriale, unități cu statut de centrală, institute de cercetări și proiectări, cu un mare număr de specialiști.

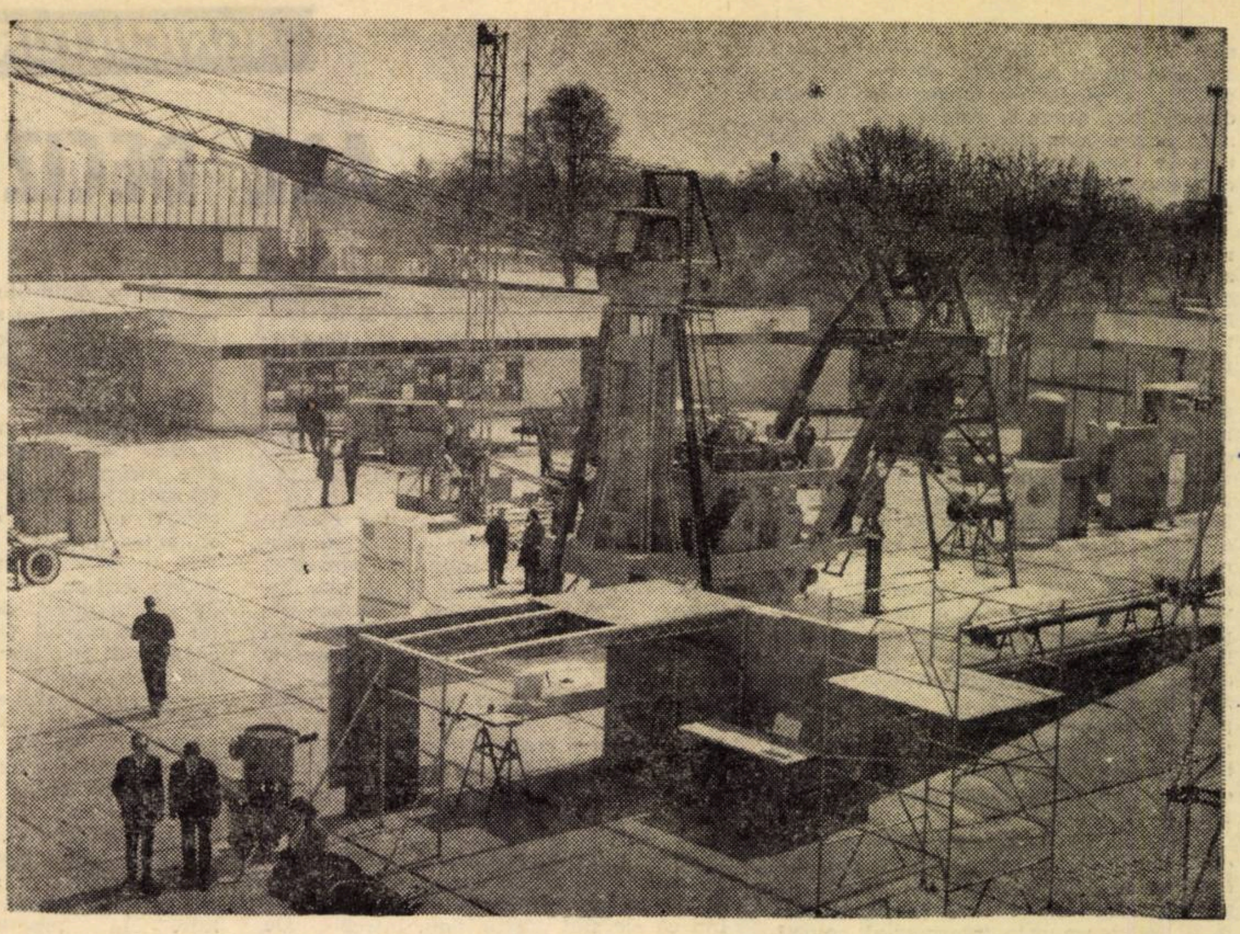

...produse noi prezentate în aceste zile la Complexul expozițional „Casa Scînteii"-București

PRODUSE NOI

CUM STIMULĂM ASIMILAREA LOR ?

● Ce este mai economic și mai stimulativ : variația prețurilor în funcție de vechimea produsului sau diminuarea beneficiilor întreprinderilor pentru produsele care depășesc o anumită perioadă de vechime ?

ÎN CADRUL anchetei „30 de cadre de conducere din centralele industriale despre înnoirea produselor", publicată în nr. 13—14/1971 ale revistei „Viața economică", au fost dezbătute unele aspecte interesante privind stimularea activității de asimilare a produselor noi, activitate care ocupă un loc central în ansamblul măsurilor pentru promovarea progresului tehnic. Discuțiile purtate în legătură cu această problemă sînt de mare actualitate, ridicarea potențialului economic al țării noastre presupunînd o preocupare mai susținută pentru a realiza produse moderne, la nivelul tehnicii actuale, cu consumuri specifice simțitor reduse.

Ancheta menționată pune în evidență faptul că întreprinderile nu sînt suficient cointeresate în lansarea în fabricație a unui nou produs. În prima perioadă de producție, prețul de cost al acestor produse este mai ridicat. Deși se cunoaște existența obiectivă a perioadei de pregătire și adaptare a fabricației noului produs care necesită cheltuieli mai mari de producție, **în sistemul actual de finanțare a activității de producție și de repartizare a rezultatelor financiare nu se prevăd modalități de stimulare a asimilării produselor noi.** Întreprinderile fiind interesate să-și realizeze în special indicatorii de plan pe anul în curs, tergiversează însușirea unor produse noi, amînă punerea lor în fabricația de serie. La aceasta contribuie și modul de raportare a indicatorilor de plan, care nu ia în considerare asimilarea noilor produse.

Indiferența unor întreprinderi față de introducerea în producție a produselor noi este cu atît mai mare, cu cît întreaga producție are desfacerea asigurată, cererea depășind permanent oferta. Ca urmare, întreprinderile își canalizează toate eforturile pentru modernizarea și îmbunătățirea procedeelor tehnologice ale produselor vechi, evitînd introducerea în fabricație a produselor noi, care le periclitează îndeplinirea în bune condiții a planului prețului de cost și a celui de beneficii. Sesizarea acestui aspect în literatura de specialitate a fost însoțită și de propuneri de măsuri pentru stimularea întreprinderilor să-și reînnoiască producția. Astfel, unii autori propun cointeresarea în introducerea progresului tehnic prin variația prețurilor de vînzare [1]). Considerînd „a" prețul unui produs nou calculat după normele în vigoare și „da" un supliment stabilit după un barem care să țină seama de nivelul tehnic comparat al produsului, prețul de vînzare al produsului în prima perioadă de fabricație ar urma să fie „a + da". După un timp, prețul acestui produs s-ar reduce la „a" și pe măsura învechirii lui ar urma să fie recalculat din nou, devenind „a- da". De menționat că autorul concepe pe „da" progresiv în timp.

Acest punct de vedere, interesant sub aspect teoretic, nu poate avea aplicabilitate practică, deoarece ar necesita modificarea prețurilor de vînzare la intervale foarte scurte de timp și calcule numeroase pentru determinarea științifică a suplimentului „da" pe fiecare produs în parte. De asemenea, acest sistem, după părerea noastră, **are dezavantajul că transferă în totalitate cheltuielile suplimentare necesitate de „adaptarea" la procesul de fabricație al noului produs asupra consumatorilor, lucru nejustificat mai ales în cazul noilor mijloace de producție.**

Scara mobilă a prețurilor propusă de autorul citat nu constituie un imbold pentru întreprinderea producătoare să se mobilizeze pentru reducerea prețului de cost al noilor produse, deoarece însuși sistemul de preț ar permite realizarea unor acumulări mai mari decît cele normale, pe seama cumpărătorilor. În legătură cu această problemă, **ni se pare interesant punctul de vedere cuprins în ancheta efectuată de revista „Viața economică" în care se subliniază că „la fabricatele învechite** (ce se produc în serie de 3—5 ani) **să li se reducă, treptat, cota de beneficiu".** După părerea noastră, **aplicarea unei asemenea măsuri ar trebui să se facă nu prin modificarea prețului de vînzare, ci prin diminuarea beneficiului ce rămîne la dispoziția întreprinderii** (realizat prin vînzarea produselor învechite), **prin creșterea corespunzătoare a cotelor din beneficiu vărsate la bugetul de stat.** În acest mod întreprinderile producătoare nu ar mai fi interesate în menținerea în fabricație a produselor vechi. Concomitent, beneficiarii ar ocoli pe cît posibil produsele învechite, determinînd furnizorii, cu ocazia încheierii contractelor, să-și diversifice și să-și înnoiască producția.

Asimilarea de noi produse este adesea condiționată și de costul ridicat al unor scule, matrițe, tipare, care nu pot fi amortizate decît într-o perioadă mai lungă de timp. Un exemplu concludent în acest sens îl oferă **industria prefabricatelor de beton, unde perioada lungă de asimilare a produselor noi este determinată de modul de evidență și amortizare a tiparelor.** Avînd, în general, o valoare de inventar mai mare de 500 lei și o durată de serviciu normată mai mare de un an, tiparele sînt cuprinse în categoria fondurilor fixe. Amortizarea lor se face în conformitate cu prevederile legii 62 din 27 decembrie 1968, pe toată perioada cît se

Maria CONSTANTINESCU
asist. univ. A.S.E.

→

←

a..ă în întreprindere, indiferent dacă sînt sau nu în funcțiune. Pentru tiparele metalice și din beton, încălzitoare, durata de serviciu normată este stabilită la 3 ani, pentru cele verticale la 5 ani, iar tiparele pentru tuburi din beton precomprimat au durata de serviciu normată de 7 ani.

În industria prefabricatelor, introducerea în fabricație a produselor noi sau schimbarea tehnologiei de fabricație necesită și înlocuirea tiparelor; în acest fel întreprinderile rămîn cu valori importante de tipare în stoc, pe care le amortizează fără să le utilizeze.

Ca urmare, **unitățile nu sînt interesate** să treacă la fabricația unor sortimente noi, decît în situația cînd tiparele sînt complet amortizate. Schimbarea sortimentului produselor a contribuit în mare măsură ca în întreprinderile de prefabricate stocurile de tipare să aibă valori diferite, în condițiile unei structuri asemănătoare a producției. Este interesant de remarcat însă că atît cantitativ, cît și valoric, cel mai mare stoc de tipare raportat la volumul producției se întîlnește la întreprinderile de prefabricate care au, în general, deficiențe în activitate. Aceasta demonstrează că nefolosirea tiparelor pe toată durata de serviciu normată este determinată și de cauze subiective, de intensitatea eforturilor fiecărei unități pentru folosirea lor cît mai rațională.

Menținerea stocurilor de tipare în stare de nefuncționare necesită cheltuieli reduse de întreținere. Costurile de producție sînt influențate însă într-o măsură mult mai mare prin intermediul amortizării tiparelor, care ajunge să atingă valori importante la o mie de lei producție-marfă. Este de dorit ca atunci cînd se solicită un nou produs, să se analizeze perioada de timp cît urmează a se fabrica, precum și posibilitățile ca amortizarea să fie recuperată din cheltuielile de producție concomitent cu utilizarea tiparelor cel puțin pe timpul duratei de serviciu normate. În cazul în care studiile efectuate vor conduce la concluzia că tiparele nu vor fi utilizate pînă la expirarea duratei de serviciu normate, după părerea noastră, se impune a se lua măsuri operative pentru ca unitățile să nu rămînă cu stocuri de tipare care nu mai pot fi folosite, dar care se amortizează în continuare.

Pentru rezolvarea acestei probleme, o posibilitate ar fi să se permită întreprinderilor ca de comun acord cu beneficiarii (prin modificarea corespunzătoare a legislației) **să amortizeze întreaga valoare a tiparelor pe timpul efectiv de funcționare, fără a ține seama de timpul normat.** De asemenea, în cazul în care se presupune posibilitatea unor comenzi viitoare pentru același sortiment, iar întreprinderile nu consideră necesară casarea tiparelor, considerăm că trebuie să se permită menținerea lor în stoc, fără a fi amortizate. Centrala industrială a prefabricatelor din beton ar putea organiza, în cadrul unei baze, preluarea tiparelor care nu se folosesc, pentru a le redistribui apoi unităților subordonate. În cazul utilizării lor ulterioare, opinăm ca determinarea fondului de amortizare să se facă pe baza duratelor de serviciu normate. În acest mod s-ar putea asigura utilizarea eficientă a tiparelor, înlăturîndu-se tendința casării acestora în stare bună de funcționare, dar inutilizate temporar. În paralel, aceste măsuri ar contribui la îmbunătățirea condițiilor de asimilare a produselor noi în industria prefabricatelor din beton.

O altă posibilitate pentru creșterea eficienței economice a utilizării tiparelor este oferită de înseși reglementările în vigoare. Astfel, „Regulamentul pentru executarea Legii nr. 62 din 27 decembrie 1968 privind amortizarea fondurilor fixe" prevede la art. 4, paragraful b), **că nu se consideră fonduri fixe sculele, instrumentele și dispozitivele speciale ce se folosesc fie la fabricarea anumitor produse în serie sau în masă, fie la executarea unei anumite comenzi, indiferent de valoarea și durata lor de serviciu.** Uneltele, dispozitivele și instrumentele comune se consideră însă fonduri fixe și sînt supuse amortizării în conformitate cu normele în vigoare. Existența acestei reglementări crează cadrul legal pentru ca unitățile producătoare de prefabricate să scoată din categoria fondurilor fixe toate tiparele legate de existența unor comenzi speciale sau de obținerea unor sortimente de prefabricate pe o perioadă de timp mai redusă decît durata de serviciu normată.

★

CONSIDERĂM, în concluzie, că în cadrul căutărilor pentru stimularea asimilării produselor noi, folosirea pîrghiilor financiare — beneficiu, amortizare — trebuie să ocupe un loc central. Măsurile economice-financiare trebuie să aibă în vedere interesele producătorilor, cît și cele ale beneficiarilor, precum și specificul fiecărei ramuri de activitate.

1) I. Crișan „Creșterea beneficiului și înnoirea producției, procese opuse ?", „Viața economică" nr. 18. 1970.

AGRICULTURĂ

COORDONATE ALE DECIZIILOR DE INVESTIȚII

INTR-UN ARTICOL precedent schițam o serie de considerente legate de parametrii pe care trebuie să-i ținem în seamă atunci cînd analizăm problemele politicii de investiții în agricultură. Rîndurile de față se ocupă de alte aspecte ale aceleiași probleme, aspecte nu mai puțin importante.

În cîmpul strategic al folosirii eficiente a mijloacelor de intensificare, o problemă imediat următoare o constituie determinarea unei proporții cît mai raționale între principalele componente ale procesului de producție din agricultură: mijloacele de muncă, obiectele muncii și forța de muncă. În cadrul acestor proporții, locul esențial îl ocupă corelația dintre fondurile fixe și circulante (dintre efectivele de animale și baza furajeră, între fertilitatea naturală a pămîntului și îngrășămintele chimice, între irigații și îngrășămintele chimice, etc.). Aceasta întrucît mijloacele și obiectele muncii intră în acțiune nu în mod izolat, independent unele de altele, ci într-o strînsă interdependență, dat fiind că ele sînt părțile unui întreg — ale procesului de producție.

Determinarea combinațiilor și proporțiilor optime ale acestor factori și a eficienței lor diferite pe teritoriu, în funcție de condițiile naturale și economice date este de o deosebită importanță, întrucît constituie elemente de decizie în repartizarea pe teritoriu a ramurilor și culturilor, în raport cu eficiența diferitelor tehnologii de producție. În același mod se pune problema relației dintre diferitele nivele de mecanizare posibile, situația și necesarul forței de muncă. Evident că în condițiile indisponibilității forței de muncă se pune mai acut problema aportului mecanizării, mai mult decît în situația existenței unei forțe de muncă disponibile.

Lărgind cadrul acestei probleme la nivelul relației dintre nivelul de dezvoltare a întreprinderilor agricole și forța de muncă, se impune o afluență mai mare de investiții în obiective care solicită un volum mai mare de forță de muncă în condițiile unei balanțe excedentare a acesteia și o orientare a structurilor de producție și a fondurilor fixe care ar reduce necesarul de muncă vie, în cazul în care balanța forței de muncă este deficitară.

Trecînd de la problemele de ordin general al investițiilor în agricultură este inevitabil necesar să ne oprim, fie și succint asupra unor aspecte proprii caracterului zonal al agriculturii sau a anumitor obiective de investiții.

În această ordine de idei, avem în vedere eficiența investițiilor în funcție de gradul diferit de fertilitate a terenului pe teritoriul țării. În acest sens se conturează următoarele date ale problemei: majoritatea investițiilor — în mecanizare, chimizare, irigare, etc. sînt mai productive pe terenurile plane și mai fertile, dar în același timp sînt necesare și pe terenurile cu un relief mai frămîntat și cu un potențial de producție mai scăzut. Investițiile pe astfel de terenuri sînt, deci, mai puțin eficiente din punct de vedere economic, dar se dovedesc necesare sub aspectul eficienței extraeconomice, respectiv social-politic. În practica economică de pînă acum cîțiva ani, acordîndu-se prioritate necesității de a se rezolva în principal problema cerealelor, opțiunea adoptată în politica economică de dirijare a investițiilor pe teritoriu a dat curs primei soluții. În această situație, decalajul economic între agricultura din zonele de șes și de deal, generat de complexul de condiții naturale, s-a accentuat. În vederea armonizării nivelelor de dezvoltare economică a întreprinderilor agricole pe întreg teritoriul țării și în condițiile altor potențialități economice și resurse ale țării, în ultimii ani se acordă o atenție tot mai mare problemelor agriculturii din zonele de deal, îmbinîndu-se într-un mod mai echilibrat criteriul economic și cel extraeconomic în repartiția pe teritoriu a resurselor materiale și financiare.

Un alt grup de probleme privind eficiența economică a investițiilor în agricultură se referă la strategia amplasării pe teritoriu a obiectivelor de investiții. În cadrul acestui nou orizont se integrează modalitatea de rezolvare a problemei amplasării pe teritoriu a unei categorii de folosință și a speciilor și categoriilor de animale.

În ceea ce privește categoriile de folosință avem în vedere amplasarea pomilor, viilor, pășunilor și finețelor. Relativ la investițiile în plantații de vii și pomi, amplasarea lor pe teritoriu se pune sub imperiul a două criterii de apreciere: eficiența economică și funcționalitatea lor în acțiunea de combatere a eroziunii solurilor. Sub primul aspect, aceste investiții sînt mai eficiente pe terenurile plane, în cadrul unor sisteme intensive de cultură, solicitînd în complex irigații și un consum mare de îngrășăminte. În acest caz se diminuează însă terenul arabil destinat cu prioritate culturilor de cîmp, care se dovedesc improprii pe terenurile în pantă. Pe terenurile mai puțin fertile, cu un relief frămîntat din zonele de deal sau deal-munte, plantațiile de vii și pomi îndeplinesc în plus și funcția antierozională, dar atît investiția specifică cît și cheltuielile de întreținere sînt mai mari. Ținînd seama de faptul că terenul arabil este în continuă tendință de reducere ca rezultat a amplasării unei rețele tot mai dense a sistemelor de irigație, a rețelei de căi de comunicații, a construcțiilor industriale, etc., și dat fiind aportul important al plantațiilor de vii și pomi în procesul de consolidare a terenurilor agricole și de combatere a eroziunii solului, ar rezulta că este mai rațional ca investițiile privind aceste categorii de folosință să fie orientate în zonele cu o variație mai puternică a reliefului.

Și în acest caz trebuie precizată însă limita orografică pînă unde sînt rentabile plantațiile pomi-viticole. Experiența mondială, verificată și în condițiile din țara noastră, a demonstrat că nu este rațională amplasarea viilor și pomilor peste un anumit grad de înclinare al pantelor, scontîndu-se nu atît eficien-

dr. ing. N. BRAȘOVEANU

(Continuare în pag. 6)

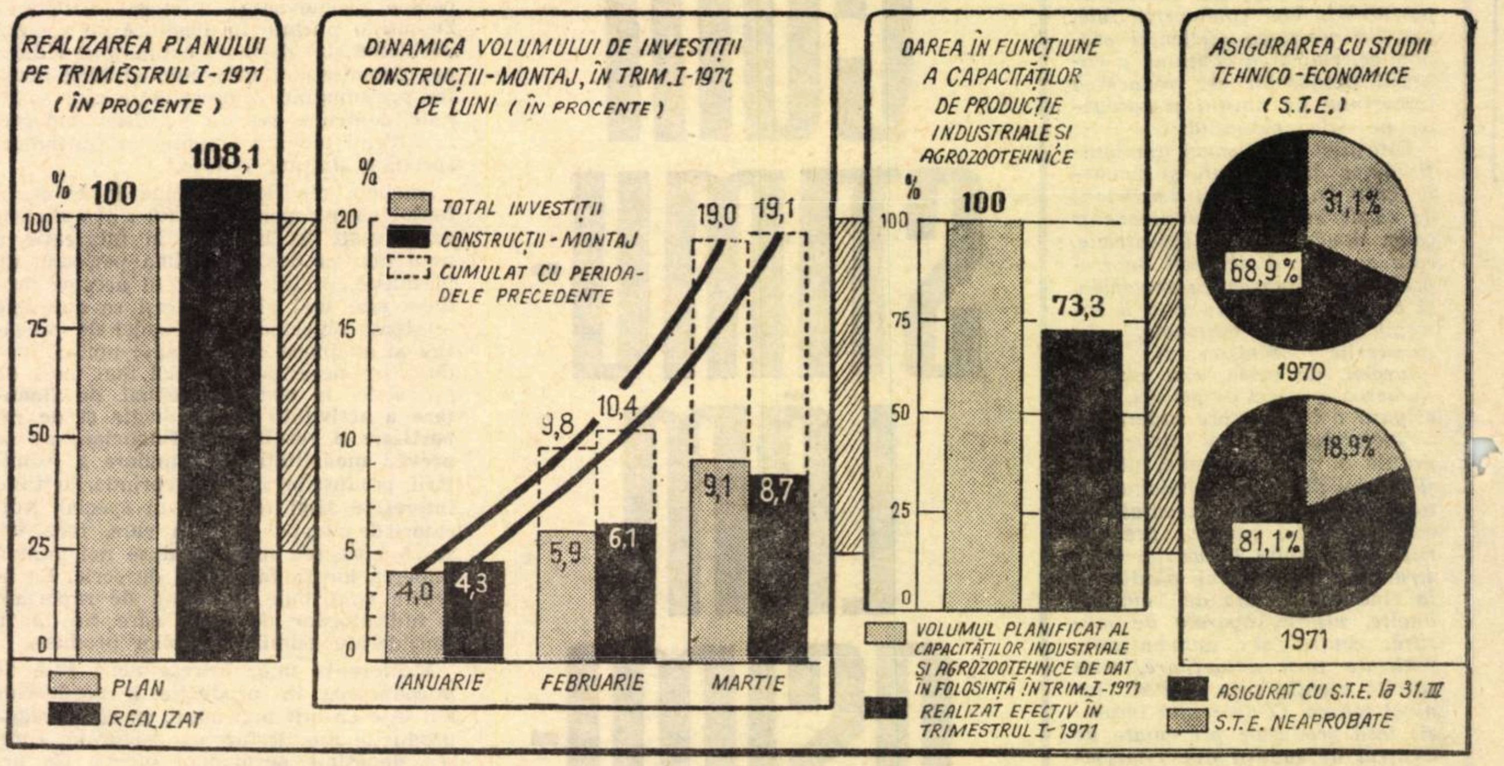

SĂPTĂMÎNAL, — UN GRAFIC COMENTAT

Realizarea planului de investiții pe 1971

UN ÎNCEPUT BUN — DAR ȘI UNELE MINUSURI

PLANUL de investiții pe primul pătrar **a fost îndeplinit în proporție de 108,1%, ceea ce reprezintă 19% la total și, respectiv, 19,1% la construcții-montaj din cel anual.** Ca urmare a intensificării eforturilor beneficiarilor și constructorilor, ritmul de execuție înregistrat în luna martie a.c. a fost de peste două ori mai mare decît cel obținut în ianuarie. Cu realizări peste procentul mediu pe economie s-au situat ministerele: Energiei Electrice (21,5% din planul anual), Transporturilor și Telecomunicațiilor (23,9%), Industriei Lemnului (20,5%).

Aceste realizări ar fi fost însă mai mari dacă la unii titulari de investiții nu s-ar fi consemnat și rămîneri în urmă: Ministerul Industriei Chimice (15,5% realizare din planul anual), Ministerul Industriei Materialelor de Construcții (18,5%), Ministerul Industriei Ușoare (18,7%), Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Apelor (16,8%). Rămînerile în urmă s-au datorat, în principal, neasigurării condițiilor normale de lucru pe unele șantiere, unde s-a resimțit lipsa diferitelor materiale, de forță de muncă și de utilaje tehnologice, ca și, în multe cazuri, nejudicioasa lor utilizare.

În primul trimestru, **au fost date în exploatare numai 73,3% din numărul capacităților de producție industriale și agrozootehnice prevăzute pentru această perioadă.** Situația apare cu atît mai nefavorabilă cu cît un număr mai mare de capacități prevăzute a fi date în exploatare, proveneau din restanțele anului 1970.

Ținînd seama de faptul că în 1971 sînt prevăzute începerea unui important număr de lucrări noi, **este nevoie să se urgenteze elaborarea documentațiilor tehnico-economice.** La 31 martie a.c. erau încă neaprobate documentații în proporție de 18,9% din totalul lucrărilor. Stadii necorespunzătoare în asigurarea documentației tehnico-economice prezintă, îndeosebi, Ministerul Industriei Metalurgice, Ministerul Industriei Chimice și Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, la care, pînă la această dată, nu au fost începute 34 de lucrări, deși termenele de deschidere a finanțării au expirat.

LA MASA ROTUNDĂ

ECONOMISTUL – MERCEOLOG „OMUL DE LA BARIERĂ"

Redacția noastră a organizat o discuție la masa rotundă despre pregătirea și utilizarea economistului-merceolog, probleme strîns legate de sarcina mereu actuală a îmbunătățirii calității și a condițiilor de păstrare și comercializare a mărfurilor.

Am rugat, pentru început, pe participanții la discuție să ne împărtășească opiniile lor în legătură cu nivelul cunoștințelor teoretice și practice pe care le capătă studenții secției de merceologie din cadrul Facultății de comerț a A.S.E., singura de acest fel din țară. Ne-a interesat în mod deosebit părerea invitaților noștri în legătură cu oportunitatea unei adînciri a specializării viitorului economist-merceolog, cu posibilitățile de creștere a eficienței practicii în producție a studenților ca și cu gradul de utilizare a capacității tinerilor absolvenți.

PARTICIPANȚI :

Conf. dr. DUMITRU D. DIMA, șeful catedrei de merceologie A.S.E. ; GHEORGHE FEȚEANU, consilier Centrocoop ; **prof. ing.** IOSIF IONESCU — MUSCEL, catedra de merceologie A.S.E. ; STAN POPA, directorul I. S. Reclama comercială ; **prof. dr.** CONSTANTIN FLORESCU, catedra de economia comerțului interior ; ing. ELIAD IACOBEANU, Direcția personal și învățămînt, Ministerul Industriei Ușoare.

C. FLORESCU : — „Economistul-merceolog are ca obiect al profesiei sale marfa. El activează mai ales în comerț, dar își găsește locul și în întreprinderile producătoare, ale căror atribuții de desfacere au sporit în ultima vreme. Specializarea merceologului trebuie privită diferit de specializarea producătorului. S-ar putea propune o specializare mai adîncită decît cea a inginerilor. Dar merceologul trebuie să fie pregătit pentru o gamă largă de produse, iar în organizațiile cu profil mixt trebuie să aibă cunoștințe despre toate produsele. Problema este pînă unde trebuie să meargă specializarea studenților. O specializare pînă la o anumită limită este indicată și eficientă. Nu cred însă că adîncirea ei ar fi în etapa actuală necesară. **Cu fondul de cunoștințe primit în facultate, economistul-merceolog își poate adînci specializarea la locul de muncă dacă profilul mai îngust al acestuia o cere".**

GH. FEȚEANU : — „În prezent nevoia de economiști-merceologi este încă foarte mare, astfel încît adîncirea specializării poate să fie un risc, căci din diferite motive, absolvenții nu rămîn întotdeauna în domeniul îngust pentru care ar fi pregătiți. Pînă cînd vom acoperi golurile mari existente, problema specializării nu se pune cu atîta acuitate. Am în vedere, în primul rînd, cooperația de consum, unde condițiile sînt deosebite față de comerțul de stat. Mă refer nu numai la condițiile de viață, ci chiar la condițiile de muncă : o rețea mixtă cu 30 000 magazine, răspîndite în 2600 comune și 12 000 sate, ridică probleme deosebite economiștilor-merceologi lucrînd în acest sector. Ei trebuie să asigure desfacerea mai multor zeci de mii de articole, pe care este foarte greu să le cunoască în amănunțime. Din toate aceste motive absolvenții se simt mai puțin atrași să lucreze în cadrul cooperației de consum. În prezent, în cooperația de consum, ar fi nevoie de circa 600 de economiști-merceologi ; mai ales că mai puțin de o treime din cei care ocupă acum aceste posturi au studii corespunzătoare. Adîncirea specializării în acest moment n-ar fi, așadar, indicată.

Problema trebuie împărțită în două etape : întîi acoperirea mai bună a necesarului de cadre și apoi o specializare mai adîncă a acestora, pentru că altfel nu vor putea face față la întreaga gamă de produse".

Mai mulți participanți la discuția noastră au subliniat necesitatea ca economistul-merceolog — pentru a putea nu numai constata dar și influența efectiv ridicarea calității produselor — să cunoască bine procesul tehnologic din spe-

cialitatea respectivă. „Nu putem să facem comerț cu produse foarte diversificate, în condițiile unor exigențe sporite sub raport calitativ — spunea tov. S. POPA — fără ca un economist înarmat cu pregătirea corespunzătoare să nu discute de la egal la egal cu inginerul care a produs marfa și anume a produs-o pentru a fi vîndută. Acesta trebuie să fie economistul-merceolog".

„Ar fi bine — spunea la rîndul său tov. E. IACOBEANU, referindu-se la domeniul în care activează domnia sa, industria ușoară — ca **economiștii-merceologi să fie legați și de procesul de producție,** nu numai de cel de desfacere a produselor. Cunoscînd cerințele pieței, ale publicului și, în același timp, procesul tehnologic, **economistul-merceolog trebuie să influențeze pozitiv însăși concepția de producere a unei anumite mărfi.** De aceea consider că profilarea economiștilor-merceologi este în prezent mult prea largă și că ea ar trebui restrînsă. Economistul-merceolog din industria ușoară trebuie să facă față unui domeniu extrem de vast, în care intră și tricotajele și confecțiile și încălțămintea și ceramica și articolele de uz casnic etc., în total peste o sută de mii de procese tehnologice. În facultate, viitorul economist-merceolog n-ar trebui să fie numai **sensibilizat,** ci și **specializat.** Specializarea mai în profunzime ar permite scurtarea perioadei de acomodare a absolvenților în întreprinderea în care au fost repartizați. **Dacă s-ar pleca de la un necesar de cadre stabilit pentru fiecare sector de activitate economică și s-ar organiza o grupă de specializare corespunzătoare în cadrul secției de merceologie de la A.S.E., acest lucru ar fi foarte avantajos atît pentru absolvenți cît și pentru întreprinderi".**

În privința practicii în producție a studenților, cale esențială de apropiere a învățămîntului de realitățile vieții noastre economice, discuțiile s-au purtat în legătură cu durata și conținutul ei actual. Tov. D. DIMA făcea observația că: „dacă din punct de vedere al caracterului informativ, cele două săptămîni de practică sînt suficiente, pentru caracterul formativ durata mi se pare insuficientă. După părerea mea, optim ar fi trei luni de practică, eșalonate în afara orelor din programul de învățămînt".

Mai mulți participanți și-au exprimat părerea că ar trebui stabilită o legătură mai directă între conținutul practicii și perspectivele de repartizare ale viitori-

● Specializarea — pînă unde ? ● Maiștri fără ucenicie

● Puțini, dar... insuficient utilizați ● Debut la raft și la tejghea

lor absolvenți. Astfel, tov. S. POPA propunea organizarea practicii în producție chiar în unitățile în care studenții de azi vor lucra după absolvire. „Ar trebui, de asemenea, — spunea domnia sa — revăzută legea prin care s-a acordat studenților dreptul de a se angaja în producție pe timpul vacanțelor. În Capitală există posibilități pentru studenți de a lucra cu plată și în cursul anului, în afara orelor de la facultate, ceea ce nu constituie nici o rușine".

După cum sublinia tov. E. IACOBEANU, „cadrul legal a fost creat, dorința studenților de a face practică este certă. Mai lipsește un singur lucru : posibilitatea unităților de a-i angaja pe studenții respectivi. În prezent, ei nu pot fi angajați decît ca muncitori necalificați, iar un student din anul trei sau patru refuză, pe drept cuvînt, să accepte o asemenea încadrare nestimulativă".

Practica pe toată filiera, începînd de „la tejghea și de la raft" — erau de părere mai mulți vorbitori — ar permite viitorilor economiști-merceologi să cunoască mai îndeaproape și psihologia cumpărătorului, pentru că ei vor trebui nu numai să desfacă mărfuri, dar și să formeze gusturi și preferințe. În domeniul practicii „la raft" există o tradiție a învățămîntului nostru din trecut care ar merita să fie valorificată. „În forma actuală — spunea tov. S. POPA — am impresia că pregătim maiștri, numai că le lipsește ucenicia și n-au făcut stagiu de lucrător".

Prerepartizarea care se preconizează va avea în vedere și problema practicii studenților. „Se va obține — spunea tov. C. FLORESCU — nu numai scurtarea duratei de adaptare a absolvenților la locul de muncă, dar chiar o schimbare de optică în ce privește însăși repartiția".

Participanții la discuții au prezentat apoi aspecte ale modului în care sînt utilizați economiștii-merceologi la locul de muncă, evidențiind unele deficiențe care se mai manifestă în acest domeniu și principalele cauze care le generează.

După cum se știe, prima promoție de economiști-merceologi a ieșit pe porțile Academiei de studii economice din București în 1955. De atunci, secția de merceologie a fost absolvită de circa 750 persoane, de cîțiva ani înregistrîndu-se o tendință constantă de mărire a numărului absolvenților.

În același timp, pe ansamblul economiei există 7 039 posturi de economiști-merceologi. Dintre ele, numai 2 338 sînt ocupate de absolvenți ai unei facultăți, nu neapărat economice (numai 491 au studii de economiști-merceologi), restul revenind unor cadre cu studii medii și în 551 cazuri, chiar elementare, situație de neconceput în etapa actuală de dezvoltare a economiei noastre.

„Cei ce au înființat secția de merceologie — spunea tov. I. IONESCU-MUSCEL — au avut clarviziunea tendințelor din economia contemporană : **cîștigă acela care știe să vîndă, iar pentru a avea abilitatea să vinzi, trebuie să cunoști foarte bine marfa. Sarcina aceasta o are economistul-merceolog cu studii superioare. După inginer, creatorul mărfii, economistul-merceolog este cel mai bun cunoscător al ei.** Dacă la început economiștii-merceologi nu erau valorificați suficient, cu timpul lucrurile s-au limpezit, astfel că azi ei sînt căutați și destul de bine folosiți".

„În actualul cincinal — spunea la rîndul său tov. E. IACOBEANU — ministerele economice au obligația de a desface un volum sporit de mărfuri prin magazine proprii, iar la nivelul anului 1980 M.I.U. va trebui să desfacă pe această cale circa 50% din producția sa. Nu mai vorbesc de sarcinile deosebite de export, de trei ori mai mari decît în cincinalul trecut. În această situație, economiștii-merceologi își vor găsi o utilizare mult mai eficientă, vor reprezenta una din figurile centrale. Considerăm că economistul-merceolog ar trebui să se ocupe și de studiul cererii populației : contribuția sa să fie axată pe influențarea publicului spre anumite preferințe care sînt în pas cu moda, pe orientarea lui spre un nivel de civilizație în permanentă creștere. În lupta pentru calitate, economistul-merceolog este «omul de la barieră». În această privință avem o experiență foarte valoroasă : controlul foarte drastic executat cu ajutorul unor economiști-merceologi în unele întreprinderi care lucrează mult pentru export s-a soldat cu o creștere a răspunderii muncitorilor pentru calitate, a avut un rol preventiv".

O direcție în care economiștii-merceologi sînt utilizați cu nejustificată timiditate este, așa cum a reieșit din discuții, reclama comercială, ea însăși un instrument insuficient și ineficient folosit. Economiștii-merceologi ar trebui să fie primii care să contribuie la realizarea și promovarea ei. „Multe din reclamele actuale — arăta tov. E. IACOBEANU — fiind făcute de nespecialiști, sînt sărăcăcioase, neconvingătoare, deși produsele pe care ar trebui să le servească sînt frumoase, bine realizate. O reclamă bună presupune **cunoașterea psihologiei consumatorilor, atribut al economistului-merceolog".**

O răspundere deosebită revine economistului-merceolog în **deschiderea drumului spre cumpărători pentru produsele noi.** Așa cum sublinia, pe drept cuvînt, tov. GH. FEȚEANU, economistului-merceolog, mai ales celui din cooperația de consum, nu i se poate pretinde să se priceapă la fel de bine și la cuie și la televizoare și la țesături. Dată fiind teama de risc manifestată în special la contractarea produselor noi, care poate bloca pentru un timp apariția lor pe piață, contravenind eforturilor industriei de înnoire a producției și favorizînd apariția stocurilor, economiștii-merceologi ar trebui ajutați pe parcurs prin cunoașterea din timp și de către mai multe persoane (ceea ce ar împiedica subiectivismul și teama de risc) a cataloagelor, mostrelor sau prin alte forme care vor fi considerate cele mai potrivite. Extinderea magazinelor proprii ale industriei, prilejuind contactul direct cu publicul, reprezintă, de asemenea, o soluție deloc neglijabilă. De o mare actualitate este așadar cunoașterea produselor noi de către economiștii-merceologi, sprijinirea lor în acest sens cu materialele ajutătoare și chiar înarmarea lor cu cunoștințe noi, pe care nu și le-au putut însuși la timpul lor, prin reciclare.

Discuțiile au evidențiat că utilizarea corespunzătoare a economiștilor-merceologi presupune nu numai înarmarea acestora cu cunoștințele de specialitate cele mai noi și cu aparatura necesară exercitării profesiunii lor, ci și un anumit cadru organizatoric. Tov. C. FLORESCU amintea în această ordine de idei delimitarea uneori insuficient de precisă între posturile de economist-merceolog și de merceolog ; uneori se constată o tendință de exagerare în sensul că **posturi de execuție, care puteau fi ocupate de cadre cu studii medii, sînt prevăzute pentru studii superioare.** (De aceea cifrele amintite mai sus privind insuficienta acoperire a posturilor de economiști-merceologi cu specialiștii necesari trebuie privite cu o anumită rezervă).

Un alt factor care favorizează subutilizarea cunoștințelor economiștilor-merceologi îl constituie faptul că în multe

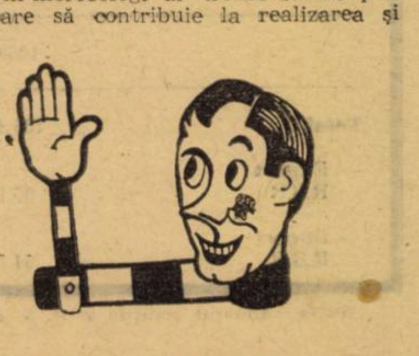

Masă rotundă organizată de

Liviu MUREȘAN

Dinu DRAGOMIRESCU

(Continuare în pag. 18)

INVESTIȚII ÎN AGRICULTURĂ

(Urmare din pag. 4)

ța producției, ci în deosebi efectul antierozional, deoarece în acest scop sînt mai eficiente plantațiile silvice și din punct de vedere economic și al combaterii eroziunii. Cu aceasta ajungem la o problemă de mare sensibilitate în disputa care se poartă între agronomi și silvicultori și anume: unde trebuie să fie granița între aceste două ramuri ale regnului vegetal. Personal consider că în interesul economiei naționale este de dorit ca această zonă de interferență — și nu de graniță — să se instaleze la limita la care folosințele agricole se dovedesc mai puțin rentabile și încetează să-și îndeplinească funcția antierozională.

În legătură cu repartiția pe teritoriu a investițiilor privind producția animală se pune problema zonării speciilor și amplasării complexelor industriale de creștere a animalelor în funcție de baza de producere a materiei prime vegetale necesare furajării lor sau în apropierea centrelor de consum. Partizanii primei soluții invocă avantajul volumului mai redus de transporturi de furaje și existența unor furaje mai ieftine, în timp ce susținătorii celei de a doua poziții reclamă faptul că în condiții de industrializare a proceselor de producție în creșterea animalelor, aceasta din urmă se detașează de condițiile naturale, beneficiind de avantajul apropierii de centrele de desfacere și consum. În cazul celei de a doua soluții am menționa doar că și în acest caz creșterea animalelor se integrează într-un sistem vast de activitate și anume: producția de materie primă vegetală — fabrica de nutrețuri combinate — complex industrial de creșterea animalelor abator, și că în acest caz nu ne este indiferentă poziția fabricilor de nutrețuri și a fermelor industriale de creștere a animalelor față de sursa de materie primă pentru alimentația animalelor. În plus, nu este deloc convenabil pentru acțiunea de diminuare a poluării aerului — și aceasta reprezintă o tendință pe plan mondial — de a se amplasa abatoarele în incinta sau limitrof orașelor — mari aglomerații umane, cu un coeficient și așa ridicat de poluare a atmosferei.

Argumentul hotărîtor este însă altul. Considerăm că modul de punere a problemei este defectuos și anume: în condițiile progresului tehnic și ale industrializării producției animale se pune problema nu a zonării speciilor, ci a categoriilor de vîrstă sau mai bine zis a direcțiilor de producție. În această accepție zonăm, de exemplu, nu oaia ca specie în totalitatea ei, cu întreaga sa trenă, ci în mod distinct oaia matcă cu producția ei de miei, lînă și lapte și distinct mieii sau batalii pentru îngrășare. La fel se pune problema în cazul tuturor celorlalte specii. În această viziune, animalele matcă — oile, vacile, scroafele, le vom amplasa în zonele lor naturale de producție, iar tineretul pentru îngrășat — miei, viței, purcei în zonele mai apropiate de centrele de consum și desfacere — beneficiind de reziduurile industriei alimentare, dar nu prea departe de fabricile de nutrețuri combinate, a căror amplasare este influențată de zonele proprii furajelor, care le servesc ca materie primă.

În această concepție de amplasare se are în vedere reducerea volumului de transport, ceea ce face să fie mai rezonabil să se transporte de la o distanță mai mare produsul finit decît materia primă pentru producerea acestuia. De altfel, actuala concentrare a producției și a activității cooperativelor agricole pe fondul constituirii consiliilor intercooperatiste va scoate și mai mult în evidență necesitatea integrării unor activități neagricole — respectiv a prelucrării unor produse agricole — în cadrul și la nivelul activității conjugate a cooperativelor agricole asociate. În acest caz se impune și mai pregnant delimitarea funcțiilor și a competențelor a două ramuri convergente: agricultura și industria alimentară. Se pare că pentru exigențele pe care le ridică comerțul exterior și ținînd seama de avantajele marii producții se vor dovedi în continuare eficiente marile unități din cadrul industriei alimentare, urmînd ca prelucrarea și industrializarea de proporții mai reduse să se instaleze la nivelul agriculturii.

Evident, cîmpul de probleme privind eficiența economică a investițiilor în agricultură este mult mai vast și mai complex decît am reușit să-l înfățișăm. Scopul articolului a fost doar — în limitele spațiului — de a schița numai cîteva din coordonatele ei.

RELAȚII ECONOMICE EXTERNE ALE ROMÂNIEI

DEZVOLTAREA COLABORĂRII ȘI COOPERĂRII ECONOMICE ROMÂNO-BULGARE

REZULTATELE remarcabile pe care Republica Socialistă România și Republica Populară Bulgaria le-au obținut în dezvoltarea rapidă și complexă a economiilor țărilor lor, precum și principiile pe care le promovează în relațiile economice, bazate pe respectul reciproc și îmbinarea justă a intereselor celor două țări, au creat condiții tot mai favorabile pentru lărgirea și adîncirea colaborării multilaterale româno-bulgare.

Relațiile economice și tehnico-științifice dintre România și Bulgaria s-au extins continuu, îndeosebi începînd din anul 1959, cînd pentru îndrumarea și coordonarea acestei activități a luat ființă Comisia mixtă guvernamentală româno-bulgară de colaborare economică și tehnico-științifică.

În primul rînd, dezvoltarea relațiilor dintre cele două țări s-a concretizat în sporirea schimburilor comerciale, al căror volum a evoluat în perioada 1960—1970 în felul următor (vezi tabelul).

Creșterea de circa 3,7 ori a schimburilor comerciale în deceniul trecut depășește creșterea înregistrată atît de România cît și de Bulgaria pe ansamblul comerțului lor exterior.

Pentru schimburile comerciale dintre cele două țări este specific caracterul industrial tot mai pronunțat al mărfurilor care fac obiectul livrărilor reciproce, sporirea gradului lor de tehnicitate și complexitate. Aceasta este urmarea firească a adîncirii procesului de diversificare a ramurilor și subramurilor industriale, a lărgirii varietății produselor, sporirii capacității industriei din cele două țări de a valorifica la un nivel superior resursele naturale de care dispun și de a adapta producția la cerințele progresului tehnic contemporan.

Este caracteristic faptul că, în volumul livrărilor reciproce de mărfuri o pondere tot mai importantă revine produselor industriei constructoare de mașini din cele două țări. Astfel, ponderea mașinilor și utilajelor exportate de România în Bulgaria a crescut de la circa 8,6% în anul 1960 la circa 40% în anul 1970, iar cea a mașinilor și utilajelor importate de România din Bulgaria — de la 3,2% în 1960 la circa 34% în 1970.

A crescut, de asemenea, ponderea grupei combustibili, materii prime minerale și metale, în detrimentul celorlalte grupe (produse chimice și îngrășăminte; bunuri alimentare și industriale de consum), care au marcat în general scăderi, deși în perioada respectivă livrările au sporit în volum absolut

Diversificarea continuă a formelor de colaborare economică, pe baza avantajului reciproc, preocuparea permanentă de a găsi noi posibilități de colaborare, în condițiile apropierii geografice a celor două țări, și-au găsit reflectarea în creșterea importantă a volumului schimburilor comerciale prevăzută pentru următorii cinci ani. Astfel, Acordul de lungă durată pe perioada 1971—1975, comparativ cu Acordul comercial pe perioada 1966—1970, prevede o sporire a livrărilor reciproce de mărfuri de circa 90%. Aceasta va conduce la atingerea în anul 1975 a unui volum de schimburi comerciale de circa 600 milioane lei valută.

Dezvoltarea complexă și multilaterală a economiei naționale a fiecărei țări, ritmul ridicat al industrializării lor, au permis să se prevadă în Acordul comercial pe anii 1971—1975 o dinamică mai rapidă a livrărilor reciproce de mașini și utilaje (o creștere de 2,3 ori), decît pe ansamblul schimburilor comerciale dintre România și Bulgaria (care cresc, în anii 1971—1975, de 1,54 ori față de prevederile protocolului comercial pe anul 1970). Ca urmare, ponderea mașinilor și utilajelor în totalul schimburilor comerciale va ajunge în 1975 la peste 60%, față de circa 36% în 1970.

Totodată, nomenclatorul mărfurilor include noi mașini și utilaje, ca de exemplu: la exportul României — cargouri de mărfuri generale, drăgi maritime, osii cu roți montate, aparate și elemente de automatizare ș.a., iar la exportul Bulgariei — mineraliere de 25.000 tdw, aparate și utilaje pentru industria electrotehnică, diverse instalații și utilaje pentru industria alimentară etc.,

PE LÎNGĂ formele clasice de comerț exterior între România și Bulgaria s-a dezvoltat cooperarea economică și tehnică. Printre principalele acțiuni de cooperare care s-au realizat sau se găsesc în curs de realizare sînt de menționat următoarele:

— Construcția liniei electrice de 220 kV (dată în funcțiune la 15 aprilie 1967), pe o distanță de circa 60 km între Craiova și Bechet, care a interconectat sistemele energetice naționale ale celor două țări. În vederea realizării ei, Bulgaria a pus la dispoziție materialele și echipamentele necesare, iar țara noastră manopera și unele materiale ca: ciment, nisip, pietriș etc.

— Construcția liniei electrice de 400 kV, cu destinația unică de a transporta energia electrică din U.R.S.S. în Bulgaria, care este în curs de realizare de către organizațiile de specialitate române, urmînd a fi terminată în octombrie 1972. Bulgaria suportă cheltuielile determinate de construcția liniei, care traversează Dobrogea și are o lungime de circa 155 km.

— Elaborarea studiilor și proiectelor pentru conplexul hidrotehnic din zona Isiaz-Somovit (pe Dunăre) s-a efectuat, pînă în prezent, în cadrul etapei I-a a sarcinii de proiectare, etapă în care urmează să se aleagă amplasamentul nodului hidrotehnic și să se determine cota de retenție normală la baraj.

Cu prilejul întîlnirii dintre delegațiile de partid și guvernamentale ale R.S. România și R.P. Bulgaria, care a avut loc la Giurgiu — Russe, în zilele de 11—12 septembrie 1970, s-au examinat problemele realizării complexului hidrotehnic din zona Islaz — Somovit și s-a adoptat hotărîrea de a continua lucrările de proiectare, ținîndu-se seama de folosirea complexă a potențialului hidroenergetic al Dunării, în special al porțiunii româno-bulgare.

— Proiectarea și construirea conductei de gaze care urmează a fi realizată — potrivit Convenției interguvernamentale semnate la 29 noiembrie 1970 — pe teritoriul României, în scopul unic de a tranzita gaze naturale din U.R.S.S. în Bulgaria. Construirea conductei pe teritoriul României (circa 150 km.), întreținerea ei și lucrările de exploatare se vor executa de organizațiile de specialitate române.

Bulgaria suportă toate cheltuielile privind construirea conductei, precum și tarifele anuale pentru tranzitarea gazelor. Conducta urmează a fi dată în funcțiune la sfîrșitul anului 1973.

Concomitent, atenția forurilor competente din cele două țări s-a concentrat asupra posibilităților de colaborare și cooperare în producția industrială, avînd ca scop folosirea judicioasă a capacităților de producție, asimilarea unor procedee moderne de fabricație, realizarea de noi produse în vederea lărgirii și diversificării exporturilor, în condiții eficiente și reciproc avantajoase.

În vederea examinării periodice a posibilităților de cooperare și specializare în producție, mai ales în domeniul industriei, precum și pentru concretizarea și finalizarea problemelor care prezintă interes reciproc, cu prilejul sesiunii a VIII-a a Comisiei mixte guvernamentale româno-bulgare de colaborare economică și tehnico-științifică (martie 1970) au fost constituite grupe mixte de lucru în următoarele domenii: construcții de mașini, metalurgie, chimie, petrol, industria ușoară și cea alimentară.

În urma activității depuse de grupele mixte de lucru au reieșit unele posibilități de cooperare și specializare în construcția de mașini și prelucrarea metalelor, ca, de pildă, în producția de accesorii și dispozitive de completare pentru mașinile unelte, în producția de mașini unelte cu comandă program, de mașini agregat și mașini unelte speciale, de instalații și elemente de automatizare, utilaje de construcții, mașini agricole etc. Se preconizează, de asemenea, ca — în cadrul cooperării — Bulgaria să se specializeze în producția de tablă laminată la rece, tablă cu acoperiri din mase plastice, tablă cromată, de țevi sudate și zincate, iar România — în producția de tablă groasă laminată la cald, de semifabricate pentru extruziune, profile grele din oțel aliat etc. Există posibilități de cooperare și specializare în fabricarea pieselor de schimb pentru utilajele și instalațiile din industria ușoară și alimentară, de specializare pe anumite sortimente necesare ambelor țări din domenii ca: mase plastice, fibre chimice, anvelope, lacuri și vopsele, pigmenți și intermediari pentru acestea, etc.

În prezent se depun eforturi pentru depistarea unor posibilități suplimentare de lărgire a cooperării și specializării în producție pe baza celui mai avansat nivel tehnic, în vederea construirii unor capacități de producție și organizării de noi fabricații în sectoare importante ale industriei, în primul rînd în construcția de mașini, siderurgie, chimie și în industria ușoară.

PRIN INTERMEDIUL Comisiei de colaborare tehnico-științifică între cele două țări, care a luat ființă în anul 1950, a fost realizat un important număr de teme, în baza cărora s-au transmis reciproc documentații și s-au înlesnit specialiștilor vizite de studiu pentru cunoașterea realizărilor tehnico-științifice, în domeniul construcțiilor de mașini, minelor, petrolului și chimiei, industriei alimentare și ușoare, construcțiilor, agriculturii, economiei forestiere ș.a.

În ultimii ani, o dezvoltare din ce în ce mai mare cunoaște colaborarea tehnico-științifică directă între ministere sau alte instituții din România și Bulgaria, pe bază de planuri anuale. Pentru majoritatea temelor de cooperare convenite între organele de resort din cele două țări, obiectul cooperării îl constituie rezolvarea de către specialiștii români și bulgari a unor probleme de cercetare în domenii de perspectivă, cum ar fi: elaborarea tehnologiei optime de înnobilare a unor minereuri de metale neferoase; elaborarea de sisteme și tehnologii optime de exploatare subterană a unor zăcăminte, în condiții geologice-miniere complexe; elaborarea sistemelor de telemecanică ș.a. În același timp s-au intensificat contactele directe între academiile de științe din cele două țării, între institute de proiectare și cercetare, instituții de învățămînt superior etc.

Realizarea prin cooperare a unor cercetări prezintă avantajul că se obține o valorificare mai rapidă a acestora și totodată se folosește mai judicios potențialul tehnic și științific de către țările partenere. Rezultatele cooperării tehnico-științifice pot fi folosite de participanți la o cooperare ulterioară în producție.

Emil ANGHEL

(în milioane lei valută)

	1960	1965	1967	1969	1970
Total	**106,8**	**133.7**	**276,9**	**320,5**	**398,2**
— Export R.S.R.	55,1	55,3	124,0	124,9	140,7
— Import R.S.R.	51.7	78,4	152,9	195,6	257,5

Sursa: Anuarul statistic al R. S. România — 1970.

Opinii ale unui specialist despre

INTRODUCEREA SISTEMELOR DE INFORMATICĂ ŞI CONDUCERE ÎN ÎNTREPRINDERI

ÎN UNUL DIN ARTICOLELE publicate în „Viaţa economică" [1]), au fost definite noţiunea de sistem de informatică, conceptele cu care operează el, arătîndu-se că raportul dintre organismul economic şi sistemul de informatică aferent este un raport de „grefare" a ultimului pe primul cu toate implicaţiile şi consecinţele care decurg din acest raport. În acest sens organismul economic trebuie să accepte „grefa", ca orice organism viu, în mod unitar şi profund la nivelul elementelor lui de bază, să existe o adaptare reciprocă şi o deservire de către sistemul de informatică, în sensul perfecţionării şi optimizării diferitelor funcţiuni ale organismului economic. Astfel un sistem de informatică şi conducere pentru un organism economic dat — întreprindere, instituţie etc. — poartă amprenta specificului respectivului organism, proiectarea, realizarea şi punerea lui în funcţiune reclamînd rezolvarea unei serii de probleme complexe eşalonate în timp. Baza materială necesară şi forţa de muncă specializată creează însă o serie de restricţii care conduc la stabilirea unor priorităţi în cadrul ramurilor economiei, a întreprinderilor în cadrul ramurii şi a aplicaţiilor în cadrul întreprinderii. Cîteva aspecte ridicate de sistemele de informatică şi conducere pentru întreprinderi vor fi prezentate, pe scurt în articolul ce urmează.

● Priorităţi în alegerea întreprinderilor şi a funcţiunilor ei

RESTRICŢIILE amintite au condus la elaborarea unor criterii de stabilire a unor nivele de prioritate pentru diferite ramuri ale economiei naţionale. Astfel, pentru ramurile economiei au rezultat, în ordinea eşalonării lor, următoarele priorităţi: siderurgie-metalurgie, construcţii de maşini, transporturi, chimie şi petrol, energie electrică, materiale pentru construcţii şi construcţii industriale, mine, industria lemnului, industria uşoară, industria alimentară şi alte ramuri.

În cadrul fiecărei ramuri întreprinderile au fost categorisite pe diferite nivele de prioritate în funcţie de: complexitatea întreprinderii; producţia ei globală; numărul de salariaţi.

Fiecăreia din cele cinci funcţiuni ale unei întreprinderi: producţie, comercială, financiar-contabilă, cercetare-dezvoltare şi personal, le corespund aplicaţii specifice, sau subsisteme de informatică. Dintre aceste funcţiuni, în etapa actuală de dezvoltare şi perfecţionare a economiei ţării noastre, se impune tratarea cu mijloacele tehnicii de calcul, cu prioritate absolută, a **funcţiunii producţiei** exprimată **ca programarea şi conducerea operativă a producţiei.** Acestei funcţiuni i se asociază strîns şi funcţiunea comercială, aşa încît pentru a optimiza pe prima trebuie tratată şi a doua.

Stabilind aplicaţia absolut prioritară în cadrul unei întreprinderi rezultă că cele cinci funcţiuni se pot cuprinde în două grupe formulate astfel:

● **conducerea producţiei,** sau programarea şi conducerea operativă a producţiei, care cuprinde funcţiunile de producţie şi comercială;

● **alte probleme** în cadrul întreprinderii cu funcţiunile de financiar-contabil, cercetare-dezvoltare şi personal.

Această grupare are la bază experienţa obţinută în străinătate şi în ţară în realizarea sistemelor de informatică în întreprinderi şi prin utilizarea ei se uşurează şi clarifică eşalonarea sarcinilor de realizare a sistemelor de informatică şi conducere în întreprinderi.

În prima grupă de funcţiuni — conducerea producţiei — sînt cuprinse următoarele aplicaţii specifice:

a) **Planificarea producţiei,** care cuprinde două aspecte principale:

● **planificarea pe termen lung:** starea de încărcare a liniilor de fabricaţie; sarcini previzionale; calculul datei de începere a fabricaţiei; regularizarea sarcinilor de fabricaţie;

● **calculul necesarului:** necesar de produse brut şi net; necesar în elemente componente brut şi net; caracteristici particulare, cantitate economică, decalaj de necesar, neajustări, ventilări.

b) **Gestiunea stocurilor:** raport asupra stării stocurilor; analiza cantităţilor critice, inventare; politica comenzilor; ţinerea la zi a inventarului; inventar fizic.

c) **Desfacerea produselor:** evidenţa contractelor cu beneficiarii; programe de previziuni; evaluări şi estimări.

d) **Aprovizionarea tehnico-materială:** pregătirea comenzilor; urmărirea comenzilor; evaluarea cumpărăturilor; estimarea şi alegerea furnizorilor.

e) **Programarea, lansarea şi urmărirea producţiei:** distribuirea lucrărilor de fabricaţie; estimarea termenelor; recapitularea sarcinilor pe post de lucru; reguli de prioritate; analiza timpilor de aşteptare; gestiunea utilajelor; raportul mîinii de lucru; mişcarea materialului urmărit în curs de fabricaţie; utilizarea maşinilor; stabilirea dosarelor de fabricaţie.

A doua grupă de funcţiuni din cadrul unei întreprinderi — **alte probleme** — cuprinde următoarele aplicaţii specifice:

f) **Cercetare-dezvoltare:** elaborare de produse noi; reducerea consumurilor specifice de materii prime de fabricaţie; înlocuiri de materii prime de fabricaţie; determinarea, planificarea şi urmărirea dezvoltării capacităţilor de producţie şi perfecţionarea proceselor tehnologice (investiţii); menţinerea la zi a fişierelor tehnologice, organizarea şi menţinerea la zi a fişierelor de bază (nomenclaturi, game, numere de plan «desen», modificări tehnice etc.).

g) **Financiar-contabilă:**

— **contabilitate generală:** preluare în cont a înregistrărilor; bilanţ lunar; lucrări anuale;

— **contabilitate analitică:** repartizarea cheltuielilor pe secţii, ateliere, locuri de muncă; valorificarea prestaţiilor secţiilor auxiliare; calculul preţului de cost al secţiilor auxiliare; repartizarea consumului de materii prime pe locuri de producţie; calculul preţului de cost pe întreprindere; calculul rezultatelor;

— **financiar:** deschiderea şi urmărirea creditelor; luare în sarcină a comenzilor; luarea în sarcină a facturilor etc.; situaţii lunare; imobilizări de fonduri şi amortisment.

h) **Personal:** urmărirea pontajului; gestiunea reţinerilor din salarii; urmărirea mişcării personalului; urmărirea chiriilor pentru locuinţe; calculul salariilor; distribuirea banilor; calcule anuale.

● Raportul dintre aplicaţii şi programele generale sau package-uri

PENTRU PRIMA GRUPĂ de funcţiuni în cazul întreprinderilor cu procese de fabricaţie discrete, a fost elaborat un program general de aplicaţie sau package cunoscut sub diferite denumiri date de firmele furnizoare ca de exemplu: PROMPT-ICL, PICS-IBM, ORACLE-CII [2]). Aceste programe caută să răspundă la acelaşi scop — conducerea producţiei — în întreprinderea de tipul arătat şi conţin structuri de diferite complexităţi. Astfel, se menţionează că în cazul PICS pe lîngă aplicaţiile enumerate la punctele a—e, mai este cuprinsă şi ultima aplicaţie de la punctul f, denumită şi gestiunea datelor tehnice.

Pentru cea de a doua grupă de funcţiuni au fost elaborate, de unele firme programe generale de aplicaţie sau package-uri pentru gestiunea economică a întreprinderilor, însă de un interes mai redus decît cele specifice primei grupe. În acest caz, cele trei probleme se tratează de obicei în mod separat, problemă cu problemă, urmînd filiera clasică a proiectării de subsisteme sau aplicaţii tratate pe calculator.

Un sistem de informatică şi conducere în cadrul unei întreprinderi, care cuprinde în mod unitar şi integrat cele două grupe de aplicaţii reprezintă un sistem integrat de informatică pentru conducerea respectivei întreprinderi. Realizarea unui astfel de sistem, după experienţa obţinută în străinătate la nivelul anului 1970, se poate obţine într-o perioadă de 5—7 ani în funcţiune de complexitatea întreprinderii şi de experienţa ei în domeniul utilizării metodelor informatice. Limitînd realizarea numai la primul grup de aplicaţii, prin utilizarea unui program general de aplicaţii, sistemul de informatică obţinut în cadrul întreprinderii este integrat parţial, sau integrat pentru conducerea producţiei. În această accepţiune în Programul pentru realizarea SNIC se vorbeşte de sisteme integrate de informatică şi conducere în întreprinderi. Cu alte cuvinte, realizarea unui sistem de informatică pentru conducerea producţiei se poate realiza tratînd, în mod independent, diferitele aplicaţii a—e şi apoi unificîndu-le, integrîndu-le în forma unitară a întregului, sau adaptînd la condiţiile specifice ale unei întreprinderi, un program general de aplicaţii sau package.

În primul caz, are loc o proiectare şi realizare după procedeul „pe măsură", iar în al doilea caz proiectarea şi realizarea se face pentru mai multe întreprinderi „în serie", pentru fiecare întreprindere adaptarea făcîndu-se prin „retuşuri şi completări". Ultimul caz este de dată mai recentă, el a fost elaborat pentru a face economie de analiză venind în întîmpinarea întreprinderilor, ajutîndu-le la utilizarea mai bună a calculatoarelor. Cîteva aspecte ale acestui caz vor fi analizate în cele ce urmează, menţionînd că principalele aspecte pentru proiectare clasică — primul caz — au fost enunţate într-un articol apărut în „Viaţa economică" [3]).

Orice program general de aplicaţie cuprinde un ansamblu de programe specifice interconectate între ele pentru a forma un tot integrat. Cu alte cuvinte package-ul se poate defini ca fiind:

● o colecţie de unităţi de tratare sau programe;

● orientată asupra unei aplicaţii surse definite sau asupra unui modul al aplicaţiei;

● datorită unei logici integrate;

● obţinută printr-o analiză prealabilă privind procedurile şi fişierele;

● accesibilă graţie unui limbaj fie clasic, fie specific.

În orice program general de aplicaţie există întotdeauna o analiză care are parţial, sau total fazele ei preprogramate. Ei este elaborat întotdeauna pentru un sistem de operare dat la care este adaptat. Acţiunea de adaptare a unui program general de aplicaţie la condiţiile unei întreprinderi, comportă următoarele trei faze, care corespund de fapt principalelor lui funcţiuni:

● **simularea** — prin care, cu ajutorul programului general se predetermină rezultatele care se vor putea obţine în cadrul unui organism, utilizînd respectivul package;

● **experimentarea** — prin care package-ul se grefează pe organismul respectiv, în mod restrîns ca funcţiune şi volum. În această fază se realizează adaptarea sistemului pe organism, formarea oamenilor ca atitudine, psihologie şi tehnologie, în interacţiunea cu sistemul;

● **dezvoltarea sau extinderea** — cuprinde faza de generalizare a programului general de aplicaţie la toate funcţiunile şi la întregul volum de activitate pentru care a fost conceput.

Introducerea unui program general de aplicaţie, în cadrul unei întreprinderi se face treptat din punctul de vedere al funcţiunilor şi al subsistemelor, sau al aplicaţiilor.

Din primul punct de vedere, simularea se poate realiza în cîteva minute sau ore, însă după o pregătire în prealabil a eşantionului pe care se face **măsurarea** necesară simulării, în vederea predeterminării avantajelor care se vor putea obţine prin aplicarea programului general. În acest scop pregătirea trebuie făcută cu atenţie şi poate dura cîteva luni. Experimentarea, care constă în utilizarea programului general pe un volum restrîns, are funcţiile descrise mai sus şi poate dura de la 6 luni la un an. Dezvoltarea sau extinderea programului general la întregul volum se face în mai mulţi ani, de regulă în 2,5 — 3 ani.

Din punctul de vedere al realizării, aplicaţiile din cadrul package-ului sînt obţinute în mod treptat într-o succesiune logică, condiţionată, trecînd prin fazele clasice ale proiectării, punerii în funcţiune şi dării în exploatare.

În total pentru aplicarea unui package trebuie o durată de minimum 4,5—5 ani, pentru cazul întreprinderilor fără experienţă informatică. Această perioadă a fost verificată de firma IBM pentru package-ul PICS, ea putînd fi redusă la 2,5—3 ani în cazul întreprinderilor care au experienţă prealabilă în utilizarea metodelor informatice. În cazul a 50 aplicaţii ale PICS realizate de firme IBM în Europa, au fost utilizaţi în medie 32 oameni×an, sau o echipă de 11 specialişti într-o perioadă de 3 ani.

● Cum să introducem sistemele de informatică şi conducere

ÎN PARAGRAFELE precedente au fost analizate unele aspecte ale problematicii sistemelor de informatică şi conducere în întreprinderi cu ajutorul cărora se va realiza conducerea producţiei. Programul general de aplicaţie ORACLE elaborat pentru calculatorul IRIS-50 sau FELIX C-256, fiind disponibil, parţial din trimestrul III, 1971 şi complet la începutul anului 1972, pentru anii 1971—1975, sistemele de informatică pentru conducerea producţiei cu proces de fabricaţie discret vor fi realizate pe baza acestui program general de aplicaţie.

După realizarea acestui sistem integrat pentru conducerea producţiei se poate trece la realizarea aplicaţiilor din cea de a doua grupă de funcţiuni menţionîndu-se că dacă există cadrele necesare de specialişti, cele două grupe de funcţiuni se pot realiza în paralel.

Un sistem de informatică pentru conducerea producţiei, în anii 1971—1975 pentru întreprinderi de complexitate medie, de 2000—5000 salariaţi (cu complexitatea exprimată în funcţie de salariaţi) şi cu experienţă de început în domeniul informaticii, se prevede a fi realizat, în medie, în 3,5 ani, de către o echipă compusă din 11—12 specialişti în informatică. Pentru întreprinderi de complexitate mai mare, durata de realizare va fi mai mare tinzînd spre 5 ani iar după realizarea mai multor sisteme şi obţinerea unei experienţe stabile în domeniu, duratele de realizare vor fi echivalente cu cele obţinute în străinătate, totul depinzînd de modul de a proceda şi pregătirea profesională a informaticienilor din ţară.

Pentru cazul întreprinderilor cu proces de fabricaţie continuu (siderurgie, chimie etc.) proiectarea, realizarea, punerea în funcţiune şi darea în exploatare a sistemelor de informatică pentru

dr. ing. Gh. PISĂU

(Continuare în pag. 14)

La Combinatul chimic — Făgăraș

CE ȘTIM DESPRE INTREPRINDERE ȘI DESPRE ROLUL NOSTRU ÎN CADRUL EI?

CUNOAȘTEREA de către salariați a obiectivelor și a problemelor cu care este confruntată întreprinderea este importantă nu numai pentru că permite fructificarea cunoștințelor și experienței lor în procesul luării deciziilor, în găsirea soluțiilor, ci și pentru că această cunoaștere reprezintă un puternic factor motivațional pentru angajarea salariatului la îndeplinirea responsabilităților ce-i sînt încredințate. În același sens acționează și evaluarea cît mai exactă, de către fiecare salariat a rolului său în viața de ansamblu a colectivului din care face parte, ca și cunoașterea de către el a modului în care este apreciat de cei din jur, în mod special de conducătorul lui direct.

Studiul psihosociologic întreprins la Combinatul chimic — Făgăraș — din care publicăm un rezumat în acest număr — arată că din toate punctele de vedere menționate mai sînt încă multe de făcut la nivelul conducerilor de întreprinderi.

După ce am stabilit într-o anchetă preliminară un consens în privința definirii problemelor celor mai importante ale întreprinderii, am pus cîteva întrebări vizînd informarea salariaților asupra lor (există ea sau nu, este suficientă sau nu) și sursele de informare. Numărul celor nemulțumiți de informațiile de care dispun este destul de mare, cei mai mulți dintre aceștia grupîndu-se în lotul de subiecți cu abateri de la disciplină sau evaluați ca slabi la locul de muncă. Am observat trei loturi de muncitori: I — muncitori cu activitate nesatisfăcătoare; II — muncitori medii; III — muncitori buni. Exprimarea în procente a răspunsurilor primite este prezentată în tabelul nr. 1.

Din răspunsurile cu privire la sursa de informare, primite de la muncitori, a reieșit că lipsa de informare generează apariția unor manifestări nefavorabile în relațiile de muncă. Oricum ar fi, dorința unui număr de muncitori de a obține mai multe informații despre problemele întreprinderii trebuie să fie luată în considerare și satisfăcută. Socotim utilă recomandarea de a se acorda mai multă atenție problemei informării, chiar și numai pentru a preveni răspîndirea de zvonuri neconforme cu realitatea vieții social-economice a întreprinderii. Salariații trebuie să fie informați corect asupra rațiunilor unor măsuri ce se iau în combinat, nu la nivelul unor generalități valabile și pentru alte întreprinderi, ci al situației concrete din unitatea în care lucrează. Este greșită părerea că unele rațiuni ar depăși posibilitățile de înțelegere ale nivelelor de execuție.

Tabelul nr. 1 (%)

Sursa de informare	Lotul I	Lotul II	Lotul III
Ședințe	30	—	56
Conducerea secției, șefi în general	30	54	15
Cărți, presă locală etc	5	11	14
Diferite persoane din întreprindere, cursuri, informații și alte surse	35	35	15
Total:	100	100	100

CUM NE APRECIEM ȘI CUM NE ESTE APRECIATĂ MUNCA?

ÎN CONTEXTUL problematicii pe care am urmărit-o am socotit important și modul în care muncitorii își apreciază propria activitate. Astfel, la întrebarea „Cum apreciați că vă îndepliniți munca dvs.?" am obținut răspunsurile prezentate în tabelul nr. 2.

Un alt aspect care ne-a interesat în cadrul cercetării efectuate a fost modul în care consideră muncitorii că sînt apreciați de șef. Răspunsurile la întrebarea „Cum considerați că vă apreciază șefii dv?" sînt cuantificate procentual în tabelul nr. 3.

Evident, în aceste răspunsuri se exprimă ceea ce cred muncitorii chestionați, nu aprecierea reală pe care în cele mai multe cazuri nici nu o cunosc. Unii

Tabelul nr. 2 (%)

Varianta de răspuns	Lotul I	Lotul II	Lotul III
Foarte bine	15	10	3,5
Bine	79	72	75,0
Satisfăcător	6	18	21,5
Nesatisfăcător	—	—	—
Total:	100	100	100

DIALOG

Asimptotic

— Trebuie să-ți spun că mi se pare complicat și că se pierde mult timp cu fundamentarea și cu motivarea deciziilor. Nu s-ar putea găsi un stil de conducere care să dea mai puțină bătaie de cap? Ce zici?

— Există, într-adevăr, un astfel de stil, tovarășe director, în care se evită în cea mai mare măsură consumul de timp și energie pentru fundamentarea și motivarea deciziilor.

— Banuiam eu. Cum trebuie procedat?

— Trebuie respectat un singur principiu fundamental: să centralizați pe cît posibil toate drepturile de decizie din întreprindere la nivelul dv.

— Nu văd care ar fi avantajul

— Intr-un astfel de stil, executanții, presați de sarcini, sesizează ei singuri, pînă la urmă, problemele și soluțiile. Nu mai trebuie convinși că există probleme și că trebuie rezolvate. Cînd ajung problemele la dv., fiind atît de lung parcursul, uneori nici nu mai este oportună o decizie sau în orice caz nu mai aveți timp să faceți studii de fundamentare. Deci, sau scăpați de decizie sau, cel puțin, de studierea aprofundată a implicațiilor ei. În plus, nu mai trebuie să vă motivați decizia, fiindcă pînă la urmă, executanții — cerînd de atîta timp soluționarea problemei — sînt foarte fericiți să primească orice decizie. După ce-ați luat decizia, faceți o ședință de „dezbateri", în care le anunțați ce-ați hotărît și le trasați sarcini. Simplu.

— Simplu, dar nu crezi că, într-un astfel de stil, numărul deciziilor bune tinde asimptotic către zero?

— Asimptotic?!!

Cu ce preț?

— Vă prezint o mașină extraordinară.

— Nu este deja realizată în altă parte, tovarășe inginer?

— Nu știu, însă aceasta are parametrii tehnici foarte ridicați.

— Unde o desfacem? Cîți și pentru cît timp o vor cumpăra?

— Nu m-am gîndit, însă corespunde celor mai noi exigențe ale esteticii industriale.

— De unde și pentru cît timp putem procura materiile prime necesare?

— Nu-mi dau seama, știu însă că poate fi realizată într-un timp foarte scurt.

— Cu ce preț?

— ? !...

C. CONSTANTIN

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

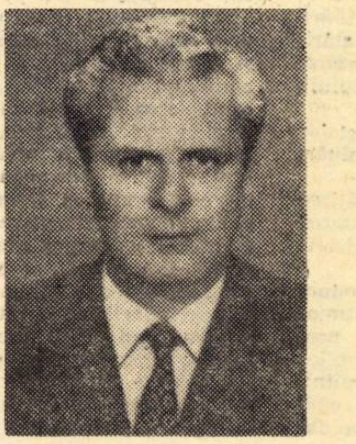

Arhibald POPESCU

Consilier în Ministerul Finanțelor

● Lucrați de ani de zile în domeniul finanțării acțiunilor social culturale și al administrației de stat, precum și în cel al drepturilor de personal. Cum apreciați rezultatele obținute în urma aplicării experimentale a noului sistem de salarizare?

— Prin noul sistem s-a realizat, mult mai consecvent, o remunerare conform cu calitatea, cantitatea și importanța muncii depuse. Caracterul experimental al noului sistem oferă însă posibilitatea perfecționării acestuia în continuare, astfel încît să corespundă cît mai deplin scopului urmărit. Am în vedere măsuri suplimentare de stimulare, o mai judicioasă aplicare a diminuărilor de salarii în cazul nerealizării unor sarcini, îmbunătățirea în continuare a normelor privind premierea din beneficii etc.

● Sînt și excepții. Mai sînt conduceri de unități productive care aplică în proporții minime legislația în vigoare, privind premierea pentru economii realizate la materii prime, materiale și forță de muncă. Cum explicați acest lucru?

— Este adevărat că reglementarea în legătură cu plata de premii pentru asemenea economii a funcționat într-o măsură insuficientă în unele unități economice și că plățile făcute nu au fost întotdeauna în raport cu eforturile depuse. Cauzele? Reținerile manifestate pentru aplicarea operativă a noii legislații sau evidențe incomplete a consumurilor specifice în raport de care să se aprecieze economiile realizate. În orice caz nu ar trebui să se aștepte elaborarea unor instrucțiuni care să explice că trebuie să se aplice o hotărîre a Consiliului de Miniștri.

Au fost însă și departamente cum sînt Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Transporturilor, Ministerul Industriei Metalurgice etc. în care s-au plătit asemenea drepturi, sumele fiind de ordinul milioanelor.

● Ce se întîmplă cu unitățile care funcționează pe principiul gestiunii economice interne, care, deși și-au îndeplinit toți indicatorii, totuși n-au putut plăti gratificațiile cuvenite salariaților pe anul 1970, deoarece beneficiile rezultate pe ansamblul centralei din care fac parte nu este acoperitor?

— Recent, s-a stabilit că în asemenea cazuri, colectivele de salariați vor beneficia integral de gratificațiile cuvenite, fondurile fiind asigurate direct de la bugetul de stat.

● În anul 1970, cheltuielile social-culturale prevă-

ALE ÎNTREPRINDERII

„Omul este ceva desăvîrșit, care tinde necontenit la ceva mai bun și mai mare decît el însuși".

DESCARTES

Tabelul nr. 3 (%)

Varianta de răspuns	Lotul I	Lotul II	Lotul III
Foarte bine	—	—	4
Bine	61	75	82
Satisfăcător	17	—	—
Nesatisfăcător	3	4	4
Nu știu	8	17	10
Alte răspunsuri	11	4	—
Total:	100	100	100

CERCETAREA psihosociologică întreprinsă la Combinatul chimic Făgăraș a conturat cîteva recomandări privind conducerea întreprinderii. Dintre acestea evidențiem:

- consultarea directă a salariaților sub forma sondajelor de opinie, în privința unor măsuri ce urmează a fi luate sau, cînd acest lucru nu este posibil, cunoașterea stării de spirit cu care au fost primite diferitele măsuri luate anterior;
- evaluarea periodică a activității salariaților și comunicarea aprecierilor făcute;
- să fie puse muncitorilor în mod concret diferite probleme de îmbunătățire a instalațiilor tehnologice la care lucrează, probleme care să-i solicite și să-i preocupe;

muncitori ne-au răspuns că „șefii sînt indiferenți" în sensul că nu se preocupă să aprecieze munca subalternilor și să le facă cunoscută aprecierea. Procedeul de a informa salariații despre felul în care este apreciată munca lor este în general ignorat, poate pentru că aplicarea sa apare ca fiind prea complicată și se consideră că rezultatele nu justifică efortul. Totuși necesitatea evaluării periodice a muncitorilor și ținerea lor la curent cu evoluția înregistrată, constituie o condiție a ridicării calității muncii lor. Printre altele, această evaluare, contribuind la formarea unei autoaprecieri mai corecte, îmbunătățește mult relațiile de muncă prin reducerea tendințelor de supraapreciere și (în mai puține cazuri) de subapreciere.

Ligia GHERGUȚ
cercetător științific principal
Institutul de psihologie

Din teoria și practica conducerii în lume

TEORIA X ȘI TEORIA Y

MODIFICĂRILE aduse în ultimul timp în metodele și tehnicile de antrenare a salariaților în procesul muncii sînt legate și de rezultatele cercetărilor sociologice și psihologice, îndeosebi de cele cunoscute în literatura de specialitate sub denumirea de știința comportamentului organizațional sau teoria motivației. Problema fundamentală a investigațiilor întreprinse în acest domeniu este: cum poate fi antrenată întreaga energie creatoare a membrilor unei organizații la realizarea obiectivelor acesteia? Răspunsul la care s-a ajuns este că a antrena un om la o acțiune înseamnă a găsi o modalitate de identificare a îndeplinirii muncii încredințate cu satisfacerea uneia din nevoile sale; că există mai multe feluri de nevoi și că satisfacerea lor motivează în mod diferit participarea la muncă. Tocmai definirea nevoilor oamenilor care muncesc într-o întreprindere, cunoașterea influenței satisfacerii acestora asupra participării și utilizarea unor metode adecvate de antrenare a lor la realizarea obiectiveior comune constituie esența atributului de antrenare al conducerilor de organizații economice.

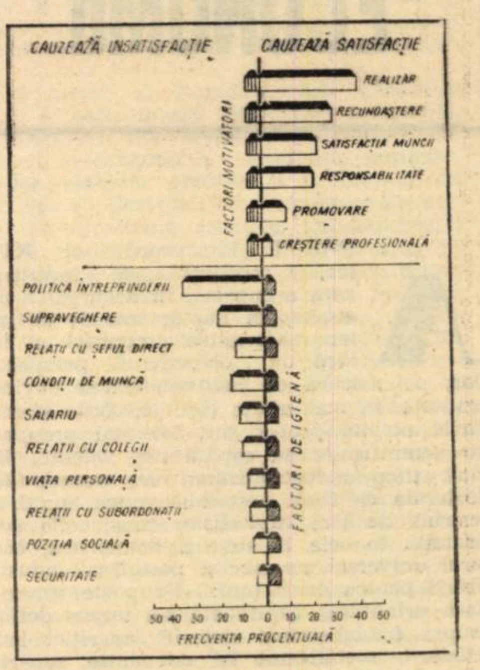

Influența diverșilor factori asupra comportamentului în muncă (după Fr. Herzberg).

Una dintre formulările sistematizate ale teoriei motivației este cea făcută de Douglas McGregor, cunoscută sub denumirea de teoria X și teoria Y. Inainte de a o aborda, să trecem însă în revistă trei încercări de difinire și clasificare a nevoilor omenești, aparținînd cercetătorilor Maslow, Herzberg și Hughues.

Abraham Maslow împarte mulțimea nevoilor legate de procesul muncii în cinci grupe ierarhizate (fiziologice, de securitate, relații sociale, stima celorlalți, realizare personală). După el, • nevoie de ordin superior nu se manifestă deplin decît atunci cînd nevoile de ordin inferior sînt satisfăcute rațional. Fiecare nevoie îl motivează pe om pînă în momentul cînd ea este satisfăcută, moment în care intră în acțiune următoarea.

Pornind de la clasificarea lui Maslow, Fred Herzberg, printr-o largă anchetă, a solicitat la 200 de lucrători, de pe diverse nivele ierarhice, din mai multe întreprinderi, să descrie perioadele de muncă în care s-au simțit foarte fericiți și invers. El descoperă că factorii cei mai frecvent utiiizați pentru a descrie perioadele bune sînt legați de conținutul muncii, în timp ce perioadele cu o insatisfacție sau o satisfacție redusă sînt descrise în termeni legați de circumstanțele, de contextul muncii (salariu, condiții de muncă, relații cu superiorii etc.). El numește factorii de conținut **motivatori**, iar pe ceilalți de **igienă**, a-

Constantin COJOCARU
Viorel CORNESCU

(Continuare în pag. 18)

La Uzina „Electromagnetica" — București

CONSECINȚELE INTEGRĂRII ÎN MUNCĂ

ÎN PROCESUL utilizării forței de muncă apar numeroase greutăți de adaptare. Dintre toate acestea, se desprind în mod deosebit dificultățile implicate de procesul integrării în muncă, care se repercutează direct asupra randamentului în muncă. O cercetare concretă efectuată de Centrul de cercetări sociologice la Uzina „Electromagnetica" din București a evidențiat cîteva din aspectele legate de integrarea în muncă a muncitorilor nou angajați.

MODELAREA individului conform cerințelor impuse de muncă, însușirea acestor cerințe și transformarea lor în norme de conduită personală, asimilarea sistemului de deprinderi și răspunsuri la solicitări implicate de procesul muncii, finalizarea eforturilor depuse de individ în „a-și găsi locul" în diviziunea complexă a muncii, transferul de la societate la individ a scalei de valori de apreciere și stimulare a activității productive etc. — ca laturi componente ale integrării în muncă — își găsesc treptat împlinirea în activitatea productivă a fiecăruia.

Pentru evidențierea relației dintre gradul de integrare și rezultatele obținute în procesul muncii, poate fi folosit raportul între vechimea în muncă și indicele de îndeplinire a normelor. Tabelul alăturat întocmit pe baza investigațiilor noastre este edificator în acest sens.

Procentul deosebit de ridicat al celor care nu reușesc să-și îndeplinească norma dovedește nivelul incipient de integrare în muncă propriu muncitorilor nou angajați.

Greutățile mari întîmpinate în procesul de producție de către aceștia sînt prezente atunci cînd avem în vedere chiar pe muncitorii care s-au încadrat în muncă venind din diferite școli profesionale.

Rezultatele mai slabe obținute de aceștia în producție se datoresc nu lipsei unor cunoștințe profesionale cerute de exercitarea sarcinilor de muncă, ci unor cauze implicate de stagiul redus în producție, de nivelul incipient al integrării. Ca și alte cercetări întreprinse în țara noastră, și cea la care ne referim a evi-

Oscar HOFFMAN
cercetător științific principal,
Centrul de cercetări sociologice

(Continuare în pag. 18)

Vechimea ca muncitor	Total	Indicele de îndeplinirea normei				Vaioarea medie a indicelui
		pînă la 99	100—110	111—120	peste 120	
Pînă la 1 an	100,0	21,8	25,2	24,5	28,5	112,8
1—4 ani	100,0	10,0	17,2	24,4	48,4	119,4
4—10 ani	100,0	7,8	15,6	24,4	52,2	123,4
peste 10 ani	100,0	5,6	9,5	30,4	54,5	125,6

zute în bugetul de stat au fost mai mari cu circa 60% față de anul 1965, în timp ce populația țării la 1.I. 1971 a fost mai mare cu 6,8% față de sfîrșitul anului 1965. Care sînt factorii pe care i-ați avut în vedere la determinarea volumului și structurii acestor cheltuieli în actualul cincinal?

— Numărul populației influențează desigur nivelul cheltuielilor social-culturale. Există însă un complex și de alți factori printre care aș aminti: numărul salariaților și pensionarilor, creșterea natalității, numărul de îmbolnăviri, numărul de elevi și studenți, dezvoltarea rețelei de unități social-culturale etc. Desigur, în funcție de necesitățile economiei naționale, trebuie să se asigure un anumit echilibru între diferitele fonduri în cadrul acestui capitol al bugetului și între cheltuielile social-culturale în ansambiul lor și celelalte cheltuieli ce se fac de la bugetul de stat. Se vor asigura, în actualul cincinal, fonduri sporite pentru generalizarea învățămîntului de 10 ani și pentru modernizarea procesului de învățămînt, pentru rețeaua sanitară și de asistență, precum și pentru îmbunătățirea alocației de stat pentru copii și a pensiilor etc. O problemă în actualitate este cea a pregătirii profesionale a cadrelor, care va trebuie finanțată într-o măsură însemnată de la bugetul statului.

● **Cum apreciați reciclarea cadrelor și ce particularități vedeți pentru lucrătorii din domeniul financiar?**

— Cunoștințele dobîndite în timpul facultății, trebuie permanent îmbunătățite, completate, astfel încît fiecare să poată realiza o interpretare și cunoaștere cît mai satisfăcătoare a fenomenelor și proceselor din economia noastră, o conducere eficientă a organismelor economice. Pentru lucrătorii din domeniul financiar, după părerea mea, se impune atît o pregătire care să asigure însușirea unor metode moderne de lucru în sectorul financiar, cît și specializări pe domenii stricte: impozite, investiții, venituri, valutar, buget, cointeresare etc. Pe parcursul acestui proces, trebuie să se tindă spre o omogenizare a nivelului de pregătire a salariaților, rezolvîndu-se astfel de la sine, dacă vreți, repartizarea echilibrată a sarcinilor pe oameni.

● **Vedeți această pregătire în anume forme organizate sau pe baza studiului individual?**

— Cred în eficiența studiului individual, a unui studiu individual sistematic desigur și selectat în primul rînd pe problemele utile în munca directă a fiecăruia. O formă impusă, la care să nu aderi din convingere, nu cred că va fi eficientă. În plus, studiul individual mi se pare și mai economic, nu necesită cheltuieli de școlarizare în plus.

● **Credeți că dorința fiecăruia de autoperfecționare este suficientă?**

— Nu trebuie să uităm că actualul sistem de salarizare face să acționeze mai mult și ține cont în mai mare măsură de calitatea muncii depuse. Este o pîrghie pe care fiecare conducător trebuie s-o folosească mai mult, să-l facă să înțeleagă pe fiecare salariat că dacă va depune o muncă calitativ superioară aceasta se va reflecta și în veniturile lui directe. Autodepășire liber consimțită, dar și stimulată prin sistemul de cointeresare.

Pe de altă parte diverși factori interpersonali vor acționa și ei, în continuare, pe linia stimulării în această direcție. Perfecționarea cadrelor, ridicarea pregătirii profesionale pe o treaptă superioară, mi se pare a fi o coordonată majoră a etapei pe care o străbatem.

Maria IONIȚĂ

INDUSTRIALIZAREA — FACTOR DINAMIZATOR AL ÎNTREGII ECONOMII

APĂRUT în veacul al XVIII-lea, procesul de industrializare a cuprins, în decursul a două secole, un număr mic de ţări, pentru majoritatea omenirii el fiind încă un obiectiv de perspectivă. Dar, pe măsură ce industrializarea devine o realitate în mai multe ţări, legităţile şi mobilurile acestui proces sînt tot mai pronunţate iar semnificaţia sa capătă noi valenţe. Dacă mult timp industrializarea era concepută şi declarată ca fiind accesibilă numai unui cerc restrîns de ţări capitaliste, construcţia socialismului în cele 14 state a demonstrat caracterul universal, necesar şi posibil al industrializării pentru orice ţară. Se poate spune că, dacă orînduirea capitalistă s-a impus definitiv asupra feudalismului datorită apariţiei industrilizării, **socialismul îşi dovedeşte superioritatea faţă de toate orînduirile şi prin aceea că transformă industrializarea în factor al progresului întregii omeniri, în „bun al tuturor naţiunilor".**

Prin relaţiile structurale cantitative şi calitative pe care le conţine, prin efectele şi implicaţiile sale asupra întregii vieţi economice, sociale şi politice industrializarea constituie un proces care se caracterizează printr-o serie de trăsături generale, dar şi prin multiple particularităţi de la o ţară la alta şi de la o perioadă la alta.

Încercînd să sintetizăm elementele caracteristice ale conceptului de industrializare şi coordonatele generale ale apariţiei şi dezvoltării sale, pe baza analizei practicii mondiale, ele pot fi enunţate astfel :

1. Industrializarea este o continuare, în forme superioare, a activităţilor umane pentru transformarea bunurilor materiale în valori de întrebuinţare prin valorificarea maximă a resurselor naturale şi umane existente în societate, multiplicarea şi diversificarea acestora pentru satisfacerea necesităţilor sociale în continuă creştere. **Factorii definitori ai industrializării sînt tehnica maşinistă şi progresul tehnic**, gradul de dezvoltare şi extindere ale acestora caracterizînd şi nivelul industrializării existent pe glob şi în fiecare ţară.

2. Ca proces de sinteză şi evoluţie a forţelor de producţie, de la un anumit nivel al dezvoltării acestora, industrializarea este parte integrantă a complexului transformărilor economice, sociale şi politice, a formelor maxime ale acestora — revoluţiile sociale. Din punct de vedere al evoluţiei istorice a societăţii, locul şi nivelul său de realizare sînt definite de căile şi formele de înfăptuire ale revoluţiilor burgheze, de caracteristicile şi particularităţile evoluţiei capitalismului din fiecare ţară. Corelaţiile dintre revoluţia burgheză şi industrializare devin evidente chiar în forma iniţială de consacrare a industrializării ca un complex de activităţi calitativ superioare. Deosebirile dintre ţări în ce priveşte înfăptuirea revoluţiei industriale, în funcţie de caracteristicile revoluţiilor burgheze, sînt exprimate nu numai de varietatea declanşării istorice şi durata ei în fiecare ţară dar, în special, de gradul şi profunzimea sa. Aceste deosebiri sînt dependente chiar de înseşi formele şi căile de apariţie şi evoluţie ale capitalismului. Evidenţiind implicaţiile dezvoltării capitalismului din Rusia pe calea „prusacă" spre deosebire de calea „americană" în ce priveşte industrializarea V. I. Lenin scria : „...Cu cît mai mult pămînt ar fi primit ţăranii la eliberare şi cu cît i-ar fi costat mai ieftin, cu atît mai rapid, mai larg şi mai liber s-ar fi dezvoltat capitalismul în Rusia, cu atît mai ridicat ar fi fost nivelul de trai al populaţiei, cu atît mai largă ar fi fost piaţa internă, cu atita mai rapid ar fi fost introduse maşinile în industrie — într-un cuvînt, cu atît mai mult ar fi semănat dezvoltarea economică a Rusiei cu dezvoltarea economică a Americii" [1].

Toate aceste deosebiri dintre ţări se accentuează şi mai mult odată cu dezvoltarea capitalismului în lume şi mai ales în condiţiile trecerii sale la imperialism şi constituirea capitalismului ca sistem mondial, împărţirea lumii în ţări dezvoltate industrial şi ţări slab dezvoltate, fiind trăsătura distinctivă a societăţii. În aceste condiţii, pentru marea majoritate a ţărilor, industrializarea devine o dependentă directă a înfăptuirii revoluţiei socialiste, care şi aceasta cunoaşte forme şi căi diferite în funcţie de particularităţile concret istorice ale fiecărei ţări.

3. În evoluţia sa, industrializarea cunoaşte un mecanism propriu de funcţionare cu legităţi şi corelaţii obiectiv necesare dar şi cu mobiluri şi impulsuri proprii care acţionează asupra întregii economii naţionale. Ea devine principalul suport al întregului progres social-economic, adînceşte şi multiplică diviziunea socială a muncii, transformă ştiinţa într-o forţă nemijlocită de producţie ceea ce face ca ea să devină accesibilă pentru orice ţară. Transformarea acestei posibilităţi în realitate depinde însă de stadiul şi caracteristicile dezvoltării economico-sociale a fiecărei ţări, de caracterul orînduirii sociale şi al statului, de scopul şi obiectivele politicii claselor dominante în societate.

Toate aceste considerente ne conduc la concluzia că nu poate exista un model unic, abstract de industrializare. Prin excelenţă, industrializarea este un „produs" şi o componentă a mecanismului naţional din fiecare ţară.

Analiza experienţei mondiale demonstrează, totodată, că industrializarea, ca proces obiectiv, se realizează pe fondul unor legităţi generale care, şi acestea, cunosc forme diversificate în funcţie de condiţiile specifice ale fiecărei ţări. Succint prezentate, cele mai importante dintre aceste legităţi considerăm că sînt următoarele :

1. **necesitatea formării ramurilor fundamentale ale industriei**, adică a celor care asigură suportul material şi tehnic al activităţilor productive în societate. În principal aceste ramuri sînt : industria metalurgică, industria constructoare de maşini, industria electrică şi energetică, industria chimică ; 2. **necesitatea creşterii cu precădere a producţiei de mijloace de producţie faţă de producţia bunurilor de consum ; 3. necesitatea creării şi dezvoltării ramurilor purtătoare ale progresului tehnic neîntrerupt**, care sintetizează cele mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii şi determină modificări calitative, esenţiale, în mecanismul industrializării precum şi în întreaga producţie materială a unei ţări ; în etapa actuală asemenea ramuri ale construcţiilor de maşini sînt : electronica, automatica, mecanica fină, cibernetica, producţia de calculatoare etc. 4. **creşterea ponderii activităţilor industriale în celelalte ramuri ale economiei şi formarea unui sistem industrial** în cadrul căruia fiecare ramură dispune de un mecanism propriu corespunzător specificului funcţiunilor economice pe care le îndeplineşte.

Gradul de realizare a acestor legităţi defineşte, în principal şi stadiul industrializării [2]. Astfel, înfăptuirea primei legităţi marchează **procesul de conturare a unui mecanism propriu de industrializare** iar atunci cînd s-a realizat şi cea de a doua legitate, cînd în cadrul industriei sectorul producător de mijloace de producţie a devenit precumpănitor iar industria este ramură conducătoare în economie se poate considera **constituirea unei baze industriale.** Crearea şi dezvoltarea ramurilor principale purtătoare ale progresului tehnico-ştiinţific în condiţiile existenţei unei puternice baze industriale, defineşte caracteristicile esenţiale ale unei **ţări industriale.**

Înfăptuirea acestor legităţi are loc pe fondul unui complex de factori dintre care se impun a fi menţionaţi următorii : nivelul economic al ţării în etapa trecerii la industrializare, caracterul orînduirii social-economice şi de stat, obiectivele fundamentale şi caracterul politicii economice al claselor care deţin principalele mijloace de producţie, stadiul industrializării pe glob, modificările calitative în raporturile dintre ştiinţă şi tehnică, volumul, structura şi tendinţele principale ale pieţei mondiale.

Analiza evoluţiei industrializării în diferite ţări, astăzi puternic dezvoltate economic, relievează caracteristici importante rezultate din specificul naţional şi general al acţiunii factorilor menţionaţi. Astfel, pentru procesul de industrializare din secolele al XVIII-lea şi al XIX-lea, realizarea primei legităţi — constituirea ramurilor fundamentale ale industriei — a avut loc în strînsă dependenţă cu două ramuri tradiţionale ale economiei : agricultura şi transporturile.

Cuplajul industrie-agricultură, denumit de către unii economişti „axa iniţială a dezvoltării" [3]) a fost determinat, în primul rînd, de faptul că agricultura reprezenta principala sursă de materii prime pentru industrie şi o piaţă, în continuă creştere, pentru desfacerea produselor industriale. În unele ţări, necesitatea valorificării maxime a resurselor din agricultură a constituit însă factorul definitoriu al profilării de început a unor ramuri fundamentale ale industriei. De exemplu, în Statele Unite ale Americii necesităţile agriculturii au făcut ca industria constructoare de maşini să înceapă cu producerea de maşini agricole. Acest proces a permis o dezvoltare intensivă a agriculturii, reflectată printr-un nivel ridicat al înzestrării tehnice, creşterea producţiei la ha şi mai ales reducerea cheltuielilor de producţie. Dacă în anul 1800 se cheltuiau 373 ore-muncă pentru 100 busheli de grîu, în anul 1900 acestea au scăzut la 108 ore muncă [4]).

Rolul transporturilor în declanşarea procesului de formare a unor ramuri fundamentale ale industrializării a fost mult mai pregnant şi cu un grad de generalizare mai larg decît al agriculturii. Apariţia „erei căilor ferate", după anul 1830, poate fi apreciată ca un element hotărîtor în dezvoltarea unor ramuri ca metalurgia, siderurgia, construcţia de maşini din toate ţările care trecuseră la industrializare. Acţiunea transporturilor asupra industrializării s-a manifestat în mai multe direcţii şi forme, dintre care cele mai importante sînt : trecerea la producţia masivă de fier şi oţel prin utilizarea cocsului şi cărbunelui (transporturile facilitînd deplasarea acestora), lărgirea pieţei pentru industria fierului, trecerea la producţia de maşini şi instalaţii pe baza asamblării pieselor detaşabile, unificarea pieţelor locale, dezvoltarea pieţei mondiale, facilitarea aprovizionării tehnico-materiale şi înlăturarea limitelor dezvoltării industriei în funcţie de sursele de materii prime, creşterea posibilităţilor pentru deplasarea forţelor de muncă din agricultură în industrie.

În secolul al XX-lea, industrializarea se desfăşoară sub impulsul dominant al unor noi factori dintre care **progresul tehnic-ştiinţific şi piaţa mondială sînt cei mai importanţi.**

Industrializarea cunoaşte, mai ales în condiţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane, noi trăsături şi modificări esenţiale. Transformarea continuă a ştiinţei în forţă de producţie înseamnă, pentru industrializare, înfăptuirea tuturor legităţilor sale nu numai la nivelul realizărilor ştiinţifico-tehnice caracteristice etapei în care acestea sînt aplicate în producţie dar, mai ales, în funcţie de tendinţele noi pe care le determină şi previzionează ştiinţa. Vechea axă de funcţionare a industrializării formată din fonduri de producţie şi forţă de muncă este amplificată de un al treilea element constitutiv — ştiinţa. Acesta produce modificări în întregul mecanism al industrializării. În cadrul producţiei sectorului I se impune cu necesitate constituirea ramurilor producătoare de mijloace de producţie pentru activitatea de cercetare ştiinţifică. Ramurile industriale purtătoare ale progresului tehnic devin exponentul principal al gradului de industrializare, mărimea, dinamica şi structura acestora determinînd schimbările calitative esenţiale ale întregului mecanism economic.

Dar, revoluţia tehnico-ştiinţifică contemporană pune noi probleme pentru ţările care înfăptuiesc industrializarea în această perioadă. Dimensiunile, ritmul şi modificările calitative ale revoluţiei tehnico-ştiinţifice solicită eforturi cu mult mai mari decît cele cunoscute de ţările care au trecut la industrializare în secolele al XVIII-lea — XIX-lea şi chiar în prima jumătate a secolului al XX-lea. Abordarea industrializării la o scară mărită şi cu structuri diversificate, pe fondul celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, impune un sistem de investiţii plurisectorial a căror mărime este în continuă creştere. Asigurarea surselor necesare industrializării devine o problemă deosebită. Ţările capitaliste astăzi puternic industrializate, în majoritatea lor, au folosit, ca principale surse ale industrializării, valorile însuşite din colonii şi din exploatarea şi jefuirea întregii lumi. În condiţiile desfăşurării revoluţiei socialiste într-un număr însemnat de state şi ale prăbuşirii sistemului colonial asemenea surse nu mai sînt posibile. Pentru ţările care înfăptuiesc industrializarea, în aceste condiţii, principalele surse ale industrializării sînt, prin excelenţă, **valorificarea maximă a resurselor materiale şi umane ale fiecărei naţiuni şi realizarea unei eficienţe economice în continuă creştere pe întreaga durată a industrializării.**

Totodată, industrializarea, sub dominaţia revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane, multiplică rolul şi importanţa pieţei mondiale. Creşte funcţia pieţei externe de furnizor de mijloace, de muncă pentru noile ţări care înfăptuiesc industrializarea. În acelaşi timp, însă, necesitatea menţinerii unui echilibru economic naţional impune şi creşterea ponderii fiecărei ţări în piaţa mondială nu numai în calitate de importator dar şi de furnizor de produse industriale. Pe piaţa mondială se simte pregnant, însă, forţa ţărilor care au trecut la industrializare în secolele XVIII şi XIX. De aceea, **nivelul competitivităţii pe piaţa mondială**, realizat pe baza folosirii experienţei mondiale dar mai ales prin sporirea eforturilor înnoitoare ale fiecărei ţări, constituie una din caracteristicile distinctive ale industrializării contemporane.

Implicaţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice şi ale pieţei mondiale accentuează raporturile dintre general şi particular în industrializare. Înfăptuirea legităţilor generale ale industrializării nu înseamnă copierea sau repetarea proceselor şi a structurilor din alte ţări — astăzi puteri industriale. Căci, în noile condiţii, chiar şi conceptul de putere industrială îşi modifică conţinutul şi semnificaţia. În definirea sa capătă importanţă, tot mai mare, **elementele calitative, distinctive ale industriei fiecărei ţări în ce priveşte capacitatea ei de a fi purtătoare a progresului tehnic-ştiinţific şi, mai ales, de a crea noi direcţii de dezvoltare ale acestuia.** Japonia a devenit putere industrială în lume nu atît prin volumul şi ponderea producţiei sale industriale în producţia mondială cît mai ales prin realizările obţinute în dezvoltarea unor noi ramuri ale progresului tehnic — dintre care electronica s-a impus pe prim plan. Un exemplu reprezentativ îl constituie şi Suedia, în special, pentru primordialitatea pe care o deţine în ce priveşte direcţiile noi ale progresului tehnic din industria oţelurilor şi ai mecanicii fine.

România prezintă imaginea unui stat socialist în plin avînt, care ocupă un loc demn în rîndul popoarelor lumii. Ea înaintează cu paşi rapizi pe drumul civilizaţiei contemporane, care se sprijină pe un nivel înalt de dezvoltare a forţelor de producţie, pe o economie modernă, complexă şi pe o cultură înaintată. Factorul hotărîtor care a asigurat depăşirea, într-un timp relativ scurt, a situaţiei economice grele moştenite de la orînduirea capitalistă şi care permite modernizarea continuă a economiei noastre, asigurarea unei baze tehnice-materiale, corespunzătoare societăţii socialiste mulillateral dezvoltate, pe care o făurim în prezent, îl constituie industrializarea socialistă. Ea a fost şi este promovată cu consecvenţă de partidul nostru, pornind de la premisa că numai pe această bază se pot asigura progresul neîntrerupt al economiei, utilizarea cu maximum de eficienţă a resurselor materiale şi a potenţialului uman, independenţa şi suveranitatea naţională.

Aşa cum se subliniază în Directivele Congresului al X-lea al P.C.R. pentru edificarea unei economii moderne — obiectiv aflat în centrul politicii economice a partidului în perioada 1971—1980, — este necesară în primul rînd „continuarea susţinută a industrializării ţării, creşterea aportului industriei — ramură conducătoare a economiei — la sporirea venitului naţional, la satisfacerea nevoilor productive şi de consum intern, la extinderea cooperării şi schimburilor comerciale cu alte ţări, asigurînd participarea mai activă a ţării noastre la circuitul economic mondial". Pentru realizarea acestei sarcini, Congresul al X-lea a trasat un program complex de dezvoltare a economiei în cadrul căruia industrializarea este abordată într-o concepţie unitară ţinînd seama de experienţa naţională şi internaţională.

DESFĂŞURATĂ în condiţiile revoluţiei socialiste industrializarea cunoaşte noi mobiluri, valenţe şi semnificaţii, toate acestea determinate fiind de însăşi etapa superioară pe care o reprezintă socialismul în evoluţia societăţii. Ca şi întregul proces de construcţie a socialismului, industrializarea se realizează prin acţiunea conştientă a întregii naţiuni şi pe coordonatele ştiinţifice ale politicii ştiinţifice a partidului. Conştientizarea procesului de industrializare, faptul că acesta constituie unul din obiectivele fundamentale ale politicii de partid şi de stat asigură şi înfăptuirea dialectică a legităţilor sale generale în funcţie de condiţiile concrete specifice fiecărei ţări.

Politica partidului nostru de construcţie a socialismului, rezultatele obţinute, precum şi perspectivele dezvoltării acesteia evidenţiază cu pregnanţă una din trăsăturile distinctive ale procesului de industrializare din ţara noastră. În concepţia Partidului Comunist Român industrializarea reprezintă nu o simplă cale de creare a unei noi ramuri a economiei naţionale — industria, ci **procesul esenţial de formare a unui nou mecanism economic, complex, modern, multilateral dezvoltat în cadrul căruia să se îmbine armonios industria, agricultura, transporturile şi celelalte ramuri ale activităţilor social-economice.**

Concepţia partidului nostru asupra industrializării, ca parte integrantă a procesului de făurire a unei economii complexe cu structuri şi relaţii radical schimbate faţă de cele formate **în condiţiile capitalismului**, este expresia cunoaşterii profunde a caracteristicilor economico-sociale ale României. Din acest punct de vedere, pe prim plan, se impune a fi menţionată luarea în consideraţie a situaţiei economice a ţării noastre, în momentul cuceririi puterii politice de către clasa muncitoare. Pe scurt, aceasta se caracteriza prin : un nivel scăzut de dezvoltare a forţelor de producţie şi o repartizare neechilibrată a lor pe teritoriul ţării, o industrie slab dezvoltată, utilată în mare măsură cu mijloace învechite, o agricultură rudimentară, un standard de viaţă scăzut pentru majoritatea populaţiei ţării, o poziţie de dependenţă faţă de piaţa mondială

În definirea politicii sale economice o deosebită semnificaţie prezintă aprecierea ştiinţifică a Partidului Comunist Român cu privire la **rolul agriculturii** în cadrul economiei ţării noastre. Pornind de la faptul că România se situează printre primele ţări din Europa în ce priveşte suprafaţa de teren agricol şi arabil pe un locuitor, cunoscînd marele potenţial economic al agriculturii, partidul nostru consideră că „agricultura reprezintă una din ramurile de cea mai mare importanţă ale economiei naţionale ; ea are un rol hotărîtor pentru progresul rapid al întregii economii, pentru ridicarea nivelului de trai al poporului" [5]). De aceea, dezvoltarea neîntreruptă a agriculturii în strînsă corelaţie cu industrializarea constituie una din condiţiile esenţiale ale înfăptuirii unui mecanism economic complex, armonios dezvoltat. Politica de industrializare în contextul formării unei economii multilateral dezvoltate s-a bazat, totodată, şi pe considerentul că România dispune de potenţialul de forţă de muncă necesar precum şi de o varietate de bogăţii naturale. În acest context, valorificarea prin industrializare a acestor resurse, însăşi înfăptuirea industrializării sînt condiţionate direct de dezvoltarea celorlalte ramuri ale economiei naţionale, precum şi de o repartizare raţională a forţelor de producţie pe întreg cuprinsul ţării.

Bazată pe cunoaşterea profundă a condiţiilor şi necesităţilor interne, politica de industrializare din România a definit coordonatele fundamentale pentru **formarea unei economii moderne.** Pentru ţara noastră, unde revoluţia industrială a cunoscut limite puternice în condiţiile orînduirii trecute, opţiunea între parcurgerea etapelor cunoscute de evoluţia istorică a industrializării din alte ţări şi înfăptuirea industrializării corespunzător caracteristicilor revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane constituia o problemă fundamentală a construcţiei socialismului. Soluţia adoptată de partidul nostru pentru înfăptuirea industrializării pe fondul celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii mondiale a dus nu numai la înnoirea şi diversificarea structurală a industriei, ci şi la transformarea acestei ramuri în suportul tehnic-material al unei economii moderne, complexe, dinamice şi eficiente.

Politica de industrializare în scopul creării şi dezvoltării unei economii moderne şi complexe, exprimă, în acelaşi timp, o îmbinare armonioasă a intereselor naţionale cu interesele generale ale sistemului mondial socialist. Lichidarea decalajelor economice create în decursul istoriei, ridicarea puterii economice a României, atingerea unor noi trepte de civilizaţie pe baza posibilităţilor oferite de ştiinţa şi tehnica contemporană, participarea largă şi multilaterală la circuitul economic mondial înseamnă, în fond, nu numai satisfacerea la nivel superior, a necesităţilor interne dar şi o contribuţie practică la afirmarea socialismului pe plan internaţional la creşterea influenţei sale în lume.

Concepută ca proces esenţial al construirii unui mecanism economic modern şi multilateral dezvoltat, industrializarea din România a cunoscut o serie de caracteristici. Pe prim plan se situează, ca trăsătură distinctă, **abordarea şi înfăţuirea simultană a tuturor legităţilor generale ale industrializării.** Pentru ţara noastră formarea ramurilor fundamentale ale industriei, dezvoltarea cu precădere a producţiei de mijloace de producţie, crearea şi dezvoltarea ramurilor purtătoare ale progresului tehnic neîntrerupt, trecerea la industrializarea activităţilor din celelalte ramuri ale economiei naţionale au constituit procesul unitar al industrializării chiar din momentul trecerii la înfăptuirea lui practică. Evident, că înseşi interdependenţele dintre procesele economice au impus o diferenţiere în gradul de înfăptuire a legităţilor, formarea ramurilor fundamentale ale industriei şi realizarea creşterii cu precădere a producţiei de mijloace de producţie reprezentînd premise ale acţionării din plin a celorlalte. Dar este tot atît de expresiv şi faptul că aceste premise au căpătat forţa dinamizatoare şi o capacitate de acţiune în continuă creştere, datorită atît formării lor pe baza mijloacelor de muncă moderne şi aplicării tehnologiilor celor mai noi, cît şi constituirii, chiar în cadrul lor, a sectoarelor moderne purtătoare ale progresului tehnic ştiinţific. Astfel, în industria constructoare de maşini, o dată cu transformarea sa în ramură principală a industriei s-au format şi sectoarele de electronică, electrotehnică, mecanică fină şi optică, maşini-unelte pentru aşchierea metalelor. În industria chimică, s-a constituit o nouă ramură modernă — petrochimia. În industria metalurgică s-au conturat subramurile producţiei de oţeluri speciale, industriei aluminiului şi ale producţiei de zinc şi cupru electrolitic.

Realizîndu-se într-o asemenea concepţie, industrializarea din România a determinat modificări cantitative şi calitative care au avut ca rezultat principal **crearea unei noi structuri a mecanismului economic naţional.** Elementele distinctive ale acestui mecanism sînt reprezentate în primul rînd, de poziţia de ramură conducătoare a industriei în întreaga economie naţională, de formarea ramurilor fundamentale ale industriei şi preponderenţa producţiei mijloacelor de producţie, de diversificarea producţiei industriale corespunzător tendinţelor revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane, de ritmul înalt ce caracterizează această ramură.

Cifrele sintetice sînt edificatoare. Cunoscînd un ritm mediu anual de creştere de aproximativ 13 la sută, unul dintre cele mai înalte ritmuri din lume, industria a devenit ramură preponderentă în producerea produsului social încă din anul 1960 cu ponderea de 52,4%, iar în producerea venitului naţional în anul 1967 — cu 51,7 la sută. Ritmuri cu mult mai înalte au cunoscut ramurile producătoare de mijloace de producţie ceea ce a făcut ca la sfîrşitul anului 1970 producţia acestora să aibă o pondere de cca 70 la sută în producţia globală industrială. Dezvoltarea prioritară a producţiei de energie electrică şi termică, a metalurgiei, a construcţiilor de maşini şi a chimiei a dus la creşterea ponderii lor în producţia industrială a ţării de la 23,4 la sută în anul 1950 la 52,4 la sută în anul 1970.

Modificări calitative deosebite, de structură şi de nivel au avut loc în perioada anilor 1965—1970. În industria energiei electrice şi termice puterea agregatelor puse în funcţiune a fost de peste 5,4 ori mai mare decît întreaga putere a centralelor electrice existente în România în anul 1950. Peste 70 la sută din puterea instalată se află în centrale mai mari de 100 MW. În industria metalurgică au fost introduse în fabricaţie 118 noi mărci de oţeluri şi peste 320 sortimente de laminate şi ţevi. În industria constructoare de maşini a fost realizat un ritm mai rapid de creştere în special în industria electronică, industria electrotehnică şi producţia de maşini-unelte pentru aşchierea metalelor. Gama produselor industriei constructoare de maşini s-a extins prin asimilarea a peste 3400 tipodimensiuni de maşini, aparate şi instalaţii, ponderea produselor noi şi modernizate în valoarea totală a producţiei acestei ramuri, fiind în anul 1970 de peste 60 la sută. S-au pus bazele industriei naţionale de maşini electronice, s-a trecut la producţia de calculatoare electronice de generaţia a III-a. A început fabricarea de instalaţii tehnologice complexe, în special pentru siderurgie, industria materialelor de construcţii şi chimie. În industria chimică, care a înregistrat cel mai înalt ritm mediu anual de creştere — 20%, petrochimia a deţinut o pondere de 39,8 la sută din totalul producţiei, faţă de 25,2 la sută în anul 1965.

În anii ultimului cincinal a crescut nivelul tehnic al producţiei industriale, s-au extins automatizarea şi mecanizarea, au fost introduse noi procedee tehnologice.

În industria metalurgiei feroase, peste 72 la sută din producţia de oţel s-a obţinut prin folosirea oxigenului, iar aproape întreaga producţie de lingouri de oţel calmat s-a realizat prin utilizarea de materiale termogene şi plăci termoizolante. În industria construcţiilor de maşini s-a extins sudura automată şi semiautomată sub strat de flux, turnarea pieselor din fontă cu grafit nodular, folosirea curenţilor de inducţie la tratamente termice.

SINTETIZÎND semnificaţia acestor modificări prin prisma stadiului de realizare a legităţilor generale ale industrializării, se poate aprecia că **în România s-a constituit o bază industrială modernă capabilă să asigure, pe măsura dezvoltării sale în viitor, o accentuată evoluţie a ramurilor principale, purtătoare ale progresului tehnic, formarea unui mecanism economic complex multilateral dezvoltat** şi atingerea **parametrilor ce caracterizează o ţară industrială.**

O trăsătură esenţială a industrializării din România, care defineşte pregnant procesul de formare a mecanismului economic unitar şi echilibrat, este **dezvoltarea rapidă a forţelor de producţie pe întreg teritoriul ţării.** Existenţa unor variate resurse naturale, numărul mare de forţe de muncă ocupate în special în agricultură din majoritatea judeţelor, necesitatea lichidării disproporţiilor economice dintre diferitele zone ale ţării formate în decursul orînduirii precedente, cerinţele creşterii rapide a resurselor acumulării au constituit motivele principale ale trecerii la dezvoltarea unei baze industriale în toate judeţele şi zonele ţării. Realizarea unui ritm mai rapid de industrializare, creşterea mai accentuată a investiţiilor în zonele şi judeţele mai puţin dezvoltate, faţă de ansambiul economiei naţionale, au dus la modificări însemnate în ce priveşte structura producţiei ramurilor fundamentale după zonele de provenienţă.

În perioada 1955—1970 ponderea judeţelor din Moldova, Olteniţa, Maramureş şi din fostele regiuni Argeş, Mureş şi Bucureşti (fără municipiul Bucureşti) a crescut : în producţia totală de energie electrică şi termică de la 17 la sută la cca 61 la sută ; în producţia metalurgiei feroase de la 20% la 25%, în producţia industriei chimice de la 10 la sută la cca. 40 la sută. Numai în decursul ultimului cincinal s-au creat şi dezvoltat noi ramuri ale construcţiei de maşini ale metalurgiei feroase şi neferoase, ale chimiei şi ale energiei electrice în 15 judeţe ale ţării. Gruparea judeţelor după volumul producţiei globale industriale s-a modificat substanţial.

	1965	1970
Pînă la 2 miliarde lei	14	5
2—4 miliarde lei	13	12
4—10 miliarde lei	9	14
10—15 miliarde lei	3	5
Peste 15 miliarde	—	3

Paralel cu aceste modificări a crescut gradul de satisfacere a necesităţilor de consum productiv din producţia naţională precum şi nivelul de înzestrare tehnică a ramurilor economiei naţionale pe întreg cuprinsul ţării.

În anul 1970 industria constructoare de maşini asigura mai mult de 2/3 din necesarul de maşini şi utilaje al economiei naţionale, iar în unele sectoare şi ramuri cum sînt : forajul şi extracţia ţiţeiului, transportul auto şi feroviar, industria cimentului, exploatarea lemnului, agricultura, necesarul de mijloace de muncă a fost aproape în întregime acoperit din producţia internă. S-a extins continuu mecanizarea în agricultură, la unele lucrări cum ar fi aratul, semănatul, prăşitul, recoltatul cerealelor păioase nivelul său fiind între 60 şi 99,5 la sută din volumul total al lucrărilor. Ponderea tracţiunii Diesel şi electrice în volumul total al transporturilor feroviare a crescut de la 40 la sută în 1965 la 79,3 la sută în anul 1970.

Formarea bazei industriale în România, îmbunătăţirea repartizării forţelor de producţie pe întreg cuprinsul ţării au asigurat condiţii tot mai favorabile pentru dezvoltarea producţiei bunurilor de consum. În perioada 1950—1970 producţia industriei bunurilor de consum a crescut de aproximativ 6 ori, cu un ritm mediu anual de circa 10 la sută. Ca rezultat al dezvoltării bazei tehnice a agriculturii, folosirii mai eficiente a pămîntului, promovării proceselor intensive producţia globală agricolă a crescut în perioada 1950—1970 de aproximativ 2 ori. În decursul cincinalului trecut, cu toate condiţiile climatice nefavorabile din ultimii trei ani, producţia globală agricolă a sporit cu 24 la sută faţă de perioada 1961—1965.

Ritmul şi modificările structurale ale economiei româneşti s-au reflectat şi în domeniul comerţului exterior. O dată cu creşterea neîntreruptă a volumului său s-a schimbat şi structura fondului de mărfuri exportate, ponderea produselor cu grad ridicat de prelucrare — maşini şi utilaje, produse chimice, mărfuri industriale de larg consum — reprezentînd, în anul 1970 circa 48 la sută din totalul exportului, faţă de 7,2 la sută în 1950.

Procesul de industrializare din România, desfăşurat în direcţia formării unui mecanism economic modern, complex şi armonios a determinat **perfecţionarea continuă a formelor şi metodelor de conducere şi organizare a activităţilor economice.** Creşterea gradului de socializare a producţiei, cerinţele crescînde ale revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane, necesitatea apropierii conducerii de producţie, ridicarea eficienţei economice a întregii activităţi productive, procesul intens de diversificare a economiei au impus înfiinţarea centralelor, a combinatelor şi a grupurilor de întreprinderi în industrie. De asemenea, pentru folosirea mai raţională a bazei tehnice din agricultură au fost reorganizate întreprinderile de mecanizare a agriculturii prin legarea directă a activităţilor acestora de cele ale cooperativelor agricole. În scopul asigurării unei concentrări şi specializări raţionale a producţiei din agricultură au început să se formeze asociaţii şi consilii intercooperatiste. Totodată, au apărut şi se dezvoltă forme ale cooperării între unităţile agricole de stat şi cele cooperatiste.

Stadiul actual al industrializării, creşterea continuă a potenţialului economic determină, dar şi permite, noi **modificări calitative** ale dezvoltării mecanismului economic naţional. Noul plan cincinal precum şi programul de perspectivă al dezvoltării economico-sociale, prin liniile directoare ştiinţific fundamentate, reprezintă etape importante ale procesului de transformare a României în ţară industrială. Asigurîndu-se în continuare un ritm înalt de creştere al economiei se va pune un accent deosebit pe laturile calitative ale procesului de industrializare. Intensificarea dezvoltării ramurilor purtătoare ale progresului tehnic, ca electronica, electrotehnica, mecanica fină, maşini-unelte, petrochimia, metalurgia oţelurilor şi a laminatelor speciale, profilarea şi specializarea industriei constructoare de maşini pentru realizarea de produse de înaltă tehnicitate şi competitive pe piaţa mondială, diversificarea producţiei de maşini unelte necesare agriculturii, folosirea mai intensă a resurselor de materii prime şi materiale, dezvoltarea industriei alimentare şi uşoare corespunzător necesităţilor de consum ale populaţiei sînt coordonate majore ale continuării industrializării din ţara noastră. În acelaşi timp, dezvoltarea agriculturii, în special pe calea înzestrării tehnice, pentru lichidarea rămînerilor în urmă şi valorificarea maximă a potenţialului de care dispune, creşterea gradului de utilare tehnică şi perfecţionarea transporturilor, îmbunătăţirea calităţii producţiei tuturor ramurilor economiei naţionale, creşterea eficienţei economice a producţiei, rentabilizarea comerţului exterior şi sporirea exportului de mărfuri, vor permite o dezvoltare complexă şi armonioasă a întregului mecanism economic.

Înfăptuirea programului Partidului Comunist Român de dezvoltare economică şi socială a ţării va marca o nouă treaptă de progres şi prosperitate pe calea dezvoltării multilaterale a orînduirii socialiste, va avea drept rezultat apropierea României de ţările cu o economie avansată.

conf. univ. dr. Ioan TOTU

1) V. I. Lenin. Opere complete, vol. 16, Editura po icâ, 1963, ediţia a doua, pag. 223.
2) Considerăm că aprecierile care se fac de către unii economişti cu privire la stadiul industrializării în diferite ţări, în funcţie de mărimea venitului naţional sau a produsului intern brut pe locuitor sînt neconcludente. A se vedea, de exemplu, lucrarea lui Jean-Jacques Servan — Schreiber „Le défi americain" Editions Denoel, Paris 1967, pag. 46—47, şi a lui Paul A. Samuelson „Economics" An Introductory Analysis, 1961, ediţia a II-a 1965, în traducerea franceză 1964, pag. 900. Fără a contesta semnificaţia acestor indicatori în aprecierea dezvoltării economice a unei ţări ,ei nu sînt suficienţi pentru definirea gradului de industrializare. De exemplu, poate fi considerat Kuweitul — cu un venit naţional pe locuitor de cca. 3 600 dolari (al doilea în lume după S.U.A.), o ţară industrializată ? Răspunsul nu poate fi decît negativ, acest venit fiind realizat din producţia şi exportul de ţiţei.
3) Francois Perroux „Indépendance de la nation" 1969, pag. 209.
4) Royal Brandis „Principles of Economics" Illinois, 1968, pag. 44.
5) Nicolae Ceauşescu, „Raport la Conferinţa naţională a P.C.R., dec. 1967, Ed. polit., pag. 37.

DEZBATERI

INDICATORII EFICIENŢEI ECONOMICE Sînt ei denaturaţi de preţurile cu ridicata?

FORMULATA explicit în unele cazuri, iar în altele rezultînd ca o consecinţă a unor expuneri cu caracter general sau legate de alte probleme, teza potrivit căreia sistemul de preţuri dirijate ar denatura, prin abaterile preţurilor de la valoare, mărimea şi semnificaţia economică a indicatorilor eficienţei (preţ de cost, rentabilitate, investiţie specifică, durata de recuperare etc.), este considerată de unii autori aproape ca o axiomă a economiei socialiste, putînd fi întîlnită nu numai în colaborări ocazionale în publicaţiile de specialitate, ci chiar şi în lucrări de bază ale unor autori consacraţi.

„Este ştiut — spune tovarăşul Mihai Capătă — că sistemul de preţuri nu exprimă destul de precis cheltuielile de muncă socială din fiecare ramură, iar prin acest sistem o parte din valoarea creată într-o anumită ramură este transferată în alte ramuri“ [1]) În acest fel — se spune în studiul „Cu privire la baza teoretică şi la domeniul de utilizare în practică a indicatorului durata de recuperare“[2]) **„nu poate fi vorba de un calcul de recuperare real nici pentru investiţii din sectorul mijloacelor de producţie, nici pentru cele din sectorul bunurilor de consum. In consecinţă indicatorul durata de recuperare nu poate arăta dacă într-o anumită etapă este mai indicat din punct de vedere economic să construim o fabrică de zahăr în locul unei fabrici de motoare, o uzină de prelucrare a aluminiului în locul unei îngrăşătorii de porci“.** „Datorită sistemului actual de preţuri — se arată în continuare în acelaşi studiu — **...nu s-ar putea afirma că, avînd o durată de recuperare mai scurtă, investiţiile din industria cărnii sînt mai eficiente economic decît cele din industria conservelor şi că prin urmare primul sector ar trebui dezvoltat în etapa actuală într-un ritm mai rapid decît cel de-al doilea. Concluzia nu poate fi desprinsă în condiţiile actualului sistem de preţuri“.**

PORNIND de la concret, să presupunem că prin efectuarea calculelor indicate rezultă pentru investiţiile din industria cărnii o durată de recuperare de 4 ani, iar pentru cele din industria conservelor 14 ani; poate exista cel mai mic dubiu în această situaţie în ceea ce priveşte cea mai eficientă investiţie din cele două considerate?

Dat fiind că, în ipoteza că toate premisele puse la baza calculului şi anume tabelele de salarizare, cataloagele de preţuri, tarifele de transport şi servicii, procesul tehnologic de producţie, felul materiilor prime, consumurile specifice de materiale, manoperă, utilaje etc., capacitatea de producţie a întreprinderilor şi posibilitatea de desfacere a produselor etc. **sînt conforme realităţii şi se menţin neschimbate pe întreaga durată de serviciu a fondurilor fixe respective,** cheltuielile efectuate cu darea în funcţiune a celor două întreprinderi se recuperează în fapt integral, prima în 4 ani, iar cea de-a doua în 14 ani, este în afara oricărei discuţii că cea mai eficientă investiţie dintre cele două considerate este prima şi nu a doua; tot astfel, dacă ne-am pune problema repartizării fondului total disponibil pentru investiţii între cele două ramuri **considerate exclusiv după criteriul venitului net maxim,** este indiscutabil mai indicată investirea fondurilor în ramura industriei cărnii şi nu în cea a industriei conservelor.

Cum se face totuşi că problema alegerii poate fi pusă de autori în forma mai sus-menţionată? Este, după părerea noastră, **substituirea în raţionament a eficienţei de fapt** (concretă, aceea care se stabileşte şi se verifică pe bază de realităţi economice, respectiv pe bază de preţuri de cost şi de vînzare) **prin eficienţa teoretică ideală** (abstractă în fond, insesizabilă, stabilită pe bază de valori), eficienţă care ar avea realitate nu pe piaţa efectivă, cea de preţuri dirijate, ci eventual pe piaţa liberă, care nu intră însă în considerare; în cazul în speţă se consideră că valoarea produsului finit al întreprinderii din industria cărnii ar putea totuşi să fie în realitate inferior celui din industria de conserve, în care caz cea mai eficientă dintre întreprinderi nu ar fi prima ci cea de-a doua; faptul însă că în lumea realităţilor economice recuperarea primei investiţii se face într-un termen cu mult mai scurt decît al celei de-a doua infirmă această apreciere (care se face, repetăm, nu în lumea realităţilor economice, a preţurilor, ci în lumea abstractă a valorilor).

Singura problemă care se poate pune în legătură cu actualul mod de studiu al eficienţei economice, ar fi numai **dacă eficienţa economică aşa cum este ea stabilită la data analizei se menţine la acelaşi nivel pe întreaga durată de serviciu a întreprinderii;** la aceasta se răspunde după cum urmează:

Eficienţa economică poate fi exprimată fie printr-unul dintre indicatorii cei mai reprezentativi (după părerea unor autori), printr-un indicator sintetic (în cazul în speţă prin durata de recuperare) fie printr-un „sistem de indicatori“, în ale căror expresii intră un anumit număr de parametri, tehnici sau economici (după părerea majorităţii cercetătorilor). Dacă pe întreaga durată de serviciu a întreprinderii toate aceste mărimi de calcul s-ar menţine constante, la valoarea cu care au fost introduse în formule la data analizei şi dacă (se subînţelege) eficienţa economică ar fi stabilită (în oricare moment al duratei de serviciu a întreprinderii prin una şi aceeaşi metodologie, atunci şi numai atunci eficienţa economică iniţială s-ar menţine constantă, de la data punerii în funcţiune a fondurilor fixe considerate şi pînă în momentul lichidării acestora; în fapt însă în majoritatea cazurilor unii dintre aceşti parametri (sau chiar metodologia de calcul a eficienţei) se modifică şi prin aceasta se modifică corespunzător şi nivelul eficienţei iniţiale; ceea ce trebuie subliniat însă în mod deosebit este faptul că **aceste modificări nu trebuie puse pe seama modului de exprimare a indicatorilor eficienţei (prin preţuri şi nu prin valori), ci pe seama altor cauze menţionate, unele obiective iar altele subiective.** În principal, fabricarea unui produs considerat ca deosebit de eficient la un moment dat s-ar putea dovedi ulterior ineficientă din următoarele cauze, **toate independente în fond de efectele abaterii preţurilor de la valoare:** modificarea sistemului de preţuri; apariţia (sau dispariţia) din consum a unor produse înlocuitoare; scăderea consumului, ca urmare a micşorării masei de consumatori sau a creării unei noi unităţi de producţie similare; schimbarea materiilor prime iniţiale; idem a procesului tehnologic de producţie; uzura progresivă a fondurilor fixe şi scăderea corespunzătoare a indicatorilor de exploatare.

Considerăm util a prezenta şi preciza în continuare şi următoarele două aspecte ale problemei:

În ceea ce priveşte denaturarea în măsură mai mare sau mică a eficienţei economice rezultate din calcule pentru o anumită variantă de proiect a unui obiectiv de investiţii, aceasta are loc numai în cazurile cînd analiza se efectuează cu ajutorul unui **indicator unic,** care s-ar baza sub o formă sau alta pe valoare reflectată prin beneficiu şi impozitul pe circulaţia mărfurilor, în final pe preţul de vînzare.

Potrivit punctului de vedere aproape unanim acceptat în literatura economică, studiul eficienţei se efectuează pe baza nu a unui singur indicator ci a unui **sistem de indicatori,** care include atît indicatorii bazaţi pe valoare (respectiv preţul de vînzare) cît şi pe altfel de indicatori, valorici sau naturali, ca spre exemplu investiţie specifică, cheltuieli sociale minime pe unitate de produs, consumuri specifice de materiale, manoperă, energie etc., indicatori de folosire a spaţiului (suprafeţe, volume etc.)[3]); de altfel chiar indicatorul de bază al eficienţei, durata de recuperare sau coeficientul eficienţei economice menţionată în materialul mai sus—comentat, are după cum s-a arătat, două forme de expresie, la fel de fundamentate logic, prima susţinută de mulţi autori, fiind bazată pe preţul de cost şi nu de vînzare; este evident că, **în acest caz, preţurile de vînzare, respectiv valorile produsului considerat, nu intervin în nici un fel asupra alegerii variantei de maximă eficienţă economică.**

Durata de recuperare (sub prima sa formă) nu este de altfel singurul indicator valoric bazat pe preţul de cost şi nu pe valoare; mai pot fi menţionaţi în această categorie, ca deosebit de reprezentativi şi indicatorul „muncii sociale minime pe unitatea de produs, $I + \tau C = min$“ [4]) sau, după alţi autori „indicatorul cheltuielilor echivalente, $C + I . r = minim$“ [5]).

În ceea ce priveşte faptul că indicatorul durata de recuperare (sau coeficientul eficienţei economice) nu poate determina prin el însuşi repartiţia între diversele ramuri ale economiei a fondului total disponibil pentru investiţii la un moment dat (prin compararea valorilor pe care le ia acest indicator calculat pentru obiecte de investiţii de natură diferită), el corespunde într-adevăr realităţii; **aceasta însă nu din cauza denaturării eficienţei economice reale de către sistemul de preţuri aplicabil la data analizei,** aşa cum arată autorii, **ci a faptului că** (după cum ei înşişi menţionează) **repartiţia între ramurile economiei naţionale se face nu după criteriul rentabilităţii respectiv a valorilor de schimb (în care intervin preţurile de vînzare), ci după acesta combinat cu criteriul valorilor de întrebuinţare, conducător fiind ultimul şi subordonat primul;** în fapt, repartiţia fondului disponibil **între ramurile economiei este determinată prin sistemul balanţelor de producţie şi consum** sau de ecuaţiile modelului matematico-economic adoptat, studiului eficienţei rămînîndu-i numai a determina varianta optimă, respectiv de maximă eficienţă economică dintre mai multe variante de proiect ale celuiaşi obiectiv.

ing. Ion ILIESCU
Ion RESTEMAN
Institutul de Cercetări Economice

(Continuare în numărul viitor)

1) „Balanţa legăturilor dintre ramuri“ (partea a II-a), Consultaţie de Mihai Capătă, „Viaţa economică“, nr. 11/1970).

2) „Probleme ale determinării eficienţei economice a investiţiilor“, Editura ştiinţifică, 1968.

3) Trebuie menţionat că, chiar şi normativele în vigoare axate în principiu pe un indicator sintetic unic (R.P. Bulgaria, U.R.S.S., R.P. Ungaria, etc.) recomandă în final în afara indicatorului unic şi o listă complimentară de indicatori auxiliari **(care anulează în fapt principiul indicatorului unic).**

4) Articolul „Munca socială minimă, criteriu esenţial al eficienţei economice a investiţiilor productive“, de ing. C. Dinu, apărut în „Probleme ale determinării eficienţei economice a investiţiilor“ I.C.E. al Acad. R.S. România, Ed. ştiinţifică, 1958.

5) „Măsurarea cheltuielilor şi rezultatelor în planificarea optimă“, de V.V. Novojilov, Ed. ştiinţifică, 1969.

ŞCOLI • CURENTE ECONOMIŞTI

OBSESIA UNUI DENUNŢ (I)

Etre un homme vivant, mais un auteur posthume. (J. Cocteau).

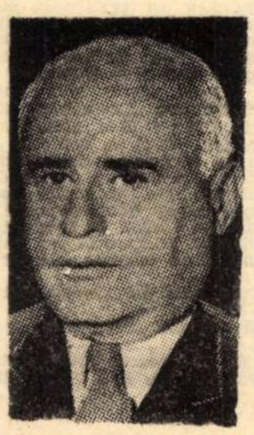

Jacques-Léon Rueff

LA O VÎRSTĂ venerabilă, Jacques-Léon Rueff (n. la 23 august 1896) îşi publică perseverent principalele teme ale meditaţiei sale economice. Printre obsesiile*) venerabilului academician, încă din anii '30, se numără denunţarea etalonului aur-devize [1]). Ultima sa lucrare constituie reluarea — cu „prolog“, „epilog“ şi 17 capitole — a seriei de articole pe tema sistemului valutar actual al capitalismului publicate în deceniul al şaptelea, constituindu-se, poate, în intenţia autorului, şi ca o prognoză în acest domeniu.

Înainte de a trece la prezentarea principalelor puncte de vedere expuse de J. Rueff asupra „păcatului monetar al Occidentului“ (capitalist) se impune caracterizarea generală pe care a inspirat-o totdeauna demersul rueffian, mai ales acolo unde este vorba de o profesie de credinţă, în sensul cel mai serios al cuvîntului, şi anume raţionalitatea sa lucidă în faţa greutăţilor — ale căror dimensiuni le repereazǎ riguros — ca şi realismul soluţiilor pe care le propune — chiar dacă ele au un orizont deliberat limitat. Instituţiilor, experţilor şi soluţiilor cărora n-a obosit să le obiecteze „lipsuri“ din cele mai grave J. Rueff le acreditează, totuşi, întreaga sa admiraţie, conchizînd în asprul său rechizitoriu monetar (mai exact valutar) că totul va depinde şi în viitor de ştiinţa, înţelepciunea şi independenţa autorităţilor consacrate în materie (p. 281). O aluzie (unica, aici!) atrage atenţia că nu trebuie permisă distrugerea regimului burghez, pervertindu-i moneda, aşa cum preconiza V.I. Lenin!. Cu aceste precizări, care ne revelă un stîlp al apologeticii raţionale a sistemului capitalist actual, putem urmări pe autor în ţesătura destul de pregnantă a argumentelor sale împotriva actualului sistem al lichidităţilor capitalismului şi a remediilor pe care le propune pentru ieşirea din impas.

Chiar din „prolog“ J. Rueff recunoaşte că paliativele imaginate de experţi sînt pe cît de savante pe atît de efemere, deoarece ele vizează doar salvarea aparenţelor şi nu tratarea cauzelor dificultăţilor. Cercetarea istorică atentă a demersului rueffian în problemă ne revelă că aceste pericole, pe care etalonul aur-devize le incumbă pentru prezentul şi viitorul economiilor capitaliste avansate mai ales, au fost mai demult şi de-ajuns de consecvent denunţate încă de tînărul inspector de finanţe, devenit diplomat financiar la Londra, mai ales o dată cu declanşarea „marii depresiuni“ a anilor '30. J. Rueff atrage în repetate rînduri atenţia în lucrarea la care ne referim că anii '60, deceniul al şaptelea la secolului nostru, i-au evocat, şi continuă să-i evoce pentru anii ce vin, doar analogia de împrejurări istorice care, mutatis mutandis, au dus şi pot duce, dacă vor continua expedientele pe fondul viciat al gold-exchange-standardului, la dărîmarea iminentă a etalonului aur-devize (aur-valută, ori pur şi simplu aur-dolar). Amintind şirul de pertractări care au urmat Conferinţei economice şi financiare internaţionale de la Genova 1922), respectiv care a pregătit redivivusul postbelic de la Bretton-Woods (1944), J. Rueff trece, totodată, în revistă date şi fapte din propria experienţă, intervenţiile, în care se arată perversiunile la care incită etalonul aur-devize, pe lîngă cele mai înalte autorităţi, mai ales ale ţării sale, diagnosticele şi propunerile sale de reformare. Pentru domeniul teoriei economice, căruia îi este acreditată lucrarea la care ne referim, interesează mai ales structura raţionamentului rueffian, cu privire la natura istorică şi logică a etalonului aur-valută, cu privire la compararea dintre etalonul-aur şi etalonul aur-devize, cu privire la soluţiile de principiu pe care le pot genera cele două sisteme valutare imaginabile.

Etalonul aur-valută are o preistorie din ultimii ani ai secolului trecut pînă la conferinţa internaţională de la Genova din 1922; el devenise larg generalizat în Occidentul capitalist pînă în 1925 şi îşi dădea „roadele“ după „marea depresiune“, în 1934 — cînd preşedintele F.D. Roosevelt deprecia dolarul cu 69%, sporind preţul aurului de la 20,67 dolari uncia la 35 dolari uncia. De atunci se menţine doar iluzia unei convertibilităţi a dolarului şi se acreditează numai aparenţa unei stabilităţi a parităţii acestuia. Dar — exlamă J. Rueff — etalonul aur-dolar este numai o aparenţă de etalon-aur, o caricatură grotescă de etalon-aur (p. 72). Folosirea, alături de aur, şi pentru a-l economisi pe acesta în tranzacţiile internaţionale, a aşa ziselor valute-cheie: dolarul şi lira sterlină, iar după „crizele de încredere“ repetate ale lirei sterline — folosirea, practic în ca-

dr. Ioan CRISTESCU

(Continuare în pag. 14)

SEMINARUL NAȚIONAL DE GÎNDIRE ECONOMICĂ MODERNĂ ȘI CONTEMPORANĂ

Interviu cu acad. Alexandru Bîrlădeanu președintele Secției de științe economice a Academiei de Științe Sociale și Politice

• În zilele de 27—28 aprilie a.c. se vor desfășura la București în localul ASE lucrările primei sesiuni a Seminarului național de gîndire economică modernă și contemporană. Ce ne puteți spune despre constituirea acestui seminar?

— Vastitatea și diversitatea tematicii de cercetare în domeniul științelor economice solicită, pe lîngă efort, bază materială, perseverență, și o varietate de forme organizatorice cît mai adecvate care să unească potențialul de cercetare dintr-un sector sau altul (sau dintre sectoare) în soluționarea unor probleme majore, să permită schimburi fructoase de opinii și să sprijine valorificarea rezultatelor cercetării. Seminarul național de gîndire economică modernă și contemporană se înscrie pe această linie. Inițiativa constituirii lui aparține catedrei de Istoria doctrinelor economice de la ASE; conducerea secției economice a Academiei de Științe Sociale și Politice — în atenția căreia a fost adusă — a găsit această inițiativă bună, a înscris-o în planul său de activități, a sprijinit colectivul de organizare în demararea acțiunii iar, în curînd, sper să vedem primele rezultate.

• Care-i obiectivul principal al activității seminarului?

— Deocamdată se urmărește dezbaterea periodică a principalelor probleme (metodologic și tematic) ale gîndirii economice moderne și contemporane atît românești cît și universale, pe baza rezultatelor cercetării cadrelor didactice și ale cercetătorilor științifici de specialitate, cu participarea specialiștilor și a celor interesați în problemă din toată țara. Vor fi dezbătute teze de doctorat sau părți din ele, monografii pe diverși economiști, studii pe probleme sau perioade ale gîndirii economice românești și universale, probleme de metodă și metodologie a cercetării și elaborării și alte probleme care intră în sfera de cuprindere a muncii științifice din domeniul dat.

• Dar despre modalitatea de desfășurare a activității ce putem afla?

— Seminarul poate fi conceput nu ca o acțiune de moment care să-și epuizeze obiectul într-un an sau doi, ci ca o acțiune permanentă într-o perspectivă mai îndelungată. Lucrările sale se desfășoară în sesiuni organizate de 2—3 ori pe an, după nevoi și posibilități. Tema fiecărei sesiuni va avea o arie problematică bine conturată cuprinzînd un domeniu limitat din marea temă a seminarului. Alături de problemele gîndirii economice în chestiunea agrară la finele sec. XIX și începutul sec. XX, de problema gîndirii economice marxiste din România, în planul de perspectivă al Seminarului figurează și dezbateri pe teme ca cele ale orientării economico — matematice în știința economică contemporană, ale influenței revoluției științifice și tehnice asupra gîndirii economice actuale ș.a.

• Sesiunea de început are o tematică legată de marele eveniment pe care-l sărbătorim — Semicentenarul Partidului Comunist Român.

— Da, este o coincidență fericită! O echipă importantă de specialiști cercetează de mai multă vreme problemele „gîndirii economice marxiste din România“ (acesta este și titlul temei seminarului) cu concursul binevoitor al Institutului de studii istorice și social-politice de pe lîngă C.C. al P.C.R. sau independent, iar rezultatele la care au ajuns merită să fie comunicate și dezbătute în prima sesiune a seminarului, consacrată de organizatori și participanți sărbătorii a 50 de ani de la înființarea P.C.R.

• Să înțelegem din cele spuse că sesiunile seminarului, ca regulă, trebuie să poarte un caracter de lucru?

— Da! Ele trebuie să aibă caracter de lucru, de dezbatere, nu festiv. Dealtfel și prima sesiune va avea tot un caracter de lucru. Cinstirea evenimentului se face prin tematică. Sesiunea va releva momente ale contribuției P.C.R. la aplicarea creatoare a teoriei economice marxiste la condițiile țării noastre și la dezvoltarea ei.

• Ați amintit de tematică....

— La seminar se prezintă spre dezbatere 20 de referate pe aspectele cele mai variate ale gîndirii economice marxiste din trecutul mai îndepărtat sau mai apropiat al țării noastre. Remarc în treacăt că participanții ar fi putut aduce tematica mai aproape de zilele noastre fără a se opri la 1948. Aceasta în paranteză. Pentru ilustrare aș aminti la întîmplare, din lista tematică: Economia României interbelice judecată de marxiștii epocii; Confruntări între gîndirea economică marxistă și cea nemarxistă în prima etapă a revoluției populare; Criterii de valorificare a gîndirii economice din trecut în documentele P.C.R. din ultimii ani; teoria economică în scrierile unor marxiști de seamă ca L. Pătrășcanu, C. Rakovsky, Ilie Cristea, Dobrogeanu-Gherea, Ilie Pintilie și alții, momente și probleme ale economiei României din trecut ca: problema agrară, dezvoltarea industrială, criza din 1929—1933 în judecata marxiștilor epocii, critica făcută de marxiști politicii economice a claselor exploatatoare — iată cîteva aspecte spicuite din aria tematică a primei sesiuni a seminarului.

• Cu lucrări participă numai specialiști din București?

— Nu! Participă cu comunicări și referate specialiști și din alte centre universitare ale țării cum sînt: Cluj, Iași, Brașov. Din București, în afara de catedra de specialitate de la A.S.E., mai participă specialiști de la Institutul de studii istorice și social-politice de pe lîngă C.C. al P.C.R., de la Academia de învățămînt social-politic „Ștefan Gheorghiu“, de la Institutul de istorie „Nicolae Iorga“, de la Universitate și Institutul Politehnic.

• Lucrările seminarului stimulează valorificarea cercetării?

— Credem că da! Mai întîi comunicarea rezultatelor constituie ea însăși o formă de valorificare. Mai apoi, dezbaterea responsabilă și cu simț critic este menită că ducă la ridicarea valorii materialelor prezentate. Dar, în afară de aceasta, seminarul poate da un gir asupra calității științifice a lucrărilor valoroase pe care să le sprijine spre a fi publicate. Făcînd o selecție în funcție de valoare, conducerea seminarului poate pregăti culegeri de studii pe care să le ofere editurilor spre publicare.

FIȘE

Ce este forța de muncă?

■ Este oare definiția uzuală a forței de muncă (drept ansamblul oamenilor muncii care acționează uneltele de producție și înfăptuiesc producția bunurilor materiale, datorită experienței de producție și deprinderilor de muncă pe care le posedă) depășită în prezent? Da! — afirmă V. Iagodkin în articolul **Raboceaia sila pri soțializme** (Forța de muncă în socialism), din revista EKONOMICESKIE NAUKI, nr. 1/1971. Autorul arată că, în afară de experiență și deprinderi, în zilele noastre lucrătorii trebuie să posede în profunzime bazele tehnicii și tehnologiei producției, să aibă cunoștințe tehnico-științifice. Sfera noțiunii „forță de muncă" s-a extins și la alte grupe de lucrători din întreprinderi, instituții de cercetări științifice și organizatii de proiectare, cuprinzînd pe toți cei din al căror efort colectiv rezultă produsul.

Totodată, autorul argumentează atît împotriva opiniei acelor economiști care consideră că în orînduirea socialistă forța de muncă constituie o marfă, cît și împotriva afirmațiilor că această categorie ar dispărea cu totul în socialism.

O stratagemă

■ În articolul **Formes nouvelles d'intégration dans la grande entreprise** (Forme noi ale integrării în marea întreprindere) apărut în ÉCONOMIE ET POLITIQUE nr. 199, febr. 1971, Jean Claude Poulain analizează, între altele, mobilurile politicii de integrare a salariaților dusă de capitalul monopolist. Monopolurile franceze, susține J. C. P., se află într-o nouă etapă a politicii lor, fiind confruntate tot mai mult cu dimensiunile actuale ale concurenței interimperialiste, mai precis între societățile multinaționale. Pentru a rezista acestora sînt nevoite să-și mărească capacitatea concurențială prin investiții fabuloase în vederea creșterii productivității muncii și, implicit, a intensității acesteia. Pe de altă parte, complexitatea extremă a întreprinderilor moderne, nivelul lor înalt de socializare a forțelor de producție cer un nou stil de conducere, capabil de a atrage colaborarea acelora cărora „în fapt li se refuză orice participare activă la gestiune" În al treilea rînd monopolurile sînt nevoite astăzi să măsoare forța aspirațiilor care animă un mare număr de salariați. Pentru aceste rațiuni, menționează autorul, monopolurile au recurs în ultimul timp la „integrarea" muncitorilor, cu scopul de a neutraliza, măcar temporar, opoziția dintre capital și muncă.

SESIUNI ȘTIINȚIFICE ÎN CINSTEA SEMICENTENARULUI P.C.R.

• Facultatea de filozofie a Universității din București

ÎN ZILELE de 12 și 13 aprilie au avut loc lucrările sesiunii științifice organizate de Facultatea de filozofie a Universității din București, în cinstea semicentenarului Partidului Comunist Român. După cuvîntul de deschidere rostit de prof. dr. doc. *Jean Livescu*, rectorul Universității, participanții au ascultat, în ședința plenară 9 comunicări științifice prezentate de academicieni și profesori universitari: Științele sociale și științele matematice“ de prof. *Miron Constantinescu*, președintele Academiei de științe sociale și politice; „Marxismul și politica creatoare a P.C.R.“; „Politica P.C.R. de creștere economică accelerată cu accent sporit pe factorii intensivi“; „Calculatoarele și filozofia“; „Partidul Comunist în sistemul social al orînduirii noastre socialiste“; „Socialismul și perspectivele psihologiei“ etc.

Lucrările sesiunii s-au desfășurat apoi în trei secții; în cele 45 de comunicări prezentate în secții au fost abordate aspecte multiple din domeniul filozofiei, economiei politice, socialismului științific, sociologiei și psihopedagogiei.

Comunicările din secția de economie au abordat următoarele probleme: conceptul și trăsăturile industrializării socialiste în țara noastră; valorificarea superioară a resurselor naturale; dezvoltarea armonioasă teritorială a economiei naționale; folosirea rațională a forței de muncă: incidența progresului tehnic asupra cheltuielilor materiale; modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii; rolul științei și tehnicii in reproducția socialistă; aspecte ale perfecționării conducerii și organizării activității economice; perfecționarea construcției socialiste în perspectiva economicului. Au fost susținute, de asemenea, comunicări cu privire la gîndirea economică marxistă și la politica agrară a P.C.R. în perioada interbelică, precum și despre conceptul de muncă productivă și neproductivă în socialism.

• Institutul de construcții București

IERI la Institutul de Construcții București s-a deschis sesiunea științifică a cadrelor didactice închinată celei de-a 50-a aniversări a creării P.C.R. În cadrul secției de Economie Politică au prezentat comunicări cadre didactice și cercetători din cadrul Institutului Politehnic București, Universității din Iași, Institutului Pedagogic București. Centrului de calcul economic și cibernetică economică și Institutului de cercetări în construcții și economia construcțiilor — INCERC. La lucrările secției au participat și studenții de la secțiile de ingineri și subingineri din cele 5 facultăți ale Institutului.

• Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaționale

CELE 25 de comunicări prezentate la sesiunea științifică a Institutului pentru studierea conjuncturii economice internaționale din 12—14 aprilie a.c., despre care am relatat în numărul trecut, au abordat o tematică vastă și variată. Astfel, au fost comunicate rezultate ale unei cercetări referitoare la influențele progresului tehnic asupra investițiilor — autor *Gheorghe Marcu*, director general adjunct al INSCIN, rolul cercetării de marketing în fundamentarea economică a investițiilor — autori *Constantin Fota*, director în M.C.E. și *Gheorghe Istrate*, director științific INSCIN, rolul experimentului în cercetarea de marketing — conf. dr *Mihai Demetrescu*, tendințe pe piața internațională a creditelor de export pe termen mediu și pe perioade îndelungate — *Iosef Pățan*, consilier INSCIN.

O atenție deosebită, reflectată și în numărul mare de comunicări, a fost acordată marketingului aplicat la diferite produse din industria constructoare de mașini, din cea chimică și a petrolului, metalurgie, bunuri de consum, produse agricole etc. Comunicările au subliniat o serie de tendințe privind piața mondială la numeroase produse, emițîndu-se previziuni în conexiunea lor cu perspectivele exportului românesc.

Sesiunea, la care au participat cercetători științifici din INSCIN, specialiști din M.C.E. din centrale industriale, întreprinderi de comerț exterior, institute de proiectări, învățămîntul superior economic, s-a remarcat și prin numărul ridicat al luărilor de cuvînt prin care s-au exprimat puncte de vedere personale, s-au făcut diferite propuneri cu privire la problemele dezbătute. Totodată, sesiunea a constituit un bun prilej pentru un schimb de păreri între participanți cu privire la metodologia de cercetare, la instrumentele marketingului și aplicabilitatea lor în condițiile economiei socialiste românești.

Comunicările și discuțiile desfășurate au evidențiat succesele obținute de țara noastră sub conducerea P.C.R. pe linia participării la circuitul mondial de valori materiale și spirituale, au sugerat o serie de soluții în vederea promovării exporturilor românești și a ridicării eficienței acestora.

FIȘE

Limbajul sociologic

■ Ce așteaptă de la sociologie patronii, economiștii, oamenii politici, funcționarii superiori, arhitecții și publicul, în general? Ce este pentru ei sociologul? se întreabă Henri Mendras în studiul **Du bon usage de la sociologie ou Le sociologue et la société française** (Despre noua utilizare a sociologiei sau Sociologul și societatea franceză) apărut în ANALYSE & PREVISION nr. 1/1971. Pentru a putea răspunde la aceste întrebări, autorul analizează raporturile între specialiștii din diferite științe sociale și oamenii de decizie. Paralela dintre economist și sociolog este pusă pe prim plan; a deveni un expert, ca și economistul, se pare că este cheia definirii poziției sociologului în societatea contemporană. Pentru aceasta este necesar, în primul rînd, ca oamenii de decizie să-și însușească limbajul sociologic, astfel cum și l-au însușit pe cel economic; economiștii au reușit să vulgarizeze limbajul lor, transformîndu-l într-un utilaj intelectual al conducătorilor societății, abstracțiunile lor fiind concretizate de oameni politici și tehnicieni. Făcînd aprecieri despre stadiul cercetărilor sociologice pe plan mondial, autorul menționează că, în România, buna utilizare a sociologiei este un subiect actual de discuție în reviste și în cercurile conducătoare.

Programele de formare

■ În studiul **Some personal and situational correlates of reactions to management development training** (Unele corelații personale și situaționale ale reacțiilor față de formarea și perfecționarea conducerii), publicat de S. J. Corall și A. N. Nash în revista ACADEMY OF MANAGEMENT JOURNAL, nr. 2, 1970, se evidențiază pe baza datelor unei anchete, specificitatea reacțiilor fiecărui individ la programele de formare. Interesul și, implicit, eficacitatea programelor de formare cresc atunci cînd: sînt strîns legate de problemele cu care fiecare salariat este confruntat în activitatea sa; problemele predate îi interesează și pe șefii ierarhici ai cursanților; participanții la program dispun în funcția deținută de autoritatea de a folosi cunoștințele și metodele predate în efectuarea de schimbări; cursanții văd o corelație între fructificarea celor asimilate prin acțiunea de formare și interesele și obiectivele care-i animă; cadrele de conducere obțin în activitatea curentă satisfacții, fapt ce îi determină, în cea mai mare măsură, să valorifice conținutul programelor de formare.

O cuantificare a eficienței educației?

■ Pornind de la importanța educației pentru dezvoltarea economică și pentru progresul social în general, într-o lucrare publicată recent la Paris **Contribution à une recherche sur les indicateurs sociaux, colecția Futuribles, SEDEIS** (Contribuție la cercetările privind găsirea de indicatori ai dezvoltării sociale) Jacques Delors încearcă să găsească indicatori ai eficienței educației. În funcție de diferitele finalități ale procesului educativ, pe care autorul le stabilește, el propune: pentru a determina **finalitatea culturală** — evoluția procentului de absolvenți ai bacalaureatului pe generație; pentru **finalitatea socială** — șansele de acces la învățămîntul superior ale tinerilor proveniți din părinți de diferite categorii social-profesionale; pentru a stabili **finalitatea economică** — proporția de tineri cu o anumită calificare în raport cu necesitățile calificării respective în economie; proporția de tineri care își încep în fiecare an viața activă cu o pregătire profesională, medie sau superioară completă; procentul de școlarizare la tinerii în vîrstă de 17 ani; procentul muncitorilor care urmează cursuri de calificare; evoluția procentului cadrelor didactice în populația activă; partea din P.N.B. consacrată educației; evoluția cheltuielilor pentru învățămînt pe fiecare elev.

Între plafoane și... acoperișuri

■ Comentînd, în revista NEWSWEEK (22 martie 1971), sub titlul **Roofs or Ceilings** (Acoperișuri sau plafoane) un raport privind situatia catastrofală a locuințelor în orașul New York, Milton Friedman găsește un prilej de autopublicitate atît a propriei capacități de previziune cît și a ideilor sale neoliberale. „Monetaristul" american amintește că în anul 1946 a publicat împreună cu G. Stigler un studiu în care avertiza că plasarea unui plafon asupra chiriilor va atrage o lipsă de locuințe cronică. Între timp, spune Friedman, majoritatea orașelor americane au renunțat la aceste reglementări, excepție făcînd New York-ul care suportă azi consecințele. Autorul generalizează situația și consideră că orice încercare de a reglementa prețurile în condițiile economiei americane, atrage automat lipsuri, evazionism, speculă. Este de preferat, spune el, jocul liber al pieței chiar dacă consumatorii sînt tot mai nemulțumiți de creșterea continuă a prețurilor. Alternativa simbolică, conchide Friedman, este unică: trebuie ales între plafoane (ale prețurilor) și acoperișuri (ale caselor).

Coordonate ale modernizării comerțului

RECENTA lucrare „Coordonate ale modernizării comerțului" de Eduard Bibiri (191 pag.) analizează pe larg atributele comerțului în condițiile economiei moderne. O serie de factori de consecință ai revoluției tehnico-științifice, se arată în lucrare — concentrarea și centralizarea întreprinderilor industriale, creșterea și diversificarea considerabilă a producției bunurilor de consum, îndepărtarea producției de locul de consum, modificarea structurii consumului, denaturalizarea consumului populației agricole, apariția unor noi necesități, accentuarea procesului de urbanizare au modificat concepția despre comerț, raportul acestuia față de producție. Devenit un factor accelerator al economiei, comerțul și-a diversificat formele și tehnicile-proces ce se află în plină desfășurare. În cele 6 capitole ale lucrării sînt tratate premisele apariției și promovării formelor moderne de comerț: autoservirea ca piatra de hotar a comerțului modern, tipurile de unități și tehnicile de vînzare derivate din aceasta. Un capitol distinct este consacrat evoluției și extinderii autoservirii în țara noastră. În ultimele capitole lucrarea se oprește asupra conținutului, evoluției și eficienței altor două tipuri de comerț modern: comerțul prin corespondență și comerțul fără magazine.

Menționind în încheiere, că acțiunea de modernizare a comerțului nostru nu este o problemă simplă, autorul arată că ea presupune o analiză atentă a diferitelor metode, tehnici și forme de vînzare, introduse în alte țări, precum și eforturi conjugate pentru soluționarea unor probleme ce condiționează extinderea formelor deja introduse și promovarea altora noi, în vederea sporirii eficienței activității comerciale.

Dezbaterea științifică „Subdezvoltarea și căile lichidării ei"

VINERI 16 aprilie a.c. a avut loc la Academia de învățămînt social-politic „Ștefan Gheorghiu" de pe lîngă C.C. al P.C.R. prima dezbatere cu tema „Subdezvoltarea și căile lichidării ei", organizată de catedra de economie mondială a Academiei de învățămînt social-politic și revista „Viața economică".

Au participat membri și membri corespondenți ai Academiei de științe sociale și politice, cadre didactice și cercetători științifici de la Academia de învățămînt social-politic „Ștefan Gheorghiu" și Institutul de studii istorice și social-politice de pe lîngă C.C. al P.C.R., Institutul de Cercetări Economice, Institutul de studiere a conjuncturii economice internaționale și alte institute, specialiști din Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Comerțului Exterior și alte instituții centrale, economiști, sociologi, politologi din București și din alte orașe ale țării. Erau de față Petru Burlacu, adjunct al ministrului afacerilor externe, Gheorghe Badrus, adjunct al șefului secției propagandă a C.C. al P.C.R. prof. dr. Tudor Postolache, șeful catedrei de Economie Mondială a Academiei de învățămînt social-politic „Ștefan Gheorghiu".

Cuvîntul introductiv a fost rostit de Gheorghe Dolgu, redactor șef al revistei „Viața economică". Primele discuții pe tema amintită, înscrisă în planul de cercetare științifică al Academiei de științe sociale și politice a Republicii Socialiste România, au evidențiat caracterul ei complex, necesitatea unei analize nuanțate, pluridisciplinare. Luările de cuvînt ale tov. conf. dr. Constantin Mecu, Valeriu Tudor, consilier în M.A.E., dr. Iosif Anghel, dr. N. S. Stănescu, conf. Vasile Cosma, vor fi reproduse în paginile numerelor viitoare ale revistei noastre.

Următoarea dezbatere pe această temă va avea loc *vineri 14 mai, ora 17, în localul Academiei de învățămînt social-politic „Ștefan Gheorghiu"* din București, B-dul Armata Poporului nr. 1—3.

OBSESIA UNUI DENUNȚ

(Urmare din pag. 12)

litate de valută de rezervă, numai a dolarului, nu este, după părerea lui J. Rueff, o variantă de etalon-aur, ci opusul acestuia. Prin etalonul aur-devize, scrie J. Rueff, nu a fost, de fapt, sacrificat „fetișul perimat" al aurului; în schimb a fost sacrificată stabilitatea parităților legale ale diferitelor monede naționale și, încă mai grav, a fost perturbată puterea de cumpărare globală. Așadar, ne-am permite să adăugăm — nu este vorba de etalon-aur „într-o formă transformată", ci de contrariul acestuia.

Amintind că etalonul aur-devize era, chiar în concepția Conferinței de la Genova, un expedient și nimic mai mult — J. Rueff definește „adevărata esență a etalonului aur-devize" în serviciul ce se face țărilor cu valută-cheie de a-și putea menține pe toată durata funcționării sistemului deficite în balanțele lor de plăți (p. 108). În schimb, reglementarea pe baza etalonului-aur nu permite perpetuarea deficitelor mai mult de 3 luni! Comparația apare în întreaga ei amploare atunci cînd se atrage atenția că balanța de plăți cu S.U.A. persistă deficitară, cu unele intermitențe, din 1950. În condițiile cînd dolarul era o valută rară, și deci căutată de toți partenerii S.U.A., creșterea deficitului balanței de plăți era singura sursă de lichidități; cu cît era mai mare acest deficit, cu atît disponibilitățile de lichidități creșteau. Această împrejurare era, cel puțin aparent, în avantajul tuturor și putea rămîne astfel atîta vreme cît partenerii dolarului ar fi consimțit-liber sau forțat — să continue acest joc. Cînd însă, din motive diverse, partenerii de joc ai S.U.A. pretind reglementarea reală, în aur, a creanțelor lor cu S.U.A., atunci abia se dezvăluie ce fel de înlocuitor al aurului pot fi lira sterlină și dolarul (lira sterlină capotînd atît din punct de vedere cantitativ, cît și calitativ, rămîne ca dolarul să continue drama gold-exchange-standardului). Inaltele autorități de specialitate ale S.U.A. și F.M.I., precum și guvernul S.U.A. acreditează posibilitatea etalonului aur-devize de a rezista tuturor încercărilor. Pentru a se demonstra această posibilitate, au fost mobilizați eminenți experți în materie, care propun o gamă largă de expediente, pe cît de subtile, pe atît de sterile, după părerea lui J. Rueff. În paginile lucrării la care ne referim sînt relatate nenumăratele expediente ale experților S.U.A., F.M.I. și ai altor țări capitaliste și organisme internaționale referitoare la ceea ce s-a acreditat în opinia acestora ca fiind „criza lichidităților internaționale". Spuneam s-a acreditat, deoarece J. Rueff consideră că, oricît de savant instrumentată ar fi, o asemenea ipoteză nu se verifică a fi reală. Recurgînd la o metaforă J. Rueff afirmă că există în fond „un potop" de dolari, față de care planurile „de irigație" apar ca o glumă sinistră. În fapt, după părerea lui J. Rueff nu se pune problema creării de lichidități, ci problema lichidăriii etalonului aur-valute, care a „comis un atentat la stabilitatea și prosperitatea Occidentului" (capitalist) (p. 181).

*) Jacques Rueff. Le péché monétaire de l'Occident. Plon, 1971, 285 pag.

1) Este traducerea convențională, alături de etalon aur-valută sau etalon-dolar, a termenului gold-exchange-standard.

INFORMATICA ÎN ÎNTREPRINDERI

(Urmare din pag. 7)

conducerea producției va urma filiera metodologiei clasice, realizînd fiecare aplicație în mod separat și apoi integrîndu-le pentru a obține un sistem similar cu cel realizat prin utilizarea programelor generale de aplicație.

Cheltuielile necesare pentru proiectarea, realizarea, punerea în funcțiune și darea în exploatare a unui sistem de informatică pentru conducerea producției în întreprinderi cu procese de fabricație discretă, de complexitate medie, este de 13—15 milioane lei din care 3,5—5 milioane pentru plata forței de muncă.

Capacitățile de calcul necesare, se vor asigura prin organizarea, dotarea și punerea în funcțiune de centre de calcul proprii uzinelor, grupurilor de uzine, centralelor industriale și centre de calcul teritoriale. Un sistem de informatică pentru conducerea producției poate fi conectat pe unul sau mai multe centre de calcul, de exemplu în cazul grupurilor de uzine se poate utiliza centrul de calcul propriu, ale uzinelor subordonate și/sau centre de calcul teritoriale. De asemenea, un centru de calcul poate deservi mai multe sisteme de informatică pentru conducerea producției ceea ce reprezintă o regulă în special la centrele de calcul teritoriale.

Pentru cazul centrelor de calcul teritoriale se prevăd două modalități de conectare a întreprinderilor:

— conectarea permanentă, întreprinderea avînd asigurată la centrul de calcul capacitatea de calcul necesară, culegerea și pregătirea datelor făcîndu-se fie complet în cadrul întreprinderii, fie complet la centrul de calcul, fie parțial în întreprindere și parțial la centrul de calcul;

— conectare limitată în timp, pentru întreprinderile prevăzute a avea centrele lor proprii de calcul. În acest caz centrele de calcul teritoriale vor pregăti întreprinderile, desfășurînd activitate de pilotaj în realizarea sistemului de informatică pentru conducerea producției și le vor asigura capacitățile de calcul necesare pînă la intrarea în funcțiune a centrelor lor proprii de calcul.

DIN EXPUNEREA la nivel de principiu, în limitele acestui articol, rezultă că în anii 1971—1975 este posibil, în cadrul dotării asigurate prin planul de stat, să se realizeze primele sisteme de informatică pentru conducerea producției, în principalele 35—50 întreprinderi din țara noastră, creînd în același timp un front larg și o pregătire potențială corespunzătoare pentru generalizarea acestor sisteme după anul 1976.

Introducerea acestor sisteme în economie reclamă o activitate deosebită, de pregătire și organizare a întreprinderilor, o dată cu activitatea de proiectare, realizare, punere în funcțiune și dare în exploatare, astfel încît organismul „viu" al întreprinderilor și sistemul de informatică aferent, să formeze un singur tot, armonios constituit, fără urmele specifice oricărei acțiuni de „grefare".

1) Considerații privind sistemul național de informatică și conducere (I) de M. Drăgănescu și alții, în „Viața economică" nr. 45 din 6 noiembrie 1970.

2) PROMPT — Production Reviewing Organising and Monitoring of Performances Techniques.
PICS — Production Inventory and Control System
ORACLE — Ordonnancement d'atelier contrôles des lancements et de l'execution

3) Vezi M. Drăgănescu, „Considerații privind sistemul național de informatică și conducere" (II) în V. E. nr. 46/1970

PAKISTAN: ECUAȚIA ECONOMICĂ

RECENTELE evenimente din Pakistan care, la un moment dat, păreau să pericliteze, datorită ascuțimii confruntărilor, unitatea politică a țării, au readus în atenția observatorilor problematica socială și economică atît de complexă din această regiune. Dacă din punct de vedere politic motorul crizei din ultimele săptămîni părea să-și extragă „combustibilul" din inapetența manifestată de cei doi principali beneficiari ai alegerilor din decembrie anul trecut (Ali Zulfikar Bhutto, liderul „Partidului Poporului" și șeicul Mujibur Rahman, conducătorul „Ligii Awami") nu este mai puțin adevărat că reala confruntare, contradicția care explică cel mai exact amploarea și profunzimea conflictului, își găsește resursele în plan economic.

Dincolo de punctele de vedere diferite, într-o serie de chestiuni cu caracter juridic și administrativ, dincolo de distanțele pe care liderii celor două partide le-au adîncit între cele două principale organizații politice pakistaneze, creșterea tensiunii din Pakistan și-a găsit adevărata motivație într-un context social-economic care există de peste două decenii: diferența, marcată, între nivelul de viață și înzestrarea economică a celor două regiuni — Pakistanul de est și Pakistanul de vest.

Desigur, de la obținerea independenței în 1947, Pakistanul a înregistrat o serie de realizări în domeniul vieții sociale și economice ca urmare a eforturilor depuse în vederea depășirii înapoierii moștenite din perioada colonialismului. Anul 1947 a reprezentat, în istoria modernă a țării, anul începerii unui program de dezvoltare a cărui direcție principală a fost crearea unei industrii naționale capabile să evite, în anumite sectoare, dependența economică față de capitalul străin. Realizarea unui potențial tehnic în stare să ofere maselor largi ale populației accesul la un nivel de trai mai ridicat s-a lovit însă, de-a lungul celor patru cincinale, de o serie de obstacole obiective. Complexitatea programului de dezvoltare economică și socială era subliniată de faptul că Pakistanul este împărțit în două provincii aflate la o distanță de aproximativ 1 700 km una de alta. La aceasta s-a adăugat demografia regiunii estice: pe o suprafață cu mult mai redusă decît a Pakistanului de vest aici se află peste 60% din populația întregii țări. Deși în est înzestrarea industrială este modestă, aici, pe o suprafață de 100 000 km^2 — din care aproximativ 90% sînt orezării — se produc anual 15 milioane de tone, ceea ce — în plan mondial — marchează locul trei, după India și R.P. Chineză. În afara orezului, această regiune era cunoscută prin producția ei de iută, care în prezent însă este concurată tot mai mult de fibrele sintetice.

Astfel, în decursul timpului, Pakistanul de est, cu toată capacitatea sa agricolă, a devenit — datorită întîrzierii programului de investiții în domeniul industrial — mai mult o sursă de materii prime pentru regiunea vestică, beneficiara în primul rînd a complexelor industriale, a tehnologiilor noi, a cadrelor cu pregătire tehnică superioară. Chiar dacă pe ansamblul economiei, conform datelor oficiale, în deceniul șapte Pakistanul a înregistrat o creștere anuală a venitului național brut cu 6%, la nivelul regiunilor, dinamica dezvoltării și, implicit, a creșterii nivelului de trai a fost substanțial diferită. Trebuie remarcat, însă, că planurile cincinale au prevăzut totuși darea în funcțiune a unor complexe industriale și în est, dintre care exemplele cele mai concludente sînt dezvoltarea portului Chittagong, precum și înființarea la Narayanganj a unei puternice întreprinderi de prelucrare a iutei, de altfel cea mai mare de acest gen din lume.

Planul de lungă durată, 1965—1985, prevede creșterea producției pe ansamblul economiei naționale, echilibrarea potențialului economic al celor două regiuni prin acordarea unui regim de investiții mai armonios decît în trecut. Toate aceste măsuri, alături de celelalte prevăzute (lupta împotriva analfabetismului, a șomajului, dezvoltarea rețelei de drumuri, a rețelei sanitare etc.) constituie elemente a căror necesitate a fost probată de recrudescența confruntărilor politice din ultimele săptămîni. Imperativul dezvoltării echilibrate a Pakistanului de est și de vest a devenit astfel principala revendicare exprimată în regiunea orientală.

Observatorii apreciază că problematica economică pakistaneză ar putea fi rezolvată în parametrii eforturilor concertate ale ambelor regiuni. Inventarul necesităților imediate și de perspectivă pentru edificarea unui organism social-economic în stare să satisfacă populația Pakistanului de est și vest, nu poate fi trecut în practica socială decît în contextul unei vieți politice calme. Or, ultimele evenimente au subliniat cu destulă acuitate că tensiunea nu este de natură să favorizeze rezolvarea problemelor, atît de complexe, ale economiei pakistaneze. Dezechilibrarea, pentru o perioadă, a traficului de mărfuri, blocarea producției și a porturilor, scăderea participării la efectuarea muncilor agricole, au împietat — sensibil — asupra dezideratelor afirmate de promotorii dezvoltării, într-un ritm mai accentuat, a regiunii estice.

În mod evident, programul economic de lungă durată, va trebui să devină oglinda cît mai fidelă a unui imperativ precis conturat în ultima vreme: Pakistanul de est și Pakistanul de vest au priorități și opțiuni care nu se pot rezolva unele în detrimentul celorlalte. Oricît ar fi de complicată, ecuația economiei pakistaneze, și-a aliniat „necunoscutele" care își așteaptă rezolvarea.

Marius PETREANU

REPERE

● **Banca Națională a Danemarcei a hotărît** la 15 aprilie reducerea taxei de scont de la 8 la 7,5%. Este a doua reducere a taxei de scont daneze de la începutul acestui an după aceea care a avut loc la 20 ianuarie.

● **Asociația exportatorilor din Suedia** a anunțat că, în anul 1972, va organiza la Pekin o mare expoziție industrială. Peste 70 de firme importante și-au anunțat de pe acum intenția de a participa la această expoziție, care va fi cea mai mare organizată vreodată de industria suedeză.

● **În ultimele săptămîni,** potrivit Buletinului săptămînal de conjunctură al Comisiei Pieței Comune, creșterea costului vieții a devenit un fenomen general în țările CEE. Astfel, în perioada decembrie 1970 — februarie 1971, prețurile au crescut în Olanda cu 2,4%, R.F.G. cu 1,8%, în Belgia și Luxemburg cu 1,3%, în Franța cu 1,2%. La capitolul producției industriale, comisia a constatat că, exceptînd Franța și R.F.G., unde se semnalează o ușoară reactivare, în celelalte țări s-a înregistrat o stagnare.

● **Comenzile pentru avionul Concorde** se ridică în prezent la 74: Air France, BOAC și Pan Am cîte 8, American Airlines și TWA cîte 6 etc.

● **Ponderea țărilor socialiste** din Europa (fără R.D.G.) în comerțul exterior al R.F.G., cu tot progresul realizat în ultimii ani pe planul schimburilor Est-Vest, se situa în 1969 la 3,7% în ce privește importurile și 3,8% la export. În 1958 ponderile respective erau de 3,9 și 3,1%.

● **Rezervele de aur și devize** ale Japoniei au depășit pentru prima oară 5 miliarde dolari, plasînd această țară pe locul șase în lume din acest punct de vedere. Pe primul loc se situează R.F.G. cu 15,5 miliarde dolari, urmată de S.U.A. cu 14,5 miliarde.

● **Șoferii de taximetre** din capitala Franței, pentru a evita ca clienții lor să se enerveze în timpul îndelungatelor gîtuiri ale circulației pe străzile Parisului, vor instala televizoare în automobile. O firmă pariziană a anunțat că, începînd din luna septembrie, va pune la dispoziția proprietarilor de taximetre televizoare special adaptate.

● **Exporturile iraniene** au sporit, în 1970, cu 57% în volum și cu 40% în valoare, s-a anunțat la Teheran. Ele au totalizat, astfel, 281,7 milioane de dolari, cu 34 milioane mai mult decît în exercițiul financiar precedent.

● **În cadrul unei campanii** masive anti-drog, lansată cu două săptămîni în urmă în Brazilia, trei tone de marijuana au fost confiscate și peste 200 de traficanți arestați. Autoritățile au întreprins măsuri energice împotriva răspîndirii drogurilor. Printre altele, s-a prevăzut chiar folosirea bombelor cu napalm pentru distrugerea plantațiilor de marijuana.

● **Actualul plan tunisian** de dezvoltare a economiei prevede creșterea valorii producției agricole a țării la 186 milioane de dinari. Un loc important îl va deține producția de grîu, care urmează să atingă 872 000 de tone, precum și cea de sfeclă de zahăr, prevăzută la 70 000 de tone.

● **Balanța comerțului exterior britanic** a înregistrat un excedent de un milion de lire sterline în luna martie, anunță un comunicat oficial publicat la Londra. Aceste date apar surprinzătoare după ce în luna februarie deficitul anunțat se ridicase la 66 milioane lire sterline. Revirimentul produs se datorează unei masive intensificări a exporturilor.

● **Fondurile de grevă** ale Uniunii salariaților de stat din Suedia (150 000 membri) se ridică în prezent la 65 milioane coroane. În caz de nevoie există posibilitatea de a colecta 200 milioane coroane, a declarat Gustaf Kolare, președintele Uniunii.

● SOCIETATEA DE STAT BRAZILIANĂ „PETROBRAS" a anunțat descoperirea în regiunea platformei continentale din nord-estul statului Maranhao a unor vaste rezerve de petrol. Se apreciază că noile rezerve vor putea fi exploatate de așa manieră încît să acopere o mare parte a necesităților interne de petrol ale țării.

● **Muncitori turci** care lucrează în străinătate au trimis în 1970 familiilor lor rămase în patrie 265 milioane dolari (în devize). Anul curent sumele expediate s-ar putea ridica la 300 milioane dolari. De menționat că rata anuală a datoriei externe a Turciei se ridică la 150—180 milioane dolari.

● **În Finlanda** apar în prezent 94 ziare, într-un tiraj total de 2,2 milioane exemplare, pentru o populație de 4,7 milioane de locuitori. Primul ziar finlandez a apărut la 15 ianuarie 1771, în limba suedeză.

VIZOR

„COEXISTENȚA ȘI COMERȚUL"

S-AR PĂREA că nu mai necesită nici o demonstrație afirmația că amplificarea și diversificarea relațiilor dintre state sînt condiții neeludabile ale statornicirii unui climat internațional propice păcii. Întregul mozaic al personajelor pozitive sau negative ale istoriei contemporane stă mărturie — prin patetice profesiuni de credință — unanimei recunoașteri a acestui copleșitor adevăr. Și totuși... nu degeaba se spune că „drumul spre iad e pavat cu bune intenții". Războaiele nu au aderenți mărturisiți nicăieri în lumea aceasta, dar înfruntările militare sînt departe, foarte departe, de a părăsi scena istoriei; binefacerile dezarmării sînt universal aplaudate și recomandate, dar depozitele de arme continuă să se extindă pînă la suprasaturație.

Iată de ce cred că nu este de loc inutilă demonstrația pe care economistul american Samuel Pisar o face, în lucrarea sa „Coexistența și comerțul", importanței comerțului internațional pentru edificarea și consolidarea păcii între popoare. Ideea nu este desigur nouă. Sînt aproape două secole de cînd Alexander Hamilton afirma că „spiritul comerțului are tendința de a îmblînzi manierele oamenilor și de a estompa acele tendințe inflamabile care atît de des au degenerat în războaie". Acest adevăr este, totuși, astăzi mai actual decît oricînd. „Comerțul, scrie Pisar, este cea mai eficientă armă a păcii. Pacea poate fi realizată de la om la om, nu numai de la guvern la guvern". Oportunitatea lucrării — în ciuda limitelor sale mai ales sub aspectul soluțiilor practice preconizate — este atestată nu numai de remarcabilul ei succes de librărie, ci și de ecourile extrem de favorabile stîrnite în cercurile de afaceri din S.U.A.

„Opinia publică americană — remarca autorul într-un recent interviu — înțelege mesajul cărții și, obosită de cei 20 de ani de război rece, ar dori să se pășească pe un drum nou. Nu același lucru se poate spune pînă acum de guvernul american". Fost membru al „tinerei generații Harvard", promovată de președintele Kennedy la Casa Albă, Samuel Pisar a lucrat o vreme în domeniul politicii economice externe a administrației de la Washington. Înarmat, deci, cu o serie de argumente „din sursă directă", el afirmă că „politica guvernului constituie o barieră în calea dezvoltării comerțului Est-Vest" și propune „o reconsiderare drastică a acestei politici", avînd în vedere faptul că „progresul economic, securitatea națională și libertatea umană sînt interdependente".

„Sînt două căi clasice de realizare a păcii, subliniază autorul. Una constă în echilibrul teroarei termonucleare și este precară, costisitoare și implică mari prejudicii. Cealaltă cale este a negocierilor... Dar viața internațională a devenit prea complicată pentru a se baza numai pe diplomația internațională. Lucrarea mea se referă la o altă cale ce duce spre pace — mai puțin spectaculoasă, practică, la nivel uman: extinderea relațiilor comerciale internaționale".

Este, desigur, greu să nu te declari de acord cu Pisar în această privință.

Nic. MAVRODIN

COOPERARE ECONOMICĂ ÎNTRE ȚĂRI CAPITALISTE DEZVOLTATE

ÎNAINTE DE A PREZENTA mai concret cîteva din formele noi ale relațiilor economice dintre țările capitaliste dezvoltate, socotim necesar să punctăm cîteva trăsături generale ale acestora.

În primul rînd, ele sînt relații ce se stabilesc mai puțin de la stat la stat. În mod obișnuit, relațiile de cooperare în lumea capitalistă dezvoltată sînt bazate pe contactele directe între întreprinderi, firme. Ele sînt cele ce stabilesc condițiile contractului de cooperare și beneficiază direct de profiturile realizate de pe urma acestuia. Sînt cazuri însă, în care statul capitalist intervine, el putînd aproba sau nu anumite clauze ale contractelor. Există ramuri pe care statul le consideră deosebit de importante, ca, de pildă, producția de calculatoare electronice. Firmele vest-europene care produc ordinatoare sub licență americană au nevoie — atunci cînd vînd astfel de produse anumitor țări — de aprobarea guvernului S.U.A., considerîndu-se că poate fi afectată însăși securitatea statului american. (Cel mai recent conflict de interese în acest domeniu este cel dintre firmele americane și cele britanice producătoare de ordinatoare, care intenționează să vîndă asemenea aparatură Uniunii Sovietice în valoare de 25 milioane de dolari și pentru care este nevoie de aprobarea administrației [1]).

În ce privește relațiile de cooperare de la stat la stat în lumea occidentală, acestea nu sînt numai cazuri izolate în momentul de față, dar se materializează prin încredințarea operațiunii respective fie unor firme particulare, fie unor firme naționalizate dar gestionate ca și firmele particulare, statul subvenționînd operațiunea din punct de vedere financiar. Cazurile cele mai tipice sînt în acest sens acțiunile de cooperare anglo-franceze pentru construirea avionului „Concorde" sau proiectul de străpungere a unei căi de transport pe sub Canalul Mînecii.

În al doilea rînd, relațiile de cooperare între firmele occidentale se bazează întotdeauna pe raportul de forțe dintre firmele și întreprinderile respective. Ele pot avea deci, un conținut diferit, după cum partenerii sînt sau nu la fel de puternici. Dacă forțele sînt inegale, atunci relațiile de cooperare avantajează în mod unilateral firma mai puternică, îi aduce beneficii suplimentare și îi asigură poziții mai bune în lupta de concurență. A vedea în orice operațiune de cooperare interoccidentală o operațiune egal de avantajoasă înseamnă a nu observa faptele reale.

În sfîrșit, în această ordine de idei trebuie notate dificultățile studierii operațiunilor de cooperare între firmele occidentale. În mod obișnuit aceste operațiuni sînt învăluite în cel mai profund secret, presei parvenindu-i de obicei știri insignifiante sau imposibil de însumat statistic. De altfel, secretariatul Națiunilor Unite a încercat să efectueze o serie de anchete în acest domeniu. Rezultatele anchetelor s-au concretizat într-o serie de rapoarte care nu stabilesc însă nici amploarea valorică absolută a relațiilor de cooperare, nici ponderea pe care ele o reprezintă în totalul relațiilor comerciale dintre statele occidentale. Căci, trebuie remarcat, pentru a încheia aceste precizări, multe din operațiunile de cooperare apar în statisticile internaționale ca fiind operațiuni obișnuite de comerț, fie de comerț cu mărfuri (atunci cînd cooperarea are ca obiect livrări reciproce de părți componente ale unor produse asamblate într-una din țări), fie de comerț invizibil (fluxuri internaționale de capital, comerț cu brevete și licențe, transporturi, asigurări, consignație de mărfuri etc.).

De aceea, nici rîndurile de față nu-și pot permite să încerce măcar — din cauza lipsei de informație în primul rînd — o însumare statistică globală a fenomenului de cooperare între firme sau între state occidentale. În schimb, vom încerca să prezentăm cîteva din principalele forme sub care se manifestă în mod curent cooperarea interoccidentală, folosind informația care parvine în presa internațională.

DOMENIILE COOPERĂRII sînt multiple și se extind din ce în ce mai mult de la acela al producției și comercializării la cel al științei și tehnicii, inclusiv cel al ideilor. Purtînd amprenta specific capitalistă, aceste relații de cooperare sînt întotdeauna în mod de netăgăduit avantajoase pentru una din părți, în vreme ce pentru cealaltă parte poate apare ca o brutală pierdere sau ca un sistem de relații cu implicații riscante pentru economia națională, la nivel macro sau micro economic. De aceea se remarcă în ultima vreme elaborarea în țările occidentale a unei legislații care să traseze cadrul legal pentru acțiuni de cooperare și în același timp, să ferească firmele naționale ale respectivelor țări, de unele efecte negative ce ar decurge din raporturile de forță dezavantajoase pentru ele.

Se pot enumera următoarele forme de cooperare:

— schimbul de experiență și de informații (în toate sferele economiei — producție, transport, comerț etc.);

— cercetarea și prospectarea în comun a pieței, analize de conjunctură, studii asupra structurii economiilor naționale, studii comparative pe întreprinderi sau ramuri, studii comune de marketing;

— elaborarea în comun a metodologiei de calcul a producției, cheltuielilor etc.;

— consfătuiri comune pe probleme de interes mai general;

— colaborarea la achiziționarea, prospectarea și exploatarea unor produse primare — materii prime, combustibili ș.a.m.d.;

— cercetări și planuri de dezvoltare realizate în comun, inclusiv prognoze pe teme diferite;

— specializarea producției, paralel cu măsuri comune pentru stabilirea sortimentelor;

— folosirea în comun a unor instalații;
— coproducția (cu sau fără negocierea comună a comenzilor);

— servicii comune de întreținere și reparație (service-uri pentru automobile ca și pentru utilaje, mașini-unelte, instalații livrate etc.);

— publicitate în comun atît la tîrguri și expoziții internaționale ca și prin presa străină și cea internă;
— vînzarea în comun (rețea sau localuri comune);
— unificarea mărcilor de firmă în vînzarea pe anumite piețe;
— instalații comune de transport, încărcare și depozitare;
— cooperare în administrare, gestiune și conducere a întreprinderilor;
— colaborare în folosirea comună a mașinilor electronice de calcul (time — sharing);
— colaborarea în procurarea creditelor;
— pregătirea în comun a cadrelor de specialiști;
— cooperarea în domeniul licențelor, brevetelor și invențiilor (know-how);
— engineering;
— leasing.

O cunoscută revistă franceză a patronatului [2]) clasifică acțiunile de cooperare în trei mari categorii, fiecare cu diferite forme posibile. Dat fiind caracterul sintetic al acestei clasificări o reproducem:

1) **Pe plan comercial**
— reprezentarea reciprocă pe respectivele piețe, fiecare firmă punînd la dispoziția celeilalte rețeaua sa comercială;
— folosirea în comun a rețelei comerciale a unuia dintre parteneri în terțe țări, parțial sau total.

2) **Pe plan tehnic**
— acorduri pur tehnice (cercetări, brevete, licențe etc.);
— acorduri de fabricare în comun;
— schimb de informații.

3) **Pe plan financiar**
— acorduri de finanțare pe termen scurt sau lung;
— participații;
— filiale comune sau fuziune.

În literatura occidentală se întîlnește deseori ideea că forma cea mai înaltă a cooperării internaționale este reprezentată de întreprinderile comune înființate de diverse firme sau rezultate ale unei fuziuni a firmelor înseși. Aceste firme sînt denumite în mod curent firme multinaționale. Unul dintre cercetătorii cei mai asidui ai acestor firme este profesorul american H. Perlmutter de la Universitatea din Pensylvannia [3]). Aceasta împarte întreprinderile multinaționale în următoarele trei categorii:

1) întreprinderi multinaționale pe care el le numește „etnocentrice" pentru că sînt axate pe țara de origine. Deciziile sînt luate de firma-mamă și impuse filialelor datorită unei gestiuni foarte centralizate;

2) întreprinderi multinaționale denumite „policentrice", axate pe țara în care firma își desfășoară activitatea, iar deciziile sînt descentralizate, astfel încît conducerea filialei poate lua hotărîri valabile pentru activitatea pe care o gestionează;

3) întreprinderi multinaționale „geocentrice", în care deciziile sînt luate de un grup de conducere pe care însuși Perlmutter nu ezită să-l denumească „elita cosmopolită", deoarece este compus din deținători de capitaluri — cetățeni ai unor state diferite și care iau decizii valabile pentru toate filialele firmei, indiferent de țara în care ele funcționează.

Prin natura lor „multinațională", — aceste firme comune pun cel puțin trei probleme principale: problema proprietății, a deciziilor și a utilizării profiturilor.

Cui aparține proprietatea? Această problemă se dovedește a nu fi deloc secundară. Una este situația, de exemplu, a unei firme ca societatea „Carter Auto S.A.", și alta este a uzinei siderurgice olandezo-vest germană, și alta a societății mixte japono-nord-americane pentru fabricarea arborilor rotori de camioane.

Astfel, „Carter Auto S.A." a fost înființată de către societatea americană „A.C.F. Industries" și societatea franceză „Polymécanique", ea producînd carburatoare pentru industria automobilelor; capitalul inițial de 3,7 milioane franci aparținînd în proporție de 90% firmei americane și de 10% firmei franceze [4]).

Firmele „Hoogovens" din Olanda și „Horsch" din Republica Federală a Germaniei au început în vara anului 1970 construcția unei uzine siderurgice pe teritoriul olandez (în apropiere de Rotterdam). Acțiunile filialei au fost împărțite astfel: 40% firma olandeză, 40% cea vest germană, 20% la dispoziția altor firme olandeze pentru a se asigura o majoritate olandeză [5]).

Companiile „Eaton, Yale and Tonone" (din Statele Unite) și „Koys Seiko" (din Japonia) au creat o societate mixtă pentru producerea arborilor rotori pentru camioane de mare gabarit. Aportul de capital este de 50% pentru fiecare dintre cele două firme-mamă [6]).

Desigur, problema proprietății nu este o chestiune pur procentuală de participare la capitalurile filialelor deoarece ea constituie tocmai baza deciziilor. Atunci cînd proprietatea aparține în mod precumpănitor firmei străine, există riscul ca deciziile aplicate de filială să intre în conflict cu politica economică a guvernului țării în care ea își desfășoară activitatea, după cum observă însuși profesorul Perlmutter citat mai înainte. În plus, ponderea participării pune problema dreptului de dispoziție asupra beneficiilor rezultate din activitatea filialelor, a dreptului de a exporta profiturile în țara firmei-mamă.

În funcție de felul concret în care este constituită proprietatea asupra filialelor se rezolvă așa zisa „armonizare" a intereselor firmelor ce cooperează într-un context al raporturilor de forță și al concurenței.

Nu în toate cazurile cooperarea ajunge însă pînă la înființarea de filiale comune. Există situații în care firmele consideră mai avantajos sau mai posibil să se coopereze în producție fie prin folosirea leasingului, fie a creditului în utilaje, fie a producției la comandă, fie a subcontractării, fie a producerii și comercializării în comun — pentru o piață terță — a unor produse, fie construirea în comun a unui obiectiv industrial într-o terță țară (al cărui proprietar poate să nu fie nici una din firmele care cooperează).

UN CAPITOL aparte îl constituie cooperarea în domeniul științei și tehnicii, care îmbracă, după cum s-a văzut, numeroase forme concrete. Printre cele mai interesante acorduri interguvernamentale în acest domeniu este cel din 1970 dintre „Agence Nationale de Valorification de la Recherche" din Franța și „British National Research and Development Corporation" din Anglia, care prevede condițiile unei cooperări în domeniul vînzării și punerii în circulație a brevetelor realizate în cele două țări. În ce privește Agenția franceză, aceasta avea o relativ importantă tradiție anterioară, avînd 111 acorduri de cooperare cu diverse firme franceze și străine la data la care semnau acordul cu corporația britanică [7]).

De cele mai multe ori acordurile de cooperare sînt încheiate direct între diversele firme. Astfel, firma vest-germană „Siemens" a cedat licența pentru producerea și desfacerea în S.U.A. a utilajelor energetice pentru centralele termice firmei americane „Allis-Chalmers", urmînd să fie dezvoltată în continuare cooperarea dintre cele două firme [8]).

Forme ale cooperării științifice constituie nu numai transferurile de know-how, de licențe și brevete dar și cooperarea în domeniul pregătirii cadrelor, congrese și consfătuiri internaționale, organizații științifice internaționale, schimburile de publicații, schimburi de experiență între oamenii de știință, schimburi de conferențiari ș.a.

În privința fluxurilor interoccidentale în domeniul științei se poate remarca faptul că acțiunile de cooperare științifică și tehnică asigură de multe ori un transfer de cunoștințe și de procedee tehnologice moderne din țările mai avansate spre cele relativ mai puțin avansate din rîndul țărilor capitaliste dezvoltate. Aceasta îi determină pe unii specialiști vest-europeni să considere că decalajul tehnologic (așa numitul technological gap) dintre S.U.A. și Europa occidentală ar fi mai mic decît cel evidențiat de către J. J. Servan Schreiber. Cooperarea din acest domeniu se apreciază, deci, că a adus un aport dintre cele mai pozitive pentru vestul Europei. Nu se poate trece însă cu vederea un fenomen de care presa s-a ocupat în mod insistent în ultimii ani. Este vorba de fenomenul denumit „fuga creerelor" (Brain-drain), mai precis al transferului de specialiști din vestul Europei în Statele Unite, evidențiat în unele publicații americane ca o formă a cooperării științifice interoccidentale. Efectele negative ale acestui transfer au fost atunci evidențiate în mod pregnant și nu mai insistăm.

Concluziile ce se pot desprinde aici din examinarea tendințelor și formelor de cooperare dintre parteneri (îndeosebi firme și monopoluri) occidentali privesc implicațiile atît în domeniul economic cît și în cel politic.

În ce privește implicațiile politice ale cooperării, capătă o răspîndire tot mai largă ideea că adîncirea colaborării economice dintre state aduce o contribuție de seamă la îmbunătățirea climatului internațional, jucînd un rol pozitiv în asigurarea păcii între diversele țări, nu numai între cele ce au orînduiri similare dar și între țări cu orînduiri sociale diferite [9]) În această privință numeroși oameni politici și economiști francezi și vest-germani consideră că o cooperare economică multilaterală între firmele franceze și cele din Germania Federală ar putea aduce o contribuție importantă la lichidarea urmărilor relațiilor „tradiționale" dintre cele două state.

Implicațiile economice sînt considerate a fi pozitive în toate cazurile în care partenerii sînt egali în drepturi și cînd se respectă prerogativele suveranității naționale. Îndeosebi politica economică externă a Franței pune un accent major pe acest aspect al cooperării. Așa se și explică faptul că în cadrul Pieței Comune Franța s-a afirmat în mod permanent ca o adeptă a cooperării între țările membre — țări capitaliste dezvoltate — dar, împotriva oricăror măsuri care să afecteze într-o măsură cît de mică suveranitatea și independența statelor membre.

Dezvoltarea în continuare a cooperării pare să se afle sub o egidă de bun augur. În genere vorbind, literatura economică, inclusiv cea din țara noastră [10]), consideră că tendințele și perspectivele se orientează din ce în ce mai mult de la formele simple — comerciale ale relațiilor economice externe către forme mai complexe, de cooperare în toate domeniile științei, tehnicii, producției, comerțului, transporturilor ș.a. Aceste perspective decurg în mod evident și pentru țările capitaliste dezvoltate din felul în care au evoluat pînă acum relațiile de cooperare dintre aceste țări.

Eugen ȘERBAN

---

1) „Comerțul Europei occidentale cu Estul provoacă agitație în Statele Unite" de Shirley Scheibla în „International Herald Tribune" din 5 ianuarie 1971.

2) L'Usine Nouvelle nr. 22, 1969.

3) Neputînd încă obține lucrările sale concluziile din materialele de față se bazează pe ampla relatare făcută de Pierre Drouin în articolul „Societățile multinaționale își impun oare voința lor puterii lor publice ?", („Le Monde" din 12 mai 1970).

4) L'Entreprise, nr. 711, 1969.

5) The Financial Times, 10 aprilie, 1970.

6) United States News and World Report, nr. 8/1969.

7) The Financial Times, 9 aprilie 1970.

8) L'Usine Nouvelle, nr. 12 din 1970.

9) „Un imperativ al securității pe continentul nostru — extinderea colaborării economice europene" de Radu Negru, publicat în „Viața economică" nr. 18/1969.

10) „De la relații comerciale externe simple la forme moderne de cooperare în producție" de prof. dr. N. N. Constantinescu și M. Levente („Probleme economice" nr. 1 din 1969).

Note de drum din Republica Democrată Germană

PRODUCȚIE LA NIVEL '80

O PRIMĂVARĂ capricioasă, cu oscilații puternice de căldură și ploaie torențială, mă întîmpină la Leipzig, nu cu multă vreme în urmă, în timpul tîrgului de primăvară al anului 1971. Interesul stîrnit de pavilioane în care se intîlneau unele din cele mai remarcabile realizări ale tehnicii mondiale te făcea însă să uiți de neplăcerile unei astfel de clime și să reflectezi asupra exponatelor care, ele însele, te împingeau să te gîndești la perspective mult mai îndepărtate. Astfel de reflecții mi-au trezit în primul rînd două din exponatele industriei de mașini a R.D.G. în pavilionul dedicat tehnicii moderne. În primul rînd o mașină-unealtă, de o mărime relativ modestă, dar a cărei funcționare te copleșea prin dimensiuni, pe care un romancier ar fi tentat să le denumească monstruoase. În fond despre ce era vorba? Despre o banală mașină de fabricat cutii de conserve și de umpiut respectivele cutii. În aparență deci nimic mai obișnuit pentru nevoile industriei alimentare. Dar această mașină avea un ritm mediu de 60 000 de bucăți de cutii de conserve pe oră, iar calculele cele mai elementare arătau că producția actuală de conserve a R.D.G. ar fi multiplicată de cîteva ori numai de către o astfel de mașină. În plus, se cerea deservită de 5—6 lucrători și numai acest lucru te putea face să te întrebi la ce cadențe se poate ajunge în industria modernă în condițiile în care 6 persoane pot înlocui munca a zeci de mii de salariați care lucrează în condițiile actuale. Fără îndoială că întrebarea imediată pe care am pus-o celui care demonstra funcționarea instalației a fost pentru ce s-a proiectat un astfel de tip de mașină și cui îi e destinată. Este evident că în economia națională a R.D.G. ea nu era posibil să fie folosită nici măcar într-o perspectivă apropiată. Dar, în același timp, ea reprezintă o realizare de vîrf a tehnicii și științei moderne, rezultatul unui nivel tehnic al anilor 1975 sau chiar al celor următori.

Întrebări similare ne-am pus în fața celei de-a doua instalații. O instalație foarte complexă, deservită de asemenea de un număr foarte redus de lucrători, care rezolvă una din cele mai complicate probleme ale economiei moderne, și anume aceea a producției de serie mică în condițiile automatizării operațiilor. Pentru că dacă prima mașină, despre care pomeneam mai înainte, este rezultatul unei concepții de automatizare în scopul obținerii seriilor mari, se știe că industria modernă întîmpină suficient de multe dificultăți atunci cînd este nevoie să se producă piese extrem de complicate în serii mici, lucru care se traduce de obicei fie în valoarea mare a pieselor de schimb, fie în reticența producătorilor de a se angaja în asemenea operații de serie mică sau foarte mică.

Instalația de care vorbesc rezolvă problema aceasta prin înglobarea diverselor unelte într-un sistem de mașini, conduse cu ajutorul calculatorului electronic. Programarea operațiilor ce trebuie executate pentru fiecare piesă în parte, începînd de la strunjire și terminînd cu ambalarea, sînt programate pe benzi perforate, iar calculatorul electronic dirijează tot procesul de producție, confruntă permanent parametrii reali cu cei solicitați, aduce corecturile necesare procesului de prelucrare. Randamentul acestei instalații este întradevăr impresionant pentru că ea prelucrează simultan pînă la 600 de piese diferite, iar deosebirile dintre ele pot fi mari, atît în ceea ce privește dimensiunea cît și forma. Nici instalația aceasta nu s-ar putea spune că este o realizare tehnică a anului 1970. Pentru că, printre altele, ea cere o asemenea programare matematică a prelucrării pieselor care, în momentul de față se află încă în stadiul preindustrial pentru majoritatea întreprinderilor actuale din cele mai multe țări ale lumii. Este evident însă că această instalație este, de asemenea, un sistem de mașini care va caracteriza tehnica anilor viitori.

Am vorbit numai de aceste două instalații, dar în fond în standurile R.D.G., și nu numai ale R.D.G., am întîlnit multe asemenea realizări care vor intra în folosința curentă a întreprinderilor industriale din lume în anii viitori, pe măsură ce procesele de mecanizare și automatizare vor căpăta o amploare crescîndă. Cert este că multe din aceste realizări, în măsura în care parametrii tehnici și economici sînt socotiți a fi corespunzători, se găsesc pe listele produselor distinse cu medalia de aur cu prilejul Tîrgului din Leipzig din primăvara acestui an.

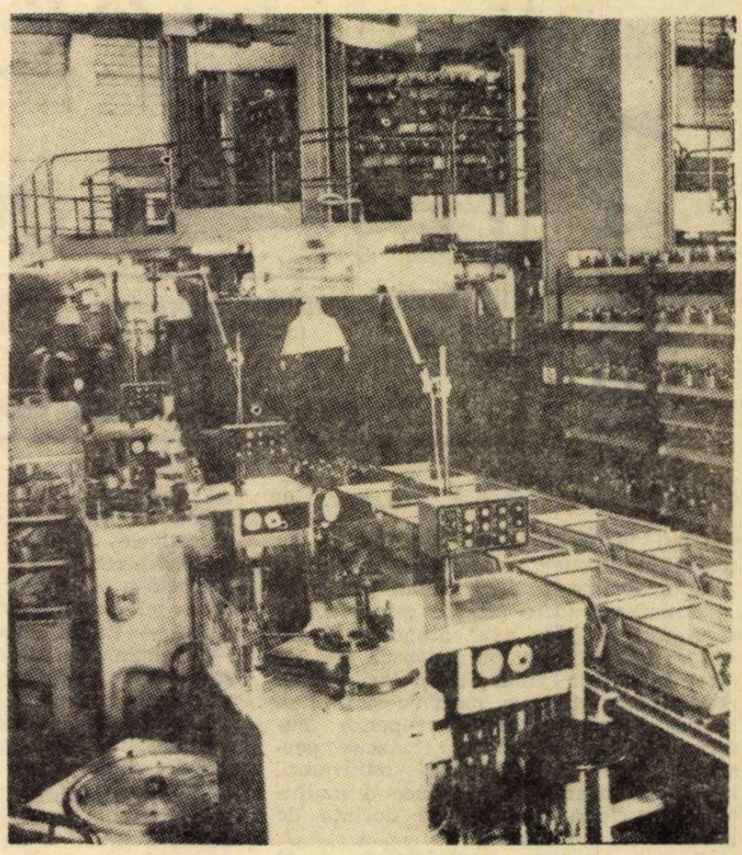

Un complex de mașini, capabil să producă simultan multiple piese

M-am întrebat cum se ajunge să fie distinse, în multitudinea de produse, acelea care merită într-adevăr să fie premiate. Și mărturisesc că am crezut că unele produse au fost distinse din motive mai mult sau mai puțin de complezență. După ce am aflat însă tehnica distribuirii premiilor, am fost convins că însăși medalierea reprezintă un mod nu numai de a prețui munca, realizările tehnice și științifice ale diverselor popoare care participă la tîrg, dar un mijloc foarte eficient pentru institutele tehnice și științifice ale R.D.G. de a se ține la curent cu tot ce a realizat mai bun tehnica mondială în fiecare moment dat. Un institut de aproape 1000 de savanți din cele mai diverse domenii ale științei și tehnicii lucrează în mod sistematic la analizarea caracteristicilor tehnice și economice ale tuturor produselor expuse la tîrg. Acești savanți au deci prilejul de a cunoaște detaliile cele mai subtile ale instalațiilor, mașinilor, produselor în genere, expuse la tîrg, sînt deci în situația de a putea aprecia realmente nivelul tehnic atins și, în fond, de a învăța de pe urma fiecărui produs.

Dacă reflectăm în genere la dezvoltarea industrială a R. D. Germane atunci nu se poate să nu observăm că una din caracteristicile sale este tocmai aceea a modernizării permanente a produselor fie că acestea sînt mărfuri ale industriei ușoare (destinate consumului populației interne sau exportului), fie că sînt produse ale industriei grele. În această privință prognoza tehnologică joacă un

dr. N. S. STĂNESCU

(Continuare în pag. 19)

CĂLĂTORIE PRIN INIMA INDUSTRIALĂ A POLONIEI

DIN ORICARE PARTE a Poloniei ai veni spre orașul Katowice, de la intrarea în voevodatul cu același nume, ba poate chiar și mai de departe, nu este greu să-ți dai seama că ai intrat într-una din cele mai industriale zone — de fapt în cea mai industrială — ale Poloniei. Fie că ești la Wrocław sau, în trecere spre Gdansk, traversezi vestitul centru al industriei textile — Lodz — sau parcurgi cartierul industrial al Varșoviei, parcă nicăieri ca în Silezia peisajul nu este așa de industrial, nicăieri industria nu este atît de prezentă și nu pătrunde mai profund toți porii societății ca în Silezia.

Cu toate că în anii puterii populare potențialul industrial al țării vecine a crescut sensibil — volumul producției globale a industriei socialiste era în 1970 de peste 7,5 ori mai mare decît în 1950, — cu toate că au apărut noi centre industriale și s-au dezvoltat mai rapid alte regiuni, voevodatul Katowice ocupă un loc de frunte în ierarhia industrială a Poloniei de azi. Așa cum ni se relata în discuțiile purtate la comitetul de partid al voevodatului, deși acesta reprezintă 3% din suprafață și 12% din populația țării — fiind cel mai mic voevodat — el dă circa 20% din producția industrială și din venitul național al țării. Producția industrială pe locuitor, peste 52 mii de zloți, în anul trecut, depășește de 1,68 ori producția medie pe țară, Katowice fiind întrecut la acest indicator doar de orașele Kracowia și Lodz.

Dar Katowice este inima industrială a țării nu pur și simplu pentru ponderea relativ mare pe care o deține în producția industrială a țării, ci și prin prezența și rolul activ al unor ramuri vitale ale industriei. Pentru edificare am putea să menționăm, fără a fi nevoie să enumerăm toate cele 22 de ramuri industriale pe care le întîlnim în voevodatul Katowice, că acesta dă circa 90% din producția de cărbune a țării, 60% din producția de laminate, 40% din producția de metale neferoase, 25% la construcția de mașini, 18% la materiale de construcții, 13,4% la industria textilă, 10% din producția industriei electrotehnice etc.

Această regiune, cunoscută de mult ca una dintre cele mai industriale din Europa, cuprinde circa 15 orașe, mai mari sau mai mici, care formează un fel de avangardă și de ariergardă a centrului principal al regiunii — Katowice — întinzîndu-se pe o zonă de peste 50 km, începînd cu Strzemieszyce la Est și pînă la Gliwice la Vest; între aceste orașe, am mai menționa, în afara celor amintite: Bytom, — celebru cîndva prin minele sale de argint; Zabrze, — unul din cele mai mari centre miniere; Ghorzow, — oraș tipic pentru ceea ce reprezintă simbioza minelor și a uzinelor; Sosnowiec, denumit și capitala „Bazinului roșu" și cunoscut pentru luptele revoluționare ale proletariatului polonez pentru eliberarea de exploatarea capitalistă. Peste tot întîlnești carierele deschise sau „clasice" de cărbune, zinc, cupru etc. sau coșurile — de o densitate rar întîlnită, — numeroaselor fabrici și uzine care nu numai că păstrează neștirbită, dar au și amplificat continuu faima Sileziei. Și chiar dacă, așa cum ne prezenta ghidul, în unele cazuri „unele coșuri nu mai fumegă" sau unele combinate lucrează cu capacitate redusă, ele trebuind să fie închise din cauza gradului înaintat de uzură, aceasta nu știrbește — ba cred că dimpotrivă mărește, — interesul industrial al Sileziei.

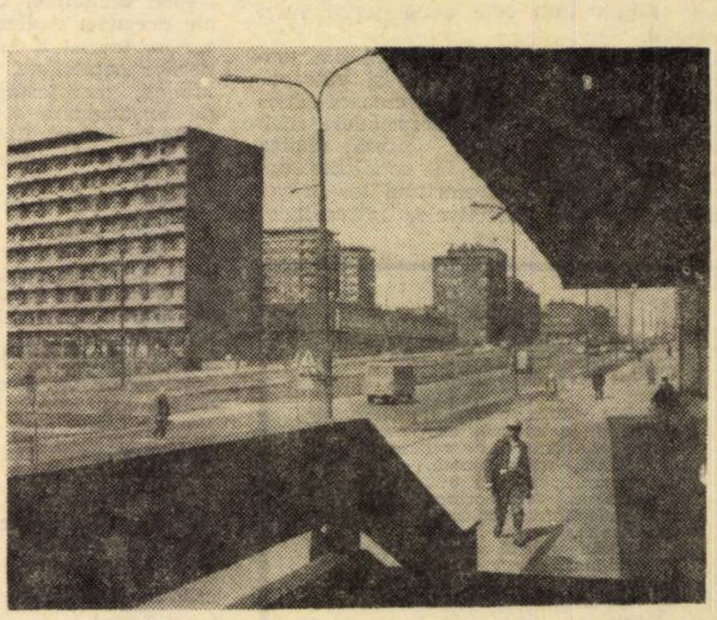

Katowice — urbanistică modernă

Sîntem, astfel, confruntați de una din problemele capitale ce se pune în cazul fabricilor și uzinelor ce datează din perioadele dacă nu de început, cel puțin de mijloc ale industrializării: să fie modernizate sau înlocuite cu altele noi. Aveam să aflăm în discuțiile noastre. purtate la comitetul voevodal de partid, că analizele de pînă acum au scos în evidență avantajele serioase care rezultă din renunțarea la repararea sau modernizarea unor uzine foarte vechi; pe lîngă aceasta noile uzine ce urmează să le ia locul vor putea fi scoase în afara perimetrului central al orașelor, asigurîndu-se o mai bună sistematizare a zonelor urbane și ameliorarea mediului înconjurător.

Pe linia modernizării industriei metalurgice, în prezent se urmărește realizarea unei uzine experimentale (Microhuta) — ea va fi terminată în anul viitor — în care producția va fi complet automatizată și organizată corespunzător acestui stadiu tehnic, ceea ce ar echivala — în metalurgie — cu mina carboniferă experimentală „Ian". De altfel chiar primul secretar al C.C. al P.M.U.P. tovarășul Edward Gierek, a remarcat aceas-

Gheorghe CREȚOIU

(Continuare în pag. 19)

TEORIA X

Fig. 2

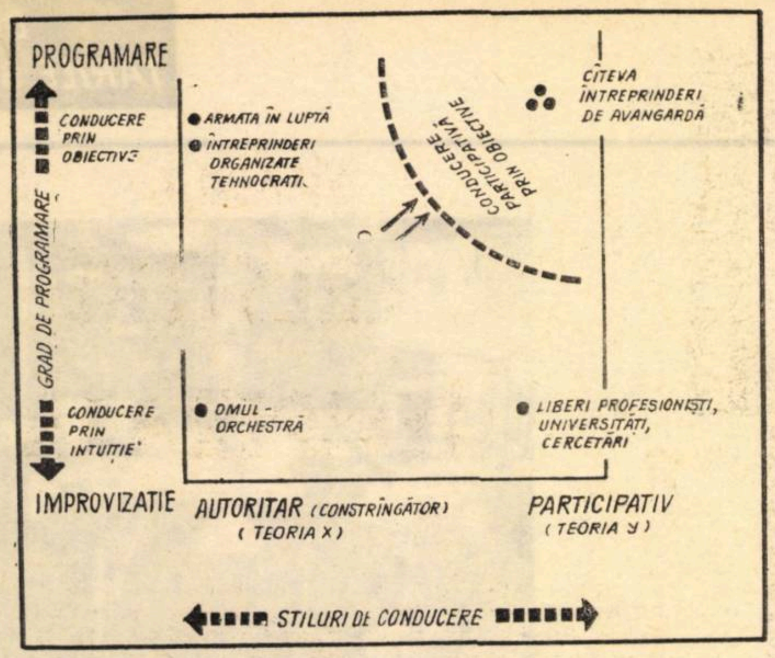

(Urmare din pag. 9)

jungînd la ierarhizarea din fig. 1. În concepția lui Herzberg, nevoile de ordin inferior (foame, sete, securitate etc.) sînt „dissatisfiers" (care produc insatisfacție), în sensul că „fac rău" atunci cînd nu sînt satisfăcute, dar nu provoacă nici un efect satisfăcute fiind ; rolul lor este în general constrîngător, mecanic și limitat. Numai nevoile de ordin superior (cunoaștere, responsabilitate, realizare personală etc.) sînt adevărați motivatori, întrucît satisfacerea lor aduce o mulțumire crescîndă, însoțită de dorința de a merge cît mai departe.

Charles Hughues remodelează și el clasificarea nevoilor, scoțînd în evidență noi aspecte. Astfel, el împarte nevoile legate de muncă în două mari categorii : **de întreținere,** care corespund tendinței statice de supraviețuire și protecție — ele sînt defensive, impersonale și se exprimă adesea printr-o revendicare uniformă, constrîng la efort, dar nu generează nici o satisfacție pozitivă ; **de dezvoltare,** care exprimă tendința dinamică de evoluție și de depășire și sînt ofensive. Urmărirea lor declanșează interesul personal pentru muncă, interiorizarea sancțiunilor reușitei, angajarea în atingerea obiectivelor fixate.

Dacă există mai multe tipuri de nevoi, dacă satisfacerea lor are sensuri diferite în motivarea acțiunilor oamenilor, este evident că după modul în care ele sînt abordate, ponderate, rezultă moduri diferite de exercitare a atributului de antrenare al conducerii. De aici influența motivației asupra metodelor, a tehnicilor, a stilurilor de conducere. Pornind de la această subpoziție, McGregor axează la baza constituirii diverselor stiluri de conducere două seturi de teze relative la natura comportamentului membrilor unui colectiv organizat, care muncesc în vederea realizării unor obiective comune. El „botează" cele două șiruri de teze — cu numele de teoria X și teoria Y. Iată față-n față cele două teorii (vezi caseta).

Principiul central care derivă din teoria Y este cel al integrării și autocontrolului, care presupune crearea unor astfel de condiții în întreprindere încît membrii acesteia să-și poată realiza scopurile individuale, în condițiile optime, prin utilizarea efortului lor în vederea realizării obiectivelor întreprinderii. Principiul subliniază că întreprinderea își va realiza mult mai eficient obiectivele sale, dacă conducerea reușește să realizeze o integrare cît mai perfectă a scopurilor personale ale membrilor ei cu obiectivele acesteia. Conducerea — ținînd cont de acest principiu — trebuie să fie capabilă să ajusteze scopurile indivizilor la cerințele întreprinderii, în așa fel încît să se înlăture tendințele de anarhie, lipsa de responsabilitate, haosul și incapacitatea de a se lua decizii corecte.

McGregor subliniază că mult timp teoria X a stat la baza tehnicilor și metodelor, a practicii de conducere. Așa s-a ajuns la structurile tradiționale, de tip autoritar, paternaliste și mecaniciste, care pun accent pe constrîngere și control. Încoronarea lor o reprezintă „modelul ideal" de organizare birocratică al lui Max Weber. Dimpotrivă, pe baza tezelor teoriei Y pot fi construite stiluri moderne de conducere, caracterizate atît printr-o mare precizie în stabilirea și repartizarea obiectivelor, dar și pe o largă și activă participare (vezi fig. 2).

Evident, cum subliniază specialistul francez Octave Gelinier, nu trebuie nici un moment uitat că teoria X și teoria Y sînt numai niște scheme simplificate, care evidențiază aspecte adesea complementare ale unei realități deosebit de complexe. Preponderentă în trecut, teoria X va exprima întotdeauna o parte din adevăr : o organizație poate cu greu supraviețui fără o anumită autoritate care să-i asigure un anumit grad de coeziune. De aceea, pe lîngă motivare, conducerea trebuie să acorde întreaga atenție preciziei cu care sînt fixate obiectivele și responsabilitățile structurilor și metodelor de muncă, ca și controlului.

Legat de observația lui Gelinier, nu trebuie trecut cu vederea adevărul că, în ansamblu, teoria motivației, elaborată de specialiștii occidentali, reflectă, pe plan ideologic, raporturi sociale caracteristice economiei capitaliste, contradicții ale acesteia. Aplicarea pe scară largă a tezelor teoriei X în conducerea întreprinderilor capitaliste, tendința de evitare a muncii, manifestarea diferitelor forme de constrîngere sînt determinate de caracterul proprietății privat — capitaliste, de poziția muncitorului față de mijloacele de producție, care opune interesele întreprinderii celor ale salariaților ei.

Socialismul, prin natura relațiilor sale de proprietate și de repartiție, oferă premise trainice pentru creșterea gradului de participare a salariaților, pentru armonizarea intereselor personale cu cele ale întreprinderii și, în ansamblu, ale întregii societăți. În acest sens, crearea comitetelor de direcție, a adunărilor generale ale salariaților, prin intermediul cărora salariații întreprinderilor noastre participă nemijlocit la elaborarea și aprobarea deciziilor în cele mai importante probleme cu care sînt confruntate unitățile economice, se înscrie ca o realizare de seamă a unei politici orientate ferm și consecvent spre lărgirea democrației economice, spre dezvoltarea și fructificarea energiei creatoare a oamenilor muncii.

TEORIA X

1. Ființa umană medie este inevitabil predispusă la delăsare în muncă, pe care ar evita-o dacă ar putea ;
2. Din cauza acestei tendințe, de delăsare în muncă, cea mai mare parte a oamenilor trebuie să fie constrînsă, impulsionată, controlată, îndemnată pentru a o determina să depună un efort corespunzător pentru îndeplinirea obiectivelor organizatorice ;
3. Ființa umană medie preferă să fie condusă, dorește să evite răspunderile, are o ambiție relativ redusă și mai presus de orice vrea să fie liniștită.

TEORIA Y

1. Efectuarea eforturilor fizice și mintale prin muncă este o cerință tot atît de naturală ca și joaca sau odihna ;
2. Controlul exterior, sau constrîngerea, nu sînt singurele mijloace pentru a antrena eforturile spre obiectivele organizatorice. Omul poate să desfășoare o autoîndrumare și un autocontrol în serviciul sarcinilor ce i-au fost încredințate ;
3. Atribuirea sarcinilor depinde de recompensele asociate cu gradul îndeplinirii lor ;
4. Omul mediu învață în condiții normale nu numai ca să-i fie încredințate răspunderi, ci chiar să și le asume prin proprie inițiativă ;
5. Capacitatea de a demonstra un grad relativ înalt de imaginație, ingeniozitate și creativitate în soluționarea problemelor organizatorice este larg și nu îngust răspîndită printre oameni ;
6. În condițiile vieții industriale moderne, potențele intelectuale ale omului mediu sînt utilizate numai în parte.

INTREGRAREA ÎN MUNCĂ

(Urmare din pag. 9)

dențiat faptul că absolvenții școlilor profesionale nu sînt suficient de bine pregătiți pentru a face față imediat cerințelor practice ale muncii. Ieșiți de pe băncile școlii, muncitorii tineri au nevoie de o perioadă de adaptare și integrare, de însușire a disciplinei în muncă, de formare a sistemului de răspunsuri la solicitări și deprinderi specifice profesiei exercitate. Aceasta, deoarece în unele școli profesionale se acordă o atenție insuficientă laturii practice a formării muncitorilor, experiența de muncă cu care absolvenții termină cursurile fiind redusă.

Trebuie subliniat că rezultatele nu sînt urmarea directă a vîrstei, dovadă fiind valorile medii mult mai ridicate ale indicelui de îndeplinire a normei la cei de pînă la 24 ani, dar cu vechime ca muncitor mai mare. Geneza situației se află în procesele sociale de integrare, vîrsta jucînd în acest caz un rol secundar și mediat prin alt factor — integrarea în muncă. În al doilea rînd, se remarcă și unele greutăți întîmpinate și de cei mai în vîrstă în procesul integrării în muncă.

Existența în uzină a grupei de muncitori tineri nou angajați, care obțin în producție cele mai slabe rezultate, impune din partea conducerii întreprinderii manifestarea unei griji deosebite față de aceștia, pentru a li se rezolva o serie de probleme, a-i ajuta să parcurgă cît mai repede și cu eforturi minime primele momente ale contactului lor cu viața în întreprindere. Pentru muncitorii tineri, cît și pentru cei vîrstnici, primele impresii izvorîte din munca nouă pe care o exercită lasă urme puternice și de durată și, de aceea, aceste impresii trebuie să fie cît mai bune.

ECONOMISTUL — MERCEOLOG

(Urmare din pag. 5)

cazuri ei sînt subordonați unor șefi de serviciu cu studii medii deoarece persistă posibilitatea obținerii de derogare de studii pentru șefii de serviciu, în vreme ce economistului-merceolog i se cer (după cum e și firesc) studii superioare. Din practică se constată din păcate — subliniau participanții la masa noastră rotundă — conservatorismul și rezistența activă a unor cadre de conducere lipsite de pregătirea corespunzătoare în fața pătrunderii sau promovării în sectorul de care răspund a unor cadre cu studii superioare. „Consider — spunea tov. S. POPA — că directorului comercial nu este suficient să i se ceară să aibă orice fel de studii economice, ci el ar trebui să fie neapărat economist-merceolog. Un asemenea director comercial ar ști mai bine să atragă și să utilizeze cadrele cu pregătirea necesară".

Am citat numai cîteva din fenomenele care explică subutilizarea economiștilor-merceologi. Urmarea unor asemenea stări de fapt, cînd ani de zile după absolvire un economist-merceolog este ținut să întocmească tot felul de situații sau să execute alte asemenea munci înguste, care nici măcar nu necesită studii superioare, este descalificarea lui profesională. Această situație ar putea fi prevenită — spunea tov. S. POPA — dacă stagiul ar fi considerat, într-un fel, o continuare a facultății, adică dacă facultatea ar urmări cum se desfășoară acest stagiu. O experiență pozitivă deține Ministerul Industriei Ușoare, care, așa cum relata tov. E. IACOBEANU, organizează în fiecare an, în prezența tovarășului ministru, o întîlnire cu toți stagiarii, prilej de cunoaștere directă a doleanțelor și propunerilor acestora. Asemenea întîlniri au început să fie organizate și la A.S.E. cu absolvenții săi din ultimii ani, pe linia perfecționării învățămîntului și a accelerării integrării în producție a viitoarelor promoții.

Pregătirea cadrelor este o investiție, de pe urma căreia se așteaptă un anumit rezultat, într-un termen cît mai scurt. Masa noastră rotundă a încercat să evidențieze unde și în ce direcție ar trebui acționat, ce obstacole se cer înlăturate — în învățămînt, ca și în întreprinderi și organizații economice — pentru ca eficiența acestei investiții să fie maximă. Ideile cuprinse aici nu epuizează posibilitățile care, valorificate, ne-ar apropia mai repede de obiectivele de eficiență pe care ni le propunem. Ne-am bucura de aceea să cunoaștem și alte păreri ale cititorilor și colaboratorilor noștri privind îmbunătățirea pregătirii și utilizării economistului-merceolog.

SISTEME DE ILUMINARE COMBINATE DIN R.D.G.

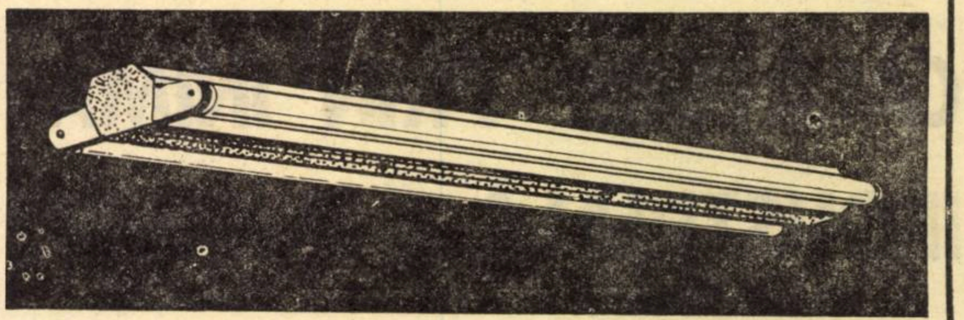

- pentru construcții industriale și instituții ;
- pot fi montate direct în teren, pe perete sau atîrnate unul cîte unul, ori în grup ;
- dimensiune mică, greutate redusă, depozitare simplă ;
- exploatare maximă a luminii, economie de energie, durabilitate mare și întreținere simplă ;
- montare rațională, posibilitate de a înlocui elementele componente ;
- termen de livrare redus.

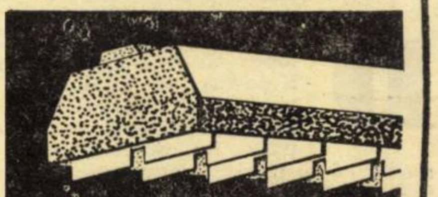

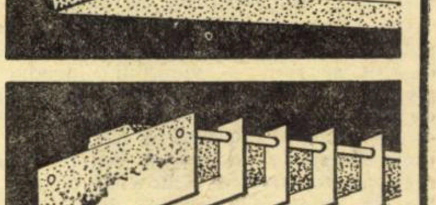

Exportator :

HEIM ELECTRIC

Întreprindere de Comerț Exterior din Republica Democrată Germană
102 Berlin
Alexanderplatz 6
Haus der Elektroindustrie
La tîrgul de la Leipzig :
terenul tîrgului, hala 18.

AKA ELECTRIC ®

PUBLICOM

R. P. POLONĂ

(Urmare din pag. 17)

tă experiență nu de mult la Conferința de partid a voevodatului Katowice, subliniind că planul de modernizare a metalurgiei sileziene elaborat de Comitetul voevodal și de Uniunea siderurgiei se sprijină pe principii juste; întrucît realizarea lui cere mari eforturi, de investiții, este necesară intensificarea preocupărilor pentru utilizarea judicioasă și mărirea eficienței lor economice. Optimizarea investițiilor în faza de studii și programare, reducerea ciclului de construire și darea la timp în funcțiune, atingerea în timpul cei mai scurt a parametrilor proiectați sînt cele mai importante sarcini ale întregului domeniu de activitate, ale tuturor celor ce se ocupă de investiții. Totodată s-a subliniat că, pentru ridicarea gradului de utilizare a capacităților de producție, un accent mare va trebui pus pe ridicarea coeficientului de schimburi; dacă pe ansamblul industriei se va asigura și mărirea coeficientului de la 1,5 în 1969 la două schimburi (excepție făcînd, bineînțeles, întreprinderile unde se lucrează în trei schimburi) se va putea mări numărul celor ocupați în industrie cu un milion de oameni s-ar putea spori producția, la actualul nivel al productivității muncii, cu o treime.

Industria sileziană va continua să se dezvolte în ritmuri susținute și în anii actualului cincinal, mai ales industria minieră, metalurgia și construcțiile de mașini; în cadrul ultimei ramuri, industriile, electrotehnică și electronică vor cunoaște un ritm mediu anual de 13,5%; pe baza cooperării cu alte țări se va extinde producția automobilelor de mic litraj. În industria siderurgică, (în voevodat sînt 18 asemenea uzine și 7 întreprinderi cocso-chimice) pentru a cărei dezvoltare și modernizare s-au prevăzut în acest an peste 4 miliarde zloți, vor fi puse în funcțiune noi capacități în oțelării și noi laminoare. Se va acorda, în continuare, o atenție mare industriei chimice, mai ales producției de mase plastice, producției bunurilor de consum precum și dezvoltării sferei serviciilor. Recenta conferință voevodală de partid a dezbătut multilateral aceste probleme, a subliniat hotărîrea oamenilor muncii din această regiune de a contribui, la realizarea hotărîrilor Plenarei a VIII-a a C.C. al P.M.U.P.

OMNIPREZENȚA industriei în Silezia are profunde consecințe pe plan social-economic, resimțindu-se, pozitiv, asupra vieții de toate zilele a oamenilor; 76% din populația voevodatului locuiește în orașe, iar 90% lucrează în ramurile neagricole. Gradul ridicat de dezvoltare a industriei pune însă o altă mare problemă — caracteristică, de altfel, tuturor zonelor industrializate: lupta contra factorilor poluanți; ni s-a relatat că anual cade în voevodat circa un milion de tone de praf industrial. Gazdele noastre ne-au înfățișat preocupările, ample și sistematice, pentru dezvoltarea construcției de locuințe și pentru realizarea unei sistematizări moderne. Centrul orașului, — care, devenit aproape complet nou, îmbină armonios blocurile imense cu cele „moderate" prezentînd largi deschideri spre cele patru puncte cardinale ale orașului și ale țării, — face un ansamblu urban modern cu cartierele noi și cu marele și frumosul parc de 600 ha ce se întinde între Katowice și Chorzow; un element oarecum inedit, îl prezintă numeroasele „lacuri" din jurul orașului Katowice, formate în carierele de extracție a nisipului pentru închiderea — prin compresare — a minelor devenite inactive de sub perimetrul orașului și amenajate tot mai mult ca locuri de odihnă și agrement.

În acest fel, peisajul industrial, despre care vorbeam mai înainte, se completează tot mai mult cu un peisaj natural care devine, prin munca omului, tot mai variat și mai agreabil.

R. D. GERMANĂ

(Urmare din pag. 17)

rol deosebit de important. Acest lucru se reflectă atît în structura producției industriale a R.D.G. cît și în comerțul său exterior. Producția sa industrială se menține cu ponderea cea mai înaltă din toate țările socialiste din Europa, imediat după cea a U.R.S.S. În ce privește producția industrială pe cap de locuitor, R.D.G. depășește considerabil nu numai indicii partenerilor săi socialiști, dar și parametrii atinși în țări industrializate capitaliste cum sînt Franța, Anglia și R.F.G.

În cadrul industriei R.D.G. un loc precumpănitor îl ocupă industria grea, accentul punîndu-se pe energetică, pe electrotehnică și electronică, construcția de mașini. Nu este întîmplător că tocmai aceste ramuri au crescut apreciabil mai rapid (uneori chiar pînă la de două ori mai repede decît producția industrială globală care în ultimul cincinal a cunoscut un spor de 37%).

Programele de perspectivă pînă în 1980 pun un accent deosebit, în continuare, pe mecanizarea și automatizarea crescîndă a proceselor de producție în cele mai multe dintre ramurile industriale, pe aplicarea amplă a prelucrării electronice a informației, pe utilizarea de materii prime noi, pe folosirea în măsură crescîndă a energiei atomice, pe intensificarea cercetării științifice și tehnice.

Cea mai mare parte din producția industrială a R.D.G., este orientată către export, ceea ce se reflectă și în faptul că schimburile comerciale cu exteriorul au crescut mai rapid decît producția industrială (în cincinalul trecut sporurile au fost de 60%).

Discuțiile [illegible] cadrul Tîrgului ca și cu specialiștii, cu economiștii, printre care menționăm pe primul loc colegii de la revista „Die Wirtschaft", mi-au arătat că orientările fundamentale în perioada următoare se axează în jurul strădaniei de asigurare a unei creșteri permanente a producției industriale a R.D.G. în condițiile unei competitivități crescute, bazate pe parametri tehnici înalți ai produselor respective. În același timp, este clar că industria R.D.G., foarte puternic diversificată, se orientează în momentul de față spre o specializare și mai precisă în cadrul fiecărei ramuri de producție industrială și, deci, către o intensificare a cooperării economice cu toate țările. Mărturie stau în această privință nu numai contactele comerciale închegate cu ocazia tîrgului, dar și acordurile de cooperare încheiate cu cele mai diferite țări în ultima perioadă de timp.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

SPANIA: CREȘTERE TEMPERATĂ

DEȘI HANDICAPATE de o oarecare întîrziere în obținerea datelor statistice, aprecierile observatorilor conjuncturii spaniole converg spre un consens asupra faptului că măsurile de frînare de la finele anului 1969 și-au făcut efectul în 1970, ducînd la o anumită temperare și echilibrare a creșterii. Acțiunile întreprinse pe linie monetară și bugetară au redus, în unele privințe simțitor, ritmul în care evoluau diferiți indicatori și totodată au redresat balanța de plăți care se angajase pe panta unei deteriorări considerabile.

Între ianuarie — septembrie 1969 și perioada corespunzătoare din 1970, indicele producției industriale a crescut cu 9%, față de 14,5% cu cît crescuse între aceleași perioade din 1968 și 1969. Întrucît anul agricol s-a încheiat cu rezultate mai bune decît în 1969, sporul produsului intern brut pe tot anul 1970 ar putea să fie de peste 6%, după o evaluare a experților O.C.D.E. În ceea ce privește investițiile productive, ele par să nu fi fost afectate inițial de măsurile de frînare a creditului, probabil datorită rezervelor acumulate de întreprinderi din profituri. În cursul anului 1970 a intervenit însă o tendință de încetinire a creșterii lor față de ritmul intens din anul precedent. După evaluări din surse O.C.D.E., investițiile în mașini și instalații au putut să crească în 1970 cu circa 10%. După aprecierile conducătorilor de întreprinderi, volumul comenzilor în ramurile care produc bunuri de investiții a suferit o degradare începînd din primăvara anului trecut, dar s-a ameliorat din nou către sfîrșitul anului, mai precis din octombrie. Alte anchete au arătat că procentul de folosire a capacităților de producție a fost în descreștere în prima jumătate a anului, dar a amorsat o evoluție în sens invers în trimestrul III. În general, posibilitățile de investiții productive nu sînt considerate ca epuizate în momentul de față, între altele în lumina faptului că față de maximul atins în 1967 ele nu s-au mărit pînă la mijlocul anului 1970 decît cu 25%, față de creșterea cu aproximativ 35% a producției industriale în aceeași perioadă.

Efectele obținute de politica economică restrictivă în domeniul frînării creșterii contrastează cu faptul că în 1970 creșterea prețurilor la bunurile de consum s-a accelerat. În primele 10 luni ale anului 1969 indicele general al costului vieții crescuse cu 1,5%; cifra pentru perioada corespunzătoare din 1970 a fost de 6,1%, iar în perioada de trei luni încheiată în octombrie sporul înregistrat s-a ridicat la 7,7%, fără să se întrevadă o tendință de încetinire.

Un rezultat remarcat al măsurilor din 1969 pentru frînarea conjuncturii în curs de supraîncălzire este redresarea situației balanț[illegible] de plăți. La sfîrșitul lunii octombrie 1969 balanța de plăți avea un pasiv de 208,8 milioane de dolari; un an mai tîrziu, în octombrie 1970, pasivul a fost înlocuit de un excedent de 696 milioane. O contribuție importantă pare să fi avut evoluția comerțului exterior. Rezultatele obținute la export în primele 10 luni ale anului trecut sînt apreciate ca foarte favorabile. Sporul exportului față de aceeași perioadă a anului precedent a fost de 20%, ce-i drept înainte de toate ca urmare a creșterii exportului de produse agricole cu 44% (mai ales citrice și ulei de măsline). În ceea ce privește exporturile nealimentare, ele s-au mărit în ianuarie—octombrie 1970 cu 17,6%. Importurile, la rîndul lor, au crescut, în primele 10 luni ale anului trecut cu 14,6%, adică aproximativ în același ritm ca în perioada corespunzătoare din 1969, însă cu o diferență de structură: achizițiile de mașini și utilaje din străinătate, spre deosebire de ceea ce s-a întîmplat în 1969, au progresat mai lent decît media importurilor, pe cînd cele de materii prime și semifabricate au sporit mult mai repede. Pe întreg anul 1970, experții OCDE evaluează creșterea importurilor la circa 13%, iar cea a exporturilor la 24%.

În prognoza lor asupra conjuncturii spaniole în 1971, aceiași experți sînt rezervați dat fiind că evoluția din ultimele luni ale anului trecut este încă incertă. Principalul element de nesiguranță sînt considerate a-l forma investițiile în capital fix ale întreprinderilor. Ele ar putea cunoaște un spor ceva mai mic decît cel din 1970, estimat la 10%. În ipoteza unei creșteri medii a producției agricole, ritmul general de creștere al economiei ar putea fi de ordinul a 6%. Prețurile sînt așteptate să crească în ritm accelerat, iar balanța comercială ar putea să se încheie cu un deficit sporit din cauza apropierii probabile a ritmurilor exporturilor și importurilor (+ 14% și respectiv + 13%), cu efecte corespunz[illegible] asupra balanței de plăți.

HOMO ECONOMICUS

ULTIMUL MOHICAN

CE ESTE un cinic? Oscar Wilde îl definea ca un personaj care cunoștea prețul tuturor lucrurilor și valoarea nimicului. Nu știm dacă d. Tullio De Rose face multe speculații, în timpul său liber, asupra valorii nimicului, dar nu ne îndoim că știe la perfecție prețul tuturor lucrurilor. În fond, este meseria sa, d-sa fiind un înalt funcționar al poliției italiene — o profesiune care te îndeamnă să privești realitatea în față, și deci implică o anumită doză de cinism. Chiar dacă nu sînteți de acord cu această implicație logică, ascultați-l, oricum, pe d. De Rose:

„Diferența dintre un falsificator și mulți oameni onești constă în aceea că omul cinstit visează să fabrice bani falși, în timp ce falsificatorul trece la faptă. Omul cinstit nu crede în propriul său vis, ceea ce nu se poate spune despre falsificator. Și fiindcă acesta din urmă, în majoritatea cazurilor, este înzestrat cu o inteligență peste medie, el trece cu ușurință de la vis la realitate".

Aceste speculații au fost prilejuite de faptul că în ultimii ani — după o perioadă de relativă acalmie — valuri de bani falși s-au abătut asupra Italiei: o jumătate de miliard de lire în perioada 1967—1970! Această recrudescență subită, deloc întîmplătoare, oglindește de fapt „revoluția tehnică" ce bîntuie și lumea infractorilor și cu care ne-au obișnuit filmele italo-franco-vest-germane de tipul „Șapte oameni în haine de aur". În materie de falsificare de bancnote, această revoluție se cheamă „offset". Firește, tehnica în sine nu este nouă, dar utilizarea ei pe scară largă în acest scop precis datează doar de cîțiva ani.

Meșteșugarii falsului, „artiștii" necunoscuți (pînă la arestare), îndrăgostiți în felul lor de meseria lor, au trebuit să cedeze locul mașinii reci, electronicii și chimiei. Un șef de divizie al Departamentului științific al poliției italiene, Rocco Paceri, scria nostalgic în revista „Epoca": Mai demult mi se întîmpla destul de des ca falsificatorii arestați de mine să mă întrebe, între patru ochi: «Spune-ți-mi adevărul, d-le doctor, ce părere aveți: am făcut sau nu o capodoperă?»".

Dar timpul acestor meșteșugari a apus pentru totdeauna. La offset, nu se fac capodopere, totul depinde de tehnică. Cu cît mașina e mai bună, cu atît banii răi par mai buni. Simplu ca bună ziua. Și totuși recent, poliția italiană s-a văzut confruntată cu „ultimul mohican" în materie, cu un as nu al tehnicii, ci al penelului. Este probabil un caz unic în istoria modernă a falsificării de bancnote: au apărut în Italia cîteva zeci de bancnote desenate și colorate de mînă, *cu creioane și cerneală speciale și cu acuarele... Greu de crezut, dar adevărat. Toți experții sînt unanimi: omul este un artist.*

Dar „poanta" vine abia acum. Experții au calculat că fiecare bancnotă de 100 000 lire atît de artistic executată, i-a luat falsificatorului 25 de ore de lucru. De... lucru de mînă! Dar aceasta înseamnă că „anonimul" a încasat doar 4000 lire pe oră. Or, un talent nativ ca el — calitatea bancnotelor o atestă indubitabil — putea cu ușurință să cîștige o sumă identică sau chiar mai mare *muncind cinstit un număr egal de ore. De pildă desenînd reclame pentru lame de ras. Așadar, de ce? Nimeni nu știe răspunsul.*

Lionel NIȚESCU

MONDORAMA

EXPOZIȚIE IUGOSLAVĂ PLUTITOARE ÎN AFRICA

FERIBOTUL iugoslav „Liburnija", navigînd de-a lungul coastelor Africii, cu o expoziție cuprinzînd produsele a peste 200 de uzine iugoslave, a făcut escale în porturile din Mauritania, Senegal, Gambia, Coasta de Fildeș, Togo, R. P. Congo, Dahomey. Această expoziție plutitoare, care prezintă popoarelor africane cele mai semnificative realizări ale economiei iugoslave, a stîrnit un viu interes, concretizat în numeroasele întrebări care au fost puse reprezentanților întreprinderilor expozante, în tranzacții concrete efectuate cu oameni de afaceri din țările respective. Numai la Lome, capitala Togo-ului, expoziția a fost vizitată de 20 000 de persoane. Revista „Nouvelles Yougosiaves" apreciază că pe baza primelor rezultate, noua croazieră a feribotului „Liburnija" va fi cel puțin tot atît de eficientă ca aceea de anul trecut — efectuată de-a lungul coastelor Americii Latine, care a contribuit la strîngerea legăturilor economice cu țările acestei regiuni.

Nu este oare o experiență din care se poate învăța cîte ceva?

EFECTE ALE MODIFICĂRII PLANULUI

CA URMARE a modificării planului de dezvoltare a economiei Poloniei pe 1971 privind creșterea salariilor, a pensiilor mici, reducerea de la 1 martie a prețurilor la bunurile alimentare, reactualizarea provizorie a principiilor referitoare la corectarea fondului de salarii și a alocațiilor pentru fondul de premii, precum și a altor măsuri adoptate în ultima vreme, creșterile prevăzute la unii indicatori pentru 1971 față de 1970 sînt următoarele: venitul național cu aproximativ 6%, fondul de consum individual cu 8%, consumul pe locuitor cu 7%, salariul mediu real cu 5% etc.

În vederea realizării acestor prevederi va fi necesară utilizarea mai largă decît pînă în prezent a creditelor externe precum și modificarea planului de investiții în sensul orientării acestora cu precădere în ramurile care asigură bunurile pentru nevoile pieței — arată **Zycie gospodarcze.**

O NOUĂ VERSIUNE A COMERȚULUI URBAN

NU E VORBA de o fantezie, de o modă sau de ceva senzațional. Totul decurge din nevoia unui „vad comercial" adecvat. Printre soluțiile recente, arhitecții au propus, iar constructorii au și realizat o serie de centre comerciale subterane.

Unul dintre acestea, cunoscut cititorilor noștri, se află în capitala niponă, poate cea mai aglomerată din lume, grupînd peste 200 de magazine.

Interesante în abordarea acestei soluții sînt și centrele comerciale subterane din Paris: R.E.R. — Défense și Air Inter Foch. La Zürich sub piața gării s-a deschis recent un asemenea centru comercial subteran (Shapville). Aici sînt organizate mai multe magazine de tip „boutique" cu noutăți, multe din ele cu produse alimentare de lux, o papetărie și o librărie pe bază de autoservire. Un mare număr de scări rulante leagă direct centrul comercial cu gara.

În noiembrie 1970 s-a deschis și la München un complex comercial subteran, în plin centrul orașului, sub piața Stachus. Fiind în întregime climatizat, acest centru comercial este format din 44 magazine (pentru care au concurat 600 candidați), totalizînd o suprafață de vînzare de peste 7000 mp.

Iată deci că „urbanismul subteran", este o realitate. De altfel pe această temă a avut loc chiar un congres la Madrid, care a reunit peste 300 participanți din 15 țări. Din cele 60 referate prezentate, o mare parte s-au referit la folosirea industrială și comercială a subsolului marilor orașe. Noile tehnici oferă mari perspective urbanismului subteran, dar problema costului ridicat al investiției rămîne încă deschisă.

UNDE ESTE BEREA DE ALTĂDATĂ

BELGIENII cheltuiesc pentru băuturi (alcoolice și nealcoolice) peste 30 miliarde franci belgieni pe an. Între ele, primul loc îl ocupă berea, deși consumul acesteia indică o tendință de regres. Regresul este evident dacă ținem seama că în 1907 berăriile din Belgia, în majoritate mici și sezoniere, produceau 14 milioane de hectolitri, repartizate între 3387 întreprinderi familiale. Astăzi se fabrică anual 12 milioane de hl în 220 de întreprinderi, al căror număr scade cu aproximativ două unități pe lună. Bătrînii berari care au cunoscut „epoca de aur", vorbesc cu nostalgie justificată despre acele vremuri, mai ales cînd văd că vecinii din Olanda, care în 1958 au produs 2 900 000 hl de bere, au depășit în 1970 opt milioane de hectolitri, cucerind al treilea loc în lume ca țară exportatoare de bere, după Danemarca și Republica Federală a Germaniei.

Corespondență telefonică din Paris

SALONUL INTERNAȚIONAL AL CHIMIEI

LUNI s-a deschis la Paris cel de al IX-lea Salon internațional al chimiei. La ediția actuală participă circa 1 000 de firme din 23 de țări. Inaugurarea oficială a Salonului a fost făcută de Valéry Giscard d'Estaing, ministrul economiei și finanțelor al Franței.

Un loc important în cadrul Salonului din acest an îl ocupă utilгjul pentru industria petrochimică precum și activitatea de engineering chimic. Firme din diverse țări expun o gamă reprezentativă de procedee, instalații și materiale pentru industria chimică, petrolieră și nucleară. Un alt sector bogat reprezentat îl constituie masele plastice și cauciucul cu utilizări industriale. Se remarcă un sortiment variat de articole prelucrate din teflon, produse în special de firme din S.U.A. și Franța.

Salonul internațional al chimiei prezintă de asemenea o gamă largă de produse, procedee și aparate pentru protecția contra coroziunii și tratamentul suprafețelor. În cadrul Salonului sînt prezentate tehnici noi din domenii ca criogenie, industria frigului, liofilizare, vid, ultrasunete, tratarea apei, aerului și gazelor.

Industria chimică românească este reprezentată de cinci întreprinderi care expun diverse produse cu pondere însemnată în exportul românesc: Chimimport *(cauciuc sintetic Carom, granule pvc, polietilenă, polistiren),* Fibrex *(fire și fibre sintetice, articole din fibre sintetice, granule poliesterice, poliamidice),* Imeco *(antibiotice, sulfamide, produse hormonale, gerovital H_3),* Danubiana *(articole din mase plastice, anvelope) și* Color *(coloranți, detergenți, lacuri și vopsele, insecticide). De asemenea, întreprinderea* Petrom *a pus la dispoziția vizitatorilor liste cuprinzînd circa 130 titluri de invenții românești în domenii variate ale industriei chimice. Pavilionul românesc se bucură de bune aprecieri din partea vizitatorilor.*

Ioan GIONEA
economist M.C.E.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

CONSTRUCȚIILE NAVALE: REVIRIMENT ÎN TENDINȚE

PRINTRE ramurile cele mai dinamice ale industriei moderne se situează și construcțiile navale. Datele publicate asupra evoluției din deceniul 1960—1970 evidențiază că tonajul global al navelor comerciale aflate în construcție în țările capitaliste a crescut de circa 2,5 ori, iar cel al navelor lansate (anual) de peste 2,5 ori. Asemenea rezultate au fost posibile datorită concentrării și modernizării șantierelor navale, introducerii și extinderii unor tehnologii perfecționate, care permit construirea de nave din ce în ce mai mari, în termene relativ mai scurte.

Rezultatele cele mai spectaculoase au fost înregistrate tocmai în țările care au acordat o atenție susținută modernizării acestei ramuri industriale, ridicării competitivității sale, avînd-se în vedere ponderea în general ridicată a producției pentru export. După cum se poate vedea din tabelul alăturat, pe primul loc — ca tonaj global și ritm de creștere — se situează Japonia, cu 6,47 milioane t.r.b. în construcție la sfîrșitul anului trecut și cu 10,48 milioane t.r.b. nave lansate în cursul aceluiași an. La o distanță apreciabilă se situează o serie de țări europene cu o îndelungată tradiție în acest domeniu, precum și S.U.A. Se observă că în deceniul trecut toate țările prezentate în tabel (avînd în construcție fiecare, peste 500 000 t.r.b. în 1970) și-au sporit tonajul vaselor aflate în șantierele navale, cu excepția Angliei care a regresat ușor.

Raportul dintre tonajul lansat și cel aflat în construcție — indice care furnizează o idee globală asupra duratei executării comenzilor de către șantierele navale dintr-o țară sau alta — este mai favorabil în cazul Japoniei (peste 1,6 ori în 1970), al Suediei (circa 1,2 ori) și Norvegiei (peste 1,1 ori), dezavantajînd în schimb alte țări, ca S.U.A. sau Italia.

Nave comerciale în construcție *)					Nave comerciale lansate *)				
Țara	1960 (milioane t.r.b.)	1965 (milioane t.r.b.)	1970 (milioane t.r.b.)	1970/1960 în %	Țara	1960 (milioane t.r.b.)	1965 (milioane t.r.b.)	1970 (milioane t.r.b.)	1970/1960 în %
Japonia	0,90	3,20	6,47	719	Japonia	1,73	4,34	10,48	606
R.F.G.	0,90	0,82	2,12	236	Suedia	0,71	1,24	1,73	244
Italia	0,65	0,69	2,08	320	R.F.G.	1,09	1,03	1,69	155
Anglia	1,69	1,39	1,65	98	Anglia	1,33	1,09	1,24	93
Suedia	0,80	0,77	1,45	181	Franța	0,59	0,48	0,99	168
Spania	0,28	0,56	1,25	446	Spania	0,16	0,29	0,91	569
Franța	0,66	0,44	1,22	185	Italia	0,43	0,44	0,63 **)	147
S.U.A.	0,52	0,34	0,86	165	Norvegia	0,20	0,41	0,64	320
Olanda	0,62	0,38	0,66	106	Olanda	0,57	0,23	0,47	82
Norvegia	0,36	0,41	0,57	158	Danemarca	0,16	0,25	0,37	231
Danemarca	0,26	0,33	0,51	196	S.U.A.	0,36	0,27	0,35	97

*) Exclusiv navele sub 100 t.r.b., cele fără propulsie mecanică și cele construite din lemn. **) Anul 1969.
Sursa: Monthly Bulletin of Statistics, martie 1970 și martie 1971.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ

viata economica

ANUL IX NR. 18 (400)
VINERI 30 APRILIE 1971
20 PAGINI 2 LEI

18

ziua solidarității
internaționale
a celor ce muncesc

ANUL IX **viata economica**

săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

Numărului 18 din 30 aprilie 1971

— Factorii intensivi în creșterea rapidă a economiei naționale
de conf. dr. **Constantin Enache** — ASE (pag. 3)

■ **ECONOMIE NAȚIONALĂ**

— **Strategii de dezvoltare :**
Două industrii ale tehnicii de vîrf : electronica și automatizarea -Interviuri cu ing. **Ștefan Șuteu,** directorul tehnic al Centralei industriale de electronică și tehnica vidului, ing. **Ion Constantinescu,** directorul general al Centralei industriale de automatizare (pag. 10—11)

— **Un însemnat potențial de creație**
Inovația tehnică
de **Petru Despot,** membru al Comitetului Executiv al Consiliului Central al U.G.S.R. (pag. 4)

— **Aplicarea noilor reglementări în domeniul creditului și decontărilor**
Efecte pozitive, dar și posibilități de perfecționare. Interviu cu **N. Pretorian,** vicepreședinte al Băncii Naționale (pag. 5)

■ **CONDUCERE ȘI ORGANIZARE**

— **Studii — experiențe :**
La fabrica „Dacia" : Sistemul informațional confruntat cu prezentul și viitorul
de **Ioan Georgescu** și ing. **Ioan Kalman**
— **Din teoria și practica conducerii în lume :**
Universitate—industrie
de **Ovidiu Nicolescu** (pag. 7)

■ **ISTORIE ECONOMICĂ**

1 Mai în România : Exprimare consecventă a internaționalismului proletar
de dr. **Olimpiu Matichescu,** Institutul de studii istorice și social-politice de pe lîngă C.C. al P.C.R. (pag. 9)

■ **TEORII • IDEI**

— **Dezbateri :**
Indicatorii eficienței economice. Sînt ei denaturați de prețurile cu ridicata ?
de ing. **Ion Iliescu, Ion Resteman,** ICE
— **Școli • curente • economiști :**
Obsesia unui denunț (II)
de dr. **Ioan Cristescu** (pag. 12)

— **Cărți :**
Modernizarea economiei românești (pag. 13)

■ **ECONOMIE MONDIALĂ**

— **În lumea capitalului :**
Noi seisme sociale
de conf. dr. **Traian Caraciuc** (pag. 15)

— **Din presa internațională :**
Opinii contradictorii privind subdezvoltarea și căile lichidării ei (pag. 16)

— „Partira"... sau simbolul unor picturi
de dr. **N. S. Stănescu** (pag. 17)

Din țările socialiste :
• Siderurgia în plin avînt
de **Carmen Albu** I.C.E. (pag. 18)
• R. P. Chineză : Diversificarea și modernizarea producției
de **V. Brăneanu**
• R.P. Bulgaria : Accent pe dezvoltarea intensivă
de **C.Amariței** (pag. 19)

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

SĂRBĂTOAREA MUNCII ȘI A SOLIDARITĂȚII

FLAMURILE tricolore și roșii care îmbogățesc astăzi paleta cromatică a primăverii aduc un omagiu vibrant sărbătorii muncii și a solidarității internaționale. Împletindu-se indivizibil cu lupta muncitorimii române, a partidului său comunist împotriva exploatării și asupririi, această sărbătoare a devenit în ultimul sfert de veac, în egală măsură, prilej de bilanț al izbînzilor României socialiste. Sub flamurile înalte ale Întîiului de Mai simțim, astăzi mai mult decît oricînd, vibrația suflului generos al istoriei contemporane. În acest an, sărbătoarea primăverii precede aniversarea gloriosului jubileu al creării Partidului Comunist Român — eveniment de importanță istorică, de care sînt indisolubil legate profundele transformări revoluționare petrecute în viața poporului român, schimbarea radicală săvîrșită în destinele României — țară socialistă, liberă și prosperă, în plin avînt creator.

Clasa muncitoare din România a sărbătorit 1 Mai din primul an al intrării acestei zile în istoria mișcării muncitorești internaționale — simultan cu muncitorii înaintați din multe țări ale lumii, care au hotărît să marcheze, an de an, întîia zi de mai ca zi a solidarității internaționale în lupta împotriva exploatării și asupririi, pentru eliberare socială și națională, pentru socialism, pe planul fiecărei țări și în lumea întreagă. O privire retrospectivă scoate în evidență faptul că, de la începuturile existenței și afirmării sale și pînă în prezent, mișcarea muncitorească din România a împletit neobosit, fără șovăire, slujirea plină de abnegație a intereselor poporului român cu fidelitatea neclintită față de internaționalismul proletar.

PRIN BIRUINȚA socialismului în România, ziua de 1 Mai a devenit o sărbătoare a muncii libere a celor ce muncim pentru noi înșine, pentru dezvoltarea orînduirii socialiste, care nu este altceva decît propria noastră creație colectivă și conștientă, sub conducerea partidului comuniștilor. Prin întreaga sa activitate, Partidul Comunist Român, al cărui jubileu îl cinstim în această primăvară, s-a afirmat ca exponent fidel al intereselor clasei muncitoare, ale tuturor oamenilor muncii din patria noastră, conducînd cu succes opera complexă, multilaterală de trecere de la orînduirea capitalistă la socialism, de edificare a noii societăți, în care își găsesc întruchiparea năzuințele cele mai înalte de libertate națională și socială ale poporului român.

Bilanțul cu care țara noastră întîmpină în acest an Sărbătoarea Muncii este, pe drept cuvînt, impresionant. Îndeplinirea cu succes a planului cincinal 1966—1970 a asigurat creșterea impetuoasă a forțelor de producție, perfecționarea relațiilor sociale și a întregii activități, ridicînd societatea noastră socialistă pe o treaptă superioară. Creșterea avuției patriei, a potențialului său este exprimată elocvent de sporirea produsului social în perioada ultimului cincinal cu 51% și a venitului național cu 45%.

A continuat intens procesul de industrializare socialistă ; producția industrială s-a dezvoltat în ritmuri înalte, superioare celor prevăzute în plan, accentuîndu-se rolul industriei ca factor principal al dezvoltării economiei, al progresului întregii noastre societăți. Ritmul înalt de creștere a producției industriale — 11,8% în medie anual — a situat România printre țările cu cele mai rapide ritmuri de dezvoltare economică. Totodată, producția agricolă a crescut în anii cincinalului 1966—1970 cu 24% față de cei cinci ani anteriori, asigurînd satisfacerea nevoilor de consum și a celorlalte cerințe ale economiei.

Realizări însemnate au fost obținute în construcții, transporturi și în celelalte ramuri. S-au realizat progrese în modernizarea structurii producției materiale, extinderea tehnicii și tehnologiilor moderne, în diversificarea, înnoirea și ridicarea calității produselor. A crescut numărul salariaților, s-au îmbunătățit calificarea și utilizarea forței de muncă, au fost obținute rezultate importante în valorificarea superioară a resurselor naturale, creșterea productivității muncii, reducerea nivelului cheltuielilor materiale de producție, în ridicarea eficienței economice generale. Ca rezultat al preocupărilor sporite pentru dezvoltarea armonioasă a forțelor de producție pe întregul teritoriu național, s-au înregistrat succese impresionante în ridicarea economică și social-culturală a tuturor județelor și localităților țării. A crescut, de asemenea, participarea României la schimburile economice internaționale, s-au intensificat colaborarea și cooperarea economică și tehnico-științifică cu alte țări.

Dar una din dominantele bilanțului fructuos de care vorbeam constă în faptul că rezultatul nemijlocit al realizărilor obținute în construcția socialistă este ridicarea nivelului de trai al maselor, satisfacerea tot mai largă a cerințelor materiale și spirituale ale întregului popor. Aceste realizări — atît pe planul creației materiale și spirituale, cît și al existenței sociale — demonstrează convingător că tot ceea ce întreprind partidul și statul, sensul întregului efort de edificare a noii orînduiri în țara noastră este bunăstarea și fericirea omului, îmbunătățirea condițiilor de viață ale întregului popor, crearea posibilităților pentru toți cetățenii patriei de a se dezvolta multilateral, de a-și afirma aptitudinile și capacitățile creatoare, de a beneficia tot mai larg de cuceririle civilizației moderne.

1 Mai 1971 găsește poporul nostru, România Socialistă într-unul din cele mai rodnice și mai vibrante momente calitative ale istoriei sale. Efervescența creatoare, unitatea de monolit a tuturor oamenilor muncii — români, maghiari, germani și de alte naționalități — în jurul partidului sînt în același timp cauză și efect : Cauză — a fără precedentelor realizări obținute în construcția socialismului în ultimii ani. Efect — al politicii înțelepte, însuflețitoare a Partidului Comunist Român. *„În concepția partidului nostru* — **subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu** — *socialismul și democrația sînt de nedespărțit ; pornind de la această concepție, de la considerentul că noua societate este chemată să asigure cele mai largi drepturi și libertăți democratice pentru oamenii muncii, participarea lor activă la guvernarea țării, la întreaga viață politică, partidul nostru acționează cu consecvență pentru perfecționarea continuă a formelor și metodelor de organizare și conducere a întregii societăți, pentru adîncirea democrației socialiste în toate compartimentele vieții sociale".* Exercitarea rolului de forță conducătoare de către partid se întemeiază pe studierea și cunoașterea profundă a realităților sociale, pe consultarea neîntreruptă a oamenilor muncii și menținerea unui dialog continuu cu poporul, pe luarea în considerare a opiniilor și cerințelor maselor populare, ale clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, în soluționarea problemelor ridicate de progresul societății în strînsă conlucrare cu masele. În aceasta constă, în fond, uriașa forță dinamizatoare a partidului, capacitatea sa de a promova în mod consecvent noul în întreaga viață socială, de a găsi soluții problemelor tot mai complexe ale înaintării pe drumul socialismului și comunismului.

SĂRBĂTOAREA Întîiului de Mai exprimă prin tradiție semnificația solidarității internaționale a celor ce muncesc de pretutindeni. Tradițiile internaționaliste ale Partidului Comunist Român, ale clasei muncitoare din țara noastră ca și respectul poporului român pentru celelalte popoare, își află o strălucită întruchipare în politica partidului și statului nostru întemeiată pe prietenia și alianța frățească cu țările socialiste, pe colaborarea și cooperarea cu toate țările socialiste, pe dezvoltarea de relații largi cu toate partidele comuniste și muncitorești frățești, cu clasa muncitoare din alte țări, cu forțele democratice și antiimperialiste de pretutindeni. Situînd consecvent la temelia tuturor relațiilor sale externe respectarea suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, avantajului reciproc și neamestecului în treburile interne, principii care găsesc o adeziune tot mai largă pe plan internațional, România dezvoltă relații multilaterale cu numeroase state, indiferent de orînduirea lor social-economică.

Concentrîndu-și eforturile asupra dezvoltării construcției socialiste în România, partidul nostru pornește de la convingerea că în acest mod își îndeplinește atît sarcina istorică încredințată de poporul român, cît și o îndatorire esențială față de cauza socialismului și păcii în lume.

Cinstind sărbătoarea muncii, a solidarității internaționale a celor ce muncesc, poporul român își reafirmă hotărîrea unanimă de a ridica pe noi trepte edificarea orînduirii socialiste multilateral dezvoltate, de a milita neabătut, alături de forțele progresului și democrației din întreaga lume, împotriva oprimării și exploatării, împotriva colonialismului și rasismului, pentru statornicirea unor relații internaționale bazate pe echitate și justiție, pentru consolidarea în lume a unui climat de destindere și pace.

FACTORII INTENSIVI ÎN CREȘTEREA RAPIDĂ A ECONOMIEI NAȚIONALE

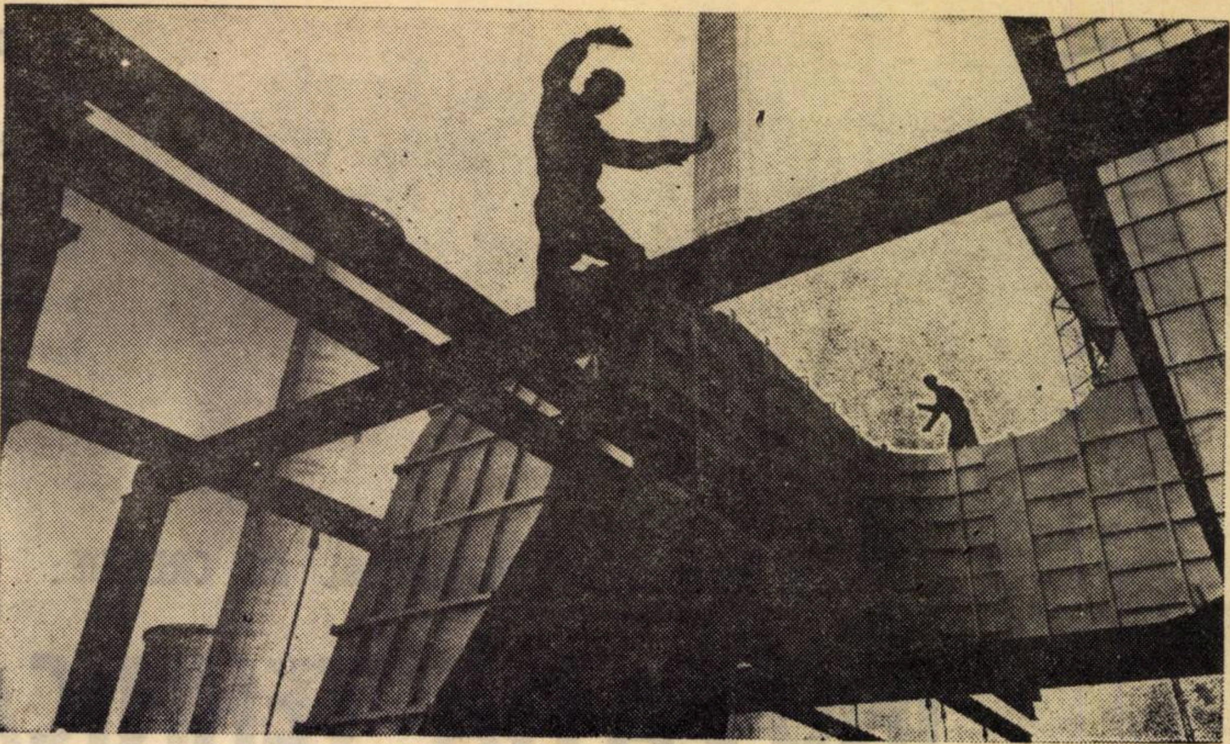

Spre cota finală. (Foto: Ion CUCU)

UNA DIN CARACTERISTICILE dezvoltării țării noastre în anii de pînă acum ai construcției socialiste, cît și în perspectivă, o constituie **ritmul înalt al creșterii economice.** Statornicirea relațiilor de producție socialiste oferă un cadru social-economic și organizatoric cu mare forță dinamică, dar în același timp nou și insuficient explorat în ce privește atragerea în circuitul economic a resurselor și a utilizării lor cu maximum de eficiență, precum și în mobilizarea capacității și energiei creatoare a maselor muncitoare. Forță politică conducătoare a națiunii noastre socialiste, P.C.R. manifestă abordare creatoare, înțelepciune și clarviziune, spirit de înaltă responsabilitate în orientarea dezvoltării, în activizarea tuturor forțelor la înfăptuirea politicii sale, a programului său.

Datele statistice evidențiază cu putere de necontestat menținerea ritmului înalt al producției în toți anii care s-au scurs, — deci caracterul său de continuitate, de permanență — și devansarea sensibilă a acestuia față de multe țări dezvoltate din lume. În întreaga perioadă de aproape două decenii (1951—1969), ritmul mediu anual de creștere a producției globale industriale a fost, în țara noastră, de 13,0%. În perioada 1961—1968, acest ritm a fost în R.S. România 13,2%, față de 4,7% în Belgia, 5,5% în S.U.A., 5,7% în R.S. Cehoslovacă, 4,7% în R.F. a Germaniei, 8,7% în U.R.S.S.

Ritmul înalt de dezvoltare și-a adus din plin contribuția la **creșterea potențialului economic** al țării, a capacității ei de a produce bunuri și de a satisface trebuințele de consum ale poporului. În anul 1969, producția noastră industrială era de 15 ori mai mare decît în anul 1938. În anul 1970, întreaga producție industrială a anului 1938 se realiza în numai 22 de zile. Producția de energie electrică era în anul 1970 de 35,1 miliarde kwh față de 1,1 miliarde kwh în 1938; producția de oțel era în 1970 de peste 6,5 milioane tone, față de 284 000 tone în 1938 etc. Drept consecință, s-a redus simțitor decalajul ce ne desparte de țările avansate ale lumii. De remarcat faptul că, în timp ce în România, în numai 20 de ani (1951—1970), producția de oțel a crescut cu aproape șase milioane tone, Austria, pentru a obține o creștere de la 300 000 tone la 1 283 000, a avut nevoie de 53 de ani (1900—1963), iar Suedia și-a ridicat producția de oțel de la 300 000 tone la 1 391 000 într-un interval de 69 de ani (1880—1949). Această accelerare a creșterii economice este, fără îndoială, rezultatul dezvoltării și perfecționării tehnicii, dar și al relațiilor socialiste de producție și al politicii științifice a partidului. **Venitul național** al țării noastre, indicator sintetic de mare expresivitate economică, a sporit într-un ritm rapid, într-un ritm mediu anual de peste 9%.

La baza creșterii economice, partidul nostru a pus utilizarea atît a factorilor **extensivi** ai dezvoltării, cît și a celor de ordin **intensiv.**

PRINTRE factorii extensivi ai dezvoltării, menționăm, în primul rînd, mărirea volumului de muncă în sfera producției. Forța de muncă, mereu în creștere de la o perioadă la alta, a determinat un volum mai ridicat al muncii productive și, prin aceasta, a antrenat creșterea valorii noi create, a venitului național. La sfîrșitul anului 1969, numărul muncitorilor ocupați în economie era de 3 661 800, față de 1 222 900 în anul 1950. Urmărind pe structură, se constată sporuri mari în cadrul industriei, concomitent cu transformarea ei în ramură conducătoare a economiei. În perioada cincinalului 1966—1970, ca urmare a dezvoltării și consolidării bazei tehnico-materiale a economiei s-au creat 800 de mii de noi locuri de muncă, numărul salariaților ajungînd, în 1970, la 5,1 milioane. Desigur, prin aceasta, a sporit și numărul celor atrași în sfera productivă.

Pe linia factorilor extensivi, se impun a fi relevate eforturile făcute de către partid și statul socialist pentru construirea de noi obiective economice. Vastul program de investiții aprobat de partid dă expresie grijii pentru acumularea socialistă într-un ritm înalt. După cum se știe, în perioada cincinalului 1966—1970, au fost alocate de către stat fonduri în valoare de 289,7 miliarde lei, adică mai mult decît în perioada 1956—1965. În acești ani au fost date în exploatare circa 1500 capacități și obiective principale industriale. Pentru perioada 1971—1975, se prevăd 545 miliarde lei. Aceste sume, cu mult sporite față de anii anteriori, au o dublă semnificație. Pe de o parte, ele dau expresie creșterii potențialului economic al României, capacității ei de a mobiliza resurse, iar, pe de altă parte, evidențiază posibilitățile mari de lărgire a dimensiunilor producției în viitor, pe care le creează realizarea prevederilor de investiții.

Fondurile fixe productive existente în economia națională au crescut simțitor de la o perioadă la alta; considerînd anul 1950 ca bază, fondurile fixe din țara noastră erau în anul trecut de peste trei ori mai mari.

IN ACELAȘI TIMP, pe măsura înaintării în construcția socialistă, s-au creat premise tot mai favorabile accentuării factorilor **intensivi.** În procesul complex al programului economic, acțiunea factorilor extensivi și intensivi se desfășoară simultan, în întrepătrundere, **în condițiile sporirii rolului factorilor intensivi.** Realitatea de pînă acum a construcției economice din țara noastră și direcționarea dezvoltării în viitor evidențiază aportul din ce în ce mai mare al factorilor intensivi în asigurarea ritmului înalt de dezvoltare economică.

Dimensionînd cu clarviziune politică sarcinile edificării societății socialiste, P.C.R. a înscris **promovarea largă a progresului tehnic în economia națională** ca unul din obiectivele principale ale dezvoltării. O asemenea orientare, promovată consecvent de către partid, are un temei științific, o solidă fundamentare. Ea este confirmată de faptul incontestabil că, în economia contemporană, cuceririle științei și tehnicii constituie **elementele cele mai active** în creșterea productivității muncii.

Stadiul la care a ajuns economia noastră națională, cerințele dezvoltării în viitor, încadrarea în cadența contemporană a progresului impun în mod obiectiv preocupări atît pentru aplicarea în producție a ceea ce este avansat, cît și pentru cunoașterea tendințelor de viitor ale științei și tehnicii. După cum rezultă din expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la ședința din 25 noiembrie 1970 a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a guvernului, în actualul cincinal eforturile se vor îndrepta nu numai spre dezvoltarea cantitativă a industriei, ci se va pune totodată un deosebit accent pe laturile **calitative** ale procesului de industrializare, pe modernizarea structurii producției, pe realizarea de produse cu un înalt grad de tehnicitate. Sarcini importante sînt stabilite și în domeniul **intensificării dezvoltării agriculturii,** precum și în celelalte ramuri economice. De asemenea, semnificația promovării progresului tehnic în toate compartimentele producției este dictată și de accentul care se pune pe îmbunătățirea calității producției, aspect esențial al creșterii eficienței economice. Se înțelege că realizarea în practică a tuturor acestor deziderate majore ale dezvoltării economice nu poate avea loc în afara promovării progresului tehnic.

Direcțiile principale ale progresului tehnic contemporan își găsesc reflectarea atît în realizările de pînă acum, cît și

conf. dr. Constantin ENACHE
Academia de studii economice — București

(Continuare în pag.)

● 40. 000 de inventatori, inovatori și raționalizatori ● În perioada 1966—1970, creația tehnică novatoare s-a soldat cu o economie postcalculată de 4,6 miliarde lei ● În medie, economiile realizate la o inovație în 1970 au fost de aproape 6 ori mai mare decît in 1966 ● La 1 leu investit — circa 15 lei economii ● Și totuși... numărul inovațiilor acceptate care își așteaptă aplicarea este nepermis de mare ● De ce „suferă" rezolvarea propunerilor?

UN ÎNSEMNAT POTENȚIAL DE CREAȚIE:

INOVAȚIA TEHNICĂ

Petru DESPOT

membru al Comitetului Executiv al Consiliului Central al U.G.S.R.

RIDICAREA pe o treaptă superioară a procesului de industrializare implică modernizarea structurii producției, perfecționarea continuă a produselor, a tehnologiilor și formelor de organizare a proceselor de fabricație. La înfăptuirea acestor cerinte complexe, pe lîngă specialiștii din rețeaua unităților de cercetare aplicativă, participă activ practicieni din sfera producției materiale, a căror ingeniozitate tehnică constituie un potențial de creație inestimabil.

În condițiile socialismului, manifestarea creației tehnice de masă, dezvoltarea spiritului inovator al oamenilor muncii în calitatea lor de proprietari ai mijloacelor de producție și ai produsului social, își găsesc un larg cîmp de afirmare în cadrul mișcării inventatorilor, inovatorilor și raționalizatorilor, a cărei caracteristică dominantă o constituie aportul sporit, de la an la an, la progresul țării.

Sub conducerea organelor de partid, sindicatele au desfășurat și desfășoară ample acțiuni de atragere a muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor la activitatea de invenții, inovații și raționalizări; îndrumă cercurile inovatorilor din întreprinderi și organizații economice de stat; organizează concursuri anuale pe plan județean, între cercurile inovatorilor; inițiază, împreună cu cabinetele județene de organizare științifică a producției și a muncii și cabinetele tehnice din întreprinderi, importante acțiuni de propagandă tehnică și economică; inițiază expoziții de inovații, consfătuiri, schimburi de experiență, pentru răspîndirea creațiilor valoroase și execută controlul obștesc asupra aplicării prevederilor legislației de inovații.

CEI aproape 40.000 inventatori și raționalizatori, existenți în 1970, organizați în peste 1000 de cercuri, au adus și aduc, prin ingeniozitatea lor creatoare, o contribuție substanțială la perfecționarea și modernizarea mașinilor, utilajelor, instalațiilor, proceselor tehnologice și produselor, la îmbunătățirea calității, creșterea productivității muncii, realizarea de economii și sporirea eficienței activității economice. Caracterul de masă al acestui proces este demonstrat atît de numărul mare al participanților, cît și de structura lui. **În cincinalul recent încheiat, de pildă, din totalul propunerilor de invenții, inovații și raționalizări înregistrate, 47,5% au venit din partea muncitorilor și 52,5% din partea inginerilor, tehnicienilor și celorlalte categorii de salariați.**

O altă trăsătură a activității de invenții, inovații și raționalizări este gradul înalt de eficiență. **În cincinalul 1966—1970, prin aplicarea în producție a peste 135.000 invenții, inovații și raționalizări, s-au realizat aproape 4,6 miliarde lei economii postcalculate; în cursul anului 1970 s-au obținut economii postcalculate în valoare de circa 1,3 miliarde.** Numai în municipiul București s-a realizat anul trecut o economie postcalculată de 326 milioane lei, în județele Brașov 161 milioane, Prahova 107 milioane, Hunedoara 60 milioane.

Eficiența rezultă și din faptul că cheltuielile ocazionate de realizarea inovațiilor și plata recompenselor cuvenite autorilor, pe baza legislației în vigoare, se ridică la circa 7% din economiile realizate. Ceea ce înseamnă **la 1 leu cheltuit pentru inovații, au revenit 15 lei economii postaclculate.** De asemenea, a crescut mult eficienta economică medie adusă de o inovație. **Dacă în 1966 eficienta medie a unei inovații era de 13.567 lei economii postcalculate, în 1970 ea a ajuns la peste 77350 lei.**

Pe lîngă eficiența economică măsurabilă pe care o aduce aplicarea invențiilor, inovațiilor și raționalizărilor, trebuie avut în vedere și faptul că prin ele se rezolvă importante probleme cu caracter tehnic, care contribuie la creșterea productivității muncii, îmbunătățirea calității produselor, economisirea de materiale, se soluționează multiple probleme de organizare a producției și de îmbunătățire a condițiilor de muncă. Astfel, „Instalația de recuperare a gazelor de la faclă", realizată la Rafinăria Ploiești de către ing. **Ion Roman**, a permis, numai în decursul unui an de aplicare, recuperarea unei cantități de 10.694 tone gaz și obținerea de economii post-calculate, în anul de folosire, în valoare de 2.922.223 lei. De asemenea, la **Combinatul siderurgic — Galați** se aplică cu succes din anul 1969 invenția „Procedeu și instalație de ardere la cuptoarele adînci, cu flacără întoarsă, cu recirculație inversă în perioada de încălzire și egalizare". Prin aplicarea ei a fost diminuat mult importul de arzătoare, ceea ce a permis obținerea unei economii postcalculate de 1.331.000 lei. La **Fabrica de radiatoare și cabluri — Brașov** prin realizarea inovației „mașină de cablat conductori electrici", s-a realizat o economie de peste 6.000.000 lei. Exemple similare există în număr mare în toate ramurile producției materiale ale economiei naționale.

ANALIZA succintă a mișcării de inovație ne permite să formulăm o serie de concluzii și să sugerăm luarea, în continuare, a unor măsuri pentru crearea de condiții și mai bune de manifestare a energiei creatoare a inventatorilor, inovatorilor și raționalizatorilor, încît să aducă o contribuție sporită la înfăptuirea sarcinilor importante cuprinse în planul de dezvoltare a economiei naționale în perioada 1971—1975. Una din concluziile care se desprind din activitatea desfășurată în anii cincinalului trecut este aceea că **nu se acordă, în toate cazurile, atenția cuvenită îndrumării inovatorilor și examinării propunerilor de inovații, ceea ce a făcut ca, din totalul propunerilor înregistrate, abia 48% să fie acceptate pentru aplicare.**

Cauzele care generează această stare de lucruri sînt multiple. Sînt situații cînd unele propuneri nu se încadrează în categoriile de inovație sau raționalizare; altele, nu au eficiență economică sau influențează negativ calitatea ori condițiile de muncă; unele propuneri bune nu sînt însoțite de documentația sau formalitățile prevăzute de legislația în vigoare, altele sînt respinse cu ușurință din cauza unor referate de specialitate întocmite cu superficialitate de către unele cadre tehnice; o serie de propuneri nu sînt acceptate pe motivul că nu intră în profilul întreprinderii, sau întocmirea proiectelor și prototipurilor necesită cheltuieli mari etc.

Lipsa cea mai mare manifestată în activitatea de inovații constă în aceea că **perioada de la înregistrare a propunerilor și pînă la aplicarea lor în producție este, în multe unități, deosebit de mare,** ceea ce păgubește economia națională și, deseori, descurajează pe unii inovatori. La sfîrșitul anului 1970, de pildă, numărul propunerilor care se găseau în sold era egal cu cel al celor acceptate pentru aplicare (17.212, față de 17 105).

Experiența arată că în cea mai mare parte cauzele sînt subiective. Un număr însemnat de propuneri de invenții și inovații sînt nerezolvate, găsindu-se în poziție de sold la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Industriei Ușoare etc., lipsind astfel economia națională de eficiența înmagazinată în aceste propuneri. La întocmirea dosarelor se întîmpină greutăți din partea unor cadre tehnice, desemnate să întocmească referatele de specialitate care, în mod nejustificat, depășesc termenele prevăzute în legislație, ceea ce duce la întîrzierea aplicării măsurilor cuvenite. Inovația „Metoda de recuperare a cuprului din apele minei Toroiaga", din cadrul Exploatării miniere Baia Borșa, de pildă, a fost înregistrată la 25 mai 1969, cu eficiență economică antecalculată de 4 milioane lei. Pînă în luna noiembrie 1970, încă nu se întocmiseră referatele de specialitate.

Numărul mare al propunerilor nerezolvate în mod operativ se datorește și lipsei, în unele unități, a capacităților de proiectare și de realizare a prototipurilor de inovații și raționalizări, în special din întreprinderile din ramurile chimie, industrie ușoară și alimentară. Dintr-un control efectuat a rezultat că peste 70% din propunerile de inovații existente în sold se datoresc neexecutării proiectelor și prototipurilor. Situația la sfîrșitul anului 1970 a arătat că dacă s-ar fi rezolvat numai 50% din propunerile de inovații existente în sold, s-ar fi putut obține în plus (ținînd seama de economia medie realizată în acest an pe o inovație), peste 600 milioane lei economii postcalculate.

Rezerve însemnate sînt și pe linia generalizării invențiilor și inovațiilor valoroase. În cursul cincinalului trecut, din totalul propunerilor de inovații și raționalizări acceptate și aplicate, doar 4,6% au fost trimise de ministere spre generalizare. În cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini din 143 de invenții și inovații primite pentru generalizare, au fost aplicate 16; la Ministerul Industriei Ușoare din 90 au fost aplicate doar 13 etc.

O altă problemă, asupra căreia se cere îndreptată atenția este faptul că, **în perioada cincinalului 1966—1970, din planurile tematice de inovații s-au realizat numai 22% din numărul temelor înscrise** .Această situație arată necesitatea atragerii inovatorilor la rezolvarea în colectiv a temelor mai grele, asigurarea condițiilor de documentare asupra noutăților apărute și a planurilor tematice.

Conducerile ministerelor, centralelor industriale, întreprinderilor și organizațiilor economice de stat sînt chemate să asigure, pe baza legislației în vigoare, condițiile materiale, organizatorice și tehnice necesare pentru ca propunerile de invenții, inovații și raționalizări, să devină cît mai operativ un bun al economiei naționale, să contribuie la creștere eficienței activității economice.

SINDICATELE care unesc totalitatea clasei muncitoare și ceilalți oameni ai muncii din întreprinderile, instituțiile și organizațiile economice de stat, trăgînd maximum de învățăminte din criticile făcute de plenara C.C. al P.C.R. din februarie 1971, din concluziile și sarcinile stabilte la recentul Congres al sindicatelor, vor folosi pe deplin și cu pricepere prețioasele orientări și indicații date de conducerea partidului în vederea creșterii rolului, atribuțiilor și răspunderii lor în viața societății noastre. Organele sindicale punînd pe prim plan problemele producției, vor acționa cu toată hotărîrea pentru atragerea de noi muncitori, ingineri, tehnicieni și economiști la activitatea de invenții și inovații, vor perfecționa mijloacele și formele obștești de care dispun pentru răspîndirea noutăților apărute în tehnică și în organizarea producției, vor acționa în organele de conducere colectivă pe linie de stat pentru prevenirea și înlăturarea cauzelor care frînează în unele locuri valorificarea propunerilor de inovații, vor milita pentru generalizarea cît mai largă a inovațiilor și raționalizărilor valoroase sursă înseamnată de promovarea tehnicii înaintate și de economisire a importante valori materiale.

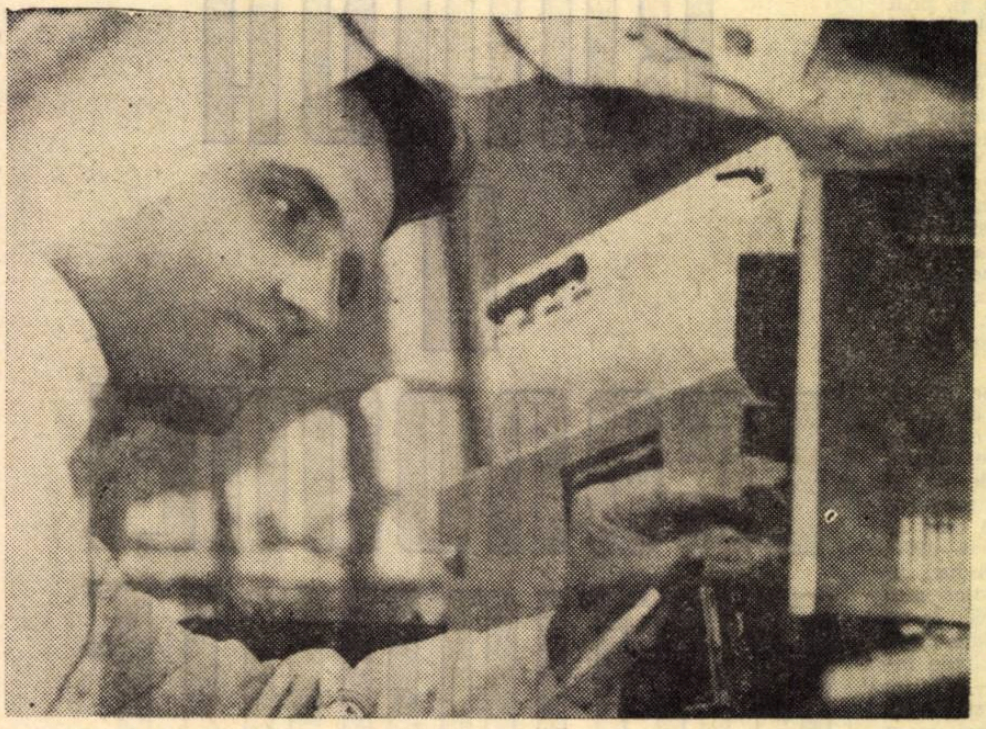

Ingeniozitate tehnică, spirit novator
În foto: **ing. Mircea Paviu, de la „Automatica"-București, autor a două invenții brevetate și aplicate**

ÎN întreaga țară, oamenii muncii se pregătesc să întîmpine Semicentenarul partidului, cu realizări de prestigiu în producție, în îndeplinirea și depășirea angajamentelor asumate la începutul acestui an. Zilnic pe adresa C.C. al P.C.R., a tovarășului Nicolae Ceaușescu, sosesc telegrame prin care cei ce muncesc aduc la cunoștință succesele obținute în producție, ca urmare a organizării mai bune a producției și a muncii, folosirii raționale a capacităților productive, introducerii de tehnologii avansate, asimilării de produse noi, utilizării judicioase a materiilor prime și a materialelor.

• **Minereu și metal peste plan.** — *Colectivele unităților din cadrul* Întreprinderii miniere Hunedoara, *care dau mai mult de jumătate din producția de minereu de fier a țării, au livrat suplimentar combinatelor siderurgice din țară o cantitate de minereu și concentrat feros din care pot fi elaborate peste 800 tone de fontă. La rîndul său, colectivul* Uzinei siderurgice „Victoria" din Călan, *a produs de la începutul anului produse peste plan în valoare de 5 000 000 lei. Pe ansamblul industriei județului Hunedoara, angajamentul la producția globală a fost depășit cu peste 50 000 000 lei. În aceeași perioadă au fost livrate la export, suplimentar, produse în valoare de 5 000 000 lei valută.*

În cinstea gloriosului jubileu al partidului

ANGAJAMENTE ÎNDEPLINITE ȘI DEPĂȘITE

• **La fondul pieței produse în valoare de 30 milioane lei.** — *Muncitorii, inginerii și tehnicienii din întreprinderile* județului Brașov, *au îndeplinit angajamentul luat, realizînd peste prevederi o producție în valoare de 100 milioane lei. În perioada care a trecut de la începutul anului, industria județului a dat peste plan 426 tone metal pentru construcțiile de mașini, 383 tone îngrășăminte azotoase, motoare electrice, care însumează o putere de 9 386 kilowați, 6 500 tone ciment, 1426 mc prefabricate din beton, precum și alte produse. Fondul pieței a primit peste plan produse în valoare de 30 milioane lei față de 8,4 milioane lei, cît prevedea angajamentul.*

• **Economii de 446 tone de metal.** — *Întreprinderile industriale din* județul Dolj *au realizat o producție marfă suplimentară în valoare de 61 800 000 lei, față de 94 000 000 lei cît prevede angajamentul pe întregul an. Au fost depășite și sarcinile la producția marfă vîndută și încasată cu 74 800 000 lei, iar prin diminuarea consumului specific s-au economisit 446 tone de metal.*

Aplicarea noilor reglementări în domeniul creditului și decontărilor

EFECTE POZITIVE, DAR ȘI POSIBILITĂȚI DE PERFECȚIONARE

A trecut aproape un an de cînd s-a introdus, în cadrul măsurilor luate de conducerea de partid și de stat pentru perfecționarea pîrghiilor financiar-bancare, un nou sistem de credite pe termen scurt și de efectuare a plăților între organizațiile socialiste. Deși timpul ce s-a scurs este scurt pot fi desprinse unele concluzii și căi de perfecționare, în continuare, a creditului. În acest sens am adresat cîteva întrebări tovarășului **Nicolae Pretorian**, *vicepreședinte al Consiliului de administrație al Băncii Naționale.*

• Cum au influențat noile reglementări, privind creditarea și decontările, gospodărirea rațională și folosirea cu eficiență sporită a mijloacelor materiale și bănești puse la dispoziția unităților economice ?

— Cu toate că noul sistem de creditare și decontări s-a aplicat „din mers", la jumătatea anului 1970, și, trecînd peste greutățile inerente oricărui început la finele anului anterior indicatorii bancari, care reflectă modul și gradul în care întreprinderile și centralele își gospodăresc mijloacele materiale și bănești, au arătat că sînt perspective pentru ca creditul să aducă o contribuție sporită la realizarea obiectivului propus. Plățile restante ale unităților economice cu cont la Banca Națională au fost la 31 decembrie 1970 de numai 59 milioane lei, iar creditele acordate peste necesarul calculat, în funcție de nevoile rezultate pe baza sarcinilor de plan, au reprezentat 1,1% din volumul total de credite aprobate de unitățile Băncii Naționale. Situația se menține aproape în aceleași limite și la finele primului trimestru din acest an.

Se cuvine subliniat că la aceste rezultate au contribuit și alte măsuri luate din indicația conducerii de partid și de stat, în mod deosebit, noile reglementări în domeniul relațiilor contractuale. Avînd posibilitatea de a analiza indicatorii care reflectă modul cum unitățile economice își gospodăresc fondurile, aș sublinia însă că rezultatele sînt inegale de la întreprindere la întreprindere, de la centrală la centrală și chiar de la minister la minister. Așa, de pildă, fără a omite complexitatea activității întreprinderilor din construcțiile de mașini, chimie și industria ușoară, trebuie arătat că ponderea aspectelor negative în ce privește gospodărirea mijloacelor materiale și bănești s-a localizat tocmai în aceste sectoare ; de pildă, unitățile din industria construcțiilor de mașini dețineau la finele anului trecut 10% din plățile restante, și 24% din creditele suplimentare, iar cele din industria chimică — 37% din plățile restante și 23% din creditele suplimentare.

La finele anului trecut creditele restante relevau o diminuare a capacității de plată a întreprinderilor din această categorie cu o sumă de aproape 2,2 miliarde de lei, ponderea cea mai mare, localizîndu-se în sectoarele amintite ; situația aceasta se menține și la finele primului trimestru al acestui an.

În munca de analiză și cunoaștere a cauzelor care generează credite restante, la nivel central, s-a făcut în trecut o greșeală. Această greșeală a constat în faptul că existența creditelor restante se explica, de regulă, prin imobilizările în stocuri de valori materiale peste normativ și disponibile. Nu mică a fost însă surpriza să constatăm că la finele anului trecut numai circa 45% din creditele restante au fost determinate de existența în întreprinderi a imobilizărilor în stocuri de valori materiale. Partea cea mai mare a acestor credite a fost generată de o multitudine de alte cauze, fapt care ne-a îndreptățit să tragem concluzia că, în multe întreprinderi, disci-

Interviu realizat de
Maria IONIȚĂ

→

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

BILANȚ EDIFICATOR AL CREȘTERII POTENȚIALULUI ECONOMIC

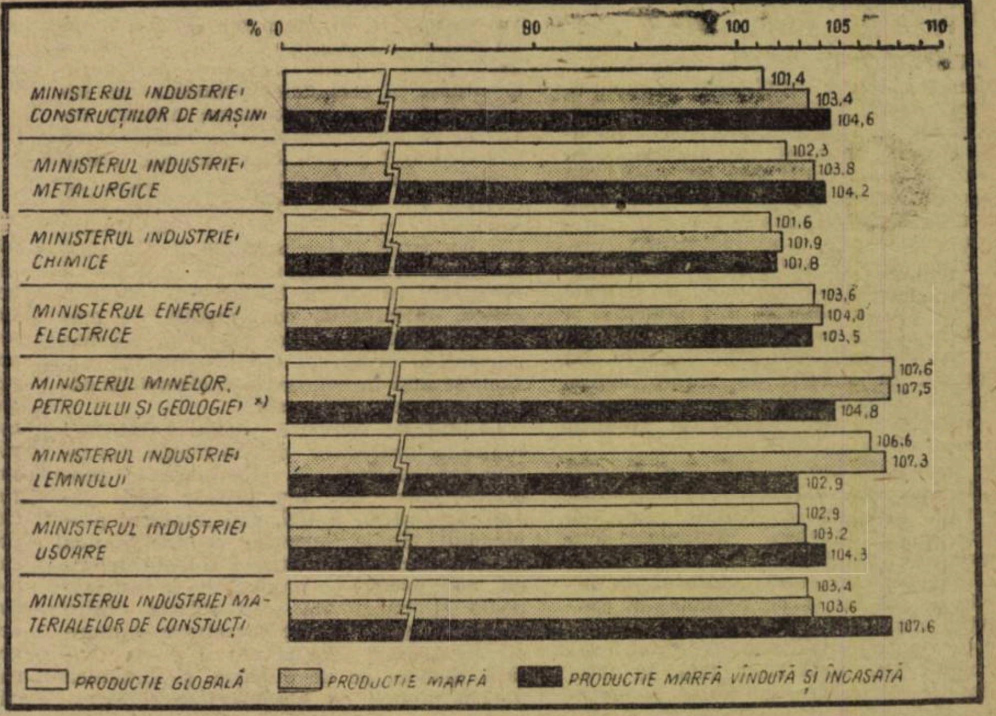

x) DATELE NU CUPRIND ȘI REALIZĂRILE DIN ACTIVITATEA INDUSTRIEI PETROLULUI

GRAFICUL alăturat oglindește depășirea producției planificate pe primul trimestru al anului în principalele ramuri ale industriei. Faptul că prevederile de plan au fost depășite reliefează pregnant profundul realism al obiectivelor de plan propuse a fi înfăptuite în acest an, entuziasmul și abnegația cu care cei ce muncesc participă la înfăptuirea politicii partidului de dezvoltare a economiei naționale. Totodată, ele ilustrează contribuția concretă a fiecărui colectiv de muncă la îndeplinirea angajamentelor luate în întîmpinarea semicentenarului partidului.

Sintetizînd rezultatele obținute pe ansamblul economiei naționale, se constată că **în primul trimestru din 1971, s-a obținut o creștere de 12% față de perioada corespunzătoare a anului trecut.** Și încă un fapt semnificativ: **cea mai mare parte din sporul producției obținut în trimestrul I a.c. s-a realizat pe seama creșterii productivității muncii.** În luna aprilie, toate ramurile au raportat, de asemenea, îndeplinirea sarcinilor la producția globală și marfă. Am început, așadar, bine și cel de al doilea trimestru din 1971.

Concentrarea eforturilor pentru îndeplinirea planului pe întregul an, impune aducerea în centrul atenției a fiecărui colectiv de muncă a acelor laturi ale activității de care depinde, în principal, creșterea calitativă a producției și a eficienței în ansamblu. În cadrul realizării sarcinilor de plan nu trebuie pierdute din vedere asemenea probleme cum sînt: executarea la termen a fiecărui sortiment în parte, îmbunătățirea continuă a calității produselor, valorificarea cu maximum de eficiență a materiilor prime și a materialelor, respectarea întocmai a contractelor economice și obligațiilor ce decurg din planurile de cooperare. Sînt domenii susceptibile de îmbunătățiri la care fiecare colectiv de muncă este chemat să aducă o contribuție mai substanțială.

←

plina financiară are serioase lacune. Așa de exemplu, se fac încă deturnări de fonduri de la producție pentru investiții, reparații capitale, operațiuni pentru tehnica nouă, în timp ce fondurile cu destinațiile respective nu sînt folosite. Există un volum mare de refuzuri de plată, rămase perioade îndelungate neclarificate. Nu se respectă nivelul planificat al cheltuielilor de producție la unele produse. La unii lucrători din întreprinderi există optica greșită că problema lichidării creditelor restante este o sarcină a inspectorului de bancă și se așteaptă ca acesta să găsească soluțiile indicate. Nu este mai puțin adevărat că și în rîndurile lucrătorilor din sistemul financiar-bancar problema disciplinei financiare este limitată oarecum la satisfacerea obligațiilor față de buget sau față de bancă. Pentru evitarea în viitor a unor asemenea aspecte negative, **consider că ar fi indicat, ca activitatea economică și financiară a întreprinderii să fie controlată de comisii de revizie formate chiar din cadrele întreprinderii, iar concluziile să facă obiectul unor dezbateri în adunările generale ale salariaților.**

• Ce probleme s-au ridicat din practica verificării garanției creditelor și ce se poate întreprinde pentru creșterea eficienței acesteia?

— Mecanismul creditării are cîteva momente bine determinate: stabilirea volumului de credite, acordarea creditelor și controlul lor, sau, cu alte cuvinte, verificarea garanției.

Primele două momente au un grad de relativitate: volumul creditelor se determină în funcție de sarcinile economice, avînd asigurarea întreprinderii că își va desfășura activitatea potrivit planului, iar creditele se acordă pe măsura efectuării aprovizionării și a celorlalte cheltuieli de producție, în limitele planificate.

Cu verificarea garanției creditelor lucrurile se schimbă. Acum organul băncii analizează cu întreprinderea dacă fondurile care i-au fost acordate ca împrumut au fost folosite conform planului, dacă există garanția unei valorificări la timp și eficiente. Așa cum este concepută, în cadrul actualului sistem de creditare, verificarea garanției creditelor este cea mai completă și complexă analiză economico-financiară pe care banca o efectuează lunar, la fiecare întreprindere în parte. Din păcate, deocamdată, nu în toate cazurile lucrătorii de bancă sînt în măsură să asigure efectuarea acestei operațiuni la cel mai înalt nivel.

La verificarea garanției creditelor discuția dintre bancă și întreprindere se desfășoară foarte concret.

Asemenea analize nu sînt numai de competența aparatului bancar ci, sînt sau ar trebui să fie la îndemîna fiecărui conducător de întreprindere, chiar cu pregătire tehnică. Mă gîndesc că nu ar fi lipsit de interes ca programele de reciclare să conțină și teme care să-i pună pe conducătorii unităților economice în situația de a efectua în bune condițiuni o analiză economico-financiară.

Acestea sînt, în linii mari, obiectivele operațiunii cunoscute sub denumirea de verificare a garanției creditelor. Desigur că aceasta presupune cunoașterea și efectuarea unor calcule matematice care nu totdeauna sînt simplu de realizat și care, într-adevăr, se fac de organele de specialitate. Împărtășim propunerile făcute de unii lucrători din întreprinderi și chiar din unitățile băncii că trebuie găsite posibilități de simplificare în domeniul verificării garanției creditelor și deja sîntem în curs de a lua unele măsuri în acest sens.

• Care sînt, după aprecierea dv., motivele pentru care întreprinderile care depășesc limita de creditare în condiții normale nu solicită credite în condiții restrictive?

— În practică, s-au întîmplat două lucruri care au permis ca măsurile stabilite să nu se aplice așa cum s-a intenționat. Mai întîi, s-a observat că, în condițiile în care s-au acordat unele înlesniri întreprinderilor, în sensul că acestea pot depăși pe anumite termene nivelul aprobat al fondurilor, fără a fi obligate să justifice, cu anticipație, acest lucru băncii, întreprinderile intră în posesia creditelor suplimentare fără a fi obligate să arate măsurile pe care înțeleg să le ia pentru reîncadrarea în fondurile normale aprobate. Mai mult, după obținerea creditelor suplimentare, acestea evită un contact cu banca. În al doilea rînd, datorită nerespectării disciplinei contractuale și de plăți, întreprinderile nu solicită penalități pentru neîncasarea la timp a contravalorii produselor livrate, astfel că se preferă să nu se efectueze la timp plățile, decît să se solicite credite cu dobînzi mai mari. **După opinia noastră, în această problemă este și o lacună a reglementărilor în vigoare, care ar putea fi remediată dacă întreprinderile care reușesc să obțină credite suplimentare, fără a stabili cu banca în mod amănunțit măsurile ce trebuie luate, ar fi obligate să le ramburseze, cu precădere, înaintea oricăror altor obligații de plată. Această măsură ar obliga întreprinderile să inițieze discuții cu banca pentru analizarea situației financiare în care se găsesc și ca urmare să stabilească măsurile necesare.**

• Care sînt posibilitățile și căile de perfecționare, în continuare, a relațiilor dintre unitățile bancare și cele economice pe linie de creditare și decontări?

— La consfătuirea cu cadrele de conducere din centralele industriale care a avut loc în cursul trimestrului I al acestui an, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a dat o serie de indicații care au elucidat problemele legate de rolul și locul centralelor industriale în conducerea activității economice și financiare a întreprinderilor care fac parte din aceste centrale, precizîndu-se ca în viitor relațiile financiar-bancare să se stabilească la nivelul centralelor industriale.

Pornind de la aceste indicații, pe linia Băncii Naționale, au și fost luate unele măsuri. Așa, de pildă, **s-a prevăzut ca necesarul de credite în cadrul planificării trimestriale să se stabilească de organele bancare la nivelul centralelor industriale, orice modificări fiind aduse din timp la cunoștința acestora.** De asemenea, **s-au mărit competențele sucursalelor județene ale băncilor în acordarea unor credite pe parcursul executării planului, centrala industrială putînd solicita și obține direct de la sucursale credite în sume de pînă la 15 milioane pentru fiecare întreprindere în parte. Va fi pus în aplicare, în cel mai scurt timp, un sistem de informare care va permite centralelor industriale și sucursalelor băncii să cunoască, chenzinal, situația evoluției indicatorilor bancari.**

În prezent, desfășurăm, împreună cu Ministerul Finanțelor și celelalte bănci, o acțiune de consultare a unui cerc larg de specialiști din centrale industriale și întreprinderi, cu care ocazie se dezbat o serie de probleme folositoare pentru perfecționările ce vor trebui aduse actelor normative din domeniul creditului și decontărilor. Totodată, un colectiv format din specialiști din Centrala Băncii Naționale studiază la întreprinderi și centrale posibilitățile de perfecționare și simplificare a normelor de lucru.

S-au emis o serie de idei, care urmează să fie analizate cu privire la acordarea prin contul curent al tuturor creditelor cu care se finanțează stocurile de valori materiale, separarea într-un cont distinct la toate întreprindrile a creditelor pentru perioada de decontare, în care să se păstreze și acumulările, unificarea contului de împrumut pentru stocuri destinate exportului, cu contul de împrumut pentru documente privind exportul și altele. Analizăm, de asemenea, formalitățile ce trebuie îndeplinite de întreprinderi pentru obținerea creditelor în vederea simplificării și raționalizării lor.

FACTORII INTENSIVI

(Urmare din pag. 3)

în orientarea dezvoltării în viitor a economiei noastre. Electrificarea economiei, punerea energiei electrice în slujba producției și a ridicării bunăstării populației urbane și rurale se desfășoară în cadrul programului larg al partidului nostru de asigurare a unui progres rapid și a unei civilizații înalte. În anii cincinalului 1966—1970, s-au înregistrat creșteri însemnate în privința înzestrării energetice a muncii; consumul de energie electrică pe un salariat din industrie a sporit cu circa 60 la sută, de la 7 000 kWh în 1965 la 11 000 kWh în 1970. De asemenea, în o serie de unități industriale s-a introdus conducerea proceselor de producție și tehnologice cu ajutorul mașinilor electronice.

În domeniul mecanizării, s-a acordat atenție îndeosebi extinderii ei în cadrul lucrărilor grele și cu volum mare de muncă — în industria cărbunelui și a minereurilor, în turnătorii, în exploatarea lemnului, recoltarea stufului, la lucrările de pămînt și de betonare în construcții, operații de încărcare și descărcare din toate ramurile industriei și transporturilor. În anul 1970, față de 1965, gradul de mecanizare a crescut la încărcarea cărbunelui și sterilului, la înaintări în galerii de la 17 la sută la 32 la sută; la prepararea amestecurilor de forme în turnătorii de la 89% la 96%; la doborîtul și selecționatul lemnului de la 59% la 92%.

Treaptă deosebită a dezvoltării tehnicii producției, automatizarea reflectă în modul cel mai complet schimbările survenite în sistemul de mașini și reprezintă trăsătura cea mai caracteristică a revoluției științifice — tehnice contemporane. Pe linia eforturilor stăruitoare făcute pentru înzestrarea economiei cu tehnica nouă, P.C.R. a orientat intensificarea automatizării producției îndeosebi spre acele ramuri în care se poate obține cea mai mare eficiență economică. Realizări importante s-au obținut mai ales în: metalurgie, construcții de mașini, petrol, chimie, în industria textilă și alimentară. În anul 1970, producția obținută în instalații automatizate era de aproape 100% la amoniac, polietilenă și azotat de amoniu, 78% la acid sulfuric, 73% la anvelope, 72% la celuloză, 86% la ulei comestibil.

O trăsătură importantă a acțiunii generale de promovare a progresului tehnic o constituie preocuparea partidului și statului nostru pentru sporirea aportului propriu în dotarea economiei cu echipament de înaltă tehnicitate, în modernizarea producției, în ridicarea calității produselor, în sporirea rodniciei muncii sociale. La sfîrșitul cincinalului 1966—1970, peste 2/3 din necesarul de mașini și utilaje al economiei naționale era satisfăcut pe seama producției noastre interne. În unele sectoare și ramuri cum sînt: forajul și extracția țițeiului, transportul auto și feroviar, agricultura, industria cimentului, exploatarea lemnului, industria frigorifică, nevoile de dotare tehnică erau acoperite integral din producția internă. Asigurarea și în viitor a priorității ramurilor hotărîtoare — energetica, metalurgia, construcțiile de mașini și chimia —, care joacă un rol important în progresul tehnico-științific actual, se află în concordanță tocmai cu cerințele impuse de acesta.

Gradul de echipare tehnică tot mai înaltă a proceselor de fabricație condiționează randamente superioare în producție, care cresc mai repede decît valoarea acesteia. Astfel, sub impulsul progresului tehnic, sporește productivitatea muncii sociale. Sintetic, influența tehnicii noi asupra producției industriale poate fi exprimată prin relația dintre dinamica gradului de înzestrare a muncii cu fonduri fixe și cea a productivității muncii, pe de o parte, și dinamica dotării muncii cu fonduri fixe și înzestrarea ei cu energie electrică, pe de altă parte. Este caracteristic faptul că în cei 20 de ani indicele de creștere a productivității muncii în industrie a devansat indicele de creștere a înzestrării muncii cu fonduri fixe.

CREȘTEREA în ritm rapid a economiei noastre naționale a impus, drept o condiție de prim ordin, calificarea forței de muncă. Mai mult ca oricînd, ridicarea calității întregii activități în domeniul producției nemijlocite, precum și în cel al organizării și conducerii, în toate sectoarele și la toate verigile, sînt condiționate de competența oamenilor. De aceea, asigurarea economiei cu forța de muncă în volumul, structura și calificarea corespunzătoare constituie o componentă a politicii partidului nostru. Pe lîngă aspectele de ordin cantitativ, au loc importante schimbări în domeniul calității forței de muncă. Înainte de toate, se remarcă preocuparea pentru creșterea ponderii muncitorilor calificați față de totalul muncitorilor, lărgirea pe această bază a sferei muncii calificate și îngustarea celei necalificate. În anul 1970, ponderea muncitorilor calificați în totalul muncitorilor a ajuns la 82%.

UN ALT FENOMEN ce caracterizează resursele de muncă, legat organic de înseși direcțiile dezvoltării economice, îl constituie structura profesională în continuu proces de modernizare. În primul rînd, aceasta se referă la îmbogățirea structurii resurselor de muncă cu profesii noi, moderne, atît printre muncitori, cît și specialiști. Apariția și amploarea unor subramuri noi ale industriei energetice, electrotehnice, ale automaticii, chimiei etc. au atras după sine accentuarea complexității structurii clasei muncitoare cu profesii noi ca: electricieni pentru întreținerea agregatelor mecanizate, electricieni pentru mașini electrice, operatori pentru construirea tranzistorilor și fabricarea lămpilor electrice și electrotehnice, montori de prefabricate, electricieni locomotive Diesel electrice, confecționeri accesorii textile din mase plastice, programatori pentru mașinile electronice de calcul, combineri agricoli etc. S-a îmbogățit și structura profesională a inginerilor cu profesii noi, legate de automatică, electrotehnică, radiotehnică, chimie macromoleculară, cibernetică, iar în cazul economiștilor — cu profesii legate de cibernetică economică cum sînt: programator, analist. S-a remarcat o sporire, în proporții mai mari, îndeosebi a acelor categorii de muncitori sau specialiști care sînt legate de aspectele moderne ale profesiei respective. Modificările de structură se referă și la tendința de creștere în totalul forței de muncă a ponderii cadrelor cu studii medii și superioare, ceea ce influențează calitatea potențialului de muncă și, implicit, însăși dezvoltarea economică.

Ritmul creșterii economice a fost influiențat în țara noastră și de schimbările în **structura pe ramuri** a economiei naționale, care, datorită efectelor sale pe linia ridicării eficienței, constituie, de asemenea, un factor al dezvoltării intensive. Modificările de ordin structural în cadrul producției materiale vizează proporțiile de dezvoltare dintre ramurile economice, pe cele din interiorul fiecărei ramuri, precum și pe cele dintre diferite produse, în direcția promovării a ceea ce este avansat, util și eficient. O direcție fundamentală a acestor schimbări, ca urmare a politicii P.C.R. de industrializare a țării, a fost întărirea poziției de ramură conducătoare a industriei în ansamblul economiei. Aceasta s-a reflectat pozitiv asupra dezvoltării economiei generale. Pe de o parte, ocuparea unei părți tot mai mari din totalul forței de muncă în industrie a însemnat o creștere mai accentuată a venitului național. Pe de altă parte, dezvoltarea industriei (a celei producătoare de mijloace de producție) joacă un mare rol în dotarea cu tehnică avansată a tuturor ramurilor, contribuind astfel la creșterea rodniciei muncii depuse.

Aportul modernizării structurii economiei la creșterea în ritm rapid a producției este legată și de dezvoltarea în ritmuri mai mari a unor ramuri ale industriei de care depinde pătrunderea progresului tehnic în toate sectoarele: energie electrică și termică, metalurgie, construcții de mașini și chimie, a căror pondere în producția industrială a țării, în anul 1970, era 52,4%. În cadrul industriei constructoare de mașini, industria electrotehnică și-a sporit producția în anii 1967—1970 de 2,8 ori, electrotehnica — de 2,4 ori, mecanica fină și optica — de 2 ori, iar producția de mașini-unelte pentru așchierea metalelor de 2,5 ori.

Ritmurile mai mari față de total industrie, obținute de unele ramuri și subramuri ale acesteia au influențat asupra ritmului general de creștere a economiei. Influența lor este cu atît mai evidentă cu cît ponderea ramurilor respective în producția industrială totală este semnificativă. În această direcție acționează și schimbările în structura producției altor ramuri ale economiei.

Succesele remarcabile înregistrate în dezvoltarea de ansamblu a țării reprezintă o confirmare strălucită a caracterului științific și realist al politicii P.C.R., stau la temelia încrederii nestrămutate a poporului în partid. Ele deschid largi posibilități de progres în procesul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și al trecerii treptate la comunism.

DIALOG

O „politică" de promovare...

— Ionescule, aș dori să discutăm cîteva chestiuni legate de politica de promovare a cadrelor din întreprindere. În primul rînd, problema lui Vasilescu. După cum știi, el a făcut față bine atribuțiilor ce-i reveneau la începuturile activității întreprinderii noastre. De atunci, pe măsură ce a acumulat vechimea necesară, a urcat treptat, treptat, în funcții, pînă la cea de șef serviciu. Acum are o vechime care i-ar permite să ocupe postul de director adjunct și azi a venit din nou să-mi ceară să-l promovez. Ce părere ai?

— Tovarășe director, din aprecierile actualului său șef și fișele de notare a personalului rezultă că el nu se achită satisfăcător de toate sarcinile ce-i revin în funcția pe care o deține. A rămas în urmă cu cunoștințele de specialitate, este deficitar în ceea ce privește calitățile care i se cer unui cadru de conducere, rezultatele sale sînt mediocre...

— Totuși, este printre cei mai vechi din întreprindere și în afară de asta îți mărturisesc că mă „presează" mereu ca să-l promovez. Au intervenit și alții pentru el și mă gîndesc să-l promovăm; de fapt nu mai are decît cîțiva ani pînă la pensionare.

— Tovarășe director, dar mai are încă cinci ani...

— Ai dreptate. Dar postul este liber de două luni, treaba văd că merge și așa. Îmi închipui deci că îi plătesc salariul pe cinci ani; ceva, ceva tot va face el.

— Tovarășe director, dacă îmi permiteți aș dori să observ că fondul de salarii aferent acestui post nu va afecta prea mult prețul nostru de cost. Mai importantă este influența pe care o va avea calitatea deciziilor sale și a consecințelor ce vor rezulta din modul în care va coordona și controla activitățile ce-i revin. Și apoi nu este de neglijat faptul că blochează posibilitatea de a promova alte cadre, poate mai tinere, dar foarte talentate și competente, ceea ce va crea inevitabile tensiuni...

Era mai simplu...

— Ce mai faci, colega? Arăți cam preocupat...

— Da. Mi s-au întors cîțiva colaboratori de la un curs de consultanți în organizare și acum mă „bombardează" cu fel de fel de probleme, care am sentimentul că mai mult mă încurcă decît mă ajută să-mi realizez sarcinile de plan...

— Cum adică?

— Păi, uite de exemplu azi. Vine unul la mine cu o planificare a produselor și mă întreabă ce produse voi vinde în 1980, cîte din cele pe care le producem acum vor mai fi produse în 1975, cîte produse noi vor fi introduse, cît la sută din valoarea producției și beneficiului va fi dată de noile produse, dacă a fost elaborat un studiu de piață, care sînt rezultatele previziunilor în domeniul științei și tehnologiei, ce materiale vor fi folosite și cîte și mai cîte asemenea „previziuni". Zicea că ar trebui să ne elaborăm și niște strategii de dezvoltare...

— Ei, da colega, îți mărturisesc că era mult mai simplu pe vremea cînd primeai totul de la forul tutelar; defalcai planul, îndrumai, coordonai și raportai îndeplinirea lui.

Constantin COJOCARU

STUDII • EXPERIENȚE

LA FABRICA „DACIA"

SISTEMUL INFORMAȚIONAL CONFRUNTAT CU PREZENTUL ȘI VIITORUL

ÎN PROCESUL de proiectare și implementare a unui nou sistem informațional-decizional în întreprindere (S.I.D.), este necesar să se țină seama nu numai de condițiile și cerințele perioadei în care acesta se elaborează și se aplică în practică, ci și de necesitatea dezvoltării și perfecționării lui în perspectivă, atît sub aspectul integrării sale pe orizontală, prin extinderea sa la toate activitățile organismului economic cît și pe verticală, prin integrarea lui într-un S.I.D. de nivel superior. Nu trebuie neglijată nici transformarea deosebit de rapidă pe care o înregistrează metodologia prelucrării datelor, o dată cu progresul tehnic în domeniul construcției calculatoarelor.

O altă problemă care trebuie avută în vedere în munca de concepere a S.I.D.-ului este necesitatea integrării sale în sistemul relațiilor umane constituite în unitatea economică respectivă, pentru a se realiza o mutație calitativă în atitudinea oamenilor, de la neîncredere și uneori chiar împotrivire, la interes și adeziune deplină. Faptul că la proiectarea și implementarea noului S.I.D. la Fabrica „Dacia" din cadrul Combinatului de bumbac nr. 1 — București nu s-a ținut seama în totalitate de aceste cerințe ale dezvoltării și perfecționării ulterioare a sistemului, a generat cîteva deficiențe.

Banca de date a S.I.D. este prea „săracă" pentru a oferi informatiile solicitate la raportările statistice la nivel de combinat. De aici concluzia că în banca de date trebuie introduse toate datele primare referitoare la activitățile întreprinderii, indiferent de valoarea lor practică în momentul proiectării băncii de date. În banca de date pot și trebuie să se afle anumiți indicatori sintetici ce pot fi cu ușurință și eficiență folosiți în diverse calcule.

Codificarea sortimentelor cu numai 4 caractere (cifre) s-a dovedit insuficientă la nivel de combinat. Pentru a face posibile anumite grupări, sortări, după caracteristici ce prezintă importanță exclusiv la nivel de combinat (de exemplu indicele fabricii producătoare), a fost necesară dublarea numărului de caractere al codului (la 8 caractere) pentru fiecare articol. A fost, de asemenea, necesară refacerea unor programe în funcție de indicatorii solicitați la nivel de combinat. Acest mod de abordare a analizei sistemului va conduce la crearea unei sensibilități superioare a S.I.D., care-i va permite să răspundă cu promptitudine unei varietăți de cerințe noi.

Îmbunătățirea sistemului informațional-decizional la Întreprinderea „Dacia" are în vedere, totodată, perspectiva progresului tehnic în domeniul calculatoarelor.

Ioan GEORGESCU
economist
ing. Ioan KALMAN

(Continuare în pag. 8)

Din teoria și practica conducerii în lume

UNIVERSITATE — INDUSTRIE

CARACTERUL MULTIDISCIPLINAR • ECHIPE COMPLEXE • SELECTAREA TEMELOR • CONSULTING

PERFECȚIONAREA multor domenii de activitate este condiționată într-o măsură considerabilă de aportul cercetării științifice, de aplicarea promptă a rezultatelor obținute. Pentru științele „tinere", aflate încă în perioada adolescenței, cum este conducerea întreprinderii, cercetarea problematicii specifice acestui domeniu capătă dimensiunea unei necesități indispensabile. Se observă de altfel că, în țările industrializate, care posedă numeroase întreprinderi competitive, preocupările pentru dezvoltarea cercetării tehnice, tehnologice, dar și organizatorice sînt foarte intense.

Belgia este una din țările vest-europene care dispune de o rețea de cercetare științifică în domeniul conducerii și organizării întreprinderii destul de dezvoltată. Principalele cinci centre de cercetări care își desfășoară activitatea pe lîngă universitățile din Bruxelles, Louvain, Gand și Liège, grupate în cadrul Fundației Industrial-Universitară, reprezintă un însemnat potențial științific ale cărui rezultate sînt ilustrate și de numeroasele lucrări elaborate *).

Centrele dispun de cercetători multilateral pregătiți, unii din ei posedînd mai multe licențe. De exemplu, din cei 17 cercetători ai centrului din Gand, 14 posedă 2 sau 3 diplome universitare, o mare parte beneficiind de perioade de specializare în alte țări avansate din punct de vedere industrial. Este cazul spre exemplu a 10 din cei 16 specialiști care formează personalul științific al centrului valon de perfecționare în conducere din Louvain.

Ca mecanism de desfășurare a cercetărilor, activitatea lor științifică se desfășoară sub forma proiectelor mari de cercetare. realizate cu participarea unor echipe adecvate de specialiști și a unor lucrări individuale care constituie de regulă teze de doctorat. O atenție deosebită se acordă modului de pregătire a realizării lucrărilor mari. De exemplu, trecerea la elaborarea propriu-zisă a principalului proiect de cercetare, referitor la interrelațiile structurii organizatorice cu inovația, utilizarea potențialului uman și a computerilor s-a făcut în două etape principale. Într-o primă fază cercetătorii responsabili pentru această lucrare, din fiecare centru, pe baza studierii literaturii de specialitate, a unei vizite de studiu la Tavistock Institute of Human Relations din Anglia, și a unor studii limitate de teren, au desprins principalele direcții de cercetare. În cea de-a doua etapă, cercetătorii au stabilit o primă serie de ipoteze pe care, după ce le-au examinat și cu alți specialiști, le-au analizat amplu și corelat în cadrul unui seminar de o săptămînă la care a participat întreaga echipă formată din 22 cercetători. Proiectele și ipotezele de lucru elaborate apoi în detaliu au fost definitivate în cadrul

Ovidiu NICOLESCU
Institutul de cercetări economice

(Continuare în pag. 8)

VADEMECUM

Sub cristalul biroului dv.

„MICUL LEXICON PENTRU DIRECTORI" (Iugoslavia) pune la dispoziția cadrelor de conducere următorul chestionar pentru autoverificare:

1. Cunoașteți valoarea exactă a timpului dv. de muncă și a timpului petrecut în întreprindere?

2. Sînteți ispitit să faceți singur totul, chiar dacă ați putea, fără nici un risc, să transferați altuia o parte din obligații?

3. Știți să apreciați exact timpul necesar efectuării unor anumite treburi, fie că le faceți singur, fie că le încredințați altora?

4. Vă faceți un plan cadru general sau unul pe zile?

5. Verificați directivele pe care le dați privind munca colaboratorilor pentru ca să vă convingeți că sînt înțelese și realibazile în condițiile date?

6. Luați decizii fără idei preconcepute?

7. Acceptați contribuția colaboratorilor dv. la elaborarea deciziilor importante privind gospodărirea unor secții sau a întreprinderii în general?

8. Aveți în permanență în față cîteva alternative de rezolvare, care vă permit să vedeți aspectele pozitive și cele negative ale fiecărei decizii pe care o luați?

9. Sînteți sigur că toți colaboratorii și salariații dv. cunosc politica comercială a întreprinderii în care lucrează, ca și politica ei de personal?

10. Colaboratorii sau salariații dv. pot lua oricînd contact cu dv. să vă spună tot ce au pe suflet fără o cerere specială de audiență?

11. Organizați, în interesul unei colaborări sistematice și a informării dv. personale asupra tuturor problemelor curente, întîlniri regulate bilaterale sau de grup cu colaboratorii dv. apropiați și mai îndepărtați?

12. Sînteți oricînd gata să transferați autoritatea dv. altuia dacă aceasta ar fi în interesul gospodăririi mai eficiente?

13. Respectați părerile altora, chiar dacă ele diferă de ale dv.?

14. Insistați să vă impuneți părerea chiar dacă ea este izolată?

15. Aveți în vedere în orice moment un om anumit care ar putea prelua oricînd funcția dv. în cazul cînd ați renunța la ea, indiferent din ce motive?

16. Sînteți pregătit să suportați consecințele insucceselor provocate de dv.?

17. Puteți suporta cu calm o eventuală critică și să criticați pe alții în mod concret, dar și cu menajarea sensibilității lor?

18. V-ați convins că oamenii, în caz de nevoie, trebuie criticați între patru ochi și lăudați în public?

19. Care este după părerea dv. calitatea dv. cea mai importantă ca șef?

20. Care este punctul dv. slab ca șef?

21. Sînteți suprasolicitat în permanență din cauza muncii, a ședințelor și a altor obligații într-o așa măsură că vă simțiți la limita puterilor?

22. Sînteți la curent cu literatura cea mai nouă în domeniul conducerii și administrației întreprinderii?

23. Încercați să aplicați în practică cunoștințele dv. teoretice din domeniul științei conducerii?

24. Încercați cu regularitate să vă verificați pe baza acestui chestionar și să trageți cuvenitele concluzii?

În cinstea gloriosului jubileu al partidului

ANGAJAMENTE ÎNDEPLINITE ŞI DEPĂŞITE

● **Produse pentru export.** — *Întreprinderile* **judeţului Iaşi** *au realizat suplimentar o producţie marfă de aproape 28 milioane lei, livrînd în acelaşi timp la export mărfuri în valoare de peste 1,3 milioane lei valută. Aceste rezultate au fost materializate, printre altele, în 4 000 rulmenţi, mobilă în valoare de peste 2,6 milioane lei, confecţii în valoare de peste cinci milioane lei, 12 tone de carne, mari cantităţi de materiale de construcţii şi alte produse realizate peste plan.*

● **Pe seama sporirii productivităţii muncii.** — *Industria* **judeţului Sibiu** *şi-a depăşit angajamentele asumate cu aproape 50 milioane lei la producţia industrială. Mai bine de 73% din acest spor a fost obţinut pe seama creşterii productivităţii muncii. Au fost livrate, peste prevederi, însemnate cantităţi de metale neferoase şi produse chimice, peste un milion cărămizi şi blocuri ceramice, 1400 mc prefabricate din beton, 133 000 mp ţesături, încălţăminte în valoare de aproape 1 200 000 lei şi alte produse.*

● **Reducerea cheltuielilor la 1000 lei producţie marfă.** — *Muncitorii şi tehnicienii din întreprinderile* **judeţului Neamţ** *au realizat peste plan: 1 500 tone ţevi din oţel, 1 200 tone îngrăşăminte cu azot, 5 400 tone ciment, 340 tone hîrtie, 2 milioane cărămizi şi blocuri ceramice, 5 700 mc cherestea răşinoase şi mobilă în valoare de 2 milioane lei. Aceste realizări sînt însoţite de creşterea eficienţei economice şi îmbunătăţirea calităţii produselor. Combinatul de îngrăşăminte azotoase din Piatra Neamţ, de pildă, a redus costurile de producţie cu 19 lei la 1 000 lei producţie marfă, realizînd economii de peste 3,5 milioane lei.*

● **Cu 4 zile mai devreme.** — *Întreprinderile industriale din* **judeţul Prahova** *au realizat cu 4 zile mai devreme sarcinile de plan la producţia marfă pe primele 4 luni ale anului. S-au produs peste plan 4 000 tone cărbune brun, 800 tone îngrăşăminte chimice, 15 000 tone benzină, însemnate cantităţi de uleiuri minerale, hîrtie şi altele în valoare de circa 160 milioane lei, angajamentul luat fiind astfel depăşit.*

În Suplimentul nr. 18 al revistei :

AGENDA ECONOMISTULUI

COOPERAREA ECONOMICĂ INTERNAŢIONALĂ

UNIVERSITATE – INDUSTRIE

(Urmare din pag. 7)

discuţiilor, avute cu cei mai buni experţi din 8 universităţi nord-americane, de către o misiune alcătuită din principalii cercetători.

Lucrări de o asemenea amploare sînt finanţate de către Oficiul belgian de creşterea productivităţii. În anul 1970, 80% din totalul cheltuielilor celor 5 centre sînt prevăzute a fi acoperite pe această cale şi cu participarea Consiliului Naţional de Politică Ştiinţifică şi a Institutului de Administraţie Universitară, organisme finanţate de la bugetul statului. Restul de 20% din fondurile necesare provin din taxele de participare la programele de perfecţionare a cadrelor de conducere pe care le organizează.

Unele centre obţin încasări şi pe baza contractelor încheiate cu unele firme particulare. Aşa de pildă, în anul 1968 centrul valon din Louvain a realizat cinci contracte de cercetare în valoare totală de 500 000 franci belgieni. În realitate. activitatea de consulting pe care centrele o realizează este mult mai amplă, specialiştii lor acordînd consultaţii în mod permanent sau temporar în funcţie de solicitări şi interesul ştiinţific pe care acestea îl prezintă. De menţionat că în normele de utilizare a timpului pentru personalul ştiinţific care a depăşit treapta de asistent este prevăzut un anume procent şi pentru această categorie de activitate.

Unele cercetări au un caracter mai teoretic, abordînd probleme de principiu ale acestei discipline, investigaţia neoprindu-se la aspecte specifice unei singure întreprinderi sau a unui grup de întreprinderi. reprezentativitatea întreprinderilor alese ca eşantion permiţînd generalizarea concluziilor.

În acelaşi timp multe cercetări au un caracter aplicativ, oferind sugestii sau indicaţii utile practicii conducerii şi organizării din întreprinderi.

Cercetările se caracterizează în general prin selectivitatea lor, reţinîndu-se în plan numai acele probleme care sînt importante pentru activitatea practică. Astfel se explică axarea în perioada actuală pe cercetarea problemelor organizării inovaţiilor, a introducerii ordinatoarelor etc.

Un alt aspect care contribuie la creşterea eficienţei rezultatelor cercetărilor, a calităţii lor o constituie solida documentare practică efectuată. Fiecare lucrare de cercetare se sprijină pe o largă investigare a activităţii practice din întreprinderi. Spre exemplu, pentru studierea relaţiilor care există între ordinatoare şi structura de organizare, Centrul de studii al productivităţii din Gand a întocmit un chestionar pe care l-a trimis spre completare tuturor întreprinderilor industriale avînd peste 200 de salariaţi şi întreprinderilor comerciale şi furnizoare de servicii cu peste 50 salariaţi, adică la 1800 unităţi de aceste dimensiuni — cîte există în Belgia.

Multe din cercetările efectuate au un caracter multidisciplinar, pentru că studierea cu succes a proceselor de conducere şi organizaţionale în întreprinderile contemporane, care sînt din ce în ce mai complexe, cere o asemenea abordare, singură capabilă să reflecte locul real al factorilor calitativi deosebiţi care afectează întreprinderea în înlănţuirea lor. Un exemplu elocvent îl oferă abordarea relaţiei între inovare şi structură organizatorică în cadrul centrului de perfecţionare valon din Louvain, care foloseşte o echipă multidisciplinară formată din 2 economişti. 2 psihologi şi un sociolog, fiecare elaborînd un studiu asupra unui aspect esenţial al temei cercetate.

Apoi există o strînsă legătură între cercetare şi activitatea de formare şi perfecţionare a cadrelor de conducere, care se realizează prin : prezentarea de către cercetătorii ştiinţifici de conferinţe şi expuneri, elaborate pe baza propriilor cercetări în cadrul programelor de formare şi perfecţionare a cadrelor, organizate în centrele respective ; folosirea rezultatelor cercetării ştiinţifice realizate în fiecare centru şi în cadrul programelor de formare a personalului de conducere organizate în instituţiile similare ; utilizarea cadrelor de conducere participante la programe, în special a celor tinere, la realizarea de cercetări ştiinţifice. De exemplu, în anul 1968, 20 tinere cadre ce au urmat asemenea programe de perfecţionare au întocmit lucrări de cercetare cu caracter aplicativ, care au fost discutate cu specialişti belgieni şi apoi cu unii din cei mai cunoscuţi specialişti americani în cadrul unei călătorii de studii în S.U.A.

În acelaşi timp, pentru cercetători, contactul cu cadrele de conducere participante la cursuri, constituie un mijloc de informare asupra conducerii şi organizării din întreprinderi, o posibilitate de a valorifica sau aprofunda anumite ipoteze de cercetare.

Desigur că elementele prezentate, fără să ne poată furniza o imagine completă asupra situaţiei cercetărilor în acest domeniu, reflectă totuşi într-o măsură orientarea cercetării ştiinţifice belgiene în domeniul conducerii şi organizării întreprinderii care, explică rezultatele obţinute în cele două decenii de activitate. Analizate cu discernămînt, ele pot furniza elemente utile, folosite în perfecţionarea conducerii şi organizării centrelor de cercetări şi a întreprinderilor.

---

*) Printre acestea enumerăm : „Pour une doctrine de l'entreprise", „La fonction d'entreprise", „Formes nouvelles et progrès économique", „Contributions a l'etude de l'entreprise et de la distribution de pouvoir et décision", „Les dirigeants, „d'entreprise de l'économie belge", „Les facteurs déterminants de la décision d'investir", „Recherche d'un programme de production optimal par programmation linéaire" etc.

SISTEMUL INFORMAŢIONAL

(Urmare din pag. 7)

Astfel, în vederea realizării controlului producţiei, s-a optat pentru introducerea celui mai perfecţionat şi eficace sistem de prelucrare automată a datelor şi anume sistemul în timp real. Acesta presupune urmărirea continuă de către calculator a producţiei, astfel încît în orice moment conducătorul poate să apeleze la calculator pentru a-i comunica stadiul executării unei comenzi. Culegerea şi transmiterea datelor la calculator se face complet automatizat prin teleproces. Acest sistem caracterizat printr-un ridicat nivel tehnic oferă avantajul posibilităţii de intervenţie imediată în conducerea activităţilor, faţă de prezent cînd se ia cunoştinţă sub formă de istoric asupra desfăşurării acestora.

Ca o concluzie practică a perfecţionării continue a S.I.D-ului apare nevoia unei retrospective permanente asupra elaborărilor anterioare în general şi a softului, în special, care suferă o accelerată uzură morală. Astfel, perfecţionarea programării a făcut ca la „Dacia" în unele cazuri introducerea unor noi algoritmi de calcul să reducă timpul de calcul al unui program de la 20 minute la 30 secunde.

Din punct de vedere psiho-sociologic, la „Dacia" problemele de informatică au fost tratate la început cu oarecare neîncredere şi scepticism. Din această cauză perioada de experimentare iniţială de circa un an şi jumătate s-a dovedit deosebit de necesară şi rodnică. Oamenii au căpătat, în acest interval de timp, deprinderea de a oferi date de calitatea cerută pentru prelucrarea automată, la momentul oportun, înţelegînd noul sistem de lucru şi exigenţele pe care le impune acesta.

Transformarea calitativă a muncii unor salariaţi, din centralizare manuală de date în analiză de indicatori, a constituit motivaţia necesară realizării ataşamentului faţă de noul sistem. În acest sens, trebuie relevată, de asemenea, satisfacţia creată de folosirea primilor indicatori determinaţi cu ajutorul calculatorului. Pentru intensificarea acestei munci de „sensibilizare" a personalului serviciilor furnizoare de date, s-au organizat cursuri speciale în întreprindere. În fiecare serviciu şi secţie au apărut funcţii noi de informaticieni. Aceştia au rolul de a culege şi transmite datele spre prelucrare la Oficiul de informatică şi de a primi informaţiile solicitate. Pe lîngă acest oficiu s-a creat. totodată, un compartiment operativ de informatică ce are sarcina de a verifica modul de prezentare a datelor pentru calculator. Apariţia acestui compartiment a permis ca Oficiul de informatică să se ocupe exclusiv de elaborarea programelor şi analiză.

Pe linia „sensibilizării" au fost organizate şi cursuri de introducere în teoria informaţiei cu conducerea întreprinderii. Menţinerea receptivităţii personalului informatic se asigură după introducerea S.I.D.-ului, pe baza rezultatelor pozitive obţinute şi a sporirii necontenite a cunoştinţelor de specialitate.

Se poate spune că s-a asigurat decalajul necesar între pregătirea specialiştilor şi dinamica complexităţii problemelor de rezolvat. astfel încît colectivul ocupat cu deservirea sistemului informaţional să poată manifesta elasticitatea necesară trecerii de la probleme mai simple, cum ar fi prelucrarea automată a datelor în cadrul unui subsistem, la probleme mai complexe cum este integrarea S.I.D.-ului fabricii în cel al combinatului.

Pregătirea specialiştilor în proporţia de 50% ca analişti şi 50% ca programatori, după părerea noastră, nu a constituit un element care să ducă la realizarea echilibrului deoarece complexitatea şi numărul problemelor de analiză a fost mult mai mare ca al celor de programare. Specializarea îngustă nu oferă încă colectivului posibilitatea remedierii acestei situaţii prin elasticitatea abordării alternative a problemelor de analiză sau programare în funcţie de volumul variabil al acestora, de la o perioadă la alta.

În perspectivă, considerăm că această situaţie va putea fi ameliorată, prin dubla calificare a unor salariaţi ce lucrează în domeniul exploatării S.I.D.

Perspectiva dezvoltării S.I.D-ului de la „Dacia" prin integrarea sa în sistemul combinatului şi în S.N.I.C. va duce la creşterea continuă a pregătirii profesionale a personalului de informatică.

Luarea în considerare, în practică, a condiţiilor echilibrului dinamic (elasticitate, sensibilitate, proiectare de perspectivă) la introducere şi în timpul funcţionării S.I.D.-ului elimină posibilitatea apariţiei unor fenomene negative ca : necesitatea restructurării băncii de date la integrarea S.I.D.-ului, recodificarea unor caracteristici şi uzura morală a softului, ducînd totodată la o mai bună folosire a timpului de lucru al calculatorului, prin asigurarea personalului cu o pregătire corespunzătoare.

O EXPOZIŢIE PROMIŢĂTOARE

ALĂTURI de comerţul de stat, cooperaţia meşteşugărească aduce o contribuţie deosebită la aprovizionarea şi deservirea populaţiei. Înscriindu-se în dinamica dezvoltării economiei noastre, cooperaţia meşteşugărească cunoaşte o afirmare continuă, producţia sa realizînd în ultimii ani creşteri importante. Graiul cifrelor este elocvent în acest sens. **În volumul total al serviciilor din anul 1970 activitatea de deservire desfăşurată de unităţile cooperaţiei meşteşugăreşti reprezintă o pondere de 21,3%.**

O imagine sugestivă a aportului pe care UCECOM îl aduce este expoziţia în care sînt prezentate mărfuri executate de cooperatori din întreaga ţară Am privit şi apreciat îndelung miile de exponate, create cu fantezie de meşteri cu înaltă calificare. Rămîi plăcut surprins cînd vezi bogăţia de modele, ce se pot realiza în unităţile cooperaţiei. Între ele merită să fie menţionate, cel puţin **costumele naţionale din toate regiunile ţării, pardesie, paltoane, cojoace şi păpuşi folclorice mult** *solicitate de comercianţii străini. Un loc principal în expoziţie îl ocupă* **covoarele şi carpetele cu motive naţionale produse la Tismana, Sighetul Marmaţiei şi „Arta Populară din Craiova, seturile de feţe de masă, ştergare de la Topoloveni-Argeş. Lămpile lustrele şi coşuleţele din fier forjat, produsele din ceramică neagră şi sticlă metalizată, alături de doniţe, cofe, butoiaşe şi alte diverse lucruri utilitare pentru bucătării dau o imagine fermecătoare expoziţiei.**

De relevat că meşteşugarii din cooperaţie şi-au făcut şi pînă acum un bun renume peste hotare. Participările la expoziţiile internaţionale, dintre care cea mai recentă, de la Düsseldorf, arată interesul partenerilor externi pentru aceste produse.

Planul cincinal prevede ca pe total cooperaţie meşteşugărească, volumul încasărilor să crească cu 56,7% faţă de 1970. *Sînt, evident, cifre demne de luat în seamă. Dar numai popularizarea, prezentarea, într-un cuvînt tehnica tot mai modernă a comercializării produselor şi a serviciilor va permite cooperaţiei meşteşugăreşti să îndeplinească aceste cifre. Unul din atu-uri, produsele prezentate în expoziţia splendidă de la sediul central al UCECOM, există. Totul este ca prototipurile să nu rămînă la stadiul de exponat.*

Em. ZAMFIRESCU

ISTORIE ECONOMICĂ

1921 PCR 50 1971

1 MAI ÎN ROMÂNIA

EXPRIMARE CONSECVENTĂ A INTERNAȚIONALISMULUI PROLETAR

ISTORICUL zilei de 1 Mai, zi de luptă și unire frățească a clasei muncitoare din lumea întreagă, împotriva exploatării și împilării capitaliste este strîns legat de creșterea potențialului mișcării muncitorești în ultimele decenii ale secolului trecut. Luînd în discuție necesitatea luptei organizate a clasei muncitoare împotriva ofensivei patronale, pentru micșorarea zilei de muncă la 8 ore, primul Congres al Internaționalei a II-a, din iulie 1889, la care au participat și 5 delegați din partea cercurilor socialiste din țara noastră, a adoptat o rezoluție în care se spunea: **„Congresul hotărăște să organizeze o mare demonstrație internațională, astfel ca, în aceeași zi, în toate țările și în toate orașele, masele muncitoare să ceară organelor de stat reducerea prin lege a zilei de muncă la 8 ore".** Această zi a fost fixată pentru 1 Mai 1890. **„Muncitorii diferitelor națiuni** — sublinia Rezoluția Internaționalei în continuare — **vor organiza această manifestație după felul cum li se va părea mai potrivit cu împrejurările din țările lor".**

Hotărîtă astfel ca zi de luptă internațională pentru 8 ore de muncă, întîi Mai avea să capete în curînd un sens cu mult mai larg, constituind de-a lungul vremii un prilej de evidențiere a forței clasei muncitoare, de afirmare a voinței sale de luptă pentru drepturi economice și libertăți democratice, pentru doborîrea regimului burghez și construirea societății socialiste.

Însușindu-și hotărîrea Internaționalei a II-a, începînd din 1890 mișcarea muncitorească din România a fost permanent alături de masele de exploatați din întreaga lume, manifestînd cu prilejul zilei de 1 Mai hotărîrea ei neclintită de a lupta împotriva asupririi, pentru independență națională și progres social.

Potrivit documentelor vremii, primul 1 Mai a fost sărbătorit în România cu deosebit entuziasm. Întruniri și demonstrații au avut loc în majoritatea centrelor economice mai însemnate, atît în vechea Românie cît și în Transilvania și Banat, aflate sub dominația imperiului habsburgic. Numai în București, sărbătorirea zilei de 1 Mai a scos în stradă peste 5 000 de muncitori, cifră însemnată în comparație cu numărul proletariatului român din acea perioadă. Muncitorii au demonstrat pe străzile Capitalei într-o impresionantă procesiune, purtînd drapele roșii pe care era vizibilă revendicarea celor 8 ore de muncă. În grădina Trocadero, pe dealul Filaretului s-a organizat apoi o mare întrunire publică. C-tin Mille, Al. Ionescu, Panait Mușoiu, Alexandru Constantinescu și alți conducători socialiști au vorbit cu acest prilej despre însemnătatea și semnificația zilei de 1 Mai, subliniind, printre altele, necesitatea organizării clasei muncitoare.

În anul 1894, pe baza hotărîrilor adoptate de Congresul de la Zürich al Internaționalei a II-a, din anul precedent, la care au participat și delegați ai P.S.D.M.R., sărbătorirea zilei de 1 Mai are loc pentru prima dată, pe ansamblul întregii țări, într-o zi lucrătoare. Această sfidare a hotărîrilor guvernului, care a interzis sistarea lucrului în întreprinderile de stat, a adus după sine măsuri de represiune împotriva mișcării muncitorești. Fiind considerate acțiuni „potrivnice constituției", manifestațiile de 1 Mai au fost interzise oficial în anii următori, fiind limitate la întruniri restrînse în săli și serbări cîmpenești.

Dizolvarea P.S.D.M.R., în primăvara anului 1899, se va repercuta, la rîndul său, asupra cadrului organizatoric și de manifestare a proletariatului român cu prilejul zilei internaționale a celor ce muncesc. Se remarcă, în primul deceniu al secolului nostru, manifestațiile de 1 Mai în anii 1905—1907, îndreptate cu precădere împotriva legislației antimuncitorești, pentru dezvoltarea și întărirea sindicatelor profesionale proprii clasei muncitoare, bazate pe principiile luptei de clasă. Refacerea P.S.D. la începutul anului 1910, anticipată printre altele și cu prilejul întrunirilor muncitorești de 1 Mai din diferite centre ale țării, a dat un însemnat impuls procesului de afirmare a clasei muncitoare în viața politică internă. Începînd cu anul 1910, pe lîngă tradiționalele întruniri și serbări cîmpenești, asistăm din nou la o serie de mari manifestații de stradă.

Cu toate acestea, privite din punctul de vedere al conținutului de idei, nu putem vorbi de o depășire calitativă a modalităților de organizare și desfășurare a acțiunilor muncitorești de 1 Mai, caracteristice anilor precedenți. Această situație s-a menținut pînă în timpul primului război mondial.

RADICALIZAREA luptei proletariatului român și întărirea influenței aripei stîngi din P.S.D., în timpul primului război mondial, au permis organizarea unor puternice demonstrații anticapitaliste și antirăzboinice, în cadrul cărora aspirațiile economice ale maselor, împletindu-se strîns cu cele politice, au început să vizeze însăși existența regimului burghezo-moșieresc. Un astfel de caracter l-au avut marile demonstrații și întruniri muncitorești de 1 Mai în anii 1916—1918. La 1 Mai 1916 de pildă, zeci de mii de muncitori de pe întreg cuprinsul țării, sub steagul internaționalismului proletar și al frăției dintre popoare, și-au manifestat deschis hotărîrea și voința lor de pace. Ținută într-o zi lucrătoare, ziua de 1 Mai 1916 a avut un caracter combativ, revoluționar, căpătînd aspectul unei greve generale în întreaga țară. Un an mai tîrziu, în timp ce cea mai mare parte a teritoriului țării se afla sub jugul ocupanților germani, sărbătorirea lui 1 Mai 1917 a avut loc în majoritatea orașelor din Moldova. Memorabilă a rămas în acest sens sărbătorirea zilei de 1 Mai 1917 la Iași, unde alături de masele muncitoare din localitate au manifestat și soldații revoluționari ruși.

Sfîrșitul primului război mondial, urmările sale pe plan economic și social au coincis în România cu începutul unei perioade de avînt revoluționar fără precedent în istoria mișcării muncitorești. Efervescența, amploarea și combativitatea mișcărilor sociale cu caracter revendicativ, însoțite de impresionante manifestări politice ale maselor muncitorești, procesul delimitării ideologice și tendințele tot mai hotărîte spre o organizare politică adecvată, prin crearea unui partid proletar revoluționar, marxist-leninist, toate aceste elemente definitorii pentru avîntul revoluționar amintit — generat de ascuțirea contradicțiilor de clasă proprii societății românești din acea perioadă, la care se adaugă influența mișcării muncitorești internaționale, în primul rînd a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie — și-au găsit reflectare în impresionantele întruniri și demonstrații ale clasei muncitoare prilejuite de sărbătorirea zilei de 1 Mai. Sute de mii de muncitori din marea majoritate a centrelor economice ale țării au luat parte la întrunirile și demonstrațiile de stradă care au avut loc. Vom aminti, de pildă, marea demonstrație a maselor muncitorești din București, de la 1 Mai 1920, la care au participat peste 80.000 de oameni, fiind una dintre cele mai însemnate manifestații politice de stradă ale proletariatului român de pînă la eliberarea țării de sub jugul fascist. La fel, manifestații de amploare au avut loc la 1 Mai 1921.

Organizate și conduse de cunoscuți militanți ai mișcării muncitorești ca: Gh. Cristescu, Gh. Niculescu-Mizil, C. Popovici, Leonte Filipescu, Alex. Dobrogeanu-Gherea, T. Iordăchescu, G. M. Vasilescu, Pandele Becheanu, C. Mănescu, I. Olteanu și mulți alții, manifestațiile muncitorești prilejuite de eveniment, în anii 1920—1921, au avut un pronunțat caracter politic. Într-adevăr, pe lîngă tradiționalele cerințe economice, pe steaguri și pancarte vom găsi revendicări noi: „Trăiască societatea comunistă!", „Solidaritate cu proletariatul internațional!", „Cerem eliberarea deținuților politici!", „Trăiască Partidul Comunist!".

EVENIMENTELE legate de pregătirea și desfășurarea zilei de 1 Mai în acești ani și-au adus aportul lor însemnat la clarificarea ideologică în sînul mișcării muncitorești din România, fapt care a permis crearea, în mai 1921, a Partidului Comunist Român. Rezultat firesc al unui îndelungat proces de dezvoltare social-economică și politică a poporului român, al procesului legic de afirmare și maturizare a contradicțiilor de clasă și a luptei revoluționare, crearea Partidului Comunist Român reprezintă în același timp, o victorie istorică a ideilor atotbiruitoare ale învățăturii marxist-leniniste. Continuînd lupta de veacuri pentru eliberarea socială și națională, cele mai bune tradiții ale mișcării muncitorești și socialiste din România, Partidul Comunist s-a dovedit a fi în noile condiții istorice exponentul fidel al intereselor clasei muncitoare, ale întregului popor.

De la crearea P.C.R., manifestațiile de 1 Mai, organizate și conduse direct de Partidul Comunist și organizațiile revoluționare de masă de sub conducerea și influența sa, au căpătat un pronunțat caracter revoluționar, devenind tot mai combative și de mare amploare. În condițiile ilegalității, îmbinînd cu priceperea și clarviziunea partidului de avangardă marxist-leninist al clasei muncitoare, munca ilegală cu orice posibilitate legală, P.C.R. cheamă an de an poporul muncitor să sărbătorească ziua de 1 Mai prin luptă împotriva exploatării și asupririi regimului burghezo-moșieresc. Nu era an în care manifestele P.C.R., U.T.C., ale organizațiilor de masă conduse de Partidul Comunist, închinate zilei de 1 Mai, să nu fie răspîndite în cele mai îndepărtate colțuri ale țării. Prin ședințe conspirative, întruniri „zburătoare" prin afișe, arborări de steaguri roșii, prin întruniri și demonstrații de masă, cu riscul libertății și chiar al vieții, comuniștii țineau trează conștiința maselor muncitoare, hotărîrea lor de a lupta împotriva exploatării, pentru solidaritate cu proletariatul din întreaga lume. Aceasta a fost principala caracteristică a zilei de 1 Mai în anii 1922—1928, în perioada avîntului revoluționar din timpul crizei economice (1929—1933), avînt culminat cu eroicele bătălii de clasă ale muncitorilor ceferiști și petroliști din ianuarie-februarie 1933.

Campaniile politice de 1 Mai au constituit pentru Partidul Comunist prilejuri concrete de combatere și demascare a ideologiei și propagandei burgheze, de evidențiere și popularizare în mase a marilor succese obținute de popoarele Uniunii Sovietice, de clasa muncitoare internațională, în lupta împotriva exploatării capitaliste.

IN ANII URMĂTORI, sărbătorirea zilei internaționale a celor ce muncesc s-a desfășurat sub semnul unității de acțiune a clasei muncitoare, împotriva pericolului fascist și de război. Se remarcă, în acest sens, marile întruniri și demonstrații, desfășurate pe baza frontului unic muncitoresc de muncitorii comuniști, social-democrați și fără de partid, cu prilejul zilei de 1 Mai în anii 1934—1940.

O amploare deosebită au luat-o întrunirile și manifestațiile muncitorești de la 1 Mai 1939, organizate și conduse de cunoscuți militanți ai Partidului Comunist și organizației revoluționare de tineret, printre care: Ilie Pintilie, Nicolae Ceaușescu, Constantin David ș.a. Ele au prilejuit o puternică demonstrație împotriva fascismului, a pericolului de război, pentru apărarea independenței naționale, integrității teritoriale și suveranității de stat a României.

Aceste acțiuni au arătat cît de adîncă era ura poporului împotriva fascismului, demonstrînd, în același timp, creșterea activității politice a maselor, a influenței și capacității P.C.R. de organizare și conducere a luptei poporului nostru.

Se înscrie ca o trăsătură dominantă, pentru felul în care a fost sărbătorit 1 Mai în această perioadă istorică de grea încercare pentru destinele omenirii, solidaritatea internațională cu o serie de popoare — Etiopia, Spania, Austria, Albania, Cehoslovacia, Polonia, Franța —subjugate sau amenințate de politica agresivă a statelor fasciste. Luptînd pentru salvgardarea independenței, suveranității naționale și integrității teritoriale a propriei țări, și cultivînd totodată tradiționalele sentimente de respect și solidaritate față de popoarele care luptau pentru libertate, oamenii muncii din România și-au manifestat, de asemenea, în acești ani, atașamentul și adeziunea lor frățească la lupta eroică a poporului chinez, organizată și condusă de Partidul Comunist Chinez, împotriva imperialismului japonez și a clicii gomindaniste.

În anii întunecați ce au urmat, cînd poporul român împins într-un război nedorit sîngera din greu, acțiunile revoluționare ale oamenilor muncii prilejuite de ziua de 1 Mai s-au identificat cu sarcina principală pusă de comuniști în fața întregului popor, pentru crearea unui larg front patriotic, doborîrea dictaturii militare fasciste, scoaterea țării din război și întoarcerea armelor împotriva Germaniei hitleriste.

Acțiunile muncitoretși prilejuite de ziua 1 Mai, în acești ani, caracterizate în special prin editarea și difuzarea unui bogat material propagandistic, al P.C.R., prin organizarea unor acțiuni de sabotaj în fabrici și întreprinderi și-au adus contribuția lor la subminarea mașinii de război fasciste, la apropierea dintre P.C.R. și P.S.D. și închegarea, pe această bază, în aprilie 1944, a Frontului Unic Muncitoresc, moment de mare însemnătate care a stimulat înfăptuirea și conducerea de către Partidul Comunist a insurecției armate din august 1944.

VICTORIA INSURECȚIEI armate de la 23 August 1944, a deschis drum liber unor mărețe și innoitoare transformări în viața și istoria poporului român. Ziua de 1 Mai a devenit un prilej de evidențiere a transformărilor profunde care s-au produs în viața țării în anii de democrație populară, a uriașelor realizări obținute de poporul român, în cele mai diverse domenii de activitate. Entuziasmul cu care milioane de oameni ai muncii iau parte azi la sărbătorirea zilei internaționale a celor ce muncesc, evidențiază pe de altă parte, adeziunea maselor la politica Partidului Comunist, unitatea moral-politică a poporului român în jurul partidului său conducător, sentimentele sale internaținaliste, de solidaritate cu popoarele care luptă pentru pace, independență națională și progres social. 1 Mai, una dintre cele mai însemnate zile în salba sărbătorilor clasei muncitoare, constituie azi un bilanț de idealuri împlinite.

dr. Olimpiu MATICHESCU

cercetător științific principal la Institutul de studii istorice și social-politice de pe lîngă C.C. al P.C.R.

DOUĂ INDUSTRII ALE TEHNICII DE VÎRF: ELECTRONICA ȘI AUTOMATIZAREA

ing. I. CONSTANTINESCU

STATUL NOSTRU a investit și continuă să investească însemnate fonduri pentru crearea unei puternice industrii electronice și de automatizări, urmărind prin aceasta ca economia românească să dobîndească o industrie cu o structură modernă și cu o înaltă eficiență, al cărui efect multiplicator de antrenare, să-și aducă contribuția la accelerarea dezvoltării.

În anii din urmă s-au construit uzine pentru electronică și automatizări echipate cu tehnică de prim rang; s-au organizat institute de specialitate de cercetări și proiectări dotate cu cadre cu o înaltă pregătire; s-a stabilit un amplu program de perspectivă. Cum este valorificat potențialul de care dispunem, spre ce obiective — imediate și de perspectivă — își îndreaptă atenția specialiștii din acest domeniu, care este concepția asupra dezvoltării în perspectivă și cum este pregătită dezvoltarea? sînt întrebări la care „Viața economică" a solicitat răspunsuri de la ing. ȘTEFAN ȘUTEU, directorul tehnic al Centralei industriale de electronică și tehnica vidului și ing. ION CONSTANTINESCU, directorul general al Centralei industriale de automatizări.

ing. Ș. ȘUTEU

INTREBARI:

1. Care este stadiul de dezvoltare atins, concepția și obiectivele Centralei dv. în perspectiva apropiată?

2. Dezvoltarea electronicii și automatizării presupune un program de lungă durată. Există un astfel de program în cadrul Centralei dv.? Ce studii au stat la baza elaborării lui?

3. Ce preocupări aveți în cadrul procesului de dezvoltare a capacităților unităților din subordine pentru specializarea și integrarea producției?

4. Ce studii ați întreprins și întreprindeți în domeniul marketingului; spre ce obiective își îndreaptă în perspectivă atenția centrala dv.?

1 PÎNĂ ÎN 1960, industria electronică a fost axată, în special, pe realizarea de produse de larg consum (radioreceptoare și apoi televizoare) și pe aparatură telefonică. În perioada 1960—1970, ca urmare a sarcinilor și indicațiilor date de partid, s-au pus bazele unei producții mai largi. În acest timp, industria electronică a înregistrat nu numai o creștere cantitativă a producției, ci și una calitativă reflectată în extinderea profilului, asimilarea de produse noi, diversificarea și modernizarea celor aflate în fabricație. Au fost asimilate numeroase produse la nivelul tehnicii mondiale ca, de exemplu, radiotelefoane, componente electronice pentru televizoare (bobina de deflexie, transformatorul final de linii), inclusiv miezurile aferente din ferite, diode redresoare cu siliciu, tranzistoare planare și planar-epitaxiale cu siliciu, diverse tipuri de noi piese radio (condensatoare cu dielectric din poliester, rezistoare bobinate), utilaje electronice de calcul (mașină de birou cu patru operații, mașina de contabilizat și facturat, calculatorul electronic de capacitate medie), cinescoape, aparate electronice (de măsură, industriale, medicale) etc.

Pentru a realiza asemenea produse, au fost construite și date în exploatare noi unități moderne: Fabrica de aparate electronice de măsură și industriale (FEMI) — București, — Uzina de cinescoape Pipera, secția de montaj radioreceptoare și televizoare — Pipera etc. Totodată a fost înființat Institutul de cercetări electronice și tehnică de calcul București. În cincinalul încheiat, industria electronică din țara noastră s-a dezvoltat cu un ritm mediu anual de 21%, ajungînd, în 1970, la o creștere a producției de 2,5 ori, în comparație cu 1965, și de 14 ori față de 1960.

Cu toate aceste progrese, potențialul industriei electronice, în comparație cu alte țări, nu s-a ridicat la nivelul cerințelor. Organizarea unei centrale industriale, cu profil tehnologic specializat, care cuprinde toate unitățile ce concură la realizarea de produse electronice este și o expresie a necesității de a concentra toate forțele existente în acest domeniu pentru a impulsiona ritmul de dezvoltare a electronicii în țara noastră.

Prin structura și specificul ei, electronica este o industrie eficientă, înmagazinînd valori economice mari în produse de volum și greutate mică. De asemenea, valoarea investițiilor pentru producerea aparaturii electronice, raportată la valoarea producției realizate, este mai mică decît în alte ramuri ale industriei. Centrala noastră și-a propus pentru viitor înfăptuirea unui program directivă, bazat pe studii și cercetări largi, **prin care urmărim integrarea potențialului electronic al țării** (cercetare și activitate electronică, s-au desfășurat și în alte ramuri), **astfel încît direcțiile de dezvoltare să fie corelate. Urmărim să construim un puternic centru industrial electronic al țării, capabil să rezolve prin concepție proprie majoritatea cerințelor economiei și să creăm o bază competitivă de export. Căutăm, de asemenea, ca prin cooperări și colaborări interne și cu alte firme străine, să diversificăm producția, să realizăm acele produse care reprezintă tehnica de vîrf și au o eficiență economică ridicată.**

Sîntem încă în faza cînd, concomitent cu înfăptuirea unui plan de producție industrial, trebuie să punem baza (prin studii și cercetări) a noi unități industriale, care să completeze potențialul industriei electronice românești.

2 ESTE de la sine înțeles că dezvoltarea electronicii presupune un program de lungă durată, aplicat însă foarte elastic, întrucît în acest domeniu se înregistrează transformări importante, într-un timp relativ scurt. Din această cauză, programul de lungă durată necesită corective cam la 2—3 ani, pentru a se lua în considerație modificările de structură, noutățile apărute în industria electronică pe plan mondial.

În vederea stabilirii dezvoltării industriei electronice în perioada 1971—1975, s-au elaborat încă din anii 1968—1970 un număr de circa 70 studii pe grupe de produse. Totodată, **în colaborare cu C.N.S.T. s-a elaborat un studiu de fundamentare a programului prioritar privind cercetarea și dezvoltarea în electronică și domenii conexe,** care cuprinde teme nominalizate de cercetare pentru perioada 1971—1975 și direcțiile principale de cercetare în anii 1970—1980, iar în colaborare cu Ministerul Comerțului Interior s-a elaborat un studiu privind diversificarea producției de radioreceptoare și televizoare pe perioada 1971—1975. S-a colaborat la elaborarea studiului național pentru informatică și conducere (S.N.I.C.). Pe baza acestora, a fost întocmit Studiul de dezvoltare a industriei electronice pe perioada 1971—1975 și perspectiva pe perioada 1976—1980, sinteza acestui studiu și observațiile forurilor superioare asupra acestei sinteze fundamentînd lucrările de plan pentru anul 1971 și perioada 1971—1975.

Dezvoltarea industrială mondială confirmă faptul că ritmul de creștere în industria electronică este mai mare decît al celorlalte ramuri. **Tendința de creștere mai rapidă a acestei industrii nu reprezintă o situație de conjunctură, ci reflectă o evoluție firească a dezvoltării contemporane.** Dintre toate subramurile electronicii, microelectronica revoluționează atît industria de componente, cît și întreaga industrie electronică, avînd în perspectivă mari implicații asupra tuturor domeniilor industriale și, deci, asupra societății în întregimea ei. Tocmai de aceea, urmînd indicația cuprinsă în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a guvernului din noiembrie 1970 privind necesitatea sporirii prevederilor programului de dezvoltare a industriei electronice, a fost elaborat un nou studiu a cărui sinteză cuprinde măsurile pentru creșterea mai accentuată a producției în perioada 1971—1975.

Directivele Congresului al X-lea al P.C.R. privind planul de dezvoltare economică a țării pe anii 1971—1975 prevăd o creștere a industriei electronice de 2,2—2,4 ori. Prevederile de plan pe actualul cincinal prezintă o dinamică rapidă a producției și, luînd ca bază anul 1970, rezultă o creștere de 3,6 ori la producția globală, respectiv un ritm mediu anual de creștere de 30%. Ca urmare a studiului de creștere suplimentară a industriei electronice, se va realiza, în perioada 1971—1975, un volum suplimentar de producție de circa 1,5 miliarde lei.

Sînt prevăzute a fi asimilate și introduse în fabricație circa 530 produse noi în aproape 1 600 tipovariante. Dintre acestea, unele vor fi produse esențial noi, pe baza unor tehnologii de vîrf, ca de exemplu, o serie de componente radio (variometre, tunere VHF-UHF), piese radio care vor putea fi utilizate și în echipamentele profesionale (rezistoare cu peliculă metalică, varistoare, condensatoare cu tantal), tipuri variate de tranzistoare cu siliciu, tiristoare, circuite integrate, cinescoape, echipamente pentru radio-comunicații profesionale, televiziune în circuit închis, noi aparate electronice de măsură și control, ferite pentru calculatoare electronice, minicalculatorul pentru gestiune și procese tehnologice, echipamente periferice etc.

În actualul cincinal se prevede modernizarea în proporție de 59,8% a întregului sortiment fabricat în 1970, ponderea produselor noi și reproiectate în totalul producției fiind de 78,5% în 1975. Concomitent, sînt prevăzute măsuri pentru realizarea unui vast program de investiții, respectiv construirea a 10 întreprinderi noi printre care: Fabrica de calculatoare electronice-București, Fabrica de surse de lumină, ambele în prezent în construcție.

3 DIN STUDIILE și cercetările desfășurate (cu ajutorul Institutului de cercetări electronice, Institutului de cercetări-proiectări utilaje pentru tehnica de calcul, Institutului de cercetări pentru telecomunicații și al nucleelor de cercetare electronică din alte ramuri cît și din întreprinderile noastre), **centrala și-a organizat programul de activitate concentrîndu-și producția în 5 mari grupe de produse,** corespunzător cerințelor economiei noastre și pieței externe. Aceste grupe cuprind: **produsele de electronică profesională; produse de electronică de bunuri de larg consum; piese și componente active și pasive radio-electronice; produse pentru tehnica vidului; echipamente electronice pentru tehnica de calcul.**

Ținînd seama de concentrarea și gruparea producției, în funcție de priorități, ne-am propus ca în perioada 1971—1975, paralel cu dezvoltarea unor capacități de producție, să trecem la **îmbunătățirea specializării întreprinderilor.** În acest scop au fost studiate toate posibilitățile de care dispunem, a fost analizată activitatea fiecărei unități și în funcție de dotare a fost stabilit profilul activității. Astfel, produsele de electronică profesională se vor realiza la FEMI. Produsele de electronică de larg consum (radioreceptoare, televizoare, pik-up-uri, magnetofoane și electroacustice) se vor realiza în cadrul a trei unități prin îmbunătățirea profilului actual al Uzinelor „Electronica"-București. Produsele de tehnica vidului se vor realiza în trei unități: Uzina de cinescoape, „Steaua Electrică" și „Romlux".

În privința echipamentelor electronice pentru tehnica de calcul se are în vedere creșterea gradului de integrare a Fabricii de calculatoare electronice (unitatea centrală și echipamente periferice), în scopul reducerii eforturilor valutare. În cadrul Fabricii de calculatoare electronice, gradul de integrare a unității centrale și a celor șapte de echipamente periferice va crește de la an la an. Totodată, ne-am propus ca produsele asimilate pe bază de licență și care necesită materii prime și materiale din import, să fie supuse permanent unei analize pentru a li se mări gradul de integrare. În momentul de față, pentru 12 grupe de produse asimilate pe bază de licențe, s-a întocmit un grafic de mărire a gradului de integrare. Au fost încheiate cu diverse ministere protocoale pentru asimilarea unor materii prime și materiale, care se importau sau se mai importă încă. Măsurile luate permit ca importul pentru producție exprimat în lei valută, 1000 lei producție-marfă să scadă de la 41 lei în 1970 la 31 lei în 1971.

Pentru asigurarea desfacerii unui volum important de produse la export, cît și pentru reducerea importului de utilaje, avem în vedere și posibilitățile pe care le oferă cooperarea și specializarea internațională.

4 AM SUBLINIAT mai înainte tendințele de dezvoltare a industriei electronice românești ca urmare a studiilor și cercetărilor desfășurate în lumina sarcinilor trasate de partid. Ele au avut la bază, firește, atît studiul cerințelor pieței interne, cît și cel al pieței externe. Activitatea de prospectare urmează în continuare să se desfășoare în continuare pentru a asigura unităților de execuție ale Centralei condiții optime de desfășurare a producției, de desfacere a produselor. Pentru a cunoaște permanent solicitările pieței la bunurile de folosință îndelungată, ne-am propus, între altele, să organizăm în cîteva centre din țară magazine proprii de prezentare și desfacere, oficii de „service" atît în țară, cît și în străinătate.

În scopul lărgirii pieței de desfacere, cuprinzînd cît mai mulți beneficiari externi, prin întreprinderea de comerț „Electronum" cît și cu ajutorul institutelor proprii de cercetări și proiectări, a Institutului de cercetări de conjunctură de pe lîngă Ministerul Comerțului Exterior, vom continua să prospectăm piața externă ca să fim la curent cu toate noutățile ce vor surveni.

Trebuie să spunem că în domeniul prospectării piețelor, centrala noastră se află încă la început. Sîntem în curs să completăm aparatul propriu specializat și, totodată, să valorificăm mai bine decît pînă acum contactele cu partenerii străini, ca și activitatea delegaților noștri care se deplasează în străinătate.

Sintetizînd acțiunile și investigațiile desfășurate pînă în prezent și ținînd seama de potențialul de care dispunem, doresc să arăt că ne-am propus ca **din cele 65 de familii de produse care urmează să fie asimilate în actualul cincinal, cea mai mare parte să poarte pecetea concepției proprii.** În acest mod, numai circa 20% din valoarea produselor se vor obține pe bază de licențe sau prin cooperare cu firme de specialitate din străinătate.

1 REZULTÎND din cerințele actuale ale tehnicii, **automatizarea a pătruns în economia noastră națională — practic în toate domeniile producției materiale, — ca și în numeroase activități tehnico-economice, administrative și de conducere.** Activitatea de producție în domeniul instalațiilor de automatizare este complexă, integrînd, atît fabricația de elemente de automatizare instalații de automatizare (panouri și tablouri), cît și realizarea instalațiilor în ansamblul lor.

Centrala Industrială de Automatizări, înființată la începutul acestui an, concentrează în unitățile sale întreaga activitate de producție privind instalațiile de automatizare — de la proiectare la punere în funcțiune. Ea a preluat sarcinile pe care le avea pînă la finele anului 1970 fosta Centrală Industrială de Electronică și Automatizări care, la rîndul ei — în 1969 — încorpora fostul grup de uzine de automatizări. **Concentrarea în cadrul actualei Centrale a proiectării de instalații de automatizare, ca și realizarea instalațiilor de automatizare în ansamblu, inclusiv punerea lor în funcțiune, răspund noii concepții asupra automatizării proceselor industriale și anume caracterului său unitar.** Concepția potrivit căreia realizarea automatizării reprezintă pentru producția industrială numai fabricația de elemente de automatizare, iar automatizarea însăși a proceselor de producție formează particularități ale acestor procese (care, din păcate, mai dăinuie în unele sectoare de bază ale economiei ca, de exemplu, în industria chimică și petrochimică), și-a pierdut actualitatea.

În cincinalul pe care l-am încheiat, aproape toate ramurile economiei naționale au beneficiat de ajutorul institutului specializat și al întreprinderilor noastre în automatizarea unor procese tehnologice. Amintim în acest sens, automatizarea unor procese industriale de pe platforma chimică-Pitești, Uzina de superfosfați și acid sulfuric-Năvodari, a cuptoarelor de tratamente termice în întreprinderile constructoare de mașini, a cuptoarelor adînci de la laminorul slebing de la Combinatul siderurgic-Galați, a liniilor de ciment de la Medgidia și Alejd, a familiilor de cazane „Vulcan", a instalațiilor pentru familia de strunguri Carusel, a mașinilor de alezat și frezat etc.

Astăzi industria noastră de automatizări realizează instalații complete nu numai pentru nevoi interne, ci și pentru export. Asemenea instalații sînt livrate în R.D. Germană, R.P. Chineză, Republica Arabă Unită, Pakistan, Tunisia, Ceylon, U.R.S.S. etc.

Pentru perioada 1971—1975, volumul de automatizări pe economie va fi de peste 5 ori mai mare față de cel realizat în cincinalul 1966—1970. Acest volum deosebit de mare de lucrări nu mai poate fi abordat și soluționat „de la caz la caz". Fabricația elementelor de automatizare discrete ca și a sistemului unificat de elemente electronice de automatizări, avînd componente cu funcțiuni complexe (produse de FEA — București), ca și a aparatajelor și echipamentelor de comandă și protecție în mare parte și acestea cu funcțiuni complexe (produse de „Electroaparataj", „Electrotehnica", „Electromagnetica") au creat **posibilitatea stabilirii de soluții de automatizare la care funcțiuni similare sînt realizabile prin unități funcționale modulate.** Acesta este rezultatul activității ce se desfășoară în Institutul de proiectări de instalații de automatizare (IPA) din cadrul Centralei Industriale de Automatizări. O astfel de abordare a creat premisele unei mari **posibilități de repetabilitate a modulelor funcționale și, respectiv, posibilitatea industrializării producției acestora, rezultînd în mod firesc și avantaje tehnico-economice ce decurg din trecerea de la fabricația de unicat la cea de serie.** Pe aceste baze au fost dezvoltate sistemele UNIDIN și UNILOG iar în producția de tablouri și panouri de automatizare au fost aduse importante perfecționări funcționale și constructive.

Plecînd de la această concepție, aplicată de altfel în toate țările cu un grad de industrializare ridicat, **Centrala noastră și-a fixat ca principal obiectiv integrarea activităților legate de realizarea automatizărilor în economie, pornind de la proiectarea de instalații, elaborarea și fabricarea elementelor de automatizare și a sistemelor de automatizare și terminînd cu realizarea fizică a acestora, punerea în funcțiune și acordarea asistenței tehnice în exploatare.** Corelat cu nivelul de dezvoltare a economiei naționale, Centrala se preocupă în mod deosebit de diversificarea producției de elemente și mijloace de automatizare, care să corespundă cerințelor diferitelor sectoare de activitate.

2 STABILIREA unui concept unitar, ca și a unui obiectiv principal al activității, presupune o analiză atentă și de fond a programului pe o anumită perioadă. Elaborarea planului pe perioada 1971—1975 și a preliminărilor pentru perioada 1976—1980, a creat posibilitatea studierii cererilor economiei naționale în domeniul automatizărilor și a stabilirii unui program complex pentru realizarea acestora.

Studiul elaborat de un colectiv de specialiști din cadrul Centralei și al Institutului de proiectări instalații de automatizare (IPA), folosind datele concrete din prevederile de dezvoltare ale tuturor sectoarelor economiei naționale, a scos în evidență atît volumul lucrărilor de automatizare necesare a fi realizate pînă în 1980, cît și structura acestora. Din acest studiu au derivat programele de dezvoltare a capacităților de producție atît în proiectarea de instalații și în cercetarea și proiectarea de elemente de automatizări, cît și în fabricația acestor elemente, a tablourilor și panourilor de automatizări, a lucrărilor de montaj și instalare și a lucrărilor de întreținere și „service".

Planul de diversificare a fabricației de elemente de automatizare marchează nu numai perfecționarea producției asimilate, dar și însușirea de sisteme de elemente noi, ca sistemul nou de elemente electronice cu semnal unificat, sistemul unificat de elemente pneumatice de automatizări, sistemele de acționări reglabile la puteri mari etc. **Corelat cu lucrările privind S.N.I.C., programul de dezvolare a automatizărilor pe perioada 1971—1980 cuprinde lucrările privind utilizarea calculatoarelor electronice în procesele industriale și în activitatea de transmitere și prelucrarea datelor,** din aceasta rezultînd sarcinile de elaborare și fabricație a echipamentelor specifice, precum și de elaborare de soft-ware aplicative.

Am remarcat, între altele, faptul că dispunem de o bază solidă de cercetare, care ne ajută în fundamentarea studiilor, ca și la soluționarea unor probleme specifice. O mare parte din activitatea institutului nostru (IPA) este orientată spre rezolvarea unor probleme de cercetare aplicativă. Planul său tematic de cercetări cuprinde mai bine de 90% din temele întreprinderilor, fapt ce îl ancorează direct în rezolvarea celor mai acute probleme ale cercetării și asimilării de produse noi. De altfel, întreaga sa activitate este integrată în planul Centralei, privind rezolvarea nu numai a problemelor din planul cincinal în curs, ci și a programului de perspectivă pentru perioada 1975—1980 și mai departe.

3 ACTIVITATEA Centralei se desfășoară prin întreprinderile sale și IPA. Dezvoltarea progresivă a capacităților de producție industrială în perioadele anterioare la întreprinderile existente (Uzina „Electromagnetica", întreprinderile „Electroaparataj", „Electrotehnica", „Automatica" din București) a fost însoțită de o continuă diversificare a producției care, cu excepția Intreprinderii „Automatica" au păstrat un profil de producție foarte complex. Este suficient pentru exemplificare să menționăm Uzina „Electromagnetica", avînd în profilul său de fabricație unele echipamente de automatizare, aparate electrice de măsurat și contoare de energie electrică, echipamente de telecomunicații (centrale telefonice automate, aparate telefonice automate etc.), echipamente de semnalizare electrodinamică de cale ferată, redresoare și elemente (calcule) redresoare cu seleniu.

În toate întreprinderile Centralei, cincinalul 1966—1970, a fost caracterizat prin crearea de capacități noi de producție în incinta existentă și prin dotarea la un nivel tehnologic superior; aceasta a condus la creșterea volumului de producție și la mărirea suplimentară a acestuia ca urmare a diversificării producției la un nivel calitativ și cu performanțe superioare. Singura întreprindere din cadrul Centralei — Fabrica de elemente electronice de automatizare-București — care a intrat în funcțiune în cincinalul încheiat, a beneficiat de un profil de fabricație specializat în domeniul aparaturii electronice folosită în instalațiile de automatizare.

Obiectivele actualului plan cincinal (1971—1975) se deosebesc substanțial de cincinalul precedent prin aceea că **orientarea principală a activității de dezvoltare este axată pe specializarea întreprinderilor.** În această direcție trebuie menționat faptul că noile întreprinderi ce vor intra în funcțiune au ca obiect realizarea și dezvoltarea sortimentală a unora din grupele de produse în fabricație actualmente în unitățile existente, al căror program va putea fi mai adîncit. Astfel, Fabrica de panouri și tablouri electrice — Alexandria, intrînd în funcțiune la finele anului 1971, va prelua din fabricația întreprinderii „Automatica"-București producția de serie a panourilor de automatizare, la întreprinderea bucureșteană producția dezvoltîndu-se pe panouri complexe de automatizare, fabricația de unicate etc.

În mod similar, prin intrarea în funcțiune a Fabricii de aparate electrice de măsurat — Timișoara în 1972, și preluarea fabricației de aparate electrice de măsurat și contoare electrice de la Uzinele „Electromagnetica", în paralel cu degrevarea acestei uzine și de fabricația de redresoare, la Uzina „Electromagnetica" profilul de fabricație se va concentra asupra a două grupe mari de produse: echipamente pentru centrale telefonice automate și echipamente de semnalizare electrodinamică pentru calea ferată — domenii în care și specializarea execuției se poate dezvolta în mod corespunzător.

Tendința de specializare și integrare a activității în domeniul automatizării este, totodată, completată și cu aceea a extinderii cooperării pe plan extern.

Interviuri realizate de

V. BOESCU, L. ȚINTEA

(Continuare în pag. 14)

DEZBATERI

INDICATORII EFICIENȚEI ECONOMICE

Sînt ei denaturați de prețurile cu ridicata?

(Continuare din numărul trecut)

PENTRU clarificarea și a altor aspecte ale problemei trebuie urmărit mai îndeaproape și precizat modul și măsura în care indicațiile de eficiență obținute prin aplicarea sistemului de prețuri diferă de cele rezultate prin luarea în considerare a valorii: cu referire la unele probleme ale determinării și comparării prețului de cost în diferite variante tehnice ale producției se arată în „Eficiența economică a tehnicii noi" de E. Probst, între altele, următoarele:

Deoarece prețul de cost este mai mic decît valoarea, stabilirea eficienței investițiilor pe baza modificărilor prețului de cost și nu a valorii poate duce în unele cazuri la concluzii greșite; diminuarea apare deosebit de pronunțată în ramurile în care cheltuielile de muncă vie au un rol (pondere) important, predominant, în structura cheltuielilor de producție, respectiv în ramurile cu cel mai redus grad de mecanizare și cu cheltuieli mari de muncă vie; **în acest caz și numai în acesta determinarea eficienței economice pe baza prețului de cost denaturează eficiența tehnicii noi, respectiv a mecanizării (sau automatizării) proceselor de producție,** ceea ce se poate demonstra prin următorul exemplu concret:

Presupunem că structura cheltuielilor de producție ale unei întreprinderi existente este 100=30+70=30+(40+30), în care 100 reprezintă valoarea, 30 munca trecută, 70 munca vie, din care 40 munca pentru sine, iar 30 munca pentru societate; următoarele două situații se pot prezenta:

a. în urma ridicării productivității muncii sociale ca urmare a progresului tehnic (respectiv ridicării gradului de mecanizare a procesului de producție prin investiții corespunzătoare) valoarea produsului se micșorează iar structura se modifică în sensul cunoscutei teze a lui Marx, după cum urmează: 89=40+49=40+(28+21), adică valoarea scade (de la 100 la 89), munca trecută crește (de la 30 la 40), iar cea vie scade (de la 70 la 68); deci prețul de cost scade cu două unități (de la 70 la 68), respectiv cu 3%, în timp ce valoarea produsului se reduce (de la 100 la 89), adică cu 11%; în această situație concluziile în ceea ce privește eficiența uneia dintre variante în raport cu cealaltă sînt aceleași, indicațiile pe bază de valoare sau preț de cost diferă numai ca mărime, nu și ca sens;

b. valoarea și structura cheltuielilor corespunzătoare unei alte variante de investiții se modifică după cum urmează: 91=42+(28+21); **deci în timp ce în situația (a) prețul de cost scade odată cu valoarea (70/68 prețul de cost față de 100/89 valoarea), în situația (b) prețul de cost rămîne neschimbat (70/70), deși valoarea scade (100/91). Deci, concluzia trasă pe bază de preț de cost ar diferi de cea trasă pe bază de valoare, întrucît după criteriul prețului de cost varianta prin introducerea tehnicii noi ar fi ineficientă comparativ cu situația existentă fără investiții (prețul de cost rămînînd același, deși se fac investiții în plus); apreciată însă după criteriul valorii, cheltuiala de investiții ar apărea eficientă, dat fiind că valoarea produsului finit scade;**

Referindu-ne la situațiile de genul celei analizate în ipoteza (b), concluzia utilizării prețului de cost în analiza eficienței ar fi eronată, varianta cu tehnică nouă apărînd ca ineficientă (căci prețul de cost nu se reduce), deși în realitate valoarea produsului scade de la 100 la 91; nu în toate cazurile însă aplicarea în analiza prețului de cost conduce la concluzii eronate de felul celei de mai sus. În cazurile cînd structura cheltuielilor, adică corelația dintre cheltuielile de muncă vie și cele de muncă trecută nu se modifică (sau se modifică într-o mică măsură) atunci nici corelația dintre valoare și preț de cost corespunzător diferitelor variante tehnice nu trebuie să se modifice, indicatorii prețului de cost pot fi folosiți ca bază pentru un calcul relativ just al eficienței economice a variantelor tehnice propuse conducînd la aceleași concluzii ca și valoarea; în astfel de cazuri, eficiența economică poate fi deci determinată după metoda mai simplă a indicatorilor prețului de cost, fără a fi necesar a se recurge la calculul valorii.

Abaterile prețurilor de la valorile respective nu constituie deci un fapt general, absolut, ci în funcție de structura cheltuielilor de producție, în sensul că în cazurile cînd structura acestora (adică corelația dintre cheltuielile de muncă vie și cele de muncă trecută) nu se modifică de la o variantă la alta (sau se modifică numai într-o mică măsură) nici corelația dintre valoare și preț de cost nu suferă modificări și deci indicatorii prețului de cost pot fi folosiți cu suficientă aproximație; modificarea substanțială a structurii cheltuielilor de producție de la o variantă la alta nu constituie cazul general, ci mai curînd excepția, care apare în special atunci cînd se pune problema studiului eficienței economice, respectiv a reducerii prețului de cost, prin mecanizarea sau automatizarea unor procese de producție în care predomină manopera, respectiv munca vie.

PRIN URMARE, chiar în cazurile în care sistemul de prețuri în vigoare conține evidente elemente preferențiale, menite a stimula extinderea consumului anumitor produse pe seama, sau concomitent cu restrîngerea consumului altora, atît timp cît realizarea respectivelor produse se face potrivit prevederilor care au stat la baza studiului eficienței și calculului indicatorului acesteia, categoria valoare nu intervine în nici un fel, eficiența economică calculată realizîndu-se integral potrivit prevederiolr care au stat la baza studiului eficienței calculului indicatorilor acesteia; ceea ce intervine însă, solicitînd cea mai mare atenție, este faptul că eficiența economică determinată potrivit metodologiei în uz nu se referă la **întreaga durată de serviciu** a construcției capitale considerate, ci **numai la unul (sau unele) momente ale acesteia** în care elementele de caracterizare a eficienței se presupune a fi cele luate în considerare la calculul indicatorilor acesteia.

Determinarea eficienței economice a diferitelor variante ale construcțiilor capitale întîmpină, într-adevăr, mari greutăți, nu însă datorită politicii de prețuri practicate în socialism, respectiv a abaterii prețurilor de la valoare (obiecțiune care trebuie privită mai mult ca o diversiune la dificultățile reale ale problemei) ci faptului că cheltuielile de muncă trecută și vie trebuie prevăzute la valorile lor individuale (sau la valoarea lor medie calculată pentru o perioadă determinată de mai mulți ani) în condițiile tehnicii noi și adesea a unor condiții naturale de producție, de schimb (intern și extern) și de transport mult diferite de cele existente.

În condițiile ritmului furtunos al dezvoltării tehnicii și a economiei contemporane, se pune deci problema luării în considerare nu numai a unor factori variabili ce pot fi extrapolați pe baza anumitor legi de evoluție, ci chiar a unor mutații tehnico-economice, sau social-politice, imprevizibile prin natura lor; făcînd abstracție de acestea (pentru carecterul lor de excepții), variația în timp și interdependența majorității parametrilor eficienței poate fi luată în considerare **numai în cadrul unor modele dinamice** mai largi, privind dezvoltarea întregii economii naționale, principial diferite de metodologia statică actuală; aceasta este, considerăm, calea indicată pentru îmbunătățirea efectivă a metodologiei de analiză a eficienței economice a investițiilor, capitol de bază al economiei socialiste, care face însă obiect de discuții în legătură cu mai multe probleme, printre care cea abordată în prezentul material nu poate fi considerată, desigur, printre cele lipsite de importanță.

ing. Ion ILIESCU
Ion RESTEMAN
Institutul de Cercetări Economice

ȘCOLI • CURENTE ECONOMIȘTI

OBSESIA UNUI DENUNȚ (II)

DIAMETRAL opuse oricăror expediente, oricît de subtile, pe fondul etalonului aur-devize, propunerile lui J. Rueff au drept punct de plecare și principală condiție revenirea la convertibilitatea monetară, respectiv valutară. Respingînd „medicația simptomatică", terapeutică a manifestărilor și nu a cauzelor maladiei de care suferă dolarul — principalul stîlp al etalonului aur-devize — și pe care o consideră o eroare principială de diagnostic, J. Rueff face, în paginile lucrării, o amplă încercare de demitizare, de restabilire a cauzelor reale ale dificultăților sistemului valutar actual al capitalismului, din care rezultă și principalele sale contrapropuneri. Evident, propunerile lui J. Rueff pornesc de la denunțarea ultimei inovații" în materie — crearea drepturilor speciale de tragere (DST). DST constituie, așa cum era de așteptat, numai o aparență de aur — (néant habillé en monnaie), putere de cumpărare ex nihilo, care va agrava starea de tensiune inflaționistă, și așa în creștere, datorită creșterii deficitului balanței de plăți a S.U.A., iar acestor aparențe trebuie să li se contrapună realități: bunuri reale, putere de cumpărare reală.

În problema aurului J. Rueff dovedește o surprinzătoare elasticitate. Raționamentul său rezidă, pe scurt, în următoarele. Aurul este un bun real: producția lui presupune un efort productiv; în reglementarea internațională aurul nu este și nu poate fi un scop în sine, ci numai un mijloc folosit într-o anumită politică, respectiv în politica de restabilire a convertibilității monetare și valutare și de asigurare a stabilității și prosperității economice a Occidentului (capitalist); disciplina, rigoarea pe care o impune aurul în această privință nu este arbitrară, ci reală, obiectivă (am putea completa-legică). Influența aurului în reglementările internaționale se resimte nu atît și nu în primul rînd prin cantitatea lui, ci prin prețul lui. Fiind un bun care exercită funcția de echivalent general unic și universal și a cărui prezență cantitativă nu este neapărat necesară în tranzacțiile directe, ci numai în reglementarea diferențelor, aurul afectează în mod efectiv și sistematic puterea de cumpărare a țărilor care intră în tranzacție: o micșorează pe cea a debitorului și o sporește corespunzător pe cea a creditorulu. Considerat o marfă ca oricare alta, aurul are un preț care depinde de ansamblul prețurilor mărfurilor. Or, de la stabilirea în 1934 a prețului unciei (31,1035 g) de aur la 35 de dolari, prețurile de ansamblu ale mărfurilor s-au dublat cel puțin. Apare, de aceea, firească propunerea dublării prețului aurului, indiferent de funcționarea acestuia ca monedă universală. Desigur, această cerință s-ar fi impus cu forța evidenței, dacă n-ar fi intervenit măsurile de restricție adoptate, mai ales în urma deciziei poolului aurului de a suspenda convertibilitatea în aur a dolarilor, din 17 martie 1968. Guvernul S.U.A. exercită presiuni asupra partenerilor care dețin balanțe (creanțe) în dolari să nu le prezinte spre convertire în aur. Așadar, cel puțin temporar, problema convertibilității-aur nu se mai putea pune. Treptat, ar trebui lichidată situația anormală a perpetuării deficitelor balanței de plăți a S.U.A. (buletinul Federal Reserve Board din noiembrie 1969 evalua aceste balanțe la circa 42 mld. dolari, iar Milton Friedman evalua piața eurodolarilor la 30 mld. dolari, deci o datorie totală egală cu circa 72 mld. dolari) Apare scandalos de contrastantă pretenția restabilirii echilibrului balanței de plăți a S.U.A., atunci cînd această datorie externă se compară cu stocul de aur al S.U.A. care, după aprecieri recente, este de 11 mld. dolari! Cum să se achite aceste balanțe? Evident, numai supraevaluînd stocul de aur la dispoziția S.U.A. (atît intern, cît și cel la dispoziția organismelor internaționale). Aceasta ar însemna însă dislocarea actualului sistem valutar al capitalismului, care consacră hegemonia indiscutabilă a dolarului. Aceasta este și expres și implicit ieșirea, profesată de J. Rueff, din actuala criză a lichidităților internaționale ale capitalismului.

Judecînd strict teoretic, propunerile lui J. Rueff sînt solide. Ele au și atributul consecvenței. J. Rueff caută, și găsește, chiar la adversarii săi în teorie, argumente în sprijinul susținerilor sale.

Cercetătorul neangajat în polemicile lui J. Rueff poate găsi însă anumite schimbări de optică și de accente în modul rueffian de a pune problema. Această parte a operei lui J. Rueff poate constitui, prin ea însăși, obiect al exegezei, cînd ea urmărește să demonstreze avatarurile actuale ale teoriei economice angajate în apologetica, fie și savant instrumentată, a capitalismului, în cazul de față a capitalismului monopolist de stat. Atrage atenția că, în diferite ocazii, J. Rueff pune diferit accentul, fie pe lichidarea sistemului gold-exchange-standard, ca premisă pentru lichidarea deficitului balanțelor de plăți ale țărilor cu valută-cheie, fie pe reevaluarea prețului aurului, fie pe suspendarea creșterii balanțelor în dolari. Prin tradiție teoretică, J. Rueff subînțelege în toate aceste cazuri revenirea la convertibilitatea tuturor valutelor în aur, ori în alt etalon valutar care, spre deosebire de dolar, reprezintă **bunuri reale, a căror mișcare economică modifică puterea de cumpărare a țărilor coparticipante.** Această modificare nu se poate produce prin măsuri administrative. În răstimp, spectrul inflației se lărgește, cu implicații greu de stăpînit! (Se știe că pentru unii teoreticieni inflația este prețul expansiunii fără precedent a Occidentului capitalist, în timp ce J. Rueff consideră inflația cea mai mare primejdie, nu numai pentru prosperitate, dar și pentru ordinea socială a capitalismului). Și pentru a risipi orice urmă de îndoială sau de suspiciune, J. Rueff asigură pe „prietenii săi americani" de întreaga sa admirație. Admirație pentru că au oferit lumii capitaliste inflația fără precedent, că au instituit precara hegemonie a dolarului? Nu se știe! Mai probabil este că denunțul lui J. Rueff este o raționalitate angajată pe linia menținerii și perpetuării, prin mijloacele istoricește verificate, a ordinii capitalismului. Deplîngînd soarta sistemului valutar actual al capitalismului, J. Rueff deplînge imprevizibilul din soarta capitalismului. Acesta pare a fi păcatul monetar al Occidentului în viziunea lui J. Rueff!

Lucrarea prezentată nu este prin aceasta mai puțin interesantă în observațiile, analizele, diagnosticele și propunerile pe care le sugerează în materie de specialitate.

dr. Ioan CRISTESCU

FIȘE

Management în Japonia

■ Printre lucrările tot mai numeroase consacrate în ultima vreme economiei japoneze se numără și cartea lui M. Y. Yoshino, **Japans Management** (Managementul Japoniei), Econ Verlag — Düsseldorf — Viena, 1970, 394 pag. Autorul afirmă că a scris această carte — considerată prima reprezentare cuprinzătoare a organizării și practicii activității de conducere în Japonia — pentru a dezvălui o parte a secretului succeselor economiei japoneze, „a cărei concurență devine, an de an, lună de lună, tot mai evidentă". M. Y. Yoshino este de părere că succesul viitor al industriei japoneze depinde de rapiditatea cu care ea va abandona sistemul paternalist tradițional în favoarea principiilor moderne. În aceeași editură au apărut de curînd, în limba germană, încă două cărți consacrate economiei japoneze : Ralph Hewins, **Japans Wundermänner** (Oamenii-minune ai Japoniei), 488 pag. și Hans Wilhelm Vahlefeld, **100 Millionen Aussenseiter** (100 milioane de outsideri), 335 pag.

Criterii și subtexte

■ În studiul **Nouveaux développements de l'internationalisation du capital,** apărut în ÉCONOMIE ET POLITIQUE nr. 198/1971, Philippe Herzog își manifestă dezacorul cu actualele criterii de clasificare a întreprinderilor capitaliste multinaționale sau internaționale după modul de gestiune, după diferite forme de proprietate juridică sau concentrare administrativă deoarece ele nu reușesc să scoată în evidență ce este nou în acest proces. După părerea sa, actuala intensificare a procesului de internaționalizare a capitalurilor se află numai în stadiul incipient și deci este prematur să se distingă ceva nou. Cu toate acestea o serie de autori, susține Ph. H., caută să prefigureze viitoarea întreprindere capitalistă multinațională în care capitalurile și conducerea este difuzată în mai multe țări, producția și desfacerea produselor de asemenea localizate în mai multe țări, finanțările complementare de origine foarte difuză etc. O dată cu crearea acestui model de internaționalizare a capitalurilor se strecoară, după aprecierea autorului, și ideea, pe care el o neagă, că tendința spre o întreprindere multinațională atrage după sine și un fel de fază „ultraimperialistă".

Creștere economică și dezvoltare teritorială

■ Într-o culegere apărută în 1970, editura Dunod din Paris publică comunicările prezentate de Institutul de cercetări pentru dezvoltarea socială de pe lîngă Națiunile Unite, sub titlul : **Pôles de développement et centres de croissance dans le développement régional** (Poli de dezvoltare și centre de creștere în dezvoltarea regională), 126 pag. În comunicarea **Pôles de croissance et centres de croissance en matière de politique et de planification régionales,** A. R. Kuklinski abordează, printre altele, interferența dintre politica centrelor de creștere la nivel național și cel regional. Autorul consideră că promovarea unei politici a polilor de creștere este un fenomen în esență de nivel național, deoarece ea urmărește să modifice nu numai structura economică a regiunii în care se implantează polul, dar și proporțiile interregionale, influențînd repartiția populației și a activității economice a întregii țări. Cu toate acestea, în practică, această politică este regională, deoarece ea începe prin a transforma structura aglomerărilor urbane și rurale din cadrul unei anumite regiuni. A. R. K. ajunge la concluzia că în promovarea acestei politici nu prezintă interes precizarea nivelului, ci efectul ei, deoarece politicile de dezvoltare teritorială vizează schimbări de proporții interregionale (prin intermediul polilor de creștere) și proporții din interiorul regiunilor (interregionale, prin intermediul centrelor de creștere).

Tipuri de previziune

■ Profesorul Daniel Roman analizează, în studiul **Technological Forecasting in the decision Process** (Previziunea tehnologică în procesul de luare a deciziei), publicat în revista ACADEMY OF MANAGEMENT JOURNAL, iunie 1970, conceptul previziunii tehnologice. El distinge, în funcție de obiectivul propus și maniera de atingere a sa, două categorii de previziune tehnologică. Previziunea exploratorie consideră în anticiparea viitorului că progresul tehnologic va evolua potrivit logicii perioadei de bază ; ea este pasivă, cuprinzînd cu precădere analiza situației existente și înregistrarea previziunilor elaborate. Cea de a doua categorie, previziunea tehnologică normativă, se deosebește radical de prima, fiind orientată spre atingerea anumitor obiective, care se identifică aproape în exclusivitate cu actualele gapuri tehnologice ; este activă, întrucît reprezintă un proces de acțiune orientat, prin care resursele și eforturile sînt centralizate într-o anumită direcție.

Limitele apropierii

■ În articolul **A propos de la révolution scientifique et technique** (Cu privire la revoluția științifică și tehnică), publicat în CAHIERS DU COMMUNISME, nr. 2/1971, Jean-Pierre Meynard examinează manifestările și limitele acestei revoluții.

Legăturile care se formează între știință, tehnică și producție trec obligatoriu — arată autorul — prin „filtrul" relațiilor sociale de producție. Astfel, cercetarea științifică se sprijină pe tehnici care, în dezvoltarea lor, oferă posibilități de utilizare la nivelul industriei monopoliste, de unde intervenția directă și indirectă a monopolurilor pentru a devia în interesul lor cercetările și a profita de aplicațiile lor tehnologice. Pe de altă parte, întrucît aceste aplicații necesită și anumite lucrări de adaptare, grupurile monopoliste caută să controleze riguros sectorul cercetării științifice pentru a putea incita la cercetări tehnice pe linia adaptării, care să-și găsească utilizarea în procesul de producție și să contribuie la mărirea profitului. În fine, există o tendință de întrepătrundere între experiența din producție și cea științifică, dar folosirea acestui teren de experiență indirectă pe care-l constituie pentru știință producția este incompletă, fiind dependentă de caracterul privat al însușirii rezultatelor producției, de natura competiției dintre monopoluri etc. Apropierea dintre cercetarea științifică și producție este supusă, prin urmare — conchide autorul — imperativelor reproducției capitaliste, relațiile sociale proprii acestei orînduiri constituind nu numai o frînă ci și un factor de orientare, de deviere a dezvoltării forțelor de producție.

Creativitatea industrială

■ Nu există performanțe, nici progres industrial fără creativitate, scrie O. Gélinier în articolul **Comment développer des organisations créatives** (apărut în HOMMES ET TECHNIQUES nr. 314/1970). Cele patru variante ale succesului industrial sînt : spirit de întreprindere și inovație, capacitatea întreprinderii de a se identifica cu mersul schimbărilor social-economice și tehnologice, acceptarea unui anumit „dezechilibru" ca o condiție a schimbării, asumarea anumitor riscuri legate de „costurile viitorului". Factor determinant al progresului, creativitatea nu înseamnă numai „producere de idei", ci și inserare în viața socială și economică, în continuă schimbare. Ea implică : informația, antiformalismul, proces dialectic și „participativ" (spirit de echipă). Creativitatea tradițională se dezvolta în afara organizațiilor existente, ceea ce îi diminua eficiența reală. Or, în condițiile actuale, menționează O.G., ea trebuie să li se integreze, să funcționeze organizat, la nivelele intermediare ale întreprinderii, ca un centru de inițiativă și responsabilitate.

Volumul **Îndoieli și certitudini** (Editura enciclopedică română, București, 1971, 214 pag.), de Gr. C. Moisil, reunește o parte din articolele publicate de autor în paginile revistei noastre într-o perioadă de aproape doi ani, la care se mai adaugă o serie de pagini care apar pentru prima oară și care, așa cum ne informează autorul în prefață, le-a scris pentru a-și explica unele din opiniile d-sale. În stilul său caracteristic, spiritual, colorat și antitetic, autorul abordează unele din problemele cele mai dificile ale științei în genere, ale matematicii în special, precum și ale aplicării acestora.

Sesiune științifică consacrată semicentenarului P. C. R.

Nu de mult a avut loc cea de-a XIV-a sesiune științifică a Institutului Politehnic din București, consacrată semicentenarului P.C.R. După cuvîntul de deschidere rostit de prof. dr. docent ing. George Bărănescu, membru corespondent al Academiei R.S. România, rectorul Institutului, și comunicarea „Politica P.C.R. în domeniul dezvoltării științei", lucrările sesiunii s-au desfășurat în 33 de secțiuni, corespunzător unor domenii de specializare bine delimitate. Cele 30 de comunicări prezentate în secția de economie politică au abordat o gamă largă de probleme : privind : indicatorii și căile creșterii eficienței întregii activități economice și în diferite ramuri de producție sau întreprinderi; metode de determinare și de analiză a productivității muncii ; considerațiuni privind balanța legăturilor între ramuri ; cointeresarea materială și perfecționarea sistemului de salarizare; conceptul de creștere economică ; interferența știință-producție ; conținutul și trăsăturile tehnicii noi ; locul energiei electrice în cadrul bazei tehnico-materiale ; tendințe în agricultura contemporană etc. În secția organizare și planificare au fost prezentate 23 de comunicări privind : învățămîntul de ingineri economiști, calculul normativului timpului de recuperare pentru justificarea economică a asimilării unor noi mașini, optimizarea transportului intern și a programării operative, aspecte tehnico-economice ale prelucrării pe mașini-unelte cu comandă numerică, model matematic privind dezvoltarea capacității de cercetare pe termen lung, calitate — fiabilitate — eficiență, programarea liniară și stabilirea sortimentului optim, creșterea productivității muncii, optimizarea dotării agriculturii cu tractoare și mașini agricole și altele.

CĂRȚI

MODERNIZAREA ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

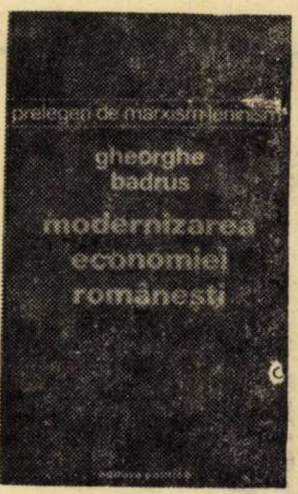

FĂURIREA unei economii moderne, capabile să asigure ridicarea României pe culmi tot mai înalte ale progresului și civilizației constituie, după cum se știe, una din coordonatele fundamentale ale politicii partidului nostru. Realizarea unui asemenea obiectiv programatic care, prin aria de cuprindere, durata și complexitatea proceselor pe care le implică, depășește cadrul cincinalului 1971—1975, ridică numeroase probleme teoretice și practice. Este firesc, de aceea, ca ele să fie tot mai frecvent abordate în literatura noastră de specialitate, sub forma unor studii consacrate fie uneia sau mai multor laturi, fie abordării „globale" a procesului de modernizare. Lucrarea „Modernizarea economiei românești" de Gheorghe Badrus, apărută de curînd la Editura Politică, în colecția „Prelegeri de marxism-leninism", își propune tocmai un asemenea scop, al determinării conceptului și direcțiilor principale ale modernizării economiei noastre naționale în actuala etapă de dezvoltare a României.

Găsim în această lucrare, în primul rînd, o caracterizare amplă, documentată și cuprinzătoare, a mariior transformări sociale și economice care au avut loc în anii socialismului, transformări datorită cărora România a fost scoasă din starea de înapoiere economică, prezentînd acum, la peste un sfert de veac de la eliberare și la semicentenarul P.C.R. imaginea unui stat socialist în plin avînt, capabil să se adapteze cu succes la cerințele progresului contemporan și să ocupe un loc demn în rîndul popoarelor lumii. Lucrarea nu se rezumă însă la prezentarea realizărilor obținute de poporul nostru în anii socialismului și a direcțiilor pe care le are procesul de modernizare a economiei în etapa actuală pe baza înfăptuirii programului trasat de Congresul al X-lea al partidului, deși acestea ocupă locul principal în lucrarea pe care o recenzăm. Autorul emite, totodată, o seamă de considerații teoretice deosebit de interesante, care îndeamnă la reflecții, în legătură cu conceptul de modernizare a economiei, desprinde semnificațiile multiple și majore pe care acesta le are pentru evoluția viitoare a țării noastre și pentru nivelul de trai al poporului.

Sînt relevate, pe această linie, în primul rînd, tezele, dezvoltate de autor atît în capitolul „Un concept complex, elastic", cît și în cele care urmează, după care noțiunea de economie modernă nu este un standard, un tipar unic, ce se aplică în egală măsură tuturor țărilor, și nici un model abstract, valabil pentru toate situațiile. Economia modernă este, așa cum o confirmă experiența mondială și însăși experiența noastră, o categorie complexă, cu multiple aspecte, care-și îmbogățește continuu conținutul ; experiența fiecărei etape în care se află aceasta, ca și stadiul de dezvoltare al științei și tehnicii, al forțelor de producție sînt factorii principali care aduc mereu corective și care îmbogățesc, de fapt, conținutul categoriei de economie modernă.

Este demnă de relevat și sublinierea autorului lucrării recenzate că atributul de economie modernă acordat unei economii se referă la nivelul și structura forțelor de producție, la nivelul productivității muncii etc. — dar el nu caracterizează relațiile de producție, natura orînduirii social-economice din țara respectivă. Menționăm această teză întrucît nu totdeauna în literatura și publicistica economică ea este avută în vedere, tot așa după cum uneori se omite faptul că ceea ce este modern nu este neapărat sinonim cu recordurile dintr-o țară sau alta, **ci ceea ce se conturează ca tendință nouă, avansată, ca o rezultantă a proceselor din mai multe țări.** Prin urmare, datorită deosebirilor în privința resurselor, organizării, funcționării economiei etc., pentru făurirea unei economii moderne nu se poate lua drept ghid structura actuală a economiei unei singure țări ; pornind de la această premisă, Gh. Badrus subliniază în lucrarea sa că modernizarea economiei presupune, pe de o parte, situarea indicatorilor ei calitativi și cantitativi, mai ales a celor pe locuitor, la nivelul celor din țările dezvoltate din punct de vedere economic și, pe de altă parte, încadrarea sa în tendințele de bază ce au loc în economie pe plan mondial.

În carte se fac comparații cu alte țări, care permit să se contureze locul ce-l ocupă România în economia mondială, încadrarea ei în tendințele internaționale ; pentru susținerea tezelor enunțate se utilizează un amplu material faptic. Trebuie remarcată însă selecția datelor și mai ales analiza teoretică concisă dar consistentă și convingătoare, cu unghiuri de tratare mai puțin explorate pînă acum, a factorilor, numeroși și variați, care determină necesitatea procesului de modernizare a economiei, ca principală condiție a făuririi bazei tehnice-materiale a societății socialiste mature.

Prin modul cum sînt abordate și rezolvate problemele economice în „Modernizarea economiei românești", lucrarea este deosebit de utilă pentru un larg cerc de cititori și reprezintă, în același timp, o contribuție remarcabilă la precizarea conceptului și procesului de modernizare a economiei.

G. C.

FIȘE

„Orientări în științele muncii"

■ În colecția „Psyche" a Editurii științifice a apărut recent lucrarea intitulată **Orientări în științele muncii**, de Vladimir Krasnaseski. Analizînd, în primul capitol, sistemul muncă, autorul arată că, în cadrul acestuia, subsistemul „subiect" este de natură umană, subsistemul „obiecte ale muncii" — de natură tehnico-materială sau ideativă, subsistemul „mijloace de muncă" — de natură tehnico-materială, iar subsistemul „obiective" de natură teleologică și axiologică, ideală dar materializabilă. Funcționalitatea sistemului global al muncii depinde de funcționalitatea subsistemelor și a raporturilor dintre ele. Funcționalitatea fiecărui subsistem depinde de funcționalitatea elementelor sale. Trecînd la analizarea proceselor, autorul ajunge la concluzia că procesualitatea sistemului de muncă se prezintă ca o conjugare a eforturilor energetice și ca o circulație informațională între subiect și mijloace, operînd într-o ambianță asupra unor obiecte, în vederea atingerii telosului.

Sînt tratate, apoi, problemele gestiunii, reglementările întreprinse de societate în sistemul procesului de muncă, iar în final se prezintă sistemul științelor muncii, al căror obiect îl constituie subiectul istoric (omul) în activitatea sa productivă, privit ca valoare în sine și ca valoare socio-economică. Obiectul intervențiilor pentru care militează și pe care le pregătesc științele muncii îl constituie menținerea și dezvoltarea omului în rolul său de producător și creator.

Alegerea modelului ■

■ Alegerea unui model econometric în vederea elaborării prognozelor depinde de natura fenomenelor cercetate, de datele statistice existente etc. De aceea, cu greu s-ar putea formula reguli care să indice cu precizie ce model trebuie ales în fiecare împrejurare concretă. Dificultatea se face mai puțin simțită, afirmă econometricianul polonez Z. Pawlowski în articolul **Alegerea clasei modelelor econometrice în scopul predicției**, publicat în PRZEGLAD STATYSTYCZNY nr. 1/1971, în cazul cînd alegerea se referă nu la un anumit model, ci la o clasă sau categorii de astfel de modele, și anume: 1) modele cauzal-descriptive; 2) modelele clasice ale extrapolării trendului, 3) modele simptomatice și 4) modele adaptabile.

Modelele cauzal-descriptive pot fi alese în cazul cînd econometricianul este în măsură să construiască un model adecvat și cunoaște evoluția variabilelor explicative. Aceste constrîngeri dispar în cazul modelelor extrapolării trendului, dar își găsesc utilizarea doar atunci cînd este vorba de o creștere constantă, sistematică a fenomenelor cercetate. Modelele simptomatice, apropiate prin forma lor de cele cauzale, se deosebesc de acestea din urmă prin faptul că renunță la explicarea deterministă a fenomenelor, făcînd apel la variabile independente ale căror valori sînt cunoscute. Printre modelele simptomatice, cele mai cunoscute sînt cele autoprogresive.

O caracteristică comună celor trei categorii de modele mai sus pomenite este instabilitatea lor, variabilele explicative la care fac apel fiind ușor influențate de orice modificări ale prețurilor, ale conjuncturii, ale preferințelor social politice sau ale tehnicii. De aceea, Z. P. este de părere că, în viitor, vor fi folosite în măsură tot mai mare modelele econometrice din categoria celor adaptabile. Acestea au avantajul că „șterg din memorie" datele mai vechi, acordînd principala pondere ultimelor date din seriile cronologice. Inconvenientul acestora constă însă în faptul că ele pot fi folosite doar pentru previziuni pe termen scurt și foarte scurt.

Prefabricatele în construcții

LUCRAREA prof. univ. dr. Cornel V. Olariu Eficiența economică a folosirii prefabricatelor în construcții (Timișoara, 1970, 202 p.) își propune să ofere celor interesați principalele aspecte economice ale determinării eficienței economice a folosirii elementelor prefabricate din beton armat în construcții.

Avantajele construcției pe bază de prefabricate rezultă dintr-o serie de factori care acționează în faza de proiectare a construcțiilor, de producție a elementelor prefabricate și de execuție a construcțiilor — așa încît autorul se vede nevoit să urmărească toate aceste faze, să analizeze diferitele procedee tehnice utilizate la noi în țară sau în străinătate (prefabricarea: prin returnare pe șantier; în unitățile anexe ale organizațiilor de construcții-montaj; uzinală), scoțînd de fiecare dată în evidență avantajele și eventualele neajunsuri.

Se prezintă apoi metodologia generală a calculării eficienței economice a prefabricatelor și diferiții factori care intervin în faza de producție a elementelor prefabricate, în faza de execuție, precum și aspectele economice ale utilizării elementelor prefabricate în diverse sectoare de construcție. În final, întregul proces este reluat în fazele sale, de astădată nu însă sub aspect tehnic, ci sub cel al mijloacelor principale de creștere a eficienței, în faza de proiectare a construcțiilor, de producere a prefabricatelor, de transport, precum și în cea de montaj și finisaj.

ELECTRONICA ȘI AUTOMATIZAREA

(Urmare din pag. 11)

4

PRIN unitățile sale, prin diferite acțiuni proprii, Centrala noastră se preocupă să cunoască permanent cerințele economiei naționale și ale pieței externe, astfel încît să-și orienteze și să-și dezvolte producția pentru asigurarea desfacerii ei. În această direcție arătăm că **analiza necesarului intern de instalații de automatizare și de produse de automatizare a rezultat, pentru viitorii ani, din studiile ce s-au întreprins de Institutul de cercetări și proiectări instalații de automatizare** (IPA), așa cum este Studiul de oportunitate a asimilării elementelor noului sistem unificat de aparatură electronică de automatizare, întocmit în 1970, sau cum este Studiul privind mijloacele și instalațiile de automatizare în economia națională pe perioada 1971—1980.

Paralel cu studiile de marketing comandate de centrala noastră la Institutul de cercetări de conjunctură de pe lîngă Ministerul Comerțului Exterior, cu studiile legate de dezvoltarea capacităților de producție la întreprinderile existente și la noile unități prevăzute a fi realizate, acționăm prin întreprinderea noastră de comerț exterior „Electronum", în direcția prospectării cererii și cunoașterii tendințelor de pe plan extern. De asemenea, menționăm organizarea, prin ICE „Electronum", a unor expoziții cu tematică definită în domeniul aparaturii de automatizare, în diferite țări europene. Din lucrările finalizate, ca și din cele în curs de desfășurare, a rezultat că cerințele pieței externe și interne pentru elemente de automatizare, dar mai ales pentru instalații complete de automatizare, sînt în continuă creștere. Legat de posibilitatea cunoașterii în detaliu a caracteristicilor aparaturii de automatizare pentru a asigura o bază solidă activității de execuție (lucru în general dificil cînd este vorba de partenerii externi) și pentru a cîștiga o cît mai bună reputație automatizărilor ce se realizează de Centrală, principala noastră preocupare este concentrată asupra realizării de instalații și furnituri complexe, atît pentru nevoile interne cît și pentru export. Aceasta cuprinde proiectarea completă a instalației, executarea elementelor componente ale acesteia, realizarea montajului la fața locului, punerea în funcțiune și asistența tehnică pentru o corectă exploatare. În fine, activitatea de „service" formează, de asemenea, obiectul preocupărilor Centralei, legat și de asigurarea condițiilor optime de utilizare în exploatare.

Spre deosebire de perioadele anterioare, de firească evoluție, cincinalul 1971—1975 implică pentru Centrală și pentru unitățile ei eforturi sporite pentru acoperirea numărului crescînd de produse. Asimilarea, potrivit planului tehnic, a noilor serii de produse de concepție proprie, la nivelul tehnic al produselor similare străine, permite creșterea continuă a posibilităților de livrare la intern și la export. În plus, utilizarea corectă a capacităților de cercetare și proiectare ale IPA ca și a sectoarelor de concepție din uzine, creează premise pentru realizarea procesului de diversificare a producției în care sîntem angajați. Efortului ce se va depune, în continuare, de sectoarele de pregătire tehnică, i se adaugă satisfacția de a renunța la importurile de licență sau documentații din exterior, care sînt reduse la numai cîteva cazuri cu totul particulare.

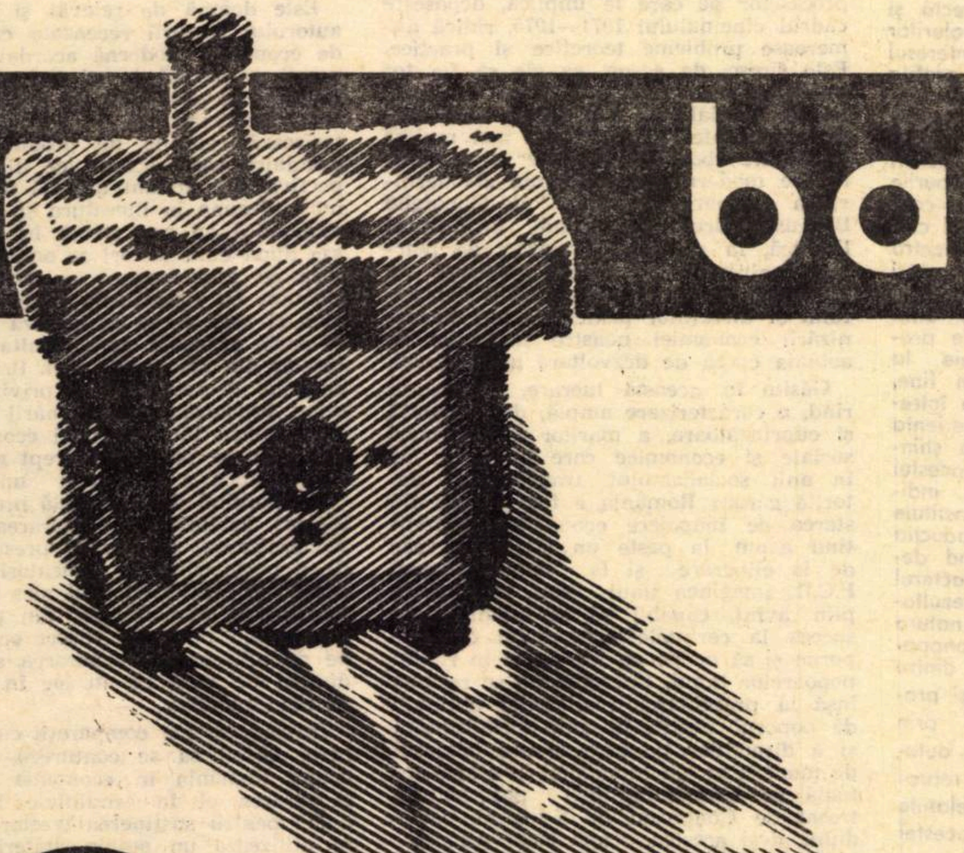

balkancar

SINONIMUL CALITĂȚII SUPERIOARE

Material hidraulic și pneumatic cu un vast cîmp de aplicație:

- **pompe și motoare de joasă și înaltă presiune**
- **transmisii hidraulice**
- **cricuri, vinciuri**
- **aparate de control și de reglaj**
- **distribuitoare**
- **filtre**
- **instrumente pneumatice de mînă**
- **dispozitive pneumatice pentru strunguri metalice**

Pentru orice informațiuni sau cereri de ofertă detaliată, vă rugăm a vă adresa: BALKANCARIMPEX. Direcția: „Export", Sofia, Bulgaria.

Str. Alabine Nr. 56
Telex: 022386
Telegrame: BALKANCARIMPEX — EXPORT, Sofia.

PUBLICOM

ÎN LUMEA CAPITALULUI

NOI SEISME SOCIALE

AGENȚIILE de presă internaționale consemnează, prin informații colectate de pe toate meridianele lumii capitaliste, un climat social-politic deosebit de agitat.

În avangardă — clasa muncitoare

În centrul confruntărilor revendicative, care domină multe țări capitaliste, se situează clasa muncitoare, căreia istoria, legile ei obiective de dezvoltare, îi conferă un rol primordial în dezvoltarea progresistă a lumii contemporare. Muncitorimea își marchează prezența în toate compartimentele de activitate, forța ei de acțiune și influență cunosc noi parametri și dimensiuni valorice. Realitatea, seismele sociale, configurația societății capitaliste demonstrează inconsistența „argumentelor“, expuse în numeroase lucrări occidentale, printre care am aminti doar „Le marxisme après Marx“, „The New Industrial State“, „Une nouvelle classe ouvriere“, potrivit cărora clasa muncitoare „dispare ca clasă fundamentală“, „transmite misiunea sa altei clase“, se „depolitizează“. Desigur, clasa muncitoare din țările capitaliste a fost și continuă să fie supusă unor însemnate transformări lăuntrice, există serioase implicații și mutații derivate din revoluția tehnico-științifică, dar de aici nu se poate trage concluzia că „tradiționalul“ proletariat căruia Marx și Engels, îi prevedeau o misiune istorică de forță transformatoare a societății, „nu mai există“, că în locul acestuia s-a conturat „o clasă muncitoare“ care în spațiul social contemporan ocupă „locul de mijloc“ (vezi S. Mallet, „La nouvelle classe ouvriere“; G. A. Lundberg, C. C. Schrag „Sociology“ și altele).

Discrepanțe sociale

Ciclurile de conjunctură favorabilă, remarcate în dezvoltarea producției industriale în multe țări capitaliste, nu schimbă esența și consecințele contradicțiilor orînduirii bazate pe inegalitatea economică, socială și politică. Proletariatul, lipsit de mijloacele de producție și privat de participarea la decizii, continuă să fie exploatat printr-o varietate de forme și mijloace directe și indirecte. Importante categorii de oameni ai muncii sînt afectați de șomaj în condițiile paradoxale ale migrației forței de muncă; se știe, de pildă, că în țările Europei Occidentale lucrează 8 milioane de muncitori „străini“. Datele furnizate de Ministerul Forței de Muncă și Productivității din Anglia arată că în luna aprilie a.c. numărul șomerilor a atins cifra alarmantă de 814 189, cea mai ridicată din ultimii 31 de ani, „o confirmare sumbră a stagnării economiei Marii Britanii“ („Associated Press“). Statistica oficială a S.U.A. a înregistrat, în luna aprilie 1971, peste 5,2 milioane de șomeri. Într-un număr recent revista „A.F.L.-C.I.O. News“ arăta: „În prezent s-au redus și mai mult posibilitățile de a găsi de lucru, nivelul real al muncitorilor șomeri a scăzut sub nivelul existent acum 5 ani“. În același context se înscrie și constatarea ziarului „The International Teamster“: „Inflația și majorarea impozitelor din cauza războiului (din Indochina) au redus la zero măririle de salarii impuse pînă acum“. În Italia, reformele guvernamentale întîrzie, majoritatea oamenilor muncii sînt afectați de creșterea costului vieții, de lipsa acută de locuințe și nivelul exorbitant al chiriilor.

Spulberarea mitului „păcii sociale“

Discrepanțele sociale, contradicțiile modului de producție bazat pe exploatare, constituie baza obiectivă a confruntărilor sociale. Realitatea demonstrează inconsistența valorii practice și teoretice a tezei „întronării păcii sociale“, a „integrării psihologice“ a clasei muncitoare în societatea burgheză. Marile confruntări, care cuprind cu intensitate diferită țările capitaliste demonstrează uriașa forță revoluționară, puternica ei combativitate, rolul ei important în crearea unui larg front antiimperialist. Mișcarea revendicativă a maselor muncitorești a cunoscut importante acumulări cantitative și mutații calitative în ce privește gradul de cuprindere, durata, obiectivele de luptă, mijloacele și formele de acțiune. Agenda confruntărilor din ultimul timp este tot mai bogată în greve cu caracter general, greve de mare amploare care afectează economia în ansamblu sau ramuri întregi ale activității sociale. Greva generală a celor peste 15 milioane de salariați, desfășurată recent în Italia, în semn de protest împotriva politicii guvernului de tergiversare a reformelor, se înscrie în suita marilor ridicări la luptă ale muncitorimii italiene. Peisajul social-politic nipon a fost dominat în primăvara acestui an de o acțiune grevistă de amploare națională (S.H.U.N.T.O. — 1971), la care au participat peste 8 milioane de salariați. La 21 aprilie a.c. întreaga Franță a fost afectată de „ziua de acțiune națională“ care a polarizat într-o acțiune conjugată cele mai largi categorii de muncitori. Greve cu caracter general au paralizat în ultimele luni activitatea diferitelor compartimente ale economiei S.U.A., Belgiei, Suediei, Angliei, R.F. a Germaniei. Acțiunile pe scară națională au constituit o componentă caracteristică a seismelor sociale, care au cuprins o serie de țări din America Latină (Argentina, Uruguay, Venezuela, Brazilia).

Imperativul unității

În procesul amplificării mișcării revendicative, conceptul de unitate a clasei muncitoare capătă sensuri și dimensiuni noi. Unitatea de acțiune își croiește drum în acțiunile practice ale luptei pentru apărarea drepturilor economice și politice. Unității în lupta revendicativă i se adaugă dialogul constructiv dintre partidele și organizațiile muncitorești (Spania, Japonia), unitatea de acțiune sindicală (Italia), solidaritatea împotriva tendințelor extremiste și neofasciste (R.F. a Germaniei, Italia, S.U.A.). Unitatea de acțiune a dominat confruntările sociale din Columbia, Argentina, precum și din alte țări ale continentului latino-american. Lupta clasei muncitoare se unește, pe unele coordonate fundamentale, cu mișcările democratice și progresiste, cu noile categorii sociale participante la fronturi comune cu muncitorii: țărani, funcționari, mici comercianți și meseriași, lucrători din instituțiile de stat, membri ai corpului didactic și ai altor categorii care, în mod tradițional, nu se integrau în același șuvoi revendicativ cu al muncitorilor industriali. Convergența intereselor sociale ale celor mai largi pături de oameni, adîncirea contradicțiilor dintre un mănunchi restrîns de monopoliști și masele muncitorești, creează premisa conturării unui amplu front antiimperialist, antimonopolist.

Clasa muncitoare, partidele comuniste și muncitorești din țările capitaliste, în pofida unor insuccese locale și parțiale, în ciuda unor sinuozități, se afirmă ca o puternică forță transformatoare a societății, joacă un rol important în lupta revoluționară împotriva imperialismului, pentru libertate și democrație, pentru transformări progresiste, pentru independență națională și pace.

conf. dr. Traian CARACIUC

REPERE

• DEPARTAMENTUL COMERȚULUI al S.U.A. a anunțat ridicarea parțială a restricțiilor la exporturile de produse americane de cupru către țările socialiste din Europa. Potrivit unui comunicat oficial, ministerul nu va mai cere exportatorilor să solicite licențe pentru livrarea unei serii de produse de cupru către aceste țări. Documentul include o listă în care sînt enumerate aceste produse.

• ÎN ECONOMIA FRANCEZĂ s-a înregistrat o nouă fuziune de proporții. Este vorba de contopirea cunoscutelor societăți „Pechiney“ și „Ugine-Kuhlmann“. Noua firmă care va purta numele ambelor societăți, va dispune de un capital de 15 miliarde franci și va acționa în sectorul metalelor neferoase și al chimiei.

• ÎN LOCALITATEA RUSKA din Slovacia a început construcția primului tronson al conductei internaționale de gaze, care va străbate teritoriile Uniunii Sovietice, Cehoslovaciei, R. D. Germane, Austriei, Italiei, R. F. a Germaniei și Franței. Se prevede ca lucrările de construcție a tronsonului cehoslovac al conductei, în lungime de 1 000 km, să fie încheiate în octombrie 1973.

• REZERVELE DE MIJLOACE DE PLATĂ ale S.U.A. s-au cifrat la sfîrșitul lunii martie la 14,342 miliarde dolari, cu 192 de milioane mai puțin decît în luna precedentă. Rezervele se compun din aur, drepturi speciale de extragere la FMI și devize străine.

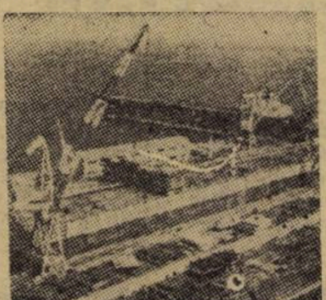

• LA ȘANTIERELE NAVALE din Kure, în vestul Japoniei, a fost lansat la apă cel mai mare vas din lume — tancul petrolier „Nisseki Maru“, cu un deplasament de 375 400 tone. Vasul-mamut măsoară 374 metri lungime și 54 metri lățime. Puntea sa are o suprafață de circa 16 700 m pătrați, echivalentă cu aria a două terenuri de fotbal.

• ÎN BAHREIN va fi inaugurată peste cîteva zile prima uzină de producere a aluminiului. Complexul industrial din Bahrein, al cărui cost se ridică la 55 milioane lire sterline, va avea o capacitate anuală de 120 000 tone.

• OFICIUL FEDERAL DE STATISTICĂ de la Wiesbaden a anunțat că în cursul ultimelor 12 luni costul produselor industriale a crescut în R.F.G. cu 5,1%. Cele mai mari creșteri de prețuri au fost înregistrate la produsele petroliere și la cele siderurgice.

• EXPORTUL JAPONEZ de automobile a sporit cu 26,7% în 1970, atingînd 1 086 000 vehicule, iar cel de vehicule moto pe două roți cu 60,4%. Jumătate din acest export este absorbit de piața S.U.A.

• IORDANIA va primi 7,5 milioane dolari pe an, în loc de 4,5 milioane, pentru trecerea petrolului prin conducta Tapline pe teritoriul său.

• STOCURILE DE UNT ale Franței s-au redus la 10 800 t față de 99 000 t la începutul anului 1970.

VIZOR

INDICELE „CALITĂȚII VIEȚII“

IMPONDERABILUL devine în zilele noastre tot mai... ponderabil. Domeniile absconsului, angoasele, bucuriile ca și tristețile nu-și mai găsesc dimensiunile în imateriale figuri de stil. „Sînt trist ca atunci cînd am înțeles pentru prima oară că n-am să trăiesc veșnic!“ — spunea poetul. „Tristețea lui atinge indicele '80“ — spun astăzi lucizii, raționalii, necomplexații oameni de știință. Într-adevăr, valul revoluției științifice are tendința de a metamorfoza nu numai fenomenele materiale dar și pe cele imateriale în valori precise — măsurabile, cîntăribile, catalogabile. Doctorul psihiatru Thomas Holmer, de exemplu, pornind de la adevărul că toate schimbările importante — bune sau rele — care survin în viața unui om îi afectează starea fizico-psihologică, a întocmit un nomenclator al celor mai frecvente și mai importante 40 de evenimente, și le-a atribuit o valoare precisă: cea mai înaltă, 100, corespunde mîhnirii provocate de pierderea unui consort; cea mai scăzută, 11, este echivalentă cu tracasarea pricinuită de „o minoră violare a legii“, de exemplu o contravenție. Între aceste două extreme se află căsătoria (50), un incendiu la domiciliu (47), decesul unui prieten apropiat (37), neplăcerile cu patronul (23), schimbările în orar sau în condițiile de muncă (20) etc. Studiul dr. Holmes demonstrează că 80% din persoanele care în cursul aceluiași an au depășit un total de 300 puncte contractează depresiuni nervoase, atacuri de cord sau alte maladii grave.

Dar dacă intensitatea trăirilor personale este incadrabilă în grafice atît de precise, de ce nu s-ar întocmi și o balanță a ambianței social-ecologice? Această întrebare și-o pune un cititor al ziarului **New York Times** care sugerează elaborarea unui **indice al calității vieții**. Datele pe baza cărora s-ar cacula un asemenea indice ar trebui să reflecte esențialmente condițiile de viață în marile aglomerări urbane și principalele preocupări ale cetățenilor occidentali: șomajul, calitatea asistenței medicale, procentul criminalității, numărul accidentelor rutiere starea locuințelor, poluarea apei și aerului etc. Apreciind ideea drept excelentă, revista **Time**, care reia această propunere, subliniază: „E ca și cînd l-ai obliga pe un om care suferă de o afecțiune cardiacă cronică să-și facă la date fixe o electrocardiogramă. În orice caz, materializarea acestei idei va furniza alegătorilor un mijloc concret de a judeca activitatea edililor. Dacă, de exemplu, indicele coboară la 75% se va ști precis de ce nu au reales un primar sau un președinte“.

Dincolo de avantajele sale concrete, această propunere clatină clasica și astenizanta definiție a vieții în marile aglomerări urbane, dată de Henry Thoreau: „orașul = milioane de oameni care trăiesc în singurătate... împreună“.

Nic. MAVRODIN

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

Opinii contradictorii privind

SUBDEZVOLTAREA ȘI CĂILE LICHIDĂRII EI

TEMA enunțată în titlul constituie obiectul dezbaterii științifice organizate de Academia de învățămînt social și politic „Ștefan Gheorghiu" și „Viața economică". Prima dezbatere a avut loc la 6 aprilie și va fi urmată de altele. În sprijinul participanților publicăm astăzi cîteva puncte de vedere contradictorii în problema asistenței externe, exprimate în revista F.A.O. — CÉRÈS.

„Asistența nu este indispensabilă și nici justificată"

Aceasta este opinia lui P. T. BAUER, profesor de economie la London School of Economics. El scrie: „Asistența străină este necesară pentru dezvoltarea țărilor sărace, aceasta este una din principalele axiome ale literaturii curente privind dezvoltarea economică ... Orice discuție cu privire la ajutor este impregnată de ideea că lumea subdezvoltată este condamnată la stagnare dacă nu beneficiază de o asistență externă sub forma unor subvenții interguvernamentale sau a unor împrumuturi subvenționate. Or, însăși existența țărilor dezvoltate, care au fost toate la început țări subdezvoltate și au progresat fără asistență străină, dovedește pe deplin că aceasta nu este necesară dezvoltării economice. În plus, în decursul ultimilor 50 de ani, numeroase țări subdezvoltate au realizat fără ea progrese rapide ....

Asistența nu este, de asemenea, o condiție suficientă. De exemplu, ea nu poate duce la dezvoltare dacă populația în general nu este interesată în progresul material sau dacă este foarte legată de valori și obiceiuri incompatibile cu acest progres... După 10 ani de asistență externă neputința acesteia de a ridica nivelurile de viață în țările sărace este general recunoscută. De la cel de al doilea război mondial asistența adesea mai mult a întîrziat decît a facilitat progresul economic în țările beneficiare. Această concluzie este paradoxală deoarece asistența externă sporește desigur resursele țărilor, sau cel puțin pe acelea ale guvernelor. De aici nu rezultă însă că ea accelerează ritmul dezvoltării. Rezultatul depinde de modul în care această asistență afectează elemente hotărîtoare ale progresului economic.

Principalele elemente determinante ale progresului material sînt: posibilitățile economice și atitudinea generală față de valori, obiectivele oamenilor și motivările lor, instituțiile politice și sociale și, în sfîrșit, resursele lor naturale și posibilitățile pieței externe. Chiar în cele mai bune cazuri însă, asistența externă este relativ ineficientă căci ea nu poate afecta favorabil aceste elemente.

Dacă o țară, sau mai curînd un popor, nu se poate dezvolta fără asistență externă, este puțin probabil că el se va dezvolta dacă va avea o asemenea asistență...

Atunci cînd se evaluează efectele probabile ale asistenței, trebuie să se facă o deosebire netă între resursele produse pe plan intern (sau primite în schimbul producției interne) și acelea furnizate gratuit din străinătate, cu titlul de ajutor. Primirea gratuită de resurse din exterior distruge în germene procesul generator de bunuri, care este vital... În plus, adoptarea de modele străine în politica dezvoltării se dovedește adesea dăunătoare, căci ea poate să împiedice promovarea progresului și chiar să-l întîrzie, și duce la un sentiment de frustrare, generator de tensiuni politice... Cazurile de adoptare a unor modele străine inadecvate în viața politică, sistemul juridic, organizarea administrației, învățămîntului tehnologic și forme de organizare industrială sau comercială sînt frecvente. Crearea de universități după model occidental atunci cînd nu există posibilități de folosire a absolvenților, constituie doar un exemplu al acestui mod de a proceda.

În țările beneficiare, ajutorul extern sporește resursele guvernelor în raport cu cele ale sectorului privat și duce la concentrarea puterii.

Volumul asistenței este adesea legat de deficitele balanței de plăți, mai ales cînd se consideră că aceste deficite sînt o consecință a eforturilor de a pune în aplicare planuri de dezvoltare. Astfel se încurajează guvernele să stabilească aceste planuri în modul cel mai ambițios posibil, să ducă o politică fiscală și monetară inflaționistă, să evite acumularea rezervelor de devize. Urmarea unei politici inflaționiste, repetarea crizelor balanței de plăți și mai ales impunerea de controluri specifice — în speță controlul valutar — duc în general la un sentiment de nesiguranță care încurajează exportul de capital și descurajează acumularea națională și investițiile. Astfel, asistența externă poate, contrar opiniei exprimate adesea, să reducă în loc să sporească investițiile în țările beneficiare"...

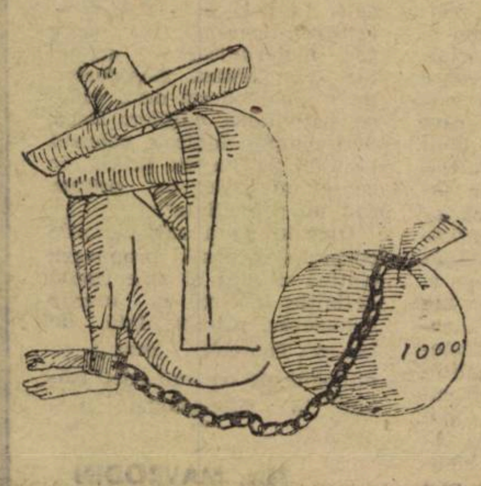

Condițiile sînt diferite

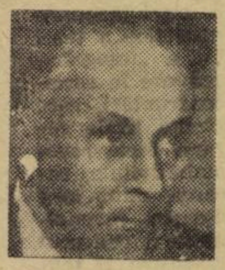

Ridicîndu-se împotriva argumentelor prof. Bauer, RENÉ DUMONT, profesor la Institutul de studii politice din Paris și la Institutul de dezvoltare economică și socială din Paris, răspunde:

„Trebuie să subliniez în primul rînd că sînt de acord cu unele din observațiile d-lui Bauer. Este adevărat că o populație nu se poate dezvolta dacă nu dorește progresul. Este de asemenea adevărat că «modele străine neadecuate nu favorizează progresul». Dar la aceasta se limitează punctele asupra cărora sîntem de acord... Am fi preferat, în primul rînd, ca domnul Bauer să enumere țările în curs de dezvoltare care au realizat progrese rapide fără asistență externă. Aceasta depinde în primul rînd de accepțiunea pe care el o dă progresului. Voi lua o definiție a lui P. Borel: «Dezvoltarea economică modernă înseamnă capacitatea de creștere continuă și de a se autointreține prin producție, de a mobiliza și afecta surplusurile economice pentru necesitățile creșterii». Această definiție se aplică țărilor dezvoltate de mult timp. În afara lor tabloul se schimbă însă. Or, domnul Bauer afirmă: «existența însăși a țărilor dezvoltate care au început prin a fi țări subdezvoltate și care au progresat fără asistență externă dovedește pe deplin că aceasta nu este necesară». Aici dezacordul nostru devine fundamental, căci un număr de condiții istorice esențiale în dezvoltarea Angliei, Europei, Statelor Unite, Canadei etc. nu există astăzi în țările în curs de dezvoltare. Să vedem care sînt principalele deosebiri.

În primul rînd **explozia demografică.** Ritmul mediu de creștere al populației agricole în lumea a treia, care a oscilat în ultimul deceniu în jur de 2% pe an, este net superior celui din Europa secolului al XVIII-lea și chiar al IX-lea.

Progresul agricol prealabil a fost agentul propulsor esențial al revoluției industriale în Anglia. El a permis să se elibereze din agricultură oameni și capitaluri fără ca producția să scadă, dimpotrivă. Or, acest progres al productivității agricole nu s-a realizat încă decît în cîteva locuri izolate din lumea a treia... Dar lumea a treia nu poate să aștepte 50 de ani de progres agricol înainte de a începe utilarea sa industrială; tocmai din cauza exploziei demografice ea trebuie să acționeze repede. În consecință, ea urmează să-și bazeze industrializarea pe experiențe agricole mult mai modeste; aceasta va deveni infinit mai dificilă în absența asistenței externe.

Sclavia, apoi colonizarea, sînt ușor trecute sub tăcere de domnul Bauer care refuză orice culpabilitate și orice responsabilitate pentru subdezvoltare. El a uitat repede despre toate pierderile provocate Africii tropicale prin comerțul cu sclavi. El a uitat repede despre măsurile vamale care au permis industriei britanice să ruineze atîția meșteșugari indieni, în primul rînd din ramura textilă. El a uitat repede jaful bogățiilor lumii a treia prin degradarea condițiilor de schimb, despre care am căutat în zadar vreo mențiune în studiul său.

Colonizarea a limitat țările tropicale la producerea de materii prime minerale și apoi petroliere... începuturile dezvoltării au fost comandate din exterior, în folosul metropolelor. S-au obținut astfel bogății uriașe, remunerate sub valoarea lor dar, fapt și mai grav, populațiile au fost private de orice putere de decizie în probleme esențiale. Atsfel în momentul cuceririi independenței, ele au fost slab pregătite pentru conducerea economiei.

Fermierii englezi de la sfîrșitul secolului XVIII-lea, care își vindeau ferma pentru a crea manufacturi, pentru a crea un loc de muncă aveau nevoie de un capital corespunzînd cu salariul pe patru luni al unui muncitor. Pentru a crea un loc de muncă într-o uzină modernă din India este necesar azi un capital care echivalează cu salariul pe treizeci de ani al unui muncitor. Pe măsură ce înapoierea se accentuează, ea devine din ce în ce mai greu de lichidat..."

„Dacă interesul în **perspectivă foarte apropiată** al țărilor dezvoltate ar fi să suprime asistența, aceasta nu ar corespunde fără îndoială cu interesele lor **mai îndepărtate.** Mizeria proletariatului industrial din secolul al XIX-lea a frînat mult timp dezvoltarea capitalismului în măsură considerabilă, deoarece acesta nu distribuia, sub forma puterii de cumpărare, o valoare echivalentă producției lansate pe piață: de unde și crizele ciclice care au blocat periodic sistemul...

Repetăm deci, că este vorba de **inteligență politică** și nu de simplă caritate. Este adevărat, însă, că asistența în formele sale actuale, grupează un număr de măsuri care pot fi criticate.

Dar, în locul suprimării sale, eu susțin necesitatea ameliorării și lărgirii ei. Ameliorare în sensul ca asistența să pună un accent mai pronunțat pe educația științifică și tehnică, pe pregătirea profesională, pe răspîndirea inovațiilor de tot felul. Țările rămase în urmă au nevoie atît de muncitori calificați, de maiștri, mecanici, cît și de experți foarte bine pregătiți... Asistența cea mai eficientă se va concentra, deci, asupra educației, pregătirii profesionale și utilării industriale. De asemenea, pe lîngă organizarea piețelor, ar trebui să deschidem mai larg frontierele noastre pentru produsele tinerelor industrii ale statelor lumii a treia sau produselor lor agricole prelucrate. Aceasta ne-ar duce desigur la anumite reconversiuni industriale și, în ultimă instanță, la abandonarea progresivă de către țările bogate a anumitor industrii simple, bazate pe materii prime tropicale... Problema asistenței, deci, după părerea mea, nu poate fi abordată mulțumitor dacă este privită izolat de orientarea generală viitoare a economiei mondiale, menite să înlăture malnutriția, mizeria și ignoranța.

În sfîrșit, dr. Bauer cere ca tinerele state să se abțină de la un control prea strîns al economiei. Dar dacă aceste state ar urma sfatul său, economia lor ar fi curînd controlată, nu de ele ci de alții, de trusturile internaționale ale petrolului sau minereurilor și de alte puteri. Consider că tinerele țări nu își vor afirma independența economică, încă foarte precară, bază a independenței lor politice, decît dacă vor controla «vîrfurile dominante ale economiei» cum sînt comerțul exterior sau investițiile".

Un pericol: dependența prea mare de ajutorul extern

Fără a respinge asistența externă, ANISUR KAHMAN, profesor de economie la Universitatea Islamabad, atrage atenția că adesea aceasta nu duce la rezultatele scontate decît dacă guvernele țărilor respective depun ele însele toate eforturile pentru a accelera dezvoltarea:

„Capitalurile externe pot permite unei țări să facă investiții superioare propriilor capitaluri; aceasta atunci cînd motivul investițiilor insuficiente este, de exemplu, insuficiența devizelor. Accelerînd ritmul creșterii economice, capitalurile externe ajută țările care le primesc să sporească mai repede rata proprie a acumulărilor, cu condiția însă, ca ele să poată economisi mai mult pe măsură ce crește producția lor. Alte avantaje pot fi de asemenea obținute atunci cînd asistența externă include servicii ale consilierilor și ale personalului tehnic, așa cum se întîmplă adeseori. Totuși, în general, lu-

crurile nu se întîmplă astfel în realitate. Chiar dimpotrivă, o analiză a situației din 17 țări în curs de dezvoltare a dovedit că a existat un raport negativ între acumularea internă și volumul net al capitalurilor transferate din străinătate, ambele calculate în raport cu produsul intern brut. Un alt studiu a arătat că în 18 din 20 de țări latino-americane creșterea capitalurilor străine are tendința, dacă restul condițiilor rămîn aceleași, să reducă acumularea internă brută în loc să o sporească.

Această constatare oarecum surprinzătoare se poate explica în cîteva feluri. În primul rînd, în multe țări partea asistenței externe este furnizată sub forma unei asistențe militare directe...

O parte din asistența externă pe care o primesc unele guverne le vine direct sub forma de cereale pentru alimentație. Privită sub unghiul investițiilor, utilizarea resurselor externe ale țării ar trebui să fie redusă cu o valoare echivalentă asistenței, care ar urma să devină disponibilă pentru investiții. În realitate însă, rezultatul este o diminuare a cererii interne de cereale care tinde să descurajeze producția locală. Și chiar dacă producția locală nu s-ar reduce și ar fi consacrată investițiilor, încă ar fi necesar ca bunurile de consum (cum sînt cerealele) să fie transformate în utilaje, adică să fie exportate — ceea ce nu este întotdeauna posibil pe o piață mondială adesea saturată — sau ca țara să efectueze o conversiune a producției sale, ceea ce nu este întotdeauna ușor și cere timp.

Al treilea motiv, și poate cel mai important, este că în cea mai mare parte a lumii a treia populația cu venituri reduse este supraîncărcată de impozite directe sau indirecte și că este practic imposibil să se spere obținerea de noi resurse sub forma de economii. Dacă asemenea resurse există, ele ar trebui căutate la clasele mijlocii; dar acestea, cu privirea îndreptată spre nivelul ridicat de consum pe plan internațional, se opun oricăror încercări de a reduce cheltuielile lor... Adesea guvernele unor țări în curs de dezvoltare și organismele de participare dau dovadă de o mare discreție cînd este vorba de problema repartizării veniturilor: ele au tendința să evite problema, pretinzînd că ea nu va prezenta interes decît mai tîrziu, atunci cînd „prăjitura" se va fi mărit considerabil. Între timp, însă, clasele privilegiate continuă să cheltuiască și să trăiască în confort, după normele internaționale cele mai luxoase, alături de o mizerie generală inumană.

Poate cel mai grav pericol pe care îl prezintă asistența externă este însă de altă natură. Esențialul acestui ajutor ia forma unor împrumuturi, și cu cît mai mari sînt ele cu atît devine mai grea povara asistenței externe. Numeroase țări în curs de dezvoltare depind din ce în ce mai mult de asistența externă nu numai pentru a finanța importurile, dar și pentru a asigura amortizarea vechilor lor datorii. Situația are consecințe foarte grele în ce privește libertatea de acțiune a acestor țări ca state suverane. Dependența continuă de asistența externă le va duce la limitarea libertății de decizie pe plan internațional și național, politic și economic... Multe țări în curs de dezvoltare își dau seama din ce în ce mai mult că asistența externă comportă acest pericol și caută să depindă de ea în mai mică măsură. Pentru aceasta țările respective urmează să-și concentreze eforturile asupra exporturilor și, chiar mai mult, asupra produselor care pot înlocui importurile, pentru a spori posibilitățile de restituire a datoriilor; în același timp ele ar trebui să încerce să sporească economiile interne, reducînd astfel nevoia de asistență externă".

I. V.

Desene de Cik Damadian

„PARTIRA"... SAU SIMBOLUL UNOR PICTURI

Undeva, în nordul Italiei, pe crestele unui munte, se află un sătuc la care îmi revin uneori amintirile. Ar fi putut rămîne un sat oarecare dacă un mănunchi de pictori entuziaști nu l-ar fi scos din anonimat prin împodobirea pereților cu fresce inspirate din cele mai contemporane evenimente. Două dintre ele le reproducem aici pentru a vă face o imagine nu numai despre miracolul unei dezinteresate dăruiri dar și despre faptul că inspirația nemijlocită a artei din viață creează în noi o rezonanță pe care o putem greu șterge din memorie. Una din fresce, intitulată „Plecarea emigrantului" este zugrăvită pe un perete care nu vede niciodată soarele. Culorile sînt sumbre. Emigrantul, constituind axul picturii, nu exprimă bucuria unei posibile eliberări, ci grija, neliniștea: nu știe ce îl așteaptă, nu poate spune ce se va petrece, în lipsa lui, acasă. Familia îl înconjoară, dar toată lumea — prin îmbrăcăminte ca și prin expresie — pare că-l plînge ca pentru o plecare ireversibilă. Și totuși, toți știu că plecarea capului familiei sau a bărbaților tineri este de cele mai multe ori încercarea ultimei șanse atunci cînd luni chinuitoare de șomaj s-au succedat fără nici o speranță în realizarea unei vieți normale, de om care muncește și-și întreține familia... A doua frescă poartă numele de „Întoarcerea emigrantului". Este plină de soare, de zîmbet: omul drag s-a întors. Bucuria este că el a revenit în mijlocul celor ce l-au așteptat. El nu a revenit, așa cum poate visase, bogat și fără grija zilei de mîine...

Frescele de care vă vorbesc nu sînt imagini singulare în arta italiană. Tema emigrației se regăsește în toată plenitudinea ei în literatură, în muzică. Cineva îmi spunea că ultimul mare șlagăr al lui Modugno-„Lontano" — ar fi inspirat din același șuvoi uman al emigrării, din speranța așteptării, din visul revederii. Nu știu dacă asta a gîndit Modugno, dar patetismul strigătului „Așteaptă-mă" o face posibilă.

Și, în fond, nu ar fi surprinzător într-o țară ca Italia în care deplasările a mii și mii de persoane sînt un fapt al cotidianului. În această imensă migrație nu este glasul de sirenă al unei instantanee și nesperate înavuțiri, deși nu este exclus un asemenea mobil în exodul unora dintre cei ce se înghesuie mai ales în vagoanele ieftine ale trenurilor. Îi vezi în gările sudului agricol așteptînd garniturile destinate nordului industrial. Îi vezi în imensitatea gării de la Milano, întrebînd de cîteva ori dacă trenul pentru Elveția sau legăturile pentru Franța sau Germania federală pleacă de pe peronul pe care s-au oprit. Fete, femei, — mai puține. Mulți sînt tineri, foarte tineri. „Necunoscutul" către care se îndreaptă nu îi îmbie ca un miraj. El este o speranță, o încercare, în realizarea celei mai umane dintre activitățile umane: munca.

Cele scrise aici sînt, mai degrabă, încercarea de a înțelege unul din fenomenele tipice ale epocii în care trăim... Căci, la urma urmei, migrații au mai existat în istoria omenirii. Au fost migrațiile primului mileniu și ale altor secole ulterioare, către o Europă — pe care istoricii o consideră mai dezvoltată economicește — a unor popoare aflate în alte stadii ale evoluției sociale. Mii de oameni și-au părăsit locurile natale în timpul Evului Mediu pentru a scăpa de persecuțiile religioase sau politice. Masiva emigrație a secolelor XV—XIX a populat continente pe care furia cotropirii coloniale le-a golit fie prin exterminarea băștinașilor, fie prin claustrarea lor în ghettourile rezervațiilor. Nici prima jumătate a secolului nostru n-a fost ferită de deplasări masive în timpul pustiitoarelor războaie mondiale sau ca urmare a ambianței create de ele.

Astăzi însă mobilitatea populației pare să fi devenit generală. În decursul unei singure generații, sute de milioane de țărani au devenit — aproape pretutindeni pe glob — orășeni nu pentru că acum condițiile lor de viață rurală ar fi suferit o profundă transformare (acest lucru s-a petrecut în multe locuri), ci pentru că au părăsit totul, de la casa în care s-au născut, „pomul de lîngă casă" și pînă la ogor. Aceasta este, poate, una din cele mai radicale migrații din istoria de pînă acum a omenirii. Nu discutăm aici dacă acest transfer demografic este cauza sau efectul mecanizării unei ramuri care rămînea dintre cele mai patriarhale. Consemnăm faptul pentru că el este o mutație profundă nu numai în obiceiurile unei populații despre care se afirmă a fi tradiționalistă, refractară schimbărilor, dar și pentru că el reflectă saltul imens de productivitate pe care-l face munca în condițiile actuale și în ramura ce aduce un aport descrescînd la venitul național.

Desigur, migrația internă, mai rapidă sau mai înceată, nu este singulară. Unele țări, în special cele din sudul Europei, începînd de la Portugalia scăldată de Atlantic și pînă la Turcia de pe țărmul mării Negre au cunoscut și cunosc în continuare un puternic curent de emigrație către alte țări, astfel încît migrația internă este de multe ori preludiul uneia internaționale. Anuarele statistice ale Organizației Internaționale a Muncii consemnează cifrele concrete ale fiecărui an și ale fiecărei țări. Nu asta interesează aici. Suficient este să știm că e vorba de milioane de oameni ce se deplasează într-un curent de du-te-vino permanent.

Căci, una din particularitățile migrației actuale este aceea că ea afectează nu întreaga familie, ci în primul rînd persoanele active, susținătorii materiali ai acestora. Plecarea este, deci, concepută nu ca o deplasare definitivă. Și aceasta pentru că legislația celor mai multe țări ce absorb munca emigrantă îi împiedică, în cele mai diferite forme, „să prindă rădăcini".

Fenomenul, desigur, nu este de loc întîmplător. El a fost stimulat de permeabilitatea frontierelor ca urmare a creării Pieței comune, Asociației Europene a Liberului Schimb. Dar el are explicația profundă în ceea ce Marx denumea „diferențele naționale între salarii" ca și în decalajele de nivel economic dintre regiunile uneia și aceleiași țări sau dintre diversele țări occidentale.

Problemele create de fenomenul masiv al emigrației nu sînt simple, iar contradicțiile generate de el sînt departe de a fi fost puse pe deplin în evidență. Țările absorbante de emigranți, în general mai dezvoltate, au resimțit în anii postbelici perioade de penurie mai mult sau mai puțin acută de forță de muncă. Pe baza muncii străine au înflorit ramuri industriale, turismul, serviciile. În același timp, reacțiile nu au fost întotdeauna foarte favorabile pentru acești „contribuabili cu munca". O dovadă — mișcarea din Elveția pentru excluderea muncii străine din economie sau, cel puțin, diminuarea ei brutală și constantă. Rațiunea economică și-a spus cuvîntul prin rezultatele plebiscitului popular la care a fost supusă propunerea. Dar neelvețianul rămîne un străin, chiar dacă munca lui e necesară. Privat de drepturi civice, el se consolează poate doar cu faptul că nici femeia elvețiană nu are drept de vot. Dar, în fond, discriminarea aceasta nu este un semn al asimilării celor ce muncesc, ci al unei xenofobii ce asigură privilegii în funcție de naționalitate... Și acesta nu este singurul drept pe care fiecare îl prețuiește numai cînd nu-l are... Chiar și societățile cele mai puțin conservatoare din Occident privesc, în fond, această forță de muncă străină ca pe un rău necesar. Muncitorul străin e liber să vină, e liber să lucreze, dar apoi să plece acasă la el. Să nu pună probleme asistenței sociale, sistemului de pensionare — acolo unde există așa ceva, asistenței medicale. Închiderea forței de muncă emigrante în limitele propriului mediu social, impenetrabilitatea socială în fața străinului, sînt tot atîtea piedici practice în calea „asimilării definitive". Iar sentimentul de alienare, de frustrare cel puțin, dacă nu de paria, nu este dintre cele mai agreabile sentimente omenești. Dacă emigrantul acceptă totuși umilințele unei astfel de situații temporare acest lucru se explică prin faptul că nivelul venitului este mai înalt decît acasă, chiar dacă el este mai scăzut decît al muncitorului autohton cu aceeași calificare și care face aceeași muncă.

Confruntate cu această problemă, țările sudice, mai puțin dezvoltate, au reacționat diferit. Ele au înțeles repede însă că exodul masiv de forță de lucru care nu-și găsește locul în economia proprie asigură, într-un mod destul de simplu, evitarea ciocnirilor și exploziilor sociale. În plus, legislații elaborate ad-hoc transformă emigrarea într-o sursă de venituri valutare căci muncitorul plecat să lucreze în străinătate transferă în țara sa o parte substanțială din salariu. Ca să nu mai pomenim de faptul că astfel multe din statele și patronii din țările respective fac economie de fonduri pentru o calificare superioară a forței de muncă, deoarece de aceasta „se îngrijește" străinătatea.

Izvorîtă din realități dureroase, migrația generează, ca orice realitate dureroasă, speranțe, miraje în călătorii. Dar emigrantul nu este un turist. El are o situație cu mult mai proastă decît a celui mai sărac turist. Căci turistul lipsit de mijloace materiale suficiente nu locuiește în hotelurile de lux, dar emigrantul muncește acolo și este astfel confruntat zilnic cu prăpastia dintre visurile sale și realități... Migrația generatoare de speranțe reușește, în cele din urmă, să aducă deznădejte, dezamăgire și dorință de întoarcere. Chiar dacă în cuvîntul care însoțește exodul — acel „partira" inevitabil — există poate uneori bucurii, cea mai mare dintre ele se ascunde în „ritorna!", exclamația întoarcerii...

dr. N. S. STANESCU

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

SIDERURGIA ÎN PLIN AVÎNT

INDUSTRIA MODERNĂ nu este de conceput fără o industrie siderurgică capabilă să asigure cantități crescînde și o gamă variată de metal, în primul rînd de oțel. Țările socialiste au făcut și fac eforturi continue și mari pentru crearea și dezvoltarea acestei ramuri. În articolul de față ne propunem să analizăm această evoluție, ca și modificările care au avut loc ca urmare a introducerii metodelor moderne și a schimbărilor intervenite în cererea de oțel, evoluția atît ca volum cît și ca structură a cererii din partea ramurilor consumatoare de metal avînd o influență considerabilă — desigur, diferențiat pe țări — asupra sortimentelor elaborate în cadrul industriei siderurgice.

În prezentarea unora dintre modificările produse în această ramură considerăm oportun a începe cu producția de minereu de fier, care — prin intermediul fontei — servește la elaborarea oțelului. Activitatea geologică desfășurată pe plan național a avut ca scop, alături de cunoașterea mai aprofundată a zăcămintelor în exploatare, descoperirea și punerea în valoare a noi rezerve de acest fel.

Tabelul 1

Producția de minereu de fier (milioane tone)

Țara	1960	1965	1969
Bulgaria	0,41	1,80	2,69
Cehoslovacia	3,12	2,45	1,57
R.D. Germană	1,64	1,63	0,90
Iugoslavia	2,20	2,51	2,72
Polonia	2,18	2,86	2,82
România	1,46	2,48	3,00
Ungaria	0,52	0,76	0,68
U.R.S.S.	105,86	153,43	186,10

Sursa: Anuarul Statistic al R.S.R. — 1970, p. 723 și Monthly Bulletin of Statistics, ianuarie 1971, pag. 37—38.

Dacă în perioada anterioară s-a manifestat tendința de sporire continuă a cantităților extrase, după anul 1960 au început să apară diferențieri. În timp ce unele țări — ca Bulgaria, Iugoslavia, Polonia, România și U.R.S.S. — au înregistrat sporuri, uneori considerabile, de producție, altele — ca Cehoslovacia și R.D. Germană — au realizat producții inferioare nivelului atins anterior, iar în Ungaria volumul extracției a oscilat. Desigur că extracția minereului de fier se poate mări în viitor, fie ca urmare a descoperirii unor zăcăminte noi (evaluarea lor putînd fi oricînd ameliorată), fie — în condițiile elaborării unor procedee tehnice mai elevate de preparare a minereurilor cu conținut sărac în fier — prin creșterea cantităților de minereu extras din zăcăminte considerate actualmente ca nerentabile.

În cei nouă ani la care ne-am referit în tabel producția internă de minereu de fier a fost suplimentată — pînă la nivelul consumului — prin importuri considerabile (ca pondere) în Cehoslovacia, R.D. Germană, Polonia, Ungaria și în țara noastră. Un rol deosebit l-a jucat importul de minereu de fier din U.R.S.S., precum și din India, Brazilia, Suedia, Algeria și alte țări exportatoare.

În scopul de a ameliora indicatorii tehnico-economici de funcționare ai furnalelor, pentru a lărgi posibilitățile de utilizare în furnale a minereurilor cu un conținut scăzut în fier [1]), pentru a reduce volumul transportului acestora la mari distanțe, iar concomitent și nivelul cheltuielilor de transport, s-a apelat în măsură tot mai mare la prelucrarea minereului de fier, în vederea îmbogățirii conținutului său. Forma de prelucrare cel mai frecvent întîlnită în siderurgia țărilor socialiste este prepararea acestuia sub formă de aglomerate și — deocamdată numai în U.R.S.S. — sub formă de pelete [2]). U.R.S.S. deține actualmente primul loc pe plan mondial în privința volumului absolut al producției de aglomerate. Astfel, 76,5% din cantitatea globală de minereu de fier extras în anul 1969 s-a prelucrat sub formă de aglomerat. În Cehoslovacia și Polonia practic întreaga cantitate de minereu de fier se prelucrează sub formă de aglomerat. În sfîrșit, în țara noastră aproape totalitatea minereului de fier extras se prepară sub formă de concentrate. În perioada examinată au fost date în exploatare trei uzine de preparare, cea mai importantă fiind la Teliuc, iar altele se află în studiu sau în construcție. În același timp, au fost supuse operațiilor de îmbogățire și unele minereuri importate.

În Uniunea Sovietică, principala țară producătoare de pelete pe plan european, ponderea minereului de fier peletizat era, în 1969, de 5% din întreaga cantitate extrasă; în celelalte țări socialiste, peletizarea se află încă în stadiu de cercetare.

Dinamica producției de fontă

DESTINATĂ a servi în principal elaborării oțelului, producția de fontă (și fero-aliaje) a țărilor menționate anterior a cunoscut o dezvoltare însemnată. Ea a ajuns, în 1969, la 1,13 milioane de tone în Bulgaria, la 7,12 mil. tone în Cehoslovacia, 2,10 mil. în R.D. Germană, 1,28 mil. în Iugoslavia, 7,03 mil. în Polonia, 3,48 mil. în România, 1,76 mil. în Ungaria și 81,63 milioane de tone în U.R.S.S.

Comparativ cu anul 1960 s-a dezvoltat într-un ritm ridicat producția de fontă a Bulgariei, României și Uniunii Sovietice. La nivel oarecum staționar s-a menținut în ultimii 3—4 ani producția din R.D. Germană, Ungaria și Iugoslavia. În Cehoslovacia și Polonia, unde s-a pornit de la o bază mai ridicată a producției nivelul anului 1960 a fost depășit cu peste 50%. În privința volumului absolut se remarcă desigur realizările obținute în U.R.S.S., care în anul 1969 era al doilea producător de fontă pe plan mondial, la o diferență de circa 8% față de producția S.U.A. Sporirea producției de fontă în țările socialiste a fost determinată îndeosebi de punerea în funcțiune a unor furnale de capacități tot mai mari, ceea ce se exprimă în creșterea volumului mediu util al furnalelor instalate.

Schimbările ce au avut loc în structura consumului de metale feroase, caracterizate mai ales prin faptul că, în locul produselor fabricate din fontă de turnătorie, se utilizează laminate, aliaje din oțel etc., s-au reflectat — diferențiat, desigur, pe țări — în structura acestei producții. Totodată, orientarea crescîndă către producția fontei de afinare face posibilă și sporirea producției de oțel, chiar în condițiile menținerii la același nivel a capacităților de producție a fontei. În decursul perioadei examinate producția fontei de afinare a crescut atît în volum absolut cît și ca pondere (de pildă, de la 90,8% la 98,9% în Ungaria, de la 87,8% la 92,7% în Iugoslavia, de la 79,9% la 92,4% în România sau de la 82,8% la 87,2% în Polonia).

Ca urmare, în aproape toate țările menționate dezvoltarea producției de oțel s-a bazat pe producția proprie de fontă, cantitățile importate avînd un rol secundar în consumul total.

Mutații în fluxurile oțelului

PRODUCȚIA DE OȚEL a țărilor socialiste din Europa a cunoscut o dinamică continuă, cu o amplitudine variată a ritmurilor. Realizările obținute de aceste țări în deceniul trecut pot fi urmărite în tabelul 2.

În ceea ce privește volumul producției de oțel raportat pe locuitor s-au înregistrat creșteri sensibile în toate țările menționate, dar în ritmul cel mai rapid a crescut producția pe locuitor în Bulgaria și România, după cum se poate vedea din graficul alăturat.

MODIFICĂRI cu deosebite efecte economice pentru țările examinate au avut loc în structura capacităților de producere a oțelului în cursul ultimilor 12 ani. Acestea sînt legate de apariția și extinderea procedeului L.D. în siderurgie; U.R.S.S. a fost prima țară socialistă care a folosit acest procedeu în 1958.

Aplicarea procedeului L.D. a permis ridicarea productivității orare a agregatului, reducerea cheltuielilor de investiții și a celor de producție, în procente care variază de la caz la caz. În țara noastră, potrivit unor evaluări, prin utilizarea acestui procedeu se obține, în comparație cu procedeul clasic, reducerea investiției specifice cu 15%, a prețului de cost cu circa 5%, realizarea unei productivități orare de 140 tone oțel față de 35 tone [3]).

În cadrul capacităților de elaborare a oțelului puse în funcțiune între anii 1960—1969 în țările socialiste europene, convertizoarele cu oxigen au reprezentat peste 55% în România și Bulgaria, circa 45% în Cehoslovacia și U.R.S.S. și peste 30% în Polonia. Spre sfîrșitul acestei perioade, respectiv în ultimii doi ani, capacitățile de producere a oțelului în convertizoarele cu oxigen au reprezentat în U.R.S.S. și țara noastră între 85—95% din capacitatea totală pusă în funcțiune.

Datorită orientării programelor de investiții în sensul modernizării capacităților de producție existente, precum și modului adecvat de repartizare a sarcinilor de producție pe agregatele în funcțiune, ponderea oțelului elaborat în convertizoarele cu oxigen a crescut continuu (vezi tabelul 3), în marea majoritate a țărilor socialiste, cu excepția R.P.

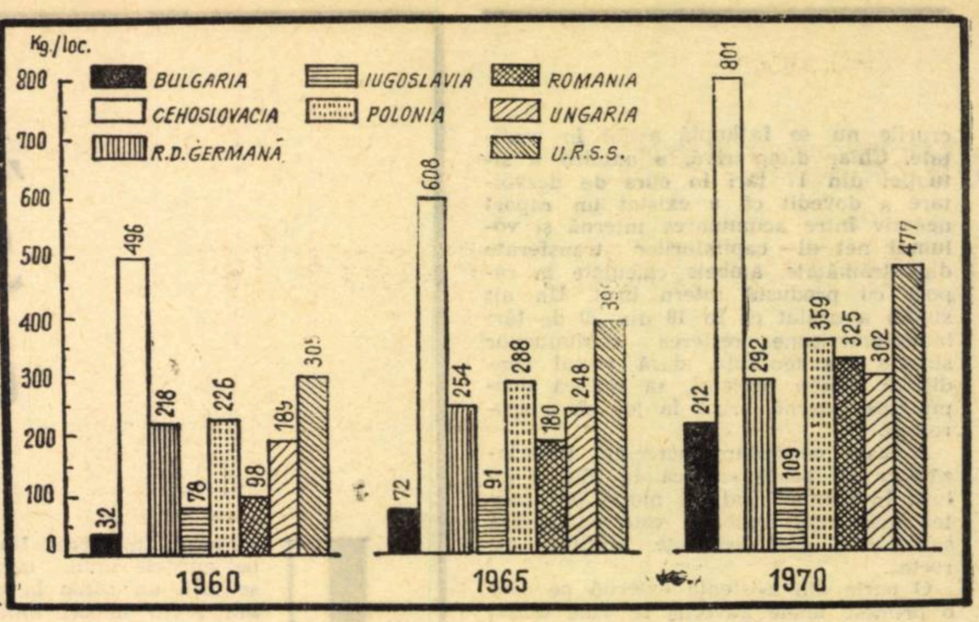

Tabelul 2

Producția de oțel (în milioane tone)

Țara	1960	1965	1970
Bulgaria	0,25	0,59	1,80
Cehoslovacia	6,77	8,60	11,45
R.D. Germană	3,75	4,31	4,98 *)
Iugoslavia	1,44	1,77	2,23
Polonia	6,68	9,09	11,80
România	1,81	3,43	6,50
Ungaria	1,89	2,52	3,10
U.R.S.S.	65,29	91,02	116,00

*) Extrapolat pe baza rezultatelor din primele trei trimestre.

Sursa: Anuarul statistic al R.S.R. — 1970, p. 725 și Monthly Bulletin of Statistics, martie 1971, pag. 78—79.

Ungare (care pînă în anul 1969 inclusiv nu a elaborat oțel în astfel de agregate).

Cu toate acestea, producția realizată în cuptoarele Martin, predomină încă deși ponderea ei descrește continuu. Se prevede că și în viitor situația se va modifica în favoarea convertizoarelor cu oxigen, ale căror capacități sporesc an de an.

De menționat că în Franța, R.F. a Germaniei, Italia și Suedia oțelul elaborat în convertizoare cu oxigen a reprezentat între 21—46% din producția de oțel a anului 1969. În S.U.A. producția elaborată în acest mod, în același an, a fost aproape egală cu cea realizată în cuptoare Martin, adică de circa 43%. Japonia, însă, a realizat circa 77% din producția ei de oțel din 1969 (de 82,2 milioane tone) în convertizoare cu oxigen și numai 6,4% în cuptoare Martin; luînd în considerare volumul absolut al producției realizate în acest mod, ea a depășit cu mult toate celelalte țări de pe glob.

DIN CELE ARĂTATE apare evident efortul depus de țările socialiste din Europa pentru valorificarea zăcămintelor proprii de minereu de fier, chiar în cazul în care acestea sînt mai sărace în ceea ce privește conținutul. Concomitent au fost extinse instalațiile de preparare a minereurilor, ceea ce a permis ca întreaga cantitate de minereu utilizată să poată fi îmbogățită.

De remarcat că, în perioada examinată producția de oțel a țărilor socialiste din Europa a crescut nu numai în volum absolut, ci și raportată pe locuitor, reducîndu-se totodată, decalajul între extreme, în ceea ce privește acest indicator. Dacă în 1960 Cehoslovacia a produs pe locuitor de 15,5 ori mai mult oțel decît Bulgaria, în 1970 raportul era de circa 3,8 : 1. Lăsînd la o parte Cehoslovacia — care și înainte se situa pe un loc de frunte pe plan mondial — celelalte țări au micșorat distanța care le desparte de țările industrializate din Occident, iar în unele cazuri le-au și depășit (de pildă, în 1969 producția de oțel pe locuitor a Austriei a fost de 532 kg. a Angliei de 483 kg, a Franței de 447 kg, a Italiei de 309 kg etc.).

Carmen ALBU
Institutul de cercetări economice

1) Cu excepția URSS, unde minereul extras are un conținut mediu de 60% fier, în celelalte țări menționate acesta oscilează între 25% și 35%.

2) Peletizarea constă în tratarea concentratului de minereu de fier măcinat fin, iar apoi amestecarea lui cu o anumită cantitate de apă și liant. Producerea peletelor pe cale industrială datează de circa 15 ani.

3) Vezi Maxim Berghianu, „Eficiența economică — un criteriu important în fundamentarea planului cincinal", în cartea „Eficiența activității economice", Ed. politică, Buc., 1967.

Tabelul 3

Ponderea oțelului produs prin diferitele procedee (în %)

Țara	1960				1969			
	Martin	Electric	Convertizor cu oxigen	Alte procedee	Martin	Electric	Convertizor cu oxigen	Alte procedee
Bulgaria	83,4	16,6	—	—	. . .	. . .	52,5	. . .
Cehoslovacia	84,2	12,2	—	3,6	69,8	11,8	16,4	2,0
R.D. Germană	78,5	6,6	—	14,[illegible]	. . .	. . .	. . .	. . .
Iugoslavia	91,6	8,4	—	—	72,9	19,4	7,7	—
Polonia	91,9	5,0	—	3,[illegible]	81,0	7,5	11,3	0,2
România	89,0	11,0	—	—	72,2	9,4	18,4	—
Ungaria	. . .	. . .	—	—	91,6	8,4	—	—
U.R.S.S.	84,4	8,9	3,8	2,9	75,9	8,9	13,8	1,4

R. P. CHINEZĂ

DIVERSIFICAREA ȘI MODERNIZAREA PRODUCȚIEI

MATERIALELE recente apărute în publicațiile din R.P. Chineză atestă, printre altele, faptul că sarcinile fixate pentru cel de-al treilea plan cincinal al economiei naționale (1966—1970) au fost îndeplinite sau depășite la valoarea globală a producției industriale a unor produse ca oțel, fontă, cărbune, țiței, mașini unelte, fire de bumbac ș.a.

Săptămînalul „Pekin Information" din 1 martie relevă că întreprinderile din marele oraș industrial Șanhai au îndeplinit cu 19 zile înainte de termen planul pe anul 1970 și, totodată, au realizat o producție industrială de o valoare globală cu 14% superioară celei din anul 1969 și cu 60% superioară celei din 1965. În diferite sectoare ale industriei metalurgice au fost aduse îmbunătățiri în fabricarea sau afinarea a numeroase sorturi de aliaje, de oțeluri aliate, de metale rare. Întreprinderile industriei chimice și-au axat eforturile pe realizarea unor produse din mase plastice speciale pentru construcții, iar specialiștii din domeniul aparatelor de măsură au produs noi tipuri de aparate electrice cu vid și elemente tranzistorizate. Potențialul creator al proiectanților, tehnicienilor și muncitorilor din diverse alte ramuri industriale a fost concentrat în vederea asimilării unor produse și tehnologii noi. Produsele la care s-a înregistrat o sporire substanțială a producției, sînt: oțel, tranzistori, circuite integrate, monocristale de siliciu, nave, instalații metalurgice, mașini textile, tractoare, perforatoare, locomotive Diesel, îngrășăminte chimice, ciment etc. A sporit și s-a ameliorat producția bunurilor de consum, s-a înnoit nomenclatorul lor.

La Uzina de mașini unelte nr. 1 din Șenian au fost asimilate strunguri noi, cu proprietăți tehnice superioare, de o concepție proprie, mai ușor de manevrat. Prin asimilarea strungului de concepție nouă C 620-1, cu un randament superior, numărul pieselor și greutatea lor s-au redus cu 23% și, respectiv, 15%. La Nankin, Uzina de îngrășăminte chimice — una din cele mai mari întreprinderi de acest gen din China — care livrează agriculturii milioane de tone de fertilizatori, a asimilat o nouă tehnologie la fabricarea amoniacului sintetic.

Presa chineză menționează că sporirea contribuției cercetărilor științifice la ridicarea nivelului tehnic și tehnologic al producției se datorează aplicării principiului de cooperare socialistă. Acesta rezidă în plasarea sub o conducere unică a potențialului creator, desființîndu-se barierele între întreprinderi și sectoare de activitate.

Referindu-se la progresele industriei locale, revista „La Chine en construction" (nr. 3/1971) menționează că în ultimii ani, și îndeosebi în 1970, peste 20 de provincii, orașe și regiuni autonome au construit mici uzine de mașini electrice, de unelte agricole și de piese de schimb. Circa 90% din districtele R.P. Chineze dispun în prezent de fabrici proprii pentru construcția și repararea mașinilor agricole, fapt care a dat un impuls deosebit producției agricole.

Se realizează o largă utilizare a deșeurilor și reziduurilor industriale. Gazele sau apele reziduale, acizii, zgura, deșeurile, care în trecut se aruncau, își găsesc din ce în ce mai mult o întrebuințare utilă prin prelucrarea lor corespunzătoare. Se menționează că această acțiune vizează două obiective principale: prevenirea poluării mediului înconjurător și fabricarea unor produse folositoare. Se citează exemplul distileriei de alcool din Pekin care — prin prelucrarea deșeurilor solide, lichide și gazoase, provenite din distilarea alcoolului — produce astăzi zeci de articole noi: materiale pentru industria electronică, diverse produse chimice, medicamente, insecticide etc.

Orientarea către creșterea producției industriale s-a desfășurat în paralel cu preocuparea pentru realizarea de economii în procesul de producție: la fonduri, materii prime, materiale, forță de muncă. De pildă, răspîndirea în 25 de orașe din Nord-Estul Chinei a experienței avansate în ce privește distribuirea rațională a energiei electrice a permis economisirea unui mare număr de transformatori și a sute de milioane de kWh de energie electrică, cu care s-ar putea acoperi necesarul de consum a două mari combinate metalurgice cu o producție totală de 20 milioane tone de oțel anual.

V. BRĂNEANU

R. P. BULGARIA

ACCENT PE DEZVOLTAREA INTENSIVĂ

ANUL 1971, mai precis luna aprilie a acestui an, lună în care Congresul al X-lea al P.C. Bulgar a aprobat Directivele dezvoltării social-economice a Bulgariei pentru perioada celui de al VI-lea cincinal (1971—1975), marchează pentru economia acestei țări intrarea într-o nouă etapă calitativ superioară. Se prevede, în primul rînd, de o creștere în toate domeniile producției materiale, de ordin cantitativ. Venitul național, cu un spor mediu anual de 8,5%, urmează să înregistreze în 1975 un plus de aproape 50%; producția industrială — o creștere de 55—60% (din care 70—80% pe seama ridicării productivității muncii); producția agricolă — un spor de 17—20; schimburile comerciale externe — un volum cu 60—65% mai mare ca în 1970 etc.

Ce semnificație are pentru economia bulgară anul 1970, ce înseamnă, de fapt, această bază la care se raportează creșterile procentuale amintite? În domeniul energetic, ca urmare a punerii în funcțiune, în perioada 1966—1970, de noi obiective, totalizînd o putere instalată de 1800 MW, producția de energie electrică s-a ridicat la 19,5 miliarde kWh; pentru 1975 se prevede o nouă creștere de 54%, (ceea ce echivalează cu atingerea unei producții totale de 30—31 miliarde kWh); în siderurgie — 1428 mii tone de laminate (în 1975 — 2,8 milioane de tone); în producția de îngrășăminte chimice — 749 mii tone (în 1975—1,15 milioane de tone); capacități de prelucrare a petrolului — 6 milioane de tone (în 1975 — 12—13 milioane de tone); în agricultură — un milion de hectare irigate, un plus de 27 300 tractoare și 112 avioane, un total de 134 kg îngrășăminte chimice (substanță activă) la hectar (în 1975 agricultura va dispune de 136 000 tractoare, în echivalent de 15 CP, de 200—210 kg îngrășăminte la hectar, de încă 250 000 hectare irigate) etc.

Alte subramuri ale economiei, a căror dezvoltare a fost doar inițiată în ultimii ani ai cincinalului trecut, vor cunoaște ritmuri și mai susținute. Sînt domenii ale activității economice care se vor bucura de o atenție specială, ceea ce scoate în evidență orientarea strategică a economiei bulgare spre o producție intensivă, de mare eficiență. Printre acestea se găsesc producția de aparatură, care va crește cu 272%, cea de mașini de calcul și mașini de birou — de zece ori, a elementelor electronice — cu 350%. Așa se și explică de ce din cele 15—16 miliarde de leva destinate investițiilor în sfera producției materiale cea mai mare parte este consacrată construcțiilor de mașini. Efectul direct al punerii în funcțiune a noilor capacități va fi marcat prin sporirea corespunzătoare a exportului de mașini și instalații de cel puțin 2,2 ori, iar a celui de produse specializate de 4—5 ori și chiar de peste 5 ori (de aici și creșterea ponderii relative a mașinilor și instalațiilor în exportul total al țării de la 29% în 1970 la 41% în 1975).

Dincolo de mărimea lor matematică, toate creșterile implică o orientare spre o structură modernă, în cadrul căreia concentrarea și specializarea reprezintă factorii principali ai unei dezvoltări cu tendințe spre o intensitate sporită.

De mai mulți ani economia bulgară beneficiază de avantajele concentrării și specializării. Astăzi, un număr important de întreprinderi și chiar subramuri întregi specializate oferă cea mai mare parte a producției lor pe piața externă, exporturile ajungînd să atingă, de pildă, 96% din producția de electropalane, 64% din producția de motoare electrice, 77% din producția de mașini de ridicat și transportat etc. Acest proces, va fi continuat și adîncit în anii care urmează. În industrie, de pildă, în locul celor 120 uniuni economice și cîteva mii de întreprinderi care existau în cincinalul trecut, s-au creat recent 66 de uniuni economice de stat; în agricultură, după contopirea fermelor de stat cu gospodăriile agricole cooperative de muncă, începută și terminată în cursul cincinalului trecut, o nouă concentrare este în curs de realizare. Această acțiune a dat naștere așa-numitelor complexe industriale, care reunesc la un loc atît pe furnizorii produselor agricole cît și pe cei care le prelucrează industrial. Astăzi, în R. P. Bulgaria există peste 140 complexe agro-industriale, care înglobează mai mult de 80% din suprafața agricolă a țării.

O altă importantă acțiune de concentrare a producției vizează domeniile activității științifice. La începutul acestui an au fost înființate experimental cîteva „centre de cercetare științifică" care reprezintă forme organizatorice noi ce-și propun să realizeze o joncțiune organică, mai bună, între știință și producție.

C. AMARIȚEI

Sofia, 28 aprilie.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● R. P. Polonă — Anglia

După cum informează ziarul polonez „Express Wieczorny", la Varșovia, a fost semnat primul protocol privind realizarea acordului preliminar încheiat la Londra între centrala poloneză de comerț exterior „Metalexport" și concernul englez „Alfred Herbert Limited", din Coventry, în vederea colaborării în producția de mașini-unelte. Potrivit protocolului, combinatul „Ponar-Jotes" din Lodz urmează să înceapă producția unor mașini de șlefuit după documentație engleză. Se mai prevede pregătirea de către concernul englez pentru combinatul varșovian „Ponar-FWP" a documentației pentru o fabrică producătoare de unelte speciale și diferite elemente de mașini. Într-o declarație făcută ziarului, șeful delegației engleze, H. I. Sephton, a arătat că, în acest fel, se creează condiții bune pentru schimbul de experiență tehnică și schimbul de mărfuri între cele două părți, acordul respectiv favorizînd dezvoltarea în continuare a colaborării dintre Anglia și Polonia.

● R. P. Ungară — Anglia

Institutul budapestan de electroautomatică și firma britanică „Serck Controls System Division" au încheiat un acord privind cooperarea în producție și realizarea unor sisteme telemecanice. Conform acordului, uzinele institutului budapestan vor produce piese și ansambluri pentru o serie de utilaje, destinate controlului conductelor de gaze, iar firma britanică va oferi beneficiarilor din străinătate asistență tehnică pentru întregul sistem. După cum precizează agenția M.T.I., noul acord de cooperare contribuie la dezvoltarea tehnică a întreprinderilor ungare, fiind în același timp avantajos din punct de vedere valutar.

Colaborare franco — ungară

Reprezentanți ai întreprinderii ungare de comerț exterior „Metrimpex" și ai firmei franceze „Thomson Houston" au semnat recent la Budapesta un acord de colaborare cu privire la producerea de aparatură pentru televiziunea în culori. Directorul firmei franceze a declarat agenției M.T.I. că, în conformitate cu acordul, aparatele produse în comun vor fi desfăcute pe piețele țărilor din Europa occidentală, în primul rînd pe cele ale țărilor C.E.E., precum și în Africa, Canada și America de Sud. Livrările reciproce dintre cei doi parteneri se vor cifra la 500 000 de dolari anual.

● R. P. Bulgaria, Grecia și Turcia

Recent au avut loc convorbiri preliminare între reprezentanții Bulgariei, Greciei și Turciei în problema posibilităților de colaborare dintre cele trei țări în domeniul folosirii apelor cursului inferior al rîului Marița, informează Agenția B.T.A. La convorbiri au participat, de asemenea, reprezentanți ai programului O.N.U. pentru dezvoltare.

● R. S. Cehoslovacă — Anglia

La Praga a fost semnat recent un protocol cu privire la schimburile comerciale dintre Cehoslovacia și Marea Britanie pe anul 1971, informează agenția C.T.K. Protocolul prevede o creștere a livrărilor de mărfuri cehoslovace în Anglia cu aproximativ 10%.

GLASUL ROȚILOR DE TREN...

ÎN COLOANELE ziarului „Le Monde" continuă discuția asupra viitorului căilor ferate. În timp ce majoritatea datelor și informațiilor publicate de prestigiosul cotidian francez sînt favorabile dezvoltării acestui mod de transport, nu de mult inginerul Georges Bernard, cercetător principal la Centrul francez de cercetări științifice (C.N.R.S.), adoptă o atitudine negativă, pesimistă. El susține: „căile ferate și-au trăit traiul" (este însuși titlul articolului său).

„Se poate obiecta la teza mea — scrie el — că și alte țări se angajează pe același drum cu Societatea națională de căi ferate din Franța, și anume acela al legăturilor rapide pe distanță mijlocie și mare. Japonezii exploatează expresul Tokaido și proiectează să-l dubleze. Italienii vor să-i copieze, între Milano și Neapole. Englezii și vest-germanii au vagi proiecte analoge. În fine, americanii, care au de înfruntat o criză ascuțită în domeniul feroviar, evidențiată și de recentul faliment al sistemului Penn Central, au elaborat proiecte ambițioase: punerea în exploatare a unui expres pe linia Boston-Washington și stabilirea de legături între principalele orașe ale țării, după naționalizarea acestor legături prin crearea așa-numitului National Railroad Passenger Corporation (Railpax)".

„Să așteptăm materializarea acestor proiecte, pentru a putea aprecia rezultatele — continuă expertul francez — dar să ne limităm la cîteva cifre americane. Acum o jumătate de secol circulau zilnic în S.U.A. 20 000 de trenuri de călători. Azi circulă 245, iar proiectul Railpax prevede 150. Iată evoluția!".

Firește, este greu de comparat — unu la unu! — un tren din 1925, de pildă, cu un bolid feroviar ultramodern din 1971, dar nu e mai puțin adevărat că datele citate de Georges Bernard își au greutatea lor. Cu atît mai mult cu cît se știe că faimosul Tokaido — „o reușită tehnică remarcabilă", după însăși aprecierea cercetătorului francez — care lucrează în condiții optime într-o țară cu o densitate de 250 de locuitori pe kilometru patrat, nu a izbutit să micșoreze deficitul căilor ferate japoneze.

Fără a adopta concluzii exclusiviste în privința viitorului căilor ferate — lucru care nu a fost făcut în nici o țară din lume — nu este mai puțin adevărat că și pozițiile extreme își au partea lor bună; ele proiectează în atenția opiniei publice problemele legate de necesitatea modernizării și creșterii eficienței economice a unora din mijloacele tehnice actuale silite să se adapteze continuu efervescentului nostru sfîrșit de veac...

Lionel NIȚESCU

MONDORAMA

AVANTAJE POZIȚIONALE ÎN IERARHIA CAPITALULUI

UN STUDIU, extins asupra nu mai puțin de 200 000 de bilanțuri ale societăților industriale și comerciale din Franța, oferă o serie de date interesante asupra structurii și a situației lor financiare. Astfel, după cum se vede din cercul din stînga al graficului de mai jos, societățile cu o cifră de afaceri anuală de cel puțin 5 milioane de franci reprezintă doar 10,7% din numărul lor total, însă lor le revine circa 80% din volumul global al cifrei de afaceri (vezi cercul din dreapta).

Semnificativ este și nivelul beneficiului net realizat pe grupe de societăți; raportat la suma fondurilor proprii, acesta este de 0,5% pentru societățile cu o cifră de afaceri de 1—5 milioane franci, de 3,4% pentru cele cu 5—20 milioane, de 4% în cazul societăților cu 20—100 milioane și de 3,7% în cazul celor cu o cifră de afaceri de peste 100 milioane de franci pe an. S-a constatat, totodată, că sumele înscrise la capitolul „rezerve" nu reprezintă decît 0,8% din capital la societățile mici, față de 17,8% în cazul celor mai mari, fapt care denotă — după opinia specialiștilor — că acestea din urmă au multiple posibilități de a camufla aici o parte mai substanțială din profituri.

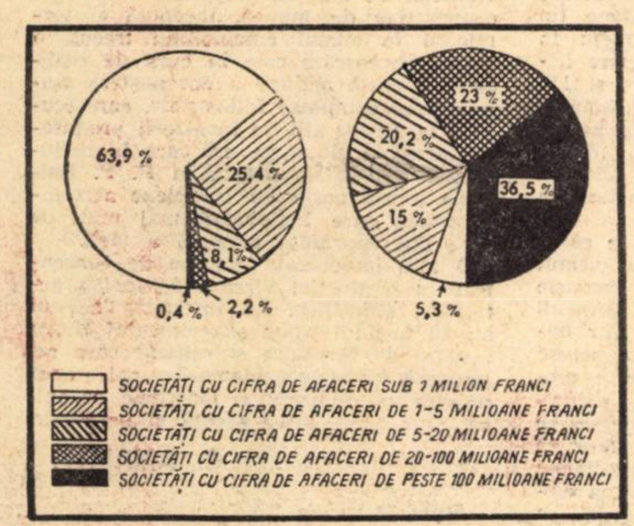

(După „L'Usine nouvelle").

EFORT DE PREGĂTIRE A CADRELOR

CONFORM previziunilor Biroului central de statistică din Suedia, numărul inginerilor și tehnicienilor se va tripla în acest deceniu, trecînd de la 70 000 la 220 000 (la o populație puțin mai mare de 8 milioane de persoane). În acest cadru, efectivul de ingineri diplomați urmează să crească de la 16 000 la 42 000.

Organele competente sînt preocupate atît de problema investițiilor necesare în acest scop, cît și de cea a încadrării corespunzătoare a noilor cadre. Se prefigurează o reclasare a funcțiilor și se prevede că, în viitor, tehnicienii vor trebui să îndeplinească funcții pe care acum le efectuează maiștrii, ținînd seama de faptul că unii dintre ei au exercitat în ultimii ani funcții pentru care se solicită o pregătire de ingineri, din cauza insuficienței acestora din urmă.

PARADISE FISCALE

RISIPITE în lumea largă există cîteva „paradise fiscale" unde se pot trata cei care suferă de alergie la impozite. Care sînt ele, se poate afla din broșura „Tax Havens and Offshore Funds", publicată de „Economist Intelligence Unit", pentru o bagatelă de 8 dolari. În zona lirei sterline aceste „raiuri" sînt: Insulele Bahamas, Bermudele, insulele Cayman, insulele din Marea Mînecii, Hong Kong, insula Man și insulele Virginiei Britanice. În afara zonei lirei, regiunile cele mai propice pentru evaziunea fiscală sînt: Liechtenstein, Luxemburg, Antilele olandeze, Panama și Elveția.

PROFILUL FIRMEI: CĂUTAREA DE COMORI

În Japonia a luat ființă compania "Nankai kaihazu", care se ocupă cu ridicarea la suprafață a vaselor scufundate. Dar nu este vorba de orice fel de nave, ci de cele cu încărcături prețioase. Așa de exemplu, se prevede identificarea și ridicarea vasului „S-maru", despre care se afirmă că ar avea la bord briliante în valoare de un miliard de dolari. Vasul care transporta pietrele prețioase, capturate și încărcate în valize de duraluminiu în Malaezia, în primăvara anului 1944, a fost torpilat și s-a scufundat. De asemenea, se proiectează ridicarea hidroavionului „Caterina", în care patru olandezi transportau trei tone de lingouri de aur în 1942 spre Hong Kong. Hidroavionul s-a răsturnat la decolare din portul indonezian Saban, ajungînd la o altă destinație — fundul mării. Pe baza datelor culese, firma a alcătuit o hartă cu poziția și tonajul unui număr de 2130 de nave comerciale și militare scufundate aproape de țărm, care pot fi ridicate sau cercetate.

„GEMENELE" LUI MERCUR

ÎN MIJLOCUL orașului New-York se află în construcție, pe un teren de 6,5 hectare cele două „turnuri" gemene care vor forma sediul lui World Trade Center, instituție neguvernamentală destinată înlesnirii schimburilor comerciale internaționale. Aceste imobile-turn vor avea cîte 109 etaje și vor atinge înălțimea de 410 metri, deci vor fi cele mai înalte construcții din lume (exceptînd turnurile de televiziune). În subteran imobilele pătrund pînă la o adîncime de 24 de metri. Birourile care vor fi amenajate pe cele 109 etaje vor putea cuprinde 50 000 de salariați, plus 80 000 de vizitatori. În afară de birouri, printre care se vor găsi și reprezentanțele comerciale a numeroase țări, turnurile vor mai adăposti: un hotel cu 600 de camere, restaurante pentru 20 000 de consumatori, magazine diferite, săli de conferințe, centre de telecomunicații. Întreaga lucrare va fi gata anul viitor. În fotografie: faza actuală a construcțiilor — unul dintre turnuri ajuns la cota etajului 104, iar celălalt la jumătatea înălțimii proiectate.

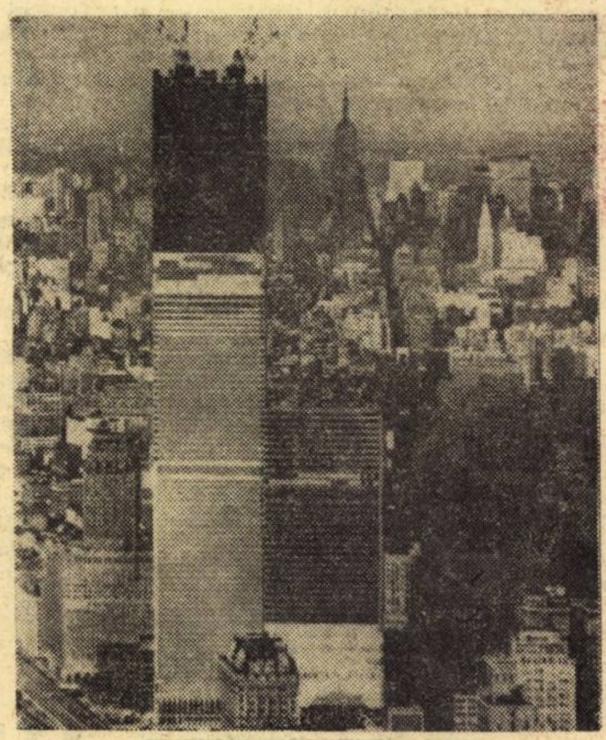

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

DINAMICA CONSTRUCȚIILOR DE LOCUINȚE

PROBLEMELE construcției de locuințe pentru populație se bucură de o atenție susținută în țările socialiste, fapt demonstrat și de dinamica fondurilor alocate acestui sector. Investițiile în gospodăria de locuințe au crescut continuu în marea majoritate a țărilor incluse în tabelul alăturat; comparativ cu anul 1950, în 1969 volumul lor a fost de 8,8 ori mai mare în România, de 6,1 ori în Polonia, de 5,2 ori în U.R.S.S., de 4,45 ori în Bulgaria etc. Trăsături aparte prezintă evoluția acestor investiții în R. P. Mongolă: ele au atins nivelul maxim în 1960 (de 75 ori mai mari decît în 1950), descrescînd apoi treptat și rămînînd totuși în 1969 de 22 ori mai mari față de 1950. În același an ponderea lor în ansamblul investițiilor în economia națională era de 17,8% în Ungaria, de 16,5% în U.R.S.S., de 14,1% în Cehoslovacia ș.a.m.d.

Datele din tabel oferă o imagine asupra rezultatelor concrete obținute de pe urma acestor investiții (ca număr de apartamente și suprafață locuibilă totală), precum și asupra structurii spațiului locativ construit din punctul de vedere al provenienței fondurilor utilizate în acest scop.

ȚARI	Apartamente date în folosință pe seama tuturor investițiilor			Din care date în folosință pe seama investițiilor de stat			Apartamente construite la 10000 de locuitori (unități)	
	mii unități		suprafața totală (mii mp)	mii unități		suprafața totală (mii mp)		
	1960	1969	1969	1960	1969	1969	1960	1969
Bulgaria	49,8	47,1	2889	5,4	13,9	707	63,3	56,0
Cehoslovacia	73,8	87,8	5646	47,0	15,6	796	...	...
R. D. Germană	80,5	70,3	3955	28,3	44,9	2422	46,7	41,2
Mongolia	2,1	2,0	86	2,1	2,0	86	20,0	16,0
Polonia	142,0	197,0	10383	68,3	46,9	2149	48,0	61,0
România	134,0	144,0	6489	30,0	85,8	3400	55,1	72,8
Ungaria	58,1	61,8	3865	18,4	22,5	1159	58,2	60,1
U.R.S.S.	2591,0	2250,0	102500	1331,0	1654,0	71000	121,0	94,0

Sursa: Anuarul statistic al țărilor membre ale C.A.E.R. — 1970, Moscova, pag. 178—179.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ

viața economică

ANUL IX NR. 19 (401)
VINERI 7 MAI 1971
20 PAGINI 2 LEI

19

TRĂIASCĂ PARTIDUL COMUNIST ROMÂN!

SEMICENTENARUL P. C. R.

PARTID REVOLUŢIONAR POLITICĂ CONSECVENT ŞTIINŢIFICĂ

SE ÎMPLINESC cinci decenii de cînd, reuniţi la Bucureşti, reprezentanţii forţelor revoluţionare din România votau pentru transformarea, pe baza ideologiei marxist-leniniste, a vechiului partid socialist în partid comunist, luînd astfel naştere, la 8 mai 1921, Partidul Comunist Român. O jumătate de secol de la acel eveniment care marca o cotitură istorică în dezvoltarea mişcării muncitoreşti din ţara noastră, continuînd şi ducînd mai departe, pe trepte şi în forme superioare, glorioasele tradiţii ale luptei poporului pentru eliberarea socială şi naţională, pentru făurirea unei Românii prospere, libere şi independente! Cinci decenii de la acel eveniment care, privit prin prisma consecinţelor, a transformărilor revoluţionare care i-au urmat pe toate planurile existenţei poporului român, avea să se afirme ca unul din cele mai însemnate momente din istoria noastră milenară! O jumătate de secol de la înfiinţarea celui care avea să devină, într-un timp istoriceşte scurt, arhitectul strategiei, tacticii şi planului concret de făurire a unei noi orînduiri sociale, marele organizator şi conducător al acestei opere de o deosebită amploare şi complexitate, generatorul acelor energii uriaşe ce au schimbat radical destinele României, devenită astăzi ţară socialistă, liberă şi prosperă, în plin avînt creator.

Conducător ferm al luptei pentru socialism

ÎN ACTIVITATEA sa de cinci decenii partidul nostru s-a afirmat consecvent ca detaşament neînfricat de avangardă al proletariatului şi, totodată, exponentul fidel al intereselor vitale ale maselor largi de oameni ai muncii.

Organizînd lupta împotriva claselor exploatatoare şi a reacţiunii, partidul comunist a înscris în istoria patriei noastre pagini de mare eroism şi abnegaţie revoluţionară, conducînd lupta maselor pentru eliberarea socială şi apărarea independenţei şi suveranităţii ţării. Forţa şi capacitatea politică şi organizatorică a partidului s-au manifestat cu o deosebită vigoare în timpul marilor bătălii de clasă din ianuarie-februarie 1933, în lupta împotriva fascismului şi a ocupaţiei naziste, pentru eliberarea ţării şi recîştigarea independenţei naţionale. Totodată, încă de la înfiinţarea sa P.C.R. s-a ridicat împotriva politicii reacţionare antisovietice, promovate de clasele exploatatoare, a militat pentru statornicirea unor relaţii de prietenie şi bună vecinătate cu Uniunea Sovietică, manifestînd în acelaşi timp un înalt spirit de solidaritate internaţionalistă cu lupta clasei muncitoare, a popoarelor din celelalte ţări împotriva reacţiunii, pentru drepturi democratice.

Partid al răspunderii istorice faţă de interesele poporului şi ale socialismului, P.C.R. a iniţiat, organizat şi condus insurecţia armată de la 23 August 1944, care a dat un nou curs dezvoltării ţării, deschizînd calea înfăptuirii idealurilor de libertate şi dreptate socială. El s-a dovedit la înălţimea sarcinilor noii etape istorice în care trecea ţara, organizînd şi conducînd lupta maselor pentru cucerirea deplină a puterii, pentru transformarea structurilor politice şi social-economice, pentru construirea socialismului. Aşa cum sublinia recent tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în aceste transformări revoluţionare care au avut loc pe toate planurile — politic, social, economic, — îşi găsesc rezonanţa semnificaţiile marelui eveniment petrecut acum cinci decenii prin crearea partidului.

Anii care au urmat după cucerirea puterii au fost ani de muncă intensă, plină de avînt creator şi abnegaţie pentru făurirea fundamentului socialist al societăţii. Esenţa transformărilor petrecute o constituie victoria definitivă a socialismului la oraşe şi sate, situarea României pe drumul progresului şi civilizaţiei.

Partidul nostru, conducîndu-se după teoria marxistă, a pus în centrul politicii sale dezvoltarea puternică a forţelor de producţie prin industrializarea socialistă a ţării şi dezvoltarea complexă a economiei naţionale, imprimînd acesteia un dinamism înalt, un ritm neîntîlnit în timpul regimului burghez, — singurul în stare să asigure, înlăturarea moştenirii grele de la capitalism, ridicarea ţării pe culmi tot mai înalte ale progresului şi civilizaţiei.

Pe această bază, venitul naţional — indicator sintetic ce exprimă potenţialul economic şi posibilităţile materiale de acumulare şi ridicare a nivelului de trai — a crescut neîncetat, el fiind în 1970 de 5,76 ori mai mare faţă de 1938; producţia industrială a crescut în aceeaşi perioadă de peste 16 ori. Ritmul mediu de creştere a fost în anii 1951—1970 de 9,3% la venitul naţional şi 12,9% la producţia industrială.

Pe măsura ridicării gradului de dezvoltare, a sporit şi însemnătatea fiecărui procent de creştere a venitului naţional şi a producţiei globale în toate ramurile economiei naţionale. Este o deosebire esenţială între ceea ce reprezenta nivelul la care se raportau creşterile economice în anii primului cincinal sau chiar al primului deceniu de construcţie socialistă planificată şi cel de astăzi. În aceste condiţii ne dăm mai bine seama de „greutatea" mare, de aportul imens pe care-l reprezintă pentru mărirea potenţialului economic al ţării realizările cincinalului 1966—1970, — etapa cea mai rodnică a edificării socialismului în patria noastră, cînd venitul naţional a crescut cu 45%, producţia industrială cu 75% iar producţia agricolă cu 24%. Numai producţia industrială obţinută în anul 1970 este egală cu cea realizată în întreaga perioadă 1950—1956.

Actualul plan cincinal elaborat pe baza Directivelor Congresului al X-lea şi care a fost dezbătut de plenara Comitetului Central al partidului nostru, va duce mai departe economia noastră pe drumul progresului şi prosperităţii. Sporurile cantitative ale producţiei în toate ramurile şi mai ales schimbările de ordin calitativ, vor asigura menţienerea unor ritmuri ridicate de creştere economică şi ridicarea rolului factorilor intensivi ai acesteia.

Împletind în mod armonios interesele curente cu cele de perspectivă ale poporului, urmărind asigurarea unor condiţii care să permită o creştere tot mai mare a nivelului de trai, partidul şi statul au alocat o parte însemnată din roadele creşterii economice pentru menţinerea unui ritm ridicat de dezvoltare, printr-o rată înaltă a acumulării.

Totodată, s-a realizat o creştere susţinută a nivelului de trai — ţelul suprem al politicii partidului. Pe temelia dezvoltării producţiei materiale, a creşterii venitului naţional, au sporit veniturile reale ale tuturor categoriilor de oameni ai muncii de la oraşe şi sate, s-a extins construcţia de locuinţe, au fost majorate an de an cheltuielile statului pentru învăţămînt, cultură şi ocrotirea sănătăţii. Se remarcă faptul că în anii 1951—1970 numărul de salariaţi s-a mărit în medie cu 4,5% anual, iar salariul real cu 5,1%. Numai în anii cincinalului 1966—1970 veniturile reale pe locuitor au crescut cu 22%, iar fondul de consum pe un locuitor cu 27%. Au sporit veniturile ţărănimii, s-a instituit sistemul de pensionare pentru membrii cooperatori; în ultimul an s-a trecut la asigurarea unui venit minim garantat ţăranilor cooperatori, iar acum s-au întreprins măsuri pentru acordarea gratuită de asistenţă medicală şi medicamente gratuite.

Reflectînd orientarea constantă a partidului spre îmbunătăţirea continuă a condiţiilor de trai ale oamenilor muncii, actualul plan cincinal prevede creşterea salariului real cu circa 20% faţă de 1970, precum şi sporirea veniturilor ţărănimii. O dată cu creşterea salariului mediu, al cărui nivel se ridicase în 1970 la 1435 lei lunar, faţă de 1115 lei în 1965, în cadrul acţiunii de majorare a salariilor, care va începe în 1972, se vor mări sensibil salariile mici, care vor ajunge de la 800 lei în anul trecut la circa 1100 lei în 1975.

Dobîndirea unor asemenea realizări de însemnătate istorică a fost posibilă datorită vastei activităţi politice, organizatorice etc., desfăşurată, de-a lungul anilor — în toate domeniile de activitate — de Partidul Comunist Român, care s-a afirmat ca forţă politică conducătoare, capabilă să orienteze, să conducă şi să organizeze activitatea creatoare a întregului popor pentru făurirea noii orînduiri. Aceasta a constituit factorul politic fundamental care a asigurat edificarea victorioasă a socialismului.

Dezvoltarea economico-socială este o operă de o complexitate deosebită, în care se împletesc în mod organic factorii economici şi politici, cei obiectivi cu subiectivi. Complexitatea acestei dezvoltări se amplifică incomensurabil în condiţiile socialismului, orînduire care prin însăşi natura sa nu poate lua naştere în mod spontan şi ale cărei virtuţi faţă de capitalism nu se pot afirma de la sine, în mod automat. În aceste condiţii iese şi mai clar în evidenţă rolul esenţial jucat de politica partidului. Această forţă uriaşă a politicii partidului nu rezultă din vreo putere miraculoasă, ci din elementele definitorii care i-au stat la bază; caracterul profund patriotic, ea izvorînd şi identificîndu-se cu interesele fundamentale ale poporului; fidelitate faţă de adevărurile fundamentale ale marxism-leninismului şi aplicarea lor creatoare la condiţiile concrete ale ţării noastre; permanenta racordare la realităţile societăţii noastre, studierea atentă şi continuă a cerinţelor legilor obiective; încrederea nestrămutată în avantajele şi superioritatea orînduirii socialiste şi orientarea activităţii spre punerea lor în valoare; împletirea armonioasă a intereselor naţionale cu cele internaţionale; marea mobilitate a gîndirii şi practicii revoluţionare, larga deschidere spre nou şi activitate creatoare.

Fidelitate faţă de interesele vitale ale poporului

DE-A LUNGUL celor cinci decenii de existenţă partidul nostru s-a afirmat ca exponent fidel şi ferm al intereselor fundamentale ale poporului român, luptînd neobosit pentru transpunerea în viaţă a năzuinţelor sale de veacuri. Ridicînd pe o treaptă superioară glorioasele tradiţii de luptă ale poporului, ale mişcării muncitoreşti şi democratice din România, P.C.R. a organizat toate marile bătălii de clasă ale proletariatului, ale maselor muncitoare împotriva exploatatorilor şi reacţiunii, pentru apărarea intereselor şi drepturilor lor vitale.

Modernizarea economiei, ridicarea continuă a potenţialului economic al ţării, către care sînt concentrate eforturile poporului nostru în prezent, constituie temelia trainică a satisfacerii tot mai depline a nevoilor materiale şi spirituale ale poporului.

În acelaşi timp, ţinînd seama de legătura dialectică între factorii interni şi internaţionali ai dezvoltării sociale, şi, totodată, consecvent spiritului internaţionalist de care este animat, P.C.R. desfăşoară şi o vastă activitate internaţională, menită să asigure dezvoltarea relaţiilor de colaborare cu toate ţările socialiste, creşterea prestigiului şi forţei de atracţie a socialismului în lume, întărirea mişcării comuniste şi muncitoreşti internaţionale. Partidul şi statul nostru militează totodată pentru destindere internaţională, pace şi progres.

Poporul român s-a convins prin propria sa experienţă că partidul comunist este exponentul fidel al intereselor sale vitale, călăuza sa încercată pe drumul libertăţii şi fericirii. De aceea, acum la o jumătate de veac de la înfiinţare, partidul este mai prezent ca oricînd în viaţa şi conştiinţa noastră a tuturor, este înconjurat cu dragoste şi devotament neţărmurit de întregul nostru popor. Dacă socialismul a prins rădăcini trainice pe pămîntul românesc, dacă el a devenit azi un mod de trai ireversibil pentru noţiunea noastră, aceasta se datoreşte în mod hotărîtor politicii şi activităţii neobosite, desfăşurate pe toate tărîmurile de P.C.R. De aceea, înscrierea rolului său conducător în cea mai înaltă lege a ţării, Constituţia României socialiste răspunde nu numai unei cerinţe obiective a făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi a trecerii la comunism, ci corespunde însuşi modului nostru de viaţă contemporan, sentimentelor oamenilor muncii din patria noastră, care consideră partidul comunist drept unic conducător pe drumul socialismului.

Unitatea de granit a partidului, — politică, ideologică, organizatorică, — legătura sa permanentă cu poporul, unitatea acestuia în jurul partidului, constituie chezăşia exercitării în continuare cu succes a acestui rol şi a conducerii poporului pe culmi tot mai înalte ale progresului şi civilizaţiei.

Aplicare creatoare a învăţăturii marxist-leniniste

ÎN ELABORAREA politicii sale P.C.R. s-a condus neabătut după adevărurile fundamentale ale învăţăturii marxist-leniniste, aplicate în conformitate cu condiţiile istorice ale ţării noastre, cu cerinţele concrete ale fiecărei etape de dezvoltare a societăţii noastre. Partidul nostru a pornit şi porneşte consecvent de la premisa că făurirea noii orînduiri are loc în condiţii economice şi sociale concrete diferite de la ţară la ţară, de la etapă la etapă. **„În revoluţia şi construcţia socialismului —,** a subliniat tovarăşul Nicolae Ceauşescu, **— generalul şi particularul formează o unitate dialectică inseparabilă. Cunoaşterea şi aplicarea adevărurilor generale ale socialismului ştiinţific este o condiţie obligatorie a unei politici principiale juste. Generalul exprimă legile sociale obiective; el nu poate reflecta însă multitudinea şi diversitatea particularităţilor fenomenelor. De aceea, succesul liniei politice generale a partidului comunist depinde într-o măsură importantă de înţelegerea particularului, de luarea în consideraţie a împrejurărilor concrete în care se aplică linia politică generală".**

Consecvent acestei teze fundamentale a învăţăturii marxist-leniniste partidul nostru studiază cu atenţie particularităţile specifice ale ţării noastre, caută soluţii pentru problemele construcţiei socialiste care să corespundă situaţiei din România, stadiului de dezvoltare în care ea se află. El a analizat şi analizează permanent experienţa acumulată în procesul dezvoltării noastre pe baze socialiste. Totodată, partidul nostru a ţinut şi ţine seama de experienţa celorlalte ţări care făuresc, noua orînduire socială.

Partidul nostru dă o interpretare creatoare, experienţei, înţelegînd prin aceasta nu o transpunere mecanică a unor forme şi metode de muncă proprii unor condiţii social-economice determinate, specifice unor ţări, la situaţia specifică a ţării noastre. Ele trebuie confruntate cu condiţiile şi particularităţile vieţii sociale din fiecare ţară, însuşirea şi aplicarea lor trebuind să aibă loc în funcţie de aceste condiţii. Studierea experienţei înaintate presupune, în concepţia partidului nostru, a ţine seama de tot ceea ce a făurit mai valoros inteligenţa umană, prin însumarea şi generalizarea teoretică a celor mai mari descoperiri ale ştiinţei, ale gîndirii sociale, ale practicii revoluţionare. Aceasta se impune cu atît mai mult în condiţiile puternicei revoluţii tehnico-ştiinţifice contemporane — proces mondial de amploare, care antrenează mari modificări în nivelul şi structura forţelor de producţie, în organizarea producţiei şi a unităţilor economice etc. Nu trebuie făcut abstracţie că în condiţiile preocupărilor şi căutărilor crescînde şi multiple spre dezvoltare economică şi socială pe care le fac azi aproape toate popoarele lumii, se amplifică şi se diversifică soluţiile şi căile, tehnice şi organizatorice, de realizare a creşterii economice, ceea ce, de asemenea, impune studierea întregii experienţe mondiale.

Toate acestea nu sînt posibile, desigur, fără o vastă

PCR 1921 50 1971

Prin întreaga sa activitate, Partidul Comunist Român s-a afirmat ca exponent fidel al intereselor clasei muncitoare, ale tuturor oamenilor muncii din patria noastră, conducînd cu succes opera complexă, multilaterală de trecere de la orinduirea capitalistă la socialism, de edificare a noii societăți in care își găsesc intruchipare năzuințele cele mai inalte de libertate națională și socială ale poporului român.

NICOLAE CEAUȘESCU

activitate teoretică, fără confruntarea permanentă a conceptelor și reprezentăriior noastre teoretice cu realitatea, cu cerințele vieții, fără evaluarea și reevaluarea critică a formelor și metodelor de conducere, a tezelor teoretice încetățenite care, rupte de viață, riscă să se transforme în dogme sau să ne facă ostatecii unor imagini și viziuni statice, osificate despre socialism, cu consecințe negative pe planul practicii sociale.

● Deschidere largă spre nou, spre viitor

ÎN ÎNTREAGA sa activitate, în măsurile de perfecționare a vieții economice și sociale partidul nostru pornește de la încrederea nestrămutată în virtuțile orînduirii socialiste și militează neobosit pentru punerea lor în vaioare, pentru afirmarea lor plenară, în folosul poporului nostru și al prestigiului socialismului pe plan mondial. Viața socială cunoaște o continuă dezvoltare și împrospătare, dinamismul acestui proces fiind deosebit de proeminent în zilele noastre. Este evident că socialismul se dezvoltă pe baze proprii, pe temelia proprietății socialiste, a relațiilor de colaborare și întrajutorare reciprocă dintre membrii societății, care generează legi economice specifice. Dar acestea nu pot rămîne indiferente la avîntul puternic al forțelor de producție, la schimbările care au loc în nivelul și structura acestora. Socialismul se făurește de către mase și pentru mase și el se dezvoltă cu atît mai repede cu cît își dovedește capacitatea de a fi receptiv la nou și mai ales de a atrage pe făuritorii săi nu numai la actul traducerii în viață a măsurilor de dezvoltare economică și socială, ci și la cel de inițiere, concepere și decizie — moment esențial în realizarea dublei calități, de producători și de proprietari, pe care o au oamenii muncii în socialism. Iată de ce partidul nostru este profund ostil oricăror reprezentări și concepții statice, despre socialism, acțiunii lipsite de aderență la realitățile sociale, supunînd mai ales în ultimii ani, unei analize critice, metodele și formele de conducere, practicile învechite, în scopul elaborării căilor optime de perfecționare a vieții economico-sociale.

Aceste trăsături au ieșit deosebit de pregnant în evidență în ultimii ani, în condițiile create de hotărîriie și spiritul nou generate de Congresele al IX-lea și al X-lea ale partidului. Problemele complexe puse în fața activității interne și internaționale a partidului în noua etapă în care a intrat țara noastră și-au găsit rezolvări noi, originale, — rod al gîndirii creatoare a partidului.

La analiza acestor probleme și rezolvarea lor marxist-leninistă, o contribuție de însemnătate excepțională o reprezintă lucrările secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, exemplu de gîndire creatoare, originală, de cutezanță revoluționară și, în același timp, de luciditate și realism, de confruntare permanentă a teoriei cu practica, de activitate orientată spre punerea în valoare și stimulare a noului.

Sensul major, — cu puternice forțe și efecte de antrenare pentru întreaga noastră societate, — al hotărîrilor și măsurilor adoptate de către aceste congrese îl constituie **deschiderea neîncetată a gîndirii și acțiunii colective a partidului spre nou.**

Descoperirea noului nu este, desigur, o problemă simplă și nici nu se poate realiza printr-un studiu livresc, și cu atît mai puțin prin repetarea continuă a unor citate, a unor adevăruri îndeobște cunoscute. Ea este, deopotrivă, rezultatul studierii atente a realităților, a cerințelor noi, a experienței și inițiativei maselor, al atragerii acestora la conducere, pe de o parte și al efortului de generalizare teoretică, de extragere din noianul proceselor și fenomenelor care au loc în viața economico-socială a ceea ce reprezintă noul, tendințele trainice, de perspectivă — cu preocuparea firească de desprindere a consecințelor și implicațiilor prezente și viitoare și de a ține seama de ele în politică, în programele de dezvoltare economico-socială a țării. **De aceea orientarea politicii partidului spre nou face corp comun cu deschiderea sa spre viață, spre viitor.** Atît pragmatismul îngust, rutina și fetișizarea formelor existente, încetățenite, cît și speculațiile abstracte, rupte de viață, sînt dăunătoare, fiind deopotrivă criticate și respinse de partidul nostru.

● Vastă activitate teoretică

SÎNT NENUMĂRATE exemplele care confirmă activitatea teoretică laborioasă desfășurată de partidul nostru în decursul îndelungatei sale istorii. Fixarea strategiei și tacticii luptei revoluționare în anii ilegalității nu putea avea loc fără analiza concretă a caracterului și structurii economiei românești, a forțelor sociale și contradicțiilor sociale-politice ale orînduirii burgheze, fără zdrobirea ideologică a teoriilor retrograde, neștiințifice și fără depășirea unor aprecieri și reprezentări eronate din însăși activitatea partidului.

În perioada de după eliberare, perioadă de construcție intensă a economiei și culturii, de reorganizare radicală a societății, partidul a fost confruntat de un noian de probleme, complicate, dificile, inedite. Rezolvarea lor a solicitat capacitatea intelectuală și priceperea cadrelor de partid, gîndirea și acțiunea colectivului de partid. Și, deși nu exista experiența necesară și nici toate cadrele nu aveau suficientă pregătire pe acest tărîm, a fost elaborat și realizat programul construcției socialiste găsindu-se rezolvări adecvate sarcinilor fundamentale ale acesteia.

Încă de la început, după cum se știe, partidul a subliniat că înlăturarea înapoierii economice și dezvoltarea forțelor de producție, conform cerințelor noii orînduiri nu sînt posibile fără industrializarea țării, bazate pe industria grea. **Partidul a dat un răspuns fundamentat științific la întrebările: ce fel de industrie trebuie să făurim, la ce nivel al tehnicii trebuie utilate uzinele construite, în ce raport se află dezvoltarea economiei noastre naționale față de diviziunea internațională a muncii — subliniind că din însăși esența socialismului și a revoluției tehnico-științifice contemporane decurge necesitatea dezvoltării complexe, multilaterale a economiei naționale, pe baza unei industrii moderne, de un înalt nivel tehnic, că numai o asemenea economie creează posibilități pentru participarea largă, eficientă și echitabilă a țării la schimburile economice internaționale.**

În actualul cincinal eforturile sînt îndreptate nu numai spre dezvoltarea cantitativă a industriei, ci se pune un accent deosebit pe **laturile calitative ale procesului de industrializare,** pe modernizarea structurii producției, pe realizarea unor produse cu un înalt grad de tehnicitate, care înglobează munca de complexitate superioară. Programul concret al acestei orientări decurge din însăși concepția teoretică, unitară și de lungă perspectivă, ținînd seama de experiența națională și internațională, elaborată de Congresele al IX-lea și al X-lea ale P.C.R. În concepția partidului nostru, în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, numai crearea unei industrii puternice, dotată cu tehnica avansată, cu o structură suficient de diversificată, din care să nu lipsească ramurile și subramurile moderne, „purtătoare ale viitorului", ale progresului, se poate asigura afirmarea superiorității socialismului asupra capitalismului.

În făurirea relațiilor socialiste de producție, una din marile victorii ale partidului nostru a fost cooperativizarea agriculturii. În această operă partidul a pornit de la principiile planului cooperatist elaborat de Lenin, ținînd totodată seama de tradițiile și specificul economico-social al satului românesc, de modul concret în care a fost în general, abordată construirea socialismului în țara noastră. Probleme ca: adoptarea unor forme variate de asociere, — începînd cu cele simple, de tranziție, cu putere educativă și terminînd cu formele superioare; înaintarea treptată, pe măsura creării condițiilor materiale, dar neîntreruptă; împletirea procesului de creare a unor noi unități cooperatiste cu consolidarea celor existente; modalitatea proprie de rezolvare a problemei țărănimii înstărite și altele — toate acestea avînd drept corolar creșterea producției agricole în perioada cooperativizării și sporirea încrederii țărănimii în partid și în socialism — reprezintă, fără îndoială o contribuție de preț a partidului nostru la îmbogățirea experienței colective a țărilor socialiste și la dezvoltarea teoriei marxist-leniniste.

Făurirea unei economii moderne presupune împletirea armonioasă a industriei cu agricultura, a producției mijloacelor de producție cu producția bunurilor de consum și cu sfera serviciilor. Deși politica agrară a partidului a fost justă, deși țara noastră dispune de condiții favorabile, agricultura nu s-a bucurat întotdeauna de cele mai bune auspicii, manifestîndu-se o anumită subapreciere a ei, ceea ce a avut consecințe negative mai ales pe linia acordării de mijloace pentru modernizarea proceselor de producție. Și trebuie spus că uneori, în studii teoretice, se mai simte ecoul mai mult sau mai puțin îndepărtat al unor concepții învechite despre agricultură, care formulează concluzii teoretice pornind de la gradul mai scăzut de dezvoltare a acestei ramuri față de industrie.

Partidul nostru a supus, în ultimii ani, unei aspre critici asemenea concepții și practici. Așa cum s-a subliniat la Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1970, viața a arătat că neglijarea înzestrării tehnico-materiale a agriculturii poate avea repercusiuni grave asupra întregii economii, asupra modului de satisfacere a cerințelor materiale ale societății. În acest context, are o mare însemnătate teoretică și prac-

Gheorghe CREȚOIU

⟶

ÎN CINSTEA GLORIOSULUI JUBILEU AL PARTIDULUI

ANGAJAMENTE ÎNDEPLINITE ȘI DEPĂȘITE

ÎN întîmpinarea semicentenarului partidului, oamenii muncii de pe întreg întinsul patriei, se prezintă cu angajamentele nu numai îndeplinite, ci și substanțial depășite. Bilanțul rodnic încheiat pe primele patru luni ale acestui an — primul din noul cincinal — atestă că întregul nostru popor, strîns unit în jurul partidului, al conducerii sale, înfăptuiește cu entuziasm planurile făuririi economiei noastre socialiste multilateral dezvoltate, baza ridicării României pe culmile civilizației și progresului, al creării bunăstării celor ce muncesc.

● **Adîncirea albiei Dunării la Porțile de Fier.** — constructorii marelui Sistem hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier, înregistrează noi succese în întîmpinarea aniversării partidului. De curînd au început aici lucrările de adîncire a albiei Dunării în zona portului aval al ecluzei cu 1—4 metri pe o lungime de 2 km și o lățime de 270 metri. Șenalul navigabil care se creează prin dislocarea a 300 000 mc stîncă, va permite navigarea prin ecluză a vaselor cu pescaj de 3,5—4,5 metri.

● **Tot mai mult metal economiei.** — În perioada 1 ianuarie — 30 aprilie 1971, lucrătorii din **industria metalurgică** au realizat peste prevederile planului o producție globală în valoare de peste 230 milioane lei și o producție marfă de 326 milioane lei. În unități fizice ei au dat în plus 36 670 tone fontă, 26 867 tone oțel, 24 597 tone laminate finite pline, 4 241 tone țevi de oțel, 2 185 tone cocs. Totodată, în primele trei luni ale anului, au fost înregistrate peste plan beneficii în valoare de 59 200 000 lei.

● **Mașini și utilaje cu cheltuieli mai reduse.** — Cu un bilanț bogat au încheiat primele patru luni din acest an și **constructorii de mașini.** Ei au realizat o producție globală suplimentară în valoare de 465 milioane lei și o producție marfă de peste 628 milioane lei. Introducînd în procesul de fabricație metode moderne, colectivele de muncă din industria construcțiilor de mașini au reușit să reducă, în primul trimestru al anului curent, cheltuielile de producție cu 530 milioane lei și să obțină beneficii peste plan de 147 500 000 lei.

● **Vagoane peste plan.** — De la începutul anului colectivul Uzinei de vagoane din Turnu-Severin a realizat și livrat peste plan în contul angajamentului asumat, 41 vagoane marfă pe două osii tip GVP C.F.R., 4 vagoane cisterne și un vagon platformă.

● **Realizări ale chimiștilor.** — Chimiștii din întreprinderile **Grupului industrial petrochimic-Borzești,** au realizat, în primele patru luni ale anului curent, o producție globală de 7,3 milioane lei și au livrat în plus la export mărfuri în valoare de 1,2 milioane lei valută. La rîndul lor, întreprinderile aparținînd **Grupului industrial petrochimic-Pitești,** și-au depășit angajamentul la producția globală cu 18 milioane lei, realizînd în plus aproape 250 tone polietilenă și 120 tone propilenă. Realizări însemnate au obținut și rafinorii din **Centrala industrială a prelucrării țițeiului-Ploiești.** Ei au dat peste angajament 780 tone benzină, 2 800 tone uleiuri, aproape 1 700 tone motorină etc.

● **Vagon cu 20 de osii. — Colectivul Întreprinderii de poduri metalice și prefabricate din beton-Pitești** a terminat, în cooperare cu cel de la Uzina de vagoane-Arad, construcția unui vagon cu 20 de osii destinat transportului transformatorului de 400 kVA, produs de Uzinele „Electroputere" din Craiova. Primul de acest tip din țară, noul vagon poate transporta o greutate maximă de 230 tone.

● **Cu două săptămîni mai devreme.** — De la cala de armare a **Șantierului naval-Galați** a fost lansat cu două săptămîni mai devreme, un nou cargou de 4 500 tone pentru mărfuri generale.

● **A 100-a locomotivă electrică.** — În avans față de prevederi, a intrat în în fluxul de montaj la **Uzina „Electroputere" din Craiova** cea de-a 100-a locomotivă electrică de 5 100 kW. Pînă în prezent au fost construite în această întreprindere 1 100 locomotive Diesel electrice de 2 100 C.P. și electrice de 5 100 kW.

● **Constructorii își onorează cuvîntul dat.** — Cu 8 luni mai devreme față de grafic, **constructorii Șantierului Întreprinderii mecanice-Suceava** au predat beneficiarului o nouă capacitate de producție care va realiza anual 1 000 tone mașini-unelte. În acest fel au fost create condiții pentru obținerea în plus, față de planul anual, a unor mașini-unelte în valoare de peste 17 milioane lei.

● **Apartamente la „cheie".** — Constructorii **Întreprinderilor Consiliului popular al municipiului București** vor preda la „cheie" pînă la 8 mai, 4 268 apartamente, în loc de 4 000 cît a fost angajamentul asumat.

● **Produse pentru export.** — Oamenii muncii din județul Bihor — români și maghiari — și-au depășit simțitor angajamentele asumate. Printre altele, ei au livrat la export, peste prevederi, produse în valoare de 2,3 milioane lei.

● **Panouri prefabricate pentru 100 apartamente.** — Lucrătorii **Întreprinderii de prefabricate din Craiova** și-au îndeplinit cu o lună mai devreme anjajamentele luate. Ei au realizat, peste plan, panouri prefabricate din care se poate monta un bloc de circa 100 apartamente.

←

tică teza susținută de secretarul general al partidului în cuvîntarea la Plenara din martie 1970 că forma de proprietate, relațiile economico-sociale au un rol important în dezvoltarea societății, dar numai ele însele, **fără condiții materiale corespunzătoare,** nu pot asigura dezvoltarea producției naționale și că prin urmare cooperativizarea nu asigură, în mod automat, agricultura cea mai înaintată: ea constituie doar începutul către aceasta. Consecvent acestei concepții, partidul și statul nostru iau în prezent măsuri pentru ca, o dată cu continuarea consecventă a procesului de industrializare, să se asigure, în același timp, dezvoltarea judicios proporționată a agriculturii, crearea tuturor condițiilor pentru folosirea la maximum a marilor resurse de care dispune această ramură în țara noastră. Cele 80 de miliarde lei, investiții prevăzute pentru acest cincinal — de peste două ori mai mult decît în cel trecut — programele naționale pentru folosirea pămîntului, a resurselor de apă și dezvoltarea irigațiilor și pentru dezvoltarea zootehniei sînt o mărturie a acestei orientări.

● De la simpla proclamație teoretică, la un program amplu, complex și coerent de realizare a concordanței între forțele de producție și relațiile de producție

O DATĂ cu victoria socialismului se realizează, după cum se știe, concordanța fundamentală dintre forțele de producție și relațiile de producție; proprietatea asupra mijloacelor de producție, producția și repartiția venitului național au căpătat caracter social. O dată cu dezvoltarea forțelor de producție trebuie asigurată și perfecționarea relațiilor de producție, pentru a evita orice discordanțe și a asigura progresul neîntrerupt al producției și orînduirii socialiste.

Această teză, parte componentă din ideile clasicilor marxism-leninismului, deși a fost larg răspîndită în literatura economică marxistă, n-a căpătat mult timp tratarea corespunzătoare; ea a rămas mult timp în stadiul enunciativ, contradicțiile care puteau să apară erau tratate ca parțiale, neesențiale, iar căile perfecționării relațiilor de producție erau sumar și schematic abordate, pierzîndu-se din vedere, între altele și interdependența diferitelor lor laturi.

Partidul nostru, supunînd unei analize minuțioase corelațiile complexe care intervin între cele două laturi ale producției sociale, a criticat în ultimii ani interpretările simpliste și schematice ale procesului de perfecționare a relațiilor de producție. Combătînd teoriile care opuneau cele două forme de proprietate socialistă — de stat și cooperatistă — Conferința Națională statua că pentru țările care au moștenit de la capitalism o agricultură fărîmițată și o țărănime numeroasă cooperația agricolă de producție reprezintă calea cea mai rapidă, mai simplă și mai eficace de împletire a intereselor particulare, aspirația țăranului spre bunăstare cu interesele generale ale societății, menținîndu-și pentru o lungă perioadă de timp rolul și importanța ei în viața socială. De aceea, cele două forme de proprietate trebuie împletite într-un tot unitar în ansamblul economiei naționale, ceea ce presupune dezvoltarea pe bază de plan, atît a unităților de stat, cît și a celor cooperatiste.

Pe de altă parte, se desfășoară o activitate largă și rodnică pe linia perfecționării întregului complex de relații economice și sociale: întărirea alianței muncitorești-țărănești, perfecționarea relațiilor între unitățile economice și în interiorul acestora; perfecționarea formelor și metodelor de repartiție, de conducere și planificare a activității economice. În acest fel, **concordanța relațiilor de producție cu forțele de producție nu rămîne o simplă proclamație teoretică și nici nu se rezumă la măsuri fragmentare și unilaterale, menite să rămînă fără efect economic și social, ci se concretizează într-un program amplu, unitar și coerent, bine articulat în toate elementele sale componente de perfecționare a conducerii economice, a relațiilor de producție.** N-a scăpat analizei nici o latură, nici o pîrghie economică, ceea ce ține seama de natura de sistem a mecanismului economic și de caracterul unitar al procesului reproducției socialiste.

Partidul nostru consideră că în soluționarea multiplelor probleme legate de conducerea societății trebuie înlăturate orice prejudecăți, cramponarea de trecut, de legități care au acționat într-o altă perioadă și în alte condiții istorice. **„Pentru a conduce cu succes opera de transformare socialistă a societății** — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu — **partidul comunist nu trebuie să aibă rețineri în a modifica metodele și tactica de muncă și luptă în funcție de cerințele vieții, în a adopta măsuri cu caracter revoluționar care să răspundă noilor condiții create, schimbărilor din viața socială; numai astfel poate asigura el dezvoltarea rapidă a forțelor de producție, progresul social multilateral, înaintarea accelerată pe calea socialismului și comunismului".**

În acest spirit procedează partidul nostru, asigurînd perfecționarea continuă a întregii organizări și activități sociale. Măsurile întreprinse de partid în acest sens în etapa actuală izvorăsc dintr-o **concepție unitară asupra raportului dintre centralizare și descentralizare, între plan și piață, între conducerea administrativă și pîrghiile economice, între dezvoltarea socialismului și lărgirea democrației, despre optimizarea deciziilor la nivel macro- și microeconomic etc.** La fiecare din problemele enumerate, soluțiile adoptate decurg nu din vreo schemă ideală, ci din condițiile și exigențele etapei în care ne aflăm. În același timp, măsurile adoptate sînt expresia unor poziții principiale despre construcția socialismului, a concepției partidului nostru după care punerea în valoare a avantajelor orînduirii socialiste, a potențelor sale economice și sociale, este determinată în măsură hotărîtoare, de elaborarea unei politici juste, științific fundamentate, care să țină seama de cerințele obiective ale dezvoltării social-istorice.

Concretizarea cea mai elocventă a acestor poziții principiale, marxist-leniniste, o constituie concepția partidului nostru despre creșterea rolului conducător al partidului și a rolului economic al statului socialist, precum și despre creșterea rolului conducerii pe bază de plan în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Una din problemele deosebit de importante ale conducerii și planificării economice este utilizarea multilaterală a relațiilor marfă-bani și a pîrghiilor economice. După cum se știe în literatura economică mondială această problemă a fost mult dezbătută, emițîndu-se o gamă largă de păreri și teze, de la absolutizarea rolului planului și al planificării centralizate și pînă la fetișizarea pieței și a relațiilor marfă-bani. Nu de puține ori s-a creat și se creează opoziție între plan și piață, aceasta din urmă tratîndu-se ca ceva contrapus planului; de unde concluzia că extinderea ariei de folosire a pîrghiilor valorice ar trebui să implice, inevitabil, lărgirea acțiunii spontane a legii valorii pe baza jocului liber al pieței și restrîngerea sferei și acțiunii planului. Este un merit al partidului nostru că a dat un răspuns ferm și documentat acestor teze, considerînd greșite atît concepțiile care promovează centralismul excesiv, care înăbușă inițiativa și răspunderea unităților economice și ignorează legile economice obiective, cît și concepțiile după care producția materială ar trebui să se regleze spontan, pe baza impulsurilor pieței, ignorînd rolul factorului conștient în conducerea activității economice.

Într-o asemenea concepție a elaborat și traduce în viață partidul nostru măsurile de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale. Totodată, partidul pornește de la premisa că această perfecționare trebuie să asigure lărgirea participării maselor la conducerea activității economice, dezvoltarea democrației economice. Instituționalizarea conducerii colective, a adunărilor generale a salariaților, dialogul sistematic al conducerii de partid cu masele de oameni ai muncii — muncitori, țărani, intelectuali — de toate naționalitățile, dezbaterea publică a măsurilor, proiectelor de plan și a legilor etc., sînt o mărturie vie a profunzimii și autenticității cu care partidul nostru promovează democratizarea structurilor noastre economice-sociale.

SPIRITUL novator, de efervescență creatoare, intronat de partid, de secretarul său general după Congresele al IX-lea și al X-lea, se face simțit cotidian și pretutindeni, constituind o puternică forță motrice a societății noastre, exercitînd o puternică emulație în gîndirea și practica noastră socială. El împinge mereu înainte practica revoluționară de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate de perfecționare a conducerii și accelerare a progresului economic și social, în vederea ridicării patriei pe culmi tot mai înalte ale civilizației socialiste și de asigurare a condițiilor pentru un trai tot mai îmbelșugat poporului nostru. Aceasta întărește unitatea de monolit a partidului și a poporului în jurul partidului, mărește încrederea că el ne va conduce și mai departe cu răspundere, fermitate și fidelitate — așa cum a făcut-o în cele cinci decenii de existență — pe drumul socialismului și comunismului.

P.C.R. PROMOTOR AL DEZVOLTĂRII ŞTIINŢEI

ing. Gheorghe CIOARĂ

preşedintele Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie

- **Cincinalul 1966—1970 a marcat cea mai dinamică etapă din istoria dezvoltării ştiinţei româneşti.**
- **În lumea contemporană, principala bogăţie a unei ţări este capacitatea sa de creaţie ştiinţifică.**
- **Fiecare naţiune trebuie să-şi propună ca obiectiv efectuarea a cît mai multe „străpungeri" în frontul cercetării ştiinţifice.**
- **„Industriile ştiinţifice" — factori esenţiali de inviorare a întregii economii naţionale şi de păstrare a unui loc avantajos pe piaţa mondială.**
- **Criterii de apreciere a sistemului naţional al ştiinţei: articularea la sistemul economico-social naţional şi compatibilitatea cu sistemul ştiinţific mondial.**

TRANSFORMĂRILE economice şi sociale, care au avut loc în ţara noastră în anii construcţiei socialismului, sînt ample şi profunde. Dispunem astăzi de o industrie puternică, în plină dezvoltare, de o agricultură care progresează continuu. Se dezvoltă învăţămîntul, ştiinţa, cultura, manifestîndu-se tot mai pregnant, ca factori primordiali ai edificării societăţii socialiste.

Partidul nostru a afirmat întotdeauna că, fără o dezvoltare economică multilaterală, în centrul căreia să se afle industrializarea, nu va putea fi realizat programul construcţiei socialiste. Politica de industrializare, promovată de P.C.R., a înscris cu consecvenţă printre obiectivele sale modernizarea sistematică şi permanentă a producţiei industriale, ridicarea pe trepte calitativ superioare a nivelului tehnic al acesteia.

Este un adevăr recunoscut că evoluţia societăţii contemporane este pregnant dominată de penetraţia masivă a ştiinţei în toate domeniile vieţii economice şi sociale şi că nivelul general al ştiinţei şi tehnologiei exercită o influenţă hotărîtoare asupra progresului în toate domeniile. Pornind de la aceste realităţi, partidul nostru a conceput modalităţile practice de a lega indisolubil programul de dezvoltare multilaterală a României socialiste de folosirea ştiinţei şi tehnicii în toate sectoarele de activitate.

Victoria revoluţiei socialiste a deschis ştiinţei româneşti o epocă nouă. Într-o perioadă istorică scurtă, în ţara noastră a fost lichidată înapoierea moştenită de la vechiul regim, a fost creată o puternică bază tehnică şi materială pentru învăţămînt, ştiinţă şi cultură, s-a plămădit o intelectualitate devotată cu trup şi suflet cauzei socialismului.

Creşterea potenţialului economic al ţării, rezultantă a investiţiilor masive efectuate în principalele ramuri ale producţiei materiale, a creat atît premisele cît şi necesitatea desfăşurării unor activităţi de cercetare legate de obiective concrete, cu posibilităţi largi de valorificare în industria românească în plin avînt.

Cu toate acestea, cercetarea ştiinţifică proprie nu s-a dezvoltat în toate etapele parcurse pe măsura posibilităţilor, în special datorită concepţiei conform căreia importul de utilaje, procese tehnologice şi licenţe ne-ar putea scuti de eforturi deosebite în activitatea de cercetare. Importul de licenţe îşi are, desigur, avantajele sale pentru o anumită etapă. Sînt situaţii în care ritmul rapid de dezvoltare a economiei generează pentru rezolvarea unor probleme prin cercetare proprie o „criză de timp". De asemenea, frontul larg de introducere a progresului tehnic în economie justifică în mod constant, în unele domenii, un anumit volum al importului de licenţe şi documentaţii. Dar, aşa cum spunea tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în cuvîntarea sa la sesiunea din decembrie 1965 a Marii Adunări Naţionale, **„a te rezuma numai la achiziţionarea din străinătate de licenţe, documentaţii şi know-how — înseamnă a te condamna cu bună ştiinţă la stagnare economică, la rămînerea în urmă pe o perioadă îndelungată de timp".**

Această cuvîntare a constituit fundamentul unui întreg program de perspectivă pentru impulsionarea cercetării ştiinţifice româneşti, în vederea introducerii în economie a progresului tehnic. Ca urmare a orientării date de Congresul al IX-lea al P.C.R., cincinalul 1966—1970 a marcat cea mai dinamică etapă din istoria dezvoltării ştiinţei româneşti. Cadrul organizatoric al activităţii ştiinţifice a cunoscut, în ultimii ani, o însemnată dezvoltare, exprimată în primul rînd prin creşterea capacităţii de cercetare.

Desfăşurarea pe un front larg a activităţii ştiinţifice a cerut un remarcabil efort pentru recrutarea şi pregătirea cadrelor de cercetare. În perioada 1965—1970, numărul cadrelor cu studii superioare din cercetare a crescut cu 52% — de la 9 200 la 14 000. În aceeaşi perioadă, peste 1 000 cercetători şi cadre universitare au efectuat diverse stagii de specializare în străinătate.

În cincinalul trecut s-a extins şi s-a organizat reţeaua unităţilor de cercetare, punîndu-se accentul pe dezvoltarea capacităţilor în domeniul ştiinţelor tehnice, şi realizîndu-se o mai bună distribuire a forţelor de cercetare în profil teritorial. Peste 9 miliarde de lei s-au alocat în cincinalul 1966—1970 pentru finanţarea cercetării ştiinţifice.

Schimbări fundamentale s-au produs şi în structura şi obiectivele activităţii ştiinţifice, fiind promovate cercetări în domenii de vîrf ale ştiinţei şi tehnologiei, cum sînt: fizica şi tehnica nucleară, informatica şi cibernetica economică, electronica, mecanica fină şi optica, construcţiile aeronautice, chimia polimerilor, oceanografia ş.a. În legătură cu structura şi obiectivele activităţii ştiinţifice din ţara noastră trebuie făcute unele remarci care eviden-

PE ACELEAŞI LOCURI...

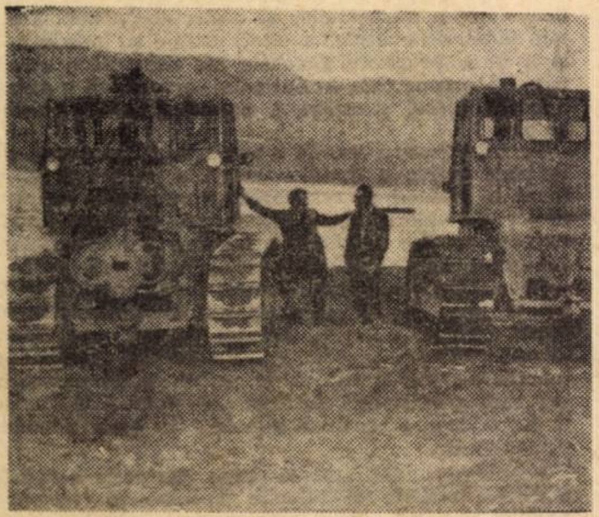

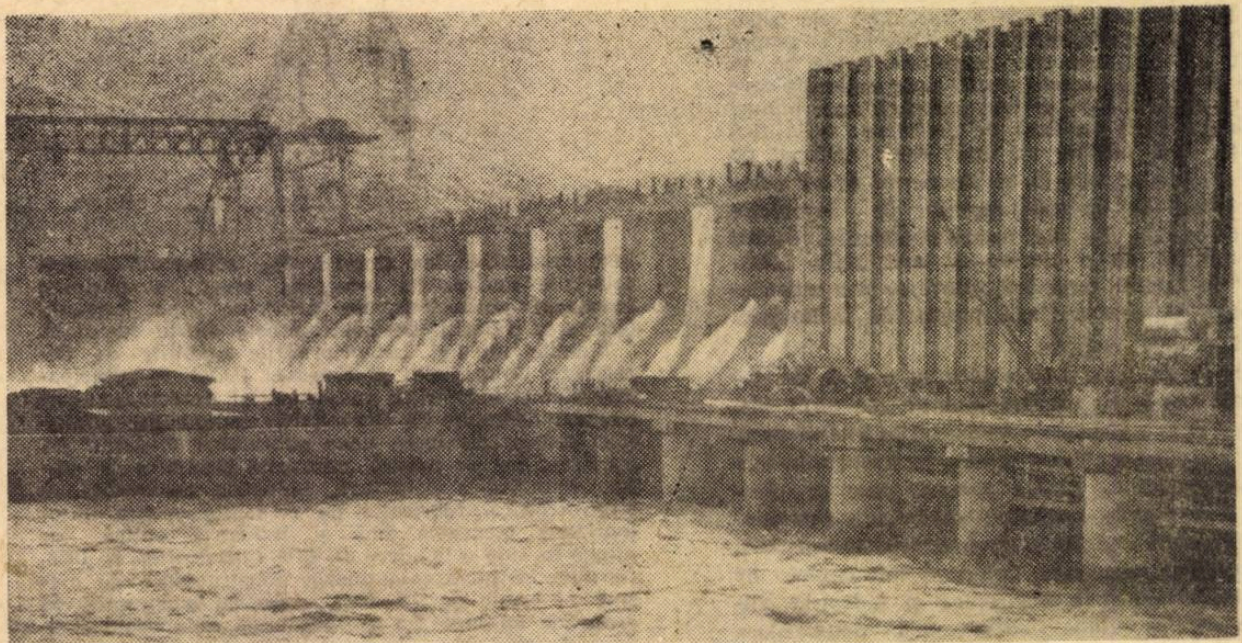

Să folosim dară şi de această dată memoria peliculei şi să ne întoarcem cu ochii minţii spre locuri pe care unii dintre noi le-am văzut atunci, la începuturi, alţii mai tîrziu, dar pe care cu toţii le putem vedea astăzi.

Iată aici imaginea Complexului hidroenergetic şi de navigaţie Porţile de Fier, ai căror constructori au raportat de curînd conectarea celei de-a patra turbine la sistemul energetic naţional, cu mult înaintea termenului iniţial stabilit. Şi alături momentul de neuitat, surprins de fotoreporterul nostru Ion Cucu, în acea toamnă a anului 1965, cînd primele buldozere scormoneau pămîntul din Clisură, acolo unde avea să fiinţeze marele şantier...

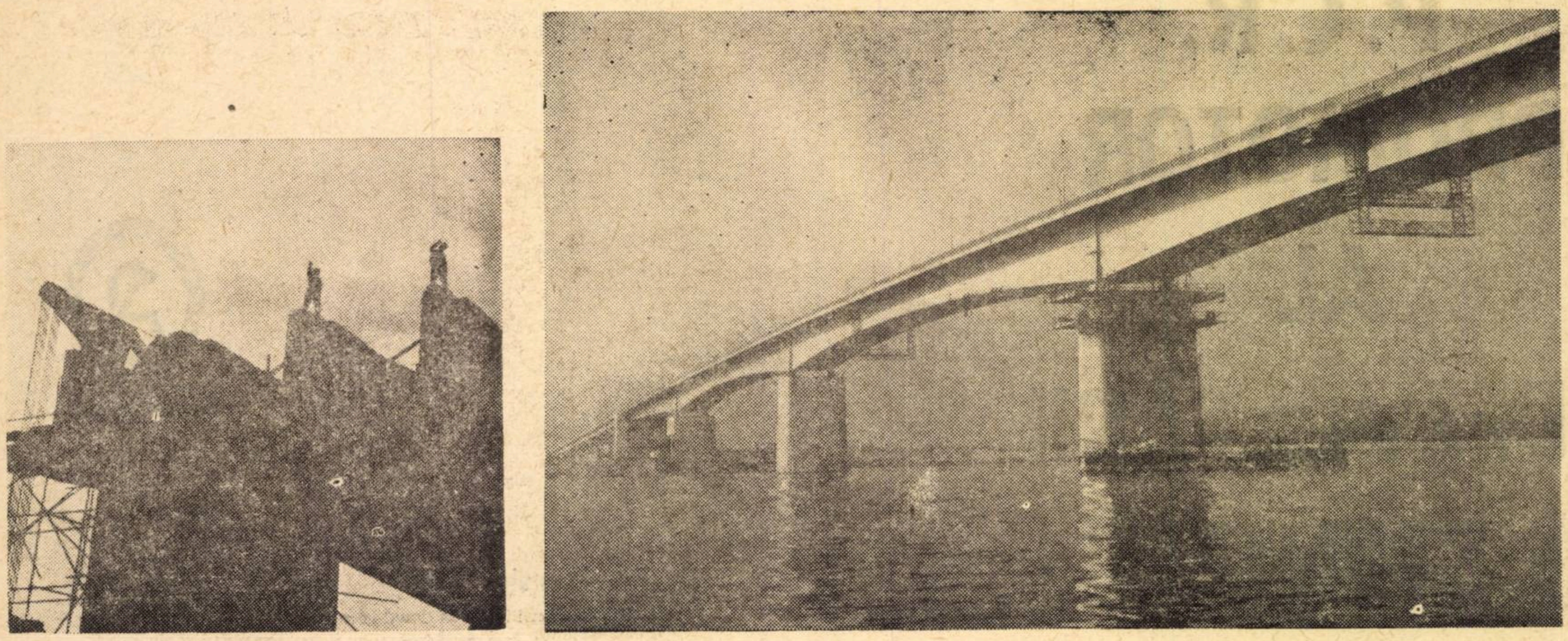

...Şi tot pe Dunăre, mai jos, la Vadul Oii, unde bacurile făceau greu faţă fluxului automobilistic, mai ales în sezonul de vară, se întinde elegant arcul noului pod construit de români, după metode româneşti, spre asigurarea unui ritm continuu, în condiţii de deplină siguranţă, al circulaţiei rutiere.

←

ţiază justeţea orientărilor date în acest domeniu de conducerea de partid şi de stat.

Noul cincinal, care va înregistra o însemnată creştere în toate domeniile economiei româneşti, pune în faţa cercetării ştiinţifice din ţara noastră sarcini sporite în legătură cu creşterea eficienţei producţiei industriale, cu intensificarea agriculturii, cu valorificarea superioară a resurselor ţării, cu creşterea productivităţii muncii sociale.

În conformitate cu indicaţiile Congresului al X-lea al P.C.R., Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie a supus recent aprobării conducerii de partid Programul cercetării ştiinţifice pe perioada 1971/1980. Ceea ce caracterizează conţinutul acestui Program este ampla cuprindere în el a diferitelor domenii şi ramuri ale ştiinţei, concordanţa deplină între orientarea tematicii sale şi obiectivele generale ale dezvoltării societăţii noastre socialiste.

Totodată, în el se reflectă larg principiul concentrării potenţialului ştiinţific spre rezolvarea unor obiective complexe, de importanţă naţională şi cu caracter multidisciplinar, prin intermediul unor programe prioritare, concept modern introdus în organizarea politicii ştiinţei de Congresul al X-lea al P.C.R.

Programul — a cărui elaborare s-a efectuat în urma unei vaste consultări a oamenilor de ştiinţă şi specialiştilor — are în vedere dezvoltarea cu precădere a cercetărilor în sectoarele cu eficienţă economică ridicată, care reprezintă opţiuni majore pentru economia naţională; minele şi geologia, chimia, electronica, automatica şi telecomunicaţiile, construcţia de maşini, metalurgia, fizica, energetica nucleară ş.a.

Creşteri importante vor cunoaşte şi cercetările în domeniile energiei electrice, transporturilor, industriei materialelor de construcţii, industriei uşoare şi construcţiilor.

Programul prevede creşterea în unităţile de cercetare ştiinţifică a numărului de cadre cu studii superioare faţă de anul 1970 cu peste 60% pînă în 1975 şi circa 2,5 ori pînă în 1980. Pe ansamblu, în aceste unităţi vor lucra circa 64 000 de salariaţi în anul 1975 şi circa 86 000 în anul 1980.

Este un adevăr unanim acceptat în lumea contemporană că principala bogăţie a unei ţări este capacitatea sa de creaţie ştiinţifică. Aprecierile asupra evoluţiei statelor, economic dezvoltate, arată că, în ultimele decenii ale acestui secol, doar naţiunile care vor izbuti să deţină prioritatea realizării unor bunuri materiale cu înalt conţinut de cercetare ştiinţifică vor putea să-şi asigure un înalt venit naţional pe locuitor şi prin aceasta să se înscrie în rîndul celor ce beneficiază de un grad superior de dezvoltare economico-socială. De aici apare necesitatea, pentru fiecare naţiune, de a efectua cît mai multe „străpungeri" în frontul cercetării ştiinţifice şi a materializării acesteia, prin realizări proprii de înaltă performanţă, pe plan mondial.

În prezent, în lume s-au evidenţiat o serie de domenii care pot fi cu adevărat numite „de vîrf", căci posedă un ritm ridicat de creştere şi, în acelaşi timp, generează bunuri materiale situate în avangarda tehnicii contemporane. Aceste ramuri, care se obişnuieşte a fi numite „industrii ştiinţifice", sînt considerate aproape unanim a fi: industria aerospaţială, industria optică, mecanica fină şi a mijloacelor de automatizare, industria electronică şi industria chimică (în special chimia fină şi cea a polimerilor).

Aceste domenii de vîrf ale industriei sînt caracterizate, în primul rînd, de faptul că ele au perspective deosebit de mari de dezvoltare, întrucît produsele lor conţin înmagazinată o mare cantitate de concepţie, de muncă intelectuală, fapt care determină în acelaşi timp şi permanenta lor modernizare. Din această pricină, are loc o dezvoltare rapidă a cercetărilor, fapt care determină ca introducerea în producţie a rezultatelor cercetării ştiinţifice să se facă foarte repede.

Această caracteristică conduce în mod obiectiv la necesitatea unei cît mai avansate integrări între cercetarea fundamentală; cercetarea aplicativă, activitatea de dezvoltare şi producţie.

Impulsionarea dezvoltării ramurilor menţionate prin măsurile şi directivele date de conducerea partidului constituie, totodată, o importantă sursă de progres tehnic pentru toate ramurile economiei, care astăzi îşi datorează nivelul tehnic, în bună parte, automatizării şi chimizării, adică tocmai domeniilor de maximă aplicare a electronicii, mecanicii fine şi chimiei produselor de mic tonaj.

Nu poate fi trecut cu vederea nici faptul că dezvoltarea acestor domenii de vîrf creează posibilitatea ca o ţară să realizeze un export deosebit de eficient al produselor industriei ştiinţifice şi apoi — dacă nu se pierde pasul în cercetarea ştiinţifică — păstrarea fermă a unui loc avantajos pe piaţa mondială.

Funcţia economică fundamentală a industriilor ştiinţifice este aceea că ele au un efect de antrenare mare, ele provoacă în jurul lor o înviorare sau o modificare structurală a matricei interindustriale prin produsele pe care le pun la dispoziţie şi care mă-

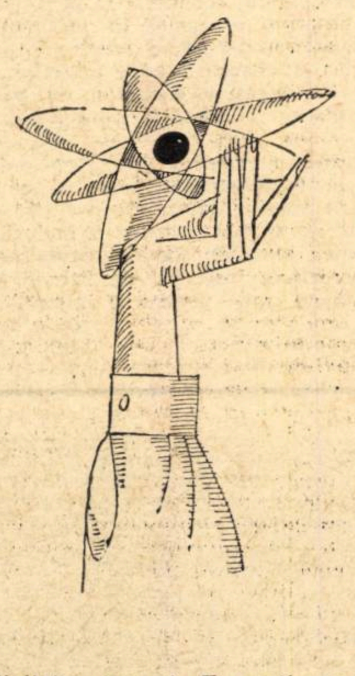

resc productivitatea muncii. Ele acţionează asupra celorlalte ramuri, fie printr-un efect dimensional (creşterea producţiei), fie printr-un efect calitativ (creşterea valorii), fie prin ambele efecte cumulate.

Trebuie afirmat că priorităţile stabilite de Directivele Congresului al X-lea al P.C.R. în principalele ramuri industriale au evidenţiat necesitatea unor eforturi deosebite în dezvoltarea industriilor ştiinţifice. Astfel, ponderea unor subramuri moderne ale construcţiilor de maşini, cum este industria de utilaje tehnologice complexe, industria electronică şi electrotehnică, fabricaţia de elemente pentru automatizare, mecanica fină şi industria optică, vor atinge în 1975 o pondere de 23% faţă de 16% în 1958. În timp ce întreaga industrie constructoare de maşini va creşte cu 72—76%, industria electronică va creşte de aproape 2,5 ori, producţia de aparate electrice de peste 2 ori, producţia de materiale plastice şi sintetice de aproape 2 ori. Toate aceste creşteri au influenţat, în mod corespunzător şi orientarea şi volumul cercetărilor în acest domeniu.

Este necesar ca, în continuare, ponderea cheltuielilor de cercetare şi a numărului de cercetători în ramurile de vîrf, în industriile „ştiinţifice", să crească mai rapid decît în celelalte domenii.

Aprecierea calitativă a unui sistem naţional al ştiinţei nu se poate face decît pe baza a două criterii indisolubil legate: pe de o parte, modul în care acest sistem se articulează la sistemul naţional economic şi social al cărui subsistem este, iar pe de altă parte, pe aprecierea în ce măsură este el compatibil cu sistemul ştiinţific mondial în ansamblul său.

În coordonatele acestea se înscrie cercetarea ştiinţifică românească în viitorul deceniu. În conformitate cu indicaţiile personale ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu, ea trebuie să sprijine tot mai mult producţia şi să o dinamizeze permanent, devansînd cerinţele, atît prin realizările originale proprii, cît şi prin dezvoltarea tehnicii şi tehnologiei achiziţionate din străinătate. Ea trebuie să se axeze cu prioritate asupra realizării unor programe speciale privind dezvoltarea cercetării ştiinţifice în principalele ramuri, contribuind la crearea unor utilaje şi instalaţii tehnologice competitive din punct de vedere economic şi tehnic, precum şi a unor materiale cu caracteristici superioare.

Se impune, totodată, valorificarea pe o bază calitativ superioară a posibilităţilor pe care le creează cooperarea internaţională pentru îndeplinirea sarcinilor cuprinse în tematica de cercetare ştiinţifică pe cincinalul în curs.

O cerinţă esenţială faţă de tematica cercetării o constituie flexibilitatea, astfel încît ea să fie adaptabilă la noile cerinţe pe care le ridică şi le vor ridica în viitor dezvoltarea economiei noastre naţionale şi progresele pe plan mondial. Pentru corecta reactualizare periodică a programului cercetării ştiinţifice o măsură de primă importanţă o constituie prospectele evoluţiei principalelor probleme care confruntă ştiinţa şi tehnica. Elaborarea de prognoze ştiinţifice şi tehnologice reprezintă instrumentul principal pentru justa orientare din timp a cercetărilor şi adaptarea lor la tendinţele care îşi fac loc.

Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie a iniţiat recent elaborarea unor prognoze în ştiinţă şi tehnologie, vizînd o perspectivă de 10—20 ani în domenii cum sînt: procedee de obţinere a noi sortimente de oţeluri de calitate şi materiale de înlocuire a metalului, evoluţia posibilă a tehnicii electronice şi a unor prognoze generale ale dezvoltării ştiinţei, maşinilor de forţă, previziuni în tehnologia elastomerilor şi maselor plastice, tendinţe în dezvoltarea şi valorificarea cercetărilor fundamentale din fizică, biologie, biochimie şi altele.

În viitorul apropiat, Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie intenţionează să extindă activitatea de prognozare, urmărind, atît elaborarea de prognoze tehnologice, care să contureze direcţiile posibile de dezvoltare a materialelor şi materiilor prime, a unor noi surse de energie, a unor utilaje şi instalaţii, cît şi a unor prognoze generale ale dezvoltării ştiinţei, care să prospecteze evoluţia în perspectivă a ştiinţei, a potenţialului ştiinţific, a organizaţiilor de cercetare etc.

Partidul nostru acordă o importanţă deosebită participării active a maselor largi de specialişti şi oameni ai muncii la realizarea programului de cercetare şi de valorificare a rezultatelor obţinute. Avîntul cu care masele de muncitori, tehnicieni şi specialişti iau parte la introducerea progresului tehnic în economia naţională este ilustrat de faptul că în România unul din 10 salariaţi din industrie este inovator, realizează creaţii tehnice proprii, care conduc la modernizarea producţiei. Pe aceasta se fondează încrederea partidului că în viitor se va intensifica procesul participării maselor de oameni ai muncii la introducerea continuă a noului în toate domeniile de activitate.

Realizarea unei sinteze între cerinţele revoluţiei tehnico-ştiinţifice şi ţelurile pe care le urmărim, precum şi între aceste ţeluri şi cele individuale, sînt opţiunile majore ale grandiosului program de progres pe care Partidul Comunist Român ni-l pune în faţă. Partidul şi statul nostru aşteaptă din partea oamenilor de ştiinţă şi a specialiştilor contribuţii sporite la rezolvarea problemelor de actualitate ale economiei naţionale, la creşterea aportului concepţiei proprii în edificarea societăţii noastre socialiste.

DEMOCRAȚIA ÎN ACȚIUNE

PARTICIPAREA OAMENILOR MUNCII LA CONDUCEREA UNITĂȚILOR ECONOMICE

CONSECINȚĂ a realităților politico-sociale și economice din țara noastră, participarea oamenilor muncii la conducerea unităților economice și în general la conducerea țării este una dintre principalele forme în care se manifestă superioritatea sistemului socialist, a democrației socialiste.

Suportul material și moral al participării oamenilor muncii la conducere este dubla lor calitate de proprietari ai mijlacelor de producție și de producători ai bunurilor materiale. Asistăm în aceste condiții la o nouă relație între responsabilitatea individuală și cea socială. Decizia, pentru că în final ea materializează contribuțiile, este, prin participarea largă la conducere, motivată, oferind în orice moment prilejul de a fi interpretată prin prisma influenței ei asupra colectivității.

Ritmul schimbărilor obligă la o gîndire în avans pentru care gîndirea individuală este depășită

Viteza mare de reacție, viteza de circulație a ideilor și informațiilor ce apar în mod exploziv, obligă la o gîndire în avans, la un mod de a acționa în coordonatele perspectivei, la o mobilitate sporită în cazul apariției unor perturbări sau fenomene aleatorii care intervin pe axul preocupărilor, pun conducătorului probleme în care capacitatea singulară este depășită. În aceste condiții cînd a conduce înseamnă a acționa de o manieră optimizantă, forța colectivului angajat este hotărîtoare, singura ca mecanism uman capabil să soluționeze, indiferent de ajutoarele pe care ni le oferă tehnica, marile probleme cu care este și va fi confruntată societatea.

Referindu-ne la unitatea economică, capacitatea individuală a conducătorilor de a reacționa pozitiv la schimbări, care la acest nivel au loc cu o frecvență mare, este tot mai mult insuficientă. Reacția acestora la fenomenele care au loc se diminuează cu cît volumul și complexitatea problemelor cresc, cu cît responsabilitatea deciziilor este mai mare.

Răspunsul, soluția — munca și conducerea colectivă — principiu politic și economic, cu un solid fundament științific, promovat în țara noastră la toate nivelele de către Partidul Comunist Român — oferă rezolvarea acestor probleme.

Avantajele muncii și conducerii colective sînt multiple. Printre ele se pot evidenția cîteva mai importante:

- utilizarea cunoștințelor și experienței mai multor specialiști, care văd rezolvarea problemei din mai multe unghiuri de vedere, face posibilă luarea unei decizii complete;
- informarea mai bună atrage după sine coordonarea eforturilor, sincronizarea intervențiilor celor care participă la elaborarea deciziilor, creează o certitudine în ceea ce privește aplicarea soluțiilor stabilite;
- dezbaterea în colectiv a problemelor importante permite realizarea unei mai bune informări asupra unității respective;
- munca și conducerea colectivă contribuie la realizarea unui climat de colaborare, motivant, favorizează apariția unor idei noi;
- confruntarea punctelor de vedere, dezbaterea variantelor plauzibile, optimizarea deciziilor permit formarea și stratificarea unei concepții noi în conducerea unităților.

Semnificativ pentru finalitatea procesului muncii și conducerii colective este corelarea care se realizează între a gîndi asupra unor probleme, a acționa pentru materializarea soluțiilor și a fi responsabil de consecințele acestora.

Un rol și o importanță aparte au adunările generale ale salariaților

În economie, principiul muncii și conducerii colective s-a materializat la toate nivelele — Consiliul de Miniștri, ministere, centrale industriale, întreprinderi, institute de proiectări și cercetări, în general la toate unitățile.

Există unele elemente definitorii ale concepției Partidului Comunist Român de constituire a organelor de conducere colectivă în economie. Printre acestea pot fi menționate:

- caracterul deliberativ, participarea responsabilă a tuturor membrilor la luarea deciziilor;
- asigurarea unei componențe care reflectă interferența de interese pe un plan mai general prin prezența de regulă a conducătorilor unor unități în organele de conducere colectivă ierarhic superioare (directori de întreprinderi în consiliile de administrație ale centralelor, directori generali de centrale în colegiile ministerelor);
- prezența în organele colective de conducere a reprezentanților sindicatelor și la anumite nivele a reprezentanților salariaților, ceea ce este de natură ca în mod organizat să contribuie la realizarea multiplicării procesului de participare la conducere;
- cuprinderea de specialiști, oameni de știință, cadre didactice, în unele organe de conducere colectivă, în dorința, realizată de altfel, a sporirii nivelului de competență în tratarea problemelor, a favorizării unor legături constante între universitate și industrie.

Pentru că activitatea de conducere în general și cea exercitată de organele colective în special impune o ierarhizare a atribuțiilor, competențelor și răspunderilor, au fost constituite organisme cu preocupări vizînd activitatea de ansamblu, de perspectivă cum sînt colegiile ministerelor, consiliile de administrație ale centralelor, comitetele de direcție și adunările generale ale salariaților în întreprinderi și institute de proiectări, consiliile științifice în unitățile de cercetare paralel cu existența unor organe de conducere colectivă cu caracter operativ. Un

M. DUMITRESCU

(Urmare în pag. 12)

1. Prin ce se caracterizează originalitatea concepției românești în construirea organelor de conducere colectivă în unitățile economice?

2. Ce relație există între decizie și participare?

3. Care este finalitatea aplicării principiului muncii colective în conducere?

4. Cum a fost ierarhizată autoritatea în structura organizatorică a conducerii economiei naționale?

5. Adoptarea principiului și instituționalizarea formelor organizatorice sînt necesare, dar nu și suficiente. Ce mai trebuie făcut?

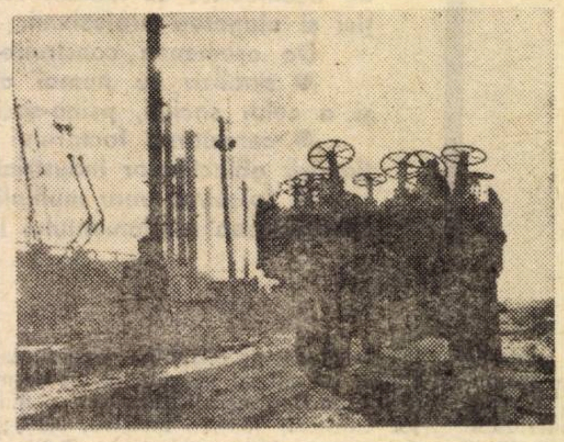

Aici, la Pitești, cele dintîi piese și utilaje sînt aduse spre a edifica rapid, sigur și bine ceea ce este astăzi Combinatul petrochimic-Pitești, care și-a îmbogățit recent lista sortimentelor cu negrul de fum unanim apreciat și exportat în 22 de țări ale lumii.

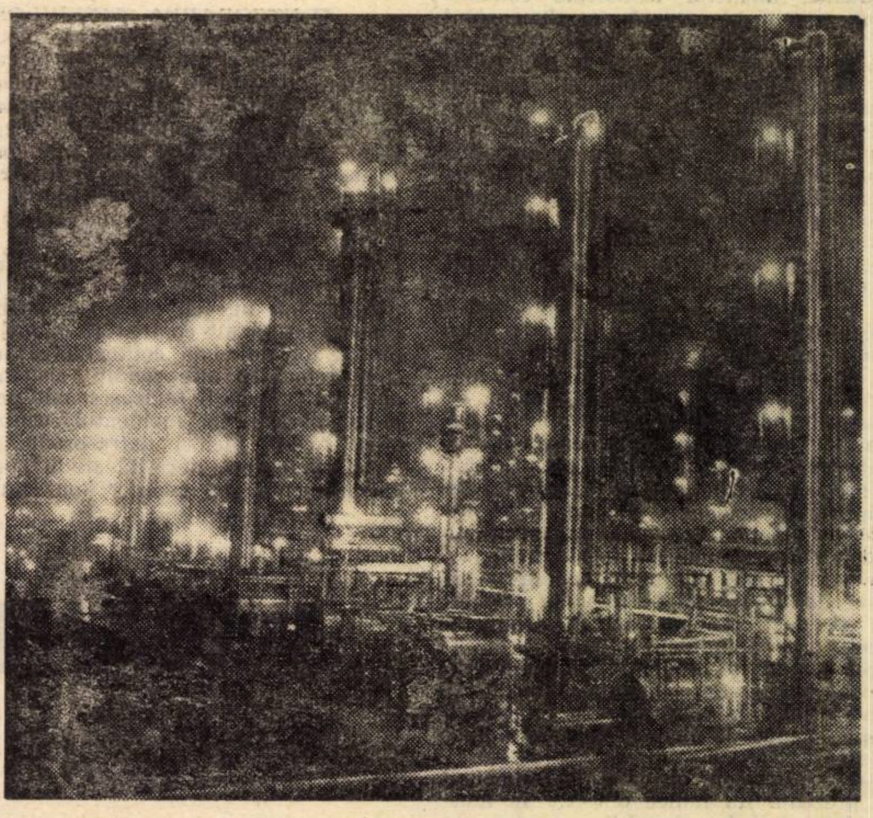

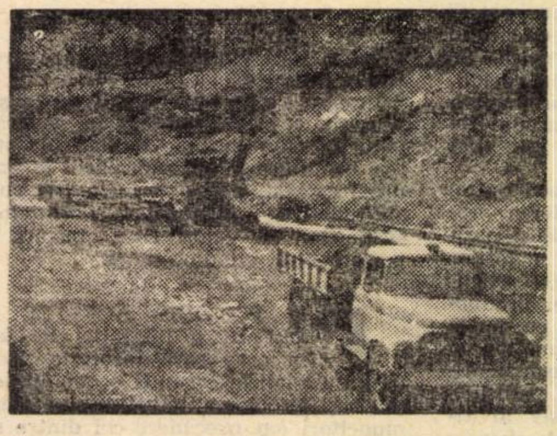

Și tot pe Argeș, mai sus, la Vidraru, în cadrul impresionantului peisaj carpatin, mari meșteri au înălțat, pe pustii locuri, gigantul baraj, stăpînind și folosind forța naturii și restituindu-i frumuseți doar provizoriu afectate de începuturile construcției.

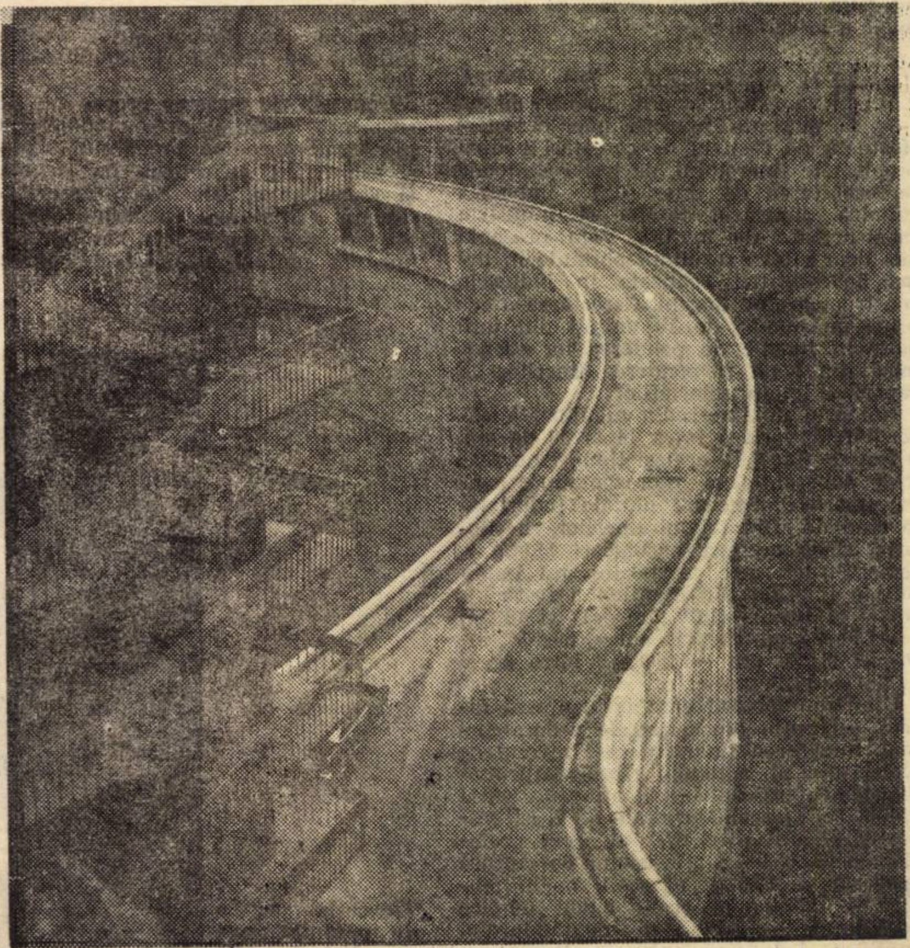

PARAMETRII SOCIALI AI INTEGRĂRII TINERETULUI ÎN PRODUCȚIE

Anchete sociologice evidențiază factorii care influențează integrarea tînărului : nivelul de școlarizare, locul de plecare și gradul de acomodare cu mediul industrial, navetismul, fenomenul fluctuației și alegerea profesiunii.

De asemenea construirea unui obiectiv economic implică :

- **analiza nu numai a parametrilor tehnico-economici, dar și a celor sociali, psiho-sociali, educativi, culturali etc.**
- **cercetarea factorului uman în contextul proiecării și funcționării obiectivelor industriale.**
- **folosirea unor multipli indici socio-culturali și psiho-sociali în aproximarea randamentului la viitorul loc de muncă.**

INDUSTRIALIZAREA modernă în concepția Partidului Comunist Român, determină o redefinire nu numai a raportului individului față de condițiile tehnice ale muncii, ci și a poziției față de el însuși și față de ceilalți. Departe de a diminua rolul și poziția omului în cadrul procesului de producție, impactul tehnologic contemporan solicită și creează noi dimensiuni ale personalității umane știut fiind faptul că în centrul atenției întregii politici economice a partidului și statului nostru au stat și stau omul și problemele dezvoltării sale multilaterale.

Faptul că în planificarea unor obiective industriale trebuie să se urmărească, pe lîngă dificultățile de ordin tehnic și economic, și problemele pe care le ridică factorul om în contextul proiectării și funcționării acestor obiective a devenit de multă vreme un truism, dar rezolvarea operațională a acestei probleme a început să capete contururi mai precise de-abia în ultimii ani, căpătîndu-și un loc de seamă printre preocupările majore ale conducerii partidului nostru.

Surprinzînd subtil rolul nevoilor și aspirațiilor omului în planificare, F. H. Tenbruck arată în „Limitele planificării" că precizia predicțiilor și controlul în planificarea socială depind în mare parte de dinamica nevoilor și aspirațiilor umane care se modifică foarte rapid.

Integrarea individului în general — și a tinerilor în special — în viața productivă și, deci, randamentul în producție al acestora depinde nu numai de înzestrarea tehnică și economică a locului de muncă, dar și de valențele sociale și psiho-sociale ale celui care se integrează și ale locului de muncă în care acesta se integrează.

Dacă rezultatele obținute de muncitor pot prezenta un indice obiectiv în analiza integrării în muncă [1]), o serie de indici socio-culturali și psiho-sociali de care depinde integrarea tînărului pot fi folosiți în aproximarea randamentului acestuia la viitorul loc de muncă. Se pare chiar că funcția factorilor sociali, culturali etc. în activitatea productivă este cu atît mai mare cu cît gradul de tehnicitate al acestei activități este mai ridicat.

Pentru a putea exploata în mod optim avantajele generate de pătrunderea progresului tehnic, trebuie urmărite și posibilitățile organizării și dirijării factorilor psiho-sociali, facilitîndu-se astfel asigurarea unor compensări chiar în producție a muncitorului (în raport cu unele consecințe negative ale mecanizării și automatizării) și accentuarea conștientizării procesului de integrare în muncă [2]).

În procesul integrării (inclusiv al tinerilor) intră în corelație două sisteme principale : subiectul integrării și sistemul integrator, a căror semnificație este întregită de motivația socială și individuală a integrării [3]).

ÎN ARTICOLUL DE FAȚĂ vom vorbi despre unele rezultate obținute în urma unei cercetări efectuată de Centrul de cercetări pentru problemele tineretului, pe trei eșantioane reprezentative de tineri din industria chimică, industria textilă și industria constructoare de mașini. Vom prezenta aici doar cîteva rezultate obținute în urma investigației realizate în industria constructoare de mașini. Cercetarea a cuprins un număr de 13 unități din țară alese în funcție de ponderea lor economică din zonă și ponderea tinerilor în raport cu totalul salariaților.

Numărul de tineri din eșantion, a căror vîrstă variază între 14 și 30 de ani, a fost de 3 167. În același timp, s-au realizat subeșantioane reprezentative pentru tinerii din fiecare unitate industrială studiată. Din totalul tinerilor chestionați, 88,2% au fost bărbați și 11,8% — femei. Structura pe vîrstă (în ani împliniți) a tinerilor din eșantion a fost : între 14 și 16 ani — 1,6%; între 17 și 18 ani — 17,9%; între 19 și 21 ani — 30,6% ; între 22 și 26 ani — 38,8% ; între 27 și 30 ani — 11,1%.

Unul din factorii care influențează direct, cel puțin din punct de vedere formal, integrarea tînărului este nivelul de școlarizare al acestuia. Absolvenții școlii elementare de 4 ani au reprezentat 0,7% ; cei ai școlii generale de 7 (și respectiv 8) ani — 11,1% ; ai școlii profesionale — 65,0% ; ai liceului de cultură generală — 13,0% ; ai școlii medii tehnice — 2,2% ; ai școlii medii tehnice post-liceale — 5,1% ; ai învățămîntului superior — 1,6% ; ai altor școli sau reprezentînd alte cazuri — 2,2%.

Nivelul de pregătire școlară se reflectă în structura profesiunilor exercitate de tinerii investigați la actualul loc de muncă : muncitor necalificat, 5,8% ; muncitor calificat, 76,5% ; maistru, 0,8% ; șef de echipă, 1,9% ; tehnician, 7,6% ; inginer, 3,0% ; funcționar administrativ, 1,5% ; alte munci, 3,0%.

INTEGRAREA TINERILOR în munca industrială este condiționată și de locul de plecare al acestora, de gradul lor de acomodare cu mediul industrial. Urmărind acest aspect, se observă că majoritatea tinerilor cuprinși în eșantion (68,9%) provin de la sate. Această situație ridică o serie de probleme educative privind nu numai adaptarea lor la locul de muncă, ci și integrarea acestor tineri în contextul socio-cultural al orașului, adaptarea lor rapidă la un nou mod de viață. Acești tineri, trebuie, într-un fel, să-și reconstruiască, bineînțeles în alt context și la alt nivel, modul lor de viață cotidiană, ei trebuie să-și refacă în alte condiții sistemul de activități și relații interpersonale pe care le-au părăsit în momentul venirii la oraș. Acești factori extra-productivi, a căror cunoaștere necesită studii speciale, pot influența „pe ocolite" (dar nu neapărat și fără vigoare) activitatea productivă a tinerilor.

Integrarea tînărului venit de la sat în activitatea productivă și, în general, în viața orașului trebuie dublată de studierea comunicării și informării în mediul urban, de studierea formelor de cultură, aptitudinilor, aspirațiilor, dorințelor și sistemelor de valori care „inspiră comportamentul citadinului" [4]).

PE FONDUL ACESTEI PROBLEME a migrației de la sat la oraș care însoțește procesul de industrializare a unei economii se distinge și problema navetismului tinerilor muncitori (cu precădere cel dintre sat și oraș). Datorită timpului și distanței parcurse, a condițiilor și influențelor locului de rezidență a celor care fac naveta în raport cu ceilalți colegi de muncă, a statusului navetistului etc. navetismul influențează nivelul și rapiditatea integrării.

Consecințele acestui proces nu pot fi surprinse decît printr-o studiere complexă atît a comportamentului, motivelor și aspirațiilor celor care fac naveta, cît și a condițiilor obiective în care își desfășoară activitatea. Urmărind intervalul la care tinerii din eșantion fac naveta, noi am obținut următoarele date : nu fac naveta — 70,0% ; fac zilnic naveta — 19,3% ; fac naveta săptămînal — 2,7%; fac naveta la 2 sătpămîni — 2,3% ; lunar — 5,7%.

ANALIZA INTEGRĂRII în viața productivă a tinerilor nu poate să facă abstracție de fenomenul fluctuației. În problematica integrării credem că fluctuația trebuie surprinsă cel puțin pe două planuri mari : a) fluctuația (caracterul și mărimea ei) la nivelul locului de integrare ; b) fluctuația pe care a dovedit-o tînărul în istoria lui de salariat care vrea să se angajeze.

Această distincție, care poate avea un caracter operațional în analiza fluctuației și a relației acesteia cu integrarea, poate fi sesizată dacă se urmăresc comparativ șansele de integrare a unui tînăr într-o întreprindere cu o fluctuație mare în raport cu șansele de integrare ale aceluiași tînăr într-o întreprindere cu o fluctuație mică, sau șansele în aceeași întreprindere a doi tineri ce au istorii foarte diferite în ceea ce privește numărul de angajări la diferite întreprinderi.

Deși uneori fluctuația este rezultatul necesar al construirii unor noi obiective industriale, ea apare frecvent (deși poate iluzoriu) pentru individ drept un comportament funcțional, în vreme ce pentru grup (întreprindere) și societate ea este, în principal, un fenomen disfuncțional" [5]).

Fluctuația poate fi, în funcție de cauzele care o generează și de finalitatea ei, în concordanță cu „interesele întreprinderii" sau „împotriva intereselor întreprinderii" [6]).

„Versantul" subiectiv al fluctuației antrenează și o parte din factorii educativi care au conlucrat la formarea tînărului muncitor și mai ales pe aceea sub influența cărora tînărul și-a ales profesiunea. Fără a prezenta în detaliu ponderea pe care au avut-o diferiți factori în alegerea profesiunii tinerilor din eșantionul cercetat, menționăm doar că din totalul răspunsurilor emise de tineri 23,5% arată că și-au ales profesiunea sub îndrumarea părinților, 2,0% au fost influențați de emisiunile de radio și TV, 8,1% au urmat sfatul profesorilor, 31,1% și-au ales singuri profesiunea, iar 21,2% indică întîmplarea. Influența — recunoscută de tineri în privința opțiunilor profesionale — ni se prezintă ca o ierarhie care chiar dacă nu este identică ierarhiei obiective a factorilor de influențare, reprezintă prin ea însesi o relație semnificativă. O analiză asemănătoare, făcută asupra tinerilor din mediul rural, a arătat că factorii cei mai frecvent menționați ca determinanți în alegerea profesiunii au fost „decizia celui în cauză", „sfatul părinților" și „întîmplarea" [7]).

În mediul industrial, datorită „densității profesionale" ridicate a acestuia este mult mai probabil (comparativ cu mediu rural) ca tînărul să intre în contact direct cu profesiuni mai numeroase între care el poate face opțiunea. În același timp, diversitatea profesiunilor și influențelor din mediul urban îngreunează informarea și controlul educatorilor din școală și familie asupra profesiunilor și, implicit, asupra atracțiilor exercitate asupra tinerilor. Influența profesorilor asupra opțiunilor profesionale ale tinerilor din eșantion, raportată la funcția explicită pe care o are școala în educarea și orientarea tinerilor, ni se pare totuși scăzută. Desigur că răspunsul „eu singur mi-am ales profesiunea" (31,1%) trebuie văzut și prin prisma influențelor implicite pe care tînărul le-a suportat din partea mediului său și mai ales din partea școlii, familiei etc., indiferent dacă el este conștient sau nu de această influență. Ponderea ridicată a deciziei individuale și a întîmplării arată că în absența unui sistem organizat care să asigure orientarea profesională, tînărul se sprijină în opțiunea lui profesională în afara îndrumării profesorilor, familiei, emisiunilor radio și TV, cărților, etc. pe o serie de influențe difuze din mediu.

Modul în care tînărul și-a ales profesiunea, fapt ce se reflectă în concordanța, sau discordanța dintre aptitudinile lui și profesiune, în raportul dintre profesiunea dorită și profesiunea aleasă, în raportul dintre valoarea socială și valoarea pentru individ a profesiunii sale, etc., acționează direct (s-ar putea spune chiar că prefigurează) asupra posibilităților tînărului de a se integra în muncă.

O analiză a parametrilor sociali, a integrării tînărului muncitor în muncă, implică mult mai mulți factori. Studierea acestui proces va include, în funcție de zona cercetată și aspecte ale integrării urbane ale forței de muncă [8]).

Includerea, atît în analiza socio-economică, cît și în acțiunile de formare și dirijare a forței de muncă în general și a celei tinere în special, a unor factori sociali, culturali, psiho-sociali etc. poate determina o optimizare a procesului de integrare în viața productivă, iar în ultimă instanță poate duce la o creștere a randamentului în producție al tinerilor.

Cătălin MAMALI

Centrul de cercetări pentru problemele tineretului

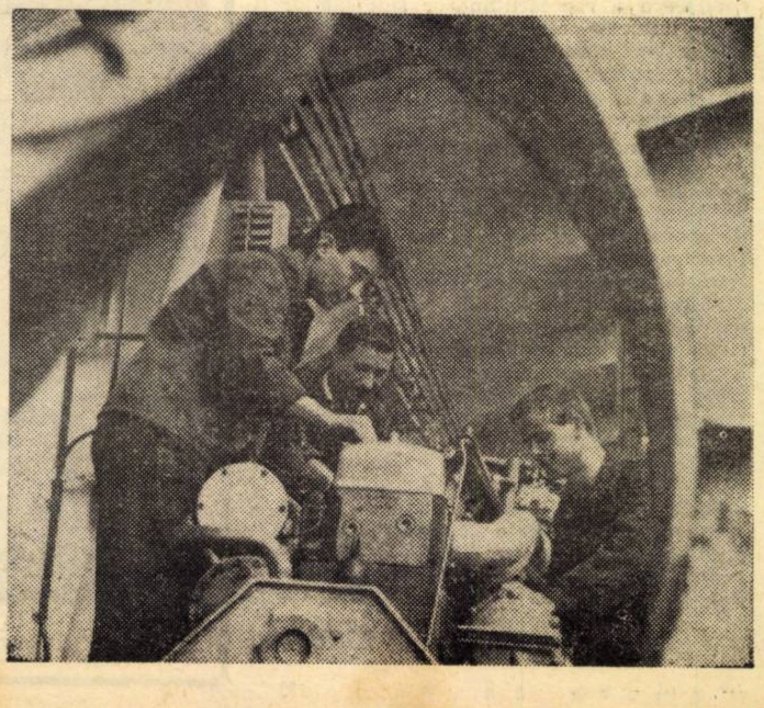

Tineri în secția de mecanică grea a Uzinei „23 August" — București

1) Maria Popescu : „Randamentul muncii ca expresie a integrării profesionale" în vol. „Sociologia Muncii. Integrarea profesională" de Gh. Chepeș, Emanoil Drob, Maria Popescu, Editura Politică, București, 1967.

2) Gh. Chepeș : „Descalificare" sau depășirea calificării „tradiționale" și cap. 5 și 6 din vol. „Integrarea profesională".

3) Ovidiu Bădina și Fred Mahler : „Problematica sociologică a integrării tineretului". În vol. „Tineretul, factor de schimbare" editat de Centrul de cercetări pentru problemele tineretului, București, 1970.

4) I. Drăgan : „Procesul de urbanizare în R.S. România. Zona Slatina", sub redacția prof. univ. Miron Constantinescu și prof. univ. H. H. Stahl, pag. 303.

5) Mihail Cernea : „Resurse umane ale întreprinderii", Editura Politică, 1971, pag. 34.

6) Petre Cristea, Andrei Stănoiu : „Procesul de urbanizare în România. Zona Brașov". Coordonatori: Tiberiu Bogdan, Mihail Cernea, Miron Constantinescu, Petre Cristea, Editura Politică, București, 1970, pag. 107.

7) Ovidiu Bădina și Al. I. Bejan : „Tineretul rural '68", Editura Academiei R.S.R., 1970, pag. 80—81.

8) Aculin Cazacu : „Indicatori ai procesului de integrare industrial-urbană a forței de muncă. Procesul de urbanizare în R.S. România".

UTILIZAREA DEPLINA A UNEI MARI BOGĂȚII NAȚIONALE

ÎN momentul de față problemele agriculturii au căpătat o importanță deosebită, partidul atrăgînd atenția că procesul industrializării României nu presupune o rămînere în urmă a producției agricole ci dimpotrivă. Ca urmare, asistăm la o dezvoltare masivă a mijloacelor de producție în agricultură atît sub aspectul volumului cît și al diversificării și calității lor, stabilitatea în timp și spațiu a unei mari părți din investiții (complexe, irigații, plantații etc.), ridică complexe probleme în ceea ce privește decizia ce trebuie luată privind volumul investițiilor, felul și amplasarea lor teritorială. Problema folosirii integrale a tuturor terenurilor aflate astăzi în circuitul agricol, ridicată în articolele publicate în nr. 14 și 17 din „Viața economică" de către dr. Nicolae Brașoveanu, este cu totul justificată, soluționarea ei corespunzătoare trebuind să constituie o preocupare majoră în activitatea de investiții. În țara noastră, datorită condițiilor geografice, variațiile de fertilitate a terenurilor sînt foarte mari. În multe cazuri, la o distanță de sub 100 km, se întîlnește întreaga gamă de fertilitate a terenurilor de la cele mai fertile din șes pînă la zonele alpine de pășune. În condițiile țării noastre posibilitățile de extindere a terenurilor agricole sînt în general limitate. Toate acestea ne duc la concluzia că patrimoniul funciar al țării trebuie să fie păstrat. Dacă admitem acest deziderat atunci el devine o premisă în decizia amplasării investițiilor. Dacă admitem că terenurile din zonele de deal și submontane nu trebuie să fie scoase din cultură, atunci aprioric sîntem de acord că aceste terenuri trebuie să folosească o serie de mijloace pentru ridicarea fertilității lor. Dacă se vor face investiții numai în zonele de șes, iar zonele de deal și submontane vor fi neglijate, decalajul de fertilitate naturală și economică se va accentua și mai mult.

În legătură cu abordarea eficienței economice a investițiilor, problema care se ridică în special pentru zonele de deal și submontane constituie etalonul de la care se pleacă. Sub acest aspect apar două mari probleme. Prima este legată de diferențierile de fertilitate a pămîntului, ceea ce face nerațională compararea rezultatelor obținute de unitățile agricole, situate în zonele de deal sau submontane, cu rezultatele unităților din zona de șes. Din păcate însă în practică nu se ține seamă de acest lucru, comparîndu-se în mod cu totul nejustificat rezultatele unei unități agricole situate pe cernoziom degradat (unul din cele mai bune soluri din țara noastră) cu rezultatele altei unități agricole, situată pe un sol podzolic, a cărei fertilitate este mult mai scăzută. Sub acest aspect împărtășim părerea care se dezvoltă tot mai mult în literatura de specialitate (și pe baza căreia se execută astăzi lucrările de profilare a producției agricole pe județe pentru perspectiva 1975) privind compararea rezultatelor obținute în raport de potențialul pămîntului. În felul acesta se exprimă efectul condițiilor naturale și limitele sale în ceea ce privește nivelul producției.

A DOUA PROBLEMĂ care se ridică constă în raportul care se creează între rezultatele obținute de către unitățile agricole din diferite zone naturale ca efect al investițiilor succesive. Desigur că rezultatele obținute de unitățile agricole din județul Vîlcea și județul Constanța nu pot să fie comparate ca nivel al producției, aceasta nu numai ca urmare a diferențierii existente în privința fertilității pămîntului, dar și datorită nivelului diferit de mijloace de producție, folosite la unitatea de suprafață. Ne interesează deci atît măsura în care nivelul producțiilor din ambele județe reflectă potențialul natural al terenurilor, cît și măsura în care a fost folosită tehnica modernă în sporirea producției.

Zonele de deal și submontane reprezintă o suprafață însemnată din teritoriul țării noastre. Dispersarea teritorială, ponderea diferită pe care o are în cadrul județelor, precum și alte caracteristici locale, fac ca problemele pe care le ridică această zonă în ce privește investițiile să fie specifice, dar în același timp deosebit de variate. Vom da numai două exemple legate de direcția spre care trebuie să fie orientate investițiile ca urmare a caracteristicilor locale. În zona de deal din județul Suceava, cultura principală care se dezvoltă, în special pe baze intensive, o constituie cartoful. În această zonă, intensificarea culturii cartofului constituie una din sursele principale de venituri bănești ale țărănimii cooperatiste.

În zona de deal din nordul județelor Argeș, Vîlcea și Gorj cultura cartofului ocupă un loc mai puțin important. În schimb cultura pomilor fructiferi, în special a mărului, ia o dezvoltare tot mai mare, constituind una din căile importante de intensificare a folosirii pămîntului.

Aceste două exemple nu epuizează problema studiată, ele fiind menite doar să ilustreze două din multiplele aspecte pe care le ridică zona de deal și submontană în ce privește investițiile. În orice caz, în ceea ce privește folosirea pămîntului, în aceste zone se întîlnesc cîteva trăsături comune. În afară de faptul că fertilitatea naturală este mai slabă, atît ca urmare a compoziției chimice a solului, cît și a reliefului frămîntat, care favorizează procesul continuu de eroziune a solului, trebuie arătat că în aceste zone procesul de intensificare a producției agricole s-a desfășurat într-un ritm mai lent decît în zonele de șes. În această direcție au existat, desigur, unele considerente obiective, legate de eficiența mai mare a mijloacelor de producție (tractoare și mașini agricole, îngrășămînt, irigații etc.), în zonele de șes. Realizarea de producții mai mari în aceste zone a făcut ca atît întreprinderile agricole de stat cît și cooperativele agricole de producție să realizeze un volum mai mare de venituri la ha., ceea ce a permis ca și investițiile ulterioare să fie sporite. În felul acesta s-a creat un decalaj între unitățile agricole din zona de șes și cele din zonele de deal sau submontane.

Reducerea acestui decalaj constituie în prezent unul din obiectivele centrale ale politicii partidului nostru în domeniul agriculturii. Numai ridicînd și aceste zone la un nivel corespunzător dezvoltării actuale a tehnicii și a introducerii tehnologiei moderne, se poate realiza un progres general al întregii agriculturi.

Problema se referă nu numai la dezvoltarea agriculturii cooperatiste și de stat, ci și la atenția ce trebuie dată agriculturii necooperativizate ce se menține în special în zonele de deal și submontane, care prin forța lucrurilor nu pot să se cooperativizeze, încadrîndu-se totuși în ansamblul agriculturii noastre. În raportul prezentat la Congresul al X-lea al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, vorbind despre această problemă a accentuat faptul că **„Preocupîndu-se permanent de dezvoltarea și întărirea continuă a formelor socialiste din agricultură, partidul și statul nostru au în același timp în vedere faptul că gospodăriile personale ale membrilor cooperatori și cele ale țăranilor necooperativizați din zonele de deal și munte pot participa într-o măsură mai mare la ridicarea producției agricole și, în special, a efectivelor și producției animale, la satisfacerea cerințelor populației de produse agroalimentare. De aceea, statul va acorda și în viitor acestor gospodării credite, asistență tehnică de specialitate, le va sprijini în procurarea semințelor de soi, în valorificarea produselor obținute"** [1]).

UNA DIN PRINCIPALELE investiții, specifice pentru zonele de deal și submontane, o constituie plantațiile de vii și pomi. Amplasarea plantațiilor de vii și pomi în zonele de deal și submontane în afară de tradiție este justificată și sub aspect economic. În aceste zone plantațiile de pomi și vii se fac de regulă pe suprafețe în mare parte improprii culturilor de cîmp, prin trecerea unor categorii de folosință inferioare, cum sînt pășunile și fînețele naturale, terenurile neproductive etc., în categorii de folosință superioare.

Decizia amplasării plantațiilor în zonele de deal și submontane este susținută și de existența unei densități a populației active în agricultură mai mare decît în zonele de șes. Aceasta are o mare importanță deoarece așa cum se știe, plantațiile de vii și pomi, prin natura lor biologică, necesită un număr mare de lucrări de întreținere care de cele mai multe ori (în special unele operații) se fac manual. Utilizarea brațelor de muncă în cadrul plantațiilor au implicit repercusiuni asupra dezvoltării nivelului de trai din aceste zone a muncitorilor agricoli. În felul acesta se realizează o corelație rațională între investițiile făcute în plantații, procesul de intensificare a agriculturii și folosirea forței de muncă.

În afara acestor elemente pozitive care pledează pentru amplasarea în aceste zone a plantațiilor de vii și pomi, trebuie totuși arătat că înființarea plantațiilor pe terenuri în pantă face ca din punct de vedere al societății dezvoltarea acestor sectoare (vii și pomi) să necesite unele cheltuieli suplimentare atît la înființare cît și pentru întreținere. Astfel, extinderea plantațiilor pe pante mai mari necesită lucrări de terasare și nivelare, ce de multe ori se ridică la sume importante, investiții ce nu sînt necesare în cazul plantării pe terenuri plane (sau relativ plane). În același timp, efectuarea ulterioară a lucrărilor de întreținere este îngreuiată de existența pantelor, ceea ce duce la sporirea cheltuielilor de întreținere la ha. Aceste aspecte au o mare importanță în stabilirea efectului economic al investițiilor, întrucît în dezvoltarea ramurii pomi-viticole pe terenurile în pantă se fac investiții specifice mai mari decît pe terenurile plane. Dacă se are însă în vedere ansamblul dezvoltării agriculturii și cheltuielile suplimentare pentru redarea în producție a unui hectar de teren în zonele de șes, precum și rentabilitatea plantațiilor de vii și pomi, rezultă că prin plantarea pe pante a viilor și pomilor se realizează o înaltă eficiență economică a folosirii pămîntului. Pentru aceasta este însă necesar ca aceste plantații să fie executate rațional și să se asigure buna lor funcționare pe întreaga perioadă de producție care se întinde pe 30—60 de ani.

O atenție deosebită se impune să se acorde în aceste zone îmbunătățirii structurii pe specii și soiuri a plantațiilor. Astfel, dacă în județul Vîlcea în cadrul pomiculturii predomina în trecut prunul, răspîndit pe întreg teritoriul, în general pe parcele mici și cu scop de preparare a țuicii, astăzi se dezvoltă și alte specii, în special mărul, ceea ce va face ca în perspectiva anului 1975 mărul să ocupe 36% din suprafața plantată, părul 9%, prunul 38%, vișinii și nucii cîte 4,5%.

Vorbind despre extinderea suprafețelor de vie și pomi în zonele de deal și submontane, este necesar să amintim faptul că în județul Vîlcea o anumită parte din noile plantații s-a extins prin defrișarea plantațiilor de pomi sau vii bătrîne neeconomice, care nu asigurau unităților agricole rentabilitatea necesară. De aceea, în prezent se renunță la acele suprafețe care nu corespund noului cadru social-economic creat, sau care nu se încadrează în normele tehnice de înființare a noilor plantații.

De multe ori eficiența slabă sau chiar ineficiența plantațiilor de vii și pomi în zonele de deal și submontane nu se datorește modului de punere a problemei, ci felului cum sînt executate și în special întreținute aceste investiții. Plantațiilor din aceste zone trebuie să li se acorde o mai mare importanță. De regulă acestea sînt făcute pe terenuri în pantă, care cer lucrări de terasare, de regularizare a torenților ceea ce necesită investiții destul de mari. În plus înseși materialul săditor și efectuarea plantării costă destul de mult. Toate aceste investiții, pentru a fi fructificate atît în sens biologic, cît și economic trebuie să aștepte o anumită perioadă de timp, pînă ce plantația intră pe rod. În bună parte, fără a exagera, în perioada de la plantare și pînă la intrarea pe rod (3—5 pînă la 7 ani) lucrările de întreținere nu se execută cum trebuie, lucrările antierozionale sînt neglijate, plantația nu este stropită la timp contra bolilor și dăunătorilor specifici, pămîntul rămîne nelucrat, pomii nu sînt protejați contra rozătoarelor etc., ceea ce face ca la intrarea pe rod să avem o plantație de proastă calitate, cu multe goluri, care necesită lucrări de refacere costisitoare, în cele mai multe cazuri nerentabile.

Pentru remedierea acestor neajunsuri, considerăm că ar fi utilă înființarea unor organizații de stat sau intercooperatiste, care să se specializeze în executarea lucrărilor de terasare, plantare și întreținere a plantațiilor pînă la intrarea pe rod. După o exploatare de 1—2 ani, plantația să fie predată cooperativei agricole pe al cărui pămînt s-a executat această plantație. În felul acesta, aceeași întreprindere ar executa toate lucrările, ar putea fi dotată cu utilaje corespunzătoare, scopul final fiind nu executarea unei anumite lucrări, ci a punerii plantației pe rod. Cooperativele agricole, lucrînd în continuare plantația și beneficiind imediat de rezultatele muncii lor, ar fi cointeresate să execute în fiecare an lucrări de calitate, iar din veniturile obținute ar putea să ramburseze la termen creditele primite de la stat și să recupereze valoarea investițiilor. În afară de aceste avantaje, prin realizarea unor plantații masive și omogene s-ar obține produse de înaltă calitate, a căror valoare ar crește atît pe piața internă cît și la export.

Gh. STOICA

---

1) Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român, București, Editura Politică, 1969, pag. 101.

STUDIEREA LEGILOR ŞI A REALITĂŢILOR OBIECTIVE

MARILE înfăptuiri din anii construcţiei socialiste stau mărturie bogatei activităţi creatoare desfăşurate de Partidul Comunist Român, caracterului ştiinţific al politicii sale, îndreptate spre edificarea socialismului şi comunismului în patria noastră. El a orientat şi orientează eforturile creatoare ale poporului spre crearea şi dezvoltarea bazei tehnice-materiale a noii orînduiri, spre făurirea unui nou tip de relaţii de producţie, corespunzătoare noii orînduiri. Ca efect al politicii partidului şi a muncii creatoare a poporului, în ţara noastră a fost lichidată pentru totdeauna exploatarea omului de către om, s-au dezvoltat multilateral forţele de producţie şi s-a amplificat potenţialul economic al ţării; relaţiile socialiste de producţie s-au generalizat şi consolidat în întreaga economie, s-a făurit şi întărit unitatea social-politică a clasei muncitoare, ţărănimii, intelectualităţii, a tuturor celor ce muncesc; socialismul a triumfat definitiv pe pămîntul României. Aceste victorii repurtate de oamenii muncii din ţara noastră în făurirea noii orînduiri sînt rezultatul politicii economice clarvăzătoare a partidului nostru, întemeiată pe atotbiruitoarea concepţie marxist-leninistă, aplicată creator la condiţiile concrete din ţara noastră.

Partidul nostru a avut în vedere în politica sa, de făurire şi perfecţionare a relaţiilor socialiste de producţie, în stabilirea liniilor directoare de consolidare şi dezvoltare a bazei economice a socialismului, rolul decisiv şi hotărîtor în progresul multilateral al societăţii socialiste al laturii materiale a modului de producţie. Luînd în considerare acest postulat fundamental al economiei politice marxist-leniniste, partidul nostru, în toate etapele construcţiei socialiste, a situat pe prim plan dezvoltarea forţelor de producţie, crearea bazei tehnico-materiale de producţie a noii orînduiri, simultan cu extinderea şi consolidarea relaţiilor socialiste de producţie.

În stabilirea strategiei făuririi bazei economice a societăţii socialiste, P.C.R. porneşte de la principiul verificat de practică că formele concrete, sistemul instituţional al relaţiilor de producţie socialiste nu sînt imuabile, stabilite odată pentru totdeauna, că ele trebuie continuu perfecţionate, în pas cu schimbările ce se produc în viaţă, cu sarcinile materiale şi spirituale ale societăţii. Asigurarea unei concordanţe în dinamica dintre forţele şi relaţiile de producţie, prin perfecţionarea continuă a relaţiilor de producţie, pe măsura dezvoltării, a creşterii gradului de complexitate şi dimensiunilor economiei naţionale, reprezintă o coordonată de bază a politicii partidului nostru de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Relaţiile de producţie socialiste joacă rol de forţe motrice în dezvoltarea forţelor de producţie, generează noi potenţe de progres, dinamizează mersul ascendent al societăţii socialiste numai în condiţiile înnoirii permanente a acestei concordanţe. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în raportul prezentat la Congresul al X-lea al P.C.R., sublinia că **„activitatea noastră trebuie să aibă ca scop asigurarea permanentă a dezvoltării atît a forţelor de producţie cît şi a relaţiilor de producţie, evitarea oricăror nepotriviri şi discrepanţe dintre ele"**.

În ţara noastră, o dată cu victoria socialismului în toate sectoarele producţiei materiale, s-a realizat şi concordanţa dintre forţele şi relaţiile de producţie. Dacă în perioada de trecere de la capitalism la socialism, aspectele cantitative ale relaţiilor socialiste de producţie, respectiv extinderea sferei lor se situau pe prim plan, în etapa făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, problema centrală a politicii economice a partidului şi statului în domeniul bazei economice devine **consolidarea, dezvoltarea şi perfecţionarea** relaţiilor socialiste de producţie, în strînsă concordanţă cu schimbările care au loc în sfera forţelor de producţie, a bazei tehnico-materiale. Ca urmare a măsurilor luate de partid şi de guvern, după Congresul al IX-lea şi Conferinţa Naţională perfecţionarea relaţiilor de producţie a fost orientată cu prioritate spre acele laturi care influenţează nemijlocit eficienţa producţiei şi lărgirea democratismului socialist. Documentele Congresului al X-lea, Directivele privind planul cincinal pe anii 1971—1975 şi liniile directoare ale dezvoltării economiei naţionale pe perioada 1976—1980 subliniază direcţiile de perfecţionare a relaţiilor de producţie, necesitatea creşterii aportului lor la încorporarea rapidă a cuceririlor ştiinţei şi tehnicii contemporane în producţia materială, la valorificarea superioară a resurselor naturale şi umane, la realizarea unei înalte productivităţi a muncii, la afirmarea superiorităţii socialismului pe plan economic.

FUNCŢIONALITATEA relaţiilor socialiste de producţie se realizează în primul rînd prin mecanismul de acţiune al legilor economice în sfera producţiei materiale, prin capacitatea factorului subiectiv — partidul, statul socialist — de a le folosi conştient în fundamentarea politicii economice, de dezvoltare multilaterală a forţelor de producţie, de extindere şi perfecţionare a bazei tehnico-materiale a socialismului, în conducerea ştiinţifică a economiei socialiste.

Atît legile cît şi categoriile economice sînt legate nemijlocit de relaţiile socialiste de producţie care le determină conţinutul, formele de manifestare în mişcare, mecanismul de funcţionare etc.

Producţia socială presupune o formă concretă de realizare a unirii forţei de muncă cu mijloacele de producţie, anumite relaţii de producţie determinate. Conţinutul social al fiecărei formaţiuni social-economice, relaţiile de producţie dominante imprimă legilor interne ale progresului forţelor de producţie anumite particularităţi, trăsături, proprii fiecărei orînduiri sociale, exercită o influenţă hotărîtoare asupra dialecticii dezvoltării lor. La baza dezvoltării sociale stau — după cum au arătat Marx şi Engels — relaţiile economice de producţie între oameni. De aceea, nu se poate vorbi de legi ale dezvoltării forţelor de producţie în sine, neluînd în considerare relaţiile de producţie. Legile economice care acţionează într-o orînduire dată, constituie tocmai forma concretă prin care legile progresului forţelor de producţie se realizează. Ce reprezintă de fapt legile reproducţiei socialiste lărgite, legea creşterii necontenite a productivităţii muncii, legea creşterii cu precădere a producţiei mijloacelor de producţie etc., care sînt legate nemijlocit de dezvoltarea forţelor de producţie, decurg din acestea, decît forma concretă în care ele se manifestă în economia socialistă, expresia relaţiilor socialiste de producţie? Legi economice similare acţionează şi în economia capitalistă, între baza tehnico-materială a acesteia şi a socialismului existînd elemente comune, însă ele se realizează altfel decît în socialism, au după cum se ştie, forme specifice de înfăptuire, generează contradicţii de neîmpăcat între capital şi muncă. În afara relaţiilor de producţie socialiste nu pot fi înţelese fenomenele şi procesele economice care au loc în economia socialistă, conţinutul legilor economice şi mecanismul lor intern de funcţionare, factorii propulsori, stimulatori de progres ai dezvoltării multilaterale a forţelor de producţie ale societăţii socialiste, avantajele economice pe care le oferă noua orînduire faţă de cele precedente. De aici şi concluzia că sistemul de legi şi categorii economice proprii modului de producţie socialist face parte integrantă din relaţiile de producţie socialiste. Relaţiile de producţie socialiste apar, se consolidează şi se dezvoltă conştient, planificat, fapt ce imprimă şi acţiunii legilor economice un caracter planic. Legile economice sînt acelea care dau ansamblului relaţiilor de producţie socialiste caracter obiectiv.

Maturizarea şi perfecţionarea relaţiilor socialiste de producţie în procesul făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, creşterea aportului lor în dinamizarea şi potenţarea producţiei materiale a societăţii, presupune studierea temeinică, aprofundată, a tuturor formelor concrete de manifestare a legilor economice, în vederea luării lor în considerare într-o măsură mai mare, în elaborarea politicii economice de extindere şi dezvoltare a bazei tehnico-materiale, utilizarea pe o scară mai largă a categoriilor economice şi în primul rînd a pîrghiilor valorice în îmbunătăţirea sistemului de conducere planificată a economiei naţionale şi creşterea eficienţei economice, realizarea unei concordanţe cît mai depline între obiectiv şi subiectiv în stabilirea liniilor directoare de dezvoltare a economiei, folosirea unei game variate de forme şi metode moderne pentru descifrarea cît mai aproape de realitate a tendinţelor de viitor în manifestarea legilor economice pentru studii previzionale, privind direcţiile de dezvoltare pe o perspectivă mai îndelungată a forţelor de producţie, crearea cadrului economic-social optim pentru legităţile care exercită influenţa cea mai puternică pentru progresul multilateral al societăţii socialiste.

FOLOSIREA conştientă a legilor economice a stat şi stă neabătut la baza politicii economice a partidului nostru. **„În elaborarea politicii sale** — a subliniat secretarul general al P.C.R. — **partidul nostru porneşte de la studierea legilor sociale obiective. Viaţa arată că orice nesocotire a acestor legi duce, mai devreme sau mai tîrziu, la apariţia unor anomalii şi disproporţii în dezvoltarea economică şi socială, generează greutăţi în evoluţia întregii societăţi, în construcţia socialismului. Este o necesitate imperioasă pentru partid de a studia neîncetat, cu toată atenţia, fenomenele vieţii sociale, de a-şi elabora linia politică în strînsă concordanţă cu cerinţele legilor obiective ale dezvoltării societăţii"**.

Utilizînd conştient mecanismul acţiunii legilor economice în interesul dezvoltării continue a societăţii socialiste spre trepte tot mai înalte, partidul, statul socialist, dezvăluie căile folosirii cît mai raţionale a resurselor materiale şi de muncă în economia naţională, soluţionează ştiinţific sarcinile economice pe care le ridică fiecare etapă, stabilesc obiectivele de perspectivă.

Subaprecierea caracterului obiectiv al legilor economice, neluarea în considerare a posibilităţilor reale au în mod inevitabil consecinţe negative pentru dezvoltarea economiei naţionale. O dezvoltare ascendentă, într-un ritm susţinut, a economiei naţionale, îndeplinirea integrală a sarcinilor de plan se asigură numai în condiţiile mobilizării corespunzătoare a resurselor materiale şi umane ale ţării respective. Numai pe baza analizei multilaterale a acţiunii legilor economice se pot trage concluzii fundamentate ştiinţific pentru politica economică, se pot face recomandări concrete pentru practică, se pot dezvălui căile reale de ridicare a eficienţei producţiei şi de creştere a bunăstării materiale şi culturale a poporului.

Creşterea rolului factorului conştient în etapa actuală este indisolubil legată de conţinutul relaţiilor de producţie, de gradul lor de consolidare şi maturizare. Partidul nostru nu priveşte sfera şi mecanismul de acţiune a legilor economice date o dată pentru totdeauna. El porneşte de la premisa că o dată cu generalizarea relaţiilor de producţie socialiste în întreaga economie, cu consolidarea acestora se adînceşte sfera şi se diversifică formele de manifestare şi de acţiune a legilor economice. Perfecţionarea mecanismului funcţional al economiei socialiste, a formelor şi metodelor de organizare şi conducere planificată a economiei naţionale în cadrul cărora se folosesc de fapt legile economice, reprezintă o cerinţă a progresului multilateral al forţelor de producţie şi a întăririi relaţiilor de producţie socialiste, a creşterii rolului lor la ridicarea productivităţii muncii şi a eficienţei economice.

În ţara noastră, în cele două decenii de dezvoltare planificată s-a acumulat o bogată experienţă în organizarea şi conducerea pe bază de plan a economiei, au fost învinse sau sînt pe cale de a fi lichidate unele din tarele trecutului care afectau eficacitatea economiei noastre naţionale, a fost creat şi perfecţionat un sistem instituţional corespunzător propriilor noastre necesităţi, s-a îmbunătăţit mecanismul de repartizare şi utilizare a tuturor resurselor materiale şi umane ale ţării.

În vederea aşezării pe baze ştiinţifice a întregii politici economice, partidul nostru a combătut şi combate cu vehemenţă orice manifestare de arbitrariu, voluntarism şi subiectivism în practica economică, în conducerea economiei naţionale, militează cu fermitate pentru luarea în considerare a raportului dialectic dintre obiectiv şi subiectiv în elaborarea planurilor de dezvoltare a economiei naţionale.

Criteriul principal de apreciere a eficacităţii formelor de conducere a economiei şi a concordanţei lor cu nivelul de dezvoltare a forţelor de producţie, cu caracterul relaţiilor socialiste de producţie îl constituie modul în care aceste forme contribuie la rezolvarea sarcinilor economice, la organizarea operativă a proceselor de producţie, la capacitatea de a stimula iniţiativa maselor în conducerea producţiei. De aceea, perfecţionarea continuă a formelor de organizare a statului socialist, îmbunătăţirea metodelor sale de conducere a construcţiei socialiste constituie o legitate de dezvoltare a societăţii socialiste. Formele organizatorice, sistemul instituţional prin care se realizează politica economică trebuie să reflecte condiţiile concrete ale fiecărei etape. Partidul nostru desfăşoară o amplă activitate pentru perfecţionarea conducerii economiei naţionale. În măsurile adoptate de Conferinţa Naţională, Congresul al X-lea al C.C. al P.C.R., partidul nostru a ţinut cont că nu există reţete şi tipare unice în rezolvarea problemelor noi pe care le ridică societatea socialistă, că găsirea formelor şi metodelor de soluţionare a sarcinilor construcţiei socialiste de organizare şi conducere a economiei naţionale este numai de competenţa partidului şi guvernului ţării noastre. Măsurile adoptate de Conferinţa Naţională privind perfecţionarea conducerii economiei naţionale au fost dictate şi de cerinţa de a găsi factori pentru ca întreaga economie să treacă pe linia dezvoltării intensive, a modernizării producţiei, stimulării creşterii eficienţei economice.

Traducerea în viaţă a acestor măsuri duce la întărirea permanentă a caracterului ştiinţific al organizării, conducerii şi planificării, la perfecţionarea pîrghiilor de politică economică în funcţie de cerinţele etapei respective de dezvoltare, la creşterea operativităţii organelor de stat în soluţionarea problemelor curente pe care le ridică îndeplinirea planului.

Sub îndrumarea partidului creşte necontenit competenţa organelor de stat centrale şi locale în planificarea şi conducerea economiei, se îmbogăţeşte experienţa ministerelor, a comitetelor de stat, a consiliilor populare, a întreprinderilor şi a instituţiilor; cu fiecare plan economic nou, cu fiecare an, economia noastră naţională se dezvoltă atît în adîncime cît şi în lărgime, iar statul stabileşte mai concret şi mai cuprinzător desfăşurarea proceselor de producţie.

Partidul nostru porneşte de la principiul că gradul de eficacitate al formelor de organizare a producţiei socialiste se verifică în măsura în care stimulează activitatea şi iniţiativa creatoare a maselor, duce la creşterea în ritm rapid a producţiei, asigură mobilizarea tuturor eforturilor şi a resurselor ţării spre înfăptuirea sarcinilor fixate, perfecţionează continuu, în funcţie de noile cerinţe ale etapei, formele şi metodele de conducere planificată a economiei. Principiul conducerii pe ramuri, care şi-a dovedit eficacitatea, a fost încontinuu perfecţionat şi adaptat la noile cerinţe.

Trăgînd concluzii atît din greşeli şi neajunsuri cît şi din experienţa pozitivă acumulată, partidul s-a preocupat în ultimii ani în mod perseverent de îmbunătăţirea metodelor şi stilului de muncă în conducerea economiei, asigurînd o concordanţă deplină între hotărîrile luate şi cerinţele obiective ale dezvoltării economico-sociale.

ÎN PROCESUL făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, **creşte în continuare rolul conducător al partidului în toate sferele de activitate.** Este o necesitate imperioasă pentru partid de a studia neîncetat, cu toată atenţia fenomenele vieţii sociale, de a-şi elabora linia politică în strînsă concordanţă cu cerinţele legilor obiective ale dezvoltării. În stabilirea locului şi rolului partidului în societate, se are în vedere şi faptul că toate organismele şi instituţiile economice şi sociale ale statului se află sub conducerea sa politică şi acţionează în mod unitar în direcţia edificării orînduirii socialiste. Partidul, ca nucleu de bază al societăţii noastre socialiste, elaborează liniile directoare ale politicii interne şi externe a ţării, stabileşte direcţiile de dezvoltare şi perfecţionare a întregii activităţi social-economice, înfăptuieşte principiile democraţiei socialiste, este **principalul promotor al noului** în construcţia socialistă.

Se lărgeşte şi **sporeşte rolul statului** socialist în progresul multilateral al societăţii, în consolidarea şi întărirea noilor relaţii sociale. Şi în viitor statul socialist, care funcţionează pe principiul centralismului democratic, îşi va exercita cu toată energia prerogativele fundamentale cu care l-a investit poporul. În perspectiva făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, a creării premiselor pentru trecerea la comunism, funcţiile statului se vor schimba, activitatea sa internă concentrîndu-se în principal în direcţia organizării producţiei, a vieţii ştiinţifice şi culturale.

Pornind de la necesităţile dezvoltării economiei naţionale, ale lichidării fenomenelor de centralism excesiv, ale lărgirii democraţiei în viaţa economică şi de stat, Conferinţa Naţională a P.C.R. a iniţiat, iar Congresul al X-lea a impulsionat **simplificarea aparatului de conducere a economiei; lărgirea atribuţiilor întreprinderilor** şi trecerea lor pe principiile **gestiunii economice proprii;** înfiinţarea de **complexe industriale puternice** (centrale, combinate etc), care să cuprindă unităţi de acelaşi profil sau cu profile diferite, cu funcţionalitate economică bazată pe gestiune proprie; **sporirea flexibilităţii şi mobilităţii operative** în conducerea economiei naţionale; **întărirea rolului ministerelor în studierea fenomenelor economice şi lichidarea tutelei mărunte** pe care o exercitau asupra întreprinderilor, înlăturarea fenomenelor de centralism excesiv din activitatea statului, pentru crearea cadrului necesar unei **îmbinări armonioase a conducerii centrale cu autonomia largă a unităţilor,** cu sporirea atribuţiilor şi răspunderilor întreprinderilor.

VICTORIA relaţiilor de producţie socialiste desfiinţează baza socială a contradicţiilor în general. Aceasta înseamnă că producţia socialistă nu înlătură dezvoltarea prin contradicţii a societăţii, **însă creează un cadru nou social** pentru manifestarea lor, transformîndu-le în forţe motrice ale progresului multilateral al societăţii socialiste. De aceea, este neîntemeiată prezentarea unor contradicţii ale societăţii socialiste ca fiind întotdeauna ceva străin naturii sale, ca rezultat numai al unor erori subiective, care şi-ar avea geneza în afara limitelor relaţiilor de producţie socialiste. Legile economiei socialiste conţin şi ele la rîndul lor, forme contradictorii de manifestare. În toate fenomenele şi procesele economice, în toate verigile producţiei socialiste, la toate nivelele mecanismului economic, în toate legăturile şi corelaţiile reproducţiei socialiste, se găsesc în germene, într-o formă sau alta, laturi contradictorii. Societatea socialistă dispune de condiţiile necesare pentru studierea şi cunoaşterea tuturor formelor de manifestare ale contradicţiilor şi folosirea lor pentru dezvoltarea forţelor de producţie şi creşterea eficienţei producţiei materiale.

dr. Mihai PĂRĂLUŢĂ

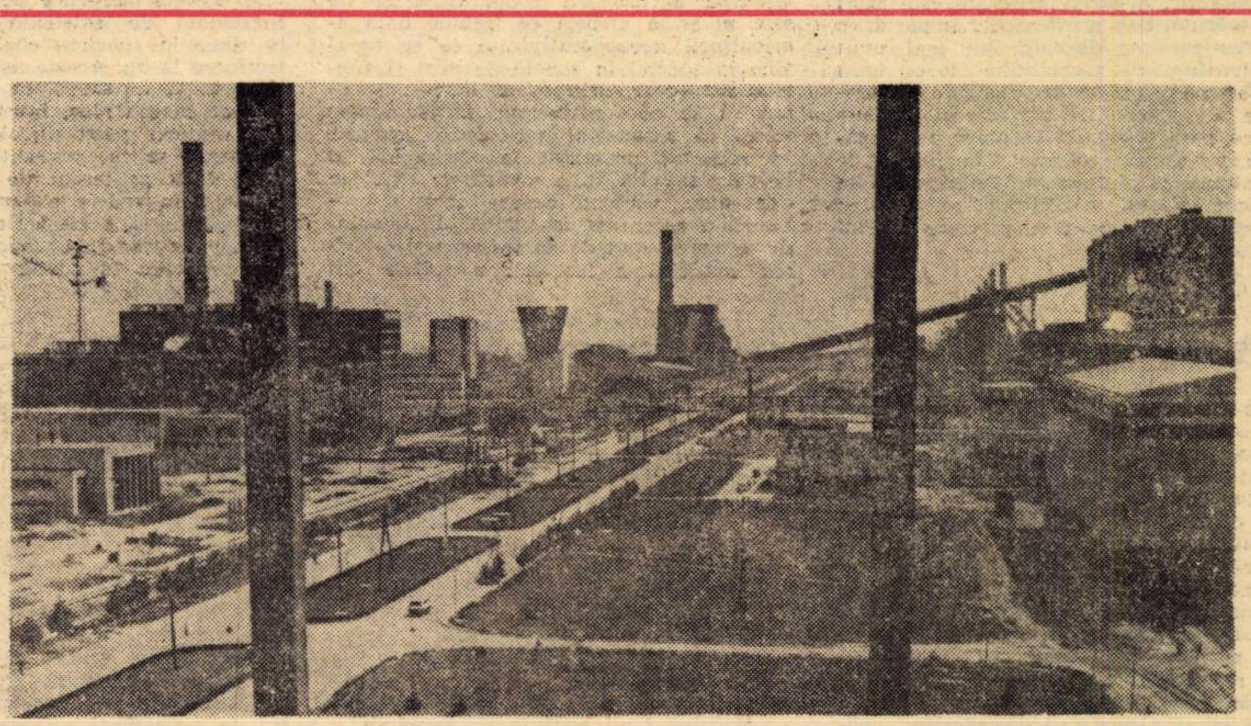

Lîngă Galaţi, veche aşezare de corăbieri, meşteşugari şi neguţători, pe dealurile Cătuşa, se înalţă semeţe furnalele, cocseria, laminoarele şi celelalte fabrici şi uzine, care, laolaltă, alcătuiesc uriaşul industriei româneşti: Combinatul siderurgic-Galaţi. Să ne amintim că în iulie 1965 pe aceste meleaguri dintre Dunăre şi Siret, buldozerele şi screperele muşcau primii metri cubi de pămînt din cei 11 milioane cîte au fost dislocate şi transmutate pentru fundaţia furnalului nr. 1.

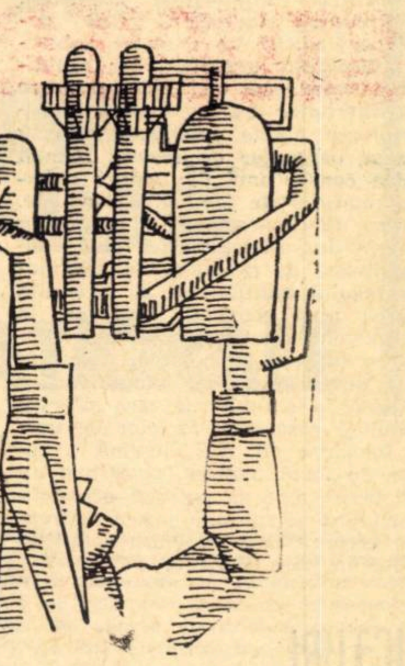

STRUCTURI ŞI DINAMICI MODERNE

SINTEZĂ a aspiraţiilor poporului nostru, a necesităţilor obiective impuse de tendinţele progresului social, politica Partidului Comunist Român în domeniul forţelor de producţie reprezintă, prin concepţie, rezultate şi perspective, o componentă esenţială a programului de edificare a socialismului — ca etapă superioară a dezvoltării societăţii româneşti. Ceea ce reuneşte, într-un tot organic, ştiinţa cu acţiunea, cutezanţa cu raţiunea, echilibrul cu dinamismul, naţionalul cu internaţionalul este **concepţia de largă perspectivă a partidului nostru asupra forţelor de producţie ca factor determinant al formării unei economii moderne, complexe, multilateral dezvoltate şi eficiente.** Valenţele unei asemenea concepţii capătă deosebită expresivitate dacă se ţine seama de faptul că, la preluarea puterii politice de către clasa muncitoare, ţara noastră se caracteriza printr-un nivel scăzut de dezvoltare a forţelor de producţie, prin existenţa unei industrii utilate în mare măsură cu mijloace învechite şi o agricultură rudimentară, printr-un standard de viaţă redus pentru majoritatea populaţiei. Evident că o asemenea moştenire lăsată de societatea capitalistă a însemnat amplificarea problematicii politicii economice a partidului, scoaterea economiei din starea de latenţă şi lichidarea rămînerilor în urmă faţă de ţările dezvoltate economic reprezentînd procese inevitabile. Dar, în concepţia Partidului Comunist Român înfăptuirea acestor procese nu reprezintă momente „terminus" ale dezvoltării forţelor de producţie şi nici nu se desfăşoară după „modelul" vreunei ţări, oricît de dezvoltată ar fi. Obiectivul major al politicii economice, căruia i se subordonează şi procesele menţionate, este **crearea şi dezvoltarea bazei tehnice materiale a socialismului capabilă să asigure valorificarea maximă a resurselor materiale şi umane ale ţării, constituirea unui mecanism economic în cadrul căruia să se îmbine armonios industria, agricultura, transporturile şi celelalte ramuri ale activităţilor sociale.**

Calea principală, pe care s-au înscris toate eforturile creatoare ale poporului nostru, pentru dezvoltarea susţinută a forţelor de producţie, este **industrializarea ţării.** Angrenarea întregii societăţi în procesul de înfăptuire a industrializării exprimă şi confirmă marile potenţe ale politicii creatoare a partidului nostru, profund realiste, ca urmare a reflectării necesităţilor şi intereselor naţiunii române. Ceea ce exprimă sensul şi raţiunea industrializării este conceperea sa ca un proces care, prin efectele sale, trebuie să asigure, aşa cum arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu, „creşterea accelerată a mijloacelor de producţie pentru utilarea şi **dezvoltarea rapidă a tuturor ramurilor economiei naţionale** de care depinde **satisfacerea cerinţelor de consum ale întregului popor** precum şi asigurarea mijloacelor pentru reproducţia socialistă lărgită, pentru progresul continuu al societăţii". Orientarea spre valorificarea cu maximum de randament a potenţialului material şi uman, raportată la direcţiile şi sensurile revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane, industrializarea din România îşi exprimă întreaga semnificaţie prin rolul hotărîtor în crearea şi dezvoltarea unui **mecanism economic modern cu structuri şi dinamici** ce prefigurează contururile unei viitoare ţări industriale. Transformările cunoscute de economia naţională, în perioada construcţiei socialismului, sînt edificatoare. Crescînd într-un ritm mediu anual de circa 13 la sută, unul dintre cele mai înalte ritmuri din lume, industria a devenit ramură conducătoare în întreaga economie naţională, asigurînd ponderea cea mai mare în producerea produsului social şi în venitul naţional. În anul 1970 producţia industrială echivalentă a anului 1938 s-a realizat în numai 22 de zile, iar în unele ramuri industriale într-un interval şi mai scurt: 5 zile în chimie, 6 zile în ramura energiei electrice şi termice, 8 zile în construcţia de maşini, 16 zile în metalurgia feroasă. În industria uşoară, producţia anului 1938 s-a realizat în 26 zile. Dar ceea ce este deosebit de expresiv pentru evoluţia industrializării pe coordonatele ştiinţei şi tehnicii contemporane este faptul că, **odată cu construirea unei baze industriale,** prin dezvoltarea prioritară a producţiei de energie electrică şi termică, a metalurgiei, construcţiilor de maşini şi chimiei, **au fost create sectoare moderne ale industriei — purtătoarele progresului tehnic,** ca: electronica, electrotehnica, mecanica fină şi optica, maşini unelte pentru aschierea metalelor, producţia de oţeluri fine, petrochimia, industria aluminiului, producţiei de zinc şi cupru electrolitic, unele dintre acestea cunoscînd, în perioada anilor 1965—1970, ritmuri de creştere mai mari decît cele ale ramurilor fundamentale.

Paralel cu aceste procese s-a extins şi diversificat gama produselor industriale, a început fabricarea de instalaţii complexe, în special pentru siderurgie, industria materialelor de construcţii şi chimie, a crescut nivelul de automatizare şi mecanizare al producţiei şi s-a intensificat introducerea celor mai noi procedee tehnologice. Datorită ritmului şi modificărilor sale calitative, industria a asigurat în permanenţă o creştere a gradului de înzestrare tehnică a întregii economii naţionale. În anul 1970 industria constructoare de maşini a satisfăcut mai mult de 2/3 din necesarul de maşini şi utilaje al economiei naţionale.

Stadiul actual al industrializării din ţara noastră, cerinţele făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate deschid noi perspective ale evoluţiei forţelor de producţie. Congresul al X-lea al P.C.R. stabilind ca obiectiv fundamental al programului economic lărgirea şi perfecţionarea bazei tehnico-materiale a ţării, a previzionat ca o trăsătură esenţială a înfăptuirii acestui obiectiv — **intensificarea aspectelor calitative ale industrializării** şi prin aceasta asupra întregii economii naţionale. În acest sens, perfecţionarea structurii industriale prin dezvoltarea ramurilor care condiţionează înzestrarea tehnică superioară a economiei şi valorificarea eficientă a resurselor materiale, prin profilarea şi specializarea industriei constructoare de maşini pentru realizarea de produse de înaltă tehnicitate şi competitive pe piaţa mondială, prin diversificarea bazei energetice, a producţiei de utilaje tehnologice complexe şi de maşini-unelte, prin creşterea producţiei de înlocuitori ai unor materii prime de bază, prin dezvoltarea producţiei bunurilor de consum în funcţie de tendinţele moderne ale consumului populaţiei sînt numai cîteva din direcţiile preconizate, care vor da noi contururi viitoarei economii naţionale.

O CONSTANTĂ a politicii economice a Partidului Comunist Român este exprimată de abordarea, pe baze ştiinţifice, a problemelor dezvoltării forţelor de producţie din agricultură. În concepţia partidului nostru agricultura reprezintă nu o ramură complimentară a mecanismului economic ci, datorită potenţialului material şi uman de care dispune şi condiţiilor naturale ale ţării, o ramură cu un rol hotărîtor pentru progresul rapid al întregii economii naţionale. Dezvoltarea proporţională a producţiei, realizarea concordanţei dintre relaţiile de producţie şi forţele de producţie au impus existenţa unor raporturi obiective între diferitele ramuri ale economiei şi stabilirea ştiinţifică îndeosebi a raportului între dezvoltarea industriei şi agriculturii. Ten-

conf. univ. dr. Ioan TOTU

(Continuare în pag. 12)

(Urmare din pag. 10—11)

pentru întărirea relaţiilor de producţie socialiste.

Contradicţiile societăţii socialiste pot să-şi exercite rolul de forţă motrice a dezvoltării şi perfecţionării bazei tehnico-materiale numai în măsura în care ele nu depăşesc cadrul optim necesar pentru aceasta, nu îmbracă forme de manifestare violente, care să conducă la frînarea progresului. Condiţia principală pentru ca contradicţiile economiei socialiste să nu evolueze spre forme improprii relaţiilor de producţie socialiste, constă în gradul de realizare, sincronizare a raportului dintre obiectiv şi subiectiv în elaborarea planurilor de dezvoltare ale economiei naţionale.

Cu toate că în economia socialistă există premisele materiale şi sociale pentru a se asigura o deplină concordanţă între factorul obiectiv şi subiectiv, în fapt realizarea acesteia depinde de măsura în care în activitatea noastră conştientă se foloseşte multilateral acţiunea legilor economice, se iau în considerare legităţile şi tendinţele de dezvoltare ale societăţii socialiste. Ar fi inexact dacă am nega total posibilitatea apariţiei unor fenomene neprevăzute în procesul dezvoltării economice. Şi aceasta în primul rînd pentru că este aproape imposibil de realizat o concordanţă absolută între sarcinile de plan şi posibilităţile obiective, să se prevadă absolut în detaliu, în funcţie de dinamica producţiei şi a consumului, felul în care se va realiza planul la toate nivelele.

La aceasta contribuie şi eficacitatea formelor şi metodelor de planificare, gradul de perfecţionare, capacitatea organelor de planificare de a prevedea pînă în cele mai mici amănunte evoluţia fenomenelor economice. Fără să mai vorbim de faptul că pot interveni factori neluaţi în seamă la elaborarea planului, sau apăruţi ulterior, care modifică structura de plan, direcţia unor fenomene şi procese economice. Aceasta înseamnă că nu trebuie să se confunde mecanismul obiectiv al legilor economice cu aplicarea lor planificată, conştientă în conducerea pe bază de plan a economiei naţionale, în stabilirea celor mai raţionale corelaţii, atît în sfera producţiei cît şi a nevoilor sociale, a consumului şi mai ales între aceste două momente importante ale reproducţiei socialiste lărgite. Aici îşi găsesc originea o serie de contradicţii generate de factorul subiectiv. Experienţa internaţională arată că dacă momentul subiectiv capătă amploare, dacă legăturile partidului cu masele slăbesc, se acumulează elemente negative, anomalii şi neajunsuri, care pot duce la contradicţii ascuţite ce îşi caută uneori rezolvarea în afara cadrului specific socialismului, generînd stări de criză şi chiar conflicte sociale.

Procesul de reproducţie în economia socialistă se desfăşoară cu succes numai atunci cînd producţia realizată corespunde calitativ şi cantitativ nevoilor productive, cererii solvabile a populaţiei. Planificarea socialistă presupune stabilirea unui echilibru în dinamică între toate elementele producţiei materiale, între producţie şi consum. Economia socialistă planificată are posibilitatea luării în considerare în mod just, de către organele de planificare, a proporţiilor necesare dintre producţie şi realizarea ei, între diferite ramuri ale economiei naţionale şi între întreprinderi atît în expresie naturală cît şi valorică. În munca practică de planificare, unde intervine factorul subiectiv — omul — pot avea loc abateri de la cerinţele obiective care decurg din acţiunea legilor economice, încălcări ale proporţionalităţii la unele nivele şi între diferite produse, întreprinderi sau ramuri în faza de elaborare a planului, sau, cum se întîmplă de cele mai multe ori, întreprinderile nerespectîndu-şi întocmai sarcinile de plan, obligaţiile contractuale, perturbează procesul de producţie al altor întreprinderi sau sfera circulaţiei mărfurilor, fapt ce se reflectă negativ şi în proporţiile stabilite prin plan între ramurile producţiei materiale. Acestea pot să fie şi consecinţa imperfecţiunilor sistemului de planificare.

De aceea, în cadrul măsurilor actuale de perfecţionare a conducerii şi planificării economiei noastre naţionale, un loc important îl ocupă ridicarea gradului de organizare a relaţiilor economice între întreprinderile producătoare şi cele consumatoare, între industrie şi comerţ, prin instituirea unui nou sistem — mai suplu, mai operativ şi mai eficient — de contractare şi de relaţii directe. Totodată, alături de îmbunătăţirea formelor de planificare, o atenţie sporită se acordă îmbunătăţirii formelor şi metodelor de studiere a cererii de consum a populaţiei şi de desfacere a produselor.

ECONOMIA socialistă se dezvoltă în mod planificat, are posibilitatea ca, prin organismele însărcinate cu urmărirea îndeplinirii planului, să dezvăluie la timp apariţia fie a unor forme de manifestare nedorite ale contradicţiilor proprii relaţiilor de producţie socialiste, fie a unor contradicţii generate de factorul subiectiv.

Conducerea P.C.R. a încetăţenit principiul analizei profunde a cerinţelor dezvoltării social-economice, a sesizării cu operativitate a neajunsurilor şi cauzelor lor şi a adoptării de măsuri corespunzătoare pentru înlăturarea acestora. Deci, lichidarea factorului care generează contradicţii cu caracter subiectiv se înfăptuieşte organizat, iar rapiditatea mai mare sau mai mică cu care lucru a diferitelor organe. Luarea în cosînt rezolvate aceste probleme reflectă eficacitatea organelor de resort. Tocmai în aceasta constă unul din marile avantaje ale relaţiilor de producţie socialiste.

În etapa făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, creşte rolul relaţiilor socialiste de producţie în stimularea progresului multilateral al societăţii, în crearea unei economii moderne, la nivelul exigenţelor contemporane. Perfecţionarea tuturor elementelor relaţiilor socialiste de producţie şi adaptarea lor neîntreruptă la schimbările care intervin în nivelul şi caracterul forţelor de producţie, folosirea cît mai deplină a rolului lor de forţă motrice, constituie un obiectiv permanent al politicii economice a partidului şi statului nostru, îndreptat spre crearea unei societăţi socialiste dezvoltate în ţara noastră.

STRUCTURI ŞI DINAMICI

(Urmare din pag. 10—11)

dinţele spre realizarea unor corelaţii armonioase dintre industrie şi agricultură au imprimat modificări structurale, calitative şi cantitative în ambele ramuri. În industrie s-au format subramuri ale producţiei de mijloace de muncă şi îngrăşăminte chimice necesare agriculturii, desfăşurată în condiţiile marilor unităţi socialiste. În agricultură a crescut gradul de înzestrare tehnică şi s-a extins mecanizarea, la unele lucrări atingînd un nivel variabil între 60 şi 99,5 la sută din volumul total al lucrărilor. Capacitatea în continuă dezvoltare a industriei a permis trecerea la înfăptuirea unui vast program de irigaţii, lucrări de îndiguiri şi executare de complexe industriale zootehnice şi de prelucrare a produselor agricole. Progresele obţinute în dezvoltarea forţelor de producţie s-au concretizat în faptul că, încă din perioada transformării socialiste a agriculturii, această ramură şi-a sporit continuu producţia vegetală şi animală, asigurînd satisfacerea mereu crescîndă a consumului alimentar al populaţiei şi, totodată, cantităţile de produse destinate exportului. Dezvoltarea intensivă şi în ritm rapid a forţelor de producţie din agricultură constituie, în programul de perspectivă al economiei naţionale, direcţia fundamentală a reducerii decalajelor existente între nivelul necesităţilor de valorificare a resurselor naturale şi umane şi gradul de înzestrare tehnică a acestei ramuri.

Consecvenţa Partidului Comunist Român pentru formarea unei economii echilibrate este reliefată cu pregnanţă de **dezvoltarea forţelor de producţie pe întreg teritoriul ţării.** Conceput ca suport material şi uman al întregii vieţi economice, sociale şi politice, acest proces reflectă necesităţi şi posibilităţi reale ale societăţii noastre. Lichidarea disproporţiilor economice dintre diferitele zone ale ţării formate în decursul orînduirii capitaliste, valorificarea maximă a resurselor naturale şi umane din întreaga ţară, folosirea completă şi eficientă a forţelor de muncă, intensificarea specializării producţiei paralel cu o difersificare continuă a acesteia, înfăptuirea egalităţii depline a tuturor cetăţenilor patriei, fără deosebire de naţionalitate şi afirmarea multilaterală a membrilor societăţii, exprimă, succint, sensurile şi raţiunea politicii de dezvoltare a forţelor de producţie în toate judeţele ţării. Reorganizarea administrativ-teritorială a ţării, ritmul mai rapid de industrializare în zonele mai puţin dezvoltate, faţă de ansamblul economiei naţionale, construirea de obiective ale unor ramuri fundamentale ale industriei, aproape în toate judeţele, au dus la schimbări pozitive în structura producţiei acestora. S-a modificat gruparea judeţelor după volumul producţiei globale industriale. Dacă în anul 1965 numai în 12 judeţe se obţinea o producţie industrială anuală peste valoarea de 4 miliarde lei, în anul 1970 numărul judeţelor care au depăşit această valoare a ajuns la 22.

SEMNIFICAŢII deosebite prezintă politica partidului nostru în ce priveşte **pregătirea forţei de muncă.** Esenţa concepţiei asupra rolului forţei de muncă în societatea noastră este considerarea omului nu ca simplă anexă a maşinii, subordonat şi dominat de aceasta, ci ca factor creator, multilateral dezvoltat, cu o pregătire profesională la nivelul cunoştinţelor oferite de ştiinţa şi tehnica contemporană. Folosirea cu maximum de randament a noilor instalaţii şi maşini, perfecţionarea procedeelor tehnologice moderne, utilizarea noilor surse de energie, automatizarea şi chimizarea producţiei produc schimbări calitative profunde în conţinutul muncii şi determină pregătirea cadrelor cu un profil larg, dar cu temeinice cunoştinţe de specialitate, care să le permită o adaptare continuă la cerinţele noi ale progresului tehnico-ştiinţific.

Pentru asigurarea societăţii cu cadrele tele de vedere, o devansare prin pregătire a complexităţii fenomenelor economice.
necesare, Partidul Comunist Român a elaborat şi aplicat un vast program de dezvoltare şi perfecţionare a învăşămîntului. Extinderea continuă a reţelei de învăţămînt a dus la creşterea ponderii populaţiei cuprinsă în diferite forme de pregătire în totalui populaţiei, ţara noastră atingînd un indice de circa 23 la sută, apropiat de cel existent în ţările puternic dezvoltate economic. Trecerea la învăţămîntul general de 10 ani, extinderea reţelei de licee de specialitate, dezvoltarea şi diversificarea învăţămîntului tehnic şi profesional, înfiinţarea învăţămîntului de subingineri, perfecţionarea conţinutului învăţămîntului mai ales în direcţia legării sale cu practica, cu activităţile concrete din producţie sînt forme şi căi care asigură o continuă creştere a nivelului de pregătire a forţei de muncă din ţara noastră. Aplicarea măsurilor, iniţiate recent de conducerea partidului, cu privire la reciclarea, recalificarea şi perfecţionarea profesională continuă a cadrelor, indiferent de locul şi funcţia unde lucrează, va asigura amplificarea capacităţii de creaţie, acţiune şi eficienţă a întregii noastre societăţi.

Nivelul actual al dezvoltării forţelor de producţie, perspectivele oferite de politica Partidului Comunist Român, asigură evoluţia continuă a ţării noastre pe calea formării societăţii socialiste multilateral dezvoltate, a progresului şi civilizaţiei.

PARTICIPAREA OAMENILOR MUNCII

(Urmare din pag. 7)

astfel de exemplu îi constituie biroul executiv la centralele industriale. Concret, această ierarhizare poate fi definită prin următoarele caracteristici:

● Colegiile ministerelor se ocupă de probleme la nivelul ramurilor de activitate coordonate, tematica programului lor conţinînd dezbateri referitoare la analiza dezvoltării pe termen lung a nivelului tehnic al producţiei, aprobarea studiilor tehnico-economice pentru mari obiective de investiţii, analiza şi aprobarea programelor de cercetări ştiinţifice, analiza rezultatelor experimentării noului sistem de salarizare şi majorare a salariilor şi altele.

● Consiliile de administraţie şi, respectiv, comitetele de direcţie conduc întreaga activitate a centralelor şi după caz a întreprinderilor, asigură organizarea producţiei şi a muncii, perfecţionarea activităţii de cercetare-dezvoltare şi sporirea rolului acesteia în desfăşurarea producţiei, administrarea şi gospodărirea mijloacelor materiale şi financiare încredinţate, dezvoltarea relaţiilor comerciale, creşterea eficienţei activităţii economice şi îmbunătăţirea condiţiilor de muncă şi de viaţă ale salariaţilor.

● Consiliile ştiinţifice conduc întreaga activitate a institutelor de cercetări, urmăresc ca cercetarea ştiinţifică să răspundă prin conţinut şi problematică cerinţelor construcţiei socialiste, asigură o valorificare rapidă în practică, în producţie a rezultatelor obţinute, precum şi gospodărirea economicoasă a resurselor aflate la dispoziţie.

● Birourile executive, care se întrunesc la intervale mai scurte, au un număr mai redus de membri, au sarcina să transpună în practică măsurile stabilite de consiliile de administraţie. În acest sens, birourile executive aprobă şi iau măsuri corespunzătoare pentru realizarea ritmică a prevederilor din plan, pentru rezolvarea problemelor care apar în cursul îndeplinirii acestuia, analizează şi coordonează activitatea de cooperare între întreprinderile subordonate şi alte asemenea atribuţii de răspundere şi în acelaşi timp care solicită operativitate şi promptitudine în intervenţii.

Un rol şi o importanţă aparte au adunările generale ale salariaţilor sau reprezentanţilor acestora din întreprinderi şi alte unităţi asemănătoare, care reprezintă forma directă, nemijlocită de participare a oamenilor muncii la conducerea întregii activităţi a unităţilor respective. For deliberativ de mare răspundere, adunarea generală dezbate cele mai importante probleme ale îndeplinirii indicatorilor de plan şi ale gestiunii economico-financiare a unităţilor, apreciază activitatea desfăşurată de comitetul de direcţie, examinează propunerile salariaţilor, aprobă angajamentele acestora şi contractul colectiv de muncă.

Conducerea colectivă cere o participare multilaterală

Munca şi conducerea colectivă sînt un proces raţional, ale cărui rezultate sînt de multe ori rodul felului în care a fost concepută, urmărită şi perfecţionată modalitatea de lectiv a deciziilor presupune pregătirea minuţioasă a dezbaterilor, participarea activă şi responsabilă, prezenţa de fiecare dată a conducătorilor unităţilor ierarhic superioare, toate împreună avînd darul să fructifice concentrat experienţa, inteligenţa şi priceperea colectivului. Pentru o astfel de fructificare, reprezentanţi ai salariaţilor, muncitori, ingineri, economişti şi alte cadre din unităţile economice unde se realizează producţia trebuie să fie cooptaţi în organele colective de conducere ale centralelor industriale şi ministerelor. În acest fel pot fi expuse gîndurile, propunerile acelora care sînt angajaţi direct în producţia de bunuri, care pot aprecia justeţea deciziilor, pot orienta concepţii şi pot exprima valabilitatea diferitelor intervenţii, pot contribui la fundamentarea măsurilor.

Munca şi conducerea colectivă, ca sursă de eficienţă în activitatea unităţilor economice, cer o participare motivată a tuturor salariaţilor. Aceasta se realizează în primul rînd, printr-o perfecţionare permanentă a pregătirii pe toate planurile, politic, profesional, moral etc. Conducătorul de azi şi, mai ales, cel de mîine, în această ambianţă colectivă, trebuie să poată analiza problemele din toate punctele de vedere, nu numai din unghiul strict al specialistului, trebuie să posede calitatea de a transpune în practică hotărîrile luate, de a urmări şi de a interveni oportun în desfăşurarea lor.

Participarea la conducere a masei de salariaţi impune şi conceperea unui sistem de informare eficient, de la şi la locurile de muncă. Rapiditatea informării, folosirea mijloacelor moderne de prelucrare a informaţiilor, puse în slujba colectivelor largi de salariaţi, va permite o fructificare mai amplă a contribuţiei acestora la conducerea eficientă a unităţilor economice.

Confirmarea unei politici şi certitudinea unei perspective

Rezultatele obţinute în activitatea organelor de conducere colectivă, în participarea oamenilor muncii la conducerea treburilor economice, reprezintă deopotrivă o confirmare a justeţei principiilor politicii P.C.R. şi o certitudine într-o contribuţie de perspectivă şi mai valoroasă. Aceste rezultate se reflectă în modul în care centralele industriale şi-au îndeplinit sarcinile de plan, în felul cum au reuşit să intervină direct în desfăşurarea producţiei realizată de întreprinderile şi unităţile componente.

Reuşita centralelor în conducerea proceselor economice a constituit un argument suplimentar în continuarea procesului de descentralizare a atribuţiilor de la nivelele superioare la centrale. Cel mai recent exemplu îl constituie trecerea activităţii de comerţ exterior în competenţa centralelor, crearea întreprinderilor de comerţ exterior intercentrale şi a direcţiilor de import-export cu firmă proprie la un număr mare de centrale industriale.

Organizarea şi participarea la prospectarea pieţei externe, stabilirea de relaţii directe cu beneficiarii şi încheierea de contracte în acest sens, încheierea de contracte cu Banca Română de Comerţ Exterior pentru obţinerea de credite în valută, îndeplinirea rolului de furnizor general pentru livrările de instalaţii complexe, organizarea sau, după caz, participarea la expoziţii, demonstraţii practice şi tîrguri etc., reprezintă, pe de o parte probleme de mare complexitate cărora va trebui să le facă faţă consiliile de administraţie şi birourile executive ale centralelor şi pe de altă parte, o confirmare a modului eficient în care şi-au desfăşurat pînă acum activitatea aceste unităţi.

Prin rezultatele obţinute, prin poziţia şi contribuţia organelor de conducere colectivă la toate nivelele s-a stabilizat o nouă atitudine faţă de plan, un raport calitativ superior între plan şi iniţiativă, plan şi resurse, producţie realizată şi responsabilitate socială.

Conducerea colectivă, participarea oamenilor muncii la conducere este un proces în continuă perfecţionare. Se poate vorbi despre faptul că acestui proces îi sînt proprii o serie de coordonate în evoluţia sa. Astfel, asistăm la o corelare a participării la conducere şi a responsabilităţii ce decurge din aceasta pe un plan general, social.

Din ce în ce mai mult conducerea colectivă este orientată către un contact mai direct cu fenomenele economice, evitîndu-se organisme şi nivele intermediare, recoltînd prin oamenii din producţie, prin participarea lor la conducere, informaţiile şi ideile care să fundamenteze obiectiv opţiunile de perspectivă.

Parcurgem etapa în care în conducerea unităţilor economice trecem, în privinţa conducerii colective, de la o concepţie la un mod de a fi, de a acţiona firesc. Are loc o stratificare şi o ierarhizare a intervenţiilor, o gîndire şi o acţionare sistematizată şi eficientă.

Conducerea colectivă bine exercitată este una din premisele solidităţii morale a colectivelor de oameni ai muncii.

Hotărîrea în comun a marilor probleme presupune implicit o adeziune generală la nou, la procesul de perfecţionare a pregătirii personalului din toate punctele de vedere, o devansare prin pregătire a complexităţii fenomenelor economice.

MIŞCAREA MUNCITOREASCĂ ŞI SOCIALISTĂ ÎN ROMÂNIA

COMPONENTĂ ORGANICĂ A PROCESULUI ISTORIC DE DEZVOLTARE

UNA DINTRE IDEILE cele mai fecunde pe care istoriografia română a început s-o asimileze în ultima perioadă o socotim modul nou în care înţelege mişcarea muncitorească şi socialistă **ca parte integrantă a procesului istoric al ţării.** *În principiu, necesitatea rataşării mişcării la fenomenul istoric de ansamblu a fost relevată şi anterior, dar şi gîndirii şi practicii istoriografice — ceea ce este, într-un fel, tot una — le-au lipsit conştiinţa pe deplin lămurită că, de fapt, mişcarea muncitorescă reprezintă un moment interior al devenirii istorice a societăţii şi a poporului român. Privită în unicul sens care ne duce spre cunoaşterea reală, istoria nu este nici un agregat de componente, nici o sumă de părţi, nici o coexistenţă de factori, ci un* **mod de existenţă** *caracterizat prin* **organicitate.**

„O brazdă adîncă în istoria ţării"

DIN CARACTERUL organic al procesului istoric deducem apariţia şi dezvoltarea mişcării muncitoreşti ca un constituent intrinsec al său. Ea este legată de istoria generală a ţării nu numai pentru că reprezintă rezultatul dezvoltării, al procesualităţii anterioare, ci şi pentru că *realizează* partea cea mai vie, mai dinamică, mai generatoare de sensuri a complexului divers şi bogat care este realitatea socială, aflată în permanent proces de autocreaţie. Evident, ea aduce în cîmpul dezvoltării istorice trăsături proprii, distincte în care se afirmă însuşi caracterul fundamental nou pe care e chemată să-l imprime întregului curs al devenirii sociale. Dar tocmai capacitatea de a imprima dezvoltării un curs nou, îi conferă cu atît mai mult dimensiunea unei forţe autentic *istorice*. Căci nimic nu este mai nepotrivit cu mişcarea istorică — creaţie vie, permanentă, continuă — decît apropierea de ea ca de un trecut mort, osificat, ca de un lucru pietrificat.

Istoria mişcării muncitoreşti nu ne desparte, ci dimpotrivă, ne introduce în înţelegerea mai adîncă a trecutului ţării, mai ales a perioadei în care ea se formează şi se dezvoltă.

Prin studierea mişcării muncitoreşti în strînsă legătură cu istoria ţării parvenim, aşadar, nu numai la o imagine mai cuprinzătoare a datelor mişcării, ci şi la cunoaşterea mai profundă a totalităţii procesului istoric al societăţii româneşti. În această lumină ni se dezvăluie, o dată în plus, semnificaţia indicaţiei metodologice a tovarăşului Nicolae Ceauşescu privind abordarea istoriei clasei muncitoare şi a Partidului Comunist Român în conexiune cu ansamblul realităţii sociale.

Aşadar, prin ceea ce însemna şi reprezenta de fapt, mişcarea muncitorească trăgea o brazdă adîncă în istoria ţării; ea dădea conţinut unor probleme noi, esenţiale şi de mare perspectivă care erau probleme ale devenirii istorice a societăţii româneşti. Dar pînă ce aceste probleme să antreneze întreaga mişcare istorică a ţării într-un salt calitativ, pînă ce să transforme conţinutul procesului istoric, să-i dea o nouă formă şi înfăţişare, în faţa ţării se ridicau nemijlocit spre rezolvare probleme de alt tip şi structură, dar de o mare importanţă şi acuitate.

Secolul ce înglobează perioada modernă a României s-a anunţat ca unul din cele mai dense, mai fecunde sub aspectul creaţiei şi împlinirilor istorice. Antrenată într-un flux istoric nou, printr-o operă progresivă de modernizare şi prin smulgerea din cursul impus de seculara dominaţie străină, ţara era confruntată cu o serie de probleme capitale. În alte părţi ele s-au rezolvat pe parcursul a secole de istorie; condiţiile concrete din ţările române au fost însă puţin prielnice soluţionării lor pe coordonate similare. Trebuia acum, în acest secol, să se recupereze ceea ce se pierduse anterior prin vicisitudinile vremurilor trecute. Şi în ciuda multor greutăţi şi carenţe, unele de structură, ivite în cursul dezvoltării, secolul de istorie modernă a României s-a situat la înălţimea menirii sale.

Atunci cînd mişcarea muncitorească a apărut pe arena istoriei, în sfera relaţiilor economice şi sociale, în viaţa politică, pe planul intereselor naţionale ale poporului român continuau să figureze probleme de mare complexitate. România modernă luase fiinţă, se închegase ca stat naţional şi ca structură economică-socială de tip capitalist, dar asupra dezvoltării ei grevau o serie de sarcini istorice care îşi cereau rezolvarea.

• Realitatea agrară — problemă socială centrală

UNA DINTRE PROBLEMELE cardinale care stăruia, e drept într-un cadru diferit de cel anterior reformei din 1864, era problema agrară. Caracterul fundamental al acesteia izvorăşte din raportul în care se afla soluţionarea ei cu satisfacerea necesităţilor obiective de dezvoltare a ţării.

Mişcarea muncitorească a manifestat un interes şi o mare capacitate de înţelegere a importanţei problemei agrare. Putem să afirmăm fără teamă de a cădea în exagerare că în întreaga istorie de peste cinci decenii a mişcării socialiste, premergătoare creării P.C.R., problema agrară a fost socotită problema socială centrală a evoluţiei ţării. Dezbaterea ei a ocupat un loc însemnat în coloanele presei muncitoreşti şi socialiste încă de la primele publicaţii. Relatările despre situaţia ţărănimii, despre formele de exploatare la sate, despre abuzurile şi silniciile la care erau supuşi truditorii pămîntului, alcătuiesc, însumate, una din frescele cele mai vii şi veridice ale vieţii agrare din România la sfîrşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului al XX-lea. Ele oferă date relevante în cunoaşterea uneia din cele mai zguduitoare pagini din trecutul de exploatare a maselor muncitoare româneşti.

Problema agrară s-a înscris la loc de frunte în cadrul preocupărilor programatice ale mişcării socialiste din România. Analiza structurii agrare a ţării deţinea o pondere însemnată în expunerea de principii a programelor, iar platforma de revendicări acorda o atenţie deosebită problemei agrare. Stau mărturie elocventă în acest sens studiul programatic al lui Dobrogeanu-Gherea, „Ce vor socialiştii români?" (1885—1886), Programul Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România, adoptat în 1893, Programul general şi proiectul de program agrar prezentat special la congresul de constituire a Partidului social-democrat (1910). „...Problema agrară — se spunea în acest proiect de program — are la noi o însemnătate mult mai mare decît în alte ţări... e o problemă de prim rang şi cere o grabnică rezolvare" [1]). Este, de asemenea, semnificativ că una dintre lucrările cele mai reprezentative ale socialismului român — „Neoiobăgia" — a fost consacrată realităţii rurale româneşti.

Ideea centrală pe care o degajă întreaga literatură socialistă, poziţiile adoptate şi punctele de vedere formulate constau în definirea exploatării moşiereşti ca principala cauză a contradicţiilor, anomaliilor şi situaţiei grele a ţărănimii. Abordarea structurii agrare a ţării prin prisma antagonismului moşier-ţăran, definirea trăsăturilor proprii realităţii rurale româneşti în funcţie de această polarizare de interese caracterizează gîndirea şi literatura socialistă din ţara noastră în domeniul agrar.

Elaborarea soluţiilor nu s-a menţinut în acelaşi cadru pe parcursul întregii perioade. Ataşamentul faţă de formele colective de exploatare în agricultură a constituit o constantă a mişcării socialiste, dar s-a petrecut o modificare esenţială, o reconsiderare extrem de importantă a atitudinii faţă de marea proprietate moşierească. Dacă la sfîrşitul secolului al XIX-lea şi în primul deceniu al secolului nostru mişcarea socialistă pornea de la premisa exproprierii parţiale — fie ea şi masivă — a marii proprietăţi funciare, în anii 1913—1914 ea pune pe un front larg problema exproprierii totale a acestei proprietăţi. Este un semn neîndoios de radicalizare în care se răsfrînge orientarea de ansamblu spre poziţii de clasă ferme din această perioadă.

Deşi ideea organizării colective a producţiei în economia agrară a fost subliniată cu stăruinţă, n-au lipsit opinii dintre cele mai autorizate, şi în situaţii importante, care s-au pronunţat pentru împroprietărirea ţăranilor, ca o măsură cu caracter de urgenţă, impusă de necesităţile practicii sociale în etapa dată şi de condiţiile de existenţă ale masei producătorilor direcţi.

Dezvoltîndu-se într-o etapă care înscrie una din cele mai puternice activizări ale luptei de clasă la sate din cîte a cunoscut istoria noastră, mişcarea socialistă a adus o contribuţie substanţială la analiza rădăcinilor economice ale fenomenului. Linia tactică pe care a elaborat-o faţă de răscoalele ţărăneşti a fost însă puternic afectată de concepţia legalistă care a precumpănit o bună perioadă în cadrul mişcării. În etapa imediat următoare marii răscoale a ţăranilor din 1907, după o dominaţie de

Damian HUREZEANU

⟶

FIŞE

Coordonatele sistemului de conducere

■ Confruntînd sistemul de conducere a economiei, existent în ţara noastră pînă în 1967—1968, cu gradul atins în dezvoltarea acestuia, a relaţiilor de producţie socialiste, reiese că acest sistem era învechit, condiţiile obiective impunînd perfecţionarea lui, se arată în articolul **Creşterea rolului partidului şi ştiinţa conducerii societăţii socialiste** de conf. dr. Gh. Badrus, apărut în LUPTA DE CLASĂ nr. 4/1971. Principalele elemente perimate — menţionează autorul — constau, pe scurt, în ponderea mare şi folosirea excesivă a metodelor administrative; insuficienta reflectare a acţiunii unor legi economice, a cerinţelor de eficienţă a planurilor de dezvoltare social-economice; centralismul excesiv în dirijarea activităţii economice, tutelarea măruntă a unităţilor economice; aplicarea principiilor conducerii unipersonale.

Coordonatele sistemului de conducere ce se aplică şi se perfecţionează în economia noastră în urma hotărîrilor Conferinţei Naţionale şi ale Congresului al X-lea al P.C.R. au în vedere folosirea mai intensă a pîrghiilor economice, fundamentarea ştiinţifică, analitică a planurilor şi elaborarea acestora cu participarea largă a colectivelor de muncă, apropierea conducerii de producţie, mobilitatea sporită şi autonomia funcţională a unităţilor economice la toate nivelele, folosirea formelor colective de conducere, atragerea mai activă la conducere a celor ce muncesc... Acest mecanism corespunde condiţiilor obiective existente în prezent. Totodată, conchide autorul, el poate şi trebuie să fie perfecţionat ţinînd seama mai ales de condiţiile dezvoltării în perspectivă a societăţii noastre.

O delimitare

■ În articolul **O întreprindere a incertitudinilor într-o societate a neliniştii** apărut în LUPTA DE CLASĂ nr. 3/1971, dr. Costin Murgescu avizează asupra esenţei teoriilor şi practicii „relaţiilor umane", din societatea capitalistă contemporană. Sub impulsul mersului implacabil al procesului revoluţionar mondial şi al puternicelor presiuni interne, capitaliştii şi teoreticienii lor şi-au propus „formularea" unor ţeluri social-umane, care încearcă de a da capitalismului o înfăţişare umană, iar întreprinderii sale industriale mobiluri etice. Astfel, au apărut diferitele concepte ale conducerii, „dialogul", conducerea colectivă, „conceptul de stat major", concepte ce se definesc, în esenţă, prin efortul de utilizare optimă a tuturor resurselor umane ale întreprinderii în interesul capitalului. Activitatea de echipă, ca şi încercările de a atrage masele salariate, conchide autorul, corespunde unor cerinţe ale eficienţei capitaliste, ale maximizării profitului şi nu pot fi nici o clipă confundate cu un proces de democratizare de tip burghez a conducerii şi, cu atît mai puţin, cu extinderea conducerii colective în sensul în care are loc acest proces în ţara noastră. Delimitarea de conţinut devine şi mai pregnantă dacă ţinem seama de faptul că încercările burgheziei de a angaja un dialog cu masele salariate sînt respinse prin contestarea sistemului capitalist însuşi.

peste două decenii a acestei linii, apar însă atitudini semnificative, exprimînd acordul cu formele revoluționare de luptă a țărănimii. Asemenea atitudini se înmulțesc în deceniul următor, dar nu duc la o teorie coerentă privind acțiunea revoluționară a țăranilor decît în etapa aflată sub semnul creării P.C.R., cînd problema luptei de clasă la sate se integrează în noua strategie și tactică de ansamblu a mișcării muncitorești.

Un punct de prestigiu internațional al mișcării socialiste din România, legat de preocupările sale pentru problema agrară, sînt propunerea și acțiunea dusă în vederea dezbaterii acestei probleme la congresele Internaționalei a II-a. Congresele de la Bruxelles (1891) și Zürich (1893) sînt jaloane importante în apropierea mișcării muncitorești internaționale de realitatea rurală, jaloane în care găsim din plin contribuția socialiștilor români, după cum congresul de la Stuttgart din 1907 a elaborat o rezoluție specială privind mișcarea agrară în România. Această rezoluție a atras atenția și a prilejuit o intervenție directă cu caracter redacțional a lui V. I. Lenin.

Perspectiva largă de înțelegere a problemei agrare, amploarea și permanența preocupărilor politice și teoretice, acțiunile practice pentru susținerea intereselor țărănimii, toate acestea înscriu, în ciuda unor limite de principiu sau a erorilor parțiale, o contribuție istorică în fondul de aur al activității mișcării socialiste de la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului nostru.

...Rămînerea în urmă se penalizează necruțător...

ÎN PERIOADA la care ne referim, o altă problemă de importanță istorică cu care era confruntată societatea românească izvora din slaba ei dezvoltare economică. Ca program economic, problema înlăturării înapoierii tehnice-productive este un produs care apare o dată cu epoca capitalistă, fiindcă ea generalizează raporturile de schimb și creează un sistem de relații în care raportarea devine nu numai un mijloc de observație contemplativă, ci și de interes material. Rămînerea în urmă se penalizează necruțător de către cei puternici în relațiile economice externe.

Este de înțeles că intensificarea raporturilor de schimb și preexistența unor condiții de natură să contureze ca o necesitate căile dezvoltării viitoare ale economiei au propulsat interesul în jurul problemei industrializării. Industrializarea a devenit o temă majoră a dezbaterilor și politicii economice din epocă. Mișcarea socialistă a reacționat la această problemă și a jalonat puncte de reper interesante în analiza ei. În opera menită să asigure societății o solidă temelie materială, o bază tehnică-productivă pe care să se sprijine întregul edificiu social, să-i imprime dinamism și vigoare, să ducă la ridicarea nivelului de civilizație și cultură a țării, socialiștii au văzut în industrializare elementul central.

Dezvoltarea României pe calea progresului era așadar legată de industrializare. De aci critica pe care socialiștii au făcut-o tuturor curentelor tradiționaliste, rurale, de la nuanțele de tip conservator — ca junimiștii sau semănătoriștii, pînă la cele de coloratură mic-burgheză liberal-democrate, ca poporaniștii. Spre deosebire de unii adepți ai industrializării, care accentuau necesitatea stimulării industriei prelucrătoare a produselor agrare, socialiștii români erau partizanii creării unei mari industrii moderne, bazată pe cuceririle noi ale tehnicii. Într-un manifest electoral, avînd semnificația unui program de acțiune, mișcarea socialistă înscria în 1891 și „protegiuirea industriei, întrucît nu vatămă interesele muncitorilor". [2])

Elementul care deosebește însă principial poziția mișcării muncitorești din România de cea a exponenților curentului burghez industrialist privește substratul social al industrializării. Reprezentanții gîndirii economice nesocialiste abordau cu precădere industrializarea sub aspect tehnic-productiv, al consecințelor pe care le produce pe planul dezvoltării forțelor de producție, a productivității muncii, a structurii economiei și a relațiilor de schimb. Ei nu au dat o rezolvare satisfăcătoare înțelegerii premiselor sociale necesare pentru realizarea unei politici de industrializare.

Ideea industrializării se grefa însă în concepția socialiștilor români pe o întreagă platformă de măsuri cu caracter social, economic și politic a cărei transpunere în viață ar fi făcut operativ însuși progresul industrializării.

Pe de altă parte, socialiștii au acordat o mare atenție aspectelor sociale pe care le comportă industrializarea în lumina intereselor clasei muncitoare. „Social-democrația — preciza Dobrogeanu-Gherea în 1908 într-un text-cheie pentru chestiunea urmărită — tinde spre industrializarea țării pentru că... în societatea industrială se creează mai bune condiții de trai pentru muncitorime, condiții materiale, morale, intelectuale, se creează condiții și mai bune de luptă pentru emanciparea muncii" [3].

Mișcarea socialistă a denunțat politica de acumulări a burgheziei pe seama condițiilor de existență ale clasei muncitoare. Mișcarea socialistă a relevat în opera de industrializare conținutul general istoric progresist, disociindu-l de interesele de clasă ale burgheziei dominante. Operînd cu o viziune de clasă în abordarea fenomenului, mișcarea socialistă a arătat că tocmai consecințele de ordin general istoric pe care le antrenează industrializarea coincid cu năzuințele muncitorimii și cu caracterul eliberator al misiunii sale.

Proiecție asupra configurației politice

CA MIȘCARE POLITICĂ fundamental deosebită de toate celelalte partide și curente, prin natura intereselor de clasă, prin țelurile propuse, prin concepția călăuzitoare, mișcarea muncitorească a polarizat o bună parte a luptei, gîndirii și acțiunii sale în jurul problemelor politice. Nu ne propunem, fie și enunțiativ, să abordăm caracteristicile concepției strategice și tactice a social-democrației române și cu atît mai mult acțiunile sale în domeniul politicului. Subliniem numai esența justă a poziției de principiu a mișcării socialiste față de conținutul de clasă al politicii partidelor guvernante și a altor grupări, fracțiuni sau dizidențe. Mișcării socialiste îi datorează politologia și istoriografia noastră determinarea cea mai profundă, mai orientată spre esență a rădăcinilor sociale a partidelor liberal și conservator, dezvăluirea semnificației împletirii de interese în cadrul politicii partidelor de factură burghezo-moșierească.

Mișcarea socialistă a pus în lumina orbitoare a unei noi înțelegeri configurația vieții politice din epocă. Ea a elaborat de o manieră proprie unele elemente ale conceptului de regim oligarhic ca sistem specific de dominație politică instaurată de coaliția burgheziei și moșierimii. Acest sistem exprima interesele unor sfere înguste ale claselor dominante, de fapt a vîrfurilor piramidei sociale. Oligarhia politică își dezvăluie caracteristicile, după cum rezultă din aprecierile reprezentanților mișcării socialiste, prin raportare la democrația politică burgheză. Înlăturarea maselor de la exercitarea unor drepturi politice elementare și, ca urmare, deprecierea puternică a rolului instituțiilor liberal-burgheze, care devin simple forme, golite în buna măsură de conținut real, instituirea unui climat de arbitrar și ilegalitate, acoperit de paravanul constituțional al legalității, întinderea parazitismului birocratic și umflarea aparatului administrativ — iată cîteva din însemnele oligarhiei politice.

Principiul ei de existență îl reprezintă sistemul de vot discriminatoriu, tinzînd să reducă politicul la expresia cea mai directă, mai nemijlocită și mai subordonată — a economicului.

Democratizarea vieții politice, dominată de oligarhie, a devenit de aceea una din marile probleme ale evoluției moderne a României. Transformarea presupunea ca premisă și ca instrument de realizare cucerirea dreptului de vot universal. Social-democrația română a situat multă vreme în centrul revendicărilor sale introducerea votului obștesc. Ea a plătit tribut, mai ales în perioada marcată de influența „generoșilor", concepției care tindea să reducă lupta politică a clasei muncitoare la parlamentarism. *În afara* acestei optici deformante care împiedica dezvoltarea luptei de clasă a proletariatului, imprimîndu-i o pronunțată turnură burghezo-liberală, introducerea votului universal constituia realmente un moment-cheie în regenerarea vieții politice din România.

Prin sine însuși acest act însemna negarea vechii structuri politice electorale, statornicite pe baze cenzitare, iar potențial posibilitatea deschisă se putea transforma în realitate cu condiția activizării maselor muncitoare de la orașe și sate și a atragerii lor la viața politică.

Mișcarea socialistă nu a elaborat o concepție unitară și cuprinzătoare a restructurării politice și social-economice a societății românești fiindcă nu a rezolvat problema teoriei revoluției în România, a caracterului și a etapelor acesteia. Ea a preconizat însă necesitatea unor schimbări care nu vizau numai anumite aspecte, nu aveau un caracter parțial, ci însemnau de fapt, luate în totalitatea lor și considerate în legătura lor intimă, așezarea României sub orizontul unei noi faze de dezvoltare. Social-democrația a dus lupta pentru soluționarea oricărei revendicări cu caracter burghezo-democratic, pentru orice măsură susceptibilă de a ameliora situația maselor. În același timp, ei nu i-a lipsit conștiința că, în raport cu stadiul evoluției istorice și cu interesele maselor populare, prefacerea care se impunea era de *ordin structural*. Ea trebuia să asigure intrarea României într-o etapă distinctă de dezvoltare, avînd, e drept, un caracter burghezo-democratic, deci nedepășind cadrul capitalist, burghez al evoluției, dar radical deosebită în structura ei de tipul burghezo-moșieresc „neoiobag" al capitalismului post-pașoptist român.

În fond, programul de acțiune al social-democrației române viza, mai ales prin revendicările formulate în sfera economiei agrare și a vieții politice, o restructurare de acest gen. Fundamentarea teoretică a restructurării într-o amplă construcție coerent elaborată a fost realizată în lucrarea „Neoiobăgia", numai că parametrii etapelor, a celei în care se afla societatea românească și a celei pe care urma s-o dobîndească, au fost afectați de deformarea datorată unghiului vizual neoiobăgist.

Mișcarea socialistă a întrezărit datele mutațiilor pe care le comporta dezvoltarea României și exigențele restructurării sale și a acordat o mare importanță înnoirilor din viața politică în cadrul acestora.

Lupta comună împotriva claselor exploatatoare

UNUL DINTRE OBIECTIVELE istorica ale poporului român care se înscrie în preocupările mișcării muncitorești a fost *desăvîrșirea unificării statului național*. Privită în totalitatea sa, poziția mișcării muncitorești față de problema națională relevă consecvență internă, înțelegere a imperativelor istorice aflate în fața României, o viziune înnoitoare în analiza și judecata situației.

În domeniul abordării problemei naționale, al unității politice naționale, gîndirea înaintată din România a acumulat un vast fond de idei care face parte integrantă din zestrea spirituală a poporului român. De pe pozițiile de clasă ale proletariatului mișcarea socialistă a adus, prin scrierile și acțiunile cele mai reprezentative, contribuții importante la patrimoniul acestei gîndiri.

Astfel, o idee călăuzitoare a mișcării socialiste din România în problema națională a fost afirmarea necesității ca popoarele să poată dispune în mod liber de destinele lor. În numele luptei împotriva oricărei asupriri, fie ea națională sau socială, fie că viza asuprirea omului de către om sau a unor popoare de către clasele dominante ale altor popoare, mișcarea socialistă din România a exprimat, în esență, principiul autodeterminării naționale. Deși nu este expres formulat ca concept, afirmarea lui capătă în studiul lui Gherea „Asupra socialismului în țările înapoiate" o vigoare și un relief remarcabile.

Mișcarea socialistă din România a subliniat în permanență că este necesar să se facă distincție între clasele dominante și cercurile guvernante care promovează o politică de asuprire națională, acolo unde sînt națiuni subjugate, și masele populare aparținînd națiunilor dominante, care nu au interes în promovarea unei politici de învrăjbire națională. Pornind de la această idee, mișcarea socialistă a orientat masele muncitoare, indiferent de naționalitate, spre lupta comună, strîns unită, împotriva claselor exploatatoare.

Un principiu care străbate întreaga concepție a mișcării socialiste din România în problema națională constă în abordarea luptei pentru cauza națională și a perspectivei victoriei acestei cauze în strînsă împletire cu lupta pentru eliberarea socială. Internaționalistă prin comunitatea de interese a proletariatului, mișcarea socialistă a reliefat că ea se comportă în același timp ca purtătoare a intereselor naționale, reale și profunde ale poporului român întrucît aceste interese sînt nedespărțite de cele ale maselor muncitoare pe care mișcarea le reprezenta. În etapa pregătirii și înfăptuirii Unirii, în perioada care împlinea un ideal multisecular al poporului român, mișcarea muncitorească din Transilvania a devenit un element major al luptei naționale și sociale. În filele acestui capitol de istorie în care vibrează efortul, jertfa și năzuința unor veacuri este adînc gravată și contribuția mișcării muncitorești.

EXTRĂGÎND unele puncte de reper ale raportului mișcării muncitorești cu problemele fundamentale ale României moderne, am sublinia încă o dată, în încheiere, perspectiva novatoare de judecată și analiză a lor. Mișcarea muncitorească a manifestat o mare receptivitate față de dezideratele aflate în fața țării, o acuitate a percepției istorice surprinzătoare uneori pentru o mișcare confruntată cu atîtea greutăți de ordin subiectiv și obiectiv. Ea a fost un element dinamic, viu, care a căutat să-și fixeze pozițiile, să influențeze soluțiile, să creeze o conștiință istorică nouă a problemelor abordate.

Aceste trăsături au marcat o etapă nouă, o dată cu ridicarea mișcării muncitorești pe o treaptă superoară prin crearea Partidului Comunist Român.

---

1) Documente din istoria mișcării muncitorești din România. 1910—1915, Editura politică, Buc., 1968, pag. 76.

2) „Munca", an II, nr. 3, din 10 martie 1891.

3) C. Dobrogeanu-Gherea, Post-scriptum sau cuvinte uitate, în „Viitorul social", an I, nr. 10, mai 1908, pag. 264.

FIȘE

Național și internațional în economie

■ În studiul **În spiritul intereselor poporului și al cerințelor epocii contemporane**, apărut în revista PROBLEME ECONOMICE nr. 4/1971, dr. Ilie Rădulescu, analizînd politica economică a P.C.R., scoate în evidență îmbinarea armonioasă dintre aspectul național și cel internațional al preocupării pentru continua dezvoltare și diversificare a economiei naționale.

Promovarea neabătută a schimburilor cu toate statele socialiste se bazează ferm pe ansamblul principiilor general valabile ale raporturilor dintre state. Nesocotirea unui principiu sau a altuia — spune autorul — nu ar face decît să genereze asperități, neîncredere și contradicții între statele socialiste. Cooperarea și specializarea sînt, desigur, indicate, avantajoase, eficiente din punct de vedere economic, dar ele presupun luarea în considerare a intereselor naționale ale statelor participante, deci respectarea liberului lor consimțămînt, a principiului cointeresării economice. Diviziunea internațională socialistă a muncii nu trebuie să ducă la specializarea economiilor naționale și la complexe economice concepute în afara autorității suverane a statelor socialiste. Pentru a realiza produse cu caracteristici tehnico-economice de prim rang, trebuie să existe în prealabil în fiecare țară baza de producție necesară, întreprinderi moderne și forță de muncă cu calificare superioară. Faptul că o țară socialistă sau alta posedă de pe acum o anumită bază industrială nu poate scuti alte țări socialiste de necesitatea de a-și crea o bază industrială și agricolă proprie. Aceasta nu poate să însemne crearea în fiecare țară a tuturor ramurilor producției industriale, dar înseamnă construirea, cel puțin, a unor ramuri de importanță nodală pentru progresul economiei naționale.

„Diagnoza" socio-economică

■ Constituirea planului într-o optică modernă, se arată în articolul **Elemente de diagnoză socio-economică a forței de muncă** de Valentin Nicolae (STUDII ȘI CERCETĂRI ECONOMICE, nr. 3/1970), solicită efectuarea a numeroase calcule tehnico-economice, monografii și studii pentru cunoașterea fenomenelor, descifrarea tendințelor, ordonarea și conexarea lor într-un sistem logic; ca atare, momentele strategice fundamentale sînt diagnoza — prognoza — planul. Elaborarea de diagnoze sociale și economice pentru diferitele compartimente ale planului, printre care cele pentru problemele forței de muncă, constă în analiza fenomenelor, încadrarea lor în sistemul determinat și explicarea cauzelor care le provoacă; ele duc la identificarea formelor și structurilor analizate, permițînd cunoașterea determinărilor funcționale și a relațiilor cauzale. Diagnoza socio-economică a forței de muncă este în fond un „inventar" al resurselor umane actuale, completînd astfel diverse serii dinamice privind evoluția acesteia în perioada anterioară și, pe această bază, relevînd unele tendințe și fenomene semnificative pentru politica de urmat în domeniul reproducției forței de muncă.

O SESIUNE — AVERTISMENT

LUCRĂRILE sesiunii Adunării Generale a Organizației Statelor Americane, încheiate recent la San José (Costa Rica), au readus în actualitate atît contradicțiile care marchează activitatea acestei organizații cît și, mai ales, dificultățile prin care continuă să treacă țările latino-americane ca urmare a perpetuării inechităților în relațiile economice și comerciale cu partenerul lor mai puternic din nord — S.U.A.

Insatisfacția față de politica economică a Statelor Unite a marcat, de altfel, întreaga desfășurare a sesiunii, constituind, într-un anumit sens, și bilanțul ei principal. Încă din prima zi a lucrărilor, delegația braziliană a înscris pe ordinea de zi problema „examinării critice a evoluției relațiilor comerciale ale S.U.A. cu America Latină", problemă care avea să domine apoi toate cele zece zile de dezbateri.

Eforturile secretarului de Stat William Rogers de a aplana într-o oarecare măsură nemulțumirile prin declarații de bune intenții nu au avut darul, potrivit corespondentului A.F.P., să convingă pe nimeni. „Am asistat la o repetare a unor cunoscute promisiuni care îndeamnă la scepticism", a declarat ambasadorul Braziliei. „În numeroase ocazii în trecut, a subliniat Clodomiro Almeyda, ministrul chilian al afacerilor externe, Statele Unite au mai făcut aceleași promisiuni și, în ultimă instanță, n-am văzut concretizîndu-se nici una dintre ele".

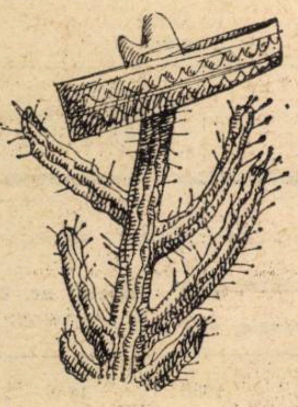

Explicația acestor reacții se află, desigur, în tabloul neliniștitor al realităților economice latino-americane. Potrivit datelor publicate de Banca Mondială, datoria externă a țărilor lumii a treia era la sfîrșitul anului 1970 de peste 60 miliarde dolari, dintre care țărilor Americii Latine le reveneau peste o treime.

Plățile pe care trebuie să le facă anual aceste țări pentru amortizarea datoriilor externe depășesc cu mult 2 miliarde de dolari și sînt în continuă creștere. Acoperirea lor absoarbe o mare parte din devizele obținute prin export și nu puține sînt cazurile cînd se recurge la noi împrumuturi din afară pentru amortizarea ratelor datoriilor mai vechi. La toate acestea se mai adaugă faptul că țările respective sînt private constant de o mare cantitate de devize care sînt transferate în afară ca beneficii ale companiilor străine care operează pe teritoriul lor. Potrivit raportului „Comitetului Interamerican al Alianței pentru Progres", „țările Americii Latine au avut de suportat în 1969 un drenaj global de 2 410 milioane dolari pentru virarea de beneficii în străinătate".

Iată numai cîteva exemple, din aceeași sursă, privind amploarea crescîndă a acestor pierderi:

Beneficii transferate în afară (în milioane de dolari)

	1967	1968	1969
Venezuela	695	703	700
Mexic	378	459	489
Brazilia	295	266	240
Chile	214	215	231
Argentina	118	141	198

Țările în care a pătruns masiv capitalul străin (în America Latină fiind vorba, aproape în exclusivitate, de capital nord-american, firmele de alte naționalități acționînd practic ca deghizamente ale acestuia) își văd transformată o mare parte a economiei lor într-un apendice al economiei S.U.A. „Cifrele uneori optimiste privind creșterea lor industrială, scrie revista „Perspectives", indică în realitate progresul industriei străine care le-a invadat, indică progresul dependenței". Totodată, pentru a întregi tabloul atît de complex și dăunător al relațiilor economice inegale între partenerii inegali din O.S.A. — relații asupra cărora s-au oprit cu precădere lucrările actualei sesiuni — trebuie amintit că, de foarte multe ori creditele externe acordate în principiu unor state latino-americane sînt de fapt destinate întreprinderilor străine instalate pe teritoriile acestora. Adesea, sediile centrale ale diferitelor mari societăți acordă împrumuturi propriilor lor filiale — împrumuturi americane către companii americane! — dar țările în cauză trebuie să furnizeze devize pentru acoperirea dobînzilor la aceste operațiuni.

Este explicabilă în aceste condiții insatisfacția neascunsă a majorității participanților la Adunarea Generală a Organizației Statelor Americane. După cum remarca însă, într-o conferință de presă, președintele Boliviei, Juan Jose Torres, nemulțumirea nu este numai de ordin economic: „În numeroase cazuri organele O.S.A. caută să frîneze procesele revoluționare de pe continentul latino-american și să provoace reprimarea mișcărilor de eliberare națională. Asemenea acțiuni constituie un amestec fățiș în treburile interne ale popoarelor Americii Latine".

Reuniunea din acest an a O.S.A. a marcat o intensificare a acțiunilor statelor latino-americane vizînd statornicirea unor relații de parteneri egali cu Statele Unite, folosirea în interesul propriu a bogățiilor de care dispun, afirmarea unei independențe reale printr-o politică elaborată în conformitate cu cerințele de dezvoltare ale țărilor lor. Rezoluția finală adoptată de participanți, în ciuda rezervelor S.U.A., reclamă din partea statelor occidentale industrializate condiții echitabile în schimburile comerciale cu țările Americii Latine, promovarea unei politici de stabilizare și ameliorare a prețurilor la produsele de bază ale țărilor în curs de dezvoltare, abolirea măsurilor protecționiste care aduc prejudicii exporturilor acestor țări, introducerea unui sistem general de preferințe de care să beneficieze țările slab dezvoltate, asistență tehnică și financiară fără condiții de natură politică.

Rezoluția constituie, în opinia comentatorilor politici, un avertisment la adresa S.U.A. și a altor țări occidentale de a întreprinde grabnic — în baza recomandărilor O.N.U. privind cel de-al doilea deceniu al dezvoltării — măsuri susceptibile de a stimula statornicirea unor relații economice și comerciale internaționale echitabile.

Barbu MAREȘ

REPERE

• AUSTRALIA ar putea cere în curînd aderarea sa la O.C.D.E., scrie **Les Echos.** Dintre organizațiile economice internaționale Australia este membră doar în F.M.I.

• CIFRA DE AFACERI a întreprinderilor chimice de pe întregul glob a sporit de cinci ori între 1950 și 1968. Pentru actualul deceniu acesteia i se prevede un ritm mediu anual de expansiune de 8—10%. Cel mai rapid va continua să se dezvolte petrochimia, iar cel mai lent chimia minerală.

• BUGETUL PENTRU ANUL FISCAL, care se încheie la 30 iunie, va înregistra un deficit de 19,38 miliarde dolari, precizează un raport al Ministerului de finanțe al S.U.A. Potrivit proiectului inițial al bugetului, anul fiscal în curs trebuia să se încheie cu un surplus de 1,3 miliarde dolari.

• MAREA BRITANIE a hotărît în mod unilateral să-și extindă platoul continental cu circa 80 000

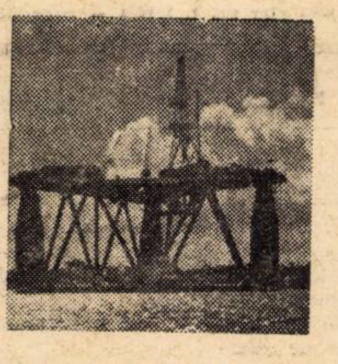

kmp, în special în zona Canalului Mînecii și Mării Irlandei.

Ministerul englez al industriei și comerțului a autorizat companiile petroliere să întreprindă în zona extinsă cercetări pentru descoperirea unor presupuse zăcăminte de hidrocarburi.

• CONGRESUL CAMEREI INTERNAȚIONALE DE COMERȚ a luat sfîrșit la Viena. Următorul congres al C.I.C. va avea loc în 1973 la Rio de Janeiro.

• PRIMA REȚEA EXPERIMENTALA DE VIDEOFON din R.F.G. a fost inaugurată între Darmstadt și München. Instalarea unei rețele publice de videofon nu este totuși prevăzută înainte de 1980.

• FLUXURILE MONDIALE de gaze naturale lichefiate sînt estimate a ajunge la 35 miliarde mc în 1975 și 100 miliarde în 1980, îndreptîndu-se în special spre Europa apuseană, S.U.A. și Japonia.

• DEFICITELE UNOR MARI COMPANII de transport aerian au fost în 1970 (în milioane dolari): Panam 48, American Airlines 26, TWA 64, United Airlines 41. În schimb BOAC, Air France, Lufthansa au realizat beneficii sau în orice caz un bilanț echilibrat.

• O STATISTICA a dinamicii populației publicată de către Ministerul Sănătății și problemelor sociale al Japoniei arată că în anul 1969 în această țară s-au născut 1 889 815 copii. Media natalității a atins 18,5 la 1000 locuitori.

• ÎN ULTIMELE TREI CLASE ale unor licee din R.F.G. vor fi introduse experimental discipline cai cibernetica, prelucrarea electronică a datelor și științe social-economice. Vor preda specialiști din economie și profesori universitari.

• CONVORBIRILE ECONOMICE iordaniano-egiptene au dus la un „acord complet" privind eliminarea obstacolelor de care s-au lovit de mai multe luni schimburile economice dintre R.A.U. și Iordania. Acordul încheiat se referă în special la reajustarea prețului zahărului și orezului pe care Iordania le importă din R.A.U.

• NOUA ECLUZĂ de la Havre în curs de terminare va fi cea mai mare ecluză maritimă din lume (înălțime 24 m, lățime 67 m, lungime 469 m) permițînd accesul în port al navelor de pînă la 250 000 t.

• PRODUSELE PETROLIERE vor acoperi în acest an 65% din nevoile energetice ale Pieței Comune, care depășesc 1 miliard t.c.c. În același timp s-a intensificat programul construcției de centrale nucleare.

• „ACORDURILE PREFERENȚIALE pe care Piața Comună le semnează cu alte țări lezează interesele S.U.A." — a declarat ministrul american al comerțului Maurice H. Stans în cadrul unei conferințe de presă desfășurate la Madrid, una din etapele recentului său turneu întreprins într-un șir de țări.

VIZOR

APARENȚE

NIMIC nu e mai constant pe lumea asta decît... inconstanța. Să nu ne mire, deci, că o „instituție" atît de veche și de sacrosantă cum este **banul** începe să se clatine. Nu mă refer acum la disputele clasice pe marginea sistemului monetar occidental, nici la apărătorii redutei dolarului-etalon, nici la ambițioasa ofensivă a celor ce prezic redescoperirea Edenului prin adoptarea etalonului-aur.

Dincolo de aceste înfruntări, generate de maladii reale ale sistemului monetar internațional, banul — sunător sau foșnitor, așa cum îl cunoaștem cu toții — trece în unele țări printr-un declin care îi anticipează... disparația în formula lui actuală. Oricît ar fi de greu de acceptat o asemenea afirmație, ea este, cel puțin aparent, reală. Experții americani consideră că în țara lor această zi este foarte apropiată, iar cei britanici acordă un termen limită de trei decenii pentru decesul monedelor și bancnotelor.

Confruntarea acestor opinii cu realitatea americană, de exemplu, confirmă realismul lor. Sistemul de cecuri la purtător și mai ales cel al cărților de credit a eliminat de pe acum, într-o măsură, banii din circulație. În magazine universale, hoteluri, restaurante, băcănii, benzinării, la casele de bilete ale companiilor aviatice sau feroviare, ale teatrelor, la centrele de închiriat mașini și chiar la serviciile de pompe funebre aproape nimeni în S.U.A. nu se mai prezintă cu bani în portofel, ci arată cartea de credit, semnează bonul și așteaptă sfîrșitul lunii pentru a descoperi dacă nu cumva notele de plată care îi sosesc prin poștă depășesc totalul depozitului său la bancă, ceea ce i-ar afecta prestigiul și creditibilitatea. Cum în cele mai multe cazuri salariul nu-l primește în numerar, ci tot în cecuri, banca virează în conturile magazinelor respective sumele datorate, prezentîndu-i apoi soldul la sfîrșitul fiecărei luni. Sistemul a devenit atît de răspîndit încît cei care insistă să plătească în numerar au început să fie priviți, pe alocuri, cu suspiciune — ca oameni fără o situație stabilă, cărora nimeni nu le acordă credit.

Avantajele unei atari „dispariții" a banilor sînt evidente, după cum evident este că dispariția este doar aparentă. La urma urmelor, nimic nu se pierde, nimic nu se cîștigă, totul se transformă: cei care au avut portofelul umflat de bancnote vor avea acum cartea de credit roasă de prea multă folosință; și invers. Căci nu degeaba Finley Dunne descoperea, cu umorul său caracteristic, că „unul din cele mai bizare aspecte ale vieții este că aceia care au cea mai mare nevoie de bani sînt tocmai aceia care nu îi au niciodată".

Nic. MAVRODIN

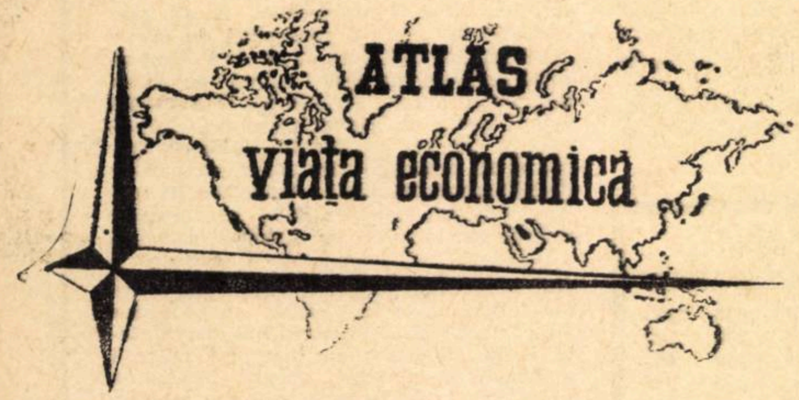

ELECTRICITATEA NOASTRĂ CEA DE TOATE ZILELE

A FOST NEVOIE de mai puțin de un secol pentru ca energia electrică să dobîndească un rol esențial în tot mai complicatul mecanism al vieții economice și sociale. Electricitatea a intrat în asemenea măsură în cotidian, încît aproape uităm că în numeroase domenii ea reprezintă de fapt **nervum rerum.** *A trebuit ca o defecțiune pe rețeaua de distribuție să arunce brusc în întuneric, în seara zilei de 9 noiembrie 1965, New Yorkul, Bostonul, Detroitul și multe alte orașe din nord-estul Statelor Unite pentru ca cele cîteva milioane de locuitori ai lor, surprinși în uzine, în metrou, în ascensoare, în magazine, pe masa de operație sau pe platforma celui mai înalt zgîrie-nori — și poate nu numai ei — să aibă revelația măsurii exacte în care viața modernă depinde de electricitate. „Atlasul" nostru de azi încearcă să prezinte cîteva aspecte ale acestei dependențe o dată cu tendințele care se întrezăresc atît în ce privește consumul cît mai ales producătorii.*

Întuneric și lumină

CREȘTEREA consumului de energie este un fenomen care însoțește omenirea de-a lungul întregii sale istorii, chiar dacă unii din purtătorii de energie, cîndva precumpănitori, au dispărut în anonimatul surselor pe care statisticile contemporane le denumesc „necomerciale", făcînd loc altora, nerăbdătoare să arate ce pot. Cantitatea de energie primară transformată industrial depășește azi 6,1 miliarde tone de cărbune convențional, făcînd să revină în medie circa 1800 kg pe fiecare locuitor al Terrei, de patru ori mai mult decît cu numai o jumătate de secol în urmă și de trei ori nivelul anului 1945 (**Problèmes économiques** nr. 1189, pag. 27). O nouă dublare a consumului mondial per capita este estimată să se realizeze în următorii douăzeci de ani.

Între sursele de energie primară, hidroenergia continuă să ocupe în ciuda unei presupuneri la care ne îndeamnă poate imaginile familiare ale unor hidrocentrale gigantice, un loc marginal (vezi tabelul nr. 1), deși devansarea creșterii producției globale de energie de către cea de electricitate este cu atît mai evidentă cu cît ne referim la o perioadă mai îndelungată. Astfel, **în perioada 1920—1968 consumul de energie electrică pe locuitor a sporit de aproape 18 ori, față de patru ori consumul total de energie primară.** Devansarea amintită își găsește explicația în faptul că energia primară este din ce în ce mai puțin utilizată ca atare, mai mult de jumătate din ea fiind în prezent transformată în electricitate, formă de energie cu o infinitate de utilizări, în fața cărora dezavantajul de a nu putea fi stocată rămîne neînsemnat.

Ponderea hidroenergiei mai este limitată și de investițiile proporțional mai mari solicitate de construirea hidrocentralelor ca și mai ales de numărul inevitabil limitat al amplasamentelor favorabile.

Așadar, sursa principală de energie electrică a lumii o constituie combustibilii clasici (cărbuni, petrol, gaze) care, deși manifestă tendințe divergente, furnizează și în momentul de față aproape 75% din producție, energiei hidraulice revenindu-i doar un sfert. Energia nucleară, aflată pe punctul de a deveni competitivă, contribuie actualmente cu circa 1% din producția mondială de electricitate. Proporțiile citate, valabile pe plan mondial, suferă modificări și chiar inversări de la o țară la alta, în funcție de resursele naturale și opțiunile concrete ale politicilor energetice naționale, nu o dată influențate și de considerente sociale. Participarea hidrocentralelor la producția de energie electrică a Norvegiei sau Elveției depășește astfel 97%, situîndu-se în schimb sub 3% în Belgia sau Anglia, unde, bineînțeles, alături de energia oferită de combustibilii clasici, intervine în proporție crescîndă energia nucleară.

Tabelul nr. 1

Structura consumului mondial de energie primară *) în %)

Anul	Cărbune	Petrol	Gaze naturale	Hidro-energie
1929	76,0	14,1	4,3	5,6
1950	58,6	23,8	10,2	7,4
1967	37,2	38,1	18,0	6,7

Sursa: Comisia Economică a O.N.U. pentru Europa

*) energia obținută prin arderea cărbunilor petrolului, gazelor naturale, hidroenergia, energia geotermică și nucleară.

Tabelul nr. 2

Producția mondială de energie electrică

	1913	1930	1950	1960	1968
Totală (mil. kWh)	50 000	280 000	956 800	2 303 600	4 170 000
Pe locuitor (kWh)	28	173	380	767	1197

Sursa tabelelor nr. 2, 3 și 4 — anuarele și buletinele statistice ale O.N.U.

Tabelul nr. 3

Producția de energie electrică pe locuitor (în kWh)

	1950	1960	1968
Mondial	380	767	1197
Țările socialiste	163	479	839
— din Europa	478	1251	2662
Țările capitaliste	502	913	1371
— dezvoltate	1329	2688	4297
— în curs de dezvoltare	43	97	160

Mai mult cu titlu de curiozitate ar mai fi de menționat ca sursă primară energia geotermică. Prima turbină pentru valorificarea ei a fost instalată în anul 1904 în provincia italiană Toscana. După 1958 centrale pentru captarea surselor naturale de aburi fierbinți au fost construite și în alte țări (Noua Zeelandă, Mexic, S.U.A., Islanda, Japonia, U.R.S.S.), dar însemnătatea lor nu depășește cadrul local; puterea lor totală mondială se ridică la 1125 MW. O importanță de asemenea locală prezintă și energia mareelor, valorificată în hidrocentrale de genul celei de pe estuarul de la Rance, din nord-vestul Franței, inaugurată în noiembrie 1966.

O privire retrospectivă asupra rezultatelor valorificării „izvoarelor" de energie electrică, așa cum este ea oferită de tabelul nr. 2, nu ar fi lipsită de interes.

Cifrele scot în evidență **tendința de dublare a producției mondiale de energie electrică la fiecare zece ani.** Ele ascund însă discrepanțele uriașe dintre națiuni. În timp ce în numeroase țări energia electrică este omniprezentă, în alte zone ale globului, deloc reduse ca întindere, electricitatea constituie încă o raritate, așa cum sugerează de altfel datele tabelului nr. 3.

Diferențe destul de mari există chiar între țările dezvoltate. Consumul de electricitate al țărilor Pieței Comune, de exemplu, este de trei ori mai mic decît cel al S.U.A.

Este evident că numai dependența societății industriale moderne de energia electrică este aceea care explică de ce valorile cele mai înalte ale consumului

Dinu DRAGOMIRESCU

(Continuare în pag. 18)

ENERGETICA ROMANEASCA

● Valoarea fondurilor fixe puse în funcțiune în industria energiei electrice reprezintă 16% din valoarea totală a fondurilor fixe finalizate în economie în perioada cincinalului.

● Puterea agregatelor energetice instalate în cincinalul 1966—1970 depășește de 5,4 ori întreaga putere a centralelor electrice existente în România în anul 1950.

● În perioada 1961—1970 producția de energie electrică s-a dublat la fiecare cinci ani.

EVOLUȚIA PRODUCȚIEI ROMÂNEȘTI DE ENERGIE ELECTRICĂ

	1938	1950	1960	1970
Totală (mil. kWh)	1130	2113	7650	35 100
Pe locuitor (kWh)	72,4	129,5	415,7	1 710

● Peste 70% din puterea instalată se află concentrată în centrale mai mari de 100 MW.

● În structura puterii instalate pe tipuri de centrale a crescut ponderea celor care asigură o eficiență economică ridicată.

PUTEREA INSTALATĂ PE TIPURI DE CENTRALE (în %)

	1960	1970
Total	100,0	100,0
Păcură + gaze	67,4	53,1
Cărbune	20,8	30,5
Hidro	11,8	16,4

● Prin înzestrarea cu echipamente moderne, consumul de combustibil convențional în centrale a scăzut de la 502 g/kWh în 1960 la 352 g/kWh în 1969, ceea ce a permis o mai bună utilizare a resurselor de combustibil ale țării.

● Au fost construite noi linii de transport de înaltă tensiune, de 220 și 400 kV, în lungime de peste 2000 km.

● S-au dezvoltat legăturile sistemului energetic național cu sistemele țărilor vecine.

● Vor fi pregătite condițiile pentru introducerea și extinderea treptată a folosirii energiei nucleare la scară industrială.

● Crescînd într-un ritm mai ridicat decît producția industrială în ansamblu, producția de energie electrică va ajunge în anul 1980 la 80—85 miliarde kWh, iar consumul intern pe locuitor la 3000—3400 kWh.

R. S. CEHOSLOVACĂ

LA ÎNCEPUT DE CINCINAL

ÎN CURÎND R.S. Cehoslovacă va sărbători cea de-a 50-a aniversare a creării Partidului Comunist din Cehoslovacia, care — situîndu-se în fruntea clasei muncitoare, conducîndu-se după teoria marxist-leninistă și fidel tradițiilor sale internaționale și proletare — a instaurat socialismul în Cehoslovacia și conduce țara de aproape un sfert de veac. Rezultatele politicii sale se văd în sporirea de șase ori față de anii antebelici a producției industriale, creșterea generală a producției agricole, precum și a nivelului cultural și de trai al populației. Anul acesta partidul va ține cel de-al XIV-lea Congres al său.

Analizînd activitatea depusă de partid și rezultatele obținute în întreaga societate, plenara din decembrie anul trecut a Comitetului Central al Partidului Comunist din Cehoslovacia a desemnat anul 1971 ca decisiv pentru dezvoltarea viitoare, politică și economică a Cehoslovaciei. În Cehoslovacia s-a încetățenit deja destul de puternic principiul „Cum vom munci astăzi, așa vom trăi mîine", adică modul în care se va realiza primul an al cincinalului va fi determinant pentru anii următori, pentru orientarea economiei cehoslovace în sensul continuării dezvoltării sale dinamice. Premise serioase oferă în acest sens planul economiei naționale, elaborat pe baze științifice și care a căpătat din nou caracter obligatoriu.

● Ritmuri...

DESPRE MODUL RAȚIONAL de abordare a posibilităților de dezvoltare a economiei cehoslovace stă mărturie în primul rînd faptul că sarcinile prevăzute pentru cincinal nu sînt maxime, ci de nivel mijlociu, fiind totuși progresive, iar planul cincinal servește totodată drept temelie pentru orientarea dezvoltării în perioada următoare. Creșterea anuală a producției industriale trebuie să atingă aproximativ 6%, iar a produsului social și venitului național — circa 7%. Dacă se compară aceste creșteri cu cele din trecut, cînd Cehoslovacia realiza sporuri ale producției industriale de 12% și chiar 14%, s-ar părea că creșterile preconizate nu vor fi prea exigente. Dar, este necesar să ținem seama de nivelul de dezvoltare atins, de condițiile și normele în cadrul cărora trebuie asigurată realizarea planului cincinal. Tocmai indicatorii calitativi ai planului, care se referă pe de o parte la posibilitățile economice, iar pe de alta la utilizarea mijloacelor financiare și orientarea lor spre diferite ramuri, subliniază deosebita sa exigență.

Sporurile de producție urmează să fie realizate în întregime prin creșterea productivității muncii, prin economisirea tuturor genurilor de materiale, în special a celor din import. Planul cincinal este deosebit de sever față de subiectele economice în ceea ce privește repartiția venitului național. Creșterea investițiilor, care încă din 1968 a reprezentat 10,4% iar în anul următor 13,2%, s-a redus în 1970 la 5% și se restrînge în continuare la 4,3%. În locul practicii de dispersare a construcțiilor civile sau industriale și de lungire a termenelor de execuție, în cincinal se prevede scurtarea ciclului lucrărilor de construcții și accelerarea punerii în funcțiune a obiectivelor. Construcțiile mari, care în prezent se află sub controlul direct al guvernului R.S. Cehoslovace, au constituit timp îndelungat o sursă de presiuni cu caracter inflaționist, care va fi paralizată acum prin metoda stabilirii unor termene cît mai scurte de realizare.

O altă problemă care reclamă o exigență deosebită este cea a comerțului exterior, în cadrul căreia se fixează sarcini obligatorii pentru producători. Cincinalul prevede depășirea anuală a exporturilor față de importuri, stabilită în 1971 la cel puțin 6%. În relațiile sale cu țările capitaliste, Cehoslovacia trebuie să mențină o balanță echilibrată; în relațiile cu țările socialiste — cu care schimburile vor crește în cursul cincinalului cu 45% — soldul pasiv al balanței urmează să scadă continuu. În ceea ce privește producția agricolă, se prevede ca aceasta să crească anual cu aproximativ 2—3%, dar pe seama sporirii resurselor proprii și nu a importurilor.

● și modificări structurale

PRINTRE PRINCIPALELE PROBLEME pe care urmează să le soluționeze planul cincinal este și cea a balanței energetice și de combustibili, care nu este în măsură să asigure funcționarea din plin și aprovizionarea întreprinderilor productive și a populației, din cauză că în trecut nu s-a ținut seama de unele nevoi stringente de dezvoltare. Încă anul acesta urmează să intre în funcțiune trei centrale electrice, iar în domeniul combustibililor se prevede aproape dublarea sporului de producție realizat anul trecut.

Se urmărește apoi dezvoltarea ramurilor a căror producție poate fi realizată nu numai pe piața internă dar și pe cea externă. Unele planuri de dezvoltare sînt coordonate în cadrul comunității țărilor socialiste.

Printre domeniile cărora li se acordă prioritate se numără și ramurile construcției de mașini în fața cărora stau mari sarcini de export, cum sînt producția de mașini-unelte cu comandă-program, electrotehnica și electronica, tehnica de calcul, producția de automobile și îndeosebi cea de camioane de mare tonaj. Este necesar să amintim, de asemenea, orientarea către chimizarea economiei naționale, iar în domeniul construcțiilor — către crearea unei baze de materiale de construcție și construirea a peste 100 mii de apartamente pe an. Deși s-a planificat de mult, abia anul trecut s-a reușit pentru prima dată să se pună la dispoziția populației un număr atît de mare de apartamente. Construcția de locuințe constituie — prin ea însăși — una din orientările fundamentale în vederea satisfacerii nevoilor populației într-un stat socialist și de aceea figurează ca una din principalele sarcini ale actualului plan cincinal.

Totodată, trebuie menționat că, în ciuda perturbărilor survenite în aprovizionare la sfîrșitul anului 1968 și începutul lui 1969, situația de pe piața internă s-a stabilizat rapid. Cehoslovacia cunoaște un nivel ridicat în domeniul consumului de bunuri alimentare, cu toate că depinde în mare măsură de import, în special la cereale și carne. Cincinalul nu prevede creșteri prea mari în domeniul industriei alimentare, acordînd atenție îndeosebi structurii alimentației și îmbunătățirii sale calitative.

Comerțul cu amănuntul se orientează către sporirea desfacerii articolelor de folosință îndelungată. Industria ar trebui să pună la dispoziția populației un sortiment mai larg și să satisfacă cererea la unele produse — deficitare pentru moment — ca: mobilă, textile, confecții și încălțăminte, în special la cele avînd prețuri medii și scăzute. Situația urmează să se amelioreze și în ceea ce privește aprovizionarea populației cu materiale de construcție, combustibili și medicamente. Se impune restabilirea echilibrului pe piață, astfel încît cumpărătorul să poată găsi tot de ce are nevoie, în timp ce înghețarea prețurilor îl ferește de scumpire.

Sentimentul de încredere cu care a pășit cetățeanul cehoslovac în primul an al noului deceniu se referă, așadar, la toate domeniile vieții. De la el se cere doar un singur lucru: în munca sa de azi să țină seamă de nevoile sale de mîine, pentru ca încă în primul an al cincinalului să fie create condițiile necesare realizării sale în 1975.

Július PALÓ

Praga, aprilie 1971.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● U.R.S.S. — Franța

Corespondentul la Paris al ziarului „Izvestia" scria recent că, în cursul unor întîlniri cu reprezentanți ai cercurilor de afaceri franceze, aceștia au relevat înviorarea legăturilor comerciale bilaterale și explorarea activă a unor noi căi de lărgire a cooperării. În prezent, au afirmat reprezentanții francezi, accentul se pune nu numai pe sporirea comerțului cu mărfuri tradiționale, ci și pe extinderea nomeclatorului și a volumului importurilor de mașini, utilaje și alte produse industriale sovietice. Reprezentanții francezi au subliniat, totodată, că participarea firmelor franceze la construirea unor complexe industriale pe teritorul U.R.S.S. și a întreprinderilor sovietice la amenajarea unor obiective industriale în Franța corespunde intereselor celor două țări. Cercurile financiare din Franța manifestă și ele interes pentru planurile de colaborare cu Uniunea Sovietică; recent, au fost constituite două grupuri, cu participarea unei serii de bănci franceze, care asigură credite pentru realizarea unor proiecte de mari proporții, menționează ziarul sovietic.

● R. P. Polonă — Austria

Ziarul „Zycie Warszawy" informează că reprezentanți ai R. P. Polone și Austriei au semnat recent la Viena un acord cu privire la introducerea sistemului de decontări în valută liberă în schimburile comerciale reciproce. Acest acord va fi urmat în curînd de un altul pe termen lung care, potrivit ziarului, va lărgi considerabil sfera relațiilor comerciale reciproce. În aceeași ordine de idei, ziarul polonez relevă că schimburile comerciale dintre cele două țări au cunoscut, în ultimul timp, o creștere substanțială. Astfel, importurile din Austria au crescut cu 12,5%, iar exporturile în această țară — cu 38%.

Contract polono — japonez

Întreprinderea poloneză de comerț exterior „Elektrim" a încheiat cu firma japoneză „Mitui-Hitasi" un contract privind achiziționarea de licențe pentru un larg sortiment de electromotoare de mică putere folosite la diferite mașini electrocasnice, precum și instalații complete pentru o uzină producătoare de astfel de electromotoare — precizează agenția P.A.P.

R. D. GERMANĂ

DINAMISM ȘI SCHIMBĂRI DE PONDERI ÎN CONSTRUCȚIA DE MAȘINI

CONSTRUCȚIA de mașini este, ca pondere vorbind, cea mai importantă ramură a industriei R. D. Germane. În 1969, producția globală industrială a acestei țări s-a ridicat la 141,58 miliarde mărci, din care 48,75 miliarde (sau 34,40%) reprezintă produse ale construcției de mașini. În această ramură se realizează o producție de aproape două ori mai mare decît în industria alimentară, a doua ca mărime, și de peste 2,5 ori mai mare decît în industria chimică. Bază a progresului tehnic și a echipării întregii economii cu mijloace de producție, sursă de prim ordin de produse pentru export, construcția de mașini s-a impus categoric — prin înseși necesitățile obiective ale edificării socialismului — ca ramură prioritară.

Ritmurile de creștere reflectă încă mai expresiv această prioritate și lasă să se întrevadă totodată accentuarea ei în viitor: producția construcției de mașini crește mai repede atît comparativ cu venitul național, cît și față de media de creștere a producției industriale globale, (vezi tabelul 1).

Tabelul 1

(1955 = 100)

Indicatori	1960	1965	1969	1970/1969
Producția de mașini și mijloace de transport	175	251	332	106,7
Venitul național	141	167	204*	105,2
Producția industrială globală	155	207	265	106,4
— energetică	124	153	175	...
— chimică	152	222	301	108,3
— metalurgică	144	176	226	106,2
— ușoară	146	179	226	105,6
— alimentară	138	163	193	106,6

*) Preliminat

Sursa: Statistisches Jahrbuch der D.D.R. 1970, pag. 39, 100, 101 și „Neues Deutschland", 22/I 1971.

Odată cu accelerarea ritmului de creștere apar și semnificative deplasări structurale în evoluția construcției de mașini a R. D. Germane. Cea mai importantă schimbare structurală, înregistrată în anii puterii populare, este crearea și dezvoltarea rapidă a industriei electronice, simultan cu creșterea accelerată a producției de aparatură și produse electrotehnice. Luate împreună, electrotehnica, electronica și construcția de aparate și-au sporit producția de 4,54 ori în 1969 față de 1955, în timp ce producția de mașini neelectrice și mijloace de transport — foarte dinamică și ea — a crescut, în aceeași perioadă, numai de 3,32 ori.

Investițiile în primele trei subramuri au crescut de peste 4 ori în zece ani, de la 298 milioane mărci în 1960 la 1 253 milioane mărci în 1969, reprezentînd 8% din totalul investițiilor în industrie. S-au creat uzine noi și s-au lărgit cele existente, cunoscute fiind îndeosebi uzina de semiconductori din Frankfurt pe Oder, Uzina de electronică și televizoare din Berlin, uzinele de optică fină Karl

Virgil POPESCU
Institutul de cercetări economice

(Continuare în pag. 19)

NOTE DE DRUM DIN ITALIA

MILANO: FIERISSIMA '71

PERSONALITATEA industrială a orașului Milano, sesizabilă pentru vizitator încă de la primele contacte cu profilul citadin, se împacă de minune cu rolul său de gazdă a celui mai important Tîrg de mostre al Italiei. La Grande Fiera, sau Fierissima, cum i se spune aici adulator, este în fiecare primăvară, de aproape jumătate de veac, punctul culminant și totodată sinteza unui șir cvasi-neîntrerupt de manifestări expoziționale specializate, care se succed de-a lungul întregului an. Pe fondul unui oraș care respiră sobrietate și dinamism, care, cultivîndu-și tradițiile făurite în piatră de nobile contururi, înalță totodată spre cer monumente de modernitate în oțel și sticlă, Fierissima parcă își multiplică înțelesurile, ca loc de întîlnire a creației industriale de cele mai diverse inspirații.

La a 49-a ediție, Tîrgul de mostre de la Milano a atras anul acesta participarea oficială a 73 de state, iar expozanții prezenți sub diferite forme ridică de fapt numărul țărilor participante la 90. Funcția de „punte comercială" exercitată astfel se extinde de la stimularea schimburilor între țări cu sisteme sociale diferite la impulsionarea contactelor și tranzacțiilor între zone cu niveluri de dezvoltare economică dintre cele mai variate. Oficialii Tîrgului consideră că. alături de rolul pe care l-a jucat și continuă să-l joace această manifestare în lărgirea comerțului dintre țările socialiste și cele capitaliste, ea este pe cale să-și majoreze contribuția la eforturile de contracarare a subdezvoltării și de reducere a decalajelor economice pe calea încurajării unor schimburi mai largi, mai avantajoase pentru toți partenerii. Aceasta ar da într-adevăr sensuri mai largi funcției de „promovare" comercială despre care se discută mult aici. De altfel, acest ultim aspect este îndeaproape legat de situația economică a țării gazdă, de fenomenele preocupante din diferite sectoare care întîrzie să se redreseze după încetinirea în diferite proporții a creșterii producției.

Republica Socialistă România a luat parte anul acesta pentru a 16-a oară la Tîrgul de la Milano, devenind un participant tradițional. Faptul se cuvine apreciat și în lumina dezvoltării schimburilor noastre comerciale cu Italia, țară care se situează astăzi pe locul al doilea printre partenerii noștri occidentali, cît și a reciprocității care s-a concretizat de cealaltă parte în recenta prezență a Italiei la Tîrgul internațional de la București. În privința prezenței României la Milano, cum mi-a declarat directorul standurilor românești, tovarășul Alexandru Marius, se poate vorbi de o sensibilă creștere cantitativă și calitativă față de anii precedenți. Participarea noastră, organizată de Camera de Comerț a Republicii Socialiste România, s-a concretizat în 1971 în sporirea cu 25% față de anul trecut a suprafeței ocupate de exponatele românești, iar numărul întreprinderilor noastre de comerț exterior, prezente la Milano a crescut de la 8 în 1970 la 10. În diferitele hale unde au fost amplasate produsele industriei noastre — participarea este sectorizată, în pavilioane și în aer liber — ele s-au bucurat de atenția unui numeros public, a reprezentanților multor firme și întreprinderi din diferite țări. Strungul carusel 3 200 românesc a dominat hala 33, printre produsele similare din străinătate.

Întreprinderile de comerț exterior din țara noastră au mai prezentat strunguri automate normale, freze, grupuri electrogene, electromotoare, centrale telefonice, aparatură de radio, televiziune și telefonie, o gamă întreagă de produse ale industriei chimice, lacuri și vopsele, anvelope, o instalație de forat apă, o mașină de tencuit, diverse materiale de construcție, articole de artizanat.

Cu ocazia deschiderii Tîrgului, președintele Saragat al Italiei, oprindu-se în fața unuia din standurile românești, a apreciat că „România se prezintă încă o dată ca o dezvoltată țară industrială". Ecouri favorabile s-au făcut auzite și cu ocazia vizitării standurilor noastre de către ministrul afacerilor externe Aldo Moro, ministrul industriei, comerțului și artizanatului Gava, ministrul turismului Matteotti. Atenției de care s-au bucurat exponatele românești în presa italiană, scrisă și vorbită, aprecierilor unui foarte numeros public, le-au corespuns contractele importante încheiate de reprezentanții noștri, locul întîi ocupîndu-l mașinile și utilajele.

L. JAEGER

ELECTRICITATEA

(Urmare din pag. 16)

ei se înregistrează tocmai în țările dezvoltate ale globului. Interdependența dintre nivelul de dezvoltare economică și gradul de înzestrare cu energie electrică este evidențiată destul de pregnant și de mărimea consumului de electricitate în kWh care revine pe dolarul de produs național brut: 7,42 în Norvegia, 2,91 în Suedia, 2,2 în Austria și Spania, față de numai 0,64 în Turcia.

Decalajul prezentat nu trebuie să surprindă dacă avem în vedere că chiar în ipoteza în care creșterea demografică nu s-ar accelera, media pe locuitor a țărilor în curs de dezvoltare în ce privește consumul de energie (în cadrul căruia electricitatea este chemată să ocupe un loc din ce în ce mai important) nu va depăși, după unele previziuni, nici la sfîrșitul acestui secol nivelul atins în S.U.A. la 1880. Din cauza marii amplitudini a acestui decalaj, însăși media mondială a consumului de energie pe locuitor se situează încă sub consumul țărilor vest-europene la sfîrșitul secolului al XVIII-lea (*Mircea Malița*, Cronica anului 2000, Editura Politică, 1969, pag. 100).

Acordînd o atenție prioritară electroenergeticii, țările socialiste și-au îmbunătățit continuu în ultimii douăzeci de ani locul ocupat în producția mondială, aspect care reiese din tabelul nr. 4.

Tabelul nr. 4

Structura geografică a producției mondiale de energie electrică (în %)

	1950	1968
Total mondial	100,0	100,0
Țări socialiste	14,6	22,8
Țări capitaliste	85,4	77,2
— dezvoltate	81,7	70,8
— subdezvoltate	3,7	6,4

Producția de energie electrică, datorită tot mai numeroaselor sale întrebuințări, crește mai rapid nu numai în raport cu restul consumului de energie, ci și, în mod constant, față de produsul social. Pe plan mondial această devansare, cel puțin în ultimele două decenii, se verifică și în raport cu producția industrială, în special în țările în curs de dezvoltare.

Este de remarcat aici că influența oscilațiilor conjuncturale asupra consumului de energie electrică este mai redusă decît asupra celorlalte surse de energie.

Structura consumului final de energie electrică diferă de la țară la țară în funcție de nivelul general al dezvoltării economice și sociale și de însăși structura activității productive, fiind notoriu că unele ramuri industriale (cea a aluminiului, de exemplu) sînt, prin specificul lor, mari consumatoare de energie electrică, în vreme ce altele se mulțumesc cu mai puțin. Dincolo de aceste particularități, un numitor comun se impune: motorul electric — înlocuitorul mașinii cu aburi, care făcuse cîndva din cărbune cea mai importantă sursă de energie. Cu titlu orientativ putem menționa că din consumul total de energie electrică industriei îi revine circa 66% în Olanda, Italia sau Polonia, dar numai 41% în Elveția și Anglia și 30% în Danemarca. Ceva mai concludente pot fi considerate cifrele privind energia electrică consumată pe cap de salariat industrial, deși ar fi dificil de tras o concluzie definitivă din faptul că în S.U.A. acest indicator înregistra în 1968 circa 27 mii kWh iar în Norvegia 84 mii kWh. Oricum, dincolo de marea diversitate a nivelurilor de înzestrare electroenergetică a muncii se desprinde o tendință evidentă de creștere generală a acestora în ultimele decenii.

În măsură importantă a crescut cererea de electricitate în transporturile feroviare. Cu toate acestea, ponderea respectivului capitol în consumul total de electricitate s-a redus la mai puțin de 5%, Elveția (cu 15%) reprezentînd o excepție.

Cel mai dinamic se dovedește a fi însă consumul de electricitate al sectorului casnic, în care statisticile includ și magazinele, gospodăriile agricole și atelierele meșteșugărești. Dincolo de jocul cifrelor privind acest sector, reținem nivelul ridicat pe care l-a atins înzestrarea cu aparate electrocasnice într-o serie de țări. După quasigeneralizarea televizoarelor, instalațiile de aer condiționat și de încălzire electrică în curs de extindere formează principalele debușee pentru consumul în acest sector.

Extinderea domeniilor de utilizare are loc în condițiile unei creșteri a randamentului la producerea de energie electrică, determinînd o scădere a prețului la consumator, estimată în S.U.A. la circa 30% pe deceniu. Este cazul să amintim aici performanțele echipamentelor energetice instalate în ultima vreme în centralele de termoficare din țara noastră, concretizate în reducerea consumului specific mediu de combustibil convențional pe kWh.

Marile speranțe

ESTIMAȚIILE privind evoluția viitoare a necesarului mondial de energie, în cadrul căruia un loc crescînd îl ocupă electricitatea, ca și cele privind perspectivele acoperirii lui sînt pe cît de numeroase pe atît de variate. Potrivit aprecierilor lui Milton F. Searl, membru al Comisiei pentru energie atomică a S.U.A., în anul 2000 o populație a globului reprezentînd dublul celei din 1960 va consuma de cinci ori mai multă energie decît aceasta (*Technology and Economic Development*, Penguin Books, pag. 96). Alți autori au calculat că pentru ca nivelul de azi al consumului de energie din țările dezvoltate să devină media mondială a anului 2000, actuala producție de energie a lumii ar trebui să se fi înzecit pînă atunci. Și nu este vorba numai de a ridica media consumului, ci și de a atenua disparitățile flagrante caracteristice lumii contemporane.

Ca o trăsătură generală, ținînd seama și de recentele descoperiri de petrol și gaze, perspectivele oferite de experți pentru orizontul anului 2000 apar ca destul de realiste, chiar fără a lua în calcul energia nucleară. Cu atît mai mult merită acest atribut extrapolările care, ținînd seama de rezultatele obținute pînă acum privind utilizarea energiei de fisiune, prevăd că aceasta va putea concura nu peste prea multă vreme cu combustibilii fosili, oricum epuizabili.

De la intrarea în funcțiune a primei centrale atomoelectrice — în U.R.S.S. — n-au trecut decît 17 ani. La sfîrșitul anului trecut, după datele A.I.E.A., funcționau în scopuri productive circa 109 reactoare răspîndite în 15 țări ale lumii, cu o putere totală de peste 24 250 MW. Pînă în 1976 numărul reactoarelor în funcțiune ar urma să se tripleze, iar puterea lor să crească la 147 000 MW. Deocamdată, deși combustibilii fosili costă mai puțin în S.U.A. decît în Europa apuseană (80 de cenți milionul de kilocalorii, față de 1,20 dolari în vestul Europei), avansul nord-americanilor în materie de centrale nucleare este evident (vezi tabelul nr. 5).

Tabelul nr. 5

Situație comparativă privind centralele nucleare
(la 30 iunie 1969, in MW neți)

	S.U.A.	Anglia	Piața comună
În funcțiune	2800	4100	3100
În construcție	35 100	6400	2700
În proiect	36 200	7500	8600
Total :	74 100	18 000	14400

Sursa : Science et avenir, numéro spécial, hors série, 1969

Pe lîngă celelalte avantaje ale combustibilului nuclear — începînd cu un conținut de energie pe unitatea de volum de cîteva milioane de ori mai mare decît al oricărui combustibil „clasic" — care pledează în favoarea sa, se menționează tot mai frecvent în ultima vreme contribuția sa posibilă la prevenirea poluării atmosferei. Căci dacă energia electrică este o sursă extrem de „curată" în stadiul utilizării finale, producerea ei pe baza combustibililor tradiționali este un factor poluant potențial. O accelerare a eforturilor în vederea obținerii unui preț de cost convenabil al centralelor nucleare se așteaptă de pe urma recentei creșteri a prețului petrolului pe piața occidentală. Unele speranțe se pun și în energia de fuziune, a cărei utilizare industrială este însă deocamdată incertă, iar experimentările necesită investiții considerabile. Dar forțele unite ale necesității economice și ingeniozității tehnice sînt capabile de multe surprize.

DINAMISM ȘI SCHIMBĂRI

(Urmare din pag. 17)

Zeiss-Yena, uzinele de aparate și regulatoare din Teltow ș.a. Din aceste uzine pornesc, an de an, spre toate ramurile industriale numeroase sortimente de elemente de automatizare și cibernetizare a producției, factori decisivi pentru ridicarea standardului tehnic al întregii industrii la nivelul exigențelor revoluției tehnico-științifice. Un ritm superior de creștere realizează construcția de aparatură științifică: de 4,92 ori în 1969 față de 1955. Elementele pentru construcții electronice (cu o creștere de 22 ori), semiconductorii, aparatele de comandă și control al producției (de 17,4 ori), aparatele de măsură și verificare (de 5,4 ori) și mașinile pentru prelucrarea datelor vădesc cel mai puternic dinamism.

În cadrul producției de mașini neelectrice atrage atenția creșterea mai accelerată a producției de mașini pentru sectorul I (producția de mijloace de producție) față de producția de mașini destinate sectorului II (ramurile producătoare de bunuri de consum). De pildă, producția de mașini pentru industria prelucrătoare de metale a sporit de 3,38 ori în 1969 față de 1955, producția de construcții metalice și de mașini de ridicat și transportat a crescut și ea de 3,32 ori, în timp ce producția de mașini pentru industriile ușoare și alimentare s-a mărit numai de 2,86 ori.

În valori absolute, și producția de mașini pentru sectorul II a continuat să crească simțitor. Astfel în 1969 s-au produs echipamente pentru industriile textilă, de confecții și pielărie în valoare de 618,9 milioane mărci, față de 178,2 milioane mărci în anul 1955.

Este, de asemenea, remarcabil felul în care se reflectă în structura producției de mașini a acestei țări aplicarea principiului specializării și cooperării în producție. În R. D. Germană, producția de părți componente pentru construcția de mașini a crescut mai repede decît ritmul mediu pe întreaga ramură, și anume de 3,38 ori în 1969 comparativ cu 1955. Aceasta înseamnă că o parte tot mai importantă din produsele finite ale întregii ramuri se realizează pe baza cooperării inter-uzinale.

Alte modificări structurale oglindesc preocuparea pentru o mai bună valorificare a metalului. Crește în ritm mai viu producția acelor tipuri de produse care conțin un volum mai mare de muncă superior calificată și de tehnicitate, în timp ce tipurile cu mare consum de metal sau cu indice de valorificare mai scăzută înregistrează o curbă mai puțin dinamică. Astfel, în producția de mijloace de transport, accentul cade mai mult pe mijloace auto decît pe materialul rulant feroviar. Producția de autoturisme a crescut de la 64 mii unități în 1960 la peste 120 mii unități în 1969, iar cea de autocamioane — de la 12,8 mii la 25,3 mii unități, în aceeași perioadă. În producția de mașini-unelte, accentul cade îndeosebi pe mașinile-unelte pentru așchierea metalelor, care au o importanță economică superioară și prezintă multe tipuri noi, cu tehnicitate înaltă și valoare mare. Navele maritime — produs în structura căruia intră de asemenea multe elemente noi, de înaltă tehnicitate — înregistrează și ele creșteri însemnate, obținînd totodată remarcabile succese ca articol de export. Într-un singur an (1967—1968) exportul de nave al R. D. Germane a crescut cu circa 60%.

O vedere de ansamblu asupra modificărilor de structură și tendințelor ce se profilează în construcția de mașini a R. D. Germane, în totalitatea ei precum și pe principalele subramuri, este oferită de datele din tabelul 2.

Prin dinamismul său viu și prin evoluția progresivă a structurii sale, în direcțiile cerute de revoluția tehnico-științifică contemporană, industria constructoare de mașini din R. D. Germană a contribuit hotărîtor la creșterea forțelor de producție ale țării. Gradul de înzestrare a forței de muncă cu mijloace de bază, indicator folosit în acest sens în R.D.G., a crescut — din 1960 pînă 1969 — cu 55,6% în industrie, cu 89,7% în construcții și cu 108% în agricultură. Ceea ce a permis ridicarea continuă a productivității muncii (în industria socialistă ea a crescut cu 90%). În același timp, participarea industriei constructoare de mașini și de prelucrare a metalelor la exportul țării s-a majorat de la 51,8% în 1960 la 57,5% în 1969, aproximativ jumătate din această pondere revenind mașinilor. În acest fel sub raportul ponderii lor în totalul exportului, R. D. Germană se numără printre marii exportatori de mașini din lume.

Tabelul 2

Dinamica producției pe ramuri ale construcției de mașini (1955 = 100)

Ramuri și subramuri	1960	1965	1969
Construcția de mașini și mijloace de transport	175	251	332
— Echipamente pentru construcții și ind. materialelor de bază	173	250	311
— Echipamente pentru industria de prelucrare a metalelor	183	261	338
— Echipamente pentru industria ușoară și alimentară	159	204	286
— Mijloace de transport (incl. nave) și mașini agricole	167	235	321
— Utilaje de ridicat și transportat, construcții metalice	179	242	332
— Industria celorlalte articole metalice	203	306	421
— Elemente și subansamble de mașini și mijloace de transport	177	267	338
Electrotehnică-electronică-aparatură	202	317	454
— Industria electrotehnică și electronică	214	330	439
— Construcții de aparate	171	282	492

Sursa: Statistisches Jahrbuch der D.D.R. 1970, pag. 101.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

OȚELUL ÎN 1970

PRODUCȚIA mondială de oțel a reprezentat în 1970, după datele preliminare existente, aproximativ 575 milioane de tone, în creștere cu 3—3,5% față de 1969. După datele statisticii O.N.U., în 1969 s-au produs 555 milioane tone, iar în primele trei trimestre din 1970 circa 432 milioane tone, față de 411,7 milioane în același interval din 1969. Evoluțiile de la o țară la alta au prezentat anul trecut deosebiri uneori considerabile, legate și de aspectul general al conjuncturii.

Statele Unite, care rămîn cel mai mare producător de oțel din lumea capitalistă, au obținut anul trecut — conform datelor lunare redate în statistica O.N.U. (**U.N. Monthly Bulletin of Statistics**, februarie 1971) — ceva mai mult decît 119 milioane tone. Aceasta a fost cu circa 9 milioane de tone mai puțin decît în 1969, deci o reducere cu circa 7%. Cifrele lunare, calculate de American Iron and Steel Institute, indică în plus o tendință de reducere succesivă de-a lungul anului 1970. În a doua jumătate a anului ele au fost fără excepție sub nivelul de 10 milioane tone, atunci cînd în prima jumătate depășiseră cu o singură excepție acest nivel, iar în a doua jumătate din 1969 absolut în toate lunile.

Dacă privim Comunitatea Economică Europeană ca un tot, ea se menține pe locul al doilea în ierarhia producătorilor de oțel din lumea capitalistă. După surse neoficiale, producția țărilor membre în 1970 a însumat 109,2 milioane tone, un spor de 1,85 milioane tone sau 1,7% față de anul precedent. Producția diferitelor țări a evoluat neuniform, înregistrînd, după aceleași surse, scăderi de 0,6% în R.F.G., 1,1% în Luxemburg și 1,8% în Belgia, iar pe de altă parte creșteri de 5,1% în Italia, 5,6% în Franța și 6,7% în Olanda. Din cifrele lunare publicate de O.N.U. rezultă că în cazul R.F. a Germaniei de exemplu, tendința de scădere a intervenit în a doua jumătate a anului și, mai precis, către sfîrșitul lui. În perioada iulie—noiembrie media lunară a producției de oțel vest-germane a fost de 3,742 milioane tone, față de 3,920 milioane în perioada corespunzătoare din 1969, deci cu peste 4% mai mică. Și în cazul Belgiei și al Luxemburgului, scăderea se conturează în a doua jumătate a anului, cu o tendință de accentuare către sfîrșitul lui.

Producătorul singular cel mai important din lumea capitalistă după Statele Unite este tot mai distanțat Japonia. Volumul producției sale în 1970 este evaluat la 93,39 milioane de tone, un spor de 11,2 milioane tone, respectiv 13,6%, față de anul precedent. În felul acesta Japonia ajunge să-și mărească într-un singur an ponderea în producția mondială de oțel cu 2,5 puncte procentuale; deținînd 16,2%, ea s-a apropiat simțitor de Statele Unite cu cei 21,3% ai lor în 1970. Producțiile lunare ale industriei japoneze a oțelului au avut o evoluție ascendentă în cursul anului. După media lunară de 6,847 milioane tone în 1969, ele au depășit în primele 10 luni din 1970 în toate cazurile nivelul de 7 milioane, fiind în trei luni de peste 7,9 și în două cazuri de peste 8 milioane tone.

Anglia a obținut în 1970 un spor de circa 4% în industria oțelului, producția ei de 27,9 milioane tone depășind și recordul de pînă acum — din 1965 — cu 1,6%. Privită pe o perioadă mai lungă, siderurgia engleză vădește însă tendința de a nu menține sau depăși în continuare nivelurile mai ridicate, o dată atinse: de la începutul anilor '60 producția ei se înscrie în limitele unei producții medii lunare de 2,0—2,3 milioane tone.

Exceptînd Japonia, industria oțelului a lumii capitaliste nu înregistrează în 1970 apariția vreunui nou producător deosebit de dinamic, care, prin proporțiile previzibile ale producției, ar putea repune în discuție ierarhia existentă. Dintre producătorii mai vechi, Suedia continuă în acest domeniu o progresie lentă, care, în cazul ei, nu este fără legătură cu structura pe calități și sortimente a producției. Media lunară de 446 000 tone din 1969 se compară cu una de 450 000 tone în primele 11 luni ale anului 1970. Progresia este mai rapidă în cazul Canadei, bunăoară. În primele 9 luni ale anului trecut, siderurgia canadiană a dat o producție medie lunară de oțel de circa 934 000 tone; în comparație cu media lunară de 779 000 tone din 1969, aceasta a însemnat o creștere de aproape 20%. La un nivel absolut al producției de circa 10 ori mai redus în 1970 —92 100 tone în medie pe lună în primele 11 luni —, Finlanda a realizat un ritm de creștere încă ceva mai mare și anume de peste 21% în cursul anului trecut. La un nivel absolut situat între cele ale Canadei și Finlandei — 605 000 în medie pe lună în primele 9 luni din 1970 —, Spania a realizat anul trecut o creștere cu aproape 23% față de media pe tot anul 1969.

Dintre țările mai puțin industrializate, siderurgia relativ cea mai dezvoltată, a Indiei, cu producția ei medie lunară de 539 000 tone în 1969, nu a putut realiza în medie pe primele șase luni din 1970 decît circa 530 000 tone.

HOMO ECONOMICUS

PRO SAU CONTRA?

„...IARNA car, și vara sanie". Vara se apropie și — urmînd litera proverbului — cetățenii orașului Denver, statul Colorado, S.U.A., sînt cu gîndul la sănii. Dar nu la săniile de anul viitor, ci la cele din 1976, cînd se vor desfășura acolo jocurile olimpice de iarnă. Oamenii de afaceri au intrat în fierbere: se așteaptă ca 250 000 de amatori de sporturi de iarnă să invadeze hotelurile și restaurantele din Denver și împrejurimi, se proiectează construcții noi, se fac febrile speculații cu terenuri...

Un asemenea eveniment sportiv internațional, care poate avea loc cel mult o dată într-o generație în același loc, pare o adevărată mană cerească. Totuși, oricît ar fi de curios, doar la vreo 40 de kilometri de Denver, la Evergreen, în Munții Stîncoși, chiar în punctul unde se vor desfășura multe din competițiile olimpice, unii dintre locuitorii săi manifestă un moral scăzut. Nu fiindcă ei ar fi insensibili la efectul valutar pe care Olimpiada l-ar avea asupra buzunarelor lor, ci pentru că se tem că zarva și îmbulzeala legate de un asemenea eveniment ar răsturna obiceiuri și tabieturi, transformînd — fie și temporar — localitatea, cu cei zece mii de locuitori ai ei, într-un oraș. Ei se complac în izolarea lor, nu regretă că orășelul nu are decît un „stop" și două băcănii și că prea puțini din cei 200 milioane de americani se abat pe la Evergreen, de care, de altfel, nici măcar școlarii silitori la geografie (firește cu excepția celor din Colorado) nu au auzit pînă azi.

Și acum, ce perspective sumbre îi așteaptă? Febra construcțiilor, noi terenuri de parcare, amenajări sportive mamut, un amfiteatru uriaș în aer liber, care vor atrage sportivi chiar și după jocurile olimpice de iarnă din 1976. În plus, pistele de bob și trambulinele de ski vor trebui acoperite, în 1976, cu zăpadă „fabricată" de mașini speciale (căci prin partea locului cade prea puțină nea în februarie) și ele riscă să afecteze rezervele de apă ale orașului. Într-un cuvînt, un întreg mod de viață patriarhal va fi în primejdie...

Pe plan local a început strîngerea unui „fond de război" pentru combaterea proiectului de a se organiza „Olimpiada albă" la Evergreen. Unul din purtătorii de cuvînt ai micii comunități din Munții Stîncoși a declarat: „Dacă ei (a se citi: „forțele răului" — L.N.) vor reuși în planul lor și dacă olimpiada va avea totuși loc la noi, va trebui să ne schimbăm numele din Evergreen (veșnic verde) în Nevergreen (niciodată verde").

E greu să nu simpatizezi cu evergreenienii atît de îndrăgostiți de natură și de liniștea lor încît sînt gata să renunțe la compensațiile sunătoare care le-ar reveni dacă „ei" (adică ceilalți) vor reuși. Și, totodată, e greu să uiți că dezvoltarea, cu toate implicațiile sale pozitive și negative, este cea care pune în mișcare și cele mai liniștite regiuni ale lumii actuale.

Lionel NIȚESCU

MONDORAMA

„MODELUL LEFFER“

ÎN dezbaterea dintre economiştii americani cu privire la efectele modificării masei monetare asupra creşterii economice un tînăr economist american, Arthur Leffer, aduce un punct de vedere nou. Spre deosebire de teoriile de pînă acum, potrivit cărora sporirea masei monetare îşi face efectul abia după cîteva luni, în direcţia stimulării activităţii economice, A. Leffer susţine că orice creştere a masei monetare acţionează de îndată asupra producţiei. Pe baza „modelului Leffer“ pe care l-a elaborat, economistul a calculat că în 1971 P.N.B. al SUA va atinge 1 065 miliarde de dolari, o creştere cu 6% faţă de 1970. Aceste aprecieri diferă în plus de previziunile Sistemului Federal de Rezerve cu peste 20 miliarde de dolari (cu aproximativ 1,8%).

PREA MULTE TÎRGURI ?

LUÎND CUVÎNTUL la conferinţa de presă anuală a Societăţii tîrgurilor din Köln, preşedintele Asociaţiei comerţului individual, Fritz Conzen, s-a pronunţat împotriva a ceea ce a numit el „inflaţia tîrgurilor“ în R.F.G. Numărul tîrgurilor şi expoziţiilor programate pentru acest an, care a crescut de la 417 în 1970 la 467, cît şi extinderea perimetrului expoziţional cu 25% pînă în anul 1975 antrenează dificultăţi tot mai mari pentru cei interesaţi. Conzen s-a pronunţat pentru combinarea tîrgurilor cu sesiuni şi congrese de specialitate, în măsură să contribuie mai eficient la îmbunătăţirea informării pieţei.

POPULAŢIA U.R.S.S. ÎN CIFRE

DIRECŢIA Centrală de Statistică, a terminat prelucrarea datelor ultimului recensămînt referitoare la componenţa populaţiei după vîrstă, sex, stare civilă, grad de instruire, naţionalitate şi sursele mijloacelor existenţă. La 15 ianuarie 1970, populaţia Uniunii Sovietice număra 241 720 134 locuitori, dintre care 111 399 377 bărbaţi şi 130 320 757 femei. Populaţia urbană reprezenta 135 991 514 persoane, iar cea rurală 105 728 620. În ţară a fost lichidat analfabetismul. La sfîrşitul anului 1970, peste trei pătrimi din populaţia urbană şi peste jumătate din cea rurală angajată aveau pregătire medie şi superioară.

INTERES PENTRU PIAŢA CUBANEZĂ

INTENSIFICAREA luptei de concurenţă dintre diferite firme capitaliste pentru piaţa cubaneză se reflectă şi în intenţia firmei japoneze „Hino“ de a construi în Cuba o uzină de asamblare a automobilelor, — scrie **The Financial Times.** În ciuda embargoului, impus la timpul său de S.U.A. asupra comerţului ţărilor capitaliste cu Cuba, acesta a fost încălcat întîi de „British Leyland Motors“, care a vîndut Cubei 950 de autobuze. A urmat apoi o firmă franceză de automobile, iar apoi spaniolii, iar din Italia Fiat şi Alfa-Romeo. Ulterior au intervenit şi japonezii, care importă însemnate cantităţi de zahăr din Cuba. Acum firma „Hino“ tratează cu Cuba vînzarea a două mii de autovehicule, printre care 550 de autobuze. Tot cu această firmă se poartă tratative privind construirea unei uzine de asamblare a automobilelor. Potrivit ziarului mai sus citat, există semne că în prezent guvernul japonez este gata să sprijine acţiunea pentru lărgirea comerţului cu Cuba.

METROUL PARIZIAN

PUŢINI şi-ar putea închipui astăzi că prima linie de metro, de la Vincennes la Porte Maillot, a fost privită cu multă neîncredere, în anul 1900, cînd a fost inaugurată, cu prilejul Expoziţiei Universale. Avantajele au devenit însă repede evidente pentru cei 17,7 milioane de pasageri transportaţi în acel an. Distanţa de 13,5 km era parcursă în subteran în 25 de minute, iar cu tramvaiul, la suprafaţă, într-o oră şi jumătate.

Reţeaua liniilor de metrou s-a lărgit treptat la circa 180 km, astfel că în 1946 au putut fi înregistraţi 1,64 miliarde pasageri. De atunci s-au efectuat numai reduse prelungiri în suburbii. Astăzi, metroul este folosit zilnic de 3,4 milioane pasageri. Concomitent cu modernizarea traficului subteran, a parcului de vagoane, a staţiilor, mai multe linii vor fi prelungite, dintre care una pînă la aeroportul Orly. O instalaţie de televiziune în circuit închis va funcţiona pe linia nr. 1, marcînd pe un tabel luminos poziţia trenurilor.

Cum posibilităţile de extindere şi mai ales de intensificare a traficului pe liniile aglomerate sînt obiectiv limitate (a trebuit să se renunţe şi la proiectul foarte costisitor de a lărgi actualele linii), s-a adoptat hotărîrea de a construi o linie nouă de metrou rapid, lungă de 46 km, ce va străbate Parisul de la est la vest. În zona centrală a metropolei franceze ea va ajunge la 60 m adîncime (de exemplu, în staţia Auber, unde se află sub alte trei linii suprapuse, la 20 m sub nivelul hidrostatic). Staţiile sînt mai rare, dar cu peroane mai lungi (225 m) şi mai largi (40 m). Se are în vedere circulaţia şi a unui tren subteran de mărfuri. Întreaga lucrare va fi încheiată în următorii trei—patru ani.

CONTRIBUŢIILE LA BUGETUL O. N. U.

POTRIVIT unei rezoluţii a Adunării Generale, proporţia contribuţiei statelor membre la bugetul Organizaţiei Naţiunilor Unite este revizuită o dată la trei ani. Pentru perioada 1971—1973 cotele respective au fost adoptate în Adunarea Generală la 4 decembrie 1970. La baza calculării lor a stat mărimea medie a produsului naţional net în preţuri curente pentru anii 1966—1968.

Repartiţia cotelor între principalele ţări finanţatoare ale activităţii O.N.U. în următorii trei ani este: S.U.A. 31,52%, U.R.S.S. 14,18%, Franţa 6%, Anglia 5,9%, Japonia 5,4% etc. Reflectînd creşterea rapidă a produsului său social, contribuţia Japoniei de 9 120 000 dolari la bugetul O.N.U. pe 1971 este cu 72% superioară celei din 1970. În acelaşi timp, 64 de ţări în curs de dezvoltare contribuie fiecare cu rata de 0,04% din acest buget. Contribuţia celui mai recent intrat dintre cele 127 ţări membre, Fiji, urmează a fi stabilită ulterior.

MODA ŞI PRODUSELE LACTATE

„UNIGATE“, cea mai mare societate de produse lactate din Anglia, avînd o cifră de afaceri echivalentă cu peste 4 miliarde franci francezi şi circa 40 000 salariaţi, s-a lansat recent într-o altă ramură de activitate decît profilul său de bază. În cele 600 magazine ale sale, din care multe supermarket-uri, a introdus desfacerea confecţiilor de damă şi a articolelor de modă, furnizate de firma „Weatherogne“ din Manchester. Pe cînd şi desfacerea produselor lactate în magazinele de confecţii şi în casele de modă ?

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

PROGNOZE ASUPRA RATEI ACTIVITĂŢII

EVALUĂRILE ŞI PREVIZIUNILE demografice de dată mai recentă, efectuate în cadrul organismelor de specialitate ale O.N.U., oferă cîteva repere semnificative asupra evoluţiei populaţiei active în diferite regiuni ale lumii, comparativ cu dinamica întregii populaţii. După cum rezultă din datele cuprinse în tabelul alăturat, ritmul de creştere a populaţiei active se va accelera — pe plan mondial — în perioada 1970—1980, faţă de nivelul său din deceniul precedent, rămînînd însă sub rata medie de creştere a întregii populaţii.

Dacă examinăm situaţia pe regiuni, apar o serie de decalaje evidente. În primul rînd, între ritmul lent, în uşoară încetinire (al creşterii populaţiei active din regiunile dezvoltate din punct de vedere economic) şi cel rapid, chiar accelerat în perspectiva 1970—1980 (de extindere a populaţiei active din regiunile în curs de dezvoltare). Specialiştii apreciază că în deceniul actual sporul populaţiei active din aceste din urmă regiuni va depăşi de peste 4,7 ori sporul corespunzător din regiunile dezvoltate.

Cu toate acestea, rata activităţii rămîne mult mai redusă în regiunile în curs de dezvoltare (cu excepţia Asiei răsăritene), manifestînd chiar o tendinţă de descreştere — mai pronunţată în deceniul trecut şi mai estompată în perioada 1970—1980. Cifrele referitoare la Asia de sud, Africa şi mai ales la America latină evidenţiază, odată în plus, că — în condiţiile social-economice existente în regiunile respective — subdezvoltarea merge mînă în mînă cu nivelul scăzut de utilizare a populaţiei capabile de muncă, fapt care îngustează înseşi posibilităţile de a depăşi stadiul subdezvoltării.

Regiunea	Populaţia totală					Populaţia activă					Rata activităţii (în %)		
	milioane persoane în 1960	milioane persoane în 1970	sporul mediu anual în 1960—1970 (%)	milioane persoane în 1980	sporul mediu anual în 1970—1980 (%)	milioane persoane în 1960	milioane persoane în 1970	sporul mediu anual în 1960—1970 (%)	milioane persoane în 1980	sporul mediu anual în 1970—1980 (%)	1960	1970	1980
În intreaga lume	2981,6	3635,2	2,00	4467,3	2,08	1276,8	1511,7	1,70	1835,6	1,96	42,8	41,6	41,1
Din care:													
Regiuni dezvoltate	994,4	1113,4	1,14	1239,6	1,08	446,1	498,3	1,11	554,7	1,08	44,9	44,8	44,8
Regiuni în curs de dezvoltare	1987,3	2521,8	2,41	3227,7	2,50	830,6	1013,4	2,01	1280,9	2,37	41,8	40,2	39,7
— Asia de sud	865,3	1125,8	2,74	1485,7	2,82	351,9	430,1	2,03	549,0	2,47	40,7	38,2	37,0
— Asia răsăriteană [1])	686,9	826,4	1.87	979,0	1,71	317,1	379,6	1,81	467,3	2,10	46,2	45,9	47,7
— Africa [2])	251,4	321,7	2,50	427,3	2,88	102,2	125,8	2,09	160,3	2,45	40,7	39,1	37,5
— America latină [3])	180,6	243,9	3,06	330,4	3,07	58,1	76,2	2,75	102,1	2,97	32,2	31,2	30,9
— Oceania [4])	3,1	4,0	2,83	5,2	2,75	1,4	1,8	2,15	2,2	2,26	46,1	43,8	41,8

1) Exclusiv Japonia. 2) Exclusiv Africa de sud. 3) Exclusiv zona temperată a Americii de sud. 4) Exclusiv Australia şi Noua Zeelandă.
Sursa: Bureau International du Travail, Le programme mondial de l'emploi, Geneva, 1971.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL IX NR. 20 (402)
VINERI 14 MAI 1971
20 PAGINI 2 LEI

20

viata economica ANUL IX

săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

nr. 20 din 14.V.1971

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Un program realist, plin de îndrăzneață clarviziune
de dr. **N.S. Stănescu** (pag. 3)

— **Dezbateri :**
Cum stimulăm înnoirea producției
de **Luca Năstase** (pag. 4)

— **Calitatea :**
Din nou despre aplicarea statisticii matematice
de ing. **Mircea Ciobotaru**, inspector principal I.J.C.C.P. — Timișoara (pag. 5)

— **Puncte de vedere :**
Un rol sporit creditului în industria petrolieră de asist. univ. **Emil Negrea** — A.S.F. (pag. 6)

— **Agricultură :**
Informarea și analiza economică — momente premergătoare deciziei
de prof. dr. **Mihail Levente** (pag. 7)

Despre realizări și perspective în cooperația meșteșugărească
Stan Udrea, vicepreședinte al UCECOM (pag. 8)

— **Relațiile economice externe ale României:**
R.F. a Germaniei, partener comercial al țării noastre
de dr. **Al. Puiu** (pag. 9)

■ CONDUCERE • ORGANIZARE

— Descrierea postului — instrument de precizare a responsabilităților
• Laborios, dar eficace
de **Ioan Bratu**
• **Studii • experiențe :**
La combinatul de bumbac nr. 1 — București : Un debut care își așteaptă maturizarea
de **Stere Popescu** (pag. 10—11)

■ TEORII • IDEI

— Cointeresarea materială, factor al creșterii economice
de **George Răboacă, Reghina Crețoiu**
Institutul de Cercetări Economice
Școli — curente — economiști :
Productivitatea și reflecțiile lui B. de Jouvenel
de dr. **Iosif Anghel**, **I.C.E.** (pag. 13)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— Piața monetară occidentală : „La răscruce de vînturi"
de **Irina Vianu** (pag. 15)

— Rolul marketingului într-o strategie dinamică.
Interviul nostru cu ing. dr. **Salvatore Teresi**, director al Centrului european de educație permanentă de la Fontainebleau (CEDEP) (pag. 16)

— **Revista presei :**
Resursele umane și strategia dezvoltării
de **V. Dan** (pag. 17)

— „Șocul viitorului" (pag. 18)

— R.S.F. Iugoslavia : La Combinatul metalurgic Sisak : accent pe specializare
de **V. Brăneanu** (pag. 19)

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

CURIER

VECHIMEA

IONEL ALEXANDRU, Ploiești-Vest — Art. 3 din H.C.M. 931/1969 precizează că în perioada cursurilor universitare, studenții pot fi angajați **numai cu ora sau pentru o lucrare determinată**, activitate care nu se include în calculul vechimii în munca salariată. Prin această reglementare, s-a avut în vedere posibilitatea încheierii de către studenți exclusiv a unor contracte de muncă temporare, pe durată determinată, respectiv în timpul vacanțelor universitare. Perioada de activitate salariată, desfășurată pe baza contractelor de muncă cu durată determinată, se ia în considerare la stabilirea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate numai dacă salariatul a lucrat, în fiecare an, cel puțin 6 luni în aceeași unitate, sau în unități diferite unde a trecut în mod organizat, la indicația unui organ competent. Această perioadă se ia în calculul vechimii în muncă, chiar dacă durata ei este mai mică de 6 luni, în fiecare an.

CONCEDIUL DE ODIHNA

EMANOIL CREȚU, Cîmpulung-Muscel — Răspunsul la care vă referiți corespunde reglementării în vigoare. Durata minimă de 15 zile lucrătoare, prevăzută de art. 11 (1) din Legea nr. 26/1967, de care beneficiază salariații care au trecut la alte unități, în urma demisiei, se aplică la primele două concedii anuale care au urmat. Calculul efectuat de dv. cuprinde o eroare întrucît angajatul, reîncadrat în luna martie, n-are drept la concediu în anul reîncadrării, neavînd în anul calendaristic respectiv cel puțin 11 luni de vechime neîntreruptă în muncă. În anul următor angajării, salariatul în cauză beneficiază atît de concediul cuvenit pentru lunile lucrate în anul precedent — în exemplul dv. 10 luni — cît și de concediul cuvenit pentru anul calendaristic în curs. Cel de-al doilea concediu la care se referă art. 11 (1) din Legea nr. 26/1967, este concediul următor celui de care salariatul a beneficiat după reîncadrarea sa în muncă.

SPORUL DE VECHIME

CONSTANTIN HOBINCU, Gornești, Mureș — Conform reglementării în vigoare (art. XI din anexa VII la H.C.M. 914/1968, cu modificările ulterioare), salariații din unitățile la care sporul de vechime se acordă pe baza unor reglementări anterioare beneficiază, în continuare, de sporurile în valoare absolută primite pe baza acelor instrucțiuni pînă cînd, pe baza normelor prevăzute în anexa menționată vor putea beneficia de un spor egal sau mai mare decît cel cuvenit anterior. Salariații beneficiază de acest drept atît timp cît lucrează în aceeași unitate, sau trec în alta în cadrul aceluiași sector, în condiții în care nu se întrerupe vechimea în muncă. Ținînd seama de cele de mai sus, în situația relatată de dv. sporul acordat pe baza H.C.M. 693/1963, **se menține în valoarea absolută stabilită anterior**, pînă la data cînd, ca urmare a majorării salariului tarifar sau a modificării tranșelor de vechime, sporul acordat pe baza H.C.M. 914/1968, va fi mai mare decît cel primit în prezent.

CREANȚE

ȘTEFAN BREAZU, Cluj, — Pentru a determina vărsarea la buget a unei sume prescrise este necesar ca unitatea creditoare să se adreseze organului său tutelar ca acesta să ia legătura cu organul tutelar al unității debitoare. Acest organ este în drept să cerceteze care este situația reală în ce privește debitul și dacă este cazul să oblige unitatea debitoare, din subordinea sa, să verse suma prescrisă la buget. Menționăm că de la 1 ianuarie 1971, sînt în vigoare (cu privire la problema sesizată) prevederile H.C.M. nr. 1885/1970 și anume : a) art. 11 lit. c care reglementează răspunderea angajaților pentru neurmărirea și neîncasarea creanțelor în termenele stabilite ; b) art. 14 lit. d alin 2 care prevede : „Creanțele nerealizate înăuntrul termenului de prescripție, în caz că nu se datorează vinei angajaților, se trec la pierderi cu aprobarea conducătorului organului ierarhic imediat superior, dacă valoarea depășește 500 lei, iar pentru cele sub această limită cu aprobarea conducătorului unității economice".

★

I. CONSTANTINESCU, Alba Iulia. Evident, perioada satisfacerii stagiului militar se consideră vechime în muncă și se ia în calculul concediului de odihnă. **Aceasta indiferent de timpul cînd a fost efectuat stagiul militar (și atunci cînd respectivul angajat n-a avut înainte de efectuarea serviciului militar o zi de activitate salariată).**

★

UZINELE CERAMICE, **Ploiești.** — Din cele relatate rezultă că salariatul la care vă referiți a fost încadrat la 1 mai 1969, ca șef de serviciu (clasa de salarizare 26 — gradația 2-a) și că la data de 1 noiembrie 1970, în urma aplicării unor măsuri organizatorice, a fost trecut tot ca șef de serviciu într-un alt compartiment de muncă, la care sînt prevăzute nivele de salarii mai mici cu o clasă. Pentru a i se putea menține salariul tarifar avut, conducerea unității, în baza precizărilor nr. 170 001/1970, l-a reîncadrat la aceeași clasă de salarizare, însă din gradația imediat superioară (gradația 3-a). Deoarece încadrarea în gradația superioară s-a făcut la 1 noiembrie 1970, vechimea minim necesară pentru promovarea de la gradația 3-a (noua gradație stabilită) la următoarea, se calculează de la 1 noiembrie 1970.

★

RAȘELA GRUSEL, București — Prevederile la care vă referiți se aplică exclusiv salariaților încadrați în funcții economice medii după 1 martie 1967. Cei care ocupau — la această dată — o funcție economică medie pot fi promovați contabili principali etc., dacă au o vechime (economică medie) de 5 ani. Nu mai este necesar stagiul de doi ani în funcții de calculator, casier etc. Dv. îndepliniți condițiile pentru ocuparea funcției de contabil principal.

★

IOSIF OMACHEL, Timișoara — Funcția de secretar-casier comunal este considerată administrativă. Perioada cît ați fost încadrat în această funcție nu se poate include în calculul vechimii în funcții economice medii.

★

ȘTEFAN BALINT, AUREL POPA, IOSIF MERCEA, Oradea — Propunerile dv. referitoare la îmbunătățirea unor reglementări privind aplicarea noului sistem de salarizare au fost trimise spre examinare organelor competente.

★

NICOLAE BERCARU, Focșani — În scrisoarea anterioară v-am sugerat — e drept — și alte teme de articole. Așa cum este conceput, articolul trimis de dv. nu este pe profilul revistei noastre.

CONSTANTIN IGNATOVICI, Galați, „Ocuparea oricărei funcții, inclusiv a celor de conducere, trebuie să se facă pe baza verificării modului în care solicitantul corespunde condițiilor cerute de postul pe care urmează să fie angajat (studii, experiență, aptitudini etc.). Organizarea de concursuri pentru ocuparea unor funcții este reglementată pentru anumite activități, cum sînt cele de cercetare, medico-sanitară, învățămînt, artă și altele. Pentru ocuparea funcțiilor de conducere din diferitele sectoare, deși nu există o reglementare unitară pe economie, ministerele și celelalte organe centrale ale administrației de stat, precum și unitățile economice, pot aprecia și stabili de la caz la caz condițiile de ocupare a acestor funcții. Propunerea de a se reglementa în mod unitar această problemă prezintă interes și va fi studiată în cadrul preocupărilor noastre de perfecționare a activității unităților economice" *(Centrul de studii pentru conducerea economiei și organizarea producției de pe lîngă Ministerul Muncii).*

SCRISORI

RECUPERAREA LĂZILOR

În nomenclatorul ambalajelor refolosibile care circulă pe principiul redistribuirii (vînzare-cumpărare) (anexa 1) se precizează caracteristicile lăzilor pentru drojdie, bonificația ce se acordă. Nu se arată însă un lucru esențial și anume cine are obligația primirii lăzilor pentru drojdie restituite de întreprinderile de panificație .Conform prevederilor nomenclatorului, întreprinderile de panificație trebuie să restituie 35% din ambalajele în care primesc drojdia. Datorită organizării muncii de recuperare, restituirea acestora se poate face în proporție de 80-85%, lucru meritoriu dacă ținem cont că 303 lăzi formează 1 mc de cherestea. Înseamnă că anual se recuperează, peste obligații, o cantitate de circa 550—600 mc.

Din păcate, însă, în prezent fabricile de drojdie refuză primirea tuturor lăzilor pe care întreprinderile de panificație vor să le restituie motivînd că I.C.V.A.-urile din țară le livrează lăzi suficiente. Acestea, la rîndul lor, susțin că fabricile de drojdie refuză lăzile în cauză.

Pentru a se putea realiza o economie de sute de metri cubi de cherestea, socot că M.C.I. (organul tutelar al I.C.V.A.) și D.I.A. (organul tutelar al Centralei berei, spirtului, amidonului) trebuie să ia măsurile necesare.

B. SCHÄCHTER
economist — București

TERMINOLOGIE ECONOMICĂ

Uneori se folosesc expresii pentru a desemna și explica conținutul unor fenomene cu caracter economic, care sînt în evidentă contradicție cu cele stabilite și consacrate de literatura economică. Sînt suscitate astfel unele nedumeriri și îndoieli, mai ales în mintea elevilor și studenților, precum și a persoanelor neavizate punîndu-i în situația de a nu înțelege termenii respectivi. Doresc să dau cîteva exemple :

Legea nr. 62/1968, privind amortizarea fondurilor fixe și H.C.M. nr. 139/1969, pentru executarea acestei legi folosesc în mod frecvent expresia „fonduri fixe" înțelegînd prin aceasta clădirile, construcțiunile speciale, mașinile, utilajele, instalațiile etc., adică unele elemente de activ din bilanț. Prin Normele metodologice privind contabilitatea unităților economice, aprobate prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 595 din 31 decembrie 1970, precum și Instrucțiunile de aplicare a planului de conturi pentru industrie, se folosește în mod exclusiv expresia „mijloace fixe", avînd o semnificație echivalentă aceleia de „fonduri fixe", deci cuprinzînd elemente cu caracter de imobilitate din activul bilanțului. Opinăm pentru utilizarea denumirii de „mijloace fixe", deoarece în activul bilanțului nu poate apare noțiunea de „fonduri fixe", care își are locul numai în pasivul bilanțului.

În tratatele și cursurile de contabilitate, se folosește în mod curent expresia „costuri de producție" înțelegîndu-se prin aceasta toate elementele componente ale „prețului de cost" (o altă denumire neștiințifică), adică : materiile prime, auxiliare, combustibilul, salariile, regia secțiilor și generală. În schimb, în H.C.M. nr. 1885/1970, cu privire la organizarea și conducerea contabilității, precum și în Instrucțiunile de aplicare a planului de conturi pentru industrie, pentru aceeași noțiune, se folosesc expresiile „cheltuieli de regie" și „cheltuieli de producție". Doctrina contabilă, atît română cît și străină, a tratat această problemă cu lux de amănunte, arătîndu-se deosebirea esențială care există între noțiunile de „costuri" și „cheltuială", noțiuni care nu se pot suprapune, avînd un conținut și sferă diferite. N-ar fi cazul să se folosească expresii și denumiri unanim acceptate și consacrate de știință ?

Iosif SURULESCU
economist-jurist — Timișoara

„Țelul suprem al întregii politici a partidului nostru comunist — bunăstarea și fericirea omului"

NICOLAE CEAUȘESCU

UN PROGRAM REALIST PLIN DE ÎNDRĂZNEAȚĂ CLARVIZIUNE

ÎNTREGUL POPOR a sărbătorit a cincizecea aniversare a Partidului Comunist Român ca pe propria sa sărbătoare. Lucrul acesta este firesc pentru că tot ce au realizat oamenii muncii pe drumul ireversibil al construcției socialiste se leagă în mod indestructibil de numele și activitatea partidului. Pentru poporul nostru partidul este tot ce are el însuși mai bun, mai valoros, mai entuziast. Căci, partidul este poporul însuși reprezentat prin cei mai buni fii ai săi. Așa se explică, pe de o parte, că idealurile pentru care luptă Partidul Comunist Român sînt idealurile generoase ale poporului nostru, că ridicarea României pe culmile cele mai înalte ale civilizației materiale și spirituale, menite să asigure o viață demnă, liberă și asigurată din punct de vedere material, făurirea unei societăți socialiste multilateral dezvoltate și comuniste, constituie țelul suprem al întregii sale activități. Așa se explică, pe de altă parte, autoritatea de care se bucură partidul în rîndul oamenilor muncii, o autoritate bazată pe faptul că el s-a dovedit în practică a fi conducătorul încercat în toate bătăliile de clasă, temerarul detașament care a înfruntat teroarea închisorilor și a luptei ilegale, a condus la victorie pe cei ce muncesc în confruntările cu clasele exploatatoare, a chemat poporul la înfăptuirea societății socialiste și comuniste. Conducerea de partid are drept coordonată fundamentală dialogul permanent cu poporul, cu masele largi ale celor ce muncesc, fluxul continuu de idei și experiență, atît de la partid la mase, cît și de la mase spre partid.

Cele cinci decenii de existență și activitate a partidului nostru comunist constituie nu numai istoria glorioaselor lupte revoluționare duse împotriva orînduirii burgheze, dar și a muncii încununate de succes în guvernarea țării, în conducerea poporului pe calea făuririi societății socialiste.

ROMÂNIA a intrat într-o nouă etapă istorică de dezvoltare — trecerea treptată la societatea socialistă multilateral dezvoltată. Această societate se va caracteriza prin:

- construirea unei economii avansate, înzestrată cu o industrie modernă și o agricultură intensivă de înalt randament;
- desfășurarea largă a activității științifice, a învățămîntului și a eforturilor pentru ridicarea nivelului cultural al celor ce muncesc;
- creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii de la orașe și sate;
- înfăptuirea repartiției bunurilor produse de societate în spiritul dreptății și echității socialiste;
- perfecționarea relațiilor de producție, a organizării societății;
- realizarea cadrului organizatoric care să permită participarea largă a maselor populare, a fiecărui cetățean la viața publică, la rezolvarea treburilor obștești;
- lărgirea libertăților publice, dezvoltarea democrației socialiste.

Realizarea sarcinilor creării societății socialiste multilateral dezvoltate presupune, probabil, o perioadă de timp echivalentă cu cîteva cincinale. Planul cincinal pe anii 1971—1975 constituie o primă treaptă pe această cale.

DEZVOLTAREA INDUSTRIEI într-un ritm ridicat reprezintă una din orientările fundamentale ale planului cincinal în care am intrat, ca și ale programului de perspectivă. Producția industrială globală va crește într-un ritm mediu anual de circa 12%, ceea ce va face ca volumul absolut al ei să ajungă în 1975 cu 68—78% mai mare decît în 1970. În perioada de după 1975 se estimează o creștere medie anuală de 8—9%, asigurînd în 1980 o producție de 2,7 ori mai mare decît în 1970 și de aproape 6 ori în 1990. Prognoza arată, deci, că producția industrială a României va fi în 1975 de 19—20 ori mai mare decît în 1950, de 30,6 ori în 1980, și de 68,1 ori în 1990. Ținînd seama că populația va fi, în raport cu anul 1950, după cum indică prognozele prezentate în expunerea făcută de tovarășul Nicolae Ceaușescu la adunarea solemnă consacrată semicentenarului P.C.R. — cu 37% mai mare în 1980 și cu 47% în 1990, înseamnă că producția industrială pe locuitor în țara noastră va fi de 26 ori mai mare în 1980 decît în 1950 și de 46,5 ori în 1990. Comparînd cu indicii similari ai țărilor avansate din punct de vedere economic, ajungem la concluzia că în 1990 producția industrială a României o va situa pe pozițiile unei țări dezvoltate economicește. Putem estima, de exemplu, că atingerea în 1990 a parametrilor prognozați va face ca producția industrială a României să nu mai fie, din punct de vedere al vo-

dr. N. S. STĂNESCU

⟶

SE PROGNOZEAZĂ CĂ ÎN 1990, FAȚĂ DE 1950:

- producția industrială globală va fi de 68,1 ori mai mare;
- producția agricolă va fi de 6,6 ori mai mare;
- venitul național va fi de 34 ori mai ridicat.

Dinamica producției industriale

←

lumului absolut, decît de 1,5 ori mai mică decît cea a R.F. a Germaniei din respectivul an, în vreme ce acum ea este de 4,8 ori mai redusă. Şi aceasta în condiţiile în care ea va depăşi, în acel moment, cu 50% producţia industrială actuală a acestei ţări.

În cadrul industriei, o orientare esenţială este aceea a dezvoltării mai rapide a ramurilor moderne, în primul rînd a construcţiilor de maşini, electronicii şi mecanicii fine. Pînă în 1975, de exemplu, construcţiile de maşini îşi vor spori producţia de 2 ori, ceea ce e echivalent cu atingerea unui volum de 62,4 ori mai mare decît în 1950. Această creştere urmează să fie obţinută în primul rînd pe seama dezvoltării susţinute a industriei electrotehnice şi electronice, a mecanicii fine, a producţiei de nave, maşini-unelte, utilaje tehnologice. Sporirea de 3,4 ori a producţiei electronicii şi mecanicii fine între 1970 şi 1975 va avea o contribuţie de seamă la efortul de modernizare a producţiei industriale.

Însăşi dezvoltarea diferenţiată, ca ritm, a diverselor ramuri de producţie industrială ilustrează faptul că, paralel cu dimensiunile cantitative tot mai impresionante, următoarea etapă va fi marcată şi prin continuarea unor importante mutaţii calitative. O asemenea modificare este indicată şi de creşterea mai rapidă a producţiei industriei chimice (de 2,3 ori) în raport cu aceea a producţiei globale (1,68—1,78) în cincinalul 1971—1975. Dar, chiar în interiorul chimiei, accentul va cădea pe cea petrochimică, a fibrelor şi firelor sintetice, a maselor plastice, adică pe acelea care asigură o eficienţă economică ridicată, pe produse deosebit de solicitate pe piaţa internă ca şi pe cea mondială.

În privinţa schimbărilor calitative, calculele preliminare arată, de pildă, că industria construcţiilor de maşini va avea în 1975 o pondere de circa 33% în totalul producţiei industriale faţă de aproximativ 24% în 1970, iar chimia îşi va spori partea în totalul producţiei industriale de la 9% la 15,4% în acelaşi interval de timp.

Ar fi însă greşit să se tragă concluzia că prioritatea acordată anumitor ramuri hotărîtoare pentru progresul tehnic ar însemna o neglijare a altora care au o contribuţie directă la creşterea nivelului de trai al populaţiei. Astfel, producţia de ciment fără de care nu se poate concepe continuarea programului de rezolvare a problemei locuinţelor, va creşte de la 8,1 mil. tone în 1970 la 16,5 mil. în 1975, cu alte cuvinte într-un ritm mediu anual de aproape 15,3%. Totodată este prevăzută o creştere susţinută a producţiei bunurilor de consum, a industriei alimentare şi uşoare. Îndeplinirea planului cincinal în care am intrat va asigura însă nu numai sporirea cantităţilor de mărfuri de larg consum, dar şi îmbogăţirea sortimentelor, ridicarea calităţii produselor, astfel încît ele să satisfacă cerinţele şi necesităţile tot mai mari şi mai diversificate ale populaţiei ţării noastre.

Preocupările pentru dezvoltarea industriei în genere au drept componente şi alte elemente importante: adîncirea specializării printr-o profilare raţională a întreprinderilor şi, concomitent, extinderea cooperării; îmbunătăţirea aprovizionării tehnice-materiale, asigurîndu-se ritmicitatea acestei operaţiuni, realizarea întocmai a contractelor economice; ridicarea calităţii produselor, paralel cu accelerarea ritmului de asimilare a produselor noi, modernizarea celor actuale, astfel încît producţia tuturor ramurilor industriale să fie permanent în pas cu realizările tehnice cele mai înalte; extinderea automatizării; perfecţionarea în continuare a conducerii ştiinţifice a activităţii întreprinderilor.

ANII URMĂTOARELOR DOUĂ DECENII vor însemna un nou progres al agriculturii României. În primii cinci ani producţia agricolă globală va creşte cu 49%, apoi va spori în continuare astfel încît, faţă de cincinalul 1966—1970, recent încheiat, ea să ajungă de 2 ori mai mare în anii 1976—1980, de 2,5 ori între 1980 şi 1985 şi de peste 3 ori în cincinalul 1986—1990. Aceasta înseamnă că media producţiei în ultimii cinci ani ai celor două decenii viitoare va fi de aproape 6,6 ori mai mare decît cea din 1950. O asemenea sporire a producţiei agricole va fi asigurată prin ridicarea productivităţii muncii populaţiei ocupate în agricultură ca şi prin investiţii în valoare de circa 80 miliarde lei, ceea ce este echivalent cu ceva mai puţin decît suma investiţiilor totale făcute în agricultură în 15 ani (între 1956 şi 1970). Sporirea şi modernizarea parcului de maşini şi tractoare, rezolvarea problemei mecanizării complexe a lucrărilor agricole, creşterea cantităţii de îngrăşăminte chimice şi de insecto-fungicide va face nu numai ca producţia agricolă să atingă parametrii prevăzuţi, dar şi ca producţia agricolă pe locuitor în această ramură să se ridice sensibil. Astfel, se va ajunge ca în 1975 populaţia agricolă să reprezinte circa 40% din totalul populaţiei ocupate a României, iar în 1990 numai aproximativ 20% faţă de 74,1% în 1950.

Dezvoltarea industriei şi agriculturii româneşti în următoarele decenii are loc nu în mod izolat de restul lumii ci, dimpotrivă, în condiţiile în care relaţiile de colaborare şi cooperare se vor lărgi, se vor adînci şi vor căpăta noi forme. Dacă ne-am referi numai la una din aceste forme — schimburile de mărfuri cu alte ţări, — atunci în 1975 acestea vor avea un volum cu peste 70% mai mare decît în precedentul cincinal. Important este de subliniat faptul că o pondere crescîndă în relaţiile economice externe ale ţării noastre vor avea acţiunile de cooperare industrială, tehnică, ştiinţifică, comercială etc. ca urmare a adîncirii diviziunii mondiale a muncii.

PE BAZA DEZVOLTĂRII multilaterale a economiei, a creşterii productivităţii muncii, reducerii cheltuielilor materiale şi sporirii numărului de salariaţi, venitul naţional va fi în 1975 cu 68—80% mai mare decît în 1970, de 2,7 ori în 1980 şi de 5,7 ori în 1990. Aşadar, în 1990 el va fi de 34,2 ori mai mare decît în 1950. Aceasta înseamnă că venitul naţional pe locuitor va fi comparabil cu al ţărilor avansate.

Creşterea economiei se va reflecta favorabil asupra nivelului de trai al populaţiei. Planul cincinal şi programul de perspectivă cuprind în această privinţă importante prevederi: creşterea salariului mediu şi al celui real, sporirea alocaţiilor pentru cheltuieli social-culturale, continuarea în ritm susţinut a construcţiilor de locuinţe, perfecţionarea şi dezvoltarea învăţămîntului de toate gradele, reducerea săptămînii de lucru, prevenirea poluării aerului şi apelor, protejarea naturii şi a mediului ambiant, măsuri pentru asigurarea unor condiţii de muncă şi de viaţă cît mai bune populaţiei.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu spunea, referindu-se la cincinalul în care am intrat: **„Înfăptuirea acestui vast program de construcţie economică şi socială va ridica România pe o nouă treaptă de progres şi civilizaţie, va marca parcurgerea unei noi şi însemnate etape pe drumul apropierii ţării noastre de statele avansate ale lumii. O dată cu dezvoltarea forţelor de producţie, cu creşterea producţiei de bunuri materiale şi spirituale, se va ridica şi mai mult nivelul de trai al poporului, se va îmbunătăţi viaţa fiecărui cetăţean, înfăptuindu-se astfel obiectivul central al construcţiei socialiste, ţelul suprem al întregii politici a partidului nostru comunist — bunăstarea şi fericirea omului".**

Experienţa a arătat poporului nostru că programele puse în faţă de către partid sînt profund mobilizatoare prin faptul că orientează activitatea milioanelor de oameni ai muncii către ţelurile cele mai importante ale fiecărei etape de dezvoltare, atingerea parametrilor prevăzuţi asigurînd ridicarea economiei ca şi a nivelului de viaţă al populaţiei pe noi trepte. Pline de spirit novator, de adaptare creatoare a legilor generale de dezvoltare a societăţii umane la condiţiile propriei noastre ţări, programele de dezvoltare elaborate de partid în strînsă legătură cu poporul sînt, în acelaşi timp, esenţialmente realiste, pe deplin realizabile. Aceasta explică nu numai faptul că toate programele şi planurile elaborate pînă acum au fost îndeplinite, dar şi entuziasmul cu care poporul nostru a primit schiţa dezvoltării economiei României socialiste în următoarele două decenii. Cu toţii ştim că depinde de noi înşine, de munca fiecăruia dintre noi, indiferent de locul de muncă şi de profesie, ca toate cifrele să prindă viaţă, să devină realitate nemijlocită.

Dinamica unor indicatori de bază ai economiei:

	1970	1975	1980	1990
Producţia industrială	100	168—178	270	600
Producţia agricolă *)	100	149	200	300
Venitul naţional	100	168—180	270	570
Venit naţional pe locuitor	100	160	250	500
Populaţie ocupată în ramurile neagricole (%)	50	40	30	20

*) Volumul mediu al producţiei din cincinalul ce se încheie în anul indicat în tabel.

DEZBATERI

CUM STIMULĂM ÎNNOIREA PRODUCŢIEI?

ÎN CADRUL DEZBATERILOR organizate de revista „Viaţa economică" pe tema înnoirii producţiei, s-au exprimat şi opinii din care se desprinde că metodologia stabilirii preţurilor cu ridicata frînează uneori procesul înnoirii produselor; apar necesare elemente noi în aprecierea activităţii economice a întreprinderilor care să înlăture orice neajuns sau tendinţe dăunătoare creării şi asimilării de produse noi, cu parametri ridicaţi şi cu eficienţă economică mereu sporită. O scurtă prezentare a metodicei aplicate la stabilirea preţurilor cu ridicata la produsele noi ne va da posibilitatea să evidenţiem în ce măsură preţurile nu stimulează întotdeauna înnoirea producţiei şi ce soluţii sînt în prezent posibile să fie adoptate în vederea înlăturării acestui neajuns.

Potrivit metodologiei folosite în ţara noastră, **preţurile cu ridicata** ale întreprinderii la produsele noi, cu fabricaţie de masă sau de serie mare şi mijlocie, **se stabilesc, de regulă, prin corelare.** Sînt însă şi **cazuri cînd preţurile cu ridicata se stabilesc pe baza preţului de cost şi a unei rate de beneficiu,** considerată în principiu la nivelul celei planificate. În ce priveşte preţul de cost, acesta este fie cel prevăzut în documentaţia tehnică a noului produs, fie cel judecat în perspectivă, adică realizabil în condiţiile asimilării în întregime a organizării producţiei şi muncii (îndemînare corespunzătoare a muncitorilor, proces tehnologic bine pus la punct, realizarea indicilor optimi de folosire a uneltelor de muncă, realizarea normelor de consum şi de timp admisibile în raport de cuceririle progresului tehnic etc.). În ambele metode de stabilire a preţurilor, dar îndeosebi în metoda care porneşte de la costuri, se poate spune că se au în vedere condiţii normale de producţie, optime din punct de vedere al eficacităţii economice.

Stabilirea preţurilor prin corelare reprezintă o metodă care aşează preţurile noi la nivelul general al celor existente în momentul punerii în circulaţie a noului produs, adică la nivelul cheltuielilor sociale de producţie exprimate prin preţurile existente. Stabilirea preţurilor pe baza costurilor de fabricaţie, judecată într-o perspectivă relativ apropiată, reprezintă o tendinţă de aşezare a preţurilor la un nivel al cheltuielilor sociale de producţie, — mai ales partea care reprezintă preţul de cost — realizabile în următorii 1—2 ani. Întrucît însă întreprinderile nu realizează de la începutul fabricaţiei toate condiţiile unei eficienţe optime în producţie — în unele cazuri sînt stabilite chiar prin acte normative termene de realizare a parametrilor tehnico-economici proiectaţi şi deci costurile de fabricaţie ale produselor noi sînt ridicate, apar în mod vremelnic în întreprinderile respective pierderi sau, în cel mai bun caz, se realizează rentabilităţi mici, sub media grupei din care fac parte sau sub media pe întreprindere. În ultimă analiză, produsele noi, în funcţie de preţurile stabilite, dar mai ales în funcţie de costurile ridicate, înregistrate la început de fabricaţie, afectează rentabilitatea întreprinderilor. Astfel de situaţii sînt mai frecvente în ramura industriei constructoare de maşini. Rezultă prin urmare că **introducerea de produse noi, în condiţiile în care preţurile acestora nu asigură chiar de la începutul fabricaţiei cel puţin o rentabilitate minimă, poate întîlni în întreprinderi un climat nefavorabil.** Fenomenul devine mai evident dacă avem în vedere că plata în întregime a salariilor sau participarea salariaţilor la rezultatele întreprinderii sînt condiţionate şi de o serie de indicatori printre care şi masa beneficiului.

PENTRU ÎNLĂTURAREA acestui neajuns se pot pune în discuţie mai multe soluţii. Metodologia aplicată în prezent este mai greu de modificat în condiţiile în care sistemul şi nivelul preţurilor cu ridicata din ţara noastră nu s-a modificat, practic, din anul 1963, data ultimei reaşezări, iar rentabilitatea unor produse — mai ales în industria construcţiilor de maşini — este excesiv de ridicată. Avem în vedere, pe deoparte, faptul că actuala metodologie are drept scop corelarea şi menţinerea nivelului general al preţurilor cu ridicata, iar pe de altă parte, că schimbarea ei ar putea să determine modificarea proporţiilor producţiei atît între ramuri cît şi între grupele de produse din aceeaşi subramură.

Să presupunem totuşi că actuala metodologie s-ar modifica în sensul că în perioada de realizare a parametrilor optimi de fabricaţie să se poată stabili preţuri care să acopere atît consturile — mai ridicate în această perioadă — precum şi un beneficiu corespunzător ratei medii pe întreprindere. Preţul respectiv s-ar reduce însă după o anumită perioadă la nivelul cheltuielilor sociale de producţie recunoscute, preţ care ar urma — cel puţin teoretic — să se identifice sau să fie cît mai apropiat de cel stabilit după metodologia în vigoare. Evident, această soluţie înlătură orice neajuns pentru întreprinderi în ce priveşte sarcinile de înnoire a producţiei, însă apar altele mai mari în economie: dispare factorul mobilizator din întreprindere în acţiunea reducerii preţului de cost, apar disproporţii între preţuri cu consecinţe dăunătoare în ce priveşte comensurarea proporţiilor producţiei şi dezvoltării, în general, între grupe de produse şi subramuri ale industriei. De asemenea, stabilirea de preţuri pe baza costurilor înregistrate la început de fabricaţie, va mări în mod artificial, după caz, fie costurile în ramurile consumatoare, fie valoarea investiţiilor. Aşadar, această soluţie, satisfăcătoare pentru întreprinderi, ar avea grave consecinţe pentru economia naţională, astfel că ea nu poate fi susţinută.

O soluţie care este preconizată în cadrul unor proiecte de noi reglementări în domeniul preţurilor şi tarifelor, constă în **stabilirea preţurilor produselor noi pe baza preţului de cost mediu, la nivel de ramură şi a unei rate de beneficiu legal stabilită la limita sa inferioară *).** Din momentul în care prin reducerea preţului de cost întreprinderea depăşeşte limita superioară a ratei de beneficiu, o parte din suma beneficiului, corespunzătoare acestei depăşiri, va rămîne o anumită perioadă — stabilită prin act normativ — la dispoziţia întreprinderii pentru fondul de indemnizaţii. După trecerea acestei perioade, organele cu competenţă legală vor aprecia dacă este cazul revizuirii preţului, procedînd în consecinţă. Această soluţie va da posibilitatea ca, după perioada de început de fabricaţie, cînd costurile sînt mai ridicate, şi cînd deci mărimea indemnizaţiilor din beneficii este afectată de produsele noi, să existe surse de compensare prin reducerea preţului de cost. **Aplicarea unei astfel de soluţii este însă condiţionată de o reaşezare generală a preţurilor cu ridicata, respectiv de normalizarea ratelor de beneficiu, precum şi de elasticizarea preţurilor care presupune adaptarea sistematică a preţurilor cu ridicata la condiţiile economice în continuă schimbare.**

PÎNĂ la realizarea acestor deziderate, respectiv în condiţiile în care într-o serie de subramuri, grupe de produse şi produse, preţurile includ rate de beneficiu excesiv de ridicate, iar mărimea premiilor de sfîrşit de an depinde de masa beneficiului realizat de întreprindere, **considerăm că determinarea masei de beneficiu pe baza căreia se stabilesc fondurile de premiere anuale în conformitate cu prevederile H.C.M. 151/1970 s-ar putea face cu excluderea din valoarea producţiei marfă şi din cheltuielile de producţie a produselor noi, introduse pe baza planului tehnic.** Pentru ca întreprinderile să nu fie demobilizate în acţiunea permanentă de reducere a preţului de cost la aceste produse, excepţia presupusă ar urma să fie limitată la o perioadă în care organele coondonatoare ale întreprinderilor apreciază că se pot crea condiţiile realizării tuturor parametrilor proiectaţi. Excepţia nu poate fi însă folosită şi la analiza îndeplinirii planului de beneficii deoarece la elaborarea acestui plan, în conformitate cu metodologia în vigoare, se ţine seama de preţul cu ridicata şi de preţul de cost al fiecărui produs în parte, inclusiv al celor noi. Deci, eventualele pierderi sau beneficii mai reduse la produsele noi sînt luate în calculul beneficiului planificat pe ansamblul activităţii întreprinderilor.

Luca NĂSTASE

*) Se preconizează ca ratele de beneficiu să fie stabilite prin act normativ în cadrul a două limite (inferioară şi superioară).

CALITATEA

Deşi experienţa Uzinei „Electromotor" Timişoara sub aspect teoretic-metodologic nu aduce noutăţi, am considerat utilă publicarea acestui material, ca o pledoarie vie pentru promovarea metodelor statistice-matematice în controlul calităţii produselor.

DIN NOU DESPRE APLICAREA STATISTICII MATEMATICE

ÎN CONDIŢIILE controlului modern, calitatea produselor se urmăreşte în toate fazele procesului de producţie: concepţie, execuţie şi desfacere. În funcţie de caracteristicile calitative controlate şi de natura procesului de producţie, controlul se efectuează cu metode şi mijloace diferite, dar toate trebuie să îndeplinească anumite condiţii şi anume: asigurarea unor rezultate suficient de sigure pentru valoarea parametrilor controlaţi; productivitate ridicată; condiţii de muncă şi manevrare uşoară; economicitate sporită.

Producţia industrială modernă este un fenomen de masă, în care fiecare obiect este rezultatul acţiunii simultane a unor cauze sistematice şi întîmplătoare şi, ca urmare, caracteristicile de calitate ale produselor sînt variabile statistice sau aleatoare. De aceea, dirijarea proceselor de fabricaţie în scopul preîntîmpinării defecţiunilor şi asigurării unor indici de calitate superiori ai produselor se realizează prin folosirea metodelor ştiinţifice de control furnizate de calculul probabilităţilor şi statistica matematică.

Pentru exemplificarea practică a unei astfel de metode, am procedat la măsurarea cu ajutorul unui parametru a lăcaşului de rulment la 100 buc. axe pentru electromotoarele tip B-3 200 M/4, produse de **Uzina „Electromotor"-Timişoara,** cotă prevăzută în documentaţia tehnică a se executa în toleranţele (2÷15) μ. De menţionat că aceasta este una din cotele foarte importante care trebuie respectată cu stricteţe întrucît, în caz contrar, face imposibilă asamblarea corespunzătoare a rulmenţilor iar, în final, împreună cu alte repere care se conjugă, duce la o funcţionare forţată a electromotorului.

Procedînd la efectuarea măsurătorilor şi gruparea lor pe clase, s-a obţinut următoarea situaţie sintetizată:

Nr. claselor (k)	Limitele claselor: Li (μ)	Xj (μ)	Ls (μ)	Frecvenţele: absolută nj (buc.)	relativă fi (%)
1	—1	0	1	2	2
2	1,1	2,05	3	3	3
3	3,1	4,05	5	12	12
4	5,1	6,05	7	18	18
5	7,1	8,05	9	27	27
6	9,1	10,05	11	20	20
7	11,1	12,05	13	10	10
8	13,1	14,05	15	5	5
9	15,1	16,05	17	3	3
Total:				100	

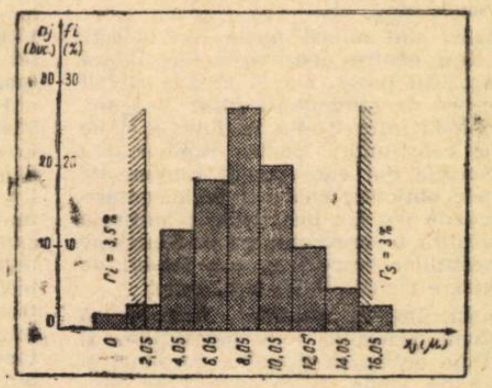

Fig. nr. 1.

Numărul claselor k = 9 cum şi intervalul claselor de 2 μ au fost stabilite ţinîndu-se seama de recomandările STAS 7122—65 pct. 2.5.

Li şi Ls reprezintă limita inferioară respectiv limita superioară a claselor, iar Xj — media claselor.

Frecvenţa absolută nj, corespunde numărului de axe măsurate şi care se încadrează într-o anumită clasă. Frecvenţa relativă fi, reprezintă frecvenţa absolută nj raportată la numărul total de axe măsurate, respectiv 100 buc.

Reprezentînd grafic măsurătorile efectuate şi grupate pe clase ca în tabelul prezentat, obţinem ceea ce în statistica matematică se numeşte **histograma frec-**

ing. Mircea CIUBOTARU
inspector principal
I.J.C.C.P. Timişoara

(Continuare în pag. 8)

„CALIMETRIA" o nouă disciplină?

OMUL a simţit necesitatea măsurării calităţii din momentul cînd şi-a dat seama că trebuie să aibă posibilitatea să facă o diferenţiere între calitatea diferitelor obiecte şi fenomene şi, apoi, să le măsoare şi să le aprecieze. Mai tîrziu cînd tehnologia şi economia au început să se dezvolte, metodele utilizate pentru măsurarea şi aprecierea calităţii produselor au fost tot mai mult îmbunătăţite. La ora actuală, cercetătorii depun eforturi susţinute pentru perfecţionarea ştiinţei de apreciere a calităţii şi aplicarea ei la activitatea de elaborare a unor principii şi metode generale de măsurare a calităţii produselor. Oamenii de ştiinţă sovietici au propus ca această ramură a ştiinţei să poarte numele de „Calimetrie" şi să se organizeze o discuţie specială pe această temă, discuţie care a fost iniţiată de ziarul „Standarti i kacestvo" („Standarde şi calitate"). Majoritatea participanţilor la această discuţie au aprobat acest nou termen. Aşa dar, *Calimetria este ştiinţa care se ocupă de măsurarea şi estimarea calităţii produselor.*

În ultimii ani, noua ştiinţă a „Calimetriei" s-a bucurat de o largă răspîndire, atît în U.R.S.S., cît şi în alte ţări. Interesul deosebit arătat de o serie de ţări faţă de principiile ştiinţifice ale calimetriei şi de aplicaţiile industriale ale acesteia este dovedit de faptul că, la propunerea delegaţiei Uniunii Sovietice, Organizaţia Europeană pentru Controlul de Calitate (EOQC) a decis ca cea de a 15-a Conferinţă anuală, care va avea loc la Moscova în anul 1971, să fie dedicată problemelor Calimetriei.

Pentru aprecierea calităţii produselor, aceasta trebuie măsurată prin comparaţie cu standardele respective. Calitatea produselor trebuie măsurată, în primul rînd, pentru a determina parametrii acesteia — ceea ce este, de fapt, operaţia cea mai importantă. Pentru realizarea acestor obiective, oamenii de ştiinţă sovietici se ocupă de problema standardizării terminologiei utilizate în domeniul calităţii produselor, obţinînd succese remarcabile. Anul trecut, în U.R.S.S. a fost aprobat standardul pentru „Terminologia utilizată în domeniul calităţii produselor", prin care se precizează termenii şi definiţiile date principalelor noţiuni din domeniul calităţii produselor, utilizate în mod curent în ştiinţă, tehnologie şi industrie.

B. VASILE

CONDUCEREA CALITĂŢII

UN „CONDUCĂTOR" al calităţii nu are nimic de făcut, decît numai să decidă ce trebuie făcut; să spună cuiva să facă ceea ce a decis; să asculte pentru ce nu trebuie făcut sau pentru ce acţiunea respectivă trebuie făcută de altcineva, sau pentru ce trebuie făcută într-o altă formă sau printr-un mod de abordare diferit de cel preconizat iniţial; să se asigure că acţiunea a fost executată; să descopere ceea ce nu s-a executat corect şi să arate, totodată, cum trebuie procedat corect; să conchidă că de îndată ce s-a făcut putem să lăsăm rezultatele acţiunii în stadiul respectiv sau trebuie să-i aducem corecturile necesare; să se întrebe dacă nu cumva este momentul să schimbe salariatul care nu execută munca corect; să se gîndească că în locul vacant, va putea veni un executant care va fi mai slab şi, deci, este poate mai bine să-l educe pe cel precedent; să se gîndească că ar fi fost poate mai simplu, mai bine şi cu o satisfacţie mai mare dacă făcea singur ceea ce trebuia executat.

Adevărata menire a unui „conducător" nu este deci de A FACE, ci de a obţine ca lucrarea prescrisă să fie executată, cu alte cuvinte, de „A FACE totul ca să se execute ceea ce trebuie FĂCUT".

În aceste condiţii conducătorul calităţii nu este numai un „specialist", în sensul specific al acestei funcţii, ci un om care dispune de o serioasă şi solidă instruire şi educaţie (o formaţie de bază) şi de cunoştinţe generale suficiente, ceea ce-i permite, în acelaşi timp, să înţeleagă toate disciplinele care intervin în domeniul său de activitate şi să le integreze într-un ansamblu coerent.

În nici un caz acest post nu trebuie ocupat de un „tehnician cu idei generale". El (conducătorul) trebuie să fie familiarizat cu problemele financiare, comerciale, sociale, care să-i permită să realizeze o sinteză armonioasă a aptitudinilor unui om de ştiinţă, ale unui tehnician, ale unui economist şi ale unui psiholog.

Confruntat cu o problemă, el trebuie, în mod util, să-şi pună întrebarea: „Despre ce este vorba?". Răspunsurile la această întrebare se pot inspira din hexametrul lui Quintilien:

CINE
...este interesat?
CE
...trebuie făcut?
UNDE
...în ce loc, trebuie intervenit?
CUM
...trebuie acţionat, ce metodă trebuie aplicată?
CÎND
...trebuie să fie rezolvat, ce termen avem?
PENTRU CE
...trebuie făcut, care este obiectivul real?

În măsura în care va defini şi realiza un program de acţiuni proprii prin care asigură răspunsuri satisfăcătoare la întrebările de mai sus, se poate afirma că acest om va corespunde funcţiei de „CONDUCĂTOR" al calităţii.

(Din revista belgiană „Calitate — Control industrial").

PUNCTE DE VEDERE

UN ROL SPORIT CREDITULUI ÎN INDUSTRIA PETROLIERĂ

ÎMBUNĂTĂȚIREA sistemului de finanțare și de creditare a investițiilor în industria extractivă de țiței, în condițiile conducerii și planificării activității de extracție a țițeiului după principiile gestiunii economice proprii, a lărgit atribuțiile și competențele comitetelor de direcție din schele și grupuri industriale de foraj-extracție (centrale economice) în direcția folosirii cu maximum de eficiență a resurselor proprii și împrumutate, a utilizării cu mare randament a capacităților de producție (sonde), a introducerii în procesul de extracție a țițeiului a noi procese și metode tehnologice.

În prezent, însă creditul bancar în industria extractivă a țițeiului este solicitat în mai mică măsură decît în alte ramuri, deși există posibilitatea extinderii folosirii lui.

În industria extractivă de țiței nu se folosește creditul pe termen lung în finanțarea investițiilor (săpare de sonde, lucrări conexe), deoarece lucrările de investiții luate separat de întregul complex de utilaje și instalații, nu realizează beneficii care se pot măsura independent. Dacă avem în vedere specificul tehnologic și de producție în extracția țițeiului, după părerea noastră, **grupurile industriale de foraj-extracție pot să primească credite bancare conform noilor reglementări, pentru lucrările de investiții specifice acestei activități, prevăzute în planurile de finanțare și creditare a investițiilor pentru următoarele obiective înscrise în listele de acțiuni ce se execută din poziții globale ca:**

● **achiziționarea utilajelor fără montaj, mărirea sau modernizarea parcului existent de utilaje necesare lucrărilor de foraj și exploatarea țițeiului; achiziționarea utilajelor necesare activității de transport a țițeiului și gazelor și a utilajelor fără montaj pentru mecanizarea lucrărilor de construcții-montaj în schele;**

● **mărirea capacităților de depozitare a țițeiului** (parcuri de depozitare a țițeiului și gazolinei); **realizarea instalațiilor de epurare a apelor, gospodărirea energiei; achiziționarea mijloacelor de transport și pentru acoperirea cheltuielilor legate de construcția drumurilor în schele și la sonde etc.**

Acestea sînt numai unele din obiectivele care pentru executarea lor, Banca de Investiții poate acorda credite, avînd ca termen de rambursare între 3—6 ani, cu dobîndă între 2—4% în funcție și de sursele constituite pentru rambursarea lor. Sursele din care pot fi rambursate creditele obținute, conform reglementărilor actuale pot fi: beneficiile planificate a se realiza în urma punerii în funcțiune a investițiilor respective, sau fondul de amortizare constituit în acest scop.

Considerăm că, datorită faptului că obiectivul principal al investițiilor îl constituie obținerea țițeiului, gazolinei și gazelor de sondă, și că investițiile propuse pentru a fi creditate nu obțin prin darea lor în funcțiune un beneficiu, independent de întregul proces de extracție a țițeiului, **opinăm ca rambursarea creditelor după darea în funcțiune, să se facă atît din fondul de amortizare constituit pentru recuperarea acestor lucrări la nivelul grupului industrial de foraj-extracție, cît și din beneficiul planificat destinat finanțării investițiilor centralizate. Beneficiul ca sursă de rambursare a creditelor primite ar urma să acopere din diferența dintre ratele anuale de credite ce trebuie rambursate și fondul de amortizare constituit în anul respectiv, recuperat din prețul de vînzare al țițeiului.** De exemplu, dacă un parc de colectare a țițeiului ar costa 100 000 lei, efectuat cu credite acordate de Banca de Investiții și că rambursarea lui ar urma să se facă în patru ani, rata anuală a creditelor rambursate ar fi de 25 000 plus dobînzile legal aferente. În cazul cînd fondul de amortizare anual la acest mijloc fix ar fi 20 000 lei, atunci diferența dintre (25 000 — 20 000) va fi rambursată din beneficiile planificate destinate finanțării investițiilor centralizate. **Această posibilitate de extindere a creditării investițiilor și în industria extractivă de țiței ar permite o îmbinare în folosirea surselor proprii de finanțare cu cele împrumutate, iar grupurile industriale de foraj-extracție ar avea posibilitatea de a-și organiza mai bine utilizarea mijloacelor fixe existente pentru a nu apela la credite pentru construirea diferitelor obiective care nu se dovedesc de perspectivă în regiunea petroliferă pe care o conduc.**

Desigur, **lărgirea sferei creditului pe termen lung în extracția țițeiului trebuie să se facă numai cu acordul Centralei Băncii de Investiții și a unităților finanțatoare, care ar fi necesar să urmărească sporirea eficienței economice a acestor forme de creditare, pe baza unui sistem complex de indicatori tehnico-economici cum sînt: producția de țiței și gaze estimată a se obține în proiectele de exploatare; debitul mediu de țiței pe sondă săpată; prețul de cost al tonei de țiței pe tonă gazolină, sau la 1 000 m.c. gaze de sondă etc., în așa fel ca investițiile respective să asigure sporuri de producție** (țiței, gaze, gazolină) **din ce în ce mai mari, acumulări bănești sporite pe fiecare leu investit.** Considerăm, de asemenea, necesar ca băncile finanțatoare, prin rolul lor activ, să sprijine mai mult decît în prezent grupurile industriale de foraj — extracție, în concentrarea mijloacelor materiale și bănești pe principalele obiective necesare procesului de exploatare a țițeiului, gazelor de sondă și gazolinei, în vederea utilizării raționale a fondurilor, a îndeplinirii ritmice a planului de investiții și dării în funcțiune (în producție) la termenele stabilite a sondelor, ca și alte investiții conexe. În condițiile actuale și mai ales prin extinderea creditării propuse, se va întări și mai mult colaborarea între organele de specialitate din grupurile industriale de foraj — extracție și cele ale Băncii de Investiții, în sensul admiterii la finanțare numai de lucrări necesare, oportune și eficiente, indispensabile procesului de exploatarea țițeiului din regiunea petroliferă respectivă.

În condițiile noilor reglementări privind finanțarea și creditarea investițiilor, forajul de explorare se finanțează în totalitate de la bugetul de stat. Sînt cazuri cînd în unele trimestre și mai ales în trimestrul IV, se execută un volum mai mare de lucrări privind forajul de explorare, decît alocațiile de la bugetul de stat planificate, ceea ce ridică problema finanțării diferenței care rezultă între volumul lucrărilor executate și alocația primită de la buget. Avînd în vedere faptul că H.C.M. 294/1967, precizează că aceste categorii de lucrări pot fi finanțate atît de la buget cît și din fondurile de investiții, **considerăm util ca în situația arătată mai sus, investițiile efectuate în plus, determinate de condițiile naturale obiective întîlnite în regiunea petroliferă respectivă, să fie finanțate din fondurile de investiții, reducînd în acest fel partea care ar urma să fie finanțată de la bugetul de stat. Această măsură ar avea influențe stimulatorii asupra grupurilor industriale de foraj — extracție în sensul prospectării mai exacte a structurilor petrolifere, a prezenței hidrocarburilor, pentru a nu se face lucrări de foraj fără nici o eficiență economică.**

O problemă actuală ce se ridică în extracția țițeiului o constituie și modernizarea, mai ales în tehnologia de extracție a țițeiului. După părerea noastră, **Banca de Investiții ar putea acorda credite pe bază de analize de necesitate, oportunitate și eficiență economică a modernizărilor respective, iar sursa de rambursare a creditelor acordate să fie beneficiul obținut de pe urma acestor modernizări.**

Pe lîngă îmbunătățirea sistemului de finanțare, organizarea executării investițiilor, a întăririi răspunderii tuturor factorilor de conducere din grupul industrial de foraj — extracție ca beneficiar de investiții, este necesar ca și celelalte întreprinderi de construcții din subordinea acestuia (întreprinderi de foraj) și alte întreprinderi specializate în executarea de lucrări în extracția țițeiului, să-și aducă contribuția în reducerea costului investițiilor prin executarea de lucrări de bună calitate, cu cheltuieli minime și prin punerea în producție a sondelor și altor lucrări conexe la termenul planificat.

În vederea creșterii eficienței economice a investițiilor în industria extractivă de țiței, după părerea noastră, **instituirea taxei asupra folosirii fondurilor fixe la fiecare grup industrial de foraj — extracție ar da posibilitatea acestora să gospodărească și să folosească rațional fondurile fixe, în așa fel ca să nu facă noi investiții, ci mai ales cheltuieli de întreținere și modernizări, economisind în acest fel fondurile de investiții și orientîndu-le spre construcții de sonde de exploatare.**

asist. univ. Emil NEGREA
Academia de Studii Economice

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

MAI MULTE SERVICII PENTRU POPULAȚIE

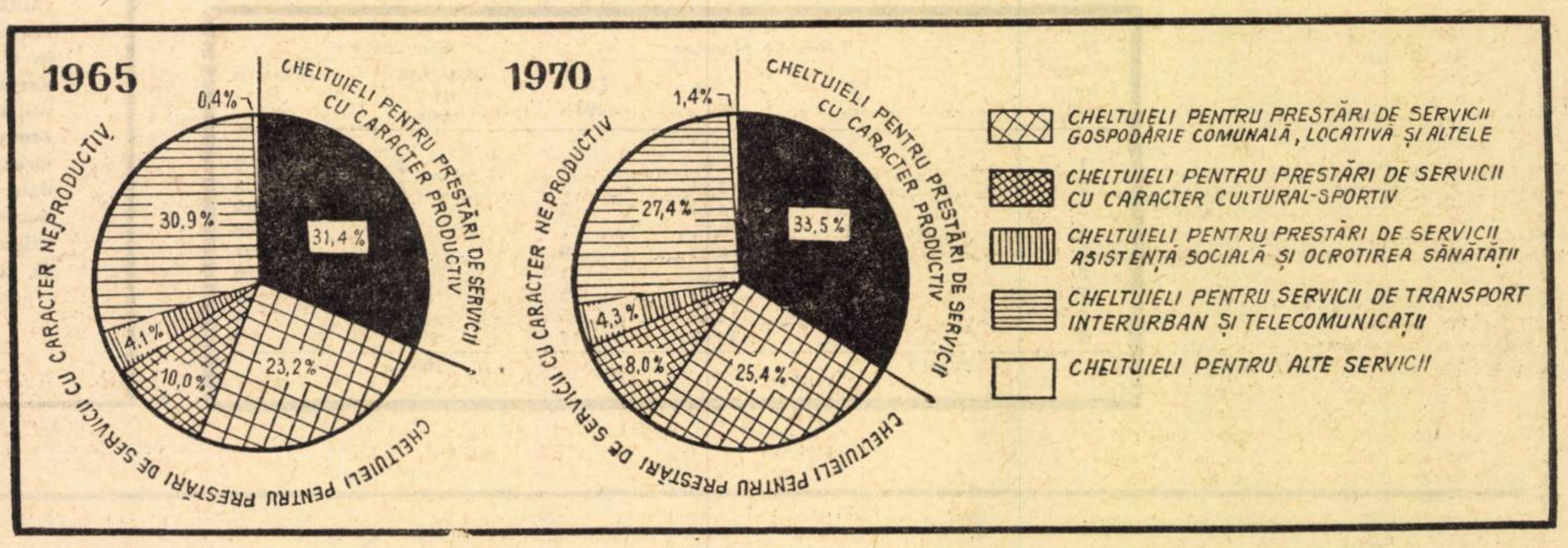

ÎN EVOLUȚIA cheltuielilor populației, pe perioade de timp mai îndelungate se deslușesc unele tendințe interesante în sensul că ritmul de creștere a cheltuielilor pentru servicii devansează ritmul de creștere a cheltuielilor bănești totale, pe care le efectuează populația. Astfel, în perioada 1965—1970, în timp ce cheltuielile bănești totale ale populației către sectorul socialist au crescut cu 55,2% cu un ritm mediu anual de 9,2%, cheltuielile populației pentru prestări de servicii a crescut cu 75,9% cu un ritm mediu anual mult mai ridicat, de 12,0%. În același timp, în cadrul volumului cheltuielilor pentru servicii se produc unele schimbări de structură în sensul creșterii cheltuielilor pentru prestări de servicii cu caracter productiv, pentru confecționări și reparații, lucrări de construcții, energie electrică și termică, distribuția de gaze, apă potabilă, spălătorii, curățătorii, vopsitorii.

Așa cum rezultă din graficul de mai sus, în anul 1970, volumul total al cheltuielilor bănești ale populației către sectorul socialist se repartiza astfel:

— 33,5% pentru servicii cu caracter productiv; 27,4% pentru servicii de transport interurban și telecomunicații; — 25,4% pentru servicii de gospodărie comunală locativă etc; — 8,0% pentru prestări de servicii cu caracter cultural sportiv; — 4,3% cheltuieli cu prestări de servicii pentru asistență socială și ocrotirea sănătății.

În ultimul an cheltuielile populației pentru servicii a crescut cu 10,6% pe total, fiind mai accentuată creșterea serviciilor cu caracter productiv (+15,1%) ceea ce a dus la schimbarea ponderii volumului acestora în total cheltuieli pentru servicii. Cele mai importante creșteri ale cheltuielilor cu servicii cu caracter productiv se înregistrează la energie electrică și termică (+15,5%) lucrări de construcții de clădiri și alte amenajări (+17,4%) și cheltuieli pentru lucrări de instalații interioare (44,3%). Cheltuielile pentru servicii cu caracter neproductiv au crescut în același an cu 8,4%, în cadrul acestora o pondere însemnată o deține transportul interurban și telecomunicațiile (41,3%) și gospodăria comunală și locativă (38,2%).

În anul 1970 serviciile pentru transport interurban și telecomunicații au crescut cu 8,1%, cu un ritm de creștere mai ridicat la transport auto de călători, transport fluvial și maritim, telefoane urbane și interurbane.

Cheltuielile populației cu caracter cultural-sportiv au crescut cu 5,4% și s-au realizat îndeosebi prin creșterea numărului de abonamente la televiziune (cu 15,2% față de 1969 și aproape 3 ori față de anul 1965). Cheltuielile populației pentru spectacole cinematografice a crescut mai lent (cu 3,3%), iar cheltuielile pentru spectacole teatrale, operă, orchestre, filarmonici au scăzut, reprezentînd 91,8% față de anul 1969.

Deși cheltuielile bănești ale populației pentru servicii au crescut simțitor, volumul ca și structura lor sînt sub posibilitățile populației.

În total pe țară, cheltuielile populației pentru servicii reprezintă circa 780 lei pe locuitor cu diferențieri însemnate pe județe în funcție de nivelul de dezvoltare, structura economică și socială a acestora. Astfel peste media pe țară se situează 11 județe a căror populație însumează 34,6% din totalul populației țării.

INFORMAREA ȘI ANALIZA ECONOMICĂ — MOMENTE PREMERGĂTOARE DECIZIEI

prof. dr. Mihail LEVENTE

O bună decizie cere o analiză corectă, iar o analiză corectă trebuie să se bazeze pe indicatori concludenți

IN AGRICULTURĂ, ca și în alte ramuri ale economiei, analiza economică trebuie să premeargă deciziei, să o fundamenteze științific, să sugereze orientări și modele noi factorilor investiți cu dreptul de a hotărî. Ce date ar fi deci necesare pentru cunoașterea stării actuale și pentru facilitarea investigării tendințelor cărora trebuie să li se creeze posibilități de afirmare în sectorul cooperatist al acestei ramuri a economiei? Vom încerca să conturăm un astfel de sistem și să prezentăm principalii săi indicatori.

Producția globală este considerată în prezent ca unul dintre cei mai importanți indicatori. Credem că ar trebui să i se acorde mai puțină importanță și să fie folosit cu multă circumspecție. Se știe doar că la calcularea producției globale din agricultură intervin duble înregistrări și că nivelul acesteia poate înregistra variații sensibile, neîntemeiate însă pe schimbări intervenite în valoarea producției adăugate, ci determinate de modificarea structurii producției pe ramuri (a ponderii producției animale, de pildă).

În perioada 1966—1969, fondurile fixe ale cooperativelor agricole de producție au crescut cu 35% (de la circa 240.000 la 330.000 lei la 100 ha.). Dacă și alte cheltuieli materiale au sporit, se pune întrebarea: acumulările și consumul au evoluat în același sens? Iată o problemă deosebit de importantă pentru analiză, care n-ar putea fi tratată pe baza unor date statistice cu privire la producția globală. Mai mult, acest indicator poate duce la deformarea indicelui productivității muncii în expresie valorică și incita la risipă de materiale. Nu trebuie incluse în produsul brut produsele întreprinderii care au fost folosite la fabricația altor produse, o spun, în deplin acord nu puțini economiști.

Ar fi mai util să știm, în prețuri comparabile și în dinamică, **cîte valori au fost create la 100 ha? care a fost eficiența producției? care a fost diferența dintre prețul de vînzare al producției și costuri?** Nu ar fi lipsit de însemnătate ca astfel de date să fie calculate separat pentru producția cerealieră, a culturilor tehnice, vitipomicolă și legumicolă, animală, precum și pe grupe de gospodării stabilite după anumite caracteristici [1]).

Economiștii nutresc un interes, de altfel, ușor de înțeles, pentru cunoașterea, an de an, a valorilor adăugate, a ritmurilor de evoluție ale fondurilor de acumulare și de consum, în corelație cu evoluția cheltuielilor materiale la 1.000 lei producție (calculată în prețurile de desfacere).

După cum se știe, unor cooperative agricole de producție li s-a stabilit prin plan producții neindicate zonal (de pildă, cultura griului, celor din regiunile de deal) sau pentru efectuarea cărora nu erau pregătite — o cultură irigată; în cazul altor cooperative au intervenit frecvent schimbări în profilul de producție și ca urmare, unele fonduri fixe au rămas nefolosite etc. Este de presupus că evoluția raportului cheltuieli materiale — valori, adăugate la 1 000 lei producție, poate fi mai bine lămurită, dacă sînt cunoscute procedeele, de genul celor arătate, folosite în planificarea și organizarea producției agricole.

Un alt indicator la fel de util și — am spune — de mare actualitate, ar fi **raportul dintre averea cooperativei agricole de producție și volumul creditelor neachitate** (restante și nerestante).

Fără date ca cele enumerate pînă acum, nici nu se poate închipui o analiză științifică a problemei consolidării economico-organizatorice a cooperativelor agricole de producție; analiza s-ar limita doar la sesizarea „cauzelor imediate". Datele de care dispunem nu ne îngăduie urmărirea în dinamică nici a altor indicatori, prin mijlocirea cărora am pătrunde, mai bine utilați pentru analiză, în zonele mai adînci ale fenomenului, acolo unde se întrepătrund și acționează factori cu adevărat determinanți[2]).

În această ordine de idei, trebuie arătat că nu știm, de pildă, în ce măsură forța de muncă este economic folosită în agricultură, cîte valori ar putea să producă? Astfel de date sînt indispensabile analizelor pe care ar trebui să se fundamenteze inițierea unor măsuri tehnice, organizatorice, cum ar fi intensificarea producției, mecanizarea, alegerea profilului de producție etc., măsuri al căror rost ar fi folosirea rațională și integrală (în tot cursul anului) a forței de muncă.

Pe temeiul datelor menționate s-ar putea obține răspuns la întrebările: nu cumva C.A.P.-urile cedează altor ramuri din veniturile lor sau de ce nu întreprind ele activități care ar contribui la rentabilizarea lor?

În Franța participarea agriculturii în valoarea adăugată a produselor alimentare desfăcute populației este de 38,6% a industriei de „amonte" și „aval" de 27%, iar adaosurile comerciale („amonte" plus „aval") reprezintă 34,4%. L. Malasis ne informează că în această țară „sînt necesare aproape cinci persoane pentru a transforma, distribui, desface producția a zece muncitori agricoli" [3]). Situația înfățișată mai sus prilejuiește un șir de reflecții și întrebări cum ar fi următoarele: care sînt urmările unei astfel de diviziuni sociale a muncii? cîte zile nelucrate — din motive obiective — sau chiar fracțiuni de zile așteaptă a fi valorificate la sate? Integrarea în agricultură a unor activități care astăzi aparțin altor ramuri ar putea contribui la soluționarea acestei probleme și implicit, la creșterea veniturilor cooperatorilor?

PENTRU ELUCIDAREA unor asemenea probleme, ar fi interesant să cunoaștem, pe grupe de gospodării, zone, pe total sector cooperatist, **în ce mod sînt folosite, anual și pe luni, zilele de muncă, față de resursele cooperatorilor.** Am putea astfel analiza atît cauzele cît și potențialul de zile de muncă irosit.

Apoi, ar fi foarte util să putem calcula (pentru a controla folosirea fondurilor în fiecare C.A.P.), pe grupe zonale de C.A.P. și pe întreaga țară, **raportul dintre valoarea producției și fondurile C.A.P.**

Acest raport ne-ar îngădui să sesizăm viteza de circulație a fondurilor. Dacă raportul ar avea o valoare mică, concluzia ar putea fi următoarea: pentru producția obținută s-au efectuat investiții și alte cheltuieli prea mari și invers, dacă el ar fi ridicat, ar putea rezulta că mai trebuie investite sume pentru valorificarea unor rezerve care ar putea fi mobilizate în vederea sporirii valorii producției într-o proporție mult mai mare față de cheltuielile ce s-ar efectua suplimentar.

În agricultură, spre deosebire de alte ramuri, ca urmare a ciclurilor biologice mai mari, eficiența investițiilor se exprimă în producție după o perioadă mai lungă. De aceea, termenelor lung și mediu din industrie sau comerț le-ar corespunde în agricultură termenul mediu respectiv scurt, situație obiectivă de care trebuie ținut seama la analiza eficienței economice a investițiilor. Asemenea analize trebuie să țină seama de structura producției, de respectarea imperativelor zonării speciilor și soiurilor vegetale, precum și a raselor de animale. Dacă alte temeiuri duc la încălcarea zonării științifice, urmările pentru eficiența investițiilor sau a altor fonduri consumate în procesul de producție nu pot fi decît negative. De asemenea, dacă investițiilor nu li se adaugă fonduri de producție îndestulătoare, rezultatele vor fi la fel de nefavorabile. De regulă, eficiența investițiilor depinde de ridicarea nivelului de intensitate a producției (dispozitivele de irigare își vădesc pe deplin eficiența numai dacă sînt destinate celor mai indicate culturi, dacă se folosesc utilaje, semințe selecționate și îngrășăminte chimice în cantitățile cerute de tehnicile agricole, dacă muncitorii dispun de calificarea cerută și sînt cointeresați etc.)

Investițiile în agricultură sînt așadar justificate și deci eficiente numai dacă și ceilalți factori ai sistemului de producție ating un anumit nivel cantitativ și calitativ, cerut de optimizarea randamentelor. Interdependența, în proporții anumite, a factorilor producției, a factorilor și a producțiilor, se afirmă în agricultură cu mai multă tărie decît în alte ramuri: ea acționează ca o adevărată constrîngere tehnico-economică.

Este limpede că producția anuală obținută în plus (exprimată în prețurile de desfacere) la 1000 lei investiții trebuie să fie mai mare decît rata amortizării acestei sume. Dar acest indicator luat ca atare nu este semnificativ dacă (și așa este de dorit) investiția determină intensificarea producției, adică o nouă dimensionare a celorlalți factori.

DISOCIEREA efectului economic al investițiilor de contribuția altor factori și exprimarea acestuia în plusul de producție obținut la 1000 lei, și-ar găsi aplicație numai într-o agricultură extensivă, în care s-ar păstra sistemul de producție practicat anterior (inclusiv tehnicile de producție) și s-ar adăuga doar una sau mai multe unități de producție (hectare de grîu, capete de animale etc.). S-ar putea opera cu acest indicator și dacă structura și dimensiunile producției ar rămîne neschimbate, de exemplu, cînd se introduce un procedeu tehnic nou (tunsul electric sau adăpatul mecanic în grajd etc.) — celelalte tehnici rămînînd aceleași sau în sfîrșit, dacă s-ar îmbunătăți o condiție a producției; (s-ar ameliora o pășune, amenaja o suprafață, s-ar înlătura o „strangulare"), adică dacă investiția ar acționa localizat și n-ar prilejui modificări în sistemul de producție. De aceea, ni se pare potrivit ca eficiența investițiilor în agricultură — cu excepțiile arătate — să fie calculată în raport de valorile adăugate obținute în plus, în sectorul respectiv sau în întreaga cooperativă, dacă o investiție proiectată a ocazionat și alte consumuri de fonduri, care nu pot fi localizate cu precizie.

În această ultimă ipoteză, investiția inițială să fie recalculată, adăugîndu-i-se cheltuielile de aceeași natură pe care le-a antrenat.

Este de reținut și faptul că, potrivit metodologiei actuale, indicatorul productivității muncii ar putea crește în dauna eficienței economice dacă se obțin producții foarte mari pe un lucrător, dar cu un consum de mijloace materiale proporțional mai mare, bineînțeles, prețurile rămînînd aceleași. **Evoluția cheltuielilor la o producție de 1000 lei,** calculată în prețuri de desfacere, ar îngădui analiza și din acest punct de vedere a productivității muncii. Analiză, cu atît mai necesară în agricultura cooperatistă, în care costurile nu sînt urmărite îndeajuns de detaliat. Amintim, în treacăt, că în societatea capitalistă munca la nivelul unei întreprinderi poate fi deosebit de productivă și totodată eficientă, dar dăunătoare social (dacă prin reducerea excesivă a locurilor de muncă, crește numărul șomerilor).

Productivitatea muncii ar putea fi exprimată, nu numai în unități valorice, ci și în timpul necesar pentru producerea unei tone de carne, porumb etc. Cunoscînd și costurile, date ca cele de mai sus ar folosi la planificarea producției, la stabilirea prețurilor de desfacere, precum și politicii de repartizare a venitului național pe categorii socio-profesionale.

Productivitatea muncii — exprimată în valorile adăugate, în aceeași unitate de timp, de un lucrător — va crește cu adevărat numai dacă:

- se va obține reducerea consumului unuia sau mai multor factori folosiți la obținerea aceleiași unități de produs (a consumurilor specifice), a rebuturilor etc., cu condiția menținerii sau îmbunătățirii caracteristicilor tehnico-economice ale produselor [4]).
- și dacă creșterea productivității muncii va duce la accelerarea vitezei de circulație a fondurilor, la depășirea volumului producției obținute anterior pe un lucrător. Analizei i-ar fi necesară și cunoașterea comparativă a producției în sectorul cooperatist și în gospodăriile personale ale cooperatorilor.

Este evident că valoarea acestui indicator (cu condiția ca fertilitatea terenurilor unităților comparate să fie asemănătoare), constă în aceea că ar pune în lumină eventuale deficiențe ale sistemului de cointeresare materială practicat în C.A.P. ca și alte lipsuri economico-organizatorice. (Nu credem că ar fi necesare comparației, date — de altfel greu de obținut — cum ar fi valoarea fondurilor fixe la 100 ha. în C.A.P. și în gospodăriile personale).

CONCLUZIILE analizei economice ar cîștiga dacă ar ține seamă și de aspecte socio-politice. Se știe că în România populația care ar trebui să obțină principalele sale resurse de trai din munca prestată în agricultură reprezintă nu mai puțin de 50% din totalul membrilor activi ai societății noastre, dar contribuția sa la crearea venitului național este de circa 25%.

S-ar putea emite ipoteza existenței la sate a unor contingente de forță de muncă, solicitate sub capacitatea lor. Despre nefolosirea integrală a forței de muncă din mediul rural se poate, cu certitudine, discuta. Nu este însă mai puțin adevărat că în ultimii ani, în unele perioade (de vîrf) cooperativele agricole de producție duc ele însele lipsă de brațe de muncă, care nu se regăsesc în proporțiile cerute de agricultură, ca angajați sezonieri în alte sectoare (construcții etc.).

Deficiențele în proiectarea producției agricole

(Continuare în pag. 12)

STATISTICĂ MATEMATICĂ

(Urmare din pag. 5)

venţelor absolute: $n_j = f(x_j)$ sau **poligonul frecvenţelor relative**: $f_i = f(x_j)$ conform fig 1, care ne furnizează următoarele date foarte importante pentru practica industrială în dirijarea procesului de fabricaţie:

a) în funcţie de alura curbei obţinută din reprezentarea grafică putem face o apreciere asupra legii de distribuţie. În cazul respectiv alura curbei fiind apropiată de clopotul lui Gauss, apreciem că repartiţia este normală;

b) ne arată care este centrul de grupare a axelor pentru cota verificată. Ţinînd seama de prevederile STAS 5944/58 şi apreciind că repartiţia este normală, valoarea medianei (M) şi a modulului (Mo) se confundă practic cu cea a mediei aritmetice ($\bar{X}$) şi după cum se vede din fig. 1 aceasta are valoarea: $\bar{X} = M = Mo = 8\mu$, iar din cele 100 buc. axe verificate, 27 buc. aferente clasei k = 5 au fost executate cu această toleranţă;

c) se vede mărimea cîmpului de împrăştiere şi anume: limita inferioară $L_i = -1\mu$ şi limita superioară $L_s = 17\mu$. Pentru practica industrială aceasta este o mărime foarte importantă deoarece comparînd-o cu cîmpul de toleranţă ne putem da seama de reglarea şi precizia procesului tehnologic şi anume: **dacă centrul cîmpului de împrăştiere coincide practic cu centrul cîmpului de toleranţă, reglajul maşinii este corespunzător**; dacă cîmpul de împrăştiere este cel mult egal cu cîmpul de toleranţă, precizia maşinii este corespunzătoare.

Concret, pentru cazul analizat din fig. 1, se vede că **centrul cîmpului de împrăştiere**

$$\left(\frac{-1+17}{2} = 8\mu\right)$$

este practic egal cu centrul cîmpului de toleranţă

$$\left(\frac{2+15}{2} = 8{,}5\mu\right)$$

ceea ce ne **arată că reglajul maşinii este bun.** Din contră, cîmpul de împrăştiere $(-1 \div 17)\mu$ fiind mai mare decît cîmpul de toleranţă $(2 \div 15)\mu$, înseamnă că precizia maşinii nu este corespunzătoare.

Imprecizia maşinii poate fi determinată de gradul de uzură al maşinii, insuficienta calificare a muncitorului care conduce procesul de fabricaţie, lipsa de omogenitate a materiei prime. Analizînd cauza care a determinat ieşirea din cîmpul de toleranţă, s-a constatat că aceasta s-a datorat gradului de uzură a pietrei de rectificare cu care se execută operaţia respectivă. Procedînd la eliminarea cauzei, reperele s-au încadrat în cîmpul de toleranţă prescris;

d) printr-un mic calcul putem vedea cît este împrăştierea variabilei, respectiv diametrul lăcaşului de rulment faţă de valoarea medie sau cum se mai spune, care este abaterea medie pătratică sau dispersia (s) — şi care se determină din raportul:

$$s \cong \frac{L_s - L_i}{4 \div 6} = \frac{17-(-1)}{5} \simeq 3{,}6\mu$$

Importanţa deosebită a acestui parametru statistic constă în aceea că ne putem da seama cu o aproximaţie suficientă pentru practică de cantitatea reperelor rezultate corespunzătoare şi anume: 99,75% repere bune corespund pentru $\bar{X} \pm 3s$; 95,45% repere bune corespund pentru $\bar{X} \pm 2s$ şi care constituie limita admisibilă din punct de vedere tehnic; 68,27% repere bune corespund pentru $\bar{X} \pm s$ ceea ce deja nu mai este o situaţie satisfăcătoare şi trebuie analizate şi eliminate de urgenţă deficienţele;

e) ultimul element important pe care ni-l oferă histograma este mărimea rebuturilor sub şi peste cîmpul de toleranţă. În cazul analizat se vede că rebutul inferior (axe executate cu lăcaşul de rulment sub toleranţa minimă) este $r_i = 3{,}5\%$, iar rebutul superior (axe executate cu lăcaşul de rulment peste toleranţa maximă) este $r_s = 3\%$, fapt ce confirmă din nou că reglarea maşinii este bună (deoarece ca mărime $r_i \cong r_s$) dar precizia procesului tehnologic nu este corespunzătoare şi, ca atare, ştim unde să acţionăm. Pentru rezultate mai precise asupra acestor parametri, statistica matematică ne oferă metode ca: înscrierea poligonului frecvenţelor cumulate pe reţeaua de probabilitate sau efectuarea calculului analitic; dar pentru practică, în general, sînt suficiente rezultatele obţinute din histogramă.

Convorbire cu STAN UDREA, vicepreşedinte al UCECOM

DESPRE REALIZĂRI ŞI PERSPECTIVE ÎN COOPERAŢIA MEŞTEŞUGĂREASCĂ

DIRECTIVELE CONGRESULUI al X-lea al P.C.R. pentru actualul cincinal prevăd sarcini sporite pentru cooperaţia meşteşugărească, aceasta urmînd a contribui într-o măsură mai mare la creşterea producţiei bunurilor de consum destinate fondului pieţei şi exportului, precum şi la extinderea serviciilor pentru populaţie.

Recenta plenară a Consiliului Uniunii Centrale a Cooperativelor Meşteşugăreşti a prilejuit trecerea în revistă a succeselor obţinute în primul trimestru al anului 1971, cînd a fost realizat peste prevederile planului un volum de aproape 160 milioane lei producţie marfă şi prestări de servicii, circa 9 milioane lei încasări de la populaţie prin unităţile de deservire şi s-au livrat suplimentar fondului pieţei mărfuri în valoare de 38 milioane lei. Totodată, au fost exportate peste plan produse în valoare de 2,8 milioane lei valută. Cu toate aceste rezultate lucrătorii din cooperaţia meşteşugărească au întîmpinat cea de-a 50-a aniversare a partidului. Trebuie subliniat că angajamentul de depăşire a planului pe 1971 a fost majorat printr-o hotărîre a Consiliului UCECOM cu 100 milioane la producţia marfă şi a prestărilor de servicii.

• Care sînt argumentele pe care s-a întemeiat o atît de substanţială sporire a angajamentului?

— Aş începe prin a aminti că în 1970, datorită îndrumării şi sprijinului preţios acordat de către conducerea de partid şi de stat, concretizat prin obţinerea de materii prime şi materiale, prin atribuirea de terenuri pentru construcţii, credite bancare pentru producţie şi altele, cooperaţia meşteşugărească a depăşit planul cu 6,9 la sută. La baza îmbunătăţirii activităţilor de satisfacere într-o măsură cît mai mare a cerinţelor populaţiei cu lucrări şi servicii, de sporire a fondului de marfă destinat pieţei şi exportului au stat măsurile privind perfecţionarea conducerii şi planificării, valorificarea mai deplină a resurselor financiare, creşterea eficienţei economice, precum şi a cointeresării materiale a cooperatorilor. Din vînzarea producţiei marfă şi din prestările de servicii, în 1970 cooperativele meşteşugăreşti au încasat suma de 9491 milioane lei, cu 556,3 milioane lei mai mult decît era planificat. Beneficiul unităţilor noastre a ajuns astfel la 1 199 milioane lei, depăşind cu 139 milioane lei pe cel realizat în anul precedent. Renunţ la enunţarea altor cifre şi date, care toate laolaltă converg spre fundamentarea startului bun pe care l-am avut în 1971 şi deci spre temeiul angajamentului mai înainte amintit. Prin depăşirile înregistrate pe trimestrul I.1971 faţă de sarcinile de plan prevăzute, angajamentele luate pe întregul an 1971 se prezintă realizate potrivit tabelului de mai jos.

Analizîndu-se posibilităţile de realizare în trimestrele următoare a nivelului angajamentelor şi ţinînd seama de ritmul înregistrat în trimestrul I s-a apreciat că la valoarea producţiei marfă şi a prestărilor de servicii, volumul angajamentului poate fi majorat cu încă 100 milioane lei, astfel ca pe întregul an acesta să reprezinte cumulat 300 milioane lei.

• Ar fi interesant de ştiut cum stau lucrurile în materie de investiţii, un sector atît de important şi atît de discutat în întreaga noastră economie.

— Deşi realizările obţinute în trimestrul I pe ansamblul cooperaţiei meşteşugăreşti pot fi considerate satisfăcătoare, de altminteri, ca şi la ceilalţi indicatori, au fost înregistrate rezultate slabe la unele uniuni judeţene, ca: Botoşani, Arad, Harghita, Dîmboviţa şi altele, care n-au realizat în această perioadă decît 8,1 pînă la 11,6 din volumul total de construcţii-montaj prevăzut pe anul 1971.

În domeniul investiţiilor pentru utilaje şi mijloace de transport, este de subliniat că în acest trimestru, în afara maşinilor, utilajelor, sculelor, dispozitivelor şi altele, obţinute prin contractele încheiate cu furnizorii, UCECOM a sprijinit cooperativele şi uniunile şi prin repartizarea peste plan a unui număr de 300 autoturisme IMS şi 80 bucăţi autobasculante, din care 30 bucăţi tip „Multicar 22" din import, distribuite proporţional cu necesităţile şi volumul activităţii fiecărei uniuni.

• Dar poate că ar fi cazul să trecem acum la planul pe trimestrul II — de stringentă actualitate — la problemele pe care le implică şi măsurile pe care le solicită pentru atingerea cifrelor prevăzute.

— În trimestrul acesta nivelele planificate sînt faţă de realizările trimestrului I.1971, cu 4,3% mai mari la valoarea producţiei marfă şi a prestărilor de servicii, cu 21,4% la încasări de la populaţie, 2,8% la livrări de mărfuri către fondul pieţei, 26,0% la desfacerea mărfurilor şi 33,4% la export.

Faţă de aceeaşi perioadă a anului 1970, sarcinile din trimestrul II a.c. prevăd creşteri însemnate ce depăşesc chiar nivelele planificate pe întregul an 1971. Astfel, la valoarea producţiei marfă şi a prestărilor de servicii ritmul de creştere în trimestrul II a.c. este de 8,2% faţă de 6,9% cît e planificat pe întregul an, la „încasări de la populaţie prin unităţile de deservire" 11,0% faţă de 8,4%, la „desfacerea mărfurilor cu amănuntul" 7,8% faţă de 6,3%, la „export" 79,7% faţă de 60,5%. La „livrări de mărfuri către fondul pieţei" ritmul se menţine şi este de 4,8%.

• Dar poate că ritmul nu este totuşi totdeauna chiar aşa de... ritmic şi că mai sînt şi unele „asonanţe".

— În desfăşurarea activităţii economice au existat şi unele lipsuri şi greutăţi care au influenţat negativ rezultatele înregistrate în îndeplinirea planului. Acestea, ca şi altele care mai există stau în atenţia conducerii UCECOM şi a uniunilor. Măsurile sînt îndreptate îndeosebi către organizarea cît mai bună a proceselor de producţie şi deservire, folosirea cît mai deplină a capacităţilor de producţie existente, asigurarea forţei de muncă şi utilizarea raţională a acesteia, darea în folosinţă la termenele prevăzute a capacităţilor noi construite, îmbunătăţirea muncii de planificare şi conducere a activităţii economice. În mod deosebit se relevă necesitatea asigurării unei aprovizionări cu materii prime şi materiale corespunzătoare realizării sarcinilor de plan. Un accent tot mai mare trebuie pus în continuare pe obţinerea pe calea procurărilor directe în special a materiilor prime şi materialelor la care necesarul solicitat nu este acoperit prin nivelele de balanţă primite, atît pentru trimestrul în curs, cît şi pe întregul an 1971.

• Care este situaţia stocurilor supranormative şi care sînt hotărîrile adoptate la consfătuirea care a avut loc la sfîrşitul lunii aprilie?

— Este absolut evidentă necesitatea îmbunătăţirii a însuşi stilului de muncă pe această linie, în sensul înţelegerii noilor reglementări în domeniul aprovizionării şi desfacerii. E vorba în primul rînd despre contractarea directă cu furnizorii şi beneficiarii, despre pătrunderea în practica obişnuită a uniunilor şi cooperativelor a diferitelor forme de colaborare şi cooperare, între ele şi în afara lor. Există încă unele reţineri chiar în aplicarea unor instrucţiuni, cum a fost cazul cu aceiea elaborate de către conducerea UCECOM încă din noiembrie trecut în sensul cointeresării materiale a vînzătorilor şi responsabililor de centre în desfacerea unor categorii de mărfuri şi materiale, prin aplicarea unor tarife speciale de retribuire şi care au fost aplicate totuşi de un număr redus de cooperative. Acesta este un exemplu. Dar avem şi altele care dovedesc că se fac paşi fermi pentru lichidarea şi preîntîmpinarea formării de noi asemenea stocuri. Bunăoară, a fost apreciată ca justă măsura luată de UJCM-Neamţ care a sistat plata indemnizaţiei de conducere la cooperativele care au stocuri de materiale fără o justificare economică. Se mai semnalează uneori tendinţa de a raporta stocuri fără mişcare şi de prisos inferioare celor reale. De aceea, considerînd că şi în această privinţă problema răspunderii personale are o importanţă hotărîtoare îi vom acorda o deosebită atenţie, ţinînd seama că fiecare procent de reducere a acestor stocuri atrage după sine punerea în circuitul economic a unor valori de 15 milioane lei şi o reducere a cheltuielilor de producţie şi circulaţie de 800 mii lei.

• Aţi vorbit despre circuit şi circulaţie, noţiuni care adesea sînt asociate cu aceea de marfă...

— În vederea îndeplinirii sarcinilor care le revin în sfera circulaţiei mărfurilor, uniunile judeţene şi cooperative continuă să stabilească în calitate de furnizori noi relaţii contractuale cu organizaţiile comerciale, iar în calitate de beneficiari cu cooperativele producătoare, în vederea acoperirii integrale cu contracte şi comenzi ferme. Aceasta, bineînţeles în condiţiile executării şi livrării produselor la termenele stabilite, în cantităţile şi calităţile specificate în contracte. Preocupări similare există şi în ceea ce priveşte realizarea obiectivelor prevăzute în planurile proprii de dezvoltare a reţelei de unităţi prestatoare de servicii, acţiunea de profilare şi specializare, intensificarea ritmului de execuţie a obiectivelor de investiţii, ca şi alte probleme a căror rezolvare este menită să contribuie direct şi nemijlocit la îndeplinirea planului şi angajamentelor majorate atît pe trimestrul în curs, cît şi pe întregul an.

	Angajament 1971	din care etapa 30.IV.1971	Realizări trim. I. 1971	Rest de realizat în 9 luni 1971
— Valoarea poducţiei marfă şi a prestărilor de servicii (mii. lei)	200	61,9	159	41
— Încasări de la populaţie prin unităţile de deservire (mil. lei)	26,3	7,9	8,5	17,8
— Livrări de mărfuri către fondul pieţei (mil. lei)	55	15,6	38	17
— Desfacerea mărfurilor cu amănuntul (mil. lei)	40	4,2	8	32
— Export (mii lei valută)	1986	415	2830	844

Mircea POSTELNICU

RELAȚIILE ECONOMICE EXTERNE ALE ROMÂNIEI

R.F. a GERMANIEI — PARTENER COMERCIAL AL ȚĂRII NOASTRE

ÎN POLITICA SA ECONOMICĂ externă, statul român pornește de la premisa că dezvoltarea colaborării dintre țări cu orînduiri sociale diferite constituie o latură activă a consolidării păcii și destinderii în lume, un mijloc de apropiere între popoare și de întărire a cooperării în sprijinul progresului fiecărei economii naționale, în condițiile respectării independenței și suveranității partenerilor, ale neamestecului în treburile interne, ale egalității și avantajului reciproc.

Relațiile economice dintre R.S. România și R.F. a Germaniei s-au dezvoltat în acest context, o expresie a acestui proces constituind-o creșterea însemnată a volumului schimburilor comerciale dintre cele două țări în ultimele două decenii. În anii 1950—1953 a avut loc o creștere de 2,5 ori a volumului schimburilor reciproce. Se poate aprecia însă că în ciuda acestei creșteri rapide — pentru o perioadă atît de scurtă — nivelul absolut al schimburilor era încă scăzut.

După 1954, cînd a fost încheiat primul instrument de schimb a avut loc o nouă creștere, volumul schimburilor fiind în 1960 de 4,3 ori mai mare decît în 1954.

Schimbul reciproc de reprezentanțe comerciale și apoi stabilirea de relații diplomatice între România și R.F. a Germaniei au avut o influență favorabilă asupra dezvoltării relațiilor comerciale dintre țările noastre. Volumul comerțului total dintre cele două țări a crescut de la 539,2 milioane lei valută în 1960 la 1962,3 milioane lei valută în 1970. În ansamblu, în cincinalul trecut volumul schimburilor comerciale dintre cele două țări a crescut de circa 2 ori față de perioada 1961—1965.

În anul 1970, exporturile României în R.F. a Germaniei au deținut 9,05% în exporturile totale ale țării noastre, ponderea importurilor fiind și ea de 8,14%. În ultimii ani R.F. a Germaniei s-a situat pe primul loc între țările occidentale industriale și pe locul al doilea între toate țările lumii în ceea ce privește volumul schimburilor noastre comerciale externe.

Un rol însemnat în evoluția schimburilor comerciale dintre cele două țări l-a avut primul acord comercial pe termen lung, încheiat în anul 1963 și care a fost prelungit ulterior pînă la sfîrșitul anului 1969. Cel de al doilea acord comercial pe termen lung, încheiat în 1969 pe o perioadă de 5 ani (1970—1974), reflectă intențiile celor două părți de a determina o creștere însemnată a schimburilor comerciale și o dezvoltare susținută a cooperării dintre ele.

ȚARA NOASTRĂ importă mărfuri din R.F. a Germaniei într-o structură variată, locul central deținîndu-l mașinile și utilajele, care în anul 1970 au avut o pondere de 60% în totalul acestor importuri. Printre instalațiile importate din această țară menționăm un laminor blooming, altul de benzi la rece, instalații de producere a amoniacului, a metanolului, instalații pentru fabricarea plăcilor aglomerate lemnoase, mașini-unelte, utilaj electrotehnic, instalații complexe pentru industria alimentară, pentru cea ușoară, pentru telecomunicații etc. De asemenea, țara noastră importă cantități însemnate de produse chimice, semifabricate metalice, bunuri industriale de consum etc.

Și pe viitor, țara noastră va importa mărfuri din R.F. a Germaniei într-o cantitate crescîndă. Este însă clar că, în genere, creșterea volumului schimburilor comerciale dintre cele două țări este condiționată într-o măsură însemnată, în mod obiectiv, de evoluția exportului nostru de mărfuri în vederea echilibrării balanței de plăți dintre cele două țări, a perfecționării structurii acestor schimburi. Trebuie menționat că în ultimii ani această structură a cunoscut unele îmbunătățiri notabile. Astfel, dacă în anul 1966, mașinile și utilajele, produsele chimice și bunurile materiale de consum nealimentar dețineau numai 9,09% din totalul exportului țării noastre către R.F. a Germaniei, în anul 1970 ponderea acestor produse s-a ridicat la 24,26%. Aceste schimbări sînt cu atît mai semnificative cu cît ele au avut loc în condițiile în care, în aceeași perioadă, volumul total al exportului nostru în R.F. a Germaniei a crescut de peste 2 ori. O opinie general împărtășită de cercurile de afaceri din R.F. a Germaniei ca și de către întreprinderile și instituțiile din țara noastră arată că există încă rezerve însemnate pe linia sporirii volumului și îmbunătățirii structurii exportului nostru în această țară. Aceasta mai ales în ceea ce privește mașinile și utilajele, a căror pondere se menține încă necorespunzător de redusă.

În ultimii ani, R.F. a Germaniei a liberalizat un număr însemnat de mărfuri la importul din țara noastră, ca și din alte țări socialiste. Totuși, se mențin o serie de contingente la importul de confecții, tricotaje, țesături și alte bunuri de consum nealimentar, precum și la unele produse agricole etc. De asemenea, sistemul taxelor mobile care decurge din politica agrară a C.E.E. se resfrînge negativ asupra importului de produse agroalimentare din țara noastră, influențînd nefavorabil competitivitatea acestor produse.

UN ROL TOT MAI ÎNSEMNAT în relațiile dintre cele două țări îl deține cooperarea în producție, în tehnică, în știință, în acțiuni de marketing, mai ales în urma încheierii la București, în anul 1967, a acordului de cooperare economică, industrială și tehnică. Ca urmare a încheierii acordului, a fost creată o comisie mixtă de cooperare care analizează anual stadiul acțiunilor întreprinse și pune în evidență noi posibilități de cooperare.

Printre acțiunile de cooperare finalizate în ultimii ani menționăm pe cea întreprinsă între Uzina de autocamioane din Brașov și grupul M.A.N. — în vederea fabricării de autocamioane grele și autobuze cu motoare Diesel. Cooperarea, începută prin cedarea licenței de către grupul menționat, se va dezvolta sub forma unei cooperări complexe în producție, prin specializarea celor doi parteneri pe anumite game de motoare, schimb de subansamble, precum și în comercializarea în comun a produselor.

Menționăm, de asemenea, asimilarea în țara noastră a fabricației cazanelor de aburi cu înalte caracteristici de funcționare, după tehnologia firmei Babcock Wilcox, partenerul vest-german urmînd să preia în contrapartidă părți și subansamble de cazane; folosirea de electrofiltre în R.S. România pe baza documentației tehnologice a grupului Lurgi, care preia o parte din producție pentru nevoile sale ca și pentru livrarea către terți.

În domeniul industriei chimice, cooperarea s-a desfășurat atît în domeniul folosirii de procedee și patente de fabricație, cît și în domeniul realizării de instalații industriale. Astfel, la realizarea în R.S. România a unei instalații pentru producția de amoniac și uree, firmele Salzgitter și Bocchacko au finanțat și livrat utilajele și tehnologia, urmînd ca prin societatea mixtă comercială Contichemie să se facă preluarea de amoniac și uree pentru rambursarea creditului.

O serie de cooperări s-au finalizat și în alte domenii, cum ar fi cele din industria ușoară — cu firma Stumpf, cele din industria alimentară — cu firmele Binder, Vogele și altele.

Un început promițător există în cooperarea în vederea realizării de obiective industriale pentru terți parteneri. Asemenea acțiuni s-au inițiat cu o serie de firme cum sînt Lurgi, Demag, concernul Gutehoffnungshütte (GHH) și altele.

ACTUALUL PLAN CINCINAL de dezvoltare a economiei naționale pe anii 1971—1975 deschide largi perspective de cooperare cu firme din diferite țări, inclusiv cu cele din R.F. a Germaniei.

Posibilitățile tehnico-economice dinamice ale economiei românești, mecanismul organizatoric perfecționat prin măsurile recente, care oferă un cîmp larg de activitate întreprinderilor și centralelor economice, se înscriu ca unele dintre premisele de bază pentru dezvoltarea cooperării cu firmele din străinătate. Tot pe această linie se înscrie și recenta hotărîre care reglementează înființarea de reprezentanțe ale firmelor comerciale și industriale străine în R.S. România, lege care oferă posibilități largi acestor firme în realizarea unor contacte strînse și operative cu întreprinderile producătoare românești.

Pe de altă parte, perspectivele cooperării cu firmele vest-germane depind în mod evident și de măsura în care acestea urmăresc nu numai impulsionarea exportului lor de utilaje în țara noastră, ci și fluxul invers, sprijinind dezvoltarea exportului de mașini românești pe piața R.F. a Germaniei și pe terțe piețe. Un rol însemnat în dezvoltarea schimburilor și a cooperării economice dintre cele două țări o deține sistemul contactelor, care permite o cunoaștere reciprocă cît mai bună. Pe această linie, în ultimii ani s-au înregistrat unele progrese notabile. Astfel, posibilitățile de colaborare au fost mai eficient valorificate în urma schimbului de delegații comerciale, a organizării de tîrguri și expoziții și a altor acțiuni asemănătoare. Dintre acțiunile întreprinse în ultimii ani de R.F. a Germaniei se cuvine a menționa: organizarea unei expoziții industriale la București în 1966, vizita la București în 1967, în calitate de vicecancelar și ministru al afacerilor externe a dr. Willy Brandt, vizita ministrului agriculturii și silviculturii la București, a ministrului pentru problemele de colaborare economică în 1969, vizita ministrului economiei dr. Karl Schiller în luna august 1969, vizita președintelui Camerelor de Comerț Otto Wolff în luna septembrie 1969 la București, vizita unor reprezentanți ai grupului V.D.M.A. și G.H.H. din 1970, participarea firmelor din R.F.G. la Tîrgul Internațional București 1970. Un astfel de rol pozitiv va juca și apropiata vizită în România a președintelui R.F. a Germaniei, dr. Gustav Heinemann.

De asemenea, țara noastră a inițiat unele acțiuni dintre care amintim participarea cu regularitate la tîrgurile și expozițiile internaționale ce se organizează anual în orașele Köln, München, Hanovra, Nürnberg și altele.

Menționăm, totodată, vizita președintelui Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer, în 1970, ca și vizitele făcute în ultimii ani în R.F. a Germaniei de ministrul de externe, ministrul economiei forestiere, ministrul comerțului exterior al R. S. România.

Colaborarea economică dintre țara noastră și R.F. a Germaniei s-a înscris în ultimul deceniu pe o linie în general dinamică. Punerea în valoare a posibilităților și rezervelor ce mai există încă în acest domeniu va fi de natură să amplifice relațiile reciproc avantajoase dintre țările noastre, să contribuie la crearea unui climat de pace și securitate pe continentul european.

dr. Al. PUIU

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

• I.S.C.E. EXPORTLEMN. — Contracte încheiate recent prevăd vînzarea a 29 000 tone celuloză papetară în R. D. Germană și R. S. Cehoslovacă, 123 000 mc lemn pentru celuloză în Italia, 4 400 mc placaj de fag în R. F. a Germaniei, Irlanda, Libia, Danemarca, R.A.U., 39 000 mp panel de fag în Anglia și Irlanda, 200 000 mp furnir de fag în Austria, 190 tone PFL în Olanda, 1 550 mp PAL melaminat în Anglia, 170 000 mp PAL în Italia. La import, contractele încheiate prevăd cumpărarea a 1 400 tone carton duplex din Italia și R. F. a Germaniei, 400 tone carton transformator din Anglia și Elveția, 290 tone hîrtie decorativă din R. F. a Germaniei și Olanda.

• ICECOOP — Au fost perfectate contracte care prevăd vînzarea în R.F. a Germaniei a 121.000 bucăți tricotaje diverse către firma Nissel și 6.000 bucăți ștergare și sacoșe artizanale către firma Karstad. 5.250 bucăți obiecte din ceramică și sticlă metalizată au fost contractate cu firma Pierre I Imports din S.U.A.

• I.S.C.E. METALIMPORT — Au fost semnate o serie de contracte care prevăd vînzarea a 22.000 tone tablă groasă către firma Comex din R.F. a Germaniei și firma Getraco Finmetals SA din Franța. — Contracte de import încheiate în aceeași perioadă prevăd, printre altele, cumpărarea a 1450 tone tablă în diverse sortimente de la firmele Mitsui Co. Ltd și Tokyo Boeki din Japonia, Voëst din Austria, 50 tone ferowanadiu de la firma Cometals din S.U.A., 300 tone silicocalciu de la firma Comptoir de Com. Int. din Franța, 500 silicomangan de la firma Kerametal din R.S. Cehoslovacă.

• I.S.C.E. TEHNOFORESTEXPORT — Mobilă în valoare de circa 13.000.000 lei valută a fost exportată către parteneri din U.R.S.S., R.S. Cehoslovacă, Anglia, Franța, Olanda, S.U.A., R.F. a Germaniei, R.P. Ungară, R.P. Polonă, Israel, Suedia. — Instalații și utilaje în valoare de 2.380 000 lei valută au fost livrate pentru Combinatele de industrializare a lemnului din Ceylon și Iran. — Binale în valoare de 590 000 lei valută au fost livrate către parteneri din R.P. Ungară, R.S. Cehoslovacă, Israel.

În Supliment

Agenda economistului

MODALITĂȚI DE EXPORT — UNITĂȚI CARE EFECTUEAZĂ OPERAȚII DE COMERȚ EXTERIOR

DIALOG

Nevoia de organizare

— Observînd că asimilarea de produse noi este mai rapidă și mai puțin costisitoare în întreprinderile mici decît în cele mari, specialistul francez René Leclercq opinează că aceasta s-ar datora faptului că în întreprinderile mici legăturile se fac mai ușor, simțul de economie este mai pronunțat și dorința de succes este mult mai mare. Crezi că are dreptate?

— Da. Experiența arată că realizarea relațiilor necesare atingerii obiectivelor unei organizații, întărirea simțului de economie și determinarea contribuției individuale întîmpină cu atît mai multe dificultăți cu cît cresc dimensiunile organizației respective.

— Sînt tentat să cred că aceasta este cauza pentru care unii dintre specialiștii și cadrele noastre de conducere din întreprinderi sînt foarte atrași de cuvîntul descentralizare — atracție manifestată în pledoaria pentru acordarea de cît mai multe competențe.

— Evident, în unele cazuri o astfel de poziție este justificată. Nu în toate însă. Aș vrea să-ți atrag atenția asupra faptului că studiul istoriei marilor firme capitaliste eficace relevă — împotriva unor afirmații făcute de adepții ideii de descentralizare — **existența unui proces continuu de centralizare** *) *Ceea ce trebuie reținut din această experiență este că preocupările de organizare au definit mai bine care anume decizii trebuie centralizate și care nu, că s-au sesizat care decizii sînt realmente importante pentru firmă și trebuie centralizate la nivelul cel mai înalt. Și invers, care trebuie descentralizate.*

— Remediul constă deci nu în renunțarea la centralizare, ci organizarea pe baze riguros științifice a conducerii centralizate. Calculatoarele electronice și organizarea rațională a sistemelor informatice sînt un auxiliar prețios al conducerii centralizate.

*) Vezi în acest sens: „Strategy and structure" de Alfred D. Chandler, jr. și „My years with General Motors" de Alfred D. Sloan jr.

Capacitatea de a recunoaște inovația

Trei specialiști de la MIT (Massachussetts Institute of Technology) arătau într-o conferință, cu date statistice de necontestat, că 80% din cifra de afaceri realizată din noi produse de industria americană se datorește unor inovații efectuate, în afara unor programe, prin inițiativa inovatorilor, situați cel mai adesea la nivelul agentului tehnic. Fără a exclude utilitatea programării, cercetătorii americani subliniază că pentru reușită nu este suficientă programarea inovațiilor, ci este necesară capacitatea de a le recunoaște și de a le integra rapid în producție.

Noi avem o bogată tradiție în mișcarea de inovații, există în prezent ample preocupări pentru îmbunătățirea activității de programare a cercetărilor, atît pe plan macro cît și microeconomic. Dacă, în general, propunerile de inovații sînt în număr destul de mare, inovațiile ca atare sînt, din păcate, departe de dorințe și posibilități. Este elocvent în acest sens faptul că din 4 500 de brevete acordate în cincinalul trecut și-au găsit drumul în practică numai 1 150, în timp ce la sfîrșitul anului 1970 numărul propunerilor de inovații care se găseau în sold era egal cu cel al celor acceptate pentru aplicare (de ordinul a 17 000).

Neîndoielnic, în formarea capacității de recunoaștere și integrare în producție a inovației sînt necesare multe și complexe schimbări. Două însă sînt prea evidente pentru a mai solicita vreun studiu sau o experimentare prealabilă: cointeresarea inovatorului (n-am în vedere numai „inventatorul") și apropierea rapidă a celui ce hotărăște aplicarea inovației de realizatorul ei.

C. CONSTANTIN

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

DESCRIEREA POSTULUI
instrument de precizare a responsabilităților

LABORIOS, DAR EFICACE

ATÎT ELABORAREA structurii organizatorice, cît și funcționarea sa depind în mare măsură de stabilirea și **delimitarea riguroasă** a sarcinilor sau lucrărilor, competențelor și răspunderilor fiecărui nivel de conducere, fiecărui compartiment de muncă și fiecărui salariat în parte.

În realizarea acestor cerințe un rol deosebit de important îl are **descrierea postului sau funcției** (job description) apreciată de către unii specialiști drept unul din secretele eficienței întreprinderilor americane.

Descrierea cît mai precisă a fiecărui post constituie o premisă de bază pentru folosirea rațională a personalului de specialitate (de conducere și execuție), pentru sporirea eficienței muncii acestui important potențial uman.

Prin descrierea postului sau funcției se urmăresc numeroase obiective:

— eliminarea și evitarea executării unor lucrări inutile sau paralele lipsite de finalitate și eficiență;

— raționalizarea fluxului de muncă și încărcarea echilibrată a cadrelor;

— îmbunătățirea diviziunii muncii și coordonării proceselor de muncă;

— sporirea inițiativei și răspunderii pentru realizarea operativă și de bună calitate a sarcinilor încredințate;

— stabilirea elementelor obiective necesare recrutării, selecționării, pregătirii, aprecierii (evaluării) și promovării cadrelor;

— asigurarea unei concordanțe între cerințele postului și aptitudinile fizice și intelectuale ale titularului;

— determinarea științifică a necesarului de personal de specialitate;

— definirea clară și precisă a relațiilor ierarhice și funcționale dintre posturi;

— reglementarea luării deciziilor la nivelul care cunoaște cel mai bine situația existentă;

— perfecționarea structurii organizatorice a aparatului de conducere și asigurarea funcționării lui optime;

— obținerea unei imagini clare, realiste asupra locului și rolului fiecărui salariat în angrenajul general al întreprinderii etc.

Pentru realizarea acestor obiective descrierea posturilor trebuie să fie precedată de o analiză aprofundată a tuturor activităților întreprinderii respective.

În esență, documentul numit „descrierea postului" cuprinde:

1) **Denumirea postului** — Fiecare post trebuie să capete un titlu care să reflecte cît mai fidel natura și conținutul sarcinilor încredințate titularului.

2) **Obiectivele postului** — Se descrie clar și concis o arie de activități în cadrul căreia i se pot stabili obiective funcției respective.

3) **Relațiile ierarhice și funcționale** — Se precizează poziția pe care o ocupă funcția respectivă în schema organizatorică, nivelul de salarizare, cui îi este subordonat și cine sînt subordonații titularului funcției, cine îi poate da dispoziții și la cine are dreptul să dea dispoziții, de cine va fi înlocuit în cazul că absentează și pe cine va înlocui, funcțiile cu care colaborează pentru îndeplinirea sarcinilor sale.

4) **Sfera de activitate** — Se arată sarcinile, lucrările pe care titularul postului trebuie să le execute la locul său de muncă, se fixează clar și precis domeniul în cadrul căruia titularul postului este obligat să acționeze și să decidă în mod independent.

Sarcinile și lucrările ce revin titularului se descriu detaliat în ordinea importanței lor, indicîndu-se totodată cota procentuală pe lucrări sau grupe de lucrări din timpul total, disponibil. Se stabilesc termene de execuție și limite de calitate, precum și criteriile de apreciere a rezultatelor obținute.

5) **Alte sarcini** — Aici se precizează, de exemplu, că titularul funcției poate fi folosit din ordinul superiorului și pentru alte sarcini întîmplătoare, care după conținutul și caracterul lor se încadrează în sfera de activitate a acestuia, sau o cer nevoile întreprinderii.

6) **Cunoștințe și aptitudini** — Se stabilește specialitatea, nivelul de calificare, vechimea în muncă necesare pentru ocuparea postului și alte elemente pe care trebuie să le posede titularul acestui post pentru realizarea în bune condiții a sarcinilor încredințate.

7) **Mijloace și condiții de muncă** — Se dau indicații asupra locului de muncă, echipamentului folosit, a mediului de muncă etc.

8) **Alte probleme** — Se arată programul de muncă, posibilitățile de avansare etc.

Ioan BRATU

cercetător științific, Institutul de Cercetări Economice

(Continuare în pag. 12)

ORICE DIRECTOR DE ÎNTREPRINDERE DOREȘTE, NEÎNDOIELNIC, CA:

- **fiecare salariat să cunoască exact ce are de făcut și care sînt relațiile sale ierarhice funcționale, de cooperare etc.;**
- **să nu existe abuzuri de autoritate și conflicte de competență între titularii unor funcții vecine;**
- **să elimine fenomenul diluării răspunderilor, al suprapunerilor și paralelismelor în executarea unor lucrări;**
- **să poată fi apreciată contribuția fiecărui salariat la înfăptuirea obiectivelor întreprinderii pe baza unor criterii obiective;**
- **să fie eliminată dezordinea, nerealizarea unor sarcini, indisciplina în muncă etc.**

Tehnica **„descrierii postului"** îl poate ajuta pentru a introduce ordine în domeniul responsabilităților și rigoare în îndeplinirea sarcinilor și a recompensărilor. Trebuie numai s-o aplice și să știe cum s-o folosească.

STUDII • EXPERIENȚE

LA COMBINATUL DE BUMBAC Nr. 1 – BUCUREȘTI

UN DEBUT CARE ÎȘI AȘTEAPTĂ MATURIZAREA

ÎN UNITĂȚILE noastre economice, descrierea postului exista și pînă în prezent într-o anumită formă, materializată în **regulamentul de organizare și funcționare**. Acesta cuprindea, de obicei, **o descriere a structurii organizatorice, prezentarea atribuțiilor și competențelor aparatului de conducere și a atribuțiilor serviciilor funcționale.** Regulamentul de organizare prezintă însă unele **insuficiențe**; atribuțiile postului au un pregnant caracter de generalitate, netinînd seama de specificul postului de muncă respectiv, nu se precizează aria obiectivelor fiecărui post (funcție), nu sînt definite clar relațiile ierarhice și funcționale, nu este delimitată sfera de activitate a titularului postului, nu se prezintă profilul său, mijloacele și condițiile de muncă, precum și alte probleme ce le ridică respectivul post.

În regulamentele de organizare și funcționare existente în vechile unități ale **Combinatului de bumbac nr. 1 — București** (Întreprinderea textilă „Dacia" și Țesătoria „Aurora" din București, Întreprinderea textilă „Bucegi" — Pucioasa și altele) atribuțiile fiecărei funcții nu sînt precizate detaliat, avînd un anumit nivel de generalitate, unele funcții nefiind nici incluse în normele de personal.

Aceste insuficiențe generau, în unele cazuri, o necunoaștere exactă de către salariați a ceea ce aveau de făcut, a relațiilor ierarhice și funcționale, diluarea răspunderilor, suprapuneri și paralelisme în executarea unor lucrări, imposibilitatea unei aprecieri precise a contribuției pe care o aduce fiecare salariat la înfăptuirea obiectivelor întreprinderii.

Sesizînd insuficiențele de organizare și funcționare ale vechilor unități, specialiștii din cadrul serviciului de organizare a producției și a muncii, al Combinatului de bumbac nr 1 — București au elaborat, pe baza experienței organizatorice acumulate, un **proiect de organizare** a noii **Întreprinderi textile „Dunăreana" — Giurgiu.** În cadrul acestui proiect a fost realizată și o descriere a posturilor, cu o aplicație experimentală la **secția nr. 1 de țesătorie** și la **serviciul aprovizionării,** prima etapă de experimentare încheindu-se la sfîrșitul acestui an. **Descrierea unui post** din cadrul noii întreprinderi textile din Giurgiu cuprinde **lista sarcinilor, lista și machetele evidențelor** pe care le întocmește și le transmite la nivelele ierarhice superioare, cu indicarea numărului de exemplare, precum și **diagrama de circulație a documentelor,** în care se ind... sursa de la care se primesc datele, în ce mod sînt prelucrate și cui sînt transmise. Prezentăm unele elemente constitutive ale descrierii postului pentru funcția de șef al secției țesătorie.

Ținînd seamă de aria obiectivelor activității secției de țesătorie s-au stabilit **atribuțiile șefului** acestei **secții.** În vederea îndeplinirii atribuțiilor, șefului secției țesătorie i-au fost acordate o serie de **competențe.** Definind **relațiile ierarhice și funcționale,** descrierea postului de șef al secției țesătorie precizează că acesta este subordonat inginerului șef al fabricii și are în subordine un inginer tehnolog, trei maiștri principali, șefi de schimb, un planificator de secție și un funcționar tehnic. Înlocuitorul de drept al șefului secției țesătorie este șeful de schimb.

Prin elaborarea descrierii posturilor din cadrul întreprinderii din Giurgiu, s-au obținut unele avantaje față de situația existentă în celelalte unități ale combinatului. S-au comasat unele suporturi informaționale, îmbunătățindu-se atît elemente de conținut cît și compartimentarea lor. S-a redus, de asemenea, numărul de exemplare în care se întocmesc unele documente.

Cu toate acestea, descrierea posturilor elaborată pentru noua întreprindere are și ea încă unele **insuficiențe,** care în prezent sînt studiate de specialiștii din cadrul serviciului de organizare a producției și a muncii din combinat, pentru a fi remediate. Unele atribuții sînt încă formulate prea general, netinînd seama de specificul activității fabricii.

Nu sînt prevăzute aptitudinile necesare unei persoane pentru a deține un anumit post. Aceasta denotă oportunitatea atragerii unor specialiști (psihologi, sociologi etc.) care să determine ce aptitudini sînt cerute de desfășurarea activității într-un anumit post și în ce măsură diferitele persoane posedă aceste aptitu-

Stere POPESCU

(Continuare în pag. 12)

CE ESTE?

În dorința de a pune la îndemîna specialiștilor din economie unele tehnici, metode, sau instrumente noi și eficiente de lucru, ca și pentru a-i familiariza cu unele concepte sau teorii noi „Viața economică" și-a propus ca în cadrul rubricii „Ce este?" să prezinte cititorilor noutățile din literatura și practica mondială care pot fi adaptate la noi sau care pot îmbogăți cunoștințele teoretice din domeniul conducerii și organizării științifice.

GRILA TECDEV *)

ÎN CONDUCEREA și organizarea activităților de cercetare-dezvoltare un loc important îl ocupă operația de **evaluare** a proiectelor. După fiecare fază a procesului (emiterea ideii de produs, definirea produsului — **invenția, cercetarea** — rezolvarea problemelor tehnice cheie ale realizării produsului, **dezvoltarea** — rezolvarea tuturor problemelor necesare trecerii la producția pe scară industrială) are loc o selecție care se finalizează în reținerea numai a unei părți dintre proiectele elaborate. Selecția are la bază operația de evaluare, a cărei importanță crește pe măsură ce ne apropiem de ultima fază a procesului — cea mai costisitoare.

Au fost elaborate pînă în prezent o mulțime de metode utilizate pentru operația de evaluare în faza trecerii de la cercetare la dezvoltare. Grila TECDEV (denumirea provine de la TEChniques et DEVeloppement) este una dintre acestea și aparține specialistului francez René Leclercq.

Grila cuprinde **36 de factori** împărțiți **în patru categorii:** poziția produsului în raport cu piața; poziția produsului în raport cu tehnologia; poziția produsului în raport cu întreprinderea și factori **de sinteză.** Fiecărei categorii de factori **i se** acordă o anumită **pondere,** exprimată printr-un procent, astfel că suma ponderilor celor patru categorii de factori trebuie să fie egală cu 100. Procentul acordat categoriilor este apoi împărțit pe factori, astfel încît suma ponderii factorilor dintr-o categorie să fie egală cu ponderea categoriei respective. Fiecare factor este la rîndul său fragmentat în patru **nivele:** foarte bun, bun, satisfăcător, rău. Fiecărui nivel i se atribuie un număr: 0,9 — pentru foarte bun; 0,7 — pentru bun; 0,5 — pentru satisfăcător și 0,2 — pentru rău.

Pentru fiecare factor se alege un **nivel minim** de atins pentru ca produsul să fie acceptat. Acesta poate fi și „rău". De fiecare dată cînd nivelul ales ca minim nu este atins, se consideră că produsul are o **lipsă.** Lipsa are o valoare egală cu ponderea factorului nesatisfăcut. De exemplu, dacă factorului „disponibilitate, preț și stabilitatea prețului materiilor prime" i s-a acordat ponderea 2 și s-a ales ca nivel minim „bun" și acesta nu este atins, produsul înregistrează o „lipsă" de 2.

Metoda prevede două criterii de acceptare a produsului: **valoarea** produsului și **defectul** acestuia.

Valoarea este egală cu suma produselor dintre ponderea fiecărui factor și valoarea nivelului atins pentru factorul respectiv:

$$V = \sum_{i=1}^{n} p_i \, v_i$$

i — factori la care nivelul minim acceptat a fost atins

Defectul produsului este egal cu suma valorii lipsurilor:

$$D = \sum_{1}^{n} p_j$$

j = factori la care nivelul minim acceptat nu a fost atins.

Aceasta este, pe scurt construcția grilei TECDEV. Utilizarea ei presupune parcurgerea următoarelor etape:

I — se stabilește ponderea pentru cele patru categorii de factori;

II — se împart ponderile pe factori;

III — se hotărăște pentru fiecare factor nivelul minim de atins;

IV — se hotărăște valoarea minimă și defectul maxim ce poate fi atins de produs;

V — produsul „este trecut" prin grilă și i se calculează valoarea și defectul;

VI — se compară valoarea și defectul obținut cu cele hotărîte și se constată în ce măsură produsul poate fi sau nu acceptat.

În prima etapă se exprimă, de fapt, strategia întreprinderii. Astfel, o conducere dinamică va acorda o pondere ridicată factorilor de piață și celor tehnologici, conducerea unei întreprinderi de înaltă tehnicitate va da o pondere mare factorilor tehnologici, în timp ce una care dispune de cadre de conducere foarte bune va acorda o pondere mai mare factorilor de sinteză. În sfîrșit, o conducere conservatoare va pune accent pe factorii din categoria a treia (întreprindere).

Evident, tehnica propusă de Leclercq are dezavantajul că prezintă — ca, de altfel toate tehnicile de acest gen — un puternic caracter subiectiv. Primele patru etape pornesc de la aprecierile conducerii, rezultatele obținute în ultimele două avînd la bază, de fapt, aceste aprecieri.

După opinia noastră, avînd în vedere și comparația cu alte metode de evaluare a noilor produse (este una dintre cele mai simple din punct de vedere al construcției și utilizării; gradul de siguranță oferit este destul de ridicat), ca și faptul că grila TECDEV poate fi ușor adaptată — în sensul că pot fi schimbați factorii, cu condiția ca cei aleși să fie bine delimitați și să cuprindă întreaga problematică la care va da naștere produsul nou în faza industrializării și comercializării în condițiile specifice ale întreprinderilor noastre — ea este una dintre metodele ce pot suscita interesul specialiștilor noștri.

Constantin COJOCARU

(Continuare în pag. 12)

*) Vezi R. Leclercq: „Le developpement du produit nouveau de l'innovation a l'industrialisation" Dunod, Paris, 1970.

VADEMECUM

Directorii vîrstnici

CADRELE de conducere din întreprindere ajunse la o vîrstă înaintată (peste 60 de ani) nu mai pot da întreaga contribuție cerută de funcțiile de conducere. Întreprinderile nu trebuie însă să renunțe la acest prețios tezaur de experiență. Acesta este și motivul pentru care o revistă cehoslovacă de specialitate arăta că este eficient să fie folosiți în „statul major" al întreprinderii în cadrul căruia li se poate încredința:

1) studiul activității de conducere din trecut și scoaterea în evidență a părților bune pentru a fi preluate și dezvoltate;

2) studiul istoricului și elaborarea monografiei întreprinderii;

3) să îndeplinească sarcini de reprezentare și să facă oficiu de gazdă; clienții sînt măguliți de o astfel de primire;

4) să li se atribuie sarcini didactice de instruire și îndrumare a viitoarelor cadre de conducere;

5) să elaboreze caracterizări necesare pentru aprecierea cadrelor de conducere;

6) să ofere ajutor în momente de vîrf sau să suplinească un cadru de conducere devenit temporar indisponibil;

7) să îndeplinească funcția de consultant al întreprinderii.

Cum poate fi diminuată eficiența comitetului de direcție?

FORMELE organizatorice în care a fost concretizat la noi principiul muncii colective în conducerea întreprinderilor — comitetele de direcție, adunările generale ale salariaților — se dovedesc instrumente eficace de fructificare a imaginației creatoare, a cunoștințelor și a experienței masei de salariați în procesul luării deciziilor. Există însă și căi prin care poate fi diminuată eficiența muncii și gîndirii colective. Iată doar unele modalități prin care, practic, un director poate „neutraliza" un comitet de direcție:

1. să obțină numirea în comitetul de direcție a celor mai incompetenți dintre colaboratorii săi. „Cîștigă" de două ori: pe de o parte cei numiți nu vor avea niciodată ceva de spus; pe de altă parte, cei buni, rămași pe din afară, nu-l vor mai „plictisi" cu ideile lor de inovații;

2. să facă în așa fel ca drept reprezentanți ai salariaților să fie aleși oameni lipsiți de personalitate, fără o situație prea sigură, cît mai aproape de vîrsta de pensionare. Aceștia vor fi întotdeauna de acord cu el;

3. să întocmească o ordine de zi cu cît mai multe probleme (10—15), lăsînd la urmă de tot pe cele în care vrea să-și impună punctul de vedere; participanții vor fi obosiți și vor accepta cu siguranță soluția pe care o propune el;

4. să încarce ordinea de zi cu probleme de strictă specialitate (tehnice etc.). Chiar dacă nu desființează, reduce cu siguranță gradul de participare a majorității membrilor comitetului;

5. să invite la ședințele comitetului de direcție cît mai mulți din afară; de preferat directorul general al centralei, personalități științifice; să lase să se „vadă" că este în foarte bune „relații" cu ei; aceștia să-și spună părerea la începutul dezbaterilor; șansa de a fi aprobată părerea lor se apropie mult de 100%;

6. sau, de la centrală să participe la ședințe un „om de mîna a doua", întotdeauna același; acesta nu va lua niciodată hotărîri pe loc; o să promită mereu că le va supune atenției conducerii centralei: oamenii se vor sătura de promisiuni și le va pieri cheful să facă propuneri.

LABORIOS

(Urmare din pag. 11)

Documentul este semnat de titularul postului, de superiorul său direct și de șeful compartimentului de muncă respectiv. Acest document, care se predă la angajare fiecărui salariat, se completează periodic cu elemente noi apărute în domeniul respectiv de activitate.

Descrierea riguroasă a posturilor presupune o serie de lucrări și analize prealabile cum ar fi :

— determinarea științifică a sarcinilor sau lucrărilor necesare realizării obiectivelor urmărite ;

— clasificarea lucrărilor pe specialități și nivele de calificare ;

— repartizarea judicioasă a lucrărilor între executanți ;

— îmbunătățirea metodelor de execuție a lucrărilor și evaluarea volumului de muncă necesar.

Stabilirea lucrărilor necesare realizării obiectivelor este una din cele mai importante și mai dificile probleme. Punctul de plecare pentru determinarea lucrărilor necesare a fi executate îl constituie fie analiza fiecărui obiectiv în parte, fie înregistrarea lucrărilor efectuate și examinarea lor în funcție de anumite criterii.

Determinarea lucrărilor necesare realizării obiectivelor se poate observa și prin înregistrarea celor deja executate și analiza lor în funcție de diferite criterii : necesitate, calitate, operativitate, economicitate etc.

În acest caz, fiecare lucrare se examinează din punct de vedere al necesității punîndu-se întrebările de ce este necesară, care este scopul ei, cum ar putea fi simplificată etc. Analiza lucrărilor în funcție de acest criteriu permite eliminarea celor paralele, incomplete și inutile, precum și depistarea altor lucrări neexecutate care sînt necesare realizării în bune condiții a obiectivelor urmărite.

Calitatea lucrării reprezintă un alt criteriu care influențează în mare măsură asupra realizării obiectivelor. Ea poate fi pusă în evidență prin noțiunile de exactitate, claritate, simplitate, dimensiune minimă etc. Dacă examinăm, spre exemplu, o dare de seamă sau un raport asupra realizării unor indicatori de plan pentru ca aceasta să fie considerată de bună calitate trebuie să reflecte fidel situația de fapt, să fie clară, simplă și bine structurată ca formă și conținut, să nu cuprindă elemente inutile și repetări.

Un alt criteriu utilizat în analiza lucrărilor este reducerea la minimum a costului acestora. Micșorarea costului presupune raționalizarea lor, eliminarea detaliilor inutile, stabilirea unei periodicități corespunzătoare, diminuarea consumului de muncă pentru realizarea lor.

Prin analiza lucrărilor în funcție de aceste criterii se obține lista lucrărilor strict necesare realizării obiectivelor și lista celor inutile, lipsite de finalitate și eficiență, a căror execuție trebuie să fie sistată.

După stabilirea tuturor lucrărilor realmente necesare îndeplinirii obiectivelor se poate trece la clasificarea lor. Prin clasificare se urmărește relevarea caracteristicilor lor esențiale în vederea stabilirii structurii pe specialitate și nivele de calificare a personalului necesar.

Gruparea lucrărilor este o problemă tipică de evaluare, în care trebuie să se țină seama de natura obiectivelor urmărite și nivelul de adîncire al diviziunii muncii, de domeniile de specializare ale personalului, de conținutul și sfera cunoștințelor necesare realizării lucrărilor respective în bune condiții.

Lucrările incluse într-un anumit domeniu sînt analizate în continuare sub aspectul complexității lor. Evaluarea complexității lucrărilor are ca scop să permită repartizarea lor judicioasă între executanți, alcătuirea și aplicarea corectă a sistemului de salarizare.

Evaluarea complexității reclamă o analiză sistematică și aprofundată a conținutului și caracterului lucrărilor pentru desprinderea diferențelor existente între acestea în privința cunoștințelor, efortului fizic și intelectual, al gradului de răspundere și independență etc.

Repartizarea lucrărilor între executanți trebuie astfel făcută încît să se asigure o concordanță cît mai deplină între natura și nivelul de complexitate al acestora și specialitatea, nivelul de pregătire al cadrelor. Cu ocazia repartizării trebuie să se țină seama și de frecvența și succesiunea lucrărilor pentru a reduce la minimum întreruperile în procesul de muncă. Stabilirea lucrărilor ce revin fiecărui salariat permite analiza și îmbunătățirea metodelor de execuție și măsurarea consumului de muncă.

După parcurgerea acestor etape se poate trece la descrierea posturilor și elaborarea structurii organizatorice.

Din cele arătate rezultă că descrierea postului presupune o muncă laborioasă și de răspundere care trebuie să stea la baza politicii de personal a fiecărei întreprinderi, instituții etc.

GRILA TECDEV

(Urmare din pag. 11)

Factori	Pondere	Nivele FB	B	S	R
1. Poziția produsului în raport cu piața.					
A. Fiabilitate					
1.1. Disponibilitate, preț și stabilitate a prețului materiilor prime	2		X		+
1.2. Fiabilitatea utilajului sau aparatajului de fabricație	2				X
1.3. Facilitatea obținerii personalului de fabricație	1				X
B. Valoare comercială					
1.4. Adaptarea la utilizarea propusă	4	X	+		
1.5. Alte posibilități de utilizare	2		X		
1.6. Estetică	2	X			
1.7. Originalitatea produsului	2	X			
1.8. Poziția produsului în raport cu produsele vecine de pe piață	2	X			
1.9. Condiții practice de folosire	2	X+			
1.10. Securitate în utilizare	2				X
1.11. Grad de protecție legală	3		X		+
1.12. Preț	5				+
1.13. Durata menținerii produsului pe piață	2		X		
1.14. Situația pieței în timpul vieții produsului	2			X+	
1.15. Servicii după vînzare	1	X			
1.16. Promovare, relații publice și publicitate cerută	1	X			
1.17. Autorizări legale	1	X	+		
C. Tehnici de vînzare					
1.18. Facilități de condiționare și ambalaj	1		X		
1.19. Facilități de manipulare și transport	1		X		
1.20. Facilități de stocaj și distribuție	2	X			
	40				
2. Poziția produsului în raport cu tehnologia					
2.1. Pentru soluționarea problemelor tehnice cheie	5		X		
2.2. În alegerea materiilor prime	5		X		
2.3. În concepția și proiectarea pieselor	3		X		
2.4. În utilajul de fabricație	5	X			
2.5. În utilizarea produsului	7	X	+		
	25				
3. Poziția produsului în raport cu întreprinderea					
3.1. Posibilitățile întreprinderii în ceea ce privește tehnicile utilizate în concepția, cercetarea și dezvoltarea produsului	2	X			
3.2. Posibilitățile întreprinderii în ceea ce privește metodele de fabricație	2		X		
3.3. Posibilitățile întreprinderii în ceea ce privește metodele de vînzare	2	+	X		
3.4. Accesibilitatea întreprinderii pe piață	3		X+		
3.5. Posibilitățile întreprinderii de a obține mijloacele financiare necesare	2	+	X		
3.6. Posibilitățile întreprinderii de a pune la punct metodele contabile necesare	1	X			
3.7. Concordanța produsului cu strategia întreprinderii	1	X	+		
3.8. Poziția produsului în raport cu structura sortimentală a întreprinderii	2	X			
	15				
4. Factori de sinteză					
4.1. Probabilitatea de reușită în faza de dezvoltare	5		X+		
4.2. Rentabilitatea proiectului	10		X+		
4.3. Atracție pentru capitaluri	5	X	+		
	20				

Observații :

a) pentru facilitarea înțelegerii modului de utilizare a grilei s-a luat ca exemplu un produs oarecare ;

b) semnul + arată nivelul minim admis pentru factorul respectiv ;

c) semnul X indică nivelul atins de produsul considerat ;

d) dacă se fac calcule se constată că produsul luat ca exemplu are o valoare de 75,6. El are două lipsuri (3.3 și 3.5), adică un defect de 4 ;

e) se poate aprecia că un astfel de proiect este acceptat și trecut în faza de dezvoltare ; defectul este destul de mic, cele două lipsuri putînd fi ușor corijate.

UN DEBUT

(Urmare din pag. 11)

dini, în vederea unei judicioase selecții profesionale.

Și în ceea ce privește cunoștiințele se păstrează o anumită tentă de generalitate. Pentru postul de șef al secției țesătorie, de exemplu, se prevede absolvirea unei facultăți de industrie textilă, în specialitatea țesătorie și o vechime de 8 ani în acest sector, fără a se preciza și cunoștințele de organizare și conducere necesare pentru ocuparea unui astfel de post.

Descrierea posturilor din cadrul noii Întreprinderi textile „Dunăreana"-Giurgiu, îmbunătățită și completată, ținînd seama de concluziile ce se vor desprinde la sfîrșitul primei etape de experimentare, va sta la baza politicii sale de personal, constituind o premisă a folosirii raționale a resurselor sale umane, a obținerii unei eficiențe economice ridicate.

INFORMAREA ȘI ANALIZA ECONOMICĂ

(Urmare din pag. 7)

precum și nivelul încă nesatisfăcător al mecanizării unor lucrări, pot da un răspuns acestei probleme. Un răspuns însă parțial.

Dată fiind varietatea condițiilor pedo-climatice și a implicațiilor lor în domeniul profilării C.A.P., alegerii sistemului de producție, analizele pe zone omogene sînt deosebit de relevante. Gruparea cooperativelor agricole de producție în cadrul zonei, pe profile de producție, după indicatori ca cei arătați mai sus, în fruntașe, mijlocii și rămase în urmă, ar permite stabilirea de norme (determinate pe baza rezultatelor obținute de grupa cu cele mai bune rezultate).

Asemenea norme ar orienta analiza cooperativelor agricole de producție din grupele mijlocii și codașe, ar ușura dezvăluirea lipsurilor și ar permite conducerii și membrilor acestora cunoașterea și adoptarea măsurilor luate de C.A.P.-urile fruntașe în vederea rentabilizării lor.

Această metodă de analiză, denumită a „bugetelor-tip", care sînt expresia medie a exploatațiilor din prima grupă, le-ar permite economiștilor din producție să opereze cu adevărate modele, ușor de folosit [5]). Bugetele-tip, pe zone sau județe, ar putea fi întocmite, ca de altfel și analizele cărora le sînt destinate, de către cercetători (încadrați în echipe formate din economiști și specialiști de diverse profile ai bazelor Academiei de Științe agricole), în strînsă conlucrare cu cadre din direcțiile agricole și uniunile județene ale C.A.P.

1) Problema grupării unităților agricole este tratată pe larg în lucrarea : „Analiza statistico-economică a agriculturii. Contribuții metodologice". Autori : M. Levente, E. Barat, M. Bulgaru : Editura Științifică.

2) Cele mai de sus sînt valabile și pentru analiza comparativă a cooperativelor agricole de producție și a întreprinderilor agricole de stat.

3) L. Malassis — Cahiers de I.S.E.A. „Industrie et Agriculture" pag. 1680.

4) Calea „rentabilizării", adoptată de unii producători (întreprinderi de industrie alimentară etc.) și anume, aceea a reducerii însușirilor produselor, a valorii lor de folosință, prețul de desfacere fiind menținut, duce la deformarea indicatorilor preț de cost, consumuri specifice, productivitatea muncii, eficiența economică; este incorectă ; descurajează analiza economică.

5) Indicele sistemului de producție este calculat după formula $I = \frac{\text{Produsul brut real}}{\text{Produsul brut normat}}$

COINTERESAREA MATERIALĂ, FACTOR AL CREŞTERII ECONOMICE

COINTERESAREA materială constituie unul din principiile fundamentale ale politicii economice de construire a socialismului, aplicarea sa consecventă fiind una din condiţiile avîntului multilateral şi rapid al producţiei materiale şi spirituale. În Directivele Conferinţei Naţionale a partidului cu privire la perfecţionarea conducerii şi planificării economiei naţionale se subliniază că sistemul cointeresării materiale are un rol hotărîtor în asigurarea progresului şi dezvoltării multilaterale a economiei naţionale. Importanţa cointeresării materiale derivă din faptul că ea face parte organică din sistemul relaţiilor de producţie, avînd deci o acţiune directă asupra dezvoltării forţelor de producţie. Cointeresarea materială, ca şi relaţiile de producţie, are particularitatea de a rămîne în urmă faţă de cerinţele dezvoltării forţelor de producţie şi de aceea se impune activitatea organizată a societăţii pentru perfecţionarea formelor şi metodelor de înfăptuire a cointeresării în concordanţă cu nevoile dezvoltării eficiente şi accelerate a economiei naţionale.

Măsurile de perfecţionare a conducerii economiei luate în ultimii ani în ţara noastră, care au cuprins şi sfera repartiţiei venitului naţional, au avut drept scop o mai bună integrare a cointeresării materiale în creşterea economică, ridicarea rolului cointeresării în realizarea unui nivel mai înalt al eficienţei economiei naţionale şi a unui echilibru mai bun între laturile extensivă şi intensivă ale dezvoltării economice, atît la nivel macro cît şi microeconomic.

Între cointeresarea materială şi sporirea eficienţei economice este o legătură strînsă, o interdependenţă reciprocă. Dacă, pe de o parte, creşterea cointeresării favorizează sporirea eficienţei şi creşterea economică, pe de altă parte, realizarea unei înalte eficienţe economice este o condiţie hotărîtoare pentru înfăptuirea cointeresării materiale şi pentru îmbinarea nevoilor prezente cu interesele dezvoltării rapide a producţiei sociale, cu posibilitatea satisfacerii în perspectivă a nevoilor oamenilor muncii. O astfel de îmbinare armonioasă a intereselor societăţii noastre — posibilă datorită proprietăţii socialiste asupra mijloacelor de producţie — devine realizabilă numai dacă eforturile considerabile de acumulare şi investiţii pe care societatea le înfăptuieşte sînt însoţite de o creştere corespunzătoare a eficienţei fondurilor investite, numai dacă orice activitate economică corespunde cerinţelor concrete ale societăţii.

Abordarea cointeresării materiale şi a problemelor perfecţionării ei în strînsă legătură cu sporirea eficienţei şi creşterea economică nu este ferită de unele dificultăţi. Aceste dificultăţi sînt mai întîi de ordin teoretic, ele decurgînd din însuşi modul de tratare a cointeresării materiale şi chiar a noţiunii de eficienţă şi a tendinţelor ei.

În literatura economică cointeresarea materială este prea puţin abordată în contextul creşterii economice. De regulă, în lucrările care se ocupă de creşterea economică şi de factorii acesteia, cointeresării i se atribuie prea mică importanţă. Atunci cînd intră însă în preocupările teoretice ale economiştilor, cointeresarea materială fie că este considerată numai ca un factor indirect al eficienţei, mai precis al creşterii productivităţii, fie că este abordată în termeni generali, fără a se insista şi mai ales fără a argumenta convingător corelaţiile dintre cointeresare şi creşterea economică.

În afară de aceasta, însuşi conceptul de cointeresare materială suferă, în tratarea unor autori, de unilateralism. Aşa de pildă, nu rareori în literatura economică cointeresarea materială este redusă la repartiţia după muncă, la cointeresarea materială personală sau, şi mai rău, la unul din instrumentele acesteia, salariul. Alteori, cointeresarea materială este confundată cu categoria de interes material, care are o existenţă istorică mult mai îndelungată, în timp ce categoria de cointeresare materială — după părerea noastră — se cristalizează în toate coordonatele ei majore abia odată cu construcţia orînduirii socialiste. Nu lipsesc nici cazurile, rare, cînd cointeresarea materială este considerată o categorie îngustă, făcînd parte din categoria de stimulare materială.

În fine, preocupările care s-au intensificat în ultimii ani în ţara noastră şi în alte ţări socialiste pentru perfecţionarea cointeresării materiale sînt tratate uneori în literatură, fie ca o expresie a convergenţei sistemelor social-economice fie a manifestării unei forme generale de cointeresare. Este lesne de înţeles caracterul partizan al unor asemenea opinii şi interpretări, ele reflectînd încercarea de a identifica cointeresarea materială în socialism, bazele ei obiective, cu formele şi metodele de „cointeresare" aplicate în orînduirile bazate pe proprietatea privată.

Cointeresarea materială este un proces complex, care se realizează prin forme şi metode diferite, incluzînd, totodată, laturi multiple. Orice modificare a unora din laturile sale nu se poate să nu se resimtă în ansamblul din care face parte. A nu ţine seama de acest lucru ar însemna să considerăm drept eficienţa de ansamblu a cointeresării materiale efectul favorabil, dar totuşi parţial, al unei laturi. Într-o atare situaţie este evident că nu am ajunge la concluzii juste şi nici la efectul dorit sau, dacă ar fi posibil, am obţine o eficienţă sub anumite aspecte, dar care s-ar pierde dacă analizăm rezultatul din unghiul de vedere al altora.

Cointeresarea materială, ale cărei premise se creează o dată cu proprietatea socialistă, constituie un nou mod de integrare în societate a membrilor săi; este principiul în baza căruia se îmbină şi se satisfac categoriile fundamentale de interese (individuale, colective, sociale, interesele imediate şi de perspectivă). Dacă în condiţiile proprietăţii private, interesul individual, privat al capitalului, subordonează interesul social, în societatea noastră dispare antagonismul dintre interese şi tocmai din această cauză se creează premisele obiective ale îmbinării lor. Interesele îşi modifică conţinutul şi relaţiile dintre ele, unele trec în altele, fiecare dintre ele stau la temelia realizării celorialte.

Cointeresarea materială în socialism are un conţinut larg, în sfera ei sînt cuprinşi în mod direct toţi membrii societăţii, fără deosebire şi excepţie. În calitate de producător, fiecăruia i se asigură posibilitatea practică de a munci, i se creează loc de muncă, condiţii de instrucţie şi formare profesională corespunzător aptitudinilor proprii, iar în calitate de proprietar participă la distribuirea rezultatelor producţiei potrivit unui singur criteriu, după muncă, după capacităţile şi contribuţia adusă la dezvoltarea proprietăţii, a forţelor de producţie. În acest fel, cointeresarea materială ni se prezintă a fi în mod nemijlocit socială şi individuală.

Unitatea dintre interese şi conţinutul obiectiv al cointeresării materiale nu înseamnă că se lichidează orice deosebire, orice contradicţii dintre interesul individual şi cel social, dintre interesul imediat şi cel de perspectivă. Ele nu pot fi antagonice prin natura intereselor existente; însă contradicţiile specifice acestor interese pot afecta (ca de pildă aceea a insuficienţelor în creşte-

George RĂBOACĂ
Reghina CREŢOIU
Institutul de Cercetări Economice

⟶

ŞCOLI • CURENTE ECONOMIŞTI

PRODUCTIVITATEA ŞI REFLECŢIILE LUI B. de JOUVENEL

EXISTĂ în acest studiu al lui Bertrand de Jouvenel [1]) un iz al unui trecut — dacă nu chiar o dragoste mărturisită pentru el — în care productivitatea muncii rămînea constantă, creşterea volumului producţiei nu depăşea ritmul lent al creşterii populaţiei, iar conceptul de creştere economică nu a putut fi imaginat — necum transformat, ca în zilele noastre, într-o aspiraţie arzătoare a tuturor popoarelor — nici chiar de cei mai celebri utopişti. Să fi fost oare într-adevăr oamenii mai fericiţi în societăţile sărace pentru că le era dat să construiască şi să admire catedrale gotice sau pentru că aerul nu era poluat? Fie-ne îngăduit să ne îndoim. Cu siguranţă însă că nu referirile la preţul ridicat pe care lumea noastră de astăzi trebuie să-l plătească pentru cuceririle extraordinare ale ştiinţei constituie partea cea mai interesantă a studiului lui B. de Jouvenel. În schimb, merită să fie citate cîteva din reflecţiile lui cu privire la perspectivele pe care le oferă naţiunilor occidentale creşterea continuă a productivităţii muncii. De pildă, cele în legătură cu opinia curentă după care sporurile de productivitate ar urma să se transforme, în cea mai mare parte, într-o foarte rapidă micşorare a timpului de muncă, din care cauză ar urma să apară problema de loc uşor de rezolvat a timpului liber. Autorul se îndoieşte — şi argumentele lui nu sînt neglijabile — că săptămîna de lucru ar putea să sufere o asemenea micşorare — sau o atît de rapidă micşorare — pe cît îşi închipuie astăzi atîţia economişti şi sociologi. Pe bază de calcul — adică pe hîrtie, dar nu şi în realitate — ne-am putea imagina o creştere anuală de 3,5 la sută a producţiei pe om-oră, din care 2 la sută ar fi utilizate pentru scurtarea timpului de lucru şi 1,5 la sută — pentru creşterea producţiei pe muncitor. În asemenea condiţii, s-ar putea ajunge cu uşurinţă, în timp de 20 de ani, la săptămîna de 30 de ore. Este însă, totodată, de presupus că producţia pe locuitor ar rămîne constantă sau s-ar micşora chiar, pentru că s-ar reduce proporţia muncitorilor faţă de populaţia totală.

În realitate, este de neconceput ca o creştere anuală de 3,5% a productivităţii să poată fi obţinută în condiţiile unei creşteri lente a producţiei. Ritmurile înalte ale productivităţii depind de ritmurile înalte ale expansiunii producţiei, iar acestea din urmă depind, la rîndul lor, de introducerea în producţie a unor asemenea mijloace de muncă datorită cărora să poată fi realizate cîştigurile mari de productivitate. Nu este posibil ca necesităţile să fie imobilizate, pentru ca sporul de productivitate să fie transformat aproape în întregime în timp liber, pentru că imobilizarea aceasta ar anihila orice creştere a însăşi productivităţii.

După calculele lui M. Abramovitz — citate tot de B. de Jouvenel — creşterea de productivitate obţinută în S.U.A. in ultimii 75 de ani a fost utilizată, în proporţie de 3/4, pentru a se spori producţia per capita, şi numai în proporţie de 1/4 pentru a se micşora timpul de muncă. Dacă am presupune că progresul ar continua în acelaşi ritm şi că sporul ar fi alocat în aceleaşi proporţii, S.U.A. ar avea nevoie de nu mai puţin de alţi 75 de ani pentru a ajunge la săptămîna de 30 de ore. Poate că argumentul acesta este mai puţin valabil atunci cînd săptămîna de lucru este foarte lungă, pentru că scurtarea ei nu ar însemna o micşorare a numărului de muncitori, ci un „input" efectiv de muncă, pe oră, mai mare, dar el este valabil în cazul în care s-ar porni de la niveluri mai coborîte ale timpului de lucru.

În afară de toate acestea — continuă autorul — există şi unele fenomene demografice care acţionează împotriva unei micşorări foarte mari şi rapide a săptămînii de lucru. Într-adevăr, se poate uşor înţelege că săptămîna de lucru a persoanelor adulte va trebui să suporte o proporţie crescîndă a săptămînilor de existenţă ale populaţiei neocupate. Mai întîi, durata vieţii se prelungeşte şi fiece an de viaţă dincolo de existenţa activă este o sarcină suplimentară pe umerii muncitorului activ. Dar, în acelaşi timp şi fiece an suplimentar pe care adolescentul îl cheltuieşte la şcoală este o sarcină în plus pentru muncitorul adult. Şi, desigur că nimic nu este mai de dorit decît prelungirea continuă a duratei educaţiei. Datorită ei, tineretul poate fi înzestrat cu o mai mare capacitate de a produce şi, totodată, cu un mai bun discernămînt în alegerea modului de viaţă şi în utilizarea timpului liber.

Bertrand de Jouvenel pledează nu pentru o reducere a timpului săptămînal de muncă, ci pentru o micşorare a timpului de muncă productivă, prin aceea că ar creşte vîrsta la care tineretul ar păşi pe piaţa muncii şi că s-ar prelungi durata vieţii după pensionare. În linii mari, întîrzierea cu un an a momentului intrării în activitate ar fi echivalentul aritmetic al reducerii săptămînii de lucru cu două ore pentru un răstimp de 20 de ani. „Dat fiind că modificarea timpului de muncă, fie pe o cale, fi pe alta, ar fi aceeaşi, şi dacă am putea să alegem, care părinte ar ezita să prefere o şcolarizare mai îndelungată pentru copilul său unei reduceri a orelor de muncă pentru sine însuşi?" Dar, oricare ar fi opţiunea individului, opţiunea în numele societăţii nu poate da loc nici unei ezitări.

Şi, o ultimă reflecţie, dintre cele pe care le-am selecţionat aici: nimic din tot ce s-a spus nu înseamnă că săptămîna de lucru nu ar trebui să fie micşorată, dar ea nu poate fi redusă în egală măsură pentru toată lumea: „Există deja o tendinţă foarte clară ca durata muncii să fie cea mai lungă pentru cei mai capabili — ceea ce nu este decît o trăsătură cu totul naturală pentru o economie în creştere, care presează mai ales asupra resurselor ei celor mai rare atît umane, cît şi materiale".

dr. Iosif ANGHEL
Institutul de Cercetări Economice

---

1) B. de Jouvenel, Efficiency and Amenity, in Readings in Welfare Economics. Edited by Kenneth J. Arrow and Tibor Scitovsky, London, George Allen and Unwin Ltd., 1969, pag. 100—112.

←

rea eficienței economice), dezvoltarea forțelor de producție. Aceasta depinde nu de conținutul obiectiv al intereselor ci numai de modul în care se înfăptuiește cointeresarea materială în practică.

MODUL practic de înfăptuire a cointeresării materiale este hotărîtor pentru a beneficia de efectele considerabile pe care ea le poate genera asupra dezvoltării forțelor de producție. Ea se realizează în procesul repartiției venitului național. După părerea noastră însă, cointeresarea materială se realizează nu printr-o componentă sau alta a venitului național, ci prin împărțirea **întregului** venit național în diferite fonduri, prin stabilirea de proporții juste între acestea, prin repartizarea lor pe sfere, ramuri și sectoare, prin criteriile care stau la baza repartizării lor potrivit intereselor obiective. Prin urmare, fiecare componentă a venitului național contribuie la realizarea cointeresării materiale. Fondul de acumulare productivă are menirea de a crea locuri de muncă și de a asigura ocuparea forței de muncă, de a asigura sporirea gradului de înzestrare tehnică a muncii; fondul de acumulare neproductivă servește dezvoltării bazei materiale a învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății. Fondurile sociale de consum, alături de fondul de consum individual, sînt destinate reproducerii forței de muncă și ridicării veniturilor reale ale oamenilor muncii. De efectele acestor fonduri beneficiază **toți** membrii societății în modul cel mai direct. Ele nu pot fi tratate ca ceva străin cointeresării, pentru că dacă nu luăm în seamă rolul lor în cointeresare, atunci va trebui să definim coniteresarea materială doar prin prisma repartiției după muncă, care oricît de importantă ar fi, nu acoperă după părerea noastră sfera mult mai largă a conceptului de cointeresare în socialism.

Prin urmare, procesul de cointeresare în ansamblu și cele două forme fundamentale ale sale (individuală și socială) se realizează prin modul de repartizare și folosire a întregului venit național, prin corelații juste între componentele sale, prin echilibru între sursele care concură în mod **direct** la cointeresarea socială și cea individuală.

Fără îndoială că există relații multiple și complexe între cointeresarea materială și eficiența economică.

VORBIND despre legătura între cele două forme de cointeresare materială — socială și individuală — și cele două aspecte — macro și microeconomică — ale eficienței economice, se poate spune că în timp ce cointeresarea materială socială se leagă în mod direct de eficiența macroeconomică, pe care o condiționează și de care este condiționată, cointeresarea materială individuală, realizată cu ajutorul repartiței după muncă, se află în aceleași relații de intercondiționare însă cu eficiența microeconomică; spre deosebire de cea socială care creează premise (este adevărat fundamentale pentru eficiența macroeconomică), cointeresarea materială realizată cu ajutorul repartiției după muncă are menirea de a transforma premisele potențiale create la nivel macroeconomic în eficiență economică efectivă.

Cointeresarea materială socială antrenează concomitent factorii intensivi și extensivi ai creșterii economice. Sub aspect intensiv ea acționează pe planul înzestrării tehnice sporite a muncii, al ridicării instrucției și formării profesionale, iar sub aspect extensiv — al integrării permanente în muncă a tuturor membrilor societății apți de muncă. Acest lucru în mod obiectiv determină caracterul mixt al creșterii economice (extensiv și intensiv). Fără îndoială acest caracter mixt al acțiunii cointeresării sociale, în mod obiectiv se transmite și la nivel microeconomic, deoarece societatea rezervă în acest scop și o parte pentru fondul de salarii din plusprodusul realizat.

Cointeresarea materială individuală, are o acțiune intensivă, ea fiind legată direct și exclusiv de cantitatea și calitatea muncii fiecăruia.

Cele două forme de cointeresare se presupun și se completează reciproc. Dacă cointeresarea socială trebuie să aibă o acțiune mixtă, să condiționeze antrenarea atît a factorilor extensivi, cît și a celor intensivi, cointeresarea individuală, concepută corespunzător conținutului ei specific, transformă premisele eficienței macro în eficiență economică efectivă, sporește resursele necesare acumulării, permite o creștere economică mai accelerată, intensivă contribuind la realizarea cointeresării sociale. Desigur, în anumite condiții este inevitabilă o anumită amprentă a caracterului extensiv al acțiunii cointeresării materiale sociale asupra modului de înfăptuire a repartiției după muncă. Ea poate avea însă un caracter limitat. Altfel, cointeresarea individuală realizată prin repartiția după muncă nu poate să asigure creșterea eficienței, transformarea premiselor acesteia, create la nivel macroeconomic, în eficiență efectivă.

Pe baza asemănărilor și deosebirilor dintre cele două forme de cointeresare, a relațiilor dintre ele, pe de o parte, și a relațiilor lor specifice cu creșterea eficienței, pe de altă parte, este evident că perfecționarea cointeresări materiale în ansamblu și a fiecăreia dintre formele ei trebuie să se efectueze concomitent potrivit: a) relațiilor specifice dintre ele și b) rolului și locului fiecăreia în creșterea economică și în sporirea eficienței macro și microeconomice.

COINTERESAREA materială în ansamblu, în primul rînd cointeresarea socială, se realizează, după cum am arătat, prin modul de împărțire în diferite componente a venitului național. Tot din această împărțire se determină și coordonatele cointeresării materiale individuale. Aceasta din urmă însă, depinde în mod hotărîtor de modul în care se aplică în practică cerințele repartiției după muncă. De această lege economică depinde valorificarea premiselor sociale ale cointeresării și creșterii economice. Repartiția după muncă este pe deplin restitutivă. Ea permite o deplină valorificare a tuturor factorilor umani și natural-tehnici ai producției, ea transformă premisele respective, potențiale în eficiență efectivă.

Această subliniere ne permite să relevăm faptul că cointeresarea materială, în primul rînd cea individuală, realizată cu ajutorul repartiției după muncă, este nu numai rezultat și premisă dar și un factor de creștere a eficienței. Acest lucru reiese cu și mai multă claritate din abordarea rolului repartiției după muncă comparativ cu rolul acumulării, din care constatăm că ele au o acțiune puternic conjugată. Dacă acumularea creează condițiile tehnico-materiale ale creșterii producției și eficienței, cointeresarea materială prin repartiția după muncă permite transformarea acestui potențial tehnico-material ca și a celui uman în eficiență economică efectivă.

Problema hotărîtoare pentru ca cointeresarea materială cu ajutorul repartiției după muncă să favorizeze creșterea eficienței economice o constituie asigurarea unei **legături cît mai directe între rezultatele muncii și remunerație.** Din însăși esența legii repartiției după muncă rezultă necesitatea unei corelații strînse între mărimea rezultatelor și mărimea repartiției, numai în acest fel realizîndu-se ceea ce Marx denumea **proporționalitatea muncii și a repartiției.** Înfăptuirea acestei cerințe fundamentale este condiționată nu numai de modul de reglementare a salariului, așa cum ar părea la prima vedere, ci de întregul sistem de pîrghii economice: planul și indicatorii săi, sistemul de prețuri, sistemul de salarizare și normare a muncii, sistemul financiar etc. Toate aceste pîrghii economice care pot concura cu succes la satisfacerea cerințelor repartiției după muncă sînt condiționate la rîndul lor de aplicarea principiului centralismului democratic în conducerea economiei naționale.

Repartiția după muncă — prin cei doi termeni ai săi și prin legătura strînsă ce se cere asigurată între aceștia — ne indică practic posibilitățile și direcțiile în care trebuie acționat pentru satisfacerea cerințelor legii repartiției: a) perfecționarea formelor de remunerație și în primul rînd a salariului; b) măsurarea rezultatelor muncii.

(Continuare în numărul viitor)

FIȘE

Inventica

■ După cibernetică, informatică, scientică, un nou grup de fenomene — în care momentul subiectiv și accidental joacă poate un rol mai mare decît în orice alt domeniu — tinde să se constituie într-o disciplină științifică. Cum poți deveni inventator, descoperitor? Este o știință sau doar o predispoziție interioară, ce nu poate fi învățată? În cartea **L'inventique** (Inventica), Entreprise moderne d'édition Paris, 1970, 280 p., A. Kaufmann, M. Fustier și A. Drevet fac o încercare de generalizare și deci de constituire în știință — deși autorii o consideră deocamdată doar o „bîjbîire" în această direcție — a metodelor care au dus la succes în efortul uman îndreptat spre descoperire. În concepția autorilor, mecanismul descoperirii poate fi analizat, înțeles și reprodus, dacă nu după voință, cel puțin cu voință. Descoperirea încetează — după cum opinează în Introducere autorii — să fie un act unic, gratuit, excepțional, întîmplător și adesea inaccesibil, devenind un demers sistematic în care propriile noastre calități, tehnicitatea, cultura noastră sînt fecundate de indicațiile unei discipline precise. În carte se prezintă pe larg metode de stimulare a imaginației, metode intuitive și analitice, de stimulare colectivă ș.a. În esență se caută utilizarea unor metode care să ne dezvețe să gîndim și să acționăm într-un mod „identic" celui în care am făcut aceasta în trecut: descoperirea implică desprinderea de identic și îndreptarea spre „diferit".

Sfidarea japoneză...

■ În colecția „Defi", editura Donoël a publicat în traducere franceză cartea suedezului Hakan Hedberg, intitulată „Le défi Japonais" (Sfidarea japoneză), Paris, 1970, 304 pag. După cum afirmă autorul, avem de-a face cu o carte asupra ambițiilor nipone (enunțate clar în planul pe 20 de ani elaborat începînd cu 1965, dar privit cu o indiferență cîtuși de puțin justificată de lumea occidentală) și, în același timp, cu un eseu menit să demonstreze în ce măsură aceste ambiții constituie o sfidare a lumii și a Japoniei înseși.

Întreprinzînd o amplă cercetare a surselor creșterii vertiginoase a economiei japoneze, precum și a alternativelor pe care aceasta le pune în fața marilor puteri industriale ca și a țărilor în curs de dezvoltare, H. H. apreciază că unul din numeroșii factori care au contribuit la „miracolul" japonez îl constituie inexistența cheltuielilor militare, încordarea eforturilor pentru construirea unei industrii de pace; un al doilea factor este considerat investițiile enorme ale Japoniei — care după expresia autorului „au depășit în aparență limitele credibilului și ale bunului simț". Un al treilea factor îl constituie cooperarea cu statul. Au țările industriale din Europa occidentală cea mai mică șansă de a supraviețui concurenței japoneze fără a recurge la investiții de stat și la orientarea de către stat a întreprinderilor private? La aceasta răspunsul autorului este categoric: nu.

Criterii de optimizare

■ Lucrarea economistului Henryk Fiszel, reprezentant proeminent al școlii econometrice poloneze, **Wstep do teorii gospodarowania** (Introducere în teoria activității economice) Varșovia, 1970, 355 p., este consacrată mecanismului de conducere a economiei socialiste, pe baza utilizării metodelor matematice și a tehnicii moderne de calcul. Discipol al lui M. Kalecki și O. Lange, autorul este influențat de concepțiile acestora, îndeosebi ale ultimului. După opinia autorului, orice model de conducere a economiei naționale trebuie să aibă la bază două principii fundamentale: 1) principiul concentrării mijloacelor de producție și 2) principiul substituirii factorilor de producție. În controversata problemă a găsirii unui criteriu de optimizare a economiei naționale, H. Fiszel susține că nici maximizarea venitului național într-o perioadă dată de timp, nici maximizarea beneficiilor nu pot fi criterii adecvate economiei planificate socialiste. După opinia sa, este necesar să se ia în considerație criterii variate, în funcție de specificul activității. Pentru compararea diferitelor criterii de optimizare exprimate prin funcții obiectiv, autorul introduce o așa-numită, funcție-coeficient și prezintă metode matematice pentru rezolvarea unor asemenea funcții complexe.

O lucrare despre capitalismul monopolist contemporan

■ Sub egida Institutului de economie mondială și relații internaționale din Moscova a apărut nu de mult lucrarea **Politiceskaia ekonomia sovremennogo monopolisticeskogo kapitalisma** (Economia politică a capitalismului monopolist contemporan), alcătuită de un colectiv de autori, Editura „Misl", Moscova 1971. Elaborată în două volume, lucrarea, deși are structura unui manual, se ocupă în principal de acele probleme ale teoriei economice a capitalismului contemporan, care au constituit și mai constituie obiectul unor ample discuții în rîndul economiștilor marxiști, legate de noile fenomene și tendințe care au loc în economia capitalistă contemporană. Sînt abordate însă și multe probleme „clasice" ca relațiile agrare și renta, compoziția organică a capitalului etc., urmărindu-se formele lor actuale de manifesare. Cele patru secțiuni ale lucrării cuprind: locul imperialismului în lumea contemporană, tendințele fundamentale al dezvoltării economiei capitalismului monopolist; rolul statului în economia capitalismului contemporan; sistemul relațiilor economice și politice internaționale ale capitalismului contemporan; lupta de clasă și procesul revoluționar mondial.

O marjă de incertitudine

■ Revista **FORTUNE**, ianuarie 1971, publică studiul **The U.S. Economy in an Age of Uncertainty** (Economia americană în epoca incertitudinii) semnat de Charles E. Silberman, care se ocupă de perspectivele economiei americane în deceniul al optulea. Autorul arată că estimările pur economice indică o dezvoltare favorabilă caracterizată printr-o rată de creștere de 4,3%. Însă, continuă el, în perioada ce o parcurgem, previziunile economice pentru S.U.A. ar trebui să acorde o atenție deosebită factorilor neeconomici — exogeni — care joacă un rol tot mai mare. Luarea în considerare a acestor factori, spune Ch. S. duce la desprinderea unor perspective mai puțin sigure.

Incertitudinile cele mai grave sînt generate, după părerea sa, de tendința de modificare a întregului sistem de valori pe care se fundamentează societatea americană. Dintre mutațiile ce se conturează studiul relevă următoarele: a) etica protestantă, ce accentua valoarea muncii și sacrificiului este tot mai puțin urmată; b) ideile de autoritate, tradiție și obicei sînt tot mai mult puse sub semnul întrebării; c) oamenii devin relativ mai puțin interesați de realizările materiale și, în schimb, mai preocupați de realizarea personalității creatoare și de obiectivul social al activității lor; d) s-a produs o revoluție în relațiile dintre sexe avînd drept rezultat refuzul femeilor de a se mulțumi cu poziția ce o ocupă în societate. În aceste condiții, conchide autorul, previziunile economice ce ignoră factorii exogeni se caracterizează printr-o largă marjă de incertitudine.

Oedip și întreprinderea

■ O încercare de a explica în mod original relațiile dintre salariați și întreprindere în capitalism este făcută de Jean Dubois în articolul **Oedipe et l'entreprise** (Oedip și întreprinderea), EXPANSION, dec. 1970. După părerea sa, singura posibilitate de a explica comportarea salariaților în capitalism este apelul la... psihanaliză. Autorul susține că autoritatea în noua întreprindere devenind anonimă — prin aceasta fiind în același timp puternică și invizibilă — generează refulări ce au ca rezultat „un complex oedipian". Complexul se concretizează în tendința de opunere activă sau de rezistență pasivă față de acea forță impersonală ce este conducerea întreprinderii. Întreprinderile, se arată, reacționează la această situație asemenea unui părinte, încercînd să corupă salariații cu stimulente materiale. O asemenea abordare se dovedește însă insuficientă. Singura soluție, susține J. D., ar fi participarea efectivă a salariaților la conducerea întreprinderii, ceea ce ar determina apariția unui sentiment de maturitate și independență. Paternalismul, conchide autorul, nu-și mai găsește locul într-o întreprindere modernă.

PIAȚA MONETARĂ OCCIDENTALĂ

„LA RĂSCRUCE DE VÎNTURI"...

ÎN APARENȚĂ simple stratageme de tehnică financiră, măsurile adoptate în ultimele zile pe plan valutar în Europa occidentală ar putea avea implicații multiple asupra integrării vest-europene, asupra viitorului sistemului monetar occidental și a etalonului său actual, precum și asupra evoluției negocierilor pentru aderarea Marii Britanii la Piața Comună.

Treptat, în cursul ultimelor săptămîni s-au acumulat elemente ale unei veritabile furtuni — unii observatori vest-europeni n-ar ezita să denumească astfel situația pieței monetare occidentale — ale unei furtuni ce amenință să modifice din nou sistemul de valori al lumii financiare. Ne aflăm, în acest moment, după cît arată numeroase indicii, „la răscruce de vînturi".

Să depănăm filmul principalelor evenimente:

- la Frankfurt se anunță că rezervele de aur și devize ale R.F.G. au ajuns la 15,8 miliarde dolari, depășind cu peste un miliard pe cele ale Statelor Unite;
- la Washington se dau simultan publicității cifrele privind balanța plăților externe, soldată cu un deficit de 4 miliarde dolari numai în primul trimestru al anului. Se prevede că deficitul bugetar pe anul financiar în curs va atinge o cifră de mai multe miliarde dolari;
- încep zvonuri despre o nouă revalorizare a mărcii. După acalmia relativă din ultimele luni, valul capitalurilor speculative în eurodolari pornește, spre R.F.G. în primul rînd, dar și spre alte țări care și-ar putea revaloriza moneda;
- la 27—28 aprilie miniștrii de finanțe ai țărilor din Piața Comună dezbat măsurile ce se impun pentru a frîna invazia de dolari care devine o amenințare a stabilității financiare interne în țările europene. Olanda atrage atenția că ascensiunea prețurilor a și început să-și facă efectul în domeniul competitivității și că în unele ramuri se reduc investițiile. Situația pare să tindă să se generalizeze în toate țările vest-europene;
- 3 mai: oferta de dolari pe piețele monetare atinge proporții uriașe. La bursele din Londra, Paris, Zürich, Amsterdam nu se mai cumpără dolari;
- la 5 mai bursa din Frankfurt suspendă tranzacțiile, după ce Banca centrală a R.F.G. a fost nevoită să cumpere 2,5 miliarde dolari în decurs de numai 48 de ore, pentru a susține cursul acestei valute;
- 9 mai: R.F.G. introduce cursul flotant al mărcii, probabil, afirmă ministrul finanțelor, pentru cîteva luni. Bundesbank-ul se eliberează de obligația de a cumpăra dolari atunci cînd cursul lor scade sub 3,63 mărci, sau să vîndă dolari atunci cînd cursul urcă peste 3,69 mărci (pînă la 9 mai paritatea era de 3,66 mărci pentru un dolar). Cursul mărcii se va stabili liber pe piață, în funcție de cerere și ofertă, descurajîndu-se astfel specula;
- 9—10 mai — noaptea: Olanda anunță și ea adoptarea unui curs flotant pentru florin; Austria revalorizează șilingul cu 5% și Elveția revalorizează francul cu 7%.

Semnalul verde pentru măsurile amintite a fost dat la o sesiune maraton a miniștrilor de finanțe din țările Pieței Comune, întruniți timp de 20 de ore, de sîmbătă 8 mai, pînă a doua zi. Departe însă de a oglindi un consens general, sesiunea a scos la iveală menținerea unor profunde divergențe între reprezentanții „Europei unite": în timp ce Franța continua să susțină că soluția reală este urcarea prețului aurului, care să redevină punctul de referință unic și obiectiv al sistemului monetar occidental, singurul care se poate impune în egală măsură tuturor, R.F.G. împreună cu Olanda se pronunțau pentru o mai mare flexibilitate a cursului valutelor față de dolar și, după cum s-a văzut, au adoptat hotărîri în acest sens; în numele Comisiei Pieței Comune, R. Barre vicepreședintele acesteia, propunea introducerea unor restricții valutare și, simultan cu reducerea — convenită pentru 15 iunie — a marjelor de fluctuație între cursurile „celor șase", o mărire a marjei de fluctuație între cursurile acestora și acela al dolarului S.U.A.

Veleitățile comisiei C.E.E. de a apropia momentul creării unui pol monetar care să se opună în viitor hegemoniei dolarului, au eșuat. R.F.G. a adoptat o variantă proprie pentru soluționarea crizei, lucru pe care presa franceză îl reproșa cu amărăciune a doua zi. „R.F.G. a preferat să facă jocul dolarului în detrimentul Europei. Acest lucru nu este de bun augur pentru „Piața Comună", scria **Paris-Jour.** Aceleiași păreri i se raliază și presa engleză, unanimă în a interpreta deciziile amintite ca un serios pas înapoi pentru integrarea vest-europeană. „Măsura R.F.G. subminează bazele politicii agrare comune", scrie **The Guardian** la 10 mai amintind că prețu-

Irina VIANU

⟶

REPERE

- FOSTUL MINISTRU de finanțe al S.U.A. David Kennedy, în prezent ambasador itinerant, a fost însărcinat de președintele Nixon să întreprindă un turneu în Europa occidentală, Asia și America Latină pentru a obține o „reducere voluntară" a exporturilor de textile, încălțăminte, citrice, tutun și cereale, evitînd astfel mărirea tarifelor vamale sau instituirea altor restricții.
- ÎN 1970 produsele finite au ajuns să reprezinte 60% din exportul austriac, față de 45,5% cu un deceniu în urmă, paralel cu o sporire a volumului exporturilor de la 29,1 la 74,3 miliarde șilingi. Exportul constă în primul rînd din produse de înaltă tehnicitate, multe din ele unicate.
- CAMERUNUL a hotărît să se retragă din compania franco-africană **Air Afrique** pentru a-și crea propria sa companie aeriană națională.
- PRODUCȚIA MONDIALĂ DE SULF a anului 1970 a fost de 24 milioane tone. Principalii producători (în milioane tone): S.U.A. 8,4, Canada 4,4, Polonia 2,7, Franța 1,7, Mexic 1,6 etc. Cel mai mare exportator — Canada.
- IMPORTURILE DE AUTOMOBILE în Anglia au sporit anul trecut cu 50%, atingînd 153 800 bucăți. În totalul mașinilor înmatriculate în Anglia, proporția celor importate nu depășește însă 14,3%.
- BANCA FRANȚEI a realizat un film educativ consacrat monedei și politicii monetare, pe care-l va pune gratuit la dispoziția universităților și liceelor. Presa economică franceză salută inițiativa.
- AL TREILEA SALON internațional al ambalajului va avea loc între 8 și 13 iunie 1971 la Bruxelles. În cadrul său va fi organizat și un colocviu pe tema: „Ambalajul, factor de expansiune al întreprinderilor".
- SĂPTĂMÎNALUL IRANIAN „Kayhan International" din 3 aprilie se ocupă într-un articol din ediția sa în limba engleză de perspectivele fabricii de tractoare de la Tabriz, construită în cooperare cu România.
- BENELUXUL, uniune economică instituită în 1948, cînd Olanda a aderat la Uniunea economică belgo-luxemburgheză datînd din 1921, a devenit a patra putere comercială a lumii capitaliste, după S.U.A., R.F.G. și Anglia. Volumul comerțului ei exterior cu restul lumii se ridică acum la 1175 miliarde FB anual.
- COMENZILE primite de industria aerospațială franceză în 1970 au însumat 5,5 miliarde franci, aproape dublul anului precedent. Acest nivel record își găsește explicația în special în comenzile de avioane Mirage.
- CERCETĂRII ȘI DEZVOLTĂRII în întreprinderi i-au fost consacrate în ultimii doi ani în Austria 0,42% din P.N.B. În 1975 sumele destinate acestui scop vor fi majorate la 5,5 miliarde șilingi, respectiv 1% din P.N.B. Jumătate din finanțare revine Fondului industriei pentru promovarea cercetării.
- OLANDA a devenit în 1970 cel mai mare exportator mondial de produse alimentare pe bază de cartofi, aceștia ocupînd un sfert din suprafața cultivată a Olandei.
- R.A.U. a adoptat procedeul francez SECAM de televiziune în culori.
- ANUL 1972 a fost proclamat „An al turismului" pe continentele americane. Se are în vedere coordonarea tuturor eforturilor pentru stimularea dezvoltării turismului în țările emisferei vestice.
- „BRITISH STEEL CORPORATION" a anunțat că începînd din vara acestui an și pînă în 1973, în Marea Britanie vor fi închise zece uzine din orașele Teesside, Scunthorpe, Motherwell, Cardiff, Irlam, Hartlepools și Tipton. Ca urmare a acestei măsuri, vor fi concediați 7 255 de salariați. În ultimele două luni, în aceeași industrie au mai fost concediați 1 600 de muncitori.
- A APĂRUT volumul I al Atlasului meteorologic mondial, publicat de O.M.M., UNESCO și editura Cartographia din Budapesta.
- STATUL PERUVIAN a preluat controlul asupra firmei „British Peruvian Corp.", care administra cea mai mare parte a rețelei feroviare a țării. Intr-un comunicat dat publicității de Ministerul Muncii se precizează că măsura are scopul „de a apăra interesele muncitorilor în condițiile gravei crize financiare prin care trece în prezent corporația".

VIZOR

COSTUL CRIMEI

CÎND gangsterii — mari sau mici — dau o lovitură într-o bancă prestigioasă sau într-o prăvălioară astmatică, experții contabili sînt chemați în grabă și stabilesc proporțiile exacte ale pagubelor. În fiecare an se întocmesc astfel, în diferite țări, bilanțuri care ating cifre impresionante, de milioane de dolari.

Se fură mult, foarte mult, dar puțini sînt cei care realizează faptul că totalul sumelor subtilizate constituie doar o infimă parte a pierderilor pe care le înregistrează statele respective, ca urmare a fenomenului delincvenței. Un recent și inedit studiu — „Costul crimei în Franța" — elaborat de Ministerul de Justiție al acestei țări, scoate în evidență cîteva date surprinzătoare și elocvente în același timp. Astfel, în anul 1969 atacurile gangsterești împotriva băncilor, furturile în magazine, incendiile criminale, emiterea de cecuri fără acoperire, falsificarea de bancnote, furturile de automobile și alte infracțiuni diverse au adus pagube de peste 1,5 miliarde franci. La toate acestea se adaugă, însă, numeroase alte bilanțuri. Infracțiunile contra persoanelor, soldate prin simple răniri, au adus prejudicii de 424 milioane franci. Pierderile provocate economiei țării prin cele 803 asasinate (media de vîrstă a victimelor fiind de 37 de ani) se ridică, prin calcularea aportului mediu la produsul intern brut, la 2,26 milioane franci de persoană, ceea ce reprezintă un total de aproape 2 miliarde franci. S-a calculat, totodată, că cheltuielile particulare pentru protecția împotriva delincvenței și onorariile avocaților adaugă o nouă povară de 780 milioane franci.

Și cu aceasta ajungem la capitolul cel mai masiv al „costului crimei" și anume la cheltuielile pe care le suportă statul pentru prevenirea și reprimarea delincvenței. Poliția judiciară, poliția urbană, jandarmeria, tribunalele, penitenciarele etc., au înghițit într-un singur an peste 2,3 miliarde franci.

Reiese, deci, că în timp ce pagubele directe ale activității criminale însumează 1,5 miliarde franci, pierderile indirecte pentru stat sînt de 5 ori mai mari. În S.U.A., unde fenomenul delincvenței atinge o răspîndire și o violență rar întîlnite, aceste pierderi se ridică la aproximativ 30 miliarde dolari — mai mult decît bugetul a numeroase țări din această pitorească lume.

Toate aceste cifre-bilanț nu contrazic însă romantica definiție dată de Gilbert Chesterton răufăcătorilor: „hoții respectă proprietatea — ei doresc mai degrabă ca proprietatea să devină a lor ca să o poată respecta mai perfect".

Nic. MAVRODIN

rile comune nu sînt posibile fără un etalon unic al valorii.

Darea înapoi este la fel de importantă în domeniul unificării monetare. „În loc de integrare monetară asistăm la o dezintegrare monetară“, — remarca profesorul Nicholas Kaldor. Şi este inevitabil ca situaţia să rămînă aceeaşi atîta timp cît preţurile şi productivitatea diferă de la o ţară la alta în Piaţa Comună.

Comentariile britanice nu sînt lipsite însă şi de o nuanţă de satisfacţie, datorată în primul rînd faptului că, drept urmare a urcării cursurilor unor monede vest-europene exporturile engleze spre ţările respective se vor ieftini ; în acelaşi timp se consideră că nu ar fi exclus ca divergenţele între Franţa şi R.F.G. tocmai în preajma deschiderii celei de a şasea runde a negocierilor între Piaţa Comună şi Anglia, la 11—12 mai, să modifice optica franceză în ce priveşte aderarea Angliei. De altfel la 10 mai Franţa a părut să confirme acest punct de vedere anunţînd o concesie majoră poziţiei britanice. Ea nu va mai insista ca problema importurilor de zahăr din Commonwealth să fie soluţionată înainte de aderarea Angliei, ci după aceea.

Raporturile de forţă economică în Comunitate s-au modificat considerabil în favoarea R.F.G., mai ales în ultimii ani, fapt oglindit atît în creşterea rezervelor sale de aur şi devize, cele mai mari din lumea capitalistă în prezent, cît şi în aceea că, dacă în 1968 valoarea P.N.B. vest-german depăşea cu 6% pe aceea a P.N.B. francez, în 1970 valoarea produsului naţional brut vest-german depăşea cu 25% valoarea celui francez. În aceste condiţii participarea Angliei la o comunitate lărgită ar putea constitui — după opinia unor comentatori francezi — o contrapondere binevenită a forţei economice şi politice a R.F.G.

În ce priveşte dolarul, scadenţele sînt din nou amînate, dar părerea unanimă este că ţările vest-europene nu vor mai accepta mult timp să finanţeze deficitul american. Chiar acei miniştri ai finanţelor care nu s-au raliat punctului de vedere francez şi au recurs la fluctuaţie sau revalorizarea monedei lor au subliniat că remediul este doar temporar. Dl. Witteveen, ministrul finanţelor al Olandei, declara : „Soluţia va trebui să fie lichidarea deficitului american“. Chiar dacă o urcare a preţului aurului este încă îndepărtată nu este exclus să se adopte între timp măsuri intermediare care vor limita în fapt rolul dolarului ca monedă de rezervă. Astfel, în cercurile de la Bruxelles se preconizează crearea unei pieţe duble pentru dolar asemănătoare celei înfiinţate în 1968 pentru aur: în tranzacţiile comerciale să se respecte parităţile oficiale, dar în tranzacţiile financiare preţul dolarului să fie lăsat să fluctueze liber în funcţie de cerere şi ofertă. De altfel, în mod discret o soluţie de acest fel a şi fost adoptată de Belgia, care a afirmat la 11 mai, că nu va revaloriza francul în tranzacţiile oficiale, dar aceasta va fluctua liber faţă de dolar în tranzacţiile financiare. Belgia este prima ţară care instituie un regim dublu pentru dolar.

Concomitent, numeroşi experţi vest-europeni cer să se revină la prevederile iniţiale conţinute în convenţia pentru crearea D.S.T. şi anume că acestea să înlocuiască treptat dolarii în circulaţia internaţională. Aceasta ar însemna o deplasare a controlului asupra emisiunii de monedă de rezervă căci, dacă vest-europenii nu pot controla cantitatea de dolari ce se pune în circulaţie, ei au un cuvînt de spus privind cantitatea de drepturi speciale de tragere care se creează şi felul în care ele se repartizează. O asemenea evoluţie ar apropia considerabil momentul creării unui al doilea pol monetar în lumea capitalistă. Aceasta însă cu condiţia unui consens în problemele monetare în ţările Pieţei Comune. O ştire care ne soseşte la închiderea ediţiei anunţă însă că, cel puţin deocamdată, consensul pare mai curînd să se îndepărteze : ministrul francez al finanţelor, dl. Valery Giscard d'Estaing a anunţat că ţara sa nu va mai participa la negocierile pentru crearea unei uniuni monetare atîta timp cît unele ţări din Comunitatea vest-europeană lasă cursul monedelor lor să fluctueze liber faţă de dolar.

ROLUL MARKETINGULUI ÎNTR-O STRATEGIE DINAMICĂ

Interviul nostru cu ing. dr. SALVATORE TERESI,
director al Centrului european de educaţie permanentă de la Fontainebleau (CEDEP)

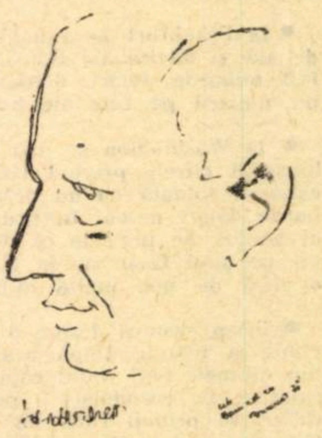

Desen de CIK DAMADIAN

Prof. Salvatore **TERESI** *este unul din cei mai cunoscuţi experţi europeni în marketing. Domnia sa este autorul unor lucrări tratînd despre inovativitatea produselor, distribuirea şi vehicularea lor, fiind primul care a elaborat o seamă de concepte în literatura de marketing.*

La invitaţia AROMAR, domnia sa a făcut foarte recent o scurtă vizită în România, avînd întrevederi cu specialişti români în conducere şi organizare şi marketing. Cu acest prilej, domnia sa a avut amabilitatea să răspundă unor întrebări puse de redactorul nostru **Irina Vianu.**

● Vă rugăm să definiţi contribuţia marketingului la o conducere eficientă a intreprinderii.

— Marketingul ne arată încotro să ne îndreptăm şi cu ce mijloace să atingem scopul dorit. Marketingul ajută la stabilirea **vocaţiei întreprinderii,** ceea ce este elementul cel mai important al succesului : să identificăm nevoile unui segment din piaţă, pe de o parte şi resursele întreprinderii care pot satisface aceste nevoi, pe de altă parte.

Mai de mult, majoritatea firmelor se concentrau mai ales asupra resurselor, asupra producţiei şi neglijau posibilităţile de a vinde. În Europa multe firme abordează încă activitatea în acest fel. Acesta este însă un punct de vedere greşit. Procesul trebuie privit ca un proces continuu, circular şi ideea conexiunii inverse este foarte importantă. Trebuie început cu stabilirea nevoilor pieţei şi, în acelaşi timp, a identităţii, a personalităţii firmei. Apoi să găsim punctele puternice şi cele slabe ale ofertei şi totodată să vedem care din laturile puternice ale firmei pot satisface nevoile de pe piaţă. Apoi ne întoarcem în întreprindere, orientăm cercetarea şi dezvoltarea în direcţiile amintite, elaborăm conceptul unui produs nou sau al unei adaptări a unui produs mai vechi. Se revine din nou la piaţă pentru a verifica utilitatea produsului nou şi, după aceea, din nou la cercetare, unde prototipul este iarăşi modificat în funcţie de rezultatele testelor de pe piaţă ; de abia după aceea lansăm în fabricaţie produsul şi, simultan, ne ocupăm de lansarea produsului pe piaţă, adică de modul de distribuţie, mesajul publicitar, politica de preţuri. După ce produsul a fost lansat avem din nou nevoie de marketing pentru a urmări ce se întîmplă, a constata dacă produsul este reuşit sau nu şi din ce motive. Pe baza acestor informaţii departamentul de marketing îşi adaptează strategia ulterioară căci totul se schimbă şi **strategia nu poate fi stabilită o dată pentru totdeauna.**

● Din experienţa mondială, există oare anumite segmente de piaţă pentru care este indicat să se specializeze o întreprindere mijlocie sau mică ?

— Nu cred că se poate indica un anumit segment, dar cert este că, dacă alegerea este bine făcută, o firmă mică poate avea chiar mai mult succes decît o firmă uriaşă. Cercetarea pieţei trebuie să găsească tocmai acel segment, acel grup de venituri sau de vîrstă sau acea regiune geografică unde produsele pot pătrunde cel mai bine. Este preferabil să se aleagă regiuni unde există o afinitate de limbă, culturală, de gusturi. Unele firme se specializează, de exemplu, în vînzările pentru populaţia agricolă dintr-o anumită regiune, cu un venit dat, şi unde nu sînt mulţi concurenţi.

Îmi vin în minte unele exemple de succese deosebite ale unor firme iniţial foarte mici. Astfel, o firmă franceză, care s-a specializat numai în producerea de excavatoare, şi-a început activitatea ca o întreprindere familială cu 20 de ani în urmă şi acum exportă în foarte multe ţări ; la aceasta contribuie serviciile după vînzare pe care le oferă. De asemenea, o altă firmă franceză cu 600 salariaţi care produce un singur lucru — vase cu presiune pentru gătit — „cocotte minute“ : această firmă deserveşte acum toată piaţa franceză şi exportă în Italia. Firmele italiene de frigidere aveau cu 10 ani în urmă numai 70—80 de muncitori şi vreo 7 directori. Totuşi ele au pătruns pe toate pieţele europene, obligînd chiar pe „General Motors“ să dea înapoi în faţa atacului lor. Cheia succesului este că aceste firme mici au selectat un anumit segment foarte redus al pieţei, căruia îi puteau face faţă cu resursele lor limitate. Dar **ele au avut primele ideea respectivă. Nu este nevoie să produci o mie de lucruri, sînt suficiente unul sau două dar să fie cele mai bune în domeniul respectiv.** Aceasta este o strategie similară celei din război, iar **marketingul indică direcţia, furnizează informaţiile şi mobilizează forţele dinamice pentru reuşită.**

● Credeţi că firmele mici se pot adapta mai uşor pieţei ?

— Desigur, firmele mici au mai multă flexibilitate. După părerea mea, ele au posibilităţi uriaşe în special în domeniul serviciilor, turismului sau asigurărilor. Desigur că dacă te îndrepţi spre industria oţelului sau a construcţiilor este nevoie de dimensiuni mai mari. Dar, de exemplu, în industria mobilei nu este nevoie de o întreprindere mare. Îţi trebuie doar o linie frumoasă, idei, să ştii cui vrei să vinzi, să stabileşti bine contactele, să ai reprezentanţi dinamici, să asiguri livrarea promptă şi serviciul prompt de după vînzare. Oamenii au acum antipatie faţă de firmele uriaşe, unde, din cauza birocraţiei, nu există contacte personale, se întîrzie livrările şi preţurile stabilite iniţial nu se respectă. O firmă mică nu are aceste dezavantaje.

● Este posibilă o cuantificare a efortului ce ar trebui consacrat marketingului, în comparaţie cu efortul pentru producţie sau cercetare ?

— Firmele cele mai avansate şi mai dinamice consacră acum un efort mult mai mare marketingului decît înainte. În industria de consum, de exemplu, dacă se consacrau mai de mult 80—85% din resursele societăţii pentru producţie şi cercetare şi numai restul pentru desfacere, acum raportul este probabil invers. Peste 60 sau 65% din cheltuieli se fac pentru marketing şi 35—40% pentru producţie şi cercetare. Situaţia este oarecum diferită în industria grea, unde tehnologia are un rol mai important. Totuşi şi aici 40—45% din resursele întreprinderii (nu mă refer numai la fonduri dar şi la timpul alocat de conducere) se acordă pentru marketing.

● Nu credeţi că este o risipă ?

— Dacă nu se cheltuiesc aceste sume pentru marketing e posibil să nu putem valorifica restul de 60—70%, adică totalitatea cheltuielilor făcute pentru producţie. Acumularea de stocuri implică de asemenea o risipă.

● Americanii consacră mai multă atenţie marketingului decît europenii ? Există un decalaj în domeniul marketingului ?

— Desigur ei cheltuiesc mai mult. Cred că cifra pe care am dat-o (70%) este acum tipică pentru industria americană şi firmele europene cele mai agresive le urmează exemplul. Mă refer la Philips din Olanda sau la firmele elveţiene din industria chimică, farmaceutică, de ceasuri. Decalajul există din ce în ce mai puţin între aceste firme şi cele americane. Totuşi el există în sensul că în Europa firmele nu au la dispoziţie, ca în America, informaţii privind piaţa la nivel naţional. În Statele Unite aceste informaţii, rezultate ale unei cercetări fundamentale, sînt furnizate de asociaţii pe ramuri industriale sau de anumite publicaţii (de exemplu, **Time** sau **Life** au secţii care adună date despre populaţia Statelor Unite pe segmente de venituri, comportare în cheltuieli, structura consumului) şi aceste date sînt disponibile tuturor fără plată. În Europa guvernele fac uneori acest lucru, dar de obicei cu mare întîrziere, cînd informaţiile nu mai sînt utile.

● Consideraţi că este preferabil ca intreprinderile să se ocupe ele însele de marketing sau să recurgă în acest scop la firme specializate ?

— Am convingerea că întreprinderile, sau firmele, trebuie să-şi elaboreze singure direcţia de abordare a pieţei, dar fără îndoială, pentru studii mari trebuie să se bazeze pe grupuri externe, ca firmele de consultanţi sau de marketing. **Specialiştii în marketing din întreprindere trebuie să poată mai ales să interpreteze informaţia şi să transforme interpretarea informaţiei în strategie de acţiune.**

● Care consideraţi că trebuie să fie principalele calităţi ale conducătorilor din intreprindere şi, în consecinţă, ce le predaţi în şcoala pe care o conduceţi ?

— Cred că în acest moment **ceea ce lipseşte cel mai mult cadrelor de conducere este înţelegerea faptului că ei toţi lucrează pentru acelaşi scop, fie că se află în departamentul de marketing, de cercetare şi dezvoltare, de producţie sau de finanţe.** De aceea, la cursurile noastre punem un accent deosebit pe crearea unei viziuni globale a strategiei. Pînă nu de mult educaţia pentru management era departamentalizată : se preda conducerea marketingului, conducerea financiară, conducerea producţiei etc. Dar acum s-a înţeles că poţi avea specialişti buni în domeniul desfacerii sau al producţiei sau buni cercetători şi totuşi firma să nu aibă succes. Cauza este că ei lucrează izolat, fiecare are propria sa logică şi nu înţelege că, în fond, **ceea ce contează este o singură logică — aceea a consumatorilor.** Ne ocupăm, de asemenea, mult de diferite aspecte ale controlului, financiar, bugetar. Dat fiind că **marketingul este un fel de abordare a activităţii pe baza cheltuielilor,** trebuie să sensibilizăm mult cadrele la problema controlului. Intreprinderea trebuie să lucreze pe bază de obiective foarte precise : de exemplu, pătrundem pe un anumit segment de piaţă cu un anumit volum de vînzări, în primele şase luni. Iar îndeplinirea acestor obiective trebuie controlată. În acelaşi timp încercăm să demistificăm metodele matematice faţă de care mulţi conducători de întreprindere, educaţi cu ani în urmă, au rezerve.

● Cît timp durează cursurile ?

— În Statele Unite cursurile de acest fel durează 16 sau 20 de săptămîni. În Europa am constatat că nu se poate lipsi atît de mult din producţie. De aceea, **cursanţii vin pe perioade scurte, care se repetă.** Cursul durează în total 106 zile, cîte 10 sau 14 zile o dată la 3 luni. Lucrul cel mai valoros care rezultă de aci este că se creează o foarte strînsă legătură între educaţie şi practică. După un prim curs, elevii se întorc la firma lor, încearcă să aplice metodele şi dacă nu reuşesc, îşi lămuresc problemele în perioada următoare de studiu. Astfel **activitatea lor concretă** este discutată şi analizată şi **ea devine material didactic. Educaţia începe să facă parte astfel din conducere.** Şi dacă oamenii pot învăţa toată viaţa prin acţiune vom avea oameni foarte bine pregătiţi. Dacă însă educaţia şi acţiunea sînt despărţite în timp realizăm prea puţin căci adesea ceea ce s-a învăţat nu poate fi aplicat şi conducătorul se descurajează şi revine la vechile metode.

În încheiere prof. Teresi a declarat : am vizitat CEPECA de care puteţi fi într-adevăr mîndri. Este un instrument deosebit de preţios.

RESURSELE UMANE ȘI STRATEGIA DEZVOLTĂRII

FOLOSIREA raţională a resurselor umane este unul din elementele cheie în lichidarea subdezvoltării. În acest domeniu ţările în curs de dezvoltare întîmpină încă dificultăţi mari, legate atît de persistenţa șomajului cît și de folosirea neadecvată a cadrelor de care dispun. Aceste aspecte ale strategiei dezvoltării solicită atenţia unor economiști de renume, care analizează cauzele situaţiei arătate și propun unele remedii.

Un model de dezvoltare

AMINTIND unele din cauzele principale, pe plan macroeconomic, ale șomajului în ţările subdezvoltate, și în special pe acelea legate de politica restrictivă în comerţul exterior al ţărilor dezvoltate, **prof. J. Tinbergen**[1] propune un model de dezvoltare care să asigure o mai mare absorbţie în industrie a forţei de muncă disponibilă :

„În ţările în curs de dezvoltare există o subfolosire a forţei de muncă de o amploare încă insuficient cunoscută, dar considerabilă... Se pot preciza mai multe motive pentru a explica această subfolosire. În primul rînd există o lipsă de personal calificat pentru a organiza controlul muncii personalului necalificat sau mai puţin calificat. În al doilea rînd, lipsesc cunoștinţele tehnologice... În al treilea rînd — lipsește capitalul necesar, căci programele de construcţii cer fonduri de care aceste ţări nu dispun. Un al patrulea motiv — politica comercială restrictivă a ţărilor dezvoltate dar și a ţărilor în curs de dezvoltare, între ele..."

Oprindu-se apoi asupra structurii taxelor vamale, prof. Tinbergen arată că acestea „nu încurajează transformarea produselor. Este binecunoscut faptul că produsele semifabricate sînt mai apărate de taxele vamale decît materiile prime, care sînt adesea scutite de taxe vamale și că produsele finite sînt protejate în și mai mare măsură decît acelea semifabricate. Aceste taxe îngreunează, pentru ţările în curs de dezvoltare, transformarea materiilor prime pe care le produc. Unele din exemplele cunoscute sînt acelea ale uleiurilor vegetale, cacao și lemnului. În toate aceste cazuri vedem cum dezvoltarea unor ramuri industriale foarte accesibile pentru ţările în curs de de dezvoltare, care ar crea numeroase locuri de muncă, este frînată prin imposibilitatea de a exporta produsele...

...Recent am făcut parte dintr-un grup de experţi la care a apelat Comisia economică pentru Asia și Extremul Orient, în scopul de a verifica proiecţiile sectoriale pentru aceste regiuni și a prezenta părerile noastre. Concluzia noastră principală a fost că în multe cazuri, majoritatea ţărilor au fost constrînse să aleagă industrii care au o pondere prea mare a capitalului pentru dezvoltarea lor în următorii 5 sau 10 ani, și aceasta pur și simplu pentru că expansiunea industriilor care consumă mai multă forţă de muncă era frînată în modul pe care l-am amintit... Ni s-a părut deci util să evaluăm sugestiile planificatorilor în lumina unei diviziuni optime a muncii care să arate ce industrii sînt cele mai convenabile pentru fiecare ţară. Din păcate, statisticile necesare unor asemenea studii nu existau. Am utilizat singurele date statistice de care puteam dispune : statisticile suedeze privind producţia în anumite industrii «internaţionale», adică în industrii ale căror produse pot fi schimbate pe piaţa internaţională. Aceste statistici suedeze privesc aproximativ 88 de industrii, ceea ce reprezintă o proporţie considerabilă. Am avut posibilitatea, de asemenea, să estimăm nu numai plăţile făcute pentru capital, dar și plăţile pentru forţa de muncă mai calificată și mai puţin calificată. După părerea mea, în aceasta constă interesul deosebit prezentat de statisticile suedeze, care ne-au permis să ne formăm o imagine încă foarte aproximativă cu privire la densitatea capitalului în diverse industrii, după două criterii — capitalul material și capitalul uman, pe muncitorul cel mai puţin calificat. Dacă se presupune că plăţile făcute acestor factori oglindesc participarea lor la producţie (în această privinţă ar mai fi multe de spus) devine posibil să efectuăm o anumită clasificare a industriilor în ordinea crescîndă a densităţii capitalului material și uman.

Am încercat apoi să stabilim un fel de concordanţă între aceste două clasificări. Pentru aceasta trebuia să cunoaștem de asemenea dimensiunea industriilor și aceea a ţărilor. Din punct de vedere statistic, aceasta însemna un fel de distribuire a frecvenţelor pentru ţări ca și pentru industrii, în ordinea crescîndă a densităţii capitalului. Am luat ca indicatori ai dimensiunii ţărilor, numărul persoanelor cel mai puţin calificate disponibile pentru industriile naţionale ; pentru indicatorii dimensiunii industriilor, am pornit de la o evaluare a cererii existente pentru produsele lor. Desigur, noi nu puteam să stabilim profilul cererii decît după cererea suedeză, care nu este reprezentativă căci Suedia, evident, nu este o ţară cu un venit mediu. Toate cele de mai sus necesită deci ameliorări dar mi se pare că unele din concluziile noastre pot prezenta interes, cel puţin ca punct de plecare și pentru a stimula o critică constructivă...

...Pentru clasificarea ţărilor și a industriilor «internaţionale» am procedat în fapt la trei operaţiuni : am stabilit două clasificări separate după capitalul material și după capitalul uman, așa cum am arătat, și apoi o a treia, după capitalul total, sumă a celor două elemente precedente. Deoarece primele două clasificări ale ţărilor, fără să coincidă exact, prezentau o corelaţie strînsă, s-a dovedit inutil să mai clasificăm ţările separat după fiecare criteriu. De aceea, am luat drept criteriu al clasificării ţărilor capitalul total, pe muncitorul cel mai puţin calificat, în toate industriile «internaţionale» ale ţării respective și am repartizat ţările pe 10 grupe, în ordine crescîndă : în grupul cel mai de jos găsim unele ţări în curs de dezvoltare cele mai importante ; în grupul cel mai de sus — Statele Unite; apoi vin Europa occidentală și Europa de est etc. Pentru clasificarea Industriilor internaţionale am menţinut trei criterii de măsurare a densităţii capitalului, cu toate că ele nu sînt diferite ; am procedat astfel pentru a determina, între altele, diferitele nevoi cantitative de mînă de lucru calificată, de capital material și de capital total necesare creșterii industriilor alese după fiecare din criterii în ţările în curs de dezvoltare...

...Am examinat deci industriile, în primul rînd, după densitatea capitalului material și apoi după densitatea capitalului uman și, în sfîrșit, după îmbinarea celor două. Utilizînd doar rezultatele comune ale celor trei operaţiuni, am constatat că **un anumit număr de industrii — aceea textilă, a încălţămintei, a pielăriei, a sticlei, a mobilei din lemn și cîteva industrii metalurgice convin în mod deosebit ţărilor în curs de dezvoltare și ar servi de asemenea,** aproape ideal, **întregii lumi, ceea ce ar implica, evident, o enormă creștere a cererii pentru produsele acestor industrii stabilite în ţările în curs de dezvoltare.**

Aș dori să adaug de pe acum că noi știm că densitatea capitalului, mai ales cînd este măsurată atît de aproximativ, nu este singurul element pentru a determina diviziunea optimă a muncii. Un alt element ţine de faptul că uneori se pot obţine avantaje de pe urma producţiei pe scară largă înfiinţîndu-se complexe de producţie industrială, de preferinţă prin cooperarea unor ţări vecine... **Mi se pare preferabil ca printre industriile care permit importante economii derivate din dimensiunea producţiei să se înceapă cu acelea care consumă mai multă forţă de muncă și să se dezvolte ceva mai tîrziu industria unde densitatea capitalului este relativ mai puternică.** Ca exemplu ai primului caz aș cita **industria automobilelor ca și industria de mașini-unelte.** În al doilea caz — **siderurgia și industria chimică grea...**

...Dintr-un alt punct de vedere, ar fi greșit să se creadă că industriile cu densitate mare de forţă de muncă trebuie să fie excluse de la dezvoltare sub pretextul că ele aduc beneficii modeste. Ceea ce contează nu sînt beneficiile ci venitul total. **Utilizîndu-se factorii actuali pentru a maximiza astăzi venitul total s-ar putea favoriza mai bine dezvoltarea viitoare deoarece aceasta din urmă depinde de investiţii ; astfel este posibil un consum maxim și investiţii maxime...** Ceea ce contează într-adevăr este venitul naţional total și nu beneficiile propriu-zise, și acest venit naţional total trebuie să fie maximizat de pe acum dacă dorim să obţinem cea mai înaltă rată posibilă de creștere, astfel încît să dispunem de cel mai înalt venit posibil peste 10 sau chiar 5 ani...".

Remedii pentru dezechilibre intersectoriale

DEZBĂTÎND aceeași temă prof. **W. Arthur Lewis**[2] se oprește mai mult asupra unor cauze ale șomajului la nivel microeconomic și schiţează unele direcţii posibile pentru atenuarea subfolosirii resurselor umane :

„Putem aminti cinci surse ale șomajului : 1) lipsa de locuri de muncă în agricultură ; 2) afluxul excesiv de populaţie rurală spre orașe ; 3) înlăturarea meșteșugarilor ca urmare a folosirii mașinilor ; 4) marea densitate a capitalului în industria modernă ; 5) situaţia din domeniul serviciilor.

Să ne oprim întîi asupra șomajului în regiunile rurale. Aci există cîteva posibilităţi de remediere. Prima este sporirea suprafeţelor de pămînturi cultivabile prin asanarea terenurilor, irigaţii, construirea de șosele și utilizarea de mașini, extensivă atunci cînd mîna de lucru este insuficientă faţă de suprafaţă, sau selectivă în cazul contrar, atunci cînd mașina singură poate să permită efectuarea muncii înainte de începerea sezonului ploilor sau pentru a cultiva un sol prea dur. În ultimii 20 de ani sporirea suprafeţei cultivate a constituit principala sursă de creștere a producţiei agricole.

A doua posibilitate este aceea de a utiliza pămîntul în mod mai productiv; revoluţia tehnologică din agricultură, cu ansamblul de elemente ce o caracterizează — soiuri de seminţe îmbunătăţite, apă mai abundentă, insecticide, îngrășăminte, metode mai bune de cultivare, permite să se folosească multă forţă de muncă în fiecare campanie agricolă.

...Nu am putut să ne punem de acord în ce privește cantitatea de mînă de lucru pe care ar trebui să o absoarbă agricultura, dar am admis că ea trebuie să ocupe cît de multă ; într-adevăr, cu o creștere a populaţiei de 2,5 pînă la 3% pe an nu este posibil să se împiedice creșterea șomajului urban, dacă agricultura nu va continua să absoarbă o mare parte din creșterea anuală a populaţiei. Aproximativ din 1950 guvernele hotărîseră să neglijeze agricultura, dar ele încep acum să-și repare greșeala prin intermediul unei mai bune politici de preţuri, de credite și de servicii de popularizare a metodelor avansate precum și printr-o infrastructură mai bună. ...După părerea mea presiunea demografică în ţările deja suprapopulate va fi atît de intensă în următorul deceniu încît va fi necesar să se întreprindă lucrări rurale de mare anvergură.

A doua sursă de șomaj sectorial este exodul excesiv spre orașe. Cauzele acestui fenomen sînt binecunoscute : lărgirea decalajului între orașe și sate, atît în ce privește salariile cît și serviciile sociale și infrastructura ; faptul că la oraș se poate găsi de lucru, cel puţin cu intermitenţe, face ca într-acolo să aflueze mai mulţi oameni, astfel încît, cu cît se oferă mai multe locuri de muncă, cu atît crește șomajul ; la acestea se adaugă, în Africa, o explozie bruscă a instruirii primare la sate.

Un anumit curent spre oraș este inevitabil dar el poate fi redus prin diverse mijloace : ameliorînd infrastructura la ţară ; implantînd industrii în micile orașe din toate regiunile rurale, pentru a oferi de lucru agricultorilor în sezonul mort ; frînînd creșterea salariilor la orașe. Trebuie să efectuăm unele studii privind evoluţia salariilor urbane și cauzele acesteia ; unele anchete privind motivele pentru care oamenii își părăsesc pămîntul și modul în care reușesc să-și satisfacă necesităţile în orașe și alte anchete în ce privește ţările care, în mod deliberat, au ales implantarea industrială în mediul rural...

... Înlocuirea meșteșugarilor de către mașini : în ţările slab dezvoltate acesta este un fenomen specific, mai ales în Asia. Guvernele de pe acest continent l-au combătut prin diverse mijloace : protecţia industriilor artizanale, perfecţionarea utilajelor și a metodelor, organizarea pieţelor și a creditului. Dacă furnizorii de tehnologie intermediară ar putea să inventeze mașini simple care să permită meșteșugarilor să vîndă mai ieftin decît marile uzine, ar fi desigur minunat.

...Din toate aceste motive cred că trebuie depuse eforturi supraomenești, pe de o parte pentru a realiza un progres al satelor, astfel încît locuitorii să fie mai dispuși să rămînă acolo, și pe de altă parte pentru a impulsiona crearea de locuri de muncă în orașe cît mai rapid posibil, printr-un ritm de creștere industrială maximă".

V. DAN

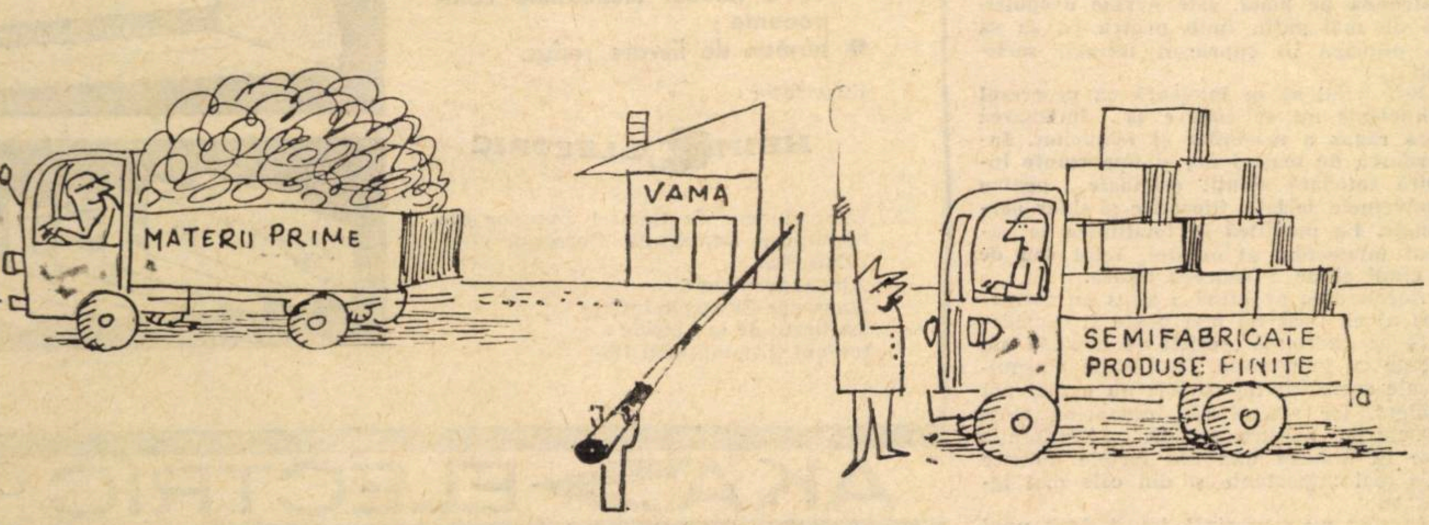

1. Profesor de științe conomice la Universitatea din Rotterdam ; președinte al Comitetului ONU pentru planificarea dezvoltării. Părerile prof. Tinbergen sînt expuse în **Revue Internationale du Travail** și fac parte dintr-un program de cercetări iniţiate de OIM.
2. Prof. de economie politică la Universitatea Princeton — S.U.A. Articol publicat în același număr din **Revue Internationale du Travail.**

„ȘOCUL VIITORULUI“

UN ESEU de aproape 500 pagini — best seller în S.U.A., apoi și într-o serie de țări din Europa apuseană. Pînă aici nimic neobișnuit. Numai că tema acestui eseu scris de sociologul american Alvin Toffler, este inedită și, în același timp, simptomatică : — „Șocul viitorului“ (Future Shock). Pornind de la ritmul accelerat al schimbărilor cărora le este martoră lumea contemporană, ca rezultat al revoluției tehnico-științifice, autorul își propune să urmărească felul în care suportă societatea apuseană reculul acestor schimbări, vestitoare ale viitorului. **„Asistăm la cea mai rapidă schimbare a mediului la care a fost supusă omenirea vreodată** — *spune autorul...* **Fluxul tumultuos al schimbărilor în societate lărgește prăpastia dintre credințele noastre și realitate, dintre imaginile existente și lumea pe care ele ar trebui să o reflecte“.** *Cum se adaptează societatea capitalistă acestei tehnologii galopante ? — se întreabă A. Toffler în cartea sa, pe care un săptămînal parizian o consideră „zguduitoare“.*

Schimbările la care se referă autorul nu ating esența orînduirii capitaliste. Cartea este tributară unor concepții și limite pe care nu ne propunem să le analizăm aici. Materialul de reflecție pe care-l furnizează merită însă toată atenția. Reproducem mai jos extrase din prima parte a acestei cărți.

Este posibilă o „pace separată“ ?

• ÎN 1965 am născocit expresia «șocul viitorului» pentru a descrie încordarea și amețeala care cuprinde individul supus unor schimbări prea brutale și într-un timp prea scurt. Acest șoc nu mai reprezintă astăzi o amenințare potențială pentru un viitor îndepărtat, ci o boală reală care afectează de pe acum un număr din ce în ce mai mare de oameni (...) Psihologi și oameni politici nu știu nici unii nici ceilalți ce să creadă despre rezistențele, în aparență absurde, în fața schimbării, întîlnite la anumiți indivizi sau anumite grupuri de indivizi. Totodată se pune întrebarea pentru ce anumiți oameni resimt o nevoie fierbinte, o aspirație irezistibilă spre schimbare, mergînd pînă la a face tot ce le stă în putință pentru a o provoca, în timp ce alții fug tocmai de această schimbare ? În cursul celor trei decenii care ne mai despart de secolul XXI, milioane de oameni obișnuiți, perfect normali pe plan psihologic, vor asista la apariția brutală în fața lor a obstacolului prezenței viitorului. Și mulți dintre ei vor suferi de pe urma lui. În cazul lor, viitorul se va fi materializat prea devreme (...)

Mulți dintre noi au impresia vagă că lumea se mișcă mai repede. Medicii, întocmai ca și cadrele de conducere, se plîng că nu reușesc să se țină la curent cu evoluția disciplinei lor. Domnește un sentiment de neliniște generală, o bănuială difuză că schimbarea scapă oricărui control.

Nu toată lumea împărtășește însă această angoasă. Milioane de oameni trec prin viață ca somnambulii, ca și cum lucrurile ar fi rămas așa cum erau în anii '30 și ca și cum așa ar fi sortite să rămînă pe veci. Deși trăiesc într-una din perioadele cele mai pasionante ale istoriei omenirii, ei încearcă să se desprindă de ea, să o țină la distanță, ca și cum ignorînd-o ar putea s-o facă să dispară. Ei sînt la pîndă pentru a afla o „pace separată“, o „imunitate diplomatică“, care ar putea să-i apere împotriva schimbării (...)

Accelerarea dezvoltării economice a națiunilor, care înaintează astăzi cu pași repezi spre superindustrialism, are și ea o forță de o evidență izbitoare. Deși baza lor industrială de pornire este foarte largă, procentajul anual de creștere a producției este gigantic. Iar ritmul de creștere însuși este în progres.

În Franța, de pildă, în cei 29 de ani cuprinși între 1910 și începutul celui de-al doilea război mondial, producția industrială nu a crescut decît cu 3%. Dar între 1948 și 1965, adică în numai 17 ani, creșterea a fost în linii mari de 220%. Astăzi, ritmuri de creștere mergînd de la 5 pînă la 10% pe an nu sînt rare la națiunile puternic industrializate. Există fluctuații, evident, dar direcția urmată de schimbare nu lasă loc la nici o îndoială.

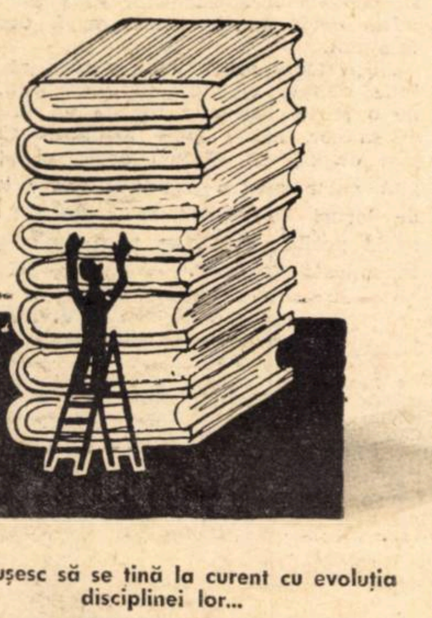

Nu reușesc să se țină la curent cu evoluția disciplinei lor...

Aceste cifre reflectă un fapt care poate fi considerat pe bună dreptate revoluționar : **în societățile avansate, producția totală a bunurilor și serviciilor se dublează la aproximativ fiecare 15 ani, iar acest interval nu încetează să se restrîngă.** Aceasta înseamnă, în termeni generali, că în una din aceste țări un copil care atinge pubertatea este înconjurat, la modul absolut, de obiecte manufacturate noi într-o proporție de două ori mai mare decît erau părinții săi atunci cînd a venit el pe lume. În cursul unei vieți de 70 de ani, acest proces se poate repeta, proporția mărindu-se de cinci ori, ceea ce înseamnă că sporurile adunîndu-se, **societatea produce de 32 de ori mai mult în momentul în care un individ atinge bătrînețea decît în momentul cînd s-a născut.**

O asemenea răsturnare în raportul dintre vechi și nou are, după cum vom vedea, o consecință electrizantă asupra obiceiurilor, credințelor și imaginii despre sine a milioane de indivizi. Niciodată în trecut acest raport nu s-a transformat atît de radical într-un interval de timp atît de scurt.

Accelerarea inovației

• DINCOLO de aceste mutații economice extraordinare se poate percepe zgomotul unui motor puternic : tehnologia. Nu este suficient să se remarce, așa cum s-a făcut adesea, că 90% din toți oamenii de știință pe care i-a cunoscut din toate timpurile pămîntul sînt în viață în epoca actuală și că fiecare zi înregistrează noi descoperiri științifice. Căci **aceste idei noi sînt puse în acțiune cu mult mai rapid ca în trecut. Intervalul de timp dintre concepția originală și folosirea practică s-a redus în proporții radicale.** Este vorba aici de o deosebire izbitoare între strămoșii noștri și noi.

Primul brevet de mașină de scris a fost scos în Anglia în 1714, dar a trebuit să se aștepte 150 de ani înainte de a se găsi o mașină de scris în comerț (...) Un întreg secol a trecut între momentul cînd Nicolas Appert a descoperit un procedeu de conservare a hranei în cutii și cel în care conservele au început să ocupe un loc important în industria alimentară.

În zilele noastre, un asemenea interval între o idee și aplicarea ei este de neconceput. De pildă, Frank Lynn a observat, studiind 20 de inovații majore, printre care alimentele supracongelate, antibioticele, circuitele integrate și pielea sintetică, că de la începutul secolului, intervalul mediu de timp necesar pentru ca o descoperire științifică importantă să fie tradusă în termeni tehnologici a fost amputat cu 60% (...)

Dacă este însă nevoie de mai puțin timp pentru a face ca o idee nouă să pătrundă pe piață, este nevoie deopotrivă de mai puțin timp pentru ca ea să se propage în cuprinsul întregii societăți (...)

Este vital să se înțeleagă că **progresul tehnologic nu se reduce la îmbinarea fără răgaz a mașinilor și tehnicilor. Inventarea de mașini noi și importante inspiră totodată soluții originale pentru problemele sociale, filozofice și chiar personale. Ea modifică în totalitatea sa cadrul intelectual al omului, felul său de a gîndi și de a concepe lumea.**

Accelerarea evoluției a atins un asemenea nivel, încît nu mai poate fi considerată ca „normală“, oricît de departe am merge cu imaginația. Instituțiile obișnuite ale societății industriale nu o mai pot îndigui, iar efectul său zdruncină toate structurile noastre sociale. Accelerația este în univers una din forțele motrice cele mai importante și din cele mai ignorate.

Acestea nu reprezintă totuși decît unul din aspectele situației. Căci cadența din ce în ce mai rapidă a schimbării este în același timp o forță psihologică. Deși psihologia a ignorat-o pînă în prezent aproape totalmente, ea distruge echilibrul nostru interior și modifică atitudinea noastră față de viață. **Accelerația în exterior se traduce printr-o accelerație în interior.**

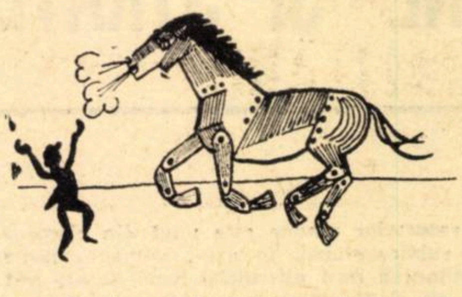

...În fața tehnologiei galopante.

Noi avem tendința să ne concentrăm asupra unei singure situații deodată, în timp ce revărsarea lor sporită complică într-o măsură uriașă structura întreagă a existenței, înmulțind numărul rolurilor pe care trebuie să le asumăm și numărul opțiunilor pe care sîntem constrînși să le facem. Această stare de fapt, la rîndul său, explică impresia de complexitate sufocantă pe care o dă viața contemporană.

(Va urma)

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

• R. P. Polonă — Belgia

În 1970, exportul polonez în Belgia și Luxemburg a crescut, comparativ cu anul precedent, cu 12%, atingînd o valoare de 23,2 milioane de dolari. Exportul de mașini poloneze pe piața celor două țări a crescut cu 70%, Polonia plasînd aici pentru prima oară autoturisme și furgonete. Totodată, gama produselor industriale exportate a fost completată cu motoare electrice și aparatură de măsură și control.

• R. P. Bulgaria — Suedia

La Sofia s-au încheiat lucrările primei sesiuni a comisiei mixte bulgaro-suedeze pentru colaborare economică, industrială și tehnică. Protocolul semnat cu acest prilej prevede colaborare reciprocă în domeniul industriei electrotehnice, construcțiilor navale, utilajelor de construcții, precum și în economia forestieră. După cum se relevă în protocol, cele două delegații și-au exprimat părerea că în dezvoltarea legăturilor economice dintre Bulgaria și Suedia, colaborarea industrială constituie un factor important.

• R. P. Polonă — Japonia

La întoarcerea sa din Japonia, Ștefan Jedrychowski, ministrul afacerilor externe al R. P. Polone, a declarat presei că, în urma convorbirilor cu reprezentanții cercurilor politice și economice japoneze, a constatat că există un interes reciproc pentru dezvoltarea schimburilor comerciale și a colaborării economice. Este vorba, a precizat Șt. Jedrychowski, să se găsească noi forme de colaborare, care să asigure, în special, intensificarea exportului polonez în Japonia și a achizițiilor poloneze de utilaj industrial japonez, cooperarea industrială și colaborarea comercială a celor două state pe terțe piețe.

• R. P. Ungară — Austria

Întreprinderea ungară pentru industria cauciucului a încheiat recent un contract de cooperare cu firma austriacă „Semperit“, care va livra Ungariei documentația și tehnologia completă pentru producția de anvelope, relatează agenția MTI.

Întreprinderea ungară intenționează să construiască o uzină pentru producția de anvelope radiale cu o capacitate de 300 000 bucăți anual.

• R. P. Polonă — Anglia

Kazimierz Olszewski, ministrul comerțului exterior al Poloniei, care a semnat recent la Londra acordul comercial polono-englez pe anii 1971—1974, releva într-un interviu acordat agenției PAP că „acordul realizat conține cîteva elemente noi și importante. Părțile au confirmat reciproc clauza națiunii celei mai favorizate, bazîndu-și relațiile comerciale pe principiile GATT, atît în domeniul schimbului comercial cît și în cel al serviciilor“. Partea britanică, a spus ministrul polonez, s-a obligat să promoveze în perioada prevăzută în acord o politică de liberalizare a accesului mărfurilor poloneze pe piața britanică și să abroge pînă la finele anului 1974 limitările cantitative existente încă. Un nou element important îl constituie, de asemenea, introducerea în acord a unor prevederi referitoare la sprijinirea cooperării industriale. După cum relatează agenția PAP, Olszewski a avut convorbiri și cu conducătorii unor departamente economice engleze cu privire la posibilitățile dezvoltării în continuare a colaborării economice bilaterale. În acest context, firma „C.N.S. Instruments“ din Londra a semnat un contract cu întreprinderea polonă „Metronex“ în vederea livrării în Polonia de echipament electronic de control pentru producția de bare de oțel și tuburi de cupru, anunță ziarul englez „The Financial Times“.

SISTEME DE ILUMINARE COMBINATE DIN R. D. G.

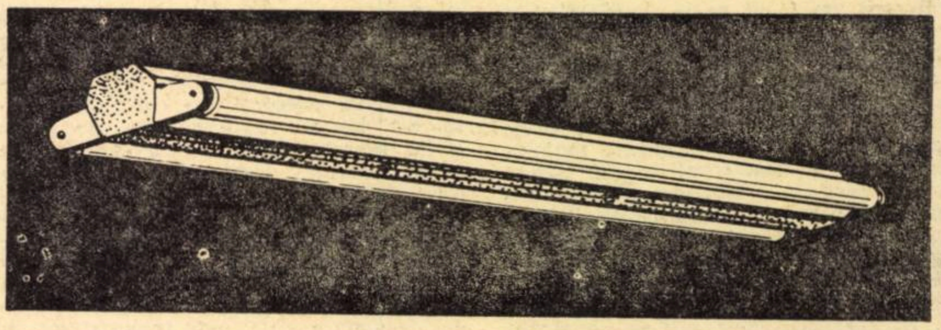

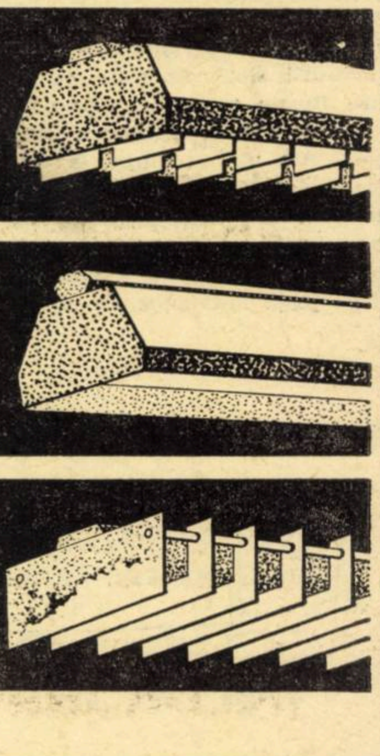

• pentru construcții industriale și instituții ;
• pot fi montate direct în teren, pe perete sau atîrnate unul cîte unul, ori în grup ;
• dimensiune mică, greutate redusă, depozitare simplă ;
• exploatare maximă a luminii, economie de energie, durabilitate mare și întreținere simplă ;
• montare rațională, posibilitate de a înlocui elementele componente ;
• termen de livrare redus.

Exportator :

HEIM ELECTRIC

Întreprindere de Comerț Exterior din Republica Democrată Germană
102 Berlin
Alexanderplatz 6
Haus der Elektroindustrie
La tîrgul de la Leipzig : terenul tîrgului, hala 18.

AKA ELECTRIC ®

PUBLICOM

R. S. F. IUGOSLAVIA

Combinatul metalurgic Sisak: ACCENT PE SPECIALIZARE

AŞEZAT la confluenţa rîurilor Kupa şi Sava, în vecinătatea căii ferate şi a sursei de materii prime (mina de lîngă Prijedor), combinatul metalurgic Sisak a avut condiţii prielnice de dezvoltare, asigurîndu-şi o ascensiune mai rapidă comparativ cu cea a altor unităţi similare. Profilul de azi al combinatului nici nu se poate compara cu unitatea de producţie născută cu trei decenii în urmă — un furnal ce producea doar 40 de tone de fontă pe zi.

Astăzi ponderea combinatului metalurgic Sisak în ansamblul siderurgiei iugoslave reprezintă 16,4% la producţia de fontă, circa 14% la producţia de oţel şi circa 80% la producţia de ţevi din oţel. Totodată, este unicul producător din ţară de ţevi nesudate şi de alte cîteva produse. Profilul organizatoric al unităţii menţionate este cel de combinat metalurgic, deşi s-a unificat cu secţia de metale forjabile din Tompusko şi cu uzina de piese metalice din Novska.

În cadrul activităţii sale, combinatul se ocupă şi de elaborarea de documentaţii tehnice pentru beneficiari din ţară şi de peste hotare; pentru activitatea de cercetare ştiinţifică şi de aplicare a ei în practică colaborează cu instituţii ştiinţifice. Aşa, de pildă, cercetările tehnologice şi tehnice sînt încredinţate institutului metalurgic din Sisak şi Facultăţii metalurgice din Zagreb, cercetări care se efectuează pe baza unui contract tripartit de colaborare pe termen lung.

În decursul anilor, combinatul metalurgic Sisak, ca întreprindere specializată a livrat beneficiarilor ţevi pentru schelele construcţiilor, ţevi sudate şi nesudate, armături metalice etc. Ca urmare a cooperării în producţie s-a statornicit o unire a intereselor şi o diviziune a muncii între combinat şi industria prelucrătoare. Ultimul deceniu a reprezentat în viaţa combinatului saltul calitativ, în care s-au pus bazele unei largi reconstrucţii şi modernizări a proceselor tehnologice, măsuri concretizate în final în extinderea şi diversificarea sortimentală a producţiei. Aceasta a antrenat în mod firesc o creştere a ponderii producţiei destinată exportului, ajungîndu-se azi ca 30% din volumul producţiei combinatului să ia direcţia mai multor ţări din Europa, America de Nord şi de Sud, Asia şi Africa. S-a statornicit colaborarea în producţie cu unele firme din R.D.G., Ungaria, R.F.G.

O remarcă interesantă ce se impune atenţiei este faptul că sporirea volumului producţiei a fost înfăptuită nu prin creşterea numărului de muncitori, ci prin creşterea productivităţii muncii. De la circa 75 mii tone în 1961 producţia de ţevi a ajuns la circa 155 mii tone în 1969, în condiţiile în care numărul de muncitori a rămas aproape la acelaşi nivel: 5900 în 1961 şi 6200 în 1969. Presa iugoslavă apreciază că o influenţă sensibilă asupra activităţii combinatului a avut politica de cadre promovată pe termen lung şi completarea sistematică a cunoştinţelor muncitorilor angajaţi. În cadrul efectivului total al salariaţilor combinatului există circa 300 specialişti cu studii superioare, peste 640 de tehnicieni, 460 de muncitori cu înaltă calificare şi circa 2000 de muncitori calificaţi. Grija pentru pregătirea cadrelor se reflectă şi în faptul că alocaţiile anuale în acest scop se ridică la 3—3,5 milioane dinari. În ultimii 15 ani combinatul a acordat burse unui număr de 700 studenţi care şi-au însuşit o specialitate.

Se menţionează în presa iugoslavă că în activitatea practică a combinatului o latură importantă o constituie informarea la timp a muncitorilor în diferite stadii de producţie: în stadiul cînd se iveşte o problemă, în stadiul elaborării diferitelor variante de soluţionare; în stadiul adoptării hotărîrilor şi al îndeplinirii lor. Se depun eforturi pentru a asigura cea mai largă participare a fiecărui membru al colectivului de muncă.

Se aplică un sistem de retribuire în funcţie de contribuţia la crearea venitului unităţii de producţie, şi anume folosind criterii prin care să se poată aprecia aportul personal în muncă, astfel încît să sporească interesul unităţii pentru obţinerea unei eficienţe maxime, iar a lucrătorilor — pentru obţinerea unor venituri sporite. Creşterea veniturilor combinatului a permis ridicarea nivelului de trai al muncitorilor, a stimulat iniţiativa creatoare, creînd bazele pentru o dezvoltare armonioasă şi modernizarea producţiei.

De altfel, procesul de modernizare continuă. Numai în cursul anului acesta se vor cheltui pentru modernizarea secţiilor peste 100 milioane dinari, iar pînă în 1975 — circa 500 milioane dinari, relatează „Ekonomska Politika" din 1 martie a.c. Pe lîngă fondurile proprii şi creditele bancare se va cere şi un credit extern de 6,2 milioane dolari. Numai prin reconstrucţia laminoarelor de ţevi sudate şi nesudate producţia actuală de ţevi va creşte de la 165 000 tone la 245 mii tone. Prin introducerea unor modernizări la oţelării, producţia de oţel brut va spori de la actualul nivel de 295 mii la peste 400 mii tone. Se apreciază că efectele investiţiilor se vor reflecta asupra creşterii beneficiilor şi a veniturilor lucrătorilor.

V. BRĂNEANU

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

PIEŢELE MATERIILOR PRIME VEGETALE

LA SFÎRŞITUL lunii martie 1971, principalii indici de preţuri ale materiilor prime pe pieţele internaţionale semnalau un nivel ceva mai scăzut decît în decembrie 1970. Acesta rezulta din contractarea tendinţei de creştere a preţurilor, care s-a observat la metalele neferoase, de către evoluţii neuniforme la materiile prime vegetale.

Producţia mondială de **cereale** (grîu, secară, orz, ovăz) a anului agricol 1970/71 va fi ceva mai mică, după evaluările actuale, decît în anul precedent. Este aşteptată o reducere cu circa 2,5% a producţiei (fără R. P. Chineză). În urma cererii susţinute atît la cerealele panificabile cît şi la cele furajere, comerţul mondial cu cereale a crescut în 1970 cu circa 20% faţă de anul precedent, iar evaluările pentru prima jumătate a anului agricol 1970/71 indică o sporire probabilă a exportului cu circa 30% faţă de aceeaşi perioadă din 1969/70. La finele anului 1970 stocurile de cereale ale principalelor ţări exportatoare au fost cu 11% mai mici decît în urmă cu un an, cele mai însemnate reduceri înregistrîndu-se la grîu şi porumb. Stocurile de grîu s-au redus cu circa 15%. În primele luni din 1971 preţurile de import europene la cereale au cunoscut totuşi scăderi parţiale, ca urmare a reducerii navlurilor pe liniile atlantice.

Reduceri ale disponibilităţilor de export se vor înregistra în anul agricol în curs, după prognozele existente, la **ulei şi seminţe oleaginoase**. Explicaţia pare să fie că sporul de producţie din ţările exportatoare va fi absorbit de consumul lor intern, care este în creştere. La arahide şi ulei de arahide, produse la care cererea a fost fermă şi în ultimii doi ani, se înregistrează de cîteva luni creşteri simţitoare ale preţurilor. În creştere sînt şi preţurile pentru floarea soarelui şi ulei de floarea soarelui, produse la care sînt aşteptate însă livrări sporite din Argentina. La satisfacerea cererii de import au contribuit exporturile sporite de soia din Statele Unite şi de rapiţă din Canada. Producţia mondială de soia se anunţă în anul acesta ridicată, putînd să atingă un nou nivel record, dar reducerea stocurilor nu permite să se întrevadă o scădere a preţurilor.

Tendinţa ascendentă a preţurilor la **zahăr**, care a putut fi constatată în ultimele luni din 1970, a continuat cu intermitenţe şi anul acesta. Primele evaluări ale producţiei şi consumului pe anul agricol 1970/71 anunţă o puternică reducere a stocurilor, deoarece faţă de o tendinţă de micşorare a producţiei se conturează o sporire a consumului. Producţia mondială previzibilă este evaluată la 73,09 milioane tone, faţă de 74,23 milioane în 1969/70 şi faţă de un consum previzibil de 74,87 milioane tone. În ţările europene, unde este aşteptată o creştere a consumului cu 2,6%, producţia va rămîne în urmă faţă de consum cu aproximativ 5 milioane tone. Prognozele vorbesc despre reducerea stocurilor mondiale de zahăr la 19,6 milioane tone pînă la sfîrşitul lunii august 1971, stoc care ar fi echivalent cu numai 26% din consum.

La **cacao** se contează pe atingerea unui nou nivel record al producţiei mondiale, ceea ce va pune sub presiune preţurile în mod corespunzător. Recolta va depăşi, după evaluările actuale, 1,500 milioane tone lungi (recordul precedent: 1,484 milioane tone lungi în 1964/65), ceea ce se datorează în bună măsură producţiei neaşteptat de mari a Nigeriei (peste 305 000 tone), după ce evaluările prealabile fuseseră mult mai mici, în unele cazuri cu 1/3.

INCURSIUNE ÎN COTIDIAN

INFORMATICA în marş. Cam aşa s-ar putea sintetiza impresiile cumulate din lectura presei, care zi de zi dă noi şi surprinzătoare informaţii privind acest „sector" al vieţii moderne în permanentă expansiune. Ştiri şi fapte disparate care conturează caleidoscopic aspecte ale vieţii cotidiene de mîine. Şi chiar de azi!

...La Paris celebrul metro se înnoieşte radical. Pînă în 1974 se prevede ca milioanele de pasageri care folosesc zilnic acest mijloc de transport să fie „manipulaţi", dirijaţi şi controlaţi de către calculatoarele electronice. Nu este un lux, nu este o modă, ci pur şi simplu o necesitate. În momentul de faţă în reţeaua metroului parizian se utilizează nu mai puţin de 225 tipuri de bilete. În plus, numărul călătorilor creşte, creşte... Un adevărat flux şi reflux uman, zmucit, îmbrîncit, înghesuit, comprimat, contorsionat. Anul 1974 promite o consolare şi o uşurare acestor citadini inveteraţi prin grăbirea operaţiilor de control graţie introducerii biletelor magnetice — folosite cu succes şi în prezent în reţeaua expreselor locale din regiunea Parisului.

Informaţiile conţinute în biletele obişnuite vor fi înscrise pe bandă magnetică şi sub această formă ele vor fi prezentate de posesorii lor, la intrarea în pasajele subterane, nu controlorilor în carne şi oase, ci unor dispozitive de lectură automate. Într-o primă tranşă vor fi instalate 1400 astfel de posturi de control.

Rentabilitatea economică este asigurată nu numai de grăbirea procesului de control, ci şi de faptul că citirea automată permite efectuarea cvasiinstantanee, la nivelul întregului sistem al metroului, a statisticilor privind numărul călătorilor, aglomerarea în diferitele staţii la diferite ore, tipul de bilete vîndute, „contabilitatea" staţiilor etc. etc. În adevăr, aparatura automată de la fiecare pasaj va fi conectată la calculatoare centralizatoare; apoi, datele necesare gestiunii întregului sistem vor fi îndreptate spre un calculator gigant G. E. 635 Honeywell-Bull — viitorul creier electronic al metroului parizian.

Rămîne deschisă problema reafectării personalului „pus pe liber" de noul sistem. Ziarul „Le Monde" afirmă că operaţia se va solda nu cu concedieri în masă, ci cu o deplasare de atribuţii şi cu crearea de posturi mai specializate. Totuşi, un număr de lucrători şi funcţionari vor rămîne „pe dinafară", dacă nu se va reduce durata zilei de lucru. Dar aceasta este o problemă care depăşeşte sfera informaticii.

...De la Tokyo, o ştire mai puţin explozivă pe plan social, dar senzaţională prin implicaţiile tehnice. Masatochi Horihata, şeful departamentului de dezvoltare tehnică a ziarului „Nihon Keizai Shimbun", anunţă progrese în realizarea primului ziar audiovizual din lume, servit la domiciliu pe calea undelor. Paginile vor fi reproduse la locuinţa abonaţilor, pe un ecran de televiziune, la simpla apăsare pe un buton.

...În S.U.A. începe să se aplice un nou sistem de credit la vînzarea benzinei de automobil. La staţia de benzină şoferul, posesorul unui „abonament" înscris pe bandă magnetică, introduce banda într-un dispozitiv special cuplat la pompă. După ce a făcut „plinul", costul se înscrie automat pe bandă. La sfîrşitul lunii clientul primeşte nota de plată totalizată, sau i se deduce costul din contul său curent de la bancă. Acesta este numai un exemplu al virtuţilor benzilor magnetice „contabilizabile" — şi nu din cele mai lipsite de importanţă, avînd în vedere greutatea specifică a automobilului în viaţa economică americană dar el îşi capătă întregul său relief în perspectiva anilor ce vin. Se pare că vom intra în era creditului magnetic, rolul banilor peşin fiind preluat — fireşte în anumite limite, dar în măsură crescîndă — de „tichetul magnetic".

...Trei ipostaze ale vieţii cotidiene: călătoria cu metroul, răsfoirea ziarului de dimineaţă, cumpărarea cîtorva litri de benzină pentru automobil — privite prin prisma informaticii, a calculatoarelor electronice. Este poate elementul cel mai senzaţional al întregii „afaceri": senzaţionalul devine pe nesimţite cotidian...

Lionel NIŢESCU

MONDORAMA

CAPACITATEA DE A ÎNVĂȚA MEREU CEVA NOU

CÎT DE IMPORTANTE au devenit astăzi perfecționarea profesională și posibilitățile de recalificare o dovedește un sondaj întreprins de Oficiul de statistică al Republicii Federale a Germaniei din care reiese că din 7 milioane de salariați aproximativ jumătate nu mai exercită profesia pe care au învățat-o inițial. Cu alte cuvinte, fiecare al doilea cetățean și-a schimbat o dată meseria, tendință care se pare că se va accentua în viitor. Munca pe timp limitat într-un anumit domeniu, care necesită o permanentă adaptare și capacitatea de a învăța mereu ceva nou este pe cale să înlocuiască treptat „meseria pe viață".

AMENAJAREA FLUVIULUI HAIHO

PESTE 100 000 de țărani au lucrat timp de două luni și jumătate pe șantierele deschise de-a lungul rîurilor din suburbiile Pekinului pentru lărgirea și drenarea lor. Lucrările de amenajare, care au cuprins rîurile Ueniu, Fen și Kanku, afluenți ai fluviului Haiho, fac parte din planul mai larg: „Fluviul Haiho trebuie să fie pus sub un control permanent". Înfăptuirea acestei vaste lucrări are o importanță deosebită pentru agricultura din suburbiile capitalei: a fost înlăturat pericolul inundațiilor și înmlăștinirilor pe o pătrime din suprafața agricolă.

Cei peste 100 000 de „îmblînzitori ai rîurilor" au lucrat intens, zi și noapte, și au reușit să termine proiectul într-un timp record: s-a realizat în 75 de zile un volum de muncă planificat pentru șapte luni, fiind excavați peste 12 milioane metri cubi de pămînt.

„REPROFILARE"?

PÎNA acum doi ani, cînd platina mai trona încă pe piața materialelor folosite de către bijutieri, prețul ei se urcase treptat, ajungînd la 340 de dolari uncia, deci aproape zece dolari gramul. Astăzi o uncie de platină se vinde cu 130 de dolari. Abandonat de către bijutieri, nobilul element a trecut în industrie și în... agricultură, fiind folosit, sub diferite forme și combinații, pentru fabricarea benzinei cu cifră octanică ridicată, pentru producția în serie a rezistențelor, contactelor, electrozilor și pentru fabricarea îngrășămintelor azotoase. Din producția totală, de circa 38 de tone, obținută în întreaga lume, platina este folosită astfel: 30% pentru fabricarea îngrășămintelor, 25% pentru industria petrolieră, 20% pentru industria electronică și electrică, 10% pentru industria sticlăriei, 10% pentru fabricarea bijuteriilor și 5% în laboratoarele farmaceutice, dentare și de analize medicale.

ALUMINIUL NORVEGIAN

ÎN ANUL 1955 Norvegia producea 75 000 de tone de aluminiu; în prezent a ajuns la o producție de 530 000 de tone anual, ceea ce o situează pe locul întîi în Europa, și pe locul cinci în lume (7% din producția mondială). Totuși Norvegia exportă aluminiu mai mult de 90% sub formă brută și numai 8—9% prelucrat.

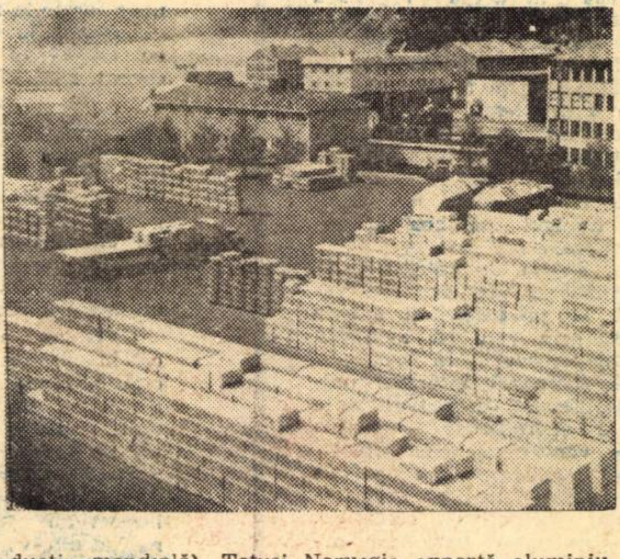

În fotografie, depozit de lingouri de aluminiu, în stația Sundal Verk, gata de încărcare pentru export.

ANIVERSAREA UNEI ROȚI

MAREA ROATĂ a Vienei, simbolul parcului de distracții din Prater și „eroina" mai multor filme austriece de succes, împlinește în curînd 75 de ani de existență. Construcția roții, inaugurată în 1896, a durat opt luni. Inginerul englez sub direcția căruia a fost construită a mai ridicat asemenea roți la Chicago și Londra, dar ele au fost demolate după numai cîțiva ani. Anul acesta marea roată a Vienei va primi vizitatorul cu numărul 15 milioane.

PSIHOLOGII ȘI CAROSERIA

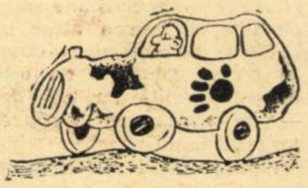

UN studiu-anchetă efectuat de psihologi canadieni a dus la surprinzătoarea, dar certa concluzie că există un raport direct între înfățișarea exterioară a unui automobil și comportamentul omului de la volan. Cu cît o mașină este mai curată și mai îngrijită, cu atît proprietarul ei conduce mai prudent. Și invers. Prin această descoperire se speră să se obțină o reducere a numărului de accidente rutiere cu ajutorul unor avertismente de genul: „Atenție! Feriți-vă de automobilele murdare!".

TÎRGUL INTERNAȚIONAL DE LA PARIS

LA 9 MAI, în Parcul Expozițiilor de la Porte de Versailles și-a închis porțile Tîrgul Internațional de la Paris, manifestare comercială prestigioasă, aflată la cea de-a 60-a ediție.

Tîrgul Internațional de la Paris, a cărui inaugurare a fost făcută de ministrul economiei și finanțelor al Franței, Valéry Giscard d'Estaing, a cuprins o serie de saloane, expoziții și manifestări din cele mai variate domenii. Au putut fi astfel admirate aparate și echipament electrocasnic, case și bungalouri în mărime naturală, mobilă stil, covoare și mochete într-o gamă reprezentînd 90% din producția franceză și 70% din cea europeană, inclusiv covoare din fibre sintetice etc. În salonul turismului, pe o suprafață de 50 000 mp, erau expuse corturi, mobilier de vacanță, aparate de încălzit și iluminat pentru camping, remorci și caravane pliante, articole pentru sporturi nautice, vînătoare și pescuit. Ministerul Turismului din România era prezent aici cu un stand, prezentînd posibilitățile turistice ale țării noastre.

Salonul „națiuni străine" a găzduit pavilioanele a 25 de țări, printre care și România, reprezentată de opt întreprinderi de comerț exterior. Pavilionul românesc, ocupînd o suprafață de 400 mp, a supus atenției vizitatorilor produse ale industriei ușoare, agro-alimentare și de artizanat. La 29 aprilie pavilionul românesc a fost vizitat de președintele Republicii Franceze, Georges Pompidou, care a fost întîmpinat de ambasadorul României în Franța, Constantin Flitan. La 30 aprilie în cadrul Tîrgului a fost organizată „Ziua României"; cu acest prilej a avut loc o recepție la care au participat persoane oficiale franceze, precum și conducători ai delegațiilor națiunilor străine participante la Tîrg. Cu ocazia „Zilei României" radioteleviziunea franceză a organizat două emisiuni prezentînd aspecte privind participarea țării noastre la această manifestare.

Ioan GIONEA

Paris, mai 1971.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

INDICATORI AI ACTIVITĂȚII EDITORIALE

UN ELEMENT care caracterizează nivelul de cultură și civilizație atins în zilele noastre de populația unui anumit teritoriu, care indică totodată gradul mediu de accesibilitate a populației respective la valorile științifice și culturale naționale și universale este și amploarea activității editoriale. Statisticile publicate de U.N.E.S.C.O. oferă o imagine asupra evoluției acestei activități și a repartiției pe continente și țări a numărului de titluri de cărți editate. (Desigur, un rol important joacă, de asemenea, tematica și nivelul acestora, precum și tirajul în care sînt editate).

Discrepanțele dintre regiunile dezvoltate și cele în curs de dezvoltare sînt nu numai evidente, dar s-au și accentuat în ultimul deceniu și jumătate. În timp ce în America de Sud numărul de titluri editate în 1968 la fiecare milion de locuitori s-a situat la nivelul anului 1955 (după o anumită creștere în perioada 1955—1960), în America de Nord același indice a crescut de peste 3,4 ori.

Dinamica cea mai constantă și nivelul cel mai ridicat al producției editoriale se constată în Europa, căreia îi reveneau în 1968 peste 44% din totalul mondial al titlurilor editate. La cealaltă extremă se situează continentul african, în care se editează de aproximativ 20 de ori mai puține titluri (la un milion de locuitori) și a cărui producție editorială nu reprezintă decît 1,6% din cea mondială.

În sfîrșit, în același an primele zece țări „producătoare de cărți" din lume erau: Uniunea Sovietică (cu 75 723 titluri), Statele Unite ale Americii (59 247 titluri), Anglia (31 372), Japonia (31086), R.F. a Germaniei (20 223), Spania (20 008), Franța (18 646), India (11 413), Olanda (11 174) și Iugoslavia (9586).

Continentul	Total titluri editate				Ponderea în producția mondială (în %)				Numărul de titluri la un milion de locuitori			
	1955	1960	1965	1968	1955	1960	1965	1968	1955	1960	1965	1968
Africa	3000	5000	7000	8000	1,0	1,4	1,6	1,6	13	19	23	24
America de Nord	16000	22000	64000	70000	5,6	6,0	14,2	14,4	66	82	219	227
America de Sud	9000	13000	13000	13000	3,2	3,6	2,9	2,7	72	90	79	72
Asia	70000	83000	85000	100000	24,6	22,8	18,9	20,5	47	49	47	51
Europa	131000	163000	200000	216000	46,0	44,8	44,4	44,4	320	383	450	475
Oceania	1000	2000	5000	4000	0.3	0,5	1,1	9,8	68	121	286	216
U.R.S.S.	55000	76000	76000	76000	19.3	20,9	16,9	15,6	279	355	329	319
Pe întreaga lume	285.000	364000	450000	487000	100,0	100,0	100,0	100,0	106	124	137	140

Sursa: U.N.E.S.C.O., Annuaire statistique, 1969.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL IX NR. 21 (403)
VINERI 21 MAI 1971
20 PAGINI 2 LEI

21

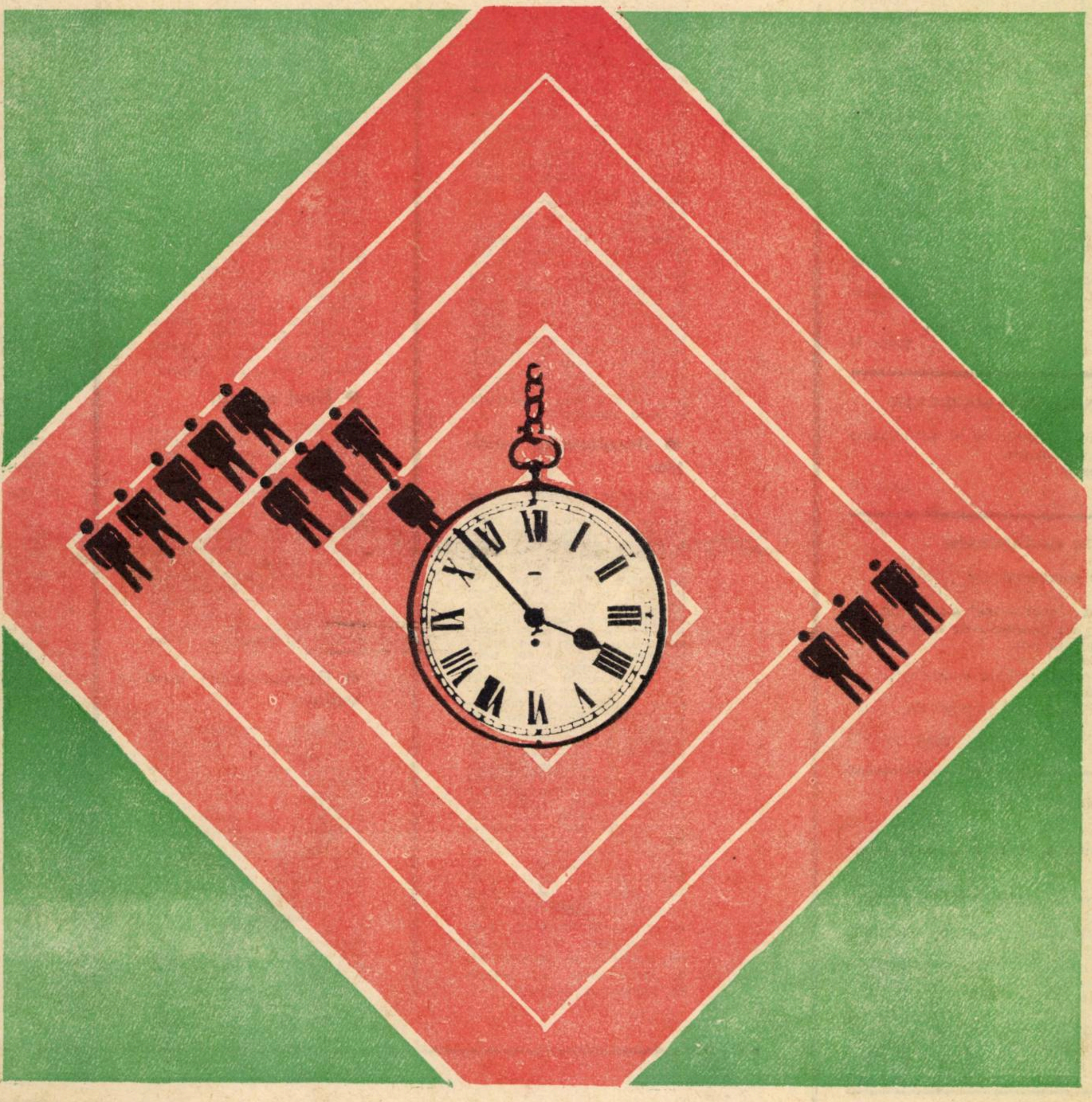

ORGANIZAREA organizatorilor

rolul prognozei în pregătirea viitorului.

ANUL IX **viața economică**

săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 11.78.76 ● București

SUMARUL

numărului 21 din 21 mai 1971

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

— **Cincinalul 1971—1975 — o politică de făurire a unei economii moderne:**
Ritmurile electrotehnicii și electronicii (pag. 3)

Puncte de vedere
Lichiditatea și solvabilitatea întreprinderii depind de felul cum funcționează gestiunea economică
de asist. univ. **T. Roșca**, Facultatea de studii economice-Cluj (pag. 4)

— **Agricultură:**
Raportul producție-cheltuieli la ha în solariile legumicole și căile de creștere a rentabilității acestora
de prof. univ. dr. **Bujor Mănescu**, ing. **N. Lagodin** (pag. 5)

Un mijloc solicitat de dezvoltarea turismului modern. Trenurile auto-cușete
de **Albert Cristache** (pag. 6)

— **Date de prognoză:**
Fibrele sintetice în perspectiva anului 1980
de dr. ing. **Paul N. Ștefănescu** (pag. 7)

■ ȘTIINȚA CONDUCERII SOCIETĂȚII

— Rolul prognozei științifice și tehnologice în pregătirea viitorului
de **Radu Negru** (pag. 9)

■ CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

— **Organizarea organizatorilor**

● „Atelierul de organizare" sau cum se poate obține un beneficiu de zece milioane, cheltuindu-se unul
de **Ștefan Tofan**
● Avem ofertă, ne trebuie consultanți
de ing. **I. Păunescu**
● Întîi la CEPECA, apoi la cabinete
de **Z. Fockt** (pag. 10—11)

■ TEORII ● IDEI

Dezbateri
— Subdezvoltarea economică și căile lichidării ei (pag. 12—13)
— Cointeresarea materială factor al creșterii economice
de **George Răboacă** și **Reghina Crețoiu**
— **Școli — curente — economiști:**
Extinderea războiului între cele două Cambridge-uri
de **I. Lemnij** (pag. 14)
— Karl Blessing
de dr. **Costin Kirițescu** (pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— America Latină:
Cristalizări de tendințe noi
de **Maria Desmireanu** (pag. 16)
— R. D. Germană:
Orizonturile cincinalului
— Opțiuni și dinamici în dezvoltarea economică
— R. S. Cehoslovacă:
Schimbări în balanța energetică
de **M. Melnic** (pag. 17)
— R. P. Chineză:
Mersul ascendent al electronicii (pag. 19)

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

CURIER

● Controlul gestiunii

DUMITRU I. DUDE, Pitești — Competența în ce privește aprobarea clasării mijloacelor fixe, de declasare și casare a elementelor materiale ale mijloacelor circulante aflate în administrarea operativă a întreprinderilor și organizațiilor economice de stat, se stabilește de conducătorii organelor centrale de stat sau ai comitetelor executive ale consiliilor populare județene (după caz) în limita plafoanelor prevăzute la art. 16,17 și 20 din regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 771/1962.

Răspunderea organelor care au obligația legală de a efectua controlul gestionar de fond este prevăzută de legea nr. 5/1970 Conform normelor metodologice privind contabilitatea unităților economice aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor nr. 595/1970, elaborate ca urmare a H.C.M. nr. 1885/1970, contabilitatea verifică sistematic (cel puțin lunar) modul cum se fac inregistrările în fișele de magazie. Potrivit prevederilor art. 67 și următoarele din Codul Muncii angajatul răspunde material pentru daunele aduse unității din vina sa și în legătură cu munca sa. Sancționarea disciplinară a angajaților poate fi efectuată în condițiile prevăzute la art. 13 din Legea nr. 1. Potrivit aliniatului ultim din art. 13 din legea susmenționată, măsura luată trebuie comunicată în scris angajatului.

● Dezafectarea unităților

OTTOKAR HÖRER, Brașov — În H.C.M. nr. 900/1970, cu privire la pregătirea și realizarea investițiilor, anexa nr. 3 pct. 27, se prevede: „Dezafectarea unităților cu activitate economică în vederea amplasării unor lucrări de investiții se va putea face numai în mod excepțional, cu aprobarea Consiliului de Miniștri, pe baza unei temeinice fundamentări economice". Potrivit H.C.M. nr. 900, Consiliul de Miniștri aprobă numai principalii indicatori tehnico-economici ai investițiilor, documentația tehnico-economică aprobîndu-se de Colegiul titularului de investiții. Față de dispozițiile legale menționate, admiterea la finanțare și execuția investiției la care vă referiți trebuie să se încadreze în prevederile acestei Hotărîri, respectiv să existe aprobarea Consiliului de Miniștri pentru dezafectarea unității cu activitate economică. Aprobarea indicatorilor tehnico-economici ai acestei investiții, nu înseamnă și aprobarea dezafectării unității economice, decît dacă această mențiune este prevăzută expres în Hotărîrea de aprobare a indicatorilor. În caz contrar, este necesară o aprobare separată.

● Admitere fără concurs

EUGENIA URZICEANU, Tirgu Jiu — Prin Ordinul ministrului învățămîntului, nr. 493 din 17 aprilie a.c., s-a aprobat ca, începînd cu anul școlar 1971—1972, absolvenții cu diplomă de bacalaureat (maturitate) ai liceelor sau școlilor medii de cultură generală, încadrați în producție pe funcții pentru care se cer studii medii economice și care au un stagiu de cel puțin 5 ani în aceste funcții, să se poată înscrie la învățămîntul fără frecvență al liceelor economice sau al liceelor agricole cu profil de contabilitate și merceologie agricolă, în limita locurilor aprobate prin planurile anuale de școlarizare. Înscrierea se va face fără concurs de admitere și numai în unitățile școlare și la specialitățile în care se încadrează funcțiile economice pe care candidații le ocupă în producție. Cei înscriși la această formă de învățămînt vor susține, pentru fiecare an de studii, examene de diferență la obiectele de specialitate și de cultură tehnică generală care nu au fost studiate în liceul sau în școala medie de cultură generală, echivalîndu-li-se examenele la disciplinele cu conținut identic sau similar promovate în timpul frecventării liceului.

● Noul angajat

ANDREI MATEI, Cluj. — Ținînd seama de motivul desfacerii contractului (art. 20 lit. g din Codul Muncii) la reîncadrare sînteți considerat *(din punct de vedere al acordării gradațiilor și sporului pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate)* ca un nou angajat. Încadrarea la nivelul de bază al funcției deținute și neacordarea sporului pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate corespunde deci reglementărilor în vigoare. (Citiți și răspunsurile date tov. Anghel Gheorghe și Petre Ionescu).

● Compensarea concediului

ANGHEL GHEORGHE, Tecuci — Conform art. 19 (1) lit. a din Legea nr. 26/1967, salariatul are dreptul la compensarea în bani a concediului anual de odihnă în cazul în care contractul de muncă *a încetat mai înainte de efectuarea lui*. Potrivit pct. 26 din Precizările Ministerului Muncii, pentru aplicarea Legii nr. 26, *compensarea se face proporțional cu timpul cuprins între începutul anului calendaristic și data încetării raporturilor de muncă*. În asemenea cazuri, dacă angajatul nu a efectuat concediul și pe anul calendaristic precedent, se compensează în bani și concediul cuvenit pe acel an. Calculul se face potrivit normelor prevăzute pentru indemnizația de concediu. Dacă puteți dovedi că ați fost încadrat în muncă în cursul anului 1949 (nu însă în luna ianuarie a acestui an) și că de la această încadrare pînă la desfacerea contractului nu ați întrerupt munca, sînteți îndreptățit la compensarea în bani a concediului, în raport *cu anul de muncă calendaristic* pentru care n-ați beneficiat de concediu, în natură. De pildă, dacă ați fost încadrat în muncă în luna aprilie 1949, la desfacerea contractului de muncă în luna februarie 1970, vi se cuvenea compensarea în bani a concediului neefectuat în raport cu lunile lucrate între aprilie 1969 și februarie 1970.

★

PETRE IONESCU, Mangalia — La stabilirea ajutorului material în cazul incapacității temporare de muncă, ținînd seama de faptul că vechimea dv. este întreruptă, se aplică procentul de 45% din salariul tarifar de încadrare. Pe măsura creșterii acestei vechimi, se măresc și procentele de calcul, astfel că după 8 ani de la data reîncadrării, veți putea beneficia de ajutor în cazul concediului medical, în proporția maximă, de 85% din salariul tarifar de încadrare.

★

DUMITRA STATE, Mărășești — Încadrarea dv., în anul 1966, direct în funcția de contabil principal, fără a avea vechimea minim necesară într-o funcție economică medie, a fost greșită. Față de faptul că, fiind absolventă a școlii medii de cultură generală ați ocupat la 1 martie 1967, data aplicării H.C.M. nr. 328/1967, o funcție economică medie, vechimea minim necesară pentru promovarea în funcția de contabil principal este de 5 ani (și nu de 7 ani). Perioada cît ați lucrat în funcții administrative, pînă în anul 1966, nu se ia în considerare la stabilirea vechimii în funcții economice medii.

★

NICOLAE ISTRATE, București — Noul sistem de salarizare stabilește salariile tarifare pentru absolvenții învățămîntului superior, diferențiate în funcție de grupa de ramuri din care face parte unitatea unde aceștia lucrează. Salariile mai sînt diferențiate și în raport cu anii de activitate ai absolvenților. Obligativitatea efectuării unui stagiu la unitatea unde au fost repartizați, prevăzută de Decretul nr. 158/1970, reglementează o altă problemă, astfel că, din punct de vedere al salarizării nu se face nici o deosebire între absolvenții anului universitar 1969—1970, față de promoțiile anterioare.

★

Fabrica de mobilă, Gherla — Uscătorul executat din materiale de construcții face parte din categoria lucrărilor de construcții și nu poate fi considerat utilaj independent. Pentru executarea din credite de mică mecanizare a unui uscător de material lemnos suprafața acestuia nu poate depăși (în cazul unei construcții noi sau a extinderii) limita prevăzută la pct. 3 din Instrucțiunile nr. 7/1965 ale Comitetului de Stat al Planificării Ministerului Finanțelor și Băncii Naționale.

SCRISORI

RELAȚIA CHELTUIELI — VENITURI

Desfășurînd o activitate bună pe linia folosirii eficiente a mașinilor și tractoarelor, urmărind utilizarea judicioasă a fondului de timp și încadrarea în normele legale de cheltuieli, o parte din S.M.A.-urile din județul Dolj au încheiat anul 1970 cu un beneficiu total de 4 405 mii lei.

Sînt multe cazuri, însă cînd conducerile unităților respective n-au respectat actele normative în vigoare. În anul 1970, organele locale de control au constatat plusuri nejustificate și pagube în sumă totală de 201 592 lei din care: 62 912 lei lipsuri în gestiune, 70 792 lei plăți nelegale de salarii și alte drepturi bănești. Acestea se datoresc necunoașterii și neaplicării corecte a actelor normative în vigoare; exercitării necorespunzătoare a controlului financiar preventiv etc.

Consider că activitatea de viitor în cadrul actualelor stațiuni de mecanizare a agriculturii trebuie orientată spre acoperirea integrală a cheltuielilor din veniturile proprii. Pentru a se ajunge la un astfel de rezultat final în activitatea stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii este necesar să se intensifice utilizarea mijloacelor mecanice, să crească volumul lucrărilor executate pe un tractor și să se reducă cheltuielile planificate. Se impun de asemenea, măsuri pe linia perfecționării metodologiei de determinare a mărimii producției și a calculării prețului de cost, rămînînd ca indicator de bază „cheltuielile la 1 000 lei venituri", iar pentru efectuarea unor comparații și pentru diverse analize să se utilizeze în continuare ca indicator departamental „ha. a. n".

Carol BORA
economist-Craiova

CREDITAREA PLĂTITORULUI

Schimbarea formei de decontare a valorii mărfurilor vîndute cu plată în rate ar elimina volumul de muncă depus în prezent pentru evidența contractelor de vînzare — cumpărare a documentelor necesare pentru încasarea ratelor. În acest scop, propun ca, pe baza contractului de vînzare — cumpărare, semnat de beneficiar, în care au fost stabilite ratele, să se emită dispoziție de încasare asupra organizațiilor plătitoare, cărora ar urma să li se acorde credite de către bancă în aceleași condiții ca unităților vînzătoare. În acest fel, organizațiile socialiste în care sînt încadrați cumpărătorii devin debitoare și deci interesate în rambursarea la scadență a creditelor acordate.

Dacă cumpărătorul este transferat la o altă organizație, o dată cu nota de lichidare, i se va remite și valoarea contractului neachitat, unitatea deținătoare a contractului putînd încasa pe baza acestuia valoarea ratelor nerambursate. Apreciem că, în felul acesta, va spori răspunderea unităților la care sînt încadrați cumpărătorii, se va reduce în mod considerabil volumul ratelor restan-

Dumitru V. BERCA
director,
Filiala Băncii Naționale-Motru

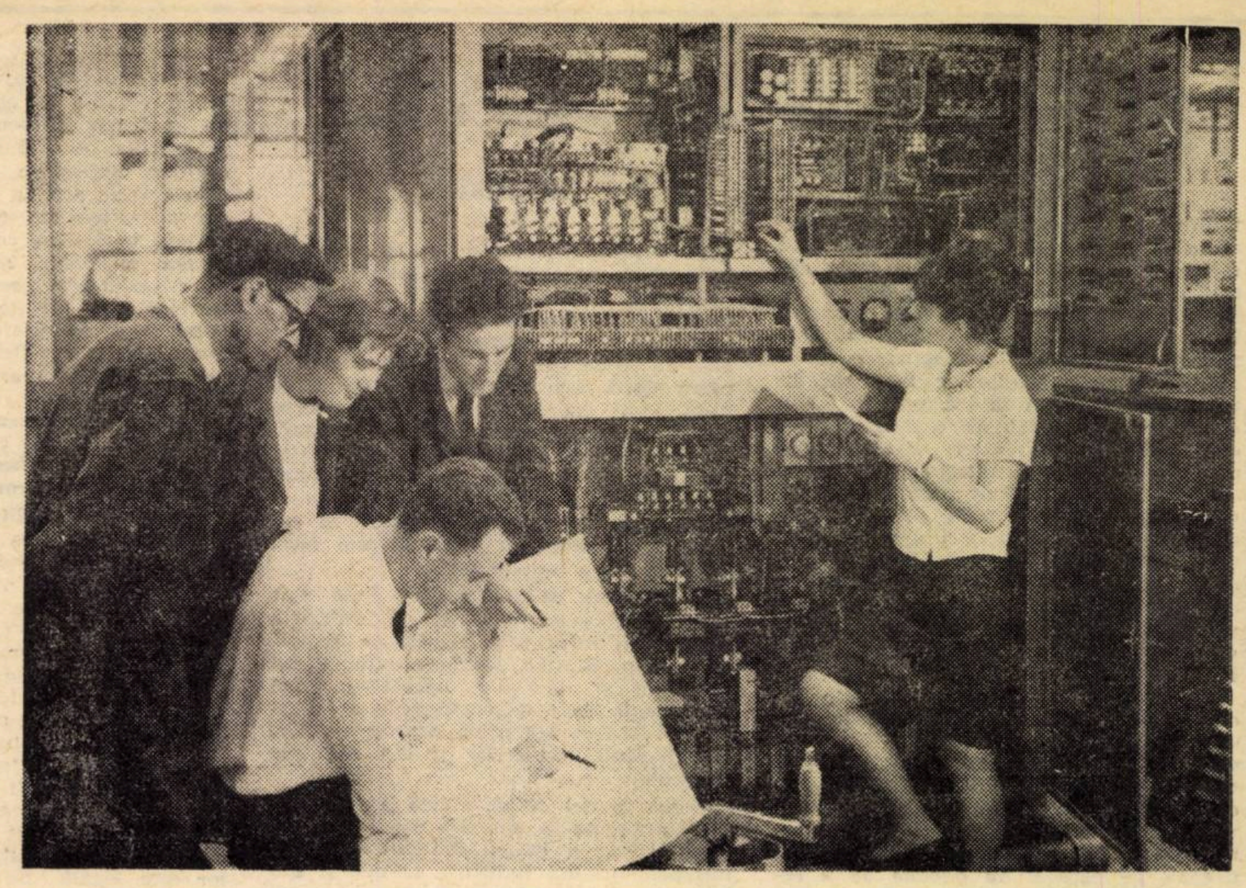

Descifrînd circuitele automatizării

Cincinalul 1971 – 1975 — o politică de făurire a unei economii moderne

- Industrii dinamice, care cresc într-un ritm mediu anual de peste 20%
- Strategii de dezvoltare fundamentate prin studii tehnico-economice și de prognoză ; pentru planul 1971—1975 au fost întocmite 98 de studii care au concretizat domeniile și direcțiile de dezvoltare
- O caracteristică a dezvoltării : inovația tehnică și tehnologică ; în cinci ani — 5 000 de produse noi
- O concepție organizatorică avansată : grupuri de uzine grefate în jurul institutelor de cercetări și proiectări de profil

RITMURILE ELECTROTEHNICII ȘI ELECTRONICII

O TRĂSĂTURĂ esențială a politicii partidului nostru de edificare a unei economii moderne multilateral dezvoltate, o constituie promovarea consecventă a progresului tehnic în toate ramurile producției materiale. Tocmai de aceea, în actualul cincinal se pune un accent deosebit pe dezvoltarea, în continuare, în ritm susținut, a producției industriei constructoare de mașini și în cadrul acesteia, a acelor subramuri moderne, cum sînt electrotehnica, electronica și mecanica fină, care au un efect de antrenare, un rol decisiv în accelerarea introducerii progresului tehnic. Prin dezvoltarea prioritară a producției acestor ramuri de vîrf se asigură nu numai echiparea cu tehnica modernă a tuturor ramurilor economiei naționale, valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, ci se creează condiții ca țara noastră să-și intensifice participarea la circuitul economic de valori materiale.

Despre coordonatele dezvoltării industriei electrotehnice și electronice în viitorii 5—10 ani, ne-a relatat pe larg în cadrul unei convorbiri ing. SANDU SEGAL, **directorul tehnic al Departamentului industriei electrotehnice din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini. Redăm răspunsurile primite la întrebările puse de redactorii noștri** V. BOESCU **și** L. ȚINTEA.

— Electrotehnica și electronica așa cum se precizează în cadrul actualului plan cincinal — **sînt domenii prioritare de dezvoltare, estimîndu-se o creștere a producției de circa 2,6 ori în 1975 față de 1970. Am dori să ne explicați de ce este necesar ca ele să se dezvolte în asemenea ritm rapid ?**

— Electrotehnica și electronica nu reprezintă un scop în sine. Pe măsură ce se extinde electrificarea și automatizarea proceselor de producție, ca o necesitate imperioasă a epocii contemporane impusă de progresul tehnic, pe măsură ce sporește dotarea cu tehnica de calcul a industriei, crește și necesitatea introducerii electrotehnicii și electronicii. În momentul de față electrotehnica și electronica înseamnă progresul dezvoltării întregii noastre economii, ritmul de creștere mai accentuat al acestei ramuri și tehnicile de vîrf folosite, reprezintă una din căile de promovare a progresului tehnic și științific în toate ramurile economiei naționale.

Din punct de vedere economic, trebuie arătat că dezvoltarea electrotehnicii și electronicii este **eficientă,** deoarece permite valorificarea într-un grad înalt a materiilor prime și înglobează în produse multă muncă vie, și gîndire creatoare de înaltă calificare.

Pe plan social, industria electrotehnică și electronică prezintă, de asemenea, serioase avantaje. Specificul activității în acest domeniu permite antrenarea în producție a unui număr mare de femei, creînd astfel condiții pentru un echilibru în folosirea forței noastre de muncă și posibilități de sporire a veniturilor. Fiind industrii de o înaltă acuratețe și tehnicitate impun condiții de muncă moderne, ele îndeplinesc și o funcție de educare industrială, imprimînd salariaților o disciplină riguroasă în producție, însușirea unor tehnici de vîrf pe plan mondial și un grad ridicat de cultură industrială.

În sfîrșit, un ultim element pe care as dori să-l subliniez — și poate cel mai important — este acela al **evoluției foarte rapide a tehnicilor specifice.** Se poate afirma că ceea ce „ieri" era valabil pentru tehnică, „astăzi" este depășit. Dacă pînă de curînd, de exemplu, tranzistoarele cu siliciu erau considerate ca fiind un vîrf al tehnicii, în ultimii ani circuitele integrate au ajuns să aibă de ordinul sutelor și chiar miilor de componente pe plăcuțe de siliciu de 1 mm p, ceea ce conduce la o miniaturizare a producției nemaiîntîlnită în domeniul tehnicii. Asistăm la un proces continuu în care microelectronica revoluționează practic știința și tehnica avînd profunde implicații în întreaga societate. Iată, de ce, pătrunderea tot mai largă a electronicii și electrotehnicii în toate domeniile de activitate, constituie o tendință a epocii contemporane.

— Pornind de la aprecierea făcută, am dori să vă referiți, în continuare, la stadiul actual al dezvoltării industriei electrotehnice și electronice în țara noastră.

— Pînă la Congresul al IX-lea al partidului, industria electrotehnică și, în special, industria electronică au cunoscut o dezvoltare lentă în țara noastră. Ca urmare a directivelor acestui congres s-a întocmit primul studiu de dezvoltare în ansamblu a acestei industrii pentru perioada 1966—1970. Se poate aprecia că această perioadă a marcat începutul dezvoltării în ritm susținut a industriei electrotehnice și electronice în România. Cincinalul trecut a fost realizat și depășit, atît în ce privește ritmul dezvoltării volumul producției, cît și volumul investițiilor și punerile în funcțiune a noilor obiective.

Față de acest plan de dezvoltare, în perioada anilor 1968—1970 industria electrotehnică și electronică a avut de rezolvat o serie de sarcini suplimentare, de importanță deosebită, legate de dezvoltarea tehnicii de calcul și a componentelor electronice. Putem spune că și de aceste sarcini ea se achită bine. În continuare, vreau să remarc, în special, pro-

(Continuare în pag. 7)

PUNCTE DE VEDERE

LICHIDITATEA ŞI SOLVABILITATEA ÎNTREPRINDERII DEPIND DE FELUL CUM FUNCŢIONEAZĂ GESTIUNEA ECONOMICĂ

CREDITAREA diferențiată a întreprinderilor care au deficiențe în gospodărirea fondurilor materiale și bănești presupune creditarea lor limitată cu scopul de a le determina să-și organizeze și conducă activitatea economică în așa fel încît prin măsurile pe care le iau să asigure eliminarea deficiențelor care au dus la folosirea de fonduri peste cele normale. Eliminarea acestor deficiențe se face printr-o organizare corespunzătoare a rotației tuturor fondurilor pe care întreprinderile le au la dispoziție, sub controlul permanent al organelor bancare. Prin fixarea unei capacități de plată pentru fiecare întreprindere, adică a unei limite maxime pînă la nivelul căreia se pot face plăți din fondurile proprii și din credite, s-a urmărit creșterea interesului întreprinderilor în asigurarea unei lichidități permanente, care să le permită să facă față necesităților de plăți ce se ivesc în cursul unui trimestru sau uneori în cursul lunii.

Sistemul de creditare actual este îndreptat spre realizarea unei înalte eficiențe economice și are două laturi principale: o latură stimulativă, îndreptată în direcția stimulării tuturor proceselor economice care se caracterizează printr-o înaltă eficiență și o latură restrictivă sau limitativă, caracterizată prin dreptul pe care îl au băncile de a refuza creditele solicitate de întreprinderi pentru realizarea unor obiective economice lipsite de eficiență sau de a retrage creditele deja acordate, înainte de expirarea termenului de rambursare, în cazul cînd întreprinderile nu-și gospodăresc rațional fondurile pe care și le-au procurat din credite.

Creditarea diferențiată este dublată de măsuri pe linia diferențierii dobînzilor bancare în funcție de modul de folosire a creditelor și de durata de folosire a acestora. În urma introducerii creditării diferențiate au apărut, pe lîngă creditele restante, și alte categorii de credite anormale, cum sînt creditele din depășirea limitei de creditare a contului curent și creditele acordate în condiții restrictive. Dacă creditele restante apar din cauza imposibilității rambursării creditelor curente deja acordate, datorită imobilizării fondurilor bănești procurate din credit în stocuri supranormative, fără mișcare, de prisos sau fără desfacere asigurată, creditele din depășirea limitei de creditare la contul curent și cele acordate în condiții restrictive apar în situația cînd întreprinderile nu au posibilitatea efectuării plăților scadente din fondurile normale aprobate, ca urmare a unei rotații necorespunzătoare a fondurilor lor, motiv pentru care apelează la fonduri peste cele normale.

Toate aceste măsuri pe linia perfecționării creditării și a perceperii dobînzilor pentru creditele folosite au avut ca scop să determine stimularea și cointeresarea unităților economice în folosirea judicioasă a tuturor fondurilor materiale și bănești ce le au la dispoziție, inclusiv a celor procurate pe seama creditului bancar.

Cu toate că n-a trecut nici un an de la aplicarea sa experimentală, se pot constata o serie de îmbunătățiri pe care le aduce față de vechiul sistem de creditare, dar, în același timp, se pot constata și o serie de fenomene, care după opinia noastră nu corespund întrutotul principiilor care au stat la baza elaborării actualului sistem de creditare. În legătură cu această problemă ne propunem să analizăm cîteva aspecte ce le-am desprins din analiza aplicării în practică a noului sistem de creditare în țara noastră.

• Cum asigurăm interesul pentru lichiditate?

ÎN PREZENT, problema lichidității în întreprinderile noastre considerăm că nu ocupă un loc de seamă în preocupările organelor de conducere și ale celor financiare din întreprinderi. Acest fenomen se poate observa dacă urmărim cel puțin două aspecte: în primul rînd, lipsa unui document de plan pe care să-l întocmească întreprinderile și care să reflecte necesitățile și posibilitățile de plăți ale acestora pe perioade mai scurte și în al doilea rînd, existența la o serie de întreprinderi a lipsei de capacitate de plată pe perioade mai mult sau mai puțin îndelungate.

Considerăm că pe această linie s-ar putea analiza posibilitatea reintroducerii **planificării încasărilor și plăților de către fiecare unitate economică**, în scopul urmăririi și rezolvării operative a situațiilor în care întreprinderile ar fi în imposibilitatea efectuării tuturor plăților din disponibilitățile lor și din creditele aprobate.

Legat de cel de al doilea aspect, din analiza făcută la nivelul Sucursalei județene Cluj a Băncii Naționale pentru întreprinderi din industria ușoară și din industria constructoare de mașini, am constatat că în trimestrele III și IV din anul 1970 și trimestrul I 1971 o parte din întreprinderi au fost în imposibilitatea efectuării plăților din fondurile normale aprobate, ajungînd în situația de a avea plăți restante sau credite din depășirea limitei de creditare la contul curent.

Astfel, la Întreprinderea „Tehnofrig", creditele din depășirea limitei la contul curent s-au ridicat la sfîrșitul trimestrului III 1970 la 10,3% din totalul creditelor, credite ce nu s-au lichidat în întregime nici pînă la sfîrșitul trimestrului IV. La Combinatul de pielărie și încălțăminte, creditele din depășirea limitei erau de 4,7% la sfîrșitul trimestrului III, menținîndu-se și în trimestrul IV. 1970 și trimestrul I. 1971. La Întreprinderea „Metalul Roșu" creditele din depășirea limitei de creditare se întîlnesc pe toată perioada iulie — noiembrie 1970, oscilînd între 8% și 32% din totalul creditelor folosite.

Dacă avem în vedere că, pe lîngă creditele din depășirea limitei, mai există și credite restante într-un volum destul de ridicat pe întreaga perioadă analizată, putem spune că **lichiditatea multor întreprinderi analizate a fost influențată în sens negativ de deficiențele pe linia rotației fondurilor materiale și bănești.**

În condițiile în care, în prezent, efectuarea plăților nu se mai realizează decît în limita disponibilităților din contul curent și a creditelor aprobate, interesul întreprinderilor în asigurarea lichidității lor trebuie să crească în mod considerabil, pentru că în caz contrar acestea ajung în imposibilitatea efectuării plăților sau în situația de a apela la fonduri suplimentare din credite peste cele normale. După părerea noastră, în asigurarea și urmărirea lichidității întreprinderilor un rol deosebit revine și organelor bancare. Acestea pot influența lichiditatea, atît cu ocazia acordării creditelor cît și pe parcurs, dacă creditează stocuri de valori materiale ușor realizabile, dacă urmăresc prin controlul pe care-l desfășoară în întreprinderi modul cum fondurile acestora își desăvîrșesc rotația. În condițiile în care rotația fondurilor se desfășoară corespunzător, este imposibilă apariția lipsei de lichiditate. Pe această linie se poate aprecia chiar contribuția pe care a avut-o noul sistem de creditare în lichidarea unor fenomene care au cauzat la întreprinderi lipsa de lichiditate, prin reducerea într-o oarecare măsură a numărului întreprinderilor care nu-și gospodăresc rațional fondurile.

În sistemul actual de creditare s-a eliminat situația în care organele bancare nu mai pot influența activitatea întreprinderilor decît după ce acestea au înregistrat deficiențe. Controlul preventiv prin credite are un rol deosebit în oprirea operațiunilor economice care nu asigură o mișcare corespunzătoare a stocurilor de valori materiale. Pe această linie considerăm necesară abordarea controlului prin credite cu mai multă răspundere și fermitate. Încă din faza de planificare a creditelor și mai cu seamă din cea de acordare a acestor credite, **băncile trebuie să urmărească situația activității economico-financiare a întreprinderilor, pentru ca pe baza ei să stabilească posibilitatea sau imposibilitatea rambursării la termen a creditului.**

Planificarea creditului nu constituie și dreptul automat la credit. Dacă în faza de acordare a creditelor s-ar urmări mai îndeaproape nivelul și structura stocurilor existente, precum și necesitatea stocurilor de valori materiale care trebuie să se formeze în întreprinderi în perioada de plan, s-ar crea condiții pentru limitarea formării unor stocuri nejustificabile din punct de vedere economic. Organele bancare au asemenea posibilități de control, mai ales în procesul aprovizionării cu stocuri de valori materiale, proces care se desfășoară sub controlul nemijlocit al băncii. Problema lichidității și solvabilității întreprinderilor este legată de principiile gestiunii economice proprii, de modul cum această gestiune funcționează în întreprinderi.

În asigurarea lichidității, un rol indirect îl au și furnizorii care, cu ocazia contractării producției, pot merge chiar pînă la eliminarea din relațiile lor a cumpărătorilor rău platnici. În această situație, pentru a-și îndeplini sarcinile de plan, cumpărătorii ar fi constrînși în luarea unor măsuri care să ducă la redresarea situației lor financiare și, implicit, la lichidarea lipsei de capacitate de plată.

• Cum și de ce evită întreprinderile creditarea restrictivă

A DOUA PROBLEMĂ la care ne referim este legată de **creditarea întreprinderilor peste volumul normal al fondurilor aprobate.** Sistemul de creditare ce se experimentează în prezent a stabilit că efectuarea plăților peste volumul de disponibilități din cont și a creditelor aprobate se poate realiza numai în condițiile creditării restrictive. Totuși, depășirea limitei de creditare se poate admite pe o perioadă de 15 zile, urmînd ca, în condițiile neîncadrării în limită la expirarea perioadei, depășirea respectivă să fie trecută într-un cont separat denumit „credite din depășirea limitei de creditare la contul curent cu dobînda de 12%". În continuare, plățile nu se pot face decît în limita încasărilor zilelor următoare, într-o anumită ordine de preferință. Tot din aceste încasări se rambursează și creditele din depășirea limitei. Creditele din depășirea limitei mai pot să apară și în altă situație și anume atunci cînd expiră termenul de rambursare a creditelor acordate prin conturi separate pentru stocuri peste normativ, pentru nevoi temporare etc., iar prin operația de rambursare a acestor credite soldul debitor al contului curent depășește limita de creditare. Ajungerea întreprinderilor în această situație se datorește unor deficiențe în asigurarea rotației fondurilor pe care le au la dispoziție.

La nivelul Sucursalei județene Cluj a Băncii Naționale numărul întreprinderilor care au depășit limita de creditare în semestrul II 1970 și în trimestrul I. 1971 a fost destul de mare, depășirea menținîndu-se pe perioade mai mult sau mai puțin îndelungate. Dintr-o analiză a acestui fenomen am desprins o serie de concluzii.

Multe întreprinderi care nu pot face față plăților preferă să aibă documente de decontare amînate și credite din depășirea limitei de creditare la contul curent pe perioade îndelungate decît să ceară băncii trecerea la creditarea restrictivă. De exemplu, din numărul de 11 unități clujene aparținînd industriei ușoare și celei constructoare de mașini, în perioada 1 iulie 1970—31 martie 1971, un număr de șase unități s-au găsit în imposibilitatea efectuării plăților pe perioade ce uneori au depășit un trimestru, dar numai o unitate a cerut trecerea la creditarea în condiții restrictive.

Atitudinea de a nu prefera creditarea în condiții restrictive, (cînd întreprinderile pot folosi credite peste cele normale și deci pot efectua plățile fără întrerupere), ci de a avea plăți amînate sau creditate din depășirea limitei la contul curent, după părerea noastră apare din mai multe motive.

Astfel, plata dobînzilor majorate de 12% pentru creditele din depășirea limitei față de dobînzile de 10% pentru creditele acordate în condiții restrictive, sau a penalizărilor de 0,05% pentru fiecare zi de întîrziere a plăților, nu stimulează și nu cointeresează întreprinderile pentru găsirea de soluții corespunzătoare redresării situației lor financiare, pentru că dobînzile și penalizările se suportă din prețul de cost și nu de cei vinovați de apariția unor astfel de situații. În același timp, nici furnizorii cărora nu li se plătesc la timp documentele pentru mărfurile livrate nu iau poziție mai fermă față de plătitori, chiar dacă ei sînt în aceeași localitate. Dacă furnizorul ar lua măsuri de constrîngere a cumpărătorilor rău platnici, ar obliga pe cumpărători să se intereseze de procurarea unor fonduri bănești suplimentare, fonduri pe care băncile le pot aproba în condițiile creditării restrictive. Pe de altă parte, ar trebui ca însuși furnizorul să resimtă dificultățile financiare ale cumpărătorilor într-un timp mai scurt și nu numai după expirarea perioadei maxime de plată de 30 de zile, cînd, de fapt, resimte acest lucru prin retragerea de către banca sa a creditului pe documentele de decontare neachitate în termen. Dacă furnizorul ar resimți mai îndeaproape dificultățile financiare ale cumpărătorilor ar putea lua o atitudine mai fermă față de aceștia, fie prin emiterea unor pretenții speciale de plată a următoarelor livrări, fie prin sistarea pe viitor a livrărilor.

Creditarea restrictivă presupune luarea unor măsuri de către conducerea întreprinderii în cauză, pentru redresarea situației financiare într-un anumit interval de timp. În același timp, luarea măsurilor atrage după sine și răspunderea conducerii întreprinderii pentru realizarea acestora, pentru eficiența lor. În plus, creditarea în condiții restrictive necesită și o analiză a cauzelor care au dus la o situație financiară grea și a vinovaților, analiză care atrage și răspunderea forului tutelar în lichidarea deficiențelor. Pe baza planului de măsuri ce se întocmește, organele bancare trebuie să urmărească îndeaproape evoluția activității întreprinderii respective. Caracterul complex al analizei ce se desfășoară asupra întreprinderilor creditate în condiții restrictive, face ca mulți conducători de întreprinderi să n-o dorească, preferînd să aibă credite din depășirea limitei sau plăți amînate, care nu antrenează un control aparte asupra ac-

asist. univ. Teodor ROŞCA
Facultatea de studii economice
Cluj

(Continuare în pag. 8)

AGRICULTURĂ

RAPORTUL PRODUCŢIE — CHELTUIELI LA HA ÎN
SOLARIILE LEGUMICOLE
ŞI CĂILE DE CREŞTERE A RENTABILITĂŢII ACESTORA

MODERNIZAREA legumiculturii impune o serie de transformări tehnologice şi organizatorice, care trebuie să ducă la creşterea eficienţei economice. În ultimii ani formele intensive de cultură au luat o extindere tot mai mare, mergîndu-se pe promovarea în producţie a serelor-solar acoperite cu plastic. Dezvoltarea lor creează un cadru favorabil pentru industrializarea procesului de producţie în cultura legumelor. Cultura protejată cu plastic a legumelor, ca formă superioară de intensificare a producţiei, necesită investiţii ridicate la unitatea de suprafaţă. Acest fapt presupune ca în serele-solar acoperite cu material plastic rezultatele de producţie şi financiar-economice să fie la un nivel superior, pentru a asigura o recuperare rapidă a investiţiilor făcute.

Pornind de la aceste considerente, prezentăm mai jos o analiză mai detaliată asupra principalilor indicatori ai eficienţei economice în unele cooperative agricole din judeţul Dolj, care au deţinut suprafeţe însemnate cu sere-solar.

ANALIZÎND investiţia specifică la un număr de 16 cooperative agricole de producţie, reiese că aceasta variază într-un diapazon larg, de la 200 mii lei la 400 mii lei pe hectar. Structura cheltuielilor de investiţie arată că 31,25% din totalul unităţilor analizate au investit 200 mii lei, 6,25% între 201 mii lei şi 300 mii lei, 56,25% intr 301 mii şi şi 400 mii lei şi 6,25% peste 400 mii lei la ha. Dacă facem legătura între nivelul investiţiei şi producţia de tomate la unitatea de suprafaţă, se constată că, în cazul unor investiţii restrînse, se obţin recolte mai scăzute, iar în cazul unor investiţii ridicate, producţia se măreşte. Astfel, la o investiţie sub 316 mii lei/ha, randamentul se ridică la 32,75 tone, iar valoarea producţiei la 227,5 mii lei la hectar. În schimb, cu o investiţie de peste 317 mii lei/ha, recolta de tomate creşte la 39,38 tone, iar valoarea producţiei se ridică la 342,9 mii lei la hectar. Din datele prezentate rezultă că pentru a obţine o tonă de tomate este nevoie de 6,8 mii lei investiţie în primul caz, şi de 8,7 mii lei în cazul al doilea.

În ceea ce priveşte termenul de recuperare, ţinînd seama de nivelul beneficiilor obţinute, investiţiile se recuperează în 5 ani şi 6 luni, termen considerat pe drept cuvînt destul de mare.

Făcînd o apreciere de ansamblu, se observă că rezultatele economico-financiare sînt destul de variate, diferenţierea fiind pronunţată atît de la an la an, cît şi între unităţi. Astfel, în anul 1968 toate unităţile analizate au obţinut venituri mari, între 330—378 mii lei la hectar. În anul următor, două unităţi au înregistrat pierderi, iar în anul 1970 în majoritatea unităţilor, datorită condiţiilor climaterice nefavorabile, activitatea se soldează cu pierderi, obţinîndu-se beneficii numai la C.A.P. Bîrca „Drumul lui Lenin" şi la C.A.P. Bîrza.

În general se constată o tendinţă de scădere a rentabilităţii şi de înrăutăţire a celorlalţi indicatori economici. De aceea, pentru a depista cauzele şi rezervele de creştere a eficienţei economice, se impune o analiză mai aprofundată a stărilor de lucruri din cooperativele luate în studiu. Astfel, urmărind producţia de tomate la hectar, se observă următoarea dinamică pe total judeţ:

Anul	t/ha
1968	38,1
1969	31,9
1970	18,9

În anii 1968 şi 1969 producţia de tomate la ciclul I depăşeşte cantitatea de 30 tone, media celor doi ani fiind de 34,1 tone la hectar.

Dacă condiţiile climatice n-au fost favorabile în ultimii ani, totuşi nu se poate spune că n-au fost şi lipsuri proprii ale unităţilor, de natură subiectivă. Prezentăm producţiile medii obţinute de două unităţi din acest judeţ:

	UM	1968	1969	1970
C.A.P. Bîrca „Drumul lui Lenin"	t/ha	63	45	39
C.A.P. Bîrza	t/ha	46	37	34

Deci şi în condiţii mai vitrege sub aspect meteorologic, se pot obţine producţii mai mari decît media pe judeţ, adică duble. Ambele unităţi au depăşit producţia planificată pentru anul 1970. Diferenţa de producţie dintre cele două unităţi se datoreşte în principal modului de aplicare a regulilor agrotehnice. Astfel densitatea la C.A.P. Bîrca „Drumul lui Lenin" a fost de 51 mii fire la hectar, faţă de 35 mii fire la C.A.P. Bîrza. La prima s-au aplicat mai multe udări şi o normă de 550 mc apă la hectar faţă de 350 mc apă la cea de a doua; la fel s-au aplicat şi mai multe tratamente fitosanitare.

Deci şi la C.A.P. Bîrca „Drumul lui Lenin" există rezerve suficiente de creştere a producţiei la hectar. Astfel, nu s-au aplicat decît 3 praşile faţă de 5 cîte erau planificate, cantitatea, de îngrăşăminte naturale şi chimice aplicate este mai mică decît la alte unităţi.

Preţul de cost al tomatelor cultivate în solarii, indicator principal al eficienţei economice prezintă o serie de particularităţi. Astfel, la cele două C.A.P. este evidentă tendinţa de creştere a preţului de cost al tomatelor cultivate în solarii (lei/t)

	1968	1969	1970
C.A.P. Bîrca „Drumul lui Lenin"	980	2193	2200
C.A.P. Bîrza	1430	2109	2735

Tendinţa este comună şi celorlalte unităţi din judeţ. La aceasta contribuie următorii factori: producţia şi cheltuielile la hectar.

în %

	1968	1969	1970
Producţia la hectar			
a) C.A.P. Bîrca „Drumul lui Lenin"	100,0	71,4	61,9
b) C.A.P. Bîrza	100,0	80,4	73,9
Cheltuielile la hectar			
a) C.A.P. Bîrca „Drumul lui Lenin"	100,0	160,2	139,6
b) C.A.P. Birza	100,0	102,9	158.7

Se vede că la creşterea preţului de cost a contribuit atît scăderea producţiei de tomate la ha, cît şi sporirea cheltuielilor la ha. La C.A.P. Bîrca ponderea cea mai mare o ocupă amortismentul — între 32.600 şi 37.700 lei/ha, după care urmează cheltuielile cu forţa de muncă — 20.000—28.550 lei/ha. La C.A.P. Bîrza, cheltuielile cele mai mari sînt cu forţa de muncă — între 42.500 şi 51.000 lei la ha, fapt ce se datoreşte atît consumului mai mare de forţă de muncă la ha (grad foarte scăzut de mecanizare) cît şi nivelului de retribuţie mai mare comparativ cu alte unităţi.

Un element important al preţului de cost este costul foliei (maselor plastice), care însumează în medie 24—30.000 lei la ha. Prin recenta măsură iniţiată de conducerea partidului, preţul foliilor se reduce cu 31% adică între 7.400—9.300 lei/ha.

Cheltuielile ridicate la ha se leagă în principal de nivelul scăzut al mecanizării lucrărilor. Deşi în ultimii ani, unităţile de mecanizare a agriculturii au fost dotate cu multe tractoare şi maşini specifice legumicole, totuşi se mai manifestă mult conservatorism, multă reţinere de la folosirea cu hotărîre a progresului tehnic.

Asupra eficienţei economice a producţiei în solarii a exercitat o influenţă însemnată şi preţul mediu de valorificare, care este condiţionat de factorii următori: a) timpurietatea apariţiei recoltei şi succesiunea în timp a acesteia; b) structura de calitate a producţiei marfă; c) preţul pe perioade.

La C.A.P. Goicea Mică asupra preţului mediu şi, implicit asupra rentabilităţii, au acţionat atît structura de calitate, cît mai ales timpurietatea apariţiei pe piaţă a tomatelor, respectiv perioada de coacere. Astfel, în anul 1968, 47,7% din totalul producţiei de tomate s-a livrat pînă la 30 iunie, încasîndu-se în această perioadă peste 57,2% din totalul încasărilor, preţul mediu fiind de 6,26 lei/kg.

În anul următor — 1969 — cantitatea livrată în perioada corespunzătoare scade de la 47,7% la 13,0%, încasările ajungînd abia la 21,1%, iar preţul de livrare mediu este mai mic, cu peste 20% faţă de perioada corespunzătoare a anului 1968. În anul 1970, recolta apare mult mai tîrziu, primele livrări fiind în luna iulie.

De aici se desprinde concluzia că pentru a asigura un nivel minim de rentabilitate în condiţiile preţului de cost mediu, care în perioada 1968—1970 a fost de 2,05 lei/kg, este necesar ca cel puţin 75—80% din recolta de tomate să se livreze înainte de 15 iulie.

Un alt factor care contribuie la rentabilizarea culturii tomatelor în solarii este şi structura de calitate a producţiei. Urmărind acest indicator la aceeaşi cooperativă agricolă de producţie se obţine următoarea situaţie, în dinamică:

Structura pe calităţi	1968 kg	1968 %	1969 kg	1969 %	1970 kg	1970 %
Extra	21 789	18,2	39 622	38,66	—	—
I	81 273	67,7	44 944	43,86	31 375	52,35
II	15 450	12,8	17 914	17,48	28 565	47,65
sub stas	1 528	1,3	—	—	—	—
Total	120040		102 480		59 940	
%		100,0		100,00		100,00

Dacă ţinem seama că preţurile diferenţiate pe calităţi variază simţitor, înseamnă că şi structura de calitate a influenţat negativ asupra rezultatelor financiare. Aceste influenţe, respectiv structura de calitate şi timpurietatea, se reflectă în preţul mediu realizat. Astfel, pentru tomatele livrate în perioada 1—5 iulie, deci într-un interval foarte scurt, preţurile medii la C.A.P. Goicea Mică au variat astfel:

Anul	Preţul mediu în perioada 1—5 iulie
1968	6,19 lei/kg
1969	4,62 lei/kg
1970	4,15 lei/kg

Aceste preţuri aplicate la produsele destinate exportului într-o perioadă de plină producţie influenţează puternic asupra rentabilităţii culturii tomatelor în solarii. Deci calitatea produselor, respectiv îmbunătăţirea structurii pe calităţi, constituie o rezervă principală de sporire a rentabilităţii în cultura tomatelor în solarii.

Trebuie menţionat că în perioada 1968—1970 nu s-au produs modificări de preţ unitar pe perioade şi calităţi, deci variaţiile au fost cauzate de factori proprii unităţilor producătoare.

Din analizele economice efectuate rezultă concluzii care vizează căile de sporire a rentabilităţii culturii tomatelor în serele-solar. Faptul că în anul 1968 toate unităţile analizate au înregistrat beneficii, iar în anul 1969 aproape toate, demonstrează că există toate condiţiile necesare pentru asigurarea rentabilităţii. Se pot obţine destul de uşor producţii de 35—40 tone de tomate la ha, aşa cum arată rezultatele obţinute la multe din unităţile analizate. Aplicarea tehnologiilor recomandate este o condiţie deosebit de importantă; trebuie respectate condiţiile de calitate şi de perioadă optimă. Întîrzierile în efectuarea lucrărilor duc la obţinerea de recolte mici la unitatea de suprafaţă şi la încasarea unor preţuri mici, neremuneratorii. Calitatea tomatelor şi îmbunătăţirea structurii acesteia trebuie să stea în atenţia producătorilor. Reducerea preţului cu 31% la foliile de mase plastice, reducerea preţului unitar şi de alte materiale, ca şi folosirea mai raţională a acestora creează o serie de noi premise pentru reducerea cheltuielilor materiale şi, implicit, scăderea preţului de cost al tomatelor cultivate în solarii. O altă cale principală de reducere a preţului de cost este şi introducerea, respectiv extinderea mecanizării lucrărilor cu volum mare de muncă. Pînă acum, cu toată dotarea existentă, s-a făcut prea puţin în această direcţie.

Dezvoltarea culturilor protejate în ţările cu legumicultură dezvoltată, ca şi rezultatele bune obţinute în multe unităţi agricole socialiste din ţara noastră, constituie argumente puternice în favoarea extinderii culturilor legumicole în solarii şi creşterea eficienţei economice a acestora.

prof. univ. dr. Bujor MĂNESCU
ing. Nicolae LAGODIN

NOI OBIECTIVE ECONOMICE

● **LA TIRGOVIȘTE.** — Pe noua platformă industrială din sudul orașului Tirgoviște a inceput construcția primului obiectiv din cadrul Uzinei de oțeluri inalt-aliate și scule: laminorul de profile mijlocii și pentru forjatul barelor. La incheierea construcției, viitoarea uzină va produce anual 600 000 tone oțeluri aliate și inalt-aliate.

● **FABRICA DE PLACI FIBROLEMNOASE.** — La Combinatul pentru prelucrarea și industrializarea lemnului din Focșani se construiește o nouă fabrică de plăci fibrolemnoase, care va prelucra zilnic 80 vagoane de materie primă. Prima linie tehnologică, cu o capacitate anuală de 67 000 tone plăci, a inceput să producă, urmind ca, in trimestrul următor, să intre in funcțiune o a doua linie similară.

● **MOBILIER TAPIȚAT.** — În apropierea noii fabrici de tapițerie „Relaxa", din Mizil, a inceput construcția unității de mobilier tapițat, care va produce anual 15 000 garnituri de mobilier pentru hol, 30 000 fotolii și 10 000 paturi.

TELEX

● **LINII ELECTRICE AERIENE.** — Un colectiv al intreprinderii „Electromontaj" din Sibiu a inceput construcția liniei electrice aeriene de 220 kV Lotru — Ciineni — Sibiu. Această magistrală va reprezenta principala cale de evacuare a energiei produse de viitoarea hidrocentrală de pe Lotru. Ea va racorda Uzina electrică de la Ciunget la Sistemul energetic național prin stația de conexiuni de 400/220 kV Sibiu, una dintre cele mai mari din țară, aflată în prezent în fază avansată de montaj. Noua linie urmează să fie pusă sub tensiune pină la sfirșitul anului viitor.

● **UN NOU TRIAJ.** — La Ciulnița a inceput construcția unui nou triaj, ale cărui linii vor insuma peste 20 km Aici se vor forma garnituri de trenuri pentru litoral, precum și pentru alte rute, descongestionindu-se astfel triajul București. Toate manevrele se vor executa cu ajutorul unui post de centralizare electrodinamică. La sfirșitul trimestrului I al anului viitor, triajul va fi dat în exploatare.

● **CONDUCTE MAGISTRALE.** — S-au incheiat operațiunile de montare a conductei magistrale de aducțiune a apei Constanța — Mangalia, in lungime de peste 40 km. Alte două conducte au fost montate între stațiunea Mamaia și localitatea Mamaia-Sat și între sursa de apă „Cișmea" și noul Complex de inmagazinare a apei din zona industrială a Constanței.

● **IMBUNATAȚIRI FUNCIARE.** — Au inceput lucrări de regularizare a cursului riului Birlad in zonele orașelor Vaslui și Birlad, pe o lungime de 21 km. Prin aceste lucrări vor fi ferite de inundații cele două localități și vor fi redate agriculturii circa 1 600 hectare de teren. De asemenea, la Dumești și Șuletea se amenajează două acumulări de apă cu o capacitate de un milion de metri cubi fiecare, lucrări prin care se vor stăvili efectele viiturilor și se vor iriga peste 350 hectare.

Un mijloc solicitat de dezvoltarea turismului modern:

TRENURILE AUTO-CUȘETE

PENTRU atragerea clientelei, principalele mijloace de transport s-au întrecut întotdeauna în a oferi un plus de confort, de rapiditate și siguranță la un preț cit mai redus. Mult timp s-a crezut totuși că concurența dintre ele s-ar fi stins deoarece avionul transporta, pe distanțe mari și foarte mari, călătorii grăbiți, mărfurile perisabile și cu valoare specifică mare, trenurile și mijloacele navale transportau pasagerii și mărfurile de masă, autotransportului rămînîndu-i rutele inaccesibile avionului, trenului și navelor.

Cu capacitatea sa de mii de pasageri sau tone și cu viteze mereu sporite (pînă la 2500 km pe oră — este drept, astăzi numai pe bancurile de probă) trenul concurează avionul. Și totuși transportînd efective de ordinul regimentului, avionul pătrunde tot mai mult în sfera transporturilor navale și feroviare. Folosind energia nucleară, navele și-au sporit capacitatea și viteza putînd naviga, fără escală, luni de zile.

Progrese s-au făcut și în autotransport, performanțele atinse fiind de peste 200 km/oră și 150 — 200 pasageri. Folosindu-se remorci speciale s-au transportat și la noi piese grele de 300 tone. Sacrificiile necesitate de transportul auto au fost însă mari și uneori nejustificate fără a rezolva marile sale inconveniente: transportul pe distanțe mari se face cu durată și preț de cost exagerat de ridicat, la care se adaugă incomoditatea și oboseala. Speculîndu-i marile inconveniente, celelalte transporturi au organizat multiple forme de atragere a clientelei, dintre care merită a fi menționate transporturile mixte (auto-cale ferată, auto-naval, auto-aerian), transportul din poartă-n poartă", transportul pe vagoane, pe nave și chiar cu avionul, a remorcilor auto încărcate cu marfă etc.

ACEASTĂ ultimă formă — **transportul cu un alt mijloc a unităților auto (autocamioane, remorci) încărcate cu marfă își poate avea un echivalent la transportul de călători cu mijloace auto, pe distanțe mari — transportul mijlocului auto** (automobil, autobuz, autocar) **pe vagoane platformă și a ocupanților lor** (automobiliști, turiști) **în vagoane cu cușete** (vagoane de dormit, vagoane de tip „turist") etc. **care, împreună cu 1—2 vagoane restaurant, intră în compunerea unui TREN AUTO-CUȘETE.** Punerea în circulație, la noi, a unui asemenea tren — problemă deosebit de utilă ar putea fi realizată imediat; garnitura — compusă, de exemplu, din minimum 5 vagoane platforme duble provenite din parcul existent la C.F.R. (și cu unele amenajări) sau închiriate, 3 vagoane cușete tip „turist" a cîte 60 paturi fiecare sau un număr echivalent de vagoane de dormit clasa 2 și un vagon restaurant.

În ceea ce privește tehnologia pregătirii și executării transportului, menționăm că încărcarea-descărcarea celor minimum 40 autoturisme (sau a unui număr echivalent de microbuze, autobuze, autocare, remorci auto, moteluri etc.) se va face la noi, într-un număr restrîns de stații (de exemplu la Constanța sau Medgidia, la Timișoara și Arad), folosindu-se, la nevoie, rampe mobile mici, de tip militar, amplasate, eventual, pe o linie înfundată. În aceste condții ar fi suficiente 3,5—4 ore pentru încărcarea și atașarea la tren a grupei de vagoane platforme, iar pentru descărcare 2,5—3 ore, incluzînd atașarea la tren, precum și îmbarcarea-debarcarea celor 180 pasageri. Fiind tren internațional care va circula după un traseu special, putem considera posibilă o viteză medie comercială de 70 - 80 km/oră.

Oportunitatea și eficiența economică a trenului auto-cușetă în condițiile traficului turistic din România, sînt certe în sezonul de vară. Practica va dovedi că rentabilitatea acestui tren se menține și în alte perioade ale anului. Circulația trenului auto-cușete s-ar putea face, pendulînd în următoarele trei relații principale:

Relația Viena (și Hamburg) varianta nr. 1, pe ruta Hamburg-Nürnberg-München-Salzburg-Viena-Budapesta-Curtici-București-Constanța însumînd circa 2630 km, deservind turiștii din R.F.G., Austria, R.P.U. și România, precum și pe cei din țările nordice (Suedia, Danemarca, R.D.G., R.S.C. și R.P.P.); Varianta nr. 2 ar fi pe ruta Hamburg-Berlin-Praga-Viena-Budapesta-Curtici-București — Constanța. Relația Viena (și Bruxelles), pe ruta Bruxelles-Köln-Frankfurt-Nürnberg-München-Salzburg-Viena-Budapesta-Curtici-București-Constanța, însumînd circa 2600 km și deservind turiștii din Belgia, Olanda, R.F.G., Austria, R.P.U., precum și pe cei din R.S.C. și desigur — pe cei din România. Relația Paris, Milano și Liubliana pe ruta Paris-Strasburg-Basel-Berna-Milano-Veneția - Liubliana-Zagreb-Timișoara-București -Constanța, lungă de circa 2640 km și deservind turiștii din Franța, R.F.G., Elveția, Italia, Austria, R.S.F. Iugoslavia, R.P.U. și bineînțeles pe cei din România.

Desigur că ulterior, cînd necesitatea o va impune, trenurile auto-cușete vor putea circula și pe alte rute ca de exemplu, pe ruta Varșovia-Lwow-Vicșani-Iași, Țăndărei-Medgidia-Negru Vodă-Varna, o rută mult dorită de turiștii din R.P.P., U.R.S.S. și chiar R.S.C. și R.P.B. precum și cei din țara noastră, întrucît ea ar deservi două mari zone turistice — Litoralul român și bulgar.

UNELE CALCULE de eficiență economică. Considerînd viteza medie comercială de 70 - 80 km/oră, distanțele pe oricare din cele trei relații pot fi parcurse în circa 33 - 38 ore, adică în medie 70 ore, dus-întors. Adăugînd circa 6—7 ore pentru încărcare-descărcare în stațiile de capăt rezultă un turnus complet de circa 3 zile, ceea ce înseamnă că numai cu o garnitură se pot face lunar trei curse iar în sezonul turistic (15 mai — octombrie), 45 curse.

Apreciind o distanță medie de transport de 1 700 km și făcînd unele calcule de eficiență economică pe această bază, rezultă un curs de revenire — mai bun decît cel obținut obișnuit la transportul individual. Părții române i-ar reveni circa 50% din totalul încasărilor (parcursul C.F.R. fiind de circa 50% din parcursul total mediu — 840 km față de 1700 km).

În scopul asigurării unei uniforme și cit mai complete utilizări a capacității trenului, la fiecare cursă, trebuie luate cele mai eficiente măsuri pentru atragerea clientelei. Dintre aceste măsuri menționez:

- **asigurarea unei cit mai cuprinzătoare publicități în țară și în străinătate;**
- **inițierea, prin Automobil—Club Român, a unor concursuri automobilistice, atrăgind și pe teritoriul românesc raliurile organizate de marile cluburi automobilistice;**
- **oferirea capacității trenului cu ocazia încheierii contractelor turistice;**
- **birourile din străinătate ale O.N.T. și Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor să aibă ca sarcină o cotă parte din planul valutar fixat pentru acest tren;**
- **includerea automobiliștilor și turiștilor români printre clienții acestui tren, cel puțin pe parcursul C.F.R.;**
- **în anotimpurile cu activitate automobilistică redusă, vagoanele platformă pot fi înlocuite cu vagoane de dormit la dispoziția pasagerilor din traficul de lung parcurs local și internațional, asigurînd astfel permanentizarea trasei trenului în grafic;**
- **vînzarea integrală sau parțială, la preț forfetar, a capacității trenului unor firme turistice străine așa cum se procedează în prezent cu motonavele Transilvania, Carpați și Oltenița.**

Desigur că lista măsurilor de atragere a clientului rămîne deschisă și se va completa potrivit condițiilor specifice fiecărei relații și zone. Avînd în vedere avantajele oferite turiștilor de trenurile auto-cușete, cit și eficiența lor economică, concluzionăm că ele trebuie introduse în exploatare chiar odată cu deschiderea sezonului turistic din acest an.

ing. Albert CRISTACHE

Săptăminal — un grafic comentat

EFECTE ALE APLICĂRII STUDIILOR DE ORGANIZARE

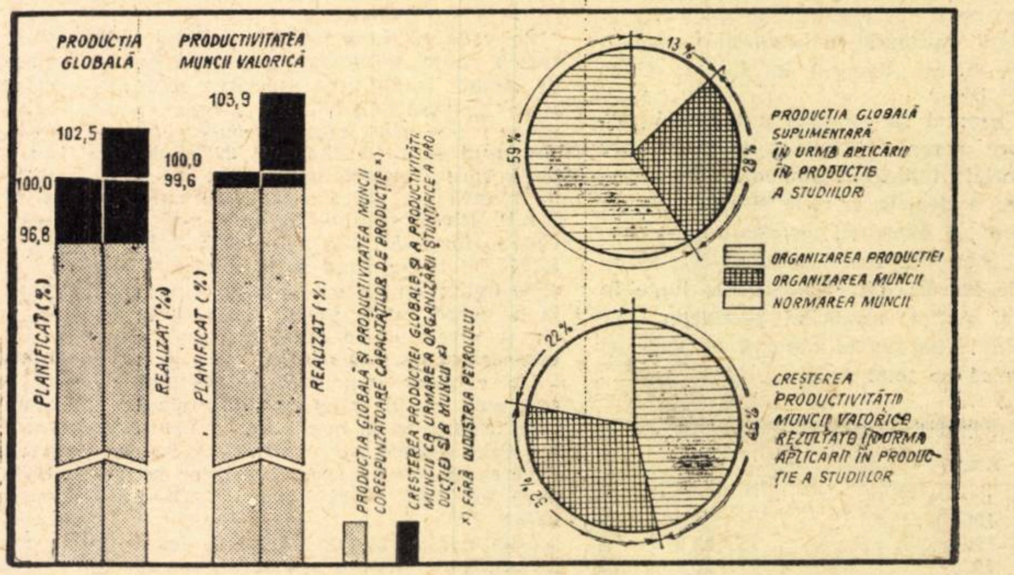

ÎN 1970, unitățile și aparatul central din Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei au elaborat 417 studii privind organizarea mai bună a producției și a muncii, din care 408 au fost aplicate în practică. Așa cum rezultă din grafice, s-a scontat ca pe seama acestei acțiuni să se realizeze o producție suplimentară de 3,2% și o creștere a productivității muncii cu 0,4%, valori care au fost cuprinse în planul de stat. Aplicarea studiilor privind utilizarea mai bună a capacităților de producție, introducerea unor tehnologii moderne, perfecționarea organizării muncii și ridicarea calificării forței de muncă, **a condus la depășirea planului producției globale cu 2,5%, a productivității muncii valorice cu** 3,9% și, respectiv, la o reducere a **numărului de salariați cu 1777 oameni.**

Studiile aplicate au determinat ca 59% și, respectiv, 46% din producția globală și productivitatea muncii suplimentare, să se realizeze pe seama organizării producției, 28% și, respectiv, 32% pe seama organizării muncii și 13%, respectiv, 22% pe seama normării muncii.

Este neîndoielnic faptul că dacă s-ar fi aplicat toate studiile prevăzute în planul tematic și dacă prevederile inițiale ar fi fost confirmate de activitatea practică a centralelor, combinatelor și întreprinderilor, rezultatele ar fi fost mai bune. De aici necesitatea ca, pentru perioadele viitoare, să se acorde o atenție mult sporită acțiunii de organizare a producției și a muncii, în sensul stabilirii unei tematici corespunzătoare problemelor ce trebuie rezolvate în procesul de producție și constituirii unor colective de specialiști capabili să-și aducă o contribuție substanțială la elaborarea lor. Principala preocupare se cere îndreptată spre organizarea mai bună a locurilor de muncă, folosirea optimă a mecanismelor și utilajelor, raționalizarea transportului intern și folosirea judicioasă a forței de muncă.

În „Suplimentul" nr. 21:

AGENDA ECONOMISTULUI

ÎNCHEIEREA CONTRACTELOR EXTERNE PENTRU EXPORT

ELECTROTEHNICA ȘI ELECTRONICA

(Urmare din pag. 3)

gresul înregistrat în asimilarea și dezvoltarea produselor noi. **Față de 2000 de produse și grupe de produse noi și modernizate prevăzute în plan, s-au realizat în cincinalul trecut peste 2500.** A crescut puternic rețeaua de cercetare și proiectare a departamentului industriei electrotehnice și electronice. De unde la începutul cincinalului trecut funcționau numai două institute (ICPE și IPA) între timp au fost create altele noi: Institutul de cercetări și proiectări electronice, Institutul de cercetări și proiectări calculatoare electronice, Centrul de cercetări și proiectări componente electronice, Centrul de cercetări și proiectări „Electroputere" — Craiova, sectoare de proiectare-dezvoltare în aproape toate uzinele și fabricile electrotehnice. **Toate acestea au făcut posibil ca ponderea producției departamentului electrotehnic în producția ministerului nostru să ajungă la circa 24% în 1970 față de circa 17% în 1966.**

— Domeniul în care tinde industria electrotehnică și electronică să se dezvolte în viitorii ani, ce elemente noi, caracteristice, prezintă?

— Statisticile din țările europene dezvoltate din punct de vedere industrial arată că, în ultimii ani, industria electrotehnică și electronică s-au dezvoltat în ritmuri înalte în comparație cu restul construcției de mașini și industriile prelucrătoare. Aceasta, datorită tendinței generalizate de pătrunderea tot mai accentuată a produselor industriei electronice și electrotehnice în toate ramurile economiei, începînd cu tehnica casnică a bunurilor de consum și pînă la tehnica spațială și nucleară.

În țara noastră, în perioada 1971—1975 și în continuare pînă în 1980, studiile întocmite în cadrul Departamentului industriei electrotehnice și electronice (s-au întocmit 98 studii cu participarea largă a specialiștilor din Departament și din alte ramuri ale economiei naționale), au concretizat domeniile de dezvoltare, în lumina prevederilor stabilite de Congresul al X-lea al P.C.R. **Producția Departamentului industriei electrotehnice va avea în anul 1975 o pondere de circa 28—30% în totalul producției MICM, producția crescînd de aproape 2,6 ori în 1975 față de 1970, cu un ritm mediu anual de circa 21%, iar în cadrul acestei subramuri electronica va crește de peste 3,5 ori, cu un ritm mediu anual de circa 28%. În perioada 1971—1975 se prevede a fi asimilate circa 5000 de produse noi.**

Orientarea producției și asimilărilor de tipuri noi de produse, inclusiv a cercetării și dezvoltării este îndreptată în această perioadă spre următoarele domenii: calculatoare electronice de gestiune și proces; componente de uz profesional electronice (inclusiv circuitele integrate), aparatura electronică industrială și profesională, tehnica vidului (cinescoape, lămpi de diferite tipuri, lămpi de mari intensități luminoase); echipament pentru transporturi: căi ferate, navale și auto, tehnica tensiunilor înalte (transformatoare și aparataje pînă la 400 Kw); motoare electrice diverse tipuri de utilizare; elemente și instalații de automatizare, inclusiv echipamente pentru comanda program numerică a mașinilor-unelte; materiale electroizolante și alte materiale specifice.

O atenție deosebită se acordă dezvoltării relațiilor externe; **se prevede ca exportul să crească de peste 2,5 ori în 1975 față de 1970.**

Studiile elaborate au în vedere de asemenea, perspectiva dezvoltării acestor domenii pînă în 1980. În cadrul acestei perspective un element important îl constituie creșterea ponderii industriei electronice și de automatizări, care va reprezenta în totalul producției electrotehnice și electronice peste 55% din volumul total al producției, față de aproape 40% în 1975. Se va dezvolta mult baza tehnico-materială, numărul întreprinderilor industriei electrotehnice și electronice urmînd să crească în continuare. În perioada 1971—1975 pe harta țării vor apărea 25 obiective noi (secții și uzine).

Un indicator sintetic care marchează dezvoltarea industriilor respective îl constituie ponderea industriei electrotehnice și electronice în industria totală a țării. **Dacă în 1960 reprezenta în producția totală a țării sub 2%, ea va ajunge în 1975 să fie de 3 ori mai mare, situîndu-se astfel la nivelul țărilor cu industrie electrotehnică și electronică dezvoltată.**

— Concentrarea, integrarea și specializarea producției constituie probleme ce stau în atenția departamentului și a centralelor sale industriale?

— Industriei electrotehnice și electro-

(Continuare în pag. 8)

DATE DE PROGNOZĂ

FIBRELE SINTETICE ÎN PERSPECTIVA ANULUI 1980

DEȘI PRIMA FIBRĂ sintetică a fost obținută acum 30 de ani, industria fibrelor sintetice este mult mai nouă, iar despre o producție industrială nu se poate vorbi decît după anul 1950.

Această tînără ramură a industriei chimice a cunoscut însă o dezvoltare extrem de rapidă, producția mondială de fire și fibre sintetice din anul 1970 fiind de cca 62 ori mai mare decît cea realizată în 1950. Dezvoltarea vertiginoasă a producției de fibre sintetice se poate explica prin calitățile deosebite ale acestor fibre, prin existența unei puternice baze de materii prime (țiței și gaze naturale) cît și prin avantajele economice pe care le oferă o asemenea industrie. Un exemplu semnificativ pentru ilustrarea economicității producției de fibre sintetice, îl constituie consumul redus de forță de muncă pe tona de produs în comparație cu fibrele naturale.

Consumul mondial de fibre sintetice constituit în principal din poliacrilonitrilice, poliamidice și poliesterice, a atins în anul 1970, 2,3 milioane tone. Raportul acestor fibre între ele a prezentat în deceniul trecut o serie de modificări și anume, a avut loc o diminuare continuă a ponderii fibrelor poliamidice în favoarea poliestericelor, iar ponderea poliacrilonitrilicelor s-a menținut cu mici oscilații, aproape constantă.

Mai mult ca la alte produse, datorită implicațiilor economice importante și a ritmului ridicat de creștere, perspectivele fibrelor sintetice fac obiectul unor preocupări permanente a specialiștilor firmelor producătoare. Acest lucru se datorește într-o mare măsură și legăturilor strînse cu alte ramuri industriale, cum ar fi industria textilă a tricotajelor și confecțiilor.

În calculele făcute pentru previziunile privind actualul deceniu, s-a luat în considerație creșterea populației și a puterii de cumpărare a acesteia, reflectată în sporul produsului intern brut. Estimările făcute de O.N.U. privind creșterea medie a populației în deceniul 1971—1980, indică un ritm mediu anual de creștere de 2,1%, din care 1,2% ar reveni țărilor dezvoltate și 2,4% țărilor în curs de dezvoltare. În ceea ce privește produsul intern brut, se apreciază o creștere a lui pe plan mondial de 4,9%, din care în țările capitaliste dezvoltate și în țările socialiste de 4,7%, iar în țările în curs de dezvoltare de 5,8%.

Pornind de la aceste estimări în baza studiilor întreprinse de INSCIN, se prevede că consumul mondial de fibre textile se va situa în 1980 la cca 30 milioane tone (vezi tabelul nr. 1), ceea ce corespunde unei dezvoltări într-un ritm mediu anual de 3,4% față de 3,1% în deceniul anterior. Fibrele sintetice vor continua să prezinte o creștere susținută, cu un ritm de creștere incomparabil mai mare ca al celorlalte fibre textile. Față de un ritm mediu de creștere de 22% anual realizat în 1960/1970, în actualul deceniu părerile sînt unanime în privința unui ritm de 9,5% și cele mai optimiste estimări nu depășesc 10% anual.

O importanță deosebită o constituie faptul că majorarea consumului de fibre textile se va realiza în proporție de peste 90% pe seama fibrelor sintetice. Aceasta înseamnă o creștere a consumului de fibre sintetice pe locuitor de la 1,3 kg (1970), la 2,65 kg (1980), ceea ce înseamnă o dublare. Dacă ne referim la celelalte fibre textile, bumbacul și lîna, acestea vor marca o scădere iar fibrele chimice o creștere apreciabilă (de la 2,2 kg/locuitor la 3,6 kg/locuitor). În condițiile realizării acestei prevederi, cota parte a fibrelor sintetice în totalul consumului de fibre textile, va crește de la 23% cît a fost în 1960, la 33% în 1975 și cca 40% în 1980. Ponderea fibrelor sintetice în cadrul grupei fibrelor chimice se va majora treptat, ajungînd la sfîrșitul deceniului la 75%.

O problemă importantă este aceea pe care o ridică în cadrul consumului raportul limită dintre fibrele sintetice și cele naturale, întrucît fibrele sintetice nu pot substitui complet pe ultimele. Condițiile geografice, mai bine-zis climatice ca și sensibilitatea anumitor persoane, limitează creșterea consumului de fibre sintetice în anumite sectoare de utilizare. Pentru remedierea în parte a acestor deficiențe se studiază intens posibilitățile de folosirea unor plastifianți netoxici, alegerea unui anumit tip de țesătură care să permită folosirea unei formule optime de amestec cu fibrele naturale.

Repartizarea producției de fibre sintetice pe regiuni geografice

Pe baza calculelor efectuate și a proiectelor de investiții anunțate se poate estima că la sfîrșitul actualului deceniu producția de fibre sintetice (vezi tabelul nr. 2) va fi repartizată astfel:

— țări capitaliste dezvoltate	81%
— țări în curs de dezvoltare	8%
— țări socialiste	11%

Țările capitaliste dezvoltate vor continua să dețină ponderea cea mai mare, deși față de anul 1970 va marca o reducere în favoarea celorlalte două grupe și în special a țărilor socialiste. Țările vest-europene vor prezenta ritmul de creștere a producției cel mai ridicat, conducînd în final la o triplare față de nivelul actual. Piața Comună va constitui principala zonă producătoare, cu o participare de peste 67% din producția țărilor vest-europene; Anglia va deține circa 20%, iar restul țărilor Europei Occidentale 13%. Pentru celelalte țări capitaliste dezvoltate, S.U.A. și Japonia, se estimează o dublare a producției ceea ce le vor permite să dețină în 1980 o cotă parte din producția mondială de 25% și respectiv 18%.

Țările în curs de dezvoltare și țările socialiste sînt cele mai dinamice, apreciindu-se o majorare a volumului producției de aproximativ 5 ori față de nivelul actual.

În ceea ce privește structura producției de fibre sintetice se precizează că vor avea loc următoarele tendințe:

- actualele grupe mari de fibre sintetice (poliamidice, poliacrilonitrilice și poliesterice) vor continua să dețină majoritatea producției;
- va crește competitivitatea grupelor de fibre sintetice menționate în noile sectoare de utilizare. Fibrele poliesterice își vor consolida poziția, revenindu-le 38% din totalul producției. Fibrele poliacrilonitrilice vor deține 19% iar poliamidicele 27%.

Estimările făcute privind structura producției de fibre sintetice în principalele zone producătoare arată următoarele: în S.U.A., la sfîrșitul actualului deceniu fibrele și firele poliesterice vor deține 50% din totalul producției de fibre sintetice; în Europa de vest fibrele poliesterice vor deține în 1975 circa 33%, iar în Japonia în același an, aproximativ 37%. Majorarea într-un ritm rapid a producției de fibre și fire poliesterice și poliacrilonitrilice, va atrage după sine modificarea raportului între fire filament și fibre scurte, în favoarea ultimelor, astfel încît în 1980 fibrele scurte vor deține aproximativ 55% din totalul producției de fibre și fire.

Modificările semnalate în sfera producției se vor reflecta și în domeniile de utilizare ale fibrelor sintetice.

Sectorul articolelor de îmbrăcăminte, deși se va menține pe primul loc, datorită gradului de saturare, la finele deceniului, va prezenta o reducere a cotei părți în favoarea articolelor de uz casnic și tehnic industrial, al căror consum va crește într-un ritm mult mai înalt. Se va tinde tot mai mult spre producerea de fibre pentru obținerea de țesături ușoare, țesături amestec și țesături cu un grad de elasticitate mărit. Tricotajele vor prezenta o dezvoltare considerabilă, servind tot mai mult la realizarea de confecții, în special pentru bărbați.

În ceea ce privește articolele de uz casnic, o majorare considerabilă a utilizării fibrelor sintetice se va produce îndeosebi în industria covoarelor, perdelelor, stofelor de mobile și tapițeriei. Printre articolele tehnice de uz industrial va crește consumul fibrelor filament folosite la confecționarea cordului pentru anvelope.

O preocupare importantă a firmelor producătoare de fibre și fire sintetice, caracterizată prin eforturile și cheltuielile ce se fac, o constituie îmbunătățirea caracteristicelor tehnice și difersificarea largă a sortimentelor la tipurile de fibre existente. Cercetările privind descoperirea de noi tipuri de fibre sintetice dimpotrivă nu pare să stea în aceeași măsură în atenția producătorilor.

Principalele tendințe ale cercetării sînt orientate în următoarele direcții:

- obținerea de fibre și fire poliamidice și poliesterice antistatice și cu capacitate tinctorială mare;
- obținerea de fibre și fire cu aspect mătăsos, asemănătoare cu mătasea naturală;
- dezvoltarea sortimentelor de fibre conjugate, bicomponente, pe bază de fibre poliacrilonitrilice.

În concluzie, în deceniul 1971—1980, piața fibrelor sintetice va cunoaște o creștere susținută, caracterizată printr-o competitivitate maximă față de fibrele naturale.

dr. ing. Paul N. ȘTEFĂNESCU
Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaționale

Tabelul nr. 1

Dinamica consumului mondial de fibre textile

	mii tone				Creșteri anuale în %	
	1960	1970	1975	1980	1960/1970	1970/1980
Bumbac	10.344	11.640	11.800	12.000	1,1	0,4
Lînă	1.451	1.600	1.650	1.720	1,0	0,9
Fibre chimice	3.302	8.370	12.650	16.400	9,75	7,0
— celulozice	2.600	3.480	4.000	4.300	2,9	2,1
— sintetice	702	4.890	8.600	12.100	21,4	9,5
TOTAL 1)	15.889	21.610	26.100	30.120	3,1	3,4

1) exclusiv mătasea.

Tabelul nr. 2

Estimări privind repartizarea producției de fibre sintetice pe grupe de țări

	mii tone			Ritm de creștere %
	1970	1975	1980	1970—1980
Total mondial din care:	4.890	8.600	12.100	9,5
— țări capitaliste dezvoltate	4.300	7.450	9.800	9,0
— țări în curs de dezvoltare	240	550	1.000	15,5
— țări socialiste	350	600	1.300	14,0

LICHIDITATEA ȘI SOLVABILITATEA

(Urmare din pag. 4)

tivității lor din partea forului tutelar sau al băncilor.

Analizînd cauzele care duc la nefolosirea creditării în condiții restrictive atunci cînd întreprinderile nu se încadrează în volumul normal de fonduri, se ridică problema : **cum să crească cointeresarea și răspunderea întreprinderilor în redresarea situației lor financiare, redresare care se poate realiza mult mai ușor prin cuprinderea întreprinderilor respective în controlul desfășurat în procesul creditării în condiții restrictive ? Părerea noastră este că această stimulare se poate realiza numai prin conjugarea tuturor măsurilor pe care le pot lua băncile, forul tutelar, furnizorii împotriva întreprinderilor ce nu se încadrează în volumul normal de fonduri. Asemenea măsuri ar putea fi legate de suportarea dobînzilor penalizatoare de către cei vinovați, dacă asemenea fenomene sînt datorate unor cauze subiective, întărirea poziției furnizorilor față de cumpărătorii rău platnici, sancțiuni ce le poate dispune forul tutelar etc.**

• Sînt necesare criterii unitare de apreciere a eficienței creditului

ACTUALUL sistem de creditare urmărește creșterea eficienței economice. Această calitate s-a verificat în practică. Astfel, numai la nivelul Sucursalei județene Cluj a Băncii Naționale s-a reușit să se reducă în perioada iulie 1970—martie 1971 volumul creditelor restante, la 31 martie 1971, lichidîndu-se toate împrumuturile restante vechi, preluate de la vechiul sistem de creditare.

Pentru întreprinderile din Cluj, din industria ușoară și constructoare de mașini, ponderea împrumuturilor restante și a celor rezultate din depășirea limitei sau acordate în condiții restrictive a evoluat astfel :

în procente — din total credite

	30 VI 1970	30 IX 1970	31 XII 1970	31 III 1971
Pentru întreprinderile din industria ușoară	33,0	40,2	12,6	6,3
Pentru întreprinderile din industria constructoare de mașini	9,6	14,5	5,6	0,8

Aceste date ne arată o îmbunătățire a folosirii creditelor bancare. Cu toate acestea credem că mai sînt necesare măsuri pentru creșterea eficienței creditului și a dobînzii.

Mai întîi trebuie ținut seama că eficiența creditului nu se urmărește de către bancă printr-un sistem adecvat de indicatori, aceasta apreciindu-se doar pe baza unor constatări generale și mai mult formale pe care le fac organele bancare. Asemenea eficiență se urmărește numai la creditele de mică mecanizare, al căror volum nu este reprezentativ în totalul creditelor acordate de bancă. Eficiența folosirii creditelor nu este urmărită nici de către întreprinderi. Cu toate că în 1970 au fost introduși în planificarea financiară din întreprinderi anumiți indicatori de eficiență, aceștia se referă numai la totalul fondurilor de producție și circulație. Pentru mijloacele circulante nu se urmărește distinct eficiența folosirii lor.

Deși volumul creditului bancar crește de la o perioadă la alta, folosirea acestuia nu înregistrează o creștere corespunzătoare. Actualul sistem de dobînzi a fost perfecționat pe linia majorării ratelor dobînzii, a unificării unor rate ale dobînzii și a diferențierii dobînzii pe ramuri și în funcție de modul de folosire a creditului.

Cu toate aceste perfecționări, considerăm că el nu constituie în prezent un element de stimulare și de cointeresare a întreprinderilor în folosirea rațională a creditului. Aceasta din mai multe motive. **În primul rînd,** incluzîndu-se în prețul de cost și avînd o pondere relativ mică în costuri, dobînda nu stimulează întreprinderile în folosirea unui volum optim de credite, necesar realizării anumitor obiective economice. Chiar la întreprinderile industriale la care ponderea creditului în totalul mijloacelor circulante este ridicată, ponderea dobînzilor în prețul de cost rar depășește 0,5—0,6%. Din acest motiv, dobînda practic nu poate servi drept pîrghie în ridicarea eficienței activității economice. **În al doilea rînd,** chiar perceperea de dobînzi majorate pentru folosirea nerațională a creditului bancar nu este în măsură să stimuleze și să cointereseze întreprinderile în îmbunătățirea activității lor, deoarece și asemenea dobînzi se includ tot pe costuri. Deși dobînda pentru creditele nerambursate în termen sau pentru creditele folosite peste nivelul normal al fondurilor este substanțial ridicată față de cea obișnuită, pentru întreprinderi asemenea dobînzi nu constituie o problemă asupra căreia să-și îndrepte atenția.

Pentru ridicarea pe o treaptă superioară a rolului creditului și a dobînzii în influențarea activității economice, considerăm necesară luarea unor măsuri care să întărească simțul de răspundere al organelor de conducere din întreprinderi pentru folosirea judicioasă a creditului. După părerea noastră, **ar trebui elaborate la nivelul economiei naționale, cu diferențiere pe ramuri, criterii obligatorii de apreciere a eficienței folosirii creditului bancar destinat acoperirii mijloacelor circulante. Asemenea criterii există stabilite pentru creditele care asigură reproducția fondurilor fixe. Pentru mijloacele circulante aceste criterii s-ar putea referi la : realizarea volumului planificat al producției și circulației cu un anumit volum de credite ; realizarea vitezei de rotație planificată a stocurilor acoperite din credite și a volumului acestor stocuri ; realizarea beneficiului sau rentabilității planificate în funcție de creditele utilizate etc.** Deși acești indicatori sînt determinați de volumul tuturor fondurilor de care dispun întreprinderile, prin anumite calcule s-ar putea stabili contribuția creditului, ca sursă de formare a acestor fonduri, în realizarea indicatoriior respectivi. În literatura de specialitate din țara noastră și din alte țări socialiste au fost ridicate probleme legate de posibilitatea exprimării eficienței creditului, ele au rămas însă doar la nivelul de „puncte de vedere".

De asemenea, considerăm că creditarea mijloacelor circulante pentru activitatea economică în funcție de eficiența economică, trebuie legată de sistemul de cointeresare și răspundere materială a conducerilor întreprinderiior în folosirea judicioasă a fondurilor împrumutate. Pentru aceasta, considerăm că **legarea directă a dobînzii bancare de beneficiu și de fondurile de stimulare materială constituie din beneficii sau chiar din fondul de salarii** (fonduri care se cuvin conducerilor întreprinderilor sau organelor financiare care răspund de folosirea judicioasă a creditelor) ar fi în măsură să lichideze o serie de fenomene negative din economia întreprinderilor și pe care actualul sistem de dobînzi ce se experimentează nu le-a putut rezolva.

ERATĂ

În nr. trecut, ultimele două rînduri din col. 1 a tabelului din pag. 4, se vor citi : Populația ocupată în ramurile agricole.

ELECTROTEHNICA ȘI ELECTRONICA

(Urmare din pag. 6)

nice îi este specific un grad înalt de concentrare și integrare. Bazat pe această realitate studiile efectuate în cadrul departamentului nostru au scos în evidență necesitatea adîncirii specializării, atît la nivelul întreprinderilor, cît și la cel al secțiilor de fabricație. De asemenea, dat fiind sortimentul foarte mare de materii prime și materiale folosite, cooperarea largă este o trăsătură care caracterizează această subramură atît pe plan intern, cît și pe cel internațional.

Pentru a ilustra mai bine cum s-a desfășurat procesul de specializare și profilare, este suficient să arătăm că, **în timp ce în cincinalul 1961—1965 pe o întreprindere reveneau în medie 6 grupe de produse de tehnică distincte, pe cincinalul 1966—1970 acestea s-au redus la 4, iar în 1971—1975, prin adîncirea specializării întreprinderilor, numărul de grupe de produse distincte va ajunge în medie la peste 2.** Aceasta va avea efecte pozitive atît asupra creșterii productivității muncii, cît și asupra îmbunătățirii calității producției.

O atenție deosebită în cadrul specializării industriei electrotehnice se acordă producției de elemente primare pentru fabricația prevăzută, în acest scop luînd ființă o serie de **unități specializate pe subansamble comune.** Se va pune, totodată, un accent pe producția de elemente de comutare și conectare, precum și pe dezvoltarea de sculării și sectoare de autoutilare centralizate pentru tehnica curenților tari și pentru electronică și automatizări, acestea din urmă avînd în principal scopul realizării de SDV-uri și utilaje tipizate specifice. Autodotarea cu utilaje specifice în această ramură este hotărîtoare pentru progresul tehnic. De altfel și pe plan mondial aceste utilaje sînt în cea mai mare parte concepute tot de fabricantul de produse.

În cadrul politicii generale de îmbunătățire a organizării și planificării economiei naționale, departamentul nostru a avut la început două centrale industriale, iar în prezent există trei centrale și un grup de uzine. Personal consider că în perioada următoare vor trebui organizate mai multe grupuri de uzine specializate pe profile mai înguste, ceea ce va crea premisele unei diversificări mai largi a producției și obținerii unei eficiențe economice superioare. Este necesar să se adîncească specializarea centralelor, în special a celei pentru materiale și mașini electrotehnice și centrala de electronică și tehnica vidului, ele fiind în prezent mult prea complexe.

— Pentru că dezvoltarea electronicii și electrotehnicii este condiționată în mare măsură de aportul cercetării științifice, am dori să vă referiți și la acest domeniu.

— Este evident că dezvoltarea explozivă a electronicii și electrotehnicii în țara noastră, progresul rapid în aceste subramuri moderne nu este posibilă fără desfășurarea unei activități ample de cercetare științifică aplicativă. Tocmai de aceea, activitatea de cercetare și proiectare a institutelor noastre este orientată, în principal, pe rezolvarea problemelor curente și de perspectivă, aducînd un aport substanțial la îmbogățirea gamei de produse, la diversificarea largă a acestora, fie pe bază de concepție proprie, fie pe bază de licențe.

În această ordine de idei, vreau să menționez activitatea **Institutului de cercetări electronice** care, de la înființarea sa, a fost orientată pe pregătirea bazei tehnice și de cadre pentru fabricile din domeniul aparaturii electronicii industriale și profesionale. Peste 21 de prototipuri de aparate de măsură și control realizate la acest institut, reprezintă portofoliul de bază al producției noii întreprinderi FEMI, creată în acest scop. La rîndul său, **Institutul de tehnică de calcul** are ca activitate principală asimilarea și diversificarea produselor din domeniul tehnicii de calcul, pregătind în același timp și specialiști pentru noua fabrică de calculatoare ce va fi pusă în funcțiune în acest an.

Și celelalte institute și centre de cercetare și proiectare desfășoară o activitate rodnică. Astfel, **Centrul de cercetare și proiectare de la Uzina „Electroputere"—Craiova** cercetează și elaborează documentațiile tehnice pentru tehnica tensiunilor înalte. **Centrul de cercetare și proiectare componente electronice — București** elaborează produse noi (tranzistoare și alte tipuri de componente) cu forțe proprii, precum și dezvoltarea unor licențe specifice. În sfîrșit, **Institutul de cercetări și proiectări electrotehnice** (ICPE), evidențiat pe țară în întrecerea socialistă pe 1970, elaborează în diferite domenii ale tehnicii echipamente electrotehnice cu aplicare în producție, (instalații de reglare automată a factorului de putere, instalații de foraj în curent continuu etc.)

Institutele trebuie să aibă în mai mare măsură stații pilot și **să realizeze în serii mici produse a căror fabricare pe scară industrială nu se justifică pentru moment din punct de vedere economic.** Ele au primit astfel de sarcini și în anii anteriori achitîndu-se de ele în mod onorabil. Tendința este ca, în viitor, să amplificăm această orientare, creînd la institute secții de sculării, sectoare de autoutilare și stații-pilot pentru ca ele să-și poată verifica și valorifica soluțiile pe care le-au elaborat.

În întreaga lume se alocă fonduri importante pentru activitate de cercetare și dezvoltare, pentru dotarea cu aparatură necesară. Și în țara noastră se fac eforturi materiale mari în acest scop. Prin alocarea unor însemnate fonduri de investiții în vederea dotării cu mijloace moderne (clădiri, utilaje și aparatură) fondurile fixe pe un salariat vor crește în 1975, în institutele și centralele de cercetare electronică, de circa două ori. Așa cum am arătat însă, pentru a putea crea o puternică bază tehnico-materială la toate institutele și centrele noastre de cercetare și proiectare, se simte nevoia de mai multe fonduri bănești — fonduri ce ar putea fi recuperate prin rezultatele bune ce se vor obține în industrie pe baza activității desfășurate de cercetarea științifică.

— Prevedeți că veți întîmpina și unele dificultăți care impun luarea din timp a unor măsuri pentru evitarea lor ?

— Firește, orice domeniu care își propune o dezvoltare vertiginoasă într-un timp relativ scurt, întîmpină și unele greutăți. În programul nostru, am ținut în bună parte seama de ele, și ca atare, am stabilit și măsuri ca antidot. Rămîn însă unele probleme, care ne dau bătaie de cap, și de aceea se află în studiu pentru a fi soluționate. Între acestea menționez pe prim plan, **asigurarea tuturor unităților și în special, a celor noi, cu cadre calificate.**

Cu toate prevederile de pregătire în școli și institute, de formare în întreprinderi, acestea nu acoperă necesarul în special dacă se ține seama de nivelul de calificare foarte ridicat solicitat de tehnicile de vîrf folosite în industria electrotehnică și electronică. Crearea condițiilor necesare (cămine, fonduri de școlarizare, planuri separate de productivitatea muncii pe perioada formării de 2—3 ani în unele meserii ale industriei electronice) ar fi de natură să stimuleze „accelerarea" formării de cadre pentru producție. De asemenea, menționez că absolvenții învățămîntului superior ar trebui repartizați, cu precădere, în ramurile prioritare ale economiei, iar selecția lor pentru cercetare, industrie, exploatare după înclinație și capacitate, ar trebui încredințată institutelor de cercetare și proiectare de specialitate care, după un an de stagiu, să se pronunțe asupra destinației folosirii optime a acestora.

În altă ordine de idei, vreau să subliniez faptul că **participarea altor ramuri la dezvoltarea electrotehnicii și electronicii nu este încă pe măsura posibilităților existente.** Mă refer în primul rînd, la industria noastră chimică care, cu toate eforturile ce se prevăd a se face în cincinalul 1971—1975, nu acoperă cu materii prime și materiale specifice și de mare prioritate necesitățile industriei electronice. Pe lîngă unele măsuri luate de a se produce cantități mici sau specifice de materiale în industriile electrotehnică și electronică, **consider oportun să se studieze posibilitatea dezvoltării de secții specializate sau stații-pilot pentru materialele necesare industriei electrotehnice și electronice** (în cantități mici, larg diversificate și de mare puritate chimică) **în unitățile industriei chimice din țară, aceste materiale putînd fi valorificate și la export. Exemple similare pot fi date și pentru unele materiale din industria minieră.**

Și acum o altă problemă care privește aportul mai substanțial al cercetătorilor noștri. Se știe că sîntem încă beneficiari de licențe și importuri complexe. Dezvoltării acestora, perfecționării și diversificării produselor realizate pe bază de licență trebuie să li se aducă îmbunătățiri rapide. Mă refer la **participarea în mai mare măsură a tuturor colectivelor din institutele și uzinele electrotehnice la valorificarea licențelor atît în țară cît și la export, prin licențe și linii de fabricație complexe a produselor realizate pe bază de concepție proprie.** Industria electrotehnică și electronică dispune în prezent de baza necesară să intensifice și această activitate, să introducă concepția proprie românească în circuitul mondial — dar firește totul depinde de activitatea ce o vor depune cadrele specializate din institutele noastre.

Tendința existentă în industria electrotehnică și electronică de a folosi tehnici de vîrf, „mutațiile" și „înnoirile" foarte rapide ale tehnicii în această ramură, impun institutelor de cercetare — proiectare un rol nou în activitatea de ansamblu și anume rolul de a „dirija" și conduce permanent „drumul" industriei. În această ordine de idei, **consider oportun a se experimenta și în țara noastră forme noi de grupuri de uzine „grefate" pe un institut de cercetări și proiectări, cum ar fi de exemplu în domeniul tehnicii de calcul.**

ROLUL PROGNOZEI ŞTIINŢIFICE ŞI TEHNOLOGICE ÎN PREGĂTIREA VIITORULUI

- **Explorarea şi influenţarea direcţiei de dezvoltare a viitorului — o activitate de mare răspundere socială şi politică.**
- **Prognoza prefigurează şi reflectă variantele viitorului, planificarea le hotărăşte.**
- **Putem prevedea locurile unde va fi străpuns frontul ştiinţei?**
- **Limitele critice ale organizaţiilor ştiinţifice.**
- **Prognoza tehnologică — arma cu acţiune prelungită a oricărei întreprinderi dinamice, inovatoare, creatoare de progres.**

DUPĂ CUM SE ŞTIE, Plenara C.C. al P.C.R. din 6 mai a.c. a hotărît ca o comisie centrală de partid şi de stat să elaboreze prognozele dezvoltării României pentru perioada din 1976 pînă în 1990—2000, pe baza cărora se va întocmi apoi programul dezvoltării ţării în următorii 15—20 ani. Vom înţelege mai bine semnificaţia acestei hotărîri dacă avem în vedere că în zilele noastre, în toate domeniile, au loc schimbări esenţiale, într-un ritm extrem de rapid. Societatea noastră, din ce în ce mai complexă, nu poate rămîne pasivă în faţa viitorului, pe care progresul ştiinţific şi tehnic îl face să se apropie cu o viteză tot mai mare.

Din acest motiv, explorarea viitorului şi căutarea căilor pentru a-l influenţa direcţia de dezvolatre, trebuie considerată o activitate de mare răspundere socială şi politică.

Aşa cum a subliniat tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al P.C.R., în expunerea sa la adunarea solemnă consacrată sărbătoririi semicentenarului partidului, **„la elaborarea prognozelor şi direcţiilor principale de dezvoltare in perspectivă a patriei, trebuie pornit de la legile obiective ale dezvoltării sociale, de la realităţile concrete ale ţării noastre, precum şi de la tendinţele revoluţiei tehnico-ştiinţifice pe plan mondial"**.

Relaţia prognoză — plan, sau previziune — decizie

DEŞI PROSPECTAREA viitorului prin intermediul studiilor de prognoză a luat o mare răspîndire în toate ţările, eficienţa utilizării rezultatelor acestei activităţi se manifestă cu plenitudine în special în ţările socialiste, cu economie planificată. Scoţînd în evidenţă direcţiile posibile de dezvoltare în toate sferele de activitate, indicarea limitelor acestor posibilităţi şi conturarea modelului optim al soluţiilor viitorului, prognoza reprezintă o etapă strict necesară a procesului planificării economiei naţionale, creînd premisele abordării prin metodele ştiinţelor exacte a elaborării planului. În tot mai mare măsură se constată că opţiunile unui plan bine alcătuit necesită cunoaşterea prealabilă a modalităţilor evoluţiei pe o perioadă mai lungă, ca, de altfel, şi cunoaşterea consecinţelor acestei evoluţii. Desigur, între plan — măsură cu caracter decizional de formare a viitorului — şi prognoză — care doar prefigurează şi reflectă variantele viitorului — este o deosebire de natură. Ele sînt însă strîns legate şi aceasta determină ca în majoritatea ţărilor socialiste, prognozarea să constituie astăzi un instrument indispensabil în activitatea practică de planificare.

În contextul foarte divers al activităţii de prognozare, o importanţă deosebită o are prognoza în ştiinţă şi tehnică. Lucru explicabil întrucît acestea sînt domenile cele mai dinamice din lumea contemporană şi care influenţează creşterea economnică în măsură din ce în ce mai mare. Prognoza în ştiinţă are în vedere în primul rînd elaborarea bazelor planificării ştiinţei, determinarea metodelor de sporire a eficienţei investigaţiei ştiinţifice. Care sînt principalele probieme ale prospectării căilor de dezvoltare a ştiinţei?

Comanda socială

DACĂ DESCOPERIRILE ştiinţifice sînt în principiu imprevizibile, aceasta nu înseamnă că sîntem total dezarmaţi în cunoaşterea aproximativă a eventualelor străpungeri care se pot efectua în frontul larg pe care înaintează ştiinţa. Există o serie de elemente care permit să se aprecieze care sînt perspectivele pe care le posedă dezvoltarea diverselor direcţii ale ştiinţei şi care ar putea da naştere unor descoperiri importante.

În primul rînd, necesităţile social-economice sînt decisive pentru concentrarea unor importante forţe ştiinţifice într-un anumit domeniu şi sporirea în acest mod a probabilităţii unor descoperiri aşteptate de societate. Găsirea şi valorificarea unor resurse uşor accesibile de energie, producţia de materiale sintetice ieftine şi cu calităţi speciale, găsirea unor mijloace eficiente de luptă cu bolile şi cu bătrîneţea ş.a., constituie adevărate comenzi sociale, care impun studierea atentă a posibilităţilor care se deschid în fiecare din aceste domenii. Schiţarea unor variante probabile a problemelor care se pun şi elaborarea pentru fiecare din aceste variante a unor modele prognostice, permit o mai raţională planificare a cercetării ştiinţifice, o distribuire a fondurilor şi forţelor de cercetare corespunzător orientărilor prioritare evidenţiate.

Aşa după cum subliniază, de exemplu, futurologul sovietic I. V. Bestujev-Lada, stadiul actual al fizicii şi biologiei permite să se afirme că aceste ramuri ale ştiinţei conţin în germene noi teorii conceptionale, capabile să generalizeze rezultatele celor mai noi cercetări şi să dea explicaţii fenomenelor care, în stadiul actual al cunoştinţelor, nu este posibil a fi explicate. Care vor fi aceste teorii este greu de spus, dar anumite variante probabile ale lor pot fi elaborate, avînd drept sens ca, prin analiza lor critică, cercetătorii să poată găsi mai rapid soluţii optime.

Trebuie ţinut seama apoi şi de faptul că o mare descoperire se realizează de regulă în mai multe state, de la ideea iniţială pînă la transpunerea sa finală în viaţă. Tendinţele care se manifestă în succesiunea acestor etape pot permite aprecierea probabilităţii realizării descoperirii şi a consecinţelor acesteia. Un exemplu poate ilustra cele de mai sus.

Se consideră că, pentru producţia de energie, fisiunea nucleară controlată a atomilor de hidrogen va lua locul, la sfîrşitul acestui secol, filierei reactoarelor de fisiune cu neutroni rapizi (care se prognozează că vor atinge expansiunea maximă prin 1980). Pentru aceasta vor trebui învinse dificultăţile tehnologice ale fuziunii termonucleare controlate. Insuficienta cunoaştere a proceselor în plasma fierbinte a condus la eşecuri care au arătat că „străpungerile" tehnologice trebuie precedate de o fază importantă de cercetare fundamentală. Prognoza ştiinţifică trebuie să identifice deci problemele nerezolvate, care împiedică în prezent dezvoltarea in acest domeniu. Totodată, trebuie identificate ramurile auxiliare ale tehnologiei în care sînt necesare progrese de care este condiţionată obţinerea unor rezultate valabile în direcţia obiectivului de bază (de ex.: crearea unor materiale rezistente la temperaturi foarte înalte şi la radiaţii extrem de puternice). Dar obţinerea unor rezultate, chiar şi parţiale, în această direcţie, poate avea mare utilitate pentru progresul ştiinţei însăşi.

În cele de mai sus am prezentat cîteva aspecte sub care se poate prezenta problema caracterului prognozabil al descoperirilor ştiinţifice. Dar prospectarea căilor de dezvoltare a ştiinţei nu se limitează la aceasta. Probleme importante care necesită elaborarea unor analize prospective sînt: dezvoltarea în perspectivă a structurii ştiinţei, creşterea şi modificarea structurii cadrelor ştiinţifice, evoluţia organizaţiilor ştiinţifice.

Diferenţiere şi integrare

DEZVOLTAREA în perspectivă a structurii ştiinţei este o problemă legată de procesul de diferenţiere şi de integrare a diverselor domenii ale ştiinţei. De exemplu, din chimie se desprind noi direcţii de cercetare: cristalografia, radio-chimia, electrochimia etc. O mare perspectivă o au direcţiile ştiinţifice noi, situate la frontiera disciplinelor ştiinţifice existente (adică prin contopirea fie a unora foarte apropiate, fie foarte îndepărtate). Are loc permanent „altoirea" extrem de productivă a unei ramuri ştiinţifice cu o alta.

Din îmbinarea fizicii cu chimia s-a creat astfel chimia fizică şi fizica chimică, din cea a chimiei cu biologia — biochimia, din cea a chimiei cu geologia — geochimia, iar din îmbinarea acestora două — biogeochimia ş.a.m.d. Acest proces de integrare şi de diversificare are desigur anumite legităţi, a căror studiere poate permite aprecierea perspectivelor pe care le conţine.

Structura cadrelor de cercetare

UN MARE INTERES îl prezintă prognozarea creşterii şi modificării structurii cadrelor ştiinţifice. Ritmul de creştere a numărului oamenilor de ştiinţă determină ca în ţările industriale să aibă loc o dublare a numărului lor la fiecare 10 ani şi uneori într-un termen chiar mai scurt. În ceea ce priveşte ţara noastră, se apreciază că numărul cadrelor cu studii superioare care vor lucra în cercetarea ştiinţifică va creşte în perioada 1971—1975 cu cca 60% şi de cca 2,5 ori pînă în 1980 (faţă de 1970).

Cît timp va dura acest proces de creştere accelerată, care sînt consecinţele sale şi care sînt măsurile ce trebuie luate în legătură cu pregătirea cadrelor ştiinţifice, cu fondurile alocate pentru investiţii şi cu planificarea cercetărilor ştiinţifice, iată numai cîteva dintre problemele care se cer a fi prognozate.

Un deosebit interes prezintă de asemenea prospectarea evoluţiei structurii cadrelor ştiinţifice pe diferite ramuri ale ştiinţei, pe categorii de vîrstă, pe sexe, pe nivele de pregătire ştiinţifică ş.a. Unele studii efectuate în cadrul C.N.S.T., evidenţiază o serie de mutaţii importante în structura potenţialului ştiinţific naţional în favoarea ştiinţelor tehnice. De asemenea, este de aşteptat o creştere în prima perioadă a ponderii oamenilor de ştiinţă tineri, pentru ca după 1980 să sporească ponderea celor peste 40 de ani. Se poate preconiza de asemenea o creştere şi a ponderii cercetătorilor de sex feminin care vor lucra în organizaţiile ştiinţifice.

Profilul organizaţiilor ştiinţifice

PROBLEMELE dezvoltării organizaţiilor ştiinţifice solicită multiple şi variate activităţi prospective. După cum se ştie, organizaţiile ştiinţifice pot avea anumite limite critice, dincolo de care îşi pierd din eficacitate: de la colective pitice şi dispersate, pînă la giganţi, dificil de dirijat. Uneori se poate ajunge şi la o anumită îmbătrînire a organizaţiei (atunci cînd nu se asigură un aport constant de forţe tinere), fapt care se răsfrînge negativ asupra productivităţii.

De regulă în dezvoltarea reţelei de organizaţii ştiinţifice predomină metodele extensive, care duc la crearea de noi sectoare, laboratoare sau chiar institute atunci cînd se intenţionează abordarea unei noi probleme. Dar, aşa cum s-a arătat mai sus, procedeul de diferenţiere a ştiinţei dă naştere constant unor noi ramuri şi discipiine ştiinţifice şi deci, crearea în continuare de subdiviziuni organizatorice pare lipsită de perspectivă. Reprofilarea sau lichidarea organizaţiilor existente se dovedeşte deosebit de dificilă atunci cînd apariţia unor cerinţe noi impun înfiinţarea unei organizaţii cu un anumit profil.

Se pare că această problemă trebuie abordată nu prin crearea de sectoare şi laboratoare pe ramuri şi discipline ştiinţifice, ci prin colective complexe, destinate să elaboreze într-un răstimp determinat o anumită problemă şi care să fie lichidate sau reorganizate la încheierea lucrărilor sau la trecerea la o altă problemă. Adoptarea unei astfel de soluţii cere însă o bună pregătire organizatorică, care nu este de conceput fără o detaliată elaborare de prognoze ştiinţifice.

Prognoza tehnologică şi strategia economică

ÎN CEEA CE PRIVEŞTE prognoza tehnologică, aceasta are o serie de trăsături care o deosebesc de prognoza în ştiinţă. Prognoza tehnologică tratează evoluţia problemelor tehnice şi influenţa acestora asupra perspectivelor dezvoltării diverselor ramuri şi domenii de activitate. Se elaborează astfel prognoze cu privire la dezvoltarea din punct de vedere tehnic şi tehnologic a bazei energetice şi de combustibil, resurselor de materii prime şi de produse alimentare, automatizării şi cibernetizării producţiei, dezvoltării tehnice a diferitelor ramuri ale industriei, construcţiilor, agriculturii, transporturilor şi telecomunicaţiilor etc. Prospectarea sub acest unghi a progresului tehnic conduce la o multitudine de prognoze posibile, în ceea ce priveşte: evoluţia gamei de sortimente şi apariţia unor noi produse; apariţia şi evoluţia unor tehnologii şi procedee tehnice; asimilarea de noi tipuri de utilaje; evoluţia valorificării superioare a materiilor prime şi înlocuirea acestora cu materi prime sintetice sau artificiale etc.

Înalta eficienţă economică a acestui tip de prognoze, strînsa lor legătură cu aspectele evoluţiei în perspectivă a economiei şi societăţii, a determinat ca ele să capete o mare răspîndire în ţările industrial dezvoltate. În S.U.A., de exemplu, unde activitatea de prognozare tehnologică constituie o practică introdusă mai de demult, organizaţii guvernamentale ca N.A.S.A., şi Comisia pentru Energia Atomică sau organizaţii particulare ca Rand Corportion, Stanford Research Institute, Hudson Institute, Mc. Graw-Hill ş.a., elaborează la comandă prognoze tehnologice în diferite domenii. E. Jantsch a calculat în 1967 că anual se cheltuiesc în S.U.A. peste 65 milioane dolari pentru elaborarea de studii de prognoză tehnologică de către serviciile speciale ale marilor firme sau de organizaţii specializate în acest gen de activitate.

Marea eficienţă economică care se apreciază că o au prognozele tehnologice în ţările occidentale se datoreşte faptului că, folosind metode matematice de cercetare, ele abordează probleme economice acute ale domeniului investigat.

În strînsă legătură cu activitatea de elaborare a studiilor de prognoză privind apariţia unui anumit produs, se elaborează şi prognoze de marketing. Prognoza tehnologică este deci organic integrată în strategia oricărei întreprinderi dinamice, inovatoare, creatoare de progres şi deci aflate în plină dezvoltare. Orientarea prognozei tehnologice către obiectivul esenţial, creşterea eficienţei economice a activităţii examinate, este o regulă de care trebuie să ne conducem şi în stabilirea în ţara noastră a priorităţilor în elaborarea de prognoze.

Radu NEGRU

(Continuare în pag. 18)

DIALOG

Regula jocului

— Deseori, în lucrările de specialitate în domeniul științei conducerii poate fi întîlnit termenul de „joc" și cel de „reguli ale jocului", în alt sens decît cel de metodă utilizată în pregătirea cadrelor de conducere. Aici, noțiunea de „joc" este utilizată pentru a defini activitățile desfășurate de întreprindere de la poarta ei în afară și ea reflectă caracterul aleatoriu al acestor activități pe piață, în cadrul luptei de concurență. Pe piață cîștigă cel care știe ce produs, cît, cînd, unde și cu ce preț să-l vîndă.

Pornind de la sesizarea acestei realități, teoria a elaborat — și practica le valorifică — o serie întreagă de concepte, metode și tehnici de acțiune, între care cele de marketing se plasează, din acest punct de vedere, pe primul plan. Ceea ce mă preocupă, este că nu-mi dau seama în ce măsură astfel de tehnici și metode sînt aplicabile în condițiile noastre — unde nu există concurență — și cum trebuie ele însușite de cadrele noastre de conducere din întreprinderi.

— Dacă mai ai îndoieli asupra acestor aspecte vitale pentru o întreprindere, am să mă rezum la a-ți atrage atenția asupra a două aspecte.

În primul rînd, nu uita că un anumit fel de **competiție** *are loc și între unitățile noastre economice. Evident, de altă natură decît concurența între organizațiile economice bazate pe proprietatea privată. Vezi încheierea contractelor, prin alegerea liberă a furnizorului. Și la noi succesul, rezultat al acțiunilor desfășurate cu competență, inițiativă, curaj este răsplătit, iar insuccesul este sancționat. „Jocul", acționează însă în alte condiții, condiții al căror specific eu le-aș caracteriza prin două cuvinte — conștient organizate.*

În al doilea rînd, pe piața mondială regula acționează absolut identic pentru toți partenerii, inclusiv pentru unitățile noastre economice.

În „jocul" de pe această piață cîștigă cel care este mai puternic. Astăzi puterea se traduce însă nu prin mărime, ci prin competență, prin capacitatea de a crea produse care să corespundă cerințelor pieței, în cantitatea dorită de piață, a le vinde atunci, acolo unde ele sînt cel mai bine plasate, cu prețul cel mai avantajos. Pentru aceasta avem nevoie de specialiști și de cadre de conducere competente, care să cunoască nu numai geografia economică mondială, ci să știe și să aibă deprinderea să mînuiască cu succes tehnicile și metodele moderne prin care se studiază, se pătrunde și se menține o poziție pe piață.

Constantin COJOCARU

„ATELIERUL DE ORGANIZARE"

sau cum se poate obține un beneficiu de 10 milioane, cheltuindu-se unul

ÎN NR. 11/1971 al „Vieții economice", tovarășii Traian Pintea și Andrei Boer, în articolul „Cabinetul de organizare, un veritabil realizator", arată modul în care se desfășoară activitatea de elaborare a unor studii de organizare în cadrul cabinetului județean de organizare, trăgînd concluzia — justă — asupra eficienței acestei modalități. Pornind de la observațiile celor doi specialiști și a propriilor noastre constatări, considerăm că la creșterea eficienței muncii specialiștilor în organizare, de care dispunem în prezent, ar contribui și adoptarea unei noi forme de organizare a acestora. Concret, ne-am gîndit la înființarea unor **ateliere de organizare** la nivelul centralelor industriale.

Ce ne determină să considerăm că înființarea acestor ateliere ar aduce un impuls serios în desfășurarea acțiunii de organizare? Următoarele aspecte sînt caracteristice momentului actual în activitatea de organizare:

- compartimentele de organizare sînt înființate numai în unitățile mari și chiar la nivelul acesta numărul de cadre este insuficient;
- cadrele bine pregătite în problemele de organizare preferă să lucreze în centrale industriale și organe centrale, unde depun mai mult o muncă de îndrumare și control;
- neexistînd suficiente forțe și stimulente pentru rezolvarea unor situații dificile din unități, se abordează cel mai adesea probleme simple, fără o eficiență ridicată („timpul se consumă la fel pentru oricare studiu");
- se realizează un număr redus de studii, iarăși din cauza lipsei unui stimulent, ceea ce a condus la o relativă „acalmie" în acțiunea de organizare;
- numărul redus de cadre de organizare este împrăștiat la un număr mare de unități, ceea ce conduce uneori la realizarea unor studii nu de cea mai bună calitate și nu cu eficiență maximă, din lipsa posibilității de a forma un colectiv închegat și calificat pentru rezolvarea unor studii importante și complexe;
- compartimentele de organizare nu au posibilitatea de a interveni direct în procesul de producție, deși au competență profesională mai mare decît alte compartimente, ceea ce permite menținerea în producție a unor situații anormale, — („pînă la aplicarea studiului"!) — și la crearea opiniei din partea salariaților că acest compartiment este exclusiv un „serviciu de cercetare", depărtat de realitate, că „visează" la aplicarea unor soluții „imposibile" etc.

CINE?

TOATE ACESTE CAUZE și necesitatea imperioasă de a ridica eficiența unităților în vederea realizărilor sarcinilor mobilizatoare prevăzute în actualul cincinal, ne face să gîndim că trebuie să utilizăm o nouă formă organizatorică, care să conducă la îmbunătățirea muncii în activitatea de organizare.

Atelierul de organizare, avînd gestiune economică proprie și fiind o unitate în subordinea centralei industriale, ce va deservi toate unitățile componente ale centralei, ar trebui, în concepția noastră, să aibă ca scop realizarea și sprijinirea aplicării unor studii de organizare, precum și acordarea de asistență tehnică de specialitate pe linie de organizarea conducerii, producției și a muncii.

De altfel, posibilitatea înființării unor astfel de unități de organizare, este prevăzută și în statutul cadru al centralelor, analizat și discutat în consfătuirea de lucru a conducătorilor centralelor industriale și ai celorlalte unități cu statut de centrală (23 februarie 1971).

Atribuțiile acestui atelier ar consta în: elaborarea unor studii de organizare în problemele principale ale centralei industriale, precum și sprijinirea aplicării acestora; normarea tehnică a personalului din unitățile mari, începînd din faza de proiectare și pînă la atingerea parametrilor proiectați; elaborarea normativelor și normelor de muncă la unitățile mici care nu au personal de specialitate; elaborarea de metodologii de organizare (inclusiv de normare) specifice producției realizată în cadrul unităților centralei industriale; elaborarea de normative și norme de muncă pentru alte activități decît cele industriale existente în cadrul subunităților centralei, ca de exemplu: proiectare, construcții-montaj, prestații neindustriale etc.; elaborarea de norme unificate pe subramura de producție a centralei; organizarea activităților necesare pregătirii intrării în funcțiune a noilor unități; instruirea și îndrumarea permanentă a personalului de normare din unități (antrenamente pentru evaluarea ritmului de muncă, noi tehnici de măsurare a muncii etc.); întocmirea de materiale tehnice necesare desfășurării activității de organizare, cum ar fi: filme didactice pentru evaluarea ritmului de muncă, filme privind studiul metodelor, truse MTM, planșe etc.

Ținînd seama de aceste atribuții, pentru o centrală industrială, care are în subordine între 10—15 unități și 1—2 unități noi sau dezvoltări anuale — cum sînt, în general, centralele din cadrul Ministerului Industriei Materialelor de Construcții — numărul de salariați necesar pentru formarea unui atelier de organizare, trebuie să fie de 20—25 specialiști, plus 2—3 salariați administrativi.

CE SĂ FACĂ?

PENTRU EXEMPLIFICARE, redăm mai jos un program minimal pe un semestru al unui atelier de organizare, ce se poate forma imediat în cadrul Centralei industriale a geamurilor și materialelor izolatoare — Ploiești din Ministerul Industriei Materialelor de Construcții:

1. Elaborări de studii

— Descărcarea pneumatică a materiilor prime aprovizionate în vrac în Fabrica de geamuri-Tîrnăveni, circa 3000 ore.

— Mecanizarea culegerii și ambalării vatei de sticlă la Fabrica de geamuri-Scăeni, circa 2000 ore.

— Extinderea livrării geamului pentru export în conteinere la Fabrica de geamuri-Scăeni, circa 1700 ore.

— Raționalizarea transporturilor interne și a manipulărilor în Fabrica de geamuri-Mediaș, circa 5500 ore.

— Organizarea transporturilor interne, pe baza programării producției, la Fabrica de geamuri-Scăeni, circa 5000 ore.

— Mecanizarea încărcării cărămizilor dialit în vagoane la Întreprinderea de materiale de construcții-Bîrcea circa 3000 ore.

2. Organizarea intrării în funcțiune a noilor unități

— Elaborarea programului de pregătire și perfecționare a muncitorilor și personalului tehnic-administrativ necesar intrării în funcțiune a Fabricii de materiale izolatoare-Vaslui (termen de intrare în funcțiune: 30.VI.1972) circa 1000 ore.

— Determinarea pe baze tehnice a numărului de salariați necesar funcționării întreprinderii de materiale izolatoare-Șimleu (în fază de stadiu tehnico-economic) în vederea stabilirii indicatorilor tehnico-economici, circa 2000 ore.

3. Elaborarea de normative și norme de muncă

— Elaborarea de normative și norme de muncă unificate pe sector pentru produsele:
— carton bitumat circa 1200 ore.
— geam securizat circa 1200 ore.
— Adîncirea studierii unor factori de influență la procesul de fabricare a geamului tras în vederea creșterii productivității muncii, circa 3300 ore.

4. Diverse

— Formarea, prin cursuri de instruire de 8 săptămîni conform programului stabilit de Ministerul Muncii, a unui număr de 15 cadre de organizare (inclusiv practica în unități și urmărirea elaborării de către fiecare cursant a proiectului respectiv), circa 1500 ore.

— Elaborarea filmului didactic „Ritmuri de muncă la fabricarea cărămizilor dialit" (35 secvențe), circa 400 ore.

— Determinarea profesiogramelor pentru funcțiile meseriei de „operator la fabricarea geamurilor", circa 1500 ore.

Total ore contractabile de atelier pentru sem. II/1971 30 500 ore.

Nr. specialiști necesari = 20—21.

ÎN CE CONDIȚII?

REALIZAREA unei eficiențe deosebite în cadrul acestui atelier de organizare și mai ales obținerea unor rezultate economice importante în cadrul unităților datorită activității acestui atelier, sînt condiționate de existența unor reglementări speciale privind unele probleme de funcționare și retribuție, dacă ținem seama că atelierul este o unitate cu gestiune proprie, a cărui activitate se desfășoară pe bază de contracte încheiate cu unitățile beneficiare de servicii și ale cărui venituri se formează din o parte din beneficiile nete, obținute ca urmare a aplicării studiilor de organizare elaborate și din plata — pe bază de tarife — a unor servicii efectuate de atelier. Între aceste reglementări, menționăm:

- stabilirea de tarife pentru prestațiile efectuate de atelier: instruirea cadrelor de normare, întocmirea de filme, de metodologii, elaborări și normative și norme de muncă etc., precum și determinarea — în funcție de caracterul studiului de organizare — a veniturilor procentuale din beneficiile nete obținute din aplicarea studiului;
- stabilirea unor salarii tarifare corespunzătoare nivelului special de pregătire al acestor specialiști, dificultății și răspunderii pe care o implică activitatea lor;
- stimularea realizării unui volum cît mai mare de prestații și implicit, obținerea unor economii cît mai mari din aplicarea studiilor de organizare, printr-o formă specială de salarizare (acordarea salariului tarifar pentru un volum anumit de prestații — plan — și procente din volumul suplimentar de prestații realizat peste plan; cote din volumul de prestații realizat) sau posibilitatea acordării unei gratificații la sfîrșitul anului într-o cotă mai mare decît cea fixată prin reglementările în vigoare etc.

CU CE REZULTATE?

EFICIENȚA preliminată a activității unui atelier de tipul celui schițat mai sus, se poate concretiza în următoarele valori:

- beneficiu net evaluat din aplicarea studiilor de organizare elaborate: 3500 mii lei
- formarea unui număr de 15 cadre de normare (economii la costul formării față de tarifele CEPECA): 100 mii lei.
- reducerea manoperii specifice la produsele: geam securizat, carton și geam tras (evaluată la producția realizată pe an): 2100 mii lei
- asigurarea — din punct de vedere al pregătirii cadrelor — a intrării în funcțiune a Fabricii de materiale izolatoare Vaslui.

Se pot constata, din cele arătate mai sus, importanța lucrărilor elaborate de atelierul de organizare și, mai ales, eficiența economică preliminată a se obține. Dacă se consideră numai aceste economii și încasările atelierului din prestarea celor 30500 ore contractate (tarifate la 16 lei ora), rezultă că pentru 1 leu cheltuit se obține un beneficiu de cca 11 lei, mult mai ridicat decît cel obținut în unele țări dezvoltate economic (raport 1/4).

Trebuie ținut seama, de asemenea, de beneficiile ce se vor realiza — fără putință de evaluare, dar poate mai ridicate decît cele evaluabile — prin intrarea în funcțiune la termen și în bune condiții a unor noi unități și prin formarea unor cadre de organizatori.

Majoritatea lucrărilor prevăzute a se efectua de către acest atelier nu pot fi executate, sau pot fi parțial realizate cu mari dificultăți și la un nivel calitativ mai scăzut — cu implicații directe asupra volumului de beneficii rezultat — în actuala situație organizatorică a activității de organizare.

Considerăm că este justificat să se treacă la experimentarea funcționării acestor unități de organizare, iar măsurile de stimulare propuse se încadrează în principiile de salarizare și de stimulare prevăzute de actele normative în vigoare.

Ștefan TOFAN

REZULTATELE activității de multe condiții independente tului în organizare. Vorbind receptivitatea cadrelor de co ganizatorul, la diversele pîrg ționale, cum sînt cele de p teresare, prețuri etc. în cadrul cărora orice condiții însă, organizarea se face de organizare depind, neîndoielnic, de de competența și dorințele specialis- de astfel de condiții ne referim la nducere pe lîngă care acționează or- hii ale mecanismului economiei na- anificare, financiar-bancare, de coin- rganizatorul trebuie să acționeze. În către organizatori.

Iată de ce, pe lîngă evidențierea re ultatelor acțiunii de organizare, prin intermediul rubricii Studii: Experiențe revista noastră și-a propus ca unul din obiectivele sale principale pun erea în discuția specialiștilor a unor probleme privind formarea și perfecțior area cadrelor de organizatori, desfășurarea activității cabinetelor și a comp artimentelor de organizare din întreprinderi, centrale, ministere

Au fost evidențiate pe această cale idei valoroase privind pregătirea și utilizarea consultanților [1]), funcționarea c binetelor de organizare pe baza principiilor gestiunii economice [2]). În număr l de astăzi publicăm opiniile a trei specialiști. Relativ diferite, toate cele rei păreri conțin idei ce pot fi folosite în găsirea celor mai bune form organizatorice de utilizare a acestei categorii de specialiști.

1) Vezi „Viața economică" nr. 45/1970.
2) Idem, nr.: 13, 29/1970 și 11/1971.

AVEM OFERTĂ, NE TREBUIE CONSULTANȚI

CONSIDER dezbaterea inițiată de revista „Viața economică" privind folosirea specialiștilor în organizare ca fiind deosebit de importantă și actuală. Apreciez că încadrarea consultanților, absolvenți ai cursurilor de la CEPECA, într-o formă sau instituție specializată este cea mai bună soluție la care se poate recurge la ora actuală. După părerea mea, activitatea de consultanță în conducere și organizare poate fi desfășurată cu succes de către cabinetele județene de organizare științifică a producției și a muncii. În prezent, cabinetele elaborează proiecte de organizare pentru unitățile economice cu ajutorul colaboratorilor externi. Încadrarea lor cu consultanți ar aduce o serie de avantaje. Astfel, calitatea lucrărilor efectuate de salariații proprii va fi mai bună decît a celor întocmite de specialiștii din afară; nu s-ar mai cheltui fonduri suplimentare pentru plata colaboratorilor externi.

Aportul consultantului în cadrul cabinetului de organizare va fi mult superior în raport cu situația actuală. Cabinetul va deveni astfel un adevărat centru de emanație a ideilor, o instituție puternică de cercetare, care va trebui să-și acopere cheltuielile din veniturile proprii. Desfășurarea acestui proces este în mare măsură facilitată de către H.C.M. 1324/1970, privind contractarea lucrărilor de către cabinetele de organizare. Pînă în prezent, cabinetele din județul Ilfov, de exemplu, au realizat 4 contracte în 1970 și sînt încheiate pentru 1971 peste 20 de contracte, pe care le executăm, deocamdată, cu colaboratorii externi.

Ideea, o dată acceptată, transferul consultanților la cabinete rămîne doar o formalitate.

ing. I. PĂUNESCU
directorul Cabinetului de organizare a producției și a muncii — Ilfov

ÎNTÎI LA CEPECA, APOI LA CABINETE

ÎNAINTE de a-mi exprima unele păreri în legătură cu discuția la „masa rotundă", publicată sub titlul „Dialogul «consulting» — întreprindere" în revista „Viața economică" nr. 45/1970, aș vrea să remarc deosebitul interes pe care l-a stîrnit această discuție în rîndul specialiștilor brașoveni.

În ceea ce mă privește, apreciez că, deocamdată, ar fi util ca CEPECA să rețină pe toți absolvenții cursurilor de consultanți în organizare și să formeze grupe complexe de studiu și analiză, care să presteze, contra cost, servicii specializate pentru organe centrale, unități cu statut de centrală sau întreprinderi. Pe măsură ce numărul cadrelor și cererea pentru astfel de servicii vor spori, actualele cabinete județene pentru problemele de organizare științifică a producției și a muncii se vor putea transforma, treptat, în unități de consultanți în organizare, care să deservească centralele și întreprinderile din județul în care ele activează.

Concentrarea pentru început a tuturor consultanților în organizare la CEPECA ar asigura o solidă pregătire de specialitate, condiție primordială a afirmării acestei noi profesiuni. Aici ar trebui să lucreze pentru moment și alți absolvenți ai cursurilor organizate la CEPECA pentru a căror specialitate nu există încă condiții de aplicare. Activitatea izolată a consultanților în întreprinderi, unde ei nu dispun de colective specializate în diferite subramuri ale științei conducerii și organizării și n-au nici condițiile materiale necesare, ar compromite de la început reușita dialogului „consulting"-întreprindere.

Încheierea de către cabinetele județene de organizare a unor contracte cu organizațiile economice pentru elaborarea de studii și acordarea de asistență tehnică de specialitate (conform H.C.M. 1324 din 24 septembrie 1970), creează un cadru favorabil pentru formarea și concentrarea pe lîngă aceste cabinete a unui număr mare de specialiști în organizare. La cabinetul brașovean, de exemplu, a fost alcătuit un astfel de activ de experți în diferite subramuri ale științei conducerii și organizării, cuprinzînd un număr de peste 40 specialiști. Cabinetul este astfel în măsură să ofere consultații și să întocmească, la cererea întreprinderilor, studii privind: organizarea locului de muncă, studiul muncii, normare, M.T.M., sistem informațional, mecanizarea lucrărilor de birou, selecționarea cadrelor și orientarea profesională, programarea producției, grafice rețea — metoda drumului critic, PERT — organigrame, analize economice.

În prezent ei sînt antrenați numai ocazional pentru efectuarea de studii, analize, asistență. Creșterea volumului solicitărilor pentru astfel de servicii va necesita desprinderea specialiștilor din întreprinderi și încadrarea lor în grupe complexe de consultanți pe lîngă cabinete. Acest moment va trebui să coincidă, pentru fiecare cabinet, cu momentul asigurării cu cadre de consultanți generaliști și deci cu transformarea cabinetelor județene de organizare în puternice unități complexe prestatoare de servicii pentru industrie.

Z. FOCKT
economist-Brașov

VADEMECUM

Străduiți-vă să răspundeți!

URMĂTORUL chestionar publicat în revista MODERNI RIZENI vă poate ajuta în aprecierea nivelului de organizare al întreprinderii și sesizarea nevoii de schimbare.

CUM SE PREZINTĂ ÎN ÎNTREPRINDEREA DV.?

A. Structura organizatorică.

1. Este învechită, orientată în sensul unor cerințe de piețe și al unor obiective depășite?

2. Este excesiv de rigidă, nu se poate adapta la cerințele de dezvoltare ale întreprinderii.

3. Au intervenit schimbări esențiale în ceea ce privește obiectivele sociale și s-a schimbat corespunzător structura și personalul?

4. Structura limitează eficiența întreprinderii și este depășită?

5. Preocuparea excesivă pentru amănunt frînează elasticitatea, adaptabilitatea și posibilitatea delegării?

B. Cadrele de conducere

1. Este clarificat modul de înlocuire a membrilor din conducerea superioară a întreprinderii, există posibilitatea de a fi aleși dintre mai mulți candidați?

2. Se pierd în general prea multe cadre de conducere, în special cele tinere și calificate?

3. Aveți suficiente exemple de utilizare necorespunzătoare a cadrelor de conducere prin menținerea lor pe locuri unde „nu e nimic de făcut"?

4. Întreprinderea rămîne evident în urmă din cauza lipsei de cadre de conducere calificate?

5. Între cadrele de conducere este răspîndită starea de decepție și de frustrare?

6. Întîmpină dificultăți în ocuparea posturilor de conducere vacante, atît candidații din întreprindere, cît și cei externi?

C. Eficiență

1. Din cauza conducerii necorespunzătoare, eficiența este redusă?

2. Eficiența întreprinderii este scăzută din cauza nivelului general scăzut al capacității cadrelor de conducere de a rezolva sarcinile curente?

3. Eficiența întreprinderii este redusă din cauza neprecizării răspunderii cadrelor de conducere, sau a formulării lor neclare?

4. Eficiența este scăzută din cauza sprasolicitării generale a cadrelor de conducere?

5. Se risipește prea mult din timpul cadrelor de conducere cu ședințe, conferințe, consfătuiri etc?

6. Se amînă măsurile și culegerea de informații pentru luarea de decizii?

7. Conducerea sesizează ocaziile ivite și reacționează prompt la „provocarea noului"?

La fiecare întrebare acordați unul din următoarele răspunsuri: da, nu, probabil. Adunați apoi pe capitole răspunsurile și vedeți cum stați. În aprecierea acestora se recomandă să aveți în vedere nu atît „scorul" teoretic, cît structura generală a răspunsurilor.

Pentru cei la care predomină răspunsurile „da" sau „nu" se recomandă să întocmiți, în funcție de ramură, modelul întreprinderii, să-l analizați, să-l comparați cu chestionarul și veți descoperi în acest fel o serie de contradicții. Dacă, de pildă, pentru capitolul structura obțineți calificativul „foarte bine" pentru eficiență „bine" și pentru cadre de conducere „nesatisfăcător", înseamnă că în întreprinderea respectivă are loc o mare risipă de mijloace financiare și irosire de resurse umane.

Dacă predomină răspunsul „probabil", încercați să vă verificați cui se datorează el: aveți, într-adevăr, îndoieli sau vă cunoașteți insuficient întreprinderea? Se poate ca întreprinderea dv. să se afle tocmai într-un moment de modificări; este cazul să constatați încotro tinde — spre mai bine sau spre mai rău. Chestionarul vă va arăta punctele în care trebuie să interveniți cît mai neîntîrziat și dacă este necesară numai o revizie sau elaborarea unui vast program de dezvoltare a organizării.

DEZBATERI

SUBDEZVOLTAREA ECONOMICĂ

DUPĂ CUM am mai informat, catedra de economie mondială a Academiei de învățămînt social-politic „Ștefan Gheorghiu" de pe lîngă C.C. al P.C.R. și revista „Viața economică" au organizat o dezbatere științifică pe tema „Subdezvoltarea și căile lichidării ei", temă înscrisă în planul de cercetare al Academiei de științe sociale și politice.

Începem în acest număr publicarea intervențiilor la dezbatere, care se va eșalona pe mai multe numere.

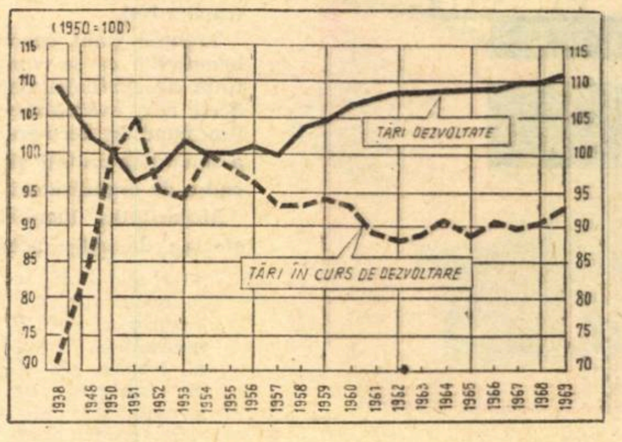

Raportul de schimb în 1938, 1948, 1950—69.

Gheorghe DOLGU, redactor șef al revistei „Viața economică": La această dezbatere, organizată de catedra de economie mondială a Academiei de învățămînt social-politic „Ștefan Gheorghiu în colaborare cu revista „Viața economică", participă cadre de răspundere din aparatul nostru de stat, adjunctul ministrului afacerilor externe tovarășul Petru Burlacu, cadre din aparatul de partid, profesori de la Academia de învățămînt social-politic „Ștefan Gheorghiu", cercetători de la Institutul de cercetări economice, cadre de specialiști și cercetători din alte instituții și institute de cercetare. În numele colectivului de organizare mulțumesc tovarășilor pentru participarea lor.

Vă rog să-mi permiteți să schițez în cîteva cuvinte motivele care au determinat alegerea acestei teme. Problema țărilor în curs de dezvoltare este una din problemele care merită din plin atenția cercetătorilor din rațiuni dintre cele mai diferite: pentru rațiuni teoretice, pentru rațiuni politice, pentru rațiuni economice. Rațiunile teoretice sînt prea binecunoscute. Fenomenul subdezvoltării se întinde pe o arie foarte vastă, iar lupta pentru biruirea subdezvoltării va îmbrăca, în mod necesar, aspecte din cele mai diferite. Este suficient să ne gîndim la faptul că țările la care ne referim și-au dobîndit independența națională și au pornit la rezolvarea acestei extrem de complicate sarcini în condițiile unui decalaj foarte important care le desparte de țările cele mai avansate ale lumii, cînd pe glob există două sisteme social-economice, în condițiile în care se desfășoară în lume o impetuoasă revoluție tehnico-științifică, în condițiile în care, în aceeași lume, se desfășoară, în pofida unor măsuri, o intensă cursă a înarmărilor. Evident că aceste țări nu pot să repete nici una din căile prin care au ajuns la dezvoltare celelalte țări care se află înaintea lor. Așadar, ce se petrece în aceste țări? Ce definiție economică și politică găsim pentru fenomenul subdezvoltării? Cum am putea defini o țară în curs de dezvoltare? Care este locul acestor țări în sistemul mondial, în comunitatea internațională din punct de vedere economic, din punct de vedere politic? Care sînt căile prin care aceste țări vor reuși să ajungă la un nivel convenabil, de natură să asigure o viață demnă populației lor?

În cunoașterea problemelor țărilor în curs de dezvoltare s-au făcut o serie de pași însemnați înainte în ultimul timp. Cred însă că mai fertil pentru noi ar fi să pornim de la concepția că există numeroase lacune, că există sechele ale unor puncte de vedere ce predominau într-o perioadă anterioară. Nu ne-am eliberat de globalismul care caracterizează concepțiile de altădată. Țările în curs de dezvoltare constituie o unitate printr-o problematică comună, printr-o serie de probleme care se ridică în fața tuturor acestor țări. În același timp însă, în această lume, o zonă care se întinde pe trei continente, există o infinitate de situații, o mare diversitate de condiții, care se referă nu numai la nivelul dezvoltării economice dar care țin de tradiții, de modul de viață, de specificitatea vieții în general, și fără luarea lor în considerare nu se poate ajunge la o înțelegere a proceselor și fenomenelor din aceste țări. Nu au fost biruite nici consecințele încercărilor de a extrapola anumite experiențe naționale asupra țărilor pe care astăzi le numim țări în curs de dezvoltare. Apare evident că drumul capitalist, drum pe care au ajuns la dezvoltare țările din occidentul european, nu este adecvat astăzi țărilor în curs de dezvoltare. Trebuie să remarcăm totodată că nici țările socialiste nu pot oferi o soluție gata studiată, acceptabilă și aplicabilă fără nici un fel de adaptare la condițiile, la posibilitățile locale. Condițiile sînt diferite de cele în care au luat startul nu numai țările capitaliste dar și țările socialiste de astăzi.

Iată, fără pretenția de a schița măcar cele mai importante aspecte ale problemelor care ridică numeroase semne de întrebare teoretice, cîteva din coordonatele care ar justifica interesul pentru această problemă.

Sînt însă și interese politice care ne dictează să ne ocupăm de țările în curs de dezvoltare. Aceste țări sînt aliații mișcărilor revoluționare, aliații mișcării mondiale pentru pace, pentru libertate, pentru independență națională, împotriva imperialismului. Trebuie să studiem experiența acestor țări, perspectivele de dezvoltare ale acestor țări pentru a cunoaște diversele variante în care s-ar putea prezenta lumea de mîine. În fond, în această privință este vorba de o problemă generală și nu numai de studierea țărilor în curs de dezvoltare. Țările în curs de dezvoltare constituie un front prea larg în lumea de astăzi pentru a nu merita o atenție deosebită din acest punct de vedere.

Sînt aspecte economice care ne determină — în același timp — să le purtăm un interes deosebit. România se străduiește să-și diversifice piața de desfacere, sursele de aprovizionare. Aceasta este una din coordonatele politicii comerciale a României în domeniul relațiilor economice internaționale.

Au fost înregistrate progrese uneori sensibile, însă datele statistice arată că există mari posibilități care pot și trebuie să fie utilizate. Sînt continente, cum ar fi America Latină, în care multe țări sînt subdezvoltate, dar care au o pondere mică în comerțul exterior al României, care nu reprezintă mai mult decît comerțul cu două din țările arabe — R.A.U. și Siria. Dezvoltarea relațiilor economice ale României cu țările în curs de dezvoltare presupune cunoașterea tendințelor de dezvoltare ale acestor țări, cunoașterea posibilităților acestor țări, cunoașterea și înțelegerea aspirațiilor lor.

Recent a avut loc o consfătuire cu cadrele din comerțul exterior. La această consfătuire secretarul general al partidului, președintele Consiliului de Stat, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a tras o serie de concluzii de importanță principială, inclusiv în ce privește desfășurarea relațiilor noastre cu țările în curs de dezvoltare. A fost subliniată necesitatea studierii aprofundate a condițiilor, de a încerca, de a face toate eforturile pentru a ne adapta la condițiile, la particularitățile existente în fiecare țară, la condițiile de vînzare, de credit, de garantare a creditelor, și s-a subliniat, de asemenea, în mod explicit, necesitatea ca organele noastre de comerț exterior să caute nu numai posibilități de a cumpăra materii prime dar și de a găsi posibilități de achiziție de produse industriale, ceea ce vine și în întîmpinarea unui deziderat al țărilor în curs de dezvoltare și corespunde și interesului economic și politic al țărilor noastre, pentru că realitatea este că în multe dintre ele există o industrie care poate furniza produse necesare economiei noastre. O țară ca India este o țară „clasic" subdezvoltată. Există însă aici suficientă industrie — de la industria ușoară și pînă la industria grea — care ar putea să prezinte interes pentru industria unei țări cum este România. De altfel, în această direcție au și început acțiuni concrete. Sînt cazuri în care țara noastră a achiziționat produse din țările în curs de dezvoltare — autovehicule, matrițe pentru unele uzine. M-am oprit asupra acestei chestiuni pentru că una din revendicările țărilor în curs de dezvoltare care vizează toate țările lumii și în special pe cele dezvoltate este ca ele să fie sprijinite să-și desfacă produsele lor industriale.

România are un interes special pentru țările în curs de dezvoltare. Țara noastră a cunoscut o dezvoltare economică extrem de rapidă. avem ritmuri industriale mari. Totuși, prin structura populației ocupate, prin structura comerțului nostru exterior, avem de rezolvat probleme similare. În același timp putem să punem la dispoziția acestor țări cu mai multă ușurință experiența noastră.

România a avut și are o atitudine plină de simpatie față de aspirațiile țărilor în curs de dezvoltare. Acest lucru decurge din natura societății noastre, a orînduirii noastre, din coordonatele esențiale ale politicii externe a partidului și guvernului nostru. În familia Națiunilor Unite, la U.N.C.T.A.D., România ca țară din afara grupului celor 77, a fost cea mai apropiată de țările în curs de dezvoltare. Sprijinindu-le în revendicările lor esențiale, de pildă în ce privește stabilizarea cursului materiilor prime și sporirea exportului de materii prime, înlesnirea vînzării produselor industriale, în ce privește asistența financiară externă, România a fost de partea cerințelor țărilor în curs de dezvoltare. În același sens s-a pronunțat țara noastră și în ce privește doleanța ca țările dezvoltate să ridice contribuția asistenței financiare la un procent din produsul lor national brut. În general țara noastră a avut o atitudine activă în sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare. Poate și aceste considerente constituie unul din motivele pentru care țările în curs de dezvoltare merită o atenție specială în discuția noastră, astfel încît ea să ofere material de reflecție factorilor de decizie.

Organizațiile internaționale se ocupă de problemele acțiunilor internaționale concepute în favoarea subdezvoltării, în favoarea țărilor slab dezvoltate. Acesta este numai un aspect și nu cel mai important pentru că în concepția țării noastre efortul propriu al țărilor respective trebuie să joace un rol esențial în biruirea fenomenului subdezvoltării. O acțiune internațională concertată este un factor indiscutabil pentru lichidarea subdezvoltării. Problema care trebuie să fie pusă în lumina rezultatelor deceniului trecut, care nu sînt încurajatoare, este aceasta: oare ceea ce se numește strategia dezvoltării are ea eficacitatea dorită? Nu cumva trebuie să avem o atitudine mai critică față de această strategie? Nu plătește ea un tribut prea mare anumitor șabloane din trecut și nu cumva și acest lucru contribuie la faptul că succesul înregistrat pe linia acțiunilor internaționale nu a fost mai accentuat? În această privință există în gîndirea economică, în gîndirea politică, numeroase puncte de vedere care se confruntă. Datoria noastră este să ajungem la elaborarea unui punct de vedere propriu. Exprimăm o speranță modestă, dar, poate că finalul dezbaterii ar putea fi constituirea unui grup de cercetători sau a unui curent în cercetarea românească, care să se ocupe sistematic de aceste probleme ale țărilor în curs de dezvoltare, cu toate implicațiile lor, studiindu-le sub toate aspectele lor, a unui curent care să presupună schimburi mai sistematice de opinii și care nu ar fi decît extrem de utile pentru elaborarea de multiple variante ale cercetării. Ar fi de dorit ca la dezbaterile pe aceste teme, pe lîngă economiști, să-și spună părerea și alți specialiști în alte discipline, căci, la fel ca și în alte domenii, asemenea probleme resimt necesitatea de a fi abordate într-un mod pluridisciplinar.

Ați citit în revista „Viața economică", ați primit această expunere de motive, această punere în cadru pe care colectivul de organizare a elaborat-o. Aș propune ca astăzi să facem un tur de orizont al întregii problematici. Să nu axăm discuția pe o temă sau alta, ci să lăsăm cea mai largă libertate de desfășurare a discuțiilor și apoi, la sfîrșitul acestei reuniuni, în funcție de dorința dv., să rămînem fie la tematica sugerată în această expunere de motive, fie la o tematică pe care o vom considera mai adecvată.

Cu aceasta permiteți-mi să închei și să întreb cine ar dori să participe la discuție în această primă ședință.

dr. Constantin MECU, conferențiar la Academia de învățămînt social-politic „Ștefan Gheorghiu": Aș vrea să relev la început unele particularități actuale ale teoriei învingerii subdezvoltării. O bună perioadă de timp conceptele cu privire la subdezvoltare ca și căile însele ale dezvoltării economice au fost elaborate, de regulă, în centrele dezvoltate, în centrele intelectuale ale țărilor dezvoltate. Școlile predominante au fost școlile acestor centre dezvoltate. Particularitatea contemporană a teoriei subdezvoltării, a teoriei învingerii subdezvoltării, constă în erupția în cîmpul cercetării științifice a cercetătorilor din țările în curs de dezvoltare. Pentru aceasta au trebuit să fie învinse greutăți puse de mediul economic și social, greutăți generate de lipsa de mijloace pentru organizarea cercetării. Acești cercetători încep să se afirme treptat cu studii din ce în ce mai valoroase, încep să emită idei proprii, noi, să aibă un loc aparte în diapazonul teoriei subdezvoltării. Este firesc să fie așa întrucît fiecare dintre ei trăiește într-o ambianță specifică unei țări și ei în primul rînd sînt cei care pot să interpreteze această ambianță. De aceea, cred că prima datorie a noastră este să studiem cu mare atenție operele acestor cercetători. Aceasta nu înseamnă că putem neglija un aspect important și anume cel legat de faptul că problemele subdezvoltării suscită interesul cel mai acut în toate țările lumii. Tov. conf. univ. Gheorghe Dolgu a relevat o serie de motive care fac ca cercetarea problemelor subdezvoltării și a căilor lichidării ei să fie actuală pentru țara noastră.

Cred că în momentul de față, dintre temele social economice aflate în dezbaterile științifice, tema subdezvoltării face parte dintre cele mai larg discutate, cercetările consacrate acestei probleme fiind deo-

ŞI CĂILE LICHIDĂRII EI

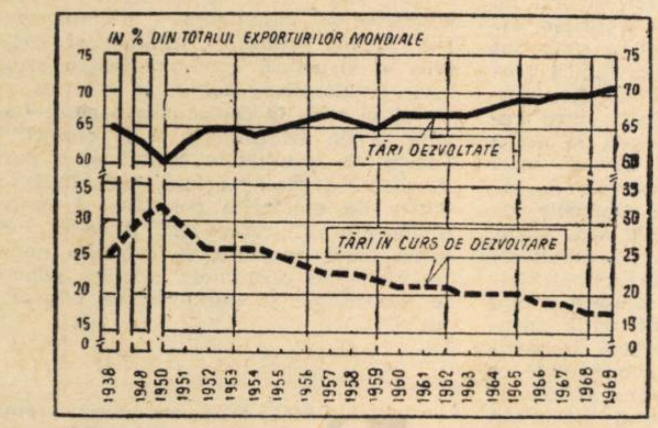

Participarea țărilor dezvoltate şi în curs de dezvoltare la exporturile mondiale

sebit de ample. Am ilustra aceasta, relevînd, de pildă, interesul pentru America Latină. În S.U.A., în momentul de față, există sute de centre specializate în studierea problematicii acestei regiuni, centre care concentrează mii de cercetători cu o înaltă calificare dispunînd de mijloace materiale pentru cercetări importante. Şi în alte țări numărul centrelor ştiințifice şi al cercetătorilor specializați pe problemele subdezvoltării este considerabil. În astfel de centre sînt concentrați nu numai economişti ci şi alți specialişti, istorici, politologi, sociologi, matematicieni etc., cercetările fiind efectuate printr-o abordare largă a problematicii subdezvoltării. Subliniez, deci, această particularitate deosebit de semnificativă pentru stadiul actual al cercetării şi anume abordarea multidisciplinară. O cercetare interdisciplinară poate avea rezonanțe actuale notabile. Participarea istoricilor, de exemplu, la investigarea problemelor subdezvoltării poate da elemente utile pentru stabilirea stadiului dezvoltării social-economice, a trăsăturilor procesului evolutiv etc.

Considerăm deci utilă cunoaşterea scrierilor cercetătorilor marxişti şi nemarxişti din țările în curs de dezvoltare, cunoaşterea bogatelor materiale pe care ni le oferă comisiile economice regionale ale O.N.U., a literaturii apărute în alte țări ale lumii, ca şi o abordare interdisciplinară pentru a putea înțelege în mod profund fenomenele caracteristice zonelor în curs de dezvoltare de care ne ocupăm.

În cele ce urmează, doresc să abordez în fața dumneavoastră cîteva premise metodologice ale cercetării subdezvoltării.

Țările subdezvoltate prezintă unele trăsături economice, social-culturale, psihologice comune. Din punctul de vedere al structurilor caracteristice, particularitatea cea mai relevantă a subdezvoltării o constituie pluralismul. În aria subdezvoltării elementele unor structuri precapitaliste se îmbină şi coexistă cu cele ale structurii capitaliste şi, împreună cu reflectările suprastructurale corespunzătoare, frînează decisiv dezvoltarea forțelor de producție, generează deformarea economiei în interior şi dependența față de exterior.

Sub aspectul condițiilor producției o caracteristică importantă a subdezvoltării o constituie slaba productivitate a muncii şi venitul redus pe locuitor. Sectorul industrial, îndeosebi cel organizat, este redus. În toate sectoarele economiei, dar mai ales în agricultură, tehnica de producție este primitivă. Se foloseşte puțin capital pe locuitor. Nivelul consumului, cantitativ şi calitativ este deficient. Condițiile de locuit sînt precare. Atitudinile față de viață şi muncă sînt, în unele cazuri, defavorabile dezvoltării. Aceste trăsături au efecte depresive asupra condițiilor de producție. În ce priveşte instituțiile şi relațiile sociale acestea prezintă o serie de trăsături caracteristice care sînt tot atîtea obstacole în calea dezvoltării. Sistemul de posesiune a pămîntului reține dezvoltarea agriculturii. Lipsa unor piețe organizate, a căilor de comunicație, a instituțiilor de credit împiedică progresul economic. Acestea sînt cîteva din elementele care definesc subdezvoltarea.

Existența unor asemenea trăsături a generat pe planul ştiințelor sociale şi al acțiunilor practice tentația spre o abordare globală, spre elaborarea de soluții general valabile pentru toate țările în curs de dezvoltare. Această tentație a îmbrăcat de-a lungul timpurilor mai multe forme de manifestare. Astfel, trăsăturilor generale, comune, parțial enumerate, le-au fost contrapuse soluții la fel de generale. Se vorbea despre necesitatea industrializării, a reformei agriculturii, a extinderii sectorului public, fără să se arate modalitățile practice de înfăptuire. Îndeobşte corecte şi utile, aceste soluții sînt prea generale pentru a putea fi traduse în practică. În concluzie, ele sînt ineficiente din punct de vedere al organizării unui proces de dezvoltare. Pe de altă parte, tentația spre abordarea globală şi-a găsit expresia în elaborarea şi recomandarea unor „modele" ale dezvoltării. Unele dintre acestea au îmbrăcat forma unei strategii globale a dezvoltării, strategie care încearcă să depisteze obstacolele din calea dezvoltării şi să propună soluțiile pentru înlăturarea lor. Alte modele, elaborate îndeosebi de economiştii burghezi din țările industrializate, şi-au pus ca obiectiv să indice stadii obligatorii care ar trebui să fie parcurse şi de economia țărilor în curs de dezvoltare, sau să determine efectul acțiunii unor elemente şi factori economici şi sociali asupra dezvoltării economice. Independent de formele pe care le îmbracă toate modelele dezvoltării au o caracteristică comună şi anume tendința de universalitate. De regulă, o dată stabilite corelațiile logice sau matematice dintre factorii dezvoltării, ele sînt considerate ca valabile pentru procesul dezvoltării indiferent de timpul şi de spațiul în care se desfăşoară. Cred că eroarea fundamentală a unor asemenea concepte, care în probleme parțiale pot furniza informații şi soluții utile, constă în încercarea de a sugera posibilitatea rezolvării pe baza unei scheme generale a unor probleme specifice, bine determinate în timp şi în spațiu. Cred că realitățile lumii subdezvoltate sînt mult mai ample decît tipurile presupuse de aceste modele.

În cîteva cuvinte aş vrea să încerc o sumară analiză comparată a unor realități ale celor trei zone care alcătuiesc azi aria subdezvoltării care ar putea permite reliefarea unor particularități ale acestor zone.

Să luăm, de pildă, **structurile economice specifice** acestor țări, a căror caracteristică am văzut că o constituie plurarismul, adică coexistența mai multor tipuri de relații de producție. O sumară analiză arată că ponderea fiecăruia din aceste tipuri, modul în care ele se îmbină în cadrul fiecărei entități naționale sînt diferite, generînd relații economice specifice fiecărei țări şi, deci, sarcini aparte pentru transformarea şi modernizarea lor. În Africa, de pildă, în sectorul dominant al economiei majorității țărilor, în agricultură, relațiile existente, semifeudale sau gentilico-tribale ale obştei țărăneşti în descompunere, împletite cu cele existente pe unele plantații unde munca este mai mult silită decît salariată sînt atît de „pur africane" încît au făcut pe unii cercetători ai problemei să vorbească de un mod de producție specific african.

În America Latină, în schimb, relațiile de producție capitaliste au pătruns mai adînc în agricultură. Sînt relevante sub acest aspect datele care arată creşterea numărului muncitorilor agricoli. Astfel între anii 1950—1955 proletariatul agricol şi-a sporit rîndurile de la 10—11 milioane la 18—20 milioane, această ultimă cifră reprezentînd aproximativ două treimi din totalul persoanelor ocupate în agricultură. La un nivel mai detaliat al analizei se pot uşor distinge deosebiri sensibile între fizionomia relațiilor de producție ale fiecărei țări, chiar din aceeaşi regiune.

Compoziția sectorială a produsului social al țărilor în curs de dezvoltare se particularizează, de asemenea, prin trăsături distincte de la un stat la altul, de la o grupă la alta de state.

În America Latină ponderea industriei prelucrătoare în produsul intern brut este de 1,8 ori mai ridicată decît cifra corespunzătoare Africii şi de 2,2 ori față de cea a Asiei. Diferențele în structura de ramură a economiilor naționale sînt o cauză şi totodată şi o consecință a unor sensibile disparități între nivele de dezvoltare economică a diferitelor zone aflate în curs de dezvoltare.

Disparitățile din nivelul dezvoltării economico-industriale al diferitelor țări ca şi cele din structura de ramură a economiei lor naționale au fost accentuate de ritmurile inegale ale dezvoltării lor economice din ultimii ani.

Datele statistice atestă marea dispersare geografică a rezultatelor dezvoltării economice. Din totalitatea locuitorilor lumii în curs de dezvoltare, 22% trăiesc în țări în care venitul pe locuitor a crescut în anii '60 cu mai puțin de 1%, 48% în țări în care aceasta a crescut cu 1—2% şi 30% în țări în care el a crescut cu peste 2% anual. Suprapunîndu-se peste deosebirile inițiale din nivelul dezvoltării economice ale diferitelor zone ori țări în curs de dezvoltare, inegalitatea ritmurilor economice recente a contribuit la diversificarea particularităților diferitelor țări, a problematicii lor specifice.

Cele prezentate conturează cu pregnanță existența a doi poli ai problematicii lumii subdezvoltate: pe de o parte unele trăsături comune tuturor țărilor care formează aria subdezvoltării, pe de altă parte existența unor situații specifice, a unor multiple particularități care imprimă o fizionomie proprie fiecărei țări în curs de dezvoltare luate aparte.

Este evident că nici un proces de dezvoltare nu poate fi încununat de succes atîta timp cît nu are la bază **îmbinarea corectă a cerințelor care decurg din existența acestor doi poli.**

Aceasta înseamnă că subdezvoltarea trebuie înfruntată pretutindeni prin organizarea practică a operei de dezvoltare a forțelor de producție, pe calea creării şi dezvoltării industriei, a perfecționării agriculturii, a realizării unor schimburi progresive, ascendente în structura de ramură, a economiei, a ridicării productivității muncii sociale, a valorificării tot mai depline a resurselor naturale şi umane ale fiecărei țări, precum şi printr-o participare cît mai eficientă la diviziunea mondială a muncii.

Particularitățile şi specificul fiecărei economii naționale fac însă imposibilă abordarea uniformă a acestor direcții ale dezvoltării în toate țările „lumii a treia". Dacă ne-am referi, de pildă, la **problema dezvoltării industriale** ar trebui să subliniem caracterul extrem de diferențiat al obiectivelor, metodelor, priorităților şi variantelor adoptate în diferite țări în curs de dezvoltare. Acest ultim aspect ar trebui în mod aparte examinat.

Ideea „modelului" dezvoltării poate fi acceptată într-un singur sens şi anume atunci cînd se are în vedere existența a tot atîtea modele cîte țări în curs de dezvoltare sînt.

(Va urma)

COLOCVIUL ŞTIINȚIFIC INTERNAȚIONAL PE TEME LATINO-AMERICANE

America Latină constituie obiectul unui interes crescînd din partea cercetătorilor marxişti. Recent a avut loc la Moscova conferința ştiințifică internațională „Leninismul şi America Latină", organizată de Institutul pentru America Latină al Academiei de Ştiințe a U.R.S.S. În afară de cercetătorii sovietici, la conferință au participat şi latino-americanişti din Cehoslovacia, R. D. Germană, Polonia şi România. La lucrările Conferinței au participat secretarul general al C.C. al P.C. din Columbia — G. Vieira, primul secretar al C. C. al P.C. din Hondúras — M. Morales, membrul biroului politic al C.C. al P.C. din Venezuela — G. Garcia Ponce, secretarul general al Partidului popular din Panama — O. Sousa, membrul C.C. al Partidului avangarda populară din Costa Rica — A. Guevara. Participanții la conferință s-au întîlnit cu diferite prilejuri şi cu alți conducători ai partidelor comuniste din America Latină, prezenți la Moscova la Congresul al XXIV-lea al P.C.U.S.

O atenție specială a fost acordată criticii diferitelor concepții economice, politice şi sociale cu privire la America Latină. Menționăm în această privință combaterea teoriilor „desarrolliste", aparținînd reprezentanților ideologici ai burgheziei latino-americane şi unor şcoli din centrele capitaliste, critica unor teorii care încearcă să acrediteze ideea „caracterului european" al marxism-leninismului etc.

Un grup de referate a abordat problema politicilor neocolonialiste ale puterilor imperialiste în America Latină, noile forme de penetrație şi încercările de dominație economică, politică şi ideologică, ca şi opoziția crescîndă a popoarelor Americii Latine față de aceste forme şi încercări.

Referitor la dezvoltarea economică internă a țărilor latino-americane au fost examinate probleme ca: reproducția şi ciclul economic, problema agrară, concentrarea şi centralizarea producției şi capitalului şi apariția monopolurilor; problemele progresului tehnic contemporan şi consecințele lui asupra economiei țărilor regiunii, capitalismul de stat în America Latină ş.a.

O secție aparte a conferinței a dezbătut cu predilecție probleme actuale social-politice. Dintre acestea cităm: difuzarea ideilor leniniste şi formarea partidelor comuniste în America Latină, tineretul şi mişcarea antiimperialistă, rolul armatei în politică, dezvoltarea culturilor naționale, „biserica rebelă" şi poziția sa în mişcarea de eliberare națională din America Latină, indigenii — aliați ai proletariatului latino-american, strategia socială a imperialismului etc.

În fine, conferința a examinat şi unele aspecte ale relațiilor internaționale ale statelor latino-americane cu unele țări socialiste şi cu unele țări capitaliste dezvoltate.

Într-una din şedințele plenare ale conferinței, conf. dr. Constantin Mecu de la Academia de Învățămînt social-politic „Ştefan Gheorghiu" a prezentat studiul intitulat „Considerații cu privire la procesul dezvoltării economice actuale a țărilor latino-americane", în care, printre altele, a expus opiniile sale cu privire la conținutul categoriei cu foarte largă audiență în literatura de specialitate de „criză a structurilor social-economice tradiționale".

COINTERESAREA MATERIALĂ, FACTOR AL CREŞTERII ECONOMICE

(Urmare din nr. trecut)

STABILIT la nivelul societăţii, prin ierarhizare pe ramuri, salariul este folosit practic pentru a contribui la realizarea concomitentă a două obiective : repartizarea forţei de muncă pe ramuri şi înfăptuirea repartiţiei după muncă. Fiecare din cele două obiective este legat de legi economice obiective diferite : legea dezvoltării planice proporţionale a economiei naţionale şi, respectiv, legea repartiţiei după muncă. În consecinţă, fiecare din aceste obiective îşi găseşte reflectarea în criterii diferite : criterii repartitoare (importanţa ramurii, mărimea întreprinderii) şi criterii legate propriu-zis de repartiţia după muncă (condiţiile de muncă, calificare, formele de salarizare ş.a.).

Punctul de pornire în ierarhizare îl constituie un criteriu repartitor (importanţa ramurii), fapt care face ca celelalte criterii — chiar dacă sînt legate de repartiţia după muncă — să capete în mod obligatoriu şi ele un anumit rol repartitor (calificarea de pildă). Din această particularitate rezultă că între salariu — determinat de toate aceste criterii — şi repartizarea forţei de muncă se creează o primă relaţie. În schimb, cea de a doua relaţie, dintre salariu şi cerinţele repartiţiei sau rezultatele muncii suferă influenţa pe care o exercită criteriul importanţa ramurii.

Astfel, dacă vom analiza corelaţiile din vechiul sistem de salarizare dintre salariile tarifare orare şi salariile medii orare, în special pentru muncitorii calificaţi, ni se evidenţiază coeficienţi de corelaţie cu valori pozitive apropiate de 1 ; se observă că salariul mediu, datorită părţii variabile, nu se diferenţiază de ierarhia tarifară, ci o urmează foarte îndeaproape. Cu alte cuvinte, cea de a doua relaţie, între salariu şi repartiţia după muncă, se înfăptuia în limite mult mai înguste, ea fiind subordonată celei dintîi. Şi aceasta nu este o simplă prezumţie pentru că : normele de muncă au fost corectate pentru a nu se „ieşi" din ierarhia stabilită ; elementele variabile, ca şi toate celelalte sporuri se acordau în raport cu salariul tarifar ; tendinţele de ieşire din ierarhie au fost permanent corectate ; şi, în fine, însăşi planificarea salariului mediu ţinea seama de ierarhia stabilită.

Abstracţie făcînd aici de aceste „instrumente", folosite pentru a se păstra ierarhia stabilită s-ar putea presupune că rezultatele în toate ramurile sînt proporţionale cu locul pe care fiecare ramură îl ocupă în ierarhia salariilor. Acest lucru este însă greu de presupus.

Ca urmare a celor arătate mai sus, salariul a fost puternic influenţat de cantitatea şi calitatea factorilor procesului de producţie şi, în special, a fondurilor fixe. În acest sens sînt semnificative şi valorile ridicate, pozitive ale coeficienţilor de corelaţie dintre gradul de înzestrare cu fonduri fixe pe ramuri şi salariul mediu realizat (care au variat de la **0,66 în 1964 la 0,76 în 1968**). Evident ni se relevă aici că între gradul de înzestrare tehnică şi calitatea forţei de muncă (din industrie) există o concordanţă calitativă. Desigur este o necesitate imperioasă ca între gradul de înzestrare şi forţa de muncă să existe o concordanţă, dar aceasta nu poate să semnifice o legătură directă cu rezultatele efective. Concordanţa dintre ele poate să exprime doar că sînt create premisele favorabile pentru obţinerea de rezultate bune, pentru creşterea eficienţei economice. Dar salariul trebuie să reflecte eficienţa folosirii factorilor de producţie, lucru ce se realiza însă în mică măsură. Dacă acestea apăreau totuşi în mărimea salariului mediu, ele nu puteau „strica" ierarhia stabilită, deoarece nu numai salariul tarifar, ci salariul în ansamblul său, inclusiv elementele variabile, au făcut obiectul ierarhizării. Or, după cum se ştie, conţinutul esenţial al legii repartiţiei se referă la contribuţia efectivă, la gradul de valorificare a factorilor procesului de producţie, la rezultate, la eficienţa economică.

ÎN CE PRIVEŞTE cel de al doilea termen pe care-l desemnează repartiţia după muncă — măsurarea rezultatelor muncii — un rol covîrşitor revine altor pîrghii economice şi îndeosebi planului şi preţurilor .Cu toate perfecţionările aduse în direcţia exprimării mai corecte a rezultatelor indicatorii de plan includ încă numeroase rezerve de perfecţionare.

Societatea este pusă în faţa unei dileme. Imperfecţiunea indicatorilor, inexistenţa unui indicator sintetic care să dea o imagine complexă şi deformările care apar în raportarea îndeplinirii planurilor în mod obiectiv împing societatatea la înmulţirea indicatorilor de plan. Pe de altă parte — în condiţiile relaţiei actuale dintre conducerea centrală şi cea la nivelul unităţilor — renunţarea la un număr prea mare de indicatori n-ar putea fi soluţia optimă pentru că s-ar ajunge la o şi mai dificilă măsurare a rezultatelor întreprinderilor.

Societatea are nevoie de instrumente de măsură şi control nu numai pentru a satisface cerinţele repartiţiei după muncă la un moment dat, ci şi mai ales pentru a determina o creştere continuă şi cît mai rapidă a rezultatelor muncii, a eficienţei economice. Soluţia aici nu pare a fi unică, aşa cum s-ar putea crede la prima vedere. După părerea noastră, soluţiile care se impun în vederea măsurării corecte a rezultatelor şi a stimulării creşterii eficienţei se referă la : a) continuarea eforturilor de perfecţionare a planificării, a metodologiei de calcul a indicatorilor de măsurare a rezultatelor macro şi microeconomice şi utilizarea mai bună a tuturor pîrghiilor economice care măsoară aceste rezultate ; b) integrarea mai bună a mersului întreprinderilor în interesele generale ale societăţii în direcţia sporirii eficienţei economice.

Calea de urmat în această direcţie o constituie realizarea unei concordanţe mai strînse între caracterul concret al remuneraţiei şi al rezultatelor fiecărei întreprinderi. Fără această concordanţă nu este posibil ca interesul membrilor societăţii socialiste să fie organic concertat cu interesele generale ale dezvoltării proprietăţii socialiste. În mod sintetic, consecinţele insuficientei legături între repartiţie şi rezultate se rezumă la aceea că multe întreprinderi au devenit mari consumatoare de factori de producţie (de investiţii şi de fonduri de producţie, de forţă de muncă), iar, pe de altă parte, eficienţa utilizării acestora nu manifestă o tendinţă satisfăcătoare de creştere. Toate aceste aspecte îşi găsesc poate o şi mai deplină sintetizare în contribuţia insuficientă a eficienţei economice la creşterea economică, cu toate consecinţele ce decurg de aici. Tocmai ţinînd seama de acest fapt, partidul şi statul subliniază importanţa deosebită a creşterii eficienţei şi înfăptuieşte în acest scop un vast program de măsuri de perfecţionare a conducerii şi planificării economiei naţionale, inclusiv de perfecţionare a repartiţiei după muncă. Referindu-se la această problemă, tovarăşul Nicolae Ceauşescu arăta în expunerea la adunarea generală a reprezentanţilor salariaţilor de la uzinele „23 August" din Capitală că se vor aduce unele corective sistemului de salarizare astfel încît maiştrii şi inginerii care participă direct la procesul de producţie să fie mai direct legaţi de rezultatele generale ale secţiei, ale fabricii sau echipei pe care le conduc ; în continuare secretarul general al partidului sublinia : **„în felul acesta vom crea condiţii ca toţi cei care se ocupă nemijlocit cu îndrumarea tehnică şi cu conducerea producţiei să obţină o creştere a venitului lor în raport direct cu rezultatele concrete ale activităţii de conducere şi de îndrumare pe care au desfăşurat-o".**

PRINTRE ELEMENTELE noi şi pozitive introduse în cadrul actualelor măsuri de perfecţionare a sistemului de salarizare, legate mai direct de aplicarea repartiţiei după muncă, se relevă, între altele, introducerea unor indicatori ai eficienţei drept criterii de măsurare a rezultatelor întreprinderilor, prin aceasta urmărindu-se creşterea cointeresării pentru cele două laturi — cantitativă şi calitativă — ale activităţii depuse ; în legătură cu aceşti indicatori, s-a introdus — în modul de repartiţie — sistemul gratificaţiilor care se distibuie în funcţie de nivelul eficienţei realizate de întreprinderi, prin aceasta urmărindu-se să se întărească cointeresarea materială colectivă a întreprinderii ; în vederea stimulării în timpul anului a unor rezultate deosebite, funcţionează un sistem de premiere pentru economii de materiale, de forţă de muncă etc. În această categorie de elemente noi se includ şi aspecte legate de modul de stabilire a salariilor între care se remarcă şi reducerea diferenţelor dintre ramuri. În fine, s-au acordat competenţe sporite întreprinderilor în materie de folosire a diferitelor componente ale sistemului de salarizare, în direcţia planificării producţiei, încheierii de relaţii contractuale cu beneficiarii etc. Aceste măsuri şi-au dovedit o utilitate practică, concretizată în îmbunătăţirea rezultatelor economice ale întreprinderilor.

În perfecţionarea mai departe a sistemului de salarizare se cer avute în vedere natura şi conţinutul complex al rezultatelor. Acestea, ni se prezintă concomitent sub forma de rezultate : sociale, colective şi individuale. Remuneraţia, sub forma salariului, trebuie şi ea să aibă o structură corespunzătoare structurii rezultatelor. Astfel, se cere ca salariul să aibă, în continuare, o parte fixă, care să fie determinată şi să crească în funcţie de rezultatele sociale şi o parte variabilă, a cărei mărime să depindă exclusiv de eforturile colective şi individuale din întreprinderi. Această din urmă parte ar urma să evolueze numai în relaţie cu rezultatele efective, concrete, cantitative şi calitative, cu eforturile proprii.

EFICIENŢA structurii remuneraţiei este în mod hotărîtor determinată de mărimea relativă pe care o pot deţine fiecare din cele două componente ale repartiţiei. Partea de repartiţie pusă în dependenţă de nivelul eficienţei economice al întreprinderii trebuie să fie suficient de mare pentru a putea să-şi îndeplinească rolul.

Asigurarea unei ponderi satisfăcătoare a părţii variabile reclamă totodată o mai bună determinare a părţii fixe, a ierarhiei salariilor tarifare pe ramuri. Este aici vorba atît de criteriile, ca atare, de stabilire a lor, cît şi de mărimea diferenţelor de salarii dintre ramuri. După cum am menţionat, în noul sistem de salarizare diferenţele dintre ramuri s-au redus — fapt care pe de o parte este de natură să sporească ponderea unor criterii direct legate de repartiţia după muncă (calificare, greutatea muncii) şi deci să asigure ca însuşi salariul tarifar să fie o mai bună premisă pentru satisfacerea cerinţelor legii repartiţiei după muncă. Pe de altă parte, reducerea diferenţelor dintre ramuri nu poate să împiedice rolul părţii variabile în sporirea eficienţei decît în măsura în care ponderea acesteia va fi concepută strict în cadrul acestor diferenţe mai reduse dintre ramuri. Partea variabilă nu poate fi limitată la cadrul diferenţelor dintre ramuri, care, după cum se ştie, se modifică în raport cu alte cerinţe şi, în primul rînd, în funcţie de gradul de satisfacere a nevoilor ramurilor economiei cu forţă de muncă calificată. Spre deosebire de acestea rolul părţii variabile este de a economisi forţă de muncă şi fonduri, în genere, şi a le face astfel disponibile altor nevoi, întreprinderi şi ramuri.

O problemă care se pune în legătură cu aceste diferenţe mai reduse dintre ra-

George RĂBOACĂ
Reghina CREŢOIU

(Continuare în pag. 18)

ŞCOLI • CURENTE ECONOMIŞTI

EXTINDEREA RĂZBOIULUI DINTRE CELE DOUĂ CAMBRIDGE-uri

DE CÎTVA TIMP încoace un înverşunat război verbal are loc între cele două centre ale gîndirii economice anglo-saxone. Neo-keynesienii englezi, nemulţumiţi de faptul că ceea ce s-a numit „revoluţia keynesiană" nu a cuprins întreaga gîndire economică occidentală, atacă cu înverşunare bazele gîndirii neoclasice, care a cunoscut un puternic reviriment, printre altele datorită necesităţii de a se lua în considerare progresul tehnic ca factor de creştere economică. Funcţia de producţie neoclasică, cu tot aspectul ei abstract, s-a dovedit un instrument util în cercetarea acestui fenomen omniprezent în viaţa economică contemporană. Tot mai mulţi economişti, mai ales americani, au început să se ocupe de acest instrument de analiză, după ce Robert Solow a pus în evidenţă în 1957, cu ajutorul unei funcţii simplificate, rolul major pe care îl joacă progresul tehnic în creşterea economică. Vechea funcţie Cobb-Douglas, formulată încă de Wicksell, a fost reactualizată şi supusă unor minuţioase cercetări şi dezvoltări teoretice şi empirice. Aceste cercetări au dus la formularea unor noi funcţii de producţie, cum este funcţia CES (cu elasticitate constantă de substituţie), funcţia VES (cu elasticitate variabilă de substituţie), funcţia HIPF (cu izocuantă homotetică). Se încearcă integrarea acestor funcţii într-un sistem, demonstrîndu-se, de pildă că funcţia HIPF este o generalizare a funcţiei CES, aceasta din urmă —o generalizare a funcţiei Cobb-Douglas care, la rîndul său, constituie o generalizare a funcţiei lui Leontief, fără substituţie etc.

Conceptul de substituţie este unul dintre principalele puncte de discordie între neoclasici şi neokeynesieni. Într-adevăr, este greu de presupus că acelaşi produs ar putea fi fabricat cu o infinitate de tehnologii care s-ar ordona pe o izocuantă netedă sub formă hiperbolică, aşa cum este ea reprezentată în graficul funcţiei Cobb-Douglas, de pildă. Neokeynesienii nu vor să admită că această formulare rezultă din nevoile abstracţiei ştiinţifice şi ale eleganţei matematice. Ei sînt revoltaţi împotriva faptului că, în clasificarea tipurilor de progres tehnic, utilizată uneori în legătură cu unele forme de funcţii de producţie, a fost anexată de către neoclasici şi clasificarea lui Harrod.

Neokeynesienii majori au încercat să reacţioneze cu formulări proprii la nevoia de a se ţine seama de progresul tehnic în modelele de creştere. Kaldor a elaborat o „funcţie a progresului tehnic" (technical progress function), care, prin abstracţiunea ei, pare şi mai puţin adecvată reprezentării specificului progresului tehnic, decît funcţiile neoclasice simple. Unii keynesieni englezi minori continuă însă să întoarcă pe o faţă şi pe alta coeficientul harrodian al capitalului ,atribuindu-i tot felul de virtuţi care mai de care mai imaginare, închizînd ochii la faptul că astăzi în teoria economică se operează cu concepte mult mai complexe şi că conceptul de coeficient al capitalului intră doar ca o cărămidă în numeroase modele mult mai complicate, bazate pe teorii diferite.

Nu poate să le convină neo-keynesienilor nici faptul că conceptul de funcţie de producţie, plasat într-un alt context teoretic general, este utilizat de către numeroşi economişti din ţările socialiste, care bineînţeles sînt conştienţi de limitele teoretice şi empirice ale acestui tip de relaţii între input şi output şi de caracterul fragmentar, parţial, al capacităţii sale de reflectare a fenomenului economic. După cunoştinţele noastre, au analizat sau au şi aplicat funcţii de producţie economişti proeminenţi din ţara noastră, din Uniunea Sovietică, Iugoslavia, Ungaria, Polonia, Cehoslovacia şi Republica Democrată Germană.

În polemica virulentă dintre neokeynesienii din Cambridge-ul englez şi neoclasicii din Massachussetts s-a remarcat în special doamna Joan Robinson. În ultimul timp verva ei polemică s-a îndreptat nu numai împotriva adversarilor neoclasici, dar şi împotriva profesorului Harrod. În ceea ce îi priveşte pe cei dintîi, ea le reproşează ipoteza omogenităţii capitalului din modelul cu un produs şi se întreabă cum produce acest capital-plastilină progres tehnic care să ducă la creşterea lui. Într-o recenzie caustică la adresa ultimei cărţi de teorie a creşterii a profesorului Solow, doamna Robinson scrie printre altele : „Apoi este introdus

FIȘE

Un model mai realist

■ Economistul japonez Eisuke Sakakibara publică în THE AMERICAN ECONOMIC REVIEW, vol. LX, nr. 5, dec. 1970, studiul econometric **Dynamic optimization and economic policy** (Optimizarea dinamică și politica economică), în care încearcă să depășească caracterul abstract al majorității modelelor de creștere economică, propunîndu-și să ofere un instrument util politicii economice. Pentru a face mai realist modelul său de creștere, autorul încorporează în model un sector agregat al cererii și un sector de comerț exterior, sectoare omise de modelele obișnuite de creștere din considerente de simplificare a realității.

Cele două variabile — cheie ale modelului sînt: raportul investiții — produsul național global și rata de utilizare a capacităților de producție. Pentru rezolvarea numerică a unui asemenea model complicat de optimizare dinamică a fost aplicată de către autor teoria comenzii optime, bazată pe principiul de maximum al lui Pontreaghin, utilizîndu-se pe scară largă computerele digitale. Pe baza rezultatelor obținute din calcularea modelului, autorul face aprecieri despre politica economică a Statelor Unite și Japoniei, preconizînd utilizarea modelului pentru formularea politicii economice viitoare, cu condiția ca relațiile estimate între variabilele economice să nu se schimbe substanțial în perioada planificată.

Șomajul structural și reciclarea

■ Bertrand de Jouvenel abordează, în articolul **L'éducation ultérieure,** apărut în LES INFORMATIONS nr. 1343/1971 problema educației și formării profesionale în condițiile actuale ale progresului tehnic.

Oricît nu s-ar mări numărul tinerilor ce urmează școlile superioare, aceasta nu va putea scuti societatea de rezolvarea problemei reciclării cadrelor. Făcînd această precizare, B. de Jouvenel subliniază că, în viitorul apropiat, societatea occidentală va fi tot mai mult afectată de un șomaj structural. Prin acest termen se înțelege discordanța dintre calificările cerute de ofertele de angajare și posibilitățile celor ce caută să se angajeze. Aceasta poate constitui, după aprecierea autorului, o dramă personală, dar și una socială. Evitarea ei se apreciază că se poate face prin „educația ulterioară", termen pe care B. de J. îl preferă celui de „formare permanentă" deoarece problema nu constă numai în a înlătura lacunele de cunoștințe profesionale ce apar, ci mai ales în a reintegra individul într-o societate în schimbare. B. de J. nu limitează problema numai la aspectul ei social, ci o apreciază și ca o condiție a unei economii echilibrate.

Decalajul crește

■ În lucrarea **Diagnostic de l'évolution économique du Tiers-Monde 1900-1968** Ed. Gauthier - Villars - Paris 1970 (260 pag.) Paul Bairoch insistă asupra importanței efectuării unei analize comparative între țările din „a treia lume" — în ansamblu — și țările capitaliste dezvoltate, arătînd că problema esențială a oricărei analize în acest domeniu se conturează în jurul decalajului. Prelucrînd un foarte bogat material statistic, autorul ajunge la concluzia că acest decalaj nu are tendința să se reducă sau cel puțin să se stabilizeze ci, dimpotrivă, să se adîncească. În sprijinul acestei aprecieri P.B. arată că acest decalaj în 1860 era de 1 la 5, în 1929 de 1 la 7, în 1953 de 1 la 9,5, iar în 1965 de 1 la 12. Extrapolînd această tendință autorul constată că decalajul ar putea fi în 1980 de 1 la 16. Mai mult P.B. crede că pentru 1980 el poate fi și mai mare deoarece, încă de pe acum, apar tendințe de încetinire a ritmului de dezvoltare a producției agricole cum și a procesului de industrializare în țările aflate în curs de dezvoltare.

Simpozion de informatică

ÎN ZILELE de 14 și 15 mai a.c., la Uzina „Tractorul" din Brașov a avut loc ***simpozionul*** **cu tema** ***„Utilizarea calculatoarelor electronice în întreprinderile industriale"*** **organizat de Comisia guvernamentală pentru dotarea cu echipamente de calcul și automatizarea prelucrării datelor, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerul Muncii, Ministerul Învățămîntului și Ministerul Industriei Materialelor de Construcții. Au participat circa 450 de specialiști din ministere economice, centre teritoriale de calcul, institute de proiectări și institutul Central de Informatică.**

Cele 28 de referate și discuțiile purtate pe marginea acestora s-au concentrat asupra următoarelor ***probleme: metodologii de introducere a sistemelor informatice în economie, proiectarea sistemelor informatice pentru unitățile economice, aplicații realizate și pregătirea condițiilor în vederea introducerii sistemelor informatice în întreprinderi.***

Participanții la simpozion au vizitat în prima zi a lucrărilor Centrul de calcul al uzinei „Tractorul" — Brașov, unde au avut posibilitatea să vadă în funcțiune calculatorul electronic IBM 360/30 prezentîndu-li-se totodată realizările și proiectele de viitor ale colectivului de informaticieni de la acest centru de calcul.

Prin conținutul referatelor prezentate și problemele ridicate în cursul discuțiilor, acest simpozion a avut un pregnant caracter de reuniune de lucru, de tribună a schimbului de experiență, răspunzind unor necesități de informare reciprocă a colectivelor de specialiști, arătind în același timp orientarea informaticienilor din țara noastră spre introducerea prioritară a sistemelor informatice în unitățile economice și relevind experiența acumulată pînă în prezent, ce poate fi valorificată cu succes în realizarea programului de perspectivă de dotare cu calculatoare a economiei naționale.

progresul tehnic. Stocul de unt (de data aceasta capitalul omogen este asemănat cu untul) necesar pentru producerea unei unități de unt rămîne constant, în timp ce producția pe unitate de muncă crește. În felul acesta, cu un număr constant de forțe de muncă exprimat în timp de muncă, stocul de unt în unități de unt crește în timp cu un ritm constant, în vreme ce cantitatea de muncă în unități de muncă crește în același ritm".

Polemica s-a extins și în domeniul lingvistic german. Hajo Riese consideră că „pentru a evita dificultățile logice, teoria neclasică a creșterii trebuie să se mulțumească să descrie factorii de echilibru. Dar o teorie, al cărei instrumentar este de așa natură încît nu îngăduie abateri de la echilibru, nu este acceptabilă. De aceea peste acest capitol al teoriei capitalului trebuie coborîtă cortina".

Nelăsîndu-se mai prejos în ceea ce privește incisivitatea, profesorul C.C. von Weizsäcker invocă așa-zisa lege greshamiană a teoriilor și modelelor: în discuția largă se impune ceea ce este ușor și simplu. El apreciază că, în esență, toate modelele lui Joan Robinson și ale discipolilor ei nu sînt decît cazuri speciale ale ipotezelor lui Arrow și Debreu, autorii versiunii neoclasice moderne a teoriei echilibrului general. Von Weizsäcker apără cu prudență ipoteza omogenității capitalului. „Cît de bună sau cît de slabă este o aproximare a realității pornind de la stocul de capital omogen este o problemă nelămurită. Poate că pentru lucrările empirice această aproximare nu este prea rea. Poate că prin aceasta se explică faptul că ipoteza stocului omogen de capital a dat rezultate bune în cercetarea empirică a creșterii. O analiză mai precisă a acestei probleme ar merita osteneală".

De partea cui este dreptatea definitivă este greu de spus. Și keynesienii și neoclasicii pornesc de la ipoteze valabile pentru economia capitalistă și mai ales pentru cea concurențială. În economia capitalistă modernă au apărut pe primul plan fenomene care în perioada cînd s-a născut teoria economică modernă erau secundare sau inexistente. Ipotezele generalizatoare făcute atunci grevează și astăzi asupra gîndirii economice occidentale, cu atît mai mult cu cît ele au fost supuse unui proces îndelungat de șlefuire și rafinare. Se pare că este necesar un efort teoretic major pentru a depăși dificultățile unei teorii economice noi. Criticile aduse de neokeynesieni neoclasicilor nu aduc elemente mai concludente la explicarea resorturilor intime ale creșterii economice.

I. LEMNIJ

KARL BLESSING

„A fost incontestabil una dintre cele mai ascultate personalități monetare din lume". Cu aceste cuvinte se încheie necrologul pe care un mare ziar parizian îi consacra zilele trecute lui Karl Blessing, fost președinte al băncii de emisiune vest-germane timp de 12 ani, din 1958 pînă la 31 decembrie 1969.

Într-adevăr, puțini sînt monetariștii care, în această perioadă atît de tulbure din istoria financiar-valutară a capitalismului contemporan, s-au bucurat de o audiență atît de largă în cercurile guvernamentale și de specialitate din țările occidentale. Aprecierile lui lucide asupra situației monetare, soluțiile pe care le preconiza, măsurile pe care le impunea pentru a aduce o clarificare în țesătura inextricabilă și tenebroasă a fenomenelor monetare, i-au adus stima și respectul nu numai din partea celor care gîndeau la fel ca el, dar și ale celor care se situau pe poziții adverse. Evenimentele i-au dat dreptate, iar linia pe care a urmat-o s-a dovedit justă, deși, din cauza caruselului politic al democrației burgheze, multe din soluțiile lui au fost adoptate prea tîrziu sau contracarate de foruri guvernamentale, apărătoare ale unor interese opuse.

Pentru a înțelege cum a fost posibil ca Blessing să cucerească o asemenea poziție în R. F. a Germaniei, trebuie arătat că în țările capitaliste, băncile centrale sînt fie instituții de stat, fie instituții mixte, de stat și particulare, fie instituții particulare. În R.F.G., Bundesbank este o instituție particulară, deci autonomă. Această autonomie, pretutindeni unde există o asemenea situație are însă un caracter cu totul relativ. Atît statul cît și banca sînt emanații ale aceleiași orînduiri și, ca atare, apără aceleași interese. Numai în cazul cînd în fruntea băncii se află o personalitate puternică, această autonomie poate genera, în anumite împrejurări, o anumită libertate de acțiune, îndepărtînd banca de ministerul finanțelor și, implicit, de guvern. Cazurile sînt însă foarte rare. Printre ele se poate cita cazul băncii de emisiune vest-germane în timpul conducerii sale de către Karl Blessing.

În 1958, cînd Blessing a trecut în fruntea Bundesbank-ului, începuse să-și precizeze amploarea procesul ascensiunii economice și financiare a țărilor vest-europene, care a avut ca urmare, printre altele, scăderea spectaculoasă a rezervelor oficiale de aur ale S.U.A., de la circa 23 miliarde de dolari în 1957, la 13,7 miliarde în 1965. În cadrul acestui proces, R.F.G. a înregistrat o creștere puternică a potențialului economic, fără însă ca această creștere să fie lineară și echilibrată.

Blessing s-a afirmat încă de la început drept un adversar al utilizării monedei ca instrument de „domesticire" a conjuncturii economice. El a devenit promotorul ideii de stabilitate monetară, opunîndu-se acelora care voiau să sacrifice stabilitatea pe altarul „încălzirii" economice. Consecvent acestei idei, Blessing s-a opus în cîteva rînduri intențiilor lui Karl Schiller, devenit ministru al economiei în 1966 de a redresa activitatea economică prin intermediul inflației.

Inspirat de ideea stabilității, Blessing era partizanul revalorizării mărcii, iar guvernul de atunci se împotrivea unei asemenea măsuri, deoarece paritatea monedei naționale procura industriașilor exportatori mari avantaje materiale. Abia în 1969 ideile lui Blessing au avut cîștig de cauză.

La începutul lui 1971, după părăsirea postului de conducător al băncii de emisiune vest-germane, Karl Blessing și-a manifestat îngrijorarea față de valul tot mai amenințător al eurodolarilor, capabil să anihileze eforturile de instaurare a ordinei monetar-financiare în țările vest-europene. El s-a ridicat împotriva politicii monetare americane aflate la originea acestui val, împotriva privilegiului dolarului ca unic etalon, pentru o nouă revalorizare a mărcii vest-germane.

De asemenea, Blessing era sceptic în ce privește perspectivele de creare a unei monede a Pieței Comune, denumind-o „emanația unei coaliții de idealiști". Într-un ultim interviu, Blessing, adversar hotărît al organizațiilor suprastatale, deci și al ideii de renunțare la suveranitatea națională în domeniul monetar, își punea întrebarea: pe ce cale ar putea o organizație suprastatală să oblige parlamentul unei țări să voteze sau să nu voteze o anumită reformă?

Karl Blessing nu a mai apucat evenimentele din mai 1971 și nu a mai asistat la dezlănțuirea puhoiului de eurodolari asupra țării sale, la închiderea burselor valutare, la adoptarea cursurilor flotante, la dezbinarea țărilor din Piața Comună în politica față de criza valutară. Ar fi văzut confirmate — pentru a cîta oară? — temerile lui. A murit departe de vîltorile și neliniștile acestei lumi, într-o mică localitate din sudul Franței.

Blessing a fost un om fermecător. L-am cunoscut la Berlin, el fiind unul din conducătorii unei mari bănci, iar eu făcînd, ca student, practică la aceeași bancă. Mai tîrziu, viața ne-a apropiat din nou, revăzîndu-l în România, cu ocazia vizitelor pe care le-a făcut la noi. De fiecare dată mi-am pus întrebarea de unde venea acest farmec. Era un om scund, îndesat, cu o figură ingrată. Poate că fermeca felul în care vioiciunea și afabilitatea lui ca interlocutor contrasta cu dîrzenia, cu intransigența lui ca doctrinar și ca om de acțiune. De tendință liberală Blessing era un apărător convins al economiei de piață, însă de cîte ori venea vorba despre problemele valutare interoccidentale, figura lui deschisă, prietenoasă, se întuneca, iar între ochi apărea o cută adîncă. „Greșelile — spunea el — sînt plătite scump, dar din păcate nu de către cei care le fac, ci de popoare".

dr. Costin KIRIȚESCU

AMERICA LATINĂ

CRISTALIZĂRI DE TENDINȚE NOI

NIMENI nu contestă realizările economiei latino-americane din primul „deceniu O.N.U. al dezvoltării". Economia țărilor situate la sud de Rio Grande a cunoscut o evoluție cantitativă mai mult sau mai puțin rapidă. Pentru caracterizarea stadiului actual de dezvoltare și a problemelor majore a căror rezolvare continuă să se impună cu insistență, ca și pentru creionarea perspectivelor este însă importantă sublinierea acelei tendințe care prefigurează evoluția calitativă.

La ora actuală, în tot mai multe țări din America Latină se cristalizează o concepție în baza căreia problemele interne ale dezvoltării sînt considerate ca indisolubil legate de întărirea independenței economice prin îngrădirea dominației capitalului străin. Maturizarea unor condiții economice și social-politice au permis cîtorva țări să facă cunoscut cu voce tare acest adevăr și să inițieze măsuri concrete pentru a modifica anacronismul unor realități. Printre acestea se înscrie în primul rînd naționalizarea unor societăți străine care dețineau poziții importante în Peru, Chile, Bolivia, ca și o suită de alte acțiuni menite să conducă la profunde modificări structurale în economie. Și în alte țări (Uruguay, Ecuador) se profilează unele tendințe progresiste și, chiar dacă ele nu se desfășoară încă la scara celor din Chile, ele reprezintă o confirmare suplimentară a unui proces care, în ciuda oscilațiilor inerente, pe măsura înaintării în timp, îl vedem ireversibil și extins la o zonă geografică mai cuprinzătoare.

Este locul să subliniem aici un aspect nou al confruntărilor mai recente pe care le cunoaște America Latină. Ceea ce considerăm ca avînd o importanță deosebită este nu numai apărarea intereselor naționale de către fiecare țară în parte prin diferite măsuri menite să micșoreze dependența de capitalul străin în economie, ci mai ales tendința, concretizată în acțiuni care sporesc ca număr cu trecerea timpului, de a elabora și promova în comun o asemenea politică. Începînd cu reuniunea de la Vina del Mar (1969), cînd țările latino-americane au făcut front comun în legătură cu politica S.U.A. față de țările din regiune, numeroase alte întruniri, dintre care amintim și recenta reuniune a membrilor Organizației Statelor Americane, au constituit prilejuri de a sublinia și susține sub forme diverse, eforturile ferme pentru afirmarea demnității naționale, pentru dreptul de decizie suverană a fiecărei națiuni în parte cu privire la propria soartă. Țările din America Latină nu mai sînt dispuse să fie considerate și tratate drept o regiune — anexă a economiei S.U.A., se doresc deplin independente. Evident, această confruntare nu este și nu poate fi lineară; ea antrenează interese majore și, privind sub acest aspect lucrurile, este de presupus că mai devreme sau mai tîrziu va avea loc o confruntare nemijlocită „Complotul cuprului" confirmă această ipoteză.

În lumina tendințelor înnoitoare din America Latină se impune reconsiderarea locului acesteia în sistemul relațiilor economice internaționale. Firește că este imposibil de afirmat că S.U.A. se vor transforma curînd dintr-un partener cu o poziție dominantă într-un partener obișnuit. O asemenea perspectivă o considerăm posibilă numai în timp, bineînțeles în condițiile în care un complex de factori va acționa simultan. O diminuare a rolului S.U.A. în Amercia Latină este însă de întrevăzut, în special o diminuare relativă, rezultată în urma intensificării relațiilor internaționale cu alte state ale lumii. O asemenea tendință s-a și manifestat într-o oarecare măsură în deceniul trecut în domeniul relațiilor comerciale. Cu puține excepții, țările din America Latină au intensificat mult mai mult comerțul lor exterior, în primul rînd cu țările socialiste și apoi cu țările în curs de dezvoltare. S-a intensificat, de asemenea, schimbul reciproc. Evenimente din ani mai recenți permit să se tragă concluzia că această tendință are șanse să se accentueze. Faptul că pentru America Latină Cuba încetează să mai fie un teritoriu interzis, faptul că Chile, care la ora actuală este în centrul atenției opiniei publice latino-americane, militează, prin fapte, „pentru pace și dialog constructiv cu toate popoarele și statele lumii, indiferent de orînduirea lor politică și socială", faptul că și în alte țări se militează pentru lărgirea relațiilor cu toate țările lumii, creează un climat favorabil dezvoltării colaborării în orice domeniu de activitate și, în primul rînd, a colaborării economice. Se amplifică și baza materială pentru lărgirea sferei colaborării. Țările din America Latină își propun, în actualul deceniu, să intensifice ritmul de creștere economică, să-și diversifice economia pentru ca participarea lor la comerțul internațional să aibă loc pe măsura realizărilor lor economice. Spre deosebire de un trecut nu prea îndepărtat, programele actuale de dezvoltare din diferite țări din America Latină prevăd, drept obiectiv, crearea și dezvoltarea de unități economice capabile să producă și pentru export în condiții de rentabilitate. Țările respective speră astfel să modifice nu numai structura economiei lor ci și structura comerțului lor exterior, efectul general scontat fiind aceia al intensificării și diversificării schimburilor în ambele direcții.

Implicațiile noilor tendințe din țările latino-americane, asupra relațiilor cu capitalul provenit din exterior, sînt complexe. America Latină va continua, după toate probabilitățile, să fie o zonă de acces pentru capitalul străin și, într-un anume sens, chiar o zonă de acces mai largă dacă se pornește de la premisa că, pentru o dezvoltare economică mai rapidă — obiectiv preconizat în țările latino-americane — investițiile masive sînt indispensabile. O serie de țări condiționează însă la ora actuală, investiția din exterior de realizarea obiectivelor economice în conformitate cu interesele naționale de dezvoltare multilaterală a economiei. În acest cadru, confruntarea cu capitalul puternic infiltrat în economie se intensifică întrucît măsurile de îngrădire a dominației acestuia provoacă inevitabil o ripostă. Avem în vedere, în

Maria DESMIREANU

(Continuare în pag. 19)

REPERE

• CONSILIUL ECONOMIC ȘI SOCIAL al O.N.U. (ECOSOC) a luat în discuție raportul secretarului general al O.N.U., U Thant, privind aplicarea tehnicilor de calcul electronic la dezvoltarea și cooperarea internațională în acest domeniu. Raportul, primul de acest fel din activitatea O.N.U., a fost elaborat ca urmare a unei inițiative a României la sesiunea a XXIII-a a Adunării Generale a O.N.U.

• TELEVIZOARELE produse în 1970 de industria vest-germană însumează 2,95 milioane bucăți, din care 750 000 în culori. Un sfert din producție a fost destinată exportului. Paralel, au fost produse 7,7 milioane aparate de radio, din care 47% portative, 29% pentru automobile etc. Exportul constituie 32% din producția totală de radioreceptoare.

• GUVERNUL bolivian a aprobat noul buget, care prevede un deficit de 45,3 milioane pesos. Datoria publică se ridică la 109 milioane pesos, iar rezervele băncii centrale la 37 milioane dolari.

• ÎN ANUL FINANCIAR 1970—1971, veniturile sectorului industrial de stat al R.A.U. au atins suma record de 120 milioane de lire egiptene — a anunțat Ministerul Industriei. Această cifră depășește cu aproximativ 18 milioane de lire veniturile realizate în sectorul respectiv în anul precedent.

• PENTRU A CONTRACARA scurgerea în străinătate a capitalului speculativ, și pentru a lupta împotriva inflației Banca Națională a Franței a majorat taxa de scont de la 6,5 la 6,75%.

• CONSUMUL MONDIAL DE HÎRTIE și de carton ar putea să se dubleze în următorii 15 ani, trecînd de la 123 milioane tone în 1969, la 285 milioane tone în 1985, — a declarat Borje Steenberg, director general adjunct al departamentului pădurilor din FAO, în fața delegaților din peste 50 de țări, reuniți la Roma pentru a examina problema cererii, ofertei și comerțului cu hîrtie. El a adăugat că această creștere va constitui un factor de progres pentru numeroase țări în curs de dezvoltare.

• CONFORM DATELOR OFICIALE, în luna aprilie a.c. șomajul a lovit în S.U.A. 6,1% din totalul forței de muncă. Procentul cel mai ridicat al șomajului se înregistrează în rîndurile tineretului (17%).

• LA ANKARA a avut loc cea de-a doua sesiune comună a camerelor de comerț din Turcia și 14 țări arabe, printre care Algeria, Arabia Saudită, Irak, Iordania, Liban, Maroc, R.A.U. și Siria. În cadrul lucrărilor au fost examinate posibilitățile de extindere a relațiilor economice între Turcia și țările arabe.

• ORGANIZAȚIA NAȚIUNILOR UNITE pentru Alimentație și Agricultură (FAO) a aprobat un plan de cinci ani pentru dezvoltarea industriei peștelui în zona Oceanului Indian. Potrivit experților FAO, utilizarea unor tehnologii moderne în această zonă ar putea ridica la 4 milioane tone cantitatea de pește pescuit anual, față de 2,4 milioane tone în prezent.

VIZOR

DINCOLO DE GAZONUL TIMPULUI LIBER

DE CURÎND, un fotbalist italian făcea cîteva reflecții foarte interesante: „Puțini sînt cei care se gîndesc la faptul că toate bucuriile pe lumea asta se plătesc — și cu cît sînt mai de preț, cu atît se plătesc mai scump! Prețul momentelor noastre de relaxare petrecute seara tîrziu într-un bar, într-un teatru sau într-o sală de concert, prețul weekend-urilor noastre risipite prin ștranduri sau cabane turistice, prețul mult așteptatelor noastre vacanțe nu este decît aparent cel de pe nota de plată sau biletul de intrare. Sau, mai bine zis, acesta nu este decît prețul nostru, al beneficiarilor. Mai există însă un alt preț, invizibil, care nu se măsoară în bani, și pe care îl plătesc alții". În fond, cuvintele citate pun în evidență un adevăr la care reflectăm foarte puțin: pentru ca unii să se relaxeze într-o seară, alții renunță în fiecare seară la relaxare; pentru ca unii să poată zîmbi sau medita la un spectacol, alții — cei de pe scenă — trăiesc seară de seară în efort și încordare, pentru ca unii să profite de repausul duminicilor, alții renunță la ale lor, pentru vacanțele unora, alții transpiră în căldură ca să-i servească. Nu e nimic neobișnuit și dramatic în acest adevăr. Unii spun chiar că e firesc să fie așa și că nu se poate să fie altfel...

Furați de perfecțiunea și încleștarea spectacolului sportiv, instalați comod în fotolii, foarte mulți dintre noi urmăresc adesea pe micul ecran strălucite partide de fotbal între cele mai redutabile echipe profesioniste europene. Ei se extaziază sau se indignează, aplaudă sau blestemă, în funcție de simpatii sau antipatii atavice sau de moment și se ridică, în cele din urmă, de pe fotolii, satisfăcuți că s-au distrat bine. Rareori însă ei se mai gîndesc la cei care „i-au distrat" după ce aceștia părăsesc gazonul terenului, la adevăratele dimensiuni ale prețului pe care îl plătesc ei tribunelor.

Recentul scandal izbucnit în fotbalul italian aruncă pentru prima oară o lumină exhaustivă în culisele profesioniștilor peninsulari ai jocului cu balonul rotund. Mișcarea de protest inițiată de fotbaliști, mergînd pînă la hotărîrea de a declara grevă, a ridicat probleme sindicale, morale și umane noi într-un sport vechi. Afirmînd că „lumea fotbalului ignoră democrația", jucătorii italieni revendică o gestiune democratică a celui mai popular spectacol sportiv, participarea în condiții de paritate la elaborarea normelor care reglementează activitatea lor, respectarea drepturilor lor sindicale. Participarea la această mișcare a unor fotbaliști — milionari cum sînt Rivera, Mazzola, Bulgarelli, De Sisti nu schimbă cu nimic datele conflictului. Recunoscînd că au regimuri financiare „de excepție", ei nu revendică nimic pentru ei, ci se solidarizează doar cu miile de colegi din ligile A, B și C pentru care, dincolo de peluză, fotbalul nu înseamnă autografe, limuzine, piscine, ci griji și privațiuni, salarii întîrziate cu luni de zile, inechități în sistemul de asigurări sociale, incertitudini de viitor. Un accent deosebit este pus, în cadrul acestei mișcări de protest, asupra problemelor de ordin uman și moral. „În fiecare an un fotbalist poate fi vîndut sau cumpărat ca un cal! Este oare moral negoțul de fotbaliști ?!" — se întreba fostul jucător internațional Campana, actualmente expert juridic benevol al sindicatului jucătorilor cu balonul rotund.

Dincolo de aspectele sale concrete, acest conflict oferă suficiente teme de meditație. Dincolo de fastul, entuziasmul, superficialitatea și mirajul distracțiilor pe care și le oferă oamenii în timpul lor liber, rămîn întotdeauna ascunse în culise, sau nebăgate în seamă, aceleași frămîntări, suferințe sau insatisfacții pe care cei din tribune încearcă să le uite... în timpul lor liber.

Nic. MAVRODIN

R. D. GERMANĂ

ORIZONTURILE CINCINALULUI

– Opţiuni şi dinamici în dezvoltarea economică –

A FOST DAT publicităţii, la începutul acestei luni, proiectul de directive al C.C. al P.S.U.G. cu privire la planul de dezvoltare a economiei naţionale a R.D.G. pe 1971—1975. El oferă mai întîi un succint bilanţ al realizărilor obţinute de oamenii muncii din perioada precedentă de plan, stabilind, totodată, opţiunile, ritmurile şi sarcinile menite să asigure dezvoltarea mai departe a construcţiei socialiste în R.D.G. Aşa cum se subliniază în proiectul de Directive o dată cu planul cincinal vor fi continuate programul edificării cuprinzătoare a socialismului, crearea sistemului social dezvoltat al socialismului.

Sarcinile fundamentale tehnico-ştiinţifice, economice şi sociale ale planului cincinal 1966—1970 au fost îndeplinite şi în parte depăşite — se arată în proiect. Venitul naţional a crescut de la 84 miliarde mărci în 1965 la 108 miliarde în 1970, iar investiţiile în economia naţională — de la 20,5 la 32,6 miliarde mărci (în cursul perioadei 1966—1970 s-au investit în total 135,6 miliarde mărci, depăşindu-se cu 3% cifra planificată).

În industrie, sporul producţiei a fost obţinut în proporţie de 95% prin ridicarea productivităţii muncii. Ritmuri înalte de creştere au fost realizate înainte de toate în acele ramuri şi domenii, care determină progresul tehnic şi prezintă o mare importanţă pentru sporirea eficienţei producţiei sociale. Astfel, de pildă, faţă de o creştere cu 37%, a întregii producţii industriale de mărfuri, cea de utilaje electrotehnice, electronice şi aparatură ştiinţifică s-a mărit cu 61%, cea de instalaţii pentru industria chimică — cu 111%, cea de mecanică fină şi optică — cu 81%, cea de maşini agricole — cu 63% etc. Producţia industriei chimice a sporit cu 50%, iar în cadrul ei producţia de fibre sintetice — de peste două ori, cea de materiale plastice — cu 75%. De asemenea, volumul comerţului exterior a crescut mai rapid (+60%) decît producţia industrială.

Totodată, în documentul publicat se semnalează unele rămîneri în urmă. Printre altele, prevederile de plan n-au putut fi îndeplinite la unele produse importante din materiale plastice, la producţia de cereale şi lapte (în anii 1969—1970), în construcţia de obiective industriale, locuinţe, şcoli şi alte aşezăminte pentru copii. N-au putut fi întrutotul satisfăcute nevoile economiei naţionale în domeniul transporturilor (în 1969—1970), precum şi cerinţele populaţiei în ceea ce priveşte prestările de servicii.

Iată cum arată creşterile înregistrate la o serie de indicatori de bază ai economiei în cincinalul trecut şi prevederile pentru 1971—1975.

Indicatorul	1966—1970 (1965=100)	1971—1975 (1970=100)
Venitul naţional	28,6	26—28
Investiţiile în economia naţională *)	135,6	173—176
Producţia industrială	37	34—38
Construcţiile	48	27—29
Volumul transporturilor de mărfuri	22	18—20
Volumul serviciilor poştale şi de telecomunicaţii	40	25—30
Volumul comerţului exterior	60	60—70

*) Valoarea absolută (în miliarde mărci) totală a investiţiilor din fiecare cincinal.

PLANUL CINCINAL 1971—1975 este considerat ca o etapă importantă în dezvoltarea continuă şi consolidarea bazei tehnice-materiale a socialismului în R.D. Germană. Sarcina sa principală constă în ridicarea continuă a nivelului material şi cultural de trai al poporului pe baza ritmului înalt de dezvoltare a producţiei socialiste, a creşterii eficienţei sale, a introducerii progresului tehnic şi sporirii productivităţii muncii. Pe această linie, directivele prevăd că productivitatea muncii muncitorilor şi funcţionarilor din industrie se va mări cu 35—37%, veniturile reale ale populaţiei şi fondul de mărfuri pus la dispoziţia ei — cu 21—23%.

Se pune accentul pe intensificarea producţiei sociale şi sporirea eficienţei sale prin aplicarea unui complex de măsuri legate de raţionalizarea socialistă, utilizarea deplină a capacităţilor de producţie existente, asigurarea unui regim riguros de economii la materii prime şi materiale, îmbunătăţirea structurii economiei naţionale şi a diferitelor sale ramuri, accelerarea introducerii în producţie a rezultatelor cercetării ştiinţifice, a tehnologiilor şi metodelor noi. În acest cadru se urmăreşte perfecţionarea sistemului şi a metodelor de conducere şi planificare economică, care se va întemeia pe întărirea continuă a rolului planificării şi conducerii centralizate de către stat, pe folosirea analizelor şi prognozelor la fundamentarea planurilor, pe îmbunătăţirea întocmirii balanţelor la toate nivelele economiei naţionale. Totodată, va fi întărită răspunderea întreprinderilor, combinatelor şi uniunilor de întreprinderi pentru rezolvarea sarcinilor ce le revin şi va fi stimulată iniţiativa creatoare a oamenilor muncii în domeniul conducerii economiei.

Pe plan extern se preconizează dezvoltarea multilaterală a colaborării economice şi tehnico-ştiinţifice, precum şi a schimburilor de mărfuri cu ţările socialiste, accelerarea ritmului de creştere a exporturilor faţă de cincinalul precedent pentru a se putea asigura importurile necesare de combustibili, materii prime, utilaje, alimente şi alte bunuri de consum.

INDUSTRIA R.D.G., aşa cum se menţionează în proiectul de Directive, are ca obiectiv principal, în acest cincinal, să contribuie din plin la dezvoltarea în continuare şi desăvîrşirea bazei tehnice-materiale a economiei naţionale. Se prevede realizarea unei structuri mai eficiente a balanţei energetice şi reducerea treptată a deficitului de energie ; chimia este chemată să creeze premisele consolidării bazei de materii prime a economiei naţionale, să aducă un aport sporit la export şi la îmbunătăţirea aprovizionării populaţiei cu bunuri de consum ; sarcini importante sînt trasate construcţiilor de maşini, producţia de maşini grele şi instalaţii urmînd să crească cu 40—42% (în condiţiile sporirii cu 33—35% a productivităţii muncii), cea de maşini-unelte pentru prelucrare şi de autovehicule — cu 39—41% ş.a.m.d. În ceea ce priveşte industria uşoară, aici este prevăzută o majorare cu cel puţin 32% a producţiei şi cu circa 35% a productivităţii muncii, accentul punîndu-se pe corelarea mai bună cu cererea crescîndă şi în permanentă modificare de pe piaţa internă şi cea externă.

În domeniul agriculturii atenţia este concentrată îndeosebi asupra creşterii vitelor pentru tăiere, asupra extinderii producţiei de lapte şi legume ; această ramură are sarcina de a ameliora aprovizionarea populaţiei cu produse alimentare şi de a lărgi baza de materii prime pentru industrie. Pentru atingerea acestui ţel, producţia de vite (în greutatea lor la tăiere) a fost stabilită la 1850—1 900 mii tone în 1975 (faţă de 1651 mii tone în 1970), iar cea de lapte la 7250—7350 mii tone (faţă de 6 492 mii), etc.

Se menţionează că dezvoltarea intensivă a agriculturii, care să desăvîrşească trecerea la forme industriale de producţie, reprezintă o latură esenţială a politicii economice a statului. Deoarece extinderea producţiei, ridicarea productivităţii muncii şi scăderea costurilor în agricultură necesită dezvoltarea planică a forţelor de producţie şi a relaţiilor de producţie, pe baza colaborării mai strînse între cooperativele agricole, în viitorii cinci ani — se precizează în directive — se va organiza în mod planificat procesul de concentrare, de specializare şi adîncire a diviziunii muncii în acest sector al economiei naţionale.

LA CAPITOLUL ridicării nivelului de trai material şi cultural al poporului, prevederile planului cincinal 1971—1975 se axează pe următoarele direcţii : asigurarea aprovizionării continue şi stabile a populaţiei cu bunuri de larg consum (mai ales la sortimentele de bază), ameliorarea calităţii şi proprietăţilor funcţionale ale acestora ; îmbunătăţirea condiţiilor de locuit, prin construcţii noi, modernizări, reconstrucţii şi extinderi la un total de 500 000 de apartamente ; ridicarea treptată a salariilor muncitorilor şi funcţionarilor, a veniturilor altor categorii de oameni ai muncii ; sporirea, în continuare, a fondurilor sociale ; dezvoltarea sistemului de învăţămînt, ridicarea nivelului de pregătire a populaţiei, precum şi îmbunătăţirea ocrotirii sănătăţii şi a asistenţei sociale.

Directivele se referă, în acest sens, la îmbunătăţirea desfăşurării comerţului interior şi a prestărilor de servicii pentru populaţie, la probleme de urbanistică, la perfecţionarea asistenţei medicale, la dezvoltarea culturii fizice şi a sportului, la modernizarea învăţămîntului de toate gradele.

În sfîrşit, proiectul de directive se ocupă de repartizarea teritorială a forţelor de producţie, de numeroase aspecte concrete ale dezvoltării regiunilor ţării, urmărindu-se asigurarea creşterii armonioase a întregii economii. Se subliniază că îmbunătăţirea acestei repartizări trebuie orientată către intensificarea producţiei sociale, sporirea venitului naţional. În acest scop, se impune ca în toate regiunile, oraşele şi raioanele ţării să fie folosite posibilităţile existente pentru utilizarea mai intensă a fondurilor fixe (îndeosebi a maşinilor şi utilajelor de înaltă productivitate), precum şi posibilităţile de ridicare a nivelului aprovizionării populaţiei.

În majoritatea regiunilor R.D. Germane urmează să se dezvolte construcţiile de maşini, industria electrotehnică şi electronică, cea chimică şi energetică. Totodată, regiunile vor avea un profil economic diversificat, deoarece accentul se va pune — de la caz la caz — pe industria uşoară (în Cottbus, Erfurt, Gera, Suhl şi Karl-Marx-Stadt), pe metalurgie (Dresda, Frankfurt, Potsdam şi Halle), pe producţia de potasă şi materiale de construcţie (Halle şi Magdeburg), pe construcţii navale, pescuit şi prelucrarea peştelui (Rostock). Regiunile Neubrandenburg, Schwerin şi, întrucîtva, Magdeburg vor fi profilate şi în viitor mai ales pe agricultură şi industrie alimentară.

N. P.

R. S. CEHOSLOVACĂ

SCHIMBĂRI ÎN BALANŢA ENERGETICĂ

PROGRESUL tehnic şi ştiinţific, al cărui martori sîntem, reclamă cantităţi tot mai mari de energie. Au loc totodată modificări însemnate în balanţa energetică. Aceste aspecte sînt prezente şi în economia R. S. Cehoslovace.

Potrivit presei de specialitate din R.S. Cehoslovacă, balanţa sa energetică s-a sprijinit (în proporţie de 98%) pe resursele energetice clasice proprii — reprezentate prin bogate zăcăminte de cărbune de calitate superioară (îndeosebi huilă), precum şi de cărbune brun. Ele se află în straturi uşor accesibile pentru a putea fi exploatate „la zi". Bazinele carbonifere Most, Ostrava, Karvina furnizează aproape întregul necesar de cărbune al ţării, acesta fiind folosit în primul rînd la producţia de energie electrică. În 1968, de pildă, s-au produs 41,4 miliarde kWh, din care 38,2 miliarde în termocentrale şi 3,1 miliarde în hidrocentrale. Din totalul de 56 milioane tone de cărbune convenţional (extrase în 1968), 15,5 milioane tone s-au folosit în producţia de energie electrică — ponderea decisivă fiind deţinută de cărbunele brun (12,5 milioane tone). După cum se arată în „Planovane hospodarstvi" (nr. 3/1971), în timp ce în 1969 faţă de 1951 consumul de huilă în termocentrale abia s-a dublat, cel de cărbune brun s-a multiplicat de şase ori, atingînd în 1970 cantitatea de 31,6 milioane tone (din extracţia totală de cărbune de 109,5 milioane tone). În acelaşi timp consumul specific pentru producerea unui kWh a scăzut de la 615 g.c.c. în 1960 la 416 g.c.c. în 1969. În ultimele două decenii au fost construite — pe bază de cărbune — capacităţi energetice cu o putere instalată de peste 5500 MW, din care aproximativ 4500 MW consumă cărbune brun şi lignit.

O direcţie importantă a utilizării cărbunelui este legată de dezvoltarea industriei siderurgice şi cocsochimice pe baza cărbunelui cocsificabil furnizat de bazinul Ostrava. Ca urmare a perfecţionării tehnologiei în acest domeniu, consumul de cocs pentru producţia unei tone de fontă reprezintă 60% faţă de nivelul său din 1950.

Deoarece zăcămintele de cărbune nu sînt inepuizabile (potrivit prognozelor efectuate atît pe plan mondial cît şi în R.S. Cehoslovacă, exploatarea lor eficientă va dura cel mult pînă în anii 2050—2100), în planul de perspectivă se schiţează tendinţele de modificare a balanţei energetice în sensul reducerii ponderii combustibililor solizi în producţia, de energie. Aceasta nu înseamnă, deocamdată, că se va reduce însuşi volumul extracţiei de cărbune întrucît necesarul ascendent de energie contracarează această tendinţă.

În viitor, după cum apreciază publicaţia „Hospodarske noviny" (nr. 11/1970), comerţul internaţional cu combustibili va avea o contribuţie sporită la modificarea structurii balanţei energetice şi în cazul Cehoslovaciei. Dar, după părerea specialiştilor din R. S. Cehoslovacă, deşi modificarea structurii balanţei energetice în sensul sporirii ponderii consumului de combustibili lichizi şi gazoşi (procuraţi aproape în întregime din import) apare mai economică, ea nu este deocamdată şi raţională pe motivul că reclamă un volum sporit de investiţii pentru adaptarea obiectivelor energetice existente şi construirea altora noi. Deoarece „cea mai costisitoare rămîne tot insuficienţa de energie", în prezent R.S. Cehoslovacă depune eforturi pentru dezvoltarea bazei sale energetice şi de combustibili ; din totalul investiţiilor alocate pentru industrie, 20—30% sînt orientate în domeniul energeticii.

Pentru economia Cehoslovaciei, în prezent ca şi în viitorul apropiat, cărbunele brun rămîne — atît timp cît extragerea sa se va efectua prin metoda „la zi" — sursa cea mai ieftină pentru producţia de energie electrică, sublinia revista „Hospodarske noviny", (nr. 21/1970). Din aceste considerente, planul de pespectivă prevede extinderea continuă a volumului extracţiei, care în 1980 urmează să ajungă la 21 milioane tone (de cărbune convenţional). Dezvoltarea producţiei de energie electrică pe bază de termocentrale este dictată şi de faptul că resursele hidroenergetice ale ţării sînt reduse, putîndu-se conta în această privinţă mai ales pe debitul Dunării. Capacitatea totală a obiectivelor sale hidroenergetice în funcţiune totalizează doar ceva mai mult de 1,5 GW, fiind menţinută ca rezervă pentru perioadele de vîrf ale consumului de energie electrică.

Referindu-se la evoluţia în perspectivă a consumului purtătorilor primari de energie, „Planovane hospodarstvi", menţionat anterior sublinia că în 1975 el va depăşi 105 milioane tone c.c., revenind peste 7 tone c.c. pe un locuitor. În condiţiile unui necesar de consum ascendent, satisfacerea lui într-o perspectivă mai îndepărtată este legată, pe de o parte, de perfecţionările tehnice şi tehnologice previzibile în acest domeniu, iar pe de altă parte — de utilizarea în viitor a unei noi forme de energie, prin construirea de centrale atomo-nucleare.

Prognoza structurii consumului de resurse energetice primare în 1975, comparativ cu 1970 (în%), se prezintă în modul următor (vezi tabelul)

	1970	1975
Combustibili solizi	75,2	66,5
Combustibili lichizi	17.7	25,0
Gaze naturale	3,2	4,4
Forţa hidraulică	1,5	1,5
Energie electrică importată	1,2	1,3
Energie nucleară	—	0,3
Alte surse	1,2	1,0

Sursa : „Hospodarske noviny" nr. 37/1970.

Rezultă de aici că, faţă de anul 1970, la capătul actualului cincinal ponderea combustibililor solizi se va diminua în favoarea combustibililor lichizi ca şi a celor gazoşi, care — la un loc — vor reprezenta aproximativ 30% din balanţa energetică a ţării ; cu toate acestea primii vor furniza încă două treimi din resurse.

La acea dată va intra în arena economică şi energie nucleară, căreia i se rezervă în planurile de perspectivă un rol tot mai important. Construcţia primei centrale atomo-electrice, la Jaslovsky Bohunici, se află în stadiul final. În 1975 urmează să fie iniţiată construcţia altor două centrale nucleare de tipul VVER.

M. MELNIC

„ŞOCUL VIITORULUI"

Continuăm în acest număr prezentarea, începută în numărul precedent, a unor extrase din cartea sociologului american Alvin Toffler **„Şocul viitorului"**, *care se află de mai multe săptămîni pe primele locuri între succesele de librărie din mai multe ţări europene. În fragmentele pe care le redăm astăzi autorul prezintă alte urmări ale progresului tehnic în condiţiile de incertitudine din societatea capitalistă.*

(Urmare din nr. trecut)

CEVA MAI MULT de 25% din populaţia terestră se găseşte în societăţile industrializate. Oamenii aceştia duc o viaţă modernă. Ei sînt produsul primei jumătăţi a secolului XX, rodul mecanizării şi educaţiei de masă, iar în spiritul lor persistă încă amintirea trecutului agricol al ţării lor. Ei sînt adevăraţi oameni ai prezentului. Ei „trăiesc mai repede" decît oamenii din jurul lor (...)

Acolo însă unde anumiţi oameni înfloresc la contactul cu ritmul febril al lumii moderne, alţii dimpotrivă încearcă o violentă repulsie faţă de el şi fac tot ce pot pentru a „ieşi din joc".

Seninătatea şi căutarea unor moduri noi de „a rupe legăturile" şi „de a se retrage din joc", care caracterizează anumite elemente hippy (dar nu toate) se datorează poate mai puţin aversiunii lor vehemente pentru valorile societăţii tehnologice cît unei voinţe inconştiente de a se sustrage unei cadenţe de viaţă pe care mulţi dintre ei o consideră intolerabilă. Nu este o simplă coincidenţă dacă ei descriu societatea drept „o cursă frenetică", expresie care se referă în mod explicit la ritm.

● Permanenţa... efemerului

PE SCURT, cadenţa vieţii nu este numai o expresie a limbajului de toate zilele, o sursă de glume, de suspine, de doleanţe sau de caracteristici etnice, ci o variabilă psihologică de o importanţă hotărîtoare. Căci tocmai **prin intermediul unei acceleraţii a timpului existenţei se face simţită în viaţa unui individ rapiditatea sporită a răsturnărilor profunde de care este atinsă ştiinţa, tehnologia şi societatea.** Comportamentul uman este dictat în mare parte de atracţia sau aversiunea pe care o încearcă o persoană pentru ritmul care îi este impus de societate sau de grupul în care este integrată. Tocmai incapacitatea de a sesiza acest principiu explică primejdioasa neputinţă a învăţămîntului şi psihologiei de a-i face pe oameni în măsură să exercite un rol fecund într-o societate superindustrială. Majoritatea scrierilor noastre teoretice cu privire la schimbare pierd din vedere o deosebire esenţială între oamenii trecutului sau ai prezentului şi cei ai vitorului, cea care se poate rezuma prin termenul de «efemer» (...) Acest fenomen se manifestă printr-o atmosferă, o senzaţie de instabilitate (...) Oamenii trecutului şi prezentului duc o existenţă în care «nivelul efemerului» este relativ «scăzut», raporturile lor avînd tendinţa să se perpetueze, în timp ce condiţiile de trai ale cetăţenilor viitorului se caracterizează printr-un «nivel de efemer ridicat», adică prin relaţii de o durată scurtă şi care defilează într-un ritm vertiginos. Pentru ei lucrurile, locurile, oamenii, ideile şi structurile instituţionale «se uzează» cu cea mai mare viteză.

Acest fenomen are consecinţe incalculabile asupra felului lor de a trăi realitatea, asupra angajamentului lor personal şi facultăţilor lor de adaptare. Tocmai **această defilare rapidă, la care se adaugă un caracter nou şi o complexitate sporită a mediului înconjurător pune la grea încercare facultatea de adaptare şi generează primejdia şocului vitorului.**

Atitudinea noastră faţă de lucruri este reflexul unui sistem de valori. Nu poate exista deosebire mai izbitoare decît cea dintre noua generaţie de fetiţe care îşi schimbă cu inima uşoară păpuşa pentru un model mai perfecţionat şi cea care, întocmai ca mamele şi bunicile lor, se cramponează cu dragoste de aceeaşi păpuşă pînă ce va cădea în zdrenţe sub povoara anilor. Tocmai în această deosebire rezidă contrastul dintre trecut şi viitor, dintre societăţile bazate pe permanenţă şi cea bazată pe efemer, care se dezvoltă sub ochii noştri.

În Japonia de astăzi, batistele de hîrtie sînt atît de răspîndite, încît batistele din ţesături textile sînt considerate demodate, pentru a nu spune antihigienice. În Marea Britanie se poate cumpăra cu 30 de centime o perie de dinţi gata acoperită de pastă care se foloseşte o singură dată. În Franţa, brichetele care nu se încarcă din nou sînt cît se poate de curente. De la recipientele din carton pentru lapte pînă la rachetele de lansare a navelor spaţiale, **produsele prevăzute pentru o folosire de scurtă durată, dacă nu chiar o folosire unică, devin din ce în ce mai numeroase, din ce în ce mai indispensabile.**

Ne formăm o mentalitate «de aruncat după întrebuinţare», care să concorde cu produsele noastre, mentalitate care provoacă, între altele, o modificare radicală a concepţiilor relative la proprietate. În loc de a ne ataşa de un singur obiect în cursul unei perioade relativ lungi, ne legăm pe perioade scurte de seria de obiecte care se înlocuiesc unul pe celălalt (...)

Pentru unii oameni, norma înseamnă permanenţa, ceea ce este o supravieţuire a concepţiei newtoniene despre univers. Copiii însă fac experienţa „relativităţii einsteiniene". O fetiţă de 12 ani trimisă la cumpărături într-un „supermarket" situat la cîteva blocuri distanţă de apartamentul părinţilor săi din Manhattan, unde s-a mai dus o dată sau de două ori, se întoarce acasă perplexă. «A fost desigur demolat, afirmă ea, căci nu l-am mai găsit». El era totuşi la locul său. Fetiţa, care nu cunoştea bine cartierul, s-a înşelat pur şi simplu. Dar ea e un copil al Erei Efemerului şi a crezut imediat că imobilul a fost desfiinţat şi înlocuit, reacţie cît se poate de firească pentru o adolescentă de 12 ani care trăieşte actualmente în Statele Unite. O asemenea idee nu ar fi trecut desigur prin mintea unui copil care s-ar fi găsit în aceeaşi situaţie cu numai o jumătate de secol în urmă. Cadrul exterior era atunci mult mai durabil, iar legăturile noastre cu el erau mult mai puţin efemere.

Avîntul civilizaţiei obiectului care se aruncă este o reacţie la aceste presiuni irezistibile. O dată cu acceleraţia schimbării şi înmulţirea dificultăţilor, ne putem aştepta ca principiul folosirii limitate să se dezvolte şi ca raportul omului cu lucrurile să se scurteze şi mai mult.

● Revoluţia închirierii

UN ALT FAPT este pe cale să modifice profund raporturile omului cu lucrurile: revoluţia închirierii, care şi ea confirmă domnia efemerului".

Reflectînd relaţiile inter-umane caracteristice societăţii occidentale, A. Toffler scrie: „Astăzi, în Statele Unite milioane de oameni închiriază din cînd în cînd un automobil pentru o perioadă mergînd de la cîteva ore la mai multe luni. Paralel cu dezvoltarea industriei închirierii de automobile, asistăm la apariţia unor mari magazine de tip nou care nu vînd nimic, dar închiriază orice: plante, cămăşi, rochii lungi, cîrje, bijuterii, televizoare, echipament de camping, sisteme de condiţionare a aerului, fotoliii pe rotile, lenjerie de casă, skiuri, magnetofoane, găleţi pentru şampanie, argintărie... Oamenii doresc să se bucure de toate avantajele dezvoltării şi de ultimele descoperiri ale tehnologiei fără a-şi asuma răspunderile care au constituit pînă acum contrapartida inevitabilă a unei acumulări de bunuri. Ei şi-au dat seama că pentru a supravieţui prin incertitudinile unei situaţii fluctuante trebuie să înveţe să călătorească cu mîinile în buzunare.

(Va urma)

COINTERESAREA MATERIALĂ

(Urmare din pag. 14)

muri este aceea dacă salariul tarifar va mai putea îndeplini de această dată o funcţie repartitoare care să satisfacă nevoile economiei. O astfel de problemă îşi are temeiul şi în aceea că partea variabilă teoretic poate conduce la o modificare a ierarhiei salariului mediu faţă de ierarhia salariilor tarifare. După părerea noastră, din punct de vedere practic, acest „pericol" este foarte puţin probabil dacă ţinem seama că alături de diferenţele existente dintre ramuri vor acţiona, pe o cale indirectă, şi factori ca de pildă un anumit echilibru între rentabilitatea ramurilor. În al doilea rînd, întreprinderile unei ramuri vor realiza un nivel de eficienţă diferit şi, prin urmare, partea variabilă nu va putea să depăşească la nivelul ramurii limite previzibile. În al treilea rînd, dacă am admite că ramuri în ansamblu, realizează ponderi mai mari ale părţii variabile, acţiunea măririi diferenţelor salariilor tarifare în repartizarea forţei de muncă pe ramuri nu va putea să fie contracarată neapărat pentru că salariul tarifar, spre deosebire de partea variabilă, are un caracter stabil, care cunoaşte o singură tendinţă, de creştere; el are importante implicaţii favorabile asupra mărimii unor drepturi ale salariaţilor în ce priveşte calculul concediilor de boală, drepturile de pensionare ş.a., ceea ce va continua să reţină interesul forţei de muncă. În al patrulea rînd, eforturile de determinare mai corectă a diferenţelor de calificare pe ramuri şi a diferenţelor în ce priveşte condiţiile de muncă — problemă care astăzi face într-adevăr dificilă repartizarea forţei de muncă chiar în cadrul întreprinderilor — ar putea să conducă şi ele la o ierarhie a salariilor tarifare pe ramuri care să satisfacă nevoia repartizării judicioase a forţei de muncă pe ramuri şi întreprinderi. În fine, în al cincilea rînd, societatea dispune de nenumărate alte forme şi instrumente de repartizare a forţei de muncă, între care folosirea mai adecvată a investiţiilor neproductive, a fondurilor sociale de consum, mai buna planificare a pregătirii profesionale a forţei de muncă pe nivele de calificare, pe meserii şi specialităţi ceea ce, de asemenea, va acţiona mai favorabil asupra repartiţiei forţei de muncă.

Acestea sînt doar cîteva din aspectele pe care le ridică sporirea rolului repartiţiei după muncă în creşterea eficienţei activităţii întreprinderilor şi, implicit, îndeplinirea funcţiei sale în cadrul mai larg al acţiunii cointeresării materiale în ansamblu.

Rolul prognozei ştiinţifice

(Urmare din pag. 9)

● *Debut promiţător*

CONSILIUL NAŢIONAL PENTRU ŞTIINŢĂ ŞI TEHNOLOGIE a luat iniţiativa la sfîrşitul anului trecut de a organiza elaborarea unor studii de prognoză pe o perioadă de 15—20 ani şi chiar mai mult, într-o serie de domenii ale ştiinţei şi tehnicii, care se apreciază că vor lua în viitor o mare amploare sau a căror evoluţie este de natură să comporte implicaţii importante în viaţa economică şi socială.

Biroul Executiv al Consiliului Naţional a consacrat examinării şi dezbaterii acestor probleme mai multe şedinţe în luna ianuarie a.c. A întrunit acceptul unanim, cu această ocazie, utilitatea inceperii imediate a elaborării experimentale a unor prognoze în ştiinţă şi tehnică. Pentru început s-a apreciat indicat să se iniţieze întocmirea unui număr limitat de prognoze, în special cu caracter tehnologic, ca de ex. obţinerea de noi sortimente de oţeluri, evoluţia maşinilor de forţă, tehnica electronică şi a calculatoarelor, noi produse alimentare cu înalt conţinut nutritiv, ş.a. S-au iniţiat însă şi unele prognoze ale evoluţiei cercetării ştiinţifice în unele domenii ca biologia, fizica ş.a.

Considerăm că într-o etapă ulterioară, care ar putea începe imediat, aria domeniilor investigate ale ştiinţei şi tehnicii poate fi considerabil extinsă. Ar putea fi luată în consideraţie atît elaborarea unor studii de prognoză privind diferite aspecte ale dezvoltării în perspectivă a cercetării ştiinţifice româneşti (cadre, baza materială, organizarea reţelei de cercetare etc.), cît şi acele domenii ale ştiinţei şi tehnicii unde cunoaşterea mai limpede a viitorului se dovedeşte stringent necesară. Este în primul rînd vorba despre ramurile cele mai dinamice ale tehnicii (electronica, automatizarea, energia nucleară, chimia organică), despre domenii de perspectivă ale ştiinţei (fizica teoretică, biofizica şi biochimia, cercetările spaţiale ş.a.), precum şi despre acele domenii în care resursele şi condiţiile naturale ale ţării noastre creează perspective favorabaile de dezvoltare (extragerea şi prelucrarea gazelor naturale, prelucrarea lemnului, industria alimentară, valorificarea resurselor de apă ş.a.). De asemenea, anumite teme care fac obiectul unor programe prioritare de cercetare de lungă durată, nu pot scăpa atenţiei în etapa următoare de elaborare a prognozelor tehnologice.

● *Corelaţia între tehnico — ştiinţific şi social — economic*

LIPSA DE STUDII prospective cu caracter economic şi social se poate răsfrînge negativ asupra preciziei şi veridicităţii prognozelor în ştiinţă şi tehnică, ştiut fiind că acestea din urmă trebuie să-şi racordeze permanent conţinutul la perspectivele societăţii româneşti, care va deveni din ce în ce mai complexă, mai multilateral dezvoltată.

Uneori se exprimă îndoieli cu privire la posibilitatea elaborării de prognoze în ştiinţă şi tehnică, fără existenţa în prealabil a unor prognoze ale dezvoltării economice în ramurile respective, sau prognoze cu caracter social pentru perioada prospectată. Aceste temeri nu ni se par justificate. Credem mai curînd că abordarea complexului program de prognoze, care urmează a fi elaborat în toate domeniile societăţii româneşti, trebuie să înceapă prin prognoze ştiinţifice şi tehnice, care permit deschiderea unor orizonturi calitativ noi, fără de care prognozarea economică nu ar fi posibilă. La rîndul lor, prognozele ştiinţifice şi tehnice trebuie periodic revizuite şi adaptate, în funcţie de aportul de date noi ale prognozelor economice şi sociale. Această metodă a aproximaţiilor succesive, îmbinate cu cea a adaptării constante pe parcurs a datelor iniţiale ale prognozelor, în funcţie de sarcinile planificate şi de tendinţele noi ce îşi fac drum în ştiinţa şi tehnica mondială, ni se pare că constituie soluţia optimă.

Hotărîrea C.C. al P.C.R. din 6 mai a.c. va da desigur naştere unei vaste acţiuni de introducere a prognozării ştiinţifice şi tehnice în preocupările organelor economice centrale, precum şi a institutelor de cercetare şi de proiectare. Sîntem convinşi că prognozarea căilor de dezvoltare a ştiinţei şi tehnicii se va dovedi o condiţie indispensabilă a unei programări şi planificări fundamentate a progresului tehnic şi ştiinţific.

R.P. CHINEZĂ

MERSUL ASCENDENT AL ELECTRONICII

O MICĂ FABRICĂ de becuri de lanternă din Șanhai, antrenată de la începutul anului 1970 într-o vastă acțiune de colaborare cu alte fabrici, institute de învățămînt și de cercetări științifice, a reușit să producă experimental un calculator electronic digital, iar în prezent lucrează la realizarea unor instalații de televiziune. Dar acesta nu e unicul caz. Astăzi, întreprinderi, cu cele mai diverse profiluri de producție au început să se ocupe de domeniul electronicii. Presa chineză citează numeroase exemple similare care evidențiază că muncitorii din industria electronică au izbutit să ridice valoarea globală a producției, să sporească cantitatea de produse cu mult peste nivelul atins vreodată în trecut. La principalele produse ale ramurii, producția anului 1970 a fost de peste 3 ori mai mare decît în anul 1966; în proporții și mai mari a crescut producția de dispozitive cu semiconductori și de piese de radio.

A sporit ritmul de desfășurare a construcțiilor. Au apărut un șir de întreprinderi noi, date în folosință în decurs de numai un an de la proiectare și începerea construcției. Unele unități au început să producă experimental noi produse, chiar înainte de terminarea construcției clădirilor.

De la începutul anului 1970 la Pekin, Șanhai, Tientzin și în alte orașe s-a desfășurat o amplă campanie pentru executarea de cuptoare destinate producerii de monocristale și alte materiale pe bază de siliciu, campanie care a fost încununată de succes.

În procesul de dezvoltare intensivă a industriei electronice s-a acordat pretutindeni o atenție sporită promovării rolului marilor uzine, care dispun de un înalt nivel de dotare tehnică și de cadre calificate, constituind coloana vertebrală a ramurii. Lor le-a revenit misiunea de a ajuta întreprinderile mici să progreseze. Astfel, colectivul fabricii de tuburi electronice din Pekin a lucrat în cooperare cu alte unități de producție (fără experiența necesară în domeniul asimilării de produse electronice), ajutîndu-le să-și califice cadrele, să însușească noi procese tehnologice, noi materiale, produse și utilaje. Venind în sprijinul industriei, muncitorii și personalul tehnic de la Institutul de optică electronică din Șanhai au proiectat și construit, în întregime cu materiale autohtone, un microscop electronic cu o putere de amplificare de 400 000 de ori.

În cursul asimilării unor produse noi s-a manifestat și spiritul novator al colectivelor din diferite întreprinderi. O fabrică de utilaje cu semiconductori din Pekin a produs experimental un cuptor cu difuzie tranzistorizat, cu rectificator de control siliconic. Utilizarea unor asemenea rectificatori a imprimat un puternic impuls industriei electronice, a accelerat progresul tehnic în alte ramuri industriale (construcția de mașini-unelte, industria hîrtiei etc.) precum și în domeniul transporturilor. Colectivul fabricii de semiconductori Siandjan din Tientzin a construit, cu propriile sale forțe, două linii de producție, ceea ce i-a permis să producă mari cantități de elemente și piese electronice, imperios necesare economiei naționale.

Se menționează că un ritm foarte rapid de dezvoltare a fost imprimat industriei electronice nu numai în provinciile și orașele avînd o bază industrială relativ puternică, ci a luat ființă și în provincii în care această ramură era inexistentă în trecut: Ținhai, Ninsea, Tibet. Se menționează că întreprinderile electronice, mari și mici, au împînzit țara, numărul lor fiind actualmente de 2,5 ori mai mare decît în 1969 și de peste 20 de ori mai mare decît în 1965.

V. B.

AMERICA LATINĂ

(Urmare din pag. 16)

primul rînd, riposta indirectă, de culise, menită să zădărnicească năzuința țărilor din America Latină de a întări controlul național asupra economiei lor. Pe plan general o regrupare devine posibilă în sensul că o serie de alte întreprinderi străine, capabile să răspundă exigențelor formulate de țările latino-americane, vor obține accesul în diferite domenii de activitate. Suferă modificări și forma în care acționează capitalul străin în economia latino-americană. Unele legislații în vigoare, ca și măsuri care se preconizează, favorizează dezvoltarea de unități economice pe baza colaborării bilaterale și multilaterale, cu prezența obligatorie a capitalului național — particular sau și de stat — în proporții care vor cunoaște o creștere treptată (pe măsura întăririi capitalului național).

Aminteam de intensificarea unor confruntări. Pe acest front, țările din America Latină au început să-și unească eforturile pentru a deveni mai puțin vulnerabile în fața forțelor imperialiste. Ideea acțiunilor concertate s-a materializat cu greu, geneza deosebit de dificilă se pare că va fi compensată însă de evoluția mai rapidă a acțiunilor promovate în comun în vederea atingerii aceluiași țel — obținerea deplinei independențe economice.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

REZERVELE VALUTARE

VOLUMUL și structura rezervelor valutare ale țărilor nesocialiste au cunoscut în trecutul recent modificări substanțiale, care completează tabloul evoluțiilor premergătoare ultimei crize de pe piețele financiare occidentale. Suma totală a rezervelor valutare — aur, devize, drepturi speciale de tragere (DST) și poziții din cadrul Fondului Monetar Internațional — a crescut în 1970 cu nu mai puțin de 16,5 miliarde dolari, după ce timp de cîțiva ani înregistrase sporuri de 1,5—3 miliarde dolari anual, iar în 1969 rămăsese aproape constantă față de anul precedent. În ultimul an dinaintea lansării primei tranșe a drepturilor speciale de tragere — la finele anului 1969 — rezervele valutare au însumat 77,7 miliarde dolari, plus circa 1,9 miliarde dolari rezerva de aur a FMI. În decembrie 1970 rezervele naționale de aur au însumat 37 miliarde de dolari — față de 39,1 miliarde în 1969 —, devizele au reprezentat 43,9 miliarde de dolari — față de 31,9 miliarde cu un an înainte —, pozițiile în FMI au crescut la 7,7 miliarde — de la 6,7 miliarde —, iar stocul de aur al FMI s-a ridicat la 4,1 miliarde de dolari. În total deci, inclusiv stocul de aur al FMI, rezervele valutare ale țărilor nesocialiste au crescut de la 79,6 miliarde de dolari în decembrie 1969 la 96,1 miliarde în decembrie 1970, sumă care include drepturile speciale de tragere distribuite la 1 ianuarie 1970, in valoare de 3,4 miliarde de dolari.

Volumul rezervelor valutare ale lumii capitaliste a crescut, dacă lăsăm la o parte crearea drepturilor speciale de tragere, mai ales la capitolul „devize“ și anume înainte de toate ca urmare a ieșirilor masive de dolari din Statele Unite. Balanța mișcării capitalurilor din cadrul balanței de plăți a SUA s-a încheiat în 1970 cu un deficit de 11,5 miliarde de dolari, după ce cu un an înainte soldul fusese activ în sumă de 3,5 miliarde. Mișcările de capitaluri pe termen scurt, care în 1969 se încheiaseră cu un aflux de 8,7 miliarde de dolari în Statele Unite, s-au soldat în 1970 cu ieșiri nete de 6,2 miliarde. Refluxul de dolari din SUA, sub influența reducerii ratei scontului în cadrul măsurilor luate de Administrația americană pentru înviorarea economiei, a avut ca efect principal — prin intermediul pieței eurodolarilor — sporiri substanțiale ale stocului de devize al băncilor de emisiune ale celorlalte țări capitaliste dezvoltate, în special al țărilor vest-europene. Ieșirile nete de capital din Statele Unite (11,5 miliarde de dolari) și drepturile speciale de tragere distribuite la 1 ianuarie 1970 (3,4 miliarde de dolari) au avut deci contribuția principală la sporirea lichidităților internaționale occidentale cu 16,5 miliarde de dolari în cursul anului trecut. „Dacă ne amintim, scrie **Neue Zürcher Zeitung**, că nu cu mult timp în urmă se mai vorbea de o «lipsă de lichiditate internațională» și că pentru înlăturarea acestei pretinse lipse s-a procedat la crearea DST, se impune cel puțin constatarea că prognozele experților internaționali în problemele valutare au avut o bază destul de șubredă“ (5 mai 1971).

Structura rezervelor valutare a cunoscut, la rîndul său, modificări care sînt apreciate de observatori occidentali ca o înrăutățire simțitoare a calității lor. În acest sens este interpretată reducerea stocurilor naționale de aur cu peste 2 miliarde de dolari, evoluția care a făcut ca ponderea aurului în suma totală a rezervelor valutare naționale să scadă de la 50% la sfîrșitul anului 1969 la 40% în decembrie 1970. Creșterea concomitentă a stocului de aur al FMI la 4,1 miliarde s-a datorat, pe lîngă tranzacțiile cu țările membre, unor achiziții noi de aur din Republica Sud-Africană în sumă de 640 milioane de dolari. Suma drepturilor speciale de tragere existente la sfîrșitul anului trecut reprezenta circa 3,5% din suma totală a rezervelor valutare. Dat fiind că la 1 ianuarie 1971 s-a distribuit o nouă tranșă de DST în sumă de 3 miliarde dolari și că o tranșă identică urmează să fie distribuită la 1 ianuarie 1972, ponderea acestui element al rezervelor totale are perspective să crească.

Spre deosebire de Statele Unite ale căror rezerve au scăzut cu 2,1 miliarde dolari, cele mai multe țări capitaliste dezvoltate și-au văzut rezervele valutare mărite în 1970. Cele ale R.F. a Germaniei au crescut cu 6,5 miliarde de dolari, ale Canadei cu 1,6 miliarde, ale Japoniei cu 1,2 miliarde, ale Franței cu 1,1 miliarde, ale Angliei cu 0,3 miliarde și ale Elveției cu 0,7 miliarde. Suma totală a rezervelor țărilor Pieței Comune s-a mărit cu 9,1 miliarde de dolari. În R.F. a Germaniei, îndeosebi, creșterea rezervelor valutare a continuat intens și în primele luni din 1971. După datele Ministerului federal al economiei, numai în ianuarie și februarie ele s-au mărit cu peste 4,6 miliarde de mărci, echivalentul a circa 1,3 miliarde de dolari.

HOMO ECONOMICUS

REALITATE CONTRADICTORIE, DAR... REALĂ

„M-AM GĂSIT confruntat pentru prima dată cu rușinosul fenomen al foamei în cursul unei călătorii pe care am făcut-o în 1967... O spun deschis: niciodată n-aș fi bănuit — și cred că acest lucru rămîne valabil și pentru persoanele care mă însoțeau... — că ravagiile sărăciei în țara mea puteau produce asemenea condiții de subalimentare și de foamete, care, credeam noi, puteau fi întîlnite numai în anumite regiuni ale Indiei, ale Africii și Asiei...“.

Pe drept cuvînt se poate spune despre omul care a făcut această uluitoare descoperire, că „a descoperit America“. Este vorba de unul din cei mai influenți senatori americani, Jacob Javits, care, întovărășit de senatorii Robert E. Kennedy, Joseph Clark și George Murphy, membri ai unei subcomisii senatoriale de anchetă, au făcut, în primăvara anului 1967, o „expediție“ în statul Mississippi.

Declarația lui Jacob Javits — lăsînd deoparte posibile calcule politicianiste — conține în ea ceva patetic: este recunoașterea unui om care reprezintă de mulți ani în senatul american această categorie abstractă denumită **poporul** *și care brusc își dă seama că relatările despre flagelul foametei, pe care le citea la breakfast în „New York Times“, între o înghițitură de zeamă de portocale și savurarea tradiționalului ou cu șuncă, aveau un tragic și incredibil corespondent „acasă“. Nu în Bengal sau în Biafra, nu la eschimoși sau la papuași, ci în „curtea de din dos“ a Americii.*

Recent, cunoscutul economist Josué de Castro, a terminat redactarea celei de a doua ediții a faimoasei sale lucrări „Geografia politică a foamei“, care, apărută prima dată acum două decenii, a făcut o imensă vîlvă în lumea întreagă. Probabil că în cartea lui de Castro capitolul cel mai neașteptat a fost tocmai cel privitor la Statele Unite. Ce au adus nou ultimele două decenii pe acest front al foamei? După părerea ilustrului economist, practic un singur lucru: s-a pus capăt negării și camuflajului.

Nici de Castro și nici cititorii săi, care iau cunoștință de acest paradox: foamea în mijlocul abundenței, nu ignoră uriașul potențial economic, științific și uman al Statelor Unite, realizările acestora în toate domeniile de activitate, care și-au pus amprenta indelebilă pe civilizația secolului XX. Dar acesta nu este un motiv pentru a fugi din fața realității. O realitate contradictorie, poate incredibilă, dar... reală.

Evocînd amara constatare a președintelui Kennedy din 1963 („în fiecare noapte mai mult de zece milioane de americani se culcă nemîncați“) și citind declarații similare ale președinților Johnson și Nixon, de Castro dă în ediția a doua a cărții sale date zguduitoare, de necontestat, întrucît aproape în totalitatea lor provin chiar din surse americane, în majoritatea lor oficiale. De pildă, o recentă anchetă la scară națională efectuată de dr. Harold Schaefer, de la Departamentul Sănătății din S.U.A., care, după ce menționează ravagiile rahitismului, pelagrei și altor forme de avitaminoză în aglomerările urbane din S.U.A., conchide: Am studiat problema foametei în 33 țări și sînt în măsură să afirm că starea de subalimentare în Statele Unite este tot atît de gravă ca aceea constatată în anchete recente în șase țări din America Centrală: Guatemala, Porto-Rico, Panama, Honduras, Nicaragua și El Salvador.

Josué de Castro scrie apoi, simplu dar pregnant: „Se apreciază oficial că deci o pătrime din populația S.U.A. — 50 de milioane de americani — sînt rău alimentați și că 20 de milioane sînt înfometați, cantitativ și calitativ, nebeneficiind de o alimentație suficientă și completă“.

Cauzele? Războiul din Vietnam, programul „Apollo“ — apreciat de economistul brazilian ca fiind dictat de considerente de prestigiu — care „n-au lăsat programului de luptă împotriva sărăciei decît fonduri minuscule, aproape ridicole. În Statele Unite, războiul împotriva foametei n-a avut loc...“

Lionel NIȚESCU

MONDORAMA

SENSIBILITATE CONJUNCTURALĂ SPORITĂ

INTEGRAREA progresivă în cadrul Pieței Comune accentuează sensibilitatea economiilor țărilor membre față de fluctuațiile conjuncturale dintr-una din ele, ca o consecință a slăbirii independenței și eficienței politicilor economice naționale — opinează experții francezi în domeniul planificării. În cazul Franței, ponderea schimburilor intracomunitare reprezenta 22% din comerțul său exterior în 1958 și aproape 50% în 1970. Ținînd seama de aceasta, s-a calculat că, în timp ce în 1958 modificarea cu 1% a produsului național brut al R.F. a Germaniei, de pildă, afecta cu 0,05% P.N.B. francez, în 1969 o modificare similară produce un efect de 0,12%. S-a constatat, de altfel, că recesiunea economică din R.F.G. în perioada sem. II 1966 — sem. I 1967 s-a repercutat, cu un anumit decalaj de timp, asupra economiei Franței și Beneluxului, și ceva mai moderat asupra celei italiene. Iar această influență reciprocă a conjuncturilor tinde să se accentueze în viitor, apreciază experții francezi.

NOCTURN '71

ALATURI de firmele cu denumiri tot mai sonore ale magazinelor secolului 20, dintre care amintim numai cîteva din cele mai recente: hypermarket, hypercoop, maxicoop, cargo etc., în ultimul timp au apărut și unele completări: „Nocturnes", „Tôt le matin...", „7 — eleven" etc. Dacă prima denumire se referă la tipul de magazin, cea de a doua indicație se referă la programul de funcționare. După cum se știe, într-o serie de țări vest-europene, magazinele se închid în general în jurul orei 17,30 sau 18, cu puțin timp după terminarea lucrului în fabrici și birouri. În unele orașe mai mici magazinele se închid între orele 12—14.

Lipsa de acord a programului de funcționare al magazinelor cu necesitățile reale ale clienților a determinat în ultimul timp o campanie de prelungire, sub o formă sau alta, a programului. Cele mai multe „hypermagazine" din Franța, Elveția etc. s-au lansat în programul de vînzare prelungit în timpul serii, în 1—2 zile pe săptămînă, pînă la orele 21,22 sau 23.

În Danemarca, de exemplu, unde legislația în vigoare interzic deschiderea magazinelor în anumite ore de seară, s-a recurs la începerea programului mai de dimineață, începînd de la ora 6 sau 7. Magazinele respective realizează vînzări apreciabile în orele de dimineață, îndeosebi vinerea și sîmbăta. La aceasta contribuie și reclama masivă plus fixarea de prețuri mai reduse sau chiar oferirea unei cești de cafea gratuite tuturor celor ce își fac cumpărăturile înainte de ora 8 dimineața.

În Statele Unite, magazinele, îndeosebi cele de tipul „convenience stores" practică de principiu, un program prelungit ziinic între orele 7 și 23 (de unde denumirea de „seven-eleven").

Prelungirea programului de funcționare al magazinelor obligă întreprinderile comerciale să-și îmbunătățească metodele de muncă și organizare pentru a obține vînzări mai mari de pe urma aceluiași spațiu de comercializare.

INFLAȚIA – UN MOD DE VIAȚĂ

DUPĂ CUM SE VEDE din graficul alăturat, inflația a devenit un mod de viață în Statele Unite, ca de altfel în multe dintre țările occidentale. Dacă din 1 800 pînă în 1940 prețurile de consum din Statele Unite au fost relativ stabile, cu excepția anilor de război, între 1948 și 1965 nivelul lor crește conti-

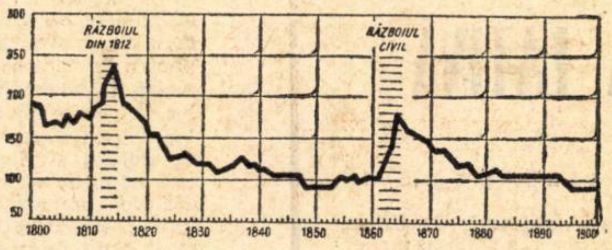

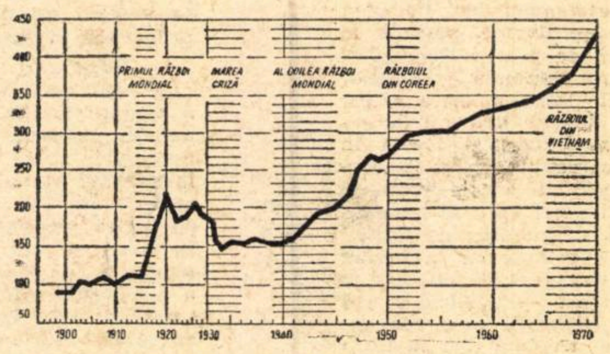

nuu, cu 1,6% pe an. După această dată însă, o dată cu escaladarea agresiunii din Vietnam, inflația atinge proporții îngrijorătoare de 6% pe an în 1970. Pe lîngă considerentele politice pentru încetarea războiului, spirala inflaționistă face ca și unele cercuri de afaceri să se alăture celor care cer încheierea păcii.

SALTUL „GAZELEI" PESTE RÎUL SAVA

RECENT în capitala iugoslavă a fost inaugurat un nou pod peste rîul Sava, care unește orașul „vechi" cu cvartalurile construite pe malul stîng al rîului, formînd așa numitul Novi Beograd. Podul în lungime de 1600 metri — denumit „gazela" pentru linia sa elegantă — permite fluxului vehiculelor care circulă pe una din principalele șosele ale țării, denumită „Frăție și unitate", străbătînd țara de la nord-vest spre sud-est, să ocolească rapid și fără dificultăți centrul capitalei iugoslave, evitînd aglomerația.

TAPETE LIPITE FĂRĂ CLEI

DUPĂ cum s-a putut constata pe baza statisticilor, majoritatea cumpărătorilor de tapete din R.F.G. nu apelează la serviciile tapițerilor, ci preferă să-și tapeteze singuri locuința. Pentru a veni în ajutorul acestor clienți pasionați după activități manuale (care cumpără 65% din totalul producției de tapete), fabricanții intenționează să lanseze în curînd tapete care pot fi fixate fără clei și dezlipite fără solvenți. În programul de producție mai figurează și tapete cu proprietăți textile, care vor reflecta culorile, tapete confecționate din fibre de sticlă și tapete plușate. Pentru a spori și mai mult durabilitatea și rezistența lor, tapetele vor fi acoperite cu un strat de material plastic.

PETROL PE COASTELE SPANIEI

TEHNICIENII grupului Shell au identificat în fața coastei spaniole a Mării Mediterane la San Carlos de la Rapita prezența a două zăcăminte de țiței cu un volum încă nedeterminat. Forajele din lunile următoare vor stabili întinderea zonei petrolifere, aflată la o distanță de aproximativ 15 mile marine de la gurile Ebro-ului. Experții manifestă optimism în privința rezultatelor forajelor, scrie **Industriekurier.** Necesarul de petrol al Spaniei pe anul 1975 este estimat la circa 42 milioane tone.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

PLUSURI ȘI MINUSURI ÎN PRODUCȚIA AGRICOLĂ

ÎN RAPORTUL ANUAL publicat de F.A.O. „La situation mondiale de l'alimentation et de l'agriculture", ediția 1970, rezultatele obținute în acest domeniu în cursul anului 1969 sînt calificate ca dezamăgitoare. Într-adevăr, este primul an din deceniul trecut în care nivelul producției agricole mondiale (inclusiv pescuitul și exploatarea pădurilor) a stagnat. Ca urmare, producția agricolă pe locuitor a scăzut cu 2% față de anul 1968, reducerea fiind mai sensibilă în cazul pescuitului (vezi tabelul alăturat, în cifre rotunjite).

Autorii Raportului subliniază totuși, ca un element pozitiv, că — în timp ce producția agricolă s-a redus întrucîtva în țările dezvoltate — ea a continuat să crească (cu 2%) în regiunile în curs de dezvoltare. Deosebit de satisfăcătoare a fost situația din Asia de est și sud-est (exclusiv R.P. Chineză și Japonia), zonă importatoare de produse alimentare și în care foametea n-a fost încă lichidată. În acest cadru, se remarcă India, care și-a sporit producția agricolă cu 5% în 1969.

Mai încet a progresat producția agricolă în America Latină (cu 1—2%), și mai lent în Orientul Apropiat (cu circa 1%), iar în Africa a stagnat sau chiar s-a redus în unele zone.

A sporit considerabil producția mondială de orez, cauciuc natural și zahăr; a progresat moderat producția de cereale secundare, carne, citrice, cafea, cacao și ceai, iută, chenaf și alte fibre similare; a rămas staționară producția de lapte, semințe oleaginoase, tutun și lînă; producția de bumbac s-a redus ușor, iar cea de grîu s-a micșorat cu circa 6%.

Pentru prima dată din 1950 producția pescuitului a înregistrat o scădere în 1969, îndeosebi în țările în curs de dezvoltare.

În ceea ce privește valoarea totală a exporturilor de produse agricole ale țărilor în curs de dezvoltare, aceasta s-a majorat cu 1—2% față de 1968, rămînînd însă inferioară nivelului atins în perioada 1964—1965.

(media pe anii 1952—1956 = 100)

	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	Variația în 1969 față de 1968 (în %)	Rata medie anuală a variației din 1956—58 pînă în 1966—68 (în %)
Producția totală *)	119	121	125	128	131	133	137	142	147	147	—	+2,7
— Agricultura	120	121	126	128	131	133	138	143	147	148	—	+2,7
— Pescuitul	121	127	135	138	147	155	163	170	176	172	—2	+4,4
— Exploatarea pădurilor	112	111	113	115	121	122	123	125	127	130	+2	+1,7
Producția pe locuitor	106	105	107	107	108	107	109	110	111	109	—2	+0,6
— Agricultura	107	106	108	108	108	107	109	111	112	110	—2	+0,7
— Pescuitul	108	111	115	116	120	125	129	132	134	128	—4	+2,4
— Exploatarea pădurilor	100	97	97	97	99	98	97	97	97	97	+1	—0,3

*) Exclusiv țările socialiste din Asia. Sursa: „Cérès", nr. 6/1970.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economica

ANUL IX NR. 22 (404)
VINERI 28 MAI 1971
20 PAGINI 2 LEI

22

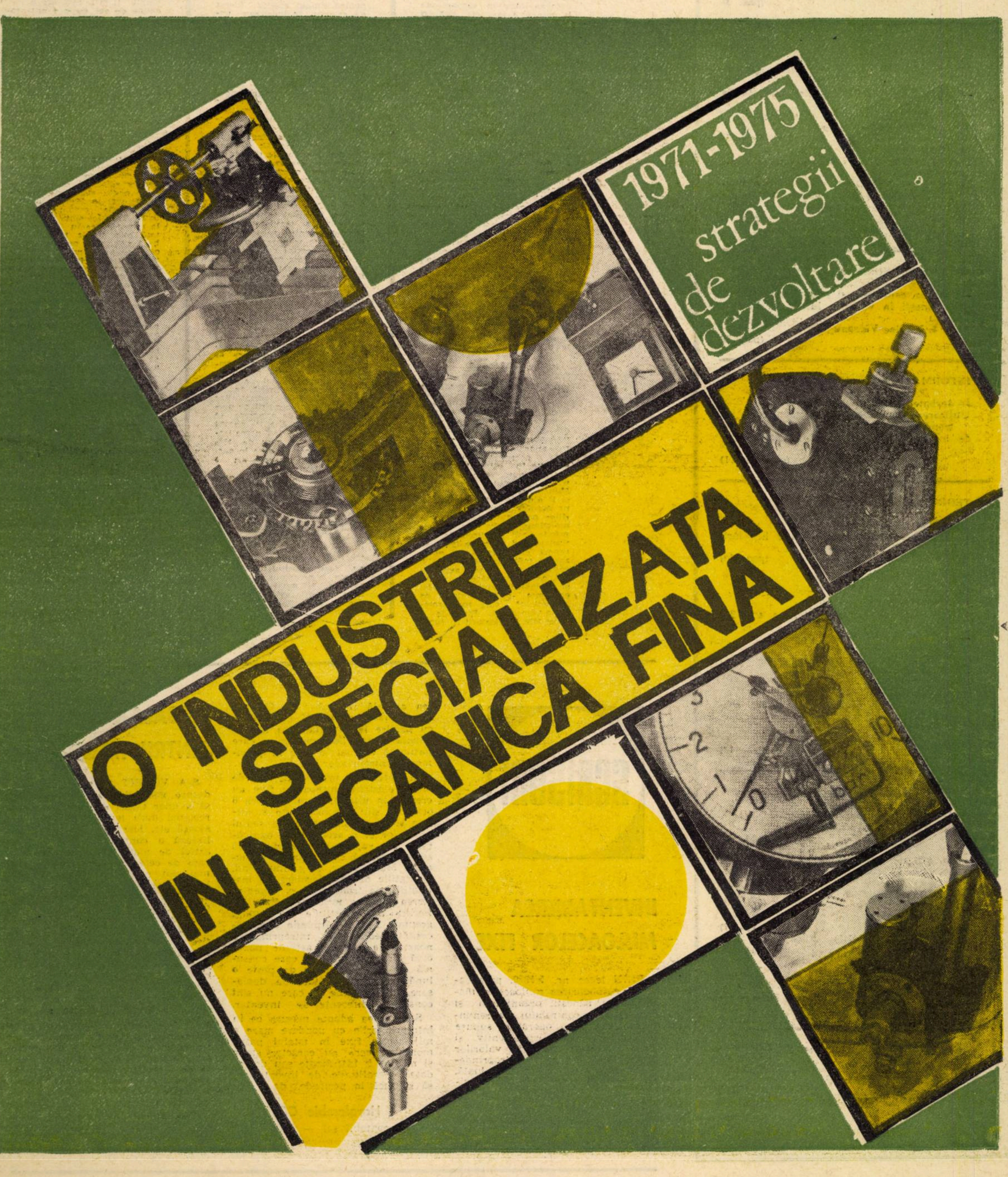

ANUL IX **viata economica**

săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 11.78.76 ● București

SUMARUL

Numărului 22 din 28 mai 1971

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

— 1971—1975. Strategii de dezvoltare: O industrie specializată în mecanica fină (pag. 3)

— Elemente ale sistemului de salarizare, susceptibile de îmbunătățiri
de prof. univ. M. Belea, asist. univ. D. Rădulea (pag. 5)

— Exigențe ale actualului cincinal față de I.A.S.
Reducerea cheltuielilor materiale
de dr. ing. Eugen Jianu (pag. 6)

Comerțul exterior și sporirea venitului național
de prof. dr. A.D Albu, conf. dr. Al. Puiu asist. O. Rujan, A.S.E.-București (pag. 7)

■ ISTORIE ECONOMICA

— Geneza, caracterul și structura economiei românești în viziunea lui D. D. Pătrășcanu
de I. Nicolae Văleanu (pag. 9)

■ INFORMATICA

În dezbaterea specialiștilor:
Utilizarea calculatoarelor electronice în întreprinderile industriale
de ing. Dan Popescu, Stere Popescu (pag. 10—11)

■ TEORII ● IDEI

Dezbateri:
Subdezvoltarea economică și căile lichidării ei. (pag. 12)

Cărți:

● O apariție mult așteptată:
Manualul de economie politică a socialismului
— Analiza intrări-ieșiri
de dr. V. Turculescu
— Conducere, organizare, memorator
de Natalia Stănciulescu

— Școli — curente — economiști:
Pasivitatea, ca formulă de politică economică
de L. Stroja (pag. 13)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— Dezbateri în presa țărilor socialiste:
Rolul prognozei în economie (I) (pag. 15)

— În culisele crizei monetare:
● Reflecții pe marginea evenimentelor valutare
de dr. Costin Kirițescu
● Soluție temporară
de S. Dumitrescu (pag. 16—17)
● „Șocul viitorului" (III) (pag. 18)

— R.P.D. Coreeană:
Noi dimensiuni în agricultura intensivă
de M. Lăzărescu (pag. 19)

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

CURIER

Amortizarea

ION PĂTULARU, DRĂGĂȘANI — 1) Pentru un autocamion achiziționat la 28 ale lunii, pe baza procesului-verbal de recepție, amortismentul se calculează pe întreaga lună. În cazul exemplificat de dv., privind situația unui autovehicul casat în anul 1967, nu se aplică prevederile Legii 62/1968 și H.C.M. 139/1969, care au intrat în vigoare de la data de 1 ianuarie 1969. În ipoteza unui mijloc fix casat după 1 ianuarie 1969, unitatea economică primitoare urma să facă reevaluarea conform pct. 8 din regulamentul pentru execuția Legii nr. 62/1968 iar gradul de uzură să se recalculeze în condițiile pct. 14, considerindu-se durata consumată perioada de la data punerii în funcțiune pînă la data primirii prin transfer. Gradul de uzură se aplică la noua valoare de inventar, stabilindu-se amortizarea corespunzătoare a autovehiculului, la data primirii prin transfer. După efectuarea acestei operații, se calculează amortizarea în condițiile Legii 62 pînă la data casării. Dacă la data casării, autovehiculul nu este amortizat integral, partea nerecuperată se include în prețul de cost.

2) Fondul bibliotecar, existent la data de 31 decembrie 1968, este considerat fond fix, indiferent de sursele din care a fost procurat. Cărțile achiziționate după 1 ianuarie 1969 din fondul de investiții sînt considerate fonduri fixe și se înregistrează ca atare, iar cele achiziționate din fondul de producție sînt considerate mijloace circulante.

Premiile

ALEXANDRU NICA Miercurea Ciuc — Îndeplinirea integrală a sarcinilor stabilite, constituie un criteriu obligatoriu pentru angajații din cadrul întreprinderilor de transporturi auto. La acordarea salariilor tarifare în cadrul nerealizării sarcinilor stabilite în sectorul de transporturi auto, se aplică, potrivit avizului Ministerului Muncii nr. 69 185/1969, varianta II din anexa IV-a la H.C.M. nr. 914/1968. Diminuarea salariilor pentru personalul tehnic-administrativ din întreprinderile și unitățile de transporturi auto, se face în raport cu nivelul de realizare a indicatorului cantitativ, exprimat în „tone expediate", care se urmărește lunar și a indicatorului calitativ, exprimat prin sarcina de „beneficiu", care se urmărește trimestrial. Pînă la 1 iulie 1970, indicatorii în funcție de realizarea cărora s-au plătit salariile au fost: „tone km convenționale" (indicator cantitativ) și „cheltuieli pe 1000 lei producție" (indicator calitativ). Diminuările corespunzătoare gradului de nerealizare a indicatorului cantitativ, sau a celui calitativ, se aplică în mod diferențiat pe grupe de funcțiuni, pentru fiecare indicator în parte în procente cuprinse între 2,00—0,75% la salariul tarifar pentru timpul efectiv lucrat de salariat în luna sau trimestrul respectiv. Sumele reținute prin diminuarea salariilor tarifare pentru nerealizarea indicatorului calitativ într-un trimestru, se restituie în întregime în condițiile recuperării nerealizărilor respective în trimestrele următoare. În ce privește fondul pentru acordarea premiilor din beneficiul total realizat, acesta se constituie în conformitate cu prevederile H.C.M. 151/1970 și ale regulamentului de premiere întocmit în baza hotărîrii menționate, ținîndu-se seama de: realizarea beneficiului total planificat cumulat de la începutul anului, potrivit bilanțului, corectat cu influențele prevăzute la art. 3 din H C.M. nr. 151/1970; realizarea planului la indicatorii prevăzuți în regulamentul de premiere pentru angajații din sectorul de transporturi auto. Potrivit acestor reglementări, în cazul în care beneficiul realizat cumulat, corectat cu influențele prevăzute la art. 13 din H.C.M. nr. 151/1970, este mai mic decît cel planificat, fondul de premiere se reduce proporțional cu gradul de nerealizare a beneficiului. De asemenea, în situația cînd beneficiul realizat este mai mic de 98,0% față de cel planificat, fondul de premiere se diminuează cu încă 2% pentru fiecare procent de nerealizare a beneficiului planificat sub această limită. În cazul nerealizării indicatorilor stabiliți drept condiții de premiere, fondul de premiere se diminuează cu cîte 1% pentru fiecare procent de nerealizare, dar nu mai mult de 15% pentru fiecare condiție în parte, așa cum prevede art. 5 din H.C.M. nr. 151/1970.

La Autobaza Miercurea Ciuc fondul de premiere aferent anului 1970 nu a fost constituit integral ca urmare a faptului că nu s-a realizat indicatorul calitativ „beneficiul", decît în proporție de 78,9%, iar diminuările din salarii pe trimestrul IV, pentru indicatorul de calitate, nu au fost restituite, întrucît acesta a prezentat o nerealizare de 1 446 mii lei. Autobaza avea obligația să folosească în așa fel capacitatea în dotare (inventar), încît să-și realizeze sarcinile repartizate. S-a atras atenția întreprinderii de transporturi auto Tg. Mureș, de care aparține unitatea în cauză, să urmărească îndeaproape evoluția realizării sarcinilor repartizate pentru a fi în concordanță cu solicitările și capacitatea inventar (Răspuns primit de la Centrala de transporturi auto).

Salarii

ALEXANDRU MOȘANU, București — Absolvenții învățămîntului superior economic (în primul sau al doilea an de activitate) fac parte din categoria personalului de specialitate. Și lor li se aplică reglementările referitoare la condiționarea acordării integrale a salariului tarifar (de îndeplinirea — în întregime a sarcinilor stabilite) conform regulamentelor ce se aplică în unitatea respectivă.

Tehnician proiectant

ANAMARIA KELCSO, Timișoara — Potrivit prevederilor Circularei fostului Comitet de stat pentru construcții, arhitectură și sistematizare cu nr. 4 443/1966, salariatul cu studii medii încadrat desenator tehnic II și I, care are o vechime de cel puțin 4 ani în aceste funcții (respectiv desenator tehnic și desenator tehnic principal), poate fi încadrat ca proiectant II, respectiv ca proiectant. Încadrarea se poate face numai pe baza verificării cunoștințelor necesare pentru executarea lucrărilor prevăzute pentru această funcție. Promovarea la proiectant principal se poate face după o vechime de cel puțin 5 ani ca proiectant.

Noul angajat

CODRU DRĂGUȘEANU Făgăraș — Situația dv. este diferită de aceea reglementată pentru salariații care (conform noului sistem de salarizare) sînt încadrați la un număr de gradații și, în urma demisiei sînt salarizați, la reîncadrarea în altă unitate, exclusiv la nivelul de bază prevăzut pentru funcția ce o ocupă. Conducerea unității poate ca, în cazul acestor salariați, după cel puțin un an de la angajarea lor (în măsura în care constată că îndeplinesc condițiile necesare), să le acorde un număr de gradații fără să depășească numărul celor de care au beneficiat în unitățile de unde au plecat. Problema ridicată de dv. a fost transmisă organelor competente, urmînd să vă comunicăm ulterior modul de soluționare.

★

C. SEZAN — *Perioada* cît ați lucrat în calitate de calculator și calculator principal nu se include în calculul vechimii în funcții economice medii (sînt considerate funcții administrative).

EMIL HALCIUG, Botoșani — Absolvenții învățămîntului superior pot — fără restricții pentru cei din producție — să parcurgă gama examenelor pentru doctorat. Se impune însă ca cel în cauză să aibă mai întîi lucrări științifice publicate

Ing. agr. *ALEXANDRU BRASSAY, Baia Mare.* — Mulțumim pentru aprecieri și sugestii.

ISCE Electronum — Ne pare bine că informațiile publicate de noi vă interesează. Ne vom strădui să răspundem pe viitor dorințelor dv. de care am luat notă.

SCRISORI

INVENTARIEREA MIJLOACELOR FIXE

PRIN legea nr. 5/1970, privitoare la gospodărirea mijloacelor materiale și bănești, organizarea și funcționarea controlului s-a renunțat la una din operațiile supuse controlului financiar preventiv și anume la viza mișcării valorilor materiale în interiorul întreprinderii. Această măsură a fost luată, probabil, pe considerentul că vizarea documentelor în cauză constituia o frînă în activitatea de producție. Sînt de părere însă că ar trebui revizuită și obligativitatea actuală impusă de Ordinul nr. 249/1957 și H.C.M. 2336/1956, cu privire la inventarierea faptică anuală a valorilor materiale care formează mijloacele fixe în patrimoniul întreprinderilor.

În specificul întreprinderilor de rețele electrice, mijloacele fixe au crescut în ultimul timp de circa 6 ori. Ele sînt răspîndite pe suprafețe și la distanțe mari de sediul unităților și a secțiilor de exploatare, nu suferă modificări, (dacă se degradează sînt reparate imediat). Mă gîndesc, în primul rînd, la stațiile de transformare, la instalațiile de transport etc. Inventarierea acestor mijloace fixe în fiecare an, constituie o mare greutate fără a răspunde unei necesități reale. La întreprinderea noastră la această acțiune participă circa 30 salariați care consumă un fond de timp de peste o lună, primesc drepturi de deplasare, în condițiile în care nu sînt constatate diferențe de inventar.

S-ar putea adopta măsura ca în întreprinderile cu pondere mare a mijloacelor fixe în totalul patrimoniului, care au caracter static și nu pot fi înstrăinate sau degradate, operațiunile de inventariere să se facă la perioade de 5 ani.

Haralambie CONDU
contabil șef — I.R.E. Iași

AMBALAJE PENTRU MESAGERII

S-A VORBIT și s-a scris mult despre gospodărirea neeconomicoasă a unor tipuri de ambalaje care reclamă mult lemn, carton, hîrtie, sfoară etc. Mesageriile poștale utilizează o cantitate apreciabilă de astfel de materiale de ambalat, care de cele mai multe ori, nu se mai pot recupera. Un remediu l-ar putea constitui vînzarea unor ambalaje tip chiar în localurile de poștă. După utilizare, unele ambalaje ar putea fi răscumpărate de oficiile poștale. Masele plastice se pretează admirabil la confecționarea celor mai variate tipuri de ambalaje recuperabile. Facilități de această natură ar permite ridicarea considerabilă a trimiterilor din anumite zone, cum sînt cele legate de fructe, struguri și alte produse.

Organizarea unui serviciu de transport a coletelor la destinatar (contra unei taxe) ar completa suita de servicii pe care oficiile poștale o pot pune la dispoziția publicului.

Petre DANCIU
Cluj

STRATEGII DE DEZVOLTARE

1971-1975

● Valoarea unei tone de materie primă prelucrată în industria de mecanică fină crește de 5—10 ori.

● Dotarea unei instalații cu aparataj corespunzător de comandă și control îi mărește valoarea aproape de două ori.

● În cincinalul 1971—1975 se prevede o creștere a producției specifice de peste trei ori și jumătate față de 1970. Peste 70% din produse vor fi noi sau modernizate.

● Dihotomia centralizare — descentralizare în producția de aparataje, scule și dispozitive.

O INDUSTRIE SPECIALIZATĂ ÎN MECANICA FINĂ

ÎNNOIREA, modernizarea și diversificarea produselor, ca și ridicarea continuă a calității — obiective centrale ale actualului plan cincinal — impun dotarea corespunzătoare a întreprinderilor producătoare cu aparatură de control, scule și dispozitive adecvate, mijloace fără de care producția modernă nu poate fi concepută. Pentru a intensifica ritmul de producere a acestora, începînd cu acest an, întreprinderile specializate în mecanică fină și scule, au fost grupate în cadrul unei centrale care urmărește pe baza unei strategii și politici corespunzătoare să asigure economiei în perioada următoare principalele mijloace necesare controlului calității și de echipare a produselor cu scule și dispozitive.

Din Centrala de mecanică fină și scule fac parte: Uzina de mecanică fină — București, Balanța — Sibiu, Fabrica de scule — Rîșnov, Fabrica de unelte și scule de mînă (I.U.S.) — Brașov, Fabrica de pile — Bucuresti și un Centru de cercetare și proiectare. În cincinalul în curs sînt prevăzute să intre în funcțiune încă cinci alte întreprinderi, în diferite localități ale țării, care vor permite o mai bună specializare a producției și lărgirea gamei sortimentale a producției.

Avînd în vedere importanța activității productive a Centralei de mecanică fină și scule, redactorii noștri V. BOESCU și L. ȚINTEA au avut o convorbire cu tov. ing. TEODOR GORGEAG, directorul general al centralei, asupra unor aspecte ale programului prioritar de dezvoltare a producției de aparatură de control, scule și dispozitive.

● Pentru început am dori, tov. director, să ne schițați care este locul și rolul Centralei dv. în cadrul economiei naționale?

— Centrala, constituită pe un număr restrîns de întreprinderi, are sarcina ca prin dezvoltarea intensivă și extensivă a capacităților de producție, prin crearea unui cadru unitar de concepție, să satisfacă într-o măsură sporită necesarul economiei de produse specifice ca: aparataj de ramură și control dimensional, aparataj de control termotehnic, aparataj de control al maselor, orologerie industrială, scule așchietoare, dispozitive specifice pentru diverse mașini-unelte. Așadar, întreprinderile existente cît și cele ce urmează să intre în funcțiune în cincinalul 1971—1975 vor asigura, pe de o parte, mijloacele de control pentru întreg sistemul de măsură c.g.s. (centimetru, gram, secundă), întreg sistemul de măsură a presiunilor și, parțial, al temperaturilor, iar pe de altă parte, vor contribui în mai mare măsură, prin fabricație centralizată, la dotarea industriei cu scule așchietoare, dispozitive și alte produse cu specific de mecanică fină.

● În cadrul prevederilor planului cincinal 1971—1975, industria de mecanică fină și scule figurează cu un program prioritar. Ce factori determină o asemenea cerință?

— Studiile întocmite de către ministerul nostru prin institute de specialitate cu privire la pregătirea planului cincinal 1971—1975, iar ulterior studiile elaborate de către centrală, au demonstrat rămînerile în urmă a acestui domeniu de activitate față de dezvoltarea impetuoasă a industriei românești. Aceste rămîneri în urmă impuneau, în primul rînd, creșterea volumului de importuri pentru asemenea produse necesare dotării corespunzătoare a economiei.

Pornind de la aceste considerente, cît și de la eficiența unei industrii autohtone de mecanică fină, s-a prevăzut, în cadrul planului de stat, măsuri de dezvoltare în perioada următoare, a acestei subramuri. **Dezvoltarea producției de mecanică fină creează posibilități de valorificare superioară a materiilor prime și a inteligenței tehnice a cadrelor noastre.** Calculele arată că **valoarea unei tone de materie primă prelucrată în industria de mecanică fină crește de 5—10 ori, după cum dotarea unor instalații cu aparataj corespunzător de comandă și control le mărește valoarea pînă la de două ori.** De asemenea, se știe să industria noastră realizează în prezent o gamă largă de mașini-unelte, care se bucură de o bună apreciere nu numai în țară, ci și peste hotare. Datorită însă dezvoltării reduse a fabricației de scule speciale și, în general, a sculelor pentru așchierea metalelor, cît și a dispozitivelor ajutătoare, randamentul acestor mașini nu este totdeauna maxim. De aceea, mulți beneficiari interni preferă să recurgă la importuri, nu atît pentru că mașinile ar fi mai bune decît cele pe care le fabrică industria românească, ci pentru faptul că cele din import sînt echipate cu tot felul de dispozitive, de accesorii, făcîndu-le apte pentru o deservire foarte largă.

● Necesitatea echipării cu scule și dispozitive adecvate execuției și controlului produselor, nu este nouă. După părerea dv., ce a împiedicat rezolvarea ei mai devreme?

— Se pare că au existat trei motive principale. Unul, a fost acela că producția de oțeluri speciale indigene, fiind insuficient dezvoltată, nu se putea asigura materia primă necesară, ținînd seama că oțelul reprezintă circa 80% din valoarea produsului. O fabricație de scule dezvoltată impunea, așadar un import mare de oțeluri rapide și speciale. Pornind de la aceste premise, unii specialiști au formulat ideea că dezvoltarea producției de scule și aparatură de control apare neeficientă în raport cu investițiile ce le solicită și materia primă ce urma să se importe.

Un al doilea motiv a fost acela că indicatorul valoric de productivitate în această subramură este sub nivelul altor uzine din industria construcțiilor de mașini. Lucrul acesta nu este, după părerea mea, concludent. Nu poți să compari, de pildă, productivitatea valorică a unei fabrici de mecanică fină sau de scule cu cea a Uzinelor „Vulcan"București, „Progresul"-Brăila sau „Tractorul"-Brașov — întreprinderi a căror productivitate ridicată (fiind mari consumatoare de metal), este influențată în bună măsură de valoarea materiilor înglobate în produse. În unitățile de mecanică fină deși valoarea nou adăugată este ridicată, valoarea materială fiind foarte redusă, productivitatea valorică a muncii este mai scăzută.

În sfîrșit, al treilea motiv l-a constituit faptul că dezvoltarea unei producții de mecanică fină și de scule necesită un efort valutar sporit pentru achiziționarea de utilaje specifice de înaltă finețe pe care le folosește. În general, sînt utilaje specializate, de înaltă tehnicitate dintre care multe nu se produc în țară. Dar un calcul sumar arată că acest efort de investiții ar fi putut fi recuperat, prin eliminarea treptată a importului de mari cantități de aparataje și scule, solicitate de dezvoltarea vertiginoasă a economiei naționale în ansamblu.

● Nu considerați că aceasta este și o cauză a ritmului lent în care se asimilează produsele noi? Că lipsa de scule, de aparatură de control adecvată duce la neasigurarea calității și eficienței unor produse?

— Este într-adevăr una din cauzele principale. **Dacă nu ai o dotare tehnică corespunzătoare, perioada de asimilare a unei produs se lungește și devine costisitoare,** cel puțin din două puncte de vedere: a) **imposibilitatea valorificării în timp util a concepției înmagazinate în noul produs**; b) **riscul de uzură morală prematură a acestuia chiar în faza de început de fabricație.**

Este bine cunoscut faptul că pentru a menține un produs la un nivel competitiv ridicat, perioada de modernizare a lui trebuie să fie foarte scurtă (în general nu trebuie să depășească 5 ani), bineînțeles în funcție de complexitatea lui. Or, acest lucru nu se poate obține dacă nu avem dezvoltate în mod corespunzător capacitățile care contribuie nemijlocit la pregătirea tehnică a fabricației. Iar ordinea priorităților în această pregătire a fabricației trebuie să înceapă, în primul rînd, cu **asigurarea mijloacelor de control** (instalații, bancuri de probă) pe care să se poată efectua probele de anduranță, de fiabilitate. Apoi, pornindu-se de la rezultatul probelor, să se treacă la pregătirea fabricației propriu zise. Or, tocmai această latură esențială, este neglijată în unele întreprinderi. În acest sens, un rol de seamă îl va avea activitatea Centralei noastre, care va trebui să contribuie prin mijloacele de control (aparataj) cu performanțe ridicate și diversitate mai mare. la acțiunile de cercetare a fiabilității produselor.

O altă latură a activității de pregătire a fabricației pe care o consider esențială este legată de **crearea mijloacelor de control pe faze de fabricație,** implicit crearea de **mijloace care să permită aplicarea sistemului de autocontrol.** În acest sens exemplul de echipare a fabricației autoturismului „Dacia" și a cutiei de viteză Estafet, este edificator. Aici mijloacele de control unidimensionale și multidimensionale dețin aproape 50% din întreaga dotare a fabricației cu SDV-uri și aceasta, bineînțeles, contribuie la aplicarea autocontrolului și la realizarea unor produse de înaltă calitate.

● Trebuie să existe o concepție unitară în dezvoltarea producției de scule și aparatură de control pe întreaga economie?

— Da. În privința **aparaturii de măsurat lungimi,** fără discuție, trebuie să existe o concepție unică. Ar fi greșit ca fiecare centrală sau întreprindere să-și facă aparate proprii de control al lungimilor. Sînt procese metrologice care de fapt dictează la un moment dat menținerea unui anumit sistem în economie. În momentul de față, nu se fabrică asemenea mijloace de către alte întreprinderi, ci ele se realizează în cadrul unor laboratoare centralizate pe regiuni sau în anumite întreprinderi, care se ocupă și cu recondiționarea acestora. Pentru asemenea activități unitățile respective au primit autorizație de stat. Centrala noastră asigură o parte din piesele de schimb necesare.

O atare situație este reglementată și în ce privește **aparatele de control pentru presiuni.** Aici însă nu se va ajunge ca toate aparatajele să fie executate centralizat sau unitar. Sînt unele specifice, pentru anumite condiții speciale. Acestea se vor executa de întreprinderile de specialitate din cadrul diferitelor departamente ale ministerelor.

Referitor la **producția de aparatură de cîntărit,** e absolut necesar să existe în fabricație o concepție unitară. Din păcate pînă acum nu s-a ajuns aici. Fiecare proiectant continuă să-și conceapă sistemul lui propriu. Prin contribuția Centralei sperăm să ajungem în cît mai scurtă vreme la o concepție unitară pe economie. Avem în program să facem o tipizare după o concepție proprie, astfel încît centrala noastră să recomande beneficiarilor mijloacele de control adecvate, în funcție de necesitățile ce le au. Firește, existînd o concepție unitară, aparatura poate fi executată de diverse întreprinderi de specialitate.

La scule așchietoare, unde producția este foarte diversă, lucrurile apar în altă

⟶

NOI OBIECTIVE ECONOMICE

● *TURNATORII DE ALUMINIU ȘI FONTĂ.* — În cadrul uzinei mecanice „Ceahlăul" din Piatra Neamț se ridică o nouă secție care va furniza anual peste 3 300 tone piese turnate din aluminiu și circa 17 000 tone de echipament și utilaje de irigații prin aspersiune. De asemenea, la Întreprinderea mecanică din Roman, se construiește o turnătorie modernă de fontă, cu o capacitate de 23 000 tone pe an, și o secție pentru fabricarea strungurilor Carusel de 1500 mm.

● *ÎN AVANS FAȚĂ DE GRAFICUL DE EXECUȚIE* — Pe șantierele celor două mari obiective industriale de pe platforma Combinatului chimic din Tîrnăveni — cuptorul nr. 6 carbid și Fabrica de săruri de bariu — lucrările de execuție la construcții — montaj sînt în avans, față de grafic cu aproape 60 de zile. La sfîrșitul ultimului trimestru al anului, o dată cu intrarea în funcțiune a acestor noi obiective, Combinatul tîrnăvean va produce, pentru prima oară în țară, 8 000 de tone de săruri de bariu, în peste 10 sortimente, iar sectorul de carbid își va spori capacitatea de producție cu încă 80 000 tone pe an.

● *FABRICI ȘI SECȚII DE PRODUSE LACTATE* — La Tîrgu Secuiesc a fost dată în funcțiune, cu aproape două luni înainte de termenul prevăzut, prima secție a Fabricii de brînzeturi. În lunile următoare vor intra în producție fabrici și secții de produse lactate și brînzeturi în localitățile Arad, Huedin și Taga din județul Cluj, Băneasa — județul Constanța, Oltenița, Zimnicea, Huși și Tulcea. Aproape întregul utilaj tehnologic al noilor obiective este construit în țară.

Simpozion pe tema:

APLICAREA METODELOR STATISTICO-MATEMATICE LA APRECIEREA CALITĂȚII PRODUSELOR

Consiliul Național al Inginerilor și Tehnicienilor, în colaborare cu Ministerul Industriei Ușoare, a organizat în zilele de 20 și 21 mai a.c. un simpozion pe tema: *„Aplicarea metodelor statistico-matematice la aprecierea calității produselor"*.

Au participat directorii tehnici, șefii compartimentului controlului tehnic de calitate și șefii de laboratoare din cadrul combinatelor și întreprinderilor Ministerului Industriei Ușoare. De asemenea, au luat parte cadre de specialitate din partea Centrului de Statistică Matematică al Academiei R. S. România, Institutul Politehnic Iași și Academiei de Științe Economice, precum și cercetători și proiectanți din cadrul Institutului de Cercetări Textile, Laboratorului Central M.I.U. și Institutului de Proiectări Tehnologice pentru Industria Ușoară.

Cu acest prilej au fost prezentate referate privind îmbunătățirea calității produselor textile și de confecții, statistică — matematică și controlul calității, metode de calcul statistico-matematice aplicate la prelucrarea rezultatelor experimentărilor practice de purtare. Atît expunerile, cît și discuțiile purtate au scos în evidență importanța aplicării metodelor statistico-matematice în controlul științific, sistematic al proceselor tehnologice, al materiilor prime și al produselor finite în întreprinderile Ministerului Industriei Ușoare.

←

lumină. În general, din datele statistice ale unor țări industriale dezvoltate, date de care dispunem, rezultă că fabricația cenralizată de scule de așchiere cuprinde de la 60% (R. F. a Germaniei) din totalul necesar, pînă la 90% (Japonia). Noi am făcut studii care se află în fază de finalizare, prin care urmărim ca, **la finele cincinalului, să ajungem ca 66% din necesarul de scule de așchiere să fie fabricate centralizat, față de 26% cît realizăm astăzi.** Acest lucru îl vom obține, atît prin dezvoltările de capacități pe care le avem, cît și prin punerea în funcțiune a noilor unități.

● **Este necesar, după părerea dv., să se dezvolte în fiecare întreprindere, unități de producție a sculelor?**

— Noi mergem pe ideea de a diminua volumul de scule, care se execută astăzi descentralizat, ca **centrala noastră să fie coordonatoare de balanță și să asigure fabricația de scule și unelte speciale.** Părerea mea e că, în aceste condiții, în perioada următoare, respectiv peste 2—3 ani, capacitățile din centrale sau întreprinderi pentru realizarea de scule de așchiere normale, nu trebuie să crească. Astăzi, pentru realizarea acestora se consumă multă forță de muncă pentru că unele sculării nu au mijloace proprii perfecționate de a le produce. Într-o fabricație centralizată se poate obține mult mai mult, atît din punct de vedere al calității sculelor, cît și al eficienței economice.

Aș dori să mă refer, în continuare, la situația dispozitivelor și matrițelor. În această privință, literatura de specialitate și experiența țărilor dezvoltate demonstrează că fabricația centralizată este limitată, întrucît asemenea scule sînt specifice diferitelor domenii de activitate. Noi am adoptat linia de a ajunge la o tipizare cît mai mare a elementelor pentru matrițe și a celor pentru dispozitive, larg utilizate în economie. **Vrem să organizăm fabricația de asemenea elemente tipizate pentru ca ele să fie furnizate sculăriilor de pe lîngă diversele departamente, pentru a le ajuta la reducerea volumului de muncă, urmînd ca ele să execute doar partea specifică** (activă). În acest mod s-ar ajunge la o organizare optimă a activității și totodată la o mai mare eficiență.

Firește, nu ne propunem — și posibilitățile nu ne permit — să producem toate sculele și aparatura de control. Așa cum am arătat, în actualul cincinal vom reuși să acoperim prin producție proprie 60—100% din nevoile economiei naționale. Dar, prin lărgirea diviziunii internaționale a muncii, prin dezvoltarea schimburilor cu celelalte țări, îndeosebi cu țările socialiste, vom ajunge să echilibrăm mai bine necesitățile fiecărei ramuri a economiei naționale.

● **Care apreciați că sînt principalele dificultăți ce trebuie depășite pentru a asigura îndeplinirea în bune condiții a planului cincinal?**

— Ritmul anual de creștere prevăzut este de 32% și cum am arătat, pentru a atinge acest ritm avem alocate și investiții. Prin măsurile luate credem că o să ne încadrăm în prevederi. Există însă și unele probleme unde întîmpinăm mari neajunsuri. În principal, în **asigurarea forței de muncă de înaltă calificare.** Este vorba în primul rînd de sistemul de școlarizare.

E știut că, pentru **realizarea unei producții de scule, matrițe sau aparate de măsură și control este necesară o pregătire a personalului de 4—5 ani pentru a putea dobîndi o calificare înaltă.** Producția noastră specifică nu se aseamănă de loc cu cea de serie mare, de masă. În producția de scule și aparataj de control, fiecare lucrător este chemat să-și materializeze în produs pregătirea profesională.

După părerea noastră, în acest domeniu, va trebui să învingem două neajunsuri de fond. Primul, constă în metodologia de planificare a necesarului de cadre calificate, pe ani, în cadrul cnicinalului. Astfel, în fiecare an, ni se planifică — potrivit numărului mediu scriptic stabilit de muncitori — un număr de cadre pentru a fi calificate fie prin școli profesionale (cu o durată de 2 ani), fie prin calificarea la locul de muncă (cu o durată de un an). La terminarea acestor cursuri, cadrele respective trebuie să obțină însă — după metodologia în vigoare — productivitatea medie realizată pe întreprindere. Or, practica din întreprinderile centralei noastre a dovedit că noilor absolvenți le trebuie o perioadă de aclimatizare și specializare de cel puțin 1 sau 2 ani pe locurile de muncă unde au fost repartizați, pentru a putea să dea randamentul cuvenit. În această perioadă, ei obțin, în primul an, o productivitate de circa 40%, iar în al doilea — de 60—70% și abia ulterior, intră într-un ritm normal de lucru. Din această cauză întreprinderile nu sînt de loc interesate să școlarizeze un număr mai mare de tineri, deoarece sînt puse în situația să nu-și poată realiza productivitatea muncii planificată în ansamblu. Ar exista desigur o ieșire din această situație și anume: **productivitatea muncii a noilor absolvenți să fie planificată aparte și în limitele arătate, pentru ca să nu afecteze acest indicator pe întreaga întreprindere.**

Și un alt aspect. Dat fiind faptul că la sfîrșitul cincinalului urmează să intre în producție noi capacități, care vor reclama un număr sporit de cadre, **ar fi oportun să se studieze posibilitatea ca încă din acest an și următorul să se planifice școlarizarea întregului spor de efectiv.** Dînd un randament satisfăcător abia după 4—5 ani de muncă practică, dacă nu vom avea posibilitate să școlarizăm la începutul perioadei de plan întregul efectiv necesar, ne vom trezi la un moment dat că ori nu vom avea cadre suficiente, ori acestea vor obține un randament extrem de mic în muncă, afectînd chiar de la început atingerea parametrilor proiectați. **Pentru a putea școlariza însă întregul efectiv chiar de pe acum, este nevoie să ni se pună la dispoziție fondurile și baza tehnico-materială necesară.**

Cel de-al doilea neajuns îl constituie **recrutarea forței de muncă pentru școlarizare.** După cum este știut și în București și în alte localități mari industriale este mai dificil să găsești mîna de lucru de care ai nevoie. De aceea, majoritatea întreprinderilor recurg la aducerea de oameni din împrejurimile acestor centre. Pentru noii angajați însă ai nevoie de capacitate de cazare. Dar fondurile alocate în cincinal pentru construirea de cămine muncitorești sînt insuficiente. Problema se cere studiată de la caz la caz și, în funcție de urgențe certe, ar trebui să-și găsească rezolvarea, fie printr-o mai bună dirijare a fondurilor destinate acestui scop în cadrul ministerului nostru, fie printr-o suplimentare a acestora.

Sînt și alte probleme cărora trebuie să le găsim rezolvare. Ele însă nu depășesc cadrul posibilităților centralei noastre, așa că n-am să le mai enunț.

TELEX

● *UN NOU MATERIAL DE CONSTRUCȚII.* — Colectivul Fabricii de geamuri din Tîrnăveni a stabilit rețeta de fabricație a unui nou material de construcție: profilele „U" din sticlă colorată. Avînd o lungime de pînă la 5 metri și o lățime de 26 cm, aceste profile își găsesc o largă întrebuințare la înălțarea marilor construcții industriale și social-culturale, realizîndu-se încăperi cu iluminat natural. Primul lot din noul produs a și fost expediat șantierului de extindere a Uzinei de alumină din Oradea.

● *LINIE AERIANĂ.* — A fost dată în folosință la Mamaia o nouă linie aeriană de contact pentru troleibuze, pe șoseaua de pe malul lacului Siutghiol, creîndu-se posibilitatea pentru circulația troleibuzelor în sens unic, mărirea vitezei și siguranței traficului de călători. De asemenea, prin terminarea lucrărilor de lărgire și modernizare a magistralei de asfalt Constanța—Mangalia, aflată într-un stadiu înaintat, se vor îmbunătăți legăturile rutiere dintre Mamaia și stațiunile din sudul litoralului.

● *MODERNIZARE DE DRUMURI.* — În județul Mureș se află în modernizare numeroase artere de circulație rutieră, de interes economic și turistic. Cel mai important dintre ele este drumul Ungheni-Cerghind-Mica, care va scurta cu circa 15 km accesul din Tîrgu Mureș spre Tîrnăveni, Mediaș și Sibiu. Totodată, acest drum face legătura dintre valea Mureșului cu cea a Tîrnavei Mici.

ȘTIINȚĂ • TEHNICĂ TEHNOLOGIE • INOVAȚII

● *PROCEDEU DE EXTRAGERE A FIERULUI DIN STERIL.* Mai mulți ingineri de la Centrala minereurilor neferoase, Deva au pus la punct un procedeu de extragere a fierului din steril, zguri și din alte reziduuri miniere. Cu ajutorul unor instalații de separare puse în funcțiune la Uzina de preparare a minereurilor din Deva s-au recuperat, în numai cîteva luni, aproape 2 000 tone de fier din sterilul rezultat de la flotație. Potrivit prevederilor, prin noul procedeu se vor introduce anul acesta în circuitul economic peste 8 000 tone de fier extras din steril.

● *CONCEPȚII ORIGINALE.* — Specialiștii de la Fabrica de ciment din Bicaz au stabilit, după concepții originale, un nou procedeu de producere a cimentului. El are la bază un circuit închis de fabricare, în cadrul căruia se folosește un separator de cicloane pentru eliminarea tuturor fracțiunilor de piatră insuficient de bine măcinat. Noul procedeu creează posibilități largi pentru diversificarea producției, realizarea unor cimenturi de calitate superioară și obținerea de însemnate economii.

● *PELICULE DE FILME TEHNICE.* — La fabrica de hîrtie fotografică „ARFO" din Tîrgu Mureș, un colectiv de specialiști a definitivat rețeta producerii, pentru prima oară în țară, a peliculelor de filme tehnice. Este vorba de filmele poligrafice, document și radiografice industriale și medicale. Ele își găsesc o largă întrebuințare la reproducerea de imagini fotografice în poligrafie, în reproducerea documentelor și a documentațiilor tehnice, la executarea fotocopiilor în vederea multiplicării, precum și la radiografii medicale și industriale, ultimele prin procedeul „gamadefectoscopiei".

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

AUTOUTILAREA ÎN CONSTRUCȚII-MONTAJ

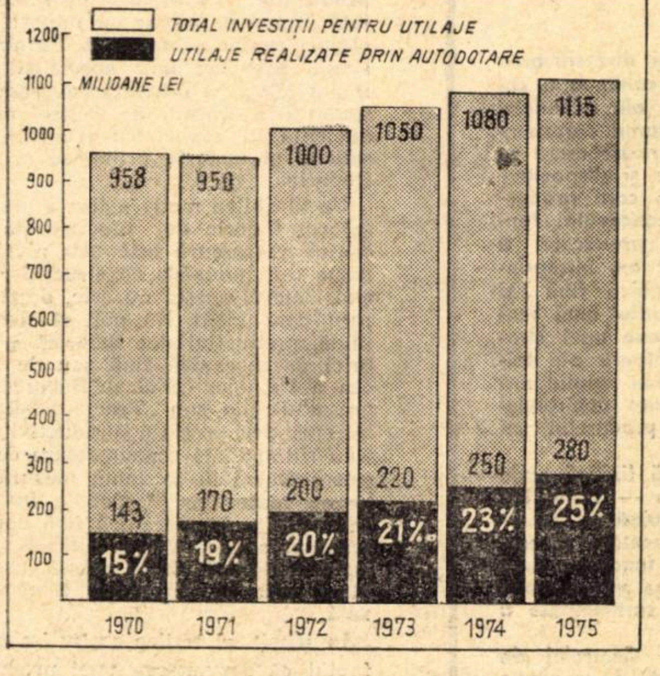

PENTRU COMPLETAREA gamei de utilaje, unelte, aparataje și dispozitive cu produse de serie mică și mijlocie — necesare mecanizării lucrărilor pe șantiere — Ministerul Construcțiilor Industriale dezvoltă în unitățile sale de reparații, construcții-montaj, o largă acțiune de autoutilare, contribuind totodată la înzestrarea unor întreprinderi din subordinea altor ministere și a consiliilor populare.

Concepute pentru a se integra în procese tehnologice complexe, cu un grad ridicat de industrializare, mașinile și utilajele realizate pe această cale se caracterizează prin parametri tehnico-economici superiori (asigurați prin folosirea principiilor constructive și funcționale aplicate în tehnica modernă, prin ciclul foarte scurt de asimilare și introducere în producția de serie — ceea ce prelungește considerabil perioada pînă la uzura lor morală), prin reducerea consumului de metal în comparație cu alte utilaje pe care le înlocuiesc, prin folosirea unor subansamble tip și unor echipamente ce se produc curent în țară. **La nivelul anului 1971 ministerul obține, prin autoutilare, o economie de import ce totalizează peste 70 milioane de lei valută.**

Dintre cele mai recente realizări se remarcă stația mobilă semiautomată de betoane cu capacitatea de 35 mc/h, stația de sortare a agregatelor, pompele de beton de 6 și 20 mc/h, cilindrul compactor vibrator, platforma autoridicătoare care înlocuiește schelele de fațadă, macaraua-turn pe pneuri de 7,5 tf, bobul-elevator mobil de 500 kg capacitate de ridicare a platformei, presele de pretensionare a armăturilor etc.

Alături de alte mecanisme pe care unitățile ministerului le vor asimila, potrivit sarcinilor ce-i revin prin programul de dotare cu mașini și unelte a organizațiilor de construcții-montaj în perioada 1971—1975, ele vor contribui la creșterea gradului de mecanizare complexă în decursul acestui cincinal, a lucrărilor de pămînt — de la 86,7% la 90%, a lucrărilor de beton — de la 73,5% la 83%, a lucrărilor de montare a prefabricatelor — de la 88,7% la 95%, a încărcărilor-descărcărilor de materiale — de la 76,7% la 85%.

ELEMENTE ALE SISTEMULUI DE SALARIZARE SUSCEPTIBILE DE ÎMBUNĂTĂŢIRE

CA ŞI IN CELELALTE RAMURI ale economiei naţionale, experimentarea noului sistem de salarizare în construcţii-montaj constituie o pîrghie puternică de stimulare a muncii pe şantiere, de grăbire a ritmului construcţiilor şi de îmbunătăţire a calităţii lucrărilor şi, paralel, de ridicare a cîştigurilor muncitorilor.

Autorii articolului, subliniind laturile pozitive ale noului sistem de salarizare, fac o serie de consideraţii şi propuneri cu privire la încadrarea mai judicioasă a unor categorii de muncitori, la îmbunătăţirea normării muncii şi acordarea sporului de vechime în activitatea de construcţii-montaj.

NOUL sistem de salarizare care se aplică în construcţii-montaj constituie un instrument eficient de stimulare a eforturilor pentru creşterea calificării profesionale, pentru ridicarea eficienţei întregii activităţi, ca şi pentru sporirea cîştigurilor muncitorilor în raport cu cantitatea şi calitatea muncii prestate. El îşi poate îndeplini în bune condiţiuni menirea sa, dacă la aplicarea lui în practică se ţine seama de mutaţiile calitative care se produc ca urmare a folosirii metodelor moderne de organizare a producţiei şi a muncii pe şantiere şi a introducerii tehnicii noi.

În perioada relativ scurtă de aplicare pe şantierele de construcţii-montaj, noul sistem de salarizare a favorizat nu numai mai buna organizare a muncii — fapt ce s-a reflectat pozitiv asupra ritmului de construcţii şi asupra calităţii acestora — ci a permis muncitorilor să obţină şi cîştiguri sporite. Practica a dovedit însă că el este susceptibil de a fi încă îmbunătăţit şi aceasta atît în interesul bunei desfăşurări a activităţii de construcţii, cît şi în cel al ridicării nivelului de trai al muncitorilor. Am reţinut, îndeosebi unele **necorelări între indicatoarele tarifare şi normele republicane, necuprinderea în cadrul indicatoarelor a unei game variate de lucrări apărute în ultimii ani, precum şi caracterul lor nestimulativ pentru specializare şi stabilitate la unele meserii etc.**

Corelarea judicioasă a încadrării lucrătorilor şi lucrărilor

ÎN CE PRIVEŞTE raportul dintre categoria de încadrare a lucrătorilor şi a lucrărilor, prima este, în unele cazuri, mai mică. Ca urmare, operaţiuni de mare importanţă pentru obţinerea unor lucrări de calitate superioară sînt prevăzute a fi executate de lucrători începători în meserie. Astfel, la meseria de zugravi pregătirea suprafeţelor în vederea executării zugrăvelii — lucrare care cere îndemînare şi cunoştinţe ridicate — este prevăzută a fi executată de zugravi categoria I-a. Tot în direcţia necorelării indicatoarelor tarifare semnalăm faptul că unele lucrări evasi-identice, dar executate în etape diferite sau de alţi meseriaşi, cum ar fi : „şpacluirea suprafeţelor de tencuială interioară" şi „gletul de var", prima este prevăzută a fi executată de un zugrav **categoria a II-a** iar cea de a doua — de un zidar categoria a III-a. Semnalăm necuprinderea în cadrul indicatoarelor a unei game variate de lucrări noi apărute, printre care menţionăm executarea lucrărilor de structură cu cofraje glisante sau cu cofraje spaţiale (tunel-plan), finisări interioare cu materiale noi (vinacet, tempera), executarea pardoselilor din materiale plastice, precum şi alte lucrări.

Actualele indicatoare tarifare nu realizează o legătură între meseriile înrudite, dar nici nu prevăd posibilitatea luării în calcul a vechimii în aceeaşi meserie, dacă muncitorul provine dintr-o meserie înrudită, cum ar fi trecerea de la betonist categoria a II-a la zidar categoria II şi invers, sau de la sudor categoria II la lăcătuş cat. II etc. Socotim că această situaţie ar trebui remediată datorită faptului că mutaţiile survenite pe şantiere în cazurile menţionate sînt independente de voinţa muncitorilor, fiind generate de anumite condiţii obiective şi ca atare, menţinerea actualei situaţii este inechitabilă. De asemenea, considerăm că se impune gruparea meseriilor şi posibilitatea trecerii de la o meserie la alta înrudită, în funcţie de necesităţi şi de anotimp, urmînd ca această să-şi găsească reflectarea în indicatoarele tarifare. În această direcţie propunem ca, pe lîngă gruparea meseriilor, să se prevadă în indicatoarele tarifare acelaşi stagiu pentru primele categorii de încadrare. Totodată, este necesar să se prevadă o durată de stagiu suplimentar — maximum 6 luni — în cazul în care, după primele două categorii, un muncitor doreşte şi poate să treacă la o meserie înrudită.

Concomitent se impune **o mai justă corelare a încadrării în aceste meserii înrudite, fapt ce ar duce la stimularea muncitorilor „pentru policalificare"**, proces obiectiv generat de introducerea progresului tehnic în activitatea de construcţii, care trebuie nu numai să fie reflectat, dar şi stimulat de noile indicatoare tarifare. În direcţia stimulării „policalificării" este necesar ca noile indicatoare tarifare să prevadă stimulente concrete pentru cei care pot să îndeplinească sarcinile a cel puţin două meserii şi care obţin calificarea în aceste meserii. Totodată se impune necesitatea acordării de competenţe mai largi întreprinderilor pentru stimularea din fonduri proprii (special create) a policalificării şi a ridicării calităţii producţiei. În legătură cu această tendinţă se impune, deci, nu numai gruparea meseriilor, ci şi cumularea meseriilor apropiate şi formarea de noi profesii cu profil larg, profesii impuse de noile lucrări şi tehnologii pe şantierele de construcţii-montaj şi care trebuie să-şi găsească un loc corespunzător în cadrul noilor indicatoare tarifare ce se experimentează în prezent.

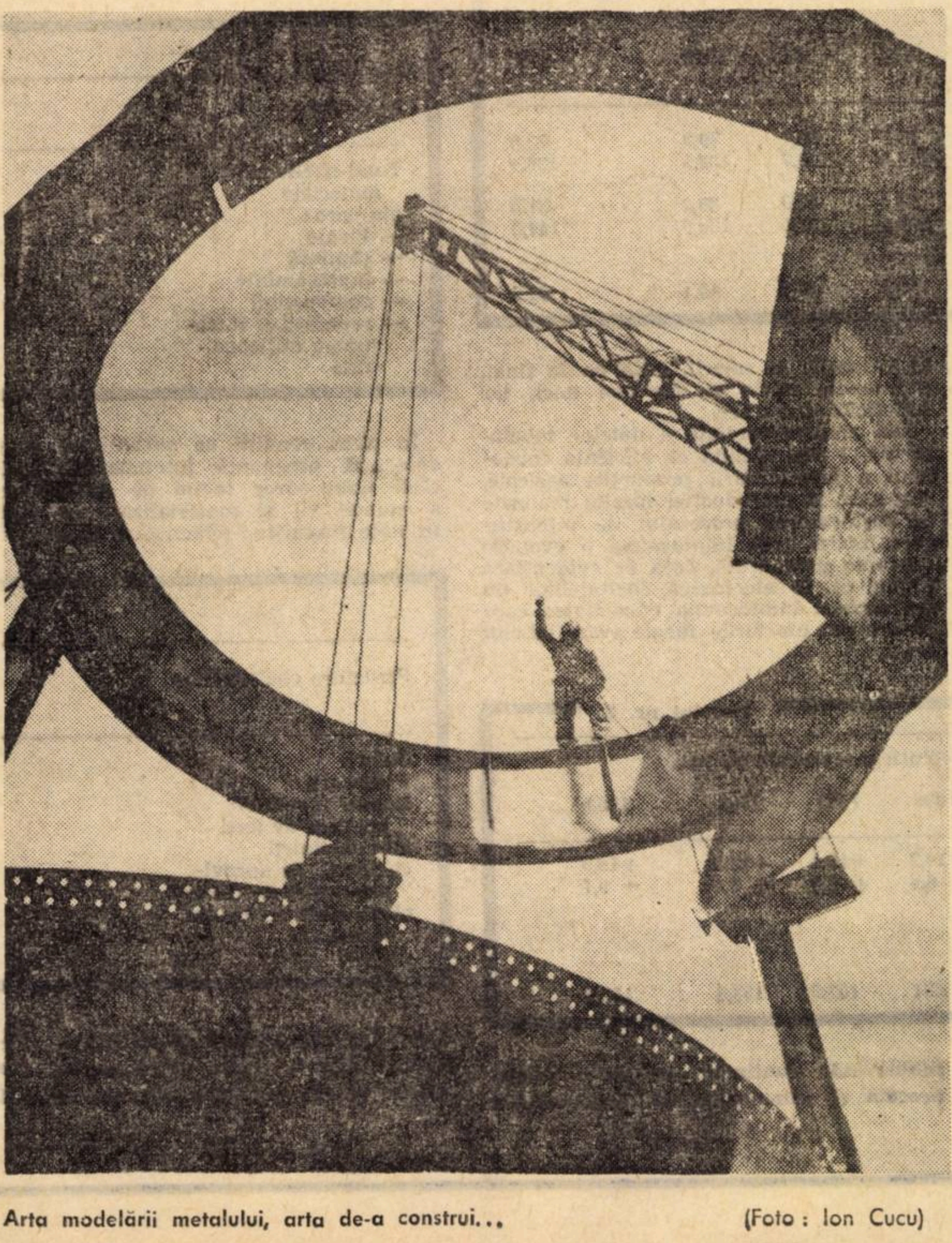

Arta modelării metalului, arta de-a construi... (Foto : Ion Cucu)

Stagii diferenţiate pentru acordarea de noi gradaţii şi categorii

REFERINDU-NE la criteriile de acordare a treptelor, socotim că acestea nu sînt suficient de bine conturate, ceea ce dă naştere la interpretări diferite. **Considerăm că încadrarea muncitorilor trebuie să se facă cu trei nivele de salarizare —** bază şi două gradaţii — **pentru fiecare gradaţie prevăzîndu-se un stagiu minim, iar trecerea de la o categorie superioară să se facă pe baza promovării unui examen.** Nivelele ar trebui să fie stabilite astfel : nivelul de bază — să se ia după primele şase luni de activitate în meseria şi categoria respectivă ; gradaţia I-a să se acorde după minimum $1/2$ din stagiu necesar în acea categorie ; gradaţia a II-a să se acorde după minimum 2/3 din stagiu necesar în categoria respectivă. În afară de aceste trei nivele, ultima categorie a fiecărei meserii să aibă în plus — gradaţia a III-a.

Socotim, de asemenea, că trecerea de la o categorie la alta să aibă loc pe bază de examen. Astfel acordarea unei noi categorii să se facă în urma susţinerii unui examen în faţa unei comisii speciale constituită la nivelul întreprinderii, iar acordarea gradaţiei a III-a să se facă în urma unui examen complex în faţa unei comisii unice pe municipiu sau pe judeţ şi numai pe baza recomandării scrise a conducerii unităţii. **La examenul pentru acordarea gradaţiei a III-a se pot prezenta numai muncitori cu o vechime de 15—20 ani care au pregătire specială** (şcoli profesionale, şcoli de specializare de scurtă durată, studii medii etc.), **aptitudini organizatorice şi preocupări tehnico-economice** (raţionalizări, introducerea de noi tehnologii etc.) **din rîndul cărora urmează a se recruta ajutoarele de maiştri şi eventual viitorii maiştri.** Tot în direcţia stimulării activităţii creatoare a cadrelor, este necesar să se acorde întreprinderilor competenţe mai largi în sensul ca, în condiţii extraordinare, muncitorii cu aptitudini deosebite (inovatori, raţionalizatori) să nu fie nevoiţi să parcurgă toate treptele sau categoriile de încadrare.

Normele-etalon de măsurare a muncii depuse

ESTE ŞTIUT faptul că **normele de muncă** au menirea de a indica aportul efectiv al fiecăruia la producţia socială, de a fi etalonul obiectiv care să asigure măsurarea muncii depuse. Dar pentru a exprima corect cantitatea de muncă realmente necesară executării lucrărilor, ele trebuie să aibă o fundamentare ştiinţifică şi să fie reexaminate şi reaşezate pe măsura îmbunătăţirilor tehnico-organizatorice ale procesului de producţie şi a creşterii calificării muncitorilor. Datorită reaşezării normelor de muncă potrivit H.C.M. 3220/1967, cît şi a preocupării unităţilor de construcţii-montaj pentru îmbunătăţirea organizării muncii pe şantiere, se constată o legătură mai directă între munca prestată de muncitori şi cîştigul realizat. Faptul se reflectă în indicii de realizare a normelor care, în cazul întreprinderilor aparţinînd de Direcţia generală construcţii-montaj al Consiliului popular al Municipiului Bucureşti, pe total activităţi, variază între 105—110%, faţă de 135—150 cît era în trecut.

Cu toate progresele realizate în acest domeniu, se manifestă încă unele nea-

prof. univ. dr. M. BELEA
asist. univ. D. RĂDULEA

(Continuare în pag. 8)

EXIGENȚE ALE ACTUALULUI CINCINAL FAȚĂ DE I. A. S.

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE

OPTIMIZAREA acțiunii factorilor care, în desfășurarea procesului de intensificare a agriculturii asigură obținerea unor producții continuu sporite, constituie unul din obiectivele esențiale, primordiale, ale organizării științifice a producției și a muncii.

Aceasta impune ca, promovarea progresului tehnic, generalizarea tehnologiilor cu caracter din ce în ce mai pregnant industriale — ca premise și pîrghii hotărîtoare ale intensificării producției agricole — să se facă în strictă și nemijlocită corelare cu efectele repercutabile asupra sporirii producției (pe fiecare hectar, animal, dar mai cu seamă în ansamblu pe fiecare 100 hectare teren aflat în patrimoniul funciar al unităților agricole de stat), precum și a productivității muncii. Pe această linie, organizării științifice îi revine rolul adoptării soluției optime în cadrul căreia, din punct de vedere tehnic și economic, fiecărei cheltuieli materiale, — solicitate de intensificarea producției —, să-i corespundă sporul cel mai ridicat de producție, gradul cel mai înalt de productivitate a muncii. De aici, rolul de covîrșitoare însemnătate care revine reducerii cheltuielilor materiale, reducere care, la rîndul său, îmbracă variate forme în desfășurarea procesului de intensificare și anume: diminuarea investiției specifice, micșorarea consumurilor de materii și materiale, reducerea cheltuielilor de fonduri bănești ș.a.m.d. Firește, toate acestea urmînd a fi efectuate fără repercusiuni negative asupra calității producției, asupra nivelului tehnic al soluției de intensificare, asupra fertilității economice a solului.

Așadar, reducerea cheltuielilor materiale urmează să fie rodul exclusiv, întîi al alegerii variantei optime în ceea ce privește sporirea producției și a productivității muncii, apoi al aplicării unui sever regim de economisire a muncii vii și materializate, pe toate treptele fluxurilor tehnologice și la toate locurile de producție.

Economisirea muncii vii și materializate în desfășurarea producției trebuie să fie o preocupare permanentă în ansamblul organizării științifice a producției; totodată, o rezultantă a tuturor acțiunilor izvorîte din grija unei mai bune gospodăriri a resurselor, a îndepărtării oricărei tendințe de risipă, a oricărui motiv generator de pierderi.

Plecînd de aici, în actuala etapă de dezvoltare a fermelor și întreprinderilor agricole de stat, economisirea muncii vii și materializate urmează să se înscrie ca un factor hotărîtor pe calea îmbunătățirii întregii activități economice, a ridicării eficienței sale.

În ansamblul unităților agricole de stat, reducerea cheltuielilor materiale a constituit una din pîrghiile prin care s-a ajuns la diminuarea prețului de cost al producției. Calculul economic ne arată că, în conjunctura specifică a anilor 1969 și 1970, cînd au existat condiții climatice negative micșorarea cheltuielilor de producție a influențat, pe produse, cu 62—80% realizarea unui preț de cost mai scăzut față de anii anteriori și chiar față de media perioadei 1966—1970.

Ponderea cheltuielilor materiale în producția globală este mai redusă în agricultură decît în alte ramuri ale economiei naționale. De pildă, în 1968, față de o pondere de 58,8% pe ansamblul economiei naționale și, respectiv, 63,4% în industrie, 62.4% în construcții, 46,2% în transporturi, 51,2% în circulația mărfurilor și 68,3% în alte ramuri ale economiei, în agricultură ele au reprezentat 44,6%; pe ansamblul agriculturii, ponderea cea mai ridicată a cheltuielilor materiale o întîlnim în cadrul întreprinderilor agricole de stat, 53,8%.

Analiza corelată ne arată că, în ansamblul agriculturii, în ultimii zece ani, producția globală a crescut cu un ritm mediu anual inferior celui al cheltuielilor materiale, ceea ce a determinat o sporire relativ mai lentă a producției nete precum și o creștere a greutății specifice a cheltuielilor materiale în producția globală. Datele tabelului nr. 1 sintetizează acest fenomen:

Tabelul nr. 1

Specificare	U/M	Media anuală 1961—1965	1966	1967	1968	1969
Producția globală	mld.	57,3	71,5	62,7	70,2	73,6
	%	100,0	124,4	126,7	122,5	128,4
Cheltuieli materiale	mld.	21.8	28,4	30.0	30,2	31,5
	%	100,0	130,2	137,6	138,9	144,5
Ponderea cheltuielilor materiale în producția globală	%	38,0	39,7	41,3	43.1	42,8

Este evident că, în condițiile creșterii greutății specifice a cheltuielilor materiale, obținerea unei eficiențe economice superioare este nemijlocit dependentă de realizarea unei producții suplimentare care, valoric, să depășească, absolut și relativ, investițiile suplimentare efectuate în desfășurarea procesului de intensificare. Este, de asemenea, imperios necesar, pentru obținerea unei eficiențe economice crescînde, ca cheltuielile materiale de extindere și diversificare a mecanizării, a chimizării etc. să conducă direct la economii mai mari de manoperă, respectiv de salarii, astfel ca, în final, cheltuielile totale să fie mai mici, iar beneficiul mai mare.

Din analiza corelată a datelor tabelului nr. 1 mai rezultă că eficiența economică a intensificării producției agricole, respectiv, a reproducției lărgite realizate în desfășurarea procesului de intensificare, nu a avut întotdeauna o evoluție continuu ascendentă, ceea ce evidențiază faptul că, în efectuarea cheltuielilor nu s-a obținut întotdeauna eficacitatea care să acopere eforturile făcute (vezi tabelul nr. 2):

Tabelul nr. 2

Specificare	U/M	Media anuală 1961—1965	Evoluții înregistrate pe anii 1966	1967	1968	1969
Producția globală	mld	57,3	+14,2	+15.4	+12,9	+16,9
Cheltuieli materiale	mld	21,8	+ 6,6	+ 8,2	+ 8,4	+ 9,7
Producția globală suplimentară revenind la 100 lei cheltuieli materiale suplimentare	lei	—	215,1	187,9	153,8	165,9

Dispunînd de o bază tehnică materială în continuă dezvoltare și perfecționare, promovînd continuu progresul tehnic, precum și tehnologiile cu caractere din ce în ce mai pregnant industriale, întreprinderile agricole de stat realizează o eficiență crescîndă în desfășurarea procesului de intensificare a producției lor. Deși caracterizate printr-o pondere mai ridicată a cheltuielilor materiale în producția globală, decît indicatorul respectiv de pe ansamblul agriculturii, folosirea cu eficiență economică sporită a tehnicii de care dispun a făcut cu putință reducerea greutății specifice a cheltuielilor materiale de la 59% în 1961, la 53,8% în 1969 și totodată realizarea unui raport mai favorabil între valoarea producției globale suplimentare obținute în desfășurarea reproducției lărgite și valoarea cheltuielilor materiale suplimentare efectuate (vezi tabelul nr. 3):

Tabelul nr. 3

Specificare	U/M	1967	1968	1969
Producția globală	mld	12,0	13,1	14,6
	%	100,0	105,1	121,5
Cheltuieli materiale	mld	6,9	6,8	7,8
	%	100,0	99,0	113,4
Ponderea cheltuielilor materiale în producția globală	%	57,6	52,2	53,8
Diferența valorii producției globale față de anii anteriori	mld	—	+1,1	+1,4
Diferența cheltuielilor materiale față de anii anteriori	mld	—	—0,1	+1,0

Aceasta a făcut cu putință ca întreprinderile agricole de stat să înregistreze, în perioada ultimilor patru ani, un beneficiu mediu de circa 990 milioane lei.

La nivelul anului 1975, cheltuielile materiale urmează să reprezinte, în ansamblul întreprinderilor agricole de stat, circa 51% din producția globală față de 52—58% cît a reprezentat în perioada 1966—1970. Se prevede, de asemenea, ca volumul cheltuielilor la 1000 lei producție marfă să scadă, de la 937 lei în 1970, la 894,7 lei în 1971 și 836,6 lei în 1975. Pe ramuri de producție, evoluția ponderii cheltuielilor materiale urmează să se desfășoare astfel (vezi tabelul nr. 4):

Tabel nr. 4

Specificare	1971	1972	1973	1974	1975
Total pondere a cheltuielilor materiale în prod. globală	54,8	56,1	55,8	53,7	51,4
din care:					
producția vegetală	27,2	29,9	29,8	27,6	25,3
producția animală	98,0	96,2	89,9	86,2	82,0

Modificări însemnate vor surveni și în ceea ce privește structura diferitelor elemente ale cheltuielilor materiale. Acestea subliniază, pe de o parte, accentul pus pe desfășurarea procesului de intensificare, iar, pe de altă parte, accentul pus pe elementele care repercutează influențe directe asupra creșterii eficienței economice (vezi tabelul nr. 5):

Tabelul nr. 5

— în % —

Specificare	1966	1971	1975
Total cheltuieli materiale	100,0	100,0	100,0
din care:			
— furaje	43,1	47,0	52,3
— sămînță	6,3	6,8	4,5
— îngrășăminte	7,5	8,5	8,0
— combustibil	5,0	8,5	9,0
— reparații și întreținere mijloace fixe	7,2	8,2	7,0

În atari condiții se evidențiază cu o deosebită pregnanță însemnătatea aplicării unui sever regim de economisire a muncii vii și materializate pe toate treptele fluxurilor tehnologice și la toate locurile de producție. Ce înseamnă o economie de numai 1% asupra principalelor elemente de cheltuieli, în condițiile anului 1970, rezultă din analiza datelor tabelului nr. 6:

Tabelul nr. 6

— în mil. —

Structura cheltuielilor	volumul cheltuielilor totale	valoarea economiilor
Salarii	4 238	42
materiale	9 594	96
lucrări și servicii prestate de terți	2 056	21
alte cheltuieli	523	5
cheltuieli de aprovizionare și desfacere	706	7
cheltuielile sectorului economic	955	9

Rămîne ca, gîndind și acționînd „economic" fiecare cadru — economic sau tehnic — din unitățile agricole de stat să-și aducă aportul în traducerea în viață a acestor sarcini.

dr. ing. Eugen JIANU

COMERŢUL EXTERIOR ŞI SPORIREA VENITULUI NAŢIONAL

ÎN ULTIMELE două decenii comerţul mondial s-a dezvoltat cu un ritm mediu anual de circa 8%, ritm fără precedent pentru o perioadă relativ îndelungată în istoria modernă a societăţii. De asemenea, în ultimii 10—15 ani a crescut considerabil elasticitatea schimburilor comerciale externe, reflectată în dinamica corelaţiilor acestora cu cea a venitului naţional şi a producţiei industriale.

Datele statistice scot în evidenţă faptul că, dacă înainte de cel de al doilea război mondial schimburile comerciale se dezvoltau, de regulă, în ritmuri inferioare celor înregistrate de venitul naţional, în perioada postbelică raportul s-a inversat. În mai toate ţările lumii, creşterea schimburilor comerciale devansează pe cea a venitului naţional. Această tendinţă care se verifică şi pe exemplul ţării noastre, reflectă rolul tot mai important pe care schimburile comerciale externe îl deţin în cadrul creşterii economice. În perioada 1960—1969, coeficientul de elasticitate a schimburilor în raport cu venitul naţional, a fost în Belgia de 3,21, în Bulgaria — 2,33, Canada — 2,39, Cehoslovacia — 1,68, Franţa — 2,16, R.D. Germană — 1,66, R.F. a Germaniei — 2,85, Italia — 3,00, Iugoslavia — 2,23, Japonia — 1,67, Olanda — 2,62, Polonia — 1,55, Regatul Unit — 2,04, România — 1,35, S.U.A. — 2,18, Suedia — 2,33, Ungaria — 1,74, U.R.S.S. — 1,08 [1]).

Deşi comerţul exterior deţine în prezent un loc tot mai însemnat în creşterea economică, ponderea acestuia în venitul naţional al unor ţări fiind de pildă, de 30—40% şi chiar mai ridicată, rolul hotărîtor în cadrul acestui proces conex al factorilor creşterii îl deţine producţia industrială. Acest rol decisiv se reflectă şi în ceea ce priveşte gradul de angrenare a unei economii naţionale în circuitul economic mondial, în determinarea fizionomiei structurale a schimburilor economice externe.

Efectul multiplicator al schimburilor

COMERŢUL exterior nu este o funcţie a creşterii economiei, ci o forţă motrice activă a acesteia, iar pentru măsurarea influenţei pe care schimburile comerciale externe o au asupra dezvoltării, se poate utiliza, printre altele, şi metoda multiplicatorului, ca o variantă a procesului conexiunii inverse.

La stabilirea condiţiilor dezvoltării echilibrate a economiei se iau în calcul şi schimburile externe. Astfel, la venitul naţional obţinut din resurse interne (Y) adăugăm importurile (M), totalul constituit fiind utilizat pentru consum (C), pentru investiţii (I), şi pentru export [2]) (X):

$$Y + M = C + I + X \qquad (1)$$

Se presupune că producţia pentru export creează venit ca şi investiţiile interne [3]) astfel încît se poate ajunge la relaţia:

$$Y = \frac{1}{1 - c}(I + X - M) \qquad (2)$$

unde

$$c = \frac{dC}{dY}, \text{ iar } C = cY$$

O serie de variante ale relaţiei menţionate, asimilează importul (total sau parţial) consumului, ca de pildă, varianta lui R. Harrod care ia în considerare „înclinaţia spre importuri de bunuri de consum" (q), astfel încît se ajunge la relaţia:

$$Y = \frac{1}{1 - c + q}(I + X) \qquad (3)$$

Dacă Harrod operează cu înclinaţia spre importurile de bunuri de consum, C. Clark şi J. G. Crawford iau în considerare „înclinaţia spre importurile totale" (g) precum şi efectul investiţiilor provenite din import, cuprinse în I′.

$$Y = \frac{1}{1 - c + g}(I' + X) \qquad (4)$$

Formele 3 şi 4 exprimă însă numai influenţa globală a consumului, investiţiilor, exportului şi importului asupra creşterii cantitative a venitului naţional. În realitate, venitul nu este influenţat nemijlocit de totalitatea importului şi a exportului, datorită următoarelor împrejurări: vînzările pe credit nu modifică

prof dr. A. D. ALBU
conf. dr. AL. PUIU
asist. O. RUJAN
ASE Bucureşti

(Continuare în pag. 8)

Modificări în comerţul exterior	Efecte asupra venitului		
	Creşte	Nu se schimbă	Se reduce
Extindere	$\frac{t}{p} > \frac{\Delta Ma}{\Delta X}$	$\frac{t}{p} = \frac{\Delta Ma}{\Delta X}$	$\frac{t}{p} < \frac{\Delta Ma}{\Delta X}$
Contracţie	$\frac{t}{p} < \frac{\Delta Ma}{\Delta X}$	$\frac{t}{p} = \frac{\Delta Ma}{\Delta X}$	$\frac{t}{p} > \frac{\Delta Ma}{\Delta X}$

Noi manuale de limbă şi corespondenţă comercială

Extinderea şi descentralizarea activităţii de comerţ exterior în ţara noastră presupun în mod firesc ca numărul crescînd de economişti şi ingineri cărora le revin atribuţii în acest domeniu să poată folosi la un nivel corespunzător limbile străine de largă circulaţie atît pentru a citi şi conversa cît şi pentru a elabora documente comerciale. Pe linia satisfacerii acestui deziderat se înscrie şi seria de manuale de limbă şi corespondenţă comercială în principalele limbi moderne (engleză, franceză, rusă, germană, spaniolă) apărută recent sub egida Ministerului Comerţului Exterior.

Manualele sînt alcătuite pe baza unei tematici unice, partea de corespondenţă comercială tratînd trei categorii de probleme: corespondenţă precontractuală, contractul şi elementele sale componente, corespondenţă comercială legată de operaţiunile de export şi import. La manualul de corespondenţă comercială în limba rusă pentru anul IV elaborat de Alfred Hîrlăoanu s-a ţinut seama de specificul relaţiilor comerciale dintre ţările membre ale C.A.E.R. Utilitatea pentru practicieni a manualelor amintite — primele de acest fel tipărite în perioada postbelică, în excelente condiţii grafice — derivă şi din ancorarea lor pronunţată în actualitate, acordînd o atenţie deosebită ramurilor de bază ale economiei naţionale, mărfurilor din nomenclatura exportului şi importului nostru. Însuşirea terminologiei caracteristice limbajului comercial este facilitată de relatarea unui mare număr de convorbiri telefonice şi conversaţii pe teme desprinse din practica de comerţ exterior, ca şi de includerea în cuprinsul fiecărei lecţii a unor exerciţii lexicale şi gramaticale. De asemenea, s-a ţinut seama de greutăţile specifice întîmpinate de români în studiul fiecăreia din limbile străine respective, constatate de autori într-o îndelungată experienţă didactică.

S-ar putea face observaţia că nu toate manualele posedă un vocabular la sfîrşit. Dar faptul că primele apărute s-au epuizat imediat este un indiciu că manualele amintite răspund unor evidente necesităţi.

D. D.

Cooperare

LA Asociaţia de drept internaţional şi relaţii internaţionale (A.D.I.R.I), în cadrul şedinţei din 21 mai a cercului de cooperare tehnico-ştiinţifică internaţională prof. dr. Edwin Glaser a prezentat comunicarea „Norme de drept internaţional create de dezvoltarea cooperării tehnico-ştiinţifice internaţionale".

Simpozion: Exportul României

AZI 28 şi mîine 29 mai a.c. la Facultatea de Comerţ din cadrul Academiei de Studii Economice va avea loc un simpozion pe tema *Promovarea exporturilor — sarcină centrală a comerţului exterior românesc*. Lucrările se desfăşoară în Laboratorul economic de comerţ exterior (sala 1 308), beneficiind de participarea cu comunicări a unor specialişti din Ministerul Comerţului Exterior, Ministerul Afacerilor Externe, Institutul de Studiere a Conjuncturii Internaţionale, întreprinderi de comerţ exterior, precum şi a unor cadre didactice.

DIN ACTIVITATEA ASOCIAŢIEI ROMÂNE DE MARKETING

Constituirea filialei AROMAR-Timişoara

ÎN ziua de 22 mai a.c., peste 300 specialişti din centralele, combinatele şi întreprinderile judeţelor Timiş, Caraş-Severin şi Arad, cercetători din institute de studii şi proiectări, cadre didactice etc. reuniţi în amfiteatrul Universităţii Timişoara au participat la crearea filialei Timişoara a Asociaţiei Române de Marketing.

Consiliul de conducere al filialei, ales de participanţi, a desemnat ca preşedinte pe conf. dr. Dumitru Mareş, decanul facultăţii de economie a Universităţii Timişoara.

În planul de activitate al filialei au fost înscrise, pentru anii 1971 şi 1972, acţiuni menite să promoveze marketing-ul în activitatea de producţie şi comercializare a întreprinderilor din judeţele menţionate, prin organizarea de seminarii, dezbateri, conferinţe etc.

Participanţii la şedinţa de constituire au primit o telegramă de salut din partea preşedintelui Asociaţiei Române de Marketing, ing. Cornel Burtică, ministrul Comerţului Exterior.

În continuare s-au desfăşurat lucrările unui simpozion organizat de filială cu tema: „Marketingul şi obiectivele sale". În expunerile prezentate cu această ocazie, conf. dr. Mihail Demetrescu, membru al Consiliului de Conducere al AROMAR şi Ştefan Măşu, secretar al AROMAR, au evidenţiat principalele direcţii şi tendinţe în marketing-ul modern, precum şi locul acestuia în activitatea unei întreprinderi.

În luările de cuvînt, participanţii la dezbateri au reliefat oportunitatea acţiunilor întreprinse de Asociaţia Română de Marketing, în contextul cerinţelor actuale ale producţiei şi comerţului nostru.

Un important obiectiv în activitatea AROMAR şi a filialei sale îl constituie organizarea la Timişoara a unui seminar internaţional de Marketing, în colaborare cu Federaţia Internaţională de Marketing, cu participarea a numeroşi experţi din străinătate şi a circa 800 specialişti din ţara noastră. Tema acestui seminar, care se va desfăşura în perioada 1—3 iulie a.c., este: „Marketingul şi promovarea cooperării economice internaţionale".

Seminar în domeniul maşinilor-unelte

ÎN ziua de 24 mai a.c. s-au desfăşurat, în sala Ministerului Comerţului Exterior, lucrările primului seminar organizat de Asociaţia Română de Marketing, cu tema: **„Practica mondială privind marketing-ul de export în domeniul maşinilor unelte şi adaptarea principiilor de marketing la specificul întreprinderilor româneşti"**. Au participat specialişti din centrale şi întreprinderi, instituţii de învăţămînt superior, Ministerul Comerţului Exterior, Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini, Institutul pentru Studierea Conjuncturii Economice Internaţionale, precum şi din alte organizaţii legate de activitatea de producţie şi comercializare a maşinilor unelte româneşti.

Lucrările seminarului au fost deschise de ing. Cornel Burtică, ministrul Comerţului Exterior, preşedintele AROMAR, care a evidenţiat preocuparea Asociaţiei Române de Marketing de a iniţia acţiuni în sprijinul întreprinderilor producătoare şi de comerţ din ţara noastră pe linia optimizării activităţii de comerţ exterior, corespunzător sarcinilor actuale ale economiei noastre naţionale.

În expunerea „Ce este marketing-ul" Ştefan Măşu, secretar al Asociaţiei Române de Marketing a prezentat conceptul de marketing în accepţiunea practicii întreprinderilor moderne şi a literaturii de specialitate.

Ing. Iulian Dănescu, şef de secţie la Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaţionale a expus cîteva din principalele elemente de organizare a cercetării pieţei de către firmele constructoare de maşini unelte.

O expunere referitoare la activitatea de marketing a întreprinderilor producătoare şi de comercializare româneşti în domeniul maşinilor unelte a fost prezentată de Mihai Băicuşi, Director general al I.S.C.E. Maşinexport.

Expunerile prezentate şi tematica seminarului au făcut obiectul unor vii dezbateri ale specialiştilor prezenţi fiind abordate în luările de cuvînt, aspecte de esenţă ale comerţului cu maşini unelte îmbunătăţirea structurii nomenclatorului de producţie şi export, perfecţionarea activităţii de promovare, a service-ului, pregătirea specialiştilor, intensificarea cercetării previzionale etc.

Vorbitorii au fost unanim în a aprecia începutul promiţător al activităţii Asociaţiei Române de Marketing.

În cuvîntul de închidere, prof. Costin Murgescu, Directorul General al Institutului pentru Studierea Conjuncturii Economice Internaţionale, s-a referit la acţiunile ce vor fi întreprinse şi în viitor, de Asociaţia Română de Marketing, informînd asistenţa asupra organizării unui seminar la Braşov — referitor la marketingul în industria de tractoare şi autocamioane — a unui simpozion la Cluj — pentru industria de pielărie şi încălţăminte — şi a unui seminar la Bucureşti, cu tema: „Ambalajul — instrument de promovare a vînzărilor".

SISTEMUL DE SALARIZARE

(Urmare din pag. 5)

junsuri datorită faptului că prețul lucrărilor normate este stabilit în funcție de salariul tarifar de bază, în timp ce marea majoritate a muncitorilor au treapta II și III după noua reglementare, ceea ce impune plata diferenței de treaptă.

O altă problemă este **echilibrul normelor între meserii.** În această privință, la meseriile de parchetari, zugravi-vopsitori și mozaicari, normele se realizează în prezent, pe ansamblu, sub plafonul de 100%. Acest fenomen este o urmare a reducerilor prea mari a timpilor alocați, fără să se țină cont de faptul că aceste lucrări se fac manual și cer foarte multă migală și măiestrie. Astfel, reducerile variază între 35—50% și chiar cu peste 50% (cum este cazul la cap. 13 Ipsoserii, unde la unele articole timpul de muncă afectat este redus cu 58%).

În ce privește normele pentru utilaje, acestea nu au în vedere, în toate cazurile, gradul de complexitate și condițiile organizatorice impuse funcționării lor într-un schimb, așa cum este cazul normei referitoare la ridicarea pe verticală cu mijloace mecanice. În același timp, considerăm că actualele norme nu țin cont de condițiile specifice și de diversitatea lucrărilor din activitatea de construcții-montaj, condiții care sînt determinate atît de anotimp, cît și de natura lucrărilor: industriale, locuințe, social-culturale etc. Deși nu am făcut o verificare prin măsurători a realismului timpilor ce stau la baza acestor norme, simplul fapt că în perioada 1967—1969 nu s-au produs schimbări semnificative pe linia mecanizării lucrărilor menționate, care să justifice scara reducerilor, credem că se impune semnalarea situației pentru analizarea și reașezarea acestor norme, astfel încît să poată avea un caracter stimulator, în dublu sens: sporirea continuă a productivității muncii și, în funcție de aceasta, creșterea cîștigurilor muncitorilor.

Considerăm că **pentru îmbunătățirea în continuare a normelor în activitatea de construcții-montaj se impune analiza gradului de ocupare a personalului de pe șantiere prin întocmirea balanței timpului de lucru și stabilirea activităților desfășurate.** Pentru obținerea unor rezultate concludente credem că, pe lîngă folosirea metodelor clasice de normare, **este necesar să fie folosită pe scară mai largă metoda comparativă, care permite excluderea timpilor morți sau folosiți neproductiv prin compararea fișelor întocmite pentru aceeași lucrare la meseriașii de pe diferite șantiere și din întreprinderi.** Susținem generalizarea acestei metode întrucît cu ajutorul ei pot fi relevate elementele caracteristice ale consumului de timp pe baza cărora se poate stabili consumul mediu de timp afectat pentru diverse activități și pentru fiecare funcție și meserie. Totodată, cu ajutorul ei, se elimină paralelismele existente și se pot preciza principalele atribuții și responsabilități ale fiecărei funcții, a categoriilor de lucrări ce trebuie efectuate pe baza încadrării fiecăruia.

Este suficient de stimulatoare acordarea sporului de vechime?

O ALTĂ LATURĂ care merită să stea în atenția factorilor de decizie: **acordarea sporului de vechime în activitatea de construcții-montaj.** Actualele tranșe de vechime necesare acordării sporului nu răspund în suficientă măsură, după părerea noastră, nevoilor de stabilitate a muncitorilor în sensul că au o durată prea mare, nefiind suficient de stimulative. Acordarea sporurilor de vechime ar trebui efectuată la intervale mai mici, întrucît lucrătorii sînt mai receptivi la sporurile care au o frecvență mai mare chiar dacă acestea sînt mai mici, decît în cazul sporurilor cu o frecvență mai mică, chiar dacă acestea sînt mai mari. În acest sens, propunem următoarele tranșe și sporul aferent: 3—5 ani 3%; 5—8 ani — 5%; 8—12 ani — 8%; 12—16 ani — 11%; 16—20 ani — 15%; peste 20 ani — 18%. De menționat faptul că acordarea sporurilor în tranșele propuse, nu ar duce la depășirea volumului total, ci presupune doar o redistribuire a lor, sporindu-le frecvența.

RELEVÎND aceste aspecte — și supunîndu-le atenției celor în drept — am încercat să aducem o contribuție la găsirea modalităților și căilor de îmbunătățire a unor elemente ale sistemului de salarizare, astfel încît el să contribuie în și mai mare măsură la ridicarea activității de construcții-montaj și, pe această bază, la sporirea cîștigurilor muncitorilor de pe șantiere.

COMERȚ EXTERIOR

(Urmare din pag. 7)

în momentul efectuării lor venitul exportatorului, iar unele exporturi conțin elemente provenite din import[4]).

Pornind de la relația 1 și admițînd că importul este doar parțial funcție de venit, adică $M = qY + Ma$ unde Ma este importul autonom (sau independent de variațiile intervenite în venit), obținem:

$$Y = \frac{I + X - Ma}{1 - c + q} \qquad (5)$$

Făcînd abstracție de I, se poate pune în evidență efectul comerțului exterior asupra venitului național:

$$\Delta Y = \frac{\Delta X - \Delta Ma}{1 - c + q} \qquad (6)$$

Această ultimă formulă arată că evoluția comerțului exterior influențează venitul național prin excedentul, sau deficitul modificărilor autonome ale schimburilor multiplicat cu: $\frac{1}{1 - c + q}$.

Relația (6) se poate scrie sub forma sumei a două șiruri, și anume:

$$\Delta X + \Delta X(c - q) + \Delta X(c - q)^2 + + \Delta X(c - q)^3 + \cdots = \Delta X \frac{1}{1 - c + q} \qquad (7)$$

și

$$- \Delta Ma - \Delta Ma(c - q) - \Delta Ma(c - q)^2 - - \Delta Ma(c - q)^3 - \cdots = - \Delta Ma \frac{1}{1 - c + q} \qquad (8)$$

care exprimă influența modificărilor exportului și importului asupra volumului venitului național.

Ținînd cont de observația făcută mai înainte, că numai în parte modificările exportului și importului modifică volumul venitului național, vom introduce în formulele (7) și (8) coeficienții t și p, astfel:

$$t\Delta X + t\Delta X(c - q) + t\Delta X(c - q)^2 + + \cdots = t\Delta X \frac{1}{1 - c + q} \qquad (7')$$

$$- p\Delta Ma - p\Delta Ma(c - q) - p\Delta Ma(c - q)^2 - - \cdots = - p\Delta Ma \frac{1}{1 - c + q} \qquad (8')$$

unde $t, p \leqslant 1$.

Efectele posibile ale comerțului exterior echilibrat, asupra mărimii venitului național pot fi deduse din (6). Dacă $\Delta X = \Delta Ma$, relația (6) devine:

$$\Delta Y = \Delta X \frac{t - p}{1 - c + q}. \qquad (9)$$

Din (9) rezultă:

a) $t > p$ multiplicator pozitiv

pentru $t - p > 1 - c + q \Delta Y > \Delta X$ multiplicator supraunitar

pentru $t - p = 1 - c + q \Delta Y = \Delta X$ multiplicator unitar

pentru $t - p < 1 - c + q \Delta Y < \Delta X$ multiplicator subunitar

b) $t < p$ multiplicator negativ

c) $t = p$ multiplicator zero

Aserțiunea „tradițională" a multiplicatorului comerțului echilibrat care lasă venitul neschimbat, apare aici ca un caz special (c).

Analiza multiplicatorului comerțului exterior poate fi îmbunătățită prin luarea în considerare a coeficienților t și p, în compararea modificărilor în export și import. De exemplu, pentru a rezulta un efect multiplicativ, nu va fi suficient ca: $\Delta X - \Delta Ma > 0$, ci va fi necesar ca: $t\Delta X - p\Delta Ma > 0$, adică: $\frac{t}{p} > \frac{\Delta Ma}{\Delta X}$;

Efectele asupra mărimii venitului, produse de modificările neechilibrate în comerț se pot grupa astfel (vezi tabelul din pag. 7).

Efectele modificărilor balansate în comerțul exterior derivă ca un caz special din tabel, cînd raportul din termenul al doilea al relației devine egal cu unitatea, adică $\Delta Ma = \Delta X$.

De la multiplicatorul static la cel dinamic

UNA DINTRE principalele limite ale multiplicatorului analizat constă în caracterul său static, și de aceea, s-au făcut o serie de încercări de elaborare a unor multiplicatori dinamici[5]), utilizîndu-se aceleași variabile, în care parametrii și relațiile funcționale sînt definite dinamic:

$c = \frac{dC_t}{dY_{t-1}}$ variația limită a consumului față de venit.

$m = \frac{dM_t}{dY_{t-1}}$ variația limită a importurilor față de venit

$s = 1 - c$ variația limită a economiilor față de venit

$X_{i\,A\,t} = mY_{B\,t-1}$ exportul țării A, indus de venitul țării B.

Creșterea venitului național al țării A după perioada de timp t, în raport cu momentul inițial este:

$$\Delta Y_{A\,t} = X_A + \Delta C_{A\,t} + \Delta X_{i\,A\,t} \qquad (10)$$

Printr-o serie de transformări se ajunge la ecuația neomogenă, cu diferențe finite:

$$\Delta Y_{A\,t} = r\Delta Y_{A\,t-1} + p\Delta Y_{A\,t-2} + s_B X_A \qquad (11)$$

unde:

$$r = c_A + c_B$$

$$p = m_A m_B - c_A c_B,$$

care redă creșterea venitului în țara A, în perioada t, în funcție de sporirea venitului celor două perioade precedente: t—1 și t—2.

Se deduce apoi ecuația omogenă corespondentă, a cărei soluție este:

$$\Delta Y_t = a\alpha^t + b\beta^t + \frac{s_B X_A}{(1 - \alpha)(1 - \beta)} \qquad (12)$$

cu condițiile inițiale:

$$\Delta Y_0 = 0 \quad \text{și} \quad \Delta Y_1 = X_A$$

α și β fiind rădăcinile diferite de zero ale ecuației caracteristice a corespondenței lui (11).

Se determină valoarea parametrilor a și b:

$$a = X_A \frac{1 - \alpha - s_B}{(1 - \alpha)(\alpha - \beta)} \qquad (13)$$

$$b = - X_A \frac{1 - \beta - s_B}{(1 - \beta)(\alpha - \beta)} \qquad (14)$$

substituind aceste valori în (12) se ajunge la:

$$\Delta Y_t = X_A \left[\frac{1 - \alpha - s_B}{(1 - \alpha)(\alpha - \beta)} \alpha^t - - \frac{1 - \beta - s_B}{(1 - \beta)(\alpha - \beta^t)} + \frac{s_B}{(1 - \alpha)(1 - \beta)} \right] \qquad (15)$$

formulă care redă creșterea venitului național după t perioade pentru țara A, datorată unui export autonom X_A. Parametrii fundamentali sînt:

$$s_A, \; m_A, \; s_B, \; m_B.$$

În final, multiplicatorul dinamic al exportului este redat prin relația:

$$k_A = \frac{s_B}{(1 - \alpha)(1 - \beta)} + + \frac{1 - \alpha - s_B}{(1 - \alpha)(\alpha - \beta)} \alpha^t - - \frac{1 - \beta - s_B}{(1 (- \beta)(\alpha - \beta)} \beta^t \qquad (21)$$

Avantajul pe care-l oferă acest procedeu constă în faptul că permite cuantificarea efectelor comerțului asupra creșterii venitului național, ambele privite în dinamica lor. Astfel, potrivit unor calcule s-a ajuns la un multiplicator al schimburilor Argentinei cu Anglia de 3,49. După o perioadă de 4 luni se realizează 28,62% din acest efect de multiplicare, după 1 an — 34,28%, iar după 6 ani — 89,47%.

Multiplicatorul deține un loc important în instrumentarul de modelare a creșterii economice, în încercările de măsurare a efectelor exporturilor și ale importurilor de mărfuri asupra venitului național.

Multiplicatorul stabilește condițiile de echilibru ale economiei, luînd în calcul numai o parte din factorii creșterii economice: cheltuielile de consum, de investiții, exportul și importul și făcînd abstracție de progresul tehnic, de creșterea nivelului de calificare a forței de muncă etc.

Totodată conexiunile dintre comerțul exterior și creșterea economică în general, dezvoltarea producției în special, sînt cu mult mai complexe decît rezultă din analizele cantitative la care ne-am referit. Aceste conexiuni se diversifică considerabil în zilele noastre în condițiile folosirii unor forme moderne de cooperare economică și tehnico-științifică internațională. O serie de efecte ale comerțului internațional privind accelerarea introducerii în producție a tehnologiei moderne, promovarea experiențelor avansate în organizarea producției etc., cunoscute în teoria economică a schimburilor externe sub denumirea de „efecte secundare" capătă o importanță tot mai mare.

Apelînd la numeroase simplificări, multiplicatorul nu poate prefigura un echilibru economic de lungă durată mai ales în condițiile revoluției științifice tehnice contemporane, cînd progresul tehnic evoluează vertiginos.

Luarea în considerare a schimburilor economice externe în procesul reproducției este o latură pozitivă a teoriei multiplicatorului, dar faptul că acestea sînt înregistrate global, nu permite stabilirea efectelor determinate de schimbările din structura exporturilor și a importurilor asupra venitului național. Consecințele pe care le are asupra creșterii economice un export diversificat, cuprinzînd produse cu un înalt grad de industrializare, sînt însă incomparabil mai complexe decît cele ale unui export care se limitează la o gamă resstrînsă de materii prime.

Multiplicatorul, care redă unele aspecte cantitative ale conexiunilor dintre comerțul exterior și venitul național, trebuie să fie completat cu studii intersectoriale, cu indicatori ai eficienței economice etc.

---

1) Calculat pe baza datelor din Anuarul Statistic al R.S. România, 1970, p. 703—756, Monthly Bulletin of Statistics U.N. July 1970, p. 22—23, 116—136, 196, 197.

2) Vezi și Maurice Byé, Relations économiques internationales, Ed. Dalloz 1965, p. 22—23.

3) Vezi și Paul Samuelson L'économique, tome I, Librairie Armand Colin, Paris, 1970, p. 471 și Gottfried Haberler — Prosperität und Depression, Tübingen — Zürich, 1955, p. 440-449.

4) Vezi și D. Holzmann și A. Zellner — „The Foreign Trade and the Balanced Budget Multiplier" in The American Economic Review, 48/1958, p. 73.

5) Vezi și Estela M. Bee de Dagum: „Le multiplicateur dynamique d'exportation: un modèle pour l'Argentine" Économie appliquée, nr. 1—2/1969, p. 89—113.

Întreprinderea Unională V/O „SOIUZCHIMEX-PORT" Moscova — U.R.S.S. vă invită să vizitați expoziția

„REACTIVI CHIMICI ȘI COLORANȚI SOVIETICI"

Expoziția vă pune la curent cu principalele clase de coloranți sintetici realizați în U.R.S.S., formele in care se produc, specificul și metodele utilizării lor în industria textilă și în alte ramuri industriale.

La expoziție este prezentată o gamă variată de reactivi chimici pentru diferite ramuri ale economiei naționale, pentru medicină și scopuri de cercetări științifice.

Expoziția este deschisă de la 5 iunie pînă la 10 iunie 1971, la Sala Palatului R. S. România (intrarea prin str. Crețulescu și Știrbei Vodă).

Pentru invitații și informații suplimentare, adresați-vă Agenției Române de Publicitate Internațională PUBLICOM, Bd. N. Bălcescu 22 — telefon 14.75.35 sau 15.47.07/95.

PUBLICOM

ISTORIE ECONOMICĂ

GENEZA, CARACTERUL ȘI STRUCTURA ECONOMIEI ROMÂNEȘTI ÎN VIZIUNEA LUI L. D. PĂTRĂȘCANU

PROBLEMELE genezei, structurii și caracterului economiei românești au preocupat vreme îndelungată multe minți de pe meleagurile noastre. Pe modul de înțelegere și interpretare a lor s-au sprijinit multe concepții politice și tot atîtea strategii și tactici s-au modelat timp de aproape un veac. Remarcînd interesul și diversitatea de opinii „asupra caracterului economiei românești", Lucrețiu Pătrășcanu ținea să precizeze aria problematicii printr-o primă observație la obiect. *„Se pune oare întrebarea dacă România e sau nu un stat capitalist, adică — dacă se identifică sau nu, structural, cu statul tip american, englez sau german ? Nu. Problema la care trebuie răspuns nu poate fi alta decît aceea de a stabili dacă în economia românească predomină elementele capitaliste, sau, dimpotrivă, cele necapitaliste ; dacă evoluția ei se găsește nemijlocit sub influența capitalismului și pe drumul capitalismului sau poartă semnele caracteristice ale unei economii «predominant agrare» sau ale uneia semicapitaliste sau, în sfîrșit, specifică «agrară-țărănească» cu norme și legi proprii de dezvoltare"*.

Junimismul conjungase geneza economiei românești moderne axată pe o anumită „tradiție din bătrîni" cu structura ei „eminamente agrară" și o declarase ca avînd un caracter hibrid datorită altoirii formelor burgheze apusene pe un fond oriental căruia nu i se potriveau. Junimistii conservatori nu excludeau posibilitatea dezvoltării capitaliste, dar o concepeau ca un proces lent, de durată, timp în care moșierimea să se adapteze în chip „convenabil" acestei dezvoltări.

Reprezentanții burgheziei, îndeosebi ai celei industriale, criticau aspru „tradiția", legau geneza economiei moderne de acele elemente care au pregătit și cerut dezvoltarea capitalistă, de lichidarea relațiilor feudale, susțineau dezvoltarea industriilor și occidentalizarea cît mai rapidă a vieții social-economice și politice.

Pe măsura dezvoltării mișcării muncitorești n-a întîrziat să se afirme și punctul ei de vedere în problemele amintite. Într-o seamă de lucrări, dar mai ales în „Neoiobăgia", C. Dobrogeanu-Gherea formulează vestita sa teorie a neoiobăgiei, cu largă circulație în mișcarea muncitorească și de mare rezonanță în știința și cultura românească. Conform acestei teorii, al cărui neajuns îl vom vedea mai departe, geneza economiei românești moderne trebuie căutată în atragerea principatelor române în circuitul mondial de mărfuri, începînd cu 1829, și în influența exercitată de lumea externă capitalistă asupra dezvoltării de la noi. Pe un fond constituit dintr-o slabă dezvoltare capitalistă, sufocată de relații feudale, s-a altoit o suprastructură burgheză dînd naștere unei noi forme sociale, specifice, numită de el neoiobăgie.

După primul război mondial, cînd situațiile schimbate cereau readaptări sau modificări ale concepțiilor politice, ale strategiei și tacticii claselor și partidelor, problemele genezei, structurii și caracterului economiei românești revin în discuție pe alt plan. Ștefan Zeletin le abordează pentru a fundamenta neoliberalismul, V. N. Madgearu — țărănismul, C. Garoflid — conservatorismul progresist.

● „Viitorul nu poate fi un salt în necunoscut"

COMUNIȘTII au simțit nevoia imperioasă a cercetării și rejudecării problemelor genezei, structurii și caracterului economiei românești din propriul punct de vedere, fundamentîndu-și în acest fel concepția politică, strategia și tactica revoluționară pe bazele solide ale cunoașterii fenomenului românesc.

Preocupări au existat și înainte de Congresul al V-lea al P.C.R. După ținerea Congresului s-a constituit un grup de cercetare în frunte cu L. D. Pătrășcanu care elaborase în iarna anului 1933 „planul unei lucrări, avînd ca obiect evoluția țărilor românești, privită prin prisma dezvoltării capitalismului și a urmărilor acestei dezvoltări în domeniul social și politic". Planul lucrării în întregime nu s-a realizat ci numai părți ale lui. Unele din ele, realizate de Pătrășcanu, au fost publicate în anii 1937—1938 în „Viața Românească" sub pseudonimul Ion C. Ion.

Concepția lui Pătrășcanu cu privire la geneza, structura și caracterul economiei românești o întîlnim formulată în lucrările „Un veac de frămîntări sociale" și „Problemele de bază ale României" publicate imediat după Eliberare. Prima lucrare este axată îndeosebi pe geneză, cea de a doua pune accent pe structura și caracterul economiei românești moderne.

Motivarea pe care o face Pătrășcanu preocupării pentru cercetarea genezei societății moderne este caracteristică și grăitoare pentru spiritul militant în care tratau comuniștii problemele socio-economice. *„Pentru înțelegerea și explicarea atît a fenomenelor sociale și politice trecute, ca și pentru fixarea drumului pe care are de mers poporul român în viitor, problema determinării liniilor evoluției lui este de cea mai mare însemnătate. Căci viitorul nu poate să constituie un salt în necunoscut, ci se desprinde și se încheagă, în același timp, din elementele și materialul pe care îl oferă tocmai trecutul"*. Evoluția trecută a societății românești n-a fost un unicum curios dar nici o repetare întocmai a drumului parcurs la vremea lor de țările apusului European. **„Legii speciale" a lui Gherea, legii particularismului a lui C. Stere și apoi a lui V. Madgearu ca și legii identității cu apusul a evoluției țărilor române — toate atribuind un rol de seamă anului 1829 ca punct de început al evoluției fenomenului românesc și influențelor externe — Pătrășcanu le opune legile dezvoltării normale capitaliste, cu anumite particularități, cu elemente de specificitate care nu trebuie nici supraestimate dar nici subestimate.** Ca punct esențial de orientare în cercetare el ia *„rolul și întinderea muncii salariate, măsura în care raporturile de producție iau această formă, transformarea puterii de muncă, în marfă"* pentru că acestea *„determină caracterul capitalist, semicapitalist sau necapitalist al oricărei economii"*. La Pătrășcanu nu era vorba de găsirea unei medii între extreme ci de surprinderea, într-o formă generalizată, a liniei de dezvoltare a țărilor române. Și prin aceasta Pătrășcanu a adus o contribuție la cercetarea marxistă a problemelor în discuție.

● Rolul factorilor interni

CONTRIBUȚIA sa mai constă și în combaterea luării anului 1829 ca punct de plecare al cercetării genezei economiei moderne împingînd acest punct într-un trecut mai îndepărtat. El a deschis astfel posibilitatea urmăririi procesului de acumulare și dezvoltare treptată a elementelor noii societăți în sînul celei vechi, a cauzelor mișcărilor sociale antifeudale, ale maturizării acestor mișcări pe măsura prefacerilor interne în baza materială, economică și socială.

Pătrășcanu deschide largi posibilități de înțelegere a genezei economiei românești, mai întîi de toate, pe baza proceselor interne neneglijînd rolul factorilor externi. *„Importanța și rolul jucat de capitalismul apusean asupra așezărilor și evoluției poporului român au fost, fără îndoială, însemnate... Cu toate acestea, pentru înțelegerea și explicarea fenomenelor sociale care s-au desfășurat în secolul trecut în principate, este necesar, în primul rînd, să fie puse în lumină forțele interne — economice și sociale — care ele, înainte de toate, au determinat drumul urmat pe poporul român în ultima sută de ani. Numai îmbrățișînd acest punct de vedere, este posibilă deslușirea adevăratelor cauze ale mișcărilor sociale și revoluționare din tot acest timp"*. Acest principiu just, incontestabil, aplicat consecvent, i-a permis lui Pătrășcanu descifrarea multor taine ale frămîntărilor sociale din țara noastră, cum au fost răscoala lui Tudor Vladimirescu, „adevăratul an 1848", lupta pentru Unire și independență, răscoalele țărănești de la sfîrșitul sec. al XIX-lea și, în fine, marea ridicare a țărănimii din 1907.

Pe baza unor principii juste întîlnim uneori și construcții artificioase care nu erau neapărat cerute de explicarea fenomenului analizat. Combătînd teza lui Gherea despre neoiobăgie ca epocă de tranziție a țărilor române de la feudalism la capitalism, Pătrășcanu formulează teza feudalismului și iobăgiei ca două regimuri distincte. Feudalismului, după el, îi era caracteristică mica producție, îmbinarea agriculturii cu industria casnică, economia naturală și renta în produse ca trăsătură esențială. Iar regimul iobăgist se caracterizează prin dezvoltarea economiei de schimb pe seama economiei naturale și prin renta în muncă. Viciul acestei teze constă în disocierea iobăgiei și feudalismului, a acestei unități organice, a plasării lor în trepte istorice succesive cînd ele au coexistat, și ale aprecierii perioadei de descompunere a feudalismului — tocmai sub influența acidului dizolvant al schimbului de mărfuri — ca un regim special.

Teza amintită n-a afectat însă concepția sa și cadrul general al analizei genezei economiei românești. Pătrășcanu a făcut o analiză magistrală a goanei după supramuncă în principatele române în condițiile dezvoltării economiei de schimb (a perioadei, numită de el, a iobăgiei), acumulării primitive a capitalului prin „cel mai sîngeros și mai sălbatic mijloc,... în acea vreme,... dările impuse țăranilor" și prin alte mijloace.

L. Pătrășcanu urmărește în cele două lucrări procesul de ridicare a capitalului industrial, de dezvoltare a manufacturilor, a industriei mașiniste, de subordonare de către capitalul industrial a celui comercial și cămătăresc — proces pe care se grevau mișcările sociale și naționale ce se precipitau în a doua jumătate a sec. XIX-lea. Concluzia pe care-o desprinde din cercetarea datelor cu privire la evoluția industriei este că *„dezvoltarea sectorului capitalist în economia românească a cunoscut un progres lent pînă în 1880, cînd face un puternic salt pînă la 1902 și înaintează apoi cu pași repezi pînă la 1913"*. Problemei mult discutate dacă și în ce măsură a pătruns capitalismul în agricultură i se caută răspunsul în analiza raporturilor de muncă, pe care, pînă la 1918, le grupează astfel : 1) muncă pentru bani ; 2) arendă simplă, bani pentru folosirea pămîntului ; 3) arendă plătită în muncă ; 4) cultura în dijmă ; 5) dijma la tarla. Primele două încadrîndu-se în categoria raporturilor de producție capitaliste sînt cercetate în ce măsură au evoluat și ce loc ocupă în configurația ansamblului raporturilor de producție în agricultură pentru a putea da aprecierea corespunzătoare a caracterului economiei românești. *„Sub influența directă a dezvoltării capitaliste a economiei orășenești,* scria Pătrășcanu, *noile forme de producție încep să-și găsească aplicarea și în agricultură, deși piedicile pe care le întîmpină aici sînt mult mai mari ; iar pătrunderea formelor de exploatare capitalistă și împletirea lor cu rămășițele iobăgiste dau caracterul specific raporturilor agrare din România nu numai pînă în 1916, dar chiar și în zilele noastre (înțelegînd pînă la reforma agrară din 1945 n.n.)"*.

În focul polemicii cu teoria neoiobăgiei, se pare că Pătrășcanu a exagerat pe alocuri gradul de dezvoltare capitalistă a României (mai ales pentru perioada sec. XX pînă la criza din 1929—1933). Dar judecînd textura relațiilor de producție în agricultură el a dat o apreciere relativ ponderată locului capitalismului în agricultură și anume că acesta a pătruns în domeniul agrar dar nu a modificat raporturile existente ci s-a format o mixtură de relații capitalisto-iobăgiste.

● Forța socială conducătoare — clasa muncitoare

CERCETAREA genezei și caracterului economiei românești s-a făcut în strînsă legătură cu urmărirea evoluției claselor, a locului și rolului lor în dezvoltarea societății. Înaintarea capitalistă este însoțită de consolidarea burgheziei naționale dar și de dezvoltarea mișcării muncitorești, de afirmarea clasei muncitoare, ca o forță națională în stare să-și asume rolul de conducător al întregului popor pentru transformarea revoluționară a societății.

În aprecierea caracterului și rolului burgheziei în anumite etape și a stadiului dezvoltării capitalismului în țara noastră pînă la criza din 1929—1933, au apărut la L. Pătrășcanu și astfel de aprecieri : că burghezia în totalitatea ei a încetat să mai aibă un rol progresist încă de la 1848 că încă înainte de 1914 „se poate vorbi de formarea unui capital financiar la noi — după definiția pe care i-o dă Hilferling", adică a împletirii capitalului bancar cu cel industrial. Această ultimă teză este larg tratată în lucrarea „Problemele de bază ale României", deși în introducerea lucrării el ține să precizeze că „tendințe imperialiste la un stat ca România, cu structura lui economică și socială, cu slăbiciuni profunde ale întregului organism, cu nivelul încă coborît al economiei, ar părea mai mult o glumă".

Făcînd abstracție de unele scăderi în opera sa, amintite mai sus, trebuie subliniat că Lucrețiu Pătrășcanu a descifrat cu mult temei mecanismul economiei românești așa cum era el în realitate, structurile sociale și confruntările politice care au avut loc în România. Combaterea punctelor de vedere nemarxiste și ale celor oportuniste despre prefacerea de la sine a societății, despre rolul deosebit al oligarhiei financiare în această prefacere sau al țărănimii, este însoțită de explicarea realistă a rolului și misiunii clasei muncitoare în țara noastră, despre necesitatea alianței de luptă muncitorești-țărănești. **„Condițiile concrete care opun și în România muncitorimea clasei capitaliste, fac din muncitorime principala forță socială în procesul schimbărilor fundamentale a actualului regim economic, social și politic".** Iar **„țărănimea este cel dintîi și cel mai însemnat aliat al muncitorimii".**

În lupta pentru prefaceri înnoitoare — obiectivul ultim al luptei și activității clasei muncitoare este înfăptuirea societății socialiste, transformarea actualului regim capitalist în regim socialist.. Prin opera și activitatea sa, L. Pătrășcanu se înscrie astfel printre teoreticienii și activiștii de frunte ai partidului nostru, pe care îi cinstim acum, cînd sărbătorim o jumătate de veac de la înființarea Partidului Comunist Român și cînd facem bilanțul marilor realizări obținute sub conducerea sa clarvăzătoare pe drumul socialismului.

I. Nicolae-VĂLEANU

UTILIZAREA CALCULATOARELOR ELECTRONICE ÎN ÎNTREPRINDERILE INDUSTRIALE

„Realizarea programului de dotare a economiei cu tehnica de calcul va asigura posibilitatea unei conduceri moderne, bazate pe cuceririle informaticii — condiție esențială pentru planificarea cu adevărat științifică și pentru organizarea eficientă a procesului de producție și desfacere".

(din Expunerea tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU la şedința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. şi a guvernului din 25 noiembrie 1970)

REVISTA noastră semnala, în numărul trecut, cititorilor săi, faptul că în zilele de 14 şi 15 mai a.c. la Uzina „Tractorul"-Braşov s-au **desfăşurat lucrările simpozionului** avînd ca temă ***„Utilizarea calculatoarelor electronice în întreprinderile industriale"*****, organizat de Comisia guvernamentală pentru dotarea cu echipamente de calcul şi automatizarea prelucrării datelor, în colaborare cu Ministerul Industriei Construcțiilor de Maşini, Ministerul Muncii, Ministerul Învățămîntului şi Ministerul Industriei Materialelor de Construcții. În cele ce urmează, prezentăm unele opinii şi propuneri formulate, atît în referatele susținute, cît şi de către participanții la discuții.**

● Metodologii specifice

SISTEMELE de informatică necesare pentru automatizarea activităților de conducere reprezintă instrumente eficace în îmbunătățirea calitativă a activității economice, în perfecționarea metodelor şi stilului de conducere. Importanța ce li se acordă în țara noastră este subliniată de numărul mare de astfel de sisteme ce urmează să fie realizate între anii 1971—1980.

În cuvîntul introductiv, ing. **Constantin Dumitraşcu**, secretar permanent adjunct al Comisiei guvernamentale pentru dotarea cu echipamente de calcul şi automatizarea prelucrării datelor a arătat că „de imediată utilitate este evaluarea critică şi comparativă a metodelor de analiză şi proiectare a sistemelor informatice. Amploarea şi structura sistemului informatic diferă în funcție de condițiile fiecărei întreprinderi. Planificarea şi introducerea sistemelor informatice impun însă sarcini directe cadrelor din întreprinderi şi în deosebi conducerilor acestora: definirea cît mai precis posibil a cerințelor sistemului informațional; informarea asupra metodelor avansate de organizare şi de prelucrare automată a datelor pentru a aprecia posibilitățile de prelucrare a acestora şi a le avea în vedere în formularea obiectivelor; stabilirea obiectivelor, a termenelor finale de realizare, precum şi a celor pentru obținerea unor rezultate parțiale; crearea unui sistem de control al avansării lucrărilor, pentru a avea întotdeauna siguranța că obiectivul va fi realizat la termenul prevăzut şi formarea unui colectiv de specialişti în domeniul informaticii, salariații respectivi trebuind să aibă cunoştințe teoretice, experiență practică, calități corespunzătoare pentru relații umane".

Sistemele de informatică pentru conducere sînt „grefate" pe organisme economice în permanentă dezvoltare şi perfecționare şi ele trebuie să evolueze o dată cu aceste organisme, ceea ce înseamnă că trebuie intervenit în mod continuu pentru modificarea şi adaptarea acestor sisteme.

Satisfacerea necesităților privind schimbul de experiență între echipe, întreținerea şi structurarea sistemelor impun existența unui limbaj comun de exprimare a ideilor şi rezultatelor, o unificare şi standardizare a conceptelor, o uniformizare a documentelor sau a formularelor utilizate, impun o unificare a ansamblului de prescripțiuni care să explicitze la nivel de principiu modul în care trebuie studiate, proiectate, realizate, puse în funcțiune şi exploatate sistemele de informatică.

Tendințe actuale în construirea sistemelor informatice şi implicațiile lor

TENDINȚE	IMPLICAȚII
1. Necesități	
— Aşteptările conducerii cresc:	
● Se cer răspunsuri imediate la întrebări.	**● Utilizatorul trebuie să comunice cît mai direct cu sistemul.**
● Se cere ca răspunsurile şi rapoartele să fie prezentate cît mai clar.	**● Sistemele sînt din ce în ce mai mari şi mai „integrate" (apar probleme de „baze de date" comune, programatorii fiind specializați pe anumite probleme).**
● Necesitățile devin din ce în ce mai complexe.	**● Este necesară o mai bună proiectare logică.**
● Se pune mai mult accentul pe raportul cost/performanță.	**● Hardware-ul este din ce în ce mai împărțit între sarcini de diferite tipuri.**
2. Hardware	
— Performanțele au crescut, dar posibilitățile sînt încă în urma necesităților.	**— Se cere mereu mai mult software pentru a putea face hardware-ul folosibil.**
3. Personal	
— O continuă confuzie între analiza sistemului şi programare.	**— Slabe performanțe ale sistemelor construite.**
— Lipsă de personal.	**— Apar noi funcții ca: administrator de date, verificator al performanțelor sistemului etc.**

(din referatul „Unele aspecte şi tendințe legate de proiectarea şi implementarea sistemelor informatice" prezentat de ing. Petre Vasilescu **de la** Institutul Central de Informatică).

În referatul prezentat, matematicianul **Grigore Bădulescu** de la Institutul Central de Informatică a subliniat faptul că „existența unei metodologii în acest domeniu, se impune cu acuitate, în special pentru perioada de început, ea putînd fi utilizată în acelaşi timp ca un ghid care să permită adîncirea specializării diferitelor categorii de informaticieni".

În acelaşi referat s-au prezentat fazele obligatorii în studierea, proiectarea, realizarea, punerea în funcțiune şi exploatarea unui sistem de informatică.

Abordînd problema tendințelor actuale legate de proiectarea şi implementarea sistemelor informatice, **Petre Vasilescu**, inginer şef la Institutul Central de Informatică, a arătat că prin „sistem de prelucrarea informațiilor" (S.P.I.) se înțelege: „un set de hardware, software, proceduri şi personal, reunite şi structurate astfel ca împreună să îndeplinească anumite necesități de prelucrarea datelor, avînd în vedere criterii de performanță stabilite". După părerea sa, situația actuală existentă în întreaga lume ar putea fi rezumată astfel: utilizatorii (organizațiile) cheltuiesc din ce în ce mai mult pe calculatoare şi pentru personalul implicat; utilizatorii nu sînt satisfăcuți de rezultatele obținute; apar trei aspecte principale legate de introducerea sistemelor informatice: problema oamenilor, probleme tehnice legate de construirea şi operarea sistemelor, probleme de conducere, de genul: cum se stabilesc obiectivele, cum se repartizează responsabilitățile şi cum se alocă resursele.

Legat de problema analizei, proiectării şi implementării sistemelor informatice — problemă cheie a informaticii — ing **Petre Vasilescu** a precizat apoi principalele etape din viața unui sistem informatic şi anume: perceperea necesităților de prelucrare, stabilirea şi definitivarea necesităților (proiectarea logică), proiectarea fizică, construirea, testarea, operarea, modificarea şi întreținerea sistemului.

Interesante preocupări pentru elaborarea unei metodologii de implementare a sistemelor de prelucrare automată a datelor au şi specialiştii din cadrul industriei construcțiilor de maşini. Aşa cum a arătat în cuvîntul său, economistul **Ion Tamaş**, şeful serviciului de informatică din cadrul Direcției generale de organizare şi control din M.I.C.M., „pentru implementarea unui sistem de prelucrare automată a datelor în întreprinderile M.I.C.M., s-a pus problema creării unui ghid de proiectare de la faza de primă analiză pînă la darea în exploatare a programelor".

Legat de problema pregătirii în întreprinderi a condițiilor necesare implementării sistemelor informatice, în luările de cuvînt ale unor participanți la simpozion s-a conturat următoarea idee: conducerea întreprinderii să încadreze în aşa fel compartimentul de informatică în structura organizatorică (de exemplu, ca serviciu de stat major al conducerii) încît acesta să-şi poată exercita influența în mod direct.

„Implementarea unui sistem automatizat pentru conducerea unei întreprinderi, a arătat ing. **Constantin Dumitraşcu**, duce la importante modificări în structura organizatorică a acesteia, la schimbarea relațiilor între serviciile funcționale şi sectoarele de producție. Astfel, se poate ajunge la o centralizare a funcțiunilor în domeniul prețului de cost, salarizării, contabilitate, aprovizionare-desfacere, magazii, la o sporire a capacității de cuprindere a problemelor de producție (prin comasarea organizatorică a atelierelor, secțiilor) dar şi la descentralizarea atribuțiilor către organele operative, mărindu-le răspunderile în luarea deciziilor. Tocmai această „revoluție" în organizarea internă a întreprinderii, necesită participarea permanentă a colectivului său de specialişti la proiectarea unui sistem automatizat de conducere".

Ing. **Petre Andrei** din Ministerul Muncii, a fost de părere că „acțiunea de organizare a pregătirii şi introducerii sistemului de informatică pentru conducerea întreprinderii industriale, trebuie precedată, printre altele, de o raționalizare a fluxului informațional al întreprinderii".

● Proiectarea sistemelor informatice

LA PROIECTAREA şi implementarea sistemelor informatice trebuie totdeauna avut în vedere faptul că acestea se realizează pentru utilizator a cărui participare, în toate etapele, este obligatorie.

„Un factor important în obținerea eficienței maxime în funcționarea sistemului automatizat pentru conducere — a arătat ing. **Constantin Dumitraşcu** — rămîne calitatea modelelor economice elaborate pentru sistemul economic în care funcționează şi continua perfecționare a acestor modele.

Modelele economice — a precizat în continuare vorbitorul — oricît de general ar fi concepute, au totuşi obiective prioritare dintre cele mai importante de relevat fiind previziunea (planificare pe termen scurt sau lung) şi controlul. Pornind de la această situație, pe baza unor cercetări recente, au început să apară modele economice elaborate ca modele de control sau de previziune.

Pornind de la sarcinile şi competențele unităților economice — module de bază ale structurii economiei noastre socialiste — în această primă perioadă de introducere a sistemelor automatizate pentru conducere, pe care o reprezintă cincinalul 1971—1975 se poate aprecia ca foarte importantă sarcina elaborării modelelor economice pentru controlul gestiunii. Sarcina nu este uşoară, asemenea modele fiind foarte laborioase, ele nepermițînd lăsarea de o parte a nici unui fel de relații din cadrul întreprinderii, dar totodată permit şi realizarea în cît mai scurt timp a unor funcții de control automatizate şi deci o eficiență sporită în întreprinderi, îndeosebi în domeniul producției industriale".

O problemă deosebit de importantă ridicată de proiectarea sistemelor informatice este organizarea judicioasă a acestei acțiuni, cunoscînd obiectivele ce şi le propune precum şi potențialul tehnic şi uman de care dispune.

„La Grupul de uzine pentru aparate şi maşini electrice (GUAME)-Craiova, unde se desfăşoară acțiunea de proiectare a unui sistem informatic pentru conducerea producției la Uzina „Electroputere", a arătat ing. **Florin Stănciulescu**, de la Institutul Central de Informatică, s-a acordat o mare atenție organizării proiectului, pentru care s-a stabilit schema generală, structura şi principalele sarcini ale grupelor de proiectare. S-au creat grupul de decizie, format din persoane avînd munci de răspundere în uzină sau în cadrul proiectului, grupul de direcție şi biroul proiectului, grupa de clasificare-codificare, cea de aprovizionare-stocuri de producție, de personal şi grupa de coordonare care are sarcina de a analiza relațiile funcționale existente în prezent între diversele compartimente din cadrul grupului de uzine, în vederea stabilirii unei mai bune şi mai eficiente corelări între acestea. În grupele de lucru, a căror conducere este încredințată unor persoane cu funcții de răspundere în Uzina „Electroputere", intră şi specialişti de la Institutul Central de Informatică (proiectant) şi de la utilizator.

La elaborarea proiectului se folosesc unele tehnici de lucru cum sînt stabilirea planingului de desfăşurare a lucrărilor (PERT), reprezentarea matriceală a „punctelor nevralgice" din activitatea întreprinderii, estimarea necesarului de cadre de specialitate la uzina beneficiară, estimarea costurilor proiectului, analiza globală, schema de structură discretă a unei mari întreprinderi".

Se apreciază că, realizîndu-se în etape, sistemul informatic pentru conducerea producției la GUAME Craiova, va putea fi realizat în circa 8—10 ani; primele echipamente electronice de calcul de tipul FELIX C-256 urmează a fi montate în anul 1972, cînd se va începe şi implementarea primelor aplicații.

„Sistemul informatic în curs de organizare şi care va fi pus treptat în funcțiune, la **Uzina „Tractorul"-Braşov**, a arătat ing. **Hans Hermann**, şeful centrului de calcul al uzinei, îşi propune rezolvarea problemelor provenite din trei canale principale de informații şi anume: planificare şi dispoziții (decizii), evidența tehnico-operativă, contabilă şi statistică şi informarea tehnică. Rezolvarea principalelor probleme legate de planificare, execuție, control şi evidență se va face în cadrul următoarelor subsisteme: programarea tehnică a producției, planificarea economică şi a dezvoltării uzinei, aprovizionarea materială şi stocuri, personal şi salarii, lansarea, programarea şi urmărirea producției, tehnologia de fabricație, mijloace fixe, capacități şi reparații, calitatea, desfacerea şi „service", transportul, contabilitatea (diverse aspecte), statistică, calcule tehnico-ştiințifice, informarea tehnică. Etapa finală a sistemului informatic uzinal se va proiecta în 1974 cînd se va trece la integrarea subsistemelor".

Fructuoase preocupări în privința realizării unui sistem informatic complex pentru conducerea producției au şi specialiştii din cadrul serviciului de informatică al Fabricii de maşini-unelte şi agregate — Bucureşti, în colaborare cu CEPECA.

„Printre obiectivele sistemului informatic de conducere a producției în curs de implementare, la FMUA-Bucureşti, a arătat ing. **Şerban Ionescu** de la CEPECA, se numără: colectarea şi stocarea datelor de bază, gestiunea stocurilor, evidența operativă a comenzilor şi contractelor de aprovizionare, lansarea şi urmărirea fabricației, calculul încărcării capacităților de producție şi altele".

În sistemul proiectat la FMUAB în colaborare cu CEPECA, au fost realizate aplicațiile de conducere a producției (fără programarea producției, care se află în studiu, şi desfacerea la care nu există în prezent dificultăți de rezolvare prin calcul manual) cît şi anumite părți din sistemul economic-financiar (contabilitatea materialelor, urmărirea facturilor de la furnizori).

Experiența proiectării şi punerii în funcțiune a unui sistem informatic pentru conducerea producției a permis desprinderea unor concluzii: proiectarea şi realizarea sistemului trebuie să fie etapizate şi planificate riguros deoarece această acțiune durează aproape 5 ani; un astfel de sistem poate fi implementat şi în alte întreprinderi, operîndu-se modificările necesare.

O activitate de proiectare a sistemelor informatice pentru unități economice desfăşoară şi centrele de calcul teritoriale. Astfel, la Centrul de calcul teritorial (C.C.T.) — Timişoara sînt în curs de elaborare proiectele pentru introducerea prelucrării automate a datelor în sectorul de construcții şi pentru realizarea unui sistem de lansare şi evidența materialelor pe calculatorul IRIS-50 la Uzina „Electromotor" — Timişoara. La C.C.T. — Cluj, în urma încheierii unei convenții de colaborare cu Fabrica de tricotaje „Someşul", s-a întocmit, de asemenea, un studiu, pe baza căruia se va realiza un sistem de prelucrare automată a datelor în domeniul programării producției.

● Largă gamă de aplicații

O PROBLEMĂ asupra căreia s-au polarizat o parte din aplicațiile elaborate, este aprovizionarea tehnico-materială. Astfel un colectiv de specialişti de la Întreprinderea „Optica Română" Bucureşti, şi Centrul de calcul al Universității — Bucureşti a realizat o aplicație privind stabilirea consumului specific şi a necesarului de materiale pentru perioada de plan, cu ajutorul calculatorului electronic IBM-360/30, din dotarea acestui centru de calcul.

„În cadrul aplicației de la I.O.R. — a arătat ing. **Delia Ionescu** — s-au elaborat programe pentru determinarea consumului specific şi a necesarului de materiale pentru două produse din nomenclatorul întreprinderii. Extinderea aplicației la toate produsele din planul de fabricație va conduce la adoptarea, într-un timp scurt, a unor decizii eficiente şi la eliminarea calculelor efectuate manual".

Pentru calculul necesarului de materiale s-au creat fişierele de produse, repere, materiale şi plan-producție. Lucrările pregătitoare pentru colectarea datelor de constituire a fişierelor, au constat în codificarea produselor, reperelor, materialelor în documentație, a utilajelor şi a locurilor de muncă, a grupării materialelor după modul de aprovizionare cît şi în punerea la punct şi completarea documentației existente.

Prin trecerea la calculul electronic, grupa de consum specific din întreprindere va avea în viitor sarcina de a ține evidența modificărilor constructive şi tehnologice efectuate între două prelucrări, iar serviciul aprovizionare să urmărească evoluția planului de producție şi modificările acestuia sau propunerile de schimbare a planului, în funcție de posibilitățile reale de aprovizionare.

Aplicații ale sistemelor de prelucrare automată a datelor în domeniul aprovizionării au mai fost realizate la Uzina „Tractorul"-Braşov, (determinarea stocului şi a mişcării materialelor din depozitul central şi întregul complex de lucrări pentru contabilitatea materialelor), la FMUA-Bucureşti (controlul stocurilor de materiale), la Uzina „Electromotor"-Timişoara în colaborare cu centrul de calcul teritorial (determinarea stocului total, a loturilor optime de aprovizionat şi a stocurilor de siguranță), la Uzina „23 August"-Bucureşti, în colaborare cu CEPECA (gestiunea stocurilor) şi în alte unități economice.

Pentru bunul mers al producției, utilizarea tuturor capacităților şi asigurarea materiilor prime, materialelor şi semifabricatelor în timp util, este necesară o programare unitară, exactă şi operativă, care să țină seama de structura producției întreprinderii şi complexitatea ei.

La Uzina de anvelope „Danubiana"-Bucureşti, de exemplu, în colaborare cu Centrul de calcul al catedrei de cibernetică economică de la Academia de Studii Economice-Bucureşti, s-a construit un model economico-matematic care, folosind metodele cercetării operaționale, permite elaborarea programelor de producție pentru calculul necesarului de materii prime, materiale şi semifabricate, ordonanțarea producției şi gestiunea utilajelor.

„În cadrul sistemului elaborat, principalele funcții ale ordonanțării, a arătat matematicianul **Gheorghe Weisz** de la centrul de calcul amintit, sînt de a furniza la nivelele de conducere şi urmărire din uzină informații care să ajute la menținerea unui echilibru economic între următoarele obiective: respectarea termenelor de livrare a produselor finite şi semifabricatelor, utilizarea rațională a mijloacelor de producție şi reducerea prețului de cost".

Conducerea optimă a producției necesită obținerea şi prelucrarea operativă a informațiilor privind situația desfăşurării procesului de producție în fiecare atelier şi la fiecare loc de muncă. Responsabilii sînt permanent informați asupra următoarelor aspecte care, la rîndul lor, trebuie să se reflecte în programul de producție: care este starea utilajelor; cum sînt încărcate locurile de muncă; care este stadiul desfăşurării lucrului la loturile de execuție.

Pentru ca modelul matematic elaborat să poată răspunde la cerințele impuse, s-a construit un sistem de fişiere tehnice şi de plan depuse pe dispozitive de memorie cu acces direct (discuri magnetice) care, împreună cu un pachet de programe, furnizează datele necesare (inițiale sau prelucrate).

Aplicații ale prelucrării automate a datelor în conducerea producției au mai fost realizate, aşa cum a rezultat din referatele prezentate, la Uzina „Electronica"-Bucureşti (automatizări în programarea operativă în secțiile prelucrătoare), la Trustul nr. 1 construcții-montaj-Bucureşti (sistemul de programare, lansare şi urmărire a producției de construcții-montaj), la Centrul de calcul al Direcției Centrale de Statistică (sistemul PROMPT), Centrul de calcul al Consiliului popular al Municipiului Bucureşti (sistemul de programare pentru planificarea şi evidența producției şi livrării de panouri mari de beton armat) şi în alte unități.

O interesantă aplicație privind realizarea unui sistem de lansare şi evidență a manoperei în acord pe calculatorul IRIS-50 pentru Întreprinderea „Electrobanat"-Timişoara a fost elaborată la Centrul de calcul teritorial-Timişoara. Aşa cum a precizat ing. **Giovanni Azzola**, „sistemul preconizat se realizează prin intermediul a 30 de programe scrise în limbajul COBOL şi a 20 de programe utilitare (sortări, inventarieri, reorganizări de fişiere). Pentru aceasta se folosesc două unități de discuri, două unități de bandă, un lector de cartele şi o imprimantă. Este însă necesară existența unui compartiment specializat în cadrul întreprinderii (birou sau oficiu de calcul), subordonat direct conducerii unității economice, care să coordoneze şi să urmărească pregătirea documentelor primare pentru fişierele de date".

Utilizarea calculatoarelor electronice în proiectarea investițiilor constituie obiectul preocupărilor unui colectiv de analişti şi programatori de la Institutul de proiectare tehnologică pentru laminoare (IPROLAM) şi de la Centrul de calcul economic şi cibernetică economică al Academiei de Studii Economice-Bucureşti.

Aceştia utilizează calculatorul IBM 360/40 pentru calculele necesare elaborării studiilor tehnico-economice (fonduri fixe, amortismente, cheltuieli generale, preț de cost, beneficiu, rentabilitate ş.a.) şi pentru gestiunea activității în institutul de proiectare.

Aşa cum a arătat ing. **Victor Magui** de la institutul de proiectare amintit, „s-a urmărit raționalizarea tehnică şi economică a soluțiilor stabilite prin documentația elaborată, sporirea eficienței economice a investițiilor, reducerea erorilor de calcul, eliberarea inginerilor şi economiştilor de munca de rutină şi adaptarea proiectelor la prevederile avizelor organelor de avizare în timp relativ scurt şi cu un consum mai redus de muncă".

Optimizarea transporturilor pe calea ferată, între producătorii şi consumatori de mărfuri a constituit obiectul elaborării unui amplu studiu de către un grup de specialişti informaticieni din cadrul Centrului de calcul electronic al Ministerului Transporturilor şi Telecomunicațiilor. „Acest studiu a precizat ing. **Niculae Dalaban** de la centrul de calcul amintit — cuprinde: analiza modului de stabilire a legăturilor de transport înainte de optimizare, optimizarea transporturilor cu ajutorul programării matematice (studiul economic al problemei, elaborarea modelului matematic, algoritmului şi programului de calcul, analiza rezultatelor obținute), stabilirea relațiilor optime de transport între producători şi beneficiari, aplicarea în practică a metodologiei şi posibilitățile de generalizare. Economiile realizate prin optimizare sînt evaluate la circa 125 milioane lei pe an față de costul lucrărilor de optimizare de numai aproximativ 300.000 lei anual".

Într-un alt referat prezentat de ing. **Constantin Vornicu** din Ministerul Transporturilor şi Telecomunicațiilor, au fost arătate preocupările ministerului amintit în vederea trecerii în mod treptat la sistemul de prelucrare integrată a informațiilor. După tratarea problemei sistemelor informatice de conducere, au fost analizate deficiențele sistemelor informaționale clasice, au fost definite principiile creării unui sistem informatic şi prezentare avantajele acestuia. În prezent, din activitatea ministerului, au fost transpuse pe calculator, un număr de 17 aplicații, din care amintim: optimizarea relațiilor de transport, întocmirea planului operativ lunar de transport, decontări ale chiriei vagoanelor, statistica transporturilor de marfă şi călători, evidența şi gestiunea stocurilor, calculul salariilor, calcule tehnico-inginereşti şi altele.

★

SIMPOZIONUL de informatică de la Braşov, prin tematica referatelor prezentate şi problemele ridicate în cursul discuțiilor, a avut un pregnant caracter de reuniune de lucru, de tribună a schimbului de experiență, răspunzînd unor necesități de informare reciprocă a colectivelor de specialişti, arătînd în acelaşi timp orientarea informaticienilor din țara noastră spre introducerea prioritară a sistemelor informatice în unitățile economice şi relevînd experiența acumulată pînă în prezent, ce poate fi valorificată cu succes în realizarea programului de perspectivă de dotare cu calculatoare a economiei naționale.

Este necesar, totodată, ca în viitor lucrările simpozionului de informatică să fie organizate pe secții de specialitate şi pe profile de ramură.

În privința cadrelor de specialişti informaticieni a fost relevat faptul că în țara noastră, ca şi pe plan mondial, se resimte în primul rînd lipsa analiştilor de sisteme, pînă în prezent pregătindu-se mai ales programatori şi operatori de sisteme de calcul. Pregătirea şi specializarea analiştilor de sisteme se află în prezent în atenția Comisiei guvernamentale pentru dotarea cu echipamente de calcul şi automatizarea prelucrării datelor, care îşi propune să organizeze în țară cursuri la care vor preda experți străini, precum şi trimiterea de informaticieni la specializare, la şcoli superioare şi firme din străinătate profilate pe proiectarea şi implementarea sistemelor informatice.

La Uzina „Tractorul"-Braşov, în 1974 — integrarea subsistemelor

ing. Dan POPESCU
Institutul Central de Informatică
Stere POPESCU

Din propunerile participanților la simpozion

● Eliminarea paralelismelor existente între diferitele centre de calcul în elaborarea soluțiilor pentru probleme asemănătoare prin punerea cît mai curînd în funcțiune a bibliotecii de programe de la Institutul Central de Informatică şi pînă atunci, editarea de către Institutul Central de Documentare Tehnică a unui catalog al programelor existente în țară.

● Elaborarea unui statut juridic al programelor de calcul, în vederea îmbunătățirii reglementării dreptului de autor.

(ing. Dinu Anastasiu — Centrul de calcul al Consiliului popular al municipiului Bucureşti)

● O aprobare mai operativă de către Ministerul Finanțelor a noilor formulare proiectate în cadrul sistemelor informatice.

● Elaborarea şi editarea unui dicționar de informatică.

● Punerea la dispoziția întreprinderilor a unei metodologii unice de proiectare şi implementare a sistemelor informatice.

(ing. Matei Chintescu — Fabrica de maşini unelte şi agregate — Bucureşti)

● Formarea în întreprinderi a unor cadre specializate în probleme de informatică, în vederea colaborării active cu personalul centrelor de calcul teritoriale pentru introducerea sistemelor informatice.

● Organizarea unui schimb de experiență între informaticieni, pe problemele ridicate de teletransmisia datelor.

(ing. Constantin Hotăran — Ministerul Industriei Uşoare)

● Ministerul Învățămîntului să treacă la întocmirea unor ample studii pentru îmbunătățirea programelor de învățămînt pentru şcolile de diferite grade, incluzînd în acestea, discipline ale informaticii.

(ing. Gheorghe Ciobanu — Ministerul Forțelor Armate)

DEZBATERI

SUBDEZVOLTAREA ECONOMICĂ ȘI CĂILE LICHIDĂRII EI

În numărul de astăzi continuăm să publicăm intervențiile rezumate ale participanților la dezbaterea organizată de catedra de economie mondială a Academiei de învățămînt social-politic „Ștefan Gheorghiu" de pe lîngă C.C. al P.C.R. și revista „Viața economică".

Valeriu Tudor: — Tentativele de abordare științifică a fenomenului subdezvoltării, în formele existente în zonele întinse care alcătuiesc țările în curs de dezvoltare, sînt legate de însăși precizarea conceptului. Cu toate că există o amplă literatură în această problemă, definirea conceptului de subdezvoltare, cu referire directă la țările din această categorie, rămîne deschisă, necesitînd noi analize și dezbateri. Teoria marxist-leninistă nu poate accepta explicațiile potrivit cărora fenomenul subdezvoltării ar fi un „accident la un moment dat", „dezvoltare greșit orientată", „economie stagnantă" etc.

Fenomenul subdezvoltării nu este nou; ca noutate apare doar recunoașterea lui, revelația de a avea, alături de lumea dezvoltată, o mare majoritate a omenirii care trăiește sub limita a ceea ce se definește drept standard minim de viață în lumea modernă.

În analiza apariției fenomenului subdezvoltării trebuie deosebite două momente: pe de o parte, începutul procesului obiectiv al distanțării celor doi poli care în prezent marchează decalajul dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare; iar, pe de altă parte, sesizarea existenței deosebirilor în gradul de dezvoltare a diferitelor țări sau grupuri de țări în comunitatea internațională. Primul moment este esențial, stabilirea sa fiind legată de elucidarea cauzelor apariției fenomenului însuși. Al doilea este mai simplu de descifrat și mult mai apropiat de zilele noastre, deoarece este legat în timp de studii, analize, poziții oficiale ale statelor etc., din care rezultă cu claritate că subdezvoltarea a devenit o problemă acută a zilelor noastre, care cere o rezolvare rapidă.

Starea de subdezvoltare în care se află majoritatea țărilor lumii reprezintă consecința directă a dezvoltării societății omenești în cadrul relațiilor dintre popoare, existente în orînduirile presocialiste, bazate pe exploatarea omului de către om. Este vorba cu deosebire de orînduirea capitalistă care a asigurat în timp dezvoltarea tehnico-economică a unui număr restrîns de țări pe seama și în dauna celorlalte, prin intermediul raporturilor coloniale, de dominare și exploatare. Subdezvoltarea constituie produsul dezvoltării capitaliste, antipodul ei. Momentul în care unele popoare și țări au impus altor popoare și țări, fățiș sau pe ascuns, schimbul neechivalent reprezintă, în mod obiectiv, piatra de hotar care marchează începutul distanțării celor două categorii de țări.

Granița dintre stările de subdezvoltare și dezvoltare are pînă în prezent, cel puțin trei accepțiuni cristalizate, care însă nu se exclud una pe alta. Întîlnim seria economiștilor și sociologilor care, în frunte cu W. W. Rostow, susțin că pentru a trece în stadiul dezvoltării, fiecare popor sau țară trebuie să pășească acel prag după care urmează decolarea. În acest caz, cele două stări sînt privite mai mult cantitativ, în sensul că țările care le reprezintă au atins sau nu un anumit nivel de bunăstare. Există și o accepțiune promovată de J. K. Galbraith, potrivit căreia țările se eșalonează pe o scală care corespunde gradului de dezvoltare, de la cea mai redusă treaptă pînă la cea mai înaltă. (J. K. Galbraith, Les conditions actuelles du développement économique, Denoël, 1963, p. 26 și urm.). Evident că și aici se presupune că distanțarea se face în funcție de un anumit grad de dezvoltare. Un asemenea punct de vedere se apropie mai mult de adevăratul sens al dezvoltării, ca proces, evoluție în timp. Numeroși susținători au o altă apreciere și anume că delimitarea între cele două stări corespunde actualei divizări a statelor lumii în dezvoltate și în curs de dezvoltare. Acest curent, deși este dominant găsindu-și expresia în majoritatea documentelor elaborate de organizațiile și conferințele internaționale, privește starea de subdezvoltare prin prisma indicatorilor valorici sau naturali realizați de diferite țări.

În realitate, orice delimitare, așa cum se va arăta în continuare, nu poate fi strictă pentru că în fiecare din cele două grupe de țări există diferențieri foarte mari. În plus, în declararea apartenenței unei țări la o categorie sau alta trebuie ținut seama de numeroase considerente de ordin economic, politic și social, care nu pot fi ignorate.

Pentru a putea defini cît mai precis fenomenul subdezvoltării se pune, în mod firesc, întrebarea care îi sînt caracteristicile generale, cu aplicabilitate la un număr cît mai mare de țări din această categorie. Dificultatea găsirii unui singur sau a unui număr redus de indicatori care să cuprindă toate aspectele subdezvoltării determină cercetătorii să apeleze la serii de caracteristici, care în final să dea o imagine concludentă asupra întinderii, profunzimii sau mai precis a gravității fenomenului. Una din greutățile majore în stabilirea unor asemenea criterii rezidă însă în lipsa datelor și materialelor statistice concrete, obținute după o metodologie unică.

Părerile multor autori converg spre venitul național sau produsul național brut, raportat la numărul de locuitori, considerat ca un indicator sintetic al oricărei economii. Multitudinea opiniilor și exemplelor pro și contra vine să conteste însă că un asemenea indicator ar fi în sine suficient să determine absolut și incontestabil locul uneia sau alteia dintre țări pe scara dezvoltării. Edificatoare apar în această privință unele țări producătoare de petrol (Kuweit, Venezuela, Libia în perspectivă ș.a.) care, deși au un venit ridicat per capita, nu sînt totuși considerate țări dezvoltate la nivelul celor cu o economie multilaterală.

Absența creșterii economice, considerată drept una din caracteristicile de bază ale subdezvoltării, nu este aplicabilă în același grad la toate țările; unele au realizat o oarecare creștere în ultima perioadă, mai ales după obținerea independenței, altele nici o creștere, iar o a treia categorie a suferit chiar o reducere a venitului raportat la numărul de locuitori în ultimele decenii, datorită în bună parte și „exploziei populației", care prin consecințele sale deseori anihilează unele rezultate pozitive ale creșterii social-economice. Pe de altă parte, fenomenul stagnării pe perioade îndelungate îl putem observa chiar în cazul unor țări sau regiuni mari din țări industrializate. Prin urmare, ar fi dificil să se considere că el reprezintă o caracteristică egal aplicabilă la toate țările care sînt clasificate drept subdezvoltate.

Condițiile generale — existența de bogății naturale, echipament de bază, căi de comunicație, densitatea populației — variază de la o țară la alta. De asemenea, starea tehnologiei, a cercetării, a dotării cu cadre și a educației marchează contraste izbitoare. De o deosebită importanță apar relațiile de producție existente, modul de proprietate în industrie și, mai ales, în agricultură, organizarea socială în general, precum și nenumărate alte aspecte legate de obiceiuri, adaptabilitatea și dorința de schimbări sociale, capacitatea de acumulare, organizarea familiei ș.a., care diferă extrem de mult de la o țară la alta.

Printre caracteristicile cele mai larg aplicabile la cuprinderea unor țări în categoria celor subdezvoltate ar trebui avute în vedere următoarele:

Existența unor relații de producție eterogene, în care se împletesc diferite trepte de dezvoltare social-economice ale societății umane: închistare tribală și națională: nivel redus per capita al produsului social total și al venitului național: ritm lent de creștere, datorat ratei reduse sau aproape inexistente de acumulare; slaba folosire a resurselor naturale și umane; productivitate scăzută; concentrarea populației active (70—90%) în zonele rurale. În condițiile subdezvoltării și existenței șomajului de mari proporții; agricultura bazată pe 1—2 culturi are un randament redus, producția fiind destinată de regulă exportului; slaba dezvoltare industrială, preponderente fiind industriile de prelucrare primară; tehnică rudimentară; consum de energie redus.

Pe planul social-cultural, se impun indicatori privind mortalitatea și morbiditatea ridicate; subnutriția și subalimentația; igiena necorespunzătoare; ponderea ridicată de analfabeți (pînă la 95%); posibilitățile restrînse de formare a cadrelor naționale etc. Mulți autori converg în aprecierea că domeniul instrucțiunii și formării profesionale, prin lacunele serioase pe care le prezintă, oferă una din trăsăturile esențiale ale subdezvoltării.

Este neîndoielnic că aceste caracteristici nu explică fenomenul subdezvoltării în toate detaliile, dar concentrează atenția asupra principalelor sale trăsături definind și căi de acțiune pentru dezvoltarea țărilor în cauză.

Dr. **Iosif Anghel**, șef de sector la Institutul de Cercetări Economice: — Dezbaterea promite să devină din ce în ce mai interesantă și, personal, am aflat lucruri foarte interesante și noi. Acum, eu cred că trebuie să găsim răspuns la o întrebare, care să orienteze dezbaterea: care sînt obiectivele sau obiectivul principal al acestei dezbateri? Trebuie să găsim soluții pentru lichidarea subdezvoltării. Acestea pot fi numeroase sau trebuie să fie una singură pentru fiecare țară în parte? Există și trăsături comune, poate că am putea să elaborăm o soluție care să conțină elemente valabile pentru grupuri mari de țări. Mă întreb dacă acesta ar trebui să fie obiectivul: găsirea de rețete economice, politice, sociale sau aceasta este o cale oarecum bătătorită. Apoi, tov. C. Mecu spunea că ne-am orientat în direcția unor monografii și că acestea ar trebui să fie în continuare în atenția noastră. Acesta ar fi un obiectiv al cunoașterii realității. Dar în cazul acesta ar trebui să se precizeze ce trebuie să fie cuprins în monografii. Deci, ar trebui să stabilim trăsăturile caracteristice în elaborarea acestor monografii, descrierea analizei economice sau poate și un program al dezvoltării viitoare pentru aceste țări. Și în sfîrșit, aș completa întrebarea în legătură cu obiectivele prevăzute în programul dezbaterii: perspective ale dezvoltării relațiilor economice, politice și culturale ale României cu țările în curs de dezvoltare. Din punct de vedere științific cum rezolvăm problemele găsirii acestor perspective? Pe ce bază metodologică? Eu cred că am depășit faza descrierilor în sensul cel mai strîns al conceptului de monografie. Noi știm mai mult sau mai puțin ce se întîmplă în aceste țări, care sînt trăsăturile economiei, politicii lor și mare lucru în afară de date, nu cred că am putea aduce în noile monografii. Ceea ce nu înseamnă că sînt împotriva lor. Dar nu ar fi poate mai interesant să ne orientăm în direcția modernă a programelor dezvoltării acestor țări? Ar trebui să vedem, de exemplu, cum se vor dezvolta India, Argentina, Brazilia, Chile în viitorii 5 ani, 10 ani și pînă în anul 2000...

Conf. dr. **Constantin Mecu**: — Prezența tov. Iosif Anghel este întotdeauna binevenită în mijlocul nostru și dă întotdeauna un caracter util discuțiilor, orientîndu-le spre scopuri bine determinate.

Fiecare țară trebuie să-și dezvolte industria. Dar să luăm cazul, revin la cele trei țări Brazilia, Argentina, Mexic și aș adăuga-o chiar pe a patra — Venezuela. În aceste țări, în momentul de față, dezvoltarea industrială înseamnă construirea ramurilor de vîrf ale industriilor.

Eu pun problema soluțiilor individuale, desigur în cadrul unor parametri generali. Cred însă că nu atît parametri generali trebuie să ne preocupe cît sublinierea unor particularități. Tov. Iosif Anghel a subliniat necesitatea prognozei. Cred că această problemă este și pentru noi la fel de urgentă atît din punct de vedere economic cît și din punct de vedere al cunoașterii. Principiul elementar este că trebuie să ai suficiente informații pentru că prognozele trebuie să fie complexe, să abordeze un complex de factori. Cred că va trebui să creăm anumite premise. M-am referit la monografii pentru că eu le consider ca o preocupare utilă. Consider că trebuie să continuăm asupra acestei orientări paralel cu anumite generalizări teoretice, paralel cu declanșarea unor discuții specializate pe teme printre care și discuții despre prognoze. Avem o anumită experiență metodologică. Consider că scopul acestei ședințe și al dezbaterilor ulterioare este următorul: nu numai pur și simplu să ne limităm la asemenea analize de structură economică, sectoare, compoziții după care să orientăm specializarea propriei noastre economii pentru export. Acesta trebuie să fie unul din scopurile nemijlocite. O abordare a problematicii sociale și politice o văd în momentul de față în condițiile acestei efervescențe care începe în unele zone, efeverscență socială, politică. Cred că și pentru noi, pentru partidul nostru, pentru aprecierile sale politice problemele dezbătute aici sînt foarte utile.

Gheorghe Dolgu: — Există un acord între ceea ce a spus tov. Iosif Anghel și tov. Constantin Mecu. Cercetarea nu înseamnă artă pentru artă. Cercetarea o văd cu un obiectiv. Dezbaterea aceasta, chiar în implicațiile ei teoretice, urmărește să servească practica socială. Aș concepe deci necesitatea studierii aspectelor teoretice, raportul dintre efortul național și acțiunile internaționale concertate.

Constantin Mecu: Sînt de acord cu tov. Anghel că trebuie să avem în vedere acest caracter de perspectivă. România desfășoară niște relații concrete cu țări din America Latină, cu țări din Africa. Trebuie să cunoști bine ce se întîmplă în aceste țări, să cunoști evoluțiile și pe termen scurt ca să știi unde te situezi. În ce privește monografiile am o părere mai puțin optimistă decît tov. Anghel. Nu cred că fenomenele din țările în curs de dezvoltare sînt așa de bine cunoscute cum presupune domnia sa. Trebuie deci să acumulăm material de cunoaștere. În ce privește căile lichidării subdezvoltării nimeni nu și-a propus să rezolve această problemă dînd soluții gata aplicabile. Inițierea discuției nu arată decît că ne-am propus să studiem fenomenul subdezvoltării și variatele căi pe care le sugerează practica în domeniul luptei împotriva subdezvoltării.

Dr. **N. S. Stănescu**: — Fără îndoială că există o multitudine de caracteristici și nu este în intenția mea să le ignor; de altfel în cartea „Comerț și dezvoltare", apărută anul trecut, am încercat să pun în evidență asemenea particularități. În același timp însă există o tendință evidentă, inclusiv în unele luări de cuvînt anterioare, de a enumera diferitele caracteristici ale subdezvoltării ca și cum toate ar avea aceeași valoare, ca și cum nu ar exista o ierarhizare între diversele criterii. Pentru orice cercetător se impune ideea că în funcție de importanța unuia dintre criterii există diverse grade de subdezvoltare economică și cred că în această privință se vorbește, în general foarte puțin despre fenomenul subdezvoltării însuși. Și aceasta pentru că a existat tendința de a se considera subdezvoltarea ca un fel de rușine. Uneori se considera că se face o greșeală capitală cînd anumite țări sînt denumite subdezvoltate și am folosit termenul mult mai echivoc de țări în curs de dezvoltare.

Aș avea o întrebare care este esențială pentru dezbaterea noastră: în momentul de față, de pildă, toate țările socialiste sînt țări dezvoltate din punct de vedere economic? Dacă încercăm să răspundem la această întrebare găsim și unele răspunsuri suplimentare la întrebarea pusă de tov. Iosif Anghel. Cred că pentru noi problema subdezvoltării, a definirii ei este nu numai o problemă a relațiilor externe ci este și o problemă a apropierii mai rapide a țării noastre de nivelul dezvoltării țărilor avansate. Spunem deseori că Brazilia, Argentina sînt țări subdezvoltate, dar trecem cu vederea faptul că venitul național pe cap de locuitor al țării noastre este aproximativ egal cu al acestor state. Acest lucru arată că pentru noi problema este nu numai de a găsi modalități de a avea relații economice avantajoase pentru noi dar

(Continuare în pag. 18)

ANALIZA INTRĂRI-IEȘIRI

APARIȚIA lucrării profesorului W. Leontief „Analiză input-output"*) în momentul de față, cînd în țara noastră se elaborează prima balanță a legăturilor dintre ramuri, ni se pare deosebit de oportună. Procedeele matematice pe care Leontief le-a introdus în analiza fluxurilor de producție — consum l-au consacrat ca pe un remarcabil economist, iar contribuția sa științifică în această direcție l-a adus pînă în rîndul candidaților la premiul Nobel. Aș putea spune că modelele sale l-au purtat chiar mai departe, pentru că, pretutindeni în lume, unde se studiază problemele de creștere economică, sînt cercetate cu interes și aplicate ecuațiile de tip Leontief.

Aceste modele sînt cunoscute și la noi, în special prin comentatori. De astă dată, specialiștii vor putea avea la îndemînă explicațiile proprii ale autorului care-și definește atît concepția sa teoretică, cît și căile practice pe care le-a experimentat. Cu toate acestea lucrarea de față nu este, propriu-zis, un tratat, ci o suită de studii apărute de-a lungul mai multor ani, care condensează și rezumă elementele fundamentale ale analizei input-output. La baza acestei analize stau așa-zisele tabele de „intrări-ieșiri", pe care terminologia noastră le-a desemnat cu numele de balanța legăturilor dintre ramuri. Leontief subliniază, în repetate rînduri, strînsa dependență calitativă dintre fondul de date culese și analizele întreprinse pe această bază. El se grăbește tocmai să arate că tabelul intrări-ieșiri nu este

dr. V. TURCULESCU

(Continuare în pag. 14)

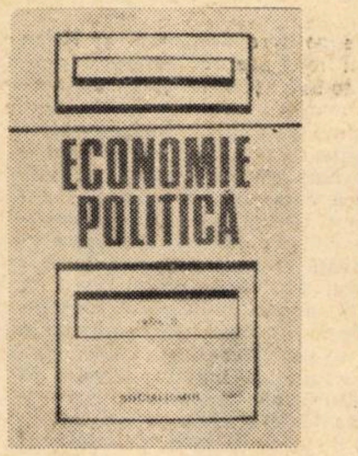

O APARIȚIE MULT AȘTEPTATĂ

MANUALUL DE ECONOMIE POLITICĂ A SOCIALISMULUI

RECENT a apărut în Editura Didactică și Pedagogică volumul al doilea — Socialismul — al manualului de economie politică elaborat de catedra de specialitate de la Academia de Studii Economice, sub redacția unui colegiu format din profesori și conferențiari, în frunte cu profesorul dr. N. N. Constantinescu, membru al Academiei de Științe Sociale și Politice.

Autorii (prof. univ. dr. N. N. Constantinescu, dr. C. Manolescu, dr. M. Mehedințu ; conf. univ. dr. C. Bichi, dr. I. Blaga, M. Dulea, dr. C. Enache, dr. N. Nichita, dr. D. Pugna, dr. C. Sandu, dr. A. Spornic, dr. Gh. Tomescu ; lectorii univ. dr. I. Avram, G. Horja, P. Iosub. F. Staicu, dr. I. Stănescu ; asist. univ. E. Mălin, Gh. Manea, C. Toma) au valorificat experiența acumulată în predarea economiei politice a socialismului, noile rezultate ale cercetării în acest domeniu, inclusiv ale dezbaterilor teoretice organizate în ultimii ani în țara noastră.

Pornind de la toate acestea și urmărind cu consecvență analiza realităților economice actuale, autorii au expus teoria economică marxist-leninistă în strînsă legătură cu experiența acumulată de poporul român în opera de construire a socialismului, fapt ce a permis evidențierea caracterului profund științific al politicii Partidului Comunist Român, a modului creator în care acesta abordează și rezolvă problemele creșterii economice și ale ridicării continue a eficienței întregii activități sociale.

Avînd în vedere că economia politică a socialismului are un rol formativ deosebit de important, ea îndeplinind o funcție concretă, atît științifică-productivă, cît și una științifică-ideologică, autorii au analizat și au expus anatomia, fiziologia, modul de funcționare și creștere al economiei socialiste, mai ales pe exemplul Republicii Socialiste România.

Volumul pe care-l prezentăm se distinge printr-o problematică mult îmbogățită, comparativ cu lucrările similare anterioare. În lucrare sînt analizate acele probleme noi, care, integrate organic în sistemul de categorii și legi economice, asigură studierea sistemului economic socialist prin prisma contemporaneității și în dinamica sa continuă. Relațiile de producție socialiste și legile care le guvernează sînt tratate în conexiunea lor cu desfășurarea revoluției tehnico-științifice contemporane și ținîndu-se, totodată, seama de intercondiționarea specifică dintre economic și politic.

Structura manualului de față a fost astfel gîndită și perfecționată încît să asigure aprofundarea fenomenelor și proceselor actuale și o mai bună legătură a teoriei cu practica social-economică. Inovația în problema structurii constă în aceea că problemele tratate sînt grupate și expuse în cadrul a trei mari secțiuni: fundamentele economiei socialiste (secțiunea a I-a) ; mecanismul de funcționare a economiei socialiste (secțiunea a II-a) ; dezvoltarea și creșterea economică în socialism (secțiunea a III-a). Structurarea problemelor pe cele trei secțiuni are o seamă de valențe cognitiv-metodologice, care vor putea fi valorificate într-o măsură și mai mare în viitor.

Ideea fundamentală a manualului, bine evidențiată, este legătura dintre succesele obținute de poporul nostru pe drumul ridicării nivelului de dezvoltare economică a României socialiste și caracterul profund științific al politicii Partidului Comunist Român. O mare atenție s-a acordat tratării teoretice și practice în lumina sarci-

N. D.

(Continuare în pag. 14)

CONDUCERE, ORGANIZARE, MEMORATOR.

INTR-O FORMA sintetică și accesibilă unui cerc larg de cititori, lucrarea economistului francez Jean Gerbier, elaborată în colaborare cu C. Aimard, care a văzut lumina tiparului în versiune românească în Editura politică, oferă elementele esențiale din domeniul atît de amplu și de dinamic al conducerii și organizării întreprinderii.

Acest aide-mémoire prezintă în principal tehnici și metode de conducere și organizare care trebuie să stea în atenția persoanelor care se ocupă de organizarea generală a întreprinderilor. Totodată, planul sintetic care a stat la baza elaborării lucrării, gruparea logică a problemelor expuse, vastul domeniu pe care-l cuprinde îi dau caracterul de tratat de organizare și conducere și, prin aceasta, lărgește cercul de cititori la conducători și cadre din industrie, comerț, administrație, profesori, studenți și elevi din învățămîntul economic și tehnic etc. Dar, așa cum, de altfel, însuși autorul menționează în prefață, ea nu poate înlocui însușirea sistematică a tehnicilor de organizare pe care aplicarea în practică o necesită.

Primul volum al ediției a II-a franceze, după care a fost făcută traducerea românească, este constituit din trei părți : glosar al organizării și conducerii, metodologia generală a organizării, organizarea și oamenii. Volumul al doilea, care urmează să fie tradus, conține : organizarea comercială, organi-

Natalia STĂNCIULESCU

(Continuare în pag. 14)

ȘCOLI • CURENTE ECONOMIȘTI

PASIVITATEA CA FORMULĂ DE POLITICĂ ECONOMICĂ

CRIZA valutară recentă a arătat încă o dată legătura strînsă dintre labilitatea sistemului monetar occidental și problemele nerezolvate ale balanței de plăți a Statelor Unite. Pasivitatea autorităților americane în fața acestor probleme este interpretată de multe din țările Europei occidentale ca expresia refuzului de a „disciplina" propria balanță de plăți în interesul comun al statelor capitaliste. Un studiu apărut în S.U.A. cu puțin timp înainte de criza din mai teoretizează această poziție într-un mod care nu a întîrziat să provoace reacții în Europa occidentală.

Studiul, publicat sub egida lui American Entreprise Institute for Public Policy Research din Washington, are ca autori pe profesorii Gottfried Haberler de la Universitatea Harvard și Thomas D. Willett de la Universitatea Cornell. Sub titlul „O strategie pentru politica S.U.A. în domeniul balanței de plăți" autorii expun un punct de vedere care are dublul merit de a fi lipsit de ambiguitate și de a coincide cu practica americană în acest domeniu. Punctul de plecare ei și-l formulează astfel : „Pentru a spune lucrurilor pe nume, în prezent s-a ajuns la înțelegerea aproape unanimă a faptului că în lume domnește într-un anumit sens etalonul dolar și că dolarul este de facto neconvertibil în aur, cel puțin pentru sume mari. Cu alte cuvinte, băncile centrale ale țărilor străine nu pot converti cantități mari de dolari în aur cu scopul de a schimba compoziția rezervelor lor, așa cum a făcut Franța sub de Gaulle în anii '60" (pag. 3—4). Amănuntul că neconvertibilitatea are formal caracter voluntar atrage următoarea precizare : „Înțelegerea faptului că neconvertibilitatea ar putea fi proclamată în orice moment și că această măsură ar fi luată probabil dacă ar avea loc mari convertiri în aur este suficientă pentru a asigura «obținerea de bună voie»" (pag. 6). În general, argumentarea tezelor de bază se sprijină mult pe așa zisa „logică a situației", în numele căreia autorii scriu : „Nimeni (nici un stat occidental — *n.n.*) nu dorește să încalce echilibrul și să provoace o criză serioasă. Întrucît numărul deținătorilor de mari cantități de dolari, care ar putea să pericliteze stabilitatea sistemului este redus, echilibrul de grup care rezultă de aici poate fi destul de stabil" (pag. 5).

Clădind pe aceste premise, Haberler și Willett formulează „opțiunile americane" în materie de politică a balanței de plăți, mai precis în materie de ajustare a balanței atunci cînd ea se caracterizează prin deficite ca în cazul S.U.A. Un tip fundamental de ajustări este cel reprezentat de măsurile monetare și fiscale interne pentru reglementarea cererii. Aceste măsuri, vizînd de exemplu să îngrădească tendințele inflaționiste, se iau înainte de toate sub presiunea evoluțiilor pe planul economiei naționale, dar pot servi și atenuării unor dezechilibre în schimburile internaționale ale țării. Ce se întîmplă însă cînd cerințele echilibrului intern nu se împacă, ci vin în conflict cu cele ale echilibrului extern ?

„...Politica americană în domeniul balanței de plăți trebuie să fie «pasivă»" (pag. 15), declară autorii, înțelegînd prin aceasta că „Statele Unite trebuie să lase pe seama țărilor în a căror balanță de plăți se înregistrează excedentele corespunzătoare deficitelor S.U.A. — deci pe seama țărilor excedentare — să aleagă una din mai multe opțiuni" pentru restabilirea echilibrului (pag. 10). Opțiunile posibile se reduc la patru : 1) finanțarea deficitului american prin acumularea unor cantități crescînde de dolari ; 2) revalorizarea propriei monede sau trecerea acesteia la un curs de schimb flotant ; 3) aplicarea unei politici monetare interne mai expansioniste, în încercarea de a elimina propriile excedente și deci deficitul american ; 4) reducerea taxelor vamale la importuri și a obstacolelor comerciale netarifare.

„Oricare din acești pași, — scrie un bine cunoscut ziar elvețian sub titlul „O rețetă discutabilă pentru balanța de plăți americană", — este considerat de Haberler și Willett drept «perfect acceptabil pentru America». Dar sînt ei acceptabili și pentru țările excedentare vizate ? Este oare rațional și justificat să se ceară unei țări cu monedă puternică să ducă «o politică monetară expansionistă» pentru lichidarea excedentelor sale, ceea ce nu poate însemna nimic altceva decît să practice conștient o politică inflaționistă pentru a nu mări și mai mult dezechilibrul față de America ? Este îndoielnic ca acestea să fie reguli potrivite pentru buna funcționare a așa-numitului proces internațional de adaptare" (Neue Zürcher Zeitung, 15 aprilie 1971)

Cum recunosc însă criticii vest-europeni ai politicii S.U.A. în domeniul balanței de plăți, în împrejurările existente țările excedentare într-adevăr nu au altă soluție decît să aleagă una din cele patru căi sau o combinație oarecare din ele. Pe de altă parte, cum scriu Haberler și Willett, „exceptînd cazul unei inflații cu adevărat grave sau o catastrofă neașteptată, responsabilii politicii economice a Statelor Unite își pot permite să rămînă fermi și să nu modifice caracterul pasiv al politicii în domeniul balanței de plăți ca urmare a criticilor din afară". În absența unor modificări în însăși structura sistemului valutar capitalist, cum rezultă cu prisosință din studiul celor doi profesori americani, Statele Unite au în continuare posibilitatea să exporte prin canalele deficitului balanței de plăți propria lor inflație.

L. STROJA

FIȘE

Piața calculatoarelor

■ Jean-Pierre Brulé semnează în Suplimentul pe luna martie 1971 al revistei L'USINE NOUVELLE articolul **La loi d'airain du marché des ordinateurs** (Legea de aramă a pieței calculatoarelor) în care abordează problemele actuale ale concurenței pe piața occidentală a calculatoarelor.

Deși pare paradoxal, autorul constată că schimbările tehnice deosebit de rapide ce au loc în acest sector industrial de vîrf nu atrag după sine schimbări importante de poziție pe piața calculatoarelor. După aprecierea lui J. P. B., pozițiile stabile pe această piață se explică prin următoarele: 1) amploarea investițiilor ce se impun o dată cu instalarea calculatoarelor (privind localul, aparatura, reorganizarea producției etc.); 2) sistemul de închiriere a calculatoarelor care cuprinde aproximativ 80% din ordinatoarele aflate în funcțiune; 3) viteza de amplificare a pieței care se dublează la fiecare patru ani. Aceste considerente îl fac pe autor să aprecieze că pozițiile actuale deținute de marii producători occidentali de calculatoare și în special de I.B.M. (65% din valoarea vînzărilor) sînt foarte stabile, stabilitate ce are tendința să se manifeste și în viitorul apropiat.

„Studii și cercetări economice"

■ Numărul jubiliar (nr. 2/1971) al revistei STUDII ȘI CERCETĂRI ECONOMICE, recent apărut, este consacrat aniversării unei jumătăți de veac de la crearea P.C.R. Studiile cuprinse — aparținînd cadrelor didactice de la Academia de studii economice, vizează unele din aspectele cardinale ale politicii partidului de făurire a economiei socialiste multilateral dezvoltate, coordonatele actuale ale activității de dezvoltare și modernizare a conducerii economiei. Astfel, o serie de lucrări se ocupă de caracteristicile sistemului național de informatică și conducere, de perfecționarea sistemului informațional economic la nivel macro- și micro-economic — ca o direcție principală a măsurilor stabilite de partid privind modernizarea conducerii economice.

Perfecționarea conducerii la nivelul economiei naționale, al ramurilor și al unităților industriale constituie obiectul unor studii ce atestă preocuparea P.C.R. de punere în concordanță a sistemului de conducere a activității cu cerințele dezvoltării economice a țării noastre. Revista mai cuprinde studii privind politica agrară novatoare a P.C.R., politica de investiții și financiar-bancară în sensul sporirii eficienței acestora, de promovare a cooperării economice și tehnico-științifice internaționale, a relațiilor economice externe ale României.

Strategia întreprinderii

■ Abordînd metodologia elaborării strategiei unei întreprinderi, Robert Wilwertz, în articolul **Les objectifs et la stratégie du développement** (Obiectivele și strategia dezvoltării), publicat în revista MANAGEMENT-FRANCE, nr. 2/1971, relevă necesitatea examinării opțiunilor fundamentale cu ajutorul unei metode care să evalueze și să ierarhizeze resursele actuale și viitoare ale întreprinderii. Se pot folosi în acest scop trei grupe de criterii: tehnice (costul și intervalul de achiziționare, întinderea domeniului de utilizare, originalitatea etc.), necesități (importanța lor pentru consumator, sferă de cuprindere și universalitate, prețul necesar pentru satisfacerea necesității etc.), piețe (volum global al pieței, partea care revine întreprinderii, raportul dintre saturare și potențial etc.). Pe baza criteriilor menționate, se construiește o matrice care servește și ca furnizoare de idei pentru realizarea de noi produse.

„Politizarea" luptei de clasă

■ Abordînd problema mișcării revoluționare contemporane, S. Salicev, în studiul **Revoluționnoe dvijenie nașih dnei** (Mișcarea revoluționară a zilelor noastre), apărut în MEMO nr. 4/1971, tratează în special trăsăturile noi ale luptei de clasă în țările capitaliste dezvoltate. Autorul constată că, în condițiile revoluției științifice-tehnice contemporane și ale capitalismului monopolist de stat, lupta tradițională pentru revendicările economice îi atrage pe muncitori în mod inevitabil în sfera luptei politice. Teza este exemplificată prin șomajul structural determinat de inadaptarea muncitorului față de noile meserii ce cer noi cunoștințe și față de consecințele acestei inadaptări. Astfel, constată S. Salicev, problema folosirii forței de muncă poate fi soluționată numai prin intervenția statului în reglementarea mobilității profesionale, de ramură și teritoriale, ceea ce determină masele să lupte pentru o reformă concretă a pregătirii și reciclării forței de muncă. Or, acest lucru vizează liniile directoare ale politicii economice și transformă o problemă care cîndva era de ordin economic în una de ordin politic.

Un nou volum

■ De curînd a apărut nr. XIII al colecției „Studii de istorie a gîndirii economice" editată de secția de specialitate din I.C.E. Semnalăm din cuprinsul volumului comunicarea „Aspecte operaționale ale teoriei comerțului internațional în gîndirea economică românească interbelică" — în care I. Dumitru supune unei atente analize critice teoria schimburilor internaționale a economistului M. Manoilescu, relevînd concepția economistului român asupra industrializării țării și meritul de a anticipa concepțiile economice ale unor economiști contemporani din țările în curs de dezvoltare.

O altă comunicare — „Opinii occidentale asupra evoluției sistemului valutar capitalist" — de L. Ionescu — supune discuției propunerile făcute vizînd terapeutica crizei sistemului monetar interoccidental în varianta „gold exchange standard" și reține numai propunerile care se referă la îmbunătățirea bazei actualului sistem. Sînt analizate astfel pozițiile cîtorva dintre cei mai reprezentativi economiști occidentali privind trecutul și viitorul aurului, piața „eurodevizelor", cursurile flexibile de schimb valutar și problema „drepturilor speciale de tragere". Volumul include o nouă rubrică „Cercetări bio-bibliografice" — de Iuliana Ionescu — în care este prezentată bibliografia signaletică completă a publicației „Revista Cercului comercial și industrial". Volumul cuprinde și unele precizări, documente inedite în legătură cu activitatea lui Eugen Lupu, de dr. G. Dobre, și altele.

Ce e bun pentru dezvoltare?

■ În ENTREPRISE, nr. 789, 1970, Jean-Jacques Salomon publică extrase largi din cartea sa intitulată **Science et politique** apărută în același an în editura parisiană Seuil. Autorul se referă, printre altele, la faptul că investițiile în cercetarea științifică nu se mai fac fără discernămînt, ceea ce face ca volumul lor atît în cifre absolute, cît și ca pondere în produsul național brut, să nu mai crească, fără ca aceasta să diminueze importanța ce se acordă, în politica economică, cercetării științifice. După părerea sa, oprirea creșterii volumului investițiilor în cercetare se datorește faptului că guvernele se preocupă mai mult decît în trecut de orientarea investițiilor și dirijarea lor spre acele cercetări care au efecte imediate asupra obiectivelor stabilite pe termen scurt. Această orientare, apreciază J.J. Salomon, evidențiază totodată o schimbare de optică. Știința este apreciată nu ca în trecut, cînd se consideră că tot ce se cheltuiește în acest domeniu este bun pentru dezvoltare, ci ca oricare activitate industrială, în care investiția și eficiența reprezintă raporturi de cea mai mare importanță în luarea deciziei de a investi.

MANUALUL

(Urmare din pag. 13)

nilor istorice pe care Congresul al X-lea al partidului le-a pus în domeniul dezvoltării economiei, științei și învățămîntului.

În manual se dau răspunsuri, principiale și concrete, la o seamă de probleme actuale, de maximă importanță teoretică și practică cum sînt: mecanismul general obiectiv al acțiunii legilor economice în socialism; contradicția în economia socialistă și modul de rezolvare a ei; purtătorul inițiativei economice în socialism; economia politică a socialismului — forța de producție, precum și funcția ei revoluționar-constructivă, dezvoltarea spiritului de inovație tehnică în strînsă legătură cu industrializarea socialistă a României; sistemul de interese generat de proprietatea socialistă și cel de stimulente economice; optimizarea proporțiilor economice; calitatea mărfii și parametrii ei; gestiunea economică proprie a centralelor, contractele economice, pîrghiile economico-financiare și cointeresarea materială a unităților; fondurile unităților economice și eficiența utilizării lor; prețul de cost și căile de reducere a cheltuielilor materiale și de muncă vie; sistemul de prețuri; repartiția după muncă și cointeresarea materială personală; piața și raportul dintre plan și piață în economia socialistă; creditul și rolul lui; optimizarea raportului dintre acumulare și consum; democratismul economic și perfecționarea lui sistematică; creșterea economică în socialism, tratîndu-se conceptul de creștere economică, factorii creșterii; modelul creșterii economice și problemele prognozei economice. Investigarea acestor domenii ale strictei actualități este deosebit de valoroasă, ea cerîndu-se continuată și dezvoltată.

Problemele extrem de actuale și de complexe ale sporirii continue a eficienței economice în socialism se bucură, de asemenea, de o largă abordare.

Autorii manualului, pornind de la ideea fundamentală că procesele și fenomenele economice se caracterizează, atît printr-o latură calitativă, cît și prin una cantitativă, au folosit mai larg aparatul matematic și statistic modern, considerînd că includerea organică a metodelor și procedeelor matematice și cibernetice în sistemul metodologic al economiei politice a socialismului constituie o necesitate absolută.

În manual se acordă atenție sporită problemelor metodologice, menite să ajute pe cititor în studiul său individual al fenomenelor și proceselor economiei socialiste.

Prin întreaga sa problematică, structură, ca și prin nivelul de tratare a categoriilor, legilor, proceselor și fenomenelor economice în socialism, manualul se adresează în primul rînd studenților economiști precum și tuturor acelora care se interesează de problemele teoretice și practice ale economiei socialiste.

ANALIZA

(Urmare din pag. 13)

un simplu procedeu de expunere sau de stocare a informațiilor, ci, mai presus de toate, un instrument de analiză. Pornind de la această idee centrală, Leontief extinde și dezvoltă concepțiile sale cu privire la previziunea economică, calculul coeficienților, teoria sistemelor statice și dinamice, analiza multiregională etc.

Trebuie observat, de asemenea, că dacă balanța legăturilor dintre ramuri se referă, în primul rînd, la raporturile ce se statornicesc între diferitele ramuri ale economiei servind, în acest fel, la o investigare aprofundată a acestor relații și la proiectarea dezvoltării lor în continuare, metoda de analiză input-output poate fi aplicată și în cadrul altor domenii, dovedindu-se astfel ca un mod propriu de gîndire.

Dar ceea ce constituie originalitatea modelelor lui Leontief este mai ales faptul că el a transpus fenomenele economice și relațiile dintre ele într-un sistem de ecuații liniare, care permit calcule de o mare varietate, prin mijloacele relativ simple ale algebrei matriciale.

Studiile reunite în volumul de față înfățișează tocmai o serie de astfel de probleme complexe la care aplicarea calculelor de mai sus a devenit posibilă și a arătat direcțiile și deciziile ce puteau fi luate.

Dat fiind că, în curînd, vom dispune de o balanță a legăturilor dintre ramuri privind crearea și utilizarea produsului social, studierea cărții lui Leontief va fi de un real folos tuturor cadrelor din economie pentru valorificarea maximă a informațiilor ce vor rezulta din această balanță.

Nu putem să nu ne referim, în același timp și la remarcabilul cuvînt de prezentare scris de Costin Murgescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, care analizează cu competență științifică atît influențele care au dominat formarea teoretică a lui Leontief, cît și conținutul metodei de analiză input-output elaborată de acesta.

Cartea este atrăgătoare prin prezentarea grafică îngrijită și beneficiază de remarcabila traducere făcută de Toma Melinte.

*) W. Leontief: „Analiza input-output". Editura Științifică. Buc. 1970, 276 pag. Traducere de Toma Melinte. Cu un cuvînt înainte de Costin Murgescu, membru corespondent al Academiei R. S. România.

ORGANIZARE

(Urmare din pag. 13)

zarea producției, organizarea activităților administrative, gestiune și conducere, organizatori și organizații.

Glosarul conține termeni „sibilici" care sînt mai bine explicați prin expresii curente, termeni străini, în special americani, din domeniul organizării și gestiunii, care, în bună parte, au început să fie folosiți și în literatura de specialitate apărută în țara noastră, termeni legați de istoricul organizării, termeni care au un înțeles deosebit în domeniul organizării și gestiunii.

Partea a doua a lucrării, consacrată metodologiei generale a organizării, în care sînt înfățișate tehnicile de bază proprii organizării și, în special, diferitele metode de analiză a problemelor de organizare, prezintă o importanță deosebită pentru cititorul român, autorul reușind în bună măsură să se ridice la un înalt grad de generalizare, ceea ce face ca multe din concluziile sale să aibă o largă aplicabilitate. De pildă, prezentînd modul în care trebuie pusă și rezolvată o problemă de organizare, autorul se oprește asupra celor mai generale principii care stau la baza modului de a formula problema, de a căuta soluția, precum și asupra metodelor pentru găsirea de idei și descoperirea de soluții (metode clasice analitice, metode de asociații libere — brain-storming, Gordon — metodele relațiilor forțate, metode sintetice etc.).

Pornind de la considerentul că economia se pretează mai bine la observarea metodică și comparativă decît la experimentare, autorul consacră un capitol statisticii, în care sînt expuse elementele de statistică indicate pentru studiile privind organizarea. Un alt capitol este destinat matematicilor, în care sînt cuprinse definițiile, simbolurile și notația, formulele cele mai uzuale și cu mare aplicabilitate în domeniul organizării și conducerii.

Pentru organizatorul român va putea constitui un ghid prețios în activitatea sa capitolul referitor la observarea și prezentarea faptelor și îndeosebi metodele analizei de organizare (analiza diagnostic, analiza structurilor, a atribuțiilor, circuitelor, imprimatelor, circulației, locului de muncă, mișcărilor), capitolul despre măsurarea și determinarea timpilor, în care sînt expuse metodele de studiere a lucrărilor în curs de execuție (cronometrarea, fotografierea, metoda observărilor instantanee) și metodele bazate pe sisteme de normative de timpi pe mișcări — M.T.M. (Methods Time Messurement), S.T.M. (Standard Temps et Mouvements) precum și capitolele în care sînt expuse procedeele și metodele de simplificare a muncii și de amplasare a locurilor de muncă, a atelierelor și a birourilor.

Problemele de ergonomie (în special problemele privind adaptarea muncii la om, factorii de ambianță, securitatea muncii), unele elemente de psihosociologie, problemele privind orientarea și selecția, formarea personalului, notarea și promovarea, expuse în partea a treia a lucrării, ca și cunoașterea structurilor organizatorice ale întreprinderii capitaliste, expuse în capitolul „Structurile", au nu numai un caracter informativ, ci furnizează și elemente utile care se cer aprofundate, dezvoltate de teorie și verificate de practica economiei românești.

În concluzie, lucrarea lui Jean Gerbier prezintă un real interes pentru cititorul român, care se preocupă de problemele conducerii și organizării.

Dezbateri în presa țărilor socialiste

ROLUL PROGNOZEI ÎN ECONOMIE (I)

CONCOMITENT cu perfecționarea metodelor de planificare economică, asistăm în ultimii ani la afirmarea tot mai pregnantă a rolului prognozelor în determinarea evoluției economiei mondiale, a economiilor naționale sau a diferitelor sectoare și domenii de activitate. Ca urmare asistăm la ample dezbateri teoretice referitoare mai ales la raportul între prognoze și planificare. În cele ce urmează, prezentăm o serie de opinii ale economiștilor din mai multe țări socialiste, referitoare la conținutul prognozării, avantajele pe care le oferă și limitele utilizării sale, problemele metodologice pe care le ridică aplicarea prognozelor în diferitele domenii ale activității economice sau ale vieții sociale.

● „Artă aplicată"

„PROBLEMATICA cercetării previzionale este în egală măsură fascinantă, vastă și oferă o inepuizabilă sursă de discuții. Se bucură de o cunoaștere relativ mai largă acele rezultate ale cercetărilor previzionale care influențează mai puternic asupra imaginației ca, de pildă, cele ce se referă la soarta dezvoltării civilizației noastre, la posibilitățile pe care le poate atinge gîndirea omenească, la evoluția procesului de cunoaștere umană și limitele sale" — scrie A. Filesievicz în revista polonă **Gospodarka planova** (nr. 12/1970).

Deși calendarele progresului tehnic, cu caracter futurologic, care fixează anumite date — cum ar fi anul 1980 pentru televiziune și cinematografie tridimensională, anul 1985 pentru autostrăzi automatizate, anul 1990 pentru avioane silențioase, anul 2000 pentru orașe sub cupole de material plastic și alte previziuni vecine cu fantasticul — trezesc mare interes, totuși ele nu pot fi considerate printre realizările cele mai importante ale cercetării previzionale, deoarece nu se bazează pe o suficientă fundamentare științifică și prezintă un pronunțat caracter speculativ — opinează autorul.

Printre cauzele unor dificultăți întîmpinate în cercetarea previzională, el enumără detașarea viitorului prea îndepărtat de starea de fapt a lucrurilor din trecut, tendința unor oameni de știință de a generaliza și de a gîndi despre „mîine" prin prisma categoriilor de „azi". Ca urmare, concepția viitorului este condiționată în foarte mare măsură de modul actual de gîndire.

Cercetările previzionale efectuate pentru a fi utilizate în economie datează dintr-un trecut relativ îndepărtat, iar prognoza econometrică modernă constituie încununarea acestor cercetări. Perfecționarea metodelor și tehnicilor acestui tip de prognoze a generat treptat anumite sisteme de cercetare previzională, ca de pildă, marketingul industrial și comercial.

În țările socialiste se consolidează tot mai mult ideea că prognozele reprezintă una din **premisele fundamentale ale ridicării nivelului metodelor de planificare economică.** Prognozele nu reprezintă o sferă independentă de cercetări abstracte, ci sînt reclamate de nevoile practice, contribuind la sublinierea țelurilor viitoare și a sarcinilor actuale.

Prognozarea și cercetarea științifică au elemente comune: reflectă interesul omului pentru scrutarea viitorului și totodată prezintă anumite trăsături proprii artelor. Așa cum se vorbește despre arta cercetării științifice în general, tot astfel poate fi definită și arta prognozării. Un singur lucru însă iese clar în evidență: aici este vorba de artă aplicată.

● Corelația prognoză – planificare

REFERINDU-SE la locul prognozelor într-o economie planificată, Zbigniew Pawlowski menționează în **Ekonomista** (nr. 6/1970) următoarele:

● Prognozele permit să se prevadă transformările economice care nu pot fi trasate sub forma de directive în planul de dezvoltare. Un exemplu tipic îl constituie volumul și structura cheltuielilor populației sau mărimea recoltelor la diverse culturi agricole.

● Prin elaborarea unor prognoze corespunzătoare se poate căpăta răspunsul privind efectele probabile ale unor decizii economice. În special, prognoza efectelor diferitelor variante de plan facilitează alegerea celei mai avantajoase dintre ele.

● Prognozele furnizează informațiile necesare în planificare asupra modificărilor la care trebuie să ne așteptăm în cazul diferiților indicatori ce reflectă legități tehnico-economice. De pildă, indicatorul productivității muncii sau materiile prime și materialele utilizate pe unitatea de produs constituie unul din elementele absolut necesare în tehnica planificării...

● Prognozele permit să se prevadă, destul de precis, măsura în care va fi îndeplinit planul economic, furnizînd deci organelor de resort informații asupra tendințelor pozitive sau negative care se desemnează pe parcursul îndeplinirii planului.

Cercetarea previzională — conchide autorul — **nu poate în nici un caz substitui planul și metodele de planificare.** Dar, prin informațiile pe care le furnizează prognozele aduc mai multă precizie în munca de planificare.

CU TOATE CĂ metodele de prognozare n-au fost suficient elaborate și experiența aplicării lor nu e prea vastă, ele și-au dobîndit totuși specificul lor și se deosebesc de metodele de planificare, deși au multe trăsături comune — arată acad. T. Haciaturov în **Voprosî Ekonomiki** (nr. 3/1971). Există, în primul rînd, un grad mai mare de libertate la alcătuirea prognozelor pe 15—20 ani, în comparație cu cea existentă la alcătuirea planurilor cincinale sau anuale, cînd o parte considerabilă a volumurilor producției și a proporțiilor între ramuri a și fost predeterminată de alocațiile și cheltuielile din perioadele anterioare, iar modificările admisibile sînt foarte limitate.

De aceea, modelele pentru economia națională, elaborate pentru sfîrșitul perioadei supuse prognozei, pot fi mai raționale și mai perfecte decît modelele destinate pe cinci ani sau chiar pe un interval mai scurt. Totodată, — subliniază autorul — existența unui mare grad de libertate la alcătuirea prognozelor permite ca în elaborarea perspectivei de dezvoltare a economiei naționale să se pornească atît de la asigurarea cu resurse, cît și de la necesități. Pe măsura creșterii producției și a ridicării gradului de satisfacere a cerințelor populației, apar tot mai multe temeiuri de a începe calculele de plan cu determinarea necesităților (personale și sociale, productive și neproductive, materiale, culturale etc.), iar abia după aceea să se treacă la resurse.

De mare însemnătate este aprecierea comparativă a necesităților, întrucît permite să se stabilească care anume dintre ele, în ce ordine și în ce măsură trebuie satisfăcute, ținîndu-se seama de gradul de saturare și de cheltuielile reclamate. La efectuarea prognozei — spre deosebire de planificare, care necesită calcule precise pentru stabilirea unor sarcini cu adresă concretă — ești nevoit, relevă acad. T. Haciaturov, să recurgi adeseori la metode mai puțin precise: **ipoteze, expertize, extrapolări, analogii, inclusiv compararea cu alte țări, la așa-numitele scenarii, care descriu evoluția posibilă a evenimentelor, la metoda normativelor, în cadrul căreia se dau caracteristicile finale ale obiectului supus prognozei.** Astfel, prognozele dezvoltării științei se alcătuiesc în special pe baza aprecierilor unor experți, în timp ce perspectivele modificării structurii pe ramuri a economiei pot fi elaborate pornindu-se de la o anumită ipoteză a dezvoltării...

● Limitele metodelor econometrice

TREBUIE subliniat faptul că printre multiplele posibilități de cercetare a viitorului numai metodele econometrice permit „ex ante" să se aprecieze corectitudinea elaborării prognozelor — susține Z. Pawlowski, în același număr al revistei Ekonomista.

La aplicarea metodelor econometrice în acest domeniu este necesar, după părerea sa, să se țină seama de o serie de fapte și anume:

Avînd în vedere stadiul actual al dezvoltării metodelor econometrice, precum și faptul că dinamica actuală a fenomenelor economice duce la perimarea relativ rapidă a modelelor econometrice, metodele econometrice ar trebui utilizate în mod critic la elaborarea prognozelor pe o perioadă de timp mai mare.

Modificările structurale, ca și progresul tehnic și organizatoric — survenite pe parcurs — au drept urmare faptul că anumite valori ale parametrilor ce apar cu o frecvență economică diferită sînt expuse modificării în timp și nu rareori apar noi factori care influențează asupra variabilei luate în considerare în elaborarea prognozei. **De aici rezultă că metodele econometrice sînt utilizabile în elaborarea de prognoze doar pe termen scurt și mediu, adică pe un an sau cel mult pe 5 ani.**

Deducțiile econometrice pe un termen mai îndelungat implică un anumit risc, deoarece prognozele astfel elaborate se vor baza pe un model dezactualizat, adică pe un model care nu reflectă relațiile cantitative obiective dintre diferitele variabile și în care să nu fie prevăzută o eventuală nouă variabilă, explicativă. Predicția și rezultatul ei concret — prognoza, elaborată pe baza unui astfel de model induce în general în eroare. Rezultă de aici că la elaborarea unor modele de prognoză trebuie utilizate date statistice cît mai recente.

Referindu-se la determinarea volumului producției ca o sarcină importantă a prognozei social-economice, acad. T. Haciaturov arată, în revista amintită anterior, că acesta este condiționat de numărul muncitorilor din producția materială și de productivitatea muncii lor care — la rîndul ei — depinde de înzestrarea cu fonduri, nivelul lor tehnic, condițiile naturale, organizarea producției, calificarea muncitorilor, stimulenții materiali și morali etc. Influența tuturor acestor factori asupra volumului producției este calculabilă.

Pentru a determina perspectivele dezvoltării producției se cere, înainte de toate, să fie evaluate resursele de muncă, cele naturale și cele de producție necesare în acest scop.

Mărimea resurselor de muncă se stabilește în funcție de prognoza demografică... În sfera producției materiale va continua redistribuirea celor ocupați între diferitele ramuri ale economiei U.R.S.S. Numărul lucrătorilor în agricultură va scădea ca urmare a industrializării și a creșterii rapide a productivității muncii agricole. În același timp, va crește numărul celor ocupați în industrie, îndeosebi în ramurile generatoare de progres tehnic. În perspectivă se va înfăptui și redistribuirea geografică a forței de muncă, a cărei necesitate este dictată de creșterea accelerată a producției în regiunile răsăritene. Pentru atragerea în regiunile respective a lucrătorilor din alte regiuni — arată autorul — vor trebui create condițiile materiale corespunzătoare, inclusiv construirea de locuințe și așezăminte social-culturale. O rezervă pentru mai buna folosire în perspectivă a forței de muncă o constituie ridicarea pregătirii acesteia și recalificarea ei, ținînd seama că în industrie se manifestă încă o acută lipsă de muncitori calificați în numeroase specialități.

...Existența sau inexistența resurselor naturale, perspectivele utilizării acestora pot limita într-un anumit grad posibilitățile dezvoltării unei ramuri sau alteia. Ținîndu-se seama de faptul că bogățiile naturale (ale subsolului, cele agricole, resursele de apă) nu sînt nelimitate și că ritmurile de creștere a producției sînt ridicate, problema raționalei lor utilizări se pune cu acuitate; de aici decurge cît de important este ca problema aprecierii economice a resurselor naturale să găsească o rezolvare corectă.

În sfîrșit, mărimea resurselor de producție este determinată de dezvoltarea anterioară a producției, în urma căreia se creează fonduri fixe și circulante. În această direcție, un rol imens revine nivelului tehnic al fondurilor, de care depinde capacitatea lor de producție. De aceea — **consideră autorul** — este deosebit de important ca în prognozare să se aprecieze just perspectivele dezvoltării științei și tehnicii și să se stabilească nu numai orientările progresului tehnic și obiectivele lui, ci și parametrii economici ai noii tehnici și tehnologii, creșterea — condiționată de aceștia — a productivității muncii sociale, modificările proporțiilor economiei naționale, deplasările structurale etc.

ÎN CULISELE CRIZEI MONETARE

REFLECȚII PE MARGINEA EVENIMENTELOR VALUTARE

DACĂ SITUĂM actuala criză valutară din țările vest-europene în cadrul ei istoric, prima constatare este că denumirea ei apare suspect de compromisă. De fapt. „criza valutară“ este o denumire pe care am importat-o o dată cu ziarele, revistele și comentariile agențiilor de presă din Occident. Pentru economistul obișnuit deopotrivă cu dialectica fenomenelor capitalismului contemporan și cu practica modernă a adoptării unor termeni din alte discipline, denumirea pe care o considerăm ca redînd cel mai bine caracterul evenimentelor din țările vest-europene ar fi: „noua rundă a crizei valutare occidentale“.

Într-adevăr, evenimentele care au frămîntat săptămînile trecute și mai frămîntă și azi guvernele, autoritățile monetare și cercurile de afaceri din numeroase țări occidentale, nu constituie un unicat, ci o verigă dintr-un lanț al slăbiciunilor. un puseu acut al unei îndelungate boli de care suferă sistemul valutar occidental. La diferite intervale de timp, lumea occidentală tresare și se neliniștește la explozia așa-zis neașteptată a unor fenomene care nu dispar de fapt niciodată cu desăvîrșire, care însă în mod obișnuit sînt latente. Această lume se complace în speranța — mereu desmințită — că perioade de acalmie ar reflecta rezolvarea fie și pasageră a unor mari probleme de echilibru internațional.

În realitate, acalmia este numai liniștea de dinaintea furtunii, a unei noi furtuni. deoarece, cu toate nenumăratele sesiuni și conferințe internaționale pe teme monetare, cu toate studiile aprofundate efectuate de experți ai Fondului Monetar Internațional și ai altor organisme de cercetare și de previziune din Occident, cu toate luările de poziție și propunerile unor numeroși oameni politici și economiști de frunte, nu s-a găsit încă modalitatea de consolidare a eșafodajului atît de șubred al sistemului valutar interoccidental. Și. ne îngăduim să o spunem, nici nu se va găsi într-un viitor apropiat.

Criza acestui sistem — nu aceea de acum, ci criza lui permanentă — provine, în ultimă analiză, din două surse fundamentale. Una din ele este dezvoltarea inegală a țărilor capitaliste. Nu există o ilustrare mai pregnantă a acestui fenomen decît știrea că totalul rezervelor valutare ale Republicii Federale a Germaniei sînt în prezent mai mari decît ale Statelor Unite ale Americii. Cine ar fi crezut posibilă această evoluție ce pare și astăzi aproape incredibilă — pe vremea cînd, ieșite dintr-un război pustiitor, țările vest-europene, inclusiv teritoriul care urma să devină R.F.G., tînjeau după un ajutor de peste ocean?

Și totuși, așa s-a întîmplat. O consecință firească a acestei dezvoltări economice inegale este aprecierea diferențiată a monedelor naționale respective.

Ce au fost, de exemplu, cele trei accese de criză care au caracterizat anul 1968, dacă nu expresii ale distanțării unor monede de altele, sau de aur? În martie s-a produs așa-numita febră a aurului, greșit botezată astfel deoarece nu aurul avea febră, ci dolarul și lira sterlină. Neîncrezători în soliditatea acestor monede, adică tocmai a celor două valute de rezervă ale sistemului valutar occidental, deținătorii au alergat să le schimbe pe aur. Se știe ce a urmat: crearea unei piețe oficiale și a unei piețe neoficiale pentru metalul prețios, apariția simultană a două prețuri pentru una și aceeași marfă.

În mai—iunie 1968, un alt puseu al crizei a afectat francul francez. În noiembrie, fenomenele de criză acută s-au repetat în legătură cu francul, repercutîndu-se și asupra mărcii vest-germane. Capitalurile nomade au căutat, de astădată, să se debaraseze de moneda franceză și să adopte ca monedă de predilecție marca vest-germană, considerată mai sigură. Urmarea — inevitabilă — a fost devalorizarea francului francez și revalorizarea mărcii vest-germane. În 1971, deși fenomenele de criză acută au apărut la bursele de dincoace de ocean, moneda vizată este, din nou, dolarul S.U.A. De astădată, capitalurile nomade vor să se debaraseze de moneda S.U.A. și să primească în schimb mărci vest-germane.

Nimeni nu poate contesta existența, la baza respectivelor fenomene, a unor diferențe calitative între diferitele monede aflate în competiție. Iar la baza diferențelor se află mutațiile de forță care se produc în Occident, răbufnirea surdă a unor vechi rivalități politice și economice între marile puteri.

Ceea ce potențează efectele pe care dezvoltarea inegală a țărilor capitaliste le exercită asupra ierarhiei monedelor respective, este obligația statutară a țărilor membre ale Fondului Monetar Internațional — și toate țările capitaliste sînt membre ale acestui organism — de a menține cursurile valutare la un nivel fix, aprobat de Fond. Pe piața liberă, însă, se știe că mărfurile au un preț stabilit de cerere și ofertă. Dacă marfa oferită nu este cerută, prețul scade. Dacă nu scade suficient, marfa va ajunge în ultimă instanță la solduri, unde se va vinde cu un preț minim.

Pe piețele valutare, lucrurile stau altfel, pentru că așa au dorit inițiatorii Fondului Monetar Internațional. Dacă o valută nu este cerută, prețul ei nu scade pe piață decît într-o proporție minimă. Aceasta, deoarece autoritățile monetare din țara unde se întîmplă ca o valută străină „să nu placă“. deci să fie vîndută în masă, sînt obligate să intervină și să cumpere valuta aflată în suferință pînă cînd situația se va restabili. Sau — dacă ea nu se restabilește, dacă deținătorii nemulțumiți de o valută, continuă să o vîndă —, statul obligat să o cumpere intră în panică și închide piața, adică bursa. Este ceea ce s-a întîmplat în R.F.G. în actuala criză.

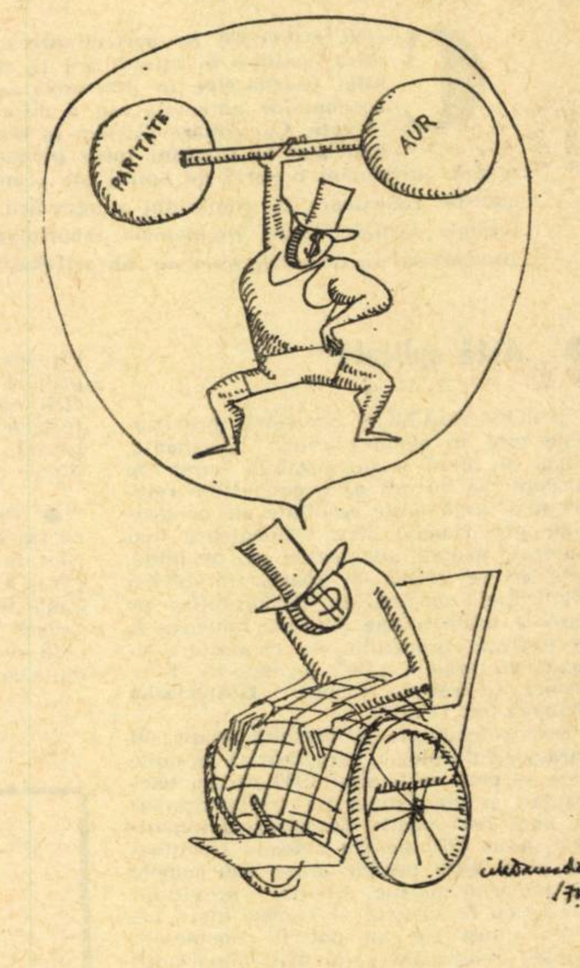

Fixitatea cursului valutar este un principiu fundamental. înscris în statutul Fondului Monetar Internațional tocmai în intenția de a crea un climat de stabilitate în relațiile valutare internaționale. În gîndul inițiatorilor, acesta ar fi urmat să se extindă și asupra relațiilor economice, ducînd la prosperitate și progres general. Logica respectivă s-a dovedit, treptat, nerealistă, deoarece pornea de la ideea că țările vor rămîne în aceeași ordine ierarhică din 1944, adică din momentul înscrierii principiului în statutul F.M.I., Or, ele nu au păstrat, după cum s-a văzut, ordinea existentă atunci.

Dezvoltarea inegală a țărilor capitaliste este deci în contradicție cu principiul menținerii cursurilor fixe. Cînd această contradicție explodează. singura soluție este aceea luată recent de unele țări vest-europene la redeschiderea burselor: abandonarea principiului, lăsarea cursului valutar să „floteze“ după cum dictează cererea și oferta. Încă o dată se dovedește că principiile nu rezistă dacă se opun legilor obiective, iar Fondul Monetar a trebuit să ia act și, pentru moment, să se încline.

A doua sursă a crizei permanente a sistemului valutar interoccidental este inflația din Statele Unite. În cadrul acestui sistem a fost instituită hegemonia dolarului asupra celorlalte valute naționale. În 1944, ca urmare a consecințelor grave ale războiului asupra marilor puteri din Europa Occidentală și din Extremul Orient, a avansului pe care S.U.A. îl cîștigase în cursul acelui război din punctul de vedere al potențialului industrial, tehnic și militar, a deținerii unor rezerve de aur care reprezentau peste jumătate din totalul rezervelor de aur oficiale ale lumii capitaliste, dolarul S.U.A. a fost consacrat ca valută cheie a sistemului.

Această situație comporta avantaje și obligații. Avantaje, deoarece, devenind valuta de rezervă a țărilor capitaliste, dolarul este ținut în rezervele valutare ale acestor țări. Cu alte cuvinte — pentru a lua un exemplu — Republica Federală a Germaniei exportă mărfuri în S.U.A., și primește în schimb dolari, iar dolarii îi înmagazinează la banca centrală a R.F.G. Obligații, deoarece o monedă de rezervă internațională trebuie să prezinte anumite garanții care să-i asigure o prestanță mondială. Țara emitentă este deci obligată să respecte anumite reguli ale jocului, să ducă o asemenea politică monetară încît să nu fie primejduită stabilitatea monedei naționale, sigurul temei al încrederii internaționale în această monedă. După toate cele ce s-au întîmplat în ultimii ani, rezultă că regulile jocului nu au fost respectate. Atît pe plan intern, cît și pe cel extern, S.U.A. au mizat pe inflație.

Pe plan intern, inflația a devenit o problemă majoră îndeosebi după recesiunea economică din 1958, adică de cînd cercurile conducătoare au considerat că mersul economiei americane nu poate fi stimulat altfel decît prin injecții monetare, mai precis prin expansiunea circulației bănești și a creditului. Cu mici excepții, această politică s-a realizat pe diferite căi, majorînd cantitatea de dolari în circulație

dr. Costin KIRIȚESCU

(Continuare în pag. 18)

Rezervele monetare la începutul anului 1971 (în miliarde dolari)

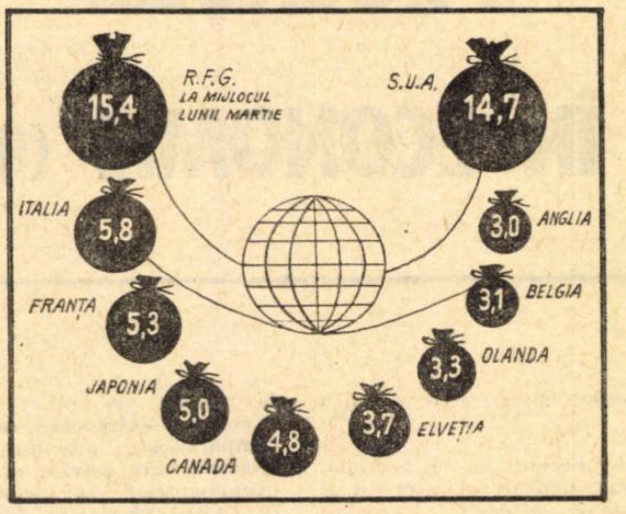

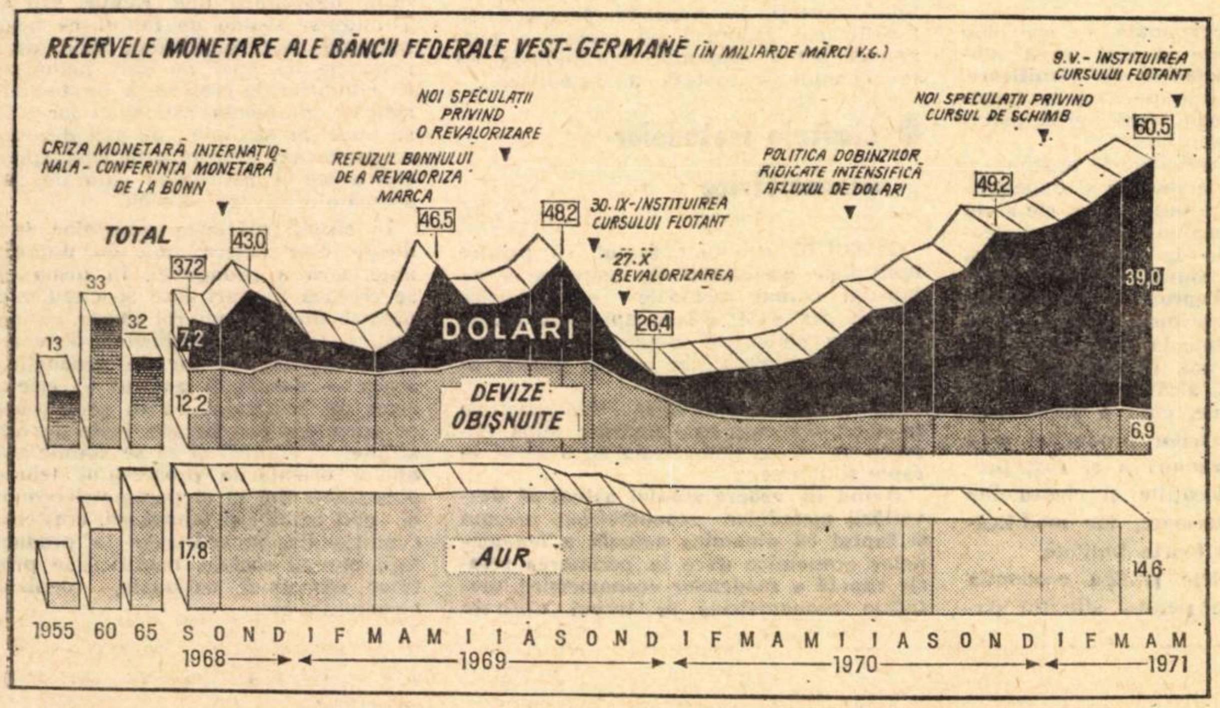

(După „DIE ZEIT“)

SOLUȚIE TEMPORARĂ

O recapitulare

OFENSIVA speculației pe piețele monetare occidentale s-a declanșat în momentul în care s-a făcut publică opinia exprimată de mai multe institute vest-germane de studii economice în favoarea instituirii unui „curs flotant al mărcii". (După cum se știe, cursul unei monede devine flotant atunci cînd o bancă centrală decide să nu mai intervină pe piața schimbului de devize, cursul ei variind în funcție de jocul cererii și ofertei). Alături de revalorizare și de controlul asupra tranzacțiilor de devize, această recomandare reprezenta una din metodele posibile de luptă împotriva inflației care, în R.F. a Germaniei ca și în alte țări occidentale, atinsese proporții îngrijorătoare. După aprecierile specialiștilor, anul 1970 reprezentase pentru economia multora dintre țările capitaliste dezvoltate nu numai o încetinire a activității economice, dar și o extindere a inflației în proporții care nu mai fuseseră cunoscute de peste 20 de ani.

Mizînd, pe de o parte, pe menținerea parității dolar-aur, dolarul devenind între timp etalonul de fapt al monedelor occidentale, iar pe de altă parte, pe o revalorizare a mărcii vest-germane — considerată cea mai puternică monedă capitalistă, speculatorii de devize încep să schimbe masiv dolari contra mărci vest-germane, ceea ce avea să provoace o reducere simțitoare a cursului monedei americane.

Banca centrală a R.F.G. s-a văzut silită să cumpere dolari într-un ritm fără precedent, astfel încît în numai 2 zile, peste 1 miliard de dolari au intrat în depozitele sale — un adevărat record. În fața acestui potop care amenința să inunde economia vest-germană, se decide suspendarea oricărei operațiuni cu dolari ; bursa de devize rămîne închisă zile în șir.

Speculatorii și-au îndreptat atenția și spre alte piețe monetare, gîndindu-se să obțină cu ajutorul altor devize mărcile vest-germane atît de mult dorite. Așa se face că în Elveția, într-o singură zi, mai precis în 90 de minute, 600 de milioane de dolari au fost transformați în franci elvețieni. Pînă la urmă, circa 6 miliarde de franci elvețieni au fost „creați" în acest fel, ceea ce reprezintă o cifră uriașă în raport cu circulația fiduciară „normală" a acestei țări (aproximativ 16 miliarde de franci).

Pentru a se stăvili specula care luase o asemenea amploare, majoritatea burselor de devize își încetează activitatea. În seara zilei de 5 mai, cînd fenomenele atinseseră punctul lor culminant, trei monede — marca vest-germană, francul elvețian și florinul olandez erau cotate la Banca de devize din New-York la un nivel superior celui maxim admis de acordurile de la Bretton-Woods. Cîteva zile mai tîrziu, marca și florinul devin flotante, iar șilingul austriac și francul elvețian erau revalorizate ; numai lira sterlină, francul francez și lira italiană păstrează paritățile anterioare față de dolar.

Simptome și cauze: amplasări diferite

DUPĂ cum s-au desfășurat evenimentele, criza actuală nu a prins o singură țară, ci are un caracter internațional. Ea pune în cauză însuși sistemul monetar capitalist mondial, așa cum a fost el conceput la Bretton Woods.

Analizînd cauzele actualei crize monetare, experții europeni în materie amintesc, înainte de toate, supraabundența de dolari în afara S.U.A. ca urmare a balanței de plăți cronic deficitare. Totodată, sînt considerate realmente îngrijorătoare proporțiile pieței eurodolarului, adică a volumului de dolari utilizați în afara țării lor de origine și mai ales în Europa, pentru operațiuni de credit pe termen scurt sau mijlociu, pe o piață paralelă cu cele oficiale, fonduri depuse de către nerezidenți ai respectivelor țări. Cheltuielile cu întreținerea trupelor din Europa (circa 14 miliarde dolari anual), sumele cheltuite de turiștii americani, investițiile masive de capital, îndeosebi în R.F.G., sînt tot atîtea cauze ale umflării peste măsură a pieței eurodolarului.

Un rol important în creșterea afluxului de dolari în Europa l-a jucat politica „banilor ieftini", promovată în S.U.A. ca un mijloc de stimulare a conjuncturii economice. Reducînd rata dobînzii, guvernul american sconta pe o atragere a capitalurilor în sfera producției și, prin aceasta, pe o relansare a economiei, aflată într-o perioadă de recesiune. Dar cam în același timp, în R.F.G. se practica o politică inversă. Ca urmare, rata dobînzii mai ridicată din această țară a reprezentat o atracție însemnată pentru capitalul lichid american.

Faptul că astăzi dolarul american este supraevaluat în raport cu principalele monede europene este încă o cauză, dacă nu cea mai importantă a migrației sale masive spre bătrînul nostru continent. În condițiile în care, supraevaluat fiind, puterea de cumpărare a dolarului este mai mare în Europa occidentală decît în S.U.A., devine mult mai tentantă investirea sa peste graniță. Dar acest lucru dezorganizează economia țărilor vest-europene și accentuează inflația ; un dolar supraevaluat, schimbat pe o monedă europeană, va pune în circulație o cantitate de bani mai mare decît este necesar.

Nu poate fi trecut cu vederea nici rolul jucat în acțiunile speculative recente de către societățile americane din Europa. Operațiunile pe piața eurodevizelor constituie, de regulă, pentru aceste societăți un mijloc normal de autofinanțare. Ele schimbă devizele care sînt amenințate contra celor al căror curs se scontează că se va urca. „Societățile, declara administratorul unei companii petroliere americane cu sediul la Londra, posedă un personal de înaltă calificare, a cărui unică sarcină este să plaseze capitalurile societăților în modul cel mai profitabil posibil. Or, marca vest-germană pare cel mai bun plasament". Aceste tranzacții se fac, de regulă, prin intermediul băncilor comerciale care au corespondenți în toate centrele importante. O simplă iscălitură este suficientă pentru efectuarea unor operațiuni de milioane.

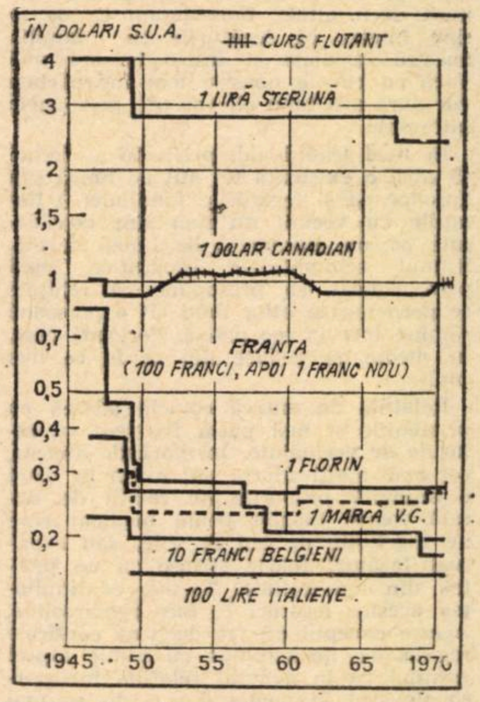

Modificările de paritate, începînd din 1945 (după Le Figaro)

Dar exodul dolarilor spre Europa poate că n-ar fi cunoscut asemenea proporții dacă însăși economia americană n-ar fi întîmpinat, la rîndul ei, o serie de dificultăți, unele chiar foarte mari. După o perioadă de 3 ani (1965—1968) de „supraîncălzire", cînd inflația s-a făcut din plin simțită, în 1970 se intră într-o perioadă de recesiune. Inflația continuă să crească într-un ritm de 7% ; în ianuarie 1971 rata șomajului atinge 6,2%. Din 83 milioane de muncitori, peste 5 milioane sînt șomeri. Iată de ce, în timp ce dolarul era asediat în Europa pe mai multe piețe, S.U.A. au preferat să nu se intereseze de criza monetară. Ideea unei eventuale devalorizări a dolarului era socotită de cercurile financiare americane ca inacceptabilă. Exprimînd punctul de vedere oficial american, conform căruia economia vest-europeană trebuie să se alinieze în funcție de cea americană, un specialist în finanțe, atașat pe lîngă Casa Albă, spunea, nu fără cinism : „Economia americană este ca o casă. Economiile europene sînt gazonul în jurul casei. Aceasta nu poate fi modificată din cauza gazonului ci invers". În alți termeni, este poate timpul de a tunde peluza și trebuie ca europenii înșiși să o facă !

★

INSTITUIREA unui curs flotant al mărcii poate, de la un anumit moment, să aibă efect de bumerang. Pentru început, el se poate dovedi un mijloc de stăvilire a speculației și de limitare a proporțiilor inflației. Prelungită însă situația, pot să apară dificultăți dintre cele mai însemnate. Comerțul de pildă, ar avea de suferit deoarece, cursul flotant ar determina modificări de prețuri între momentul contractării și cel al livrării. În cele din urmă ar fi afectat și raportul de schimb al monedelor : dacă dolarul devine flotant în raport cu marca, același lucru se va întîmpla și în raporturile sale cu celelalte monede.

S. DUMITRESCU

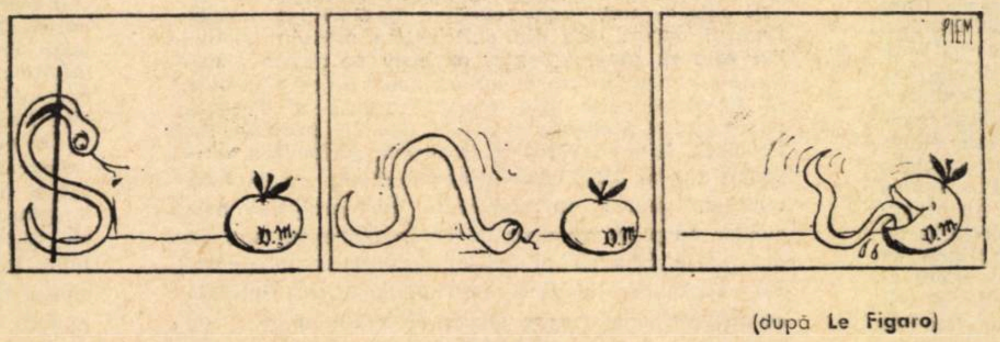

(după Le Figaro)

OPINII INTERNAȚIONALE

LE MONDE — PARIS

„ÎN istoria Comunității Economice Europene, noaptea de sîmbătă spre duminică va fi marcată fără îndoială de o umbră... Prima consecință practică a hotărîrii adoptate de a introduce fluctuația monedei vest-germane și olandeze va fi, evident, o nouă perturbare a funcționării Pieței Comune agricole și, de fapt, o întrerupere a existenței sale... Cel mai îngrijorător lucru însă este altceva : elementul puternic pînă acum în construcția europeană a fost impresia pe care a creat-o că a progresat în fiecare etapă nouă, chiar dacă hotărîrile la care ajungeau cei șase erau rezultatul unor negocieri cîteodată foarte aspre. O dată însă stabilite, deciziile păreau definitive. *Ori, cei șase au anulat angajamentele monetare reciproce pe care le contractaseră recent. Lăsînd să fluctueze marca și florinul, R. F. a Germaniei și Olanda amînă la calendele grecești momentul în care va începe aplicarea proiectului de uniune economică și monetară...*

THE TIMES — LONDRA

EVENIMENTELE din ultimele zile au modificat fundamental anumite premise și raporturi din Comunitatea Europeană. În primul rînd, pare inevitabil că Piața Comună va trebui să se obișnuiască cu ideea unor cursuri de schimb flexibile. Ar fi de dorit ca cei șase să-și modifice treptat atitudinile de bază în această problemă, astfel încît în timp ce mențin raporturile dintre monedele lor, acestea să devină mai flexibile față de dolar, care stă la originea actualei crize. In al doilea rînd această schimbare ridică probleme în legătură cu politica agricolă comună. Din ce în ce mai mult se pare că va fi necesar, în ultimă instanță să se introducă o mai mare măsură de flexibilitate în sistemul subvenționării prețurilor agricole, pentru a face față cursurilor de schimb fluctuante. În sfîrșit, întreaga comunitate va trebui să înțeleagă că marca vest-germană este acum o monedă internațională majoră, ca și lira, ceea ce nu este cazul cu vreo altă monedă comunitară.

DIE ZEIT — HAMBURG

...„O REÎNTOARCERE la vechiul curs de schimb, după părerea unanimă a experților ar fi posibilă numai în spatele zidului de apărare al unor restricții temporare asupra afluxului de devize, iar ministrul economiei respinge cu indîrjire această «intervenție dirijată»... La bursă și la birourile de devize ale băncilor se așteaptă că, după cîteva luni de curs fluctuant, se va stabili o nouă paritate a dolarului, aproximativ 3,50 mărci, ceea ce ar însemna un curs cu 4% mai ridicat față de nivelul dinaintea crizei... Este deprimant. Prețul pe care noi trebuie să-l plătim pentru «reîntoarcerea la stabilitate» devine tot mai ridicat. In același timp crește continuu îndoiala că vom atinge acest scop...".

L'EXPRESS — PARIS

EVENIMENTUL este invazia Europei de către un dolar anemiat. Această invazie poate da naștere unei reacții, fie unei abandonări a pozițiilor : criza monetară poate descompune Europa; ea poate de asemenea să o facă să înțeleagă că a venit momentul să-și cîștige independența față de Statele Unite. Pentru aceasta însă este necesară o voință europeană. Iar pentru exprimarea acestei voințe este necesar să se rezolve problema engleză.. Este adevărat că în această criză monetară fiecare poartă partea sa de răspundere. Pentru a manipula marfa d. Schiller preferă să-și păstreze mîinile libere ; dar francezii au încurajat această atitudine dînd înapoi în fața concluziilor comunitare ale raportului Werner. Aceste neînțelegeri ar fi înlăturate dacă partenerii ar fi capabili să-și imagineze rodul solidarității lor : o Europă organizată care să modifice, prin greutatea ei echilibrul lumii. Această Europă nu poate fi însă concepută fără Marea Britanie...

THE GUARDIAN — LONDRA

CRIZA monetară care a suflat din nou la Frankfurt nu este o criză pe care vest-germanii pot sau trebuie să încerce s-o rezolve ei singuri. Ea este o nouă punere în cauză a cooperării monetare internaționale...

„ŞOCUL VIITORULUI" [III]

FRAGMENTUL pe care-l relatăm astăzi din cartea sociologului american Alvin Toffler „Şocul viitorului" se referă la ritmul din ce în ce mai susţinut al modificării mediului înconjurător, care necesită o permanentă „reînvăţare a realităţii".

Aşa cum am mai arătat, nu ne propunem în momentul de faţă o analiză a ideilor autorului, care nu coincid cu punctul nostru de vedere. O asemenea analiză este însă necesară şi invităm cititorii să-şi expună punctul de vedere asupra tezelor expuse de A. Toffler.

● „Omul modular"

De la începutul secolului, sociologii s-au interesat de modul de viaţă al citadinului(...) Noi nu întreţinem decît relaţii foarte slabe cu majoritatea oamenilor care ne înconjoară. Fie că ● dorim fie că nu, majoritatea relaţiilor noastre se definesc în termeni funcţionali. Atît timp cît nu intrăm în problemele personale ale unui negustor de încălţăminte, în speranţele, frustrările şi visurile sale mai generale, toţi vînzătorii avînd aceeaşi competenţă sînt în ochii noştri pasibili de a fi înlocuiţi. De fapt, noi am creat «omul de aruncat după întrebuinţare», Omul modular (...)

Citadinul de astăzi intră, desigur, în contact cu mai multe persoane în cursul unei singure săptămîni decît întîlnea ţăranul epocii feudale într-un an sau chiar într-o viaţă. Ţăranul întreţinea desigur anumite relaţii efemere cu alţi oameni, dar majoritatea persoanelor pe care le cunoştea rămîneau aceleaşi în tot cursul vieţii. Citadinul întreţine şi el relaţii cu un nucleu de persoane pe care le frecventează în mod susţinut, dar el intră, pe de altă parte, în contact cu sute, chiar mii de oameni, pe care nu-i va mai vedea poate decît o dată sau de două ori înainte ca ei să se piardă în anonimat.

Atitudinea noastră faţă de relaţiile umane, ca şi faţă de toate celelalte, se întemeiază pe o serie de perspective de durată interiorizate. În mintea noastră, anumite relaţii trebuie să dureze mai mult decît altele. Considerăm ca de la sine înţeles că legăturile cu familia noastră imediată şi într-o măsură mai mică cu rudele noastre mai îndepărtate vor dura atît timp cît vor trăi persoanele interesate.

În mod tradiţional, prietenia ar trebui să aibă o existenţă tot atît de lungă sau aproape ca şi legăturile familiale(...) Relaţiile cu vecinii nu mai sînt considerate ca un ataşament de lungă durată. Ritmul schimbărilor geografice fiind prea ridicat, se presupune că relaţiile se perpetuează atîta timp cît o persoană rămîne într-un loc precis. Perioadă care, în medie, se reduce din ce în ce mai mult.

Relaţiile de muncă coincid adesea cu prieteniile şi mai puţin frecvent cu relaţiile de vecinătate. În afară de aceasta, cei mai mulţi dintre noi avem în viaţă o anumită proporţie de relaţii de durată foarte lungă: poate medicul care ne îngrijeşte de ani de zile, sau eventual legături foarte strînse cu un prieten din universitate. Tocmai continuitatea acestor legături le face remarcabile. Aceste excepţii nu fac decît să confirme regula, ele nu schimbă cu nimic faptul esenţial că în general relaţiile interpersonale sînt în medie din ce în ce mai scurte (...)

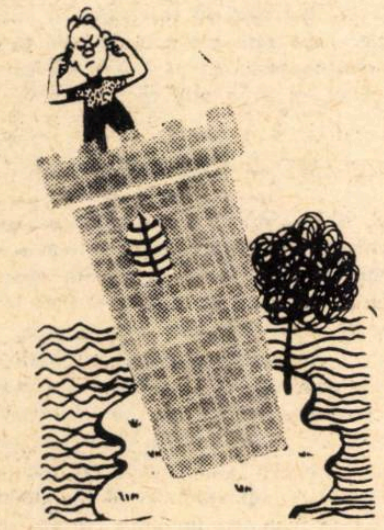

● „Jumătatea de viaţă" a unui inginer

UN MOTIV între altele care ne face să credem că tendinţa spre caracterul trecător al relaţiilor se va accentua este influenţa pe care o are tehnologia nouă în domeniul folosirii braţelor de muncă. Chiar dacă oamenii s-ar imobiliza acolo unde se găsesc, schimbările de muncă vor continua să aducă o sporire foarte netă a numărului relaţiilor şi o scădere a duratei lor. Deci. **introducerea tehnologiei avansate, fie că o numim sau nu automatizare, este însoţită în mod necesar de modificări radicale în nevoile de personal şi de competenţe ale economiei.** Orice schimbare de muncă provoacă o încordare psihică mai mult sau mai puţin puternică. Individul trebuie să se debaraseze de obiceiuri vechi, de vechi moduri de a stăpîni situaţiile şi să se familiarizeze cu un comportament necunoscut. Chiar cînd sarcina nouă în sine se apropie de cea veche, cadrul în care se efectuează este diferit (...)

Anumiţi indivizi şi anumite grupuri de indivizi se deplasează cu mai multă uşurinţă ca altele. Un studiu recent a scos la iveală faptul că **savanţii şi inginerii schimbă aproximativ de două ori mai des slujba în întreprinderile consacrate cercetării teoretice şi aplicaţiilor sale practice decît în toate celelalte sectoare ale industriei americane.** Motivul este uşor de înţeles: este vorba de categorii de oameni care se află în avangarda procesului tehnologic, pentru care îmbătrînirea ştiinţei se produce cu cea mai mare rapiditate. La Westinghouse, de pildă, se pretinde că „jumătatea de viaţă" a unui inginer nu este decît de 10 ani, ceea ce înseamnă că o jumătate din cunoştinţele sale vor fi perimate zece ani după ieşirea sa din universitate.

Fiecare schimbare de slujbă are ca efect să accelereze defilarea oamenilor pe cuprinsul vieţii noastre şi să diminueze durata relaţiilor noastre. Extinderea slujbelor temporare — care echivalează pe plan uman cu revoluţia închirierii — este o dovadă frapantă în acest sens. **Astăzi, în Statele Unite, aproape un muncitor din 100 este angajat o parte a anului de către «un birou de muncă temporar», care, la rîndul său, îl închiriază unei industrii care doreşte să umple o lacună provizorie.**

Ceea ce intră în joc, datorită defilării din ce în ce mai rapide a oamenilor în cursul unei vieţi, nu este numai facultatea de a înnoda aceste legături, este totodată aptitudinea de a le rupe, posibilitatea de a se detaşa şi nu numai cea de a se ataşa. Cei care par cei mai apţi să dezvolte această capacitate de adaptare sînt totodată printre cei mai răsfăţaţi de societate (...) Dacă la acest tablou al declinului duratei relaţiilor adăugăm un factor nou, diversitatea, iese la lumină un fapt de neînlăturat: pentru a efectua revirimentele din ce în ce mai numeroase şi rapide din relaţiile noastre, trebuie mai mult decît a fost vreodată necesar să avem capacitatea de a ne dezvolta facultatea de adaptare.

Fiecare om poartă în sine un model mintal despre lume, o reprezentare subiectivă a realităţii exterioare (...). **Fluxul tumultuos al schimbării din societate lărgeşte prăpastia dintre credinţele noastre şi realitate, dintre imaginile existente şi lumea pe care ele ar trebui s-o reflecteze.** Cînd decalajul nu este prea adînc, ne putem adapta mai mult sau mai puţin raţional la mutaţii, putem avea reacţii sănătoase, în faţa condiţiilor noi, căci avem un control asupra realităţii. Cînd acest decalaj se lărgeşte excesiv, ne găsim în incapacitatea treptată de a ne aclimatiza, reacţiile noastre sînt aberante, devenim neputincioşi, ne închidem în noi înşine sau sîntem pur şi simplu cuprinşi de panică. În caz extrem, putem fi atinşi de psihoze sau chiar putem muri.

Pentru a ne salvgarda echilibrul şi menţine decalajul în limite acceptabile trebuie să luptăm pentru a împrospăta stocul nostru de imagini, trebuie să-l punem la zi şi să reînvăţăm realitatea. Astfel, impulsului spre mersul înainte al lumii exterioare îi corespunde o acceleraţie paralelă a adaptării la individ.

Această stare de lucruri are consecinţe care pînă acum au fost în mare măsură necunoscute. Cînd clasăm o imagine, oricare ar fi ea, procedăm la o investiţie de energie precisă, susceptibilă de a fi chiar măsurată într-o schemă de organizare specifică a creierului. Pentru a învăţa este nevoie de energie. Pentru a reînvăţa este nevoie poate de şi mai multă (...)

Toate dezbaterile cu privire la necesitatea educaţiei neîntrerupte, toate discuţiile în rîndul marelui public asupra reciclării pornesc de la postulatul implicit că facultăţile de reeducare ale omului sînt nelimitate.

Accelerînd schimbările lumii exterioare, individul este constrîns să reevalueze în orice moment mediul său înconjurător, fenomen care în sine supune sistemul nervos la noi exigenţe. Oamenii trecutului, care trebuiau să se adapteze la un cadru relativ stabil, întreţineau legături durabile cu propriile lor concepţii interioare despre «starea de lucruri». Noi, cei care trăim într-o societate cu un înalt nivel al efemerului, sîntem constrînşi să zdrobim categoric aceste relaţii. Întocmai cum relaţiile noastre cu lucrurile, locurile, oamenii şi organizaţiile se nasc şi mor din ce în ce mai repede, tot astfel trebuie să ne reînnoim viziunile despre realitate, imaginile noastre mintale despre lume la intervale din ce în ce mai apropiate.

În concluzie, efemerul, scurtarea radicală a relaţiilor umane nu este numai limitat la lumea exterioară: el se profilează totodată în interiorul fiinţei noastre. Noile descoperiri, noile progrese tehnologice, noile structuri sociale fac erupţie în vieţile noastre sub forma unor rate de reînnoire sporite, a unei scurtări progresive a relaţiilor. Ele impun un ritm din ce în ce mai rapid vieţii cotidiene, ne impun facultăţi de adaptare mai mari.

SUBDEZVOLTAREA ECONOMICĂ

(Urmare din pag. 12)

şi de a lua o atitudine de principiu în problema subdezvoltării, ca o problemă proprie. Dacă înţelegem prin decalajul economic şi prin subdezvoltare o raportare permanentă la nivelele cele mai avansate ale economiei pe plan mondial, atunci căile lichidării nedezvoltării sînt acelea ce duc la ajungerea la acelaşi nivel de dezvoltare economică şi, probabil, la structuri economice oarecum asemănătoare cu ale acestora, deşi nu identice. Ani de zile am ignorat problemele subdezvoltării; am ajuns să ironizăm căutarea unor soluţii generale sau unei strategii globale. În fond, după părerea mea, depistarea obstacolelor principale din calea dezvoltării şi anume sistemul relaţiilor de dependenţă economică şi social-politică, este o chestiune neinfluenţată de particularităţile fiecărei ţări. Înlăturarea relaţiilor de dependenţă reprezintă o condiţie hotărîtoare, indiferent de nivelul la care se găseşte — pe treapta subdezvoltării — o ţară oarecare şi, în această privinţă, aş spune că numai proclamarea suveranităţii de stat nu asigură dezvoltarea economică. Cum s-a exprimat tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Congresul Sindicatelor, este mai degrabă necesară crearea unui sistem de relaţii democratice, pe plan internaţional. adică nişte relaţii bazate pe aceleaşi inter-pătrunderi economice ale ţărilor, fie că ele sînt ţări mici sau mari, dezvoltate sau subdezvoltate, puternice sau slabe. Inegalitatea mi se pare obstacolul esenţial în calea lichidării subdezvoltării pentru că numai o optică de mare putere capitalistă este aceea care nu acceptă principiul că o ţară mică are aceleaşi drepturi cu o putere mare. Nu este, de pildă, deloc lipsit de semnificaţie faptul că, de curînd, un reprezentant al S.U.A. ridica problema dacă nu ar trebui revăzut sistemul de vot la O.N.U. în funcţie de puterea ţărilor membre. Această atitudine mi se pare a fi o răbufnire neocolonialistă extrem de dură dar şi de inabilă.

Cred, pe de altă parte, că nu trebuie să ne temem de ideea unei strategii globale, integrale a dezvoltării, pentru că în raport cu asigurarea independenţei, cu asigurarea acestor relaţii echitabile, lichidarea subdezvoltării nu este o chestiune de scurtă durată. Experienţa arată că subdezvoltarea se lichidează într-o perioadă lungă sau foarte lungă de timp. Ţara noastră este una din cele mai dinamice economii din lume. Producţia industrială a crescut între 1950—1970 de 11,3 ori dar ponderea sa în producţia industrială mondială a crescut de numai 2 ori în acest interval. Dacă problema dezvoltării ar fi simplă ponderea ţării noastre ar fi trebuit să crească de cel puţin 5—6 ori în cei douăzeci de ani. Lumea dezvoltată nu stă pe loc în timp ce ne apropiem de ea.

Deci, după părerea mea problema asigurării dezvoltării este nu numai de a creşte producţia într-un ritm rapid dar şi de a asigura un sistem de relaţii care să nu mai frustreze ţările aflate pe o poziţie nefavorabilă din punct de vedere al nivelului de dezvoltare economică.

Gheorghe Dolgu: În concepţia lui Prebisch şi a primului UNCTAD strategia globală a dezvoltării înseamnă ansamblul de măsuri internaţionale concertate în favoarea dezvoltării ţărilor în curs de dezvoltare. O strategie a dezvoltării în orice înţeles am lua-o nu se poate limita la efortul măsurilor internaţionale, ci trebuie să se sprijine pe efortul propriu al fiecărui popor. Una din deficienţele modului globalist este că pune accentul exclusiv pe acţiunea externă concertată, lasă în umbră măsurile care trebuie să fie întreprinse prin efortul propriu al fiecărui popor. Această chestiune a fost una din greşelile lui Prebisch. Este adevărat că în ultima perioadă a activităţii lui la UNCTAD începuse să-şi revizuiască opiniile, punea în termeni duri problema măsurilor adoptate pe plan intern în ţările în curs de dezvoltare. Ştiu că au existat opoziţii ca în cuprinsul rapoartelor lui să se prevadă menţiunii speciale cu privire la eforturile făcute de ţările în curs de dezvoltare. A doua remarcă este ideea relaţiilor bazate pe inegalitate. Mă refer însă la o anumită inegalitate şi anume la clauza nereciprocităţii în favoarea ţării slab dezvoltate. Trebuie să fie aplicate măsuri care să ţină seama de inegalitatea de forţe între cei puternici şi cei slabi, măsuri în favoarea ţărilor mai puţin dezvoltate.

(Va urma)

EVENIMENTELE VALUTARE

(Urmare din pag. 16)

fără un raport echilibrat faţă de dezvoltarea economică. Rezultatul a fost deprecierea neîntreruptă a dolarului.

Pe plan extern, S.U.A. au aruncat în circulaţie sume uriaşe de dolari pentru finanţarea expansiunii lor economice, politice şi militare pe scară mondială. Numai dolarii care au emigrat pe aceste căi în Europa occidentală, devenind astfel eurodolari, sînt evaluaţi la sume variind între 35 şi 50 de miliarde. În aceste condiţii, în ţările occidentale se pune întrebarea dacă dolarul, cu instabilitatea lui inflaţionistă, cu masa uriaşă a eurodolarilor în permanentă mişcare mai poate îndeplini în bune condiţii funcţiile unei valute de rezervă, dacă nu cumva el este pe cale să-şi piardă această vocaţie.

Dezvoltarea inegală a ţărilor capitaliste, cu reversul ei monetar, alături de deprecierea inflaţionistă a dolarului, sînt deci cele două surse fundamentale ale crizei permanente prin care trece sistemul valutar interoccidental. A lichida criza, ar însemna a găsi o soluţie la aceste probleme, ceea ce este fireşte extrem de greu. Evident este că toate încercările de pînă acum nu au mers la surse, ci la efecte.

R.P.D. COREEANĂ

NOI DIMENSIUNI ÎN AGRICULTURA INTENSIVĂ

DIMENSIUNILE actuale ale agriculturii coreene pot fi măsurate cu o unitate atît de familiară observatorului ce-și propune o sinteză a realităților socialiste din „țara diminețilór liniștite", cum este efortul susținut al unui popor hotărît să-și dureze o bază puternică a unei economii naționale independente, multilateral dezvoltate.

Imaginea satului coreean, recent angajat pe traseele noului plan de șase ani, care a fost adoptat de Congresul al V-lea al Partidului Muncii din Coreea, oferă astăzi tabloul unor remarcabile împliniri.

O incursiune, oricît de sumară, în „cifrele și faptele" realizate de economia rurală a R.P.D. Coreene trebuie să pornească de la asaltul tumultuos al științei și tehnicii în agricultură, de la lichidarea definitivă a secularei înapoieri, de la instaurarea pentru totdeauna a coordonatelor socialismului.

Sarcinile centrale ale agriculturii coreene — fixate pentru etapa trecută, septenală, de dezvoltare — au fost îndeplinite: irigarea, mecanizarea, chimizarea și electrificarea au transformat solul țării, în mare parte impropriu culturii cerealelor, în ogoare purtînd lanuri mănoase de orez, grîu, porumb.

În urma construirii unui puternic sistem de irigații și hidroameliorații, rețeaua densă a canalelor ce brăzdează ogoarele țării pune la adăpost recoltele de amenințarea inundațiilor sau secetei. Capacitatea actuală a lacurilor de acumulare este de peste 1,5 ori mai mare decît cu 10 ani în urmă, iar potențialul de pompare a apei — de peste 3,2 ori.

Sînt notabile lucrările de amploare pentru irigarea și drenarea principalelor zone rizicole. Numai în anii 1967 și 1968, ani de intesă activitate în acest domeniu, sute de mii de hectare de suprafețe destinate culturii orezului (între care, în primul rînd, principalele bazine din regiunea Hoanghai de sud), au fost dotate cu instalații de drenare, menite să protejeze întinse orezării de pericolul submersiunii.

Au fost încheiate cu succes lucrările de irigare în cadrul marilor sisteme Kian și Ceandan, realizîndu-se în prezent noi amenajări ale rețelei fluviilor Amnok-kan și Sinkye.

Procesul mecanizării lucrărilor agricole a cunoscut un ritm accelerat în anii din urmă; volumul total al muncii mecanizate, raportat la întreaga suprafață arată, a sporit în decursul ultimului deceniu de peste 2.6 ori.

Mecanizarea și automatizarea sînt folosite pe scară tot mai largă în creșterea vitelor, în fermele de păsări, pomicultură.

Concomitent cu extinderea capacităților de producție a industriei tractoarelor, numărul sporit al acestora se adaugă mașinilor agricole ce fac mai ușoară munca lucrătorilor de pe ogoarele coreene. În prezent revin, în medie, circa 1,5 tractoare convenționale (de 15 cp) la 100 hectare de suprafață arabilă. Planurile de perspectivă ale dezvoltării economiei rurale conțin, între alte obiective, și pe cel al mecanizării complete a agriculturii.

Caracteristicile pedologice ale solului coreean impun asigurarea unei producții mereu sporite de îngrășăminte chimice; astfel, chimizarea agriculturii coreene cunoaște ritmuri dintre cele mai înalte. Numai în ultimii 10 ani, volumul îngrășămintelor chimice produse în țară a sporit de peste 3,2 ori, în timp ce, în același interval, cantitățile de fertilizatori folosite în agricultură au fost de peste 3.3 ori mai mari. Anual, mai mult de 500 kg îngrășăminte revin, în medie, fiecărui hectar de pămînt arabil.

Evocarea noului profil al satului coreean ar fi incompletă fără a se aminti una din cele mai importante cuceriri tehnice ale acestuia: încheirerea electrificării rurale. De binefacerile electricității se bucură acum pînă și sătenii celor mai îndepărtate insule ale țării, gospodăriile risipite pe povîrnișurile munților. Consumul anual de energie electrică în localitățile rurale coreene era, la sfîrșitul anului trecut, de un miliard kWh; din aceasta, cea mai mare parte se utilizează, în scopul obținerii producției agricole.

Una din cele mai noi ramuri ale agriculturii coreene, cu largi perspective de dezvoltare în acest șesenal, este avicultura. Există deja o bază modernă pentru creșterea păsărilor, care permite realizarea — prin metode industriale — a unei producții anuale de peste 700 milioane de ouă și a unor cantități mereu mai mari de carne de pasăre. Amplificarea în continuare a producției acestui sector va creea noi posibilități pentru îmbunătățirea în scurt timp a aprovizionării cu carne și ouă a populației.

Preocuparea constantă a Partidului Muncii din Coreea și a guvernului R.P.D. Coreene pentru dezvoltarea agriculturii, componentă importantă a ansamblului economiei sale naționale, a condus, în mod firesc, la rezolvarea problemei satisfacerii cu produse alimentare a populației din producția internă. Aceasta ilustrează în modul cel mai grăitor ascensiunea continuă a satului socialist coreean, în întregime cooperativizat.

Avuția cea mai de preț, însă, a satului coreean este hărnicia oamenilor lui, dăruirea lor plenară pentru edificarea vieții noi.

M. LAZĂRESCU

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● R. P. Polonă — R. F. a Germaniei

Intr-o convorbire cu un redactor al publicației poolneze „Rynki Zagraniczne", Philip von Bismarck, președintele Camerei de industrie și comerț din Hanovra, care a făcut o vizită în Polonia în fruntea unui grup de reprezentanți ai cercurilor economice din R. F. a Germaniei, a arătat că principalul obiectiv al vizitei sale l-a constituit cercetarea în comun a posibilităților de dezvoltare a colaborării dintre întreprinderi industriale poloneze și vest-germane. După părerea sa, asemenea posibilități există în domeniul construcțiilor, al industriei miniere și al industriei producătoare de mijloace auto. Von Bismarck a apreciat drept „interesante" contactele realizate cu Uniunea industriei mașinilor de construcție „Bumar", exprimîndu-și convingerea că în acest sector există posibilități concrete de cooperare.

● R. P. Polonă — Japonia

Recent, s-a înapoiat din Japonia o delegație de specialiști din industria chimică poloneză, condusă de Maciej Wirowski, adjunct al ministrului industriei chimice anunță agenția P.A.P. Scopul acestei vizite a fost cunoașterea industriei japoneze de fibre sintetice și a celei petrochimice, ramuri care cunosc o intensă dezvoltare și în Polonia. După cum a declarat la înapoiere Maciej Wirowski, Polonia intenționează să cumpere cele mai noi licențe, să folosească experiența cea mai avansată și utilajele necesare unei producții de calitate. Unul din principalii parteneri — a spus ministrul polonez — îl constituie industria chimică japoneză. Polonia a achiziționat recent o licență japoneză pentru producerea polipropilenei la Plock. Un al doilea contract în curs de realizare privește omcs.enizarea polietilenei. În sfîrșit, o a treia tranzacție vizează construcția unor secții la Fabrica de fibre sintetice de la Tomaszev.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

SUEDIA:

PERSPECTIVELE STIMULĂRII INVESTIȚIILOR

BLOCAREA generală a prețurilor, introdusă de autoritățile suedeze la 12 octombrie 1970 pe o perioadă de circa șase luni, în încercarea de a preîntîmpina un dezechilibru conjunctural mai grav, a fost prelungită recent pînă la 1 octombrie 1971. În cadrul măsurii de ansamblu, a intervenit însă o deferențiere: în mai multe etape a fost relaxat controlul asupra prețurilor unor bunuri de investiții și materii prime, în timp ce grosul mărfurilor și serviciilor destinate consumului personal rămîne supus blocării. Această diferențiere este pusă în legătură cu intenția declarată a responsabililor politicii economice de a pune accentul în cursul acestui an pe accelerarea investițiilor industriale.

După aprecierile dintr-o recentă analiză a situației economiei suedeze, întreprinsă de O.C.D.E., rezultă că în faza actuală a conjuncturii perspectivele în domeniul investițiilor rămîn incerte. Pe baza rezultatelor anchetei din noiembrie 1970 cu privire la investițiile proiectate de întreprinderi, Institutul național de cercetări economice al Suediei prevede că volumul investițiilor va crește în 1971 cu 7% față de anul precedent, după ce în 1970 înregistrase un spor de 7,5%. Această prognoză se întemeiază pe ipoteza unei anumite relaxări a creditului și pe o deplasare a efortului de finanțare de la construcții la industria prelucrătoare. După o altă prognoză, elaborată de ministerul finanțelor, investițiile întreprinderilor ar urma să se mărească anul acesta cu 8,5%, din care cele ale întreprinderilor din industria prelucrătoare cu 12%. În felul acesta, formarea brută de capital fix ar cunoaște o creștere de 5%, în timp ce după prognoza Institutului național de cercetări economice, sporul ar urma să fie doar de 3%.

După datele existente pînă în momentul de față, ritmul de creștere a producției naționale s-a încetinit în 1970. Ancheta conjuncturală din decembrie 1970 în rîndul conducătorilor de întreprinderi a scos în evidență creșterea numărului acelora dintre ei care consideră că producția este frînată de slăbiciunea cererii. În ultimul trimestru al anului trecut comenzile noi au înregistrat o scădere simțitoare într-o serie de ramuri industriale: alimentară, textilă și a confecțiilor, a lemnului, chimică și a cauciucului, a materialelor de construcții, metalurgică și a construcțiilor de mașini. Aceasta din urmă a rămas ultima ramură în care comenzile existente erau încă apreciate ca importante în raport cu capacitățile de producție.

După indiciile pe care le oferă Bugetul național preliminar pe 1971, produsul intern brut va crește în cursul acestui an cu 2,8%, față de o creștere de 4,3% în 1970. Dintre elementele componente ale acestui indicator, cheltuielile publice vor crește cu 4,2% (față de +4,3% în cursul anului trecut). Consumul privat cu 3% (+2,8%), exportul de mărfuri cu 8,5% (+8,7%), importul cu 4% (+9,2%), stocurile cu 1,6% (+4,1%). Sporul cererii totale ar urma să fie astfel de 3% în 1971, în comparație cu 5,7% în 1970. Balanța comercială care ar rezulta din evoluția menționată a importurilor și exporturilor ar prezenta o importantă îmbunătățire, trecînd de la deficitul de 223 milioane de dolari din 1970 la un excedent în sumă de 35 milioane de dolari. Conform acelorași previziuni, cheltuielile nete la capitolul invizibile se vor mări în mică măsură în 1970, deficitul în creștere al turismului și al transferurilor fiind parțial contrabalansat de o ameliorare a încasărilor nete de pe urma transporturilor maritime. Ca rezultat final, balanța plăților curente se va încheia potrivit prognozei cu un deficit de 144 milioane de dolari, adică înjumătățit față de 1970 cînd a reprezentat, potrivit evaluărilor existente, 324 milioane de dolari.

Autoritățile suedeze se așteaptă ca prețurile bunurilor de consum să crească pînă în decembrie 1971 cu 7,7% față de nivelul din aceeași lună a anului trecut, după un spor de 7% în perioada corespunzătoare din 1970. Cea mai mare parte a creșterii este explicată prin acțiunea unor factori speciali, printre care locul întîi revine urcării impozitelor indirecte cu 3,2% (în 1970 același factor a contribuit cu 1,4% la creșterea prețurilor). O pondere mai mică decît în cursul anului trecut este atribuită scumpirii mărfurilor importate, și anume 0,9% față de 1,7% în 1970. După luarea în considerare a tuturor factorilor speciali, creșterea reziduală a prețurilor bunurilor de consum va reprezenta 2,4% în 1971, față de 2,7% în 1970.

REPERE

● **Președintele Boliviei, Juan Jose Torres,** a declarat că actualul guvern al țării dorește să pună capăt oricărei dependențe și să înlăture obstacolele ce frînează dezvoltarea Boliviei. El a făcut apel la toate forțele progresiste ale țării să-și unească eforturile pentru dobîndirea independenței economice, „pentru a pune capăt exploatării din partea celor care negociază bogățiile țării și strîng averi pe seama poporului".

● **Exporturile** egiptene de bumbac din recolta anului 1970 au atins la sfîrșitul lunii ianuarie a.c. 289 650 baloturi, informează agenția MEN.

● **Ministrul de externe** al Austriei, dr. Rudolf Kirchschläger, a inaugurat la Viena Institutul latino-american.

● **Subvențiile** acordate în Franța pentru descentralizarea industriei s-au ridicat în 1970 la 200 milioane franci, dublul celor din anul precedent. Măsurile luate au permis crearea a 36 000 locuri noi de muncă.

● **Numărul studenților** japonezi, actualmente 457 000, a sporit de 2,4 ori în ultimul deceniu. La facultățile de fizică și la politehnică el a crescut în același interval de 3,2 ori.

● **85% din petrolierele** care se construiesc acum în lume depășesc 200 000 TRB. În același timp, aproape jumătate din tonajul existent constă din petroliere „clasice", de pînă la 60 000 TRB, putînd trece prin Canalul Suez. Dar pe măsură ce trece timpul, ponderea lor în tonajul mondial se reduce.

● **Producția de aur** a lumii capitaliste a atins în 1970 nivelul record de 41,6 milioane uncii, fiind obținută în proporție de trei sferturi în R.S.A. Cea mai mare parte a fost utilizată în industrie.

● **Irlanda** a acceptat să-și alinieze prețurile sale agricole la cele din Piața Comună în cinci etape, cu o durată totală de patru ani și jumătate; de asemenea și tarifele vamale.

● **Planul „Calcul"** francez va fi realizat integral pînă la sfîrșitul anului 1971, așa cum era prevăzut. În ultima perioadă, cifra de afaceri a Companiei Internaționale de Informatică (C.I.I.) a crescut într-un ritm de 40% pe an.

● **Exportul** de lînă al Australiei este estimat în acest an la circa 583 milioane dolari australieni, în scădere față de anul trecut.

● **Deficitul comercial** al Indiei din 1971 va fi cel mai redus din ultimii zece ani. Potrivit ministrului comerțului exterior, H. Lal, se așteaptă ca el să nu depășească 12 milioane rupii.

● **În Irak** va fi construită o rafinărie cu o capacitate anuală de 1,5 milioane barili. Proiectul noului obiectiv economic a fost aprobat de către organele de resort irakiene, el urmînd să fie realizat în localitatea Hamvamial-Alil (provincia Mossul). Costul noii construcții este apreciat la 15 milioane lire sterline.

● **În fiecare minut,** în Filipine se nasc trei copii, populația crescînd astfel, zilnic, cu 4 475 de noi născuți. Dacă acest ritm de creștere a populației, de 3,1% pe an, se va menține, numărul total al locuitorilor arhipelagului filipinez ar spori de la 37 milioane în 1971, la aproximativ o sută de milioane în anul 2000.

● **Creșterea economică a** Greciei a fost „satisfăcătoare" în ultimii doi ani, constată un recent raport al O.C.D.E.

● **Telefericele și schilifturile austriece** au transportat anul trecut 115 milioane persoane, cu 16% mai multe decît în 1968

● **Ministrul britanic al industriei și comerțului,** John Davies, a precizat că ultima estimație a prețului total al proiectului avionului supersonic anglo-francez „Concorde" se cifrează la 885 milioane lire sterline. Această sumă este mai mare cu 60 milioane lire față de prețul estimat în decembrie 1970.

MONDORAMA

PREMIERA SE AMÎNĂ

O VESTE SENZAȚIONALĂ în lumea energeticii atomice: Oficiul central de producție a electricității din Marea Britanie („Central Electricity Generating Board") a anunțat amînarea cu cel puțin un an a începerii construcției centralei nucleare Sizewell B, de 2 640 MW. Știrea este cu atît mai neașteptată cu cît proiectul inițial fusese aprobat în mod definitiv de guvern și un milion de lire fusese cheltuit pentru lucrările preliminare deschiderii șantierului. Și totuși... Ce s-a întîmplat?

Programul de energetică nucleară al Marii Britanii — deci inclusiv centrala Sizewell B — fusese conceput în funcție de planurile oficiale de expansiune a economiei, care însă s-au dovedit a fi prea ambițioase din pricina dificultăților monetare și a inflației. Acum un an se prevedea o creștere anuală de 6% a consumului de electricitate pînă în 1975—1976. Dar viața a adus corectivele sale, și se prevede o creștere anuală de numai 5,5%. O primă victimă a acestui corectiv: centrala.

Desigur, chiar și reduse cifrele rămîn impresionante. Singura schimbare: Marea Britanie — vorba poetului latin — se grăbește ceva mai încet.

BUGETUL ARABIEI SAUDITE

BUGETUL Arabiei Saudite pe anul fiscal în curs, în valoare de 6380 milioane riali (100 riali = 95,75 franci), este cel mai mare din istoria țării. 40% din totalul cheltuielilor sînt destinate dezvoltării economice. 11% învățămîntului, 9% apărării naționale. Ajutorul către țările arabe reprezintă 400 milioane riali. Petrolul furnizează 85% din venituri. Extracția de petrol, care formează 46% din produsul intern brut, a crescut în utlimul deceniu într-un ritm mediu anual de 10,5%; încetinirea din exercițiul precedent a avut drept cauză închiderea timp de 112 zile a conductei transarabice spre Marea Mediterană. Rezervele de țiței estimate în prezent, la 147 miliarde barili, sînt considerate a fi cele mai importante de pe glob.

REPUBLICA LILIPUT A INSULEI NAURU

ACUM aproape 200 ani, baleniera engleză Hunter, de sub comanda căpitanului John Fearn, naviga pe imensitatea Oceanului Pacific, cînd, deodată la orizont apăru o insulă care nu figura pe nici o hartă. Era insula Nauru. Această insulă, cu o suprafață de numai 22 kmp, pierdută în nesfîrșitul oceanului se află la 3 500 km de Sidney, de unde își aduce toată hrana și chiar și apa, de care insula este lipsită.

La 31 ianuarie 1968, insula Nauru și-a obținut independența. devenind republică. Populația sa, în prezent, este de circa 3500 oameni.

Unica bogăție a insulei o formează fosfații, exploatați și exportați în Australia și Noua Zeelandă. Producția anuală este de circa 2 milioane tone. Fiecare tonă de fosfați aduce 12 dolari. Din această sumă, guvernul republicii varsă 60 cenți, ca redevență proprietarilor terenurilor de unde se extrag fosfații, și 3,80 dolari societăților care se ocupă cu exploatarea.

Moneda folosită pe insulă este dolarul australian. Ca limbă scrisă este folosită limba engleză. Casele locuitorilor aparțin statului. Îngrijirea medicală și învățămîntul sînt gratuite. Școala este obligatorie de la vîrsta de 6 ani pînă la 17 ani. Pentru muncile grele au fost aduși 700 muncitori necalificați din insulele Gilbert și Ellice.

„RADIOGRAFIA" AMAZONIEI

O VASTĂ ACȚIUNE s-a declanșat în cursul acestei luni în Brazilia: inventarul aerofotogrametric al tuturor resurselor naturale, vegetale și minerale ale Amazoniei și alcătuirea hărților geologice, hidrografice și cele privitoare la flora acestui imens teritoriu. Proiectul operațiunii, care va dura un an, este elaborat în întregime de experți brazilieni. Costul său total este estimat la 27 milioane cruzeiros, din care 60% vor servi pentru procurarea aparaturii necesare, dintre cele mai moderne, de la firme aerospațiale americane. Utilizarea unui sistem de spectre multiple, relatează **Jornal de Brasil**, în special pentru fotografiile de la mare altitudine (11 000 m) va permite identificarea naturii solului și a componentelor sale mineralogice.

CURA DE SLĂBIRE A „AJUTORULUI" AMERICAN

DUPĂ CÎTEVA LUNI de dezbateri aprinse în jurul cuantumului așa-numitului ajutor pentru străinătate pe anul 1971, recent în Congresul S.U.A. s-a realizat un compromis asupra proiectului de lege respectiv, care include și un amendament stipulînd reducerea cu un miliard de dolari a sumei de 3,7 miliarde, solicitată în acest scop de Administrația Nixon.

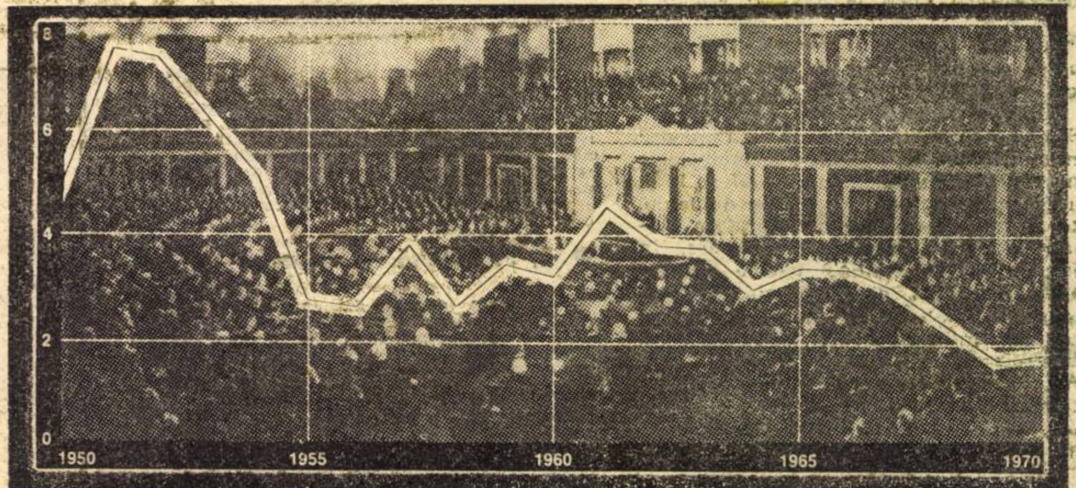

După cum se poate vedea din graficul alăturat, în ultimele două decenii „ajutorul" S.U.A. pentru străinătate a urmat cu unele oscilații — o curbă descendentă scăzînd de la aproape 8 miliarde dolari în 1951 la mai puțin de 2 miliarde în 1969, adică circa 0,2% din venitul național al țării. De remarcat, că doar o parte din aceste alocații reprezintă asistență economică: după evaluări oficiale, în 1963 aceasta însuma 2,5 miliarde dolari, iar în 1970 — 1,5 miliarde. Restul este constituit din „ajutoare" militare care nu numai că nu sprijină procesul de dezvoltare economică, dar și determină importante cheltuieli din venitul național — și așa destul de redus — al țărilor care primesc o astfel de asistență.

Și aceasta în timp ce angajamentele financiare externe ale țărilor în curs de dezvoltare sînt în continuă creștere. Astfel, în perioada 1956—1967 numai plățile legate de datoria lor externă (rate, comisioane, dobînzi ș.a.) a sporit de peste 6 ori: de la 0,8 miliarde dolari la circa 4,7 miliarde (din care 3,1 miliarde reprezintă rata de rambursare a creditelor, iar 1,6 miliarde — dobînzile aferente).

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

COMPETIȚIA PRODUCTIVITATE — SALARII — PREȚURI

PROBLEMA tensiunilor inflaționiste, care se accentuează în ultimii ani în economia japoneză, preocupă din ce în ce mai mult cercurile guvernamentale din această țară — scrie Taishirô Shirai, profesor la Universitatea Hôsei din Tokio. Datele publicate de el pe această temă în „Revue internationale du Travail" (nr. 3/1971) sînt ilustrative.

Curba productivității muncii din graficul alăturat a urcat vertiginos în perioada 1966—1969, fiind urmată — cu un decalaj crescînd — de cea a salariilor reale, care au sporit mai substanțial în ultimii trei ani, mai ales datorită fermității acțiunilor revendicative ale maselor de salariați. Curba prețurilor cu amănuntul își menține, de asemenea, orientarea ascendentă, media anuală de creștere în perioada 1965—1969 depășind întrucîtva 5% (în special ca urmare a majorării prețurilor la alimente și servicii, a chiriilor etc.).

Anul	Veniturile salariaților	Veniturile lucrătorilor independenți	Veniturile obținute din agricultură și pescuit	Veniturile rezultate din activitatea societăților particulare	Alte venituri
1965	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1966	110,2	110,6	115,1	121,8	107,4
1967	124,5	125,4	142,5	165,6	114,4
1968	141,9	142,3	146,3	220,7	138,1
1969	164,3	161,2	153,3	265,1	164,0

Nu mai puțin interesantă este evoluția veniturilor, grupate pe diferite surse sau categorii sociale (vezi cifrele din tabel).

În ritmul cel mai alert au crescut, între anii 1965 și 1969, veniturile realizate din plasamente de capital (de 2,65 ori). La mare distanță se situează dinamica veniturilor salariaților (deși aici au fost incluse veniturile directorilor societăților) și cea a veniturilor lucrătorilor independenți. La baza scării se află evoluția veniturilor obținute din agricultură și pescuit, afectate în unii ani fie de factorii climatici, fie de anumite măsuri de control al prețurilor (de pildă, la orez).

Distanțarea tot mai pronunțată între dinamica productivității muncii și salariul real arată că roadele creșterii economice sînt însușite de monopoluri, situație exprimată în linii mari (în graficul alăturat) prin curba veniturilor rezultate din activitatea societăților particulare.

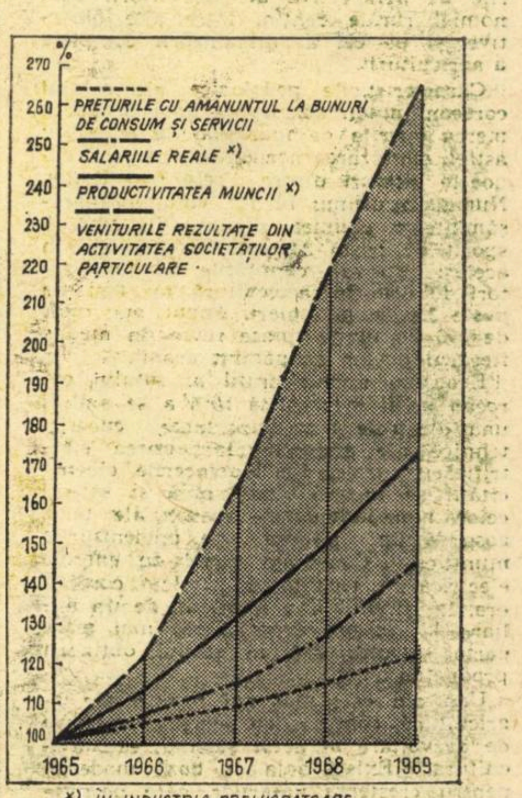

x) ÎN INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE

Cabinet P. CR

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL IX NR. 23 (405)
VINERI 4 IUNIE 1971
20 PAGINI 2 LEI

23

ECONOMIA ROMÂNIEI IN CINCINALUL

ANUL IX **viața economica**

săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

numărului 23 din 4 iunie 1971

■ **ECONOMIE NAȚIONALA**

— Principalele direcții ale dezvoltării economiei românești în perioada 1971—1975 (pag. 3)

— **Forța de muncă:** Cum asigurăm noilor obiective economice cadrele calificate? de **Viorel Micu**, economist (pag. 5)

— **Cercetare-producție 1971—1975** Valorificarea superioară „îmbogățește" zăcămintele sărace de dr. ing. **Petru Vlad**, director ICEMIN (pag. 6)

Ecouri: „Economistul merceolog — omul de la barieră" de **Dinu Dragomirescu, Liviu Mureșan** (pag. 7)

— **Relații economice externe ale României:** Comertul cu țările în curs de dezvoltare de **C. Gavrilescu** (pag. 8)

■ **CONDUCERE • ORGANIZARE**

Dezbateri

— **Legea cu privire la organizarea și conducerea unităților economice de stat**

• Cadru favorabil inițiativei de **M. Dumitrescu**

• Accent pe precizarea răspunderilor de **Al. Deteșan, C. Jornescu** (pag. 9)

Tribuna specialistului

— Cum programăm producția? de ing. **W. Mendelsohn**, Ministerul Muncii (pag. 10—11)

■ **TEORII • IDEI**

— Cu privire la noțiunile de „fonduri" și „mijloace de producție" de lect. univ. **M. Boulescu**, asist. univ. **Ion Ionescu**, A.S.E. (pag. 12)

— **Șantier științific:** prof. univ. ing. **Stoian Petrescu**, decanul facultății de Economia producției, A.S.E. (pag. 13)

— **Puncte de vedere:** Economia națională și economia mondială de conf. dr. **Constantin Moisuc** (pag. 14)

■ **ECONOMIE MONDIALA**

— Însemnări de călătorie din R.P. Chineză Inițiativa și spiritul creator în sprijinul progresului tehnic de **Petre Popa**

— R.D. Vietnam: Vitalitatea unui popor-erou de **Ion Badea** (pag. 15)

— **Dezbateri din presa țărilor socialiste:** Rolul prognozei în economie (II) (pag. 16)

Formula I.R.I. de Mircea Coșea, asistent A.S.E. (pag. 17)

— **Documentar:** 1961—1970 Creșterea economică în țările O.C.D.E. de conf. dr. **Eugen Prahoveanu** (pag. 18)

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

CHEMARE ÎNSUFLEȚITOARE — ANGAJAMENT FERM

VIBRANTA chemare la mobilizarea energiilor creatoare ale întregii națiuni, adresată de Consiliul Național al Frontului Unității Socialiste cetățenilor României în legătură cu înfăptuirea planului cincinal de dezvoltare a economiei naționale pe perioada 1971—1975, a avut un puternic ecou în rîndurile tuturor oamenilor muncii din țara noastră.

Practic, această chemare este nu numai un imbold, ci totodată, un angajament de a munci cu abnegație și inteligență pentru transpunerea în viață a noilor coordonate ale viitorului. Proiectul planului cincinal, care prefigurează o nouă și impresionantă treaptă a ascensiunii noastre spre progres și civilizație, este rezultatul activității laborioase a conducerii de partid și de stat, al unei largi consultări publice, desfășurate pe întreg cuprinsul țării, în întreprinderile industriale, în unitățile agricole, prin presă, cu participarea tuturor categoriilor de oameni ai muncii, în spiritul profundului democratism și al responsabilității comune față de prezentul și viitorul nostru, care caracterizează viața României de astăzi. O confirmare elocventă a acestui democratism, a conștiinței că tot ceea ce construim se realizează prin voința poporului și pentru popor, l-a constituit dezbaterea și aprobarea în unanimitate a proiectului planului cincinal de dezvoltare a economiei naționale de către Consiliul Național al Frontului Unității Socialiste din care fac parte reprezentanții tuturor organizațiilor de masă, obștești, cooperatiste și profesionale din țara noastră, reprezentanți ai muncitorilor, țăranilor, intelectualilor, femeilor și tineretului, ai oamenilor muncii de toate naționalitățile.

Chemarea Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste constituie un răspuns prompt la imperativul pregnant relevat de partid privind mobilizarea și antrenarea maselor largi populare la uriașul efort creator în vederea înfăptuirii unor sarcini de amploarea celor prevăzute în noul cincinal. „Prezentul și viitorul luminos al patriei, creșterea bunăstării oamenilor muncii, a familiilor lor — se subliniază în acest însuflețitor document, — sînt nemijlocit legate de activitatea pe care o depune fiecare cetățean al țării pentru dezvoltarea susținută a forțelor de producție, a industriei și agriculturii, a economiei naționale în ansamblul său, a științei, învățămîntului și culturii, pentru realizarea tuturor obiectivelor înscrise în planul cincinal. Stă în puterea muncitorilor, țăranilor, intelectualilor, a minunatului nostru popor să înfăptuiască mărețul program pe care ni l-am propus pentru viitorii cinci ani, să asigure, sub conducerea încercată a gloriosului nostru partid comunist, înălțarea României pe noi culmi ale civilizației socialiste".

Într-adevăr, îndeplinirea la cotele maxime a amplului și cutezătorului program de dezvoltare multilaterală a țării, prevăzut pentru următorii cinci ani, este condiționată de deplina punere în valoare a potențialului creator al întregii națiuni, a avantajelor și superiorității orînduirii noastre. Planul cincinal imprimă economiei noastre naționale un înalt ritm de creștere, punînd accent pe laturile calitative ale activității, pe dezvoltarea rapidă a ramurilor industriale moderne, răspunde exigențelor impuse de revoluția tehnico-științifică contemporană. Un accent deosebit revine dezvoltării cercetării științifice — știința fiind chemată să contribuie nemijlocit la realizarea obiectivelor cincinalului, îmbunătățirii continue a învățămîntului, ridicării calificării profesionale, perfecționării activității de conducere în toate sectoarele, participării tot mai largi a oamenilor muncii la adoptarea deciziilor și înfăptuirea programelor de dezvoltare economică și socială. Prevederile planului cincinal exprimă orientarea consecventă spre continuarea procesului de dezvoltare a unei economii moderne, bazată pe o industrie puternică și o agricultură înaintată, pe folosirea cuceririlor revoluției tehnico-științifice și valorificarea superioară a resurselor țării, a întregului potențial de producție, pe o înaltă productivitate a muncii sociale — în vederea satisfacerii tot mai largi a cerințelor materiale și spirituale ale poporului. Ansamblul de obiective ale cincinalului vizează în ultimă instanță creșterea continuă a nivelului de trai material și spiritual al populației — țelul fundamental al întregii politici a partidului și statului nostru; vor fi create numeroase noi locuri de muncă în economia națională, se va înfăptui un ansamblu de măsuri privind majorarea generală a salariilor, creșterea veniturilor țărănimii, mărirea pensiilor, îmbunătățirea alocației pentru copii, continuarea în ritm susținut a construcțiilor de locuințe, sporirea fondurilor destinate acțiunilor social-culturale.

EXPERIENȚA muncii noastre de edificare a României socialiste a dovedit că spiritul creator al maselor ocupă un loc determinant în bilanțul tuturor realizărilor, că în procesul de înfăptuire a planurilor pe care le elaborăm ies în evidență numeroase rezerve, în toate sectoarele de activitate. Descoperirea și valorificarea acestor rezerve prin larga inițiativă a oamenilor muncii pot contribui substanțial la accelerarea ritmului de dezvoltare a economiei naționale, la creșterea eficienței întregii activități economice. Succesele înregistrate în toate domeniile economiei naționale în lunile care s-au scurs din acest prim an al cincinalului constituie o mărturie concludentă a realismului prevederilor noului plan de dezvoltare, a lucidității și caracterului științific proprii întregii politici a partidului și statului nostru.

„Înfăptuirea acestui vast program de construcție economică și socială — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — va ridica România pe o nouă treaptă de progres și civilizație, va marca parcurgerea unei noi și însemnate etape pe drumul apropierii țării noastre de statele avansate ale lumii. O dată cu dezvoltarea forțelor de producție, cu creșterea producției de bunuri materiale și spirituale, se va ridica și mai mult nivelul de trai al poporului, se va îmbunătăți viața fiecărui cetățean, înfăptuindu-se astfel obiectivul central al construcției socialiste, țelul suprem al întregii politici a partidului nostru comunist — bunăstarea și fericirea omului". Sînt obiective care ne însuflețesc în munca noastră de zi cu zi și care unesc toate energiile creatoare ale poporului nostru într-un singur torent îndreptat spre ridicarea patriei pe noi culmi ale civilizației socialiste.

CURIER

• Gradația la transfer

M. GREGORIAN, Timișoara — Conform circularei nr. 170952/1970, la transferarea în interesul serviciului pe aceeași funcție sau pe una echivalentă, dar la o unitate în care funcția respectivă are un nivel de salarizare superior, conducerea unității, ținînd seama de calitățile și aptitudinile profesionale, precum și de vechimea în specialitate vă va putea acorda un număr de gradații fără să depășească pe cel avut la unitatea de unde ați plecat. În consecință, în situația dv., conducerea unității poate, fără să fie obligată, să vă încadreze în gradația avută la vechea unitate.

• Cheltuielile cu sistemul informațional

NICOLAE GRIGORE, Sibiu — Cheltuielile ocazionate de introducerea unui nou sistem informațional, precum și cele generale de pregătire a introducerii unui sistem de prelucrare a datelor pe calculatoarele electronice, lucrările ce se execută în colaborare cu centrele teritoriale de calcul, se decontează pe cheltuielile de producție și se înregistrează în contul 521 „Cheltuieli generale ale întreprinderii", analitic 521.04 „Cheltuieli de birou". Cheltuielile menționate mai sus se plătesc centrelor de calcul în baza contractului și a facturilor emise. Amenzile contravenționale nu se aplică pentru „o lucrare executată necorespunzător", ci pentru abaterile prevăzute în mod expres în actele de stabilire și sancționare a contravențiilor. Sancțiunile se aplică tuturor persoanelor care au săvîrșit contravenția. Deci, dacă este săvîrșită de un salariat și de șeful său ierarhic, sancțiunile se aplică ambelor persoane. „Pentru o lucrare executată necorespunzător" se aplică sancțiune disciplinară și reducerea salariului tarifar în condițiile legii.

• Restituirea indemnizației

I. MANOLACHE, București — Dacă la stabilirea duratei primului concediu de odihnă (în anul 1968), s-a cumulat și concediul aferent lunilor lucrate în anul 1967 (august — decembrie), pentru care n-ați primit concediu întrucît aveați mai puțin de 11 luni de vechime neîntreruptă, cererea de restituire a părții din indemnizație care corespunde lunilor nelucrate în anul 1970 (august — decembrie) este justificată. În cazul dv. sînt aplicabile prevederile art. 19 din Legea nr. 27/1967. Dacă puteți dovedi că durata concediului din anul 1968, a fost de numai 15 zile lucrătoare, nu aveți obligația de restituire a indemnizației deoarece, la lichidarea drepturilor salariatului căruia i s-a desfăcut contractul de muncă, se ia în considerare și perioada din primul său an de angajare.

• Monetare

• **ING. EUGEN CORIN, Baia Mare** — Mulțumim pentru interesul pe care dv. și colegii dv. îl manifestă pentru articolul „La răscruce de vînturi". În legătură cu lămuririle suplimentare cerute vă rugăm să recitiți „Dosarele monetare" publicate în „Viața economică" nr. 47 și 51 din 1970, precum și cele două pagini pe probleme monetare din nr. 22/1971, unde, după părerea noastră, mecanismele monetare sînt tratate exhaustiv. Dacă totuși veți mai avea anumite nelămuriri vă rugăm să ne scrieți din nou.

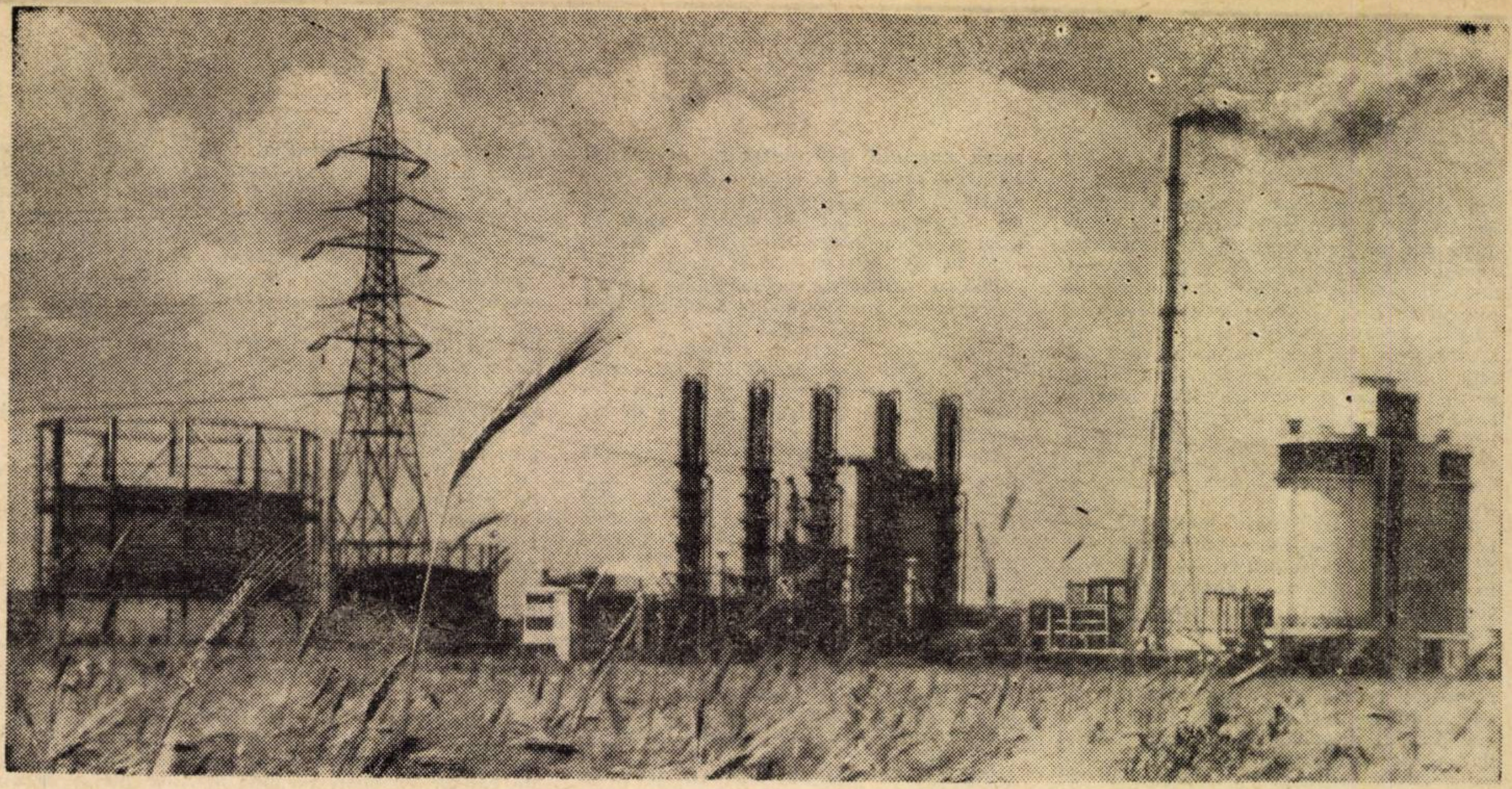

PRINCIPALELE DIRECȚII ALE DEZVOLTĂRII ECONOMIEI ROMÂNEȘTI ÎN PERIOADA 1971—1975

ÎN ANUL 1975:

- Creșterea mai rapidă a venitului național și reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social la 54,4%;
- 21% din suprafața arabilă a țării va fi irigată;
- Nivelul cheltuielilor de producție la 1 000 de lei producție-marfă va fi redus cu 11—12% față de cel din anul 1970. Reducerea cu 1% a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social va reprezenta peste 8 miliarde lei;
- Forța de muncă ocupată în industrie și în celelalte ramuri neagricole: aproape 60% din totalul populației ocupate;
- Salariul mediu: peste 1 800 lei, cu aproape 26% mai mare decît în 1970;
- Pentru finanțarea acțiunilor social-culturale, statul va cheltui fonduri care reprezintă în medie 2 260 lei pe locuitor.

PORNIND de la potențialul atins în anii de economie planificată și abordind științific cerințele noii etape istorice de dezvoltare a societății noastre, etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român a stabilit programul dezvoltării țării, principalele obiective economico-sociale în cincinalul 1971—1975.

În perioada care a trecut de la Congres, sub conducerea partidului s-a desfășurat o vastă activitate pentru găsirea unor noi căi de utilizare intensivă a potențialului economic, pentru punerea mai bună în valoare a rezervelor economiei naționale, în care au fost antrenate toate unitățile economice, organizațiile sindicale, specialiști din toate domeniile de activitate. Participarea directă a maselor de oameni ai muncii la fundamentarea și elaborarea planului a făcut posibil ca, față de nivelele din Directive, proiectul planului cincinal să prevadă un ritm mai rapid de dezvoltare, o folosire mai intensivă a forței de muncă, indicatori de eficiență superiori, asigurarea unor condiții de viață mai bune pentru populația țării.

Prevederile proiectului planului de dezvoltare a economiei naționale în anii 1971—1975, aprobat de recenta plenară a C.C. al P.C.R. înscrie printre obiectivele sale fundamentale lărgirea și perfecționarea continuă a bazei tehnico-materiale a țării, creșterea puternică a forțelor de producție, crearea unei economii moderne, înaintate, care să se bazeze pe dezvoltarea susținută a științei, învățămîntului, culturii și să asigure condițiile ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. **„Înfăptuirea acestui vast program de construcție economică și socială** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea făcută cu prilejul aniversării semicentenarului partidului — **va ridica România pe o nouă treaptă de progres și civilizație, va marca parcurgerea unei noi și însemnate etape pe drumul apropierii țării noastre de statele avansate ale lumii".**

Actualul cincinal orientează economia spre creșterea pronunțată a eficienței economice — obiectiv central al partidului — ceea ce se reflectă sintetic în prevederile unui spor al venitului național mai accentuat decît cel al produsului social, concretizînd astfel ridicarea dezvoltării economice pe o treaptă calitativ superioară.

Ritmul susținut de creștere a producției materiale, în primul rînd a celei industriale și agricole, concomitent cu accelerarea proceselor calitative din economie, fac posibilă în acest cincinal o sporire substanțială a venitului național. Pe această bază, sînt asigurate resursele pentru înfăptuirea unui vast program de investiții și a unor acțiuni ample de ridicare a nivelului de trai al populației.

În cadrul efortului general va sta în continuare **înfăptuirea consecventă a industrializării,** constantă fundamentală a politicii partidului nostru, temelia progresului general al societății. În condițiile creșterii producției industriale se vor produce mutații structurale importante în economia noastră; ponderea industriei în venitul național se va ridica de la circa 62% în 1970 la aproape 65% în 1975.

Accentuarea poziției industriei ca ramură conducătoare a economiei asigură dotarea tuturor ramurilor cu tehnică avansată, impulsionînd în acest fel creșterea generală a productivității muncii sociale și în același timp ridicarea gradului de ocupare a forței de muncă, cu efecte favorabile asupra veniturilor oamenilor muncii.

Ca urmare a ritmului ridicat de dezvoltare, industria va asigura noi locuri de muncă pentru circa 500 mii persoane și va aduce o contribuție mult sporită la acoperirea nevoilor de bunuri de consum ale populației și la exportul României.

Este de subliniat faptul că pe linia trasată de Congresul al X-lea al Partidului, de folosire intensivă a potențialului economic creat, cea mai mare parte a producției industriale se va realiza pe capacitățile existente la începutul cincinalului, prevăzîndu-se o creștere însemnată a gradului de utilizare a tuturor instalațiilor și agregatelor, precum și extinderea coeficientului de schimburi, mai ales în construcția de mașini. Totodată vor fi puse în funcțiune noi capacități moderne de înaltă tehnicitate, pentru realizarea cărora se vor aloca industriei importante fonduri de investiții.

Ritmul rapid de creștere a industriei solicită cantități tot mai mari de materii prime, materiale și combustibil. De aceea, un rol hotărîtor îl au măsurile pentru folosirea mai intensivă a resurselor proprii de materii prime și combustibil, găsirea de noi soluții pentru sporirea potențialului nostru în acest domeniu.

Ținînd seama de eforturile valutare ce se fac pentru asigurarea unor materii prime, ca și de nivelul limitat al unor resurse din țară, o orientare principală a actualului cincinal este asigurarea în toate sectoarele a unui grad cît mai ridicat de prelucrare și valorificare a materiilor prime din țară și din import, folosirea cît mai judicioasă a tuturor resurselor.

Față de situația din prezent, se prevede a se realiza o însemnată reducere a normelor de consum de materii prime, materiale, combustibil și energie. Această reducere se bazează pe măsurile prevăzute a se lua în vederea modernizării și îmbunătățirii structurii producției, reproiectării produselor, perfecționării tehnologiilor de fabricație, utilizării pe scară mai largă a înlocuitorilor, precum și pentru folosirea tuturor resurselor cu spirit gospodăresc. Întreaga acțiune este susținută de programe speciale privind îmbunătățirea calității produselor, revizuirea standardelor și normelor interne, asimilarea de noi produse și scoaterea

⟶

←

din fabricație a unor produse învechite. Se are în vedere ca pe ansamblul industriei o parte însemnată din producția anului 1975 să fie constituită din produse noi sau modernizate. Eforturi deosebite se prevăd în ceea ce privește asimilarea de mașini, utilaje, aparate și instalații noi și modernizarea celor existente, care trebuie să asigure realizarea de produse de tehnicitate și complexitate sporită, capabile să asigure o valorificare mai ridicată a metalului, să contribuie la reducerea cheltuielilor materiale, la diminuarea importurilor și sporirea exportului nostru.

În cadrul dezvoltării industriei, ritmuri mari de creștere — superioare mediei pe întreaga industrie — se prevăd în continuare pentru industria construcțiilor de mașini, chimie, industria materialelor de construcții, care susțin programul de investiții și o creștere mai rapidă a exportului, la produse care înglobează muncă de o complexitate superioară. În același timp, prevederile cincinalului orientează producția spre o dezvoltare susținută a bunurilor de consum, în concordanță cu necesarul de mărfuri rezultat din creșterea planificată a nivelului de trai, precum și pentru realizarea unor exporturi de astfel de produse.

Transpunînd în practică Directivele Partidului, concomitent cu dezvoltarea rapidă a industriei, accentul principal se pune pe modernizarea structurii și creșterea eficienței în această ramură conducătoare a economiei naționale, pe amplificarea producțiilor de înaltă tehnicitate.

Construcția de mașini care va crește în acest cincinal de 2,1 ori, va cunoaște îmbunătățiri esențiale în structura sa, atenția fiind îndreptată spre dezvoltarea tehnicii de vîrf, urmărindu-se apropierea structurii acestei ramuri de ceea ce se realizează în țări cu industrie avansată. Electronica și electrotehnica vor reprezenta în 1975 aproape 20% din producția ramurii; vor spori de asemenea, într-un ritm ridicat, mecanica fină și optica, producția mașinilor unelte și cea de nave, creîndu-se condiții pentru o valorificare superioară a metalului, dotarea economiei la un nivel tehnic ridicat și creșterea ponderii construcției de mașini în exportul nostru.

În metalurgie, producția de oțel este prevăzută să atingă în anul 1975 cifra de 9,7 milioane tone, un accent deosebit punîndu-se pe dezvoltarea oțelurilor aliate și îndeosebi a laminatelor speciale, pentru a asigura creșterea valorii pe tona de oțel prelucrat.

Industria chimică se va situa, în continuare, printre sectoarele cu cele mai înalte ritmuri, producția acestei ramuri urmînd să sporească de 2,3 ori în cincinal. În mod special se va mări producția de fire și fibre sintetice, de mase plastice, de cauciuc și alte produse eficiente.

Dezvoltarea industriei ușoare și alimentare este concepută în ideea unei preocupări susținute pentru ridicarea calității, diversificarea și sporirea mobilității în adaptarea producției la cererile consumatorilor. Industria ușoară va prelucra cantități mai mari de materiale sintetice fabricate de industria chimică, va contribui la o valorificare superioară a resurselor de care dispunem. Se prevede, de asemenea, punerea mai largă în valoare a posibilităților de creștere a producției bunurilor de consum în cadrul industriei locale și cooperației meșteșugărești, precum și prin extinderea muncii la domiciliu.

Una din problemele de bază ale cincinalului o reprezintă accentuarea procesului de **dezvoltare intensivă a agriculturii.** Eforturile deosebite pe care le face statul în acest domeniu urmăresc sporirea aportului acestei importante ramuri de bază la creșterea venitului național, asigurarea unor cantități mai mari de produse agroalimentare pentru aprovizionarea populației și creșterea exportului.

În perioada 1971—1975, economia națională este angajată într-un efort susținut de investiții pentru dezvoltarea agriculturii. Din fondurile centralizate ale statului se prevăd investiții de circa 80 miliarde lei, la care se adaugă aportul propriu al cooperativelor agricole de producție și investițiile care se fac de către stat în celelalte ramuri ale economiei pentru creșterea capacităților de producție, pentru dotarea cu tractoare, îngrășăminte, materiale de construcții și alte produse necesare agriculturii.

O mare acțiune se prevede a se realiza în domeniul lucrărilor de îmbunătățiri funciare și gospodărire a apelor pentru care s-au alocat fonduri de investiții de peste 2,6 ori mai mari decît în cincinalul anterior. Se vor amenaja pentru irigații 1,25 mil. ha, astfel încît se va asigura în 1975 o suprafață irigată de circa 2,1 mil. ha, reprezentînd peste 21% din suprafața arabilă a țării.

Se are în vedere sporirea și modernizarea parcului de tractoare și mașini agricole, urmînd ca pînă la sfîrșitul cincinalului unitățile agricole să dispună de întreaga gamă de mașini, care să asigure mecanizarea complexă a lucrărilor în sectorul vegetal și animal.

Pentru a susține creșterea producției agricole, se vor livra îngrășăminte chimice în substanță activă de aproape 2.8 ori mai mult decît în cincinalul anterior. În 1975 vor reveni 200 kg îngrășăminte substanță activă la 1 ha de teren arabil, vii și livezi, față de 67 kg în 1970.

Baza tehnico-materială mult sporită de care va dispune agricultura în acești 5 ani, precum și măsurile organizatorice și de cointeresare adoptate în ultimul timp, creează premisele realizării unei producții globale agricole cu 49% mai mare față de media anilor 1966—1970.

Un rol deosebit în dezvoltarea întregii agriculturii revine în continuare întreprinderilor agricole de stat care vor primi aproape un sfert din investițiile destinate agriculturii. Va spori în măsură însemnată contribuția acestor unități la formarea fondului central de produse agricole.

Prevederile planului cincinal urmăresc totodată consolidarea în continuare a cooperativelor agricole de producție, dezvoltarea susținută a producției vegetale și animale, creșterea — pe această bază — a veniturilor membrilor cooperatori și a avuției cooperativelor.

În condițiile de creștere în ritm susținut a întregii activități economice, se prevede ca traficul de mărfuri să crească în acest cincinal, de circa două ori.

Repartizarea activității de transport pe diferite categorii de mijloace s-a făcut avîndu-se în vedere modificările ce intervin în acest cincinal în structura cererii de transport și ținînd seama de criteriile de eficiență. Transporturile pe distanțe mai mici se vor face cu mijloace auto, în care scop se prevede o dezvoltare mai accentuată a sectorului auto față de calea ferată. În același timp, luînd în calcul rezervele mari ce există în extinderea traficului pe Dunăre și costul scăzut al acestuia, s-a prevăzut ca volumul mărfurilor expediate cu flota fluvială să crească într-o măsură însemnată. În acest cincinal, se are în vedere o sporire substanțială a participării flotei proprii în traficul maritim. Această creștere se bazează în măsură însemnată pe programul de dezvoltare a producției de nave în industria noastră constructoare de mașini.

Progresul multilateral al țării în anii cincinalului este conceput să fie intens susținut de aportul științei și concepției proprii, care sînt chemate să contribuie activ la rezolvarea problemelor pe care le ridică înfăptuirea planului. Pe baza sarcinilor înscrise în Directivele Congresului al X-lea a fost elaborat, pentru prima dată, un program de perspectivă privind **dezvoltarea cercetării științifice** pe o perioadă de 10 ani, care conturează orientarea și conținutul principal al activității de cercetare, în concordanță cu prioritățile și sarcinile prevăzute prin Directive.

Caracteristica principală a programului constă în faptul că tematicile de cercetare devansează cerințele economiei, abordîndu-se din timp, cu precădere, cercetări în probleme de importanță majoră pentru dezvoltarea viitoare a producției materiale, a științei și culturii naționale. Necesitatea rezolvării în timp util a unor astfel de obiective a impus scurtarea substanțială a duratei cercetărilor.

Modernizarea economiei noastre în actualul cincinal este evidențiată și de **programul de dotare cu tehnica modernă de calcul.** Va spori în mod simțitor numărul calculatoarelor electronice, mașinilor de calcul de birou, al mașinilor de facturat și contabilizat, cea mai mare parte a utilajelor din aceste categorii fabricîndu-se în țară.

Se vor desfășura acțiuni ample de proiectare și cercetare în domeniul informaticii, urmărindu-se în primul rînd automatizarea gestiunii și conducerii producției în întreprinderi.

Pe baza directivelor Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român, se prevede **o participare mai intensă a țării noastre la diviziunea internațională a muncii.** Volumul comerțului exterior urmează să crească în perioada 1971—1975 cu peste 70% față de cincinalul trecut; se va extinde cooperarea economică cu alte state, pe baza principiilor cunoscute ale colaborării internaționale.

Dezvoltarea și modernizarea economiei creează premisele necesare ca în acest cincinal să se realizeze o ridicare substanțială a eficienței economice a exportului nostru, prin îmbunătățirea structurii acestuia, reducerea cheltuielilor de producție, valorificarea în condiții mai bune a mărfurilor românești. Va crește ponderea produselor cu un grad ridicat de prelucrare, cum sînt mașinile unelte, produsele chimice și ale industriei ușoare.

Vastul program de dezvoltare a economiei naționale creează condiții pentru utilizarea **la un nivel superior, într-un mod mai rațional, a muncii sociale.** Numărul de salariați va spori în acest cincinal cu peste 1 milion persoane, antrenînd schimbări calitative în folosirea forței de muncă. Ca urmare a creșterii mai rapide a numărului de salariați în raport cu acela al populației, se prevede ca ponderea salariaților în totalul populației ocupate să ajungă la circa 60% în anul 1975. În ce privește structura populației ocupate pe ramuri, va crește ponderea forței de muncă în industrie și celelalte ramuri neagricole aceasta ajungînd la aproape 60% din totalul populației ocupate.

În condițiile în care o persoană ocupată în industrie realizează un venit național de aproximativ 5 ori mai mare în 1975 decît cel obținut de o persoană ocupată în agricultură, reducerea ponderii populației ocupate în agricultură de la circa 50% în anul 1970 la circa 40% în anul 1975 este de natură să contribuie la creșterea productivității muncii sociale.

Majorarea numărului de salariați, modernizarea și perfecționarea întregii economii ridică în actualul cincinal probleme deosebite cu privire la **pregătirea cadrelor.** Procesul de pregătire a cadrelor urmează a se realiza pe baza unui program general de perspectivă, pentru perioada 1971—1980, care va face posibilă organizarea unei rețele școlare și universitare mai stabile, adaptată specificului teritorial, precum și orientarea elevilor și studenților spre profesiunile care concordă cu cerințele moderne ale producției, științei și culturii.

Ținînd seama de programul special întocmit în legătură cu **creșterea productivității muncii,** de schimbările ce vor interveni în structura producției, precum și de măsurile cu privire la ridicarea nivelului de pregătire a cadrelor, se prevede ca, în perioada 1971—1975, productivitatea muncii să crească cu circa 42% în industrie, cu 35% în construcții-montaj, cu 33% în transporturile feroviare. Vor trebui însă depuse eforturi în continuare și astfel acționat încît aceste prevederi să fie depășite, întrucît se consideră — așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu — că nivelul planificat nu corespunde pe deplin posibilităților existente, necesităților dezvoltării rapide a economiei na-

(Continuare în pag. 6)

Săptămînal — un grafic comentat

PLANUL DE INVESTIȚII ȘI DOCUMENTAȚIA TEHNICO-ECONOMICĂ

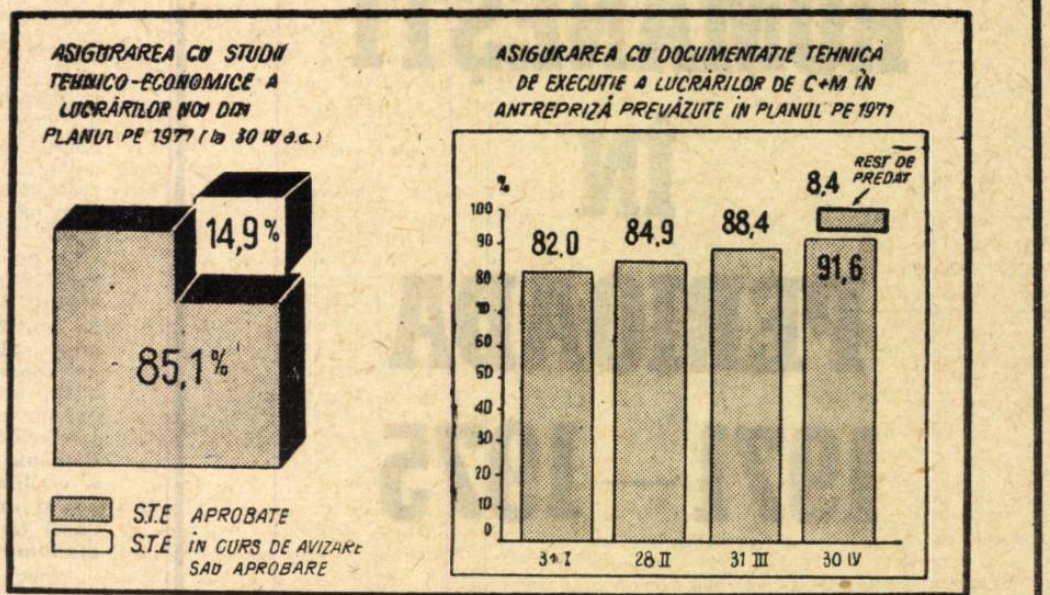

GRAFICUL îndeplinirii planului de investiții pe acest an consemna la 30 aprilie un volum realizat de 62,7% din planul pe semestrul I sau 26,8% din cel anual (27,4% la construcții-montaj), adică cu 12,8% pe total investiții și cu 12,2% la construcții-montaj față de realizările perioadei corespunzătoare a anului precedent. Acest lucru a fost posibil și ca urmare a a faptului că asigurarea lucrărilor cu documentații tehnico-economice și de execuție pentru planul pe 1971 este mai bună comparativ cu alți ani. Dacă la aceeași dată, lucrările prevăzute erau asigurate cu S.T.E. în 1968 în proporție de 75,8%, în 1969 — 63,2%, în 1970 — 73,7%, **în acest an proporția a crescut la 85,1%.** În mod corespunzător a sporit și gradul de asigurare cu documentație tehnică de execuție pentru lucrările de construcții-montaj în antrepriză, care este cu 1,3% mai mare față de anul precedent.

Asigurarea cu S.T.E.-uri și documentație de execuție putea să fie mult mai bună dacă toți titularii și beneficiarii și-ar fi îndeplinit la termen obligațiile față de constructori. Rămîneri în urmă în această privință există la Ministerele Industriei Chimice, Industriei Metalurgice, Industriei Construcțiilor de Mașini, precum și la unele consilii ale sfaturilor populare. Consecința acestor întîrzieri s-a reflectat în realizările planului de investiții-construcții pe primele 4 luni ale anului la unele ministere sub media realizată pe economie. Astfel, față de 27,4% cît s-a realizat pe economie la construcții-montaj, Ministerul Industriei Metalurgice a obținut numai 25,9%, Ministerul Industriei Chimice — 25,1%, Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii, și Apelor — 23,1%.

Așa stînd lucrurile, se degajă cerința că toți titularii și beneficiarii de investiții să ia măsuri corespunzătoare, astfel încît într-o perioadă cît mai scurtă, să asigure atît restul de 14,9%, reprezentînd studiile tehnice-economice încă neaprobate, cît și 8,4% documentații de execuție, cu care mai sînt datori beneficiarii de investiții.

FORȚA DE MUNCĂ

CUM ASIGURĂM NOILOR OBIECTIVE ECONOMICE CADRELE CALIFICATE?

INNOIREA INDUSTRIALĂ, repartizarea mai rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării, au determinat profunde schimbări în structura forței de muncă, un număr tot mai mare de tineri fiind atrași de meseriile și specialitățile legate de industrie. **Asigurarea cu cadre calificate a noilor obiective nu poate fi lăsată însă numai pe seama forței de atracție a industriei.** Atenția trebuie îndreptată, mai ales, spre cunoașterea resurselor forței de muncă din centrele sau zonele în care urmează să fie construite noi obiective economice și posibilităților de recrutare și de pregătire profesională a viitorilor muncitori, maiștri și tehnicieni.

Conștiente de faptul că tehnica modernă se cere să fie mînuită de oameni pricepuți, că la noile obiective parametrii tehnico-economici planificați **pot fi** atinși numai dispunînd de cadrele calificate necesare, ministerele, centralele industriale, conducerile viitoarelor obiective economice își concentrează atenția ca, o dată cu realizarea planului de investiții, să asigure pregătirea și perfecționarea cadrelor calificate. **Grupul de uzine pentru aparataj și mașini electrice - Craiova**, de pildă, a întocmit din vreme un program detaliat de pregătire a cadrelor calificate necesare noilor sale capacități de producție ce vor intra în funcțiune în 1971 și 1972 — respectiv Fabrica de celule prefabricate - Băilești și Fabrica de transformatoare mici - Filiași. Programul cuprinde necesarul de forță de muncă calificată, pe meserii și specialități, și modul de pregătire a acesteia, corelat cu etapele de intrare în funcțiune a unităților respective. De asemenea, conducerea **Uzinei mecanice pentru material rulant - Balș,** luînd din timp măsuri pentru recrutarea, calificarea și perfecționarea forței de muncă, iar după intrarea în funcțiune a capacităților de producție, folosind pe fiecare în funcție de meseria sau specialitatea în care s-a pregătit, a creat condițiile realizării optime a tuturor sarcinilor de plan.

O ANALIZĂ efectuată la începutul acestui an de Ministerul Muncii și Comitetul de Stat al Planificării, la un număr de circa 40 de obiective economice care în marea lor majoritate au intrat în producție în 1970 sau vor intra pe parcursul acestui an, pune în lumină o serie de neajunsuri pe linia asigurării și pregătirii cadrelor calificate. Din totalul muncitorilor calificați necesari pentru aceste obiective, de pildă, 15% s-a prevăzut să fie asigurați prin angajări directe. La unele obiective noi, această optică greșită, lipsa de prevedere în pregătirea cadrelor calificate au făcut ca procentul celor care se preconizează să fie asigurați prin angajări directe să fie mult peste media stabilită. Astfel, la **Combinatul de materiale de construcții-Alșed** s-a prevăzut 34%, iar la **Uzina de prelucrarea aluminiului - Slatina** 31%. Vor găsi oare conducătorii acestor unități personalul calificat de care au nevoie? Este mai mult decît problematic și aceasta cu atît mai mult cu cît obiectivele economice respective sînt amplasate în centre în care în general există lipsă de cadre calificate. În același timp, nu trebuie uitat că personalul angajat „la poarta întreprinderii" nu este instruit pentru a mînui tehnica întreprinderilor respective, cerîndu-se eforturi materiale importante pentru aducerea lui în situația de a putea să lucreze de sinestătător.

Aproape 19% dintre cadrele calificate solicitate de noile obiective s-a prevăzut să fie asigurate prin transfer. Evident, nu se poate obține atingerea parametrilor tehnici-economici prevăzuți numai cu cadre noi. Prezența celor cu vechime în producție, posesori ai unei bogate experiențe, este indiscutabilă. Aceasta nu justifică însă tendința unor conducători de unități de a se baza în măsură prea mare pe transfer, de a neglija pregătirea cadrelor pe motiv că „primim de la alții". Numărul mare de transferați impune cheltuieli importante pentru cazare, produce un gol greu de acoperit în unitățile cu un profil similar pe seama cărora se fac transferările, nu permite instruirea forței de muncă locale. Va găsi oare **Fabrica de șuruburi - Tg. Secuiesc** înțelegere la întreprinderile constructoare de mașini din zonele apropiate, în condițiile în care ele înșile duc lipsă de cadre calificate, să-i cedeze, prin transfer, o bună parte din necesarul acesteia? Răspunsul credem că este negativ. Și o astfel de optică nu există doar în orașul Tg. Secuiesc. Iată de ce se impune o cît mai grabnică eliminare a acestei tendințe și înlocuirea, pe cît posibil, a transferărilor prin pregătirea în întreprinderi cu un specific de producție similar a viitorilor muncitori.

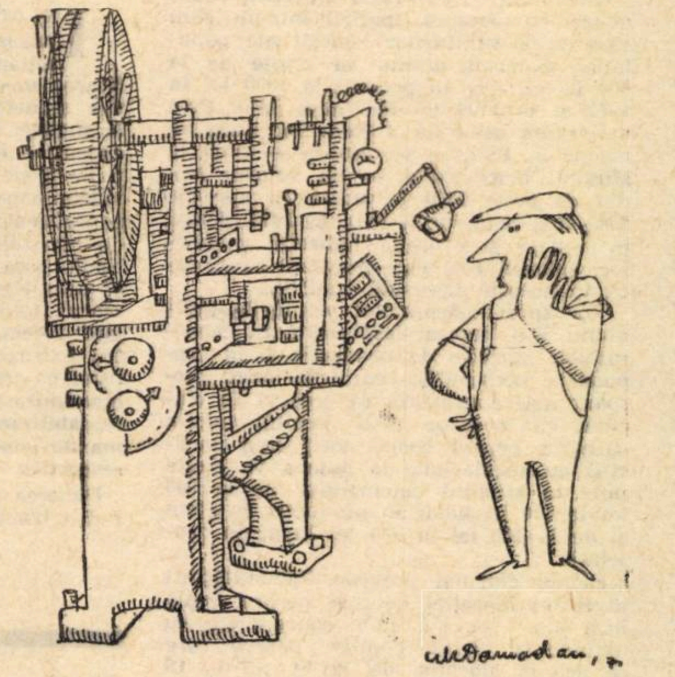

Se depun mari eforturi financiare pentru achiziționarea atît din străinătate, cît și din țară, a unor utilaje și mașini de mare tehnicitate și productivitate. Or, este greu de acceptat că astfel de echipament tehnologic poate fi stăpînit de muncitori calificați cu prioritate prin cursuri scurte de calificare sau numai prin practică la locul de muncă. În condițiile cererii masive de cadre calificate și a posibilităților încă limitate ale învățămîntului profesional nu poate fi diminuat **rolul cursurilor de calificare în pregătirea cadrelor.** Nu putem însă să nu atragem atenția că, atunci cînd se abuzează de folosirea lor, mai ales la obiectivele noi, unde nu există un nucleu puternic de cadre cu experiență în producție, se ajunge la creșterea numărului mediu de muncitori, apare instabilitatea în muncă și se realizează o producție de calitate scăzută. Iată de ce este profund greșită optica celor care acordă atenție numai dotării tehnologice a unităților, neglijînd pe cei care sînt chemați să mînuiască această tehnică.

Pregătirea cadrelor trebuie făcută la nivelul tehnologiei moderne. Aici nu se poate face rabat. Trebuie acționat pentru dezvoltarea învățămîntului profesional, instruirea prin școli profesionale și ucenicie la locul de muncă a muncitorilor cel puțin în meseriile de bază, în meseriile cu un grad mai mare de complexitate. Numai în acest fel viitoarele obiective economice vor reuși să producă la capacitatea proiectată, să realizeze produse competitive. Este greu de presupus că o întreprindere de la care se va cere mult — **Fabrica de piese de schimb pentru industria ușoară - Botoșani** —, amplasată într-o zonă în care nu există unități specifice construcțiilor de mașini, va putea răspunde așteptărilor cînd peste 80% din muncitori vor fi formați prin cursuri scurte de calificare.

Pentru anul 1971 necesarul de muncitori calificați pentru unitățile industriale din județul Harghita, majoritatea fiind obiective noi, la principalele meserii, va fi acoperit prin absolvenți de școli profesionale numai în proporție de 27%. În acest fel, e greu să crească ponderea muncitorilor calificați prin școli în totalul muncitorilor calificați, cum prevăd Directivele Congresului al X-lea al P.C.R., să se asigure cadre calificate la nivelul dotării tehnice.

Sînt și cazuri, cînd **datorită necorelării planului de investiții cu cel de pregătire a cadrelor sau prin reprogramarea termenelor de punere în funcțiune a obiectivelor noi, se pierd cadre calificate, sînt cheltuite fonduri care nu mai pot fi recuperate.** Bunăoară, **Întreprinderea de geamuri trase - Buzău** a pierdut zeci de muncitori calificați, absolvenți ai școlii profesionale, întrucît n-a intrat în producție la termenele planificate inițial. Carențele mari în pregătirea cadrelor calificate pentru obiectivele noi se manifestă și în cazul sistemelor de irigații, a stațiilor de epurare a apei industriale, în asigurarea necesarului de maiștri și tehnicieni. Nu în puține cazuri este pregătit un număr prea mare de maiștri și nu din rîndul celor mai buni muncitori, iar tehnicienii sînt formați pentru specialități în care există un excedent de astfel de cadre. La obiectivele noi din unele județe ca, de exemplu, Covasna, Harghita, Gorj ș.a. se simte nevoia cadrelor cu pregătire superioară, în special ingineri și economiști.

ÎN ACTUALUL cincinal vor intra în producție circa 1700 de noi obiective economice. La acestea vor lucra majoritatea din cei aproximativ **700 000** de muncitori calificați care vor face să crească rîndurile clasei muncitoare, mii de maiștri, tehnicieni și ingineri. Pentru a se asigura necesarul de cadre calificate pentru numărul mare de obiective noi, pentru a se evita, în viitor, lipsurile semnalate se impune ca la elaborarea planurilor de școlarizare de către titularii de plan să se acopere, cu prioritate, nevoile de cadre ale noilor obiective; totodată este necesar să fie instruit din timp întregul necesar de cadre, să se stabilească un raport cît mai judicios între personalul pregătit cu ajutorul școlii și cel format prin cursuri scurte de calificare, să se precizeze din timp unitățile de la care urmează să se facă transferări, luîndu-se măsuri și în acestea de acoperire a golurilor produse. Pregătirea cadrelor calificate să se facă în pas cu realizarea investițiilor.

Viorel MICU
economist

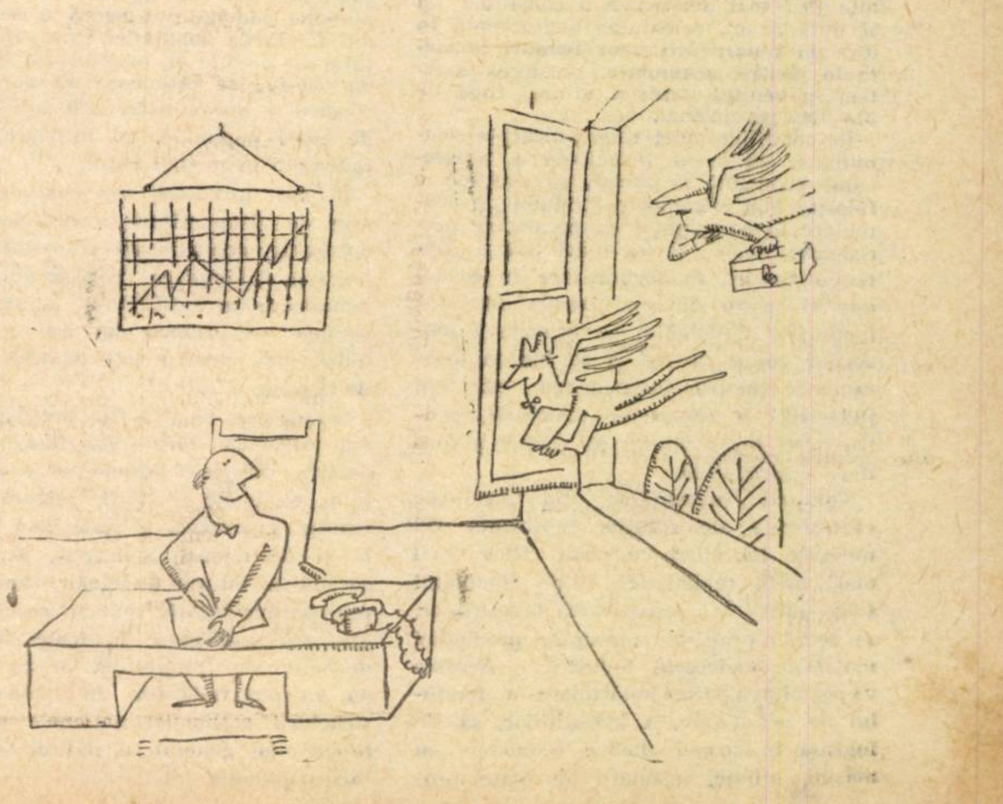

Sesiune de comunicări tehnico-științifice

PROGRESUL TEHNIC ÎN FABRICAȚIA DE MAȘINI GRELE

ÎN zilele de 11—12 iunie a.c., va avea loc la sediul Uzinei de Mașini Grele-București, cea de-a doua sesiune de comunicări tehnico-științifice. La aceasta vor participa reprezentanți din numeroase uzine din industria construcțiilor de mașini și industria metalurgică. Vor lua, de asemenea, parte reprezentanți ai Institutului Politehnic București, Institutului de Cercetări Metalurgice, I.P.R.O.M.E.T.-ului, Institutului de Proiectări laminoare, Institutului de Fizică Atomică, Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, Institutului de documentare tehnică și C.S.P.

Pe baza referatelor întocmite de specialiști, vor avea loc dezbateri în 3 secții: oțelărie-turnătorie, forje-tratamente termice-laborator și turboagregate. Sesiunea — importantă manifestare tehnică — va prilejui, fără îndoială, un prilej de schimb de experiență teoretică și practică privind preocupările actuale și de perspectivă a progresului tehnic în fabricația de mașini grele.

NOI OBIECTIVE ECONOMICE

- **MAGISTRALA ELECTRICĂ. —** Linia electrică aeriană de 400 KV Gura Văii — Rovinari a intrat în faza finală de execuție, constructorii încheind cu o lună mai devreme lucrările de bază. Simultan, în stația de transformare de la Gura Văii, precum și în localitatea Rovinari, au fost finalizate principalele lucrări ale instalațiilor de racordare a liniei.

- **PROBE TEHNOLOGICE. —** Întreprinderea de prefabricate din beton, de la Oradea, a cărei construcție a fost parțial realizată, a intrat în probe tehnologice. În această perioadă se realizează primele prefabricate de mari dimensiuni destinate șantierelor de construcții.

- **CU ȘASE LUNI MAI DEVREME. —** La Uzina de prototipuri de reparat utilaj chimic din Făgăraș a intrat parțial în funcțiune, cu șase luni înainte de termen, secția de pompe antiacide. Noua secție este dotată cu agregate și instalații moderne și dispune de o capacitate anuală de 2000 pompe antiacide, utilizate în industria chimică. Tot aici se construiește o secție pentru fabricarea utilajului chimic, a unei turnătorii și a unei secții de emailare.

- **FABRICA DE CARTON ONDULAT. —** La Întreprinderea de hîrtie cretată din Ghimbav, județul Brașov, a fost dată parțial în exploatare o nouă fabrică de carton ondulat. Aici se va realiza o producție anuală de 30 000 tone, din care 26 000 tone confecții pentru ambalaj.

PRINCIPALELE DIRECȚII

(Urmare din pag. 4)

ționale, cerințelor ridicării nivelului de trai al poporului.

Măsurile prevăzute a se lua în domeniul dotării tehnice și modernizării procesului de producție, al orientării producției în mai mare măsură spre sortimente cu un grad înalt de prelucrare și valorificare mai deplină a materiei prime, au creat premisele necesare pentru ca în acest cincinal **cheltuielile de producție** să înregistreze o scădere mai însemnată. Se preconizează ca nivelul cheltuielilor de producție la 1000 lei producție marfă să fie în anul 1975 cu 11—12% mai redus decît în 1970. Această scădere este avută în vedere a se realiza atît pe seama ridicării productivității muncii, cît și a reducerii cheltuielilor materiale pe unitatea de produs.

În cincinalul actual reducerea cheltuielilor materiale constituie o problemă majoră, pentru înfăptuirea căreia se are în vedere a se acționa cu toată fermitatea, atît în direcția diminuării consumurilor specifice de materii prime, materiale și combustibil, cît și pentru o utilizare mai eficientă a fondurilor fixe.

Creșterea eficienței în toate sectoarele activității economice constituie de altfel o caracteristică de bază a cincinalului. Urmărind valorificarea cît mai ridicată a eforturilor făcute an de an pe linia investițiilor, ca și a celor prevăzute pe cincinalul în curs, s-a avut în vedere ca pe seama fondurilor fixe în funcțiune să se realizeze producții și acumulări mai mari decît în perioadele precedente. De asemenea, s-a urmărit și o creștere a eficienței fondurilor de producție, astfel încît fiecare 1000 lei fonduri de producție să dea în acest cincinal mai multă producție, mai multe acumulări. Realizarea unei eficiente cît mai ridicate a fondurilor de producție, rămîne un obiectiv fundamental în execuția planului, ceea ce înseamnă obținerea unei producții mai mari și într-o structură sortimentală îmbunătățită, reducerea costului investițiilor, folosirea mai completă a capacităților de producție, accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante.

O expresie sintetică a ridicării eficienței activității economice în acest cincinal este corelația dintre **dinamica creșterii venitului național și cea a produsului social.** Este pentru prima oară cînd un plan cincinal prevede o creștere a venitului național într-un ritm superior produsului social. Aceasta are în vedere scăderea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social, de la 59,2% în 1970 la 54,4% în 1975. Îmbunătățirea raportului dintre partea destinată recuperării cheltuielilor materiale și valoarea nou creată constituie un element calitativ esențial al dezvoltării noastre viitoare, spre care vor trebui să conveargă eforturile celor ce concep și execută producția. Pentru sublinierea importanței acestei sarcini arătăm că la nivelul anului 1975, reducerea cu un procent a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social va reprezenta peste 6 miliarde lei.

O problemă cardinală a înfăptuirii în ritmuri susținute a procesului reproducției lărgite și a micșorării, pe această bază, a decalajului ce ne desparte de alte țări mai dezvoltate o constituie, ca și pînă acum, orientarea consecventă în direcția **repartizării unor fonduri importante pentru acumulare,** ponderea acesteia în venitul național utilizat fiind de 31—32% pe cincinal.

În condițiile unei rate ridicate a acumulării, ca sursă principală a progresului economic și social, se prevede o folosire mai eficientă a fondului de acumulare în comparație cu perioadele precedente. Astfel, se va mări partea destinată sporirii fondurilor fixe în economie și se va diminua partea destinată fondurilor circulante, ca urmare a măsurilor ce se prevăd a se lua în toate ramurile pentru gospodărirea cît mai judicioasă a resurselor materiale, pentru accelerarea vitezei de rotație a fondurilor circulante.

Volumul investițiilor din fondurile centralizate ale statului reprezintă 470 miliarde lei, fiind cu circa 65% mai mari decît realizările din cincinalul 1966—1970. În repartizarea investițiilor, se acordă prioritate ramurilor producției materiale, îndeosebi industriei. Aceasta va permite ca partea hotărîtoare a fondului de acumulare, a investițiilor, să fie folosită în scopul dotării economiei cu mașini, utilaje, instalații de mare productivitate, de care depinde nemijlocit creșterea avuției naționale.

Pentru construcții de locuințe, spitale, școli, spații comerciale, cantine, șosele, drumuri și alte obiective social-culturale, care se răsfrîng în mod nemijlocit asupra nivelului de viață al poporului, se prevede a se folosi din investiții o sumă de peste 52 miliarde lei.

O problemă centrală a înfăptuirii programului de investiții o reprezintă realizarea acestuia cu cheltuieli cît mai mici, prin reducerea investiției specifice, scurtarea duratei de execuție și a perioadei de atingere a indicatorilor tehnico-economici proiectați, în cazul obiectivelor productive.

Dezvoltarea impetuoasă a economiei în perioada 1971—1975, creșterea eficienței economice, asigură condițiile necesare pentru **ridicarea nivelului de trai al poporului,** țelul suprem al întregii politici a Partidului Comunist Român. Ca urmare a ritmului rapid de creștere a venitului național, volumul fondului de consum va fi în anul 1975 cu 44% mai mare față de 1970, creștere superioară celei realizate în 1966—1970 (circa 35%).

Cincinalul 1971—1975 prevede baza materială necesară sporirii într-un ritm susținut a veniturilor bănești ale populației. Salariul minim va crește de la 800 lei cît este în prezent la 1000 lei în 1972 și la 1100 lei în anul 1975. Prin majorarea generală a salariilor, care va începe în 1972, se va realiza — pînă la sfîrșitul cincinalului — un salariu mediu de peste 1800 lei adică cu aproape 26% mai mare decît în anul 1970. Avînd în vedere și evoluția indicelui prețurilor, salariul real este prevăzut să crească în această perioadă cu 20%.

Vor spori concomitent veniturile țărănimii. Din munca desfășurată în cooperativele agricole de producție și în gospodăria personală, veniturile unei persoane active urmează să crească în cincinal cu aproape 30%. Venitul minim garantat pentru cooperatorii care participă cu regularitate la muncă va crește pînă la sfîrșitul cincinalului de la 300 lei la 400 lei lunar în producția de cîmp și de la 400 lei la 500 lei lunar în zootehnie.

Planul cincinal prevede îmbunătățirea nivelului alocației de stat pentru copii, încă din trim. IV. 1971, concomitent cu extinderea vîrstei copiilor pentru care se acordă alocația, de la 14 ani la 16 ani. În ceea ce privește pensiile de asigurări sociale, acestea vor fi în medie cu peste 18% mai mari decît în 1970.

Pentru finanțarea învățămîntului, sănătății, asistenței sociale, culturii, artei, sportului și altor acțiuni social-culturale, statul va cheltui fonduri însemnate revenind în medie pe locuitor 2.260 lei în anul 1975 față de 1.680 lei în 1970.

Corespunzător sporirii veniturilor populației, urmează să crească în ritm susținut **volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist.** Pe ansamblu, desfacerile de mărfuri vor fi cu circa 46% mai mari în 1975 față de 1970. La stabilirea structurii fondului de marfă s-a avut în vedere îmbunătățirea aprovizionării populației cu produse alimentare și în același timp sporirea vînzărilor de produse nealimentare.

Va crește în ritm susținut gradul de înzestrare a populației cu produse de folosință îndelungată, realizîndu-se la unele produse o apropiere față de nivelele atinse de țări mai dezvoltate din punct de vedere economic.

O creștere mult mai accentuată decît în trecut se prevede în domeniul **serviciilor prestate populației** al căror volum va spori cu 61% față de 1970, prin extinderea continuă a serviciilor existente cît și prin introducerea unor forme noi de servicii.

În cadrul prevederilor pentru creșterea nivelului de trai, un loc important îl are programul **construcțiilor de locuințe.** În acești cinci ani se vor construi de către stat 520 mii apartamente din care aproape jumătate urmează a se realiza din fondurile populației cu sprijinul statului în credite și în execuție. În afară de acestea se estimează că vor mai fi construite aproximativ 270 mii locuințe de către populație, cu mijloace proprii îndeosebi în mediul rural.

În anii următori, vor continua acțiunile de sistematizare a orașelor și de dotare tehnico-edilitară a acestora, se va trece la înfăptuirea programului de sistematizare a localităților rurale. Toate acestea vor asigura un trai mai bun, îmbelșugat, pentru toți oamenii muncii de la orașe și sate.

Obiectivele și sarcinile prevăzute pentru perioada 1971—1975 deschid perspectiva creșterii însemnate a potențialului economic al țării, asigură valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă, ridicarea economico-socială a tuturor județelor țării, sporirea productivității muncii sociale și o eficiență mai mare în toate sectoarele de activitate. Înfăptuirea lor va consemna un pas hotărîtor în modernizarea structurii economiei naționale pe calea progresului general al patriei și bunăstării populației.

CERCETARE • PRODUCȚIE 1971 — 1975

VALORIFICAREA SUPERIOARĂ „ÎMBOGĂȚEȘTE" ZĂCĂMINTELE SĂRACE

• Programe prioritare de cercetare pentru valorificarea superioară a minereurilor de metale neferoase • Noi utilaje miniere și noi metode de exploatare • Organizarea activității de prognoză.

SPORIREA gradului de valorificare a fondului de materii prime minerale, atragerea în circuitul economiei naționale a rezervelor cu conținut mai sărac în substanțe minerale utile, constituie o sarcină importantă pusă de partid și guvern ca o premisă de bază pentru îndeplinirea cu succes și în condiții de eficiență ridicată a sarcinilor de plan din actualul cincinal. La această acțiune este chemată să aducă o contribuție tot mai substanțială și cercetarea științifică.

Autorul articolului prezintă principalele preocupări și aportul pe care urmează să-l aducă lucrătorii Institutului de cercetări miniere în perioada 1971—1975 la atingerea acestor importante obiective.

IN CINCINALUL 1971—1975 avem precizate în programul de cercetare acțiuni importante privind **valorificarea unor zăcăminte de minereuri de fier și neferoase cu conținut mai sărac în metale.** Pentru sporirea producției de cupru — metal indispensabil în economiile moderne — urmează să ne ocupăm îndeaproape de punerea în exploatare experimentală a zăcămîntului important de banatite cuprifere de la Moldova Nouă-Sasca, al cărui conținut în cupru și alte elemente însoțitoare este foarte scăzut. Cercetările de valorificare încheiate recent, confirmă posibilitățile pentru extragerea cuprului, fierului și sulfului cu randamente ridicate. **Calculele economice preliminare arată un indice de rentabilizare acceptabil, dacă ținem seama de importanța economică a metalelor respective.**

Punerea în circuitul economic național a banatitelor cuprifere de la Moldova Nouă, constituie o problemă deosebită de importantă din programul prioritar de stat de cercetare. Intenționăm să rezolvăm această problemă în mod treptat, începînd cu deschiderea unei cariere experimentale de minereu. Minereul extras din cariera experimentală va fi preparat pe baza unei tehnologii adecvate la uzina Moldova Nouă. Exploatarea și prepararea experimentală la scară industrială va furniza elemente tehnico-economice necesare luării deciziei definitive privind oportunitatea și nivelul producției. Soluționarea favorabilă a tuturor problemelor tehnice, deschide mari perspective pentru producția de cupru, metal deficitar nu tocmai ușor de procurat pe piața mondială. **În alternativa reușitei experimentării industriale se poate conta pe realizarea unei producții care să diminueze importul de cupru cu cîteva zeci de milioane lei valută.**

Tot în concordanță cu sarcinile de cercetare stipulate în planul cincinal, ne preocupăm de **valorificarea și a unor zăcăminte de fier, mai mult sau mai puțin sărace sau cu condiții grele de exploatare ca cele de la Mădăraș, Izuri, Băișoara, Delnița, Pîrîul cu Raci și altele.** O sursă importantă de fier o constituie piritele și cenușile de pirită pentru care institutele de cercetări I.C.E.M., ICECHIM, IMNR și ICEMIN au depus eforturi pentru valorificarea complexă, respectiv a fierului și metalelor neferoase conținute în pirite. Conjugarea experienței cîștigate de unitățile de cercetare amintite cu tehnologiile existente pe plan mondial, verificate industrial, este de natură să soluționeze la nivelul exigențelor tehnice și economice problema valorificării complexe a piritelor și cenușilor de pirită, inclusiv ca materie primă pentru siderurgie.

Preocupări majore ale cercetării științifice miniere vizează numeroase substanțe nemetalifere atît pentru lărgirea gamei produselor miniere, cît mai ales creșterea calității acestora și a gradului de valorificare a zăcămintelor respective. Astfel, **pentru acoperirea necesităților industriei materialelor refractare aluminoase, se cercetează valorificarea minereurilor cu disten din zăcămîntul Negovanul.**

Cu rezultate bune s-au încheiat cercetările efectuate pentru valorificarea zăcămîntului de sulf de la Gura Haiti. În prezent, se fac pregătiri pentru punerea în exploatare experimentală a acestui zăcămînt important. Producția ce va putea fi organizată va înlocui importul de sulf a cărui valoare nu este deloc neglijabilă.

Șisturile bituminoase de la Anina, a căror extindere este apreciabilă, după arderea în termocentrale, pot constitui de asemenea o sursă importantă pentru producția de alumină. În cursul acestui an vom efectua verificarea la scară pilot a tehnologiei elaborate în anii precedenți pentru obținerea aluminei. Totodată, intenționăm să abordăm noi linii de cercetare pentru adîncirea posibilităților de valorificare economică a șisturilor bituminoase de la Anina.

VALORIFICAREA intensivă a resurselor de materii prime minerale, a zăcămintelor cu conținut mai sărac în substanțe utile, preocupă nu numai pe cercetătorii din domeniul tehnologiilor de preparare ci, în egală măsură, și pe cei din domeniul metodelor de exploatare în subteran și la suprafață (cariere), al mecanizării și automatizării proceselor tehnologice, al asimilării de noi utilaje miniere și de preparare cu parametrii tehnologici și constructivi îmbunătățiți.

În preocupările institutului pentru îmbunătățirea actualelor metode de exploatare, procesul de rambleere a golurilor formate — insuficient tratat pînă acum — urmează să fie reconsiderat, de la sursă pînă la abataj, în scopul reducerii volumului mare de manoperă și consum de lemn de mină, precum și al creșterii recuperării din zăcămînt a substanțelor minerale în condiții de securitate a muncii sporită. **Prin introducerea metodelor de**

dr. ing. Petru VLAD
director ICEMIN

→

←

exploatare cu surpare în subetaj sau etaj și a rambleului hidraulic, scontăm pe dublarea capacității de producție pe abataj cît și a productivității muncii, de la 4—5 t/post la 8—10 t/post, precum și pe reducerea prețului de cost cu circa 10—15 lei/tona de minereu extras.

Unele preocupări ale cercetătorilor noștri se îndreaptă spre găsirea posibilităților de exploatare a pilierilor de siguranță în vederea recuperării unor cantități importante de substanțe minerale imobilizate; utilizarea sterilelor de la flotații ca materiale de rambleere a golurilor create în procesul de exploatare; rambleerea și transportul hidraulic; caracterizarea fizico-mecanică și geologică a rocilor pentru prognoza susținerii lucrărilor miniere: tăierea și susținerea mecanizată în abataje; modernizarea transportului subteran pe orizontală și verticală, precum și altele. **Avem în vedere asimilarea unei game largi de utilaje modernizate printre care mașini de extracție, utilaje de perforare, încărcare și transport, pentru săparea puțurilor, precum și modernizarea utilajelor de preparare pe care le producem și cu care au fost dotate toate uzinele de preparare a minereurilor din țara noastră.** Modernizarea acestora, ne va permite să asigurăm în măsură și mai mare avansul tehnologic în domeniul valorificării și prin aceasta creșterea competitivității la export în cadrul cooperării economice cu alte țări, la care ICEMIN este un partener activ.

DEPARTE de a fi epuizat, prin cele arătate, preocupările, ideile și orientările noi, conturate în planul cincinal și de perspectivă pînă în 1980 — pentru domeniul minereurilor neferoase și rare chiar sub forma unor programe prioritare — ne-am străduit să prezentăm doar cîteva aspecte privind valorificarea superioară a materiilor prime minerale, inclusiv a celor cu conținut mai sărac. Această problemă îmbracă nu numai aspecte tehnico-economice, ci are și un important conținut social-politic.

Multiplele preocupări ale unităților de cercetare minieră aduc pe prim plan problema valorificării materiilor prime răspîndite mai mult sau mai puțin uniform pe suprafața țării noastre. De asemenea, este vorba de a găsi posibilități de a crea unități miniere de exploatare a substanțelor minerale și în județele unde nu sînt astfel de unități, dar există acumulări naturale de substanțe utile pentru exploatarea cărora deciziile pot fi uneori preferențiale pentru zonele neindustrializate.

Pe lîngă preocupările pentru cunoașterea mai detaliată a potențialului geologic și minier pe bazine miniere și pe categorii de substanțe minerale, **intenționăm să organizăm din acest an în cadrul secției de cercetări economice și organizarea producției și activitatea de prognoză.** Experiența acumulată pe plan mondial în această activitate este mai mult decît suficientă pentru alegerea domeniilor principale în care studiile de prognoză să devină pîrghii reale pentru trecerea la o etapă calitativ superioară a activității tehnico-economice în industria minieră.

Pînă în prezent, trei unități importante din cadrul industriei miniere și-au manifestat interesul pentru elaborarea de către ICEMIN a unor studii de prognoză. Astfel, Combinatul minier Bălan consideră necesar un studiu de prognoză privitor la optimizarea exploatărilor și explorării din zona Carpaților Orientali, precum și un studiu de ansamblu privind posibilitățile de valorificare a resurselor minerale din jud. Harghita. De asemenea, Centrala minereurilor neferoase Baia Mare este interesată în elaborarea unui studiu de prognoză pe ansamblul bazinului minier cu arătarea potențialului economic minier și a căilor de optimizare a programelor de cercetare geologică și producție. Cea de a treia unitate, Combinatul cărbunelui-Oradea, consideră oportun un studiu de prognoză pentru optimizarea parametrilor tehnico-economici prin creșterea nivelului tehnic al producției.

Aceste solicitări oglindesc preocupările noi, calitativ superioare, ale colectivelor de conducere din unitățile amintite. **Inițierea de către ICEMIN a unei anchete de prognoză la unitățile miniere** (metoda Delphy) **cu privire la îmbunătățirea tehnologiilor și ridicarea nivelului tehnic al producției, va genera un program complex de cercetare, proiectare, asimilări de utilaje etc., cu implicații favorabile în timp scurt asupra nivelului calitativ al activității tehnico-economice ale unităților miniere.**

ECOURI

„ECONOMISTUL MERCEOLOG — OMUL DE LA BARIERĂ"

DEZBATEREA organizată de revista noastră pe tema pregătirii și utilizării economistului merceolog, relatată în nr. 17 din 23 aprilie a.c. al „Vieții economice", nu a rămas fără ecou. La redacție au sosit în ultimele zile numeroase scrisori, unele destul de ample — motiv pentru care nu le putem reproduce în întregime — pe marginea opiniilor exprimate la acea masă rotundă. Părerile cititorilor noștri nu concordă întru totul uneori sînt chiar opuse, după cum se va vedea, dar cu toții sînt de acord în a sublinia utilitatea punerii în discuție a acestei teme.

La interferența dintre economie și tehnică

„DISCUȚIA de la masa rotundă a specialiștilor care au abordat cu competență problema «omului de la barieră» mi-a dat un prilej de satisfacție profesională" ne scrie profesorul **H. Felea**, din Direcția personal-învățămînt a Centrocoop. „Mărfii i se conferă calitatea în toate fazele producerii ei începînd de la concepție și pînă în sfera circulației, aici îndeosebi prin operațiile de păstrare, preambalare etc. Iată de ce locul economistului merceolog și al merceologului este pretutindeni unde este prezentă marfa. Fără a încerca să delimiteze cu exactitate munca de concepție de cea de execuție, se poate spune în mod concret că **munca de omologare a produselor noi, studierea conjuncturii pieței, organizarea muncii de control tehnic de calitate, elaborarea de propuneri privind îmbunătățirea standardelor de stat și a normelor interne, pregătirea și perfecționarea noilor cadre trebuie să le îndeplinească în primul rînd economistul merceolog,** alături de ceilalți specialiști ai producției și comerțului, în timp ce activitatea operativă, de execuție cu privire la recepționarea sau verificarea mărfurilor, de determinare a indicilor de calitate, asigurarea condițiilor optime de depozitare și păstrare și evitarea pierderilor prin degradări, studierea cererii de consum a populației și stabilirea necesarului de mărfuri sînt numai unele din sarcinile tehnicianului merceolog.

Trebuie făcută însă precizarea că **în nici un caz sarcinile merceologilor nu pot fi confundate cu cele ale inginerilor și tehnicienilor pe ramuri de producție,** care au atribuțiile lor bine conturate, deși în multe domenii ei trebuie să colaboreze de pe poziții competente.

Adîncirea specializării pe grupe restrînse de mărfuri, pe lîngă faptul că ar împiedica îndeplinirea acestei obligații de bază, l-ar apropia prea mult, pînă la identificare, pe merceolog de inginer sau tehnician. Economistul merceolog va rămîne întotdeauna specialistul în mărfuri, în circulația lor, omul de la interferența dintre tehnică și activitatea economică".

„Economistul merceolog nu poate fi improvizat și nici nu este permis a-l improviza, așa cum se întîmplă într-o serie de întreprinderi și organizații comerciale" — ne scrie și tov. **I. Diaconescu,** de la Academia de studii economice. „El este și trebuie să aibă o personalitate complexă, ce stăpînește esența proceselor tehnice, a tehnologiilor de fabricație, a caracteristicilor de calitate ale mărfurilor în strînsă interdependență cu ambalarea, transportul, depozitarea și desfacerea lor, ca și noțiuni de psihologie comercială.

Economistul merceolog trebuie să posede o înțelegere clară a necesităților consumatorului și, în egală măsură, a posibilităților industriei. De fapt această particularitate constituie cheia succesului în rezolvarea multiplelor sarcini care-i revin în cadrul relației industrie-comerț. Economistul merceolog trebuie să se manifeste ca o personalitate activă în ambele sensuri ale relației.

În ceea ce privește pregătirea actuală a economistului merceolog consider că cunoașterea realității vieții economice, în speță comerciale, de către student se realizează destul de puțin din practică, și mai mult din teorie. Așa cum evidenția de fapt și tov. conf. dr. D. Dima, **durata practicii studenților merceologi este insuficientă.** Aș adăuga la acest aspect cantitativ, care desigur își are importanța sa în informarea și formarea viitorului specialist, și celălalt aspect, calitativ, care trebuie avut în vedere la organizarea practicii. În această ordine de idei, se ridică întrebarea: unde este oportun și eficient să efectueze practică studenții merceologi? În industrie sau în comerț? Desigur, prin atribuțiile ce-i revin economistului merceolog, care cu acest prilej s-au făcut mai bine cunoscute, răspunsul nu poate fi decît unul și anume — practică în industrie (tehnologică-merceologică), dar și practică comercială (merceologică).

După părerea mea, întreprinderile industriale și organizațiile comerciale nu acordă suficientă atenție practicii în producție a studenților. Responsabilul cu practica din întreprindere este preocupat în primul rînd de problemele sale (pe bună dreptate) și dacă îi mai rămîne timp sau este dispus le spune cîteva cuvinte și studenților. Consider că cea mai mare parte din deficiențe se înregistrează pe această linie și din cauza **lipsei de informare și îndrumare a studenților din partea celor ce cunosc întreprinderea** (industrială, comercială). Conducerile întreprinderilor ar putea foarte ușor să înlăture această deficiență prin stimularea materială a celor ce răspund de practica studenților sau prin alte modalități de stimulare.

O altă formă de practică pe care o supun discuției ar fi legată de **participarea celor mai buni studenți din ultimul an de facultate la contractările de mărfuri,** acțiune ce se realizează prin participarea nemijlocită a producătorilor și a întreprinderilor comerciale ca exponenți ai consumatorilor. În acest cadru al relației industrie-comerț studenții ar avea de învățat foarte multe lucruri, utile pentru meseria lor".

Cu cifre sau cu mărfuri?

SCRISOAREA pe care ne-a trimis-o tov. **Nicolae Pera,** din București se referă la modul cum sînt utilizați economiștii merceologi — printre care se numără și domnia sa — în Centrocoop. În legătură cu afirmația unuia dintre participanții la masa noastră rotundă — tov. Gheorghe Fețeanu — că în cooperația de consum nevoia de economiști merceologi este încă foarte mare, corespondentul nostru își exprimă nedumerirea față de faptul că „în însuși aparatul central (în Centrocoop) economiștii merceologi de la fostele direcții comerciale textile-încălțăminte și metalo-chimice au fost dați să lucreze în sectoare necomerciale, iar în sectorul comercial, respectiv în cadrul actualei Direcții generale comerciale, lucrează în prezent specialiști în agronomie, drept, planificare etc. și chiar persoane fără studii superioare, menținute cu derogări, oameni cu «rutină» și cu «experiență îndelungată» în probleme de fond de marfă". În felul acesta, ne scrie tov. Pera, oameni cu altă specialitate care s-au răzgîndit pe parcurs de a o mai practica și unii fără studii superioare sau chiar medii participă la omologări de mărfuri, la elaborări de stasuri și norme interne, întocmesc necesarul de mărfuri pe țară și apoi contractează, în vreme ce economiștii merceologi lucrează cu cifre, fac informări, munci care nu au absolut nici o legătură cu merceologia, chimia și fizica".

Sînt necesare unele reglementări

Tov. Valeriu Androne, de la Combinatul de pielărie și încălțăminte nr. 2, București, ne scrie:

„Ca absolvent al secției de merceologie din cadrul A.S.E., apreciez oportunitatea discuției organizate de revista „Viața economică", aceasta constituind un sprijin constistent în reglementarea unor dispute privind pregătirea, perfecționarea și utilizarea economiștilor merceologi, în condițiile tendinței de diversificare continuă a mărfurilor și ale creării noilor organisme economice.

După părerea mea, în condițiile încheierii de contracte economice directe, fără prealabile repartiții de la „centru", este necesară existența unor specialiști la nivelul amintit care să cunoască foarte bine grupa de mărfuri respectivă. Aceștia nu pot fi decît **economiștii merceologi specializați pe grupe mari de mărfuri, capabili să susțină sau să infirme creația, producerea și livrarea unui produs.** Există, în fapt, **posibilitatea delimitării funcției de economist merceolog, economist cu profil comercial și merceolog. Specializarea economistului merceolog rezultă și din sarcinile industriei de a crea și organiza o rețea proprie de magazine,** astfel încît magazinele specializate să fie direct aprovizionate din depozitele centralei, combinatului sau grupului de întreprinderi industriale.

Specializarea economiștilor merceologi paralel cu o fundamentare judicioasă a necesarului de cadre, repartizarea conform pregătirii acestora, va conduce la eliminarea unor abuzuri care constau în a folosi economiști cu pregătire contabilă sau financiară pe aceste posturi și invers.

Totuși, socotesc necesare și unele reglementări în privința ocupării unor posturi, în sensul **a nu se mai admite derogări de studii sau de profil.** Acest lucru ar fi valabil și pentru posturile de conducere, respectiv de directori comerciali, care ar trebui să posede toți studii superioare de specialitate. Așa cum funcția de director tehnic nu o poate ocupa decît un inginer în specialitate, tot la fel și funcția de director comercial să fie ocupată de economiști specialiști în mărfuri.

Pregătirea de economiști merceologi impune o revedere a programelor de învățămînt, a raportului între orele de cursuri, laboratoare și ore practice. Pentru aceasta discutarea în cadrul unor consfătuiri, la care să participe și absolvenți cu practică atît în industrie, cît și în comerț ar fi binevenită".

Stimularea studenților și a întreprinderilor

Este ideea centrală a scrisorii adresate redacției noastre de către tov. **Nicolae Stan,** de la I.C.R.T.I.-București.

„Cunoașterea aprofundată a mărfii, atît din punct de vedere tehnologic cît și comercial, este obligația de prim ordin a economistului merceolog. Consider de aceea că o specializare a economiștilor merceologi pe grupe de marfă ar fi necesară.

La contractarea fondului de marfă cu industria pe întreaga țară la sectorul de încălțăminte sînt foarte puțini economiști merceologi care participă efectiv la angajarea fondului de marfă și care să se ocupe direct de contractare atît la întreprinderile cu ridicata cît și la organizațiile comerciale cu amănuntul sau la compartimentele de desfacere ale furnizorilor. Aceasta cu toate că, în fiecare an, 10—15 studenți susțin lucrări de di-

Dinu DRAGOMIRESCU
Liviu MUREȘAN

→

←

plomă din grupa mărfurilor de pielărie-încălțăminte. O situație asemănătoare se poate constata și la contractarea altor grupe de mărfuri.

Consider necesar ca încă din primul an al facultății studenții să efectueze practică în magazine, unde dialogul viu cu cumpărătorii poate lega mai mult pe student de profesiunea aleasă. Practica să se desfășoare și direct în fabrica unde se naște produsul.

Pentru a stimula atît pe studenți cît și întreprinderile unde se execută practica în buna desfășurare a acestei activități, consider că acordarea unor indemnizații bănești din partea întreprinderii ar ridica foarte mult răspunderea față de practică. Ar fi bine ca practica să se poată executa și în timpul perioadei de școlarizare, și în special practica la magazine, prin stabilirea unei zile de practică pe săptămînă. De un real folos va fi practica executată de student în ultimul an, chiar la locul unde va fi repartizat, întocmind lucrarea de diplomă din problemele vii ale întreprinderii.

Existența unor laboratoare restrînse ca activitate cel puțin la nivelul întreprinderii mai mari va pune la îndemîna economiștilor merceologi noi mijloace de stabilire a calității pentru aprofundarea verificării unor parametri fizico-mecanici, mai ales în situația actuală cînd unele laboratoare autorizate aparțin de furnizorul mărfii".

În încheierea acestor relatări, ne exprimăm speranța că vom mai primi și alte opinii și răspunsuri pe marginea acestei discuții, convinși fiind, așa cum ne scria și tov. I. Diaconescu, că **„economistul merceolog, prin pregătirea sa complexă, este capabil să constituie un factor important de progres în activitatea comercială, iar ignorarea lui constituie un prejudiciu adus economiei,** *posibilităților de ridicare a eficienței activității comerciale".*

RELAȚII ECONOMICE EXTERNE ALE ROMÂNIEI

COMERȚUL CU ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

ÎN CADRUL politicii sale de comerț exterior, de orientare geografică a schimburilor comerciale, România socialistă acordă o atenție deosebită extinderii și adîncirii continue a comerțului cu țările în curs de dezvoltare, atît prin folosirea formelor clasice de comerț exterior, cît și prin utilizarea unor forme noi și îndeosebi a cooperării economice și tehnice, care a dat un substanțial impuls creșterii și diversificării schimburilor comerciale cu aceste țări.

Comerțul exterior al R.S. România cu țările în curs de dezvoltare contribuie atît la dezvoltarea economiei noastre naționale, cît și la industrializarea țărilor în curs de dezvoltare, la consolidarea bazei lor tehnico-materiale și la valorificarea mai deplină a importantelor resurse naturale de care dispun, fiind un comerț reciproc avantajos care se desfășoară pe baza respectării stricte a principiilor fundamentale care stau la baza relațiilor dintre state, promovate consecvent de țara noastră.

ÎN PREZENT, România întreține legături comerciale cu un număr de 69 țări în curs de dezvoltare, față de 60 țări la începutul cincinalului precedent. Numărul țărilor în curs de dezvoltare reprezintă circa 2/3 din numărul total al țărilor cu care România are relații comerciale.

Din cele 69 țări în curs de dezvoltare cu care avem schimburi comerciale, patru țări — Iran (349,2 mil. lei valută), R.A.U. (250,7 mil. lei valută), India (187,8 mil. lei valută) și Israel (198,0 mil. lei valută) dețineau în 1970 52,2 la sută din volumul schimburilor comerciale cu țările în curs de dezvoltare, iar un număr de 12 țări și anume cele patru țări de mai sus, la care se adaugă Libanul (114,4 mil. lei valută), Singapore (92,4 mil. lei valută), Libia (87,2 mil. lei valută), Pakistan (81,8 mil. lei valută), Algeria (78,2 mil. lei valută), Turcia (73,4 mil. lei valută), Brazilia (66,0 mii lei valută) și Argentina (56,0 mil. lei valută) reprezentau în același an aproape 87 la sută din volumul schimburilor comerciale cu țările respective.

Comerțul nostru cu țările în curs de dezvoltare cunoaște de mai mulți ani o dezvoltare înfloritoare, înregistrînd în 1970 o creștere de 139,7 la sută, față de 1965, echivalentă cu un ritm mediu anual de aproape 20 la sută față de 11,8 la sută cît a fost ritmul mediu anual de creștere a ansamblului comerțului nostru exterior. Ca urmare, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în volumul total de comerț exterior al R.S.R. a crescut de la 6,0 la sută în 1965 la 8,2 la sută în 1970.

Cu o serie de țări în curs de dezvoltare creșterea volumului schimburilor noastre comerciale a fost deosebită, după cum se vede din datele de mai jos:

în milioane lei valută

	1965	1970	1970/1965
Algeria	6,2	78,2	12,6 ori
Argentina	13,4	56,0	4,2 ori
India	93,4	187,8	101,0 la sută
Iran	7,1	349,2	49,2 ori
Israel	21,1	198,0	8,9 ori
Kuweit	6,1	21,2	3,5 ori
Liban	52,6	114,4	117,5 la sută
Libia	19,0	87,2	4,6 ori
Pakistan	0,8	81,8	101,0 ori
Singapore	—	92,4	—

Datele prezentate evidențiază atît rezultatele obținute în efortul de a adînci schimburile comerciale cu țările în curs de dezvoltare cît și importantele resurse care vor putea fi folosite în următorii ani pentru a spori într-o măsură și mai mare comerțul exterior cu fiecare din aceste țări.

În cadrul preocupărilor de a spori volumul schimburilor comerciale cu țările în curs de dezvoltare, de a pune în valoare gama de resurse nefolosite încă sau folosite slab, de a extinde aria geografică a comerțului exterior și a adînci relațiile cu o serie de țări, este de remarcat intensa activitate desfășurată în anul 1970 de Ministerul Comerțului Exterior și de ministerele economice producătoare de mărfuri pentru export. Astfel, pentru prospectarea piețelor externe și încheierea de noi tranzacții comerciale și acțiuni de cooperare economică și tehnică au fost vizitate numeroase țări în curs de dezvoltare ca: Kenya, Zambia, Tanzania, Uganda, Ruanda, Burundi — din Africa, Nicaragua, Costa Rica, Honduras, Republica Dominicană — din America Centrală, Thailanda și Malayezia — din Asia de sud-est și alte țări. Delegații economice s-au deplasat în Turcia, Grecia, Iran, India, Ceylon, Singapore, Congo (Kinshasa) și Congo (Brazzaville), Maroc, Tunisia și au perfectat noi tranzacții comerciale. În același timp, în anul 1970 numeroase delegații oficiale sau la nivelul unor firme din țările în curs de dezvoltare au sosit în România pentru a examina posibilitățile de creștere a schimburilor comerciale. S-au purtat discuții cu delegații comerciale din R.D. Congo, Burundi, Ruanda, Nigeria, Ghana, Ecuador, Peru, Chile, Venezuela, Iran, Malayezia, India ș.a., precum și cu reprezentanții unor firme sau persoane din conducerile unor ministere economice din Iran, Turcia, Pakistan, Argentina, Brazilia, Uruguay, Salvador, Nicaragua.

Pentru a sprijini dezvoltarea sistematică a comerțului exterior cu noi țări în curs de dezvoltare au fost înființate în 1970 agenții comerciale în Thailanda, Malayezia și Peru, birouri comerciale în Brazilia la Sao Paolo și în Maroc la Casablanca și au fost încadrate cu numărul necesar de persoane agențiile comerciale din Irak, Nigeria, Argentina, Venezuela și Columbia.

Cît privește structura comerțului exterior cu țările în curs de dezvoltare, patru din cele nouă grupe de mărfuri din nomenclatorul de mărfuri pentru export folosit în statistica noastră de comerț exterior și anume mașinile și utilajele, combustibilii, materiile prime minerale și metale, materiile prime de proveniență vegetală și animală (fără cele alimentare) și grupa produselor chimice, îngrășămintelor și cauciucului au avut în anul 1970 o pondere de 81,9 la sută din volumul total de comerț exterior cu aceste țări față de 73,4 la sută în 1965.

Ponderea acestor grupe de mărfuri în volumul de comerț exterior cu țările în curs de dezvoltare este următoarea:

în procente

	1965			1970		
	Total	Export	Import	Total	Export	Import
Mașini și utilaje	8,4	15,5	—	21,0	34,9	1,1
Combustibili, materii prime minerale, metale	15,1	17,0	12,9	22,4	16,2	31,2
Produse chimice, îngrășăminte, cauciuc	13,9	16,7	10,8	12,2	9,8	15,5
Materii prime de proveniență vegetală și animală (fără cele alimentare)	36,9	24,6	51,6	26,5	20,3	35,5

Din datele prezentate se constată că la exportul nostru în țările în curs de dezvoltare mașinile și utilajele dețin primul loc (instalații și utilaj petrolier, pentru industria chimică, transformatori de forță, tractoare, mașini agricole, material rulant, autovehicule, mașini unelte etc.). Cu toată creșterea importantă a exportului mărfurilor din această grupă, volumul realizat nu reflectă decît parțial posibilitățile de care dispune industria noastră constructoare de mașini și cerințele în creștere ale țărilor în curs de dezvoltare. Importul de mașini și utilaje este neînsemnat, dar succesele înregistrate de unele țări în curs de dezvoltare în crearea unei industrii moderne proprii arată că în următorii ani se va putea conta pe un import mai mare de mașini și utilaje de calitate fabricate după licențele unor firme de renume mondial.

La importul nostru, materiile prime (bumbac brut, iută, piei brute, fibră de sizal, minereu de fier, minereuri neferoase etc.), combustibilii, îngrășămintele și cauciucul natural au o pondere de peste 80% din totalul importului efectuat din țările în curs de dezvoltare. La export, ponderea celor trei grupe de mărfuri, fără mașini și utilaje, a fost în 1970 de 46,3 la sută din totalul exportului (produse petroliere, produse chimice, cherestea ș.a.).

O contribuție însemnată la dezvoltarea legăturilor economice cu țările în curs de dezvoltare au avut-o numeroasele acțiuni de cooperare economică și tehnică perfectate în ultimii ani.

Obiectivele industriale importante realizate de România în Iran (fabrică de tractoare, complex de industrializare a lemnului, agrozootehnic, silozuri etc.) și livrările de echipament industrial au determinat creșterea schimburilor comerciale cu această țară.

Este de menționat de asemenea acordul încheiat cu Arabia Saudită în 1968 care prevede livrarea de țiței contra echipamente pentru rafinăriile de la Gedah și Riad.

Pentru aprovizionarea cu minereu de fier s-a perfectat cu India o acțiune de cooperare potrivit căreia livrăm pentru plata minereului 10 nave maritime pentru transportul mărfurilor. Tot pentru aprovizionarea cu minereu de fier s-au efectuat prospecțiuni geologice în Algeria și au fost livrate instalații de foraj.

Pentru aprovizionarea cu concentrate de plumb, țara noastră participă la valorificarea zăcămintelor de minereu de plumb din Kenya de la Kinangoni. Lucrările au început în anul precedent și mina va fi dată în exploatare în 1971. Concentratul de cupru se va importa, de asemenea, în cadrul unei acțiuni de cooperare. Se vor pune în valoare zăcămintele de cupru din Zambia.

Pentru aprovizionarea cu fosfați, s-a realizat o importantă acțiune de cooperare cu R.A.U. După cum se știe, s-a livrat o fabrică, în prezent în construcție, care va concentra fosfații obținuți din zona Hamrawein și vom primi concentratele respective și alte mărfuri. În Tunisia se vor exploata și prepara fosfații din zăcămintele de la Mrata și vom primi concentrate de fosfați.

Relațiile economice cu țările în curs de dezvoltare s-au desfășurat în cadrul unor acorduri comerciale și de cooperare economică și tehnică pe termen scurt și lung, care au dat un cadru organizat și stabil acestor relații. Cu țările în curs de dezvoltare avem în prezent 22 acorduri și protocoale comerciale de lungă durată. Avem, de asemenea, un număr de 31 acorduri și protocoale comerciale anuale, plus altele în curs de tratare. Un număr de 34 acorduri și protocoale de cooperare economică și tehnică alcătuiesc cadrul juridic specific al acțiunilor de cooperare.

Succinta prezentare a relațiilor noastre comerciale cu țările în curs de dezvoltare evidențiază eforturile susținute pe care țara noastră le depune pentru a crește volumul schimburilor comerciale cu aceste țări. Pe măsura dezvoltării economiei noastre naționale, putem oferi la export produse în sortimente mai variate și de calitate superioară, realiza noi acțiuni de cooperare și contribui astfe la extinderea relațiilor economice cu țările în curs de dezvoltare, la întărirea colaborării multilaterale și a legăturilor de prietenie cu aceste țări.

C. GAVRILESCU

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

• I.S.C.E. TEHNOFOREST-EXPORT. — Recent a fost livrată la export mobilă în valoare totală de peste 13 mil. lei valută către parteneri din U.R.S.S., R. P. Ungară, R. P. Polonă, Anglia, S.U.A., Franța, R. F. a Germaniei, Olanda, Suedia, Belgia. De asemenea, au fost livrate ambalaje în valoare de 280 mii lei valută către parteneri din U.R.S.S. și Izrael. Instalații și utilaje în valoare de 200 mii lei valută au făcut obiectul livrărilor efectuate pentru combinatele de industrializarea lemnului din Ceylon și Iran.

• I.S.C.E. EXPORTLEMN. — Contracte încheiate în ultima perioadă prevăd — printre altele — exportul a 8 500 mp parchete în Anglia și Italia, 10 600 t hîrtie pentru ambalaj în R.S.F. Iugoslavia, Iran, R.A.U. Liban, Kuweit, Italia, 1 300 t hîrtie de scris/tipar în Anglia, R. F. a Germaniei, R. S. Cehoslovacă, R. P. Mongolă, 60 t hîrtie de ziar în Italia, Iordania, 1 400 t saci de hîrtie în Iran și R.S.F. Iugoslavia 105 t caiete școlare în R. P. Mongolă.

Contracte de import recent încheiate prevăd cumpărarea a 400 t hîrtie subțire din Italia 20 t hîrtie pergament din Anglia și R. F. a Germaniei 1 700 t carton ondulat din Finlanda și Austria.

• I.S.C.E. CHIMIMPORT. — Un contract pentru exportul a 10 000 t sodă calcinată grea a fost încheiat cu o firmă din Brazilia. Către un client din Peru au fost expediate 700 t sodă caustică și 100 t bicarbonat de sodiu. De la firma Cia Manufacturar de Popeles din Chile, s-a primit o comandă de 500 t sodă caustică. Pentru exportul de carbură calciu (oferită la export de Combinatul Chimic Tîrnăveni) s-a primit o comandă de 400 t de la firma cubaneză Quimimport. Un contract pentru exportul a 10 000 t carbură de calciu, încheiat cu firma maghiară Chemolimpex din Budapesta este în curs de derulare.

CADRU FAVORABIL INIȚIATIVEI

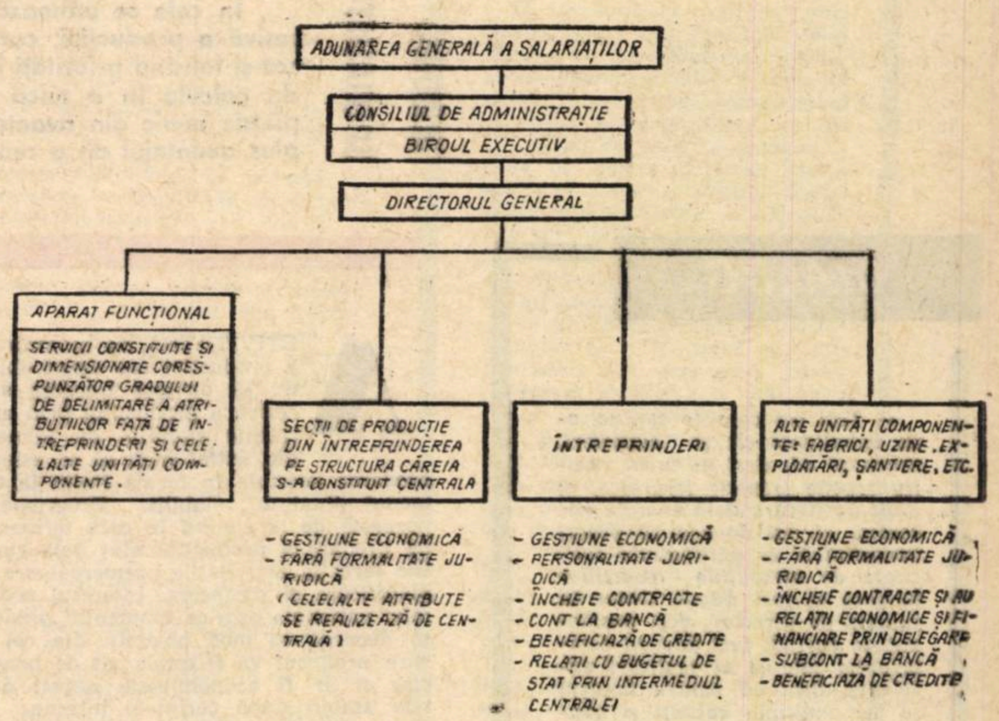

● O conturare mai precisă a personalității fiecărei unități.

● Criterii de constituire a centralelor și tipuri de centrale ; reconsiderări și tendințe.

● Atribuții lărgite și mijloace de acționare.

● Mobilitate în delimitarea atribuțiilor între întreprinderi și centrale.

PROIECTUL legii cu privire la organizarea și conducerea unităților economice de stat sintetizează rezultatele preocupărilor și experimentărilor din ultimii ani în acest domeniu. În cele ce urmează, ne propunem să evidențiem unele dintre elementele novatoare aduse de prezentul proiect de lege față de reglementările deja existente.

Ca o trăsătură generală, trebuie remarcat acentul pe care proiectul de lege îl pune pe definirea mai precisă a personalității fiecarei unități economice. **Elementele definitorii ale acestei personalități sînt :** caracterul de producție al activității desfășurate, rolul social al acestor organisme economice, autonomia în gospodărirea eficientă a fondurilor și mijloacelor de care dispun, gestiunea economică, personalitatea juridică, existența unui plan propriu corespunzător activității pe care o desfășoară și în același timp parte integrantă a planului de stat, autonomie în relațiile financiar-bancare și evident ansambiul de atribuții ce le revin.

În privința constituirii unităților economice, proiectul de lege, face, ca urmare a experienței obținute în funcționarea centralelor, o precizare de mare însemnătate și anume : „centrala se constituie, de regulă pe structura unei mari întreprinderi". Se certifică în acest fel o serie de observații critice făcute centralelor care au fost constituite cu aparat distinct de cel al întreprinderilor componente, întreprinderi care au fost concepute toate cu un același grad de autonomie. Observațiile critice se refereau mai ales la faptul că aceste centrale se manifestau de regulă ca organisme intermediare între întreprinderi și minister și că efectivele de personal nu erau utilizate eficient.

Rezultă așadar, ca o preocupare pentru conducerea centralelor și a ministerelor, căutarea și studierea perfecționării în continuare a organizării centralelor industriale. În forma lor de organizare, cea mai cuprinzătoare, centralele vor avea o structură generală similară celei din schema alăturată.

Semnificativ în conținutul proiectului de lege este consecvența cu care s-a urmărit acordarea unor atribuții lărgite întreprinderilor și centralelor, în cadrul concepției de descentralizare aplicată în economia țării noastre. În acest sens trebuie menționată **corelarea care se realizează între atribuții, mijloacele și fondurile** pe care întreprinderea și centrala le au la dispoziție.

Constituirea și utilizarea fondurilor puse la dispoziția conducerilor de unități economice, așa cum se prevede în proiect, conceperea și pe mai departe a unor noi competențe în acest sens, o lărgire mai mare a autonomiei unităților economice sînt elemente care vor asigura cu siguranță o manifestare mai activă a întreprinderilor și centralelor în viața economică a țării noastre.

În ceea ce privește atribuțiile lărgite acordate întreprinderilor și centralelor este de remarcat legătura pe care proiectul de lege îl face între atributele din domeniul planificării cu cele din domeniul desfacerii, în concepția că se planifică și se produce ceea ce se cere și, în consecință, se va vinde.

În domeniul cercetării-dezvoltării, **întreprinderilor le revin acum direct atribuțiile referitoare la organizarea laboratoarelor de cercetare uzinală** care pînă în prezent se puteau organiza prin Hotărîri ale Consiliului de Miniștri. Din același domeniu se pot evidenția atribuțiile referitoare la **stabilirea unor indicatori tehnico-economici pentru investiții, elaborarea unor studii privind raționalizarea sistemului informațional,** acestea din urmă în măsură să reglementeze mai ales raporturile cu centrala.

În ceea ce privește atribuțiile centralelor, o comparație cu statutul acestora scoate în evidență lărgirea atribuțiilor, mai ales în domenii unde în organizarea structurală a centralelor s-au constituit unități specializate cum este cazul în cercetare și proiectare pentru institutele și centrele de acest profil, în comerțul exterior pentru care au apărut întreprinderi profilate în subordinea centralelor sau direcții de export-import acționînd sub firmă proprie în cadrul centralelor, sau în perfecționarea pregătirii lucrătorilor, domeniu în care se întrevede constituirea la nivelul centralelor a unor unități specializate.

Ceea ce este deosebit de semnificativ în statuarea atribuțiilor atît la întreprinderi cît și la centrale, este **posibilitatea de a putea acționa cu o mai mare mobilitate în delimitarea acestor atribuții în funcție de o serie de criterii,** pe primul loc situîndu-se evident eficiența economică rezultată.

Adăugînd drept criterii de analiză mărimea unităților, specificul activității desfășurate, dispersarea lor teritorială se pot realiza delimitări de atribuții între centrală, întreprinderi și celelalte unități componente, diferențiate pe ramuri sau în orice alt fel, evitîndu-se rigiditatea soluțiilor prestabile.

Delimitatea atribuțiilor, găsirea echilibruiui optim între centrală și întreprinderi este una din problemele cheie ale reușitei în funcționarea acestor unități.

În domeniul conducerii întreprinderilor și centralelor, proiectul de lege aduce o serie de noi rezolvări, consecință a experienței acumulate și a studiilor efectuate.

La întreprinderi se creează un **nou organ de conducere** — colectivul de conducere operativă al cărui rol și importanță este determinat în principal de :

— necesitatea ierarhizării intervențiilor și concentrarea activității comitetului de direcție pe problemele de ansamblu și de perspectivă ale întreprinderii ;

— importanța unor probleme operative, influența lor asupra mersului activității întreprinderilor, impune dezbaterea și hotărîrea soluțiilor în colectiv, în mod organizat.

Despre componența comitetului de direcție este de subliniat **prezența, ca membru, a secretarului de partid,** care își cîștigă autoritatea pătrunzînd în miezul problemelor, acționînd pentru rezolvarea eficientă a acestora și unind în acest scop toate forțele unității respective.

Tot ca element nou în componența acestui organ de conducere colectivă este **prezența oamenilor de știință** din afara întreprinderii, cadre capabile ca prin competența și autoritatea lor profesională să contribuie la găsirea celor mai bune, mai științifice și mai fundamentale soluții în dezvoltarea întreprinderilor respective.

Ar mai fi de adăugat că comitetele de direcție se constituie la toate întreprinderile, cît și la unitățile componente ale centralei — ca fabrici, uzine exploatări etc. — unde aceasta consideră necesar.

Constituirea adunării generale a salariaților și la nivelul centralei industriale constituie o expresie a manifestării democrației socialiste, a lărgirii participării oamenilor muncii la conducere. Amintind despre adunarea generală a salariaților este locul să subliniem atribuțiile mai largi care au fost înscrise în proiectul de lege printre care și aceea că exercită controlul asupra activității celorlalte organe de conducere colectivă și că în această situație poate lua poziție privind activitatea desfășurată de acestea.

Este necesar de remarcat **rolul crescut ce se acordă sindicatelor** în organizarea și conducerea unităților economice prin prezența reprezentanților acestora în organele de conducere colectivă. În proiectul de lege se prevede ca și în componența biroului executiv al consiliului de administrație să intre reprezentantul sindicatului, ceea ce va face ca și în acest organism, pentru deciziile operative să se prezinte și părerea masei salariaților.

Pentru transpunerea în practică a prevederilor proiectului de lege, pentru valorificarea lor pe un plan mai general este necesar ca **toate unitățile economice să-și manifeste inițiativa.** Inițiativa de a acționa cu curaj, într-un cadru ale cărei coordonate sînt delimitate și pentru care nu este nici necesar și nici indicat să se aștepte avize, acorduri, instrucțiuni și alte intervenții care țin de valoarea unui element de vocabular a cărui eliminare din organizarea și conducerea unităților economice se impune — tutelă.

M. DUMITRESCU

ACCENT PE PRECIZAREA RĂSPUNDERILOR

LEGEA de față instituie cadrul juridico-administrativ în care unitatea economică își organizează și desfășoară activitatea sa. Sub acest aspect, legea de față vine să completeze și să încununeze precedenta activitate laborioasă de reglementare esențială a diverselor activități economice la nivel micro și macro economic.

Se impun totuși unele observații fie cu caracter formal — de tehnică legislativă — fie cu referire la însuși conținutul proiectului de lege.

Tot astfel, împărțirea în două capitole a reglementării organizării și funcționării unităților economice, unul privind întreprinderile și celălalt referindu-se la centrale, ni se pare excesivă, în timp ce conducerea ambelor categorii de organizații a fost înglobată într-un singur capitol. Sugerăm utilizarea unui criteriu uniform de împărțire a legii în capitole : fie să se înglobeze toate prevederile privind organizarea și funcționarea organizațiilor într-un singur capitol, cu două secțiuni privind întreprinderile și respectiv centralele, fie să se separe și conducerea întreprinderilor de aceea a centralelor, destinîndu-i-se fiecăreia un capitol aparte.

În ce privește conținutul propriu zis al prevederilor, considerăm că ar trebui reglementată prin textul legii dificila problemă a răspunderii organelor colective, care altfel rămîne susceptibilă mai multor interpretări. Prevederile actualului art. 47, dată fiind generalitatea lor, rămîne la valoarea declarativă a unui principiu. Credem că ar trebui stabilită în primul rînd natura acestor răspunderi, apoi caracterul și modul lor de funcționare.

Astfel, proiectul de lege nu menționează dacă răspunderea organelor colective este și de natură patrimonială (civilă sau materială) sau ea funcționează numai pe planul raporturilor de drept administrativ, așa cum ar părea să sugereze textul art. 47.

Arătam că legea nr. 2/1970 fixează în sarcina acestor organe un cumul de răspunderi, pentru încălcarea acelorași atribuții cuprinse în proiectul de lege. Tot astfel ar trebui elucidat și felul răspunderii membrilor comitetului de direcție sau consiliului de administrație care nu sînt angajații acestor unități. Poate funcționa oare împotriva acestora răspunderea materială din codul muncii ?

Diferențierea nu este numai de ordin teoretic, ea avînd multiple implicații practice. Astfel, întinderea răspunderii diferă, căile de stabilire sînt diferențiate, executarea eventualelor titluri obținute se face în alt mod etc. etc. Credem că ar fi nedrept ca pentru aceeași măsură luată în colectiv, angajatul unității să răspundă conform codului muncii numai pentru paguba efectiv suferită de organizație iar persoana din afara unității — membru în consiliul de administrație — care de fapt nefiind angajat al unității, nu beneficiază de prevederile codului muncii, urmînd să aibă o răspundere integrală conform codului civil, suportînd și eventualele foloase nerealizate.

Tot astfel, trebuie clarificat dacă răspunderea membrilor acestor organe colective este sau nu colectivă, ori rămîne cu caracter personal.

În prima alternativă, a stabilirii răspunderii colective, considerăm totuși utilă precizarea că membrul care se opune unei măsuri necorespunzătoare să fie apărat de incidența textului sancționator ; în caz contrar, s-ar ajunge la pedepsirea unor persoane care nu au nici o culpă.

De asemenea trebuie precizat dacă răspunderea colectivă are caracterele răspunderii solidare din dreptul civil. În ce ne privește, considerăm că în nici un caz nu poate opera în domeniul în care ne aflăm o răspundere solidară, similară sau identică celeia din dreptul civil, dat fiind că natura raporturilor ce se nasc între unitate și persoana în cauză sînt esențial diferite de cele din dreptul civil.

Al. DETEȘAN
C. JORNESCU

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

TRIBUNA SPECIALISTULUI

Metodele de programare devin pe zi ce trece mai complexe, datorită atît tendinței de concentrare a producției în unități economice mari, cît și tendinței de diversificare a profilului de produse. Metodele riguroase de programare implică un volum de prelucrare a informațiilor atît de mare, încît pentru cuprinderea acestor lucrări, o uzină constructoare de mașini în serie mică cu o mie de salariați, solicită întreaga capacitate a unui calculator de mărime mijlocie.

În cele ce urmează se propune o metodă de programare operativă a producției, care lucrînd continuu în loc să lucreze periodizat și lansînd priorități în loc de termene, promite să reducă volumul de calcule la o mică fracțiune față de metodele clasice, fără a pierde nimic din avantajele acestora, ba, dimpotrivă revendicînd în plus avantajul de a realiza cicluri de producție mai scurte.

DIALOG

— Toți cei care te cunosc, atît subalterni cît și superiori, recunosc că, deși ai urcat relativ repede treptele ierarhice, ai găsit de fiecare dată energia necesară, ai dat dovadă că posezi cunoștințele și aptitudinile solicitate de atribuțiile funcțiilor în care ai fost numit. Chiar în funcția de director, deși promovat de curînd, faci dovada competenței tale și ai realizări excelente. Știu că pentru aceasta se cer multiple calități și condiții. Te-aș ruga să-mi spui însă care dintre ele ți se pare cea mai importantă?

— Pe prim plan, aș pune motivarea oamenilor și individualizarea obiectivelor și rezultatelor.

— Practic, cum se manifestă acestea?

— În primul rînd motivarea se manifestă prin justificarea deciziilor, prin a-l convinge pe colaborator de importanța și utilitatea acțiunii pe care i-o încredințezi, ceea ce are drept consecință o mai puternică antrenare a membrilor colectivului. Nu trebuie însă să te oprești la faza convingerii. Este necesar să definești cu claritate obiectivele, să le individualizezi, iar apoi — și asta mi se pare esențial — să recunoști, să individualizezi realizările, rezultatele. Cunoașterea și recunoașterea de către colectivitate a realizărilor fiecăruia reprezintă un puternic stimulent și, în același timp, o condiție sine qua non a întăririi spiritului de răspundere.

Motivare și „motivare"...

— Nu cred că individualizarea sarcinilor este singura cale de a obține realizări. Și eu am urcat treptele ierarhiei, pînă la cea de director, cu o mare rapiditate, fiind considerat un bun realizator. Multe dintre realizările întreprinderii sînt legate de numele meu, deși sînt un om pornit împotriva individualismului.

— Adică?

— Destul de simplu. Conform unui principiu, pe care l-am aplicat sistematic, nu am considerat niciodată că sarcinile și îndeosebi rezultatele obținute ar trebui individualizate. M-am străduit să-i fac pe colaboratori să creadă în justețea acestui principiu. Această convingere constituie un puternic factor motivațional...

— Am înțeles. Într-o astfel de situație rezultatele sînt întotdeauna asociate șefului!

— Mda...

— În ceea ce mă privește, prefer să rămîn la metoda mea.

Constantin COJOCARU

ACTIVITATEA de programare a producției are drept obiectiv să dirijeze trecerea succesivă a produsului prin operațiile stabilite de tehnologie, astfel încît să se asigure predarea acestuia în formă finită la termenul dinainte stabilit. Programarea pornește de la stadiul în care termenele de predare a producției sînt deja stabilite ferm în activitățile premergătoare de planificare și desfacere. Interesul economiei naționale este ca momentul predării să decurgă în mod obiectiv din cel în care produsul va fi consumat de beneficiar și ar fi economicește nejust dacă s-ar stabili după cerințele interne ale procesului de producție. Precizarea zilei sau, după caz, momentului în ore și minute al predării produsului în cadrul unui interval de plan, trimestru, lună, decadă etc. este deci o lucrare anterioară activității de programare a producției.

Elementul de bază al sistemului pe care-l supunem atenției specialiștilor este prioritatea, din utilizarea acesteia decurgînd toate tehnicile și avantajele sale. Prioritatea se exprimă printr-un număr și se înscrie pe fișele de însoțire în dreptul fiecărei operații din fluxul tehnologic al oricărui obiect sau lot de obiecte aflat în fabricație.

Prioritatea funcționează printr-o regulă absolută de disciplină tehnologică, după care orice lucrare se repartizează sau se ia în lucru în ordinea crescătoare a numerelor care o exprimă. Rămîne să lămurim procedeul prin care programatorul determină prioritățile respective.

● Informațiile necesare

PROGRAMATORUL are nevoie să fie alimentat și ținut la zi cu următoarele informații:

a) **Capacitățile de producție.** pe fabrică, secții, ateliere sau linii, corespunzătoare unor profile de produse: de exemplu, o fabrică de mașini unelte, o fabrică de mobilă, o linie specializată pe o gamă strictă de sortimente cum ar fi ferestre din lemn sau camere de bicicletă etc. Capacitățile de producție se exprimă în unitățile de măsură pe care le folosește documentația tehnologică, care pot fi ore-om sau ore-utilaj pe zi, tone pe oră etc. Programatorul ține evidența capacității utilizabile pe toate zilele calendaristice în avans pe care le cuprinde în program. El ține seama și de influența blocărilor parțiale de capacitate din cauza reparațiilor preventive, a punerilor în funcțiune viitoare sau a măsurilor de organizare a producției.

O imagine a evidenței unei capacități de producție arată astfel:

Fabrica, secția, linia ....

Data: Ziua,	luna,	anul	Zile trecute	Ore om pe zi	Utilizarea capacității
	a		b	1	2
vineri	15.09.72		259	146.500	
sîmbătă	16.09.72		260	148.000	
duminică	17.09.72		261	—	
luni	18.09.72		262	148.000	
marți	19.09.72		263	143.800	

b) **Dispoziția de producție** sau comanda internă de fabricație, prin care se comunică ce produse, în ce ritmuri și la ce termene se cere producției să le predea finite pentru expediție. Producția, reprezentată aici prin programator, nu-și poate concretiza singură cerințele în cadrul planului, ci dimpotrivă are sarcina de a realiza cerințele concrete exprimate de cei în drept; cei în drept sînt comercialul, pentru produsele destinate beneficiarilor, mecanicul șef și administrativul, pentru lucrările de întreținere și reparații, investițiile pentru mijloacele fixe de executat în regie proprie și cercetarea-dezvoltarea pentru prototipuri. Iată, exemplificativ imaginea unei dispoziții de producție:

Dispoziție de producție — Emitent ....

Produsul (caracteristici de identificare și simbol)	U/M	Cantitatea	Eșalonarea predării: de la data	la data	pe zi
A	B	1	C	D	2
Fereastră 2 canate (R.S.C. 12. b. 16)	buc.	1600	15.09.72	25.09.72	2000
Fereastră 3 canate (VSM 18 — Co 2)	buc.	300	—	29.09.72	—

Fiecare emitent de dispoziții de producție, în limita capacității de producție de care are dreptul să dispună, precum și programatorul pentru întreaga capacitate de producție va verifica realitatea dispozițiilor de producție emise, respectiv primite. Cunoscînd capacitatea solicitată pentru fabricarea unei unități din fiecare produs, se pot face în acest scop calcule simple de ocupare a acesteia, utilizînd coloana a 2-a a formularului evidența capacităților de producție. În sistemul propus, acestea sînt singurele calcule ale balanței de corelare-capacitate-încărcare.

c) **Documentația tehnologică a produsului** cuprinzînd pentru fiecare parte componentă a acestuia (reper, subansamble, ansamblu) informații privind:

1. caracteristicile de identificare ale obiectului, (schiță, număr de desen, model, condiții de calitate); 2. destinația (subansamblul pentru reper, magazia pentru ansamblu); 3. succesiunea operațiilor; 4. resursele (materiale, SDV, repere la ansamble) necesare fiecărei operații; 5. regimuri tehnologice la fiecare operație; 6. durata tehnologică a operației; 7. forța de muncă pe fiecare operație (formația de lucru, timpul pentru reglaj și execuție); 8. lotul maxim posibil cu mijloacele de transport și manipulare existente în fabricație.

d) **Structura capacităților de producție,** cuprinzînd numărul de locuri de muncă paralele pentru fiecare operație și numărul de schimburi în care se lucrează la locurile de muncă respective.

● Calculul priorităților

AVÎND INFORMAȚIILE necesare, programatorul procedează la calculul priorităților în două etape.

În prima etapă el calculează ciclul de fabricație al produsului, adoptînd pentru fiecare obiect un lot standard, astfel încît toate părțile componente să se îmbine succesiv în produse finite. Durata de trecere a lotului prin fiecare operație se determină pe baza tehnologiei și a structurii capacităților de producție; la prima bucată durata se compune din timpul de reglaj și durata tehnologică; cu fiecare bucată următoare se adaugă volumul de muncă al formației de lucru, împărțit la numărul oamenilor din componența formației și la numărul locurilor de muncă paralele.

Durata cumulată a trecerii lotului prin operațiile succesive, stabilite în documentația tehnologică, reprezintă ciclul de fabricație al lotului. Cumularea se face în sistemul numărătorii inverse, timpul zero fiind predarea produselor finite. Cumularea se face pe ansamblul obiectului, adică la timpul de montaj general se adaugă cel pentru montajul unui subansamblu, iar la suma acestora se adaugă timpul reperului component. Timpii se calculează de regulă în minute așa cum sînt elaborate documentațiile tehnologice și se transformă în zile pe baza numărului de minute cu care se lucrează la locul de muncă respectiv (480 minute pentru un schimb) în fiecare zi.

Ciclurile, respectiv numărul de zile, se exprimă în numere cu o singură zecimală, zecimalele următoare putînd fi practic neglijate.

UN SISTEM DE PROGRAMARE CARE:

- **reduce la numai o zecime cantitatea de muncă tehnico-administrativă necesară lucrărilor de programare;**
- **accelerează substanțial viteza de circulație a fondurilor de rulment, diminuînd prin aceasta volumul de mijloace circulante aflate în procesul de producție;**
- **reduce volumul stagnărilor și sporește gradul de utilizare a capacităților de producție;**
- **face inutilă munca de urmărire pe care o prestează astăzi dispecerul;**
- **instaurează o atmosferă de colaborare în colectivele de muncă**

În etapa a doua, ciclul fiecărei operații se scade din data de predare programată, utilizînd forma de exprimare din coloana „b" a evidenței capacităților; rezultă un număr de trei cifre și o zecimală care, scriindu-se fără virgulă, apare ca un număr de patru cifre. Aceste numere reprezintă prioritățile care se înscriu în fișele de însoțire ale obiectelor.

● Funcționarea sistemului

DUPĂ ELABORAREA documentației tehnologice la compartimentul de tehnologie, programatorul determină locurile standard și ciclurile respective. În funcție de eșalonarea cerută a livrărilor, programatorul stabilește termenele de predare a comenzilor pe loturi, astfel încît să se înscrie în balanța de corelare capacitate-încărcare.

Pe baza tehnologiei și a elementelor determinate de programator, lansatorul întocmește fișele de însoțire sau itinerariile, care, în afara informației de identificare a obiectului, mai cuprind pe patru coloane: numărul operației, locul de muncă, prioritatea și locul de certificare; pe rîndul după ultima operație se înscriu destinația și prioritatea ei. Prioritățile se calculează de lansator prin scăderile arătate mai sus în etapa a doua a calculului respectiv.

Documentația de fabricație cuprinde:

- itinerariile;
- bonurile de materiale;
- extrase singulare din tehnologie pentru fiecare operație.

Documentația se pune la dispoziția secției, unde ajungînd la maistru, acesta o repartizează pe executanți, strict în ordinea crescătoare a priorităților. De asemenea, și un executant individual în spatele căruia așteaptă mai multe lucrări, le ia în lucru tot în ordinea priorităților, fără să le dea nici o altă semnificație.

La predarea produsului finit, magazia acordă priorităților semnificația datei calendaristice a primelor trei cifre. În acest fel, programatorul poate fi ținut la curent operativ cu avansul sau întîrzierea din fabricație.

În cazul în care în fața unui loc de muncă se formează un fir de așteptare mai lung, maistrul sau șefii săi ierarhici vor mări numărul de schimburi la locul de muncă respectiv și, invers, dacă apar stagnări, îl vor reduce. Dacă firele de așteptare sînt echilibrate la toate locurile de muncă dar mari, ele se pot reduce prin creșterea diferențiată a gradului de utilizare a capacităților spre finele procesului de producție și, invers, dacă se produc prea multe stagnări.

Rebuturile pot fi repede recuperate prin emiterea unui itinerariu cu aceleași priorități, ca și cel de bază.

Lucrările efectuate de executanți pot fi înscrise chiar de către aceștia pe o fișă periodică a executantului individual sau colectiv și certificate de maistru. Aceste fișe, colectate periodic, vor servi și la calculul salariilor. Exactitatea lor se poate verifica ulterior dar complet, prin confruntare cu itinerariile ajunse la destinația lor.

● Avantajele

a) REDUCEREA POZIȚIILOR DE BALANȚĂ.

Prin natura lui, orice sistem de programare a producției include și balanța de corelare a capacității de producție cu încărcarea acestor capacități (bcci). În sistemele clasice de programare, această balanță se întocmește în mod distinct pentru fiecare tip de loc de muncă prevăzut în tehnologie; în felul acesta se iau în evidență mereu rezervele de capacitate ale utilajelor unicate pentru care se pot angaja colaborări din afară și locurile înguste, în funcție de care trebuie căutate colaborări în afară.

În sistemul propus balanța, (bcci) se întocmește din principiu numai pentru ansamblul capacității de producție din profilul tehnologic respectiv, deoarece proporțiile dotării cu utilaje a oricărei unități de producție, trebuie oricum să corespundă profilului ei de produse. Locurile înguste sînt de regulă bine cunoscute și după caz, fie că duc la o micșorare corespunzătoare a gradului de utilizare posibilă a capacității de producție de care aparțin, fie că sînt compensate de colaborări solicitate în afară. Rezervele sistematice de capacitate sînt, de asemenea, cunoscute și constituie o bază certă de profil determinat pentru angajarea colaborărilor pentru terți.

Întocmirea balanței (bcci) pentru fiecare tip de loc de muncă nu mărește precizia programării, reprezentînd un fenomen de paralelism și o risipă de muncă tehnic-administrativă.

b) CONTINUITATE, ÎN LOC DE PERIODIZARE.

În sistemele clasice de programare, balanțele (bcci) se întocmesc pe perioade stabilite convențional. Pentru a realiza o desfășurare cît mai continuă a lucrărilor, perioadele de balanță se iau mai scurte, ajungîndu-se în practică pînă la semidecadă.

Întocmirea periodică a balanțelor are mai multe dezavantaje:

- în perioada pentru care s-a întocmit balanța, sarcinile de producție trebuie cuprinse toate fără lacune, cu cotele din ciclul lor care revin perioadei respective; aceasta duce la întîrzieri în întocmirea balanțelor, o parte dintre sarcinile de producție stabilindu-se în ultimul moment înaintea perioadei sau chiar în timpul desfășurării ei;
- orice modificare a sarcinilor de producție duce la necesitatea reconsiderării tuturor balanțelor întocmite în avans; o reconsiderare, respectiv întocmire din nou, a tuturor balanțelor trebuie să aibă loc cel puțin la expirarea fiecărei perioade de balanță, în funcție de gradul de realizare al sarcinilor de producție programate în cadrul ei;
- cu cît se scurtează perioada de balanță, cu atît crește numărul lor și prin aceasta și volumul lucrărilor administrative necesare pentru a le întocmi.

Sistemul propus, introducînd echilibrarea continuă a balanțelor, elimină toate dezavantajele arătate. Procedeul constă în rezervarea capacității necesare efectuării unei comenzi, cu respectarea termenului de predare cerut.

Nu mai e nevoie ca sarcinile de producție să fie cunoscute fără lacune. Sarcinile pot fi programate fără să umple în întregime capacitatea de producție, golurile rămase putînd fi umplute ulterior, cu singura condiție, bineînțeles, ca sarcina să fie remisă cu un avans egal sau mai mare decît ciclul de producție corespunzător.

Orice modificare a sarcinilor de producție nu are nici o implicație în programul celorlalte sarcini. În cazul în care realizările ajung să aibă un avans față de program, avansul se programează încă o dată cu alte sarcini, iar întîrzierile se lasă neprogramate.

Sarcinile anulate se scot pur și simplu din program, iar cele neprevăzute se intercalează în golurile rămase neprogramate. Dacă golurile nu sînt suficiente, la programarea unei sarcini urgente se ia în considerare că se va produce o întîrziere etc.

Programarea făcîndu-se pe obiecte și nu pe perioade, criteriul de prioritate devine programul însuși.

c) AUTOREGLAJUL.

La elaborarea programelor în sistemele clasice, timpul pentru operațiile succesive prevăzute în tehnologie este distribuit pe tipurile de locuri de muncă în limitele date de balanță pentru fiecare perioadă în parte, iar ciclul de producție și distribuirea lui pe perioade se determină anticipat prin aprecierea pe baza experienței practice. Acest procedeu are următoarele **dezavantaje:**

- ciclul de producție programat este mai lung decît cel optim, adică decît ciclul minim în condițiile trecerii paralele prin fabricație a tuturor obiectelor programate; eventualitatea, teoretic posibilă de a integra în programare calculele de optimizare care sînt foarte voluminoase este atît de scumpă, încît optimizarea ciclului de fabricație nu se face încă practic nicăieri în lume;
- ciclul nu poate fi realizat decît întocmai așa cum a fost programat, iar abaterile se urmăresc în mod operativ, luîndu-se chiar măsuri de respectare; nu se poate imprima nici o tendință de scurtare a ciclului programat;
- respectarea programului implică o contribuție substanțială a maistrului, deoarece executantul are tendința naturală să atace de preferință lucrurile mai convenabile pentru el, cu toleranțe prescrise mai largi, mai bine plătite, mai bine cunoscute de el etc.; maistrul nu are însă o motivare suficientă pentru a accepta starea de vigilență ce rezultă de aici față de colectivul său de executanți și de aceea apare necesitatea unui organ administrativ distinct și adesea costisitor de urmărire a producției;
- programele nu sînt certe, deoarece durata efectivă a operațiilor prezintă, de regulă, o împrăștiere de pînă la plus—minus cîteva zeci de procente față de timpul prevăzut în tehnologie; chiar dacă prin compensare, gradul de realitate al programelor se ridică la 80% sau chiar 90%, abaterile sînt suficient de mari pentru a impune reconsiderarea programelor tuturor perioadelor care urmează fiecărei perioade expirate, aici închizîndu-se ciclul dezavantajelor prezentate de sistemele clasice de programare.

În comparație cu sistemele clasice, sistemul propus are următoarele **avantaje:**

- durata reală a ciclului de fabricație, care pe lîngă durata tehnologică mai cuprinde și pe cea a deplasărilor și a așteptărilor, are tendința să scadă pe seama reducerii așteptărilor; acolo unde apare un fir de așteptare compus din mai multe obiecte în fața unui tip de loc de muncă, maistrul poate iniția sau poate propune măsuri operative pentru reducerea acestui fir;
- regula respectării priorităților fiind o chestiune de disciplină elementară și pentru executant, maistrul va putea instaura o atmosferă de mai bună colaborare cu colectivul său, crescînd ponderea asistenței tehnice pe care i-o acordă continuu; munca migăloasă de urmărire pe care o fac astăzi dispecerii, am putea spune că nu mai este necesară;
- programele fiind exprimate prin succesiunea priorităților, rămîn valabile independent de gradul de realizare a duratei tehnologice a operațiilor de către executanții respectivi.

Volumul total de muncă tehnico-administrativă al activităților de programare, lansare și urmărire operativă a producției se reduce la o mică fracțiune, estimativ la a zecea parte față de cel necesar unei programări clasice riguroase.

Valoarea mijloacelor circulante aflate în procesul de fabricație se reduce substanțial, contribuind la accelerarea vitezei de circulație a fondurilor de rulment și la creșterea eficienței în utilizarea fondurilor de producție.

Ponderea stagnărilor în producție se reduce corespunzător unei sporiri a gradului de utilizare a capacităților de producție.

Sistemul de programare propus poate fi introdus în orice întreprindere din orice ramură de producție cu adaptări de ordin practic și cu respectarea esenței lui.

ing. W. MENDELSOHN
Ministerul Muncii

VADEMECUM

Cadrele de conducere în fața „bolilor psiho-socio-organizaționale" ale subalternilor

ÎN dezvoltarea cadrelor unei întreprinderi pot apare momente de „îmbolnăvire psiho-socio-organizațională". Într-un articol din revista „Management Review" se evidențiază un set de astfel de boli, ce trebuie avute în vedere de orice cadru de conducere. Articolul, subliniind complexitatea și dificultățile de diagnosticare a bolilor psiho-socio-organizaționale, recomandă ca momentul intervenției să fie atunci cînd „boala" ajunge să provoace perturbări în activitatea celui în cauză și a colectivului din care face parte.

Printre „bolile" cele mai frecvente se menționează:

1. **Animozitatea.** *— Deseori, fără motive evidente, unii salariați caută mereu pricină de rîcă cu cei din jur, sînt irascibili și reacționează violent.*

2. **Șovăiala.** *Se decide greu, lucrează încet, nu este sigur pe nimic. Este distrat, nu are încredere în sine și manifestă o permanentă teamă de riscuri.*

3. **Iresponsabilitatea.** *Se conduce după bunul său plac, vine la lucru cînd vrea etc.*

4. **Atitudine dizolvantă.** *Împiedică buna colaborare, provocînd conflicte între colegi prin intrigă, atitudini și vorbe necontrolate.*

În aceste situații, șeful chemat să intervină, trebuie să dea dovadă de mult tact, calm, discreție. Pentru încercările de recuperare a colaboratorilor care au apucat calea greșită, revista recomandă următoarele reguli:

1. Tratați direct între patru

ochi cu împricinatul, nu prin telefon, avertismente scrise sau terțe persoane. Timpul cel mai potrivit pentru întrevedere este mijlocul zilei, în nici un caz la prima oră sau către sfîrșitul programului. Rezervați-vă suficient timp pentru acest lucru și asigurați-vă să nu fiți deranjat.

2. Pentru întrevedere pregătiți-vă cu seriozitate. Aveți în vedere că este în joc, productivitatea muncii colectivului dv. Începeți discuția cu aprecierea obiectivă, generală a situației și nu cu reproșuri directe. Întrebați-l de pildă, după caz, și specific, cum și de ce s-a ajuns în ultima perioadă la scăderea producției în secție, la creșterea rebuturilor, la ratarea unor tranzacții comerciale etc. Însuși faptul că-i oferiți prilejul să vă confieze acest lucru, s-ar putea să ducă la redresarea lui. Fără a face pe acuzatorul sau moralistul, determinați-l ca singur să propună modalitatea de depășire a acestei situații critice. În acest moment, rolul dv. se reduce la „a ști să ascultați". În numeroase cazuri o astfel de întrevedere se termină cu recomandări de ordin mai personal.

3. Evitați metoda „sendvici" adică între două laude să strecurați și o critică. Deși metoda apare amicală, subalternul pleacă cu ideea de a fi fost numai lăudat pentru părțile lui bune.

În cazul cînd sînteți obligat să recurgeți la măsuri administrative, nu o faceți înainte de a apela și la ajutorul colectivului în mijlocul căruia lucrează pentru îndreptarea celui în cauză.

DEZBATERI

CU PRIVIRE LA NOȚIUNILE DE „FONDURI" ȘI „MIJLOACE DE PRODUCȚIE"

CONTABILITATEA sintetizează și controlează cele două laturi ale valorilor materiale și bănești separate și în interdependența lor. Metoda contabilității reunește într-un tot închegat, sistematizat procedee de înregistrare, prelucrare și analiză a datelor cu privire la existența și mișcarea valorilor materiale și bănești.

În cadrul metodei contabilității o importanță deosebită prezintă analiza informației contabile, cu ajutorul căreia se finalizează funcția contabilității de cunoaștere a fenomenelor economice. Analiza informației contabile este instrumentul indispensabil valorificării datelor culese și prelucrate, în vederea elaborării concluziilor de sinteză și luării deciziilor. Rolul analizei informației contabile sporește pe măsura adîncirii complexității proceselor economice, și al cerințelor îmbunătățirii conducerii activității economice, fiind în același timp favorizată de introducerea mecanizării și automatizării lucrărilor de evidență. Creșterea ponderii analizei în cadrul metodei contabilității are drept consecință ridicarea calitativă a contabilității ca știință și ca activitate practică în cadrul sistemului informațional economic. Ca atare, **ideile potrivit cărora în perspectivă s-ar îngusta sfera și importanța contabilității, nu sînt justificate, ele reflectă o confuzie între contabilitate ca știință și unele procedee ale metodei sale care intr-adevăr suferă schimbări importante ca urmare a utilizării mijloacelor mecanice și automatizate în efectuarea lucrărilor de contabilitate.**

Contabilitatea nu se reduce numai la reflectarea pasivă a unor fenomene economice, ci ea reprezintă în final un instrument științific de analiză și decizie. Neînțelegerea conținutului contabilității ca știință duce la unele confuzii între obiectul și metoda sa, la îngrădirea sferei de investigare a fenomenelor economice de către contabilitate, la îngrădirea rolului economistului contabil în activitatea de cercetare și în practică. Acest fapt rezultă și din **modul cum este concepută contabilitatea ca disciplină de studiu în unele programe de învățămînt în sensul că se reduce numai la însușirea tehnicilor de lucru ale metodei contabile, neglijîndu-se latura de valorificare a datelor sale pe calea analizei.**

O IMPORTANȚĂ deosebită prezintă utilizarea adecvată a noțiunilor cu ajutorul cărora se exprimă conținutul dublei reprezentări ca un tot și pe fiecare latură în parte și anume „fonduri", „mijloace" și „surse ale mijloacelor".

Atît în actele normative cît și în literatura de specialitate economico-financiară, aceste noțiuni sînt întîlnite avînd sensuri variate. Astfel, în legislația economico-financiară noțiunea de „fonduri" are același conținut cu aceea de „mijloace". Un exemplu ni-l oferă Legea privind amortizarea fondurilor fixe și Legea privind gospodărirea mijloacelor materiale și bănești, organizarea și funcționarea controlului financiar. În primul caz se vorbește despre amortizarea fondurilor fixe. Cu toate acestea, prin instrucțiunile date de Ministerul Finanțelor se face precizarea că „avînd în vedere principiile contabilității, potrivit cărora în activul bilanțului se înscriu mijloacele, iar în pasiv fondurile, în prezentele instrucțiuni se folosește termenul «mijloace fixe» care are același conținut cu termenul de «fonduri fixe» utilizat în Legea privind amortizarea fondurilor fixe". După părerea noastră această precizare este contradictorie. Semnul egalității între noțiunea de „mijloace" și cea de „fonduri" este pus și în cel de-al doilea act normativ menționat. De exemplu, în denumirea legii se utilizează noțiunea de „mijloace materiale și bănești", iar în conținutul său apare și cea de „fonduri". Considerăm că nu există nici o justificare de natură științifică sau practică după care „mijloacele materiale și bănești" să apară ca „mijloace materiale" și „fonduri bănești", decît admiterea egalității dintre conținutul celor două noțiuni.

Părerea noastră este că aceste ambiguități pe linia utilizării, în practica contabilității, a noțiunilor de „mijloace" și „fonduri", sînt o consecință a nefundamentării lor în raport cu economia politică a socialismului care constituie baza teoretică a contabilității.

Este cunoscut faptul că în contabilitate se face distincție între aspectul concret, **material** al mijloacelor economice sub care ele se pot prezenta realmente, deosebind din acest punct de vedere mijloace fixe și mijloace circulante, și **sursele din care provin,** pentru desemnarea cărora se folosește noțiunea de **fonduri.** Conform economiei politice, „fondurile de producție" reprezintă **natura social-economică a mijloacelor de producție**, determinată de relațiile sociale în care se desfășoară procesul de producție. Conținutul material al fondurilor de producție îl constituie mijloacele de producție, care au valoare, care sînt, prin urmare, produse ale muncii omenești. Obiectele obținute fără contribuția omului — ca elemente materiale ale procesului de muncă — participă numai la obținerea valorii de întrebuințare a produselor, ceea ce înseamnă că mijloacele de producție devin fonduri de producție numai dacă au valoare și sînt atrase în procesul de producție. Aici apare o primă lipsă de consecvență în folosirea terminologiei economice și anume economia politică vorbește despre **„fonduri de producție"** (relații sociale și mijloace de producție), iar contabilitatea despre **mijloace economice** și **surse** ale mijloacelor economice sau **fonduri**. În contabilitate mijloacele din sfera producției sînt cunoscute sub numele de fonduri de producție.[1]) Deci, „fondurile de producție", așa cum sînt ele definite de economia politică, în contabilitate sînt denumite „mijloace economice".[2])

După părerea noastră, acest lucru dă naștere la o serie întreagă de greutăți în înțelegerea a însuși obiectului contabilității. În primul rînd, nu se poate pune semnul egalității între noțiunile **fonduri de producție** și **mijloace economice**, ci între **mijloacele de producție** (conținutul material al fondurilor de producție) și **mijloacele economice.** Considerarea în contabilitate a fondurilor de producție drept **mijloace economice** înseamnă eliminarea de la început din noțiunea de fond a esenței acesteia, adică a relațiilor sociale. În al doilea rînd, prin reflectarea în contabilitate a mijloacelor economice sub aspectul concret ca „mijloace" și sub aspectul sursei, provenienței ca „fonduri", se ajunge ca în ultimă instanță să se utilizeze noțiunea de „fonduri" golită de acum de conținutul său material și referindu-se, în această situație, numai la relații economice de obligații.

În contabilitate, noțiunea de „fonduri" indică proveniența, sursa mijloacelor economice, relațiile de obligații ale întreprinderii față de stat, alte întreprinderi sau persoane fizice, pentru mijloacele economice de care dispune. Din acest punct de vedere ni se pare corespunzătoare definiția din dicționarul enciclopedic român după care „Fondurile întreprinderilor socialiste sînt bunuri materiale și mijloace bănești de care dispun întreprinderile socialiste în vederea îndeplinirii **sarcinilor de plan.**[3])

NOȚIUNILE economiei politice a socialismului trebuie folosite în mod unitar de toate disciplinele economice, inclusiv de contabilitate, atît în teorie cît și în practica economică, financiară și contabilă. Ținînd seama de această cerință, este necesar ca în contabilitate să nu se pornească de la noțiunea de „mijloace economice", ci de la aceea de „fonduri de producție" sau „fonduri materiale și bănești", care, de fapt, se prezintă sub cele două aspecte: relații sociale și mijloace de producție sau mijloace materiale și bănești. Dacă economia politică studiază relațiile sociale și din acestea pe cele economice, care presupun mijloace materiale și bănești, contabilitatea cuprinde în obiectul său mai întîi mijloacele materiale și bănești și apoi relațiile economice ale întreprinderii pentru mijloacele materiale și bănești ce le are în folosință permanentă sau temporară.

În acest sens, literatura contabilă precizează că „urmărirea curentă prin conturi și sintetizarea periodică cu ajutorul bilanțului a activității economice a unei unități concretizată în cele două aspecte — mijloace economice și relații economice — a devenit o necesitate obiectivă care a determinat conținutul obiectului evidenței contabile"[4]).

De asemenea, considerăm că este justificat să se renunțe în contabilitate la utilizarea noțiunii de „fonduri" pentru exprimarea numai a surselor, provenienței mijloacelor. Aceasta întrucît noțiunea de „fonduri", așa cum s-a arătat mai sus, presupune atît relații cît și un conținut material. Or, în pasivul bilanțului nu sînt înscrise decît sursele, respectiv obligațiile întreprinderii pentru mijloacele ce le are la dispoziție permanent sau temporar iar mijloacele concrete ca atare se găsesc în activul bilanțului. În exprimarea pasivului bilanțului propunem să se utilizeze noțiunea de **surse** sau **finanțări.**

Pe linia folosirii noțiunilor de „mijloace" și „fonduri" prezintă importanță

lector univ. Mircea BOULESCU
asist. univ. Ion IONESCU
Academia de Studii Economice

(*Continuare în pag. 19*)

CĂRȚI

UN VALOROS ACT COLECTIV DE CREAȚIE ȘTIINȚIFICĂ

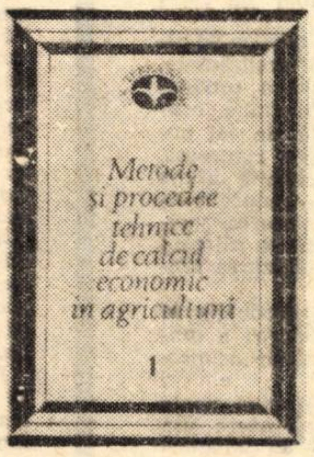

VOLUMUL „Metode și procedee tehnice de calcul economic în agricultură", apărut recent in Editura Academiei, constituie, fără îndoială, un act colectiv de creație, remarcabil prin consistență și implicații. Din considerente ușor explicabile, nu ne-am propus să examinăm **consistența** acestei viziuni sintetice asupra instrumentarului de investigare, variatele sale elemente componente alcătuind un domeniu complex, pluridisciplinar. Vom recurge, însă, la cuvîntul introductiv semnat de acad. Octav Onicescu, care face o trecere în revistă a lucrărilor culegerii. De altfel, pentru mai buna înțelegere a acestei prestigioase participări, relevăm că, intr-o formă amplă, considerațiile cuprinse în prefață au fost dezvoltate în cadrul simpozionului din 4—5 noiembrie 1970 al Institutului de cercetări pentru economie agrară.

Lucrările cuprinse în volum, care apare sub îngrijirea Institutului de cercetări pentru economie agrară, sînt grupate pe trei mari categorii:

1. Modelarea proceselor economice; 2 modelarea procesului decizional și a procesului tehnologic; 3. cercetări operaționale.

Toate acestea sînt fundamentate pe principii matematice și statistice, economice, de tehnică organizatorică, de optimizare, de modelare și concură la elaborarea suportului procesului decizional în agricultură.

Așa cum se subliniază în prefața volumului, abordarea științifică a problemelor agriculturii moderne în studiul cu privire la modelarea matematică a proceselor economice se bazează pe două postulate, care ni se par incontestabile și de un vădit folos în cercetările macro și microeconomice de ramură:

1. modelele matematice ale agriculturii sînt, esențial, condiționate de valoarea modelelor economico-tehnice respective;

2. aceste modele trebuie să reflecte — mai bine zis — să includă caracterul aleator al celor mai importante din procesele care preocupă științele agricole. Aceste puncte de vedere, sprijinite pe o bogată documentare, privesc departe, țintind spre construirea unei doctrine la care științele naturii, ale societății și matematicii își vor aduce contribuția lor obligatorie.

Ne oprim aici în redarea fidelă a considerațiilor privind valoarea intrinsecă a volumului, pentru a ne ocupa de latura **implicațiilor** pe care le presupune această notabilă reușită. Mai înainte de toate, trebuie amintită intenția Institutului de cercetări pentru economie agrară de a publica o serie de lucrări într-o colecție intitulată sugestiv „Ex terra aurum". Această intenție este concretizată prin titlurile anunțate, aflate în pregătire: „Conducerea proceselor economice și sociale din agricultură", „Modele previzionale pe termen lung privind creșterea economică a agriculturii", „Modelarea economico-matematică a procesului de zonare a producției agricole", „Analiza factorială în agricultură" și „Cibernetica proceselor tehnologice în agricultură".

În fața unui asemenea proiect, a cărui materializare a început prin apariția lucrării „Metode și procedee tehnice de calcul economic în agricultură", este firesc să ne punem cîteva întrebări legate de momentul la care asistăm și de rolul acestui efort în crearea unei „doctrine" — ca să reluăm exact cuvîntul folosit anterior — în domeniul economiei agrare din țara noastră. Pentru că, la baza acestui proiect, se pare că există o concepție bine conturată în ce privește alternativele cu care este confruntată economia agrară și o înțelegere de fond a noilor coordonate impuse de revoluția tehnico-științifică.

Ceea ce reiese din substanța primului volum al seriei este faptul că problemelor metodologice, ca moment, li s-a acordat prioritate, considerîndu-se, așa cum subliniază coordonatorul lucrării D. Dumitriu că „progresul disciplinelor se află în raport direct proporțional cu instru-

FIȘE

Sistemul informațional în agricultură

■ Editura „Ceres"-București a publicat recent lucrarea **Sistemul informațional în agricultură. Concepte, funcții, modernziare"** de Ion Negură. Abordînd organizarea sistemului informațional din agricultură ca instrument de decizii optimale, autorul prezintă agricultura ca un sistem dinamic, complex. Problema conducerii întreprinderii agricole este tratată în sistem cibernetic, autorul oprindu-se la concepția cibernetică a întreprinderii agricole, raționalizarea sistemului informațional din întreprindere și mecanizarea evidenței economice și a fluxului informațional. Prezentînd în încheiere efectele modernizării sistemului informațional asupra conducerii întreprinderii agricole socialiste, autorul arată că este evident că sistemul de informatică are influențe pozitive asupra întreprinderii ; ele se manifestă mai cu seamă în patru direcții : pregătirea temeiurilor deciziei, controlul funcțiilor și activității personalului, previziuni asupra condițiilor de activitate viitoare și alegerea căilor celor mai potrivite de dezvoltare a întreprinderii.

Lucrarea cuprinde și un glosar în care sînt explicați unii din cei mai importanți termeni utilizați în informatică.

O formulă a valorii-muncă

■ În articolul **Travail, valeur et répartition** (Muncă, valoare, repartiție), H. Denis în REVUE ECONOMIQUE nr. 2/1971 face cîteva referiri asupra lucrării **Production of Commodities by Means of Commodities** (Producția de mărfuri prin intermediul mărfurilor), de Piero Sraffa.

Printre altele, H.D. se ocupă de încercarea lui Piero Sraffa de a prezenta un model teoretic al procesului de formare a prețurilor, care rupe cu tradiția walrasiană de tratare a costurilor mărfurilor ca sume de remunerări ale „serviciilor productive", prețurile acestor servicii fiind fixate pe piețe specifice. Sraffa încearcă să propună o formulă a elementelor constitutive ale prețului unui bun într-un mod în care munca apare ca unicul mijloc de producție. În acest scop, el „reduce" prețurile la „cantități de muncă datate". Admițînd, pentru a simplifica, că toate mijloacele de producție consumate în cursul unui an au fost produse în anul precedent, el transformă cheltuiala curentă referitoare la un mijloc de producție într-o cheltuială a anului precedent, din care o fracțiune este o plată a muncii, în timp ce cealaltă — a unor mijloace de producție. Aceasta din urmă va fi din nou „redusă", mergînd înapoi în timp. Se observă că cheltuielile referitoare la mijloacele de producție devin curînd atît de mici, încît pot fi neglijate. Pentru a regăsi prețul total al produsului, este suficient să se adune toate plățile de salarii efectuate în cursul anilor succesivi considerați, ținînd cont de faptul că una din premisele de la care Sraffa pornește — a egalității ratei profitului — cere ca prețul să conțină dobînzile compuse ale sumelor utilizate la diferite date pentru plata salariilor (rata dobînzii utilizată în calcul nefiind alta decît rata generală a profitului). H.D. consideră că această formulă confirmă, într-un anumit sens, teoria valorii-muncă, întrucît nu există decît un singur mijloc „originar" de producție, munca umană. Ea comportă totodată luarea în considerare a timpului scurs între momentul cheltuirii fiecărei unități de muncă și momentul „realizării ei".

Cibernetică și marketing

■ Revista INDUSTRIA UȘOARĂ nr. 2/1971 publică articolul **Folosirea concepției structuraliste și a metodelor cibernetice în activitatea de marketing** de ing. B. Cotigaru, Gh. Dumitru, V. Petrescu, D. Brezoescu. Autorii caută să sintetizeze într-o manieră unitară incidența concepției structuraliste și a metodelor cibernetice în studiul mărfurilor privit ca domeniu intrinsec al marketingului. Se arată că, în special în domeniul metodologiei, o asemenea abordare poate genera puncte de vedere noi și eficiente în studiul mărfurilor. Acest cîștig metodologic este însoțit și de unul gnoseologic. Prin prisma metodelor structuraliste se definește calitativ sistemul material-marfă ca un sistem integral, caracterizat prin interacțiuni funcționale ale elementelor componente ce determină apariția însușirilor integrative. Produsele sînt considerate ca ansambluri de materiale, sisteme fizico-chimice, micromoleculare, macromoleculare, mixte. În acest ansamblu de sisteme trebuie stabilită ordinea de importanță a fiecăruia în funcție de influența asupra valorii de întrebuințare și a calității produsului final. Marfa apare ca un sistem integral, rezultat al unor suprapuneri de structuri atît materiale cît și sociale. Nivelul superior al sistemului marfă este cel de valoare și valoare de întrebuințare. Acestea sînt elemente esențiale ale procesului de interacțiune dintre marfă și mediul social-economic înconjurător, interacțiune ce este privită ca o relație de tip cibernetic.

Tendințe în management

■ În lucrarea **Production systems : planning, analysis and control** (Sisteme de producție : planificare, analiză și control), John Wiley and Sons, New York, Londra, Sidney, Toronto, 1970, 604 p., prof. James Riggs arată că, în conducerea pe baze științifice a activității de producție, s-au manifestat mai multe tendințe : conducerea științifică axată pe analiza eficienței la nivelul funcțiilor și atelierului ; conceperea conducerii ca un proces, care punea accentul pe perfecționarea capacității cadrelor de conducere ; abordarea behavioristă, concentrată pe analiza efectelor relațiilor umane asupra productivității indivizilor și grupurilor ; teoria deciziilor care canalizează eforturile asupra activităților intelectuale ale indivizilor și anatomiei procesului de luare a deciziilor ; analiza cantitativă, care investighează relațiile din cadrul organizării ce pot fi exprimate simbolic și tratate matematic.

---

mentele matematice asimilate și folosite ; progresul acestor discipline depinde de limbajul folosit, adaptat aparaturii electronice, de prelucrare și transmitere a informației. Informatica, înțeleasă ca una din variantele moderne ale teoriei cunoașterii, oferă capacitatea de a comunica printr-un limbaj adecvat atît în cadrul disciplinei respective, cit și cu alte științe.

Tot în legătură cu momentul apariției acestei lucrări și cu faptul că tratării instrumentelor de elaborare a deciziei i s-a oferit primatul în strategia oportunității, ca rezultat al reevaluării raportului existent între acumularea de cunoștințe și aplicarea lor nemijlocită, subliniem încheierea unei etape pe care colectivul Institutului de cercetări pentru economie agrară s-a străduit să o parcurgă. Această etapă corespunde, pe de o parte, aducerii la zi a metodelor de cercetare și, pe de altă parte, înzestrării practicii de conducere cu noi mijloace, mai eficiente, de operație.

În ce privește strădania de a crea o doctrină economică agrară, cercetătorii acestui Institut, înființat în 1968, deci cu puțin timp în urmă, dacă luăm în considerare resorturile intime ale activității științifice, și-au asumat rolul promovării unor noi modalități de investigare și analiză. Pledind pentru depășirea descriptivismului prin introducerea procedeelor suple și active, de descoperire a esenței fenomenelor și de conducere a proceselor economice și sociale din agricultură, aportul științei în elaborarea așa-numitelor decizii calculate prezintă o stringentă **importanță practică**. De aici și interesul care trebuie să-l stîrnească pentru practica directă de conducere a acestor procese, pentru înfăptuirea unei profunde revoluții în sfera actului decizional, bazat pe fixarea precisă a obiectivelor, pe anteproiectarea posibilităților optime de atingere a scopurilor și pe urmărirea realizării pînă la deplina înfăptuire a hotărîrilor luate (prin calcularea minuțioasă a abaterilor survenite și a șanselor de reușită, chiar în condiții de risc și incertitudine). În felul acesta, lucrarea are asigurată, prin definiție, o largă audiție, atît în cercurile științifice, cît și în domeniul practicii largi de producție. Ceea ce în ultimă instanță, constituie menirea esențială a contribuțiilor științifice și prima condiție a unității lor.

În fine, calculul șanselor de reușită fiind confirmat, decizia de lansare a volumului „Metode și procedee tehnice de calcul economic în agricultură" confirmîndu-și utilitatea in condițiile „aleatoare" ale gustului public, așteptăm apariția următoarei lucrări anunțate în colecția „Ex terra aurum".

conf. univ.
dr. Sabin NICA-SÎRBEȘTI

● **Care este conținutul principal al activității pe care o depuneți de peste 20 de ani în învățămîntul economic superior ?**

— Pe scurt, elaborarea cursurilor. Ele definesc în modul cel mai precis și mai complet calitatea noastră de cadre didactice : un curs bun este indiscutabil o activitate științifică demnă de luat în seamă. În speță, m-am ocupat de calitatea cursului de organizarea și planificarea întreprinderilor industriale, pentru care am scos pînă acum 7—8 ediții, ce au reflectat, în esență, tendințele, eforturile de a obține un conținut și o formă tot mai adecvată cerințelor practicii noastre economice în continuă „mișcare", într-o efervescență creatoare pe toate planurile.

● **În ce manieră ați orientat îmbunătățirea cursurilor. E vorba de o „fasonare" formală sau de conținut ?**

— Dacă vreți să socotiți ca formă, am elaborat în primul rînd un curs independent de organizarea și planificarea producției, care constituie doar o parte a cursului vechi. Aceasta pentru a răspunde unor nevoi stringente racordate la profilul însuși al facultății noastre, denumită economia producției. În ceea ce privește conținutul, aci trebuie să avem un avans față de producție, să oferim tehnici și metode noi de organizare, trebuie să receptăm noul în acest domeniu, atît din practica întreprinderilor noastre cît și a altor țări. Această preocupare s-a intensificat în ultimii ani, ea corespunzînd pe deplin concepției afirmate acum și sprijinite teoretic, privitoare la eficiența producției, la necesitatea unei activități rentabile în toate întreprinderile. Acestor căutări ale întreprinderilor, ale practicii economice, trebuie să răspundă, într-o măsură crescîndă, cursul nostru. O importanță deosebită are aci introducerea și utilizarea metodelor, ale tehnicilor de calcul moderne în organizarea producției. În calculul prețului de cost am folosit, de pildă, pînă nu de

ȘANTIER ȘTIINȚIFIC

prof. univ. ing. Stoian PETRESCU
decanul facultății de Economia producției, A.S.E.

mult, metodele contabile. Astăzi îmbinăm cunoașterea cheltuielilor în amănunt cu cunoașterea efectivă operativă a efectuării cheltuielilor în desfășurarea producției, ceea ce permite luarea unei intervenții prompte, limitînd abaterile nedorite. Acesta este doar un exemplu din foarte multe altele.

● **Ce rol acordați legăturii cu practica în activitatea unui cadru didactic din domeniul dumneavoastră ?**

— Practica întărește, consolidează, modelează chiar cunoștințele noastre generale oricît de temeinice ar fi ele. Consider faptul că am avut posibilitatea unei îndelungate activități practice ca un mare avantaj ; ea îl ajută pe teoretician, îi dă posibilitatea să-și verifice teoriile, ipotezele și să le aplice.

● **În ce sens considerați că trebuie să se desfășoare în continuare perfecționarea învățămîntului ?**

— În vasta acțiune de modernizare a învățămîntului superior economic există un comandament superior : ca acesta să corespundă în primul rînd cerințelor și exigențelor beneficiarului — întreprinderea. Avînd în vedere tocmai exigențele pe care le pune practica, nu mi se pare întemeiată divizarea învățămîntului economic superior pe cicluri (propunere ce s-a făcut în ultimul timp), nici din punct de vedere al posibilităților ca primul ciclu să satisfacă exigențele practicii, nici din punctul de vedere al calității acestui învățămînt. Să mă explic. Printr-o simplă secționare a învățămîntului din forma lui actuală, absoleventul primului ciclu de 3 ani posedă foarte puține cunoștințe de specialitate, pregătirea lui din primii doi ani de studiu fiind orientată cu precădere pe discipline de cultură generală economică. Un astfel de absolvent nu va avea cu mult mai multe cunoștiințe ca specialist executant, decît absolvenții liceelor economice sau al școlilor economice postliceale.

Presupunînd utilă existența unei asemenea pregătiri universitare de 2—3 ani, ar trebui atunci reflectat asupra elaborării unui plan de învățămînt propriu, specific acestei forme.

În ce privește modernizarea învățămîntului, aci cred că trebuie să pornim în primul rînd de la îmbunătățirea planului de învățămînt prin eliminare și prin adoptarea de noi discipline, de natură să sporească gradul de eficiență imediată a absolvenților și prin aceasta a învățămîntului însuși.

Discuție consemnată de
Florence COSTIN

PUNCTE DE VEDERE

ECONOMIA NAŢIONALĂ ŞI ECONOMIA MONDIALĂ

FORMAREA naţiunilor şi a statelor naţionale a constituit şi constituie un important progres social, creînd cadrul social, politic şi economic favorabil dezvoltării forţelor de producţie în condiţiile unor relaţii de producţie specifice orîndurii date.

Economia naţională reprezintă un sistem de activităţi economice, ştiinţifice, culturale, social-politice, tehnologice şi juridice care s-a format şi s-a structurat istoric, ca rezultat al diviziunii muncii şi care se desfăşoară în cadrul graniţelor unei ţări. Definind economia naţională ca un sistem de activităţi, avem în vedere că aceste activităţi (întreprinderi, ramuri, instituţii, organe de stat sau sociale etc.) se află într-o strînsă interdependenţă sau intercondiţionare, astfel că ele formează un tot unitar. Această unitate organică a tuturor activităţilor trebuie înţeleasă în sens dialectic, în care contradicţiile sau disproporţiile pot apărea din diferite cauze obiective sau subiective, în raport cu modul de producţie care există în cadrul economiei naţionale respective şi cu politica statului respectiv. Economia naţională reprezintă cadrul de mişcare a orînduirii sociale existente.

Economia naţională este în acelaşi timp cîmpul de manifestare a legilor economice specifice orînduirii date, a proporţiilor determinate de nivelul de dezvoltare a forţelor de producţie, precum şi baza participării active şi eficiente la schimburile economice internaţionale. Ea poate constitui un cadru favorabil propăşirii naţiunii.

Dacă în ţările economic dezvoltate, economia naţională este pe deplin constituită şi în continuă diversificare, în unele ţări care şi-au cucerit nu de mult independenţa naţională, naţiunea este în curs de formare, diviziunea socială la scară naţională este la începutul adîncirii ei, iar în unele dintre aceste ţări principalele sectoare economice sînt dominate de capitalul străin. Aceste sectoare economice (în principal cele legate de exploatarea resurselor naturale) au reprezentat în trecut prelungiri ale economiei metropolei în economia colonială, iar în prezent în faţa ţărilor recent eliberate stă sarcina integrării acestor activităţi în sisitemul economiei naţionale.

Dezvoltarea forţelor de producţie, progresul tehnic, adîncirea diviziunii sociale a muncii determină apariţia unor noi ramuri de activitate, contribuie la diversificarea economiei naţionale, imprimîndu-i acesteia din urmă un caracter de **complex economic naţional.** Economia naţională în ţările astăzi dezvoltate avea la origină un caracter închis, autarhic, însă o dată cu încadrarea în diviziunea internaţională a muncii apar ramuri specializate care concomitent se încadrează în complexul economic naţional şi în schimburile internaţionale. Din această perioadă începe confruntarea a două concepţii, care reflectau interesele naţionale ale diferitelor state. Astfel, economia complexă apărea ca ceva opus diviziunii internaţionale a muncii. Dar dezvoltarea istorică a demonstrat şi demonstrează că dezvoltarea complexă şi încadrarea în diviziunea internaţională a muncii nu sînt incompatibile, dacă nu sînt duse la extrem. Crearea şi dezvoltarea complexelor economice naţionale este o sarcină de mare actualitate pentru majoritatea ţărilor lumii, care au moştenit de la dominaţia colonială o economie bazată pe monoproducţia comercială.

Industrializarea şi diversificarea economiei constituie pîrghiile principale pentru crearea complexului economic naţional. În acelaşi timp, complexul economic naţional în lumea contemporană nu poate fi universal nici în cadrul ţărilor mari, cu atît mai puţin în cadrul ţărilor mici sau mijlocii.

Formarea şi dezvoltarea complexului economic naţional s-a impus ca o legitate a dezvoltării economiilor naţionale. El presupune o structură multilaterală a economiei ţării în care se înfăptuieşte o îmbinare raţională între industrie şi agricultură. între industria grea şi industria uşoară. între industria prelucrătoare şi industria extractivă, între producţia vegetală şi creşterea animalelor în agricultură, între producţia materială şi servicii, constituie premisa folosirii depline şi cît mai eficiente a resurselor de muncă, ale atragerii în circuitul economic naţional a resurselor naturale şi valorificării lor superioare, repartizării raţionale pe teritoriu a forţelor de producţie şi atragerii în circuitul economic şi spiritual naţional a tuturor regiunilor ţării, se bazează pe suveranitatea naţională a statelor şi creează condiţii de participare la colaborarea şi specializarea internaţională şi de echilibru al relaţiilor economice externe.

Complexul economic naţional este o categorie dinamică şi cunoaşte trepte diferite de complexitate în raport cu gradul dezvoltării economice, nivelul progresului tehnic, potenţialul economic şi uman, volumul şi gradul de valorificare a resurselor naturale, poziţia geografică şi încadrarea în diviziunea mondială a muncii.

Partidul Comunist Român, pe deplin conştient de sarcinile naţionale şi internaţionale ale poporului român, mobilizează toate eforturile naţiunii noastre pentru dezvoltarea ramurilor moderne şi valorificarea eficientă a potenţialului economic în cadrul complexului economic în continuă diversificare. Pe baza politicii de industrializare, statul nostru urmăreşte crearea unui **complex economic naţional optim** care presupune ca totalitatea ramurilor — create în concordanţă cu cerinţele progresului tehnic şi ale eficienţei economice — să se afle într-o interdependenţă economică şi tehnologică fundamentală din punct de vedere ştiinţific, capabil să asigure ritmul cel mai înalt de creştere economică, satisfacerea maximă a nevoilor de producţie şi consum, echilibrul eficient al relaţiilor economice externe rezultat din participarea activă la diviziunea mondială a muncii.

Dezvoltarea complexă şi echilibrată a economiei naţionale constituie — în concepţia Partidului Comunist Român — calea principală pentru punerea în valoare a resurselor naturale şi umane, a tehnicii şi ştiinţei, a energiilor generate de construcţia socialismului multilateral dezvoltate. Partidul nostru consideră că prin succesele pe care le obţine fiecare popor în construcţia socialistă, în dezvoltarea economiei naţionale şi ridicarea nivelului de trai, contribuie la întărirea nu numai a propriului potenţial, dar şi la întărirea potenţialului economic al întregului sistem mondial socialist, condiţionează lărgirea posibilităţilor de colaborare internaţională.

Economia mondială reprezintă o categorie complexă şi istorică. Ea este formată din totalitatea economiilor naţionale ale statelor suverane şi independente, legate între ele de un complex de relaţii economice internaţionale generate de participarea la diviziunea mondială a muncii.

Formarea economiei mondiale a avut loc într-o perioadă îndelungată de timp şi s-a dezvoltat iniţial ca economie mondială capitalistă, prin care relaţiile de exploatare internaţionale au fost extinse la scară internaţională. Apariţia şi dezvoltarea comerţului internaţional nu însemna încă apariţia şi dezvoltarea economiei mondiale, deşi comerţul internaţional este fluxul economic predominant în circuitul economic mondial. **O premisă fundamentală nemijlocită a formării economiei mondiale capitaliste a fost dezvoltarea marii industrii,** mecanizate, care a lărgit considerabil piaţa internă şi a creat necesitatea obiectivă a pieţei externe pentru realizarea reproducţiei sociale. Introducerea cuceririlor tehnicii în industrie determină o asemenea dezvoltare a producţiei sociale care reclamă un mare consum de materii prime, o mare piaţă de desfacere. Insăşi industria a creat mijloacele de comunicaţie avansate, indispensabile schimburilor economice internaţionale.

O dată cu dezvoltarea forţelor de producţie şi mai ales a industriei mecanizate, în tot mai multe ţări capitaliste schimburile internaţionale de mărfuri nu se restrîng, ci din contră, devin mai complexe şi mai trainice, deşi în condiţiile unor ascuţite contradicţii care capătă un caracter internaţional. Goana după profit, sporirea gradului de dezvoltare economică, ridicarea nivelului tehnic şi diversificarea crescîndă a necesităţilor şi a producţiei, ca şi nevoia de reducere a costurilor de producţie împing producătorii la specializare internaţională. Apariţia şi dezvoltarea **diviziunii internaţionale a muncii este a doua premisă fundamentală a formării economiei mondiale,** pe fondul căreia ia naştere şi se dezvoltă circuitul economic mondial format din schimbul de mărfuri, investiţiile internaţionale, migraţia internaţională şi alte fluxuri internaţionale specifice acestei etape. Este adevărat că, în condiţiile economiei capitaliste, se creează o asemenea diviziune internaţională a muncii care, după expresia lui K. Marx, transformă o parte a globului pămîntesc **„în cîmp de producţie prin excelenţă agricol, lucrînd pentru cealaltă parte a globului, devenită cîmp de producţie prin excelenţă industrial."[1]** Această trăsătură a diviziunii internaţionale capitaliste a muncii este prezentă şi astăzi în vaste zone ale globului.

O altă premisă fără de care nu poate fi vorba de constituirea economiei mondiale este **formarea şi dezvoltarea naţiunilor ŞI STATELOR naţionale.** Activitatea statelor a contribuit la dezvoltarea forţelor de producţie în cadrul economiilor naţionale şi la cucerirea pieţelor externe prin metode şi forme specifice naturii sale sociale şi politice.

In fine, dezvoltarea industriei şi a diviziunii internaţionale a muncii, a mijloacelor de comunicaţii a creat o **strînsă interdependenţă între naţiuni şi state — trăsătură caracteristică pentru economia mondială.** Evident că această interdependenţă a naţiunilor a căpătat şi capătă în condiţiile capitalismului forme brutale, de amestec în treburile interne, de subordonare şi colonializare. Abia mai tîrziu, cînd dreptul internaţional este recunoscut în practică de majoritate statelor, „interdependenţa universală" capătă un conţinut nou, prin care popoarele — în virtutea diviziunii mondiale a muncii — fac schimburi de valori materiale şi spirituale în condiţii de tot mai deplină egalitate.

In concluzie, se poate afirma că formarea şi dezvoltarea pieţei mondiale, a industriei mecanizate, a naţiunilor şi statelor naţionale, a diviziunii internaţionale ale muncii, cît şi trecerea la sistemul etalonului aur în decontările internaţionale, conturează procesul istoric de formare a economiei mondiale care, în principal, s-a constituit în deceniile 7—8 ale secolului XIX.

Imperialismul a însemnat un nou stadiu în dezvoltarea economiei mondiale. In condiţiile imperialismului se modifică substanţial diviziunea internaţională a muncii, ca urmare a adîncirii împărţirii lumii în ţări industriale şi ţări agrare, anexe de materii prime, ţări posesoare de colonii şi ţări coloniale, semicoloniale şi dependente, în ţări exportatoare de capital şi ţări exploatate de capitalul străin. In această perioadă are loc includerea forţată a tuturor regiunilor „libere" în sistemul economiei mondiale capitaliste. Imperialismul — subliniază V.I. Lenin — a dus la transformarea capitalismului **„într-un sistem mondial de asuprire colonială şi de sugrumare financiară a imensei majorităţi a populaţiei globului de către un mănunchi de ţări «înaintate»)**

Economia mondială capitalistă „unitară" — aşa cum se găsea înainte de anul 1917 — cunoaşte o primă breşă ca rezultat al Revoluţiei din Octombrie din Rusia şi al instaurării relaţiilor socialiste pe 1/6 din suprafaţa globului. Deşi în perioada interbelică nu se poate vorbi încă de o economie internaţională socialistă, în acelaşi timp, nici economia capitalistă internaţională nu mai este atotcuprinzătoare, mondială în sensul strict al cuvîntului. Pe plan mondial apare o nouă contradicţie — cea dintre capitalism şi socialism. Tot în această perioadă începe criza şi procesul destrămării sistemului colonial al imperialismului. Luptele de clasă şi naţionale, ca şi contradicţiile intercapitaliste macină sistemul mondial capitalist, se accentuează instabilitatea economiei mondiale capitaliste în ansamblul ei.

VICTORIA socialismului într-un şir de state a condiţionat formarea sistemului internaţional socialist, care nu a negat existenţa economiei mondiale — aceasta fiind, după cum am văzut, un rezultat obiectiv al dezvoltării forţelor de producţie, al naţiunilor, al statelor naţionale şi diviziunii mondiale a muncii — ci, modificînd conţinutul relaţiilor economice interne, a generat un nou tip de relaţii internaţionale, noi forme şi metode de colaborare internaţională, exercitînd o influenţă crescîndă în lumea contemporană. Formarea economiei internaţionale socialiste, spre deosebire de formarea economiei mondiale capitaliste, presupune respectarea suveranităţii şi independenţei depline a statelor, contribuind prin aceasta la consolidarea economiei naţionale a fiecărui stat, cît şi a relaţiilor dintre ele.

Lupta de eliberare naţională din colonii s-a soldat cu cucerirea independenţei politice şi cu formarea unui grup masiv de ţări în curs de dezvoltare (peste 90 de state). Deşi fac parte din sistemul mondial capitalist, aceste state se particularizează şi se deosebesc de ţările capitaliste dezvoltate prin nivelul scăzut de dezvoltare economică, prin structura economică şi socială înapoiată a multora din aceste ţări, prin dependenţa de ţările industriale dezvoltate, dar şi prin perspectiva dezvoltării necapitaliste a unora din ţările în curs de dezvoltare.

Ţările capitaliste dezvoltate şi-au restrîns dominaţia politică şi economică tradiţională — posesiunea de colonii, dar continuă să exploateze o parte importantă a populaţiei globului şi a bogăţiilor naţionale ale statelor, beneficiind atît de nivelul de dezvoltare economcă şi tehnică, cît şi de mecanismul financiar şi comercial internaţional. În acelaşi timp, s-a accentuat dezvoltarea inegală a ţărilor capitaliste care a determinat modificarea substanţială a raportului de forţe în comparaţie cu perioada de la sfîrşitul celui de-al doilea război mondial.

Toate acestea arată că **economia mondială contemporană este eterogenă din punctul de vedere al orînduirii sociale şi politice, al nivelului de dezvoltare a forţelor de producţie.**

Literatura de specialitate obişnuieşte să grupeze economia mondială în trei grupe de state: ţări socialiste. ţări în curs de dezvoltare şi ţările capitaliste dezvoltate. Deşi nu există o consecvenţă în criteriile acestei clasificări, ea este utilă pentru a da un tablou succint al economiei mondiale contemporane.

Structura economiei mondiale contemporane

în %

	Teritoriu	Populaţie	Industrie	Comerţ internaţional
Mondial total din care	100	100	100	100
Ţări socialiste	25,9	33,4	40	12
Ţări capitaliste dezvoltate	23,4	18,9	53	70
Ţări în curs de dezvoltare	50,7	47,7	7	18

După cum rezultă şi din datele anterioare, economia mondială contemporană se caracterizează prin nivelul inegal al dezvoltării economice, al potenţialului economic, al progresului tehnic şi nivelului de trai. Astfel, dacă considerăm producţia industrială mondială pe locuitor în lume egală cu 100, atunci producţia industrială pe locuitor in ţările capitaliste dezvoltate este de 240, în ţările socialiste de 116, iar în ţările în curs de dezvoltare de 15. Dar, decalajele economice şi tehnice sînt specifice nu numai pe ansamblu între cele trei grupe de state menţionate, dar şi în interiorul lor, ca şi între state din grupe diferite. Astfel, dacă producţia industrială pe locuitor din Franţa o socotim egală cu 100, atunci după unele surse statistice, producţia industrială pe locuitor este în S.U.A. de 221, în Canada 201, în Suedia 184, R.F. a Germaniei 152, în Belgia 132, în Anglia 131, în R.D.G. 129, în Australia 123, în Austria 109, Cehoslovacia 101, apoi Japonia 99, Italia 81, U.R.S.S. 78, România 37, Mexic 13, India 2,4 ş.a.m.d.). Într-o altă grupare reiese că 3 ţări: S.U.A., U.R.S.S. şi Japonia, în care locuieşte 16% din populaţia mondială furnizează 57% din producţia mondială, şi dacă socotim primele opt ţări cu cel mai important potenţial economic (S.U.A., U.R.S.S., Japonia, R.F. a Germaniei, Anglia, Franţa, Canada şi Italia) în care locuieşte 23% din populaţia globului, acestea furnizează peste 80% din producţia industrială mondială.

conf. dr. Constantin MOISUC

(Continuare în numărul viitor)

1. K. Marx, Capitalul, vol. 1, Bucureşti, Ed. politică, 1957, p. 464.

ÎNSEMNĂRI DE CĂLĂTORIE DIN R. P. CHINEZĂ

INIŢIATIVA ŞI SPIRITUL CREATOR ÎN SPRIJINUL PROGRESULUI TEHNIC

IN CURSUL unei recente vizite efectuate cu un grup de ziarişti români în R. P. Chineză, printre obiectivele itinerariului nostru a figurat şi Uzina de material rulant „7 Februarie", situată într-una din cele mai puternice zone industriale ale Pekinului. Însoţiţi de Cean Juei, vicepreşedintele comitetului revoluţionar al uzinei, facem cunoştinţă cu cea mai nouă realizare a celor peste 8500 de muncitori, tehnicieni şi ingineri de aici: locomotiva Diesel hidraulică de 6000 CP, cu performanţe constructiv-funcţionale la nivelul tehnicii actuale. Înzestrată cu originale sisteme de comandă automată, noua locomotivă poate tracta trenuri de marfă de cîte trei sute de vagoane, dezvoltînd o viteză de peste 100 km/oră.

— Pînă nu de mult — ne spune Cean Juei — uzina noastră era numită, mai în glumă, mai în serios, un fel de „policlinică" sau „sanatoriu", în care erau „vindecate" anual sute de locomotive venite pentru reparaţii capitale. Multe din ele soseau remorcate şi ieşeau, apoi, pe porţile uzinei, nou-nouţe. Dar perioada în care ne-am ocupat numai de repararea locomotivelor — şi vom repara şi în continuare, fireşte — a avut o parte bună: ne-a învăţat pe fiecare să cunoaştem temeinic toate piesele, obligîndu-ne ca multe din ele să le înlocuim cu altele, fabricate de noi înşine. Dar una e să faci cîteva piese şi alta să construieşti o asemenea „uzină pe roţi", ca această locomotivă. Pentru cele cîteva mii de repere componente a fost nevoie nu numai de zile şi nopţi de studii şi calcule, ci şi de proiectarea şi construirea de maşini şi utilaje menite să întrupeze, din fontă şi oţel, contururile trasate pe planşete. Urmînd indicaţiile partidului nostru comunist, ale preşedintelui Mao Tze-dun, cu privire la necesitatea autoutilării, pentru continua perfecţionare tehnică şi crearea de produse competitive pe plan mondial — ne-a spus interlocutorul — am început să scoatem la iveală şi să fructificăm resursele proprii — materiale şi umane. Secţii întregi ale uzinei au înlocuit astfel, în ultimii ani, maşinile şi utilajele cu altele, creaţii originale, multe din ele prezentînd valoroase elemente de noutate tehnică.

Într-una din secţiile astfel autodotate, conducătorul ei, inginerul Si Hong-ji ne prezintă, rînd pe rînd, „în exerciţiul funcţiunii", un nou tip de maşină de rectificat roţi dinţate, un strung cu comandă-program, o maşină cu jet de aer, un utilaj de îndoit arcuri, o maşină de alezat cu precizie de microni şi o alta de şlefuit tablă de mari dimensiuni.

— Toate aceste maşini şi utilaje, pe care le vedeţi — ne spune Si Hong-ji — ne-au răpit multe zile de muncă şi nopţi de veghe, ne-au solicitat din plin răbdarea şi iscusinţa, necesitînd sute şi sute de încercări. Pînă la urmă am reuşit, dar abia au început să-şi arate roadele, că muncitorii noştri — şi, printre ei, mă număr şi eu, pentru că înainte de facultate am lucrat cot la cot cu ei — s-au şi apucat să vină cu propuneri de inovaţii şi chiar de invenţii, pentru a le spori performanţele, pentru a le face şi mai productive.

Aceeaşi preocupare asiduă pentru autoutilare am întîlnit-o şi la Fabrica de încălţăminte şi articole din cauciuc din Ceanşa, capitala Hunan-ului. În sala de expoziţii a fabricii ne-au fost prezentate cele mai noi modele de încălţăminte realizate aici. În aceeaşi sală se aflau şi alte modele provenite de la diferite fabrici din China şi din zeci de ţări ale lumii. Prezenţa acestora aici, după cum ne-a spus Cian Pin-liu, vicepreşedintele comitetului revoluţionar al fabricii, îi face pe muncitori, tehnicieni şi ingineri nu numai să se compare, dar şi să se întreacă cu alţii. Tot de la el am aflat că fabrica produce anual peste zece milioane perechi de încălţăminte, destinate, în exclusivitate, locuitorilor de la sate.

În timpul vizitei prin diferite secţii ale fabricii ne-au fost prezentate ultimele maşini şi utilaje la care lucrau chiar cei care contribuiseră la proiectarea lor, maşini şi instalaţii ingenioase, de o uimitoare simplitate constructivă, dar deosebit de productive.

Asemenea maşini şi utilaje au făcut ca, în scurt timp, capacitatea de producţie a unei uzine din Şenian să sporească de trei ori faţă de cea proiectată iniţial. O amplă acţiune pentru sporirea potenţialului tehnic am întîlnit şi la Fabrica de microrulmenţi din Şanhai, una dintre cele peste trei mii de întreprinderi şi ateliere ale acestui oraş-gigant, inima industriei chineze. Pentru un polizor creat aici, cu fantastica cifră de peste o sută de mii de turaţii pe minut, s-au făcut nu mai puţin de trei mii de experimentări.

— Cu tot efortul depus — ne spune Liu Yu-kan, secretarul comitetului de partid al fabricii, polizorul nostru ne-a costat de şase ori mai puţin decît dacă l-am fi adus din import. De fapt, acesta este şi principalul rost al autoutilării: cu mijloace proprii şi investiţii cît mai puţine din fondurile statului, fiecare întreprindere — fie ea mare, mijlocie sau mică — trebuie să-şi sporească neîncetat zestrea tehnică.

Întrucît fabrica produce sute de sortimente de rulmenţi (unii dintre ei abia vizibili cu ochiul liber, avînd diametre sub 0,5 mm, solicitaţi mai ales de industria electronică), pentru fabricarea cărora e nevoie nu numai de pricepere şi de iscusinţă, dar şi de multă migală, aici lucrează foarte multe femei, majoritatea dintre ele înscriindu-şi numele pe lista de onoare a celor mai buni inovatori şi raţionalizatori ai întreprinderii.

De la Liu Yu-kan am aflat că întreaga aparatură pentru montarea şi controlul microrulmenţilor, de exemplu, începînd cu dispozitivele pentru selectarea bilelor (cîteva sute sau mii încap într-o cutie de chibrituri) şi pînă la standul probelor de rezistenţă şi precizie, a fost produsă în fabrică, după proiecte proprii sau întocmite cu ajutorul unor specialişti din învăţămîntul superior şi din institutele de cercetări.

Realizări remarcabile în acţiunea de autoutilare tehnică am întîlnit şi în alte întreprinderi vizitate în Şanhai, printre care Uzina electrică — Utzin, Uzina de ţevi şi Fabrica de maşini-unelte.

Imagini sintetice ale spiritului novator al poporului chinez ne-au oferit, mai cu seamă, Expoziţia industrială permanentă a Şanhaiului, cu cele peste 5 000 de produse ale sale, precum şi pavilioanele Tîrgului internaţional de la Canton. Am avut prilejul să admirăm nu numai varietatea şi noutatea unor produse de cel mai înalt nivel tehnic, ci şi o bună parte dintre maşinile, utilajele şi agregatele cu care ele au fost realizate. În noul tip de microscop electronic, de pildă, care măreşte de patru sute de mii de ori, în uriaşa autobasculantă cu încărcătură utilă de 32 de tone destinată exploatărilor carbonifere „la zi" sau în maşină electronică tranzistorizată pentru traduceri de texte, se aflau încorporate şi piese realizate cu ajutorul maşinilor concepute şi construite în întreprinderile vizitate. Tabla şlefuită cu ajutorul utilajului care ne-a fost prezentat la Fabrica de maşini-unelte din Şanhai am reîntîlnit-o în expoziţia oraşului, metamorfozată în piese ale elegantelor autoturisme „Huntzî", ale cargourilor maritime de mare tonaj sau în carcasele minusculelor aparate de radio cu tranzistori.

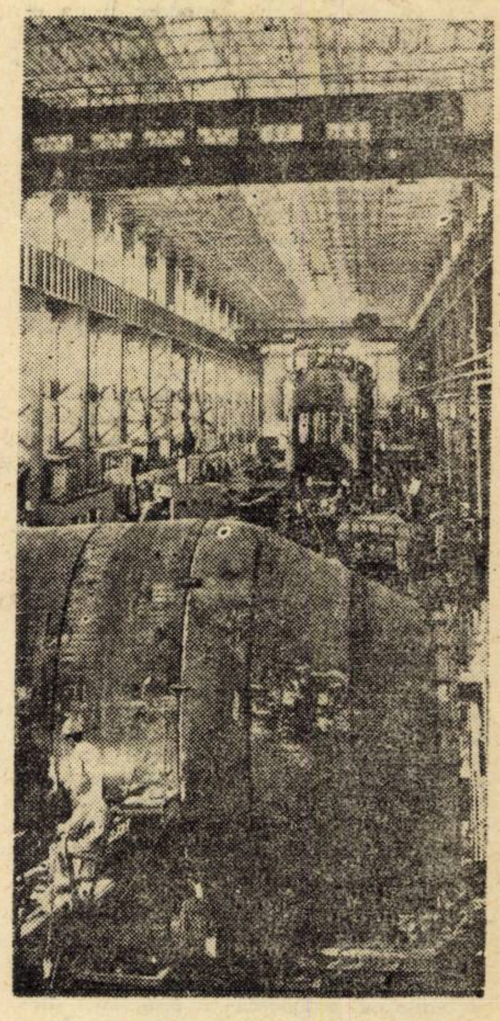

Uzina de maşini grele din Şanhai produce în serie convertizoare cu insuflare de oxigen.

Şi exemplele consemnate în carnetul de reporter ar putea continua, întrucît n-a fost unitate industrială, vizitată la Pekin sau la Şanhai, la Yenan, Ceanşa, Canton etc., în care să nu întîlnim aceeaşi stăruitoare preocupare pentru autoutilare. La marele combinat siderurgic Sou Dou, de lîngă Pekin, de exemplu, unde a fost proiectat şi construit într-un interval de timp record (de numai 9 luni) un bluming cu o capacitate de 800 000 tone pe an, Sao Sou-cin, membru al Comitetului revoluţionar denumea plastic autoutilarea drept „un impuls al ritmului industrializării ţării, un generator de iniţiativă şi spirit creator". Într-adevăr, în această vastă acţiune cotidiană de a spori şi ridica neîncetat nivelul tehnic al industriei, iar pe acest temei de a lărgi şi diversifica producţia, se evidenţiază, revelator, admirabilele trăsături definitorii ale acestui mare şi înzestrat popor: hărnicia, iscusinţa, tenacitatea, hotărîrea cu care munceşte fără preget pentru a obţine noi succese prestigioase pe drumul construcţiei socialiste în patria sa.

Petre POPA

R. D. VIETNAM

VITALITATEA UNUI POPOR–EROU

RĂSFOIESC carnetul cu însemnări din R.D. Vietnam şi, peste rînduri, îmi revin în memorie imaginile încă vii ale îndepărtatelor meleaguri, chipurile minunaţilor şi mult încercaţilor oameni ai acestor meleaguri...

I-am văzut după ce guvernul Statelor Unite se angajase să înceteze incursiunile de bombardament la nord de paralela 17, preocupaţi de vindecarea grabnică a rănilor războiului, de organizarea şi înfăptuirea reconstrucţiei satelor, oraşelor, a economiei şi a însăşi vieţii mutilate de agresiunea străină. Calmul, tenacitatea, inventivitatea şi dăruirea de sine, eroismul cu care au înfruntat agresiunea dusă de cea mai teribilă maşină de război a tuturor timpurilor, îşi găsesc acum noi dimensiuni, la fel de măreţe, în munca dură de îndepărtare a ruinelor, de refacere a drumurilor şi podurilor, a orezăriilor, fabricilor, uzinelor şi caselor nimicite de bombele americane.

În limbajul lor lapidar, comunicatele oficiale anunţă noi succese ale poporului din R.D. Vietnam, în toate domeniile de activitate. În condiţiile bombardamentelor intense din perioada 1964—1969, în ţară au fost construite peste 2 000 de întreprinderi mici şi mijlocii, care au produs mărfurile uzuale de strictă necesitate. Volumul global al producţiei industriale realizate în 1970 a depăşit cu 3% prevederile planului. În anumite sectoare, sporurile de producţie faţă de plan au fost mult mai considerabile: la energia electrică de 13%, la hîrtie de 9,9%, la ţesături de 6,6%. Paşi importanţi înainte au marcat, de asemenea, industria chimică — ramură care anul trecut a asimilat 74 de produse noi — industria alimentară, cea extractivă, construcţiile de maşini şi de locuinţe. Pentru prima oară, industria R.D. Vietnam a început să producă o serie întreagă de utilaje noi, între care, instalaţii de foraj, transformatoare, electromotoare etc. Eforturile pentru sporirea cantităţilor de produse manufacturate sînt dublate de o atenţie sporită faţă de accelerarea ritmului de asimilare a tehnicii noi, de ridicare a productivităţii muncii.

În primul trimestru al anului în curs, extracţia de cărbune a depăşit prevederile planului cu 22,8%, industria uşoară şi-a depăşit, de asemenea, sarcinile cu 5,6%, au sporit eficienţa muncii şi acumulările o dată cu reducerea preţurilor la bunurile de larg consum.

Industria locală, sector de importanţă vitală pentru economia ţării — care acoperă peste o treime din nevoile de consum ale populaţiei — a înregistrat creşteri cuprinse între 5 şi 25% în comparaţie cu perioada corespunzătoare a anului trecut.

O ADEVĂRATĂ bătălie, îndîrjită şi fără răgaz, se duce în agricultură. În discuţia pe care am avut-o la Hanoi, Luu Quy Ky, secretarul general al Uniunii ziariştilor, ne-a explicat că pentru R.D. Vietnam — ţară în care peste 80% din populaţie se ocupă cu cultivarea pămîntului, în care eforturile pentru industrializare se desfăşoară în condiţiile continuării agresiunii Statelor Unite — extinderea şi diversificarea producţiei agricole capătă o importanţă primordială. În ciuda bombardamentelor, producţia agricolă a crescut, faţă de anul 1954, de 9,5 ori, problema alimentaţiei pentru întreaga populaţie fiind rezolvată. În prezent, este în curs un proces pe scară naţională de mecanizare a lucrărilor, de modernizare a agriculturii, de introducere a unor culturi intensive, pe baza unor soiuri de înaltă productivitate.

Cîmpiile R.D. Vietnam sînt adevărate şantiere, întreaga populaţie aptă de muncă participînd la lucrările de terasare, îndiguire, irigare şi întreţinere a culturilor. Nici o palmă de teren nu scapă grijii cooperatorilor, nici o sursă de apă — nefolosită. Munca îmbracă uneori aspecte dramatice, dar, în acelaşi timp, înălţătoare în lupta pentru fertilizarea solurilor acide, pentru captarea şi dirijarea apelor spre orezării, pentru prevenirea inundaţiilor în perioada musonului.

Ion BADEA

→

←

Am văzut pe oamenii firavi ai acestor cîmpii, afundați pînă peste genunchi în mîlul orezăriilor, plantînd cu mîna fiecare tufă de orez sau întreținînd viitoarea recoltă, transportînd în coșuri de nuiele pămînt și piatră pentru diguri; i-am văzut cum, cu o răbdare și un efort titanic, ajutîndu-se de burdufuri din piele de bivol, scot apa din bazine și o transportă pe ogoare prin sisteme simple, dar ingenioase.

La cooperativa agricolă din Dai Phong, animați de chemările: „Să ne bizuim pe forțele proprii" și „Nici o palmă de pămînt necultivată", țăranii au astupat cu sape și lopeți 27 000 de cratere deschise de bombele americane în cele 3 295 de raiduri întreprinse deasupra comunei. În medie, fiecare cooperator a avut de astupat cîte 68 de cratere pentru a reda culturilor terenul sfîrtecat de explozii.

LA THANH NGA, o comună cu pămînt sărac și fără surse de apă, după cinci ani de trudă asiduă, prin terasare și crearea de rețele în care se păstrează apa ploilor — folosind numai posibilitățile lor — cooperatorii au reușit să fertilizeze solul și să obțină recolte bogate. În felul acesta — ne-a declarat cu legitimă mîndrie președinta comunei, Nguyen Thi Khuyen — dacă în 1963 ceream hrană din partea statului, în 1968 am fost în măsură să-i livrăm noi peste 300 tone de orez.

Lozinca bizuirii pe forțele proprii a devenit în R.D. Vietnam un imbold și un țel, un mijloc de luptă și o realitate permanentă. Ea s-a aplicat și se aplică cu succes în condițiile deosebit de dificile, generate de agresiunea îndelungată a S.U.A. împotriva R.D. Vietnam, cînd forțele de producție au trebuit să fie dispersate pe teritoriul întregii țări, cînd mijloacele de comunicații, drumurile, au devenit nesigure sau chiar impracticabile. Prezentîndu-se esența acestei orientări, Nguyen Khai, secretarul adjunct al Comitetului de partid al provinciei Thanh Hoa, releva că ea prevede dezvoltarea autonomă a economiei fiecărei provincii, a fiecărui sat, pe baza resurselor și posibilităților locale, în așa fel, încît ea să fie capabilă să satisfacă singură, în orice condiții, nevoile populației și ale apărării. Acest proces se desfășoară paralel cu dezvoltarea economiei centralizate — care se bazează, de asemenea, pe posibilități proprii, dar care, fiind degrevată de o serie de obligații privind nevoile locale, își poate concentra eforturile spre obiectivele fundamentale, de perspectivă, ale țării. „Vrem nu numai să fim noi înșine, dar și să creăm mijloacele materiale care să ne permită acest lucru" — ne declara Nguyen Khai.

Folosind cu pricepere uimitoare, resursele și posibilitățile locale, diferite de la o regiune la alta, țăranii cooperatori din R.D. Vietnam sînt angajați astăzi într-o vastă acțiune de sporire a producției agricole. Chemarea „Să obținem cinci tone de orez la hectar pe an" a găsit un larg ecou, pentru îndeplinirea ei concentrîndu-se toate forțele în agricultură. Prin îmbunătățirea sistemelor de irigații, a selectării semințelor, prin folosirea îngrășămintelor — toate cu resurse proprii — peste 100 de cooperative obțin azi recolte de 9—10 tone de orez la hectar.

Desigur, investițiile de efort uman sînt imense, dar rezultatele sînt, de asemenea, mari. Ele evidențiază, încă o dată, vitalitatea acestui popor-erou, iscusința sa de a găsi formele cele mai adecvate pentru a izbîndi. Dar, ceea ce impresionează mai mult în R.D. Vietnam este optimismul locuitorilor săi, încrederea lor nestrămutată și unanimă în invincibilitatea cauzei pentru care luptă — pacea, independența, socialismul — ponderația și realismul cu care vorbesc despre planurile lor de viitor.

Dezbateri din presa țărilor socialiste

În obiectiv: consumul populației

PROGNOZA consumului populației prezintă o foarte mare importanță în primul rînd pentru stabilirea structurii cererii de mărfuri și servicii, deoarece permite să se precieze orientările ramurilor producătoare de bunuri de consum. Dar — pentru ca ea să fie cît mai reală — este necesar să se respecte o serie de condiții, *afirmă L. Trifonova, în revista bulgară PLANOVO STOPANSTVO (nr. 1/1971).* Prima și cea mai importantă este cunoașterea legităților privind consumul din trecut și cel din prezent, particularitățile sale, legăturile sale cu celelalte procese și fenomene economice.

Consumul populației trebuie cercetat în strînsă legătură cu procesele și fenomenele care-l condiționează — *arată autoarea.* În acest scop se utilizează diferite metode. Una dintre ele este metoda comparativă; ea constă în compararea nivelului actual al veniturilor și consumului dintr-o țară dezvoltată cu nivelul viitor al țării pentru care se face prognoza... Această metodă prezintă însă unele deficiențe, întrucît cu greu se poate găsi o țară a cărei cale de dezvoltare să coincidă cu cea a țării noastre. Se pot face comparații, dar ele sînt utilizabile numai ca mijloace auxiliare.

Extrapolarea este o altă metodă la care se recurge de asemenea în prognoza consumului. Deficiența sa esențială constă în presupunerea că, în viitor, un întreg complex de factori va acționa cu aceeași forță ca și în perioada trecută. În realitate, lucrurile nu se petrec totdeauna așa, întrucît se schimbă și influența diverșilor factori.

Se mai utilizează și metoda corelației și regresiei. Caracteristic acestor analize statistice este faptul că cu ajutorul lor se pot determina legăturile existente între consum și acțiunea separată a fiecărui factor care-l condiționează, cît și între consum și influența globală a factorilor de bază. Interdependența dintre consum și factorii care-l determină nu este funcțională; ingerința diferitelor condiții și cauze „lezează" interdependența și împiedică manifestarea pură a acesteia. Ea poate fi concepută numai ca rezultat al corelării.

Din cauza caracterului stohastic al legăturilor dintre consum și factorii care determină modificările sale, în cercetarea acestor legături cel mai frecvent se utilizează *analiza corelațională.*

Precizia prognozei consumului depinde nu numai de determinarea exactă a numărului factorilor, de utilizarea unor modele matematice sigure, ci și de calitatea informației primare pe baza căreia se construiește modelul. Atunci cînd se urmărește stabilirea celor mai generale tendințe în evoluția consumului, pot fi utilizate datele din statistica comercială din care rezultă consumul pe diferite mărfuri și grupe de mărfuri. In cazul în care apare necesitatea de a se adînci analiza pe verticală (adică de a stabili nu numai tendințele și modificările viitoare cele mai generale, în funcție de veniturile pe grupe de populație), datele statistice privind circulația mărfurilor apar insuficiente. Pe baza lor nu se pot stabili modificările ce urmează să apară în consumul diferitelor grupe sociale și economice ale populației. Din acest considerent devine necesar să se folosească datele privind statistica bugetelor familiale, nivelul material și cultural de trai al populației etc.

Una din problemele de seamă privind perfecționarea informației economice utilizate în prognoza atît a consumului cît și a cererii de consum o constituie stabilirea cererii nesatisfăcute. In prezent, prognozele se elaborează pe baza cererii de consum realizate, ceea ce împiedică o analiză exactă a legităților cererii efective a populației.

ROLUL PROGNOZEI ÎN ECONOMIE (II)

Locul euristicii în cadrul prognozei

În nr. 47/1970 al revistei DIE WIRTSCHAFT, ing. H. Bartsch și dr. G. Kraft insistă asupra necesității de a integra prognoza în procesul activității de cercetare științifică, precum și asupra rolului important pe care-l joacă euristica în cadrul prognozării.

Inventarierea periodică, generală și temeinică a nivelului atins în dezvoltarea științei și tehnicii este necesară, însă prognoza rămîne o fază indispensabilă orientării activității de cercetare științifică. Această constatare nu vine în contradicție cu faptul că diferite forme de prognoză se realizează și în afara procesului de cercetare, că — în general — ele ar trebui să preceadă orice muncă creatoare. Ea nu se împacă însă cu concepția, potrivit căreia prognozarea ar fi un fel de „proces auxiliar" al activității de cercetare științifică.

Euristica sistematică mobilizează spiritul creator pentru căutarea efectivă a unor strategii absolut noi privind dezvoltarea științei și tehnicii și stimulează nașterea de idei noi. Pe de altă parte, prin prognozare, care trebuie desfășurată în permanență la diferite nivele (ministere, trusturi, combinate, mari centre de cercetare etc.) și adeseori în aceeași direcție, ni se oferă posibilitatea folosirii programelor euristice existente.

În practică, abordarea euristică eficientă a unei prognoze începe cu formarea unei echipe de oameni de știință, reprezentînd diferite discipline. În colaborare cu toate părțile interesate în realizarea unei soluții noi de producție, echipa alcătuiește mai întîi — sub conducerea unui metodolog — „programul preliminar" euristic. Prin acest procedeu, atenția va fi îndreptată de la bun început asupra procesului de ansamblu. Anumite probleme, respectiv „defecte", vor fi din timp localizate, ordonate și evaluate (în privința ponderii), încă înainte de începerea cercetării de prognoză propriu-zise.

Abia după ce planul de operații a fost dezbătut, urmează punerea în temă a membrilor echipei de experți asupra rolului și contribuției specifice a fiecăruia. Aceștia execută planul de operații, diferitele sale secțiuni (care n-au fost precizate corect de la început) urmînd a fi adaptate operativ în raport cu stadiul progresiv de cunoaștere.

După ce planul de operații a fost epuizat, pe lîngă rezultatul obținut, o importanță deosebită prezintă și ansamblul de informații metodologice, care trebuie sistematizat și depozitat, pentru a-l folosi în cazul unor sarcini analoage, ulterioare. El urmează să intre în biblioteca de programe a instituției care efectuează prognoza și care ar trebui să dispună și de experiențele metodologice de prognozare ale altor instituții.

În principiu, în cazul mecanismului de lucru euristic trebuie precizată în primul rînd tema. Astfel, la cercetarea de prognoză se vor raporta cu precizie: complexele de necesități, determinate din punct de vedere social; mărimile inițiale cerute, care orientează spre scopul ce trebuie atins; mărimile de intrare indicate, sub forma datelor existente; influențele de frînare sau de stimulare, care apar ca circumstanțe permițînd să cunoaștem în ce condiții trebuie elaborată prognoza. Apoi, trebuie clarificat dacă există deja un procedeu și dacă, eventual, au apărut defecte. În sfîrșit, se va alcătui planul de operații amintit. Cuplarea activităților va fi reprezentată printr-o rețea.

Autorii consideră că, prin executarea completă a programului specificat, scopul aplicării euristicii sisitematice în prognozare va fi atins dacă se va realiza: organizarea și efectuarea rațională a procesului de cercetare respectiv; integrarea efectivă a temei de prognoză, a metodologiei de rezolvare și a rezultatului obținut în ansamblul procesului de cercetare științifică, respectiv de reproducție socială; formarea capacității de a gîndi sistematic și funcțional, prin participarea la procesele de muncă euristice.

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

R.P. Chineză — Finlanda

Un acord comercial pe anul 1971 între guvernul chinez și cel finlandez a fost semnat, la Helsinki — relatează revista „Pekin Information" din 1 martie 1971.

U.R.S.S. — Marea Britanie

Schimburile de mărfuri dintre Uniunea Sovietică și Marea Britanie s-au ridicat în 1970 la suma de 940 milioane ruble, a declarat Mihail K[illegible], prim-locțiitor al ministrului comerțului [illegible] al U.R.S.S., la o recepție organizată la Moscova cu prilejul împlinirii a 50 de ani de la încheierea primului acord comercial sovieto-britanic. Vorbitorul a subliniat că un rol de seamă în dezvoltarea legăturilor comerciale și economice dintre cele două țări revine Comisiei interguvernamentale sovieto-britanice de colaborare tehnico-științifică și comercial-economică, constituită în acest an.

R.P. Chineză — Japonia

Agenția China Nouă anunță că la Pekin a fost semnat comunicatul cu privire la tratativele dintre reprezentanții memorandumului comercial chino-japonez și cei ai momerandumului comercial japono-chinez. La ceremonia semnării a participat Go Mo-jo, vicepreședinte al Comitetului Permanent al Adunării Reprezentanților Populari pe Întreaga China, președinte de onoare al Asociației de prietenie China—Japonia.

U.R.S.S. — Turcia

A fost semnat la Moscova protocolul privind schimburile comerciale dintre Uniunea Sovietică și Turcia, pe intervalul 1 aprilie 1971 — 31 martie 1972.

După cum precizează agenția TASS, începînd din anul 1960, relațiile comerciale ale Uniunii Sovietice cu Turcia sînt reglementate anual prin protocoale. În perioada amintită, comerțul dintre cele două țări a cunoscut o evoluție ascendentă. Astfel, în anul 1969, valoarea schimburilor comerciale dintre U.R.S.S. și Turcia s-a ridicat la 79 milioane ruble, față de 12 milioane ruble în anul 1960.

R.P. Chineză — R.S.F. Iugoslavia

Corporația națională chineză pentru importul și exportul de mașini și șantierul naval „3 Mai" din Iugoslavia au semnat un contract privind cumpărarea de către R. P. Chineză de cargouri Diesel de fabricație iugoslavă, anunță agenția China Nouă.

R.S.F. Iugoslavia — Australia

Muhamed Hadjici, secretarul de stat federal pentru comerț exterior al R. S. F. Iugoslavia, s-a întreținut cu A. Paltridge, adjunct al ministrului comerțului și industriei al Australiei, și cu M. J. Austen, conducătorul delegației oamenilor de afaceri australieni, care au vizitat Iugoslavia. Cu acest prilej, părțile au examinat stadiul schimbului bilateral de mărfuri și modalitățile dezvoltării sale în viitor.

Reprezentanță vest-germană la Moscova

La Moscova s-a deschis reprezentanța oficială a concernului vest-german „Farbwerke Hoechst", anunță agenția TASS. Această firmă este un partener important al organizatiilor sovietice de comerț exterior în operațiile de export-import de produse chimice. Totodată, concernul vest-german livrează Uniunii Sovietice utilaje pentru întreprinderi chimice.

„Farbwerke Hoechst" este prima firmă din R. F. a Germaniei care își deschide la Moscova un birou permanent. În capitala URSS dispun, în prezent de reprezentanțe oficiale firme din Japonia, Anglia, Italia, Franța Olanda. În total, la Moscova și-au înființat reprezentanțe permanente 29 de mari firme și organizatii economice străine.

R.P. Ungară — Japonia

Cu ocazia vizitei sale în R.P. Ungară, o delegație a firmei de comerț exterior „Ataka" din Japonia a purtat convorbiri cu reprezentanți ai Camerei de Comerț a R.P. Ungare, ai diferitelor întreprinderi de comerț exterior din Budapesta privind posibilitățile de lărgire a colaborării economice între cele două țări.

R.S. Cehoslovacă — Elveția

Un acord cu privire la relațiile economice dintre R.S. Cehoslovacă și Elveția pe perioada 1971—1975 a fost semnat recent la Praga, informează agenția CTK. Documentul prevede dezvoltarea contactelor economice bilaterale pe baza prevederilor Acordului General pentru Tarife și Comerț (G.A.T.T.). După cum menționează agenția, cele două părți sînt interesate în dezvoltarea cooperării atît în domeniul economiei, cît și în domeniul științei și tehnicii.

R.P. Bulgaria — Australia

Într-o declarație făcută agenției BTA, conducătorul delegației economice australiene care a făcut recent o vizită la Sofia, M. J. Austen, președintele asociației naționale de exportatori în domeniul metalurgiei, și-a exprimat satisfacția în legătură cu convorbirile purtate cu această ocazie, caracterizîndu-le ca încurajatoare. Potrivit părerii sale, o bază obiectivă pentru un schimb larg de mărfuri între Bulgaria și Australia oferă ramura construcțiilor de mașini din cele două țări.

FORMULA I.R.I.

● De la „spital" la holding

INSTITUTUL pentru Reconstrucție Industrială (I.R.I.) a apărut în perioada dificilă a marii crize economice din 1929—1933, asumîndu-și rolul de „spital" al întreprinderilor slăbite sau distruse de criză. Sistemul bancar italian se caracteriza pe atunci prin faptul că băncile nu numai că acordau credite pe termen lung, dar aveau și o participare directă la capitalul întreprinderilor industriale. O dată cu apariția I.R.I., aceste participații au trecut în patrimoniul Institutului, care devenea astfel proprietar al unei bune părți din societățile industriale, bancare și de servicii. În 1937 guvernul italian transformă I.R.I., creat inițial pentru un număr limitat de ani, într-o instituție permanentă, dîndu-i caracterul unui instrument de politică economică. Deși la sfîrșitul războiului, sectoarele controlate de I.R.I. erau în mare parte distruse, în 1950 reconstrucția lor era terminată.

În noile condiții interne și externe, Institutul se transformă tot mai mult dintr-un instrument al guvernului într-un „sfătuitor" al acestuia. Favorabil Pieței Comune, I.R.I. a influențat în mod hotărîtor poziția oficială italiană față de aceasta, fiind și inspiratorul unei concepții de politică economică comunitară. Extinderea pieței, dar și creșterea concurenței, modificarea tarifelor vamale și apariția „magistralelor forței de muncă" în Europa Pieței Comune au fost factorii pe care I.R.I. i-a avut în vedere atunci cînd și-a fundamentat strategia și tactica de dezvoltare. Astfel, o dată cu crearea Comunității Economice a Cărbunelui și Oțelului, grupul I.R.I. își concentrează forțele în sectorul siderurgic: înființează grupul financiar „Finsider" și societatea pe acțiuni, cu caracter operativ, „Italsider". Prin „Finsider" și „Italsider" I.R.I. transpune în practică un plan de dezvoltare a siderurgiei prin combinate integrate bazate în exclusivitate pe materia primă importată pe cale maritimă, făcînd posibilă ridicarea producției italiene de oțel la 17,2 milioane tone în 1970. Grupul I.R.I. își face treptat intrarea și în sectorul construcțiilor de autostrăzi, apoi în sectorul rețelei urbane și al infrastructurii (Societățile „Infrasud" și „Italstat"), ca și în operațiunile de acordare a asistenței tehnice în străinătate prin înființarea așa-numitei „Società Italiana Impianti". Un rol important joacă I.R.I. și în acțiunea de ridicare economică a Italiei de Sud (Mezzogiorno), spre care o lege din 1956 îl obligă să orienteze 40% din investiții. Aportul I.R.I. la dezvoltarea Sudului se materializează sub trei aspecte: infrastructura, industria de bază (combinatul siderurgic dela Taranto), transferul din Nord al industriilor tradiționale („Alfa-sud").

Creat sub înfățișarea modestă a unui „spital" cu caracter temporar, I.R.I. a devenit expresia cea mai elocventă a așa-numitei „întreprinderi cu participare statală". Deținînd majoritatea pachetului de acțiuni al unui mare număr de întreprinderi, precum și propriile sale întreprinderi, grupul I.R.I. este azi cel mai puternic holding al Europei. În 1969 valoarea producției obținute în întreprinderile și societățile sale era de 3000 miliarde lire italiene, iar valoarea investițiilor anuale de 600 miliarde lire. În același an, numărul salariaților care, prin activitatea lor, depindeau direct de grup era de 300 000. I.R.I. deține între 20 și 25% din întregul capital al companiilor italiene. Cele 300 filiale ale sale contribuie cu cel puțin 5% la crearea P.N.B. al Italiei.

Întreprinderile cu participare statală (sau „mixte" într-o accepție mai largă) reprezintă una din formele pe care le îmbracă proprietatea în cadrul procesului de dezvoltare a capitalismului monopolist de stat. Ea poate apărea în urma investițiilor directe, a naționalizării capitaliste sau prin crearea de întreprinderi mixte. Deși proprietatea de stat este un fenomen comun, întîlnit în fiecare țară capitalistă. Italia este un exemplu al prevalenței sale: în nici una din țările Europei occidentale, întreprinderea mixtă nu are o prezență atît de răspîndită ca în Italia.

Explicația se bazează în primul rînd pe elemente istorice. Italia s-a caracterizat în perioada dintre cele două războaie mondiale printr-o dezvoltare economică autarhică, în care militarizarea era evidentă. La acestea mai trebuie adăugată și relativa slăbiciune a capitalului autohton în comparație cu celelalte țări ale Europei occidentale. Distrugerile războiului au sporit intervenția statului, care s-a adîncit în condițiile de concurență deosebit de acută din Europa comunitară.

Italia este deci nu numai prima țară occidentală în care statul capitalist a intervenit în economie pe calea întreprinderilor mixte, dar și țara care i-a dat și cea mai mare extindere. Poate că acest fenomen ar fi rămas doar ca un amănunt în istoria ei economică dacă n-ar fi apărut boom-ul '60. Astfel, o particularitate în dezvoltarea capitalismului monopolist de stat a devenit o explicație. O cale de apariție a proprietății capitaliste de stat a devenit o formulă de dezvoltare, „formula I.R.I.".

● Un dualism sectorial și teritorial

DE LA PRIMA VEDERE, așa-zisul „miracol" italian își dezvăluie natura sa industrială. Între 1951—1966 produsul global al sectorului industrial a crescut de aproximativ trei ori, în timp ce produsul global al sectorului agricol a crescut cu 36%. Dacă în 1951 participarea industriei la crearea produsului intern brut se ridica la 35%, în 1966 industria a devenit ramură conducătoare, contribuind cu 47%. Concomitent, fenomenul acesta s-a manifestat și pe planul schimburilor cu străinătatea. Italia a înregistrat în perioada analizată o deosebit de rapidă expansiune a comerțului exterior, întrecînd media mondială și comunitară. Astfel, față de o rată medie anuală de creștere a exportului de 6,25% pe plan mondial, de 7,64% în Europa occidentală și de 8,75% în Piața Comună, Italia a obținut 12,9%.

Aceste caracteristici își au explicația în particularitățile apărute după cel de al doilea război mondial în dezvoltarea economică italiană, ca urmare a renunțării la economia autarhică și a politicii de orientare a investițiilor spre ramurile în care existau cele mai mari posibilități de a concura cu succes pe piața externă. Dintre aceste particularități, cel puțin trei sînt deosebit de importante: dualismul sectorial, dualismul teritorial și distorsiunea în cererea bunurilor de consum.

În momentul terminării procesului de reconstrucție, Italia era o țară încă neadmisă în „Clubul celor zece". Economicește era vădit inferioară vecinelor sale, puterea de absorbție a pieței interne era extrem de scăzută, iar șomajul prezenta cifra record a Europei anilor '50. În această conjunctură, politica economică italiană și-a propus ca principal obiectiv stimularea comerțului ex-

Mircea COȘEA
asistent A.S.E.

→

REPERE

● **Piața oțelului** în S.U.A. este dominată de cumpărările clientelei dornice să-și sporească stocurile, apărîndu-se împotriva riscului unei lungi greve a siderurgiștilor ce va avea loc începînd din luna august. Capacitățile de producție sînt utilizate în proporție de 82%, nivel considerat foarte ridicat.

● **Guvernul peruan** a dat publicității un plan de dezvoltare națională pe cinci ani care stabilește printre obiectivele sale principale realizarea unui ritm de creștere anuală a produsului național brut de 7,5 la sută. Planul preconizează investiții totale în valoare de 270 miliarde soles (6,25 miliarde dolari). În anul 1970, produsul național brut a crescut cu 7,3%.

● **Prin portul** sovietic Nahodka au început transporturile de mărfuri în conteinere din Japonia în Anglia, Cehoslovacia, Franța, Finlanda, R. F. a Germaniei, Polonia și alte țări din Europa. Conteinerele se descarcă din nave speciale și apoi traversează întregul teritoriu al Uniunii Sovietice pe calea ferată.

● **David Kennedy**, trimis special al președintelui Nixon în Europa occidentală cu o misiune economică, și-a încheiat turneul întreprins la Geneva, Bruxelles, Londra și Roma. El a discutat cu oficialitățile țărilor vest-europene vizitate unele aspecte ale relațiilor comerciale dintre Statele Unite și Europa occidentală, îndeosebi barierele ridicate de aceste țări în calea importurilor de mărfuri din S.U.A.

● **Belgia**, dornică de a nu-și spori prea mult rezervele în dolari, a obținut de la Trezoreria americană convertirea în aur a 80 milioane dolari, iar Franța convertirea a 282 milioane dolari. Imediat Franța a restituit F.M.I. 375 milioane dolari din creditul de 985 milioane ce-i fusese acordat în septembrie 1969. După această rambursare, a treia, Franța mai datorează F.M.I. numai 234 milioane dolari.

● **Consiliul ministerial** al Organizației țărilor arabe exportatoare de petrol se va reuni în Kuweit între 5 și 9 iunie. Consiliul urmează să pună la punct diverse proiecte industriale comune prevăzute a fi realizate în țările membre ale organizației.

● **Balanța comercială** externă a R. F. a Germaniei s-a încheiat în perioada ianuarie-aprilie a acestui an cu un excedent de 4,72 miliarde mărci, față de 4,07 miliarde în perioada corespunzătoare anului precedent.

● **Comerțul exterior** al S.U.A. a înregistrat un deficit de 214,7 milioane dolari în cursul lunii aprilie, a anunțat Ministerul Comerțului al S.U.A. Este pentru prima oară, din februarie 1969, cînd schimburile comerciale ale S.U.A. înregistrează un sold lunar negativ.

VIZOR

RAMURI DE MĂSLIN

— „Englezii au patruzeci și două de religii și numai două sosuri" — afirma mucalit Voltaire, transferînd pe teren culinar duelul ironiilor franco-britanice.

— „Adevărul este — îi replica Horace Walpole, că am degenerat atît de rău încît în prezent trei francezi pot, aproape cert, bate un englez".

Un asemenea dialog ar putea continua pe sute de pagini, căci moștenirea „războiului de 100 de ani" — a înregistrat pînă astăzi dobînzi constante. Lumea s-a obișnuit atît de mult cu manifestările pline de spirit ale multisecularei rivalități dintre cele două frumoase și atît de înzestrate țări încît a început să atribuie acestei „indispoziții atavice" chiar și unele înfruntări contemporane pe teme dintre cele mai prozaice și concrete. Nu puțini au fost, de exemplu, cei care au dat o astfel de interpretare naivo-romantică opoziției franceze la intrarea insularilor în C.E.E., afirmînd că „chiar și atunci cînd este vorba de probleme de... piață (adică Piața Comună), francezii nu uită cine este răspunzător de dafeul Ioanei D'Arc".

De cîteva săptămîni asistăm însă la o spectaculoasă metamorfoză a veșnic dificilelor relații franco-britanice. Vizita premierului Heath la Paris și mai ales primirea manifest cordială care i s-a făcut au oferit observatorilor politici suficiente argumente în sprijinul afirmației că Franța reconsideră radical politica sa față de vecinii de peste Canalul Mînecii, favorizînd acum intrarea Marii Britanii în C.E.E. Această schimbare de atitudine este fără îndoială strîns legată de raportul de forțe de pe arena vest-europeană. Cîtă vreme Parisul era principalul pol de influență în cadrul asociației comunitarilor, iar Bonnul, era dispus să se mențină pe un plan secundar de dragul unei proaspete și neașteptate concilieri, Franța nu era de fel interesată în modificarea acestui echilibru prin aderarea la comunitate a puternicei și intransigentei Anglii. În ultimii ani, însă, multe s-au schimbat pe scena vest-europeană. Marea Britanie s-a depărtat mult de puterea și strălucirea sa de odinioară, iar Germania Occidentală, impulsionată de forța sa economică, începe să acționeze tot mai evident ca un centru decisiv de influență în Piața Comună.

Astfel, intuind interese comune, cele două rivale tradiționale încep să-și arunce zîmbete peste apele Mînecii, fluturînd ramuri de măslin. Pentru Marea Britanie, perpetuarea izolării sale insulare înseamnă o șansă pierdută pentru ieșirea din letargia sa economică. Pentru Franța, asocierea cu Londra ar însemna evitarea actualului mod de dialog pe care îl poartă cu masivul său interlocutor vest-german. „Astăzi, constată, de exemplu, revista „Le Nouvel Observateur", Franța pare să acționeze ca și cum nu ar mai fi cazul să se mențină legăturile privilegiate între Paris și Bonn. Adeziunea Marii Britanii la Piața Comună îi pare de dorit din punct de vedere politic. Ea i-ar permite să practice — dacă englezii se vor preta — un joc de basculă între Londra și Bonn, în timp ce în situația actuală, în confruntarea dintre Paris și Bonn, acesta din urmă cîștigă întotdeauna".

Și astfel, Pompidou și Heath încearcă să dezmintă atît de des confirmata revelație a lui Douglas Jerrold: „cel mai bun lucru care există între Franța și Anglia este... marea".

Nic. MAVRODIN

←

ierior şi anume a comerţului cu ţările dezvoltate, posesoare ale unei pieţe interne cu o mare capacitate de absorbţie. Singura posibilitate de pătrundere pe aceste pieţe rămînea dezvoltarea unor ramuri industriale producătoare de mărfuri cuprinse în aşa-numita categorie a „consumului modern“ (automobile, bunuri electrocasnice, confecţii, produse chimice de uz casnic).

Ca urmare a acestei orientări, industria italiană a început să fie caracterizată printr-un „dualism sectorial“: diferenţierea ramurilor industriale în exportatoare şi neexportatoare. Ramurile din prima categorie (mecanice, electromecanice, chimice) aveau un puternic grad de concentrare a producţiei şi un ridicat nivel tehnic, în vreme ce ramurile neexportatoare (construcţii, alimentară, filaturi-ţesătorii) au continuat să funcţioneze cu întreprinderi relativ mici şi cu un nivel tehnic mai scăzut.

Nevoia de a dezvolta rapid ramurile industriale capabile să asigure pătrunderea pe pieţele ţărilor dezvoltate a favorizat şi o dezvoltare mai rapidă a Italiei de Nord. Existenţa unor nuclee industriale ca şi tradiţia şi specializarea forţei de muncă au stimulat creşterea investiţiilor în Nord într-un ritm incomparabil mai mare decît în Sud. Dualismul sectorial a contribuit astfel la agravarea „dualismului teritorial“, la permanentizarea rămînerii în urmă a Sudului.

Creşterea productivităţii muncii în ramurile exportatoare, datorită introducerii progresului tehnic, a determinat scăderea preţurilor mărfurilor acestor ramuri, în timp ce preţurile mărfurilor neexportate rămîneau constante sau creşteau. Astfel, deşi mărfurile neexportate erau din categoria celor de uz vital (alimente, îmbrăcăminte), cererea a crescut mult mai repede şi în mai mare măsură pentru mărfurile produse de ramurile exportatoare, chiar cînd intrau în categoria bunurilor de lux (automobile, electrocasnice). Consumatorul italian devenise expresia unui aparent paradox economic: cumpăra bunuri de lux produse de ramurile exportatoare înainte de a-şi asigura într-o măsură corespunzătoare bunurile de consum vital.

Rapida dezvoltare a economiei italiene s-a bazat deci nu pe stimularea cererii interne ci, prin excelenţă, a celei externe. Ramurile dinamice ale economiei, caracterizate prin competitivitate, îşi asigurau dezvoltarea prin substituirea cererii pe piaţa internă cu exportul în continuă creştere. Dezvoltarea marii întreprinderi torineze „Fiat“, ca şi apariţia „monstrului“ producător de frigidere şi aparate electrocasnice „Ignis-Varesse“, sînt elementele cele mai spectaculoase ale boom-ului italian. „Fiat“ devine a doua producătoare europeană, iar „Ignis“ declanşează „războiul frigiderelor“. „Fiat“ este prezent pe pieţele tuturor ţărilor vest-europene, „Ignis“ oferă cumpărătorilor americani frigidere mai competitive chiar decît celebrele „General Motors“. Nici „Fiat“, nici „Ignis“ nu aparţin însă grupului I.R.I. Ele sînt societăţi private, pe acţiuni.

Care a fost atunci rolul „formulei I.R.I.“?

Întreprinderile cu participare statală au fost folosite de la apariţia lor pentru susţinerea şi întărirea capitalului privat, pentru crearea unui climat economic favorabil monopolurilor, ajutînd la consolidarea acestora atît pe plan intern cît şi pe plan extern. Iată doar cîteva elemente: I.R.I. preia patrimoniul întreprinderilor private falimentare, le însănătoşeşte prin fonduri de provenienţă bugetară şi apoi le reprivatizează; Institutul investeşte cu precădere în ramurile care necesită un volum mare de fonduri (siderurgie, chimie), dar care, prin producţia lor, oferă monopolurilor o sursă sigură şi ieftină de materie primă.

Preluînd construcţia de autostrăzi, I.R.I. facilitează nu numai traficul turistic internaţional, dar şi lărgirea pieţei interne de autovehicule.

I.R.I. a intervenit atunci cînd interesele capitalului autohton au fost lezate pe piaţa internă de către marile monopoluri internaţionale. Astfel, prin intermediul E.N.I., Institutul a format societatea „A.G.I.P.“ pentru contracararea poziţiei pe care o ocupaseră pe piaţa italiană a combustibilului societăţile „Esso“ şi „Shell“.

Orientîndu-şi 40% din investiţii în Sud, I.R.I. sprijină politica de dezvoltare regională oferind însă în acelaşi timp monopolurilor posibilitatea investirii nestingherite în Nord, regiune fertilă din punct de vedere economic. Întrucît fondul de dotaţie este de provenienţă bugetară, avem de-a face aici şi cu un mijloc indirect de folosire a sumelor atrase pe calea impozitelor şi taxelor în favoarea marilor monopoluri.

Acest aspect, cît mai ales acela al distorsiunii consumului, arată că dezvoltarea industrială nu a însemnat întotdeauna şi o dezvoltare socială. Amploarea luptelor greviste din ultimii ani, includerea în cuprinsul listelor de revendicări şi a unora cu un caracter social general, cum ar fi cele privind învăţămîntul sau locuinţele apare astfel ca o urmare firească.

1961–1970 CREŞTEREA ECONOMICĂ ÎN ŢĂRILE O.C.D.E.

DOUĂ dintre cele mai recente studii — unul al O.C.D.E. privind evoluţia economică pe perioada 1960—1970 a ţărilor membre ale acestei organizaţii şi celălalt — studiul elaborat de National Institute of Economic and Social Research (Anglia) consacrat evoluţiei ţărilor Pieţei Comune de la înfiinţarea ei şi pînă în 1970, conţin numeroase aspecte ce impun reflecţii interesante.

Ritmul de dezvoltare

REFERINDU-NE la mobilitate, ritmul de dezvoltare atrage în primul rînd atenţia. În deceniul 1960—1970 ritmul mediu anual de creştere economică este de 11,1% pentru Japonia, 7% — Spania, 5,9% — Grecia, 5,9% — Franţa, 5,9% — Italia, 5,4% — Portugalia, 4,9% — R.F. a Germaniei şi Olanda, 4,5% — S.U.A. şi Canada, 3,9% — Belgia, 2,6% — Anglia. Şi în acest deceniu, în ierarhia ritmurilor de dezvoltare a ţărilor capitaliste, Japonia se situează pe primul loc, însă cu un ritm anual inferior celui din deceniul precedent. În general trebuie remarcate ritmurile relativ înalte de dezvoltare înregistrate de Japonia, ca şi de ţările mai puţin industrializate sau în care acest proces este de dată recentă, cum este cazul Spaniei, Greciei, Portugaliei.

Constatări interesante le oferă comparaţia ritmului de dezvoltare a economiei ţărilor Pieţei Comune din perioada „comunitară“ cu cea precedentă, cum şi faţă de ţările din afara ei. Studiul întocmit de N.I.E.S.R constată că ritmul mediu anual de creştere al „celor 6“ a scăzut faţă de perioada de dinainte de integrare. În intervalul 1958—1969 el este de 5,4% în timp ce între 1950—1958 fusese de 5,6%. Contestările ce se pot invoca nu ţin nici măcar de faptul că perioada premergătoare integrării ar fi fost perioada refacerilor postbelice, pentru că acest proces fusese încheiat în liniile sale generale în 1950. Experienţa Franţei şi Italiei arată însă că ritmurile sînt sensibil superioare în perioada integrării. De pildă, dacă economia franceză în perioada 1950—1958 a crescut în medie cu 4,4%, între 1958—1969 această creştere este de 5,7, iar între 1961—1970 de 5,9%.

Este edificator însă faptul că în timp ce ritmul de dezvoltare al ansamblului ţărilor comunitare a scăzut, ritmul mediu de creştere a economiei celorlalte ţări O.C.D.E. a crescut de la 3,2% la 4,3%.

Pe ansamblul ţărilor O.C.D.E., deci inclusiv ţările din C.E.E., în perioada 1961—1970 a fost înregistrat un ritm mediu de creştere anuală de 4,7%, ceea ce înseamnă că în ultimul deceniu produsul naţional al acestor ţări a sporit cu 50%. Această cifră globală ascunde pe de o parte mari disparităţi între ţări, iar pe de altă parte instabilitatea în dezvoltare.

Chiar atunci cînd s-a înregistrat o medie relativ înaltă a ritmului de dezvoltare, nu se poate aprecia, după expresia autorilor studiului O.C.D.E., că aceste ţări au reuşit să asigure „un ritm echilibrat al creşterii“. Într-adevăr, creşterile preţurilor (în medie anuală de 2,5%) şi, deci, fenomenele inflaţioniste pe de o parte, şi deficitele balanţelor de plăţi, pe de altă parte, au fost principalele cauze ale instabilităţii în ultimul deceniu de dezvoltare a ţărilor capitaliste. Această dezvoltare prin poticniri, cred că şi-a găsit foarte bine în expresia „stop and go“ formula caracteristică pentru creşterea economică a ţărilor capitaliste dezvoltate.

Corelaţia acumulare — ritm

DACĂ ANALIZĂM datele referitoare la acumulări (fără investiţiile în locuinţe) constatăm în perioada 1961—1970 următoarele rate: Japonia 23,9%, R.F.G. 18,8%, Franţa 17%, Anglia 13,1%, S.U.A. 12,6%. Printre ţările cele mai dezvoltate rata acumulării pare să evolueze în raport invers proporţional cu nivelul de dezvoltare, iar dacă vom corela acumularea cu ritmul de creştere, relaţia apare evidentă şi concluzia se impune de la sine: acumularea constituie elementul determinant al ritmului creşterii economice. Această corelaţie apare mai pregnant dacă o raportăm şi la rata creşterii produsului naţional brut pe persoană ocupată: 8,6% în Japonia, 6% în Italia, 5,1% în Franţa, 4,4% în R.F.G., 2,5% în S.U.A. şi 2,4% în Anglia.

Pentru deceniul 1971—1980 se estimează menţinerea unor rate importante ale acumulării în special în unele ţări, ceea ce se presupune că se va reflecta în următoarele creşteri ale ritmurilor de dezvoltare economică: Japonia 10%, Grecia 7,6%, Portugalia 7,1%, Franţa 6%, Italia 5,6%, R.F.G. 4,6%.

Dacă observăm, pe de altă parte, că pentru acelaşi deceniu se prevede o continuare a creşterii preţurilor, o creştere de două ori mai rapidă decît în cel precedent (de 5% anual) şi faptul că începutul deceniului a fost marcat de o puternică criză monetară determinată de deficitul balanţei de plăţi americane, care a zdruncinat încrederea în dolarul S.U.A. şi, prin el, întregul edificiu al sistemului valutar capitalist, previziunile privind ritmul anual de creştere a economiei principalelor ţări capitaliste pe perioada 1971—1980 pare a fi prea optimist.

Implicaţii structurale

ESTE IZBITOR faptul că deşi diversitatea ţărilor care fac parte din O.C.D.E. (chiar dacă avem în vedere ţările capitaliste cele mai dezvoltate din Europa, America şi Asia) este mare, ritmul de creştere a diferitelor sectoare de activitate în cadrul fiecărei economii naţionale a progresat aproape la fel.

În toate ţările, cu o singură excepţie — S.U.A., producţia industrială înregistrează o creştere mai rapidă în raport cu creşterea economică globală. Agricultura dimpotrivă, în toate ţările, fără nici o excepţie, înregistrează o creştere medie anuală mai mică faţă de cea generală. Între creşterea producţiei industriale şi agricole se situează creşterea sectorului „terţiar“, de unde se poate aprecia că el înregistrează o creştere mijlocie. Şi aici însă, ca de altfel peste tot, mediile ascund unele fenomene interesante, determinate în special de fenomenul modernizării. Astfel, în dezvoltarea transporturilor se pot constata disparităţi foarte mari, de pînă la 18%, între creşterea transportului aerian şi cel feroviar.

Fenomenul integraţionist, manifestîndu-şi implicaţiile sale în creşterea economică, are repercusiuni şi în domeniul structurilor economice ale ţărilor membre. Iniţiatorii Pieţei Comune prevedeau că ea va adînci specializarea. În realitate, după un deceniu se constată că ea a atras după sine diversificarea. De pildă, R.F.G. pînă la integrare asigura 81,8% din maşinile agricole folosite de celelalte ţări partenere în C.E.E. În prezent această pondere a scăzut la 42,7%. Fenomenul pare a fi general pentru toate ţările şi toate produsele, cu excepţia încălţămintei italiene şi a pietrelor preţioase belgiene. Ea se explică prin concurenţa intercomunitară, intensificată tocmai de desfiinţarea barierelor vamale. Maşinile agricole, ca de altfel şi maşinile-unelte produse de R.F.G., sînt concurate de cele franceze şi italiene care, înainte de integrare, erau precumpănitor orientate către piaţa de dinafara comunităţii.

Printre fenomenele determinate de implicaţiile structurale ale creşterii economice din ultimul deceniu merită să fie relevat faptul că ele sînt, pe de o parte, o consecinţă a acestei creşteri, iar pe de altă parte o cauză a ei. Acest lucru apare evident dacă observăm efectul schimbărilor structurale ale forţei de muncă. Prin reducerea populaţiei ocupate în agricultură şi deplasarea ei spre alte activităţi neagricole, de regulă cu o productivitate a muncii mai mare, se înregistrează drept efect şi o creştere însemnată a producţiei în aceste ramuri, ceea ce se repercutează asupra creşterii economice generale. Se poate constata că în ţările în care acest proces este mai intens şi ritmul creşterii economice este mai mare. În Anglia în perioada 1955—1968 transferul de forţă de muncă agricolă în general fiind mic pentru că şi populaţia ocupată în agricultură este redusă, creşterea a fost influenţată pe această cale cu 2%, în timp ce în Italia în aceeaşi perioadă acest fenomen a determinat o creştere economică de 35%.

conf. dr. Eugen PRAHOVEANU

DINAMICI COMPARATE

PENTRU a avea o imagine mai concretă asupra dinamicii producţiei industriale a ţărilor occidentale, prezentăm cifrele referitoare la creşterea volumului în perioada anterioară anului 1958 (cînd au început să funcţioneze Piaţa Comună şi A.E.L.S.) şi în anii perioadei în care acestea şi-au exercitat influenţa. Cu excepţia Japoniei şi Angliei, care reprezintă extremele — maximă şi minimă — ale creşterii, este de observat că ratele medii anuale sînt relativ apropiate între 1958 şi 1969.

R.F.G., Franţa, Austria şi-au încetinit ritmul în a doua perioadă, în vreme ce toate celelalte — fie din interiorul grupărilor regionale, fie din afara lor — şi l-au accelerat.

N. S.

	1958 / 1950=100	1969 / 1958=100	Ritm mediu anual de creştere	
			1950/1958	1958/1969
S.U.A.	121	163	2,4	4,5
Japonia	305	472	15,0	15,2
Canada	144	194	4,7	6,2
R.F.G.	209	195	9,7	6,2
Franţa	162	179	6,2	5,4
Italia	182	233	7,8	8,0
Belg./Lux.	124	178	2,7	5,4
Olanda	144	225	4,7	7,6
Anglia	120	146	2,4	3,5
Suedia	126	204	2,9	6,7
Austria	175	170	7,2	4,9
Norvegia	147	181	4,9	5,5
Danemarca	138	204	4,1	6,7
Elveţia	...	185	...	5,7
Portugalia	...	236	...	8,1
Finlanda	152	222	5,4	7,5

FONDURI ȘI MIJLOACE DE PRODUCȚIE

(Urmare din pag. 12)

și unele păreri exprimate în literatura de specialitate[5]), care afirmă că „dacă în economia politică, în tratarea diferitelor probleme nu este necesar să se facă o delimitare categorică între fonduri ca expresie a valorii și forma lor concretă, în domeniul evidenței contabile și al analizei activității economice, înlocuirea termenului de „mijloace fixe“ cu cel de „fonduri fixe“ nu este logică, deoarece ambele noțiuni au un **conținut distinct**, bine determinat. Astfel, dubla înregistrare, ca instrument specific de reflectare curentă și operativă a operațiunilor economice în contabilitate necesită tratarea mijloacelor fixe sub dublul lor aspect: concret adică componența mijloacelor fixe (clădiri, utilaje, instalații) etc. și abstract, adică sursa de proveniență (fond statutar)". Conform acestui punct de vedere, deși se recunoaște că fondurile sînt privite ca „expresie a valorii“ (ca relații) și ca „formă concretă“ (ca mijloace), se susține totuși că în contabilitate nu fondurile, ci mijloacele sînt tratate sub dublu aspect, afirmîndu-se în continuare că „exprimarea valorică a acelorași mijloace în cadrul dublei înregistrări are ca scop să reflecte, pe de o parte, structura materială a mijloacelor fixe, iar pe de altă parte, să oglindească relațiile de proprietate (fond statutar). În acest caz, numai forma concretă a fondurilor (adică mijloacele) se prezintă ca avînd două aspecte, ceea ce nu este just. După părerea noastră, afirmația conform căreia „Bilanțul contabil... impune prezentarea datelor.... sub cele două aspecte: mijloace economice după componență (activ) și sursele de constituire a acestor mijloace (pasiv)“ este foarte corectă cu condiția să se aibă ca punct de plecare **nu mijloacele ci fondurile**, întrucît acestea prezintă cele două aspecte și nu mijloacele. Considerăm nefondată afirmația după care, pe de o parte „evidența contabilă are în vedere aspectul concret, material al mijloacelor economice și folosește pentru desemnarea lor termenul de mijloace fixe și termenul de mijloace circulante“, iar pe de altă parte „evidența contabilă urmărește sursele de acoperire a mijloacelor economice concrete ale întreprinderilor și folosește pentru desemnarea lor termenul de fonduri“.[6]), întrucît din aceasta rezultă că mijloacele sub aspectul concret sînt denumite mijloace, iar sursele de acoperire a mijloacelor sînt denumite fonduri. După părerea noastră e mai corectă interpretarea după care contabilitatea are în vedere aspectul concret, material nu al mijloacelor ci al fondurilor, pentru desemnarea căruia folosește termenul de „mijloace“, iar pe de altă parte urmărește sursele de acoperire a mijloacelor, ceea ce reprezintă relațiile, ca parte integrată a fondurilor, din această cauză nu poate fi utilizată noțiunea de „fonduri“ pentru a exprima numai o parte a acestora, adică relațiile fără a avea în vedere și aspectul lor concret.

În consecință utilizarea noțiunii de fonduri numai pentru exprimarea pasivului creează o serie întreagă de dificultăți, întrucît în acest caz i se atribuie un conținut cu mult redus față de cel pe care îl are în accepțiunea sa generală. Aceste dificultăți pot fi înlăturate dacă și contabilitatea pornește în definirea obiectului său de la fondurile materiale și bănești pe care le privește conform specificului sau ca mijloace (activ) și ca relații sau surse (pasiv).

Am ridicat aceste aspecte în legătură cu conținutul și utilizarea noțiunilor de **mijloace** și **fonduri**, în intenția de a le pune în discuție în vederea elucidării lor într-un mod corespunzător.

---

1) Bazele evidenței contabile, Editura științifică, 1960, pag. 50.

2) În contabilitate se utilizează noțiunea de mijloace economice pentru a se exprima bunurile materiale atît din întreprinderile productive, cît și din instituții. Mai corespunzătoare este, după părerea noastră, noțiunea de „mijloace materiale și bănești“.

3) Dicționarul enciclopedic român, vol. II — Ed. politică 1964, pag. 498.

4) V. Cîrbunescu și Al. Gheorghiu — Considerații privind obiectul evidenței contabile. Revista „Evidența contabilă“ nr. 10/1966.

5) Dr. Popovici Silvestru: Cu privire la amortizarea fondurilor fixe. Revista „Finanțe și Credit“ nr. 5/1966.

6) Dr. Al. Gheorghiu, I. Micu: „Cu privire la amortizarea fondurilor fixe“. Revista „Finanțe și Credit“ nr. 5/1966.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

FRANȚA: CURS RESTRICTIV

LA MIJLOCUL LUNII MAI, sub influența și a perturbărilor pe piețele financiare occidentale, autoritățile franceze au trecut la aplicarea unor măsuri care imprimă din nou politicii conjuncturale un curs restrictiv. Rata scontului, practicată de Banca Franței, a fost ridicată cu 1/4 de procent, situîndu-se la $6^3/_4$%. Dacă acestei măsuri i se atribuie mai mult semnificația de semnal, restricțiile introduse sau luate în considerare în domeniul politicii de credit sînt apreciate ca expresia unei voințe de a interveni mai energic contra tendințelor inflaționiste. Îndeosebi au fost mărite cotele rezervelor obligatorii pe care băncile comerciale și alte instituții financiare trebuie să le păstreze la Banca Franței.

A fost remarcată sporirea, în proporție deosebit de mare, a rezervelor pentru conturile băncilor străine, destinată să frîneze afluxul capitalurilor speculative din afară care a căpătat dimensiuni preocupante. În ceea ce privește fenomenele interne, care au determinat reorientarea politicii conjuncturale, ele se exprimă în creșterea puternică a lichidității bancare după relaxarea creditului în octombrie 1970, precum și în continua creștere a prețurilor. În primul trimestru al anului curent, indicele costului vieții a crescut cu 1,6%, ceea ce corespunde unui ritm anual de circa 6%, față de 3—4% cu cît contau autoritățile. Se crede că în aprilie prețurile au mai crescut cu 0,5—0,6%.

În ansamblu, faza conjucturală actuală nu este caracterizată totuși, după părerea observatorilor, printr-o „supraîncălzire“ a economiei franceze. Previziunile din surse O.C.D.E., publicate în studiul recent al acestei organizații despre situația economică din Franța, vorbesc despre o creștere a produsului intern brut cu circa 5,5% în cursul anului 1971. Producția industrială (fără construcții) ar putea să se mărească cu aproximativ 7%, ceea ce implică un spor de 5% al productivității în industria prelucrătoare. Ritmul creșterii economice circumscris de aceste cifre este considerat de bun augur pentru cel de-al VI-lea plan francez, care preconizează o medie anuală de 6% pînă în 1975. Principalii factori motori ai creșterii în 1971 sînt așteptați să fie, în condițiile slăbirii scontate a cererii externe, consumul privat intern (+5,7%) și formarea brută de capital fix (+6,5%).

Evaluările cu privire la exportul francez indică o creștere cu 9% în acest an, cifră considerată mulțumitoare, deși este simțitor redusă față de rezultatul din 1970 de exemplu, cînd exportul de bunuri și servicii a sporit cu 14,1%. La importuri se așteaptă o creștere susținută, date fiind tendințele din domeniul producției; ea ar putea să atingă 10—11%, față de 6,5% cu cît au crescut importurile de bunuri și servicii în 1970. În cazul cînd se confirmă aceste previziuni, balanța comercială a Franței cu țările din afara zonei francului ar putea să se încheie anul acesta cu un sold excedentar. Pe de altă parte, balanța operațiunilor invizibile va fi probabil deficitară și anume în proporții întrucîtva sporite față de 1970. Balanța plăților curente poate să se încheie cu un deficit de ordinul a 200 milioane de dolari, fără a tulbura însă mersul general al conjuncturii.

Caracterul prudent al măsurilor restrictive introduse de autoritățile franceze în luna mai denotă preocuparea de a nu prejudicia tendințele conjuncturale oglindite în cifrele citate mai sus. În special proporțiile moderate ale urcării ratei scontului arată dorința de a contracara presiunile inflaționiste și afluxul de capitaluri speculative din afară într-un mod care să nu reducă investițiile de capital interne și ritmul creșterii economice.

HOMO ECONOMICUS

AVEȚI 30 DE SECUNDE PENTRU A RĂSPUNDE!

O ANECDOTĂ face furori la New York.

Un băiat de 14 ani și tatăl lui pleacă de acasă cu mașina. Pe drum — un groaznic accident. (Nu vă speriați: nu curge sînge adevărat; faptul se petrece doar în poveste). Tatăl e ucis pe loc, iar băiatul, grav rănit. Accidentatul e transportat de urgență la spital. După cinci minute se află pe masa de operație: e ultima lui șansă. Ușa se deschise, își face apariția chirurgul. Acesta privește lung la rănit, pălește, scapă din mîini bisturiul și șoptește cu vocea sugrumată de emoție: „Nu pot să operez. E băiatul meu”.

...Aveți 30 secunde pentru a dezlega misterul. Începem numărătoarea inversă. Așadar... 25 de secunde... 10 secunde... 5 secunde... 4... 3... 2... 1... 0.

Dacă n-ați dat răspunsul exact în timp util (elementul „timp” e foarte important!) înseamnă că sînteți un bărbat îmbîcsit de prejudecăți antifeministe sau chiar o femeie căzută în mod paradoxal pradă acelorași prejudecăți, fiindcă nu v-ați gîndit pe dată — ca un act reflex *— că chirurgul poate fi tot atît de bine bărbat cît și femeie. În speță, era vorba de mama copilului...*

Anecdota nu e gratuită, ci un fel de test agitatoric pus în circulație de o influentă organizație feministă americană cu scopul de a sublinia necesitatea spulberării prejudecăților și a lupta pentru egalitatea femeii cu bărbatul în activitatea publică. În orice caz, se pare că testul s-a dovedit dezastruos. Un procentaj important din cei chestionați n-au putut da un răspuns just.

Activizarea asociațiilor feministe, demonstrațiile de masă organizate de acestea (se vorbește curent de „revolta” femeilor), unele opțiuni politice îndrăznețe — de pildă în problema războiului din Vietnam — toate la o „temperatură” probabil niciodată egalată în istoria S.U.A., își au multiple explicații. Ne vom referi la una singură, de ordin economic, pusă în evidență și de studii și statistici recente ale așa-numitului „Women's Bureau“ din Ministerul Muncii de la Washington: intrarea masivă a femeilor americane în viața activă. Firește, fenomenul este considerat nou doar prin amploarea și soliditatea sa actuală, căci el își are începuturile cu multe decenii înainte. Marea criză economică din 1929 a readus însă situația practic la punctul de plecare, iar „al doilea val“ — determinat de cel de-al doilea război mondial — a fost și el refulat imediat după război de o revenire la o concepție cvasipatriarhală a familiei americane.

În ultimii ani o serie de cauze cumulate și uneori contradictorii au dus la „al treilea val“. Printre aceste cauze se înscriu creșterea numărului femeilor cu studii medii și superioare, majorarea sensibilă a chiriilor și a costului educației pentru copii, instabilitatea locurilor de muncă pentru mîna de lucru masculină, militantismul femeilor în organizațiile de luptă pentru egalitate rasială etc. Rezultatul: dacă în 1940 o „mamă de familie“ din zece exercita o activitate profesională, azi numărul a crescut de cinci ori!

O problemă deosebit de grea, conform datelor publicate de Women's Bureau, o prezintă cele patru milioane de femei încadrate în muncă și care au copii sub șase ani. În 1985 ele vor fi șapte milioane.

În prezent în întreaga țară se găsesc 640 000 locuri la creșe și grădinițe, dar nevoile sînt de ordinul milioanelor. Și în acest domeniu un rol important este atribuit, în S.U.A., inițiativei private, dar un sondaj național a relevat că două treimi din femeile americane doresc construirea de creșe din fondurile guvernului federal. În adevăr, instituțiile create pe baze lucrative sînt de regulă excelent amenajate și înzestrate cu personal specializat, dar... rămîn inaccesibile familiilor cu venituri modeste. Este de presupus că situația nu va „îngheța” la nivelul actual ci, datorită presiunilor „de jos“, se vor lua măsuri pentru satisfacerea — cel puțin parțială — a „foamei” de creșe, și în general pentru a răspunde cerințelor milioanelor de femei angajate în activitatea productivă. Femeile au devenit o forță extrem de activă în viața publică americană și cu ele — chiar atunci cînd spun anecdote cu tîlc — nu e de glumit...

Lionel NIȚESCU

MONDORAMA

ÎNTÎLNIRE CU ROMÂNIA LA DÜSSELDORF

ASTAZI se deschide la Düsseldorf, capitala celui mai populat land al R.F.G., o mare expoziție românească intitulată „România se prezintă". Pînă la 13 iunie, în șapte săli ale perimetrului expozițional din marele oraș de pe Rin va fi prezentată vizitatorilor o gamă largă de produse reprezentative pentru actualul potențial economic și comercial al țării noastre. Alături de realizări ale industriei constructoare de mașini, chimice, electrotehnice, electronice vor fi expuse produse de artizanat, textile și alimentare. Paralel vor avea loc o serie de manifestări culturale și artistice, iar la un cinematograf din oraș vor rula filme documentare și turistice românești.

Expoziția din capitala landului, care deține singur jumătate din volumul total al comerțului româno-vest-german, este chemată să marcheze un nou pas pe linia dezvoltării raporturilor de colaborare economică și tehnico-științifică dintre cele două țări.

PRECEDENTE

CÎT va dura cursul flotant al mărcii vest-germane ? După unele păreri el va fi menținut pînă spre 1 iulie, dată fixată pentru o deliberare a Consiliului ministerial al Pieței Comune privind „măsuri potrivite pentru descurajarea intrărilor excesive de capitaluri". După altele, incertitudinea s-ar putea prelungi pînă la toamnă. Cu această ocazie presa economică occidentală reamintește cîteva precedente : francul francez a avut un curs fluctuant din 1919 pînă în 1928 și din 1936 pînă în 1939. În 1969 marca vest-germană nu a „flotat" decît 25 de zile (de la 29 septembrie la 24 octombrie). Timp de aproape 14 ani, începînd din 1950 și apoi de la 31 mai 1970, dolarul canadian are și el un curs flotant, fără ca afluxul de capitaluri americane să fi fost stăvilit.

SUBSTRATUL FEBREI

SUBSTRATUL recentului puseu de febră pe piețele monetare reiese elocvent din curbele cu traiectorie opusă înfățișate în grafic. De la 24,3 miliarde în 1950, rezervele de aur și devize ale Statelor Unite s-au redus la 14,5 miliarde în 1970, perioadă în care creanțele străine în dolari au ajuns la 43,3 miliarde. Cererile posibile de convertire a dolarilor din străinătate în aur depășesc de aproape 3 ori posibilitățile trezoreriei americane de a le satisface.

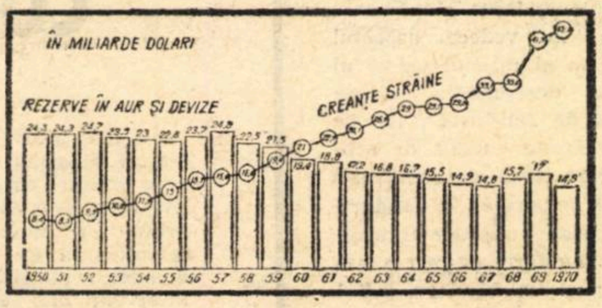

PRINCIPALA VICTIMĂ

PRINCIPALA victimă a inegalității dintre țările industriale și cele în curs de dezvoltare este copilul. Aceasta a fost una din concluziile raportului UNICEF prezentat la sesiunea prilejuită de cea de a XXV-a aniversare a organizației. 50% din copii și adolescenții din țările subdezvoltate, în număr de 900 milioane, suferă de malnutriție. O treime din populația acestor țări, din care un procent foarte ridicat constă din copii, locuiește în „bidonviluri".

BLĂNURILE SE... CONCUREAZĂ

DORINȚA de a avea o haină din blană de vizon începe să devină din ce în ce mai ușor de satisfăcut : marile crescătorii de vizoni din Statele Unite ale Americii, Danemarca, Suedia, Norvegia, Finlanda, Canada, U.R.S.S. și Japonia, oferă pieței mondiale cantități imense. Se apreciază, de exemplu, că numai Danemarca produce anual circa 3 milioane de piei, S.U.A. produce anual circa 8 milioane, Canada și U.R.S.S. produc circa 3 milioane fiecare și Japonia în ultimii ani a apărut pe piața mondială cu circa jumătate de milion de piei.

Prețul încă ridicat al unei haine din blană de vizon se datorește faptului că acest mic animal (pentru o haină sînt necesare circa 60 de piei), este deosebit de sensibil și are o viață foarte scurtă, el fiind sacrificat numai atunci cînd blana sa realizează maximum de calități (culoare, luciu, catifelare ș.a.) și aceasta se petrece de obicei la începutul iernii din primul și ultimul său an de viață.

DIN NOU JAPONIA

JAPONIA a mai obținut o întîietate mondială : a devenit cea mai mare consumatoare de produse petroliere din lume. Acum zece ani se afla pe locul șase ; astăzi a întrecut pe cele cinci țări în urma cărora era : S.U.A., U.R.S.S., R.F.G., Marea Britanie și Franța. Cele 39 de rafinării existente acum în această țară (între care aceea de la Negishi, recent intrată în funcțiune, este cea mai mare din Asia) însumează o capacitate de prelucrare reprezentînd peste 3% din totalul pe lumea capitalistă. Pentru a-și menține actualul ritm industrial, Japonia trebuie să-și rezolve problema sporirii importului de petrol. Pentru aceasta întreprinderile sale de specialitate au intensificat, în ultimii trei ani, lucrările de prospectare, fiind angajate acum în Africa, Malaezia, Indonezia și Australia.

Structura consumului de energie primară în Japonia și perspectivele sale imediate sînt următoarele:

în %

Sursa	1965	1970	1975
Petrol	62,5	75,0	78,5
Cărbune	31,5	19,5	14,0
Gaze naturale	1,5	1,5	1,5
Hidroenergie	4,5	3,5	3,0
Energie nucleară	—	0,5	3,0
	100	100	100

„HIDROMET" LA START

FLOTA poloneză s-a îmbogățit recent cu prima navă destinată cercetărilor în domeniul oceanografiei. Noua navă — „Hidromet" — își va desfășura activitatea în special în Marea Baltică și Marea Nordului și dispune, în acest scop, de trei laboratoare — unul fizico-chimic, altul geologic și geomorfologic și al treilea meteorologic. Cercetătorii polonezi își propun să-și extindă cercetările și asupra problemelor legate de poluarea apelor mării.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

CURENTE MIGRATORII ÎN EUROPA OCCIDENTALĂ

INFORMAȚIILE furnizate de O.C.D.E. referitor la evoluția populației active în țările membre ale acestei organizații ilustrează anumite modificări de tendințe în emigrarea forței de muncă. Tabelul 1 include date mai recente asupra soldului mișcării populației străine din principalele țări vest-europene „importatoare" de forță de muncă, precum și asupra diferențelor dintre emigrările și întoarcerile în patrie în cazul a cinci țări „exportatoare" de forță de muncă (în mii persoane).

După ce R.F.G. a înregistrat în 1967 un sold pasiv în mișcarea forței de muncă străine (îndeosebi din cauza recesiunii economice), afluxul acesteia s-a intensificat, atingînd în 1969 cel mai înalt nivel din deceniul trecut. Tendințe similare s-au manifestat în Franța, Suedia, Olanda și Luxemburg. În schimb, în Belgia și Elveția soldul activ se reduce în ultimii ani, iar în Anglia și Austria se menține un sold pasiv.

Dintre țările „exportatoare", Spania înregistrează o reducere considerabilă a soldului pasiv, iar Italia — după ce în perioada 1962—1966 a reușit să inverseze curentul — are în ultimii ani un sold pasiv apreciabil. Această evoluție corespunde, în linii mari, cu etapele de înviorare sau de relaxare a vieții economice din țările respective. Un nivel aproape constant păstrează emigrarea din Irlanda, este oscilantă în Portugalia și Grecia.

Ca urmare a afluxului diferențiat al emigranților în țările primitoare (influențat, printre altele, de măsurile de restricții sau de stimulare a importului de forță de muncă), ponderea lor în totalul populației acestora se deosebește mult de la o țară la alta (vezi tabelul 2). În raport cu populația activă, această pondere este impunătoare în Elveția (28%) și Luxemburg (21%), mai redusă în R. F. a Germaniei, Franța, Anglia, Suedia și Belgia, avînd un nivel scăzut în Olanda și Austria. Ca număr absolut al populației active imigrate, în frunte se situează — detașat — R.F.G., Anglia și Franța.

Tabelul nr. 1

Țara	1960	1962	1964	1966	1967	1968	1969*
Anglia	67	71	— 22	— 40	— 52	— 11	...
Austria	— 6	7	0,2	— 2	— 2	— 8	...
Belgia	7	19	49	21	19	6	7
Elveția	76	88	48	19	31	31	24
Franța	140	860	145	85	52	100	150
Luxemburg	0,6	2,8	3,1	0,7	— 0,5	0,7	17
Olanda	— 13	17	12	19	— 13	5	20
R.F.G.	336	283	302	132	— 117	279	572
Suedia	8	9	21	25	8	18	44
Grecia	— 26	— 49	— 43	— 5	6	1	...
Irlanda	— 41	— 13	— 18	— 15	— 17	— 18	— 17
Italia	— 93	51	80	109	— 125	—130	— 57
Portugalia	— 68	— 55	— 47	— 13	— 39	— 2	...
Spania	— 138	— 120	—159	— 49	— 71	— 53	...

*) Cifre provizorii.
Sursa : „Problèmes économiques", nr. 1206/1971.

Tabelul nr. 2

Țara	Anul	Populația străină: total persoane	Populația străină: ponderea în întreaga populație a țării (%)	Populația străină activă: total persoane	Populația străină activă: ponderea în întreaga populație activă a țării (%)
Anglia	1966	2.579.849*	4,7	1.543.000*	6
Austria	1969	...	...	63.487	2
Belgia	1968	678.797	7,0	181.555**	5
Elveția	1969	971.795	15,8	817.527	28
Franța	1969	3.177.404	6,3	1.254.460***	6,3
Luxemburg	1967	80.000	24,0	30.100	21
Olanda	1969	204.028	1,6	83.500	2,2
R.F.G.	1969	2.381.061	3,8	1.575.000	7
Suedia	1969	364.808	4,6	191.952	5

*) Rezidenți, născuți în afara teritoriului Angliei.
**) Anul 1967.
***) Anul 1968.
Sursa : „Problèmes économiques", nr. 1206/1971.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL IX NR. 24 (406)
VINERI 11 IUNIE 1971
20 PAGINI 2 LEI

24

mediul industrial în fața exigențelor ergonomice

centrala și marketingul

ANUL IX **viața economică**

săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 11.78.76 ● București

SUMARUL

numărului 24 din 11 iunie 1971

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Strategii de dezvoltare 1971—1975: Centrala și marketingul industrial (pag. 3)

Date de prognoza
— Resursele lemnoase în perspectiva anului 2010
de **Petre Cioclu**, economist principal, C.S.P. (pag. 5)

— **Puncte de vedere**: Perfecționarea formelor de determinare a impozitului pe circulația mărfurilor
de **Gh. Tiță** (pag. 6)

— **Agricultură**:
Un model economico-matematic pentru optimizarea folosirii pămîntului
de **Gh. Stoica**, doctorand în științe economice (pag. 7)

— **Dezbateri**:
● Proiectul de lege cu privire la organizarea și conducerea unităților economice de stat. Onorarea contractelor de cei ce le încheie
de **Paraschiv Bașturea**
● Proiectul de lege privind încadrarea și promovarea în muncă a personalului din unitățile socialiste de stat. Accent pe perfecționarea resurselor umane
de **Nicolae Haneș** (pag. 9)

■ CONDUCERE ● ORGANIZARE

Mediul industrial în fața exigențelor ergonomice
● **Tribuna specialistului**:
— Să deschidem porțile ergonomiei...!
de **Virgil Anghelescu**
● **Studii, experiențe**:
— În industria minieră! Model specific de analiză a posturilor de muncă
de **Cristea Mamali**
Institutul de cercetări științifice pentru protecția muncii
— În energetică — La baza proiectării instalațiilor de comandă
de **Gh. Iosif, Paraschiva Ene**
Institutul de psihologie (pag. 10—11)

■ TEORII ● IDEI

— **Dezbateri**
Subdezvoltarea economică și căile lichidării ei (pag. 12)
— Management și inovație
de conf. univ. dr. **Gheorghe Badrus**
— Un bogat material de informare și studiu
de prof. univ. dr. **N Mehedințu** (pag. 13)
— **Școli — curente — economiști**:
Teoria marginalistă a prețului de monopol
de dr. **Iosif Anghel** (pag. 14)
— Economia națională și economia mondială
de conf. dr. **Const. Moisuc** (pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALĂ
— R.P.D. Coreeană: Forța propulsoare a industrializării
— R. D. Germană: Orientări prioritare
de dr. **N. S. Stănescu**
— R. P. Mongolă: Prezentul și viitorul industriei
de **Lucian D. Petrescu** (pag. 16)
— R. P. Polonă: Tîrgul internațional de la Poznan la cea de-a XL-a ediție
de **Marian Nitecki**, consilier comercial pe lîngă Ambasada R. P. Polone (pag. 17)
— Corespondență de la trimisul nostru special: „România se prezintă"
de **Dinu Dragomirescu**
— Evoluții posibile, dileme reale (pag. 18)

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

CURIER

● Contractul de muncă

F. SAVA, Rimnicu Vilcea — Conform art. 6 din Legea nr. 1/1970, contractul de muncă se încheie în formă scrisă un exemplar fiind dat angajatului. El concretizează drepturile și obligațiile părților prevăzute de lege și de contractul colectiv de muncă. Dacă angajarea dv. s-a făcut înainte de aprobarea legii, trebuia să vi se predea o copie după decizia de încadrare, în care se precizau elementele esențiale ale contractului de muncă încheiat. Dacă nu vi s-a predat, fie un exemplar după contractul de muncă, fie o copie după decizia de încadrare, sînteți îndreptățit să le solicitați. Desfacerea contractului de muncă, în temeiul art. 18 (a) din Codul Muncii, determină întreruperea vechimii în aceeași unitate. Salariatul cu contract de muncă pe durată nedeterminată, care s-a încadrat în termen de 30 zile de la desfacerea contractului (art. 9 lit. K din Legea nr 1) beneficiază de recunoașterea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate, dacă urmează pe celălalt soț transferat în interesul serviciului sau mutat cu unitatea în altă localitate.

● Salarizare

ILIE D. ILINCA, Turnu Severin — Salarizarea dv. la nivelul de bază al funcției de inginer, corespunde reglementărilor în vigoare. Faptul că ați fost remunerat și pentru orele predate peste norma didactică nu poate duce la modificarea încadrării. Sumele primite pentru această activitate nu au un caracter de salariu tarifar.

● **GHIZELLA TYUKODI, Baia Mare** — Absolvenții învățămîntului superior repartizați direct la unitățile de cercetare științifică pe funcții ajutătoare de cercetare, sînt salarizați — în primul și în al doilea an de activitate — cu salariile tarifare stabilite pentru aceste perioade. Întrucît aveți o vechime mai mare de 12 luni înainte de cursurile universitare, în primul an de activitate sînteți salarizată la nivelul celui de al doilea an prevăzut pentru funcția ajutătoare de cercetare respectivă. În cel de al doilea an de activitate, veți fi salarizată la nivelul de bază al funcției deținute, salariu pe care îl veți avea și în cel de al treilea an în funcția ajutătoare de cercetare științifică. Prin excepție, în acest an, vi se poate acorda o gradație.

● **A.I.B., Arad** — Conform reglementărilor în vigoare, cadrele tinere care au studiile corespunzătoare, pot fi promovate, după terminarea perioadei de stagiu, în funcții de conducere. Aprobarea promovării în aceste condiții, se dă — la propunerea conducerii unității — de miniștrii, conducătorii celorlalte organe centrale, respectiv de comitetele executive ale consiliilor populare județene și municipiului București.

● **GHEORGHE IORDACHE, Cluj** — Anularea reducerii cu 5 sau 10% a nivelului de bază al salariului tarifar, stabilită ca o măsură temporară, la aplicarea noului sistem de salarizare, nu se consideră o majorare de salarii. Dreptul la alocație se menține deci în condițiile prevăzute de art. 19 din H.C.M. nr. 914/1968.

● **M. ADRIAN, București** — Aveți dreptate. Procentul minim al C.A.S. este de 50%. Vă mulțumim pentru sesizare.

ING. LUCIAN PETCU, Arad — Pentru a vă răspunde la întrebare, este necesar să ne comunicați ce post ați ocupat, care este funcția actuală, de ce grad este șantierul și ce activitate ați desfășurat în producție ?.

● **MARIA MAIER, Tîrnăveni** — Avînd studii medii nu puteți fi promovată în funcția de economist și nici nu puteți ocupa o funcție echivalentă. Recunoașterea contribuției deosebite pe care o aduceți la activitatea colectivului în care lucrați se poate materializa, dacă veți obține la caracterizările anuale calificativul „foarte bun" prin acordarea, de către conducerea unității, a unei gradații superioare, cu reducerea pînă la jumătate a vechimei necesare. Asemenea promovări cu caracter excepțional se pot repeta, în măsura în care nivelul aprecierilor privind munca dv. va justifica, în anii următori, încadrarea în gradații superioare.

IMPORTANT!

V-ați reînnoit abonamentul pe trimestrul III 1971? Dacă nu ați făcut-o încă, vă puteți adresa pînă la data de 25 iunie factorului poștal, oficiilor și agențiilor P. T. T. R., precum și difuzorilor de presă din instituții și întreprinderi.

SCRISORI

BALANȚELE PARȚIALE

DEOARECE balanțele trebuie să fie dinamice, operative, să asigure posibilitatea de prognoză, opinăm pentru elaborarea lor parțială — trimestrială sau semestrială. Din experiența noastră, rezultă că, balanța parțială a legăturilor între ramuri, fie statistică sau de plan, poate fi elaborată trimestrial. De exemplu, la **Întreprinderea de aprovizionare cu piese de schimb-Ploiești**, întocmirea trimestrială a formularului B.L.R. 9 a permis descoperirea creșterii peste normativ a stocului de mărfuri fără mișcare și nerealizarea la timp a contractelor către beneficiari, ceea ce a determinat comitetul de direcție să ia măsuri corespunzătoare. Ca urmare, s-a mărit viteza livrărilor, iar stocul a scăzut sub normativ, realizîndu-se la timp indicatorii de plan și asigurîndu-se unităților beneficiare materialele și piesele de schimb necesare producției.

Balanțele pot servi ca parte componentă a sistemului informațional economic. O dată cu creșterea atribuțiunilor și competenței unităților de producție în planificarea, organizarea și conducerea activității economice, elaborarea și utilizarea balanțelor legăturilor între ramuri ar asigura și mai mult rezolvarea multiplelor probleme ale aprovizionării, ale producției și desfacerii etc.

Ion TIRIBOI
doctorand în științe economice
Ploiești

O PROPUNERE PRIVIND COMPLETAREA CUNOȘTINȚELOR PROFESIONALE

CĂILE FERATE au organizat, la un nivel ridicat, sistemul de pregătire profesională a cadrelor de specialitate din serviciile sale. Nu aceeași situație este însă în întreprinderile care constituie clientela de bază a căilor ferate. În aceste întreprinderi, adeseori personalul din cadrul unităților de transporturi a creat dificultăți căilor ferate și a adus prejudicii economiei naționale, prin lipsa unor cunoștințe de specialitate.

De aceea, îmi permit să propun pregătirea acestui personal în grupurile școlare pe care le are calea ferată. De pildă, pentru conducătorii direcțiilor sau serviciilor de transporturi din ministere, centrale etc. să ființeze cursuri de nouă luni referitoare la exploatarea tehnică și economică a căilor ferate, auto, navală, fluvială și aeriană, trafic local și internațional, într-un cuvînt cunoștințe complete la nivelul șefilor de gară. Aceleași cunoștințe, dar la nivelul impiegaților de mișcare, sînt necesare și pentru șefii birourilor de transporturi din unitățile industriale cu linii și locomotive de manevră și cu trafic intens. La cursurile de șase luni ar putea fi școlarizați acarii, frînarii și manevranții, mecanicii, fochiștii și magazionierii.

Împrospătarea cunoștințelor se va realiza, atît pe verticală cît și pe orizontală, de conducătorii direcțiilor, serviciilor și birourilor din unitățile centrale și exterioare, care au absolvit școala de specialitate respectivă. În acest scop calea ferată va trebui să editeze lunar, un buletin informativ, cu toate modificările ce vor interveni în exploatarea tehnică și economică a căilor ferate și care interesează pe toți lucrătorii din transporturi.

D. BĂRBULESCU
economist-diplomat
București

STRATEGII DE DEZVOLTARE 1971 – 1975

centrala și marketingul industrial

SPECIALIZAREA, diversificarea producției și ridicarea continuă a calității produselor sînt atu-uri incontestabile care fac ca industria românească să se afirme tot mai mult în realizarea de instalații și aparatură tehnologică în pas cu cele mai noi progrese realizate în tehnică. Una dintre marile noastre unități producătoare de asemenea produse este și Centrala industrială de utilaj chimic și rafinării. **Constituită în urmă cu mai bine de doi ani, ea a reușit să-și înscrie emblema pe numeroase utilaje tehnologice de certă valoare, puse în funcțiune atît în țară, cît și în străinătate. Amintim dintre acestea : instalațiile de îngrășăminte chimice de la combinatele și uzinele din Craiova, Tr. Măgurele, Rm. Vîlcea, Năvodari, Valea Călugărească, Tg. Mureș ș.a., ca și pe diverse instalații și aparatură pentru industria chimică livrate în R. F. a Germaniei, Pakistan, Iran și Turcia.**

În perioada cincinalului 1971—1975, cît și în perspectivă, Centrala are de înfăptuit un vast program menit să asigure continua modernizare a industriei chimice și a rafinăriilor existente, dotarea cu instalații complexe a noilor obiective, concomitent cu lărgirea sferei de desfacere a produselor pe diverse piețe externe.

Pentru a cunoaște preocupările actuale dar, mai ales, cum se pregătește centrala pentru înfruntarea viitorului, redactorii noștri V. BOESCU și L. ȚINTEA au avut o convorbire cu directorul sectorului de cercetare-dezvoltare al acestei unități economice, ing. EUGEN ZETEȘ.

● Dimensionarea trebuie gîndită în perspectivă și în contextul specializării-cooperării.
● Avem nevoie și de întreprinderi mici? De ce?
● Urmărirea comportării produselor în exploatare — o latură a marketingului industrial.

● Centrala este confruntată cu necesitatea cunoașterii permanente a tendințelor existente în lume în conceperea și realizarea utilajelor din specificul ei de fabricație. Ce studii ați întreprins în acest scop și care sînt principalele concluzii la care ați ajuns ?

— Sîntem convinși că astăzi, mai mult ca oricînd, viața unei întreprinderi, prosperitatea ei nu pot fi asigurate fără o prealabilă investigare a viitorului, fără un contact direct și cît mai bine organizat cu beneficiarii, fără a încerca descifrarea tendințelor de perspectivă a științei și tehnicii în domeniul vizat. Închipuiți-vă ce-ar însemna ca o unitate economică de proporția Centralei noastre să producă utilaje și aparate pentru industria chimică sau pentru rafinării, fără a ține seama de progresele care se întrevăd că vor fi înregistrate pe plan mondial ? Fără îndoială că o asemenea activitate ar fi sortită eșecului.

În anii din urmă, atît la nivelul centralei noastre, cît și al fiecărei întreprinderi componente, au fost vizate numeroase obiective la care a trebuit să li se găsească răspuns. Astfel de probleme se refereau la **dimensionarea capacităților de producție, introducerea unor tehnologii moderne, asimilarea de noi tipuri de instalații și aparate, atragerea beneficiarilor pentru achiziționarea produselor ce le realizăm** etc. Acestea au impus în primul rînd necesitatea studiului de marketing pe plan intern și extern. Pentru asigurarea unei largi informări, cît și a unor materiale documentare concludente am folosit diverse tehnici și metode : cercetări selective și operaționale ; previziuni tehnologice ; analiza nivelului calitativ al produselor similare străine ; contactele personale ; informații și prospecte din literatura de specialitate tehnică și economică ; conferințe tehnice și demonstrații practice ; expoziții și tîrguri etc.

● Cum ați abordat, de exemplu, problema dimensionării capacităților ?

— Centrala a urmărit **dimensionarea capacităților de producție, în funcție de cerințele industriei noastre chimice și de rafinării, a planului ei de dezvoltare pe următorii 5—10 ani.** Specialiștii noștri, punînd în valoare materialul documentar achiziționat din străinătate, cît și experiența proprie, au ajuns la concluzia că prin folosirea mai judicioasă a actualelor capacități de producție, mai buna organizare a producției și a muncii, continua perfecționare a personalului etc., se poate ajunge la acoperirea unei bune părți din necesarul de comenzi interne. Totodată, ținînd seama de necesitatea diversificării producției, lărgirii gamei de sortimente, s-a stabilit dimensiunea și profilul unor capacități și unități noi.

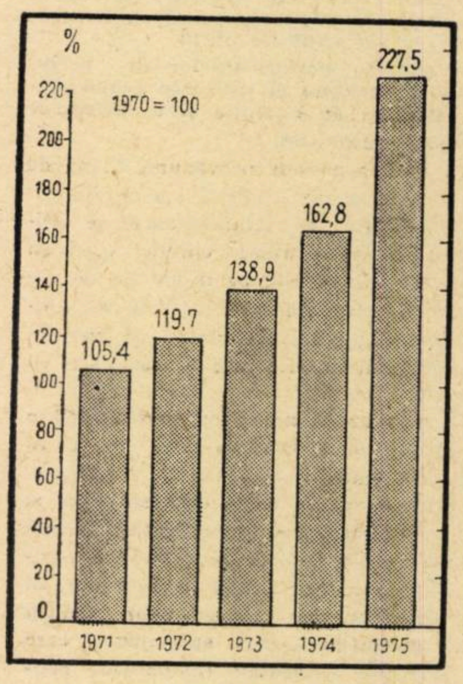

Creșterea producției globale pe perioada 1971—1975 față de 1970

La ora actuală, practic, **toate uzinele din cadrul Centralei, au studii nominalizate de dezvoltare pînă la nivelul anului 1975, etapizate, cu fiecare capacitate ce urmează să intre în funcțiune începînd din acest an și pînă în 1975.** Studiul indică dezvoltarea capacităților de producție la Uzina mecanică de utilaj chimic — Ploiești, unde se realizează și unități noi, ale Uzinei „Grivița Roșie" — București, Uzinei „Independența" — Sibiu și Uzinei de pompe — București. Tot în studiile întocmite, se fundamentează economic necesitatea construirii Uzinei de utilaj chimic și forje la Rm. Vîlcea, a unei noi Fabrici de ventilatoare la Vaslui, modernizarea Fabricii de ventilatoare — București etc. Studiul dimensionării **capacităților de producție existente, cît și crearea altora, are în vedere realizarea unei producții mai mult decît duble în 1975 față de 1970 și, implicit, dublarea numărului de produse.**

● Nu considerați că dimensionarea capacităților trebuie să se bazeze pe unele studii previzionale tehnologice care să permită stabilirea influenței adoptării unor noi tehnologii asupra profilului și mărimii capacităților de producție?

— Da. Pe baza unor studii am ajuns la concluzia că, pe lîngă procedeele tehnologice pe care le aplicăm, este necesar să asimilăm și altele mai avansate, ca urmare a apariției de noi materiale folosite în construcția utilajelor (procedee de sudare ale nichelului și titanului pur, îmbunătățirea tehnologiilor de îmbinări speciale ale țevilor în plăcile tubulare ale schimbătoarelor de căldură, sudarea aluminiului și oțelurilor speciale inoxidabile în mod industrial, tehnologii speciale de cazangerie etc.), care sigur că își pun amprenta și pe specificul unor utilaje și a organizării proceselor de producție.

● Studiul de dezvoltare, respectiv de dimensionare a capacităților de producție, are în vedere și investigații în direcția specializării unităților proprii de producție și cooperării cu alte unități ?

— S-au avut în vedere și aceste aspecte. Studiul nostru preconizează continuarea acțiunilor de specializare a uni- →

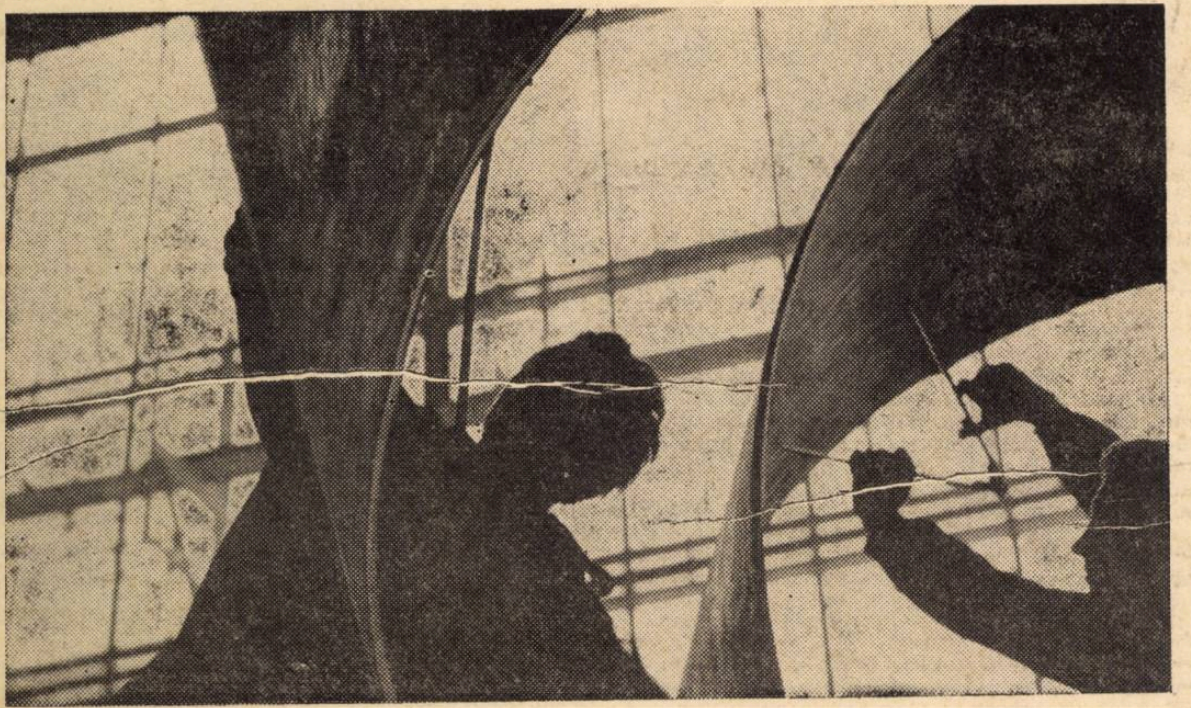

Inteligență în conceperea produselor și în comercializarea lor.

tățiior componente, cît și lărgirea cooperării cu alte uzine, ceea ce va asigura creșterea și economicitatea producției, și, implicit, îmbunătățirea calității produselor.

● Ce criterii ați avut în vedere, de exemplu, pentru specializarea întreprinderilor ?

— În studiul întocmit au fost luate în considerație mai multe variante. În final s-a ajuns la următoarele criterii:

— gruparea produselor asemănătoare din punct de vedere constructiv-tehnologic, pentru crearea unor condiții mai bune de specializare și perfecționare a tehnologiei de fabricație ;

— lărgirea specializării și cooperării între uzine prin crearea de sectoare sau chiar unități specializate pentru realizarea unor repere sau subansamble (flănși, talere cu clopoței, compensatori lenticulari, țevi cu aripioare etc.) ;

— mărirea performanțelor de prelucrare și montare și însușirea tehnologiilor speciale de execuție și a metodelor moderne de control.

În lumina acestor previziuni, Uzina de utilaj chimic din Pioiești s-a specializat în fabricarea de schimbătoare de căldură ; Uzina de utılaj chimic „Grivița Roșie" — București, pe producția de coloane și reactoare mari ; Uzina mecanică de utilaj chimic-București pe producția de țevi cu aripioare și răcitoare cu aer etc.

O greutate în adîncirea specializării o constituie după părerea mea faptul că aproape toate uzinele Centralei noastre sînt mari (între 1500—4000 salariați și cu un volum mare de producție). Ținînd seama de diversitatea produselor, a componentelor lor, **ar fi util ca, în viitor, să ne orientăm spre crearea unor unități mici productive strict specializate care să realizeze elementele componente pentru fabricatele ce le produc uzinele mari.** O asemenea concepție permite o adîncă specializare și, totodată, valorificarea superioară a potențialului fiecărei unități în parte. De altfel, așa se peterec lucrurile și în țările dezvoltate din punct de vedere industrial.

Din statisticile internaționale rezuită că în aceaste țări, în ramura noastră de pildă, ponderea cea mai mare o au unitățile sub 500 de salariați, unele dintre ele avînd și numai 20 de salariați. În aceste unități se realizează o serie de elemente cum sînt: flanșe și elemente de asamblare, suporți, guri de vizoare etc. — permițînd totodată trecerea cu ușurință și fără cheltuieli mari de la un tip de produs la altui. Așa se explică nivelul de costuri foarte redus ce se obține la fiecare produs în parte, implicit pe întregul ansamblu fabricat. Pe de altă parte, micile unități permit degrevarea întreprinderilor mari de activități care le răpesc foarte mult timp, lungesc ciclul de fabricație, încetinesc viteza de rotație a mijloacelor circulante și în final scumpesc producția. Este necesar, după părerea mea, să se analizeze în profunzime această dezvoltare care există pe plan mondial și să se treacă și în țara noastră la realizarea de unități mici, capabile să alimenteze mariie întreprinderi cu piese sau subansamble.

● În ce privește cooperarea ?...

— Probiema pentru centrala noastră, se pune într-un fel deosebit. Se știe că în economia noastră nu se poate ajunge ca fiecare centrală industrială să fie compiet integrată, deoarece acest lucru nu este întotdeauna economic. De aceea, se impune organizarea unei cooperări între centralele industriale profilate și specializate pe diferite ansamble sau subansamble, utile pentru multe domenii de activitate. În acest mod am procedat pentru asigurarea Centralei noastre cu piese specializate (roți dințate mari, piese turnate etc.), în care scop am încheiat contracte de cooperare cu diverși furnizori.

De asemenea, în cadrul Centralei am organizat o cooperare între unitățile în curs de construcție, întreprinderi care vor asigura tuturor ceiorlalte unități piesele ambutisate și forjate de mare serie, urmînd ca cele care dispun de forje să facă numai piesele unicate. Totodată, am organizat fabricația centralizată de compensatori la Uzina de utılaj chimic-Ploiești, care satisface fiecărei unități solicitările de astfel de produse.

O singură observație am de făcut în ce privește relațiile de cooperare și anume: **ridicarea răspunderii tuturor Centralelor și uzinelor în respectarea clauzelor stabilite privind termenele și calitatea, întrucît și în prezent în această direcție se manifestă unele neajunsuri, creîndu-ne greutăți serioase în satisfacerea comenzilor pentru diverșii noștri beneficiari.**

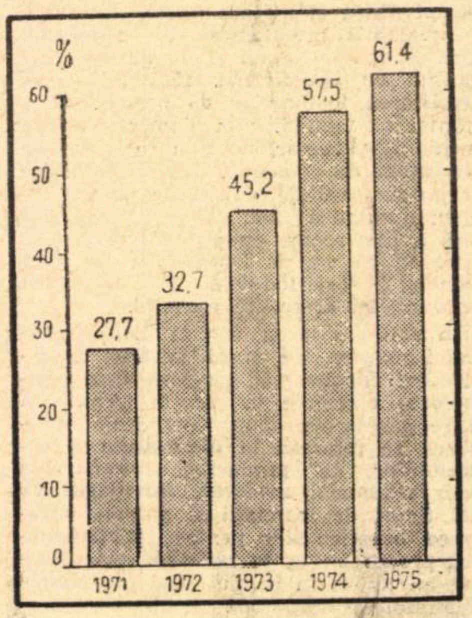

Ponderea vaiorii produselor noi raportată la întreaga producție globală, în perioada 1971—1975

● Desigur, cunoașterea cererilor beneficiarilor răspunde unei laturi a activității de marketing. Ne-ar interesa dacă Centrala are și alte preocupări, cum ar fi studiile pentru modernizarea și înnoirea produselor, îmbunătățirea calității ?

— Preocupările centralei noastre, studiile ce le elaborăm, au în vedere și asemenea probieme. Aș dori să relev faptui că o bună parte din produsele ce le fabricăm, nu sînt de serie, ci unicate. Aceasta nu ne absolvă de loc de răspunderea ce o avem pentru a găsi cele mai economice soluții. **Numai în acest an, întreprinderile componente ale centralei au de realizat circa 1500 produse noi unicate sau de serie mică.** De asemenea, **aproape toate produsele fabricate în ultimii ani, cît și cele ce vor fi realizate în viitor, poartă pecetea concepției proprii.** Anul trecut, am realizat pentru industria chımică 43 produse noi, iar pentru 1971 avem prevăzute 62, din care 2 le vom însuși pe bază de licență.

Concomitent cu înnoirea produselor, avem în vedere modernizarea și ridicarea calității la toate ceielalte produse aflate în fabricație. Rezultatele eforturilor ce le depun specialiștii noștri, colectivele întreprinderilor în acest domeniu ar fi și mai consistente dacă ni s-ar rezolva unele probleme care trenează de ani de zile.

● Este necesar ca încă în acest cincinal să se asigure Centralei noastre o bază de cercetare dotată corespunzător, care să includă și stațiile mobile necesare verificărilor ce urmează să se facă pe viu, în instalațiile aduse din import, în paralel cu încercările pe standuri fixe de procese unitare.

● Se impune, de asemenea, reorganizarea activității de proiectare, în sensul asigurării trecerii la proiectarea după tema tehnologică a unor grupe de utilaje pentru industria chimică. În acest scop, este necesară concentrarea compartimentelor specializate în proiectarea mecanică a utilajului chimic atît din unitățile Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, cît și ale Ministerului Industriei Chimice prin transferarea personalului respectiv la Institutul de cercetări și proiectări utilaj chimic și rafinării, din cadrul Centralei noastre.

● În prezent în cadrul Centralei există o mare fluctuație de cadre, deoarece personalului care efectuează fabricația de unicate, deși i se cere pregătire superioară și o răspundere mai mare decît celui ce lucrează la produsele de serie, nu poate fi cointeresat din lipsa unei diferențieri de salarizare sau alt mod de stimulare.

● Urmăriți cum se comportă în exploatare produsele livrate și prin ce mijloace ?

— Acest domeniu de activitate, pînă nu de mult, nu a preocupat în suficientă măsură, nici unitățile și nici Centrala. De fapt, problemele de fiabilitate și mentenabilitate, cum le numesc specialiștii, constituie o activitate de marketing industrial și ele au o vaioare tot atît de mare ca și cunoașterea să zicem a tendințelor ce se conturează în viitor în știință și tehnică.

Actualmente am început să urmărim modul în care produsele noastre sînt montate, puse în funcțiune și ce rezultate dau în exploatare. Pentru a efectua asemenea activități, s-a organizat la nivelul Centralei un nucleu de asistență tehnică, care are și sarcina de a coordona acțiunile similare ale întreprinderilor. Asistența tehnică este organizată de așa natură încît să putem cunoaște modul în care beneficiarii respectă la montare și punere în funcțiune condițiile prevăzute, dacă utilajele nu se defectează (și dacă da — natura acestor defecțiuni) în timpul funcționării lor.

Prin observațiile modului cum se comportă produsele în exploatare și cunoscînd opiniile beneficiarilor, urmărim de fapt două lucruri : a) pe baza observațiilor constatate, compartimentele tehnice să treacă la remedierea eventualelor defecțiuni sau la îmbunătățirea structurală a produselor ; b) informațiile adunate să stea la baza deciziilor privind îmbunătățirea calității sau — dacă este cazul — chiar înlocuirea cu alt produs nou.

Problemele ridicate nu rămîn, desigur, numai ca obiective ale Centralei, ci ele formează un capitol de preocupări al fiecărei întreprinderi. Este adevărat că, pe viitor, cu sprijinul Centralei, toate unitățile componente vor trebui să-și organizeze servicii de marketing, să efectueze cu propriile forțe prospecțiuni în vederea înnoirii și modernizării produselor, asigurării de comenzi, cît și pentru urmărirea în exploatare a comportării produselor lor.

● Și pentru perfecționarea activității de marketing ?

— În 1975, volumul de export ce îl avem prevăzut va fi dublu față de 1970. Avem cîștigate cîteva piețe și dorim să ne lărgim sfera prin atragerea de noi beneficiari. În această privință, întîmpinăm încă greutăți. Nu avem organizat în cadrul Centralei o întreprindere de comerț exterior și nici un colectiv pentru marketing pe piețe externe. La ora actuală, activitatea de comerț exterior ne este asigurată de către unele unități din ministerul nostru și din Ministerul Industriei Metalurgice. Activitatea acestora nu ne satisface. Avem multe greutăți în aprovizionarea cu unele materiale din import, cît și în ce privește activitatea de marketing, depistarea de noi debușee.

Sperăm că vom fi înțeleși și sprijiniți în rezolvarea problemei, astfel ca Centrala noastră să-și poată îndeplini, în plenitudinea forțelor sale, drepturile încredințate prin lege.

NOI OBIECTIVE ECONOMICE

● SECȚIE DE TRATAMENT TERMIC. — La Uzinele de utilaj petrolier „Hidromecanica" din Brașov a intrat în funcțiune noua secție de tratament termic. Prevăzută cu instalații moderne, noul obiectiv are o capacitate de 2 200 tone piese anual. În actualul cincinal, la această uzină se vor mai construi o forjă și o turnătorie, secții auxiliare și depozite pentru materiale. Prin intrarea în funcțiune a acestor noi obiective, capacitatea de producție a uzinei va spori cu 50%.

● EXTINDEREA CAPACITĂȚII DE PRODUCȚIE. — Fabrica de mobilă „23 August" din Tg. Mureș își va extinde în acest an suprafața productivă. Aici se construiește o secție de mobilă stil și sculptată, unde se va fabrica, anual, mobilă în valoare de peste 14 milioane lei. S-a terminat turnarea fundației pentru o nouă secție de montaj și expediție și se lucrează intens la construcția secției de preparat materiale de finisaj. Tot în acest an, fabrica va beneficia de o sală de expoziție și proiectare a mobilei, precum și de o hală cu 6 camere de uscare a cherestelei.

● STAȚII DE TRANSFORMARE. — La Rm. Sărat a fost pusă în exploatare o stație de transformare de 110 kilovolți, amplasată în apropierea noii fabrici de garnituri pentru frînă și etanșare. Făcînd legătura cu sistemul energetic național, ea va asigura aprovizionarea orașului și a localităților vecine cu energie electrică la o tensiune constantă.

În stadiu avansat de construcție se află și noua stație de transformare de 220 kv de la Brazi, care va permite racordarea la rețeaua de înaltă tensiune a întreprinderilor situate pe marea platformă industrială prahoveană. Asemenea stații se află în construcție la Valea Călugărească și Tîrgoviște.

● SPORIREA CAPACITĂȚII DE PRODUCȚIE. — Cu o lună mai devreme, au fost terminate lucrările de extindere a filaturii din cadrul Întreprinderii integrate de lînă din Constanța. Prin montarea a 25 de mașini noi de filat, răsucit, bobinat și dublat, capacitatea anuală a secției se va mări cu 460 tone fire de lînă pieptănată.

TELEX

● AUTOUTILARE. — În cadrul acțiunii de autoutilare, specialiștii Uzinei de autocamioane din Brașov au realizat o nouă linie tehnologică alcătuită din 22 agregate care execută, concomitent, operațiile de găurire, filetare și strunjire. Cu ajutorul noii linii vor fi prelucrate 5 repere mari, care intră în componența punții din spate a autocamioanelor de 8—10 și 12 tone, în curs de asimilare. De menționat că un singur agregat, din cadrul acestei linii, execută operația de strunjire în numai 6,3 minute, față de 150 minute cît necesita prelucrarea cu ajutorul mașinilor universale.

● SISTEMATIZAREA SATELOR. — Specialiștii Direcției de arhitectură și sistematizare a construcțiilor din județul Teleorman au alcătuit pînă acum schițele pentru sistematizarea a 31 comune, cuprinzînd 95 de sate, și întocmesc schițele pentru alte 20 de localități. Acțiunea se desfășoară în strînsă legătură cu lucrările de sistematizare a întregului teritoriu al județului.

● UTILIZAREA CALCULATOARELOR ÎN PROIECTARE ȘI CERCETARE. — La Ploiești a avut loc zilele acestea o sesiune de comunicări științifice avînd ca temă „Utilizarea calculatoarelor în proiectare și cercetare". Participanții la sesiune — proiectanți, cercetători științifici, cadre didactice universitare — au dezbătut comunicări privind problemele generale ale teoriei sistemelor și posibilitățile aplicării lor în cercetarea științifică, în economie, proiectare și în producție.

Se profilează conturul unui nou obiectiv industrial.

● Evaluarea necesarului și a resurselor de lemn din țara noastră pe următorii 40 de ani.
● Cum poate fi sporită productivitatea pădurilor?
● Comparațiile internaționale ne permit să desprindem „accente"...
● Cifre concludente pentru eficiența cercetării, pentru dezvoltarea în perspectivă.

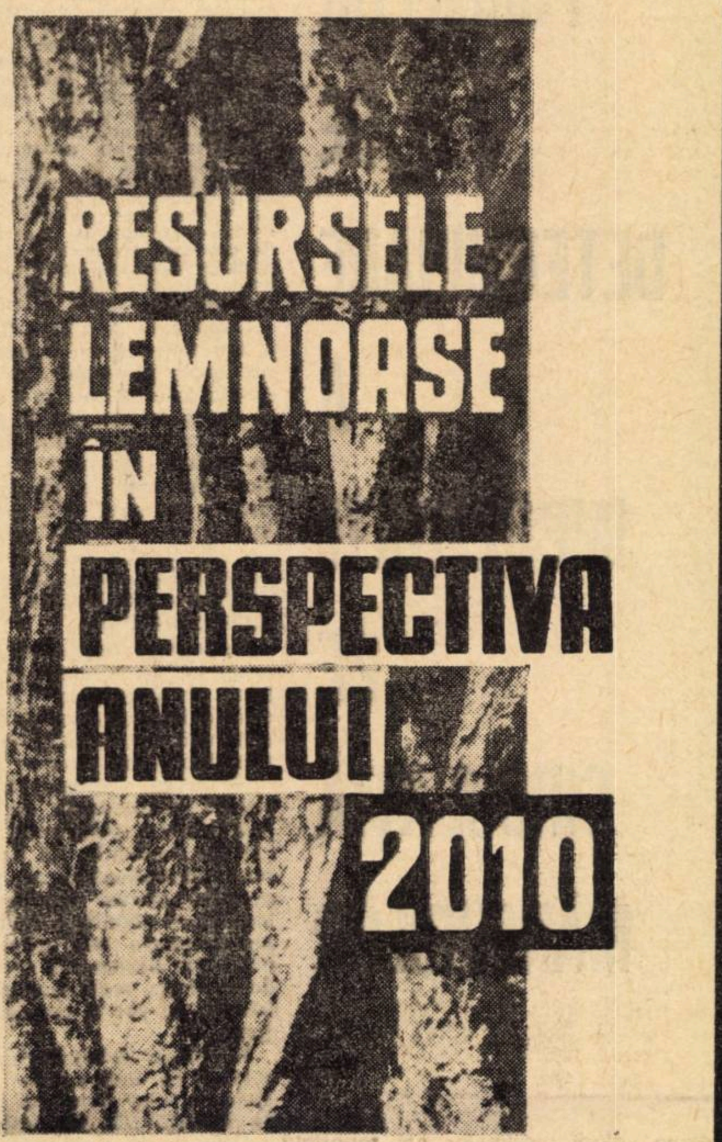

RESURSELE LEMNOASE ÎN PERSPECTIVA ANULUI 2010

Date de prognoză

DIN STUDIILE întocmite de Organizaţia pentru Alimentaţie şi Agricultură a Naţiunilor Unite (F.A.O.), precum şi de către alte organisme internaţionale (exemplu: studiul „Consumation, production et commerce du bois en Europe; évolution et perspectives — nouvelle étude, 1950—1980" (Geneva 1969), rezultă că în Europa — fără U.R.S.S. — există în ultimii 20 de ani un decalaj între consumul de lemn şi resursele sale. **În 1965 deficitul de lemn al Europei atinsese peste 46 milioane metri cubi, iar pentru anul 1975 se prevede a creşte — la 75 milioane metri cubi.** Pentru realizarea echilibrului dintre necesar şi resurse, ţările europene au recurs la import din alte părţi ale lumii, momentan excedentare, în special din America de Nord şi U.R.S.S.

În ţara noastră resursele de lemn au acoperit pînă în prezent, în mod satisfăcător, necesarul în creştere al ramurilor economice, asigurînd şi exportul unor cantităţi însemnate de materiale lemnoase. Aceasta a fost posibil prin aplicarea unor măsuri de raţionalizare a consumurilor şi de valorificare superioară a masei lemnoase, ca urmare a studiilor şi cercetărilor elaborate de institutele de specialitate: introducerea sau extinderea înlocuitorilor lemnului utilizat în scopuri industriale (beton, metal, materiale plastice, paie, stuf etc.); realizarea unor sortimente economicoase superioare (PAL, PFL, placaj special, plăci înnobilate ş.a.); lărgirea bazei de materii prime lemnoase (fag, plopi, deşeuri de industrializare, lemn subţire, etc.); restrîngerea unor consumuri neeconomice (lemn de foc, ambalaje); creşterea longevităţii lemnului în unele lucrări prin antiseptizarea sa; perfecţionarea tehnicii de prelucrare (gatere moderne, pînze subţiri fierăstraie panglică) ş.a.

Dezvoltarea continuă, ascendentă, a economiei naţionale, duce implicit la creşterea necesarului de lemn şi, în special, a celui pentru celuloză din care se obţine hîrtia şi cartonul. **Evoluţia necesarului şi a resurselor forestiere pe următorii 40 de ani** (1971—2010), **a făcut obiectul unui prim studiu elaborat pe parcursul a doi ani de cercetări. Din acest studiu** reiese că **în timp ce necesarul României creşte cu 34%, resursele de lemn** — în ipoteza luării în continuare a unor măsuri — **pot creşte doar cu 16%.** În acest context, aportul cercetării ştiinţifice pentru lărgirea resurselor forestiere şi valorificarea economică optimă, superioară, a masei lemnoase, se impune cu acuitate.

Avem o productivitate peste media europeană, dar nu ne mulţumeşte

O DIRECŢIE importantă în care este îndreptată cercetarea ştiinţifică o constituie **ridicarea productivităţii pădurilor în vederea sporirii resurselor de masă lemnoasă.** Ca suprafaţă de pădure ce revine la un locuitor, ţara noastră ocupă locul 10 în Europa la total specii forestiere şi locul 15 la răşinoase. În schimb în ceea ce priveşte productivitatea, România ocupă un loc peste media europeană, datorită în special condiţiilor naturale favorabile creşterii intense a speciilor forestiere valoroase. Astfel, **sporul anual brut la un ha de pădure de răşinoase în ţara noastră este de 4,80 m³, în timp ce media europeană este de 2,72 m³.**

Întrucît în fondul forestier există încă întinse suprafeţe de păduri cu productivitate scăzută, pădurile de pe o suprafaţă de cîteva sute de mii de hectare vor trebui să fie înlocuite cu altele mai productive. **Lucrările de extindere în cultură a pădurilor de răşinoase vor cuprinde, conform prevederilor, în intervalul 1971—1975, o suprafaţă de aproape 100 mii hectare, între 1975—1980 peste 100 mii hectare, procesul de extindere continuînd şi după 1980.** În acest fel proporţia răşinoaselor în fondul forestier naţional va creşte, treptat, de la 26% în 1970 la 30% în 1980, la 35% în 1990 şi la 40% în anul 2010 (media europeană actuală este de 58%).

Cercetătorii sînt preocupaţi în prezent pentru a găsi noi soluţii de a îmbunătăţi tehnologiile de extindere a culturilor de răşinoase în afara oraşelor, de a elabora noi tehnici de obţinere a culturilor intensive de răşinoase, de a organiza procesul de producţie în unităţile în care se va exinde cultura acestora, de a stabili măsuri eficiente pentru prevenirea şi combaterea dăunătorilor, bolilor etc.

O altă parte din **arboretele cu productivitate scăzută urmează a fi refăcută sau ameliorată spre a i se ridica productivitatea actuală la nivelul ei potenţial.** Pentru aceasta sînt necesare cercetări şi experimentări de laborator şi de teren, prin care să se determine caracteristicile silvobiologice, ecologice şi silvoproductive ale arboretelor respective; să se elaboreze şi verifice experimental soluţiile şi tehnologiile de substituire, refacere şi ameliorare, precum şi tehnologiile de exploatare şi valorificare a materialului lemnos. **Suprafaţa totală cu arborete slab productiv, pe care se vor aplica rezultatele cercetărilor, va însuma peste un sfert de milion de hectare, din care în următorii 10 ani — 50 mii de hectare.** Efectul economic urmează a se obţine progresiv şi se va concretiza în sporul de masă lemnoasă cu circa 10%, în creşterea calitativă a producţiei de lemn şi în îmbunătăţirea sortimentaţiei ei. **Din calculele făcute, rezultă că sporul valoric anual la hectar va fi de 38 lei, iar pentru fiecare leu investit vor reveni 10—16 lei în valoarea materialului lemnos obţinut.**

În scopul satisfacerii în termen scurt a cerinţelor de lemn, o altă direcţie a cercetării cuprinde **extinderea culturii plopilor repede crescători** (10 m³/an/ha) **şi a sălciilor de interes economic, care au un ciclu de producţie relativ scurt** (circa 20 de ani). Printre problemele care urmează să fie rezolvate de organele de cercetare în această direcţie sînt: obţinerea şi introducerea în producţie a unor soiuri de mare productivitate, rezistente la adversităţi, corespunzătoare zonelor de cultură şi utilizărilor industriale ale lemnului; stabilirea metodelor adecvate de cultură; elaborarea măsurilor eficace de prevenire şi combatere a acţiunii factorilor dăunători. Culturile noi care vor fi create între anii 1971—1975 vor însuma o suprafaţă de peste 20 mii hectare, iar între anii 1976—1980 o suprafaţă de aproape 20 mii ha, care vor asigura un spor de producţie anual de peste 200 mii m³ lemn. Cheltuielile ocazionate de această acţiune au şi ele o eficienţă de 4 lei material lemnos la 1 leu investit.

Pentru accelerarea creşterii arborilor prin ameliorarea genetică a principalelor însuşiri silvo-productive, se vor face cercetări pentru selecţia şi încrucişarea arborilor, pentru hibridări artificiale controlate, pentru introducerea de specii exotice, pentru ameliorarea rezistenţei la maladii şi dăunători etc. **Prin aplicarea măsurilor de ameliorare genetică se estimează ca productivitatea arboretelor să crească la finele ciclului de producţie cu 10—15%, ceea ce înseamnă o eficienţă economică de circa 5 lei la fiecare leu investit.**

Comparaţii care trebuie să ne dea de gîndit

SE URMĂREŞTE de asemenea **atragerea în măsură crescîndă în circuitul economic şi a crăcilor şi resturilor de lemn din exploatări.** Acest material, insuficient valorificat în prezent, va putea fi utilizat cu succes, alături de deşeurile industriale, ca materie primă în industria de PFL, PAL şi celuloză.

În producţia de PFL, de pildă, ponderea deşeurilor din totalul lemnului utilizat la nivelul anului 1970 a fost de 51% în România, în timp ce în multe ţări această pondere era încă din anul 1967 mai ridicată: Austria 91%, Elveţia 90%, R.S.C. 86%, Norvegia 83%, Suedia 82%, R.S.F. Iugoslavia 77%, Finlanda 60%. Aceeaşi situaţie se constată şi la producţia de P.A.L., la care ponderea deşeurilor a fost la noi în anul 1970 de 61%, în timp ce în alte ţări acest procent ajunsese în anul 1967 la: S.U.A. 82%, Grecia 77%, Olanda 73%, Anglia 64%. De asemenea, la producţia de celuloză, datorită scăderii cantităţii absolute de deşeuri industriale (consecinţa scăderii producţiei de cherestea), ponderea acestora în structura materiei prime pentru celuloză scade de la 26,5% în anul 1966, la 15,7% în anul 1970, 7,6% în anul 1975, 5,5% în anul 1980 şi 4,7% în anul 1990.

Folosind căile respective, **se estimează că, anual, ar putea intra în circuitul industrial o cantitate suplimentară de 350 mii m³ crăci şi resturi de la exploatarea lemnului.** Pentru aceasta este necesară perfecţionarea mijloacelor actuale utilizate la colectarea şi manipularea crăcilor şi resturilor de lemn, în special a mecanismelor specifice: instalaţii cu cablu avînd dispozitive specializate pentru colectarea crăcilor, dispozitive pentru presarea şi balotarea crăcilor şi resturilor, tocătoare mobile, dispozitive de încărcare a tocăturii în mijloace de transport ş.a.

O altă sursă de valorificare mai deplină a masei lemnoase o constituie **reducerea pierderilor de lemn în exploatările forestiere prin creşterea gradului de mecanizare a lucrărilor.** Indicii de mecanizare pe faze de producţie (la doborît — fasonat, colectarea arborilor, încărcarea lemnului) au crescut progresiv în perioada 1960—1970 şi urmează o linie ascendentă şi în cincinalul 1971—1975. Drept urmare, pierderile de lemn în exploatări au putut fi reduse de la 7,4% în 1960, la 4,3% în 1965, prevăzîndu-se un nivel de 3.3% pentru anul 1975.

În urma dezvoltării substanţiale a producţiei de PAL şi PFL, a apărut şi posibilitatea de a se atrage în consum — alături de lemnul brut — şi lemnul de mici dimensiuni rezultat din prelucrarea industrială a lemnului: **rumeguş, talaş, aşchii, capete de buşteni, capete de furnire etc.** Obiectivele cercetării în problema introducerii în consum industrial a acestor materii prime se referă la stabilirea tehnologiilor corespunzătoare pentru manipularea, transportul şi pregătirea deşeurilor, conceperea şi adoptarea de utilaje specifice. **Se estimează că la nivelul anului 1975, se va putea valorifica pe aceste căi 90 000 t deşeuri, iar la cel al anului 1980 — o cantitate de 170 000 t.**

Creşterea continuă a necesităţilor economiei naţionale implică **atragerea în circuitul economic şi a lemnului de specii mai puţin valoroase sub aspectul proprietăţilor fizico-mecanice.** Prin cercetările ce urmează a se efectua se vor stabili metode pentru ameliorarea principalelor caracteristici ale acestuia (densitatea, contragerea, elasticitatea, plasticitatea etc.), ţinîndu-se seama de cerinţele tehnologice, de destinaţia produsului, de eficienţa economică obţinută. Dintr-un astfel de material vor fi confecţionate numeroase produse (binale, caiapoade, roţi dinţate, rechizite şcolare, articole sportive, lagăre de fricţiune, suveici, parchete, mobilier etc.). Prin tratamentele preconizate, durata de serviciu a acestor produse va creşte de cîteva ori, reducîndu-se implicit consumul de lemn. **Pentru perioada următorilor 10 ani, se prevede să se valorifice în acest fel peste 20.000 m³ lemn de specii inferioare.**

Cum poate fi raţionalizat consumul?

● O ALTĂ REZERVĂ de raţionalizare a consumului de lemn o constituie **scăderea gramajului la diferite sortimente de hîrtii şi cartoane, pînă la limita la care permit domeniile lor de utilizare.** Această scădere trebuie însă să

Petre CIOCLU
economist principal C.S.P.

⟶

←

se bazeze pe o creștere corespunzătoare a rezistențelor mecanice ale hîrtiilor și cartoanelor. De altfel, preocuparea cercetării noastre în legătură cu această chestiune se înscrie în tendința manifestată pe plan mondial. **Pe această cale economiile fizice de lemn vor însuma circa 40 000 m³ anual, cele valorice nete, se vor ridicat la 2—3 milioane lei anual.**

• La ambalajele din lemn la care se consumă anual circa 1 milion m³ cherestea, de pildă, se va urmări crearea unor tipuri noi și reproiectarea de ambalaje de transport pentru înlocuirea lemnului masiv cu stratificate din lemn, cu carton și combinațiile acestora cu materiale plastice, metale, materiale textile ș.a. Prin ameliorarea calității ambalajelor din lemn, stabilirea tehnologiilor de fabricație a noilor tipuri de ambalaje, a condițiilor de ambalare, manipulare, depozitare și transport, **se estimează că în următorii 10 ani se va putea realiza o economie de 30 000 m³ lemn la nivelul anului 1975 și 150 000 m³ la nivelul anului 1980.**

• La uși-ferestre, la care producția urmează să crească, cercetarea își va concentra atenția spre **reducerea consumului de lemn și, în special, a celui de rășinoase, pe calea îmbunătățirii soluțiilor constructive și de finisaje, precum și pe calea găsirii și introducerii înlocuitorilor.** Aceasta va permite o reducere, în medie, cu 7% a consumului de cherestea rășinoase, eliberîndu-se în perioada 1971—1975 o cantitate de circa 20 000 m³ lemn de rășinoase, iar în perioada 1976—1980 cantitatea de 65 000 m³.

• La producția de cherestea se va urmări **reducerea consumului specific, în primul rînd prin diminuarea pierderilor la debitare și prelucrare.** Obiectivele principale ale cercetării constau în studierea, experimentarea și adoptarea unor scule tăietoare, utilaje și instalații moderne, precum și elaborarea proceselor tehnologice adecvate. **Economiile de bușteni pe perioada 1971—1980 sînt estimate a reprezenta circa 150 000 m³.**

Căi de valorificare superioară

O cale de valorificare superioară a lemnului o constituie **prelucrarea sa în hîrtie și cartoane.** În 1969, consumul acestor produse pe locuitor a fost la noi în țară de 21 kg., situîndu-se în urma consumului din alte țări ale lumii: Suedia 186 kg, R.F.G. 122 kg, Franța 93 kg, Austria 73 kg, Italia 65 kg, U.R.S.S. 26 kg etc., media europeană fiind 61,2 kg. Se apreciază că țări ca R.D.G., Italia, Austria, R.P.U., vor atinge în anul 1975 consumuri de 80—100 kg pe locuitor — media europeană ridicîndu-se la circa 100 kg. pe locuitor — nivelul pe care țara noastră îl va putea atinge după anul 2000. Dar pentru a ajunge aici, vor trebui luate măsuri complexe privind lărgirea resurselor de materie primă fibroasă și chiar importul unor cantități însemnate de lemn.

Tot ca resursă insuficient folosită la noi față de alte țări, **este cea a maculaturii care înlocuiește cu succes lemnul pentru celuloză.** În timp ce procentul de utilizare a maculaturii în producția de hîrtii și cartoane reprezenta în 1966 în România 12% în alte țări situația era următoarea: R.F.G. 42,7%, Anglia 35,5%, Franța 32,2%, Italia și Elveția 28,6%, etc. Prin măsurile ce se vor lua, **se prevede ca maculatura introdusă în producția de celuloză să crească la noi în următorii 10 ani de aproape 3 ori, iar pînă în anul 2000 de peste 5 ori, ajungînd să reprezinte 18,5% din producția de hîrtii și cartoane.**

Prin valorificarea cercetărilor, se va realiza o eficiență economică ridicată; pentru fiecare leu cheltuit în cercetare, se va obține o economie de 6 lei în producția de celuloză.,

În sfîrșit, o altă posibilitate de valorificare intensivă luată în considerație de organele de cercetare, se referă la prelungirea duratei de serviciu a lemnului încorporat în diverse construcții (agrozootehnice, miniere, industriale și de locuințe), prin diverse metode de protecție antiseptică, hidrofugă și ignifugă. Obiectivele urmărite vizează realizarea de produse noi antiseptice și ignifuge — pe bază de materii prime din țară — care să poată fi aplicate în condiții cît mai variate.

Prin aplicarea rezultatelor cercetărilor privind protecția lemnului, se va putea reduce consumul cu 10—20% din cantitatea ce urmează a fi tratată cu substanțe.

PUNCTE DE VEDERE

PERFECȚIONAREA FORMELOR DE DETERMINARE A IMPOZITULUI PE CIRCULAȚIA MĂRFURILOR

ÎN CADRUL actualelor forme de prelevare la buget a acumulărilor bănești, impozitul pe circulația mărfurilor ocupă, după cum se știe, un loc important, ca urmare a faptului că el deține o pondere ridicată în volumul veniturilor bugetului de stat, datorită rolului și funcțiilor pe care acesta le îndeplinește în procesul stabilirii și aplicării prețurilor, precum și prin utilizarea sa ca pîrghie de reglare a rentabilității pe produse.

Experiența acumulată pînă în prezent a dovedit că utilizarea impozitului pe circulația mărfurilor ca instrument de reglare a rentabilității pe produse nu a putut da, în toate cazurile, rezultatele scontate din cauza faptului că nivelul acestuia a fost menținut neschimbat pe o perioadă îndelungată de timp, deși au intervenit modificări importante în nivelul și volumul acumulărilor ca urmare a creșterii productivității muncii și a reducerii cheltuielilor de producție.

Creșterea rentabilității s-a înregistrat nu numai în sectorul producției mijloacelor de producție, unde, de regulă, nu s-a aplicat impozitul pe circulația mărfurilor, ci și în sectorul producției bunurilor de consum unde este așezat acest impozit. Sînt destul de numeroase exemple în care la o serie întreagă de produse, deși există stabilite cote de impozit pe circulatia mărfurilor, totuși întreprinderile producătoare obțin la aceste produse rentabilități exagerat de mari.

După cum se știe, măsurile de reglare a rentabilității au operat însă numai la produsele principale, cu pondere în producția internă sau la export. Din această cauză, în prezent, în listele de impozit pe circulația mărfurilor figurează încă un număr însemnat de cote de impozit care sînt stabilite de la reașezarea prețurilor din anul 1963 sau din anii următori și care nu sînt puse în concordanță cu schimbările intervenite în nivelul acumulărilor, astfel că nu pot fi utilizate în bune condițiuni la reglarea rentabilității pe produse.

Se impune deci o mai mare mobilitate a cotelor de impozit pe circulația mărfurilor și asigurarea unei legături mai strînse între acestea și evoluția nivelului acumulărilor bănești cuprinse în prețurile diferitelor produse din economie.

De aceea, **considerăm indicat ca, în strînsă concordanță cu măsurile ce se preconizează pentru planificarea prețurilor în economie, să se întocmească în mod corespunzător și calculele de perspectivă pentru modificarea cotelor de impozit și stabilirea nivelului impozitului pe circulația mărfurilor în diferite ramuri ale economiei naționale în funcție de evoluția prețurilor și a acumulărilor bănești ce vor fi cuprinse în aceste prețuri.**

În afara măsurilor de modificare a cotelor de impozit pe circulația mărfurilor care ar urma să se aplice o dată cu modificările de prețuri, considerăm indicat ca la produsele mai importante, la care se realizează rentabilități exagerate, să se ia măsuri pentru reglarea acestora prin impozitul pe circulația mărfurilor și la perioade mai scurte decît cele prevăzute pentru reașezările de prețuri în ramurile respective.

În toate cazurile însă modificările de cote de impozit pe circulația mărfurilor ar urma să se facă astfel încît influențele financiare rezultate din aplicarea lor să poată fi cuprinse în lucrările de planificare economică și financiară pe anul următor.

Deși lucrările de modificare a cotelor de impozit pe circulația mărfurilor și de adaptarea lor la condițiile noi ce intervin în economie comportă un anumit volum de muncă, considerăm că acesta poate fi compensat cu prisosință prin efectele pozitive pe care le-ar avea aplicarea unor asemenea măsuri în direcția stimulării întreprinderilor pentru reducerea prețului de cost, asigurarea unor condiții mai bune pentru aplicarea sistemului de cointeresare materială și în general pentru întărirea gestiunii economice proprii a întreprinderilor.

După părerea noastră, **o altă cale pentru creșterea rolului impozitului pe circulația mărfurilor în economie este aceea a extinderii calculului prin cotă procentuală a acestui impozit și a restrîngerii în mod corespunzător a calculului prin diferență.** Aceasta se întemeiază, în principal, pe următoarele considerente:

În primul rînd, stabilirea impozitului pe circulația mărfurilor în cotă procentuală face să crească rolul acestei pîrghii în procesul stabilirii prețurilor, creînd condiții mai bune pentru menținerea nivelului de preț și a nivelului de acumulări. După cum se știe, potrivit reglementărilor în vigoare prețurile la produsele noi se stabilesc prin corelare cu prețurile produselor alese ca etalon.

Pentru a plăti un impozit pe circulația mărfurilor mai mic și a realiza pe această cale un beneficiu mai ridicat, de cele mai multe ori întreprinderile și celelalte organe de stabilire a prețurilor se orientează în alegerea etaloanelor spre acele produse la care impozitul este mai mic, **chiar dacă din punct de vedere al caracteristicilor și al valorii de întrebuințare acestea prezintă deosebiri esențiale.** În ipoteza în care impozitul pe circulația mărfurilor se percepe prin diferență, acesta variază de la un sortiment la altul chiar în cadrul aceleiași grupe de produse, întreprinderile și respectiv organele de stabilire a prețurilor avînd astfel posibilitatea să-și aleagă etalonul cu cel mai mic impozit. Situația se schimbă în cazul impozitului prin cotă procentuală, întrucît acesta fiind, de regulă, unic pe o anumită grupă de produse, organul de stabilirea prețurilor (minister, centrală, întreprindere etc.) va fi obligat să includă în prețul noului produs aceeași cotă de impozit pe circulația mărfurilor indiferent de etalonul pe care îl va alege din grupa respectivă.

Această problemă capătă noi dimensiuni în condițiile lărgirii competențelor ministerelor, altor organe centrale și locale, precum și întreprinderilor în stabilirea prețurilor și anume:

— Necesită în și mai mare măsură utilizarea impozitului pe circulația mărfurilor prin cotă procentuală ca pîrghie stabilită pe plan central care să acționeze în procesul stabilirii prețurilor în direcția asigurării unui nivel corespun-

Gh. ȚIȚĂ

(Continuare în pag. 8)

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII ÎN ÎNTREPRINDERILE AGRICOLE DE STAT

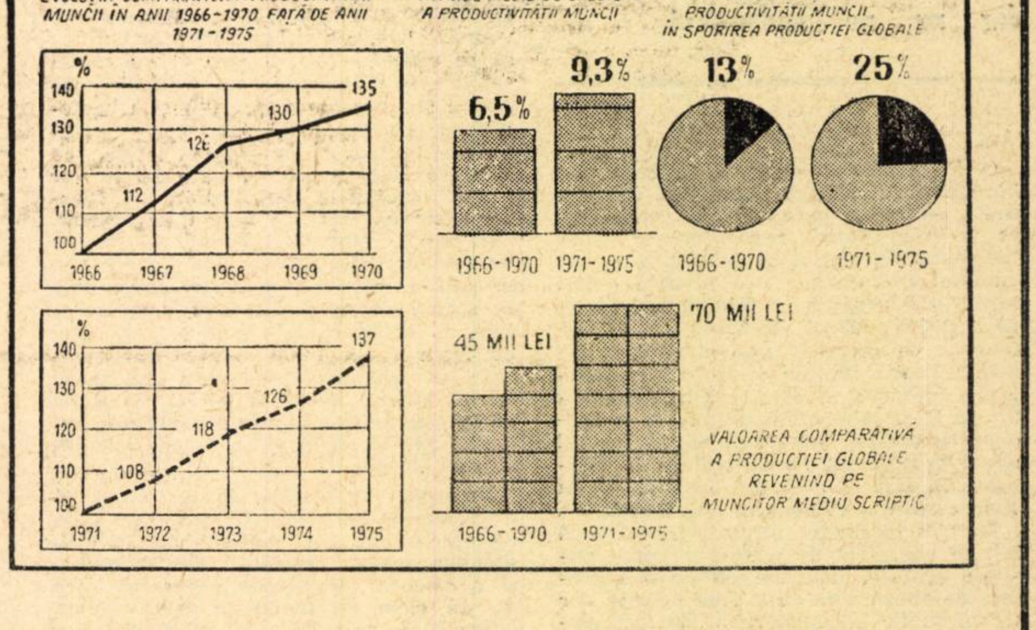

CREȘTEREA productivității muncii constituie unul din obiectivele principale ale dezvoltării unităților agricole de stat în anii 1971—1975.

Așa cum reiese din graficele alăturate, de la cincinalul actual se cere mult mai mult decît s-a obținut în cincinalul trecut. Astfel, deși nivelul productivității muncii realizat în 1970 și de la care s-a pornit în actualul cincinal este cu 35% mai mare față de 1966, totuși ea va depăși pe total perioadă sporul înregistrat în decursul cincinalului precedent. Ritmul mediu anual de creștere a productivității muncii este de 9,3%, cu 2,8% mai mare decît cel realizat în perioada 1966—1970.

Creșterea productivității muncii va conduce, cum este și firesc, la o sporire considerabilă a aportului acesteia în creșterea producției globale. În perioada 1971—1975 contribuția productivității muncii la creșterea producției globale va fi ca pondere cu 12% mai mare decît în 1966—1970. Aceasta va ridica în mod substanțial eficiența economică a producției acestui sector al agriculturii.

Semnificativ este și faptul că nivelul absolut al productivității muncii, exprimat prin valoarea producției globale ce revine pe un muncitor mediu scriptic, va fi de 1,5 ori mai mare decît în perioada 1966—1970.

Înfăptuirea sarcinilor stabilite în domediul creșterii productivității muncii va consolida și mai mult activitatea economică și organizatorică a I.A.S., sporindu-le în mod substanțial contribuția la dezvoltarea de ansamblu a agriculturii și a economiei naționale.

Un model economico-matematic pentru
OPTIMIZAREA FOLOSIRII PĂMÎNTULUI

FOLOSIREA rațională a pămîntului constituie în prezent una din sarcinile majore ale agriculturii. În cadrul unui județ aceasta se poate realiza cu rezultate deosebite prin utilizarea metodelor economico-matematice de modelare.

Județul Vîlcea dispune de terenuri foarte variate din punct de vedere a orografiei și a fertilității lor, ceea ce face ca așezarea pe teritoriu a sarcinilor planului cincinal să constituie o problemă destul de complicată. Pentru optimizarea folosirii pămîntului din cadrul acestui județ a fost întocmit un model economico-matematic. Județul este împărțit în mai multe zone. Patru zone formate în raport cu condițiile de producție reprezintă potențialul pămîntului din cooperativele agricole proprietate obștească, iar o zonă — datorită specificului din județ — cu suprafețe destul de întinse în regiunile de deal și submontane, reprezintă sectorul necooperativizat. Marea majoritate a coeficienților folosiți în model sînt identici cu cei pe baza cărora s-au făcut calculele constructive de balanță privind dezvoltarea în perspectivă a agriculturii din județ. În felul acesta rezultatele sînt comparabile.

Necunoscutele (x) în cadrul modelului dat se consideră suprafața pe care o va ocupa o cultură sau numărul de animale dintr-o specie (animal complex).

● Restricțiile modelului

ÎN CADRUL modelului economico-matematic întocmit au fost introduse mai multe tipuri de restricții și anume :

1. Una din principalele restricții din această categorie o reprezintă folosirea integrală a resurselor de pămînt. Preliminar întocmirii modelului economico-matematic s-a întocmit un studiu privind mișcarea categoriilor de folosință pentru a avea elementele pe baza cărora să se întocmească proiectul.

2. În afară de condițiile naturale, o resursă importantă o constituie baza energetică de care dispunem. Numărul de tractoare și mașini agricole îl exprimăm prin volumul de ha. a.n. ce poate să fie executat, luat global pe toate suprafețele deoarece nu știm cum trebuie repartizat pe zone. Apare constant numai volumul total disponibil. Pentru ca modelul economico-matematic întocmit să fie cît mai real a fost introdusă și o restricție referitoare la nedepășirea numărului de ha. a.n. în perioadele de vîrf.

3. O resursă materială importantă și care poate suferi o schimbare teritorială foarte activă o constituie îngrășămintele chimice. De aceea, în model s-a introdus restricția privind folosirea îngrășămintelor disponibile pe întreg teritoriu studiat, urmînd ca pe baza calculelor să se precizeze zona și cultura la care vor trebui atribuite îngrășămintele.

4. În procesul de dezvoltare a producției agricole intervin o serie de investiții ce se realizează în scopul asigurării obținerii producției respective. De exemplu, nu se poate asigura dezvoltarea producției animale fără unele investiții în grajduri. Problema investițiilor se poate privi sub două aspecte în raport cu proveniența lor ; proprii și pe bază de credit. Cele proprii se presupune că se vor consuma în cadrul fiecărei zone, pe cînd investițiile pe bază de credite se stabilesc pe ansamblu județului, urmînd ca în cadrul modelului să fie repartizate pe zone în raport cu necesitățile noi create, ca urmare a repartiției diferitelor ramuri.

5. În cadrul modelului elaborat, o resursă importantă se referă la forța de muncă folosită pentru realizarea proceselor de producție. Se pleacă de la premisa că forța de muncă existentă în fiecare zonă trebuie să fie folosită cît mai complet.

6. În cadrul restricțiilor se introduce o prevedere tehnică care să excludă posibilitatea monoculturii, asigurînd fiecărei plante în cadrul rotației culturilor un loc cît mai bun. Aceasta se poate realiza prin stabilirea anumitor ponderi maxime în structura culturilor.

7. Modelul economico-matematic de optimizare a folosirii raționale a pămîntului este conceput prin prisma că în cadrul zonelor existente este necesar să se producă anumite produse ca sarcină de plan pentru fondul centralizat. În felul acesta apare o restricție deosebit de importantă prin care se cere pentru anumite produse ca cel puțin sarcinile de plan să fie realizate indiferent dacă condițiile de producție naturale sau economice pledează pentru aceasta. În cadrul acestei restricții complexe se realizează și asigurarea efectivelor de animale cu diferite tipuri de furaje.

8. Pentru dezvoltarea producției animale este deosebit de necesar să se stabilească faptul că numărul de animale existent nu poate să scadă, punîndu-se ca restricție realizarea cel puțin a unui minim de efective, egal cu cel existent. Nestabilirea acestei restricții poate să ducă la excluderea unor specii de animale pentru care nu se stabilește fond de stat, sau unele specii să se dezvolte numai la nivelul acestuia, dar sub nivelul efectivelor existente.

9. Întreaga activitate de producție stabilită și care reflectă o mai bună folosire a pămîntului nu poate să fie apreciată ca atare decît dacă produce un volum mai mare de venit net (sau cel puțin la nivelul anterior). Fără realizarea acestei restricții cu caracter economic nu se poate aprecia ca optimă rezolvarea eventuală dată de model.

10. În cadrul sectorului cooperatist este necesar să enunțăm o restricție în care să se stabilească un anumit minim de produse pe care considerăm că se va repartiza cooperatorilor drept răsplată a muncii.

● Funcția de optimizare

ÎN SCOPUL stabilirii funcționalității sistemului alcătuit de restricții și necunoscute, în așa fel încît ecuațiile și inecuațiile să aibă o soluție unică și anume : cea mai avantajoasă dintr-un anumit punct de vedere, s-a formulat o relație suplimentară de optimizare sau de eficiență, denumită funcția scop, căreia i s-a impus să ia valorile maxime a producției globale a cărei formulare generală este :

$$F_{(x)} = \sum_{i=1}^{m} \cdot \sum_{z=1}^{p} x_{ikz}\, G_{ikz} + \sum_{z=1}^{p} \sum_{i=m+1}^{n} \sum_{j=1}^{r} \cdot x_{ijz} \cdot G_{ijz} \rightarrow Max$$

în care :

X_i = necunoscutele activității agricole
i = 1,2... m suprafața pe culturi agricole
i = m + 1... n necesar de animale pe specii
k = categorii de folosință (a = arabil ; v = vie și pepiniere viticole ; 1 = pomi și pepiniere pomicole ; p = pășuni ; f = fînețe)
z = zonele care fac parte din model z = 1,2, ..., p
j = tipuri de creștere a animalelor (complex, semicomplex, sistem gospodăresc, individual) j = 1, 2, ..., r
G_{ikz} = producția globală (i) a culturii și categoriei de folosință (k) din zona (z)
G_{ijz} = producția globală a speciei de animale (i) din tipul de creștere a animalelor (j) din zona (z).

● Interpretarea rezultatelor

ÎN URMA prelucrării la mașina electronică a modelului economico-matematic întocmit au rezultat o serie de relații a indicatorilor economici pe baza cărora s-a putut stabili comparativ cu situația actuală conținutul economic și tehnic al fiecărei variante întocmite.

O primă problemă care a fost studiată o reprezintă schimbările în structura culturilor : (Tabel nr. 1).

De remarcat că în primele patru zone structura culturilor realizată nu diferă deosebit de mult de la o zonă la alta. În acțiunea de maximizare a producției globale s-au produs unele schimbări în structura culturilor. Astfel, în primul rînd, **griul** s-a deplasat cu o pondere mai mare în zonele cooperativizate din nord (Horezu și Vîlcea), pe cînd în zonele de sud a scăzut. Față de situația actuală tendința este inversă. În procesul de optimizare s-a avut în vedere nu numai rezultatele pe zone a unei singure culturi, ci și măsura în care ea produce o producție globală mai mare față de alte culturi sau ramuri de producție.

Cultura porumbului în toate zonele s-a plasat la nivelul maxim admis de restricția tehnică privind ponderea maximă pe care poate să o aibă o cultură în asolament. Aceasta se explică atît datorită nevoilor mari de porumb pentru alimentarea producătorilor, cît și datorită faptului că, în comparație cu alte furaje, porumbul în această zonă are o eficiență mai mare, fiind cerut de dezvoltarea creșterii animalelor.

Cartoful s-a concentrat în zonele cooperativizate din nord ale județului (Horezu și Vîlcea) într-o proporție mai mare, precum și aproape la limita maximă admisă în zona sectorului necooperativizat, unde condițiile sînt destul de prielnice. Se poate spune că prin procesul de optimizare s-au obținut unele schimbări în structura culturilor care reflectă conținutul restricțiilor impuse și nivelul coeficienților stabiliți.

O a doua problemă care reflectă schimbările structurale în producția agricolă o constituie evoluția efectivelor de animale. (Tabel nr. 2).

Există anumite diferențieri în ce privește repartiția actuală a animalelor care se remarcă în mod deosebit la bovine și porcine și mai puțin la vaci și ovine. Dintre zonele cooperativizate, în zona Horezu se realizează cea mai mare creștere pe cînd în zona Vîlcea nivelul de creștere este mai mic. Aceasta se datorește în bună parte restricției privind dezvoltarea producției de grîu și porumb, ceea ce a redus ponderea culturilor furajere. În felul acesta, pășunile și fînețele disponibile au fost ocupate, în primul rînd, de ovine. Se poate observa o anumită tendință de creștere a densității bovinelor spre partea de nord a județului, justificată prin existența pășunilor și fînețelor. Cu toate că restricția privind realizarea efectivelor de animale existente s-a referit la totalul județului, totuși creșterea în cadrul județului a bovinelor nu s-a făcut prin concentrarea tuturor bovinelor în una sau două zone, ci prin creșterea proporțională (cu ritmuri diferite) în toate cele cinci zone. Doar în zona Horezu se realizează o densitate mai mare a vacilor, în celelalte trei zone (II, III și IV) densitatea lor practic este egală.

În ce privește dezvoltarea porcinelor ea rămîne la același nivel în zona sectorului necooperativizat, ca urmare a restricției de nereducere a efectivelor din această zonă, și a lipsei de concentrate pentru sporirea efectivelor. Între zonele cooperativizate, porcinele aproape se dublează față de situația actuală numai în zona Oltețului, în restul zonelor această specie este eliminată.

Dacă în situația actuală, așa cum am văzut, ovinele aveau relativ o repartiție uniformă (zonele cooperativizate), în procesul de optimizare s-a produs o anumită diferențiere pe zone. În zona Drăgășani numărul de ovine se reduce substanțial, limitîndu-se numai la folosirea integrală a pășunilor existente ; în schimb, în zona Vîlcea creșterea este foarte mare. Cele două zone cooperativizate din partea de nord, Vîlcea și Horezu, și-au împărțit între ele creșterea bovinelor și ovinelor. Cu toate că nu s-a adoptat o soluție de specializare totală datorită unor restricții ce mențin atît bovinele cît și ovinele în ambele zone, totuși se poate spune că în zona Horezu se observă o tendință de creștere a bovinelor, pe cînd în zona Vîlcea se constată o creștere a ovinelor. În ce pri-

Gh. STOICA
doctorand în științe economice

→

Tabelul nr. 1

— în procente din suprafața arabilă —

Zona	Grîu		porumb		cartof	
	realizat	plan optimizat	realizat	plan optimizat	realizat	plan optimizat
I Horezu	34,2	36,9	44,0	40,0	4,5	6,5
II Olteţu	38,3	31,2	40,7	45,0	1,2	—
III Vîlcea	36,2	37,3	44,7	40,0	3,2	8,4
IV Drăgășani	39,1	30,9	39,9	45,0	1,2	—
V Sectorul necooperativizat	1,2	—	70,8	60,0	11,0	18,0

Tabel nr. 2

Revin la 100 ha — capete

Zona	Bovine				Porcine		Ovine	
	Total		Vaci					
	realizat	plan optim	realizat	plan optim	realizat	plan optim	realizat	plan optim
I Horezu	28,9	39,0	7,8	14,1	1,4	—	56,4	93,5
II Olteţu	16,8	24,4	5,6	8,6	9,0	50,0	56,0	64,0
III Vîlcea	23,7	28,3	7,6	8,9	7,3	—	71,0	179,0
IV Drăgășani	17,3	27,7	5,9	8,3	9,0	—	56,3	23,3
V Sector necooperativizat	71,8	83,6	34,6	40,0	130,2	130,2	130,0	163,6

Tabelul nr. 3

Indicatorii	Nivelul actual realizat	Nivelul stabilit prin plan 1975	Plan optimizat
Producția globală (mil. lei)	402	684	729
Producția netă (mil. lei)	181	319	330
Fondul de consum al producătorilor (mil. lei)	169	274	289
Producția totală de grîu (mii tone)	17,9	27,8	26,9
Producția totală de porumb (mii tone)	48,4	59,3	62,4
Producția totală de cartofi (mii tone)	16,4	28,6	27,8
Producția totală de carne (mii tone)	9,4	14,3	17,2
Numărul de bovine (mii cap.)	65,5	77,4	82,0
Numărul de vaci (mii cap.)	27,1	30,0	34,0
Numărul de porcine (mii cap.)	26,1	25,0	32,0
Numărul de ovine (mii cap.)	149,9	164,2	192,0

←

veşte zona Olteţului şi a Drăgăşanilor, în prima se dezvoltă mai mult porcinele şi ovinele, iar în a doua bovinele.

● *Efectele optimizării*

FAŢĂ de schimbările prevăzute în structura culturilor şi a efectivelor de animale să urmărim efectul pe care l-a avut optimizarea producţiei globale[1]) şi a producţiei nete asupra ansamblului zonelor luate în studiu. (tabel nr. 3).

Ca urmare a procesului de optimizare se observă că se realizează un spor de producţie globală de 6,5% faţă de planul întocmit pentru anul 1975. Producţia netă creşte cu 3,4%. Comparaţia s-a făcut faţă de varianta de plan întocmită prin metodele clasice de balanţă, deoarece vrem să scoatem în evidenţă posibilităţile de folosire mai raţională a pămîntului prin folosirea metodelor moderne de calcul. Rezultă că prin procesul de optimizare se pot realiza sporuri de producţie globală şi netă faţă de metodele obişnuite de 2,9—7%. Aceste procente nu sînt de loc neglijabile dacă ne gîndim că se operează cu sute de milioane, iar un procent de creştere de 7% reprezintă o producţie netă de 22 milioane lei.

[1]) In analiza structurii culturilor cît şi a efectivelor de animale nu s-a făcut comparaţii cu rezultatele producţiei viticole şi pomicole. Aceste două ramuri bazate pe plantaţii multianuale şi avînd un anumit ritm de creştere impus dinainte nu pot să fie mutate de la o zonă la alta. Ele vin doar să completeze producţia globală realizată de celelalte ramuri şi culturi.

IMPOZITUL PE CIRCULAŢIA MĂRFURILOR

(Urmare din pag. 6)

zător de acumulări băneşti în preţul noilor produse ;

— In situaţia în care ar continua să se menţină impozitul pe circulaţia mărfurilor prin diferenţă ar însemna ca Ministerul Finanţelor să avizeze toate preţurile cu ridicata ale întreprinderii pentru calculul impozitului, deşi preţurile cu amănuntul sau preţurile cu ridicata ale industriei se stabilesc de alte organe, iar în anumite cazuri chiar şi de întreprinderi.

În al doilea rînd, impozitul prin cotă procentuală acţionează în direcţia reducerii costurilor la produsele noi şi obligă întreprinderile producătoare la analizarea eficienţei acestora. La stabilirea preţului cu amănuntul se iau în considerare, atît nivelul costurilor, cît mai ales valoarea de întrebuinţare a noului produs comparativ cu cele existente, urmărindu-se stabilirea unui nivel de preţ care să asigure desfacerea acestor produse.

Ca urmare, în cazul impozitului pe circulaţia mărfurilor prin diferenţă acesta este supus unei duble influenţe, pe de o parte organele comerciale urmăresc stabilirea unor preţuri cu amănuntul, care să asigure o desfacere rapidă a produselor, deci la un nivel mai redus, iar pe de altă parte producătorii pretind, aşa cum s-a arătat, preţuri cu ridicata cît mai mari, care să le asigure o acoperire a costurilor şi un beneficiu cît mai ridicat.

Situaţia este cu totul alta în cazul impozitului prin cotă, rolul său creşte, transformîndu-se dintr-un instrument pasiv — rezultat ca diferenţă între două preţuri — într-unul activ, care influenţează direct atît nivelul preţurilor cu amănuntul cît şi cel al preţurilor cu ridicata. Într-adevăr, în condiţiile impozitului prin cotă organele comerciale sînt obligate să ţină seama la stabilirea preţurilor cu amănuntul printre alte criterii şi de necesitatea de a se asigura prin preţ nivelul impozitului pe circulaţia mărfurilor exprimat prin cota procentuală.

Pe de altă parte, producătorii vor fi determinaţi să acţioneze nu numai în direcţia creşterii preţurilor cu ridicata care în condiţiile impozitului prin diferenţă s-ar fi realizat prin diminuarea impozitului — ci şi în direcţia reducerii costurilor de fabricaţie, întrucît există o limită superioară care o constituie preţul cu amănuntul şi o cotă de impozit pe circulaţia mărfurilor care trebuie să fie asigurată din acumulările obţinute.

Aceasta înseamnă că **impozitul pe circulaţia mărfurilor prin cotă asigură o corelaţie directă între scara preţurilor cu amănuntul şi cea a preţurilor cu ridicata lăsînd ca diferenţierile preţurilor cu amănuntul respectiv ale preţului de cost pe sortimente să se reflecte în mod justificat în beneficiu, element care stă la baza sistemului de cointeresare materială a întreprinderilor. Totodată, prin aceasta se leagă direct rentabilitatea întreprinderilor de cerinţele pieţei, se scot în evidenţă diferenţierile nejustificate ale acumulărilor între produse şi grupe de produse, anomaliile de preţuri cu amănuntul, de costuri etc.**

În al treilea rînd impozitul pe circulaţia mărfurilor prin cotă contribuie la determinarea în condiţii mai bune a preţurilor cu ridicata ale întreprinderii pentru produsele destinate exportului. Aceasta se referă îndeosebi la produsele care nu au preţuri cu ridicata ale întreprinderii stabilite ca atare şi care se obţin din preţurile cu amănuntul prin scăderea succesivă a rabatului comercial şi a impozitului pe circulaţia mărfurilor.

Impozitul pe circulaţia mărfurilor prin cotă acţionează în acest caz direct asupra nivelului preţului cu ridicata al întreprinderii contribuind astfel la exprimarea mai reală a eficienţei la export a produselor respective.

În cazul impozitului prin diferenţă acţiunea impozitului asupra preţului cu ridicata al produselor destinate exportului este limitată tocmai datorită neajunsurilor arătate în legătură cu rolul său în procesul stabilirii preţurilor.

În al patrulea rînd, se poate aprecia că impozitul pe circulaţia mărfurilor prin cotă constituie o formă mai simplă de stabilire a sumelor cuvenite bugetului la întreprinderi întrucît calculul se face pe grupe de produse şi nu pe fiecare sortiment în parte aşa cum se procedează în cazul impozitului prin diferenţă, pentru al cărui calcul sînt necesare două rînduri de preţuri-preţuri cu ridicata ale industriei şi preţuri cu ridicata ale întreprinderii.

Avînd în vedere aceste avantaje **considerăm indicat ca aplicarea acestei măsuri să se facă la o serie de produse care nu prezintă de regulă o variaţie prea mare a rentabilităţii în cadrul aceleiaşi grupe de produse şi care au un număr mai restrîns de sortimente.** În acest sens, ar putea fi avute în vedere, o serie de materiale de construcţie ca : ciment, ţigle, cărămizi, produse tehnico-medicale etc.

O altă cale care ar putea asigura, de asemenea, creşterea rolului impozitului pe circulaţia mărfurilor este şi restrîngerea numărului de cote de impozit pe circulaţia mărfurilor. Pentru a se asigura creşterea eficienţei impozitului pe circulaţia mărfurilor prin cotă procentuală în procesul stabilirii preţurilor este necesar ca acesta să fie stabilit pe grupe de produse, iar cotele de impozit să fie cît mai cuprinzătoare.

În cazul în care cotele de impozit pe circulaţia mărfurilor ar fi detailate pe fiecare sortiment în parte aceasta ar duce pe de o parte la o complicare a muncii de calculare a impozitului, iar pe de altă parte ar face să se menţină aceleaşi neajunsuri care sînt specifice impozitului prin diferenţă. În această situaţie, efectele economice ale utilizării impozitului prin cotă ar fi identice cu cele ale impozitului prin diferenţă, între aceste două modalităţi de calcul menţinîndu-se numai deosebiri în ceea ce priveşte tehnica de calcul a impozitului.

Există însă o limită în ce priveşte restrîngerea numărului de cote de impozit pe circulaţia mărfurilor şi aceasta este determinată de variaţia rentabilităţii de la un produs la altul sau de la o grupă de produse la alta. Cerinţei de a se stabili un număr cît mai redus de cote de impozit pe circulaţia mărfurilor i se opune cerinţa de a se evita intrarea în pierdere a produselor sau de a se lăsa rentabilităţi exagerate în preţul acestora.

Ca urmare, în procesul stabilirii cotelor de impozit pe circulaţia mărfurilor este necesar să se ţină seama de ambele cerinţe. În condiţiile reaşezării generale a preţurilor cu ridicata, ca urmare a restrîngerii variaţiei rentabilităţii în preţul produselor, se vor crea noi posibilităţi de reducere a numărului de cote de impozit pe circulaţia mărfurilor şi de determinare a acestora pe grupe cît mai mari de produse, ceea ce este de natură să ducă la creşterea eficienţei aceste pîrghii în economie.

În numărul de azi al „Suplimentului" VIEŢII ECONOMICE

AGENDA ECONOMISTULUI

CREDITAREA ŞI DECONTAREA LUCRĂRILOR LA EXPORT

océ

OCE VAN DER GRITEN N. V.
OLANDA

organizează o

„EXPOZIŢIE DE APARATE DE COPIAT ELECTROSTATICE ŞI HELIOGRAFE"

în perioada 15—19 iunie 1971

în Sala Institutului de Proiectări Ilfov din Bucureşti str. Matei Millo nr. 13.
Deschisă zilnic : 9,00 — 17,00

Pentru invitaţii şi informaţii, vă rugăm să vă adresaţi la Agenţia Română de Publicitate Internaţională PUBLICOM, telefon : 14 75 35.

PUBLICOM

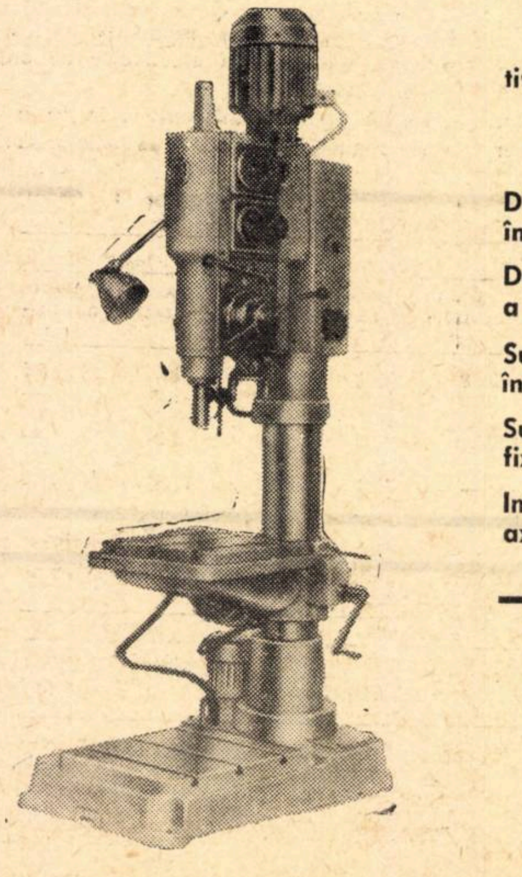

MAŞINA DE GĂURIT de construcţie modernă, de mare productivitate şi cu multiple aplicaţii.

	B 12 A	BK 20	BK 32
Diametru maxim de găurit în oţel, în mm	12	20	32
Dimensiunea suprafeţei utile a mesei, în mm	340 × 230	350 × 300	550 × 440
Suprafaţa utilă a mesei înclinabile, în mm			400 × 4000
Suprafaţa utilă a mesei fixe, în mm	340×295		
Intervalul vitezelor axei principale în t/min	500 — 4000	95 — 1900	85 — 1500

EXPORTATOR : MACHINOEXPORT S.A.R.L.
Str. AKSAKOV Nr. 5 Sofia — Bulgaria
Telefon : 88-53-21
Telex : 22 425
Telegrame : MACHINOEXPORT — Sofia

PUBLICOM

Proiectul de lege cu privire la organizarea și conducerea unităților economice de stat

ONORAREA CONTRACTELOR DE CEI CE LE ÎNCHEIE

PROIECTUL de lege se prezintă ca un document amplu, complex în care se reflectă pe deplin politica științifică a partidului și statului cu privire la organizarea și conducerea economiei noastre socialiste. În cele trei capitole ale legii se statornicesc principii, atribuții, competențe, drepturi de decizie și forme de conducere colective care prin conținutul lor situează știința și practica conducerii din țara noastră la nivelul mondial.

Conceptele de organizare și conducere, democratizarea conducerii — atragerea la problemele conducerii în fapt a întregului colectiv de salariați al unităților economice — consfințesc aportul novator al țării noastre, în concertul preocupărilor generale, pentru perfecționarea conducerii unităților economice.

Prevederile capitolului I, art. 1 și 2 stabilesc rolul întreprinderii ca unitate de bază a producției, care funcționează pe principiul gestiunii economice, încheie bilanț, are cont la bancă, este parte integrantă a planului economiei naționale.

Aceste prevederi, precum și atribuțiile și competențele stabilite, soluționează pe deplin funcționalitatea marii întreprinderi industriale ca un sistem integrat, în care procesul de aprovizionare — producție-desfacere se realizează în totalitate, în cadrul unei singure unități economice.

În economie există un număr important de întreprinderi de dimensiuni mai mici, care integrate în cadrul unei centrale (art. 15) au posibilitatea să beneficieze în mai mare măsură de progresul tehnic, de inovarea producției, de prospectarea pieței interne și externe, în scopul cunoașterii nevoilor reale, de metodele moderne de conducere.

Grija deosebită în organizarea și funcționarea acestor unități în cadrul centralei — unitate care de regulă se adaptează foarte ușor la nevoile pieței și care realizează o rentabilitate ridicată — trebuie să se reflecte în creșterea acestor calități proprii întreprinderilor mici și mijlocii.

În ultima perioadă de timp am avut nenumărate exemple, cînd astfel de întreprinderi și-au pierdut „personalitatea", n-au mai avut cont sau subcont la bancă, n-au avut dreptul să beneficieze de credite, într-un cuvînt n-au mai avut dreptul să aibe relații economice și financiare, să ia decizii operative. Aproape toată activitatea de luare a deciziilor „se mutase" la centrală, totul trebuia comunicat centralei, de la care se aștepta decizia. Prin organigrama ce li s-a stabilit, prin decretarea că sînt organizate pe principiul gestiunii interne, aceste unități nu au mai avut mijloace, competențe, drepturi de decizie.

Conducerile acestor întreprinderi erau transformate aproape în simpli „maiștri de producție", care aveau sarcina să realizeze sarcinile de plan cantitative, fără să cunoască, să urmărească sporirea rentabilității, gestiunea activității lor.

Proiectul de lege, prin art. 38, statornicește că acestor unități trebuie să li se creeze condiții pentru realizări cantitative și calitative în condiții de eficiență economică maximă a producției, pot încheia contracte, pot avea relații financiare, independență operativă și subcont la bancă. Propunem ca aceste competențe să aibe o redactare mai expresă.

Centrala nu trebuie înțeleasă numai ca o concentrare de unități productive din punct de vedere tehnic, ci și ca o concentrare economico-financiară și umană, care-i permite să funcționeze cu eficiență economică sporită, care îi asigură rolul de partener economic puternic, în relațiile ei, cu alte unități economice din țară și străinătate.

Practica de pînă în prezent în activitatea unor centrale industriale ne arată că acestea încheiau și semnau contracte economice (în domeniul aprovizionării, desfacerii etc.) în folosul unităților componente, dar onorarea contractelor (de exemplu plata valorii materiilor achiziționate, încasarea produselor vîndute, îndeplinirea prevederilor contractuale) se făcea în fapt de unitățile componente.

Prima întrebare care se pune este aceea dacă centrala își îndeplinește funcția sa economică în aceste condiții de desfășurare a activității ?

Pornind de la principiile că centrala este dotată cu mijloace circulante proprii (art. 20), că un act economic se încheie numai prin realizarea lui financiară, propunem să se precizeze :

a) centrala reține mijloacele circulante necesare îndeplinirii contractelor economice încheiate la nivelul centralei, în folosul unităților componente ;

b) unitățile componente ale centralei dispun de mijloacele circulante necesare realizării contractelor economice încheiate în limita competențelor atribuite de centrală.

Sîntem de părere că în aceste condiții atît centrala cît și unitățile componente vor funcționa pe principii economice și nu de directivă administrativă, că în acest fel se ierarhizează precis atît drepturile de decizie, cît și răspunderile și obligațiile pentru îndeplinirea atribuțiilor prevăzute de lege, se asigură înlăturarea paralelismelor în îndeplinirea sarcinilor.

Această propunere are în vedere adevărul economic, că desfășurarea unei activității economice, semnarea și plata din fondurile bănești proprii, creează grija și răspunderea în gospodărirea banilor, în folosirea lor cu eficiență economică cît mai ridicată. Aceasta este cu atît mai valabil, atunci cînd gospodărești banii poporului.

În art. 16 se prevede că centrala se constituie de regulă pe structura unei mari întreprinderi. Această prevedere are în vedere legătura centralei cu producția, cu activitatea concretă economico-financiară.

Sîntem de părere că în condițiile unei centrale cu un număr redus de unități componente (3—5), centrala poate îndeplini corespunzător atît sarcinile directe de conducere a producției și a activității economico-financiare la unitatea pe structura căreia s-a constituit, cît și atribuțiile de cercetare, proiectare, dezvoltare, comerț exterior, aprovizionare și desfacere pentru ansamblul centralei industriale.

În condițiile existenței unei centrale cu un număr mare de unitătii componente (de exemplu 10—20 unități), unele din ele avînd mărimea și complexitatea activității unității pe structura căreia s-a constituit centrala, intervin dificultăți în îndeplinirea concomitentă a atributelor principale stabilite centralei, și cele privind conducerea nemjlocită a unității de bază.

Practica mondială ne arată preocuparea aproape generală ca combinatele, companiile, trusturile să îndelinească centralizat funcții economice, legate de planificare, cercetare, dezvoltare, piață, creșterea eficienței economice, pentru toate unitățile componente. În aceste condiții se adoptă soluția ca fiecare unitate industrială componentă să aibă conducerea și organizarea ei distinctă, care să asigure îndeplinirea sarcinilor proprii.

Propunem ca art. 16 să fie formulat astfel încît să rezulte că numai în cazul cînd centralele industriale cuprind un număr mic de unități componente ele trebuie constituite pe structura uneia dintre acestea.

În condițiile desfășurării activității centralelor, conform propunerilor din material, ea nu devine un organ intermediar între minister și fabrică, deoarece îndeplinește direct și concret activități economice în folosul unităților industriale componente care nu se repetă în activitatea acestora.

Paraschiv BAȘTUREA

Proiectul de lege privind încadrarea și promovarea în muncă a personalului din unitățile socialiste de stat

ACCENT PE PERFECȚIONAREA RESURSELOR UMANE

REIEȘIT din necesitatea îmbunătățirii contribuției oamenilor muncii la rezolvarea problemelor majore impuse de revoluția tehnico-științifică, noul document de reglementare a încadrării și promovării în muncă a personalului unităților socialiste de stat constituie un act concret de traducere în viață a măsurilor preconizate de conducerea de partid și de stat pentru realizarea vastului program de dezvoltare a economiei noastre. În ansamblu, proiectul de lege se prezintă ca un instrument eficient de acțiune pentru folosirea în mai bune condiții a personalului. Apreciem însă că proiectului de lege i se pot aduce unele îmbunătățiri.

Legat de necesitatea integrării rapide a fiecărei persoane în activitatea unității unde urmează să-și exercite atribuțiile, considerăm că textul legii ar putea fi completat cu **prevederea ca descrierea postului să constituie un act normativ al conducerii unității,** în care să se arate clar și explicit activitatea care trebuie desfășurată pe postul respectiv, responsabilitatea și autoritatea persoanei, formarea necesară ocupării postului, condițiile în care se exercită activitatea postului, precum și relațiile postului respectiv cu alte posturi.

De o deosebită importanță consider că reprezintă elementele prevăzute pentru promovarea în categorii superioare de încadrare sau în funcții de conducere, una din cele mai importante fiind gradul de pregătire și perfecționare atins de persoana respectivă. În acest sens investițiile făcute pentru pregătirea și perfecționarea cadrelor, apelîndu-se la metode moderne, științifice sînt recunoscute ca determinînd o creștere a productivității muncii și a eficienței activității unitățlor economice, comparabilă cu aceea datorată modernizării dotării tehnice. În dezbaterea acestei idei consider că proiectul de lege **trebuie să condiționeze menținerea în funcție numai a acelor cadre care marchează o creștere evidentă și constantă a eficacității personale în exercitarea atribuțiilor specifice** ca urmare a investițiilor făcute pentru formarea și perfecționarea lor. Numai astfel se poate răspunde cerinței de principiu ca perfecționarea să reprezinte de fapt o îmbunătățire a capacităților în funcțiune.

În proiectul de lege se pun în discuție unele noțiuni care consider că trebuie de la bun început bine conturate și definite.

Astfel, prin „compartimente de muncă" se consideră atît organismele cu caracter funcțional din aparatul unităților socialiste de stat (direcții, servicii, birouri etc.) cît și organisme economice de producție care funcționează pe principiul gestiunii economice (secții de producție, șantiere, loturi, ferme etc.).**Consider în acest sens necesară o delimitare, ținînd seama de caracteristicile total diferite ale acestor categorii de organisme,** care de altfel sînt reflectate și în prezent în actele normative în vigoare sau în recentul proiect de lege privind organizarea și conducerea unităților economice, de asemenea supus dezbaterii. De aici și o necorelare în ceea ce se consideră ca funcție de conducere și prevederile art. 30, în sensul că maistrul poate fi considerat ca funcție de conducere, cu toate că există posibilitatea ca el să nu fie șef de compartiment de muncă conform prevederilor art. 6 pct. c (maistru principal, maistru de schimb, maistru etc.)

De asemenea, **consider că ar trebui reanalizate prevederile art. 39 deoarece, funcția de secretar al consiliului popular județean, municipal și orășenesc este o funcție de conducere,** atît prin prerogativele conferite prin lege cît și prin faptul că are autoritate ierarhică asupra unor compartimente din structura consiliului popular, ca administrația locală, juridic, secretariat, administrativ etc.

Tot ca un element de factură nouă, cu largi perspective de rezolvare pe baze obiective și fundamentate a unor probleme legate direct de relațiile umane din cadrul unităților noastre, este introducerea sistemului de apreciere, ca un element important al conducerii personalului. **În acest sens consider necesar ca la baza sistemului de apreciere să figureze analiza, descrierea și evaluarea fiecărei funcții. În ceea ce privește sistemul de evaluare a funcțiilor, acesta consider că trebuie să fie definit și standardizat în fiecare unitate economică.**

În legătură cu ocuparea unui post prin concurs, consider că ar **trebui reanalizate și corelate prevederile art. 53 și 58, în sensul că acordul unității să se dea înainte ca persoana să se prezintă la examen sau concurs,** altfel ar putea exista situația ca, după absolvirea examenului, unitatea să nu fie de acord cu transferul salariatului, mai cu seamă pentru cadrele de conducere. De altfel, la **art. 53** consider că **trebuie făcută precizarea dacă este vorba de toate cadrele de conducere, pentru că în ceea ce privește directorii, este necesar avizul organului ierarhic superior al unității respective.**

Pentru funcțiile de execuție consider însă că s-ar putea prevedea ca suficient numai acordul unității din care fac parte.

Noul proiect de cadru legislativ reprezintă o premisă a realizării programului de stabilizare și organizare a unor forme eficiente de conducere a activității de personal. Bazat pe concepte noi și urmărind aplicarea cu fermitate a politicii de cadre a partidului nostru, concretizarea acestor prevederi în unitățile socialiste de stat va conduce nemijlocit și la rezolvarea cu mai multă eficiență a problemelor legate de acest domeniu.

Nicolae HANEȘ

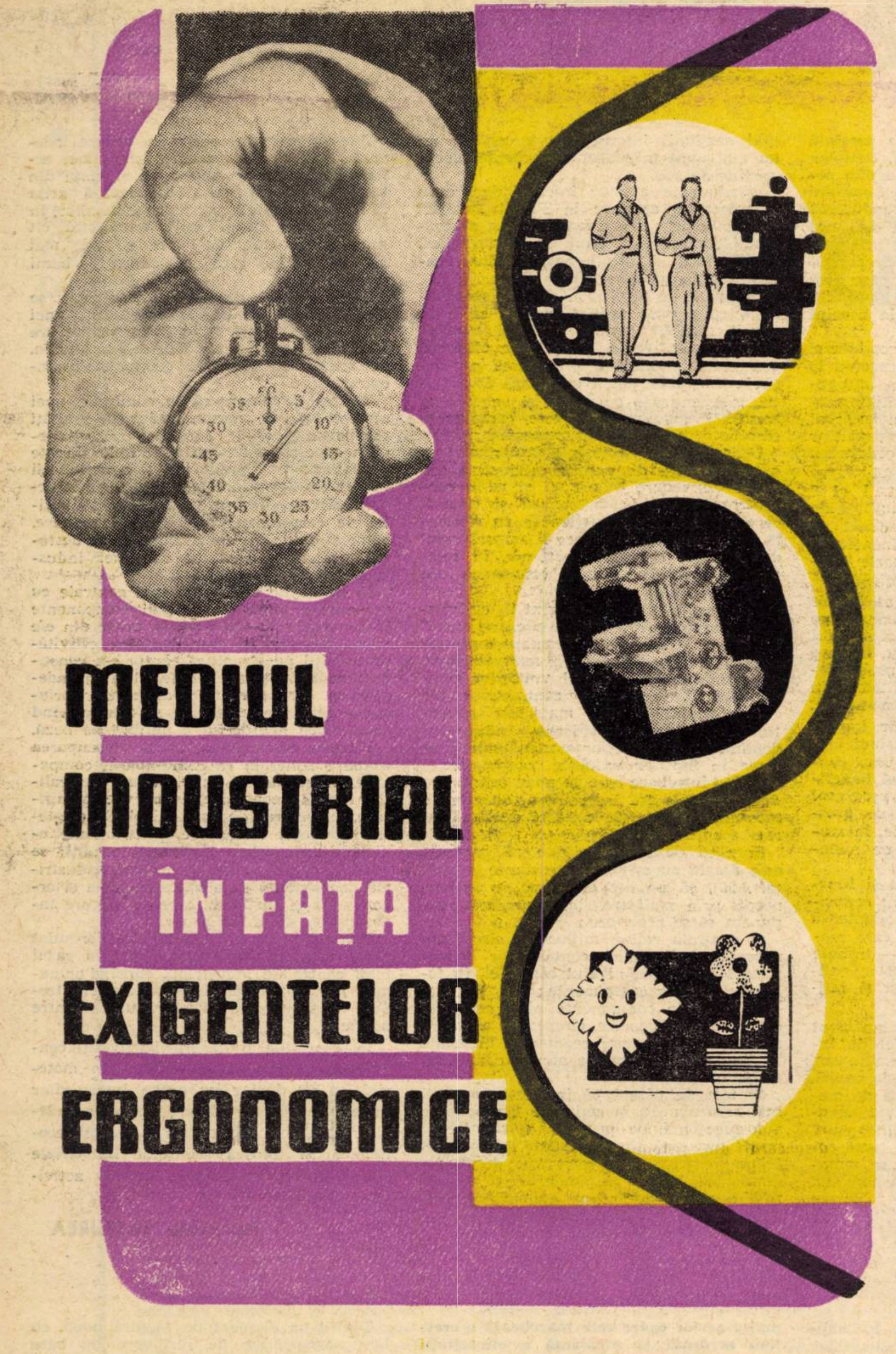

MEDIUL INDUSTRIAL ÎN FAȚA EXIGENȚELOR ERGONOMICE

TRIBUNA SPECIALISTULUI

SĂ DESCHIDEM PORȚILE ERGONOMIEI...

ÎN URMĂ cu puțin timp, conducerea Uzinei de metale neferoase din Baia Mare, cu sprijinul Cabinetului județean de organizare științifică, au solicitat la CEPECA efectuarea unui studiu-diagnostic în probleme de ergonomie. Rezultatele studiului s-au materializat într-unul dintre cele mai vaste atestate de ergonomie corectivă. Definitorie pentru rezultatele acestei colaborări ni se pare a fi concluzia finală a directorului general al uzinei amintite: **„Sînt perfect convins că prin ergonomie putem și trebuie de urgență să schimbăm mentalitatea generală, învechită despre muncă și în acest sens trebuie să acționăm de urgență și în primul rînd".**

> **• Ergonomia contribuie la modificarea mentalității despre muncă.**
> **• O soluție pe cît de formală, pe atît de insuficientă !**
> **• Sofisticînd-o, ergonomia rămîne rece, neînțeleasă, străină, impenetrabilă, dificil de asimilat.**

• Ergonomia nu este o știință de laborator

AM ÎNCEPUT cu acest exemplu pentru a sublinia că deși există preocupări și realizări încurajatoare, mai sînt încă multe de făcut pentru o largă pătrundere și valorificare a potențialului științific al ergonomiei în unitățile noastre economice. Un mare număr de conducători ai proceselor economice și specialiști în tehnologie, proiectare, organizare, atît din întreprinderi, cît și din instituții de proiectări și de cercetări, nici măcar nu știu cu ce se ocupă ergonomia, necum să știe s-o utilizeze, să facă apel la tezaurul său de noțiuni pentru conceperea și organizarea noilor procese, mașini, instalații sau locuri de muncă.

Situația este în bună parte explicabilă, prin lipsa de instruire a oamenilor încă din formarea lor profesională de bază, pentru asimilarea ergonomiei ca o parte componentă a cunoștințelor profesionale fundamentale. Această stare de lucruri se datorează unor tendințe de monopol științific, pe care unii specialiști în ergonomie caută cu orice preț să-l mențină, opunîndu-se unei largi circulații și difuzări a noțiunilor, negînd chiar necesitatea instruirii cu noțiuni de ergonomie și a elevilor din școlile profesionale. În acest sens, directorul unui institut care se ocupă cu ergonomia, afirma — foarte contrariat de altfel — că „actualmente de ergonomie se ocupă cine vrea și cine nu vrea" [1]), cerînd ca în această direcție să se pună ordine, prin coordonarea centrală a preocupărilor. Bine, dar ergonomia este o știință a muncii, iar oameni ai muncii sînt în țara noastră de ordinul milioanelor și fiecare în parte are nevoie de cunoștințe de ergonomie, să le aplice, să le facă să trăiască în propria sa muncă și a celor din colectivul său de muncă. Ergonomia nu este și nici nu trebuie înțeleasă ca o disciplină de laborator, ci ca o știință care se poate valorifica doar la locul de muncă, la fiecare loc de muncă. Ergonomia nu poate exista doar prin specialiștii de laborator; aceștia trebuie să deschidă drumul spre noi acumulări pe tărîm științific, dar acumulările trebuie să fie puse la îndemîna fiecărui om, potrivit naturii activității sale, printr-o instruire ergonomică de bază, dar și permanentă.

Tendințele de monopolizare se mai manifestă și prin ținerea sub cheie a surselor de informație și documentare științifică. Așa se explică faptul că primele cursuri de o mai largă difuzare a noțiunilor de ergonomie au început abia în anul 1967, prin cursurile organizate de CEPECA; așa se explică faptul că primele simpozioane de ergonomie au fost organizate începînd cu anul 1968.

• Inițiativele sînt împiedicate de inexistența unui acord asupra definiției !

PENTRU a contribui la lichidarea acestor stări de fapte, pentru a asigura o pătrundere a ergonomiei în școlile de toate gradele — profesionale și tehnice — încă în anul 1970, CEPECA în colaborare cu Centrul pentru perfecționarea cadrelor din învățămîntul tehnic, a instruit circa o mie de profesori din școlile profesionale, tehnice și de maiștri care predau materiile de tehnica meseriei și organizare, pentru ca noile promoții de cadre să fie instruite chiar la nivelul instruirii de bază și în domeniul ergonomiei. Cu toate acestea, programa analitică a școlilor de acest nivel încă nu a fost modificată, introducîndu-se doar la unele școli cîte 2—3 ore de ergonomie în cadrul disciplinei „Protecția muncii". Este o soluție pe cît de formală, pe atît de insuficientă !

Pînă în prezent în țara noastră singura instituție de învățămînt superior unde se predă ergonomia — este drept că numărul orelor afectate este insuficient — este Academia de Studii Economice din București, aceasta efectuîndu-se în cadrul disciplinei „Economia muncii". Inițiativă a existat și la Institutul Politehnic-București, care a intenționat chiar să organizeze încă în acest an cursuri postuniversitare de ergonomie pentru ingineri, fiziologi, psihologi, economiști, sociologi etc., dar inițiativa a fost contracarată pentru motivul că încă nu s-a căzut la un acord unanim asupra definiției ergonomiei și nu s-a stabilit cine coordonează în țară preocupările de ergonomie. O asemenea inițiativă pe linia formării de specialiști în ergonomia proiectivă, a mai fost recent abandonată sub același motiv pueril, atunci cînd s-a propus un curs experimental la CEPECA.

• Concepție pluridisciplinară sau... fugă de acțiune ?

O ALTĂ FRÎNĂ puternică în calea unei largi aplicări și folosiri a ergonomiei este curentul potrivit căruia ergonomia nu poate exista și nu se poate folosi decît în prezența unei echipe complexe de specialiști, avînd ca formație profesională întreaga paletă a disciplinelor care au tangență cu participarea omului în procesul muncii. Dacă o astfel de concepție este valabilă în munca de cercetare, ea nu mai are valabilitate în sfera aplicației. Am văzut ingineri în străinătate folosind de unul singur noțiunile de ergonomie la planșeta de proiectare sau tehnicieni în organizare, adoptînd măsuri de natură ergonomică corectivă, fără posibilitatea de a le fi putut imputa vreo abatere de la rigurozitatea științifică a disciplinei. Institute de învățămînt din Anglia acordă titluri științifice specialiștiior individuali, care practică ergonomia de concepție sau de corecție, referitoare la producție sau la produse. Seria exemplelor și a argumentelor ce se opun acestui curent obstrucționist poate fi continuată, amintind și faptul că o serie de firme din țările dezvoltate industrial instruiesc lucrătorii asupra modului cum să împiedice ei înșiși risipa de energie în munca lor, iar sindicatele din aceste țări au preocupări pentru educația ergonomică a lucrătorilor.

• Prețiozitate, ermetism și mistificare

EXISTĂ o foarte mare frecvență în rîndul celor ce se ocupă de ergonomie, de a o sofistica în așa fel, încît să-i dea expresia prețiozității printr-un limbaj ermetic, îmbrăcînd-o într-o armură care să o facă de nepătruns celor ce stăpînesc — datorită formației lor profesionale — mai puțin terminologia consacrată a științelor medicale și umaniste. Ei reușesc să o facă în asemenea măsură, încît, și pentru cei mai avizați, ergonomia rămîne rece, neînțeleasă, străină, impenetrabilă, dificil de asimilat. Nu pledăm pentru vulgarizarea acestei științe, dar ne opunem mistificării voite și căutate a formelor de prezentare impenetrabile. Ergonomia trebuie vorbită pe înțelesul celor ce trebuie să o aplice, a celor ce lucrează la planșeta de proiectare și în uzine, a celor ce fac selecție, orientare și instruire profesională. Ergonomia poate să fie înțeleasă și folosită de fiecare om în munca sa. Că există un limbaj științific și, în același timp, simplu, accesibil, ne-o dovedesc lucrările unor autori de renume mondial, care au o largă circulație internațională, ne-o dovedesc materialele de instruire elaborate de diferite firme pentru proprii lor lucrători, cît și materialele educaționale difuzate de sindicatele din numeroase țări. Am făcut această precizare, pentru că ne aflăm la început de drum în materie de publicații de specialitate în ergonomie și pentru că organele de presă trebuie, după opinia mea, să fie preavizate de existența acestui curent de ermetism și trebuie să vegheze la curmarea extinderii lui.

Consider că măsurile de perfecționare continuă a pregătirii cadrelor din economie — măsuri menite să împiedice fenomenul de „îmbătrînire profesională" — trebuie să acorde atenție unei largi difuzări a ergonomiei, pentru ca ea să devină o știință de instruire profesională pentru fiecare om al muncii. În acest scop, se impun angrenate într-o acțiune comună și foarte operativă, o serie de organisme care pot și trebuie să-și aducă aportul pe linia generalizării ergonomiei la scara întregii economii naționale. În mod deosebit pot contribui la aceasta Consiliul General al Sindicatelor, Ministerul Învățămîntului, Ministerul Muncii, presa, radioul, televiziunea și editurile, cabinetele județene de organizare științifică a producției, Academia de studii sociale și politice.

Virgil ANGHELESCU
expert CEPECA

1) I. Lazăr: „Ergonomia, investigație științifică în profunzimea procesului muncii", Scînteia, nr. 8766, 24 aprilie 1971, pag. 3.

RECOMANDĂRI ERGONOMICE

CULOARE

CONSILIUL englez pentru culori (Britisch Colour Council) recomandă **4 teme de colorație**, dintre care 2 pe bază de culori reci și 2 pe bază de nuanțe calde.

Tema 1 (nuanțe reci):
— plafonul: crem;
— părțile de jos și de sus ale pereților: bej;
— mașinile: cenușiu mediu;
— husele: albastru — verzui.

Tema 2 (nuanțe reci):
— aceleași nuanțe ca și pentru tema 1, dar cu cenușiu deschis în locul culorii bej pentru părțile de sus ale pereților.

Tema 3 (nuanțe calde):
— plaf[...]ane: crem deschis (nuanța pielei de căprioară);
— părț[i]le de sus ale pereților: gri bătînd [în] roz;
— părț[i]le de jos ale pereților: portocaliu-maron;
— mașinile: maron cald;
— husele: roșu — maron.

Tema 4 (nuanțe calde)
— aceeași nuanțe ca și pentru tema 3 [...]ar cu culoarea pielei de căprioară pentru părțile de sus ale pereților.

Recomandările de mai sus se referă nu[m]ai la ambianță și nu trebuie să vină în contradicție cu prescripțiile referitoare la folosirea culorilor c[o]nvenționale de securitate a muncii.

ILUMINAT

Iluminatul are **influență** asupra:
— rand[a]mentului muncitorilor;
— calității muncii manuale;
— calității lucrărilor administrative;
— obo[s]elii, moralului și asupra absenteismului.

Condițiile unui bun iluminat sînt:
● un nivel suficient;
● absența exceselor de strălucire care provoacă întunecarea temporară a vederii;
● o ambianță agreabilă (contraste, culori).

Caracteristicile de utilizare ale lămpilor cu fluorescență:
— alb super, adoptate în modul cel mai frecvent în ateliere;
— alb puternic, creează o impresie caldă și se combină în mod fericit cu lămpile cu incandescență (birouri de primire);
— alb strălucitor puternic, lumină foarte albă (birouri);
— lumină de zi puternică, culori bine redate dar triste, dacă nivelul iluminatului este mai mic de 500 de lucși.

IZOLARE FONICĂ

— Construcțiile se vor executa cu materiale izolante sau fonoabsorbante, pentru a împiedica transmiterea sau reflectarea vibrațiilor;
— Se vor prevedea pereți suficient de groși. Raportul dintre reducerea sunetului N (în decibeli) și masa M (exprimată în kg/mp) a peretelui este:

$$N = 15{,}4 \log M + 10$$

— Se vor alege de preferință mașini și procedee de muncă silențioase în loc de a se efectua eliminarea zgomotelor (angrenaje din materiale fibroase, angrenaje elicoidale, blocuri silențioase, capete etc.);
— Mașinile vor fi amplasate pe socluri grele sau rigide, pe fundații antivibrante (plută etc.). Trebuie menționat că, dacă șocurile sînt integral transmise către mașina respectivă, ele pot produce ruperi de scule sau de piese;
— Se vor așeza mașinile pe pîsle, amortizoare cu arc sau de cauciuc etc.;
— Se vor studia localurile (formă și dimensiuni) din punctul de vedere al acusticii;
— Se vor îmbrăca pereții cu panouri fonoabsorbante;
— Se vor izola pereții despărțitori de structurile vibrante;
— Se vor prevedea pereți dubli (umpluți sau nu cu materiale fonoabsorbante);
— Se vor izola geamurile de sticlă;
— Dacă este necesar, se vor folosi apărătoare de urechi (căști antifonice).

STUDII • EXPERIENȚE — ÎN INDUSTRIA MINIERĂ

MODEL SPECIFIC DE ANALIZĂ A POSTURILOR DE MUNCĂ

ANALIZA MUNCII în **termeni de stimul și răspuns** acordă aceeași importanță atît semnalelor date de utilaj și mediul ambiant, cît și răspunsului omului la aceste semnale, considerînd unitatea om-mașină într-un mod dinamic de interacțiune în cadrul unui sistem.

În **concepția ergonomică**, omul este considerat ca fiind centrul unei rețele de comunicații; el primește de la o „situație de muncă" un număr de semnale față de care acționează prin răspunsuri, modificînd situația concretă prin crearea unei situații noi față de care va trebui să acționeze prin răspunsuri adecvate.

Studiul efectuat de un colectiv de specialiști de la Institutul de cercetări științifice pentru protecția muncii a avut ca obiect analiza posturilor de muncă din minele de cărbuni, cercetarea desfășurîndu-se în exploatările miniere din Valea Jiului (Lupeni, Vulcan, Petrila, Lonea și Aninoasa).

S-a utilizat o **metodologie complexă: analiza activității cu ajutorul „fotografierii zilei de muncă", studierea comportamentului muncitorilor prin acordarea unei atenții deosebite situațiilor critice, metoda lui J.C. Flanagan și elaborarea unui „chek-list" (listă de întrebări) în vederea evaluării solicitărilor psihice pe baza unui sistem de cotare.**

Pe baza analizei muncii, s-au stabilit **exigențele profesionale ale posturilor de muncă** în vederea determinării premiselor teoretice pentru fundamentarea selecției profesionale în industria minieră carboniferă. Cercetarea efectuată a relevat faptul că se pot lua măsuri ergonomice în două direcții:

A. Factori proprii ai situației de muncă:

• **Măsuri tehnico-organizatorice** cu privire la îmbunătățirea condițiilor de muncă și a procesului tehnologic. În acest scop este necesar să se identifice factorii permanenți, care pot fi localizați la un post de muncă și care constituie „punctele critice" ale funcționării defectuoase a sistemului om-mașină — mediu, în vederea înlăturării lor.

• Este necesar să se acorde atenție și **factorilor temporari**, care pot fi localizați în spațiu și în timp, caracterizați ca niște factori de risc.

• Cu privire la **factorii permanenți** trebuie să se țină seama că posturile de muncă din mină fiind mobile, această situație fiind determinată, în mare măsură, de factorii de mediu și cei geologici, este necesar ca amenajarea lor să se facă sub aspectul **ergonomiei de corecție**.

Pentru înlăturarea factorilor de risc, în afară de eliminarea unor factori tehnici care generează accidentele, se va acorda atenție și **ergonomiei consemnelor de securitate a muncii**, care joacă un rol important în prevenirea accidentelor de muncă. Dintre **„punctele critice"** stabilite de ergonomistul francez **J.M. Faverge** cu privire la funcționarea defectuoasă a sistemului om-mașină și care se aplică și în sectorul minier amintim:

• **Coactivitatea** care se referă la punctele în care muncesc două categorii de muncitori, relevînd sisteme diferite (de exemplu, o echipă de mineri și alta de reparații care își desfășoară activitatea în acelaș loc).

• **Succesiunea sau faza de tranziție**, se referă la cazurile cînd o echipă înlocuiește alta pentru a continua munca (de exemplu, în activitatea în schimburi, atunci cînd o echipă de mineri lasă în continuare echipei următoare un post de muncă neconsolidat suficient — tavanul de susținere). De asemenea, obstacolele de la sol, datorită urmelor lăsate de o echipă anterioară sub formă de materiale sau îngrămădiri de obiecte, pot duce la accidentări.

Cercetările efectuate de ergonomistul francez **P. Cazamian** în sectorul minier a dus la evidențierea unor conflicte ce există între securitate și producție. Acest fapt a fost constatat și în cursul cercetării efectuate în minele din Valea Jiului, în sensul că, din cauza lipsei de organizare rațională a programului de lucru, unii mineri muncesc într-un ritm mai lent în prima parte a schimbului, accelerînd ritmul de lucru în partea a doua a schimbului, din care cauză pot apărea accidente de muncă.

B. Factori proprii omului.

Din acest punct de vedere considerăm necesar să menționăm două categorii de factori și anume, **factorii legați de cunoștințe** și de **atitudine**. Cunoașterea procesului muncii precum și a riscurilor profesiunii exercitate sînt factori importanți care măresc securitatea muncii și productivitatea ei.

În general, **factorii de atitudine** se manifestă în comportamentul muncitoriior sub două aspecte: pe de o parte, prin **securitatea muncii și buna funcționare a sistemului om-mașină**, iar pe de altă parte prin **productivitate și economie de efort**.

Dintre problemele care trebuie abordate din punct de vedere ergonomic, privind factorii de atitudine menționăm două aspecte mai importante și anume: **comportamentul față de echipamentele individuale de protecție și comportamentul față de afișele de protecție.**

La unele posturi de muncă pe care le-am cercetat s-a constatat existența unui dezacord între necesitatea purtării echipamentelor de protecție și obișnuința utilizării lor de către mineri în timpul procesului de muncă, întrucît acestea îi incomodau încetinindu-le ritmul mișcărilor. Acest fapt a fost subliniat și de P. Cazamian în cercetările efectuate în sectorul minier din Franța.

Comportamentul față de afișele de protecție pune în evidență formarea **spiritului de securitate și vigilență** care este necesar la posturile de muncă caracterizate printr-o posibilitate mai ridicată de accidentare. Elaborarea și plasarea acestor afișe la locurile de muncă trebuie să se facă ținîndu-se seama bineînțeles de principiile ergonomice.

Abordarea problemei analizei ergonomice a muncii în exploatările carbonifere, pe baza modelului de stimul — răspuns aplicat la sistemul om-situație de muncă, ne-a permis să evidențiem „punctele critice" în care ergonomiștii din acest sector trebuie să acționeze pentru a asigura minerilor o deplină securitate și protecție a muncii desfășurate în subteran.

Cristea MAMALI
Institutul de cercetări științifice pentru protecția muncii.

ÎN ENERGETICĂ

LA BAZA PROIECTĂRII INSTALAȚIILOR DE COMANDĂ

UNA DIN PROBLEMELE de **ergonomie** abordate de colectivul de **psihologie inginerească** din cadrul **Institutului de psihologie din București** a fost cea a **funcțiilor îndeplinite de dispecerul din sistemul energetic.** În această direcție s-au efectuat cercetări în centralele electrice și de termoficare București-Sud și Grozăvești, Craiova-Ișalnița, Luduș și la Dispeceratul național energetic.

S-au cercetat funcțiile de supraveghere, de reglare și optimizare a proceselor (detectarea parametrilor dereglați, căutarea informației și diagnosticarea situațiilor critice, luarea deciziilor cu privire la variantele optime de reglare etc.). Au fost puși astfel în evidență o serie de **factori obiectivi** (caracteristicile constructive ale aparatelor, dinamica desfășurării proceselor tehnologice) și **subiectivi** (însușiri psihice, cunoștințe profesionale, strategii utilizate etc.) care condiționează eficiența funcțiilor îndepiinite de către dispecer în sistemul energetic.

Cercetările efectuate au cuprins întregul diapazon al activității curente a dispecerului energetic, în care **decizia** ocupă **locul central** și s-au stabilit: **structura și ponderea diferitelor activități; calitățile psihice necesare dispecerului; tipologia informațiilor și deciziilor: raporturile dintre procedeele algoritmice și euristice în rezolvarea situațiilor etc.**

Din cercetarea funcțiilor dispecerului din sistemul energetic au rezultat unele **recomandări practice** privind:

• **alegerea tipului, formei și dimensiunilor elementelor informative și de comandă;**
• **amplasarea funcțională și compatibilă a acestor elemente pe tablou și pupitru;**
• **volumul necesar de informații, în raport cu utilizarea lor de către dispecer;**
• **redistribuirea unor funcții între dispecerul energetic și calculatorul de proces;**
• **integrarea informației prezentată convențional și prin instalațiile periferice ale calculatorului;**
• **rolul informației sintetice și a semnalizărilor preventive; necesitatea selecției dispecerilor;**
• **reconsiderarea sistemului de pregătire profesională;**
• **respectarea normelor privind valorile diferiților parametri ai ambianței etc.**

Din experiența acumulată pînă în prezent în domeniul cercetărilor de psihologie inginerească am desprins cel puțin două aspecte importante privind eficiența acestor cercetări.

În ce privește **caracteristicile constructive** ale tuturor elementelor camerelor de comandă este bine ca ele să fie rezolvate optim și din punctul de vedere al cerințelor ergonomice încă din faza de proiectare. Acest lucru are avantaje considerabile în raport cu introducerea corecțiilor în uzinele deja construite.

Este recomandabil ca institutele de proiectări să ia în considerare regulile ergonomice stabilite sau să apeleze la cercetări speciale atunci cînd apar probleme noi, specifice. În acest din urmă caz — ceea ce reprezintă cel de al doilea aspect menționat — se impune o strînsă **colaborare între psihologi și inginerii proiectanți** în toate fazele cercetării și chiar a proiectării, astfel, încît să existe o rezolvare simultană a problemelor tehnice și ergonomice. Sub raport ergonomic se impune în același timp stabilirea cerințelor pe care trebuie să le îndeplinească factorul uman, „proiectarea" cerințelor de pregătire profesională, cum ar fi elaborarea în detaliu a organigramelor de operare în sistem, în toate situațiile posibile. Deci, rezolvarea concomitentă în proiectarea sistemului a problemelor tehnice, a relațiilor dintre om și instalație în sensul creșterii gradului de confort în operare, precum și a competenței operatorului uman.

Gheorghe IOSIF
Paraschiva ENE
Institutul de psihologie

CERCETĂRI ERGONOMICE

la Institutul de expertiză și recuperare a capacității de muncă

SPECIALIȘTII din cadrul **Institutului de expertiză și recuperare a capacității de muncă**, lucrînd în **echipe ergonomice interdisciplinare**, au urmărit pînă în prezent în activitatea lor, evaluarea capacității de muncă, cunoașterea locurilor de muncă, în vederea unei corecte încadrări în muncă a persoanelor ce prezintă diferite deficiențe.

Studiile de ergonomie elaborate s-au orientat în următoarele **direcții**:

● **creșterea productivității muncii în condițiile reorganizării fluxului tehnologic**: la Întreprinderea poligrafică „Arta grafică" din București, prin îmbunătățirea condițiilor de iluminat, ajustarea meselor de lucru și reorganizarea unor faze ale procesului tehnologic, s-a obținut o creștere cu 13% a producției.

● **îmbunătățirea condițiilor de muncă și a siguranței în exploatarea utilajelor**: în cadrul unei cercetări efectuată asupra șoferilor de autobuze de la Întreprinderea de transporturi — București s-au studiat solicitările la care sînt supuși aceștia, indicîndu-se totodată soluții care, ținînd seama de cerințele fiziologice, psihologice și informaționale ale profesiunii de șofer de autobuz, permit evitarea apariției oboselii și îmbunătățirea siguranței circulației;

● **îmbunătățirea calității produselor industriale prin întocmirea de atestate ergonomice**: pentru un strung universal din familia D a fost elaborat un atestat ergonomic prin care, pe baza unor studii complexe, au fost date proiectanților o serie de indicații în vederea realizării unui utilaj de o calitate superioară;

● **înlăturarea unor disfuncții socio-profesionale**: la uzinele „Electronica" și „Danubiana" din București au fost studiate cauzele fluctuației muncitorilor, motivele de ordin psihosocial care împiedicau realizarea unei optimizări a relațiilor om-muncă și interumane la locurile de muncă, urmărindu-se, totodată, crearea unor locuri de muncă special amenajate care să permită încadrarea în muncă și a persoanelor ce reprezintă diferite deficiențe, a căror capacitate de muncă este redusă.

● **cercetarea condițiilor de muncă din școlile profesionale speciale** pentru deficienți din Capitală și din țară, în vederea creării unor condiții optime de învățămînt și pregătire profesională și a proiectării unor locuri de muncă, care să permită obținerea unei productivități apropiate de cea realizată de muncitorii normali;

În anii 1971—1972, specialiștii din acest institut se vor ocupa de:

— **adaptarea unor mașini-unelte** (raboteze, strunguri ș.a.) la unele categorii de muncitori ce prezintă deficiențe motorii, în vederea integrării lor în muncă și a obținerii unei productivități egale cu cea realizată de muncitorii normali.

— efectuarea unor studii privind **orientarea și selecția profesională** pentru anumite meserii și locuri de muncă, în funcție de solicitări.

DEZBATERI

SUBDEZVOLTAREA ECONOMICĂ ŞI CĂILE LICHIDĂRII EI

Publicăm, în continuare, intervenţiile rezumate ale participanţilor la dezbaterea organizată de catedra de economie mondială a Academiei de învăţămînt social-politic „Ştefan Gheorghiu" de pe lîngă C.C. al P.C.R. şi revista „Viaţa economică". Primele intervenţii au fost publicate în numerele 21 şi 22.

● Dualitatea realităţii

Conf. **Vasile Cosma,** de la Universitatea „Al. I. Cuza" Iaşi : — În intervenţia mea mă voi referi la cîteva probleme de ordin metodologic, la precizarea conţinutului unor concepte menite a servi ca instrumente de analiză şi interpretare a fenomenului de subdezvoltare din ţările Americii Latine.

Desigur că în America Latină există diferenţe sensibile între ţări, între regiuni, de la crunta înapoiere sub toate aspectele (Haiti, Paraguay, nord-estul Braziliei etc.) şi pînă la ţări cu structuri sociale evoluate, cu coeficient de industrializare apreciabil care se află la limita superioară a subdezvoltării: Argentina, Mexic, Chile, statul Sao Paolo din Brazilia etc.) încît acestea apar ca dezvoltate faţă de unele ţări din Africa şi chiar comparabile cu unele din Europa. Existenţa unui complex de caracteristici economice, culturale şi sociale, ca şi tensiunile politice în plină efervescenţă justifică încadrarea Americii Latine în aria geografică a subdezvoltării.

Pentru precizarea terminologiei, sînt de acord cu argumentarea tov. dr. N. S. Stănescu de a se renunţa la expresia imprecisă „ţări în curs de dezvoltare" în favoarea conceptului de „ţări subdezvoltate".

În ceea ce priveşte metodologia, este indiscutabil că subdezvoltarea este din ce în ce mai mult analizată în complexitatea sa, ca un **proces social global,** care se manifestă pe toate planurile : economic, cultural, social, politic. etc., acordîndu-se primordialitate cercetării subdezvoltării ca expresie a decalajelor economice. De asemenea, subdezvoltarea trebuie studiată nu ca o etapă a evoluţiei oricărei ţări spre starea de dezvoltare şi maturizare, ci ca stare specifică, opusă dezvoltării.

În acest context, distincţia care se impune în cercetare dintre cadrul economic şi social al acestui proces şi rezultatele caracteristice stării de subdezvoltare face necesară şi utilă folosirea metodei structurale şi a conceptului de structură şi sistem. Utilitatea metodei structurale decurge nu numai din necesitatea teoretică a cunoaşterii elementelor structurale care generează aspectele stării de subdezvoltare, ci şi din cerinţele practice, de ordin politic, pentru lichidarea acestor cauze şi aspecte. Este vorba deci de un sistem funcţional căruia îi sînt caracteristice anumite structuri care produc şi vor produce asemenea rezultate, după cum argumentează economistul chilian O. Sunkel „cît timp politica dezvoltării va continua să atace simptomele subdezvoltării neglijînd elementele structurale şi fundamentale care sînt cauza acestora".

Structurile economice şi sociale existente în ţările Americii Latine sînt calificate ca **deformate şi dependente, dualiste, dezarticulate** etc. şi considerate, în mod just, ca obstacolul principal care se opune progresului lor economic şi social. De aceea, ideologiile politice, reformiste sau revoluţionare, folosesc astfel de termene ca „schimbare", „modernizare". Pînă şi S.U.A. au adoptat o nouă diplomaţie faţă de America Latină, a „dezvoltării economice şi a schimbărilor sociale". Menţionez, fără a intra în argumentări, că însăşi politica de integrare economică trebuie abordată, în cazul ţărilor subdezvoltate, tot în optică structurală, ca proces care necesită anumite condiţii structurale, care necesită destructurări şi restructurări, ca proces complex şi contradictoriu, mai ales pentru astfel de ţări ale căror economii naţionale sînt dezintegrate, iar dominaţia marilor uniuni monopoliste nord-americane acţionează în sensul dezintegrării naţionale.

În analiza trăsăturilor esenţiale ale actualelor structuri economice şi sociale din ţările Americii Latine trebuie avut în vedere că acestea sînt produsul interacţiunii între factori interni şi externi, că sînt de origine colonială şi că relaţiile externe de dependenţă au exercitat o influenţă determinantă în formarea şi transformarea lor ca structuri care generează subdezvoltarea. Din acest impact, au rezultat structuri hibride, care au generat deformare în interior şi dependenţă în exterior, structuri interne şi externe legate funcţional caracteristice unui sistem care se polarizează : a) la nivelul relaţiilor internaţionale între ţările dezvoltate, centre de dominaţie şi ţările subdezvoltate, sărace, dependente ; b) la nivel naţional în ţările subdezvoltate între spaţii, grupe sociale şi activităţi economice moderne, asociate direct sau indirect sectoarelor celor mai dinamice ale sisitemului capitalist mondial, şi spaţii, grupe sociale şi activităţi economice înapoiate şi dependente.

În această ipoteză metodologică, argumentată de O. Sunkel, G. Arroyo etc., subdezvoltarea şi dezvoltarea, dependenţa şi dominaţia sînt procese simultane, interdependente, legate funcţional şi cunosc o anumită evoluţie, în raport cu schimbările în structura sistemului relaţiilor economice internaţionale.

În legătură cu utilizarea şi definirea conceptului de dualism economic şi social menţionăm că există multe imprecizjuni în literatura de specialitate. Părerea mea este că la nivelul macroeconomic, conceptul de dualism economic şi social poate fi utilizat pentru caracterizarea generală a economiilor naţionale din America Latină ca o unitate dialectică formată din două tipuri de economii eterogene, structural deosebite, o economie precapitalistă de subzistenţă, predominant agrară bazată pe latifundii şi minifundii, înapoiată din punct de vedere tehnic şi o economie capitalistă, mai ales străină, modernă şi dinamică fără tendinţă de generalizare, specializată în a produce pentru a exporta produse primare în interesul marilor conglomerate transnaţionale. Între aceste economii, guvernate de legi şi tendinţe diferite, există anumite legături economice deoarece îşi desfăşoară activitatea în aria subdezvoltării. Capitalul străin are tendiţa de a conserva, în anumite limite, formele precapitaliste din economie, iar acestea din urmă au tendinţa de adaptare la noile cerinţe impuse de dezvoltarea capitalistă. Pe această bază se manifestă dualismul social, o societate rurală caracterizată prin conservatorism, izolare, închistare, în care aristocraţia funciară se opune transformărilor structurale şi o societate nouă urbană care se dezvoltă şi se transformă rapid şi ale cărei forţe sociale progresiste, extrem de active, acţionează în sensul schimbărilor structurale.

Conceptul de dualism ne oferă posibilitatea explicării a numeroase fenomene economice şi sociale care reflectă dezechilibrele şi distorsiunile structurale caracteristice subdezvoltării. Ar fi însă o eroare teoretică şi metodologică de a ne opri la nivelul unor generalizări şi simplificări. În primul rînd, în afara capitalului străin există în economia acestor ţări, în grade diferite de dezvoltare, capitalismul autohton care se dezvoltă ca produs al evoluţiei fireşti şi mai ales ca urmare a măsurilor luate în aceste ţări pentru punerea bazelor unei industrii naţionale şi pentru naţionalizarea unor proprietăţi străine din sectoare de bază ale economiei. În unele ţări, în perioada postbelică au apărut monopoluri naţionale şi s-a dezvoltat chiar un sector de stat. Există, de asemenea, societăţi mixte cu participarea capitalului autohton şi străin. În aceste condiţii, ar fi greşit să includem capitalul naţional şi capitalul străin într-o singură categorie, deoarece capitalul străin şi nu cel naţional frînează dezvoltarea forţelor de producţie în ţările subdezvoltate. Dimpotrivă, capitalul naţional este frînat de sectorul precapitalist şi de capitalul străin din economie. Sectorul de stat, în pofida contradicţiilor care-i sînt proprii, reprezintă un mijloc de apărare a economiei naţionale şi un instrument al dezvoltării ei, întrucît acest sector aparţine ţării dependente şi nu celei dominante. În aceste condiţii, în sînul burgheziei latino-americane se dezvoltă pături ale cărei interese sînt în contradicţie cu cele ale capitalului străin (exceptînd marea burghezie).

Fenomenul de dualism se întregeşte şi prin conceptele de **„economie dezarticulată"**. şi **„economie dezintegrată",** puse în lumină de F. Perroux. Aceasta înseamnă că economiile latino-americane nu sînt constituite deplin ca un sistem naţional de economie şi de piaţă, ci ca sistem de piaţă locală, cu o multitudine de circuituri particulare, imperfect legate unele de altele şi uneori total independente. Cauza rezidă în faptul că persistă structurile arhaice, predominant agrare. În plus, penetraţia conglomeratelor transnaţionale în economia acestor ţări, intensificată în ultimile două decenii, duce, prin acapararea bogăţiilor de bază şi a poziţiilor cheie din domeniul industrial, la dezintegrarea naţională şi la integrarea capitalistă transnaţională a acestor părţi din economia ţărilor Americii Latine.

În acest context, dezarticularea generează dependenţa economică, financiară, tehnologică etc., în special faţă de imperialismul nord-american, ceea ce pune în evidenţă că subdezvoltarea este produsul unui mecanism de exploatare internaţională pe care-l generează structurile economice şi sociale care se sprijină pe doi piloni ; latifundiile şi capitalul monopolist naţional şi străin.

Ipoteza după care sistemul relaţiilor economice internaţionale ale acestor ţări generează dependenţa la toate nivelurile — la nivel naţional şi internaţional — devine element central pentru explicarea structurilor economice şi sociale care generează subdezvoltarea în forme şi grade de intensitate diferite.

Concluzia apare limpede : cerinţa istorică a lichidării subdezvoltării necesită în primul rînd transformarea revoluţionară a structurilor economice existente, care generează subdezvoltarea pe toate planurile vieţii sociale. În al doilea rînd, se impune lichidarea stării de subdezvoltare economică pe baza creării unei economii moderne.

● Două căi obiectiv posibile

Conf. dr. **Grigore Botoi :** — Aş vrea să supun atenţiei dv. două probleme. Una în legătură cu conceptul de ţară în curs de dezvoltare şi a doua, dialectic legată de prima, criteriile de determinare a nivelului de dezvoltare economică a ţărilor în curs de dezvoltare.

După cum se ştie, în tabloul contemporan, ţările în curs de dezvoltare se prezintă ca o entitate dintr-un anumit punct de vedere şi din foarte multe puncte de vedere ca o entitate într-o nuanţată diversitate, cu particularităţi distincte de la o zonă la alta şi de la o ţară la alta. Rămîne ca, în acest context, să fie fundamentată ştiinţific clasificarea ţărilor în ţări dezvoltate şi ţări în curs de dezvoltare, cuprinderea lor în grupe aparte. Conceptul de ţară în curs de dezvoltare este menit să definească trăsăturile esenţiale şi comune ale fizionomiei economice a unui grup de 112 ţări, cîte include statistica O.N.U. în această categorie, în care trăieşte mai mult de jumătate din populaţia globului. Referirile la ţările în curs de dezvoltare au în vedere de regulă Asia, Africa şi America Latină. Acestea nu exclud şi n-ar trebui să excludă posibilitatea ca, pornind de la criterii de origine economică care trebuie să stea la baza clasificării, în categoria ţărilor în curs de dezvoltare să fie cuprinse şi alte state, indiferent de orînduirea lor social-economică.

Cu ani în urmă, ţările în curs de dezvoltare au fost incluse de O.N.U. într-o categorie aparte, pornindu-se de la gradul de dezvoltare industrială, de la mărimea valorii adăugate, respectiv limita constituia suma de 125 dolari. Sînt foarte multe discuţii în legătură cu acest criteriu. N-am să mă opresc asupra lor. Aş vrea să subliniez că, după părerea mea, conceptul de ţară în curs de dezvoltare presupune explicarea mult mai largă a fenomenului subdezvoltării, fenomen ce constituie principala trăsătură comună a ţărilor din Asia şi America Latină. In legătură cu aceasta se impun a fi lămurite numeroase probleme, dintre care : geneza istorică a dezvoltării, contextul intern şi internaţional în care statele şi-au cucerit independenţa, care este fizionomia ţărilor cu economie subdezvoltată ş.a.m.d. Toate aceste probleme constituie tărîmul pe care se confruntă numeroase păreri, idei, concepţii.

În legătură cu geneza istorică a subdezvoltării, se pare că este un domeniu bătătorit şi n-ar necesita explicaţii suplimentare. Oricum, aş vrea să menţionez că în concepţia marxist-leninistă subdezvoltarea este un fenomen social-economic cu o explicaţie ştiinţifică în legătură directă cu diviziunea internaţională a muncii, care este o expresie şi un factor al dezvoltării forţelor de producţie.

Într-o formulă mai generală, se constată că în economia subdezvoltată s-au statornicit în diferite perioade două sectoare. Unul era sectorul tradiţional al autoconsumului, relativ închistat şi puţin legat de piaţă. El deţine ponderi diferite în economiile ţărilor, în unele fiind sensibil preponderent. Acest sector rămîne baza producţiei simple şi — poate ca un paradox — rămîne totodată baza reproducţiei numericeşte lărgite a forţei de muncă ce nu găseşte de lucru. Al doilea sector este legat de piaţa externă, pentru export.

Realitatea din ţările în curs de dezvoltare arată că subdezvoltarea nu este o stare naturală, firească, o etapă prin care au trecut cîndva actualele ţări avansate. Ea este un fenomen istoriceşte delimitat, specific unui grup de ţări ale lumii contemporane.

Se pune problema ce loc ocupă ţările recent eliberate în sistemul relaţiilor internaţionale, deoarece conceptul despre ţările in curs de dezvoltare trebuie înţeles pe baza şi în contextul marilor transformări ale epocii. O primă menţiune este în legătură cu faptul că deşi continuă să fie legate de sistemul diviziunii internaţionale capitaliste a muncii, ţările în curs de dezvoltare nu mai fac parte din acest sistem. Ele nu fac parte nici din sistemul mondial socialist şi ocupă în diviziunea internaţională a muncii un loc specific, de trecere, determinat de întreaga evoluţie istorică, de situaţia lor actuală şi de perspectivele şi tendinţele ce se conturează în dezvoltarea viitoare. Într-o anumită etapă a evoluţiei lor, ele participă astfel la diviziunea internaţională a muncii încît ocupă un loc pe care economistul sovietic Tulpanov îl defineşte ca intermediar, între sistemul capitalist şi cel socialist. Ele pot forma un sector aparte, care nu este nici socialist, nici capitalist.

(Va urma)

MANAGEMENT ŞI INOVAŢIE

ACEASTA a fost tema simpozionului internaţional ce a avut loc între 24—26 mai 1971 la Saint Gallen (Elveţia), organizat de Institutul de ştiinţe economice, comerţ şi administraţie din această localitate. Simpozionul s-a bucurat de participarea unor personalităţi de seamă din Consiliul Federal al Elveţiei, din organisme guvernamentale economice din Austria, R. F. a Germaniei, Liechtenstein, precum şi a unor reprezentanţi diplomatici din Elveţia. La asigurarea unei ţinute ştiinţifice şi dezbaterea unor probleme de actualitate a contribuit faptul că au participat profesori, economişti, sociologi din S.U.A., Anglia, R.F.G., Austria, Ungaria, Polonia, Olanda şi Elveţia. Această manifestare a reunit, totodată, studenţi din instituţiile de învăţămînt elveţiene şi din alte ţări, precum şi conducători de firme din ţara gazdă şi invitaţi de peste hotare. Din România au participat, în afară de semnatarul acestor rînduri, Ilie Şalapa — adjunct de şef de secţie la Consiliul Economic, Petre Turcu — director în Ministerul Muncii, Tànase Volintiru — director general al Centralei industriale pentru anvelope şi mase plastice, Aurel Rizea — director general al C.I.L. Pipera.

UNA DIN PREOCUPĂRILE centrale ale conferinţelor şi dezbaterilor ce au avut loc a fost aceea de a se asigura prospectarea cît mai aprofundată şi multilaterală a viitorului, dezvoltarea cercetării de prognoză. În această privinţă, s-a subliniat că în zilele noastre are loc o dezvoltare exponenţială a cunoaşterii, că timpul de efectuare şi de aplicare a inovaţiilor s-a scurtat considerabil, concomitent cu accelerarea proceselor de producţie. Nu s-ar putea spune că încercările de a scruta viitorul au fost pătrunse de prea mult optimism, ci mai curînd de un sentiment de nelinişte. Sînt grăitoare în acest sens ideile expuse de către dl. Alvin Toffler, sociolog american, autorul cărţii „Şocul viitorului", care se bucură de un succes de librărie în S.U.A. şi ţările Europei occidentale. În comunicarea sa şi în răspunsurile date la întrebări, A. Toffler a exprimat părerea că tehnologia modernă, supusă unei dezvoltări vertiginoase, determină schimbări rapide în viaţa omului contemporan, care este pus într-o situaţie conflictuală, de şoc, pentru care nu este pregătit în prezent. Subliniind că societatea industrială din S.U.A. este bazată pe o producţie standardizată, pe birocratism, că pe plan social are loc o fragmentare a raporturilor sociale şi că în domeniul cultural se dezvoltă o artă cu amprentă de dezindividualizare. Toffler a arătat că, după părerea sa, societatea se îndreaptă spre o revoluţie tehnologică care cere schimbări sociale, egalitate, tot mai multe informaţii, individualizarea produsului, potrivit cererii consumatorilor. Evidenţiind mobilitatea socială accentuată existentă în prezent în S.U.A. şi în alte ţări capitaliste dezvoltate, sociologul american a arătat că aceasta afectează democraţia şi bazele societăţii ; după părerea sa, sistemul democraţiei reprezentative din ţările occidentale nu va putea rezista în viitorii 20—25 de ani.

Atît expunerea, cît şi lucrarea „Şocul viitorului" reprezintă un anumit semnal de alarmă în faţa unui fenomen care poate aştepta o parte dintre oamenii în următoarele decenii. Sociologul american dezvăluie fenomene reale din economia, viaţa socială şi culturală a Statelor Unite, avînd accente critice la adresa acestora. În acelaşi timp, el nu analizează cauzele profunde care generează aceste fenomene negative, cauze ce rezidă în însuşi mecanismul economiei şi societăţii americane contemporane. Evident, rămîne ca imaginea şi supoziţiile cu privire la viitorul acestei societăţi să fie verificate de practica activităţii sociale, care va arăta în ce măsură ele sînt veridice. Nu toţi participanţii au împărtăşit opiniile lui A. Toffler. Prof. P. Kuin, de la Harvard Cambridge, a exprimat părerea după care fenomenele analizate de sociologul american reprezintă probleme ale S.U.A., care nu pot fi generalizate asupra situaţiei din ţările Europei occidentale.

Mai mulţi vorbitori au arătat că progresul tehnic rapid, precum şi concurenţa ascuţită din etapa actuală impun ca întreprinderile să fie conduse nu numai în viitor, dar şi în prezent cu metode eficiente, capabile să le asigure adaptarea la necesităţi. S-a subliniat necesitatea unei strînse legături între industrie şi cercetarea ştiinţifică, pentru a putea face faţă inovaţiilor şi pentru a putea plasa mărfurile pe diferite pieţe ; în acest sens, S. Malström, vicepreşedintele Societăţii „Incentive" din Suedia, a prezentat experienţa firmei sale în direcţia realizării unor legături directe între industrie şi ştiinţă.

O altă caracteristică importantă a constituit-o atenţia acordată problemei inovaţiei, promovării noului în activitatea economică a întreprinderilor. S-a menţionat, între altele, că în S.U.A., ca şi în alte ţări, există unele companii care, fiind specializate în domeniul cercetării academice, folosesc rezultatele acesteia în activitatea lor. În alte ţări, cum este Suedia, se urmăreşte realizarea unei legături fără intermediari între industrie şi cercetare, în vederea valorificării mai rapide a cuceririlor ştiinţei şi a unui mai mare grad de flexibilitate faţă de noua tehnologie. Dl. Digby, de la Universitatea Santa Monica din S.U.A., a înfăţişat metodele folosite de Rand Corporation pentru analiza unor sisteme din domenii diferite ca : zborurile transaltlantice, vindecarea bolilor de cord, învăţămîntul din S.U.A., televiziunea prin cablu.

În legătură cu realizarea de inovaţii s-au exprimat păreri potrivit cărora promotori ai unor soluţii noi sînt nu atît specialişti care au o experienţă în domeniul respectiv, ci mai mult oameni care iau pentru prima dată contact cu aceste domenii şi nu sînt dominaţi de balastul rutinei. Dr. C. Gasser, din Biel (Elveţia), a relatat că acum cîţiva ani ideea de a fabrica unele piese ale ceasurilor din material plastic a întîmpinat o serioasă rezistenţă din partea unor conducători de firme elveţiene, pentru ca la ultimul Tîrg de la Basel să fie prezentat un ceas fabricat în întregime din material plastic, la a cărui realizare şi-au adus contribuţia în primul rînd oameni care nu cunoşteau producţia de ceasuri. S-a subliniat că conducătorii de întreprinderi trebuie să ştie să colecteze cunoştinţele şi ideile noi, să le selecteze şi mai ales să le aplice la timpul potrivit.

REFERINDU-SE la progresul tehnic şi ştiinţific din zilele noastre şi la accelerarea acestuia, mai mulţi vorbitori au arătat că aceste profunde schimbări determină importante modificări în structurile economice şi sociale ale capitalismului. După părerea lui A. Toffler, expresia folosită de marxişti cu privire la criza generală a capitalismului este restrînsă, deoarece în zilele noastre are loc o criză a industrialismului care este mai cuprinzătoare (după cum se vede, reîntîlnim tendinţa neştiinţifică de a omite natura socială a diferitelor orînduiri, de a considera fenomenele proprii societăţii americane ca fiind general-valabile nu numai pentru ţările lumii capitaliste, ba chiar pentru întreaga societate contemporană). Mai realist, dr. C. Gasser a exprimat opinia că societatea capitalistă se află în faţa unei crize care nu poate fi rezolvată cu injecţiile folosite în cazul crizelor ciclice, ci necesită modificări structurale.

N-au lipsit din cursul dezbaterilor nici părerile cu privire la posibilitatea de a găsi o nouă cale pentru a reforma societatea capitalistă, ca şi opinii după care ar exista semne de confirmare a teoriei convergenţei. Acestor păreri le-a fost dat un răspuns ştiinţific de către reprezentanţi ai ţărilor socialiste participante, între care profesorul maghiar Csikos Nagy, care au arătat inconsistenţa acestei teorii.

O problemă larg abordată în discuţii a fost aceea a modului în care trebuie să fie organizată şi condusă întreprinderea pentru a face faţă cerinţelor actuale şi dezvoltării viitoare. Prof. Kurt Biedenkopf din Düsseldorf (R.F.G.), referindu-se la situaţia din ţările capitaliste, a afirmat că în prezent există o criză a conducerii întreprinderii, ceea ce impune redefinirea obiectivelor întreprinderii, ţinînd seama în principal de dezvoltarea şi cerinţele pieţei. S-a reliefat necesitatea descentralizării competenţelor în interiorul întreprinderii, a folosirii mai largi a mijloacelor de prelucrare a datelor, punîndu-se accentul pe importanţa dezvoltării colaborării şi cooperării între întreprinderi. S-a subliniat că concentrarea deciziilor în mîinile unui singur conducător determină un grad mult mai accentuat de eroare ; pe de altă parte, participarea unui număr mai mare de specialişti la conducere permite adoptarea unor decizii mai bine fundamentate.

În cursul dezbaterilor s-a acordat o atenţie deosebită răspunderii sociale ce revine întreprinderilor şi managerilor. Criticîndu-se faptul că managerii se preocupă numai de situaţia şi creşterea profiturilor întreprinderilor proprii, s-a arătat că deciziile pe care aceştia le iau au influenţă şi uneori consecinţe negative asupra masei de consumatori.

Desigur, după cum era de presupus, vorbitorii n-au depăşit limitele poziţiei lor sociale. Astfel, unii dintre ei au încercat să dea vina pe muncitori pentru unele fenomene negative. Prof. P. Kuin a vorbit despre efectele dăunătoare pe care le au grevele atît asupra întreprinderilor mici cît şi asupra celor mari, pledînd pentru ostracizarea grevelor şi folosirea mai largă a arbitrajului, pentru înăbuşirea acţiunilor muncitoreşti ; departe de a înţelege motivele şi legitimitatea luptei clasei muncitoare, a unor largi pături sociale în actualele condiţii, el a avertizat totuşi, asupra faptului că în viitor sînt de aşteptat greve tot mai multe şi de o amploare crescîndă.

O caracteristică a tuturor dezbaterilor a fost preocuparea faţă de conflictul existent în ţările capitaliste între tînăra generaţie şi generaţia mai în vîrstă. Dialogurile purtate în cadrul grupelor de lucru au prilejuit înfruntări deschise de opinii între reprezentanţii diferitelor generaţii pe probleme dintre cele mai diferite, îndeosebi pe probleme sociale ca: viitorul managerului, idealul de viaţă, alienarea în condiţiile societăţii capitaliste ş.a.

Reuniunea de la Saint Gallen a prilejuit evidenţierea unor probleme ale vieţii economice şi sociale contemporane, un dialog util.

conf. univ. dr. Gh. BADRUS

FIŞE

Economia automatizării

■ Lucrarea **Economic Aspects of Automation** (Aspecte economice ale automatizării), apărută sub egida Comisiei economice O.N.U pentru Europa (United Nations, New York, 1971, 60 pag.), a fost elaborată de un grup de experţi europeni şi americani în scopul clarificării esenţei automatizării şi al analizării implicaţiilor ei economice, în lumina dezvoltării recente a teoriei sistemelor. O realizare importantă a teoriei comportării sistemelor constă în definirea relaţiilor matematice necesare pentru a introduce parametrii economici ai unui sistem în modelul unui asemenea sistem ; aceasta face posibilă **acţionarea simultană a criteriilor economice şi tehnice** pentru optimizarea sistemului. Caracteristica majoră a comportării optime a unui sistem este variaţia sa în funcţie de perioada planificată ; politica optimă pentru o perioadă de timp nu este în mod necesar o politică optimă pentru o perioadă mai lungă sau mai scurtă. Optimizarea sistemelor de dimensiuni mari se bazează pe **principiul agregării,** prin integrarea subsistemelor independente. Acest sistem integrat trebuie să realizeze un obiectiv specific la care trebuie să contribuie toate subsistemele. Potrivit principiului agregării, optimizarea unui sistem de dimensiuni mari implică optimizarea repartizării resurselor comune ; prin aceasta, problema de optimizare dinamică se transformă într-o problemă de repartizare dinamică.

CĂRŢI

UN BOGAT MATERIAL DE INFORMARE ŞI STUDIU

REALIZĂRILE remarcabile obţinute de poporul nostru în dezvoltarea impetuoasă a industriei sînt indisolubil legate de industrializarea socialistă — coordonată fundamentală a politicii economice a P.C.R. Datorită acestor realizări, România se poate înfăţişa astăzi ca o ţară în plin proces de modernizare, în măsură să înainteze hotărît pe drumul civilizaţiei socialiste.

Problemele privind dezvoltarea susţinută a industriei româneşti pe calea industrializării socialiste, rezultatele obţinute şi schimbările de ordin calitativ intervenite în structura acestei ramuri în perioada ultimului cincinal — etapă deosebit de rodnică pe drumul prosperităţii ţării noastre — constituie obiectul lucrării **„Industria României 1966—1970"**, apărută în Editura politică — cu prilejul semicentenarului P.C.R. — în elaborarea unui colectiv sub conducerea prof. dr. C. Ionescu.

În această lucrare se evidenţiază, înainte de toate, necesitatea înfăptuirii cu consecvenţă a politicii de industrializare a ţării, ca o condiţie hotărîtoare în acţiunea de lichidare a înapoierii tehnico-economice moştenite de la regimul burghezo-moşieresc, de dezvoltare rapidă a întregii economii şi de înflorire social-culturală a patriei, de participare activă la circuitul economic mondial, de ridicare a standardului de viaţă al poporului, de consolidare a independenţei şi suveranităţii naţionale. Industrializarea socialistă — subliniază autorii — constituind pivotul progresului general al societăţii noastre, factorul fundamental al situării României pe trepte tot mai înalte ale civilizaţiei materiale şi spirituale, a fost şi va fi promovată în continuare de partidul nostru într-o concepţie unitară şi de lungă perspectivă, avîndu-se în vedere condiţiile concrete ale ţării şi, bineînţeles, experienţa acumulată pe plan naţional şi internaţional, tendinţele înnoitoare care se manifestă în această direcţie, în scopul de a pune în valoare cu eficienţă maximă resursele potenţiale de care dispunem. Perfecţionarea activităţii de ridicare a industriei pe o treaptă calitativ superioară — idee pe care autorii o relevă pregnant — a creat şi va crea în viitor un cadru mai bun pentru ca factorii progresului industrial şi, îndeosebi, cei intensivi să fie mai deplin valorificaţi.

Lucrarea pune de asemenea în evidenţă, ca o trăsătură caracteristică a dezvoltării industriei româneşti, ritmurile înalte de creştere a producţiei industriale. În perioada 1966—1970 rit-

prof. univ. dr. M. MEHEDINŢU

(*Continuare în pag. 14*)

FIȘE

Politica veniturilor

■ În condițiile în care minirecesiunea provocată în mod deliberat de administrația S.U.A. a dus la o creștere importantă a șomajului fără a stăvili inflația, politica veniturilor este subiectul cel mai discutat de către economiștii americani. Un punct de vedere privind politica veniturilor este exprimat de H.C. Wallich în articolul **Teeth for Jawbone** (în traducere liberă „Capacitate de rățoială"), NEWS WEEK, febr. 1971. Verbul **to jawbone** (și derivatul său jawboning) a căpătat un loc privilegiat în jargonul economiștilor americani. El desemnează practica prin care guvernul amenință cu represiuni diverse fie companiile ce intenționează să ridice prețurile, fie sindicatele ce pretind măriri de salarii. Un exemplu tipic de „jawboning" au fost amenințările adresate de președintele Nixon — privind suspendarea cotelor „voluntare" pentru importul de oțel — companiei Bethlehem Steel care anunțase o urcare a prețurilor de 12,5%. În urma presiunilor, compania și-a moderat pretențiile și a ridicat prețurile cu numai... 6,8%, fapt care a făcut presa americană să se întrebe dacă nu a fost vorba despre o stratagemă abilă a numitei campanii.

După H.W., atributele pe care ar trebui să le aibă o politică a veniturilor eficientă ar fi: să fie echitabilă și atotcuprinzătoare. El propune înființarea unui organ central care să se ocupe de politica de „jawboning" în vederea împlinirii celor două deziderate.

„Previziunea prudentă"

■ Printre mijloacele de elaborare a strategiei de producție, prezentate de C. E. Bursk și J. F. Chapman în lucrarea **Nouveaux outils de décision à l'usage des entreprises** (Noi instrumente de conducere la dispoziția întreprinderii), Dunod Paris, 423 pag., 1970, se numără și tehnica „previziunii prudente", inspirată de metoda „jocul rolului" (role playing), folosită pentru formarea cadrelor de conducere. „Previziunea prudentă" se realizează prin reunirea unui mic grup de specialiști din domenii reprezentînd diferite funcțiuni (marketing, financiară etc.), cărora li se cere să joace rolul cadrelor de conducere superioară ale unei întreprinderi client care evaluează, înainte de a cumpăra, caracteristicile produselor întreprinderii lor. În fapt, grupul de specialiști joacă rolul statului major al întreprinderii respective, care evaluează prudent faptele în vederea luării celei mai bune decizii din punctul său de vedere. Eficacitatea metodei depinde în mare măsură de lucrările preliminare efectuate de specialiști, care constituie platforma de sprijin a reflexiilor componenților grupului, ca și de măsura în care aceștia își însușesc punctele de vedere și felul de a gîndi al cadrelor de conducere ale clientului reprezentat. Experiența arată că cei mai indicați pentru a forma grupurile sînt, nu cadrele de conducere superioară, ci specialiștii funcționali care, de regulă, efectuează analizele pe baza cărora se iau decizii.

O teorie a prețurilor

■ Ediția franceză a operei fundamentale a profesorului Wilhelm Krelle, de la Universitatea din Bonn **Production, demande, prix** (Producție, cerere, preț) — 2 volume, Gauthier—Villars Editeur — Paris, 1970, poate fi considerată — dacă nu în ceea ce privește fondul, cel puțin în privința formei — ca fiind o operă originală, reproducînd cu unele adaptări și omisiuni, ceea ce în limba germană a apărut sub trei titluri distincte. În esență, lucrarea reprezintă o **teorie a prețurilor,** autorul înțelegînd prin teoria prețurilor definirea rațională a prețului produsului cînd s-au definit criteriul de comportare a întreprinderii și trăsăturile caracteristice ale pieței. Autorul își propune să caute un răspuns la întrebarea: Care este prețul pe care o întreprindere trebuie să-l ceară într-o situație dată a pieței, pentru a realiza obiectivul său, pentru ca acesta să fie posibil de realizat? Politica de prețuri a unei întreprinderi nefiind independentă de politica sa de producție și de publicitate, studiul prețurilor este precedat de tratarea teoriei producției și a cheltuielilor de producție. Dacă agentul economic este o gospodărie familială, intervin judecăți intuitive de valoare, astfel că a fost tratată și teoria utilității și a preferințelor.

UN BOGAT MATERIAL

(Urmare din pag. 13)

mul mediu anual de creștere a producției industriale a fost de 11,9%. În acest capitol, autorii se opresc, în mod special, și asupra mutațiilor calitative intervenite în structura industriei. Dezvoltarea complexă și multilaterală a economiei presupune, cum este și firesc, adoptarea unor structuri adecvate cerințelor de progres ale țării, în care să se afirme ramurile moderne, realizarea producției cu eficiență sporită. Energia electrică și termică, metalurgia, construcțiile de mașini și chimia au înregistrat, spre exemplu, ritmuri medii de creștere anuală superioare în comparație cu ansamblul producției industriale. Drept rezultat producția acestor ramuri a ajuns să reprezinte în anul 1970 52,4% din totalul producției industriale, față de 43,2% în 1965. Mutații calitative, de structură au intervenit și în subramurile cele mai moderne și eficiente ale construcțiilor de mașini — electronica, mecanica fină, optica, producția de mașini-unelte — sau ale industriei chimice: petrochimia, producția de fire și fibre sintetice, mase plastice, îngrășăminte chimice etc. Se poate de altfel aprecia că în nici una din perioadele anterioare nu a existat o concepție atît de clară despre căile îmbunătățirii structurii industriei, nu s-a pus un accent atît de mare pe subramurile pe care revoluția tehnico-științifică le-a evidențiat ca avînd un rol cheie pentru înzestrarea tehnică a economiei și valorificarea superioară a resurselor naturale. Aceasta a permis satisfacerea în mai mare măsură a nevoilor vieții interne și, bineînțeles, o participare mai activă a țării noastre pe piața externă.

Un spațiu larg ocupă în lucrare problemele privind modernizarea producției și creșterea calității produselor. Cuceririle științei și tehnicii înaintate constituie elemente dinamizatoare ale creșterii economice, rezultatele gîndirii științifice contribuind la creșterea forței transformatoare a omului, la sporirea avuției sociale. În legătură cu aceasta, în lucrare se reflectă clar politica partidului nostru de orientare spre utilizarea în producție a mașinilor, utilajelor și instalațiilor moderne, spre introducerea în fabricație a numeroase produse noi, cu performanțe tehnice și economice superioare, spre adoptarea unor tehnologii avansate, spre abordarea unor domenii noi, menite să contribuie la realizarea de modificări structurale, la dezvoltarea multilaterală și echilibrată a economiei. Lucrarea reliefează rolul pe care-l joacă factorul uman, înzestrarea producției sociale cu cadre calificate, asigurarea corelației optime între factorii fundamentali ai producției — oamenii și tehnica. În acest context, se prezintă detaliat realizările obținute în domeniul utilizării resurselor de muncă și măsurile inițiate pentru asigurarea unei structuri optime pe profesii a forței de muncă, corespunzător tendințelor dezvoltării, și pentru adaptarea sistemului de pregătire a cadrelor în funcție de nevoile economiei — ținîndu-se seama de mobilitatea profesională cauzată de progresul tehnic și de necesitatea completării și reînnoirii permanente a cunoștințelor de specialitate a tuturor categoriilor de salariați.

În lucrare este reflectată, ca trăsătură caracteristică a dezvoltării industriei în perioada 1966—1970, preocuparea partidului și statului nostru pentru folosirea cu randament maxim a potențialului economic, pentru gospodărirea și valorificarea eficientă a resurselor materiale și umane. În mod special, Partidul Comunist Român a insistat asupra creșterii într-un ritm intens a productivității muncii și asupra reducerii prețului de cost în vederea lichidării treptate a rămînerilor în urmă față de nivelul atins în aceste domenii în țări avansate din punct de vedere economic.

Lucrarea se încheie cu evidențierea aportului industriei la progresul economic și social al țării, la creșterea produsului social și a venitului național, la sporirea contribuției proprii privind dotarea economiei cu echipament de înaltă tehnicitate, la dezvoltarea economică și social-culturală a tuturor județelor și localităților patriei prin amplasarea rațională a obiectivelor industriale, la extinderea relațiilor economice externe și — ca un corolar — la îmbunătățirea condițiilor de viață ale poporului — scopul suprem al politicii Partidului Comunist Român.

Conținutul bogat în idei, nivelul teoretic de abordare, stilul viu, atrăgător în care sînt expuse, larga documentare a autorilor cît și ilustrarea sugestivă cu date și fapte semnificative din realitățile dinamice ale industriei noastre, toate acestea fac ca lucrarea să se impună în literatura de specialitate ca o carte utilă, valoroasă, în măsură să ofere cititorilor un material științific prețios de informare și studiu.

ȘCOLI • CURENTE ECONOMIȘTI

TEORIA MARGINALISTĂ A PREȚULUI DE MONOPOL

ÎN CIUDA criticilor care i s-au adus și continuă să i se aducă, teoria marginalistă continuă să se bucure în Occident de o largă circulație. Aceasta este o teorie a rentabilității maxime, care se întemeiază pe teoria maximului și minimului din analiza matematică. Cel mai simplu lucru ar fi s-o expunem cu ajutorul unui exemplu.

Economistul Henry Schultz a stabilit, pentru cererea de zahăr din S.U.A., o funcție de forma:

$$p = 2{,}34 - 1{,}34\ Q,$$

unde p este prețul și Q este cantitatea. Se admite că costul mediu (pe unitatea de produs) al zahărului este:
$M = 1/Q - 0{,}83 + 0{,}85\ Q.$

Pe baza acestor două ecuații, se pot stabili condițiile necesare obținerii — **în condiții de monopol** — a unor profituri maxime. Profitul π, este definit ca diferență între încasările totale rezultate din vînzări, R (Revenue) și costurile totale ale mărfii, C: $\pi = R - C$.

Și, întrucît, $R = pQ = 2{,}34Q - 1{,}34Q^2$, iar $C = MQ = 1 - 0{,}83\ Q + 0{,}85Q^2$, obținem:

$\pi = R - C = -1 - 2{,}19\ Q^2 + 3{,}17\ Q.$

Condițiile necesare și suficiente pentru ca, în condiții de monopol, să poată fi obținut un profit maxim, sînt ca prima derivată a profitului să se anuleze, iar cea de-a doua derivată să fie negativă. În cazul de față, avem:
$\pi' = 3{,}17 - 4{,}38\ Q$; $3{,}17 - 4{,}38\ Q = 0$, de unde $\mathbf{Q = 0.724}$; iar $\pi'' = -4{,}38$.

Deci, profitul maxim va putea fi obținut la o producție de $Q = 0{,}724$, cînd: $R = 0{,}992$; $C = 0{,}845$; $\pi = 0{,}147$.

Dacă introducem pe $Q = 0{,}724$ în funcția cererii $p = 2{,}34 - 1{,}34\ Q$, obținem: $p = 1{,}37$, **adică un preț de monopol care asigură o situație stabilă și un profit maxim. În aceste condiții, ni se spune, monopolistul nu are interes să producă nici mai mult nici mai puțin, și nici să adopte un preț diferit. De cele mai multe ori, această teorie îmbracă următoarea exprimare lapidară, considerată de majoritatea economiștilor burghezi ca o adevărata axiomă: profitul maxim se obține la acel nivel al producției (și, deci, și al prețului, în conformitate cu funcția cererii), la care încasarea marginală este egală cu costul marginal; într-adevăr, întrucît profitul este egal cu diferența dintre încasare și costuri, condiția existenței unui profit maxim este:**

$\pi' = R' - C' = O,$

adică $R' = C'$ (sau venitul marginal trebuie să fie egal cu costul marginal). În plus, se înțelege, este necesar ca $\pi'' < O$ sau ca $R'' - C'' < O$, sau ca $R'' < C''$.

Înainte de a prezenta unele aspecte critice ale acestei teorii, este util să analizăm și cazul în care nu există monopol, ci „concurență perfectă". În acest caz, putem considera că funcția cererii rămîne, în exemplul zahărului, aceeași ca și mai înainte: $p = 2{,}34 - 1{,}34\ Q$, dar acesteia i se va adăuga și o funcție a ofertei, să presupunem de forma $p = 1{,}7\ Q - 0{,}83$.

Cantitatea fiind o funcție inversă, de preț, putem scrie:
$Q_c = (-p + 2{,}34)/1{,}34$ și $Q_o = (p + 0{,}83)/1{,}7$
unde Q_c este cantitatea cerută, iar Q_o este cantitatea oferită. Dacă prețul scade, cererea crește (pînă la punctul în care $p = O$), ceea ce este valabil și în caz de monopol și în caz de concurență perfectă. Dacă prețul ar crește, ar crește, nelimitat, și oferta, dar prețul de echilibru se va stabili, în cazul concurenței perfecte, nu acolo unde $R' = C'$, ci în acel punct cantitativ în care cererea și oferta vor fi egale:
$2{,}34 - 1{,}34\ Q = 1{,}7\ Q - 0{,}83$, de unde
$Q = 1{,}043$, iar $\mathbf{p = 0{,}942}$.

Putem face acum o comparație între cantitățile și prețurile de echilibru care ar rezulta în cazul concurenței perfecte și cele care ar rezulta în cazul monopolului:

	Q	p
concurență:	1,043	0,942
monopol:	0,724	1,370

Încasările totale sau cererea nominală totală, adică pQ, ar fi aproximativ egale:
concurență: $pQ = 0{,}9825$
monopol: $pQ = 0{,}9919$
de unde ar rezulta că, coeficientul de elasticitate ar fi aproximativ unitar.

Dacă lucrurile ar sta într-adevăr așa, ar însemna că prețul de monopol, considerabil mai mare decît prețul de echilibru concurențial, ar frîna producția, pentru că frînează cererea. Dezvoltarea foarte rapidă a dimensiunilor pieței în țările capitalului monopolist — în perioada postbelică — pare să contrazică o asemenea ipoteză, deși este cert că între prețul de monopol și valoarea mărfii se produce un anumit decalaj.

Din punct de vedere matematic, teoria marginalistă a profitului maxim și a prețului de monopol este, fără îndoială, deosebit de interesantă. Care sînt însă elementele economice care sînt îmbrăcate în această formă matematică? Din punct de vedere economic, ea pornește de la ideea că fiecărei cantități adiționale de producție îi corespunde o scădere a prețului unitar — după cum rezultă din însăși funcția cererii — și că această scădere de preț va fi supracompensată, pînă la un punct, de creșterea încasărilor din vînzări. Mărimea fiecărei încasări adiționale (marginale), corespunzătoare producției adiționale, va scădea însă; în același timp vor scădea, iarăși pînă la un punct, și costurile adiționale, dar ele vor scădea mai încet decît încasările marginale, iar, de la un anumit nivel al producției înainte, ele încep neapărat să **crească**. Întreprinderea își va spori producția pînă la punctul în care încasarea marginală va fi egală cu costul marginal, punct căruia îi corespunde un anumit preț și căruia îi corespunde, după cum am văzut, și profitul maxim. Dacă producția ar continua să fie sporită după atingerea acestui punct, atunci costurile marginale ar crește, încasările totale ar scădea, cele marginale îmbrăcînd, deci, mărimi negative, iar profitul s-ar transforma în pierdere.

Ideea, potrivit căreia costurile marginale trebuie neapărat să crească de la un anumit nivel al producției înainte, se întemeiază pe principiul randamentelor descrescînde, principiu, firește, foarte vulnerabil, deși adepții neoclasici ai teoriei marginaliste i-au adus anumite corecturi și îmbunătățiri.

Pe baza acestei teorii marginaliste, precum și datorită împrejurării că nici o întreprindere oligopolistă nu și-ar putea stabili prețul fără a provoca reacția întreprinderilor concurente, a apărut o uriașă literatură întemeiată pe cele mai variate ipoteze comportamentale. La dezvoltarea acesteia a contribuit teoria matematică a jocurilor. Orice decizie de prețuri devine, astfel, un caz particular.

Poate că vom avea altădată prilejul să ne ocupăm de reacția occidentală la această literatură.

dr. Iosif ANGHEL
Institutul de cercetări economice

ECONOMIA NAȚIONALĂ ȘI ECONOMIA MONDIALĂ

(Urmare din numărul trecut)

Datele ajută la formarea unei imagini cît mai veridice asupra economiei mondiale și a potențialului economic al statelor. Desigur, imaginea ar fi mult mai completă dacă am lua în calcul tendința și ritmul evoluției. Acest ritm este, de asemenea, inegal, ceea ce, în unele cazuri, adîncește decalajul existent (exemplu, între țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare), iar în alte cazuri reduce din acest decalaj (exemplu, între țările capitaliste și țările socialiste, ca și între țările socialiste). Din această situație reies nu numai deosebirile din economia mondială, dar și cerințele comune față de rezolvarea problemelor dezvoltării economice, necesitatea stringentă a colaborării și cooperării economice internaționale. **Deosebirile în nivelul dezvoltării economice nu pot și nu trebuie să separe economiile naționale de economia mondială, ci dimpotrivă pun necesitatea legăturilor dintre ele.** În același timp, inegalitatea în nivelul dezvoltării economice nu trebuie să ducă la inegalitate politică sau juridică, la discriminări economice sau schimburi neechivalente. Participarea activă și eficientă a țărilor la circuitul economic mondial asigură accelerarea dezvoltării atît a economiilor naționale, cît și a relațiilor economice internaționale.

Economia mondială contemporană cunoaște, de asemenea, procese profunde, determinate de **revoluția tehnico-științifică contemporană.** Această revoluție are consecințe importante asupra economiei mondiale și diviziunii mondiale a muncii, accelerînd și diversificînd fluxurile economice internaționale, formele lor de realizare, imprimînd circuitului economic mondial direcții și tendințe noi, mutații importante în structura materială și curenții geografici ai circuitului economic mondial. Actuala revoluție tehnico-științifică determinînd creșterea nivelului tehnic, a complexității și diversificării producției în general, a mașinilor și utilajelor în special, face ca organizarea proprie a producției tuturor tipurilor de produse să devină tehnic imposibilă și economic ineficientă chiar și pentru economia țărilor puternic dezvoltate. În condițiile ratei înalte a înnoirii produselor și ale uzurii lor morale, ale modificărilor structurale în producția și utilizarea mijloacelor de producție se naște nevoia unei cooperări cît mai largi și, ceea ce este specific actualului tip de progres tehnic, o largă cooperare și specializare între țările dezvoltate, generînd noi trepte ale diviziunii internaționale a muncii.

În economia mondială contemporană asistăm la **creșterea rolului statelor și al guvernelor în desfășurarea schimburilor economice internaționale.** Dacă în trecut, statele urmăreau doar să înlăture sau să creeze obstacole în calea circuitului economic mondial, astăzi orice flux economic internațional se află sub puternica reglementare din partea statului în care acesta, deseori, apare ca agent economic. Fenomenul menționat corespunde tendinței mai generale de creștere a rolului statului în viața economică și socială în ansamblu. Un rol important în această direcție îl au acordurile comerciale și de cooperare economică interguvernamentale care sînt chemate să creeze un cadru juridic și organizatoric adecvat, constituind instrumente importante pentru planificarea dezvoltării și a schimburilor economice externe. Desigur că tendința creșterii rolului statelor în schimburile economice internaționale se deosebește și se particularizează prin conținut și forme diferite de la un sistem social-economic la altul, de la o țară la alta, ca și de la o etapă la alta.

Economia mondială contemporană, sau anumite părți ale ei nu reprezintă un tot amorf, în care statele se dezintegrează și se contopesc ca picăturile în apa mării, ci este formată din state suverane și independente, în care economiile naționale se dezvoltă după legile proprii ale orînduirii date, cunosc particularități economice determinate de nivelul dezvoltării forțelor lor de producție, prezintă trăsături naționale și istorice specifice. Economia mondială nu este un organism condus și reglementat de organizații internaționale; aceste organizații — care au apărut o dată cu constituirea economiei mondiale — pot fi doar instrumente prin care statele naționale creează un cadru al colaborării economice bilaterale sau multilaterale, fără a se substitui funcțiilor statelor suverane sau să-și atribuie funcții suprastatale. Aceasta ar contraveni principiilor dreptului internațional, tendinței istorice a stadiului actual al economiei mondiale în care se afirmă plenar națiunile și statele naționale atît în viața internă, cît și în viața internațională.

În realitate, economia mondială contemporană reprezintă totalitatea economiilor naționale ale statelor suverane și independente și sistemul complex de relații dintre economiile naționale — indiferent de nivelul lor de dezvoltare și de orînduirea socială — care se dezvoltă într-un circuit economic mondial în virtutea diviziunii mondiale a muncii. Economia mondială contemporană cuprinde relațiile economice reciproce atît dintre țările socialiste sau dintre țările nesocialiste, cît și relațiile dintre țări cu sisteme social-economice diferite și cu nivele diferite de dezvoltare economică [1]).

ECONOMIILE naționale și economia mondială sînt categorii distincte, dar nu izolate, rupte între ele, ci aflate într-un raport dialectic, dinamic și complex. Cu toate deosebirile care există în ce privește nivelul dezvoltării economice și sociale, în ciuda diversității mari de condiții ale vieții economice, statele nu se dezvoltă separat și izolat unele de altele, ci se găsesc în diferite grade de relații economice internaționale, atît în interiorul celor trei grupe de state menționate, cît și între state cu orînduiri și nivele de dezvoltare diferite. Diviziunea mondială a muncii s-a impus ca un factor de progres în condițiile în care specializarea internațională se întemeiază pe o economie complexă, multilateral dezvoltată. **„În epoca noastră** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **cînd cuceririle științei și tehnicii pun la îndemîna popoarelor imense mijloace și posibilități de a-și spori avuția națională și spirituală, de a valorifica resursele naturale în folosul societății, dezvoltarea relațiilor economice între state, participarea la diviziunea internațională a muncii se impune ca o cerință obiectivă a progresului uman"** [2]).

Diviziunea internațională a muncii conferă schimburilor economice internaționale caracterul de circuit economic mondial. Acesta din urmă reprezintă totalitatea fluxurilor economice internaționale în interacțiunea lor cum sînt: fluxul internațional de mărfuri, fluxul internațional al serviciilor, fluxul internațional al investițiilor, fluxul internațional al cunoștințelor tehnico-științifice etc. Aceste fluxuri reflectă modificările și tendințele profunde ce au loc în dezvoltarea forțelor de producție, în progresul tehnicii și al economiilor naționale ale statelor. Corespunzător acestor factori, ca și altor procese sociale ale contemporaneității, circuitul economic mondial contemporan cunoaște nu numai o dezvoltare rapidă, fără precedent în istoria economiei mondiale, dar și mutații importante în structura materială și curenții geografici.

DEZVOLTAREA socială și economică atestă creșterea participării statelor la circuitul mondial, reflectînd tendința de apropiere între popoare, adîncirea interdependenței între națiuni în vederea valorificării cît mai eficiente a potențialu- economic național. Piața externă capătă o importanță tot mai mare pentru realizarea reproducției sociale la nivelul tehnicii moderne. După datele O.N.U., ponderea exporturilor în produsul social mondial reprezintă circa 13%, depășind cu mult ponderea cunoscută la mijlocul secolului trecut. Astfel, Anglia, țară cu întinse legături externe atît în trecut, cît și în prezent, exporta la mijlocul secolului trecut 2—3% din produsul intern brut, iar în prezent ponderea exporturilor este de circa 25%. Pe ansamblul țărilor Europei occidentale, ponderea actuală a exporturilor în produsul intern brut este între 20—25% [3]). Din cu totul alte motive, o pondere însemnată reprezintă exporturile în producția unor țări în curs de dezvoltare, cu o economie unilateral dezvoltată, bazată pe monoproducție comercială. Astfel, ponderea exporturilor în produsul intern brut al Africii este de circa 40%. În același timp, în țările cu potențial economic foarte mare, care ocupă un loc important în producția mondială și în circuitul economic mondial, partea exporturilor din producția națională este relativ redusă. Astfel, ponderea exporturilor în venitul național al S.U.A., U.R.S.S. și China, variază între 2—6%. În țările socialiste din Europa ponderea exporturilor variază între 14% și 30% din venitul național. Țările cu o piață internă mare și cu bogate resurse naturale recurg la piața externă relativ în mai mică măsură în comparație cu țările mici și mijlocii. Conchizînd, deci, putem spune că **ponderea exporturilor în producția națională variază dela o țară la alta în raport de o multitudine de factori** cum sînt: nivelul dezvoltării economice și tehnice, gradul de diversificare a economiei, nivelul de tehnicitate și complexitate a producției, volumul și gradul de valorificare a resurselor naturale, dimensiunile pieței interne, poziția geografică, mijloacele de comunicație, precum și de unii factori de politică economică, de interesele imediate și de perspectivă ale statelor. Evident că factorii menționați au influențe contradictorii față de gradul de participare la schimburile economice internaționale, dar indiferent de gradul acestei participări, este important de reținut că în condițiile contemporane nici un stat, mic sau mare, dezvoltat sau subdezvoltat, angajat pe calea progresului, nu poate să se izoleze de viața economică internațională.

Ritmul mai rapid de creștere a comerțului mondial în comparație cu produsul social mondial arată legătura tot mai mare a statelor cu piața mondială, în cadrul căreia se realizează și se procură o pondere crescîndă a produselor consumate. Dacă avem în vedere și faptul că volumul exporturilor mondiale pe locuitor în lume crește sistematic, atunci putem conchide că asistăm la o lărgire absolută și relativă a pieței mondiale, la creșterea interdependenței statelor de schimburile reciproce. Actuala revoluție științifico-tehnică, determinînd mutații structurale economice importante ca urmare a creșterii nivelului tehnic, a complexității produselor și a diversificării producției, creează nevoia colaborării internaționale cît mai largi, și, ceea ce este specific actualului tip de progres tehnic, o largă cooperare și specializare între țările industriale generînd noi trepte ale diviziunii mondiale a muncii bazate pe simetria ramurilor industriale și pe complementaritatea grupelor de produse, a produselor și chiar a tehnologiilor.

Necesitatea obiectivă, legică, a încadrării statelor în diviziunea mondială a muncii și în circuitul economic mondial este determinată de cauze obiective și durabile care decurg din producția modernă, din particularitățile progresului tehnic contemporan, din cerințele sporirii eficienței economice și ale dezvoltării complexe a economiilor naționale în condițiile încadrării acestora în diviziunea mondială a muncii. În primul rînd, asistăm la un ritm superior de creștere și diversificare a necesităților de consum productiv și personal în comparație cu posibilitățile relativ restrînse de a satisface aceste necesități din producția internă la un nivel tehnic și economic satisfăcător. În al doilea rînd, pentru toate țările mici și mijlocii, dar mai recent pentru țările mari, piața internă limitează posibilitățile sporirii seriei producției cerute de nivelul actual al organizării și automatizării producției. Firește, soluția nu constă în abandonarea producțiilor moderne sau restrîngerea structurii economice la proporțiile pieței interne, ceea ce ar deforma economia națională, condamnînd-o, în ultimă instanță, la stagnare.

Totodată, nu este acceptabilă nici funcționarea unor întreprinderi nerentabile și incapabile să realizeze o politică tehnică la nivelul mondial. Teza după care organizarea modernă și multilaterală a producției ar fi ineficientă pentru o țară mică sau mijlocie este infirmată de evoluția efectivă a economiei multor țări mici și mijlocii, cu o industrie puternic dezvoltată din Europa. Piața internă se dovedește a nu mai fi o limită a organizării producției, iar pentru desfacerea unor produse deseori nici nu se contează pe piața internă. Dimensiunile optime ale producției realizate prin specializarea internațională se îmbină cu întreprinderi de proporții diferite, dar cu nivel tehnic constant ridicat. Colaborarea internațională permite nu numai asimilarea în producție a unor tehnologii avansate și diversificarea producției, dar și lărgirea debușeurilor pe piețele internaționale. În al treilea rînd, necesitățile în tehnică și tehnologiile moderne depășesc deseori posibilitățile potențialului propriu de cercetare științifică. Intensificînd propriile cercetări, orice țară resimte nevoia de a se încadra în cooperarea tehnico-științifică internațională și în fluxul internațional de brevete și licențe. În al patrulea rînd, necesitățile de resurse financiare pentru dezvoltarea unor ramuri sînt — ca structură materială sau ca volum valoric — fie sub posibilitățile acoperirii lor complete din acumulările proprii fie în alte ramuri peste necesitățile reproducției proporii.

Desigur că diversificarea producției, realizarea unei rate optime a acumulării sînt factorii hotărîtori în rezolvarea creării surselor de finanțare și de plasare, dar încadrarea activă și rațională în fluxul internațional al investițiilor și creditelor în forme și pe criterii reciproc avantajoase constituie un factor important al dezvoltării echilibrate a economiei naițonale, și deci o cauză a încadrării sale în circuitul economic mondial. În al cincilea rînd, nevoile crescînde de produse de bază (materii prime. combustibili), depășesc de cele mai multe ori fie volumul, fie nomenclatorul producției interne de materii prime. Experiența mondială arată că dezvoltarea și diversificarea industriei prelucrătoare nu se restrîng la baza proprie de materii prime și combustibili, atîta timp cît în lume există bogate resurse naturale pe care statele deținătoare sînt hotărîte să le pună în valoare nu numai în circuitul economic național, dar și în cel internațional, pentru a procura devize în vederea importului de produse deficitare.

În aceste condiții, pentru fiecare stat se impune, pe de o parte, prospectarea și valorificarea depiină a propriilor resurse naturale, reducerea consumurilor materiale, dezvoltarea producției înlocuitorilor sintetici, iar pe de altă parte, procurarea produselor de bază deficitare din exterior, fie participînd cu investiții într-o formă sau alta la lărgirea capacităților de producție în țările deținătoare de resurse naturale, procurînd în contrapartidă — pe o anumită perioadă de timp — produsele deficitare, fie obținîndu-le pe calea comerțului exterior.

După cum s-a observat, sînt multiple cauzele obiective ale necesității încadrării statelor în circuitul economic mondial, care decurg din natura producției moderne, iar rezolvarea lor este posibilă printr-un complex de acțiuni atît pe plan intern — intensificarea și diversificarea economiei naționale, cît și pe plan extern — participarea la fluxurile economice internaționale.

conf. dr. Constantin MOISUC

(Va urma)

---

1) Vezi **Marin G., Gheorghiță V.,** În legătură cu conceptul de economie mondială, Viața economică, nr. 27/1970.

2) Nicolae Ceaușescu, România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 2, București, Ed. politică, 1968, pag. 440.

3) U. N. Monthly, Bulletin of Statistics, noiembrie 1970.

R. P. D. COREEANĂ

FORȚA PROPULSOARE A INDUSTRIALIZĂRII

ÎNTR-O PERIOADĂ de numai 14 ani, R.P.D. Coreeană s-a transformat dintr-o țară agrară înapoiată într-una cu o industrie modernă și o agricultură dezvoltată. Rolul hotărîtor în acest proces l-a avut industrializarea. Presa coreeană subliniază că orientarea către industrializarea socialistă a țării a permis rezolvarea justă a problemelor fundamentale legate de făurirea unei economii naționale de sine stătătoare. Explicitîndu-se în continuare ideea, se subliniază că în condițiile specifice ale R.P.D. Coreene. crearea unei industrii grele proprii — dotată cu tehnică avansată — s-a sprijinit în primul rînd pe bogățiile naturale și de materii prime existente în țară, capabile să satisfacă, în general, din producția internă cerințele economiei naționale în materiale, materii prime, combustibil, energie și utilaje industriale. Etapele pe care le-a parcurs procesul de făurire a unei industrii naționale de sine stătătoare au urmat riguros firul cel mai logic: primatul industriei grele, cu pivotul ei — industria constructoare de mașini. În stadiul următor s-a afirmat tendința către îmbunătățirea structurii producției industriale, concomitent cu întărirea bazei ei tehnice și înfăptuirea multilaterală a reconstrucției tehnice a economiei naționale.

Eforturile pe care clasa muncitoare din R.P.D. Coreeană, sub conducerea Partidului Muncii din Coreea, le-a depus în făurirea unei industrii puternice. de sine stătătoare, s-au concretizat în ritmul înalt asigurat în întreaga perioadă a industrializării: 19,1% în medie pe an. Așa se explică faptul că industria R.P.D. Coreene produce astăzi în numai 12 zile un volum de producție egal cu cel obținut în întregul an 1944 (premergător eliberării țării). Grăitoare sînt și cifrele care privesc nivelul producției calculat pe un locuitor, la principalele produse industriale: 1184 kWh energie electrică, 1975 kg lignit, 158 kg oțel, 108 kg îngrășăminte chimice, 287 kg ciment.

Prin sporirea ratei acumulării, s-au asigurat fondurile necesare industrializării, ele au fost dirijate simultan în refacerea sau reconstrucția întreprinderilor și în construcția de noi unități productive. urmărindu-se totodată creșterea eficienței investițiilor capitale.

Politica — aplicată cu consecvență — de formare a cadrelor necesare industrializării socialiste a creat condițiile ca, astăzi, cei 497 000 de ingineri, tehnicieni și specialiști să constituie o forță tehnică puternică, în stare să construiască și să conducă cele mai complicate mașini și procese tehnologice.

Semnificative în ceea ce privește deplasările structurale ale principalelor ramuri economice sînt și următoarele cifre: ponderea industriei în volumul total al producției industriale și agricole a crescut de la 34% în 1956 la 74% în 1969, în condițiile dezvoltării concomitente, rapide, a ambelor ramuri.

În anul 1970, în R.P.D. Coreeană s-au produs 16,5 miliarde kWh de energie electrică, 2.2 milioane tone de oțel, 1,5 milioane tone de îngrășăminte chimice, s-au extras 27,5 milioane tone de cărbune.

În același timp făurirea bazelor industriei grele n-a constituit un scop în sine, ci ea a fost creată pentru a servi cît mai eficient dezvoltarea industriei ușoare și alimentare, îmbunătățirea nivelului de trai al poporului. Urmărindu-se ca țel final creșterea în ritm rapid a producției bunurilor de consum în vederea satisfacerii într-o perioadă cît mai scurtă a nevoilor de trai ale populației, în industria ușoară s-a mers pe linia dezvoltării întreprinderilor mari, de nivel republican, paralel cu construirea de întreprinderi locale, mijlocii și mici. Numai în decursul anului 1970 au intrat în funcțiune în industria locală 1760 de unități de producție.

Făurirea unei puternice baze a industriei a creat premisele pentru înzestrarea tehnică și modernizarea tuturor ramurilor economiei naționale, inclusiv a agriculturii. și pentru lărgirea relațiilor economice externe ale țării.

V. B.

R. D. GERMANĂ

ORIENTĂRI PRIORITARE

Congresul al VIII-lea al P.S.U.G. dezbate, între alte puncte de mare însemnătate, un document hotărîtor pentru dezvoltarea economiei naționale a Republicii Democrate Germane — proiectul de directive cu privire la planul cincinal pe anii 1971—1975. Acest cuprinzător document precizează principalele opțiuni ale politicii economice a guvernului țării prietene, degajînd orientările sale prioritare, așa cum se conturează ele din specificul condițiilor R.D.G.

Una din caracteristicile esențiale ale economiei R.D.G. este aceea că ea se află la un nivel similar cu al țărilor avansate economicește și că aceasta determină, în fond, particularitățile preocupărilor factorilor de decizie ai acestei țări. Dacă ne vom referi la producția industrială pe locuitor a R. D. G., atunci vom observa că ea se află pe unul din primele locuri între țările continentului nostru. Structura producției industriale este, de asemenea, foarte apropiată de aceea a țărilor dezvoltate economicește, precumpănind în mod hotărîtor ramurile industriei grele, ale celei promotoare de progres tehnic: aproximativ 40 la sută din salariații industriali lucrează în construcțiile de mașini, peste 10 la sută în chimie.

Luată în ansamblu, economia R. D. G. reflectă volumul și structurile specifice unui înalt nivel de dezvoltare: populația agricolă reprezintă mai puțin de 15 la sută. iar cea industrială circa 42 la sută din totalul populației ocupate.

Participarea diverselor sectoare ale economiei la obținerea produsului net al țării evidențiază cele afirmate: industria 59,7 la sută, agricultura 13,4 la sută. Caracterul precumpănitor industrial al economiei R. D. G. este bazat pe o dezvoltare simultană a agriculturii, pe creșterea producției acestei ramuri destinată să satisfacă o serie de necesități ale populației ca și ale industriei ușoare, în condițiile în care importul de produse agricole reprezintă circa o zecime din importul total al țării. În cincinalul 1971—1975, se are în vedere o intensificare a producției agricole, în primul rînd în cooperativele agricole de producție care dețin peste 86 la sută din suprafața arabilă a țării. Sarcinile pentru a căror realizare se militează în cursul cincinalului se concentrează îndeosebi în direcția creșterii indicilor de mecanizare și chimizare, intensificării în continuare a proceselor de producție, creării unor baze științifico-tehnice pentru deservirea nemijlocită a producției, ridicării calificării și instruirii celor ce lucrează în agricultură.

Cincinalul 1971—1975 prevede continuarea dezvoltării și creșterii producției industriale. În aprecierea direcțiilor de dezvoltare industrială trebuie să se țină seama că resursele de forță de muncă ale țării, sînt, în genere, folosite aproape de limita superioară. Aceasta face ca. în condițiile actuale sporurile de producție industrială să fie obținute în special pe calea intensificării proceselor și a ridicării gradului de mecanizare și automatizare a acestora. Folosirea rațională a capacităților existente în ce privește cercetarea științifică și producția, a trecut, din această cauză, pe prim plan. Tot din același motiv. investițiile prevăzute a fi realizate în cincinalul actual au un caracter precumpănitor consumator de fonduri și nu de forță de muncă.

Particularitatea dezvoltării industriei consumatoare de fonduri materiale explică prioritatea acordată industriei constructoare de elemente și instalații complexe de automatizare, pentru care directivele prevăd un ritm de 3—4 ori mai ridicat decît pentru ansamblul industriei. În mod expres, directivele specifică o diversitate de orientări în această privință: producția instalațiilor de automatizare și de transmitere a energiei urmează să se dubleze; la cea de instalații de automatizare a proceselor de producție a materiilor prime, din chimie și construcții de mașini se prevede o creștere cu 54—61%; producția elementelor electronice precum și a instalațiilor electronice de prelucrare a datelor și a aparatelor periferice trebuie să se tripleze; tehnica medicală electronică este proiectat să crească cu 46—54% etc. Toate aceste creșteri sînt planificate astfel încît să satisfacă un șir de țeluri ale politicii industriale a R.D.G. în etapa respectivilor cinci ani: să acopere necesitățile economiei naționale, să asigure exporturile contractate, să contribuie la sporirea aprovizionării populației cu bunuri de valoare ridicată.

Dezvoltarea industriei electronice și electrotehnice este concepută mînă în mînă cu creșterea producției industriei constructoare de mașini. În această privință se poate remarca ampla diversitate a mașinilor și instalațiilor fabricate în R.D.G., cu care am avut prilejul să mă întîlnesc și în primăvara acestui an la tîrgul de la Leipzig. Specializarea industriei constructoare de mașini în R.D.G. se face pe fondul unei arii foarte largi de utilaje pentru aproape toate ramurile unei economii moderne, de la cea energetică și pînă la cea ușoară și alimentară; este orientarea către sistemele complexe de mașini, ce înglobează multiple unelte într-un organism mecanic unitar, condus și controlat cu ajutorul calculatoarelor electronice. Practic, acest lucru privește nu numai ramura construcțiilor de mașini — unde s-au obținut instalații realmente remarcabile, ci se referă și la aparatajele-sistem, foarte complexe, destinate industriei textile, confecțiilor, tricotajelor ș.a.m.d.

Orientările în ce privește construcțiile de mașini pornesc de la același obiectiv la care ne-am referit: economisirea forței de muncă umane prin dezvoltarea fabricării de mașini, echipamente și instalații pentru automatizarea parțială; creșterea producției de sisteme de mașini; trecerea mai intensă de la prelucrarea metalelor prin așchiere și șpănuire la tehnici de formare, turnare și sudare, în special prin utilizarea tehnicilor de turnare în filieră și turnarea de precizie prin presiune, care să evite costisitoarele prelucrări ulterioare ale pieselor.

Paralel cu prioritățile acordate industriei ce economisește munca omenească, o atenție deosebită se acordă problemelor folosirii tot mai raționale a forței de muncă existente, ca și perfecționării și ridicării pregătirii profesionale a tuturor categoriilor de salariați, astfel încît plusul de productivitate obținut pe această cale să contribuie la creșterea venitului național.

Opțiunile de politică economică despre care am vorbit aici nu epuizează, desigur, ansamblul preocupărilor factorilor de decizie din Republica Democrată Germană. Ele schițează numai cîteva din problemele specifice ce se pun creșterii economiei unei țări socialiste dezvoltate economicește în etapa 1971—1975.

dr. N. S. STĂNESCU

R.P. MONGOLĂ

PREZENTUL ȘI VIITORUL INDUSTRIEI

SUCCESELE însemnate înregistrate în perioada postbelică în dezvoltarea industriei naționale au constituit temelia progresului economiei Republicii Populare Mongole. linia industrializării socialiste căpătînd o afirmare pregnantă în cursul ultimelor cincinale.

Cel de-al patrulea plan cincinal (1966—1970) a reprezentat o etapă importantă în înfăptuirea sarcinilor trasate de P.P.R.M. privind dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului, în consolidarea potențialului economic al țării.

În domeniul industriei, această perioadă a marcat considerabile transformări calitative; totodată producția industrială globală a crescut de 1,6 ori, cu un ritm mediu anual de 9,7%. Au fost construite și date în exploatare peste 750 de obiective industriale, agricole și cultural-sociale. S-a îmbunătățit structura pe ramuri a industriei, au intervenit schimbări simțitoare și în amplasarea ei teritorială. S-au dezvoltat considerabil noile centre industriale.

Pînă nu de mult industria era concentrată în capitala țării Ulan Bator. Între timp a început să ia ființă al doilea centru industrial al țării, în jurul orașului Darhan, cu mine de cărbune (la Șaringol), centrală electrică și combinat de materiale de construcție (inclusiv o fabrică de ciment). Apoi a început construirea unui al treilea complex industrial, în orașul Cioibalsan. Recent au fost puse bazele unui alt centru industrial, în orașul Harhorin.

Industria mongolă furnizează în prezent 30% din produsul social global și peste 50% din producția globală a industriei și agriculturii.

În anul 1970 au fost date în exploatare numeroase întreprinderi industriale și gospodărești. Printre acestea amintim un combinat pentru prelucrarea cărnii, cu o capacitate de producție de 15 mii tone produse pe an, și o fabrică de spălat lînă, cu o capacitate de două mii tone lînă spălată, în orașul Cioibalsan; fabricile de furaje combinate din Harhorin și Bulgan; fabricile de prelucrare a minereurilor din Harhorin; un combinat de produse din carne, cu o capacitate de 30 mii tone pe an, la Ulan-Bator; atelierele pentru reparatul tractoarelor de la gospodăriile de stat din Ingătolg și Ugtal; fabrica de confecții din Ulan-Bator; termocentralele din Cioibalsan și Ulan-Bator și multe altele.

Succese importante au fost obținute în ultimii anii, de asemenea, în dezvoltarea și întărirea bazei termo-energetice a economiei mongole. în dezvoltarea producției materialelor de construcție, în accelerarea ritmului de dezvoltare a celor mai productive ramuri ale industriei

Lucian D. PETRESCU

(Continuare în pag. 17)

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● R.P. Ungară — Anglia

La Londra a fost dat publicității comunicatul comun cu privire la vizita în Marea Britanie a vicepreședintelui Guvernului Revoluționar Muncitoresc-Țărănesc Ungar, Mikloș Ajtai. În cursul convorbirilor avute cu oficialitățile britanice, au fost abordate probleme privind dezvoltarea în continuare a colaborării economice, tehnico-științifice și industriale dintre cele două țări. Au fost analizate diferite forme de colaborare și s-a exprimat interesul pentru dezvoltarea continuă a acesteia. Partea ungară, menționează comunicatul, a exprimat hotărîrea de a dezvolta continuu legăturile economice și a făcut noi propuneri privind înfăptuirea colaborării în industrie.

● R.P. Polonă — Australia

Ryszard Karski, ministru adjunct al comerțului exterior al R. P. Polone, a făcut recent o vizită în Australia, unde a purtat convorbiri la Ministerul Comerțului și Industriei, Ministerul Industriei Agrare, precum și la Comisia lînii.

Comunicatul dat publicității cu această ocazie precizează că au fost abordate probleme legate de stadiul actual și perspectivele schimburilor comerciale bilaterale.

Au fost dezbătute, îndeosebi, măsurile vizînd intensificarea exportului polonez în Australia și diversificarea structurii sale. Părțile au căzut de acord asupra convocării în toamna acestui an a ședinței Comisiei mixte bilaterale în vederea stabilirii detaliate a direcțiilor de dezvoltare a comerțului și colaborării economice dintre Polonia și Australia.

←

ducției agricole, în primul rînd în cooperativele agricole de producție, în pricare dețin peste 86 la sută din suprafața arabilă a țării. Sarcinile pentru a căror realizare se militează în cursul cincinalului se concentrează îndeosebi în direcția creșterii indicilor de mecanizare ușoare și alimentare, în creșterea rentabilității întreprinderilor și îmbunătățirea calității producției. În 1970, de pildă, întreprinderile industriei termoenergetice au depășit producția cu 3% (față de 1969), cele ale industriei de prelucrare a metalelor — cu 9%, cele din domeniul materialelor de construcție — cu 30% etc. A fost creat sistemul energetic din zona economică centrală a R. P. Mongole. Au fost deja instalate liniile de înaltă tensiune Darhan — Șaringol, Darhan — Ulan Bator, Darhan — Suhe Bator și vor continua lucrările pentru crearea sistemului energetic național.

A crescut în mod considerabil și producția pe locuitor la o serie de produse imprtante.

POTRIVIT proiectului de directive cu privire la cel de-al cincilea plan cincinal de dezvoltare a economiei naționale și a culturii pe anii 1971—1975, proiect dezbătut la Congresul al XVI-lea al P.P.R. Mongol, principala sarcină economică a acestei perioade constă în a obține o creștere considerabilă a volumului producției globale pe calea ridicării continue a agriculturii, a dezvoltării permanente a industriei și altor ramuri ale economiei, în a asigura pe această cale ridicarea sensibilă a nivelului material și cultural al oamenilor muncii. În acest scop se preconizează sporirea eficienței utilizării resurselor materiale, financiare și umane ale țării, introducerea largă a progresului tehnic în vederea ridicării productivității muncii sociale ,înfăptuirea unui complex de măsuri privind perfecționarea planificării și conducerii economiei naționale.

În domeniul dezvoltării industriei, sarcina fundamentală constă — potrivit proiectului de directive — în consolidarea și extinderea continuă a bazei energetice și de combustibil a economiei naționale, în folosirea mai largă și eficientă a resurselor minerale și de materii prime, dezvoltarea neabătută a ramurilor industriei producătoare de bunuri de larg consum, ridicarea continuă a eficacității producției, îmbunătățirea permanentă a calității produselor.

Temelia economică principală a rezolvării sarcinilor trasate pentru perioada celui de-al cincilea plan cincinal o constituie dezvoltarea bazei tehnico-materiale a economiei naționale, prin crearea unor noi capacități de producție, reconstruirea și dezvoltarea întreprinderilor industriale existente, cît și prin folosirea cît mai deplină a capacităților industriale existente.

Se prevede ca volumul producției industriale să crească cu 53—56% (respectiv într-un ritm mediu anual de cel puțin 9%), iar 3/4 din acest spor să fie obținute pe calea ridicării productivității muncii.

În cursul planului cincinal 1971—1975 se prevede dezvoltarea producției de energie electrică, a industriei extractive, metalurgice, forestiere, poligrafice, textile, alimentare, de confecții, de prelucrare a pieilor și a lînei și — de asemenea — a industriei materialelor de construcție.

În 1971, paralel cu continuarea lucrărilor la unitățile industriale aflate în construcție, vor fi atacate o serie de obiective noi. Printre ele amintim fabrica de ciment de la Darhan, cu o capacitate de 200 mii tone pe an, o fabrică de covoare și o fabrică de făină din oase, la Ulan Bator, o fabrică de antibiotice, o fabrică de confecții, combinatele alimentare de la Darhan și Cioibalsan, numeroase alte întreprinderi ale industriei alimentare (de mezeluri, bere etc.), spații frigorifice, o centrală electrică la Hatgal; la acestea se adaugă reconstrucția combinatelor de prelucrare a lemnului de la Tosonțenghel și Suhe-Bator, a unei fabrici de încălțăminte, lărgirea capacității de producție a unor fabrici de cărămidă etc.

Totodată, se va acorda o atenție sporită prospecțiunilor geologice pentru a se descoperi în subsolul țării noi zăcăminte de cărbuni, molibden, wolfram, aur, etc., fiind prevăzut ca volumul lucrărilor geologice să crească — în comparație cu cincinalul precedent — de 1,7 ori. Una din preocupările actuale importante în acest domeniu o constituie încheierea prospectării zăcămintelor de cupru și molibden de la Erdentiin-Ovo (aimacul Bulgan) și fundamentarea tehnico-economică a rentabilității valorificării lor.

Realizarea sarcinilor prevăzute în planul cincinal 1971—1975 va contribui la dezvoltarea în continuare a economiei naționale, la îmbunătățirea aprovizionării populației cu bunuri de larg consum și la lărgirea posibilităților de export. sănătății populației, extinderii învăță- Totodată, prin atenția acordată ocrotirii mîntului, înfloririi culturii naționale, această perioadă va constitui un important pas înainte pe calea edificării societății socialiste în R. P. Mongolă.

R. P. POLONĂ

TÎRGUL INTERNAȚIONAL DE LA POZNAN LA CEA DE-A XL-a EDIȚIE

ÎN FIECARE AN este organizat în Polonia Tîrgul Internațional de la Poznan, care se bucură de un renume binemeritat printre manifestările europene de acest gen. Actuala ediție a Tîrgului Internațional de la Poznan, care se desfășoară între 13 și 22 iunie a.c., are un caracter jubiliar, fiind vorba despre cea de a 40-a ediție a Tîrgului și totodată împlinindu-se 50 de ani de la organizarea pentru prima dată a acestei manifestări.

În primii ani la Tîrgul de la Poznan predominau expozițiile întreprinderilor comerciale mici și meșteșugărești, care expuneau diferite produse chimice și metalice din categoria bunurilor de consum. Un caracter secundar a avut prezentarea, în cantități mici, a sculelor și mașinilor, mai ales agricole. Începînd cu deceniul al 4-lea al secolului nostru, profilul Tîrgului se modifică treptat, tonul fiind dat acum de mari expoziții ale firmelor poloneze și străine, iar printre sortimentele expuse capătă importanță din ce în ce mai mare diferite utilaje industriale, o bogată gamă de produse chimice și bunuri de consum industriale. În preajma celui de al doilea război mondial, Tîrgul de la Poznan devine una dintre manifestările comerciale de frunte din Europa, alături de tîrgurile cu tradiție de la Leipzig, Lyon sau Milano. După război, Tîrgul de la Poznan și-a redeschis porțile în 1947, cu participarea a 1500 de expozanți polonezi și a peste 100 din alte țări.

În acest an la Tîrgul Internațional de la Poznan participă circa 3000 de expozanți polonezi, iar numărul firmelor străine atinge cifra de 3500. Sînt reprezentate, ca de altfel în fiecare an, toate țările socialiste — principalul partener comercial al Poloniei (în 1970 schimburile cu țările socialiste au constituit 66% din volumul comerțului exterior polonez).

La Tîrg participă, de asemenea, multe țări și firme capitaliste, printre care sînt de menționat firme cu renume mondial ca „Maschinenfabrik Heid“ și „Vöest“ din Austria; „British Leyland Motor Comp.“, „The British United Shoe Machinery“ și „Jones Cranes“ din Marea Britanie; „General Electric Medical“ și „Engineering Service“ din Belgia; „Chausson“, „Citroen“, „Michelin“, „Peugeot Automobiles“, „Renault“ și „Thomson Télémécanique“ din Franța; „Daimler-Benz“, „Klöckner-Verke“, „Krupp“, „Mannesmann“ și „Siemens“ din R.F.G.; „Brown Boveri“ din Elveția; „Alfa-Laval“, „Facit“ și „Asea“ din Suedia. În total, iau parte 40 de țări, din care 28 vor prezenta expoziții naționale colective.

Tîrgul se întinde pe o suprafață de 230 000 m^2, din care 108 000 m^2 revin suprafețelor de expunere interioare în cele 20 de hale și 60 de pavilioane ale expoziției (67 000 m^2 sînt rezervați pentru expozanții străini, iar pe 51 000 m^2 întreprinderile industriale și comerciale poloneze vor prezenta exponatele proprii)

ECONOMIA NAȚIONALĂ a Poloniei, ca de altfel și a celorlalte țări socialiste, se caracterizează printr-o dezvoltare dinamică în ultimele două decenii, venitul național crescînd în această perioadă într-un ritm mediu anual de 7%, iar producția industrială — de 10,7%. Ca urmare a politicii consecvente de industrializare a țării, industria a devenit ramura de bază a economiei naționale, ponderea ei în venitul național crescînd de la 37% în 1950 la 59% în 1970. Paralel, s-au produs modificări în structura industriei. Ponderea industriei constructoare de mașini, siderurgice, chimice și energetice — deci a ramurilor de primă importanță pentru economie — în totalul producției industriale a crescut de la 24% în 1950 la 49% în 1970.

Dezvoltarea dinamică a economiei ca și modificările pozitive în structura producției s-au reflectat în comerțul exterior polonez. În perioada 1951—1970 volumul comerțului exterior a crescut de 5,5 ori, iar în cadrul lui schimbul de mașini și utilaje — de 10 ori, exportul polonez de mașini sporind de 24 de ori. Înainte de război Polonia, de fapt, n-a exportat utilaje industriale, în timp ce astăzi ele reprezintă sortimentul de bază al exportului său. Modificarea structurii comerțului exterior polonez se reflectă în datele de mai jos:

Grupa de mărfuri	1950	1960	1970
Total exporturi	100,0	100,0	100,0
din care:			
Mașini și utilaje	7,8	28,0	38,5
Combustibili, materii prime și materiale	56,0	43,8	32,7
Produse agro-alimentare	24,0	18.1	13,2
Bunuri de consum industriale	12,2	10,1	15,6
Total importuri	100,0	100,0	100,0
din care:			
Mașini și utilaje	32,4	27,1	36,4
Combustibili, materii prime și materiale	53,1	51,5	47,8
Produse agro-alimentare	11,2	16,0	9,6
Bunuri de consum industriale	3,3	5,4	6,2

În 1970 Polonia a exportat, printre altele, 5 700 de mașini-unelte, peste 5 000 de vagoane de marfă și de pasageri, peste 8 000 de autocamioane și peste 23 000 de autoturisme, circa 40 de vase comerciale și de pescuit (cu un deplasament total de 402 000 tdw), o serie de obiective industriale complete, cantități mari de utilaje navale, produse ale industriei de mecanică fină, electronice și altele.

Bazîndu-se pe dezvoltarea dinamică a industriei, perfecționarea și modernizarea ei, pe experiența cîștigată în domeniul exportului — expozanții polonezi vor prezenta la actuala ediție a Tîrgului Internațional de la Poznan o bogată gamă de produse industriale în principal de mașini și utilaje. Nomenciatorul mărfurilor de export poloneze cuprinde, printre altele, mașini-unelte, mașini de construcții și rutiere, mașini textile, produse electrotehnice și electronice, aparatură de măsură și control, mașini agricole. Un bogat sortiment de produse va fi prezentat de industria navală și cea a mașinilor de transport. Expozanții polonezi acordă o deosebită atenție prezentării noilor realizări ale industriei autohtone. De exemplu, din 50 de tipuri de mașini-unelte prezentate la Tîrg, 11 vor fi bazate pe soluții constructive noi, iar 9 vor fi modernizate. În domeniul electrotehnicii, din 157 de tipuri de mașini și utilaje 88 vor fi expuse pentru întîia oară.

CA ȘI ÎN ANII precedenți, la actuala ediție a Tîrgului Internațional de la Poznan vor participa întreprinderi românești, România fiind unul dintre partenerii comerciali importanți ai Poloniei. Ponderea României în totalul schimburilor comerciale poloneze a fost în anul 1970 de 2,1%, iar ponderea Poloniei în totalul schimburilor comerciale ale României a fost de 3,9%. De asemenea, merită a fi menționată dinamica creșterii schimburilor comerciale reciproce: între anii 1966—1970 ele s-au mărit cu 87%; în aceeași perioadă, volumul comerțului exterior polonez a crescut cu 56%, iar al celui românesc cu 75%.

Datorită acestei creșteri rapide, în 1970 volumul schimburilor comerciale polono-române a atins 904 milioane lei valută. Caracteristic este faptul că aproape 50% din acesta reprezintă mașinile și utilajele. Polonia exportă în România mașini-unelte, mașini de construcții și rutiere, traulere, motoare și alte utilaje navale, vagoane de pasageri, instalații electrotehnice, aparatură de măsură și control, elemente de automatizare. În schimb, din România importă locomotive Diesel electrice și hidraulice, instalații de foraj, autocamioane „Carpați“, mașini de teren și motoare electrice. De asemenea, au importanță pentru economiile naționale ale celor două țări livrările reciproce de materii prime, iar livrările de produse agro-alimentare și bunuri de consum industriale contribuie la îmbunătățirea aprovizionării piețelor interne.

Acordul comercial polono-român privind livrările reciproce de mărfuri și plățile în perioada 1971—1975, semnat în ianuarie a.c., prevede creșterea volumului schimburilor comerciale între cele două țări cu circa 80%, comparativ cu cincinalul trecut. Realizarea integrală a prevederilor acordului și chiar depășirea lor este posibilă, fiind în interesul comun. Este necesar să se caute forme noi, perfecționate de colaborare economică, să se tindă spre o cunoaștere reciprocă mai bună a posibilităților și nevoilor economiilor naționale ale Poloniei și României. Acestui scop îi servesc relațiile care se stabilesc între organele economice din cele două țări (mai ales relațiile dintre producători — începînd cu ministerele economice și terminînd cu uzinele producătoare), precum și expozițiile care înlesnesc stabilirea directă a unor asemenea relații, prin faptul că permit constatarea vizuală a posibilităților de producție și export ale partenerului. În acest sens Tîrgul Internațional de la Poznan îndeplinește un rol însemnat.

O funcție importantă în asigurarea reciprocă și la timp a livrărilor de mărfuri, mai ales în cazul instalațiilor cu ciclu de producție lung și de mare însemnătate pentru economie — au contractele pe termen lung. Între Polonia și România au fost încheiate o serie de asemenea contracte, printre care menționăm cele pentru livrarea de către partea polonă a unor baterii de cocserie, a unor mașini pentru fabricarea hîrtiei, a unei fabrici de zahăr, precum și pentru livrarea — de către partea română — a unor vase maritime. Tîrgul Internațional de la Poznan va oferi prilejul pentru semnarea altor contracte pe termen lung.

Nu încape îndoială că participarea României la Tîrgul Internațional de la Poznan va contribui la dezvoltarea continuă, multilaterală a relațiilor economice între cele două țări.

Marian NITECKI
consilier comercial pe lîngă Ambasada R. P. Polone

CORESPONDENȚĂ DE LA TRIMISUL NOSTRU SPECIAL

„ROMÂNIA SE PREZINTĂ"

NUMEROASE steaguri românești decorează de mai multe zile pitorescul centru istoric al marelui oraș industrial și comercial de pe malul Rinului, iar panourile afișate pe tot cuprinsul orașului sînt și ele decorate cu anunțuri purtînd tricolorul. Magazinele și restaurantele din oraș oferă, la rîndul lor, vizitatorilor mai multe zeci de mii de chestionare ale unui concurs cu premii intitulat „Cunoașteți Romnia ?", iar braseria Intercontinental recomandă consumatorilor preparate culinare specifice, într-un cadru adecvat.

Evenimentul care prilejuiește această masivă prezență românească în capitala celui mai dezvoltat land al R.F. a Germaniei este Expoziția economică și culturală „România se prezintă", una dintre cele mai complexe și mai mari expoziții pe care țara noastră le-a organizat pînă acum în străinătate. Inaugurarea ei a fost făcută la 4 iunie de tovarășul Ion Pățan, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, în prezența unui mare număr de personalități ale vieții economice, politice și culturale vest-germane.

Expoziția românească, ocupînd o suprafață de aproape 6000 mp, grupează produsele a peste 100 de fabrici și uzine, de exportul cărora se ocupă circa 40 de întreprinderi de comerț exterior. Multe din ele sînt noutăți, fiind prezentate pentru prima oară în R.F.G., deși România a devenit un participant tradițional la principalele tîrguri din R.F.G.: Hanovra, München, Köln, Frankfurt pe Main, Nürenberg. Numai industria constructoare de mașini deține 2400 mp., unde sînt expuse: mașini-unelte, produse ale industriei electrotehnice și electronice, de mecanică fină și optică, mijloace de transport, tractoare și mașini agricole, utilaj petrolier și de construcții, instalații de telecomunicații și elemente de automatizare.

Unele din exponate sînt fructul cooperării cu diverse firme străine, inclusiv vest-germane. Enumerarea de mai sus nu e lipsită de interes dacă avem în vedere că industria construcțiilor de mașini este cea mai importantă ramură industrială a R.F.G., producția ei depășind în 1970 — 55,5 miliarde mărci vest-germane și că circa jumătate din această producție ia calea exportului.

Singură industria electrotehnică grupează peste un milion de muncitori, contribuind cu circa 1,5% la exportul total al R.F.G.

În expoziție sînt de asemenea reprezentate. Industria chimică, una din ramurile industriale care au cunoscut cel mai mare avînt, de prelucrare a lemnului (România fiind al șaselea producător și exportator mondial de mobilă), de materiale de construcții și bunuri de consum.

Produsele agro-alimentare reprezintă 250 grupe de mărfuri și sînt în general o cunoștință mai veche a publicului vest-german. Analizînd evoluția generală a comerțului și cooperării româno-vest-germane, atît presa cît și diversele personalități economice cu care am stat de vorbă au subliniat nu o dată impulsul pe care stabilirea relațiilor diplomatice — cu patru ani în urmă — l-a dat schimburilor materiale și spirituale dintre cele două țări.

Presa din Düseldorf, atît Rheinische Post — cu un tiraj de peste 400 mii exemplare, cît și Handelsblatt — cu 70 mii exemplare, singurul cotidian economic din R.F.G., se ocupă frecvent de manifestările din cadrul zilelor economiei și culturii românești.

Într-un supliment de 8 pagini consacrat României, în preziua inaugurării expoziției, Handelsblatt a publicat, printre altele, un articol al prof. Costin Murgescu, director general al I.S.C.I., în care se spune: „După cum practica a dovedit, dezvoltarea din ultimii ani a relațiilor dintre Republica Socialistă România și Republica Federală a Germaniei a servit atît intereselor ambelor țări cît și cauzei generale a destinderii în Europa și colaborării internaționale. Dezvoltarea acestor relații în cele mai diferite domenii ale economiei, culturii, științei și turismului poate, de aceea, să fie privită cu satisfacție".

Potrivit cifrelor puse la dispoziția ziariștilor de tov. Hristache Zambetti, vicepreședintele Camerei de comerț și directorul Expoziției la conferința de presă care a precedat inaugurarea acesteia, volumul exporturilor românești în R.F.G. a ajuns în 1970 la 612 milioane mărci, față de 175 milioane în 1960, iar volumul total al comerțului dintre cele două țări a atins anul trecut aproape 1,2 miliarde mărci în comparație cu 359 milioane în 1960.

La rîndul său, Otto Wolff von Amerongen, președintele Comitetului economic pentru relații cu Estul, scria în același supliment din Handelsblatt: „Printre premisele importante ale dezvoltării în continuare a relațiilor economice (dintre România și R.F. a Germaniei — n.n.) se numără, între altele, o sporire a livrărilor românești de produse industriale, înainte de toate de produse ale industriei mecanice, adică ale construcției de mașini, electrotehnică etc.".

Una dintre explicațiile faptului că aceste livrări au participat pînă acum numai cu puține procente la exportul românesc în R.F.G., este, fără îndoială, și aceea că produsele industriei românești, care în ultimii ani s-a dezvoltat foarte mult, sînt încă puțin cunoscute aici.

Ideea necesității unei mai bune cunoașteri a potențialului nostru economic, ca premisă a echilibrării schimburilor și, astfel, a dezvoltării lor în continuare, a revenit adeseori în discuțiile purtate.

Dinu DRAGOMIRESCU

Düsseldorf, 8 iunie.

REPERE

• **La Roma** s-au încheiat lucrările Conferinței Naționale în problemele comerțului internațional, la care au participat reprezentanții celor mai mari firme italiene, ai organizațiilor de comerț exterior, ai băncilor și ai mai multor ministere. În închiderea conferinței, ministrul comerțului exterior, Mario Zagari, a subliniat necesitatea extinderii schimburilor cu țările socialiste.

• **Ministrul** planificării, dezvoltării și relațiilor comerciale al Finlandei, Olavi Mattila, și secretarul federal pentru comerț exterior al Iugoslaviei, Muhamed Hadjici, au semnat la Helsinki acordul cu privire la colaborarea economică, industrială și tehnică dintre cele două țări.

• **În capitala Belgiei** s-au reluat negocierile de aderare a Marei Britanii la Piața Comună. Pe agenda tratativelor, care par să fi intrat în faza finală, figurează soarta importurilor britanice de produse lactate și carne din Noua Zeelandă, contribuția Angliei la bugetul comunitar și poziția lirei sterline.

• **Un nou zăcămînt petrolifer** a fost descoperit în Gabon. Producția sa este apreciată, pentru început, la 500 000 tone anual.

• **În Chile** continuă aplicarea reformei agrare. Au fost expropriate încă 37 latifundii, în suprafață totală de 25 000 hectare. Numărul latifundiilor expropiate în ultimele șase luni a ajuns la 700.

• **Guvernul columbian** a anulat un contract încheiat în urmă cu 40 de ani cu firma americană „Colombian Petroleum", contract ce urma să expire în anul 1981.

• **Două societăți italiene**, una aparținînd grupului de stat IRI, cealaltă grupului FIAT, negociază, în prezent, participarea lor la construirea unor saline în Somalia. După cum relatează revista „Africasia", este vorba de cele mai mari saline din lume; potrivit proiectelor, instalațiile ar urma să producă 4 milioane tone de sare anual. Costul total al lucrărilor se ridică, aproximativ, la 64 milioane de dolari.

• **Congresul american** acordă o sumă de 7 miliarde dolari unor programe guvernamentale, între care și lupta împotriva cancerului.

• **Cercetările** efectuate pe insula poloneză Wolin, din Marea Baltică, au dus la descoperirea unor rezerve de petrol. Potrivit primelor aprecieri, petrolul aflat la mare adîncime, se găsește aici în cantități considerabile.

EVOLUȚII POSIBILE, DILEME REALE

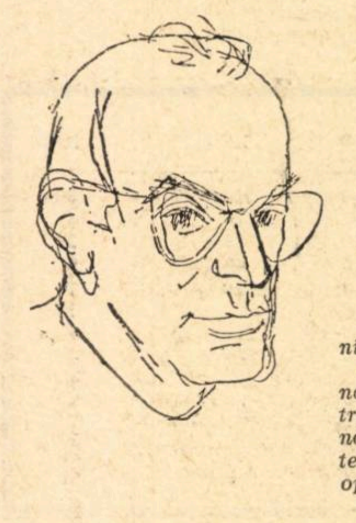

PROFESOR DE ECONOMIE la Universitatea statului Kentucky, CURTIS HARVEY a vizitat țara noastră în luna mai cu scopul de a organiza un curs despre România la Universitatea Kentucky.

Am profitat de prezența prof. Harvey în redacția noastră pentru a-l solicita să ne răspundă la unele întrebări cu privire la cîteva evoluții probabile în economia Statelor Unite în deceniul următor și la recentele evenimente valutare care continuă să preocupe opinia publică internațională.

— Una din principalele preocupări noi în viitorii 10 ani va fi în Statele Unite aceea pentru ceea ce numim „costurile sociale". Din ce în ce mai mult reiese că, în cursul avîntului tehnologiei din ultimii 20 de ani s-au neglijat multe aspecte umane ale dezvoltării, legate de mediul înconjurător, de pericolele poluării acestuia, de aspectele sociale ale urbanizării sau de cele estetice. Am construit șosele foarte bune, dar șiruri nesfîrșite de reclame ascund acum peisajul înconjurător. Oamenii își văd amenințată sănătatea din cauza poluării aerului și a apei. Asigurînd confortul nostru și libertatea de deplasare, cele aproximativ 90 milioane de automobile care circulă pe șoselele Statelor Unite viciază însă atmosfera și dau loc la foarte multe accidente. Activitatea accelerată a construcțiilor a creat zone urbane uriașe dar și aglomerări și zone de sărăcie care favorizează violența și decăderea morală. Toate acestea vor trebui neapărat abordate în deceniul următor.

• Credeți că, în legătură cu cele de mai sus, ar putea apărea un boom pentru unele ramuri industriale ?

— Este probabil că unele activități vor lua o amploare deosebită sau că vor apărea chiar ramuri cu totul noi, legate mai ales de combaterea poluării. Fără îndoială, unele corporații vor ști să obțină profituri mari de pe urma unor asemenea activități. Altele însă li se vor opune.

• În acest context, care sînt perspectivele în domeniul apărării consumatorilor de abuzurile marilor corporații ?

— Într-adevăr aceasta este o necesitate stringentă. S-au adoptat unele legi în acest sens. De exemplu, acum se cere stațiilor de benzină să se menționeze cifra octanică a benzinei, sau dacă benzina este fără plumb; alte legi interzic producătorilor să ambaleze produsul lor în cutii foarte mari pe care le umplu numai pînă la jumătate.

• Există o asociație a consumatorilor ?

— Din păcate nu există, ci doar o comisie pentru sfătuirea lor. Dar ea nu are prea multă putere deoarece marile corporații au o puternică influență în Congres și de fiecare dată

cînd se propune o lege în favoarea consumatorilor, ea este mult diluată. Unele legi adoptate au fost excelente, de exemplu aceea privind condiţiile tehnice de securitate a automobilelor prin care producătorii de automobile sînt obligaţi să plaseze faruri laterale, dispozitive de sprijinire a capului, centuri de siguranţă etc.

● Ce alte evoluţii importante prevedeţi pentru deceniul următor în economia americană?

— O caracteristică cred că va fi continuarea inflaţiei. Nu cred că vom putea reduce procentul creşterii anuale a preţurilor sub 2 sau 3%. Vor fi necesare anumite legi care să apere unele categorii sociale cu venituri fixe, care suferă cel mai mult în perioadele de inflaţie.

● Care sînt principalele cauze ale persistenţei inflaţiei?

— Fără îndoială că în prezent motivul principal este acela al cheltuielilor pentru războiul din Vietnam. Dar chiar în eventualitatea terminării acestui război, lucru pe care îl sper, există şi alţi factori care vor menţine unele preţuri ridicate. De pildă, marile corporaţii impun anumite preţuri pe piaţă.

● Prevedeţi o mai mare tendinţă spre protecţionism în Statele Unite?

— Da, este probabil că se va intensifica această tendinţă, deşi este regretabil.

● Nu credeţi că intensificarea protecţionismului, ferind artificial industria americană de concurenţă, ar putea-o face mai puţin competitivă decît aceea a altor ţări?

— Acesta este un pericol real şi eu aparţin acelui grup de economişti care consideră că acesta ar fi un curs greşit în politica noastră economică.

● În contextul celor discutate, care credeţi că sînt perspectivele dolarului în deceniul următor?

— Valoarea dolarului depinde în primul rînd de puterea sa de cumpărare, de cantitatea de bunuri şi servicii ce se poate obţine pentru el. Din acest punct de vedere este clar că dolarul este supraevaluat. Totuşi, din motive politice se consideră că nu este dezirabil să se devalorizeze dolarul. Cînd aude că dolarul ar putea fi devalorizat, omul de pe stradă crede că acest lucru ar urca preţurile, dar nu este adevărat. Doar obiectele importate ar deveni mai scumpe, dar ele reprezintă o parte foarte mică din mărfurile ce se consumă la noi. Dacă un Congres ar decide devalorizarea dolarului, sînt sigur că membrii săi nu ar mai fi realeşi. De asemenea, nu se ia o hotărîre pentru devalorizarea dolarului din motive de prestigiu.

● Dacă dolarul ar fi devalorizat el nu ar mai putea fi o monedă de rezervă?

— Odată ce s-ar recurge la o asemenea măsură, s-ar putea concepe că peste 5 sau 10 ani dolarul ar putea fi devalorizat din nou. De aceea, încrederea în această monedă s-ar reduce şi băncile străine ar putea să nu mai fie la fel de dispuse să o păstreze în rezervele lor.

● Spuneaţi că nu se va recurge la o devalorizare din motive de prestigiu. Dar considerentul facilităţilor pe care le oferă valoarea actuală a dolarului pentru efectuarea de investiţii în străinătate nu-şi are importanţa sa?

— Tocmai mă pregăteam să amintesc că motivele deficitului nostru ţin de programul de asistenţă externă, cheltuielile militare şi investiţiile în străinătate. Dar acestea din urmă fac parte din fluxul liber al capitalului, care cred că rămîne necesar. În plus, sînt de părere că investiţiile directe sînt folositoare. De obicei, ele nu se fac în industriile extractive ci în industriile prelucrătoare şi deci stimulează utilizarea forţei de muncă şi dezvoltarea economică.

● Dar în Europa de vest se afirmă că afluxul dolarilor este o cauză a inflaţiei şi a crizei monetare...

— Din acest punct de vedere partenerii noştri au dreptate. O soluţie ar fi introducerea unui curs de schimb mai flexibil pentru dolar. Mulţi economişti sînt de această părere.

● Credeţi că autorităţile monetare din Statele Unite ar fi de acord să se recurgă, la un moment dat, la un curs de schimb flexibil?

— Din ce în ce mai mulţi economişti înclină spre o asemenea soluţie. Nu pot spune însă în ce măsură aceste opinii îi vor influenţa pe oamenii politici care adoptă deciziile.

● În încheierea discuţiei noastre, v-am ruga să ne vorbiţi despre cursul ce se organizează la Universitatea Kentucky cu privire la România.

— Universitatea Kentucky a iniţiat un experiment nou, acela al abordării multidisciplinare a studiului unor ţări. Numele cursului va fi „Profilul Europei de est". România va fi prima ţară prezentată, după care vor urma celelalte state socialiste. Materiile cuprind geografia, istoria, ştiinţele politice, economia, sociologia, arta, folclorul, filologia, filozofia şi religia. Aceste cursuri vor fi urmate, după dorinţă, de studenţi la economie, arhitectură, ştiinţe sociale etc. La deschiderea cursului va participa şi ambasadorul României în Statele Unite. Vor preda profesori americani şi români.

Convorbire realizată de

Irina VIANU

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

R. F. G.: PREOCUPĂRI PENTRU STABILITATE

INTRODUCEREA cursului de schimb fluctuant al mărcii vest-germane de la 10 mai 1971, în urma recentului puseu de criză valutară, a fost însoţită de anunţarea unor noi măsuri de politică economică internă a R.F. a Germaniei. Conform Legii pentru asigurarea stabilităţii, este vorba de orientarea în sens anticiclic a comportamentului bugetar al autorităţilor federale şi al landurilor, de sporire a rezervelor pentru echilibrarea conjuncturii ale Băncii federale, de limitarea creditelor contractate de instituţiile publice. În speţă din bugetul federal şi din bugetele landurilor urmează să se realizeze în anul fiscal curent economii de 1,5 miliarde mărci şi anume în proporţie de două treimi pe seama bugetului federal.

Suma autorizaţiilor pentru asumarea unor angajamente bugetare va fi redusă cu 2—3 miliarde mărci. Încasările din impozite peste cele prevăzute iniţial în buget urmează să fie vărsate suplimentar la fondul pentru echilibrarea conjuncturii, suma scontată fiind de circa 1 miliard le mărci, din care 700 de milioane din bugetele landurilor. Creditele luate de instituţiile publice vor fi micşorate în total cu circa 2,4 miliarde mărci, din care 1 miliard în cadrul landurilor şi 0,5 miliarde în cadrul colectivităţilor locale. Ansamblul acestor măsuri vizează îndeosebi, conform declaraţiilor oficiale, stăvilirea creşterii preţurilor.

Cele mai recente date cu privire la evoluţia preţurilor în R.F. a Germaniei (indicele costului vieţii) se referă la luna aprilie şi semnalează creşterea lor cu 4,6% faţă de aceeaşi lună din 1970; în martie 1971 cifra corespunzătoare a fost de +4,5%, în februarie de +4,3%, în ianuarie de +3,8%. Crescendo-ul înregistrat în acest domeniu de la începutul anului este considerat de observatori ca suficient de accentuat pentru a fi justificat intervenţia autorităţilor. De semnalat că ritmul scumpirii prognosticat pentru anul acesta de ministerul economiei a fost de 3%, iar cel din prognoza Consiliului experţilor economici — de 3,5%.

Un alt indicator al situaţiei conjuncturale, a cărui evoluţie este considerată preocupantă, îl reprezintă investiţiile. Cererea internă de maşini şi de produse electrotehnice pentru consumul productiv, indicator considrat semnificativ pentru tendinţa investiţiilor, a avut în ultimele luni o evoluţie regresivă. Date mai detaliate arată că volumul intrărilor de comenzi ale industriei prelucrătoare, după eliminarea oscilaţiilor sezoniere, a scăzut — faţă de luna precedentă — în ianuarie 1971 cu 0,5% şi în februarie cu 1%, după ce în ultimul trimestru al anului trecut se înregistrase o creştere de ceva mai mult de 1,5% faţă de trimestrul precedent. În comparaţie cu aceeaşi lună din 1970, intrările de comenzi ale industriei au crescut în ansamblul lor în ianuarie cu 1,1% şi în februarie cu 0,5%; sporul se datorează însă exclusiv comenzilor din străinătate (+9,0% şi respectiv 4,1%), în timp ce volumul comenzilor interne nou intrate a scăzut cu 1,5% şi respectiv 0,8%. După date relatate de săptămînalul *Wirtschaftswoche* (14 mai), investiţiile reale, în maşini şi utilaje, ale economiei vest-germane sînt în scădere netă în acest sfîrşit de semestru faţă de anul 1970 şi îşi vor continua regresia şi în semestrul al doilea al anului curent, astfel că rezultanta pentru 1971 va fi o stagnare a acestor investiţii. În unele sectoare, precum ramurile producătoare de bunuri de investiţii, volumul noilor plasamente de capital va fi în regres faţă de anul trecut.

O prognoză conjuncturală pînă la sfîrşitul anului în curs, elaborată în comun de cinci institute vest-germane şi publicată la începutul lunii mai, cu puţin timp înainte de anunţarea noilor măsuri stabilizatoare, anunţă o tendinţă de stagnare a producţiei industriale, continuarea creşterii în servicii şi comerţ, urcarea în continuare a preţurilor bunurilor de consum. Produsul intern brut în expresie reală se va mări conform acestei prognoze cu 3,5%, tendinţa fiind de încetinire în semestrul II faţă de prima jumătate a anului (+3%, faţă de +4%). Gradul de folosire a capacităţilor se va reduce întrucîtva, dar nu se aşteaptă ca şomajul să ia proporţii. Carnetele de comenzi din străinătate, încă apreciabile, vor permite continuarea în ritm susţinut a exporturilor, chiar în perspectiva unei extinderi a tendinţei de moderare a conjuncturii în restul Europei occidentale zonă care absoarbe 70% din exportul vest-german. Ritmul de creştere a importurilor pe de altă parte s-ar putea înjumătăţi pînă la sfîrşitul acestui an în special la produsele finite.

HOMO ECONOMICUS

O INDUSTRIE NOUĂ

CE e nou? Ce se vinde, ce se cumpără? Care este pulsul pieţei? Se poate afla un răspuns dacă nu exhaustiv, cel puţin demn de atenţie, răsfoind paginile de mică şi mare publicitate. Ne referim, fireşte, la ţările capitaliste, unde publicitatea joacă un rol sensibil diferit faţă de cea din ţările socialiste.

Vă oferim, aşadar, spre lectură cîteva anunţuri din „Le Monde".

...„SEMA (METRA INTERNATIONAL)" prezintă sistemul său de VIDEOFORMAŢIE destinat informaticii pentru gestiunea întreprinderilor...

...„VISUEL TÉLÉVISION". Prestări de servicii audiovizuale. Pregătire profesională audiovizuală pentru vînzători, şefi de întreprindere, profesori, avocaţi, oameni politici etc. Pregătire sportivă: golf, judo, tenis, călărie, schi etc. ...Prestaţii de personal specializat pentru întreprinderi posedînd magnetoscoape, aparate de proiecţie etc.

...„EDUVISION". Filme-şoc pentru formarea accelerată de informaticieni. EDUVISION înseamnă utilizarea chiar la locul dv. de muncă a videocasetelor cu filme sonore, în culori, animate, stilizate; pe scurt, mici capodopere pedagogice cu un puternic „impact" asupra capacităţii dv. de învăţare şi transmiţînd toate conceptele informaticii. Fiecare film durează între 7 şi 10 minute. EDUVISION înseamnă şi o metodă de autocontrol, adaptabilă la viteza dv. individuală, graţie unei baterii de teste concepute pentru fiecare film. La fiecare stadiu de însuşire a materialului vă verificaţi cunoştinţele, făcînd exerciţii din materia învăţată. EDUVISION înseamnă..." etc. etc.

Am citat textul, deci rugăm a nu fi acuzaţi de predilecţie reprobabilă pentru hiperbole. De asemenea ne declinăm orice răspundere pentru strania ierarhie stabilită de „Visuel Télévision": vînzători, şefi de întreprindere, profesori, avocaţi, oameni politici etc. Ne întrebăm ce mai urmează, ce se ascunde — în concepţia companiei — în fatidicul „etc." care încheie „seria".

Oricum, aceste anunţuri prezintă o importanţă reală. Ele constituie materializarea în Europa a ceea ce am denumit într-un articol apărut acum cîteva luni la aceeaşi rubrică, revoluţia videocasetelor. Este, de altfel, şi părerea autorizată a ziarului „Le Monde". Într-un articol pe o pagină întreagă închinat celui de al doilea Salon „Audioviziune şi Comunicaţii", care şi-a închis porţile nu de mult la Paris, ziarul citat vorbeşte de „o piaţă a viitorului", referindu-se în special (deşi nu exclusiv) la „boom"-ul producţiei de programe audiovizuale înscrise pe bandă magnetică.

Numeroase societăţi sau departamente în companii deja constituite au luat naştere în timpul din urmă în Europa occidentală avînd acest profil. „Boom"-ul se explică prin disproporţia care începe să se resimtă în Franţa şi în alte ţări dezvoltate, între baza tehnică existentă sau în curs de creare — respectiv videomagnetofoanele de diferite tipuri — şi programele cărora noua tehnică — minune este chemată să le dea viaţă.

Fiind vorba de o piaţă cu totul nouă, cu multe necunoscute, dificultăţile nu lipsesc, cum era şi normal. În primul rînd, preţul încă ridicat al programelor. Astfel, un curs de marketing de 15 ore, înregistrat pe bandă video, se vinde la preţul piperat de 32 500 franci, plus taxe. Este, probabil, o dificultate „de creştere". Pe măsură ce cererea va deveni mai mare şi producţia se va dezvolta, preţurile se vor ajusta şi ele.

De altfel, videomagnetofonul nu este singura cale de diversificare şi personalizare a programelor vizionate la televizor. Se vorbeşte, tot mai mult, de sisteme de teledistribuire prin cablu de către centrale de programe, a programelor dorite pe bază de abonament, după sistemul în funcţiune în S.U.A., Anglia, Belgia. Şi aici pot fi avute în vedere scopuri educative sau, pur şi simplu, de divertisment.

L. NIŢESCU

MONDORAMA

SUVERANITATEA ŞI PIAŢA COMUNĂ

INCOMPATIBILITATEA celei dintîi cu apartenenţa la cea de a doua constituie încă, pentru o mare parte a opiniei publice din Anglia, una din principalele obiecţii faţă de integrarea vest-europeană.

Printre numeroasele scrisori publicate în presa engleză în acest sens atrage atenţia una, semnată de T. Moore, în cunoscuta revistă **The Economist.** El scrie: „Permiteţi-mi să sugerez că, atunci cînd planul vest-german Leber pentru transportul feroviar de mărfuri a fost interzis de Comisia Pieţei Comune, a fost clar că Bruxellesul şi nu Bonnul hotărăşte pentru Germania federală în această problemă vitală; tot astfel, în februarie, cînd Franţei i s-a impus să modifice restricţiile asupra investiţiilor străine, a fost clar că Bruxellesul şi nu Parisul ia deciziile în această problemă nu mai puţin vitală. Oare 100 000 fermieri din întreaga Comunitate ar fi venit la Bruxelles în martie dacă nu acolo, ci în capitalele lor, se afla puterea? Oare şi englezii vor trebui să-şi susţină revendicările într-o capitală străină... ?".

NOUTĂŢI ÎN PEISAJUL CAPITALEI NIPONE

CEL MAI ÎNALT imobil din Japonia — World Trade Center din Tokio — terminat de curînd, are 43 de etaje şi 152 de metri înălţime. Osatura de oţel

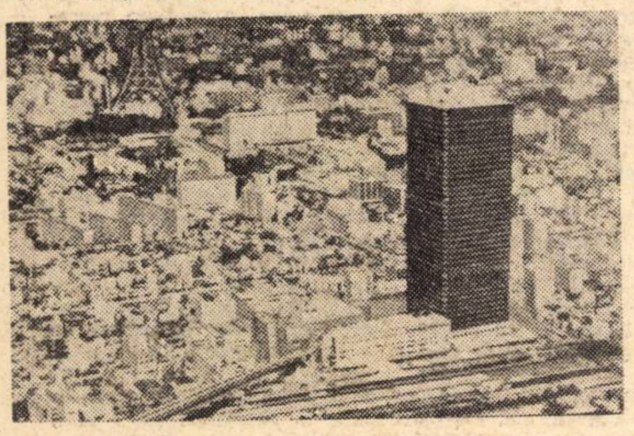

a clădirii este calculată pentru a rezista la vînturi cu viteza de 290 km pe oră şi la cutremure de gradul 7 (în Japonia se înregistrează 7 000 de cutremure pe an). Sub fundaţia imobilului se află amplasate două gări: una de cale ferată şi alta pentru autobuze şi taxiuri (la Tokyo circulă 40 000 de taxiuri).

MATEMATICĂ PENTRU PĂRINŢI

NOILE CONCEPŢII din matematica modernă îi pun adeseori pe părinţi în imposibilitatea de a-şi ajuta copiii la lecţii. Din acest motiv, Academia Tehnică din Wuppertal (Republica Federală a Germaniei) a înfiinţat un curs de matematică pentru părinţi. În decurs de 40 de ore, împărţite de-a lungul a zece săptămîni, părinţii elevilor din clasele a cincea pînă la a opta se pot informa despre algebra cantitativă, logica de ilustrare, teoria egalităţilor, relaţii, funcţiuni şi alte noutăţi. Ulterior, ei îşi pot adînci cunoştinţele proaspăt achiziţionate, prin exerciţii adecvate. În majoritatea cazurilor, ambii părinţi participă la aceste cursuri şi numai 10% întrerup înainte de sfîrşit. Chiar şi învăţătorii mai vîrstnici folosesc prilejul de a-şi însuşi noile cunoştinţe. La primele cursuri de la Wuppertal, aglomeraţia a fost atît de mare încît nu s-a putut face faţă tuturor cererilor de înscriere.

CONSUMATORI DE LAPTE

CANTITATIV, laptele ocupă în multe ţări locul întîi în arsenalul hranei populaţiei, urmat fiind de pîine, orez şi carne. Într-un tabel al principalilor consumatori de lapte din lume, nu Olanda, cum s-ar putea crede, nici Elveţia, nu se află în frunte. Potrivit revistei **Agriculture,** pe cap de locuitor, consumul anual de lapte este reprezentat astfel pe glob (în litri): Finlanda — 279,5, Irlanda — 244,8, Norvegia — 183,6, Polonia — 172,4, Danemarca — 170, Suedia — 162,6, Olanda — 154,6, Marea Britanie — 148,6, Austria — 148,2, Elveţia — 143,4, Noua Zeelandă — 139,2, S.U.A. — 134,8, Belgia — 114,9, Cehoslovacia — 114, Luxemburg — 107,7 etc. Sînt, deci, în lume, cincisprezece ţări ai căror locuitori consumă peste o sută de litri de lapte, fiecare, anual.

ELEFANTUL — CRITERIU AL BUNĂSTĂRII

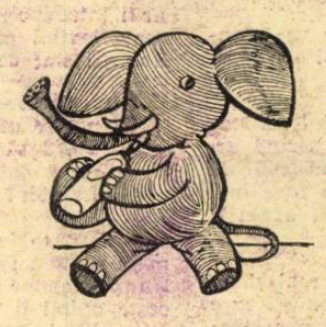

ELEFANTUL de tracţiune serveşte în Ceylon drept criteriu al bunăstării proprietarului său. În regiuni greu accesibile ale ţării, unde mijloacele mecanizate sînt practic inutilizabile, elefanţii sînt mai „expresivi" decît buldozerele. Elefantul munceşte productiv la defrişarea pădurilor aproximativ patru ore pe zi. Pus să muncească mai mult, devine irascibil şi chiar agresiv. Proprietarii, care folosesc cu grijă această forţă de muncă, cîştigă circa 60 de rupii pe zi. Exploatarea necruţătoare a elefanţilor reduce durata vieţii lor la 30—35 de ani, faţă de 60—70 de ani cît trăiesc ei în condiţii normale.

Din acest motiv în ultimul timp şeptelul de elefanţi a scăzut cu o constanţă îngrijorătoare. Numărul lor în Ceylon este evaluat astăzi la o mie; cu 20 de ani în urmă era de cinci mii. Pentru salvarea elefanţilor de la dispariţie, a fost interzisă prinderea elefanţilor sălbatici şi se intenţionează extinderea rezervaţiilor de stat. În acelaşi timp, guvernul stimulează creşterea elefanţilor domestici, deşi prejudecăţile o interzic.

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

EVOLUŢIA ŞOMAJULUI ÎN ŢĂRILE CAPITALISTE DEZVOLTATE

UNA din problemele cronice ale economiei capitaliste, tratată nu de puţine ori prin recurgere la diferite paleative, o constituie şomajul. Datele asupra evoluţiei sale în ultimii douăzeci de ani în principalele ţări capitaliste dezvoltate atestă că, chiar şi în acelea dintre ele, în care „tonusul" activităţii economice este ridicat şi se simte o penurie de forţă de muncă (recurgîndu-se la import de muncitori) şomajul n-a încetat să existe, înregistrînd doar fluxuri şi refluxuri periodice.

Sursele oficiale din ţările capitaliste subevaluează, în general, numărul şomerilor, neconsemnînd în evidenţele lor unele categorii, cum sînt şomerii parţiali, salariaţii întreprinderilor care şi-au întrerupt temporar activitatea (au suspendat plata salariilor, dar nu şi-au concediat personalul), persoanele care au renunţat să mai solicite un loc de muncă ş.a. Conform acestor date incomplete, pe ansamblul ţărilor capitaliste dezvoltate ponderea şomerilor în totalul populaţiei active era, în 1950, de 3,7%, iar faţă de masa salariaţilor — de 5,4%; în 1970 cifrele corespunzătoare erau 2,8% şi 3,5%. Reduceri de ponderi s-au înregistrat în majoritatea ţărilor mari (S.U.A. — 5,0% şi 5,5% în 1970, faţă de 5,6% şi 6,9% în 1950; R.F.G. — 0,6% şi 0,7%, faţă de 7,1% şi 10,1%; Italia — 4,6% şi 6,9%, faţă de 7,8% şi 13,7%; Japonia — 1,2% şi 1,8%, faţă de 1,2% şi 3,0%), cu excepţia Franţei (1,4% şi 1,9% în 1970, faţă de 0,8% şi 1,2% în 1950) şi Angliei (2,5% şi 2,7%, faţă de 1,5% şi 1.7%). De remarcat că cele mai ridicate cifre apar în cazul Italiei, deşi an de an numeroşi italieni emigrează, în căutare de lucru, în alte ţări din Europa sau America.

Evoluţia efectivului şomerilor în ultimele două decenii permite o serie de constatări interesante. Pe ansamblul ţărilor capitaliste dezvoltate, acest efectiv a înregistrat patru „vîrfuri" (8 660 000 de şomeri în 1950, 9 110 000 în 1954, 9 920 000 în 1958 şi 8 040 000 în 1970), oscilaţiile sale corespunzînd — în general — perioadelor de stagnare sau de înviorare a conjuncturii în principalele ţări capitaliste. Un rol important joacă aici S.U.A., atît ca pondere în numărul total al şomerilor (mai puţin de 40% în 1950, peste 50% în 1970), cît şi ca număr de „vîrfuri" (în anii 1950, 1954, 1958, 1961, 1963 şi 1970), fapt care ilustrează instabilitatea accentuată a economiei americane în ultimul deceniu.

Se observă că în R.F.G. şomajul se menţine — cu mici oscilaţii — la un nivel scăzut; în Franţa creşte lent începînd din 1957; în Italia — deşi în scădere din 1957 — se menţine la proporţii destul de ridicate; în Anglia, înregistrează fluctuaţii apreciabile, dar cu o tendinţă pronunţată de creştere; în sfîrşit, în Japonia nivelul şomajului s-a ridicat în ultimii ani, menţinîndu-se totuşi la dimensiuni mai moderate.

Pe ansamblul ţărilor capitaliste dezvoltate, cît şi în cazul S.U.A., Franţei, Angliei şi Japoniei, anul trecut a marcat un reviriment mai mult sau mai puţin pronunţat al şomajului.

EFECTIVUL MEDIU ANUAL AL ŞOMERILOR

(mii persoane)

Anul	Pe ansamblul ţărilor capitaliste dezvoltate 1, 2	Statele Unite 1	Europa occidentală 1, 2	Din care: R.F.G. 2	Franţa 2	Italia 2	Anglia 2	Japonia 2
1950	8660	3350	4580	1580	155	1615	340	445
1951	7110	2100	4400	1430	120	1720	280	390
1952	7450	1930	4790	1380	130	1850	460	470
1953	7280	1835	4735	1260	180	1945	380	450
1954	9110	3580	4600	1220	185	1960	320	580
1955	8280	2905	4355	930	160	2160	265	680
1956	7620	2520	4110	760	110	2170	290	690
1957	7660	2935	3820	660	80	1970	350	520
1958	9920	4680	4070	685	95	1955	500	630
1959	8800	3815	3830	480	140	1875	510	650
1960	8150	3850	3230	240	130	1745	395	500
1961	8700	4715	2910	160	110	1610	375	440
1962	7530	3910	2670	140	125	1310	500	400
1963	7740	4070	2730	175	140	1200	610	400
1964	7130	3785	2500	160	115	1205	415	370
1965	6700	3365	2530	140	140	1285	360	390
1966	6240	2875	2500	155	150	1210	390	440
1967	7200	2975	3110	445	195	1105	600	630
1968	7050	2820	3080	315	255	1050	600	590
1969	6660	2830	2700	175	225	960	595	570
1970	8040	4150	2610	145	280	920	640	600

1. Evaluări pe baza cercetărilor selective ale populaţiei.
2. Înregistrări la oficiile de plasare a forţei de muncă.

Sursa: „Mirovaia Ekonomika i Mejdunarodnie Otnoşenia", nr. 5/1971, care precizează caracterul oficial occidental al cifrelor.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viata economica

ANUL IX NR. 25 (407)
VINERI 18 IUNIE 1971
20 PAGINI 2 LEI

25

ANUL IX **viața economică**

săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 11.78.76 ● București

SUMARUL

Sumarul nr.-ului 25 din 18 iunie 1971

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

Dezbateri
— Cum să stimulăm înnoirea produselor?
de ing. **L. Hübner** (pag. 3)

Întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii:
— Reglementări financiar-bancare, care consolidează gestiunea economică proprie
de **Ion Alfiri** (pag. 4)

Dezbateri

● **Proiectul de lege cu privire la organizarea și conducerea unităților economice de stat:**
— Întărirea spiritului de inițiativă și răspundere
de **C. Cojocaru**

● **Proiectul de lege cu privire la încadrarea și promovarea în muncă a personalului din unitățile socialiste de stat:**
— Obligativitatea cursurilor de perfecționare
de ing. **Filip Rouădedeal** (pag. 7)

Cooperația de consum
— Modernizarea = necesitate, oportunitate, eficiență
de **I. Smedescu**, secretar general al CENTROCOOP (pag. 8)

Relații economice externe ale României:
— Se dezvoltă cooperarea economică și tehnico-științifică româno-cubaneză
de **Radu Constantinescu**, vicepreședinte al Comisiei guvernamentale de colaborare și cooperare economică și tehnică (pag. 9)

■ CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

Organizarea transportului intern
(pag. I—VIII)

Cincinalul 1971—1975:
— O cerință a economiei moderne: Reducerea costurilor pe unitatea de produs
de dr. **Gh. Șică** (pag. 10—11)

■ TEORII ● IDEI

Puncte de vedere:
— Studiul costurilor de producție
de prof. univ. dr. **Const. Olariu**

Școli — curente — economiști:
— Postulate de metode în cercetarea istorico-teoretică
de **I. Nicolae Văleanu** (pag. 12)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— Expoziția realizărilor în construcția socialistă a R.P. Chineze
— Imagini ale elanului constructiv
de **V. Brăneanu**
R. D. Vietnam: Orizont '71 în economie
de **I. Matei** (pag. 14)
— Reflecții asupra cooperării economice general-europene
de **Costin Murgescu** (pag. 17)
Corespondență din Sofia:
— A treia concentrare în agricultura bulgară: Complexele agro-industriale
de **C. Amariței**
— **Documentar:**
Perspectivele cărbunelui
de ing. **E. Falk**, ing. **I. Barbu**, ing. **S. Gutman**, Institutul de cercetări metalurgice (pag. 18)

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

CURIER

● Programatori

AURELIA RICU, București — Pericada cît ați fost încadrată (după repartizare) ca funcționar, respectiv ca operator mașini de calcul, **avînd însă atribuțiile prevăzute pentru funcția de programator, se ia în considerare la stabilirea** vechimii minime de 5 ani necesare pentru promovarea în funcția de programator principal. Dacă pînă la înființarea centrului de calcul uzinal nu veți îndeplini această vechime, veți putea fi încadrată **numai în funcția de programator.** Ulterior, la îndeplinirea vechimii menționate, incluzîndu-se și perioada lucrată după repartizare, **veți putea fi promovată în funcție.**

● Cumul

IOAN DOBOȘAN, Galați — Conform art. 57 și 58 din legea nr. 27/1966, pensionarii pentru limită de vîrstă **pot cumula pensia întreagă** cu salariul dacă lucrează **cu contracte de muncă pe durată determinată**, de pînă la 4 luni în cursul unui an calendaristic. Angajarea pensionarilor cu asemenea contracte se face numai pentru o activitate cu caracter temporar sau sezonier, ori pentru înlocuirea unui salariat care se află în concediu de studii, în detașare etc. În ipoteza în care postul de economist principal **era vacant, puteați cumula numai 50% din pensie**, în condițiile prevăzute de art. 57 din lege (dacă funcția de economist principal este admisă de organul tutelar la cumulul pensiei cu salariul).

● Încadrări

AUREL MARINOIU, Brașov — Ținînd seama de reglementările în vigoare, sînteți îndreptățit ca, de la data absolvirii învățămîntului superior, **să fiți reîncadrat la aceeași gradație** (corespunzător studiilor absolvite) **însă la clasa 25 de salarizare.** Aceasta în situația cînd, avînd aprobare de derogare de la condițiile de studii, ați fost încadrat ca economist, la clasa 23 de salarizare (gradația 3-a) și, ulterior, ați absolvit învățămîntul superior economic, cu examen de diplomă, fiind menținut, în aceeași funcție.

★

IGNAT ZSOK, Gornești, Mureș — Potrivit art. 8 din H.C.M. nr. 1932/1969 și a pct. 12 din anexa IX la H.C.M. nr. 914/1968, cu modificările ulterioare, la întreprinderile agricole de stat de gradul I—III, la care nu se poate asigura ocuparea unor funcții de conducere de cadre cu studii superioare, conducerea organului central tutelar poate aproba, de la caz la caz, ca acestea să fie ocupate de salariați cu studii medii.

● Transfer

ING. MIHAI HERLEA, Cluj — Drepturile salariatului transferat în interesul serviciului în altă localitate decît a domiciliului său, sînt prevăzute în art. 162 din Codul Muncii. Plata indemnizației cuvenite se efectuează dacă salariatul **locuiește efectiv în localitatea unde a fost transferat, chiar dacă pe buletinul de identitate are viză de flotant.** Indemnizația pentru membrii de familie se cuvine numai dacă salariatul **își mută definitiv atît domiciliul său cît și cel al familiei.** Soțul, transferat și el în interesul serviciului, în altă localitate unde a fost transferat celălalt soț, are dreptul numai **la indemnizația egală cu cîștigul său mediu lunar.**

● Promovare

VIORICA CUȚITOIU, Turnu Severin — Dacă la 1 martie 1967 erați încadrată pe o funcție economică medie, vechimea necesară pentru promovarea în funcția de contabil principal este de 5 ani. **În cazul cînd ocupați alte funcții, este necesar să se adauge, la această vechime,** cel puțin 2 ani lucrați ca facturist, calculator, calculator principal etc. În oricare dintre ipotezele menționate ați îndeplinit (fiind angajată la 8 mai 1964) vechimea pentru promovare.

ERATĂ

În numărul 23 din 18 iunie a.c. al revistei noastre, la organigrama de la pag. 9, în loc de „fără formalitate juridică" se va citi „fără personalitate juridică".

IMPORTANT!

V-ați reînnoit abonamentul pe trimestrul III 1971? Dacă nu ați făcut-o încă, vă puteți adresa pînă la data de 25 iunie factorului poștal, oficiilor și agențiilor P. T. T. R., precum și difuzorilor de presă din instituții și întreprinderi

SCRISORI

FOLOSIREA ANGAJAMENTULUI DE PLATĂ CA TITLU EXECUTOR

ÎN ceea ce privește recuperarea plăților efectuate nelegal, din eroare, se creează o situație paradoxală prin faptul că în marea lor majoritate, salariații în cauză nu contestă primirea sumelor respective „fără drept", declarîndu-se de acord să le restituie. Deci, aparent litigiul ca atare nici nu există. Adesea este vorba de fapt de recuperarea unor sume de cîțiva lei. Numai cheltuielile materiale ale unităților — fără a pune la socoteală și irosirea de timp și muncă ce nu apare în bilanțul contabil — întrec de multe ori valoarea sumei urmărite.

De aceea propun ca în eventualitatea în care angajatul recunoaște primirea sumei fără drept și se declară de acord să o restituie, aceasta să-i poată fi încasată direct pe baza unei chitanțe. În cazul că suma este mai mare și nu poate fi plătită imediat consider că nu există nici un impediment legal să se recurgă la angajamentul de plată. Modalitatea consacrată prin art. 32 din Legea nr. 22/1969 și aplicată în cazul lipsurilor în gestiune, îndeplinește toate condițiile (și pe cele vizînd asigurarea recuperării daunelor aduse avutului obștesc și pe cele privind apărarea angajatului de orice abuz). Tot pe această linie propun **ca angajamentul de plată să se extindă legal cu titlu executoriu pentru orice sumă, indiferent din ce provine dacă cel în cauză consimte și recunoaște paguba produsă.** Folosirea angajamentului de plată ca titlu executor este cea mai accesibilă și eficientă procedură de urmărire rapidă a recuperării pagubelor.

Cornel HAȚEGANU
Corpul unic C.F.I.
Consiliul popular județean Dolj

DECONTAREA PRODUSELOR DE BALASTIERĂ

DECONTAREA produselor de balastieră, continuă să se facă în mod necorespunzător, netinîndu-se seama de condițiile de aprovizionare și de prețul real. În cele ce urmează aș vrea să arăt și modul cum văd eu rezolvarea acestei probleme.

În primul rînd — ca formă — este necesară reactualizarea anexei 12 a Ordinului C.S.C.A.S. 138/1963 și adaptarea ei la actuala împărțire administrativă a țării. Lista prețurilor de deviz ale produselor de balastieră a rămas stabilită — în mod inexplicabil — tot acea care avea la bază vechea împărțire administrativă. Cu ocazia modificării ar fi necesar să se țină seama pe cît posibil de prețurile reale ale produselor de balastieră în județe, deoarece este de presupus că pînă la data actuală organele locale sînt în posesia unui bogat material documentar.

În studiul tehnico-economic și proiectul fază unică în curs de elaborare să se introducă în mod obligatoriu o poziție distinctă pe baze estimative, care să acopere diferența de preț la produse de balastieră, în scopul de a se degreva cota de neprevăzute. Valoarea acestei poziții nu poate fi fermă, ea putînd fi depășită sau consumată integral, decontarea urmînd a se face numai pe baza prețurilor reale aprobate de MCI. Organele de avizare — indiferent de nivelul lor — ar trebui să respingă STE care nu au astfel de prevederi, consecințele legale suportîndu-le cei care au determinat respingerea STE. La lucrările încheiate și la cele în curs de execuție, la care nu se mai întrevăd posibilități certe de încadrare în devizul general, să se acorde în mod excepțional, beneficiarilor posibilitatea suplimentării valorilor devizelor generale în scopul lichidării imobilizărilor organizațiilor de construcții-montaj și să se deconteze într-un timp scurt sumele neîncasate încă de constructori, fondurile fiind asigurate de titularii de investiții din cele ale anului 1971.

La lucrările în curs de execuție diferențele de preț la produsele de balastieră să se deconteze liniar (din cota de diverse și neprevăzute) pe parcursul executării lucrărilor (lunar, trimestrial și la finele anului) și nu la finele lucrărilor, condiționîndu-se acest lucru de existența unor eventuale economii la finele lucrărilor. În privința decontării să se stabilească un mod unitar de decontare de către organele competente.

Deoarece am întîlnit rar titulari de investiții care să inițieze documentația respectivă și proiectanți care să o avizeze, fără ca organizația de construcții să fie la baza acestei acțiuni, propun să se schimbe metodologia actuală de aprobare în sensul următor: **documentația să fie întocmită și înaintată de constructor; titularii de investiții și proiectanții să-și spună obligatoriu punctul de vedere într-un termen fix ce urmează a se fixa de organele competente, urmînd ca în caz de nerespectare să se prevadă penalizări; organele de aprobare să aibă obligația de a rezolva aceste probleme într-un termen fix; să nu se mai facă două solicitări pentru derogare, una provizorie la STE și una definitivă la proiectul de execuție, ci numai una singură.**

ing. Dan Marinescu
șef serviciu relații — Trustul nr. 1 construcții-montaj
București

DEZBATERI

CUM SĂ STIMULĂM ÎNNOIREA PRODUSELOR?

ESTE clar acum pentru toată lumea că o industrie modernă nu poate fi dinamizată fără reînnoirea permanentă a nomenclatorului de produse, a căror calitate și parametri tehnico-economici să satisfacă mereu mai bine cerințele interne și să fie competitive pe piața internațională. Industria noastră socialistă se aliniază tot mai mult acestei cerințe, dovadă constituind-o faptul că, în anul 1975, unul din două produse urmează să fie altfel decît cel cunoscut în 1970.

În legătură cu înnoirea produselor, „Viața economică" a inițiat o largă dezbatere cu privire la modalitățile prin care ar putea fi accelerat acest proces și, îndeosebi, privind căile de sporire a cointeresării întreprinderilor în această direcție. Din articolele publicate pînă în prezent pe această temă, ne vom referi la două grupe principale de propuneri care vizează:

1. Măsuri privind modalitățile de schimbare a metodologiei de omologare a prețurilor de vînzare la produsele noi.

2. Măsuri privind diferențierea beneficiului, care concură la calculul fondului de prime anual, în funcție de vîrsta produselor aflate în fabricație.

Primul grup de propuneri s-a materializat în:

a) introducerea unor prețuri de vînzare variate. Pentru același produs ar urma ca, în prima perioadă de fabricație, să se aplice prețul A + dA, în perioada de maturitate prețul A, și în perioada de declin, prețul A — dA *);

b) stabilirea unor prețuri de vînzare menite să acopere costurile inițiale, la care să se aplice un beneficiu corespunzător ratei medii pe întreprinderi **);

c) aplicarea la prețul de cost care acoperă costurile inițiale a ratei beneficiului la nivel de ramură legal stabilit la limita sa inferioară **).

Al doilea grup de propuneri au fost concretizate sub forma:

a) determinării masei de beneficiu pe baza căreia se stabilește fondul de premiere anual, în conformitate cu prevederile H.C.M. 151/1970, cu excluderea din valoarea producției marfă și din cheltuielile de producție a produselor noi introduse pe baza planului tehnic **);

b) — la fabricarea produselor învechite să se reducă treptat cota de beneficiu, nu prin modificarea prețului de vînzare, ci prin diminuarea beneficiului ce rămîne la dispoziția întreprinderii prin creșterea corespunzătoare a cotelor de beneficiu vărsate la bugetul de stat ***).

Aplicarea acestor propuneri ar influența principalii indicatori de plan ai perioadei (influență statică —St.) și de perspectivă (influența dinamică — Din.), după cum se arată în tabelul nr. 1:

Tabel nr. 1

INDICATOR	1 a		1 b		1 c		2 a		2 b	
	St.	Din.	St.	Din.	St.	Din.	St.	Din.	St.	Din.
Producția globală	+	—	++	+	+	•	•	•	•	•
Produc. marfă vîndută și încasată	+	—	++	+	+	•	•	•	•	•
Productiv. muncii	+	—	++	+	+	•	•	•	•	•
Chelt. maxime/1000 lei	+	—	++	+	+	•	•	•	•	•
Beneficiu pt. prime	+	—	+	•	+	•	—	•	—	•

+ = abateri favorabile ; — = abateri nefavorabile ; • = fără abateri.

Așa dar — precum rezultă din tabelul nr. 1 — propunerile care preconizează schimbarea metodologiei de stabilire a prețurilor de vînzare, ar face ca, în primul an toți indicatorii principali de plan să aibe abateri favorabile. Pentru o perioadă mai lungă, respectiv pentru planul cincinal, abaterile ar fi diferențiate: negative în primul caz, pozitiv în al doilea caz și fără abateri în cel de al treilea caz.

Dacă luăm în considerare cele arătate, **socot că nu este indicat să se schimbe metodologia actuală de stabilire a prețurilor de vînzare pentru produsele noi.** Desigur, fiecare întreprindere este interesată ca noul produs lansat în fabricația de serie să aibe un preț de vînzare cît mai mare. Dar acest produs nu este de sine stătător pe piața internă și nici unic pe piața internațională. El trebuie corelat, deci, cu produsele asemănătoare existente, să aibă un preț competitiv în raport cu produsul pe care îl înlocuiește sau cu cele similare.

După părerea mea, nu este indicat ca în documentația de omologare a prețului de vînzare să pornim cu un preț de cost care acoperă costurile inițiale la care să adăugăm fie beneficiul corespunzător ratei medii pe întreprindere, fie un beneficiu la nivel de ramură în limita sa inferioară. Adoptarea acestei metodologii ar însemna cuprinderea în prețul de vînzare a deficiențelor organizatorice inerente unui început de fabricație, deformarea nivelului valoric al productivității muncii, modificarea corelației cu prețul produselor similare străine.

Al doilea grup de propuneri și anume: diferențierea beneficiilor care concură la stabilirea premiilor anuale a salariaților, sînt în principal, propuneri menite să completeze regulamentul privind acordarea premiilor din beneficii. S-a propus, de pildă, determinarea beneficiului pentru calculul primelor de sfîrșit de an, prin excluderea beneficiilor de la produsele noi. Această măsură, în condițiile în care produsele noi sînt prevăzute în planul tehnic, nu stimulează ci, dimpotrivă. dezavantajează întreprinderea.

Calculul primelor cuvenite salariaților se face proporțional cu masa beneficiului realizat și nu în raport cu rentabilitatea. De regulă, produsele noi nu se realizează cu pierderi, ci cu rentabilități reduse. Oricît de reduse ar fi însă aceste rentabilități, masa beneficiului crește prin includerea acestora în calcul și, deci, proporțional cresc și primele. De această prevedere ar beneficia doar întreprinderile care realizează noile produse cu pierderi.

Ar fi de asemenea artificial după părerea noastră, să se adopte propunerea privind diminuarea cotei beneficiului la produsele vechi, pentru că un produs solicitat de beneficiari nu poate fi scos din fabricație decît în măsura în care un alt produs cu parametri superiori i-a luat locul și, în acest caz, uzina producătoare este obligată să întrerupă fabricația produsului învechit

Cred că este greșit să se pună accentul pe mărirea prețului de vînzare sau pe beneficiul care concură la acordarea unor prime cuvenite salariaților, atunci cînd vrem să găsim mijloace de stimulare a produselor noi.

După opinia mea, **impulsionarea acțiunii de înnoire a produselor este nemijlocit legată de schimbarea metodologiei privind planificarea prețului de cost.** Cum la produsele noi costurile inițiale la mia de lei producție marfă sînt mari (între 940 și 1000 lei), există uneori tendința de a se introduce aceste produse în fabricația de serie în volum redus, numai în măsura în care uzina are rezerve din jocul sortimentelor la acest indicator.

Pentru anii cincinalului 1971—1975 indicatorul cheltuieli maxime la mia de lei s-a planificat în valori absolute. **Această metodologie de planificare favorizează menținerea în fabricație a unor produse cu un nivel redus de costuri pe mia de lei, chiar dacă dinamica de scădere a acestor costuri este lentă, chiar dacă produsul este depășit din punct de vedere tehnic.** Cu greu se hotărăște o uzină să renunțe la un produs cu tendințe de îmbătrînire la care se realizează 650 lei/mie și să impulsioneze înlocuirea acestuia cu unui superior. care, în primul an de fabricație, necesită 950 lei/mie.

Dacă în locul indicatorului cheltuieli maxime la 1000 lei producție marfă s-ar planifica un indicator dinamic de reducere a costurilor, aceasta nu ar constitui o frînă în introducerea în fabricație a produselor noi.

În acest caz, principalii indicatori de plan ar fi influențați, așa cum rezultă din tabelul nr. 2.

Tabel nr. 2

Indicator	Static	Dinamic
Producția globală	•	•
Producția marfă vîndută și încasată	•	•
Productivitatea muncii	•	•
Chelt. maxime la mia de lei	+	++
Beneficiul pentru prime	+	•

În această situație, uzina ar putea introduce noul produs în fabricație, chiar dacă la început el se realizează cu cheltuieli de producție mai ridicate.

Sarcina dinamică de reducere a prețului de cost chiar stimulează întreprinderile pentru introducerea noilor produse în fabricație pentru că la acestea se găsesc de obicei și cele mai însemnate rezerve de reducere în perspectivă a prețului de cost.

Schimbarea metodologiei de planificare la nivelul centralelor industriale nu presupune schimbări în actuala legislație. Este suficient ca acestea să primească dezlegarea sau poate chiar directive de a planifica cheltuielile maxime la mia de lei în funcție de cheltuielile realizate în condițiile anului de bază la care să se aplice dinamica de reducere a acestor cheltuieli ținînd seama de influența noilor produse.

Această metodologie ar pune uzina în situația să promoveze tehnici și tehnologii înaintate de înnoire a producției și să abandoneze cît mai repede produsele învechite la care nu se mai pot obține reduceri de costuri.

Trebuie să recunoaștem că uzinele au multiple posibilități de creștere a ponderii produselor noi. Nu este suficient însă să realizăm întocmai obiectivele prevăzute în planul tehnic al uzinei. Prin mobilizarea cadrelor de concepție și a întregului colectiv, fazele de plan tehnic pot fi devansate, însăși planul tehnic poate fi îmbogățit cu propuneri noi de modernizare a produselor și, ceea ce este după părerea mea cel mai important lucru, se poate diminua intervalul de timp între ultima fază urmărită prin planul tehnic — omologarea pregătirii de fabricație — și trecerea la fabricația de serie, etapă care, de fapt, concretizează eforturile depuse pentru asimilarea noilor produse.

ing. L. HÜBNER
șef serv. plan
Uzina „Steaua roșie"-București

*) **Viața economică nr. 8/71 — I. Crișan : Creșterea beneficiului și înnoirea producției, procese opuse ?**

) **Viața economică nr. 20/71 — Luca Năstase : Cum stimulăm înnoirea producției ?

***) **Viața economică nr. 17/71 — Maria Constantinescu : Produse noi — Cum stimulăm asimilarea lor ?**

REGLEMENTĂRI FINANCIAR-BANCARE CARE CONSOLIDEAZĂ GESTIUNEA ECONOMICĂ PROPRIE

Întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii

ÎNCEPÎND cu 1 ianuarie 1971, a intrat în acțiune o nouă formă de organizare a întreprinderilor pentru mecanizarea agriculturii, prin care rolul acestora în mecanizarea complexă a proceselor de producție din cooperativele agricole să se situeze la nivelul cerințelor noii etape de dezvoltare și consolidare a sectorului cooperatist din agricultură. S-au înființat secții de mecanizare pe lîngă fiecare cooperativă agricolă, stațiuni de mașini și tractoare la nivelul fiecărui consiliu intercooperatist și o întreprindere pentru mecanizarea agriculturii la nivelul fiecărui județ. O dată cu noua formă organizatorică se impunea ca și pîrghiile economice și financiare să aibă un rol sporit, astfel încît muncitorii, aparatul tehnico-administrativ și de conducere și unitatea ca atare să fie cointeresate în realizarea și depășirea producției din unitățile deservite și în gospodărirea cît mai corespunzătoare a parcului de tractoare, de mașini agricole și a celorlalte valori materiale și bănești de care acestea dispun.

Unei asemenea cerințe îi răspund prevederile unei recente hotărîri a Consiliului de Miniștri privind planificarea, finanțarea și creditarea mijloacelor circulante, repartizarea și vărsarea beneficiilor, finanțarea investițiilor la întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii, precum și unele măsuri pentru funcționarea acestora. Aceste prevederi se înscriu în spiritul măsurilor adoptate în ședința de lucru de la C.C. al P.C.R. din 23 noiembrie 1970 cu privire la îmbunătățirea organizării, planificării și conducerii agriculturii.

PRIN REGLEMENTĂRILE de pînă acum întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii încasau tarifele pentru executarea lucrărilor după executarea acestora, cele cu plata în bani, de la cooperativele agricole în termen de pînă la 90 zile, iar cele cu plata în natură de la întreprinderile cu sarcini de preluarea produselor vegetale după recepția lucrărilor, cooperativele beneficiare ale lucrărilor rămînînd să predea la recoltare produsele datorate.

În condițiile noilor reglementări, **întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii își vor încasa veniturile din executarea lucrărilor agricole cu plata în natură la recoltarea proporțional cu realizarea producției.** Mijloacele financiare necesare efectuării lucrărilor agricole cu plata la recoltare sînt puse la dispoziția întreprinderilor prin credite bancare, la nivelul cheltuielilor efective dar în limita celor planificate. Pentru aceste credite, întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii plătesc o dobîndă de 2%. Prin această măsură se înlătură situația de pînă acum cînd aceste întreprinderi încasau veniturile cu plata în natură de la întreprinderile cu sarcini de preluarea produselor agricole și care pentru a putea plăti se împrumutau de la Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară. **Cel mai important efect al acestei noi reglementări este însă faptul că în acest fel întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii vor urmări nu numai executarea unui volum cît mai mare de lucrări agricole ci și executarea lor la timp și în condiții cît mai bune, deoarece o eventuală nerealizare a producției planificate de către cooperativele agricole le va crea greutăți în recuperarea cheltuielilor efectuate, în nerealizarea valorică a planului cu toate consecințele nefavorabile asupra stimulării muncitorilor și personalului tehnico-administrativ și de conducere.**

O altă reglementare de principiu, prevăzută în noul act normativ, o reprezintă modul de planificare, repartizare și folosire a beneficiilor. **Începînd cu acest an, beneficiul se calculează ca diferență între totalul veniturilor planificate, cu termen de încasare în anul de plan, și volumul cheltuielilor aferente acestora.** S-a înlăturat sistemul existent de a se considera ca beneficii numai o mică parte din rezultatele obținute de întreprinderi, partea cea mai importantă fiind considerată ca „diferență favorabilă" cuvenită organului ierarhic superior și utilizată de acesta pentru acoperirea „diferențelor nefavorabile", adică pierderilor, de la alte întreprinderi.

Repartizarea beneficiilor prevede ca o cotă minimă de 10% a se vărsa la bugetul de stat, după care se satisfac nevoile de investiții necentralizate ale întreprinderilor în limita ratelor scadente din credite de mică mecanizare și a unei cote de 4% din beneficiul planificat, cu condiția însă ca pe ansamblul întreprinderilor cota să nu depășească 2%. Prin aceasta, se creează posibilitatea ca întreprinderile rentabilizate recent și cu o masă a beneficiului mică să aibă o cotă de maximum 4% în timp ce întreprinderile situate în zone agricole mai favorabile și care dispun de un volum important de beneficii să aibă o cotă mai mică, asigurîndu-se în acest fel un echilibru în efectuarea lucrărilor de investiții din fonduri necentralizate și care sînt strict necesare fiecărei întreprinderi pentru mecanizarea agriculturii.

Prin noua reglementare nu se mai permite organelor ierarhic superioare în prezent Centrala întreprinderilor pentru mecanizarea agriculturii să acopere din beneficiile planificate pierderile altor întreprinderi în orice condiții, ci numai în limita dotațiilor planificate, diferența de beneficiu rămasă fiind destinată bugetului de stat. **Beneficiile peste plan cunosc și ele o reglementare îmbunătățită. După deducerea sumelor necesare pentru constituirea fondului de premiere în condițiile legale, se varsă la buget cu excepția unei cote de 20%, care se reține de întreprinderi pentru constituirea fondului pentru executarea investițiilor necentralizate.** Pentru această reglementare nu s-a mai aprobat ca din beneficiile peste plan ale unor întreprinderi să se acopere pierderile peste plan ale altora. Eventualele pierderi peste plan urmează să fie acoperite ca pierderi de mijloace circulante și numai pe baza unor analize temeinice, cu aprobarea Consiliului de Miniștri.

Noua reglementare cointeresează într-o măsură mai mare întreprinderile în punerea în valoare a rezervelor interne existente în unități, deoarece planificarea și realizarea unor beneficii cît mai mari dau posibilitatea unităților să-și constituie fondurile necesare efectuării de lucrări de investiții necentralizate de mare importanță pentru activitatea de producție și social-culturală a unității, inclusiv pentru construcția de locuințe.

Reglementarea de mai sus s-a prevăzut a intra în vigoare începînd cu 1 ianuarie 1973, urmînd ca pînă atunci Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Apelor să ia măsuri economice și tehnico-organizatorice pentru asigurarea unei activități rentabile la un număr cît mai mare de stațiuni și întreprinderi pentru mecanizarea agriculturii.

PÎNĂ ÎN ANUL 1968, întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii au funcționat pe principiul finanțării bugetare, adică primeau cheltuielile direct de la bugetul de stat și vărsau integral veniturile realizate. La organizarea acestor unități pe principii economice, s-au acceptat unele derogări de la principiile existente în economie, printre care s-a menținut alocarea în continuare de la buget a unor sume destinate investițiilor necentralizate. Practica a dovedit că această măsură nu dădea posibilitate întreprinderilor să ia măsuri operative pentru efectuarea unor lucrări de investiții de valori mici, dar cu efecte mari în procesul de producție, neavînd posibilitatea legală de a contracta cu organele bancare credite pentru lucrări de mică mecanizare. De asemenea, s-a constatat că repartizarea pe unități a sumelor de la buget nu se făcea pentru cele mai urgente lucrări și la unitățile cele mai îndreptățite, neputîndu-se aprecia de la centru asemenea situații. Pentru a se înlătura aceste neajunsuri, **prin hotărîrea recentă se introduce și în acest sector creditul pentru mică mecanizare, similar cu reglementările din economie și se anulează subvenționarea unităților de la buget pentru investiții necentralizate. Prin noile prevederi, unitățile vor fi stimulate în reducerea cheltuielilor și majorarea veniturilor prin lucrări mici de investiții, creîndu-se sursele necesare pentru restituirea creditelor contractate și, implicit, vor lua măsuri care să ducă la creșterea volumului de beneficii și reducerea dotațiilor de la buget.**

În afara de problemele de principiu soluționate în mod diferit de vechile reglementări, se aduc îmbunătățiri și precizări și în ce privește calcularea mijloacelor circulante proprii și a creditului bancar; s-a creat posibilitatea redistribuirii fondului constituit din beneficii pentru executarea lucrărilor de investiții necentralizate, productive și social-culturale, inclusiv construcții de locuințe, pentru a se da posibilitatea executării de lucrări și la întreprinderile cu condiții grele de producție și care sînt planificate încă cu dotații de stat, și altele.

Este necesar ca aparatul financiar-bancar, inclusiv aparatul economic din stațiuni pentru mecanizarea agriculturii și întreprinderi să urmărească, în continuare, efectul în producție al normelor aprobate astfel încît pîrghiile financiar-bancare să aibă un aport la îmbunătățirea activității unităților din acest sector al economiei naționale, să contribuie în condiții cît mai bune la realizarea obiectului acestora — mecanizarea complexă a procesului de producție din sectorul cooperatist al agriculturii.

Ion ALFIRI

Săptămînal — un grafic comentat

CREȘTEREA PRODUCȚIEI DE OȚELURI ALIATE

PARALEL cu sporirea producției de oțel, colectivele uzinelor și combinatelor Ministerului Industriei Metalurgice depun eforturi susținute pentru a mări cantitatea de oțeluri aliate. În acest fel, ele răspund cerinței de a satisface mereu mai bine necesitățile de metal în continuă creștere ale tuturor ramurilor economiei naționale, de a pune la îndemîna constructorilor de mașini materii prime de înaltă calitate care să le permită să producă mașini, utilaje și instalații cu gabarite reduse, dar cu indici tehnico-economici ridicați.

Semnificativ în acest sens este nu numai faptul — așa cum rezultă din grafice — că în primele 4 luni ale acestui an sarcinile de plan la producția totală și la cea de oțeluri aliate a fost depășită, ci și că **a sporit simțitor ponderea acestor oțeluri în totalul producției, în comparație cu perioada corespunzătoare din 1970.** În acest an, au fost elaborate numeroase noi mărci de oțeluri folosite, de exemplu, la executarea longeroanelor autocamioanelor, la tijele de pompaj, s-au realizat noi țagle din oțeluri pentru laminarea țevilor utilizate în industria petrolieră, profile din oțeluri cu rezistență sporită la coroziunea atmosferică și altele.

Activitatea depusă în primele 4 luni ale anului pe linia îmbogățirii sortimentelor, a sporirii producției de oțeluri aliate, a fost fructuoasă. În interesul dezvoltării economiei naționale, siderurgiștii sînt chemați să depună, în continuare, eforturi pentru ca prevederile de plan privind asimilarea de noi mărci de oțeluri să fie nu numai îndeplinite exemplar, dar și depășite.

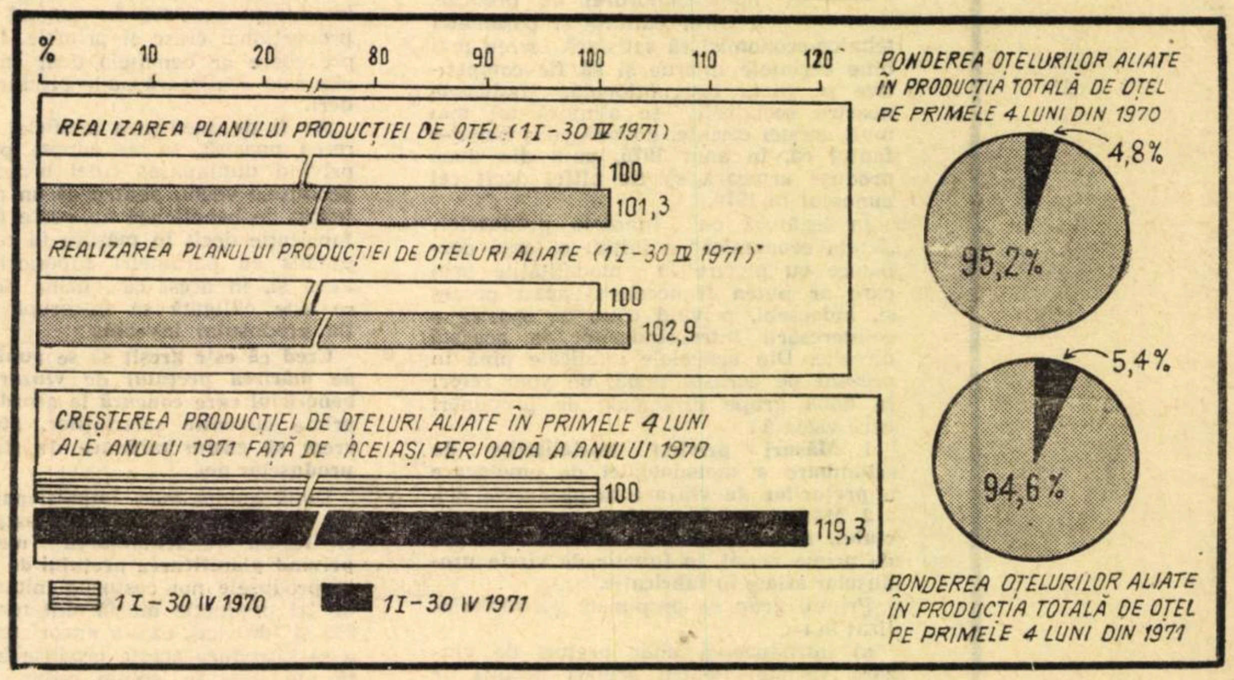

nizarea rațională a transportului de la recepție pînă la introducerea în fabricație va trebui să se gîndim mai mult și la transporturile exterioare, de la furnizori la beneficiari, acestea avînd o importanță deosebită pentru dezvoltarea relațiilor de cooperare în ramura noastră industrială.

PALETĂ, CONTAINER: CONTINUITATE

ing. Ion COCIU

director tehnic al Combinatului de bumbac nr. 2—București

ÎNCĂ DE LA ÎNCEPUTUL acțiunii de organizare, specialiștii noștri au „văzut“ în transporturile interne un domeniu în care cu eforturi minime, prin raționalizare, se pot obține economii foarte mari. Atenția lor s-a concentrat spre mecanizare, containerizare, paletizare, asigurarea unor fluxuri continue în mișcarea materialelor și produselor finite. Cîteva exemple vor ilustra această orientare.

La Filatura Românească de bumbac, de exemplu, problema transporturilor așa-zise „grele“ s-a rezolvat prin introducerea electrostivuitoarelor și electrocarelor pentru transportul materiei prime (baloți), transportul containerelor cu fire de bumbac, transportul containerelor cu pachete de fire, transportul lăzilor cu fire și încărcarea lor în camion etc. Eficiența mecanizării acestor transporturi se reflectă în reducerea numărului de muncitori cu 40% și a unei economii de circa 230 mii lei/an.

Dintre îmbunătățirile aduse în organizarea transporturilor interfazice (transportul cănilor de la carce la laminoare și de la laminoare la flyere) poate fi menționată înlocuirea cărucioarelor vechi platformă, cu platforme mobile pe trei roți pivotate, ceea ce a dus la reducerea efortului fizic în activitatea de transport, la prelungirea duratei de folosire a ambalajelor și organizarea transportului bobinelor cu ajutorul unor palete (cu posibilități de stivuire pe verticală) și cărucioare transpalete.

În privința produselor finite, la unitatea de fire pieptănate, firele pe copsuri și bobine se livrează în cutii de carton iar firele pe sculuri, în pachete ambalate în saci. Prin acest nou sistem de ambalare s-a eliminat complet consumul de material lemnos pentru ambalaj, realizîndu-se o economie efectivă de circa 3 000 de lăzi noi, anual, respectiv 150 m^3 de cherestea, în valoare de circa 330 mii lei. Acest sistem de ambalaj, a permis trecerea la folosirea de palete, atît pentru depozitare cît și pentru manipulare, acestea din urmă realizîndu-se cu ajutorul electrostivuitoarelor.

UN REPER PENTRU CABINETUL DE ORGANIZARE

ing. I. PAUNESCU

directorul Cabinetului județean Ilfov pentru probleme de organizare științifică a producției și muncii.

CABINETUL nostru s-a orientat cu hotărîre spre probleme de raționalizare a transportului intern și depozitării în întreprinderi avînd în vedere ponderea pe care o dețin acestea în totalul cheltuielilor de producție.

Aceasta a determinat cabinetul județean să elaboreze cu prioritate prin colective de colaboratori externi, mai multe studii: „Organizarea transportului intern și a depozitării produselor finite la fabrica de conserve-Giurgiu“, „Introducerea paletizării la depozitul de produse finite al fabricii de zahăr-Giurgiu“, „Raționalizarea amplasării și a transportului intern la secțiile de ambalaje lemn ale I.I.L.-Urziceni ș.a.

La fabrica de conserve din Giurgiu transportul intern și depozitarea produselor se executa manual și antrena un numeros personal, consumîndu-se deci un volum însemnat de forță de muncă. De asemenea, existau condiții improprii de depozitare, fapt care ducea la pierderi prin bombaje, spargeri și degradări.

Prin intermediul unui studiu de metodă, un colectiv format din consultanți în organizare din afara unității și specialiști din fabrică au propus 3 variante de amplasare și introducere a mijloacelor moderne de transport și depozitare a produselor finite și a ambalajelor acestora.

Varianta acceptată de beneficiar vizează reorganizarea completă a transportului intern și a depozitării prin: reamplasarea spațiilor de depozitare; introducerea paletizării pentru produsele finite și ambalaje și efectuarea transportului și depozitării cu mijloace mecanizate (electro-stivuitoare, moto-stivuitoare, transpalete etc.); utilizarea intensivă a spațiilor de depozitare și a mijloacelor de transport, precum și reducerea consumului de forță de muncă; eliminarea cheltuielilor neeconomicoase.

Este semnificativ faptul că prin aplicarea studiului, timpul de manipulare și transport a loturilor de produse finite scade cu 30% și al ambalajelor cu 84%, ceea ce conduce la o creștere însemnată a productivității muncii. În total, se preconizează economii anuale de peste 2,8 milioane lei. Cheltuielile care se vor face cu aplicarea studiului se vor recupera în 1,5 ani.

Grupaj realizat de:

George PLEȘOIANU, Nicolae NICULESCU, Corneliu REBEDEA, Constantin COMȘA

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

MATERIILE prime și materialele intrate în procesul de producție, parcurg distanțe mari pînă cînd îmbracă forma produselor finite, la care se adaugă transportul materialelor auxiliare și ambalajelor, precum și al deșeurilor rezultate în urma prelucrării sau finisării. Toate aceste materii, materiale și deșeuri sînt de mai multe ori ridicate, deplasate și depozitate, manual sau mecanizat.

Pentru aprecierea volumului mare de transporturi efectuate pentru o unitate de produs finit, este suficient să menționăm că, în medie, pentru obținerea unui kilogram de țesătură se transportă și manipulează 300—350 kg, iar pentru elaborarea unei tone de fontă — 120—180 t diverse materii și materiale.

Operațiunile legate de transportul și manipularea diverselor materii și materiale au repercusiuni importante asupra prețului de cost al produselor finite. Se apreciază că din cheltuielile totale de producție — în funcție de ramura de industrie și complexitatea produsului finit — cheltuielile ocazionate de transport și manipulare reprezintă între 15—85%. În multe din ramurile industriale această pondere atinge valori considerabile, ca de exemplu: — în ramura filatură și țesătorie, pînă la 15—20%; în industria construcțiilor de mașini — 25—30%; în industria conservelor — 45—50%; în exploatarea și industrializarea lemnului — 55—60%; la industria extractivă, în exploatările subterane— 80—85% din totalul cheltuielilor de producție.

Reprezentarea ponderii cheltuielilor de transport intern și a conținutului acestora, se poate evidenția sugestiv pe o diagramă ca cea din **fig. 1**.

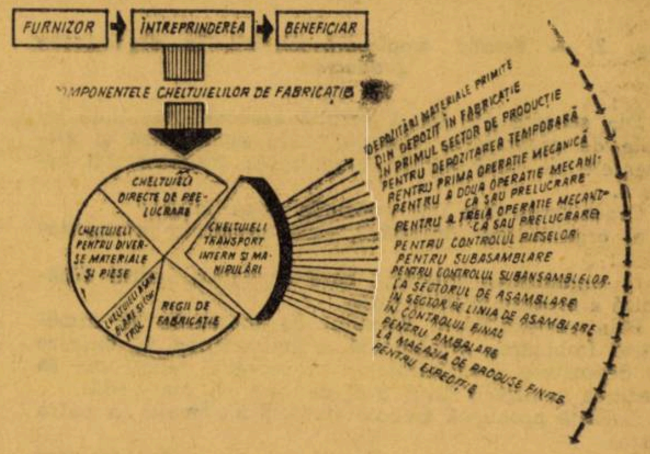

Fig. 1 — Locul și structura cheltuielilor de transport și manipulare.

În cazul prezentat în diagramă, care corespunde unei întreprinderi din ramura construcțiilor de mașini, cu transportul intern semimecanizat și neraționalizat, se poate observa că, în totalul cheltuielilor, cele aferente transportului intern, reprezintă peste 25% și că ele sînt aproximativ egale cu cele pentru materiale și piese, sau cu cheltuielile directe de prelucrare ș.a.m.d. În diagramă se mai observă și unde au loc, în general, transporturile interne și acest lucru are o valoare deosebită, atunci cînd se stabilesc punctele în care este necesar să intervenim în scopul raționalizării. Este de menționat, totuși, că în acest domeniu, puncte vulnerabile sînt peste tot, începînd de la primirea mărfurilor, introducerea acestora în depozit, în interiorul depozitelor, la scoaterea din depozit, de la primul stadiu de prelucrare și apoi aproape la fiecare loc de muncă, pînă la realizarea produsului finit și expediția acestuia. Deci în fața organizatorilor stă un cîmp larg de acțiune în acest domeniu și tot atîtea rezerve ce pot fi valorificate.

Locul și conținutul O. T. I.

UNUL DINTRE ELEMENTELE esențiale care trebuie avut în vedere atunci cînd se construiește o întreprindere nouă, cînd se face o dezvoltare, o secție, un atelier sau are loc o schimbare semnificativă de plan, precum și atunci cînd se urmărește îmbunătățirea activității, este organizarea rațională a fluxului de producție.

Prin organizarea fluxului se urmărește dispunerea mașinilor, materialelor, oamenilor etc. în așa fel încît să se asigure o deplasare cît mai rațională a materia-

lelor. semifabricatelor, pieselor, subansamblelor, oamenilor etc. în întreg procesul tehnologic, adică cu un minimum de cheltuieli.

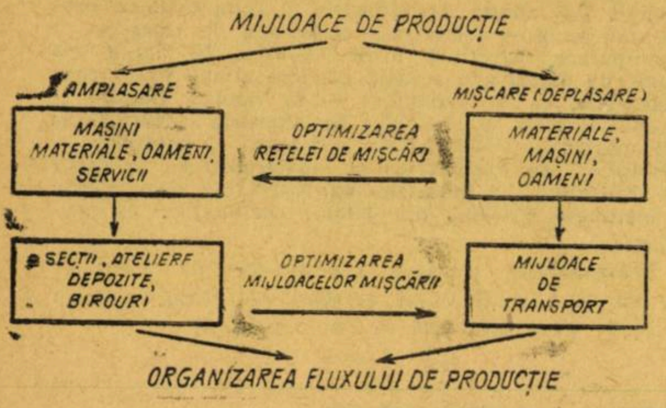

Fig. 2 — Relația amplasare-mișcare în organizarea producției.

Din schema din fig. 2 rezultă aspectele esențiale legate de organizarea fluxului, care evidențiază și elementele de bază pentru organizarea transportului intern.

Organizarea fluxului cuprinde două laturi:

a) organizarea amplasării, care constituie latura statică;

b) organizarea mișcării, care constituie latura dinamică a procesului tehnologic.

Prin raționalizarea fluxului de materiale se urmărește îmbinarea armonioasă a activităților de mișcare și depozitare a materialelor cu procesul tehnologic, în vederea realizării unui preț de cost cît mai redus.

Această problemă trebuie studiată sistematic în patru faze.

În prima fază se analizează condițiile de transport locale în secția sau sectorul unde urmează să se reorganizeze fluxul. În cadrul acestei analize trebuie ținut seama de influența asupra prețului de cost a cheltuielilor care se fac cu deplasarea muncitorilor, alimentarea cu materiale a locurilor de muncă, alimentarea cu energie și transportul semifabricatelor sau produselor finite.

În faza a doua se analizează amplasarea — prin metode moderne: verigi, game fictive ș.a. — urmărindu-se ca linia generală a fluxului materialelor să fie stabilită în funcție de poziția secțiilor de fabricație și a magaziilor, precum și de legăturile ce există între clădirile în care se găsesc aceste secții sau sectoare de fabricație, realizîndu-se pe cît posibil un flux optim al materialelor.

În faza a treia se analizează fluxul de materiale, în interiorul clădirilor — utilizînd aceleași tehnici de amplasare — în raport cu procesul tehnologic; în cadrul acestei analize se urmărește ca toate utilajele și instalațiile să fie astfel amplasate, încît în flux să nu apară întoarceri, încrucișări, stagnări excesive.

În faza a patra se analizează fluxul de materiale la fiecare loc de muncă făcîndu-se de fapt un studiu de metodă, specific studiului muncii.

● Arie de obiective

PRINCIPALELE obiective ale raționalizării transportului intern sînt legate de creșterea productivității muncii și mărirea capacităților de producție.

Factorii care determină creșterea productivității muncii sînt organizarea rațională a fluxului, introducerea mecanizării și automatizării proceselor, concomitent cu utilizarea paletizării și containerizării. O mare importanță pentru realizarea acestor activități o are formarea de loturi unitare (lotizarea).

Folosirea mai bună a capacităților de producție este o rezultantă a organizării raționale a procesului de producție, a scurtării ciclurilor de fabricație, a eliminării locurilor înguste și a întreruperilor. Prin aceasta se realizează totodată și o folosire mai bună a suprafețelor de producție și de depozitare ca și o accelerare a vitezei de rotație a mijloacelor circulante.

Un alt domeniu important, în care operează raționalizarea transportului intern, este îmbunătățirea condițiilor de lucru și folosirea mai judicioasă a forței de muncă, obiective care se realizează prin: reducerea oboselii fizice, mecanizarea operațiilor neplăcute și obositoare; asigurarea de condiții de securitate deplină, micșorarea riscurilor de avarii și pierderi, creșterea gradului de calificare a muncitorilor.

Toate aceste efecte pozitive, obținute pe baza raționalizării și modernizării transportului intern se concretizează în reducerea cheltuielilor efective de producție.

De remarcat că studiile de raționalizare a transportului intern au marele avantaj al obținerii de economii însemnate, cu cheltuieli relativ reduse ai căror termen de recuperare nedepășind decît rareori $1^1/_2$—2 ani.

● Ce resurse ale întreprinderii sînt valorificate

CHELTUIELILE cu transportul intern se reflectă în aproape toate elementele prețului de cost. În cele ce urmează se va face o localizare a principalelor direcții în care se materializează avantajele introducerii metodelor moderne de transport intern.

Reducerea consumurilor specifice

Are loc ca urmare a restrîngerii și, eventual, a înlăturării pierderilor și a deprecierilor. Prin simplificarea transportului intern se micșorează traseele de parcurs și numărul de manipulări, ceea ce contribuie, mai ales în cazul produselor pulverulente sau al celor la care în timpul transportului se pot produce pierderi și degradări, la înlăturarea sau restrîngerea cauzelor ce determină consumuri suplimentare.

Mărirea indicilor de utilizare și reducerea necesarului de echipament industrial

Mai buna folosire a echipamentelor și a celorlalte dotări ce intervin în procesele de transport intern determină pe de o parte sporirea indicilor specifici de utilizare, iar pe de altă parte o restrîngere a necesarului de astfel de mijloace.

Analizele ce se fac în legătură cu transportul intern evidențiază, în majoritatea cazurilor, existența multor trasee suplimentare, folosirea mijloacelor la încărcări parțiale sau în gol etc. Prin organizare se acționează în special asupra acestor rezerve, căutîndu-se să se proiecteze sisteme prin care să se aleagă traseele cele mai scurte, care să fie parcurse cu mijloace de transport a căror capacitate să fie utilizată cît mai complet, și pentru care costul operației de transport este cel mai scăzut.

Reducerea consumului de carburanți și energie electrică

Măsurile de raționalizare a transportului intern acționează și asupra consumurilor de carburanți și energie electrică, pentru care indicii de consum — în multe situații — se reduc, ca urmare a restrîngerii efortului ce se face pentru transport la strictul necesar.

Menționăm însă că sînt situații în care măsurile de organizare a transportului intern prevăd introducerea unor noi echipamente, cu productivități mai ridicate. În cazul în care acestea intervin în locul unor mijloace de transport simple, ele generează consumuri supli-

←

● eliminarea pe cît posibil a întoarcerilor în flux;

● încărcarea cît mai uniformă a locurilor de muncă.

Informații necesare

● gamele de operații pe fiecare produs;

● normele de timp entru executarea operațiilor respective;

● cantitățile de produse ce se fabrică pe o unitate de lucru (loc de muncă).

Conținutul metodei:

● se stabilește gama fictivă comună a tuturor produselor fabricate pe unitățile de lucru date, ca în e-

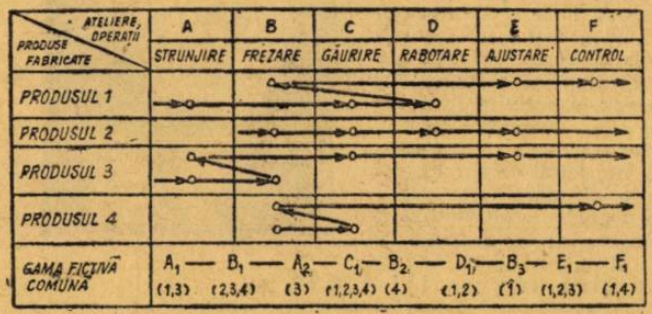

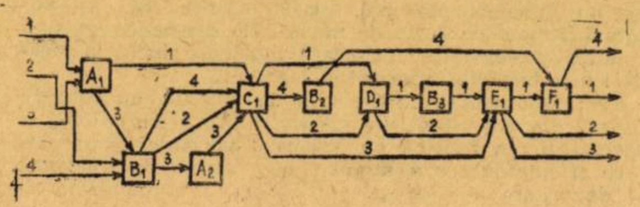

xemplul din schemele alăturate: înfășurătoarea celor patru game tehnologice (produsul 1, 2, 3 și 4) s-a obținut din aproape în aproape, pe rîndul „gama fictivă comună". Sub literele care identifică operațiile necesare sînt trecute în paranteză pentru fiecare loc de muncă produsele la care se regăsesc: de exemplu în rîndul A2 se va regăsi un singur produs (nr. 3), pe cînd în rîndul alăturate C1 se vor întîlni toate patru. ș.a.m.d.

● într-un tablou se centralizează încărcările fiecărui loc de muncă pentru fiecare operație la toate produsele, stabilindu-se numărul de locuri de muncă necesare pe fiecare operație;

● se fac redistribuiri, din aproape în aproape, pentru încărcarea cît mai uniformă a locurilor de muncă (care modifică amplasarea unor locuri de muncă);

● se face amplasarea teoretică, urmărindu-se să se realizeze toate legăturile prevăzute în gama fictivă comună, ca în schemă, care apoi se adaptează la condițiile concrete supuse raționalizării.

PLEDOARIE PENTRU APLICARE:

T. I. TREBUIE SĂ FIE UN DOMENIU PRIORITAR PENTRU ORGANIZATORI

dr. Emilia JOIȚA

director adjunct, M.A.I.A.S.A. — Departamentul industriei alimentare

INDUSTRIA alimentară este una din ramurile în care volumul și ponderea cheltuielilor cu transportul intern în prețul de cost sînt destul de mari. Din acest motiv, în perioada 1969—1970, preocupările pentru îmbunătățirea activității au situat printre prioritățile noastre și raționalizarea transporturilor interne, prin studii sistematice de organizare și analize economice pe specific.

Se pot cita mai multe studii de acest fel, care, prin aplicare, au condus la economii însemnate. Am să mă rezum la unul: Raționalizarea circuitelor și introducerea paletizării ambalajelor. Prin aplicarea acestui studiu la fabricile de conserve din Arad, Calafat, Mureșeni și Caracal s-a obținut o eficiență de 1 925 000 lei, precum și alte avantaje cum ar fi: îmbunătățirea condițiilor de lucru, folosirea mai bună a echipamentelor de transport din dotare ș.a.

Pe baza acestei experiențe, vom acorda în continuare atenție raționalizării transporturilor interne, prin elaborarea unor studii complexe. Avem în vedere, în primul rînd, materiile prime de origină vegetală și produsele preambalate, unde în multe cazuri intervin un număr mare de manipulări și de transporturi. Pe lîngă orga-

Proiectul de lege cu privire la organizarea și conducerea unităților economice de stat

ÎNTĂRIREA SPIRITULUI DE INIȚIATIVĂ ȘI RĂSPUNDERE

APRECIIND că proiectul supus dezbaterii publice reprezintă un real progres față de reglementările deja elaborate în acest domeniu, considerăm totuși că îi pot fi aduse unele îmbunătățiri. Supunem atenției unele propuneri:

Propunerea 1: Înlocuirea noțiunii de unitate economică cu aceea de organizație economică; noțiunea de organizație economică să se aplice la toate (dar numai) unitățile subordonate ministerelor, altor organe centrale ale administrației de stat și comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București.

Motivare: Noțiunea de organizație economică trebuie să definească numai acele unități care au personalitate juridică; noțiunea de unitate urmînd să fie folosită pentru a desena elementele componente ale organizațiilor economice, lipsite de personalitate juridică.

Propunerea 2: Îmbunătățirea definiției date organizației economice Art. 1 al legii să fie redactat în felul următor: **„Organizația economică are ca obiect de activitate, în funcție de specific, producerea de bunuri, executarea de lucrări sau prestarea de servicii, în condiții de rentabilitate".**

Motivare: Întotdeauna a fost subliniată necesitatea utilizării mai largi a legii valorii și a pîrghiilor economice în conducerea planificată a economiei naționale, necesitatea ca întreprinderile să constituie organizații economice rentabile.

Plecînd de aici apreciem că legea care consfințește natura întreprinderii, trebuie să introducă chiar în definiția acesteia o caracteristică care să evidențieze că întreprinderea își desfășoară activitatea în condiții de rentabilitate.

Propunerea 3. Capitolul II al legii să se intituleze: „Conducerea organizațiilor economice".

Motivare: Rezultă din propunerea 1, capitolul I al legii urmînd să conțină prevederi care să reglementeze natura tuturor organizațiilor economice (întreprinderi și centrale).

Propunerea 4: Să fie specificate clar relațiile consiliului de administrație și comitetului de direcție cu: organul ierarhic superior; cu sistemul financiar; cu alte organizații; cu salariații. Această parte ar rezulta din sintetizarea atribuțiilor întreprinderii și centralei industriale din cap. I și cap. II ale proiectului de lege, a atribuțiilor organelor de conducere colectivă din cap. III al proiectului și a multelor acte normative ce reglementează în prezent aceste relații.

Motivare: S-ar face un mare pas înainte pe linia clarificării și simplificării relațiilor dacă s-ar sintetiza multitudinea de reglementări existente și s-ar cuprinde în această lege toate obligațiile și drepturile conducerilor de organizații economice.

Propunerea 5: Să fie introduse în textul legii următoarele prevederi:

„Toate cadrele de conducere (de la directorul general pînă la șeful de echipă) au dreptul să-și delege unele din atribuțiile conferite prin regulamentul de organizare și funcționare aprobat de consiliul de administrație. Prin delegare de atribuții se înțelege o decizie prin care un cadru de conducere încredințează, fără a modifica vreun act normativ, o parte din atribuțiile ce-i sînt conferite printr-un act normativ, subalternilor imediați (și numai acestora), pe o perioadă limitată de timp, rămînînd responsabil de rezultate".

În urma introducerii acestor prevederi în textul legii, urmează să fie scoase pct. g art. 54 și pct. h art. 62.

Motivare: În cele două articole menționate, proiectul de lege supus dezbaterii prevede că directorul întreprinderii „stabilește delegările de atribuții pe trepte ierarhice și compartimente de muncă în cadrul unității respective pe baza structurii organizatorice și a regulamentului de organizare și funcționare", iar directorul general „aprobă delegările de atribuții pe trepte ierarhice și compartimente de muncă pe baza structurii organizatorice și a regulamentului de organizare și funcționare a centralei".

De observat că unul „stabilește" și altul „aprobă", deși din textul legii rezultă că este vorba de același lucru. De asemenea, se poate constata că directorul „stabilește delegările de atribuții pe trepte ierarhice și compartimente de muncă **în cadrul unității respective"** (subl. ns.), în timp ce despre directorul general nu se mai precizează pe ale cui trepte ierarhice și compartimente de muncă aprobă delegările de atribuții.

Din textul legii rezultă că structurile organizatorice și regulamentele de organizare și funcționare sînt aprobate de organele de conducere colectivă (comitete de direcție și consilii de administrație). Dacă directorul (directorul general) ia decizia de a schimba distribuția atribuțiilor pe trepte și compartimente de muncă înseamnă că el încalcă o decizie anterioară a comitetului de direcție (consiliului de administrație), schimbă un act normativ. Directorul (directorul general) poate într-adevăr să aprobe delegări de atribuții, dar nu pe trepte și compartimente de muncă și nu în întreaga organizație. El nu va putea să aprobe decît delegarea propriilor atribuții, propriilor subalterni.

Adoptarea celor două prevederi din art. 54 și 62 ale proiectului de lege ar diminua substanțial aria de utilizare și efectele delegării de atribuții în condițiile în care toți maiștrii, șefii de secții, de birouri, de servicii etc. vor trebui să obțină aprobarea directorului general al centralei pentru a-și delega atribuțiile subalternilor.

Constantin COJOCARU

• La art. 54 pct. e al proiectului de lege se arată că „directorul întreprinderii stabilește cu acordul beneficiarului prețuri și tarife la produsele și serviciile lăsate în competența unității, precum și adaosuri sau bonificații conform reglementărilor legale". La art. 61 pct. 1 aceeași atribuție este încredințată Biroului Executiv al centralei, deși după părerea mea aceasta ar trebui să fie lăsată de asemenea în sarcina directorului general al centralei prin completarea corespunzătoare a art. 62. Susțin aceasta pentru o corelare cu logica care a condus ca la nivelul întreprinderii această prevedere să intre în sarcina directorului de întreprindere pe de o parte, completat și cu aspectul suplimentar că numărul deciziilor de prețuri și tarife pe care le emite centrala este mai mare, în unele perioade atingînd chiar o frecvență zilnică, ceea ce ar îngreuna foarte mult activitatea Biroului Executiv al centralei.

• Apreciez că este necesară prevederea unei reglementări unice prin care președintele organului colectiv să poată numi sau revoca prin decizie, cu aprobarea organului colectiv, din rîndul membrilor aleși, sau prin cooptare, un secretar al Consiliului de Administrație sau al Comitetului de direcție (cel puțin pentru întreprinderile mari, care pe lîngă unele sarcini curente de serviciu să rezolve cu continuitate și această problemă.

ing. Dan JILAVU

șef serviciu, Centrala Industrială Construcții Navale-Galați

• Atribuțiile care au fost desemnate comitetului de direcție, sînt mult prea numeroase, riscînd să transforme comitetul într-un organ a cărui activitate se axează în bună parte pe problemele curente. De pildă, articolul 51, paragraful p prevede că organul colectiv de conducere al întreprinderii „organizează recrutarea, selecționarea, încadrarea, orientarea și promovarea personalului...".

Apreciez că atribuția esențială a comitetului de direcție trebuie să fie stabilirea politicii de personal a întreprinderii, de pildă, crearea unor condiții de lucru, de ambianță etc. care să asigure creșterea stabilității salariaților, a nivelului lor de pregătire profesională, a integrării lor cît mai depline în viața întreprinderii etc. În cadrul fixat de politica definită de comitetul de direcție, compartimentele de specialitate din întreprindere sînt cele care trebuie să organizeze desfășurarea activităților în domeniile menționate, așa cum de altfel este arătat la articolul 14 al proiectului de lege.

ing. Corneliu RUSU

expert CEPECA

Proiectul de lege cu privire la încadrarea și promovarea în muncă a personalului din unitățile socialiste de stat

OBLIGATIVITATEA CURSURILOR DE PERFECȚIONARE

ÎN LEGĂTURĂ cu prevederile articolelor **36 și 65** din proiectul de lege, care instituie **obligativitatea pentru funcția de director de a fi urmat un curs de perfecționare** în domeniul conducerii și organizării producției și a muncii, supun atenției două propuneri.

Această obligativitate **ar trebui coborîtă și la un nivel ierarhic inferior,** respectiv director tehnic, inginer șef, contabil șef în general orice director de funcțiune în cadrul unității (director de producție, de cercetare-dezvoltare, comercial, de personal, financiar-contabil).

Absolvirea unui curs de organizare a conducerii producției și a muncii presupune **o reglementare precisă a nivelului și conținutului, atît a cursului cît și a instituției autorizate de a elibera astfel de certificate** de absolvire.

După părerea mea, ar fi bine ca nu numai pentru conducerile unităților să fie stabilită drept condiție pentru ocuparea postului, obligativitatea de a absolvi un astfel de curs, ci și pentru anumiți șefi de compartimente de niveie ierarhice inferioare, cum ar fi de exemplu compartimentul de personal și învățămînt, tehnologic, organizarea producției și a muncii și altele.

Cu privire la **articolele 53 și 58** aș dori să fac următoarele observații: desigur că un cadru de conducere care dorește să concureze în altă unitate pentru ocuparea unui post, **este necesar să anunțe, (nu să obțină și aprobarea)** conducerea unității în care lucrează pentru ca aceasta să poată lua măsuri din timp de a înlocui eventual acest cadru, în cazul cînd acesta reușind la concurs urmează să-și ocupe postul în unitatea la care a dat concursul.

Consider însă necesar că ar trebui să se limiteze și să se precizeze și nivelul ierarhic al cadrului de conducere respectiv deoarece cadrul cu funcție de conducere este și maistrul șef, și șeful de atelier (laborator) și șeful de secție, șeful de serviciu și cadrele din conducerea unității etc. care au atribuții diferite în unitatea respectivă.

Acest lucru este necesar deoarece la articolul 58 se prevede că în urma reușitei la concurs, pentru orice persoană (fără a specifica dacă îndeplinește o funcție de conducere sau de execuție și fără a se preciza nivelul ierarhic) transferul se consideră în interesul serviciului dacă se aprobă de conducerea unității și a forului ei ierarhic superior, nearătîndu-se în același timp obligativitatea acestora de a acorda transferul, chiar dacă reușita la concurs se consideră în interesul salariatului nu și al întreprinderii care selecționează prin concurs cadrele de calitatea cea mai bună.

ing. Filip ROUĂDEDEAL

șef serviciu organizarea producției și a muncii, Întreprinderea „Electrocentrale"-București

---

• capitolul I intitulat „Dispoziții generale" repetă, după părerea noastră, în mod inutil, drepturile și îndatoririle fundamentale ale cetățenilor garantate de constituție, înscrise în articolele 17—27. Considerăm că prezenta lege ar trebui să precizeze numai modul în care salariații își pot manifesta dreptul la conducere (lit. c art. 4).

• Producția modernă solicită cadre de execuție policalificate; credem că acei salariați care au dat examen în mai multe specialități ce-și găsesc utilizarea în aceeași unitate, putîndu-le exercita efectiv, ar putea beneficia de o primă de calificare.

Petre DANCIU

Cluj

COOPERAȚIA de consum din țara noastră — organizație economică cu caracter obștesc care reunește peste 7 milioane de membri — aduce o contribuție importantă la dezvoltarea și lărgirea schimbului economic între sat și oraș, la punerea în valoare a potențialului economic din raza sa de activitate. creșterea veniturilor și la ridicarea bunăstării țărănimii noastre“.

Subliniind rolul și contribuția cooperației de consum în cadrul economiei naționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arăta la cel de al V-lea Congres al cooperației de consum, că în viitor „va crește volumul produselor desfăcute prin comerțul cooperatist, se vor diversifica sortimentele de mărfuri, vor fi dezvoltate în mod deosebit serviciile. În același timp, este necesar să fie intensificată activitatea de valorificare a produselor țărănești, contribuind la creșterea veniturilor și la ridicarea bunăstării țărănimii noastre“.

Cooperația de consum

MODERNIZAREA – NECESITATE, OPORTUNITATE, EFICIENȚĂ

I. SMEDESCU
secretar general al CENTROCOOP

REALIZAREA sarcinilor tot mai complexe care revin cooperației de consum, precum și sporirea permanentă a eficienței multiplelor sale activități, depind într-o măsură importantă de promovarea consecventă a metodelor științifice, moderne de planificare, organizare și conducere a activității organizațiilor și întreprinderilor, de modernizarea permanentă a tuturor laturilor muncii pe care o desfășoară.

Prin rețeaua proprie a cooperației de consum, s-a realizat în anul 1970 un volum de desfacere cu 7,8 miliarde lei sau cu 40% mai mare decît în 1965, ritmul mediu anual de creștere fiind de 7%. Rezultate bune au obținut organizațiile și întreprinderile cooperației de consum și în activitatea de valorificare a produselor agroalimentare, volumul valoric al achizițiilor fiind în anul 1970 cu 271,5 milioane lei (cu 49,5%) mai mare decît în anul 1965, înregistrîndu-se în acest sector de activitate un ritm mediu anual de creștere de 8,4%. De asemenea, în activitatea de producție — prestări de servicii cu alt sector important al cooperației de consum, realizările anului 1970 au fost cu peste 2 miliarde lei sau cu 184,3% mai mari decît cele ale anului 1965, ritmul mediu anual de creștere a acestui sector fiind de 23,2%.

În cadrul acțiunilor întreprinse de conducerea Uniunii Centrale a Cooperativelor de Consum (CENTROCOOP), se înscriu și măsurile luate pentru raționalizarea muncii în toate domeniile de activitate, pentru adaptarea structurii organizatorice a cooperației de consum la condițiile concrete de desfășurare a activității. Sînt semnificative, în acest context, măsurile de perfecționare a structurii organizatorice a cooperației de consum, la nivel județean și comunal. care au vizat, pe lîngă îmbunătățirea condițiilor de desfășurare a activității economice, și o mai deplină punere în valoare a potențialului uman existent la întreprinderile și organizațiile noastre.

Justețea măsurilor de perfecționare a activității economice și a structurii organizatorice a cooperației de consum este confirmată în mod convingător și de rezultatele înregistrate în primele cinci luni ale acestui an, cînd indicatorii de plan au fost îndepliniți și depășiți în toate sectoarele de activitate. Astfel. la desfacerea mărfurilor, planul a fost realizat în proporție de 104,0%, la achiziții 101,0% și la producție-prestări de servicii 114,9%.

Evident, toate aceste rezultate sînt rodul muncii lucrătorilor cooperației de consum, conjugat cu preocuparea permanentă pentru perfecționarea activității și a cadrului organizatoric, al sprijinului maselor largi de membri cooperatori, al îndrumării și sprijinului permanent primit din partea organelor de partid și de stat.

ÎNFĂPTUIREA obiectivelor noului cincinal, pune în fața cooperației de consum, noi sarcini. Procesul continuu de perfecționare a activității economice în cooperația de consum urmează a se materializa într-un ritm mai rapid de dezvoltare, valorificîndu-se din plin avantajele apropierii organelor de conducere de activitatea economică concretă a organizațiilor și întreprinderilor cooperației de consum, ale folosirii mai raționale a cadrelor, ale mai bunei fundamentări a deciziilor la toate nivelurile și în toate sectoarele economice.

Conținutul înnoitor al muncii noastre trebuie să domine toate sectoarele, orientîndu-ne spre depistarea tuturor rezervelor, spre valorificarea resurselor mari de care dispune cooperația de consum, prin folosirea tuturor posibilităților locale existente.

ASTFEL DE PREOCUPARI, menite să contribuie la modernizarea activității cooperației de consum, își găsesc expresia în recentele măsuri hotărîte de conducerea Centrocoop pentru înființarea unor organisme proprii, după cum urmează:

- Centrul de calcul și informatică al cooperației de consum (CICOOP);
- Centrul de perfecționarea pregătirii cadrelor din cooperația de consum (CEPECOOP);
- Întreprinderea de reclamă și publicitate a cooperației de consum (RECOOP).

Organizarea acestor unități se înscrie pe linia indicațiilor și hotărîrilor adoptate în ultima perioadă de către conducerea de partid și de stat pentru perfecționarea, în continuare, a planificării, organizării și conducerii activității economice și corespunde condițiilor specifice existente în cooperația de consum, caracterizată, în principal, printr-un profil complex de activități și existența unui număr mare de unități răspîndite pe întregul teritoriu al țării.

În prima etapă, CENTRUL DE CALCUL ȘI INFORMATICĂ va asigura perfecționarea sistemului informațional al cooperației de consum. începînd cu unificarea și tipizarea documentelor primare, îmbunătățirea formelor și metodelor de evidență tehnic-operativă, statistică și contabilă, precum și a formularelor specifice acestor forme de evidență, codificarea și simbolizarea activităților, unităților, mărfurilor și produselor, stabilirea rațională a fluxurilor descendente și ascendente de date și informații care circulă între verigile organizatorice etc. Pe baza acestor elemente, se va trece la stabilirea unei concepții unitare privind dotarea tuturor unităților din sistem cu echipamente moderne de calcul și asigurarea mecanizării și automatizării integrale a lucrărilor de calcul și evidență, prin găsirea unor forme organizatorice adecvate de utilizare a echipamentelor respective, ținîndu-se seama de condițiile specifice care se întîlnesc în cooperația de consum.

Într-o etapă viitoare, Centrul de calcul și informatică va soluționa problemele complexe presupuse de proiectarea și utilizarea sistemelor de informatică și conducere la toate organizațiile și întreprinderile din sistem, cu asigurarea integrării acestora într-o activitate unică de informatică și conducere pe ansamblul cooperației de consum, precum și în sistemul național de informatică și conducere.

În același timp, Centrul de calcul și informatică va asigura pregătirea cadrelor de specialiști necesare în domeniul tehnicii de calcul și al informaticii, va efectua o serie de studii și cercetări privind piața și factorii de conjunctură interni și externi și va asigura documentarea și informarea tuturor cadrelor din cooperația de consum cu ultimele noutăți și cuceriri ale științei și tehnicii, în domeniul informaticii.

Promovarea metodelor științifice, moderne de planificare și urmărire a planului, va imprima muncii de planificare în cadrul cooperației de consum o concepție nouă, dinamică, de înlăturare a subiectivismului și voluntarismului și va asigura folosirea planului și analiza economică ca instrumente operative și eficiente pentru punerea în valoare a rezervelor existente, pentru conducerea concretă a organizațiilor și întreprinderilor.

De asemenea, folosirea pe scară tot mai largă a echipamentelor de calcul în munca de administrație, evidență și conducere, va contribui la îmbunătățirea structurii aparatului de conducere, lărgirea atribuțiilor organizațiilor la toate nivelurile, participarea celor mai buni specialiști la dirijarea proceselor economice și activității obștești, promovarea consecventă a principiului conducerii colective, crearea unui cadru mai bun pentru valorificarea deplină a inițiativei membrilor și lucrătorilor, întărirea răspunderii tuturor organelor și cadrelor de conducere pentru îndeplinirea sarcinilor economice.

CENTRUL DE PERFECȚIONAREA PREGĂTIRII CADRELOR DIN COOPERAȚIA DE CONSUM, va asigura permanentizarea perfecționării pregătirii profesionale a tuturor cadrelor de conducere, a specialiștilor și a celorlalți lucrători ai cooperației de consum, la nivelul exigențelor impuse de dezvoltarea impetuoasă a economiei noastre naționale.

Perfecționarea continuă a pregătirii profesionale a cadrelor din cooperația de consum va permite însușirea și aplicarea celor mai noi și moderne metode în munca de concepție, va duce la creșterea competenței acestora în procesul luării deciziilor și în consecință, a eficienței tuturor măsurilor și hotărîrilor, va asigura ridicarea calitativă a activității desfășurate în fiecare sector economic.

Totodată, pentru a sprijini mai concret activitatea multilaterală a organizațiilor cooperației de consum — desfacerea de mărfuri prin unități proprii, producerea de bunuri de consum în ateliere menite să pună în valoare resursele locale, prestarea de servicii către populație, operațiuni de export de produse achiziționate, prelucrate și din producție proprie etc., s-a dovedit tot mai necesară folosirea cu eficiență sporită a tuturor pîrghiilor de stimulare și dezvoltare, printre care și a suportului publicitar și de propagandă, pe plan intern și internațional. În acest context, conducerea Centrocoop a hotărît înființarea ÎNTREPRINDERII DE RECLAMĂ ȘI PUBLICITATE A COOPERAȚIEI DE CONSUM, organizată pe principiul gestiunii economice proprii, care să asigure o publicitate concretă și eficientă.

Modernizarea activității cooperației de consum, care reprezintă în ansamblul preocupărilor noastre o latură cu profunde semnificații, creează premise favorabile pentru perfecționarea și dezvoltarea activității economice a întreprinderilor și organizațiilor din cadrul sistemului, pentru orientarea aparatului nostru spre o muncă concretă de concepție, de perspectivă.

Organizarea unităților amintite mai sus deschide noi perspective pentru dezvoltarea într-un ritm tot mai accelerat a activității cooperației de consum, în toate sectoarele economice.

VADEMECUM

Criterii ale promovării cadrelor de conducere

ABORDÎND probleme ale funcțiilor de conducere din verigile producției (șefi de secții, șefi de ateliere, maiștri), specialiștii sovietici M. Manevici și A. Menșutih, într-un articol publicat în „Soțialisticeskii Trud“, nr. 1/1971, observă, că, uneori, selecționarea și promovarea cadrelor în astfel de funcții îmbracă următoarele caracteristici:

1. selecția se face pe baza cărții de muncă, potrivit părerii personale, intuiției, iar uneori și a supoziției;

2. un rol de loc neglijabil îl are aptitudinea candidatului de a plăcea la prima vedere;

3. miza pe hazard („poate nu se îneacă“, „poate se menține pe linia de plutire“, „dacă nu face față, îl înlocuim“) stă deseori la baza numirii într-o funcție;

4. promovarea în funcții de conducere, pornindu-se de la considerente de amiciție sau ținîndu-se seama de gradul de docilitate a unui lucrător față de conducătorul superior în grad;

5. promovarea unor specialiști în funcții de conducere numai în scopul măririi salariilor acestora.

Arătînd consecințele nefavorabile ale unor astfel de deficiențe, cei doi specialiști subliniază necesitatea de a se elabora o concepție fundamentată științific de selecționare și repartizare a cadrelor necesare pentru funcțiile amintite.

Pentru studierea aptitudinilor personale și de muncă ale salariaților — arată revista — este necesar să se asigure aprecierea obiectivă a posibilităților potențiale pentru promovarea în funcția cea mai potrivită, în conformitate cu niște criterii elaborate. Experiențe sociologice concrete, efectuate în cîteva întreprinderi leningrădene, demonstrează în chip convingător că metoda aprecierilor de expertiză (evidențierea părerii colectivului despre gradul de corelare dintre calitățile personale și de muncă ale unui cadru și o anumită funcție) constituie un element necesar și util al politicii de cadre în întreprindere.

Autorii opinează pentru crearea unei comisii de expertiză care trebuie să-i cuprindă pe conducători (aprecierea „de sus“), pe colegi (aprecierea „pe orizontală“) și pe subalterni (aprecierea „de jos“). Concluziile cu privire la competența și aptitudinile lucrătorilor asupra cărora se face aprecierea se pot trage comparînd rezultatele aprecierilor de expertiză cu anumite criterii sau aprecieri normative.

Se menționează că cea mai complexă problemă este elaborarea criteriilor sau **aprecierilor normative**. *În acest sens se apreciază că crearea normativelor necesită elaborarea prealabilă a unui model matematic privind selecționarea și repartizarea cadrelor.*

Se atrage atenția că nu trebuie însă absolutizată ideea selecționării cadrelor pe baza aprecierilor de expertiză, deoarece obiectivitatea lor depinde, în mare măsură, de nepărtinirea experților. Conducerea unei întreprinderi trebuie să țină seama de aprecierile experților; pe baza lor, să facă observații concrete în legătură cu un subaltern sau altul și să ia decizii în consecință.

RELAȚII ECONOMICE EXTERNE ALE ROMÂNIEI

SE DEZVOLTĂ COOPERAREA ECONOMICĂ ȘI TEHNICO—ȘTIINȚIFICĂ ROMÂNO-CUBANEZĂ

Radu CONSTANTINESCU

vicepreședinte al Comisiei guvernamentale de colaborare și cooperare economică și tehnică

SUCCESELE remarcabile obținute de R. S. România în toate domeniile activității economico-sociale, creșterea în ritm susținut a economiei și dezvoltarea acesteia pe baze moderne, au permis extinderea și diversificarea continuă a relațiilor economice cu celelalte țări, participarea tot mai susținută a țării noastre la colaborarea și cooperarea economică și tehnico-științifică internațională.

Țara noastră acordă o atenție deosebită dezvoltării și diversificării formelor de cooperare economică și tehnico-științifică. întrucît acestea contribuie la valorificarea superioară a resurselor naturale de care dispune fiecare țară, la o mai bună utilizare a capacităților de producție și a forței de muncă, la îmbinarea activității de producție cu activitatea de cercetare și proiectare, la asigurarea unor materii prime deficitare etc.

În acest context, este de remarcat faptul că în prezent România întreține relații comerciale cu peste 110 țări, din care cu o treime are încheiate acorduri pe termen lung, iar cu jumătate, acorduri, convenții și alte angajamente de cooperare economică și tehnică.

În cursul cincinalului 1966—1970 au fost finalizate aproximativ 150 acțiuni de cooperare ceea ce a contribuit la realizarea unor obiective moderne în țara noastră, și în alte țări. la sporirea volumului livrărilor de mașini, instalații și alte produse.

În centrul politicii sale externe țara noastră pune dezvoltarea colaborării și cooperării cu toate țările socialiste. Așa după cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea pe țară din februarie a.c., privind activitatea de comerț exterior **„România pornește de la faptul că relațiile cu statele din cadrul C.A.E.R., cît și cu celelalte țări socialiste, au o însemnătate deosebită pentru edificarea noii orînduiri sociale în fiecare țară, că această colaborare și cooperare trebuie să ducă la dezvoltarea susținută a economiei și la ridicarea bunăstării celor ce muncesc în fiecare țară, la întărirea independenței și suveranității naționale a fiecărui stat socialist. Cu cît fiecare țară socialistă este mai puternică, cu cît își dezvoltă mai mult economia, cu atît este mai puternic sistemul socialist în ansamblu, cu atît crește influența socialismului și comunismului în lume".**

Partidul și guvernul țării noastre au luat o serie de măsuri care să asigure prezența tot mai activă a României în circuitul economic mondial. În acest context se înscrie și legea adoptată de Marea Adunare Națională în martie 1971 cu privire la activitatea de comerț exterior, de cooperare economică și tehnico-științifică, care constituie de altfel o traducere în viață a Directivelor Conferinței Naționale a P.C.R. din octombrie 1967 și ale Congresului al X-lea al P.C.R. cu privire la perfecționarea activității de comerț exterior și de creștere a răspunderii centralelor și întreprinderilor producătoare în realizarea planului de comerț exterior, în dezvoltarea colaborării și cooperării internaționale. Această lege constituie un cadru juridic flexibil care dă posibilitatea asocierii organizațiilor economice române, autorizate să desfășoare activitate de comerț exterior, cu organizații economice și firme străine, pentru construirea de obiective economice în țară și străinătate, condițiile de asociere urmînd a se stabili prin acordurile. convențiile și contractele încheiate între organizațiile și întreprinderile respective.

ÎN SCOPUL adîncirii și diversificării relațiilor de colaborare și cooperare economică și tehnico-științifică dintre România și celelalte țări socialiste, au fost create comisii mixte guvernamentale de colaborare economică și tehnico-științifică, care constituie cadrul organizatoric pentru găsirea posibilităților de lărgire a acestei activități și pentru stabilirea măsurilor concrete de finalizare a acțiunilor de colaborare și cooperare care prezintă interes reciproc. În acest cadru, în noiembrie 1967, s-a constituit Comisia mixtă româno-cubaneză de colaborare economică și tehnico-științifică precum și subcomisia de colaborare tehnico-științifică, care s-au întrunit în primele lor sesiuni la București în anul 1969.

Cea de-a doua sesiune a Comisiei mixte româno-cubaneze, care a avut loc recent la Havana, a oferit părților un bun prilej de a analiza modul în care organele de resort din cele două țări au adus la îndeplinire sarcinile stabilite de prima sesiune și de a investiga noi domenii și posibilități de colaborare și cooperare în scopul dezvoltării, în continuare. a acestei activități. În abordarea tuturor problemelor care au format obiectul convorbirilor, ambele părți au fost animate de dorința sinceră de a găsi forme și metode care să contribuie la adîncirea și diversificarea relațiilor de colaborare și cooperare economică româno-cubaneze, precum și de a stabili măsuri eficiente pentru ca acțiunile convenite să poată fi finalizate în termene reciproc acceptabile. Astfel în protocoalele care au fost semnate cu această ocazie, s-au convenit probleme privind realizarea unor acțiuni de colaborare și cooperare economică și tehnico-științifică deosebit de importante pentru cele două țări în domeniile industriei, agriculturii, transporturilor etc.

De exemplu, **în domeniul industriei miniere** s-au convenit acțiuni concrete de cooperare pentru valorificarea unor zăcăminte de cupru, plumb, zinc și reziduuri feroase din R. Cuba pentru care România va efectua lucrări de cercetări pe minereuri cubaneze. precum și lucrări de proiectare, va livra utilajele și instalațiile necesare capacităților de producție ce se vor construi și dezvolta, va asigura pregătirea cadrelor cubaneze și va acorda asistență tehnică pentru punerea în funcțiune și realizarea parametrilor proiectați la noile capacități de producție.

S-a analizat, de asemenea, posibilitatea lărgirii colaborării și în alte domenii ca de exemplu în **industria chimică și petrochimică** pentru producerea în R. Cuba de pesticide, îngrășăminte chimice, produse sodice, mase plastice și alte produse chimice.

O atenție deosebită s-a acordat în cadrul lucrărilor sesiunii, cooperării în domeniul **industriei materialelor de construcții.** În acest domeniu s-a convenit achiziționarea din R.S. România de către R. Cuba a unor utilaje și instalații pentru producerea cimentului, betoanelor. elementelor prefabricate și de ceramică. În domeniul transporturilor cele două părți au examinat și convenit unele probleme privind livrarea de utilaje și mijloace de transport pe calea ferată ș.a.

S-a căzut de acord ca organele competente din cele două țări să analizeze posibilitățile extinderii colaborării și cooperării în domeniile construcțiilor de mașini, industriei alimentare, zootehniei și în alte domenii de interes reciproc.

Din enumerarea domeniilor care formează cîmpul de investigare a unor noi posibilități de colaborare și cooperare economică prevăzute în Protocolul care s-a încheiat la a II-a Sesiune a Comisiei mixte româno-cubaneze se remarcă aria largă în care se desfășoară activitatea de cooperare româno-cubaneză. Totodată, s-a constatat că în urma eforturilor întreprinse de ambele părți, schimburile de mărfuri dintre cele două țări au cunoscut o creștere continuă, volumul schimburilor comerciale realizat în 1970 fiind de peste 2,5 ori mai mare decît cel din anul 1961. La această sesiune au fost examinate pe larg posibilitățile de adîncire și diversificare în continuare a schimburilor comerciale dintre cele două țări și s-au concretizat căi pentru dezvoltarea și în viitor a acestor schimburi.

CONCOMITENT cu lărgirea și diversificarea colaborării și cooperării economice, se dezvoltă **colaborarea tehnico-științifică.**

În cadrul lucrărilor ședinței a II-a a subcomisiei mixte de colaborare tehnico-științifică, care au avut loc paralel cu cele ale Comisiei mixte, s-au apreciat ca pozitive rezultatele obținute pînă în prezent pe această linie în domeniul schimbului de experiență pentru cunoașterea reciprocă a unor importante realizări în producție, organizarea producției pentru fabricarea unor noi tipuri de produse, precum și în legătură cu acordarea de asistență tehnică. Subcomisia a stabilit programul de lucru pentru perioada următoare în care au fost cuprinse prevederi referitoare la transmiterea reciprocă de informații și documentații tehnice și tehnologice în domeniile industriei miniere, industriei construcțiilor, industriei lemnului, agriculturii ș.a. precum și la delegarea de specialiști și oameni de știință pentru cunoașterea celor mai noi realizări tehnico-științifice și a experienței înaintate în cele mai diverse domenii de activitate.

S-a stabilit de asemenea ca, pe lîngă formele de colaborare practicate între cele două părți pînă în prezent, să se treacă și la efectuarea de colaborări tehnico-științifice directe între organele de resort din cele două țări. pe bază de planuri concrete de lucru. Pe această linie s-a convenit ca într-o primă etapă să se efectueze asemenea colaborări între institutele de resort din domeniile cercetării miniere, al metalurgiei feroase și neferoase, zootehniei și apiculturii.

ÎN TIMPUL lucrărilor sesiunii Comisiei mixte, conducătorul delegației guvernamentale române, tov. Gh. Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, a avut convorbiri cu primul secretar al C.C. al Partidului Comunist din Cuba și prim-ministru al Guvernului Revoluționar al Republicii Cuba, tov. Fidel Castro, în probleme economice bilaterale de interes reciproc și a avut schimburi de păreri fructuoase cu tovarășii Osvaldo Dorticos Torrado, Președintele Republicii Cuba, Carlos Rafael Rodriguez, ministru, președinte al Comisiei Naționale de Colaborare Economică și Tehnico-Științifică, președintele Părții cubaneze în Comisia mixtă, precum și cu alți miniștri din Guvernul Revoluționar al Republicii Cuba.

Schimbul rodnic de păreri efectuat atît în cadrul acestor convorbiri cît și în cadrul desfășurării lucrărilor sesiunii Comisiei mixte, a permis celor două delegații să cunoască mai bine realizările obținute de popoarele român și cubanez în opera de construire a socialismului și pe această bază să abordeze o gamă largă de probleme de colaborare și cooperare economică și tehnico-științifică care prezintă interes pentru cele două țări.

Importanța sesiunii a II-a a Comisiei mixte guvernamentale româno-cubaneze constă în aceea că — pe lîngă convenirea unui program concret de măsuri pentru dezvoltarea colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice — s-a reușit să se identifice noi domenii pentru lărgirea și diversificarea relațiilor economice dintre Republica Socialistă România și Republica Cuba, în folosul ambelor țări și popoare.

TELEX

● **DUBLAREA UNOR MAGISTRALE FEROVIARE.** — S-au terminat lucrările de dublare a magistralelor feroviare care unesc Capitala cu municipiile Craiova și Constanța. Această lucrare a cuprins, printre altele, montarea unor șine și traverse de mare rezistență, sistematizarea și centralizarea electrodinamică a numeroase stații și complexe feroviare. Dublarea liniilor respective facilitează creșterea traficului, reducerea timpului de imobilizare a vagoanelor în gări, precum și sporirea vitezei de circulație a unor trenuri la peste 100 de kilometri la oră.

● **HOTEL TURISTIC.** — În municipiul Odorheiu Secuiesc s-a dat de curînd în folosință un modern hotel turistic. Acesta este al doilea hotel dat în folosință în acest an în județul Harghita. Un altul se află în stadiu final de construcție la Miercurea Ciuc.

● **ÎMBUNĂTĂȚIRI FUNCIARE.** — Un nou șantier de îmbunătățiri funciare a fost deschis la Mileanca, în județul Botoșani. Aici va fi realizată o importantă acumulare, însumînd 18,5 milioane metri cubi de apă, din care se vor putea iriga circa 1 500 hectare teren arabil și proteja peste 1 000 de hectare împotriva excesului de umiditate. Se preconizează ca suprafața viitoarei acumulări de la Mileanca să ajungă la aproape 300 hectare, din care o bună parte va fi destinată amenajărilor piscicole.

● **BAZĂ DE REPARAȚII A NAVELOR FLUVIALE.** — În portul Cernavodă au început lucrările pentru amenajarea unei baze de reparare a navelor fluviale. Lucrările, prevăzute a fi terminate anul viitor, cuprind amenajarea unui bazin cu o adîncime de 11 metri, o cală cu o lungime de 200 metri, instalații de ridicat de mare capacitate, trei ateliere specializate. Noul obiectiv va contribui la descongestionarea șantierelor fluviale și totodată la ridicarea din punct de vedere economic a acestui vechi port dunărean.

TRANZACȚII COMERCIALE EXTERNE

● **ISCE EXPORTLEMN.** — Contracte încheiate în luna mai a.c. prevăd — printre altele — exportul a 31.500 mc lemn esență moale pentru celuloză în Austria și Liban, 380 mc placaj din fag în Danemarca și R.F. a Germaniei, 600 000 mp furnir în R. F. a Germaniei și R.S. Cehoslovacă, 782 000 mp PAL în Italia, Franța, Izrael, Olanda, R.S.F. Iugoslavia, 3 760 t PFL în Italia. Izrael, Somalia, 700 t hîrtie de ziar în R. F. a Germaniei și R.A.U.

● **ISCE TEHNOFORESTEXPORT.** — În ultima perioadă a fost livrată la export mobilă în valoare de 12 500 mii lei valută către parteneri din U.R.S.S., R.P. Polonă, R.D. Germană, R.S. Cehoslovacă, Anglia, S.U.A., Franța, R. F. a Germaniei, Olanda. Suedia. — De asemenea au fost livrate 2 400 mc lăzi din fag în U.R.S.S., Grecia, Franța, 3 300 garnituri de butoaie în U.R.S.S., 1 080 mp uși și ferestre în R.P. Ungară și Austria, 5 ambarcațiuni în Olanda, 10 case prefabricate în Izrael.

● **ISCE METALIMPORT.** — Contracte încheiate în luna mai a.c. prevăd exportul a 30 000 t tablă groasă către firmele franceze C.C.I. și Getraco Finmetal, 720 t oțel comercial și 280 t profile I și U către firma Jonson din Suedia. Principalele contracte de import prevăd cumpărarea a 1 330 t tablă inoxidabilă de la firmele Terminos și Ilssa Viola din Italia, C.C.I. din Franța, Sch. Bleckmann din Austria.

● **ISCE CHIMIMPORT.** — Cu firma Chimimport din Sofia a fost încheiat un nou contract pentru exportul a 200 t anhidridă ftalică. Din același produs au fost livrate 10 t către o firmă parteneră din Turcia. Pentru livrarea de acid formic. produs de Uzina „Carbosin" din Copșa Mică, s-a primit recent o comandă de 120 t, de la firma Chimimport din Sofia. Cu firme din Olanda și Suedia au fost încheiate contracte pentru exportul a 2 000 t acetonă.

CINCINALUL 1971-1975

O CERINŢĂ A ECONOMIEI MODERNE

REDUCEREA COSTURILOR PE UNITATEA DE PRODUS *)

● Economiile ce vor rezulta din reducerea preţului de cost pe ansamblul economiei naţionale în anii 1971—1975, vor fi de 2,7 ori mai mari decît cele obţinute în cincinalul trecut.

● În industria republicană, prin reducerea cu cel puţin 10% a cheltuielilor materiale în 1975 faţă de 1970, volumul economiilor se va ridica la circa 90 miliarde lei.

● Accent deosebit pe valorificarea superioară a materiilor prime, îndeosebi a metalului, masei lemnoase, fibrelor şi firelor naturale şi sintetice şi extinderea utilizării înlocuitorilor.

● Eliminarea cheltuielilor neproductive şi a rebuturilor în procesul tehnologic.

● Măsuri hotărîte pentru creşterea productivităţii muncii şi micşorarea cheltuielilor de amortizare la 1000 lei producţie-marfă.

INDICATORII preţului de cost pentru perioada 1971—1975 reflectă procesele economice ce au loc în cadrul dezvoltării generale a economiei naţionale şi sînt axaţi pe creşterea susţinută a eficienţei în toate ramurile din sfera producţiei materiale. La determinarea acestor indicatori s-au avut în vedere, în principal, măsurile preconizate pentru ridicarea gradului de înzestrare tehnică în toate ramurile economiei naţionale potrivit vastului program de investiţii prevăzut în cincinal: perfecţionarea proceselor tehnologice; creşterea gradului de valorificare a produselor; utilizarea pe o scară cît mai largă a materiilor prime indigene; atragerea în circuitul economic a rezervelor ce vor rezulta din organizarea mai bună a producţiei şi a muncii.

Stabiliţi în condiţiile preţurilor şi tarifelor, a normelor de amortizare, a cotelor de dobînzi etc. în vigoare la 1 ianuarie 1971 şi în structura organizatorică a ministerelor existentă la 1 mai a.c., indicatorii preţului de cost marchează îmbunătăţiri sensibile faţă de Directivele Congresului al X-lea al P.C.R., aşa cum rezultă din tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

1975/1970 — în procente —

Ramurile	Prevederi sau lucrări ce au stat la baza Directivelor Congresului	Indicatorii cincinalului actual
Industria republicană		
Reducerea cheltuielilor maxime la 1000 lei producţie marfă	6—7	11—12
Transporturi feroviare		
Reducerea preţului de cost la 1000 tone km convenţionali	8,4	12,0
Construcţii-montaj (antrepriză)		
Reducerea cheltuielilor maxime la 1000 lei producţie în preţuri de deviz	3,1	5,5

Toate aceste îmbunătăţiri au fost posibile, luîndu-se în considerare investiţiile acordate ramurilor şi subramurilor, cît şi modificările intervenite în secţiunile de plan ce determină nivelul costurilor (un volum de producţie mai mare, o productivitate a muncii superioară, reducerea mai accentuată a normelor de consum etc.). Totodată, s-au avut în vedere unele măsuri legate de intensificarea proceselor economice, printre care: reproiectarea unor produse cu gabarite exagerate; posibilităţile mai largi de extindere a înlocuitorilor; accelerarea vitezei de rotaţie a fondurilor fixe şi circulante; creşterea gradului de valorificare a materiilor prime ş.a.

Pe ansamblul economiei naţionale, economiile ce vor rezulta din reducerea preţului de cost în actualul cincinal sînt de 2,7 ori mai mari decît cele obţinute în cincinalul 1966—1970. Din volumul total de economii, peste 80% urmează a fi realizate în industria republicană, unde intensificarea proceselor economice va căpăta o amploare deosebită. Astfel, în industria constructoare de maşini, volumul de economii urmează să crească în cincinalul 1971—1975 de 2,4 ori faţă de cele obţinute în perioada 1966—1970, în industria uşoară de 2,7 ori, în industria chimică de 1,5 ori etc.

Ţinînd seama de volumul şi specificul producţiei, de dotarea, în continuare, cu tehnică nouă, precum şi de celelalte elemente arătate, cele mai importante reduceri de cheltuieli se prevăd a se obţine la Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini (158 lei sau 17,9% în 1975 faţă de 1970), la Ministerul Industriei Chimice (circa 130 lei sau 14,8%), la Ministerul Industriei Uşoare (circa 108 lei sau 12%), la Ministerul Energiei Electrice (peste 77 lei sau 10,4%), la Ministerul Industriei Metalurgice (aproape 88 lei sau 9,6%). Graficul alăturat dă o imagine asupra efortului pe care trebuie să-l depună unităţile aparţinînd principalelor ministere economice în domeniul reducerii costurilor totale şi a cheltuielilor materiale în anul 1975 faţă de anul 1970, considerat 100.

Micşorarea mai accentuată a cheltuielilor de producţie la aceste ministere, concomitent cu creşterea în ritmuri înalte a producţiei lor, va determina o sporire substanţială a rentabilităţii centralelor industriale şi a întreprinderilor, permiţîndu-le să aducă o contribuţie mai substanţială în procesul de creare a venitului naţional.

ÎN ACŢIUNEA de diminuare a costurilor pe unitatea de produs, **un accent deosebit se pune pe nivelul cheltuielilor materiale care, în structura cheltuielilor de producţie, ocupă o pondere însemnată.** În industria republicană, de exemplu, pe seama micşorării cheltuielilor materiale cu cel puţin 10% în 1975 faţă de 1970, urmează a se obţine un însemnat volum de economii evaluat la aproximativ 90 miliarde lei, ceea ce reprezintă peste 80% din volumul total al economiilor din acest sector. Astfel, în 1975, cheltuielile pentru materii prime şi materiale vor fi reduse cu 11% faţă de 1970, cele pentru combustibil, energie şi apă tehnologică cu 4,9%, iar partea de cheltuieli materiale din cheltuielile indirecte (de regie) urmează să fie diminuată cu 8,6%.

Neîndoielnic, aceste sarcini nu sînt de loc uşoare şi realizarea lor impune luarea unor măsuri deosebite şi depunerea de eforturi susţinute din partea tuturor unităţilor de producţie. Menţionăm însă că, **sarcinile privind reducerea cheltuielilor materiale pe unitatea de produs au fost dimensionate ţinîndu-se seama de faptul că, la multe întreprinderi, care dispun în prezent de o dotare tehnică şi de o tehnologie avansată, similară cu cea a unor unităţi din ţările dezvoltate, consumul de materiale pe unitatea de produs se menţine încă ridicat.** Unele exemple sînt edificatoare în acest sens.

În industria construcţiilor de maşini se fabrică strunguri Carussel, după o licenţă achiziţionată în 1963, a căror greutate este pînă la aproape două ori mai mare decît cea a strungurilor similare ce se fabrică în R.F. a Germaniei şi Franţa; coeficientul de utilizare a metalului este mai redus cu 5—30%, iar rebuturile la piesele turnate sînt de 8—20% faţă de numai 3—6% cît se înregistrează în unele întreprinderi similare din străinătate. În industria metalurgică, consumurile de cocs metalurgic, de energie electrică şi electrozi au nivele ridicate în comparaţie cu întreprinderile din R.F. a Germaniei şi din alte ţări; în industria noastră uşoară se folosesc reţete de amestec într-o structură mai nefavorabilă sau se utilizează tehnologii mai neeconomice pentru a obţine produse cu aceeaşi valoare de întrebuinţare cu cele ce se realizează în alte ţări dezvoltate. Tocmai de aceea, **în acţiunea de diminuare a acestor cheltuieli şi, în special, a celor pentru materii prime, materiale, combustibil şi energie** (care reprezintă circa 90% din totalul cheltuielilor materiale de producţie), **trebuie întreprinse măsuri concrete pentru reducerea substanţială a normelor de consum, valorificarea superioară a materiilor prime — îndeosebi a metalului, masei lemnoase, fibrelor şi firelor naturale şi sintetice — extinderea folosirii înlocuitorilor şi, în general, utilizarea mai eficientă a fondurilor fixe şi circulante.**

TOTODATĂ, reducerea costurilor de producţie în actualul cincinal are în vedere **eliminarea cheltuielilor neproductive şi a rebuturilor neadmisibile în procesul tehnologic** care, în cincinalul 1966—1970, au grevat cu cîteva miliarde de lei costurile realizate de întreprinderile din industria republicană, deşi nu trebuie ignorat de loc faptul că, datorită măsurilor luate de colectivele din întreprinderi, ponderea acestor cheltuieli în totalul celor de producţie a avut o tendinţă continuă de scădere, aşa cum rezultă din tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

	1966	1967	1968	1969	1970
Ponderea cheltuielilor neproductive în preţul de cost (%)	0,95	0,73	0,63	0,67	0,66
Ponderea pierderilor din rebuturi (%)	0,53	0,38	0,32	0,35	0,35

Un fapt pozitiv l-a constituit şi acela că, deşi ponderea volumului rebuturilor neadmisibile în totalul cheltuielilor de producţie s-a menţinut, creşterea volumului producţiei nu a determinat şi sporirea acestei ponderi. Acest lucru dovedeşte pregnant că, atunci cînd în centrul preocupărilor colectivelor din întreprinderi stau problemele creşterii eficienţei producţiei, reducerea costurilor pe unitatea de produs, pot fi eliminate multe din cauzele care generează cheltuieli neproductive, ce grevează nejustificat preţul de cost realizat al producţiei.

Analiza structurii preţului de cost pe ansamblul industriei republicane arată că, în anul 1975 faţă de 1970, ca urmare a deplasărilor ce vor avea loc în volumul şi structura producţiei pe ramuri şi subramuri, a creşterii gradului de valorificare a materiilor prime, şi îndeosebi, a obţinerii unor ritmuri susţinute de sporire a productivităţii muncii, **cheltuielile cu amortizarea la 1000 lei producţie marfă se menţin încă la un nivel ridicat.** Aceasta oglindeşte procesul complex al dotării tehnice a unităţilor producătoare cu echipament industrial modern, accentuarea gradului de mecanizare şi automatizare a proceselor de producţie, fapt ce conduce la reducerea cheltuielilor de muncă vie pe unitate de produs prin creşterea productivităţii muncii. Dar, în acelaşi timp, aceste cheltuieli demonstrează că în domeniul utilizării capacităţilor de producţie existente sînt încă rezerve mari ce pot fi folosite de unităţile producătoare pentru a realiza, pe această cale, prin intermediul amortizării, reducerea costurilor pe unitatea de produs.

Nivelul amortizării în preţul de cost al producţiei scoate în relief cît de justificată este măsura preconizată în recentele documente de partid cu privire la generalizarea schimbului II şi extinderea schimbului III, în ramurile şi subramurile al căror specific permite acest lucru.

PENTRU TRANSPUNEREA în practică a sarcinii cu privire la scăderea costurilor pe unitatea de produs — imperativ major al actualului cincinal — **este nevoie înainte de toate să se desfăşoare o activitate intensă pentru aplicarea integrală a măsurilor prevăzute în planurile de acţiune de reducere a cheltuielilor materiale de producţie, elaborate din indicaţia conducerii de partid şi de stat încă în vara anului 1970.** Aceste măsuri se cer îmbunătăţite şi completate pe parcurs cu altele noi. Totodată, dat fiind complexitatea, amploarea şi diversitatea lor, urmărirea aplicării acestora în practică, materializarea lor concretă, nu trebuie lăsată în seama unuia sau altuia din serviciile întreprinderilor, ci trebuie să formeze obiectul atenţiei comitetelor de direcţie şi al consiliilor de administraţie, să constituie un instrument permanent de lucru al acestora, un punct de sprijin important în activitatea ce o desfăşoară pentru creşterea eficienţei întregii activităţi de producţie.

În acest sens, se cere acţionat pe mai multe căi. Un accent deosebit trebuie pus pe **impulsionarea activităţii sectoarelor de concepţie în direcţia reproiectării unor produse cu gabarite mari şi parametri tehnico-economici necorespunzători din actualul nomenclator al întreprinderilor, precum şi al elaborării de studii şi proiecte de produse noi cu parametri înalţi, care să înglobeze în ele cît mai puţină materie primă.** În aceste domenii, se cere sporită exigenţa pentru că înseşi sarcinile de plan privind costurile de producţie au în vedere un astfel de obiectiv. Să nu uităm că în ţările cu economii moderne, diminuarea costurilor de fabricaţie începe şi este urmărită încă din faza de cercetare şi de elaborare a documentaţiei tehnice de execuţie a produsului, pentru că ridicarea gradului calitativ al acestor documentaţii constituie o cale esenţială, hotărîtoare, pentru reducerea cheltuielilor pe unitatea de produs.

Un rol însemnat în reducerea costurilor în perioada 1971—1975 îl au **rezervele ce pot fi şi trebuie atrase în circuitul economic pe seama organizării ştiinţifice a producţiei şi a muncii, a creşterii productivităţii muncii vii.** Tezele Congresului al X-lea al P.C.R. subliniază: **„o preocupare fundamentală o va constitui sporirea productivităţii muncii, de care depinde în tot mai mare măsură creşterea în ritm susţinut a economiei; vor trebui depuse eforturi perseverente, în toate ramurile, pentru organizarea superioară a producţiei şi a muncii, folosirea mai bună a capacităţilor de producţie, îmbunătăţirea aprovizionării tehnico-materiale, normarea ştiinţifică a muncii, ridicarea calificării şi întărirea disciplinei".** Ţinînd seama de aceste preţioase indicaţii, **s-a elaborat, pentru prima dată în ţara noastră, un program distinct de creştere a productivităţii muncii pe perioada 1971—1975 pentru toate ramurile industriei economiei naţionale.** Evident, dacă vrem să obţinem rezultatele scontate, aceste programe vor trebui aplicate în viaţă cu hotărîre şi perseverenţă.

CĂILE ENUNŢATE, valabile atît pentru industrie, cît şi pentru celelalte ramuri ale economiei, comportă totuşi unele completări pentru specificul unităţilor din ramura transporturi, construcţii-montaj şi agricultura de stat.

În ramura transporturi, ca urmare a continuării procesului de dotare şi modernizare a bazei tehnico-materiale, a sporirii capacităţilor vagoanelor şi autocamioanelor, precum şi a raţionalizării, în funcţie de frecvenţa necesităţilor unor astfel de capacităţi — se prevede, pe baza îmbunătăţirii, în continuare, a indicilor de utilizare a acestora — **scăderea cheltuielilor de exploatare pe tona/km convenţională în 1975 faţă de 1970, cu 12% la calea ferată şi cu 13,8% la transportul auto.**

La scăderea cheltuielilor de exploatare participă în proporţii aproximativ egale atît economisirea cheltuielilor materiale, cît şi a celor de muncă vie; principala contribuţie la reducerea preţului de cost o va avea creşterea ponderii tracţiunii Diesel şi electrice (care în 1975 va prelua 95% din întregul trafic feroviar), precum şi reducerea consumului de benzină la autocamioane cu 21%.

Pentru sporirea vitezei comerciale a trenurilor de marfă şi de călători, îmbunătăţirea indicilor de utilizare a întregului parc de material rulant, raţionalizarea reparaţiilor şi a consumului pieselor de schimb, precum şi reducerea normelor de consum de combustibil la nivelele prevăzute în planul cincinal, toate unităţile din transporturi sînt chemate să depună eforturi susţinute, spre a face să crească eficienţa în această deosebit de importantă ramură a economiei naţionale.

În sectorul construcţii-montaj (antrepriză) planul cincinal prevede o **reducere medie anuală a nivelului cheltuielilor la 1000 lei preţuri de deviz de circa 11 lei,** în condiţiile în care urmează să scadă ponderea construcţiilor în totalul investiţiilor, prin ieftinirea construcţiilor încă din faza de proiectare, fapt ce presupune folosirea unor soluţii mai economice de către proiectanţi. Aceasta înseamnă că pentru a-şi îndeplini sarcinile încă din acest an, organizaţiile de construcţii vor trebui să ia măsuri hotărîte pentru scurtarea duratei de execuţie a lucrărilor, pentru desfăşurarea în condiţii de ritmicitate raţională a producţiei, aplicarea unor noi tehnologii de execuţie etc. **Un accent deosebit se cere pus pe reducerea consumurilor de materiale, pe înlocuirea materialelor scumpe şi deficitare cu altele mai ieftine, precum şi pe eliminarea pierderilor provenite din intemperii, din remedierile de lucrări, precum şi pe înlăturarea risipei de materiale în timpul manipulării şi depozitării acestora etc.**

În întreprinderile agricole de stat, cincinalul prevede o **scădere a cheltuielilor materiale la 1000 lei producţie marfă cu 13% în 1975 faţă de anul 1970, reducere mult superioară celei realizate în cincinalul 1966—1970.**

Factorul principal avut în vedere la stabilirea acestei sarcini îl constituie creşterea producţiilor medii la culturile vegetale, cît şi a productivităţii în zootehnie, ţinînd seama de importantul efort pe care-l face statul în domeniul investiţiilor, legat de sporirea substanţială a suprafeţelor irigate pînă în anul 1975, acţiuni care trebuie să conducă atît la ieftinirea producţiei vegetale ca atare, cît şi a furajelor pentru sectorul animal. Se are în vedere, de asemenea, contribuţia importantă pe care trebuie să o aducă complexele de creştere şi îngrăşare a porcilor şi a combinatelor de păsări, a căror eficienţă economică este mult mai ridicată decît în sectorul gospodăresc de creştere a animalelor şi păsărilor.

Pentru atingerea producţiilor medii prevăzute, a realizării eficienţei culturilor irigate şi a complexelor de creştere a animalelor la parametrii tehnico-economici avuţi în vedere la aprobarea investiţiilor, este nevoie ca lucrătorii din fermele şi întreprinderile agricole de stat să depună, de asemenea, eforturi deosebite.

FIREŞTE, pentru reducerea cheltuielilor materiale, ca şi pentru micşorarea celor de muncă vie pe unitatea de produs, nu pot fi stabilite „reţete". Dimpotrivă, studiul atent al fenomenelor economice, precum şi analiza structurii cheltuielilor de producţie în fiecare unitate sînt singurele în măsură să ducă la identificarea căilor şi rezervelor ce pot contribui la atingerea acestui obiectiv major, baza sigură pentru creşterea venitului naţional şi îmbunătăţirea, pe această cale, a nivelului de trai, material şi cultural, al poporului nostru.

dr. Gh. ŞICĂ

*) În ultimul timp, în literatura noastră economică se utilizează tot mai mult expresia **„reducerea cheltuielilor materiale de producţie"**, unii autori substituind-o, practic, noţiunii de reducere a costurilor de producţie. Desigur, în etapa actuală de dezvoltare a economiei româneşti, cînd cheltuielile materiale de producţie sînt încă destul de ridicate, avînd şi o pondere mare în totalul costurilor, apare justificat să se pună accentul pe reducerea acestei categorii de cheltuieli pe unitatea de produs. Consider însă că este mai indicat să vorbim despre **„reducerea costurilor de producţie în totalitatea lor pe unitatea de produs"**, întrucît antrenează în aceeaşi măsură şi micşorarea consumurilor de muncă vie. Aceasta cu atît mai mult cu cît o dată cu creşterea complexităţii de prelucrare a produselor, paralel cu programele de îmbunătăţire a calităţii acestora, cheltuielile cu munca vie joacă un rol important în structura cheltuielilor de producţie. De altfel, este ştiut că legea sporirii productivităţii muncii, legea economiei de timp constituie factorul care determină mutaţii calitative în procesul creşterii economice, productivitatea muncii vii fiind elementul cel mai dinamic şi hotărîtor în creşterea productivităţii muncii sociale.

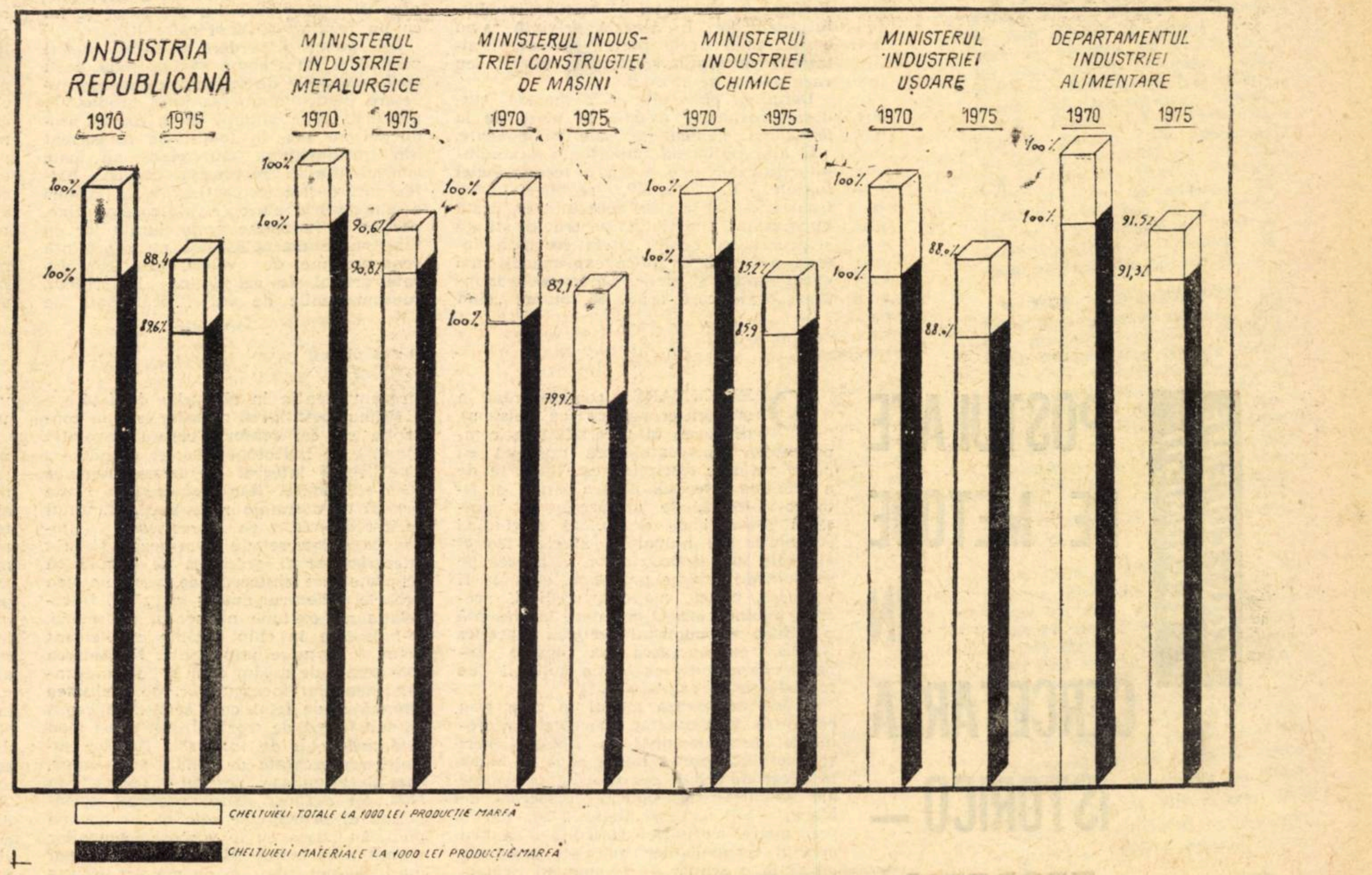

Dinamica cheltuielilor totale şi a cheltuielilor materiale la 1000 lei producţie-marfă în perioada 1970—1975.

PUNCTE DE VEDERE

STUDIUL COSTURILOR DE PRODUCŢIE

ÎN CONDIŢIILE întreprinderii moderne, problema costurilor este fundamentată pe concepţii ştiinţifice a căror cunoaştere şi aplicare prezintă o importanţă deosebită pentru buna desfăşurare a activităţii acesteia. Costul devine obiect de studiu atît pentru învăţămînt cît şi pentru activitatea practică. Faţă de importanţa unanim recunoscută a costurilor pentru sporirea eficienţei producţiei materiale şi ridicarea calitativă a activităţii economice, apare evidentă necesitatea îmbunătăţirii studiului costurilor.

O primă problemă care se pune este aceea a precizării conţinutului studiului costurilor. În literatura economică de specialitate din ţara noastră, cît şi în practică, nu este folosită noţiunea de studiu al costurilor, problema costurilor fiind abordată mai ales prin prisma calculaţiei costurilor, ceea ce slăbeşte posibilitatea de cunoaştere a acestora.

Calculaţia costurilor necesită, în primul rînd, o fundamentare pe conceptele teoriei lor, care explică noţiunile, caracterul, mărimea şi factorii de influenţă asupra nivelului costurilor şi apoi pe conceptele teoriei calculaţiei costurilor, care indică principiile şi procedeele de bază ale calculaţiei. Dar, calculaţia costurilor nu trebuie înţeleasă numai ca un scop în sine, ci ca un instrument de bază al luării deciziilor.

Din cele arătate, rezultă că studiul costurilor este format din teoria costurilor, teoria calculaţiei şi calculaţia propriu-zisă şi din informaţia costurilor. Între aceste componente, există relaţii directe şi o strînsă interdependenţă.

Nu ne putem limita la simpla calculaţie a costurilor, fără a aborda în prealabil problemele teoretice ale costurilor şi a urmări finalizarea lor în informaţia costurilor. În literatura de specialitate străină, studiul costurilor este tratat pe prim plan, iar în învăţămîntul economic şi tehnic superior constituie o disciplină care se predă pe părţi componente, începînd cu teoria costurilor, care singură formează un obiect de studiu timp de un an[1]). La fel s-a conturat informaţia costurilor ca obiect de studiu distinct în cadrul studiului general al costurilor[2]).

Un pas important în această direcţie s-a făcut în ţara noastră, prin desprinderea calculaţiei costurilor din cadrul contabilităţii industriale ca disciplină ştiinţifică de sine stătătoare în planul instituţiilor de învăţămînt economic superior. Această măsură, menită să aducă o îmbunătăţire a conducerii activităţii economice a întreprinderii, nu trebuie însă înţeleasă îngust, respectiv, în limita calculaţiei propriu-zise a costurilor, aşa cum figurează în planul de învăţămînt (calculaţia preţului de cost), ci în adevăratul sens al noţiunii de studiu al costurilor.

Legat de denumirea disciplinei, se ridică problema precizării criteriilor de stabilire a obiectului şi metodei studiului costurilor. În această privinţă s-au emis numai unele păreri parţiale, limitate la calculaţia costurilor, păreri cu care sîntem de acord[3]).

Definirea obiectului şi a metodei studiului costurilor trebuie să plece de la lămurirea elementelor sale componente.

O altă problemă importantă a studiului costurilor este aceea a **terminologiei** folosite. F. Leautey, renumit autor francez de lucrări de contabilitate, arată importanţa limbajului pentru o ştiinţă şi necesitatea creării cuvintelor care lipsesc, pentru a se putea exprima cît mai exact faptele şi ideile. La fel se pronunţă şi Seyie care arată că, atunci „cînd denumirile noi sînt necesare, ele vor trebui construite în concordanţă cu principiile lingvistice bine conturate"[4]). Preocupările au crescut în ultimii ani în Franţa unde costurile au constituit şi mai constituie obiectul multor dezbateri largi în rîndurile specialiştilor[5]).

ÎN CELE CE URMEAZĂ ne vom referi la unii termeni folosiţi în literatura şi practica noastră din domeniul costurilor, care considerăm că nu sînt utilizaţi corespunzător fundamentării lor ştiinţifice. Este vorba de noţiunile de „cheltuială", „costuri" şi de „preţ de cost".

Noţiunea de „cheltuială" a fost lămurită în teoria costurilor în urmă cu 50 de ani, prin delimitarea ei precisă de noţiunea de cost[6]). Sfera noţiunii de cheltuială este mult mai largă decît aceea a costurilor. Aceasta deoarece, de regulă, costul este echivalentul unui consum de valori, spre deosebire de cheltuiala care este generată de o plată. De pildă, aprovizionarea cu materiale în valoare de 500 000 lei este o cheltuială. Dacă din aceste materiale se dau în fabricaţie materiale de 200 000 lei, prin consumarea lor ele devin costuri de producţie. O cheltuială ar putea fi egală cu un cost numai atunci cînd, în acelaşi timp, întreaga cantitate de materiale aprovizionată este dată în consum, ceea ce practic nu se întîmplă deoarece întreprinderea, în mod normal, are în permanenţă stocuri de materiale necesare asigurării continuităţii procesului de fabricaţie. Privită sub aspectul conţinutului, se observă clar că cheltuiala nu este şi nu face obiectul calculaţiei costurilor, la baza căreia stau consumurile efective şi cele calculate de muncă vie şi materializată ocazionate de fabricarea unui produs. De aici rezultă clar prima caracteristică a cheltuielii şi anume că ea nu este un element de cost.

O altă caracteristică a cheltuielilor o constituie faptul că ele se formează în sfera procesului de aprovizionare sau de desfacere şi nu în sfera procesului de fabricaţie unde se formează consumurile de valori, generatoare de costuri. Ţinînd seama de aceste particularităţi, considerăm că noţiunea de cheltuială îşi găseşte interpretarea corectă atunci cînd se foloseşte sub forma de „cheltuială de aprovizionare" sau de „cheltuială de desfacere" şi impropriu sub forma de „cheltuieli de producţie".

Noţiunea de cost este folosită în mod curent în literatura de specialitate străină. Astfel, în literatura americană şi engleză întîlnim noţiunea de „Cost", în literatura germană „Kosten", în literatura italiană „Costi", în literatura franceză „Coût" etc. Se observă clar caracterul universal al noţiunii de cost, fundamentată ştiinţific pe conţinutul corespunzător al acesteia, legat nemijlocit de un consum de valori. Astfel, costul este considerat ca fiind o apariţie obiectivă a unui consum de valori care l-a ocazionat şi nu ca un rezultat al unei calculaţii.

Din punct de vedere ştiinţific, costul producţiei nu trebuie să cuprindă decît consumaţiunile de valori socialmente necesare pentru obţinerea unui produs. În practică, apar situaţii cînd costul producţiei nu este în totalitatea sa format din consumaţiuni, sau cînd nu toate consumaţiunile reprezintă costuri. Astfel, includerea, în continuare, în costuri a amortizării aferente mijloacelor fixe, parţial în funcţiune peste durata lor de funcţionare normală, deşi nu reprezintă consumaţiune de valori, este considerată articol de calculaţie. În schimb, consumaţiunile de valori ocazionate de însuşirea noilor produse nu sînt costuri decît după lansarea în fabricaţie de serie a produselor respective.

Bazaţi pe aceste considerente, opinăm pentru folosirea noţiunii de **„cost de producţie"** în locul noţiunii de „cheltuială de producţie", atît în lucrările de planificare cît şi în cele de evidenţă din domeniul costurilor, care are un caracter specific conţinutului ce-l exprimă.

Deşi fabricarea unui produs ocazionează consumaţiuni de valori care am văzut că reprezintă costul produsului, în literatura şi practica economică din ţara noastră s-a înpămîntenit noţiunea de „preţ de cost" pentru exprimarea de fapt a costului produsului. Folosirea acestei noţiuni în sensul arătat nu este în concordanţă cu conţinutul ei. Mai întîi se formează costurile şi apoi preţurile. Dacă la baza formării preţurilor stau costurile de producţie, rezultă clar că cele două noţiuni nu pot fi combinate în noţiunea de „preţ de cost", care primeşte astfel o nouă semnificaţie. Ori avem un cost, ori un preţ şi nicidecum un preţ de cost[7]).

În literatura de specialitate străină întîlnim peste tot noţiunea de costuri de producţie. Astfel, în literatura şi practica nord-americană şi engleză se foloseşte noţiunea de „cost", în literatura italiană „costi di produzzioni", în literatura vest-germană „Produktionskosten", în literatura franceză „coûts de production" etc. Acelaşi aspect se constată şi în literatura de specialitate şi practica economică din R.D. Germană, unde în condiţiile economiei socialiste, se foloseşte numai noţiunea de costuri (Kosten) şi nu aceea de „Kostpreis" care este citată din operele lui Marx numai pentru fundamentarea ştiinţifică a noţiunii de costuri[8]).

Ocupîndu-se tangenţial de noţiunea de preţ de cost (Kostpreis), Schmalenbach arată că ea are un sens şi întrebuinţare limitată în procesul de aprovizionare, pentru stabilirea costului materialelor aprovizionate din mai multe surse şi la preţuri diferite. Aici are loc numai o însumare de preţuri în vederea stabilirii unui preţ mediu al aprovizionării, preţ care în limbajul curent a dus la denumirea de preţ de cost, noţiune foarte rar întîlnită în literatură şi practică. În nici un caz ea nu poate fi folosită în procesul de fabricaţie, unde apar consumaţiunile de valori, care generează costuri de producţie. Un cost nu se formează din calcule şi preţuri, ci numai din consumaţiuni de valori[9]).

O ALTĂ PROBLEMĂ importantă a studiului costurilor este aceea a **organizării planificării, evidenţei, urmăririi şi analizei costurilor** în cadrul întreprinderii. În majoritatea întreprinderilor, planificarea costurilor este un atribut al biroului de „preţ de cost", organizat în cadrul serviciului planificării, iar calcularea costului efectiv se face de către biroul de „postcalcul" din cadrul serviciului contabilităţii. Practica demonstrează că o astfel de organizare are implicaţii negative asupra urmăririi şi analizei costurilor şi a factorilor de influenţă de către aceste servicii şi birouri, care nu reuşesc să-şi împletească armonios activitatea în problema costurilor. Pentru creşterea eficienţei în acest domeniu, considerăm necesară gruparea activităţii de planificare, calculare, urmărire şi analiză a costurilor în cadrul unui „serviciu al costurilor", încadrat cu economişti specialişti în problema costurilor. Astfel, se va putea asigura o concepţie unitară de lucru, evitîndu-se implicaţiile

ŞCOLI • CURENTE ECONOMIŞTI

POSTULATE DE METODE ÎN CERCETAREA ISTORICO-TEORETICĂ

DEZVOLTAREA contemporană a ştiinţei economice (ca sistem), divizarea şi diversificarea componentelor ei, combinarea organică cu părţi din alte discipline este departe de a diminua interesul pentru latura ei istorico-teoretică. Se urmăreşte cu insistenţă procesul de dezvoltare a gîndirii economice nu numai la nivelul teoriei generale sau al doctrinelor, ci adesea pe subdomenii sau pe probleme, cum ar fi valoarea, preţul, moneda, creditul, profitul, dobînda etc. O orientare interesantă o aduce economistul belgian Jacques Nagels, cu lucrarea sa despre geneza, conţinutul şi evoluţia noţiunii de reproducţie a capitalului. *)

Nagels analizează modul în care s-au constituit şi dezvoltat conceptele reproducţiei la economişti ca Boisquillebert şi Quesnay, aportul imens adus de Marx în acest domeniu, dezvoltările ulterioare ale schemelor reproducţiei elaborate de Marx, atît la continuatorii săi (cu o preocupare meritorie deosebită pentru aportul economiştilor marxişti japonezi), cît şi la o seamă de economişti nemarxişti.

Asupra metodei folosite autorul îl informează pe cititor în primele pagini ale introducerii, despre care am vrea să atragem atenţia în rîndurile de faţă.

Primul postulat al metodei este, în concepţia sa, cel conform căruia evoluţia gîndirii, şi îndeosebi a celei economice, este legată integral de istoria faptelor socio-economice. Dar legătura nu este privită ca o simplă reflectare a faptului socio-economic, ci, precizează autorul, ca o interrelaţie între teorie şi fapt „deoarece ar fi greşit să se creadă că se poate face abstracţie de personalitatea proprie a fiecărui autor" (pag. 11). Interrelaţia nu exclude momentul reflectării, ci-l conţine în chip organic ca element prim şi de mare importanţă. Reflectarea este legată de modul cum se ia cunoştinţă de mediul înconjurător, de realitatea istorică şi de felul cum se generalizează ea sub formă de teorie. Însuşi acest mod este influenţat de interesele forţelor sociale, reprezentate de gînditor. Quesnay, care-şi terminase vestitul „Tablou" în 1758, îşi definea astfel suportul socio-politic al principiilor sale de economie politică: „dacă eu le vorbesc (oamenilor vremii n.n.) moral (făcînd aluzie la mai marii acestei lumi), ei nu mă vor asculta decît ca pe un filozof visător... dacă, din contră, eu mă limitez să le spun: iată interesul vostru, interesul puterii voastre, bunăstării şi bogăţiilor voastre, ei vor fi atenţi ca la discursul unui prieten" (pag. 62).

Modul de punere de către autor a raportului între gîndire, teorie şi realitatea socio-economică îi permite să urmărească de-a lungul timpului, dar mai ales în epoca noastră, rolul practic al teoriilor reproducţiei. J. Nagels acordă mare importanţă acestei laturi a problemei, urmărind modalitatea în care au transpus marxiştii japonezi schemele reproducţiei lărgite în modele funcţionale ale creşterii economice. Tot pe această linie se înscrie, după aprecierea noastră, şi urmărirea modalităţii în care s-a ajuns, într-o perioadă istorică determinată, de la schema abstractă a lui Marx la balanţa intersectorială.

Al doilea postulat al metodei folosite de autor este cel după care, în ştiinţa economică, la fel ca şi în alte ştiinţe, avem de-a face cu un proces cumulativ. Teoria reproducţiei a lui Marx este produsul epocii sale, bazată însă pe ceea ce dăduseră mai valoros predecesorii: o viziune macroeconomică, o percepere a soluţiilor intersectoriale, un început de înţelegere a coerenţei organismului economic şi o vedere de ansamblu, fie şi sumară, asupra circuitului economic. Aceste „condiţii prealabile" au fost te-

generate de actuala formă organizatorică.

În domeniul metodologiei de calcuiaţie a costurilor se ridică problema aşa-numitelor **„cheltuieli neproductive"**. Deşi acestea nu fac obiectul planificării costurilor. totuşi cu ele se grevează costul efectiv al producţiei, care include astfel şi o seamă de costuri suplimentare peste cele socialmente necesare. În literatura străină aceste cheltuieli neproductive sînt cunoscute sub denumirea de „consumaţiuni neutrale" pentru considerentul că nu au nimic comun cu procesul de producţie [10]). Ele apar atît în procesul de aprovizionare, cît şi în procesul de fabricaţie şi de desfacere.

Apariţia acestora reflectă o gospodărire nesatisfăcătoare a întreprinderii care, după părerea noastră, nu ar trebui să afecteze costul producţiei, ci direct beneficiul întreprinderii. O astfel de tratare îşi găseşte justificarea în primul rînd în caracterul lor de a nu fi socialmente necesare şi apoi în nedelimitarea lor corespunzătoare pe perioade.

Neafectarea costurilor de producţie cu cheltuielile şi consumaţiunile neutrale ar conduce la o uşurare a analizei cauzelor care le-au generat şi la o reflectare mai corectă a efortului depus, care nu este diminuat de cauze străine de procesul de fabricaţie, pentru care răspund alţi factori. Astfel, costul producţiei ar reflecta numai consumaţiunile socialmente necesare fabricării producţiei, fără ca prin aceasta să se ascundă proasta gospodărire a întreprinderii care se va oglindi în diminuarea corespunzătoare a beneficiilor.

Sistemul actual de calculaţie a costurilor. bazat pe urmărirea costului efectiv cu ajutorul metodelor tradiţionale de calculaţie, este lipsit de operativitate. Cunoaşterea costului producţiei după o lună de la perioada de referinţă, nu permite folosirea informaţiei costurilor, ca un instrument eficace pentru fundamentarea deciziilor. Aceasta face să ne găsim în faţa unui cost istoric care este lipsit de capacitatea de informare necesară întreprinderii moderne. Deşi majoritatea specialiştilor care au participat la dezbaterea problemelor perfecţionării sistemului preţurilor cu ridicata, desfăşurată între 28 august — 9 septembrie 1970, s-au declarat satisfăcuţi cu actuala metodologie de calculaţie a costurilor pe care o consideră corespunzătoare etapei actuale de dezvoltare a economiei, nu ne putem asocia unor astfel de păreri [11]).

O retrospectivă pe ultimele două decenii în domeniul calculaţiei costurilor ne arată că şi azi urmărim după aceleaşi metode costul efectiv, deşi în alte ţări s-a renunţat de mult la ele, punîndu-se accentul pe folosirea unor metode operative, cu capacitate puternică de informare. Experimentările metodelor moderne de calculaţie a costurilor. care sînt la noi în curs, constituie un pas îmbucurător în direcţia modernizării calculaţiei costurilor.

prof. univ. dr. Cornel OLARIU

---

[1]) F. Heinen, Betriebswirtschaftliche Kostenlehre, Wiesbaden, 1970

[2]) H. Meffert, Betriebswirtschaftliche Kosteninformationen, Wiesbaden, 1968

[3]) Gh. Enache. Criterii pentru stabilirea obiectului şi metodei calculaţiei preţului de cost. **Revista de contabilitate** nr. 4/1970

[4]) H. Sejle, De la vis la realitate, 1968

[5]) P. Maingaud, Projet de recommandation sur la terminologie en matier de couts, de prix de revient et de marges. Revue Française de comptabilité nr. 99/1970, Paris

[6]) F. Schmalenbach. Kostenrechnung und Preispolitik, Köln, 1963

[7]) Acest punct de vedere a fost exprimat şi în articolul **Cost da, preţ de cost nu** de prof. Ştefan Dumitrescu, **Viaţa economică** nr. 28/18 iulie 1969

[8]) F. Kupfernagel şi colab., Kostenrechnung der Industrie, ed. II-a Berlin, pag. 48

[9]) F. Schmalenbach, Kostenrechnung und Preispolitik, ediţia VIII-a, Köln, 1963, pag. 195

[10]) În literatura noastră termenul de consumaţiuni neutrale a fost introdus de către prof. I. Evian, fiind şi astăzi folosit de unii autori (prof. D. Rusu)

[11]) Vezi **„Viaţa economică"** nr. 37—40/1970

meinic descifrate de către Marx pe baza analizei ştiinţifice coerente a întregului mecanism al vieţii economice din epoca sa. Prin opera lui Marx s-a deschis — lucru recunoscut de mulţi economişti burghezi — o nouă perspectivă asupra înţelegerii reproducţiei capitalului social, folosită de cercetarea economică ulterioară.

Al treilea postulat se referă la efortul de a integra marxismului rezultate obţinute de gîndirea economică nemarxistă. O problemă este transformată de autor într-un postulat; pentru a-i sublinia importanţa sau pentru a face cercetarea istorică mai eficientă? Probabil şi una şi alta. Postulatul anunţat îşi găseşte aplicabilitatea în toată lucrarea, dar rezultatele ultilizării lui se resimt evident în cap. III şi IV ale lucrării. Pot fi discutate unele aspecte ale modului de tratare de către autor a opoziţiei dintre marxism şi neoclasicism, dar rămîne un cîştig analiza diferenţială a ceea ce poate fi apreciat ca inconsistent sau ca bun în marginalism şi în şcoala walrasiană.

Drept postulate ale metodei autorul, mai defineşte: transformarea conceptelor lui Marx în instrumente operaţionale; verificarea concordanţei între teorie şi faptele economice; rolul statisticii şi matematicii în ştiinţa economică contemporană. Autorul pune în evidenţă importanţa şi utilitatea practică a ştiinţei economice combătînd totodată excesele de empirizare ca şi de negare a importanţei laturii filozofice şi istorice a acesteia. „Economistul modern este tentat să considere drept baliverne orice explicaţie economică care a recurs la istorie şi la filozofie. Noi credem, din contră, că analiza economică se întemeiază pe o concepţie filozofică şi se înscrie într-un cadru istoric, precis. Conştiinţa fundamentelor filozofice şi perceperea dimensiunilor istorice permit analizei economice să contureze mai bine realitatea şi să contribuie la o mai bună descriere a raporturilor sale continue cu celelalte laturi ale ştiinţelor umane. Noi riscăm deci să traumatizăm mulţi specialişti" (pag. 13). Subscriem la aceste aprecieri judicioase.

I. Nicolae-VĂLEANU

---

*) Jacques Nagels — Genèse, contenu et prolongements de la notion de **reproduction du capital**, Bruxelles, 1970.

FIŞE

Matematicile aplicate în România

■ După **Istoria matematicii în România,** prof. ing. George St. Andonie a publicat recent o nouă lucrare privind **Istoria matematicilor aplicate clasice în România** (Edit. Academiei R.S.R., Buc. 1970, 639 pag.) Volumul înfăţişează după o schemă riguroasă, organizată pe criterii cronologce şi valorice, contribuţiile româneşti în domeniul mecanicii teoretice, rezistenţei materialelor, teoriei elasticităţii, teoriei plasticităţii, reologiei, balisticii, mecanicii fluidelor, magnetohidrodinamicii, astronomiei şi mecanicii cereşti, de la începuturile lor şi pînă în prezent.

După o expunere succintă a evoluţiei ideilor, conceptelor şi teoriilor matematice pentru disciplinele incluse, se trece la o vedere de ansamblu a contribuţiilor româneşti cu implicaţiile lor în contextul internaţional respectiv, oferindu-se pentru fiecare cercetător român date privind viaţa, omul. opera. În opinia autorului, o istorie a matematicii (sau o istorie a ştiinţelor) nu poate fi numai o istorie a opiniilor şi a teoriilor ştiinţifice, ci o istorie a întregii activităţi privind cunoaşterea, desfăşurată de oameni de ştiinţă, activitate considerată şi într-o zonă de frontieră cu psihologia sau filozofia, arta, economia, sociologia. Pentru acest motiv, afirmă autorul, cînd studiem istoria matematicii înţelegem să tratăm nu numai istoria teoriilor sau a teoremelor, istoria felului matematic de a gîndi, ci şi viaţa matematicienilor cu toate insuccesele şi victoriile lor. În acest sens lucrarea marchează, la fiecare matematician, evoluţia creaţiei sale, confruntată, unde era cazul, cu cercetări similare româneşti sau mondiale precum şi o bogată informaţie privind omul şi împrejurările de viaţă, evitînd astfel o tratare abstractă şi obositoare.

Dezvoltarea acuzată şi apărată

■ Revista **L'Expansion** (nr. 4/1971), publică o anchetă pe problema dinamismului şi a dezvoltării economice şi implicaţiile asupra individului în societatea occidentală. Două dintre cele 5 personalităţi participante — Herman Kahn şi Ezra J. Mishau — subliniază nocivitatea dezvoltării economice pentru „libertatea individului", considerînd că binefacerile ei nu compensează îngrădirea pe care industrializarea o atrage după sine în special în ceea ce priveşte căile pe care individul le are de ales pentru a se dezvolta ca personalitate. Milton Friedman, Edmond Malinvaud şi Paul Samuelson nu sînt de acord cu această părere şi găsesc, fiecare în parte, argumente care pledează pentru dezvoltarea economică. Samuelson consideră că producerea masivă de bunuri materiale nu va altera niciodată comportarea indivizilor, care mereu vor dori tot mai multe bunuri şi, în consecinţă, vor acţiona şi vor reacţiona ca şi în situaţia cînd ar fi disperat de săraci. Producţia de bunuri materiale el o vede ca o necesitate a existenţei care dă un scop muncii. În consecinţă — apreciază Samuelson — nu ar fi nici un motiv să se pună sub semnul întrebării necesitatea continuării dezvoltării economice.

Vremea discontinuităţilor

■ Cartea **The Age of Discontinuity,** a renumitului autor şi inovator în probleme de organizare, Peter F. Drucker, ne-a parvenit într-o recentă traducere franceză, sub titlul **La Grande Mutation vers une nouvelle société** (Les Edition d' organisation, Paris, 1970, 430 p.)

Obiectul cărţii îl constituie, de astă dată, problematica viitorului — pe care autorul şi-l imaginează ca un teren al „gherilei", în care elementele neaşteptate şi în aparenţă neînsemnate sînt în stare să determine „deraierea" tendinţelor astăzi solid stabilite şi aparent indestructibile. Sub acest unghi de vedere, cartea ar urma să joace rolul „unui semnal de alarmă preventiv", anunţînd elementele de discontinuitate care, deşi încă în gestaţie, „transformă de pe acum structura şi semnificaţia economiei, a instituţiilor politice şi a societăţii". Aceste discontinuităţi ar fi, după autor, susceptibile să modeleze ziua noastră de mîine, ultimele decenii ale secolului XX, în mai mare măsură decît mişcarea impresionantă a tendinţelor perceptibile. Rupturile ar putea apărea în patru domenii: 1) în tehnologie — care ar urma să se sprijine pe fizica cuantică, pe înţelegerea structurii atomice şi moleculare, pe biochimie, psihologie, logică simbolică; 2) în domeniul economiei, care ar tinde să devină „mondială"; 3) în domeniul socio-politic, unde asistăm la sfidări politice, filozofice, şi spirituale faţă de instituţiile existente; 4) în domeniul responsabilităţii celor ce deţin puterea şi cunoştinţele. Cartea, după cum spune autorul, nu întreabă „din ce se va alcătui mîine?" ci mai curînd: „Ce trebuie să combatem azi pentru a realiza ziua de mîine?". De un interes deosebit, cartea exagerează totuşi, ni se pare, rolul discontinuităţii precum şi al independenţei noastre în edificarea viitorului.

Confruntarea previzională

■ H. Bianchi, prezintă în articolul **La confrontation Prévisionnelle** (Confruntarea previzibilă) publicat în MANAGEMENT FRANCE, nr. 12, 1970, a nouă metodă prospectivă: confruntarea previzională. Utilizarea ei pentru proiectarea politicii ştiinţifice a întreprinderii implică conlucrarea a cinci echipe, ale căror propuneri şi reflecţii sînt confruntate pe parcursul a patru etape: ierarhizarea funcţiilor politicii ştiinţifice; analiza metodelor actuale de elaborare şi a mijloacelor de realizare disponibile; examinarea relaţiilor cu mediul cu care au incidenţă asupra politicii ştiinţifice; elaborarea de scheme prospective asupra evoluţiei principalelor componente. Specificul confruntării previzionale constă în antrenarea unui proces de previziuni multiple şi de experimentare a unor modalităţi colective de elaborare a deciziilor. Ea concepe viitorul ca o rezultantă dinamică a unor forţe reale nu ,ca de obicei, printr-o simplă schemă teoretică directoare în care se inserează obiective şi decizii.

Intreprinderea şi inovaţia

■ Sub titlul **Les problemes de gestion dans l'entreprise,** editura Dunod publică lucrările colocviului naţional organizat pe această temă la Cannes, Franţa, în 1969. Printre numeroasele probleme dezbătute cu această ocazie figurează şi aceea referitoare la întreprindere şi inovaţie. Hugo Thiemann, directorul general al cunoscutului institut Battelle, consideră că, datorită unui proces excesiv de centralizare, s-a ajuns ca astăzi întreprinderile să fie conduse de un colegiu al direcţiei generale. Această situaţie concentrează atenţia conducerii spre probleme financiare, de concurenţă etc. dar uită ceea ce este esenţial pentru o concepţie industrială şi anume produsul sau obiectul ce se fabrică. Direcţia generală, constată H. T., tinde să devină o entitate administrativă care trebuie să trateze şi să rezolve problemele întreprinderilor în subordine prin intermediari. În consecinţă, sarcina ei esenţială, care altă dată revenea interprenorului, şi anume de a crea o politică, o strategie a produsului, este adesea pe cale de dispariţie. Plecînd de la aceste constatări, autorul apreciază că este inevitabilă găsirea unei noi modalităţi de organizare a conducerii întreprinderilor, în special pentru a rezolva cît mai fericit corelaţia: întreprindere — inovaţie.

CIDSP — Ştiinţe economice

Primele două numere pe 1971 din revista de referate şi recenzii — seria Ştiinţe economice, revistă editată de Centrul de informare şi documentare în ştiinţele sociale şi politice, marchează un evident proces de îmbunătăţire a conţinutului, diversificare a tematicii şi creştere a gradului de utilitate, pentru toate categoriile de economişti, dar în primul rînd pentru cei ce activează în învăţămînt, în cercetarea ştiinţifică în organele centrale de sinteză economică.

Ca şi pînă acum, revista publică, recenzii şi referate asupra unor lucrări sau articole importante ale teoriei şi practicii economice. În numărul 2/1971 întîlnim următoarele titluri mai importante: Analiza macroeconomică (J. Lecallon); Sisteme şi structuri economice (A. Marchall); Invenţia, creşterea şi bunăstarea (W. Nordhaus); Consecinţele economice ale poluării mediului înconjurător; Structuri dinamizatoare ale progresului tehnic (L. Zacher); F.A.O. Raport şi perspective cu privire la produse; Factorul timp în evaluarea eficienţei economice (A. I. Suster); Cercetarea în domeniul marketingului (P. U. Kenneth şi S. Bretar); Culegere de articole privind economia bunăstării etc.

Revista a început să publice în ultimul timp şi articole mai ample care conţin fie o trecere în revistă a punctelor de vedere exprimate de diferiţi economişti pe o anumită temă, fie un documentar. cu datele actuale, privitoare la procesele economice contemporane. Astfel, după ce în primul număr au fost publicate ca sinteze cîteva articole interesante („Tendinţe actuale în istoriografia occidentală a gîndirii economice", „Cercetarea ştiinţifică şi eficienţa economică" etc.), nr. 2 al revistei lărgeşte aria tematică a acestor sinteze; sînt publicate informări sau sinteze pe următoarele probleme: congresul naţional al economiştilor din R.P. Polonă; dificultăţi financiar-valutare ale ţărilor în curs de dezvoltare; puncte de vedere ale unor economişti din ţările socialiste privitor la formarea preţurilor; tendinţe şi perspective în turismul internaţional. Trebuie remarcată şi preocuparea de a furniza cititorilor o serie de date interesante şi utile prin iniţierea rubricii „Lumea în cifre şi fapte".

Toate acestea măresc utilitatea acestei reviste pentru economiştii noştri, mai ales acum cînd literatura economică devine tot mai bogată, iar accesul la ea este tot mai imperativ.

ALĂTURI de o trecere în revistă a perspectivelor pieţei internaţionale a hîrtiei în 1971, buletinul trimestrial **Probleme de conjunctură privind piaţa externă a lemnului** editat de Institutul de cercetări şi proiectări pentru industria lemnului, publică — în primul său număr pe acest an — mai multe materiale pe tema producţiei şi comerţului internaţional de mobilă. Sînt prezentate, între altele, o serie de tendinţe actuale în producţia de mobilă (materiale utilizate, preţuri, organizarea producţiei şi a desfacerii, cerinţe estetice etc.), aşa cum au apărut ele cu ocazia confruntărilor la tîrgurile şi expoziţiile internaţionale din anul trecut. Un studiu cuprinzător se referă la producţia de mobilă din Statele Unite, la cererea şi oferta corespunzătoare de pe această piaţă. Un alt material analizează influenţa turismului asupra industriei de mobilă din Spania. Un grupaj de materiale examinează evoluţia importului sau exportului diferitelor sortimente de produse lemnoase din sau în ţări, ca R.F.G., Austria, Japonia şi Finlanda.

În sfîrşit, buletinul cuprinde numeroase informaţii de actualitate internaţională în domeniul monetar, al taxelor vamale, al transporturilor, al terminologiei metodologice ş.a.

Expoziția realizărilor în construcția socialistă a R.P. Chineze

IMAGINI ALE ELANULUI CONSTRUCTIV

PAVILIONUL din parcul Herăstrău găzduiește — între 15 iunie — 6 iulie a.c. — Expoziția realizărilor în construcția socialistă a R.P. Chineze, cea de-a doua și cea mai amplă manifestare de acest gen a poporului chinez în țara noastră. Ea ilustrează în mod sugestiv generoasa înflorire pe care au cunoscut-o cele mai diverse domenii de activitate în anii construcției socialiste

Vizitatorului i se prezintă la început cele mai semnificative realizări obținute în diferite regiuni ale țării în domeniul agriculturii. Un fapt notabil, între atîtea altele. Este cunoscută, în întreaga Chină, ca un exemplu mobilizator în agricultură, experiența brigăzii de producție Daceai, Județul Siyan, provincia Șensi. O brigadă de producție alcătuită din 83 de familii cuprinzînd 434 de locuitori, încleștîndu-se în aspra și vijelioasa luptă cu natura, a reușit să transforme 53 de hectare deluroase de la poalele muntelui Hutou într-un ținut înfloritor. Oamenii de pe aceste meleaguri au suferit ani de-a rîndul de pe urma inundațiilor catastrofale provocate de torenții veniți din munți pe timp ploios. care distrugeau casele și recoltele. Ei s-au angajat în ample lucrări de terasare și consolidare a terenurilor supuse eroziunii, au construit numeroase baraje circulare și lacuri de acumulare, un canal lung de 7 km care asigură astăzi irigarea a peste 26 hectare de ogoare. Un sistem de teleferice asigură transportul în ambele sensuri : în sus — a îngrășămintelor chimice, iar în jos — a cerealelor recoltate. Concretizată în recolte. munca depusă de brigada Daceai a reprezentat 8025 kg de cereale la ha în 1970. față de numai 1800 kg. în anul 1953. „Agricultura să ia exemplul de la brigada Daceai !" — această recomandare a președintelui Mao Tze-dun a devenit astăzi cuvîntul de ordine al numeroaselor brigăzi de producție de pe tot cuprinsul țării.

Regiunea autonomă Guansi-Dzuan oferă încă o expresie elocventă a îmbinării gîndirii creatoare cu efortul constructiv. Bogat în resurse hidraulice, județul Lucian din regiunea amintită a oferit condiții prielnice pentru construirea a 101 hidrocentrale mici cu o putere instalată de 5570 kW. S-au amenajat aici 55 bazine de acumulare mici și mijlocii, 80 de stații de pompare, canale. apeducte însumînd 1150 de km și formînd o rețea densă de irigații. Remarcabil este și faptul că toate instalațiile pentru hidrocentrale au fost construite în județ cu forțe proprii. Tot pe plan local a fost inițiată producția de îngrășăminte chimice, ciment, a fost constituit nucleul unei industrii siderurgice.

Interesantă este macheta care înfățișează o altă biruință a omului asupra naturii : amenajarea bazinului fluviului Haihă — pentru anihilarea inundațiilor. Despre amploarea lucrărilor pe cel mai mare fluviu din China de nord atestă faptul că într-o perioadă de 5 ani s-au construit aici 16 diguri și baraje mari în lungime totală de peste 1500 de km, un canal de 1700 km, precum și canalele laterale însumînd 75 000 de km. Regularizarea apelor fluviului a permis irigarea unor întinse suprafețe de teren de pe care se obțin recolte mari și constante. Merită a fi evidențiat faptul că datorită lucrărilor ample desfășurate în agricultură țăranii chinezi au obținut recolte bogate în 9 ani consecutiv.

Sînt prezentate diferite soiuri de cereale de înaltă productivitate, gogoși de mătase, bumbac și numeroase alte produse agricole.

★

SECTORUL industrial al expoziției marchează parcurgerea unei noi și însemnate etape în direcția diversificării și modernizării producției. Grăitoare sînt imaginile oferite de un sector de avangardă al industriei chineze — cel petrolier. După cum Daceai este un exemplu mobilizator și generator de succese în agricultură tot așa exploatarea petrolieră Dacin (construită începînd din 1960, pe loc pustiu. în numai 3 ani) este oferită ca exemplu întregii industrii. Colectivul exploatării petroliere Dacin a îndeplinit cu 2 ani înainte de termen sarcinile celui de al treilea cincinal (1966—1970). Comparativ cu anul 1965 producția de țiței a crescut în 1970 de 1,5 ori, capacitatea de rafinare — de 1,7 ori iar gama de produse petroliere — cu 75%.

Sectorul industrial al expoziției prezintă produse noi sau cu caracteristici îmbunătățite în cele mai diverse ramuri industriale : în metalurgie sau construcții de mașini, în industria textilă sau alimentară. Atrag atenția microscopul electronic cu o putere de amplificare de 200 000 de ori, sau calculatorul electronic numeric tranzistorizat tip DJS-7 utilizat pentru operații complicate de matematică, cu aplicații în industrie ; instalațiile de televiziune industrială, o centrală telefonică electronică utilizată în comunicarea pe nave, în întreprinderi și instituții. La standurile rezervate mașinilor-unelte se remarcă. printre altele, strungul de precizie pentru prelucrarea șuruburilor melc purtînd emblema uzinei de strunguri nr. 1 din Șenian sau mașina de alezat și frezat X 5430 — rod al colectivului uzinei constructoare de mașini nr. 1 din Șanhai.

Un loc special este rezervat machetelor și fotografiilor de nave de diverse tipuri și destinații — aport al inteligenței cadrelor de specialiști și muncitori de la șantierele navale din Șanhai, care prezintă cargouri oceanice de peste 10 000 tone, un spărgător de gheață, macheta motorului diesel pentru nave de 12 000 tone ș.a. Este apreciabil efortul depus de colectivul celor 13 000 de constructori ai șantierului pentru diversificarea produselor, pentru ridicarea calității lor.

Un monument al gîndirii creatoare a poporului chinez este, fără îndoială, impresionantul pod peste fluviu Iantzî de la Nankin, a cărui machetă, realizată cu

V. BRĂNEANU

(Continuare în pag. 19)

R. D. VIETNAM

ORIZONT '71 ÎN ECONOMIE

IN pofida marilor dificultăți provocate de agresiunea imperialismului american, poporul R. D. Vietnam obține zi de zi succese în refacerea și dezvoltarea economiei naționale. Cuvîntul de ordine în economie „Să producem, să construim și să fim gata de luptă !" — îl materializează locuitorii țării în cele mai diferite sfere de activitate.

ÎN AGRICULTURĂ, de pildă, se citează cazul cooperatorilor din cele 28 de brigăzi de producție ale cooperativei agricole din Daifong, care au avut de înfruntat, în 4 ani, 3295 atacuri ale aviației americane, de pe urma cărora ogoarele au rămas sfîrtecate de zeci de mii de cratere de bombe. În prezent, cooperatorii sînt angajați în munca de refacere. Brigada de irigații lucrează la ecluza „Fa-Kan", care va regulariza aprovizionarea cu apă a unei suprafețe de 270 ha de orezării. Este a 16-a ecluză construită la Daifong în anii bombardamentelor aviației americane. O altă brigadă a pregătit o suprafață de 68 ha (prin astuparea gropilor provocate de bombe) pe care — în primăvara următoare — se va strînge prima recoltă de orez. Cooperatorii sînt preocupați și de sporirea recoltei de orez de la 1500 la 2500 kg. la ha, pentru a putea preda anual statului cota obligatorie de 500 tone cereale.

Este unul din numeroasele exemple citate de presa din R.D. Vietnam, exemple care caracterizează efortul de reconstrucție al acestui popor, însetat de pace și libertate. După cum citează publicația „Vietnam Courier", sporirea producției agricole continuă să rămînă sarcina centrală în economie. În acest sens, se va acorda o atenție deosebită extinderii producției agro-alimentare, în special cultivării orezului. Revista „Vietnam" menționează — pe linia realizării acestui obiectiv — munca desfășurată de cadrele didactice de la catedra de genetică a Institutului agronomic din Hanoi, care îmbină activitatea didactică cu cea de cercetare. În anul universitar 1969—1970 colectivul a efectuat numeroase lucrări practice pe cîmpuri experimentale, soldate cu recoltarea a 20 tone de semințe din noile soiuri de orez de înaltă productivitate. Colectivul a mai obținut 58 soiuri noi de arahide, 45 soiuri de porumb cu perioadă scurtă de vegetație. Semințele obținute astfel dau astăzi rod bogat în numeroase raioane ale țării, în care au fost cultivate.

Planul de stat prevede intensificarea acțiunii pentru obținerea a 5 tone de orez la hectar iar rezultatele anului 1970, — menționează presa vietnameză — au demonstrat că asemenea recolte mari se pot obține pe suprafețe sporite. (Pe întreaga țară, anul trecut s-a obținut o recoltă medie de 2058 kg. orez la hectar, cu 10% superioară celei din anul 1969).

Pentru realizarea acestui obiectiv prioritar, atenția oamenilor muncii din agricultură este concentrată asupra cultivării pe scară largă a soiurilor noi, productive, îndeosebi la orezul de primăvară, paralel cu intensificarea lucrărilor de irigații și aplicarea de îngrășăminte naturale.

Intensificarea creșterii porcilor este un alt obiectiv important, pentru realizarea căruia se prevede în acest an extinderea culturilor secundare cu 70 mii ha față de anul 1970.

În vederea sporirii resurselor de materii prime pentru industria prelucrătoare de produse agricole și pentru a mări volumul exporturilor, suprafețele cultivate cu plante industriale (trestie de zahăr, ceai. tutun, arahide), bananieri, ananas vor fi extinse cu 19% față de anul trecut, reprezentînd 7,5% din totalul suprafeței agricole, față de 6,5% în anul 1965.

Este în curs de desfășurare procesul de zonare a agriculturii, delimitîndu-se raioanele specializate destinate orezăriilor, plantelor industriale sau creșterii animalelor.

Ținîndu-se seama de penuria de brațe de lucru, îndeosebi în toiul muncilor agricole, se are în vedere o conducere eficientă a cooperativelor agricole și o mai judicioasă organizare a forței de muncă : fiecare gospodărie are sarcina de a realiza cîte 250 zile-muncă anual în medie pe fiecare membru cooperator.

ÎN DOMENIUL producției industriale continuă să se acorde prioritate producției bunurilor de consum. Întreprinderile de subordonare centrală își axează eforturile îndeosebi pentru mărirea producției de țesături de bumbac și hîrtie ; în ceea ce privește producția de alimente (zahăr, paste făinoase, ulei comestibil etc.), aceasta va crește valoric cu 20% față de anul 1970. Rolul esențial în aprovizionarea populației cu bunuri de consum continuă să-l dețină însă industria locală, care — împreună cu sectorul ei meșteșugăresc — va livra pieței, pe lîngă alimente, o mare parte a bunurilor de consum, în cantități sporite față de anul trecut : vase de lut, de sticlă, împletituri, mobilă, obiecte metalice de uz casnic, rechizite de birou. Industria locală va mai livra 28 milioane metri de diverse țesături.

Pe întreaga țară, se prevede o sporire cu 10% a producției bunurilor de consum față de anul 1970.

Producția mijloacelor de producție vizează în primul rînd să sprijine îndeplinirea obiectivului economic fundamental : intensificarea producției agricole și sporirea bunurilor de consum. Planul pe 1971 prevede sporirea producției de energie electrică cu 8,8%, de cărbune cu 8,2% de ciment cu 21,6% de îngrășăminte fosfatice pe bază de potasiu cu 38%. Industria constructoare de mașini va continua să livreze agriculturii cantități sporite de mici mașini, tractoare, pompe, cu proprietăți calitativ superioare. Totodată în acest an s-a inițiat producția în serie de noi utilaje printre care instalații de foraj, noi tipuri de electromotoare, transformatoare etc.

Se dezvoltă munca de cercetare la asimilarea unor instalații destinate culturii plantelor și creșterii animalelor, în vederea mecanizării muncilor în agricultură, fără a se neglija însă utilarea industriei prelucrătoare, îndeosebi a celei ușoare.

Presa din R. D. Vietnam aduce la cunoștință tot mai multe rezultate ale muncii tenace, pline de eroism a poporului. Planul de producție pe luna ianuarie a fost îndeplinit înainte de termen, realizîndu-se un volum al producției cu 10,3% superior celei din ianuarie 1970. Întreprinderile Ministerului Energiei Electrice au depășit planul pe ianuarie cu 5,8%.

Nuclee ale industriei grele, create în ultimii ani — întreprinderi producătoare de mașini și utilaje, centrale electrice, mine, uzine chimice, de materiale de construcții — creează condiții pentru modernizarea treptată a întregii economii naționale a R. D. Vietnam, pentru înaintarea victorioasă a țării pe drumul progresului în construcția socialistă.

I. MATEI

REFLECȚII ASUPRA COOPERĂRII ECONOMICE GENERAL-EUROPENE *)

Costin MURGESCU

I

Importanța pe care o are extinderea și adîncirea relațiilor economice intraeuropene în procesul de construire a securității pe continent a fost evocată la colocviul nostru anterior. [1])

Revenim și în acest an la funcția cooperării economice nu pentru a sublinia aspecte asupra cărora un acord larg pare realizat. Revenim cu sentimentul că am putea face un pas mai departe în efortul de a da un cît mai pronunțat caracter practic-aplicativ problematicii economice pentru viitoarea conferință general-europeană.

Două argumente mi se par a pleda în favoarea unui asemenea efort.

a) Toți ne reamintim că numai cu două decenii în urmă. în gîndirea economică europeană prezidau o serie de dogme potrivit cărora realele deosebiri fundamentale dintre economia socialistă și economia de piață ar ridica „obstacole de netrecut" în calea dezvoltării relațiilor economice dintre țări cu sisteme sociale diferite.

Activitatea Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa a contribuit la demolarea unora dintre aceste dogme, la descoperirea faptului că multe obstacole aveau caracter artificial și că prejudecățile precumpăniseră adesea asupra realităților.

Prin identificarea unor zone de interes comun, numeroase înțelegeri bilaterale încheiate între diferitele țări ale continentului au început să transforme în realitate, posibilități ignorate un timp. Relațiile comerciale dintre statele europene cu sisteme sociale diferite au început să fie așezate pe un făgaș normal de dezvoltare ; au început totodată să se extindă forme variate de cooperare economică, științifică și tehnică.

Oricine compară actuala rețea a circuitelor economice intraeuropene cu cea existentă în deceniul anilor '50 nu poate să nu constate ramificarea lor permanentă, ceea ce corespunde interdependențelor naturale dintre țări situate în aceeași regiune a lumii.

A înregistra cu satisfacție evoluția amintită nu înseamnă a considera însă că toate obstacolele artificiale au fost înlăturate. că toate posibilitățile practice au fost identificate sau au fost puse în valoare. Dacă sîntem de acord asupra acestui fapt, putem oare ezita în a recunoaște necesitatea unui examen global al evoluțiilor de pînă acum în vederea determinării direcțiilor viitoare de acțiune și a cadrului instituțional care le-ar fi cel mai propice ?

b) De la seminarul nostru anterior, problematica viitoarei conferințe general-europene a cunoscut o evoluție semnificativă prin formularea propunerii de a se examina posibilitatea creării unui organism european permanent pentru securitate și cooperare.

Specialiștii români preocupați de găsirea cadrului instituțional-juridic al securității europene au început să prefigureze natura și scopurile eventualei organizații a statelor europene pentru securitate și cooperare ; între problemele care ar putea intra în sfera ei de preocupări sînt amintite, pe bună dreptate. și problemele colaborării economice, ca și ale cooperării tehnico-științifice [2]).

Împrejurarea mi se pare a da un plus de actualitate întrebării formulate mai sus, iar căutarea unui răspuns mi se pare a se înscrie în tematica acestui colocviu.

Așadar, care sînt problemele sau proiectele economice care încep să fie formulate de specialiști și cer o examinare pe plan general-european, ca și un cadru instituțional-continental de soluționare ?

Cînd ne oprim asupra unor răspunsuri o facem cu preocuparea exclusivă de a indica natura unor asemenea proiecte. Cu alte cuvinte, proiectele sînt menționate „exempli gratia", au scopul unic de a stimula schimbul de păreri și nu au ambiția de a se constitui într-un inventar care nu poate fi decît rezultatul reflecțiilor comune.

II

1. **Dezvoltarea relațiilor comerciale.** — Tendința pozitivă de extindere a schimburilor intraeuropene nu poate ascunde faptul — ușor verificabil la o analiză atentă — că persistă o serie de anomalii greu (dacă nu, imposibil) de explicat în lumina dinamicii economice a țărilor participante și a unor noi interdependențe (apărute în epoca postbelică în procesul de industrializare a țărilor socialiste) care nu-și găsesc totuși corespondentul în fluxurile actuale de mărfuri.

Analiza variatelor cauze care generează asemenea anomalii, a căilor posibile de reducere sau chiar de eliminare a unor bariere tarifare și netarifare care frînează fluxurile de mărfuri. a modalităților de coordonare a standardelor, a devenit o problemă de stringentă actualitate.

În perioada postbelică, țările europene au căutat să înlăture unele inconveniente existente în acest domeniu prin intermediul aranjamentelor bilaterale. Rezultatele obținute, ca și problemele rămase încă deschise ne fac să ne punem întrebarea : nu a venit timpul să se încerce completarea instrumentelor existente și prin unele aranjamente la scară continentală ?

A conveni asupra unor soluții sau orientări globale în domeniul relațiilor comerciale ar constitui „ipso facto" un nou impuls dat tendinței de lărgire a schimburilor, tendință care corespunde intereselor reale de creștere economică a tuturor țărilor europene.

2. **Crearea unui sistem energetic general-european.** În ultimii douăzeci de ani, conectarea internațională a rețelelor energetice a înregistrat progrese simțitoare la scară subregională. Experiența economică și tehnică acumulată de diferite țări ar putea fi valorificată în viitor la scară continentală. Experții sînt unanimi în a considera că unificarea europeană a sistemelor existente ar duce la o reducere a cantității de energie stocată în Europa, la o mai rațională utilizare a capacităților și potențialului energetic al diferitelor țări, ca și la acoperirea mai eficientă a vîrfurilor de consum în condițiile diferențelor de timp local.

Realizarea condițiilor tehnice de unificare europeană a sistemelor de distribuție electrică cere desigur timp, poate un deceniu — după unele calcule. Este un detaliu care face cu atît mai actual impulsul politic necesar pentru a se începe fără alte întîrzieri lucrările pregătitoare în această direcție.

3. **Realizarea unui sistem general-european de transporturi.** — Realizările și experiența de cooperare acumulată de diferite organizații internaționale europene pune problema realizării unui viitor sistem general-european de transporturi. În această direcție s-ar putea lua în considerație :

- elaborarea direcțiilor de bază, pe termen lung, ale unei politici a transporturilor continentale, direcții care să fie avute în vedere de state la elaborarea propriilor politici naționale ca puncte de sprijin în determinarea eficientă a investițiilor considerabile făcute în acest domeniu ;
- elaborarea unor proiecte privind dezvoltarea rațională a principalelor căi de comunicație rutieră din Europa ;
- înfăptuirea pașilor necesari în vederea unei mai raționale utilizări — în condiții reciproc avantajoase — a parcurilor de vagoane de care dispun statele europene ;
- stabilirea modalităților de acțiune în construirea sistemelor de canale dintre diferitele căi fluviale navigabile din Europa în vederea creării treptate a unei rețele fluviale continentale, de natură să faciliteze schimburile și să reducă costurile de transport.

Zone importante de interes comun pentru țările europene apar și în legătură cu sistemele de conducte de gaze și petrol, în domeniul containerelor, în domeniul poștei și telecomunicațiilor etc.

4. **Cooperarea industrială.** — Cu toate progresele înregistrate în domeniul cooperării industriale, studiile și schimburile de păreri efectuate pînă în prezent sînt unanime în concluzia că aceasta nu este nici destul de dezvoltată, nici destul de diversificată. [3])

Problemele care se pun privesc mai buna informare reciprocă ; facilitarea contactelor directe între parteneri posibili ; ameliorarea colaborării între diferite organizații internaționale, grupe industriale sectoriale și grupe de lucru ad-hoc etc.

În același timp, în condițiile interconexiunilor crescînde dintre industriile naționale ale țărilor europene apar necesar să se examineze atent — pe sectoare distincte — posibilitățile de extindere a cooperărilor începute pe plan bilateral sau subregional.

Sugestiile făcute în acest sens în cadrul unor reuniuni europene merită întreaga atenție [4]). Nu ar fi de adăugat decît atenția specială care ar putea fi acordată, în cadrul unor asemenea analize sectoriale, unui aspect fundamental pentru creșterea industrială a Europei cum este utilizarea energiei atomice în scopuri pașnice, într-un climat de încredere reciprocă și destindere.

5. **Cooperarea în alte domenii.** — Exemplul cooperării industriale ar putea fi valorificat și în alte domenii mai puțin explorate pînă în prezent ca : agricultura, relațiile financiare și de credit, turismul, urbanizarea, aplicarea metodelor moderne în conducerea întreprinderilor de producție și administrație publică etc.

6. **Cooperarea științifică și tehnică.** — Rezultatele obținute pînă în prezent în domeniul cooperării științifico-tehnice — în cadru bilateral sau subregional — determină specialiștii să reflecteze la măsurile care ar putea determina progrese mai substanțiale în viitor și pe plan general-european. ceea ce presupune — între altele — o mai bună informare reciprocă în vederea determinării cîmpului de cercetare, ca și studierea modalităților de înfăptuire coordonată a anumitor cercetări (inclusiv problemele juridice, financiare și comerciale legate de cercetările coordonate asupra cărora s-ar conveni).

Apare necesar să se analizeze în mod special posibilitățile de conjugare a eforturilor general-europene în științele de vîrf și în domenii decisive ca informatica, calculatoarele electronice, aeronautica, managementul etc.

Elaborarea unui sistem general-european de informații științifice și tehnice nu ar reprezenta oare un pas important în această direcție ?

7. **Cooperarea în domeniul mediului ambiant.** — O importanță tot mai mare capătă cooperarea paneuropeană în domeniul mediului ambiant, în special sub aspectul unor măsuri convenite la scară continentală împotriva poluării apelor și aerului.

III

Problematica cooperării economice în Europa implică o multitudine de aspecte a căror armonizare într-un sistem coerent presupune eforturi stăruitoare și convergente din partea tuturor celor interesați. Pentru ca această cooperare să reprezinte un instrument de progres comun al țărilor europene care să confirme drepturile lor egale la binefacerile civilizației contemporane, considerăm esențială fundamentarea ei pe principiile respectării independenței și suveranității naționale a fiecărui stat, egalității lor în drepturi, neamestecului în afacerile interne și a avantajului reciproc.

Pentru angrenarea în acest scop a cît mai multor forțe își ridică cuvîntul reprezentanți din cei mai de seamă ai vieții politice. economice și științifice europene. Concepția Republicii Socialiste România în această privință a fost definită cu claritate de Președintele Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu, atunci cînd a precizat : „Securitatea europeană nu poate fi decît opera și răspunderea comună a tuturor țărilor continentului care trebuie să fie, în același timp, și beneficiarele ei".

Militînd pentru o largă unire a eforturilor, nu putem să nu relevăm cu satisfacție ecourile mereu mai ample ale ideii de cooperare economică general-europeană, ca și faptul că devine mereu mai evidentă necesitatea de a se da acesteia un impuls hotărît și o fermă orientare din partea factorilor de decizie politică.

În această ordine de preocupări, aș dori să reamintesc declarația Secretarului executiv al Comisiei Economice O.N.U. pentru Euorpa, Janez Stanovnik, care, cu ocazia colocviului internațional din 1969 de la București, sublinia că „În condițiile actuale cooperarea internațională nu se poate dezvolta în mod spontan. Avem nevoie de activitatea internațională hotărîtă a diferitelor țări și guverne pentru a ajunge la o înțelegere asupra instrumentelor care ar putea facilita o astfel de cooperare" [5]).

În concepția noastră, tocmai conferința general-europeană este forumul care are menirea : a) de a da expresie plenară voinței politice a statelor europene de a deschide noi orizonturi activității Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa — în cadrul statutar al acesteia — și b) de a pune la punct noi mecanisme care s-ar dovedi utile pentru a face din cooperarea economică intraeuropeană un pivot trainic al securității continentale.

---

*) Intervenție la al III-lea colocviu asupra problemelor securității și cooperării în Europa, organizate de Asociația de Drept Internațional și Relații Internaționale (ADIRI) din Republica Socialistă România

1) Vezi, în acest sens, „Revista română de studii internaționale" nr. 2 (8) din 1970

2) Dr. N. Ecobescu și Sergiu Celač, „Reflecții asupra cadrului instituțional-juridic al securității și colaborării în Europa" în „Revista română de studii internaționale" nr. 1/1971 (sub tipar)

3) Vezi, în acest sens : Ligue européenne de cooperation économique „Les accords intereuropeens de cooperation économique, industrielle et technique", Bruxelles, 1969, pag. 10

4) Salvatore Magri și Franco Rinaldi, „Suggestions pratiques en vue de développer sur le plan commercial la cooperation industrielle entre les pays de l'est et de l'ouest de l'Europe". Op. cit. pag. 153

5) „Revue roumaine d'études internationales" nr. 2 (6)/1969, București

CORESPONDENȚĂ DIN SOFIA

A TREIA CONCENTRARE ÎN AGRICULTURA BULGARĂ: COMPLEXELE AGRO-INDUSTRIALE

TREI TREPTE a cunoscut, pînă astăzi, procesul concentrării producției agricole în economia bulgară. Matematic, ele ar putea fi sintetizate în cîteva cifre: înainte de 1952 circa 4,2 milioane de hectare suprafață arabilă erau împărțite în 12 milioane de petice de pămînt de cîte 0,3—0,4 hectare, Primul pas spre concentrare. de fapt începutul procesului de cooperativizare socialistă a agriculturii, a condus la suprafețe de 50—60 de ha, ceea ce a permis o anume mecanizare. Al doilea pas l-a constituit crearea fermelor agricole cu o suprafață medie de 4000 ha. În aceste condiții, a fost posibilă practicarea unei agriculturi mai intensive.

Începînd de anul trecut, s-a pășit pe cea de-a treia treaptă a concentrării care a dat naștere unor noi unități agricole denumite „complexe agro-industriale". Ele apar într-un moment în care agricultura bulgară a atins randamente la ha situate în perioada 1966—1970 în jur de 2740 kg la grîu și de 3360 kg. la porumb.

Ce sînt aceste „complexe agro-industriale" și ce se urmărește cu ele a definit. recent, cu ocazia unei conferințe de presă, adjunctul ministrului agriculturii și industriei alimentare a R.P. Bulgaria, Simeon Boșkov: „Complexele agro-industriale sînt organizații agricole create pe baza proprietății socialiste și a unui larg democratism intern, beneficiind de un grad ridicat al concentrării producției și de o specializare avansată pe ramuri. Ele reunesc potențialul economic și de producție al unui număr de ferme cooperatiste și de stat dintr-un județ. adică dispun de un teritoriu întins pe 20—40 și chiar 50 de mii de ha.

În prezent, constituirea complexelor agro-industriale a fost sistată din cauza desfășurării lucrăriior agricole de sezon. Comitetul pentru coordonarea economiei de pe lîngă Consiliul de Miniștri a aprobat. la începutul lunii mai, înființarea ultimelor complexe în județele Mihailovgrad, Blagoevgrad, Sofia, Gabrovo, Smolean, Loveci și Tîrnovo; s-a ajuns în această etapă. la un număr de 158 de complexe agro-industriale (din 162, cîte sînt prevăzute a se înființa), care reunesc 85% din gospodăriile agricole cooperative de muncă, 81% din pămîntul cultivabil și 73% din mîna de lucru activ angajată în agricultură.

Plenara din aprilie 1970 a C.C. al P.C. Bulgar, care a hotărît concentrarea și dezvoltarea, în continuare, a agriculturii pe baza metodelor industriale, a pus la temelia înființării acestor noi unități cinci principii fundamentale, și anume: 1) principiul aderării benevole; 2) principiul fundamentării științifice a componentei, dimensiunilor și a specializării producției complexului (pentru aceasta. înainte de a lua naștere o nouă unitate, s-au creat grupe de studiu formate din oameni de știință și specialiști din regiunea respectivă, care au elaborat proiectul de constituire a noii unități; acest proiect a fost dezbătut de toți membrii viitorului complex, de comitetul județean de partid, apoi aprobat de un consiliu de experți din minister și, în final, aprobat de Consiliul de Miniștri prin Comitetul pentru coordonarea economiei); 3) principiul independenței juridice (complexul agro-industrial nu-și asumă funcțiile fermelor cooperatiste sau de stat comasate pe această cale; ele își conservă, pe mai departe, autonomia juridică și economică, conducerea proprie. În perspectivă, se prevede însă ca această independență să dispară pe măsură ce complexele se vor dezvolta și vor înființa întreprinderi proprii); 4) principiul unității teritoriale (aceasta înseamnă că toate unitățile agricole dintr-un complex trebuie să se învecineze și să fie situate în același județ); 5) principiul democrației interne (organul suprem de conducere este adunarea generală a complexului, alcătuită dintr-un număr egal de delegați ai gospodăriilor membre, indiferent de mărimea lor; adunarea generală alege președintele complexului și consiliul de conducere format din 15—51 de membri, iar acesta din urmă — la rîndul lui — alege un birou operativ de lucru).

În fiecare județ au fost înființate direcții de proiectare pentru organizarea științifică a producției, a muncii și conducerii, cu sarcina de a studia și stabili pentru fiecare complex agro-industrial dimensiunile optime atît în ceea ce privește întinderea suprafețelor cît și numărul de animale, în cazul complexelor zootehnice. Ceea ce interesează, în primul rînd, este atingerea unui grad de specializare avansat. Mărimea medie a complexelor agro-industriale constituite pînă în prezent în R.P. Bulgaria este de 24 700 de ha (cea maximă este de 58 600 ha).

Drumul pe care s-a pornit vizează, așadar, o concentrare și specializare a producției agricole care să asigure randamente mult mai ridicate decît cele atinse astăzi. De pildă, o fermă de vaci care asigura în 1969 o producție anuală de lapte de numai 430 tone, va trebui — cu același număr de vaci — să dea în 1975 o producție de lapte de 1730 tone; producția livrată de o crescătorie de porci va crește de la 174 tone de carne la 1594 tone; cea a unei ferme de păsări (pentru carne) de la 28 tone în 1969 la 261 tone în 1975. Acesta este tabloul efectelor care se scontează să se obțină pe baza concentrării.

Cifrele sînt calculate ținînd cont de nivelul concentrării care va fi atins în 1975. Se prevede, de pildă, să existe doar 18 combinate de păsări pentru ouă în întreaga Bulgarie. fiecare avînd — în medie — cîte 180 000 de găini ouătoare (cel mai mare dintre acestea va avea 1 milion). Cinci combinate de acest fel au și fost create. De asemenea, vor exista 20 de combinate de păsări pentru carne (pui pînă la 1 kg); dintre acestea 11 funcționează, avînd — în medie — cîte 2,8 milioane păsări (cel mai mare va ajunge la 7 milioane). Se prevăd 28 de complexe pentru îngrășatul porcilor din care 12 sînt în funcțiune, dispunînd de un șeptel mediu de 35 200 de capete (cel mai mare — de 150 000). În sfîrșit, vor fi 48 de complexe pentru îngrășat viței din care 4 vor fi gata pînă la sfîrșitul acestui an, în medie cu cîte 10 000 de capete.

În domeniul creșterii plantelor vor fi create masive mari, din care 185 pentru livezi (de 328 ha, în medie), 151 pentru viță de vie (366 ha, în medie) și 97 pentru legume-zarzavat (474 ha, în medie, cel mai mare putînd ajunge pînă la 2000 ha).

Denumirea de „complex agro-industrial" dezvăluie un alt principiu de constituire: cel al integrării pe orizontală și verticală. Așa cum apar însă ele astăzi, marea majoritate a complexelor se găsesc în etapa concentrării doar pe orizontală. Puține sînt acelea care au preluat în cadrul lor, integral, și unitățile industriale prelucrătoare. Această acțiune de concentrare pe verticală urmează să fie înfăptuită într-o etapă viitoare. Cînd? După ce se va asigura o sănătoasă integrare pe orizontală, după ce comasarea unităților agricole va duce la realizarea unei producții capabile să lege organic marea agricultură comasată cu marea industrie prelucrătoare.

Spre acest țel tinde astăzi agricultura bulgară, iar rezultatele obținute pînă în prezent de complexele care au debutat printre primele în județele Sliven, Vrața, Ruse și Vidin permit să se întrezărească posibilitatea apropierii și a acestei etape superioare în procesul de creare a complexelor agro-industriale, a înfăptuirii celui de al 3-lea pas spre o agricultură modernă, intensivă și eficientă.

C. AMARIȚEI

DOCUMENTAR

PERSPECTIVELE CĂRBUNELUI

REVOLUȚIA tehnico-științifică din ultima jumătate a secolului XX a determinat un deficit de energie primară pe plan mondial. Din acest punct de vedere, schimbările înregistrate în ultimii doi ani pe piața cărbunilor cocsificabili și energetici infirmă toate previziunile pesimiste, mai vechi. Contrar celor ce afirmau experții la jumătate deceniului trecut, ne aflăm astăzi în fața unei cereri crescînde de cărbune și a unei creșteri importante a locului său în comerțul mondial.

Pentru țara noastră care o dată cu creșterea puternică a industriei își accentuează caracterul de țară importatoare pentru unele materii prime și cărbuni cocsificabili, cunoașterea tendințelor de perspectivă în acest domeniu devine deosebit de importantă.

În funcție de rolul lor în producția și comerțul cu cărbune, țările pot fi grupate pe trei categorii:

- **Țări exportatoare de cărbune cocsificabil:** S.U.A., U.R.S.S, Polonia, R.F.G., Australia, China, Canada, Africa de Sud, a căror pondere în comerțul mondial de cărbune este în creștere.
- **Țări importatoare de cărbune cocsificabil:** Japonia, Italia, Franța, Austria și majoritatea țărilor în curs de dezvoltare.
- **Țări cu o producție proprie de cărbune cocsificabil:** care acoperă total sau într-o proporție ridicată necesarul intern: Anglia, Belgia, Spania, Olanda.

În țările exportatoare s-a constatat pînă în anul 1968, o evoluție foarte ușor ascendentă a prețurilor, determinată de creșterea cheltuielilor de extracție. Curba prețului cocsului are o evoluție asemănătoare, prețul de cost al cocsului fiind determinat într-o proporție de circa 80% de prețul materiei prime. În perioada 1958—1968 s-au luat măsuri de raționalizare și de concentrare a extracției, închizîndu-se în Europa de vest minele care dădeau cărbune al cărui cost depășea, la mină, prețul cărbunelui cocsificabil importat din Statele Unite (în 1968 costul tonei de cărbune era în Ruhr de 18,5 dolari/ tona, în timp ce tona de cărbune importat din S.U.A.—cif Rotterdam — costa 13,5 dolari).

Evoluția prețurilor în țările importatoare de cărbune cocsificabil urmează dinamica prețurilor din țara exportatoare. La majoritatea prețurilor din țările importatoare se suprapune creșterea navlurilor, foarte accentuată începînd a... 1967.

Evoluția prețurilor în țările care produc cărbunii necesari consumului propriu este mai stabilă aceasta nefiind afectată de fluctuațiile de pe piața mondială la cărbune.

Creșterea prețurilor cărbunilor din ultimii ani se datorează unui complex conjunctural ale cărui momente principale sînt: nevoia sporită de cărbuni cocsificabili determinată de dezvoltarea producției de oțel, insuficiența capacităților de transport, penuria relativă a gazelor naturale și țițeiului, ca urmare a crizelor politice, întîrzierea realizării programului de utilizare pașnică a energiei nucleare.

Rezultatul acestor evoluții a fost o creștere a prețurilor, care a atins în anul 1970, pentru unii cărbuni bruni și antracit 140—170% față de prețul din 1968 iar pentru cărbunii cocsificabili — 120—140% față de prețul din 1958. Creșterea prețului cărbunilor cocsificabili a fost determinată mai ales de cererea mare de oțel, manifestată începînd din 1968, în timp ce creșterea prețurilor la cărbunele brun și antracit este rezultatul sporirii cerințelor de combustibil casnic de-a lungul întregului deceniu.

Perspectivele dinamicii prețurilor, presupunînd că dezvoltarea economiei și avîntul industriei vor continua într-un ritm similar, trebuiesc privite din următoarele puncte de vedere:

Situația	A	B
1. Țară producătoare 2. Țară importatoare	Există rezerve suficiente de cărbune dar acestea nu sînt încă valorificate	Nu există rezerve, extracția este limitată

Rezervele mondiale de cărbune erau apreciate în 1960 la nivelul a 4 300 miliarde de tone, dar extracția din anul 1969 atingea 2067 milioane tone. Prospectările recente arată însă că în realitate rezervele sînt mult mai mari. Pe baza celor de mai sus se poate exclude, la nivel mondial, varianta B. Se menține rezerva că ar putea apare, în decursul următoarelor decenii, un deficit de cărbune cocsificabil — ale cărui resurse sînt mult mai mici. Cum se tinde spre înlocuirea parțială a cărbunilor cocsificabili cu huile de gaz (utilizabile în prezent într-o proporție de 30—50%) și cum se cercetează procedee noi de cocsificare (în special cocs brichete) se poate considera că acoperirea necesarului de cărbune pentru siderurgie nu prezintă, pînă în anul 2000, probleme de nerezolvat.

Rezervele de țiței satisfac, la nivelul prospectărilor actuale, extracția pe 30 de ani (în ritmul ei actual), iar cele de gaz metan pe 50 de ani. Ponderea lor în balanța de energie primară va crește, dar credem că va fi frînată totuși de tendințele certe de creștere a prețurilor. În afara celor de mai sus se mai pun probleme de resurse care ar putea apropia sau amîna o criză a energiei în cazul în care tehnica nucleară nu se va dezvolta în pas cu cerințele.

Cererea de energie primară va determina, în țările ce satisfac condiția variantei A1 creșterea extracției de cărbune. Aceasta va fi însoțită de creșteri ale prețului și de creșterea costului exploatării (pentru salarii, tehnica securității muncii, investiții etc.). Cum numărul de țări exportatoare și capacitatea lor tehnică sînt limitate, nu sînt de prevăzut în mod normal scăderi radicale ale prețurilor datorită unor oferte mai avantajoase de cărbune (inclusiv acțiuni de dumping). Se poate deci sconta pe o creștere în continuare a prețului cărbunilor energetici cu circa 5—10% față de prețul anului 1958 (fob). Prețul cif va varia în funcție de navlul mediu al cărui cost nu va scădea probabil sub 5—6 dolari/tona.

Acceptînd o valoare medie — sub rezervă — deoarece nu se poate ști dacă ritmul dezvoltării capacității mondiale de transport și necesarul de mărfuri vor fi similare. se poate prevedea că prețul cărbunilor energetici va crește lent, dar continuu.

Prețul cărbunilor cocsificabili va urca atîta vreme cît va exista decalajul actual dintre cererea și oferta de cocs și de cărbuni. Intensificarea și raționalizarea extracției, precum și eforturile pentru reducerea consumului specific de cocs sau înlocuirea sa totală vor echilibra prețul, fără ca acesta să atingă nivelul anului 1968. Se poate sconta și după 1980 pe prețuri cif de 18—25 dolari tona, care vor crește îndeosebi datorită scumpirii forței de muncă. Prețul cocsului ar ajunge în acest caz, știut fiind că circa 80% din prețul de cocs este reprezentat de materia primă, iar consumul specific este de circa 1,5 t/t la 34—44 dolari/tona; la acestea se adaugă modificări determi-

Dinamica comerțului cu cărbune

	1962		1969		1980	
	(mil. t)	%	(mil. t)	%	(mil. t)	%
Export mondial	117,2	100	160,1	138	246,0	210

←

nate de raportul între cerere și ofertă.

O ultimă știre sosită în luna mai a.c., arată că în R.F.G. Ruhrkahle A.G. a majorat prețul cărbunilor concsificabili și al cocsului aducîndu-le la nivelul de 84,70—96,90 DM/t (23—25 dolari/t) cărbunele cocsificabil și de 135,90—138,50 DM/t (37—38 dolari/t) cocsul.

Tendințele privind contractările de lungă durată și cooperarea la realizarea investițiilor vor determina pe de o parte o creștere mai rapidă a extracției, iar pe de altă parte creșterea prețului pentru contractările ocazionale. („sport").

La aprecierea gradului de certitudine a prognozei efectuate trebuie să se țină seama de următoarele:

- incertitudinea menținerii ritmului de dezvoltare al industriei japoneze, principalul importator de materii prime din deceniul al șaptelea; o eventuală reducere a acestui ritm ar putea fi compensată de importul mai mare al țărilor în curs de dezvoltare;
- mărirea producției de cărbune cocsificabil în Europa, exploatările miniere din CECO fiind subvenționate și devenind la, prețurile actuale, competitive cu cărbunele importat din Statele Unite; de asemenea este cert un progres al procedeelor folosite pentru producerea de cocs brichete;
- scăderea consumului specific de cocs pe tona de oțel (de la 0.81 în 1960 la 0,48 în 1980);
- utilizarea altor resurse energetice (Japonia scontează ca în 1972 să înceapă funcționarea unei instalații de reducere directă, alimentată cu energie nucleară);
- tendințele inflaționiste manifestate de piața capitalistă în anii 1969—1970.

Se poate considera deci că, cel puțin pînă în 1980 prognoza efectuată se va realiza cu un grad de siguranță destul de mare. La cele arătate trebuie amintită de asemenea tendința de creștere a participării în comerțul de cărbune a unor țări cu rezerve mari, care deocamdată sînt încă puțin angajate pe piața occidentală — U.R.S.S., Canada, Australia, Republica Sud Africană, eventual R. P. Chineză.

ing. E. FALK,
ing. I. BARBU,
ing. S. GUTMAN
Institutul de cercetări metalurgice

EXPOZIȚIA REALIZĂRILOR ÎN CONSTRUCȚIA SOCIALISTĂ A R.P. CHINEZE

(Urmare din pag. 14)

multă măiestrie, te fac să înțelegi mai bine amploarea lucrării. Au fost necesari 8 ani de muncă încordată în cursul cărora au fost adoptate numeroase soluții originale. Marele arc de oțel care se sprijină pe cele două maluri ale fluviului are o lungime de 6 772 de metri și asigură — pe calea ferată dublă și pe cele 4 benzi ale șoselei carosabile — o legătură rapidă între sudul și nordul țării.

Un spațiu amplu în expoziție este rezervat bunurilor de larg consum. Țeserea mătăsurilor, meșteșug cu vechi tradiții în China, marchează în anii din urmă parcurgerea unei noi etape — aceea a muncii mecanizate în întreprinderile textile. Și nu numai în ele. Progresele realizate de industria ușoară, atît sub aspectul diversificării bunurilor cît și sub cel al preocupării pentru calitate, se vădesc și în exponatele acestui sector: mătăsuri, țesături din bumbac, articole sportive, vase emailate, confecții, blănuri, tricotaje etc. O variată gamă de produse. atractive prin ambalaj și diversitate, rețin pe vizitatori în fața standurilor cu conserve din fructe și legume, băuturi, sau a celor rezervate jucăriilor. Privirile poposesc îndelung, admirativ lîngă vitrinele cu obiecte de artă, în care jadul, fildeșul, agata, lacul sau scoicile au căpătat în mîinile iscusite ale meșterilor forme de o frumusețe neasemuită. Se vădește îmbogățirea modalităților de comunicare prin tematici inspirate de anii construcției socialiste. Podul peste Iantzi a fost „imortalizat" într-o admirabilă sculptură în fildeș. la care doi artiști chinezi au lucrat timp de o jumătate de an.

CELE 2900 de exponate prezentate la actuala expoziție au semnificația unei noi și substanțiale confirmări a progreselor realizate de harnicul popor chinez în multiple domenii de activitate, prilej de afirmare a economiei țării pe planul relațiilor comerciale externe. Călăuzindu-se după principiile egalității în drepturi și avantajului reciproc, R.P. Chineză întreține și dezvoltă în prezent relații comerciale cu peste 100 de țări și teritorii ale lumii, printre care și cu țara noastră. Schimburile comerciale româno-chineze au crescut în 1970 de aproape 3 ori față de anul 1965.

Ilustrative pentru relațiile bune de prietenie și colaborare, statornicite între popoarele român și chinez, între partidele comuniste din cele două țări, sînt fotografiile expuse chiar la intrarea în expoziție, înfățișînd vizitele reciproce ale delegațiilor de partid și guvernamentale. În acest cadru, recenta vizită făcută de delegația de partid și guvernamentală română, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu. în Republica Populară Chineză, reprezintă un eveniment cu profunde semnificații istorice în ce privește adîncirea cunoașterii reciproce, intensificarea relațiilor de prietenie și colaborare dintre cele două țări și popoare.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

Australia: INEGALITĂȚI DE DEZVOLTARE

TRANSFORMĂRILE de structură, care continuă în ritm intens în economia australiană. marchează și evoluțiile conjuncturale prin implicațiile lor imediate sau de mai lungă durată. La începutul acestui an scăderea cotărilor la bursele de valori, care se contura de cîteva luni. s-a transformat într-un crah care nu a fost însă urmat de o recesiune generalizată, cum părea la un moment dat. Pe de altă parte, agricultura trece mai departe prin greutăți considerabile ca urmare a deteriorării prețurilor sale la export.

Ponderea produselor agricole în exportul Australiei, care cu cîțiva ani în urmă mai reprezenta încă 87%, a scăzut în 1969 pentru prima dată în istoria țării sub 50%, iar în primul trimestru al actualului an fiscal 1970/71 (1 iulie — 30 iunie) a reprezentat 43%. Evoluț... în această direcție nu este încheiată. Venitul net al fermierilor, care în 1968/69 se cifra la 307 milioane de dolari australieni pe trimestru, a scăzut treptat la un nivel evaluat actualmente la 213 milioane de dolari trimestrial. Prețul lînii, produs care a constituit multă vreme una din temeliile exportului țării, a înregistrat și el în 1970 o scădere considerabilă. fiind de 33 de cenți per livră în medie pe anul calendaristic, iar la începutul anului 1971 s-a micșorat din nou, la 30 de cenți. Aceste prețuri, care se compară cu un „preț de producție" evaluat la 40 de cenți per livră, sînt cele mai scăzute înregistrate de lîna australiană de circa un sfert de secol.

Dificultățile agriculturii au fost compensate, după părerea unor observatori occidentali, de progresele sectorului minier al economiei Australiei, unde exploatarea unor resurse recent descoperite a creat noi posibilități de export și, totodată, de valorificare în țară a unor minereuri. Extracția de bauxită. de exemplu, care în 1969 se cifra în medie pe lună la 660 00 tone — de 10 ori mai mult decît în 1964 — a ajuns în trimestrul III al anului trecut la o medie lunară de 916 000 tone. A crescut și producția de minereu de zinc, cositor, plumb. Sporuri mari a înregistrat extracția minereului de fier — de la o medie lunară de sub jumătate de milion de tone în 1964 la peste 3,2 milioane în 1969 și 4,5 milioane în trimestrul III din 1970. O evaluare a producției de minereu de fier pe tot anul 1970 o cifrează la 42,4 milioane tone. Ponderea produselor minieritului în export a crescut pe aceste baze de la 19,2% în anul fiscal 1967/68 la 27,5% în 1969/70 și este așteptată să reprezinte 32% în 1970/71. Prognoze recente vorbesc de creșterea rapidă, în continuare, a extracției și exportului de produse minerale, precum și a valorificării lor interne, întemeindu-se între altele și pe informațiile referitoare la descoperirea unor bogate zăcăminte de cărbune, țiței, gaze naturale. Speculația intensă asupra valorilor miniere la bursă a fost de altfel la originea ridicării excesive a cotărilor care s-a soldat cu crahul de la începutul acestui an.

Inegalitățile de dezvoltare oglindite în aceste evoluții ale agriculturii și sectorului minier, sînt însoțite în ultima vreme de o oarecare încetinire a creșterii economice. Produsul național brut s-a mărit în anul fiscal 1969/70 cu 5,5% față de 8,6% în anul precedent. Datele provizorii referitoare la producția industrială în 1970 indică o creștere de 2,2%, în comparație cu 5.4% în 1969. Progresul industriei extractive a avut un rol cert și în creșterea, chiar încetinită, din 1970, dacă se ține seama că indicele producției industriei prelucrătoare a crescut anul trecut numai cu 1,5%. Pe anul în curs, prognozele sugerează posibilitatea ca producția națională să-și continue creșterea în același ritm, neputîndu-se conta deocamdată pe o revenire la sporurile din anii '60. Dezvoltarea schimburilor comerciale externe, în primul rînd a exportului, ar putea să se încetinească anul acesta, concomitent cu mărirea în continuare a ponderii produselor miniere și ale industriei prelucrătoare.

În comerțul exterior al Australiei, a cărui valoare s-a dublat în cursul deceniului trecut, se remarcă îndeosebi schimbarea de direcție a fluxurilor de mărfuri. Ponderea Angliei a fost în 1970 de numai 12%, după ce la începutul anilor '60 reprezentase încă 26%, iar la începutul anilor '50 aproape 40%. Reorientarea fluxurilor s-a produs îndeosebi spre Japonia, care în 1970 a absorbit 25% din exportul australian, și spre Statele Unite care dețin actualmente 14% din export. Importul a crescut îndeosebi sub forma bunurilor de investiții — mașini, utilaje, materii prime necesare dezvoltării industriei. Mașinile, utilajele și vehiculele au reprezentat anul trecut 28% din import, iar materiile prime 45%. Balanța comercială este activă îndeosebi ca urmare a faptului că exportul spre țările asiatice. în primul rînd spre Japonia, nu este însoțit de importuri corespunzătoare. Pe de altă parte, balanța operațiunilor invizibile este accentuat pasivă — un deficit de aproape 1 miliard de dolari australieni în cursul anului trecut — ca urmare a creșterii rapide a navlurilor. dobînzilor etc. plătite de Australia.

HOMO ECONOMICUS

RĂZBOIUL TUTUNULUI

ÎN Statele Unite s-a încheiat recent una din cele mai mari bătălii publicitare din lumea modernă: de la începutul acestui an stațiile de radio și televiziune au fost obligate prin lege să refuze reclamele plătite de fabricanții de țigarete, pe motivul că aceste produse nu sînt mărfuri obișnuite, ci sînt dăunătoare sănătății. Drept urmare pierderile nete pentru companiile de radio și televiziune ating o cifră astronomică: 225 milioane de dolari anual.

S-a încheiat un capitol în istoria atît de bogată a publicității americane. Au intrat în neființă acele „găselnițe" publicitare care s-au întipărit în mintea a zeci de milioane de radioascultători și telespectatori de peste ocean: „Aș face kilometri pentru un Camel". „Luați un Lucky. Mai bun ca o bomboană". „Ai bătut o cale lungă, lungă, baby. Acum, ai și tu țigareta ta, baby".

Entuziaștii își aduc aminte nostalgic chiar și de sloganurile publicitare dinainte de război, care lăudau virtuțile... digestive ale țigaretelor Camel, iar prin 1945—1950 asigurau că fumatul (desigur, unei **anumite** *mărci de țigarete) este... salutar pentru plămîni.*

Deși după 1950 norii negri ai rapoartelor medicale se adunau tot mai amenințător și medicii stigmatizau în cvasi unanimitate fumatul, bătălia sloganurilor nu era încă pierdută. Se pedala mult pe virtuțile filtrelor antinicotinice și deci pe țigaretele lungi, cu filtru. „Țigaretele sînt ca și fetele. Cele mai bune sînt lungi și bogate". Bogate în tutun, firește. Elogierea filtrelor devenea obsedantă. O companie se lăuda chiar că filtrul ei „este atît de complicat încît trebuie să fii inginer ca să-i înțelegi modul de funcționare".

Oricum, după bătălii înverșunate (gîndiți-vă: într-o perioadă de cinci ani, cam **un miliard de dolari** *se cheltuiau pentru reclamele radio și TV adresate fumătorilor), partida publicitară în eter a fost pierdută. Care vor fi consecințele economice? Marii beneficiari vor fi, fără îndoială, ziarele și revistele, căci legea nu interzice decît publicitatea pe calea undelor. Și apoi, mai există și intrări pe ușa de servici... De pe acum se anunță competiții sportive de mare popularitate finanțate de binecunoscute companii producătoare de țigarete. Aceste competiții vor fi televizate și, firește, cu acest prilej se va anunța și numele firmei finanțatoare. „Camel", „Lucky Strike" & Co vor rămîne astfel mereu în atenția telespectatorilor, neexistînd nici o posibilitate de a interzice acest gen de publicitate indirectă.*

În ciuda pierderii suferite începînd de la 1 ianuarie a.c., rețelele americane de radio și TV nu sînt prea pesimiste. Ele prevăd, în compensare, o extindere a reclamei companiilor aviatice și de automobile, a marilor societăți de asigurări.

Dar ceea ce e mai interesant, înseși cele patru mari firme producătoare de țigarete din S.U.A. tind să-și diversifice producția, pentru a nu miza totul pe o singură carte. Ele încep să vîndă și băuturi alcoolice sau răcoritoare, produse congelate, conteinere de alimente pentru cîini și pisici, și cîte și mai cîte.

Și totuși, „războiul tutunului" e departe de a se fi încheiat în Statele Unite. În 1970 s-au vîndut pe zi 800 000 pachete de țigarete mai mult ca în 1963 — an record. Totuși, raportată la creșterea populației, cifra marchează un anumit regres în vînzarea țigaretelor. Să-și fi făcut oare efectul avertismentul imprimat pe fiecare pachet, conform legii: „Atenție! Ministerul Sănătății a stabilit că fumatul dăunează sănătății"? O bătălie a fost pierdută de Cei Patru Mari. Dar, oricum, războiul continuă...

L. NIȚESCU

MONDORAMA

SCURT CIRCUITE ÎN ELECTRONICA AMERICANĂ

PE piața americană a produselor electronice de uz casnic producătorii străini își ameliorează, încet dar continuu, poziția, în timp ce vînzările, în ansamblul lor, **diminuează.** De la un an la altul vînzările de aparate de radio au marcat un regres de 14%, scăzînd de la 51 300 000 la 44 000 000 unități. Dar aparatele de fabricație străină au reprezentat 71% din total în 1969 și 75% în 1970. O creștere, de rău augur, pentru companiile americane.

Vînzările de televizoare au dat și ele înapoi (cam cu 8% în 1970 față de anul precedent), oscilînd în jurul a 12 200 000 aparate. În același timp însă, cifra aparatelor de import vîndute a săltat de la 4 000 000 la 4 500 000.

În domeniul picupurilor — același tablou. Scădere a vînzărilor dar exclusiv pe seama aparatelor americane.

O excepție: magnetofoanele. Vînzarea a progresat dar consolarea este mediocră pentru fabricanții americani: partea leului din sporul de 1 500 000 bucăți revine producătorilor străini; 90% în 1969, 95% în 1970

PRIORITĂȚILE GOSPODINELOR

SONDAJELE întreprinse în rîndul a 7000 de gospodine din Franța au dus la următoarele concluzii: peste 2/3 din gospodine, intrînd în magazinele alimentare, își îndreaptă în primul rînd atenția asupra următoarelor produse: ouă, detergenți, carne, brînză, ceai, pîine, biscuiți, unt și zahăr. Existența acestor produse și modul lor de prezentare influențează asupra deciziei gospodinelor în alegerea unui magazin alimentar în loc de altul. După cumpărarea unuia sau a mai multor dintre aceste produse, gospodinele cumpără, dintr-un impuls inopinat, produse de o valoare echivalentă cu prima serie de cumpărături. Cumpărarea acestor articole se datorește, în marea majoritate a cazurilor, prețurilor de reclamă: rabaturile, făcute în special în supermagazine, departe de a crea îndoieli asupra calității produselor, oferă impresia unor cumpărări de mare ocazie.

PREA BĂTRÎN LA 30 DE ANI

SCHIMBAREA locului de muncă poate deveni astăzi o problemă în lumea capitalistă pentru un om care a trecut **de 30** de ani. După cum a stabilit un sondaj al Oficiului de plasare a brațelor de muncă din Nürnberg (Republica Federală a Germaniei), în întreaga țară întreprinderile se străduiesc din ce în ce mai mult să-și „întinerească" personalul. Fiecare al zecelea loc liber nu mai stă astăzi decît la dispoziția solicitanților tineri. În profesiile feminine, solicitantele trecute de vîrsta de 30 de ani nu mai dispun decît de fiecare al cincilea loc liber. Celelalte sînt considerate prea în vîrstă. Doar pentru 49% din locurile oferite nu se fixează o limită de vîrstă. Orientarea spre tineret se poate constata chiar și la acele profesiuni în care vîrsta nu joacă aproape nici un rol. Astfel, limita de vîrstă de 30 de ani se cere adeseori pentru curieri de birou, frizeri, vînzători, contabili, legători de cărți și stenodactilografe. În schimb, după cum reiese din respectivul sondaj, femeile care fac curățenie, infirmierele, bucătăresele și muncitorii din construcții pot găsi un nou loc de muncă la orice vîrstă.

„LOCATARII" ANTARCTICEI

FOLOSIND o flotă formată din șase elicoptere, o echipă de cercetători de la universitatea din Minnesota (S.U.A.), a reușit — după cîteva sute de ore de eforturi — să întocmească un recensămînt al „locatarilor" Antarcticei. Cifra principală cuprinsă în rapoartele respective: 7 milioane de foci. Această faună trăiește pe banchizele mării Weddell, în colonii separate pe specii (foca-leopard, foca-Weddell, foca-șacal). Prezența imensului număr de foci în această regiune dovedește bogăția biologică a Antarcticei. În mările din jurul Antarcticei se presupune că există cel puțin 300 milioane tone de **kril** (un fel de crevete mic).

EXAMEN DE DIPLOMĂ PE MARE

CELOR peste 150 de nave de pescuit moderne, achiziționate de Cuba în ultimii ani, li se vor adăuga în curînd zeci de alte pescadoare de diferite tipuri comandate șantierelor navale din U.R.S.S., Polonia, Spania, Franța, Japonia. Procesul de extindere a flotei de pescuit cubaneze se desfășoară paralel cu pregătirea continuă a cadrelor calificate necesare. In afară de Școala superioară de pescuit de la Barlovento, au mai fost create zeci de centre de pregătire medie pe lîngă bazele pescărești. Din portul Havana a plecat, în largul Golfului Mexic, nava-școală „Manjuri", avînd la bord 89 de tineri, studenți ai școlii din Barlovento. Timp de trei luni, ei vor executa toate operațiile legate de navigație, precum și de pescuitul, prelucrarea și depozitarea peștelui, expediția constituind pentru ei examenul practic de diplomă.

CLIENTUL PRINCIPAL — AUTOMOBILUL

GRUPUL de studii internaționale pentru cauciuc, întrunit recent la Londra, a examinat cifrele estimative ale producției acestei importante materii prime, privind anul 1970. Plantațiile de cauciuc natural din întreaga lume l-au încheiat cu o producție totală de 3 080 000 tone, iar fabricile de cauciuc sintetic cu 4 930 000 tone. Uzinele de prelucrare au avut la dispoziție în total circa 8 milioane tone de cauciuc, cantitate insuficientă în raport cu cerințele pieței mondiale. „Clientul" principal, automobilul, cere din ce în ce mai mult cauciuc, motiv pentru cele circa 100 de mari firme de cauciuc sintetic din lume de a-și mări substanțial producția. Iată consumul de cauciuc (în mii tone) al principalelor țări, occidentale, în 1970:

	Natural	Sintetic	Total
S.U.A.	558	2 032	2 590
Japonia	288	482	770
R.F.G.	206	364	570
Anglia	193	267	460
Franța	150	250	400
Italia	108	192	300

SUPERMAGAZINE „SANDWICH"

LA LONDRA, majoritatea funcționarilor de birou obișnuiesc să ia la dejun un sandvici. Această obișnuință n-a scăpat firmelor comerciale, ceea ce a dus la organizarea vînzării sandviciurilor, folosind tehnica autoservirii. Primul „Supermarket Sandwich" s-a deschis în Fleet Street, cartierul ziariștilor. Față de succesul obținut, alte șase asemenea unități s-au deschis în diferite cartiere londoneze.

Nici unul din aceste magazine nu întrunește caracteristicile unui supermagazin. Totuși, faptul că ele oferă un sortiment foarte variat de alimente pregătite pentru a fi consumate imediat a condus la adoptarea acestei denumiri uzitate pentru magazinele de mare anvergură. Clienții au zilnic de ales din peste 60 varietăți de sandviciuri preambalate. Experiența făcută arată că aceste tipuri de magazine vor cunoaște în scurt timp o dezvoltare rapidă în marile orașe.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

BALANȚA EUROPEANĂ A HÎRTIEI ȘI CARTONULUI

AL DOILEA producător și consumator de hîrtie și carton din lume după America de Nord, Europa (exclusiv Uniunea Sovietică) este pe cale de a se transforma dintr-un exportator tradițional de asemenea articole, într-un importator consecvent. Conform unor date statistice și previziuni recente[1], producția și consumul european de hîrtie și carton evoluează astfel (vezi tabelul nr. 1, în milioane tone):

Tabelul nr. 1

Indicatori	1965	1970	1975	1980
Producția	29,37	38,1	49,5	63.3
Consumul	28,86	38.2	50,9	66,5
Soldul	0,51	—0,1	—1,4	—3,2
Gradul de autoaprovizionare (în %)	102	100	97	95

Totodată, se constată că — în comparație cu alte regiuni sau țări dezvoltate din lume — capacitățile de producție ale industriei hîrtiei din țările europene (cu excepția Uniunii Sovietice) cresc mai lent, depășind sub acest aspect doar industria hîrtiei din S.U.A. Mai mult decît atît, pentru țările capitaliste din Europa — ca, de altfel, și în cazul S.U.A.— se prevede o încetinire a ritmului de extindere a capacităților acestei ramuri în următorii ani (vezi tabelul nr. 2, în milioane tone).

Tabelul nr. 2

Regiunea sau țara	1969	1970	1971	1972	1973	1973/1969 (în %)
America de Nord	61,7	63,5	65,1	65,8	66,4	107,5
Țările capitaliste din Europa	35.3	37,3	38,8	40,4	41,5	117.5
Țările socialiste din Europa *)	4,5	4,7	4,9	5,1	5,4	118,9
U.R.S.S.	7,5	8,3	9,0	9.8	10,5	139,7
Japonia	11,0	11,9	12,9	14,0	15,2	137,8
Oceania	1,6	1.7	1,8	2,0	2,0	128,3

* Fără Uniunea Sovietică.

Se apreciază că, pe plan european, țările scandinave vor rămîne în continuare importante producătoare și exportatoare de hîrtie și carton. În ceea ce privește un alt mare producător — Uniunea Sovietică, aceasta importă și exportă concomitent cantități însemnate de hîrtie (evaluate la 336,7 mii tone și, respectiv, 429,3 mii tone, în 1969).

[1]) Publicate în „Probleme de conjunctură privind piața externă a lemnului", nr. 1/1971.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viata economica

ANUL IX NR. 26 (408)
VINERI 25 IUNIE 1971
20 PAGINI 2 LEI

26

relația responsabilitate
autoritate competență

ANUL IX **viata economica**

săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 11.78.76 ● București

SUMARUL

numărului 26 din 25 iunie 1971

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

— 1971—1975
Cincinalul eficienței
Ce urmărește reașezarea normelor de stoc și a normativelor mijloacelor circulante?
Interviul „Vieții economice" cu **prof. univ. dr. Iulian Văcărel**, prim-adjunct al ministrului finanțelor (pag. 3)

— Calitatea
C.T.C. — nu numai o „sită", ci un „mecanism activ" (pag. 5)

— Cincinalul 1971—1975
Modernizarea agriculturii (I)
de **prof. dr. O. Parpală**

— O lucrare privind
Cuantificarea raportului natură-economie
de dr. ing. **S. Hartia** (pag. 7)

— Prestările de servicii
Pentru populație, sectorul terțiar are o însemnătate primară!
de **Constantin Huștea, director** al Direcției Planificării din UCECOM (pag. 8)

— Relațiile economice externe ale României
Marketing-ul și promovarea schimburilor internaționale
Interviu acordat „Vieții economice" de tovarășul ing. **Cornel Burtică**, ministrul comerțului exterior

— Oglindă a drumului parcurs
de **S. Anghelescu** (pag. 9)

■ CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

— Relația responsabilitate-autoritate-competență
● Studii — experiențe
La Centrala cărbunelui Petroșani:
Cum ne exercităm atribuțiile?
de **dr. ing. Petre Roman**, director general
Zoltan Kiraly, consultant în organizare
● Din teoria și practica conducerii în lume:
Tehnica delegării
de **Constantin Cojocaru** (pag. 10—11)

■ ISTORIE ECONOMICĂ

— Fluxuri, refluxuri, paradoxuri în politica energetică din perioada interbelică
de **prof. univ. dr. Victor Axenciuc** (pag. 12)

■ TEORII ● IDEI

— Puncte de vedere
Economia națională și economia mondială
de **conf. dr. Constantin Moisuc**
— Cu privire la conceptul de relații de producție
de **Gh. Nica** (pag. 13)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— Finlanda: Spirit creator și inventiv
de **S. Gioga**
— Reflecții pe marginea conferinței extraordinare a O.N.U.D.I.
de **I. Barac** (pag. 15)
— Dimensiuni economice ale securității europene
De vorbă cu participanți la Colocviul de la București pentru pace și securitate în Europa (pag. 16)
— Dezbateri în presa țărilor socialiste
Indicatorii productivității muncii și căile perfecționării lor
de **R. Crețoiu** (pag. 17)
— R. P. Mongolă
Noi trepte în ridicarea nivelului de trai
de **Lucian D. Petrescu** (pag. 18)

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

CURIER

● Salarizare

GHEORGHE NICOLAE, Găești — Salariul tarifar al funcției de contabil șef de la unitatea unde sînteți încadrat este stabilit la o sumă fixă (fără gradații) la care se adaugă indemnizația de conducere. El nu poate fi majorat pe considerentul că salariul avut înainte de transferarea dv. a fost mai mare.

Ținînd seama de reglementările în vigoare (art. 16 din Codul Muncii, respectiv art. 11 din legea nr. 1/1970), transferarea în interesul serviciului este condiționată de acordul prealabil al salariatului. Atunci cînd angajatul, cunoscînd faptul că la locul nou de muncă ar urma să aibe un salariu tarifar mai mic și nu ar consimți la transferare, aceasta nu poate avea loc.

★

VASILE GÎZEA, Turnu Măgurele — Încadrarea dv. la nivelul de bază al salariului tarifar prevăzut pentru funcția de economist corespunde reglementării în vigoare, întrucît aveți o vechime în muncă de peste 3 ani. Perioada cît ați funcționat la grupul școlar unde ați fost transferat, în interesul serviciului, de la unitatea unde ați fost repartizat inițial, se ia în considerare ca vechime în funcții economice superioare, numai dacă ați predat în această perioadă o disciplină în specialitatea studiilor absolvite, sau înrudită. Ținînd seama de faptul că dacă rămîneați în unitate ați fi fost încadrat la nivelul de bază al salariului tarifar prevăzut pentru funcția de economist, după împlinirea primilor doi ani de activitate în această funcție, dată, de la care se socotește vechimea minimă necesară pentru promovarea la gradația I-a, este acea corespunzătoare împlinirii primilor doi ani de activitate. Potrivit datelor comunicate de dv. rezultă că veți îndeplini această condiție în luna decembrie 1971.

● Alocații

ING. ECATERINA GROZA, Deva — Dreptul la alocația de stat pentru copilul ce vi s-a încredințat spre îngrijire, a fost menținut și după încadrarea la un salariu tarifar care depășea plafonul de 2000 lei lunar. Dat fiind faptul că, în urma trecerii la o altă unitate, ca urmare a desfacerii contractului de muncă din inițiativa dv. sînteți considerată nou angajată, nu mai puteți beneficia de derogarea instituită prin art. 19 din H.C.M. 914/1968. Dacă desfacerea contractului a avut însă ca temei faptul că vîrsta copilului fiind mai mică de 7 ani, ați vrut să-i asigurați îngrijirea corespunzătoare, reîncadrarea dv. în muncă, la cel mult trei luni de la împlinirea acestei vîrste, nu determină întreruperea vechimei în aceeași unitate. Numai în această situație aveți dreptul să beneficiați, în continuare, de alocația de stat pentru copii. De asemenea, sînteți îndreptățită ca, luîndu-se în considerare calitățile dv. profesionale și vechimea în specialitate, conducerea unității să vă poată încadra la un număr de gradații, fără să se depășească gradația avută la funcția pe care ați ocupat-o înainte de reîncadrarea la noua unitate și salariul tarifar avut.

● Încadrări

TETEA LAZĂR, Tîrgu Jiu — Potrivit pct. 20 din anexa IX la H.C.M. 914/1968, cu modificările ulterioare, încadrarea salariaților la aplicarea noului sistem de salarizare, trebuia să se facă ținîndu-se seama de cîștigurile realizate înainte de începerea experimentării. Din cele relatate de dv. rezultă că salariul avut era de 1 662 lei, la care se adaugă media premiilor primite, respectiv 226 lei lunar. În consecință, încadrarea dv. la un salariu tarifar de 2 300 lei lunar este corectă, cu condiția, ca, în afara acestuia să nu beneficiați și de spor de vechime. Suma primită ca spor, adăugîndu-se la salariul tarifar la calcularea noului cîștig, rezultă că — în această ipoteză — s-ar depăși majorarea de 20%, prevăzută ca limită maximă de art. 13.

● Premieri

ARH. VILI UNGUREANU, București — Stabilirea cuantumului premiilor ce se pot acorda unui salariat în cursul anului pentru realizări deosebite în unitățile de construcții montaj are la bază aprecierea importanței acestor realizări, pentru bunul mers al unităților respective. La stabilirea cuantumului premiilor nivelul maxim posibil al diminuării salariului în cazul nerealizării sarcinilor decurgînd din planul unității sau a atribuțiunilor de serviciu individuale, nu constituie un criteriu. Singura limită stabilită în cazul premiilor la care vă referiți este aceea ca, împreună cu gratificațiile de sfîrșit de an, să nu se depășească trei salarii lunare.

● Termenul de sesizare

IOAN COTINGHIU, Brașov — Așa cum se prevede în mod expres în art. 118 din Codul Muncii, pentru orice pretenții bănești ale salariatului, izvorîte din contractul său de muncă, termenul maxim în care pot fi formulate este de cel mult un an de zile de la data cînd sumele datorate urmau să fie plătite. Acest termen se aplică și în cazul cererilor de plată retroactivă a sporului la salariu pentru vechime neîntreruptă, spor care constituie un element al salariului. În acest sens s-au făcut și precizările corespunzătoare în materialul fostului Comitet de stat pentru probleme de organizare și salarizare cu nr. 11 395/1968, și în prezent în vigoare.

● Normă de amortizare

GHEORGHE TUREA, I. VÎLCU, Borzești — Potrivit art. 17 din Legea nr. 62/1968 și art. 1 punctul 6 din H.C.M. nr. 68/1970, **calcularea eronată, din culpă, a amortizării, datorită necuprinderii unor fonduri fixe în calcul sau cuprinderii lor cu o valoare de inventar mai redusă, ori cu o normă de amortizare mai mică,** constituie contravenție la dispozițiile legale privind disciplina financiară și se sancționează ca atare. În conformitate cu dispozițiile art. 18 din Legea nr. 62, unitățile economice se penalizează cu 0,05% din suma datorată pentru fiecare zi de întîrziere, în cazul nevărsării amortizării la termenele și în condițiile stabilite de regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 139/1969. Penalizarea se calculează începînd cu data termenelor de la care nu s-au respectat condițiile prevăzute de regulament.

★

NICOLAE MUȘAT, Sinaia — Răspunsul Direcției generale a veniturilor statului din Ministerul Finanțelor credem, că vă satisface.

PETRE DANCIU, Cluj — Articolul „Succese pe linia agriculturii socialiste" a fost trimis la ziarul „Agricultura socialistă".

ELENA DRĂGOESCU, Cluj — „Probleme ale folosirii cecului" ar putea interesa revista „Finanțe și credit".

LAURENȚIU IUONAȘ, Suceava — Am transmis opiniile dv. organelor centrale competente.

Erată

La corespondența „România se prezintă" din nr. 24, în pag. 18, în rîndul 13, col. 2, se va citi 1/5 în loc de 1,5%.

SCRISORI

PREȚUL ȘI UNITATEA DE MĂSURĂ

ÎN prezent, unitatea de măsură la radiatoarele din fontă pentru calorifere, este tona de produs, iar prețul cu ridicata de întreprindere este în lei/m² suprafață de încălzire. Unitatea de măsură în tone nu este stimulatorie, deoarece frînează inițiativele de ordin constructiv care duc la reduceri de greutate și, evident, economie de metal, modificări care nu influențează cu nimic asupra performanțelor. O serie de inițiative, al căror efect prezintă o mare eficiență în reducerea greutății radiatoarelor, nu se aplică deoarece micșorînd greutatea se ajunge la nerealizarea sortimentului respectiv în unități fizice.

Deși s-a reproiectat tipul de radiator de 600x150x2 în 600 x 135 x 2 (avînd aceeași cantitate de emisie calorică dar cu o economie anuală de fontă de 1 500 tone), el nu se introduce în fabricație. Pe actualul principiu de raportare nu se realizează — cu noul produs — planul de producție la acest sortiment. Nici modul de valorificare al radiatoarelor în lei/mp, nu este satisfăcător deoarece creează tendința la producător de a realiza radiatoare cu suprafață de emisie mare, fără a se ține seama de puterea termică.

Schimbînd unitatea de măsură și transformînd prețul din lei pe mp în lei/Kcal h, atenția producătorilor va fi concentrată spre realizarea de radiatoare cu performanțe termice superioare și care să necesite un consum redus de metal, în scopul reducerii prețului de cost.

Paul CHIRIȚĂ
șeful serviciului planificare UREMOAS-București

CLASIFICAREA OBIECTELOR DE INVENTAR

PRIN trecerea unui număr însemnat de bunuri din categoria mijloacelor fixe în obiecte de inventar, ca urmare a prevederilor H.C.M. nr. 139/1969, pentru aplicarea Legii nr 62/1968, referitoare la amortizarea mijloacelor fixe, se impun noi clasificări pentru obiectele de inventar în raport cu destinația lor în procesul economic sau social. După părerea mea, în prima categorie ar trebui să intre obiectele de inventar cu caracter productiv cum sînt sculele și dispozitivele de lucru, amenajările provizorii de șantier, anvelopele și camerile auto, iar în cea de a doua cele cu caracter social ca instrumentarul medical, didactic și de laborator.

Strîns legată de cele două categorii ar mai trebui să existe și una pentru echipamentul de lucru și protecție, uniformele de serviciu și școlare, mobilierul și cazarmamentul. Atît pentru unitățile economice cît și pentru cele sociale să existe o categorie în care să intre cărțile și publicațiile, filmele și diapozitivele, discurile și benzile de magnetofon, exponatele și mostrele. Inventarul de birou să constituie o categorie aparte, iar obiectele necuprinse pînă acum să formeze categoria inventarului divers.

Această clasificare este absolut necesară deoarece nu toate categoriile de obiecte de inventar au același regim.

Mihai CONSTANTIN
șeful sectorului economic Institutul „Dr. I. Cantacuzino"

- Se impun schimbări calitative în însăși concepția despre eficiență.
- Antonime cu efect similar : supradimensionarea și subdimensionarea stocurilor.
- Folosirea cu eficiență maximă a fondurilor.

1971 – 1975

CINCINALUL EFICIENȚEI

CE URMĂREȘTE REAȘEZAREA NORMELOR DE STOC ȘI A NORMATIVELOR MIJLOACELOR CIRCULANTE?

Interviul „Vieții economice" cu prof. univ. dr. Iulian VĂCĂREL, prim-adjunct al ministrului finanțelor

...o tehnică tot mai modernă

• Actualul cincinal orientează activitatea întreprinderilor spre folosirea cu maximum de eficiență a fondurilor. Vă rugăm, tovarăşe ministru, să ne spuneți cum se reflectă aceasta în activitatea economică desfășurată de întreprinderi în prima parte a anului în curs?

— Cincinalul 1971—1975, denumit pe bună dreptate cincinalul eficienței, prevede folosirea în condiții din ce în ce mai bune a fondurilor de producție de care dispun unitățile noastre economice. Se scontează pe o devansare a ritmului de creștere a producției și a venitului net ce revin la 1000 de lei fonduri în cincinalul în curs, față de cel realizat în cincinalul recent încheiat.

Menținerea ritmului înalt al creșterii economice în următorii cinci ani se bazează pe folosirea cît mai deplină a spațiilor și capacităților de producție, pe sporirea productivității muncii, pe perfecționarea proceselor tehnologice, optimizarea stocurilor materiale, reducerea cheltuielilor de producție și ridicarea calității produselor. Într-adevăr, sporirea venitului național în medie cu 12,8% pe an și, ceea ce este și mai semnificativ pentru actualul cincinal, devansarea acestuia față de ritmul de creștere a produsului social nu sînt de conceput fără măsuri adecvate în ce privește organizarea producției și a muncii, fără adaptări corespunzătoare ale metodelor de gospodărire a fondurilor materiale și bănești, fără schimbări calitative în însăși concepția despre eficiență.

Relația eforturi-rezultate trebuie să stea la baza tuturor judecăților de valoare ce se fac de către organele chemate să ia decizii în economie. Aprobarea unei măsuri pe linie de producție, de cercetare sau de investiții, fără a cunoaște în prealabil ce eforturi materiale, financiare și adesea valutare necesită și ce efecte economice va produce, denotă incompetență și lipsă de simț de răspundere în materie de conducere, ceea ce poate provoca prejudicii ireparabile economiei naționale. Or, nimeni nu are dreptul să facă experimente păgubitoare pentru avutul obștesc, iar manifestările de diletantism, rutină, conservatorism trebuie să cedeze locul metodelor științifice de conducere.

Să revenim acum la anul în curs. La întrebarea dacă rezultatele obținute în primele luni ale acestui an se înscriu în orientarea generală a actualului cincinal. se poate răspunde afirmativ. Au avut loc îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan de producție și a acumulărilor bănești pe primele cinci luni ale anului. În spatele cifrelor pozitive pe ansamblul economiei se ascund însă la unele unități economice sau ramuri rămineri în urmă în ce privește mersul investițiilor și al punerilor în funcțiune, realizarea producției și a acumulărilor bănești.

• Ce măsuri au fost luate în domeniul financiar-bancar pentru utilizarea mai rațională a fondurilor?

— La jumătatea anului trecut, în economie se înregistrau imobilizări de fonduri în stocuri supranormative și debitori, precum și pierderi de mijloace circulante de cîteva miliarde de lei. Pentru înlăturarea acestor situații, s-a organizat o largă acțiune de către organele centrale de sinteză, împreună cu principalele ministere economice și comitetele executive ale consiliilor populare, menită să asigure readucerea în circuitul economic a valorilor materiale acumulate la unele întreprinderi în cantități peste necesar și totodată prevenirea formării de noi asemenea stocuri. Rezultatele obținute pînă la finele anului pe linia utilizării în consumul productiv și a redistribuirii între întreprinderi a stocurilor materiale peste necesar au fost pozitive. Din păcate, însă, paralel cu reducerea unor stocuri s-au format altele noi, iar pierderile peste plan n-au putut fi recuperate integral. mai cu seamă la unele întreprinderi din agricultură și construcții-montaj. Ca urmare, volumul imobilizărilor la începutul anului în curs continua să fie ridicat, iar întreprinderile la care se localizau asemenea imobilizări să aibă, față de bănci, importante credite neonorate la scadență, purtătoare de dobînzi majorate.

După cum era și firesc, în ianuarie și februarie a.c., s-a reiterat acțiunea de identificare și valorificare a imobilizărilor, pe o bază și mai largă față de anul trecut, cuprinzîndu-se de data aceasta toate unitățile economice de stat. S-au întocmit grafice și planuri de măsuri la întreprinderi. s-au făcut analize în consiliile de administrație ale centralelor, în colegiile ministerelor și în comitetele executive ale consiliilor populare, s-au întreprins acțiuni corespunzătoare pe plan central. După primele luni de aplicare, efectele acestor măsuri se reflectă în reducerea treptată a volumului creditelor restrictive și restante. Acțiunea este însă departe de a fi încheiată, graficele prevăzînd măsuri cu termene eșalonate pînă la sfîrșitul anului.

Tot anul acesta s-au format brigăzi complexe din reprezentanți ai ministerelor și comitetelor executive ale consiliilor populare, pe de o parte, și organe financiar-bancare, pe de alta, care să analizeze cauzele pierderilor de mijloace circulante înregistrate de unele întreprinderi în anul 1970, să stabilească răspunderi pentru cei care s-au făcut culpabili de o asemenea stare de lucruri și măsuri cu caracter preventiv pentru viitor. Analiza din acest an a fost mult mai exigentă decît în trecut. deoarece unele unități economice nu și-au onorat angajamentele luate cu prilejul asanării situației lor financiare de către stat. Pentru a schimba optica celor chemați să gospodărească aceste unități economice este necesar ca ei să fie obligați să suporte pagubele pe care le-au pricinuit.

În sfîrșit, în mod special trebuie menționată acțiunea în curs de desfășurare privind recalcularea normelor de stoc și a normativelor mijloacelor circulante în industrie, transporturi și construcții.

• Care sînt factorii care au determinat necesitatea recalculării normelor și normativelor și ce se urmărește prin această acțiune?

— Pentru a înțelege sensul acestei acțiuni este necesar a aminti, în prealabil, că ultima recalculare a normelor de stoc și a normativelor mijloacelor circulante s-a efectuat în anul 1963. De atunci și pînă în prezent au avut loc o serie de mutațiuni în economie care au influențat în mod favorabil condițiile în care întreprinderile își desfășoară activitatea. Astfel, au fost puse în funcțiune numeroase fabrici, uzine și secții, dotate cu o tehnică modernă, au fost reutilate o serie de unități existente, a crescut gradul de mecanizare și automatizare a proceselor de producție în industrie și construcții. s-au îmbunătățit condițiile privind transportul mărfurilor. Este semnificativ de arătat că în perioada considerată —

Interviu realizat de
Maria IONIȚĂ

⟶

←

1963—1970 — valoarea medie a fondurilor fixe în funcțiune a crescut în industrie cu 122%, în construcții cu 41,2%, iar în transporturi cu 25,5%. Ca urmare, a crescut gradul de înzestrare cu fonduri fixe a salariaților ocupați în aceste ramuri, și anume: în industrie de 1,7 ori, în transporturi de 1,6 ori, iar în construcții de 1,1 ori. Se înțelege că acești indicatori oglindesc nu numai o creștere cantitativă a fondurilor fixe, dar și una calitativă, o îmbunătățire a structurii acestora, ceea ce a contribuit le perfecționarea proceselor tehnologice, la scurtarea ciclului de fabricație și a duratei construcțiilor, la ridicarea performanțelor produselor obținute, la scăderea cheltuielilor de producție.

În construcții, parcul de utilaje s-a lărgit an de an, ajungînd în 1970 să fie de 2,95 ori mai mare față de 1963 la excavatoare și dragline, de 3,8 ori la săpătoare de șanțuri, de 4,8 ori la buldozere, de 2,7 ori la macarale turn, de 3,4 ori la automacarale, de 1,6 ori la betoniere etc. De asemenea, a crescut gradul de industrializare a construcțiilor, în anul 1970 folosindu-se de 1,4 ori mai multe elemente de prefabricate la 100 mii de lei producție de construcții-montaj decît în 1963.

În transporturi, tracțiunea cu locomotive Diesel și electrice a sporit de peste cinci ori, asigurînd în 1970 aproape opt zecimi din volumul total al transportului feroviar de mărfuri, iar numărul vagoanelor de mărfuri a crescut de 1,3 ori. Ca urmare a investițiilor importante făcute de stat și a măsurilor tehnice-organizatorice luate, a crescut viteza medie comercială a trenurilor de marfă cu 22,4%. În transporturile auto de mărfuri capacitatea aproape s-a dublat, iar indicatorii calitativi ai acestora s-au îmbunătățit.

● Premisele dimensionării stocurilor și a normativelor

CELE arătate pînă aci au influențat pozitiv activitatea de producție la furnizori, circuitul mărfii și al documentelor și, evident, aprovizionarea tehnică-materială a unităților economice beneficiare. Este semnificativ faptul că în anul 1970, din valoarea documentelor primite de unitățile bancare spre decontare, 98,7% au fost onorate și numai 1,3% refuzate, ceea ce reprezintă o proporție îmbunătățită față de anul 1963. Înființarea centralelor industriale, preluarea de către acestea a unor sarcini pe linia aprovizionării tehnico-materiale și a desfacerii produselor, cunoașterea sarcinilor de producție cu mult timp înainte de începerea anului de plan, precum și punerea în aplicare a legii contractelor au contribuit la întărirea disciplinei de plan și contractuale, creînd premisele unei mai judicioase dimensionări a stocurilor de valori materiale și a normativelor mijloacelor circulante.

Pînă în anul 1969, necesarul de mijloace circulante al întreprinderilor s-a stabilit anual prin metode analitice, ceea ce a permis luarea în considerare, cel puțin parțial, a factorilor care influențează mărimea acestora. Pentru anii 1970 și 1971 — utilizîndu-se metode sintetice de calcul, de calcul, normativele stabilite la nivelul întreprinderilor nu reflectă în toate cazurile necesitățile reale de fonduri ale acestora: în unele situații ele sînt supradimensionate, în timp ce în altele nu sînt acoperitoare.

Faptul că în perioada 1963—1969, întreprinderile au solicitat, în medie, credite pentru creșteri de mijloace în proporție de numai 84,3% față de plafoanele luate în calculele planurilor financiare aprobate demonstrează că normativele întreceau nevoile reale ale acestora. De asemenea, este important de arătat, că din cei opt ani care s-au scurs de la ultima recalculare de mijloace circulante, șase s-au încheiat cu subnormative, pe ansamblul economiei, mai mari decît imobilizările în stocuri supranormative, și numai în doi ani situația a fost inversă, adică supranormativele au depășit volumul subnormativelor. În sfîrșit, evoluția vitezei de rotație a mijloacelor circulante, normate și nenormate, folosite de întreprinderile industriale, de construcții și transporturi, în pofida factorilor pozitivi care au acționat în economie, prezintă, în ultimii doi ani, o tendință de încetinire.

Toate aceste date demonstrează necesitatea și oportunitatea recalculării normelor de stoc și a normativelor mijloacelor circulante la nivel de întreprindere, în funcție de condițiile concrete în care-și desfășoară activitatea. Aceasta este, de fapt, **obiectivul central** al acțiunii recent declanșate: **dimensionarea normelor de stoc și a normativelor mijloacelor circulante în concordanță cu condițiile reale de aprovizionare, producție și desfacere ale fiecărei unități economice.**

● Unele întreprinderi acuză o subevaluare a normativelor. Care este părerea dv.?

— Este adevărat că unele cadre din întreprinderi explică dificultățile financiare provocate de imobilizările de fonduri prin insuficiența normativelor de care dispun și de aceea pledează pentru majorarea acestora. **Practica arată că, în majoritatea cazurilor, nu subdimensionarea necesarului de fonduri duce la apariția supranormativelor și a creditelor anormale, ci aprovizionarea cu unele materii prime și materiale în cantități ce acoperă nevoile producției pe perioade exagerat de lungi, fără motivare tehnică sau economică, lansarea în fabricație a unor produse fără contracte sau comenzi ferme, obținerea unor produse de proastă calitate, cu finisaje necorespunzătoare sau într-o gamă restrînsă de sortimente, tipodimensiuni, modele ori poziții coloristice. Suprastocarea unor materiale ori produse imobilizează fondurile bănești și micșorează gradul de lichiditate a întreprinderilor.**

În condițiile unor resurse materiale evident limitate, crearea de stocuri peste necesar, mai ales la materiile prime și materialele deficitare, la unele întreprinderi, pune în imposibilitate alte întreprinderi de a-și constitui stocuri în limite normale, ceea ce periclitează îndeplinirea planului de producție, de livrări pe piața internă ori la export. În acest context, este ușor de înțeles că efectele negative pe care le generează supranormativele depășesc cu mult dificultățile financiare pe care le înregistrează întreprinderile la care s-au format.

În cele din urmă, sporirea nejustificată a stocurilor de valori materiale duce la scăderea eficienței cu care este utilizat fondul de acumulare, la încetinirea ritmului de creștere a venitului național, cu toate consecințele care decurg de aci.

● Care sînt principalele îmbunătățiri aduse metodologiei de determinare a normelor de stoc și a normativelor mijloacelor circulante?

— În primul rînd, se cuvine să menționăm **tratarea nuanțată a problemelor de normare de la o ramură la alta a industriei.** Dacă în trecut determinarea normelor și a normativelor se făcea pe baza unei metodologii valabile pentru toate ramurile industriei, în prezent cadrul metodologic general a fost completat cu indicații adaptate la specificul ramurilor ori subramurilor industriale. Astfel, s-au elaborat indicații metodologice pentru industria extractivă, energetică, metalurgică, exploatarea lemnului etc.

În al doilea rînd, se urmărește **optimizarea stocurilor în expresie fizică.** S-a constatat, bunăoară, că în trecut s-au calculat rezerve de siguranță pentru majoritatea materiilor prime și materialelor, deseori fără justificare tehnică sau economică ori într-un volum exagerat de mare. Pentru a evita repetarea unor asemenea practici, s-a prevăzut ca la determinarea stocurilor de siguranță să se țină seama de media abaterilor înregistrate la un material sau altul; volumul acestora nu va putea depăși 75% din stocul curent maxim normat decît în cazuri excepționale, cererea întreprinderilor trebuind să aibă la bază o documentație adecvată.

Pentru necesarul de piese de schimb s-a prevăzut folosirea normelor tehnice care stau la baza normativelor pentru reparațiile capitale. La determinarea ciclului de fabricație pentru producția neterminată se va ține seama de datele cuprinse în documentația tehnologică a fiecărui produs, precum și de normele progresive de folosire a utilajelor și altor fonduri fixe, de îmbunătățirea coeficientului de schimburi, de măsurile ce urmează a se lua pe linia organizării științifice a producției și a muncii, de toate acțiunile întreprinse care conduc la scurtarea acestui ciclu.

În al treilea rînd, la determinarea normativului mijloacelor circulante pentru stocul curent de materii prime și materiale **se va lua în calcul valoarea medie a stocurilor fizice existente în întreprindere într-o perioadă expirată de cel puțin două trimestre.**

Din cercetările făcute pe teren a rezultat că aceasta este în majoritatea cazurilor în jurul a 50% din valoarea stocului fizic maxim. Pentru cazurile excepționale, cînd întreprinderea folosește un număr restrîns de materii prime și materiale, cu care se aprovizionează de la puțini furnizori, normativul depășește limita de mai sus. În astfel de situații, întreprinderea trebuie să întocmească o documentație din care să rezulte nivelul normativului de finanțat.

● Ce efecte economice-financiare se scontează de pe urma recalculării normelor de stoc și a normativelor mijloacelor circulante? Ce măsuri trebuie să ia întreprinderile după efectuarea acestei acțiuni?

— La nivel **macroeconomic,** de pe urma acestei acțiuni se așteaptă **o mai judicioasă dimensionare a stocurilor în cadrul balanțelor materiale existente,** precum și **stabilirea necesarului de resurse financiare la un nivel care să reflecte cît mai fidel posibil mutațiunile care au avut loc în economie** în ultimii ani și **care au creat premisele creșterii eficienței fondurilor folosite, ale accelerării vitezei de rotație a mijloacelor circulante** în ramurile de bază ale economiei.

La nivel **microeconomic,** se scontează pe **o reașezare mai corectă a normelor și normativelor în fiecare unitate economică,** care trebuie să conducă la înlăturarea situațiilor paradoxale, cînd unele întreprinderi, deși dețin stocuri de materiale, de valori ce depășesc nevoile lor reale, acuză greutăți în aprovizionare ori trec prin serioase dificultăți financiare, deoarece nu-și pot valorifica produsele aflate în stoc.

Stabilirea de norme de stoc cu fundamentare tehnică și economică pentru fiecare materie primă, la fiecare întreprindere, asigură o mai judicioasă repartizare a resurselor materiale pe unități economice, o mai bună aprovizionare a acestora — premisă indispensabilă a desfășurării neîntrerupte a procesului de producție. Gospodărirea rațională a resurselor de materii prime și materiale — în condițiile cantităților limitate de care dispune economia — din care unele de proveniență externă, obligă la revizuirea periodică a normelor de stoc și a celor de consum, la găsirea de soluții tehnice, economice și organizatorice care să asigure optimizarea stocurilor și reducerea consumurilor specifice.

Unele cadre din întreprinderi, din dorința de a se pune la adăpost de orice elemente neprevăzute cu implicații asupra mersului producției, solicită stocuri cît mai mari de materii prime, materiale, combustibil, piese de schimb etc., fără să știe cît permit balanțele materiale și în ce limite se justifică din punct de vedere economic constituirea unor asemenea stocuri.

La dimensionarea stocurilor de valori materiale nu trebuie să se piardă din vedere costul stocării: cheltuielile ocazionate de depozitarea materiilor prime, semifabricatelor sau produselor finite, pierderile cantitative și calitative datorate păstrării îndelungate, efectele uzurii morale, dobînda aferentă fondurilor împrumutate etc. În ultimă analiză **este necesar să se stabilească mărimea optimă a stocurilor din punctul de vedere al rentabilității:** adică să se evite atît efectele negative ale supradimensionărilor, care duc la imobilizări de fonduri și cheltuieli suplimentare, cît și cele ale subdimensionărilor care, din lipsa sau insuficiența materiilor prime de bază, pun în pericol desfășurarea ritmică a producției și desfacerii, cu toate influențele care decurg de aci, folosirea nerațională a forței de muncă și a utilajelor, muncă în asalt, procent ridicat de rebuturi, penalizări datorate pentru nerespectarea obligațiilor contractuale și a sarcinilor de vărsăminte către buget etc.

Stabilirea pe baze științifice a normativelor mijloacelor circulante asigură circuitul neîntrerupt al fondurilor, parcurgerea stadiilor procesului reproducției sociale într-un interval optim de timp. Cu cît viteza de rotație a mijloacelor circulante este mai accelerată cu atît eficiența folosirii acestora este mai ridicată. Se știe că o viteză mare a mijloacelor circulante înseamnă reducerea efectelor negative ale depozitării îndelungate a materiilor prime și produselor, ale uzurii morale, ale folosirii de fonduri peste cele normale. Dar, viteza de rotație este influențată, în cele din urmă, de condițiile în care se desfășoară aprovizionarea, producția și desfacerea. **La dimensionarea necesarului de mijloace circulante trebuie să se țină seama deopotrivă de interesele furnizorilor și de cele ale beneficiarilor, de necesitatea optimizării loturilor de fabricație la producători și a reducerii stocurilor de materii prime la strictul necesar la consumatori, de obligația folosirii mijloacelor de transport cele mai indicate din punctul de vedere al volumului și felului mărfii, al distanței și cheltuielilor de transport.** Aceasta înseamnă că **viteza de rotație trebuie să fie atît de rapidă cît este posibil din punct de vedere economic,** că ea nu constituie un indicator arbitrar, ci este expresia sintetică a unui șir întreg de decizii în problemele cele mai diverse și mai importante ale activității economice a unei întreprinderi.

● Controlul sistematic și rolul activ al întreprinderilor

● Este suficient acest „impuls" inițial, pe care-l reprezintă reașezarea normelor și a normativelor?

— Determinarea corectă a normativului mijloacelor circulante nu constituie, desigur, decît o premisă a gospodăririi chibzuite a resurselor materiale și bănești ale întreprinderii. Ea trebuie să fie în mod constant dublată de **preocuparea pentru menținerea stocurilor în limitele normelor stabilite, pentru asigurarea unei structuri materiale raționale și a unui grad corespunzător de lichiditate.** Aceasta obligă la **organizarea unui control sistematic asupra formării stocurilor în toate stadiile circuitului, la o strînsă colaborare între serviciile de aprovizionare, producție, desfacere și financiar.** Este vorba de un control asupra stocurilor atît sub aspect fizic, material, cît și valoric. Practica unor întreprinderi de a se aproviziona cu materiale fără a consulta în prealabil fișele de magazie — din care rezultă cantitățile existente în depozit și normele de stoc — nu numai că anihilează efectele unei juste normări, dar creează serioase dificultăți în desfășurarea normală a activității economice. Aceleași consecințe negative are și producerea de mărfuri fără desfacere asigurată ori de calitate necorespunzătoare. Și într-o situație, și într-alta se ajunge la imobilizarea fondurilor bănești în stocuri materiale ce nu au perspectiva valorificării rapide. Aceasta atrage după sine imposibilitatea achitării facturilor către furnizori, a salariilor către angajați și obligațiilor către stat. **Deciziile greșite luate pe linie de aprovizionare sau de producție impietează, așadar, nu numai asupra rezultatelor financiare, asupra rentabilității, dar și asupra lichidității, asupra bonității situației financiare a întreprinderii.** De aceea serviciul financiar are obligația să avertizeze celelalte servicii asupra situației disponibilităților existente în cont la bancă, arătîndu-le limitele în care pot comanda noi cantități de materiale și urgența cu care trebuie să valorifice în afară producția proprie pentru a-și putea reîntregi fondurile.

După dimensionarea judicioasă a necesarului de mijloace circulante, controlul stocurilor și urmărirea lichidității financiare constituie sarcini permanente ale cadrelor din întreprinderi de care depinde bunul mers al activității acestora.

Este imperios necesar ca organele din întreprinderi, centrale și ministere să privească problema stocurilor și a normativelor mijloacelor circulante în general prin prisma intereselor economiei naționale, iar recalcularea acestora ca un bun prilej de raționalizare a aprovizionării și desfacerii, de îmbunătățire a proceselor de producție, de creștere a rentabilității și să obțină, pe această bază, reducerea efortului financiar necesar pentru fabricarea și valorificarea fiecărei sute de lei producție. De asemenea, este important ca aceștia să îmbine munca de fundamentare a normelor de stoc și a normativelor cu aceea de stabilire a graficelor de lichidare a materialelor și produselor devenite disponibile în urma acestei acțiuni, de asigurare a lichidității financiare necesare bunului mers al activității economice.

CALITATEA

C.T.C. — NU NUMAI O „SITĂ" CI UN „MECANISM" ACTIV

CARACTERUL complex al factorilor care determină calitatea produselor precum și necesitatea evaluării sale cît mai corecte, au determinat oamenii de știință, specialiștii, să pună la punct tehnici și metode adecvate de măsurare a acesteia atît în faza de fabricație, cît și la produsul final, inclusiv urmărirea comportării sale în exploatare. Într-o serie de țări s-au creat adevărate sisteme naționale și organisme centrale, care au drept scop urmărirea și estimarea calității produselor. Pe această linie se înscriu și reglementările adoptate, în ultimii ani, în țara noastră (Legea organizării și controlul calității, Decretul privind organizarea și funcționarea Inspectoratului general de stat pentru controlul calității produselor, Legea contractelor economice, Legea organizării și disciplinei muncii în unitățile de stat etc.), măsuri care au creat un cadru nou, stimulativ, pentru întărirea răspunderii în ridicarea performanțelor produselor aflate în fabricație, cît și pentru asimilarea de noi produse competitive, care să se situeze la nivelul tehnicii mondiale.

Despre modul în care se înfăptuiesc, practic, măsurile elaborate, precum și direcțiile în care se cer orientate în continuare eforturile, pentru ca unitățile economice să realizeze produse care să satisfacă într-un grad tot mai ridicat exigențele consumatorilor, ne-au relatat, în cadrul unor recente convorbiri, inginerii **Alexandru GRIGORESCU** și **Gheorghe DEIXNER**, inspectori generali ai direcțiilor generale de organizare și control din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și, respectiv, Ministerul Industriei Chimice.

1. Care este stadiul de organizare și funcționare a organelor de control tehnic a calității în unitățile din cadrul ministerului dv. ?

2. Ce metode moderne s-au impus în practică pentru asigurarea respectării, în toate fazele de fabricație, a normelor și standardelor de calitate ?

3. Considerați suficiente măsurile luate și, dacă nu, ce acțiuni socotiți că ar mai trebui întreprinse ?

- **C.T.C. — un compartiment auxiliar ?**
- **Atribuții, drepturi și răspunderi ale fiecărui compartiment și lucrător din domeniul controlului tehnic**
- **Metode și tehnici avansate de control**
- **Fiabilitatea și mentenabilitatea produselor în atenția producătorilor, dar și a C.T.C**
- **Ce cuprind „planurile generale de calitate"**

1. ÎN PREZENT colectivele întreprinderilor constructoare de mașini manifestă un interes deosebit pentru calitatea produselor ce le realizează, se preocupă de continua lor perfecționare, urmăresc atent competiția dintre producătorii interni și externi, valorificînd noi resurse în scopul situării permanente a fabricatelor lor pe treapta de vîrf. Această nouă atitudine este stimulată de măsurile luate, în ultima vreme, pentru **creșterea răspunderii întreprinderilor față de calitatea produselor livrate pieței.** Între acestea un loc important îl ocupă și organizarea activității de control tehnic în toate fazele producției.

În industria construcțiilor de mașini, pe baza prevederilor Legii calității, a fost elaborat, anul trecut, un amplu și detaliat regulament de funcționare a compartimentelor de control tehnic — începînd de la minister, centrală industrială și pînă la întreprindere. Au fost astfel reglementate pe întreaga filieră atribuțiile, drepturile și răspunderile fiecărui compartiment și lucrător din domeniul controlului — răspunderea majoră revenind centralelor și întreprinderilor.

Specialiștii din minister întreprind studii, ajută la generalizarea unor metode înaintate, participă la elaborarea unor măsuri de interes general, menite să ducă la preîntîmpinarea eventualelor neajunsuri în diferite departamente, centrale sau grupuri de uzine.

Compartimentele C.T.C. din Centralele industriale au primit ca sarcini : **urmărirea eficienței activității CTC din întreprinderile componente ; rezolvarea tuturor problemelor de calitate ale centralelor cu unitățile similare din economie ; informarea periodică a conducerilor centralelor asupra nivelului costurilor de calitate în întreprinderi etc.**

În întreprinderi, **serviciile CTC colaborează strîns cu cele de concepție și de execuție, efectuează măsurători în toate fazele de realizare a produsului, ajută la stabilirea măsurilor de prevenire și înlăturare a eventualelor neajunsuri etc.**

Concomitent cu stabilirea atribuțiilor, s-a acționat și în direcția selectării și atestării cadrelor pentru activitatea de control tehnic, activitate desfășurată împreună cu Inspectoratul General de Stat pentru controlul calității produselor.

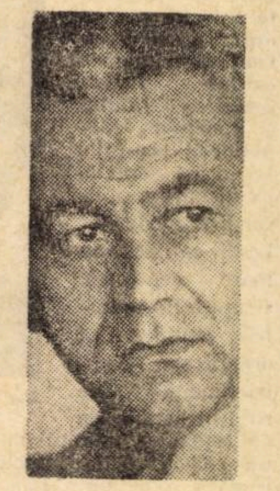

ing. Al. Grigorescu

Măsurile luate pe întreaga filieră a pus într-o lumină nouă rolul și răspunderea fiecărui compartiment față de calitatea produselor, ele materializîndu-se, în general, în rezultate bune. **În numeroase întreprinderi** (Uzina mecanică—Muscel, „Tractorul" și „Rulmentul" din Brașov, Uzina mecanică—Sinaia, „Electroputere" — Craiova, Șantierul naval—Galați etc.) **nivelul calitativ al produselor a crescut satisfăcînd mai bine exigențele beneficiarilor, participînd tot mai mult la export.**

Se fac simțite totuși și unele inerții. Pînă în prezent, **numai într-un număr restrîns de Centrale sau grupuri de uzine** (Centrala industrială de utilaj chimic și rafinării, Centrala industrială de mecanică fină și aeronautică, Grupul de uzine de autoturisme Pitești, Centrala industrială de autocamioane și tractoare Brașov), **funcționează asemenea compartimente.** În celelalte Centrale industriale, sarcina coordonării activității controlului de calitate revine unui inginer din cadrul serviciului tehnic, astfel încît eficiența muncii în acest domeniu este extrem de redusă. După părerea mea, astăzi cînd în țări dezvoltate din punct de vedere industrial deviza „calitatea nu se controlează, ea se fabrică" tinde să devină **„calitatea nu se controlează, ea se prevede"**, socot că este necesar, ca în **cadrul Centralelor industriale cu o gamă largă de produse și de complexitate tehnică ridicată, politica de calitate să fie definită periodic la nivelul conducerii, iar aceasta să fie coordonată de un director investit cu toate prerogativele corespunzătoare funcției.**

În unele întreprinderi **activitatea de control tehnic este, de multe ori, privită doar prin prisma sarcinilor de verificare a calității produselor, lipsind aproape complet participarea la fazele de pregătire și urmărire a menținerii calității.** Totodată, se **tinde la scoaterea cadrelor tehnice și inginerești cu experiență din activitatea de control, pe motivul că sînt mai necesari producției.** Această situație se datorește orientării greșite a unor cadre de conducere, care consideră, în mod cu totul eronat, activitatea de control tehnic, drept un compartiment auxiliar. Va trebui să acționăm energic acolo unde se manifestă asemenea fenomene, combătînd și luînd măsuri corespunzătoare, astfel ca prevederile Legii calității să nu fie încălcate, ci aplicate corect și apărate.

2. LA specificul construcțiilor de mașini, **dimensiunile tuturor pieselor mai importante trebuie să fie controlate direct după fiecare operație pe mașinile-unelte.** Este puțin economic de a măsura o piesă numai cînd este terminată, după ce a suferit

Convorbiri realizate de

V. BOESCU

L. ȚINTEA

Programe de asigurare a calității

„PROGRAMUL de asigurare a calității" este un sistem de prevenire, depistare și remediere a deficiențelor calitative ale produselor, care pot cauza nemulțumirea clienților. **Acest sistem trebuie aplicat în etapele inițiale ale activităților de concepție și proiectare, precum și în producție, pentru că depistarea din vreme a deficiențelor poate reduce la minimum pierderile bănești și de timp** (vezi o schiță-program de asigurare a calității de pe coperta revistei).

Deci activitatea de asigurare a calității începe o dată cu munca de concepție pentru realizarea produsului și nu se termină niciodată. Urmărirea produsului în termenul de garanție — în ce privește performanțele calitative ale acestuia — continuă pe întreaga perioadă de fabricație a produsului în întreprindere.

Pentru realizarea obiectivelor urmărite prin aplicarea „programului de asigurare a calității", se utilizează patru mijloace auxiliare de îmbunătățire a calității, legate de activitățile de concepție și proiectare, de producție și de desfacere a produselor fabricate și anume :

- verificarea fiabilității produselor ;
- estimarea calitativă a documentației tehnologice ;
- verificarea de fond a calității produsului (bilanțul/bugetul calității) și
- analiza activității de întreținere și reparații în termenul de garanție a produselor

„Feedback"-ul sau „bucla de control"...

CONCEPTUL de **transmitere inversă** (feedback) **a datelor informaționale, sau de „buclă de control", constituie una din cele mai importante etape ale activității de conducere** Utilizarea controlului de calitate depinde, în mare măsură, de eficiența transmiterii inverse (feedback) a datelor informaționale în legătură cu situația reală din secțiile întreprinderii, precum și de modul în care sînt traduse în viață deciziile privitoare la executarea operațiilor de remediere a deficiențelor calitative ale produselor.

Un loc de cea mai mare importanță în această „buclă de control" este ocupat de personalul de inspecție și control, de activitatea de urmărire și măsurare desfășurată de acest personal.

„Calul" care trage „carul"

- UN CONTROLOR **trebuie să fie la curent cu ultimele noutăți tehnice din domeniul său de activitate.** Controlul este o activitate al cărui caracter este esențial dinamic, în fiecare an înregistrîndu-se noi progrese în acest domeniu. De asemenea, controlorul din întreprindere trebuie să evite utilizarea a ceea ce este învechit și depășit ; **să înțeleagă fenomenul variației valorilor constatate la controlul produselor** ; să aibă unele cunoștințe generale despre specificațiile curente din standardele folosite în activitatea sa, precum și metodele de aplicare ale acestora și excepțiile care se fac la utilizarea lor ; **să posede cunoștințele generale necesare în legătură cu procesele tehnologice de care se lovește în munca sa de fiecare zi și cu utilizarea finală a produsului.**

Controlorului de calitate i se cere **să fie la curent cu metodologia de bază și echipamentul utilizat în metrologie** și anume : nu numai cele folosite în mod curent, ci și cele care nu au fost încă utilizate în întreprinderea respectivă, astfel ca să înțeleagă, în suficientă măsură, noile procedee folosite în aplicarea acestora. El trebuie să aibă pregătirea de bază necesară efectuării operațiilor de măsurătoare, **să cunoască ceea ce este practic necesar din matematica utilizată în producție și să poată citi diferite specificații** (documentații) **și desene care fac parte din sfera de activitate.**

Controlorul de calitate trebuie să lucreze cu diferite categorii de oameni, de la mai multe nivele ale conducerii întreprinderii ; pentru a avea succes în relațiile sale cu oamenii este necesar, în primul rînd, ca ele **să știe cum îi poate influența în munca lor.**

Un bun controlor trebuie, de asemenea, **să dea dovadă de inițiativă atunci cînd se găsește în fața unor situații noi** ; să aibă **capacitatea de a se stimula singur în muncă,** deoarece, de cele mai multe ori, lucrează fără a fi direct supraveghiat ; **să aibă capacitatea de a face aprecieri corecte, pentru a nu pierde încrederea colaboratorilor săi și să aibă încredere în propria sa capacitate profesională.**

Controlorilor din întreprindere le revine un rol deosebit de important în cadrul efortului general făcut în domeniul controlului de calitate. **Un controlor este un om conștient, care nu trebuie „împins de la spate"** ca să „nu lase din mînă tîrnăcopul și lopata"; el are sarcini și obiective precise și, pentru realizarea acestora, este înarmat cu o bună pregătire profesională. **Controlul de calitate nu poate funcționa fără controlori, deoarece controlorul este „calul" care trage „carul" controlului de calitate al întreprinderii.**

B. VASILE

←

o serie de operații de prelucrare. Chiar după o a doua sau a treia operație, piesa poate fi în afara toleranței admise și, în consecință, măsurînd-o după fiecare operație, se evită multă muncă inutilă și eventualele rebuturi. **Economia realizată în acest mod compensează din plin costul adițional al măsurătorilor, al examinărilor suplimentare.**

Practica a dovedit necesitatea abandonării în fabricațiile de serie a metodelor de control convenționale, fiecare măsurătoare fiind efectuată individual. Chiar etapa verificării cu dispozitive multiple a fost depășită, trecîndu-se la măsurarea pneumatică unde microvalvele pot fi dispuse în oricare din locurile dorite, în timp ce rezultatele sînt citite într-un singur loc, cel mai convenabil pentru operator.

Metodele moderne de control a calității nu cer numai o verificare în proporție de sută la sută, ci, în majoritatea cazurilor, este esențial ca rezultatele să fie înregistrate și evaluate în mod statistic. Sînt concepute o serie de mașini moderne în vederea producției unor piese din ce în ce mai complicate cu o deosebită precizie. Aceste mașini lucrează cu minimă supraveghere, dar cu ajutorul măsurării se poate determina dacă reglajul este corect și dacă piesele prelucrate se încadrează în toleranțele prescrise. De asemenea, **pentru asigurarea unui control eficient, au început să fie introduse în fabricație o serie de instrumente electronice de măsură și de comandă tranzistorizate.** La toate acestea se adaugă, e drept pînă acum în măsură redusă, **aplicarea statisticii matematice** — metodă ce permite depistarea carențelor și, în consecință, măsuri de perfecționare a proceselor de fabricație.

În ultimii ani s-a pus tot mai accentuat problema urmăririi produselor în **exploatare.** Și în întreprinderile noastre constructoare de mașini au fost luate măsuri în acest scop. În mod deosebit se remarcă activitatea ce o desfășoară pe această linie întreprinderile din departamentul electrotehnic, mașini unelte și utilaje petroliere, în ansamblu însă, consider că activitatea depusă pînă în prezent în acest domeniu, nu s-a ridicat la nivelul cerințelor. **Prescripțiile de fiabilitate** — care au apărut în practica industrială mondială în ultimii ani — **nu au fost însă introduse în normele noastre, iar fiabilitatea măsurată la unele produse se află sub nivelul prescripțiilor internaționale.**

Dat fiind faptul că cercetările de fiabilitate dau posibilitatea asigurării unor criterii obiective de determinare a comportării în exploatare a produsului încă din faza de proiectare, respectiv de încercări de laborator, ministerul nostru și-a propus un program larg de astfel de cercetări cu antrenarea centralelor și întreprinderilor și orientarea institutelor de profil pentru: organizarea de laboratoare, elaborarea de metodici de încercări accelerate pentru urmărirea operativă a calității producției de serie din punct de vedere al siguranței de funcționare, introducerea în normele interne a parametrilor de fiabilitate etc.

Aplicarea unor metode de control modern este stînjenită, în unele întreprinderi, și de **lipsa unei aparaturi adecvate.** Nu s-a reușit peste tot să se imprime linia ca, paralel cu dotările care asigură cantitativ producția, să se achiziționeze integral echipamentul și aparatura necesară de măsură și control.

3. CONSIDER că în etapa actuală sînt bine jalonate acțiunile pentru îmbunătățirea calității. **Ceea ce trebuie schimbat însă, este tendința de a se acorda prioritate cantității față de calitate atît la nivelul unor conduceri de centrale și uzine, cît și la nivelul unor secții de producție.** De asemenea **este necesar ca în toate analizele ce se fac în unități și la centrale, să se pună în discuție nu numai problemele legate de realizarea principalilor indicatori de plan, dar și cele ce se referă la calitatea produselor.**

Atît pe linia ministerului, a departamentelor sale, a centralelor și conducerilor întreprinderilor, va trebui să se acționeze mai ferm pentru aplicarea conținutului Legii calității, pentru înlăturarea „inerției" și promovarea unei politici care să asigure tuturor unităților condiții optime pentru realizarea de produse care să satisfacă cerințele variate și complexe ale beneficiarilor.

1. CU TOATE că, în majoritatea cazurilor, procesele de producție din combinatele și întreprinderile chimice sînt automatizate și mecanizate, existența controlului tehnic de calitate este o necesitate. Trebuie urmărite din punct de vedere calitativ, al respectării diferitelor prescripții tehnologice, materiile prime, semifabricatele, produsele — în tot cursul activității de fabricație. Altfel se ajunge la situații nedorite, la realizarea de produse necorespunzătoare.

ing. Gheorghe DEIXNER

Avînd în vedere toate acestea, **în unitățile chimice au fost luate măsuri pentru organizarea controlului tehnic de calitate, pentru întărirea rolului și sporirea răspunderii acestuia.** La ora actuală, ca urmare a aplicării prevederilor Legii calității, în toate centralele și unitățile industriei chimice sînt organizate compartimente de control tehnic de calitate. La nivelul ministerului, există un colectiv care întocmește studii, cercetează experiența mondială și ajută la generalizarea metodelor înaintate în domeniul controlului. La centrale există compartimente care urmăresc pe grupe de produse respectarea normelor de calitate, standardele în vigoare, contribuie la perfecționarea mijloacelor de investigare, ajută întreprinderile în rezolvarea cerințelor calității, în funcție de solicitările beneficiarilor. În sfîrșit, în întreprinderi, serviciile CTC efectuează controlul pe faze de fabricație, colaborează cu serviciile tehnice și de execuție la stabilirea măsurilor de asigurare a calității, de înlăturare a unor deficiențe ori de cîte ori se ivesc pe această linie.

Pentru a desfășura o activitate organizată în direcția asigurării calității a fost întocmit la nivelul ministerului un plan general de acțiune, care conține măsuri concrete. Elaborarea lui a avut ca bază previziunile specialiștilor din minister și institutele centrale de cercetări, ale tuturor centralelor noastre industriale. La rîndul lor asemenea planuri au și centralele industriale la întocmirea cărora au participat efectiv, cu propuneri concrete, specialiștii din întreprinderile componente.

Pentru acest an, **planul cuprinde măsuri pentru elaborarea de studii în vederea alinierii calității a 72 de produse indigene la nivelul celor similare de pe piața mondială. De asemenea, sînt cuprinse măsuri care se referă la reducerea unor consumuri specifice pe unitatea de produs, utilizarea unor materii prime indigene în locul celor de import, în condițiile menținerii și ridicării calității produselor, îmbunătățirii unor indicatori economici etc.**

În anii din urmă unele din produsele noastre au fost respinse de către beneficiari datorită **modului de prezentare a lor, cît și calității ambalajelor.** Pentru remedierea situației s-a stabilit măsura ca centralele și grupurile industriale să revizuiască fiecare ambalaj, atît din punct de vedere grafic, cît și al proprietăților de păstrare a integrității mărfii, înlocuindu-l cu unul corespunzător. În acest scop s-a organizat și o întreprindere specializată pentru prezentarea și ambalarea produselor chimice.

S-au luat măsuri pentru organizarea activității de „service" în scopul obținerii de informații privind modul de comportare a produselor în exploatare la beneficiar, iar prin asistența tehnică acordată de unitățile furnizoare, să se elimine greutățile care se nasc din lipsă de tehnologie de aplicare sau din alte motive.

Măsuri concrete au fost prevăzute și pentru **ridicarea calificării personalului de control,** în care scop au fost inițiate cursuri de perfecționare. S-a intensificat și activitatea de documentare în problemele de calitate, în sensul că este cunoscută mai operativ experiența țărilor cu industrie dezvoltată, metodele organizatorice și metodologice folosite. S-a acționat totodată în domeniul standardizării: prin măsurile luate, la ora actuală, **nu mai avem nici un standard** cu o vechime mai mare de cinci ani.

Pentru a cunoaște felul cum se comportă produsele la beneficiari, cît și pentru a populariza sortimentele noi ce le realizăm, **începînd cu anul 1970, s-a trecut la organizarea unor consfătuiri periodice între furnizori și beneficiari.** Cu această ocazie s-au obținut date foarte importante și interesante privind modul de comportare al produselor putîndu-se lua măsuri în consecință, lucru care, în trecut, se tărăgăna uneori luni de zile. Asemenea consfătuiri sînt organizate o dată la beneficiari, o dată la producători. În felul acesta s-a născut un raport de colaborare foarte folositor.

Aplicarea întregului program de îmbunătățire a calității este urmărită îndeaproape de conducerea ministerului, organizîndu-se controale, consfătuiri, precum și analize asupra gradului de ridicare a calității produselor care în trecut s-au dovedit necorespunzătoare, sau se situau sub nivelul celor similare de pe piața externă. Au fost făcuți astfel pași serioși în ridicarea calității anvelopelor, coloranților, poliesterilor, îngrășămintelor chimice, medicamentelor etc.

2. PENTRU a asigura un control tehnic permanent și eficient, multă atenție a fost acordată **menținerii în funcțiune a aparaturii cu care sînt înzestrate instalațiile, concomitent cu dotarea controlorilor cu mijloace moderne specifice de măsurare a calității produselor.** În prezent gradul de utilare cu aparate de măsură și control a fost mult îmbogățit, ceea ce asigură intervențiile operative în supravegherea calității produselor. În unele întreprinderi (Combinatul de fire și fibre chimice — Săvinești, Uzina Policolor — București), **avem și posibilitatea de a verifica modul de comportare a produselor în condițiile beneficiarilor.** Dispunem de mici instalații experimentale pentru a face încercări în scopul de a vedea modul de comportare a produselor, lucru ce facilitează livrarea de produse la nivelul exigențelor beneficiarilor.

Atribuim o mare importanță introducerii controlului statistic în metodologia de control a calității, în special la unitățile prelucrătoare și anume: Uzinele de anvelope, Combinatele de prelucrare a maselor plastice în fire și fibre etc. S-a creat o bază pentru așezarea acestei tehnologii de control și în acest sens merită să evidențiem activitatea ce o desfășoară specialiștii de la Centrala industrială — Săvinești, Centrala de anvelope — București și Grupul petrochimic — Ploiești.

Pentru pregătirea cadrelor în acest domeniu, s-au organizat și se organizează conferințe de specialitate, în colaborare cu Centrul de statistică matematică a Academiei, și s-au inițiat de către minister cursuri scurte pentru însușirea statisticii matematice. S-au efectuat cursuri de specializare în anumite profile de control cum sînt cromatografie, spectrografie. Există o colaborare bună cu comisia de chimie analitică a Consiliului național al inginerilor și tehnicienilor. Cu sprijinul acesteia, difuzăm tot mai multe materiale de specialitate din străinătate pentru documentare.

În prezent, ne preocupă aplicarea unor asemenea metode care să conducă pe controlori la furnizarea de cît mai multe date informaționale. Nimeni nu poate trage concluzii corecte, care să-i servească la luarea deciziilor necesare, dacă nu dispune de date informaționale cu care să poată lucra. **Controlorul trebuie să fie de fapt „omul cheie" al întreprinderii care furnizează datele necesare cu privire la diferitele aspecte ale calității produselor fabricate.** Această activitate comportă însă o mare răspundere și anume, aceea de a furniza date informaționale sigure, care să fie, totodată, precise și complete. Indiferent dacă operațiile efectuate de personalul de inspecție și control iau forma unei verificări de fond a calității produselor (un bilanț al calității produselor) sau numai o analiză a deficiențelor calitative, acestea trebuie să se termine, întotdeauna, printr-un raport de control încheiat de controlorul respectiv. Știm că multe asemenea rapoarte zac în dosare, fără ca cineva să le fi consultat. În orice caz, **experiența a dovedit că în momentul cînd încerci să depistezi, pe flux, deficiențele calitative ale produselor livrate unui client oarecare, rapoartele de control — ținute la zi — ajută efectiv la găsirea cauzelor și mijloacelor de înlăturare a lor.** De aceea, ne străduim să determinăm pe toți controlorii să privească cu seriozitate întocmirea rapoartelor zilnice de control, iar pe conducerile întreprinderilor să le utilizeze, pentru a putea lua decizii cît mai corespunzătoare în funcție de situațiile concrete.

3. DEȘI au fost reglementate multe probleme care concură la asigurarea calității produselor, au rămas totuși în suspensie unele care se cer elucidate urgent. Bunăoară, **datorită faptului că salarizarea controlorilor este inferioară personalului din producție** (clasele de salarizare ale acestora nu pot fi atinse de controlori), se **creează în prezent o mare fluctuație, spre control îndreptîndu-se uneori oameni mai slab calificați.** De aceea, ar fi necesar ca această problemă să fie reanalizată și să i se găsească o rezolvare corespunzătoare. De asemenea, **pentru mărirea autorității șefului serviciului CTC din întreprindere ar fi de dorit ca, funcția acestuia să se ridice la nivel de inginer șef al calității.**

Considerăm, totodată, necesar ca, **în cadrul ministerului, să se organizeze o grupă de specialiști pentru analize și studii, în vederea extinderii unor metode de control moderne, de verificare a informațiilor primite de la beneficiari** etc. La ora actuală cei cîțiva salariați (3) existenți nu reușesc să facă față sarcinilor.

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

La Ministerul Industriei Materialelor de Construcții

UN PROGRAM COMPLEX DE AUTOUTILARE

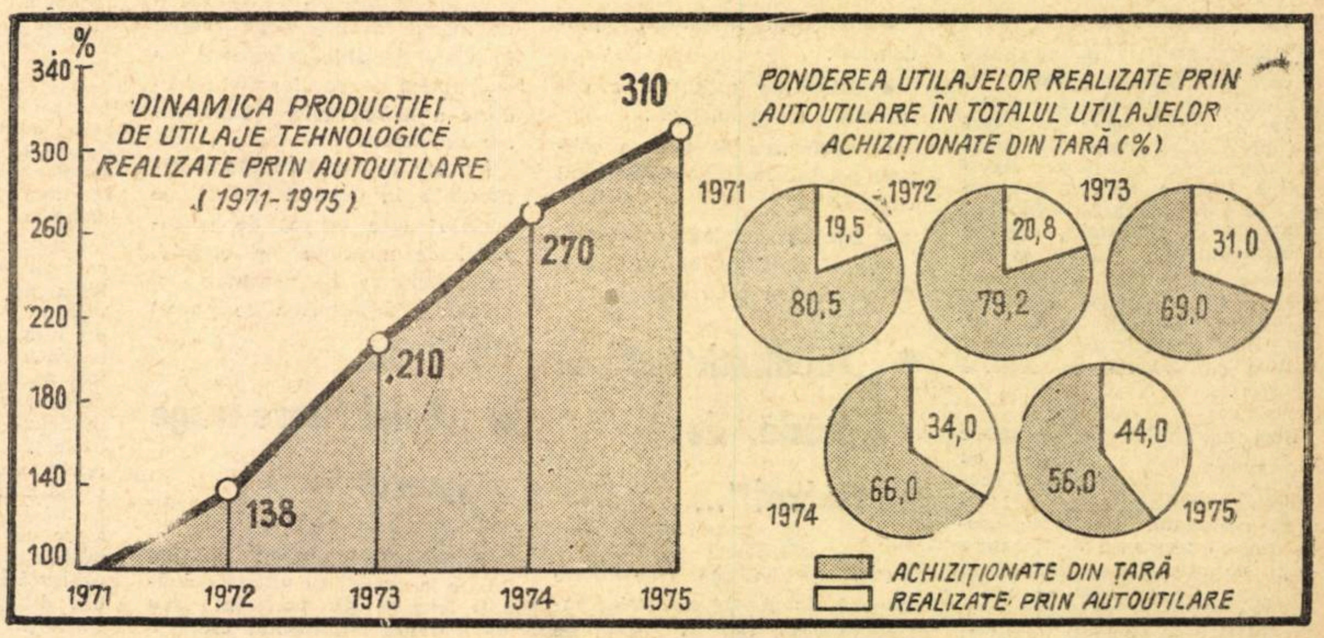

AVÎND SARCINA să sporească substanțial în acest cincinal producția, în condițiile unei largi diversificări, și să acopere mai bine nevoile șantierelor și cerințele fondului pieței, unitățile Ministerului Industriei Materialelor de Construcții își vor amplifica potențialul productiv prin alocarea de către stat a unor importante fonduri de investiții. Pentru a putea satisface necesitățile de dotare a noilor întreprinderi și de reutilare și modernizare a celor existente, ministerul a întocmit un amplu plan de autodotare pe perioada 1971—1975 prin al cărei înfăptuire uzinele Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini vor fi degrevate de o serie de sarcini în acest domeniu.

Așa cum rezultă din grafice, an de an va spori nu numai producția absolută de utilaje realizate prin forțe proprii, ci și ponderea acestora în totalul celor ce urmează a fi achiziționate din țară. Astfel, **dacă în 1971, valoarea utilajelor realizate prin autodotare se va ridica la 155 milioane lei, în 1975 această valoare va atinge 1600 milioane lei.** Potrivit programului stabilit, sînt prevăzute a fi asimilate sau modernizate circa 200 poziții de utilaje tehnologice.

Pentru realizarea acestora la un nivel tehnic ridicat și la parametrii înalți, în fiecare centrală industrială și în fiecare întreprindere vor fi întărite serviciile sau nucleele de concepție. La ora actuală au și fost elaborate o serie de documentații tehnice și de execuție fie pentru utilaje noi, fie pentru modernizarea unora aflate în exploatare. Totodată, vor fi lărgite capacitățile de producție a întreprinderilor specializte în construcția de mașini din cadrul ministerului, iar în secțiile mecanice ale celorlalte fabrici va fi generalizat schimbul II, iar acolo unde necesitățile vor cere și permite, va fi organizat schimbul III.

CINCINALUL 1971–1975

MODERNIZAREA AGRICULTURII (I)

PERSPECTIVELE de dezvoltare ale unei agriculturi sînt determinate de rolul acestia în cadrul economiei naționale, ca ramură de bază producătoare de produse alimentare, ca o condiție esențială de existență a societății omenești, și ca sursă de creștere a avuției naționale.

A mai încerca însă să demonstrăm rolul agriculturii în cadrul unei economii dinamice, aflată în plin proces de modernizare, echivalează, fără doar și poate, cu încercarea de a bate la o ușă larg deschisă. Practica mondială, experiența statelor industriale moderne, arată că o agricultură puternică, modernă, de înalt randament, cu productivitate ridicată și rentabilitate sporită este un însoțitor inevitabil al marii industrii, fără de care nu este posibil progresul economic general. Nu întîmplător, statele cu o economie modernă sau în curs de modernizare, dezvoltă o agricultură proprie, capabilă să satisfacă la un nivel tot mai înalt nevoile economiei naționale. Exemplul Franței, iar, mai recent, exemplul Angliei sînt edificatoare în această direcție.

Această legitate este cu atît mai valabilă pentru România care, făurindu-și o industrie modernă, dispune în același timp de condiții pedoclimatice favorabile pentru dezvoltarea unei agriculturi intensive și multilaterale, capabile să satisfacă nevoile de consum intern și să creeze în același timp disponibilități pentru export. De aceea, dezvoltarea agriculturii românești se înscrie pe linia generală a modernizării bazei tehnico-materiale, a modernizării structuri de producție, a formelor și metodelor de conducere, a înseși condițiilor de trai ale țărănimii.

Modernizarea agriculturii românești se află sub imperativul unor factori, concomitent interni și externi. Fapt este că, în țara noastră, elasticitatea cererii de produse agro-alimentare este încă mare, că ne aflăm departe de limita coeficientului de elasticitate a consumului alimentar. Și aceasta mai ales ca urmare a structurii actuale a consumului, în care produsele animaliere, legumele și fructele dețin încă o pondere mică, predominînd în mod abosolut consumul de cereale. Modernizarea agriculturii trebuie să permită și modernizarea consumului alimentar, astfel ca nu numai cantitativ, dar și calitativ, consumul alimentar al populației să se ridice la nivele similare celor din țările avansate. La fel de cunoscut este faptul că, față de resursele de producție de care dispune (teren, condiții naturale, mijloace de muncă și, mai ales, forță de muncă) aportul agriculturii la sporirea avuției naționale, în mod deosebit la sporirea venitului național, este încă redus. Existența unui nivel scăzut de productivitate a muncii agricole, în condițiile utilizării incomplete a forței de muncă din agricultură, constituie o piedică serioasă în calea modernizării nu numai a satului, ci a întregii economii românești.

De aceea, modernizarea agriculturii va trebui să asigure însemnate resurse de producție, respectiv forță de muncă, pentru creșterea economică a țării, fapt ce se va repercuta pozitiv asupra ansamblului economiei.

Obiectivul principal în această direcție îl constituie, desigur, **modernizarea producției.** Sub aspect cantitativ, caracteristica de bază a modernizării producției agricole o constituie ritmul înalt, rapid de sporire a producției. Potrivit prevederilor planului cincinal, în perioada 1971—1975, față de media perioadei 1966—1970, producția globală agricolă urmează să crească cu 36—49%. Este cel mai înalt ritm cunoscut în istoria dezvoltării agriculturii noastre, marcînd începutul unei noi etape de dezvoltare. Așa cum se subliniază în liniile directoare de dezvoltare a economiei pînă în 1980 și în prognozele pînă în 1990, vom asista la o creștere puțin obișnuită a producției agricole chiar pe plan mondial. Față de aceeași medie 1966—1970, producția globală agricolă va crește de: 2 ori în perioada 1976—1980, de 2,5 ori în perioada 1981—1985 și de 3 ori între anii 1985—1990.

Un asemenea ritm de sporire a producției agricole va situa România printre țările cu cea mai dinamică agricultură, iar evoluția rapidă din domeniul industrializării își va găsi corespondentul și în domeniul agriculturii. Pentru comparabilitate, amintim doar că, în perioada 1971—1975, ritmul mediu anual de sporire a producției agricole va fi de 6—7%, în timp ce în perioada 1927—1938 a fost doar de 1%, iar în perioada 1951—1969 a crescut la 4,3% (față de 3% cît este ritmul mediu anual mondial). Un asemenea tempo va devansa cu mult ritmul mediu anual de creștere a populației, asigurînd îmbunătățirea continuă a aprovizionării populației cu produse agroalimentare.

Sub aspect calitativ, modernizarea producției agricole presupune și importante mutații structurale, cu efecte mari asupra structurii suprafețelor cultivate, asupra raportului dintre ramuri în ce privește repartizarea și folosirea resurselor de producție. Este vorba, în primul rînd, de preponderența ce trebuie asigurată dezvoltării ramurilor animaliere, și, în mod deosebit, ramurilor producătoare de carne, fără de care nu este posibilă ameliorarea simțitoare a consumului alimentar.

Or. cu toate eforturile de pînă acum, continuăm să avem o structură necorespunzătoare a producției globale, care ne situează de abia la începutul procesului de intensificare și diversificare a agriculturii. Față de 50% și, uneori, chiar 60—65% cît reprezintă producția animalieră în structura valorică a producției globale din țările cu agricultură avansată, în țara noastră ponderea maximă la care s-a ajuns în ultimele două decenii nu a depășit 38%. De aceea, atît în cincinalul prezent, cît și în cele următoare, se prevede un ritm de creștere mai rapid pentru producția animalieră, pentru a asigura preponderența ramurilor animaliere.

O asemenea orientare necesită însă nu numai sporirea efectivelor și randamentelor în creșterea animalelor, ci și o restructurare a suprafețelor cultivate astfel ca. paralel cu dezvoltarea producției cerealiere alimentare, care continuă să rămînă pivotul întregii agriculturi, să fie extinsă cultura plantelor de nutreț, îndeosebi a celor producătoare de furaje bogate în proteine.

Mutații nu lipsite de importanță urmează să se producă în structura producției globale și ca urmare a sporirii, în ritm superior celui de pînă acum, a producției de legume și fructe, a celei de sfeclă de zahăr și alte produse agroalimentare, caracteristice unei agriculturi intensive.

Este de la sine înțeles că o asemenea intensificare de ordin cantitativ și calitativ în domeniul dezvoltării producției agricole nu poate fi asigurată fără **o revoluționare a însăși bazei tehnico-materiale a agriculturii.** Dintre multiplele și complexele aspecte pe care le prezintă această problemă, voi insista asupra unuia singur, care mi se pare însă a fi generalizator și anume **industrializarea agriculturii.** privită în conceptul ei larg ca un proces complex-tehnic, economic și social — care apropie condițiile de muncă din agricultură de cele din industrie. În acest context, industrializarea agriculturii se suprapune principalelor tendințe și elemente ale revoluției tehnico-științifice contemporane-revoluția mecanică chimică, revoluția biologică și revoluția managerială.

În mod deosebit este necesar a fi subliniate cerințele și perspectivele sporirii și modernizării continue a parcului de mașini și tractoare, astfel ca să asigure rezolvarea problemei privind **mecanizarea complexă** a lucrărilor agricole.

Cît privește un alt domeniu al industrializării agriculturii — **chimizarea** —, afectarea în cincinal a unei cantități de îngrășăminte chimice de circa 2,8 ori mai mare decît în cincinalul 1966—1970, va apropia agricultura românească de nivelul țărilor cu consum ridicat de îngrășăminte nu numai pe hectar, ci și pe locuitor. Începînd din 1980, cantitatea de îngrășăminte chimice alocată agriculturii va fi la nivelul cerințelor unei agriculturi moderne.

Nu putem să nu amintim faptul că în cadrul programului național de **îmbunătățiri funciare,** îndeosebi a celui de **irigații,** actualul cincinal constituie o etapă esențială, a cărei finalitate se va exprima în irigarea a circa 2 milioane ha teren. În continuare, pînă în 1990 va fi irigată practic întreaga suprafață care se justifică din punct de vedere economic. Subliniem în mod deosebit semnificația acestei acțiuni de durată pentru că, alături de dezvoltarea creșterii animalelor, irigațiile constituie cadrul general de desfășurare a procesului de industrializare a agriculturii, dînd stabilitate și continuitate procesului de producție din agricultură. Dacă zootehnia și legumicultura permit aplicarea directă a metodelor industriale de organizare a muncii, irigațiile favorizează micșorarea dependenței agriculturii față de influența negativă a factorilor naturali, accentuînd caracterul de agroindustrie.

O remarcă deosebită necesită **promovarea revoluției biologice** în domeniul ameliorării plantelor și animalelor. prin creearea de noi rase de animale și noi soiuri de plante, cu potențial biologic mai ridicat, capabile să utilizeze economic noile condiții de producție din agricultura noastră. Elaborarea și punerea în aplicare a programului național de producere și folosire a semințelor de soi, a materialului săditor și a animalelor de prăsilă va crea premise optime pentru industrializarea agriculturii românești.

Desfășurarea procesului de industrializare a agriculturii necesită un **volum sporit de investiții,** pentru înlocuirea, dezvoltarea și perfecționarea fondurilor fixe ale agriculturii. Practica mondială arată că modernizarea agriculturii, transformarea ei într-o agroindustrie, apropierea condițiilor de muncă de cele din industrie, presupune în mod obligatoriu creșterea mai rapidă a productivității muncii în agricultură față de industrie, cel puțin în perioada de lichidare a acestei rămîneri în urmă. Pe lîngă micșorarea absolută a populației active din agricultură. realizarea acestui obiectiv esențial depinde într-o măsură hotărîtoare de creșterea înzestrării tehnice a muncii în agricultură, pe baza investițiilor. Ca urmare, sporirea volumului de investiții și corelarea ponderii investițiilor acordate agriculturii cu partciparea ei la crearea ventului național începe să devină un imperativ a cărui încălcare, cum s-a întîmplat în anii anteriori, se transformă într-o frînă în calea dezvoltării agriculturii. În acest context trebuie privită măsura adoptată de conducerea partidului de a mări substanțial volumul investițiilor acordate agriculturii. Cele 80 miliarde lei investiții din fondurile centralizate ale statului, pe care le va primi agricultura în acest cincinal, reprezintă dublul volumului de investiții în agrcuitură din cursul cincinalului precedent și egalul investițiilor pentru întreaga economie din primul cincinal. Este, de presupus că, dat fiind ritmul accelerat în care se prevede să se desfășoare intensificarea producției agricole, volumul și ponderea investițiilor acordate agriculturii vor crește și mai mult. O asemenea politică reflectă. nu numai atenția acordată agriculturii, ci și capacitatea crescîndă a economiei naționale de a îndrepta resurse de producție sporite spre dezvoltarea agriculturii.

prof. dr. O. PARPALĂ

PERFECȚIONAREA planificării proceselor de producție din agricultură și tendința de optimizare a folosirii condițiilor naturale fac tot mai necesar ca raportul dintre cunoștințele asupra naturii și procesele economice să nu fie exprimat numai calitativ, ci să îmbrace și o expresie cantitativă, cifrică. În sprijinul acestui deziderat major vine apariția lucrării „Bonitarea terenurilor agricole scrisă de dr. ing. D. Teaci și apărută în editura „Ceres". Rod al unei preocupări de mai mulți ani, autorul prezintă o metodă de bonitare a terenurilor agricole care permite o cuantificare a favorabilității terenurilor, a diferențierilor de fertilitate de la o unitate ecologică omogenă la alta. Necesitatea bonitării terenurilor agricole a apărut ca un imperativ economic, în ultima perioadă, ceea ce a făcut ca într-un număr mare de țări să se întreprindă cercetări în acest domeniu. Concepția metodologică a lui D. Teaci, care are în vedere suma factorilor naturali (sol, relief, climă, hidrologie), exprimată prin puncte în cadrul unei scări închise de 100 de puncte, prin care se caută să se redea fertilitatea potențială a terenurilor, s-a contrapus metodei de bonitare pe baza rezultatelor obținute în producție (exprimată prin producția globală și venitul net). Nu o dată metodele au fost confruntate pe plan internațional la diferite congrese și consfătuiri și tot mai mulți sînt adepții concepției exprimării favorabilității potențiale adoptate de dr. D. Teaci (cu variante de exprimare a potențialului natural materializat în special prin diferite scări și scheme de bonitare). Contribuția adusă de autor nu este numai metodologică, conceptuală ci a rezultat din prelucrarea unui material foarte bogat, pe baza căruia s-a întocmit o primă bonitare a terenurilor agricole pe întreaga țară la scara de 1/1.000.000, lucrare care a fost aprofundată la scara de 1/500.000, fiind în curs de executare o lucrare de bonitare a terenurilor agricole (pentru categoriile de folosință și principalele culturi: grîu, porumb, floarea soarelui, sfecla de zahăr, cartofi) la scara de 1/200.000.

O lucrare privind

CUANTIFICAREA RAPORTULUI NATURĂ — ECONOMIE

În lucrare sînt prezentate atît permisele de la care se pleacă în aprecierea influenței diferiților factori naturali asupra dezvoltării plantelor agricole, cît și o descriere amănunțită a metodei, descriere însoțită de tabele și diagrame care permite oricărui specialist (care dispune de informațiile necesare) să-și întocmească un studiu de bonitare (indiferent de scară) la oricare întreprindere agricolă din țară. Stilul clar, cîteodată didactic al lucrării permite folosirea ei ca un îndrumător prețios în lucrările de bonitare. Bazîndu-și metoda pe studii aprofundate și pe un bogat material informativ. autorul prezintă și o serie de corelații economice între condițiile naturale din țara noastră, și rezultatele obținute. Cercetările confirmă corelația ce există între aprecierea favorabilității potențiale a terenurilor și a nivelului producțiilor obținute, corelații care întăresc desigur veridicitatea metodei propuse.

Apreciind la justa ei valoare lucrarea, trebuie să accentuăm asupra necesității perfecționării în continuare a sistemului de notare, pentru a exprima cît mai complet caracterul potențial al diferitelor terenuri. Desigur această problemă se ridică în special o dată cu aprofundarea studiilor la scări mai mari, unde trebuie să fie exprimate diferențe sezizabile în cadrul unui teritoriu restrîns. În același timp. așa cum sesizează de fapt și autorul, în etapa actuală de dezvoltare a agriculturii țării noastre, cînd mijloacele de producție se dezvoltă rapid atît ca valoare cît și ca diversificare a formei, bonitarea numai a condițiilor ecologice intrinsece, care exprimă renta diferențială I, nu este suficientă. Se cer dezvoltate tot mai mult cercetările care să exprime relația ecologie-mijloc.plantă și să se stabilească diferiți coeficienți de corecție a condițiilor naturale în raport cu mijloacele folosite, exprimînd în felul acesta implicațiile rentei diferențiale II.

Aceste deziderate nu împietează însă cu nimic asupra importanței lucrării pe care o recenzăm. Prin ea se face o importantă legătură între științele naturii și cele economice. Dacă pînă acum exprimarea calitativă a diferențierilor de fertilitate puteau să fie luate în considerare în procesul de planificare a agriculturii, prin cunoștințele specialiștilor și a experienței lor, introducerea tot mai activă în procesul de planificare a metodelor economico-matematice și a mașinilor electronice de calcul cere o cuantificare cît mai exactă a diferențierilor naturale. Fără această cuantificare nu se mai poate face legătură între vastele rezultate ale studiilor naturii și procesul de optimizare a folosirii condițiilor naturale în cadrul dezvoltării planificate a agriculturii. Tocmai în aceasta constă importanța lucrării dr. D. Teac care pune bazele unei noi forme de colaborare între științele naturii și cele economice, relații bazate pe o exprimare condițională cuantificată a fenomenelor naturale, excluzînd în mare măsură subiectivismul și, de multe ori, empiristul dat de imposibilitatea planificatorului — economist de a lua în considerație rezultatele științelor naturii.

dr. ing. S. HARTIA

PRESTĂRILE DE SERVICII

PENTRU POPULAȚIE, SECTORUL TERȚIAR ARE O ÎNSEMNĂTATE PRIMARĂ!

- **Lucrări și servicii cuprinse în aproape 100 de activități și peste 130 de domenii;**
- **13 meseriași la fiecare mie de locuitori din mediul urban;**
- **Anomalii de diseminare în rețeaua unităților de deservire;**
- **Un cuartet critic: calitatea, respectarea termenelor, comportarea față de populație și... exactitatea tarifelor;**
- **Lipsuri vechi în cartiere noi;**
- **Planuri de perspectivă.**

IN ACTUALUL cincinal serviciile vor cunoaște o dezvoltare însemnată. Orientarea către dezvoltarea în ritm susținut a serviciilor în țara noastră corespunde, de altfel, și tendințelor ce se manifestă în acest domeniu pe plan mondial.

Acționînd pe linia sarcinilor și a rolului ce-i revine în acest domeniu cooperația meșteșugărească, largă organizație socialistă obștească cu caracter economic, contribuie la satisfacerea unora din cerințele de fiecare zi a populației. În sfera serviciilor efectuate cu plată populației, cooperația meșteșugărească execută în prezent prin unitățile sale, o gamă variată de lucrări și servicii, cuprinse în aproape 100 activități și peste 130 meserii.

În volumul total al serviciilor cu plată efectuate populației pe întreaga economie națională activitatea de deservire desfășurată în unitățile cooperației meșteșugărești reprezenta în 1970 o pondere de 21,3%, fiind în cea mai mare parte servicii cu caracter industrial.

UN ACCENT deosebit a fost pus pe creșterea și întărirea bazei tehnico-materiale și pentru îmbunătățirea situației nesatisfăcătoare a fondului de spații deținut de unitățile prestatoare de servicii. În perioada 1960—1970 au fost construite din fonduri proprii în fiecare județ și marea majoritate a localităților urbane peste 340 de obiective de deservire, în valoare de aproape 415 milioane lei, concretizate în complexe, case de modă, stații auto, spălătorii, curățătorii chimice-vopsitorii și altele.

Paralel, s-a îmbunătățit dotarea unităților cu mașini și utilaje. scule, aparatură de măsură și control, mobilier și altele, numai în ultimii cinci ani investindu-se pe ansamblu în acest scop fonduri de peste 554 milioane lei, din care o bună parte au fost afectate sectorului de deservire. Este însă de subliniat faptul că, deși s-au elaborat programe de dotare și reechipare a unităților prestatoare, încă n-a fost asigurată înzestrarea lor corespunzătoare, mai cu seamă în ceea ce privește utilajele de precizie și mijloacele de transport din cauza dificultăților de procurare, situație care se menține încă.

Organizarea și dezvoltarea producției pentru autoutilare a contribuit desigur la îmbunătățirea dotării în anumite activități, ea este însă mult prea restrînsă în raport cu diversitatea lor și nu acoperă nevoile pe această linie.

Dezvoltarea accentuată a serviciilor a ridicat și problema asigurării numărului necesar de meseriași și a pregătirii lor corespunzătoare, mai ales pentru activitățile noi, determinate de progresul tehnic. Începînd din anul 1967 a fost introdusă forma de pregătire prin ucenicie la locul de muncă, care a dus atît la scurtarea duratei de pregătire, cît și la creșterea posibilităților de cuprindere și calificare a unui număr mai mare de persoane. În același timp, aplicarea acestei forme de pregătire a contribuit și la reducerea cheltuielilor de școlarizare pe un ucenic cu peste 3500 lei, cu toate că în această perioadă indemnizațiile au fost substanțial majorate.

Avem astăzi zece complexe școlare, iar numărul de cooperatori școlarizați și cuprinși în producție în anii 1966—1970 se ridică la peste 35 000, majoritatea acestora fiind instruiți prin ucenicie la locul de muncă. În același timp s-a ridicat calificarea la un număr de aproape 54 000 meseriași.

NUMĂRUL unităților prestatoare de servicii, a centrelor de primire a comenzilor și a atelierelor de execuție a lucrărilor, a ajuns la sfîrșitul anului 1970 la aproape 12 400. A crescut an de an și numărul cooperatorilor cuprinși în activitatea de deservire, ajungînd de la circa 84 000 cîți erau în anul 1965, la peste 100 mii în anul 1970. În prezent cooperația meșteșugărească dispune în deservire de aproape 13 cooperatori pentru fiecare 1000 de locuitori din mediul urban.

Un accent mai susținut s-a pus pe dezvoltarea unor lucrări și servicii din domeniul întreținerii și reparării obiectelor de folosință îndelungată sau a prestațiilor în construcții.

Pentru întreținerea și repararea bunurilor electronice și electromecanice de folosință îndelungată aflate în posesia populației rurale, au fost studiate formele cele mai indicate, ținînd seama de frecvența solicitărilor și programul de muncă al populației rurale, introducîndu-se trei sisteme de deservire: unități permanente cu program zilnic de lucru. puncte fixe de depanare cu program de 1—2 zile pe săptămînă și ateliere mobile.

În prezent există 70 unități permanente și 550 puncte fixe. De asemenea, conform programului menționat trebuia să se organizeze pînă la finele anului 1970 un număr de 150 ateliere mobile, însă datorită numărului redus de autodube repartizate cooperației meșteșugărești în acest scop nu s-au realizat decît 90 de asemenea ateliere.

Greutățile întîmpinate în asigurarea spațiilor necesare organizării unităților permanente și a punctelor fixe și mai ales lipsa unui număr suficient de mijloace de transport pentru ateliere mobile au făcut ca în prezent numai circa 60% din numărul comunelor să poată beneficia de serviciile cooperației meșteșugărești în activitățile menționate. Pentru anii 1971—1975 este prevăzută dezvoltarea în continuare a activității de deservire în mediul sătesc, astfel încît pînă la sfîrșitul anului 1975 unitățile prestatoare de servicii să acopere toate localitățile rurale.

CU TOATE măsurile luate pînă în prezent pentru dezvoltarea și îmbunătățirea deservirii populației, există încă rămîneri în urmă într-o serie de activități, atît pe județe cît și pe localități. În cadrul județelor, rețeaua unităților de deservire continuă să fie, în general, mai dezvoltată și diversificată în orașele reședință, unde este organizată marea majoritate a activităților și mult mai limitată în celelalte localități urbane.

Independent de acestea, buna deservire a populației într-o serie de activități este influențată negativ și de numărul redus de unități, cum este cazul la repararea și întreținerea de locuințe, instalații electrice și sanitare, tinichigerie și lăcătușerie, reparații de mobilă și lucrări de tapițerie, întreținerea și repararea bunurilor electrotehnice și electronice în mediul rural și altele. precum și de numărul insuficient de cadre calificate și mai ales în unele meserii ca: instalatori, tinichigii, vopsitori auto, zidari, tîmplari, marochineri, depanatori de televizoare, bijutieri.

În activitatea lor, unitățile cooperației meșteșugărești au întîmpinat și o seamă de greutăți, dintre care se relevă unele cu consecințe negative mai accentuate asupra dezvoltării serviciilor. Astfel, cu toate eforturile făcute pentru construirea de noi spații de lucru, acestea nu conduc în toate cazurile la sporirea corespunzătoare a suprafețelor de deservire, întrucît o parte din ele trebuie să înlocuiască spațiile pierdute prin demolări, pe care adesea consiliile populare, contrar reglementărilor în vigoare, nu le compensează. Exemplificativ în acest sens este faptul că în anul 1969, numai în orașele Baia Mare, Ploiești, Tulcea și Constanța, au fost demolate peste 3800 mp de spații aparținînd cooperației meșteșugărești, față de care nu s-au primit în compensație decît circa 660 mp, iar în anul 1970 acest sector a pierdut prin demolare în 18 județe, o suprafață de peste 4800 mp în care erau organizate și funcționau un număr de 113 unități coperatiste.

În același timp, extinderea rețelei de servicii cu caracter meșteșugăresc în cartierele noi de locuințe este îngreunată de faptul că, deși prin planurile de sistematizare au fost prevăzute spații pentru deservire care ar trebui să se realizeze paralel cu construirea locuințelor, de multe ori se produc necorelări în executarea concomitentă a acestora, ceea ce face ca populația noilor cvartale să nu poată beneficia de servicii dintre cele mai trebuincioase.

Asemenea aspecte se întîlnesc în multe din cartierele noi de locuințe din Cluj, Baia Mare, Turnu Severin, Ploiești și altele, ca de altfel și în municipiul București în cartierele Titan, Colentina, Berceni, Drumul Taberei. În cartierul Titan, de exemplu, întins pe o suprafață de 7 kmp cu o populație de 100 mii locuitori, cooperația meșteșugărească nu dispune în prezent decît de aproximativ 1900 mp spații de deservire. deși conform normelor de dezvoltare a activității este necesară o suprafață de 10.000 mp. Insuficiența spațiilor, face ca în zona menționată să activeze numai 290 cooperatori față de 1600 cîți ar fi necesari. În aceste condiții există numai 30 croitori față de 440 necesari, 44 cizmari față de 172, iar frizeri-coafori 166 față de 334 necesari și așa mai departe. Unele activități cum sînt cele de reparat ceasuri, stilouri și ochelari, instalații electrice, sanitare și altele, din lipsa spațiilor necesare, nu s-au putut organiza de loc. Mai trebuie avută în vedere și necesitatea dispersării centrelor de deservire din noile cartiere, astfel încît ele să nu fie amplasate exclusiv în centrul perimetrului respectiv.

La fel se impune găsirea unor soluții pentru înlocuirea utilajelor vechi și a mijloacelor de transport uzate, pentru asigurarea unităților cu materii prime, materiale și piese de schimb atît din punct de vedere al calității lor, cît mai ales al varietății sortimentale. În mod deosebit se remarcă lipsa materialelor de construcții în activitatea de întreținere și reparații de imobile, precum și a celor de instalații electrice și sanitare, ceea ce face ca solicitările crescute ale populației în aceste domenii să nu poată fi totdeauna satisfăcute.

PLANUL CINCINAL elaborat și fundamentat pe criterii științifice prevede ca pe total cooperație meșteșugărească, volumul încasărilor de la populație prin unitățile de deservire să crească; cu 56,7% față de 1970.

Realizarea acestui nivel este însă condiționată de asigurarea bazei tehnico-materiale. a cantităților necesare de materiale de construcții, utilaje și mijloace de transport corespunzătoare creșterii substanțiale a sarcinilor de deservire în actualul cincinal.

În orientarea dezvoltării activității de deservire în perioada 1971—1975 s-a avut în vedere sporirea mai rapidă a activităților care față de cererile populației prezintă unele rămîneri în urmă. Astfel, s-a prevăzut dezvoltarea într-un ritm mai susținut a serviciilor de întreținere și reparare a bunurilor de folosință îndelungată, a activității de spălătorie, curățătorie chimică și vopsitorie, a prestațiilor în construcții, a serviciilor la domiciliul populației și altele.

Atingerea nivelelor stabilite necesită — dezvoltarea corespunzătoare a capacităților de deservire. De aceea, pentru perioada 1971—1975 s-a prevăzut, printre altele, construirea din fonduri proprii a 170 complexe de deservire, 23 stații auto, 19 spălătorii și curățătorii chimice, precum și un număr însemnat de ateliere.

În proiectarea obiectivelor de investiții pentru activitatea de servicii se va urmări îmbunătățirea condițiilor de deservire a clientelei, modernizarea centrelor de primire a comenzilor prin introducerea de mobilier adecvat genului de activitate și diferențiat ca tip în funcție de gradul unităților și al localităților unde vor fi amplasate.

În întregul cincinal 1971—1975 se vor pregăti un număr de circa 100 000 cadre în diferite specialități, mai ales în cele care sînt deficitare, cum sînt meseriile din activitatea de prestări în construcții sau care încep să devină deficitare ca: lenjerie, croitori, cizmari, tîmplari, precum și în cele care pot constitui o problemă în anii viitori. datorită dezvoltării serviciilor respective, ca: depanatori auto, depanatori de televizoare, vopsitori și curățători în spălătoriile chimice și altele. Dintre aceștia, o mare parte vor fi calificați prin forma de ucenicie la locul de muncă, iar pentru unele meserii ca televiziorști, cosmeticieni și altele, prin școlarizare postliceală, precum și prin școli de maiștri, cursuri de calificare și practică la locul de muncă. În perioada 1971—1975 se vor construi încă 5 complexe școlare la București, Timișoara, Cluj, Odorhei și Brăila, concomitent cu lărgirea capacităților de școlarizare a școlilor din Arad, Craiova, Ploiești și Breaza.

Pentru aceeași etapă, pe linie tehnico-organizatorică s-a stabilit:

- organizarea de unități dispecer într-o serie de localități și activități care se pretează la aceasta;
- organizarea de unități cu deservire rapidă în locuri cu afluență mare de vizitatori;
- extinderea unor servicii în incinta întreprinderilor și în alte locuri de muncă unde își desfășoară activitatea un număr mai mare de cetățeni;
- organizarea unor unități care să preia de la populație unele comenzi complexe de servicii și să asigure executarea lor prin antrenarea celorlalte unități cooperatiste de profil;
- se va dezvolta în continuare producția pentru autoaprovizionare, organizînd noi unități specializate și asimilînd noi tipuri de scule, mașini și utilaje specifice activităților ce se desfășoară. În același timp, se duc discuții cu organizațiile cooperatiste din țările socialiste și din alte țări în vederea încheierii unor convenții de colaborare pe o perioadă mai îndelungată, pentru utilaje, mașini și dispozitive necesare dotării unităților de deservire;
- profilarea unor unități pentru realizarea unor accesorii și aplicații ornamentale;
- îmbunătățirea și lărgirea normelor orientative de dezvoltare a activității și de amplasare a unităților pe teritoriul localităților;
- se vor elabora pe activități și gen de obiective proiecte tip de construcții pe mai multe mărimi, potrivit cu localitățile și cartierele ce se construiesc în țară;
- în vederea perfecționării conducerii și îmbunătățirii activității de deservire, apare necesitatea revederii actualei delimitări teritoriale între sectoarele prestatoare de servicii în spiritul transformărilor economice, sociale, demografice și de urbanizare ce au avut loc în țara noastră. Aceasta va conduce și la aplicarea unor reglementări unitare în domenii cum sînt nivelul tarifelor, remunerarea muncii și altele, spre a se frîna fluctuația meseriașilor dintr-un sector în altul, în funcție de condițiile de plată mai avantajoase ce se oferă, în multe cazuri nejustificate din punct de vedere economic.

În principiu, considerăm util și eficient ca în fiecare localitate din mediul sătesc, organizarea și dezvoltarea sarcinilor cu caracter meșteșugăresc să intre în sarcina și răspunderea exclusivă a unui singur organism. În serviciile unde un singur sector nu poate face față cererilor populației, desigur că vor exista situații cînd, în aceeași localitate, își vor desfășura activitatea mai multe sectoare economice.

Aceasta ar conduce, printre altele, atît la crearea unor condiții mai bune pentru dezvoltarea colaborării și cooperării cu cooperativele agricole și cele de consum, cît și la folosirea mai eficientă a unor resurse materiale și de forță de muncă existente în mediul sătesc. Concretizarea acestor măsuri și a altora pe care nu le-am mai menționat, adăugată reglementării unor probleme ce-și așteaptă încă rezolvarea și bazată pe munca asiduă, competentă și neprecupețită a tuturor celor care activează în cooperația meșteșugărească, va contribui fără îndoială la continua diversificare și îmbunătățire a calității prestărilor de servicii, spre cît mai deplina satisfacere a cererilor populației.

Constantin HUȘTEA
director al Direcției Planificării
din UCECOM

MARKETING-UL ȘI PROMOVAREA SCHIMBURILOR INTERNAȚIONALE

Interviu acordat „Vieții economice" de tovarășul ing. CORNEL BURTICĂ, ministrul comerțului exterior

● Ce importanță prezintă organizarea seminarului internațional de marketing de la Timișoara ?

— Seminarul internațional de marketing, ce se va desfășura între 1 și 3 iulie a.c. la Timișoara, organizat de Federația Internațională de Marketing, în colaborare cu Asociația Română de Marketing, reprezintă prima manifestare de acest gen în țara noastră și va constitui un cadru de dezbateri, la nivelul realizărilor mondiale în acest domeniu, ale multiplelor aspecte legate de implementarea marketingului modern.

Țin să evidențiez faptul că acest seminar beneficiază de înaltul patronaj al președintelui Consiliului de Stat, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

● Ce tematică abordează seminarul ?

— Ca obiectiv general, seminarul vizează unul din deziderátele majore ale vieții contemporane — promovarea relațiilor economice internaționale ; de altfel, tema seminarului este „Marketingul și promovarea relațiilor economice internaționale". Din punct de vedere practic, seminarul este structurat în cinci secțiuni, care vor cuprinde o largă problematică a marketingului modern :

— Conceptul de marketing și implicațiile sale ;
— Rolul cercetării în marketing și utilizarea tehnicilor adecvate ;
— Marketingul ca instrument al politicii de investiții ;
— Distribuția și strategia de marketing ;
— Marketingul în diferite domenii.

● Ce ne puteți spune despre participarea la seminar ?

— La lucrările seminarului, care vor avea loc în Aula Universității Timișoara, vor participa peste 400 specialiști, dintre care circa 100 specialiști din străinătate. Intenționăm să realizăm un schimb de opinii și experiență între specialiștii români și străini, pe marginea unor expuneri prezentate de specialiști de prestigiu din Franța, Anglia, Olanda, R. F. a Germaniei, Italia, Polonia, Ungaria și România. Sîntem convinși că, prin nivelul participării, prin tematica actuală pe care o abordează, această manifestare va adăuga o valență prestigiului internațional al țării noastre.

● UZINĂ NOUĂ. — *În orașul Bistrița din județul Bistrița Năsăud a început construcția Uzinei de utilaje pentru industria materialelor de construcții și refractare. Noua uzină va produce aproape 20 de tipuri de utilaje.*

● O LINIE DE ACID SULFURIC. — *La Uzina de produse chimice de la Valea Călugărească a intrat în probe tehnologice cea de-a doua linie de fabricare a acidului sulfuric. Echipată cu aparatură complet automatizată, noua unitate va produce anual, începînd cu semestrul viitor, 200 000 tone substanță pură. În plină desfășurare se află lucrările de construcție a instalației de acid fosforic, cu o capacitate de 55 000 tone pe an, și cele pentru extinderea capacității existente a secției de superfosfați cu încă 70 000 tone substanță activă.*

● ÎN PROBE TEHNOLOGICE. — *La Combinatul de materiale de construcții Chistag-Bihor, a intrat de curînd în probe tehnologice a doua linie de fabricat ciment. Capacitatea ei anuală va fi, în final, de 320 000 tone ciment.*

NOI OBIECTIVE ECONOMICE

● DEPOZIT DE MINEREURI. — *În zona sudică a noului port Constanța au fost terminate lucrările de construcție, dotare și amenajare a celui mai mare depozit de minereuri, care se întinde pe 440 metri și însumează o suprafață de exploatare de circa 16 000 mp.*

● HÎRTIE CRISTAL. — *La Fabrica „Reconstrucția" din Piatra Neamț, a început să producă, în cadrul probelor tehnologice, o nouă instalație. Este vorba despre mașina de fabricat hîrtie pergaminată și cristal, cu o capacitate de 8 500 tone anual, prima de acest fel din țară. Hîrtia pergaminată și cristal este deosebit de solicitată la ambalarea produselor farmaceutice, alimentare și, în general, a celor fragile.*

● INSTALAȚIE PENTRU MĂCINAREA FOSFORITELOR. — *În cadrul Uzinei de superfosfați și acid sulfuric de la Năvodari a intrat în probe tehnologice o instalație pentru măcinarea fosforitelor cu o capacitate zilnică de 2 000 tone. Instalația este complet mecanizată și, în proporție de peste 80%, automatizată.*

CĂRȚI

OGLINDĂ A DRUMULUI PARCURS

CEEA CE acum cinci ani nu era decît o anticipare sprijinită, ce-i drept, pe studiul necesității și al posibilității, dar și pe voința fermă de a concentra energiile și de a birui adversitățile, se află astăzi aevea sub ochii noștri, cristale neprețuite de trudă și talent, oferite cu dărnicie de popor sub conducerea clarvăzătoare și tenace a partidului nostru comunist. În anii planului cincinal ce l-am depășit, peisajul nostru economic s-a modificat substanțial. Este firesc, la început de drum spre zări și mai promițătoare, care au implicat spre a le discerne și proiecta, calcule mai fastidioase, decizii și mai cutezătoare, să revenim cu ochii minții asupra drumului parcurs, să încercăm să desprindem determinațiile și specificațiile acelor necesități și posibilități care au asigurat convertirea spațială, structurală a suitei secvențiale de acțiuni înscrise în planul de dezvoltare a economiei naționale pe perioada 1966—1970. Căci, deși am trecut la înfăptuirea cincinalului 1971—1975 — elaborat de partid cu participarea întregului popor —, nu este de prisos să ne îndreptăm din nou și din nou atenția spre ceea ce a intrat de pe acum în istorie, atît pentru a desprinde mai profund semnificația constantelor politicii P.C.R., cît și pentru a sesiza mai bine imperativele etapei actuale, reflectate în hotărîrile Congresului al X-lea al P.C.R. și în documentele de partid și de stat apărute ulterior.

O cerință de acest gen o împlinește volumul **Dezvoltarea economiei românești (1966—1970)**, apărut recent în Editura politică. Găsim în acest volum, alături de expunerea elocventă a politicii economice a P.C.R. în perioada 1966—1970, o frescă sugestivă a realizărilor economiei naționale în acest cincinal.

Lucrarea debutează cu un studiu introductiv al prof. univ. Manea Mănescu, în care se face o caracterizare succintă a politicii P.C.R. în perioada cincinalului trecut, se consemnează sintetic rezultatele obținute și se prezintă principalele dominante ale programului de dezvoltare economico-socială pentru perioada 1971—1975 și pînă în 1980, elaborat de Congresul al X-lea al P.C.R. Analizînd liniile directoare ale politicii P.C.R., autorul evidențiază rolul Partidului Comunist Român de forță conducătoare a dezvoltării economico-sociale a României socialiste.

În cele șase capitole ale cărții — elaborate de un colectiv de autori — se analizează pe larg coordonatele fundamentale ale politicii P.C.R. în perioada cincinalului 1966—1970, dezvoltarea în ritmuri înalte a economiei naționale, mutațiile în structura acesteia, rolul cincinalului menționat ca etapă importantă în creșterea eficienței economice a întregii activități, ridicarea nivelului de trai material și cultural al populației, precum și direcțiile principale ale dezvoltării României pe perioada 1971—1975.

Datele primare care stau la baza analizelor sînt, desigur, cunoscute, însă autorii le confruntă cu cifrele din perioadele anterioare, cu cele din alte sectoare sau cu cele din alte țări, deduc și explicitează aspecte dinamice și structurale, pe care le prezintă sintetic în grafice și tabele cu mare forță sugestivă.

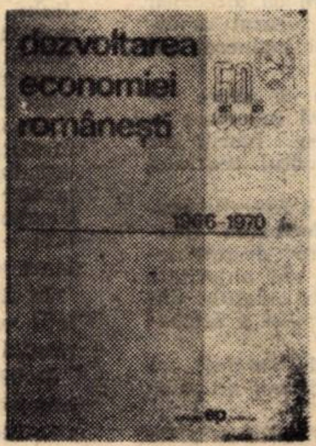

În lucrare se demonstrează caracterul dinamic și totodată echilibrat al dezvoltării întregii economii românești în anii cincinalului trecut — creșterea în ritmuri superioare a venitului național și a numărului de salariați în comparație cu ritmul de creștere a populației, sporirea mai rapidă a producției industriale și a exportului în raport cu ritmul produsului social, apropierea ritmului de creștere a producției bunurilor de consum de cel al venitului național (fondul de consum a fost în 1970 cu 35% mai mare decît în 1965) ș.a.

Dezvoltarea puternică a economiei naționale și a vieții social culturale a fost posibilă în această perioadă datorită ratei înalte a acumulării — 30,3% din venitul național în cincinalul 1966—1970 față de 25,7% în anii 1961—1965 —, precum și preocupărilor pentru folosirea cît mai eficientă a mijloacelor, modernizării economiei, îmbunătățirii repartizării teritoriale a forțelor de producție și, implicit, ridicării nivelului de trai al populației — scopul suprem al politicii P.C.R. și totodată una din condițiile principale ale ritmurilor superioare ulterioare.

Deosebit de pregnante sînt modificările structuale — cantitative și calitative. În carte se analizează pe larg raporturile noi ce s-au format între ramurile economiei, transformările profunde înăuntrul acestora — asigurînd o bază temeinică pentru asimilarea și promovarea accelerată a realizărilor revoluției tehnice-științifice actuale. Industria și-a consolidat rolul conducător, iar la o serie de produse de bază, țara noastră se situează astăzi pe primele 20 de locuri. Pe fondul dezvoltării armonioase și echilibrate a tuturor ramurilor producției materiale, agricultura, una din ramurile hotărîtoare ale creșterii economice, a realizat noi progrese pe linia modernizării sale. Sînt deosebit de elocvente analizele referitoare la creșterea numerică și la schimbările calitative în structura forței de muncă, la ameliorarea repartizării teritoriale a forțelor de producție.

Pe baza succeselor obținute în cincinalul 1966—1970, sintetizate în creșterea susținută a venitului național, se reliefează măsurile însemnate luate pentru îmbunătățirea condițiilor de trai și de muncă ale populației. Îmbunătățirea salarizării și sporirea numărului de salariați, creșterea salariului real și a veniturilor reale se reflectă în ridicarea nivelului consumului de produse și servicii, îmbunătățirea condițiilor de muncă, de odihnă și de locuit, ridicarea gradului de instruire, îmbunătățirea ocrotirii sănătății ș.a.

Lucrarea reușește să prezinte pe un spațiu restrîns, cu mare economie verbală, dar cu o deosebită bogăție de mijloace grafice, elementele esențiale ale înțelegerii politicii P.C.R., ilustrarea realizărilor obținute în cincinalul trecut, precum și o serie de reflecții în care se concentrează experiență acumulată de partid, de cadrele economice în conducerea economiei.

S. ANGHELESCU

- Tipurile de autoritate existente într-o organizaţie economică.
- Cauzele neconcordanţei între responsabilităţi şi autoritate.
- Jumătate din măsurile luate de organele de control de la nivelul centralei sînt de nivelul maiştrilor !
- Cercul vicios al „scurtcircuitării" ierarhiei.

STUDII • EXPERIENŢE LA CENTRALA CĂRBUNELUI — PETROŞANI

CUM NE EXERCITĂM ATRIBUŢIILE ?

PE BUNĂ DREPTATE specialiştii consideră corespondenţa dintre responsabilitate şi autoritate ca fiind unul dintre principiile de bază ale organizării la toate nivelele, în sensul că autoritatea conferită unei anumite funcţii, respectiv unui salariat la un anumit nivel ierarhic, trebuie să fie pe măsura responsabilităţilor sale. În sens invers, rezultă că responsabilitatea unei funcţii trebuie însoţită de o autoritate corespunzătoare.

Pentru a fi exercitată cu eficienţă, autoritatea trebuie astfel distribuită în structura organizatorică încît beneficiarul autorităţii să posede un potenţial maxim, dar raţional de acţiune.

Pentru industria minieră într-o seamă de ţări ca Anglia, R.D. Germană, R. P. Ungară şi altele, fundamentul pe care se clădeşte organizarea şi desfăşurarea corelaţiei responsabilitate-autoritate este legea generală a minelor. În toate cazurile trebuie însă clarificate de către fiecare întreprindere limitele specifice ale responsabilităţii şi autorităţii. Aceste limite necesită concretizări pe funcţii şi pe activităţi cum ar fi : securitatea personalului, securitatea zăcămîntului, metodele de exploatare şi de lucru, utilizarea fondurilor, costuri, structuri, relaţii umane, eficienţă, perspectivă etc.

În urma încercărilor noastre putem afirma că tocmai acest lucru este extrem de anevoios, dificultăţile fiind generate de calitatea regulamentelor de organizare şi funcţionare, a regulamentelor de ordine interioară, de normele de tehnica securităţii, sistemul de salarizare etc. Investigaţiile noastre au evidenţiat existenţa următoarelor categorii de autoritate :

a) **autoritate deplină** de a delega sarcina însoţită de autoritatea necesară, dar **implicînd îndrumarea, coordonarea şi controlul.** Un asemenea gen de autoritate există în cazul raporturilor directorului general al centralei noastre cu directorii exploatărilor, respectiv în cazul raporturilor dintre directorul şi inginerul şef al exploatării.

b) **autoritate deplină** de a aduce la îndeplinire îndatoririle **fără raportare la autoritatea superioară.** Gen foarte rar utilizat în relaţiile din cadrul centralei şi exploatărilor minere ;

c) **autoritate deplină** de a exercita responsabilităţile dar **cu informarea persoanelor imediat superioare** despre acţiunile iniţiate. Acest gen de autoritate apare cel mai frecvent în relaţiile din cadrul exploatărilor miniere şi a sectoarelor.

e) **simplă transmitere de sarcini şi supraveghere.** Relaţii din cadrul grupelor de lucru.

Lipsa corelaţiei necesare între responsabilitatea unui post de conducere se manifestă pe mai multe căi şi poate avea cauze diferite.

Putem avea cazuri cînd autoritatea nu a fost asigurată prin structura organizatorică adoptată, sau cazuri cînd deşi acordată, autoritatea nu se manifestă, fie din cauza abandonării ei de către titular, fie datorită unor încălcări ale ei de către conducătorii ierarhici superiori. Inadvertenţe de acest ordin sînt generate şi de cîteva articole din N.T.S. (norme de tehnica securităţii muncii) departamentale (9/1, 9, 10/2, 13/2, 244 etc.) în sensul neprecizării responsabilităţii. De asemenea unele acte decizionale ale conducerii centralei au creat situaţii de necorelare între responsabilitatea şi autoritatea unor funcţii sau compartimente.

Aspecte mai frecvente prezintă unele dispoziţii ale directorilor exploatărilor. Un sondaj special a evidenţiat faptul că într-un număr însemnat de cazuri în dispoziţiile scrise date de directori apar formulări confuze, nenominalizarea responsabilităţii, depăşirea propriei autorităţi, decizii neconforme responsabilităţilor stabilite prin organizare, scurt-circuitarea unor nivele ierarhice.

În general, însă, cauzele principale ale unor situaţii de neasigurare a corespondenţei necesare, trebuie căutate după opinia noastră, în factorii care acţionează în defavoarea ei, dintre care cei mai importanţi sînt : teama de a delega, tendinţa subalternilor de a împinge responsabilitatea cît mai sus, scurt-circuitarea unor trepte ierarhice, ignorarea autorităţii, organizarea necorespunzătoare, necunoaşterea structurilor, renunţarea benevolă la autoritate, diferite forme ale abandonării autorităţii ca : abandonul din slăbiciune, din plictiseală, din incompetenţă.

Consecinţele unei organizări necorespunzătoare, respectiv a nerealizării corelaţiei atît de necesare dintre responsabilitate şi autoritate, nu sînt greu de imaginat.

Avînd unele indicii asupra existenţei unei deregiări în sistemul responsabilităţilor la exploatările miniere din Valea Jiului, a fost întreprinsă o cercetare cuprinzînd pe toţi şefii de sectoare, pe adjuncţii acestora (circa 70 persoane), precum şi un eşantion de 175 de maiştri principali şi maiştri.

Scopul cercetării a fost de a obţine informaţiile necesare privind : cunoaşterea organizării existente ; desfăşurarea relaţiilor ierarhice în cadrul exploatării ; funcţionarea fluxului conducător — decizie — informare — apreciere ; respectarea reglementărilor existente.

În fig. 1 este redată diagrama de relaţii responsabilităţi-autoritate, aşa cum rezultă din răspunsurile colectate.

Datele culese relevă nu numai slaba cunoaştere şi nerespectarea organizării stabilite, ci — ceea ce este mai grav — un grad însemnat de neînţelegere a necesităţii respectării principiilor de organizare.

De asemenea, o analiză efectuată asupra activităţii organelor de control ale centralei şi ale exploatărilor miniere **arată că obiectul şi natura controlului sînt aproape aceleaşi la toate organele şi la toate nivelele, iar măsurile luate se situează la nivelele ierarhice mult inferioare organului de control.** Dintre măsurile luate de organele de control de la nivelul centralei (formate din specialişti de înaltă calificare) numai 6% erau de nivelul centralei, restul trebuind în mod normal să fie luate de alte nivele ierarhice : 46% de către maiştri, 31% de şefii de sectoare, 16% de inginerii şefi de mină **(vezi fig. 2).**

Se constată pe de o parte că predomină formele de control direct, chiar la nivele mai înalte din ierarhia centralei, iar pe de altă parte se manifestă scurtcircuitarea, adică nerespectarea poziţiei şi sferei de atribuţii ale conducătorilor intermediari şi adesea neinformarea acestora nici ulterior asupra măsurilor luate.

Acest fel de a proceda poate să provoace anumite reacţii în lanţ :

1. Am creat modelul organizatoric şi căutăm să împărţim în amănunt sarcinile, organizînd un control strîns al executării lor. Sîntem convinşi că toţi salariaţii pînă la nivelul cel mai de jos se vor comporta conform regulilor stabilite.

2. Efectuînd controale asupra modului cum diferite nivele ierarhice îşi exercită autoritatea acordată pentru responsabilitatea lor, intervenim de la nivelul centralei în probleme de conducere situate la mai multe trepte inferioare.

3. Pentru a combate starea creată, sîntem adesea tentaţi să apelăm la soluţia cea mai la îndemînă, aceea de a dezvolta supravegherea în mod extensiv, prin mărirea numărului de supraveghetori şi a numărului de controale.

4. În lipsa unei delimitări precise a răspunderilor, care nu permite cunoaşterea celor ce se fac vinovaţi, alegem cea mai ineficace soluţie organizatorică posibilă adică sancţionăm pe toată lumea.

5. Şefii direcţi ajung repede a-şi da seama că metodele pe care le aplică nu dau rezultate şi devin neîncrezători şi din ce în ce mai puţin motivaţi în a-şi coercita atribuţiile.

6. Conducerea poate ajunge astfel în dilemă. Să mărească din nou numărul supraveghetorilor şi să dea noi instrucţiuni ?

Credem că acţiunea de corecţie, ca urmare a cercetărilor efectuate, trebuie să urmeze simultan două căi :

a) apelul la metode noi, mai eficiente, prin ridicarea permanentă a nivelului de instruire şi educaţie a întregului personal, prin autoperfecţionarea fiecărui salariat, organizarea superioară a evidenţei şi a aprecierii eficienţei controlului, prin prelucrarea mai eficace a datelor furnizate de controalele făcute, prin delimitarea atribuţiilor, instruirea personalului, prin îndrumare şi nu substituire ;

b) obţinerea de rezultate mai bune de către controlul tradiţional, prin perfecţionarea continuă a reglementărilor existente, folosirea mai eficientă a potenţialului de control direct existent.

Rezultatele investigaţiilor noastre ne-au convins însă că, pe lîngă unele probleme de ierarhie, va trebui să intervenim şi în alte domenii vizînd anumite instrumente ale autorităţii cum ar fi sancţiunile şi recompensele.

În sistemul de sancţionare şi recompensare cele mai grave aspecte negative ni se par a fi : insuficienţa posibilităţilor de recompensare şi necunoaşterea celor existente, necorelarea echilibrului de sancţiune — recompensă la diferite nivele ierarhice, încălcarea autorităţii în materie de sancţiuni.

Ne propunem să ne continuăm investigaţiile din acest domeniu şi să concretizăm prin măsuri practice preocupările noastre, avînd mereu prezentă în memorie indicaţia expresă dată de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu : **„Dezvoltarea economiei noastre a ajuns la un asemenea stadiu încît dacă nu vom face ca fiecare să simtă răspunderea şi să acţioneze pentru a soluţiona problemele, nu vom reuşi să mergem înainte".** (Din Expunerea la şedinţa Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. şi a guvernului din 25 noiembrie 1970).

dr. ing. Petre ROMAN
director general C.C.P.

Zoltán KIRALY
consultant în organizare

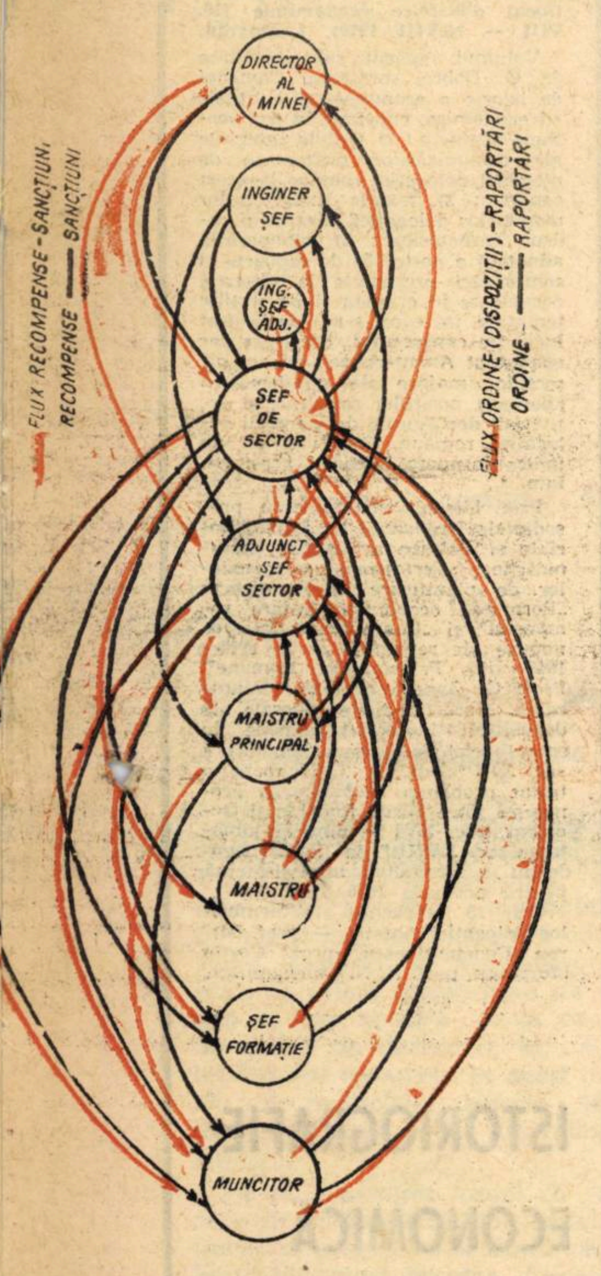

Fig. 1. Diagramă de relaţii : responsabilităţi-autoritate. **Se evidenţiază existenţa unor neconcordanţe, paralelisme şi suprapuneri în exercitarea atribuţiilor diverselor nivele ierarhice.**

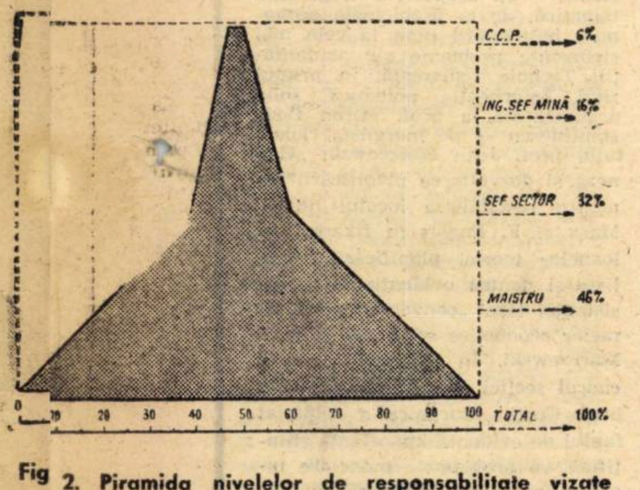

Fig 2. Piramida nivelelor de responsabilitate vizate prin dispoziţiile organelor de control

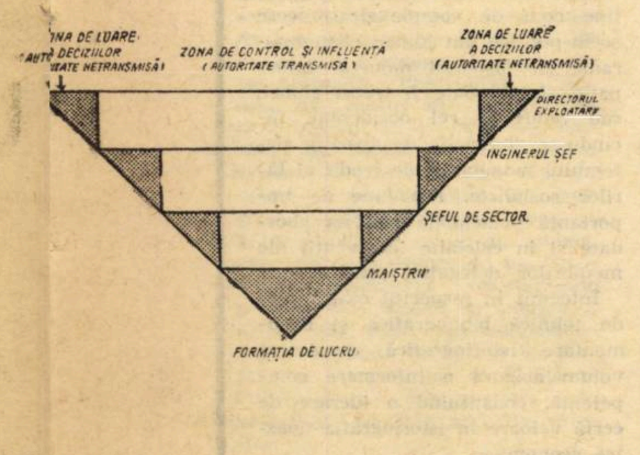

Fig 3. Schiţa de principiu pentru delegarea autorităţii la o exploatare minieră

TEHNICA DELEGĂRII

LITERATURA de specialitate, ca şi practica conducerii moderne a întreprinderilor evidenţiază delegarea de atribuţii ca unul din cele mai eficiente mijloace prin care un cadru de conducere poate să sporească productivitatea muncii sale şi a subalternilor şi să impulsioneze procesul de formare şi perfecţionare a salariaţilor. Importanţa ce i se acordă poate fi ilustrată şi prin aceea că numai tehnica în sine a delegării constituie obiectul unor cursuri speciale de învăţămînt programat în mari centre de formare şi perfecţionare a cadrelor de conducere.

Deşi conceptul nu este deosebit de nou, găsim justificată abordarea lui în cadrul acestei rubrici pentru cel puţin două motive ; unele cercetări recente au adus importante îmbunătăţiri şi clarificări în definirea conţinutului şi a condiţiilor aplicării, încît l-au transformat într-o tehnică de acţiune ; din observaţiile noastre rezultă că există încă o anumită reţinere din partea unor cadre de conducere din unităţile economice în folosirea acestei tehnici, reticenţă datorată şi unor dificultăţi în aplicare.

Mai întîi cîteva precizări noţionale, necesare pentru înţelegerea conţinutului tehnicii de delegare.

Autoritate. — Noţiunea defineşte dreptul de a lua decizii, a întreprinde o acţiune şi a da dispoziţii. În literatura noastră de specialitate, pentru această noţiune mai este utilizat şi termenul de competenţă. După opinia noastră, trebuie să renunţăm la această dublură, urmînd ca termenul de **competenţă** să-l folosim pentru a defini capacitatea unui individ sau a unui colectiv de a îndeplini un anumit grup de atribuţii, ea fiind caracterizată printr-un sumum de cunoştinţe şi aptitudini.

Responsabilitate : obligaţia de a realiza anumite obiective sau activităţi încredinţate printr-o reglementare (lege, regulament de organizare etc.) sau de către şeful direct.

Atribuţii : totalitatea drepturilor şi obligaţiilor constituite într-o funcţie (post) şi încredinţate printr-o reglementare unui individ sau unui colectiv, pentru un timp nedeterminat.

Atribuţiile unei funcţii (respectiv ale ocupantului funcţiei) pot fi modificate numai prin schimbarea reglementării care le-a statuat. Această modificare poate îmbrăca forma **centralizării,** cînd o parte din atribuţii trec la un post ierarhic superior, sau **descentralizării,** cînd atribuţiile sînt trecute la un post ierarhic inferior. De reţinut deci că procesul centralizare-descentralizare presupune o **schimbare în reglementările** ce statuează atribuţiile şi nu are o determinare în timp.

Delegarea de atribuţii : încredinţarea de către titularul unei funcţii, pentru un timp determinat, a unei părţi din atribuţiile sale subalternilor săi direcţi. Acest grup de atribuţii — delegate — este definit de unii autori [1]) cu noţiunea de **misiune.** Aceasta pentru a le distinge de atribuţiile care revin de drept funcţiei respective.

De remarcat că cel care delegă **rămîne** responsabil în faţa şefului său şi a reglementărilor pentru îndeplinirea atribuţiilor pe care le-a delegat ; cel căruia i s-a delegat devine responsabil pentru îndeplinirea acestor atribuţii numai faţă de şeful său.

Delegarea de atribuţii nu presupune deci schimbarea actelor normative ce reglementează atribuţiile diverselor eşaloane ale sistemului organizatoric. Delegarea nu ţine de structura conducerii, ci de dinamica acesteia. Precizarea este importantă întrucît, deseori, în discuţii cu cadre de conducere din unităţile economice, se poate întîlni formularea „a se delega prin statut" mai multe atribuţii conducerilor de centrale. Prin statut nu se delegă, ci se descentralizează, pentru delegare nu trebuie să se aştepte schimbarea statutului sau a altor acte normative.

O ultimă precizare. Întotdeauna se delegă atît obligaţiile (obiective sau lucrări) cît şi autoritatea (drepturile de a lua decizii, măsuri etc.) necesară pentru îndeplinirea respectivelor obligaţii.

Ce poate fi delegat şi ce nu

NU EXISTĂ UN CONSENS unanim al specialiştilor asupra atribuţiilor ce pot fi delegate. Fiecare conducător trebuie să aprecieze el însuşi care dintre atribuţiile funcţiei sale pot fi delegate, în diverse împrejurări, în diferite etape ale dezvoltării sale şi ale colectivului pe care-l conduce. Cu titlu de recomandări, pot fi făcute unele precizări.

În general, trebuie să se evite a delega :

1. atribuţii legate de rezolvarea unor situaţii care solicită o deosebită capacitate şi experienţă **de conducere ;** a unor probleme ale căror soluţii au consecinţe serioase asupra activităţii întregului colectiv ; a unor cazuri excepţionale, care nu fac parte din activităţile obişnuite ale colectivului şi nu pot fi rezolvate prin procedee de rutină ;

2. atribuţiile legate de aprecierea şi recompensarea subalternilor direcţi ;

3. atribuţii legate de contactarea şi întreţinerea unor relaţii cu exteriorul colectivului, care solicită o anumită „poziţie" ierarhică.

Pentru delegare, cadrele de conducere se pot concentra asupra unor atribuţii legate de următoarele categorii de activităţi :

1. detalii de rutină, ce nu sînt susceptibile să aibă consecinţe grave ;

2. activităţi pe care alţii le pot îndeplini tot atît de bine sau mult mai bine. În general activităţi care fac apel la competenţa de specialitate a subalternilor ;

3. activităţi de natură a antrena progresul subordonaţilor şi a permite aprecierea competenţei acestora.

Cum se delegă

DELEGAREA este un mijloc de creştere a eficienţei muncii de conducere, dar practicarea ei la voia întîmplării poate duce la insuccese cu atît mai mari cu cît se realizează în eşaloanele de sus ale ierarhiei unei organizaţii. Din acest motiv, specialiştii subliniază necesitatea acordării unei mari atenţii modului în care trebuie definite şi precizate atribuţiile delegate. Cîteva reguli trebuie avute în vedere. Lista lor trebuie dezvoltată de către fiecare conducător şi adaptată la specificul funcţiei şi colectivului său :

1. trebuie stabilite cu suficientă claritate obiectivele şi activităţile încredinţate. Pe cît posibil acestea trebuie exprimate în termeni de rezultate măsurabile şi nu în termeni care să sugereze activităţi necesar a fi desfăşurate ;

2. asigurarea că cel căruia i se delegă a înţeles perfect natura obiectivelor şi întinderea autorităţii acordate ;

3. atribuţiile încredinţate trebuie transmise în scris ;

4. cel care delegă trebuie să se pună de acord cu cel căruia i se delegă asupra mijloacelor materiale, umane şi financiare cerute de îndeplinirea obiectivelor ;

5. cel căruia i se delegă trebuie lăsat să acţioneze liber, în limitele autorităţii încredinţate ;

6. trebuie pus la punct un sistem de control, care să permită urmărirea modului în care obiectivele încredinţate sînt realizate.

Cui trebuie delegat

AICI REGULILE sînt mai categorice şi respectarea lor întocmai este absolut obligatorie pentru orice act de delegare. Atragem atenţia asupra faptului că regulile se completează, nu se exclud ; ele trebuie avute în vedere simultan :

1. nu se delegă decît subordonaţilor direcţi. Încălcarea acestei reguli generează paralelisme, suprapuneri, diluare de răspunderi, tensiuni nedorite în cadrul colectivului ;

2. a se delega celor cărora se apreciază că posedă competenţa necesară îndeplinirii atribuţiilor delegate ;

3. trebuie delegat celor care au cel mai mult timp liber ;

4. a se delega subalternilor care au nevoie să cîştige experienţă ;

5. a se delega la nivelul cel mai de jos susceptibil a realiza obiectivul sau activitatea dorită.

Aparent, această ultimă regulă o contrazice pe prima. Ea trebuie interpretată în felul următor : dacă cel care delegă apreciază că un anumit obiectiv poate fi realizat cu eficienţă de un membru al colectivului care nu îi este direct subordonat, el îi poate încredinţa acestuia obiectivul, dar nu direct, ci pe linie ierarhică, prin încunoştiinţarea intermediarilor, care şi ei devin responsabili pentru realizarea respectivului obiectiv.

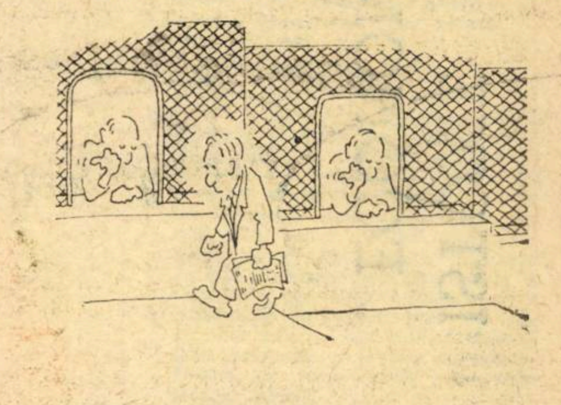

De-acord, dacă superiorul meu ierarhic este de acord...

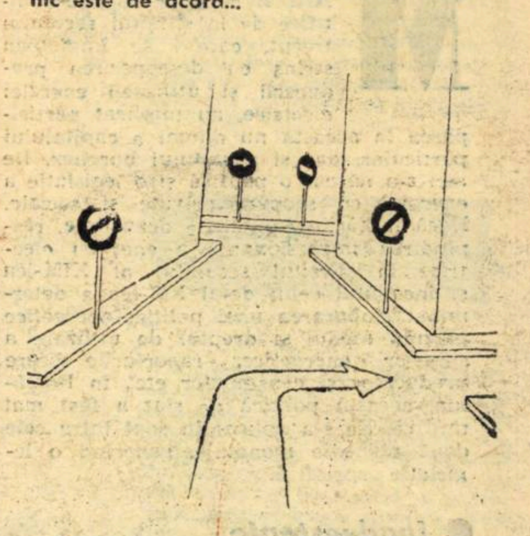

Totul este interzis, în afară de... ceea ce este permis în mod expres.

Explicaţia rezistenţei

RELATIVA rezistenţă ce se face resimţită din partea cadrelor de conducere faţă de delegarea de atribuţii nu este întîmplătoare. Ea se datoreşte, pe de o parte faptului că prin nerespectarea regulilor de procedură prezentate, nu întotdeauna se obţin rezultatele scontate, pe de altă parte, faptului că tehnica, prin însăşi natura sa, creează anumite reţineri, atît din partea celor care delegă, cît şi din partea celor ce trebuie să accepte atribuţiile.

În general, un cadru de conducere refuză să delege dintr-unul sau mai multe din următoarele motive : suferă de un sentiment de insecuritate personală ; apreciază că este mai competent decît subordonaţii săi ; îi este teamă că nu va şti să răspundă întrebărilor puse de superiorul său ; se simte incapabil să definească obiectivele cu suficientă claritate ş.a.

La rîndul lor, subordonaţii au reticenţă în acceptarea de atribuţii suplimentare deoarece : evită să-şi asume răspunderi ; consideră mai uşor să-şi întrebe şeful decît să-l informeze ; nu înţeleg în ce constau atribuţiile ce urmează a fi asumate ; sînt dominaţi de un spirit de dependenţă; le este teamă să nu fie criticaţi ; le lipseşte încrederea în forţele proprii ; sînt supraîncărcaţi ; delegarea nu este însoţită întotdeauna de autoritatea necesară. Evident, lista poate fi continuată.

Atenţia şi efortul ce trebuie făcut pentru practicarea pe scară largă a delegării de atribuţii se justifică din plin prin efectele ce pot fi obţinute : utilizarea mai bună a capacităţii cadrelor de conducere, prin crearea posibilităţii de a se concentra asupra unor probleme importante ; folosirea timpului de muncă disponibil al subordonaţilor ; şi, cel mai important efect, formarea rapidă, în şi prin practică a unui contingent numeros de cadre de conducere.

Constantin COJOCARU

---

1) Vezi : „La délégation de pouvoirs", de Neely D. Gardner şi John N. Davis, Editions Gamma, Paris 1968. Pentru aceeaşi temă pot fi consultate : „Raţionalizarea activităţii cadrelor de conducere", de Ioniţă Olteanu, în volumul „Conducerea ştiinţifică a întreprinderilor" Ed. pol. Buc., 1970 ; cap. 6 din „The Effective Executive" de Peter F. Drucker. Harper & Row, Publishers, New York, 1967 ; cap. 8 din „The will to manage", de Marvin Bower, McGraw-Hill Book Company, 1966 ; cap. 11 din „Administrative Action" de William H. Newman, Prentice — Hall. Inc., Englewood Cliffs, N.J., 1963; partea a doua din „The Fundamentals of Management", de W.S. Barry, George Allen & Unwin Ltd, London 1964.

ISTORIE ECONOMICĂ

FLUXURI, REFLUXURI, PARADOXURI în politica energetică din perioada interbelică

MARILE cuceriri tehnico-științifice de la sfîrșitul secolului trecut, care se împleteau strîns cu descoperirea producerii și utilizării energiei electrice, au implicat participarea la aceasta nu numai a capitalului particular, dar și a statului burghez. De aici s-a născut o politică și o legislație a energiei cu scopuri private și sociale. Dacă în țările capitaliste dezvoltate, răspîndirea impresionantă a energiei electrice la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul celui de-al XX-lea a determinat elaborarea unei politici energetice privind modul și dreptul de utilizare a surselor energetice, raporturile dintre producător și consumator etc., în România, această politică de stat a fost mai tardivă. Ea s-a aplicat în fapt între cele două războaie mondiale, generînd o legislație specifică.

● Inadvertențe

ACEASTĂ întîrziere este paradoxală, întrucît problemele energiei reprezentau pentru România, chiar pînă la primul război mondial, o latură primordială a vieții economice: 1. România dispunea de surse considerabile de energie — căderi de apă, petrol, lemn, cărbuni etc.; 2. se găsea în proces de industrializare care implica și presupunea electrificarea; 3. promovînd o politică deschisă de stimulare a capitalului industrial, statul dispunea de pîrghia electrificării în acest scop; 4. înscriindu-se pe linia asimilării cuceririlor tehnice și științifice, clasele dominante și statul aveau interesul, în anumite limite, să extindă gradul de civilizație la care o contribuție considerabilă o aducea energia electrică.

Motivarea unei asemenea situații se găsește, credem, în stadiul primar al dezvoltării industriale a țării, în preocuparea slabă a burgheziei autohtone și în viziunea ei asupra industrializării țării. Aceasta în condițiile cînd, încă în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, se conturase și se dezvolta o ideologie a industrializării, cînd se înregistrează o serie de realizări care situau România la nivelul celor mai înalte receptivități față de tehnica energetică și electrică mondială.

Paradoxală apare această întîrziere dacă avem în vedere cîteva fapte. Aplicația pe scară industrială a invenției lui Edison începe după prima expoziție de electricitate care are loc la Paris în 1881, în 1882, cînd la New York se instala prima uzină electrică din lume. În același an, la București, The Anglo-Austrian Brusch-Electrical Comp. — Limited din Viena instalează o mică uzină de produs curent electric și organizează o expoziție de iluminare electrică a palatului regal și a palatului de la Cotroceni. În 1883 rețeaua de iluminat se lărgește în curtea Teatrului Național și în Grădina Cișmigiu..

Ca urmare a contractului încheiat în 1882 de Casa din Viena cu autoritățile comunale din Timișoara, în 1884 se pune în funcțiune **prima instalație de iluminat public din Europa.** În 1885, prin montarea unei uzine în incinta Teatrului, această instituție înlocuiește iluminatul cu gaz prin iluminat electric. În cîțiva ani, lumina electrică se răspîndește la principalele instituții, se luminează bulevardele centrale. La Grozăvești se construiește „uzina electrică cu cădere de apă" a Primăriei Bucureștiului. Concomitent se instalează uzine pentru iluminat public la Caransebeș (în 1888) — apoi la Sibiu, la Valea Sadului.

Un ultim vestigiu al iluminatului cu gaz.

● „Sîrmele acelea spînzurate..."

PÎNĂ pe la 1900 în multe orașe ale țării se instalează uzine electrice pentru iluminat public și în măsură mai mică în scopuri industriale, perfecționîndu-se totodată majloacele de transport și lămpile de iluminat. Progresele utilizării curentului electric apar de la an la an. În 1907—1908 la București se instalează uzina electrică cu trei motoare Diesel de cîte 675 cai putere, cele mai mari instalații de forță realizate în acea vreme, care însă funcționau mult sub capacitatea de lucru. În această perioadă curentul electric începe să fie folosit și la tracțiune, la sudură electrică, la cinematograf. Amintim că tramvaiul electric începe să circule în București încă în anul 1894, iar în 1899 se dau în exploatare primele tramvaie la Timișoara, apoi mai tîrziu la Sibiu, Oradea, Arad, Iași, Galați, Brăila etc. Ceea ce pare semnificativ pentru unele interese și spiritul conservator în introducerea tramvaiului electric este poziția luată în Consiliul Comunal. Opoziția se argumenta astfel: „În ceea ce privește tracțiunea cu electricitate, cu toții vedem ce aspect hidos prezintă sîrmele acelea spînzurate în aer pe niște stîlpi imposibil de privit".

După cum se vede, tehnica modernă a avut de întîmpinat și o rezistență mai mult sau mai puțin puternică. Cu toate acestea, societățile străine care aveau în concesiune întreprinderea tramvaielor au introdus tramvaiul electric, dar s-au împotrivit atunci cînd Primăria comunei le-a cerut extinderea rețelei, drept care se formează o întreprindere în regie, în 1909, care va purta multă vreme denumirea de S.T.B. Abia în 1928 se înlocuiesc definitiv tramvaiele cu cai, numărul vagoanelor fiind în 1930 de aproape 500.

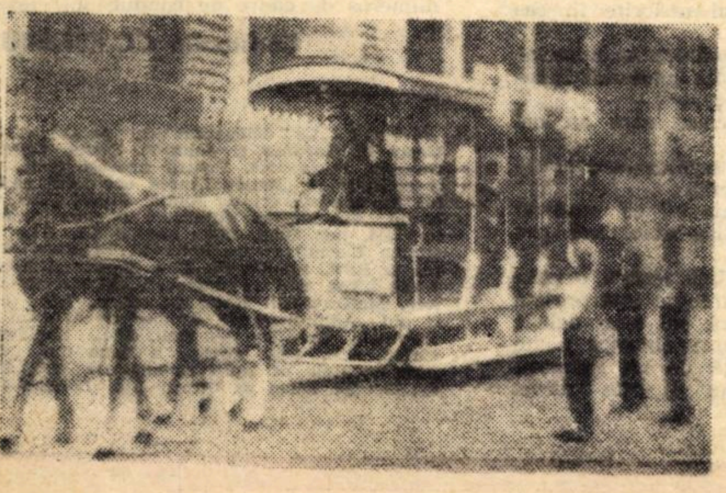

„...Abia în 1928 se înlocuiesc definitiv tramvaiele cu cai".

Avantajele motoarelor electrice au dus treptat la extinderea utilizării lor, după cum se poate vedea din tabelul de mai jos:

Forța motrice folosită în industria mare (în % din total)

Tabelul nr. 1

	1902	1915
Mașini cu aburi	81,0	54,9
Turbine cu apă	15,8	2,6
Motoare cu benzină și gaz	2,3	22,8
Motoare electrice	0,7	19,7

Motoarele cu benzină și electrice trec de la o pondere de 3% la 42,5%, în timp ce mașinile cu aburi și cu apă se reduc de la 96,8% la 57,5%, proces ce va continua și în perioada interbelică.

● Politica energetică

ACEASTĂ perioadă, cu condiții economice interne și externe modificate, angajează dezvoltarea industriei electrice la cerințe tot mai mari pentru industrie și consum public. Politica energetică se separă de politica generală industrială căpătînd și o concretizare în legislația industrială. Prima lege a energiei este cea din 1924 elaborată de guvernul național liberal și care intra în concepția politicii „prin noi înșine". Legea avea ca principiu folosirea economică a generatorilor naturali de energie din țară, în vederea acoperirii consumului public și particular de energie.

Executarea și exploatarea instalațiilor de forță și a rețelei de orice mărime se putea face numai prin obținerea concesiunii de la Ministerul Industriei și Comerțului pe baza avizului Consiliului superior al energiei, creat prin această lege. O dată introdusă această restricție față de legislația industrială generală, legea energiei condiționa obținerea concesiunii. În spiritul ideologiei și practicii partidului național liberal, ea prevedea în articolele 10 și 11 posibilitatea obținerii concesiunii de către persoanele particulare numai dacă acestea erau cetățeni români, iar societatea întemeiată avea majoritatea capitalului, personalului de conducere și de administrație autohton.

Criticii legii, de pe pozițiile intereselor capitalului străin sau care coincideau cu acestea, demonstrau că aceste prevederi ar fi împiedicat canalizarea unor mari capitaluri străine — în lipsa celor românești — spre această ramură în perioada 1924—1929. Comentatorii legislației energiei, promovată după 1924, apreciază, de asemenea, ca un element caracteristic, specific, faptul că legea energiei și a apelor din 1924 precizează și justifică „necesitatea absolută a intervenției puterii publice în executarea și exploatarea instalațiilor de producere și distribuire de energie, motivată de interesul economiei naționale, cît și de nevoia siguranței publice și a îndeplinirii unui serviciu public".

Este adevărat că această legislație constituia o etapă a intervenționismului de stat însă nu atît în lumina intereselor invocate, cît în vederea asigurării unui cîmp larg de investiție și exploatare a surselor energetice capitalului autohton, în special celui care gravita în jurul partidului național liberal.

Venirea la putere a unui guvern național țărănist promotor al politicii „porților deschise" pentru capitalul străin, determină o modificare radicală a legii. Se elaborează și se aplică o nouă lege a energiei, cea din 1930. În afară de faptul că se înlătură orice restricții în instalarea și exploatarea uzinelor și rețelelor de transport a energiei electrice, noua lege prevede necesitatea concesiunilor numai pentru acele instalații care produc energie pentru terți și nu pentru acele instalații care produc energie pentru consum propriu, îngustînd astfel sfera concesiunii. Durata concesiunilor este pre-

prof. univ. dr. Victor AXENCIUC

(Continuare în pag. 18)

Sub auspiciile Academiei de Științe Sociale și Politice, Centrul de informare și documentare în științele sociale și politice a publicat, cu concursul Comisiei de istorie a economiei și a gîndirii economice, un volum al cărui titlu îi exprimă în mod nemijlocit conținutul: **Contributions Roumaines au V-e Congrès International d'histoire économique (10. VIII — 14.VIII 1970). Leningrad.**

Volumul, apărut sub îngrijirea dr. G. Dobre, secretarul Comisiei de istorie a economiei și a gîndirii economice, cuprinde în trei secțiuni distincte: 1) textele integrale ale comunicărilor prezentate de membrii delegației române la acest congres; 2) textele intervențiilor membrilor delegației noastre în cadrul dezbaterilor; 3) bibliografia adnotată a peste 160 de rapoarte și comunicări prezentate la congres, organizate în ordinea și pe secțiile tematice în care s-au desfășurat lucrările congresului. Un scurt dar consistent Avant-propos, asupra direcțiilor majore ale problematicii abordate, pozițiilor conturate și activității desfășurate de membrii delegației române, împreună cu un indice de nume, întregesc acest volum.

Prof. Miron Constantinescu, președintele Academiei de Științe Sociale și Politice a susținut comunicările: „Perfecționarea metodelor de planificare în România"; „Formarea economiei unitare românești" și „Condițiile social-economice ale revoluției de la 1848—1849 din Principatele Române". Prof. G. Zane semnează comunicarea „Caracteristicile generale ale dezvoltării industriei române în cursul celei de-a doua jumătăți a sec XIX"; dr. S. Goldenberg a tratat problema „Schimburile economice între Țările Române și Occident (sec. XVI — pînă la jumătatea sec. XVIII)", iar P. Cernovodeanu a dezvoltat aceeași temă pentru perioada 1650—1829.

Cele 15 intervenții ale membrilor delegației noastre — prof. Miron Constantinescu, prof. Costin Murgescu, prof. N. N. Constantinescu, dr. G. Dobre, prof. V. Axenciuc, prof. N. I. Văleanu, dr. S. Goldenberg, dr. Gh. Surpat, P. Cernovodeanu, B. Mitrea și A. Spiridon — au acoperit o largă arie tematică, de la problemele economiei antichității pînă la cele mai stringente probleme ale actualității. Trebuie remarcată, în primul rînd, intervenția polemică, solid argumentată, a prof. Miron Constantinescu — pe marginea raportului prof. Jean Marczewski „Geneza și dezvoltarea planificării" — pentru restabilirea locului lui K. Marx și F. Engels în fixarea jaloanelor teoriei planificării socialiste și pentru evidențierea inconsistenței tezei „convergenței" sistemelor economice susținută de prof. Marczewski. În intervenția sa în cadrul secției de monedă și credit, prof. Costin Murgescu a subliniat faptul de evidentă importanță științifică, că problemele monetare internaționale contemporane nu pot fi tratate numai sub aspectul lor strict tehnic-financiar — așa cum s-a făcut în raportul prezentat de R. Robertson (SUA) — fără a se ține cont de complexele procese socio-politice din lumea contemporană, iar sistemul monetar internațional nu poate fi tratat global, sau redus la cel occidental, făcîndu-se abstracție de apariția sistemului monetar și de credit al țărilor socialiste. Probleme de importanță principială au fost abordate și în celelalte intervenții ale membrilor delegației române.

ISTORIOGRAFIE ECONOMICĂ

Întocmit în respectul exigențelor de tehnică bibliografică și documentare istoriografică, prezentul volum asigură o informare competentă, constituind o lucrare de certă valoare în istoriografia noastră economică.

P. V.

PUNCTE DE VEDERE

ECONOMIA NAŢIONALĂ ŞI ECONOMIA MONDIALĂ *)

IN UNELE LUCRĂRI de specialitate se apreciază că în lumea contemporană ar fi o contradicţie între dezvoltarea forţelor de producţie şi graniţele naţionale ale producţiei. Admiterea unei asemenea contradicţii ar însemna ca soluţiile să fie căutate în crearea de complexe suprastatale. Azi aceste complexe, în afara noilor contradicţii cărora le-ar da naştere (elocventă este Piaţa Comună), nu ar rezolva contradicţiile interne, obiectiv inerente producţiei moderne şi progresului tehnic contemporan, indiferent de proporţiile complexului economic. În realitate, economia naţională, graniţele naţionale ale reproducţiei sociale şi suveranitatea naţională ar putea să constituie o piedică în dezvoltarea forţelor de producţie la nivelul tehnic şi de eficienţă cerut de producţia modernă numai dacă se pleacă de la premisa că statele ar promova o politică de autarhie, că ar concepe economia naţională ruptă de circuitul economic mondial, că complexul economic naţional ar fi exhaustiv.

Însă, atît viaţa cît şi cercetările ştiinţifice demonstrează că concepţiile autarhice sînt inconsistente teoretic şi practic, în aceeaşi măsură ca cele care vizează dezintegrarea statelor în complexe economice suprastatale. Încă V. I. Lenin sublinia netemeinicia concepţiilor conform cărora **„statul democrat al socialismului victorios va exista fără frontiere (întocmai ca un „complex de senzaţii" fără materie), fie că frontierele vor fi stabilite «exclusiv» potrivit necesităţilor producţiei. In realitate, frontierele vor fi stabilite în mod democratic, adică potrivit voinţei şi «simpatiilor» populaţiei"**. Pentru a realiza aceste „simpatii" este necesară parcurgerea unor etape îndelungate de dezvoltare a forţelor de producţie, de apropiere a nivelurilor economice, de dezvoltare a naţiunilor şi economiilor naţionale. Dezvoltarea suverană a statelor capabile să pună în valoare toate potenţele naţiunii se manifestă ca o forţă a progresului social contemporan.

DE LA ECONOMIA mondială capitalistă „unitară" — aşa cum se găsea ea în ajunul primului război mondial — şi pînă la economia mondială comunistă unitară aşa cum au prezis-o în mod ştiinţific clasicii marxism-leninismului — se interpune o îndelungată perioadă istorică, în care se manifestă două tendinţe obiective: pe de o parte, afirmarea politică, economică şi culturală deplină a naţiunilor, a complexelor economice naţionale, a statelor naţionale suverane, iar pe de altă parte, adîncirea colaborării dintre state şi naţiuni, creşterea interdependenţei lor de schimburile reciproce. Intre aceste tendinţe există o strînsă dependenţă şi numai în unitatea lor dialectică putem prefigura perspectivele evoluţiei economiei mondiale. Ele sînt două realităţi ale lumii contemporane care nu se contrazic, ci din contră se presupun în mod reciproc. Categoria de economie mondială presupune în mod implicit categoria de economie naţională, diferite forme de colaborare internaţională presupun existenţa statelor suverane care să organizeze cooperarea reciprocă. Dacă nu ar exista economia naţională independentă, cu trăsăturile specifice complexului economic naţional nu ar mai putea fi vorba nici de noţiunea de economie mondială, întrucît legile care acţionează în cadrul economiei naţionale şi proporţiile macroeconomice s-ar extinde şi ar acţiona la scara economiei mondiale, adică „economia naţională" şi „economia mondială" ar coincide ca sferă şi conţinut [1]). Dar pînă la etapa cînd victoria comunismului se va înfăptui în toate ţările, cînd — aşa cum sublinia V. I. Lenin — chiar după victoria comunismului în întreaga lume se vor păstra multă vreme deosebiri naţionale şi statale, suveranitatea naţională, statul şi dezvoltarea complexului economic naţional se impun ca forţe ale progresului social, iar colaborarea internaţională ca un factor al creşterii economice.

În prezent, ca urmare a destrămării sistemului colonial şi a victoriei socialismului în ţări care în trecut erau subordonate imperialismului, ca urmare a profundelor procese ale contemporaneităţii, tendinţa de afirmare a naţiunilor şi statelor naţionale suverane este de mare actualitate şi se impune cu multă vigoare. Din cele peste 130 de state ale lumii, aproape 60% şi-au căpătat independenţa de stat în ultima jumătate de veac, iar 1/3 în ultimul sfert de veac. Aceste state, ca şi altele, dorind să folosească plenar dreptul la existenţă suverană, luptă pentru independenţa economică şi politică, fără însă a se priva de avantajele ce decurg din participarea activă şi eficientă la schimburile economice internaţionale. Pentru cele mai multe state ale lumii contemporane, care prin lupta de eliberare naţională şi-au cîştigat independenţa, ca şi pentru multe state socialiste care au moştenit un nivel scăzut de dezvoltare economică, se pune sarcina creării sau dezvoltării complexului economic naţional, a integrării relaţiilor economice externe — cîndva simple prelungiri ale economiei metropolei — în economia acestor state. Caracteristic etapei actuale este preluarea de către statele naţionale — cu metode şi scopuri specifice orînduirii sociale şi politice date — a sarcinii de colaborare cu alte state, crearea şi dezvoltarea funcţiei economice de organizare a relaţiilor economice externe, folosită în sprijinul dezvoltării şi diversificării economiei naţionale, adoptarea de măsuri comune cu alte state interesate pentru facilitarea schimburilor internaţionale. Deci statul suveran este singurul în măsură să conducă şi să dirijeze nu numai viaţa internă, dezvoltarea economiei naţionale, dar şi relaţiile economice externe care sînt o parte organică a economiei naţionale a statului respectiv. De menţionat că colaborarea internaţională este nu numai posibilă, dar şi necesară în virtutea manifestării plenare a principiilor independenţei, suveranităţii şi egalităţii în drepturi, avantajului reciproc şi neamestecului în treburile interne. Aceste principii formează un tot unitar care nu pot fi opuse unul altuia.

Deci, pentru statele contemporane nu se pune problema de a alege între dezvoltarea independentă şi complexă a economiei naţionale şi încadrarea activă în circuitul economic mondial, întrucît ambele se impun ca necesităţi obiective, ci de a găsi căile şi modalităţile viabile, capabile să asigure accelerarea dezvoltării economice a statelor suverane în condiţiile participării eficiente la diviziunea mondială a muncii. **Pentru a beneficia însă de avantajele colaborării economice internaţionale hotărîtoare este dezvoltarea economiei naţionale, efortul propriu pentru modernizarea structurilor economice şi introducerea tehnicii noi, de care depinde pînă la urmă accesul pe piaţa mondială.**

Punerea în valoare a resurselor proprii, intensificarea industriilor moderne constituie cheia rezolvării problemelor creşterii economice şi a încadrării active în circuitul economic mondial. Subdezvoltarea şi structurile agrare înapoiate condiţionează — în actuala diviziune mondială a muncii — eliminarea ţărilor cu astfel de structuri din circuitul economic mondial. Exemplul cel mai concludent este cel al ţărilor în curs de dezvoltare, a căror pondere în comerţul mondial a scăzut de la 27% în 1953 la circa 18% în prezent; de aceea o ţară poate beneficia de cooperarea economică internaţională numai în măsura în care dezvoltă propria sa economie naţională pe baza tehnicii cele mai noi. Teza afirmată mai sus, după care în lumea contemporană creşte importanţa cooperării şi interdependenţei ţărilor este reală şi avantajoasă pentru fiecare stat în parte, ca şi pentru accelerarea schimburilor internaţionale în ansamblu, numai în măsura în care fiecare popor depune un efort susţinut pentru punerea în valoare a propriilor resurse ca factor hotărîtor al dezvoltării economice şi al participării eficiente la circuitul economic mondial.

AJUNGEM ASTFEL la definirea unei probleme cardinale pentru dezvoltarea economică şi înţelegerea economiei mondiale: care trebuie să fie raportul dintre factorii interni şi factorii externi ai dezvoltării, între efortul naţional şi efortul internaţional. R. S. România, ca şi multe alte ţări, împărtăşeşte ferm punctul de vedere că rolul hotărîtor şi determinant în dezvoltarea independentă a statelor îl au eforturile proprii ale fiecărui popor în valorificarea maximă a resurselor naturale şi umane, în dezvoltarea industriilor moderne, alocînd în acest scop o parte importantă din venitul naţional acumulărilor şi folosirea lor eficientă. **„Este de la sine înţeles** — arată tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **că punerea în valoare a resurselor naturale şi umane, dezvoltarea forţelor de producţie depind, în primul rînd, de munca şi efortul fiecărui popor, ale fiecărui stat" [2]).** Efortul naţional al fiecărei ţări constituie condiţia determinantă pentru dezvoltarea economică şi socială accelerată şi armonioasă. Mobilizarea tuturor resurselor materiale şi umane permite soluţionarea durabilă a complexelor probleme ale dezvoltării economiei şi ale participării active la diviziunea mondială a muncii. Această coordonată a dezvoltării moderne a fost subliniată de ne-

conf. dr. Constantin MOISUC

⟶

*) Vezi primele două părţi ale articolului apărute în „Viaţa economică", nr. 23 şi 24/1971.

CU PRIVIRE LA CONCEPTUL DE RELAŢII DE PRODUCŢIE

IN TOT DECURSUL activităţii sale, partidul nostru porneşte de la postulatul fundamental potrivit căruia, o dată cu creşterea forţelor de producţie — printr-un proces conştient, organizat al oamenilor — trebuie asigurată dezvoltarea şi perfecţionarea relaţiilor de producţie socialiste. Forţele de producţie au un rol determinant în maturizarea relaţiilor de producţie, constituie pîrghia principală a conectării României la implicaţiile revoluţiei ştiinţifico-tehnice contemporane. Totodată relaţiile de producţie au un imens rol catalizator, motor în viaţa social-economică, evoluţia lor decurgînd în mod necesar din dezvoltarea forţelor de producţie, care constituie în continuare conţinutul progresului social.

„În activitatea sa — sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu în raportul prezentat la cel de-al X-lea Congres al partidului — **partidul nostru porneşte de la premisa că, o dată cu creşterea forţelor de producţie trebuie asigurată perfecţionarea continuă a relaţiilor de producţie, aceasta realizîndu-se nu ca rezultat al acţiunii oarbe a legilor obiective, ci în mod planificat, conştient, ca urmare a acţiunii organizate a oamenilor. Activitatea noastră trebuie să aibă ca scop asigurarea permanentă a dezvoltării atît a forţelor de producţie cît şi a relaţiilor de producţie, evitarea oricăror nepotriviri şi discordanţe între ele".**

Conceptul relaţiilor de producţie în general şi cel al relaţiilor de producţie socialiste, în special, este privit, analizat şi folosit în interesul dezvoltării sociale prin cuprinderea întregului flux al reproducţiei cu toate momentele sale componente: producţie, repartiţie, circulaţie şi consum, depăşindu-se astfel inconsistenta „formulă trinitară", care elimină însăşi raţiunea producţiei-consumul. Conţinutul relaţiilor de producţie exprimă un amplu şi complex sistem dialectic, un summum indestructibil, ale cărui elemente sînt interdependente, se influenţează reciproc, chiar dacă în cadrul procesului de reproducţie primatul îl are producţia, iar în cadrul relaţiilor de producţie proprietatea constituie relaţia economică primordială.

În legătură cu conceptul de relaţii de producţie s-au purtat şi se poartă încă discuţii în literatura noastră economică. După părerea noastră sînt pozitive încercările de a depăşi cunoscuta formulă „trinitară" a relaţiilor de producţie, tratarea mai înaintată a acestora în funcţie de structura lor foarte complexă. Cu toate acestea, cred că ecourile formulei trinitare a relaţiilor de producţie se mai simt încă. Am în vedere, de exemplu, manualul de economie politică apărut nu de mult în Editura didactică şi pedagogică, în care, deşi se afirmă că relaţiile de producţie sînt relaţiile care apar între oameni în procesul producţiei, repartiţiei, schimbului şi al consumului, ele sînt apoi analizate tot după cele trei elemente cunoscute (proprietatea, schimbul de activităţi şi repartiţia) [1]).

Mai mult decît atît, se consideră că relaţiile de producţie au două laturi — una tehnică şi alta economică — economia politică studiind numai latura economică. Apar, însă, în mod firesc, întrebări: schimburile economice interramuri, care apar în procesul reproducţiei şi pe care le studiem cu ajutorul balanţei legăturilor între ramuri, sînt relaţii tehnice sau economice? Trebuie ele studiate de economia politică sau nu? După părerea mea aceste relaţii şi multe al-

Gh. NICA
director al Cabinetului judeţean de partid Mehedinţi

(Continuare în pag. 14)

←

numărate ori și în lucrările celor două Conferințe ale Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare, subliniindu-se că nici un ajutor, nici un expert, consilier sau filantrop nu poate suplini efortul propriu. Alegerea căilor de urmat în procesul dezvoltării, a ritmului și metodelor este un atribut suveran al fiecărei țări. Fiecare stat trebuie să elaboreze un model economic propriu, care să corespundă condițiilor și posibilităților concrete din țara respectivă și să corespundă cerințelor progresului economic și tehnico-științific contemporan, model care să îmbine țelurile imediate și de perspectivă ale societății date, efortul propriu cu cooperarea internațională. In această privință, necesită menționată experiența țărilor socialiste, care în majoritatea lor au moștenit de la regimurile vechi o economie înapoiată și un loc dezavantajos în diviziunea mondială a muncii. Numai depunînd eforturi stăruitoare în mobilizarea resurselor interne, traducerea consecventă în viață a politicii de industrializare, modificarea structurilor economice și sociale ale societății au făcut posibile nu numai dinamizarea dezvoltării, dar și schimbarea locului lor în circuitul economic mondial.

Amploarea și structura circuitului economic mondial contemporan infirmă teza după care dezvoltarea industrială intensă și multilaterală a economiilor naționale ar dăuna complementarității economice, „echilibrului" schimburilor economice reciproce. Desigur că prin dezvoltarea industrială se modifică vechile structuri care reflectau un „echilibru" între o țară înapoiată, furnizoare de materii prime, și o țară industrială exportatoare de produse manufacturate. Experiența mondială arată că dezvoltarea rapidă a industriei, introducerea masivă a tehnicii noi, modificarea structurii economice, diversificarea producției și creșterea gradului de prelucrare a resurselor materiale nu pot fi interpretate ca o tendință spre autarhie, izolare de circuitul mondial al valorilor, ci constituie tocmai calea spre participarea la schimburile economice internaționale, în noile forme și trepte ale diviziunii mondiale a muncii. Argumentul cel mai de seamă îl constituie schimburile externe ale țărilor capitaliste dezvoltate. In prezent, cea mai mare parte a comerțului exterior al acestor țări se derulează între ele, iar ponderea comerțului reciproc din această zonă tinde să crească. De asemenea, comerțul cu mașini, utilaje, produse chimice sintetice tinde să „monopolizeze" comerțul mondial. Toate acestea arată că nivelul dezvoltării economice și tehnice, gradul diversificării producției condiționează ritmul, proporțiile și eficiența participării la schimburile economice internaționale. Cu cît o economie este mai dezvoltată și mai diversificată, cu atît sînt mai mari posibilitățile încadrării eficiente în diviziunea mondială a muncii.

Colaborarea economică și tehnico-științifică internațională deși are un rol derivat, complementar în comparație cu efortul propriu, prezintă o importantă tot mai mare pentru dezvoltarea economiei naționale. Rolul obiectiv al colaborării economice și tehnico-științifice internaționale este de a potența și fructifica eforturile proprii, permițînd pe de o parte, introducerea în cel mai scurt timp în producție a celor mai noi cuceriri ale progresului tehnic, lărgirea surselor de aprovizionare cu materii prime necesare industriei, iar pe de altă parte, oferă posibilitatea valorificării la un nivel superior în cadrul circuitului economic mondial a potențialului economic, tehnic și uman al țării. Dar pentru a beneficia de avantajele circuitului economic mondial, format în proporție crescîndă din bunuri manufacturate și din produse ale inteligenței umane, este necesară, așa cum am văzut, dezvoltarea industriei și a ramurilor ei celei mai moderne, diversificarea economiei pe baza tehnicii celei mai noi.

Schimburile economice internaționale pot constitui un factor substanțial al accelerării creșterii economice și al perfecționării forțelor de producție care nu poate fi neglijat sau subapreciat. Aportul schimburilor externe este multiplu, ele contribuind la creșterea productivității muncii ca urmare a importului de utilaj perfecționat, influențînd în mod direct sporirea venitului național; exercită o influență însemnată asupra introducerii progresului tehnic în toate ramurile economiei; contribuie la modificările progresiste în structura economică, la valorificarea superioară a resurselor naturale și de muncă, la folosirea rațională a capacităților de producție, la aprovizionarea economiei cu materii prime și a populației cu bunuri de consum, duce la economia de investiții în unele ramuri pentru a putea fi efectuate în altele mai urgente, de primă necesitate etc. Efectele economice conjugate ale exporturilor și importurilor determină accelerarea ritmului creșterii economice, apropierea nivelurilor de dezvoltare economică și tehnică de cel al țărilor industrial dezvoltate, exprimă eficiența participării țării la diviziunea mondială a muncii.

Economia națională și economia mondială, naționalul și internaționalul în colaborarea economică nu sînt, așadar, opuse, ci constituie categorii și realități contemporane care se presupun și se intercondiționează reciproc.

---

[1]) Un punct de vedere asemănător susține I.P. Oleinik subliniind că „o condiție necesară a existenței economiei mondiale este prezența statelor naționale suverane, independente din punct de vedere politic". Vezi Mirovoe soțialisticeskoe hoziaistvo. Ed. „Mejdunarodniie otnoșenia", Moscova, 1969, pag. 13.

[2]) Nicolae Ceaușescu, România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 3, Ed. politică, 1969, pag. 308—309.

FIȘE

O cercetare psiho-socială

■ În Editura Academiei R. S. România a părut lucrarea **Relațiile umane în grupele de muncă industrială** de Georgeta Dan-Spânoiu. Pornind de la ideea că este rolul științei de a înlocui psihologia naivă cu explicația veridică a omului, în condițiile concrete ale activității lui și ale relațiilor directe cu cei din jur, pentru a găsi răspunsuri calificate la micile și marile probleme ale omului, autoarea întreprinde o sinteză a investigațiilor efectuate în diferite colective mici din întreprindere. Relația simplă între muncitor și obiectul muncii — arată autoarea — deși stă la baza comportamentului industrial, nu poate să explice toate trăsăturile acestuia și nici progresul omului în muncă. Intervine o nouă dimensiune a muncii sociale, relațiile între membrii grupei, formele lor multiple de manifestare. În consecință, în relația dintre om și obiectul muncii sale se reflectă aspecte ale conduitelor de grup, de care muncitorul este influențat. Prin analiza diferitelor tipuri și forme de relații umane care apar în grupă, lucrarea stabilește cum se produc aceste influențe, în ce context apar, cum se manifestă, care sînt reacțiile muncitorilor, ce semnificație iau acestea pentru el și cum se reflectă ele în dinamica grupei.

Trei studii de economia științei

■ Economia științei devine o preocupare tot mai accentuată o dată cu creșterea ponderii cercetării științifice în ansamblul procesului de reproducție lărgită. Călăuzindu-se după această orientare, revista „Wirtschaftswissenschaft", nr 5/1971 a publicat un grupaj de trei articole pe această temă: **Zu einigen Grundfragen der Ermittlung des Nutzeffekts von Aufgaben des wissenschaftlich-technischen Fortschritts** (Despre cîteva probleme fundamentale privind determinarea efectului util al sarcinilor referitoare la progresul tehnico-științific) de Gerhard Schilling, **Forschungsaufwand und Forschungsfonds — ihre Stellung im geselischaftlichen Reproduktionsprozess** (Cheltuielile pentru cercetarea științifică și fondurile de cercetare — locul lor în procesul de reproducție socială) de Heinz Seickert, **Probleme der technologischen Vorbereitung der Produktion** (Probleme ale pregătirii tehnologice a producției) de Herbert Lange și Franz Plescak. Trăsătura comună a acestor studii este căutarea unor criterii și indicatori de optimizare a programelor de cercetare tehnico-științifică, prin care să se selecționeze proiectele de cercetare cu o înaltă eficiență și care să poată fi realizate în cel mai scurt timp posibil. H. Seickert critică o serie de concepții simplificatoare despre locul fondurilor de cercetare științifică în cadrul fazelor reproducției sociale lărgite și elaborează o serie de indicatori de determinare a eficienței cheltuielilor de cercetare. Prin coeficientul intensității cercetării se înțelege raportul dintre cheltuielile de cercetare și de dezvoltare productive față de totalul cheltuielilor sociale de producție. Prin coeficientul intensității fondurilor de cercetare se înțelege raportul dintre fondul de cercetare și producția (materială și spirituală) creată într-o perioadă determinată de timp.

Probleme ale perfecționării conducerii întreprinderilor industriale

SUB îngrijirea colectivului de organizare a conducerii întreprinderilor din Institutul de cercetări economice a apărut volumul **Probleme ale perfecționării conducerii întreprinderilor industriale** (Bibliotheca oeconomica, Editura Academiei R.S.R., 1971, 529 pag.).

Volumul întrunește comunicările susținute și intervențiile prezentate cu ocazia colocviului științific pe această temă ce a avut loc în iulie 1969. Tematica volumului ilustrează aria variată de preocupări în problematica științei conducerii întreprinderilor, diversitatea domeniilor de cercetare. Cele 12 comunicări se ocupă de probleme ce privesc conducerea dinamică și previzională (Ioniță Olteanu), obiectul și conținutul științei conducerii (dr. P. Vagu), organizarea și perfecționarea centralelor industriale (M. Dumitrescu), proiectarea structurilor organizatorice (N. Haneș), structura organizatorică a întreprinderilor industriale în funcție de caracterul proceselor tehnologice (E. Trattner și colab.). O altă categorie de comunicări prezintă metode și tehnici moderne de investigație și decizie utile conducerii științifice a întreprinderilor ca: metode de determinare a numărului personalului tehnic, economic și administrativ (Ioan Bratu), metode cibernetice în elaborarea deciziilor economice (prof. univ. Edmond Nicolau); ancheta interativă (D. Cigusievici) etc. Comunicările sînt însoțite de grafice, scheme, material documentar, menit să contribuie la o amplă informare în domeniul științei conducerii întreprinderilor.

DEZBATERI

SISTEMUL ȘTIINȚELOR ECONOMICE

RASPUNZÎND interesului din ce în ce mai mare pe care cercetarea economică din țara noastră îl manifestă pentru elucidarea unor aspecte actuale și de deosebită importanță ale teoriei economice, Catedra de economie politică a Academiei de Studii Economice din București, cu sprijinul Secției economice a Academiei de Științe Sociale și Politice, a organizat recent o dezbatere cu tema: „Sistemul științelor economice și importanța lui pentru practică". Abordarea unei astfel de teme subliniază dorința organizatorilor de a contribui la cunoașterea unui domeniu puțin cercetat, nu numai la noi în țară, dar și pe plan mondial, înscriindu-se pe linia preocupărilor pentru dezvoltarea creatoare a științelor economice, în lumina Congresului al X-lea al P.C.R. și a indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu conform cărora desfășurarea cu succes a cercetării științifice este indisolubil legată de stimularea schimbului larg de opinii, confruntarea deschisă a punctelor de vedere, animată de spirit constructiv și de deplină obiectivitate științifică.

La dezbatere au fost prezentate 24 de comunicări, pe marginea cărora au luat cuvîntul 29 de participanți, cadre didactice din A.S.E., Academia de studii social-politice „Ștefan Gheorghiu", Universitatea Bucureșd, Institutul Politehnic București, Institutul de Construcții, Institutul Agronomic, Universitatea din Craiova și specialiști de la Institutul de cercetări economice, reviste de specialitate și edituri.

Lucrările dezbaterii au subliniat părerea unanimă conform căreia sistemul științelor economice nu este un sistem închis, ci dimpotrivă, un sistem deschis, a cărui structură trebuie concepută pe baza dialecticii marxiste, în conformitate cu nevoile sociale, capabil nu numai să explice realitatea, dar și să o transforme, servind prin elementele sale politicii economice a partidului și a statului nostru.

Au fost examinate succesiv verigile principale ale sistemului științelor economice care studiază socialismul: **economia politică** în calitate de știință economică fundamentală, bază teoretică și metodologică a întregului sistem; **grupa științelor economice speciale, funcționale** (conducerea planificată a economiei naționale, știința financiară, statistica economică, contabilitatea, analiza activității economice etc.), **grupa științelor economice de ramură** (economia industriei, economia agriculturii, economia construcțiilor, economia transporturilor, economia comerțului — inclusiv marketing-ul —, economia științei, economia educației etc.), **grupa științelor întreprinderii** (inclusiv a teoriei conducerii întreprinderii), **economia mondială, grupa științelor economice de graniță, interdisciplinare** (sociologia economică, cibernetica economică, psihologia economică, geografia economică etc.), **grupa științelor economico-istorice** (istoria economică, istoria gîndirii economice).

În cadrul dezbaterii a fost evidențiată vocația teoretică și practică a tuturor ramurilor științei economice și, în acest context, importanța deosebită a economiei politice. A fost totodată pus în evidență faptul că, prin natura ei, știința economică marxist-leninistă trebuie să aibă un caracter prospectiv, în această direcție sarcini importante revenind tuturor științelor economice.

Un loc important în cadrul discuțiilor a ocupat problema științelor economice de graniță cum sînt: cibernetica economică, sociologia economică, psihologia economică etc. În etapa actuală de dezvoltare a științelor economice, raporturile interdisciplinare capătă o importanță covîrșitoare atît în procesul de cunoaștere a realității, dar mai ales în activitatea economică practică. S-a subliniat aportul deosebit pe care îl aduc în cercetare metodele matematice și cibernetice, capacitatea lor de a da un plus de exactitate și precizie necesar activității de prognozare și planificare. În cadrul gîndirii interdisciplinare, plecîndu-se de la bazele ideologice comune, marxist-leniniste, ale tuturor ramurilor științelor economice, locul central îl ocupă economia politică a socialismului. Toate ramurile științelor economice beneficiază de pe urma economiei politice și aceasta, la rîndul său, cîștigă de pe urma cuceririlor ce pot fi generalizate teoretic de celelalte ramuri ale științei economice.

Dezbaterea a acordat o mare importanță și studiului științelor economice speciale și de ramură. Subliniind succesele importante ce s-au obținut în conturarea obiectului și metodelor acestor științe, în fundamentarea lor teoretică, s-a arătat că este necesar să se depună un efort sporit pentru eliminarea oricăror elemente de empirism în dorința obținerii unor concluzii teoretice capabile să servească politicii și practicii economice. Vorbitorii au arătat că tezele economiștilor burghezi trebuie privite cu mult discernămînt, de pe pozițiile marxiste, în contextul realității societății socialiste, fiind astfel evitate preluările necritice.

În cursul dezbaterii s-au făcut și propuneri pentru o mai bună organizare a cercetării științifice și a muncii în învățămîntul economic superior, în lumina corelațiilor interdisciplinare reliefate de sistemul științelor economice. Dintre acestea amintim propunerea de a se crea de către Ministerul Învățămîntului un Centru de asistență economică-științifică și economică-organizatorică, structurat pe principalele domenii, și care să lucreze pe bază de contracte.

Larga participare la dezbatere a demonstrat interesul pe care l-a trezit punerea în discuție a unei astfel de teme. Considerînd-o de mare importanță și actualitate, participanții și-au exprimat părerea că schimbul larg de opinii, capabil să dezvolte creator știința economică, trebuie să fie continuat în scopul cunoașterii cît mai profunde a realității, pentru a asigura și pe această cale, progresul rapid al societății noastre socialiste.

Revista „Viața economică" își pune coloanele la dispoziția cititorilor, astfel încît să se continue dialogul pe această temă cu ample implicații atît pentru știință cît și pentru învățămîntul economic din țara noastră.

V. E.

CONCEPTUL DE RELAȚII DE PRODUCȚIE

(Urmare din pag. 13)

tele care țin de schimbul de activități, fac parte din obiectul economiei politice. După cum cred că ar trebui mai profund analizate și relațiile care apar în condițiile transformării științei în forță nemijlocită de producție și ale detașării cercetării tehnico-științifice într-un moment de sine stătător al reproducției, întrucît aceasta presupune nu numai relații tehnice, ci și economice; aceste relații au, credem, anumite particularități determinate de modul în care are loc împletirea între producția spirituală și cea materială, transformarea uneia în cealaltă. De aceea cred că cele spuse de tov. Em. Dobrescu despre cele trei categorii de relații economice care apar în procesul reproducției — relații pur economice, relații tehnico-economice și relații politice-economice[2]) — constituie o premisă mai bună pentru analiza multilaterală a sistemului relațiilor de producție. Această tratare dă posibilitatea să evidențiem nu numai natura social-economică a producției și proceselor economice, ci și mecanismul de funcționare a relațiilor de producție, dialectica dezvoltării și perfecționării lor în funcție de multitudinea factorilor care le influențează.

---

1) vezi Economia politică, vol. I Ed. Didactică și pedagogică 1970, pag. 16—18 și vol. II, 1971, pag. 121—122.

[2]) E. Dobrescu: Ritmul creșterii economice, Editura politică 1968 — pag. 18—19.

FINLANDA: SPIRIT CREATOR ŞI INVENTIV

SÎNT PUŢINE ŢARI în care imaginea pe care ţi-ai făcut-o din ghidurile turistice să corespundă pe deplin realităţii. Finianda nu face o excepţie în această privinţă. De la primul contact cu „ţara celor o mie de lacuri" ai senzaţia unei noi descoperiri, a unui peisaj cu totul deosebit, fascinant prin proporţiile şi frumuseţea sa, în care elementele predominante sînt apa şi pădurile. Senzaţia aceasta este amplificată de perspectiva largă pe care ţi-o oferă înălţimea la care zboară avionul; pe întinderi nesfîrşite ochiul nu surprinde altceva decît păduri de conifere, cărora argintiul străiucitor al nenumăratelor lacuri le conferă un farmec cu totul aparte. În acest mediu, adeseori potrivnic, oamenii au durat solide aşezări, în care se împletesc armonios construcţiile tradiţionale din lemn şi piatră cu cele din beton, şi în care se desfăşoară o viaţă trepidantă, specifică epocii pe care o trăim.

Statisticile ne arată că Finlanda are puţine bogăţii naturale, insuficiente pentru impulsionarea puternică a industriei. De aceea, viaţa economică depinde în bună măsură de dezvoltarea comerţului exterior. În compensaţie, ea posedă însă suprafeţe întinse de păduri, şi tocmai pe exploatarea şi valorificarea acestora s-a întemeiat, multă vreme, economia finiandeză.

Doar atunci cînd te apropii de ea, cînd o străbaţi fie măcar în parte, realizezi cu adevărat imensitatea pădurii finlandeze, îţi poţi da cît de cît seama de ceea ce înseamnă pădurea în viaţa acestui popor harnic şi talentat. Pădurile ocupă aproape 70% din întregul teritoriu al Finlandei, o suprafaţă aproximativ egală cu a ţării noastre, cu un potenţial de 1,5 miliarde metri cubi de masă lemnoasă. Se spune că această cantitate ar fi suficientă pentru a construi un zid imaginar care să înconjoare de 33 ori globul terestru; numai cu lemnul rezultat din creşterea anuală a pădurilor, un asemenea zid ar înconjura o dată şi jumătate pămîntul.

De altfel, din timpuri străvechi — şi încă astăzi, deşi într-o proporţie descrescîndă — o bună parte din populaţia ţării a fost şi este ocupată în activităţi legate de creşterea, exploatarea şi prelucrarea lemnului. „Aurul verde" a constituit din totdeauna principala bogăţie a ţării, pe care finlandezul a ştiut s-o folosească cu multă pricepere. Încă cu cîteva secole în urmă se exporta gudron şi lemn prelucrat în numeroasele gatere instalate pe cursurile rîurilor. Vremea fierăstraielor acţionate cu apă a trecut însă de mult. Prelucrarea lemnului se face acum în mari unităţi industriale, dotate cu instalaţii şi utilaje de înaltă tehnicitate, în care se asigură o valorificare complexă şi ridicată a acestuia.

Pentru stabilirea locului industriei lemnului în cadrul economiei finlandeze actuale, este necesar să precizăm că, chiar în condiţiile dezvoltării puternice a altor ramuri industriale, ponderea ei în totalul exporturilor se menţine deosebit de înaltă, reprezentînd circa 2/3. Se exportă, în principal, hîrtie (circa jumătate din totalul exporturilor), celuloză, cherestea. Mai ales în ce priveşte hîrtia, potenţialul este deosebit de mare, productivitatea înaltă a fabricilor asigurînd competitivitatea acesteia pe piaţa internaţională.

În timpul vizitei noastre am făcut cunoştinţă şi cu cîteva dintre preocupările de prim ordin ale specialiştilor, îndreptate spre folosirea cît mai eficientă a acestei mari bogăţii a Finlandei. Ele vizează mai întîi, stabilirea unui raport optim între posibilităţile pe care le oferă creşterea naturală a pădurilor şi volumul tăierilor, pentru că ani de-a rîndul volumul tăierilor de lemn brut a depăşit creşterea anuală a pădurilor; acest fapt a determinat anumite dificultăţi în livrarea lemnului brut către industrie. Pornindu-se de la această situaţie, a fost elaborat un plan de lungă durată, al cărui scop principal este sporirea producţiei de lemn, extinzîndu-se simţitor lucrările de ameliorări forestiere. O problemă la fel de importantă este şi aceea a ridicării gradului de prelucrare a lemnului şi de valorificare superioară a acestuia. Reflectînd o orientare stabilă în această privinţă, s-a micşorat continuu cantitatea de lemn de lucru exportată, în favoarea produselor înalt prelucrate, cu o valoare mult mai mare, în primul rînd a hîrtiei.

Dar imaginea Finlandei contemporane este departe de a fi completă numai prin evidenţierea industriilor legate de exploatarea şi prelucrarea lemnului, oricît de importante ar fi acestea pentru progresul ţării. Finlanda de azi înseamnă mult mai mult. Ne-am putut da seama de acest lucru vizitînd standurile finlandeze de la Tîrgul internaţional de la Helsinki, unul din cele mai importante din nordul Europei, punct de întîlnire şi de confruntare directă a celor mai preţioase realizări tehnice obţinute de firme de renume pe plan mondial.

Exponatele întreprinderilor finlandeze la tîrg reflectau diversificarea puternică a industriei, în primul rînd a celei constructoare de maşini. Producţia acestei industrii este orientată, în special, spre satisfacerea necesităţilor interne, dar a creat însemnate disponibilităţi şi pentru export. Remarcăm varietatea şi complexitatea utilajelor destinate exploatării şi prelucrării lemnului, fabricării hîrtiei, gama largă de maşini-unelte, tractoare şi maşini agricole şi silvice diverse tipuri de motoare, turbine. O însemnată dezvoltare cunoaşte în ultimii ani industria navală, care ocupă, de fapt, locul principal în cadrul construcţiei de maşini. Există în prezent mai multe şantiere navale, puternice nu atît prin volumul producţiei, cît mai ales prin înaltul grad de tehnicitate al navelor, fapt care le permite să concureze cu succes pe piaţa mondială alături de vasele construite în marile ţări producătoare de nave. Pe aceste şantiere se construiesc nave a căror capacitate de încărcare se ridică la cîteva zeci de mii de tone: cargouri, tancuri petroliere, nave frigorifice, spărgătoare de gheaţă — în care Finlanda ocupă primul loc în lume.

Finlanda i se înfăţişează călătorului de astăzi ca o ţară modernă, cu o economie diversificată, bazată pe folosirea raţională a resurselor naturale, pe spiritul inventiv şi capacităţile creatoare ale poporului. O ţară iubitoare de pace, animată de sentimente prieteneşti faţă de România, ale cărei iniţiative consacrate întăririi colaborării între popoare găsesc un puternic ecou în acest stat ca şi în lumea întreagă.

S. GIOGA

REPERE

● **Preşedintele** Institutului Naţional de planificare din Peru, Guillermo Marco Pont, a anunţat că, în următorii cinci ani, guvernul de la Lima intenţionează să extindă în mod deosebit sectorul de stat din economia ţării, spre care vor fi îndreptate principalele fonduri de investiţii.

● **Costul vieţii** a crescut în Elveţia cu aproape 8% în ultimele 12 luni, ceea ce reprezintă un record pentru perioada de după cel de-al doilea război mondial. Biroul federal de statistică a anunţat că indicele preţurilor bunurilor de consum a fost de 119,6 la 31 mai a.c. în comparaţie cu 111,8 în urmă cu un an.

● **Parlamentul** venezuelean a început dezbaterile asupra unui proiect de lege prin care companiile petroliere străine ar urma să fie obligate să restituie Venezuelei toate instalaţiile lor, în stare perfectă de funcţionare, la data expirării concesiunilor în anul 1983.

● **Costul vieţii** în Spania a sporit luna trecută cu 5,16%, în timp ce indicele preţurilor, din ianuarie şi pînă la sfîrşitul lui aprilie, a crescut cu 7,29% — precizează Institutul naţional de statistică din Madrid.

● **Franţa şi Turcia** au semnat un acord de cooperare financiară, în baza căruia guvernul de la Ankara va primi un împrumut de 102 milioane franci. Fondul este destinat sprijinirii importurilor de echipament industrial în Turcia şi încheierii lucrărilor de construcţie a unei uzine de automobile Renault la Bursa.

● **Volumul total** al investiţiilor străine în Africa de Sud se ridica la sfîrşitul anului 1968 la 6,4 miliarde dolari, se arată într-un studiu publicat de Secretariatul O.N.U. Documentul precizează că, întrucît guvernul rasist de la Pretoria nu a mai publicat de la această dată statistici oficiale, Naţiunile Unite nu mai dispun de cifre privind investiţiile străine de după 1968.

● **O comisie specială** însărcinată cu studierea posibilităţilor de creştere a investiţiilor străine de capital a fost constituită în R.A.U. sub preşedinţia ministrului economiei Mohamed Mirzaban. Pînă acum investiţiile străine se limitau la domeniul petrolier, cu o participare egipteană de 50%.

● **Primarul** oraşului New York, John Lindsay, a propus, în cadrul unei reuniuni a municipalităţilor americane, adoptarea unei „Carte a oraşelor" care să acorde o mai mare libertate de acţiune acestora în organizarea comerţului, gospodărirea mijloacelor financiare de care dispun, precum şi în stabilirea unor legături mai strînse între ele.

REFLECŢII PE MARGINEA CONFERINŢEI EXTRA-ORDINARE A O.N.U.D.I.

RECENT s-au încheiat la Viena lucrările conferinţei extraordinare a ONUDI. Scopul convocării acestei conferinţe a fost ca prin participarea directă a tuturor statelor membre să se examineze căile şi mijloacele prin care ONUDI poate sprijini mai eficient dezvoltarea industrială a statelor, îndeosebi a ţărilor în curs de dezvoltare. Pe agenda conferinţei au fost înscrise: strategia şi orientarea pe termen lung a activităţilor ONUDI, rolul acesteia în facilitarea transferului de cunoştinţe tehnice, organizarea şi finanţarea activităţilor ONUDI.

CONFERINŢA extraordinară a Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială a fost prima mare manifestare internaţională, de la înfiinţarea ONUDI în noiembrie 1966, consacrată exclusiv problemelor dezvoltării industriale a statelor. Participarea a peste 500 de delegaţi din 105 ţări, precum şi prezenţa unui mare număr de reprezentanţi ai diferitelor organizaţii internaţionale exprimă în mod concludent importanţa pe care statele şi organizaţiile internaţionale au acordat-o acestei conferinţe.

Deşi scopul conferinţei era ca pe baza experienţei acumulate de O.N.U.D.I. în cei peste 4 ani de activitate să se examineze posibilităţile de creştere a rolului O.N.U.D.I. în promovarea industrializării ţărilor în curs de dezvoltare, delegaţiile participante au abordat un vast evantai de probleme pe care le ridică dezvoltarea industrială a acestor ţări. În mod firesc, conferinţa a prilejuit realizarea unui larg consens asupra rolului industrializării ca factor determinant al progresului economic şi social al fiecărui stat.

După părerea reprezentantului Republicii Arabe Unite, Helmi Kamel, „industrializarea ţărilor în curs de dezvoltare trebuie considerată ca un instrument de creaţie ştiinţific organizat care să permită acestor ţări să restructureze activităţile lor economice şi să înlăture dificultăţile pe care le întîmpină, mobilizînd în acest scop factorii de producţie şi întărind eficacitatea mijloacelor lor materiale şi intelectuale".

Prezentînd experienţa şi realizările industriale obţinute de ţările lor, delegaţii din numeroase ţări, printre care şi delegaţia română, au subliniat că industrializarea este singura cale posibilă de lichidare a subdezvoltării economice, de dezvoltare economică multilaterală a fiecărei ţări, de asiguare a independenţei economice reale a statelor, de ridicare a standardului de viaţă al popoarelor. Astfel şeful delegaţiei din Togo, Barthelemy Lamlony, considera că „industrializarea este singura cale posibilă de a asigura cît se poate de repede, aşa cum popoarele o cer în mod legitim, creşterea economică, ridicarea nivelului de trai şi garantarea unei independenţe naţionale reale". Y. Bourges, subsecretar de stat la M.A.E. francez, sublinia în cuvîntul său că „industrializarea ţărilor în curs de dezvoltare este o necesitate legată chiar de conceptul suveranităţii lor şi, în acelaşi timp o condiţie pentru dezvoltarea lor deplină".

Dezvoltarea industrială a ţărilor în curs de dezvoltare a progresat, cu mici excepţii, prea lent pentru a putea avea o influenţă notabilă asupra structurii economice şi a ritmului de creştere economică. S-a apreciat că principalele cauze ale acestei situaţii sînt: penuria de forţă de muncă calificată, exodul de personal calificat spre ţările dezvoltate, condiţiile defavorabile în care are loc transferul

I. BARAC

(Continuare în pag. 19)

DIMENSIUNI ECONOMICE ALE SECURITĂŢII EUROPENE

De vorbă cu participanţi la Colocviul de la Bucureşti pentru pace şi securitate în Europa

• INFRA-STRUCTURA PĂCII

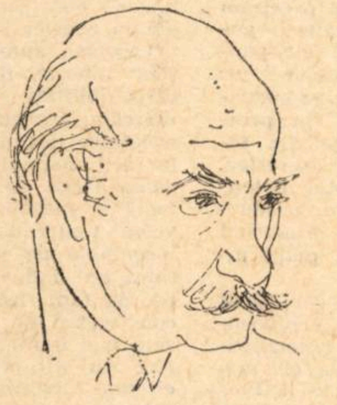

Janez STANOVNIK
secretarul executiv al Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa, reprezentantul personal al secretarului general al O.N.U., U Thant, la Colocviul de la Bucureşti

• Care ar fi, în opinia dv., principalele direcţii în care ar putea fi promovată colaborarea economică general-europeană în viitor?

— Dacă ne gîndim la o perioadă mai îndepărtată, să spunem anii întregului deceniu, un domeniu major de activitate va fi crearea treptată a unei infrastructuri europene. Mă gîndesc în special la o reţea de transport între est şi vest, feroviară şi rutieră, precum şi navală. Se va construi un canal între Rin şi Dunăre, creîndu-se astfel o legătură trainică între est şi vest, de asemenea există posibilităţi uriaşe de a crea o reţea energetică pentru continentul nostru, de a exporta petrol şi gaze din est spre vest şi de a transmite energia electrică între est şi vest. Se va dezvolta de asemenea colaborarea în combaterea poluării.

Dacă ne referim la perioada imediat următoare, cred că problemele lărgirii comerţului şi ale transferului tehnologic sînt de primă urgenţă. Deşi comerţul continuă să cunoască o dezvoltare dinamică, trebuie să se facă mai mult în direcţia diversificării exportului ţărilor est-europene spre cele vest-europene, în sensul unui export mai important de bunuri industriale. Pentru a realiza acest deziderat va fi nevoie de mai multă cooperare industrială.

• Ce aspecte economice credeţi că ar trebui să trateze conferinţa pentru securitate europeană?

— Practic, cred că toate problemele economice nerezolvate în ultimii ani sînt acum coapte pentru o discuţie. Consider că dacă nu va exista o suficientă cooperare economică, nu va exista nici suficientă încredere între est şi vest pentru a se trece la proiecte de mari proporţii în domeniul dezarmării şi al securităţii în general.

• Credeţi că C.E.E./O.N.U. sau altă organizaţie europeană ar putea contribui la asigurarea unei echităţi mai mari în schimburile economice dintre ţări cu potenţial economic deosebit?

— Într-adevăr cred că aceasta este sarcina principală a C.E.E./O.N.U., ca organizaţie care trebuie să promoveze cooperarea economică, dar şi relaţii echitabile între ţări. Comisia economică a O.N.U. va trebui să elaboreze metode şi coduri de comportament care să facă posibil pentru ţările mai mici să se angajeze într-o cooperare economică echitabilă. Desigur, tocmai aceste ţări sînt cele mai interesate într-o colaborare multilaterală. Ţările mari sînt mult mai puţin dependente de comerţ şi cooperare cu alte ţări. O organizaţie multilaterală internaţională ar permite ţărilor mici să se străduiască împreună să obţină, prin negocieri multilaterale, un tratament egal.

Colocviul de la Bucureşti este un prilej de schimb de idei între oameni de ştiinţă care analizează situaţia realist şi contribuie la o mai bună înţelegere a problemelor ce se cer rezolvate pe calea spre securitatea europeană.

• ECONOMIA SECURITĂŢII EUROPEI

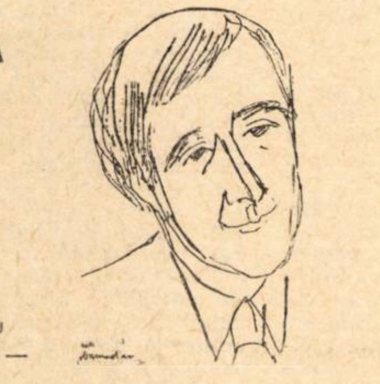

Michael PALMER
Trustul federal pentru educaţie şi cercetare — Londra

• Astăzi s-a publicat la Londra cartea dv. „Perspectivele unei conferinţe pentru securitatea europeană". Dată fiind tema tratată, precum şi coincidenţa momentului publicării cu deschiderea colocviului de la Bucureşti, am fi foarte interesaţi să ne expuneţi principalele argumente ale dv. pentru convocarea unei conferinţe europene?

— Primul argument este de ordin uman. Există o puternică dorinţă de comuniune între toţi europenii, de înlăturare a barierelor existente. O altă raţiune este necesitatea de a continua dialogul. O conferinţă, sau un număr de conferinţe, urmate de constituirea unei instituţii permanente, vor fi, fără îndoială, utile pentru a reduce încordarea între est şi vest. Un alt motiv este posibilitatea de a se ajunge, pe calea negocierilor la o conferinţă europeană, la o frînare a cursei înarmărilor şi la o reducere a bugetelor militare. În sfîrşit, este necesar să se încurajeze contactele est-vest în cît mai multe domenii şi a promova cooperarea. Există deja un grad considerabil de cooperare economică între Europa de est şi Europa de vest, ca urmare a contactelor bilaterale care s-au dezvoltat în ultimii ani. Cred însă că o conferinţă europeană ar putea completa activităţile de pînă acum, de exemplu acelea de transmitere a cunoştinţelor tehnologice sau de elaborare a unor standarde europene la care lucrează Comisia Economică a O.N.U., prin noi forme de colaborare, cum ar fi măsuri comune ale ţărilor europene pentru apărarea mediului. Acest lucru ar fi uşor de realizat căci şi în Europa occidentală şi în cea răsăriteană această problemă suscită îngrijorare. O altă categorie de acţiuni ce ar trebui promovate sînt proiectele comune, pe bază bilaterală sau multilaterală, finanţate şi conduse în comun. Asemenea relaţii ar crea o comunitate mai mare de interese şi ar constitui o bază valoroasă pentru dezvoltarea relaţiilor est-vest în general şi ar reduce încordarea politică. Poate ar putea fi abordate, de asemenea, modalităţile de a găsi fondurile necesare unor asemenea proiecte comune şi, eventual, crearea unei bănci est-vest sau a unei uniuni de plăţi est-vest, pe lîngă actualul sistem de credite, care ar facilita construirea unor obiecte industriale comune.

Un prim pas în această direcţie a fost crearea, în ianuarie trecut, a unui consorţiu de bănci private din 5 ţări occidentale, o bancă ungară şi una japoneză. Aceste bănci deţin filiale comerciale şi de producţie şi au constatat că ar fi foarte util să creeze posibilitatea efectuării unor plăţi multilaterale în locul plăţilor strict bilaterale din trecut.

• Un aspect foarte important al securităţii unei ţări este economia ei. Din acest punct de vedere, ce măsuri ar putea adopta organismele internaţionale pentru a asigura dezvoltarea armonioasă a economiilor naţionale, în cadrul schimburilor internaţionale?

— Desigur e foarte important ca o ţară să-şi poată dezvolta economia conform intereselor naţionale şi în armonie cu interesele celorlalte state în acelaşi timp. Este greu de găsit o formulă, dar cred că ar trebui, în primul rînd ca ţările care depind mult de exportul de produse agricole şi materii prime să depună eforturi pentru a se industrializa cît mai rapid. Ţările din vest ar putea contribui la aceasta participînd la construirea de obiective industriale comune.

Aceasta este o chestiune care interesează multe ţări, nu numai din Europa. Chiar pentru Canada, o ţară destul de puternică, se pun probleme de securitate economică în raporturile sale cu Statele Unite care controlează multe ramuri industriale importante. Cred că ar fi util ca acest aspect al securităţii să fie discutat la viitoarea conferinţă şi respectarea securităţii economice să fie urmărită permanent de forul instituţional care va fi creat.

În acest context opinia publică se preocupă de controlul activităţii corporaţiilor internaţionale. În ultimii 10—15 ani aceste corporaţii au cucerit poziţii dominante în comerţul mondial şi realizează o pondere însemnată din acesta. Cred că multe ţări mai mici sînt îngrijorate de această tendinţă şi ar dori elaborarea unor norme care să permită controlul acestor corporaţii, să prevadă, de exemplu, reguli privind utilizarea profiturilor, dreptul de a închide sau nu o întreprindere etc.

• Ce importanţă credeţi că are colocviul de la Bucureşti?

— El s-a ţinut într-un moment foarte potrivit. Se dovedeşte că România, care a manifestat întotdeauna iniţiative pentru convocarea unei conferinţe europene, se situează în fruntea pregătirii ei pe plan ştiinţific. Colocviul are loc într-un moment cînd se remarcă o evoluţie favorabilă şi problema conferinţei europene a revenit din plin pe agenda politică.

ÎNTRE 15 şi 17 iunie a avut loc la Bucureşti colocviul organizat de ADIRI cu tema „Conferinţa pentru securitate şi cooperare în Europa: etape, proceduri, conţinut".

La dezbateri au participat aproape 70 specialişti în probleme ale relaţiilor internaţionale, reprezentanţi ai unor organizaţii internaţionale, asociaţii, institute din cele mai multe state europene, din Canada şi S.U.A.

Cu acest prilej am solicitat personalităţilor prezente să ne împărtăşească opiniile lor cu privire la perspectivele unei conferinţe europene, problemele ce s-ar cere dezbătute, căile prin care cooperarea economică ar putea facilita apropierea de acest obiectiv.

• POSIBILITĂŢI DE COLABORARE RECIPROC AVANTAJOASE

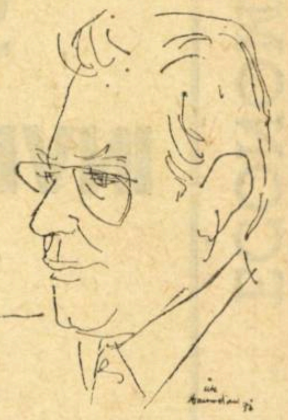

O. T. BOGOMOLOV
director, Institutul de economie a sistemului socialist mondial, Moscova

• Ce rol atribuiţi colocviului în dezvoltarea colaborării europene?

— Colocviul de la Bucureşti tratează o problemă vitală pentru destinele umanităţii. Europa este locul de unde au început cele două războaie mondiale şi de felul în care vor şti să convieţuiască oamenii de aici va depinde, probabil, şi în viitor, pacea lumii. În ultimul timp s-au realizat progrese în direcţia organizării unei conferinţe de securitate europeană căreia îi este consacrat şi colocviul nostru. Este important ca asemenea întîlniri să aibă loc, să se confrunte opiniile, chiar dacă ele sînt diferite. Conferinţa trebuie precedată de o minuţioasă muncă de pregătire, de un complex de măsuri pentru dezvoltarea colaborării pe toate planurile între ţările din răsăritul şi apusul Europei.

În ultimul timp se pot constata evoluţii pozitive în acest sens. Dezvoltarea comerţului între ţările socialiste şi cele capitaliste ale Europei se realizează într-un ritm mai rapid decît creşte comerţul mondial. Se lărgesc de asemenea sferele de cooperare între ţările respective. Acest fapt este o dovadă şi un factor al normalizării situaţiei europene. Putem da exemple numeroase de colaborare rodnică. Aş aminti colaborarea sovieto-franceză economică, tehnică şi ştiinţifică. După cum se ştie, există o comisie sovieto-franceză care elaborează planurile dezvoltării acestei colaborări pe 5 ani. În cadrul ei se realizează acţiuni economice şi tehnico-ştiinţifice comune. Lunohodul, care funcţionează acum pe Satelitul nostru, este echipat cu aparataj construit de savanţi francezi. Aceştia iau parte la cercetările care se fac la un reactor foarte puternic de lîngă Moscova. U.R.S.S. a furnizat Franţei o licenţă pentru instalaţii de turnare neîntreruptă a oţelului. Cele de mai sus arată cum o colaborare de acest fel poate fi reciproc avantajoasă. Legături asemănătoare s-au dezvoltat şi între alte ţări socialiste şi ţări occidentale. Desigur, nu trebuie să scăpăm din vedere că există şi o serie de piedici în calea lărgirii acestor relaţii. Piaţa Comună vest-europeană practică o politică discriminatorie, protecţionistă faţă de alte ţări, inclusiv faţă de ţările socialiste. Gradul în care aceasta este o organizaţie închisă reiese din actualele negocieri cu Anglia. Se vede că intrarea în Piaţa Comună nu este deloc un lucru simplu, că nu este suficientă acceptarea anumitor principii, ci pot fi necesare un şir întreg de alte condiţii grele sau chiar periculoase pentru dezvoltarea armonioasă a unei ţări. Barierele artificiale desigur, nu sînt un factor care să favorizeze întărirea securităţii europene. Aceasta ar putea fi una din temele în discuţia viitoarei conferinţe de securitate europeană.

• Care credeţi că ar fi căile de intensificare în viitor a colaborării economice general-europene?

— Ţările socialiste se află la începutul realizării unor noi planuri cincinale, în cadrul cărora se vor efectua importante modificări structurale şi calitative, care vor spori posibilităţile de lărgire a colaborării. În legătură cu aceasta sînt de remancat noi forme de colaborare, ca de pildă participarea capitalului occidental la finanţarea unor mari proiecte economice în ţările socialiste. Se ştie că în U.R.S.S. este în curs de construire o mare uzină de automobile al cărei echipament este furnizat pe credit de firme italiene. Proiecte asemănătoare se realizează şi în alte ţări socialiste. Există în acest domeniu posibilităţi de colaborare bazate pe egalitate, avantajoase, în care sînt interesate atît ţările socialiste cît şi cele capitaliste.

Aş dori să subliniez că atunci cînd dezvoltăm relaţiile cu ţările capitaliste trebuie să apreciem realist şi pericolele care apar cîteodată pentru ţările socialiste. Problema este că ponderea ţărilor capitaliste în comerţul exterior al ţărilor CAER este cu mult mai ridicată decît ponderea acestor ţări în comerţul exterior al ţărilor capitaliste. De exemplu, ponderea Europei occidentale în comerţul exterior al ţărilor est-europene, luate în ansamblu, este de 20% — în unele cazuri mai mult —, pe cînd ponderea ţărilor socialiste în comerţul exterior al unor ţări ca Franţa, Anglia sau R.F.G. este de numai 2—3%. Dacă vorbim de normalizarea colaborării europene, această normalizare trebuie să se preocupe şi de o echilibrare a respectivelor schimburi.

(Continuare în numărul viitor)

INDICATORII PRODUCTIVITĂŢII MUNCII ŞI CĂILE PERFECŢIONĂRII LOR

Dezbateri în presa ţărilor socialiste

PRODUCTIVITATEA MUNCII reprezintă indicatorul cel mai sintetic al dezvoltării forţelor de producţie. Creşterea ei constituie sursa principală a sporirii producţiei şi a venitului naţional. De dinamica productivităţii muncii sînt legate asemenea probleme importante ca: ritmul creşterii economice, eficienţa investiţiilor, nivelul cheltuielilor materiale, rata acumulării şi rentabilitatea producţiei, posibilităţile de sporire a veniturilor populaţiei.

Datorită rolului pe care-l are creşterea productivităţii muncii, metodele de măsurare şi indicatorii acesteia s-au aflat totdeauna în atenţia economiştilor din ţările socialiste; în ultimul timp, indicatorii productivităţii muncii au căpătat o importanţă mai mare în legătură cu perfecţionarea conducerii şi planificării economiei naţionale. În cele ce urmează vom încerca să ne referim succint la principalele puncte de vedere exprimate în literatura economică a unor ţări socialiste.

INDICATORUL productivităţii muncii, după părerea unor autori [1]), trebuie să satisfacă cel puţin următoarele cerinţe: să asigure o corelaţie cît mai bună între producţia obţinută şi cheltuielile de muncă ocazionate de aceasta; să nu fie deformat de calcule repetate; să creeze posibilitatea comparării obiective între ritmul de creştere a productivităţii muncii şi cel al salariului; să fie aplicabil de la întreprindere pînă la nivelul economiei naţionale.

Se pare că cele mai multe probleme le ridică nu măsurarea productivităţii individuale a muncii, care se exprimă prin cantitatea de valori de întrebuinţare produse de lucrător într-o unitate de timp, sau prin timpul de muncă cheltuit pe unitatea de produs, şi unde normele de producţie — dacă sînt ştiinţific fundamentate — reprezintă un măsurător destul de exact al muncii depuse. Există un consens şi în privinţa productivităţii muncii sociale, care se exprimă prin raportarea produsului social sau a venitului naţional la numărul de lucrători ocupaţi în sfera materială[2]). Atenţia principală se îndreaptă spre măsurarea productivităţii muncii la nivelul întreprinderii, al ramurii şi subramurii, spre indicatorii valorici ai productivităţii muncii şi, mai ales spre posibilităţile de a determina productivitatea muncii totale (vii şi materializate).

Pentru măsurarea productivităţii muncii în formă valorică se poate lua ca bază, după cum se ştie, producţia — şi atunci trebuie să determinăm cheltuielile pentru realizarea ei, fie cheltuielile de muncă vie — şi atunci trebuie să fie calculat rezultatul acestor cheltuieli. Într-un caz vom avea cheltuieli de muncă socială pe unitatea de produs, într-altul — productivitatea muncii vii. În practica economică se folosesc amîndouă metodele de măsurare; în întreprinderi şi mai ales în calculele legate de aplicarea repartiţiei după muncă se aplică cea de a doua metodă. **V.V. Novojilov subliniază că, în principiu, măsurarea productivităţii muncii conduce la rezultate mai exacte în cazul în care se respectă regula concordanţei între cheltuieli şi producţie, şi anume cînd produsul muncii vii şi trecute este pus în relaţie cu cheltuielile totale de muncă, iar produsul muncii vii — cu cheltuielile de muncă vie.** Este adevărat însă că realizarea acestor corelaţii este o sarcină grea, iar nerespectarea ei constituie principalul neajuns al practicii economice în acest domeniu.

ÎN PRACTICĂ se aplică diferite metode de **exprimare a producţiei**: valorică, naturală, în unităţi de muncă, în unităţi convenţionale. Corespunzător, şi productivitatea muncii capătă expresie valorică, în unităţi naturale, în unităţi de muncă sau convenţionale. Economistul sovietic P.A. Hromov este de părere că, la nivelul actual de dezvoltare a forţelor de producţie, măsurarea rezultatelor muncii trebuie să se facă cu precădere în forma valorică, ceea ce nu exclude aplicarea indicatorilor naturali sau convenţionali în unele ramuri şi întreprinderi. Aceasta, întrucît metodele valorice au o serie de avantaje: permit însumarea diferitelor produse, reflectă calitatea acestora, pot fi aplicate la orice nivel (de la întreprindere pînă la economia naţională), se pot corela uşor cu ceilalţi indicatori ai producţiei, care, de asemenea, au expresie valorică. Se apreciază că metodele valorice de calcul sînt suficient de precise, dacă preţurile reflectă cheltuielile socialmente necesare. Dar metodele valorice au întrunit şi majoritatea criticilor aduse indicatorilor productivităţii muncii. Poate şi din cauza că ele se aplică de mult timp în practică, astfel că au putut fi depistate nu numai avantajele ci şi dezavantajele lor, lucru ce nu se poate spune despre metodele mai noi.

După cum se ştie, pentru calculul productivităţii muncii se folosesc următorii indicatori: producţia globală, producţia marfă, producţia netă, producţia realizată, costul normativ al prelucrării.

Dar **indicatorul productivităţii muncii calculat ca raport între producţia globală şi numărul mediu scriptic al salariaţilor** este aspru criticat în literatura economică în special pentru că mărimea lui depinde nu numai de efortul colectivului unei întreprinderi, ci şi de alte împrejurări.

După părerea economistului cehoslovac T. Telepcak, calcularea productivităţii muncii pe baza producţiei globale, care cuprinde şi rezultate economice ale furnizorilor, generează în întreprinderi astfel de fenomene negative ca: preocuparea exagerată pentru produse cu manoperă redusă, dar cu consumuri mari de materiale; evitarea produselor sau tehnologiilor noi şi tendinţa spre stabilirea unor preţuri ridicate la noile produse; lipsa de preocupare pentru economisirea materiei prime şi a materialelor; scăderea calităţii produselor în favoarea cantităţii; slăbirea preocupării pentru crearea premiselor în vederea creşterii reale a productivităţii muncii; în sfîrşit, se apreciază că utilizarea acestui indicator reduce eficienţa sistemului de stimulare economică.[3])

Legătura dintre creşterea volumului producţiei globale şi cheltuielile de muncă are — în fiecare caz în parte — un caracter destul de convenţional şi schimbător. Factorul principal, care influenţează asupra intensităţii acestei legături, îl constituie neconcordanţa între preţuri şi cheltuielile de muncă la diferite produse. În literatura sovietică se menţionează că preţul cu ridicata la conductele din oţel special inoxidabil, de exemplu, este de 15 ori mai mare decît preţul pentru conductele din oţel carbon, în timp ce raportul între cheltuielile de muncă pentru producerea lor este numai de 3:1. Deşi acest argument este foarte mult invocat de cei care critică indicatorul producţiei globale, unii economişti consideră, totuşi, că posibilităţile întreprinderilor de a îndeplini planul producţiei globale mai ales pe seama producţiei cu cheltuieli materiale mai mari sînt destul de limitate, deoarece întreprinderile sînt obligate să realizeze planul pe sortimente şi planul preţului de cost. O cercetare selectivă organizată de Direcţia Centrală de Statistică şi Comitetul de Stat al Planificării din U.R.S.S. a evidenţiat influenţa neînsemnată a modificărilor pe care le determină ponderea cheltuielilor materiale asupra nivelului de îndeplinire a planului de producţie în industrie.

Cît priveşte **indicatorul productivităţii muncii calculat pe baza producţiei marfă**, el se deosebeşte prea puţin de cel calculat pe baza producţiei globale, întrucît stocurile de producţie neterminată şi semifabricate au o pondere mare şi determină deosebiri apreciabile numai în întreprinderile cu ciclul de producţie lung şi în ramurile cu producţie sezonieră. De aceea, scrie G. Römer, indicatorul productivităţii muncii bazat pe producţia marfă este puţin semnificativ şi nu poate constitui un instrument de conducere[4]), deşi nu se poate renunţa categoric la el. Există un consens aproape unanim că volumul producţiei realizate, — în afară de faptul că este un indicator valoric, influenţat de sistemul preţurilor — depinde într-o măsură însemnată şi de alţi factori externi întreprinderii, printre care: sistemul de aprovizionare, sistemul de credit, situaţia financiară a beneficiarilor, perioada de circulaţie a documentelor de plată etc. Toţi aceşti factori deformează şi **indicatorul productivităţii muncii calculat pe baza producţiei realizate.**

Încercările de a elibera indicatorul productivităţii muncii de influenţa factorilor externi şi de a-l transforma într-un criteriu al eficienţei economice a muncii unui colectiv au dus la tendinţa de a exclude de la numărător munca trecută — cheltuielile materiale. În consecinţă au apărut **metode de calcul bazate pe producţie netă sau convenţional-netă, pe costul normativ al prelucrării** etc., care permit o apreciere mai exactă a volumului de muncă şi a productivităţii muncii în întreprinderi.

„Producţia netă — scrie D. Karpuhin, în studiul mai sus citat — reprezintă valoarea nou creată într-o anumită perioadă, care exprimă valorile de întrebuinţare realmente produse în această perioadă şi folosite de către societate pentru consumul neproductiv şi reproducţia lărgită" (pag. 120). Prezentînd o imagine reală a nivelului productivităţii muncii şi a creşterii acesteia, indicatorul respectiv caracterizează mai bine corelaţiile reale ce se formează între ritmurile de creştere a productivităţii muncii şi a salariului mediu. Totodată, el creează o bază pentru stabilirea unei corelaţii mai directe şi mai reale între volumul mijloacelor băneşti aflate la populaţie şi acoperirea acestora cu mărfuri.

Pe baza producţiei nete se creează o unitate între indicatorii productivităţii la nivel macro şi microeconomic, deoarece productivitatea muncii sociale pe economia naţională şi pe ramuri ale producţiei materiale se calculează ca venit naţional şi, respectiv, producţie netă pe un lucrător ocupat. Deşi din punct de vedere teoretic se recunoaşte, de către majoritatea autorilor, superioritatea acestor indicatori în comparaţie cu cei calculaţi pe baza producţiei globale, producţiei marfă sau producţiei realizate, practica utilizării în calcul a producţiei nete nu a confirmat în mod absolut superioritatea ei, iar metodologia de determinare nu este încă unitară. Iată ce arată, după P.A. Hromov, calculele productivităţii muncii pe ramuri după metode diferite[5]) (producţia realizată pe un lucrător în industrie = 100).

Ramuri	Calculată după metoda: producţiei globale	producţiei nete	producţiei convenţional-nete
Producţia de energie electrică	185	145	280
Extracţia de ţiţei	127	160	390
Prelucrarea petrolului	270	116	189
Extracţia gazelor	55	58	105
Industria carboniferă	45	113	110
Siderurgia	127	126	143
Metalurgia neferoasă	152	158	176
Industria chimică	150	112	108
Industria forestieră, de celuloză şi hîrtie, de prelucrare a lemnului	61	102	99
Industria uşoară	95	53	45
Industria alimentară	230	55	54

Prin compararea acestor date cu ponderea cheltuielilor de muncă vie pe ramuri se observă că — o dată cu reducerea acestora — productivitatea muncii calculată după metoda producţiei nete sau convenţional-nete scade. Deci, se poate spune că utilizarea indicatorului producţiei globale ridică nivelul productivităţii, comparativ cu celelalte metode, în ramurile cu un nivel scăzut al cheltuielilor de muncă vie. Susţinîndu-şi rezervele faţă de producţia netă economistul maghiar Vago Janos afirmă că în sistemul actual de conducere a economiei a încetat fetişizarea indicatorului muncii vii. „Preocuparea pentru economisirea muncii vii şi a muncii materializate trebuie să aibă aceeaşi importanţă" [6]) subliniază el, deşi menţionează că munca vie este cea care pune în mişcare mijloacele de producţie şi că orice muncă materializată a fost într-o fază precedentă muncă vie. Unii autori atrag atenţia şi asupra dificultăţilor practice de determinare a fiecărui element din cheltuielile materiale, evoluţia preţurilor mărind această dificultate [7]). În acelaşi timp se subliniază că acest indicator este expus influenţei rentabilităţii diferitelor produse, astfel că — în locul tendinţei spre produse cu pondere mare a cheltuielilor materiale — apare tendinţa exagerată spre produse cu o rată mai mare a rentabilităţii. Economistul sovietic B. Buhanevici consideră eliminarea cheltuielilor materiale din volumul producţiei nejustificată deoarece: a) volumul cheltuielilor de muncă vie nu poate caracteriza volumul fizic al producţiei întreprinderii (sau volumul valorilor de întrebuinţare, luate în consideraţie de K. Marx în determinarea productivităţii muncii, care totdeauna este eficienţa muncii concrete); b) se naşte un nonsens, deoarece productivitatea muncii s-ar calcula ca raport între cheltuielile de muncă care ar apare şi la numărător şi la numitor; c) în condiţiile progresului tehnic (care duce la reducerea ponderii muncii vii), creşterea productivităţii muncii calculată după producţia netă apare mai lentă, decît în cazul producţiei calculată după valoarea ei completă, şi deci decît este în realitate. T. Telepcak arată chiar că practica aplicării acestui indicator în construcţiile de maşini a demonstrat că el duce la denaturări şi mai mari decît producţia globală. Aceste deficienţe l-au condus pe A. P. Hromov la concluzia **că producţia netă, este, practic, aplicabilă numai la nivelul industriei, în general sau al economiei naţionale. În întreprinderi aplicarea sa este posibilă numai dacă preţurile corespund cheltuielilor socialmente necesare.**

R. CREŢOIU

(Continuare în numărul viitor)

[1]) Vezi D. Karpuhin, **Practica şi perspectivele aplicării indicatorului producţiei nete (convenţional-nete) pentru calculul productivităţii muncii,** „Soţialisticeskii trud", nr. 2/1971.

[2]) Deşi nici acest indicator nu poate caracteriza suficient de precis dinamica productivităţii sociale a muncii, deoarece nu reflectă modificările structurale în economia naţională, iar ponderea cheltuielilor de muncă vie este diferită de la o ramură la alta. În U.R.S.S. s-a făcut încercarea de a se calcula cheltuielile totale de muncă (vie şi materializată) în scopul de a determina cît mai exact dinamica productivităţii sociale a muncii, însă fără reducţia muncii complexe la munca simplă. P. A. Hromov, în lucrarea sa **Productivitatea muncii în economia naţională,** Moscova, 1969, propune o metodă de calcul al productivităţii muncii vii pe economia naţională ca mărimea medie a producţiei globale pe un lucrător, **ponderată cu numărul persoanelor ocupate în fiecare ramură.** Producţia globală este însă influenţată de dezvoltarea cooperării în cadrul ramurii, conţinînd deci calcule repetate şi fiind adesea denaturată de preţuri.

[3]) Vezi „Hospodářské noviny", nr. 50/1970, p. 7.

[4]) Vezi **Calculul dinamicii productivităţii,** „Die Wirtschaft", nr. 47/1970, p. 16.

[5]) Vezi **op. cit.,** p. 20.

[6]) „Munkaügy Szemle", nr. 6/1970, p. 211—217.

[7]) Vezi. Liberman E., Koţliur A., **Controlul asupra raportului dintre creşterea productivităţii muncii şi creşterea salariului mediu,** „Vestnik statistiki", nr. 2/1970, p. 34—42.

R. P MONGOLĂ

NOI TREPTE ÎN RIDICAREA NIVELULUI DE TRAI

PARTIDUL Popular Revoluționar Mongol și guvernul au acordat și acordă o mare atenție ridicării nivelului de trai al poporului, satisfacerii cerințelor sale materiale și spirituale, afectînd în acest scop importante fonduri. Baza ridicării bunăstării materiale și a culturii maselor populare o reprezintă succesele obținute în industrializarea socialistă, transformarea agriculturii și în dezvoltarea învățămîntului, culturii, artei și științei.

Odată cu încheierea procesului de cooperativizare a gospodăriilor araților — care a marcat victoria definitivă a socialismului — au apărut noi posibilități pentru satisfacerea mai completă a cerințelor materiale și culturale ale maselor populare mongole.

Comasarea și întărirea organizatorică și gospodărească a uniunilor agricole au asigurat o bază economică solidă pentru ridicarea nivelului de trai material și cultural al acestora. Fondul de venituri ale membrilor uniunilor agricole a crescut de 3,3 ori în ultimii zece ani.

Totodată, se schimbă aspectul satelor, modul de viață a populației rurale. Se ridică mereu noi și noi construcții moderne — case de locuit, clădiri cu destinație culturală sau pentru rețeaua comercială, complexe de producție etc. Centrele tuturor uniunilor agricole sînt în prezent complet electrificate.

Un alt indiciu al creșterii nivelului de trai al poporului mongol îl constituie ridicarea sistematică a salariilor muncitorilor și funcționarilor, pe baza sporirii continue a venitului național. Totodată, s-au luat măsuri pentru sporirea pensiilor și diferitelor ajutoare.

Paralel, au fost mărite fondurile destinate satisfacerii nevoilor cultural-sociale. Din acestea se asigură gratuitatea învățămîntului și asistenței medicale, plata concediilor, indemnizațiilor și a burselor, construcțiile de locuințe. În 1970, sumele alocate din venitul național pentru cheltuielile social-culturale s-au mărit față de 1964 cu 50%, iar în ultimii 30 de ani, raportate pe locuitor, au crescut de 18,6 ori.

Un rezultat direct al ridicării nivelului de trai al poporului mongol, al îmbunătățirii sistemului de ocrotire a sănătății populației îl constituie creșterea numărului locuitorilor și a vîrstei lor medii de viață.

În cel de-al patrulea cincinal (1966—1970) s-a extins considerabil numărul instituțiilor medicale și efectivul personalului acestora. Numărul spitalelor unificate și specializate a crescut cu 13%, cel al spitalelor sătești și al punctelor medicale cu 48%, iar al paturilor în spitale cu 17%. Dacă în 1965 un medic revenea la 740 de persoane, în 1970 un medic revine la 580 de persoane.

Succese însemnate s-au obținut în dezvoltarea rețelei comerciale și în lărgirea volumului mărfurilor vîndute populației, în strînsă legătură cu dezvoltarea industriei naționale și comerțului exterior. Astfel, a avut loc o sporire a circulației mărfurilor în rețeaua comerțului de stat și cooperatist cu 20% în cincinalul 1966—1970. În același timp, vînzarea autoturismelor s-a majorat cu 25%, a motocicletelor de 2,8 ori, a mașinilor de spălat de 2,5 ori. A sporit de cîteva ori vînzarea televizoarelor și a frigiderelor.

În condițiile Mongoliei, unde majoritatea populației se ocupă cu creșterea animalelor, locuința tradițională este iurta, care va sluji încă mult timp drept casă. De aceea, în R.P. Mongolă se produc anual 9 000 iurte. Paralel, însă, la orașe și sate, se desfășoară o largă activitate de construcție. La sate, locuințele reprezintă 20—25% din volumul total al construcțiilor. În ritm intens se construiesc noi cvartaluri de locuințe în orașe ca Ulan Bator, Darhan, Cioibalsan și altele.

În perioada 1961—1965, peste 10 mii de locuitori ai Ulan Bator-ului au primit locuințe noi, iar între anii 1966—1969, au fost date în folosință încă 320 000 mp de suprafață locuibilă, ceea ce a permis ca alte mii de familii să-și îmbunătățească condițiile de locuit. În cincinalul 1966—1970 fondul locativ din orașe și alte localități a crescut cu 30%.

Succese însemnate au fost obținute și în dezvoltarea învățămîntului public, a culturii; în acest scop statul a cheltuit în anii 1966—1970 de 1,4 ori mai multe fonduri decît în cincinalul precedent.

Se înfăptuiește trecerea la generalizarea învățămîntului mediu incomplet pentru copii de vîrstă școlară; în perioada 1966—1970 numărul școlilor medii incomplete de cultură generală a crescut de două ori, cel al școlilor de cultură generală cu 10%, iar numărul elevilor cu 40%. S-a lărgit simțitor rețeaua școlilor profesionale și tehnice, numărul elevilor acestora mărindu-se de patru ori. Înfăptuiri remarcabile se înregistrează și pe linia pregătirii de cadre cu studii superioare; numărul specialiștilor care au intrat în economia națională a crescut cu 14% în comparație cu cincinalul precedent.

În anul 1971 în institutele de învățămînt superior, în școlile generale și școlile tehnice învață cu 10% mai mulți studenți și elevi decît în anul 1969; la fiecare mie de locuitori, 216 învață într-una din instituțiile de învățămînt.

În directivele Congresului al XVI-lea al Partidului Popular Revoluționar Mongol, care și-a încheiat recent lucrările, se arată că în cincinalul 1971—1975, pe baza creșterii neabătute a producției sociale, a sporirii eficienței ei și creșterii productivității muncii, se va asigura ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului; vor spori veniturile reale ale populației, vor fi îmbunătățite aprovizionarea cu mărfuri și condițiile de locuit, vor fi realizate măsurile necesare pentru ameliorarea ocrotirii sănătății, dezvoltarea învățămîntului popular și culturii socialiste.

Creșterea veniturilor reale ale populației va fi asigurată — în proporție de 80% — pe baza sporirii veniturilor bănești; alături de majorarea diferențiată a salariilor pe categorii de salariați, precum și a veniturilor membrilor uniunilor agricole, se prevede ca volumul global al mijloacelor alocate din fondurile sociale de consum — pentru plata pensiilor, a alocațiilor și pentru prestarea gratuită a unor servicii — să crească, față de cincinalul precedent cu 34—40%. De asemenea, se va construi o suprafață locativă totală de 350—380.000 mp, fondul de locuințe urmînd să se extindă cu peste 30%; se vor organiza puncte medicale în 75 raioane, numărul medicilor va spori cu peste 30%, iar cel al paturilor în spitale cu 16% etc.

Din fondurile statului și cele ale organizațiilor cooperatiste se vor construi școli însumînd 55—60.000 locuri în clase, ceea ce va permite ca la sfîrșitul cincinalului 1971—1975, numai efectivul elevilor din școlile de cultură generală să ajungă la 270.000 de persoane.

Toate aceste prevederi ilustrează grija permanentă pentru îmbunătățirea nivelului de trai al populației, pentru înflorirea culturii naționale. Realizările obținute pînă în prezent în acest domeniu constituie, totodată, garanția unor succese și mai însemnate în anii actualului plan cincinal, în ridicarea bunăstării materiale și culturale a poporului mongol.

Lucian D. PETRESCU

ISTORIE ECONOMICĂ

(Urmare din pag. 12)

văzută pentru 45—60 ani, iar articolul 37 specifică „la expirarea concesiunilor rămîn gratuit statului, libere de orice sarcini terenurile, uzina cu toate instalațiile și dependințele ei...". De această prevedere statul nu a beneficiat nici măcar într-un singur caz. În schimb, înlăturarea restricțiilor vechii legi privitoare la capitalul și personalul străin a creat deodată o piață largă de investiții de capital străin. Cele mai mari plasamente de capital străin în perioada 1930—1933 s-au făcut în domeniul industriei energiei electrice, fiind și cele mai importante investiții din perioada interbelică.

Paralelisme

ROMÂNIA dispunea de însemnate resurse energetice pe care, valorificîndu-le, ar fi ajuns să-și construiască o importantă industrie electrică. În condițiile economico-sociale date, o serie de împrejurări frînau însă dezvoltarea acestei ramuri. Pe de o parte, înseși necesitățile de energie electrică pentru industrie erau reduse din cauza slabei dezvoltări a ramurilor mari consumatoare, ca metalurgia feroasă și neferoasă, industria chimică industria electrotehnică etc; de altă parte, în celelalte ramuri, dimensiunea întreprinderilor era relativ mică, ceea ce făcea posibilă instalarea unor sisteme proprii de forță pe măsura necesităților. La acestea se adaugă electrificarea pe o treaptă de început a țării și respectiv un consum redus de energie în scopuri publice, prețul ridicat al curentului electric de la marile uzine și prețul relativ scăzut al unor produse petroliere, ceea ce determina orientarea către energia produsă de motoarele cu explozie internă etc.

Cu toate acestea, puterea instalată, producția și consumul de energie electrică se remarcă în perioada 1925—1938 printr-o creștere rapidă, într-un ritm ce depășește pe cel al industriei în general [1]).

Tabelul nr. 2

Indicatori	1925	1929	1934	1936	1938	1938/1925
Puterea instalată în uzine de interes public (în mii kw)	105,3	169,0	215,6	239,0	262,5	248%
în uzine industriale	69,4	121,0	188,0	235,0	248,0	351%
Total	174.7	290,0	403,6	474,0	510,5	293%
Producția de energie uzine de interes public (în mil. kwh)	171,8	290,0	386,0	464,0	568,0	322%
uzine industriale	178,2	280,0	365,0	493,0	580,0	333%
Total (mil kwh)	350,0	570,0	751,0	957,0	1148,0	328%

Se observă un anumit paralelism între creșterea puterii instalate și producția de energie electrică. Primul indicator crește cu 193%, iar al doilea cu 228%, semnificînd o folosire mai mare a capacităților de producție. În ambele cazuri uzinele producătoare de energie pentru consum industrial se dezvoltă mai repede decît cele pentru consum public.

După unele calcule aproximative valoarea producției de energie electrică a evoluat de la 3745 mil lei în 1929 la 6 417 mil. lei în 1938 [2]), cea ce reprezenta o creștere cu 72%; în special după 1933 industria energiei electrice și-a mărit în anumită măsură și ponderea în cadrul industriei țării.

O caracteristică a industriei energiei electrice din România acelei perioade o constituie dimensiunile reduse ale uzinelor producătoare care alimentau orașe cu un număr mic de locuitori. Din cele 224 întreprinderi existente, numai 12 cu o capacitate de peste 5000 kw fiecare furnizau 77,6% din producția de energie pentru interesul public, în timp ce 172 de întreprinderi sub 500 kw, produceau 4,1% din producție.

Subutilizare

Consumatorii de energie electrică reprezentau un număr restrîns față de populația țării, ridicîndu-se la abia 436 000. Pornind de la faptul că în cele 439 localități alimentate cu energie electrică trăiau peste 4 milioane de oameni, unii autori trăgeau concluzia că România era electrificată în proporție de 23%, fapt desigur inexact. În aceste localități numărul abonaților era mult mai redus, de energia electrică beneficiind doar cel mult 10% din populația țării.

O cauză însemnată a consumului scăzut și a slabei răspîndiri a energiei electrice o constituie nivelul redus de trai al maselor. Din această cauză, cea mai mare parte o populației țării, peste 80%, folosea iluminatul lămpilor cu petrol.

Prețul ridicat al energiei electrice, poziția de monopol a unor mari societăți străine producătoare de electricitate ca și ceilalți factori amintiți determinau un consum pe locuitor în comparație cu alte țări, ca Franța — 500 kwh, Cehoslovacia — 420 kwh, Austria — 288 kwh, de numai 60 kwh pe an.

Astfel, în România, industria energiei electrice, chiar dacă a făcut unele progrese, se găsea încă mult rămasă în urmă față de necesar ceea ce plasa România pe scara consumului european de energie electrică pe ultimele locuri, constituind o frînă puternică în calea dezvoltării economice în general, și industriale în special, în calea ridicării nivelului de viață a populației.

O chestiune centrală a producției de energie electrică era modul de valorificare, de utilizare a surselor de energie. Chiar autorii timpului caracterizează această utilizare ca nerațională și dăunătoare economiei naționale.

Din analiza datelor rezultă că tocmai sursele prețioase: petrolul, lemnul erau consumate drept combustibil în proporție de 56% în timp ce forța hidraulică participa doar cu 1% la balanța combustibilului; mai mult decît atît, gazele de sondă în volum de 1 200 mil m^3 pe an, echivalente cu 1 200 000 tone păcură, erau degajate fără folos în atmosferă, atestînd un mod de valorificare defectuos a uneia dintre sursele principale de energie.

Ideea dezvoltării industriei de energie, a electrificării țării a fost dezbătută pe larg de economiști și mai ales în cadrul corpului ingineresc din România, în perioada interbelică. O serie de instituții au întreprins studii pe tema electrificării, în care se analizau: centralizarea producției și distribuției energiei electrice, trecerea la centrale de mare putere, construcția de centrale hidroelectrice pe marile rîuri ale țării, electrificarea căilor ferate etc. Ceea ce constituie deficitul principal al acestui domeniu era dezacordul între teorie și proiectele avansate și posibil de realizat, pe de o parte, și realitatea acestei ramuri, devansată mult de nevoile țării și de realizările din străinătate, pe de altă parte.

Publicațiile, studiile în materie confirmă această situație. Ele mai arată însă și o mare capacitate teoretică, de concepție și de soluționare a corpului ingineresc în privința folosirii raționale a resurselor țării. Știința românească și-a adus o contribuție însemnată la soluționarea, pe atunci numai teoretică și experimentală în bună măsură, a problemei energetice. Aceste mari potențe științifice și-au găsit teren fertil de aplicare în cadrul marilor planuri de electrificare a României întreprinse în anii socialismului.

1) Anuarul statistic al României, 1939 și 1940, pag. 502—503.

2) Enciclopedia României, vol. IV, pag. 355.

CONFERINȚA EXTRAORDINARĂ A O.N.U.D.I.

(*Urmare din pag. 15*)

de cunoştinţe tehnice din ţările puternic industrializate, obstacolele tarifare şi netarifare care creează dificultăţi exporturilor de produse industriale ale ţărilor în curs de dezvoltare, lipsa unui interes crescînd din partea a numeroase întreprinderi industriale din ţările dezvoltate de a coopera cu ţările în curs de dezvoltare etc. În plus progresul ştiinţific şi tehnic remarcabil realizat în ţările industrializate în cursul ultimului deceniu, a accentuat disproporţiile între nivelul dezvoltării economice a acestor ţări şi cel al ţărilor în curs de dezvoltare. Astfel, între anii 1960—1968, decalajul dintre nivelul producţiei anuale pe un locuitor a crescut de la 470 dolari la aproximativ 590 dolari, deşi în cursul aceleiaşi perioade industria ţărilor în curs de dezvoltare a înregistrat un ritm mediu de creştere de 6,2% pe an (Industrial Development Survey, vol. III.1971).

Un mare număr de delegaţii, inclusiv delegaţia ţării noastre, au apreciat că lichidarea subdezvoltării economice a ţărilor în curs de dezvoltare reclamă, în primul rînd, eforturi susţinute din partea popoarelor acestor ţări pentru punerea în valoare, în interesul naţional, a propriilor lor resurse materiale şi umane. Chiar în preambului strategiei pentru cel de al 2-lea deceniu al dezvoltării, adoptată anul trecut de Adunarea generală a O.N.U. este inserată convingerea tuturor statelor că responsabiltatea principală pentru asigurarea progresului economic al ţărilor în curs de dezvoltare revine acestor ţări, că ajutorul extern, bilateral sau multilateral, nu poate avea alt rol decît de completare a eforturilor naţionale.

Subliniind rolul primordial al eforturilor naţionale, numeroase delegaţii au considerat că o importantă responsabilitate revine comunităţii internaţionale pentru a crea condiţii favorabile accelerării dezvoltării economice a ţărilor dezavantajate de cursul anterior al istoriei. În acest context s-a circumscris şi contribuţia pe care O.N.U.D.I. o poate aduce la îndeplinirea de către ţările în curs de dezvoltare a programelor lor naţionale de dezvoltare economică. Referindu-se la rolul pe care O.N.U.D.I. trebuie să-l joace în facilitarea industrializării ţărilor în curs de dezvoltare, delegaţia română a subliniat necesitatea ca Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială să sprijine eforturile de dezvoltare ale tuturor ţărilor în curs de dezvoltare, indiferent de apartenenţa lor la o anumită grupare politică, sistem economic şi social sau zonă geografică în care se află situată o ţară sau alta.

Trebuie evidenţiată de asemenea audienţa largă de care s-a bucurat ideea, expusă de mai multe delegaţii printre care şi de delegaţia română, după care activităţile O.N.U.D.I. trebuie să se bazeze pe participarea activă şi constructivă a tuturor ţărilor, dezvoltate şi în curs de dezvoltare, şi nu să îmbrace numai forma unei asistenţe acordate de un grup de ţări celuilalt. În susţinerea unei asemenea teze s-a subliniat faptul că fiecare ţară poate oferi din experienţa sa altor ţări beneficiind la rîndul său de experienţa celorlalte ţări. „În procesul obiectiv al creşterii interdependenţelor dintre ţări şi popoare, al extinderii şi diversificării cooperării internaţionale — sublinia şeful delegaţiei române, Petru Burlacu, adjunct al ministrului afacerilor externe, toate statele pot şi trebuie să schimbe reciproc fructele creaţiei popoarelor lor".

S-a menţionat de asemenea şi faptul că ţările membre O.N.U.D.I. nu pot şi nu trebuie să fie împărţite în două categorii distincte, unele donatoare iar celelalte beneficiare de asistenţă, deoarece cooperarea dintre ele este reciproc avantajoasă. Cu alte cuvinte, rolul O.N.U.D.I. este de a promova o largă cooperare între toate statele în vederea facilitării îndeplinirii programelor lor de dezvoltare economică.

Pornindu-se de la recunoaşterea dreptului suveran al statelor de a decide asupra dezvoltării lor economice, s-a subliniat necesitatea ca la întocmirea programelor de activitate pe termen lung ale O.N.U.D.I. să se ţină seama de cerinţele şi priorităţile stabilite în planurile şi programele de dezvoltare economică ale ţărilor în curs de dezvoltare. În funcţie de interesul manifestat de delegaţii, conferinţa a recomandat orientarea activităţilor O.N.U.D.I. în principal spre: sprijinirea mai eficientă a eforturilor ţărilor în curs de dezvoltare pentru dezvoltarea ramurilor industriale moderne, facilitarea transferului de cunoştinţe tehnice şi adaptarea acestora la condiţiile concrete din ţările în curs de dezvoltare, acordarea unei înalte priorităţi pregătirii de cadre, examinarea celor mai eficiente forme de cooperare industrială şi elaborarea de contracte tip de cooperare, studierea tendinţelor în dezvoltarea industriei pe plan mondial, sprijinirea ţărilor în curs de dezvoltare în aplicarea reformelor sociale şi economice pe care le consideră necesare pentru diminuarea obstacolelor în calea dezvoltării forţelor de producţie etc.

Interesul manifestat de delegaţii pentru participarea directă la dezbaterea unor probleme de o deosebită importanţă pentru dezvoltarea industrială a ţărilor lor a condus în mod firesc la adoptarea unei recomandări cu privire la convocarea unei noi conferinţe generale a O.N.U.D.I. la mijlocul actualului deceniu.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

CANADA: INDUSTRIA MINIERĂ

INVESTIŢIILE de capital în economia canadiană vor creşte probabil anul acesta, conform unui recent studiu guvernamental, cu circa 10% — ritm care nu a fost depăşit decît în trei ani din ultimul deceniu şi jumătate. Sporul procentual cel mai mare îl va înregistra, conform acestui studiu, industria minieră, unde investiţiile totale ar urma să se mărească în cursul anului 1971 cu circa 27% faţă de 1970, după numai +4% în anul trecut. Ramura aceasta fiind sursa cea mai importantă de devize a Canadei, prin exportul său însemnat, este lesne de înţeles că noua evoluţie în cadrul ei reţine atenţia analiştilor economiei canadiene. După părerea unor observatori, nu este vorba de o evoluţie limitată la anul 1971, ci ar fi doar începutul unei faze de expansiune care, sub aspectul investiţiilor de capital, ar putea să depăşească alte momente similare din trecut. Se menţionează, de exemplu, că în anii cei mai apropiaţi, ar urma să se investească în industria minieră 2 miliarde de dolari (pentru comparaţie: sporul absolut din 1971 ar reprezenta numai o parte din cei 400 milioane de dolari cu cît sporesc investiţiile în întregul sector primar, care cuprinde, alături de minerit, agricultura, silvicultura, pescuitul şi industria construcţiilor). O singură firmă, International Nickel Co. of Canada, ar avea intenţia să investească în 1971—1972 suma de 450 milioane de dolari.

Industria minieră a Canadei contează ca a treia din lume prin volumul producţiei sale. În 1970 acesta a fost de 3664 milioane de dolari. Sporul de producţie înregistrat anul trecut, şi anume 30%, nu este considerat semnificativ deoarece în 1969 avuseseră loc în întreprinderile ramurii o serie întreagă de greve de lungă durată. Însă un fapt care subliniază importanţa mineritului pentru ansamblul economiei este aportul la balanţa comercială, care anul trecut a fost excedentară în mare parte graţie exportului sporit al produselor mineritului.

În proporţie de circa 90%, volumul producţiei industriei miniere este format din 10 minerale. Pe primul loc ca valoare se situează **nichelul**, a cărui extracţie a reprezentat anul trecut 829,6 milioane de dolari. Într-un trecut nu prea îndepărtat Canada avea o poziţie de cvasi-monopol în producţia acestui metal în lumea capitalistă, însă ponderea sa a scăzut întrucîtva de-a lungul ultimilor ani şi în 1970 a reprezentat ceva mai puţin decît două treimi din extracţia totală a ţărilor nesocialiste. Există prognoze după care în 1980 partea Canadei nu va mai reprezenta decît 38%, în timp ce participarea Noii Caledonii va creşte de la 20% cît este în prezent la 34%, iar cea a altor ţări (îndeosebi America de Sud şi Australia) va spori de la 15% la 28%.

O producţie valoric apropiată de cea a nichelului este extracţia de **cupru**, care a reprezentat 782,5 milioane de dolari în 1970. La acest metal partea Canadei pe pieţele internaţionale este în creştere. Actualmente Canada este al patrulea producător de cupru din lumea capitalistă, după Statele Unite, Chile şi Zambia. Unii observatori întrevăd posibilitatea trecerii sale pe locul al doilea, înaintea ultimelor două citate — prognoză care ar putea fi însă influenţată de evoluţia preţurilor, actualmente cuprinse de o mişcare descendentă.

Pe locul trei printre produsele mineritului canadian se situează minereul de fier cu 589,1 milioane de dolari în 1970. Ca volum fizic aceasta a corespuns unei extracţii medii lunare de 3932 mii tone, ceea ce depăşeşte simţitor producţia unor ţări exportatoare de minereu de fier cum sînt Brazilia, Liberia, India. În cazul Canadei posibilităţile de sporire a desfacerilor pe piaţa externă sînt privite cu oarecare rezervă, date fiind încetinirea ritmului de creştere al siderurgiei în ţările spre care se îndreaptă exportul său. În schimb se contează pe o creştere a cererii din partea propriei industrii siderurgice.

Zincul (385,9 milioane de dolari în 1970) se va bucura, după părerea specialiştilor, de o cerere sporită pe pieţele internaţionale în anii următori, ceea ce se va putea răsfrînge asupra locului său în industria minieră canadiană. În 1970 aceasta a extras în medie pe lună 103,3 mii tone de zinc (conţinutul în metal al extracţiei de minereu), devansînd considerabil asemenea producători ca Australia (40,3 mii tone medie lunară în acelaşi an) şi Statele Unite (41,3 mii tone).

Celelalte produse principale ale mineritului canadian sînt **azbestul** (215,3 milioane dolari în 1970), **plumbul** (121,2 milioane dolari), **potasiul** (116,4 milioane), **aurul** (86,2 milioane), **argintul** (81,9 milioane) şi **cărbunele** (80,5 milioane dolari). Extracţia de aur — 2,36 milioane uncii — a reprezentat anul trecut numai jumătate din cea de acum un deceniu.

HOMO ECONOMICUS

STRANIU S.O.S

CE LUME, doamne, ce lume! Tot mai aglomerată, tot mai complicată. Pînă şi în spaţiul cosmic rătăcesc tot felul de obiecte create de mîna omului, unele din ele încă „utilizabile", altele nu. Vreo cîteva sute, poate chiar cîteva mii. În straturile superioare ale atmosferei traficul aerian devine tot mai intens, şi, odată cu intrarea în funcţiune a avionului „Concorde" şi a supersonicelor sovietice de pasageri, magistralele aeriene vor cunoaşte şi ele un trafic tot mai intens.

Rămînea întinsul mărilor şi oceanelor. Fireşte, şi ele tot mai frecventate de la începuturile civilizaţiei pînă azi. Dar, oricum, nu eram obişnuiţi să asociem „mişcătoarele cărări" — vorba poetului — cu ideea unui trafic nebunesc, a unor cozi interminabile, a unei încurcături de iţe rutiere gen Etoile, Piccadilly Circus sau Times Square. Şi totuşi, în zilele noastre, dacă ar fi să credem un specialist în materie, Alexei Pavlovici Iaşkevici, director adjunct al serviciului de securitate a navigaţiei din Ministerul Marinei Comerciale al Uniunii Sovietice, nu mai e de trăit nici pe mare şi nici pe ocean. Este, de altfel, titlul unui interviu al său apărut recent în revista sovietică „Smena": „Strangulări de circulaţie în ocean", — cu ciudate implicaţii economice.

Ca urmare a superaglomerării căilor maritime, numărul accidentelor creşte îngrijorător. După datele pe ultimii cinci ani, publicate de Asociaţia companiilor de asigurări din Liverpool, marina comercială mondială înregistrează anual circa 1880 ciocniri, 1700 accidente mecanice, 1000 eşuări şi 400 incendii sau explozii în largul mării... „Ce să-i faci? Asta-i marea" — comentează filozofic bătrînul lup de mare Alexei Pavlovici.

Judecaţi şi dv. Doar Canalul Mînecii este traversat zilnic de circa o mie de nave. Societăţile de asigurări au calculat că simultan se află în imediată vecinătate 40 de vase, ceea ce implică pericolul a 20 de ciocniri — fireşte neţinînd seama de posibilitatea, nicidecum fantezistă (90% din nave circulă pe un coridor propice navigaţiei larg de doar cinci mile!), a unor ciocniri triple.

Dar această aglomerare incredibilă a „bulevardelor marine", cu tot cortegiul ei sinistru de accidente posibile şi reale, are, paradoxal, şi un aspect tragicomic. În interviul sus-menţionat se citează un caz abracadabrant, care, se pare, nu este totuşi absolut ieşit din comun: un vas sovietic, în decursul unei singure călătorii, a salvat două cargouri străine în primejdie, în ciuda faptului că respectivii căpitani nu solicitaseră nici un ajutor pentru salvarea vaselor...

Cum s-au întîmplat lucrurile? Vaporul sovietic a „pescuit" echipajele care se refugiaseră în bărcile de salvare, dar atunci cînd a încercat să remorcheze vasele avariate, căpitanii au refuzat cu hotărîre. Indiferent cum a fost calmat căpitanul recalcitrant, nava respectivă, după manevre complicate, a fost salvată şi remorcată în port.

Cum am mai spus, la o singură călătorie a vasului sovietic s-au înregistrat două asemenea cazuri stranii. Deşi, la drept vorbind, misterul nu este chiar atît de nepătruns. Ni-l dezvăluie însuşi Alexei Pavlovici Iaşkevici: căpitanii vaselor avariate preferau să încaseze primele de asigurare, care uneori întrec cu mult valoarea ambarcaţiunii pierdute şi a încărcăturii sale. Jumătate din navele scufundate în ultimii ani — observă înaltul funcţionar sovietic — aparţin unor state ale căror pavilioane sînt folosite şi de către proprietari din alte ţări ale lumii occidentale. „Marina comercială a acestor ţări cuprinde în special vase vechi. Armatorii vor să se debaraseze de ele cît mai repede şi să încaseze prima de asigurări... Vapoarele care arborează pavilioane „de complezenţă", cum le spunem noi marinarii, naufragiază adesea pentru aceleaşi motive".

L. NIŢESCU

MONDORAMA

37 — 30 — 33

CEA mai recentă anchetă de opinie în Danemarca a arătat că 37% din danezi favorizează aderarea țării lor la Piața Comună, în cazul în care Anglia ar adera; 30% se opun și 33% sînt indeciși. Aceasta se compară cu o opinie favorabilă aderării de 54% și 15% împotrivă în octombrie trecut.

Principalul argument pentru aderare este deficitul cronic al balanței comerciale a Danemarcei datorat mai ales reducerii exporturilor agricole în țările Pieței Comune în ultimii ani; dar, ca urmare a scumpirii cerealelor pe care ar trebui să le importe crescătorii de animale din Danemarca după a[illegible]rare, nu toată suma obținută dintr-o eventuală creștere a exporturilor ar reprezenta un cîștig pentru balanța de plăți, după cum nici cîștigul balanței de plăți nu s-ar reflecta în întregime în veniturile fermierilor.

MEGALOPOLIS

PRESA italiană furnizează date interesante asupra dezvoltării în perspectivă a marilor aglomerări urmane. În 1961, în centrele metropolitane Milano, Neapole, Roma, Genova, Florența, Palermo și Bologna — deci pe 4% din suprafața totală a țării — trăiau 14 500 000 italieni, adică 28,6% din populație. În 1981 se prevede că aceste centre vor număra 21 700 000 locuitori, circa 37% din populație.

S-au elaborat și prognoze pentru sfîrșitul secolului. Pe baza lor se apreciază că 29 milioane de italieni, deci circa 45% din populație, se vor concentra în aceste opt zone. care în totalitate nu depășesc 11 000 kmp.

ACASĂ LA VOLKSWAGEN

UN PUNCT pe harta Europei a pus în stare de alarmă industria americană de automobile. Este orașul Wolfsburg, unde își au sediul uzinele de automobile „Volkswagen". De aici pornesc în fiecare an

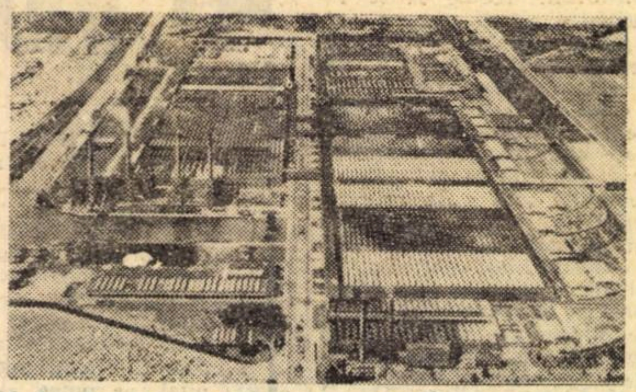

pe piața mondială peste un milion și jumătate de automobile, dintre care peste 500 000 sînt importate în S.U.A. Între „cei mari", în ramura automobilului, grupul „Volkswagen" ocupă primul loc în R.F.G. și locul patru în lume. Forța de muncă a uzinelor grupează 90 000 de salariați (170 000 împreună cu filialele „N.S.U." și „Autounion"). În anul 1938, cînd s-a implantat aici prima construcție a viitoarelor uzine localitatea Wolfsburg nu exista; astăzi este un oraș cu 88 000 de locuitori. În fotografie: ansamblul construcțiilor uzinelor, avînd în stînga calea navigabilă Mittelland-Kanal.

TELEVIZIUNEA – FACTOR GASTRONOMIC

COMERȚUL cu preparate culinare, destinate a fi consumate de clienți la domiciliul lor, a devenit un sector de activitate înfloritor pentru numeroase restaurante din Anglia. O anchetă efectuată de ziarul **Daily Express** a evidențiat că anul trecut în acest domeniu s-a realizat — în toată țara — o cifră de afaceri de 150 milioane de lire, numai la Londra existînd peste 300 de localuri din care se pot lua „la pachet" diferite feluri de mîncare... Se înmulțesc și magazinele specializate numai în acest gen de vînzări.

Chestionat asupra cauzelor acestei evoluții a obiceiurilor populației, unul din proprietarii de restaurant a citat pe primul loc... televiziunea. „Oamenii ies din ce în ce mai rar seara pentru a cina în oraș — a afirmat el. Ei preferă să comande prin telefon la restaurant un fel de mîncare, la alegere, și să treacă apoi să-l ia. Această soluție este mult mai puțin costisitoare".

CHELTUIELILE TURIȘTILOR

ÎN URMĂ cu cîteva luni, Institutul federal de statistică al Iugoslaviei a analizat veniturile realizate de pe urma turismului și a făcut o departajare a cheltuielilor pe care le face un turist străin pe diverse categorii de servicii și pe diferite grupuri de turiști. Din analiză a rezultat, de exemplu, că un turist străin cheltuiește în medie 80 de dinari pe zi. Mărimea acestei sume variind între 120 de dinari dacă turistul locuiește la hotel, 97 dinari dacă preferă satele de vacanță, 69 dinari dacă își închiriază o cameră la localnici sau 48 de dinari dacă preferă să stea la camping. Aproximativ 60—65% din sumă este cheltuită pentru cazare, alimente și băuturi.

PISCICULTURA ÎN LUPTA CONTRA POLUĂRII

SE pare că piscicultura, care capătă tot mai multă importanță ca sursă de proteine, va contribui, într-un viitor foarte apropiat, la rezolvarea problemei critice a poluării apelor. Cercetătorii polonezi au făcut numeroase experiențe pentru transformarea deșeurilor industriale netoxice în îngrășăminte necesare amenajărilor piscicole. Într-un laborator din Cracovia s-au utilizat astfel cu succes, deșeurile fabricilor de zahăr, obținîndu-se fertilizarea crescătoriilor de pești. În alt bazin experimental, la Golysz, s-a ajuns la încincirea producției de pește, folosindu-se deșeurile de la fabricile de amidon, precum și apele uzate de la fermele de păsări. Aceste două produse stimulează dezvoltarea planctonului din bazine, contribuind astfel la creșterea producției piscicole. Nu s-au înregistrat efecte secundare la nici una dintre experiențe.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

MODIFICĂRI STRUCTURALE ÎN EXPORTUL UNOR ȚĂRI SOCIALISTE

DATELE comparative asupra evoluției — în ultimele două decenii — a ponderii unor grupe complexe de mărfuri în exportul unor țări socialiste din Europa și cel al R. P. Mongole oglindesc realizările obținute în industrializarea economiei lor, în creșterea absolută și diversificarea producției industriale.

Cu toate acestea, tendințele manifestate sînt evidente. În primul rînd, se constată scăderea continuă a ponderii materiilor prime, metalelor și combustibililor în exportul tuturor țărilor menționate în tabelul alăturat.

De remarcat că reducerea ponderii grupei amintite este deosebit de puternică în Bulgaria și România, pronunțată în Polonia; deși în scădere treptată, această grupă rămîne absolut preponderentă în R. P. Mongolă.

Cele mai spectaculoase creșteri în perioada menționată a înregistrat — în majoritatea acestor țări — ponderea grupei „mașini și utilaje": în Bulgaria de la mai puțin de 1% la 27,1%, în România și Polonia — de peste 5 ori, în U.R.S.S. și Cehoslovacia — de aproape 2 ori. Mai lentă a fost evoluția în R. D. Germană (unde această grupă atinsese o pondere înaltă încă din 1950) și în R.P. Mongolă (unde industria respectivă este abia în formare).

O dinamică pronunțată a avut și grupa mărfurilor industriale de larg consum, îndeosebi în Bulgaria și România (de la 1,5% și 1,3% în 1950 la — respectiv — 15,8% și 15,7% în 1969), precum și în R. P. Mongolă (de la 0,9% la 6,0%). În unele țări — ca Cehoslovacia și U.R.S.S. — ponderea acestei grupe s-a redus sensibil.

Specialiștii apreciază că aceste modificări reflectă încă insuficient potențialul industrial al țărilor socialiste, ținînd seama de faptul că numeroasele restricții și bariere ridicate de marea majoritate a țărilor capitaliste dezvoltate în fața importului de produse industriale frînează dezvoltarea normală a exportului țărilor socialiste, la categoriile respective de mărfuri.

Structura exportului, pe principalele grupe de mărfuri
(în % din valoarea totală a exportului)

Țara	Mașini și utilaje			Produse chimice, îngrășăminte, cauciuc, materiale de construcție			Mărfuri industriale de larg consum			Materii prime (inclusiv combustibili și metale), produse alimentare		
	1950	1960	1969	950	1960	1969	1950	1960	1969	950	1960	1969
R. P. Bulgaria	—	13,6	27,1	2,2	2,8	4,3	1,5	17,9	15,8	96,3	65,7	52,8
R. S. Cehoslovacă	26,4	45,1	50.9	6,0	4,4	6,1	25,3	20,4	15,9	42,3	30,1	27,1
R. D. Germană	...	48,2	49,9	...	1,2*)	1,0*)	...	14,8	20,4	...	35,8	28,7
R. P. Mongolă	—	—	0,3	—	—	—	0.9	0,3	6,0	99,1	99,7	93,7
R. P. Polonă	7,7	28,0	39,2	...	4,5	5,1	12,2	10,1	15,7	...	57,4	40,0
R. S. România	4,2	16.6	21,7	6,1	4,7	9,8	1,3	5.8	15,7	88,4	72,9	52,8
R. P. Ungară	23,0	38,0	31.4	2.6	3,4	4.6	20,3	17,8	22,5	54,1	40.8	41.5
U.R.S.S.	11.8	20,5	22,5	28,1	12.1	16.4	4,9	2,9	2,6	55,2	64,5	58,5

*) Exclusiv produsele chimice, îngrășămintele și cauciucul (incluse în grupa „materii prime").
Sursa: Anuarul statistic al țărilor membre ale C.A.E.R. 1970, Moscova, pag. 356—357.